Nr. 1. Sibiiu, Joi, 2/14 Iauuariu 1897. **Anul XLV.**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

BIBLIOTECA ASOCIA
TRANE ROM. P. CULT.
ȘI LIT. POP. ROM.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și insertiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

La situațiune.

Din incidentul anului nou membri consistoriului archidiecesan, profesorii seminariali și cealaltă inteligență din Sibiiu în fiecare an se presenséză la Excelenția Sa Inalt Preasânțitul Domn archiepiscop și metropolit spre a-i aduce felicitările obicinuite și a-l încredința despre stima și iubirea ce o datoresc supremului lor păstoriu sufletesc.

In rĕspunsul sĕu Excelenția Sa totdéuna ne arĕta vederile generale despre starea nóstră bisericéscă și politică, și astfel noi la anul nou în rĕspunsul Excelenției Sale vedém programul lucrărilor, direcțiunea și spiritul acelora pentru anul cel nou

Marcant este rĕspunsul Excelenției Sale cu deosebire acuma din incidentul felicitărilor de ieri.

Suntem în o amorțélă completă noi românii în cele politice, o érnă grea ne-a copleșit și speranța nóstră este în o schimbare a naturii, în o schimbare a stărilor actuale de lucruri.

Avem speranța în primăvéră, care trebue sĕ se apropie, lucrurile vor lua alt sbor, viéță nóuă va întra în membrele amorțite ale vieții nóstre în general, va vení apoi véra cea lungă cu ḑile lungi și vast teren de activitate, ca apoi după ambele sĕ vină tómna bucuriei, când vom culege róde.

Inimi calde ne trebue însĕ spre a le ajunge aceste, lucrare armonică, pace și iubire, căci în ghiața de acuma se stînge și puțina viéță, ce mai svêcnesce în vinele nóstre.

Rĕspunsul Excelenției Sale la cuvêntarea Preacuvioșiei Sale părintele archimandrit vicariu archiepiscopesc Dr. Ilarion Pușcariu, care o publicăm la alt loc al fóiei nóstre, de bună sémă va pune la seriόse meditațiuni pe toți ómenii cugetători, cari au durere de sórtea bisericei nóstre, de binele poporului nostru, și cari doresc eșirea din amorțéla de acuma.

Ca pe o oglindă fidelă a situațiunei actuale și ca pe cea mai competentă călĕuză pentru cetitorii nostri în amorțéla politică de astăḑi, publicăm deci la locul de frunte rĕspunsul Excelenției Sale I. P. S. D. archiep. și metropolit Miron Romanul, care este următoriul:

Stimați Domni și Frați!

In timp de érnă nu prea putem conta la ḑile senine; vênturile reci, frigul, ghiața, gerul, nu sunt elemente de viéță. Domniile Vóstre v'ați adunat aicea astăḑi, la începutul anului nou, cu inimi calde, ca încălḑindu-me, sĕ-mi faceți mai suferibilă atmosfera de iérnă, ale căreia apăsări le simțim noi cu toții, dar cred că nimeni mai mult decât eu însumi.

Vĕ mulțămesc pentru căldura, ce mi-o aduceți, carea pentru mine este într'adevĕr binefăcĕtóre. Și acum încălḑit de inimile Domniilor Vóstre, pot sĕ dau un sbor mai liber gândurilor mele, cari purced din o meditare asupra experienței, că în lume tóte sunt supuse schimbării. După o iarnă grea, amorțitóre, are sĕ vină primăvéra deșteptării și a speranțelor, apoi véra de muncă și a sudorilor, în urmă tómna ródelor și a mulțămirii.

Câți și cum vom petrece tóte aceste, stă în voia bunului Dumneḑeu; noi însĕ avem sĕ fim pregătiți pentru ori și ce eventualitate. Fiți dar — vĕ rog — și de acum înainte tari și statornici în convingeri și în propusurile bune; rĕmâneți strînși în legăturile, cari și până acum ne-au întrunit și întărit; faceți-vĕ impreună cu mine datorința, punĕnd toți umĕr la umĕr; apoi de aci încolo eventualitățile, cari nu depind dela noi, sĕ le lăsăm — cum ḑiseiu — în grija bunului Dumneḑeu, care, sum convins, că nu ne va părăsí pe cât timp vom fi și noi buni și conscii de misiunea nóstră. Dumneḑeu sĕ vĕ binecuvinteze!

Revista externă.

În parlamentul austriac, la desbaterea budgetului financiar, a venit în discuțiune și ștergerea loteriilor mici. În Austria, ca și la noi, în principiu toți sunt pentru ștergerea loterii mici, ér' când vine lucrul la adecă, și austriacii, ca și ai nostri, nu se incumetă a astupa acest frumos isvor de venit. O semioficiósă din Austria spune, că de când s'a redus numĕrul tragerilor, de atunci patima de a juca loterie a devenit mai órbă; deputatul Roser face aspre mustrări ministrului Bilinski aruncându'-i în față cuvintele „nu dispui de seriositate morală suficientă pentru a sucí gâtul acestui monstru“.

Parlamentul din Austria se provócă la Ungaria, ér' parlamentul din Ungaria la cel din Austria. Un parlament pune vina lipsei de energie pe celalalt, ér' ómenii bogați și sĕraci jócă neconturbați loterie.

* * *

Ministrul de externe din Francia a pus la cale încă în luna lui Martie anul trecut numĕrarea poporațiunei din republică și insula Corsica. Acuma vine fóia oficiósă și publică resultatul definitiv într'o statistică. E interesantă acésta statistică, pentru-că ea probéză eclatant vederea nóstră despre poporul frances și tocmai de aceea luăm notiță despre ea. Republica francesă dimpreună cu insula Corsica numĕră 38,517.915 locuitori. Poporațiunea după conscripția din 1891 era de 38,432.948, deci poporațiunea Franciei în decurs de 5 ani s'a sporit numai cu 175,027 suflete. In raport cu conscripția făcută înainte de asta cu 10 ani s'au sporit numai cu 290.077. Datele acestea au lăsat penibilă impresiune asupra adevĕraților patrioți francesi. Ele sunt un rĕu omen pentru viitoriul republicei și ar puté servi de un puternic veto direcțiunei în care a apucat poporul frances. Abandonarea principiilor morale-religióse duc la o viéță destrăbălată, ce are ca urmare inevitabilă o societate cangrenată, un popor ruinat moralicește și fisicește, care nu mai este în stare a produce. Acésta e adevĕrata causă a stagnațiunei numĕrului locuitorilor din republica francesă.

* * *

Se vorbesce, că prim-ministrul Italiei, Rudini voește sĕ disólve parlamentul în fața alegerilor. Guvernul întreg a primit în principiu propunerea lui, și se aștéptă numai pĕrerea consiliului ministerial.

* * *

Din Constantinopol se comunică unei foi franceze, că guvernul turcesc a conces Rusiei edificarea unei linii ferate, care din Trapezunt sĕ vină în legătură cu drumurile ferate persiane. În chipul acesta Rusia ajunge în atingere nemijlocită din Sevastopol cu orașul Herat, numit și cheia Indiei.

În afacerea cu metropolitul român din Macedonia lucrurile au luat o direcțiune contrară intereselor românilor.

La opposițiunea patriarchului ecumenic guvernul turcesc nu a aprobat alegerea metropolitului român. Décă dară totuși se va mai forța lucrul pe calea apucată, patriarchul va excomunica pe metropolitul ales.

N'am voí sĕ fim proroci în cele nefavorabile, dar' acest nesucces încât are și colorit politic, nu va rĕmânea fără de a fi observat în Bucuresci, unde s'a anticipat mulțumita la adresa Sultanului.

* * *

Ḑiarele, ce sosesc din India spun, că dintre tóte calamitățile, cari au trecut în secolul acesta preste India, cea mai îngrozitóre e fómea împreunată cu morbul numit „pestis“ sau ciumă, care culege pe fie-care ḑi vieți nenumĕrate. Bóla s'a încuibat și în armată și în fața pericolului la care se vĕd expuși, soldații desertéză în numĕr mare din armata comună.

FOIȚA.

Parteniu Trombitaș.

Sĕ ne aducem aminte de bărbații nostri și sĕ le eternisăm memoria.

Faptele cele bune ale lor sĕ afle imitație la generațiunea viitóre, și începutul făcut de ei, dar intrerupt de împregiurări, sĕ-l continue alții, cari se află între condițiuni mai bune.

Bĕtrânii nostri dispar, unul după altul se duc din acéstă vale a plângerei, și cu ei dispare și ultima reminiscență a ḑilelor trecute.

Sĕ-i revocăm în memoria nostră, sĕ-i presentăm în cercul lor de activitate, — acésta e unica recunoscință posibilă, cu care le putem rĕsplăti ostenelele și bunăvoința lor.

Din anul 1864 până în 1876 cât am studiat la scólele unguresci din Mureș-Oșorheiu, am avut ocasiunea sĕ vĕd activitatea lui, sĕ simț pas de pas bunăvoința lui și marele interes către tinerii studenți români, cari în masse alergau la scólele din acel oraș, spre a se înzestra cu armele sciinței și a se prepara pentru viéță.

Intre anii 1864—1876, era mare numĕrul tinerilor români, cari cercetau scólele unguresci din numitul oraș. Valea Murĕșului începĕnd dela Toplița până către Cucerdea sĕcuiéscă, ambele Têrnave, apoi câmpia cu bogăția ei în cereale, inundau acest oraș, și scólele romano-catolice în preponderanță erau cercetate de români. Noi greco-orientalii eram preste 50, dóră în cifră și mai mare erau frații greco-catolici, și de regulă cei mai buni studenți erau românii.

Pe atunci gimnasiul romano catolic avé numai 4. resp. 6 classe. Prin clasa a IV-a românii se răriau și greco-catolicii treceau la Blaj, unde continuau gimnasiul, greco-orientali în mĕsură mai mare veniau la Sibiiu spre a studia teologia și apoi întrau ca preoți și învĕțători în via Domnului și rĕspândiau lumina în sinul poporului.

Noi tinerii greco-orientali în Dumineci și sĕrbători érna, véra, deja la órele 7 diminéța ne aflam concentrați în bisericuța greco orientală, care e situată la partea extremă a orașului spre rĕsărit

Protopopul Trombitaș era de o asprime, care nu se póte descrie. Trebuia sĕ fie cineva student sĕ lipséscă odată dela biserică și apoi sĕ asculte înfruntarea, care 'i-se da în fața celoralalți studenți.

Cine a asistat odată la o asemenea scenă, acela cât a fost la studiu nici pe patul de mórte n'a mai absentat dela biserică.

Studiul catechisării era dat în grija celor mai mari, și de comun după celebrarea sfintei liturgii eram ascultați și recitam lecția.

Ocupațiunea principală în presența protopresbiterului era cântarea.

Făceam o rótă cât este biserica de mare, 40—50 de tineri de comun ne aflam în biserică.

Cânterețul cel mai isteț era postat în mijlocul cercului și se începea executarea cântărilor.

Preferință aveau cele bisericesci, urmau apoi cântările naționale și pe vremea aceea cântările naționale erau în mare trecere, și erau de tot moderne.

Ocupațiunea acésta se continua Duminecă de Duminecă, sĕrbătóre de sĕrbătóre și nu era tinĕr român, care se nu scie cântările bisericesci, care se nu scie tóte cântările naționale.

Rĕsunau stradele vecine de cântarea tinerilor români, și orașul Murĕș-Oșorheiu era un centru cultural pentru noi, în școle ne procuram sciința cuviinciósă, în biserică învĕțăm a rĕmâné români și ortodocși.

Sunt o mulțime dintre preoții nostri, cari de bună sémă cu drag 'și vor revoca în memorie viéța de student petrecută în biserica din Têrgul Mureșului.

Pe Murĕș parochul din Deda Leon Popescu, Ioan Bêrsan din Egerseg, Petru Samarghiteanu din Cucerdea română, Petru Pop din Șilea magiară, Petru Pop de Sub-Pădure, Elie Șerban, din Mureș-Cheța, ca sĕ retac pe ceialalți mulți, cu drag vor cetí aceste reminiscențe.

Protopopul Trombitaș ne ține legați de biserică, căci în orașul acela secuesc era mare pericolul desnaționalisărei.

Bogații negutĕtori renumiți, ca rĕmășițe a macedo-romanilor, cari dominau comerciul în acel oraș, bogații negutĕtori românі erau în apunere.

219.

Reminiscenție din anul 1860.

Suum cuique.

Peste puțin și se încheie o jumětate de seclu dela rumperea legăturilor feudali, sub cari am gemut până la anul 1848/9 — și de abia mai trăesce între noi un duțin de bărbați, cari au luat parte activă la acele lupte pentru libertate. — Apoi dela sfărîmarea lanțurilor absolutistice, sub cari am trebuit sě mai suferim până la anul 1860, când ni s'a deschis o nóuă eră de activitate națională, încă s'au imputinat tare factorii, ce au incurs la o desvoltare nóuă. — Peste curênd și vor dispăré și aceștia dintre cei vii, și d'aceea multe evenimente, ce până acum încă nu le-a limpeḑit istoria, vor remâné întunecate, dubie și neexplicabile. — De aceea e datorința contemporanilor acelor întêmplări, până mai trăesc, d'a le lămuri, și îndeosebi d'a limpeḑi macar acele momente, ce au devenit controverse și pot seduce pe tiněra generațiune, ca — în necunoscință de causă — sě adune mereu cărbunii la óla de ambițiune a unor idoli dedați la tamâieri și închinăciuni, de cari istoria nu s'a putut feri nici odată.

Un atare moment istoric, ce a devenit tocmai în ḑilele nóstre měr de cértă, este *cestiunea despre primul impuls*, ce s'a dat *la înființarea asociațiunei nóstre transilvane pentru literatura română și cultura poporului român.*

Ori-ce faptă istorică se dovedesce cu precelință numai prin acte contimporane și martori oculari. Tot ce după una séu mai multe generațiuni de ómeni se afirmă în directă oposițiune cu acte, doveḑi clasice, se pot cu tot dreptul considera numai de mofturi și palavre.

Primul președinte al asociațiunei nóstre — *Șaguna,* carele dela început a petrecut cu atențiune tóte mișcările pregătitóre, și punêndu-se în fruntea afacerei, a și dus la îndeplinire ideea asociațiunei — așa credem — că a fost și cel mai competent martor și interpretator al faptelor implinite, când în cuvêntarea sa de deschidere a adunării constituante din 9/21 Martie 1861, între altele a constatat și următórele:

> „Într'aceea fiind la guvernul ţěrii o comisiune conchiămată din bărbații cei mai renumiți ai națiunei nóstre spre a-și da părere în lipsa limbistică, acești bărbați bravi în literatură și în tóte ce privesce la binele obstesc, au desbătut între sine și tréba înființândei nóstre asociațiuni, de unde apoi D-l canonic Cipariu și D-l Pretor *Pușcariu, carele a și dat la asociațiunea acésta impulsul cel dintâiu prin organele nóstre jurnalistice,* au luat ansă d'a compune din parte-le câte un proiect de statute și mi le-au predat spre întrebuințare după împrejurări — etc. —“ (Veḑi actele asociațiunei tipărite în Sibiiu, 1862, pag. 45).

Asemenea și primul secretariu al asociațiunei — *Barițiu*, carele la olaltă cu Șaguna a lucrat la pregătirile pentru înființarea asociațiunei, și de aceea a avut imediată cunosciință de cele petrecute, în opul seu: Părți alese din Istoria Transilvaniei, volumul III. pag. 31—32 scrie următórele:

> „Membrii comisiunei se mai învoiseră între sine, ca sě fie invitați din sinul ei Tim. Cipariu și *Ioan Pușcariu, acesta totodată ca urzitoriu al nóuei incercări de a ne înființa o societate literară, ca sě compue și dînșii câte un proiect de statute.*“

Fată de aceste dovezi clasice ne-a frapat cetirea unui pasagiu din Biografia D-lui Dr. Ioan Rațiu tipărită în Calendarul poporului 1897 pag. 69—71, ce sună în utmătoriul mod:

> „La anul 1860 a venit apoi la Sibiiu se facă censura de advocat“ (adecă Dr. Rațiu).
>
> „*Ideea primă* a asociațiunei s'a născut în cercul unor tineri români din Cluj: Șipotar, Rațiu, Filep, și advocatului A. Bohățel. Hotărîrea de a face paș pentru înființarea unei asociațiuni culturale românesci o luară într'o séră, când de obiceiu după cină povesteau cum ar puté mai bine promova causa némului românesc. Ei compuseră și un *apel* către inteligența românéscă în scopul acesta, și când Dr. Ioan Rațiu a plecat din Cluj spre Sibiiu, ca sě facă censura, el s'a oprit în *Turda* și în *Alba Iulia, și a câștigat pe toți fruntașii români pentru ideea „Asociațiunei“.* — După ce a făcut censura a remas câtva timp încă în Sibiiu, ocupându-se numai de causa Asociațiunei. Pentru *ideea acésta a câștigat pe Bologa, Ioan Hannia, Nic. Popea, și mai ales pe Metropolitul Șaguna, care s'a și învoit sě subscrie cererea* făcută către guvern, ca sě permită ținerea adunării în scopul înființării Asociațiunei. Iscălită astfel de Șaguna, cererea a fost trimisă prin doi tineri la metropolitul *Șuluț* în Blaj, care din pricina unor formalități n'a voit se-o subscrie. — Atunci a mers, Dr. Rațiu însuși la Blaj și dând Metropolitului explicările de lipsă a fost așa de *norocos de l'a câștigat* nu numai pe el, ci și pe toți canonicii, cari asemené au subscris cererea către guvern. Dela Blaj cererea acésta a fost trimisă prin juristul Pușcariu, acum advocat în Brașov, apoi a dat rótă prin tóte orașele unde sunt Români, și în urmă s'a reîntors *ér la Dr. Rațiu,* carele o-a predat-o Metropolitului Șaguna, ér acesta o a înaintat'o guvernului.
>
> „*Astfel s'a* câștigat permisiunea pentru prima ședintă de constituire; *astfel* s'a înființat „Asociatiunea Transilvană“, la *inițiativa* unor tineri și mai ales a *tiněrului Dr. I. Rațiu.*“

Va sě ḑică, *prima ideiă, primul apel dela Cluj, propaganda la Turda și Alba-Iulia, câștigarea Sibienilor, convertirea Blăjenilor, circularea petițiunei spre subscriere, predarea la Șaguna* spre înaintare, *câștigarea consensului* și astfel *realisarea asociațiunei* — tóte — tóte numai și *numai prin Dr. Rațiu,* că altfel astăḑi n'am avé asociațiune. *Mein Liebchen, was willst du noch mehr!!*

Dar cu tóte acestea, fiind aci cestiunea de *prioritate a primilui impuls* pentru asociațiunea transilvaniei, unde se recer date cronologice positive, trebue sě întrebăm mai nainte de tóte pe autorii biografiei D-lui Rațiu: în ce ḑi au ținut aceștia cu tinerii din Cluj cina aceea, din a cărei spumă de Champagniă a resărit Minerva cu prima idee a asociațiunei transilvane în capul D-lui Rațiu? — Și cum se documentéză? că altfel s'ar puté data și de pe atuncea, când D-l Rațiu sugea încă țiță la peptul mamei sale.

Apoi, apelul dela Cluj, întrebăm: din ce ḑi? cine l'a věḑut? în ce jurnal s'a publicat? și de ce cuprins a fost? — pentru că astăḑi — după 36 de ani, póte scorni ori ce voinicos o sută de apeluri antedatate; numai cât atare marfă astăḑi nu mai face parale. Noi la timpul seu vom reproduce un atare apel, — dar nu dela cina tinerilor din Cluj și cu atât mai puțin dela Dr. Rațiu.

Peregrinagiul de propagandă la Turda? Credat Iudaeus Apella! — Éră mai departe la Alba-Iulia? — Ei! — dară D-l *Axente Severu* ni spune: — că ce e drept — D-l Dr. Rațiu a fost pe timpul acela pe la Alba-Iulia, însě nu scie sě fi adus D-l Dr. Rațiu vre-o straiță plină cu prima idee, cu primul împuls la înființarea unei asociațiuni literare, — ci numai — că convenind acolo cu mai mulți inteligenți, unde era vorbe pentru o colectă pe sama unui student, el — Axente Sever — li-a respuns, că el nu mai dă nici un cruceriu până ce pentru astfel de scopuri nu se inființéză *reuniuni* formale

Mai departe se ḑice în citata biografie, că dl Dr. Rațiu în călětoria acésta argonautică a sa, sosind la Sibiiu pentru censura de advocat (cam pe la începutul lui Maiu) ca om „*tiner*“ ar fi scos din amorțélă pe betrânii de acolo: Bologa, Hannia, Popea și mai pe urmă chiar și pe Șaguna, îmboldindu-i și câștigându-i pentru prima sa idee de asociațiune adusă de el gata — gătită și garnisită. — Noi însě vom dovedì tot cu acte contemporane, că betrânii aceștia din Sibiiu erau sculați mai de diminéță și mai trezi pentru ideea de asociațiune, decât D. Dr. I. Rațiu când sosise la ei pentru censura de advocat. Nu „*tiněrul*“ Rațiu a îmboldit pe acesti betrâni, ci betrânii acestia au provocat pe fiitorul advocat, ca sě dea o probă de nóua sa meserie prin concipierea îndată a unei petițiuni pentru licenție de preconsultare. Și décă ni aducem bine aminte, el a și compus acéstă petițiune în 10 Maiu 1860, carea și circulându-se prin studenți spre adunarea de subscripțiuni, s'a predat apoi lui Șaguna spre a o înainta la guvern. Dară *primul* acesta debut al noului advocat, se vede, că n'a fost prea norocos, pentru-că cererea nefiind potrivită legilor de asociațiune și în deosebi lipsindu-i planul și delineamentele statutelor pe cari era sě se baseze asociațiunea, guvernul o a respins în 12 Iuliu 1860 sub Nr. 2475 (8—12). Numai după petițiunea cea nóuă a lui Șaguna, din 6 Decembre 1860, și subscrisă numai de el însuși, a urmat consensul cancelariei aulico-transilvane din 22 Ianuariu 1861, Nr. 84. pentru Constituanța ce s'a ținut în 21 Martiu 1861. De aci se vede, că firul continuității dlui Dr. Rațiu dela pretinsa sa prima idee până la ultima pétră. ce crede că o a pus'o el la edificiul asociațiunei — e tare întrerupt.

Altcum fie-care, și cel-ce a făcut conceptul petițiunei respective, și ce'l ce o a circulat spre subscriere, și în fine și cei-ce o au subscris'o se pot asemene lăuda cu meritul óre-cărui impuls; — éră dacă dintre toți studenții, cari au făcut posta de subscripțiuni prin tótă țara, biograful amintesce numai pe juristul Pușcariu, acésta sémênă mult cu intențiunea de a mistifica numele Pușcariu numai ca lumea nóuă sě crédă, că Șaguna de aceea a designat pe un Puscariu de inițiator, pentru-că un Pușcariu a adunat subscrierile.

Mai paradoxă însě ni se pare nouě asertul biografiei lui Rațiu, unde ḑice, că după convertirea celor rei — credincioși dela Sibiiu, plecând spre Blaj ací a convertit și pe cei mai rei — credincioși de acolo și în deosebi pe renitentul metropolit Șuluț. — Sě ne ierte însě biografii dlui Rațiu, décă le spunem verde, că noi am cunoscut pe metropolitul Șuluț din tóte privințele, căruia — décă i se póte imputa vre-o scădere, acésta a putut fi numai naționalismul seu cel superlativ, hiper-zelul seu pentru națiunea română, încât

---

Au apus familia Görőg, familia Marinovici, Pepelovici, mai era în flóre familia Fogarasy, Filip, Man, Moldovan și Stefani.

Industriașii erau cu totul în apunere.

Branșa tăbăcarilor era compusă exclusiv din români, și aceștia erau deja decimați prin căsătoriele cu secuience.

Era deja iminent pericolul magiarisărei, și bětrênul protopop o observa acésta mai bine, el care era în Oșorheiu din anul 1839, el care a věḑut cum s'au perdut comercianții români, cum meșteșugarii, și cum se perde tot mai mult viéța românéscă din acel oraș.

Astăḑi în Oșorheiu toți tăbăcarii români sunt magiarisați, puținii cismari cari s'au așeḑat acolo abia mai sciu românesce, copiii lor deja nu mai vorbesc limba părinților lor.

Dintre neguțětori a mai rěmas o singură familie, Stefani, dară și aceea magiarisată. Capul ei de aḑi sě închidă ochii și atunci s'au stins tóte familiele române de neguțětori.

Bětrênul protopop, carele prevedea aceste, plănuia înființarea unui convict în acel oraș, unde tinerii români sě aibă cel puțin locuință sub îngrijirea protopopului local. De nutremêntul lor pe atunci încă nu se poté face îngrijire, căci noi studenții de atunci trăiam din pânea, mămăliga și cerealele, pe cari părinții nostri ni le aducéu sěptěmână de sěptěmênă cu desagii în spate.

Stăruințele bětrânului protopop erau îndreptate deci asupra nóstră numai în ce privesce locuința. Sě fim scoși din locuințe de pe la familii sěrace, scăpătate, sě fim scoși din sinul familiilor unguresți, și sě fim puși în un internat, unde timpul liber sě fie petrecut în viéță românéscă; cu un cuvênt sě putem continua firul acolo, unde l'am întrerupt, când am părăsit vatra părintéscă.

Dintre familiele române cea mai cu stare era familia Fogarasi. Bětrânul neguțětoriu, era om tare bisericos, nu ar fi lipsit odată dela biserică, și în strana stângă el cânta până la finea slușbei dumneḑeesci.

Lângă biserica romanéscă din mijlócele neguțătoriului Demetriu Fogarași s'a făcut o casă cu trei încăperi. In casa acésta s'au așeḑat câte o masă lungă în fie-care odaie, s'au așeḑat 12 paturi, tot câte 2 peste olaltă, și astfeliu s'a făcut începutul unui internat deocamdată pentru 24 de studenți.

În internatul acesta am fost eu ca cel mai înaintat și în etate și în classe, și până în anul 1876 cât am fost eu acolo ca student, aici a avut locuință fiul Venerabilului paroch din Corunca, Ioan Ioanovici, parochul actual din Rusi Ioan Ioanovici, fiul parochului din Mihiș, actualul paroch din Murěș-Cheța, Ilie Șerban, actualul preot din Nadeșul-săsesc Ioan Baciu, actualul medic din Orlat Dr. Georgiu Prunaș, actualul învěțătoriu din Vidrasěu Ioan Golea, și alții, de cari aici nu mai fac amintire.

În internatul acesta încălḑitul încă era prověḑut de către neguțătoriul Fogarasi.

Numai noi cei adăpostiți în acel internat scim cu câtă îngrijire era bětrânul protopop pentru viéța nóstră casnică, pentru desvoltarea nóstră și în general pentru conservarea nóstră în credința, limba, datinile și obiceiurile părintești.

Eram controlați în tóte afacerile nóstre, ni se dau îndrumările cuviinciós e și în general viéța nóstră în acel oraș era condusă cu îngrijirea unui bun părinte, care veghiază asupra fiilor sei.

Multe ar mai încăpé în cadrul unei foițe, și eu în special multe aměnunte de special interes public a-'și mai avé sě spun din viéța fericitului în Domnul! Dar' de astă-dată mě mărginesc numai la cele 2 momente principale din viéța lui: la adunarea tineretului în giurul bisericii și la internatul, care ne-a adăpostit pe timpul studiilor.

În executarea nobilelor sale nisuințe mult a fost ajutat de bărbații nostri aplicați la tabla regéscă din Oșorheiu: Aldulean, Servian P. Barcian și Petru Pipoș, care ca jude de tablă pensionat, acuma se află între noi aici în Sibiiu.

În special dl Petru Pipoș, jude de tablă, care a trăit în Oșorheiu până la mórtea bětrânului protopop și actualul protopop, Nicolae Maneguț vor scí ce sórte a avut acel internat dela 1876 încóce, și eu cunoscênd marele lor interes către tot ce este bun și frumos, cred că nu vor întârḑia a completa ceea-ce eu nu mai pot.

în respectul acesta nu l'a întrecut nici odată nici Drul Raţiu. — Noi nu numai nu putem da creḑĕmênt unui asert de atare renitenţă a metropolitului Şuluţ faţă de asociaţiune, dară documentele contemporane vor dovedì, că Blăşenii erau câştigaţi pentru asociaţiune deja mai nainte de a ajunge Dr. Raţiu acolo ca sĕ-i aducă la calea adevĕrului.

Dar décă biografii dlui Dr. Raţiu n'au cruţat de loc pe vrednicul metropolit Şuluţ, apoi plesnirea în faţa metropolitului Şaguna, carele în adunarea constituantă a constatat publice, că *pretorul Puscariu a dat la acéstă asociaţiune primul impuls,* — şi palma ce o dă şi lui Bariţiu, carele în istoria sa referitóre la anul 1860 pune pe *Ioan Puşcariu ca urzitoriul al nóuei încercări de a ne înfiinţa o societate literară,* pune calpac la cele ce înşiră ei cu privire la asociaţiune, pentru-că din tóte acele ar resulta, că Şaguna şi Bariţiu n'au spus adevĕrul.

Stând lucru aşa cum cred biografii, întrebăm pe dl Dr. Raţiu, carele a fost de faţă în adunarea din 21 Martie 1861, când a pronunciat Şaguna cuvintele acelea, pentru-ce nu s'a sculat sĕ ḑică, că nu sunt adeverate şi sĕ spuie, că nu pretorul Puscariu, ci el, Raţiu, a dat primul impuls?!

Asta n'a făcut'o!

Nu ḑeu! pentru-că atunci Şaguna ar fi scos din buzunariu „Telegraful Român“ din anul 1860 Nr. 12, la care s'a provocat, şi l'ar fi dat dlui Raţiu sĕ cetéscă din el următórele:*)

„Din ţara Oltului, 20 Martie.

„On. Dle Redactor! — În numerii 8 „şi 9 ai „Telegrafului Român“ sub rubrica „Bibliografiă“ cetim o critică aspră a d-lui „Z. Boiu asupra „*Mugurilor*“ anului 1859 „din Arad şi totodată şi o notă a D-sale, „că colónele acestui jurnal sunt deschise, dacă cineva ar voì d'a reflecta ceva la „acea critică.

„Eu 'mi iau îndrăsnéla d'a face întrebuinţare de acéstă licenţă. Însĕ sĕ nu „gândesci că eu mi-am propus d'a apăra „pre întreprinḑĕtorii „Mugurilor“ în contra tuturor atacurilor preatinsului articol, „dară nici sĕ cugeţi, că eu aş voì d'a mai „contribuì ceva la acea critică, căci după „proverbul român: la un car de óle ajunge „o măciucă bună! —

„Scopul meu acì nu e altul, decât „a căuta mai cu deadinsul unde e rădĕcina rĕului? Şi care e lécul? — fără d'a „me amesteca în polemica pomenită.

„*Adevĕrat* că tinerii mestecaţi cu unii „cărunţi de pe la Arad, au făcut fiasco cu „mugurii lor, şi unii aşa numiţi poeţi au „păţit mai rĕu ca Bacherl al Germanilor „mai din cesti ani. — Dară óre e destul „cu aceea, ca pentru crima de prostituţiune a literaturei române sĕ-i osăndim la „o mórte morală — cu o publicitate, care „face delictul lor şi mai frapant şi prin „acésta şi scăderile nóstre generale şi mai „evidente? Ori, décă critica aceea a avut „numai un scop corecţionariu séu vindecătoriu, — óre alifia, ce s'a pus pe rană, „nu va transplanta morbul şi mai afund, „séu dacă rana se póte cura radical prin „o medicină internă, — e cu reson d'a „amputa membrii inficiaţi unul după altul, „fără de cari corpul nu mai póte exista? „Sĕ ne mâncăm copii ca Saturn? Ş'apoi „în fine décă voim a prevenì rĕului şi a'l „vindeca, n'avem noi lazareturile şi *spitalele* „*trebuinciόse*?

„*Adevĕrat*, că poesiile, ce erau sĕ iese „din „Muguri“ şi sĕ compună un buquet „de flori pentru toaleta damelor române, „partea cea mai mare n'au nici o alegere, „nici o colóre şi nici un miros. Ei dară, naţiunea, dacă ea, ca o mamă bună e gata „d'a primì din mâna copiilor sei şi cea mai „simplă floricică drept cea mai pompósă „cunună, numai nu în ochii lumii străine, „ce cârtesce aşa bucuros, — óre gătit'a ea „o *casă cu patru păreţi*, unde sĕ întimpine „şi sĕ priméscă negenată încercările de „devoţiune ale copiilor sei?

„*Adevĕrat*, că studenţii dela Arad, cu „vr'o câţi-va cari au trecut de mult prin „studii, au împărţit publicului român nisce „fructe nemature; — însĕ óre acesta făcut'a cât de puţin *gard de apărare* pe lângă „grădina mugurilor, ca sĕ nu-i rupă copiii „înainte de vreme, şi sĕ-i împartă în lume „drept nu sciu ce póme din sinul Parnasului?

„*Adevĕrat*, că copii dela Arad & Comp. „cu idei unguresci, cu sintaxă germană, „şi cu cuvinte latinesci nu putură produce o carte română, şi cu atât mai puţin o carte poetică; însĕ óre avem noi „un *Partenon* român, nisce sĕrbători olimpice, unde sĕ audă pe bĕtrâni vorbind „românesce?

„*Adevĕrat*, că tinerii adeseori numiţi „trebueau sĕ se perfecţioneze mai ântâiu „pre sine, apoi pe alţii; însĕ óre avem noi „*institute de perfecţionare* în sensul acesta? „Apoi décă n'avem de acestea, — sĕ nu-i „lăsăm sĕ se perfecţioneze nici ei de ei „sĕ cade sĕ le scótem ochii — apoi sĕ-i „înfruntăm, că sunt orbi?

„*Adevĕrat*, că tinerii români din Ungaria erau sĕ ia pe V. Alexandri şi pe „cei-l'alţi eroi ai literaturei române din principate — nu de motto, — ci de model şi „călăuz în arta literară; însĕ óre destul „e d'a trimite pe nisce copii de scólă cu „sĕrăcia lor peste Carpaţi, séu a-i provoca d'a aduce peste-carpaţii la sine? Avem noi „*biblioteci, museuri*, cu un cuvênt ***reuniuni***, „cari sĕ ne suplinéscă aceste trebuinţe, „ş. a.? Sapienti sat!

„Veḑi acuma D-le Redactor! unde „zace reul? Cred că-'l veḑi şi l'ai simţit „de mult, ca şi mine şi ca mulţi alţii ca „noi. — Şi întru adevĕr — èn sĕ luăm „istoria românilor şi mai cu sémă pe acelora de dincóce de Carpaţi, şi fără ruşine şi cu sinceritate şi căinţă mărturisind — vom veni la resultatul acela, că-i „putem lipì fóia din urmă de cea dintâiu, „o putem lega cu scórţe mohorîte, şi pe „acestea — în chipul cum fac poeţii cu „tragediile lor — putem scrie cu litere mari „dupla titulatură: Istoria românilor — séu „*lipsa de* ***reuniuni***“.

„Décă noi trei milióne de români din „Austria*), a căror existenţă naţională trebue sĕ-şi caute şi sĕ-şi asecureze viitorul „seu numai cu scutul şi sub marginile „acestui imperiu austriac, şi pe cari stăpânirea acésta negreşit, că nu-i va împedeca în întreprinderile lor naţionale, de „vor păzi cuviinciósele margini, şi cu o „emulaţiune vrednică de celel'alte naţiuni „conlocuitóre vor păzi credinţa cea de „atâtea ori probată către preabunul seu „stăpânitor, — décă — ḑic — am avea — „nu o academie ca a Ungurilor din Pesta, „ci numai o ***reuniune*** *modestă ca a saşilor* din Transilvania cea pentru cunoscinţa ţĕrii, o *reuniune* d. e. ***pentru*** cunóscerea ***literaturei române şi pentru*** „***cultura poporului român*** ş. a., décă „ne-am *aduna* sub forma asta legală *în tot* „*anul odată* la *Braşov*, apoi la *Săcele*, la „*Zerneşti*, la *Făgăraş*, la *Sibiiu*, la *Reşinar*, la *Sĕlişte*, la *Blaş*, la *Haţeg* şi aşa, „mai incolo, unde s'ar găsi niscari quartire modeste pentru confluenţii reuniunei, „apoi am trece şi la *Lugoş* şi prin *Lipova* „cea arsă şi la *Arad*, — şi mai pe urmă „am trece şi la *Cernăuţi* şi *Sucéva*, — décă „din o *contribuire* ce o-ar hotărî *statutele*, „s'ar forma un *fond* pentru formarea de „*bibliotecă* română, *museu* român ş. a. — „décă literaţii noştri, şi mai ales cei începĕtori, mai nainte de a-şi da opurile sale „pe mâna fiilor lui Guttenberg, le-ar aşterne acestei reuniuni spre o revisiune „literară, — cred, că atunci ne-am puté cunósce mai ântâiu slabiciunile nóstre, apoi „am puté îndrepta şi pe ale tinerilor mai „cu datornică cruţare fără sĕ aibi scârbe, „fără de a-i descuragia, şi a-i desmênta „póte pentru tot d'auna dela literatură.

„Atuncea, — décă ar mai voì a da „vr'run Almanach, le-am puté spune încetişor şi între patru păreţi: dragii mei! „sunteţi de lăudat pentru simţĕmêntul ce-l „arătaţi, — însĕ versurile acestea au spirit, „dar n'au stil român, celel'alte au metru şi „rim, dar n'au fantasie; focul dela Lipova „póte fi obiect de a înduplica inimile binefăcĕtorilor spre a aduna milă pe sama „nenorociţilor, dar nu şi materia de poesie „spre a exalta inimile întregului public „român; i-am face atenţi şi la aceea, că „nu fie-care are aplicare naturală spre „poesie, şi sila e înzadar, că nici nu e de „lipsă a se face toţi deodată poeţi; că „poesia cresce mai lesne pe feţele de cât „pe dosurile Carpaţilor; că spre recompensă noi aici avem alte fântêni literare „de explotat, cari se şi potrivesc mai bine „cu caracterul nostru cel greoiu. — Anticităţile, istoria şi geografia română, mineralogia, botanica, fauna, ş. a. sunt tot „atâtea materii, cari pré lesne se pot împărţi de rolă la autorii unei cărţi séu „a unui Almanach, ce are de scop d'a „emula întreprinderile tinerilor începĕtori.

„Acestea şi mai multe de acestea le-„am puté spune nu numai tinerilor dela „Arad, dar şi altora, cari au căḑut în asemenea pĕcat, — şi încă le-am puté spune „aşa, ca sĕ nu-i descurajăm şi sĕ-i compromităm şi pe ei şi pe noi toţi.

„Déca am avé astfel de instituţiuni „basate pe temeiu legal, atunci n'am resturna la pămênt pe fie-care, ce-şi ridică „capul către literatura română, şi nu l'am „omorî positiv séu negativ, ca sĕ nu se „mai scóle. — Décă am fi avut noi o *viaţă* „*socială pe câmpul literaturei române*, atunci „cred, că Biblioteca ce se pare a lui Bojinca din Pesta, O miie şi una de nopţi „ale lui Barac din Braşov, Chronica lui „Sincai, Klein, Istoria ost şi vest română „a lui Maniu, încercările etimologico-literară ale lui Cipariu, şi alte sute de întreprinderi literare — nu şi-ar fi dat sufletul ofticat în mijocul vieţei ca şi Versuinţii şi Mugurii din Arad, — atunci „am avé şi lucrări lămurite şi un public, la „care productele literare sĕ aibă şi trecere.

„Eu nu mĕ las mai departe în enumerarea folóselor şi urmărilor unei *reuniuni a* „*literaţilor români în Austria*, pentrucă nu „sunt aşa de egoist d'a crede, că publicul „nu le-ar crede aşa de bine ca mine. Nu „pot însĕ a nu mai adăuga, că acéstă trebuinţă e aşa de *flagrantă* şi aşa de obşte, „încât tinerii dela Arad şi femeile nóstre „dela Braşov ne-au întrecut de mult cu „astfel de *asociaţiuni*, — ne au întrecut — „ḑic — pe toţi cei betrâni, ce am fost „dedaţi numai a cărţi, dar d'a face ceva „n'avem curagiu.

„Mai naite de a face propuneri concrete în direcţiunea acésta — căci asta „mi-a fost scopul, — 'mi întrerup uvragiul „meu, parte ca sĕ vĕd de află glasul meu „vr'un resunet, parte că nu e potrivit d'a mai „tracta despre o materie numai ocasionalminte, când aceea e démnă de atributele „unei discusiuni de sine stătătóre. Promit totuşi, că décă vei îngăduì, mĕ voi „mai întórce la acésta mare devisă: *Viribus unitis!*“ *)

(Va urma.)

Trăim în timpuri îndoit grele, şi e bine sĕ legăm firul lucrărilor nóstre de activitatea bĕtrânilor nostri.

Mai ales aḑi, când şi în ḑiare de caracter *per eminentiam* literare pentru afaceri de caracter pur comercial se iau în rîs bĕtrânii, începênd dela fericitul Şaguna, şi tóte lucrurile bune se pun în „*activa*“ unor ómeni tineri, cari de sute de ori ar fi fericiţi, dacă ar putea produce, ceea-ce bĕtrânii nostri, cei după vederile moderne simpli, în ale lor timpuri au produs, mai ales aḑi e bine sĕ fim în curat cu antecedenţele, sĕ scim ce au voit, ce au putut, cum au judecat, şi cum au lucrat bĕtrânii nostri.

Dat'am în fuga condeiului acéstă schiţă a activităţei unui om, care între valurile vieţei a lucrat, mult a lucrat pentru conservarea legei şi a neamului nostru.

Puţinii bărbaţi, cări mai trăiesc aḑi din tinerii de odinióră priméscă cele scrise ca o palidă încercare de a mĕ achita de o datorie, care de mult îmi apasă inima.

Póte de altă dată mai multe.

Mateiu Voileanu.

Din România.

Tóte ministeriele din România şi-au reînceput firul activităţii parlamentare la 31 Decembre a. tr. afară de ministeriul cultelor, care îşi termină vacanţele numai la 12 l. c.

Aflăm, că experienţele făcute de statul maior austro-ungar cu puşca Manlicher sistem românesc au reuşit în chipul cel mai strălucit.

Cu ocasiunea Sântelor sĕrbători ale Nascerei Dlui, Maiestăţile Lor Regele şi Regina şi Alteţele Lor Principele şi principesa României au distribuit sĕracilor din diferite locuri ale ţerei suma de 35000 lei în bani, lemne şi vestminte.

Din parlamentul magiar.

Şedinţa dela 11 Ianuariu n. 1897.

In fine trecênd feriile de Crăciun de preste dóuĕ sĕptĕmâni, parlamentul nostru ér şi-a reluat firul activităţii întrerupte.

Deputaţii când s'au depărtat din parlament pela casele lor, fie-care s'a dus cu obligul de a se reîntórce negreşit la redeschiderea şedinţelor ca astfel sĕ-şi pótă reîncepe activitatea dela început ţinêndu-se în curent cu tóte afacerile cari privesc legislativa la care şi dînşii în urma posiţiei lor iau parte *per eminentiam* activă.

Durere însĕ, că deputaţii nostrii, adecă nu ai nostrii, a românilor, căci noi ca atari, nu avem representaţi în parlament nu sau adunat la timpul defipt, ci au absentat, întocmai cum absentéză dela primele prelegeri după ferii elevii dela o scólă fără disciplină şi fără conducere puternică.

Din preste patru sute de deputaţi, abia s'au adunat la prima şedinţă vre-o cinciḑeci de inşi, mai mult ca sĕ asculte rapórtele referenţilor, decât sĕ se ridice şi sĕ vorbéscă sprijinind ori combătând cutare ori cutare obiect. Se vede, că nu s'au recules pe deplin din dinum-danumurile feriilor. Dar se vor reculege îndată ce se vor aduna toţi şi se vor pune la ordinea ḑilei obiecte unde va fi vorbă despre lucruri sunătóre ori ambiţie naţională atinsă din vre-o parte ori alta.

Şedinţa a fost presidată de Szilágy Deszső. Notari; Molnár Antal, Lohotzky Vilmos şi Lakatos Miklós. Din partea guvernului au fost de faţă: br. Banffy, Lukàcs, Dániel, br. Fejérváry şi Darányi.

Presedintele presentă transcriptul ministrului preşedinte prin care se aduce la cunoscinţă camerei, că Maj. Sa s'a îndurat a primi preagraţios felicitările de anul nou adresate din partea camerei.

Tot preşedintele presenta un alt transcript al ministrului-preşedinte prin care se aduce la cunoscinţa camerii, că Maiestatea Sa a primit prea graţios şi rĕspunsul camerii la adresa de Tron prin care s'a deschis sesiunea parlamentară pe periodul 1896/1901.

După acestea s'au presentat mai multe rapórte de mai puţin interes şi apoi s'a trecut la ordinea ḑilei, la desbaterea proiectului de lege despre *sarea pentru vite*.

Referent: Neményi Ambrus.

Primul vorbitoriu la obiect a fost Brazay Kálmán, care se bucură pentru proiectul înaintat şi-'l primesce fiind-că ţîntesce la înbunătăţirea sorţii economice a marei mamaiorităţi a ţerii, a cetăţenilor, cari se ocupă cu lucrarea pămêntului şi cu prăsirea de vite. Doresce numai ca sĕ se fixeze un preţ anumit de maja metrică, deşí acésta e statorit cu 10 coróne atunci când însuşî statul o vinde la faţa locului ori la vre-un centru óre care; dar' mai bine ar fi când vinderea s'ar concrede unor particulari în comună prelângă anumite condiţiuni cari ar face posibilă şi controlarea necesară. Afară de aceea el este pentru ştergerea din proiect a biletelor de justificare prin cari singuratecii cumpĕrători sunt obligaţi sub pedépsa de 4—100 coróne a-'şi justifica, că ei au cumpĕrat dela locul competent sarea şi nu de aiurea etc., căci acestea în cele mai multe casuri nu s'ar puté păstra şi cei culpabili fără vina lor ar fi expuşi la pedepse nemeritate pentru o simplă greşélă involuntară. Prin aceste bilete publicul ar fi expus volniciilor finanţilor prea zeloşi. Pentru delăturarea acestui inconvenient propune ca sarea pentru vite sĕ se predee spre vêndare în comune la anumiţi particulari în saci sigilaţi cu plumb şi astfel s'a satisfăcut şi celor mai elementare necesităţi.

---

*) Tipărită cu litere civile şi reprodusăací cu ortografie modernă.

*) Astăḑi am ḑice: Austro-Ungaria.

*) Aşteptăm cu mare plăcere şi vĕ rĕmânem totd'auna gata spre servire. Red.

Contele Zichy Jenö şi Okolicsányi László încă primesc proiectul, dar cel din urmă are şi excepţiuni în contta unor părţi din el.

Asboth Iános ḑice, că prin proiectul presentat, guvernul a făcut un pas spre îndreptare in politica sa. Primesce proiectul.

Discuţia se încheie şi ia cuvêntul final ministrul de finanţe Lukács, carele excepţionéză contra-părerile lui Brázay ḑicênd, că prin acelea s'ar prescurta venitele statului ce resultă din minele de sare (O voce: acolo e darea pentru bursă; la acesta reflectéza ministrul: darea pentru bursă nu le-ar acoperi; altă voce din sinul partidului poporal: sĕ ni se încredinţeze numai nóue aruncarea! Mare ilaritate.) Un preţ fix pentru tótă ţéra nu se póte statori decât numai pentru locuri anumite de unde aceea o transportă particularii pe spesele lor, ér biletele de justificare sunt necesare pentru controlarea, ca sarea pentru vite sĕ nu se folosesce şi spre alte scopuri. Cât privesce pedepsele, de acelea şi până acum numai arare ori au venit înainte şi tot aşa se va întêmpla şi în viitoriu pentru că biletele fac ca transgresiunile sĕ fie în mare mĕsură împedecate. Preţul pentru sare e acelaşi pe întreg teritoriul Ungariei; pentru străinătate însĕ până acum nu e fixat. Se arată necesitatea a se transporta mai multă sare în afară, pentru că avem în mare cantitate şi e puţin căutată acasă. Lui Asboth Iános, carele criticase politica economică alui Wekerle, îi rĕspunde, că şi el a protejat activitatea guvernului aceluia. Recomandă proiectul spre primire.

Asboth ia cuvêntul în cestiune personală şi ḑice, că el numai a desvoltat proiectul guvernului şi îndată s'a retras din partidul liberal.

Camera primesce proiectul în general.

După pausă, camera primesce proiectul şi în special, afară de Polonyi şi Kossuth.

S'au pus apoi la ordinea ḑilei câteva proiecte de lege pentru concesiuni de căi ferate vicinale, cari se primesc.

A mai urmat raportul despre starea cassei camerei, dar nici chiar referintele comisiunei, Bausznern Guido, nu s'a presentat la şedinţă! astfel acesta s'a amânat pe şedinţa următóre, când se va pune la ordinea ḑilei şi proiectul de budget pentru anul curent.

Anul nou.

După terminarea serviciului divin în biserica din Sibiiu-cetate, întreg personalul gremiului consistorial, însoţit de un fórte considerabil numĕr de membri ai inteligenţei române s'a presentat la reşedinţa archiepiscopéscă, unde prin graiul Ilustrităţii Sale a Dlui Dr. Ilarion Puşcariu, au adus omagiile de stimă, şi respect vrednicului nostru archiepiscop şi metropolit *Miron Romanul.*

Étă cuvêntarea Ilustrităţii Sale Dlui archimandrit şi vicariu archiepiscopesc:

Excelenţia Vóstră, Inalt Preasfinţite Dle Archiepiscop şi Metropolit!

„Misiunea mai de aprópe a bisericei este a întemeia iubirea, pacea şi bună înţelegerea între ómeni. Iubireă, pacea şi bună înţelegera între ómeni este împĕrăţia lui Dḑeu pe pămênt. Excelenţia Vóstră, ca suprem archiereu al bisericii ortodoxe române din Ungaria şi Transilvania, de un şir frumos de ani cu înţelepciune rară, devotament şi zel lucraţi la realisarea acelei frumóse probleme evangelice între românii ortodoxi. De aceea, noi, fii credincioşi ai bisericii, presentându-ne astăḑi la ḑiua anului nou înaintea Excelenţiei Vóstre, conduşi de simţiul recunoscinţei nóstre şi mulţămindu-Vĕ pentru multele ostenele ale Excelenţiei Vóstre, în interesul bisericei nóstre şi ale credincioşilor ei, Vĕ urăm din adêncul inimei nóstre viéţă îndelungată cu sănĕtate şi fericire şi mulţi ani mănoşi pentru binele bisericei, naţiunii şi patriei nóstre. Sĕ trăiţi la mulţi ani!“

După căldurósa alocuţiune a Preacuvioşiei Sale a rĕspuns Excelenţia Sa prin cuvêntarea publicată la locul prim al fóiei nóstre. Cuvintele Ex. Sale Dlui archiepiscop şi metropolit au fost primite de toţi cu însufleţite şi repeţite „*Sĕ trăéscă*“ la adresa capului bisericei nóstre.

Dela Excelenţia Sa s'au presentat aceeaşi domni la locuinţa Ilustrităţii Sale Dlui archimandrit şi vicariu archiepiscopesc Dr. Ilarion Puşcariu şi prin rostul veteranului director seminarial în pensiune Ioan Hannia, încărcat de ani dar cu suflet întinerit, au poftit Ilust. Sale an nou fericit. Părintele archimandrit a mulţămit călduros, dorind fiecăruia oţelite puteri trupesci şi sufletesci, ca sĕ pótă cu succes întêmpina greutăţile vieţei, ce ḑilnic ni se pun pe umeri.

De încheiere dorim şi noi întregului nostru cler, corpului nostru învĕţătoresc şi tuturor cetitorilor nostri **„An nou fericit“**, rugând pe Stăpânul lumii cu Alexandri:

„Fă, ca anul, care vine, sĕ aduc'un mândru sóre,
„Sĕ deschid'o cale nóuă de mari fapte roditóre
„Pentru némul românesc!“

Noutăţi.

Sĕrbarea principelui Rainer. Luni a ajuns principele Rainer a şepteḑecea ḑi a nascerei sale, care a sĕrbat-o întréga Austria. Luni după prânḑ Maj. Sa monarchul s'a dus în persónă la veteranul principe, spre a-i comunica felicitările Sale. Deşí principele voia sĕ-şi serbeze ḑiua numai în cercul familiei sale, totuşi numeróse persóne din înaltele cercuri diplomatice, militare, apoi representanţi ai artei, sciinţei etc. l'au felicitat. Intre telegramele de felicitare din străinătate, era şi o telegramă a regelui Italiei Umberto, care în cuvinte calde felicită pe veteranul principe.

* * *

Crispi insultat. Ḑilele trecute fostul ministru-president al Italiei, Crispi, pe când trecea pe lângă palatul curţii de casaţie în Palermo, a fost atacat şi insultat de o bandă de socialisti. Crispi şi-a continuat drumul fără a ḑice o vorbă, dar când un tiner din tumult dădu năvală asupra lui sĕ-l lovéscă, veteranul bărbat de stat s'a refugiat în palat, de unde până după un cés nu s'a depărtat.

* * *

Afacerea metropolitului Antim. Ministrul otoman de culte a declarat, că nu póte sĕ confirme pe Antim, câtă vreme patriarchatul ecumenic nu recunósce alegerea făcută. Patriarchul ecumenic la rêndul sĕu a declarat, că singurul lucru, ce póte sĕ facă e, sĕ se împotrivéscă la caterisirea lui Antim.

* * *

Jertfele gazului de cărbuni de pétră. Lucrătorul la o fabrică din Pesta Smilek Mihály dinpreună cu familia sa şi alţi doi muncitori, împreună 9 inşi au fost găsiţi alaltă-eri diminéţa zăcênd în mica lor locuinţă, luptându-se cu mórtea din causa gazului de cărbuni ce din nebăgarea lor de sémă a umplut casa. Doi insi, mama familiei şi o fetiţă a ei au fost găsiţi morţi, cei lalţi inveninaţi de gaz zăceau ameţiţi, în agonie. Bolnavii au fost salvaţi. Catastrofa s'a întêmplat din neprecauţia femeii, care a înfundat hornul, ca sĕ nu iasă căldura; urmarea a fost, că gazul neavênd pe unde sĕ iasă, a năvălit în casă.

* * *

Băiat tăiat bucăţi. Ḑilele trecute poliţia din Viena a găsit în canalul din strada Leingraben un cap de băiat. Celelalte părţi ale copilului lipseau. S'a constatat, că băiatul s'a născut viu şi în etate de câteva ḑile a fost dărăburit. Mama băiatului încă n'a fost găsită.

* * *

Un om de o sută-şi-ḑece ani. Ḑilele trecute 'şi-a sĕrbat în Viena ḑiua nascerii bĕtrânul Leb Kohn. El s'a născut în Frauenkirchen la anul 1787 în ḑiua de Bobotéză. El a călĕuzit pe Napoleon la anul 1800 prin ţinuturile locului sĕu natal. În viéţa sa numai de dóue-ori a fost bolnav. Deşí de statură înaltă, e destul de robust încă, pe obraz nici o créţă nu are, memoria îi e bună, poftă de mâncare are.

* * *

Un preot sinucigaş. Preotul reformat din Encsencs (com. Szabolcs) Nagy Lajos a sărit ḑilele trecute din feréstra turnului bisericei, şi a murit la moment. Nefericitul om, care a sĕvêrşit faptul îngrozitor cu tótă probabilitatea din causa stării sale materiale decăḑute, a lăsat după sine o vĕduvă şi opt orfani.

* * *

Sinucidere într'o farmacie. Profesorul A. Krob din Villach a intrat într'o farmacie de acolo, şi arĕtând un recept, a cerut morfiu. Farmacistul a luat sticla cu morfiu sé-i mĕsure. Profesorul l-a întrebat, décă morfiul ce e în sticla aceea ar puté sĕ causeze mórtea unui om. La rĕspunsul afirmativ a farmacistului, profesorul a apucat repede sticla din mâna aceluia şi a golit-o dintr'una. Au voit sĕ i dea contra venin, dar el cu revolverul în mână amenința pe cei ce voiau sĕ se apropie de el. Pe când au putut sĕ pună mâna pe el deja a fost târḑiu. In câteva minute profesorul a espiat. După un bilet, ce l'a lăsat după sine, profesorul s'a sinucis de frica de înnebunire.

* * *

O desminţire. Domnul G. B. Duică fost colaborator la „Tribuna“, înainte de „crisă“, publică în Nrul dela 31 Dec. v. 1896 al „Gazetei Trans“. o scrisóre, prin care desminţesce scirea publicată în Nrul de probă al „Tribunei Poporului“, că domnia-sa ar fi redactor la numita fóie. Adauge, că s'a retras dela politică şi se ocupă cu lucrări literare-istorice asupra trecutului Transilvaniei.

* * *

Repausul de Dumineca la noi şi în România. Comercianţii din Budapesta lucră din resputeri pentru introducerea repausului complet de Duminecă; au pornit chiar miscare în direcţia acésta. Au ţinut mai multe adunări în cari au provocat adesia tuturor comercianţilor.

In România s'a pornit mişcare tocmai contrară. In cercurile comerciale se lucră cu energie în contra introducerei repausului de Duminecă, care ar fi chemat sĕ regreseze comerciul, ce şi altcum stagnéză. Guvernul român, după cele mai nóuĕ sciri, e hotărît sĕ retragă proiectul sĕu de lege în chestia repausului de Duminecă, deóre ce a fost atacat din mai multe părţi, şi sĕ-l înlocuéscă cu un alt proiect.

* * *

Fapta oribilă a unui baron unguresc. „Gazetei Trans.“ 'i-se scrie, că baronul Bánffy János, mare proprietar în Naşfalăul din Sĕlagiu (Szilágy-Nagyfalu), rudă de aprópe cu prim-ministrul Bánffy, în ḑiua de Crăciun al nostru a voit sĕ puşte un câne al unui biet om de acolo. Proprietarul cânelui, Nagy M. Bálint a rugat pe dl. baron sĕ nu-'i puşte cânele credincios, căci îl are atât de drag, încât mai bucuros sĕ lasă sĕ fie însuşi el puşcat în locul cânelui. Şi baronul cu inima sĕlbatică a tras asupra nefericitului om, care a şi expiat înaintea lui. Sĕrmanul om a lăsat după sine o vĕduvă cu cinci orfani. Poporul înverşunat a rupt uşile bisericii şi a tras clopotul într'o dungă. S'a adunat lume imensă, care a dat năvală asupra casei ucigaşului şi era cât p'aci sĕ rupă porţile şi se zdrobéscă pe ucigător, când a sosit gendarmăria, care a împrăştiat tumultul înverşunat.

* * *

O afacere a societăţii „Petru Maior“. Au trecut câte-va sĕptĕmâni, de când corespondentul din Pesta al „Tribunei“ publicase în numita fóie între altele şi unele sciri despre societatea „Petru Maior“, cari din incidentul cu retragerea dlui Radu Cupariu de pe scaunul presidial al numitei societăţi, conţineau espresii vătĕmătóre la adresa membrilor societăţii „Petru Maior“. Nou alesul president a cerut pe cale privată dela şeful redacţiei „Tribunei“, sĕ revóce, respective sĕ rectifice neadevĕrurile publicate cu privire la societatea „P. M.“ „Tribuna“ n'a făcut acest lucru. Dóuĕḑeci şi cinci de inşi, membri ai societăţii „P. M.“ au trimis apoi tuturor jurnalelor nóstre o declaraţie, spre scopul, de a restabilí curatul adevĕr. „Tribuna“ firesce, fiind-că declaraţia acésta nu conţinea elogii la adresa ei, n'a publicat-o decât a extras din ea pasagele, ce-'i conveneau. Ba în un numĕr următor al seu „Tribuna“ dă lecţii straşnice membrilor societăţii „P. M.“ că n'au independenţa judecăţii şi lasă sĕ fie conduşi de studentul în filosofie Ilarie Chendi. Domnul Chendi publică apoi în ḑiariul „Dreptatea“ un rĕspuns energic la adresa „Tribunei“, şi mai ales la adresa şefului ei Dr. Dăian, la care numitul domn nici până aḑi n'a fost în stare sĕ respundă. Membrii soc. „P. M., au respuns şi ei noului atac, ce le-a îndreptat „Tribuna“, condamnând ostila ţinută a acestei foi faţă cu societatea „Petru Maior“. Afacerea se incheiă în chipul următor: În Nrul din 31 Dec. v. 1896 al „Gazetei Trans“, găsim o declaraţie a dlui Radu Cupariu. Dl. Cupariu declară, că domnia sa e autorul corespondenţei din „Tribuna“, ce a dat ansă la protestele tinerimei universitare din Pesta, dar neavênd la sine manuscriptul, nu 'şi aduce aminte, cari cuvinte le-a scris domnia sa, şi carile-a adaus „Tribuna“ in pasagiul referitor la soc. „P. M.“; declară mai departe, că retrage şi regretă partea corespondenţei referitóre la soc. „P. M.“, tóte aceste spre restabilirea păcii şi concordiei în sinul societăţii „P. M.“. Din partea lor membrii societăţii „P. M“. se declară mulţumiţi cu declaraţ'a dlui Cupariu, şi declară afacerea de încheiată.

Loterie.

Mercuri, în 13 Ianuariu n. 1897.

Brünn: 62 9 23 83 52

Nr. 756/1896. [190] 3—3

CONCURS.

Fiind anulată alegerea din urmă de protopresbiter al tractului Haţegului, pe basa statutului organic § 63 combinat cu § 23 punct 5 şi a regulamentului pentru procedura la alegerea de protopresbiter votat de congresul naţional-bisericesc 'al metropoliei nóstre sub Nr. prot. 136 din 1888, prin acésta conform ordinului Venerabilului Consistoriu archidiecesan din 9 Octobre a. c. Nr. 5572 plen., se publică concurs pentru îndeplinirea postului vacant de protopresbiter în tractul acesta.

Fiitorul protopresbiter cu atare va deveni totodată şi paroch in locul central al tractului, anume în comuna bisericéscă Haţeg conform conclusului congresual din 13/25 Octobre 1881 Nr 129.

Până când va întra în viéţă ameliorarea dotaţiunei protopresbiterale, pusă în vedere prin conclusul sinodului archidiecesan din 5/17 Aprilie 1896 Nr prot. 78 emolumentele împreunate cu acest post sunt:

a) Venitele protopresbiterale, anume: pauşal de cancelarie, ce se dă din fondul archidiecesan Rudolfin, şi taxele ce încurg pentru visttarea comunelor tractuale, pentru procesele divorţiale şi pentru alte speciale funcţiuni protopresbiterale;

b) Venitele parochiei protopresbiterale de classa II din opidul Haţeg.

Concurenţii au se documenteze cualificaţiunea prescrisă prin conclusul congresual Nr. 111 din 1888, şi concursele lor instruite cu tóte documentele necesare — se le astérnă Prea Veneratului Consistoriu archidiecesan în restimp de 30 de ḑile dela publicarea acestui concurs în fóia „Telegraful Român“, alăturând la documente şi o tabelă de cualificaţiune după rubricele indicate in provocatul regulament congresual § 12.

Concursele întrate după espirarea terminului nu sĕ vor lua în considerare.

Dat din şedinţa comitetului protopresbiteral al tractului Haţegului, ţinută la Haţeg în 9/21 Decembre, 1896.

Avram Stanca, preş. adm. protopresb.
Nicolae Sânzian, notariu.

Nr. 8571 Pl.

Se apróbă.

Sibiiu, 21 Decembre 1896.

Pentru Consistoriul archidiecesan:
Miron Romanul m. p.,
archiepiscop

Redactor prov. Gavriil Hango.

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

La numĕrul acesta se alătură ca suplement separat Nr. 1 din „Fóia Pedagogică“.

Nr. 2. Sibiiu, Sâmbătă, 4/16 Ianuariu 1897. *Anul XLV.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Repriviri.

I.

(⚖) Am încheiat anul „milenar". Un an plin de entusiasm şi planuri cutezate pentru cei ce l'au botezat, plin de desamăgiri şi de certe scârbóse pentru elementul român.

Póte numai organul nostru, carele nu are nici ambiţiunea, nici privilegiul de a vorbi în numele „partidului naţional românesc" se póte lăuda, că nici n'a provocat certele, din contră a contribuit la complanarea lor atât aici cât şi în România, nici nu s'a desamăgit, pentru-că a fost unicul carele nu s'a lăsat sĕ fie amăgit, ci la primul moment, când cu mare pompă s'a înaugurat „amăgirea", a avut curagiul sĕ dea signalul de pericol şi sĕ admonieze pe „conducĕtori", că pe calea apucată compromit causa, pentru care pĕcat contra „solidarităţii" naţionale a şi fost „caterisit" de organul „Căpitanului" astăḑi în retragere.

Noi avem deci durerósa satisfacere de a constata, că, de ce ne-am temut, n'am scăpat.

Cestiunea naţională a românilor din patrie a ajuns într'o situaţie din cele mai desperate.

Organismul partidului naţional, înfiinţat în anul 1881, şi pus în lucrare cu succes din partea celor cari l'au creat, dela 1884 încóce a ajuns succesiv în grija elementelor, cari nu l'au priceput; mai vîrtos în urma tacticei inaugurate la 1892, astăḑi este desfiinţat atât din partea puterii, cât şi din sine însuşi.

Conducĕtorii instituiţi la 1892, deşì puteau sci, ba sigur au şi sciut că după formele de guvernare din statul nostru, între impregiurările de atunci, o deputaţie monstră nu va fi primită cu Memorandul la Curtea împĕrătéscă, au aflat cu cale a executa conclusul conferenţei aşa cum l'au executat, în mod demonstrativ, ducênd la Viena drept suită o mulţime de ómeni, însufleţiţi de cele mai frumóse speranţe, a sĕ se întórcă la vetrele sale desamăgiţi, şi supĕraţi pentru că „Împĕratul nu 'i-a primit."

A urmat aceea, ce dl Mocsonyi prevĕḑuse, şi ce doria şi cu el doriau toţi remânii serioşi ca sĕ se evite — refusul Memorandului din partea Corónei.

Acesta este începutul tragediei.

Deslănţuite odată ilusiunile şi durerile, cei ce le-au pus în mişcare nu au avut bărbăţia sĕ le pună stavilă prin convocarea unei nóue conferinţe şi depunerea mandatului primit numai pentru presentarea imediată a Memorandului la Corónă, ci au continuat cu tactica începută. Tinerimei 'i-ar fi stat chiar rĕu sĕ se lase a fi întrecută de bĕtrâni, s'a pus şi ea pe lucru, s'au angajat chiar şi femeile la luptă; deci toţi: conducĕtori, popor, tinerime, femei, presă internă şi externă.

Agitaţia mergea strună, şi dacă asta a fost scopul elementelor intransigente, cari ajunseseră la putere în comitet, care nici nu se mai numea „comitet electoral permanent" precum era contemplat şi instituit în conferenţa-mamă din 1881, ci „comitet naţional" cum n'a fost instituit nici prin o conferenţă — atunci vrednici sunt de tótă lauda, pentru-că într'adevĕr pe acest teren au produs minuni.

Dar nu 'şi-au tras sémă cu consecuenţele, pentru-că deoparte córda întinsă prea tare sĕ rupe odată, ér de altă parte presentată cestiunea naţională ca cestiune de putere, şi numai acest înţeles a putut avé angajarea poporului la luptă, — trebue sĕ ţini cont şi de puterea contrariului, ceea-ce „conducĕtorii" poporului român se părea a ignora din adins.

Nu astfel însĕ guvernul, carele dispune de plenitudinea puterii în stat.

Acela a ridicat mânuşa, şi şi-a ḑis: „haid' sĕ vedem cine e mai tare? şi şi-a pus în lucrare tóte organele de justiţie, de administraţie şi siguritate publică.

A judecat în numele „Maiestăţei Sale" la temniţă şi la amende grele pe toţi membrii comitetului, pe carii a putut pune mâna, pentru o petiţiune menită sĕ ajungă la manile Maiestăţii Sale.

Tot asemene au pâţit tinerimea pentru „Replică"; preoţii, învĕţătorii, poporul şi femeile pentru aderenţe.

Cu un cuvênt s'a pornit o gónă generală contra conducĕtorilor şi aderenţilor partidului naţional, ba putem ḑice contra întreg poporului român şi a înfundat temniţele cu ei şi i-a mai pedepsit cu amende de mii de floreni.

Dar nici atâta n'a fost destul.

Vine guvernul, şi contra legii, pentru-că legea nu interḑice înfiinţarea de partide politice naţionale, dovadă partidul lui Apponyi, — desfiinţéză partidul naţional român, interḑice ori-ce adunare de acéstă natură şi se încep nóuĕ condamnări pentru convocare la conferenţă generală ba chiar şi pentru convocare la conferenţe electorale prin cercuri, admise positiv prin legea electorală.

Nóue întemniţări, nóue amende în bani.

Dacă recapitulăm astăḑi succesele unei lupte înverşunate de patru ani, cu durere trebue sĕ constatăm, că deruta este completă, câmpul de resbel devastat, acoperit cu morţi şi cu vulneraţi, tribunii bătuţi şi certaţi între sine, glótele urmărite şi demoralisate.

Ne am ales cu o grămadă de „martiri" mari şi mici, cu prinsoneri şi fugari, dar adevĕratul martir este poporul, carele pentru credinţa sa a devenit mai apăsat şi mai persecutat decât era mai înainte, a devenit pus la discreţiunea jendarmilor sporiţi anume din acest incident, şi a denunciantilor, pentru cari tot din acest incident s'au înfiinţat telefóne prin comune.

Astăḑi toţi românii suntem consideraţi de „trădători de patrie" şi puşi sub supraveghiare poliţială, ba chiar şi între noi se cultivă preconisarea de „trădători de neam".

Trist, fórte trist tablou, şi nime n'are curajul sĕ-'l recunóscă, şi nu se află om, carele sĕ vină cel puţin cu o ideiă salutară în scop de a salva onórea flamurei.

Revista externă.

Ministrul de externe al monarchiei austro-ungare, contele Goluchoski a plecat Vineri la Berlin, ca sĕ asiste la sĕrbarea ordului „Vulturul negru". Este primul cas, când ministrul de externe austro-ungar participă la o sĕrbare nemţéscă de felul acesteia şi încă în urma unei invitări speciale. Importanţa politică a acestei visite afară de organul ex-cancellariului, nime nu o négă. „Hamb. Nachrichten" într'un ton de tot indiferent ḑice, că Germania nu are nici o causă de a păşì în raport mai intim cu Austro-Ungaria, decum tocmai pretind condiţiunile din contract. Nu află cu cale a face lucrul acesta, nici chiar din motivul, ca sĕ nu-şi pericliteze bunele raporturi de prietenie, în cari stă cu Rusia.

⁂

Dela mórtea contelui Lobanov, ministrul de externe al marelui imperiu dela nord tóte cercurile politice avéu îndreptate privirile spre Rusia, fiind curióse că cine va fi denumit de urmaş în fotoliul acestui resort. După multă trăgênare Ţarul Nicolae II-lea a învrednicit cu acésta înaltă distincţiune pe contele Muraviev, fost consul în Copenhaga. Posa noului ministru: de statură mijlociu, barbă gălbuie, puţin chel, cu manieri de tot elegante şi de comun pórtă monokel. Inzestrat cu o cultură superióră, e favoritul curţii daneze şi protegiatul Ţarevnei vĕduve. In cele politice e fanatic în iubirea către republica francesă şi duşmanul de mórte a Berlinului. Din împregiurarea, că el a fost denumit ca ministru de externe la recomandarea şi stăruinţa vĕduvei Ţarevne, se crede, că el va urma în cele externe politica reposatului Ţar, Alexandru al III-lea. Muraviev

FOIŢA.

Pomul Crăciunului.

De câtva timp s'a întrodus la noi, şi încă urméză a se întroduce pe ḑi ce trece, o mulţime de obiceiuri străine, cari încet-încet 'i-au locul bĕtrânescilor nóstre datine şi pe cari, cu drept cuvênt rĕposatul Petre Ispirescu, *unghiaşul sfătos*, după cum îl numiam noi tinerii, le socotia ca un venin primejdios naţionalităţii nóste.

Astfel dênsul era — şi cu dênsul suntem şi noi — cu totul în contra modei uricĭóse de a se da copiilor nostri dădace franţozóice, nemţóice ori englezóice, cari cu totul în necunoscinţa credinţelor, datinelor şi moravurilor neamului nostru românesc învaţă pe copii credinţele, datinele şi moravurile naţiilor lor, şi îi obicĭnuesc cu ele, aşa că, odată mari, odată ajunşi ómeni, nu cunosc nimic din strămoşeştile obiceiuri ale părinţilor lor şi sunt mai străini de ele decât cel mai din urmă dintre străini.

Îmi aduc aminte că, în Octombre 1882, măiestrul culegĕtor al basmelor a ţinut la societatea *Concordia română*, pe atunci în splendórea ei, o conferenţă despre *pomul Crăciunului*, prin care arĕta origina barbară a acestui pom, care se obicĭnueşte mai ales la Nemţi.

Hórdele păgâne, cari ca frunḑa şi ca earba năvăliau din Rĕsărit, şi mai ales Tătarii, sĕrbau la solstiţiul de iarnă triumful sórelui asupra întunerecului, prin ramuri de brad ornate cu luminări, a căror strălucire închipuia lumina sórelui. Sfinţii părinţi, spre a hotărí noródele păgâne sĕ priméscă creştinismul, s'au păzit óre-cum de a loví în carne în tradiţiunile acestora, ceea-ce le-ar fi îndărjit în contra lor, şi le au îngăduit, dându-le însĕ un caracter creştinesc. De ací la popórele creştine atâtea obiceiuri, cari îşi au rădĕcina în păgânism.

Acéstă conferenţă, interesantă din tóte punctele de vedere, a căpĕtat atunci aprobarea tuturor celor cari cu adevĕrat erau însufleţiţi de simţeminte românesci. Şi cu atât ea fusese mai la locul ei, cu cât în anul precedent, însuşi comitetul dómnelor din societatea *Concordia română* inaugurase acéstă sĕrbare, pomul Crăciunului, în societatea al cărei exclusivism mergea până acolo de a nu primí pe nici un străin în sînul ei.

Eu, deşi vechiu membru al societăţii, nu asistasem la sĕrbarea despre care e vorba. A doua-ḑi trecênd pela umilitul *culegĕtor-tipograf*, el îmi povestí cu o legitimă indignare despre faptul de a se primí de o societate, care se considera de eminamente românéscă, un obiceiu venetic, şi îmi arĕta intenţiunea ce avea de a publica un protest.

— De ce ai publica un protest — îi ḑisei — pe care din nenorocire nu 'l-ar cetí séu n'ar voí sĕ-'l ia în sémă nimeni, şi n'ai face mai bine o conferinţă, pe care ar auḑi-o toţi, şi cu deosebire aceia, cari au dat mână de ajutor, pentru-ca acest pom vătĕmător sĕ se pripăşéscă în livedea românéscă?

— Că bine ḑici! — fu rĕspunsul *unchiaşului*, pe care toţi îl iubiam atât de mult, şi Ispirescu se puse pe lucru.

Dar' o asemenea lucrare nu se isprăvesce cu una cu dóue, şi timpul trecú pe nesimţite, astfel că nu se putú face pentru érna aceea.

Pomul Crăciunului, mai înainte de a se ceti la societatea *Concordia* s'a citit la o serată literară a dlui Maiorescu, şi succesul ce a obţinut ací a fost atât de desĕvîrşit, încât D-Sa nu se putú oprí de a exclama: — Pe mine m'ai convertit şi în casa mea nu voiu lăsa sĕ se mai facă! şi de a o cere pentru *Convorbirile literare.*

Ceea-ce se regreta era, că generalul Davila — pe atunci trăia încă — nu fusese de faţă. Póte, că de ar fi fost acolo, alături cu noi, s'ar fi convertit şi el ca dl Maiorescu şi ne-ar fi dat cuvêntul seu, că nu va mai îngăduí sĕ se repete acest străin obiceiu la asilul Elena-Dómna (al cărui epitrop delegat era), unde cu un an mai înainte, fiecare clasă, începênd dela cea mai inferióră până la cea mai superióră, îşi făcuse pomul ei. Cele mai multe din elevele acestui institut sunt fiicele poporului; de ce sĕ le înveninăm simţĕmêntul naţional, care ca sângele circulă prin vinele lor, prin admiterea unor datini venetice, cari n'au nici o legătură cu străbunele nóstre tradiţiuni?

⁂

Şi e uimitóre extravaganţa imitativă a mulţimii! Dovadă exemplul dat odinióră — pare 'mi-se — de dna Zinca Golésca, care a inaugurat pentru prima-óră în Bucuresci pomul Crăciunului [1], de un us obştesc la stă în raport de amiciție și cu Pobjedonoszcev, conducĕtoriul partidei moșcoviților cei mai mari dușmani ai germanilor. Se ḑice, că denumirea lui Muraviev, căruia chiar împĕratul Wilhelm i-a dat de mai multe ori sĕ înțelégă, că nu-l póte suferi, a făcut asupra curții din Berlin rea impresiune.

---

[1] Din *Vestitorul Românesc* aflăm că pomul Crăciunului s'a întrodus la noi de dna Maria Bibescu, născută Văcărescu, în anul 1846.

* * *

Liga, încredințată cu întroducerea mai multor reforme în Turcia face cunoscut puterilor europene într'un manifest, că Sultanul și curtea otomană cu ocasiunea sĕrbării „ramazan“ intenționéză o nóuă măcelărire de ómeni. In manifest se pretinde alungarea de pe tron a actualului Sultan și înlocuirea lui prin Resid, lângă care vor alege un consiliu. O parte a consiliului proiectat se constee din mohamedani, ér alta din creștini inăscuți și a treia parte din europeni.

* * *

Cu finea lui Februariu, după cum spun foile italiene, va fi trimis la curtea regelui Menelik, maiorul Nerazzini, care numai de curênd s'a reîntors în patrie din prinsórea abissiniană, ca sĕ decidă marginile între posesiunea Italiei și între imperiul Negus-ului. Tot cu acèsta ocasiune va duce regelui Menelik și suma de despăgubire, promisă pentru întreținerea prinsonerilor italieni, și în fine vor încerca încheierea unui tractat comercial între Italia și Abisinia.

* * *

Ex-regele Milan de câte-va ḑile petrece la fiul sĕu Alexandru. Sosirea lui în Sêrbia a fost primită cu o însuflețire aprópe generală. Milan încă și acuma se bucură de simpatia poporului și cu deosebire în armată stă în mare stimă. Regele Alexadru în acțiunile sale ce conduce exclusiv de convingerile sale și cu tóte că respectéză părerile tatălui seu, el se ține departe de ori-ce influință. Mai de curênd ex-regele a luat parte la sĕrbătorile arangiate întru amintirea eliberării orașului Niș în rĕsboiul cu Bulgaria. Tot în onórea lui s'a arangiat și o vênătóre regală, după care Milan s'a reîntors însoțit de regele Alexandru și ministrul de rĕsboin iarăș la curtea din Belgrad. La anul nou a primit visitele diferiților consuli străini, ér séra a dat un prânḑ de gală, la care au luat parte toți representanții puterilor străine, precum și toți dignitarii statului. Se ḑice, că Milan va mai petrece vre-o ḑece ḑile în capitala Sêrbiei.

Reminiscenție din anul 1860.

(Urmare și fine.)

Étă așadară domnilor dela biografia d-lui Rațiu! — Asta a fost prima *idee*, primul *apel*, primul *impuls*, al pretorului Pușcariu din țéra Oltului, la care s'a provocat Șaguna în adunarea din 21 Martiu 1861, și despre care Barițiu în istoria sa ḑice, că a fost *urzitoriul* Asociațiunei.

Acest apel din 20 Martiu 1860 provócă limpede și lămurit la înființarea unei asociațiuni pentru *literatura și cultura poporului român*, ce are a se basa pe statute în sensul legilor, cu o contribuire regulată, cu adunarea membrilor în tot anul, odată la un loc, altă dată la alt loc etc., — după-cum s'a și întêmplat!

Șaguna, a cărui ocupațiune pe timpul absolutismului pănă în véra anului 1860, când a plecat la senatul înmulțit din Viena, cu predilecțiune era tipografia sa, căreia îi da el însuși de lucru; — era tipărirea de cărți, pe cari le corecta el însuși din literă în literă încât între altele corecturile celor 12 Minee cu mâna sa proprie și astăḑi se mai păstréză în biblioteca sa ca un monument de rară diligență; — era cu deosebire „Telegraful român“, în care nu întra nici un articlu fără sĕ-l fi vĕḑut séu revĕḑut el; — prin urmare el, — carele avé în próspĕtă memoriă, că cine 'i-a trimis apelul din 20 Martiu 1860 (și cele următóre) sub semnul Cumpenei, a fost în posițiune de-a puté da cea mai creḑibilă mărturisire despre autorul lui. — Și astăḑi mai trăesc încă contemporani, cari pot adeverí acésta.

Acest apel a fost și în stare de-a electrisa de-odată inimile românilor din tóte părțile, cărora póte de mult, chiar și înainte de acest apel le-a umblat prin minte idea unei atari asociațiuni, fără de-a fi fost necesar ca sĕ fie îndemnați, imboldiți, împinși séu câștigați unul câte unul de dl Dr. Rațiu dela Cluș până la Alba-Iulia și dela Sibiiu până la Blaj. Dară până și pe țéra Oltului, Brașov etc., ba chiar și la Pesta, de unde încă au sosit resunete la apelul din 20 Martie (veḑi și Marienescu la Pesta din 10 Maiu în Tel. Rom. Nr. 20—21) — nu ḑic nici biografii D-lui Rațiu, că acesta în renumita sa călătorie de propagandă atunci ar fi ajuns și pe acolo.

Cumcă apelul din 20 Martie a afiat echo și la Blăjeni încă mai înainte de a fi potut ajunge acolo D-l Dr. Rațiu spre a-i convertí dela renitenție la supunere, ca dovadă reproducem aci din Nr. 15 al Tel. Rom. 1860 următorul resunet de acolo:

Blaș, 11 Aprile.

„In Nrul 12 al „Telegrafului român“, „cetiiu cu multă plăcere corespondența datată din 20 Martie a. c. „*din țara Oltului*“, în privința *reuniunei*, de care noi „românii avem atâta lipsă. — Fiind însĕ „că corespondentele din țéra Oltului dorește — după cum înțelesciu din acea „corresponpență — a înțelege, décă óre „și alții consimțesc asemenea pentru *ideea* „*unei reuniuni*, — așa aci ca la o causă „comună, ca la o ideeă, ce ne intereséză „pe toți, cari purtăm numele de român, „vrênd a-mi descoperì opininnea n'am decât „a aplauda și consimți din inimă și a dorì „realisarea acestei idei, căci cine n'a simțit și nu simte până astăḑi trebuința unei „asemenea reuniuni pentru cunoscințele „antique și literare, unde capacitățile nóstre cele mai alese și mai deprinse — „avênd ocasiune a-și comunica ideile și „cunoscințele sale — prin acésta ar da o „direcțiune mai salutarie și mai avantagiósă literaturei nóstre; căci e preacunoscut și constatat acel adevĕr, că fie-care „națiune, care s'a înteresat de prosperarea „și înaitarea literaturei sale, numai prin „atari asociațiuni a potut ajunge la scopul dorit în sfera literaturei.

„Tóte națiunile culte au stimat, adoptat, și urmat acest principiu salutar, — și „cum sĕ nu-l urmăm și noi, românii?

„Noi cari numai de vr'o câți-va ani „ne poturăm smulge din cătuși, și cari ne „putem desvolta astăḑi liber într'un înțeles mai estins, aflându-ne totuși încă în „multe privințe in statul unei pruncii, „avem cu toții una și acea-și dorință sfântă, „ca sĕ întrebuințăm tóte mijlócele ce ne „stau în putință și sub disposițiune, ca „sĕ contribuim cu puteri armonice la înflorirea literaturei nóstre. — Avênd și „noi atari reuniuni, de cari face pomenire „corespondentul „Telegrafului român“ din „țéra Oltului“, s'ar puté delătura multe „pedeci, chiar și în privința limbei și a „scrierei, s'ar mijloci și statori o uniformitate, și n'am orbeca și ne-am conduce „fiește-care numai de principiele și convicțiunile individuali.

„Din atare *asociațiuni* s'ar stărui și „nutri în bărbații nostri și un spirit de „emulare, de activitate și încuragiare, și „autorii de productele literare n'ar avé „témă, că operile lor vor zăcea cu ḑeci de „ani necheltuite și mâncate de pulvere. — „S'ar nevoì fie-care — ḑic — în sfera obiectelor sale, cu care s'a ocupat în viéță, „sĕ iésă la lumină cu niscari producte pipăite și rumĕgate, și date la lumină numai după ce au suferit cu resultat bun „proba acestei autorități literare. — Cu „un cuvênt — literatura nóstră ar avé „astfel ocasiunea cea mai plăcută a înainta „în productele sale în diverse rămuri de „sciință.

„Unde avem noi (înțeleg în Transilvania) batĕr numai o istorie bună și sistematică? Nu, n'avem. — S'a vorbit și „s'a proiectat d'atâtea ori, că ar fi de lipsă „o istorie a românilor, dar apoi eșit'a „până acum? — Nu, ea a rĕmas numai o „dorință piă, ca și mai multe alte dorințe „ale nóstre. — Apoi de o istorie bună bisericéscă — întemeiată pe pravila bisericei grecești, n'ar fi o lipsă tot atât de „importantă? Ne lipsește și acésta ca și „multe altele.

„Dar apoi, care națiune cât de cât „civilisată și cultă, negligéză a-și cunóște „faptele trecutului seu? Căci care nu-și „va studia trecutul seu, cum va avea viitoriu? Viitorul e cam de rênd consequența trecutului. Și cum ne vom scí „apĕra drepturile nóstre, décă nu le cunóscem? Décă nu vom pune un temeiu „statornic, pe ce vom zidí? Au dóră sĕ „așteptăm ca numai străinii sĕ se intereseze de a le nóstre? Ei sĕ ne scrie fasele și istoria nóstră? Décă timpurile „trecute ne-au fost nefavorabile și vitrege, „și décă părinții nostri — D-ḑeu sĕ-i „ierte! — n'au putut, séu nu le-au dat „mâna d'a se apuca de trebile și istoria „națiunii lor, — și noi nepoții lor, cari „mulțămită ceriului trăim în o epocă mai „fericită, când stă deschisă fiește-căruia „calea de a înainta, și a se perfecționa, și „noi — ḑic — sĕ mai stăm cu mânile în „sîn, sĕ ne pice mura în gură numai de „sine? Ba nu, nici de cât Domnilor; sĕ „facem fiește-care în obiectul, ce și l'a luat „de studiu al vieții. Sĕ ne unim puterile „și luminele minții. Sĕ contribuim cu tóte „puterile la unul și acela-și scop comun. „Sĕ luăm exemplu dela popórele din jurul „nostru, și sĕ nu cruțăm nici jertfire, nici „ostenélă pentru un scop nobil. Căci numai așa vom puté scăpa de judecata lumii moderne și de osînda posterității.

„Deci dară Domnilor! O *reuniune* „pentru cunoscințele diverselor ramuri de „sciință, nu póte sĕ fie, decât o dorință „de frunte a tuturora, cari pricep și sciu „prețuí folósele ce provin pentru cultura „unei națiunei din asemenea asociațiuni.

I. R.

Cine a fost acest corespondent din Blaj? — e lesne de constatat, pentru-că alt inteligent de acolo pe timpul acela cu inițialele I. R. n'a existat, decât *Ioan Russu*, fost acolo profesor gimnasial (apoi archidiacon în Sibiiu, candidat de Metropolit etc.), cu care ne mai întâlnim în Tel. rom. din 1860 (Nr. 64, 68, 76, etc.), unde-i aflăm numele și caracterul tipărit complect.

Sĕ spună el, — că — slavă Domnului! — mai trăiesce încă.

Dar ori și cine a fost autorul acelei corespondențe, destul, că acésta constată pre deplin, precum că apelul din țéra Oltului, dela 20 Martie 1860 a „câștigat“ resunet și la Blăjeni, și aceștia n'au avut trebuință de un Theseu, carele sĕ debeleze balaurul renitenții de acolo-

---

popórele Apusului și îndeosebi la cele de religiune catolică. Astăḑi acest obiceiu străin, întrodus la unele familii, întinde a se generalisa, a se popularisa, a se înrădă cina adânc în moravurile nóstre prin faptul întroducerii lui în instituțiunile publice. Pomul Crăciunului, care la spitalul de copii, la școla Fröbeliană a primării etc., a făcut câteva momente bucuria copiilor, îi va face când vor fi mari, sĕ nu-'și mai amintéscă despre *Stéua* și *Vitfleimul* strămoșesc și astfel aceste obiceiuri străvechi vor cădé în curênd în noianul uitării. Deja se póte observa, că o mare parte din familiile bogate 'și-au uitat de datinele străbune, s'au înstrăinat cu totul de obiceiurile părinților, și — ceea-ce este mai trist — au luat pe ale străinilor. Și aceste obiceiuri întroduse de câțiva ani în familii prin guvernantele străine ale copiilor, cari le infiltréză adânc in inimile fragede ale generațiunii ce se ridică, au întrat într'atât în moravurile claselor nóstre culte (?), încât s'au uitat cu desĕvîrșire *stéua* și *Vitfleimul* tradițional. Netăgăduit, suntem departe de timpul când, după mărturia regretatului Michail Cogălnicénu, *fii boerilor celor mai înalți, îmbrăcați în haine de stofă aurită mergeau la curtea domnéscă și la casele boeresci cele mai însemnate, de representau scenele religióse.* Ací este loc sĕ repet adaugă istoricul nostru în articolul publicat în *Revista pentru istorie, archeologie și filologie — că, încă cât este timpul, nu ne îngrijim sĕ păstrăm ultimele rĕmășițe ale iroḑilor, cari secoli întregi, cu păpușele, au fost teatrul nostru popular.*

Sĕ nu ni se obiecteze, că pomul Crăciunului face desfătarea copiilor, căci aceeași desfătare — dacă nu și mai mare — le-ar face Stéua și Vitfleemul cu cântecele și păpușile lor.

Stéua s'ar putea tot atât de bine încărca cu ornamente și cu daruri, ca și pomul, și pentru copii ar fi cu mult mai concretă ideea, că copilul Iisus — care se vede zugrăvit în ieslea peșterii din Vitfleem — le-a trimis darurile prin stéua vestitóre nascerei Sale, de cât bradul, care n'are nici o legătură logică cu nașterea Mêntuitorului; ér repertoriul Vitfleemului s'ar putea întocmi astfel, ca sĕ fie pentru copii ceea ce de pildă teatrul Guignol e pentru Francezi.

Noi am făcut acéstă experiență cu o stea din cele primitive, cu cari copii umblă pe strade; clopoțelul stelei a vestit copiilor sosirea ei în casă; vĕḑêndu-o au recunoscut îndată, că e o stea, ca acelea pe cari ei le-au vĕḑut strălucind nóptea pe ceriu; în icóna Nascerii, deși zugrăvită oribil, au regăsit figurile cunoscute ale icónelor din casă; din icóna representând pe Adam și Eva au învĕțat pilda neascultării; ochiul lui Dumneḑeu zugrăvit deasupra, i-au convins, că vede tóte; etc. Cântecele de stea i-au încântat ca nisce povesti și au și învĕțat cântecul Stelei.

A dóua ḑi i-am dus la un pom de Crăciun. N'au simțit decât orbirea ce o dă strălucirea luminărilor și sclipirea ornamentelor. Era un pom din cei mai bogați ornați și tótă atențiunea lor s'a îndreptat asupra mormanului de jucării de pe masă.

Intrebându-i după o ḑi, ce le-a plăcut mai mult, afară de jucării, bine înțeles: stéua séu pomul? Copiii au rĕspuns fără hesitare: *Stéua*, pentru c'au vĕḑut acolo pe Domnul Christos și pe Maica Domnului, Ingerii, Sórele, Luna etc.

* * *

Dar dacă Stéua ar fi fost cu Vitfleim și păpușile i-ar fi desfătat cu repertoriul lor hazliu? De sigur că impresia ce ar fi simțit, ar fi fost neștérsă, sciind cu toții cât sunt de gustate teatrele de marionete, nu numai de copiii cei mici, dar și de către cei mari?

De aceea, convinsă de acéstă experiență și spre a nu merita imputarea ilustrului reposat Mihail Cogălniceanu; apoi pentru-că repertoriul actual al Vitfleemului nu e tocmai la nivelul inteligenții copiilor, *România Musicală* își propune sĕ formeze un repertor care sĕ servéscă familiilor pentru desfatarea copiilor în sĕrbătorile Crăciunului, ne mai avênd astfel nevoe sĕ recurgă la obiceiuri străine, cari ne fac sĕ ne perdem, pe lângă tóte celelalte, și caracterul național-religionar. Intr'adevĕr, ce-ar gândi un străin, când în nóptea de Crăciun ar vedé strălucind în tóte casele câte un pom? De sigur ne ar lua drept un popor de altă religiune, drept una din ramurile familiei catolice, împărțită în atâtea doctrine și secte, nevĕḑênd nici o deosebire între datinele popórelor de acéstă religie și noi?

Deci sarcina ce ne luăm, fiind una din cele mai bune servicii ce se pot aduce naționalităței nóstre, facem apel la toți ómenii de bine, și suntem convinși, că toți acei cari înțeleg patriotismul acestei idei, ne vor da tot concursul spre ajungerea scopului nostru, adunând și trimițêndu-ne colindele, cântecele de stea și jocurile de păpuși (subiecte, scene, dialoguri) în us în localitatea unde se găsesce fie-care, cu ocasia sĕrbătorilor de Crăciun și de Anul Nou, și cari nu se află în colecțiunile tipărite pănă acum.

***

(„Rom. Mus“. 1897 Nr. 1.)

Că de ar fi fost așa ceva, apoi corespondentele I. R. dela 11 Aprilie ar fi pomenit ceva de el, și ar fi scris: da! da! primim și noi — cu atât mai vêrtos, cu cât ideea asta a fost adusă la noi deja de D-rul Rațiu, când a sosit aici d'a ne converti și a ne *„câștiga“* și pe noi blajenii cei pecătoși și renitenți!

Dar așa ceva corespondentul nu scrie! și — *quod non est in actis non est in mundo!*

Spre întregirea lucrului mai reproducem aci și corespondența din 1/13 Maiu, ce a mai urmat din partea Olteanului cu Cumpĕna în Tel. rom. 1860 Nr. 19 pag. 73, și stă în nex causal cu corespondențele mai sus citate. — Acésta sună în următoriul chip:

Din țéra Oltului, 1/13 Maiu.

„Dle Redactor! În Nr. 12 al „Telegrafului Român“ am fost promis, că mĕ voiu mai întórce la téma unei *reuniuni pentru literatura română și cultura poporului român.* — Am promis dic, pentru-că am fost sigur, că ideea asta nu e numai o idee gólă, ci o materie reală, compusă din atât de ardênde părticele ale corpului nostru național, încât și cea mai mică africțiune potea produce explosiunea ce o vĕdurăm, că înflăcără inimele nóstre ale tuturor. Deci a mai perde vorbă despre necesitatea și utilitatea unei astfeliu de asociațiuni, ar fi de aici înainte fórte de prisos. Vorba multă, sărăcia omului — dice proverbul român, — așa dară la lucru, la trébă! Și óre s'ar mai afla vre-un român, carele sĕ se îndoiască de resultat? Au n'avem noi o lege de reuniuni, ce-și deschide brațele pentru toți cetățenii statului de o potrivă? (vedi patenta din 26 Novembre 1852 în Bul. imper. 1852 Nr. 253 și potrivit Nr. 264)? Au nu e tocmai acuma epoca de asociațiuni? Óre n'am vătĕma noi pre stăpânire când am presupune, că ea ne-ar oprì de a ne asocia, îndată ce astă asociațiune n'are altă tendință, decât carea e prevĕdută tocmai în punctul *a)* al §-lui 5 din preatinsa lege? Apoi n'avem și noi între români Conți Miko, baroni Bedeus, Konradsheim, Schulleri, Biltz, Lange ș. a. cari sĕ se pună în fruntea înființândei nóstre asociațiuni, după cum s'au pus aceia în fruntea atâtor societăți transilvane: pentru Museul din Cluj, pentru cunoscința țĕrii, pentru sciințele naturali în Sibiiu s c. l.? Au nu avem și noi atâta inteligință, ca sĕ formăm o cunună, ceea-ce sĕ facă onóre națiunei? Au n'avem noi atâtea parale, ca sĕ susținem o astfel de societate? Au n'avem și noi tipografii române, cari sĕ edea o archivă română despre tóte opurile și uvragiurile aprobate de acea reuniune?

„Apoi materie? — O Dómne, câtă! Deci — fraților, la trébă, la lucru! — Cum? Iată cum! — Cine începe un lucru cu socotélă bună, l'a și isprăvit de jumătate — dice iară proverbul român. Programa e scrisă pe tablele inimilor nóstre celor sincere, mai adăugăm atâta prudință câtă sinceritate și iată locomotivul e gata. Îndréptă-l pe șinele statorniciei și am ajuns la scopul unanim.

„Noi formăm o *societate transilvană,* pe carea o putem numì d. e. *pentru literatura română și pentru cultura poporului român* s'au și numai pentru *cultura poporului român,* căci acest epitet absórbe și pe cel dintâiu. Nu numim societatea nóstră numai a românilor, ci primim întrînsa pe ori-ce cetățan austriac (astădi am dice austro-ungar) fără deosebire de naționalitate și confesiune. Scopul societății — adecă literatura română și cultura poporului român — cu hotărîrea statutară, că limba conversațională a societății sĕ fie cea română, de sine va trage consecuența ca societatea sĕ prevaleze a fi tot deuna română după cum d. e. cea pentru cunoscința țĕrii precumpănesce a fi cea germână și a museului din Cluj cea maghiară, deși nu s'au numit de acelea. Aceste trei societăți principali cu deosebite caractere naționali, vor susțіné cumpăna națională a patriei, și va excita emulațiunea cea mai laudeveră, și totuși tustrele vor fi curat patriotice, și adevĕrat credinciόse către guvern. — Noi scim bine, că eschiderile sunt neertate și nedemne de o societate. Noi cu deplină frățietate primim în societatea nóstră bărbați și de altă națiune, încredințați fiind, că din aceștia se vor afla mulți, cari ne vor deschide fontîni de exploatare pentru scopul societății nóstre, și ne vor plana drumul către simpatia și stima celor de altă națiune. Noi dela literatura română până la cultura poporului român vom avea o scară destul de înaltă pe care sĕ ne acompaniem armonia lucrărilor nóstre. A da societății nóstre un epitet mai larg, mai pompos, ar fi o fudulie, iară a restringe denumirea prin adaugarea de specialități, ne-ar strimtori libera mișcare, și ne-ar împedeca de a da societății nóstre și mai multe ramuri scientifice, ar opăcì pe membrii de a-și alege acele role, la cari ar avea mai multă aplecare și pregătire; — apoi ar face trebuința și de alte societăți, ce acum dintâiu numai ne-ar împărți puterile.

„Numai una nu o vom uita, adecă de a eschide din sala societății trebi politice și religióse, căci amândóue ne-ar potea aduce în desbinări și în colisiune cu autoritățile respective; apoi de altmintrelea sciut este, că astfel de trebi sunt oprite prin însași legea de asociațiuni.

„Societatea nóstră se va aduna în tot anul odată, la un loc hotărît încă din adunarea precedentă, — va avea un comitet permanent cu o direcțiune în frunte la un loc stabil, — un fond ce se va forma din o contribuire a unui minim anual dela membrii asociațiunei cu o administrațiune solidă, după hotărîrea specială a statutelor. Sĕ nu fixăm însĕ — taxe prea mari, căci publicul nostru e încă serac, și prin taxe mari numai am micșora numĕrul membriior și fontînile de venituri pentru fond. — Minimul anual n'ar trebuì sĕ trécă peste 5 fl., nice n'ar fi cu cale de a face diverse classe de taxe și cu acestea diverse drepturi și caste între membrii reuniunei. Sĕ luăm de model în loc de statutele museului din Cluj — mai bine pre acelea ale societății transilvane pentru cunoscința patriei (Siebenbürgischer Verein für die Vaterlandskunde*).

„Acestea fraților după părerea mea ne-ar putea fi programă la toți. Sĕ petiționăm la înaltul guvern provincial spre a-ne îngăduì de a-ne aduna mai mulți bărbați români de inteligență pe o di hotărîtă spre a compune elaboratele stabili, spre a le încredința unui comitet local de a le așterne la locurile cuvenite.

„*Fugit irreparabile tempus*! Deci sĕ dăm inițiativa din tóte părțile, și înainte cu ajutoriul lui D-deu sub înalta devisă: *„viribus unitis“.*

⁂

Din acestea — așa dar se vede, că corespondentele Olteanu cu Cumpĕna, carele a dat impulsul la asociațiunea nóstră încă la 20 Martie 1860, nu s'a oprit numai aci, ci după resunĕtul din Blaj indată a și indigitat mai pe larg calea, — mijlócele, — forma și precauțiunile sub cari sĕ se purcédă mai de parte. În sensul acesta apoi el a și pregătit proiectul, care în adunarea conștituantă s'a și primit de basă la stabilirea statutelor asociațiunei. (Vedi actele pag. 21—24).

Dar sĕ nu mergem mai departe, pentrucă décă e vorba peste tot de meritul înființării asociațiunei — apoi — cum dise Cipariu pe la anul 1881, toți românii inteligenți sunt părtași de acel merit. Noi nu denegăm nici meritul D-lui Dr. Rațiu, carele a desvoltat și el destul zel pentru realisarea asociațiunei, — ci combatem numai pe autorii biografiei lui, cari vor sĕ-i revindice prioritatea unei idei, carea póte i-a trecut și lui prin cap, ca la mulți alții — cum dice Barițiu — chiar și pe la anul 1842. — Întrebarea însĕ în casul concret nu póte fi alta, decât: *cine a manifestat ideea mai ântâiu în scris prin jurnalele nóstre,* ca sĕ servéscă tuturora de *impuls* la *urzirea* asociațiunei pentru literatura poporului român?

La acésta cred, că am rĕspuns destul, și am dovedit pre deplin!

Éră décă cu tóte acestea autorii biografiei au căutat pe primul inventator în persóna D-lui Dr. Rațiu, apoi ei au pățit ca școlarul acela, carele în presența principelui Schwarzenberg — întrebat fiind, că cine a inventat praful de pușcă? audind șoptind pe la spate: Schw — Schwar — Schwarz — rĕspunde: Schwarzenberg! atunci învĕțătorul în perplexitatea sa reflectă: Ne! Ne! Seine Durchlaucht ist zwar ein sehr gescheidter Herr, — aber das Schiesspulver hat er doch nicht erfunden.

Cu acestea de astă-dată încheiu și dic: *Suum cuique.*

Un contemporan dela 1860.

---

*) „Despre tóte acestea vom putea vorbì mai multe și hotărît numai după ce vom fi norocoși a căpăta licenție dela locurile înalte spre a ne aduna.“ Red.

Din parlamentul magiar.

Ședința dela 12 Ianuariu n. 1897.

Ședința acésta a fost ceva mai bine cercetată ca cea de ieri. Apoi a fost și mai de importanță, pentru obiectele ce s'au pus la ordinea dilei. Anume s'a început desbaterea asupra budgetului pe anul 1897 și se așteptase vorbiri fulminante din partea oposiției contra guvernului, ceea-ce însĕ nu s'a întêmplat. Ba, o parte din oposiție a mers până acolo, încât naționalii și ugroniștii au declarat pasivitate la desbaterea anumitelor obiecte, ceea ce nu-'i convine guvernului de loc, dar mai cu sémă nu-'i convine motivarea acelei pasivități.

Étă decursul ședinței:

După presentarea rapórtelor întrate la presidiu, se trece la ordinea dilei, la desbaterea budgetului.

Referentul Hegedüs într'o vorbire mai lungă recomandă proiectul spre primire.

Primul vorbitoriu, Horánszky Nándor, declară, că dela anul 1867 încóce nici odată n'au fost stări mai nefericite ca cele de adi. Astădi trăim în era jăfuirei materiale, a persecuțiilor politice, a stărilor afară de lege și a referințelor parlamentare putrede. O desbatere seriósă asupra budgetului între astfel de împrejurări nu mai are loc, de aceea declară în numele partidului seu, că nu-'l primesce nici în general, nici în special.

Polonyi se pune pe același punct de vedere, ca și Horánszky, dar și-a motivat pasivitatea partidului ceva mai pe larg ca acesta. A produs mare furie conclusiunea la care a ajuns dicênd, că guvernul pentru aceea și-a cumpĕrat cu mijlóce atât de condamnabile o maioritate atât de uriașă, ca acésta în cestiunea cuotei sĕ-i ajute a trada națiunea. De aceea nici nu-și va perde vremea cu desbaterea asupra budgetului. ci de astădată se pune în pasivitate, ca sĕ vadă, că óre într'adevĕr se va vinde Ungaria?

Cuvintele aceste au atins de tot neplăcut pe liberali, așa, că s'a și grăbit chiar și ministrul președinte a-i rĕspunde înmediat.

Inainte de a lua ministrul președinte cuvêntul, se ridică presidentul camerei Szilagyi Dezsö și face atent pe vorbitoriu, că nu-i permis a suspiciona pe nimeni cu astfel de fapte, nici pe toți în general, nici pe singuratici în special, ci dacă totuși are motive, sĕ pășéscă pe față cu casuri concrete.

Ministrul presedinte reflectéză lui Polonyi atât cu privire la cuotă cât și la alegeri. — Cu privire la cuotă, dice, că va vedea camera la timpul sĕu, că suspicionările manifestate nu sunt îndreptatite; ér cu privire la alegeri dice, că, da, s'au făcut abusuri, și de o parte și de alta, dar acelea nu au fost de mĕsura în care le presenta oposițiunea. Mai declară lui Polonyi, că acesta incorect se provócă la vre o recunoscere a abusurilor din partea sa în mĕsura presentată de el și, că el ministru presedinte, le-ar fi aprobat ilegalitarea lor. Acésta s'a vĕdut îndemnat a o declară, deórece Polonyi întrégă vorbirea sa și-a basat'o pe o astfel de recunoscere nefăcută.

Kossuth nu apróbă pasivitatea în care s'au pus cele dóue partide. El și partidul sĕu vor desbate budgetul, care presentă multe date înexacte și deficit, dar nu-l vor primi nici în general, nici în special.

Arányi Miksa declară, că primeșce budgetul, deórece dela 1867 încóce starea materială a țerii s'a amelirat fórte mult (Da, a jidanilor. Red.)

Buzáth Ferencz declară în numele partidului poporal, că primesce budgetul spre desbatere specială, dar nu-l votéză; nu vor înceta însĕ a lupta contra guvernului lui Banffy nici-odată, de órece acesta e un guvern de terorism. Mai departe declară, că respinge aeusele, că partidul sĕu ar sta în legătură cu naționalitățile.

Mai de importanță i-au fost declararațiunile privitóre la instrucțiunea publică. Acusă guvernul, că la înființarea școlelor nu ia în considerare trebuințele poporului, ci trebuințele partidului sĕu. Inființéză școle acolo, unde confesiunile au școle destul de corespundĕtóre, dar le înființéză, ca sĕ paraliseze activitatea politică a conducĕtorilor acelora.

Tot așa face guvernul și cu administrațiunea în comune prin notari. Face cercuri notariale din comune îndepărtate, așa, că notariul nu-și póte vedé de lucru la timpul prescris, ci tótă vremea și-o consumă în călĕtorii. Apoi tóte sarcinile, pe cari statul nu le póte suporta, le aruncă pe spatele comunelor.

Cu privire la politica bisericéscă a guvernului se exprimă, că aceea nu e liberală, ci e o simplă politică de oportunitate, pentru rĕmânerea partidului liberal la putere Lupta pentru politica bisericéscă nu e terminată și înzadar o declară guvernul de atare, căci acea se va începe din nou și e speranță, că totuși va învinge creștinismul cu principiile sale în contra principiilor păgânismului, ce sunt aruncate la suprafață în starea acésta tulbură. Națiunile, cari aduc legi contrare religiunei, sunt pe calea peirei. Mereu se declară, că legile politice-bisericesci nu sunt vătĕmătóre pentru confesiuni. Atunci pentru ce se fac atente partidele la botez și căsătorie, că prin însinuarea la matriculantul civil încă nu și-au făcut destul datorinței lor, ci îi îndémnă (dar nu le impune. Red.), ca ca sĕ se presente și la preot pentru binecuvêntarea bisericei? Apoi pe cei ce se fac fără confesiune îi îndatoréză încă 5 ani la suportarea cheltuelilor pentru biserică. Legile acestea sunt legi numai de transiție, deci revisiunea lor e pusă la cale tocmai din partea celor ce le-au adus.

Ședința se încheie.

Din România.

„Neues Wiener Tagblatt“ anunță că ministrul ungar de comerciu, dl Darány, s'a întreținut mult timp cu dl conte Goluchowski în cestiunea importului în Ungaria a rîmătorilor din România.

Ministrul ungar a cerut d-nului Goluchowski ca sĕ se opréscă importul în Austria prin Ițcani al rîmătorilor din România, întocmai cum a fost oprit și în Ungaria, de óre ce rîmătorii din România fac o concurență mare pe piețele austriace negustorilor unguri de rîmători.

*

Ministrul de interne a exmis o ordinațiune, prin care dispune:

Pentru ocuparea funcțiunilor de director de prefectură s'au sub-prefect, legea organisărei autorităților administrative interióre cere condițiunea specială pentru candidat ca el sĕ posédă diploma unei facultăți de drept séu de sciințe de stat din țéră s'au străinătate.

Legea dă preferență acelora, cari pe lângă diploma de mai sus, vor mai fi servit cel puțin doi ani ca șef de biurou în administrația centrală a ministerului, ori ca subprefect, s'au sĕ fi ocupat în magistratură cel puțin funcțiunea de judecător de ocol, ori 4 ani în administrația centrală séu exterióră în ori și care grad.

Ministerul fiind decis ca funcțiunile sus dise de director de prefectură și de sub-prefect, ce se află vacante séu vor deveni pe viitor, precum și acelea de secretar de consiliu județan, sĕ nu le mai încredințeze de cât celora ce au titluri universitare și în ordinea de preferențe stabilită de lege, face cunoscut tuturor acelora, cari se află în condițiile de abmisibilitate arătate mai sus, și vor dori sĕ ocupe veri-una din aceste funcțiuni, sĕ se presinte la minister, cu dipiomele și servicii ce posedă, spre a fi încriși în tabloul de candidații din care prefecturile vor avea sĕ-și alégă pe recomandații lor.

*

La 1 Ianuariu a. c. nu s'a făcut nici o înaintare în armată; probabil, că totuși se vor face în decursul acestei luni.

Noutăți.

Din causa Sântei sĕrbători „Botezul Domnului“, Nrul proxim al fóiei nóstre va apărea numai Joi în 9 Ianuariu v. a. c 1897.

* * *

Episcop romano-catolic al diecesei transilvanene a fost numit cum iure successionis Contele Majláth Gusztàv. Deocamdată funcționéză ca substitut episcopesc pe lângă bĕtrânul episcop Lőnhardt Ferencz.

* * *

Inspectorul de scóle al comitatului Têrnavei mici, Dr. Pintér Gábor a fost permutat în aceeași calitate în comitatul Sibiiului.

* * *

Contele Zichy Iózsef, fostul mareșal de curte al împĕratului Maximilian din Mexico a decedat alaltăeri diminéță.

* * *

Ródele politicei bisericesci. La așa numitul popor șocaț se răspândesce într'un chip uimitor ireligiositatea. Patrudeci și trei indivizi de confesiunea rom. cath. din Dályok au anunțat la pretura din Mohács pășirea lor din legăturile bisericei rom. cath. adaugênd, că nu trec la nici o altă confesiune, ci rĕmân fără religie.

* * *

Averea EMKE-i. După-cum cetim în foile magiare. averea EMKE i, care de zece ani se susține între magiarii ardeleni, la finea anului espirat a fost de 1, 239, 654, fl. 30 cr.

* * *

Cuota. „M. g.“ a primit din Viena scirea, că ambele guverne (austriac și magiar) s'au înțeles pe deplin asupra cuotei. Cuota pentru Ungaria e de 36°/₀ praecipiu adecă cu praecipiu 35.3°/₀. Acésta e așa dar o urcare de 4⁹/₁₀°/₀.

* * *

Jidanii contra cărților de școlă. Un perciunat din Pesta a adresat ministrului instrucțiunei publice o plânsóre în contra directorului dela un gimnasiu de acolo, pe cuvênt, că în acel gimnasiu copiii fără deosebire de religie sunt siliți sĕ învețe versuri de acelea, în cari obvine cuvîntul Christos. Se plânge jidanul, că în cărțile de cetire sunt prea multe poesii și legende religióse. „E de lipsă sĕ se cultive sentimentul religios, dar acesta e lucrul catechetului și nu a profesorului de limba magiară, și a constringe copiii de jidan, sĕ învețe poesiile ce bâjbăie de Christos și apostoli, e cel puțin siluire față cu cel slab. Se póte considera de testimoniu de paupertate pentru profesori, că nu sunt în stare sĕ scrie o carte de cetire regulată, corespundĕtóre spiritului timpului“. In fine zice: „Eu voiesc sĕ cresc din copiii mei buni patrioți și magiari, dar sĕ rĕmână și jidani, și peste mĕsura mĕ jignesce, când aud, că învață poesii, în cari amintesc pe „Domnul Christos“. Mie nu mi-e domn Christos, și nici copiilor mei“. Ministrul de culte a primit plânsórea și a trimis o corpului profesoral spre declarare. Corpul profesoral n'a intrat în meritul scrisorii ministeriale, ci a retrimes plânsórea, ca un lucru, ce jignesce religiunea crestină.

* * *

Catastrofa dela Reșița după constatările oficiale a avut șésezeci și nóuĕ victime, dintre cari șésĕsprezece încă n'au putut fi scóse din Ocna ce stă sub apă încă.

* * *

Un proces de presă s'a intentat diarului „Alkotmány“, sub cuvênt, că numita fóe prin primarticolul sĕu „Terórea rĕsboiului cultural“ ar fi comis agiația prevĕzută în §. 174 al codului penal. Articolul numit se ocupă cu condamdarea preotului Knezich, din care incident conclude, că sentența tablei regesci, aprobată de Curie, de fapt nu condamnă pe preotul amintit, ci dogma catolică, taina căsătoriei.

* * *

Bóla lui Lueger. Despre starea sanitară a renumitului conducĕtor al antisemiților din Viena sosesc diferite sciri. După constatările medicilor Lueger sufere de un cathar vehement de plumâni și stomach, care se manifestă prin contiune ferbințeli, lipsă de apetit și somn, resuflet greu și o slăbiciune generală. Nu voesce sĕ ice nici un fel de medicină. După o versiune bolnavul nu e in pericol, dar până la completa reinsĕnătoșare va trece mult. Din un alt izvor sosesc astfel de sciri, după cari zilele vice-primarului ar fi numerate și cel mult câteva zile va mai duce-o.

* * *

O nóuă aventură a principesei Chimay. Foile din Berlin aduc scirea, că principesa Chimay a fost angajată de directorul unui orfeu de acolo. Indată după terminarea cu divórț a procesului sĕu, principesa va păși pe bină, primind pentru fiecare representație 3000 franci. Rigó Iancsi va fi primit în musica orfeului.

Procesul divorțial al princesei se pertractéză în Bruxella; cu acest prilegiu se astéptă destăinuiri sensaționale despre relațiile princesei cu mai mulți aristocrați renumiți. Se crede, că se va nasce un nou scandal.

După cele mai nóuĕ sciri principesa Chimay plécă cu Rigó cu tot la Africa spre a scăpa de bârfelile lumei.

Nr. 605/896 [192] 2—3

CONCURS.

Pentru întregirea parochiei de cl. II-a din Borgo-Prund, înființată în urma încuviințărei Prea-Venerabilului Consistoriu d. d. 17 Septembre 1896 Nr. 4681 bis., se escrie prin acésta concurs, cu terminul de 30 zile dela prima publicare în fóie.

Venitele parochii statorite în ședința comitetului parochial d. d. 23 Iunie 1896 și a sinodului parochial din 30 Iunie 1896, — fac la an suma de 612 fl.

Concurenții au a-și înainta suplicele instruite conform legilor din vigóre, în terminul deschis, la oficiul protopresbiteral subsemnat.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Bistriței. In conțelegere cu comitetul parochial.

Borgo-Bistrița, la 23 Octobre 1896.

Simion Monda,
protopresbiter.

Szebenvármegye alispánja.

1004. sz. II. 1897. [2] 1-1

Pályázati hirdetmény.

A Szebenivármégyénél üresedésbe jött évi 500 frt. fizetéssel és 100 frt. lakbérrel javadalmozott **járási irnoki állomásra,** ezenel pályázatot nyitok és felhivom azokat, a kik ezen állomást elnyerni ohajtják, hogy az 1883 évi I. t. cz. 19 §-a szerinti minősitettségüket igazoló okmányokkal felszerelt folyamodványaikat hozzám **1897 évi január hó 30-áig** terjesszék be.

Nagy-Szeben, 1897 évi január hó 14 én.

Reissenberger,
alispán.

UZ. 20—1897.

Edict de licitațiune.

În **12/24 Februariu, 1897** se va ține la oficiul central al Universității săsesci în Sibiiu, piața mare Nr. 15 **dela 9 până la 12 óre a. m.,** și la cas de lipsă și **dela 3 până la 6 óre după amézi,** o licitațiune publică pentru esarêndarea de pășunat a următorilor munți **pe 3 ani — 1897 până inclusiv 1899** — eventual numai pe anul **1897** și anume:

Nr. curent	Situațiunea muntelui	Numirea	Arealul catastral				Prețul de exclamare		Însemnare
			întreg		de pășunit				
			Jugĕre	stânjini pătrați	Jugĕre	stânjini pătrați	fl.	cr.	
1	**Tălmaciu**	Cornu pleschi . .	1200	1030	360	—	130	—	
2		Negovanul mare .	4416	—	1327	—	487	—	
3		Negovanul mic .					459	—	
4		Conța mare . .	2673	850	2245	—	330	—	
5		Conța mică . .					500	—	
6	**Veștem**	Stricatu	2279	200	175	—	500	—	
7		Oltégu	1016	700	254	1200	600	—	
8		Furnica	1025	400	132	900	350	—	
9	**Orlat**	Balu	929	1300	743	1400	570	—	
10		Seracinu mare. .	1256	1100	187	1400	500	—	
11		Seracinu de mijloc	1416	900	405	500	700	—	
12		Seracinu de lăture	1142	1500	361	300	430	—	
13		Balintu mare . .	1101	900	401	400	300	—	
14		Balintu mic . .	650	1000	394	1500	250	—	
15		Cotrona	651	—	274	1000	200	—	
16	**Sinna**	Grópa de sus . .	802	1200	772	1200	200	—	
17		Grópa de jos . .	355	—	175	1300	250	—	
18		Stéza de sus . .	770	1400	45	800	200	—	
19		Stéza de jos . .	979	500	256	700	200	—	
20		Haneșu de sus .	1446	700	240	800	350	—	
21		Haneșu de jos .	1190	100	324	1400	300	—	
22		Góza de sus . .	1828	200	593	1300	500	—	
23		Góza de jos . .	1919	1400	329	200	402	—	

fie-cine care voesce a lua arêndă trebue sĕ depună la mâna comisiunei de licitare înainte de licitațiune **10**°/₀ din prețul de exclamare ca vadiu în bani gata, care după licitațiune se va restituí aceluia ce nu a obținut arênda, ér celor ce au obținut li se va socotí în prețul arêndei, dacă au depus cauțiunea de arêndă conform contractului.

Condițiunile mai de aprópe ale arêndei se pot vedé și înainte de ziua licitațiunei la oficiul central al universității săsesci în órele de cancelariă.

Sibiiu, 7 Ianuariu, 1897.

[191] 2—3 **Dela oficiul central al universității săsesci.**

◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆

Convocare.

Domnii acționari ai institutului de credit și de economii „Sebeșana“, societate pe acții se învită prin acésta conform §-lui 18 al statutelor societății la a

IX-a adunare generală ordinară,

ce se va ține în Sas-Sebeș, la **21 Februariu a. c. n. la 2 óre p. m.** în localul institutului.

Obiectele:

1. Raportul anual al direcțiunei.
2. Raportul despre încheierea compturilor și raportul comitetului de supraveghiare.
3. Statorirea bilanțului și hotărîri asupra distribuirei și solvirei câștigului curat.
4. Fixarea marcelor de presență pe anul curent.
5. Eventuale propuneri făcute conform §-lui 28 lit. *g*) din statute.

Domnii acționari, cari în sensul §§-lor 20 și 21 din statutele societății voesc a participa la adunare în persónă séu prin plenipotențiați, sunt rugați a-'și depune acțiile și eventualele dovezi de plenipotență, cel mult până în *20 Februariu a. c n.* la cassa institutului în Sas-Sebeș.

Sas-Sebeș, în 11 Ianuariu 1897.

[1] 1—1 **Direcțiunea institutului.**

◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆

Turnătoria de clopote și de metal a lui

Antoniu Novotny

în Timișóra — Fabrică

se recomândă spre pregătirea clopotelor nouĕ, precum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armoniόse, pe lângă garanță pe mai mulți ani, provĕzute cu adiustări de fer bătut, construite sprea le întórce cu ușurință în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lăture prin ceea-ce sunt mântuite de crepare.

Cu deosebire recomând

clopote patentate găurite

de mine inventate și mai de multe ori premiate, cari au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminósă decât clopotele turnate după sistemul vechiu, așa, că un **clopot patentat cu 300 kg. este egal în tonul unui clopot de 400 kg. făcut după sistemul vechiu.** Mai departe se recomândă spre facerea **scaunelor de fer bătut, de sine stătător,** — spre **preadiustarea clopotelor vechi cu adiustare de fer bătut,** — ca și spre turnarea de **tóce de metal.** Clopote în greutate de 300 kg. și mai jos se află totdéuna gata în magazin. [11] 46—48

Preț-curanturi ilustrate sĕ trimit la cerere gratuit și franco.

Redactor prov. Gavriil Hango.

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 3. Sibiiu, Joi, 9/21 Ianuariu 1897. *Anul XLV.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — **și timbru de 30 cr.** pentru fie-care publicare.

Repriviri.

II.

(⚖) Cea mai agitată cestiune, care a paralisat aprópe tóte alte cestiuni naționale în sinul partidului național, a fost în anul trecut așa numita „Crisă la Institutul tipografic".

Acea „crisă" a produs și cunoscutele descoperiri sensaționale din partea dlui Aurel Popovici.

Pentru noi nimic n'a fost surprinḑĕtor.

Cine a cunoscut precum cunoșteam noi elementele eterogene aglomerate la 1892 în comitetul național, a putut fi pregătit la aceea, că mai curênd séu mai târḑiu are sĕ urmeze o explosie în sinul acelui comitet.

Numai de cuvêntul de „pace" se abuséză acuma, cum s'a abusat și se abuséză încă de cuvêntul „solidaritate" între conducĕtori, pe când ea n'a existat nici odată și nu există nici astăḑi, ci a fost numai o spoială de dragul lumei, carea însĕ n'a impus nici amicilor, nici adversarilor, dar procesul pentru Me morandu a dat de gol.

Deja când Dr. Rațiu și soții lui întru „martiriu" erau în temniță, ei nu mai aveau aderenți la „Tribuna" carea se ḑicea, că este organul lor, și la „Institutul tipografic" carele de asemene era proprietatea lor, ci poruncile veniau dela Bucuresci unde se refugiase Brote și-și instalase biroul comitetului național presidat de el.

Tot de acolo s'a pus la cale și „congresul naționalităților" ca continuare a tacticei inaugurate de el, de ale cărei consecuențe însĕ el n'avea sĕ sufere.

In fine se agrațiară cei închiși, veniră acasă, aici însĕ nu mai erau stăpâni pe situațiune nici pe proprietatea lor, ci în casa lor li se da sĕ pricépă, că ei sunt superflui.

Casul este destul de cunoscut.

Cérta era la vedere pentru dreptul de proprietate al „Institutului tipografic" și al ḑiarelor lui „Tribuna" și „Fóia Poporului", în faptă însĕ cestiunea era de conducere.

Cine se conducă causa națională? Rațiu și soții sei de aici, séu Brote și prin el susțiitorii lui din Bucuresci?

Asta era cestiunea.

Deși nu ne privea dreptul de proprietate al „Institutului tipografic", totuși pertractându-se cestiunea în publicitate, și fiind și noi de acea părere, că cestiunea nóstră nu este permis sĕ se mai compromită și prin amestec din afară, — ca ómeni ai ordinei și ai disciplinei, fără care nici un organism nu póte exista, am constatat și noi ceea ce credem că a fost părerea tuturor românilor serioși și nepreocupați, că dreptatea era pe partea d-lui Dr. Rațiu.

Astfel s'a și terminat procesul.

Dl Dr. Rațiu cu cei grupați în jurul lui au rĕmas stăpâni pe „Institutul tipografic", ér Brote-Lucaciu și soții lor, cu întreg personalul vechiu al redacțiunei „Tribunei" au rĕmas pe jos și afară de Dr. Lucaciu, care s'a retras la Șișești, toți s'au dus la Bucuresci.

Mare era conșternațiunea pentru părintele Lucaciu, și mai vĕrtos tinerimea și preoțimea din părțile sĕlăgene, nu-și putea explica: cum se póte ca Dr. Lucaciu de dragul lui Brote sĕ părăséscă pe Dr. Rațiu, G. Pop și Iul. Coroian? Destăinuirile lui A. Popovici însĕ au deschis ochii multora, și de atunci Dr. Lucaciu, idolul tinerimei, încă a devenit numai un simplu muritor.

Dar lui de fel nu-i convenea situațiunea în care ajunsese, și din Șișești mereu arunca la trĕsnete contra foștilor sĕi colegi Dr. Rațiu și Coroian și contra celor dela „Tribuna", până când amicii lui au trebuit sĕ intrevină și sĕ curme scandalul.

Un așa ḑis „juriu de onóre" a constatat, că s'au dat explicări satisfăcĕtóre și că vătĕmările personale s'au revocat.

„S'a restabilit „pacea" în sinul conducĕtorilor partidului național" se bucina mai cu sémă în ḑiarele din România, și causa e „salvată", căci de aici încolo Dr. Lucaciu cu Dr. Rațiu vor merge mână'n mână. In fond însĕ „pacea" era érăși numai o alifie pentru ochii lumei, căci cei certați nici nu vorbise unul cu altul, și astăḑi Dr. Lucaciu este cel mai înfocat întemeietor al „Tribunei Poporului".

Când cu „crisa instit. tipografic", atât aici, cât și în România se vorbia și se scria, că dl Brote ar fi numai instrumentul dlui Dumitru Sturdza, primministrul României, carele ar fi luat angajamentul dela guvernul nostru, ca pe timpul serbărilor millenare sĕ înblânḑéscă pe românii de aici, și că cei dați afară dela „Tribuna" vor întemeia alt ḑiar sub numele „Tribuna veche" în Brașov séu în Arad.

Faima însĕ nu s'a adeverit cât timp a stat dl Sturdza la putere, — dar îndată după căderea lui a încetat și „Gazeta" din Bucuresci unde se adăposteau cei goniți dela „Tribuna" și încă de atunci se vorbea, că în locul ei se va înființa un ḑiar cuotidian în Ungaria, unde dl Sturdza érăși voesce sĕ agiteze „causa națională", ca cu ajutoriul acestui mijloc probat deja, sĕ pótă ajunge cu timpul érăși la putere în România.

Nu vrem sĕ cercăm „nexul causal" între dl Sturdza și ḑiariul nou, timpul și ținuta ḑiarului va descoperí ce va fi adevĕr, faptă este însĕ, că Mercuri în 25 Dscembre v. a apărut în Orăștie numĕrul de probă al unui nou ḑiar cuotidian, carele se numesce „Tribuna Poporului", carele la 1 Ianuariu a și pornit și al cărui redactor responsabil este dl Ioan Russu-Șirianu, și în jurul căruia sunt grupați toți aceia pe carii dl Dr. Rațiu 'i-a dat afară dela „Tribuna".

Despre programul noului ḑiar vom vorbí în alt numĕr, de astădată amintim numai atâta, că „Tribuna Poporului" se pare a se considera de continuarea „Tribunei" de nainte de „crisă" cu esențiala deosebire, dacă-și va ținé cuvêntul, că va evita certele și „personalitățile", dar pe dl Sturdza deja în numĕrul de probă îl presentă în relief, ca pe un mare diplomat, care călĕtoresce în Occident ca sĕ pună la cale Orientul.

Faptele constată deci, că deși dl Dr. Rațiu și soții sei au eșit învingĕtori din „crisă", n'au remas stăpâni pe situațiune, „pacea" și „solidaritatea" în sinul „conducĕtorilor" tot nu s'a restabilit, autoritatea și prestigiul tuturor s'a nimicit, ér fără de acestea nu se póte conduce un partid.

Alegerile dietale, care ne surprinseră cu finea anului expirat, ne dederă nóuĕ doveḑi, că nu mai există nime și nimic, care se pótă impune. Inseși organele de publicitate ale partidului național s'au certat cu înverșunare asupra mĕsurilor ce ar fi fost sĕ se iee pentru „salvarea" drapelului, ér poporul a făcut cum li-a plăcut celor dela putere.

Sic non itur ad astra!

Revista externă.

Evenimentul cel mai important este primirea grandiósă, care s'a făcut ministrului nostru de externe, contelui Goluchowszky, la curtea din Berlin, din incidentul decorărei lui cu ordul vulturul negru.

Sĕrbătorésca predare a acestui ordin, persónele însemnate, cari au încungiurat pe împĕratul Germaniei la acéstă ceremonie, distincțiunea cu care a fost sĕrbătorit în Berlin ministrul nostru de externe, tóte aceste dau visitei dela Berlin o deosebită importanță politică.

Intimitatea cea mare a Germaniei către monarchia nóstră, intimitate manifestată și din acest incident, nu a rĕmas neobservată în Rusia, care și ea demonstrativ simpatiséză cu Francia. Dar nici în Germania nu a rĕmas fără echou acéstă intimitate. Și tocmai organul puternicului fost cancelar Bismarck ridică glasul contra sĕrbătorirei ministrului austro-ungar, și acésta cu considerare la Rusia, pe care organul lui Bismarck nu ar voí sĕ o vadă de-

---

FOIȚA.

Ḑiarul unui copil drăcos.

Tradusă de *Giulio*.

(Urmare din Nrul 143—1896).

„E numai mișelul de băiat! Iorji, eși afară! De ce făcuși asta, mĕi blăstĕmatule? Sunt fórte supĕrat pe tine. Plécă'n odaia ta și aștéptă pân-ce voi avé vreme de a mĕ ocupa cu tine. Am sĕ te pedepsesc aspru. Las, las, frate Prim, tot e mai bine sĕ fi batjocorit de un băiat rĕu, decât se suferi de idrofobie, ce ḑici? Șeḑi ocupă loc! Dați-vĕ jos de pe scaun fetelor! Nevastă, umple altă céscă pentru óspele nostru".

Dar bătrênul de bărbat era turbat ca un vezure, își luă pălăria și se duse. Ei ḑiceau, că tata n'a putut încheia têrgul din causa mea; — totdeuna sunt eu cel vinovat.

Ce sĕ mai sciu începe, fiind un băiat așa de rĕu?

Am primit bătai grozave. Astă-séră mĕ simt de tot opărit, scumpul meu ḑiar. Toți sunt contra mea sĕrman ștrengar, dacă fac numai cât negru sub unghie. Va crede lumea, că sunt un vampir. Mi-ar plăcé sĕ se care toți, afară de Susana și Betti. Betti e bună. Ea'mi aduce doftoria mamii contra durerii de cap, glicerina Susanei și încă câte alifii de ale ei precum și o céscă de înghețată. Dacă se va întêmpla sĕ mĕ'nsor vreodată, numai pe Betti o voi lua. Dacă va rupe relațiunile cu cioflingarul de roșcovan, cu negustorul de lapte pesteit la față, pe care ar voí sĕ-l ia de bărbat și sĕ deschidă o lăptărie, numai decât aș lua o de soție, când o'i fi mare. O fată care te ajută'n bine și'n rĕu, este o fată pe séma mea.

* * *

Imi pare, că tata s'a căit de bătăile ce mi le-a dat, fiindcă eri séra m'am luat cu el în reduta orașului, ca sĕ asist la producțiunile lui Hermann. El este un scamator, — un om care face cele mai miraculóse vrăjitorii, ca și cum el ar fi tartorul dracilor. Nu se póte vedea cum le face. Eu am fost grozav de atent, dar nu l'am putut prinde cu ocaua. Mi-ar plăcé sĕ sciu cum le face. Cred c'aș puté face câteva din aceste scamatorii Când oi fi mare, mĕ fac și eu unu, vréu sĕ ḑic, un scamator; — câteva ḑĕu, că sunt ușóre. Voi cerca acea cu óuĕle și batista, și înghițitul unei săbii și acea cu împrumutatul unui orologiu dela o damă și încă alte câteva Fetele se vor mira, vĕḑênd că micul lor frate încă le scie. Eu mĕ voi exercia în secret în alte scamatorii și după aceea voi arangia o masă în salon și voi vinde surorilor mele și curtesanilor lor bilete și le voi arĕta cum se face. Mĕ bucur la idea de a mĕ face scamator. Cred că acest lucru îmi va face plăcere.

7. Micul scamator.

Așa un spectacol de mult n'a mai fost în casa nóstră ca și în ḑilele trecute. Póte că mai curênd m'aș puté face un călăreț de circ, dar' încercarea în magie nu 'mi-a succes de loc. Am suferit naufragiu. Nu-'i tocmai așa ușor, după-cum îmi închipuisem. Se pare a fi de tot simplu, vĕḑênd cum face el, dar' încercând singur, îți perḑi ilusiile. Eu speram, că în urma celor vĕḑute în séra când am fost cu papa la Hermann, voiu puté da și eu o representație. Lotti Herbst și alte dóue fete erau la surorile mele în visită. Eu mĕ dusei în cămară și îmi pescuii o duzină de óue. Cu Lotti Herbst mai venise încă un bărbat tiner, un adevĕrat gigerl din New-York. Óuele le aveam deja, dar' avênd lipsă și de o pălărie ca și a lui Hermann, luai pĕlăria de pe cuierul din tindă — era o pălărie sclipiciósă de pâslă după cea mai nóuă modă. Eu sparse'i óuele în pălărie și îmi așeḑai sculele mele pe o măscióră dintr'o odaie laterală, așa ca se pot face pe scamatorul și după aceea începui a strigá: „Poftiți numai înainte domnilor și dómnelor! Aici se póte vedé renumitul scamator și prestidigitator Hermann! Intrarea numai 26 centime!"

Ei rîseră cu toții și întrară. Tinĕrul gigerl îmi dădú 25 centime pentru toți. Eu prinsei pĕlăria și o scuturai ḑicênd: „Domnilor și dómnelor, acestea's óuele vrăjite!"

Ei se uitară în pălărie și vĕḑură ouele tescuite. Ștrengarul nu scia, că era pĕlăria lui și surorile încă nu se gândiau la început și așa rîseră cu toții.

„Vĕ rog numai sĕ priviți cu atenție!"

„Da", ḑiseră cu toții.

„Ș'acum ér sunt întregi — hocus pocus" ḑisei eu și le clătii chiar așa cum făcuse scamatorul, dar' óuele dracului nu voiră sĕ se închege. În fine trebuí sĕ o las baltă. Gigerlul rîdea de sta sĕ se înece, dar' când îi spusei, cât sunt de îngrijat, că 'i-am mânjit pălăria, și acuma nu va mai avé cu ce merge acasă, deveni grozav de iute fórte serios; fața lui era póte cât trei urme de lungă și sĕ uita la mine, ca-și-cum ar fi voit se mĕ înghiță. (Va urma.)

părtată de Germania şi aşa ḑicênd aruncată în braţele republicei franceze.

Numirea ministrului rus de externe, care a făcut aşa surprindere în cercurile politice, a adus cu sine o schimbare radicală în personalul miniştrilor residenţi, deocamdată se vor face schimbări în ce privesce ministri residenţi în Paris şi în Constantinopole.

Schimbarea ministrului din Constantinopole e pusă în legătură cu direcţia cea nóuă a politicei rusesci în peninsula balcanică.

Tóte semnele arată o nóuă acţiune a Rusiei în orient. Incurcăturile finanţiare ale Rusiei, revoluţiunile interne, cari nu pot fi delăturate, ţinuta Angliei în cestiunea armenilor resculaţi, tóte aceste indică o nouă acţiune din partea Rusiei.

* * *

Frecările religionare din imperiul turcesc au luat o direcţiune, care documentéză neputinţa guvernului turcesc de a executa reformele sănĕtóse, la cari s'a fost angajat.

Cestiunea cu metropolitul român s'a deslegat în sensul dorinţelor grecilor, tot asemene şi afacerea cu metropolitul sêrb. Dominaţiunea grecilor în cestiuni bisericesci, şi acuma a arătat slăbiciunea guvernului turcesc, şi diplomaţia guvernului din Bucuresci nu a putut străbate cu legitimele dorinţe ce s'au legat de crearea unei metropolii române pe séma românilor macedoneni.

* * *

Parlamentul din Austria lucră cu mare iuţélă spre a se apropia de disolvarea, care e pusă în perspectivă.

Elementul german şi cel slav ḑi de ḑi are câte o ciocnire în parlamentul din Viena, când în afacerea unui institut de crescere, când în cestiunea unui tribunal, unde nu se respectéză limba populaţiunei. Din ciocnirile aceste învingĕtori es când unii, când alţii, după cum e majoritatea membrilor presenţi ai parlamentului

Stările bolnăviciόse dela noi s'au transpus şi în Austria, cestiunea limbei atât în şcólă, cât şi în justiţie şi în administraţiune este la ordinea ḑilei şi în cealaltă jumĕtate a monarchiei. Dreptatea cu greu învinge şi cine luptă pentru limbă, luptă pentru existenţa sa.

In partea vestică a Africei pe rîul Niger o expediţiune engleză a fost nimicită de seminţiile sĕlbatice indigene. Guvernul Angliei face acuma pregătiri pentru o expediţiune mai mare spre a supune pre acele seminţii subjugate.

Deodată cu acéstă scire ne vine alta tocmai din partea opusă a continentului întunecat. Acuma în partea ostică a Africei, în Eritrea cea plină de catastrofe pentru italieni, ne vine scirea, că mai multe oştiri din imperiul sudanic al lui Mahdi au recucerit oraşul Kassala, au tăiat linia de comunicaţiune şi înaintéză spre ţĕrmurii mării.

Vestea acésta e dovadă, că în Sudan e puternică încă dominaţiunea arabică, şi expediţiunea dongolică pe Nil în sus înaintéză fórte încet.

Din parlamentul magiar.

Şedinţa dela 13 Ianuariu n. 1897.

Şi acésta şedinţă a decurs destul de liniştit şi era p'aci sĕ se termine desbaterea asupra budgetului, dacă nu se ridica sĕ vorbéscă poporalul Dr. Maior Ferencz, care a scos guvernul din frica unei linişti de mórte la desbaterea budgetului din partea oposiţiunii. Pasivitatea celor dóue partide oposiţionale, alianţa dubie a Kossuthiştilor şi indiferenţa partidului poporal faţă de budget, nu-'i convine de loc guvernului, căci atunci n'ar auḑi deloc vorbiri oposiţionale, ei numai elogii din partea liberarilor prin ceea-ce s'ar fi făcut numai ridicul.

Cel mai marcat orator al şedinţei de aḑi a fost Dr. Maior Ferencz, care într'o vorbire de peste o óră a arĕtat la multe rele la care a ajuns ţéra în urma politicei liberale dela 1867 încóce.

Mai ântêiu de tóte respinge acusa, că catolicismul ar fi pepineria socialismului. Pepineria socialismului este miseria morală şi materială la care ajunge o ţéră în urma unei guvernări rele. Catolicismul n'are nici o legătură cu acel socialism, care distruge, ci numai cu acela, care adună pe cei asupriţi pentru de a'i mângăia şi ajutora. Dar' nu tocmai în ţerile reformate şi guvernate reu înfloresce mai tare socialismul, precum în Germania şi altele?

Vorbind despre alegeri ḑice, că acele aşa cum s'au pus la cale din partea guvernului, au demoralisat poporul cu totul şi astfel 'i-au zdruncinat tot respectul faţă de constituţiune şi faţă de legi.

In colori mai nefavorabile presintă stările economice. In special acusă guvernul, că n'a apărat destul de eficace piaţele Austriei pentru productele magiare, cu tóte că s'au făcut concesiuni fórte mari, ci le-a lăsat pradă productelor din România, Rusia şi Sêrbia. Agricultura a fost neglésă de tot şi a fost favorisată numai bursa şi fabricile, adecă capitalismul prin ceea-ce s'au sporit emigrările în massă a poporului adus la sapă de lemn şi s'a născut socialismul agrar. Tot aşa sunt de rele şi legile privitóre la muncitori şi la servitori. Apoi băncile s'au sporit, interesele sunt aceleaşi, dar venitele debitorilor s'au împuţinat, aşa, că încurênd pămêntul va ajunge pe mâna acelora. Pentru împedecarea emigrărilor e de lipsă revisiunea legei despre colonisări. Dările încă sunt neproporţionate faţă cu venitele contribuenţilor. Ministrul de finanţe a declarat, că darea pămêntului nu se póte reduce, dar pentru ce, n'a rĕspuns; deci rĕspunde el, că aceea se póte reduce prin urcarea dării asupra capitalismului prea protejat. Privitoriu la legile politice bisericesci ḑice, că de acelea poporul n'a avut trebuinţă, ci de o administraţie bună. Primesce budgetul pentru desbatere specială, dar el şi partidul seu nu 'l vor vota.

Ministrul Wlassics ia în apĕrare procedura guvernului la alegeri, şi acusă pe partidul poporal cu agitaţie (o voce: dar jendarmii?)

Major respinge acusa guvernului şi ḑice, că partidul sĕu numai s'a apĕrat, dar şi aci numai cu cuvêntul până când guvernul prin partidul sĕu a atacat cu tóte mijlócele.

Werner Gyula se laudă cu majoritatea liberalilor dela alegeri şi atacă partidul naţional ḑicênd, că acesta a decăḑut din cause interne (o voce: busunare) şi externe. Primesce budgetul.

Contele Benyowsky Sándor ḑice, că trei nori negrii se ivesc pe orisontul ţĕrii: urcarea cuotei, spesele cu armata şi deficitul. Agricultura a decăḑut atât de mult, încât clasa de mijloc e aprópe de marginea peririi. Cestiune naţională nu există, căci după cum ḑice nobilul conte, naţionalităţile nu protestéză în contra învĕţĕrei limbei magiare, ci numai în contra administraţiunei celei rele. Dacă sunt destui bani pentru urcarea cuotei pe séma austriacilor, atunci sĕ avem şi pentru ajutorarea sorţii materiale misere a preoţilor şi învĕţătorilor valachi. (Mulţămim. *Timeo Danaos et dona ferentes.* Red.)

Nu primesce budgetul, ci se alătură la proiectul de resoluţiune presentat de Kossuth.

După pausă Sima Ferencz înaintéză o interpelaţiune în causa deţinerei în locuinţa altuia în timp de nópte a preotului gr.-ort. Pandovics şi a presidentului scaunului şcolar Burján Lajos prin comitele suprem Vadnay din cott. Csongrád pe cari i-au excordat momentan cu jendarmii sub pretext că vor se facă examinare la fondul şcolar, apoi şedinţa s'a încheiat.

Din România.

Cu ocasia felicitărilor de anul nou aduse M. Sale Regelui de către metropolitul primat, consiliul de ministri, preşedinţii corpurilor legiuitóre, şi preşedintele curţii de casaţie, M. S a rĕspuns:

„Adânc mişcat de cuvêntările aşa de bine simţite, vĕ mulţămesc din suflet pentru urările căldurόse ce Ne aduceţi în numele ţĕrei. In anul care s'a închis multe fapte însemnate s'au petrecut; însĕ am întêlnit şi numĕróse greutăţi, cari au putut fi învinse numai prin unire şi cu sprijinul înţelept al bărbaţilor cari au închinat viaţa lor Patriei.

„1896 va rĕmâné dar' neuitat în analele nóstre politice. Plin de încredere privesc în anul care începe, şi sunt convins că ori-când voiu avé trebuinţă de fruntaşii ţerii, ei toţi vor încunjura cu credinţă Tronul şi vor lupta, ca un singur om, pentru siguranţa şi întărirea statului Român. Cu vie bucurie am primit astăḑi binecuvêntările preaiubitului nostru metropolit Iosif şi am întălţat rugăciunile nóstre către Dumnezeu ca El sĕ îndeplinéscă tóte dorinţele ce hrănesc neîncetat în inima Mea pentru scumpul Meu popor şi sĕ-'i dăruéscă ani mulţi şi fericiţi, ce vĕ urez şi din partea Reginei şi a Familiei Mele din adâncul sufletului Meu“.

*

Din incidentul Anului nou „Monitorul Oficial“ a publicat următoriul înalt ordin de ḑi al M. Sale regelui:

Ostaşi,

Sunt treiḑeci de ani de când cu dragoste şi fără pregret lucrez la înălţarea şi propăşirea scumpei mele armate. Cu mândrie o spun că munca Mea a fost spornică: prin vitejia şi statornicia vóstră aţi întemeiat neatârnarea patriei, aţi reînviat timpurile glorióse redeşteptând în voi vechile virtuţi rĕsboinice, şi în anul care s'a închis v'aţi atras prin bărbătésca vóstră înfăţişare Inalta Mea aprobare.

Vĕ mulţămesc! Şi cu inima voiósă urez şi de astădată, tuturor, un an bun şi fericit.

Dat în Bucuresci, la 1 Ianuariu 1897.

Carol.

*

Cetim în „Epoca“ din Bucuresci următórele sciri triste privitóre la românii transilvăneni aşeḑaţi în Dobrogea:

După încorporarea Dobrogei, Ioan C. Brătianu şi mai ales Mihail Kogălniceanu, au fost preocupaţi de ideia ca sĕ populeze cât mai curênd cu elemente române acéstă provincie, în scopul de a o ridica economicesce.

Astfel guvernul liberal din 1878 a înlesnit românilor transilvăneni, mai ales celor din împrejurimile Braşovului şi a Sibiiului sĕ se stabiléscă în Dobrogea, dându-ile pămênturi în loturi mici. Astfel în timp de vr'o patru ani, până la 1882, s'au stabilit în acéstă provincie aprópe 30,000 suflete.

Socotéla lui Mihail Kogălniceanu era bine făcută, căci în curênd Dobrogea a luat un avênt frumos, atât sub raportul cultural, cât şi sub cel economic. Românii transilvăneni au întemeiat comune nóue şi frumóse şi au isbutit sĕ cucerescă o óre-care supremaţie intelectuală şi materială asupra autochtonilor tătari, turci, bulgari, greci şi lipoveni.

În câţiva ani numai au dat o întindere aşa de mare comerciului de oi, încât aḑi oile din Dobrogea sunt căutate in Constantinopol şi în Egypt şi preferite celor din Bulgaria şi Caucasia; ér lâna dobrogénă se bucură de o excelentă reputaţie în Englitera.

În ce priveşte situaţia lor politică, li-s'au dat aceleaşi drepturi cu ale autochtonilor, tot cu intenţia de a înlesni procesul de romanisare desĕvîrşită a Dobrogei. Şi de aceste drepturi s'au bucurat până mai acum câteva ḑile cu tóte şicanele administraţiei.

Acum însĕ dintr'odată administraţia locală, cu învoirea tacită a guvernului presidiat de un transilvănean de origine, de dl Aurelian, le-a răpit tóte drepturile, isbindu-'i crud şi în averea lor.

În adevĕr, Chintescu a dat ordin ca toţi românii transilvăneni înscrişi în listele electorale sĕ fie privaţi de drepturile lor. Şi drept consecinţă a acestui ordin, aprópe 30.000 români transilvăneni, stabiliţi de 15—20 ani în Dobrogea, au fost sterşi din listele electorale.

Apoi prefectul a chiemat pe toţi subprefecţii la Constanţa şi le-a ordonat sĕ închidă tóte prăvăliile şi cărcimele ţinute de românii transilvăneni şi sĕ trateze pe acestia drept vagabunḑi şi străini.

Astfel au fost închise preste 1000 de prăvălii şi cărcime.

În faţa acestor mĕsuri dnii Octavian Şeitanu, Al. Nistor, Luca Oancea, R. Lupea şi Gh. Sassu au convocat un congres al coloniştilor români transilvăneni la Medgidia.

Congresul s'a întrunit Dumineca trecută, 29 Decembre luând parte la el 150 de delegaţi ai comunelor române, întemeiate de românii transilvăneni.

După lungi desbateri, congresul a trimis câte un protest telegrafic în contra administraţiei către M. Sa Regele şi către preşedintele consiliului de ministri, dl P. S. Aurelian.

Noutăţi.

Botezul Domnului în Sibiiu. În ḑiua botezului a sĕvîrşit sfânta liturgie şi sfinţirea apei în biserica din Sibiiu-cetate parochul ordinar al Sibiiului, asistat de protopresbiterul Nicolae Cristea şi diaconul Ioan Popovici. Cântările le-a executat cu măiestră precisiune şi mişcătóre evlavie corul seminarial sub conducerea profesorului Georgiu Dima. Irmosul sĕrbătoririi 'l-a cântat corul mixt al „Reuniunii de cântări“ din loc.

In biserica din Sibiiu Suburbiul Iosefin a servit capelanul ces. şi reg. preotul Ioan Broju, asistat de preoţii Petru Simtion şi Gavriil Hango După sânta liturgie a eşit întreg publicul în procesiune la rîuleţul din strada Schewis, unde la rĕspântia drumurilor în mijlocul unui cerc de braḑi era aşeḑată masa pentru sânţirea apei, încunjurată de numeroşi oficeri şi de întrégă miliţia ortodoxă dela garnisóna din Sibiiu, împreună cu musica regimentului 31.

In decursul ceremonialului bisericesc a dat o jumĕtate batalion de soldaţi pedestrii 3 salve, după care musica intónă imnul dinastiei. Terminată sânţirea apei, părintele I. Broju a stropit cu apă întrégă miliţia, între sunetele tropariului „In Iordan botezându-Te Tu Dómne“, cântat în mod evlavios şi triumfal de capela militară, carea la sfêrşit s'a postat în fruntea ostaşilor români, conducêndu-i cu melodii române în casarma centrală.

* * *

† Dr. Gregoriu Silaşi profesor de universitate în pensiune a decedat Marţi în Năsĕud. Dr. Silaşi a fost un bărbat de o înaltă eruditie. Din a. 1872 până la a. 1884 a ocupat catedra pentru limba şi literatura română la universitatea din Cluş. In a. 1884 s'a retras în pensiune petrecând câţi-va ani în Cluş. Mai târḑiu s'a mutat la Năsĕud, unde a rĕmas până în sfîrşit. Dr. Gr. Silaşi a fost membru fundator al „Asociaţiunii transilvane“. Pentru înalta sa eruditie şi naţionalismul sĕu înfocat era mult iubit de elevii sĕi români; nu prea bine vĕḑut era între magiari tocmai din pricina acestor calităţi ale sale. In mai multe rênduri a fost huiduit de studenţii magiari şi împedecat în cursul prelegerilor sale. In sfîrşit s'a desgustat şi a făcut loc faimosului Moldován Gergely.

* * *

Invitări. „Reuniunile femeilor române de ambele confesiuni, din Făgăraş şi jur“, invită la Petrecerea de dans, care va avé loc Duminecă, în 24 Ianuarie 1897 st. n. în sala hotelului „Lauritsch“. Începutul la 8 óre séra. Pentru reuniuni: Zinca Roman, preşedintă; Maria Dan, preşedintă. Pretul de întrare: 1 fl. de persónă, şi 2 fl. 50 cr. de familie de peste doi membri. Biletele de întrare se pot căpĕta séra la cassă începênd dela 6 óre. Venitul curat este destinat în favorul reuniunilor. În pausă se va juca „Căluşerul şi Bătuta“.

*

— Invitare la Concertul ce se va arangia de diletanţii români din Romos Duminecă, în 12 Ianuarie st. v. 1897 în sala şcólei române din Romos. Preţul întrării: de persónă 30 cr. Începutul la 7 óre séra. Venitul curat este destinat în folosul şcólei rom. gr.-or. din loc. După concert urméză joc. Oferte marinimóse se primesc cu mulţumită şi se vor quita pe cale ḑiaristică.

Programul concertului:

1. Cuvênt ocasional.
2. „Sunt vênător“, cor bărbătesc de ***
3. „Rĕsai lună“, cor mixt de Gavriil Musicescu.
4. „Nevasta care iubeşte“, cor mixt de Gavriil Musicescu.
5. „Pe pămêntul Turcului“, poesie de G. Coşbuc, declamată de Sabin Safta.
6. „Taci bărbate“, cor mixt cu soli de I. Vidu.
7. „Stăncuţa“, cor mixt de Gavriil Musicescu.

8. „Brâul popii", cor mixt de Gavriil Musicescu. În pausă se vor juca căluserul și bătuta de tinerii din Romos.

*

— Reuniunea femeilor române din Brașov învită la: Petrecerea cu dans, ce se va ținé cu scop filantropic, Sâmbătă, în 11/23 Ianuariu 1897, în sala Redoutei orășenesci. Inceputul la 8 óre séra. Biletele: de persónă à fl. 1.50, de familie à fl. 3.— (3 persóne); un loc pe balcon fl. 2.— se pot procura la domnii: N. I. Ciurcu, librar, Frații Șimay, M. & L. László și séra la cassă.

* * *

Șahul Persiei în Europa. *Muzaffer-Eddin*, șahul Persiei, după scirile ce sosesc din Odessa, la primăvéră va vení în Europa. Prima visită va face o țarului la Petropole, spre care scop țarul va pune o naie separată la dispoziția înaltului sĕu óspe, cu care acesta va călĕtorì până la Odessa, ér de acolo pănă la Petropole cu tren separat.

* * *

Faptă frumósă. Excelența Sa episcopul gr.-cat. Mihail Pavel a adaus sĕptĕmânile trecute la fundațiunea Paveliană, menită pentru scopurile culturale ale diecesei gr. cat. de Oradea-mare, suma de o sută de mii (100,000) floreni. Fundațiunea numită în urma acestui adaus se urcă la suma de 700,000 fl. Unde este fericirea, ca și archiereii nostri sĕ pótă face astfel de fundațiuni? Unde este la noi donațiunea bogată, carea sĕ facă posibil un fapt generos ca acesta?

* * *

Douĕḑeci de ani în haine bărbătesci. Ḑilele trecute au fost deținut într'un restaurant din Viena un muncitor fără mustețe și barbă și 'l au petrecut la poliție. Acolo 'și-a arătat cartea de lucru, după care se chema Iosif Kneidlinger, de origine din Viena, născut la 1858. In urma semnelor, mai ales de pe obraz, cari nu-'i dedeau de loc înfățișare bărbătéscă 'l au examinat, și s'a constatat, că e femeiă. De dóuĕḑeci de ani a figurat ca bărbat, spre a 'și căuta mai ușor pânea de tóte ḑilele. S'a folosit spre scopul acesta de cartea de botez a fratelui sĕu mort, cu numele Iosif. Numele ei e Maria. Judecătoria cercuală a luat-o la interogator.

* * *

Asasinatorul lui Stambulow — liber. Din Sofia sosesce scirea, că Tufekciev, omorîtorul lui Stambulow, care a fost condamnat la timpul seu la trei ani temniță, a fost lăsat pe picior liber din partea forurilor apelatorice, pe lângă o garanță de 25,000 franci. Nu mai e de lipsă deci, decât aceeași prevenire și din partea poliției, și asasinatorul celui mai mare bărbat bulgar în schimbul celor 25,000 franci a scăpat de ori-ce pedépsă.

* * *

Noul guvernator al Poloniei. Cu prilegiul anului nou țarul Nicolae al Rusiei a numit de guvernor principal al Varșoviei, și de șef comandant în cercul militar al Varșoviei pe principele Alexandru Imeretinsky odrazla unei familii renumite, care a domnit independent în Caucaz. Al. Imeretinsky a fost candidatul Rușilor pentru tronul Bulgariei. A luat parte la rĕsboiul din 1877, și a excelat la bătălia dela Plevna.

* * *

Pietatea studenților sêrbi. Scriitoriul sêrb, Vuk Karadjici, unul dintre întemeiătorii limbei literare sêrbe, a fost înmormêntat în vechiul cimiter comun din Viena, care acum se casséză. Studenții sêrbi din Viena au pornit o mișcare, în scopul de a transporta móștele scriitoriului Karadjici la Belgrad și a le îngropa acolo. S'au pornit colecte în scopul acesta și între studenții sêrbi din Ungaria.

* * *

Un monstru. Soția unui industriaș din Arad a născut un băiat monstru. Băiatul, care a trăit cinci césuri după nascere, avea un cap inmens cu pĕr fórte lung, pe obraz trei guri alăturea, desvoltate, și trei nasuri; de asemenea avea crescuți lângă olaltă trei ochi și trei urechi; patru picióre și patru mâni; unghiile dela picióre îi erau crescute fórte lungi.

* * *

Omor pe stradă. Muncitorul din Miskolcz Szabó Iózsef pe drum inspre casă a fost atacat de nisce ómeni beți. Bețivii au început sĕ lovéscă fără crutare în sĕrmanul om, ér când acesta a strigat după ajutor, unul dintre ei l-a tocat cu o măciucă în cap, cu atâta putere, încât sêrmanul om s'a rostogolit la pământ, și în câte va minute a espiat.

* * *

Academia de sciințe rusésca a esmis pe profesorul de universitate din Petropole Syrkon, la mănăstirile din Slavonia, Bănat, Transilvania și Bucovina, spre a studia documentele și manuscriptele slavice aflătóre acolo, ér pe profesorul Kondaros, l'a trimis în Athos spre a face studii între popórele creștine ale Orientului.

* * *

Sinuciderea unui preot reformat. Intr'unul din restaurantele din Miskólcz s'a împușcat ḑilele trecute tinerul preot calvin Putnoky Pàl, seniorul colegiului din Sárospatak. Pe când au întrat la el, deja era în agonie, sângerând din trei rane. Epistolă n'a lăsat după sine, dar deasupra inimei avea posa unei frumóse fete. — Dragoste și ér dragoste!!

* * *

Contele Bánffy Iános, care a pușcat pe un țĕran magiar din comuna sa, de frica furiei poporului a fugit cu întréga sa familie la Cluș. Contele a declarat, că din nebăgare de sémă a pușcat asupra țĕranului.

* * *

Insula lui Robinson s'a scufundat. Se confirmă în chip oficios scirea, că insula Iuan Fernandez din Oceanul-Pacific, cunoscută în lumea întrégă sub numele de insula lui Robinson, în urma unei erupții vulcanice, s'a scufundat.

* * *

Mormintele lui Pericle și Sofocle. Din Atena se anunța că săpăturile începute lângă Karamikos de societatea archiologică grececéscă au dat resultate neașteptate. S'au găsit momintele mai multor greci celebri din antichitate.

In strada Salominei s'a aflat locul unde era academia lui Plato și în apropierea acesteia un cimiter unde au fost îmormântați cei mai vestiți bărbați de stat, poeți și artiști ai Greciei.

S'au găsit deja mormintele lui Pericle și Sofocle. In celelalte se presupune că au fost îmormântați: Thrasybul, Harmodios, Aristogiton și alții.

* * *

Atentator condamnat la mórte. Anul trecut, în 1 August s'a întêmplat în Viena, că un individ îmbrăcat în haine țĕrănesci a întrat în atelierul lăcătarului Markus Basch, avênd la sine un pachet, învĕluit în hârtie de gazete. Țeranul a lăsat pachetul în atelier cu cuvintele: „Pentru domnul Basch", și s'a depărtat. Unul dintre cei trei ucenici, cari erau de față a început sĕ deslege pachetul. Deodată se auḑí o detunătură teribilă și cei trei ucenici căḑură la pământ. Unul dintre ei a fost rupt în bucăți, ear' ceialalți doi au suferit vătĕmări mai mici. Atentatorul s'a găsit în persóna mechanicului Iohan Foch, care trăia în relații de dragoste cu nevasta lui Basch Foch prin un atentat îngrozitor în contra lui Basch, voia sĕ-'și védă visurile amoróse realisate. Tribunalul din Viena după terminarea pertractării, ce a durat trei ḑile, a adus sentența, prin care Ioh. Foch a fost condamnat la mórte.

* * *

Tragedia unui filosof. Un om bătut de sórtă voi sĕ și pună capĕt vieții nenorocite, într'una din ḑilele trecute, la Viena. Acest om este profesorul de filosofie Kordesch, care a voit sĕ se otrăvéscă cu morfină, dar n'a reușit pentru că a fost vĕḑut de alții și împiedecat.

Astăḑi nenorocitul zace în spital; viéța întrégă i a fost numai chin și suferință. Kordesch a fost un profesor învĕțat. In etate de 30 de ani se însură cu o fată bogată din Paris, cu care avu 5 copii. El și-a înființat o tipografie la Marburg (Stiria) și aici a editat și a radactat mai multe foi. In întreprinderea acésta fu fără noroc. După câți-va ani se întórse iarăși sărac în orașul sĕu natal, la Laibach, Nu mult după acésta se duse dimpreună cu familia sa în lumea nóuă (America) ca sĕ-și cerce norocul.

Timp de șése ani a petrecut în Brazilia, dar n'a putut nici sĕ-și căștige avere, nici sĕ capete vr'o existență sigură. Amărît și descuragiat se reîntórse din Brazilia și vení la Triest.

Abia ajunge pe pămêntul europén și din nou îl persecută sórtea nemilósă. Pe stradele Triestului un car încărcat cu butóie trecu peste profesorul Kordesch. A fost transportat la spital, unde a suferit cele mai mari chinuri timp de 3 ani și de 13 ori a fost operat. După-ce Kordesch a scăpat din spital, soția sa a dispărut; a căutat'o pretutindenea, dar n'a găsit'o. Copiii lui au fost dați într'un institut de creștere de către niște ómeni marinimoși.

Lovitura acésta de pe urmă l'a supĕrat într'atât de tare în cât înebuní. Acésta însĕ nu durǎ mult. După câte-va sĕptămâni a fost liberat din casa de nebuni și cu sufletul rănit de mórte plecă la Viena, ca sĕ și caute din nou soția, pe care n'o putea uita. Dar n'o găsi și, lipsit de ori-ce material se hotărî sĕ-și curme firul vieții și încércă sĕ se otrăvéscă cu morfina. A fost însĕ reținut. Acum se află la spital, unde medicii se silesc sĕ-l însănĕtoșéscă, ca sĕ-și încépă din nou șirul suferințelor.

Corespondență particulară

a „Telegrafului Român".

Cohalm 30 Decembre 1896.

Onorată Redacțiune!

In numĕrul 145 al fóiei „Telegraful Român", domnul Dr. Nicolau Olariu publică o corespondență, din care se vede, că tot Dsa a publicat și articolii din Nrii 121 și 122 ai „Telegrafului Român".

Precum numerii acestia sunt plini de laude, așa apoi Nr.145 e plin de defăimări și hule mai întâiu la neînsemnata mea persónă, precum: lipsit de ori-ce spirit și seriositate, scos din fire, neastêmpĕrat, pătimaș etc, epitete, cari acum sum om mai mult bĕtrân în serviciu public bisericesc aprópe de 3 decenii, dar nu mi le-a atribuit până acum nimenea. Și acésta din incidentul, că în modestia mea, am avut și eu cutezanța, a scrie un articol datat Cohalm în 30 Octobre în Nr. 128 din „Tel. Rom." în ceea-ce privesce un conclus al sinodului ppesc al Sighișórei, carele tinde cu ori-ce preț a descorpora comuna Criț cu filiile sale Mesindorf și Clóșterf dela proropopiatul Cohalmului și a o anexa la protopopiatul Sighișórei.

Dacă se va mai interesa cineva de acéstă afacere prea neînsemnată, ba acum devenită ridicolă, bine voiéscă a pune față în față articolii din Nrii 121, 122 și 145 cu articolul scris de mine din Nr. 125 ai „Tel. rom." și îndată, fără multă bătaie de cap, se va convinge, că cine e pătimaș

Că subscrisul de frică că mi se va lua vre o comună din protopopiat „am gentileța de a gratifica pe asesorul Z. Boiu și pe dl Dr. Nicolau Olariu cu unele epitete sarcastice", rĕspund: că afirmațiunea acésta nu e întemeiată pe adevĕr, deóre-ce corespondența mea absolute nu se ocupă cu persóne.

Că mĕ tem de cuceriri, — nici de cum. Poftéscă ori și cine, a cuceri, nu numai Crițul cu filiile lui, dar și tóte comunele din protopopiatul Cohalmului, și a-le anexa pe tóte la Sighișóră, *bene notandum*, dacă acésta o vor admite interesele de ordine mai înaltă a le bisericei nóstre ortodoxe rĕsăritene.

Cel neîndreptățit și persecutat și pe o cale și pe alta, ceea-ce vom mai vedea — speréză totdéuna în drept și dreptate, ceea-ce dacă nu ajunge aici, — sĕ se mângăie cel puțin cu principiul moral care ḑice: că „plăcerile vieței sunt deșerte și trecĕtóre, virtutea și faptele bune petrec pe om până dincolo de mormênt".

Dar la obiect.

Dl Dr. Olariu în articolii cu Nrii 121 și 122 „Tel. Rom". ḑice *expres et ipsissima verba:* „Majoritatea sinodului protopresbiteral ai cărui oratori au fost și domnii Zach. Boiu și Dr. Nic. Olariu, asesori consist. în Sibiiu, cari au participat la discusiune, a decis cu unanimitate încorporarea comunelor în cestiune la protopresbiteratul Sighișórei".

Acum în Nrul 146 din urmă, mai cedând ceva, — afirmă posterior: că în sinodul ppesc din Sighișóra s'a accentuat expres: „Rĕmâne de sine înțeles în competința sinodului ppesc al Cohalmului a se pronunța cum se va afla cu cale".

Adevĕrat cum va afla cu cale; și cred că acest sinod va afla cu cale: că nu e competent a judeca un lucru deja de mult judecat — de foruri legislative superióre,

Sĕ argumentez afirmațiunea acésta: La anii 1871, 1872 s'au început în sinódele nóstre archidiecesane proiectele de arondarea protopopiatelor. In proiectele acestea vedem și pe Crițul cu filiile sale că figuréză ca arondat la protopopiatul Sighișórei și rupt dela protopopiatul Cohalmului, căci la anul 1873 (a se vedé actele sinodului din acel an) sub Nr. 36, se comunică de presidiu rugarea comunei bisericesci Criț cu filiele Clóstert și Meșindorf, pentru de a rĕmâné încorporate la protopopiatul Cohalmului, ceea-ce s'a și întêmplat.

Bine, arondată comuna Criț cu filiele la Sighișóra, de unde din motivul apropierei și-au cerut descompunerea, ceea-ce i s'a admis, póte s astăḑi după 23 ani tot aceeași comună fără motive — cere dela Cohalm érăși la Sighișóra unde fusese încorporată?!

Póte, în casul concret, sinodul protopopesc séu chiar și Ven. Consistoriu trece peste conclusul Sinodului archidiecesan din anul 1873? Și ca dacă s'ar puté trece așa ușor peste conclusul din cestiune, care ar fi apoi consecințele a multor concluse sinodale?

Am așteptat cu drept cuvént, ca în sinodul ppesc al Sighișórei, sĕ se fi dat celor neorientați în causa acésta îndrumarea recerută din partea celor mai bine orientați și competenți.

In fine declar, că în materia acésta cu nici un cuvênt nu voiu mai molesta pe onorata redacțiune.

Nicolau D. Mircea,
protopopul Cohalmului.

Tipicale.

Pentru a respunde la unele întrebări, ce ni s'au făcut cu privire la ritualele serbătorii Botezului Domnului, comunicăm aicia cu autorisare dela locul competent, următórele îndrumări tipicale:

1. Ḑiua ajunului de Botez (5 Ianuariu) este totdéuna ḑi de post, cu o singură deosebire, anume:

a) dacă ajunul cade pe o ḑi de Sâmbătă ori Duminecă, postul este cel de rênd, cu o mâncare frugală după Liturgia servită la timpul ordinariu, urmând celelalte după Vecernia, care se face separat la timpul seu;

b) dacă însĕ ajunul cade pe ori-carea din celelalte ḑile ale septĕmânii, postul este cel strîns, cu mâncare numai odată după terminarea Liturgiei împreunate cu Vecernia, în timpul de séră.

2. Când ajunul Botezului este în ḑi de Sâmbătă ori Duminecă (mai de aprópe la 1902 și 1903), în ajun se face Liturgia lui Ioan Crisostom la timpul ordinariu, fără Ceasuri; ér în însași ḑiua Botezului Liturgia marelui Vasilie, fără Vecernie, cu Antifónele, Tropariul, Condacul și Irmosul Botezului.

3. Ceasurile ajunului, când acesta cade pe ḑi de Sâmbătă ori Duminecă, se cetesc în Vinerea premergĕtóre la timpul lor, și în acéstă ḑi de Vineri nu se servesce Liturgie, ér postul remâne deslegat ca și în celelalte Mercuri și Vineri dela Crăciun până în ajunul Botezului.

4. Sânțirea apei în ajunul Botezului se face de rênd după terminarea Vecerniei, fie acésta separată séu ba de Liturgie; praxa permite însĕ după diferitele împrejurări locale, ca Sânțirea apei sĕ se facă și mai timpuriu, ca sĕ remână timp pentru cercetarea caselor poporului credincios cu crucea și cu apă sânțită.

5. In ḑiua Botezului Domnului (6 Ianuariu) este totală deslegare de post, fie aceea ori-ce ḑi de septĕmână.

Cu acestea rectificăm totdeodată greșéla, care în unele privințe s'a strecurat în datele chronologice ale calendariului nostru archidiecesan din anul curent, identificându-se timpul Ceasurilor ajunului de Botez cu timpul de post al ajunului.

Loterie.

Mercuri, în 20 Ianuariu n. 1897.

Sibiiu: 8 71 55 16 6

Nr. 637/896 [188] 3—3

CONCURS.

Pentru întregirea parochiei de clasa a II-a Loman, protopresbiteratul Sebeșului, se publică concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în ḑiariul „Telegraful Roman".

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch dau suma anuală de 606 fl. 50 cr. despre cari informațiuni mai de aprópe se pot trage dela oficiul protopresbiteral și comitetul parochial.

Concurenții au a-și așterne cererile, instruite conform normelor din vigóre, în terminul deschis, subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Sebeș, 30 Novembre 1896.

In conțelegere cu comitetul parochial respectiv.

Oficiul protopresbiteral al Sebeșului.

Sergiu Medean,
adm. prot.

Nr. 231/1896. Of. ppresb. [189] 3—3

CONCURS.

Pentru indeplinirea postului vacant de paroch din parochia de clasa a III a Curtuiuș prin acésta se deschide concurs cu termin de 30 ḑile dela prima lui publicare în „Telegraful Român."

Dotațiunea impreunată cu acest post sunt venitele fixe din parochiă, cari tóte dau suma anuală de 252 fl. 10 cr. și despre cari se pot lua informațiuni mai detaiate dela subsemnatul oficiu protopresbiteral, precum și dela comitetul parochial.

Concurenții au a-și așterne petițiunile instruite conform legilor în vigóre, la subscrisul în terminul deschis.

Deeș, 19 Novembre 1896.

Oficiul protopresbiteral al tractului gr. or. Deeș în conțelegere cu comitetul parochial concernent.

Teodor Herman.
protopresbiter.

Turnătoria de clopote și de metal a lui

Antoniu Novotny

în Timișóra — Fabrică

se recomândă spre pregătirea clopotelor nouĕ, precum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armoniósе, pe lângă garanță pe mai mulți ani, provĕḑute cu adiustări de fer bătut, construite sprea le întórce cu ușurință în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lăture prin ceea-ce sunt mântuite de crepare.

Cu deosebire recomând

clopote patentate găurite

de mine inventate și mai de multe ori premiate, cari au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminósă decât clopotele turnate după sistemul vechiu, așa, că un **clopot patentat cu 300 kg. este egal în tonul unui clopot de 400 kg. făcut după sistemul vechiu.** Mai departe se recomândă spre facerea **scaunelor de fer bătut, de sine stătător,** — spre **preadiustarea clopotelor vechi cu adiustare de fer bătut,** — ca și spre turnarea de **tóce de metal.** Clopote în greutate de 300 kg. și mai jos se află totdéuna gata în magazin. [11] 47—48

Preț-curanturi ilustrate sĕ trimit la cerere gratuit și franco.

UZ. 20—1897.

Edict de licitațiune.

În **12/24 Februariu, 1897** se va ținé la oficiul central al Universității săsesci în Sibiiu, piața mare Nr. 15 **dela 9 până la 12 óre a. m.,** și la cas de lipsă și **dela 3 până la 6 óre după améḑi,** o licitațiune publică pentru esarêndarea de pășunat a următorilor munți **pe 3 ani — 1897 până inclusiv 1899** — eventual numai pe anul **1897** și anume:

Nr. curent	Situațiunea muntelui	Numirea	Arealul catastral				Prețul de exclamare		Însemnare
			întreg		de pășunit				
			Jugĕre	stânjini pătrați	Jugĕre	stânjini pătrați	fl.	cr.	
1	**Tălmaciu**	Cornu pleschi . .	1200	1030	360	—	130	—	
2		Negovanul mare .	4416	—	1327	—	487	—	
3		Negovanul mic .					459	—	
4		Conța mare . .	2673	850	2245	—	330	—	
5		Conța mică . .					500	—	
6	**Veștem**	Stricatu	2279	200	175	—	500	—	
7		Oltégu	1016	700	254	1200	600	—	
8		Furnica	1025	400	132	900	350	—	
9	**Orlat**	Balu	929	1300	743	1400	570	—	
10		Seracinu mare. .	1256	1100	187	1400	500	—	
11		Seracinu de mijloc	1416	900	405	500	700	—	
12		Seracinu de lăture	1142	1500	361	300	430	—	
13		Balintu mare . .	1101	900	401	400	300	—	
14		Balintu mic . .	650	1000	394	1500	250	—	
15		Cotrona	651	—	274	1000	200	—	
16	**Sinna**	Grópa de sus . .	802	1200	772	1200	200	—	
17		Grópa de jos . .	355	—	175	1300	250	—	
18		Stéza de sus . .	770	1400	45	800	200	—	
19		Stéza de jos . .	979	500	256	700	200	—	
20		Haneșu de sus .	1446	700	240	800	350	—	
21		Haneșu de jos .	1190	100	324	1400	300	—	
22		Góza de sus . .	1828	200	593	1300	500	—	
23		Góza de jos . .	1919	1400	329	200	402	—	

fie-cine care voesce a lua arêndă trebue sĕ depună la mâna comisiunei de licitare înainte de licitațiune **10**% din prețul de exclamare ca vadiu în bani gata, care după licitațiune se va restituí aceluia ce nu a obținut arênda, ér celor ce au obținut li se va socotí în prețul arêndei, dacă au depus cauțiunea de arêndă conform contractului.

Condițiunile mai de aprópe ale arêndei se pot vedé și înainte de ḑiua licitațiunei la oficiul central al universității săsesci în órele de cancelariă.

Sibiiu, 7 Ianuariu, 1897.

[191] 3—3 **Dela oficiul central al universității săsesci.**

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1896.

Budapesta — Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat				Tr. de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	—	8.05	2.—	pl.	Viena	sos.	1.55	1.55	1.55	7.20	6 20
8.30	2.15	3.15	5.45	9.15		Budapesta		5.45	7.40	7.—	1.50	6.20
11.21	4.16	6.52	9.02	11.12		Szolnok		2.24	5.31	3.37	11.44	3.35
1.33	5.48	—	11.33	12.47		P. Ladány		12.0.	3.56	1.19	10.03	1.34
3 42	7.08	—	1.48	2.11	sos.	Oradea-mare	pl.	—	2.37	11.04	8 43	11.32
3.58	7.15	—	2.06	2.18	pl.		sos.	—	2.30	10.44	8.38	11.17
4.38	7.43	—	3.03	2.50		Mező Telegd		—	2.01	10.07	8.11	10.42
5.20	8.18	—	3.45	3.26		Rév		—	1.34	9.30	7.46	10.08
5.43	—	Tren micst	4.06	—		Bratca		Tren micst	—	9.10	—	9.50
6.32	9.07	2.52	4.53	4.17		Ciucia		5.48	12.52	8.32	7.08	9.19
7.16	9.37	3.51	5.32	4.50		Huiedin		4.59	12.20	7.54	6.39	8.3
8.07		5.05	6.24	—		Ghirbĕu		3.18	—	6.54	—	7.37
8.34	10.37	6.14	6.59	5.55	sos.	Cluș.	pl.	2.23	11.01	6.13	5.23	7.—
8.49	11.10	—	8.40	6.11	pl.		sos.		10.45	5.24	4.35	6.45
9.06	11 27	—	9.09	6.27		Apahida		—	—	5.02	4.14	6.27
10.12	12 30	—	10 40	7.27		Ghiriș		—	9.21	3.47	3.01	5.18
10.42	12.57	—	11.25	7.50		Cucerdea		—	8.54	3.06	2.25	4.43
11.01	1.09	—	11.49	—		Uióra		—	—	2.49	2.08	4.27
11.09	1.16	—	11.59	—		Vințul-de-sus		—	—	2.41	2.—	4.20
11.31	1.36	—	12.29	8.17		Aiud		—	8.23	2.17	1.38	3.59
11.48	1.54	—	12.55	8.33	sos.	Teiuș.	pl.	—	8.06	1.55	1.17	3.38
12.05	—	—	1.30	8.38	pl.		sos.	—	7.59	1 29	—	3.06
12.33	—	—	2.08	—		Crăciunel		—	—	12.55	—	2.40
12.47	—	—	2.27	9.09		Blaș		—	7.30	12.40	—	2.26
1.18	—	—	3.11	9.29		Micăsasa		—	7.09	12.01	—	1.54
1.34	—	—	3.31	9.42	sos.	Copșa-mică	pl.	—	6.56	11.41	—	1 35
2.13	—	—	3.46	9.44	pl.		sos.	—	6.54	11.14	—	1.01
2.32	—	—	4.08	9.59		Mediaș		—	6.41	10.55	—	12.45
3.04	—	—	4.45	10.22		Elisabetopole		—	6.20	10.21	—	12.16
3.40	—	—	5.27	10.51		Sighișóra		—	5.13	9.42	—	11.40
4.03	—	—	6.12	11.12		Hașfalĕu		—	5.33	9.13	—	11.17
5.34	—	—	7.59	12.26		Homorod		—	4.27	7.45	—	10 03
6.12	—	—	8.37	12.58		Ágostonfalva		—	3.53	7.02	—	9.25
6.41	—	—	9.07	1.15		Apața		Circulézā nnmai Vineri	3.37	6.36	—	9.01
7.16	—	—	9.40	1.34		Feldioara			3.16	5.58	—	8.28
8.—	Tren acceler.	—	10.25	2.09	sos.	Brașov	pl.		2.45	5.08	—	7.48
—	11.—	—	—	2.19	pl.		sos.	7.01	2.18	—	—	—
—	12.26	—	—	3.01		Timiș		6.39	1.42	—	—	—
—	1.11	—	—	3.31		Predeal		5.11	1.12	—	—	—
—	8.30	—	—	9.30	sos.	Bucuresci	pl.		3.58	—	—	—

Budapesta — Arad — Teiuș

	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne				Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren micst	Tren de persóne
—	—	10.—	8.05	—	pl.	Viena	sos.	6.20	7 20	—	—	—
—	—	8.05	1.55	10.—		Budapesta		7.20	1.10	6.10	—	—
—	—	10.56	3.49	1.—		Szolnok		4.14	11.19	2.49	—	—
—	—	3.55	6.52	6.05	sos.	Arad	pl.	11.20	8.18	9.35	—	-
—	2.30	4.30	7.02	6.30	pl.		sos.	10.50	8.08	8.55	6.54	—
—	2.44	4.42	—	6.41		Glogovaț		10.38	—	8.43	6.41	—
—	3.14	5.04	—	7.01		Gyorok		10.14	—	8.18	6.12	—
—	3.31	5.15	—	7.12		Pauliș		10.—	—	8.05	5.56	—
—	3.58	5.33	7.46	7.28		Radna-Lipova		9.46	7.29	7.52	5.40	—
—	4.30	5.57	—	7.51		Conop		9.15	—	7.22	5.02	—
—	4.50	6.13	—	8.07		Bêrzava		8.57	—	7.05	4.44	—
—	5.40	6.58	8.48	8.47		Soborșin		8.15	6.34	6.25	3.35	—
—	—	7.27	9.07	9.16		Zam		7.41	6 08	5.50	—	—
—	—	7.53	—	9.42		Gurasada		7.16	—	5.23	—	—
—	—	8.08	9.31	9.58		Ilia		7.06	5.45	5.13	—	—
—	—	8.26	—	10.16		Branicica		6.43	—	4.49	—	—
—	—	8.52	9.57	10.42		Deva		6.20	5.19	4.25	10.52	—
—	—	9.06	10.18	11.11		Simeria (Piski)		6.05	5 07	4.10	10.35	—
—	—	9.52	10.37	11.36		Orĕștia		5.19	4.39	3.31	9.51	—
—	—	10.16	—	11.57		Șibot		4.55	—	3.10	9.27	—
—	—	10.40	—	12.19		Vințul de jos		4.34	—	2.49	9.03	—
—	—	11.01	11.18	12.32		Alba-Iulia		4.17	3.57	2.28	8.47	—
—	—	11.30	11.40	1.05	sos.	Teiuș	pl.	3.43	3.33	2.—	8.11	—

Budapesta, gara de vest — Orșova — Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat				Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persón.
8.36	11.—	9.05	9.35	4.—	pl.	Viena	sos.	5.50	—	7.20	6.45	6.35
Vineri 1.30	8.30	2.30	7.—	10.40	pl.	Budapesta	sos.	6.45	10.25	2.10	1.25	9.05
6.39	5.31	8 02	5.49	8.14	sos.	Timișóra	pl.	9.25	—	9.01	7.50	4.10
6.47	—	8.10	7.15	3.10	pl.		sos.	8.09	7.14	8.55	7.42	—
—	—	10.29	10.32	—		Caransebeș		5.15	4.15	—	5.37	—
11.05	—	12.30	1.09	6 58		Băile Herculane		2.37	—	4.40	3.27	—
11.45	—	1.20	2.39	7.35		Verciorova		12.50	—	3.40	2.18	—
10.55	-	11.40	6.25	—		Bucuresci		11.25	—	7.—	5.50	—

Cucerdea — Oșorheiu — Reg. săs.

—	2.30	8.10	3.11	10.59	Cucerdea	7.45	2.36	8.31	12.42
—	3.19	8.51	3.52	11.40	Ludoș	7.07	1.58	7.43	11.54
—	5.12	10.27	5.26	1.14	Oșorheiu	5.34	12.25	5.50	9.54
—	5.40	10.42	5.36	—		—	9.20	5.04	9 35
—	7.14	12.16	7.14	—	Reghinul-săs.	—	7.54	3.30	8.05

Notă: Órele însemnate în stênga stațiunilor sunt a se ceti din sus în jos cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte.

Redactor prov. Gavriil Hango.

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 4. Sibiiu, Sâmbătă, 11/23 Ianuariu 1897. **Anul XLV.**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Prudenţi ori circumspecţi?

Persecuţiunile politice au avut teren bogat în anul expirat.

De când cu specialul birou de pressă instalat în capitala ţĕrei, care este un bogat isvor de persecuţiuni politice de tot soiul, mai ales părţile ardelene locuite de români au fost tecsuite cu gendarmi, şi provĕḑute cu telefóne, spre a se puté urmărí cu mai mare uşurinţă mişcările naţionale ale românilor, şi a fi în mai inmediat contact centrele administrative cu singuraticele comune.

În tómna anului trecut, din incidentul alegerilor dietali, singuraticele conferenţe electorale române din locurile cele mai crâncen persecutate, din locurile cele mai păzite, s'au ţinut sub ochii organelor administrative.

Mai ales a bătut la ochi, că s'a permis conferenţa alegĕtorilor în Cluş, reşedinţa reuniunei de magiarisare din Ardeal; s'a permis şi s'a ţinut în Deş, capitala fostului paşalic al actualului ministru-president; s'a permis şi s'a ţinut în Turda, capitala fanaticilor olari politici, cari au dat ansă vestitului proverb unguresc: *„politikus czizmadia“*; s'a permis şi s'au şi ţinut conferenţa alegĕtorilor români în Deva, acest centru al denunciatorilor politici, renumit pentru procesul politic contra românilor, cari au protestat contra actualei legi pentru şcólele medii; cu un cuvênt s'au permis conferenţele prin locurile cele mai expuse.

Nu s'au permis însĕ ţinerea de conferenţe, respective concesiunile date odată de către autorităţile politice s'au revocat, în locurile cele mai multe tocmai în ḑiua, în care era sĕ se ţină conferenţele alegĕtorilor români, unde puterea administrativă e pusă în mâna compatrioţilor saşi.

Faptul a surprins şi lumea nu scia explica lucrul.

Dacă în Cluş, Deş, Turda, décă dar în locurile cele mai bine păzite conferenţele românilor s'au putut ţiné, atunci pentru cari motive nu s'au putut ţiné ele în Sibiiu, Sas-Sebeş, Mediaş, Bistriţa, Braşov?

Lucrul acesta cere explicare.

Noi încă am ḑis, că oprirea conferenţelor românesci e opera politicei saşilor, a acestor buni şi drăgălaşi compatrioţi, cari urmăresc prin acésta un special scop politic.

In faţa alegerilor dietale compatrioţii saşi au convocat o conferenţă generală săséscă, un aşa numit **„Sachsentag“**, şi acesta l'au ţinut după ce guvernul nu a fost încuviinţat o conferenţă generală a românilor.

Compatrioţii nostri saşi aḑi sunt copiii desmerdaţi ai guvernului unguresc

Ca sĕ pótă ei ţiné o conferenţă naţională săséscă după ce românilor nu li s'a permis ţinerea unei conferenţe de asemenea natură, compatrioţii nostri saşi au luat refugiul la o apucătură de tot invenţiósă.

Anume au chemat la conferenţă pe toţi alegĕtorii fără deosebire de naţionalitate şi confesiune, cari stau pe basa programului săsesc, statorit special pentru saşi.

In formă deci saşii ardeleni au abandonat principiul naţional, dreptul exerciat chiar şi în urgisita eră alui Tisza, când li s'a impus până şi vice-comitele din comitatul Sibiiu, şi au ales o formă internaţională şi interconfesională, au căutat **„saşi nesaşi“**, cari stau pe basa programului săsesc.

Acest joc frivol a stêrnit indignaţiune generală nu numai între nesaşi, ci chiar şi în sinul saşilor aşa numiţi verḑi, cari încă nu s'au dat cu totul spre specule în cele naţionale.

Spre a paralisa curentul favorabil saşilor verḑi, saşii aşa numiţi — în antiteză cu cei verḑi — saşii uscaţi, au provocat interḑicerea conferenţelor electorale românesci tocmai în momentul din urmă.

Ca efectul acesta sĕ fie şi mai mare, contra convocatorilor conferenţelor electorale s'a pornit adevĕrată gónă, tot în oraşele săsesci. Inceputul s'a făcut în Sebeş, s'a continuat în Mediaş, Braşov, Sibiiu, Sĕlişte, şi s'au pedepsit convocatorii chiar şi în acele locuri unde ţinerea conferenţei, permisă odată, nu a fost contramandată.

Spre a masca acéstă ţinută politică s'au intentat procese şi contra acelora, cari au ţinut conferenţe în locuri unde nu saşii sunt la putere.

Şi minunea minunilor.

Manopera n'a reuşit. Ungurii dela administraţiune nu au aflat nimica punibil în faptul, că conferenţele însinuate în sensul legei şi ţinute sub ochii administraţiunei, s'au şi ţinut.

Căpitanul de poliţie din Deva nu a pedepsit pe convocătorii conferenţei electorale, ci i-a declarat de nevinovaţi.

Incepe a se face lumină, căci sub sóre nimica nu se póte face cu atâta iscusinţă, ca în cele din urmă sĕ nu iasă la ivélă séu în limba germână vorbind:

Nichts ist so fein gesponnen, es kommt doch endlich an die Sonnen.

Revista externă.

Cu privire la cestiunea întroducerii limbei magiare, ca limbă liturgică în bisericile greco-catholice un corespondent din Vatican aduce în ḑiariul „Pol. Corr.“ următórele deslușiri:

Sfântul Scaun în exmiterea decretului pe basa căruia nu se póte permite întroducerea limbei magiare, ca limbă liturgică în bisericile gr. cath., a fost condus numai şi numai de consideraţiuni bisericeşti, şi prin urmare e greşită presupunerea acelora, cari în procedura acésta vĕd o rĕsbunare a Vaticanului faţă de guvernul magiar pentru întroducerea legilor politice bisericesci. Vaticanul s'a ocupat cu întrebarea acésta cu mult înainte de crearea legilor politico-bisericesci, şi dacă decretul totuşi a apărut numai acum, causa e că Sântul Scaun a luat în seriósă combinaţiune şi judecare ori-ce moment, ce ar puté obvení. Biserica apusénă totdéuna a recunoscut egalitatea ritului rĕsăritean şi cu deosebire a celui slav cu ritul latin, care concepţiune corĕspunde cu vechimea acestor rituri şi cu tradiţiile bisericei apusene. Din contră faţă de riturile moderne, pe cari vreau sĕ le întroducă în biserica catholică, în continuu desvóltă o acţiune contrară. Când în anul 1830 unii preoţi din Germania au început a face liturgia în limba nemţéscă scaunul sfânt numai decât a combătut acest abus. Vaticanul în cestiunea acésta bisericéscă de limbă a desconsiderat totdéuna ori şi ce compromis, deóre-ce folosirea limbei naţionale, ca limbă liturgică, duce de adreptul la formarea de biserici naţionale, independante de Roma, (Aci e durerea. Red.) adecă la *introducerea de schisme.* (Curiósă logică. Red.) In contra întroducerii limbei naţionale, ca limbă liturgică Vaticanul se luptă cu o hotărîre cu atât mai mare, cu cât deprinderea acésta au întrodus-o protestanţii. (Acesta încă e motiv bisericesc!?) Red.)

Vaticanul în cestiunea întroducerii limbei magiare în liturgie nu a fost condus de ură faţă de guvernul magiar, nici nu a făcut-o cu intenţiune, ca sĕ sprijinéscă nisuinţele naţionale ale rutenilor séu românilor, ci numai de principiile tradiţionale a liturgiei bisericei catholice, principii ce nu sufer schimbare.

* * *

In Viena Maj. Sa a dat un prânḑ festiv membrilor din casa de sus precum şi deputaţilor dietali, ér astăḑi Sâmbătă parlamentul se va disolva. Cei mai mulţi deputaţi îşi ţin dările de sémă în provincie, unde 'şi pregătesc terenul pentru alegerile nóuĕ. Momentul cel mai însemnat în mişcarea generală e, că italienii din Triest, cari până acuma au urmat politica de pasivitate, sunt hotărîţi a-şi trimite pe alesul lor în Reichsrath.

* * *

In sĕptĕmâna acésta s'au rostit dóuĕ mesage de tron, în Anglia şi în Şvedia. In primul mesagiu de tron e de remarcat tonul aspru, în care se condamnă relaţiunile turceşti. Cu privire la cuceririle din Egipet se anunţă, că drumul spre Dongola e liber, de

---

FOIŢA.

Diarul unui copil drăcos.

Tradusă de *Giulio.*

(Urmare.)

Elsbett mĕ alungă afară, Susana ḑicea că 'i-a spune tatii şi tot aşa îmi merge; un băiat mic, nevinovat nu póte face nici cât negru sub unghíe, fără a fi aruncat afară séu înboldit din tóte părţile. De multe-ori şi ér de multe-ori mi-am dorit sĕ fiu un mic băiat de gumi.

În ḑiua următóre voiam sĕ-'mi continuu producţiunile în grajd. Scăḑui entreul la 1 centimă. Toţi băieţii veniră. Eu luasem orologiul mamei din lăcriţa mesei de scris, pe când era la prânḑ — şi piuliţa şi ciocanul cu care piséză bucătărésa nucile şi migdalele. Eu ḑisei: „Nu binevoesce vr'o dómnă sĕ-'mi împrumute orologiul de aur?“ Cum întrebasem, Hermann şi Hanzi, pe care-'l lăsasem sĕ între de geaba, ḑise: „Voesc sé vi-'l împrumut pe-al meu“, şi 'mi dădu orologiul mamii, spre care scop îl băgasem mai nainte în busunar. Eu îl luai şi-'l pisai în piuliţă. Era grozav de greu de sfărîmat — numai sticla merse de tot uşor. Pe urmă trebuii sĕ iau o pétră. Şi apoi ḑisei: „Vedeţi domnilor, orologiul e total pisat?“

Ei strigară cu toţii „Da, da!“

Eu îl luai şi-'l ţinui un minut la spate şi după aceea îl arătai éră. Mĕ prinsese gróza când vĕḑui, că era tot buchisat şi că nu voia sĕ se prefacă ér aşa frumos cum fusese mai nainte.

Băieţii încă erau spăriaţi şi aşa ne hotărîrăm a-'l ascunde în crep, ca sĕ crédă ómenii, că Prinţ — acesta-'i calul nostru — l'ar fi luat din lăcriţă şi l'a ros.

„Sabia însĕ n'ai înghiţit'o!“ strigă micul Vili Braun.

Eu le rĕspunsei, că neavênd sabie n'am ce 'nghiţi.

„Nu se póte face cu un cuţitaş?“ întrebă Bob Schmidt.

Eu ḑisei, că voi încerca. După aceea îşi deschise un cuţit mare şi mi 'l dădu. Încercai sĕ-'l înghit, dar mĕ înecam grósnic — sângele îmi ţişnea din gură, până ce Bob îmi strigă: „Las' în pace! Ce mai scamator eşti şi tu? Nu eşti vrednic o para chióră!“

Toţi băieţii ḑiceau, că 'i-aş fi înşelat şi că trebue sĕ le înapoiez entreul. Aşa şi făcui — limba mĕ durea grozav de tare şi se îngroşea ca un crastavete. Eu eram aşa de necăjit ca un cocoş, fiind-că mĕ vorbeau şi mĕ dusei în casă.

Mama mĕ 'ntrebă, că ce am la gură. Eu îi respunsei, că póte mi se trage din morcovii mâncaţi la prânḑ.

După prânḑ ḑiua întrégă nu m'am simţit prea bine. Limba 'mi ardea ca cătranul şi eram de tot neliniştit din pricina orologiului mamei.

Pe când şedeam cu toţii la teie şi'mi înmuiam pişcota în teie, fiind-că limba-'mi era tótă crestată, vine Sam — servitorul nostru — oblu'n prânḑitóre, dimpreună cu bucătărésa şi cu Betti, ţinênd orologiul în mână. Toţi se uitau într'acolo şi după aceea la mine. Şi óre de ce tocmai la mine?

„Il găsii în crep!“ gângăvi Sam şi-'l dete mamei.

„Mamă“, ḑisei eu, „eu cred că Prinţ trebue sĕ-'l fi luat din masă şi l'o fi ros. Las sĕ mĕ uit, nu cumva se mai vĕd colţii lui gravaţi în coperiş“.

„O fiul meu, fiul meu!“ ḑise mama, „nu-'ţi mai aduci tu aminte de istorióra drusului tĕu, a micului Jorji Weschten şi securea lui?“ După aceea mai privi odată orologiul, începu a plânge şi se duse afară.

„Cum ajunseşi tu la el?“ întrebă tata atât de serios, încât mĕ prinseră frigurile.

Dar voi lăsa mai bine sĕ cadă cortina asupra scenei îngrozitóre, după-cum se ḑice de obiceiu în cărţile de istorie. Nu vreau sĕ-'ţi pătez filele, iubite ḑiar, cu cele ce mai urméză. Ajunge de voi spune, că singura mea cugetare măréţă în decursul sĕptĕmânei proxime fusese: „O de-aş fi numai Edison, ca sĕ pot face copii mici de gumi, pentru ca sĕ capĕt patentă!“

De oi fi odată mare şi-oi avé familie, nu-'i voi pedepsí, pentru cea ce nici măcar n'au voit sĕ facă. Aşa o nedreptate este de-ajuns, pentru ca un băiat sĕ-'şi pacheteze cămaşa de dormit şi peria de dinţi şi sĕ ia lumea 'n cap la indieni. De ce n'au mers sĕ-'şi cumpere alt orologiu? Mai sunt încă destule în galantarul aurarului domnul Goldschmidt, în loc sĕ facă aşa un spectacol pentru aşa un fleac.

(Va urma.)

unde e evident, că englezii sunt hotărîţi a continua cu ocupările în valea Nilului. In fine guvernul cere preliminarea unei sume mai mare în budget.

Guvernul din Şvedia încă pretinde a se lua în budgetul ministrului de resbel o sumă mai mare pentru „asigurarea neutralităţii, a libertăţii strămoşeşti şi independenţii naţionale“.

* * *

In curênd încredinţaţii tuturor statelor din Europa vor avé o consfătuire în Veneţia în causa de a lua mĕsurile de lipsă pentru oprirea lăţirii morbului epidemic, ce ia dimensiuni tot mai mari. Ansă la acésta le a dat împregiurarea, că au aflat doi matrozi europeni morţi pe ţĕrmurii mării, lângă oraşul Massau. Până acuma nu s'a putut constata, că numiţii matrozi la care vapor europén au servit.

Revista internă.

După cum vedem din articolul publicat la locul prim prigonirile contra românilor pentru convocarea conferenţelor electorale din tómna anului trecut au întrat în o fasă nóuă. Căpitanul de poliţie din Deva a sistat procederea ulterióră contra românilor din Deva, cari au convocat acolo conferenţă.

Étă ce cetim în privinţa acésta în „Gazeta Transilvaniei“ de eri:

Deva, 16 Ian. 1897.

Stimate dle Redactor! Precum vĕ este cunoscut Dnii Francisc Hossu-Longin, Dr Ales. L. Hossu şi Alexandru Moldovan sen. au conchemat în Deva pe ḑiua de 20 Oct. 1896 o conferenţă a alegĕtorilor români aderenţi ai programei naţionale române, ca sĕ alégă bărbaţi de încredere pentru conferenţa naţionafă ce avea sĕ se ţină în 24 Oct. a. tr. la Sibiiu.

Tot numiţii domni au însinuat în timpul legal ţinerea conferenţei la primăria oraşului Deva, care a şi luat spre scire lucrul şi după ţinerea conferenţei, primarul a pus în archiv actul de însinuare scriid pe dênsul: „Conferenţa anunţată a decurs între marginile legalităţii participând numai puţini la dênsa. Deva la 20 Octombre 1894 Issekucz m. pr.“

Cu tóte aceste numiţii domni au primit în 15 l. c. citaţiune dela căpitanul oraşului sĕ se presinte la poliţiă în 16 l. c. a. m. în causa de abatere, pentru afirmativa călcare a ordinului ministrului de interne n-rul pres. 1488/1894.

Infaţişându-se la poliţiă şi presentând resoluţiunea sus amintită a primarului, **căpitanul oraşului a declarat, că sistéză tótă procedura, ca fiind fără obiect,** — şi aşa cei citaţi au fost dimişi, fără nici o ascultare.

Suntem curioşi, dacă acest fapt al d-lui căpitan de poliţiă din Deva, va mulţămi pe puternicii ḑilei.

Din parlamentul magiar.

Şedinţa dela 14 Ianuariu n. 1897.

După deschiderea şedinţei prin *presidentul camerei Szilágyi Dezső* şi după alegerea unui membru în comisiunea de criticare, se trece la ordinea ḑilei, la continuarea desbaterei generale asupra proiectului de budget pe anul 1897.

Primul vorbitoriu a fost deputatul *Pader Rezső* din partidul *poporal*, carele la sfêrşitul vorbirei sale îndreptată contra guvernului şi contra proiectului de budget ajunge la conclusiunea, că guvernul liberal de aḑi duce Ungaria la sórtea Poloniei. Liberalismul de aḑi nu e altceva decât răpirea libertăţii, domnie de partid, apăsare, omnipotenţă de stat şi atac îndreptat contra religiunei creştine. Liberalismul de aḑi a creat neconfesionalitatea, a întrodus matriculele de stat. ér acum ameninţă cu secularisarea averilor bisericesci şi cu statificarea scólelor. Respinge acusa, că partidul poporal ar fi partid confesional numai în favorul bisericei catolice. Nu, acesta e partid, care apără interesele tuturor bisericilor cristiane, cu a căror învĕţături s'a pus în conflict guvernul şi partidul liberal prin întroducerea nóuelor legi politice bisericesci. Deasemenea respinge acusa, ca partidul poporal ar fi agitat la alegerile din anul trecut şi provócă pe ministrul de culte sĕ întroducă cercetare în contra acelor preoţi, cari au agitat. Dacă guvernul şi partidul seu a atacat creştinismul preste tot prin legile întroduse şi intenţionéză nóuĕ lovituri contra bisericilor, nu se mire, dacă la rêndul lor şi acestea se adună şi-şi strêng rêndurile spre apărare.

Din proiectul de budget presentat s'a convins, că acela favoriséză numai interesele celor dela putere şi a organelor lor, nici decum însĕ şi interesele poporului; de aceea, fiind-că voesce sĕ mai vorbéscă la desbaterea specială, îl primesce în general, dar de votat nu-l va vota.

După *Pader* a luat cuvêntul *guvernamentalul Lévay Lajos*, carele ḑice, că creştinismul cu deosebire catolicismul n'are lipsă de apărare, căci acela de toţi e respectat (O voce: Domnul de când s'a botezat? Altă voce: De o sĕptĕmână. Mare ilaritate. Primesce budgetul.

Bernády György, tot guvernamental, acusă pe Apponyi şi partidul lui cu inconsecuenţă, el carele cu câte-va ḑile înainte de alegeri, era presidentul partidului independist.

Városy Gyula, independist, ḑice, că nu va vorbi pe larg, ca sĕ nu fie acusat, că prin vorbiri lungi oposiţia trăgênéză desbaterea; declară însĕ, că nu primesce budgetul. Vorbéscă şi lucre acum guvernul cu maioritatea sa câştigată cu cele şese milióne floreni şi cu cele cinciḑeci de mii bajonete. Va vorbi însĕ la desbaterea specială la posiţia ministrului preşedinte, pe care îl face rĕspunḑĕtoriu pentru abusurile dela alegeri.

Pichler Győző, poporal, combate pe Lévay carele şi-a cumpĕrat aşa ḑicênd mandatul şi pe Bernády, carele şi-a schimbat politica după vênt, şi totuşi ambii acusă pe alţii cu imoralitate şi inconsecuenţă politică.

Nu primesce budgetul.

Asboth Iános ia în apărare partidul poporal ḑicênd, că acesta apără interesele tuturor bisericilor, şi sperézǎ, că lupta culturală începută de guvern în contra bisericei, se va termina cu glorie pentru biserică întocmai ca şi în Germania şi Italia

Primesce budgetul spre desbatere specială, dar la apropriaţiune nu-l va vota.

Şedinţa dela 15 Ianuariu n. 1897.

Şedinţa acésta n'a decurs tocmai aşa de liniştit ca cea de eri.

Primul vorbitoriu, *Polczner Jenö,* a scos cu totul din sărite pe guvern şi pe liberali, când a provocat direct pe ministrul-preşedinte, ca sĕ spună de unde a căpĕtat banii pentru alegeri, căci altcum e necesitat a declara, că cel ce a corupt la alegeri, şi însuşi e coruptibil, altcum nu înţelege pentru ce vorbesce ministrul-preşedinte despre dar în legătură cu urcarea cuotei pentru Ungaria în favorul Austriei.

Luând cuvêntul ministrul de finanţe, *Lukács László*, ḑice, că la atacuri, ca cele îndreptate de Polczner, nu reflectéză (Polczner: Uşor mod de combatere.) Oposiţia a vorbit despre multe de tóte, numai la obiect nu a vorbit. El însĕ va rĕmâné la obiect şi ḑice, că oposiţia caută tot momente cari ţintesc la depărtarea Ungariei de cătră Austria în defavorul ambelor state, de sine stătătóre. Laudă apoi starea economică a ţerii (la ceea ce Hock îi observă: Suntem teribil de fericiţi.) Ḑice, că darea suplementară generală se va scădé; darea bursei se va regula după-ce se va reforma bursa preste tot; darea pămêntului însĕ se va susţiné căci nu se póte reduce, dar luând în considerare îmbunătăţirile pe alte terene, şi sórtea agricultorilor se va îmbunătăţì (Cum însĕ, nu rĕspunde. Red.); creditul e favorabil; teritoriul vamal independent în principiu e asigurat prin lege, etc.

Mocsy Antal satiriséză pe cei ce votéză budgetul, ḑicênd, că aceia nu-i vĕd defectele, întocmai cum n'a voit sĕ vadă nici ţiganul amoresat gropile de vĕrsat pe obrazii logodnicei sale cu tóte că l'a făcut atent preotul la acestea. Primesce şi el proiectul de budget, dar numai cu condiţiunea, ca defectele sĕ 'i se delăture. Apoi cel-ce şede în casă de sticlă nu arunce cu petri.

Şedinţa dela 16 Ianuariu 1897 n.

Primul vorbitoriu, *Győry Elek*, atacă partidul poporal ḑicênd, că acesta se luptă contra legilor politice-bisericesci, pe cari poporul nu le respinge. Apoi partidul poporal atacă şi libertatea consciinţei. Dacă acel partid s'a înfiinţat pe basa pactului dela 1867, atunci e superfluu. Mai bine ar fi fost sĕ fi primit principiile independiştilor.

Imediat se ridică *Asboth János* în cestiune personală şi respinge lecţiile antivorbitoriului, ér trecênd la obiect ḑice, că cei ce atacă drepturile poporului, aceia fac politică revoluţionară.

După pausă ia cuvêntul canonicul *Komlossy Ferencz*, fost antisemit, ér acum liberal, şi se descarcă vehement şi el asupra partidului poporal. Vorbirea lui Komlossy a produs indignaţiune în mulţi ómeni de bine simţitori chiar şi din celelalte partide.

La începutul vorbirei sale declară, că el, conform trecutului sĕu, vrea ca interesele bisericesci sĕ le împreune cu interesele statului spre binele ambelor instituţiuni. El stă afară de partide şi astfel va sprigini tot ce i se pare spre binele ţĕrii, vină iniţiativa dela ori şi care partid. El spriginesce politica agrară primită de guvern. Trece apoi la combaterea partidului poporal ḑicênd, că bărbaţii cari stau astăḑi în fruntea acestui partid, au fost aceia, cari s'au opus tuturor nisuinţelor guvernelor de a împăca biserica cu statul şi astfel au provocat politica bisericéscă terminată cu legile sancţionate şi întroduse deja. Cât privesce revisuirea acestor legi, tot partidului poporal i-a tăiat calea, căci n'a aşteptat ca mişcarea sĕ se pornéscă din popor, ci o a început el şi astfel a făcut atenţi pe executorii acestor legi la mişcarea pornită şi au luat tóte mĕsurile de precauţiune pentru apĕrarea lor. Apoi a agitat poporul şi l'a divisat şi va fi greu de domolit, când va vedé, că nu-i póte da nimic. Tot astfel stă lucrul şi cu autonomia catolică. Acesta e un lucru pe care numai inteligenţa îl va puté resolva cu succes. Mai mult cu mintea decât cu puterea, ḑice proverbul. Tot partidul poporal e de vină, că oposiţia a ajuns atât de decimată în parlament, şi apoi ochiesce şi cu naţionalităţile, deşi n'a pactat încă formal cu acelea, dovadă, că jurnalistica slovacă s'a întărit mult în timpul din urmă. El respectéză intenţiunile partidului poporal, dar perhorsechiază mijlócele de care se folosesce pentru realisarea lor.

Primesce budgetul spre desbatere specială.

La urmă înaintéză Apponyi o interpelaţiune privitóre la alegerea din Iaszberény şi şedinţa se încheie.

Din România.

Ministrul de interne a adresat prefectului din Constanţa urmatórea telegramă în causa celor sterşi din listele electorale şi care privesce mai de aprópe pe românii transilvăneni aşeḑaţi în Dobrogea:

Domnule prefect!

Sunteţi invitaţi sĕ reveniţi imediat asupra ordinului D-vóstră circular Nr. 12.392 din 18 Decembre, dat subprefecţilor, explicându-le că în Dobrogea ca şi în România de dincóce de Dunăre, numai consiliile comunale şi nicidecum primarii revisuesc anual listele electorale, judecând în prima instanţă contéstaţiunile făcute de alegĕtori; că consiliile comunale, conform articolului 33 din legea electorală, aplicabilă şi la listele electorale comunale din Dobrogea, nu pot şterge din liste, cu ocasiunea revisuirii lor de cât:

1. Pe cei morţi. 2. Pe aceia a căror înscriere se va fi declarat nulă de autorităţile judecătoreşti. 3. Pe cei-ce vor fi perdut vre-una din calităţile cerute de lege pentru a fi alegĕtori şi 4. pe cei cari vor fi făcut cerere de schimbarea domiciliului.

Îndatoraţi îndată pe subprefecţi sĕ lămuréscă autorităţilor comunale, că potrivit cu iurisprudenţa Înaltei curţi de Casaţie, cel-ce are posesiunea de stat prin înscrierea sa continuă şi neîntreruptă în listele electorale, în mai mulţi ani precedenţi, nu poate fi şters din acele liste pe cât timp nu s'a ivit o împrejurare din care ar resulta schimbarea acelei posesiuni de stat şi n'a fost contestat de nimeni.

Veţi arĕta încă, dlor subprefe articolul 2 din legea pentru regulare prietăţii imobilare în Dobrogea, din 3 A 1882, consideră ca români pe cultivători pămênt stabiliţi în acea parte a ţerii la epo promulgării acestei legi, şi prin urmare s bucură de tóte drepturile politice acordate locuitorilor înpămênteniţi.

Felicitări de anul nou.

In „Timpul“ din Bucuresci, Nr. 5 a. c. aflăm următórele:

Cu prilejul anului nou, fostul metropolit-primat Ghenadie Petrescu a adresat I. P. S Sale metropolitului Transilvaniei, telegrama următóre:

Prea Sântului Metropolit al Transilvaniei D. D. Miron Romanul

Sibiiu.

Cu ocasiunea anului nou 1897, fac căldurósele şi respectuósele mele urări I. P. S. Vóstre Domnului) archipăstor şi metropolit al Transilvaniei.*

Mĕ rog lui Dumneḑeu ca viéţa Vóstră scumpă fiilor Voştri credincioşi s'o păstreze mulţi ani pentru binele şi prosperarea biseric ortodoxe române.

† Ghenadie,
fost metropolit-primat.

I. P S. Sa metropolitul Miron Romanul a rĕspuns cu telegrama următóre:

I. P. S. S. Ghenadie,
fost metropolit-primat

Căldăruşani.

Primiţi, Vĕ rog, mulţumirea mea respectuósă pentru binevoitórele felicitări de anul nou. Dumneḑeu sĕ Vĕ dăruiască şi sĕ Vĕ conserve pacea şi mângăerea sufletéscă drept recompensă pentru cele suferite.

Vĕ îmbrăţişez cu iubire frăţéscă şi Vĕ remân pururea devotat.

Miron Romanul,
metropolit.

Noutăţi.

Necrológe. *Gregoriu Silaşi,* doctor de sf. teologie, doctor onorariu de filosofie, fost vicerector la seminariul „Sfta Barbara“ din Viena, profesor p. o. pentru limba şi Universitatea „Francisc Iosif“ în Cluj, membru onorariu al Academiei române din Bucuresci, membru pe viéţă al „Associaţiunii transilvane pentru literatura română şi cultura poporului român“, protopop onorariu şi asesor consitorial în archidiecesa gr.-cat. din Alba-Iulia şi Făgăraş director executiv al institutului de credit şi economíi „Economul“ din Cluj, preşedinte şi membru la mai multor societăţi şi reuniuni culturale şi de binefacere, a rĕposat după un morb îndelungat în Năsĕud, la 17 Ianuarie st. n. 1897 în etate de 61 ani. Rĕmăşiţele pămêntesci ale defunctului s'au aşeḑat spre eternă odichnă în 19 Ianuarie 1897, la 1 óră p. m. în cimiterul gr.-cat. din Năsĕud. Năsĕud, în 17 Ianuarie 1897. Fie-'i ţĕrîna uşóră şi memoria eternă! În numele consângenilor: Anna Filipan născ. Silaşi, ca soră.

*

— *Flaviu Sterca Şuluţiu de Cărpeniş,* administrator dominal, a rĕposat în Domnul, Duminecă în 17 Ianuarie n. 1897. Rĕmăşiţele pămêntesci s'au transpus spre odichnă eternă Marţi, în 19 Ianuarie 1897 la órele 2 p. m., în cimiterul gr.-cat. din Vidrasĕu. Anunţăm acest sfăşietor cas tuturor rudeniilor, amicilor şi cunoscuţilor. Fie 'i ţĕrîna uşóră! Jalnica familie.

* * *

Impĕratul Germaniei în Ungaria. „Kölnische Zeitung“ anunţă, că *Wilhelm* împĕratul german în tómna anului curent va merge la Budapesta, unde va petrece câte-va ḑile, ca óspele monarchului nostru. Cu acel prilegiu împĕratul german va lua parte la manevrele de tómnă, după terminarea cărora va participa la vênătórea ce va arangia-o archiducele Friederic pe întinsa sa moşie.

* * *

Rescóla muncitorilor dela minele din Anina. Tocmai o lună a trecut dela catastrofa din minele dela Reşiţa, când şéseḑeci şi nóuĕ de muncitori au perit în adîncimea pământului.

---

*) In originalul, care ne-a succes sĕ-l putem vedé, în loc de „Domnului“ este „demnului“.
Red. „Tel. Rom“.

Şi acum în apropiere de Reşiţa, la colonia de mine din Anina, care e proprietatea societăţii căilor ferate austriace, o nóuă catastrofă a dat peste muncitori De astădată muncitorii n'au perit sub pămênt, ci mórtea le-a venit din armele jandarmeriei.

Muncitorii s'au resculat, pentru-că li s'a făcut nedreptate, a întrevenit jandarmeria, a comandat foc: opt muncitor şi dóuĕ femei au rĕmas morţi pe câmpul de bătaie.

Pricina rĕscólei e următórea: Muncitorii din Anina au fond de pensiuni din a. 1860. Direcţiunea în timpul mai recent a schimbat statutele numitului fond, ér ministrul de comerciu le-a întărit. După nóuele statute muncitorii au sĕ plătéscă sub titlul de taxe cu 2% mai mult de cum plătéu înainte, în loc de 30 de ani, cum era mai nainte au sé servéscă 40 de ani; ér femeile după mórtea bărbaţilor lor primesc nu 2/3, ci numai 1/2 din pensiunea acelora. Muncitorii s'au declarat mulţumiţi cu adausul de 2%, dar au protestat contra celorlalte schimbări, şi au cerut la direcţiune şi chiar la ministru restabilirea stării de mai nainte. Dar nu li s'a împlinit dorinţa, şi s'au resculat, îndemnaţi mai ales de femei. După mai multe adunări ce le-au ţinut, în fine Mercuri au denegat ori-ce supunere, s'au adunat o mulţime inmensă de inşi înaintea biroului direcţiunei şi au început sĕ vocifereze. Direcţia a telegrafat după jandarmi, tumultul s'a înfuriat şi mai mult, a început sĕ arunce cu petri în ferestri. Jandarmăria a deţinut pe câţiva din muncitori, ceea-ce i-a înfuriat pe ceialalţi, au început sĕ dea cu petri în jandarmi. Locotenentul a fost lovit în frunte cu o pétră, încât a căḑut la pământ; atunci sergentul s'a pus în frunte, a comandat foc. Muncitorii s'au imprĕştiat, după-ce ḑece inşi dintre ei au rĕmas morţi.

* * *

Timpul. De câteva ḑile avem iarnă formală. Ḑilele urîte neguróse şi ploiose, cari băgau bólă în óse, s'au curmat; totul e cuprins de-un ger aspru, pămêntul, coperişele caselor sunt acoperite de un vĕl gros de nea. Aerul s'a curăţit, lumea trece repede pe strade. Nu vom fi puţini aceia, cari neam gătat lemnele tocmai când gerul ne-a bătut la uşă.

* * *

Apostolul poligamiei. Dr. Greiner, membrul musulman al camerei franceze şi a luat locuinţă într'un restaurant de rangul al treilea în Paris. Numitul e fórte mare aderent al Coranului şi în consecinţă propagator zelos al poligamiei Unui jurnalist i-a ḑis următórele: Trebue sĕ ne punem pe lucru din resputeri pentru înmulţirea neamului nostru, décă numai nu vrem sĕ ne înghită odată Germania. De aceea pretind sĕ se întroducă poligamia. Recomand tinerilor avuţi sĕ iee în căsătorie cât de multe fete tinere, prin ceea-ce cele din urmă ar scăpa de miserie.

* * *

Spărgĕtori de casse prinşi. O bandă de spărgĕtori începênd din tómnă a ţinut într'o necontenită agitaţie pe proprietarii de casse wertheimiane. Poliţia a urmărit cu energie pe făptuitori, şi în sfêrşit i-a succes a-i prinde dimpreună cu gazda lor cu tot. Banda avea numai doi membri activi, pe lăcătarul Drcsak Iános (figura sub numele Varga Lajos şi Balakec Iános), şi pe Tlas Károly ḑiler de profesie (figura sub numele Károly Gyula). Funcţia de gazdă de hoţ a provĕḑut-o Drcsak Iános sen. cu nevastă-sa şi o fiică a lor. După mai multă negare în sfêrşit s'au declarat de făptuitori.

* * *

Omor înaintea ţarului. Ḑilele trecute un om nevinovat a căḑut jertfă inmensei griji cu care e păzită viéţa ţarului în contra stiletelor şi a altor aparate de asasinare a nihiliştilor. Ţarul Nicolae îşi făcea obicinuita plimbare de diminéţă pe parcul Carskoje-Selo. Intr'acésta a observat, cum grădinariul lucra cu rêvnă în jurul unui arbore. L'a cuprins curiositatea şi a făcut semn grădinarului, că ar voi sĕ-i vorbéscă Grădinariul vĕḑênd semnul Majestăţii, a grăbit firesce la el, aprópe fugind. Aprópe de ţarul stetea un păzitor, pus acolo anume, pentru a griji de viéţa ţarului. Păzitoriul vĕḑênd pe grădinariul grăbind spre ţar, credea, că voesce sĕ comită atentat. Şi-a apucat puşca, şi fără multă sovăire a puşcat asupra grădinariului. Ţarul s'a înspăimêntat la auḑul puşcăturei, credênd că e îndreptată asupra lui. A încremenit şi a început sĕ lacrimeze dureros vĕḑênd pe grădinariul prăbuşindu-se la pămênt. A fost nimerit în inimă şi la moment a expiat. Casul trist a avut o înrîurire enormă asupra ţarului. Intr'atâta l'a pĕtruns mórtea nefericitului om, încât acum sĕ tem, că va cădea în melancholie, a cărei germene 'i l'a sĕmânat deja catastrofa de pe plaiul dela Codinsk.

* * *

Mamă a treiḑeci-şi-doi de copii. Nevasta unui muncitor din comuna Neulerchenfeld, cu numele Hehu a fost binecuvêntată cu o mulţime de copii. În decurs de dóueḑeci de ani a născut treiḑeci-şi-doi de copii. În trei rênduri a născut câte doi, în sése rênduri câte trei, ér' în dóue rênduri câte patru copii deodată. Dintre copii 26 au fost ficiori, 6 fete. Toţi s'au născut vii, dar' mai mulţi dintre ei după puţină vreme au murit. Dintre treiḑeci-şi-doi sunt în viéţă încă ḑece băieţi şi dóue fete. E interesant, că după statistică dintre 15 milióne de casuri de nascere numai în 32 se întêmplă, ca o femeie se nască patru copii deodată.

* * *

Ungur de 5 piţule. In lista celor cari cu 5 piţule şi-au magiarisat numele, aflăm şi pe românul rĕtăcit şi nenorocit Stefan Almăşan din Unguraş (comună greco-catolică), comitatul Solnoc-Dobâca, care şi-a schimbat numele frumos al părinţilor sĕi în „Almáşi". — Ruşine sĕ-i fie!

Corespondenţă particulară

a „Telegrafului Român".

Treiscaune, 1 Ianuarie 1897.

Domnule redactor! Permiteţi-'mi, Vĕ rog, a Vĕ comunica o scurtă corespondenţă din acest ţinut atât de încercat de vremuri, şi acésta din incidentul sfinţirii sf. biserici gr.-or. din Ormeniş, protopresbiteratul Treiscaunelor, sĕvîrşită la 29 Decembre a. tr. prin Preaonorat dl protopresbiter tractual Dimitriu Coltofean, cu asistenţa alor 8 preoţi parte din tract, parte din alte tracte.

Scumpa nóstră maica biserică şi poporul credincios póte nici într'un ţinut n'a putut sĕ fie atât de încercat, umilit şi redus ca aci. În cele mai multe localităţi numai de pe pictura bisantină a bisericilor, astăḑi străine şi spoite şi după numele familiilor române se mai póte constata existenţa de odinióră a poporului nostru în mare maioritate, astăḑi dispărut mai cu desĕvîrşire şi contopit în sinul altui popor străin de noi şi biserica nóstră. Neînsemnatele resturi de pe platourile acestui ţinut sunt cu totul maghiarisate, numai biserica le mai ţine legate de corpul naţional. În masse compacte sunt însĕ prin plaiurile odinióră mai scutelnice ale munţilor, unde poporul vorbesce limba dulce şi străbună, păstrându-'şi religiunea neştirbită, moravurile şi portul naţional. Aceste resturi de români maghiarisaţi ţin însĕ cu scumpătate la legea lor străbună, ca dovadă eclatantă ne pot serví şi creştinii nostri din Ormeniş, cari cu mari sacrificii din partele şi în butul tuturor pedecilor, avênd voinţă firmă au putut sĕ-'şi ridice o biserică nóuă şi frumósă.

Nu numai aci, dar' în mai multe astfel de localităţi s'au ridicat biserici nóue în timpul din urmă; şi cu deosebire dela era conducerii acestui tract de inţeleptul protopresbiter dl D. Coltofean, numĕrul bisericilor edificate s'a sporit, la care în primul loc Preaonorat D.-Sa îşi are meritul ca inspirator la sĕvîrşirea faptelor bune şi frumóse şi ca cunducĕtor moral şi inţelept al creştinilor din tractul seu, dovadă încontestabilă, că cu demnitate, tact, inţelepciune şi încredere îl conduce.

Dar' sĕ trec la actul sfinţirii bisericei din cestiune.

Biserica nu e prea mare dar' nici prea mică, corĕspunḑĕtóre însĕ celor 80 familii române (minus neorusticii), e bine zidită, din material solid şi ornată suficient în raport cu starea materială a credincioşilor de acolo. E situată pe creştetul unei coline de unde prin aspectul ei măreţ, ca o citadelă imposantă predomină întréga împrejurime de peste Olt.

Dl protopresbiter tractual a sosit în preséră în comună, iar' preoţimea asistentă în diminéţa ḑilei, când şiróie de popor se aduna pretutindenea ca sĕ asiste la actul solemn.

La 9 óre a. m. serviciul divin s'a început în biserică cu sfinţirea apei, ocolirea bisericei cu mare procesiune, care o înălţă şi mai mult mulţimea cea mare de popor adunat, care nici în 4 biserici ca aceea n'ar fi încăput, negreşit că maioritatea absolută erau de alte confesiuni. Întraţi în biserică dl protopresbiter a ţinut un discurs festiv fórte frumos în limba română şi fórte acomodat cu actul solemn, comunicând poporului binecuvêntarea archierésca a Excelenţiei Sale domnului archiepiscop şi metropolit Miron Romanul. Discursul avú mare efect, căci pe feţele fiecăruia sĕ puté cetí, bucuria, evlavia si mulţumirea sufletéscă, sĕ continuă, în vederea multor străini şi în limba maghiară, care a fost cu mare atenţiune şi mulţumire ascultat.

După acésta s'a început celebrarea sf. liturgii care s'a sfârşit cu mare pompă. Ca cantor a funcţionat neîntrecutul cantor din Braşov dl Brenciu. Terminându-se s'au stropit cu apă sânţită şi miruit toţi cei presenţi fără deosebire de confesiune.

Dintre notabilii şi onoraţiorii din comună au participat la serviciul divin d-ni notari cu primariul, parochul unitar, învĕţătoriul şi învĕţătórea de stat etc. etc. cari au luat parte şi la banchet, afară de cea din urmă.

Banchetul s'a dat de com. bis. în casa d-lui comerciant Gociman, la cari au luat parte vr'o 25 persóne. La seria toastelor dl prot. a toastat pentru Ecs. Sa Prea Bunul nostru Archiepiscop şi Mitropolit Miron Romanul, urându-i sănĕtate şi viéţă îndelungată spre binele şi prosperarea sf. nóstre maici bis. Mesenii în decursul toastului au stat în picióre şi la fine l'au aclamat fórte simpatic.

Intrun al 2-lea şi un al 3-lea toast a bineventat şi mulţumit óspeţilor străinì, precum şi separat preoţilor asistenţi. Au mai toastat şi óspeţii străini în multe rênduri şi câţiva preoţi.

Astfel trecu acea ḑi spre mulţumirea sufletéscă a parochianilor şi a tuturor presenţilor.

Pela 5 óre părăsirăm casa unde se dădu prânḑul şi sĕ servirĕ bucate alese, şi l'a invitarea dlui învĕţător de stat până l'a sosirea trenului ne învită la casa sa, continuând ce întrerupsesem la banchet.

Astfeliu s'a petrecut acéstă ḑi; că fiecarele din presenţi, ce împresiuni va fi dus cu sine, nu-o pot sci. Impresiunea ce mi s'a făcut mie e numai o lugubră mângăere momentană, căci când îi vĕḑui pe acei creştini, mi se puse involuntar întrebarea, óre se vor puté acestia menţinea cel puţin în bis. lor..? şi sĕ o foloséscă, séu peste câteva decenii ei, séu copiii şi nepoţii lor cu încetul vor continua drumul antecesorilor lor contopinduse în vre-un element străin....?

Participantul.

Exposiţia din Zarand.

„Reuniunea femeilor române din comitatul Hunedórei" 'şi a pus de ţintă a cultiva femeia română, a o redeştepta şi perfecţiona în tot ce privesce viéţa ei socială şi economică naţională.

In decursul existinţei sale de 10 ani 'şi-a agonisit capitalul necesar de preste 2000 fl. din care a început a distribuí premii între femeile române dela sate, între ţerancele, cari se disting prin pregătirea de ţesături frumóse şi trainice de casă.

In anul 1896 a distribuit 3 premii de câte 40 coróne.

Unul s'a distribuit în Brad între Zarandene.

Dómnele: Aurelia Damian, protopopésă în Brad şi Maria Gligor, proprietară în Baia de Criş, membre ale comitetului Reuniunei, au fost concreḑute cu executarea împărţirei premiilor şi împământenirea Reuniunei femeilor române în părţile zarandene.

Stimabilele matróne, ca sĕ premieze numai pe cele, cari merită, s'au pus în conţelegere cu intimele dlor sorióre din Brad şi jur şi ne-au surprins pe neaşteptate cu exposiţie în Brad, arangiată chiar în a treia ḑi de Crăciun.

Astfel am fost fericiţi a privi o exposiţie, care conţinea peste 400 de obiecte, tot atâtea podóbe ale ţĕranului român şi doveḑi despre simţul frumos şi gustul plăcut al unui popor plin de viéţă.

Se afla în exposiţie aprópe tot ce se află în casa ţĕranului fruntaş. Măsăriţe de lână şi bumbac, covóre de pat, funduri de perini, ştergare, valuri de pânză, străiţi şi desagi, perdele şi culmane ş. a. — tóte demne de admirat.

Exposiţia, întinsă în sala cea spaţiósă de gimnastică a gimnasiului nostru din loc, avea înfăţişare simpatică şi atrăgĕtóre. Ţi se părea că te afli în mijlocul unei case de cele de conte.

Cei ce se interesézâ de tot ce e românesc au grăbit sĕ privéscă exposiţia. De sigur ar fi venit mai mulţi, dacă sciau şi dacă — duchul zizaniei ar dispărea odată.

Sĕ sperăm, că va sosi sânta ḑi, când toţi vom fi un trup şi un suflet, şi atunci porţile iadului se vor cutremura înaintea nóstră.

In dricul priveliştei şi-a înălţat vocea lină, dar perfectă, dómna protopopésă A. Damian şi cu cuvinte alese şi bine simţite, dulci şi pătrunḑĕtóre a schiţat scopul Reuniunei, a expus motivul exposiţiei şi a distribuit 40 coróne, cu care a premiat pe 17 ţĕrance dintre exponente.

„Scopul reuniunii — a ḑis oratorul — e a da avênt industriei casnice române, a păstra gustul admirabil şi frumseţa mult lăudată a ţĕsăturilor, cari pururea impodobesc casa românului, a rĕspândi portul cel pictoresc atât de atrăgĕtor şi frumos, a da sprigin economii nóstre naţionale, — fiind-că tóte aceste au deosebită înrîurinţă asupra fiinţei şi invidiualităţii nóstre româneşti, asupra presentului şi viitorului nostru. . . . ."

Ear' cătră fine:

„Reuniunea păşesce primadată în părţile zarandene. Ne aflăm la începutul lucrării Totuşi trebue sĕ se recunóscă, că ţesăturile, ce sunt puse înaintea st. public spre vedere, ne dau dovadă deplină despre hărnicia şi bunul gust al femeilor române din Zarand".

Aşa şi era!

Însufleţirea a fost la culme. S'a sĕrbat hărnicia şi ostenéla femeii române şi s'a înpământenit numele reuniunii şi între ţerancele române din Zarand.

Séra s'a arangiat în folosul reuniunii o petrecere cu dans, reuşită şi animată.

S'a făcut un început bun şi laudabil.

Dee Dḑeu ca în viitor sĕ ne întâlnim cât de adese-ori cu astfel de exposiţii.

În Hunedóra şi Cugir ele s'au sĕrbat deodată cu adunarea despărtĕmêntului „Associaţiunii transilvane" şi s'ar lucra înţelepţeşte, dacă pretutindeni s'ar purcede astfel.

Prin acésta s'ar deştepta în popor mai mare interes faţă de Associaţiune şi ţerancele ar desfăta publicul cu productele lor, ér' inteligenţa cu poveţe şi învĕţături folositóre, a căror lipsă e pretutindeni simţită.

Am trecut peste început; dorim urmarea! *Paulus.*

Varietăţi.

Clopotul lui Schiller. Se scie, că Schiller a luat de motto al poesiei sale „Clopotul", înscripţia de pe clopotul bisericii catedrale din Schafhausen, care e următórea: „Vivos voco, mortuos plango, fulgura frango". Acest clopot renumit, care a fost turnat în 1486, acum a amuţit. Deja în secolul trecut s'a frânt o bucată din el, ér acum a crepat total. Locuitorii din Schafhausen au lăsat sĕ se tórne un nou clopot, care la mărime şi formă sĕ sémene cu cel vechiu.

* * *

Femei grecesci doctori în medicină. N'a trecut încă multă vreme de atunci; era la începutul acestui secol, când femeile grecesci umblau încă cu feţele acoperite şi se reţineau colosal dela ori-ce mişcare spirituală. Din pricina asta deci e înteresant, că ḑilele trecute dóuĕ femei grecesci au primit diplome de medici: Una e de 22, cealaltă de 20 de ani. Sunt din Korfu de origine şi au studiat în Athena medicina. Ambele sunt specialiste în bólele copiilor şi ale femeilor.

846—1899 szám IV. [3] 1—1

Publicațiune.

Pe basa decisiunei comitetului administrativ al comitatului Sibiiu din 31 Decembre 1896 Nr. 2257 se publică spre asigurarea reconstruirei podului Nr. 5 aflător pe calea municipală Sas-Sebeș—Daia preste Zlatina pertractare cu oferte, care se va ținé în **9 Februariu 1897 la 10 óre a. m.** în sala mică din palatul comitatens.

Doritorii de a întreprinde acésta lucrare sunt provocați sĕ 'și subștérnă ofertele referitóre la întreprinderea executărei acestei lucrări *până la óra 9 a. m.* a ḑilei mai sus determinate la vice comitele comitatului. Ofertele trebue sĕ fie închise, sigilate și provĕḑute cu vadiul de 5% computate după suma de spese preliminate cu 3845 fl. 97 cr.

Operatul technic și condițiunile referitóre la lucrarea din cestiune se pot vedé în órele de oficiu la oficiul de construire reg. ung. din Sibiiu.

Sibiiu, în 15 Ianuariu 1897.

Reissenberger, vice-comite.

Nr. 41/897. [4] 1—1

Publicațiune de concurs.

Pentru ocuparea postului de vicenotar sistemisat din nou în comuna Gurarîului cercul Sĕliștei, comitatul Sibiiu, deschid prin acésta concurs.

Emolumentele postului de îndeplinit sunt: 350 fl. salar anual, 50 fl. bani de cuartir și jumĕtate din venitele laterale.

Vicenotarul va primí și oficíul de subplinitor a matriculantului de stat, pentru care e un onorar de 30 fl. asigurat.

Provoc pe acei-ce doresc a competa sĕ-'și înainteze cererile lor instruate în mod recerut până în 15 Februarie a. c. la mine.

Cunoscința limbei române se recere.

Sĕliște, în 18 Ianuarie 1897.

Primpretorul cercului:

Dragits.

Nr. 42/897 [5] 1—1

Publicațiune.

Pentru ocuparea postului de notar în comuna Vale, cercul Sĕliștei, comitatul Sibiiu, devenit vacant prin abḑicere deschid prin acésta concurs.

Emolumentele postului de îndeplinit sunt: 400 fl. salar, cuartir natural în casa comunei, 25 fl. paușal de călĕtorie, 20 fl. paușal de lemne și venitele pentru lucruri private statorite prin statut.

Notariul va primi și oficiul de matriculant de stat pentru care e un onorar de 100 fl. asignat.

Provoc pe cei-ce doresc a competa sĕ-și înainteze cererile lor instruate în mod recerut până la 15 Februariu a. c. la mine.

Cunoscința limbei române se recere.

Sĕliște, în 18 Ianuariu 1897.

Primpretorul cercual:

Dragits.

Nr. 605/896 [192] 3—3

CONCURS.

Pentru întregirea parochiei de cl. II-a din Borgo-Prund, înființată în urma încuviințărei Prea-Venerabilului Consistoriu d. d. 17 Septembre 1896 Nr. 4681 bis., se escrie prin acésta concurs, cu terminul de 30 ḑile dela prima publicare în fóie.

Venitele parochii statorite în ședința comitetului parochial d. d. 23 Iunie 1896 și a sinodului parochial din 30 Iunie 1896, — fac la an suma de 612 fl.

Concurenții au a-și înainta suplicele instruite conform legilor din vigóre, în terminul deschis, la oficiul protopresbiteral subsemnat.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Bistriței. In conțelegere cu comitetul parochial.

Borgo-Bistrița, la 23 Octobre 1896.

Simion Monda,
protopresbiter.

AVIS.

In librăria tipografiei archidiecesane se află de vênḑare următórele cărți:

I. Cărți bisericesci.

Biblia ilustrată testamentul vechiu și nou, nelegată fl. 10, legat	fl.	15 —
Chiriacodromion (Cazanie), nelegat fl. 10, legat	„	12.—
Evangelie, neleg. fl. 8 leg. fin	„	18.—
Octoich mare, neleg. fl. 17, leg.	„	20.—
Octoich mic, neleg. fl.—60 cr. leg.	„	—.75
Orologion (Ciaslov) neleg. cr. 60, legat	„	—.75
Proscomidia altariului	„	—.25
Penticostariu neleg. fl. 8, leg.	„	10 —
Rênduiala la sfințirea bisericelor	„	2.50
Triodion cu Strajnic neleg fl. 20, legat	„	25.—

II. Cărți scolare.

Abcdar, de Zacharia Boiu nel. cr. 20 leg.	„	—.24
Abcdar, de Ioan Popescu nel. cr. 20 legat	„	—.25
Abcdar, de Silvestru Moldovan nelegat cr. 20 leg.	„	—.25
Abcedar magiar-român, de N. Putnoky leg.	„	—.20
Aritmetica, de P. Dima	„	—.32
Abcdar, de Dogariu & Dariu I. = 30 cr., II. = 20 cr., III. = 35 cr., IV. =	„	—.45
Aritmetica după Lurz	„	—.20
Aritmetica de Vlaicu I = 20 cr. II. = 25 cr. III =	„	—.35
Carte de cetire de Z. Boiu p. I. ediție nouă. nel. cr. 30 leg.	„	—.40
Carte de cetire de Z. Boiu p. II. nel. cr. 25 leg.	„	—.30
Carte de cetire de Ioan Popescu legată	„	—.70
Catechism de M. Toma	„	—.30
Catechism bogat	„	—.50
Cărticică de rugăciuni pentru copii leg. frumos ed. nouă	„	—.15
Comput de Ioan Popescu	„	1.20
Compendiu de Pedagogie de I. Popescu ed. nouă	„	2.—
Compendiu de drept canonic ediție nouă	„	3.—
Conducător la Abcdar de I. Popescu	„	—.10
Culegere de cântece naționale.	„	—.25
Carte de cetire magiară de Crișan și Putnoky partea I. = 70 II.	„	1.—
Carte de cântări bisericesci pentru copii	„	—.12
Curs de limba magiară de Molnàr I. II. III. a	„	—.20
Constituția patriei de Ioan Popoviciu leg.	„	—.20
Chemia elementară de Vlaicu	„	—.80
Chemia anorganică de Filipescu	„	—.80
Drepturile și datorințele civile	„	—.20
Elemento de Geografia de Zacharia Boiu	„	—.30
Elemente de Istoria patriotică de Z. Boiu	„	—.30
Elemenete de Istoria nat. și Fisica de Z. Boiu	„	—.30
Elemente de Fisică de I. Dariu	„	—.30
Fisica de Făgărășan	„	—.40
Gramatica română de Miheltan cl. II. = 10 cr. III. = 16 IV =	„	—.24
Geografia pentru scól. poporale de I. Dariu leg.	„	—.35
Geografia pentru scól. poporale de Moldovan & Făgărășan	„	—.30
Geografia pentru scólele medii de Moldovan & Făgărașan I	fl.	1.20
Geografia pentru scól. medii de Moldovan & Făgărașan II.	„	—.50
Geografia pentru scólele medii de Făgărașan & Bârsan II.	„	1.—
Gramatica română de I Dariu	„	—.25
Gramatica limbei magiare de Crișan & Putnoky	„	1.—
Istoria biblică pentru scól. poporale	„	—.30
Istoria biblică pentru scólele medii	„	—.55
Istoria bis. rom. de Șaguna I. II.	„	3.—
Isagogia de Dr. Ilarion Pușcariu	„	1.50
Istoria bisericéscă ptru scól. pop.	„	—35
Istoria bisericéscă pentru scólele medii I. II.	„	1.—
Istoria Ungariei de Dr. N. Pop	„	—.25
Istoria Ungariei de S. Moldovan.	„	—.26
Istoria Ungariei pentru scólele secundare de V. Goldiș	„	—.80
Istoria universală pentru scólele secundare de V. Goldiș	„	1 —
Istoria naturală de Dr. D. P. Barcian I. = 50 II. =	„	—.60
Istoria literaturei române de Lazariciu	„	1.—
Legendar român de V. Petri	„	—.50
Legendar magiar român de N. Putnoky	„	—.30
Limba maternă de Dr. Ilarion Pușcariu, ed nouă	„	—.40
Mărturisirea ortodocsă	„	1.20
Pastorala veche	„	1.—
Pastorala nouă	„	1.50
Pomăritul de D. Comșa	„	1.—
Principii din Pedagogie de dr Il. Pușcariu	„	1.—
Psichologia empirică de I. Popescu	„	2.—
Teologia dogmatică	„	1.—
Teologia morală	„	1.50
Toldy, Narațiune poetică de Crișan & Putnoky	„	—.70

III. Cărți literare.

Biografia fericitului Șaguna de N. Popea	fl	2.50
Istoria biser. politico-naționale.	„	1.—
Enchiridion s'au carte manulă de canóne	„	4.—
Invĕțătorul și poporul de Marienescu.	„	—.50
Polemia contra Heliad	„	—.50
Calendariu pe anul 1896	„	—.30
Scrisori apologetice	„	—.50
Sunete și resunete de Z. Boiu	„	—.50
Scrierea sf. Ioan gură de aur	„	—.50
Vocabular român german	„	—.70
Anghira creștină (cuvêntări) funebrale de T. V. Gheaja	„	1.50
Anecdote și glume de T. V. Gheaja	„	—.65
Antologie română de Manliu	„	1.75
Cel mai mare bine din lume de Făgărășan	„	—.20
Cine ce face lui își face, comedie întrun act pentru tinerimea scolară	„	—.10
Codicele de Mateiu Voilean	„	—.80
Colinde de A. Marienescu	„	1.10
Compas românes de P Petrescu	„	—.50
Cuvêntări funebrale de Z. Boiu	„	1.50
Crestomația română de I. Manliu	„	1.75
Date istorice de I. C Pușcariu	„	2.—
Descântece poporale de Marian	„	2.—
Documente pentru limbă și istoriă de Dr. Il. Pușcariu	„	2.50
Doine și strigături de St. Muntean	fl.	—.12
Foi comemorative la serbarea 12/24 Maiu 1892 a lui G Barit	„	—.80
In memoria lui G. Bariț peosii de G. Joandrea	„	—.20
Intrebări de educațiune și instrucțiune studii pedagogice de Dr. P. Span	„	1.—
La Alma povesti de Constanța de Dunca Schiau	„	—.50
Lecsiconul comunelor bisericesci din archidiecesă de Dr. Remus Roșca	„	1.—
Noul atac asupra scólelor nóstre.	„	—.25
Manual de drept cambial de I. Socaciu	„	2.—
Pace vouĕ de H. Drumond tradusă de D. Făgărașan	„	—.20
Primatul papal și infalibilitatea papei de I. Broju	„	—.25
Poesii de Andreiu Murĕșan	„	1.50
Poetica română de I. Manliu	„	1.75
Povesci ardelenesci din gura poporului de I. P. Reteganul I—V	„	1 25
Povestiri alese și intocmite de P. Petrescu	„	—.75
Retorica și stilistica de I. Manliu	„	2.—
S'a dus în țéră novelă originală de Il. Chendi	„	—.15
Studiu din economia națională de P. Petrescu	„	—.40
Satul cu comorile novelă de P. Petrescu	„	—.45
Stupăritul de C. Dimian	„	—.80
Vechia metropolie de N. Popea	„	1.50
Protocólele sinodale dela 1864—1893 tóte laolaltă	„	19 —
Protocóle congresuale dela 1868—1891 tóte laolaltă	„	7.60
Statut organic	„	—.25
Regulament pentru parochii	„	—.10
Regulament pentru organisarea, provisorie a învĕțămêntului	„	—.10
Regulament pentru procedura matrimonială	„	—.20
Regulament pentru seminariul pedagogico teologic Andreian,	„	—.10
Regulament pentru afaceri interne congresuale.	„	—.20

IV. Tipărituri.

Budget cóla	„	— 03
Catalog de clasă cóla	„	—.02
Catolog de clasă broș. din 10 cóle	„	—.30
Catalog de clasă broș. din 15 cóle	„	—.45
Catalog de clasă broș din 20 cóle	„	—.55
Carte de evidență cóla	„	—.03
Carte de evidență leg. din 30 cóle	„	1.80
Carte de evidență leg din 40 cóle	„	2.10
Chronica scolară leg.	„	1.50
Conseinnarea pruncilor obligați a cerceta scóla cóla	„	—.02
Conspecte protopopesci, pentru noucun.	„	—.05
Conspect despre comunele matre și filie cóla	„	—.03
Conspect despre visitarea scólelor cóla	„	—.03
Conspecte de catechisația cóla	„	—.03
Conspecte scolare înv. (date statistice cóla	„	—.06
Conspecte prot. I. II. III cóla	„	—.06
Conspecte de absenții sĕptĕmânale și lunare cóla	„	—.02
Contul capitalelor active cóla	fl.	—.03
Estrase din protocolul botezaților, cununaților și morților esempl.	„	—.01
Matricula scolară cóla cr. 2 legată din 50 cóle	„	1.50
Inventare pentru averea bisericelor	„	—.10
Jurnal de casă cóla	„	—.03
Jurnal de casă leg. 25 coli	„	165
Jurnal de casă leg. 30 coli	„	1.80
Obligațiuni ptru biserici esempl	„	—.01
Protocolul bunei invoiri cóla	„	—.06
Protocolul bunei invoiri leg. din 50 cóle	„	4.—
Protocolul parochial cóla	„	—.06
Protocolul parochial leg. din 50 cóle	„	4.50
Protocolul botezaților cóla	„	—.06
Protocolul botezaților l. din 50 c.	„	4.50
Protocolul cununaților cóla	„	—.06
Protocolul cununaților l. din 50 c.	„	4.50
Protocolul morților cóla	„	—.06
Protocolul morților leg. din 50 c.	„	4 50
Protocol de esibite cóla	„	—.03
Protocol de esibite l. din 30 cóle	„	1.80
Protocol de esibite l. din 50 cóle	„	2.50
Prot. de clasificațiune cóla	„	—.02
Prot. de clasificațiune l. din 50 c.	„	1.50
Specificațiuni pentru noii cununați cóla	„	—.05
Testimonii scolare esempl.	„	—.02
Testimonii de religie	„	—.02

V. Icóne.

Icóna înmormêntării domnului pe pânză	fl.	2.50
Icóna înmormêntării domnului pe hârtie	„	—.50
Icóna celor trei Ierarchi pe hârtie	„	—.30
Icóna Evangeliștilor pe hârtie	„	—.50
Portret Șaguna	„	1.—
Portret Gozsdu	„	1.—

VI. Requisite de scris.

Libele de scris à 1 cr. 100	„	—.70
Libele de comput á 1 cr. 100	„	—.70
Libele de dictando à 1 cr. 100	„	—.70
Caete de dictando din 6 foi 4 cr. dip 8 foi 6 cr. din 12 foi cu 8 cr. din 16 foi cu 12 cr. din 20 de foi cu	„	—.15
Glasuri (tocuri de pene) și de ceruse rotunde și cuadrate á 4, 5, 6, 8, 12, 20, 30, 40 cr. și	„	—.45
Tocuri (códe) de pene condeiu dela 40 cr. suta până la 50 cr. bucata.		
Hârtie fină de scris de cancelarie și concept à 6, 7, 8, și 10 fl. miia de cóle.		
Ceruse à 1, 2, 3, 4, 5, 6 și 7 bucata și suta à 80 cr. 1 fl. 1.20 1.80 2 și 7 fl.		
Pene de scris dela 50 cr. până 1 fl. 20 cutie constătătóre din 144 bucăți.		
Tăblițe de pétră bucata 7, 10, 12 14 și 15 cu bucata		
Tot feliul de hârtie de epistole cu prețuri fórte moderate.		
Notese dela 4 cr. până la 1 fl. bucata.		
Trăisti de scólă pentru copii, chipuri pentru copii, Circele, Văpsele și pensele, Hârtie sugativă.		
Calemare, Liniale, hârtie pentru stelagiu, Albume, Blocuri, Țința de desem; totfelul de negrélă, tóte acestea cu prețuri fórte moderate.		

Redactor prov. **Gavriil Hango.**

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 5. Sibiiu, Marți, 14/26 Ianuariu 1897. *Anul XLV.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
la „Tel. Rom.“ într'una cu suplementul „Fóia Pedagogică“ :
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuě ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Repriviri.

III.

(⁑) Întrégă sarcina apěrării cestiunei naționale cade astăḑi asupra pressei.

Patru ḑiare cuotidiane sunt cari se consideră pe sine de organe ale partidului național, adecă înșirându-le după etate: „Gazeta Tran~~silvaniei“,~~ „Tribuna“, „Dreptatea“ și „Tribuna Poporului“.

Tóte patru jóră pe programul din 1881 al partidului național.

Va se ḑică tóte patru sunt întemeiate în același scop și lucră în cea mai perfectă armonie și „solidaritate“ întru realisarea lui din diferite centre, ca luminând poporul de pretotindenea, cu atât mai tare se impună adversarilor.

Óre așa este și în realitate?

Sě vedem.

1. **„Gazeta Transilvaniei“**, cel mai vechiu organ de publicitate românesc, proprietatea dlui Dr. Aurel Murěșan, carele a crescut cu ea și 'și-a sacrificat averea și sănětatea pentru ea.

„Gazeta“ își are publicul seu vechiu, între cari și de aceia, carii deși români, dar' nu țin la tóte punctele din programul dela 1881, cum sunt Marmațienii, mare parte din Sătmăreni, Năsăudeni etc.

La tótă întêmplarea este ḑiarul cel mai consecuent în politică, redactat cu demnitate, pe care fie cine îl cetesce bucuros atât pentru nimbul ce și l'a câștigat în lunga sa carieră de ani 60, cât și pentru ținuta bărbătéscă a simpaticului ei proprietariu — chiar de nu 'i-ar împărtăși vederile întru tóte.

„Gazeta“ a luptat pentru programul partidului național încă nainte de a fi acela stabilit în forma lui de astăḑi.

Postulatele cuprinse în cele 9 puncte ale programului din 1881 nu erau lucru nou nici atunci, și conferința n'a făcut alta decât le-a precisat, și pe cel cardinal — „autonomia Transilvaniei“, din care s'a născut pasivitatea, l'a moderat în câtva pentru cei carii pricep acel program.

Dl Dr. Mure~~șan a participat~~ chiar și la conferența confidențială în care s'a proiectat convocarea conferenței delegaților și în care s'a conceput proiectul de program și a participat și la conferența din 1881, când adversarii lui de mai târḑiu parte erau în găóce, parte nu aparțineau la partidul național.

In punctul „autonomiei Transilvaniei“ „Gazeta“ a rěmas și mai departe și este și astăḑi intransigentă cum era înainte de program.

Acésta însě n'a fost intențiunea conferenței din 1881.

Cuvintele „pe teren legal“ din întroducerea programului *își au însemnătatea lor.* Însemnătatate pe care o desconsideră aprópe toți cei-ce se provócă la programul din 1881 al partidului național, români și neromâni.

Și cu tóte acestea fostul organ „acreditat“ al „comitetului național“, „Tribuna“ în era Brote, când ajunsese mare și tare, și când în punctul acésta și el era intransigent, persecuta formal pe „Gazeta“ ear' pe directorul și proprietarul ei îl lua peste picior, bătându-'și joc de „mama Gazetă“ și de „Aurica“ al ei.

„Gazeta“ apoi la rêndul ei încă n'au rěmas datóre. „Condeiul simbriaș“ și alte epitete delicate la adresa celor dela „Tribuna vechie“, erau apostrofări de tóte ḑilele, mai ales în timpul din urmă, în colónele ei, și tot cu asemene simțeminte a întimpinat și aparițiunea, „Tribunei Poporului“.

Pe „Dreptatea“ a întimpinat-o cu simpatie, dar' în unele casuri n'a fost de acord nici cu ea.

Față de „Tribuna“ de astăḑi este mai reservată, dar' împregiurarea, că a protestat în contra reproducerii articolilor ei în rubrica „Revista Presei“ și că „Tribuna“ totuși reproduce, dovedesce că „Gazeta“ nu prea mare respect are nici de „Comitetul național“ de astăḑi, nici de organul acreditat allui și viceversa.

2. **„Tribuna“** este proprietatea societății pe acții „Tipografia“ ai cărui acționari sunt dl Dr. Rațiu și soții sei rěmași după „crisă“ în comitetul permanent, pe care „Tribuna“ consecuent îl numesce „comitetul național“, nesciind pe semne, că prin acésta îi face numai reu, lipsindu-'l de basa legală.

Este deci într'adevěr organul și unicul organ acreditat al comitetului partidului național, care deși disolvat din partea puterii, care dela „Memorand“ încóce lucră pe întregul, fără considerare la legile și la usul existent, se consideră pe sine și-'l consideră și lumea de organul executiv al partidului național.

Un an de ḑile s'a luptat cu greutățile începutului, și mai vîrtos cu exposiția milenară.

La început nu avea curagiul sě rupă de tot cu tradițiunile „Tribunei“ vechi.

Mai ales cu privire la biserica nóstră era tot cea vechie, ba într'un timp se încăierase chiar și cu Blașul, ceea ce consecuent evitase cea vechie.

Tot asemenea a urmat și față de „Dreptatea“, cu care numai că nu era de acord în privința měsurilor ce intenționa comitetul sě iee în cestiunea de partid, (convocarea conferențelor generale etc.) ci'-și făcea haz chiar și de modul cum se redactéză ḑiarul de când directorul de aḑi al „Tribunei“ a eșit din redacția „Dreptății“. Lucruri de o parte copilăresci, dar de altă parte care dovedesc prea evident, că „solidaritatea“ mult accentuată este numai o frasă gólă între aceste dóuě organe ale partidului național

Despre „Tribuna Poporului“ firesce nu póte nutri păreri bune, dar până acuma mai mult o ignoréză de cât o combate.

„Tribuna“ nu este un ḑiar care sě se impună prin sine însěși și prin renumele redactorilor sei, ci are sě se impună prin autoritatea comitetului partidului național al cărui proprietate este, ér acéstă autoritate, precum dovedesc faptele, n'a fost suficientă ca cei goniți dela „Tribuna“ veche sě nu înființeze altă „Tribună“, tot din sinul partidului național și tot cu accentuarea sântei „solidarități“ în sinul partidului național.

Este prea tiněră încă „Tribuna“ pentru de a pretinde dela ea ca sě-și manifeste modul cum voesce sě tracteze tóte postulatele partidului național.

Predilecția cu care reproduce însě vederile altora despre „Chestiunea națională“ ne indică deja direcția la care înclină.

În Nrul 285 din 29 Decembre v. în al X-lea articol „Chestiunea națională“ reprodus, cetim următórele;

„Ei — adecă românii de peste munți — consideră programul național dela 1881, care *pretinde* restabilirea autonomiei Marelui Principat al Transilvaniei, ca un *minimum* al revendicațiunilor lor.“

„Fără dobândirea autonomiei românii nu par de loc dispuși a înceta lupta lor națională în contra magiarismului.“

Reprodus acest articol fără nici o observare, însemnéză, că Redacțiunea „Tribunei“ împărtășesce vederile autorului în tóte detaiurile lor.

Despre al 9-lea punct al programului din 1881 — despre dualism — încă nu-i cunóscem vederile, dar negreșit și în astă privință va fi de vederile comitetului, cunoscute din „Memorand.“

Va sě ḑică, în ambele aceste puncte, pentru cari mai vîrtos s'a pornit și sě susține góna asupra nóstră, cu abatere dela spiritul și litera programului din 1881 este „Tribuna“ *intransigentă,* precum era „Tribuna“ vechie dela 1892 încóce.

În acéstă privință nu credem sě o imiteze „Dreptatea“ și verosimil nici chiar „Tribuna Poporului“.

FOIȚA.

Ḑiarul unui copil drăcos.

Tradusă de *Giulio.*

(Urmare.)

In fine mai aflară și altceva de gândit, decât că Jorji este un băiat atât de rěu. Ei sunt atât de gentili și buni ca și o corfă plină de schnitzel. Mătușa cea bětrână alui Montag de Jones a murit în Irlanda, testându-'i 5000 punți sterlingi. Eu nu sciu ca pământul ce fel de punți vor fi aceia, póte chiar de aur și asta ar fi grozav de mult. Papa ḑice, că el totdéuna e de părerea, că Montag e un băiat fercheș — numai puțin prea tiněr pentru însurate.

Și acuma's ér tóte bune. Vreau sě 'ncerc de a fi băiat de tot brav până după ospěț, fiind că Lili mě luă cu ea în odaia ei și mě rugă cu lacrimi în ochi, — dându-'mi și un dolar de aur, sě 'ncerc a nu mai comite nimica până după nuntă, fiind-că toți sunt în așa o pripă și au atât de lucru și că ea ar dorí sě trécă nunta în liniște și fără de vr'un accident.

Lili este o tată bună. Pe ea o am mai drag, voi încerca de a-i urma sfatul, pentru ca sě-'mi permită de a ședea la ea, când va avé gospodărie proprie. Ea ḑice, că-'mi permite. Ea va avé o chilie mică anume pe séma mea și un firestrěu, un butoiaș cu cuie și tóte instrumentele de lipsă.

Eu cred, sě nu spun lui Montag, cum își spală pěrul cu săpun de dohot, ca sě-'l coloreze auriu — mai 'nainte era negru ca cărbunele. O Dómne! cât sunt de vesel! atâta amar de prăjitură! Ómenii micului Hans n'au ospěț ca ș'al nostru. Aḑi încaite a trebuit el sě-'și mai plece odată crésta!

Am fost atât de ocupat, că n'am mai scris de-o gróză de vreme în ḑiarul meu. Îmi vine a crede, cât tare adese-ori pot fi și frățiorii cei mici de folos mare, dacă sunt numai rugați cu politeță.

Piciórele 'mi sunt atât de obosite, când mě duc la culcare, pentru-că tótă ḑiulica trebue sě alerg după un mosor de ață, mătasă, catun, ace, mostre, lămâi, strugurași, la postă, la dl Jones cu epistole și așa mai departe. 'Mi-ar plăcea de le-aș puté descătărăma ca și cum face bětrânul Willi Giles séra când se culcă.

Mâne-'i ḑiua cea însemnată, când va fi nunta. Trebue sě mě culc numai iute, pentru-ca mâne sě fiu de vreme treaz.

Acum tóte au trecut. Eu mě sculasem des de diminéță și de tot vesel. La unspreḑece óre erau sě se căsătoréscă în biserică. Bucătărésa și toți ceiaialți avură atâta de lucru, că nu le mai rěmase vreme sé-'mi dea dejunul. Ea ḑise: „Eați singur pâne și unt. Eu am grozăvenie de lucru“.

Eu n'am sciut, că copiii cei mici trebue sě mânce pâne cu unt, când se mărită surorile lor. Mě dusei deci înăuntru, unde așternuseră o masă mare, lungă cu flori și salată, aluaturi, stridii și încă o mulțime de alte lucruri. Stând în picióre putui mânca de 2-ori atâta, ca dacă m'aș fi așeḑat p'un scaun.

Nu era suflet de om p'aci. Eu rěsturnai un ulcior cu vin roșu pe fața de masă. Așa o pată mare! așa un miros de vin! Eu îmi luai iute catrafusele, ca sě crédă, că Betti l'a věrsat.

Betti ḑise „vin'o sě te 'mbrac!“ și apoi mě 'nbrăcă, dându-'mi un buchet în butonieră și o batistă ce mi se vedea din buzunarul rocului, și-apoi ghete sclipicióse.

„Șeḑi“, ḑise ea, „stai frumușel, c'altfel îți murdărești ér bainele“.

Eu rěmasei o lécă liniștit, dar după aceea mě furișai peste drum la Hanzi ca sě mě joc nițel, așa de trecere de vreme. Hanțișor ḑise, „aici avem o băltócă mare și faină unde pot sě plutéscă năile nóstre“, dar' într'aceea îmi dădu brânci de căḑui înăuntru, de astădată însě n'am fost eu de vină.

După ce venií acasă trebuiră s'aștepte cu toții până ce îmbrăca-i hainele cele vechi și mama plângea din pricina fețci de masă, dar ea ḑicea, că din causa plecării fetei sale din casă, și papa 'mi șoptise, „că va mai vorbi cu mine după ce vor fi trecut tóte“.

Lili era minunat de frumósă, când se cobora pe trepte în haina cea albă, cu obrajii rumeni ca doi trandafiri și tótă coperită cu un věl alb mare. Și Susana era fórte drăguță. Ea era soră de mirésă. Domnul de Iones se părea ca și cum n'ar crede, că-i în Octobre, așa-i era de cald și incomod; el călcă pe treua Lilei, și i o rupse, așa că trebuí se ș'o prindă cu un ac; el se mira, că unde-i pălăria și când colo o avea pe cap, își rupse patru părechi de mânuși trăgêndu-le, atât era de grăbit. După aceea îi acățai de roc batista cea de mătase roșie a mătușii Betzey și nu o observat-o nimeni până ce ajunseră înaintea altarului. Pe toți îi cuprinse rîsul și doctorul i-o smulse jos. El însě credea că vrea cineva sě-i vorbéscă și se opri privind înapoi, numai Lili nu observa

Revista externă.

Unele diare din Anglia se plâng, că confesiunea anglicană tot mai mult perde din adicţii sĕi şi pe rênd se strecóră în cultul lor instituţiuni catolice. E de condamnat simptomul acesta cu atât mai mult, cu cât el se arată mai ales la persóne bisericesci. Aşa la intronisarea episcopului de Cantenbury s'au observat multe formalităţi străine ritului şi caracterului bisericei anglicane. Indignarea celor presenţi au fost atât de mare încât unul a strigat episcopului: dle Dr. Friederik Temple, eu despreţuesc cultul acesta divin. Credinciosul indignat a fost dat afară din biserică.

Un cas analog s'a întêmplat cu ocasiunea sfinţirei noului episcop de London Dr. Creighton. E obiceiul, de a se pune publicului asistent după cetirea actului regal de aprobare întrebarea: are cineva ceva de observat în contra noului ales?

In momentul acesta sĕ scólă Dr. Kensit şi cetesce următoriul protest: „Pe mine Juon Kensit m'a botezat biserica anglicană şi eu protestez în contra denumirii lui Dr. Creighton de episcop al nostru, deórece: 1. Excelenţia Sa întroduce luxul din Roma, findcă pórtă pe cap mitră. 2. Nu şi-a îndeplinit încă jurămêtul sĕrbătoresc, că în biserici va păstra cultul divin curat, neatins, ca prin acésta sĕ nu nelinişéscă consciinţa credincioşilor 3. N'a urmat punctului 39 din credeul nostru, ci din contră, propagă intensiv învĕţăturile anti-creştine ale bisericei apusene, şi denumesce de preoţi pe indivịi, cari fac asemenea.

* * *

In cele din urmă delegaţilor puterilor europene din Constantinopol le-a succes a formula într'un proiect reformele, cari vor avé sĕ fie întroduse în Turcia pe terenul administraţiunii, economiei publice şi jurisdicţiunii. Cu înaintarea proiectului la Sultanul a fost încredinţat contele Calice, marele consul al monarchiei austro-ungare şi dogele corpului diplomatic. Cu ocasiunea acésta Calice va expune Sultanului causele cari au silit puterile europene, ca sĕ pretindă executarea cât mai grabnică a reformelor, îl va face totodată atent la urmările fatale, la cas de respingere séu neconformare.

* * *

Cercurile competente din Austria de jos vor înainta adunărei provinciale un regulament pentru învĕţămêntul şcolar, care la tótă întêmplarea va afla aprobarea tuturor ómenilor de bine. Punctele acestui regulament sunt următórele:

Cultivarea educaţiunii religióse morale a copiilor atât în scólă, cât şi la casa părintéscă. De unde datorinţa presei creştine este, ca sĕ repare tot ce presa jidănită a stricat în contul moralei creştine.

2. Introducerea de legi stricte întru susţinerea disciplinei.

3. Şcolarii, cari prin transgresiunile lor imorale ar periclita educaţiunea generală, sĕ fie separaţi. Pentru disciplinarea şi îndreptarea şcolarilor decăduţi sĕ se creeze institute de corecţiune.

4. Instrucţiune mai intensivă în exerciţiile de limbă, vorbire şi matematică. Mai puţin material şi cu deosebire invĕţămĕntul intuitiv sĕ fie directiv şi punctul 7. Deschilinirea şcolarilor creştini de cei jidani.

Vedem, că curentul anti-semit în Austria ia dimensiuni tot mai mari şi se întăresce pe di ce merge.

* * *

Brisson, preşedintele de nou ales al camerii deputaţilor din Francia şi-a desvoltat în cameră vorbirea program, din care extragem următórele caracteristice pasage: Inainte cu 35 ani contele Lemercier emeritatul preşedinte al camerei a fácut atent guvernul la urmările desastróse a politicei, ce profeséză. A fost unul dintre acele guverne puternice, care se întemeiéză pe oprimarea bruscă a oposiţiei. Scim, cât are patria de a suferi dela un asemene guvern. Şi deóre-ce potestatea a pus mâna pe tóte şi nu suferia nici chiar observări, contele Lemercier a fost despoiat de dreptul de deputat. Acum însĕ republica e conciliantă, primesce ori-ce consiliu bun, şi ignoréză numai pe cei perfidi.

Brisson pare că a voit sĕ caracteriseze guvernul dela noi luându-şi de model pe Bánffy.

* * *

Alegerile dietale pentru Reichsrathul din Austria sunt defipte pentru diua de 9 Martie, ér parlamentul va fi conchemat în 27 Martie. Preşedintele perlamentului contele Chlumeczky a fost decorat din partea Mai. Sale cu crucea cea mare a ordului stului Stefan, ér din partea membrilor din parlament a fost dăruit cu un clopoţel de aur.

Din parlamentul magiar.

Şedinţa dela 18 Ianuariu n. 1897.

In urma vorbirei de alaltă-eri a canonicului Komlossy în contra partidului poporal era de prevĕdut, că şi acesta va lua cuvêntul prin oratorii sĕi, precum s'a şi întêmplat.

Smelkál Zoltán, a şi scuturat bine pe Komlossy dicêndu i în faţă, că la început ca deputat a fost antisemit, apoi a tăcut şi a devenit canonic, ér acum, póte pentru alte speranţe, atacă partidul poporal. Afară de aceea nu i demult de când s'a declarat pentru partidul poporal, dar n'a păşit formal în partid din consideraţiuni către presidentul partidului, Molnár Iános, cu care a venit în conflict. In cele următóre combate acusele de agitaţie, cu cari s'ar fi făcut vinovat el şi partidul sĕu la alegerile trecute, arĕtând tot odată şi la abusurile guvernului.

Komlossy a cercat a se spăla, dar fără succes.

Casa magnaţilor.

Tot astădi a ţinut o scurtă şedinţă şi casa magnaţilor, în care s'a primit între altele proiectul de lege despre sarea pentru vite

Şedinţa dela 19 Ianuariu n. 1897.

După veritificarea unui mandat s'a trecut la ordinea dilei, luând cuvêntul contele Zichy Iános, jun., carele se ocupă şi el cu reducerea la adevĕrata lor valóre a aserţiunilor lui Komlossy, vătĕmătóre pentru partidul poporal. Ceva nou n'a dis nici el. A dis între altele aceea, că prin abusurile electorale se instreinéză tot mai mult de către patrie cetăţenii de alte limbi şi că conservatismul între împregiurările de adi e necesar pentru nimicirea tirăniei guvernamentale de care suntem astădi apăsaţi. Atâta tot, esenţial.

Din România.

Se vorbesce, că în curênd camerele vor fi disolvate.

*

La căile ferate s'au fost ivit în timpul din urmà nisce neînţelegeri în urma cărora dl Saligny, directorul general 'şi a dat dimisiunea. Precum aflăm acum, neînţelegerile s'au aplanat, dl Saligny 'şi a retras abdicerea şi pentru de a se puté pe deplin restabilí pacea în corpul funcţionarilor, se vor face unele destituiri şi transferări.

*

Starea sănĕtăţii principelui Dimitrie Ghica a devenit fórte gravă.

Bĕtrânul preşedinte al senatului se află de vre-o dóuĕ dile în completă inconscienţă şi nu se póte hrăní aprópe de loc.

*

Se vorbesce, că patriarchul din Constantinopol a trimis o notă ministrului de culte turcesc, prin care nu recunósce alegerea unui metropolit român în Macedonia, nici înfiinţarec unei metropolii ori episcopii române acolo.

Ministrul cultelor din Turcia sĕ fi aprobat decisiunea patriarchului.

Tristă veste, dar credem firm, că aspiraţiunile naţionale ale fraţilor nostri din Turcia la urmă totuşi se vor realisa. E cestiune numai de timp.

Noutăţi.

Protopresbiter pensionat. P. O. D. Sabin Piso, protopresbiter al tractului Geógiu II. a trecut începênd cu 1 Ianuarie 1897 în pensiune. Autoritatea supremă bisericéscă — esprimându-i recunoscinţă pentru bunele servicii aduse bisericei în decurs de mai multe decenii — a încredinţat administrarea tractului protopresbiteral al Geógiului II. P. O. D. Vasiliu Pipoş, protopresbiterul Geógiului I, séu mai bine dis a contopit aceste dóue tracte în sensul concluselor congresului naţional bisericesc privitóre la nóua arondare a protopresbiteratelor, sub numirea: „*Tractul Geógiului*".

* * *

Alegeri aprobate. Consistoriul archidiecesan a întărit de învĕţători definitivi pe următorii: Ioachim Cerbicean la şcóla din Nucşóra, protopresbiteratul Haţegului; Bartomeiu Farcaş la şcóla din Coruieni; Mihail Oros la şcóla din Poiana-Blenchii; Alexandru Frăsincariu la şcóla din Ciceu-Poieni, toţi în protopresbiteratul Dejului.

* * *

Archiva curţii, cea mai renumită şi mai valorósă archivă a oraşului Viena, care se păstréză în ministeriul comun de finanţe, în anul acesta se împarte în părţile ei constitutive. Actele referitóre la Ungaria se vor duce la Budapesta, transferându-se acolo şi personalul corespundĕtor al archivei.

* * *

Cercetări limbistice. Diarele din patrie au adus scirea, că guvernul rusesc a trimis pe profesorul dela Universitatea din Sân-Petersburg „Sirkon", se facă studii prin achivele dela noi şi din România asupra manuscriptelor vechi slavóne.

Ca rectificare diarele române dela noi aduc scirea, că ele din diarele unguresci au luat notiţa cu „Sirkon" pe când în realitate profesorul rus din cestiune este **Petru Sîrcu,** profesor de limba română la Universitatea din Petersburg.

În interesul adevĕrului sĕ venim şi noi cu o rectificare.

Profesorul din cestiune este „**Polychronius A. Syrkou**", după-cum stă pe carta lui tipărită franţuzesce, este român născut în Basarabia şi profesor la Universitatea din Petersburg.

Acuma sunt trei ani a fost aici în Sibiiu, şi făcênd mai de aprópe cunoscinţă cu domnul asesor consistorial Mateiu Voileanu şi cercetând mai de aprópe vechile manuscripte ce le păstréză, a luat cu sine o parte din „*codicele Mateiu Voileanu*", scris pela 1736 spre a face studii limbistice, tot în véra aceea la iniţiatíva domnului asesor consistorial Mateiu Voileanu a descifrat inscripţiile slavóne de pe casa de lemn din Rĕşinariu, care în vécul trecut a fost reşedinţa episcopilor nostri Adamovici şi Nichitici, care casă acuma e aprópe ruină şi care ar merita ca comuna bisericéscă din Rĕşinariu sĕ o feréscă de ruină şi sĕ o păstréze ca monument istoric, trist monument istoric despre miseria, în care am trăit noi ortodoxii şi primii nostri parochieni staţionaţi în Ardeal după durerósa unire.

De present profesorul Sîrcu (Syrkou) se află în Londra, la Dr. **M. Gaster,** care lucră de mai mulţi ani laun op limbistic de mare valóre pentru limba română şi care, făcut atent de Sîrcu, a cerut şi el un exemplar din codicele provocat, spre a studia valórea limbistică a acelor vechi manuscripte şi a le compara cu documentele sale din vécul trecut tot în acea materie.

* * *

Pictorul Adjukiewic petrece de câte-va dile în Bucuresci, ca óspe al regelui Carol, unde va sta circa dóuĕ luni de dile, în care timp va stabili părţile tabloului ce va representa visita dela Cotroceni. Tabloul se va pregătí în trei exemplare, pentru Monarchul nostru, regele Carol şi contele Goluchowsky.

* * *

Timpul. O vreme mai nestatornică ca ceea ce dăinuesce dilele aceste prin oraşul nostru mai că nu ne putem închipuí. Ne e chiar frică sĕ mai scriem despre timp, atât de urît ne-a pâcălit dilele trecute. In numĕrul nostru de Sâmbătă am anunţat că prin Sibiiu e ger aspru, zăpadă cu ridicata, şi de fapt era un timp de primăvară. Ce sĕ-i faci? Când am dat cronica era în adevĕr ger, pe când ne-a eşit fóia strălucea un sóre, ce te făcea sĕ-ţi lapedi mantaua. Cu tóte că n'a trecut la mijloc decât o nópte. De Duminecă până eri am trecut prin trei anotimpuri. Dumineçă înainte de prând am avut o frumósă di de primăvéră, sórele strălucea în întréga sa splendóre, trimiţêndu-ne pe pămênt radele sale calde şi binefăcĕtóre. După prând un vênt rece a început sĕ şuere din resputeri, un vênt de tómnă, ce te făcea sĕ păzesci odaia. Eri diminéţa ne-am pomenit cu o plóe torenţială; printre grabnicii picuri de plóe în curênd se iviră rari fulgi de nea. Către amiaz plóia a încetat, dar cu atât mai vehement a început ninsórea. Fulgii erau atât de spornici, încât în vreme scurtă totul fu învĕlit în vestmênt alb. Ninsórea a ţinut diua întrégă. Din amestecul ploii cu zăpada s'a format firesce un noroiu imens pe strade. Preste nópte a îngheţat şi adi avem o di frumósă de érnă. — Numai de ar ţinea aşa cel puţin până va apărea fóia . . . . .

* * *

A treia variantă. O parte dintre convocătorii conferenţelor electorale au fost citaţi înaintea judecătoriei unguresci pentru pretinsul delict politic de a fi convocat conferenţa pe basă naţională. Nu ne îndoim, că toţi convocatorii vor fi citaţi înaintea representantelui jurisdicţiunei magiare, cu tóte că „prudenţii şi circumspecţii" s'au arĕtat mai

---

nimic şi mergea înainte. Toţi ómenii rîdeau acuma cu hohot numai el se făcú roşu ca racul.

Acésta îl făcu de tot perplex şi când preotul îi ceru inelul îl scăpă din mână şi se durigă până sub strană, Susana trebui sĕ-i împrumute unul de al ei.

Acum numai era în stare nici sĕ le deosebéscă unul de altul şi merse din biserică cu tante Betzey. Lili dicea că din pricina asta nu mĕ va lua cu ia — drept pedépsă. Mie însĕ puţin îmi pasă. Eu voi pârâ-o fratelui meu şi i voi spune cum celalalt strengar, care în érna trecută petrecea tot la noi, — i-a returnat tóte epistolele, pentru că ea-i prea cochetă. Şi-i voi spune şi acea cum îşi umple umerii şi pieptut cu vată şi că 'i grozav de năzurósă.

Acelaş popă i-a cununat acuma, asupra căruia puşcasem. El avea o rană în frunte şi era grozav de palid.

Cât ce sosirăm acasă merserăm cu toţii în prândítóre. Cred că petele ce le făcusem cu vinul cel roşu erau coperite cu serviete.

Erau o mulţime de torte. Ei beură tosturi după tosturi. Ómenii erau bine dispuşi; unul îmi dedú un păchar cu vin şi dise: Acum Jorji, bea în sĕnătatea surorii tale!"

Eu disei: „Sora mea, care s'a căsătorit astădi, Se trăiéscă! Doresc ca mititeii ei băieţi sĕ nu capete păruieli, sĕ nu fie traşi de pĕr şi sĕ nu şi scrintéscă piciórele, ca şi micul ei frăţior!"

Ei trebuiră sĕ se grăbéscă la gară. Elsbet arunca cu pantoful după trăsură. Toţi îşi luau rĕmas bun. Din causa acestei vălmăşeli mĕ uitară pe mine cu totul, ér eu folosii ocasia şi beui tot vinul rĕmas prin păhare.

Când veni mama sĕ mĕ caute, dăceam sub masă şi 'mi era grozav de rĕu. O întrebai dacă nu cum-va a fost cutremur de pămênt. Ea dise „de ce?" Eu îi istorisii, că pămêntul s'a întors cu fundul în sus şi că pe mine nu mĕ ţin piciórele şi că scaunele şi masa se învêrtesc, ca şi cum nici ele n'ar putea sta pe picióre.

După aceea chemă pe Betti se mĕ ducă la culcare, şi ofta sĕraca, de credeam că 'i se rupe inima, şi dise: „O Jorji, ce se mai sciu face cu tine;"

„Sĕ mĕ culci în pat mamă!" disei eu şi cred că am spus adevĕrul.

(Va urma.)

zeloşi, ci ne mirăm cum cestiunea acésta 'şi află soluţiune prin eminenţii jurisprudenţi. Unii au fost condamnaţi la temniţă şi pedepse în bani. A dóua variantă e, că judecătoria din Deva a cassat cercetarea neaflând în tótă afacerea obiect de pertractare. A treia variantă a scos'o la ivélă judecătoria din Brad care după-ce a citat pe dl. protopop al Zarandului, Vasile Damian, nici nu l'a pedepsit, nici n'a cassat cercetarea, ci a transmis tótă afacerea la vice-comitele. Aşteptăm o nóuĕ variantă, pe care suntem siguri, că cuminţenia jurisprudenţei magiare nu va întârḑia a ni-o da. Numai pacienţă!

* * *

Hymen. Eugenia Maria Mircea şi Patriciu Pintea logodiţi. Caţa, Sighişóra, în 11 Ianuariu 1897 st. v. Felicitările nóstre!

* * *

Studenţi germani contra duelului. Studenţii dela facultatea technică din Berlin, la numĕr 400 de înşi au ţinut ḑilele trecute o adunare, în care au primit un proiect de resoluţie în contra silei de a duela. Cu o cale s'a ales un juriu de onóre permanent, compus din studenţi universitari, pentru tranşarea afacerilor de onóre.

* * *

Pestilenţa séu ciuma. In India domnesce înfricoşata bólă epidemică, ciuma séu pestilenţa. Telegramele ce sosesc din Berlin şi Triest anunţă, că corăbiile ce vin din Asia, mai ales din părţile Indici aduc morţi şi bolnavi, infectaţi de bóla acésta. Corăbiile aceste sunt puse sub pază strictă. Pestilenţa bântuie mai ales în oraşul Bombay, unul dintre cele mai splendide oraşe ale Asiei. Infricoşata bólă răpesce la ḑi câte 2—300 ómeni din şirul celor vii. Oraşul acesta, care înainte cu o lună avea 800,000 de locuitori, acum e aprópe pustiu. Cei mai mulţi dintre locuitori au părăsit oraşul, cei remaşi de frica înfectării stau încuiaţi în locuinţele lor.

Ciuma e una dintre cele mai îngrozitóre lovituri, cu care D-ḑeu pedepsesce din când în când omenimea pĕcătósă. Patria ei e în ţinuturile din jurul muntelui Himalaya. Se numesce şi mórtea négră, din pricina, că ómenii înfectaţi de bóla acésta capătă pe trup nişte umflături negre de mărimea alunei, şi o mulţime de beşicuţe. Carnea sub aceste umflături şi beşici putreḑesce, şi nefericitul întiţiat, în dureri îngrozitóre de 5-7 ḑile, móre, înveninându-i-se sângele. Lécul încă nu 'i l-au găsit. Bântuie de regulă érna, şi cu cât acésta e mai grea, cu atât ciuma seceră mai multe victime.

* * *

Rĕscóla muncitorilor dela Anina se continuă. Total 3000 muncitori de mine şi 2000 muncitori dela fabrica de fer s'au pus în grevă. Direcţia minelor şi autorităţile ţivile încércă totul pentru restabilirea linişteí. Muncitorii nu cedează. Mai mulţi dintre conducĕtori au resculat şi pe muncitorii din Reşiţa şi Oraviţa. Coloniile de mine din Anina, Reşiţa şi Oraviţa sunt asediate de jandarmerie şi miliţie. Mai mulţi inşi dintre urzitorii grevei au fost deţinuţi şi legaţi în lanţuri. Se dă cu socotéla, că la înscenarea rescólei au conlucrat şi socialiştii.

* * *

Pietatea duşmanului. Consiliul comunal din Mainz a adus ḑilele trecute un conclus interesant şi la tot casul vrednic de tot respectul şi stima. A enunţat adecă, că va dispune exhumarea móştelor soldaţilor francezi căḑuţi în lupta dela Mainz în anul 1870 şi 1871, şi îngroparea lor într'un mormênt comun. Deasupra noului mormênt se va ridica un monument splendid. Vor recerca guvernul francez, sĕ se represinte la festivitatea desvĕlirii monumentului.

* * *

Mama lui Sadi Carnot. a presidentului asasinat a republicei francese, a murit. Publicul parisian, care s'a purtat cu multă gingăşie şi prevenire faţă cu familia decedatului president, vine acum cu mic şi mare spre a da ultima sărutare celui mai bĕtrân membru al ei.

* * *

Mort pe amvon. În comuna Aschach, lângă Steier, a avut loc Dumineca penultimă o scenă înfiorătóre. Preotul de acolo P. Reinzpöck în decursul vorbirii de pe amvon a fost lovit de apoplexie. Nefericitul om încungiurat de credincioşii sei îngroziţi în câteva secunde a expiat.

* * *

Isvor nou de apă caldă în Buda. Cu prilegiul unor săpături efectuite ḑilele trecute în colinele din Buda, au dat peste un nou isvor de apă caldă. Isvorul e fórte bogat, produce la ḑi atâta apă, câtă e cantitatea totală de apă a scaldei de acolo numite „Rudas“. Temperatura apei e 43 grade Celsius. In privinţa composiţiei chemice e identică cu cea dela Rudas.

* * *

Manevrele din est an. Cercetările ţinutului dintre Miskolcz şi Kassau, unde se vor ţiné est an manevrele, s'au efectuit deja sub conducerea şefului statului maior baronul *Beck,* din partea baronului Gudenus şi Bollfrass. Manevrele se vor extinde pe întreg teritorul comitatelor Borsod şi Abauj, şi la manevre vor lua parte 4 corpuri de armată.

* * *

Mórte cu prilegiul unei înmormêntări. În Serajevo s'a întêmplat ḑilele trecute o tragedie dintre cele mai gróznice, cu prilegiul unei înmormêntări. Înaintea cosciugului preotul gr.-or. a avut un coflict de vorbe cu preotul turcesc. Preoţii din értă au ajuns la bătaie sângerósă: preotul turcesc a puşcat asupra celui gr.-or; acésta deşi a fost rănit de mórte, a puşcat şi el asupra muzulmanului. Turcul a murit momentan, cel gr.-or. după dóue césuri.

* * *

Bucurie în puscăriile spaniole. Cu prilegiul ḑilei sale onomastice ce 'şi-a sĕrbat-o ḑilele trecute, micul rege al Spaniei a amnestiat pe toţi acei prisonieri, a căror timp de pedépsă nu se urcă peste un pătrar de lună. Esceptiune fac numai cei ce au fost pedepsiţi pentru abus cu puterea oficială, pentru crima de lesa maiestate, pentru întrebuinţare nepermisă de materii esplosive şi cei ce au recăḑut în greşală.

* * *

Spălarea deputatului musulman. Qnestoratul camerei francese a înterḑis medicului Grenier, membrul musulman al camerei francese, sĕ şi facă spălarea rituală în unul din localele camerei. Şi musulmanul şi a ajutat în chipul următor: s'a dus pe malul rîului Seine, şi s'a spălat acolo, în presenţa unui public numeros.

* * *

Fabrică de gaz exploadată. Reservoarul principal al fabricei de gaz din Nancy (Franţa) din cause încă nedescoperite a prins foc, şi gazul de luminat ce se afla adunat în el, însoţit de un cutremur înfricoşat a exploadat, aruncând în aer întreg edificiul.

* * *

Tragedia mediului. Ḑilele aceste a fost internată în clinica de psychiatrie din Viena bona Vilma Vogler, care a sosit acolo din Berlin. Pe fată se arată simptóme de alteraţie mentală Pricina e, că fata a servit de mediu la experimentări spiritistice, în decursul cărora fiind electrisată puternic, şi-a perdut minţile

* * *

Omor pe stradă Ḑilele aceste în comuna Mramorak din com. Timiş s'a întêmplat un omor îngrozitor. Economul sêrb de acolo, cu numele Nicolau Seeman s'a certat cu ficiorul Ioţa Gottleba. Tréba a ajuns la încăerare, din care Gottleba s'a ales cu o tăietură Gottleba s'a depărtat ameninţând, dar la biserica română s'a pus la pândă. După câte-va ceasuri Seeman în calea sa spre casă a zărit pe Gottleba şi a luat-o la fugă, dar acesta l-a ajuns şi l-a trântit la pămênt şi cu un cuţit de 30 cm. lungime l-a junghiat. Seeman a murit momentan. Gottleba a fost prins şi dat pe mâna judecătoriei.

* * *

Repausul Duminecal. Un student român din Viena, trimete următórea observaţie dréptă, relativ la repausul de Dumînecă:

In tóte ţĕrile civilisate, în Franţa, Belgia, Austria, Germania, repausul duminecal e respectat de tótă lumea, fie creştină, fie de ori-ce naţionalitate séu religie, pe când celelalte ḑile ale septĕmânei, sunt ḑilele de lucru ale creştinilor cât şi ale ovreilor.

La noi e contrariul, şi mai ales în Moldova; Sâmbătă e ḑiua repausului, ér Dumineca şi cele-l'alte sunt ḑile de lucru. Ḑic, Sâmbătă ḑiua repaosului, căci tóte prăvăliile din oraşele Moldovei sunt în mâna ovreilor şi ducêndu-te Sâmbătă pentru a tîrguí, târgueşte dacă ai dela cine, — e şabes, jidanii au închis.

Un aşa lucru nu se întîmplă în nici o ţéră, nici chiar în Viena, unde putem ḑice că e cuibul ovreimei, şi unde prăvăliile sunt mai tóte în mânile lor; în ori ce ḑi a septĕmanei, fie „şabes“ ori vre-o altă sĕrbătóre ovreésca, afară de Duminecă, îţi poţi tîrgui tóte necesarele, căci ovreii îşi au prăvăliile dechise.

Prin votarea legei repaosului duminecal, ovreii vor fi nevoiţi a vinde Sâmbăta ca în ori-ce altă ḑi e sĕptĕmânei, avênd şi ei Dumineca ḑi de repaus, căci de sigur n'o sĕ le vie la socotélă ca sĕ aibă dóuĕ ḑile din sĕptĕmână pentru repaus.

* * *

Producţiune de scamatorie. Aséra s'a dat în sala cea mare dela noul edificiu seminarial o scurtă producţiune de scamatorie şi spiritism la care au asistat directorul, câţîva dintre profesorii şi elevii seminariului nostru „Andreian“. Tóte punctele din program au fost predate cu mult succes şi unele din ele au stîrnit multă ilaritate în publicul asistent. Recomandám tuturor cercetarea acestor producţiuni ale dómnei Filipine supranumită „Cucolori“.

* * *

„Familia“, fóie beletristică, ce apare la Oradea-mare sub direcţiunea d lui Iosif Vulcan a întrat cu primul ei numĕr din a. c. în anul al 33-lea al existenţei sale. Numĕrul de probă are următoriul conţinut pe cât de bogat, pe atât de variat: Noul episcop al Lugoşului, portret şi biografie; Dintr'alte lumi, poesie de George Coşbuc; Munca, novelă originală de M. Baiulescu; Despre magnetismul vital, de Isidor Ieşian; Din poesiile gingaşului poet Heine, trad. de Sex-Til; Reseda, de I. Pop Reteganul; Mura, baladă de pe Crişul negru, de Iosif Stanca; Salon: Alma de Dunca-Schiau, de Fidelio; Patru portrete bine-reuşite, cu esplicările lor. Literatură şi arte, noutăţi şi calendariul sĕptĕmânii. Afară de aceste aprópe pe fie-care pagină sunt sentinţe, maxime şi aforisme, parte seriose, parte glumeţe. Familia apare în fie-care Duminecă pe 12 pagine tipar des şi costă numai 8 fl. la an, ér pentru România 25 lei.

* * *

Invitare. Tinerimea română din Timişóra arangiéză cu concursul tinerimii române din Arad, Lugoş, Oraviţa şi giur, la 3/15 Febr. 1897 în reduta hotelului „Clironomul Rudolf“ din Timişóra cetate, Concert împreunat cu dans. Venitul curat se destinéză Alumneului gr.-or. român din Timişóra. Începutul la 8 óre séra. Bilete: de persónă 2 fl., de familie (3 membri) 5 fl., de loge 6 fl., se capĕtă séra la cassă, ear' până atunci în papetăria dlui H. Urmann în Timişóra. Programa concertului se va publica în jurnale şi sĕ va distribuí la întrare. Oferte şi suprasolviri se primesc cu mulţumită şi se vor quita pe cale jurnalistică.

* * *

Bibliografic. A apărut Nr. 4 din *„Foia pentru toţi“*, care cuprinde portretul dlui Delavrancea împreună cu o prea frumósă bucată a sa, Norocul dracului. Pe lângă acésta „Fóia“ cuprinde o bogată şi plăcută materie care face din ea cea mai nimerită publicaţie pentru familii. „Fóia pentru toţi“ este, precum se ştie, pusă sub direcţia dlui Dumitru Stăncescu, directorul „Bibliotecii pentru toţi“, şi e fórte ieftină. Se trimite gratis un numĕr de probă ori-cui cere la administraţie, Nr. 12 Pasagiul român, Bucureşti.

Varietăţi.

Ḑiua de anul nou acum şi odinióră. De ar învia cineva dintre cei cari au trăit în evul mediu, de sigur s'ar mira mult, vĕḑêndu-ne pe noi în ḑiua de anul nou, că ne gratulăm unul altuia: „Ḑiua de aḑi la mulţi ani!“

Nici Romanii şi nici Grecii n'au cunoscut alt an nou, decât ḑiua aceea de tómnă când nóptea cu ḑiua sunt egale.

Ḑiua de 25 Decembre, ḑiua nascerii Domnului, a fost serbată de împĕraţii germani ca ḑiua de anul nou până la jumĕtatea a dóua a vécului XVI şi numai la începutul vécului al XVII ḑiua de anul nou a fost 1 Ianuarie.

In Francia până la 1556 anul se începea la sĕrbătorile Pascilor, în Anglia însĕ până la 1752, anul s'a început din Martie 26.

Incă nic astăḑi anul nu se începe pretutindenea cu 1 Ianuarie. Copţii din Egipt serbéză începutul anului la 1 August, Nestorianii şi Jacobiţii numĕră anul după calendarul Julian din 1 Octobre.

Cu atât mai veche este originea însemnătăţii ḑilei de anul nou. Deja în epoca vechie ḑiua de anul nou a fost sĕrbătorită.

Jidovii — cari au luat de basă la numĕrarea anilor ḑiua când e lună nóuĕ — au serbat anul nou în 1 Tisri, ḑiua judecăţii Domnului şi a nascerii lui. Ei anunţau apropierea acestei ḑile prin sunetul trompetelor şi al bucinelor, şi de aci sĕ numea sĕrbătórea trompetelor, séu mai bine, Sabatu trompetelor.

Persii încă ţinéu de sĕrbătóre *nemraz,* séu ḑiua de anul nou şi în ḑiua acésta îşi dăruiau unul altuia ouĕ.

Romanii serbau pe Ianus ca ḑi de anul nou şi cu mare plăcere îşi împlineau lucrurile lor în acea ḑi, pe care o şi numiau ei *dies fastis.*

La Romani era deja un us ca în ḑiua de anul nou magistraţii sĕ şi gratuleze unul altuia; acéstă datină însĕ, până la noi s'a perdut.

Datina de a se face presente cu ocasiunea ḑilei de anul nou îşi are originea tot dela Romani. La început se făceau daruri de anul nou póme, curmale şi smochine aurite, mai târḑiu bogaţii îşi făceau daruri mai preţióse.

Mai în urmă datina acésta se prefăcu în drept, de care numai patricii puteau sĕ useze, ér clienţii o făceau din datorie, ca în ḑiua de anul nou sĕ ducă *strena*, darul de anul nou, patricilor.

Impĕraţii mai târḑiu au pretins dela fie-care acest dar, ca un fel de o mică contribuţiune. Acest obiceiu vechiu s'a modernisat şi cu deosebire în Francia a prins rădăcină mai adêncă gratulările de anul nou şi cadourile de anul nou sub numele de *étrennes.*

Astăḑi deja pretutindenea există tóte aceste obiceiuri, atât la noi cât şi în alte ţĕri străine. Numai cât cei mai mulţi se mântuesc de acésta îndatorire cu literele *a. n. f.*

* * *

Planta veseliei. — In Arabia există o plantă, care face sĕ rîdă pe cel care gustă dintr'ênsa.

Fructul acestei plante este în formă de técă, ca fasolea; bóbele au mirosul macului şi un gust dulcég

Este destul ca cineva sĕ guste puţin din aceste bóbe pulverisate, pentru ca sĕ rîdă cu hohote, — sĕ jóce, sĕ cânte, sĕ sară în tóte modurile, timp de o óră şi mai bine.

După trecerea excitaţiunei, pacientul epusat cade într'un somn adênc care ţine câteva césuri.

După ce se deştéptă persóna care a făcut acéstă experienţă nu-şi mai aduce aminte de scenele vesele, al căror erou fusese.

Din public. *)

Mulţămită publică.

Onorate Domnule Redactor!

Subscrisul comitet şi epitropie parochială gr. or. din Murĕş-Uióra cu profund respect venim a vĕ aduce la cunoscinţă, cum-că după cererea nóstră ce s'a publicat şi în colónele preţuitului jurnal, ce redactaţi, am primit ajutoriu în scopul edificărei unei biserici gr.-or. în comuna bisericéscă Murĕş-Uióra dela 6 comune din protopopiatul Braşovului şi anume:

1. Dela Hălciu cu lista dăruitorilor a incurs 8 fl. 2. Stupini au incurs suma de 4 fl. 3. Braşovul vechiu au incurs suma de 3 fl. 4. Herman au incurs suma de 14 fl. 12 cr. 5. Braşov-Scheiu dela biserica S. Ni-

---

*) Pentru cele publicate în rubrica acésta redacţiunea nu este responsabilă.

colae 20 fl. 6. Sân-Petru s'au colectat cu discul 54 cr. Deci s'au colectat în suma totală 49 fl. 66.

Pentru care marinimie a credincioșilor și a comunelor bisericesci respective, cari ne au tins mână de ajutoriu pentru acel scop sânt, ne exprimăm cea mai mare mulțămită atât personalului bisericesc consciu de che marea lor, cât și a marinimiei creștinilor, cari au jertfit la ajutoriul nostru. Dea bunul Dumnedeu ca atari fapte creștinesci sĕ le urmeze și alții, cărora le zace la inimă iubirea cătră religiunea nóstră și cătră biserică. Fie ca ajutorul primit sĕ servéscă de exemplu și altora.

Am rĕmas.

Murĕș-Uióra, la 2/14 Ian. 1897.

Cu tótă stima:

Vasiliu Crișan,
par. gr. or. a M. Decei și adm. par. gr. or. a M. Uiórei.

Vasilie Roșca
epitrop I.

Ioane Trifan,
epitr. II.

Distribuire de seminţe.

Avis.

Ne luăm voie a vesti pe onorabilii membri ai „Reuniunei române de agricultură din comitatul Sibiiului“, că subscrisul comitet în ședința dto. 31 Decembre 1896, a luat hotărîrea de a distribui între membrii Reuniunei în primăvara a. c., în mod gratuit semințe de trifoiu, napi și luțernă, cum și sĕmință de cânepă italiană.

Doritorii se'și înainteze spre acest scop cererile lor la subscrisul comitet până cel mult la 1 Martie n. a. c.

Cu o cale ne rugăm de membrii înpărtășiți cu semințe în anii trecuți se binevoéscă a raporta comitetului despre resultatul recóltei.

Sibiiu; 4/16 Ianuarie 1897.

Comitetul central al „Reuniunei române de agricutură din comitatul Sibiiului“;

Dem. Comșa,
președinte.

Victor Tordășianu,
secretar.

„ALBINA“, institut de credit și de economii în Sibiiu.

Publicațiune.

In sensul art. de lege XXXVI din anul 1876 § 29.

1. Suma scrisurilor fonciare puse în circulațiune cu diua de 31 Decembre 1896 face . . . . fl. 2,050,000.—

2. Pretensiunile institutului de împrumuturi hipotecare, cari servesc de acoperirea acestor scrisuri fonciare sunt de . . „ 2,094,746.08

3. Valórea hipotecelor luate de basă la susnumitele împrumuturi hipotecare este de. . . . . „ 8,331.820.—

4. In sensul § 97 din statute „fondul special“ pentru asigurarea scrisorilor fonciare e de. . . . . „ 200,000.—
acesia e indus în cont separat și plasat în efecte publice.

Sibiiu, în 15 Ianuariu 1897.

[6] 1—1

Direcțiunea.

AVIS.

In librăria tipografiei archidiecesane se află de vêndare următórele cărți:

I. Cărți bisericesci.

Biblia ilustrată testamentul vechiu și nou, nelegată fl. 10, legat .	fl.	15 —
Chiriacodromion (Cazanie), nelegat fl. 10, legat	„	12.—
Evangelie, neleg. fl. 8 leg. fin	„	18.—
Octoich mare, neleg. fl. 17, leg.	„	20.—
Octoich mic, neleg. fl.—60 cr. leg.	„	—.75
Orologion (Ciaslov) neleg. cr. 60, legat	„	—.75
Proscomidia altariului	„	—.25
Penticostariu neleg. fl. 8, leg. .	„	10 —
Rênduiala la sfințirea bisericelor	„	2.50
Triodion cu Strajnic neleg. fl. 20, legat	„	25.—

II. Cărți scolare.

Abcdar, de Zacharia Boiu nel. cr. 20 leg.	„	—.24
Abcdar, de Ioan Popescu nel. cr. 20 legat	„	—.25
Abcdar, de Silvestru Moldovan nelegat cr. 20 leg.	„	—.25
Abcedar magiar-român, de N. Putnoky leg. . . . . : . . .	„	—.20
Aritmetica, de P. Dima . . .	„	—.32
Abcdar, de Dogariu & Dariu I. = 30 cr., II. = 20 cr., III. = 35 cr., IV. = ...	„	—.45
Aritmetica după Lurz	„	—.20
Aritmetica de Vlaicu I = 20 cr. II. = 25 cr. III. = ...	„	—.35
Carte de cetire de Z. Boiu p. I. ediție nouă. nel. cr. 30 leg .	„	—.40
Carte de cetire de Z. Boiu p. II. nel. cr. 25 leg.	„	—.30
Carte de cetire de Ioan Popescu legată	„	—.70
Catechism de M. Toma	„	—.30
Catechism bogat	„	—.50
Cărticică de rugăciuni pentru copii leg. frumos ed. nouă	„	—.15
Comput de Ioan Popescu . . .	„	1.20
Compendiu de Pedagogie de I. Popescu ed. nouă	„	2.—
Compendiu de drept canonic ediție nouă	„	3.—
Conducător la Abcdar de I. Popescu	„	—.10
Culegere de cântece naționale. . .	„	—.25
Carte de cetire magiară de Crișan și Putnoky partea I. = 70 II.	„	1.—
Carte de cântări bisericesci pentru copii	„	—.12
Curs de limba magiară de Molnàr I. II. III. a	„	—.20
Constituția patriei de Ioan Popoviciu leg..	„	—.20
Chemia elementară de Vlaicu . .	„	—.80
Chemia anorganică de Filipescu .	„	—.80
Drepturile și datorințele civile ·	„	—.20
Elemento de Geografia de Zacharia Boiu	„	—.30
Elemente de Istoria patriotică de Z. Boiu	„	—.30
Elemenete de Istoria nat. și Fisica de Z. Boiu	„	—.30
Elemente de Fisică de I. Dariu .	„	—.30
Fisica de Făgărășan	„	—.40
Gramatica română de Miheltan cl. II. = 10 cr. III. = 16 IV =	„	—.24
Geografia pentru scól. poporale de I. Dariu leg.	„	—.35
Geografia pentru scól. poporale de Moldovan & Făgărășan .	„	—.30
Geografia pentru scólele medii de Moldovan & Făgărașan I .	fl.	1.20
Geografia pentru scól. medii de Moldovan & Făgărașan II. .	„	—.50
Geografia pentru scólele medii de Făgărașan & Bârsan II. . .	„	1.—
Gramatica română de I Dariu .	„	—.25
Gramatica limbei magiare de Crișan & Putnoky	„	1.—
Istoria biblică pentru scól. poporale	„	—.30
Istoria biblică pentru scólele medii	„	—.55
Istoria bis. rom. de Șaguna I. II.	„	3.—
Isagogia de Dr. Ilarion Pușcariu .	„	1.50
Istoria bisericéscă ptru scól. pop.	„	—35
Istoria bisericéscă pentru scólele medii I. II.	„	1.—
Istoria Ungariei de Dr. N. Pop .	„	—.25
Istoria Ungariei de S. Moldovan.	„	—.26
Istoria Ungariei pentru scólele secundare de V. Goldiș . .	„	—.80
Istoria universală pentru scólele secundare de V. Goldiș . .	„	1 —
Istoria naturală de Dr. D. P. Barcian I. = 50 II. = ...	„	—.60
Istoria literaturei române de Lazariciu	„	1.—
Legendar român de V. Petri .	„	—.50
Legendar magiar român de N. Putnoky	„	—.30
Limba maternă de Dr. Ilarion Pușcariu, ed. nouă	„	—.40
Mărturisirea ortodocsă	„	1.20
Pastorala veche	„	1.—
Pastorala nouă	„	1.50
Pomăritul de D. Comșa	„	1.—
Principii din Pedagogie de dr Il. Pușcariu	„	1.—
Psichologia empirică de I. Popescu	„	2.—
Teologia dogmatică	„	1.—
Teologia morală	„	1.50
Toldy, Narațiune poetică de Crișan & Putnoky	„	—.70

III. Cărți literare.

Biografia fericitului Șaguna de N. Popea	fl	2.50
Istoria biser. politico-naționale. .	„	1.—
Enchiridion s'au carte manulă de canóne	„	4.—
Invĕțătorul și poporul de Marienescu.	„	—.50
Polemia contra Heliad	„	—.50
Calendariu pe anul 1896 . . .	„	—.30
Scrisori apologetice	„	—.50
Sunete și resunete de Z. Boiu .	„	—.50
Scrierea sf. Ioan gură de aur. .	„	—.50
Vocabular român germân . . .	„	—.70
Anghira creștină (cuvêntări) funebrale de T. V. Gheaja . .	„	1.50
Anecdote și glume de T. V. Gheaja	„	—.65
Antologie română de Manliu . .	„	1.75
Cel mai mare bine din lume de Făgărășan	„	—.20
Cine ce face lui își face, comedie întrun act pentru tinerimea scolară	„	—.10
Codicele de Mateiu Voilean . .	„	—.80
Colinde de A. Marienescu . . .	„	1.10
Compas românesc de P. Petrescu	„	—.50
Cuvêntări funebrale de Z. Boiu .	„	1.50
Crestomația română de I. Manliu	„	1.75
Date istorice de I. C. Pușcariu .	„	2.—
Descântece poporale de Marian .	„	2.—
Documente pentru limbă și istoriă de Dr. Il. Pușcariu	„	2.50
Doine și strigături de St. Muntean	fl.	—.12
Foi comemorative la serbarea 12/24 Maiu 1892 a lui G Barit .	„	—.80
In memoria lui G. Bariț peosii de G. Joandrea	„	—.20
Intrebări de educațiune și instrucțiune studii pedagogice de Dr. P. Span	„	1.—
La Alma povesti de Constanța de Dunca Schiau	„	—.50
Lecsiconul comunelor bisericesci din archidiecesă de Dr. Remus Roșca	„	1.—
Noul atac asupra scólelor nóstre.	„	—.25
Manual de drept cambial de I. Socaciu	„	2.—
Pace voue de H. Drumond tradusă de D. Făgărașan	„	—.20
Primatul papal și infalibilitatea papei de I. Broju	„	—.25
Poesii de Andreiu Murĕșan . .	„	1.50
Poetica română de I. Manliu . .	„	1.75
Povesci ardelenesci din gura poporului de I. P. Reteganul I — V	„	1 25
Povestiri alese și intocmite de P. Petrescu	„	—.75
Retorica și stilistica de I. Manliu	„	2.—
S'a dus în țéră novelă originală de Il. Chendi	„	—.15
Studiu din economia națională de P. Petrescu	„	—.40
Satul cu comorile novelă de P. Petrescu	„	—.45
Stupăritul de C. Dimian . . .	„	—.80
Vechia metropolie de N. Popea .	„	1.50
Protocólele sinodale dela 1864 — 1893 tóte laolaltă	„	19 —
Protocóle congresuale dela 1868— 1891 tóte laolaltă	„	7.60
Statut organic	„	—.25
Regulament pentru parochii . .	„	—.10
Regulament pentru organisarea, provisorie a învĕțămêntului .	„	—.10
Regulament pentru procedura matrimonială	„	—.20
Regulament pentru seminariul pedagogico-teologic Andreian, .	„	—.10
Regulament pentru afaceri interne congresuale.	„	—.20

IV. Tipărituri.

Budget cóla	„	— 03
Catalog de clasă cóla	„	—.02
Catolog de clasă broș. din 10 cóle	„	—.30
Catalog de clasă broș. din 15 cóle	„	—.45
Catalog de clasă broș. din 20 cóle	„	—.55
Carte de evidență cóla	„	—.03
Carte de evidență leg. din 30 cóle	„	1.80
Carte de evidență leg din 40 cóle	„	2.10
Chronica scolară leg.	„	1.50
Consemnarea pruncilor obligați a cerceta scóla cóla	„	—.02
Conspecte protopopesci, pentru noucun.	„	—.05
Conspect despre comunele matre și filie cóla	„	—.03
Conspect despre visitarea scólelor cóla	„	—.03
Conspecte de catechisația cóla .	„	—.03
Conspecte scolare înv. (date statistice cóla.	„	—.06
Conspecte prot. I. II. III cóla .	„	—.06
Conspecte de absenții sĕptĕmânale și lunare cóla	„	—.02
Contul capitalelor active cóla . .	fl.	—.03
Estrase din protocolul botezaților, cununaților și morților esempl.	„	—.01
Matricula scolară cóla cr. 2 legată din 50 cóle	„	1.50
Inventare pentru averea bisericelor	„	—.10
Jurnal de casă cóla	„	—.03
Jurnal de casă leg. 25 coli . .	„	165
Jurnal de casă leg. 30 coli . .	„	1.80
Obligațiuni ptru biserici esempl .	„	—.01
Protocolul bunei invoiri cóla . .	„	—.06
Protocolul bunei invoiri leg. din 50 cóle	„	4.—
Protocolul parochial cóla . . .	„	—.06
Protocolul parochial leg. din 50 cóle	„	4.50
Protocolul botezaților cóla . .	„	—.06
Protocolul botezaților l. din 50 c.	„	4 50
Protocolul cununaților cóla . . .	„	—.06
Protocolul cununaților l. din 50 c.	„	4.50
Protocolul morților cóla	„	—.06
Protocolul morților leg. din 50 c.	„	4 50
Protocol de esibite cóla	„	—.03
Protocol de esibite l. din 30 cóle	„	1.80
Protocol de esibite l. din 50 cóle	„	2.50
Prot. de clasificațiune cóla. . .	„	—.02
Prot. de clasificațiune l. din 50 c.	„	1.50
Specificațiuni pentru noa cununați cóla	„	—.05
Testimonii scolare esempl. . .	„	—.02
Testimonii de religie	„	—.02

V. Icóne.

Icóna înmormêntării domnului pe pânză	fl.	2.50
Icóna înmormêntării domnului pe hârtie	„	—.50
Icóna celor trei Ierarchi pe hârtie	„	—.30
Icóna Evangeliștilor pe hârtie .	„	—.50
Portret Șaguna	„	1.—
Portret Gozsdu	„	1.—

VI. Requisite de scris.

Libele de scris à 1 cr. 100 . .	„	—.70
Libele de comput á 1 cr. 100 .	„	—.70
Libele de dictando à 1 cr. 100 .	„	—.70
Caete de dictando din 6 foi 4 cr. dip 8 foi 6 cr. din 12 foi cu 8 cr. din 16 foi cu 12 cr. din 20 de foi cu	„	—.15
Glasuri (tocuri de pene) și de ceruse rotunde și cuadrate á 4, 5, 6, 8, 12, 20, 30, 40 cr. și .	„	—.45
Tocuri (códe) de pene condeiu dela 40 cr. suta până la 50 cr. bucata.		
Hârtie fină de scris de cancelarie și concept à 6, 7, 8, și 10 fl. miia de cóle.		
Ceruse à 1, 2, 3, 4, 5, 6 și 7 bucata și suta à 80 cr. 1 fl. 1.20 1.80 2 și 7 fl.		
Pene de scris dela 50 cr. până 1 fl. 20 cutie constătătóre din 144 bucăți.		
Tăblițe de pétră bucata 7, 10, 12 14 și 15 cu bucata		
Tot feliul de hârtie de epistole cu prețuri fórte moderate.		
Notese dela 4 cr. până la 1 fl. bucata.		
Trăisti de scólă pentru copii, chipuri pentru copii, Circele, Văpsele și penselele, Hârtie sugativă.		
Calemare, Liniale, hârtie pentru stelagiu, Albume, Blocuri, Ținte de desem; totfelul de negrélă, tóte acestea cu prețuri fórte moderate.		

Redactor prov. **Gavriil Hango.**

Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 6. Sibiiu, Joi, 16/28 Ianuariu 1897. *Anul XLV.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
la „Tel. Rom.“ într'una cu suplementul „Fóia Pedagogică“ :
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl.. 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strěinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuě ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — **și timbru de 30 cr.**
pentru fie-care publicare.

Spionagiu.

Ministrul-president al Ungariei în una din ședințele trecute ale parlamentului a cetit o epistolă privată.

Epistola acésta privată, a unui om privat, s'a scris prin Septembre anul trecut.

Ministrul-president Bánffy a folosit scrisórea ca armă politică contra partidului poporal, căruia acuma aparține persóna, care în Septembre 1896 a scris epistola.

Persóna aceea pe timpul când a scris cele din epistolă nu era deputat, și pe timpul acela partida poporală încă nu exista ca partidă parlamentară.

Aceste premise, sě vedem acum ce a făcut ministrul-president al Ungariei și cum s'a scusat în fața parlamentului.

Oposițiunea s'a indignat la auḑul revelațiunilor făcute de ministrul-president al Ungariei.

Ministrul-president al Ungariei a descoperit, că el a instituit o cancelarie secretă până acuma, un fel de cabinet negru.

Acest cabinet negru pune mâna pe epistole private, despre cari crede că ele sunt bune spre a aduna din ele material pentru persecuțiuni politice.

In fruntea acestui despărțěmênt, în fruntea acestui aparat și centru al tuturor denunciațiunilor și al tuturor denuncianților stă consilieriul de secțiune Jeszenszky.

Consilieriul acesta ḑi de ḑi face domnului ministru-president Bánffy raport despre cuprinsul scrisorilor private, pe cari a pus mâna, și cari deci nu au ajuns în mâna adresaților, respective despre acele scrisori, în posesiunea cărora cabinetul negru nu a ajuns pe cale cinstită, asemenea despre denunciațiunile de tot soiul, primite pe alte căi și pe alte canaluri.

Din gura domnului ministru-president am aflat, că el asemenea scrisori câștigate pe asemenea necinstite căi le inseréză în un protocol, le légă bine, le pune în scrin, și apoi le scóte și face us de ele, când cere trebuința.

Cam acésta este organisațiunea cabinetului negru.

Luat la rěspundere pentru cetirea în parlament a acestei scrisori private, ministrul president s'a apěrat în modul următor:

„Scrisórea acésta o am așeḑat între cetelalte scrisori *sosite la mine de mai nainte pe calea indicată deja.*

In decursul desbaterei aflând trebuință de a mě ocupa cu cestiunea programului partidului poporal și de a vĕrsa lumină și în politica și programul partidului național, căutând între scrisorile adunate, pentru a mea orientare, *scrisórea acésta o am aflat de potrivită pentru clarificarea situațiunei și pentru deplina orientare a țěrei.* In urma acesteia, Onorată Casă, m'am simțit *îndemnat și îndreptățit* a face provocare la acéstă scrisóre.

Resultă din cele spuse până aici, că în Ungaria constituțională este instituit un oficiu public de stat, care stă sub speciala îngrigire și ocrotire a ministrului-president, și chemarea acestui oficiu este violarea secretului epistolar.

Dară sě mergem mai departe.

Scrisórea din cestiune încă în Septembre a. tr. a fost trimisă la cancelaria centrală a bărbaților, cari voiau sě intemeieze partida așa numită poporală.

Schimbându-și cancelaria acésta localul, noul chiriaș a aflat în el mai multe chârtii legate în pachet.

Cetind printre ele, a dat și de scrisórea din cestiune. Chiriașul necreștin, credênd că face servițiu curentului necreștin dela noi, a dus scrisórea la o fóie jidană spre publicare.

Redactorul acelei foi, om cu alte concepte despre secretul epistolelor, nu o a publicat, ci o a arătat domnului conducětoriu al cabinetului, Ieszenszky, carele apoi o a arătat ministrului-president Bánffy, care o a inserat între scrisorile sale secrete, de cari face întrebuințare când cere nevoia.

Cinismul, cu care s'a dat pe față violarea secretului de epistole, sistemul întreg de denunciațiuni, și din ele sistemul ne mai pomenit în stat constituțional de persecuțiuni politice, a provocat indignațiune în șirul oposiționalilor.

În state liberale, constituționale, vătěmarea secretului de scrisori se condamnă cu tótă tăria, la noi însě nu.

Se laudă în fața lumii ministrul-president, că el are o mulțime de asemenea scrisori, despre cari nu scie, nu voesce sě scie cum a pus pe ele mâna oficiul institutului pentru spionagiu; epistolele acele, apoi denunciațiunile de tot soiul află urechi deschise în Budapesta și fără a se mai căuta, décă denunciațiunile au basă, ministrul-president le ia de bani buni, și cu forța puterii de stat lovesce asupra celor denunciați.

Opiniunea publică din Ungaria s'a indignat asupra ministrului-president pentru cuvêntul, că el a mărturisit starea faptică a lucrului, și prin acésta a compromis onórea Ungariei ca stat liberal.

Sistemul de spionagiu lovesce în libertățile publice și în libertatea personală. Acésta mărturisită în fața Europei vatěmă demnitatea Ungariei și o degradéză la rolul unui stat oriental.

În asemene mod condamnă ḑiarele din capitală pe ministrul-president pentru destăinuirile făcute.

Noi nu putem fi supěrați pe actualul ministru president pentru destăinuirile sale.

'I-am fost recunoscětori, când a mărturisit în fața parlamentului, că la alegerile dietale din tómna trecută corupțiunea a fost basa pe care s'a pus și pe care l'a scos resultatul de aḑi.

Îi suntem recunoscětori și acuma pentru destăinuirile cu cabinetul negru.

Avem de aḑi încolo mărturie clasică, la care sě ne provocăm, și noi avem sute de motive de a ne provoca la acest cabinet negru, atât în cele bisericesci, cât și în cele naționale.

În sistemul de guvernare al statului nostru spionagiul de mult timp jócă rolul principal, și noi ne vom provoca la destăinuirile interesante ale actualului ministru-president, căruia altcum și în casul concret majoritatea parlamentului 'i-a votat deplina sa încredere.

Resultatul final; Sistemul de spionagiu póte continua, avênd acuma și aprobarea parlamentului.

Revista externă.

Cu privire la alegerile dietale din Austria au apărut până acuma trei manifeste, dintre cari de mai mare importanță, tocmai prin cuprinsul sěu, este manifestul subscris de metropoliții și episcopii catolici din Austria. Manifestul conține cam următórele idei principiale: Alegerile de acum au o însemnătate deosebită, este deci datorința morală a păstorilor sufletesci de a învěța și întări credincioșii întru îndeplinirea consciențiósă a datorințelor lor. Deóre-ce coróna dreptul legislativ l'a împărțit cu parlamentul urméḑă, că tot binele poporului, sanarea relelor, înaintarea pacinică pe terenul religios, național și social depinde dela ținuta corectă a Reichsrath-lui. Influința representanților poporului se extinde nu numai asupra statului și a cetățenilor, ci și asupra întregei vieți religióse și bisericesci. Basa fericirei popórelor e religiunea, profesată de S-ta biserică. De aici biserica are lipsă de o libertate perfectă. In Austria biserica nu se bucură de o astfel de libertate, legislațiunea statului s'a îngerat adênc în afacerile de drept ale bisericei, împedecă libera-i desvoltare și pe servitorii ei îi pune sub în tutorat oprimător. Popórele acestei monarchii, pentru-ca sě se desvólte liber, au lipsă de pace națională și socială. Este în interesul fiecărei naționalități a lupta pentru conservarea monarchiei întregi și puternice. Pe terenul social aprópe nu e classă, care sě fie mulțămită cu raporturile și legile economice. Un bărbat creștin însě nu póte aproba nici odată mijlócele, pe cari unii representanți ai poporului muncitoriu le recomândă pentru delăturarea relelor: rěsturnarea întregei ordine din societate, încetarea proprietății și statificarea pământului. Aceste nisuesc la nimicirea biseri-

FOIȚA.

Documente pentru limbă și istorie.

(Urmare.)

Ordinațiuni.

F. g. 12,466.

Spre încunjurarea neorênduelelor și abusurilor ce s'au băgat de sémă că se fac la rênduirea și scóterea forșpanurilor, într'acolo se îndréptă prin acésta tóte Iurisdicțiile ca, deóre-ce în „Közlöny“ din est'an Nri 18. și 26. s'au rênduit ca, forșpanurile, până vor ținé timpurile acestea de rěsboiu, sě se deie numai pe lângă plată gata: acelea prelângă cvietanții niměrui, dară cu plată gata numai acelora sě se deie, cari pot arăta asignația și slobozeniea dela superioritate în privința acésta dobândită; însemnându-se tot deodată, că despre aceea ce s'ar asigna inprivința acésta necuviincios, va avé a rěspunde asignătoriul atârnătoriu.

Debriținu 9. Maiu 1849.

Klapka, general
locoțiitoriul ministrului de rěsboiu.

F. g. 17,170.

Macar că, forșpanurile prelângă cvietanție, s'au stersu, și s'au poruncit ca pre viitoriu numai cu prilejul trimiterilor oficióse sě se rênduéscă forșpan, și și atunci numai prelângă plată gata: se află totuși comendanți de têrguri și de transporturi, carii tot întruna rênduesc forșpanuri pre lângă cvietanție, drept aceea, aceia de care se ține lucrul acesta, sě îndreptéză prin acésta mai pre urmă, și sub pedépsa lipsirei din dregătorie, ca în privința rênduirei și scóterei forșpanurilor sě păzéscă nevătěmată rênduéla mai de multe ori repețită, dară mai pe urmă în 13. Maiu a. c. No. 12,466 eșită și în Közlöny Nr. 104 publicată.

În lipsirea ministrului de rěsboiu:
Ernest Kis.

Care cu acel adaus sě împărtășesce spre acurată urmare spre publicare și spre lipire pre păreți în tóte satele și în tóte locurile publice, că eu totdeodată pre tóte Iurisdicțiile le fac strêns rěspunḑětóre înprivința împărțirei forșpanurilor după dreptate și cuviință.

Sibiiu, 13. Iunie 1849.

Moisi Berde, m. p.
comisariul ocârmuirei.

Un pasaport din anul 1759.

Arătătoriul acestuia Ioan Barboi din Vinerea, scaunul Orěștiei, călětoresce de aici din un loc (laudă Domnului) neinfectat și liber de morburi lipiciófse la Oradea mare cu scop de a agonisí ceva cu munca mânilor sale și recerc din oficiu și în mod amicabil pe toți oficerii militari de rang înalt și mai de jos, precum și toți funcționarii camerali și civili de ori ce stare și demnitate, a lăsa prementionatului Ioan Barboi din Transilvania nu numai cale liberă, ci a-i fi și de ajutoriu. Aceia însě carii stau sub comanda mea își împlinesc numai datorința.

Sign. Timișóra în 17 Maiu 1759.

(L. S.)

I. S. conte de Soro.
Marșal campestru Locot.

General campestru majestru vigil al Maiestății Sale imperiale rom. al Ungariei și Bohemiei, colonel de infanterie și comandant al orașului și cetății de graniță Timișóra.

(Va urma).

cei și a creștinismului, fiind-că în noi privesc ei pe cei mai mari contrari ai lor.

Manifestul partidei germâne se ocupă cu reformele socialiste și consideră poporul de rênd drept stêlp al poporului germân. Doresce îmbunătățirea poporului muncitoriu; recomândă alegětorilor bărbați de națiune germâni, cari nu se frâng nici nu se îndóie, ci lucră cu inimă caldă și minte luminată pentru popor, și luptă pentru libertate. Programul socialiștilor și-a scris pe drapel: înaintarea societății. In direcțiunea acésta nu vor cruța nimic pentru realisarea programului lor.

* * *

Sultanul în ḑiua nascerii sale a primit pe patriarchul grec, armén și catolic în audiență deosebită. A fost fórte afabil cu ei și la despărțire le-a întins mâna. Mulți consideră purtarea acéstta a Sultanului, ca semnul viitoriului.

La sărbătórea Botezului în Cumanova din Macedonia sêrbii și bulgarii s'au încăerat în biserică. Doisprețece inși au rěmas răniți greu și numai la intrevenirea miliției s'a făcut ordine, ér biserica a fost închisă.

* * *

Noul ministru de externe al Rusiei, contele Muraviev va sosí aḑi în Paris, unde probabil va petrece dóue ḑile, ca óspe a capitalei francese. Ministrul de externe Hanoteaux a fost în feliul acela însciințat, că Muraviev vine din insărcinarea Țarului la Paris, pentru-ca sě se recomande republicei și sě vină în atingere cu ministrii. Visita acésta în Paris e așteptată cu multă bucurie, căci fiecare simte însemnătatea ei. Ḑiaristica salută pe noul ministru, fiind-că vede în visita lui sigilarea din nou a alianței ruso-franceze.

* * *

În pressă se vorbește despre o eventuală alianță între Rusia și Polonia. Ca motiv iustificător a acestei alianțe se indică faptul, că contele Badeni fratele prim-ministrului, călětorind la Varșovia, a fost primit la hotare cu o pompă militară deosebită. Primirea acésta sěrbătoréscă e marcată și accentuată, fiind-că o sută de ani o atare primire din partea Rusiei nu s'a făcut vre-unui bărbat polon.

Din parlamentul magiar.

Ședința dela 20 Ianuariu n. 1897.

În ședința acésta s'a terminat discuțiunea generală asupra proiectului de budget pe anul curent luând cel din urmă cuvêntul referentul Hegedüs Sándor, care într'o vorbire mai lungă, cercă a motiva budgetul și a combate pe oratorii din oposiție, cari îl resping. A vorbit chiar și ministrul-președinte, br. Bánffy, care acusă partidul poporal, că cochetéză cu naționalitățile și astfel pune pedecă la desvoltareastatului unitar național maghiar.

Punêndu-se la, vot budgetul se primesce cu mare maioritate.

Ședința dela 21 Ianuariu n. 1897.

În ședința acésta s'a început desbaterea specială asupra budgetului pe anul 1897, la care luând cuvêntul și Meszlényi Lajos, urgitéză înființarea Curții regale maghiare separate în Buda și acésta chiar și din motivul, ca naționalitățile sě nu mai mérgă pela Viena cu plângerile lor, ci la Regele maghiar în Ungaria la Budapesta.

După Meszlényi vorbesce Molnár János, luând în apěrare partidul poporal față de atacurile, că ar sprijiní naționalitățile în defavorul statului național maghiar. Primesce posiția referitóre la susținerea cuoții, dar' nu votéză încredere ministrului președinte.

Eötvös Károly, vorbind și el la acésta posiție, declară despre oficianții din Viena a a Curții, că sunt niște vagabunḑi, pentru care expresiune a fost îndrumat la ordine din partea presidiului.

Madarász se alătură la cererea lui Meszlényi pentru înființarea unei curți regale maghiare independente în Ungaria la Budapesta.

Ministrul-președinte rěspunḑênd lui Molnár ḑice, că el a adus casuri concrete despre agitațiile partidului poporal la alegerile trecute.

O vóce: De unde.

Ministrul-președinte: Din epistole anonime și cu nume, ce 'i-s'au trimis. Astfel 'i-s'a trimis și epistóla lui Blaskovics, din care citéză.

La posiția parlamentului Asbóth János observa ministrului Wlassics, că acésta e mai aprópe de ducă decât partidul poporal, despre care a prorocit, că încurênd va perí.

La posiția pensiunilor vorbesce Kubik Béla, care ḑice că nu o primesce, deóre-ce se provede în ea și pensionarea unor oficianți cari au stat în serviciul absolutismului, ér' Brázay Kálmán nu o primesce fiind-că guvernul pensionéză pe mulți numai din causa ca sě facă loc unor favoriți și din interese de partid.

La posiția administrațiunii din Croația vorbesce Lukács László, carele nu o primesce din causa, că maghiarimea acolo e apăsată din partea administrațiunii.

După pausă venind la rênd și unele interpelațiuni, Asbóth János interpeléză pe ministrii reșpectivi despre catastrofa din băile dela Reșița, unde prin explosiunea provenită din negligența conducětorilor au fost omorîți 69 de înși și despre uciderea dela Anina, unde gendarmii au omorît 10 ómeni și au vulnerat pe alți o mulțime, fiind-că acestia s'au rěsculat contra direcțiunii minelor, care i-a nedreptățit la pensionare. Cu acésta ședința s'a încheiat.

Ședința dela 22 Ianuariu n. 1897

Se continua desbaterea specială asupra budgetului pro 1897.

La posiția ministrului-președinte Polnyi Géza cetesce o scrisóre, după care deputatul Dosa Elek a fost absolvat dela postul seu de vice-comite din causa „ostenelii grabnice spirituale“.

Lukács Gyula cere ministrului-președinte sě se îngrijéscă de înmormêntarea cuviinciósă a martirilor dela Arad.

La fondul de disposițiuni Eötvös Károly accentuéză necesitatea unei puternici oposiții.

La posiția speselor comune Blaskovics vorbind în cestiune personală declară, că multe puncte din programele partidului poporal și a celui național consună, decí a putut serví cu înformațiuni partidului poporal

Br. Bánffy declară, că are încă o mulțime de acte referitóre la partidul poporal dar' nu face us de ele.

Pulszky cercă a dovedí din cuvintele lui Blajkovics, că partidul național jócă pe o mână cu cel poporal.

Ședința dela 23 Ianuariu 1897.

După verificarea protocolului din ședința trecută și după o rectificare alui Gajari Ődön în cestiune personală față de Ivánka Oszkár și alte curente, se trece la ordinea ḑilei, la continuarea desbaterei speciale asupra proiectului de budget pe anul curent.

Primul vorbitoriu, Lepsényi Miklos, descrie volniciile guvernului cu privire la conducerea afacerilor publice ale țěrii într'un mod atât de drastic, încât președintele i-a detras cuvêntul de a mai vorbi la posiția la care se angajése sě vorbéscă.

După unele dispute din acest incident între Polonyi și presidiu, ia cuvêntul Horánszky Nándor, și cere pedepsirea ministrului președinte pentru-că a cetit într'una din ultimele ședințe ale parlamentului o epistolă, la ce n'a fost autorisat și îndreptățit.

Okolicsányi luând și el cuvêntul în acest obiect, citéză chiar și §-ul legii penale vătěmat prin acéstă procedură a ministrului-președinte. Acesta (§ 327) sună:

„Cine desface cu scire, fără îndreptățire, epistolă, scrisóre sigilată ori telegramă adresată altuia; deasemenea cine se pune în posesiunea epistolei séu telegramei altuia, de și nesigilate, cu scopul ca sě afle cuprinsul ei séu tot spre acest scop le predă fără îndreptățire altuia: comite delict, care se pedepsesce cu arest până la 8 ḑile și cu amendă în bani până la 100 fl. Ér cine publică secretul la care a ajuns în modul de mai sus séu îl folosesce spre dauna transmițetoriului séu a adresatului epistolei, scrisórei ori telegramei, se pedepsesc cu închisóre până la trei luni și amendă în bani până la 1000 fl.“

După pausă s'au pus la ordinea ḑi petițiunile, dintre cari pe noi mai deaprópe ne privesce numai petițiunea adunării poporale ținute în Budapesta la 10 Maiu 1896 în causa întroducerei votului universal, prin ceea-ce înmulțindu-se numěrul alegětorilor s'ar împuțina mult abusurile dela alegeri.

Referentul însě, (Molnar Béla) din considerări față de referințele naționale din patrie nu o recomandă spre considerare, ci simplu propune a se depune la archiv.

Polonyi Géza luând în apărare petițiunea ḑice, că numai considerată fiind acésta se vor putea realisa aspirațiunile oposițiunei și apoi cestiunea naționalităților nu e acomodată ca sě fie considerată de pedecă la considerarea acestei petițiuni. Datorințele reclamă și drepturi.

După Polonyi ia cuvêntul Kossuth Ferencz, carele după ce arată proporția nedréptă cu privire la dare, ce trebue sě plătéscă alegětorii în unele ținuturi pentru ca sě aibă drept de vot (pe unele locuri e destul 80 cr. ér în altele se recere minimum 30 fl.), ḑice, că numai aceia sě aibă drept de vot, cari sciu vorbi unguresce.

Contele Zichy Ienő încă e pentru întroducerea votului universal, dar secret și alegětorul sě posédă limba magiară în vorbire și scriere și sě se declare de cetățén statului magiar.

Rákovszky István e contra întroducerei deodată a votului universal, nu e contra însě a lărgirei aceluia, dar numai în mod treptat și nu așa precum se urgitéză acum de antivorbitori.

Ministrul de interne, Perczel Dezső vede și el necesitatea modificării în parte a legilor electorale (Art. V din 1848 și XXXIII din 1874) mai cu sémă cu privire la unificarea censului, dar despre întroducerea votului universal nici vorbă nu póte fi. Nu l'au întrodus guvernul dela 1848 între nisce împregiurări mai favoritóre, cu atât mai puțin îl va întroduce guvernul actual între împregiurările de aḑi.

Madarász cere considerarea petițiunei.

Győry Elek recomandând petițiunea observă ministrului Perczel, că nu numai censul va puté serví de directivă la lărgirea dreptului electoral, ci și alte servicii aduse pe altariul patriei, așa d. e. serviciul activ militar, apoi condițiunea, ca alegětoriul sě se declare aderent al statului unitar național magiar.

După unele observări ale ministrului Perczel, majoritatea primesce propunerea comisiunei, astfel petițiunea se pune ad acta, cine scie pe cât timp

Urméză interpelațiunile.

Primul interpelator este Várossy Gyula, carele interpeléză pe ministrul de interne în causa oprirei petrecerilor cu joc în tóte comunele preturei Ciucului-superior din comitatul Ciucului din partea pretorului fără nici un motiv.

Al doilea interpelator a fost contele Szapáry Laszló în causa měsurilor luate pentru apěrarea în contra ciumei care pustieșste teribil poporațiunea din India.

Al treilea interpelator, Hentáller Lajós interpeléză pe ministrul de interne în causa omorurilor sěvêrșite de gendarmi la rěscóla muncitorilor din Anina, și anume, că óre gendarmii făcut-au totul pentru restabilirea ordinei înainte de a se fi tolosit de arme?

Contelui Szapáry 'i se dă rěspuns meritoric satisfăcětoriu prin declarația ministrului, că pentru consultare asupra měsurilor de apěrare contra ciumei s'a pus în perspectivă convocarea unei conferențe internaționale unde și statul nostru își va avé representantul sěu, ér la celelalte dóuě se va da rěspuns meritoric numai după câștigarea datelor oficióse necesare.

Cu acestea ședința s'a terminat.

Din România.

M. Sa regele a primit Sâmbătă séra în audiență pe dl căpitan de Rozwadowski, atașat militar pe lângă legațiunea austriacă, care a avut onórea a remite suveranului anuarul armatei austriace pe anul 1897.

*

M. Sa regele a conferit Marea Cruce a „Stelei României“ dlui Simici, prim-ministru al Sêrbiei.

*

La 13 l. c. s'au întrunit, sub președința M. Sale Regina, comitetul societățil de caritate „Elisabeta Dómna“.

Cu ocasia acésta, d-na general Manu a înmanuat augustei-presidente suma de 300 lei, donațiune din partea dlui Hagi Panteli.

*

Altețele Lor Regale principele Ferdinand și principesa Maria vor lua reșediuțele la Iași, la începutul verei în palatul care se construește și care va fi gata pe la sfêrșitul lunei lui Maiu.

*

Tóte ministerele 'și-au întocmit budgetele lor pe exercițiul 1897—98 pe cari le-au și înaintat ministrului de finance. Singur ministrul de rěsboiu a întârḑiat cu întocmirea budgetului seu.

Dl general Berendeiu, ministru de rěsboiu, voesce sě cunóscă mai ântêiu cum se vor echilibra budgetele celoralalte departamente precum și excedentele ce vor resulta pe exercițiul viitor pentru a puté prevedea, în budgetul ministrului de rěsboiu, sumele necesare a complectării armamentului și a celoralalte cheltueli.

*

Se svonesce că un mare numěr de deputați vor propune la Cameră darea în judecată a dlui C. Stoicescu pe basa legei privitóre la responsabilitatea ministerială, care prevede între alte condițiuni de dare în judecată și faptul când un ministru induce în eróre cercurile legiuitóre:

Óre dl C. Stoicescu, anunțând în mod oficial înființarea unei metropolii române la Constantinopol și numirea lui Antim, a indus în eróre corpurile legiuitóre?

*

Celebrul practician, dl Dr. Nothnagel, a plecat la 13 l. c. din capitală.

D-sa a fost chemat la patul prințului Dim. Ghica, a cărui stare este desperată.

Dl Dr. Nothnagel a declarat, că dacă se va isbuti a se da ceva hrană octogenarului bolnav, atunci el va mai puté trăí câteva luni.

*

Tot la 13 l. c. s'a dat, în sala restaurantului dela hotel Union, banchetul pentru sěrbătorirea unirii Ligei.

Au luat parte la banchet mai toți membrii fostului și actualului comitet și representanții secțiunilor Ligei din întréga țéră.

La órele 8 sosesce dl Coroian, advocat din Cluj și membru în comitetul național din Sibiiu, și este primit în aplause de întréga sală.

Dl Periețeanu-Buzěu a ridicat primul toast, vorbind pentru unirea Românilor de peste munți, cari ḑice D-Sa, trebue sě urmeze exemplul dat de membrii Ligei culturale din țéră

Dl profesor Vlădescu sěrbătorind actul de unire, în câteva cuvinte calde și pline de entusiasm face apel la delegații secțiunilor Ligei din țéră pentru-ca sě ajute comitetul central în gréua luptă pentru a pune pe o cale bună și dréptă mișcarea națională.

Dl Coroianu, vorbind tot în acest sens, declară că acum când Liga Culturală este unită, comitetul național va lucra cu mai multă rîvnă în cestiunea națională, unirea Ligei fiind o încuragiare ce se dă întregii mișcări pentru luptă.

Dl Nenițescu face apel la noul comitet al Ligei și îi cere sě lucreze fără patimă și fără nici o considerațiune de politică internă. Liga nu este a nici unui partid, ḑice oratorul, este a tuturor Românilor.

Dl Delavrancea rěspunḑênd, declară că niciodată n'a fost călěuzit decât de simțemêntul de naționalitate și că în acéstă luptă nu trebue sě se amestece luptele politice.

Au mai vorbit dnii Ventura, Roberto Fa a, Tamara, Miculescu, Barbu Păltinénu, Tache Policrat, Rădoiu, Chețianu din Craiova, I. Balcabașa și alți câțîva delegați din provincie.

Banchetul s'a sfîrșit la órele 11 și jumětate.

O mică reflexiune.

„Tribuna Poporului“ vorbind în Nrul seu 7 de felicitările de anul nou schimbate între fostul metropolit primat al României Ghenadie și între metropolitul nostru, face observarea: că publicațiunile foilor opoziționale (din România) referitóre la aceste felicitări *„au tendența a presenta pe Metropolitul Românilor ortodocși de peste Carpați în oposițiune cu guvernul României, și pe partea dlui N. Fleva și a oposiției“.*

Ce va fi credênd „Tribuna Poporului“ despre tendenţa foilor opoziţionale din România, este pur tréba ei; noi avem numai sĕ declarăm: că metropolitul nostru nu se amestecă în politica partidelor nici aici, nici în România; ér telegrama sa din cestiune este lipsită de coloritul politic, care par'că însaşi „Tribuna Poporului“ ar voì sĕ ise atribue.

Noutăţi.

Alegeri de parochi. Clericul absolut Ioan Bercan, de present învĕţătoriu la şcóla din Stenea, este ales paroch în comuna Mercheaşa, tractul Cohalmului; ér preotul Ioan Hamsea din Bruznic (eparchia Aradului) de paroch pentru comunele Apaţa-Ormeniş, protopresbiteratul Treiscaunelor, cari s'au împreunat spre a puté susţiné cu puteri unite un preot harnic.

⁂

Învĕţători definitivi. Clericul absolut Ioan Toma, care are şi pregătiri pedagogice este ales şi întărit învĕţător diriginte la şcóla din Herman, protopresbiteratul Braşovului; ér domnul Sabin Safta, este ales învĕţător definitiv la şcóla din Romos, tractul proto presbiteral al Orĕştiei.

⁂

Reforma Paştilor. Foile magiare primesc din Roma şcirea, că papa a hotărît fixarea timpului pentru sĕrbarea Paştilor. Cu faptul acésta al sĕu papa Leo al XIII. voiesce sĕ îndeplinéscă intenţia predecesorilor séi Gregoriu al VII. şi Leo I.

⁂

Somnul Ţarului. Cu prilegiul visitei ultime a ţarului la Paris s'a întêmplat, că societatea căilor ferate franceze a sistat comunicaţia dintre Paris şi Chalons într'o nópte pela 11 óre. Ḑiarul Matin din Paris scrie, că cu prilegiul acela a călĕtorit ţarul pe linia dintre Paris şi Chalons, şi fiind eşofat de multele festivităţi, a dispus sĕ se oprésca trenul pentru a puté durmí. În urma acesteia trenul ţarului a stat nóptea întrégă pe şine, şi din pricina lui întrégă comunicaţia a fost întreruptă. Ḑiua următóre s'au ţinut în Chalons manevrele, unde erau sĕ călĕtorésca o mulţime de pasageri. Acestia firesce nu 'şi-au ajuns scopul şi din pricina acésta acum pretind dela societatea căilor ferate rebonificare de câte 100, 200 şi 300 franci de persónă.

⁂

O artistă din Ardeal în America. Domnişóra Leontina Gärtner, fiica reposatului inginer Gärtner din Braşov, care după mamă e românca, a fost angajată de astă tómnă ca profesóră de Cello la conservatorul din New-York de sub direcţia d-lui Lachmund. Tinera artistă e bine cunoscută şi publicului sibiian, din anii trecuţi, când a concertat aici. D-şóra Gärtner a fost admirată şi în New-York la mai multe concerte. Foile de acolo scriu despre dênsa recensiuni fórte măgulitóre.

⁂

Jókai membrul al casei magnaţilor. Numĕrul din 26 a. c. st. n. al foii oficióse anunţă, că Majestatea Sa a denumit pe romanţierul Iókai Mór de membru al casei magnaţilor.

⁂

O societate de lectură a studenţilor slovaci desfiinţată. Studenţii slovaci dela colegiul reformat din Semniţ 'şi-au înfiinţat acum un an o societate de lectură. Direcţiunea colegiului ḑilele trecute a aflat despre acéstă societate şi sub cuvênt că ea urmăresce scopuri antipatriotice şi panslavistice, a desfiinţat-o. Actele societăţii au fost confişcate, ear' studenţii vor fi aspru pedepsiţi.

⁂

Congresul de pace. Biroul central din Bern, însărcinat cu fixarea locului pentru ţinerea viitoriului congres de pace, a hotărit, ca în anul viitoriu congresul acesta sĕ se ţină în Bruxella, fiind acolo în acelaş an şi exposiţie internaţională. In congresul viitor se vor desbate între altele următórele puncte: Tribunalul de pace anglo american, şi fundaţiunea de pace „Nobel“ ce se urcă la milióne.

⁂

In atenţiunea advocaţilor. Administra ţiunea ḑiarului cotidian liberal „Pesti Napló“ din Budapesta aduce la cunoscinţa publicului, că de vreo-câteva septemâni încóce a întrodus o înovaţiune practică încât privesce pe public în afacerile sale iuridice la curie, dar mai cu sémă încât privesce pe advocaţi. Anume, a întrodus o nóuă rubrică în numĕrul-seu de Sâmbătă în care publică registrul tuturor afacerilor civile şi penale ce s'au resolvat la curie în sĕptĕmâna trecută şi se vor resolva în septĕmâna viitóre, precum şi modul în care s'au resolvat cele pertractate. In acésta rubrică se arată numele referentului, numerul exhitului afacerei, numele partidelor şi alte informaţiuni. Acéstă înovaţiune înlesnesce fórte mult orientarea mai cu sémă a advocaţilor şi partidelor din provincie, cari au afaceri la curie, ceea ce până acum se ajungea numai prin corespondenţe şi călĕtorii costisitóre şi de multe ori fără nici un folos şi cu daune materiale simţite.

⁂

Pericolul scăderii poporaţiunii. In 14 a l. c. n. s'a ţinut în Paris un congres în chestia apărării şi sporirei locuitorilor. Guvernului frances a jertfit multă atenţie congresului din chestiune. Ministrul de culte şi instrucţie publică încă a fost representat la congres. Referenţii congresului au arătat pericolul ce ameninţă statul frances din pricina scăderii imense a poporaţiunii. Locuitorii de prin provincii parte au emigrat, parte s'au mutat la oraşe. Unul dintre oratori a arătat, că cu 50 de ani înainte populaţia Franţei era egală cu cea a Germaniei; ér aḑi Germania are înc'odate atâţia obligaţi la arme câţi are Francia. Membrii congresului caută după mijlóce pentru paralisarea primejdiei despopulării provincielor.

⁂

Tragedia din Szombathely. Tribunalul militar din Pozsony a adus sentinţă în 26 a. c. st. n. în afacerea căpitanului Peták Emil, care din jelosie, era sĕ-şi omóre nevasta şi doi ofiţeri. Peták a fost judecat la perderea rangului şi la doi ani închisóre.

⁂

Códa veacului. Ḑilele aceste magistratul oraşului Szentes a primit o arĕtare ne mai pomenită. Tinerul Gilice Imre acusă pe tatăl sĕu Gilice Iános, păzitorul cassei direcţiunii finanţiare, pentru furt. Tinerul arată, că tatăl sĕu deja de mai mulţi ani peste nópte îşi părăsesce postul de păzitor, şi se încarcă cu lemne, hârtie, condee, petroleu ş. a. din localităţile direcţiunii, şi cară tot acasă şi pe la vecini. Tinerul s'a certat cu tatăl sĕu asupra remasului mamei sale; étă ce l-a îndemnat, sĕ denunţe pe tatăl sĕu. Afacerea s'a dat pe mâna căpitanului de poliţie

⁂

Posta ultimă. Cu cât cultura ocupă mai mult teren, cu atât agendele oficiilor de postă se înmulţesc mai simţitor. Oficialii de postă sunt nevoiţi sĕ lucre cu puteri încordate, décă numai nu voesc sĕ arete şi ei restanţe, ca tóte celelalte oficii. Din pricina acésta ministrul de interne a adresat tuturor oficiilor din ţéră un cercular pentru adresarea corectă şi amĕnunţită a epistolelor oficiale. Ar fi de dorit, ca şi celalalt public, în interesul sĕu propriu sĕ lucreze într'acolo, ca agendele oficiilor de postă sĕ se uşureze după putinţă, şi acésta în chipul acela, ca adresa sĕ se scrie cât se póte de legibil, lângă posta ultimă sĕ se însemne şi comitatul, mai ales la localităţi mai mici, ér marca postală sĕ se lipéscă totdeuna la cornul din drépta a epistolei.

⁂

Ciuma. Oraşul Bombay, în urma ciumei ce continuă a bântui în el, a devenit ḑilele din urmă adeverat cimiter. Linistea de moment ce domnesce pe strade, numai din când în când e întreruptă de gemetele şi tânguirile muribunḑilor. Sute de cadavre se ard la ḑi. Medicii îndigeni nu mai cercetéză bolnavii, de frica înfectării. Chiar şi judecătoriile au încetat de a funcţiona. Chiar şi delictele au încetat, afară de spargeri, cari sunt la ordinea ḑilei. Nici chiar némurile nu se îngrigesc de bolnavii şi morţii lor. Jertfele ciumei sunt transportate în „turnul muţemei“, unde sunt mâncate de păsările răpitóre. Cu deosebire pustiesce ciuma între indieni şi mohamedani. Intre crestini casurile de înfectare şi de mórte sunt fórte sporadice. Dintre animale cu deosebire porcii şi păserile cad jertfă ciumei îngrozitóre.

Cronică din Zarand.

Zarand, în Ianuariu 1897.

Anul 1896 atât de bogat în evenimente durerose pentru întregul românism, l'am încheiat şi noi cu chiu cu vai! Avut-am şi noi cei din ţinutul Zarandului pe lângă durerile şi nĕcazurile generali — şi neajunsele nóstre locale, şi frecări, cari numai consolidare nu au putut produce. Vorba cea sublimă a poetului: „Pe voi vĕ nimiciră a pismei rĕutate şi órba neunire“ sĕ vede că pretutindenea se póte aplica şi astăḑi fără a ne teme, că vom fi daţi de minciună. Dar aşa e la noi. Toţi mari la cap, toţi tari; alta e vorba când cauţi apoi la fapte, aici apar apoi: cei puţini aleşi. Dar ce sĕ mai înşir la banalităţi? Sĕ amestec ca cronicar câteva evenimente din ḑilele ultime ale repausatului an.

La 27 Decembre v. 1896 s'a ţinut representanţa gimnasiului pentru votarea budgetului pro 1897. Membri puţini. Tot în acésta ḑi s'a ţinut comitetul protopresbiteral — şi după-cum se spune — s'a decis a se cumpĕra locuinţă pentru oficiul protopopesc. Medicul proprietar I. R. a oferit spre vindere cu un preţ destul de convenabil una din casele, ce poşede, împreună cu grădina. Ofertul e binevenit şi condiţiunile de vindere sunt favorabile. Cumpĕrarea nu póte sĕ fie decât în favorul tractului. Ce bine ar fi acum dacă s'ar fi pus mai mare pond pe înmulţirea „fondului ppresbiteral“ înfiinţat de mai mulţi ani!! Numai regreta se póte că nu s'au încassat până acum quotele aruncate pe parochii — afară de comuna din centru. Cevaşi mai multă energie nu strica! Şi ar fi bine acum sĕ aibă fondul cel puţin 1000—2000 fl. bani gata. Dar aşa e românul câte odată: caută după ţundră când încétă plóia. — Dar destul!

Tot în acésta ḑi — se nu o uităm — 27 Decemvrie 1896, s'a ţinut în sala de gimnastică din Brad, o mică exposiţie de lucruri femeiesci şi s'au împărţit şi premíi 40 coróne donate de „Reuniunca femeilor din comitatul Hunedórei“. Exposiţia s'a ţinut cu concursul dómnei Aurelia Demian, presbiterésă. Exposiţia s'a deschis pela 11 óre şi s'a finit pela trei. Timpul de pregătire a fost fórte scurt şi prelângă aceea a face o exposiţie iarna nu e tocmai lucru uşor. De aci ne putem explica reuşita exposiţiei, pe care ori cât am fi de complesanţi n'am puté-o numí splendidă. S'a expus ce e drept lucruri frumóse din vre-o 12 comune; pe când sub alte împregiurări şi cu alt timp trebuia sĕ se expună din peste 50 comune, cari aparţin la „despărţĕmêntul Brad“. Chiar din comune fórte aprópe de Brad, n'am vĕḑut nimic expus. O mare parte din public — înţeleg femeile n'au avut cunoscinţă de exposiţe dĕcât 3—4 ḑile înainte de a se ţiné. Chiar dintre Brădene am auḑit plăngêndu-se că n'au avut cunoscinţa afară de acele, cari au fetiţe la şcólă şi câteva dintre învitate anume.

Ni-se va obiecta: s'au expus multe obiecte şi unde ar mai fi încăput din celelalte comune? Da, exposiţia a fost bogată în unele şi sĕracă în altele. Astfel de exemplu am numĕrat peste 160 ştergare „culme“ cum sĕ numesc în Zarand. Erau însĕ puţine lucrurile de lână, covóre etc. Şi chiar cămeşi bărbătesci şi femeiesci erau puţine. Dar' sĕ nu întru în detaliuri căci am prelungi-o. Visitatorii exposiţiei au fost puţini, chiar nici femeile, cari erau sĕ fie premiate nu erau tóte acolo! Ţerance, ţerani fórte puţini. Şi acésta e dureros, căci pentru ei era mai mult exposiţia. Arangiatórele exposiţiei au făcut, ce a fost posibil iarna şi în timp scurt şi într'u atâta merită laudă. Sĕ sperăm, că pentru a dóua óră reuşita va fi splendidă şi se va ţiné cont de experinţele făcute. Ca cronicar, ce 'mi-am şi eu părerile, de n'ar fi spre supĕrare — aşi dorí ca:

Exposiţii de atari sĕ se împreune cu adunările generali ale despărţĕmêntului Associaţiunii Brad şi numai véra la timp potrivit. Sĕ se facă cu concursul tuturor ómenilor de bine însufleţiţi de lucru, pe cari îi aflăm în sinul poporului. Sĕ nu uităm, că femeile sunt câte odată rĕsbunătóre, dacă sunt ofensate. Numai în puteri unite zace progresul. Posiţia şi puterea celui tare încă nu îndreptăţeşte pe nime a despreţuí munca şi zelul de a lucra acelor mici şi inferiori.

Séra a fost bal la „Hotel central“ în favorul „Reuniunii femeilor române din comitatul Hunedórei“. Participanţi fórte puţini. Preoţi, învĕţători abia vre-o doi, ca de leac. La quadril abia au fost cu totul 18 părechi. Se póte că petrecerile ca perşpectivă din lungul carneval au reţinut multe familíi nu numai dinafară, dară şi din Brad pe acasă.

Unica mângăiere so'avem, că totuşi şi în Zarand s'a întreprins ceva şi prin reuniunea femeilor române. Venitoriul va aduce póte mai multe bune.

Cu speranţe în un an mai bun, înmormêntăm totdéuna anul vechiu. Cine e creştin bun, merge la biserică, se rógă şi-'şi propune a începe o nóuă viéţă mai rodnică şi mai plină de fapte bune. Cel leneş rĕmâne cu propusul, cel activ şi sîrguincios continua cu ajutorul lui D-ḑeu pe calea cea bună. Voiu ḑice dar' şi eu: „înainte numai cu D-ḑeu toţi cei buni şi activi! Un nou an s'a început!! Înainte fără preget.

E datină destul de frumósă, că în unele comune preotul face ca un părinte adevĕrat o reprivire statistică asupra poporului sĕu drept credincios pe care'l conduce, şi dacă datina ar prinde rădĕcini în fie-care comună, — ar fi un ce salutar.

In comuna Brad părintele protopesbiter în ḑiua de anul nou, după o alocuţiune cătră popor dându-i îndrumări d a vieţui moral, comunică şi unele date statistice de interes despre parochia sa.

Numĕrul locuitorilor gr.-orientali cu 31 Decembre face 2060 inşi dintre cari 984 barbaţi şi 1076 femei. Un plus de 6 inşi faţă de anul 1895 în crescerea poporaţiunei.

Nasceri 92, morţi 86 inşi. In 1895, nasceri 114, morţi 73. Căsătorii: 13 în 1895, éră în 1896 cu totul 25.

Copii nelegiuiţi: 7 inşi în 1895 ér în 1896 cu totul 16 inşi.

Concubinatul dară graséză.

Fapt e dar, că poporaţiunea Bradului română cresce în urma nascerilor.

In fie-care an însĕ în Brad sĕ aşéḑă familii române venite de airea. Ar trebui sĕ se ţină şi aceştia în evidenţă — ceea-ce cred că se şi face. Aceste familii de sigur sporesc mai mult poporaţiunea, ca şi cea provenită din nasceri. Nu mai puţin interesante ar fi datele anuali asupra numĕrului celor ce sciu ceti şi scrie — precum şi asupra celor ce frecuentéză şcóla, asupra celor ce es din şcólă, şi acelora cari întră pentru prima-dată în şcólă.

Cu un cuvênt sĕ ne numĕrăm exact şi de buni şi de rĕi. *Eremitul...*

Din public. *)

Mulţămită publică.

Din incidentul dureros al perderii neuitatei mele soţii, aduc rudeniilor, cunoscuţilor şi tuturor binevoitorilor, cari parte prin scrisori de mângăiere, parte prin presenţa lor la actul înmormêntării s'au încercat a-mi alina încâtva durerea sufletului, — şi pe acésta cale cele mai sincere mulţemite. Priméscă toţi asigurarea deosebitei mele stime, ce le păstrez.

Sibiiu, 15 Ianuariu 1897.

Ioan Henţescu,
profesor pensionat.

Dare de sémă şi mulţămită publică.

„Reuniunea sodalilor rom. din Sibiiu“, arangiând în ḑiua de 26 Decembre v. a. tr. un Concert împreunat cu teatru si joc, a avut un resultat material de 99 fl. 10 cr. Spesele au fost de 64 fl. 08 cr. Rĕmânênd un venit curat de 35 fl. 02 cr., în favorul Reuniunei.

Suprasolviri au încurs dela următorii domni: Gavriil Hango, redactor 1 fl., Iosif Pop, propr. 70 cr., Silvestru Moldovan, redactor 50 cr., Petru Moga, franzelar 20 cr., Petru Cioran, înv. 20 cr., Ioan Mihaiu, ospĕtar 20 cr., cărora li se aduce pe acéstă cale căldurose mulţămiri, precum şi onoratului public care a binevoit a sprigini reuniunea nóstră cu presenţa lor.

Sibiiu, din şedinţa „Reuniunei sodalilor români din Sibiiu“, ţinută la 14/26 Ianuariu 1897.

George Poponea,
notar suplent.

---

*) Pentru cele publicate în rubrica acésta redacţiunea nu este responsabilă.

Nr. 864/896. [8] 1—3

CONCURS.

Pentru întregirea parochii de clasa a III Fărău, în protopresbiteratul Têrnavei, se publică poncurs cu termin de 30 ḑile dela prima aparință în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post dau suma minimală la an de 435 fl. v. a.

Informațiuni mai de aprópe, se pot lua dela oficiul protopresbiteral și comitetul parochial.

Concurenții au a-și așterne petițiunile instruite conform legilor din vigóre, în terminul deschis, subsemnatului oficiu protopresbiteral (u. p. Küküllővár).

Cetateadebaltă, 28 Decembre 1896.

Oficiul protopresbiteral al tractului Têrnavei în conțelegere cu comitetul parochial respectiv.

Nicolae Todoran,
protopop.

---

[7] 1—1

Publicare de licitațiune.

Edificarea unei școle nóue în comuna Pianul de-sus, protopopiatul Șebeșului-săsesc, se va da în intreprindere pe cale licitațiunii publice minuende **Duminecă, în 2/14 Februarie a. c. la 10 óre a. m.** în școla comunală.

Prețul de strigare conform preliminariului de spese e 3078 fl. 32 cr.

Materialul și cărĕușiile le dă comuna.

Doritorii de a licita vor avé a depune ca vadiu 10% din prețul strigării.

Planul și preliminariul de spese, precum și condițiunile de licitare, se pot vedé oricând la oficiul parochial din Pianul de-sus.

Pianul-de-sus, în 9 Ianuariu 1897.

Pentru comitetul parochial:
Simion Ghib, m. p.,
preot.

„Racoțana“, cassă de credit și de economii în Șeica-mare.

Convocare.

Domnii acționari prin acésta se invită conform § 19 din statute la

I-a adunare generală ordinară,

care se va ține în Șeica-mare, **la 25 Februariu st. n. 1897**, la 10 óre înainte de améḑi în școla română.

Obiectele:

1. Raportul direcțiunei, bilanțul anului 1896, raportul comitetului de supraveghiere și propunerile acestora.
2. Stabilirea bilanțului și distribuirea profitului curat.
3. Determinarea scopului, spre care este a se întrebuința suma provĕḑută în § 52, lit. c. a statutelor.

4 Urcarea capitalului social.
5. Modificarea statutelor.
6. Regularea salarielor funcționarilor.
7. Alegerea cassariului devenit vacant prin demisiune și a unui jurisconsult.
8. Fixarea intereselor după depuneri și a marcelor de presență.

Domnii acționari, cari doresc a participa la adunarea generală în sensul § 22 al statutelor, sunt rugați a'și depune acțiunile eventual dovedile de plenipotență la cassa până la 9 óre înainte de începerea adunării generale.

Șeica-mare, 21 Ianuariu 1897.

[7] 1—1

Direcțiunea.

I-a încheiere a conturilor cu 31 Decembre 1896.

Contul bilanțului.

Active.		fl. cr.
Cassa în numĕrar		900.50
Cambii excomptate		5,1065.--
Credite personale		16,5419.70
Debitori		24.67
Spese de fondare	fl. 346.37	
după amortisare de	„ 69 37	277.—
Mobiliar	n. 282,31	
după amortisare de	„ 28.31	254.—
		23,070.87

Pasive.		fl. cr.
Capital social:		
200 acții à 50 fl.		10,000.—
Fondul de reservă		421.—
Depuneri spre fructificare		8,019.15
Creditori		2,004.15
Reescompt		755.—
Interese transitóre		913.19
Venitul transpus din 1895	fl. 116.98	
„ curat pe 1895	„ 841.40	958.38
		23,070.87

Contul de profituri și de perderi.

Eșiri.		fl. cr.
Interese:		
pentru depuneri spre fruct.	fl. 271.63	
„ capital de acții	„ 420.68	692.31
Spese		46.26
Contribuțiuni		47.73
Amortisare din spese de fondare	fl. 69.37	
„ „ mobiliar	„ 28.31	97.68
Venitul curat		958.38
		1,842.36

Venituri.		fl. cr.
Venitul transpus din 1895		116.98
Interese:		
dela cambii	fl. 155.77	
„ credite personale	„ 1,072.03	
„ depuneri proprii	„ 26,50	1,254.30
Provisiuni și competințe		471.08
		1,842.36

Șeica-mare, în 31 Decembre 1896.

N. Racoția m. p., director executiv. Vintila m. p., membru al direcțiunei. Varga m. p., membru al direcțiunei.

Subsemnatul consiliu de inspecțiune am examinat conturile presente și le-am aflat în deplină regulă.

Șeica-mare, 21 Ianuariu 1897.

Ioan Nartea. **Ioan Dordea.** **Nicolae Vintilla.**

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1896.

Budapesta—Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat				Tr. de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	—	8.05	2.—	pl.	Viena	sos.	1.55	1.55	1.55	7.20	6 20
8.30	2.15	3.15	5.45	9.15		Budapesta		5.45	7.40	7.—	1.50	6.20
11.21	4.16	6.52	9.02	11.12		Szolnok		2.24	5.31	3.37	11.44	3.35
1.33	5.48	—	11.33	12.47		P. Ladány		12.03	3.56	1.19	10.03	1.34
3 42	7.08	—	1.48	2.11	sos.	Oradea-mare	pl.	—	2.37	11.04	8 43	11.32
3.58	7.15	—	2.06	2.18	pl.		sos.	—	2.30	10.44	8.38	11.17
4.38	7.43	—	3.03	2.50		Mező Telegd		—	2.01	10.07	8.11	10.42
5.20	8.18	—	3.45	3.26		Rév		—	1.34	9.30	7.46	10.08
5.43	—	Tren micst	4.06	—		Bratca		Tren micst	—	9.10	—	9.50
6.32	9.07	2.52	4.53	4.17		Ciucia		5.48	12.52	8.32	7.08	9.19
7.16	9.37	3.51	5.32	4.50		Huiedin		4.59	12.20	7.54	6.39	8.37
8.07		5.05	6.24	—		Ghirbĕu		3.18	—	6.54	—	7.37
8.34	10.37	6.14	6.59	5.55	sos.	Cluș.	pl.	2.23	11.01	6.13	5.23	7.—
8.49	11.10	—	8.40	6.11	pl.		sos.		10.45	5.24	4.35	6.45
9.06	11 27	—	9.09	6.27		Apahida		—	—	5.02	4.14	6.27
10.12	12 30	—	10.40	7.27		Ghiriș		—	9.24	3.47	3.01	5.18
10.42	12.57	—	11.25	7.50		Cucerdea		—	8 54	3.06	2.25	4.43
11.01	1.09	—	11.49	—		Uióra		—	--	2.49	2.08	4.27
11.09	1.16	—	11.59	—		Vințul-de-sus		—	—	2.41	2.—	4.20
11.31	1.36	—	12.29	8.17		Aiud		—	8.23	2.17	1.38	3.59
11.48	1.54	—	12.55	8.33	sos.	Teiuș.	pl.	—	8.06	1.55	1.17	3.38
12.05	—	—	1.30	8.38	pl.		sos.	—	7.59	1 29	—	3.06
12.33	—	—	2.08	—		Crăciunel		—	—	12.55	—	2.40
12.47	—	—	2.27	9.09		Blaș		—	7.30	12.40	—	2.26
1.18	—	—	3.11	9.29		Micăsasa		—	7.09	12.01	—	1.54
1.34	—	—	3.31	9.42	sos.	Copșa-mică	pl.	—	6.56	11.41	—	1 35
2.13	—	—	3.46	9.44	pl.		sos.	—	6.54	11.14	—	1.01
2.32	—	—	4.08	9.59		Mediaș		—	6.41	10.55	—	12.45
3.04	—	—	4.45	10.22		Elisabetopole		—	6.20	10.21	—	12.16
3.40	—	—	5.27	10.51		Sighișóra		—	5.53	9.42	—	11.40
4.03	—	—	6.12	11.12		Hașfalĕu		—	5.33	9.13	—	11.17
5.34	—	—	7.59	12.26		Homorod		—	4.27	7.45	—	10.03
6.12	—	—	8.37	12.58		Ágostonfalva		-	3.53	7.02	—	9.25
6.41	—	—	9.07	1.15		Apața		Circulézä nnmai Vineri	3.37	6.36	—	9.01
7.16	—	—	9.40	1.34		Feldioara			3.16	5.58	—	8.28
8.—	Tren acceler.	—	10.25	2.09	sos.	Brașov	pl.		2.45	5.08	—	7.48
—	11.—	—	—	2.19	pl.		sos.	7.01	2.18	—	—	—
—	12.26	—	—	3.01		Timiș		6.39	1.42	—	—	—
—	1.11	—	—	3.31		Predeal		5.11	1.12	—	—	—
—	8.30	—	—	9.30	sos.	Bucuresci	pl.	—	3.58	—	—	—

Budapesta—Arad—Teiuș

	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne				Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren micst	Tren de persóne
—	—	10.—	8.05	—	pl.	Viena	sos.	6.20	7 20	—	—	—
—	—	8.05	1.55	10.—		Budapesta		7.20	1.10	6.10	—	—
—	—	10.56	3.49	1.—		Szolnok		4.14	11.19	2.49	—	—
—	—	3.55	6.52	6.05	sos.	Arad	pl.	11.20	8.18	9.35	—	-
—	2.30	4.30	7.02	6.30	pl.		sos.	10.50	8.08	8.55	6.54	—
—	2.44	4.42	—	6.41		Glogovaț		10.38	—	8.43	6.41	—
—	3.14	5.04	—	7.01		Gyorok		10.14	—	8 18	6.12	—
—	3.31	5.15	—	7.12		Pauliș		10.—	—	8.05	5.56	—
—	3.58	5.33	7.46	7.28		Radna-Lipova		9.46	7.29	7.52	5.40	—
—	4.30	5.57	—	7.51		Conop		9.15	—	7.22	5.02	—
—	4.50	6.13	—	8.07		Bêrzava		8.57	—	7.05	4.44	—
—	5.40	6.58	8.48	8.47		Soborșin		8.15	6,34	6.25	3.35	—
—	—	7.27	9.07	9.16		Zam		7.41	6 08	5.50	—	—
—	—	7.53	—	9.42		Gurasada		7.16	—	5.23	—	—
—	—	8.08	9.31	9.58		Ilia		7.06	5.45	5.13	—	—
—	—	8.26	—	10.16		Branicica		6.43	—	4.49	--	—
—	—	8.52	9.57	10.42		Deva		6.20	5.19	4.25	10.52	—
—	—	9.06	10.18	11.11		Simeria (Piski)		6.05	5 07	4.10	10.35	—
—	—	9.52	10.37	11.36		Orĕștia		5.19	4.39	3.31	9.51	—
—	—	10.16	—	11.57		Șibot		4.55	—	3.10	9.27	—
—	—	10.40	—	12.19		Vințul de jos		4.34	—	2.49	9.03	—
—	—	11.01	11.18	12.32		Alba-Iulia		4.17	3.57	2.28	8.47	—
—	—	11.30	11.40	1.05	sos.	Teiuș	pl.	3.43	3.33	2.—	8.11	—

Budapesta, gara de vest—Orșova—Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat				Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persón.
8.36 Vineri	11.—	9.05	9.35	4.—	pl.	Viena	sos.	5.50	—	7.20	6.45	6.35
1.30	8.30	2.30	7.—	10.40	pl.	Budapesta	sos.	6.45	10.25	2.10	1.25	9.05
6.39	5.31	8 02	5.49	8.14	sos.	Timișóra	pl.	9.25	—	9.01	7.50	4.10
6.47	—	8.10	7.15	3.10	pl.		sos.	8.09	7.14	8.55	7.42	—
—	—	10.29	10.32	—		Caransebeș		5.15	4.15	—	5.37	—
11.05	—	12.30	1.09	6 58		Băile Herculane		2.37	—	4.40	3.27	—
11.45	—	1.20	2.39	7.35		Verciorova		12.50	—	3.40	2.18	—
10.55	-	11.40	6.25	—		Bucuresci		11.25	—	7.—	5.50	—

Cucerdea—Oșorheiu—Reg. săs.

—	2.30	8.10	3.11	10.59	Cucerdea	7.45	2.36	8.31	12.42
—	3.19	8.51	3.52	11.40	Ludoș	7.07	1.58	7.43	11.54
—	5.12	10.27	5.26	1.14	Oșorheiu	5.34	12.25	5.50	9.54
—	5.40	10.42	5.36	—		—	9.20	5.04	9 35
—	7.14	12.16	7.14	—	Reghinul-săs.	—	7.54	3.30	8.05

Notă: Órele însemnate în stênga stațiunilor sunt a se ceti din sus în jos cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte.

Redactor prov. **Gavriil Hango.**

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

La numĕrul acesta se alătură ca suplement separat Nr. 2 din „Fóia Pedagogică“.

Nr. 7. Sibiiu, Sâmbătă, 18/30 Ianuariu 1897. **Anul XLV.**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
la „Tel. Rom.“ într'una cu suplementul „Fóia Pedagogică“ :
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl.. 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Repriviri.

IV.

(⁂) 3. Al treilea organ cuotidian al partidului național este „**Dreptatea**“.

Acest ḑiar 'și-a început cariera în 1 Ianuariu 1894, în ajunul procesului „Memorandului“.

Citĕm câteva alinii din programul lui.

„Lupta de justă apĕrare a vieței nóstre naționale periclitate a luat dimensiuni neașteptat de mari“.

„Nici când prigonirea a tot ce este românesc n'a înaintat așa mult ca și chiar acum“.

„Este deci lipsă de o luptă generală, unitară și resolută pe întréga linie“.

„Avênd în vedere acéstă situațiune și necesitatea înmulțirei mijlócelor de luptă a decis inteligința română din Bănat și părțile ungurene, edarea unui jurnal român în Timișóra, care sĕ lupte *alăturea* cu celelalte organe naționale pentru realisarea și validitarea aspirațiunilor și drepturilor nóstre naționale legitime“.

„Din mâna acestei inteligențe am primit conducerea foii „Dreptatea“, care astăḑi pentru întâia óră se presintă publicului român“.

„Basa activității va fi programul partidului național dela 1881, devisa nóstră: *„solidaritatea națională“*.

Programul l'a subscris directorul ḑiarului Dr. Corneliu Diaconovich și Dr. Valeriu Branisce ca redactor responsabil.

Întemeietorii au fost cei mai zeloși și cei mai soliḑi membrii ai inteligenței române din Bănat și din Ungaria, în frunte cu ilustra familie Mocsonyi.

Nici un interes personal n'a fost la mijloc, ci în ochii întemeietorilor a fost numai causa națională.

Lucrul s'a pornit cu însuflețire și s'au angajat la el puteri excelente, atât în redacțiune, cât și din afară.

Numai un loc era în patrie, căruia nu i-a convenit întemeiarea „Dreptății“ și acela era „Institutul tipografic“ din Sibiiu cu organul sĕu „Tribuna“, care atunci încă era proprietatea dlui Brote, pe care pe cum am cetit mai târḑiu în „Dreptatea“, chiar atunci îl părăsise dl Branisce, din motiv de nesubordinație față de dl Brote, care din Bucuresci pretindea sĕ publice în „Tribuna“, în numele redacțiunii, articoli scriși de el, în care se preamărea pe sine și-și justifica fuga de naintea judecății, ca un fapt de mare interes național. Și nu i convenia în Bucuresci grupului lui D. Sturdza — tot Brote-Slavici și alții de pe aici, — care ținea, că el este chemat sĕ conducă pe partidul național de aici, pentru-că cunoscênd caracterul elementelor grupate în giurul „Dreptății“ sciea a priori, că aceea nu se va degrada la rolul de organ de partid în România.

Fie din motive personale, fie din vanitate, fie din jalusie, fie din interes material, unul din acestea încă este de ajuns pentru ómenii și de altmintrea patimași și nervoși, cum erau cei ce porunceau la „Tribuna“, ca sĕ nu sufere alăturea cu sine pe alții, dar faptă este, că „Dreptatea“ dela ḑiua nascerei sale până la mórtea „Tribunei“ vechi a fost persecutată de „Tribuna“ și suspicionată cu duplicitate în politica națională.

Aceia, carii, când erau în gura morții alergau pe la Căpâlnaș ca sĕ róge pe „ilustra familie Mocsonyi, ca pe factorul cu vaḑa cea mai mare între români, gata totdéuna de a sprijiní întreprinderile naționale, ca sĕ le dee parale și „puternicul“ seu sprijin moral“ (Veḑi Raportul direcțiunei „Institutului tipografic“ cătră adunarea generală din 13 Aprile 1889), ca apoi după ce i-au exploatat, atât în străinĕtate, cât și în organul salvat de mórte numai cu ajutoriul lor material și moral, sĕ pornéscă contra lor o góną formală, ca sĕ-'i discrediteze naintea românilor. Aceia, carii când erau afară de murii cetății partidului național tămĕiau chiar și pe dl Babeș și pe soții lui: Brediceanu etc. numai ca sĕ se facă vrednici de societatea lor, ca după-ce aceia au avut naivitatea a primi întra muros calul troian, atât intra cât extra muros sĕ-i submineze și sĕ-i defaimeze până când disgustați au părăsit cetatea lăsându-i pe ei stăpâni; — ajunși odată stăpâni pe situațiune, cum erau când s'a înființat „Dreptatea“, în jurul căreia erau grupate tóte aceste persóne și aderenții lor, nu dau nimica pe „solidaritatea națională“ primită de ea drept devisă, ci cu atât mai vîrtos agitau contra noului organ pe carele din capul locului îl insinuau de organul „moderaților“ (înțelegênd pe moderații lui Iosif Gal) ér pe dd. Mocsonyi însinuându-i când de angajații magnaților magiari, când de kossuthisti.

Cu tóte acestea „Dreptatea“ 'și-a dat tótă silința ca sĕ mérgă alăturea cu „Tribuna“, ba câte odată o și întrecea în modul și mijlócele de apĕrare a causei naționale, ér la urmă ajunsese chiar ca ea sĕ iee în apĕrare pe Dr. Rațiu și soții întemnițați contra organului lor „Tribuna“.

A și fost tractată și din partea puterei întocmai ca „Tribuna“ și în scurt timp a avut și ea parte de o mulțime de procese de presă, și cel mai harnic redactor al ei, dl Branisce a devenit martir, judecat la doi ani temniță și amendă grea, ér succesorul lui, dl Candrea, când a vĕdut că-'i rĕu, a luat frunḑă 'n buză, și pe vama cucului o-a luat la sănĕtósa în România.

Are deci și ea la activul sĕu și martir și fugar întocmai ca „Tribuna“ și a plătit la amende grele încât ni-se pare, că s'a săturat de ele, și atât acestea cât póte și alte împregiurări o-au adus la starea ei redusă de astăḑi.

Publicul român, care a întimpinat apariținnea ei cu multă căldură, și suntem convinși, că mare parte și din acționarii ei, nici astăḑi, după o carieră a ei de trei ani, nu scie, că propriamente în ce scop s'a înființat „Dreptatea“?

Tótă lumea sciea și o scie și astăḑi, că în fruntea întemeietorilor ei stă dl Alexandru Mocsonyi.

Dl Alexandru Mocsonyi era un program în politica nóstră națională. Deci ori le convenea ori ba tinerilor redactori dela „Dreptatea“, carii nu se puteau emancipa de curentul înaugurat cu „Memorandul“ și cu amăgirea „Tribunei“ de „apropiata isbândă“ națională, și provocați de suspicionările „Tribunei“ și a unor foi din România, mereu protestau, că ei ar sta în serviciul dlui Mocsonyi, publicul totuși considera și consideră încă și astădi pe „Dreptatea“ de organul dlui Alexandru Mocsonyi.

Dl A. Mocsonyi a fost acela care a stilisat proiectul de conclus pentru conferența din 1892.

Acel proiect atât a fost de energic, încât comisiunea conferenței l'a primit cu maioritate de voturi, l'a primit în urmă și conferența cu adausul unicului cuvênt „imediat“ propus de dl Brote, relativ la presentarea Memorandului la Corónă.

Dl Mocsonyi ca un bărbat politic consumat a spus înainte d-lor Brote, Lucaciu, și soților lor, carii insistau pentru „imediata“ presentare a Memorandului, cari vor fi urmările acelui paș pripit, și anume: că nu este bine sĕ provocăm Coróna sĕ se identifice față cu noi cu șovinismul dela putere, că între împregiurările actuale nu vor fi admiși înaintea Corónei, că poporul nostru nici nu este în stare, nici nu voiesce, nici nu este interesul lui, ca sĕ tragă consecuențele naturale ale eventualei refusări, etc. etc.

Tóte acestea sĕ împlinise, și conferența avea deja scire oficială despre ele din raportul comitetului încredințat cu presentarea Memorandului.

Când după tóte acestea vin fruntașii inteligenței din Banat și Ungaria cu dl Al. Mocsonyi în frunte a constata necesitatea unui nou organ de publicitate cuotidian pentru apĕrarea causei naționale, și după desbateri seriόse îl și înființéză, tótă lumea trebuia sĕ créḑă, că se intenționéză punerea în lucrare a vederilor dlui Mocsonyi întru conducerea politicei naționale, inaugurarea unei ere nóuĕ în politica nóstră, mai resonabilă în privința modului și mijlócelor de apĕrare decât cea ce devasta atunci pe tóte terenele, și nime nu-și doria sĕ întemeieze și în Banat o a dóua „Tribună“ pentru-că cea din Sibiiu își făcea tréba cât de bine și în Bănat.

FOIȚA.

Documente pentru limbă și istorie.

(Urmare.)

Act

privitoriu la convocarea sinodului eparchial după originalul subscris cu mâna proprie a episcopului Dionisie Novacovici.

Dionisiu, cu mila lui Dumneḑeu pravoslavnic Episcop neunit Budii Mohaiului și Ardélului, Pravoslavnicilor creștini din păzitul dela Dumneḑeu tot scaunu Talmaciului, iubiți vóuĕ în Christos fii, darul vóuĕ și pace dela Domnul nostru Isus Christos sĕ vi se înmulțéscă, și dela smerenia nóstră Molitvă și blagoslovenia archieréscă.

Cu multă pĕrere de bine aud fiilor mei, că sfatul nostru părintesc vóuĕ dat păzindu-l afară din hotărîrile înălțatei Comisii în poruncile preaînălțatei Cesaro Crăești maicii nóstre dinastii întemeiate nici într'un feliu nu eșiți, și deschideți drum spre plinirea lipselor nóstre după putința cea mai de pe urmă. Intru care paza cea mai cu dédins poruncilor și căḑută bunilor supuși Preaînălțimei în ascultare, și de acuma înainte mai vêrtos, nici într'un chip sĕ rĕmâneți după datoria nóstră părintéscă. Érăși și érăși vĕ ḑic și vĕ sfătuesc, ca liniștea și dorința cea de obște pace înpreună cu binele nostru sĕ sporéscă. Neuitându-vĕ la sfaturi străine aducĕtóre de stricăciune și celor cari dau și celor cari iau. Nici luând pildă rea îndĕrătnicilor fapte, și sumeții altora prin care infragați îndelunga rĕbdare preaînălțatei stăpánii din câștigata mila cea multă lesne putem scădea la drépta urgie, și grohaznicia neascultătorilor pusa pedépsă și a ne închide drumu de tot a mai năzui la mila preaînălțimii ei blândețe și mila în lipsele și în nevoile nóstre, însĕ ascultători fiind și la nimica fără de porunca stăpânilor neînchiḑêndu-ne, ușa milii la înălțata Comisie totdéuna va fi deschisă, încât va fi cu putință a se îngădui cererilor nóstre celor plecate. Precum vedeți în tóte ḑilele că vi sĕ arată, ca nu numai partea cea mai multă a bisericilor li-s'au îngăduit, ci și întrarea cu totul este, ca sĕ vi se dea înapoi numai decât: încă după cererea vóstră cea de obște s'au milostivit a ne îngădui ḑiua de sobor în Aprilie în 12 a acestui an de tótă țéra aici în Sibiiu ca sĕ puteți jalbele și supĕrările vóstre cu căḑuta plecăciune pune înainte la care adunare de obște din tot Talmaciul nu mai mulți decât un preot și 2 mireni aleși cu ispravă și mărturie dela titori și dela ómeni pe numita mai sus ḑi aici la Sibiiu sĕ vĕ aflați întru care nădejde milii și darului celui de sĕvârșit, lăsêndu-vĕ blagoslovenia nóstră archieréscă vĕ trimitem pururea fiind de tot binele voitoriu, și ferbinte cătră Dumneḑeu rugătoriu.

In Sibiiu, Martie 1762.

(L. S.) *Dionisiu Novacovici* m. p.

Pe adresă:

Pravoslavnicilor creștini neuniți din păzitul dela Dumneḑeu tot scaunul Talmaciului, Iubiților vóuĕ în Christos fii cu de grab sĕ se dea.

Sĕ mérgă fără nici o zăbavă pe tot scaunul din sat în sat, sĕ se cetéscă și publicăluéscă subt glóbă archieréscă unde s'ar zăbovi.

(Va urma).

Scim că 'și-a păstrat independența materială și morală față de ori și-cine, precum și aceea, că nu admite amestecul străinilor, socotiți între acestia și pe Austria — în afacerile nóstre.

Dar' chiar pentru-că ține la aceste principii corecte, care difer în mod esențial de ale „Tribunei", trebuia sĕ înaugureze o direcțiune nóuă. tot opposițională, căci de politică oportunistă nu póte fi vorbă între raporturile actuale, dar' care ni-ar pune în posiție sĕ cunóștem nu numai ce nu este consult sĕ facem, ci și mai vîrtos ce și cum trebue sĕ facem după vederile dlui Mocsonyi, ca sĕ eșim odată din impasul în care ne-au băgat antagoniștii D Sale din 1892.

Până astădi nu ne-a luminat „Dreptatea" în astă privință.

Nime n'a sacrificat atâta pentru „solidaritatea națională" cât a sacrificat dl Al. Mocsonyi, însĕ nu toți cei ce o reclamă merită ca dl Mocsonyi sĕ stea de vorbă cu dînșii.

„Dreptatea" încă n'a dat de calea dréptă pe care ar fi chiămată sĕ pornéscă întru realisarea postulatelor partidului național, și precum o vedem pornită astădi, ne temem că nici nu o cércă.

Revista externă.

Politica de maghiarisare inaugurată de archi-șovinistul Tisza și propagată cu mult zel de toți urmașii sei, o politică care nu numai că a desconsiderat și continuă a desconsidera drepturile de natură politică a naționalităților, ce compun statul Ungar, dar' care s'a atins și de cele mai sfinte și delicate tesaure ale unui popor consciu de vitalitatea sa, de biserică și școlă, o acțiune pornită din o astfel de politică n'a putut sĕ producă decât cel mai pronunțat resens în inimile cu dragoste pentru avutul lor.

Reacțiunea e în pornire și ici-colo sĕ și manifestéză cu tótă puterea. În Croația s'a pornit un curent, care pretinde închiderea tuturor școlelor maghiare de pe teritorul croat. În fruntea acestui curent reacționar s'a pus Dr. Rasits Ivan, președintele partidului Starcevits. Într'o adunare provincială Dr. Rasits a pretins cassarea tuturor scólelor maghiare, fiind-că aceste nu corespund spiritului legilor școlare din Croația. Scopul acestor școle este de a înstrăina copíi croați de părinții lor și astfel a înmulțí în Croația numĕrul dușmanilor interni. Proiectul lui Rasits a aflat un víu rĕsunet în tótă țéra și presa radicală debarcă în articlii vehemenți contra Ungariei și cu deosebire în contra politicei nefaste de maghiarisare. În Croația nu e loc pentru oficiali străini, cărțile de școlă unguresci falsifică istoria croată. spunĕnd elevilor, că Ungaria e patria lor adevĕrată și că Croații n'au patria lor proprie. Din punct de vedere pedagogic, școla maghiară în Croația e o anomalie, un monstru pedagogic, o satiră a principiilor pedagogice profesate de Comenski, Pestalozzi și alți apostoli ai învĕțămêntului.

Acesta e tonul pressei din Croația.

⁂

Cestiunea, care forméză obiectul dilei în tótă presa européră e călĕtoria ministrului de externe Muraviev și deosebitele combinațiuni asupra însemnătății aceleia. Ministrul autocratului domnitoriu dela Nord va visita prima dată pe președintele statului republican și încă la dorința expresă a stăpânului seu. Faptul, că Țarul nu se mulțumesce cu existența unui raport intim cu republica, ci caută la tótă ocasiunea a-l și manifesta demonstrativ acesta în fața Europei, a adus în nedumerire pe toți diplomații. Curiositatea e cu atât mai mare, cu cát Muraviev e nou în postul seu de ministru al unei mari puteri, ér activitatea lui e o pagină curată, care are sĕ fie umplută. În Paris obiectul principal al discuției îl va forma cestiunea orientală. Împrejurarea că Muraviev la reîntórcerea sa se va opri și în Berlin, face ca sĕ dispară presupunerile, ce căutau a afla în visita lui la Paris. Unele diare, cari au pretensiunea de a fi inițiate în secretele diplomației spun, că nici Viena nu va fi ocolită de Muraviev, din ce ar resulta o acțiune comună a tuturor puterilor europene în cestiunea orientală. Dacă Muraviev într'adevĕr va cerceta capitala monarchiei nóstre, acolo se va întâlní cu un vechiu prieten al sĕu. Acesta e însuși contele Goluchovski. Ambii au făcut școla politică în Paris, și acum se întâlnesc ca ministrii de externe a lor dóuĕ monarchii. Frumósă revedere!

⁂

Unele foi germâne au vestit, că Rusia ar fi recunoscut încorporarea Bosniei și Herțegoviniei la Austria. Fața cu scirea acésta vine organul oficios al ministrului de externe „Le Nord" și declară, că vestea adusă de foile germâne e curat o fantasmă. Rusia nu va trece nici-când peste hotărîrile contractului dela Berlin, pe basa căruia Austro-Ungaria are sĕ administréze numai Bosnia și Herțegovina până la un anumit timp.

Dor de libertate.

Abia este țéră în Europa, unde libertățile cetățenilor și preste tot instituțiunile constituționale, cari forméză temelia unui stat de drept și modern, sĕ fie mai brusc și mai cu cinism lovite în fața și călcate, ca și în patria nóstră. Alegerile ultime pentru parlamentul țĕrei sunt o próspĕtă dovadă pentru acésta afirmațiune. Cetățénul, carele cu sângele și averea sa susține întreg organismul statului, este cu dile înainte de alegere închis și dus între baionete la urnă, ca sĕ-'și exercite unul dintre cele mai cardinale drepturi cetățenești, și vai de pielea lui, de nu votéză cu stăpânirea. Dar nu numai țĕranul simplu și nepriceput este tractat așa, ci ómeni cu înaltă posiție în organismul țĕrei, canonici, cari au încăruntit în servicii prestate bisericei și patriei, sunt simplaminte, pe basa principiului *„sic volo sic iubeo"* eschiși dintre candidații de deputați, ér ca sĕ rĕmână urmă la protocol, simuléză actualii stăpânitori ridicului pretext „că candidaul este necunoscut",

Alegĕtorii vĕd și recunosc nedreptatea, dar nu îndrăsnesc a protesta, căci sulița geandarmului e la cóste. Mai ales ultimele alegeri au costat numeróse vieți de om.

O adevĕrată spaimă au devenit așa poreclitii „păzitorii liniștei" pentru locuitorii țĕrii nóstre. Casurile dela Feldru, Mehadica etc. ne sunt încă în vie memorie; ér casul dela Anina este de tot próspĕt și actual. Bieții muncitori dela minele și fabricile „Societății căilor ferate" sunt nemulțumiți cu dispositiunile statului pentru fondul de pensiuni și într'un mod mai agitat cer sanarea nedreptății, ce cred, că li se face. 40 de ani de servițiu le sunt prea mulți. Fețele palide și organismul sdruncinat al lor este o vie dovadă, că munca de băieși în aerul stricat al ocnelor suterane este grozavă. Dece și dóuĕdeci de ani sunt pentru cei mai mulți nesuportabili, dar apoi 40. Glasul nefericiților însĕ sună în pustie; nemulțumirea îi duce la grevă și sgomot.

Mila de sĕrac nu impune, umanismul e în vîrful baionetei si în glonțul puscilor, cari se descarcă fără milă în céta nefericiților. Aceștia cad la pămênt cu decile, lăsând numeroși copii flămândi și goli, fără adăpost și orfani.

Se făcură ele greve și în alte locuri, alte țeri. In Hamburg d. e. ține greva lucrătorilor de mai multe sĕptĕmâni. Nu s'a luat însĕ viéța nici barem la un singur om, necum la vr'o 20. Ca la noi, nicăiri.

Noi românii am arĕtat de mult starea abnormală din patrie, am infierat în special volniciile și brutalitățile gendarmilor; dar de câte-ori ne-au scăpat din pénă termini mai aspri, ne am pomenit naintea pușcăriei. Ni s'a dis, că agităm contra statului, contra națiunii etc.

Astădi avem satisfacțiunea a vedé, că mulți magiari au ajuns la aceleași convingeri. Dilnic avem ocasiune a cetí, cum foile magiare declară patria nóstră un „Polizeistaat", în care nu mai poți ajunge la nimic. La noi s'a lățit și generalisat politica de centralisare, dorul de amestec în tóte, séu așa numita furie de stăpânire, pe care *Mirabeau* o numeșce cea mai tristă bólă a statelor moderne. Cine nu-'i cu stăpânirea este suprimat. Astfel nu numai naționalitățile nemagiare, ci chiar și opposițiile magiare sunt împinse la pasivitate.

Situațiunea-'i tristă. Fisignomia patriei nóstre se póte caracterisa potrivit cu cuvintele lui Bolintineanu:

„Lipseșce libertatea
Și totul e 'ntristat.

„Budapesti Hirlap" dela 23 Ianuarie exclamă, că așa nu mai póte merge. Rĕul trebue sanat. Calea libertății, pentru care s'au însuflețit „nemuritorii antecesori", trebue reapucată. Condițiunea progresului și a unei fericite desvoltări: *libertatea* trebue dusă la biruință. Dar sĕ citām: „Fără libertate nu póte sĕ existe o adevĕrată înaintare. Polizeistaatul póte asigura liniștea și gustarea bunurilor pămêntene, dar' nici-când nu va puté ridica statul acolo, de unde cade lumina adevĕratei măriri".

Așa este! Subscriem cu amêndóue mânile; căci acésta este una din principalele nóstre pretensiuni: *Sĕ ni-se dee libertate a ne desvólta pe basa înăscutelor nóstre însușiri, talente și puteri în direcțiunea, care forméză resultanta tradițiunilor și drepturilor nóstre de ómeni, cetățeni și Români.*

Dar' guvernul stăpânitor nu numai că nu ne dă sucursul seu, ci ne impedecă chiar în dorul nostru spre înaintare, spre libertate, privind în ori ce paș de progres românesc un pericol pentru patrie, care — slavă Domnului a trăit deja un period de o miie de ani, fără ca sĕ se pótă arĕta un singur cas de infidelitate română.

Românul a fost totdéuna un scut puternic al țerei, oferindu-'și când au cerut iuteresele ei, viéța pentru patrie.

N'a fost bătĕlie pentru apĕrarea patriei, în care Românii sĕ nu fi avut rolul cuvenit și reclamat de datorințele cetățenești; ba adese-ori au ajuns armele țerei nóstre în mâna unui Român la cea mai înaltă glorie. Chiar în vinele celui mai mărit și drept rege ungar a curs sânge românesc.

Décă deci Milleniul a aflat aici diferite invidualități etnice — naționalitățile, — ce motiv, ce basă justificată póte avé tendența guvernului și a întregei societăți maghiare de a ataca naționalitățile și de a impedeca progresul lor pe tótă linia? Pentru-ce nu voesc a înțelege millenara admonițiune a celor-ce *„dexteram dantes"* s'au înțeles a trăí împreună frățește? Pentru-ce desconsideră cuvintele primului Rege Ștefan, care a întemeiat acéstă țéră pe adevĕrul cuprins în cuvintele *„Regnum uniusque linquae imbecille et fragile est?"*

Pentru ce nutresc continuu zizania între cetățeni prin fantasma statului unitar maghiar? Pentru-ce se opun liberei desvoltări a naționalităților, cuprinse de curentul sentimentelor naționale, cari mereu primesc aliment din spiritul timpului, ce nu se póte stavilí? De ce din experințele deja făcute pentru desființarea nóstră nu trag consecuențele cuvenite?

Cercat'au dór' Maghiarii întărirea pe contul nostru a elementului sĕcuesc din Ardeal; și adi sunt Sĕcuii copiii desmierdați ai țerii, în hatârul cărora se face totul. Cu tóte aceste emigrarea lor în România nu se póte oprí. Adese-ori am avut ocasiune a audí din gură de Sĕcui dicêndu-se: „Nu-'i dle, viéță, ca în Mulduua".

Cercat'au înființarea de scóle de stat în comune, unde Românii aveau instrucțiune bună. Ani de dile s'au susținut cu spese mari scólele de stat, de pe Valea-Someșului, dar au rĕmas góle, fără nici un elev, căci țĕranul român preferă a nu scii nici o carte decât numai carte străină. Astfel acele școle la urmă au trebuit sĕ se închidă.

Dar nu numai în ținuturi singuratice s'a constatat acésta, ci din ultimele rapórte ale ministeriului de culte și instrucțiune publică reesă împrejurarea, că sumele de bani cheltuite pentru învĕțămêntul magiar în ținuturile locuite de naționalități nici pe departe nu consună cu resultatele obținute.

Cercat au sĕ ne rărésca rêndurile prin colonisări, dar și despre aceste scriéu foile magiare mai deunădi, că nu prea succed, ér resultatul colonisărilor de Ciangăi este general cunoscut.

Mulți din ei ș'au blăstĕmat ceasul, în care au părăsit „vesela grădină" Bucovina, și care la reîntórcere ér i-a primit în brațele-i ospitale.

Ce alaiu nu s'a fost aranjat la aducerea Ciangăilor! Imi aduc bine aminte. Eram școlariu în un oraș săsesc. Intr'o di se lățesce vestea, că: „Vin Ciangăii din Bucovina". Mica colonie ungurésca le-a eșit înainte cu pompă și musică. Inspectorul școlar le a ținut un discurs avêntat, ce s'a continuat cu sunetele lui „Rákoczi induló". La fine a dat inspectorul mâna cu conducĕtoriul Ciangailor, plecați din satul: „Nefeleits", poftindu-l sĕ comande țiganilor un cântec de bunăvenire. Inceput au bietul țigan valahisat „Kék ne felejts", dar n'a fost bine; început-au un csárdás, n'a fost bine, început-au altul, nici așa. Ei! țigane, ascultă, sĕ-ți fluer! Ciangăul flueră; urechia artistică a țiganului îi prinde melodia și din córdele vióreі sale, acompaniate de celelalte instrumente ale capelei eș accentele unei „învêrtite" românesci, cum numai prin Bucovina poți audi. Asta-i vedi, melodia, ce-mi place! Bĕtrânul Ciangău, îmbrăcat în un suman bucovinesc cu sărad și ciucuri, pocneșce din degete, cei mai tineri îl urméză și se improviséză în mijlocul șoselei un dans, însoțit de chiuturi, ca:

„A kemencze nem cuptor
„És a kender nem fuior! Hop!"

Bieții Ciangăi credéu, c'au ajuns în pămêntul Canaanului, unde curge lapte și miere, dar abia au ajuns pe la Deva și în alte părți, și nu preste mult timp nu le-au mai venit nici sĕ fluere, necum sĕ jóce, ba cei mai mulți, ș'au recules catrafusele și s'au cam mai reîntors pe plaiurile cunoscute ale Bucovinei.

Trecem preste atacurile dilnice la adresa autonomiei bisericilor, a scólelor, a reuniunilor române, etc. etc., tóte menite a suprima ori-ce avênt de caracter românesc.

Unde rĕmâne acum datorința guvernului de-a ocroti interesele naționalităților, cari forméză partea preponderată a țĕrei? Unde rĕmâne obligămêntul legilor de a le face și susținea scóle pentru diferitele lor trebuințe? etc. Dar apoi, că nici libertatea deschiderii de scóle pe cheltuéla lor nu li se permite, ba și cele esistente sunt un ghimpe în ochii celor dela cârmă?

De ce nu reclamă compatrioții jurnalisti magiari și în contra acestor abusuri de puterea statului? De ce nu se simt obligați a ne apĕra și pe noi și a pregăti terenul pentru justele și naturalele nóstre pretensiuni?

Principiul cuprins în pasagiul reprodus mai sus din „Budapesti Hirláp" este frumos și just, dar pentru-ce nu rĕmân domnii dela numita fóie consecuenți în susținerea lui? De ce nu-l aplică și la noi și în general față de toți fiii patriei, pe care toți de opotrivă o iubesc, și a cărei înflorire cu toții doresc a o promova?

Și naționalitățile nu cer alta decât sĕ li-se garanteze prima condițiune de desvoltare și progres: libertatea; și ele nu doresc, decât sĕ-și pótă desvolta liber bunurile, ce fórmézá criteriile caracteristice ale individualității lor etnice?

Dar una este mĕsura, cu care compatrioții magiari i-și mĕsóră lor și alta, pe care o aplică față de naționalități și în special față de români.

Ei sunt darnici în libertăți, când se presintă în fața Europei; atunci se lovesc în piept și exclamă, că nici légănul vieții constituționale, Anglia, nu-i țéră mai liberală, ca Ungaria, dar apoi la noi acasă, când le cerem, se fac ureche surdă, séu, dacă le pretindem libertățile cuvenite mai cu energie, ne înfundă în pușcărie. Curat vorba lui Eminescu:

> *„Darnici când nu vreai nici una*
> *Și sgârciți, dacă le cei“.*

Asemenea purcedere este departe de cavalerismul mult bucinat în lumea mare. Este ușor a fi cavaler, când trăești din sudórea a 16 milióne de ómeni, încassând dela toți dări grele și folosindu-le exclusiv pentru interesele unei singure rasse de vr'o 6 milióne.

Dar unde rĕmâne echitatea, căci puținele mii de ajutor, cu cari scot naționalităților ochii nu numĕră și nu se pot compara nici barem cu sumele enorme, ce se folosesc și varsă pentru susținerea numai a teatrelor din Budapesta.

Compatrioții magiari folosesc tóte mijlócele, când e vorba de progresul lor exclusiv; ér când își vĕd atacat vr'un interes special al lor, pun totul în mișcare, amenință cer și pămênt, pe Austria, până și dinastia nu rĕmâne uneori cruțată. Lor tóte le sunt permise, ér nóuĕ nimic.

Asta nu-'i egalitate, nici ecuitate, ci sémĕnă cu însușirea grecilor, pe care Bolintineanu o fixézá în versurile:

> *„Colo se plânge grecul sub jugul otoman;*
> *„Dar plânge libertatea, visând a fi tiran.*

Deca.

Din parlamentul magiar.

Ședința dela 25 Ianuariu n. 1897.

Rolul principal în acéstă ședință l'a avut fără îndoélă ministru-președinte br. Bánffy Dezső, din incidentul epistolei lui Blaskovics adresată lui Molnár, și cetită în parte de Ex. Sa în ședința camerei din Joia penultimă, fără a fi autorisat la acésta și la care a ajuns pe cale necorectă.

Acéstă procedură a dlui ministru președinte br. Bánffy, deputatul Ivánka Oszkár o caracteriséză simplu de: *porcie*, pentru care expresiune a fost și îndrumat la ordine din partea presidiului.

Decurgerea acestei ședințe privitóre la epistola din cestiune în este esență cunoscută cetitorilor nostri din primul din numĕrul trecut al diarului nostru, de acea nici nu ne mai ocupăm la locul acesta cu ea.

Trecêndu-se la ordinea dilei, la continuarea desbaterei asupra proiectului de budget pro 1897, la posiția: ajutorarea honvedilor, *Ilyés Páilnt* cere lărgirea ori edificarea unui al doilea asil pentru honvedi, ér *Kossuth* regularea pensionării acelora. Posiția se primesce, cererile nu.

După pausă, la pertractarea posiției ministrului pe lângă persóna Maiestății Sale, *Pichler Győző* cere depărtarea vulturului cu dóue capete de pe palatul acestuia din Viena și înlocuirea lui cu insigniile maghiare.

Casa primesce posiția, ér cererea se va încredința spre executare zidariului la renovarea palatului. Acésta a pus în perspectivă br. Bánffy, ferindu-se a da cestiunii un caracter de drept public.

Ședința s'a terminat 1$^3/_4$ p. m.

Din România.

La 14 a. l. c. Maj. Sa Regele Carol și A. S. reg. principele moșteniter de tron Ferdinand au asistat la o conferență a d-lui general Candiano-Popescu despre înființarea cavaleriei în România.

*

La 13 c. v. s'au deschis și copurile legiuitóre române.

Intre altele în acésta ședință d-l prim ministru P. S. Aurelian a depus un proiect de lege pentru înființarea unei casse rurale.

In ședința a dóua dl Scorțescu interpeléză pe ministrul lucrărilor publice, că adeverat e ceea ce dic diarele, că un banchet ce l'a dat acasă, a fost plătit din fondurile căilor ferate?

Respunsul se va da în ședința din diua următóre.

In ședința dela 14 a l. c. d. Politimos depune la biroul camerei un proiect de lege, din inițiativa parlamentului, după care deputatul și senatorii nu mai pot îndeplini și altă funcțiune.

*

Dl P. S. Aurelian președintele consiliul de miniștri a întocmit un proect de lege pentru înființarea unei societăți naționale agricole și a unor comiții agricole.

Societatea va avea un numĕr de 100 de membri activi dintre care 60 români s'au naturalizați români și 40 străini locuind în România, 200 de membri corespondenți din cari 120 din țară și 80 din străinătate. Societatea are de scop de a se ocupa cu marile chestiuni privitóre la agricultură. Ea va fi consultată ori de câte-ori ministrul agriculturei va crede de cuviință. Biuroul va fi ales pe un period de 30 ani și se va compune din 1 președinte, 2 vice președinți, un secretar-general și 2 secretari.

*

Duminecă la óra 2 s'au întrunit în amfiteatrul Liceului „Sfântul Sava“ un numĕr de peste 60 profesori, atât din capitală cât și din județe.

D. Dumitrescu, directorul Liceului Sântul Sava, deschidênd întrunirea rógă adunarea sĕ proclame de președinte pe dl Bonifaciu Florescu, care este unul din inițiatorii acestei întruniri. — Adunarea primesce cu aplause propunerea.

D. Bonifaciu, mulțămesce adunării de acéstă dinstincție, arată că scopul pentru care s'a întrunit este regulamentul din legea făcută de fostul ministru al cultelor dl Poni, regulament, care așa cum este redactat este în imposibilitate de a se putea aplica.

In acéstă privință d-sa declară categoric, că în ceea ce-'l privesce a trecut peste regulament și nu crede ca sĕ existe un profesor în întrégа țéră care sĕ-'l fi putut aplica.

Terminând propune sĕ se numească o comisiune care sĕ redacteze un memoriu, și în urmă sĕ-'l înainteze ministrului de culte precum și la toate liceele și gimnasiile din țéră spre a fi acoperit de iscălituri.

D. Gheorghian, discutând în fond regulamentul dlui Poni, arată că aprópe în întregime este cât se póte de rĕu.

D. Mirescu e de părere ca în memoriul care se va face sĕ se stabiléscă un fond la fie care liceu, pentru a veni în ajutoriul elevilor sĕraci, deóre-ce se scie, că majoritatea sunt sĕraci și sunt expuși a-și perde de multe ori studiile din causa, că nu are cu ce sĕ se întreține.

D. Săveanu, este de părere, ca într'un timp cât se póte mai scurt sĕ se ceară ministrului ca și el la rêndul lui sĕ ceară corpurilor legiuitóre revocarea regulamentului deóre-ce e imposibil.

Procedându se la alegerea comisiunei se proclamă: Bonifaciu Florescu, Mihai Bravul, Mirescu profesor la Liceul Lazar, Gheorghian la Sântul Sava, P. Mateiu la Cantemir și Crasan profesor la școla de comerciu.

Comisiunea acéstă va redacta memoriul și-l va înainta ministrului pe diua de 20 Ianuarie.

*

Domnii Tache Ionescu și Nicolae Filipescu, conservatori, sunt aleși deputați pentru cameră, cel dintêiu la Caracal ér cestalalt la Galați.

Noutăți.

Logodnă. Ana Bratilescu și Ioan Druhora fidanțați. Boița, Baica, în 7 Ianuariu v. 1897. Sĕ fie într'un ceas cu noroc!

* * *

† Dr. Ioan Bozocénu. După-cum ni-se împărtășesce, scrie „Gaz. Tr.“, Joi 16 Ian, v. la 3$^1/_2$ óre diminéța, a rĕposat în Vălcele profesorul dela școlele medii române din loc, *Dr. Ioan Bozoceanu*, în etate de 50 ani și în anul al 23-lea al serviciului sĕu profesoral. Rĕposatul, unul din cei mai dintiși membri ai corpului profesoral dela școlele medii române din Brașov, de nascere din Vălcele, a cercetat gimnasiul român din loc și apoi ajutat de societatea „Transilvană“ din Bucuresci, și-a făcut studiile superióre la universitatea din Paris și la cea din Bruxela, unde s'a specialisat în sciințele matematice. La universitatea din Bruxela a luat dênsul cu distincțiune doctoratul în aceste sciințe și apoi terminêndu-și studiile, s'a stabilit ca profesor de Matematică și Fisică la școla reală și la cea comercială din loc. Bozoceanu și a îndeplinit totdéuna cu devotament chiemarea sa de profesor și afară de aceea a luat parte activă la viéța socială a Românilor brașoveni, funcționând ca membru în comitetele câtor-va din Reuniunile nóstre din loc. Așa, dênsul a funcționat mai mulți ani ca secretar al comitetului Reuniunei de cântări, al comitetului Reuniunei pentru sprijinirea meseriașilor români etc. Atins de o bólă de nervi, dênsul se vĕdu silit a se retrage în concediu dela începutul anului acestuia școlar și mórtea sa a fost cu atât mai neașteptată, căci până dilele trecute dênsul se afla relativ destul de bine, petrecêndu-și timpul concediului aici în Brașov. Dintr'odată însă bóla sa se agravă, și fratele dênsului, d-l farmacist Al. Bozocénu din Bucuresci, vĕdênd starea bolnavului, dispune ca sĕ fie transportat la casa părintéscă în Vĕlcele, de-óre-ce profesorul Bozocénu n'a fost familist. Aici își află regretatul profesor sfirșitul sĕu, làsând în grea jale pe bĕtrâna sa mamă, pe frații și surorile sale. — Ne asociăm și noi la durerea, ce o simt rudeniile sale, colegii și școlarii sĕi. Dumnedeu sĕ'l odihnéscă în pace!

Din partea corpului profesoral dela școlele medii și superióre gr. or. române din Brașov primim următoriul anunț funebral:

Corpul profesoral dela școlele medii și superióre gr.-or. române din Brașov aduce cu inima întristată de durere la cunoscința tuturor amicilor, colegilor și cunoscuților, că distinsul sĕu membru

Dr. Ioan Bozoceanu,

profesor ordinar definitiv la școla reală gr.-or. română din Brașov

s'a mutat la cele eterne în 16 Ianuariu v. 1897 la órele 3 și $^1/_2$ diminéța, în etate de 50 ani, în anul al 23 lea de serviciu, împlinit cu o rară abnegațiune și mare zel la institutul nostru.

Rĕmășițele pămêntești ale iubitului nostru coleg se vor depune la eternă odichnă Sâmbătă în 18 l. c. in cimiterul din comuna Vălcele (Előpatak).

Serviciul funebral se va ține tot acolo în diua numită la 12 óre din di.

Fie i țĕrîna ușóră și amintirea lui în veci neuitată!

Brașov, în 16 Ianuariu v. 1896.

Corpul profesoral dela școlele medii
și superióre gr. or. române.

* * *

Necrolog. Parochul Nadesiei române Gavriil Mateiu ca tată, Agneta Cotta vĕduva Mateiu ca soțiă; Margareta și Otilia ca fice; parochul Ripei înf. Vasiliu și familia sa; Ioan, Danilă și Lina cu soțiul Ioan Stanila ca frați; Anton Cotta și soția Fira ca socrii; Maria Cotta și Carolina Moisin n. Cotta ca cumnate, cu inimă frântă de durere aduc la cunoscință tuturor consîngenilor, amicilor și cunoscuților, cumcă scumpul lor fiu, soțiu, tată, frate, ginere și cumnat, parochul greco. oriental din Restoșnia-Poleți *Zacharie Mateiu*, după un servițiu preotesc de 13 ani, purtat cu mare zel și activitate rară, în anul al 42-lea al vieții și al 13 lea an al fericitei căsătorii, la 27 l. c. diminéța la 4 óre, în urma unui morb greu și acut și-a dat nobilul sĕu suflet în mâna creatorului.

Inmormêntarea osemintelor i se va întempla la 29 l. c. la 1 óre p. m. în Cimiterul din Poleti. Fiei țierina ușóră și amintirea eternă!

* * *

Lueger primar al Vienei. Décă sunt adevĕrate cele mai nóue sciri ce sosesc din Viena, vice-primarul Lueger, renumitul bărbat de stat al Austriei, va deveni în curênd primar al Vienei. Primarul actual Strobach se dice, că va demisiona în curênd, deóre-ce nu póte sĕ învingă greutățile situațiunii și după tóte probalitățile, pe scaunul de primar al metropoliei austriace se va urca Dr. Lueger.

* * *

Ciuma. Ministrul de comerciu a lansat un circular cătră direcția tuturor căilor ferate, tuturor întreprinderilor de navigație, direcțiilor de postă și telegraf, în obiectul împedecării importului bólelor epidemice ciuma și cholera, ce graséză prin Asia.

* * *

Anarchisti în Fiume. Poliția din Fiume a dat dilele aceste peste o bandă de anarchiști constătătóre din unspredece persóne. S'au găsit la ei mai multe acte compromițĕtóre și s'a constatat, că stau în legătură cu anarchiștii din Italia. Autoritățile au dispus sĕ fie escortați la granița Italiei.

* * *

Primejdie în o biserică din China. În China e obiceiul de a se ținé tot felul de petreceri și producții teatrale în biserică (pagoda). Dilele trecute s'a ținut o producție teatrală în pagoda din orașul Kwontew, în presența unui public inmens. În pausă a exploadat o lampă. Incidentul acésta a băgat spaimă oribilă în public. Toți au rupt o spre uși sĕ scape de primejdie. S'a făcut un tumult gróznic. Ómenii se călcau unul pe altul în picióre. În imbulzala teribilă s'au prăpădit trei sute persóne dintre privitori și treideci-și-șése teatraliști.

* * *

Pedépsă oribilă. Din Alexandria sosesce pe calea Agenției Havas o scire înfiorătóre. In Egypetul de sus s'a întêmplat, că o companie de jandarmi sub conducerea unui ofițer a luat la gónă opt pungași. Cei persecutați s'au refugiat într'o casă părăsită. Jandarmii n'au putut pĕtrunde în lăuntru și la porunca ofițerului lor au aprins casa. Cei opt nefericiți au erupt în strigăte de grózá, dar n'au fost lăşați liber. Toți opt au cădut jertfă flacărilor mistuitóre.

* * *

Barbir fără briciu. Un episod comic a avut loc dilele trecute la gara din Metz. Un pasager bogat voia sĕ întrebuințeze cele 35 minute de așteptare, spre a se rade. A trimis degrabă o trăsură după un barbir. In câteva minute a și sosit barbierul și s'a apucat de lucru, cu nădejde într'un frumos onorariu. Când fu gata cu săpunitul, băgă mâna în buzunar după briciu, — și briciul ca'n palmă. Căută în ruptul capului, și în sfîrșit, află că în graba mare și-a uitat briciul acasă. Pasagerul începu sĕ înjure de nĕcaz, publicul a erupt în ris. Deodată sună clopotul de plecare; apă nu era la îndemână, și pasagerul, plin de săpun cum era a tulit-o în vagon, ér barbierul a remas plângênd după frumosul onorar.

Corespondență particulară
a „Telegrafului Român“.

De pe Murĕș, la 27 Ianuariu st. n. 1897.

Spectabile Domnule Redactor!

Susținerea naționalității nóstre prin timpurile viforóse ce preste noi au trecut, se atribue cu drept cuvênt Sântei biserici. — Și dacă vre-un popor din lume e dator cu recunoscința preoțimii sale — ca purtători și propagatori de cultură, — atunci poporul românesc, de sigur e dator preoțimii sale cu adevĕrată recunoscintă. —

Abnegațiunea a fost și este devisa preoțimii nóstre. Legată de popor, acéstă preoțime sufere cu poporul, trăesce cu el și móre părăsindu-'l în speranța unor vremi mai bune și mai fericitóre.

Aceste gânduri îmi treceau prin minte după-ce asistasem la celebrarea s. liturgii în o bisericuță frumósă zidită de curênd în Sân-Jacobul de Murĕș.

Sub decursul sântei liturgii am audit pomenindu-se numele unei femei vrednice —

rĕposată nu de mult, — carea a contribuit cu obolul sĕu, la edificarea acestei sânte biserici. Acest nume era: Anastasia (Şandor).

Am întrebat — după îndeplinirea jertfei lirurgice — pe parochul Sânjacobului de Murĕş, On. D. Vasile Orăşân, că încat a contribuit acea femeie exemplară la edificarea bisoricei sale, şi dênsul mi-a descris cum a mers însuşi la dênsa, şi spunêndu-'i starea miseră a comunei sale bisericesci, s'a înduioşat acel suflet creştinesc până la lacrimi şi a promis şi dat un sfert de plută gratis, numai ca nisuinţele bravului paroch sĕ nu rĕmână zadarnice şi astfel sĕ pótă edifica în comuna sa templu măreţ, — vrednic de maiestatea infinită a lui Dumnezeu. —

.... Şi ascultând pe acest preot vrednic cu câte jertfe a trebuit sĕ ridice acest lăcaş, am ḑis în sufletul meu: „Dómne! Nu póte perí un popor care are aşa preoţi devotaţi casei Tale şi poporului Tĕu!“

Nu mi se va lua, sper, în nume de rĕu, Spectabile Domnule Redactor, dacă voiu enumera pe scurt, fórte pe scurt, meritele acestui neobosit păstor sufletesc, pentru că cei buni şi capabili de jertfe sĕ-'l ia de exemplu pe acest preot, ér' On. D. Vasilie Orăsan, sĕ-'şi afle barem o mică recompensă prin aceea, că faptele şi jertfele sale sunt cunoscute şi apreţiate de cei ce le cunosc în tótă întregitatea lor. —

În Sânjacobul de Murĕş abia sunt 70 familii gr.-or. — ómeni sĕraci şi loviţi de tóte neajunsurile vieţii. Când acest preot a întrat în funcţiune o biserică aprópe în ruine servia de casă lui Dumneḑeu cel prea înalt. Şcóla lipsia cu desĕvêrşire — ţinêndu-se prelecţiunile cu pruncii prin câte-o casă miserabilă închiriată spre acest scop. Case parochiale vechi şi dărăpănate, şi altceva nimic ca intern. —

Apoi o porţiune canonică împărţită cu greco catolicii, şi fără de a se putea sci definitiv ce era a bisericei gr.-or. şi ce a celei gr.-cat.

Aḑi faţa acestei comune e schimbată cu desĕvêrşire. — O biserică frumósă — modernă, — o şcólă ce corĕspunde legilor, o porţiune canonică regulată şi mărită prin zelul acestui meritat şi vrednic paroch, şi un popor crescut moralicesce şi creştinesce.

Casa parochială e reparată şi mărită, şi la aducerea în îndeplinire a acestor lucruri mari, frumóse şi înălţătóre de suflet, On. D. paroch Vasilie Orăsan nu a obţinut nici un ajutor de nicăiri — afară de 100 fl. v. a. dela Maiestatea Sa bunul nostru Monarch şi dela Anastasia óre-când Şandor — un sfert de plută.

Cât a jertfit acest preot vrednic din al sĕu propriu, spre ducerea în îndeplinire a acestor lucruri mari şi folositóre, numai Dumneḑeu şi dênsul scie.

Am scris aceste rênduri, ca şi alţii sĕ imiteze pe parochul Sânjacobului de Murĕş, Vasilie Orăsan, şi pentru ca sĕ aduc o mângăiere scumpilor şi Înalţilor nostri superiori, punêndu-le înainte un preot încărcat de vrednici, şi care ar fi trecut póte nesciut prin lume de nu s'ar afla ómeni, cari, ca şi mine, entusiasmaţi de ce e bun, nobil şi frumos — nu se pot răbda sĕ lase în întunerec faptele frumóse, cari atestéză, că preoţimea de aḑi veghiază şi-'şi face datorinţa.

Depemurĕş.

Publicare de licitaţiune.

Edificarea unei şcóle nóue în comuna Pianul-de-sus, protopopiatul Şebeşului-săsesc, se va da în intreprindere pe cale licitaţiunii publice minuende **Duminecă, în 2/14 Februarie a. c. la 10 óre a. m.** în şcóla comunală.

Preţul de strigare conform preliminariului de spese e 3078 fl. 32 cr.

Materialul şi cărĕuşiile le dă comuna.

Doritorii de a licita vor avé a depune ca vadiu 10% din preţul strigării.

Planul şi preliminariul de spese, precum şi condiţiunile de licitare, se pot vedé oricând la oficiul parochial din Pianul de-sus.

Pianul-de-sus, în 9 Ianuariu 1897.

Pentru comitetul parochial:
Simion Ghib, m. p.,
preot.

[7] 2—3

Contra
tusei, răguşelei şi flegmei
cel mai bun mijloc este
Zaharul de voronică,
(Pemetefű czukorka)
carele face sĕ înceteze aceste bóle fórte ingrabă.

Se póte căpĕta în tóte apotecele. **1 cutie costă 30 cr.** Câte 5 cutii pentru 1 fl. 50 cr. trimite scutite de porto,

Bela Réthy,
apotecariu în Bekés-Csaba.

[158] 5—10

Turnătoria de clopote şi de metal a lui
Antoniu Novotny
în Timişóra — Fabrică

se recomândă spre pregătirea clopotelor nouĕ, precum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armoniόse, pe lângă garanţă pe mai mulţi ani, provĕḑute cu adiustări de fer bătut, construite sprea le întórce cu uşurinţă în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lăture prin ceea-ce sunt mântuite de crepare.

Cu deosebire recomând
clopote patentate găurite
de mine inventate şi mai de multe ori premiate, cari au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut şi cu vibrarea mai voluminósă decât clopotele turnate după sistemul vechiu, aşa, că un **clopot patentat cu 300 kg. este egal în tonul unui clopot de 400 kg. făcut după sistemul vechiu.** Mai departe se recomândă spre facerea **scaunelor de fer bătut, de sine stătător,** — spre **preadiustarea clopotelor vechi cu adiustare de fer bătut,** — ca şi spre turnarea de **tóce de metal.** Clopote în greutate de 300 kg. şi mai jos se află totdéuna gata în magazin.

[11] 48—48

Preţ-curanturi ilustrate sĕ trimit la cerere gratuit şi franco.

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1896.

Budapesta — Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat			Tr. de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	—	8.05	2.—	pl. Viena	sos.	1.55	1.55	1.55	7.20	6.20
8.30	2.15	3.15	5.45	9.15	Budapesta		5.45	7.40	7.—	1.50	6.20
11.21	4.16	6.52	9.02	11.12	Szolnok		2.24	5.31	3.37	11.44	3.35
1.33	5.48	—	11.33	12.47	P. Ladány		12.03	3.56	1.19	10.03	1.34
3.42	7.08	—	1.48	2.11	sos. Oradea-mare	pl.	—	2.37	11.04	8.43	11.32
3.58	7.15	—	2.06	2.18	pl.	sos.	—	2.30	10.44	8.38	11.17
4.38	7.43	—	3.03	2.50	Mező Telegd		—	2.01	10.07	8.11	10.42
5.20	8.18	—	3.45	3.26	Rév		—	1.34	9.30	7.46	10.08
5.43	—	Tren micst	4.06	—	Bratca		Tren micst	—	9.10	—	9.50
6.32	9.07	2.52	4.53	4.17	Ciucia		5.48	12.52	8.32	7.08	9.19
7.16	9.37	3.51	5.32	4.50	Huiedin		4.59	12.20	7.54	6.39	8.37
8.07		5.05	6.24	—	Ghirbĕu		3.18	—	6.54	—	7.37
8.34	10.37	6.14	6.59	5.55	sos. Cluş.	pl.	2.23	11.01	6.13	5.23	7.—
8.49	11.10	—	8.40	6.11	pl.	sos.		10.45	5.24	4.35	6.45
9.06	11 27	—	9.09	6.27	Apahida		—	—	5.02	4.14	6.27
10.12	12 30	—	10.40	7.27	Ghiriş		—	9.24	3.47	3.01	5.18
10.42	12.57	—	11.25	7.50	Cucerdea		—	8.54	3.06	2.25	4.43
11.01	1.09	—	11.49	—	Uióra		—	--	2.49	2.08	4.27
11.09	1.16	—	11.59	—	Vinţul-de-sus		—	—	2.41	2.—	4.20
11.31	1.36	—	12.29	8.17	Aiud		—	8.23	2.17	1.38	3.59
11.48	1.54	—	12.55	8.33	sos. Teiuş.	pl.	—	8.06	1.55	1.17	3.38
12.05	—	—	1.30	8.38	pl.	sos.	—	7.59	1 29	—	3.06
12.33	—	—	2.08	—	Crăciunel		—	—	12.55	—	2.40
12.47	—	—	2.27	9.09	Blaş		—	7.30	12.40	—	2.26
1.18	—	—	3.11	9.29	Micăsasa		—	7.09	12.01	—	1.54
1.34	—	—	3.31	9.42	sos. Copşa-mică	pl.	—	6.56	11.41	—	1 35
2.18	—	—	3.46	9.44	pl.	sos.	—	6.54	11.14	—	1.01
2.32	—	—	4.08	9.59	Mediaş		—	6.41	10.55	—	12.45
3.04	—	—	4.45	10.22	Elisabetopole		—	6.20	10.21	—	12.16
3.40	—	—	5.27	10.51	Sighişóra		—	5.53	9.42	—	11.40
4.03	—	—	6.12	11.12	Haşfalĕu		—	5.33	9.13	—	11.17
5.34	—	—	7.59	12.26	Homorod		—	4.27	7.45	—	10.03
6.12	—	—	8.37	12.58	Ágostonfalva		--	3.53	7.02	—	9.25
6.41	—	—	9.07	1.15	Apaţa		Circuléză nnmai Vineri	3.37	6.36	—	9.01
7.16	—	—	9.40	1.34	Feldioara			3.16	5.58	—	8.28
8.—	Tren acceler.	—	10.25	2.09	sos. Braşov	pl.		2.45	5.08	—	7.48
—	11.—	—	—	2.19	pl.	sos.	7.01	2.18	—	—	—
—	12.26	—	—	3.01	Timiş		6.39	1.42	—	—	—
—	1.11	—	—	3.31	Predeal		5.11	1.12	—	—	—
—	8.30	—	—	9.30	sos. Bucuresci	pl.	—	3.58	—	—	—

Budapesta — Arad — Teiuş

	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne			Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren micst	Tren de persóne
—	—	10.—	8.05	--	pl. Viena	sos.	6.20	7 20	—	—	—
—	—	8.05	1.55	10.—	Budapesta		7.20	1.10	6.10	—	—
—	—	10.56	3.49	1.—	Szolnok		4.14	11.19	2.49	—	—
—	—	3.55	6.52	6.05	sos. Arad	pl.	11.20	8.18	9.35	—	-
—	2.30	4.30	7.02	6.30	pl.	sos.	10.50	8.08	8.55	6.54	—
—	2.44	4.42	—	6.41	Glogovaţ		10.38	—	8.43	6.41	—
—	3.14	5.04	—	7.01	Gyorok		10.14	—	8 18	6.12	—
—	3.31	5.15	—	7.12	Pauliş		10.—	—	8.05	5.56	—
—	3.58	5.33	7.46	7.28	Radna-Lipova		9.46	7.29	7.52	5.40	—
—	4.30	5.57	—	7.51	Conop		9.15	—	7.22	5.02	—
—	4.50	6.13	—	8.07	Bêrzava		8.57	—	7.05	4.44	—
—	5.40	6.58	8.48	8.47	Soborşin		8.15	6.34	6.25	3.35	—
—	—	7.27	9.07	9.16	Zam		7.41	6 08	5.50	—	—
—	—	7.53	—	9.42	Gurasada		7.16	—	5.23	—	—
—	—	8.08	9.31	9.58	Ilia		7.06	5.45	5.13	—	—
—	—	8.26	—	10.16	Branicica		6.43	—	4.49	---	—
—	—	8.52	9.57	10.42	Deva		6.20	5.19	4.25	10.52	—
—	—	9.06	10.18	11.11	Simeria (Piski)		6.05	5 07	4.10	10.35	—
—	—	9.52	10.37	11.36	Orĕştia		5.19	4.39	3.31	9.51	—
—	—	10.16	—	11.57	Şibot		4.55	—	3.10	9.27	—
—	—	10.40	—	12.19	Vinţul de jos		4.34	—	2.49	9.03	—
—	—	11.01	11.18	12.32	Alba-Iulia		4.17	3.57	2.28	8.47	—
—	—	11.30	11.40	1.05	sos. Teiuş	pl.	3.43	3.33	2.—	8.11	—

Budapesta, gara de vest — Orşova — Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat			Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persón.
8.36 Vineri	11.—	9.05	9.35	4.—	pl. Viena	sos.	5.50	—	7.20	6.45	6.35
1.30	8.30	2.30	7.—	10.40	pl. Budapesta	sos.	6.45	10.25	2.10	1.25	9.05
6.39	5.31	8 02	5.49	8.14	sos. Timişóra	pl.	9.25	—	9.01	7.50	4.10
6.47	—	8.10	7.15	3.10	pl.	sos.	8.09	7.14	8.55	7.42	—
—	—	10.29	10.32	—	Caransebeş		5.15	4.15	—	5.37	—
11.05	—	12.30	1.09	6 58	Băile Herculane		2.37	—	4.40	3.27	—
11.45	—	1.20	2.39	7.35	Verciorova		12.50	—	3.40	2.18	—
10.55	-	11.40	6.25	—	Bucuresci		11.25	—	7.—	5.50	—

Cucerdea — Oşorheiu — Reg. săs.

—	2.30	8.10	3.11	10.59	Cucerdea	7.45	2.36	8.31	12.42
—	3.19	8.51	3.52	11.40	Ludoş	7.07	1.58	7.43	11.54
—	5.12	10.27	5.26	1.14	Oşorheiu	5.34	12.25	5.50	9.54
—	5.40	10.42	5.36	—		—	9.20	5.04	9 35
—	7.14	12.16	7.14	—	Reghinul-săs.	—	7.54	3.30	8.05

Notă: Órele însemnate în stênga staţiunilor sunt a se ceti din sus în jos cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte.

Redactor prov. **Gavriil Hango.**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 8. Sibiiu, Marți, 21 Ianuariu (2 Februariu) 1897. *Anul XLV.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
la „Tel. Rom.“ într'una cu suplementul „Fóia Pedagogică“:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori
15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr.
pentru fie-care publicare.

Pro domo.

Din adins am lăsat sĕ trécă sântele sĕrbători ale nascerei, tăierei împregiur și ale arĕtărei Domnului, din adins am lăsat sĕ trécă aceste sânte sĕrbători fără a rĕspunde la atacurile diariului „Unirea“, îndreptate asupra nóstră în special și asupra bisericei ortodoxe în general.

Atacurile diarului din Blaș s'au publicat parte ca daruri de Crăciun pentru noi și creștinii ortodocși, în numele păcei și pe temeiul cântărei îngeresci: „Mărire întru cei de sus Lui Dumnedeu, și pre pământ pace, *între ómeni bună voire*“, parte ca salutare în ajunul botezului Domnului, ca stropire în loc de apă sânțită cu calumnii, și în loc de lumină ceréscă întinare pămêntéscă, parte ca haină de veselie pe timpul lung al carnevalului.

Nu am voit sĕ stricăm dispositiunea sĕrbătorésca a cetitorilor nostri cu rĕspuns la atacurile diariului fraților nostri din Blaș, cari cu ori-ce preț voesc sĕ fie în vecinică cértă cu tótă lumea, începênd dela Fotie până la actualul ministru de culte din Grecia, care e mai mare grec decât ortodox.

O facem acuma, și vom sta puțin de vorbă cu frații rĕsboinici din Blaș.

Că biserica din Blaș după comunicatul diariului „Unirea“ din 2 Ianuariu este „în préșma sĕrbătorii mărite a Nascerei Mântuitoriului nostru Isus Christos“, acésta nu ne atinge pe noi românii ortodocși. Tóte bisericile creștine serbéză acéstă mare di în Decembre, biserica unită de ce sĕ nu facă excepțiune.

In ajunul Crăciunului diariul din cestiune în foiță vorbesce despre darurile de Crăciun, și scóte la ivélă milostenia. care din incidentul Nascerei Domnului o face biserica papistașă.

În legătură cu acésta susține, că diariul nostru condamnă acéstă nobilă însușire a bisericei apusene pentru cuvêntul, că ea lovesce în legea strămoșéscă.

Provocăm pe „Unirea“ sĕ ne arete, când am combătut noi „Milostenia“; sĕ ne arete, când am condamnat noi biserica apusénă pentru că ea a exerciat darurile milei trupesci, pe cari noi ortodocșii le-am învĕțat încă din Bucóvna cea vechiă, care abia se mai află ca dovadă a lecturei, cu care se îndeletniceau părinții nostri.

„Unirea“ ne va rĕmânea datóre cu rĕspunsul, dară cel puțin atâta sĕ ne spună: e lucru cinstit a pune în sarcina unui diariu bisericesc o asemenea urîtă însușire numai pentru cuvêntul de a-l puté calumnia.

Dară „Unirea“ voesce sĕ arete, că molestenia e o însușire specială și proprie numai a bisericei apusene.

Sĕ nu scie drépta ce dă stânga. Filerul vĕduvei a fost mai primit ca aurul bogaților. Filantropia nu se légă numai de biserica papistașă, ea dace în inima omului, și biserica orientală nu stă mai jos ca cea apusénă.

In special ortodoxismul nu stă mai jos în punctul milosteniei.

Sĕ ne arete „Unirea“ o țéră, unde s'a jertfit mai mult pe altariul filantropici ca și în România în era principilor naționali, și principii din Moldova și Muntenia, boerii cei cu frica lui Dumnedeu toți au fost ortodocși, și pentru legea lor au luat și Mucenicia.

În numĕrul 3 din anul curent sub titlul: „Perfidie fanariotică“ arată numitul diariu cum clerul grecesc din Constantinopole în frunte cu patriarchul ecumenic pun pedeci înființărei metropoliei române pentru Macedonia și ajunge la conclusia emfatică: „Apoi sĕ mai dică ori-cine, că biserica „ortodoxă“ nu promovéză interesele naționale ale românismului“.

Cine trăesce în casă acoperită cu sticlă, se facă bine, și sĕ nu arunce asupra altora cu petrii.

Biserica catolică din Transilvania, apoi cea din Ungaria nu a promovat nici odată interesele speciale ale românismului.

Seminarele catolice nu ne-au crescut dacoromâni, și în special ținuta episcopilor ruteni în cestiunea limbei liturgice unguresci nu póte însufleți pe frații din Blaș sĕ arunce cu petrii în gloria catolicismului.

Nu fanaticii greci, nici fanaticii unguri au sĕ promoveze interesele românismului, ci noi românii. In punctul acesta trebue luată ca model România în cele din urmă 4 veacuri. Acolo sĕ se caute propagatorii românismului, nu în Grecia sau dóră în Ungaria.

In special în biserica apusénă cea cosmopolită ómenii la locul prim sunt catolici și numai în rêndul al doilea sunt români.

Românul are un proverb: Falā gólă, traistă ușóră, și mai are încă multe cari s'ar putea aplica, dar acele le trecem acuma.

In numĕrul 4 tot cu frecările dintre greci și slavi se ocupă, și arată cum grecii doresc, ca de patriarchatul din Constantinopole în cele din urmă sĕ se rumpă și sêrbii și românii, ca apoi grecii sĕ-și pótă vedea de ale lor neajunsuri.

Plină de bucurie „Unirea“ esclamă: „Ce bine era dacă grecii făceau acésta prin vécul al XIII: „Românii atunci s'ar fi putut folosi de prilejul ce li s'a îmbiat de a întra prin unire cu Roma în raporturi mai pretinesci cu Apusul, și pe temeiul acesta și-ar fi putut croi altă sórte în loc de a fi veacuri de-a rêndul și bisericesce și politice robii altor neamuri“.

Secretele eventualităților sunt în mâna Domnului, și omul nu le póte străbate.

Spiritul vécului nu 'l-a putut schimba nici biserica apusénă, nici în cele bisericesci, nici în cele politice.

Românii au fost iobagi până în vécul nostru, chiar și în patria lor în Moldova și în Muntenia.

Spiritul libertății abia în vécul nostru a putut străbate!

Cât pentru cele bisericesci marea revoluțiune cu reformația în Apus s'a făcut și nu servesce spre onórea bisericii apusene nici crâncena încuisițiune, nici abusurile, cari au provocat reformațiunea.

Secretul eventualitătilor e în mâna Domnului.

Sĕ fim mulțumitori, că ne-a conservat aici ca români, sĕ ne stimăm reciproc și sĕ căutăm a țíné în popor moralitatea și credința către biserică.

Aceste ne au conservat în trecut, aceste ne vor conserva și în viitoriu.

Rugăciunea o vom face care în Ierusalim, care în Samaria.

Dumnedeu o va primí și va binecuvênta pe poporul seu.

Cărturarii și fariseii cu biciul vor fi scoși din sanctuariul bisericii Domnului.

Revista externă.

Țarul Nicolae al II-lea din incidentul aniversării de dóue vécuri a dinastiei Petrovits a trimis o adresă de felicitare principelui din Montenegro. Actualul principe a rĕspuns țarului cu următórea depeșă: Adânc mișcat rog pe Maiestatea Vóstră sĕ primiți recunoscința nóstră pentru cuvintele calde ce 'ni-ați adresat cu ocasiunea sĕrbătorii nóstre poporale. Testamentul reformatoriului și întemeietorului principatului Muntenegro și a dinastiei mele este, ca față de Rusia și gloriosul ei domnitoriu sĕ fiu cu cea mai mare recunoscință, pentru protegerea părintéscă, ce totdéuna a manifestat față de Muntenegro. Când pentru mine îndeplinirea acestuia e o datorință sântă, rog pe Maiestatea Vóstră, ca și de astădată sĕ primiți sentimentele nóstre de loialitate față de înalta dinastie și poporul rusesc.

* *
*

Lumea politică din Austria e precupată de cestiunea limbei boheme. In privința acésta partidul cehilor tineri a inaintat un proiect în care pretind egala îndreptățire și întroducerea limbei boheme în anministrațiune, precum și recunóscerea ei în aceeași mĕsură cu limba germână „N. Fr. Pr.“ aduce un comunicat pe basa căruia Badeni e învoit a face unele concesiuni, dacă

FOIȚA.

Documente pentru limbă și istorie.

(Urmare.)

Investigațiune

în causa unei certe pentru unire ivite între preotul ortodox român Dumitru Szuszin trecut singur la unire cu biserica romano-catolică și între poporul român ortodox din comuna Magógea, comitatul Solnoc-Dobâca de adi, rĕmas până adi credincios bisericei sale strămoșesci.

(Traducere din textul original scris în limba latină.)

Ilustrissimi, Spectabili, Magnifici, Generoși, Străluciți și Nobili Domni, Domni de noi cu umilință Preaiubiți și Preastimați!

Facem cu umilință cunoscut Pretitulaților Domni, Domniilor Vóstre, că am primit cu cuviincios respect sigilul despre citați și certificatori a Spectabilului și Generosului Domn Ladislau Palotkai, al doilea jude suprem din Inclitul comitat Solnocul interior, din partea și în persóna nobilului Szuszin alias popa Dumitru, preotul legiuit dela biserica unită de ritul grecesc din Magógea și care e de următoriul cuprins: In anul 1762, Ianuariu 14, s'a extradat prin Ladislau Palotkai, jude suprem în comitatul Solnocul interior, sigilul pentru citați și certificatori, admoniatori și atestatori exponenți pentru partea și în persóna Onorabilului și Nobilului Szuszin popa Dumitru, preot la biserica unită de ritul grecesc din Magógea, sub pedépsă de 12 floreni renesi, în mijlocul căruia era sigilul aceluiași jude suprem al Nobililor, cu oștie albă pus, patent și legitim confecționat și emanat; care sigil noi primindu-l, cu supunere cuvenită voind a satisface petițiunei exponentului sus numit, în acest an curent, 1762, în a 8-a di a lunei lui Februariu, am eșit în posesiunea Magógea din Inclitul comitat Solnocul interior și ne-am aședat în casa Nobilului Ignat Hango din disa posesiune nobilitară Magógea și acolo, în vigórea sigilului menționat, în presența celor legitim citați, s'au citat martorii mai jos însemnați, și după-ce s'au jurat pe sacramentul cel mai mare, s'au examinat asupra cestiunilor puse înainte de exponentul antenumit, și după-ce am cercetat și ne-am convins despre starea adevĕrată a lucrului, acésta o-am descris precum urméză; ér cestiunile exhibite nóuĕ erau de următórea tenóre:

In anul proxim expirat, 1761, în diua a 29-a a lunei lui Iuliu.

(Traducere din textul original scris în limba magiară.)

1. Scie martorul apriat și abunăséma, vĕdut a séu audit'a abunăséma, că pe Domnia Sa Nobilul Szuszin alias popa Dumitru, din locuitorii din acest Nobil comitat, Szolnocul interior, în Magógea, parochul unit de ritul grecesc, funcționatoriu în acum amintita Magógea, în strada publică a satului, în regiunea caselor de o parte a Nobilului Kupsa Simeon și a curții Domniei Sale Kokh Maria, care curte de present o stăpânesce Spectabilul Domn Korodi Ferencz, ér de altă parte a casei și curții providului Petrucz Gavriil, iobagiul Măriei Sale Fiscului regiu, — cine a sărit asupra lui, cine l'a atacat mai întâiu și după aceea, cine l'a bătut, cine l'a sângerat pe exponentul, cum îl chiamă, unde locuesce?

2. După-ce exponentul a fost atacat, pălmuit, scie a bunăsémă, vĕdut'a, audit'a, că acela spre apĕrarea sa s'ar fi sculat și ar fi lovit și bătut pe atacatoriul sĕu, séu dór' neputêndu-se apăra, ar fi strigat „tâlhariu“?

3. Scie, vĕdut'a fasionatoriul, fost'a de față atunci, când la strigarea aceluia de „tâlhariu“, hodnogiul jurat de atunci al sătenilor Nobili, pe sĕrmanul exponent l'a prins și l'a dus la locuința sa și acolo l'a legat?

4. Hodnogiul jurat al acelor Nobili, numai singur a făcut acésta séu fostu-i-au într'ajutoriu și mai mulți locuitori Nobili și proști din sat? Dacă da: cine? câți au putut fi și învoitu-s'au cu toții ca sĕ prindă pe exponentul?

(Va urma).

partidul cehilor tineri vor spriginí dualismul. În casul acesta va eda ordinaţiunea privitóre la limba bohemă, ca limbă oficiósă încă înainte de conchemarea Reichsrath ului. Limba bohemă va deveni limbă oficiósă nu numai în Bohemia şi Moravia, ci şi la ministeriu, în administraţie şi în Viena în tóte acele afaceri, cari aparţin Bohemiei, şi despre cari instanţa supremă s'a informat în limba cehă. Excepţiune va face numai ministeriul de resbel, a cărui limbă oficiósă rĕmâne exclusiv limba germână. În ţinuturile boheme nu numai în cestiuni politice de drept, séu în corespondenţă, ci chiar şi oficiile de dare, vămile, poşta şi telegraful se vor folosí exclusiv de limba bohemă. Mai departe le promite, că câteva per cente din darea plătită în regat o pot folosí pentru spesele regatului, întocmai ca în Croaţia. Comunicatul acesta a lui „N. Fr. Pr." cele mai multe ḑiare îl trag la îndoélă.

* * *

Muraviev nu vine la Viena. Dela Paris a călĕtorit la Berlin. Festivităţile din Paris s'au terminat cu un prânḑ ministerial. Despre însemnătatea politică a călĕtoriei mai mult nu a eşit în publicitate, decât în toastele dela acest prânḑ. Atât Muraviev, cât şi Hanotaux au declarat, că prietenia intimă dintre aceste dóuĕ state nisuesc întru susţinerea păcii şi propagarea humanităţii.

* * *

Din Orient ne sosesc triste sciri. In Creta lângă Heracleion ţĕranii creştini au fost atăcati, bătuţi şi jefuiţi de cete înarmate de mohamedani. Se crede, că la primăvéră va isbucni în Creta o revoluţie generală, precum şi în Macedonia de sud. De şef al gendarmeriei din Creta a fost numit majorul englez Bor.

Din parlamentul magiar.

Şedinta dela 26 Ianuariu 1897 n.

Cel mai marcat orator al şedinţei de aḑi a fost poporalul Lepsényi Miklos, care 'şi-a continuat într'altă formă cuvêntarea din şedinţa de eri, când nu 'şi-a putut-o termina din causa, că presidiul 'i-a detras cuvêntul pentru nisce expresiuni prea drastice la adresa guvernului. L'a pândit şi aḑi presidentul camerei, Szilágyi, dór' îl va puté prinde cu ceva ca sĕ 'i detragă cuvêntul şi sĕ nu-'şi audă guvernul şi partidul aceluia atâtea lecţii, dar nu 'i-a succes, căci vĕḑênd Lepsényi, că cu tonul de ieri nu-'şi ajunge scopul, a dat pe altă córdă, pe córda ironiei şi a dăscălit şi mai altfel pe puternicii ḑilei dela guvern.

Dar étă decursul şedinţei.

După deschiderea şedinţei şi după presentarea alor câteva petiţiuni se trece la ordinea ḑilei, la continuarea desbaterei speciale asupra proiectului de budget pe anul curent.

Referentul *Gajári Ödön* recomandă spre primire posiţia afacerilor interne şi cu acésta în legătură şi raportul ministrului de interne privitoriu la spesele comunelor pentru purtarea matriculelor.

Eötvös Károly nu primesce posiţia deóre-ce administraţia o de tot rea şi nimeni nu doresce statificarea ei. Purtarea matriculelor e sub tótă critica dela statificarea acelora încóce. Critică de tot aspru poliţia şi pe fişpani, despre cari ḑice, că trebue şterşi.

Török Bertalan află de necesară revisuirea legii pentru reuniuni, căci acelea au luat un avênt fórte frumos. E contra întroducerii votului universal, ér pentru naţionalităţi e vătĕmătoriu a-l condiţiona dela facultatea scrierei şi cetirei în limba magiară. Speréză în promisiunea ministrului de interne privitóre la revisuirea legii electorale. Apĕră administraţiunea şi declară, că primesce budgetul.

Lepsényi Miklós îşi începe vorbirea ḑicênd, că dacă frunḑărim istoria ne putem convinge, că numai acele popóre se ridică la glorie naţională, cari reşpectézǎ drepturile omenesci. Acei bărbaţi de stat, cari lucră pentru suprimarea drepturilor omenesci, nu lucră pentru mărirea patriei şi a naţiunii, ci pentru dejosirea şi perirea ei. De aceea adevĕraţii bărbaţi de stat nici-odată, nici chiar pentru interese mai înalte n'au înăbuşit vre-odată drepturile omenesci, ci totdéuna le-au apărat şi lărgit. Numai cei cu suflet mic, cari simţindu 'şi incapacitatea îşi tem puterea, nu-'şi aleg mijlócele pèntru asigurarea puterii ce le-a căḑut în mână. „On. Casă!" ḑice L., din piticii spirituali şi din poltroni ies tiranii, apĕsătorii ţerilor, inimicii libertăţii şi călcătorii poporului. Piticii spirituali sunt aceia, cari guvernéză cu sbiciul şi cu straiţa cu ovĕsul; piticii spirituali sunt aceia, cari aplică stricteţa draconică, chiar şí faţă de cel dus în eróre, dacă li este adversar politic, dar' sunt gata a arunca vĕl peste ori-ce crimă, dacă cel rĕtăcit din întêmplare e din societatea lor. Piticii spirituali sunt aceia, On Casă! înaintea cărora nimic nu e miserabilitate, dacă duce la scop şi nimic nu e sublim, dacă din aceea eventual ar avé pagubă; piticii spirituali sunt aceia, înaintea cărora forţa este onórea şi puterea onestitatea. Sĕ dăm laudă, Onor. Casă. Provedinţei divine, că în privinţa acésta nici cu un cuvênt nu se póte atinge de guvernul nostru. (Aci începe ironia. Red. T. R). Sĕ dăm laudă provedinţei divine, că ne a dăruit cu un guvern, care e oglinda strălucitóre a patriotismului şi înţelepciunii de guvernare. Ne şi invidiézǎ pentru acésta tótă lumea şi, ḑeu, le-ar plăcé sĕ-'l capete imprumut dela noi barem pe un an. (Ilaritate la drépta). Dar' atunci cine ar susţiné ordinea la noi? (S'auḑim!) Cine ar face atunci un Eldorado din patria nóstră? Pentru-că nu se póte nega, Onor. Casă, că de când ne bucurăm de actualul guvern, de atunci Ungaria în tr'adevĕr a devenit un paradis. Căci scim, Onor. Casă, că aici numai drept, dreptate şi reşpect faţă de legi domnesce. (Aşa e, din drépta), scim Onor. Casă, că aici abus nu poţi afla. Aici nu sunt vicinalişti. Aici nu persecută pe nimeni pentru convingerile sale politice. Aici distincţiuni numai cei într'adevĕr vrednici capĕtă. (Drept, aşa e, din drépta). Scim, Onor. Casă, că aici podurile de fer nu le fac din lemn. (Ilaritate la stânga). Scim, Onor. Casă, că aici epistolele private nu se folosesc pentru publicitate spre scopuri, pentru cari n'ar fi iertat sĕ se folosésćă. Scim, Onor. Casă, că pe domnii mari tâlhari, pardon pentru expresiunea înparlamentară, pe domnii cari depărtézǎ mari valori încă îi ajunge gréua mână a justiţiei. Pentru aceea trebue sĕ proşternem la piciórele cinstitului guvern cununa recunoscinţii, trebue sĕ vorbim de el în tonul preamăririi, căci e vrednic de acésta. Cum?! Domnii deputaţi îşi scutură capul? (Ilaritate sgomotósă şi lungă la drépta. O vóce din drépta: Nimeni nu şi-'l scutură! Presidentul sună clopoţelul). Nu credeţi, că tóte sunt aşa? Întrebaţi pe cei din partea de dincolo; întrégă tabĕra cea mare ne va serví spre adeverire şi tot îmi va întărí, ceea ce am ḑis adineóră. Şi cu tóte aceste nu voiţi a crede".

După acestea L. trece cu arcul pe altă córdă, pe córdă seriósă şi descrie abusurile dela alegeri în nisce colori atât de posomorîte încât te pune pe gânduri triste pentru viitoriul patriei.

„Când a fost pressiunea din oficiu atât de tare, atât de mare, ca tocmai acum?" se întrébă L. „Unii oficianţi, notari, plângênd spuneau, că nu bucuros au făcut ceea ce au făcut, dar le-a atârnat pânea dela aceea".

Pelângă pressiunea oficială a fost mare şi pressiunea băncilor. L. ḑice, că are o mulţime de epistole din cari indirect se vede evident, că acelea au forţat pe debitori la solvirea capitalelor, dacă nu vor vota cu guvernul.

Corupţiunile cu bani nici n'au fost tăinuite.

Persecutarea preoţilor antiliberali a fost érăşi pe faţă şi ordinată din oficiu. Sunt casuri, că s'a dat ordin dela pretură, ca preoţii în decurs de patruḑeci şi opt de óre nu pot umbla séra după şepte óre pe stradă.

Dar cele mai multe abusuri s'au făcut la votare şi între naţionalităţi, — o impregiurare, care de sigur nu contribue la ridicarea vaḑei şi alipirea celorlalţi cetăţeni către naţiunea magiară.

Chiar şi asupra miliţiei au făcut rea impresiune alegerile ce s'au făcut în acest rênd.

Se impută oposiţiei, că şi ea s'a folosit de mijlóce neiertate la alegeri. Dar óre n'a fost ea împinsă de guvern la astfel de mijlóce când guvernul a luat în folosire tótă puterea morală şi fisică de care dispune statul şi se află în mânile lui spre ajungerea scopurilor lui de partid până când acésta n'a dispus de atari puteri pentru apĕrarea sa numai cu mijlóce neesceptionabile? Ba da, şi totuşi nu crede, că oposiţia s'a folosit de astfel de mijlóce.

Apoi cum stăm cu adunările poporale şi cu pressa, când acelea pe cale legală se declară nemulţămite cu guvernul şi cu sistemul de guvernare? Totul e oprit ce sĕ manifestă în contra abusurilor acestora.

Dar banii ce i-a spesat guvernul la alegerile sale, de unde i-a luat? El, L. nu ḑice, că i-a folosit dór' în mod neiertat, dar împregiurarea, că nu voiesce a descoperi isvorul de unde i-a căpătat, e destul de penibilă.

Când jidovimea persecuta creştinismul în primul secol al erei creştine, înţeleptul Gamaliel a ḑis: Nu vĕ atingeţi de creştini; dacă lucrul acesta este dela Dḑeu, atunci va trece de sine. Intocmai stă lucrul şi cu partidul poporal în legătură cu prorocia dlui ministru de culte Wlassics, care îi profeţise peirea. Dacă acela, p. p., are încrederea poporului, atunci e zădarnică ori-ce încordare contra lui; dacă însĕ are iubirea poporului, atunci sunt superflue tóte mijlócele contra lui, căci acelea vor peri de sine. Mai acusă pe partidul poporal cu agitaţie. Da, a agita pentru un lucru bun nu-i pĕcat. Şi Ioan Capistran a agitat până când a adunat cele 60000 de cruciaţi cu cari a bătut la Belgrad pe turci şi a salvat creştinismul.

Referitoriu la acusa, că partidul poporal ar fi partid catolic, ḑice L., că acésta nu e adevĕrat, căci atunci s'ar fi declarat, că numai candidaţi catolici pot păşi la alegeri, dar ei primesc chiar şi jidovi în sinul partidului numai sĕ lupte pentru programul lui.

Apoi partidul poporal nu e inimic liberalismului preste tot, dar e prietin numai acelui liberalism care promovézǎ bunăstarea morală şi materială a poporului şi nu persecută biserica.

In cele următóre respinge acusele lui Komlossy ridicate contra partidului poporal într'una din şedinţele trecute, arĕtând, că acelea se îndréptă tocmai în contra lui, precum şi acusa, că partidul ar cocheta cu naţionalităţile. Spre combaterea acestei acuse, arată, că partidul nu are nici un deputat dintre naţionalităţi, până când partidul liberal dela putere tocmai dintre acestea şi-a recrutat acéstă mare majoritate.

Nu primesce posiţia.

După pausă ia cuvêntul *Tallián Béla* apĕrând guvernul şi partidul liberal sub conducerea căruia ţéra atât de frumos a înaintat (Hm, hm. Red.) Face însĕ o observare, că guvernul sĕ se ocupe cu cestia socialismului până când acela nu dă încă mână cu clericalismul ori naţionalităţile. Spre delăturarea rĕului cere deocamdată mĕsuri excepţionale pentru înfrânarea pressei socialiste şi pentru oprirea colectărei de bani în scopurile acestuia. Primesce budgetul.

Şedinţa se termină la 2 óre p. m.

Şedinţa dela 27 Ianuariu n. 1897.

Incă nici în şedinţa de aḑi n'au încetat deputaţii oposiţionali a spăla pe br. Bánffy pentru epistola lui Blaskovics. Polemia o au susţinut Holló şi Gajári fără a se fi putut capacita unii pe alţii. S'a trecut apoi la ordinea ḑilei la continuarea desbaterei asupra budgetului pe anul curent la posiţia ministrului de interne.

Discuţiunea o-a deschis *Mocsy Antal*, poporal, care într'o vorbire plină de sentimente creştinesci arată la relele de cari sufere ţéra şi la referinţele în cari se află partidul poporal faţă de corporaţiunile cu cari i-se impută că stă în legături. Étă ideile pe cari le-a desvoltat în cuvêntarea sa:

După concepţiunea creştinismului, isvorul tuturor drepturilor şi a puterii este Dumneḑeu, ér după concepţiunea liberalismului. isvorul drepturilor şi a puterii este poporul.

Dar miliónele popórelor, după concepţiile liberalismului nu se pot aduna spre a-şi face legi pentru fericirea şi siguranţa lor; deci cu acest drept învestesc pe încredinţaţii lor, cari fac legile în numele lui. Acestia sunt înviolabili, şi totuşi ce vedem? Până când acestia se bucură de inmunitate în exerciarea drepturilor lor, până atunci poporul este tractat cum nici cel mai mare făcĕtoriu de rele nu este tractat. Acésta e contraḑicerea liberalismului de aḑi cu sine însuşi.

Respunḑênd lui Győry Elek, că legile politice-bisericesci întroduse nu sunt vătĕmĕtóre pentru confesiunea catolică, ḑice: cum sĕ nu fie vătĕmĕtóre, când statul nu recunósce validítatea căsătoriei încheiate înainte de încheierea aceleia pe cale civilă, prin ceea ce căsătoria bisericéscă este ca declarată de concubinat.

Referitoriu la autonomia catolică, la agitaţiuni şi la matricule nu ḑice nimic nou.

Mai mult se ocupă cu socialismul cu care a acusat partidul poporal, că ar sta în legături.

Trebue sĕ premit, ḑice M., că în lumea păgână precum e sciut, munca n'a fost vîrtute, ci lucru de ruşine. Muncitorii erau ómeni dispreţuiţi; sclavii sĕvêrşiau diferitele lucrări de agricultură şi industrie: ér pentru aceea nu erau preţuiţi, nici stimaţi, folosul muncei nu lucrătorul îl vedea, ci stăpânul sclavului. Fundatorul religiunei creştine însĕ, Iisus, însuşi a fost industriaş, teslariu, a lucrat şi prin acésta a sancţionat, a glorificat munca. De aceea în sinul creştinismului lucrul nu e dispreţuit, nu e un ce dejositoriu, ci vîrtute, cinste. Creştinismul nobilitând munca a nobilitat şi pe muncitori, pe cari totodată i'a şi eliberat. Până când au fost respectate principiile creştinismului, până atunci nu s'a ivit socialismul; îndată ce însĕ acelea au fost nesocotite, acela s'a ivit în mod contrariu intenţiunilor creştinismului.

Liberalismul a întrodus industria liberă şi prin acésta a aruncat pe industriaş în pântecele capitalismului, ér acesta a luat nu numai munca, ci şi rolul muncei la sine, lăsând pe muncitoriu abia sĕ trăéscă de pe o ḑi pe alta. E mirare dar, că aḑi păşesce socialismul cu putere şi cu intenţii desastróse pentru societate? Dela aceste intenţii vrea sĕ abată biserica pe socialişti şi nu ca sĕ se asocieze cu ei pentru scopurile lor greşite, ci ca sĕ-i readucă bisericei, familiei şi patriei. In acest înţeles, da, partidul poporal, şi tot preotul adevĕrat, stă în legătură cu socialismul.

Până exista instituţiunea ţehurilor, muncitorii puteau pune şi la o parte câte ceva din rodul muncei lor, dar de când cu întroducerea industriei libere nu se ajung nici în ce privesce mai neapărat de lipsă, pentru susţinerea vieţii. Ce-i drept la acésta pórtă şi ei vina, căci s'au dedat cu luxul şi cu beutura. Dela acestea încă vrea biserica sĕ-i abată.

Acésta este legătura între partidul poporal şi socialişti.

Referitoriu la teritoriul unde este lăţit socialismul ḑice, că acela e lăţit curat numai în comune magiare, în cari partidul poporal nu are nici un aderent.

In celelalte se ocupă tot cu cestiunea lucrătorilor, dar din alte puncte de vedere. Primesce unele părţi din posiţie.

După Mocsy a luat cuvêntul *Ruffy Pál*, luând în apărare statificarea administraţiunei în comitate. Critică miseriile sanitare. Despre legile politice bisericesci ḑice, că acelea au dat un puternic avênt religiunei. (Da, au spulberat religiunea în vênt. [Red. „Tel. Rom.").

Mai dă şi el în partidul poporal şi încheie

După pausă ia cuvêntul *Pichler Győző*, care reflectézǎ, că cestiunea socialismului agrar nu cu forţa, ci cu dreptate se va puté resolva. Nu va fi mirare, dacă socialiştii, în urma celor întêmplate la Anina, vor deveni anarchişti chiar, ca în Anglia şi Germania.

Sinódele protopresbiterale.

În Nr. 140, din anul trecut s'au îndigitat în termini generali drepturile şi datorinţele credincioşilor bisericii nóstre pe basa statutului organic, şi s'a atras atenţiunea factorilor competenţi asupra reconstituirii organismului bisericesc de sus până jos pe un nou period de 3 ani, ce e a se efectuì succesiv acum la începutul acestui an

Avem astăḑi un trecut mai bine de un pătrariu de secol, de când viéţa nóstră bisericéscă se desvóltă în cadre constituţionale şi pe basele cele mai liberale, şi astfel este datorinţa publicisticei în linia primă sĕ scótă la ivélă şi avantagiile, dar mai ales unele scăderi, ce trebuesc delăturate; şi tot datorinţa fieştecărui fiiu al bisericei este, ca sĕ scrute şi indice remediile, ce crede că ar avé efectul dorit, pentru îndreptarea lucrurilor.

Este aprópe notoric, — mai ales din rapórtele anuale ale Consistorului cătră sinodul archidiecesan,—că dintre organismele bisericii, până acum mai puţin au încurs cu activitatea lor la desvoltarea intereselor bisericii sinódele protopopesci, cari în multe casuri nici nu s'au ţinut la timp, séu în unul séu altul dintre pp. într'un an séu altul nu s'au ţinut de loc şi acésta în cele mai multe casuri, din causa neparticipării membrilor în numĕrul recerut, ceea-ce a adus cu sine, că Sinodul archidiecesan s'a vĕdut necesitat a lua mĕsurile necesari corective pentru sanarea acestui rĕu.

Acésta singură împregiurare ar fi de ajuns pentru justificarea aserţiunii de mai sus, că acest organism bisericesc nu funcţionéză normal, nu desvóltă activitatea recerută, nu înrîuréză cu efectul dorit asupra desvoltării intereselor bisericii preste tot, dar' décă considerăm mai de aprópe activitatea, séu mai bine dis resultatele, ce se produc şi unde acest organism funcţionéză normal, vedem că în cele mai multe casuri totul se reduce la îndeplinirea formelor prescrise, dar' lipsesce cu totul puterea de iniţiativă, ce ar trebuí sĕ fie forţa sinódelor protopopesci.

Evidente fiind acestea scăderi în cea mai mare parte a archidiecesei, cred a face un serviciu bisericii când le accentuez pe acésta cale şi totodată indic şi unele remedii, ce cred a serví spre îndreptarea rĕului.

După principiul fundamental al constituţionalismului în faţa drepturilor stau inmediat sarcinile morale şi materiale, dar aceste sarcini trebuesc purtate până la un grad de resignaţiune chiar în interesul bisericei şi a şcólei, unicele terene cari dau omului mulţămirea sufletéscă pentru ori ce fel de jertfe, fiind instituţiuni de caracter per eminenţiam moral, unde iubirea evangelică are teren mănos spre a se puté validita faţă de deaprópele, pentru aceea, cu abstragere dela ori-ce mĕsură positivă corectivă, remediul cel mai eficace pentru acei fii ai bisericei, cari se subtrag dela sarcini în interesul şi binele public, cari nu simţesc îndemnul moral, ca cu talantul lor intelectual sĕ foloséscă acestor instituţiuni măreţe, séu că dór' caută a se folosí numai de drepturile, ce li se dau prin aşedămintele bisericesci, dar nu simt obligămêntul moral şi pentru suportarea sarcinilor, — pentru atari ómeni remediul cel mai potrivit este, ca sĕ nu se alégă din partea celor competenţi, respective în concret vorbind, ca atât colegiile preoţesci, cât şi sinódele parochiale sĕ alégă de membri ai sinódelor protopresbiterale numai astfel de bărbaţi clericali şi mireni, despre cari sunt convinşi, că au şi gradul intelectual recerut de a puté fi membri valoroşi ai acestei corporaţiuni, dar că au şi îndemnul recerut de a satisface chemărei lor cu tot devotamentul.

In ce privesce activitatea sinódelor protopresbiterale, acésta este precis determinată în §. 50. al statutului organic, — este necesar numai, ca acestea dispoziţiuni ale legei sĕ se şi execute, este lipsă mai pre sus de tóte de forţa recerută, de iniţiativă, ce trebue sĕ provină nu numai dela conducĕtorul protopresbiteratului, preşedintele sinodului, ci şi dela organul de executivă, comitetul protopresbiteral, precum şi dela membrii sinodului protopresbiteral.

După-cum se póte vedea mai ales din rapórtele diaristice, despre ţinerea sinódelor protopresbiterale — onóre excepţiunilor, — se adeveresce în cele mai multe casuri aserţiunea de mai sus, că tótă activitatea se reduce mai mult la îndeplinirea afacerilor aşa numite curente, şi tóte discusiunile in parte preponderantă se reduc la afaceri de formă séu modalităţi, şi dór cu intenţiune se scot la ivélă în mod forţat merite nemeritate şi laude necâştigate.

In acéstă privinţă se recere mai presus de tóte deci, ca toţi factorii ce constitue acest organism însemnat în biserica nóstră sĕ caute a se validita între marginile legei după cea mai bună consciinţă şi abnegaţiune pentru promovarea intereselor bisericesci.

Mai în special, asupra acestei cestiuni, cu altă ocasiune.

Un preot.

Din parochii.

Deschidem titlul acésta pentru mişcările din parochii.

În fiecare parochie este preot şi învĕţător, din carii unul ne póte trimite câte un raport scurt despre funcţiunile organelor nóstre administrative bisericesci, din care noi cu plăcere vom publica ceea-ce vom afla, că este de interes public.

Una cerem numai dela corespondenţii nostri şi anume, ca scirile ce ni se vor trimite sĕ fie adevĕrate, precise şi scurte şi sĕ nu provóce polemii.

Acestea premise, începem cu:

Sinodul parochial din Sibiiu-cetate.

Duminecă în 19/31 Ianuarie s'a ţinut în Sibiiu-cetate sinod parochial ordinar, pentru afacerile ordinare, ear' după terminarea aceluia, sinodul extraordinar pentru alegerea unui membru la sinodul protopresbiteral.

Sinodul putea fi mai bine cercetat decât a fost.

Causa absentării unor membri, carii de altmintrea scim că bucuros participă la tóte afacerile bisericesci, credem că a fost împregiurarea, că a lipsit dela biserică atunci când s'a publicat convocarea sinodului, ceea-ce la inteligenţă nu este chiar lucru rar, ér maioritatea precumpenitóre a parochienilor nostri din Sibiiu-cetate stă din inteligenţă.

Dl preşedinte protopresbiterul Papiu în cuvêntul sĕu de deschidere şi-a exprimat regretul pentru indiferentismul ce se manifestă în slaba cercetare a sinodului.

Sinodul a luat spre scire raportul parochului apoi pe al comitetului.

A primit doi membri noi în parochie, pe dd. Dr. Liviu de Leményi şi Silvestru Moldovan.

A stabilit lista membrilor sinodului par. pe anul curent completându-o şi cu cei doi parochiani noi.

A aprobat raţiociniul pe 1896 şi a dat comitetului absolutoriu

A stabilit budgetul pro 1897.

A ales comitetul parochial şi epitropia.

Nainte de încheiare venerabilul veteran dl protopresbiter şi director seminarial în pensiune Ioan Hannia, într'o cuvêntare bine simţită accentuând, că între datorinţele dela cari condiţionéză §. 6 al Stat org. calitatea de membru al sinodului parochial, trebue la primul loc considerată participarea la serviciul divin în Dumineci şi sĕrbători, a adresat un apel cătră parochieni — firesce mai vêrtos cătră cei absenţi, — ca în cercetarea bisericei sĕ imiteze pe cei bĕtrâni, carii numai când erau bolnavi lipsiau dela sânta biserică.

Incheindu-se sinodul ordinar, s'a deschis cel extraordinar şi constituindu-se tot cu biroul de mai nainte, au ales de membru la sinodul protopresbiteral cu aclamaţiune pe dl Parteniu Cosma.

Alegere de paroch în Săcel.

Din Săcel (protopresbiteratul Sĕliştei) ni se scrie, că deşí concursul pentru întregirea parochiei a expirat de mult, şi deşí concurenţi sunt destui, alegerea de paroch tot nu se pune la cale, din motive necunoscute, ceea-ce provócă mare nemulţămire şi demoralisare în parochie.

Se dice că de două ori a fost defipt terminul pentru alegere, şi dl protopresbiter de ambele ori l'a revocat fără nici un motiv binecuvêntat.

Noi nu credem că alegerea sĕ se fi sistat fără motiv, acela însĕ trebue sĕ fie grav, dar ca de două-ori sĕ fie tot motiv grav, nici nouĕ nu ne vine a crede.

Cerem deslușiri obiective, dar totodată ne luăm voie a atrage atenţiunea organelor superióre bisericesci asupra acestui cas, ca poporul sĕ fie mângăiat şi parochia sĕ nu stee fără conducĕtor în aceste dile grele.

Din România.

Dl Lascar Catargiu, conservatoriu, a fost ales la Iaşi deputat pentru cameră.

*

Guvernul a respins cererea societăţii de navigaţiune unguréscă pusă sub patronagiul statului ungar, de a construi debarcadere deosebite la Brăila, Corabia, Galaţi, Turnu-Măgurele şi Turnu-Severin.

*

Prin testamentul defunctei Aretia General Fotino, s'a lăsat câte un legat de 10,000 Lei conumelor Bucuresci şi Craiova pentru a fi distribuiţi sĕracilor din aceste oraşe.

*

In şedinţa dela 14 a l. c. a camerei rĕspunde d. ministru Stoicescu la înterpelarea d-lui Scorţescu, privitoriu la banchetul respectiv că D-Sa nu ca ministru a dat banchetul, ci direcţia căilor ferate; cu tóte acestea banchetul l'a plătit DSa din propria s'a pungă.

In şedinţa dela 16 l. c. a senatului d. Patrini Paul presentéză un proiect de lege din iniţiativă parlamentară prin care se stabilesce, că la ori ce licitaţie oficială productele din ţéră sĕ fie preferate.

In şedinţa camerei dela 17 c. v. dl P. S. Aurelian ministrul preşedinte declară, că în principiu e pentru repausul de Duminecă şi pentru descentralisarea administraţiunei.

*

La Ateneul Român se vor ţiné următórele conferenţe în anul 1897:

Duminecă, 19 Ianuarie, órele 8 şi jum. séra, d. Ionescu-Gion: Patriarchi, mitropoliţi, episcopi greci, în ţĕrile române.

Joi, 23 Ianuarie, órele 8 şi jum. séra, d. Dr. Manolescu: Mijlócele de îndreptare a stării ţĕranului nostru.

Duminecă, 26 Ianuarie, órele 8 şi jum. séra, dl. Stefan Vellescu: De ale teatrului Naţional.

Joi, 30 Ianuarie, órele 8 şi jum. séra, dl. Doctor Obreja: Alcoolism şi degenerescenţa.

Duminecă, 2 Februarie, órele 8 şi jum. séra, d. Th. Speranţă: Despre basme.

Joi, 6 Februarie, órele 8 şi jum. séra, d. C. D. Disescu: Psichologia Călugărului.

Duminecă, 9 Februarie, órele 8 şi jum. séra, d. Bălănescu: Şcóla şi democraţia.

Joi, 13 Fabruarie, órele 8 şi jum. séra, d. N. Xenopol: Divinităţile moderne.

Duminecă, 16 Februarie, órele 8 jum. séra d. V. A. Urechiă: Curente Naţionale înainte de 1821.

Joi, 20 Februarie, órele 8 şi jum. séra, d. Calloianu: Un episod din revoluţiunea Domnului Tudor.

Duminecă, 23 Februarie, órele 8 şi jum. séra, d. N. Bellu: Fragmente din epoca Renascerii.

Noutăţi.

Distincţii. Majestatea Sa a distins cu titlul de consilier ministerial, pe profesorii dela universitatea din Cluşiu Dr. Haller Károly şi Dr. Farkas Lajos.

* * *

Arĕtare criminală contra lui Bánffy. Molnár Iános şeful biroului central al partidului poporal a înaintat Sâmbătă după prând secţiunei criminale a judecătoriei cercuale din Budapesta, arĕtare criminală contra ministrului-president baronul Bánffy Dezső şi soţii: Jeszenszky Sándor consilier ministerial, Rosenberg (Radó) Szigfrid şi Vészi Iózsef, pentru violarea secretului epistolar, prevĕdut în §. 327. al condului penal.

* * *

Dela consulatul român din Budapesta. In urma decisiunei ministerului de rĕsboiu al României sub Nr. 336 din 3 Decembre 1896, consulatul general al României în Budapesta aduce la cunoscinţa celor interesaţi următórele:

Concediaţii, reserviştii, militarii şi glotaşii din armata română, cu reşedinţa în Ungaria séu în provinciile Bosnia şi Herţegovina, vor trimite în fie-care an în luna Februariu domnului ataşat militar al României în Austro-Ungaria, la adresa Legaţiunei României în Viena, prin poştă, în plic recomandat, cu indicaţiunea exactă a adresei lor, libretele lor militare spre a fi vizate.

Neobservarea susmenţionatei dispoziţiuni va atrage după sine pedépsa provĕdută de lege.

* * *

Canonisarea împĕratului Ferdinand II. Mai mulţi magnaţi magiari, în frunte cu contele Zichy Nándor au întrevenit la papa pentru canonisarea împeratului german şi rege al Ungariei Ferdinand II. Ferdinand II. a domnit pela începutul secolului XVII. Crescut de iesuiţi, el a fost catolic fanatic, evlavios până'n extrem şi totodată cel mai aprig duşman şi persecutător al protestantismului. Ferdinand II a fost urzitorul moral al rĕsboiului de 30 de ani.

* * *

Prelegeri universitare în Francia despre chestiunea nóstră naţională. „*L' Independance Roumaine*“ din Bucuresci scrie, că profesorul universitar dela facultatea iuridică din Toulouse, Moringhal, cu începerea noului semestru va ţiné prelegeri despre chestia naţională a Românilor din Ungaria.

* * *

Rigó -- părăsit. Ajunsese Rigó Iancsi domn mare din mila celui de sus. Avea de nevastă pe cea mai frumósă femeiă a Parisului. Era interwievat de diariştii cei mai renumiţi, cum e obiceiul a se întervieva diplomaţii. Numele lui era purtat de tóte foile din lumea civilisată. Ómeni mari îi invidiau sórtea. D'apoi neamul lui, neagra ţigănime, ce fudulă devení în urma avêntului ce l-a luat Iancsi din îndurarea lui D-deu. Dar nu i-a fost dat sĕ îmbătrânéscă în aşa mare cinste. Étă cum s'a întêmplat: Rigó cu soţia sa, princesa de Chimay, a plecat mai dilele trecute din Pesta la Italia, spre a scăpa de „gurile rele“, şi pentru a putea trăí în dragoste neconturbată. Pe cale însĕ, cine scie din ce pricină, s'au certat necontenit. Au stat câteva dile într'un hotel din Genua, unde cérta a ajuns la culme între cei doi îndrăgostiţi. In sfîrşit princesei 'i-s'a urît, 'şi-a luat catrafusele şi a părăsit pe Rigó. Dar numai acum a sosit calamitatea cea mai mare: Princesa a tulit-o fără a-şi achita contul, şi contul firesce era mare. In urma energicilor paşi ai hotelierului, Rigó fu silit sĕ plătéscă tótă socóta, ajungênd în cea mai tristă perplesitate financiară. Nevastă-sa sa adevĕrată îl aşteaptă cu dor la Paris.

* * *

Călăul Parisului în pensie. E vorba de Deibler, acéstă figură „simpatică“ a Parisului, care după-ce şi-a terminat cu succes excelent cariera de călĕu, se retrage în pensie, şi va trăì în Paris ca capitalist, nu mai mult sub numele urgisit de Monsieur de Paris, ci sub noul nume: Moreau. Deibler de altcum e mândru, că a stins viéţa la 500 făcĕtori de rele.

* * *

Nu sărutaţi cânii! Soţia neguţătorului Schmidt din Deggendorf a cădut jertfă obiceiului scârbos, ce e fórte rĕspândit la damele „culte“. Avea dómna acésta un căţeluş, şi căţeluşul îi era fórte drag. Il săruta ca p'un copil mic, ştiţi, cum fac multe multe dómne şi domnişóre. Şi căţelul, ca toţi cânii avea în gură parasiţi. Acesti parasiţi s'au vîrît în gura dómnei, şi i-au înfectat întreg organismul. Nefericita femeiă, care abia avea 23 ani, s'a supus unei operaţii în München, după terminarea căreia a murit.

* * *

Mórtea satanei. Dilele trecute a păţit-o fórte urît un hoţ într'un oraş de provincie. S'a pus dumnealui la pândă într'o stradă părăsită, şi când a băgat de sémă, că locuitorii unei case se departă, cu obrazul mânjit negru a năvălit în lăuntru, stricând uşa. Când a început sĕ spargă dulapurile spre a se încărca, cei doi băieţi ai proprietarului, unul de 12, celalalt de 8 ani au întrat în odaie. Hoţul s'a recules iute din incurcală, și cu un glas înspăimântător a început sĕ strige cătră băieţi:

— Eu sunt dracul!

Hoţul mânjit observând efectul, a început sĕ facă feţe înspăimêntătóre şi continuă:

— Spuneţi-mi unde'şi ţine tatăl vostru banii, că de nu îndată vĕ duc în iad.

Copiii s'au spăriat şi au luat-o la fugă. Ajungênd afară, băiatul cel mai mic, mai inventios, ḑise fratelui sĕu:

— Décă'i dracul, haid' sĕ-l puşcăm!

Cel mai mare s'a învoit, a întrat în odaia tatălui sĕu, a luat puşca acestuia şi a puşcat asupra tălhariului, ce era întors cu spatele cătră el, şi l'a rănit de mórte.

Corespondenţă particulară

a „Telegrafului Român“.

Vălcele, (Elöpatak) 19 Ianuariu v. 1897.

Domnule Redactor!

De multă vreme n'a mai fost la noi în sat un public românesc atât de numeros şi de distins, ca ieri; nu, pentru-că noi locuitorii suntem puţini, ér véra băile nóstre sunt aprópe pustii, — graţie ultraşovinismului administraţiei ungureşti, care nici musicanţilor nu le mai permite sĕ cânte şi româneşte. Boierii din România, cari au contribuit cu napoleonii lor la ridicarea băilor nóstre, s'au disgustat din causa acésta şi ne-au părăsit aprópe cu desăvêrşire.

Ieri însĕ pe la 11 óre a. m. am avut onórea, sĕ primim în satul nostru pe mulţi dintre fruntaşii Braşovului. Causa, care 'i-a adus, a fost, durere, cât sĕ póte de tristă. Ei au venit, ca sĕ-'şi împlinéscă ultima datorinţă faţă cu un fiu al poporului nostru, un fiu, care prin muncă neobosită s'a ridicat pe sine şi ne-a ridicat şi pe noi în ochii lumii. Aprópe întreg corpul profesoral dela şcólele centrale ortodoxe române din Braşov, delegaţii etoriei şi un numĕr considerabil de studenţi, s'au grăbit sĕ petrécă până la mormênt pe iubitul lor coleg şi profesor: *Dr. Ioan Bozoceanu*, care a rĕposat în Domnul în Joia trecută.

Serviciul funebral s'a început la óra $12^1/_2$ a. m. Au slujit: Protopresbiterul Vasilie Voina asistat de 4 preoţi: Ioan Moga, parochul locului; Dionisie Nistor, paroch în Árpatak; Ioan Bucşa, paroch în Arini şi Dr. Vasilie Saftu, paroch în Braşov. Rĕspunsurile la ectenii şi alte dóuĕ cântări le-a executat exact şi frumos corul studenţilor; ér în strana stângă a cântat celelalte cântări bisericeşti obicinuite la morţi profesorul Nicolae Bogdan. Accentuez cu intenţiune acest din urmă fapt, pentru că e fórte îmbucurător cu deosebire în împrejurările de astăḑi, când, durere, inteliginţa nóstră e cam înstrăinată de biserică Il accentuez, pentru că el dovedesce în favorul aceluia, care l'a sĕvêrşit, o plăcere în căntările bisericesci şi o iubire cătră biserica sa. Îl accentuez, pentru-că, după părerea mea, nici odată ca astăḑi n'a fost şi nu este aşa de necesar, ca cu toţii, unul ca unul, cu mic şi mare, sĕ ne iubim şi sĕ ne apĕrăm biserica nóstră, ca pe ochii nostrii din cap. Îl accentuez, pentru-că „iubirea bisericei“ a fost în totdéuna şi este şi astăḑi o datorinţă, şi în acelaşi timp şi o vîrtute, care împodobesce pe ori şi care om din lume şi în special pe un profesor dela o şcólă confesională, căruia îi încredinţéză naţiunea ce are ea mai scump pe lume: Creşterea naţională şi bisericéscă a tinerimei!

Cea dintêiu cuvêntare funebrală a ţinut-o parochul locului, Ioan Moga; a dóua profesorul dela şcólele reale, George Chelariu. Din vorbirea acestuia, o schiţă fórte bine reuşită a vieţii rĕposatului, sulevez ca un fir roşu, caracterul prof. Dr. I. Bozocénu, ca om şi ca român. Ca stipendist al societăţii „Transilvania“ din Bucuresci, care pune condiţia, ca după terminarea studiilor Universitare, stipendiştii ei sĕ rĕmână în ţéră la noi şi aici sĕ contribuie la progresul poporului român, rĕposatul a rĕmas credincios la angajamentului luat. Nu odată 'i-s'a oferit ocasia, sĕ tréeă dincolo la o léfă mai mare, el însĕ cu caracter şi inimă românéscă a preterit sĕ rĕmână aici, sĕ lupte cu greutăţi şi sĕ servéscă neamului seu asuprit. Cu drept cuvênt a accentuat prof. Chelariu, că dintre stipendiştii amintitei societăţi numai Dr. I. Bozocénu şi Dr. I. Lăpĕdat au rĕmas consequenţi promisiunii date. Onóre şi laudă ambilor defuncţi!

Sicriul încărcat de ramuri, a fost dus la mormênt de 8 studenţi.

Aici a mai vorbit cu multă căldură stud. cl II. comercială, fiiul cel mai mare al rĕposatului profesor, Dr. I. Lăpĕdatu.

Astfel s'a sĕvîrşit înmormêntarea celui mai distins fiiu al poporului nostru de aici din sat, lăsând în nemângăiere o mamă bĕtrână de 80 de ani, o soră vĕduvă şi un frate bun, Alexandru Bozocénu, proprietar de farmacie în Bucuresci.

Astfel a dispărut dintre noi, prof. Dr. Ioan Bozocénu, după-ce a funcţionat cu zel si devotament 23 de ani de ḑile la şcólele centrale ordodoxe române din Braşov.

D-ḑeu sĕ-'l ierte! *V.*

Loterie.

Sâmbătă, în 30 Ianuariu n. 1897.

Budapesta: 82 24 36 9 25

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1896.

Budapesta — Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat		Tr. de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	—	8.05	2.—	pl. Viena sos.	1.55	1.55	1.55	7.20	6 20
8.30	2.15	3.15	5.45	9.15	Budapesta	5.45	7.40	7.—	1.50	6.20
11.21	4.16	6.52	9.02	11.12	Szolnok	2.24	5.31	3.37	11.44	3.35
1.33	5.48	—	11.33	12.47	P. Ladány	12.03	3.56	1.19	10.03	1.34
3 42	7.08	—	1.48	2.11	sos. Oradea-mare pl.	—	2.37	11.04	8 43	11.32
3.58	7.15	—	2.06	2.18	pl. sos.	—	2.30	10.44	8.38	11.17
4.38	7.43	—	3.03	2.50	Mező Telegd	—	2.01	10.07	8.11	10.42
5.20	8.18	—	3.45	3.26	Rév	—	1.34	9.30	7.46	10.08
5.43	—	Tren micst	4.06	—	Bratca	Tren micst	—	9.10	---	9.50
6.32	9.07	2.52	4.53	4.17	Ciucia	5.48	12.52	8.32	7.08	9.19
7.16	9.37	3.51	5.32	4.50	Huiedin	4.59	12.20	7.54	6.39	8.3,
8.07		5.05	6.24	—	Ghirbĕu	3.18	—	6.54	—	7.37
8.34	10.37	6.14	6.59	5.55	sos. Cluş. pl.	2.23	11.01	6.13	5.23	7.—
8.49	11.10	—	8.40	6.11	pl. sos.		10.45	5.24	4.35	6.45
9.06	11 27	—	9.09	6.27	Apahida	—	—	5.02	4.14	6.27
10.12	12 30	—	10 40	7.27	Ghiriş	—	9.24	3.47	3.01	5.18
10.42	12.57	—	11.25	7.50	Cucerdea	—	8 54	3.06	2.25	4.43
11.01	1.09	—	11.49	—	Uióra	—	--	2.49	2.08	4.27
11.09	1.16	—	11.59	—	Vinţul-de-sus	—	—	2.41	2.—	4.20
11.31	1.36	—	12.29	8.17	Aiud	—	8.23	2.17	1.38	3.59
11.48	1.54	—	12.55	8.33	sos. Teiuş. pl.	—	8.06	1.55	1.17	3.38
12.05	—	—	1.30	8.38	pl. sos.	—	7.59	1 29	—	3.06
12.33	—	—	2.08	—	Crăciunel	—	—	12.55	—	2.40
12 47	—	—	2.27	9.09	Blaş	—	7.30	12.40	—	2.26
1.18	—	—	3.11	9.29	Micăsasa	—	7.09	12.01	—	1.54
1.34	—	—	3.31	9.42	sos. Copşa-mică pl.	—	6.56	11.41	—	1 35
2.13	—	—	3.46	9.44	pl. sos.	—	6.54	11.14	—	1.01
2.32	—	—	4.08	9.59	Mediaş	—	6.41	10.55	—	12.45
3.04	—	—	4.45	10.22	Elisabetopole	—	6.20	10.21	—	12.16
3.40	—	—	5.27	10.51	Sighişóra	—	5.53	9.42	—	11.40
4.03	—	—	6.12	11.12	Haşfalĕu	—	5.33	9.13	—	11.17
5.34	—	—	7.59	12.26	Homorod	—	4,27	7.45	—	10 03
6.12	—	—	8 37	12.58	Ágostonfalva		3.53	7.02	—	9.25
6.41	—	—	9.07	1.15	Apaţa		3.37	6.36	—	9.01
7.16	—	—	9.40	1.34	Feldioara	Circulézā nnmai Vineri	3.16	5.58	—	8.28
8.—	Tren acceler.	—	10.25	2.09	sos. Braşov pl.		2.45	5.08	—	7.48
—	11.—	—	—	2.19	pl. sos.	7.01	2.18	—	—	—
—	12.26	—	—	3.01	Timiş	6.39	1.42	—	—	—
—	1.11	—	—	3.31	Predeal	5.11	1.12	—	—	—
—	8.30	—	—	9.30	sos. Bucuresci pl.	—	3 58	—	—	—

Ghiriş — Turda

Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt		Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt	Tren de pov ară
7.33	11.—	5.—	10.21	Ghiriş	5.05	10.30	3.20	9.12
7.53	11.20	5.20	10.41	Turda	4.45	10.10	3.—	8.52

Sibiiu — Cisnădie

—	5.30	2.15	8.31	Sibiiu	7.10	3.55	10.04	–
—	6.06	2.51	9.08	Cisnădie	6.36	3.21	9.30	–

Braşov — Zernesci

Tren micst	Tren micst		Tren micst	Tren micst
8.35	4.55	pl Braşov sos.	7.44	1.29
9.05	5.13		7.29	1 14
9.37	5.45	Cristian	6.59	12.51
9.57	6.05		6.50	12.41
10.17	6.25	Tohan. vechiu	6.30	12.15
10.28	6.36	sos. Zernesci pl.	6.20	12.05

Budapesta — Arad — Teiuş

	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren micst	Tren de persóne
—	—	10.—	8.05	—	pl. Viena sos.	6.20	7 20	—	—	—
—	—	8.05	1.55	10.—	Budapesta	7.20	1.10	6.10	—	—
—	—	10.56	3.49	1.—	Szolnok	4.14	11.19	2.49	—	—
—	—	3.55	6.52	6.05	sos. Arad pl.	11.20	8.18	9.35	—	-
—	2.30	4.30	7.02	6.30	pl. sos.	10.50	8.08	8.55	6.54	—
—	2.44	4.42	—	6.41	Glogovaţ	10.38	—	8.43	6.41	—
—	3.14	5.04	—	7.01	Gyorok	10.14	--	8.18	6.12	—
—	3.31	5.15	—	7.12	Pauliş	10.—	—	8.05	5.56	—
—	3.58	5.33	7.46	7.28	Radna-Lipova	9.46	7.29	7.52	5.40	—
—	4.30	5.57	—	7.51	Conop	9.15	—	7.22	5.02	—
—	4.50	6.13	—	8.07	Bêrzava	8.57	—	7.05	4.44	—
—	5.40	6.58	8.48	8.47	Soborşin	8.15	6.34	6.25	3.35	—
—	—	7.27	9.07	9.16	Zam	7.41	6 08	5.50	—	—
—	—	7.53	—	9.32	Gurasada	7.16	—	5.23	—	—
—	—	8.08	9.31	9.58	Ilia	7.06	5.45	5.13	—	—
—	—	8.26	—	10.16	Branicica	6.43	—	4.49	---	—
—	—	8.52	9.57	10.42	Deva	6.20	5.19	4.25	10.52	—
—	—	9.06	10.18	11.11	Simeria (Piski)	6.05	5 07	4.10	10.35	—
—	—	9.52	10.37	11.36	Orĕştia	5.19	4.39	3.31	9.51	—
—	—	10.16	—	11.57	Şibot	4.55	—	3.10	9.27	—
—	—	10.40	—	12.19	Vinţul de jos	4.34	—	2.49	9.03	—
—	—	11.01	11.18	12.32	Alba-Iulia	4.17	3.57	2.28	8.47	—
—	—	11.30	11 40	1.05	sos. Teiuş pl.	3.48	3.33	2.—	8.11	—

Budapesta, gara de vest — Orşova — Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat		Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persón.
8.36 Vineri	11.—	9.05	9.35	4.—	pl. Viena sos.	5.50	—	7.20	6.45	6.35
1.30	8.30	2.30	7.—	10.40	pl. Budapesta sos.	6.45	10.25	2.10	1.25	9.05
6.39	5.31	8 02	5.49	8.14	sos. Timişóra pl.	9.25	—	9.01	7.50	4.10
6.47	—	8.10	7.15	3.10	pl. sos.	8.09	7.14	8.55	7.42	—
—	—	10.29	10.32	—	Caransebeş	5.15	4.15	—	5 37	—
11.05	—	12.30	1.09	6 58	Băile Herculane	2.37	—	4.40	3.27	—
11.45	—	1.20	2.39	7.35	Verciorova	12.50	—	3.40	2.18	—
10.55	-	11.40	6.25	—	Bucuresci	11.25	—	7.—	5.50	—

Cucerdea — Oşorheiu — Reg. săs.

—	2.30	8.10	3.11	10.59	Cucerdea	7.45	2.36	8.31	12.42
—	3.19	8.51	3.52	11.40	Ludoş	7.07	1.58	7.43	11.54
—	5.12	10.27	5.26	1.14	Oşorheiu	5.34	12.25	5.50	9.54
—	5.40	10.42	5.36	—		—	9.20	5.04	9 35
—	7.14	12.16	7.14	—	Reghinul-săs.	—	7.54	3.30	8.05

Copşa-mică — Sibiiu — Avrig — Făgăraş

	Tren de povară	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst		Tren micst	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren de povară	
—	4.45	2.20	11.55	7.10	pl. Copşa-mică sos.	9 34	12.35	6.25	3.05	—
—	5.18	2.50	12.21	7.41	Şeica mare	9 08	12.11	6.02	2.35	–
—	6,02	3.27	12.58	8.21	Lómneş	8.37	11.32	5.32	2.01	—
—	6,35	3.57	1.25	8.50	Ocna	8 11	11.01	5.07	1.27	—
—	7.01	4.19	1.48	9.15	sos. Sibiiu pl.	7.44	10 30	4.40	12.57	—
—	circul. numai Marţi şi Vineri	4.34	2.05	—	p. sos.	7.29	8 57	—	circul. numai Marţi şi Vineri	—
—		4.47	2.18	—	Şelimber	7.17	8.45	—		—
—		5.04	2.36	—	Veştem	7.01	8.25	—		—
—	—	5.26	3.01	—	Tălmaciu	6.42	8.04	—	—	—
—	—	5.42	3.18	—	Şebeşul sup.	6.21	7.36	—	—	—
—	--	6.16	3.58	—	Avrig	6.02	7 16	—	--	—
—	—	6.41	4.22	—	Porumbacul inf.	5.25	6.40	—	—	—
—	—	7.07	4.50	—	Cârtişóra	5.01	6.13	—	—	—
—	—	7.25	5.10	—	Arpasul inf.	4.52	6.02	—	—	—
—	—	7.45	5.33	—	Viştea inf.	4.24	5.32	—	—	—
—	--	7.55	5.44	—	Beşimbav	4.14	5.14	—	—	—
—	—	8.15	6.06	—	Sâmbăta inf.	3.58	4.57	—	--	—
--	—	8.42	6.35	—	sos. Făgăraş pl.	3.28	4.25	—	—	—

Notă: Órele însemnate în stênga staţiunilor sunt a se ceti din sus în jos cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte.

Redactor prov. **Gavriil Hango.**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 9. Sibiiu, Joi, 23 Ianuariu (4 Februariu) 1897. *Anul XLV.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
la „Tel. Rom.“ într'una cu suplementul „Fóia Pedagogică“ :
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistólele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Repriviri.

V.

(✿) 4. În fine am ajuns la al patrălea trăgĕtor la carul înglodat al partidului naţional, la **„Tribuna Poporului“**.

Plămădit în Bucuresci acest ḑiar, şi întemeiat de cei-ce au sucumbat în „crisa“ dela „Institutul tipografic“ (afară de Bogdan-Duică, care 'i-a părăsit) de patronii şi de amicii lor personali, tótă lumea credea, că-'şi va inaugura activitatea cu cine scie ce fel de descoperiri sensaţionale, cum se ameninţa pe timpul „crisei“ şi cu atacuri vehemente la adresa învingĕtorilor dela „Institutul tipografic“.

Redactorii ḑiarului însĕ se vede că în anul de pocăinţă s'au mai stêmpĕrat, căci étă ce promit în „Cuvêntul redacţional“ din Nrul de probă:

> „In susţinerea programului naţional şi în ceea-ce privesce discuţiunile, fie asupra tacticei de luptă, fie privitóre la chestiunile de un interes mai secundar, ne vom conduce de cuvintele înţelepte ale Sfântului apostol Pavel, care ḑice: „De-aş avé prorocie şi de-aş sci tóte tainele şi aş avé tótă sciinţa şi de-aş avé tótă credinţa, cât sĕ mut şi munţii, — *dacă dragoste nu am, nimic nu sunt*“.
>
> „Tocmai de aceea nu vom întreba de ce ne ocărĕsc cei cari nu demult se bucurau că luptă *alături cu noi, nici nu le vom rĕspunde prin cértă*“.

Şi până acuma s'au şi ţinut de cuvênt.

In desvoltarea programului se ḑice mai departe:

> „Şi nu o sĕ uităm *mai ales* hotărîrile aduse de fruntaşii naţionalităţilor române, sêrbe şi slovace, cari prin congresul din 1895 deşteptaseră atâtea sperante într'un viitor mai frumos“.

Nouĕ aşa ni se pare, că acest „*mai ales*“ va fi terenul pe care se va nisuì „Trib. Pop.“ sĕ-l cultive cu predilecţiune, „mai ales“ pentru cuvêntul, că gloria întrunirei congresului din 1895, pe timpul când membrii comitetului erau în temniţă, şi-o atribue, şieşi la primul loc Brote-Slavici etc. din Bucuresci, apoi membrii substituţi, ai comitetului, în frunte cu părintele Mangra, carele se ḑice, că ar fi directorul ḑiarului, şi în Nrul 8 şi provócă deja pe comitetul executiv al acestui congres, în care dintre „martirii români“ ar fi dd. Dr. Raţiu, Dr. V. Lucaciu, V. Mangra şi Iuliu Coroian, sĕ pornéscă *acţiunea*, şi în prima liniă provócă pe „comitetul naţional“ ca „sĕ mediteze asupra acestei cestiuni, ér dacă va fi meditat deja, sĕ grăbéscă sĕ mai animeze armata, *care de atâta timp e în aşteptare*“.

Acéstă imputare blândă deocamdată — ni-se pare — va fi începutul certei, care cu timpul totuşi se va isca între „Tribuna Poporului“ şi între comitetul „naţional“ resp. organul ei acreditat, „Tribuna“.

Dar' mai important ni-se pare a fi următoriul punct din „cuvêntul“ program:

> „Mai mult chiar: vom căuta o apropiere şi *mai vĕdită* atât *către Viena*, cât şi către naţionalităţile de acolo, cari luptă şi ele pentru a pune capĕt politicii nenorocite pe care o face guvernul unguresc“.

Acest punct ar avé nevoie de explicări clare şi precise.

Ce înţelege „Tribuna Poporului“ sub „apropierea *şi mai vĕdită* către Viena? şi ce înţelege sub „Viena“?

Loialitatea poporului român către *Corónă* nu se póte înţelege, pentru-că aceea este înăscută Românului şi Românul nici-când n'a dat ansă nimĕnui sĕ o pótă trage la îndoélă. De asta dar' nu póte fi vorbă.

Naţionalităţile din Austria nu se pot înţelege, pentru că acestea sunt accentuate deosebi.

Se înţelege óre sub „Viena“ spaima Ungurilor cu Monarchia unitară („Gesammt-Monarchie“), pentru care se însufleţesce Slavici şi Brote şi toţi aceia cari desconsideră dreptul public al Ungariei? séu se înţelege dóră, ceea-ce ar fi şi mai prost, aşa numita „Camarilă“ din Viena, cea mai per horeşcată „ocultă“ atât din partea maghiarilor, cât şi a românilor „păţiţi?“

Şi una şi alta sunt lucruri, pentru cari, cei ce vor întra în „acţiune“ vor veni în conflict şi cu *Regele încoronat* al Ungariei, care ţine cu sfinţenie la jurămêntul pus în faţa lumii cu ocasiunea încoronării sale, şi cu guvernul şi cu întréga presă şi cu societatea magiară, probabil şi cu celelalte organe de publicitate ale partidului naţional. Cu „Dreptatea“ de sigur.

Repeţim decí, că acest punct trebue lămurit astfel, ca asupra loialităţii poporului român către Corónă şi către Stat, nici chiar din colónele „Tribunei Poporului“ sĕ nu se pótă nasce vr'o bănuélă, cu atât mai vêrtos, că „Tribunei Poporului“ prea cu predilecţie'i place a da sciri despre petrecerea şi misiunea diplomatică prin Viena a dlui Sturdza, acuma, când nu mai este în funcţiune de stat, şi de convorbirile lui cu ministrul nostru de externe Goluchovsky şi de audienţă la „Impĕratul“.

Faţă de partidele din România promite a fi neutrală, în faptă însĕ a devenit un adevĕrat buletin oficial al tuturor mişcărilor dlui Dumitru Sturdza.

La fine mai face o promisiune cu privire la publicarea lucrurilor „îndrăsneţe“ şi pentru mulţi „jignitóre chiar“, cari ating instituţiuni ori chiar „*persóne*“, ḑicênd, că nu va mai tolera ca astfel de lucruri, cari micşoréză autoritatea pressei, sĕ se publice fără „*responsabilitatea autorilor*“.

Dacă astă frasă s'ar puté interpreta astfel, că nu va admite ca în fóie sĕ se publice atacuri privitóre la instituţiuni şi persóne, — înţelegem românesci, — vulgo: că nu vor admite „personalităţi“ în „Trib. Poporului“, acésta ar fi un progres în favorul fóiei, — dar atunci unde am fi cu cunoscutul proverb despre lup şi pĕrul seu?

Până acuma nu este justificată apariţiunea acestei foi din punct de vedere al partidului naţional.

Ea nu umple nici un gol, şi dacă tot aşa va merge, nu se va impune ea de sine, şi nu se va putea ḑice, că partidul naţional a avut necesitate de ea; din contră, se va dovedi, că persónele angajate la ea au avut nevoie de manteaua partidului naţional.

Exteriorul ei este de tot modest, tipar mare şi rar, material puţin.

Adevĕrat, că tot începutul este greu şi numai dela *nervus rerum* va atîrna ca copilul sĕ créscă, dar cu puterile de cari şi până acuma vedem, că dispune, ar puté sĕ producă şi mai mult în direcţiunea pe care o cultivă tóte ḑiarele, cari afirmă despre sine, că sunt organele partidului naţional.

Am cetit până acum articoli: dela profesorul din Braşov Vasilie Goldiş, care glăsuesce către popor „ca un popă“ şi dela „popii“ Dr. Lucaciu şi V. Mangra, cari glăsuesc tot în frasele obicinuite, dar' sîmbure mai ales numai în articolii „Uncheşului“ am aflat, care, décă nu ne înşelăm, va fi dl George Popa din Arad. In unii numeri însĕ cam prea puţin afli de cetit, ear' în alţii, cum este d. e. Nrul 12 chiar nimic.

Chiar ca lumina electrică din Sibiiu. Câte odată prea intensivă, câte odată jócă, ear' câte odată pe neaşteptate se stînge, după-cum adecă vine curentul din turbinele şi din maşina de reservă, cari se află în Sadu, la mare distanţă de biroul întreprinderii aşeḑat în Sibiiu şi care nici chiar cu ajutorul telefonului nu se póte direge cum se cade.

Articol menit de a inicia ceva, pentru-ca sĕ nu stagneze causa naţională, este unicul articol: „Acţiune“ din Nrul 8, în care „Trib. Pop.“ solicitéză pornirea luptei pe basa programului congresului naţionalităţilor, o luptă care ar fi dator

FOIŢA.

Documente pentru limbă şi istorie.

(Urmare.)

5. După-ce exponentul a fost prins: cu ce feliu de cuvinte necuviinciόse şi nu la loc, séu cu ce feliu de înjurături defăimătóre l'au tractat, cine anume? Apoi cine l'au legat, cine l'au trimis şi l'au dus la locuinţa nobilitară din Deeş a Domnului jude procesual Korodi Ferencz? De acolo cum a fost eliberat? Sĕ spună martorul după credinţa lui cea dréptă, dimpreună cu tóte împrejurările, ce au venit înainte.

Urméză fasiunile martorilor.

1-ul. martor. Nobilul Michail Kupsa, cam de 47 de ani, fasionóză aşa: „Când s'a întêmplat pălmuirea exponentului în anul şi luna mai sus specificată sciu, căci am fost de faţă dela început, carea — la p. 1 — s'a întêmplat aşa, că şeḑênd noi vre o-câţiva inşi (de a căror nume nu-mi aduc aminte) in locul numit mai sus pe nisce grinḑi, au venit acolo şi Domniile lor, exponentul Nobilul popa Dumitru Szuszin şi Nobilul Gavriil Pap bĕtrânul, cari încă şeḑênd între noi, am vorbit împreună un restêmp; deodată însĕ numai, între mai multe vorbe, se aduce înainte şi afacerea legii românesci, ce acum decurge, între cari cuvinte şi ḑice Domnul părinte Dumitru, că: „acésta“, aşa ḑice, „bun sfêrşit nu va avea“, la ceea-ce îi respunse Domnia Sa Gavriil Pap: „ba bun sfêrşit va avea, pentru-ce ar avé rĕu“; la acésta i-a ḑis popa, că: „va fi ceea ce s'a întêmplat şi la Cusdrióra“, la ce i-a respuns Gavriil Pap: „ba aceea nu va fi, numai voi nu minţiţi atâta, căci nici până acum n'ar fi fost nimic, dacă voi nu aţi fi minţit atâta“. Intre cuvintele acestea fiind vorbă şi despre Pravilă, ḑise popa românesce numitului Gavriil Pap că: „minţiţi voi,“ aşa ḑice, „măgari ce sunteţi“. La acésta Gavriil Pap sculându-se, merse la exponentul şi ḑise Domniei Sale: „Da noi suntem măgari, minţim ceea-ce facem?“ aşa ḑice,… „mamă-ta!“ Şi atunci ridicându-şi mâna, l'a şi pălmuit odată pe exponentul popa Dumitru. Cu aceea Gavrilă a venit lângă mine şi a stat puţin şi nici exponentul n'a ḑis nimic, nici n'a înjurat înderĕpt pe Gavrilă, ci — la p. 2 — a început a striga: „tâlhariu“ şi atunci am şi apucat mâneca cămeşii lui Gavrilă, dar neputêndu-o prinde bine, s'a smuls din mâna mea şi a fugit acasă. La acea strigare de „tâlhariu“, — la p. 3 — sosind acolo şi hodnogiul Nobililor Nobilul Kupsa Bumb dimpreună cu mai mulţi alţi 50—60 de ómeni, au început a se sfătuì, ce sĕ facă. Vĕḑui însĕ numai, că numitul hodnogiu prínse braţul exponentului şi-'l duse către casa sa, dar eu nu am mers cu dênşii. Ce au făcut după aceea, eu nu sciu. La p. 4. Precum am ḑis hodnogiul era cu mai mulţi inşi când a dus cu sine pe exponentul; nu-mi aduc însĕ aminte de numele mai multora, dar despre Damian Petrucz, Marian Petrucz, Petru Bota, Urs Kupsa, bĕlrânul, Ioan Buzure, Marc Onyisze, Ioan Rácz, George şi Tóder Bota sciu, că au fost acolo; unii strigau sĕ dé pace popii, căci nu fac bine că'l prind, cea mai mare parte însĕ striga sĕ-'l prindă pentru strigarea de „tâlhariu“, deşi celalalt fugise, — şi astfel l'au prins. La p. 5. nimic. Şi aceea sciu, la împrejurări, că atunci, când Gavrilă a pălmuit pe exponentul, acesta a scuipat jos pe pămênt şi a ḑis, că „'i iese şi sânge din gură“, dar eu, ce e drept, n'am vĕḑut, pentru-că nici nu m'am uitat acolo.“

Al 2-lea martor, Nobilul Marian Petrucz, de 46 de ani, la p. 1. 2. 3. şi 4. a fasionat ca şi proximul precedent. Martorul Mihaiu Kupsa adăugând la p. 5. ḑice: că „atunci, când hodnogiul a dus cu sine pe exponentul, eu nu i am petrecut; ce au făcut cu el, eu nu sciu; dar a dóua ḑi hodnogiul mĕ chemă la sine ca sĕ merg la Domnul jude suprem şi sĕ-i raportez: cum au umblat cu popa; atunci popa nu era legat, ci numai în arest, drept, sub strajă, la ce exponentul ḑise hodnogiului, că Domnia Sa acolo nu şede, ci séu sĕ-l slobódă séu sĕ-l lege şi sĕ-l trimită la Domnul jude procesual, pentru-că nelegat nici nu va merge, la ceea-ce hodnogiul îl şi legară şi dându-mi-l în mână legat, l'am dus la Deeş, la Domnul jude procesual şi raportând şi Mării Sale Domnului jude suprem, aşa l'au eliberat pe exponentul de acolo fără nici o chezeşie“. (Va urma).

comitetul acelui congres sĕ o pornéscă deja ca unicul mijloc, care ar împedeca „demoralisarea oștirii“.

Asta este ceva. Asta ține cont de situația actuală a comitetului „național“ desființat de guvern, și dându-l la o parte, provócă pe comitetul „congresului naționalităților“ ca sĕ între în acțiune.

Tot în acest scop însĕ „Tribuna“ are alt medicament; ea pune în vedere ca positiv un protest (firesce către Europa) acoperit cu mii de subscrieri, care se va publica cât mai curênd.

Er al treilea organ al partidului național: „Dreptatea“ ḑice, că „cel puțin o sută de ani ne desparte de momentul realisării cât-de-cât necum perfectă“, a ideiei cu „congresul naționalităților“.

Al patrălea organ al partidului național: „Gazeta Transilvaniei“ tace față cu ambele propuneri, dar nici dela sine nu propune ceva nou.

Inzadar s'a procurat deci al patrulea trăgĕtor la carul înglodat al partidului național, căci deși, deocamdată, colegii, la vedere nu se mușcă unul pe altul, totuși când e la adecă, nu sunt doi cari sĕ tragă într'o direcțiune, ci fie-care nezuesce de capul sĕu în altă direcțiune. Nu este cine sĕ le pótă impune o direcțiune, *ér carul cu ei cu tot, tot înglodat va rĕmânea. „Quod erat demonstrandum“.*

Un serviciu credem totuși că póte face și încă cât mai curênd „Tribuna Poporului“ uneia din causele naționale, și mai ales unor persóne, cari au rol și pretind drept a li-se considera vederile în afacerile naționale.

Acésta este cestiunea cunoscută sub numele: „*Colectă pentru monumentul lui Avram Iancu*“.

Colecta a fost publică, scopul eminent național, pericolul de a se confisca banii a încetat.

Lumea vrea sĕ scie: Unde sunt banii? Ce garanții sunt că banii nu se vor înstrĕina dela destinațiunea lor?

Persónele, cari au iniciat colecta și cari au administrat banii, sunt la „Tribuna Poporului“, deci acolo se pot da și informațiunile reclamate și cu tot dreptul reclamate de publicul român.

Căsătoria civilă și reformații. E cunoscut rolul trist ce au jucat reformații, dar mai cu sémă preoțimea lor la aducerea nóuelor legi politice-bisericesci. Au sprijinit din tóte puterile pe guvern la aducerea lor, în speranță de favoruri materiale și de magiarisare. Și au făcut acésta cu atât mai fără mustrare de consciință, cu cât biserica reformată nu consideră căsătoria de misteriu, de taină, ci de un simplu contract, aprópe comercial.

Așa se presentă lucrul inafară. Dar dacă privim mai de aprópe în consciința lor, vedem, că totuși altcum cugetă despre ea, de și nu o recunosc pe față de taină, dar totuși o consideră de o instituțiune divină, și despre acesta avem dóuĕ mărturii classice tocmai din parte reformată, și încă din partea alor dóue capete încoronate, din partea episcopului reformat din Ardeal, Szász Károly și din partea regelui Prusiei.

Cel dintâiu a fost un aprig luptătoriu pentru legile politice-bisericesci aduse la noi în timpul din urmă, dar la o cununie, ce a sĕvêrșit într'una mai ḑilele trecute, se înțelege după încheierea căsătoriei civile, con form ritului reformat, a întrebat pe mirésă despre nume. Acésta i-a rĕspuns acum după numele bărbatului (după legea civilă), dar Sanția Sa intrerupându o i-a ḑis: Încă nu, numai vei fi.

Ce înesmnéză acésta, dacă nu *nerecunóscerea validității căsătoriei civile* din punct de vedere al doctrinelor bisericei refermate?

Dacă d. supernitendent recunoscea validitatea căsătoriei civile, atunci nu corigea pe mirésă, ér dacă o-a cores, cum stă acum cu votarea *pentru* aducerea acestei legi în parlament?

Că nici confesíunea lutherană nu consideră căsătoria de instituțiune umană, de și nu o recunósce tocmai de taină, se vede chiar și din formula de jurămênt dela cununie, unde ambii nupturienți se declară, că se împreună unul cu altul până la mórte *după legea dumneḑeéscă.*

Dacă stăpânitorii nostri au voit cu tot prețul sĕ aducă o lege privitóre la căsĕtorie și acésta pentru interese mai înalte de stat, atunci trebuia sĕ fi pus cel puțin statul alăturea cu biserică, ér' nu peste acésta, rĕmânênd credincioși și usului: Ecclesia precedit. Sĕ fi făcut ambele căsĕtorii obligatóre, dar' în tot casul căsĕtoria bisericéscă sĕ fi premers căsĕtoriei civile și validitatea fiecăruia sĕ o fi condiționat dela încheierea și a celeialalte.

Dar' au pus statul peste biserică desconsiderându-o pe acésta cu totul la încheierea căsătoriei.

A dóua mărturie classică, că nici biserica reformată nu consideră căsătoria numai de instituțiune umană, este, precum am ḑis, regele Prusiei, care e totodată și capul bisericii lutherane din țéră.

Étă cum definesce acesta căsătoria într'un ordin al séu edat după întroducerea căsătoriei civile: „Căsătoria civilă, (staatliche Eheschliessung) după doctrinele bisericii lutherane, nu e căsătorie. Căsătoria, după învĕțăturile lui D-ḑeu, numai după jurămêntul îndeplinit în biserică devine atare“.

Dar' la noi nu interesele bine pricepute ale tuturor cetățenilor au fost luate de normativă la aducerea legilor politice bisericesci din timpul din urmă, ci numai interesele maghiarismului, interesele partidului liberal dela putere, și în rêndul al treilea interesele materiale ale bisericii reformate, în oposiție chiar și cu doctrinele acestei biserici.

După acéstă declarațiune a superintendentului Szász Károly, căsătoria civilă nu e căsătorie, ci concubinat.

Sĕ fi făcut altcineva vre-o astfel de corectură la încheiarea căsătoriei bisericesci, de sigur făcea cunoscința cu procuratura și cu §§. 171 și 172 al codului penal. Dar' superintendentul Szász Károly e magiar și reformat, decí n'are de ce sĕ se témă.

Revista externă.

Belgia și Bulgaria sunt dóuĕ state relativ mici în Europa și sunt situate la o considerabilă depărtare una de alta cu tóte aceste însĕ un conflict era se isbucnéscă ḑilele trecute între ele, dar din norocire a fost la timp aplanat. Faptul s'a petrecut astfel: O societate de întreprinḑĕtori din Belgia avé o pretensiune cam veche la orașul Filipopolis pentru edificarea apaductului din acel oraș. Orașul nu voia sĕ plătéscă și atunci representantul Belgiei din Sofia, Pety de Thorée s'a întrepus la guvern în interesul întreprinḑĕtorilor. Ministrii Stoilov și Gesov i au și promis, că cel mult până la 31 Decembre a. tr. pretensiunea respectivă va fi achitată. Representanța orașului Filipopolis nici acum nu voia sĕ plătéscă. Atunci delegatul Belgiei s'a adresat către Bracalov, prim-secretariul ministrului de externe, și probabil, că între ei s'au încins o discută mai vehementă. După o versiune se ḑice, că Bracalov i-ar fi replicat lui Pety, că e un mincinos acela, care l'a informat despre datorie, la ce Pety i a rèspuns, că ómenii mincinoși sunt a se căuta în jurul guvernului bulgar. Ar mai fi ḑis Pety, că în cestiuni de bani promisiunea e sântă și în privința acésta numai sĕlbaticii au altă concepțiune. Bracalov a făcut despre tóte aceste arĕtare primministrului Stoilov, cu observarea, că Pety a numit procedura guvernului bulgar în cestiunea acésta de mișeléscă. Lucrul a venit înaintea consiliului de ministri și aceștia au trimis apoi la delegatul Belgiei pe Bernazzo, șeful cabinetului diplomatic, cu relatarea, că guvernul bulgar de aḑi încolo întrerumpe cu el ori-ce legătură. La aceste Pety a declarat representantelui frances Petitville, că aserțiunile atribuite lui sunt nisce scorniturí nedemne, cu scop de al discredita înaintea guvernului bulgar și l'a rugat ca în înțelesul acesta sĕ-l informeze pe Stoilov.

La câte-va ḑile s'a convocat din nou consiliul ministerial și au constatat, că ei în afacerea acésta au fost seduși. Singur Stoilov a făcut apoi o visită delegatului belgian și afacerea s'a terminat. E curios numai, că deși ministrii în tótă afacerea au fost tendențios seduși, totuși Bracalov a rĕmas și mai departe la postul sĕu adecă de prim-secretariu al ministrului de externe.

* * *

In ședința din Sâmbăta trecută Chamberlani a adus la cunoscință casei de jos, că din incidentul iubileului reginei Victoria toți guvernorii coloniilor engleze sunt special învitați, cari vor fi de astă dată óspeții țĕrii mame. Miliția tuturor coloniilor asemenea va fi representată. In London și în tótă Britania se fac pregătiri colosale, fiind-că iubileul reginei Victoria e un eveniment rar și de o însĕmnătate pentru ei de netăgăduit.

* * *

În foile oficióse din Rusia s'a publicat o nóuă ordinațiune în contra Jidovilor. În menționata ordinațiune se ḑice, că de-alungul hotarului dinspre China, Jidovilor nu le este iertat a se așeḑa, numai pe lângă o concesiune spĕcială din partea statului.

Așa se explică sporirea ciupercește a Jidovilor în Ungaria liberală. Când bate câte un vênt mai aspru dinspre méḑă-nópte, cu sutele năvălesc huiduiții în noul pămênt al făgăduinții.

* * *

O depeșă din Roma vestesce, că disolvarea parlamentului se consideră deja ca fapt împlinit. Nóuele alegeri sunt puse pela sfîrșitul lunei lui Martie și începutul lui Aprile.

Din parlamentul magiar.

Ședința dela 28 Ianuariu 1897 n.

La ordinea ḑilei: continuarea desbaterei asupra proiectului de budget pro 1897, întreruptă la posiția ministrului de interne.

Székely György laudă actuala administrațiune și cere mĕsuri pentru împedecarea emigrațiunei secuilor.

Visontai Soma dovedesce cu acte, că la noi dreptul de adunare este ilusoriu și fără frică de pedépsă îl póte confisca ori care solgăbirĕu și căpitan orășenesc.

Kardos Kálmán ḑice, că oficianții administrațiunei trebue făcuți independenți în sus, ér în jos trebue denumiți (Frumos! Red. „T. R.“) Apĕră pe fișpani (Și el a fost fișpan. Red. „T. R.“)

După pausă vin interpelațiunile.

Visontai interpeléză în causa evenimentelor triste dela Anina.

Kossuth interpeléză privitoriu la călĕtoria contelui Muraviev ministrul de externe al Rusiei, pela Curțile europene, că óre acéstă călĕtorie nu are de scop vătĕmarea intereselor monarchiei nóstre în orient?

Kubina interpeléză în mai multe afaceri de alegeri și administrațiune de interes local.

Rĕspunsurile se vor da la timpul sĕu.

Ședința dela 29 Ianuariu n. 1897.

Nu odată am accentuat și noi în ḑiariul nostru, că ori câte ne-ar promite diferitele partide magiare, fie din oposiție, fie dela guvern, nu putem aștepta nici un bine dela ele. Pentru ele tóte promisiunile, ce ni se fac, la aparanță pentru binele nostru, sunt numai nisce mijlóce, de cari după ce și-au ajuns scopul, se lapădă. Și acésta o am putut vedé de atâtea ori, și totuși s'au aflat între noi ómeni, cari încă tot au mai sperat la vre-un bine din partea acelor partide. Aḑi însĕ și-au putut deschide ochii pe deplin toți acei creduli, cari au creḑut orbesce în promisiunile lor. Chiar și partidul poporal, în care tot mai speram cu toții câte ceva în privința revindecărei drepturilor nóstre, astăḑi ne-a spus verde prin glasul presidentului sĕu, abatele Molnár Iános, că în privința acésta n'avem ce spera nimic dela el.

Și asest partid voesce magiarisarea nóstră, numai nu cu forța, ci mai încet, cu buna, prin ceea-ce ne dă sĕ înțelegem, că și el consideră legea despre egala îndreptățire a naționalităților numai ca mijloc, ce duce la scopul lor, la magiarisare.

Étă ce ḑice abatele Molnár Iános, ca președinte, în numele partidului poporal, privitoriu la relațiunile acestuia cu naționalitățile.

Partidul poporal nici odată n'a legat vre-un contrat cu naționalitățile, și nu mai cu sémă cu panslaviștii; nici odată n'a aprobat nisuințele acelora îndreptate înafară, dar mai cu sémă nu cele îndreptate în contra unității statului național magiar, ci din contră totdéuna le-a considerat de crime demne de pedepsit. Dară da, a alergat partidul poporal la slovacii din nordul Ungariei totdéuna, pentru de ai întări în credința și religiunea lor și pentru de a-i apĕra în contra persecuțiunilor liberalismului fals. *Intărirea unității statului național magiar și magiarisarea este nisuința comună și a partidului poporal ca și a celorlalte partide. Numai căile nisuințelor sunt diferite. Guvernul alege calea cea mai aprópe, până când partidul poporal alege calea cea mai iute.* Apĕră pe slovaci contra acuselor de tentențe panslaviste, ḑicênd că aceștia nu voesc decât echitate și dreptate, dar guvernul le trimite învĕțători, cari nu sciu nimic slovăcesce și astfel bieții copii slovaci nu sciu nici unguresce, nici slovăcesce cum se cade. Laudă apoi pe preoții catolici cari au magiarisat sate întregi între slovaci, așa, că aḑi în multe comune nici nu mai e de lipsă a se ținé predică în limba slovacă. (Ce ḑiceți *papistașilor* din Blaș la acésta? Red. „Tel. Rom“.) Nu e echitate, când slovacul e pedepsit pentru-că trimite o petițiune scrisă în limba slovacă la pretore. Panslavismul îl promovéză guvernul, când face alegeri la cari slovacul în genunchi exclamă: Dă Dómne sĕ vie muscanul, că, cneta aceluia este mai ușóră, decât o astfel de procedură la alegeri și că sistemul lui Bach n'a amăgit pe nimeni cu libertate la alegeri, ci atrimis din Viena și Praga ómeni drepți și echitabili.

In acest sens s'a declarat partidul poporal prin gura presidentului sĕu, abatele Molnár Iános față de naționalități.

Cel puțin e mai sincer decât celelalte partide.

Lehoczky ia în apĕrare procedura guvernului la alegeri, ér Polonyi pe fostul fișpan Szalawszky, spre surprinderea tuturor.

Tot așa ia în apĕrare ministrul de interne Perczel administrația și alegerile decurse, negând faptele ori micșorându le.

După pausă se trece la posiția archivei regnicolare, la care Eötvös Károly arată miseriile de care acésta sufere și cere sĕ se aducă acasă în Ungaria actele privitóre la noi din archivul curții din Viena, ca astfel documentele sĕ fie mai accesibile pentru istoricii magiari.

Latkoczy rĕspunde lui Eötvős, că acésta s'a pus deja la cale.

Cu acestea ședința s'a încheiat.

Ședința dela 30 Ianuariu n. 1897.

La imputările lui Thaly, că guvernul speséză toți banii pentru alegeri, și nimic pentru organisarea archivei regnicolare, rĕspunde ministrul Perczel, că atât pentru organisarea archivei, cât și pentru aducerea ei din Viena, încât privesce documentele de interes special pentru Ungaria, guvernul a pus tóte la cale cele necesare pentru acest scop.

Referentul Molnár Béla propune ca petițiunea magiarilor gr. cat. (? Red.), cari cer întroducerea limbei lor materne la liturgie, întocmai ca românii și rutenii, precum și o episcopie gr. cat. magiară în Hajdu-Dorogh, sĕ se predee ministrului de culte spre competentă resolvare.

Ministrul de culte, Wlassics, declară, că cestiunea înființărei acestei episcopii nu se póte resolva înainte de a se resolva cestiunea limbei liturgice, ér resolvarea acesteia atêrnă dela scaunul papal din Roma. Guvernul va susținé usul de până acum, dar va informa scaunul papal, că d. e. în diecesa Muncaciului în 76 de biserici se ține serviciul divin în limba magiară, afară de partea canonică, a liturgiei, ceea ce speră, că și episcopii respectivi vor face și astfel se va puté dór' resolva petițiunea în ambe direcțiunile în mod favoritor.

Petițiunea se predă ministrului de culte spre competentă afacere conform propunerei comisiunei.

Petiţiunea unor reuniuni de învĕţători ca anul millenar sĕ li se socotéscă la pensiune în 3—5 ani, în contra propunerei lui Komlossy şi Polonyi, cari cer transpunerea ei la ministrul de culte cu directa îndrumare din partea dietei, ca acea sĕ fie considerată,- la observările ministrului de culte Wlassics, că prin considerarea acestei petiţiuni s'ar îngreuia budgetul cu vre-o 4—50,000 fl. anual, se predă acestuia spre considerare la grabnica revisuire a legii privitóre la pensiuni.

Deputatul Várossy Gyula interpeléză pe ministrul de culte Wlassics, că are scire despre aceea, că inspectorul de şcóle Dr. Tergina Gyula, din comit. Ciongrad, îşi folosesce autoritatea sa spre ajungerea şi promovarea unor scopuri politice?

Ministrul de culte Wlassics rĕspunde, că va cerceta causa şi va rĕspunde in merit la timpul seu; dar îşi ţine de datorinţă a declara şi până atunci, că numitul inspector de şcóle este unul dintre cei mai zeloşi şi conscienţioşi bărbaţi în chemarea sa. De altcum îi vin şi lui destule arătări contra unor preoţi şi protopopi, cari au făcut presiune asupra învĕţătorilor confesionali la alegeri.

Din România.

Dl D. Sturdza s's reîntors Sâmbătă din străinĕtate. La reîntórcerea sa prin Viena a făcut o visită contelui Goluchowsky şi a fost primit în audienţă şi de M. S. Monarchul nostru Francisc Iosif.

Reîntors acasă a aflat partidul liberal aprópe de crisă şi se aştéptă cu mare nerăbdare cum se vor delătura neînţelegerile din sinul lui. Foile oposiţionale vorbesc de intenţiile partisanilor dlui Sturdza de a-l aduce din nou pe acesta în fruntea guvernului ori cel puţin la resortul afacerilor externe. Convenirile parţiale în sinul partidului se succed una după alta pentru aflarea modalităţilor în privinţa delăturării acestor neînţelegeri.

*

Starea sănĕtăţii principelui Ghica s'a îmbunătăţit în mod simţitoriu. Dorim grabnică reînsănĕtoşare deplină.

*

La 10 Februariu n. a. c. se va ţiné o conferenţă internaţională la Veneţia pentru statorirea mĕsurilor sanitare, ce se vor lua în contra ciumei, care bântue în mod îngrozitoriu în Indii.

România va fi representată la acéstă conferenţă prin domnii A. E Lahovari, ministru al ţerii la Roma şi Dr. Felix.

*

Maiestatea Sa Regele Carol a confirmat din nou pe patru ani de rector al Universităţii pe dl Culian.

*

Dlui general Berendeiu, ministru de rĕsboiu i-s'a permis purtarea insigniilor ordului Corónа de fer cl. I (Austria) şi insigniile ordului Takova (Sêrbia).

*

Monitorul oficial de Dumineca publică decisiunea ministrului de culte Mârzescu prin care se pun în retragere din oficiu următorii profesori, cari au împlinit 30 de ani de serviciu:

Profesori universitari: Iacob Negruzzi, prof. de dreptul comercial (Bucuresci) şi G. A. Urechie, prof. de dreptul constit. şi adm. (Iaşi).

Profesori gimnasiali: A. B. Brândia, prof. de istorie (Iaşi); Victor Castano, prof. de limba franceză (Iaşi); Nicolae Corivan, prof. de matem. (Băcău); Bellisimus, prof. de desemn şi caligrafie (Iaşi); Ioan Mărescu, prof. de istorie (Bucuresci); econ. C Dragescu, dir. sem. la sem. din Curtea-de-Argeş; Pavel Paicu, prof. de limba rom. şi lat. (Iaşi): I. Bombacilă, prof. de fil. şi econ. pol. (Craiova); C. I. Stăncescu, prof. de estetică şi ist. artelor (Bucuresci); C. Arghir, prof. de istorie (Bêrlad); şi Str. Belloescu, prof de mat. (Bêrlad).

Noutăţi.

Condamnaţi pentru „agitaţie“. In 24 Ianuariu s'a pertractat înaintea tribunalului din Alba-Iulia un proces pentru agitaţie. Acusaţii pe cuvênt, că au cântat cu tinerimea în şcóla din Ciufud *„Deşteaptă-te Române“* şi *„Doina lui Lucaciu“*, au fost condamnaţi, în chipul următor: parochul V. Morariu din Poiana (lângă Aiud) *la un an şi jumătate temniţă de stat şi 300 fl. amendă*; învĕţătorul Crucian Simu din Ciufud *la un an închisóre de stat şi 200 fl. amendă;* ér teologul de an. III. în Blaşiu Ioan Simu *la şésĕ luni temniţă de stat şi 100 fl. amendă.* Adevĕrat „ţéră liberă“.

* * *

Ministrul Perczel şi scopul cultural. Harnicii braşoveni au înfiinţat acum trei ani o reuniune cu numele „Binefacerea“. Reuniunea şi-a prefipt frumosul scop, de a ajutora cu vestminte şi rechisite de şcólă pe elevii sĕraci dela şcólele române din Braşov, fără deosebire de confesiune şi naţionalitate. „Binefacerea“ a subşternut spre întărire ministrului de interne proiectul sĕu de statute în decurs de trei ani în dóuĕ rênduri, cu modificările cerute. Inaintându se acum pentru a treia óră, ministrul Perczel a retrimis statutele cu observarea, că nu le póte întări, deóre-ce pe basa unei ordonanţe ministeriale din 1875 „se permite numai înfiinţarea de societăţi literare şi culturale ca asociaţiuni de naţionalităţi, ér asociaţiunea română de binefacere, care are de obiect a ajutora pe şcolarii sĕraci, cari cercetéză şcólele românesci, nu póte cădé sub definiţiunea unui astfel de concept“. Va sĕ ḑică după dl. ministru: a ajutora şcolari sĕraci nu este scop cultural! Adevĕrat cap de ministru unguresc, care póte sĕ plămădéscă astfel de principii de logică.

* * *

Apponyi — mire. Şeful partidului naţional magiar, contele Apponyi Albert, unul dintre cei mai destoinici bărbaţi ai magiarilor se căsătoresce; aleasa sa este contesa Klotilda Mensdorff din Viena, fata fostului ministru de externe înainte de rĕsboiul prusian, contele Alexandru Mensdorff-Pouilly şi a contesei Alexandrina Dietrichstein. Mireasa are dóuĕḑeci şi nóuĕ de ani, ér mirele cinciḑeci.

* * *

Tolstoi — excomunicat. Sântul Sinod din Petropole a excomunicat pe renumitul scriitor rus Leo Tolstoi. Pobjedonoscew a convocat un comitet constătător din trei metropoliţi, patru archiepiscopi şi cinci episcopi. Comitetul a primit însărcinarea sĕ examineze cele mai nóuĕ scrieri ale lui Tolstoi. Resultatul examinării a fost xecomunicarea lui Tolstoi. Păn'acum excomunicaţia se extinde numai asupra scrierilor, dar rudeniilor lui Tolstoi le e témă, că scriitorul va fi internat în vre-o mănăstire. Scirea acésta încă n'a fost confirmată de cercurile din Petropole.

* * *

Sănătatea ţarului. Ḑi de ḑi sosesc şciri, cari presintă in colori cât se póte de îngrijitóre sănĕtatea ţarului. Fireşce cercurile competente cércă sĕ desmintă aceste triste vesti. Nu începe însĕ nici o îndoială, că ţarul n'o duce de loc bine cu sănĕtatea. Are dureri crâncene de cap, cari şi-le-a agonisit în călătoria sa la Iaponia, cu care prilegiu a primit o lovitură teribilă peste cap. Afară de acésta sufere de slăbiciune de nervi, care se manifestă prin dese leşinuri.

După ḑiarul din Londra „Daily-Mail“, care 'şi primesce informaţia din Petropole, va trebui sĕ se sĕvêrşéscă o operaţie asupra capului ţarului, deórece medicii se tem, că umflătura va cresce în lăuntru, şi va apăsa creerii. Cu executarea operaţiunei va fi încredinţat profesorul de chirurgie Pawlov.

* * *

Majláth la Cluş. Din încidentul denumirei contelui Majláth G. de coadjutor lângă episcopul rom. cath din Transilvania, parochia rom. cath. din Cluşiu în şedinţa sa de Dumineca a hotărît, sĕ róge pe coadjutorul episcopesc, ca acesta spre realisarea vechei dorinţe a parochiei, sĕ strămute reşedinţa episcopului Transilvaniei, la Cluşiu.

* * *

Bánffy persecutat. Deputatul Bartha Miklós scrie în colónele lui *„Magyarország“* nişte articli fulminanţi în contra lui Bánffy. Constată dl. Bartha, că prin faptele sale murdare, Bánffy s'a făcut imposibil pentru societatea ómenilor cinstiţi. Şi conclude, că pe temeiul acesta prim-ministrul Ungariei sĕ fie dat afară din „Casina Naţională“.

* * *

Amanta lui Napoleon III, contesa Pathe, odinióră cea mai sĕrbătorită şi mai adorată femeă a Parisului, a decedat ḑilele trecute în Paris. In ultimii ani ai vieţii sale contesa Pathe a ajuns la miserie sfăşietóre; avea la uşa unui cimiter o colibuţă, în care vindea cunune pentru morminte. O, sórte schimbătóre! . . . .

* * *

Invitări. Invitare la balul ce se va arangia la 1/13 Februarie 1897, în hotelul „Central“ din Brad. Venitul e destinat pentru „Fondul convictului dela gimnasiul român din Brad“. Inceputul la 8 óre sére. Preţul de întrare: de persónă 1 fl., de familie 2 fl. Corpul profesoral. NB. Ofertele marinimóse se vor cuita în ḑiare.

*

— Invitare la Balul ce-'l arangéză comitetul parochial gr. or. român dela biserica Stului Iliă, Fabric, în favorul bisericei şi al şcólelor sale confesionale, în 20 Februariu (4 Martiu) 1897, în sala berăriei, Fabric. Spriginul ne deobligă, participarea ne distinge. Inceputul la óra 8 séra. Biletele de întrare: de persónă 2, de familiă 4 coroane. Suprasolvirile trec în venitul curat şi se vor publica.

* * *

Ciuma. Un raport oficios din Bombay publică numérul jertfelor de până acum ale ciumei, ce bântuie prin Asia. După acest conspect în Bombay au obvenit 4396 casuri de bólă şi 3275 casuri de mórte; în Carachéé 694 casuri de bólă şi 645 de mórte; în Poona 65 îmbolnăviri şi 60 casuri de mórte.

* * *

Necrolog. Pătrunşi de adêncă durere vĕ însciinţăm, cumcă mult iubitul şi neuitatul nostru tată, frate, socru, moş, cumnat, protopresbiterul rom. gr. or. em. *Ioan Almăşian* şi-a dat nobilul sĕu suflet în mânile creatorului astăḑi la 12 $^1/_2$ óre nóptea în etate de 84 ani după grele suferinţe, împărtăşit fiind cu sfintele Taine.

Rĕmăşiţele pământesci ale preascumpului şi mult regretatului defunct se vor înmormênta în cripta familiară din cimiterul bisericei gr. or. din Alma, în 20 Ianuarie 1897 stilul vechiu. David Almăşan, ca frate; Sofia Montani ca soră; Sofia, Vasilie, Veniamin, Anna, Maria, Ioan ca fii şi fice; Dr. Stefan Morariu, advocat, Iulius Montani, protopop, Augustin Almăşan, preot, Maria Moldovan, ca nepoţi. In numele lor şi a celorlalţi consângeni. Fiei ţĕrîna uşóră şi memoria binecuvêntată.

* * *

Greva stenografilor vienezi. Într'una din şedinţele parlamentului din Viena, mai mulţi deputaţi antisemiţi au acusat pe stenografii din parlament, cari toţi erau jidani, că acestia după obiceiul strămoşesc mutiléză vorbirile oratorilor antisemiţi, şi au propus înlocuirea lor prin stenografi crestini. Stenografii jidani s'au îndignat de propunerea acésta şi s'au pus în grévă. Ér parlamentul a angajat stenografi creştini. Care s'a păcălit mai urît?

* * *

Greva muncitorilor din Anina a încetat pe cale pacinică în urma intervenţiei direcţiunei societăţii căilor ferate austro-ungare. Tóte fabricile sunt în activitate normală. Exportul cărbunilor se întêmplă în tótă regula.

* * *

Nobel pentru scopurile păcii. Parlamentul norvegian a lansat nu de mult un cercular către membrii conferenţei interparlamentare, prin care îi încunoştiinţéză, că Alfred Nobel, inventatorul dinamitei a lăsat prin testament ḑece milióne de franci pentru chestia păcii şi a tribunalelor internaţionale, fără considerare la ţĕri şi popóre, cu espresa reservă însĕ, ca interesele sumei destinate pentru scopurile păcii sĕ se întrebuinţeze după opinia alor cinci membri aleşi în conferenţa interparlamentară nu de legislaţia patriei sale, adecă a Şvediei, ci de cea a Norvegiei.

Corespondenţă particulară

a „Telegrafului Român“.

In ajunul alegerilor pentru sinodul archidiecesan.

Onorată Redacţiune!

În tómna trecută s'a ventilat prin „Telegraful Român“ întêmplarea, că dintre alegĕtorii bisericei nóstre ortodoxe, cu ocasiunea alegerilor pentru congresul naţional bisericesc fórte puţini s'au folosit de dreptul de alegere Şi s'au deschis discuţiunea, ca sĕ se constate causele acelui rĕu, fără însĕ sĕ fiu putut observa îmbulzala publicului la acea discuţie destul de interesantă.

Fiind-că şi la alegerile pentru sinodul archidiecesan chiar aşa se pretinde interesul alegĕtorilor ca şi pentru congres, îmi permit a ḑice acum câteva cuvinte.

Părerea mea este, că interesul pentru ori-ce alegere îl dau candidaţii respectivelor alegeri.

In casul de faţă: Cu cât vor fi mai mulţi bărbaţi, cari ar dori sĕ lucreze ca deputaţi în congresul ori sinódele nóstre şi cu cât aceştia îşi vor da mai multă silinţă pentru reuşită, conduşi de zelul de a lucra în acele corporaţiuni înalte a bisericei nóstre, — cu atâta va cresce şi interesul alegĕtorilor mai mult.

Nu înţeleg aci nisuinţa de reuşită cu mijlóce mârşave, bunăóră cum se întêmplă alegerile dietale la noi, ci înţeleg nisuinţe curate cu mijlóce curate, cum s'au întêmplat totdéuna alegerile deputaţilor nostri.

Ca sĕ fiu mai bine înţeles, sĕ expun cum a decurs la noi alegerea deputaţilor congresuali în tómna trecută.

Preoţii am plecat pe ḑiua prescrisă la centru pentru alegerea deputatului clerical numai în urma Cerculariului consistorial, fără altă inviaţiune specială şi fără sĕ scim pe cine avem sĕ alegem. Pe drum convenind cu mai mulţi şi din alte tracturi, cari veneau în centru la alegere, ne întrebam: Óre cine ne sunt candidaţii? Nici unul nu scia nimic. Sosim la locul de alegere, ne întâlnim mai mulţi, ne întrebăm între noi, întrebăm şi pe d-nii protopopi, că óre cine 'şi-a pus candidatura pentru cercul nostru la alegere? Nici unul nu scia nimic.

Ne am cugetat la domnii din gremiul consistorial. Dar au ḑis unii, că aceia de sigur au candidat în alte cercuri, unde vor fi aleşi, şi pe urmă alegerea nóstră s'ar nimicí. Deci ca sĕ nu facem un lucru zadarnic, am rugat pe unul dintre domnii protopopi sĕ priméscă candidatura şi l'am ales cu unanimitate de deputat congresual.

Încât pentru alegerea ce am făcut, suntem mulţămiţi, căci alesul nóstru póte sĕ ne represinte cât de bine. Dar pe urmă publicându-se resultatul alegeriior, aducêndu-ne aminte de nedumerirea nóstră, că pe cine ar trebuí sĕ alegem: cât de mare ne-a fost mirarea vĕḑênd, că unii domni asesori consistoriali, către cari avem cel mai mare respect, au rĕmas nealeşi pentru congresul naţional bisericesc.

Tot cam aşa s'au întêmplat şi cu alegerea deputaţilor mireni. Am ales fără ca sĕ scim, dacă alesul nostru doresce sĕ ne represinte cercul, ori nu.

Étă dară, care e causa puţinului interes faţă de alegerile amintite.

Ce se facă alegĕtorii, când nu sciu pe cine sĕ alégă? Ei trebue sĕ-'i caute? Dar óre au timp şi ocasiune pentru acésta? Dóră la alegere trebue sĕ mérgă omul precugetat de acasă, atunci merge cu interes.

Unde nu sunt mai multe partide, agitaţia la alegeri e cu totul neînsemnată. Lucru uşor de înţeles.

Ar trebuí, ca în fie-care cerc, cei-ce doresc sĕ lucre pentru biserica nóstră în congres şi în sinodul archidiecesan, sĕ aducă la cunoscinţa alegĕtorilor barem pe calea preoţilor ori a protopopilor hotărîta lor dorinţă de a fi aleşi. Apoi sĕ judecăm interesul alegĕtorilor.

I. P.
paroch.

Din public.*)

Mulţămită publică.

Cu ocasiunea şedinţei publice arangiată de „Societatea de lectură Andreiu Şaguna“, în 29 Novembre st. v. 1896 în memoria marelui archiereu Andreiu, au încurs oferte benevole în favorul societăţii dela următorii Preastimaţi domni:

Ilustritatea Sa Dl Dr. Ilarion Puşcariu, archimandrit şi vicar archiepiscopesc 5 fl.; Pantaleon Lucuţa, asesor consistorial 3 fl.; Dr. A. Tincu, adv. 3 fl.; Alexandru Lebu, mare propr. 3 fl.; familia Reou 3 fl.; Dr. Remus Roşca, dir. seminarial 3 fl.; Ioan Hannia, dir. sem. pens. 2 fl; Nicolae Cristea, asesor Consist. 2 fl.; Zacharia Boiu, asesor consist. 2 fl.; Ioan Papiu, protopresb. 2 fl.; Dr. Elie Cristea, secret. consist. 3 fl.; Nicolae Vlad, jude reg. în pens. 2 fl.; Dr. Petru Şpan, prof. sem. 2 fl.; Dr. Nicolae Vecerdea, adv. 2 fl.; Ioan de Preda, adv. 2 fl.; Demetriu Comşa, prof. sem. 2 fl.; George Dima, prof. sem. 2 fl.; Ioan Ghibu, prof. sem. 2 fl.; Dr. Nicolae Olariu, adv. 2 fl.; Demetriu Cunţan, prof. sem. 2 fl.; D-na Anna Moga 2 fl.; D-na Anna Crişan 2 fl.; Ioan Broju, preot militar 2 fl.; D na Lucreţia Butnariu 2 fl.; Petru Moga 2 fl.; Anton Katzler, friseur 2 fl.; L. B. 1 fl. 50 cr.; Romul Simu, înv. 1 fl. 50 cr. Dr. Daniil P. Barcianu, prof. sem. 1 fl.; Dr. Ioan Stroia, prof. sem. 1 fl.; Ioan Sandru, ases. la sedria orf. în Sighişóra 1 fl.; Dr. Ilie Beu, medic 1 fl.; Dr. Elia Dăian, red. la „Tribuna“ 1 fl.; Nicolae Penciu, jude reg. pens. 1 fl.; Iuliu Bardoşi, inşpector reg. pens. 1 fl.; Aurel Stoica, pract. de inginer 1 fl.; Ioan Vinţeleriu, paroch gr.-or. în Ocna-Sibiiului 1 fl.; C. Aiser, funcţionar de bancă la „Albina“ 1 fl.; D-şóra Elena Iovescu, prof. 1 fl.; D-şóra Maria Cioban, prof. 1 fl.; D-şóra Cornelia Ciceiu 1 fl.; D-şóra Maria Sebeşan, 1 fl.; D-na Ioana Rebega 1 fl.; D-şóra Paraschiva Vulc 1 fl.; D-şóra Paraschiva Comşa 1 fl. 10 cr.; Iosif Popescu, paroch în Dumbrava 1 fl.; Nicolae Tănase, propr. în Ludoş 1 fl.; Andreiu Truca 1 fl.; Ioan Druhora, înv. în Boiţa 1 fl.; Victor Păcală, cleric abs. 1 fl.; Nicolae Baicu, înv. în Orăştie 1 fl.; Vasilie Popoviciu, cleric abs. 1 fl.; Ioan Nodiş, paroch gr.-or. în Stoiceni 1 fl.; Victor Ancean 1 fl.; N. N., înv. 1 fl.; Zacharie Voilean, croitor 1 fl.; Constantin Stezar, cap. în pens. 60 cr.; Ioan Opriş, propr. în Şura-mare 60 cr.; Ioan Bogdan, paroch gr.-or. în Zizin 50 cr.; Teofil Holerga, paroch gr.-or. în Frâua 50 cr.; Gavriil Gherman, înv. în Boiţa 50 cr.; Ioan Restanţă, propr. în Şura-mare 50 cr; G. Stănésă 50 cr.; George Poponea 50 cr; Gustav Neudörfer 50 cr.; Eremia Bica 30 cr.; Pavel Bumb 20 cr.

---

*) Pentru cele publicate în rubrica acésta redacţiunea nu este responsabilă.

Ulterior au mai încurs oferte dela domnii: Ioan de Lemény, comite-suprem pens. în Braşov 3 fl.; Vasilie Morariu, forestier în Babadag (România) 2 fl. 39 cr. (5 lei).; Dr. Liviu de Lemény, asesor consist. 2 fl.; Ioan Petric protopresb. în Braşov 2 fl.; Nicolae Moldovan, adm. protopresb. în Nocrich 2 fl.; Dem. Câmpean, arch. cons. 1 fl.; Ioan Brotea, paroch gr.-or. în Mateiaş 1 fl.; Oprea Steflea 1 fl.; N. Dragomir, paroch gr.-or. în Porceşti 1 fl.; Nicolae Oancea, înv. în Braşov 1 fl.; Ioan Paşca, paroch gr.-or. în Geaca 1 fl.

Venitul brut 112 fl. 69 cr.
Spese . . . 35 „ 02 „
Venitul curat de 77 fl. 67 cr.
s'a adaus la fondul societăţii.

Tot cu acésta ocasiune s'a făcut pentru biblioteca societăţii următórele donaţiuni în cărţi:

Familia Ioan Popescu: *a)* „Idealism şi Naturalism“ de Djuvara; *b)* „Iudenthum und Haidenthum“ de I. Ehlebus. *c)* „Trei suveniri“ de C. Stamati Ciurea.

Redacţiunea „Tribuna“: *a)* „Călindarul Poporului“ pe anul 1897; *b)* „Călindarul revistei „Lumea Ilustrată“ pe anul 1897; *c)* „Lumea Ilustr.“ Nr. festiv; *d)* „Insoţirile de credit“ după sistemul Reiffeisen; *e)* „Cestiunea română în Roma, conferenţă de Roberto Fava. *f)* „Economia rurală“ de Ioan Baciu şi mai mulţi preoţi.

Dl Victor Tordăşan *a)* „Tribuna şi Tribuniştii“ de Ioan Slavici; *b)* „Dare de sémă despre judecata rostită de sf. Sinod asupra fostului metropolit-primat Ghenadie Petrescu“; *c)* „Cestiunea română în Transilvania şi Ungaria“ de Eugen Brote; *d)* „La morminte de Eroi“ de Dimitrie Sturdza; *e)* „Bucovina“ de George Bogdan Duică.

Dl Vasile Osvadă: *a)* „Limba iubirii şi Raiana“, de Petru Vulcan; *b)* „Dragomir“ de Petru Vulcan; *c)* „Antologia română“ de I. Manliu.

Dl Dionisiu Roman, cand. de adv. în Mediaş: *a)* Gramatica limbii italiene de Fornasari; *b)* „Voltaire. Kór és jellemrajz“ de Kreiten V.; dl G. Hango, red. „Apák büne“, regény, irta: Várossy Gyula, Lugoş. 1892.

Pentru tóte aceste oferte benevole în favorul societăţii de lectură „Andreiu Şaguna“, priméscă toţi Preastimaţii contribuenţi marinimoşi şi pe acésta cale adunc simţitele nóstre mulţumite.

În nex cu acésta se aduce mulţumită publică şi Preastimatului domn Daniil R. Cordescu din Fofeldea, care tot din incidentul şedinţei publice, a pus la disposiţiune Preaonoratului domn asesor Consistorial Zacharia Boiu, spre distribuire elevilor seminariali 100 exemplare „Înmormêntarea, epitaful s'au prohodul Domnului şi Mântuitorului Isus Christos“, imprimat pe spesele D-sale, precum şi 100 exemplare din cartea desbinării, în biserica Românilor din Ardeal şi Ungaria 1697—1701 de Alexandru Pop prof. la Liceul din Bêrlad, care op este dedicat dlui Daniil Cordescu. Ambe aceste opuri au şi fost distribuite elevilor seminariali prin Preaonoratlu d. asesor Consistorial Zacharia Boiu în presenţa Preaonoratului domn director seminarial Dr. Remus Roşca.

Sibiiu, 19 Ianuarie 1897.

Comitetul arangiator.

Loterie.

Mercuri, în 3 Februariu n. 1897.

Sibiiu: 83 74 58 44 41

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1896.

Budapesta—Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat				Tr. de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne
10.—	8.05	—	8.05	2.—	pl.	Viena	sos.	1.55	1.55	1.55	7.20	6 20
8.30	2.15	3 15	5.45	9.15		Budapesta		5.45	7.40	7.—	1.50	6.20
11.21	4.16	6.52	9.02	11.12		Szolnok		2.24	5.31	3.37	11.44	3.35
1.33	5.48	—	11.33	12.47		P. Ladány		12.03	3.56	1.19	10.03	1.34
3 42	7.08	—	1.48	2.11	sos.	Oradea-mare	pl.	—	2.37	11.04	8 43	11.32
3.58	7.15	—	2.06	2.18	pl.		sos.	—	2.30	10.44	8.38	11.17
4.38	7.43	—	3.03	2.50		Mező Telegd		—	2.01	10.07	8.11	10.42
5.20	8.18	—	3.45	3.26		Rév		—	1.34	9.30	7.46	10.08
5.43	—	Tren micst	4.06	—		Bratca		Tren micst	—	9.10	—	9.50
6.32	9.07	2.52	4.53	4.17		Ciucia		5.48	12.52	8.32	7.08	9.19
7.16	9.37	3.51	5.32	4.50		Huiedin		4.59	12.20	7.54	6.39	8.3
8.07		5.05	6.24	—		Ghirbĕu		3.18	—	6.54	—	7.37
8.34	10.37	6.14	6.59	5.55	sos.	Cluş.	pl.	2.23	11.01	6.13	5.23	7.—
8.49	11.10	—	8.40	6.11	pl.		sos.		10.45	5.24	4.35	6.45
9.06	11 27	—	9.09	6.27		Apahida		—	—	5.02	4.14	6.27
10.12	12 30	—	10.40	7.27		Ghiriş		—	9.24	3.47	3.01	5.18
10.42	12.57	—	11.25	7.50		Cucerdea		--	8 54	3.06	2.25	4.43
11.01	1.09	—	11.49	—		Uióra		—	--	2.49	2.08	4.27
11.09	1.16	—	11.59	—		Vinţul-de-sus		—	—	2.41	2.—	4.20
11.31	1.36	—	12.29	8.17		Aiud		—	8.23	2.17	1.38	3.59
11 48	1.54	—	12.55	8.33	sos.	Teiuş.	pl.	—	8.06	1.55	1.17	3.38
12.05	—	—	1.30	8.38	pl.		sos.	—	7.59	1 29	—	3.06
12.33	—	—	2.08	—		Crăciunel		—	—	12.55	—	2.40
12 47	—	—	2.27	9.09		Blaş		—	7.30	12.40	—	2.26
1.18	—	—	3.11	9.29		Micăsasa		—	7.09	12.01	—	1.54
1.34	—	—	3.31	9.42	sos.	Copşa-mică	pl.	—	6.56	11.41	—	1 35
2.13	—	—	3.46	9.44	pl.		sos.	—	6.54	11.14	—	1.01
2.32	—	—	4.08	9.59		Mediaş		—	6.41	10.55	—	12.45
3.04	—	—	4.45	10.22		Elisabetopole		—	6.20	10.21	—	12.16
3.40	—	—	5.27	10.51		Sighişóra		—	5.53	9.42	—	11.40
4.03	—	—	6.12	11.12		Haşfalĕu		—	5.33	9.13	—	11.17
5.34	—	—	7.59	12.26		Homorod		—	4.27	7.45	—	10.03
6.12	—	—	8.37	12.58		Ágostonfalva			3.53	7.02	—	9.25
6.41	—	—	9.07	1.15		Apaţa			3.37	6.36	—	9.01
7.16	—	—	9.40	1.34		Feldioara		Circuléză numai Vineri	3.16	5.58	--	8.28
8.—	Tren acceler.	—	10.25	2.09	sos.	Braşov	pl.		2.45	5.08	—	7.48
—	11.—	—	—	2.19	pl.		sos.	7.01	2.18	—	—	—
—	12.26	—	—	3.01		Timiş		6.39	1.42	—	—	—
—	1.11	—	—	3.31		Predeal		5.11	1.12	—	—	—
—	8.30	—	—	9.30	sos.	Bucuresci	pl.	—	3.58	—	—	—

Ghiriş—Turda

Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt						Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară
7.33	11.—	5.—	10.21			Ghiriş			5.05	10.30	3.20	9.12
7.53	11.20	5.20	10.41			Turda			4.45	10.10	3.—	8.52

Sibiiu—Cisnădie

—	5.30	2.15	8.31			Sibiiu			7.10	3.55	10.04	--
—	6.06	2.51	9.08			Cisnădie			6.36	3.21	9.30	—

Braşov—Zernesci

	Tren micst	Tren micst							Tren micst	Tren micst	
	8.35	4.55		pl	Braşov	sos.			7.44	1.29	
	9.05	5.13							7.29	1 14	
	9.37	5.45			Cristian				6.59	12.51	
	9.57	6.05							6.50	12.41	
	10 17	6.25			Tohan. vechiu				6.30	12.15	
	10.28	6.36		sos.	Zernesci	pl.			6.20	12.05	

Budapesta—Arad—Teiuş

	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne				Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren micst	Tren de persóne
—	—	10.—	8.05	--	pl.	Viena	sos.	6.20	7 20	—	—	—
—	—	8.05	1.55	10.—		Budapesta		7.20	1.10	6.10	—	—
—	—	10.56	3.49	1.—		Szolnok		4.14	11.19	2.49	—	—
—	—	3.55	6.52	6.05	sos.	Arad	pl.	11.20	8.18	9.35	—	-
—	2.30	4.30	7.02	6.30	pl.		sos.	10.50	8.08	8.55	6.51	—
—	2.44	4.42	—	6.41		Glogovaţ		10.38	—	8.43	6.41	—
—	3.14	5.04	—	7.01		Gyorok		10.14	—	8 18	6.12	—
—	3.31	5.15	—	7.12		Pauliş		10.—	—	8.05	5.56	—
—	3.58	5.33	7.46	7.28		Radna-Lipova		9.46	7.29	7.52	5.40	—
—	4.30	5.57	—	7.51		Conop		9.15	—	7.22	5.02	—
—	4.50	6.13	—	8.07		Bêrzava		8.57	—	7.05	4.44	—
—	5.40	6.58	8.48	8.47		Soborşin		8.15	6.34	6.25	3.35	—
—	—	7.27	9.07	9.16		Zam		7.41	6 08	5.50	—	—
—	—	7.53	—	9.42		Gurasada		7.16	—	5.23	—	—
—	—	8.08	9.31	9.58		Ilia		7.06	5.45	5.13	—	—
—	—	8.26	—	10.16		Branicica		6.43	—	4.49	--	—
—	—	8.52	9.57	10.42		Deva		6.20	5.19	4.25	10.52	—
—	—	9.06	10.18	11.11		Simeria (Piski)		6.05	5 07	4.10	10.35	—
—	—	9.52	10.37	11.36		Orĕştia		5.19	4.39	3.31	9.51	—
—	-	10.16	—	11.57		Şibot		4.55	—	3.10	9.27	—
—	—	10.40	—	12.19		Vinţul de jos		4.34	—	2.49	9.03	—
—	—	11.01	11.18	12.32		Alba-Iulia		4.17	3.57	2.28	8.47	—
—	—	11.30	11 40	1.05	sos.	Teiuş	pl.	3.43	3.33	2.—	8.11	—

Budapesta, gara de vest — Orşova — Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat				Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persón.
8.36 Vineri	11.—	9.05	9.35	4.—	pl.	Viena	sos.	5.50	—	7.20	6.45	6.35
1.30	8.30	2.30	7.—	10.40	pl.	Budapesta	sos.	6.45	10.25	2.10	1.25	9.05
6.39	5.31	8 02	5.49	8.14	sos.	Timişóra	pl.	9.25	—	9.01	7.50	4.10
6.47	—	8.10	7.15	3.10	pl.		sos.	8.09	7.14	8.55	7.42	—
—	—	10.29	10.32	—		Caransebeş		5.15	4.15	—	5 37	—
11.05	—	12.30	1.09	6 58		Băile Herculane		2.37	—	4.40	3.27	—
11.45	—	1.20	2.39	7.35		Verciorova		12.50	—	3.40	2.18	—
10.55	–	11.40	6.25	—		Bucuresci		11.25	—	7.—	5.50	—

Cucerdea—Oşorheiu—Reg. săs.

—	2.30	8.10	3.11	10.59		Cucerdea		7.45	2.36	8.31	12.42	
—	3.19	8.51	3.52	11.40		Ludoş		7.07	1.58	7.43	11.54	
—	5.12	10.27	5.26	1.14		Oşorheiu		5.34	12.25	5.50	9.54	
—	5.40	10.42	5.36	—				—	9.20	5.04	9 35	
—	7.14	12.16	7.14	—		Reghinul-săs.		—	7.54	3.30	8.05	

Copşa-mică — Sibiiu — Avrig — Făgăraş

	Tren de povară	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst				Tren micst	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren de povară	
—	4.45	2.20	11.55	7.10	pl.	Copşa-mică	sos.	9 34	12.35	6.25	3.05	—
—	5.18	2.50	12.21	7.41		Şeica mare		9 08	12.11	6.02	2.31	-
—	6.02	3.27	12.58	8.21		Lómneş		8.37	11.32	5.32	2.01	—
—	6.35	3.57	1.25	8.50		Ocna		8.11	11.01	5.07	1.27	—
—	7.01	4.19	1.48	9.15	sos.	Sibiiu	pl.	7.44	10 30	4.40	12.57	—
–	circul. numai Marţi şi Vineri	4.34	2.05	—	pl.		sos.	7.29	8 57	—	circul. numai Marţi şi Vineri	—
—		4.47	2.18	.—		Şelimber		7.17	8.45	—		—
—		5.04	2.36	—		Veştem		7.01	8.25	.—		—
—	—	5.26	3.01	—		Tălmaciu		6.42	8.04	—	—	—
—	—	5.42	3.18	—		Şebeşul sup.		6.21	7.36	—	—	—
—	--	6.16	3.58	—		Avrig		6.02	7 16	—	--	—
—	—	6.41	4.22	—		Porumbacul inf.		5.25	6.40	—	—	—
—	—	7.07	4.50	—		Cârtişóra		5.01	6.13	—	—	—
—	—	7.25	5.10	—		Arpasul inf		4.52	6.02	—	—	—
—	—	7.45	5.33	—		Viştea inf.		4.24	5.32	—	—	—
—	—	7.55	5.44	—		Beşimbav		4.14	5.14	—	—	—
—	—	8.15	6.06	—		Sâmbăta inf.		3.58	4.57	—	--	—
--	—	8.42	6.35	—	sos.	Făgăraş	pl.	3.28	4.25	—	—	—

Notă: Órele însemnate în stênga staţiunilor sunt a se ceti din sus în jos cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte.

Redactor prov. **Gavriil Hango.**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 10. Sibiiu, Sâmbătă, 25 Ianuariu (6 Februariu) 1897. **Anul XLV.**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
la „Tel. Rom.“ într'una cu suplementul „Fóia Pedagogică“ :
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl.. 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuě ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Gravaminele nóstre.

I.

Voim sě accentuăm la locul acesta în special gravaminele nóstre, ale românilor greco-orientali în cele școlare și în cele bisericesci, gravamine speciale, pe cari celelalte biserici nu le pot ridica, séu dacă da, nu în asemenea měsură ca noi.

În decursul înșirărilor acestor gravamine vom constata, că noi, românii greco-orientali, suntem cei mai mașter tractați din partea guvernului, că față cu biserica nóstră s'au luat měsurile cele mai severe și că am fost lipsiți și de acele puține beneficii, cari statul le-a asigurat bisericei greco orientale române încă de prin vécul trecut și în vécul nostru pe timpul dinainte de era constituțională.

Am fost și noi de credința, că era constituțională va fi binefacere pentru întrégă țéra, pentru toți cetățenii, fără deosebire de naționalitate și confesiune; eram de credința, că lunga eră a absolutismului va fi deschis ochii ungurilor, că promisiunile din anii 1860—1861 vor fi manifestațiuni sincere, isvorîte sub jugul suferințelor.

Credeam în cele din urmă, că legile din 1868 cu sinceritate au fost create și cu loialitate se vor executa, dându-ne și nóuě posibilitatea de a ne consolida ca corp național compact, cu firea, însușirile și individualitatea nóstră.

Din speranțele puse însě nu s'au realisat nici unele, și astăḑi privim asupra unui pustiu.

Pomii cei bětrâni, rěmași întregi și viguroși din timpurile trecute, sunt parte tăiați din rădăcină, parte ciungăriți și sburătăriți, încât nu mai produc róde; frumósele plantațiuni din constituțiunea dela 1868 sunt parte devastate de tot soiul de tempestăți, parte înlocuite cu alte plante, parte copleșite de buruiene, așa că noi nu avem din cele multe și bine promițětóre aprópe nimic.

Sě ilustrăm cu cele vechi.

Încă în vécul trecut de-odată cu restituirea autorităței bisericei ortodoxe române prin trimiterea unui episcop ortodox pentru românii din Ardeal, statul a ținut sě asigure subsistința episcopului ortodox român prin anticiparea salariului lui dela stat.

Acoperirea anticipațiunei se fácea prin un arunc asupra românilor greco-orientali sub numirea de taxă sidoxială.

La început încassarea acelor taxe o fácea biserica prin organele sale, dară după o practică de vre-o 25 de ani statul a luat asupra sa și încassarea.

Statul absolutistic n'a fost ținut sě dea sémă de modul cum face el încassarea, de modul cum ajunge el sě constate conscripțiunea familiilor române greco-orientale și cum administréză el sumele încassate.

La crearea erei constituționale statul și-a dat sémă de sumele încassate ca acoperire a salariului anticipat archiereului și s'a constatat, că acel stat absolutistic a avut interes sě administreze în mod cinstit banii încassați dela poporul român ortodox din Ardeal.

Statul absolutistic a sciut crea organe oneste, le-a sciut disciplina și controla, căci vorba era de avere publică dela străini și vorba era de averea unei biserici, care ca corporațiune morală totdéuna a promovat și ea binele și prosperarea patriei.

Cu începutul erei constiuționale statul absolutistic a predat celui constituțional un fond sidoxial cu o sumă de peste 100.000 fl., și acéstă sumă considerabilă de peste 100.000 fl. s'a dat în administrațiunea autonomă a bisericii.

A continuat însě cu anticiparea salarului metropolitului nostru, și cu încassarea taxei sidoxiale tot prin organele sale.

Organismul statului în comparațiune cu trecutul s'a perfecționat în tóte direcțiunile și ar insemna regres a nu mai puté face cu succes aḑi, ceea-ce cu succes s'a făcut începênd dela 1783 până la 1868.

In timpul de 25 ani ai erei constituționale taxele arětate de stat și organele sale ca acoperire încassată dela poporul român ortodox n'au mai stat în proporție dréptă cu salariul, anticipat metropolitului nostru. Pentru acoperire s'a luat din fondul predat în 1868 suma de aprópe 60.000 fl., ca statul sě nu rěmână de pagubă.

S'a încassat deci sub era constituțională ca și în trecut sub cea neconstituțională, s'au încassat, ḑicem, taxele sidoxiale și încă în o cifră îndoită de mare, urcate fiind în cei din urmă 10 ani taxele dela 5 la 10 cr. de familie.

Și pe când în trecut salariul anticipat era cu prisos acoperit și statul a sciut arěta un prisos de peste 100.000 fl., în era constituțională încassările n'au mai acoperit sumele anticipate tot în měsura de mai înainte, ci pentru acoperire s'a consumat jumětate din prisosința predată odată bisericii.

Frapată de acest resultat neobicinuit în trecut, biserica a cerut dela stat socotéla.

Era recercat statul sě arete, ce sumă trebuia încassată dela familiile gr.-or. române din patrie, ce sumă s'a încassat faptice și care este restanța.

Statul s'a angajat la darea socotelii, pe urmă însě a declinat dela sine darea de socoteli, declarând, că nu a putut controla nici listele familiilor greco orientale, nici sumele încassate, nici sumele restante.

Ne-a frapat mai ales declarațiunea, că statul nici n'a încercat a exercia controla în era constituțională, ci organele dela administrațiune au încassat după bună chibsuința lor, au administrat cât au voit, când și cum au voit.

Pe urmă statul n'a voit sě mai încasseze taxele sidoxiale, ci a dat bisericii încassarea, sistând anticiparea salarului archiereului nostru.

Multe s'ar puté ḑice aici, multe întrebări s'ar puté pune și la multe rěspunsurile s'ar puté da cu acte in mână.

Modul mașter cu care s'a tractat biserica nóstră în acéstă afacere, este un gravamen, care încă n'a aflat resolvare finală.

Revista externă.

După cum a transpirat în pressa străină, Majestatea Sa monarchul nostru în luna Aprile a. c. va face contravisită țarului Rusiei. Visitei acesteia i se dă mare importanță politică. Ea va demonstra, că bunele relațiuni dintre Rusia și monarchia nóstră sustau și acuma.

⁂

In Orient a isbucnit din nou revoluția internă, care ușor póte pune în flacări întrégă peninsula balcanică. E putred imperiul turcesc, și puterile europene jócă trist rol în rolul medicului, care prin mijlóce paliative voesce sě salveze viéța pacientului.

Turburările din Armenia se continuă acum în Creta, turci și creștini se ucid reciproc și guvernul turcesc e fără putință.

Mișcărilor acestora li se dă o mare atențiune și importanță. Lumea nu e sigură, că cu primăvéra viitóre nu va isbucni o încăerare generală.

In legătură cu temerea de isbucnirea unei încăerări generale în orient se aduce și amênarea delegațiunilor din monarchia nóstră, cari erau sě se țină în primăvéră.

La motivul acesta principal se mai adauge și unul de natura politicei interne, anume împregiurarea, că cele dóue guverne încă nu au convenit la o părere în ce privesce regularea relațiunilor între cele dóuě state. Dar chiar când guvernele ar fi ajuns la o părere, desbaterile în parlament de bună sémă se vor prelungi pănă târḑiu în véră. De aici deci amênarea delegațiunilor din motive interne și externe.

⁂

Ḑiarele din capitala țěrei nóstre cu óre care ironie comentéză faptul, că noul ales primar din Praga, în au-

FOIȚA.

Documente pentru limbă și istorie.

(Urmare.)

Al 3-lea martor, Nobilul Irimie Bota cam de 24 ani și

Al 4-lea martor, Nobilul Tóder Sártó, cam de 43 ani, ambii cu o gură și cu o inimă au fasionat la tóte punctele așa: „Noi la aceste întrebări nu scim sě rěspundem altceva, decât, că scim aceea, că în anul și ḑiua amintită auḑênd mare larmă la locul specificat din vecinătate, am mers și noi acolo și am věḑut, că hodnogiul Nobililor, Nobilul Kupsa Bumb, punênd mâna pe Domnia Sa exponentul, l'a prins de un brațiu, iar noi sciricind: ce lucru este acesta, ni s'a spus, că Nobilul Gavriil Pap, bětrânul, sfădindu-se cu Domnia Sa exponentul, l'a pălmuit pe Domnia Sa exponentul, iar exponentul strigând pentru acésta „tâlhariu“, acela a fugit, iar pe acesta l'a prins hodnogiul; apoi am auḑit pe hodnogiul ḑicênd: „no părinte, pentru-ce ai strigat „tâlhariu“ fără causă, și dacă nu scii sě ne spui causa, te prind“. Atunci věḑurăm, că exponentul scuipă în palmă și arătă hodnogiului scuipatul — era sângios — că pentru aceea a strigat tâlhariu, pentru că Gavriil Pap l'a pălmuit și'i iese sânge din gură. De și era de față cea mai mare parte a satului, totuși nu ne aducem aminte de numele mai multora decât de Petru și Marian Petrucz, Petru, Georgiu și Tóder Bota, Ioan Rácz și Marc Onyisze, dintre cari de Kupsa Urs ne aducem aminte, că a ḑis, că „sě nu prindă pe popa, dacă n'au putut prinde și pe celalalt pentru-că nu va fi lucru bun“, dar cea mai mare parte strigând sě l prindă numai, hodnogiul l'a prins și l'a dus cu sine la casa sa; ce au făcut cu dênsul apoi, nu șcim, pentru-că noi nu i-am petrecut. Am auḑit însě a dóua ḑi, că pe exponentul l'au dus legat la judele procesual, iar de acolo cum a scăpat, încă nu scim, pentru-că nu am fost acolo.“

Al 5-lea martor. Tóder Petrucz alias Tageno ai Miolenésă, Nobil, cam de 40 ani, fasionéză la p. 1. astfel: „Când s'a întêmplat pălmuirea Domniei Sale exponentului, la anul, ḑiua și locul mai sus scris, am fost acolo; sciu sě spun aceea, că pe când ședeam vre-o-câțiva inși acolo în drumul satului pe nisce grinḑi dimpreună cu exponentul popa Dumitru și Nobilul Gavriil Pap, bětrânul, și vorbeam, deodată se aduce înainte și cérta ce acum decurge între români din pricina legii, între cari vorbe ḑise Domnia Sa exponentul, că „se póte, sě véḑă încă Domnia Sa popi și români de cei neuniți *și* spênsurați“, la ceea-ce Gavriil Pap i-a rěspuns, că „sě sue el pe capul aceluia“; la acésta i-a ḑis popa, că „pe cel ce se lasă de Pravilă îl bate Dumneḑeu“, la ceea-ce i-a rěspuns Gavrilă: „dar nu noi ne lăsăm de ea, ci tocmai voi vě lăsați și nu vě țineți de cuprinsul ei“; la acésta popa i-a reflectat, că „ḑeu, ei tocmai precum se ḑice în ea se țin de Pravilă“, la ceea-ce iar i-a rěspuns Gavrilă, că „bine ar fi sě o țineți așa, dar nu o țineți“. La acésta măniindu-se exponentul, ḑise lui Gavriil Pap: „minți“, ḑice, „măgariu ce ești“; atunci Gavriil merse la popa și ḑise: „dar eu mințesc, sum măgariu?“ și a pălmuit odată bine pe popa și cu aceea a fugit, iar exponentul, — la p. 2., — nimic ḑicênd altceva, a început a striga „tâlhariu“. Incepênd însě a se aduna mai mulți ómeni, eu i-am lăsat acolo. Ce au făcut apoi, nu sciu; am auḑit însě dela alții, că hodnogiul a prins pe exponentul și l'a dus la casa sa, iar a dóua ḑi l'au excortat la Domnia Sa judele procesual, de unde cum a scăpat, nu sciu.“

Al 6-lea martor, Nobilul Ioan Szirb, cam de 70 ani, fasionéză la p. 1. și 2. ca și proximul precedent — al 5-lea martor Tóder Petrucz, adăugând la p. 3 și la celelalte puncte: „Sciu și aceea, că după-ce exponentul a strigat „tâlhariu“, a venit acolo hodnogiul Nobililor Kupsa Bumb, căci fiind și eu acolo, am věḑut, și fiind-că Gavriil Pap fugise, a prins pe exponentul, și fiind cu dênsul și jumětate din săteni, de a căror tuturor nume acum nu-mi pot aduce aminte, dimpreună cu mai mulți săteni l'au dus la casa hodnogiului, iar a dóua ḑi am auḑit, că l'au dus la Domnul jude procesual la Deeș, de unde apoi cum a scăpat, nu sciu.“ (Va urma).

dienţa privată la Majestatea Sa în limba bohemă a mulţămit pentru întărirea sa de primariu, la care Majestatea Sa tot în acea limbă a rĕspuns. Nu le convine acestor ḑiare, sĕ vadă, că în cealaltă jumĕtate a monarchiei a succes a se validita încă drepturile naţionalităţilor, garantate în lege.

* * *

In faţa alegerilor pentru imperiul austriac se fac pregătiri mari. Românii din Bucovina încă s'au constituit din nou ca partid politic, şi desvóltă o intensivă activitate spre a străbate cu candidaţii lor naţionali. Societatea politică „Concordia“ s'a constituit sub presidiul baronului Victor Stârcea, ca vice-president a fost pus archimandritul Calinescu.

* * *

Evenimentul ḑilei este acum noul ministru de externe al Russiei care pórtă titlul de cancellar al Rusiei. In ḑilele aceste el a fost óspele împĕratului Germaniei, şi de óre-ce ministrul de externe rusesc nu a putut trece prin capitala imperiului german, ca loc de întâlnire s'apus un port de mare.

Despre vorbirile ţinute cu acéstă ocasiune nu a străbătut nimica în public, cea ce e semnificativ mai ales pentru tinĕrul împĕrat al Germaniei, care bucuros vorbesce şi bucuros 'şi publică vorbirile sale.

În un punct se întâlnesc combinaţiunile, că acéstă întâlnire are importanţă politică şi că atât aici, cât şi în Paris, ministrul de externe rusesc a atins cestiunea orientală, preocupaţiunea tuturor bărbaţilor de stat ruşi.

* * *

Din Africa sosesc sciri, cari confirmă ţinuta agresiva a trupelor de pe teritoriul lui Mahdi, după-cum cu numele de domnitoriu se numiesce actualul domnitoriu Abdullahi. Sudanul de odinióră, până jos sub cataractele Nilului la Vadi-Halfa, este în mâna rebelilor, acuma de 12 ani. Scurta dominaţiune a englezilor s'a nimicit în urma greşelilor guvernorilor, cari n'au sciut ţiné cumpĕna dreptăţii între pretensiunile statului şi puterea locuitorilor indigeni.

Cine a urmărit cu atenţiune desvoltarea lucrurilor în Africa şi mai ales cine a cetit cu atenţiune formarea şi organisarea statului colos în Africa-centrală — Kongo — şi înaintarea acestuia peste auquator spre Sudan, va trebuí sĕ admită, că lovitura de mórte actualului regim din Sudan nu guvernul Égiptului, ci statul Kongo o va da.

Anglia voesce sĕ se rĕsbune pentru măcelărirea expediţiunii de pe ţĕrmurii rîului Niger în vestul Africei. Catastrofa expediţiunii se atribuie infidelităţii principilor indigeni, cari contra asigurării date oficerilor englezi, 'i-au atacat şi au nimicit aprópe întrégа expediţiune.

Act solemn.

„Concordia“, societatea comercială română în Sibiiu, înfiinţată astă-tómnă ca o dovadă frumósă de vitalitatea românului, Joi, în 4 Februarie, a. c., st. n., a serbat deschiderea comerciului român pe o linie mai întinsă. Ḑicem în adins „deschiderea comerciului român“, pentru că noi în vederea, respective întru realisarea acestei ţinte laudabile, căutăm şi aflăm tótă măduha întreprinderii salutare.

Era o privelişte dintre cele rare pentru noi, care înalţă inimile pĕtrunse sus la Ziditoriul nostru, la „vistieriul bunătăţilor şi dătătoriul de viéţă.“ — Jurul tarabelor unde de astăḑi înainte au sĕ turnifice şi fructifice sutele şi miile, era ocupat astădată de parochul român ortodox al cetăţii Sibiiului, P. O. D. protopresbiter Ioan Papiu, in ornamente sacre bisericesci, cu drépta sa crucea „sĕmnul biruinţei purtând“, spre a binecuvênta în numele Domnului pasul şi „vasul“ fiilor şi fraţilor sei sufletesci. In jurul seu era lamura inteliginţei nóstre din Sibiiu. Amintim dintre unele persóne mai marcante: Ilustritatea Sa Dl Dr. Il. Puşcariu, vicariu archiepiscopesc, Dl Ioan Hannia, emeritatul director seminarial, Dl Iosif St. Şuluţiu, consilier regesc de trib. i. p. ş. a. ş a.

Ce drag e sĕ veḑi aşa persóne alese, unindu se şi lucrând din rĕsputeri la mărirea şi înălţarea prestigiului român. Adună-i Dómne mereu şi din tóte părţile, ca sĕ putem Ţie bine plăcea şi sĕ fim nóuĕ pururea mari şi tari!

Actul solemnităţii l'a deschis presidentul societăţii, Dl. Parteniu Cosma, directorul „Albinei“, arătând în liniamente generale intenţiunile şi scopul intreprinderei, pentru a cărei înflorire a poftit pe venerabilul paroch sĕ implóre binecuvêntarea ceriului. Şi glasul îndesat al Dlui P. Cosma ne-a impus garanţa: început bun, sfêrşit bun! Căci prea ne-am dedat acum sĕ vedem legate de acest nume, numai fapte de renume, încât trebue s'o mărturisim cu poetul: unde vei găsi cuvêntul, ce exprimă adevĕrul, ca sĕ nu rĕmâi dator acestui profund cugetător al timpului nostru.

El a ḑis: Românul e dedat sĕ încépă tot lucrul sĕu cu invocarea numelui lui Dumneḑeu. Da, aşa este, adevĕrul a grăit şi simţit. Fie-i ḑis cuvêntul într'un cias bun!

A urmat apoi sfinţirea apei cu cântările pătrunḑĕtóre ale bisericei nóstre părintesci. La finea acesteia sărutarea crucii, apoi stropirea locaşurilor cu apa sfinţită şi multe sunt *locaşurile* „Concordiei“; reverse ceriul dar spre ele şi cu daru-i şi măriri!

După încheierea oficiului divin, tinĕrul director al societăţii, dl Dominic Raţiu, neadormitul bărbat al funcţiunei sale, a poftit óspeţii la masa întinsă în localul casinei române din vecinătate. Tot un lucru românesc, o, şi cum îţi tignesce ce'-i românesc! La mese fel şi fel de mâncări, mizilucuri orientale, şi beuturi, gătite aşa de pripă dar' fără rîsipă. Şi ne-a venit apoi rêndul şi nóue „jornaliştilor“, căci nimica nu-'i mai rĕu, decât sĕ fii pasiv pela astfel de solemnităţi. Şi ca: *Deus ex machina*, am devenit toţi activi, de un partid şi o confesie! Şi am gustat şi am gustat, una de pocinog şi alta de noroc, una de isbândă şi alta de dobândă. Dee-le D-ḑeu de-avalma pentru „Concordia“!

Din parochii.

Duminecă s'a ţinut sinodul parochial ordinar din parochia Sibiiu suburbiul Iosefin.

Sinodul a fost bine cercetat.

După celebrarea sântei liturgii părintele administrator parochial, Petru Simtion, a deschis şedinţa sinodului şi la locul prim s'a aprobat lista membrilor sinodului parochial pe anul 1897 în care s'a indus ca membru nou în parochie domnul asesor consistorial Mateiu Voileanu, care mutându-şí locuinţa pe teritoriul acestei parochii, a creḑut, că e recerinţă a ordinei legale sĕ aparţină cu tóte parochiei, şi cu drepturile şi cu datorinţele.

A urmat apoi raportul părintelui administrator despre starea parochiei în anul expirat. Din acela scótem următórele:

Familii sunt 101. Numĕrul sufletelor 563, dintre cari 261 bărbaţi şi 302 femei.

Sciu cetí şi scrie 403, anume 193 bărbaţi şi 210 femei.

In decursul anului căsătorii s'au încheiat 7.

Nasceri au fost 18, copii 12 şi fete 6.

Casuri de mórte au fost 52, 32 bărbaţi, 20 femei.

A urmat apoi raportul comitetului parochial, raţiociniile anului 1896, cari fiind în ordine s'au aprobat şi comitetului şi epitropiei s'au dat absolutoriu.

S'a făcut apoi constituirea comitetului şi a epitropiei parochiale pe un nou period de trei ani.

Terminate aceste s'a ţinut sinodul parocchial extra-ordinariu pentru alegerea unui membru în sinodul protopresbiteral.

Comuna bisericéscă formézä cu parochia Turnişor un cerc electoral. Din partea parochiei nóstre s'a ales ca membru în sinodul protopresbiteral archivariul consistorial Demetriu Câmpeanu.

Indată după eşirea din biserică s'a întrunit comitetul parochial nou ales sub presidiul părintelui adm. par. Petru Simtion, şi s'a constituit alegându şi de president pe domnul asesor consistorial Mateiu Voileanu.

Convocare.

In sensul §§ 21 şi 25 din statutele ***„Asociaţiunei transilvane pentru literatura română şi cultura poporului român“*** *se convócă adunare generală extra-ordinară în* ***Sibiiu*** *pe ḑilele* ***10 si 11 Martiu 1897****,* ***stilul nou,*** *pe lângă următórea*

Programă:

Mercuri, în 10 Martiu, st. n.

Şedinţa I, cu ordinea de ḑi:

1. Deschiderea şedinţei la 4 óre după améḑi;

2. Raportul comitetului central relativ la statutele cele nóue şi în special relativ la modificarea titlului Asociaţiunii, în firul rescriptului ministeriului regesc de interne dto 6 Januariu a. c. Nr. 1310 Pres.;

3. Numirea unei comisiuni pentru censurarea raportului şi presentarea unui proiect de conclus.

Joi, în 11 Martiu, st. n.

Şedinţa II, cu ordinea de ḑi:

1. Deschiderea şedinţei la 10 óre a. m.;

2. Verificarea procesului verbal din şedinţa precedentă;

3. Raportul comisiunei numite în şedinţa I.;

4. Dispoşiţiuni pentru verificarea procesului verbal din şedinţa II.;

5, Incheerea şedinţei.

Sibiiu, din şedinţa comitetului „Asociaţiunei transilvane pentru literetura română şi cultura poporului român“, ţinută la 4 Februariu 1897.

I. M. Moldovan, president. Dr. **V. Bologa,** secr. II.

Noutăţi.

Cărţi oprite. Ministrul de culte şi instrucţie publ. a compus un catalog despre cărţile şi mapele eschise din folosinţa şcólelor din Ungaria. După acest conspect, ministerul de culte şi instrucţie publ., a oprit din a. 1868 până în anul 1896. 160 de opuri exclusiv nemagiare, cari „au fost îndreptate în contra „integrităţii statului“ şi „au avut de scop înfectarea tinerimei“, cuprinḑênd idei „panslavistice“, „dacoromâne“ şi alte mirozenii cari înspăimântă ḑiua-nóptea pe stăpânitorii noştri. Intre aceste opuri „periculóse“, sunt 13 harte apărute în limba şi ţéra nemţéscă; 10 cărţi de citire şi harte apărute în Austria; 2 cărţi de citire, apărute în Saxonia; 2 opuri, apărute în Croaţia, în l. slovacă; 30 exemplare (literatură şi istorie) apărute în Boemia; 12 lucrări istorice şi literare sêrbe încă sunt întroduse intr'acest catastich; apoi 10 cărţi ruthene, între cari 2 de matematică, şi 1 lucrare magiară, o mapă, apărută la Arad, lucrată în spirit sêrbo-român. 50% din lucrările oprite sunt românesci: cărţi de citire, harte, şi cărţi cu poesii, la numĕr 80 bucăţi, apărute la Bucuresci, Lipsca, Sibiiu şi Braşov. Astfel s'a mântuit de perire ţéra unguréscă!

* * *

Ciuma. In oraşul Bombay continuă a bântuí înfricoşata bólă ciuma. Sute de jertfe seceră la ḑi. După o depeşă, în 1 a l. curente st. n. au murit de ciumă 245 de ómeni. Bóla îngrozitóre pustiesce în mĕsură mare şi prin puşcării, din care pricină autorităţile se ocupă cu ideia de a elibera pe prisonieri. In oraşul Karacheé lăţirea ciumei e şi mai inspirătóre de desperaţie.

* * *

America în contra imigrării. Parlamentul Statelor-Unite a primit raportul comitetului congresual referitoriu la imigrări, care expulséză de pe teritoriul Statelor-Unite 1/4 din imigraţii mai noi, anume pe analfabeţi.

* * *

Epilogul. Tribunalul din Charleroi a terminat cu divorţ total procesul de despărţire dintre prinţul Chimay şi nevasta acestuia. Tribunalul a enunţat sentenţa pe temeiul recunóşcerei princesei, conform dorinţei prinţului, atât de urît înşelat. Princesa, conform sentenţei, trebue sĕ plătéscă prinţului Chimay la an 75000 franci pentru crescerea copiilor, pe cari ea i-a părăsit de dragul unui ţigan ciupit de vărsat. La lună odată princesa póte sĕ-şi cerceteze băieţii.

* * *

Căsătoria lui Apponyi. Şeful partidului naţional magiar, contele Appnyi Albert îşi va serba cununia în 27 a l. c. n. în Viena, la locuinţa familiei fiitórei sale soţii Se vede deci, că Apponyi nu vrea sĕ încheie căsătorie civilă.

* * *

Invitare. „Junimea română din Sibiiu“ învită la *Convenirea socială cu dans* care se va ţiné Mercuri, la 10 Februarie st. n. în sala „Casinei internaţionale“ din loc, (strada Pintenului nr. 1.) Bilete de înrrare: cu preţul de 1 fl. de persónă, şi 2 fl. de familie, se află de vênḑare séra la cassă. Venitul curat e destinat în favorul „Reuniunii române de musică“ din Sibiiu. Inceputul la 8 óre séra. Comitetul arangiator: Cornel G. Aiser, Victor Ancean, Radu Ardelean, Aurel Bojiţia, Anastasiu Boiu, Ioan Dejenar, Ioan Dimitriu, Vasilie Gămulea, Ludovic Mazzuchi, Coriolan Meseşan, Teodor Orlea, Victor Păcală, Candid Popa, Ioan Scurtu, Aurel G. Stoica, Nicolae St. Şuluţiu, Aurel St. Şuluţiu, Petru Tincu, Octavian Tobiaş, Victor Tordăşian, Emil Verzariu, Emil Vinţeleriu.

* * *

Naş ucigător. In comuna Fonyod (com. Somogy) s'a întêmplat ḑilele trecute un omor înfiorător. O fată orfană de acolo avé depuşi 200 floreni la naşul sĕu. Ḑilele trecute fata logodindu-se cu un tinĕr muncitor de acolo, s'a dus cu acesta şi şi-a ridicat banii dela naşul sĕu. De către séră tinerii au plecat în satul vecin. Abia au ajuns însĕ afară din sat şi naşul fetei cu un alt tovarăş al sĕu mânjiţi ambii la feţe, i-au ajuns şi prinḑênd pe fecior, i-au tăiat capul cu desĕvêrşire. Fata necunoscênd pe ucigĕtori, îngrozită s'a întors la casa naşului sĕu. Peste puţin sosind naşul fetei, s'a sfătuit cu nevastă-sa sĕ omóre şi pe fată şi cadavrul sĕ i-l arḑă în cuptorul de pâne. Fata i-a auḑit sfătuindu-se, şi eşind pe feréstră s'a dus şi a spus afacerea jandarmilor, cari au prins pe ambii ucigaşi şi i-au excortat la puşcăria tribunalului din Kaposvár.

* * *

Patinare fatală. În comuna Imbriovac din Croaţia s'a întêmplat Vinerea trecută, că mai mulţi băieţi, după terminarea şcólei au eşit la patinat pe ghiaţa de pe lacul din apropierea comunei. Deodată ghiaţa sub greutatea copiilor s'a rupt şi doi dintre ei au căḑut în apă. La strigătele de desperare ale băieţilor o fetiţă mai mare a grăbit în ajutorul lor dar' când a întins mâna unuia, a lunecat şi a căḑut şi ea sub ghiaţă. Abia séra la 10 óre au fost găsite cadavrele nefericiţilor băieţi.

* * *

Atentat cu prilegiul unei înmormêntări. Ḑilele trecute au îngropat în Viena pe proprietarul de case Leidmeyer. Serviţiul funebral a fost conturbat prin o scenă oribilă. Băiatul de 18 ani al defunctului, pe care părinţii l-au desmoştenit, pentru viaţa s'a înmorală, înainte de înmormêntare s'a dus la mamă-sa şi i-a cerut bani, După-ce mamă-sa n'a voit sĕ-i împlinéscă pretensia, a scos un pistol şi a puşcat asupra ei. Dar n'a nimerit. Cei de faţă au legat pe tinerul rabiat şi l-au dat pe mâna poliţiei. La interrogator a ḑis, că nu pe mamă-sa, ci pe sine a voit sĕ se împusce.

Scrisóre din Budapesta.

1 Februariu n. 1896.

Partidul poporal și acțiunea lui. Frații Slovaci. Hurban.

Activitatea partidului poporal se póte mai ușor controla de aci din Budapesta. Nu ajunge sĕ cetim numai jurnalele pentru a ne face păreri basate despre acest partid. Trebue ca cineva sĕ asiste la ședințele parlamentului și sĕ asculte direct, cele-ce se rostesc din partea acestor pateri politici, trebue ca cineva sĕ urmărescă cu atențiune tóte gesturile lor, pentru a și face o ideie clară despre tendințele, ce le nutresc acești representanți ai — creștinismului.

Și este consult chiar pentru noi Românii a supraveghia din interes tață de noi tóte mișcările acestui partid și încă de acum, până-ce rădĕcini tari și basă sigură nu 'și a dobândit.

În ḑilele din urmă representanții partidului poporal au făcut mai mult colb în dietă. Dintre tóte fracțiunile oposiției acest partid a avut în discutarea budgetului partea leului. Oratorii buni și rĕi rĕsăreau ca ciupercile. Ei erau cei mai audaci când era vorba de a ataca guvernul. Unii dintre ei au fost luați chiar în serios. La atacurile aceste au rĕspuns guvernamentalii, ridicând o mulțime de acuse în contra partidului poporal și a conducĕtorilor lui. Acusele aceste se pot reduce la dóuĕ momente principale.

Este acusat partidul poporal în prima linie, că epitetul de ‚poporal“ 'i-ar fi o mască numai, falsă și seducĕtóre, ca tóte mascele, car' adevĕrata-'i firmă este: partid catolic. În diferite rênduri li-s'a spus paterilor acestora, că interesele după cari ei vênéză sunt de natură curat confesională, căci tind la preamărirea bisericii apusene. Și în firul acestor afirmări, foile guvernamentale precum și fórte multe dintre cele oposiționale vestesc, că acest partid are sprigin puternic în Roma, sprigin moral și material.

Acéstă stare a lucrurilor ne-a fost cunoscută nóue Românilor deja de când partidul din cestiune era în germine și când avé sinceritatea de a se numí pe numele adevĕrat. E de interes însĕ pentru noi aceea împregiurare, că deși căpeteniile partidului au respins acusele de mai sus, afirmând că sunt conduși în acțiunile lor de interese pur creștinești dar' nu confesionale, totuși afară de parlament lucră în contraḑicere cu cele afirmate. *Astfel bunăóră s'a întêmplat înainte cu vre o câteva ḑile, că abatele Molnár, șeful partidului, a declarat într'o ședință de false acusele de mai sus, ér' în ḑiua următóre a publicat în „Alkotmány“ un Apel către creștinii din Ungeria, ca sĕ înființeze „reuniuni catolice“ pentru susținerea și întărirea partidului poporal!* !

Sĕ ne tragem deci fiecare conclusiunile. . . .

A dóua acusă ridicată în dietă și în presă în potriva acestui partid este și mai gravă. Este timbrat de trădător al intereselor neamului magiar, întru cât tinde a pacta pe tótă linia cu naționalitățile și cochetéză în deosebi cu panslaviștii.

Strêns astfel în curele, partidul a trebuit sĕ facă vr'o mărturisire în privința asta și a făcut'o în ședința din 29 Ianuarie. (Veḑi pe larg la rubrica ‚Din parlamentul magiar“. nr. tr. Red.) Și șeful partidului a făcut o mărturisire sinceră cum nici că se puté aștepta dela un iesuit. După-ce a respins cu indignațiune și cu un gest de aversiune acusa „josnică“ cu privire la pactări, declară:

1. Ii spriginim însĕ (sc. pe Slovaci, de care era vorba) *pentru convingerile lor confesionale și în scopul ocrotirii religiunei lor*;

2. „Și tocmai din pricina, că sum magiar doresc, ca tot cetățénul sĕ învețe limba magiară, decât că aci nu ne unim cu cei dela guvern. **Și ei vor sĕ magiariseze, și noi voim sĕ magiarisăm, însĕ pe altă cale“.** Aici continuă apoi a face distincție între căile pe cari purced ambele partide la efectuirea magiarisării: **Guvernul se folosesce de forță, ér partidul poporal de biserica catolică și dogmele ei.**

Acest pișicherlic desvĕlit de inșiși și pus în lumină atât de curată va serví desigur spre orientare și acelor mulți români, cari până acum pe față și în ascuns multă bună credință au jertfit pentru acest partid.

Mai strajnică este însĕ lecția ce se aplică prin cele arĕtate mai sus fraților slovaci, căci tot în ședința din 29 Ianuariu s'a lăudat șeful iesuiților, că până acuma le-a succes catolicilor a magiarisa mai multe comune slovace.

Partidul poporal e așa ḑicênd acasă între Slovaci. Dela înființarea sa până acuma a fost în continuu contact cu poporul slovac și cu conducĕtorii aceluia. La alegerile dietale „poporalii“ au reușit biruitori aprópe numai în aceste ținuturi. Poporul slovac este în cea mai mare parte catolic și a fost colosal de fanatisat prin preoții sĕi. Se scie, că un rol însemnat la alegerile dietale din cercurile locuite de slovaci l'au avut femeile slovace, cari și-au tîrît la urnă pe bărbații lor, numai ca sĕ satisfacă dorințelor preotului.

Alegerile dietale au fost pentru conducĕtorii Slovacilor o crisă, întocmai ca și crisa între ai nostri dela Sibiiu, — lucru ce până acum a fost retăcut de foile nóstre. Slovacii sunt astăḑi divisați și prospecte de împăciuire nu sunt nici ca la noi. Domnii dela Turocz St. Martin sunt grupați în jurul ḑiariului „Narodnie Noviny“, — ca și bună óră ai nostri în giurul „Tribunei“. Atât ḑiariul, cât și cei ce-l cârmuesc sunt intimi adicți ai partidului poporal și aduc ḑilnic articoli extrem de favorabili la adresa acestui partid. Dr. Stefanovici, deși a fost bruscat cu prilegiul alegerilor de către șefii partidului poporal, totuși lucră pentru acest partid, asemenea Dula, Hurban Vajanski și alții. Interesant este, că aprópe toți domnii aceștia sunt de confesiune catolici.

In oposiție cu aceștia stau elementele mai tinere. Dintre bătrâni este mare dușman al partidului pop. advocatul Fajnor, care tocmai pentru acésta a devenit odios înaintea celor din T. St. Martin. S'a întêmplat, că la un banchet comun al universitarilor români, slovaci și sêrbi din Budapesta, un român a arĕtat meritele advocatului Fajnor, aducêndu i frumóse elogii. Un slovac a trimis la „Narodnie Noviny“ raport despre acésta, dar numita fóie a denegat publicarea raportului.

Studenții slovaci sunt cu toții indignați de faptele celor din T. St. Martin și se vor grupa cu toții în giurul unui ḑiar nou ce'l va eda eruditul învĕțător Salva, un slovac verde și care ḑiar va avé tendința de a deștepta poporul din letargia ce l'a copleșit.

Slovacii au avut în 20 Ianuariu o mare sĕrbătóre. Poetul lor Svetozar Hurban-Vajansky a împlinit în ḑiua aceea 50 de ani. În T. St. Martin s'a sĕrbat cu mare animație. La concertul dat din acest incident s'a cântat și piese românesci („Doi ochi am iubit“). Tot atunci a sĕrbătorit și „Societatea literară a slovacilor din Budapesta“. În o ședință festivă s'au arĕtat tóte meritele literare ale lui Hurban, s'a disertat și declamat din lucrările lui și despre ele. Acésta sĕrbare a fost de natură curat literară și nici măcar cu un cuvênt n'a fost amintită activitatea politică al lui Hurban și efectele aceleia. Ca politician și aderent al unui partid dujmănoș poporului slovac, Hurban nu are și nu póte avé simpatia tinerimii slovace. Acésta a fost causa, că nici tinerimea română nici cea sêrbéscă nu s'a manifestat nici într'un chip cu prilegiul acestei sĕrbări a slovacilor.

Ținuta tinerilor slovaci și mai cu sémă mărturisirile corifeilor partidului poporal le va deschide póte în curênd ochii și domnilor din T. St. Martin și vor porní a cunósce adevĕrul, — ușor de a fi prins aprópe cu mâna.

Coresp.

* * *

Apel.

Rolul femeii și în prima linie al țĕrancei române în conservarea némului nostru este important.

Printr'ênsa ni s'au păstrat limba, datinile, portul și tot ce ne face popor deosebit de celelalte némuri ce ne încunjură.

Bărbatul umblând prin lume și venind în atingere cu ómeni de alt ném, se face mai accesibil pentru ce-'i străin și simțul de alipire către tot ce 'l caracteriséză ca pe unul ce aparține unui popor anumit, se cam tîmpesce.

Dar țeranca română, care nedepărtându-se dela vatra părintéscă și nefiind expusă — la influențe străine, a putut și póte păstra intact tot ce bun și frumos dela strămoși am moștenit și prin urmare a avut și are cel mai fin simț pentru a puté deosebì, ce-'i străin și ce-'i românesc, a poftit și poftește totdéuna dela bărbatul ori fiul ei reîntors acasă sĕ se lapede de tot ce-'i străin și pân'atunci nu-'i face loc în casă și la masă.

Dar și dacă nu vom considera importanța și rolul țerancei române din punct de vedere național, ci o vom privì numai ca pe membru de familie, admirația nóstră pentru dênsa trebue sĕ fie nemărginită.

Câtui véra de mare la lucrul câmpului alături cu bărbatul ia parte; dar' până când bărbatul apoi alt gând și grije nu are, ea, țeranca română, gătesce mâncarea, îngrijesce curățenia casei și a îmbrăcĕmintelor și ca sĕ le pótă tóte aestea împliní, ea se scólă mai de timpuriu și tot ea se dă repausului de nópte și somnului mai tărḑiu.

Apoi și îngrijirea și crescerea copiilor tot numai a ei sarcină este. Bărbatul érna și pe vremuri de plóie nici că și prea află de lucru și se póte da trebuitórei odihne; țeranca însĕ nici atunci repaus nu are. Ea pe lângă îndatinatele lucruri în casă, din zori de ḑiuă până nóptea târḑiu tórce, țese, croesce și cósă; ea îmbracă tótă familia.

Cu drept cuvênt ai putea aștepta, că o atare continuă muncă și trudă sĕ producă într'ênsa un disgust óre-care și o formală tîmpire în facultățile ei spirituale.

Din fericire, lucrul nu este așa. Deapururea veselă și înveselitóre, facultățile ei spirituale sunt agere și are un desvoltat simț și gust pentru tot ce-'i bun și frumos.

Vie dovadă despre acésta sunt între altele și artisticele-'i lucruri de mână.

Istoria culturii universale ne spune, că simțul estetic și dorul de lux sunt eflux al culturii, cari paralel cu acésta fac progres și se desvóltă.

Cine va considera deci cu privire la forme și colori aceste lucrări, își va puté face cea mai măgulitóre idee despre desvoltarea întelectuală și culturală a țerancei române și prin urmare și a familiei și neamului din care face parte.

Formele originale ale acestor lucrări, și dexteritatea ce atât de strălucit se manifestă într'ênsele, au stors admirația chiar și a celor mai pretensivi străini cu adevĕrată cultură și simț estetic.

Avênd în vedere însĕmnătatea, ce au aceste lucruri, chiar pentru extraordinară lor frumseță, și din punct de vedere economic și național, noi femeile române din comitatul Hunedórei, ne-am constituit într'o reuniune, al cărei scop în prima linie este spriginirea și înaintarea industriei de casă.

Pentru ajungerea acestui scop, reuniunea nóstră, care în anul viitoriu își va sĕrba jubileul de ḑece ani, a distribuit premii pentru țerancele române, cari s'au distins prin lucrurile lor de mână, au dat sucurs la arangiarea de exposiții cu lucruri de industrie de casă, manufacturi ale țerancei române, cari ne-au făcut cinste și ne au dat titlu la adevĕrată mândrie națională, ca de ex. în Hațeg în anul 1891 cu ocasiunea adunării generale a „Asociațiunii Transilvane“ ținută acolo, apoi în véra anului acesta în Hunedoara și Cugir, și cât mai curênd în părțile zarandene, în Brad.

Mulțămită activității reuniunei nóstre, lucrurile de mână ale țerancei române au ajuns a fi cunoscute și aprețiate și în depărtata străinătate.

In véra anului trecut, reuniunea nóstră a fost recercată de o însĕmnată firmă din Viena, ca sĕ-'i fie mijlocitóre la câștigarea de astfel de lucruri, asigurându-ne, că manufacturile țerancei române ar deveni în scurt timp cei mai cercați articoli în materie de decorațiune.

Noi credem, că satisfăcêndu-se acestei recercări, s'ar face un neprețuit serviciu însă-și causei române.

Popórelor mai mici pe lângă tótă destoinicia lor le este necesară și de mare folos bunăvoința și simpatia popórelor mai mari și înaintate.

Articolii de industrie de casă, manufacturi de ale țerancei române, ajugênd după-cum suntem asigurați, prin primele salóne ale Vienei și ale altor centre de adevĕrată cultură, vor contribuí mult la cunóșterea nóstră și la deșteptarea simpatiei pentru noi.

Dar' dacă aceste producte se vor puté valora, acésta pe lângă că va slují de nou titlu de glorie pentru țeranca română, va fi și un adevĕrat isvor de venit și bogăție pentru poporul nostru, și totodată ar avea și binefăcĕtorul efect asupra perfecționării acestei industrii. Ca sĕ putem însĕ face lucrul acesta cu tótă demnitatea si în mod corĕspunḑĕtor marilor înterese și așteptări legate de dînsul, s'ar recere un capital, de care reuniunea nóstră deocamdată nu dispune.

Pentru aceea, ca unica reuniune, care ne-am pus de scop promovarea industriei de casă, ne adresăm cu încredere către toți Românii cu bunăstare, și către băncile nóstre, ca fie-care sĕ contribuéscă la sporirea fondului reuniunii nóstre.

În special ne rugăm de băncile nóstre sĕ binevoéscă a lua și reuniunea nóstră în registrul acelor instituțiuni culturale, pe cari le împărtășesc în tot anul de ajutorul lor.

Sperăm, că acest apel al nostru va afla viu rĕsunet pretutindeni deșí e vorba numai de un anumit teritor, căci binele și progresul unei părți se resfrânge asupra întregului, și dacă printre străini țeranca română va câștiga cinste, acésta a întreg némului nostru cinste va fi.

Sperăm și credem deci, că toți Românii și tóte institutele nóstre cu cunoscuta lor promptitudine de a aduce jertfe cu îmbelșugare pe al nației altar, vor grăbí sĕ ne tindă frățescul lor ajutor.

Din ședința comitetului „Reuniunii Femeilor Române din comitatul Hunedórei“ ținută în

Deva, la 27 Decembre 1896.

Elena Hosszu-Longin n. *Pop*,
presidentă.

Dr. *Silviu Moldovan*,
secretar.

Varietăți.

Amĕnunte din viéța lui Virgil.

Precum se vorbesc lucruri extraordinare despre nascerea multor ómeni mari, așa se verbesc și despre nascerea poetului Virgil. Maia, mama lui Virgil, în presara nascerii a visat, că fĕtul seu e o ramură de laur, care înaintea ochilor ei s'a desvoltat într'un pom ramuros, încărcat cu cele mai frumós flori și fructe. În ḑiua ce a urmat după nóptea acésta, călĕtorind cu bărbatul seu în satul vecin, pe drum Maia a născut. În locul acela a plantat o ramură de plop, care a crescut fórte repede și în privința mărimii a întrecut toți plopii, cari erau plantați mai de timpuríu. Arborul acesta s'a numit arborul lui Virgil, la care peregrinau mulți ca la un arbor sânt. Pe timpul lui Virgil era obicĭnuit proverbul: „Sĕ n'am parte de gloria lui Bathyllus“. Basa acestui proverb avem sĕ o cântăm în modestia lui Virgil. Scim că unele versuri, pe cari le scria el, poeți mediocri le dădeau de ale lor. Virgil nici semn de indignație nu arĕta pentru acésta. Voind Virgil sĕ descrie inmensa putere a lui August, a scris un distichon frumos și fără de a se subsemna, a atîrnat versul de aripa ușei. Distichonul e următorul: Nóptea plóuă, diminéța în zori se începe veselia. Pe August deja acum în multe locuri îl apoteoséză. Când a auḑit August despre acest distichon, a întrebat cu multă curiositate după autor, dar multă vreme n'a dat de urma lui. Bathyllus, după-ce s'a convins, că nimenea nu s'a însinuat de scriitor al versului, a început sĕ anunțe în gura mare, că el e autorul. August a dat un onorariu fórte mare poetului mincinos și 'l-a stimat mult. Virgil în urma naturelului seu blând voia cu mare gingășie sĕ desvĕlue secretul. A scris adecă de patru-ori pe ușe, unde a atîrnat distichonul, următórele cuvinte: „așa voi nu vóue“, și a rugat pe August, sĕ provóce poeții, pentru întregirea ḑicerii. Nu s'a aflat nimeni, și Virgil a scris următórele: Versul 'l-am scris eu, gloria e a altuia. Așa voi nu vóue vĕ faceți cuib paserilor. Așa voi nu vóue vĕ purtați lâna oilor. Așa voi nu vóue vĕ adunați miere albinelor. Așa voi nu vóue vĕ trageți jugul boilor. Multă vreme după aceasta Bathyllus a fost obiect de batjocură și Virgil cu atât mai mult era sĕrbătorit.

Nr. 864/896. [8] 2—3

CONCURS.

Pentru întregirea parochii de clasa a III Fărău, în protopresbiteratul Têrnavei, se publică poncurs cu termin de 30 ḑile dela prima aparinţă în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post dau suma minimală la an de 435 fl. v. a.

Informaţiuni mai de aprópe, se pot lua dela oficiul protopresbiteral și comitetul parochial.

Concurenţii au a-și așterne petiţiunile instruite conform legilor din vigóre, în terminul deschis, subsemnatului oficiu protopresbiteral (u. p. Küküllővár).

Cetatea de baltă, 28 Decembre 1896.

Oficiul protopresbiteral al tractului Têrnavei în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Nicolae Todoran,
protopop.

„ARDELEANA“,

institut de credit și de economii societate pe acţii în Orĕștie.

Convocare.

Domnii acţionari ai institutului nostru, prin presenta se învită la

a XI-a adunare generală ordinară,

care se va ţiné în **11 Martiu 1897** st. n. **după ămèḑi la 2 óre** în localul institutului (Piaţa-mare Nr. 2), cu următoriul

PROGRAM:

1. Raportul anual al Direcţiunei.
2. Raportul anual al comitetului de supraveghiare.
3. Statorirea bilanţului anual.
4. Impărţirea profitului curat.
5. Fixarea preţului biletelor de presenţă pentru anul viitoriu.
6. Alegerea alor 2 membri în Direcţiune.
7. Eventuale propuneri făcute în temeiul §-lui 28 din statute.
8. Exmiterea alor 2 acţionari, pentru verificarea procesului verbal al adunării generale.

Domnii acţionari, cari doresc a participa la adunare, sunt rugaţi a-și depune acţiile la cassa institutului până la 10 Martiu 1897.

Orĕștie, la 29 Ianuariu 1897.

[10] 1—1

Direcţiunea.

„ARDELEANA“,

institut de credit și de economii societate pe acţii în Orĕștie.

Contul bilanţului.

Active.		fl. cr.
Cassa în numĕrar		13.213.14
Efecte publice		40,588.—
Efectele fondului de pensiune		10,579.85
Efectele fondului de zidire		11,090.62
Imprumuturi pe cambii cu giranţi		448 639.62
Imprumuturi pe cambii cu acop. hip.		220,803.50
Imprumuturi pe hipotece		173,775 97
Imprumuturi pe obligaţiuni cu eavenţi		126,468.55
Imprumuturi pe efecte publice		1.098.—
Realităţi	33 142.53	
după amortisare	142.53	33,000.—
Mobiliar	547 72	
după amortisare	54.77	492.95
Diverse conturi debitóre și int. restante		30,861.60
		1,110,611.80

Pasive.		fl. cr.
Fonduri proprii:		
Capital social:		
3000 acţii à fl. 50	150,000.—	
Fond de reservă	61,550,41	
Fond de pensiune	10,579.85	
Fond întru acop. perd	7,707.87	
Fond de zidire	11,090.62	240,928.75
Avans. dela banca austr.-ung.	25,400.—	
Cambii reescomptate	97,130.—	
Depureri spre fructificare	710,743.17	
Dividende neridicate	45.—	873,318.17
Interese anticipate pro 1897		10,651.84
Diverse conturi creditóre		2,086.24
Profit curat		23,626.80
		1,110,611.80

Contul profitului și perderilor.

Spese.		fl. cr.
Interese:		
pentru fondul de reservă	2,344.94	
„ depuneri spre fruct.	35,441.40	
„ cambii reescomptate	11,293,38	49,079.72
Spese:		
a) salarii și marce de pres.	8,069.39	
b) chirie, porto, tipăr., diverse	2,388.01	10,457.40
Contribuţiune:		
directă	3,812.87	
de 10% la inter. de depun. și comp. de timbru	3,673.29	7 486.16
Amortisare:		
din realităţi	142.53	
din mobiliar	54.77	197.30
Profit curat		23,626.80
		90,847.38

Venite.		fl. cr.
Profit transportat din anul trecut		794.59
Interese:		
dela împr. pe cambii cu gir.	39,509.92	
„ „ pe cambii cu acop. hipotecară	18,181.60	
dela împr. pe hipotece	15,588.62	
„ „ pe oblig. cu cav.	12,282.48	
„ „ pe efecte publice	91.02	
„ efecte publice	2,188.86	87,842.50
Provisiuni		16.91
Chirie		2,193.38
		90,847.38

Orĕștie, la 31 Decembre n. 1896.

Ios. de Orbonaș m. p., membru în direcţiune.
N. Vlad m. p., membru în direcţiune.
Dr. **I Mihu** m. p., director executiv.
Nic. Vilt m. p., prim-comptabil.

Subsemnatul comitet am examinat conturile presente și le am aflat în deplină regulă.

Orĕștie, la 28 Ianuariu 1897.

COMITETUL DE SUPRAVEGHIERE:

Ioan Branga m. p. **Ioan Lazaroiu** m. p. **Constantin Baicu** m. p.

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1896.

Budapesta—Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat				Tr. de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	—	8.05	2.—	pl.	Viena	sos.	1.55	1.55	1.55	7.20	6 20
8.30	2.15	3.15	5.45	9.15		**Budapesta**		5.45	7.40	7.—	1.50	6.20
11.21	4.16	6.52	9.02	11.12		**Szolnok**		2.24	5.31	3.37	11.44	3.35
1.33	5.48	—	11.33	12.47		P. Ladány		12.03	3.56	1.19	10.03	1.34
3.42	7.08	—	1.48	2.11	sos.	Oradea-mare	pl.	—	2.37	11.04	8 43	11.32
3.58	7.15	—	2.06	2.18	pl.	Oradea-mare	sos.	—	2.30	10.44	8.38	11.17
4.38	7.43	—	3.03	2.50		Mező Telegd		—	2.01	10.07	8.11	10.42
5.20	8.18	—	3.45	3.26		Rév		–	1.34	9.30	7.46	10.08
5.43	—	Tren micst	4.06	—		Bratca		Tren micst	—	9.10	–	9.50
6.32	9.07	2.52	4.53	4.17		Ciucia		5.48	12.52	8.32	7.08	9.19
7.16	9.37	3.51	5.32	4.50		Huiedin		4.59	12.20	7.54	6.39	8.37
8.07		5.05	6.24	—		Ghirbĕu		3.18	—	6.54	—	7.37
8.34	10.37	6.14	6.59	5.55	sos.	Cluș.	pl.	2.23	11.01	6.13	5.23	7.—
8.49	11.10	—	8.40	6.11	pl.	Cluș.	sos.		10.45	5.24	4.35	6.45
9.06	11 27	—	9.09	6.27		Apahida		—	—	5.02	4.14	6.27
10.12	12 30	—	10.40	7.27		Ghiriș		—	9.24	3.47	3.01	5.18
10.42	12.57	—	11.25	7.50		Cucerdea		–	8 54	3.06	2.25	4.43
11.01	1.09	—	11.49	—		Uióra		—	--	2.49	2.08	4.27
11.09	1.16	—	11.59	—		Vinţul-de-sus		—	—	2.41	2.—	4.20
11.31	1.36	—	12.29	8.17		Aiud		—	8.23	2.17	1.38	3.59
11.48	1.54	—	12.55	8.33	sos.	Teiuș.	pl.	—	8.06	1.55	1.17	3.38
12.05	—	—	1.30	8.38	pl.	Teiuș.	sos.	—	7.59	1 29	—	3.06
12.33	—	—	2.08	—		Crăciunel		—	—	12.55	—	2.40
12.47	—	—	2.27	9.09		Blaș		—	7.30	12.40	—	2.26
1.18	—	—	3.11	9.29		Micăsasa		—	7.09	12.01	—	1.54
1.34	—	—	3.31	9.42	sos.	Copșa-mică	pl.	—	6.56	11.41	—	1 35
2.13	—	—	3.46	9.44	pl.	Copșa-mică	sos.	—	6.54	11.14	—	1.01
2.32	—	—	4.08	9.59		Mediaș		—	6.41	10.55	—	12.45
3.04	—	—	4.45	10.22		Elisabetopole		—	6.20	10.21	—	12.16
3.40	—	—	5.27	10.51		Sighișóra		—	5.53	9.42	—	11 40
4.03	—	—	6.12	11.12		Hașfalĕu		—	5.33	9.13	—	11.17
5.34	—	—	7.59	12.26		Homorod		—	4.27	7.45	—	10.03
6.12	—	—	8.37	12.58		Ágostonfalva			3.53	7.02	—	9.25
6.41	—	—	9.07	1.15		Apaţa			3.37	6.36	—	9.01
7.16	—	—	9.40	1.34		Feldioara		Circulézá nnmai Vineri	3.16	5.58	--	8.28
8.—	Tren acceler.	—	10.25	2.09	sos.	Brașov	pl.		2.45	5.08	—	7.48
—	11.—	—	—	2.19	pl.	Brașov	sos.	7.01	2.18	—	—	—
—	12.26	—	—	3.01		Timiș		6.39	1.42	—	—	—
—	1.11	—	—	3.31		Predeal		5.11	1.12	—	—	—
—	8.30	—	—	9.30	sos.	Bucuresci	pl.	—	3.58	—	—	—

Budapesta—Arad—Teiuș

	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne				Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren micst	Tren de persóne
—	—	10.—	8.05	—	pl.	Viena	sos.	6.20	7 20	—	—	—
—	—	8.05	1.55	10.—		**Budapesta**		7.20	1.10	6.10	—	—
—	—	10.56	3.49	1.—		**Szolnok**		4.14	11.19	2.49	—	—
—	—	3.55	6.52	6.05	sos.	**Arad**	pl.	11.20	8.18	9.35	—	-
—	2.30	4.30	7.02	6.30	pl.	**Arad**	sos.	10.50	8.08	8.55	6.54	—
—	2.44	4.42	—	6.41		Glogovaţ		10.38	—	8.43	6.41	—
—	3.14	5.04	—	7.01		Gyorok		10.14	—	8.18	6.12	—
—	3.31	5.15	—	7.12		Pauliș		10.—	—	8.05	5.56	—
—	3.58	5.33	7.46	7.28		Radna-Lipova		9.46	7.29	7.52	5.40	—
—	4.30	5.57	—	7.51		Conop		9.15	—	7.22	5.02	—
—	4.50	6.13	—	8.07		Bêrzava		8.57	—	7.05	4.44	—
—	5.40	6.58	8.48	8.47		Soborșin		8.15	6.34	6.25	3.35	—
—	—	7.27	9.07	9.16		Zam		7.41	6 08	5.50	—	—
—	—	7.53	—	9.42		Gurasada		7.16	—	5.23	—	—
—	—	8.08	9.31	9.58		Ilia		7.06	5.45	5.13	—	—
—	—	8.26	—	10.16		Branicica		6.43	—	4.49	--	—
—	—	8.52	9.57	10.42		Deva		6.20	5.19	4.25	10.52	—
—	—	9.06	10.18	11.11		**Simeria** (Piski)		6.05	5 07	4.10	10.35	—
—	—	9.52	10.37	11.36		Orĕștia		5.19	4.39	3.31	9.51	—
—	—	10.16	—	11.57		Șibot		4.55	—	3.10	9.27	—
—	—	10.40	—	12.19		Vinţul de jos		4.34	—	2.49	9.03	—
—	—	11.01	11.18	12.32		**Alba-Iulia**		4.17	3.57	2.28	8.47	—
—	—	11.30	11 40	1.05	sos.	**Teiuș**	pl.	3.43	3.33	2.—	8.11	—

Budapesta, gara de vest—Orșova—Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat				Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persón.
8.36 Vineri	11.—	9.05	9.35	4.—	pl.	Viena	sos.	5.50	—	7.20	6.45	6.35
1.30	8.30	2.30	7.—	10.40	pl.	**Budapesta**	sos.	6.45	10.25	2.10	1.25	9.05
6.39	5.31	8 02	5.49	8.14	sos.	Timișóra	pl.	9.25	—	9.01	7.50	4.10
6.47	—	8.10	7.15	3.10	pl.	Timișóra	sos.	8.09	7.14	8.55	7.42	—
—	—	10.29	10.32	—		Caransebeș		5.15	4.15	—	5.37	—
11.05	—	12.30	1.09	6 58		Băile Herculane		2.37	—	4.40	3.27	—
11.45	—	1.20	2.39	7.35		**Verciorova**		12.50	—	3.40	2.18	—
10.55	–	11.40	6.25	—		Bucuresci		11.25	—	7.—	5.50	—

Cucerdea—Oșorheiu—Reg. săs.

–	2.30	8.10	3.11	10.59	**Cucerdea**	7.45	2.36	8.31	12.42
—	3.19	8.51	3.52	11.40	Ludoș	7.07	1.58	7.43	11.54
—	5.12	10.27	5.26	1.14	**Oșorheiu**	5.34	12.25	5.50	9.54
—	5.40	10.42	5.36	—		—	9.20	5.04	9 35
—	7.14	12.16	7.14	—	**Reghinul-săs.**	—	7.54	3.30	8.05

Notă: Órele însemnate în stênga staţiunilor sunt a se ceti din sus în jos cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte.

Redactor prov. **Gavriil Hango.**

Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 11. Sibiiu, Marți, 28 Ianuariu (9 Februariu) 1897. *Anul XLV.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
la „Tel. Rom." într'una cu suplementul „Fóia Pedagogică":
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Gravaminele nóstre.

II

Unele dintre motivele, cari au îndemnat pe metropoliții nostri de tristă memorie din finea vécului al 17-lea sĕ facă Unirea séu mai corect ḑis: Desbinarea, acest blăstĕm cu nesecate desastre pentru noi românii, și dóră cele mai principale, au fost de caracter pur material.

Preoților, cari își vor călca jurămêntul dat cu ocasiunea primirei darului preoției, pentru călcarea acelui sacru jurămênt și acceptarea Unirei li se puneau în vedere bunuri materiale. Tractare ca preoțimei papistașe — din adins nu folosim cuvêntul catolice, căci acéstă canonică numire s'a dat bisericei nóstre, după-cum cetim în documentele vechi de prin vécul al 17-lea, — așa dară tractare ca preoțimei papistașe, o dotațiune mai bună, ridicare de sub umilitórele legi transilvane, — aceste li se puneau în prospect acelor preoți, cari se arătau dispuși a-și trada biserica străbună.

A urmat o crâncenă robie de ani 83.

Abia după ani 83 a putut rĕsuna mai liber în bisericile nóstre: „Robia Sionului Tu o ai scos din Vavilon" și acésta aplicată nu la poporul scisionat în dóuĕ împĕrății, în cea a lui Iuda și cea a lui Israil, scisiune, care i-a adus perirea, ci aplicată la poporul nostru, rupt în dóuĕ confesiuni, ca sĕ pótă ajunge mai ușor la robie.

Biserica papistașă a pornit crâncenă persecuțiune asupra bisericei nóstre sub ocrotirea puterei statului.

Ca mijloc a servit biserica unită, fii rupți din biserica Mamă.

Persecuțiunea a fost crâncenă și fără de milă, ranele aduse bisericei nóstre erau adânci, căci cele mai crâncene sunt ranele, cari în urgia lor ți le aplică frații de un neam.

Au fost cu forța publică încuiate bisericile nóstre ortodoxe și credincioșii nostri cu forța îndrumați a cerceta biserica unită.

Nu sunt încă cercetate nici consultate documentele din archivele țĕrei și din alte archive private, ca sĕ se vadă: ce grozave persecuțiuni s'au făcut asupra credincioșilor nostri sub episcopul Aron.

Notițe private aruncate în vechi cărți bisericesci ne vestesc, că românii ortodoxi așa au fost de tari în credința strămoșéscă, încât ani de-arêndul îngenunchiau în jurul bisericei lor încuiate, și nu întrau în bisericuța cea unită, care le sta deschisă la disposițiune.

Scriitorul acestor șiruri între multe alte vechi manuscrise dela începutul vécului al 18, unica și cea mai prețiósă moștenire, ce 'i a rĕmas dela moșii și strămoșii sĕi, posede și o pastorală trimisă dela episcopia din Buzĕu la anul 1761 fraților ardeleni, în cari aceștia erau îndemnați sĕ persiste cu tărie în legea lor strămoșéscă.

Făcut'am aceste triste reamintiri, ca sĕ arătăm în ce miseră stare am fost noi pentru cuvêntul, că tari și statornici am fost în credința nóstră, tari ca stânca în alipirea nóstră de biserica strămoșilor și n'am deviat dela legea strămoșéscă, adevĕrată.

Impregiurările s'au schimbat spre bine.

Pe tronul Habsburgilor a ajuns actualul glorios domnitoriu, care între alte multe binefaceri, a dat pe séma bisericei nóstre și o dotațiune anuală de 24.000 fl.

În diploma din 29 Maiu 1861 s'a accentuat îndeosebi, că dotațiunea de 24.000 s'a dat spre a se ușora starea materială a preoțimei nóstre, că împărțirea are sĕ o facă an de an autoritatea bisericéscă, va sĕ ḑică: episcopul și consistoriul seu, căci numai biserica póte fi chemată a împărți acel ajutoriu, deóre-ce ea cunósce trebuințele preoțimei, ea hărnicia, ea zelul ei, ea purtarea ei publică și privată.

Îndată după întrarea erei constituționale s'au pornit din nou prigonirile asupra bisericei nóstre.

Partea leului s'a pus și aici pe partea materială, dóra după maxima evului mediu: *„Cuius regio, eius religio"*, séu pe romănesce: cu bani pot face mari stricăciuni bisericei orientale, căci îi demoralisez preoțimea, sdruncin disciplina între autoritatea bisericéscă și preoțime, distrug ori-ce legătură de obediență și introduce completă anarchie.

Ministrul de culte al Ungariei la anul 1875 ne surprinde cu o ordinațiune în sensul căreia el împarte ajutoriul preoțimei greco-orientale și numai eventualul rest îl pune la disposițiunea autorităței bisericesci.

La remonstrările bisericei ministrul rĕspunde cu mijlóce și mai drastice.

În an. 1884 ministrul vine cu un normativ nou. În sensul acestuia, cererile pentru ajutoriu trebue trimise la ministrul de culte, care apoi le trimite autorității bisericesci spre opinare. La distribuirea ajutorului, ministrul nu e legat a observa opiniunea autorității bisericesci.

S'au creatdeci stări însuportabile. Biserica 'și-a câștigat ajutoriul în calea grației în anul 1861 dela Maiestatea Sa Monarchul. Ajutoriul acesta acum 'i-s'a luat, împărțirea lui o face statul prin organele sale, după vederile și după interesele sale și bisericii 'i se dă rolul umilitoriu de a da informațiuni fără valóre asupra preoților sei.

In acéstă tristă situațiune biserica s'a adresat la capul statului și a cerut restituirea stadiului dela 1861.

În classica sa representațiune din 28 Ianuariu 1885, Nr. 621, autoritatea bisericéscă a accentuat în fața Maiestății Sale Monarchului:

„Că acest ajutoriu dela început este acordat din grația Maiestății Vóstre spre ajutorarea preoțimei din archidiecesa de astăḑi a Transilvaniei, va sĕ ḑică spre scopul bisericei însuși, ca a unei corporațiuni morale;

că în sensul Preainaltei resoluțiuni din 29 Maiu 1861, dar' și altcum după dreptul autonomic al bisericii nóstre garantat prin lege, numai biserica însuși póte fi chiemată a distribui după cuviință acest ajutoriu de stat la preoțime, înțelegêndu-se de sine sub controla guvernului statului, de sub care biserica nóstra nici-când nu s'a substras, și nici acum nu voesce a se substrage;

că prin distribuirea ajutorului de stat cu preterarea bisericii s'ar vătĕma autoritatea bisericéscă și autoritatea jurisdicțiunei superióre bisericesci, ér disciplina bisericéscă s'ar distruge chiar și în paguba statului și s'ar da ocasiune la abusuri; în fine,

că jurisdicțiunea archidiecesană nici-când n'a dat ansă la disposițiunile din urmă ale domnului ministru de culte și instrucțiune publică, ér' asertivele motive sunt nefondate.

În un articol următoriu vom continua ér' cu afacerea acésta.

Pro domo. La articolul nostru dela 21 Ianuariu a. c., Nr. 8, în care am rĕspuns la atacurile ḑiariului „Unirea", acest ḑiariu în numĕrul 6, care ne-a sosit eri, replică în modul următoriu:

„*Pro domo*". Așa se înscrie articolul acela din „Tel. Rom.", care va rĕspunde la atacurile ḑiarului „Unirea" îndreptate asupra bisericii ortodoxe în general.

Am cetit și recetit articolul și am constatat dintr'însul un singur fapt, că adecă noi cu „atacurile" acelea ale nóstre am stricat dlor dela „Tel. Rom." „disposițiunnea sĕrbătoréscă" dela sĕrbătórea Nascerii Domnului și „veselia pe timpul lung al carnevalului".

Éră morala articolului? Étă-o: „Rugăciunea o vom face: care în Ierusalim, care în Samaria. Dumneḑeu o va primí și va binecuvênta pe poporul seu".

Ceea-ce va sĕ ḑică pe nemțesce: „Ob Christ, ob Jud', ob Hottentot, — Wir glauben all' an einen Gott".

Cum se depărtéză dela adevĕr, cei-ce nu vor sĕ mai scie de autoritatea pusă de Dumneḑeu! Căci acela, al cărui cuvênt rĕmâne în veac, ne-a ḑis: „Cel-ce nu este cu mine, împotriva mea este și cel-ce nu strînge cu mine, risipesce".

Fără nici un comentariu.

FOIȚA.

Documente pentru limbă și istorie.

(Urmare.)

Al 7-lea martor, Nobilul George Bota, cam de 60 ani, — la p. 1. și 2. — a fasionat ca și al 5-lea martor Teodor Petrucz, tinĕrul, ér' la p. 3. și la celelalte în acest mod: „Sciu și aceea, pentru-că am vĕdut chiar cu ochii mei, că la strigarea de „tâlhariu" a Domniei Sale exponentului, sosind acolo și hodnogiul Nobililor, Nobilul Kupșa Bumb, dimpreună cu alții, a prins pe exponentul și dimpreună cu vre-o câțiva înși 'l-a dus la casa sa, unde precum am auḑit, 'l-au pus în arest, ér' a dóua ḑi 'l-au dus la domnul jude procesual, de unde cum a scăpat, nu sciu. Sciu încă și aceea la împrejurări, că exponentul scuipând în palmă, ni-a arĕtat la vre-o câțiva înși, că pentru aceea a strigat „tâlhariu", pentru-că Gavriil 'l-a pălmuit și îi iese sânge din gură; 'i-a și fost roșu scuipatul, căci uitându-mĕ și eu, am vĕḑut acésta.

Al 8-lea martor, Nobilul Kupșa Bumb, cam de 30 ani, la tóte punctele fasionéză astfel: „Eu la tóte întrebările acestea nu sciu sĕ rĕspund altceva, decât ceea-ce am auḑit dela alții, căci eu atunci n'am fost de față, adecă că locuitoriul de aici, Nobilul Gavriil Pap, în anul, ḑiua și locul de sus sfădindu-se cu exponentul, acela a dat o palmă exponentului și cu aceea a fugit, ér' exponentul a strigat „tâlhariu", la care strigare de „tâlhariu" sosind și eu acolo, ne-am sfătuit împreună cu mai mulți săteni și jurați: ce ar fi de făcut și am aflat, că după-ce Gavriil Pap a fugit deja, ér' exponentul nu ne-a putut arăta sânge, atunci pentru-ce a strigat „tâlhariu", de aceea sĕ arestăm pe popa; atunci eu ca hodnogiu dimpreună cu primarul Gavriil Petrucz și cu Ioan Buzure, Pinte Achim și Marc Onyisze jurați, am dus pe exponentul la casa mea și am pus strajă lângă el, dar' nu 'l-am legat, care și mâind acolo, a dóua ḑi am voit sĕ trimitem la domnul jude suprem: ce sĕ facem în privința lui, dar' exponentul a început a pretinde: ca ori sĕ 'l trimitem și pe Domnia Sa la Măria Sa și încă legat, ori sĕ-'l slobodim, căci dînsul acolo nu șede, ér' noi necutezând a-'l slobodí numai așa, 'l-am legat, căci nelegat n'a voit sĕ mérgă nicidecum și astfel 'l-au dus la Deeș, la domnul jude procesual dóue străji, de unde, precum am auḑit dela străji, a fost eliberat numai așa, fără nici o chezeșie, la porunca domnului jude-suprem.

În ḑiua următóre, adecă a 9-a a lunei și anului menționat continuându-se. . . . .
în casa și posesiunea amintită. . . . .
. . . .

Al 9 lea martor, Nobilul Urs Kupșa, bĕtrânul cam de 44 ani.

Al 10-lea martor, Nobilul Tóder Bota, de ani circa 65,

Al 11-lea martor, Nobilul Marc Onyisze, de circa 46 ani,

Al 12-lea martor, Nobilul Petru Bota, bĕtrânul, cam de 64 ani,

Al 13-lea martor, Nobilul Pinte Bota, cam de 46 ani și

Al 14-lea martor, Nobilul Ioan Buzure, cam de 40 de ani, acesti șése martori cu o gură și cu o inimă au fasionat la tóte punctele acestea astfel: „Noi la tóte întrebările acestea nu scim sĕ rĕspundem altceva, căci atunci când s'au certat Domnia Sa exponentul cu Gavriil Pap, n'am fost acolo; care a fost de vină, nu scim; dar' am auḑit aceea, că exponentul la locul și ḑiua de sus, a strigat „tâlhariu", la care strigare sosind și noi acolo, se vorbea, că nobilul Gavriil Pap, bĕtrânul, a pălmuit pe Domnia Sa exponentul și pentru aceea a strigat „tâlhariu", la ceea-ce sfătuindu-se sătenii: ce sĕ facă, deóre-ce Gavriil Pap a fugit, óre sĕ prindă pe popa, am ḑis eu și Urs Kupșa, sĕ lase în pace pe popa, pentru-că nu-'l pot prinde dacă odată celalalt a fugit; dar' ér sfătuindu-se sătenii, hodnogiul dimpreună cu vre o câțiva înși au dus pe exponentul la casa hodnogiului, acolo 'l-au pus în arest, ér a dóua ḑi 'l-au dus la domnul jude procesual la Deeș, de unde apoi cum a scăpat, nu scim, nici n'am auḑit. **(Va urma).**

Revista externă.

Din orient sosesc sciri tot mai neliniştitóre. Revoluţiunea din Creta a luat dimensiuni fórte mari. In Canea, capitala acestei insule nefericite, lupta între turci şi creştini se continuă cu asemene vehemenţă, încât oraşul e ameninţat cu totală peire.

După scirile cele mai próspete, oraşul acesta este tot în flacări. Focul a ajuns până la palatul metropolitului, şi se apropie cătră scóla grecéscă. Creştinii s'au refugiat pe corăbiile dela ţĕrmurii mărei. Numĕrul ómenilor omorîţi se urcă la cifra de 300. După unele versiuni, locuitorii musulmani au atacat şi pe matrozii francezi, cari au fost părăsit corăbiile spre a fi în ajutorul bisericilor şi scólelor catolice.

Supuşii Austriei şi ai Germaniei asemene şi-au mêntuit viéţa fugind pe corăbiile acestor state. In edificiul consulatului austro-ungar s'au refugiat o mulţime de ómeni, şi o cétă de matrozi ţine încungiurat acel edificiu spre a salva viéţa celor refugiaţi.

Populaţiunea creştină a înaintat un protest cătră consuli, în care se plânge asupra modului târḑiu, în care se execută reformele promise.

Isbucnirea rĕsboiului civil se impută Angliei, care nu a voit sĕ consimtă la executarea grabnică a reformelor, din interese particulare. Se crede, că dacă în Turcia se vor crea stări normale, atunci şi Anglia va trebui sĕ iasă din Egipet, lăsându-l acesta în grija ómenilor sei de stat.

Altcum despre Egipet şi eventuala lui evacuare tocmai acuma au fost desbateri înfocate în parlamentul din Anglia.

De ani 13 s'au luat Sudanul din mânile Egiptului, de ani 13 dela căderea capitalei Sudanului — Cartum — şi dela decapitarea lui Gordon paşa, celui mai apt guvernor al provinciilor sudanice, órdele barbare ale fanaticelor secte au nimicit ori ce urmă de cultură în Sudan.

Pentru recunóscerea provinciilor perdute, Anglia a împins guvernul egiptean la o expediţiune pe Nil în sus. Expediţiunea acésta e cunoscută sub numirea expediţiunea dongolică, Dongola fiind ţéra cea mai de aprópe de actualele graniţe ale imperiului egiptean. Expediţiunea acésta a avut frumóse resultate şi e speranţă, că dacă trupele egiptene vor pĕtrunde cu plan înainte, în câţi-va ani Egiptul éră va putea recuceri locurile perdute.

Spesele espediţiunei s'au acoperit din fondul de reservă al statului Egiptului, care fond sta sub îngrijirea representanţilor puterilor europene. Contra folosirei acestui fond spre scopurile expegiţiunei au ridicat protest representanţii Franciei şi a Rusiei.

In parlamentul Angliei guvernul a trebuit sĕ rĕspundă pentru ce s'a atins de acel fond de reservă contra voinţei celor dóuĕ puteri. Ministrul de finanţe a rĕspuns, că espediţiunea s'a făcut în folosul şi spre asigurarea imperiului din Egipet, că espediţiunea a avut resultat bun şi că pentru siguranţa Egiptului, Anglia e mai interesată, căci ea a jertfit mai mult pentru cuceririle din Sudan.

In cele din urmă parlamentul a aprobat paşii guvernului.

⁂

Călĕtoria ministrului de externe Muraviev prin Europa şi mai ales visita lui în Francia şi în Germania se discută încă viu în pressa europénă.

Lumea vrea sĕ scie, că ministrul de externe rusesc are mai multă simpatie faţă de Francia ca cătră Germania, de aici călĕtoria lui la Francia şi întâlnirea lui primo loco cu ministrul de externe francez.

Un comunicat oficios spune acuma, că Rusia nu are speciale interese nici cătră Germania, nici cătră Francia.

Ministrul rusesc continuă politica lui Lobanov, a antecesoruluí seu. A cercetat pe ministrul de externe al Franciei spre a lumina unele puncte încă dubióse în ce privesce politica orientală.

A cercetat apoi pe puternicul împĕrat al Germaniei, căci ţinuta Germaniei e normativă în ce privesce conservarea păcei europene.

Un lucru e evident din tóte acestea. Puterile europene, de frica unei încăerări în Orient, rivaliséză în tendenţa de a tămâia Rusiei, de a se însinua buneivoinţei ei. Aşa de pildă ḑiarele ne spun, că junele împĕrat al Germaniei la întâlnirea cu ministrul de externe rusesc a accentuat mai cu sémă succesul armelor rusesci în luna lui Februariu şi a făcut alusiune la nimicirea oştilor lui Napoleon cel Mare după retragerea lui dela Moscva. Alusiunea a fost la adresa Franciei şi la folosul cel mare ce l'a avut Rusia când a mĕrs mână în mână cu Germania. In acest sens junele împĕrat continuă tradiţionala politică a lui Bismark, care totdéuna a menagiat pe colosul cel mare dela Nord.

Din parlamentul magiar.

Şedinta dela 3 Februariu 1897 n.

După o scurtă vacanţă de trei ḑile, aḑi ér s'au deschis uşile parlamentului nostru şi s'a continuat cu desbaterea specială asupra proiectului de budget pro 1897 întrerupte la posiţia ministrului de interne, — la punctele despre conducerea matriculelor şi la subvenţiunea teatrelor din partea statului.

Discuţiunea o-a deschis Gajáry Ődön lăudând pe notari, cari ar fi mai cualificaţi mai şi mai de încredere pentru purtarea matriculelor decât preoţimea.

Rĕspunsul binemeritat şi nimerit i l'a dat preotul *Páder Rezső*, carele a arĕtat şi de astădată sarcinile fără de nici un înţeles aruncate asupra poporului cu privire la introducerea matriculelor de stat. Cât pentru cualificaţiune i-a arĕtat dlui Gajáry, că lucrul stă tocmai întors făcênd o comparaţie între notari şi preoţime. Mai viuă discuţiune s'a încins la posiţia subvenţionării teatrelor, apărêndu-le toţi din punct de vedere naţional magiar şi cerênd subvenţionarea lor în mai mare mĕsură ca până acum.

Un singur orator demn de considerat la acest punct a fost abatele Molnár Iános, carele arată la decăderea morală a teatrelor.

Va sĕ ḑică pentru comedii unguresci sunt bani destui, dar pentru ridicarea de şcóle confesionale şi cu limbă de propunere nemagiară nu sunt în budgetul statului, pe cari toţi de-opotrivă îl susţinem din avutul nostru.

Apoi ce fel de instituţiuni sunt teatrele magiare, mai cu sémă cele din Budapesta şi Cluşiu? Nisce locuri de distracţie pentru magnaţi, susţinute din budgetul ţerii, de pe spinarea bietului popor sĕrac.

Şedinţa dela 4 Februarie 1897 n.

In şedinţa acésta s'a terminat discuţiunea privitóre la teatre primindu-se propunerile comisiunei. S'a trecut apoi la starea sanitară. Discuţiunea s'a învêrtit mai cu sémă în jurul aflărei mijlócelor pentru apărare contra ciumei, ce bântue în Indii. Deputatul Pap Samu face propunerea, ca sĕ se câştige serul, ce se folosesce în contra infecţiunei de aséstă bólă lipiciósă teribilă. Pentru acoperirea speselor sanitare s'au votat 1,700,000 fl. pe acest an.

După terminarea discuţiei la acest punct respunde br. Bánffy la o înterpelaţiune alui Kossuth, că visita contelui Muraviev pe la unele curţi europene a fost în scopul asigurării păcii europene, ceea ce s'a şi ajuns.

Cel mai înteresant eveniment în acéstă şedinţă a fost însĕ, că ministrul de finanţe Lukács a presentat un proiect de lege pentru ştergerea lotteriei mici şi înlocuirea ei cu lotteria de classă. Loteria se va da în arêndă pe 20 ani cu câte 1,200,000 fl. la an, avênd statul dreptul de controlă. Legea va întra în vigóre cu 1 Maiu a. c. Tóte partidele au primit acest proiect.

In fine étă şi un proiect de lege presentat de actualul guvern pentru binele tuturor cetăţenilor.

Şedinţa dela 5 Februariu 1897 n.

Se continuă cu desbaterea asupra posiţiei privitóre la starea sanitară. Toţi oratorii opoziţionali condamnă pe guvern din causa că negligéză cu totul înbunătăţirea stării sanitare, dar' mai cu sémă cea a sĕracilor. Unul dintre aceşti oratori propune a se înfiinţa apotece în fiecare cerc, de unde sĕ se dee sĕracilor medicamente gratuit, ér' medicii cercuali sĕ fie obligaţi a-'i lĕcuí érăşi gratuit. Se constată cu statistică în mână cum cresce mortalitatea copíilor.

Viind la desbatere posiţia despre *gendarmerie şi poliţie*, deputatul Rákowszky numesce pe gendarmi: spioni politici şi documenteză acésta cu date concrete. Arată între altele cum se amestecă gendarmii la alegeri, cum confişcă productele pressei fără autorisare etc.

Dar' ministrul Perczel négă tóte şi astfel tóte „trebue“ sĕ 'i le „credem“, pe „cuvênt“.

Şedinţa dela 6 Februariu 1897 n.

Se continuă cu desbaterea asupra posiţiei din budget privitóre la jendarmi şi la poliţie. Posiţia se primesce cu observarea, ca sĕ se revisuéscă dispositiunile privitóre la excortarea prinsonerilor pe calea ferată.

Tot aşa se primesce şi posiţia privitóre la exemplarele din productele presei ce sunt obligaţi editorii a le da gratuit museului naţional magiar.

La desbaterea acestui punct s'a întêmplat un curios eveniment, şi adecă: că maioritatea parlamentară n'a primit un proiect de resoluţiune presentat de contele Zichy şi susţinut şi de ministrul de culte Wlassics, ca adecă atât proiectul lui Wlassics, cât şi cel alui Zichy privitoriu la exemplarele productelor de presă ce sunt editorii obligaţi a le transpune gratuit museului naţional, sĕ se predee ambele spre studiare comisiunei.

Va sĕ ḑică Wlassics părăsit de mamelucii sĕi. Consecuenţa?

Urméză pertractarea asupra petiţiunilor. Una este privitóre la unificarea pensionării oficialilor de stat şi alta privitóre la regularea libertăţii cuvêntului.

Cea dintâiu se consideră, a dóua se respinge, fiind-că tinde la restringerea libertăţii cuvêntului. Mirare.

Sinódele protopresbiterale.

Sfera de activitate a sinódelor protopresbiterale în sensul §-lui 50 al Statutului organic se determină în următórele:

Afacerile sinodului protopresbiteral sunt:

1. Obiectele economice-bisericesci, scoari şi fundaţionali privitóre la protopresbiterat.

2. Alegerea protopresbiterului, a membrilor scaunului protopresbiteral, a profesorilor şi învĕţăterilor pentru scólele tractuali şi presentarea actului de alegere la consistoriul eparchial.

3. Inaintarea trebii scolare din protopresbiterat şi

4. Ingrijirea pentru susţinerea scólei şi autonomiei bisericii.“

Principial se indică sfera de activitate a sinódelor protopresbiterale în punctele 1. 3. şi 4., căci cele cuprinse în punct 2. sunt acţiuni incidentale, dacă tocmai se ivesce trebuinţa, deci şi intensivitatea activităţii sinódelor protopresbiterale póte sĕ se desvólte numai în direcţiunile indicate în punctele accentuate.

Ḑiarul unui copil drăcos.

Tradusă de *Giulio*.

(Urmare din Nr. 5.)

8. Domnul Wilklins merge cu sora sa la cărutat.

Tante Betzey veni la nuntă, cu tóte că era atât de supărată. Ea îi făcú Lilei de present o copertă de pat din mătasă, pe carea însaşi o cârpocise. Eu îi spusei însĕ, că după cum mi se pare, Lili va fi tare desilusionată, fiind în speranţă că, tante Betzey îi va aduce vr'un servis frumos de tee şi cel puţin din argint. Elsbet a nóstră pórtă numele mătuşii, pentru-ca nu cum-va sĕ dispară din familie; dar că al cui nume îl pórtă servitórea nóstră Betti, ḑeu că nusciu. Vréu s'o întreb odată de-'mi voi aduce aminte. Tante se svêrcolea atat de sĕlbatic, ca şi o găină cu capul tăiat; — ea ḑicea, că după cât crede, va fi de ajuns de va dărui Elsbetei un servis de tee. Şi ḑicea, că va testa banii ei unui orfielinat, ca sĕ nu pótă pune mâna nici p'o lascaie, dacă o coperta de mĕtasă nu 'i destul pentru Lil. Ea i-ar fi dăruit Elsbetei ceva pentru că-i pórte numele, dar Jorji Weschten nu mi-ar fi dat nici când ceva cu tóte că-i sunt drus. Elsbet îmi impută, că iar aş fi făcut un spectacol fără de folos şi că ea nu va mai căpăta nimic, când se va mărita după doctorul şi mai ḑicea că's un ţărăie-brêu. Eu o întrebai că ce-i aia: de nu-i aşa ceva ca un viezure séu o cloşcă? ea ḑise, că are dóue picióre şi o limbă grozav de iute.

Acuma ne cercetéză în tótă ḑiua un alt Carbot tiner. Imi pare că vine la Elsbet. O întrebai pe Betti, dacă tot aşa-i se pare şi ei, şi ea ḑise, da. Ei ar face mai bine, dacă l'ar tracta fórte prevenitor, căci ea-'i deja aşa de bĕtrână, este curat ridicol — 23 de ani la ultima Maí! Eu auḑii odată pe mama ḑicêndu-i, că trece prin pădurea cea frumósă şi la urma urmelor se va alege cu vre-o strêmbătură de lemn — dar eu nu sciu, ce insemnéză asta.

Pe noul tinĕr îl chema Wilkins. Alaltăieri séra mĕ dusei în salon, când conversa cu Elsbett şi mĕ oprii oblu'n faţa lui privindu-l cu atenţie. Dar, ce mai caraghios de om! Elsbett îmi făcú semn, sĕ mĕ depărtez. Eu am sciut, că se genează sĕ-mi spuie tare, dar mĕ făcu-i a nu înţelege.

„Cum te lauḑi micule bărbat? ḑisc el. „Eu nu's nici un mic bărbat, ḑise i eu, „sunt un baiat. Creḑi că's Tom Deimling séu vr'un alt piticot?“

El începú a rîde.

Eu îl întrebai: „Ce-ţi sclipeste aşa când rîḑi? Este dór aur, ca acela, de care a pus dentistul în dinţii Elsbettei?“

„Esti un băiat caraghios“, ḑise el, dar nu mai rîdea şi aşa nu putu-i vedea ce-i sclipesce aşa în gură.

„Dta încă eşti caraghios“, ḑiseiu eu. Ce ai pe celalalt ochiu căci nu sĕ mişcă de loc? E dór de sticlă?“

„Tu eşti un adevĕrat mojic“, ḑise Elsbett. „Te cară de aici, ori îi spun mamii“.

Eu mĕ depărtai puţin, dar ér mĕ 'ntorseiu, pentru-că voiam sĕ sciu de ce nu i-se mişcă celalalt ochiu şi mĕ oprii privind lung, încât, — după cum spuse Elsbett mai târḑiu, era aprópe sĕ se ascundă în pământ de ruşine.

„Iorji“, ḑise ea dulce ca torta, „nu vei avea gentileţa de a spune lui Betti sĕ aducă aluate şi limonadă?“

Cât ce i-am spus însĕ, mĕ întorseiu, uitându-mĕ şi mai şi la el, fiindcă nu putém pricepe una cu capul, că ce puté fi cu ochiul lui. Pĕrul îi era grozav de roşu. Elsbett se scusă apoi pentru a merge un minut în odaia vecină şi când se re'ntórse îmi ḑise: „Iorji, la moment sĕ te duci la mama“.

Şi aşa trebui sĕ mĕ duc şi mama îmi ḑise, că este grozav de nepoliticos sĕ privesc ţint'ă pe óspeţi.

„Dar mamă“, ḑiseiu eu, „de ce nu-şi înhólbă ochiul, pentru-ca sĕ se misce şi acela ca celalalt?“

Ómenii mari sunt de tot proşti faţă de copii. In loc de a mĕ lămuri îmi ḑise:

„E timpul de a te culca Iorji!“

Domnul Wilkins vine de regulă séra. Doctorul şi Susa şed în odaia din nainte, el şi Elsbett în cea din fund. De ce nu stau toţi la olaltă? El vrea sĕ se căruţe mâne numai singur singurel cu Elsbett. Cred că m'ar fi putut întreba şi pe mine, dacă nu cumva am voie de a-i însoţi.

Eu cred însĕ, că tocmai în butul lor voi merge cu ei! Ar fi tare hazliu dacă m'aş ascunde în şeriglă şi aş auḑi, ce spune el; are o voce aşa de mierloită. Voi încerca, de'mi va succede. Mi ar plăcé sĕ iau şi pe Hanzi cu mine, dar nu va fi destul loc.

(Va urma.)

In cuadrul sistemului de organisațiune a bisericei prin Stat. org., în punctul prim vedem că s'a contemplat și pentru „protopresbiterat“ acțiunea și desvoltarea, ce mai în concret este determinată pentru „parochiă“, organismul cel mai inferior în sistemul de organisațiune al bisericei nóstre, și astfel sĕ vedem înainte de tóte, că ce s'a făcut în privința acéstă și că ce ar fi de făcut în protopresbiterate.

In ce privesce partea economică, acésta se póte reduce numai la starea materială a protopresbiteratului, ca corporațiune morală, și preste tot a parochiilor, ce constitue protoprosbiteratul; și trebue sĕ recunóscem, că în acéstă privință încă puțin de tot s'a făcut și dacă ici-colea s'a mai făcut ceva.

Prin organisarea congresului din anul 1881 s'a făcut o arondare nóuă a protopresbiteratelor — corespundĕtóre, séu mai puțin corespundĕtóre, nu vréu sĕ o critic — și în anul 1882 acéstă arondare s'a și pus în lucrare; din acéstă organisare nóuă iese la ivélă cu deosebire un lucru, că adecă pentru fiesce-care protopresbiterat s'a statorit un loc central — o parochie protopresbiterală, séu reședință protopresbiterală, séu ori cum sĕ se numéscă — și acésta cu specială considerare la interesele de administrațiune și a însĕmnătății locului, ca biserica nóstră încă sĕ-și aibă rolul seu alăturea cu celelalte confesiuni, în anumite centre și în vederea acestor considerațiuni — fără îndoială precumpănitóre, — s'a ignorat cu totul partea ceealaltă, subsistința protopresbiterului, adecă, ca protopresbiterul sĕ aibă o dotațiune corespundĕtóre, pentru-ca și în cele exterióre sĕ represinte cu demnitate biserica, sĕ se impună cu fondul cuvenit și în cele sociale; sĕ pótă sta la nivoul recerut preste tot și în cele materiali.

S'a abstras dela starea parochiei protopresbiterale, ca adecă sĕ se fi avut în vedere, décă aceea dispune de biserică și școlă corespundĕtóre, atributele esențiale ale unei parochii după §. 1 din Stat. org., căci de alte recerințe, cum ar fi: o casă parochială corespundĕtóre, dotațiune ficsă etc. nici nu amintesc, deși, special noi cești din archidiecesă, — durere — dar avem și atari parochii centrale, și încă altfel fórte însemnate centre din punct de vedere bisericesc general, unde lipsesce școla séu cu totul, séu că numai vegetéză, séu că lipsesce biserica, séu că dóră lipsesc ambele.

Intențiunea bună a legislatorului departe de mine sĕ o condamn, din contră o sciu apreția după adevĕrata ei valóre, e altă întrebare numai, décă și-a făcut sémă cu tóte acestea și alte împregiurări, ce trebuiau a se cumpăní, cât de bine; mĕ pun însĕ pe acel punct de vedere, că și-a făcut sémă cu tóte împregiurările și a contat la vitalitatea oganismului bisericesc și în considerarea intereselor mai esențiale din punct de vedere bisericesc în general, tóte acestea le-a considerat mai de mâna a dóua, și a contat și la aceea, că ce nu este astăḑi se va face mâne, și încă chiar prin un impuls mai eficace.

Este evident deci, că în direcțiunea economică stă deschis un teren mănos activității sinodului protopresbiteral, ba este impus ca datorință a face cât se póte de mult, și ca om acum destul de bogat în ale experienții vieții, nu voiu fi acela, care chiar și pe acésta cale sĕ susțin, că aceea ce nu s'a făcut în decurs de vécuri, sĕ se facă acum în ruptul capului, și apoi urmașii nostri sĕ guste numai binefacerile suferințelor nóstre, ci, când am accentuat forța de inițiativă pentru sinódele protepresbiterale. am avut în vedere la tot casul și acésta împregiurare, și acéstă sferă de activitate.

A sinódelor protopresbiterale datorință trebue sĕ fie deci, ca conform împregiurărilor locale sĕ combineze asupra acuirării mijlócelor necesare, ca protopresbiteratul ca corporațiune morală de sine stătătóre sĕ se desvólte cu forța recerută și în direcțiunea economică; dar este impusă mai ales datorința și mai imediată, că unde este evidentă necesitatea, sĕ combine și afle mijlócele necesare pentru a veni într'ajutoriul parochii centrale și sĕ o ridice la nivelul recerut.

După legea nóstră organică, fiecare parochie, pentru afacerile reservate parochielor, este autonomă, și acésta sustă și fuță de afacerile aparținĕtóre rațiociniului bisericesc, și prin regulamentul despre administrarea și controlarea averilor bisericesci este precisată și competența de revisiune a acestor rațiocinii; și décă fac amintire de acéstă afacere în legătură cu cele de mai sus, nu o fac în necunoscință de causă, ci o fac în acea consecuență, că din rapórtele Consistoriului către Sinodul archidiecesan este notoric, că și astăḑi — după 15 ani de când a întrat în vigóre acest regulament — mai sunt în restanță cu compunerea rațiociniilor sute de comune bisericesci și încă de pe mai mulți ani dea-rĕndul. An de an se iau dispozițiuni corective dar rĕul perenéză cu tóte acestea și acésta mai ales în unele protopresbiterate, ceea-ce neevitabil trebue sĕ aducă daună fórte considerabilă în averile bisericesci, chiar eschiḑĕndu-se administrările fraudulóse, atât de obicinuite astăḑi în administrări de averi publice, căci mĕ întreb: că ce resultat practic mai póte avé revederea unui rațiociniu după 5—10 ani, când organele rațiocinante de mult nu mai sunt în postul lor, căci de atunci s'au perenat póte 2 séu 3 constituiri și n'au mai fost realeși, séu că póte de mult a și murit rațiocinantele care póte ar fi sĕ facă óre cari rebonificări, ce s'au constatat în sarcina lui numai la revisuiroa rațiociniului?

Intre afacerile economice-bisericesci de competența sinódelor protopresbiterale la tot casul dar aparține și acésta afacere, ca după împregiurările locale și în consonanță cu dispozițiunile generale și speciale ale autorităților bisericesci, în sfera lor de activitate sĕ iee mĕsurile necesare pentru sanarea acestui rĕu, și respective pentru funcționarea normală a organelor parochiale și în acest respect, căci cutez a susținé la încheierea tractării acestei cestiuni, că economia cea bună se manifestă nu numai în acuirare înbelșugată, ci mai vêrtos în o păstrare și folosire rațională și pe lângă tótă vitregimea trecutului, décă străbunii nostri erau conscii de acest adevĕr, biserica nóstră astăḑi și în privința materială puté sĕ stee cu mult mai bine

Un preot.

„Porcărie“.

Fapta de violare a secretului epistolar prin genialul nostru ministru-president a fost cualificată din partea unui deputat în plin parlament, de: „porcărie“. Deputatul respectiv pentru acest cuvênt a fost îndrumat la ordine de către presidentul parlamentului. Din incidentul acesta *„Alkotmány“* (Nr. 22) scrie un primarticol, cuprinḑĕnd prețióse mărturisiri și adevĕruri. Ținem a da acest articol în întréga sa estensiune:

Porcii aparțin speciei celor cu pielea grósă. Calitățile lor spirituale remân la gradele cele mai de jos, au caracterul caprițios și țin la olaltă. Au un apetit excelent. Tot îndópă ce se póte mânca și dintre tóte animalele sunt cei mai înclinați spre îngrășare. Se scie, că se feresc de curățenie, și în tróca din care mâncă, se bagă cu picióre cu tot, așa că altor animale le e gréță sĕ mânce după ei, ba nici la pășiunea porcilor nu umblă ciréda de vite. Se culcă în apa din care béu. Le place mocirla și scormonesc cu nasul în pămênt. Se înmulțesc teribil.

Porcii au ținut sfat. Un coriteu a scormonit din pămênt un ban sclipicios de argint, pe care l'a perdut cineva. Nu i-a cunoscut prețul; s'a jucat numai cu el. Dar când au voit să-l iee de la el, tótă turma s'a adunat grohotind, așa fac porcii,când îi nĕcăjesce cineva. Ba'l rup în bucăți de 'l pot trânti jos. Din pricina acestor însușiri ale lor, porcii nu prea găsesc cinste la ómeni. De aceea ce e necuviincios, necinstit, injust, infect: se obicinuesce a se numi: porcărie.

Pentru acest cuvênt: porcărie, presidentul dietal Szilágyi a îndrumat eri (25 a. c.) la ordine pe Ivánka Oszkár, care a întrebuințat acel cuvênt față cu conducĕtorul partidei liberale, pentru că acesta a scormonit prin epistola perdută a lui Blaskovits către abatele Molnár și ca și când ar fi fost proprietatea sa, a adus o la publicitate. — Szilágyi în dieta presentă a găsit nepotrivit cuvêntul: porcărie. Dar ori se potrivesce ori nu se potrivește, asĕmĕnarea ce se cuprinde în el pentru casul cu răpirea și publicarea epistolei, și ori îi place partidei liberale purcederea ministrului president, ori nu i place: acésta nimic nu schimbă în starea faptică, nici în paragrafii codului penal despre vătămarea secretului epistolar și despre delictul de găzduire de hoți. Epistola găsită n'a format proprietatea conducĕtorului partidei liberale, și e caracteristic, că el a declarat, că nu e obligat sĕ o restitue.

E mai carateristic, că el a voit sĕ abuzeze de ea în paguba altora, și încă pe socotéla adevĕrului, căci a retăcut, că epistola aceea s'a scris înainte cu un an și jumĕtate și a predat chestia astfel, ca și când s'ar fi întêmplat acum cu prilegiul nóuelor alegeri, și pe temeiul acesta a discutat alianța dintre partidul național și partidul poporal, pe când în Septembre 1895 Blaskovits n'a fost candidat, despre alegeri nici vorbă n'a fost și în parlament nici partidul poporal n'a existat. Acésta e deci suspiționare publică și calumniare la adresa singuraticilor deputați, precum și la adresa partidelor. Și mai murdar se presintă afferul prim-ministrului după-ce s'a constatat, că epistola a dat-o Vészi József șefului de poliție prim-ministerial, cu observarea, că aceea ca epistolă privată nu e de a se da publicității, și el din pricina acésta nici n'a publicat-o în fóia sa, în „Pesti Napló“. Baronul Bánffy însĕ are mai slab concept despre buna cuviință decât Vészi. Ceea-ce acesta în înțelesul regulelor cavaleresci și al legei n'a aflat corect sĕ publice, ministrul president după patrusprețece luni, o publică în parlament ca noutate próspĕtă și picantă. Și a comis'o acésta fără consultarea proprietarilor epistolei, ba în contra protestării de mai nainte a lui Vészi József, pe propria sa respundere, sub scutul immunității, în solidaritate cu ministeriul și cu partidul liberal, cu aprobătórea luare la cunoscință a maiorității, spre mai marea glorie a acestei adunături de parlament.

Casina națională, nu credem, sĕ rabde între membrii sĕi un cavaler, care astfel de concept are despre secretul epistolar, și décă ajunge la posesia epistolelor străine, despre întrebuințarea acelora în contra proprietarilor lor legițiuni și lucră după acel concept, și acésta ajunge la cunoscința comitetului. Dar în sfêrșit Casina națională e o corporațiune închisă, care hotăresce după bunul sĕu plac, ce consideră de lucru cinstit, și pe cine primesce séu nu primesce între membrii sĕi. Dar judecătoria, care aduce sentență după legile țĕrii, e legată de aceste și pentru judecarea purcederei ministrului president ne dă cheia în mână.

Casurile de indiscrețiune sunt destul de dese; și aḑi s'a provocat la un astfel de cas Gajári Ödön pe lângă Bánffy, ca și când ar scuza pe ministrul president aceea, că ḑiarul numit „Magyarország“ comite astfel de indiscrețiuni. Décă în casul acela, care l'a amintit per analogiam pe lângă ministrul president, nu s'a provocat sentență judecătorécsă pentru-că acusatorul privat n'a ridicat acusă înaintea judecătoriei: în multe alte casuri, când s'a făcut arĕtare, judecătoriile nóstre au adus sentență codamnătóre. Căci dór nu de mult s'a întêmplat, că tocmai redactorul lui „Magyarország“ Inczédi László și un scriitor al ministeriului de agricultură s'au declarat culpabili pentru publicare de documente înstrăinate. Tot din asemenea causă judecătoria a ordonat perchisiție domiciliară în contra lui Ábrányi Kornél, la „Pesti Napló“ a cărui causă e încă în suspens. Și cu tóte că nu considerăm ca avênd valóre egală un ḑiarist cu un prim-minstru, nici un articol de ḑiar cu o enunciațiune guvernială în parlament, pentru-că cade sub mai grea rĕspundere representantul statului, păzitorul executării legilor și dieta, decât o hârtie de ḑiar: tribunalele magiare nici aici n'au suferit călcarea secretului epistolar. Partidul liberal striga, că epistola lui Blaskovits s'a găsit „în gunoiu“. Dar la manevrele din Mező-Kövesd, depeșa de cabinet trimésă de acolo și apărută în „Egyetértés“ nu s'a găsit deasemenea în corfa cu hârtii? O depeșă nici nu e epistolă. Dar legea nu face deosebire, și judecătoria cercuală a condamnat pe ḑiaristul din Miskolcz Váncsa Mihály pentru violarea secretului epistolar. L-au și întemnițat. Apoi sub Szapári, ḑiaristul Györfy József a pus mâna pe o telegramă din Tapolcsány, și a publicat-o. Procurorul de stat a ridicat acusă asupra lui, s'a iscat un proces renumit și instanța primă, sub presidiul lui Székács József, a absolvat pe acusat, din care pricină Székács József a fost transferat din postul de president de tribunal. Ear tribunalele superióre l'au găsit culpabil pe Györfy și l'au arestat. După astfel de precedențe, pot óre sĕ judece altcum tribunalele reg. ung. décă acusatul ar fi prim-ministrul Báron Bánffy? Décă este lege, décă este jude, décă este egalitate de drepturi în Ungaria, acelaș pĕcat pretinde eceeași pedépsă. Ér décă legile n'au dominațiune, partidul liberal póte sĕ denege extradarea șefului sĕu, și va fi mai mare — porcăria.

Ceea-ce condamnă legea, fie aceea înstrăinare, defraudare, găzduirea hoțéscă a epistelor ce forméză proprietate străină, séu și numai violarea secretului epistolar: aceea nu póte sĕ o apróbe nici chiar maioritatea liberală. Zadarnic au votat pe lângă Bánffy, rușinea n'au putut sĕ i-o ștérgă de pe frunte. Pentru-că nu numai legea penală hotăresce în ordinea socială, ci în câtva póte că și cinstea. Și ori cât de diferit și individual sĕ fie conceptul, păn' acum încă nu s'a găsit o astfel de porsónă, care sĕ fi cualificat de bravură cavaleréscă și de cinste: desfacerea epistolelor străine, și publicarea epistolelor private. Dar deací incolo firesce va fi altcum. Presidentul guvernului Ungariei a premers cu bun exemplu și l'a urmat aprobarea partidului liberal. Dorim noroc la acest, cel mai nou, succes al lui Bánffy și la preafrumósa isbândă a partidului liberal, că iată a creat deja cu maioritate de voturi casul de precedență, la care în viitor, în casuri de furt de documente, de desfacere de scrisori. de oprire de telegrame și de tradare de secrete private, în parlament se va puté face provocare, că astfel a purces baronul Bánffy Dezsö, prim-ministrul Ungariei, în luna lui Ianuariu a anului 1897 în parlamentul magiar, a cărui majoritate i a aprorbat purcederea — vivat sequens!

Cer iertare dela porci pentru vătĕmarea, că păn' acum pe ei i-am ținut de cele mai murdare animale. Porcii sunt ființe fórte folositóre, au și colți, cinstiți porcii.

Nr. 122—1897.

Cercularíu

către On. cler și popor dreptcredincios din protopresbiteratul Sibiiului și către toți P. T. Domni, membri ai sinodului protopresbiteral prèoți și mireni.

Alegerile de membri ai sinodului ppresbiteral pentru period. 1897 – 1899, puse la cale prin cercularíul acestui oficiu protopresbiteral ddto 31 Decembre 1896 Nr. 1012 terminate, amĕsurat normelor Statutului organic § 45 combinat cu § 42 se convócă prin acésta sinodul protopresbiteral ordinariu la locul central Sibiiu pe *Duminecă, în 9/21 Februariu a. c. la 11 óre a. m.* în sala seminariului „Andreian“ după celebrarea serviciului divin cu chemarea Duchului sânt

Se observă la acest loc, că pertractarea meritorie a obiectelor va urma numai Marți, în 11/23 Februariu a. c. în localul mai sus numit precis la 11 óre a. m. la care sunt poftiți a participa toți P. T. Domni membrii.

Afară de obiectele ordinare taxativ enumĕrate în § 50 din Statutul organic, de astădată vine la ordine și constituirea sinodului prin alegerea comitetului și a epitropiei protopresbiterale pe noul period de trei ani.

Comitetul și epitropia protopresbiterală de acum se va întruni în cancelaria oficiului protopresbiteral Marți, în 4/16 Februariu a. c. d. a. la 3 óre, pentru încheierea rațiociniului pro 1896, stabilirea budgetului pro 1897 și a raportului general către sinod.

Sibiiu, 25 Ianuariu 1897.

Ioan Papiu m. p.,
protopresbiter.

Noutăți.

Din causa sântei sĕrbători, „Vasilie, Gregorie și Ioan“, Nrul proxim al fóiei nóstre va apăré Sâmbătă, în I Februariu, st. v. a. c.

* * *

Invĕțători amovați. Foile magiare aduc scirea, că ministrul de instrucție publică a interḑis învĕțătorilor gr.-or. Gavriil Groza, Coloman Drimba și Vasilie Tufesc funcționarea mai departe ca învĕțători, din pricina unor fapte, cari lovesc în codul penal.

* * *

Procesul de presă intentat de guvern ḑiarului catolic Magyar Néplap, organul preotului deputat dietal Lepsènyi, s'a pertractat Luni (1 Febr. n.) înaintea tribunalului de presă din Budapesta. Incriminat a fost următorul pasagiu din articolul „*Sĕ ne complimentăm ministrului*“: *om cinstit sĕ se feréscă de societatea ómenilor dela guvern ; a da mâna cu ministrii și secretarii de stat însémnă ca și cum ai da mâna cu un jucător fals de cărți, ori cu alt om ce a comis fapte murdare: te desonoréză, te murdăresce.* Respunderea a luat-o asupră-și ḑiaristul Vathy István. *Vathy a fost condamnat la 6 luni temniță ordinară și 500 fl. amendă.*

* * *

Ovațiuni lui Lueger. După reînsănătoșarea sa, primarul Vienei Lueger, Mercuri s'a înfățișat pentru primadată la parlament. Din incidentul acesta, simpaticul luptător antisemit, spaima jidanilor percĭunați, a fost obiectul unor ovațiuni înălțătóre. Înaintea palatului a fost primit de Strobach, și puternic aclamat de partisanii sei. La întrarea sa în sala desbaterilor, imensa mulțime de antisemiți de acolo, acompaniată de publicul de pe galerie a erupt într'un „hoch!“ puternic. Aplausele și aclamațiunile au ținut mai multe minute. Desbaterile au fost întrerupte pe un moment prin însuflețirea colosală. Lueger e deplin restaurat, prospițiéză bine, puțin a slăbit însĕ.

* * *

„Doctorand“. Ministrul de culte și instrucție publică austriac a interḑis stud. în medicină folosirea titlului: doctorand.

* * *

Convocare. Pe basa §-lui 20 p. 8. din Statute, comitetul „Reuniunei Femeilor Române din comitatul Hunedórei“, în ședința sa din 27 Dec. 1896 st. n. a decis sĕ convóce adunarea generală a Reuniunii în Deva pe 2/14 Febr. 1897 înainte de amiaḑăḑi la 11 óre în localitatea casinei române, la care se invită respectuos toți membrii și toți aceia, cari se intereséză de Reuniunea nóstră.

Ordinea de ḑi:

1. Deschiderea ședinței prin presidentă.
2. Raportul comitetului despre activitatea Reuniunii dela ultima adunare generală.
3. Raportul averei despre starea cassei.
4. Alegerea unei comisiuni pentru censurarea rapórtelor de sub 2 și 3.
5. Alegerea unei comisiuni pentru înscrierea membrilor noi și încassarea taxelor.
6. Eventuale propuneri.
7. Alegerea unei comisiuni pentru verificarea protocolului ședinței.
8. Inchiderea ședinței.

Deva, 4 Februariu 1897.

Elena Hosszu-Longin n. Pop,
presidentă

Dr. *Silviu Moldovan*,
secretar.

* * *

Timpul. Credéam, că am terminat-o cu érna. Ḑilele trecute sĕmĕnau a fi mai mult de primăvéră, decât de érnă. Patinatorii desperaseră. — Nu mai voia sĕ înghețe; taxa au plătit-o și în schimb abia dóră în trei ḑile au putut sĕ patineze- — pe o ghiață miserabilă. Acum însĕ pare, că se va întórce „spre bine“. Avem zăpadă inmensă. De eri diminéță începênd ninge necontenit. Acum sĕ vie numai un ger aspru și se face ghiață, — bucuria patinătorilor; de acum își vor puté rupe piciórele, ér cei ce n'au lemne, — vor zgriburí pănă vor puté.

* * *

Munkácsy a înebunit. Din Berlin sosesce o șcire tristă despre renumitul pictor Munkácsy. Câteva luni înainte scriéu foile francese, că pictorul 'și-a terminat pentru totdéuna cariera. Profeția lor s'a împlinit. Munkácsy a fost transportat din institutul de cură de apă dela Godesberg la un institut de alienați. El sufere de înmuiare de creeri și de nervositate în grad mare.

* * *

Din ale dragostei. Medicinistul de anul al IV-lea *Polgáry* Miklós și frumósa *Kabos* Ilona se iubeau cu tot focul tinerețelor lor. Mamei domnișórei Ilona însĕ nu-i convenea medicinistul, căci era sĕrac, și i-a înterḑis sĕ mai între în casă la domnia ei. Dar tinerii tot sĕ mai iubeau, amorul n'a putut fi stins din inima lor prin mĕsurile „cuminți“ ale mamei. Odată au lipsit de acasă părinții fetei. — Miklos s'a folosit de prilegiu, s'a dus sĕ cerceteze pe Ilona, și i-a făcut propunerea sĕ móră împreună. Fata s'a învoit. Dóuĕ detunături și Ilona cu Miklós nu mai simt durerile dragostei. Indrăgostiții au fost înmormêntați ḑilele aceste, dar nu în acelaș lăcaș, ci departe unul de celalalt. Ilona la Oradea-mare ér Polgàry la Pesta.

* * *

Mort în ușa bisericei. In Mehadia a produs o adevĕrata uimire mórtea subită a parochului rom. cath. de acolo I. Sztraky. La sĕrbătórea Intimpinării Domnului, după terminarea utreniei, parochul a plecat spre casă. Când a ajuns la pragul bisericei, lovit de un acces vehement de inimă, s'a rostogolit la pămênt și a expiat la moment.

Varietăți.

Iubileul țilindrului. Unul dintre modernele soiuri de pălării, imposantul țilindru cu pĕrul seu luciu, acéstă sĕrbătoréscă și în multe casuri unica podóbă a multor capete, și-a ajuns ḑilele trecute aniversarea anului 100 (una sută) a nascerei sale. In anul 1797 în 17 Ianuariu — după însemnările cronicarilor — a apărut pentru prima dată țilindrul pe stradele Londrei. Un comerciant de acolo a iscodit forma acésta de pălărie, care la început a fost o curiositate inmensă și a pricinuit adeverate tumulte de ómeni. Din pricina asta nefericitul inventator a fost tîrît înaintea barei judecătoresci pentru conturbarea liniștei publice. Dar „Times“ a luat pe sermanul țilindru în apărare și în sfîrșit și lordmayorul a hotărît în acel sens, că fie-care persónă are dreptul a se frisa și a purta pălărie, cum îi place. De atunçi potopul țilinlindrelor a inundat întréga lume și a cucerit omenimea civilisată.

Din incidentul iubilării țilindrului, „Figaro“ comunică opinia câtorva scriitori celebri asupra portului țilindrului și a îmbrăcămintei. Zola ḑice că el lasă tinerimei, sĕ-și frământe creerii, cum sĕ se împodobéscă mai frumos, spre a plăcé fetelor. Pentru-că — ḑice Zola — credeți-me, acésta e întroducerea. Jules Lemaitre ḑice: Forma țilindrului e urîtă; îmbrăcămintea modernă (bărbătéscă) de asemenea e urîtă.

Jules Claretie, directorul dela Théâtre Francais scrie: S'ar puté scrie volume despre chestia acésta. Țilindrul e fórte urît, incomod, greu, pricinuitor de durere de cap. Despre portul modern în genere? Artistul, care l va schimba, merită marele premiu al exposiției din 1900. Dar' aduceți-vĕ aminte, că lui Diderot 'i-s'a părut urît și nepitoresc portul secolului XVIII, în care ne delectăm atât de mult aḑi.

Din public. *)

Mulțămită publică.

Din incidentul dureros al perderii neuitatului nostru fiu Ioan, aducem rudeniilor, cunoscuților și tuturor binevoitorilor, cari parte prin scrisori de mângăere, parte prin presența lor la actul înmormêntării, s'au încercat a ne alina încâtva durerile nóstre sufletesci, — și pe acésta cale cele mai sincere mulțămite. Priméscă toți asigurarea deosebitei nóstre stime, ce le păstrăm.

Cupșeni, în 10 Ianuariu 1897.

Samuil, Paraschiva Cupșa,
protopresbiter.

---

*) Pentru cele publicate în rubrica acésta redacțiunea nu este responsabilă.

Szebenvármegye alispánja.

Sz. 2703/1897. XIII. [11] 1–2

Pályázati hirdetmény.

Nagy-Szeben rendezett tanácsu városban elhalálozás folytán üresedésbe jött I.-ső városi állatorvosi (Közvágohidi-gondnok) állomásra ezennel pályázatot nyitok és felhivom pályázni ohajtókat, hogy állatorvosi oklevéllel és eddigi szolgálatukat igazoló okmányokkal kellően felszerelt folyamodványokat **folyó hó 20-áig** hozzám nyujtsák be.

Az élethossziglan választandó I-ső városi állatorvos (Közvágóhid gondnok) évi fizetése 800 frt. és természetbeni lakás a közvágóhid helységben.

Nagy-Szeben, 1897. évi Február hó 5-én.

Reisenberger,
alispán.

Publicare de licitațiune.

Edificarea unei șcóle nóue în comuna Pianul-de-sus, protopopiatul Șebeșului-săsesc, se va da în intreprindere pe cale licitațiunii publice minuende **Duminecă, în 2/14 Februarie a. c. la 10 óre a. m.** în școla comunală.

Prețul de strigare conform preliminariului de spese e 3078 fl. 32 cr.

Materialul și cărĕușiile le dă comuna.

Doritorii de a licita vor avé a depune ca vadiu 10% din prețul strigării.

Planul și preliminariul de spese, precum și condițiunile de licitare, se pot vedé oricând la oficiul parochial din Pianul de-sus.

Pianul-de-sus, în 9 Ianuariu 1897.

Pentru comitetul parochial:
[7] 3—3 **Simion Ghib**, m. p.,
preot.

„Munteana“, societate de credit și păstrare în Ofenbaia.

Convocare.

Domnii acționari ai societății pe acții de credit și păstrare „Munteana“ se invită la a

VIII-a adunare generală ordinară,

care se va ține în **Ofenbaia la 1 Martiu 1897 n. la 10 óre a. m.** în localul biroului.

Obiectele adunărei vor fi:

1. Raportul direcțiunei despre resultatul anului 1896.
2. Raportul comitetului de revisiune.
3. Deciderea asupra conturilor anuali și asupra profitului curat.
4. Fixarea prețului marcelor de presență pe anul curent.
5. Modificarea §-lui 34 din statute.
6. Ridicarea capitalului social cu 10,000 fl.
7. Alegerea membrilor în direcțiune pe un nou period de 3 ani, și
8. Eventuale propuneri.

Domnii acționari, cari doresc a participa la acéstă adunare în persónă, séu prin plenipotențiați, sunt rugați a-și depune acțiile la cassa institutului *până în 28 Februariu a. c. n. 6 óre p. m.*

Ofenbaia, în 28 Ianuariu 1897.

[12] 1—1 **Direcțiunea.**

„Munteana“, societate de credit și păstrare în Ofenbaia.

Contul bilanțului.

Active.		fl. cr.
Cassa în numĕrar		1,491.78
Cambii		83,086.18
Obligațiuni cu cavenți		19,788 97
Imprumut cu hipotecă		2,191 92
Mobilariu	fl. 77,27	
10% amortisare	„ 7.72	69.55
Diverse creditori		4,679.51
		111,307.71

Pasive.	fl. cr.
Capital social 1000 acții à fl. 20	20,000.—
Depureri spre fructificare	20,759.10
Reescompt	58,398.65
Fond de reservă	8,229.90
Fondul de pensiune	688.—
Interese anticipate	374.96
Dividende neridicate	231.05
Profit curat	2,626.05
	111,307.71

Contul profitului și perderilor.

Eșite.		fl. cr.
Interese:		
pentru depuneri	fl. 1,402.79	
„ reescompt	„ 3,362.75	
„ fondul de reservă	„ 319.56	
„ fondul de pensiune	„ 40.51	5,125.61
Scopuri culturale		8.45
Salare		1,965.—
Darea erarială, comitatensă și comunală		1,145.94
Marce, porto, remunerații și chirie		234.22
Mobiliar 10% amortisare		7.72
Profitul curat al anului 1896		2,626.05
		11,112.99

Intrate.		fl. cr.
Interese:		
dela escompt	fl 3,927.02	
„ obligațiuni	„ 1,343,99	
„ hipotecare	„ 259.63	
„ intârḑieri	„ 987.12	6,517.76
Competințe de scris		1,521.66
Provisiuni și diverse spese		3,073.57
		11,112.99

Ofenbaia, în 31 Decembre 1896.

I. Danciu m. p., director. **N. Todoran** m. p., cassar. **S. Samuilă** m. p., comptabii.

DIRECȚIUNEA:

I. Is. Tordai m. p., președinte. **Csutak L.** m. p., membru. **Vas. Rus** m. p., membru. **Moise Czir** m. p., membru. **Ioan Barb** m. p., membru.

Examinându-se conturile și cărțile, tóte s'au aflat în ordine și exact.

Ofenbaia, în 28 Ianuariu 1897.

COMITETUL DE REVISIUNE:

Nestor Manciu m. p., președinte. **Avram Cioran** m. p. **Petru Papp** m. p.
Simeon Pașca m. p. **Vasilie Gan** m. p. **Ioan Pop** m. p.

Redactor prov. Gavriil Hango.

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 12. Sibiiu, Sâmbătă, 1/13 Februariu 1897. *Anul XLV.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
la „Tel. Rom.“ într'una cu suplementul „Fóia Pedagogică“:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Iese cuiul din sac.

(*) In articolul nostru „Repriviri“ V. din Nrul 9, am riscat afirmațiunea că „Tribuna Poporului“ până acuma nu umple nici un gol în diaristica română, dar fiind noi de altmintrea binișor orientați despre scopul întemeierei acestui nou organ al „partidului național“, am dis totodată, că cu puterile de cari dispune, „ar puté produce și mai mult“.

De atunci céța începe a se subția și în scurt timp se va face deplină lumină pentru cei carii vor sĕ vadă.

„*Punctele de orientare*“, din cari am cetit până acuma cinci, scrise de altmintrea cu multă măiestrie, ca toți articolii politici, ieșiți din „dibacea“ pénă a directorului institutului „Oteteleșanul“ din Turnu-Măgurele — vor orienta și pe cetitorii și pe colaboratorii noului diar, că acela are se umplă un gol în jurnalistica română, un gol, pe care nu l'a sciut umplea „Viitorul“ dlui Iosif Gall, și nu a încercat sĕ-'l umplă nici „Dreptatea“ d-lui Mocsonyi.

Nu ne închipuim că „Repririvile“ nóstre ar fi provocat apariținnea „Punctelor de orientare“ din „Tribuna Poporului“, pentru-că bine scim, că glasul care rĕsună din ele este glasul de „îndulcire“ înghețat în trîmbiță, când a provocat „crisa dela Institutul tigografic“ și desghețat numai mai dĕunădi, pe care apoi l'a primit „nepotul“ dela „unchiul“ drept merinde când și-a luat catrafusele delângă Dîmbovița, ca sĕ pună „nația“ la cale de lângă Murĕș, — dar puțin totuși vom fi contribuit și noi, ca acel, glas desghețat sĕ ne delecteze mai curênd decât póte se contempla la început, când lumea trebuia preparată pentru „pace“ din care mai curênd séu mai târdiu, dar odată negreșit va trebui sĕ se nască „resbelul“ între organele „solidare“ ale „partidului național“, pentru că în lumea întórsă de astădi și proverbele cari treceau de adevĕruri eterne le întorc diplomații „dibaci“ dicênd, bună-óră ca în casul cel mai recent cu insula Creta „*si vis bellum para pacem*“ în loc de vechiul „*si vis pacem para bellum*“.

Și cum glăsuesce acum „Tribuna Poporului“?

Étă cum:

Cu provocare la istorie dovedesce, că Românii din statul nostru nici când n'au luptat pentru mai mult decât pentru principiul egalei îndreptățiri, a cărui recunóscere și realisare ar fi „asigurată dela sine prin chiar rațiunea de stat“, magiarii însĕ paraliséză realisarea lui prin aceea, că ne atribue tendențe politice pe cari nu le avem, că tindem adecă la descompunerea actualei organisațiuni a statului în favorul unui imperiu „daco-român“.

Deci deóre-ce „în posițiunea nóstră gingașă și grea în care ne aflăm și umbra unei bănueli póte sĕ ne strice, *trebue sĕ ne păzim* cu cea mai mare rigóre, ca atitudinea nóstră sĕ nu pótă fi presentată într'o lumină nefavorabilă pentru scopurile politicii nóstre naționale“.

Cam târdíu vine dl Slavici cu sfatul acesta, dar' calitatea de „moderat“ nu 'i-se póte trage la îndoiélă.

„Mult s'a greșit — dice mai departe — în timpul din urmă în contra acestei recerințe“.

„Dóue importante evenimente, cari ating de-adreptul cestiunea română, s'au petrecut de doi ani încóce: actul de grație pentru cei condamnați în procesul Memorandului și visita Maiestății Sale Împĕratului la Bucuresci“.

Fața cu aceste dóue evenimente mari și epocale Românii nu s'au purtat cum se cade, îndeosebi „conducerea partidului (Sic!) nu puté face un paș fără a se fi asigurat mainainte — verosimil prin punerea la cale al unui sufragiu universal — de consimțĕmêntul poporului“, ear' „la intervențiunea Corónei noi am rĕspuns mai întêiu cu o șovăire, apoi cu manifestațiuni fără rost și în fine cu o crisă în comitetul dirigent al partidului, însoțită de o cértă urîtă și urmată de paralisarea acestuia“, ér' „pentru visita Monarchului nostru la Bucuresci, ne-am pregătit cu o campanie strașnică contra guvernului (asta-'i asta! Red.) Maiestății Sale Regelui Carol I.“ prin ce am servit arme adversarilor nostri.

Pânăací, trecênd peste excursiunile din „Punctele de orientare“, I. și II. am citat numai din Nr. III.

Ne-ar plăcé sĕ întrebăm pe autorul: cum își închipuesce el că „conducerea partidului“ 'și-ar fi putut „asigura mainainte consimțĕmêntul poporului“?;

după care teorii politice „conducerea“ are sĕ fie „condusă“?;

după cari teorii strategice statul maior are se céră sfatul glótelor la stabilirea planului strategic? și

la care corp sănĕtos picióre le hotăresc direcțiunea mișcării și nu capul?

Dar', deși suntem convinși că el și la aceste întrebări ar scí da un rĕspuns în felinl sĕu, nu voim sĕ-'i conturbăm cursul ideilor, ci trecem la Nr. IV.

Ací se dice, că poporul român totdéuna a nisuit la schimbarea stărilor de lucruri actuale în statul Ungar, cari „nu pot fi trainice și nici priincióse consolidării *monarchiei întregi*“, a combătut guvernele și legile nedrepte și apăsătóre, dar' s'a supus lor cu lealitate, și „nici odată nu 'și-a perdut credința într'o *soluțiune pacinică și dréptă* a cestiunii naționalităților“, (tot moderat Red.), abia după 25 ani de suferință s'a hotărit în sfîrșit sĕ aștérnă plângerile sale în formă de Memorand Monarchului.

„Scopul acestui Memorand era: pe de-oparte a cere intervențiunea supremului factor constituțional, a Corónei, pentru îndreptarea lucrurilor, pe de altă parte a supune întregei Europe culte spre *judecată* dreptatea causei române“.

Despre efectul Memorandului, după ce povestesce despre efectul proceselor și persecuțiunilor de tot feliul la popor, în România și în presa străină, dice:

„Va sĕ dică nu ne temem a fi contradiși de nimeni când susținem, că scopul Memorandului de a informa lumea cultă europeană despre nedreptățirea nóstră, a fost ajuns și încă cu prisos și peste așteptările nóstre“. (A „informa“ lumea despre nedreptățirea nóstră, nu este tot una cu „a supune întregei Europe culte spre judecată dreptatea causei române“ cum se definéză mai sus unul din „scopurile“ Memorandului. Red.)

„Dar — dic e mai departe — și cealaltă parte, la care tindea Memorandul, e ajunsă: *intervențiunea Corónei a urmat.* (Modest scop. Red.). Pentru toți câți ar fi așteptat ca efectul Memorandului sĕ se manifesteze într'o imediată schimbare palpabilă a situațiunei și ca intervențiunea Corónei sĕ aibă drept urmare de a dóua di o schimbare a organisațiunei statului ungar, resultatele obținute până adi trebue sĕ le fie o decepțiune. Cine înțelege însĕ cà divergențe politice așa de mari și adânci, cum există între Magiari și Români, nu se pot înlătura decât cu multă bunăvoință *din ambele părți* și pe o cale lungă și anevoiósă, își va domoli impacienta, și se va strădui a judeca situațiunea cu multă calmitate și dintr'un punct de vedere mai larg“.

Recunóscem, că într'o cestiune atât de delicată, mai loial și mai *moderat* nu se póte scrie.

Articolul Nr. V se ocupă tot cu grațiarea voind a scóte la cale intențiunea și originea ei.

„Grațiarea celor condamnați — dice — în procesul memorandului nu póte avé între împregiurările între cari s'a întêmplat, decât o singură explicație rațională: Monarchul și-a manifestat prin acest act voința Sa, *ca nemulțumirea poporului român sĕ înceteze*“.

Cu greu vei mai afla un suflet de Român carele astfel sĕ interpreteze actul de grațiare privitor la persónele Dr. Rațiu etc., dar nu vei afla nici de acel Român, carele sĕ nu fie convins, că Monarchul și după aplecările inimei Sale, și în interesul statului și al Corónei a dorit și atunci și doresce și astădi ca „nemulțămirea tuturor popórelor sale, prin urmare și a poporului român, sĕ înceteze“, — dar fie cum dice dl Slavici, pentru-că el așa se vede este în posiție sĕ pătrundă și în adêncul secretelor Curților domnitóre.

Despre origine dice, că grațiarea a fost voința spontaneă a Regelui constituțional al Ungariei; dar' — dice mai de parte — „am fi

FOIȚA.

Documente pentru limbă și istorie.

(Urmare.)

(Traducere din textul original scris în limba latină.)

Acesti martori specificați în cele premise, 14 la numĕr, sunt ómeni de sórte și condițiune prescrisă, fiecare locuesce și este aședat în propria sa porțiune posesionară în amintita posesiune Magógea, din menționatul comitat Solnocul-interior.

Toți și fiecare, pe temeiul prementionatului nostru sigil înaintea nóstră citați, în mod legiuit jurați și examinați, au fasionat în modul arĕtat.

Actele relative la seria acestei incuisițiuni și atestări, după-cum s'a făcut de noi, s'au scris și expedat cu umilință Pretitulați Domniilor Vóstre după cea mai bună a nóstră credință pentru apărarea necesară în viitoriu a drepturilor cuvenite adnotatului exponent, întărindu-le cu propriul nostru sigil și cu subscrierile proprii.

Altcum poftind Pretitulați Domniilor Vóstre viéță îndelungată,

Dat la anul, diua și locul notat,

Suntem ai Pretitulați Domniilor Vóstre umiliți servi:

Iosephus I...dai, Asesor jurat al Inclitului comitat Solnocul interior
și
Iosephus...essi, Asesor jurat al Inclitului comitat Solnocul interior.

(Dinafară rubru, traducere după textul original scris în limba latină.)

Ilustrissimilor, Spectabililor, Magnificilor, Generoșilor, Măriților și Nobililor Domni, Domnilor comite-suprem și vice comitelui, totodată Nobililor judecători și celoralalți Domni asesori jurați și notari ai comitatului Solnocul-interior, Domnilor nóue cu umilință Preaiubiți și Preastimați.

Anul 1762. Presentat prin Ladislau Palotkai, jude-suprem al comitatului Solnocul-interior.

(L. S.) (L. S.)

Extras din un decret de toleranță.

(Traducere după un manuscript vechiu în limba latină fără dat.)

Extract al decretului aulic de toleranță extradat în 18 Septembre 1782, Nr. 7510 și pentru 528 a protocólelor magistratuali.

La întrebarea Excelsului Guberniu reg., că: cum ar fi sĕ se procédă în casuri, când familii întregi s'ar despărți dela credința catolică, se rĕspunde în numele Maiestății Sale Sacratissime. Instrucțiunea normativă extradată în 22 Maiu 1782 trebue strict observată și silită fiecare persónă séu familie a se supune în casa bisericii la o instrucțiune de 6 septĕmâni, ér' intertenția unor asemeni sĕ se procure în jumĕtate din averea deficienților, ceealaltă jumĕtate din venitul parochului catolic respectiv, din culpa căruia privitóre la instrucțiunea defectuósă au urmat trecerea. Unde însĕ mai multe familii séu comune întregi ar trece, acolo sĕ se exmită din partea episcopului un bărbat piu cu diurn de 2 fl. și la primirea doctrinii dela acela, sĕ se constrîngă însuși comuna prin oficialii locali. Unul din cei 2 floreni sĕ-'l solvéscă comunitatea, ér' celalalt eclesia, care pe credincioși nu 'i-a instruat de ajuns.

Nu este de lipsă însĕ ca cei-ce uséză de aceste instrucții sĕ locuéscă în casa eclesiastică, ci se pot aședa și în case rustice; deficienții sĕ nu se recâștige prin arest séu forță, ci prin instrucțiune suficientă, pentru-că întórcerea adevĕrată prin instrucțiune suficientă și prin exemplu bun se póte ajunge. (L. S. Vĕdut. Exemplar autentic).

(Va urma.)

nedrepţi şi *nepolitici* dacă n'am recunósce concursul *guvernului actual* pentru realisarea actului de graţie. Sĕ'-l recunóscem fără încungiur şi cu óre-care satisfacţie".

Ací moderaţiunea a ajuns la culme, a început chiar se construeze o punte de aur către guvern.

Dar' mai urméză ceva.

Mai este încă un guvern care are merit la graţiare.

> „Diarele mai comentau pe atunci fórte viu — ḑice în fine — întêmplarea, că graţiarea a urmat imediat după visita Regelui Carol al României la curtea imperială din Ischl.... Se înţelege, nóue nu ne este dat sĕ scim ce s'a petrecut în véra anului 1895 în castelul imperial din Ischl între Împĕratul Francisc Iosif şi Regele Carol. Dar' *scim* cari sunt părerile *guvernului* Maiestăţii Sale Regelui Carol asupra acestei cestiuni"....

Ací citéză apoi un pasagiu din cunoscuta şi mult comentată vorbire a fostului ministru-preşedinte D. Sturdza, ţinută în Iaşi şi încheie astfel:

> „Sunt clare şi la înţeles aceste cuvinte pentru ori-ce Român, şi de atunci încóce ele au devenit şi mai clare prin evenimentele ce s'au petrecut. În ele regăsim şi interpretaţia intervenţiunii Corónei „ca un act de spontaneă voinţa a Împĕratului Rege Francisc Iosif I., un act care este un semn bun pentru viitor, şi dacă voim — *găsim şi suficientă lumină asupra raportului între actul de graţie şi între visita Regelui Carol la Ischl.*".

„Care va sĕ ḑică" apreciând lucrul după formele constituţionale, cu care se guvernéză aici şi în România: Domnul D. Sturza, care purta flamura „cestiunei naţionale" până când era în capul oposiţiei în România, ajuns la putere, în calitatea sa de prim consilier al Corónei a intervenit la Regele Carol, ca Maiestatea Sa sĕ intervină la Maiestatea Sa Regele nostru pentru graţiarea dlui Dr. Raţiu şi soţii, Maiestatea Sa Regele nostru a împlinit dorinţa Regelui Carol şi „spontan" a poruncit guvernului seu sĕ-i facă propunere de graţiare, ér Bánffy s'a supus şi astfel imediat a urmat graţiarea.

Ergo dl Sturdza este acela, care a exoperat ca „nemulţumirea poporului român sĕ înceteze".

Fie şi aşa pentru cei carii din acest punct de vedere voiesc sĕ judece actul de graţiare.

Noi însĕ în acel act nu privim mai mult decât ceea-ce trebue sĕ privim: un act de Preaînaltă graţie faţă cu persónele graţiate şi nimic mai mult.

Pentru-că nu putem şi nu voim sĕ presupunem despre Maiestatea Sa Regele nostru, că numai din condamnarea şi întemniţarea Memorandistilor a aflat, că poporul român ar fi nemulţumit şi nici despre membrii conferenţei din 1892 nu presupunem, că numai pentru aceea au decis ca Memorandul sĕ se presenteze „imediat" la Corónă, ca prin asta sĕ împingă pe comitet a comite o faptă, pentru care va fi condamnat şi întemniţat, ca apoi Maiestatea Sa sĕ aibă ocasiune a-şi manifesta prin graţiarea celor întemniţaţi *„voinţa Sa, ca nemulţumirea poporului român se înceteze"*.

Dar una trebue sĕ constatăm, şi anume: că „Tribuna Poporului" prin publicarea în fruntea sa a articolelor „Puncte de orientare", pe care noi cu privire la *isvorul* lor, le privim de interpretarea programului fóiei, a abandonat tactica „Tribunei" vechi — intransigenţa, şi se presentă drept *organul „moderaţilor"*.

Noi, carii ţinem la principiul *„svariter in modo, fortiter in re"*, nu putem avé nimic contra înfiinţărei unei astfel de foi, — dar atunci sĕ o spună pe faţă şi sĕ nu umble cu doi bani în trei pungi.

Ce caută Saul între profeţi?

Ce caută imediat după primul articol, în numĕrul de Dumineca (Nr. 16) articolul *„Steagul nostru"* ? care se termină cu următórele frase superbe:

> „Credem în isbânda causei nóstre şi pentru aceea de nici o perdere nu ne spăriem, căci nu este luptă fără perderi. Pentru aceea ne-am adunat şi din sĕrăcia nóstră ridicat-am acest stég al luptelor viitóre pentru binele neamului nostru românesc. Cei *şovăitori* şi fricoşi şi sgârciţi şi lacomi se remână de parte de noi. Cu nimeni cèrtă nu vom face, ci vom merge calea nóstră înainte. Veniţi deci cu noi carii credeţi în noi şi în viitoriul de aur al nobilei ginte române".
>
> *„Existenţa unui popor nu se discuta, ci se afirmă.* In numele lui Dumneḑeu deci înainte"!

Autorul „Steagalui nostru", profesorul G. din Braşov, deşi aprópe situat, se vede, că totuşi n'a sciut ce se clocesce în Bucuresci şi cu tot zelul s'a angajat, ca sĕ continue în noul organ al „partidului naţional" cu politica de intransigenţă.

Un bărbat erudit, care scrie atât de frumos cum scrie dl G., nu merită, ca organul la care cu bună credinţă s'a angajat, sĕ-l blameze atât de teribil.

Credem, că în curênd vor mai urma şi alte desilusionări.

Revista externă.

Cea mai importantă cestiune pentru monarchia nóstră, de care se ocupă tótă pressa europénă este cestiunea încoronării monarchului nostru ca rege al Bohemiei. Cestiunea acésta a fost viu discutată încă prin anii 1872 sub era lui Hohenwarth, când Cehii au înaintat câteva articole fundamentale, în care cereau recunóşcerea Bohemiei ca regat cu drept public şi Majestatea Sa într'un rescript le-a pus în vedere încoronarea. Contele Andrássy în alianţă cu germanii s'au opus acestei tendinţe şi favorisaţi de impregiurări le-au succes a lua cestiunea dela ordinea ḑilei deodată cu căderea guvernului Hohenwarth. De atunci înzadar au mai încercat cehii tineri a reînvia cestiunea încoronării, căci până în timpul de faţă nime nu ia luat în serios. Astăḑi partidul cehilor tineri e respectabil şi se bucură de o vaḑă deosebită. Deputatul Dr. Herold, care este considerat de conducĕtor al cehilor tineri, a făcut propunerea de a se trimite prin o comisiune o adresă către împĕratul în cestiunea încoronării. Cehii tinerii în ţinuta lor au luat o direcţie, care face posibilă apropierea lui Badeni de ei, ceea-ce de repeţite ori s'a accentuat în pressa austriacă. Badeni le-a promis, că se va ocupa cu cestiunea bohemă, şi faptul că pelângă cehii tineri unanim au votat şi marii proprietari din Bohemia, dovedesce, că propunerea s'a făcut, dacă nu cu învoirea guvernului, apoi de sigur cu scirea lui.

Germanii au părăsit demonstrativ dieta, prin urmare cehii tineri vor avé şi de astădată un contrar vehement în germâni, cari sigur se vor alia din nou cu magiarii. Numai cât situaţiunea de astăḑi nu are fisionomia celei din 1872.

* * *

Scirea cea mai nóuĕ e că Rusia a hotărît ocuparea Turciei pela mijlocul lui Februar, făcênd în direcţiunea acésta tóte preparativele.

Turcia va ataca Grecia dinspre Tesalia cu 12 batalióne.

Rĕscóla din Creta.

Scirile sosite din Creta anunţă că rĕscóla a isbucnit. Cete turbulente de mohamedani au cutrierat localităţile creştinilor, au jefuit şi au omorît. Creştinii s'au refugiat pe corăbii străine. Autorităţile militare au împărţit arme între musulmani. Palatul episcopal grecesc din Canea a fost prefăcut în cenuşă. Din Athena firul telegrafic aduce scirea, că creştinii afară de Canea au înfipt stégul grecesc, au proclamat uniunea cu Grecia şi au provocat pe regele George a lua în posesiune insula Creta, ca parte întregitóre şi liberă a regatului. Creştinii s'au ciocnit la Suda cu Turcii.

In faţa acestora, guvernul din Grecia s'a adresat către puterile europene, ḑicênd, că Grecia nu póte privi în amorţire evenimentele din Creta. Principele George a plecat la Creta cu şese corăbii ca sĕ împedece debarcarea trupelor turceşti. La plecare i s'au făcut mari ovaţiuni. In cameră ministrul-preşedinte a fost interpelat, că ce anume mandate a primit principele George? La întrebarea acésta Delyannis nu rĕspunde, observă însĕ că Grecia la tot casul va trimite trupe militare pe insula Creta. Descoperirea acésta a provocat sensaţie generală.

Petrecerea tinerilor sibieni.

— Raport special. —

De un lung şir de ani tinerimea din Sibiiu n'a dat nici un semn de viéţă, se păreau cuprinşi de o condamnabilă apatie, un fenomen destul de trist, mai ales când el se ivesce la ómeni tineri. Causa acestei stări psichice aprópe toţi şi cu o deosebită predilecţie o căutau şi aflau în indiferentismul séu aroganţa aristrocaţimei române din Sibiiu, care desconsideră şi se feresce de societatea tinerilor români.

Principiul acestei credinţe deşerte îl vom afla în spiritul învĕţăturilor propagate de foştii „democraţi" de pie memorie, cărora le a succes a trage o linie de hotar şi a împărţi societatea română din Sibiiu în „aristocraţi" şi „democraţi" ţinênd cu tótă ocasiunea a discredita pe cei dintâiu şi astfel a sădi în sufletele tinerilor în locul stimei şi iubirei, simburele urei duşmane.

Dar ce e val, ca valul trece, şi cu tóte că spiritul timpului a dat de minciună dogmele celebrilor magistri, în inimile tinerilor a rĕmas şi mai departe neîncrederea, rĕcéla, frica, pe cari eu mai simplu le-aş numi „téma de necunoscut".

Tinerimea din Sibiiu s'a primenit cu factori eşiţi din alte şcoli, a căror suflet nu era preocupat de ideile şcólei cu tendinţi şi cari au aflat de nenaturală, ba chiar condamnabilă acésta stare de lucruri. Carnevalul anului 1897 abstragênd dela împregiurarea favorabilă lui, că numĕră săptămêni 8 fără 2 ḑile, prin urmare e un isvor nesecat de speranţe, el a rĕsturnat şcóla cu tendinţi din temelie.

A fost destul ca tinerimea organisată într'un respectabil comitet sĕ-şi publice hotărîrea luată, şi tótă societatea română din Sibiiu s'a pus în mişcare. Séra din 10 Februarie st. n. a fost aşteptată cu témă, a fost o problemă cu un necunoscut, ér astăḑi problema e resolvată, şi „necunoscutul x" se chiamă: *splendid succes.*

Nu sciu, dragostea pentru „Reuniunea de cântări" în favorul căreia s'a arangiat petrecerea, împrejurarea că în carnevalul acesta Reuniunea femeilor nu-'şi va arangia obicinuitul ei bal de elită, dorinţa de a spulbera apatia tinerilor séu doruri şi speranţe ascunse, — eu ḑic că tóte aceste, — au fost causa, de tot ce Sibiiul are frumos şi cinstit — şi are — 'şi-a dat întâlnire în „Casina internaţională" din strada Pintenului.

Sĕ nu fiu acusat cu prea mare complesanţă, căci nu mi bucata, dar sincer vorbind cu frumósele sibiene nu se pot compara nici chiar „frumósele provinciene dela Arad". Aş dorì însĕ ca mărturisirea mea sĕ rĕmână o constatare a adevĕrului, şi nimic mai mult.

Dansul s'a început cu „Hora" înfrăţirei şi s'a continuat pe spaţiul luciu al sălei cu un „Vals" fermecător de dulce şi duios. Multţĕmirea sufletéscă se puté cetì din faţa tuturora. Au început apoi „şopotele sincere", că cutare şi cutare cu cine va juca Cuadrillul prim şi curiositatea nóstră crescea pe fie-care moment, în urmă étă că preste 80 părechi în dóuĕ colóne îşi dau mâna la un intim Cuadrill. Anume nu m'am angajat pentru-ca dintr'un colţ discret sĕ mĕ pot desfăta mai liniştit şi regret mult, că nu mi-am însemnat tóte părechile cu numele.

„Romana" de asemenea s'a jucat în dóuĕ colóne şi spre plăcuta nóstră surprindere de astădată cu mai multă acurateţă, ca de obiceiu. Dovadă, că tinerimea de ambe sexe se interesézá tot mai mult de acest joc al nostru particular, dar laudă se cuvine şi arangiatorului, dela care mult depinde reuşita unui joc de colónă.

In tot decursul petrecerii a domnit o animaţie, propric petrecerilor românesci.

In cununa admirabilă, — din care fiecare domnişóră era un trandafir de un amusant miros — parez, că ori-ce suflet, fie acela ori cât de fantastic şi ar fi aflat idealul, séu cel puţin o fidelă copie a aceluia, întrupat. Modele de „brunete cu ochi negri ca întunerecul", „blonde cu ochi albastri ca seninul ceriului" şi alte multe variante cu ochii căprii, pĕr castaniu şi buclat, cari multe inimi credinciόse vor fi rănit. Despre a mea garantez, dar mai departe nici un pas.

Şi acum am sosit la lucrul cel mai greu pentru un conscienţios raportor, adecă la compunerea listei celor presenţi. Mĕ rog de iertare, căci ochii îmi erau împărţiţi şi astfel din vêrtejul jocului nebun uşor am putut scăpa pre vre o liniştită garde de dame séu pe vre-o veselă dansatóre.

Am ţinut neapărat de lipsă a da, măcar şi o necompletă listă a participanţilor, tocmai ca pro argument pentrucele ḑise la începutul raportului. Dintre Prea stimabilele Dómne: Cosma, Bădilă, Voileanu, Lucuţa, Boiu, Simonescu, Moga, Dr. Barcian, vĕd. Dr. Crişan, Dr. Şpan, Dr. Vecerdea, Marg. Moldovan, Dr. Olariu, Păcurariu, Tilea, Câmpean, Arz, Man, Borcia, Decian, Muciu, Reou, Benţia, Pop, Moga Ilie, Vătăşan, Raţiu Dom., Pop Costi, vĕd. Butnariu, Bentia, (Porcesti), Popa (Ocna-Sibiilui), Lupean, Opriş, (Şura-Mare) Trifan, Man Olga Tăbăcariu, etc.

Dintre graţiósele D-şóre: Minerva şi Hortensia Cosma, Alexandrina, Eugenia şi Aurelia Moga, Eugenia şi Leontina Simonescu, Valentina şi Hortensia Penciu, Felicia Raţiu, Ida şi Terezia Pipoş, Delia Olariu, Leontina Păcurariu, Cornelia Decian, Eleonora Borcia, Măriόra Popescu, Elena Cunţan, Veturia Ivan, Veturia şi Cornelia Muciu, Cornelia Ciceiu, Eugenia Iovescu, Florica Roşca, Gizela Arz, Elena Adamovici, Teresia Drexler, Alexandrina Schiopu, Lucreţia Bentia, Maria Bentia, Olimpia Neagoe, Cornelia Man, Irina Pop, Otilia Mihu, Victoria Jóndrea, Cornelia Duma, Aurelia şi Elena Reou, Mariţi Henteş (Ocna), Cornelia Orăsan (Sân-Iacobul de Murĕş) Lucreţia Bunea, Nina Savu, Eugenia Păcală, (Şulumberg) Silvia Trifan, Cornelia Stoica, (Sĕlişte) Silvia Roman, (Ocna) Elisabeta Comanici (Veneţia) Eugenia Lupean, Ana Opriş, (Şuramare) Eugenia Tăbacariu şi Emilia Hulea, (Cornăţel).

Nu e om fără scăderi, aşa şi eu între altele am una capitală: nu cunosc toaletele, căci n'am avut ocasiune şi nici nu doresc curênd a face cunoscinţă mai de aprópe cu stofele. Acele D-şóre deci, cari în speranţă, că vre-un raportor specialist în toalete le va însemna cu numele şi astfel s'au îmbrăcat în mătasă séu alte stofe scumpe şi moderne s'au înşelat teribil, mai ales dacă şi colegii de pe la alte ḑiare vor fi tot aşa de „neesperţi" ca mine.

Dorinţa mea ultimă este, ca convenirea nóstră din 10 Februarie sĕ fie un bun început pentru o viéţă socială mai vie, ca astfel sĕ dispară din sinul societăţei române suspiţionările nedemne, şi raporturi intime sĕ se creeze. Acésta e dorinţa mea şi vĕ asigur, că eu sunt *Sincer.*

Repriviri şi rectificări.

Primim dela un venerabil paroch gr.-cat. următórele cumunicări, cărora cu plăcere le dăm loc în fóia nóstră.

„Unirea" în Nr. 47 a. tr. relatéză, că în şedinţa a II-a a Sinodului archidiecesan ţinut astă-tómnă cu privire la afacerea căsătoriilor în cestiunea: şedulelor protopopesci *„s'a încins o discuţiune vie şi îndelungată"*, a acelor şedule de câte 2 fl., cari n'au nici un inţeles şi temeiu, afară de cel pecuniar. Resultatul apoi fú, că lăcomia domnilor protopopi — *auri sacra fames* — a tras dungă peste consideraţiunile moralităţii publice şi ale naţionalităţii, susţinêndu-se datina vechie.

Corul episcopatului catolic în ajunul introducerii căsătoriei civile a recomandat clerului într'o instrucţiune, că în afacerea căsătoriilor sĕ fie prevenitoriu, uşurând încheierea căsătoriei.

În instrucţiunea din cestiune către fine se ḑice: „Avem deplină încredere, că Clerul Nostru Onorat, mirilor sĕraci le va lua tot pretextul de a negliga cununia bisericéscă pentru-că nu sunt în stare a plăti taxa stolară îndatinată“. Apoi, apelând la bunăvoinţa şi liberalitatea clerului, se adauge: „De unde nici aflăm de lipsă sĕ recomandăm clerului cu deosebire, că considerând *împregiurările schimbate* în lucrul acesta sĕ se arete totdéuna binevoitoriu şi liberal“.

Şi clerul gr.-cat. rural, care pórtă greutatea ḑilei, pe lângă tótă sĕrăcía sa, tinde de a satisface şi corĕspunde Apelului din cestiune, cununând şi *pe aşteptare* până la mucenicul (martirul) Maiaştéptămĕ, pentru-că veḑi Dómne, datoria nu piere.

Lucrul naibei însĕ e şedula protopopéscă de câte 2 fl., care lipsând, eşti adus în alternativa neplăcută, că cununând, trebue sĕ dai dela tine competinţa protopopéscă de câte 2 fl. de şedulă, avênd apoi de a scóte pe calea antistiei comunale, ca sĕ nu ḑic a execuţiunii, făcêndu-te şi degradându-te de executor protopopesc, acea competinţă a naibei, séu ce e mai rĕu, cerênd acea competinţă ca anticipaţiune dela cununânḑi înainte de cununie, 'ţi-se rĕspunde: „Ei, dle părinte, odată cununat gratis de dl notariu, rĕmâi cu D-ḑeu cu cununie-'ţi cu tot! Rĕmas bun!“

Aşa, neplăceri în sus cu domnii protopopi, ai căror executor te-au degradat, şi neplăceri înjos, cu poporul!

În atare stare neplăcută a lucrului din cestiune — abstragênd dela împregiurarea, că şedulele naibei protopopesci n'au nici un inţeles şi temeiu, afară de cel pecuniar — avênd de a rĕspunde parochul cununător, lucru, ce constatéză şi formula tipică a acelor şedule: „décă între N. N. şi N. N. nu este pedecă canonică (şi politică) se pot cununa în Domnul, sub rĕspunderea însĕ a parochului cununător“, avênd de a încassa taxa de 35 cr., se mai adauge acuma şi competinţa protopopéscă de câte 2 fl. de şedulă!

Dar' apoi şi Conciliul I. metropolitan-provincial din 1872 constatéză acele şedule de neesenţiale şi de interimale statorind între drepturile protopopesci pag. 47: „A da cărţile de cununie unde şi până-când va subversa lipsa“ etc.; apoi reflectând şi la împregiurarea, că acele şedule de potcă s'au cassat şi şters în biserica soră neunită şi că, în consecinţă, căderea lor de sine şi la uniţi, e numai cestiune de timp, fiind împedecătóre căsătoriilor bisericesci şi periculósă moralităţii publice: s'ar fi aşteptat, ba pretins chiar, ca domnii protopopi, ca iubitori şi părtinitori ai moralităţii publice, ai sânţeniei căsătoriilor, cât şi din punct de vedere al naţionalităţii, sĕ fi abḑis chiar în faţa Sinodului trecut de astă-tómnă de atari şedule.

Nici ar fi fost atare abḑicere de sine nu sciu ce mare abnegaţiune de sine din partea domnilor protopopi subvenţionaţi şi salarisaţi cu câte 160—200 fl. v. a., abstragênd dela visitaţiunile canonice de câte 2—3 ori pe an, fiecare visitaţiune costătóre de câte 3—5—10 fl. dela fiecare parochie, retăcênd alte venite accidentale şi eventuale, ci numai o concesiune mică pecuniară, pretinsă şi recerută de „împregiurările schimbate“ cum accentuéză Instrucţiunea si Apelul episcopatului; concesiune, ce ar fi îndatorat atât pe clerul „subaltern“ cum se pretinde mereu atingênd succeptibilitatea clerului rural degradat la rolul de executor protopopesc, cât şi pe popor. „Nobleţa obligă“.

Sĕ se mai dedee domnii protopopi nu tot a lua, cì a mai şi lăsa.

Boni pastoris est tondere, non autem deglubere pecus.

(Va urma.)

Noutăţi.

Maiestatea Sa la balul Vienei. Marţi, în 9 a l. c. n. s'a ţinut în metropola austriacă obicinuitul bal al Vienei, la care a asístat şi Maiestatea Sa Monarchul. La scările principale M. Sa a fost primit de către primarii Strobach şi Lueger. Indată ce a zărit pe Lueger, M. Sa l'a întrebat: „Cum te afli iubite Dr. Lueger? Eşti deplin restaurat?“ — „Da, Majestate“, a réspuns Lueger. Nainte de a se depărta M. Sa a întrat în buffet şi a cerut sĕ i-se servéscă un pahar cu bere. Monarchul 'şi-a golit păharul cu cuvintele: „Pentru înflorirea Vienei“.

* * *

Ministrul presedinte, Br. Bánffy nu va fi judecat pentru vătĕmarea secretului epistolar despre care am scris şi noi la timpul sĕu. Gajzágó Manó, jude de tablă, conducĕtoriul judecătoriei cercuale penale, a pus ad acta arĕtarea abatelui Molnár Iános, motivându-şi decisiunea prin dreptul de imunitate de deputat a Baronului Bánffy.

* * *

Demonstraţie contra episcopului din Vêrşeţ. Sêrbii radicali au arangiat Luni o adunare poporală, în care au demonstrat zgomotos în contra episcopului Zmejanovits din pricina, că acesta ar fi condus de sentimente filo-magiare. La adunare a participat o mulţime inmensă de ómeni. S'a decis sĕ se redacteze o plânsóre către patriarchul, pentru destituirea episcopului Zmejanovici. Presidentul adunării a fost advocatul Czveits, presidentul sêrbilor radicali, pe care episcopul l'a amovat dela postul sĕu din gremiul consistoriului. Advocatul numit cu mai mulţi preoţi suspendaţi au inscenat demonstraţia din chestiune.

* * *

Impĕratul german şi generalul francez. La directa însărcinare a împĕratului Vilhelm, ambasadorul german la Paris, contele Műnster a cercetat pe generalul Galiffet, renumitul comandant, care în lupta dela Sedan a documentat o rară vitejie, şi acum zace bolnav. In numele împĕratului Vilhelm, ambasadorul Műnster a dorit reinsĕnătoşare bravului general.

* * *

Marinimia vĕduvei ţarevne. Vĕduva ţarevnă, *Alexandra Teodorovna* a trimes fundatorului societăţii crucea-roşie Henry *Dupont*, care trăiesce în împrejurări de tot misere, 1500 ruble de aur şi 1000 franci; totdeodată i-a asigurat o rentă anuală de 1000 ruble.

* * *

Necrolog. Subscrişii cu inimă frântă de durere anunţă încetarea din viaţă a preaiubitului lor tată, socru şi moşiu *Ioan Ghecicheş* proprietariu, fost epitrop primariu şi casariu la magistratul din Cojocna, întâmplată în 27 l. c. la 9 óre a. m. în etate de 75 ani, fiind provĕḑut cu sânta cuminecătură.

Rĕmăsiţele pământesci s'au înmormêntat în cimiterul bisericei rom. gr. or. din Cojocna în 29 l. c. la 11 óre a. m. Petru, paroch în Apahida, Aron ca fii; Rafila m. Iliescu şi Măria m. Stănescu ca fiice; Teodor Ciortea, paroch în Cojocna, Ioan Iliescu, paroch în Banabic, Iosif Stănescu, paroch în C. Oşorheiu ca gineri; Victoria şi Ecatarina, ca nurori; Aurel Ciortea, profesor în Braşov, Cornelia, Valeria, Silvia, Victoria, Romulus, Emilia, Susana, Maria, Ana, Sidonia, ca nepoţi.

* * *

Nu e fericit magiarul! La 7 Februariu n. s'a ţinut în „Casina naţională“ magiară obicĭnuitul banchet anual în memoria fundatorului ei Széchenyi István. Acest banchet şi-a câştigat o enormă importanţă pentru magiari, prin discursul-toast, plin de adevĕr şi necruţător de sincer, pe care, cu cupa lui Széchenyi în mână 'l-a rostit Szemere Miklós, fiiul lui Szemere Bertalan.

Acest bărbat care n'are în vinele sale sânge jidovesc, a avut curagiul sĕ spună în faţă mulţimii ce era present, în ce hal a ajuns magiarul, cât de mult a degenerat. După ce descrie în colori înălţător de frumóse figurile ilustre ale magiarilor, începênd cu Széchenyi, arată fără pic de cruţare, că magiarul faţă de aceste figuri, puternice şi sufletesce şi trupesce de nobile sentimente pătrunse, a ajuns a fi o stîrpitură fără putere de viéţă. Vîrtutea e rară, ear' pĕcatul e lăţit peste tot. „Chiar şi în cercurile cele mai înalte sociale putem face ce voim făra a fi pedepsiţi, avem sĕ ḑicem numai că e: politică! Acest curent acopere totul“.

Astfel glăsuesce Szemere, şi îşi termină toastul în chipul următor: „Golesc păharul meu pentru un mai bun viitor, căci aḑi magiarul nu e fericit. Toastul a făcut o impresie deprimătóre asupra celor presenţi precum şi asupra obştei unguresci. Foile magiare s'au ocupat pe larg cu acest toast. Foile au constatat adevĕrul trist, al cuvintelor lui Szemere.

* * *

Greva muncitorilor dela Anina e pe cale de a isbucnì din nou. Nemulţămirile érăşi încep a se manifesta între muncitori. Pricina e rescriptul ministerial la arătarea direcţiunei minelor. În rescriptul seu adecă ministrul de comerciu apróbă purcederea direcţiunei în chestia schimbării statutelor în punctul cu prolungirea timpului de serviciu şi urcarea taxei la fondul de pensie. Ministrul provócă pe muncitori, că avênd în vedere interesul lor propriu, sĕ se împace cu situaţia.

* * *

Mort înviét de ministrul nostru de culte. Canonicul Volfinam Iózsef din Szambathely murise încă prin luna lui Octobre, anul trecut, şi a fost şi înmormêntat în tótă regula în biserica S-lui Nicolau de acolo; cu tóte acestea ministrul nostru de culte, Dr. Wlassics, îl propune spre denumire Majestăţii Sale da canonic-cantor. Denumirea a şi urmat şi s'a şi publicat în numĕrul de Sâmbătă a fóiei oficióse. Mai ḑică cineva, că n'avem noi şi ministrii făcĕtori de minuni De altcum nu e prima „minunaţie“ la guvernaţii nostrii.

* * *

Renumitul general italian Rafael Cadorna a decetat ḑilele trecute în etate de 82 de ani în Turin. Cadorna a ocupat Roma şi Vaticanul în 20 Septembre 1870, cu 60,000 de ómeni. El a primit îndrumare dela guvernul Lanza-Sella, sĕ încunjure după putinţă vărsarea de sânge. A provocat deci prin soli pe papa Pius IX ., sĕ se predea. După-ce însĕ papa s'a arătat îndărătnic, Cadorna devastând murii a năvălit cu óstea s'a în oraş. Papa s'a predat şi şi-a disolvat armata. Cadorna a rĕmas apoi guvernorul Romei până la încorporarea formală a statului papal. Mai târḑiu a ocupat şi demnitatea de ministru de rĕsboiu. A fost un soldat excelent, şi a raportat în mai multe rênduri victorii asupra austriacilor. Dela a. 1877 a trăit în retragere.

Corespondenţă din Lipsca.

Stimate dle Redactor!

Numai rare-ori mi se dă ocasiune sĕ-'mi împlinesc făgăduinţa de a înforma în colónele „Telegrafului roman“ pe publicul românesc despre evenimente de interes pentru noi, ce se petrec pe aici. Au trecut luni de ḑile în cari n'am aflat material nici batăr pentru o scurtă notiţă. Ḑiua de ieri însĕ par'că a voit sĕ compenseze deodată întregul acest gol şi ori-ce revistă séu gazetă de aici am deschis, am aflat câte ceva de interes pentru Români. De aceea mĕ grăbesc a da un scurt rèsumat a celor cetite şi auḑite.

În ori-ce cas cea mai puternică impresiune am câştigat-o ieri la concertul ce s'a dat cu ocasiunea sfinţirii nouei săli de concerte zidite în anul trecut. Regele Albert al Saxoniei a venit anume din Drezda pentru-ca sĕ asiste la acéstă ceremonie. Direcţiunea Conservatorului din Lipsca a ales pe cele mai bune puteri ale sale pentru-ca debutul artiştilor sĕ corĕspundă cu solemnitatea ḑilei şi presenţa înaltului óspe. Şi cât de mare ne-a fost bucuria când pe programă am cetit dóue nume românesci! Domnişórele Erbicénu şi Niţulescu din Bucuresci, au stîrnit prin arta lor un ropot îndelung de aplause. Dacă în execntarea „Fantasiei călĕtorului“ de Schubert d-şóra Constanţa Erbicénu s'a arĕtat ca o pianistă de primul rang şi de o technică suprinḑĕtóre, cu toţii am trebuit sĕ admirăm pe vîrtuósa violinistă d-şóra Cecilia Niţulescu, fiica cunoscutului profesor de Universitate din Bucuresci, în măiestrita predare a unei „balade“ şi a unei „polonaise“ de Vieu-temps. Şi nu numai noi, Românii, am rĕmas încântaţi de execuţia connaţionalistelor nóstre, ci şi tóte ḑiarele din Lipsca au scris cele mai favorabile critici despre cele 2 artiste de mari speranţe.

Tot ieri cercetând „Kunstverein“-ul (Socitatea pentru arte) de aici, prima revistă pe care am deschis'o cuprindea un articol despre un pictor român. Dela musică la pictură! William Ritter publică anume în cel mai nou numĕr (1 Februariu) al cunoscutei reviste din München: „Die Kunst für alle“ (Arta pentru toţi) în primul loc al foii un articol plin de laude şi de entusiastă admiraţiune faţă de pictorul român: N. I. Grigorescu, dând portretul şi vre-o ḑece copíi după tablourile lui. Nu întru în discutarea acestui studiu, deóre-ce îndată-ce îmi va permite timpul îl voiu traduce întreg pentru foiletonul „Telegrafului român“. Décă 'l-ar fi scris un Român, îndată s'ar fi spus, că e prea şovinistic scris, aşa însĕ póte vedé ori-şi-cine, că şi un străin se póte încălḑí pentru artiştii nostri. Cred că voiu face un serviciu publicului nostru traducênd acest articol, cu atât mai mult, că la noi se scie relativ fórte puţin despre pictorul Grigorescu.

Tot în „Kunstverein“ stetea şi numĕrul cel mai nou al revistei din Lipsca: „Illustrirte Zeitung“. Deja îl rĕsfoisem întreg, când pe paginile din urmă vĕd: „Slinka's Schateu“ — Rumänische Erzählung von Kranner. Dar' aşa pe lângă musică şi pictură şi literatură! Cetesc acéstă povestire românéscă: „Umbra Ilincei“ sĕtos până la sfîrşit, dar' de astădată am rĕmas decepţionat. Autorul séu nu cunósce relaţiile românesci (în loc de „lăutar“ stă „lautare“, în loc de „părinte“ stă „parnite“ etc.) séu a creḑut, că publicul nu le cunósce în destul. În ori-ce cas e absurd a numí „românéscă“ o povestire, în care nici un român n'are rol, căci tótă istoria se petrece între o familie de Greci şi între nişte Ţigani. Apoi, har Domnului, nu e dór' România Ungaria, pentru ca sĕ afli în ea tot felul de alte naţionalităţi, numai pe cea după care îşi pórtă numele nu! Înşaşi povestirea e pe cât de romantică — o fată de „boier“ (de altcum acest boier e un băcan-măslinar) se amoreséză într'un june lăutar cu pĕrul blond şi cu un nume lung, care se preumblă tótă ḑiua pe dinaintea casei ei şi slăbeşte din ḑi ce merge de atâta dragoste, pe când „boierul“ crud voia sĕ o mărite după un alt „boier“, care de meserie e plăcintar — pe atât de copilăréscă şi de nenaturală, — o dróie de ţigani pătimaşi slujitori la boieri, vor sĕ-'şi rĕsbune pe el. Dar se vede, că autorul cunósce pe ţigani ca pe nisce fiinţe nepătimaşe, căci la sfîrşit tot nu-şi rĕsbună. Tot asemenea şi persóna boieriului e cât se póte de greşită, căci acest grec sgârcit până la culme devine deodată ca din senin risipitor, şi el, care n'are altă aplicare, decât ca sĕ înşele fete şi sĕ strîngă bani, deodată devine cel mai simţitor tată. Dar altfel nu se puteau îndeplini cele dóue căsătorii la sfîrşit şi cu tóte că acţiunea se petrece în România, trebuea întocmită astfel, ca sĕ placă babelor din Germania.

Tot eri a apărut şi conspectul prelegerilor universitare pentru semestrul de véră 1897. Dl Dr. Weigand va prelege 1. „Introducere în studiul limbelor romanice“. 2. „Gramatica istorică a limbei române“. Partea I. Fonologia şi va conduce seminaríul românesc şi francez.

In decursul acestui semestru numĕrul membrilor seminarului românesc s'a mai mărit cu 3 Germani şi 2 Bulgari. De asemenea şi biblioteca a sporit prin cărţi nóue, parte cumpărate, parte dăruite. Dintre revistele române „Convorbirile literare“ au sistat expedarea gratuită pentru 1897, „Revista critică“ e plătită, ér gratuit sosesc „Archiva“, „Familia“, „Transilvania“. „Şeḑĕtórea“ şi „Vulturul“. Dintre ḑiarele românesci de dincóce de Carpaţi, sosesce gratuit „Dreptatea“, Gazeta Transilvaniei“, „Telegraful Român“ şi „Tribuna“. Tuturor acestor redacţiuni le suntem mulţumitori.

Seminaristul.

Posta Redacţiunei.

Dlui Gregoriu *Borza*, paroch în *Coveş*.

Părerea nóstră privată este: În numĕrul prescris de statutul organic pentru comitetele parochiale, se cuprinde ca membru natural şi parochul, reşpective administratorul parochiei, ori, unde sunt mai mulţi parochi, parochul cel mai înaintat în serviciu. Deci Sinodul parochial are sĕ alégă numai 9, reşpective numai 14, 19, 24 ori 29 de membri în comitetul parochial, după numĕrul sufletelor din parochie specificat în Statutul organic; ér' pentru constatarea maiorităţii în şedinţele comitetului parochial, în comitetele din câte 10, 20 ori 30 de membrii, presupunênd că toţi iau parte la votare, preşedintele se va obţiné dela vot ca şi în alte casuri de paritate de voturi; în comitetele din câte 15 ori 25 de membrii nu póte obvení acéstă necesitate, presupunênd şi aici, că toţi membrii 'i-au parte la votare, se inţelege totdéuna: numai cei presenţi! Recercarea s'a transpus de altcum P. Ven. Cons. Arch. spre considerare.

Dlor P. *Pintea* în *Sighişóra* şi C. *Suciu* în *Magina*. Lucrările se vor considera după putinţă mai târḑiu.

Din public.*)

Mulţămită publică.

Cu ocasiunea producţiunei şcolare dela şcóla pop. rom. gr.-or. din Poiana, ţinută la 7/19 Ianuariu a. c. au contribuit următorii P. T. Domni:

Adam Micu, notar în Poiana, Szücs Elemer, protosilvicultor în Mercurea, câte 3 fl. = 6 fl.; Herman Mangesius, primpretor, în Mercurea, păr. Ioan Şerb, păr. N. Dobrotă, păr. Ilie Dobrotă, Elia Pop, notar în Poiana, Dionisie Iuga, notar în Rod, Ioan Streulea, notar în Sina, Simion Muntean, notar în Blaj, N. Cărăban, notar adjunct în Poiana, Mina Ciugudean, E. Demian, câte 2 fl = 22 fl.; Dr. Mihu 1 fl. 50 cr.; D. Dobrotă, D. Şerb, Maria I. Tănasă, I. Ban, I. Branga, I. Vlad, C. Bozdog, A. Muntean, I. Ban, N. Vonica, Aron Rodean, I. Vlad, Ioan Ghişe, Ioan Fântênă, D. Rodean, N. Fântênă, D. Ban, Ilie Paţia, Ilie Moga, Ioan Radu, D. Rodean, N. Rodean, N. Sîrbu, Ioan Moga, I. Hândorean, N. Vraciu, I. Bozdog, par. I. Moga, Ioan Vonica, Csekme Domokos, Vasilie Greavu, George Radu, D. Toma, Ioan Cătană, Aron Georgescu, G. Stăncioiu, Aron Fântênă, D. Lazar, Ilie Oprean, George Ghişe, Ilie Toma, C. Sava înv., Hermann Schőpp, pretor, A. Baba, D. Şufană, câte 1 fl.=46 fl. A. Şufană, Dochie Şerb, G. Baja, G. Simion, Ioan Oprean, N. Şufană, N. Bănescu, Stefan Vonica, G. Vonica, Aurelia Francu, M. Gligor, Max Beu, Ioan Bozdog, I. Prodan, Ioan Mănit, D. Oprean, C. Branga, Ioan Branga, Ioan Vlad, Ioan Funtână, Ilie Bozdog, Ioan Bodea, N. Handorean, Ioan Şerb, N. Vonica, I. Sufană, N. Sufană, Ioan Dobrescu, G. Tănăsescu, Ioan Munta, câte 50 cr. = 15 fl. O copilă 10 cr.

Prin postă au trimis oferte marinimóse: Spornic, notar în Veştem 2 fl.; Petru Banciu, farmacist în Sĕlişte 1 fl.

Suma totală a venitului brut face 93 fl. 60 cr. Subtrăgêndu-se din venitul brut spesele în suma de 56 fl. 47 cr. a resultat venit curat suma de 37 fl. 13 cr., care s'a depus spre fructificare la banca „Mielul“ în favorul bibliotecei şcólei din loc.

Deci pentru aceste oferte, destinate pentru scop cultural, priméscă mai sus numiţii P. T. domni şi pe acésta cale, c.a mai mare mulţămire şi recunoscinţă.

Pentru corpul învĕţătoresc:
Ilie Georgescu, înv. dir.
cassar.

---

*) Pentru cele publicate în rubrica acésta redacţiunea nu este responsabilă.

Loterie.

Mercuri, în 10 Februariu n. 1897.

Brünn: 75 33 82 46 86

Nr. 385/1896. 1—3 [13]

Concurs repeţit.

Pentru ocuparea parochiei de clasa III-a Coronca, în tractul ppresbiteral al Murĕş-Oşorheiului, prin acésta în înţelesul ordinaţiunei preaveneratului Consistoriu archidiecesan Nr. 3797/896 B. se escrie concurs nou cu termin de 30 ḑile dela prima publicare.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch, la cari sunt socotite şi venitele parochiei vecine vacante Sânbenedic cu filia Acoşfalĕu, ce se va administra prin parochul din Coronca, dau suma de 449 fl. 70 cri. anual.

Informaţiuni detaiate despre acésta parochie se por lua la faţa locului dela diregătoriile bisericesei din comună, ori la subsemnatul protopresbiter tractual

Concurenţii îşi vor trimite cererile lor concursuali, înstruite în înţelesul §-lui 13 din „stat. org.“ şi 17 din „Regulamentul pentru parochii“ în terminul deschis la subsemnatul oficiu ppresbiteral.

In conţelegere cu comitetul parochial din Corunca şi Sânbenedic.

M-Oşorheiu, 10 Ianuariu 1897.

Oficiul ppresbiteral gr. or. al M-Oşorheiului.

Nicolau Maneguţiu,
ppresbiter.

Mare prăvălie de băcănie, delicatese, candite, bumbacuri etc., a societăţii comerciale

„CONCORDIA“

Strada Măcelarilor Nr. 20. **Strada Baier Nr. I.**

vênḑare în mare şi mic.

Edificiul „Albinei“.

Tóte articolele aparţinĕtóre sferei de băcănie, delicatese, candite şi bumbacuri, se pot procura cu **preţurile cele mai moderate** şi **în calitatea cea mai bună,** la societatea „Concordia“.

Prăvălia nóstră aranjată după recerinţele moderne, numĕrósele localităţi, ce ne stau la disposiţie, precum şi importul direct de mărfuri ne pun în plăcuta posiţie de a corĕspunde tuturor aşteptărilor.

In special recomandăm Onor. public următórele articole; **Cafea próspĕtă** de diferite soiuri, **Zăhar Raff. I-a, Stafide, Migdale, Mazere, Linte, Pesci marinaţi** (Aalfisch, heringi, ruşi . etc.), **Masline, icre, şuncă, salamă, oţet** de vin veritabil, **vinuri** curate, **brânze** próspete, etc. etc.

[14] 1—1

„CONCORDIA“,
societate comercială pe acţii.

Contra
tusei, răguşelei şi flegmei
cel mai bun mijloc este

Zaharul de voronică,
(Pemetefű czukorka)
carele face sĕ înceteze aceste bóle fórte îngrabă.

Se póte căpĕta în tóte apotecele. **I cutie costă 30 cr.** Câte 5 cutii pentru 1 fl. 50 cr. trimite scutite de porto,

[158] 5—10

Bela Réthy,
apotecariu în Békés-Csaba.

„MIELUL“, cassă de împrumut şi de păstrare în Poiana.

Nr. 12/1897.

Convocare.

Domnii acţionari ai cassei de împrumut şi păstrare „Mielul“, societate pe acţii în Poiana, în vîrtutea §. 14 din statutele societăţei se învită la a

V-a adunare generală ordinară,

care se va ţiné în Poiana la **5 Martie 1897 st. n.** la 2 óre după améḑi în sala cea mare a şcólei nóuĕ.

Obiectele puse la ordinea ḑilei sunt:

1. Raportul anual al Direcţiunei.
2. Raportul comitetului de supraveghiare asupra computului anual, al bilanţului încheiat cu 31 Decembre 1896 şi a propunerilor pentru împărţirea profitului.
3. Decisiune asupra bilanţului anual şi ficsarea dividendelor în sensul §. 45 din statute.
4. Ficsarea marcelor de presenţă.
5. Alegerea comitetului de supraveghiare.
6. Eventuale propuneri din partea direcţiunei.

Se atrage atenţiunea domnilor acţionari la disposiţiunea §. 16 din statute în sensul căruia la adunare pot participa numai acei acţionari, cari sunt trecuţi cu 6 luni mai înainte ca acţionari în registrul acţionarilor şi care cel puţin cu o ḑi înainte de adunare au depus pelângă revers la cassa societăţei acţiunile scrise pe numele lor, respective pe al acelora, pe care-i represintă împreună cu dovedile de plenipotenţă.

Acţiunile şi eventualele documente de plenipotenţă sunt a se depune la cassa societăţei cel mult până la 4 Martie st. n. 4 óre p. m.

Poiana, 4 Februariu 1897.

[15] 1—1

Direcţiunea.

A V-a încheiere a Conturilor cu 31 Decembre 1896.

Contul bilanţului.

Activ.	fl. cr.	fl. cr.
Cassa în numĕrar.		1.708.37
Credite de cont-curent.		5,210.35
Cambii de bancă.		13,873.70
Imprumuturi pe obligaţiuni cu cavenţi.		40,482.48
Imprumuturi hipotecare.		13,695.—
Mobiliar	fl. 320.35	
după amortisare de 10%	„ 32.03	288.32
Spese de fundare	„ 241.66	
după amortisare totală de	„ 241.66	
		75,258.22

Pasiv.	fl. cr.
Capital de acţiuni	25,000.—
Depuneri spre fructificare	43,661.48
Cambii de bancă, reescomptate	2,500.—
Interese anticipate pro 1897	1,380.60
Fondul de reservă	344.44
Dividende neridicate	112.—
Diverse conturi creditóre	23.37
Profit curat..	2,236.33
	75,258.22

Contul profitului şi perderilor.

Debit.	fl. cr.	fl. cr.
Interese:		
pentru depuneri spre fruct.	fl. 1,697.19	
„ fondul de reservă	„ 16.06	
la reescompt	„ 567.85	2,281.10
Spese:		
Salarie, imprim., inserţiuni, porto, diverse,		1,095.96
Contribuţiune:		
dare directă	fl. 293.74	
10% dare la interesele dep.	„ 169.73	
diverse aruncuri	„ 48.92	512.39
Amortisaţiuni:		
spesele de fondare	„ 241.66	
10% din mobiliar	„ 32.03	273.69
Profit curat		2,236.33
		6,399.47

Credit.	fl. cr.	fl. cr.
Interese:		
dela cambii de bancă	fl. 1,202.53	
dela împrumuturi pe obligaţiuni cu cavenţi	„ 3,574.33	
dela împrumuturi hipot	„ 971.86	
dela credite de cont-curent	„ 48.95	5,797.67
Provisiuni		601.80
		6,399.47

Poiana, la 31 Decembre, 1896.

Elia Pop m. p., director.

Ilie Georgescu m. p., comptabil.

Dumitru Şufană m. p., cassar.

Ioan Vlad m. p., membru al direcţiunei

George Ghişe m. p., membru al direcţiunei

Ioan Prodan m. p., membru a direcţiunei.

Nicolae Păţă m. p., membru al direcţiunei.

Subsemnatul comitet am examinat conturile presente şi le-am aflat în peplină regulă.

Poiana, la 5 Februariu, 1897.

George Ghişe. Ioan N. Oprean. Ioan Bozdog.

Redactor prov. Gavriil Hango.

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

La numĕrul acesta se alătură ca suplement separat Nr. 3 din „Fóia Pedagogică“.

Nr. 13. Sibiiu, Marți, 4/16 Februariu 1897. Anul XLV.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
la „Tel. Rom.“ într'una cu suplementul „Fóia Pedagogică“:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rĕndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Gravaminele nóstre.

III.

Fiind-că va trebuí sĕ facem provocare la normativul ministerial, prin care împărțirea ajutoriului de stat s'a luat total din mâna bisericei, vom schița unele din dispositiunile lui.

1. Archiepiscopul se îndatoréză, ca în fie-care an în primele ḑile ale lui Ianuariu prin circulariu sĕ îndrume preoțimea, ca până la finea lunii lui Iuliu sĕ-'și înainteze cererile la ministru.

2. *„Dacă cumva pe basa petițiunilor întrate suma disponibilă de 24.000 fl. nu s'ar puté împărți întrégă, séu din causă, că nu s'au insinuat destui concurenți sĕu din alte cause, suma ce ar rĕmânea atunci cu finea anului se va întrebuința prin ministeriul de culte și instrucțiune publică, după-ce va fi ascultat și archiepiscopul-metropolit, pentru alte trebuințe ale metropoliei“.*

3. Cererile preoțimei trebuiau sĕ se extindă la următórele date: numele petentului, anul nascerii și al sfințirei, studiele, ce limbi vorbesce, e căsătorit séu necăsătorit, numĕrul copiilor, modul cum sunt așeḑați, séu ce șcóle cercetéză, venitele parochiale, avere privată, are preotul îmbrăcămintea cuviinciósă, are manualele recerute, în fine trebuiau invocate alte speciale împrejurări particulare séu merite în favorul împărtășirei cu ajutoriu.

4. Petițiunile întrate la ministeriu se trimit archiepiscopului-metropolit cu provocarea, ca ascultând și consistoriul, sĕ ia fie care petițiune la pertractare, sĕ facă în colóre un proiect de împărțire; în rubrica, observări: trebuia sĕ se pronunțe motivat asupra meritelor suplicantelui și asupra sumei, care sĕ i-se dea.

Suplicele dimpreună cu proiectul formulat și subscris trebuiau promovate la ministru până în Octobre, alăturându-se și o copie a protocolului de pertractare, însoțită de un raport.

Întrebarea e, care era sórtea acestor fatigióse lucrări a autorității bisericesci?

Reproducem textual:

5. *Ministrul nu este legat de propunerea așternută de metropolitul, nici cu privire la persóne, nici cu privire la sumele propuse, ci* **el le póte schimba după chibzuința sa.** *De cumva ministrul află cu cale, póte publica numele celor ajutorați și în fóia oficială.*

6. Ajutoriul dat se solvesce direct celui ajutorat, și încă prin perceptoratele regesci.

Atâta din normativul ministerial contra cărui biserica a fost necesitată sĕ recurgă la Corónă, după-ce ministrul de culte a resolvit nefavorabil representațiunile bisericei.

Cu datul 4 Maiu 1885 ministrul de culte aduce la cunoscința autorității bisericesci, că Maiestatea Sa, lăsând neconsiderată adresa bisericei, s'a îndurat a-'l autorisa, ca împărțirea ajutoriului de stat sĕ o facă pe basa Normativului din 1883, și încât autoritatea bisericéscă ar persista în vederile sale greșite, împărțirea sĕ o facă și cu preterarea jurisdicțiunei archidiecesane.

În fața acestei grave situațiuni autoritatea bisericéscă nu s'a aflat autorisată a purcede de capul seu, deși avé conclusele sinodali din anii precedenți, ci pronunțarea cuvĕntului final l'a dat în competința sinodului archidiecesan.

Deóre-ce sesiunea ordinară sinodală s'a fost terminat, s'a convocat sinod extraordinariu pe ḑiua de 4 Iuniu.

Deputații sinodali s'au presentat toți pe spesele proprii, s'au consultat 2 ḑile și resultatul acelor consultări a fost următoriul conclus luat cu unanimitatea voturilor:

„Avĕnd în vedere, că guvernul nu a avut și nu puté sĕ aibă motive fundate de a altera dispositiunile resoluțiunei preaînalte din 29 Maiu 1861;

avĕnd în vedere, că dispositiuni, ca celea luate față cu biserica nóstră, nu s'au luat față cu nici una din celelalte biserici autonome din patrie, de asémenea ajutorate din partea statului;

avĕnd în vedere, că prin punerea în lucrare a acestor dispositiuni se distruge în cler legătura canonică și se sgudue adânc disciplina bisericéscă;

avĕnd în vedere, că prin aplicarea acestor dispositiuni, după experințele de până acum, se deschide calea la multe abusuri și abnormități, prin cari s'ar puté zădărnici părintésca intențiune exprimată de Maiestatéa Sa preagrațiosul nostru monarch la acordarea acestui ajutoriu, ca din trĕnsul sĕ se împărtășéscă numai preoți sĕraci, luminați și zeloși în împlinirea chemărei lor;

avĕnd în vedere, că aceste dispositiuni jignesc adânc autonomia și libertatéa, ce i s'a garantat bisericei nóstre prin legile țerei:

sinodul cu adâncă durere ia act, că după emisul ministerial din 4 Maiu a. c. Nr. 16013, a rĕmas neconsiderată representațiunea așternută Maiestății Sale în obiectul acesta; rĕmâne pe lângă conclusul seu luat cu privire la acest ajutoriu sub Nr. 52 din anul 1884 și manținut sub Nrii 50 și 51 ai sesiunei ordinare din acest an, și declară de nou: că sub condițiunile cuprinse în normativul ministerial din 18 Ianuariu 1884, ajutoriul de stat de 24.000 fl. nu-'l póte primi, neputĕndu l considera ca pe unul dat bisericei“;

De ani 11 statul dispune asupra ajutorului acordat pentru ajutorarea clerului nostru.

După una sută de ani s'a început din nou, mai fățiș, persecutarea bisericei nóstre.

In acesti 11 ani un pătrariu de milion s'a detras dela destinațiunea sa, și s'a dat pentru scopuri nebisericesci, căci meritele preoțimei pe teren bisericesc numai biserica le scie apreția.

La început ministrul a publicat prin monitoriul oficial numele preoților și sumele date ca ajutoriu. Acésta ca un control pentru publicul cel mare și controlă în dóue direcțiuni, pentru organele statului, ca sĕ scie cine sunt preoții cei binevĕḑuți la guvern, și pentru noi, ca sĕ scim câți sunt aceia, cari nu consideră vocea bisericei.

Dela un timp óre-care publicarea s'a sistat, și nime n'a mai sciut despre sórtea acelui ajutoriu.

Nóuĕ ni-a rĕmas un singur lucru și acesta nu este permis sĕ-l perdem din vedere.

Sub signatura Maiestății Sale a monarchului s'a obligat ministrul de culte în normativul din 1883 că sumele nedistribuite fie din una, fie din altă causă, după ce va lua votul metropolitului nostru, le va întrebuința pentru alte trebuințe ale metropoliei.

Credem, că cuvĕntul metropolie e întrebuințat aici în sens impropriu, noi înțelegem trebuințele archidiecesei.

Dară nu acésta voim noi sĕ o accentuăm, ci faptul, că de ani 11 ministrul nici odată nu a ascultat pe metropolitul nostru asupra scopului pentru care a întrebuințat sumele nedistribuite, și noi suntem de credința, că nu tóte sumele s'au distribuit ca ajutóre preoțimei nóstre.

Este un gravamen și acesta și după cât scim noi actele nici în acéstă afacere nu sunt definitiv încheiate.

Va veni timpul de vom cere socotéla asupra obligămĕntului luat sub iscălitura monarchului.

Revista externă.

Revoluțiunea în Creta continuă.

Tóte foile vorbesc despre o reprobare a puterilor Europene față de Grecia, care 'și-a trimis flotila într'u apĕrarea conaționalilor și coreligionarilor sei măcelăriți de turcii mohamedani, dar' pentru aceea nici una nu vorbesce, că aceste puteri ar fi luat mĕsuri pentru impedecarea Greciei de a debarca pe insula Creta. Ceva semnificativ. Și apoi luând în considerare puterea armată fórte neînsemnată a Greciei, precum și stările ei financiare de tot desolate, nici nu e de creḑut, că acésta numai cedând opiniunei publice din țéră sĕ se fi angagiat la un lucru peste puterile ei fără ajutor străin. Cei mai mulți cred, că ajutorul 'l-a primit ori dela Anglia, ori dela Rusia. Apoi aci mai vine în combinare și împregiurarea, că dinastia actuală a Greciei stă în legături fórte de aprópe cu cele mai multe dintre puterile

---

FOIȚA.

„Convenirea socială“ a junimei române din Sibiiu.

— Dedicație amicului Dr. **N. V.** —

Iubite Nicule!

Dă-'mi voie, ca se întrerump eu îndelunga nóstră tăcere, pe carea — cât mĕ privesce pe mine — voi motiva-o cu altă ocasiune, și în aceste șire sĕ-'ți present un moment din viéța societății române sibiene din ultimele ḑile. Sunt convins, că scrisórea mea îți va servì, ca și cele anteriórе, de o plăcută lectură, mai ales în atmosfera depărtată și străină, în carea ești silit a-ți petrece cele mai frumóse ḑile ale tinereței.

Vorba e de **„petrecerea cu dans“**, arangiată din partea junimei române din loc la 10 Februariu a. c. sub titlul modest de „Convenire socială“, la carea și tu ai fost învitat prin un bilet special.

Succesul convenirii a fost fórte mulțumitor. Marele interes, ce se observà cu ḑile înainte față de numita serată era deja o garanție sigură, că sala festivă a „Casinei internaționale“ din „Piața mare“ va fi prea ângustă pentru numĕrosul public participant.

Curentul m'a atins și pe mine, inspirându-mi fericitul gând de-a nu absenta și de-a nu perde o potrivită ocasiune de animată și veselă distracție.

Avém la început — ce-i drept — propusul de a nu sta mult și de-a observa un rol numai de privitor; dar multe propuse se topesc „ca céra de fața focului“ și nu ajung a se realisa. Așa și propusul meu a dispărut, s'a topit de aspectul fermecător al tabloului, ce-'l forma sala de dans, plină de o vie și sĕrbătorésca înfățișare. — Totul se presentau ca o *grădină* în ḑilele de véră, a cărei frumseță o ridicau mai ales

„. . . . d'albele copile, a dragostei comori,
„Ce-'s jumĕtate fete și jumĕtate flori.
(Alexandri).

Și 'ntr'adevĕr atâta frumseță femeéscă și totodată românéscă n'am vĕḑut la un loc, ca și cu acest prilej.

Spre a-'ți face și tu o idee despre acest tablou, permite-'mi sĕ te conduc pe un moment în acéstă grădină, sĕ-'ți present câteva straturi din ea și se cuprind câte într'un buchet cel puțin pe unele din admirabilele floricele vĕḑute și adorate.

La mijlocul grădinei sĕ află un strat rotund și mai îngrijit. Din centrul lui se înalță un respectabil *Cires*, cu un trunchiu gros și puternic și cu o frumósă corónă, spre carea cresc mlădiósele rămurele ale unei *Vițe de vie*, încărcate de multe flori, promițĕtóre de fructe dulci și cu belșug. Cu dragoste cuprind aceste vițe trunchiul și ramumurile Cireșului, căutând scutul lui de tortunele timpului.

Spre îmbrățișarea acestora privesc cu multă simpatie dóuĕ floricele rĕsărite tot în acest strat mijlociu. Una-i un *Crinișor* curat și alb ca zăpada, simbol al unei nevinovății îngerești. In momentul, când am observat pentru primadată acest Crinișor sburau mai mulți fluturași spre dênsul desmerdându-i mirositórele petale. Alta-i un *Trandafir* alb, a cărui grații încă nu sunt pe deplin desvălite. Acésta împregiurare îl face mai cu șic, mai cu „vino 'n cóce“.

Cine îl vede e atras de frumusețа lui; îți vine sĕ-l rumpi, și te-ai și întinde spre el, décă nu te-ai teme de ghimpii altcum nevinovați și frageḑi. Până și *rândunele* din vĕzduh s'au simțit atrase de farmecul lui, căci în sborul lor repede ca gândul îi ating des frunḑele pline de viéță.

La un capĕt al acestui strat era rĕsădit un alt trandafir, ce s'a desvoltat mândru și înalt, producĕnd flori de colóre roșietică.

În stratul vecin străluciau din négră și producĕtóre humă *trei* atrăgĕtóre *garófe*, una mai frumósă ca și ceealaltă. Una cu tulpină mai înaltă și subțirică; alta cu tulpină mai scurtă și mai cărnósă; ér' a treia mijlocie; tóte de colóre albă. Nu știai, la care se te uiți mai mult, căci tóte aveau ceva individual, caracteristic și fermecător. *Georgina* plină și desvoltată, ce 'și înălța în apropiere trunchiul sumeț și puternic, se uita pare că cu falá și mângăiere spre drăgostósele ei nepoțele vecine.

La óre-care îndepărtare de aceste îți atrăgeau atențiunea doi *trandafiri roșii*, ridicându-se din un lințoliu de „Pururea verde“. Erau eșiți ambii dintr'o tulpină; unul mai deschis, ér' altul mai boboc, ce de departe îți suride grațios, făcĕndu-te sĕ nu-'ți mai iei ochii de pe el, ci cu patimă sĕ ți-i pasci pe grațiile ce le rĕspândesce.

Nu mai puțin interesante erau la alt loc dóue flori de *Siminic*, cu particularitățile lor simpatice și plăcute.

europene, precum și trăgĕnarea Turciei de a întroduce reformele cerute de aceste puteri.

Mult contribuie la cutesanța Greciei și aceea, că principele George, conducĕtoriul flotilei grecesci la insula Creta, a mêntuit cu expunerea propriei sale vieți, viéța actualului țar rusesc la un atentat, ce s'a făcut în contra lui în Iaponia, unde ajunsese cu acesta făcênd o călĕtorie în lumea mare.

Puterile se vede, că nu s'au ințeles încă pedeplin asupra cestiunii, care din ele sĕ ocupe Constantinopolul, ori sĕ institue aici un guvern comun până la altă desvoltare a lucrurilor.

Apoi Grecia mai viséză și după restaurarea vechiului imperiu bizantin.

Ori câte combinațiuni se fac, ceva positiv încă nu se póte afirma.

Puterile mereu vorbesc despre susținerea întregității imperiului turcesc.

Dar' până acum n'au vorbit tot despre acéstă susținere, și totuși în deceniile din urmă atât de mult a fost ciungărit acest imperiu?

Mulți susțin și acum, că numai așa se va puté restabilí ecuilibrul natural, dacă Creta va fi anexată la Grecia.

În tot casul ar fi un mare pericol pentru statele vecine, dacă Constantinopolul ar cădé în mânile vre-unei singure puteri, cu deosebire în mânile Rusiei, și nu s'ar da proprietarilor ei naturali, în casul când turcii ar fi scoși din Europa.

Cu datul Halepa, 25 Ianuariu (6 Februariu) anul curent, Cretanii s'au declarat independenți față de Turcia și rógă pe regele George al Greciei sĕ ia insula sub suveranitatea Sa. Proclamația 'și o motivéză cu cruḑimile mohamedanilor și cu întârḑierea intenționată a Turciei privitóre la întroducerea reformelor promise și în favorul creștinilor (toți ortodoxi.)

După o telegramă alui N. Fr. Pr. puterile se ocupă cu planul, ca insula se rĕmână sub suveranitatea Sultanului, dar' acesta sĕ denumescă pe principele George de guvernor al insulei. Ordinea s'ar restabilí prin trupe internaționale. Sultanul astfel fiind strîmtorat ar fi aplicat a se învoí la acésta.

Atâta e fapt, că Turcia trage de mórte și datorința puterilor e, sĕ veghieze, ca acésta în delirul seu tremurătoriu, sĕ nu facă stricăciune vecinilor sei ca bolnavul atacat de friguri și inconsciu de ceea-ce face.

Din parlamentul magiar.

Ședinta dela 8 Februariu 1897 n.

In ședința acésta s'a început desbaterea asupra budgetului comercial.

Referent *Pulszky Ágoston.*

Inainte de a se trece la ordinea ḑilei, acesta presentéză un raport despre deficitul expoșițiunei millenare.

Nici că s'ar fi putut presenta din partea dlui Pulszky un raport mai potrivit pentru parlamentul nostru.

Discusiunea o a deschis noul mameluc *Ferlicska* preamărind guvernul.

Urméză *Kossuth Ferencz* arĕtànd, că productele indigene fiind aprópe eschise de pe piațele străinătății, Austria le exploatéză în favorul ei spre dauna nóstră: nu primesce posiția.

Guvernamentalul *Szemere Attila* vrea a arĕta lui Kossuth greșéla opoșițiunei, pe care stă, ḑicênd, că nu acésta ar fi causa decadinței micei nóstre industrii. Causa decadinței ei e, că nu se concentréză în reuniuni, înființând și deposite de producte brute.

Horánszky Nándor vorbesce despre cestiunea din Fiume. Precum se scie postul de guvernor din Fiume de present nu este îndeplinit și guvernul vrea sĕ întroducă anumite legi din Ungaria pentru administrațiune. Dar Fiume se bucură de óre-care autonomie. Acum întrébă H. pe guvern, ce scop a avut tocmai în timpul acesta de provisorat misiunea lui Dárday acolo? Lipsă de tact din partea guvernului. Lucru ușor de priceput. Fiumanii neavênd guvernor definitiv și guvernul vrênd a întroduce legi nóuĕ acolo, își tem autonomia și vor face dificultăți întru desvoltarea și stringerea relațiunilor lor față de Ungaria. — Cere explicări dela guvern.

Ședința dela 9 Februariu n. 1897.

În ședința acésta înainte de a se trece la ordinea ḑilei, *Neményi* depune proiectul de lege privitoriu la reformarea legii de loterie.

Trecêndu-se la ordinea ḑilei, deputatul *Konkoly* vorbesce multe verḑi uscate despre căile ferate și despre navigațiunea magiară, ḑicênd, că năile magiare îndată ce trec pe teritoriu străin, sunt silite a-și retrage stégurile magiare și a arbora pe cel comun.

Fală gólă, straiță ușóră.

Al doilea orator a fost *ministrul președinte Br. Bánffy*, care rĕspunde lui Horánszky în cestiunea fiumană, ḑicênd, că postul de guvernor pentru aceea nu e îndeplinit încă, fiind-că pană acum n'a găsit persónă, care sĕ de orașului o desvoltare în spirit magiar. Misiunea lui Dárday a fost pregătirea terenului pentru întroducerea legei privitóre la judecătoria administrativă. Guvernul mai doresce acolo încă întroducerea poliției de stat.

Cote góle, numai fie magiare.

Contele *Batthyány Tivadar* (dep. Fiumei) ia în apărare patriotismul Fiumanilor, ḑêcênd, că acestia toți, prin urmare și autonomiștii, sunt aderenți ai partidului liberal din parlament

O fi.

Tisza István polemiséză cu *Kossuth* în causa socialismului dela noi. Recunósce și el, că mașinăriile și capitalismul au lipsit pe mulți muncitori de lucru, dar causa decăderei materile a acestora nu acésta este, ci împrejurarea, că muncitorii nu sunt organisați în reuniuni pentru regularea sorții lor. Termină angajându-i în servițiul patriotismului

Tot cântec vechiu.

Ședința dela 10 Februariu 1897 n.

Desbaterea se învêrte tot în jurul posiției despre comerciu.

La reproșurile oposiției, guvernul rĕspunde, că el sprijinesce industria și pe muncitori din tóte puterile.

Deputatul *Sturman* înterpelând pe guvern în causa „jutei“ înfecte, ministrul *Perczel* respunde, că acésta adusă din Bombay, n'a trecut prin locuri unde bântue ciuma, deci n'avem temere de împortarea ciumei prin acest articol comercial.

Ședința dela 11 Februariu 1897 n.

Berzeviczy cere, că favorul călĕtoriei pe căile ferate sĕ fie estins și la oficialii administrativi cari se ocupă cu afaceri școlare.

Ministrul *Br. Daniel* respunde, că nu se póte, de órece și favorurile acordate până acum sunt prea extinse.

Kossuth cere vinderea fabricei de mașini pentru căile ferate de stat și din prețul ei sĕ se înființeze un alt ram de industrie.

Mintstrul Br. Daniel respunde și la acésta că nu se póte.

Ședința dela 12 Februariu 1897 st! n.

In ședința acésta s'a terminat desbaterea asupra budgetului ministrului de comerciu.

O viuă discuție s'a încins în ședința acésta la posiția drumurilor de țéră pe șesurile Ungariei.

Altă discuție mai importantă s'a încins la votarea sumei de 500,000 fl. pentru acoperirea deficitului millenar. Suma s'a votat; deci coróna milleniului este deficitul.

Adevĕrat:

„Țéra plânge și plătesce“.

Polonyi ceruse ședință secretă, pentru a discuta asupra cestiunei cretane și asupra ținutei monarchiei în fața acestei cestiuni. El cere ședință secretă ca guvernul sĕ se pótă explica fără reserve.

Ministrul-președinte br. Bánffy a promis și ședința s'a început, dar îndată după deschidere a ședinței br. Bánffy a declarat, că nu e de lipsă sĕ se țină ședință secretă. El numai a recunoscut necesitatea acestei ședințe, dar n'a promis ținerea ei.

Din causa acésta s'a încins o mică cértă în familie și ședința s'a terminat fără nici o ispravă.

Se vede, că br. Bánffy n'a fost în stare sĕ dea un rĕspuns favorabil pentru guvern și astfel prin acest șiretlic a scăpat de încurcătura în care ajunsese luându-l gura pe dinainte.

Tactică bánffyană.

Ședința dela 13 Februariu 1897 n.

Cel mai important eveniment al ședinței a fost rĕspunsul ministrului-președinte br. Bánffy la interpelațiunea lui Kossuth privitóre tot la cestiunea cretană.

Ministrul-președinte declară simplu, că nu e orientat de loc în acéstă afacere diplomatică externă, și condamnă trimiterea flotilei grecesci la Creta fără consensul puterilor prin ceea-ce Turcia va afla pretext motivat de a nu întroduce reformele puse în vedere.

La sfêrșitul ședinței Lepsényi interpeléză pe ministrul de interne în causa unor abusuri concrete privitóre la terminul încheeri căsătoriei civile după expirarea publicațiunei aceleia. Matriculanții amână încheierea căsătoriei după bunul lor plac și nu vreau sĕ o încheie atunci când vin partidele după-ce a expirat terminul publicărei. Pentru delăturărea acestor abusuri, cere statorirea terminului pentru încheierea căsătoriei, se înțelege după expirarea terminului de publicare; ér în casul când matriculanții nu ar observa acest termin, din ori-ce causă, preotul sĕ fie îndreptățit a sĕvêrși cununia bisericéscă și înainte de încheierea căsătoriei civile, urmând acésta ulterior.

Rĕspunsul va urma la timpul seu.

Din parochii.

Din numerósele corespondențe, ce ne au sosit până aḑi, publicăm din cele mai meritorie următórele extrase:

„In Dumineca din 19/31 Ianuariu a. c. s'a întrunit *sinodul parochial electoral din Sighișóra* pentru alegerea de membrii mireni la sinodul protopresbiteral pe noul period de 3 ani. După efeptuirea tuturor formelor prescrise de legea nóstră bisericéscă, presidiul acestui sinod electoral, părintele protopresbiter Dumitru Moldovan, pune la ordinea ḑilei obiectul sus amintit. Și la dorința sinodului de a realege pe cei 3 bărbați inteligenți fosti membrii în periodul trecut, anume: Ioan Șiandru senator magistratual, Teodor Mossora ofic. la jud. cercuală și Ioan Muntean director școlar, toți din loc, — nefiind de față la acest sinod din cei amintiți 2, anume I. Ș. și T. M., vine părintele protopresbiter D. Moldovan și ca președinte al sinodului protopresbiteral abate pe alegĕtori dela dorința lor, cu aceea „că respectivii domnii nu cercetéză ședințele sinodului protopresbiteral, prin urmare înzadar sĕ mai realeg, și D.-Sa recomânda spre a fi aleși în locul acestor doi inteligenți — dintre cari unul jurist, — pe Nicolae Manta și Mihail Moldovan epitropi, plugari, ceea ce s'a și întêmplat. — Cine va fi cetit însĕ în acest organ cam prin Postul Crăciunului vreo-câteva corespondențe referitóre la sinodul protopresbiteral al tractului Sighișóra din a. tr., cred că'mi va aproba constatarea, că părintele protopresbiter D. Moldovan cu neadevĕr în sânta biserică a abătut pe popor dela dorința sa; — și ușor póte cunósce ori și care dintre on. cetitori și motivul pentru care D.-Sa a stăruit la delăturarea membrului I. Șandru. Corespondențele acele sunt o dovadă eclatantă, că Dl. I. Șandru a luat parte la ședinte, și nu numai atunci, dar și de altădată. — Cine va mai arĕta lumii meritele necâștigate și laudele nemeritate ale părintelui protopresbiter D. Moldovan?!

Vadă deci On. public cetitoriu și cu deosebite preoțimea și învĕțătorimea nóstră, cum unele organe pre cari sĕ razimă înaintarea nóstră bisericéscă și școlară, lucrând întru nerealisarea scopurilor lor personale abuséză de oficiul ce'l pórtă și tóte, tóte pe contul bisericei și școlei și în fine a mult cercatului nostru popor credincios. — Perirea ta, din tine Israile“!

*

„Dumineca la 19 Ianuariu a. c. după sĕvîrșirea utreniei s'a ținut *Sinod parochial în comuna Binținți.*

La ordinea de ḑi au fost puse alegerea de membrii în comitetul și epitropia parochială pe un nou period de 3 ani, apoi verificarea listei membrilor sinodali pe anul curent.

Membrul Dumitru Vlaicu a formulat singur o propunere în meritul obiectului, care preotul președinte, Ioan Botean, n'a voit sĕ o pună la vot fiind-că în listă figura și învĕțătoriul Ioan Dan, „glăsuind, că învĕțătorul n'are drept a fi nici alegĕtor și nici ales, dacă nu ș'a cerut sloboḑenie dela „autoritățile supreme“. Tot așa a voit numitul paroch sĕ eschidă pe acelaș învĕțător și din scaunul școlar și încă cu ajutorul inspectorului de școle, dar' nu 'i-a succes.

Asemenea forma obiect de generală atențiune o *Vanilie* înflorită, care rivalisa în frumseță și farmece cu o mai tinerică și grăsulie *Mărgăretă* de lângă ea.

Pe lângă aceste încă mulțime de mieriόre (Vergissmeinnicht.), viorele, clopoței, ghiocei, gura leului, lăcrimióre, orleandri, talpagâscei, trifoiu etc. etc. contribuiau la delectarea ochilor privitori și la rĕspîndirea parfumatului Zefir, ce umplea întréga grădină.

Chiar și o plantă *exotică* am observat, care deși rĕsădită din alt loc în grădina românéscă, se afla aici bine; se vede că îi priesce pămêntul și sucul românesc, căci întrecea cu înălțimea și statul tóte florile din grădină.

Acésta arunca umbra sa asupra unui tufiș de *mac* cu florile căḑute, care privea somnuros spre o drăgălașe *viorea* din acelaș strat și spre o frumósă *cicóre* din marginea lui.

Spre a completa și întregí frumosul tablou al românescei grădini, fie-'mi permis a nu tăinuí, că am vĕḑut mai spre locul de întrare și câte un *scaiu* și câte o *urzică*, fără de care altcum nici o grădină nu póte fi. Se vede, că grădinarii arangieri n'au plivit destul de bine tóte buruenile, ori n'au ales cu destulă băgare de sémă sĕmênța familiilor de flori procurate.

Pardon! Era pe-aci se uit una din cele mai frumóse plante a întregei grădini, o drăgălașă *Bibilică,* care cu înălțimea ei se ridica órecum preste celelalte, ochind cu simpatie privitorilor, ce o fixau. In jurul ei se învêrtea în sărituri un *greuruș*, plin de șiretlicuri.

Stând înaintea unei astfel de priveliști era imposibil sĕ rĕmâi nesimțitor și sĕ nu te apropii delectându-te de frumseța ei; ba unul din privitori a fost atât de fără răbdare, încât n'a mai căutat ușa, ci a sărit preste îngrăditură în grădina, carea nu l'a dorit, și în care nesimțindu-se bine, nici n'a făcut mulți pureci.

Dar sĕ fiu scusat, căci drăgălașele floricele de Român întru atâta m'au aprofundat în regnul botanic, încât mi-am mai uitat, că-i vorba de ființe, ce numai pe jumătate sunt flori, ér pe jumătate sunt copile, cu zimbet dătător de visuri și tulburător de minți, preste tot încărcate de frumseți ispititóre și cuprinse de-ale danțului beții.

Arangerii dau signalul, lăutarii cântă, hora se'n vêrtesce

„De flăcăi și june fete
„Cu pĕr negru cu alb sin.
(Bolintineanu)

„Sar flăcăii, bat pămêntul
„Când cu stângu, când cu dreptul.
„De atâta voluptate
„Fetelor le sare peptul.
(Ilie Ighel.)

După horă se încep dansurile rotunde și se continuă cu cele de salon etc. Odată jocul început, sala presentă cele mai caleidoscopice variațiuni.

Eu mi-am luat inima în dinți până la I. Quadrill. M'am reținut dela joc, mai ales, că n'am fost destul de precaut a nu descoperi propusul meu, amintit la începutul acestor rênduri- și altora. Voiam sĕ le dovedesc acestora statornicia mea; ba cu ḑile mai nainte mĕ credeam și eu însumi cuprins de un fel de aureolă scutitóre, de care nu voi suferi sĕ se apropie nici cea mai frumósă ființă; dar acum veḑênd dansul, tinerii, splendórea și auḑind larma dulcilor cuvinte, era imposibil sĕ mai resiști.

Silit deci de forța împrejurărilor pline de ispite, m'am aruncat și eu în vêrtejul atrăgĕtor și cuprins de un național fatalism m'am mângăiat, că nu póte avea călcarea propusului meu alte urmări rele, decât se va întêmpla și cu mine

„Cum e scris, cum e menit,
„Când e têmpul de iubit.
(Alexandri.)

(Va urma.)

Regretăm, că corespondentul nu ne arată cum s'au sfîrşit ambele aceste afaceri.

*

„Duminecă în 26 Ianuariu v. s'a ţinut în Brad *sinodul parochial ordinariu, şi apoi cel extra-ordinariu electoral.*

După celebrarea sântei liturghii părintele ppresbiter şi paroch local Vasilie Damian deschide şedinţa sinodului premergênd formalităţile legali.

Se constitue biroul. Se verifică lista membrilor sinodului parochial pro anul 1897 inducêndu-se câţi va membrii noi. Numĕrul membrilor se ridică la suma însemnată de 488. Sinodul era bine representat. Inteliginţa tótă, ceea-ce nu se prea întêmplă des. Măiestrii erau mai puţini — plugari destui — faţă de alte sinóde. Un progres deci în ce privesce interesul faţă de afacerile sinodului. Urméză apoi raportul presidial despre starea parochiei. In primul loc presidiul prin cuvinte alese dă expresiune asupra evenimentului epocal în analele acestei parochii precum şi a tractului Zarand — din incidentul venirei şi a petrecerei Excelenţiei Sale — Inalt Preasânţitului Arch şi Metr. Miron Romanul — în părţile Zarandului — în ḑilele de 7, 8 şi 9 Septembre v. 1896, spre a îndeplini sânţirea bisericei monumentele din Cebea.

Descopere apoi, că prea bunul Archipăstoriu a fost deplin mulţumit cu adjustamentul bisericei, precum şi cu fiiéscă primire ce i-s'a făcut.

Acest punct a raportului a fost luat spre plăcută sciinţă. Datele statisce despre starea parochiei, apoi despre averea bisericii pro 1897, carea deşi a avut spese enorme cu repararea bisericei — totu-şi au crescut — se i-au spre sciinţă.

Se pun apoi sub discusiune socótele bisericei pro 1896 în legătură cu raportul comitetului, cari fiind în ordine se apróbă şi se dă absolutoriu comitetului şi epitropiei. Pertractarea bugdetului pro 1897 a produs o vie discusiune. Anume în budget s'a luat la întrate cât şi la eşite suma do 4051 fl. 28 cruceri, necesară pentru edificarea a lor 2 sale de învĕţămênt la scóla poporală. Vorbă e, că biserica nu dispune de paralele — în numerarii — precum se recere, şi astfel comitetul şi un sinod extra-ordinariu a reflectat şi la dóue ajutóre din „Fundaţiunea Şaguna," şi „Fondul eparchial" în sumă de 1000 fl. v. a.

Profesorul Dr. O. cere sĕ se cetéscă şi propunerea comitetului referitóre la edificarea scólei, carea merge într'acolo ca edificarea sĕ se încépă numai dacă va fi posibil.

Propunerea nu se cuprindea în raportul comitetului, ce premersese. Membrul C. C. deşi membru în comitet declară, că acesta nu şi-a făcut detoria necerêndu-se adecă cele dóue ajutóre în suma de 1000 fl. ce s'a fost decis sĕ se céră, éră membrul Vas. B. în urma celor auḑite e de părere sĕ nu se priméscă budgetul de basă a desbaterei. Epitropul I. G. propune acceptarea budgetului — în causa edificărei — fiind-că numai pe basa lui se pot cere ajutórele memorate — arătându-se la locul competent cât putem noi spesa din averea bisericei şi de cât mai avem lipsă neîncungiurată. După ce mai vorbesce, şi presidiul budgetul se primesce avênd a se cere cât mai urgent ajutorul sperat. Faţă de interesele restante, precum şi 10% din capital se decide, a se încassa cu tótă rigórea în decursul anului 1897.

In urmă apoi, se purcede la alegerea membrilor comitetului şi ai epitropiei. Se alege unanim vechia epitropie; éră în comitet întră trei membrii noi, — precum şi suplenţi. Comitetul constă din 20 membri.

Sinodul se preface apoi ca sinod electoral, remânênd biroul tot acela pentru alegerea alor 2 membri la sinodul ppresbiteral. Sunt 2 propuneri, una pentru Dr. Oprişa şi Nic. Olădău, alta pentru catichet. învĕţ. Ioan German şi I. Anghel învĕţ. emerit. Se aleg cesti din urmă cu maioritate covêrşitóre.

*

Sinodul parochial din Poiana-Sĕrată, (tractul Treiscaunelor), ţinut la 26 Ianuariu a. c., altcum binişor cercetat de evlavioşii sei membri, a fost presidiat de tinĕrul paroch — dl Ioan G. Oltean; notarul şi bărbaţii de încredere s'au ales după prescrierile Statutului organic. În cuvêntul seu de deschidere presidiul face o reprivire asupra anului trecut, ceea-ce din causa unui greu şi îndelungat morb n'a putut face la timpul seu, constatând însemnat progres în tóte direcţiunile. Îndeosebi averea bisericii a progresat în urma marinimóselor donaţiuni ale mai multor creştini evlavioşi, între cari cele mai însemnate sunt ale domnilor Ioan R. Stănese, epitrop bisericesc în Breţcu şi Ioan Cioban s. din loc, cari au pus basă la 2 fundaţiuni bisericesci de câte 100 fl. Şcóla a luat o înfăţişare mai modernă, mai corespunḑĕtóre cerinţelor legii prin întroducerea unui nou sistem de bănci şi a mai multor mobile şi recuisite de şcólă înpedeplin corespunḑĕtórele şi dóue săli de învĕţămênt.

Ascultate tóte aceste cu multă plăcere, s'a trecut la desbaterea diferitelor puncte ce erau la ordinei ḑilei: S'a stabilit fără nici o dificultate lista membrilor sinodali pe anul acesta; tot asemenea s'a ascultat raportul amĕnunţit al epitropiei parochiale pe anul trecut, dându-se absolutoriu comitetului şi s'a votat o repartiţiune de 50 cr. de ficare membru al Sinodului pentru acoperirea speselor ce au a sĕ face cu îngrădirea cimiterului, ca astfel sĕ se ecuilibreze budgetul pe anul curent.

Terminată partea administrativă a agendelor Sinodali, s'a purces la alegeri.

Cei mai probaţi, mai binemeritaţi şi devotaţi parochieni s'au ales cu aclamaţiune în noul comitet parochial, conform dorinţei anticipate de presidiu; ér' averea bisericii s'a pus de nou în mânile sigure ale dlor George Popovici, actualul primar comunal şi vechiu luptător pentru causele nóstre naţionale bisericesci din loc şi Costache C. Demian, însemnatul neguţĕtor şi înflăcăratul român. În fine, după-ce dl învĕţător David Pop a fost aclamat de membru pentru Sinodul protopresbiteral, presidiul mulţumesce membrilor sinodali pentru viul interes dovedit faţă de agendele sinodale, implóră ajutorul lui D-ḑeu asupra activităţii nóuelor organe ce s'au ales şi după un puternic „sĕ trăéscă" la adresa acestora, declară sinodul parochial de închis.

*

Alegerea membrilor din cler ai *sinodului protopresbiteral din tractul Avrigului* s'a făcut în ḑilele de curênd trecute, alegêndu-se ca membri la propunerea părintelui C. Prie, cu aclamaţiune: Nicolau Borzea, Nicolau Cucu, Pavel Monea, Victor Vulcan, Ioan Crăciun, Ioan Lupea, Constantin Prie, Vasiliu Maxim, Ioan Mateiu, Toma Dragomir, Toma Doican şi Ioan Mandeal. Terminându-se alegerea, s'a luat un prânḑ comun, cu care ocasiune cei presenţi au adresat Ex. Sale I. P. S. D. Archiepiscop şi Metropolit al nostru Miron Romanul următórea telegramă:

„Preoţimea tractului Avrig întrunită astăḑi în colegiu, trimite devotamentul şi veneraţiunea sa pentru a implora dela D-ḑeu ḑile fericite spre a fi totdéuna la locul, care a-ţi stat spre fericirea bisericei şi naţiunei". Cândea, protopop, Borzea, Monea, Prie, Mandeal, Maxim, Mateiu, Vulcan, Lupea, Doican, Cucu, Dragomir, Crăciun, Solomon, Bărglăzan.

*

Donaţiuni. Filip Părĕu, locuitor în comuna Moşna, protopresbiteratul Mediaşului, a donat bisericei nóstre din numita comună 2 parcele de pămênt cu destinaţiunea, ca venitul lor sĕ se folosécă pentru îmbunătăţirea dotaţiunii parochiale. Raveca Roff născută Presecan, locuitóre în Petroşani, a donat bisericei nóstre din Zlatna-Vultori realităţile ei de acolo (5 parcele) tot în scopul indicat mai sus.

Fie ca aceste creştinesci fapte sĕ servéscă ca exemple de laudabilă imitare; ér Dumneḑeu sĕ le rĕsplătéscă înḑĕcit jertfele aduse pe altariul némului şi al bisericei.

*

Alegeri. La şcóla nóstră din Orĕştie s'a sistemisat al IV-lea post de învĕţător cu un salariu de 460 fl. anual. Postul se va întregi cu începutul anului şcolar proxim. Laudă celor ce stau în fruntea acestei parochii şi se intereséză de progresul causelor comune.

*

Domnul Constantin Costiş este ales şi întărit învĕţătoriu definitiv la şcóla nóstră din comuna Muncel, ér domnul Nicolau Man la şcóla din comuna Negrileşti, ambele în ppresbiteratul Dejului.

Repriviri şi rectificări.

(Urmare.)

În legătură apoi cu acéstă rolă de „executor protopopesc" al clerului „subaltern" în afacerea scóterii şi executării competinţelor protopopesci pentru şedulele naibei din cestiune, clerul „rural subaltern" a mai tras scurta în Sinodul archidiecesan trecut reducêndu-se numĕrul delegaţilor representanţi aleşi ai clerului subaltern rural din fiecare protopopiat dela câte doi, — cum érăşi fú datina vechie, practisata în atâte tóte Sinóde şi consânţită în lege, — la câte unu. Aşa maioritatea precumpănitóre, ba absolută a clerului subaltern rural, carea, repeţesc, pórtă greutatea şi rĕutatea ḑilei în via Domnului, e maiorisată de minoritatea disparentă, de virilişti, adecă: de domnii Capitularişti şi protopopi.

Şi mĕ cuprinde o mirare stranie, cum s'a putut, ca nici un delegat representant ales al clerului n'a reclamat în faţa Sinodului trecut pentru revindicarea atât a rolei degradătóre de cler ca executor protopopesc, cât şi pentru revindicarea înjuriei căşunate clerului cu reducerea delegaţilor representanţi aleşi ai clerului subaltern dela câte doi la unul!

Delegaţii aleşi, reduşi, nereclamând îşi deteră testimoniu de paupertare spirituală: Ticălos Măria Ta!

In atare cas umilitoriu şi scurtătoriu de dreptul clerului subaltern degradat şi redus, mai bine sĕ nu fi primit séu sĕ fi abḑis din capul locului de onórea nemeritată ca delegaţi aleşi, decât sĕ se facă complici la înjurie.

Însĕ pe cine representă sinódele nóstre?

Constatând, că memrii Sinódelor diecesane sunt domnii Capitularişti, protopopi şi purtătorii oficiilor protopopesci ca virilişti nealeşi cu vot viril, apoi câte un representant al institutelor de învĕţămênt din Baj şi câte un representant ales al clerului rural din fiecare protopopiat, înloc de doi, cum era datina: urméză de sine, că *Sinódele diecesane representéză numai clerul*, séu clerul se representéză pe sine.

O adevĕrată aristocraţie clericală în miniatură.

De poporul credincios nici vorbă nu póte fi. —

Oile fac turma, oile cuvêntătóre, poporul credincios face biserica!

Clerul sunt numai păstorii sufletesei, servitorii poporului în cele spirituale, — nealeşi de popor, ci impuşi şi octroaţi de Episcopi în atare calitate.

Ér cel metropolitan séu provincial, constând numai din Metropolitul, conchemătoriul şi preşedintele ataror sinóde, neavênd dreptul de a întări decisiunile luate şi statorite, ce e o anomalie şi contraḑicere în sine, ci Papa, şi din Episcopii sufragani, Prepositii capitulari în persónă, capitulul metropolitan prin câte doi delegaţi aleşi din sinul seu, ér cele diecesane prin câte unul, apoi din Vicarii foranei episcopesci şi Prepositii mănăstirilor, toţi virilişti în persónă: nici atât, ei presentéză şi se representéză numai pe sine! O adevĕrată oligarchie clericală (tot în miniatură) monarchică!

Şi apoi atari *sinóde* sĕ dispună de poporul credincios — care face biserica — nerepresentat? *De nobis sine nobis?*

Adecă, poporul credincios figuréză numai ca turmă mută, bună de tuns şi de muls. Un adevĕrat anachronism acesta!

Biserica unită are o sumă frumósă de inteligenţă laică, respectabilă, şi laşitatea ei e causa, că nu şi-a şi nu-şi reclamă drepturile competente avute dela urzirea bisericei în afacerile bisericesci!

Ne plângem, că străinii tind a ne răpi armele de legitima apărare în lupta pentru existenţa naţională, când de altă parte chiar biserica, ca o mamă vitregă, tractéză pe fii ei despoindu-i de drepturi avute ab antiquo.

Şi apoi cine sĕ apere biserica română unită în patru puncte dogmatice*), adause însĕ acuma până la un atribut dumneḑeesc (Infalibilitatea)!?

Şi cine şi ce împedecă biserica unită română, ca ţinêndu-se de litera mórtă, care ucide, sĕ stea locului în nemişcare („Voi ce staţi în nemişcare!" Alexandri.) şi nu tinde în direcţiunea de a se avênta şi ridica unde s'a avêntat Biserica surоră neunită română prin un genial archiereu al seu, al cărui umbră măréţă pauséză în pace!

Adaug dorinţa, căreia nu mĕ genez a-i da expresiune vie pe calea acésta.

Când actualul Metropolit al nostru unit, D-ḑeu sĕ-l ţină, ar tinde în direcţiunea ajeptată pe urma acelui genial Archiereu neunit (Şaguna), ar binemerita de biserica unită şi ar fi al doilea restauratoriu al Unirei!

(Va urma.)

Noutăţi.

Afacerea de onóre a lui Lueger. Intr'una din şedinţele mai recente ale consiliului comunal din Viena, vice-primariul Lueger a făcut unele descoperiri referitóre la Tomanek, senator comunal, prin cari acesta în calitate de oficer în reservă s'a simţit ofensat. De aceea a trimis la Lueger în Sâmbăta trecută doi oficeri pentru a-i cere satisfacţie. Lueger însĕ le-a denegat ori-ce satisfacţie pe cale cavaleréscă. Casul acesta e viu comentat în Viena.

* * *

Cas de mórte. In nóptea de 31 Ianuariu v. a. c. a repausat Iustina, soţia învĕţătorului George Tanasescu din Tohanul nou, lăsând în urma sa 5 orfani mititei. Inmormêntarea se face aḑi. In veci amintirea ei!

* * *

Inştiinţare. (*Maşini de sĕmênat.*) Vestim prin acésta pe economii români din comunele ţinetóre de comitatul Sibiiu, în cari până acum nu se folosesce maşină de sĕmênat, că comitetul central al „Reuniunei române de agricultură din comitatul Sibiiului" este aplicat a da în mod gratuit spre folosire în primăvéră maşina de sĕmênat, ce a fost proprietatea economiei de instrucţiune din Reşinari, acum desfiinţată.

Cei ce doresc sĕ folosécă acésta maşină, sĕ se adreseze spre acest scop către subscrisul comitet până cel mult la 10 Martiu n. a. c.

Maşina se i-a în primire din Sibiiu şi are sĕ fie transportată la faţa locului şi îndĕrĕt pe cheltuiala proprietarului, care o cere şi care va avea sĕ garanteze pentru înapoierea maşinei în têmpul hotărît de comitet, în stare bună. In cerere sĕ se arete şi timpul, de când şi până când voiesce s'o folosécă.

Dacă în comuna, în care se va duce maşina, nu se află om priceput la cărmuirea maşinei, comitetul îşi reservă a angagia de aici un om priceput pe spesele celui ce o cere.

Ar fi de dorit, ca fruntaşii din comunele interesate sĕ iae înţelegere în acésta afacere şi cererile sĕ se facă într'una pentru mai mulţi proprietari.

Sibiiu, 18 Februariu 1897 n.

Comitetul central al „Reuniunei române de agricultură din comitatul Sibiiu".

Dem. Comşa, presid. *Victor Iordăşian.* secretar.

* * *

Tragedia unei mirese. Locuitorii comunei Csány din comitatul Abauy sunt adânc consternaţi. Fata inspectorului de mori Gizella, care nu de mult s'a logodit cu un oficial comitatens a eşit în cimitir şi pe mormêntul scumpei sale mame şi-a luat viéţa prin un glonţ de revolver.

* * *

Lumea cerşitorilor din Strigoniu. Primatele Vaszary absentase mai mult timp din reşedinţa sa din Strigoniu, şi astfel sĕracii de acolo nu s'au bucurat multă vreme de darurile marinimosului prelat. Reîntorcêndu-se acasă, îndată a dispus distribuirea obicinuită de bani între sĕraci. S'au şi adunat o mulţime de cerşitori cu femei şi copii cu tot între cari cei mai mulţi au fost cerşitori de profesiune, leneşi, beţivi ba chiar şi ómeni cu stare şi avere şi alţi prăpădiţi cu cari sĕ nu te întêlnesci nóptea pe cale. Banii s'au împărţit (circa 600 coróne.) Şi ce sĕ veḑi? Numai decât s'au împlut tóte crâşmele şi alte localuri ascunse demoralisătóre. Aducêndu-i-se acésta la cunoscinţa prelatului, acesta a fost făcut atent, ca şi de altădată, la acéstă împrejurare tristă, dar în blândeţa sa a ḑis, că: „mai bine sĕ capete milostenie o sută de nevrednici, decât sĕ fie lipsit de acésta şi numai unul dintre cei vrednici".

N'ar strica, ca poliţia sĕ ţină evidenţă asupra celor ce cerşesc.

---

*) Nici în acestea din voie liberă ori din convingere şi cu scirea. Red.

Cronică din Zarand.

Zarand, in Ianuariu 1897.

Reuniunea învĕţătorilor rom. gr.-or. din districtul Zarand şi a ţinut — după o adâncă letargie de 2 ani — adunarea generală în Brad la 29 şi 30 Decembre v. 1896.

Şedinţa I., 29 Decembre a. m.

După chemarea Duchului sânt, membrii participanţi ai reuniunei se adunară în sala scólei române unde, preşedintele părintele ppresb. tractual, V. Damian, deschide adunarea.

Se constată a fi presenţi din 80 membrii ordinari, numai 17, între cari unul din tractul Geoajului I., éră restul din Zarand. Se staveresce programa acceptându-se cea publicată în ḑiare prin preşedinte. Urméză apoi raportul comitetului — mai bine ḑis al presidiului — despre afacerile reuniunei, carele a făcut e impresiune durerósă asupra celor presenţi. Anume în raport ni se spune, că o mare parte a membrilor sunt indolenţi, că vin nepregătiţi la ţinerea de prelegeri, că nu au întrat rapórte dela despărţĕmintele reuniunei şi cum-că epitropiile nu plătesc diurne la conferenţe; ba că organismul reuniunei — statutele — nu ar corespunde şi de aci stagnarea în reuniune. Étă esenţa raportului. Vorba e, că: hârtia multe sufere. Se mai presentă unele hârtii de ale inspectoratului regiu de scóle din cttul Hunedórei, prin cari cere statutele reuniunei, precum şi raport despre decursul adunării. Se aleg apoi comisiuni pentru studiarea raportului şi censurarea raţiociniului.

Şedinţa II-a, 29 Decembre p. m.

Presenţi 16 membrii. Se verifică protocolului şedinţei I.

Se pune la discusiune: „Cari temeiuri sunt normative la premierea elevilor cu ocasiunea examenului de véră.“ După câte-va generalităţi ale presidiului, membrii sunt recercaţi a-şi da părerile..

Ne luând nime cuvêntul, se însinuă învĕţătorul I. German şi spune, că astfel după-cum e formulată tema şi după cum s'a publicat în programa adunărei în ḑiare, nu mai încape discusiune: dacă e de recomandat premiarea ori nu. In temă suntem óre-cum recercaţi a afla motive pentru premiere. Dînsul în scurt trebue sĕ constate, că: pedagogii germani de valóre au recomandat premierea; cu tóte aceste marea mulţime a pedagogilor nu de mai puţină valóre, astăḑi „din punct de vedere pedagogic nu recomandă premiarea“. La acéstă părere alăturându-se si dînsul, nu ar putea sĕ aducă pentru premiere, decât unele motive mai mult justificative; deóre ce e fapt, că la noi premierea în scólele poporali la examene e întrodusă, şi încă în unele locuri în mod abusiv.

Atari motive ar fi: *a)* Incuragiarea elevilor şi pe venitor la învĕţătură precum şi pentru aducerea aminte de actul premierei *b)* Premiele pot sĕ servéscă de mijlóce spre a progresa elevii, şi a-şi înmulţi cunoscinţele câştigate în scólă. *c)* Prin premiere, legătura între părinţi şi scólă, devine mai intimă.

Aceste motive justificative pot sĕ aibă valóre când premiele se fac în cărţi şi alte lucruri folositóre şi acomodate.

Eschise cu totul ar trebui sĕ fie premiele în bani, bombóne şi alte lucruri, cari momentan le useză elevii. A premia clasa întrégă — şi pe cei cari nu merită — e cel mai mare abus de premiere, şi devine ridiculos. Premierea sĕ se facă prin autoritatea scolară, şi nici de cât sĕ nu sĕ accepte premiele, ce unii părinţi ni le pun la disposiţie pentru copii lor. De altcum vorbitorul amintesce, că cestiunea premierei s'a discutat în conferenţa învĕţătorilor din districtul Sibiiu în mod fórte temeinic. Reasumatul discusiunei s'a publicat şi în „Telegraful Român“. Presidiul declară, că nu are cunoscinţă de acésta. (Nu ar strica mai mult interes faţă do cestiunile publicate în organul nostru bisericesc-scolar.) Presidiul mai făcênd o reasumare a celor expuse, declară discusiunea de închisă.

Se pune la ordine constituirea reuniunei pe o nouă periodă de trei ani. Se aleg Vasilie Damian preşedinte, I. German vice-preşedinte, G. Iula şi Al. Vlad secretari, R. Zurca cassariu, L. Lazar bibliotecariu, precum şi 4 membri in comitet.

Voi retăcea de astădată — modul cum a pus la cale votările presidiului — amintind numai, că maioritatea învĕţătorilor a dat doveḑi de o frumósă indepednenţă, alegêndu-şi oficialii, după cum dênşii au voit, éră nu după comandă.

Şedinţa a III-a, Luni, 30 Decembre.

Presenţi 17 inşi. Nefiind gata protocolul şedinţei trecute, se mână verificarea.

La ordine prelegerea: „Pertractarea lui „ḑ“ cu son muiat de G. Iula învĕţător în Brad.“ Cu unele observări neînsemnate, prelegerea se declară de reuşită. Tot astfel prelegerea învĕţătorului I. Safta, din limba maghiară: „Adiectivul ca predicat“. Ultima prelegere a fost a Dşórei înveţ. Maria Cristea: „Multiplicaţiunea cu multiplicătorul de 2 cifre“. Prelegerea s'a declarat de „deplin reuşită.“

La ordine raportul comisiunei exmise spre a-şi da părerea faţă de raportul (presidial) al comitetului. Raportorul preste tot propune sĕ se iae spre sciinţă raportul comitetului, éră faţă de hârtiile inspectoratului sĕ se intrevină la Ven. Cons. Membrul extra-ordinariu C. Costin e de părerea, că necercetarea adunărilor provine mai mult de acolo, că s'au convocat la timp neacomodat, érna, când învĕţătorii din celelalte dóue tracte nu pot participa.

Luând cuvêntul membrul I. G. ḑice, că regretă, că în un act public, cum e şi raportul comitetului, se dă un astfel de testimoniu de paupertate reuniunei, spunêndu-se, că membrii sunt indolenţi etc. Presidiul îl întrerupe spunênd, că în raport se vorbesce numai despre o parte din oficiali, membrii, cum-că nu-şi fac detoria etc. Vorbitorul I. G. continuă ḑicênd: reuniunea nóstră pană la 1894 în întdéuna a figurat între cele, cari şi-au împlinit cu sânţenie detorinţele, luându-se acésta spre plăcută sciinţă din partea Ven. Cons. Dacă au fost membrii, cari nu au venit cu prelegerile, ce avéu sĕ ţină, bine pregătiţi — ei şi-au primit judecata în protocolul şedinţei — fiind numiţi cu numele şi arătaţi la Consistoriu. Cine e de vină, că nu au întrat rapórte dela despărţĕminte — dacă comitetul central nu le-a pregătit conform statutelor materialul de pertractat? Cine pórtă vina, că învĕţătorii nu capĕtă diurne din cassele bisericilor? Că în cesti trei ani din urmă adunările au fost fórte slab cercetate, causa e, că adunările s'au convocat — în têmp fórte nepotrivit — în dricul iernei. Cum poţi pretinde dela un învĕţătoriu, sĕ plece în cap de érnă din colo de Secărêmb, ca sĕ vină la adunare în Brad şi încă fără nici un diurn.

Sĕ le facem învĕţătorilor posibilă venirea la adunări şi numai după aceea sĕ-i judecăm. Deóre-ce se póte dovedi cu protocólele adunărilor generale, că fiind véra convocaţi membrii totdéuna s'au presentat în numĕr mai însemnat. Sĕ se caute causa rĕului şi numai după aceea sĕ se facă imputări membrilor. Dacă vre-un oficial nu a corespuns, de ce nu s'a arătat cu numele?

Vorbitorul consciu, că şi-a făcut datorinţa, precum şi mulţi învĕţători dintre cei presenţi — respinge dela sine şi umbra de învinuire, că ar fi fost indiferenţi faţă de reuniune.

S'a luat angajamentul, că pe venitor adunarea se va ţiné în feriile de véra, conform statutelor reuniunii.

La ordine raportul asupra raţiociniului reuniunii. Restanţele membrilor sunt colosali. Dela un despărţĕmênt, al Sĕcarêmbului, n'a întrat nici un raport. Raportul comisiunii se ia spre sciinţă. S'a primit propunerea comisiunii: de a se încassa restanţele dela membrii şi încă ceva:

„Sĕ se premieze cu ḑece floreni cea mai bună lucrare asupra temeii: Cari temeiuri sunt normative la premiarea elevilor cu ocasiunea examenelor de véră“? Membrul I. G. combate propunerea de a se mai da un premiu asupra unei lucrări, care s'a desbătut de astădată în adunare, şi pe lângă aceea s'a mai discutat şi publice în „Telegraful Român“. Presidiul însĕ insistă. Şi astfel tema césta va mai vení pe tapet şi în o altă adunare, când vom înblăti-o de nou, dar' atunci cu considerare la darea premiului. Numai de n'ar fi menit premiul înainte cui sĕ se dee.

Nefiind alte obiecte, presidiul mulţumind membrilor presenţi declară adunarea de închisă. Membrul I. G. mulţumesce presidiului pentru ostenélă şi promite în numele oficialilor aleşi, că îşi vori face datorinţa, dacă i-se va face posibilă conlucrarea pacinică — atât de mult dorită. La revedere.

Corespondentul.

Nr. 864/896. [8] 3—3

CONCURS.

Pentru întregirea parochii de clasa a III Fărău, în protopresbiteratul Têrnavei, se publică concurs cu termin de 30 ḑile dela prima aparinţă în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post dau suma minimală la an de 435 fl. v. a.

Informaţiuni mai de aprópe, se pot lua dela oficiul protopresbiteral şi comitetul parochial.

Concurenţii au a-şi aşterne petiţiunile instruite conform legilor din vigóre, în terminul deschis, subsemnatului oficiu protopresbiteral (u. p. Küküllővár).

Cetatea de baltă, 28 Decembre 1896.

Oficiul protopresbiteral al tractului Têrnavei în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Nicolae Todoran,
protopop.

Nr. 385/1896. 2—3 [13]

Concurs repeţit.

Pentru ocuparea parochiei de clasa III-a Coronca, în tractul ppresbiteral al Murĕş-Oşorheiului, prin acésta în înţelesul ordinaţiunei Preaveneratului Consistoriu Archidiecesan Nr. 3797/896 B. se escrie concurs nou cu termin de 30 ḑile dela prima publicare.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch, la cari sunt socotite şi venitele parochiei vecine vacante Sânbenedic cu filia Acoşfalĕu, ce se va administra prin parochul din Coronca, dau suma de 449 fl. 70 cr. anual.

Informaţiuni detaiate despre acésta parochie se pot lua la faţa locului dela diregătoriile bisericesci din comună, ori la subsemnatul protopresbiter tractual.

Concurenţii îşi vor trimite cererile lor concursuali, înstruite în înţelesul §-lui 13 din „Stat. org.“ şi 17 din „Regulamentul pentru parochii“ în terminul deschis la subsemnatul oficiu ppresbiteral.

In conţelegere cu comitetul parochial din Corunca şi Sânbenedic.

M-Oşorheiu, 10 Ianuariu 1897.

Oficiul ppresbiteral gr. or. al M-Oşorheiului.

Nicolau Maneguţiu,
ppresbiter.

„PARSIMONIA“,

institut de credit şi de economii societate pe acţiuni în Bran.

Convocare.

la

Adunarea generală

a institutului de credit şi economii societate pe acţii „Parsimonia“ în Bran, ce se va ţiné Joi, în **25 Februariu 1897 st. n.** la 10 óre a. m. în localul institului, la care sunt invitaţi toţi acţionarii a se presenta în sensul §-lui 20 din statutele institutului.

Obiectele de deliberare sunt următórele:

1. Raportul direcţiunei şi al comitetului de supraveghiere.
2. Statorirea bilanţului şi a împărţirei profitului.
3. Modificarea §§. 20 şi 22 al statutelor.
4. Întregirea direcţiunei şi a comitetului de supraveghiere.
5. Alte propuneri eventuale.

Bran, 1 Februariu 1897.

Din însărcinarea Direcţiunei:
preşedintele societăţii:
I. Cav. de Puşcariu.

[16] 1—1

Bilanţ cu 31 Decembre 1896.

Active.		fl. cr.
Rate restante din capitalul social		13,455.--
Cassa în numĕrariu		1,179.34
Cambii escomptate		48,215.20
Spese de fondare	fl. 365.96	
20% amortisare	„ 73.19	292.77
Mobiliar		428.89
		63,571.20

Pasive.	fl. cr.
Capital social, 600 acţii à fl. 50	30,000.—
Depuneri spre fructificare	29,822.19
Cambii reescomptate	1,000.—
Interese transitóre pro 1897	1,005.61
Fondul de reservă	60.—
Profit neimpărţit transpus din 1895	45.52
Profit curat	1,637.88
	63.571.20

Profit şi perderi.

Debit.		fl. cr.
Interese pentru depuneri spre fructificare		1,101.17
Spese diferite porto-postal etc.	fl. 420.01	
Remuneraţiuni	„ 485.—	905.01
Contribuţiune:		
a) după depuneri	fl. 60.77	
b) comunală	„ 62.99	
c) erarială	„ 141.22	264.98
20% amortisarea speselor de fondare		73.19
Profit curat		1,637.88
		3,982.23

Credit.		fl. cr.
Interese dela cambii escomptate		2,698.85
Provisiune de administrare	fl. 793.38	
Provisiune la acţii din a II-a emisiune	„ 490.—	1,283.38
		3,982.23

Bran, 31 Decembre 1896.

G. Manoiu m. p., v.-preşedinte. **G. Enescu** m. p. **Axente Moşoiu** m. p. **G. Babeş** m. p.
Il. Reit m. p. **Ioan Manoiu** m. p. **Iosif Runceanu** m. p. **Miron Tatoiu** m. p.

Subsemnatul comitet am examinat conturile presente şi confrontându-le cu registrele principale şi auxiliare ale societăţei, ţinute în bună ordine, le-am găsit în consonanţă cu aceleaşi şi exact.

Bran, la 1 Februariu, 1897.

Nicolau Garoiu m. p., preşedinte. **Nicolau Manoiu** m. p., **Leontin Puşcariu** m. p. vice-preşedinte.
Ioan Manoiu m. p. **Iosif Enescu** m. p.

Redactor prov. **Gavriil Hango.**

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 14. Sibiiu, Joi, 6/18 Februariu 1897. **Anul XLV.**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
la „Tel. Rom.“ într'una cu suplementul „Fóia Pedagogică“ :
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Gravaminele nóstre.

IV.

Una dintre principalele preocupațiuni ale bisericei, încă din vécul trecut, a fost crearea de școle pentru crescerea tinerimei.

Modestă la început sórtea școlelor nóstre, și de tot neînsemnată, ea a început a câștiga în valóre în mĕsura în care biserica începe a respira mai ușor.

La început diecii bisericilor învĕțau têněra generațiune, și cercul cunoscințelor se mărginea la cetire și scriere spre a puté lua mai mulți parte la viéța bisericéscă, căci cărțile din sfera relațiunilor bisericesci erau atunci unicul refugiu al puținilor ómeni de carte.

Acești cărturari apoi decopiau din puținele cărți bisericesci, cari se strecurau de pela mănăstirile din România.

Prologul metropolitului Dosoteu, tipărit în Iași, la 1682 era binecunoscut în Ardeal, vestita mănăstire dela Drăguș avé din acéstă carte un exemplariu, și călugării smeriți, în lipsă de alte mijlóce, decopiau tomuri întregi din acel prolog, și viețile sânților în clasica limbă românéscă din vécul al 17-lea erau cetite în întreg Ardealul.

Crâncenele persecuțiuni ale uniților erau îndreptate mai ales asupra locurilor, unde se aflau asemenea cărți bisericesci, și mai ales unația acolo se impunea mai cu vehemență.

Sórtea școlelor nóstre a luat un avênt mai îmbucurătoriu numai după anul 1848, de când s'a redat și bisericei nóstre un teren mai liber de desvoltare.

Biserica nóstră s'a îngrijit, ca în seminariul archidiecesan fiitorilor învĕțători sĕ li se dea crescerea cuviinciósă corĕspundĕtóre spiritului têmpului și recerințelor pedagogiei moderne.

S'a îngrijit biserica ca acestor învĕțători sĕ li se dea o dotațiune corĕspundĕtóre, și în punctul acesta biserica a ținut concurență cu potestatea statului, fiind adecă învĕțătorii nostri în unele privințe mai bine situați ca cei dela școlele statului.

Încă înainte de era constituțională biserica nóstră s'a cugetat și la sórtea învĕțătorilor sei la ȡile de neputințe, la sórtea vĕduvelor și a orfanilor lor, punênd basa unui fond, din care la têmpuri de neputințe sĕ fie spriginiți învĕțătorii nostri, și la cas de trecere din viéță a acelora, vĕduvele și orfanii lor sĕ nu rĕmână pe strade.

Așa de mare a fost îngrijirea bisericei de sórtea școlelor și a corpului didactic, încât ea s'a cugetat asupra mijlócelor pentru progresul și bunăstarea lor în ambe direcțiunile, negligând cu totul starea preoților, pentru a cărora sórte abia în ȡilele nóstre a început a se gândi biserica, în punctul dotațiunei mai puțin, dară în ce privesce starea deficienței lor și asigurarea vĕduvelor și a orfanilor mai intensiv.

Era deci făcută din partea bisericei îngrijirea de sórtea învĕțătorilor la casuri de neputință, și de a vĕduvelor și orfanilor lor, când a venit statul sĕ facă îngrijiri pentru învĕțătorii dela școlele de stat și dela cele comunale

De acéstă situațiune a luat act și legea de pensiuni a statului, întrucât articlul de lege XXXII din 1875 cuprinde dispositiunea, că corporațiunile bisericesci, cari deja au fonduri de pensiuni pentru personalul lor didactic, pot susținé acele fonduri, și deci n'au sĕ participe la fondul de pensiuni al statului. Voința de a susținé fondul propriu de pensiuni trebuia notificată statului în un termin anumit.

Biserica nóstră a făcut acea notificare în terminul legal, cu tóte aceste guvernul țĕrei nu a recunoscut bisericei nóstre dreptul, care i l'a garantat legea.

De ani 20 percurg pertractările și capacitările între biserică și stat în punctul acesta, și de ani 20 statul încă nu a resolvit afacerea ca sĕ ne scim la o parte, și sĕ avem la mână un act public, la care sĕ putem face provocare.

Altcum stăm însĕ în faptă. De fapt statul a constrîns singuraticele comune bisericesci. ca ele sĕ solvéscă competințele la fondul de pensiuni, și încât acele nu s'au supus făcênd provocare la ținuta bisericei, statul a dus asupra lor execuțiune și a încassat în calea acésta și sumele restante și interesele după acele sume pe 20 de ani.

În multe locuri interesele au întrecut sumele legale, și sermanele comune bisericesci erau împinse la marginea desperărei.

De ani 20 deci este pendentă de jure și pro forma o cestiune, care forméză unul dintre cele mai cardinale gravamine ale bisericei nóstre.

În faptă ea este executată în defavorul nostru, ca și cum ar fi resolvită definitiv, și sumele încassate dela biserica nóstră și dela învĕțătorii nostri sub titlul acesta se urcă la cifra de aprópe un milion.

Și ce avem din aceste?

Un bun mijloc de a înstrăina pe învĕțătoriu de biserică și de ale ei instituțiuni, un bun mijloc de a ni se crea perplesități, pensionându-se ómeni, cari încă ne-ar mai puté face servicii, ómeni încă în putere, pe cari nu-'i putem suplini, căci încă nu avem sucrescență suficientă.

Deficiența celor pensionați în calea acésta de multe-ori era constatată din oficiu, și ea se reducea la limba magiară, a cărei propunere și cunoscință dela ei legea nu o cerea.

Nici la gravamenul acesta nu sunt încă încheiate actele.

Sperăm ȡile mai bune, pe cari ni le pune în perspectivă noul curent în politica nóstră românéscă, ȡile mai bune, pe cari noi, cari credem că bine suntem informați despre curentul din sinul guvernului, nu-'l simțim până acuma pe nici un teren și în nici o direcțiune.

Semnificativ. Am luat notă în dóue rênduri despre cuvintele abatelui Molnár, rostite în o ședință din sĕptĕmâna trecută a dietei din Budapesta. Am ținut sĕ remarcăm verdictul pronunțat de șeful tinĕrului partid-camelion asupra naționalităților și sĕ scótem la ivélă jocul cel fals al acestui partid, tradat de sine însuși din întêmplare póte. Dacă noi, cari dintru început am luat posiție hostilă împotriva partidului poporal, am dat o importanță acelor cuvinte, eram în drept a aștepta acésta dela celelalte jurnale românesci, cari nu arare-ori au însoțit cu încredere și nădejde și cuvinte bune faptele și făgăduelile lui. Am dat importanță acelor cuvinte, căci sciam, că acest partid a rĕspândit acum e anul o sumedenie de broșuri în ținuturile românesci, broșuri ce aveau de scop a cuceri pe români pentru principiile și scopurile înscrise în programul „poporal“ și am aflat de necesar momentul a advertisa poporul nostru. Și eram în drept a aștepta dela foile partidului nostru național, ca sĕ lanseze acum un strajnic și concis advertisment din acest incident. E semnificativ însĕ, că nu s'a întêmplat.

N'a trecut tocmai mult timp la mijloc, de când scria „Gazeta Transilvaniei“ despre unele turneuri politice ale redactorilor dela „Tribuna“ (pe atunci în mâna celor vechi!) pe la șefii partidului poporal. In urma acestor desvĕliri precum și în urma altor sciri, avem cunoscință positivă, că acești redactori au avut întrevederi cu șefii numitului partid și că aceste întrevederi s'au întêmplat la ordinul expres al conducĕtorilor partidului nostru, pe atunci întemnițați, îndeosebi la ordinul matadorilor din Seghedin. S'au lățit vești, că fracțiunea dispunĕtóre a comitetului divisat, a stat în tratative cu partidul poporal și pe timpul înainte de alegerile dietale din anul expirat. Existau deci tot feliul de bănueli cu privire la o reciprocitate óre-care între acest partid și o parte a cărturarilor nostri, bănueli ce vin întărite și prin stările ce domnesc la slovaci. Era momentul potrivit ca sĕ se spulbere aceste bănueli. E fórte semnificativ însĕ, că nu s'a întêmplat.

„Tribuna“ înregistréză manifestarea respective demascarea partidului poporal prin sine însuși la rubrica obicinuită a dărilor de sémă despre ședințele din parlament, la care a avut de altădată spațiu destul pentru reflexiuni cu privire la acest partid, se mulțumesce acum cu frasa: „Tot ce se nasce din pisică șóreci mânâncă“. Atâta tot! Dacă vorbesce Apponyi înaintea alegĕtorilor sĕi, „Tribuna“ jertfesce colóne lungi pentru a trage în tină pe bietul și neprimejdiosul „Hamlet“, dar catolicul Molnàr îi este numai un pisoiu ce mânâncă șóreci, — încolo neprimejdios. Pe cât de curios atât de caragbios este acéstă ținută a „Tribunei“.

„Tribuna Poporului“? Da, ea se ocupă cu partidul poporal din acest incident. In Nrul 15 aduce un articol secundar „Partidul

---

FOIȚA.

„Convenirea socială“ a junimei române din Sibiiu.

— Dedicație amicului Dr. **N. V.** —

(Urmare și fine.)

Fiind însĕ lume multă, nu era cu putință sé observi nici elementara formă de bonton, adecă sĕ faci așa numita „tură de onóre“. Fie-care jucăuș era óre-cum avisat, ca în „lumea mare“ a participanților sĕ-'și formeze o „lume mică“, care sĕ fie mai mult obiectul interesului și atențiunii sale.

Lumea mea avé particularitățile sale, ȡeii sĕi, séu mai bine ȡis ȡeițele, séu și mai bine — ȡinele sale.

Pare-că vĕd zimbetul tĕu curios și întrebător.

Sĕ-'ți presint deci și ție câte-va copii din personagele orisontului meu, dintre cari din têmpul scurtei tale petreceri în Sibiiu posibil vei recunósce barem pe unele.

Sper a te îndupleca prin acésta sĕ părăsesci cercul teu străin și sĕ te apropii de lumea pentru carea — sciu — că-'ți bate inima.

Stabilirea unei ordine justificate este anevoiósă, căci pe tóte ar trebuí sĕ le pui la locul prim; de aceea premit principiul: *că succesiunea curentă este justificată numai prin o imposibilitate de spațiu, fiind adecă fisice, în înțeles scientific al cuvêntului, cu neputință a le pune pe tóte deodată la acelaș loc.* Deciȡĕtor póte fi numai gustul estetic individual al cetitoriului, căruia îi stă în voie sĕ prefere pecea mai aprópe de idealul sĕu, punêndu o la locul spre care îl trage inima.

Cu óre-care temere mĕ apuc de descrierea lor, căci scrisele ori cât ar fi de fidele, totuși n'au puterea de-a reproduce originalul plin de farmecul vieței.

Dar ca sĕ nu-ți provoc impacienta făcênd atâta ocol, étă-le!

Prima, la care mi sĕ opresce privirea are

„O talie de vespe, ér ochii ei te sorb
„Și pĕrul ei e negru, ca penele de corb.
(Naum.)

Figura-i simpatică, frumósă și de-o exemplară modestie o completéză haina albă din creștet până 'n tălpi și înodată la pept cu trei garófe de feliurite colori;

„Ér buzele-i rotunde, cu rîs înveselite
„Se par dóue cireșe, în sóre pârguite.
(Alexandri.)

Lângă ea stă sora-i încărcată de grații,

„Ce se pare-o rosă plină,
„O vióră din grădină.
(Poporal.)

„Și în ochi c'un dulce sóre
„Ce 'néc' ori ce diamant.
(Bolintineanu)

„Un bujor de copiliță
„Cu rîs vesel pe guriță.
(Alexandri.)

Spre aceste drăgălașe copilițe grăbesc din o parte a salei alte trei ȡinișóre, dar' „nu-'s ȡine, ci copile a ȡinelor surori“. Costumele lor albe și strălucirea, ce iese din ochii lor fulgerători, măresc intensitatea luminii în locul la care s'au concentrat. Lumina produsă de curentul electric, nici pe departe nu se póte asĕmêna cu raȡele din ochii lor. Lumina electrică — ca și tóte luminile, cu cari se ocupă fisica — se opresce în globul ochiului, formând pe retina aceluia icóna fidelă a obiectului vĕȡut; ér' raȡele din ochii mai sus înșiratelor ființe, a căror secret nici Röntgen nu 'l-a putut încă descoperí și explica, străbat mult mai adânc și ating chiar córdele inimei destul de ascunse și scutite, producênd în interiorul ei adese-ori o conturbare și disordine mai mare, ca și fulgerile sloboȡite din mâna tunătoriului Joie.

Una e înaltă, mlădiósă

„Și atâta de subțire, sĕ o tai c'un fir de pĕr.
(Eminescu.)

„Ér' ochii ei, luceferi cu tainice luciri,
„Rĕsfrâng tótă văpaia cerescilor iubiri,
„Și pĕrul ei lung, negru ca aripa corbie
„Cu-a lui întunecime ar face nopți o mie.
(Alexandri.)

Cu un cuvênt:

„Ea pare Zina Venus, când a eșit din unde,
„Ca sĕ arete lumii frumosul ideal.
(Alexandri.)

A dóua e mijlocie la stat și la făptură și blondă ca un spic de grâu, cu priviri galeșe dar scurte.

„Ea era o față albă de flori de lăcrimióre,
„Și ochi ceresci, albastrii, ca flórea de cicóre,
„Ș'un pĕr, ce strălucesce, pe fruntea sa bălaie,
(Alexandri.)

acoperindu-o cu un fuior de aur, ce sĕmĕnă cu o luminósă și sântă aureolă.

A treia-'i

„Nici micuță, nici 'năltuță,
„Numai bună de drăguță.
(Alexandri.)

„Iuno, Venus și cu Luna,
„Ca acésta nu-'i nici una.
(I. Barac.)

poporal şi naţionalităţile“ în care „ţine sĕ se foloséscă de ocasie, indeferentă de cele spuse în dieeta din Budapesta (Pentru ce chiar atât de indiferentă? Red. „Tel. Rom.“), pentru a-şi precisa punctul de vedere în cestia de sub întrebare“. Şi cari sunt aceste puncte de vedere?

„Tribuna Poporului“ constată înainte de tóte, că „partidul poporal nu este dispus (o sĕ-i vină póte ulterior disposiţia după ce-o fi mâncat nisce şóreci“, vorba „Tribunei“.) a-şi concentra tóte aspiraţiile şi tóte forţele în politica de magiarisare şi că, „este adevĕrat şi în acelaşi timp natural (colosal de natural!! Red. „T. R“.), că şi naţionalităţile, dar în special Românii, s'au obicinuit, de când s'a presentat partidul poporal pe terenul de luptă a face óre-care deosebire între acest partid şi celelalte partide politice magiare“. Apoi continuă: „*Este chiar cu neputinţă* (fórte modest! Red. Tel.), *că de acéstă deosebire unii ómeni mai optimişti sĕ-şi fie legat şi óre-care speranţe*“. N'ar fi fost neinteresant sĕ ni se fi spus, că de ce natură au fost speranţele aceste, cine şi ce îi făceau pe dniile lor a spera... Dar aci tace „cronicarul“ şi după unele alte constatări neesenţiale declară, că de pactat tot n'au pactat Românii cu partidul poporal. Nu întrăm în a face psichologia stilului din articolul „Tribunei“ dela Arad, el nu este altceva, decât îndrăsnéţă confirmare a bănuelilor expuse. Caracteristic mai este şi faptul, că în resortul sĕu despre decurgerea şedinţei în care s'a expectorat deputatul Molnár, „Tribuna Poporului“ retace pasagiile cu pricina tóte.

Incât privesce tăcerea „Unirei“, a prietenei nóstre dela Blaş, apoi asta nu mai cere explicaţie, nu mai este nici semnificativ. Ea tace sĕraca, şi speră după proverbul germân, ca tăcerea aur sĕ-'i aducă.

Noi ne-am făcut datorinţa. Cetitorii nostri cetéscă, judece şi tragă-şi conclusiunile!

Revista externă.

Evenimentul ḑilei şi acum e tot revoluţia din Creta

Am accentuat în numĕrul trecut, că Grecia a fost imposibil sĕ păşéscă contra Turciei fără ca sĕ aibă la spatele sale barem pe una dintre puterile mari europene, dacă nu pe tóte, şi acéstă presupunere începe a ni se adeveri.

Am accentuat, că numai Anglia ori Rusia póte sĕ stea la spatele ei, ca cele mai interesate pentru ulterióra sórte a imperiului turcesc.

Anglia are interese de navigaţiune pe Marea mediterană, în Bosfor şi pe Marea négră de apărăt, precum şi interese de teritoriu în Asia centrală.

Rusia are interese de naţionalitate şi confesiune de apărat în peninsula balcanică şi altele de teritoriu tot în Asia centrală unde vine în atingere cu imperiul turcesc şi cu posesiunile Angliei.

Ţinuta acestor dóue puteri începe a eşi tot mai mult la ivélă şi a lua un caracter tot mai pronunţat în favorul Greciei.

In deosebi ţinuta Rusiei începe a sa clarifica mai pronunţat.

Ce e drept şi acum se accentuéză susţinerea intregităţii teritoriale a imperiului turcesc, dar pentru aceea tot nu s'au hotărît a lua o acţiune comună pentru a împedeca realisarea dorinţelor cretenilor exprimată în proclamaţiunea dela 6 Februariu n. a. c.

Scirile mai nóue spun, că representanţii puterilor din Atena s'au întrunit într'una din ḑilele trecute cu scop de a adresa guvernului grecesc o admoniere făcênd-u-l responsabil pentru cele ce ar urma dacă Grecia s'ar încurca într'un resbel cu Turcia.

La acéstă consfătuire representantul Rusiei n'a luat parte sub cuvêntul, că n'a primit încă instrucţiuni dela guvernul seu.

Acéstă ţinută a representantului Rusiei dă motiv de bănuélă, că Rusia ar fi puterea, carea stă la spatele Greciei.

Altă scire e, că Anglia ar fi propus, ca trupele marilor puteri, ce se află pe corăbiile din jurul Cretei, sĕ ocupe oraşele Canea, Heraclion şi Rethimno, sĕ depărteze, chiar şi cu forţa, flota grecéscă dela insula Creta şi sĕ împedece şi pe turci de a trimite întăriri trupelor turcesci de acolo.

Şi acéstă propunere marile puteri sĕ o fi primit.

Astfel se manifestă înclinarea Angliei în favorul Greciei.

Apoi nu e de mult nici aceea, de când a ḑis Gladstone, că doresce succes intreprinderei grecesci şi că sperézá, că puterile europene îşi vor repara prin spriginul acestei acţiuni o mare greşélă din trecut.

Dar şi francezii şi Italienii înclină spre Grecia. Ba încă şi Germania dă semne de acéstă înclinare, când fórte puţin se arată interesată în acéstă afacere.

Ce va urma, e încă greu de prevĕḑut.

Ḑilele acestea un vapor grecesc a alungat dela ţĕrmurii Cretei pe un alt vapor turcesc ce voia sĕ ducă ajutoriu mahomedanilor de pe insulă, şi flotilele marilor puteri au privit nepăsătóre la acéstă mică scenă de resbel.

Se mai vorbesce, că comandanţii corăbiilor de rĕsboiu europene ţin consfătuiri sub presidenţa admiralului francez, ca cel mai bĕtrân coleg al lor.

Din tóte acestea reesă, că nu numai Anglia şi Rusia, ci tóte celelalte puteri stau la spatele Greciei, deşí nu pe faţă.

Telegramele de alaltăeri aduc nóue sciri, care de care mai sensaţionale. Anume, că, comandanţii tuturor corăbiilor de rĕsboiu europene din jurul Cretei ar fi primit ordin dela guvernele lor, ca sĕ ocupe insula cu puterea armată şi sĕ facă ei ordine acolo, şi pe greci sĕ-'i restrîngă chiar şi cu puterea a se retrage.

Altă scire e, că ordinul acesta a fost şi executat, cu scirea Turciei, ceea ce s'a adus şi la cunoscinţa Greciei.

Din Athena se telegraféză, că regele George a dispus flotilei grecesci sĕ ocupe insula, pe turci sĕ-'i alunge de acolo şi sĕ provóce pe creteni a i-se supune, ceea-ce, ér se dice, că s'a şi întêmplat.

In tot casul afacerea se complică şi pareni-se cu totul în defavorul Turciei.

Tóte puterile se pare, că se înarméză şi noi, cei din monarchia austro-ungară ne aflăm într'o stare internă atât de deplorabilă!

Şi cine e de vină.

Sigur, că nu noi românii nici celelalte naţionalităţi, ci detentorii puteri şi matadorii şovinismului magiar, cari vreau sĕ ne nimicéscă limba şi legea şi tot ce avem mai scump ca români şi ca creştini.

Viitorul însĕ va arăta, care va învinge: adevĕrul, de care ne ţinem noi, ori minciuna, ce o propagă ei, expuşi fiind astfel la o nóuă probă întru tăria către legea nóstră creştină şi către naţionalitatea nóstră română.

Sperăm, că şi la acéstă eventualitate le vom arăta, ca şi în trecut, că
„Apa trece, petrile rĕmân“.

Sinódele protopresbiterale.

Activitatea reposatului archiepiscop şi metropolit Şaguna se caracteriséză şi în ce privesce promovarea şi desvoltarea afacerilor şcolare şi fundaţionale; astfel agendele sinódelor protopresbiterale în acéstă direcţiune se indigitéză mai deaprópe nu numai prin disposiţiunile positive din Stat. org. § 50 pct. 1 şi 3, ci şi prin activitatea şi faptele acestui mare archiereu, carele astăḑi strălucesce ca o figură măréţă în istoria bisericei nóstre naţionale.

Fără a măguli statului preoţesc, constat un adevĕr, ce se póte justifica pe deplin prin trecutul mai apropiat, că preoţimea, conscie de adevĕrul, că fiica bisericei este scóla, pe acest teren a desvoltat o lucrare intensivă, până la abnegaţiune chiar, şi dacă acéstă afacere tot nu a ajuns la acel stadiu de desvoltare, ce-l recere demnitatea bisericei şi naţiunei nóstre, causa este vitregitatea trecutului şi a presentului.

Pe terenul desvoltărei culturale avem deci fără îndoială un trecut mai recent mulţămitoriu, şi şi resultate destul de satisfăcĕtóre, dar totuşi este încă fórte mult de făcut.

Biserica nóstră şi în acéstă privinţă a împărţit terenul de activitate tuturor organelor constitutive, în estensiunea sferei lor de activitate, şi astfel sinódelor protopresbiterale este reservat a supraveghia mai inmediat, ca în parochii — părţile constitutive ale protopresbiteratului — afacerea scolară sĕ prospereze, sĕ stea la nivelul recerut, sĕ-şi păstreze intact caracterul confesional, şi preste tot sĕ inriureze în mod binefăcĕtoriu asupra desvoltărei culturale a poporului, şi acolo unde se recere, în sfera sa de activitate sĕ iee mĕsurile necesari pentru delăturarea pedecilor şi sanarea rĕului.

Pe lângă acésta datorinţă de caracter mai general, mai ales în punct. 2 al suscitatului § din Stat. org. se vede însĕ, că pentru protopresbiterat s'a contemplat şi o acţiune specială pe terenul şcolar, adecă înfiinţarea şi susţinerea de şcóle tractuale, şcóle centrale, care aşa ḑicênd sĕ stea în legătură organică cu şcólele elementare poporale, şi în acésta privinţă sĕ recunóscem, că puţin de tot s'a făcut din partea sinódelor protopresbiterale, căci décă şi există unele şcóle susţinute de anumite corporaţiuni mai inferióre bisericesci, acestea sunt mai mult reminiscenţe de pe timpul, când biserica nóstră nu era organisată pe actualele base constituţionale, chiar şi acelea cari astăḑi póte stau sub iurisdicţiunea organelor protopresbiterale.

Este deci şi acésta afacere, una dintre problemele sinódelor protopresbiterale, ce deasemenea deschide un teren mănos de lucrare dintre cele mai binefăcĕtóre pentru prosperarea bisericei şi némului nostru.

A sinódelor protopresbiterale este deci chemarea, ca sĕ combine şi afle căile şi mijlócele necesare pentru realisarea cu timpul şi a acestei probleme, şi dacă pelângă ori-ce încordări, realisarea acestei probleme pentru un protopresbiterat póte ar fi cu neputinţă, suntem toţi fiii unei şi aceleaşi biserici, o ar puté póte realisa dóue séu trei protopresbiterate, într'un centru accesibil pentru tóte deopotrivă.

La tot casul însĕ pretensiunea minimală în acésta privinţă pentru protopresbiterate remâne, după-cum am accentuat-o şi în Nr. precedent, — ca unde este de lipsă, sĕ vină într'ajutorul parochiilor centrale, căci e aprópe paradoxim, când veḑi, că o parochie din cutare comună dispune de o şcólă frumósă, ce te umple de bucurie şi mândrie când o veḑi, ér' de altă parte sunt parochii centrale, importante chiar şi din punct de vedere strict bisericesc, unde şcóla aşa ḑicênd nu mai vegetéză.

Cu tóte agendele sinódelor protopresbiterale accentuate până ací, stă în strînsă legătură afacerea fundaţională, ceea-ce în cele din urmă face posibilă realisarea cu efectul dorit a

---

Dar' étă, vin dansatorii şi le duc pe tóte cinci, lipsindu-mĕ de plăcerea de a le mai puté priví laolaltă. Trec deci la altele, tot atât de graţióse.

Într'un colţ al salei stă

„O fétă, ca o zină din basmele bĕtrâne,
(Rădulescu Niger.)

înaltă şi voinică. Înfăţişarea ei congruéză întru tóte cu chipul unei feciore, carea — ţinênd în mâna-'i ferbinte emblema ţĕrei sale — simbolizéză forţa şi farmecul unei patrii iubite şi pline de speranţă. Ţinuta ei e aristocratică, conscie; ér'

„Ridicând genele-'i grele, par'că desvĕle din nori
„Doi luceferi, — aşa repeḑi dóue suliţi de lumină
„Din adêncul lor s'aruncă. . . . .
(A. Vlahuţă.)

Abia 'mi-am luat ochii săgetaţi cu privirea-'i seriósă dela ea, şi în nemijlocita apropiere observ dóue păsĕrele ciripind îngeresci cuvinte.

Una-'i

„Femeie între stele şi stea între femei;
(Eminescu.)

„Chipul ei e rupt din sóre,
„Sinul ei e din criniori,
„Pĕrul din a sĕrei bóre,
„Buzele-'i din foc de zori;

ér' pe a dóua ne-o descrie Naum fără nici o exagerare, când ḑice:

„N'a zimbit pe lume încă o guriţă mai frumósă,
„Nici vĕḑutu-s'a vre-o dată un picior mai mititel,
„Şi Murillo de-ar mai face pe Madona cea făimósă,
„Negreşit pe T. . . zi . . . cuţa ar lua-o de model.
(Naum.)

Pe lângă aceste mai erau mulţime de copiliţe — ..... care înaltă, care mijlocie, care mai micuţă; unele cu mijloc de albină, cu ochi, în cari vedeai ceriul cât de-aprópe-i, altele

„Fete mari cu ochi de mure,
„Şi atâta de frumóse la chip şi la făptură
„Că nopţii da lumină şi iernei da căldură“.
(Alexandri.)

Dar sĕ nu creḑi, că numai fetele erau atât de admirabile, ci chiar şi dintre gardedame erau multe neîntrecute. Mie mi-au atras mai mult platonica-mi atenţiune una sveltă subţirică, ce avea

„Ochi negrii adênci ca marea“,

ér alta voinică, cu ţinuta măiestósă. Ţi-se pare, că anume ei sunt adresate versurile lui Vlăhuţă:

„Tu pintre femei esti zină fără de asĕmênare.
„Chipul tĕu e rĕsărirea unui astru, — când apare,
„Şi 'n lumina orbitóre a salónelor prin baluri,
„Când păşeşci ca o regină, spintecând a glótei valuri,
„Toţi încremenesc în urmă-ţi, privind lacom după tine:
„E un murmur lung de şópte, de mirare, de suspine...
(A. Vlăhuţă.)

Pare că te vĕd, cum faci o mutră negativă, gândind: „Imposibil, atâta frumseţă la un loc!“

Eu însĕ nu-ţi obiecţionez alta, decât sĕ poftesci cu o asemene ocasiune la Sibiiu; eu bucuros şi cu plăcere îţi voi servi de Cicerone, presentându-ţi în loc de copiile arĕtate pentru fie-care *originalul*.

Mĕ vei întreba acum: „Ei bine, atâte frumseţi avênd şi însurăţel fiind, precum esti, cum de graţiile lor, raḑele fulgerătorilor lor ochi nu te-au fermecat încă, dór nu eşti obdus cu piele de crocodil, care respinge şi glónţele de puşcă? Cel puţin nu te sciam cuprins de atâta inmunitate şi resistenţă; ori dóră ocupaţiunile şi mediul te-au metamorfosat radical?“

Ba bine că nu! Dar tocmai asta-i pricina, că-'s *tóte* frumóse. Te-aşi vedea eu şi pe tine, că în ce direcţiune ai înclina sĕ pleci, aflându-te în o asemenea situaţiune, mai ales, că têrgul stă din doi; ş'apoi nu sunt încă pe deplin în clar nici cu cuprinsul maximei englese: „*Love, fortune or position*“.

Aşi dori sĕ cunosc părerea ta pentru mine dătătóre de ton în acéstă privinţă, ér până atunci niţică răbdare!

De încheiere nu aflu de astă-dată cuvinte mai potrivite decât sĕ cer scusele eventualelor cetitóre şi domnişóre, atinse în scrisórea adresată amicului meu pe acéstă cale, dacă n'am fost în stare a reda fidel bogatele lor graţii şi podóbe. Vina o pórtă încât-va — pe lângă debilul meu penel — şi lipsele limbei, în dicţionariul şi poesia căreia n'am aflat expresiuni şi termini mai potriviţi, cari întru tóte sĕ ecuivaleze cerescile lor frumseţi şi calităţi.

Sperez însĕ a obţinea complăcerea generală, când tuturor şi cu cea mai sinceră bunăvoinţă le adresez cuvintele lui Heine:

„Mir ist's als ob ich die Hände auf's Haupt euch legen sollt,
„Betend, dass Gott euch erhalte so rein und schön und hold;

ér ţie-'ţi trimit o frăţéscă salutare.

Sibiiu, 2 Februariu, 1897.

Cri-*Stea.*

ori-cărui acţiuni salutare pe terenele indicate.

Am făcut provocare şi în acésta privinţă la marele archiereu Şaguna, care convins de acest adevĕr, vedem că cu un fel de febrilitate a lucrat pe acest teren, şi după-cum credea, că una séu alta cestiune este mai presentă, căuta cu încordare a câştiga mijlócele necesare, căci numai aşa ne putem explica crearea diferitelor fonduri tot cu meniţiuni speciale, ce numai în timpul mai apropiat s'au combinat în fondurile pentru acoperirea trebuinţelor bisericii, după titlii mai generali.

Pe lângă dispoşiţiunea positivă a legii la care am făcut provocare mai sus, avem deci şi în acest respect un exemplu eclatant, ce ne póte serví spre îndemn.

Sum aprópe convins, că la acésta va fi refrenul la cei mai mulţi, că atâtea sarcini şi contribuiri sunt: la stat, biserică, precum şi pentru alte câte tóte instituţiuni, încât abia mai poţi cugeta, că ar fi cu putinţă întroducerea de imposite nóue.

Recunosc şi eu în general, că da, sunt multe de tóte contribuirile şi sarcinile nóstre în drépta şi stânga, şi încă şi de acele sunt destule, cari se folosesc pentru scopuri, de cari nici mediat, nici înmediat, nu ne folosim; nu póte fi însĕ vorba de astfel de reflexiuni la imposite pentru scopuri culturale, şi pentru contribuiri asupra administrării cărora încurgi de-adreptul, şi asupra întrebuinţării dispuni însuşi, séu prin mandatarii tei, şi în biserica nóstră acésta aşa se întêmplă.

Una dintre problemele Sinódelor protopresbiterale, deci este şi crearea de fonduri, adunarea mijlócelor necesare pentru susţinerea organismului şi instituţiunilor prototopresbiteratului, combinând modalităţile cele mai accomodate conform împregiurărilor locale, căci fără nici o exagerare susţin, că pe lângă tóte sarcinile grele, nelipsind bunăvoinţa şi aruncându-se impositele după cheie justă, se póte face încă mult pe acest teren.

A fost totdéuna caracteristică poporului nostru evlavia, şi disposiţiunea de a sacrifica pentru cele culturale, ceea-ce iustifică nenumĕratele date istorice din trecutul îndepărtat şi mai apropiat, şi biserica nóstră este aceea, care în tóte serviciile publice înalţă rugăciuni pentru binefăcĕtori, şi astădi mai mult ca ori când trebue sĕ fie viu stimulul de jertfire pe altariul bisericei, când trebuinţele sunt atât de inteţitóre, şi ori ce jertfă 'şi aduce rodul sĕu binefăcĕtoriu prin ocrotirea plină de căldură din partea bisericei şi a instituţiunilor nóstre culturale.

Sinódele protopresbiterale deci şi membrii ei în particular, preoţi şi mireni, au chemarea se cultive mai departe acésta vîrtute strămoşéscă la credincioşii bisericei nóstre, şi prin activitatea lor sĕ înfluinţeze în mod binefăcĕtoriu şi în acésta privinţă.

Un preot.

Din parochii.

Continuăm cu extrasele din corespondenţele ce ne-au sosit până acum cu privire la afacerile nóstre bisericesci în parochii.

In 19 Ianuariu a. c. s'a ţinut şi în parochia nóstră *Sadu* usitatul *sinod parochial.*

Din raportul, pe care parochul nostru Ioan Popovici, în calitate de preşedinte atât al sinodului cât şi al Comitetului par. sub cea mai mare atenţiune a publicului present fórte numeros, l'a cetit, am putut sĕ-mi însemn următórele date despre starea parochiei nóstre Sadu cu finea an. 1896, atât cu privire la mişcarea poporaţiunii, cât şi cu privire la starea materială a bisericei nóstre.

a) Familii întregi 318; văduvi 24; văduve 74; familii mixte 25; s'a născut p. b. 42; p. f. 24; au murit p. b. 22; p. f. 25; s'au căsătorit 19 păr., toţi şi civilesce şi bisericesce; numĕrul sufletelor p. b. 944; p. f. 887; familii emigrate 21.

b) Activa bisericei, a şcólei, şi a fond. altarului face cu finea an. 4714 fl. 81 cr.

Étă unde se póte ajunge prin o administraţie bună şi prin o conducere înţeléptă. Sinodul aprobă raciocinul presentat, dă epitropiei absolutoriul pentru an. expirat şi exprimă conducĕtorului acestor corporaţiuni, harnicului nostru preot mulţumită, strigându-i un „sĕ trăiéscă“.

Şi şi meritâ parochul nostru I. Popovici mulţămită, căci în decurs de 20 ani de când a venit în mijlocul nostru, prin îngrijirea şi stăruinţa dênsului a crescut averea bisericei la suma de sus; prin dênsul s'a regulat fond. şcólei nóstre, pentru care regulare în loc de recunoscinţă, a avut a îndura dela unii malcontenţi chiar şi neplăceri.

Ca ultimul punct al sinod. par. ordinar însemnez alegerea a comitetului şi a epitropiei par. pentru noul period, care obiect s'a deliberat pe lângă cel mai mare interes şi spre mulţămirea obştei.

După finirea acestor agende preş. supune sinod. alegerea a 2 membrii mireni pentru cercurile XVIII şi XIX, cari represintă parochia nóstră în sinod. ppresbiteral şi spre acest scop învită pe sinod a se constitui.

Sinodul însĕ recunoscênd hărnicia de conducere a parochului nostru se declară a rĕmânea tot sub preşedinţa d-sale.

Cu unanimitate se proclamă de aleşi respective se realeg stimaţii nostrii bărbaţi D. D. Ioan Bădila, jude reg. de tribunal şi Pantaleon Lucuţa, căpitan c. şi reg. în pens, ambii din Sibiiu.

Cu acestea s'au isprăvit şi agendele acestui sinod şi noi toţi ne-am depărtat cu speranţa de a progresa în tóte.

Nu pot încheia, Onor. D-le Red. raportul meu fără de a-mi esprima din partemi o dorinţă, şi acésta este ca în parochia nóstră sĕ vĕd cât mai curând o biserică mai spaţiósă, căci care o avem acum nu mai corespunde populaţiunei de faţă.

Din România.

In şedinţa camerei dela 1/13 l. c. dep. V. Iepurescu a adresat o interpelaţiune presidentului consiliului de ministri asupra evenimentelor grave din Orient şi-'l întrébă: dacă statul român e în posiţiune de a face faţă ori-cărei eventualităţi; dacă guvernul nu simte nevoie de credite şi de alte resurse extra-ordinare şi dacă póte conta pe aliaţi siguri la cas de trebuinţă?

La acéstă interpelaţiune rĕspunde ministrul preşedinte Aurelian, că este eronată scirea după care un rĕsboiu ar fi neevitabil. Tóte puterile Europei sunt unanime pentru susţinerea păcii România, la rêndul ei, ca element de ordine, va face tot ceea ce-'i stă în putere pentru a-'şi îndeplini misiunea ce o are în Orient. Prin urmare nimic nu este de natură, ce ar insufla îngrijire.

Iepurescu se declară mulţămit cu rĕspunsul dat şi speră, că în cas de lipsă guvernul îşi va sci face datoria.

*

„Timpul“ scrie: Prin cercurile politice se dă ca fapt îndeplinit complecta fusiune a grupului vernescan cu liberalii-democraţi.

Se dice, că în urma tratărilor urmate între d-nii Gh. Dem. Teodorescu şi C. G. Vernescu de o parte şi d-nii N. Fleva, G. Scorţescu şi Ceaur Aslan de altă parte, Vernescanii au primit în întregul sĕu programul flevist, afară de ideia sufragiului universal.

Fusiunea se va anunţa printr'un manifest către ţéră imediat după întrarea în minister a dlui Dim. Sturdza sèu chiar după ocultisarea cabinetului fără dl Sturdza.

Se mai dice, că acéstă fusiune s'ar fi făcut cu tóte împotrivirile dlor C. Exarcu, Ilariu Isvoranu şi Al. Enacovici.

*

Prin testamentul defunctului C. Cârjeu s'a lăsat oraşului T. Severin un legat de 70.000 lei pentru întreţinerea mai multor paturi în spitalul comunal „Grecescu“ din acest oraş.

Din Bucovina.

Societatea politică „Concordia“ din Bucovina a publicat în fruntea „Gazetei Bucovinei“ următorul Apel în vederea alegerilor proxime pentru camera deputaţilor din Viena:

Către alegĕtorii români.

Consciinţa naţională a popórelor imperiului nostru pretutindenea s'a deşteptat şi se manifestéză pe tóte terenurile vieţii publice. Este necontestabil, că progresul monarchiei întregi depinde dela spornica şi priinciósa desvoltare culturală şi naţională a diferitelor popóre.

Cu durere însĕ trebue sĕ mărturisim, că dorinţele nóstre îndeosbi pe terenul cutural, n'au avut succese mulţumitóre.

Pe acest teren domnesce la noi o stare de lucruri, cum nu o afli la alte naţiuni în Austria. Cu tóte că păstrarea individualităţii românesci a Bucovinei este un principiu istoric, pe care adânca înţelepciune a dinastiei 'l-a recunoscut purure, şi la care ţinem şi noi cu sfinţenie.

Pentru realisareá dorinţelor poporului nostru şi pentru apărarea drepturilor nóstre garantate prin legea fundamentală de stat, şi în vederea alegerilor proxime pentru camera deputaţilor din Viena, societatea politică „Concordia“, deputaţii camerei disolvate, membrii clubului român din dieta ţĕrii şi comitetul executiv al proprietarilor mari, constituind conform conclusului adunării naţionale din 7 Martie 1892 un comitet central electoral al partidului naţional român, au dispus cele trebuinciose pentru pregătirea alegerilor, au luat la cunoscinţă candidaturile anunţate şi după o temeinică sfătuire au nominat candidaţii pe basa următorului

Program:

Pe terenul naţional deplina desvoltare a limbii nóstre materne, prin urmare crescerea copiilor nostri în şcólele poporale şi medii în limba românéscă precum şi potrivita considerare a limbii românesci la Universitate; deplina întrebuinţare a limbii românesci în tóte ramurile vieţii publice şi mai cu sémă în oficiile statului.

Pe terenul bisericesc autonomia bisericii nóstre gr.-or., prin urmare convocarea neîntărdiată a congresului bisericesc. Susţinerea păcii confesionale în ţéră şi respingerea tuturor atacurilor, cari ar tinde sĕ tulbure acéstă pace.

Păstrarea neştirbită a autonomiei ţerii în conformitate cu interesele întregului imperiu; deplina independenţă în tóte afacerile privitóre la administraţie, la justiţie şi comunicaţie şi mai ales înfiinţarea unei curţi de Apel şi unei direcţiuni a căilor ferate în ţéră.

În privinţa economică desvoltarea agriculturii şi considerarea industriei indigene.

Alegĕtori Români!

Aceste vederi fiind împartăşite şi de candidaţii ce-'i nominăm, şi obligêndu-se Dumnialor a-'şi pune tóte puterile pentru realisarea acestui program, Vĕ recomandăm cu tótă căldura:

I. În curia a cincea şi anume în partea sudică a ţerii cu ţinuturile Strojineţ, Siretele, Rădăuţ, Suceava, Gura-Humorului, Câmpulung şi Dorna împreună cu oraşele numitelor districte pe Il *Dr. George Popovici.*

II. În districtele rurale: Câmpulung, Dorna, Suceava şi Gura-Humorului pe dl *Iancu Lupul*, deputat dietal şi mareşal al ţerii.

III. În districtele rurale: Siret, Storojineţ şi Cernăuţ pe dl *Eudoxiu bar. Hormuzachi*, deputat în dieta ţerii.

Nominarea candidaţilor din Curia proprietarilor mari va urma odată cu comunicarea numelor candidaţilor din celelalte cercuri electorale ale ţerii, cari vor fi sprijiniţi de partidul nostru.

Alegĕtori Români!

Faceţi-Vĕ datorinţa voastră şi Dumnedeu ne va ajuta!

Cernăuţ, 10 Februariu 1897.

Comitetul central electoral al partidului naţional român: Victor baron Stircea, president. Christof Aritonowicz, Miron Calinescu, Dr. Iancu cav. de Flondor, Modest cav. de Grigorcea, Grigori Hostiuc, Vasilie Morariu, Nico baron Mustatza, Ilarion Onciul, Constantin cav. de Popovici, Varteres cav. de Pruncul, Ioan Procopovici, Ioan Sbiera, Teodor V. Stefanelli, Constantin Stefanovici, Engen baron Stircea, Ioan cav. de Tabora, George baron Vasilco, Dr. Iancu cav. de Volcinschi, Leon cav. de Vasilco, Dr. Ioan Zurcan.

Repriviri şi rectificări.

(Urmare.)

Apropo!

„Unirea“ în Nr. 51 a. tr. atacă umbra măréţă şi memoria scumpă Românilor eliberaţi şi deslegaţi de glie, a Impĕratului Iosif II., al cărui vină şi greşélă fu: că voia sĕ sémene şi sĕmênţa aruncată de sus sĕ ajungă mai curênd în ţelină-agru, necum grăpat, dar nici arat şi prelucrat, şi apoi tindea sĕ şi secere prea de timpuriu!

Adecă „Unirea“, tinde de a sufla într'un bucin cu aristocraţii priveligiaţi şi cu călugării şi cu ultramontanii, cari nu dau pace marelui Impĕrat nici mort ca sĕ pauseze în pace!

Nerecunoscinţa e pĕcat greu. Deci îmi ţin de datorinţă în numele poporului român, locuitoriu în Transilvania şi Ungaria de a apăra — dând expresiune recunoscinţei naţionale — memoria atacată a acelui Impĕrat uman, repeţind cu Tacitus: „*Si quis piorum manibus locus, ut sapientibus placet, non cum corpore extinquuntur magnae animae, placide quiescas!*“ (Décă este vre-un loc pentru spiritele repausaţilor celor buni şi décă, cum le place a crede înţelepţilor, sufletele cele mari nu se sting cu corpul, atunci odihnesce 'n pace. Tacitus: Agricola, cap XLVI. Red.)

Intr'aceea însĕ fie-'mi iertat de a contesta numirea „Iosefinism“ în înţelesul luat şi aplicat de „Unirea“, constatând, că Iosif II., gloriosul împĕrat, demn de memoria şi recunoscinţa vecinică a popórelor din imperiul austriac, a început reformele sale pe terenul bisericesc cu „Edictul toleranţei“ despre libertatea consciinţei şi a cultului ddeesc. Apoi s'a apucat de reformarea şi cassarea şi ştergerea Ordurilor călugăresci, începênd cu aceea, că a oprit legătura şi corespondenţa directă a Ordurilor călugăresci cu Roma şi cu alte mănăstiri străine, supunêndu-le sub supraveghiarea episcopilor respectivi diecesani. Interdise totodată şi primirea Noviţilor pe rĕstimp de 12 ani, urmând apoi cassarea, ştergerea tuturor acelor mănăstiri, cari le ţiné el de superflue, de intrecĕtóre, periculóse. Mĕsuri acestea, reducĕtóre de numĕrul călugărilor în decurs de opt ani cu 30 – 36000.

Împĕratul glorios a eliberat imperiul de tot atâţi trândavi, perde-véra, cari trăiau din venitele bunurilor călugăresci — numite: *latifundia*, séu neexistând atari bunuri de ajuns, ca călugări cerşitori, *mendicantes*, trăind dela popor.

Toţi acestia costau imperiul tot atâta cât costa şi o armată regulată permanentă din atare numĕr.

Cu tóte aceştea, Iosif II. a lăsat în viéţă 1324 (una mie trei sute douĕdeci-şi-patru) mănăstiri cu 27000 călugări şi călugăriţe.

Reducerea mănăstirilor, dar' mai cu sémă a ordurilor cerşitóre, a adus cu sine, că s'a pus stavilă şi capĕt influinţei morale a atâtor trândavi perde-véra, cari ţineau poporul prin procesiuni necontenite, ceremonii şi cerşire în nesciinţă, trăndâvie, laşitate şi fanatism.

Într'aceea însĕ Iosif n'a secularisat ce e statul cestiunii, cum pretinde „Unirea“, nici a folosit bunurile mănăstirilor reduse ori şterse spre scopuri de ale statului, séu chiar pentru sine, ori pentru curtea sa, ci din contră, le-a contras şi adaus la fondul religionar şi de studii destinat pentru scopuri de a se clădí biserici, de a se salarisa şi subvenţiona parochii, de a se crea parochii nóue şi alte scopuri religióse-culturale.

Şi măreţul împĕrat, nici în ajunul şi agonía morţii sale prea de timpuriu, n'a retras — cum pretinde „Unirea“ — Edictul toleranţei şi desrobirea de glie, cari dóue mĕsuri neretrase şi în mórte constatéză mărimea sufletéscă a rĕpausatului umanului împĕrat, care s'a născut prea de timpuríu, a ajuns la domnire de sine prea târdiu şi apoi a murit érăşi prea de timpuriu!

(Va urma.)

Noutăţi.

Antim, patriarchul din Constantinopol, a abdis dela postul sĕu de patriarch ecumenic. Pórta a primit abdicerea şi a denumit de locoţiitoriu pe Constantin, episcopul Efesului.

* * *

Păgânismul în Ungaria. Intre locuitorii ţerani din ţinutul comunei Ó Becse tot mai mult se lăţeste neconfesionalitatea în limba oficială, séu păgânismul în sens propriu. In timpul din urmă 200 de locuitori s'au presentat la protopretorul cercului şi i-au anunţat, că repăşesc din biserica catholică. Până acum cei repăşiţi n'au întrat în sinul altei biserici creştine.

* * *

Gazeta Macedoniei. Sub titlul acesta a apărut în Bucuresci un ḑiar sĕptĕmânal, care are menirea de a apăra înteresele românilor din Macedonia exprimând localitate faţă de sultanul.

* * *

Duel cu pistolul. Sâmbătă a avut loc în Cluş un duel cu pistolul între premierul dela „Magyarország“, Bartha Miklós şi deputatul dietal Sándor Iózsef. Causa duelului a fost o ciocnire de vorbe în şedinţa lunară a reuniunei „Emke“. Duelul s'a ţinut în casarma artileriei. Prima dată a puşcat Bartha, dar' fără noroc. Adversarul sĕu de asemenea şi-a greşit ţinta, căci a nu nimerí e ţinta duelgiilor şi astfel a păşi de pe câmpul de luptă cu onórea rehabilitată în societatea cavaleréscă. Mai caraghios e, că după duel părţile litigante nici nu se împacă, se fac mânioşi, că de ce nu le-a succes a se omori!!! *Risum teneatis.......!*

* * *

Memorandul studenţilor medicinisti. Afacerea studenţilor dela facultatea de medicină din Budapesta cu profesorul universitar Kovács s'a resolvat. Studenţii au fost înaintat consiliului profesoral un memorand pentru a-l transmite ministeriului de culte, dar' consiliul profesoral, pe basa dreptului seu autonom în cestii disciplinare, a resolvat afacerea. Sentinţa se ţine până acum în secret, atâta însĕ e sigur, că procedura lui Kovács a fost condamnată. Cei şese sute de ascultători în medicină, cari au subscris memorandul în curênd vor fi încunosciinţaţi despre resultatul lui.

* * *

25 milióne floreni pentru o invenţiune. Un şef de gară, angles, cu numele Grant Vamble, a căpĕtat dela un sindicat angles suma colosală de dóuĕḑeçi şi cinci milióne florini pentru cessiunea dreptului de fabricare a unei maşini, ce acesta a inventat pentru fabricarea maşinilor de vapor cu rotaţiune.

* * *

Invitări. Subsemnaţii avem onórea a invita la *producţiunea declamatorică-musicală* împreunată cu joc ce se va arangia din partea elevilor şcólei române din Gusteriţă în sala şcólei din loc, pe ḑiua de 9/21 Faur a. c. — Venitul curat e destinat în favorul şcólei. Inceputul la 7 óre séra. Ioan Stângu, paroch. George Stănésă învĕţător.

*

— Invitare la *Concert-Teatru* împreunat cu joc ce se va ţinea în Pianul românesc în 9/21 Februarie a. c. în casele Dlui Ioan Maxim Vulc. Venitul este destinat pentru zidirea şcólei. Preţul de întrare 30 cr. de persónă. Inceputul la 7 óre séra. Programa. I. 1. „Ḑis'a badea“, cor mixt, 2. „Beţia“, dialog. 3. „Spusu-mi-a frunḑa de vie“. cor mixt. 4. „Doi învĕţăcei“, de A. Pan. 5. „Despre lux“, dialog. 6. „Trecui valea“. cor mixt. 7. „Şeḑĕtórea“, cu declamăţii. 8. „Pĕcurariul“, monolog. 9. „Murĕs-Murĕs“, cor mixt. II. 10. „Cinel-Cinel“, de V. Alexandri.

*

— Plugarii români din Filea învită la Petrecerea cu joc ce se va arangia Duminecă la 21 Februarie st. n. 1897 în şcóla conf. gr. ort. din loco. Preţul întrărei: de persónă 50 cr. — de familiă 1 fl. Venitul curat e destinat în favorul şcólei gr. or. din loc. Inceputul la 2 óre d. a. Offertele marinimósĕ se primesc cu mulţumită şi se vor cuita pre cale ḑiaristică.

*

— Invitare la *Producţiunea teatrală-declamatorică* dată de elevii şcólei greco-orientale din Vaideiu care se va ţinea Dumineca în 9/21 Februarie 1897 în sala şcólei din loc. Inceputul la 7 óre séra. Venitul curat este destinat pentru înfiinţarea unei biblioteci şcolare. Preţul întrării: 20 cr. de persónă. Suprasolviri şi oferte marinimóse se primesc cu mulţumită şi se vor cuita pe cale ḑiaristică. Program. 1. „Cuvênt de deschidere“. 2. „Şeḑĕtórea“, piesă teatrală după învĕţăturile lui Beniamin Franklin. 3. „Sentinela Română“, poesie de V. Alexandri. 4. „Judecata dreaptă“, piesă teatrală. 5. „Tata şi fiul“, dialog. 6. „Curcanii“, scenă militară. După producţiune, urméză joc.

* * *

Cloţan ucigător. In oraşul Nouzet, în Franţa, a murit o femeiă muşcată de un cloţan. Intr'o nópte femeia a auḑit sgomot în cămară. A întrat repede, şi zărind acolo un cloţan mare, ce se ospăta printre óle, a apucat un lemn şi l'a lovit, încât acela ameţit a căḑut la pământ. Femeia creḑênd că cloţanul e mort, l'a luat în mână, sĕ-l arunce afară. Cloţanul însĕ n'a fost mort, căci a muşcat o de mână pe femeiă, care din pricina ranei veninóse a murit în câteva ḑile.

Posta Redacţiunei.

Dlui *David Pop înv. în Poiana Sărată.*

Pentru informaţiuni pe deplin corecte în causa afacerei Dtale militare ca învĕţătoriu şi în causa solvirei taxelor la fondul de pensiune regnicolar învĕţătoresc, adreséză-te Redacţiunei „Fóiei Pedagogice“, ér cu privire la acţiile la „Concordia“, adreséḑă-te conducĕtorilor acesteia. Salutare!

Dlui *Antoniu Ungur, paroch în Uroiu.*

In afacerea cu facerea de nóue protocóle parochiate, adresaţi-Vĕ la Preaveneratul Consistoriu Archidiecesan.

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1896.

Budapesta — Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat				Tr. de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	—	8.05	2.—	pl.	Viena	sos.	1.55	1.55	1.55	7.20	6 20
8.30	2.15	3.15	5.45	9.15		Budapesta		5.45	7.40	7.—	1.50	6.20
11.21	4.16	6.52	9.02	11.12		Szolnok		2.24	5.31	3.37	11.44	3.35
1 33	5 48	—	11.33	12.47		P Ladány		12.03	3.56	1.19	10.03	1.34
3 4	7.08	—	1.48	2.11	sos.	Oradea-mare	pl.	—	2.37	11.04	8 43	11.32
3.58	7.15	—	2.06	2.18	pl.		sos.	—	2.30	10.44	8.38	11.17
4 38	7 43	—	3 03	2.50		Mező Telegd		—	2.01	10.07	8.11	10.42
5.20	8 18	—	3.45	3.26		Rév		—	1.34	9.30	7.46	10.08
5.43	—	Tren micst	4.06	—		Bratca		Tren micst	—	9.10	—	9.56
6.32	9.07	2.52	4.53	4.17		Ciucia		5.48	12.52	8.32	7.08	9.19
7.16	9.37	3.51	5.32	4.50		Huiedin		4.59	12.20	7.54	6.39	8.37
8.07		5.05	6.24	—		Ghirbĕu		3.18	—	6.54	—	7.37
8.34	10.37	6.14	6.59	5.55	sos.	Cluş.	pl.	2.23	11.01	6.13	5.23	7.—
8.49	11.10	—	8.40	6.11	pl.		sos.		10.45	5.24	4.35	6.45
9.06	11 27	—	9.09	6.27		Apahida		—	—	5.02	4.14	6.27
10.12	12 30	—	10.40	7.27		Ghiriş		—	9.24	3.47	3.01	5.18
10.42	12.57	—	11.25	7.50		Cucerdea		—	8.54	3.06	2.25	4.43
11.01	1.09	—	11.49	—		Uióra		—	--	2.49	2.08	4.27
11.09	1.16	—	11.59	—		Vinţul-de-sus		—	—	2.41	2.—	4.20
11.31	1.36	—	12.29	8.17		Aiud		—	8.23	2.17	1.38	3.59
11.48	1.54	—	12.55	8.33	sos.	Teiuş.	pl.	—	8.06	1.55	1.17	3.38
12.05	—	—	1.30	8.38	pl.		sos.	—	7.59	1 29	—	3.06
12.33	—	—	2.08	—		Crăciunel		—	—	12.55	—	2.40
12.47	—	—	2.27	9.09		Blaş		—	7.30	12.40	—	2.26
1.18	—	—	3.11	9.29		Micăsasa		—	7.09	12.01	—	1.54
1.34	—	—	3.31	9.42	sos.	Copşa-mică	pl.	—	6.56	11.41	—	1 35
2.13	—	—	3.46	9.44	pl.		sos.	—	6.54	11.14	—	1.01
2.32	—	—	4.08	9.59		Mediaş		—	6.41	10.55	—	12.45
3.04	—	—	4.45	10.22		Elisabetopole		—	6.20	10.21	—	12.16
3.40	—	—	5.27	10.51		Sighişóra		—	5.53	9.42	—	11.40
4.03	—	—	6.12	11.12		Haşfalĕu		—	5.33	9.13	—	11.17
5.34	—	—	7.59	12.26		Homorod		—	4,27	7.45	—	10.03
6.12	—	—	8.37	12.58		Ágostonfalva			3.53	7.02	—	9.25
6.41	—	—	9.07	1.15		Apaţa		Circuléză numai Vineri	3,37	6.36	—	9.01
7.16	—	—	9.40	1.34		Feldioara			3.16	5.58	—	8.28
8.—	Tren acceler.	—	10.25	2.09	sos.	Braşov	pl.		2.45	5.08	—	7.48
—	11.—	—	—	2.19	pl.		sos.	7.01	2.18	—	—	—
—	12.26	—	—	3.01		Timiş		6.39	1.42	—	—	—
—	1.11	—	—	3.31		Predeal		5.11	1.12	—	—	—
—	8.30	—	—	9.30	sos.	Bucuresci	pl.	—	3.58	—	—	—

Ghiriş — Turda

Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt			Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară
7.33	11.—	5.—	10.21		Ghiriş	5.05	10.30	3.20	9.12
7.53	11.20	5.20	10.41		Turda	4.45	10.10	3.—	8.52

Sibiiu — Cisnădie

—	5.30	2.15	8.31		Sibiiu	7.10	3.55	10.04	—
—	6.06	2.51	9.08		Cisnădie	6.36	3.21	9.30	—

Braşov — Zernesci

Tren micst	Tren micst				Tren micst	Tren micst
8.35	4.55	pl	Braşov	sos.	7.44	1.29
9.05	5.13				7.29	1.14
9.37	5.45		Cristian		6.59	12.51
9.57	6.05				6.50	12.41
10.17	6.25		Tohan. vechiu		6.30	12.15
10.28	6.36	sos.	Zernesci	pl.	6.20	12.05

Budapesta — Arad — Teiuş

	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne				Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren micst	Tren de persóne
—	—	10.—	8.05	—	pl.	Viena	sos.	6.20	7 20	—	—	—
—	—	8.05	1.55	10.—		Budapesta		7.20	1.10	6.10	—	—
—	—	10.56	3.49	1.—		Szolnok		4.14	11.19	2.49	—	—
—	—	3.55	6.52	6.05	sos.	Arad	pl.	11.20	8.18	9.35	—	—
—	2.30	4.30	7.02	6.30	pl.		sos.	10.50	8.08	8.55	6.54	—
—	2.44	4.42	—	6.41		Glogovaţ		10.38	—	8.43	6.41	—
—	3.14	5.04	—	7.01		Gyorok		10.14	—	8.18	6.12	—
—	3.31	5.15	—	7.12		Pauliş		10.—	—	8.05	5.56	—
—	3.58	5.33	7.46	7.28		Radna-Lipova		9.46	7.29	7.52	5.40	—
—	4.30	5.57	—	7.51		Conop		9.15	—	7.22	5.02	—
—	4.50	6.13	—	8.07		Bêrzava		8.57	—	7.05	4.44	—
—	5.40	6.58	8.48	8.47		Soborşin		8.15	6.34	6.25	3.35	—
—	—	7.27	9.07	9.16		Zam		7.41	6 08	5.50	—	—
—	—	7.53	—	9.42		Gurasada		7.16	—	5.23	—	—
—	—	8.08	9.31	9.58		Ilia		7.06	5.45	5.13	—	—
—	—	8.26	—	10.16		Branicica		6.43	—	4.49	--	—
—	—	8.52	9.57	10.42		Deva		6.20	5,19	4.25	10.52	—
—	—	9.06	10.18	11.11		Simeria (Piski)		6.05	5 07	4.10	10.35	—
—	—	9.52	10.37	11.36		Orĕştia		5.19	4.39	3.31	9.51	—
—	—	10.16	—	11.57		Şibot		4.55	—	3.10	9.27	—
—	—	10.40	—	12.19		Vinţul de jos		4.34	—	2.49	9.03	—
—	—	11.01	11.18	12.32		Alba-Iulia		4.17	3.57	2.28	8.47	—
—	—	11.30	11.40	1.05	sos.	Teiuş	pl.	3.43	3.33	2.—	8.11	—

Budapesta, gara de vest — Orşova — Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat				Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persón.
8.36 Vineri	11.—	9.05	9.35	4.—	pl.	Viena	sos.	5.50	—	7.20	6.45	6.35
1.30	8.30	2.30	7.—	10.40	pl.	Budapesta	sos.	6.45	10.25	2.10	1.25	9.05
6.39	5.31	8 02	5.49	8.14	sos.	Timişóra	pl.	9.25	—	9.01	7.50	4.10
6.47	—	8.10	7.15	3.10	pl.		sos.	8.09	7.14	8.55	7.42	—
—	—	10.29	10.32	—		Caransebeş		5.15	4.15	—	5.37	—
11.05	—	12.30	1.09	6 58		Băile Herculane		2.37	—	4.40	3.27	—
11.45	—	1.20	2.39	7.35		Verciorova		12.50	—	3.40	2.18	—
10.55	—	11.40	6.25	—		Bucuresci		11.25	—	7.—	5.50	—

Cucerdea — Oşorheiu — Reg. săs.

—	2.30	8.10	3.11	10.59	Cucerdea	7.45	2.36	8.31	12.42
—	3.19	8.51	3.52	11.40	Ludoş	7.07	1.58	7.43	11.54
—	5.12	10.27	5.26	1.14	Oşorheiu	5.34	12.25	5.50	9.54
—	5.40	10.42	5.36	—		—	9.20	5.04	9 35
—	7.14	12.16	7.14	—	Reghinul-săs.	—	7.54	3.30	8.05

Copşa-mică — Sibiiu — Avrig — Făgăraş

	Tren de povară	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst				Tren micst	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren de povară	
—	4.45	2.20	11.55	7.10	pl.	Copşa-mică	sos.	9.34	12.35	6.25	3.05	—
—	5.18	2.50	12.21	7.41		Şeica mare		9.08	12.11	6.02	2.36	—
—	6.02	3.27	12.58	8.21		Lómneş		8.37	11.32	5.32	2.01	—
—	6.35	3.57	1.25	8.50		Ocna		8.11	11.01	5.07	1.27	—
—	7.01	4.19	1.48	9.15	sos.	Sibiiu	pl.	7.44	10 30	4.40	12.57	—
—	circul. numai Marţi şi Vineri	4.34	2.05	—	p.		sos.	7.29	8 57	—	circul. numai Marţi şi Vineri	—
—		4.47	2.18	—		Şelimber		7.17	8.45	—		—
—		5.04	2.36	—		Veştem		7.01	8.25	—		—
—	—	5.26	3.01	—		Tălmaciu		6.42	8.04	—	—	—
—	—	5.42	3.18	—		Şebeşul sup.		6.21	7.36	—	—	—
—	--	6.16	3.58	—		Avrig		6.02	7 16	—	--	—
—	—	6.41	4.22	—		Porumbacul inf.		5.25	6.40	—	—	—
—	—	7.07	4.50	—		Cârtişóra		5.01	6.13	—	—	—
—	—	7.25	5.10	—		Arpasul inf.		4.52	6.02	—	—	—
—	—	7.45	5.33	—		Viştea inf.		4.24	5.32	—	—	—
—	—	7.55	5.44	—		Beşimbav		4.14	5.14	—	—	—
—	—	8.15	6.06	—		Sâmbăta inf.		3.58	4.57	—	--	—
--	—	8.42	6.35	—	sos.	Făgăraş	pl.	3.28	4.25	—	—	—

Notă: Órele însemnate în stênga staţiunilor sunt a se ceti din sus în jos cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte.

Redactor prov. Gavriil Hango.

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 15. Sibiiu, Sâmbătă, 8/20 Februariu 1897. **Anul XLV.**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
la „Tel. Rom.“ într'una cu suplementul „Fóia Pedagogică“
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Orientul în flacări.

Din revista externă a ḑiarului nostru cetitorii vor fi în curent cu starea lucrurilor pe insula Creta.

Imperiul turcesc este în descompunere, marile puteri europene nu mai sunt în stare ca în mod măiestrit sĕ mai susţină viéţa în acest corp, care cu paşi repeḑi se apropie spre descompunere.

Susţinerea imperiului turcesc se consideră de necesitate europénă nu pentru Sultan şi familia lui, ci pentru ecuilibrul între puterile europene.

Dacă se afla şi până acum o modalitate a împărţirei sferei de putere în orient, imperiul turcesc se împărţia încă acuma sunt 20 de ani, când victoriósele armate rusesci înaintau spre Constantinopol, şi când creştinii credeau, că vĕd arburată pe biserica sântei Sofii în loc de semilună, crucea semnul biruinţei asupra păgânismului.

Intreg orientul ortodox a vĕrsat atunci sânge pentru eliberarea creştinilor de sub jugul musulman.

Mai întâiu s'a vĕrsat sângele sêrbilor, şi rĕsboiul s'a terminat cu aprópe totala lor nimicire. A urmat apoi rescóla în Bulgaria.

Armatele rusesci înaintéză spre Dunăre, trec pe teritoriul Bulgariei şi se opresc în faţa Plevnei, unde Osman cu inimă de leu le opune o astfeliu de resistenţă, încât colosul dela Nord spre a salva onórea armelor şi viaţa soldaţilor ruşi, reclamă intrevenirea armatei române.

Şi se desfăşură o uimitóre privelisce în ochii bĕtrânei Europe. Următorii vitejilor din tabăra lui Stefan cel mare, strănepoţii vitejilor lui Mihaiu viteazul ca leii se aruncă asupra turcului păgân.

Europa stă uimită la vitejia armatei române, principe şi armată în vitejie şi conducere stau la înălţimea principilor şi armatei din timpurile de glorie ale românilor. Una după alta fortăreţele turcesci cad în mânile românilor, şi Osman paşa predă sabia în preséra ḑilei de Sântul Andreiu.

Turcia cu Rusia fac preliminarele de pace. Generalul Ignatiev dictéză, Turcia se supune, şi pacea dela San-Stefano provócă nelinisce în concertul european.

Congresul dela Berlin modifică pacea dela San-Stefano, şi Turcia continuă a rĕmânea ca mĕr de cértă între popórele europene.

Procesul intern de descompunere însĕ s'a continuat, acesta nu l'a putut împedeca congresul marilor puteri. Turcia nu a putut da popórelor creştine garanţa şi posibilitatea unei desvoltări morale, reformele promise şi puse în vedere nu s'au putut delătura şi revoluţiunile interne cu unele mici pause au erupt aprópe în fie-care an.

Turburările din insula Creta au împins guvernul Greciei la un pas resolut, care a conturbat ecuilibrul chiar şi în marele areopag europén.

Rĕsbóiele şi vĕrsările de sânge dintre creştini şi turci au împins pe guvernul din Grecia la anectarea insulei Creta.

Deodată cu armata Greciei însĕ a pus piciorul pe acea nefericită insulă întréga Europă, prin matrozii de pe corăbiile, cari stau gata şi priveau cum se omóră creştinii şi păgânii. Pasul acesta al puterilor europene are sĕ însemneze, că Europa nu voesce sĕ vadă pe Turcia încăerată în un rĕsboiu cu regatul Greciei.

Cine va ridica arma sĕ gonéscă armata grecéscă de pe insula Creta?

Cine garantéză, că Turcia se va învoi cu una cu dóuĕ sĕ cedea acea insulă Greciei, Turcia care a mobilisat 80,000 de ómeni, şi care se pregătesce a atăca pe Grecia din partea nordică?

Când arde casa vecinului, prima regulă de conservare proprie e, că sĕ iau mĕsurile cuviincióse spre a împedeca lăţirea flacărilor şi a-mi apĕra casa.

Este deci lucru natural, că România sĕ se apere contra focului, şi nu ne a surprins vestea, când am cetit că un consiliu de ministrii sub presidiul regelui Carol, la care consiliu din partea oposiţiunei a luat parte foştii ministru Catargiu, ca cap al conservatorilor şi Carp ca capul junimiştilor, a conclus mobilisarea corpurilor III şi IV de armată.

Complicaţiunea devine tot mai mare din causa totalei demoratisări ce domnesce în imperiul turcesc, demoralisări, cari reclamă mĕsuri radicale de sanare.

Rivalitatea între marile puteri e deci din nou pusă la ordinea ḑilei.

F vorba de existenţa Turciei, şi întrebarea a dóua e: cine sĕ poruncéscă în Constantinopole?

Până acum la aparenţă puterile europene au lucrat în armonie şi bună înţelegere.

Cine garantéză însĕ, că acésta bună înţelegere va fi de lungă durată.

O telegramă a împĕrătesei vĕduve din Russia vestesce regelui din Athena simpatiile curţei din Petropolea. Cine scie de ce natură sunt acele simpatii?

Revista externă.

Scirile, că atât marile puteri, cât şi Grecii au ocupat insula Creta, se adeveresc.

Grecii au debarcat sub comanda colonelului ministru de rĕsbel Vasos, Dumineca trecută după ameaḑi, ér' marile puteri în ḑiua următóre.

Trimiterea de trupe la Creta din partea Greciei continuă, marile puteri se fac a protesta, dar' până acum n'au făcut nimic pentru de a scóte afară pe Greci, ori pentru de a-i reconduce chiar la Pirĕu, duă-cum 'i-au fost amenințat.

Acum se pune întrebarea: Cine e stăpân în Creta? Sultanul? Marile puteri europene? şese la numĕr, ori Grecii? Da-o — vor înapoi Sultanului? Ţine-o—vor pentru sine, până óre când, ori pentru totdéuna? Face-vor din ea un stat independent? ori anexa-o — vor la Grecia?

Tot atâtea întrebări la care încă nu se póte rĕspunde positiv.

Dacă ar fi sĕ ţină cont numai de interesele poporaţiunii creştine din ţéră, atunci rĕspunsul ar fi uşor şi hotărît, ca adecă Creta sĕ se anexeze la Grecia.

Dar' ací vin şi alte interese, europene, de cari deocamdată va trebuí sĕ se ţină cont pentru-ca pacea Europénă sĕ nu fie conturbată.

Avênd în vedere aceste interese, nu rĕmâne altceva de făcut, decât ca reformele promise de Pórtă sĕ fie întroduse şi efectuite sub controla şi cu conlucrarea marilor puteri.

Pórta s'a dovedit, că aceste reforme numai de sine, ori nu voesce, ori nu le póte executa, neavênd nici autoritate, nici putere de ajuns spre acest scop.

Acésta ar fi soluţiunea cea mai favorabilă pentru imperiul turcesc.

Considerând însĕ spiritul şi disposiţiunea poporaţiunii din ţéră, acésta mĕsură tot n'ar fi stătătóre, ci numai o punte prin care Cretenii vor cerca din nou a se uní cu Grecia.

Şi la urma urmelor, suntem aplicaţi a crede, că tot la acésta va ajunge lucrul.

Acesta e spiritul têmpului present, spiritul de naţionalitate fórte desvoltat, de care aḑi ori mâne tot va trebuí sĕ se ţină cont pretutindenea.

După scirile mai nóue atât Grecia cât şi Turcia îşi pune pe picior armatele de pe uscat la hotarele Tessaliei.

Nicolau, moştenitorul de Tron grecesc, a şi plecat spre Tessalia spre a întimpina pe turci la cas de invasiune în Grecia din acésta parte.

Cu tóte aceste până acum nu s'a făcut din partea nici uneia vre-o declaraţie fórmală de rĕsboiu, nici din partea Greciei, nici din partea Turciei. Se vede, că tótă acţiunea are de scop mai mult de a pacifica spiritele agitate din imperiul turcesc, ca astfel sĕ se pótă întroduce reformele necesare pentru a mai prelungí până óre-când firul vieţii acestui imperiu atât de decăḑut în tóte privinţele.

Pot sĕ fie la mijloc şi alte interese generale europene ori particulare din partea unor state îndreptate în contra imperiului turcesc, dar' acele se ţin deocamdată la dosare până la alte timpuri mai bune pentru cei-ce le urmăresc. Şi semne palpabile şi sunt despre existenţa astorfel de interese.

Se vorbesce despre o demonstraţiune maritimă a marilor puteri în-

---

FOIŢA.

Documente pentru limbă şi istorie.

(Urmare.)

Punctele

explicaţiunei ***Decretului de toleranţă*** *din 22 Maiu 1782 emanate din ţinerea comisiunilor din 14 Iuliu 1782 la patentatele Nr. 352 a Protocólelor insertelor în tenórea comisiunei Nr. 530 se publică de nou.*

1. Nu este permis nimĕnui a trece dela religia catolică, decât aceluia, care s'a supus unei instrucţiuni de 6 sĕptĕmâni în casa religionară şi pe lângă aceea se póte legitima cu testimoniu legitim.

2. Sĕ se interḑică sub cea mai strictă observare preoţilor acatolici a primi pe cineva între credincioşii sĕi fără legitima premergere, cu atât mai puţin sĕ cuteze a administra cuminecătura cuiva de religiunea catolică.

3. Preoţii uniţi, cari trec la schismă, sĕ se înstrueze la Blaş pentru instrucţiune, poporul însĕ sĕ se instrueze cu blândeţe în loc.

4. In contra acelora, cari ar trece dela religiunea catolică numai din petulanţă séu numai ca sĕ încunjure censura, în acel cas se demandă a se observa Aprob. Consist. partea I. titula 5.

5. Copii catolicilor trecuţi, născuţi înainte de trecere, până când se află în anii discreţiunei, sĕ se créscă în religiunea catolică.

6. In contra seducĕtorilor sĕ se învestigeze din cas în cas, sĕ se sciréscă chiar dela aceia, cari au trecut şi sub pedépsa responsabilităţii se demândă a se procede conform rigórei legilor.

Aceste puncte sĕ se păzéscă in viitoriu şi sĕ se publice în tot locul în trebi religióse pentru încunjurarea unor explicaţiuni stângace.

Nr. 1680, 6 Aprilie, 1780.

Ordinaţiuni bisericesci

după protocolul ordinaţiunilor aflat în archivul parochial din Orăştie.

Cu milostivire arată înălţatul crăescul gubernium, precum a sa preaosfinţită chesaro-crăéscă şi apostolicéscă mărire prin milostivul sĕu decretum care a eşit la 11 Martie anul curgĕtoriu cu milostivire bine i-a plăcut a poruncì, ca toţi preoţii sĕ facă protocolum în care sĕ scrie tóte poruncile împĕrătesci şi guvernialicesci.

Nr. 4679, 26 Septembre, A. 1780.

Cu milostivire poruncesce înălţatul crăesc guvern, că de acum înainte care ómeni sĕ judecă sĕ nu se mai globéscă cu bani, ci după vină se vor canoní cu bătae.

Nr. 4857, 14 Septembre, A. 1780.

Cu milostivire arată înălţatul crăesc gubernium precum a sa preaosfinţită chesaro-crăéscă şi apostolicéscă mărire cu milostivire bine i-a plăcut a poruncì, ca preoţii neuniţi sĕ nu îndrăsnéscă a cununa ómeni de dóue legi.

Şi noi tare vĕ poruncim sĕ nu cutezaţi a cununa ómeni de dóue legi nici din alte parochii.

S'au dat în Sibiiu, 10 Novembre 1780.

Ioan Popovici,
vicariş neuniţilor.

Nr. 6371. 7 Decembre, A. 1780.

Cu milostivire arată înălţatul crăescul gubernium precum a sa preaosfinţită chesaro-crăéscă şi apostolicéscă mărire prin milostivul sĕu decretum care au eşit la 16 Novembre anul curgĕtoriu cu milostivire bine i-a plăcut a poruncì, ca preoţii neuniţi sĕ nu cuteze a boteza copii de legea papistăşéscă séu unită.

Şi noi cu tărie vĕ poruncim sĕ nu botezaţi copii de alte legi, fieşte-care om sĕ boteze la popa de legea sa.

S'au dat în Hondol, 30 Decembre, A. 1780.

Ioan Popovici,
vicariş neuniţilor.

(Va urma.)

dreptată contra Greciei. Cu tóte aceste tóte se pórtă cu fórte multă cruţare faţă de ea.

Starea lucrului e, că tóte puterile se pregătesc de rĕsbel, unele mai mult altele mai puţin, după-cum sunt de interesate. Au început cu pregătirile pe mare, ér' acum au început cu pregătirile şi pe uscat.

E temere, că întreg imperiul turcesc în curênd va deveni în flacări şi puterile se pregătesc spre a-le stinge.

Cu tótă ţinuta hostilă a marilor puteri oficióse faţă de Grecia, simpatia putem ḑice, a tuturor popórelor, mai cu sémă a celor mici şi apĕsate, mereu cresce şi se manifastă.

Şi suntem aplicaţi a crede, că mai iute ori mai târḑiu şi oficioşii vor trebui sĕ sină cont de acéstă simpatie, dacă nu vor voi sĕ se pună în conflict cu propriile lor popóre şi sĕ şi aprindă şi ei paie în cap, întocmai cum şi-a aprins Sultanul şi guvernul turcesc faţă de popórele apăsate din acest imperiu.

Tótă starea lucrurilor din imperiul turcesc se presentă ca nodul gordian, care e temere că numai cu sabia se va puté deslega.

Asociaţiunea

Este sciut că pe 10 Martiu este convocată aici la Sibiiu o adunare estraordinară a „Asociaţiunii“ din incidentul modificării titlului ei, pretinsă din partea regimului sub cuvênt, că acela n'ar mai corespunde stărilor actuale de drept public al Ungariei.

Comitetul „Asociaţiunii“ de aprópe doi ani de ḑile este în corespondenţă cu guvernul în cestiunea modificării statutelor iniţiată de guvern.

Corespondenţa nu s'a publicat nici chiar în „Transilvania“ organul Asociaţiunei, verosimil din motive binecuvêntate, s'a raportat însĕ la adunarea generală din anul trecut, ţinută în Lugoş, şi actele au stat la dispoşiţiunea publicului, ér adunarea generală a luat spre scire raportul comitetului şi prin asta implicite a aprobat toţi paşii făcuţi de el până atunci.

Scim positiv, că comitetul a făcut un raport amĕnunţit către adunarea gen. din 10 Martiu, în care descrie esact întréga luptă ce o-a purtat cu guvernul, dela sulevarea cestiunei până în momentul când a decis convocarea adunărei generale estraordinare.

O scim acésta pentru-că am vĕḑut raportul tipărit în tipografia în care se tipăresce şi ḑiarul nostru şi scim şi aceea, că acel raport se va espedia cel mult la 1 Martie în „Transilvania Nr. 2 pro Martie la toţi membrii Asociaţiunei.

Atât ḑiaristica nóstră, cât şi membrii Asociaţiunii vor avé deci ocasiune şi timp suficient ca până la adunarea generală sĕ studieze causa şi sĕ-şi formeze părerea asupra ei.

Dacă comitetul, care cunóşce tóte fasele şi ponderositatea causei, a aflat cu cale, ca sĕ nu comunice stadiul ei cu ḑiaristica decât în modul prescris prin statutele existente şi prin conclusele adunărilor generale, adecă: prin publicarea raportului cel puţin cu 8 ḑile înainte de adunarea generală, noi credem, că se cuvine ca ḑiaristica nóstră sĕ respecteze intenţiunile comitetului, lăsând întrégă rĕspunderea în sarcina lui.

„Gazeta Transilvaniei“ totuşi, deşì vede că ḑiarele locale nu desbat cestiunea, deja în al doilea articol se ocupă de ea.

Din parte-ne observăm numai atâta, că titlul care-l recomandă guvernul în locul celui actual nu este singur cel presentat de „Gaz. Trans.“ ci este: „Asociaţiunea literară şi culturală a românilor din Ungaria“, *séu*: „Asociaţiunea literară şi culturală a cetăţenilor de naţionalitate română din Ungaria“.

Din România.

Ér se vorbesce de crisa ministerială în cabinetul României. Neînţelegerile dintre aderenţii actualului ministru-preşedinte Aurelian şi dintre aderenţii fostului ministru preşedinte Sturdza, care e totodată şi şeful partidului liberal dela putere, încă nu sunt aplanate.

Sturdziştii nu se pot împăca cu gândul, că şeful nu lor stă în fruntea guvernului, ba nici parte nu face din acesta. Mai cu sémă nu se pot împăca cu gândul acum, când România se află în faţa evenimentelor din Orient atât de încurcate.

Se asigură, că sturdziştii impun şefului lor sĕ nu între în cabinetul Aurelian, ci se céră presidenţia consiliului.

Pe de altă parte dl V. Lascar a rugat pe dl Ferekide sĕ priméscă portofoliul de externe.

Dacă dl Stoicescu nu-şi va retrage demisiunea şi dnii Sturdza şi Ferekide vor persista în propusul lor, crisa cu greu se va puté evita. Se vorbesce şi aceea, că consiliul de ministri a hotărît, ca sĕ intervină la regele pentru aplanarea diferendului dintre guvern şi sturdzişti.

*

In faţa evenimentelor din Orient se fac pregătiri de rĕsboiu şi în România.

Din parochii.

Călĕtoriul, ce prin lunile Iuliu şi August, 'şi face voiagiul séu spre „Borszék“, după-ce trece de câmpiile comunei mari românesci Deva, drumul 'l duce, 'l bagă în crerii munţilor Nord-Ostici.

Rostosnea-Poleţ este numele unei comune bisericeşti, cu o populaţiune de circa 15 mii suflete gr. orintale, — pe un teritor de vr'o 16 klmetri, în lungime, de ambele laturi ale Murĕşului, care popor 'şi jăleşte pe neuitatul sĕu preot Zaharia Mateiu, rĕposat în sĕrbătorile Nascerei Mêntuitorului, — în etate abia de 42 ani.

Jelesc ḑice acest popor, din tot sufletul pe prea bunul, prea blândul, şi prea demnul sĕu părinte. Căci în adevĕr, dacă cândva s'a adeverit, cumcă: ce e mai demn, mai iubit, aceea ne ia bunul Dumneḑeu, atunci nici că s'a putut órecând mai învederat dovedi acésta.

Model în vîrtuţi creştinesci; model în calitaţile recerute unui adevĕrat păstor sufletesc; model în parsimonie; model în modul de a trăi cu toţii în armonie; dar' mai pre sus de tóte, model în iubire de sciinţă şi lectură, carea i-a uşurat vieţuirea în aceste locuri lipsite de conveniri cu ómeni asemenea şiesi: a fost reposatul şi de toţi regretatul părinte Zaharia.

Şi pe lângă tóte acestea, fără a fi fost mestecat în lucruri lumesci, speculaţiuni etc. a lăsat singur din parsimonia s'a, obiditei soţii şi celor dóuĕ drăgălaşe orfane, o avere de câte-va mii floreni. Neconsalabila dómnă preutesă însĕ póte avea cea mai mare consolaţiune în aceea, că a fost cândva soţia unuia dintre cei mai demni preoţi ai Archidiecesei.

Poporul însĕ greu cred că va mai avé vr'odată un Zacharia Mateiu. La parochiă ne vom afla noi concurenţii, nuï vorbă, dar' întru tóte cele bune pe regretatul nu'l vor putea imita uşor.

Eşind călĕtorul dintre munţi şi dând de loc mai deschis, unde i-se înfăţişază ochilor şesul Giurgiului, se află marea comună română: Toplita, cu circa 3000 suflete.

Acéstă cumună iarăşi numai de câteva sĕptĕmâni a petrecut la grópă pe octogenara matrónă preotésa Anastasia Popescu, carea a crescut şi a lăsat omenimei mai mulţi demni bărbaţi, şi cari fac fală naţiunei lor: preoţi, amploiaţi civili, soldaţi superiori, amploiaţi superiori de postă etc. Aşa că la jalnică înmormêntare, dacă nu aş fi fost de 52 ani, cu fantasia tocită, aş fi stat sĕ fac pe poetul, venindu-mi în memoriă cântarea dela adormirea Maicei Domnului: „Apostoli dela margini“ etc.

De notat e în Topliţa rom. şi biserica gr. ort., carea peste un an va fi decórea tuturor bisericilor din patriă.

O adevĕrată catedrală, carea dacă s'a şi început inainte de asta cu circa 25 ani, şi a costat sume fabulóse, — acuma ne va facilita ocasiunea, de e vede şi pe aceste locuri pe Inalt Prea Sânţia Sa Domnul Archiepiscop şi Metropolit Miron Romanul.

In alte privinţe Topliţa rom. încă póte servi ca exemplu şi altor comune învecinate, dacă bunul Dumneḑeu se va îndura sĕ mai lungéscă încă mulţi ani viaţa demnului preot George Popescu, carele a postpus şi postpune binele familiei sale, binelui comun.

Tot aşa de tare stâlp are biserica şi naţiunea în tinerul şi vigorosul preot George Maior, carele pe lângă cunoscinţele moderne, necesare astăḑi unui preot, mai are şi sprijinul stărei sale materiale favorabile; asemenea şi în caracterul sĕu de fer, opunêndu-se atacurilor străine până la temeritate.

Dacă acest bărbat va rĕmânea până la finea vieţei sale tenace în caracterul sĕu; dacă, ḑic, egoismul şi materialismul nu'l vor abate de pe calea apucată, precum se întêmplă cu mulţi preoti, dintr'altele destul de capacitaţi, — atuncea va trebuí privit de o stâncă de granit în mijlocul valurilor marei spumegânde.

Intre cele dóuĕ comune bisericesci Poleti-Rostosnea şi Toplita română, se află Meşterhaza, una dintre cele mai bune parochii din Archidiecesă. — Bună, pentru că comitetul parochial, în véra trecută, când cu rapórtele despre venitele preoţesci, cam fugitiv numai a arătat, în unire cu părintele Alexandru Nicolescu, un venit anual de 1227 fl.

E bună Meşterhara şi în ceeace privesce poporul, ceace se póte vedé din cele următóre Odóre bisericesci, cădelniţe de argint, prapore, vestminte preoţesci etc. atâtea s'a cumpărat de creştini singuratici de puţin timp numai, încât acuma sunt chiar superflue.

Dacă li s'a arătat crestinilor cam indirect, că are biserică de tóte cele tot nóuĕ şi încă peste trebuinţă, bieţii ómeni, în zelul lor nemărginit, au început a alerga la preoţi şi parochii străine cu darul lor.

Unul anume: Petru Cador, a trimis 2 rênduri de vestminte preoţesci, în véra acésta, la preoţi străini, — în valóre de 100 fl. Altul Vasilie Ujica alt rênd în valóre de 65 fl. Acuma se pregătesce un al treilea cu al 4-lea rênd de vestminte preoţesci a le trimite la străini, în un an. Aceste precum şi alte nenumĕrate exemple aş putea aduce spre dovedirea bunătăţii poporului şi stărei lui materiale relativ fórte favorabile. Nu neg, pot sĕ fie acestea resultatul unei păstoriri bune; numai cât aş crede, după modesta mea părere, că nu ar fi rĕu dacă, conform legei naturei, pe basa căreia stupul când vor albinele sĕ roiască, şi proprietariului nu-i convine, sĕ atace, sĕ taie din fagur, ca sĕ aibă de lucru acasă albinele.

Nu-i vorbă am făcut şi noi, înainte de asta cu vr'o 3 ani cererile necesare, pentru promisiunea de a putea vinde lemnele din pădurea bisericéscă de 100 jug. spre acoperirea speselor necesare la zidirea unei nóue biserici şi corespunḑĕtóre numĕrului poporului.

Când se va edifica nóua biserică nu sciu, — sciu atâta, că lipsa e de tot mare, căci bieţii mei copilaşi de scólă, duc gróza ghioldurilor, ce primesc din partea semidocţilor de cantori şi îmbulzeala abia suferibilă în biserică.

Tot aşa e şi scóla, veche, putredă, împrejurată în imediată apropiere de edificii necorespunḑĕtóre cu o scólă, fără loc de recreaţiune în timpul dintre óre cel puţin etc. — Aşa, că acum, după ce a trecut prin pericolul de a fi închisă din partea statului, din lipsă de învĕţător cualificat, domnul inspector reg. de scóle, la tótă ocasiunea mĕ

Ḑiarul unui copil drăcos.

Tradusă de *Giulio.*

(Urmare.)

Domnul Wilkins vení la 4 óre înaintea casei cu o caretă nóuă cu dóuĕ róte şi un cal negru înhămat cu frêne aurite. Eu steteam în colţul celalalt al casei la pândă şi cât ce întrà pe o minută în curte pentru a-i avisa că-'i aici, sării în caretă şi mĕ vîrîi sub jilţ, (fiind-că n'avea şiriglă ca trăsura lui Hanzi) şi slobodii coperta de piele, aşa că nu mĕ puteau vedé.

Genunchi-'mi erau de tot strîmtoraţi. Mĕ ghemuii aşa cum putui şi tăcui ca mort, când se suiră în trăsură. El apucă frênele şi pe-aci 'ţi-e calea.

Calul sbura într'una şi eram póte 8 mile departe de oraş. Îmi părea grozav de rĕu, că venisem cu ei, pentru că mĕ obosisem ca un câne aşa strîmtorat în lada cea îngustă. Ah, cum mĕ dureau tóte!

Spre apus de sóre, când se mai rĕcorise aerul, nu mai fugea calul aşa iute, ci mergea aşa de 'ncet, de credeam că 'mi-oi da sufletul în îngusta ladă.

Aveam din întêmplare neşte pachete cu rachete şi câteva lemnuşe în busunar, dar deóre-ce voiam sĕ aud ce vorbesc ei, nu le dădui atunci încă foc. Aşa eram de obosit încât nici că mĕ mai gândeam de sunt ochii egali séu nu.

„Scumpa şi ér scumpa mea Elsbett!“ ḑise el, ca şi cum ea ar fi fost un babi de câteva luni.

Sora mea nu ḑise nimic.

„Dór' nu eşti supĕrată pe mine?“

Ca şi cum ar fi ḑis ceva, de ce s'ar puté supĕra. Eu cred, că în gândul lui îşi va fi închipuit, că la aşa o fată bĕtrână nu-'i va conveni sĕ fie tractată ca un băiat mic. Şi după aceea îi spuse o mulţime de lucruri dulci, ca şi când ea ar fi o confetărie — aşa ceva n'am mai auḑit! Eu mĕ gândeam: „Domnule Wilkins, dacă 'ţi-ar fi sgâţăit ea şi urechile d-tale, ca p'ale mele, nu 'i-ai mai ḑice porumbiţă séu înger“. Fetele acestea, cari îşi buşesc şi înghioldesc frăţiorii cei mici, nu se supĕră pe băieţii cei mari, de ar face ori-ce, asta am observat'o eu, dar în aceeaşi vreme mĕ gândeam, că mai bine sĕ nu-'i spun nimica lasă s'o aibă, dacă vrea sĕ trécă de un nebun mare.

„Lipscănia merge acum bine“, ḑise el după-ce-'i ḑisese deja de o duḑină de ori: înger, „şi cred că am puté risca sĕrbarea cununiei aşa către Crăciun“.

După aceea, una séu dóuă minute, nu mai ḑiseră nimic şi auḑii ceva scârţăit. Se póte c'a fost róta Eu cred că aceea a fost. Genunchii mĕ dureau atât de tare, că nu pot spune cu siguranţă. Îmi era atât de frig şi eram tare flămênd şi cótele îmi erau atât de strivite şi tescuite, încât îmi venì gândul de a spăria pe domnul Wilkins, ca sĕ sară jos din trăsură.

„Trebue sĕ fie ceva sub jilţ“, ḑise Elsbett“.

„O maică prea curată! O, Carl, de bunăsémă va fi un câne!“

„Nu-'ţi fie témă“, ḑise el, „cu viéţa mea vreau sĕ vĕ a.... Vai! vai! ce sĕ fie asta?“

„Oh, opreşte calul! Las' sĕ mĕ dau jos!“ strigă Elsbett.

„Lăsaţi sĕ vĕd, ce-'i“, ḑise domnul Wilkins. El pică sub jilţ. Cu mâna îmi atinse pĕrul. Eu îl muşcai puţin de mână, ca sĕ crédă că-'i un câne.

„E un câne!“ strigă el, „un câne turbat! M'a muşcat! Ah, că voi turba!“

Şi cu acestea sărí din trăsură lăsând pe sora mea singură. (De aici se póte vedé cât de dragă o avé.)

„Timpul a sosit“, mĕ gândii eu, „de a face puţină glumă“. El nu se va mai urca în trăsură. Las' sĕ fugă calul cu mine şi Elsbett şi după aceea voi eşí din ascunḑĕtóre şi-'l voi opri“.

M'apucai deci de lucru, aprinsei cu un lemnuş racheta şi o aruncai între piciórele calului. El se sperie şi o luă la gónă, ca dracu. Aşa o rachetă, nu s'a mai vĕḑut — pş-ş-ş-ş crrrr — crach! — bum! bum!

Elsbett ţipa, domnul Wilkins se văeta, calul fugea în cel mai mare galop — aşa ceva nu s'a mai vĕḑut pe lume! Eu eram grozav de înspăimêntat. Mĕ târîi din ascunḑĕtóre şi voiam sĕ apuc frênele, dar căḑuseră sub piciórele calului şi era deja aşa de întunerec ca ciaonul. Nu mĕ mai aşteptam la alta, decât că ambii vom fi sfărîmaţi.

Bum-burum-bum! şi un mil după celălalt trecea ca un fulger pe dinaintea ochilor! Domnul Wilkins remăsese în drum — departe, departe 'n urma nóstră. Elsbett ţipa la fie-care salt al calului. Dar era într'adevĕr grozav.

(Va urma.)

ntrébă, dacă are poporul de cuget a zidi o altă scólă ori ba? — Ce scop are domnul inspector, deducă cei competenţi.

Totuşi şi în favórea scólei, în ḑilele din urmă s'a făcut un mic început. S'a primit din partea foştilor íobagi, — români, secui, jidovi etc. — circa 200 lemne de brad séu preţul lor ca dar pentru edificânda nóstră scólă.

Aducem deci şi pe acéstă cale mulţĕmirile nóstre susmenţionaţilor donatori.

Sciind deci, că avem ómeni cu dare de mână, cari după cum am arătat sunt gata jertfi sute de fioreni, — 'mi place a crede, că satisfacţiunea sufletéscă, carea e pe de o parte, rebonificarea ostenelelor unui învĕţător, o voi avea atunci, când din un edificiu şcolar acomodat timpului present, voi eşi cu tinerele odrasle spre întêmpinaraa Inalt Prea Sfinţiei Sale Prea Bunului Părinte cu ocasiunea sfinţirei măreţei biserici din Topliţa.

Ioan Mateiu.

*

Alegerea membrilor din cler ai sinodului protopresbiteral din tractul Braşovului s'a făcut Vineri în 7 Februariu. Au fost aleşi ca membrii ordinari: Bartolemei Baiulescu, Vasilie Voina, Radu Popea, Alexie Verzea, Nicolae Soiu, George Urdea, Vasilie Sfetea, Victor Popea, George Ludu, Toma Giurgiu, Dr. V. Saftu şi Ioan Prişcu; ca suplenţi: Ioan Broşiu, Alexandru Dogariu, Ioan Leucescu, Iosif Micu, Ioan Pascu jun. şi Vasilie Mereţ.

Repriviri şi rectificări.

(Urmare şi fine.)

În legătură apoi tot în Nr. 51 a. tr. „Unirea", mai atinge şi succeptibilitatea unui popor-frate în persóna lui Victor Emanuil, Unificatorul Italiei.

Ideal naţional acésta, pentru realisarea căruia au sângerat atâţi fraţi italieni!

Corespondenţa naibei datată din Roma modernă-regală zugrăvind cu colori atât de negre cetatea regală-modernă, uită, nereflectând, că atacă chiar Roma papală, mai bine ḑis: „*Papatul*" constatând ḑicala: „*Ubi sol mullus color*".

Corespondenţa naibei din cestiune trage conclusiuni din nepremise.

Zugrăvind Roma modernă-regală cu atari colori negre, natura lucrului ar fi adus cu sine şi pretins, ca sĕ tragă un paralelism între Roma papală şi între cea modernă-regală şi apoi sĕ fie dedus şi tras conclusiunea, logică, — ceea-ce nefăcênd, n'a reflectat la împregiurarea: „Unde dai şi unde crépă", séu mai pe românesce şi mai verde ḑis: „Rîde dracul de porumbea şi-'i mai negru decât ea".

Îmi ţin de datorinţa plăcută, neplacută, tot atât, de a întregí lacuna servind cu date statistice comparative referitóre la moralitatea séu mai bine ḑis: imoralitatea Romei la anul după ocuparea ei prin soldaţii regelui Victor Emanuel.

În Londra, capitala Britaniei-mari — ca sĕ nu ḑic a lumii — la câte 100 copii leguiţi se nasc neleguiţi numai 4; în Lipsca 20; în Paris 48; în Augsburg (Bavaria) 91; în Viena 118, ér' în Roma papală 243 bastarḑi.

Apoi pentru D-ḑeu! Cine sĕ dee educaţiune? Cine 'şi-a dat la atâta amar de bastarḑi, bitangi, copíi de lele şi dragoste căsător'a anticipată, aruncaţi aşa ḑicênd pe piaţa lumii mari, înferaţi cu timbrul infamiei dela nascerea lor, fără ca nefericiţii sĕ şi cugete într'u nevinovăţia lor la atare infamie!

Se constatéză: „Părinţii au mâncat struguri necopţi şi au strĕpezit dinţii copiilor".

Şi apoi óre atari făpturi, în partea cea mai mare nefericite, nu se vor rĕsbuna pe sine de acea societate în mijlocul căruia se află isolaţi, ba chiar exilaţi?!

În multe casuri acea rĕsbunare de sine devine fiorósă.

Las', că chiar despotismul s'a folosit adese ori de atari bastarḑi, mai cu sémă de cei de partea bărbătéscă, dându-le arme în mână, spre a subjuga pe ceealaltă parte a societăţii.

Dar' apoi datele următóre chiar constatéză starea lucrului din cestiune.

În Anglia se vine un omor la 176000 locuitori; în Holandia la 163000; în Prusia la 100000; în Austria la 57000; în Iapania la 4113; în Neapole la 2750, *ér' în Roma papală la 750 locuitori.*

Adecă tot Roma duce şi ţine *primatul* şi acilea, ca şi la bastarḑi.

S'ar mai puté adauge şi temperamentul popórelor respective, anume: sangiunic la Francezi, coleric la Italieni, flegmatic la Germani şi melancolic la Englezi, ca sĕ fim drepţi în dejudecarea ataror apariţiuni triste şi instructive.

Dar' cum va fi stând lucrul din cestiune acum în Roma modernă-regală, fórte ne-ar deobliga dl corespondent din Roma al „Unirii" când ar binevoí a înforma pe „Unirea" tot cu date statistice autentice, şi apoi numai atunci s'ar puté constata: cărei Roma (papale ori regale) compete şi se cuvine onorificul nume de: Sodoma, dat a priori de dl corespondent Romei-moderne (regale) éc' aşa: după datele şi scirile culese de pe strade. — Frumósă consecuenţă logică întemeiată pe...

Pare 'mi-se însĕ, că contra-datele cerute şi pretinse în direcţiunile aieptate vor constata contrariul.

Repeţesc: „Rîde dracul de porumbea şi-i mai negru decât ea".

Apoi corespondenţa naibei atacând francmasonia (muraria liberă) îşi dete testimoniu de paupertate spirituală luptând în contra morilor de vênt, când principiile şi tendinţele acesteia convin eu ale Evangeliei.

Devisa francmasoniei este: „Ce ţie nu-'ţi place, altuia nu face", séu mai bine ḑis: „Fă deaprópelui teu, ceea-ce voesci sĕ-'ţi facă şi el ţie". etc. Şi ea tinde la doscoperirea şi împărtăşirea adevĕrului şi a binelui; şi ea tinde la descoperirea mijlócelor de a face, ca armonia — „pe pămênt pace şi întreómeni bunăvoire" — sĕ domnéscă; şi ea tinde a face pe om bun spre a-'l face fericit etc.

Apoi Jidovismul apostrofat în corespondenţa din cestiune!

Au nu mai tot cultul nostru e apoteosa Iudaismului, a jidovilor, a căror istorie se propune, se învéţă de rost, pe când a patriei şi a naţiunii nóstre române se atinge numai întrécĕt şi în fuga mare! Adecă: „Şi mărire poporului Teu *Israil*!" *)

Ér' de liberalii mascaţi atinşi de dl corespondent din Roma modernă-regală, tac ca sĕ nu ating succeptibilitatea altei specie de liberali mascaţi, cu a cărora una lee cununa.

Apoi în urmă de închiere adaug: ḑeu, nu sciu, ce joc a sórtei şi a fatalităţii nevoite sĕ fie şi aceea, că „Unirea" încheie anul trecut cu Nr. 52. în care a posteriori indirecte şi peste voea ei laudă Protestantismul lutheran în crescerea poporaţiunii în Prusia-lutherană, faţă cu descrescerea (séu crescerea relativă) în Erancia catolică, constatând totodată împregiurarea faptică, că mai multă religiositate şi moralitate este de regulă la Protestanţii lutherani, decât la catolicii ultramontani.

Împregiurarea acésta, la care reflectând şi în legătură cu datele statistice comparative reproduse mai sus cu privire la nasceri şi la omoruri după percentele locuitorilor, nu se póte contesta.

Gura pĕcătosului adevĕrul a grăit. **)

Salutare! *Pers.*

Noutăţi.

Pentru învĕţătorii şi economii noştrii. Inaltul minister r. u. de agricultură dto 28 Ianuarie a. c. Nr. 2689 a edat următorul:

„Concurs"

pentru cursul de pomărit, ce sĕ va ţinea în Keszthely şi Mănăştur (Kolozsmonostor.) am dispus ţinerea câte unui curs de pomărit la institutul r. u. agronomic din Keszthely şi Mănăştur. Primul se va ţinea din 22 până în 31 Martie, ér al 2-lea din 5 până în 14 Aprilie n. a. c.

„Scopul acestui curs este:

a) ca îvĕţătorii mai tineri, aplicaţi de conducĕtori la şcólele de pomi (grădini şcolare) şi cari au atragere către pomărit sĕ se cualifice prin câştigarea de cunoscinţe speciale teoretice şi practice în conducerea grădinilor (scolilor) de pomi şi în prăsirea pomilor;

b) ca dintre conducĕtorii şcolilor de pomi, cari au absolvat cu succes acest curs, comitatele sĕ pótă numí inspectori cercuali pentru şcólele de pomi comunale;

c) ca proprietarilor (economilor,) cari se îndeletnicesc cu pomăritul, sĕ li sĕ dea prilegiu pentru câştigarea cunoscinţelor de lipsă la nobilitarea, manuarea şi alimentarea pomilor".

„Atât la cursul din Keszthely, cât şi la cel din Mănăştur, se primesc numai 16 învĕţători, cari vor beneficia de fl. 15 pauşal de călĕtorie şi fl. 1.50 diurn, ce se va acoperí din visteria statului".

„Invĕţătorii, cari au frequentat mai înainte un asemenea curs, în anul acesta nu se admit la concurs".

„Se provócă prin acèsta toţi acei învĕţători dela şcólele poporale, aplicaţi ca conducĕtori la şcóla de pomi comunală, cari doresc sĕ ia parte la unul din cursurile de sus, sĕ-şi înainteze cererile lor provĕḑute cu timbru de 50 cr. cel mult până la 28 Faur a. c. n. deadreptul la Inaltul Minister r. u. de agricultură în Budapesta. In cerere sĕ se arete vêrsta, conoscinţa de limbi şi timpul petrecut ca conducĕtor al şcólei de pomi, ceea ce este a se dovedi prin certificat estradat de superioritatea şcolară concernentă. Cereri întrate după acest termin — nu se vor lua în considerare".

„Pe lângă învĕţătorii, cari vor beneficia de ajutor de stat, la fiecare curs se vor primi şi 3—4 economi şi administratori de moşii (gazdatiszt) cari însĕ nu vor primí ajutor de stat, Şi aceştia au sĕ-şi înainteze cererile până la 28 Faur n. c. la Inaltul Minister".

„Frecuentanţii cursului, cari s'au folosit de ajutorul statului, vor depune examen teoretic şi practic în presenţa comisarului ministerial din despĕrţămêntul pomologic regnicolar şi despre resultatul examenelor vor primí testimonii în regulă".

In legătură cu acest concurs, asupra căruia atragem cuvenita atenţiune a celor interesaţi, punem în vedere, că comisiunea economică a comitatului Sibiiu va distribuí câte un premiu de fl. 25 între toţi învĕţătorii, frecuentanţi ai cursului de pomĕrit, cari vor dovedi prin atestatul de cualificaţie, că au absolvat cu succes unul din cursurile de sus.

Sibiiu, 12 Faur n. 1897.

Comitetul central al „Reuniunei române de agricultură din comitatul Sibiiu".

Dem. Comşa,
presid.

Victor Tordăşianu,
secretar.

Concertul din Timişóra.

Timişóra, 5/17 Februariu, 1897.

Tinerimea din Timişóra şi jur a arangiat în 3/15 a lunei curente, sub conducerea harnicului şi neobositului advocat Dr. Aurel Cosma, o serată musicală, urmată de petrecere cu dans. Deşí a fost acésta prima încercare pentru închegarea vieţiei sociale românesci în Timişóra, a succes peste asteptare de splendid. S'a adunat lume multă chiar şi din părţile cele mai depărtate ale Ungariei, dela Deş, Abrud, Sibiiu, Mehadia, Oraviţa, Arad etc.

Fără îndoială partea cea mai de remarcat a serii a fost concertul. Programul ales şi bogat, apoi concertanţii cu renume pe terenul concertelor românesci, au făcut ca interesul publicului faţă de acéstă serată amusantă, sĕ fie cât se póte de viu. Am vĕḑut mai multe persóne de neam străin în reduta dela hotelul „Clironomul Rudolf", unde a avut loc serata din cestiune, cari tóte au fost atrase de programul artistic al concertului şi de curiositatea, dacă vor fi óre în stare nisce diletanţi, sĕ execute în chip satisfăcător piesele adevĕrat artistice, din cari a fost compus programul. Şi au rĕmas deplin mulţumiţi toţi cei de faţă, de succesul splendid cu care au debutat concertanţii.

Concertul anunţat pe 8 óre, nu s'a putut începe decât cu o óră întrégă mai târḑiu, din pricina, că o parte a publicului a sosit numai cu trenul din acea seră.

La nóuĕ óre séra, înaintea unui public distins şi numĕros, s'a început concertul cu o arie din oratoriul „*Paulus*" de Mendelssohn, o rugăciune plină de ferbinte evlavie, executată de preotul din Ocna-Sibiiului Isaia *Popa*. Nu se putea ceva mai potrivit: o rugăciune rostită prin glasul preotului. Domnul Popa ca persónă e imposant, binefăcut, şi frumos bărbat; dispune de o voce de bass profundă şi inmens de voluminósă cu un timbru dulce, plăcut. Cântă cu mult simţ şi cu multă pricepere. De pe pronunţare, de pe modulaţia vocii, pricepătorul deja la început recunósce în dl. Is. Popa, pe elevul artistului G. *Dima*. Succesul cu care dl. Popa a executat frumósa arie a lui Mendelssohn a fost desĕvêrşit; aplausele frenetice şi nesfêrşite au făcut ca domnia sa sĕ delecteze publicul cu o piesă afară de program.

După declamarea cu destul succes a canzonettei lui Alexandri: „*Surugiul*", din partea dlui iurist Ioan *Mezin*, s'a urcat pe podiu între furtunóse aplause graţiósa dómnă *Lucia Cosma*, soţia dlui advocat Dr. A. Cosma, fiica distinsei familii P. Cosma din Sibiiu. Dómna Lucia cu vocea-i dulce-cristalină şi de o flexibilitate de admirat, a executat „*Canzona*" din „Nunta lui Figaro" de Mozart, şi „*Ce te legini codrule*" de G. Scheletti. Arta, cu care dómna Cosma şcie sĕ execute trecerile dela cel mai vehement „forte" până la cel mai tainic „piano" a fost cu drept cuvênt admirată. Aplause frenetice au urmat fie-cărui punct, şi dna Lucia silită a fost sĕ cânte afară de program frumosul cântec al măiestrului sĕu G. Dima: „*Scii tu mândră*".

A urmat piesa pentru piano: *Semiramis*, de *Rossini-Ascher*, executată de frumósa brunetă din Vêrşeţ, dşóra Miţi *Spătariu*, fostă elevă a internatului „Asociaţiunei" din Sibiiu. Dşóra Spătariu mânue cu dibăcie rară pianul. Dênsa a fost cu foc aplaudată şi succesu-i încoronat cu un buchet de flori. La dorinţa publicului a cântat un numĕr şi afară de program.

In piesele „*Cântul cavalerilor cruciaţi*", de N. W. *Gade*; „*Dorul*" de G. *Scheletti*; „*Mezul nopţii*" şi „*Mugur Mugurel*" de G. *Dima*, a escelat fostul elev al seminariului teologic din Sibiiu, dl. Vasile *Popovici*, un băiat tinĕr cu mustaţele abia rĕsărite. Dotat dela natură cu o frumósă voce de tenor, domnul *Popovici*, vrednicul elev al măiestrului seu G. Dima a cântat cu mult curagiu şi măiestrie. Vocea-i voluminósă, cu un timbru metalic de tot plăcut, a făcut sĕ rĕsune puternic înalta boltă a pompósei redute. Au plăcut mult: „Dorul" şi „Mugur Mugurel", cari la expresa cerere a publicului au fost bisate.

Piesa pentru pian: „*Rhapsodie roumaine*" de Zd. Liubicz a fost cu multă pricepere executată de gentila dşóră Cornelia *Fercu* din Timişóra. Dşóra Fercu e o pianistă fórte dibace. A fost frenetic aplaudată, şi a primit un frumos buchet de flori.

Fără îndoială punctul culminant al concertului a fost *Terzettul* din „*Creaţiunea*" lui Haydn, în care elevii dlui Dima, dna Cosma, dnii I. Popa, şi V. Popovici au pus în uimire auḑitoriul prin artistica lor cântare. Erau atât de potrivite aceste trei voci între sine; nici una nu o copleşia pe cealaltă. Interpretarea admirabilului Terzett a fost desĕvêrşită. Publicul a isbucnit în aplause asurḑitóre, şi cântăreţii au repetat terzettul.

Cea mai grea şi mai obositóre sarcină în acest concert, fără îndoială a avut-o acompaniatórea, domnişóra *Minerva Cosma* fiica drăgălaş de frumósă a dlui Parteníu Cosma din Sibiiu. A fost extrem de grea sarcina acésta, nu numai pentru-că piesele de acompaniat erau patrupreḑece la numĕr, computând şi repetiţiile, dar mai ales, pentru-că tóte aceste piese au fost mult puţin piese de adevĕrată artă, a căror executare la pian cere multă pricepere. Şi dşóra Mina, una dintre cele mai talentate şi mai sirguincióse eleve a dlui Dima, posede tóte calităţile unei acompaniatóre celebre. Dşóra Mina, deşí tinerică şi fragedă încă ca o flóre de primăvară, nu a arĕtat pic de obosélă, s'a purtat brav şi victorios. A şi fost furtunos aclamată și a primit un frumos buchet de flori.

---

*) Bine sĕ fim inţeleşi. Autorul nu ia în apărare acel feliu de francmasonism şi judaism, care tinde la distrucţiunea societăţii umane — cristiane, ci pe acela, care şi el tinde la fericirea societăţii peste tot şi în conformitate cu principiile de morală ale religiunii cristiane.

**) Am publicat aceste „Repriviri şi rectificări" la locul acésta întru'cât consimţim şi noi cu cele ḑise la adresa bisericii nóstre. Faţă de cele ḑise la adresa bisericii greco-catolice, lăsăm tótă rĕspunderea asupra autorului, nevrênd noi a ne amesteca în afacerile interne nici ale unei biserici, încât nu stau în legătură cu biserica nóstră ortodoxă ori cu naţiunea nóstră română. *Redacţiunea.*

In genere concertul, în care s'au manifestat succesele frumóse ale șcólei primului artist român G. Dima, a succes splendid. Prestațiunile tuturor concertanților au trecut mult peste așteptările nóstre. Suvenirile, ce ne-au rĕmas dela acéstă producțiune, sunt cele mai încântătóre.

Nemijlocit după terminarea concertului a urmat o animată petrecere cu dans. Inimile tinere, entusiasmate de splendidul succes al concertului au pornit-a în sborul vesel al jocului și nu s'au dat plainice până la cinci óre din zori.

O sĕ vĕ comunic în curênd și părerea foii din loc „Temesvarer Zeitung“ asupra concertului din chestiune.

Un bănățean.

Corespondență particulară

a „Telegrafului Român“.

Brașov, 18 Februariu 1897.

Deși „Gaz. Trans“ cam culege tot ce este de interes public, totuși mi-am propus ca din când în când sĕ vĕ fac pe Cronicariul*) ca și publicul Dvóstre sĕ fie în curent cu spiritul ce domnesce în acest oraș, cu multă inteligență românéscă și ortodoxă, dela care un organ bine redactat**) al bisericei ortodoxe românesci cu tot dreptul póte aștepta sĕ fie sprijinit.

Multă carte dar și multă zăpăcélă pe la noi.

Ca în tot locul, unde ca la noi sunt mulți ómeni cu ambițiuni sunt și mulți malcontenți, dar la noi sunt și mulți carii de profesiune se ocupă cu frazele și aprópe toți cari de profesiune au sĕ sădéscă idealuri în inimile tinerimei.

Atât malcontenții, cât și fraseologii și idealiștii aflau nutremênt destul în agitația pusă la cale de fie-iertatul comitet național și în organul lui acreditat „Tribuna“ nainte de criză, dar dela criză încóce căḑuseră într'o apatie îngrijitóre.

Ca un balsam vindecător pentru ranele lor se ivi în Arad lucéfĕrul „Tribuna Poporului“ de care 'și legau mari speranțe, că aceea va duce nația părăsită de toți la „isbândă“, dar „Reprivirile“ d-vóstre au început a le deschide ochii, ér „Punctele de orientare“ din „Tribuna Poporului“ au avut efectul unui duș rece, care i-a înghețat din crescet până în tălpi.

Variație mai perfectă nu se póte.

După entusiasm apatie, apoi încântare, după ea deprimare.

Cei păcăliți se numesc pe la noi „buzați“.

Părintele Mangra s'a și grăbit a veni dela Arad la Brașov sĕ dee deslușiri despre înalta politică ce se manifestă în „Trib. Pop.“ dar precum nu i-a succes sĕ convingă lumea prin broșura sa, că „sfântul“ sinod al României ar fi proces corect față de fostul metropolit, așa nu i-a succes nici a mângăia pe amicii și patronii sei de aici, pentru că i-a tras pe sfóră, și s'a dus și dnia sa dela noi și deprimat și „buzat“.

?

---

*) Mulțămita nóstră. Red.

**) Mulțămim de compliment, și vĕ asigurăm, că ne vom nisui sĕ-l merităm. Red.

Brașov, 30 Ianuarie v. 1897.*)

Domnule redactor!

Alaltăeri reuniunea nóstră de gimnastică și de cântări a arangiat așa numita „convenire“ colegială în sala dela Nr. 1. Ce-i drept, séra n'a fost tocmai bine alésă, pentru-că după ea a urmat o ḑi de lucru; mi s'a spus însĕ, că reuniunea n'a putut face altfel din causa, că amintita sală a fost de mai înainte angagiată pentru tóte celelalte ḑile din carneval. Cu tóte acestea constat cu bucurie, că a participat un public distins și numĕros.

Ca sĕ scie fie-care cetitor, în ce constă așa numitele „conveniri“ românesci din Brașov, vĕ raportez, că la astfel de ocasiuni secțiunea de cântări a reuniunei dă un fel de concert; publicul asistă la mese întinse, ér după producțiune se și danséză. Așa s'a practisat la noi, de când există reuniunea; din când în când s'au făcut și excepțiuni.

Faptul, că după concert se danséză, de ocamdată trebue cu tótă căldura aprobat; coristele și coriștii au tot dreptul, ca după munca plăcută din atâtea probe sĕ-și petrécă. Nu mĕ pot însĕ învoì, ca publicul sĕ stea la mese în decursul concertului. Mai întâiu, pentru-că prin acest fapt se detrage din valórea musicală a cântărilor, ér al doilea cinând unii ómeni alérgă chelnerii în drépta și în stênga, ca sĕ-i servéscă, conturbând în chipul acesta și pe auḑitori și pe cântăreți. Ba, s'a întêmplat, că unii au făcut larmă în decursul cântărilor, larmă, care a provocat mai pe urmă și neplăceri. Ar fi deci de dorit, ca publicul sĕ asculte cântările ca la ori și care concert (nu la mese), după concert sĕ mânânce în saleta de alături, ér cei ce vréu, sĕ danseze în sala cea mare. Acest arangiament ar contribui de sigur la înălțarea musicală a reuniunei avênd producțiunea într'adevĕr o înfățișare de concert. — Exprim acéstă dorință, deși la ultima convenire nu mĕ pot nici decum plânge, că n'a fost cea mai perfectă linisce în decursul producțiunei.

Judecată în general, convenirea a fost una dintre cele mai succese ale reuniunii. Laud cu intențiune acest fapt mai ales pentru puternicul motiv, că în trecutul recent reuniunea nóstră dase cu totului tot îndĕrĕpt; ba aprópe doi ani de ḑile, durere, nici n'a funcționat deloc. De aceea cu atât e mai mare și mai vrednic de apreciat meritul neobositului dirigent, Pantelimon Dima și al zelosului president, George Chelariu, cari au luat după têmpul de tristă amintire conducerea reuniunii în mânile lor. Nu mai puțină laudă merită și membrii activi ai reuniunei. Străduința lor și a conducĕtorilor a scăpat pe românii brașoveni de rușinea, de a nu avé reuniune de cântări în al doilea oraș musical din Transilvania. Se înțelege de sine, că stând lucrul astfel, este o datorință imperativă națională pentru toți românii din Brașov și jur, sĕ spriginéscă cu trup și suflet acéstă reuniune!

De astădată s'au tipărit programe formale cu textul cântărilor, un progres evident. Urmând tot așa reuniunea va înainta cu pași siguri! (Va urma.)

---

*) Intârḑiată din lipsă de spațiu. Red.

„ALBINA“, institut de credit și de economii în Sibiiu.

Nr. 3602

Convocare.

Domnii acționari ai Institutului de credit și economii „Albina“ se invită prin acésta în virtutea §. 20 al statutelor societății la

a XXIV adunare generală ordinară.

care se va ținé în Sibiiu **Sâmbătă în 27 Martiu 1897 st. n.** înainte de améḑi la 10 óre în casa institutului (Strada Baier Nr. 1.)

Obiectele:

1. Raportul anual al Direcțiunei; bilanțul anului de gestiune 1896 și Raportul comitetului de supraveghiare.
2. Propunerile Direcțiunii din incidentul iubileului de 25 ani dela fondarea institutului:
   a) ridicarea unui monument la mormêntul primului director esecutiv Visarion Roman;
   b) crearea unui fond pentru un internat de băieți în Sibiiu.
3. Distribuirea profitului realisat conform bilanțului.
4. Distribuirea sumei destinate pentru scopuri de binefacere.
5. Ficsarea prețului marcelor de presență pe anul curent.
6. Alegereu a 2 membrii în consiliul de Direcțiune în sensul §-lui 36 din statute.

Domnii acționari, cari în sensul §§. 22, 23 și 24 din statutele societății voiesc a participa la adunare în persónă, séu prin plenipotențiați, sunt rugați a-și depune acțiunile și eventual doveḑile de plenipotență, cel mult până Joi în 25 Martiu a. c. st. n. 6 óre p. m. la cassa centralei în Sibiiu, séu la a filialei în Brașov.

Sibiiu, 11 Februuriu 1897.

Direcțiunea.

Bilanț cu 31 Decembre 1896.

Active.		fl. cr.
Cassa în numĕrar		40,829.62
Bon în Giro-Conto și la alte bănci		59,170.69
Cambii de bancă		3,404,394.17
Împrumuturi hipotecare		2,141,302.60
Credite personale		716,360.51
Credite cambiale cu acoperire hipotecară		693,161.45
Credite de cont-curent		236,465.24
Avansuri pe efecte publice		90 283.10
Credite ficse		19,282.45
Imprumuturi pe producte		20,837.32
Casa institutului. realități dela gara Brașov și div. realități de vênḑare		214.778.28
Efecte publice		1.092,779.82
Acții dela diverse bănci		71,620.—
Efectele fond. de garanță al scris fonc.		200,141.35
Efectele fondului de pensiuni al funcționarilor institutului		107,000.—
Mobiliar	fl. 6 885.30	
după amortisare de	„ 688.55	6.196.75
Diverse conturi debitóre		94,209.30
		9,208,812.75

Pasive.		fl. cr.
Capital social 6000 acțiuni à fl. 100		600,000.—
Fondul de reservă al acționarilor		100,000.—
Fondul de garanță al scrisurilor fonciare		200,000.—
Fondul special de reservă		46,080.14
Fondul de pensiuni al funcționarilor		107,689.16
Depuneri spre fructificare		5,498,373.44
Scris. fonc. cu 5% în circulaț.	1,157.000	
„ „ „ „ în cor. în circ	893,000	2 050,000.—
„ „ eșite la sorți în circulațiune		22,600.—
Cambii de bancă reescomptate		283,956.82
Diverse conturi creditóre		92,584.29
Dividende neridicate		589.—
Interese anticipate pro 1897		75,582.30
Profit net		131,357.60
		9,208,812.75

Profit și perderi.

Eșiri:		fl. cr.
Interese:		
pentru depuneri spre fructific.	237,370.26	
„ scrisuri fonciare	92,758.51	
„ imprum. luate pe efecte	6,478.02	336,606.79
Spese:		
Salarie	43,105.—	
Bani de cuartiri	5,050.—	
Imprimate, regist., porto div.	18,527.17	
Marce de presență	2,145.—	68,827.17
Contribuțiune:		
directă	18,229.75	
10% dare la interesele dela depuneri	23,737.02	41,966.77
Amortisare din mobiliar		688.55
Profit net		131,357.60
		579,446.88

Venituri:		fl. cr.
Interese:		
dela cambii de bancă	224,477.03	
„ imprumuturi hipotecare	144.187.83	
„ credite personale	59,996.27	
„ efecte publice	55,289.48	
„ credite cambiale cu acoperire hipotecară	42,228.86	
„ credite de cont-curent	13,218.93	
„ avansuri pe efecte	5,130 91	
„ credite ficse și imprumuturi pe producte	4,030.90	548,560.26
Chiriă		12,565.86
Provisiuni		16,215.98
Profit la monetă		2,104.78
		579,446.88

Sibiiu, 31 Decembre 1896.

P. Lucuța m. p., membru al direcțiunei.
I. Papiu m. p., membru al direcțiunei.
Cosma m. p., director esecutiv.
Iosif Lissai m. p. comptabil-șef.

Subsemnatul comitet am examinat conturile presente și le-am aflat în deplină regulă.

Sibiiu 15 Februariu, 1897

Comitetul de supraveghiare:

Dr. A. Brote m. p. **Dr. Il. Pușcariu** m. p. **Dr. Beu** m. p. **St. Stroia** m. p. **I. Crețu** m. p.

Contra

tusei, răgușelei și flegmei

cel mai bun mijloc este

Zaharul de voronică,

(Pemetefű czukorka)

carele face sĕ înceteze aceste bóle fórte îngrabă.

Se póte căpĕta în tóte apotecele. **I cutie costă 30 cr.** Câte 5 cutii pentru 1 fl. 50 cr. trimite scutite de porto,

Bela Réthy,
apotecariu în Békés-Csaba.

[158] 6—10

Redactor prov. **Gavriil Hango.**

Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 16. Sibiiu, Marţi, 11/23 Februariu 1897. *Anul XLV.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
la „Tel. Rom.“ într'una cu suplementul „Fóia Pedagogică“
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl.. 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sĕrbarea revoluţiunei.

In primăvéra anului viitoriu se împlinesc 50 de ani, de când în patria nóstră a început a străluci sórele libertăţei, şi libertatea acésta a trebuit rĕscumpĕrată cu sângele popórelor patriei.

Libertatea anului 1848 altcum o explică unii, şi altcum o explicăm noi românii.

Marea adunare naţională dela 3/15 Maiu 1848 a decretat libertatea poporului român, şi a formulat programul naţional, la care cu sânţenie trebue sĕ ţinem şi aḑi toţi românii.

Adunărei acesteia au premers însĕ evenimente mari, şi au urmat şi mai mari.

Partida revoluţionară a detronat casa de Habsburg, şi a provocat un teribil rĕsboiu intern.

Românii au rĕmas credincioşi dinastiei, şi pentru acéstă credinţă a lor au trebuit sĕ-şi verse sângele, sĕ-şi dea viéţa 40,000 de români.

Au venit alte têmpuri; lupta pentru existenţa naţională pe alte terene a cerut nóue incordări, în aceste încordări apoi ómenii au aruncat vĕlul uitărei asupra tristelor evenimente dela 1848.

Reîmprospĕtarea lor totdeuna deschide ranele vechi, aceste încep din nou a sângera, şi vedem înaintea nóstră crâncenul măcel al fiilor patriei, a căror bunăstare cere pacinică convieţuire, pacinică activitate.

In parlamentul nostru deputatul Kossuth a propus, ca evenimentele din anul 1848 sĕ se decreteze de sĕrbare naţională, şi sĕ se eterniseze prin lege. Intre aceste cea mai cardinală ar fi sĕ fie detronarea casei de Habsburg şi apoteosarea crâncenei revoluţiuni.

Ministrul president a împărţit în dóue propunerea lui Kossuth şi a promis, că guvernul va presenta un proiect de lege spre a eternisa numai unele evenimente din anul 1848, anume acele, cari privesc restituirea constituţiunei unguresci, redarea parlamentarismului pe basa representanţei poporale, întroducerea responsabilităţii ministeriale, împărţirea egală a sarcinilor, stergerea iobăgiei, libertatea presei, darea de drepturi politice egale pentru toţi. Va presenta deci guvernul un proiect de lege, spre a eternisa ḑiua de 11 Aprile 1848, când împĕratul Ferdinand al V. a sancţionat numitele legi. Nu póte însĕ consimţi guvernul cu apoteosarea rĕsboiului civil, de aceea nu póte primí propunerea lui Kossuth în ce privesce detronarea casei de Habsburg, şi tóte urmările dela acea detronare.

Parlamentul s'a pronunciat pentru vederile ministrului president, şi astfeliu la a 50 aniversare revoluţiunea dela 1848 nu va fi nici decretată de serbare naţională, nici nu va fi apoteosată.

Suntem în reservă cuviinciósă până când vom vedé proiectul guvernului privitoriu la apoteosarea evenimentelor dela 1848.

Cunoscênd tóte amĕnuntele, vom fi în positiune a vedé cum se judecă evenimentele acelui an epocal acuma după un lung interval de 50 de ani.

În vorbirea sa ministrul-president a înşirat taxativ legile dela 1848, a căror sancţionare va fi considerată ca sĕrbătóre naţională.

Împregiurarea acésta a provocat amărăciune în pressa oposiţională, şi acésta cu indignaţiune se întrébă: pentru-ce sĕ nu fie sĕrbată ca sĕrbare naţională şi uniunea Ardélului cu Ungaria, armata naţională, intregitatea teritorială a patriei şi altele.

Am luat notiţă despre tendenţa de a sĕrba a 50-a aniversare a revoluţiunii, şi despre amărăciunea pressei oposiţionale pentru scóterea la ivélă numai a unora legi dela 1848.

Amărăciunea ḑiarelor oposiţionale, încât cunóscem curentul în sinul guvernului şi al partidei liberale, încă-şi va ajunge scopul, încât adecă guvernul va avea ocasiune a reveni asupra tuturor legilor dela 1848. întru cât acele nu vor atinge demnitatea corónei, căci afară de corónă curentul de aḑi nimica nu mai respectéză în patria nóstră.

Ce va fi preste alţi 50 de ani, aceea noi nu putem sci, căci viitoriul e pus în mânile lui Dumneḑeu.

Dacă însĕ astfel le va suride ungurilor sórtea ca şi în era dualismului, atunci cu greu credem, că respectul faţă cu coróna va fi în stare sĕ-i reţină dela serbarea aniversărei de 100 ani a revoluţiunei.

Revista externă.

În Creta, după tulburările de până acum, domnesce o linisce, care sémênă fórte mult cu liniscea dinaintea unei nóue furtuni.

Marile puteri europene continuă cu trimiterea de nóue trupe pe insula Creta, tot aşa şi Grecia. Deodată însĕ cu trimiterea de trupe pe insulă, fiecare continuă cu pregătirile de rĕsboiu pe uscat.

Afară de acestea şi bunaînţelegere dintre puteri este amenințată. Incep a se face grupări nóue, semne de alianţe nóue.

Până când Austro-Ungaria, Germania şi Rusia se arată contrare Greciei, pe atunci Anglia, Francia şi Italia simpatiséză cu acésta.

Cu tóte acestea nici una nu încétă de a accentua, că bunaînţelegere dintre puteri nu este conturbată.

Sentimentele popórelor însĕ tóte sunt în favorul Greciei

Că Creta órecând totuşi va fi a Greciei, nime nu se îndoesce. Dar e temere, că primind Grecia deja parte de pe acum din Turcia, celelalte puteri nefiind încă înţelese pe deplin între sine, care ce sĕ ia, se vor încăera înte sine şi atunci un resbel european este neevitabil.

Deodată cu tulburările din Creta, începute deja, e mare temere, că vor isbucní tulburări şi în Macedonia.

Edificiul imperiului turcesc e vechiu, putred, ér stăpânul corupt, demoralisat şi sĕrăcit, încât n'are cu ce-'l repara şi astfel în tot momentul e temere de surparea lui. Unele încăperi până acum au fost ocupate de străini şi renovate pe séma altora şi acum lucrul a ajuns acolo, că şi restul va fi ocupat de străini, ér stăpânul demoralisat şi sĕrăcit, va fi silit a se retrage la o altă moşie ,la ţéră, în Asia, ca sĕ nu fie omorît şi el sub el.

Causa decăderei, şi acum a descompunerei imperiului turcesc, toţi o află în corupţiunea şi în incapacitatea sultanilor din timpul mai nou, cari s'au ferit ca de foc de a întroduce reforme moderne, cari singure ar fi fost în stare sĕ regenereze acest imperiu decăḑut, în mijlocul celorlalte imperii civilisate ale Europei.

A şi fost Turcia fórte mult ciungărită în timpul mai nou din causa acestor sultani inculţi, demoralisaţi şi cruḑi până la sĕlbătăcia animalelor.

Dar cel mai neprecaut sultan, care mai mult a contribuit la căderea imperiului turcesc, a fost sultanul actual, carele n'a voit a întroduce nici o reformă pentru regenerarea propriului seu imperiu, nu cumva prin aceste reforme sĕ se îmbunătăţéscă şi sórtea creştinilor, pe cari îi urea şi persecuta până la mórte.

Nici chiar acolo n'a întrodus reforme, unde numai turci mahomedani locuesc, bună óră în Asia mică séu în Rumelia, unde se află în mare preponderanţă faţă de creştini, cu tóte insistinţele şi sfaturile marilor puteri europene; ci din contră, pe toţi supuşii sei şi chiar şi pe cei mai deaprópe ai sei, cari îi propuneau reforme pentru scăparea imperiului de ruină, simplu îi prindea şi-i omorea aruncându-i în mare ori sugrumându-i în temniţele subterane din capitala sa. Ba ce e mai mult, în fanatismul seu religionar mohamedan a lăsat cale liberă mahomedanilor pentru extirparea creştinilor din întreg imperiul seu, dar mai cu sémă a creştinilor armeni din Asia, prin ceea ce şi-a perdut simpatia tuturor statelor civilisate din Europa şi aiurea.

După conceptele islamului, padişahul este identic cu statul, şi când acela e corupt, slăbănog şi neputincios, statul totdeuna este expus peirei. Şi în astfel de stare se află imperiul turcesc tocmai în timpul present sub actualul sultan.

Continuând acéstă stare de lucruri, imperiul turcesc abia se va mai putea susţinea decât Asia mică, unde turcimea se află în masse compacte şi este apărată prin hotare naturale; dar şi aci numai dacă se vor întroduce reforme.

FOIŢA.

Nicolau Ioan Grigorescu

de

William Ritter *)

Sunt unii artişti, pe cari îi poţi uşor caracterisa cu câteva cuvinte. Farmecul lucrărilor lor uşuréză opera scriitorului. Dóue, trei atribute bine alese ajung pentru de a schiţa pe artist. Uşor se póte spune în ce trebue căutată lauda şi critisarea unui Puvis de Chavannes, unui Böcklin, unui Courbet séu unui Manet. În contrast cu acestia sunt unii, a căror graţie şi fineţe sunt supuse unei sinteze precise şi scurte, de aceea recer o analisă conscienţiósă. 'Mi-ar căsuna multă bătaie de cap, dacă aşi voi sĕ caractisez talentul lui Grigorescu cu dóue séu trei cuvinte, fără ca ele sĕ fie aşa neprecise şi neexpresive ca acestea: „Poesie, sinceritate şi iuţală“. Şi totuşi nu aflu altele mai potrivite pentru el.

Nicolau Ioan Grigorescu zări pentru ânteia-óră lumina frumosului şóre românesc în Bucuresci la 15 Maiu 1838, ca membrul unei familii numĕróse, dar' sĕrace, în care iubirea spre pictură pare a fi ereditară. Deja fratele seu mai mare a dat doveḑi de un serios talent, care însĕ durere, a fost neglijat. Vĕḑêndu-'l lucrând, micul Nicolae începú sĕ prindă şi el dragoste pentru pictură. Întră ca ucenic la unul dintre acei naivi văpsitori de icóne, cari pe acolo se numesc „zugravi“ şi a căror artă şi meserie aḑi a perit cu totul. Erau nişte Giotto în felul lor, acesti artişti poporali. Pictau *al fresco*, îşi compuneau însuşi colorile şi desemnate după recepte prescrise, pe cari le avé fiecare şi la cari adaogênd notiţe din experinţa proprie, făcea aprópe fiecare zugrav câte o carte grósă de astfel de însemnări. Manuscripte de acele aḑi nu se mai pot afla; nici un museu, nici o bibliotecă şi nici un om privat nu le-a colectat. Dacă voesci sĕ câştigi o ideie despre opurile vre-unui zugrav, trebue sĕ cauţi icóne văpsite de ei în vre-o bisericuţă ascunsă în fundul munţilor şi atunci numai te vei puté convinge: ce opuri drăgălaşe sciau sĕ creeze; e peste putinţă sĕ afli alt undeva combinaţiuni mai gingaşe şi mai harmonice în colori. În museul din Bucuresci s'au păstrat unele frescuri originale din Curtea-de-Argeş; restul însĕ va perí, precum întrégă acésta artă a perit. Faţă de aşă ceva domnesce un mare indeferentism în România, ba „inteligenţa“ vorbesce chiar cu dispreţ despre acésta artă.

După-ce Grigorescu învĕţă arta „zugrăvirii“, îşi luă la 1859 rĕmas bun de Bucuresci, pentru-ca sĕ plece la Paris. Plecă cu un prietin din Moldova, care se îmbolnăví pe drum. Rĕmas singur şi avisat la propriile sale puteri, începú se picteze o icónă, care încurênd stîrní interesul public. Într'o licitaţie fú vêndută. Renumele ce şi-'l câştigă prin ea, îi procură o comandă la călugăriţele din Agapia, una din cele mai vestite mânăstiri ale României, a cărei biserică avea sĕ fie împodobită din nou. Ocupaţiunea dură 2 ani, în cari artistul îşi câştigă o sumă frumoşică de bani.

Acéstă întrerupere 'i-a mărit şi mai mult dorinţa de a vedé capitalele artei. Mai însufleţit decât ori-când, părăsesce Agapia la 1861 şi fără sĕ mai trécă prin Bucuresci, urcă o corabie în Galaţi, pentru ca sĕ călĕtoréscă pe Dunăre însus pela Porţile-de-fer şi Budapesta. Cercetéză Viena şi Münchenul şi pentru ânteia-óră vede aici cap de opere de ale picturei.

Plecă mai departe la Paris. Trebuea sĕ-'l asculţi povestindu-'ţi însuşi despre examenul sĕu la *École des Beaux Arts*, la care după un examen preparator îi fú permis sĕ se înscrie pe lista celor-ce voiau sĕ se supună la examenul de primire. Planul lui era de a devení pictor de peisaje. 'I-se dădú tesa următóre: „În faţă o potecă printre copaci mari, acolo se luptă doi ciobani. În mijloc se reoglindă într'un lac cu braḑi pe mal vîrfurile munţilor mărginaşi“. Tesa trebuea lucrată în câteva ḑile. Grigorescu creḑú că, va fi folositor sĕ picteze copacii după natură, de aceea plecă la Fontainebleau şi — 3 ani de ḑile nu se mai întórse înapoi. Acolo făcú cunoseinţă pictorilor de Barbizon, pe cari îi cerceta des. Indărătnicia în lucru al lui Bodner, care chiar şi érna în gerul cel mai mare lucra liber 2—3 óre, aţîţă în el şi mai mult dorul de muncă. Lucrările lui din acel timp — trunchiuri gróse în desiş verde fru-

---

*) După „Kunst für Alle“. München, 1 Februariu 1897.

Turcia mai are în Europa numai trei provincii: Rumelia cu Constantinopolul şi Adrianopolul, unde turcii se află în maioritate mare faţă de greci şi armeni; apoi Albania cu diferite seminţii, dar mai tóte mahomedane şi în urmă Macedonia, mărginită cu Grecia, Bulgaria, Serbia şi Montenegro, unde populaţiunea în cea mai mare parte este creştină, aparţinênd după naţionalitate grecilor, sêrbilor şi românilor

Aici (în Macedonia) Turcia nu va avé puţin de lucru, deórece fiecare popor din aceste seminţii gravitéză spre conaţionalii ori coreligionarii sei şi astfel vĕḑênd succesele grecilor în Creta, nu se vor linişti până nu-şi vor lua şi ele parte din imperiul turcesc.

Aici, aici e nodul gordian al imperiului turcesc şi diplomaţia europénă va avé mult de lucru până îl va puté deslega fără a-l tăia.

Cel mai interesat stat pentru sórtea imperiului turcesc din Europa, este monarchia nóstră, carea, durere, din causa şovinismului magiar a dat şi ea binişor în apele Turciei.

Până când în Austria se fac demersuri pentru pacificarea popórelor, la noi în Ungaria, guvernele magiare continuă cu apăsarea naţionalităţilor nemagiare pe tóte terenele vieţii de stat.

Turcia se apropie de prăpastia peirei din causa intoleranţei religionare faţă de creştini şi tot aşa direcţiune a luat şi Ungaria din causa intoleranţei naţionale a magiarilor faţă de celelate naţionalităţi.

La noi încă tóte se pot îndrepta, dar numai aşa, dacă cei dela putere se vor lăsa de magiarisarea nóstră şi statul îl vor repune pe basele lui cristiaane pe cari a stat până acum.

„Más kárán tanul az okos“ ḑice magiarul adevĕrat şi credem, că în Ungaria mai sunt încă astfel de magiari.

Viitorul va arĕta.

Din parlamentul magiar.

Şedinţa dela 11 Februariu 1897 n.

Ca întregire a raportului din şedinţa de alaltă-eri însemnăm, că Kossuth a înaintat o propunere în sensul, căreia dieta sè decidă serbarea aniversărei a 50-a dela inaugurarea constituţiunei magiare decretată la a. 1848, sĕ-o declare de serbare naţională şi sĕ îndrume guvernul a face pregătirile necesare pentru arangiarea sĕrbărilor potrivite.

Va sĕ ḑică magiarii vorba serba revoluţia lor din a. 1848 şi detronarea casei domnitóre tocmai atunci, când Majestatea Sa monarchul nostru îşi va serba jubileul de 50 de ani dela suirea sa pe tronul Austriei.

Frumos!

In şedinţa acésta s'a început discuţia asupra budgetului ministrului de agricultură.

Referentul Terényi Lajos arată (?), că starea agriculturei ar sta fórte bine.

Se vede, că nu vrea sĕ scie despre cele ce s'au petrecut în congresul socialiştiagrari din sĕptĕmânile trecute.

Dar aşa sunt stăpânitorii nostri.

Dacă vĕd pe cineva din feréstră din casa caldă şi sătui, că umblă desculţ pe stradă cu piciórele góle prin zăpadă, cred că o face acésta din plăcere şi nu în urma miseriei la care l'au adus.

Au fost însĕ şi oratori, cari au arĕtat şi starea adevĕrată a agriculturei, constatând, că până când capitaliştii, marii proprietari şi fabricanţii mereu se ridică, până atunci lucrătorii de pământ şi micii proprietari din ce în ce tot mai afund cad în miserie, din causa, că nu pot ţiné concurenţa cu aceştia, parte că productele nu se plătesc, parte, că nu capĕtă de lucru şi mai sémă, că dările pe micii proprietari sunt atât de grele în proportie cu capitaliştii, fabricanţii şi marii proprietari, încât nici pentru susţinerea vieţii fisice nu le mai rĕmâne de ajuns din rodul mânilor sale.

Guvernul a tot promis, dar nimic n'a făcut pentru uşurarea sorţii acestora, cu tóte că statul nostru este un stat agricol, şi decăderea agriculturei aduce cu sine neapĕrat căderea statului.

N'a lipsit nici din şedinţa un orator (guvernamentalul Taliani, fost fişpan), care sĕ nu-şi arete dinţii şi în contra nóstră, ḑicênd, că dacă agitatorii valahi se pedepsesc pentru agitaţia prin foi, tot aşa trebue pedepsiţi socialistrii agrari de pe Alfőld, cari propagă comunismul atât de periculos.

Şedinţa dela 16 Februariu n 1897.

Se continuă desbaterea asupra budgetului ministrului de agricultură.

Interes puţin din partea oposiţiunei, cu atât mai mult însĕ din partea guvernamentalilor; dar numai la părere. Ei se interesézâ nu atât din adevĕrat interes către starea miseră a agriculturei, ci ca sĕ nu ḑică lumea, că au trecut preste acest budget fără nici o desbatere. Vorbesc la comandă, şi trec mai departe, fără a face vre-o propunere salutară. Mai multă grije le face socialismul agrar, care într'adevĕr a şi luat dimensiuni îngrijitóre. Şi nu e mirare, când pe agricultori îi avisézâ sĕ înveţe a face mături, dacă vréu sĕ-şi îmbunătăţéscă sórtea materială, sdruncinată din vina celor dela putere.

O mică variaţie a făcut spre delectare poporalul *Iuriss Mihály*, carele cu multă cunoscinţă de causă arată la causa relelor, dar vorba i a fost glasul celui ce strigă în pustie.

Astfel s'a terminat şi acéstă şedinţă.

Şedinţa dela 17 Februariu 1897 n.

Tot aşa fără de interes a decurs şi şedinţa de aḑi. Tot numai guvernamentalii au vorbit lăudându-se şi preamărindu-se unii pe alţii, cât de mult îi dóre pe toţi pentru sórtea agricultorilor, dar pentru aceea tot numai la promisiuni au rĕmas.

Şedinţa dela 18 Februariu n. 1897

President: Szilágyi Dezsö.

După verificarea protocolului din şedinţa trecută şi între altele după presentarea adresei comitatelor Somogy şi Vas pentru înfiinţarea unei episcopii greco-catolice magiare, se trece la ordinea ḑilei, la continuarea desbaterei asupra budgetului ministrului de agricultură.

Primul orator, guvernamentalul *Werner Gyula*, deputat nou, vorbesce despre colonisări şi despre însemnătatea lor din punct de vedere naţional magiar. Aprópe tótă, de altcum scurta vorbire, i-a fost îndreptată în contra nóstră a naţionalităţilor nemagiare, şi în special în contra nóstră a românilor, mai cu sémă a celor din Transilvania.

Incepe ḑicênd, că la ultima conscripţiune a populaţiunei din Ungaria, la anul 1890, s'a constatat, că magiarimea preste tot s'a sporit pretutindenea, până când naţionalităţile au scăḑut. (Da, pe hârtie, în statistica falsificată a organelor administrative magiare Red.)

Cu tóte acéstea, sporirea magiarimei în ţinuturile dintre marele şes al Ungariei proprii şi între Sĕcuime, nu e atât de mulţămitóre precum s'ar fi aşteptat, mai cu sémă de atunci încóce.

Pentru apreciarea relaţiunile naţionale etnografice din comitatele ardelene datele positive încep numai cu anul 1821. Dela acest an până la anul 1869 românimea s'a sporit faţă de celelalte naţionalităţi în scaunul Medaişului cu 9°/°, în scaunul Sibiiului deasemenea cu 9%, în scaunul Orăştiei cu 5%, în scaunul Braşovului cu 2%, în scaunul Cohalmului, Sighişórei şi Şincului-mare, dacă nu s'a strecurat vre-o eróre, cu 20%. După aceste date, cari se extind positiv până la anul 1867, săsimea a scăḑut considerabil.

Causa acestei împuţinări în sporire a săsimei, d. Werner o află în lupta ce a purtat acésta în contra magiarilor până la anul 1869, ér dela acest an încóce, cu tóte, că s'au arĕtat prietini ai magiarilor, nu li s'a magiarisat nici barem o singură comună.

Până la anul 1869 românimea s'a sporit în Dobâca cu 20%, în Alba vechie cu 13%, în Cojocna în ultimii 10 ani cu 10%, în Satmar cu 5%, în Marmaţia cu 19% şi în Biharia cu 36%.

In comitatul Ciucului la anul 1821 numai 5% a locuitorilor erau români, ér aḑi sunt 13%. In Treiscaune tot în timpul acesta românimea s'a sporit cu 7%, în scaunul Odorheiului cu 3%, în scaunul Mureşului păna la anul 1869 cu 1%, ér în vechiul scaun al Arieşului tot în acest timp cu 14%.

In Csikszereda în cei 10 ani din urmă românimea s'a sporit în proporţie cu 1%, tot aşa în Kézdi-Vásárhely şi în Szepszi-Szent-György; în Udvarhely cu ½%, ér în Mureş-Oşorheiu, unde pe la anul 1821 nu era nici un român, astăḑi 10% a locuitorilor sunt români.

In legătură cu înşirarea acestor date, dl Werner ḑice, că dacă politica de contopire a naţiunei magiare ar fi fost politică volnică, atunci acésta ar fi fost în stare sĕ magiariseze ceriul şi pământul pe timpul constituţiunei ordinelor.

Ḑice mai departe dl Werner, că despre astfel de politieă volnică, în Ungaria nu s'a auḑit până la înfiinţarea partidului poporal, care ia în apărare naţionalităţile contra magiarilor, deşi acestea n'au lipsă de apărare, nefiind atacate de nimeni.

Permite şi dl Werner naţionalităţilor nemagiare sĕ-şi păstreze limba şi credinţa, dar cere ca sé fie aderente ale statului unitar magiar, dacă vreau o desvoltare sub ocrotirea legilor acestui stat. Generos.

Tot cântec vechiu.

Acésta va fi, când focul şi apa se vor înfrăţi şi se vor împreuna fără nimicirea unei séu alteia din ele.

In cele din urmă recomandă magiarisarea ethnică în teritoriul transilvănean, dacă vréu ca statul magiar sĕ nu-şi pérdă hotarele sale naturale din acéstă parte în lupta de apĕrare pentru existenţa sa, şi provócă la acésta lucrare mai cu sémă societatea, căci statul singur nu póte face tóte cele de lipsă neavênd mijlócele necesare câte se recer.

Precum se vede dl W. s'a însinuat bine celor dela putere, numai cât s'a însinuat cu nisce lucruri vechi şi fără de nici o valóre înaintea ómenilor serioşi şi cari iubesc adevĕrul.

Următoriul orator a fost ministrul Darányi, carele a vorbit mult şi despre multe, promiţênd şi de astădată marea cu sarea şi ceriul şi pământul fără însĕ de a arĕta, că a dat ceva folositoriu şi pentru noi, ori a ne insufla speranţe, că ne va da barem în viitoriu, dacă până acum a făcut numai pe voia şi în interesul magiarimei.

Tot aşa au făcut şi ceilalţi oratori.

Din România.

„Pressa“ scrie:

De când rĕsboiul între greci şi turci a început sĕ fie mai probabil, agitaţia în capitală a ajuns neînchipuit de mare, — de altmintrelea ca şi în Galaţi, Brăila şi celelalte porturi în care grecii sunt în numĕr respectabil.

In capitală, cunoscuta cafenea Collaro clocotesce ḑi şi nópte de discuţiunile violente cari se urméḑă, liste de subscripţie circulă din mână în mână, fiind acoperite cu grabă; ḑiarele, atât cele din Athena, cât şi „Patris“ care apare în Bucuresci, sunt sorbite cu lăcomie, ér în lipsa lor chiar cele românesci sunt cetite cu glas tare şi cu intonaţiuni caracteristice.

„Patris“ a primit ḑile acestea fonduri însemnate, aşa încât apare ḑilnic în supliment, éră pentru exigenţele tiparului, 'şi-a mai comandat un bogat asortiment de litere la casa Rust şi Co. din Viena.

In acelaşi timp românii macedoneni se agită şi ei cu multă îndârjire, deóre-ce lupta dintre greci şi turci se póte uşor sparge în capul lor.

La cafenéua „Macedonia“, de sub palatul Nifon se ţin dese consfătuiri, dar mai ales în locuinţele câtorva macedoneni şi albanezi energici.

Tóte ministerele şi îndeosebi cele de rĕsboiu, externe şi interne sunt în ferbere.

Ministrii stau aprópe în permanenţă la ministeriile lor comunicând telegrafice cu străinătatea, cu regele şi cu autorităţile celelalte.

Tóte creditele au fost epuisate pentru pregătiri de rĕsboiu, pentru împedecarea comploturilor pe teritoriul român, etc., şi alte credite vor fi cerute corpurilor legiuitóre chiar ḑilele aceste.

Scrisóre din Budapesta.

Miserii. — Vor sĕ ne prindă. — Şcire îmbucurătóre. Semestrul al doilea. — Profesorul Roman.

Obştea românéscă şcie prea bine cu câte tóte se luptă bietul student până ce îşi dobândesce vre-o cualificaţie superióră; şcie bine, că cel mai încăpăţinat duşman al tinerimei este sărăcia. Mai mult decât 80% dintre universitari se susţin prin stipendii conferite în cea mai mare parte de biserici.

Cea mai mare parte a studenţilor este avisată numai la acéstă relativ mică subvenţiune, care nici pe departe nu ajunge a acoperí tóte lipsele ce i-se ivesc. Şi un student consciu de chemarea sa simte, din ce în ce mai multe lipse, desvoltându i-se consciinţa i-se impun din ce în ce mai mari datorinţe, el vede, că folositor bisericei şi neamului numai atunci póte fi, când pe lângă specialitatea căreia se dedică, ajunge prin sciinţă şi la gradul necesar al culturei universale. Intenţiunile şi idealurile i-se măresc din ḑi în ḑi, dar aprópe tóte i-se nimicesc, prin duşmanul amintit. Planurile tóte i-se zădărnicesc; urméză crudele desamăgiri, pricinuite de miseria materială, în care cu toţii plutim. Astfel multe bărci, cari au pornit de nădejde pline pe rîu în jos, au suferít naufragiu până acum şi sute alte vor mai perí

Dureróse constatări s'ar putea face în direcţia acésta aici în Budapesta. Sunt cu totul preste 150 de tineri universitari la tóte facultăţile şi preste dóue terţialităţi dintre ei sunt stipendisti. Stipendiile însĕ prea mici fiind, cei mai mulţi dintre ei stau pe acasă şi vin la Budapesta numai la inscriere şi la coloquii. Cât perd studenţii prin absentarea lor dela prelegeri, póte ori şi cine judeca.

Sunt însĕ alţii, cari prefer a rĕmânea ací şi a-şi căuta pe lângă stipendiu vre-un isvor de câştig. Şi astfel de „isvóre“ sunt pe ací destule, ele adapă însĕ cu predilecţie numai pe ómenii cei mai slabi de înger. Cancelariile advocaţiale sunt deschise îndeosebi pentru aceia, cari declară că au fost numai români; ér dacă cauţi óre de instrucţiune, te întrébă, ce certificat de botez ai.

---

mos, cărări înroşite de frunḑele uscate strălucitóre de umeḑală, cari acum sunt rare, pentru-că parte le-a nimicit, parte le a rĕspândit pela cunoscuţi, se pot alătura celor mai frumóse studii ale celor mai renumiţi măiestri ai acelui timp.

La 1864 se reîntórse Grigorescu pentru ântêia-óră în patrie. Călĕtorí prin Galiţia, la Lemberg, unde drumul de fer se gătă, îşi închirie o căruţă şi o luă cruciş şi curmeziş prin acea Asie Europénă, apoi prin patria sa România, a cărui pictor de frunte avea sĕ devină.

La 1867 îl întâlnim din nou în Paris, unde lucră până în ḑiua de aḑi, cu întreruperea verii, pe care de obşte o petrece în România. În anii 1873—74 călĕtoresce prin Italia, Grecia şi cercetéză şi Constantinopolul. În 1876 la isbucnirea rĕsboiului ruso-turc aude în Paris proclamaţia lui Ioan Brătianu. Plécă cu armata română pe câmpul de luptă şi primesce angajamentul oficios de a prémări faptele ei. Ceea-ce a sĕvîrşit în decursul acestei exdediţii, numĕră între cele mai bune chipuri de rĕsboiu ale timpului nostru. Cunosc numai puţini, cari au exprimat aşa de bine ca el ura măcelărirei sĕlbatice, cari nóue, cari susţinem, că stăm pe o înaltă tréptă culturală, ne pare nedémnă. Ca misantrop se întórce de pe şesurile Dunării şi câmpiile dela Plevna. Din voia lui cea bună de odinióră n'a mai rĕmas decât un surîs, surîsul unui om din cercuri înalte sociale, care reoglindesce dispreţul lui faţă de omenire în general. Faptele vitejeşti ce le-a vĕḑut, au fost aruncate în umbră de fapte, cari dovedeau, că brutalitatea şi barbaria n'are sfîrşit în om.

Luptele lui sĕlbatice, în cari aerul pare umplut de pară şi zăpadă înroşită de sânge, conducturile de prinsonieri în Bulgaria pe drumurile cele pustii, carĕle lui de muniţiune prin mocirlele dela ţĕrmul Dunării, străjile sale în amurg şi în fiorii ceţei, tóte aceste formézâ o colecţiune de glorióse documente pentru România, a cărei soldaţi s'au luptat ca nişte lei şi au asigurat Ruşilor învingerea. Din ele reiese evident, că adevĕrata glorie a regenţilor nu stă în aceea, la ceea-ce cugetăm în primul moment, ci în aceea de a asigura pacea şi fericirea între ómeni, a căror menire n'a fost niciodată sĕ se zugrume reciproc.

(Va urma.)

Mai remân dóuĕ instituţiuni, la cari reflectéză un soiu de tineri: poliţia şi jurnalistica magiară. Acele fireşte sunt ultimile căi, dar durere sunt o mulţime de inşi, cari păşesc pe ele. Astăḑi mĕ rog, nu este neînsemnat numĕrul acelor universitari români, cari lucră în redacţiunile unguresţi, cinstit şi necinstit, şi si mai considerabil este numĕrul celor aplicaji la poliţia din loc în funcţiuni bine plătite.

E durerósă acéstă constatare, şi îmi permit a o recomanda în atenţiunea acelora, cari deliberéză asupra sorţii tinerilor prin distribuirea stipendiilor.

Duşmanii nostri ne cunosc sărăcia nóstră, şi tocmai cunoscându-o, ne pun capcane unde numai pot. Şi acesti duşmani ne dau multă atenţie, caci vênéză dupa noi, şi mult ne dóre a vedea, cà acei câni, cari ne adurmecă, sluşbaşii duşmanilor nostri, sunt de un sânge cu noi. In oficina lui Ieszenszky, în birourile poliţiei, în corpul agenţilor secreţi, a detectivilor, se găsesc şi români, români degeneraţi, cari au ruşinósa chemare de a ne spiona şi a ne denunţa pe noi. Şi tot mai mulţi spioni vor sĕ-şi câştige, aruncă mereu mrejile asupra celor slabi de suflet.

Sĕ spun un cas concret, care va stêrní la sigur indignare înimile tuturor românilor de bine.

Un stipendist din fundaţia marelui Gozsdu avea dorinţa de a rĕmânea în Budapesta ca sĕ asculte regulat prelegerile. Neputênd însĕ trăi cu cele trei sute de fl.. s'a adresat la un competent, ca sĕ-i câştige vre-un isvor de venit. Intro ḑi se trezesce însĕ, că este chemat la căpitanul poliţiei. Se înfăţişéză. Căpitanul îl primesce din cale afară graţios; îi spune, că sĕ nu aibă nici o grije pentru viitor, căci îi va da o *remuneraţiune grasă, grasă*, — în schimb însĕ va avea sĕ-i facă *unele mici* (!) servicii. N'are altă datorinţă, decât a se învêrti între tinerii români din Budapesta şi a raporta odată la sĕptĕmână despre faptele acestora şi — dl căpitan repetă — că pentru acest mic serviciu îl va remunera bine.

Dar acest stipendist este român întreg cu inimă şi caracter, cu căldură şi entusiasm pentru idealurile naţiunei sale, — şi întorcêndu-i cu dispreţ spatele, l'a lăsat pe dl căpitan buzat şi ruşinat. El a preferit a merge acasă şi a învĕţa drept roman cum şi unde va putea, decât sĕ steie aci usând de otrăvitul beneficiu oferit de duşmanul neamului nostru.

Am ţinut sĕ fac cunoscut acest cas, căci nu sunt toţi tinerii ca acest stipendist, şi ajungênd vre-odată cíneva în aceea-şi posiţie, sĕ scie ce cas de precedenţă a fost.

*

Incât privesce viaţa nóstră academică, este de notat, că suntem mai vechi cu un semestru. Semestrul al doilea al anului acesta scolar se începe cu 1 Faur; inscrierile duréză până în 12, ér prelegerile se încep în 15 a l. c. O scire îmbucurătóre ne-a sosit în ḑilele aceste, — faimosul Dr. Alexics încă *nu* va ţinea prelegeri la universitate. El ş'a dat petiţia la senatul universitar ca sĕ i-se deie voie a ţinea deja în semestrul acesta prelegeri din limba română. Senatul încă nu i a resolvit cererea, şi după cum aflăm nici n'are de gând a i-o resolvì favorabil. Lucrarea înaintată, pe basa căreia şi-a cerut denumirea de docent privat are prea mică valóre, ér senatul nu-i va considera-o.

In semestrul viitor va fi la locul seu Ilustritatea Sa profesorul nostru iubit Alexandru Roman, care acum se bucură de o perfectă sănĕtate şi muncesce cu forţă. Va ţinea cu totul patru colegii: 1. Morfologia limbei române, 2. Istoria limbei şi a literaturei române, 3. Viaţa şi operele lui Constantin Negruzzi, 4. Credinţele şi datinele poporului român. Unele dintre aceste se continuă din semestrul trecut. Românii nostri ḑau fórte mare atenţiune prelegerilor dlui Roman, precum se şi cuvine, şi au cu toţii o dorinţă, ca Dumneḑeu ḑile multe sĕ-i dăruéscă, spre mulţumirea şi gloria tinerimei.

Corespondentul.

Dela Liga magiară. — Petrecerea Sêrbilor. — Prima nóstră serată academică.

Au trecut deja mai multe ḑile, de când şi-a ţinut liga magiară — országos nemzeti egyesület" — şedinţa generală anuală. Plăsmuită numai de doi ani, raportul general al ligei n'a fost îmbucurător pentru şoviniştii întruniţi, fapte şi succese nu s'au putut arĕta. Cu atât mai mari au fost propusurile, cu atât mai horibile au fost planurile contemplate în acésta adunare. Raportorul a constatat, că anul trecut a fost nerodnic, îndeosebi din pricina serbărilor millenare, de care mic şi mare a fost preocupat, cu tóte aceste însĕ liga a fost destul de activă mai cu sémă în ţinuturile locuite de naţionalităţi. (Casuri concrete firesce că a uitat sĕ citeze dl raportor! Coresp.) Spre a dovedì acésta arată, că în Braşov s'a înfiinţat o filială, ér acésta pusă este în mânile destoinice ale protopopului reformat şi ale advocatului Vajna, a marelui românofag, şi acésta filială va sci sĕ ajungă în curênd la bune resultate! (Dór nu o va face? — Vorba ăluia).

Intre hotărîrile de frunte a fost hotărîrea colectei cruceriului. S'a decis, ca agenţii ligei sĕ călĕtoréscă prin comunele locuite de magiari şi sĕ colecteze dela fie care suflet un cruceriu pentru fondul destinat scopurilor de magiarisare şi de apĕrarea intereselor magiare. Şi e importantă acéstă hotărîre, căci dacă este ceva, ce împedecă liga în acţiuni mai mari, apoi o face acésta lipsa absolută de parale, căci magnaţii magiari, în ciuda tuturor apelurilor emanate din biroul central, încă n'au depus obolul pe altariul ligei. Causa? E a se căuta în împregiurarea, că cea mai mare parte a magnaţilor jidoviţi şi a jidovilor magiarisaţi sunt guvernamentali, ér în fruntea acestei mişcări naţionaliste stau unguri de un calibru mai puţin falsificat, îndeosebi 48-işti. Conducerea a luat-o din mânile ofilite ale bĕtrânului Péchy de mulţi iubitul tribun Ugron Gàbor, ér alăturea cu el s'au inrolat stegari ai şovinismului pur, ca Bartha, Kossuth, prof. Bocskor şi a. Foile kossuthiste sunt, cari aprópe exclusiv fac paradă şi sgomot cu chestiile aceste. De însemnat este, că rolul lui Pázmándy s'a redus la rol secundar, căci de când a păţit'o bietul cu haremurile din Ösbudavár şi din Constantinopol, pe urmă de când cu demascările ḑiariului „Le Nord", a pĕrdut mult în ochii ungurilor.

E póte de prisos sĕ spun, că entusiasmul şi insufleţirea a fost mare în tot decursul adunării. Nu tocmai de prisos însĕ este, a amintì un moment extraordinar de isbucnire al acestui entusiasm. Raportorul vorbesce despre naţionalităţi, şi arată, că plângerile acestora sunt tóte neîntemeiate. Ca sĕ demonstreze ad oculos aserţiunea, comunică, *cumcă şi Sfinţia Sa părintele Dr. Radu, noul episcop unit al Lugoşului, este membru al acestei reuniuni de magiarisare şi încă membru în consiliu.* Raportorul amintind lucrul acesta cu emfasă şi complăcere, anunţă că până ce există în Ungaria atât de buni patrioţi, nu pot fi primejdioşi daco-românii.... (Chestie de apreciare! Coresp.) Insufleţirea celor întruniţi este firesce explicabilă, asemenea şi a foilor magiare, între cari se distinge mai cu sémă „Buda és Vidéke", fóia cu tendinţi exclusiv de magiarisare.

Alte momente n'am găsit demne de amintit despre acéstă adunare a ligei magiare.

*

In sĕptĕmâna trecută, în 11 l. c. séra, s'a dat în sala cea mare a „Redutei" un concert împreunat cu dans, de către studenţii sêrbi de aici. In urma raporturilor nóstre de prietenie şi fraternitate, ne-am ţinut de datorinţă şi noi Românii, a ne presenta şi a le reînturna astfel visita cu care ne-au onorat dênşii în anul trecut la serata nóstră literară-musicală. Am fost primiţi cu multă căldură. Deputatul croat, preşedintele „Tökölianului", dl. Popovici, ne-a mulţămit în cuvinte călduróse pentru participarea nóstră. La concert — dat cu scop filantropic — s'au produs dóue domnisóre la pian şi cello, ér corul studenţilor a cântat frumóse melodii naţionale. Dóue lucruri am de remarcat dela acésta petrecere: Sêrbii îşi cultivă cântările, dar îndeosebi jocurile naţionale mai mult ca noi, — în schimb însĕ nu-şi cultivă de fel portul naţional. A dóua observare e, că sêrbóicele nici pe departe n'au farmecul şi ochii negri... precum e rĕspândită credinţa la noi.

*

La „Petru Maior" merg lucrurile strună. Intraţi în ape liniştite, avem frumuşele planuri pentru restul anului şcolar. In proxima Sâmbătă vom avé prima şedinţă literară, o serată academică. Se vor cetî şi discuta mai multe lucrări, ér corul societăţii va debuta cu mai multe melodii. In şirul tinerimei se manifestă dor de muncă pentru unicul sĕu paladiu.

15 Februariu. *Coresp.*

La nemulţămirea unor învĕţători.

In „Dreptatea" Nr. 20 a. c. aflăm sub acest titlu următoriul semnificativ articol:

De un timp încóce şi mai ales de când guvernul statului a început a se îngera şi în afacerile învĕţătorilor nostri confensionali, se arată multe simptóme triste la unii — laudă Domnului! tare puţini — dintre învĕţători, simptome de nemulţămire cu biserica mamă şi de înclinare spre castre străine.

Ca unul, carele totdeauna m'am ocupat cu plăcere de afacerile şcolare, m'am interesat fórte mult sĕ aflu, cari ar fi causele nemulţămirei acelor malcotenţi, şi cercetând am aflat într'altele, că învĕţătorii confesionali nu se mutămesc nici cu léfa, nici cu véḑa şi posiţiunea ce o au în biserica străbună, sperând, că dincolo la străini vor avé şi léfă şi véḑă mai multă.

Acestea le deduc nu numai din procederea dela adunarea învĕţătorilor, ţinută în véra anului trecut la Timişóra sub conducerea dlui Iul. Vuia şi din scrierea dlui Iul. Vuia, învĕţătoriu în B.-Comloş, publicată în „Revista Şcolară" urul 2. (încetată cu acest numĕr din lipsa de abonenţi. Red. Tel. Ron.), dar şi din alte scrieri şi în special din un apel al unui învĕţătoriu din Zarand către colegii sĕi, în care scrie astfeliu:

„Nu sunteţi sătui de doi stăpâni, din cari se vede, că sunt chiemaţi, unul a ne ferici.., altul a sta cu mânile în sin vĕḑêndu-ne perirea?" ş'apoi într'alt pasagiu:

„Voi nu doriţi respect în activitatea vóstră? Vóuĕ vĕ place a fi despreţuiţi în veci?"

Din acestea deci şi din mai multe asemenea manifestaţiuni ale unor — repet — puţini învĕţători mi am făcut deducţiunile.

Aflând acestea, am ispitit sĕ vĕd, dacă în adevĕr biserica a făcut séu face prea puţin pentru învĕţători şi am aflat, că nimica mai neadevĕrat de cât acésta, pentru-că dacă vom lua numai diecesa Aradului şi încă numai de vre o 15—20 de ani încóce, vom afla, cĕ pe când mai înainte lefile învĕţătorilor din întréga diecesă abia ajungeau la vre o 70—80 de mii floreni: astăḑi s'au urcat la suma întreită şi din an în an se tot urcă şi amelioréză.

Pre când mai înainte institutul nostru preparandial avé numai 2 cursuri cu 2 profesori şi 1 catichet, plătiţi cu câte 300 floreni anual: astăḑi acelaş institut are 5 cursuri — cu cel pregătitoriu — cu 5 profesori ordinari şi de regulă 3 ajutori, plătiţi întreit şi împatrat mai bine de cât cum erau antecesorii lor.

(Va urma.)

Noutăţi.

Congres bisericesc sêrbesc. Ţinerea congresului bisericei sêrbesci e anunţată pe luna lui Maiu în Carlovetz. După-cum apare din foile sêrbesci congresul din acest an promite a fi interesant. Tot în anul acesta se fac nóuele alegeri de deputaţi congresuali. Diferitele partide 'şi au început deja activitatea.

* * *

Procesul „Dreptăţii". Înaintea curţii cu juraţi din Timişóra s'a pertractat în 18 c. un proces de presă, intentat de către acusatorii: Sulyok şi Prostean. Acusaţi au fost: dl Patriciu Drăgălină, directorul institutului pedagogic din Caransebeş pentru un articol publicat în „Dreptatea", din incidentul măcelului dela Mehadica, şi dl D. Voniga, responsabilul „Dreptăţii", pentru-că a publicat dóue corespondenţe, tot din incidentul pomenit. Procuror a fost: *Gozsdu.*

Juriul, după ascultarea dlui Drăgălină, care se apĕră românesce, şi după rostirea unui excelent discurs de apĕrare din partea dlui advocat C. Bredicean, declară vinovat pe dl Drăgălină pentru vătĕmare de onóre, ér' tribunalul îl condamnă la o ḑi închisóre şi 20 fl. amendă. Dl Bredicean a insinuat nulitate. Procesul dlui Voniga s'a amânat.

* * *

Prospect pentru subscriere de acţiuni. Subscrişii, cu dorinţa d'a se desvolta spiritul de economie şi d'a se procura poporului agricultor creditele, de cari are necesitate, înfiinţăm o societate pe acţiuni basată pe legea comercială din anul 1875 Art. 37 al cărei plan este următorul: 1. Firma societăţii este „Cordiana" institut de credit şi de economie, cu sediul în Foventea, (Fófeld Hochfeld) comit. Sibiiului, pretura Nocrichului. 2. Acéstă societate se înfiinţéză pe timp nedeterminat. 3. Capitalul social se fixésă la 30,000 coróne, şi constă din 300 acţiuni de câte 100 coróne una. 4. Acţiunile emise vor fi scrise pe numele acţionarului purtând cupóne şi talóne. 5. La subscriere se vor depune 10% din valórea fiecărei acţiuni, cum şi 2 coróne, taxa pentru inscrierea firmei şi alte spese de fondare. Celelalte rate de plată ale acţiunilor subscrise se vor plăti la terminele, ce le va fixa direcţiunea. 6. Subscrierea e obligătóre şi fondatorii îşi reservă dreptul a denumi ei înşişi pe membrii primei direcţiuni, cum şi pe directorul executiv pe timp de trei ani. 7. Adunarea generală de constituire va decide asupra primirei operaţiunilor făcute prin dl Daniil R. Cordescu. 8. Subscrierea se va termina cu finea lunei lui Iunie 1897.

La cas când capitalul s'ar subscrie ma curênd decât terminul ultim de subscriere, atunci fondatorii sunt în drept a convoca adunarea generală de constituire şi mai curênd.

Pentru tóte cele espuse în acest apel subscrişii luăm respunderea solidară.

Foventea (Fófeld), 8/20 Ian. 1897.

Daniel R. Cordescu, proprietar în Fofeldea; Ioan Bonea, preot gr.-or. în Fofeldea; Petru Năstase, proprietar în Fofeldea; Petru Soppar, Nr. 36 preprietariu în Fofeldea. Ioan Precup, proprietariu în Fofeldea; Nicolae Moldovan, administr protop. în Nocrichi.

La redacţiunea nóstră încă se află depus un astfel de prospect pentru subscrieri de acţiuni la acéstă societate.

Concertul din Timişóra.

Despre concertul dat în Timişóra, ḑiariul „Temesvarer Zeitung", în numĕrul dela 17 Februariu aduce următórea recensiune:

Serata românilor a avut loc aséră în salónele redutei participând în numĕr mare inteligenţa românilor de aici şi din afară. Intre óspeţii din afară erau mai mulţi protopopi, medici şi advocaţi, apoi soţia directorului general al „Albinei" din Sibiiu, cel mai mare intitut românesc de bani din Ungaria, Dómna *Partenie Cosma* cu graţiósa sa fiică, domnişóra *Minerva.* Acésta din urmă, dimpreună cu sora dênsei, domiciliată aici, dómna Dr. Aurel Cosma născ. Lucia Cosma a conlucrat în mod eminent şi la concertul, care a întrodus serata.

Primul numĕr al concertului a fost aria pentru bass din oratoriul „Paulus" de Mendelssohn, cântată de preotul Isaia Popa, a cărui organ móle, puternic de un pronunţat colorit de bariton a eşit în mod excelent la ivélă. Acompaniarea la pian a absolvat-o domnişóra *Minerva Cosma,* cu o pricepere uimitóre şi capacitate musicală. Şi celelalte cântări tóte le-a acompaniat dênsa la pian, şi astfel a fost geniul musical păḑitor al prestaţiunilor artistice.

A urmat o declamaţiune humoristică de domnul I. Mezin din Pesta, descrierea unui postillion român dela sate, care a fost viu aplaudată.

După acésta s'a suit dómna *Dr. Aurel Cosma* pe podiu. Deja apariţia ei fascinătóre a fost salutată cu frenetice aplause, şi acestea s'au repetat în mĕsură tot mai mare, când tinĕra damă cu vocea sa argintie şi eminent cultivată de sopran, a cântat cu profund simţ şi admirabilă technică mai întâiu o cântare din „Nunta lui Figaro" de Mozart, şi apoi o cântare de Scheletti. Aplausele n'au voit sĕ înceteze până ce n'a cântat dómna Dr. Cosma încă un cântec românesc.

Vii aplause a secerat şi domnişóra Maria Spătariu din Verşeţiu pentru predarea cu bravură a fantasiei „Semiramis".

Domnul Vasilie Popovici din Sibiiu, care a cântat 3 cântece, aplaudate viforos, s'a presentat ca un tenorist dotat cu o voce rară.

Între prestațiunile cele mai însemnate ale serii a fost jocul de pian al drăgălașei domnișóre Cornelia *Fercu*, fiica Preastimatului domn jude reg. Sebastian Fercu, care a interpretat o rapsodie română cu o technică tot atât de brilliantă ca și solidă, cu pricepere musicală pătrundĕtóre, și a secerat aplause frenetice pentru acest deliciu musical. Și nici n'au încetat aplausele până-când n'a apărut pe podiu drăgălașa pianistă, ca sĕ mulțuméscă pentru căldurósele aplause.

A urmat domnul *Popovici* cu alte dóue cântări, dintre cari mai cu sémă cântarea poporală română „Mugur mugurel“, desigur pentru alusiunile sale allegorice, a plăcut așa de mult, încât demonstrativ s'a cerut repețirea ei. Ací s'au adus și compositorului *Dima* ovațiuni furtunóse.

Terțetul din oratorul de Haydn „Creațiunea“, cântat cu bravură artistică de dómna Dr. Cosma, domnii Popovici și Popa a trebuit sĕ se repeteze chiar la insistenta dorință a publicului. Acésta a fost și piesa de încheiere a concertului.

Corespondențe particulare

a „Telegrafului Român“.

Lipsca în 19 Februariu, 1897.

Onorată Redacțiune!

Mĕ grăbesc a Vĕ comunica îmbucurătórea scire, că dl. Dr. G. Weigand a fost denumit prin înalt decret la 16 Februarie 1897, *de profesor de limbile romanice la universitatea din Lipsca.* Membrii seminariului l'au surprins în ḑiua următóre cu o frumósă cunună de flori, de care atârna tricolorul german și român și pe care studentul Sextil Pușcariu i-o oferí în numele colegilor sei, salutându-l printr'un discurs, la care emoționat aprópe până la lacrimi, respunse într'o frumósă vorbire dl. profesor Dr. Weigand. „Cu plăcere observ“, își sfîrșí D-Sa discursul, „cele dóuĕ tricoloruri. Ele sunt colorile celor dóuĕ națiuni, pentru cari mai viu îmi bate inima: națiunea care m'a născut, și națiunea, pe care o iubesc atât de mult. Aș dorí, ca precum aceste dóuĕ pantlici sunt strîns legate de olaltă, așa sĕ fie o strînsă legătură și între România și Germania, iar punctul care le întrunesce, sĕ fie șciința!“ *Seminaristul.*

Brașov, 18 Februariu 1897.

(Urmare și fine.)

Cel dintêiu punct din programul concertului de alaltăieri-séra a fost „Hora Ploaia“, cor mixt de G. Dima. Melodia bĕtrânéscă a servit autorului pentru o composiție, care nici din punct de vedere artistic, nici național, nu lasă nimic de dorit. Corul a executat-o bine.

Punctul al 2-lea: Nr. 26 din oratoriul Paulus, cor mixt de F. Mendelssohn B., ca composiție e fórte draguță, representă într'adevĕr o drăgălașă solie de pace. Nu este însĕ tocmai ușor de executat; cu tóte aceste corul reuniunei 'ș-a împlinit datorința destul de bine.

Punctul al 3-lea: „Ce faci Ioană“, cor mixt de G. Dima, și ca composiție și ca executare cade sub apreciarea punctului 1.

Punctul al 4-lea: Nrii 22 și 23 din „Iarna“, anotimpurilei, oratoriu pentru soli și cor mixt de I. Haydn, ca composiție, nu mai încape îndoială, că nici odată nu se învecheste. Sunt opere de artă, classice, cari au valóre neperitóre pentru tóte timpurile; așa de excelent a sciut Haydn interpreta în musică anotimpurile. Corul a executat părțile sale și mai bine. Pe Simon l'a cântat părintele Dr. V. Saftu, care dispune de un bariton puternic și simpatic. Excelentul recitativ, care sémênă cu tóte recitațiunile lui Haydn (din „Creațiunea“ bună óră) a găsit în părintele Dr. Saftu un bun interpret. Pe Ioana a cântat-o dșóra Victoria Moldovan, una dintre puterile cele mai tinere și mai nóuĕ din corul reuniunei. Dênsa dispune de un sopran bun, prin exercițiu continuu póte deveni o solistă, comme il-faut; ca primul debut merită din tóte punctele de vedere laudă. Pe Luca l'a cântat învĕțătorul Nicolae Bârsan cu tenorul sĕu liric destul de bine. Solii și corurile au plăcut publicului atât de mult, încât piesa întrégă a trebuit sĕ se repeteze.

Al 5-lea punct a fost solo de bariton, arie de despărțire din „Trompeter von Säkingen“ de W. Nessler. Ca composiție n'ași putea sĕ ḑic, că stă la culmea artistică, este însĕ cât se póte de poporală. Acéstă arie e tradusă în românesce excelent de G. Dima. Solistul, par. Dr. Saftu, când s'a urcat pe scenă a fost întîmpinat cu aplause. El și-a împlinit datorința astfel, încât la insistința publicului a trebuit sĕ mai repeteze cele dóue strofe din urmă.

Fără îndoială cel mai frumos și mai drăguț sunet din program pentru noi, românii, a fost cel din urmă: Légăn verde, cor micst de G. Dima. Ca composiție e nemuritóre. Genialul nostru componist, G. Dima, și-a vĕrsat în acéstă „colindă par excellence brașovenéscă — trocăréscă“ tótă abundanța artei sale. Brașovenii și în special trocarii (locuitorii din suburbiul Scheiu) îi exprimă și pe acéstă cale deosebita lor recunoscință! „Légăn verde“ e un giuvaer artistic național! — Câte-va tacte de solo-quartet le-au executat fórte bine: Dna Oncioiu (sopran), dna Vlaicu (alt), dl Stoicoviciu (tenor), dl dr. Saftu (bas I.) și dl Prișcu (bas II.). Corurile au fost excelente Aplausele vii ale publicului au făcut, ca excelentul cântec sĕ fie repetat.

Punctele 2, 4 și 5 din program au fost cu acompaniare de clavir. Dșóra Maria Steriu, una dintre cele mai active membre al reuniunei, și ca acompaniatóre s'a purtat excelent; a dovedit multă pricepere, presență de spirit și laudabilă dibăcie.

Cu acest punct programul concertului s'a terminat și s'a început partea socială, care a durat până în ḑori de ḑi.

Noi, românii brașoveni, ne-am petrecut fórte bine, în dragoste și bună înțelegere unii cu alții, uitând în chipul acesta pentru moment unele „necazuri naționale“, între cari de present cel mai mare este cunoscutul „fond de bine-facere“, făcut (de o mie de ori durere) dependent de voința ministrului unguresc?! *V.*

„ALBINA“, institut de credit și de economii în Sibiiu.

Nr. 3602

Convocare.*)

Domnii acționari ai Institutului de credit și economii „Albina“ se invită prin acésta în virtutea §. 20 al statutelor societății la

a XXIV adunare generală ordinară.

care se va ține în Sibiiu **Sâmbătă în 27 Martiu 1897 st. n.** înainte de ameḑi la 10 óre în casa institutului (Strada Baier Nr. 1.)

Obiectele:

1. Raportul anual al Direcțiunei; bilanțul anului de gestiune 1896 și Raportul comitetului de supraveghiare.
2. Propunerile Direcțiunii din incidentul iubileului de 25 ani dela fondarea institutului:
   a) ridicarea unui monument la mormêntul primului director esecutiv Visarion Roman;
   b) crearea unui fond pentru un internat de băieți în Sibiiu.
3. Distribuirea profitului realisat conform bilanțului.
4. Distribuirea sumei destinate pentru scopuri de binefacere.
5. Ficsarea prețului marcelor de presență pe anul curent.
6. Alegereu a 2 membrii în consiliul de Direcțiune în sensul §-lui 36 din statute.
7. Alegerea membrilor comitetului de supraveghiare.

Domnii acționari, cari în sensul §§. 22, 23 și 24 din statutele societății voiesc a participa la adunare în persónă, séu prin plenipotențiați, sunt rugați a-și depune acțiunile și eventual doveḑile de plenipotență, cel mult până Joi în 25 Martiu a. c. st. n. 6 óre p. m. la cassa centralei în Sibiiu, séu la a filialei în Brașov.

Sibiiu, 11 Februuriu 1897.

Direcțiunea.

---

*) Din greșală remânênd nepublicat punctul 7, se mai publică odată întréga convocare, întregită.

„HUNEDÓRA“, însoțire de anticipațiuni și credit în Deva.

Convocare.

Domni participanți ai însoțirii de anticipațiune și credit „Hunedóra“, se invită în vîrtutea §§ lor 23 și 24 ai statutelor la a

XII. adunare generală ordinară,

care se va ține în Deva, Duminecă, la **28 Februariu 1897 st. n.** la 2 óre, d. a. în localul însoțirii.

Obiectele:

1. Alegerea unui președinte, a unui vice-președinte, precum a doi secretari și doi scrutinători.
2. Raportul direcțiunei cu privire la activitatea consiliuluiadministrativ și la starea cassei însoțirei (bilanțul) pe anul 1896; raportul comisiunei de supraveghiere și hotărîrea asupra profitului curat.
3. Statorirea budgetului pe anul 1897.
4. Alegerea comisiunei de supraveghiere pe timp de un an.
5. Eventuale propuneri (§ 29.)

In lipsa membrilor receruți, — de preste jumĕtate a părților fundamentale — adunarea se va ține în înțelesul §-lui 25 din statute la 7 Martie a. c. tot la timpul și în localul indicat.

Domnii participanți pot lua parte séu în persónă, séu prin plenipotențiații lor, cari asemenea au sĕ fie participanți fundamentali (§ 26); nime nu póte exercita însĕ mai multe de 20 vorturi (§ 10.)

In timpul încheierii bilanțului însoțirea a avut 319 părți fundamentale à 50 fl. 15,950 fl.

Din ședința consilțului administrativ al însoțirii „Hunedóra“ ținută în Deva, la 27 Ianuariu 1897.

Alexandru Moidovan sen. m. p., vice-director. **Avram P. Pĕcurariu** m. p., director. **Alex. Moldovan jun.** m. p., secretariu.

Bilanț cu 31 Decembre 1896.

Active.	fl. cr.	Pasive.	fl. cr.
Cassa în numĕrar	1,098.01	Părți fundamentale	15,950.—
Cambii de bancă	139,262.—	Depuneri spre fructificare și int. cap.	103,750.44
In obligațiuni	944.—	Fondul de reservă	4,000.—
In mobilar, det. 5%	316.38	Fondul special de reservă	352.95
In anticipațiuni	1,063.50	Reescompt	15,000.—
Taxe de protest	12.83	Beneficii	310.—
		Inter. la părț. fond. neridicate	398.25
		Profit curat	2,935.08
	142,696.72		142,696.72

Profit și perderi.

Eșiri:	fl. cr.	Venituri:	fl. cr.
Interese la depuneri	5581.36	Interesele de escompt	9,407.12
Interese de reescompt	1266.17	Provisiuni	2,372.82
Remunerațiuni	1560.—	Accidențe diverse	1,860.43
Spese diverse	515.05		
Contribuțiune	1,071.32		
Timbru	25.74		
Taxe de presență	469.—		
Chirie	200.—		
Deteriorarea mob. cu 5%	16.65		
Profit curat	2,935.08		
	13,640.37		13,640.37

Deva, la 31 Decembre 1896.

I. Lazariciu m. p., cassar. **A. P. Pĕcurariu** m. p., director. **A. Moldovan sen.** m. p., vice-director. **I. Simionașiu** m. p., comptabil.

Subsemnata comisiune de supraveghiere examinând contul profitului și al perderilor 'l-am aflat în consonanță cu cărțile și exact.

Deva, la 7 Februariu 1897.

Teofil Tulea m. p., **N. Schocandər** m. p. **S. Dragomir** m. p.

Redactor prov. **Gavriil Hango.**

Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 17. Sibiiu, Joi, 13/25 Februariu 1897. *Anul XLV.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
la „Tel. Rom.“ într'una cu suplementul „Fóia Pedagogică“
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Afaceri religióse.

I.

O mândrie este pentru acea tagmă despre care sĕ susține, că de veacuri, a apĕrat și apĕră poporul ei încredințat; i-a dat hrană spirituală; l-a păstorit și așa i-a păstrat pănă ađi credința, religia, limba și datinele lui.

E o încurajare pentru noi, când ne încredințăm despre un popor, care de veacuri a fost apĕsat, robit și îngenunchiat, și astăđi îl vedem pe piciórele lui proprii, cu fruntea ridicată, afirmându-se de egal cu celelalte neamuri conlocuitóre; pare, că spune fiecărui: aici am fost pe pămêntul acesta de 18 seculi. aici sunt și am drept la acest pămênt, ca și ori care alt neam conlocuitor.

Cel mai mare progres, cel mai mare câștig pentru români este „prețul de sine“ care prin o luptă și frămêntare în 47 ani și l'a câștigat.

E o mândrie, când ne încredințăm de acéstă ținută, și la acésta primul merit îl au preoții poporului român.

Incercări mari a îndurat poporul românesc în trecut și la ispite și mai mari este expus el astăđi și pe viitor.

Ómenii cei ce se đic înțelepți au progresat în istoria naturală într'atât încât fără genare, — țin și profeséză: precum pescii cei mari înghit pe cei mici, așa și ómenii cei mai tari au sĕ înghiță pe cei mai slabi. Astfel la lumina đilei lucréză Rusia cu popórele neslave; astfel Germania cu Polonii și Elsațienii și astfel lucréză și stăpânii nostrii. Silitu-s'a Anglia sĕ înghiță pe Irlandezi, însĕ ei afirmându-se, avênd consciința de sine, seculi în luptă fiind, îi vedem ađi triumfând.

Și românii tot astfel chemați sunt a se apĕra.

Mai întâiu păstorii lor sĕ fie conscii de datoria lor, de chemarea lor, étă despre ceea-ce voesc sĕ vorbesc.

Veneratele consistorii la recuirarea In. Ministeriu de culte, după ce au cerut informațiuni dela oficiile protopresbiterale — auđim, că au înaintat consemnările preoților demni de a fi ajutorați din visteria statului nostru. Este de credut, că în budgetul ce se desbate acum în dieta Ungariei va fi un post și pentru acest scop. Din preste 2200 preoți românesci gr.-or și gr.-cath. de sigur, că trei părți vor fi cu câte „ceva“ ajutorați de guvern. Cei mai mulți preoți, cari vor fi auđit de acéstă veste bună, negreșit, s'au bucurat, đicênd: „ne-a luat guvernul unele venite prin întroducerea cununiei civile și a matriculelor de stat, cu drept cuvênt dator este sĕ ni le rebonifice“. Cunoscut este proverbul că tot binele își are și partea sa rea. Sĕ đice în povesti, că odată s'ar fi înțeteles și s'au înfrățit lupii cu cânii turmei, resultatul a fost că s'au deprins și cânii sĕ trântéscă la oi Asemene se đice, că altă dată mistreții au venit într'un ciopor de porci și stăpânii lor s'au bucurat fórte, însĕ când i-au trimis éră la ghinde, s'au sălbătăcit toți și stăpânul a rĕmas fără animalele sale.

Necesitați suntem, dacă nóue preoților ne zace la inimă poporul încredințat, sĕ cunóscem: situațiunea politică în care ne aflăm; situațiunea bisericéscă română ortodoxă, starea poporului român de cresce séu decade în moralitate și în cele materiale și ce rele îl amenință?

Mai încolo sĕ fim conscii de chemarea preoților nostri de sunt toți tari în religia lor, de sunt hotăriți a apĕra pe credincioșii lor, cum și cu ce mijlóce?

Situațiunea politică o arată jurnalistica politică în tóte đilele de cea mai grea de suportat.

Invinuirea ce o a făcut oposiția guvernelor ce s'au perondat pănă acum în Ungaria că nu erau energice, că nu făceau pe naționalități sĕ simtă, că domnesce magiarul, o a pus în pracsă guvernul de eri și de ađi potențat în acéstă chemare încât și Magiarii đic: trăim sub absolutism constituțional.

Am pomenit acestea pentru-ca sĕ comunic părerea: Situațiunea rea nu și-a ajuns culmea. Cei cari au urmărit de 30 de ani încóce scopurile și pașii făcuți de guvernele care s'au perondat, se vor fi convins de sigur, că ele au urmat numai programul de magiarisare. Au fost concilianți „Deák“-iștii, pentru-că nu puteau purcede rigoros. Dacă ei ar veni ađi la guvern, tot așa ar fi siliți sĕ lucreze cum lucréză guvernul de ađi, fiindcă mâncând capătă omul apetit. Inghițit'au multe fărimături din ciurucul naționalităților; eu cred ce a publicat statistica lor la anul 1891, că din 5 au ajuns la 7 milióne suflete magiare. Nu póte un guvern magiar stagna trebue sĕ lucreze înainte, fiindcă programul este: sĕ magiariseze. Guvernele cari vor veni vor fi și mai șoviniste, fiind că șoviniștii le vor sili. Numai când se va schimba sistemul de guvernare, se póte schimba și situațiunea. Étă faptele împlinite ce ne arată: La început guvernul a lăsat școlele poporale confesionale cum le-a aflat. Ce e drept multe erau necorespunđĕtóre. Sub guvernul Tisza însĕ au început a le admonia și a le închide. La început învĕțătorii cu diplome dela pedagogia confesională erau recunoscuți, în anii trecuți au cerut examinarea lor de nou și pe mulți i-au respins. Inspectorii regesci erau mai înainte mulțămiți cu învĕțătorii dacă predau ei bine limba magiară, acum li se cere sĕ o scie perfect vorbi. Mai nainte au lăsat confesiunile sĕ angajeze învĕțătorii cum se putéu tocmi cu ei, acum prin lege a normat salariul 300 fl., cuartir și grădină școlară ca la stat; éră dela 1898 sĕ li se dea și cuincuenale. O disposiție bună, însĕ confesiunile nu au puteri materiale sĕ stea în concurență cu statul și vom fi învinși.

Naționalitățile neavênd mijlóce, una câte una vor perde din școlele confesionale ce le posed, până-ce încet vor ajunge, tóte școlele sĕ fie ale statului și limba românéscă sĕ nu se mai propuie, nici religia lor, fiind-că așa cer șovinistii. Despre grădinile Fröbeliane de stat se đicea, că deși este lege sancționată, nu o pune în lucrare, din motiv că statul n'are bani. Tot în modul đis și pe aceste au început inspectorii riguros a le pune în lucrare, fiind-că nu póte sta la mijocul lucrării Și noi Românii așteptăm, că trebue sĕ înceteze șovinismul. Nu póte sĕ înceteze, deci apĕrare ne trebuesce. Ce apĕrare? Acea ce fac sașii. Sașii prepară instructóre sasce pe lângă școlele lor capitale de fete, noi nu ne îngrijim, ci așteptăm ca amenințările sĕ înceteze de sine. Tot spre scopul anunțat s'au întrodus căsătoria civilă a desgrădí pe creștini de biserica lor și matriculele de stat spre a maghiarisa numele. Mijlócele de maghiarisare încă nu s'au pus tóte în praxă. Va urma și trebue sĕ urmeze legea pentru pedagogii și legea pentru teologiile confesionale și Dumneđeu mai scie ce fel de lege. Ori ne împăcăm ca Sașii, ori stăm pasivi. Lucrarea statului magiar trebue sĕ urmeze după programa sa. Acum vine tot pentru acest scop și ajutorarea preoților din budgetul statului, pentru-ca sĕ le puie o botniță la gură. Cine va trăí peste đece ani va vedé ce progrese s'au mai făcut. Drept aceste putem prevedé, că cei-ce vor primí ajutoriu dela stat, politică nu mai pot face, nici în contra maghiarisării nu vor puté fi, ci vor trebuí sĕ dea ajutor. Cetitorul repeteze încă odată a cetí articolii, gravaminele nóstre din Nr. 13 a. c. din acéstă fóie și se va convinge despre tóte cele ce am đis: „Situațiunea e de tot grea“.

Revista externă.

Am accentuat în numĕrul trecut, că în Creta, după turburările de pănă acum, domnesce o linisce, care sémênă fórte mult cu liniscea dinaintea unei nóue furturi.

Și nu ne-am înșelat.

Primele fulgere și tunete s'au ivit și isbucnirea furtunei se aștéptă în tot momentul, decumva un vênt binefăcĕtoriu nu se va arĕta, și încă cât mai îngrabă, ca sĕ o inprăscie și sĕ nu nimicéscă total puținele recolte de pace la care au ajuns după atâtea osteneli și jertfe materiale puterile europene pănă acum în cestiunea orientală.

FOIȚA.

Nicolau Ioan Grigorescu

de

William Ritter

(Urmare și fine.)

Cel mai frumos táblou de rĕsboiu al lui Grigorescu e „Atacul dela Smardan“, proprietatea primăriei din Bucuresci..... Acesta e rĕsboiul vĕđut cu ochii cătanei, ér' nu cu a victoriosului conducĕtor. Și efectul e cu atât mai mare, cu cât tabloul e resultatul unei patime, cum nu s'a mai vĕđut la pictorii de atari tablouri. Nici lui Meissonnier, nici lui de Neuville, nici lui Detaille nu 'li au trecut prin gând că lupta, dacă e arĕtată printr'o executare atât de răpitóre și grozavă, póte ajunge printr'o singură episódă arĕtată, o astfel de sintesă. Nici Meuzel, nici von Werner n'au avut vre-odată gândul, sĕ se lapede de rĕcéla lor de dimplomați și de funcționari înalți de stat, pentru-ca sĕ pricépă strigătul fiarei sĕlbatice din soldatul luptător. Ací se vede într'adevĕr furia zugrăvită; pictura e opul unuia, care în fiecare clipă potea sĕ-'și plătéscă scump viéța. Și neobicinuitul zace în aceea, că acest tablou uriaș, pe care persónele sunt zugrăvite în mărime naturală, pare a fi pictat cu iuțéla fulgerului pe câmpul de luptă. Provoc cu insistență pe toți aceia, cari vor avé din întêmplare ceva de lucru în capitala României, sĕ nu o pǎrĕséscă până nu vor fi admirat în sala primărei atotputernicia farmecului acestui fascinător și înfiorător tablou.

Acésta nu-'i ajunse. Minunile din „Țéra-Românéscă“ voia sĕ le arete lumii, ideile țerănești, regnul animal, tipuri singuratice, peisaje, așa, că despre activitatea lui putem spune, că a ținut locul unei întregi școle de pictură. Ne amintesce de acei Români din 1848, despre cari đicea Rosetti: „Nu sciu dacă enciclopediștii, acei nași ai revoluțiunii francese, erau mai universali. Când se reîntórseră în țéra lor, erau sîliți sĕ facă tóte. Tóte le făceau cu o încredere în sine și cu o energie fără sémĕn. Credința, pe care acesti bărbați o avéu în puterile și în misiunea lor, scapa totul“. Astfel are în artă Grigorescu o îndoită încredere în sine însuși și în frumseța patriei sale atât de reu cunoscută în străinătate. Ađi e remunerat prin faptul, că numele sĕu însémnă România, întróga Românie.

Ca portretist a sĕvîrșit Grigorescu multe opuri de mare valóre. Își aduse aminte de jidanii din Galiția, cari i-au atras atențiunea în călĕtoria sa, și în Moldova își execută planul de a-i picta. Astfel sĕ nasce chipul dat aici *), care în Paris a avut un efect colosal și care a fost expus timp îndelungat și în München. La vederea acestui chip îți vine a crede, că în degetele lui Grigorescu a trecut ceva din Velasquez. De altcum nu e prima-óră, că se póte constata acésta. Dacă trecem dela chipul jidanului moldovén la portretul călĕrețului rege Carol, suntem surprinși de inscenarea, în care ni-se arată cum Grigorescu a putut fi în acelaș timp un portretist al naturei și un pictor în stil mare.

Un portret a reginei României, privit dinderĕpt în profil, e conceput cu multă măiestrie. Și mai decorativ e un chip aparținĕtor băncii naționale, unde e pictată o fată purtând pe umere „doniza“. E simbolul belșugului și al înflorirei în sens curat românesc, privindu-se acolo o fată, care se întórce cu donița plină dela isvor, ca o solie a norocului. Dacă „Schița pentru o bancnotă românéscă“ i-a fost înapoiată lui Grigorescu, n'avem decât s'o punem alăturea cu bancnota, care e ađi în circulațe, pentru ca sĕ ne convingem, că atât în statele vechi culturale, cât și în cele nóue, învinge totdéuna parvenitismul asupra inspirației și a spiritului artistic.

O vorbă alui Grigorescu însuși ne arată pe scurt, cum privesce el scenele țĕrănesci. Nici odată nu vorbesce fără însuflețire despre farmecul biblic al României din trecut, despre acel farmec, care ađi nu se mai află curat, decât în cele mai ascunse unghiuri ale Carpaților. El e un adevĕrat poet al turmelor de vaci și de oi, a vieții care se desfășură lângă crepul fântênii și lângă drumul de țéră. Are o deosebită predilecție pentru căruțele romănesci și posiția antică a visitiilor, cari sciu sĕ-'și păstreze cu o eleganță de statuă posiția lor frumósă și grea, séu trântiți pe o mână de paie, în arșița sórelui sudic

---

*) Articolul lui Ritter e decorat cu portretul și 10 copíi după tablourile lui Grigorescu. Aceste sunt: 1. „Schiță pentru o bancnotă românéscă“; 2—3. „Dóue copíi ale tabloului: „Lupta dela Smardan“; 4. „Transportul alimentelor“; 5. „Jidan moldovén“; 6. „Doi jidani din Moldova“; 7. „Studiu unei țĕran“; 8. „Regele Carol 1. al României“; 9. „Sentinela“; 10. „Defilarea prinsonierilor din Plevna“.

Nota trad.

După cum anunţă o telegramă a Agenţei Havas dela 21 l. c., în jurul Canei la Haleppa s'a auḑit foc de arme şi s'a putut vedea arborat un drapel grecesc. După améḑi puşcăturile s'au sporit, şi pela 4 óre comandanţii corăbiilor străine au decis bombardarea resculaţilor. După-ce puşcăturile resculaţilor nici pela 5 óre nu au încetat, au început tóte corăbiile marilor puteri, cu esceptiunea Franţiei şi a Italiei, bombardarea asupra lor. O corabie anglesă a început focul şi celelalte l'au continuat. Corabia grecéscă Hydra a luat mĕsuri de retragere în cas de lipsă Asupra taberei grecesci s'au făcut 70 de puşcături şi se susţine, că au fost omorîţi mai mulţi crestini. După încetarea puşcăturilor, s'a putut vedea arborat ér stégul grecesc asupra taberei grecesci. Cinciḑeci de mahomedani indigeni au părăsit Canea spre a merge pentru întărirea colegionarilor lor rescutaţi din insulă Anglesii au oprit corabia grecéscă Laurian şi o au desarmat.

Tot Agenţei Havas i-se telegraféză, că o corabie engleză a stat în ajutoriul altei corăbii turcesci spre a transporta turci la Canea pentru atacarea acestui oraş.

La Vucolici s'a întêmplat un atac din partea grecilor asupra mahomedanilor, în care au căḑut din partea grecilor un oficer şi 12 soldaţi. 20 creteni au fost vulneraţi. Fortăréţa a fost aruncată în aer cu dinamită. Atacul s'a sfêrşit cu retragerea mahomedanilor, cari au perdut, se ḑice, preste 100 de morţi şi mai mulţi vulneraţi.

Grecii au bătut pe mahomedani şi la Krupulis şi la Aja.

În urma acestor succese, în Athena însufleţirea e mare. Dar e mare şi indignarea faţă de atacul marilor puteri asupra grecilor din Creta. Regele a vorbit poporului precum şi ministrul-preşedinte Delyanis.

In urma acestor evenimente, stările de pe insula Creta s'au încurcat de tot şi numai prin o pâşire mai energică din partea puterilor se vor putè descurca. Grecia merge înainte, până când diplomaţia se mărginesce şi până acum mai mult la schimbări de note în contra Greciei, decât sĕ ia o atitudine mai hotărîtă, fie ori în contra Turciei, ori în contra Greciei. Acésta s'a putut vedé şi din aceea, că după bombardarea rĕsculaţilor din partea corăbiilor marilor puteri, acestea n'au făcut mai departe paşi pentru o oprimare seriósă a revoluţiunei, ci rĕmân mai mult într'un fel de pasivitate, decât sĕ pornéscă vre-o acţiune mai energică contra uneia sau alteia dintre partidele beligrante.

În ḑilele acestea ambasadorul Rusiei dela Athena a avut o intrevorbire cu regele George al Greciei, în care intrevorbire regele George sĕ se fi exprimat, că bine scie el, că prin stăruinţele sale pentru anexarea Cretei la Grecia, se pune în conflict cu marile puteri, dar poporul seu e cu dênsul şi acésta e lucrul principal.

Se vorbesce, că marile puteri s'ar fi înţeles, ca sĕ concrédă Italiei pacificarea şi guvernarea Cretei până când vor face din ea un principat autonom.

În urma acestor stări de lucruri, iritaţiunea în Constantinopol e mare. Mahomedanii cer atacul în contra Greciei. Sultanul însĕ nu s'a hotărît, căci financele nu-i permit, ci se încrede în acţiunea marilor puteri, cari de frica sĕ nu se încaere între sine, nu-'l vor lăsa sĕ cadă nici el nici imperiul turcesc.

Chiar şi eroul dela Plevna, Osman paşa, se ḑice că ar fi ḑis, că n'ar fi prudent a începe un resbel contra Greciei, deóre ce fiind acesta un stat creştin, puterile europene tot nu o ar lăsa sĕ fie bătută de Turcia

Deodată cu ciocnirile din Creta, se aduc sciri şi despre o ciocnire, ce s'a întêmplat în Macedonia, la Naslica, între o trupă de greci constătătóre din 180 ómeni, şi o altă trupă de turci mult mai mică. Ciocnirea s'a sfêrşit fără vre-un resultat, deóre-ce, turcii s'au retras de timpuriu.

Din Viena i-se telegraféză lui N. A. Z., că păşirea la mijloc a puterilor cu puterea armată aici a făcut bună impresiune şi a deşteptat speranţe, că afacerea cretană se va resolva favorabil. Contele Goluchowsky a declarat, că speréză buna înţelegere între tóte puterile şi că Turcia va putea fi induplicată, ca sĕ-şi retragă trupele cretene, prin ceea-ce şi rĕmânerea trupelor grecesci acolo ar deveni superfluă. Pórta va da apoi Cretei autonomie, va denumi guvernor creştin şi va permite guvernament autonom în ce privesce instrucţiunea şi legislaţiunea. (N. Fr. P.)

Tot „N. Fr. P.“ aduce scirea, că contele Murawiew a telegrafat lui Nelidov, ca între tóte împregiurările sĕ împedece erumperea unui rĕsboiu între Grecia şi Turcia.

Precum se vede afacerile din Creta încă şi aḑi represintă nodul gordian, şi prima tăietură de sabie s'a făcut asupra lui, şi decum-va nu se va afla nici acum firul deslegărei, se vor mai face şi alte tăieturi, căci tot în acéstă stare nu mai póte rĕmânea.

Din parlamentul magiar.

Şedinţa dela 19 Februariu 1897 n.

La ordinea ḑilei continuarea desbaterei asupra budgetulului ministrului de agricultură.

Primul orator, guvernamentalul *Nyegre László*, vorbesce despre starea pădurilor şi ia în apărare pe ruteni.

Al doilea orator a fost contela *Károlyi Sándor*, care ţine o vorbire mai lungă fiind urmărit cu atenţiune de toţi. I-a spus guvernului în faţă multe adevĕruri dureróse, dar scii vorba ceea, tóte au fost mazere'n părete.

In întroducerea vorbirei sale contele Károlyi arată la contraḑicerile dintre oratorii guvernamentali şi totuşi partidul aplaudéză la fie-care. Este acésta solidaritate? întrébă cu ironie adânc muşcătóre pe guvernamentali. Tot aşa i-a arĕtat guvernului că acum liberalismul se află în luptă cu socialismul de stat.

Trecênd la causele socialismului, arată, că acesta s'a ivit din împregiurările schimbate, din apăsarea poporului prin marii proprietari.

Dela colonisări puţin aşteptă; cu tóte acestea o bancă pentru inaintarea colonisărilor nu e superfluă.

Protestéză însĕ contra ori cărei restricţiuni a presei, chiar şi a celei socialiste, şi apoi încheie recomandând umanismul si făcênd atenţi pe bărbaţii de stat şi pe toţi a se feri de socialismul de stat, ca şi de tot feliul de socialism.

După Károlyi a vorbit Egyedy Ártur, Molnár Iános, Tisza, — tatăl şi fiul, fie-care din al lor punct de vedere, dar fără nici un folos pentru ţéră.

A fost interesantă discuţiunea ce s'a încins între abatele Molnàr şi bĕtrânul Tisza, carele s'a simţit atins din partea lui Molnár când acesta i-a atribuit lui frasa, „fie a ori cui pămêntul, numai darea sĕ o platéscă“. Tisza négă şi la urmă nici Molnár nu ḑice, că o ar fi auḑit acésta direct dela Tisza, dar atâta stă, cĕ a eşit din tabera liberalilor.

Din parochii.

In 30 Ianuariu a. c. v., s'a facut colaudarea edificiului şcolar dela şcóla nóstră din Blăjel, pp. Têrnavei, în faţa protopresbiterului nostru N. Todoran şi în faţa comitetului parochial. Şcóla s'a făcut după planul aprobat de Ven. Consistoriu Archidiecesan şi e una dintre cele mai frumóse din ţinutul acela, fiind aşeḑată şi la loc frumos şi potrivit, în mijlocul satului. Era sĕ se facă cu greco-catolicii dela olaltă; dar precum ne scrie zelosul econom Vasilie Reu, acestia cu tóte învoelile dintre Consistoriele din Blaşiu şi Sibiiu, s'au retras, cu cugetul, că ai nostri nu vor putea edifica fără de ei şcóla; cu ce scop? ei vor fi sciind. In tot casul tristă apariţiune acésta şi, durere, nu e sporadică. Se vede şi aci ura confensională, ce o au faţă de noi şi şi-o manifestă chiar şi pe contul intereselor nóstre naţionale culturale. Destul de trist. Acum vĕḑênd conaţionalii nostrii gr. cat. din Blăjel, că şcóla e gata, se imbie şi ei cu repartiţiunea la ea, dar ar face fórte bine ai nostrii dacă nu i-ar primi, ci sĕ-i priméscă numai ca pe ori care străin, care nu are nici un drept juridic asupra şcólei. Sĕ le priméscă copii la şcólă pelângă anumite taxe speciale concrete, dar sĕ nu-i împărtăşéscă la nici un drept de dispunere asupra şcólei. Drepturi sĕ aibă numai aceia, cari au asudat la zidirea ei. La zidirea acestei şcóle are mare merit părintele Zacheiu Sas, împreună cu comitetul parochial precum şi păr. pp. tractual. Recunoscinţă merită şi măestrii Iohann Weinrich, zidariu şi Martin Greger, măsariu, ambii din Biertan.

*

O corespondenţă mai lungă din Haşfalĕu ne arată, că acolo sinodul parochial ordinar s'a ţinut în 19 Ianuariu.

La reconstituirea organelor parochiale ca epitrop I. s'a ales membrul sinodal Ioachim Todoran.

Deórece acest parochian nu e persónă iubită parochului local, acesta a declarat alegerea de nulă, şi pe ḑiua de 26 Ianuariu a convocat nou sinod parochial, şi din nou a pus la ordinea ḑilei alegerea de epitrop. Şi la alegerea acésta a reuşit tot persóna amintită.

Contra alegerei s'a dat acuma protest.

Luăm notiţă de acéstă irregularitate şi corespondenţa o dăm locurilor competente.

Observăm, că a cassa din propria putere o alegere făcută în ordine, nu stă în cercul de competinţă al parochului.

Arătate asemenea casuri, rubrica acésta va contribui la stêrpirea multor abusuri.

*

Din comuna Rădulesci, protopresbiteratul Dobrei, ni se scrie că sinodul parochial ordinariu din anul acesta s'a ţinut în o ḑi de lucru, anume Joi, în 23 Ianuariu, sub conducerea administratorului protopresbiteral, care la stênga sa a avut pe un sergent de gendarmi, precând alţi gendarmi cutrierau comuna şi terorisau ómenii.

Credem, că ordinea bună în biserică cere, ca afacerea acésta cu recuirarea gendarmeriei sĕ se lumineze, de aceea corespondenţa ce ni s'a trimis în afacerea acésta o am dat locurilor competente. *Redacţiunea.*

La nemulţămirea unor învĕţători.

(Urmare şi fine.)

Mai înainte preparanḑii se susţinéu la institut din sudórea părinţilor lor: astăḑi pe vre o 90 de inşi îi susţine diecesa gratuit, ér pe alţi 60 de inşi îi susţine cu preţul bagatel de câte 6 floreni pe lună.

Către acestea s'au asigurat pensiuni şi învĕţătorilor şi familiilor lor, la care concurg şi comunele bisericesci. Mai mult nici străinii nu le dau.

De vom cerceta posiţia învĕţătorilor, îi vom afla în tot locul, adecă în comitetele parochiale, în sinódele parochiali şi protopopesci şi în consistoriul diecesan, ér' pe profesorii dela institutul pegagogic în sinódele eparchiale şi în congrese, pre când cei, cari au trecut la şcólele de stat séu comunale, sunt acolo nebăgaţi în sémă, urma altora.

Deci, dacă acei puţini învĕţători vor fi atât de mărginiţi la minte în cât sĕ nu védă acestea şi uitând, că aprópe pe toţi i-a crescut mama biserică, tot ar mai gravita la străini: n'am de cât sĕ le poftesc „drum bun“, căci asta o consider de norocire pentru biserică, fiind că se alege neghina din grâu, mai ales, că învĕţătorii de tagma acésta nu-şi prea caută de chiemarea lor, nu se raḑimă pe puterile lor, ci rîvnesc la traiul din graţie.

Tot de-odată observ acestor învĕţători, că şcóla confesională nu va merge după ei, căci poporul nostru — ori cât de apĕsat — a dat cele mai eclatante doveḑi, că nu-şi vinde biserica şi şcóla.

Când am ḑis, că acei învĕţători nu-şi prea caută de chiemarea lor, am făcut'o ca membru al sinodului eparchial convingêndumĕ din acte, că mulţi dintre ei au dat cu şcolarii lor cele mai slabe examene.

Chiar de aceea, după ce am arĕtat câtă jertfă aduce biserica pentru învĕţători, a şi dori sĕ-mi arete cineva, ce equivalent dau dînşii poporului?

Nu e de ajuns sĕ te lauḑi, că eşti luminătoriul poporului, ci sĕ areţi tot de-odată şi resultatele acestei chiemări. Intrèbă-te de când eşti în acéstă comună, câţi ómeni luminaţi ai dat comunei? câţi au mai mare cualificaţiune, de cât cum o avea generaţiunea premersă dela antecesorul tĕu? câţi ómeni îşi cultivéză grădinele de lângă casele lor şi câţi trăesc din rodul acelora, câţi cultivéză moşiórele lor mai naţional de cât mai înainte? câţi cântăreţi are strana bisericii de după zelul tĕu şi cunoscinţele tale în cântări? cu cât sunt cărturarii din sate mai îndemănatici în cetit, în scriere, în socótă etc. de cât cum erau la dascălii cei bĕtrâni? Redicatu-s'au moralul, ce l'ai pus tu de basă în inima băiatului mai pe sus decât cum le succedea acésta dascălilor nostri celor bĕtrâni? Peste tot aruncă o privire peste comuna întrégă şi întrébă-te, stau ómenii acestia astăḑi mai bine séu mai rĕu de cât antecesorii lor, şi dacă stau mai bine atunci întrébă-te pe tine: câtă şi care parte de merit este a ta în progresul săteanului; éră dacă vei afla, că merge mai rĕu séu rĕu de tot: atunci nu prea resfira laudele, că se resfrâng urît de tot, fie chiemarea în sine cât de nobilă.

Când domnii învĕţători — şi dl Iul. Vuia în locul suscitat şi învĕţătoriul în Apelul menţionat — se provócă la Bismarck, sĕ nu uite pe Menelik. Bismarck diplomatul frĕmêntat, cu un adevĕr principial a acoperit alt adevĕr real, când a ḑis el, că pe francesi i-au bătut dascălii germani, cari au luminat miliţia combatentă, a voit sĕ retacă, că Germanii sĕi erau mai mulţi la numĕr şi altele; dar' Menelik a bătut pe Italieni fără ómenii lui Bismarck, cu un popor fără nici o şcólă, de şi Italianul se preumblă prin Roma cu arta de braţ din mica sa copilărie.

---

sĕ se lase pradă visărilor şi gândurilor moleşitóre, pe când sub róte scârţâie petrişul drumului. Când schimbă ţéra, când pictéză în pădurea dela Fontainebleau séu Vitré, cu prima trăsĕtură de penel scie sĕ afle caracterul deosebit al peisajului şi atunci e tot atât de mult un pictor francez, precum fusese mai înainte unul român. El stă pe aceeaşi tréptă cu cei mai aleşi pictori de peisaje francezi, când e vorba de a grupa pitoreşte nori arginţii pe azurul cer de-asupra coperişelor de casă a vre-unui stat norman séu bretagn din evul mediu, picăturile de apă sub rotile acoperite de muşchiu şi rugină ale unei mori aşeḑate în o grópă mocirlósă, séu stîlpii şi coperişul unei curţi ţĕrăneşti căḑute în ruină. Séu se aşéză la marginea mării şi pictéză cu ajutorul puternicului seu temperament românesc şi trăgênd folos din obicĭnuinţa ochilor sei de a suporta cea mai orbitóre lumină de sóre, reoglindarea raḑelor solare în verdéţa undelor mişcătóre, a căror luciu ar răpí ori cărui altuia lumina ochilor.

Deşi în privinţa acésta nu 'şi-a putut desvolta tótă puterea sa dovedită ca pictor de portrete, peisaje şi lupte, totuşi a creat opuri, cari ne suprind cu totul prin neaşteptatu-i fapt, că nu se aseménă cu nimic ce s'a creat până acum pe acest teren. De câte-ori schimbă tărîmul, totdéuna se reînoesce şi despre el sĕ póte ḑice, că are atâtea feluri, câte obiecte de pictat. De aceea nu sunt vorbe góle cu cari susţin, că el representă pentru România o şcólă întrégă şi acésta în 2 inţelesuri ale cuvêntului. Mai ântêiu, pentru-că prin varietatea subiectelor şi modul lui de a se reînoí a lucrat ca mulţi artişti de diferite specialităţi la un loc, şi al doilea pentru-că pilda sa şi instruarea pictorilor tineri fac tot atâta, cât instrucţiunea unei Academii de belearte, care în România lipsesce (? Not. trad). Admirabila originalitate a lui Grigorescu constă în aceea, că are sĕ-'şi mulţuméscă numai şie-şi cultura cea neobicĭnuit de desĕvîrşită şi arta sa întrégă. Sfîrşesc acéstă schiţă amintind cele 3 caracteristice ale operei lui, arĕtate la început: Poesie, sinceritate şi iuţélă şi a-şi mai adaoga-o pe a spiritului seu: Universitalitatea. Dar' e de remarcat: Despre aceste 4 mari însuşiri unite în el, trebue sĕ cugetăm numai una, că ele stau în serviciul singurei sale iubiri, adecă a iubirii faţă de România; numai atunci îşi póte cineva face icóna acestei neobicinuite artistice şi nobile invidualităţi, care pórtă numele de Nicolau Ioan Grigorescu.

Seminaristul.

De aceea nu e bine sĕ esploatezi totul în favorul unei cause, cu atât mai puţin sĕ dai a se înţelege, că daca nu vei fi tu pere lumea.

Aş dorí sĕ-mi spună domnii, cari ne ameninţă biserica şi şcóla, că până mai eri alaltăeri, când n'avém şcóle, cine a susţinut naţia nóstră aprópe 2000 de ani? Fie egoismul ori-cât de puternic, nime nu va putea nega, că factorul conducător al sănĕtosului popor român a fost: preoţimea; şi într'un cas de nevoe, când s'ar periclita şcóla, tot numai preoţii vor fi chiemaţi a susţinea naţia, preoţii, cari în timpul mai nou au perdut mare parte din venitele, ce-i susţinea, şi tot n'au făcut atâta stară 'n ţéră.

Dacă ar fi toţi învĕţătorii cum 'şi închipue dl Iuliu Vuia în „Revista" citată, ar fi susţinut măcar o fóie pedagogică românéscă din câte au apărut până acuma? Cum de cea din Arad, apărută în acest an sub numele „Revista şcolară" a apus după eşirea Nrului 2 din lipsă de abonaţi?

Domnilor învĕţători! Nici biserica şi poporul ce o formézä, nici organele conducĕtóre ale ei, nu despreţuesce nici posiţiunea nici activitatea Domniilor Vóstre. Şi una şi altă le stiméză şi se silesce a le înălţa. Nu póte însĕ înălţa pe acela, carele el singur se dejosesce; nu póte ajuta aceluia, care nu arată, că i se face nedreptate. Învĕţătorii sĕ caute 'nainte de tóte, ca ei înşuşi sĕ se ţină la 'nălţimea misiunii de luminători, păstrându-şi, ca factor inteligent în cadrul constituţiei nóstre bisericesci, demnitatea recerută de misiunea lor.

În acest cas nimenea nu le póte răpí nici locul fruntaş social, nici nu le póte nega rĕsplata óstenelei lor. *Amicul şcólei.*

Asociarea şi ideia naţională.

Stăpânitorii nostri sufer de mania de a vedea în tóte intreprinderile nemagiare nisuinţe îndreptate contra intregităţii statului magiar. Intenţiile unor bărbaţi vrednici şi neobosiţi ai nostri, de a lăţí comerciul în păturile cele mai largi ale poporului român, au umplut de frică şi cutremur pe magiari. Cuprinşi de o supremă desperare, stăpânitorii nostri sbĕră şi se tânguesc, că aḑi-mâne totul va fi românesc, şi magiarul va perí.

„Hazánk" dela 20 Februariu se tângue sub titlul de sus în chipul următor:

Nu de dor de întindere, nici spre a-şi mai lungí puterea, ci pentru apĕrarea sa proprie are poporul magiar al Ungariei lipsă de asociare. Resultatul asociărei naţionale a fost, că strămoşii nostri au dobândit ţéra acésta, predecesorii nostri au susţinut-o o mie de ani, şi noi trebue sĕ ne asociăm, ca pământul acesta sĕ pótă rĕmânea şi mai departe al nostru. Cel ce e duşmanul ideei de asociare, acela e duşmanul ideei naţionale, a ḑesvoltării puterii naţionale şi a ideei, că şi pămêntul, precum şi omul, ce se nutresce din el, sĕ fie magiar.

Şi pe când la noi la magiari trebue sĕ se lupte cu mi şi mii de obstacole acel grup al patrioţilor, care a scris pe stindardul seu ideia asociării, pe când de o parte indiferentismul pĕcătos al guvernului, resensul sistemului de aḑi se pune în calea desvoltării în proporţii puternice a acestui scop, ce cu drept cuvént se póte numí naţional; pe atunci vedem, că acele naţionalităţi ale Ungariei, cari se închid consecuent dinaintea culturei magiare, se separéză de societatea magiară şi nu odată declară pe faţă, că gravitéză spre interese opuse statismului magiar: se nisuesc sĕ exploateze puterea ascunsă în asociare, spre întărirea scopurilor lor naţionaliste. Şi între aceste naţionalităţi la primul loc stau Românii.

Aceia dintre conducĕtorii naţionalităţii române, cari mai ales se légână în visul marei Dacoromânii, deja de mai mult timp au ajuns la consciinţa, că în butul agitaţiilor lor neîntrerupte şi opuse patriotismului magiar, politica naţională română nu va avea pond în ţéra acésta până atunci, până când nu vor crea o clasă română mijlocie, materialicesce puternică, avută, care stâud la spatele nisuinţelor lor, sĕ servéscă de temelie solidă pentru agitaţie. De aceea se îndréptă acum nisuinţa conducĕtorilor români într'acolo, ca sĕ servéscă cu mijlóce pentru întărirea materială a neamului lor.

Acestei nisuinţe i-se póte atribuí, că în regiunile locuite de români aşa ḑicênd din ḑi în ḑi cade câte o bucată de pământ de sub talpa proprietariului magiar. Au înfiinţat casse de păstrare, cari dau împrumuturi românului, pentru câştigarea unei moşii, şi pe care pământ şi-a pus piciorul românul, acela rĕmâne al românului, pentru că individul póte sĕ piară, dar nu ideia, ca pământul acela sĕ rĕmână până în sfêrşit în posesie românéscă. Şi cine ar cuteza sĕ nege, că prin fie-care bucată de pământ câştigată în chipul acesta, cu o cale cresce şi se lăţesce şi ideia naţională română

Succesul, care l'au obşinut prin activitatea casselor de păstrare, aḑi i-a îndemnat pe conducĕtorii poporului român, sĕ apuce lupta şi pe alt teren, şi încă în rêndul prim în contra magiarilor. Nu numai pământul, ci şi industria şi comerciul voesc sĕ-l romaniseze total, pentru că nu pot vedé, ca banul valachului sĕ curgă în busunarul industriaşului séu neguţătoriului magiar. Din pricina acésta încep munca de jos. Mai întâiu neguţĕtoriile mai mici ale singuraticelor comune voesc sĕ le pună în mâni românesci. In privinţa acésta au pornit acţiunea. La Blaş, în cuibul principal al valachismului, au întemeiat societăţi de consum, şi aḑi nu există acolo neguţătoriu neromân, care sĕ vadă banul vr'unui valach. In cassa societăţii române de consum a căḑut acela până la cel din urmă filer.

Resultatul acestei încercări a încuragiat la continuarea acţiunei pe agitatorii români aşa, că cassa de păstrare română din Sibiiu cu numele „Albina", cu un capital de o sută mii floreni a întemeiat momentan societatea comercială *Concordia*, a cărei prăvălie numai ḑilele trecute a fost inaugurată cu ceremonial bisericesc, între detunături şi cântări naţionale valache. A fost de faţă întréga inteligenţă, a cărei membri se însufleţeau la un loc cu ţĕranii valachi, în vêrtejul bucuriei asupra nóuei ocupări de teren din partea naţionalităţii române.

Prăvălia acésta o sĕ provadă de ací înainte pe cont lung şi eftin, cu marfă bună, societăţile de consum ale comunelor românesci şi în chipul acesta vor crea classa comercială română, aşa că numai unul séu doi ani trebue, şi în ţinuturile Transilvaniei locuite de valachi, nu va fi comerciu magiar, industrie magiară, dar va fi valach totul, totul începênd dela biserică, şcólă, dela preot, dela notariu până la comerciant, până la industriaş.

Şi noi, cari le privim tóte aceste cu mânile încrucişate, între astfel de împregiurări pretindem dela ţĕranul valach, sĕ crédă, că el e cetăţénul Ungariei şi nu al acelui stat închipuit, care 'l ispitesce în trezvie, în somn, şi a cărui nume e: Dacoromânia!

Acéstă cea mai nóuă acţiune a conducĕtorilor români ar puté sĕ fie destul exemplu de admoniare, că indiferentismul, care până acum a ţinut încătuşată ideia de asociare magiară, sĕ se frângă în societate şi la vederea pericolului crescênd sĕ se curme resensul în guvern şi cu nisuinţă sinceră, onestă, umĕr la umĕr, sĕ desfăşurăm unicul factor, care singur póte sĕ contrabalanseze nisuinţele naţionaliste cu întunecate intenţii.

Pentru-că la din contră aḑi mâne în ţinuturile locuite de naţionalităţi nu va fi în mână magiară pământ magiar, şi e sciut, că a cui e pământul, a aceluia e ţéra. A cui e ţéra, a aceluia e patria.

Noutăţi.

Hymen. Ioan Bercan şi Maria Banuţ anunţă cununia lor, care se va sĕvîrşí Duminecă în1 6/28 Februarie 1897, la 2 óre p. m., în biserica gr.-or. din Cohalm.

* * *

Examen semestral. In 2 Februariu a. c. la 1 óră d. a. s'a început examenul semestral în şcóla din Măgărei. Comitetul parochial m'a rugat sĕ presidiez eu şi fiind mai bĕtrân — am primit. După rugaciunea: „Bine eşti cuvêntat" a luat cuvêntul un copil arătând însemnătatea ḑilei. Examinarea a decurs 3 şi jum. óre. Tóte obiectele prescrise s'au pertractat într'un mod de tot bun După finirea examenului o copilă arată însemnătatea învĕţăturei, ca încheiere. O mulţime de ómeni presenţi 'şi-au exprimat bucuria.

Nicolau Roman,
preot.

* * *

Economic. Primim următoriul anunţ: Din partea Comisiunei agronomice a comitatului Sibiiului se pune la disposiţiunea comunelor, reuniunilor ori privaţilor spre folosire gratuită un cuptor mai mare şi altul mai mic pentru uscarea prunelor, pe un timp anumit.

Spesele transportului şi responsabilitatea pentru păstrarea precum şi pentru trimiterea fără spese şi în starea de mai nainte bună, le pórtă împrumutătoriul.

Cererile pentru cedare sunt a se înainta Comisiunei până la 1 Maiu 1897 n. (oficiului vicecomitatens).

Sibiiu, la 16 Februariu 1897.

Presidentul comisiunei agronomice.

Reissenberger m. p.,
vicecomite.

* * *

Rectificare. La notiţa despre Sinodul parochial din Sighíşóra, în care s'a susţinut, că pentru Sinodul protopresbiteral al tractului Sighişóra, domnul Şandru, senator la magistratul de acolo, la insistenţa părintelui protopresbiter nu s'a ales, — domnul protopresbiter ne trimite o rectificare de cuprinsul, că alegerea făcută a fost voinţa întreg sinodului.

Precum am publicat prima informaţiune, aşa publicăm acum şi rectificarea.

* * *

Cas de mórte. In 5/17 l. c. a repausat în Domnul, parochul gr. or. *Ioan Vestemian* din Rîul Sadului, după scurte, dar grele suferinţe (apoplexia), în etate de 51 ani şi în al 9-lea an al preoţiei, lăsând după sine doi fii minoreni. Inmormêntarea s'a făcut în 7/19 l. c. luând parte la ea întreg publicul din loc. Serviţiul divin l'au îndeplinit parochul Ioan Popovici din Sadu şi Şerban Cioran din Reşinari. Reposatul a fost un om activ şi conşcienţios. In veci amintirea lui!

* * *

Invitări. Reuniunea română de lectură din Reşiţa-motană arangiază în 6 Martie st. n. în localităţile d lui Ioan Jian un Bal. Musica lui Druga. Intrarea: de persónă 60 cr., de familie 1 fl. 20 cr. Inceputul la 8 óre séra. Venitul curat e destinat fondului Reuniunei. Suprasolviri se primesc cu mulţămită şi se vor cuita publice. NB. Biletele sunt de a-se arĕta la Cassa.

*

— Invitare la Petrecerea împreunată cu joc, care va avea loc Joi în 4 Martie 1897 st. n. în sala ospĕtăriei din Sălciua de jos. Inceputul la 7 óre séra. Preţul de întrare de familie 1 fl. 50 cr., de persónă 80 cr. Petru Paşca. Gavriil Rancea. Venitul curat este destinat pentru procurarea de cărţi necesare copiilor sĕraci dela şcóla confesională din loc. NB. Ofertele marinimóse se primesc cu mulţămită şi se vor cuita pe cale ḑiaristică.

* * *

Aniversarea unui reformator. În 16 Februariu a. c., s'a împlinit 400 ani dela nascerea marelui reformator religionar Melanchton Filip. Tótă lumea protestantă a sĕrbătorit memoria genialului bărbat. În Bretten, oraşul seu natal, au ridicat un pompos muzeu pentru adunare şi conservarea de monumente referitóre la reformaţiune. La sĕrbare şi protestanţii din Ungaria au luat parte prin serviciu divin şi adunarea mai multor monumente, pe cari le-au expedat la muzeul din Bretten.

* * *

Proprietariu falsificător. La tribunalul din Nyiregyháza s'a constatat, că proprietarul Szücs Mihály a folosit mai multe contracte cu subscrieri false pentru ridicarea de împrumuturi. Ineinte de a se pronunţa însĕ tribunalul asupra falsificătorului, vinovatul a aflat de bine a se pedepsi însuşi şi astfel şi a ales mórtea cea mai onorifică: prin streang.

* * *

Nebunia unui şachist renumit. Steinitz se credea cel mai renumit şachist de pe lume. In ḑilele aceste a fost transportat în spitalul alienaţilor din Moscva. Causa acestei nebunii mulţi o esplică astfel: Incă la începutul lunei lui Novembre s'a început un „revanchematch" între Steinitz şi Lasker, de asemenea celebru şachist. Dintre şeptespreḑece jocuri, 10 a câştigat Lasker şi numai 2 Steinitz, cinci au rĕmas nehotărîte. Invingerea acésta, care l'a despoiat pe el de renumele primului şachist de pe lume, l'a făcut sĕ-şi pérdă minţile. Tot de asemenea sórte s'a bucurat şi eminentul şachist Morphy, care în urma unei învingeri suferite, a înebunit.

* * *

Pescărit cu lampă electrică. In Anglia au descoperit un nou metod de pescărit şi anume cu lumină electrică. Bateria cu electricitate este aşeḑată în barca de pescuit. Din barcă apoi conduc lumina electrică în apă la afunḑime de şepte şi jumĕtate metrii. Lumina e atât de intensivă încât luminéză până la depărtare de 50 metri. In câteva minute o mulţime de pesci se adună în jurul barcei şi mrejele pescarilor se încarcă de vênat. Bărbaţi specialişti ḑic, că metodul acesta e stricăcios; acesta nu e mai mult pescărit, ci curat furt de pesci.

* * *

Cataractul Niagara întrecut. Dart şi Thamson, doi scrutători americani au descoperit între munţii Venezuelei un cataract, ce cade dela o înălţime cu mult mai mare ca Niagara. Umblând prin munţi, din depărtare le-a atras atenţiunea un tunet teribil, care i-a condus la cataractul horibil, ce cade din înălţimea unei stânci de 1600 urme.

Corespondenţe particulare

a „Telegrafului Român".

Moeciul-inferior, (Bran) 1 Februariu 1897.

Onorată redacţiune!

Frumósa şi laudabila nisuinţă a unor bărbaţi tineri de ai nostri, cari şí-au pus de scop publicarea de articoli valoroşi şi a da un mai mare avênt treburilor bisericesci, m'a îndemnat şi pe mine ca sĕ rog onor. redacţiune a da loc în colónele ḑiariului unui mic articol, referitoriu la posiţiunea materială a preoţilor nostri în timpul present.

Preot! ce concept sublim! ce titulă frumósă pentru cel ce o pórtă! Ce funcţionariu înalt, — î-şî cugetă în sine teologul când se ocupă cu partea etimologică a acestui cuvênt. Da, ḑicem noi, aşa este, toţi câţi suntem învestiţi cu acest dar frumos, deosebirea e numai, că preoţii de mir de prin parochii în nĕcasurile vieţii, de cari sunt cuprinşi, mai rar le vine prin minte entusiasmul acestui cuvênt.

Posiţia materială a multor dintre preoţii nostri, nu le dă răgaz a se desfăta de frumseţa rangului ce-l pórtă. Venitele preoţimei fiind rari şi neînsemnate, copleşesc pe preoţi în cugete, că óre-ce sĕ încépă mâne, ca sĕ pótă câştiga ceva, ca sĕ şi susţină familia, sĕ şi créscă copilaşii, şi dacă mai e cu putinţă sĕ facă şi ei puţin lucs — după-cum e lumea — sĕ se pótă presenta în haine mai curate în societate, sĕ pótă primi pe cineva în casă ş. a.

Au trecut vremurile cele bune, bunele obiceiuri s'au împuţinat, ba încă s'au rărit cu totul; darurile frumóse, ce erau obicinuiţi bĕtrânii a le face preoţilor lor, — astăḑi au rĕmas poveste; preoţii sunt cu cămările góle, — ér poporul mai şi fără cămări.

Timpuri grele au ajuns şi totuşi, cine, cine, sĕ cugetă mai cu deadinsul la îmbunătăţirea sorţii materiale a preotului nostru? Mai rar afli câte ceva scris în direcţiunea acésta, dar ca sĕ se facă ceva, nu prea se vĕd róde.

Concurse de preot cu salarii dela 200 fl. — 350 floreni (şi cine scie şi aceştia în ce constau) ca plată aprópe a unui servitor bun, se găsesc şi astăḑi publicate prin ḑiare, pentru cari ar trebui sĕ ne ascundem, cunoscênd noi cum alte naţiuni îşi plătesc pe preoţii lor.

E timpul suprem, ca între împregiurările presente, sĕ se facă pentru îmbunătăţirea sorţii materiale a preotului. Cu câţiva cruceri numai şi cu cupa de bucate ş. a. dela parochieni, astăḑi nu mai merge.

Preotul cult, dela care fruntaşii naţiunii pretind sĕ fie în fruntea poporului, membru în tóte societăţile bune cu scopuri naţionale şi umanitare, — astăḑi trebue salarisat în regulă, ca şi ori şi care alt funcţionariu mai de Dómne-ajută în stat. Numai așa fruntașii națiunei mai pot pretinde dela preot, ca el sĕ fie antemergĕtor în tóte.

Nu se pune la cale salarisarea preoților, vom vedé, cum an de an puterile tinere mai bune, în loc de a îmbrățișa cariera preoțéscă, — cum de regulă au fost pănă aci — îmbrățișézä alte carieri mai rentabile — și ne vom pomeni peste câteva decenii cu un stat preoțesc, dacă nu recrutat cu desĕvêrșire din moraliști, cel puțin apoi din tineri cu pregătirea minimală și mai rar vom găsi tineri cu pregătire deplină gimnasială.

Ca sĕ nu facem pasul racului, ar trebui ca tema acésta de cu vreme sĕ se studieze de bărbații, cari voiesc binele și înaintarea bisericii și sĕ se pună sĕ o resolveze.

Acum e timpul, sĕ batem ferul pănă e cald.

Statul prin legile sale ne-a scurtat în drepturile nóstre avute, și noi, preoțimea, suntem în drept a pretinde despăgubire. S'o cerem acésta cu insistență, sĕ nu lăsăm sĕ trécă an după an, căci la urmă va crede, că suntem mulțămiți cu starea, în care ne-a adus. Avem forurile nóstre, le rugăm sĕ urgiteze acéstă afacere, pentru care s'au făcut pași, — și dacă e necesar, întrégă preoțimea sĕ subscrie și un Memorand către înaltul guvern, căci dóră nu cerem milă, ci cerem despăgubire pentru drepturile nóstre bune.

Și statul va trebui sĕ ne dea acéstă despăgubire, după-ce va vedé, că într'una 'i batem la ușă, și din acéstă despăgubire apoi sĕ se ajutoreze după putință preoții la salariile lor de ađi conform pregătirei lor teoretice din gimnasiu fără nici o părtinire.

A respinge și acum ajutoriul de stat sub cuvênt, că ni se pun unele și altele condițiuni, ar însemna, că ne place rădăcina hrénului.

Al doilea mijloc pentru a îmbunătăți sórtea materială a preoților nostri, 'mi-se pare că ar fi un ordin dela autoritatea nóstră supremă bisericéscă, care sĕ demânde domnilor protopresbiteri a eși în fiecare parochie din protopresbiterat și a cerca în tot modul a statori preotului un salar cât mai corespunđĕtor.

Pentru învĕțători s'a dat acest ordin, și óre pentru-ce sĕ nu se facă acésta și pentru preoți? E degradator astăđi pentru preot în o comună, ca el sĕ priméscă 300 floreni crettăresce și în alte mici daruri, ér' învĕțătorul 300 floreni în rate lunare regulate fără nici un scăđĕmênt. Cum sĕ mai aibă un atăre preot autoritate față de învĕțătorul seu, care după salar e domn și nu avisat la mila poporului? Eată, de unde vine pĕcatul că între învĕțător și preot în multe locuri e discordie și cértă urîtă, și unul și altul molestézä cu arĕtări forurile nóstre atât bisericesci, cât și politice.

Dar' la dărnicia basată pe credința strămoșéscă a poporului nostru, se nu contăm nimic?

Românul e milostiv, ajută bucuros pe sĕrac și vĕduvă din mult-puțin cât are, și noi preoții n'avem, decât sĕ profităm de însușirea laudabilă a credincioșilor nostri.

Cu vorbe blânde și cu convingeri religióse despre mântuirea sufletului mai putem încă aduce pe câte un credincios, dacă nu mai înainte, cel puțin la patul de mórte, sĕ jertféscă câte ceva din al seu în scopul sânt al înmulțirii averii bisericesci.

Că astfel stă lucrul, n'avem decât sĕ întrebăm pe cei doi frați călugări, (un monach și un ieromonach), cari în termin de 2—3 luni cu recomandațiune dela ministru și dela Excelența Sa, au colectat în scopul renovării bisericei lor dela sf. munte (Athos) frumósa sumă de circa 3000 fiorini (đi: trei mii fiorini). Și acéstă sumă a eșit după mărturisirea lor — numai în patru tracte protopopesci (tractul Sibiiu—Sĕliște, Bran, Brașov).

Frumoși bani au trimis călugării din Ardeal la metócă *) în Bucuresci, numai cât de nu ar fi vre-o păcălélă la mijloc, cum s'a mai întêmplat cu părinți de acestia. Și bine ar fi, când poporul ar fi crutat de atari colecte, căci cu mila pentru sf. munte n'am dobândit nici o înălțare nici bisericéscă, nici națională.

M'am provocat la acest cas, ca sĕ ilustrez că motivul mêntuirii sufletului, îndupleca pe mulți, fie cât de sĕraci, a da daruri, chiar și la călugări fără nici un dar preoțesc. Femeia își vinde pânza, haina și óuele și ea trebue sĕ facă aceea, ce 'i dictézä inima ei credinciósă.

Dar, ca sĕ revin la obiect, mĕ opresc la fondurile nóstre bisericesci. Acestea bine întărite, sunt cele dintâi chemate a sări în ajutor la salarisarea preoților nostri.

Deja pănă acum aceste fonduri, nu de mult înființate, cu venitele lor anuale acoper în multe locuri salarii frumóse preoțesci și învețătoresci.

Étă în câte-va trăsuri generale date câte-va din mijlócele, cari sunt menite a înălța posiția materială a preoților nostri. Mai sunt și altele, dară ca sĕ nu trec peste marginile unui articol de điar, încheiu cu următórele reflexiuni:

Biserica sĕ caute a ridica posiția materială a preoților nostri, căci preoții sunt apostolii, delă cari atêrnă viitoriul ei.

Ei lucră în viă și cu înălțarea lor se înalță și biserica Domnului și cu decădința lor, decade și biserica. Preoții sunt oștirea și dacă acésta e bine provĕđută cu material, patria n'are temere de pericol. Materia este aceea, ce dă viață, înlesnesce calea la cultură, aduce după sine înălțare, prestigiu înaintea lumei, atât preotului ca persónă, cât și bisericei și comunei, unde el servesce.

Apostolul Pavel, avênd în vedere binele material, a đis către cei ce nu volau sĕ l sprijinéscă în ale traiului: „Cine sădesce viă și din róda ei sĕ nu mânânce? Au dóră după om grăiesce acestea? au nu și legea grăesce acestea?..... Dacă noi am sĕmênat vouĕ cele spirituale, au mare lucru este de vom secera noi cele trupesci dela voi? etc. Cor. I. c. 9.

Georgiu Enescu,
parocb în Moeciu.

---

*) Cuvêntul „metócă“ 'mi-au spus călugării, cari au fost și la mine, că se numesce, o mică mănăstire a lor din Bucuresci, unde e asilul călugărilor ce vin din Athos și colindă lumea.

Varietăți.

Ce însemnézä unele nume de botez. *Gregoriu*, veghetoriu, în grecesce. *Rafael*, doctoria lui D-đeu, în limba ebraică. *Ioan*, plin de grație, în l. ebraică. *Eustatiu*, liniște, în latinesce. *Mateiu*, çare e dat, în l. ebraică. *Calixt*, fórte frumos, în grecesce. *Cleopatra*, gloria tatălui séu a patriei, in grecesce. *Lucian*, *Lucia*, lumină, în latinesce. *Zaharia*, memoria lui D-đeu, în limba ebraică. *Eugenia*, bine născută, în grecesce. *Elisabeta*, jurămêntul lui D-đeu, în l. ebraică. *Caterina*, curată, în grecesce, și corónă, în l. siriană. *Daniil*, judecata lui D-đeu, în l. ebraică. *Toma*, gemen, în grecesce și latinesce. *Stefan*, corónă, în grecesce.

(„Fóia pentru toți“.)

Loterie.

Mercuri, în 24 Februariu n. 1897.

Brünn: 1 78 67 61 39

◆ ◆ ◆

Concurs.

Pentru ocuparea a

douĕ posturi de calfă

în prăvăliile subsemnatei societăți, se escrie prin acésta concurs cu terminul ultim de însinuare **15 Martie 1897 st. n.**

Cererile, în cari sunt a se indica și condițiunile, trebue sĕ fie provĕđute cu atestatele competentelui, sunt a se adresa *Direcțiunei societății comerciale „Concordia“.*

Cei cu praxă bună și cunoscințe de limbi vor fi preferiți.

Direcțiunea societății comerciale
[19] 1—1 **„Concordia“.**

◆ ◆ ◆

Cassa de păstrare (reuniune) în Sĕliște.

Convocare.

P. T. membrii Cassei de păstrare (reuniune) din Sĕliște sĕ convócă la ședința

Adunării generale ordinare,

conform §-lui 15 din statutele reuniunei pe Duminecă, în **7 Martiu st. n.** la 2 óre p. m. în sala cea mare a scólei române gr. or. din Sĕliște pe lângă următoriul

PROGRAM:

1. Raportul general al Direcțiunei și propunerile acesteia.
2. Raportul consiliului de inspecțiune.
3. Staverirea bilanțului cu 31 Decembre 1896 și distribuirea profitului net.
4. Aprobarea regulamentelor despre depunerile spre fructificare, împrumuturile cu cavenți și hipotecare.
5. Eventuale propuneri insinuate conform § lui 15.
6. Alegerea membrilor consiliului de inspecțiune conform §-lui 20.

Din ședința direcțiunii Cassei de păstrare ținută la 18 Februariu 1897.

[20] 1—1 **Direcțiunea.**

Bilanțul

Cassei de păstrare (reuniune) în Sĕliște pe al XIII-lea an de gestiune 1896.

Contul bilanțului.

Active.		fl. cr.
Cassa în numĕrar		11,991.55
Imprumuturi pe obligațiuni cu cavenți		152,001.60
Imprumuturi hipotecari		127,286.50
Efecte publice		16,490.—
Credit de cont curent		5,080 90
Interese transitóre restante		759.10
Mobiliar	fl. 592.30	
după amortisare de	fl. 59.23	533.07
Diverse conturi debitóre		490.08
		314,632.80

Pasive.		fl. cr.
Depunerile membrilor (capital social)		12.900.—
Fondul de reservă		24,789.38
Fondul de binefacere		11,026.59
Depuneri spre fructificare		251,411.32
Interese transitóre anticipate pro 1897		1,277.87
Diverse conturi creditóre		5,521.68
Profit transpus din 1895	fl. 50.22	
Profit net	fl. 7655.74	7,705.96
		314,632.80

Contul profitului și perderilor.

Debit:		fl. cr.
Inter. pentru dep. spre fruct.	fl. 10,135.72	
„ „ dep. membr. noi	„ 388.10	
„ „ împrum. luate pe efecte	„ 356.39	
Interese de escompt	„ 146.55	11,026.76
Spese:		
a) salare, marce de presentă remunerație	fl. 1,778.73	
b) imprimate, registre, porto, diverse	„ 912.91	2,691.64
Contribuțiune:		
directă	fl. 1,174.35	
10% după inter. la depun.	„ 980.90	2,155 25
Amortisare din mobiliar		59.23
Profit transpus din 1895	fl. 50.22	
Profit net	„ 7,655.74	7,705.96
		23,638.84

Credit:		fl. cr.
Profit transpus din 1895		50,22
Interese dela împrumuturi pe obligațiuni cu cavenți	fl. 12,762.10	
Interese dela împrnmuturi hipotecari	„ 8,520.48	
Interese dela efecte publice	„ 815.28	
Interese dela credit de cont-curent	„ 178.78	22,266.64
Provisiuni		1,297.98
Diverse		24.—
		23,638.84

Sĕliște, în 31 Decembre 1896.

Dr. **Nicolau Maier** m. p., președinte.
Petru Drăgits m. p., vice-președinte.
Nicolae Neamțu m. p., secretar.
Nicolae Mosora m. p., cassar.
Constantin Herția m. p. comptabil.

Membrii în direcțiune:

N. Calefariu m. p. **D. Roman** m. p. **B. Comșia** m. p. **I. Comșia** m. p.

Subsemnatul consiliu de inspecțiune am examinat bilanțul present, precum și contul profitnlui și al perderilor și le-am aflat în deplină consonantă cu registrele principale și auxiliare.

Dumitru Vulcu m. p.
Ioan Banciu m. p.
Iordachie Roșca Capitan m. p.
Dumitru Lăpĕdat m. p.

Redactor prov. Gavriil Hango.

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 18. Sibiiu, Sâmbătă, 15/27 Februariu 1897. *Anul XLV.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
la „Tel. Rom.“ într'una cu suplementul „Fóia Pedagogică“
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Afaceri religióse.

II.

Situaţiunea bisericei române preste tot este tristă.

Cetit-am de ne am scârbit despre sdruncinarea bisericii din România, prin detronarea metropolitului primat. Acésta nu a urmat din lupta partidelor, nici că guvernele s'au jucat cu biserica, (Sinodul episcopesc) ca cu o păpuşe, ci a urmat precum s'a scris mai în urmă, din întrevenirea duşmanilor străini şi puternici ai bisericei din România.

Acésta lucrare tristă de dincolo a avut multă înrîurire şi încuragiare pentru inimicii bisericei nóstre de dincóce de Carpaţi.

Inţeles-au acésta cetitorii, din aceea împrejurare, pentru-ce óre acéstă fóie nu aderéză la partidul poporal (catolic) care e mai apropiat de principiele ei politice? Nu aderéză pentru-că se teme de el mai mult decât de tóte partidele, fiind-că acesta ajungênd la putere, va ataca biserica şi religiunea poporului nostru, şi în acest cas 'i-a luat totul.

Tristă şi amenințătóre este starea bisericii din România. Românii s'au rĕcit de ea, încât unii o despreţuesc, alţii, socialiştii, publice o ucid şi străinii se ridică şi înaintéză, încât ajungênd cei ce cer votul universal în România la putere, va devení România o Palestină.

Biserica română din Transilvania şi Ungaria încă este ameninţată de indiferentismul inteligintei şi a cărturarilor nostri. Acest indiferentism este inimicul cel mai mare al naţionalităţii românesci, fiind-că prepară generaţia viitóre a fi bună de pescuit pentru ori şi cine.

Mai sufere biserica nóstră şi de împărechierile dintre noi, de rĕsboiul proselitismului dintre uniţi şi neuniţi, şi mai trist acum, că trec Românii din Bănat la secta Nazarenilor. Care e causa? Cei chemaţi o vor căuta.

Faţă de aceste casuri concrete şi destul de triste nu trebue sĕ stăm cu nepăsare, ci spiritual trebue sĕ ne armăm. Este imperios necesar a studia, a ne pregăti, a ne fortifica în biserică, ca sĕ ne apĕrăm contra ori cărui atac asupra religiei a limbei şi a datinelor poporului român.

Spre a ne însufleţi din cele dise, în chemarea nóstră de preoţi sĕ aruncăm o privire asupra poporului român. Deprinşi a crede, că poporul român de deci de vécuri a fost cercat şi ispitit a-şi părăsi legea şi naţionalitatea sa, el a rĕmas tare în credinţă ca o stâncă, încât nimenea nu la putut abate dela credinţa strămoşéscă; stăm linisciţi fără a'l mai fortifica, fără a'l mai întări in datinele lui religióse, ci din contră îl slăbim; dilnic vedem fiecare cum cultura naturală perfidă şi viclenită a înaintat până la sat; des audim că evreul pe poporul nostru în cârciume mai mult î-l învéţă decât preotul în biserică. Scóla însaşi poporală confesională n'are catechet, copii slab educaţi, acasă şi mai slab educaţi în religiune, deóre-ce mânecând dela principiul pedagogic: a merge dela cele cunoscute la cele necunoscute, dogmele nu sciu când le va cunósce. Şi noi nu putem crede, că un Român ar puté fi undeva, carele cu intenţiune ar cuteza sĕ subsape religiunea. Nu dic şi eu intenţiune — dómne feresce — ci din motivul luminării şi al progresului dic ei: e minciună că pe Iona l'a înghiţit chitul, deóre-ce istoria naturală arată, că chitul are gâtlej strêmt.

Décă acésta e minciună, vor reflecta şcolarii, multe minciuni vor mai fi în religie. Obicinuiţi Românii a înainta încet, domol, cu paşi agali, nu vor sĕ vadă cum tóte în mod accelerat progreséză. Increduţi în Dumnedeu, nu se tem de nici un rĕu. Nu vor sĕ vadă cum musca e prinsă de paianjin, aşa şi el prin datorii ajunge rob străinului; vĕd şi nu cred ochilor, de ce tufişul din marginea pădurii numai cresce? Pentru-că copacii cei mari cu ramurile lor opresc şi sórele şi plóia.

Românii în cele ale religiei se rĕcesc, multă inteligință nu merge la biserică. In inmorală se înmulţesc. Copii ilegitimi, concubinatele, beţivii, furii, se înmulţesc an de an. Óre unde vom ajunge? In cele materiale sărăcesc românii de înspăimêntare. Asĕmênaţi în fie-care parochie câţi ómeni avuţi séu cu dare de mână erau înainte cu 30 de ani şi câţi sunt adi? câţi dileri erau atunci şi câţi sunt adi? câţi şi-au vêndut casele şi moşióra şi au trecut în România? scurt câţi sĕraci avem astădi? A urmat sărăcia din sistemul ce'l urma Meternich: „Ungaria trebue sărăcită şi atunci se va supune? séu din duchul rĕu al progresului: sĕ trăesc bine, sĕ beau bine, sĕ fac chefuri şi lux, ca sĕ mĕ preţuéscă lumea? Precum într'o grădină dacă proprietariul séu grădinarul vede, că pom de pom se uscă şi el nu face nimica, nu le pune gunoiu, nu-i curăţă de vermi, ori nu le schimbă locul, acea grădină cu siguranţă rĕmâne o paragină, aşa şi o comună birericéscă.

Preste acestea s'au format furi şi de pomi, îi iau şi-i oltuesce de nu-i mai cunosci.

Astfel s'a început între români, priviţi la Oradea-mare, unde românii gr.-cath. şi rutenii cer în bisericile lor limbă magiară; priviţi în secuime, priviţi la românii de prin oraşe şi vedeţi cum perd séu părăsesc limba lor şi cum se amestecă prin căsătorii mixte cu alte neamuri străine de lege, străine de datine românesci.

Mijlócele de apărare cari sunt? Primul mijloc este separatismul de străini. Vremile de demult aveau un rĕu, care adi îl socotim de fórte necesar, fórte bun.

Românii fugeau de neamurile barbare: de Goţi, de Gepidi, de Avari şi de Huni. Şi românii n'au devenit nici Goţi, nici Avari, nici Huni. Acest mijloc de apărare nevătămător e fórte bun şi adi cu atât mai mult, că şi Evangelia ne învaţă: fugiţi de aluatul fariseilor. — Nu în munţi, ci sĕ nu avem daraveri cu ei.

Alt mijloc şi cel mai puternic este ţinerea cu tărie la religia nóstră strămoşéscă.

Românii în seculii trecuţi aveau preoţi, păstori fără multă carte, însĕ aceia erau tari in credinţă până la mărturisire; erau însufleţiţi de chemarea lor de „părinte“. Se înţelegem bine, în seculii trecuţi cercaţi erau sĕ-şi părăséscă legea lor, astădi e mai trist, fiind-că sunt românii cercaţi sĕ-şi părăséscă naţionalitatea lor. In naţionalism nu se pot românii mĕsura cu fraţii lor magiari, onóre lor, că au învĕţat istoria până la cei mai de jos, încât cu fanatismul naţional au întrecut şi pe francezi, românii însĕ sunt tari în religia lor, în credinţa lor şi numai aici în biserică se pot apĕra de tot rĕul. In acésta citadelă stăpân este preotul.

Statistic. „Tribuna Poporului“ luând act de patru articoli, publicaţi în „Kolozsvár“, asupra „resolvării cestiunei române“, din péna baronului Petrichevich-Horváth Kálmán, face imputări baronului, că „nu scie nici câţi români suntem în ţéră, pentru-că spune 3 şi jumĕtate milióne, pe când noi înşine dicem 2 şi jum. până 3“.

După recensĕmêntul oficial din 1890 ar fi români		2,591.905
Ér după confesiune:		
a) gr.-orientali	2,064,715	
b) gr.-catolici	1,655,600	
Total	3,720,315	
Din acestia ar fi:		
a) sêrbi	495,105	
b) ruteni	379,782	874,887
Subtraşi aceştia din numĕrul total al gr. or. şi gr. cath. restul ar fi		2,845.428

Chiar după datele statistice oficiale deci ar trebuí sĕ fie numĕrul românilor aprópe *3 milióne*, ér sciind cum s'a făcut recensĕmêntul prin organele guvernului, şi că în rubricile cari trebuiau umplute nici nu era rubrică pentru „naţionalitate“ şi că nici nu se întreba nimenea „de care naţionali-

FOIŢA.

Documente pentru limbă şi istorie.

(Urmare.)

Nr. 141, 18 Ianuariu, A. 1781.

Cu milostivire arată înălţatul crăescul gubernium precum a sa preaosfinţită chesaro-crăéscă şi apostolicéscă mărire prin milostivul seu patenş care au eşit la 22 Dechemvrie, anul trecut, cu milostivire bine i-a plăcut a porunci, ca noviţiuşii cari se duc la mănăstiri sĕ nu fie slobod a da mănăstirii séu bisericii mai mult decât 1500 de florinţi, pentru-că ce va fi mai mult se va întórce la rudenii şi contractuşul se va strica.

Nr. 3445, 15 Maiu, A. 1781.

Cu milostivire arată înălţatul crăescul gubernium precum a sa preaosfinţită chesaro-crăéscă şi apostolicéscă mărire prin milostivul seu decretum care au eşit la 25 Aprilie a. c. cu milostivire bine i-a plăcut a porunci, că fără scirea împĕrăţii nici dela o lege sĕ nu se mai ia bisericile.

Nr. 4533, 16 Iuniu, A. 1781.

Cu milostivire arată înălţatul crăescul gubernium şi poruncesce ca preoţii neuniţi sĕ nu cuteze a cununa cătane împĕrătesci, numai care va avé carte de slobodire dela regementul seu.

Păziţi preoţilor înălţatele porunci sĕ nu cădeţi la mare pedépsă.

S'au dat în Sibiiu, 10 August 1781.

Ioan Popovici,
vicarís neuniţilor.

Nr. 6239, 6240, 27 August 1781.

Cu milostivire arată înălţatul crăescul gubernium precum preamilostivului înălţatului şi puternicului împĕratului nostru Iosif al doilea cum partea politicéscă aşa noi cea bisericéscă cu credinciósă ascultare jurămêntul credinţii nóstre împĕrăţii sale sĕ punem.

Jurămênt.

Eu N. N. jur pe Dumnedeul cel viu adevĕrat şi vecinic şi cu credinţă făgăduesc, cumcă la înălţatul şi puternicul Domnul Domnul Iosif al doilea din mila lui Dumnedeu ales împĕratul romanilor, craiul ţerii nemţesci, Ierusalimului, ţerii unguresci, Bohemiei, archipovăţuitoriul Austriei, povăţuitoriul Lotharingiei, marele prinţip al ţerii Ardealului şi Domnul Domnul şi prinţipul meu legiuit şi moştean mie milostiv şi tuturor moştenilor lui în tótă viéţa mea drept şi ascultătoriu supusă slugă voiu fi, pretinilor lui prietin voiu fi, neprietinilor neprietin, împotriva împĕrăţiei sale şi moştenilor lui sfinte feţe, cinste, mărire şi biruinţă, nici pe dos nici pe faţă ceva rĕu nu voiu socotí, nici altora aşa a face învĕţătoriu şi sfătuitoriu séu ajutoriu nu voiu fi, ci însumi eu de aş vedé séu aş înţelege că alţii spre rĕutatea împĕrăţii, moştenirii séu a ţerilor umblă, unele ca acestea séu eu însumi au prin alţii împĕrăţii sale de vreme voiu face de scire şi aşa unele ca acestea rĕutăţi şi acar ce feliu de pagube după putinţa mea le voiu încunjura şi împedeca. Ér împotrivă binele şi folosul înălţatei împĕrăţii sale şi moştenilor sei din cât voiu puté voiu ajuta, aşa sĕ-'mi ajute Dumnedeu, spăsanie sufletului sĕ-'mi dé, Amin.

Care jurămênt a credinţii la 30 de dile alui Octomvrie prin protopopi şi deputatuşi la Sibiiu înaintea nóstră deplin s'au dat.

Ioan Popovici,
vicariş neuniţilor.

Nr. 8719, 18 Decembre, A. 1781.

Cu milostivire arată înălţatul crăescul gubernium precum a sa preaosfinţită chesaro-crăéscă şi apostolicéscă mărire prin milostivul seu rescriptum, care a eşit la 28 Novembre a. c. cu milostivire bine 'i-a plăcut a porunci ca săbor séu adunare de lege fără scirea împĕrăţii sĕ nu se facă.

S'au dat în Hondol 30 Dechemvre A. 1781.

Ioan Popovici,
vicariş.

(Va urma.)

tate se ține?“ ci numai de „anyanyelv“, — cu greu vom pricepe imputarea ce o face un ḑiar român unui politic magiar.

Revista externă.

Incă nu se scie nimic, câte jertfe în vieți omenesci și în avere a costat bombardarea Canei din partea corăbiilor marilor puteri. Comandanții acestora au provocat pe comandantul flotilei grecesci, colonelul Vassos, ca împreună cu ei sě constate la fața locului efectul bombardărei, dar acesta a refusat sub cavêntul, că în agitația cea mare, ce domnesce acum în contra lor din causa bombardărei grecilor, nu ar putea lua asupra sa responsabilitatea pentru siguranța lor personală.

Măcelurile între crestini și mohamedani decurge, mai cu sémă înlăuntrul și din partea de sud a insulei, căci în partea de către nord, rescóla e oprimată de corăbiile marilor puteri.

In ședința camerei dela 11/23 l. c. din Athena maioritatea a înaintat o propunere în care camera desapróbă bombardarea insulei din partea marilor puteri și îndrumă guvernul ca sě continue acțiunea începută.

Marile puteri încă tot nu s'au înțeles ce vor sě facă cu insula Creta.

Precum am amintit în numěrul trecut, contele Goluchowsky a înaintat o propunere marilor puteri în sensul căreia Creta va căpăta autonomie și guvernor creștin sub suveranitate turcéscă, ér până la pacificare puterile mari europene vor înlocui în suveranitate pe sultanul. Atunci puterile vor provoca pe Grecia sě se retragă dela ulterióra acțiune, căci altcum va fi expulsată cu totul de pe insulă. Se aștéptă însě, ca acésta propunere sě fie făcută de însuși sultanul.

Turcia se pregătesce de resbel contra Greciei atât pe mare, cât și pe uscat. Pregătirile se fac ḑiua și nóptea fără intrerumpere.

Am amintit tot în numěrul trecut despre o convorbire, ce a avut regele George al Greciei cu ambasadorul Rusiei dela Athena.

Étă. ce ar fi ḑis regele George cu acéstă ocasiune, probabil aceluiași diplomat.

„Deja de mai mulți ani am cercetat regulat curțile europene și din tóte puterile m'am nisuit sě mijlocesc dela ele, ceea, ce am creḑut, că sunt pretensiuni îndreptățite ale hellenismului. Până acum am așteptat cu cea mai mare răbdare decisiunea Europei, chiar și pe contul popularității mele, numai din causa, căci n'am voit sě periclitez pacea europénă și căci tot am sperat, că resultatul așteptat va fi favorabil Greciei. Dela ultima rescólă din luna lui Maiu anul trecut au trecut deja mai mult ca opt luni, în care timp așa numita energica intrevenire a marilor puteri n'a avut alt resultat, decât încercarea de a întroduce un sistem de jendarmerie, care sistem n'a fost altceva, decât un adevěrat conglomerat de naționalități, și care și numai pentru aceea n'a putut conduce la un resultat practic, pentru-că nici chiar musulmanii n'au voit al primi, și tocmai ei au atacat pe creștini, care ținută apoi a condus la resultatul de acum.

Dar' și cea mai mare paciință își are marginile sale și astfel și a mea 'și-a ajuns sfîrșitul.

Dela Europa nu mai aștept nimic, nici eliberarea Cretei, nicí uniunea Cretei cu Grecia. Acum sum însumi decis, a unifica Creta cu Grecia, acea Cretă pe care tradițiunile naționale, limba, religiunea și sentimentul o légă nedespărțit de Grecia. Decisiuna î-mi este irevocabilă și dela acésta nu mě voiu abate.

Armata grecéscă a căpětat îndrumare, ca sě ocupe insula în numele meu și sě o guverneze.

Dacă Anglia fără nici un drept a ocupat insula Cypru, Germania Schlesvig-Holsteinul și Austro-Ungaria Bosnia și Herțegovina, fără ca acele popóre sě aibă vre-o legătură față de ele, cu cât mai mult drept are Grecia sě ocupe insula Creta, care în inimă este cu totul grécă.

Pentru Creta am adus deja cele mai mari jertfe. Locuitorii acestei insule la noi s'au refugiat dinaintea pustiirilor vandale ale turcilor, pânea nóstră o mâncă și ajutorul nostru 'l-au cerut. Creta nu va înceta niciodată a se rescula contra Turcilor și în nisuința acésta 'și-a concentrat tóte puterile.

Decisiunea mea irevocabilă a aprins de mânie pe marile puteri și sum pregătit pentru disposițiuni de represaliile cele mai mari și sum convins, că întreg hellenismul stă la laturea mea și acésta e singurul punct de vedere, pe care trebue sě-'l am în considerare.

Armata grecéscă nu va părăsí insula, căci în privința acésta am dat îndrumările cele mai stricte corpului de asediu. Cu încetul și guvernarea insulei se va face în numele meu.

Tóte aceste le poți comunica și soților D-tale“.

Nu mai puțin interesante sunt declarațiunile ministrului plenipotențiar D. Rangabé al Greciei la Bucuresci și Berlin, ce le-a făcut acesta directorului ḑiarului „Tageblatt“ din Berlin.

Étă ce a ḑis D. Rangabé.

„Noi vom continua cu debarcarea în Creta. Colonelul Vassos e un soldat perfect. Insula va fi încurênd în posesiunea nóstră, afară de cele patru posițiuni ocupate de marile puteri și în contra acestor posițiuni nu vom purta nici o luptă. Dar dacă vom fi atacați fie de vr'o putere mare, fie de Turci, nu ne vom codí un minut ca sě ridicăm mănușa. Nu vom puté fi scoși din insulă nici macar cu forța tuturor puterilor.

La întrebarea, ce părere are despre noul guvernator, Fotiades bey, și dacă el este grec de origine, — spre marea mea surprindere dl Rangabé a rěspuns:

Da, e grec, dar nu-l chiamă Fotiades bey, cum greșit l'au anunțat gazetele, ci pașa Carateodori. Fotiades a murit deja de mult. Carateodori a fost într'un rênd guvernator al Cretei, dar n'a putut face nici atunci nimic, căci Pórta totdéuna 'i-a zădărnicit planurile.

În ce privesce autonomia Cretei, marile puteri n'au făcut încă Greciei o asemenea propunere. Dacă acésta s'ar fi făcut, atunci Grecia s'ar fi declarat pe deplin mulțumită și de sigur și-ar fi rechemat trupele din Creta. Dar până vom sci ce se face cu Creta în casul retragerei nóstre, noi nu vom puté părăsí nici o palmă de pământ din insulă. Sě părăsim insula ca s'o asvîrlim ér în ghiarele anarchiei? Chiar și mohamedanii din insulă s'ar împăca curênd cu noi, întocmai cum s'au împăcat turcii din Tesalia, cari sub guvernul grecesc se simt perfect de bine și au doi representanți în camera grecéscă. Și la urma urmelor creștinii și musulmanii din Creta sunt de aceeași rasă, numai religia îi desparte.

Întrebându-l despre ideia blocării Pireului și a celorlalte porturi grecesci, d-nul Rhangabé a rěspuns:

Nu e exlusă probalitatea ca ideia blocării sě se realiseze. Porturile Pireu și Sira vor fi blocate și țěrmurele grecesci vor fi supraveghiate. Asemenea blocare am îndurat și acum opt ani. Grecia va fi nevoită sě se supună demersului marilor puteri. Noi nu putem sě ne ridicăm contra Europei întregi. Chiar dacă am îndura blocarea timp de o lună, totuși în cele din urmă am fi siliți sě ne închinăm înaintea Europei.

Acest pas n'ar amenința existența dinastiei grecesci?

Mai curênd mě tem că poporul grecesc, care se aprinde fórte lesne, va demonstra în contra representanților puterilor în Athena, în care cas guvernul grecesc n'ar avea destulă putere ca sě-i apere. Se pot intêmpla, însě, óre care demonstrațiuni și împotriva Regelui și a guvernului. Poporul grecesc va invinuì numai pe marile puteri dacă nu va isbuti a libera de sub jugul turcesc pe frații sěi din Creta.

Marile puteri nu s'ar amesteca în conflictul greco-turc?

Acésta am dorit-o prea mult. Noi nu ne temem de turci, chiar dacă Pórta ar trimite 80,000 de ómeni la hotarele Tesaliei. Și noi suntem în stare a pune pe picior de rěsboiu o forță tot atât de mare. Și apoi nu suntem singuri. Sêrbia și Bulgaria ar întra imediat în Macedonia, și Turcia ar rěmânea dacă nu isolată, dar cel mult numai cu slabul ajutor ce îl pot da românii, cari în aceste momente grave sunt singurii nostri dușmani de mórte. Apoi noi suntem stăpânii mării și vom puté împiedeca transportarea trupelor din Asia în Turcia. Și în cele din urmă numeroșii greci din imperiul turcesc se vor ridica și ei la rêndul lor atacând pe la spate pe turci.

Privesc cu încredere, — sfêrșesce dl Rangabé, — în viitor, și cred că pericolul resboiului nu este încă exclus. Niciodată de bună voe nu vom ceda ca insula Creta sě cadă din nou în anarchia turcéscă.

Precum se vede, deși stările din insula Creta sunt încă tot încurcate, tot nu e eschisă o soluțiune favorabilă pentru locuitorii creștini de pe acea insulă.

Îngrijiri seriόse însě insuflă cestiunea macedonénă, și care e temere érăși, că nu se va puté resolva făra întrevenirea marilor puteri, ca sě se evite resbělul dintre Grecia și Turcia.

E speranță însě, că pacea totuși nu va fi tulburată, cel puțin nu în viitorul cel mai apropiat.

Din parochii.

Luni în 20 Ianuariu st. v. a. c. s'a efeptuit în parochia gr.-or. din Brateiu, alegerea pe periodul nou de 3 ani de comitet și epitropia parochială precum și de cantori bisericesci, sub conducerea tiněrului dar' vrednicului și de toți iubitului protopresbiter al tractului Mediașului: Preaonoratului domn Romul Mircea.

Alegerea — mulțumită conducerii dextere, — a decurs în ordine exemplară; comitetul vechiu, precum și epitropia au fost în maioriate aprópe absolută realese și acésta din causa hărnicii dovedite a membrilor lor.

Sub chivernisirea acestora, biserica nóstră în timpul scurt de 8 ani, de când funcționez eu ca preot, a fost în stare a aduce la îndeplinire lucruri aprópe de necreḑut. Așa e!

1. Înainte de anul 1891 biserica ortodoxă din Brateiu nu dispunea de avere înmobila afară de biserică și cimiter mai mult ca de un fênaț în mărime de 400 stînjini pătrați, de unde biserica sě fi putut trage venite; astăḑi prin stăruința numitelor corporațiuni biserica dispune afară de porțiunea canonică de avere proprie aprópe 22 jugěre, cari aduc pentru anul curent în casa bisericii un venit de cel puțin 400 fl. v. a., — și anume la stărința comitetului parochial poporul a cedat în anul 1891 cu ocasiunea comasării din brazdele sale acel complex.

2. În anii mai din urmă s'a zidit o casă parochială care se sperá, că în anul curent se va isprăví, și care va rěmâné de școlă pe viitor fiind-că,

3. În anul curent s'a cumpěrat tot prin aceleași corporațiuni o altă curte parochială.

Pentru-ca sě nu ostenesc atențiunea onoraților cetitori, trec la alegerea de cantori.

De cantori s'au ales Gligor Muntean și Nicolae Mărian și anume din formidabila sumă de vre-o 12 cântăreți (tipicari buni), — de cari dispune biserica ortodoxă din Brateiu.

Voesc a mě ocupa în presenta-'mi mai în detaliu cu cantorul meu Gligor Muntean, despre care a-și puté scrie mult, fórte mult, déca spațiul acestei prețuite foi n'ar fi menit spre alte scopuri mai necesare

Gligor Muntean, este un octogenar. El e născut la Brateiu la 10 Ianuariu 1817 din părinți plugari. A cercetat școla din Frêua și școla română din Mediaș; destul ca sub episcopul de pie memorie Moga a cercetat și cursul de dăscălie, care precum î-mi spune

---

Ḑiarul unui copil drăcos.

Tradusă de *Giulio.*

(Urmare din Nr. 15.)

In fine ajunserăm în oraș, unde era lumină. Ómenii fugeau ca sě ne opréscă. După câtă va vreme fugi calul directe în grajdul închiriat pe séma lui. Nu era ăsta un cal cuminte? Acolo sta liniscit și tremura. Ómenii ne ajutară sě ne dăm jos din trăsură. Pe urmă îi ḑiseiu Elsbettei: „De ce óre strigași tu cât te lua gura? Dór nu era tocmai așa primejdios!“

„Tu ești Iorji? Eu credém, că-i un câne turbat, care, cât a ținut fuga, tot într'una voia sě mě musce. Apoi atunci cine a făcut larma aia mare? In tótă viața mea n'am mai dus așa o frică. Tu băiat de nimica și fără frica lui Dḑeu! Tu mi ai fi putut causa mórtea! Dar lasă numai, că vei gusta tu astăḑi bâțul cum se cade! Cred că nu voi uita tótă viața spaima din séra asta. O, domnule cărăuș n'ai avé bunătatea sě prinḑi alt cal și sě mergi înapoi după domnul Wilkins — el va fi zăcênd undeva departe în drumul de țéră. O, ce minune, că nu m'am făcut în 1000 de bucăți, oh eu leșin! Tu băiat gróznic de rěu și neastêmpărat, veḑi numai ce făcuși! Papa îți va ceti astăḑi levitele!

„Dar n'am vrut sě fac nici un rěu“, ḑiseiu eu, „m'am furișat numai sub jilțul trăsurii ca sě aud ce i-a spune domnul Wilkins. Eu cred, că după ce am ḑis odată unei fete „îngerul meu“, n'aș mai puté sări din trăsură și s'o las pe ea singurică c'un câne turbat. Oh, sěracu, pe el îl va ajunge idrofobia nu-i așa? póte c'o și are deja, a fost gróznic mușcat! Póte că la urma urmelor de-l vor apuca cârceii, i se va mișca și celalt ochiu. De va turba, sper că înainte de crăciun, domnișóra Elsbett —

Nu pot sě-'mi gat vorba, fiind-că îmi astupă gura cu mâna. Omenii trăgéu cu códa ochiului și eu trebuia sě merg acasă, fiind-că Elsbett îmi da la ghiolduri.

Când întrarăm în casă, ei erau la teie. Mâncările mirosau așa de bine și eu eram grozav de flămênd, dar' inima îmi era grea și impovorată, sciam c'am s'o capět. „Total stricat, ireparabil“, ḑise papa, după-ce ascultă pe Elsbett până în sfîrșit. „Tu te duci la culcare, până-ce vor fi dispuși, de a pertracta cu tine“.

Cum mě suiam pe trepte încet și îngândurat, auḑii pe Susana și doctorul rîḑênd, nu sciu de ce.

Er Betti, către nóuě césuri vení la mine pe furiș și-'mi aduse o dragă de cină caldă. Betti e un juvaer! Ea încă nu póte suferí pe dl Wilkins, — încă mai puțin ca mine. Ea ḑice că-'i grozav, cum de ajung una după alta în něcas, așa un băiat mic și inocent, care bucuros ar voí sě fie de model. Ea'mi istorisi, că domnul Wilkins numai cât ce sosise, grozav de murdar și cu cismele rupte, cum sărise din trăsură. Eu o mai întrebai, că nu cumva i-se mișcă și ochiul de sticlă. Ea ḑice, că va ruga pe mama sě-'i spună tatii, că de astădată sě nu mě bată.

Așa, acum rěmâi cu bine ḑiarul meu. Am încheiat ultima față. Ți-am istorisit tóte speranțele și grijile mele — cum spune Lil în al ei. Scumpa Lili, acuma își are gospodăria ei proprie. Vreau s'o cercetez în cealaltă sěptěmână, după ce voi trece și preste pedépsa asta. Betti îi tare ocupată cu cusutul de vată în pantalonii și rocul meu, și așa mai am o slabă speranță de a trece teafăr și preste bătaia asta. Eu mě rog, ca sě-mi fie dat, — dar aud pe tata venind pe trepte, — călătorie bună ḑiarul meu! Eu am un plan de scăpare. Ție vreau se ți-l înpărtășesc. Mě voi ascunde în lăcrița de jos a mesei, acolo nu mě va căuta. Betti va închide ușa până la un policar, așa ca sě pot respira. Ah, ce mai pui de glumă, sě-l păcălesc odată și pe tata!

Dacă n'aș fi strănutat, nu m'ar fi găsit cât îi lumea. De ce trebue sě strănut, chiar când nu-i nevoie? Strănutatul ăsta mě póte costa încă mult — dar las cortina sě cadă, scena este prea tragică, de a o putea descrie. Mai am încă dóue legături de rachete. — Rěsbunarea-i dulce, — de nu se va scula papa la nópte și de nu va întreba mama — „Este cutremur séu a sosit judecata din lumea cealaltă?“ sě nu mě mai cheme Jorji Hacker!

(Va urma.)

veteranul meu cantor dura numai 6 septĕmâni. Mare focular de sciinţe pedagogice!!! Atâta însĕ sciu, că tinĕrul de pe atunci Gligor Muntean ajunse la anul 1839 dascăl la noi în sat, şi cu tóte că e de o statură aprópe pitic, dar' energic a fost, şi ce a băgat în capul seu 'i-a plăcut sĕ împărtăşéscă şi altora. Ca atare a funcţionat la şcóla din Brateiu neîntrerupt până la anul 1860: printr'însul deci a lucit în Brateiu prima raḑă binefăcĕtóre a iubirii de şcólă şi carte, şi aḑi nu vei întra în casa unui român din Brateiu, în care afara de cărticica de contribuţie sĕ nu afli şi un Céslov ori Octoich, ba chiar cărţi de lectură şi jurnale.

Destul că deodată cu dăscălia Gligor Muntean 'şi-a început şi cariera cantorală, şi cântă în strană sub titlul de cantor-primaş — cum am ḑice, nu mai puţin ca de 57 ani. Şi sĕ nu crédă cineva, că dóră cântă reu acum ca moşnég de 80 de ani; îţi trage câte o „mărire“ de îţi plânge inima, cu tóte-că când îl privesci îţi vine a-l întreba: „óre d-ta cânţi“? Cântăreţ bun a fost şi este cu tóte că varḑa o róde cu gingeii goli nevoind a mai folosí dinţii, căci îi lipsesc total. Gluma e bună; dar' tocmai prin glumă voesc a atrage atenţiunea onoraţilor cetitori spre a studia pe cantorul meu, şi bine ar fi décă mulţi 'l-ar imita.

Mic la stat însĕ voinic la lucru. Dascăl a fost, cantor este, apoi până bine de curênd: zidar, bărdaş, pescar, vênător, dar' dintre tóte albinăritul 'l-a cultivat şi îl cultivă cu mare strădanie şi pricepere. Îl veḑi acum moşnég bĕtrân prin vîrful arborilor pe vremea roilor acăţându-se de câte o crenguţă cu coşniţa în mână, încât unul tiner ar fi în stare a ameţí şi a se rostogolí, dar' bĕtrânului nu-'i pasă, îşi adună comóra lui cea dulce şi albinele î-l cunosc. Pielea lui după-cum mărturisesce dînsul, încă n'a făcut cunoscinţă cu veninosul ac al albinuţei. Ca plugar dispune abia de vre o 4 jugĕre pămênt.

Va ḑice cineva: bine décă a fost diligent, dînsul îşi va fi tras folosul diligenţii sale; dar' lucrul stă cu totul altcum. Strădania a fos a lui; dar' câştigul 'l-a cam împărţit. Cu cine? Cu maică sa, cu biserica nóstră ortodoxă din Brateiu, care 'l-a suferit în stranele ei cu drag atâta vreme. Sĕ vedem, ce a dat bĕtrânul Gligor Muntean (supranumit şi Gligoraş) bisericii nóstre.

1. A donat bisericii pela anul 1858 suma frumósă de 100 zloţi rei, adecă 40 fl. val austr., acésta a fost fundamentul fondului, din care în anul 1873 poporul din Brateiu şi-a ridicat frumósa biserică.

2. Ca zidar şi bărdaş a lucrat la edificarea bisericii menţionate gratuit.

3. Décă a vĕḑut biserica isprăvită şi turnul frumos acoperit cu tinichea (pleu) nu a fost mulţumit sĕ audă acolo ţîngănind cele dóue clopoţele mici, căci ḑicea că sună reu în un turn aşa mare şi tare clopote aşa mici, a luat un clopoţaş mic şi în locul lui a adus pe spesele sale alte dóue clopote mari în preţ de circa 400 fl. v. a. cari sună nu numai pentru urechile lui Gligor Muntean ca donator armonios, dar' cine le vede şi aude toţi ḑic, că bine şed la aceea biserică frumósă.

4. Mai multe cărţi ale sântei nóstre biserici le-a legat pe spesele sale.

5. Acum voesce a procura către primăvéră Octoichul-cel-mare din tipografia nóstră Archidiecesană ér' pe spesele sale pe séma bisericii nóstre.

Unde sunt însĕ celelalte multe fapte bune sĕvîrşite de bravul meu cantor? Cari tóte de s'ar amintí, un volum ar fi prea puţin spre a le puté cuprinde.

Mulţumindu-'i bravului meu cantor şi în numele poporului meu pentru faptele 'i bune, îi poftesc ca sĕ trăéscă încă mulţi ani, şi sĕ-'i dee D-ḑeu mulţi imitatori atât în parochia mea cât şi în întréga Archidecesă.

George Marian,
paroch.

Din România.

In şedinţa dela 8/20 Februariu a. c. a fost pusă la ordinea ḑilei în senatul român legea despre rapausul de Duminecă.

P. S. S. Episcopul de Huşi vorbesce în contra proiectului de lege a repausului duminecal. Acésta este o lege de pură reclamă. Tóte perceptele religiunei ortodoxe arată ḑilele de Duminecă şi sĕrbători ca ḑile de ropaus, prin legea acésta se taie la jumĕtate acest repaus şi, tocmai în momentul când se fac slujbele bisericesci, repausul nu este acordat prin acéstă lege. Nu prin legi se póte impune omenirei religiunea şi repausul, ci prin exemple pe care noi cu toţii trebue sĕ le dăm.

Vorbind apoi de sĕrbători, P. S. arată cum diferitele autorităţi ale Statului, şcolile şi alte instituţiuni, nu au uniformitate în ţinenerea ḑilelor de sĕrbătóre. Cum se va stabili atunci repausul ḑilelor de sĕrbătóre?

Pentru aceste consideraţiuni, P. S. Sa declară, că întreg grupul înălţilor prelaţi din Senat va vota în contra acestei legi. (Aplause.)

D. Vericeanu susţine proiectul de lege din punctul de vedere economic.

D. P. P. Carp spune că va combate acéstă lege din alt punct de vedere de cât acela din care a combătut'o P. S. Sa.

Nu în ajutorul muncitorului vine acéstă lege; ea ajută pe calfa de prăvălie, pe cârcimar şi pe beţiv. Cel mai împovorat muncitor dela noi din ţéră nu beneficiază de acéstă lege. Muncitorul drumului de fier, sergentul de stradă, birjarul şi alţi mulţi nu beneficiéză. Vorbiţi de muncitorii dela ţéră? Dar cine póte sĕ-mi spună, că până acum ţeranul a lucrat Duminecile şi sĕrbătorile? Acelaşi lucru se póte spune şi pentru lucrătorii din fabrici.

Conchiḑênd, d. Carp declară, că acest proiect de lege nu va avea un efect atât de mare şi regretă, că s'a pus în mişcare tot aparatul constituţional pentru a se face o lege aprópe nulă, ridiculă..

D. V. Lascar, ministru de interne, rĕspunde dlui Carp, că atât sergenţii de oraş, cât şi muncitorii dela drumul de fier sunt cu schimbul şi au fie-care câte o ḑi pe sĕptămână de repaus.

Legea pusă la vot în total, cu bile este primită cu 40 voturi pentru şi 12 contra.

Noutăţi.

Convocare. „Reuniunea învĕţătorilor români gr. or.“ din despărţĕmêntul Făgăraş îşi va ţiné prima adunare generală Duminecă în 23 Februariu a. c. st. v. în opidul Făgăraş. Comunele bisericesci vor plăti pe basa § lui 147 al art. de lege XXXVII din 1896 învĕţătorilor membri cari participă la şedinţă bani de drum (cărăuşie) şi diurn de cel puţin 1 fl. v. a.

Program:

1. Participarea membrilor la serviciul divin, părăstas pentru membrii decedaţi şi invocarea Duchului sânt, dela 9—11 óre a. m în biserica gr. or.

2. Deschiderea adunării prin presidiu la 11 óre a. m. în sala de învĕţămênt a şcólei gr. or.

3. Încassarea taxelor restante şi curente; precum şi colectarea de cărţi în favorul bibliotecei.

4. „Parabola sĕmĕnătorului“, prelegere practică din istoria biblică de Ioan Muntean, învĕţător în Părĕu.

5. Analisarea ḑicerei „Carul are patru róte“, din tóte punctele de vedere gramaticale, prelegere practică de Galacteon Bica, învĕţătoriu în Persiani.

6. „Fundarea Romei“, prelegere practică din Istoria universală de Traian Cerbu.

7. Propuneri.

Făgăraş, 7 Februariu 1897 st. v.

Nicolau Aron, preşedinte. *I. Berescu,* secretar.

* * *

Ciuma. După relatările, oficiale în oraşul Bombay dela isbucnirea ciumei s'au întêmplat 6853 casuri de înbolnăvire şi 5447 casuri de mórte. Din aceste sume, pe sĕptămâna trecută cad 893 casuri de bólă şi 866 casuri de mórte. Până 'n 14 a curentei pe întreg teritoriul Indiei s'au întêmplat 9911 casuri de infectare şi 8006 casuri de mórte. Pestilenţa graséză mai mult în centrul ţĕrii.

* * *

Patruḑeci de ómeni între valuri. O catastrofă îngrozitóre s'a întêmplat cu 4 ḑile înainte în Suceava (Bucovina). Pe rîul Suceava a pornit gheaţă, care ameninţa podul de lemn de peste rîu. Mai mulţi muncitori lucrau pentru scăparea podului. Mulţime de ómeni stetea pe pod, şi privea munca de scăpare. Deodată balostrada podului sub greutatea privitorilor răzimaţi pe ea s'a rupt şi o mulţime de circa 40 de inşi a căḑut între valuri; vre-o 20 de inşi au scăpat, dintre ceilalţi puţini au putut fi salvaţi. nefiind la îndemână decât o luntre. Până acum numerul jertfelor nu s'a putut constata.

* * *

Crima unei femei frumóse. Pacinicul orăşel polon Stanislau a fost ḑilele trecute locul unei crime dintre cele mai înfiorătóre. Eroina îngrozitórei întêmplări a fost o femeiă frumósă, una dintre femeile de soiul cel mai diabolic. Diurnistul *Szenszky* trăia nu prea bine cu nevastă-sa, deórece cu micul sĕu salariu nu era în stare sĕ satisfacă tuturor dorinţelor ei excentrice. Fiind pasionat jucător de lotărie, cu o ocasiune a nimerit numeri buni, şi a câştigat la vre-o dóuĕ mii de fl. Dar femeia viclénă a aflat mai de vreme despre afacere, a grăbit la loterie, a ridicat suma, şi a tutit-o la Pesta, unde a trăit lume albă, până s'au gătat paralele. Ce era sĕ facă acum? S'a întors la bărbat sĕ se pocăiască. Dar bărbatul i-a arĕtat uşa. Joia trecută des de diminéţă iarăşi şi a cercetat bărbatul; a îngenunchiat 'naintea patului aceluia şi l-a rugat sĕ-o ierte. Szenszky a respins-o iarăşi. Atunci femeia cu suflet hain, cu mâna stângă şi-a îmbrăţişat bărbatul, ér cu drépta a scos un revolver şi l'a puşcat drept în frunte, încât nefericitul om a espiat momentan.

* * *

Morţi de arsenic. Intr'o séră din ḑilele trecute vĕduva Homan din Maria Kéménd s'a aşeḑat la cină dinpreună cu întréga s'a familie constătătóre din 6 membri. Avéu crumpene ferte de mâncare. Mama a rugat pe fata sa cea mai mare, sĕ pună sare pe masă. Fata nefericită a confundat sarea cu niste otravă, ce o ţineau la casă pentru pustiirea cloţanilor. A pus deci arsenic pe masă în loc de sare. Şi din nebăgarea de sémă a fetei, toţi membrii familiei, afară de un mic copilaş, care a mâncat „nesărat“, au espiat între dureri crâncene.

* * *

Pipă rĕsbunătóre. Ţeranul Eberstein János din Lippa, după obiceiul local, afară de nevastăsa, mai iubea şi pe o altă femeiă. Eberstenóiei firesce nu-i convenea de loc acéstă „nemărginită“ iubire a bărbatului sĕu, şi şi-a propus sĕ-şi rĕsbune. Ḑilele trecute Eberstein abia după mieḑul nopţii a sosit acasă, trăznit, firesce. Şi-a trezit nevasta din somn şi i-a poruncit sĕ-i umple pipa şi sĕ-i aducă rachiu dela cărcimă. O ideiă diavolică i-a trăznit prin creeri femeei. S'a sculat, a aşeḑat în fundul pipei bărbatului sĕu un glonţ Manlicher, ce-l avea la îndemâna din întêmplare, şi a îndesat deasupra lui tutun. Bărbatul a aprins pipa. Abia a eşit femeia din casă, şi ciubucul a esploadat, orbind pe Eberstein şi rănindul de mórte.

* * *

Hârtie, care nu arde. Se vorbesce, că s'a descoperit o modalitate prin care hârtia, supusă unor operaţiuni chemice, nu arde; deasemenea s'a aflat o modalitate, tot basa unor operaţiuni chemice, că s'a inventat şi un feliu de negrélă, cu care criind pe astfel de hârtie, scrisórea nu se sterge nici în foc. Probele au succes perfect şi invenţiunea va fi de mare folos, mai cu sémă pentru confecţionarea documentelor şi a bancnotelor.

Corespondenţă particulară

a „Telegrafului Român“.

Din protopresbiteratul Alba Iulia.

Tractul Albei-Iulia sub înţelépta conducere a actualalului protopresbiter P. O. D. Nicolau Ivan e pe o adevĕrată cale spre progres. Spre adeverirea acestei aserţiuni voesc a arĕta că în 3 a l. c. o deputaţiune imposantă constătătóre din fruntaşii tractutului preoţi şi mireni s'a presentat la locuinţa P. O. protopresb. în Alba Iulia, unde preoţii Irimie Iliescu din Stremţ şi Ioan Frâncu din Cetea au ţinut următórele vorbiri: Părintele Irimie Elisescu a ḑis:

Prea onorate dle protopresbiter!

„Statutul organic al bis. nóstre greco orientale cu principiile sale salutare este ilusoriu, dacă persóne demne, devotate binelui comun, nu se află pentru întruparea acelor principii.

Trecutul cel mai apropiat al acestui tract ne-a dovedit'o. Pronia ceréscă însĕ, care conduce destinele acestei lumi a însuflat şi pe conducĕtorii naturali din comunele acestui tract, care după o letargie de mai multe decenii în defavorul bis. şi şcólei sĕ caute după persóna dorită şi prea mult aşteptată. Aceea persónă, acel ideal al lor a-ţi fost şi dvóstră, cunoscut deja mai înainte, ca bărbat devotat bisericei, şcólei şi naţiunei nóstre. Nu noi cari suntem subordinaţi, dar amici sinceri şi devotaţi, ci chiar contrarii dvóstră siliţi au fost a mărturisi, că tractul nostru Alba Iulia dela venirea sa sub conducerea a P. O. dvóstră a făcut progrese uimitóre, bisericele sunt în stare înfloritóre, şcólele progreséză îmbucurător, averile bisericelor din comune sunt în continuă crescere, preoţii cu poporul în deplină armonie.

Nu este comună în acest tract de care sĕ nu fie legat numele P. O. dvóstre, fie prin ajutoriul moral, fie material, suntem mândrii P. O. D. protopop, că vĕ avem conducĕtor, şi acum venindu-ne la cunoscinţă, că aţi reflectat la postul de protopresbiter al tractului Orĕştiei, mai mult, că deputaţiuni din acel tract v'-au rugat a reflecta asigurându-vĕ de sprigin şi iubire. Noi representanţi ai poporului din acest tract am venit aici, ca sĕ re'noim expresiunea stimei şi a devotamentului faţă de P. O. D-vóstră, şi sĕ vĕ rugăm ca, întrucât interese de natură mai înaltă nu vĕ conduc, sĕ binevoiţi a rĕmânea tot în mijlocul nostru, asigurându-vĕ totodată de spriginul şi devotamentul poporului din a cărui încredinţare ne-am presentat aici.“

Părintele Ioan Frâncu a vorbit astfel:

P. O. dle protopresbitere!

„Vocile alor 26 mii credincioşi ai bis. nóstre ne au trimis ca de o parte sĕ vĕ mulţămim din adêncul inimei tuturor pentru exemplara conducere a acestui tract pe terenul naţional, economic, social şi cu deosebire pe terenul cultural şi bisericesc, ér de altă parte ca sĕ vĕ adresăm o rugare ferbinte isvorită din inimile acestor ḑeci de mii.

Nu o sĕ vĕ aducem elogii la resultatele cele ce în timp relativ scurt de 5 ani le-aţi obţinut în fruntea acestor ḑeci de mii pe terenele sus amintite.

N'o sĕ specificăm trudele şi ostenele ce le-aţi avut în diferite locuri şi cu diferite persóne la clădiri de biserici, zidiri de şcóle, organisarea parochiilor şi de asemenea la alte instituţiuni salutare din tractul nostru, căci tóte acestea recunoscêndu-le, nu numai noi, ci şi alte fórte multe persóne cu mult mai versate pe terenele amintite, cari v'au pus dacă nu în frunte, apoi în rêndul celor mai bine meritaţi bărbaţi de ai nostrii pe aceste terene.

Cum ḑic, nu o sĕ descifrăm din lungul lanţ al faptelor împlinite arĕtând zală de zală respective faptă de faptă, ci recunoscênd exemplarul plan ce la-ţi făcut spre realisare în tractul întreg în general, şi în deosebite parochii în special, venim a vĕ adresa următórea rugare, — şi ca sĕ vĕ pot adresa rugarea cu care eu în special şi confraţii de faţă în general suntem încredinţaţi, permiteţi-mi câteva premise, cari au fost şi sunt causa acestei rugări.

Dela denumirea P. O. Dvóstre de administrator al tractului Orĕştiei, şi cu deosebire dela recercarea de întregire a acelui tract, ne-au venit sciri din ce în ce mai deprimătóre pentru noi, că din deosebite cause voiţi a ne părăsi; acésta mai ales ne-a silit ca sĕ venim cum ne vedeţi, si sĕ vĕ rugăm din adêncul inimei nóstre, ca sĕ nu vĕ depărtaţi din fruntea tractului acestuia, căci depărtarea va deprima sufletele nóstre aşa de tare precum au deprimat óre când-va sufletul prorocului Eremia, carele stând pe zidurile cetăţii Ierusalimului timp de 30 de ani a deplâns cu mare duioşie sórtea poporului sĕu dus în robie. Şi precum acela timp de 30 de ani a deplâns sórtea poporului sĕu, astfel noi şi urmaşii nostrii vom deplânge de sute de ori 30 de ani depărtarea-vĕ din acest tract şi sórtea acestui tract, care acum avêndu-vĕ în frunte merge spre înflorire, ér perḑêndu-vĕ suntem deplin siguri ca al doilea nu vĕ vom mai afla.

Vĕ asigurăm ferbinte de sprijinul nostru la realisarea măreţului plan ce vi-l'aţi făcut şi vĕ vom urma ca soldatul credincios prin foc şi prin apă.

Repeţind încă odată rugarea spre a nu vĕ depărta, permiteţi-mi a ruga pe prea puternicul D-ḑeu spre a vĕ ţinea la mulţi fericiţi ani, ca protopresb. al tractului nostru, ca protopresbiter al tractului: Alba-Iulia Sĕ trăiţi!“ Sĕ trăéscă au resunat din pepturile întregei deputaţiuni.

Ambe aceste vorbiri întru atâta au mişcat ínima P. O. D. protopresbiter, deasemenea şi deputaţiunea neasceptată, încât la rĕspunsul dat ambelor vorbiri a accentuat, că omul de cele mai de multe ori nu e în stare în de ajuns a exprima aceea ce simte şi inima, aşa şi dênsul decât póte spune mai mult simte, şi e inima cu mult mai înflăcărată la înaintarea acestui tract, care e tot odată şi centrul Transilvaniei şi vede, că se simte necesitatea rĕmânerei dênsului în tractul acesta, căci din lipsa de inteligință în centru conducĕtóre în trebile bisericesci gr. or. trebue sĕ rĕmână încă la postul sĕu ca o sentinelă neadormită priveghind ḑiua şi nóptea. In decursul vorbirei de mai multe orî a accentuat, ca sĕ fim deplin siguri că nu ne va părăsi şi va rĕmânea încă în fruntea acestui tract, deşí scie şi vede sigur, că pe lângă jertfe spirituale, trebue sĕ aducă şi jertfe materiale arĕtând diferinţa ce este între venitele din tractul nostru şi cel al Orăstiei.

După acésta la învitarea P. O. D. protopresbiter am luat cu toţii masă comună la dênsul acasă, unde n'au lipsit nici toastele.

In decursul mesei constatând cu toţii lipsa unui adevĕrat institut de credit şi de economie în centru pentru poporul nostru, căci cel present nu întrunesce calităţile necesare, ne-am înţeles spre a întemeia în timpul cel mai scurt un institut de credit şi de economie pentru popor în centru — ceea ce se va şi întêmpla, căci ḑ s este: „Unde's doi puterea cresce şi duşmanul nu sporesce.“

Pe la 4 óre ne-am depărtat cu toţii ducênd cu noi multă mângăere.

Unul din cei presenţi.

„Crişana“, societate de economii şi credit în Brad.

Convocare.

Membrii societăţii de economii şi credit „Crişana“, sunt învitaţi la a

VI-a adunare generală ordinară,

ce se va ţiné în **21 Martiu st. n. a. c. la 2 óre p. m.** în localitatea societăţii în Brad.

OBIECTELE:

1. Deschiderea adunării.
2. Constatarea membrilor presenţi.
3. Constatarea prescriselor din §§. 50 şi 76.
4. Raportul direcţiunii şi al comisiunii de supraveghiere pro 1896.
5. Decidere asupra compturilor anuale şi a distribuirii profitului curat.
6. Salariile oficialilor pe periodul 1897—1899.
7. Fixarea marcelor de presenţă pe periodul 1897—1899.
8. Alegerea directorului, vice-directorului şi a oficialilor pe un nou period de 3 ani.
9. Alegerea alor doi bărbaţi de încredere şi doi secretari pe un an.
10. Alegerea alor 11 membri în consiliul administrativ pe 3 ani.
11. Alegerea comisiunei de supraveghiere.

În lipsa membrilor receruţi de peste jumĕtate din părţile fundamentale, adunarea în sensul §-lui 51 se va ţiné în *28 Martiu st. n.* la locul şi timpul indicat.

Membrii pot lua parte în persónă séu prin plenipotenţiaţii lor în sensul §-lui 52 din statute.

Numĕrul membrilor înscrişi cu 31 Decembre 1896 a fost 116 cu 452 părţi fundamentale à 50 fl. = 22.600 fl.

Brad, la 31 Ianuariu 1896.

Vasiliu Damian m. p.,
director.

Dr. **Ioan Radu** m. p.,
secretar.

[21] 1—1

Contul bilanţului.

Active.		fl. cr.
Cassa în numĕrar		8,200.54
Cambii escomptate		160,601.16
Imprumuturi pe obligaţiuni		35,719.57
Imprumut hipotecar		9,483.40
Mobiliar	fl. 360.49	
după amortisare de 10%	fl. 36.05	324.44
Interese de reescompt anticipate		216.75
Interese restante		890.39
Anticipaţiuni		200.—
		215,636.25

Pasive.	fl. cr.
Capital social	22,600.—
Depuneri spre fructificare	153,974.16
Cambii reescomptate	15,000.—
Dividende neridicate	156.—
Fondul de reservă	10,253.13
Interese anticipate	4,254 20
Profit curat	9,398.76
	215,636.25

Contul profitului şi perderilor.

Eşite:		fl. cr.
Interese de depuneri		7,400.25
Interese de reescompt		842.13
Salarii		2,300.—
Chirie		200.—
Competinţe de timbre		56.45
Spese diverse		350.26
Marce de presenţă		441.—
Amortisaţiune de mobiliar		36 05
Contribuţiune erarială	fl. 776.74	
Contribuţiune comunală	„ 237.91	
Contrib. de 10% la depuneri	„ 739.23	1,753.88
Profit curat		9 398.76
		22.778.78

Intrate:	fl. cr.
Interese	14,733.05
Provisiuni	3.623.50
Diverse	4,389.23
Taxe de înscriere	33.—
	22,778.78

Brad, la 31 Decembre 1896.

Vas. Damian m. p.,
director.

Ioan Rusu m. p.,
cassar.

Stefan Albu m. p.,
controlor.

Petru Rimbaş m. p.,
comptabil.

Subsemnata comisiune de supraveghiere am examinat conturile bilanţului, profitului şi al perderilor şi confrontându-le cu registrele principale şi auxiliare le-am găsit în consonanţă şi exacte.

Brad, la 31 Ianuariu 1897.

Petru Gligor m. p. Simeon Băcillă m. p. Teodor Pop m. p.

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1896.

Budapesta — Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat				Tr. de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	—	8.05	2.—	pl.	Viena	sos.	1.55	1.55	1.55	7.20	6 20
8.30	2.15	3.15	5.45	9.15		**Budapesta**		5.45	7.40	7.—	1.50	6.20
11.21	4.16	6.52	9.02	11.12		**Szolnok**		2.24	5.31	3.37	11.44	3.35
1.33	5.48	—	11.33	12.47		**P. Ladány**		12.03	3.56	1.19	10.03	1.34
3 42	7.08	—	1.48	2.11	sos.	Oradea-mare	pl.	—	2.37	11.04	8.43	11.32
3.58	7.15	—	2.06	2.18	pl.	Oradea-mare	sos.	—	2.30	10.44	8.38	11.17
4.38	7.43	—	3.03	2.50		Mező Telegd		—	2.01	10.07	8.11	10.42
5.20	8.18	—	3.45	3.26		Rév		—	1.34	9.30	7.46	10.08
5.43	—	Tren micst	4.06	—		Bratca		Tren micst	—	9.10	—	9.50
6.32	9.07	2.52	4.53	4.17		Ciucia		5.48	12.52	8.32	7.08	9.19
7.16	9.37	3.51	5.32	4.50		Huiedin		4.59	12.20	7.54	6.39	8.37
8.07		5.05	6.24	—		Ghirbĕu		3.18	—	6.54	—	7.37
8.34	10.37	6.14	6.59	5.55	sos.	Cluş.	pl.	2.23	11.01	6.13	5.23	7.—
8.49	11.10	—	8.40	6.11	pl.	Cluş.	sos.		10.45	5.24	4.35	6.45
9.06	11 27	—	9.09	6.27		Apahida		—	—	5.02	4.14	6.27
10.12	12 30	—	10.40	7.27		Ghiriş		—	9.24	3.47	3.01	5.18
10.42	12.57	—	11.25	7.50		Cucerdea		—	8.54	3.06	2.25	4.43
11.01	1.09	—	11.49	—		Uióra		—	--	2.49	2.08	4.27
11.09	1.16	—	11.59	—		Vinţul-de-sus		—	—	2.41	2.--	4.20
11.31	1.36	—	12.29	8.17		Aiud		—	8.23	2.17	1.38	3.59
11.48	1.54	—	12.55	8.33	sos.	Teiuş.	pl.	—	8.06	1.55	1.17	3.38
12.05	—	—	1.30	8.38	pl.	Teiuş.	sos.	—	7.59	1 29	—	3.06
12.33	—	—	2.08	—		Crăciunel		—	—	12.55	—	2.40
12.47	—	—	2.27	9.09		Blaş		—	7.30	12.40	—	2.26
1.18	—	—	3.11	9.29		Micăsasa		—	7.09	12.01	—	1.54
1.34	—	—	3.31	9.42	sos.	Copşa-mică	pl.	—	6.56	11.41	—	1 35
2.13	—	—	3.46	9.44	pl.	Copşa-mică	sos.	—	6.54	11.14	—	1.01
2.32	—	—	4.08	9.59		Mediaş		—	6.41	10.55	—	12.45
3.04	—	—	4.45	10.22		Elisabetopole		—	6.20	10.21	—	12.16
3.40	—	—	5.27	10.51		Sighişóra		—	5.53	9.42	—	11.40
4.03	—	—	6.12	11.12		Haşfalĕu		—	5.33	9.13	—	11.17
5.34	—	—	7.59	12.26		Homorod		—	4.27	7.45	—	10.03
6.12	—	—	8.37	12.58		Ágostonfalva		–	3.53	7.02	—	9.25
6.41	—	—	9.07	1.15		Apaţa		Circuléză nnmai Vineri	3.37	6.36	—	9.01
7.16	—	—	9.40	1.34		Feldioara			3.16	5.58	—	8.28
8.—	Tren acceler.	—	10.25	2.09	sos.	Braşov	pl.		2.45	5.08	—	7.48
—	11.—	-	—	2.19	pl.	Braşov	sos.	7.01	2.18	—	—	—
—	12.26	—	—	3.01		Timiş		6.39	1.42	—	—	—
—	1.11	—	—	3.31		**Predeal**		5.11	1.12	—	—	—
—	8.30	—	—	9.30	sos.	**Bucuresci**	pl.	—	3.58	—	—	—

Budapesta — Arad — Teiuş

	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne				Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren micst	Tren de persóne
—	—	10.—	8.05	—	pl.	Viena	sos.	6.20	7 20	—	—	—
—	—	8.05	1.55	10.—		**Budapesta**		7.20	1.10	6.10	—	—
—	—	10.56	3.49	1.—		**Szolnok**		4.14	11.19	2.49	—	—
—	2.30	3.55	6.52	6.05	sos.	Arad	pl.	11.20	8.18	9.35	—	-
—	2.44	4.30	7.02	6.30	pl.	Arad	sos.	10.50	8.08	8.55	6.54	—
—	3.14	4.42	—	6.41		Glogovaţ		10.38	—	8.43	6.41	—
—	3.31	5.04	—	7.01		Gyorok		10.14	—	8.18	6.12	—
—	3.58	5.15	—	7.12		Pauliş		10.—	—	8.05	5.56	—
—	4.30	5.33	7.46	7.28		Radna-Lipova		9.46	7.29	7.52	5.40	—
—	4.50	5.57	—	7.51		Conop		9.15	—	7.22	5.02	—
—	5.40	6.13	—	8.07		Bêrzava		8.57	—	7.05	4.44	—
—	—	6.58	8.48	8.47		Soborşin		8.15	6.34	6.25	3.35	—
—	—	7.27	9.07	9.16		Zam		7.41	6 08	5.50	—	—
—	—	7.53	—	9.42		Gurasada		7.16	—	5.23	—	—
—	—	8.08	9.31	9.58		Ilia		7.06	5.45	5.13	—	—
—	—	8.26	—	10.16		Branicica		6.43	—	4.49	--	—
—	—	8.52	9.57	10.42		Deva		6.20	5.19	4.25	10.52	—
—	—	9.06	10.18	11.11		**Simeria** (Piski)		6.05	5 07	4.10	10.35	—
—	—	9.52	10.37	11.36		Orĕştia		5.19	4.39	3.31	9.51	—
—	—	10.16	—	11.57		Şibot		4.55	—	3.10	9.27	—
—	—	10.40	—	12.19		Vinţul de jos		4.34	—	2.49	9.03	—
—	—	11.01	11.18	12.32		**Alba-Iulia**		4.17	3.57	2.28	8.47	—
—	—	11.30	11.40	1.05	sos.	**Teiuş**	pl.	3.43	3.33	2.—	8.11	—

Budapesta, gara de vest — Orşova — Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat				Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persón.
8.36 Vineri	11.—	9.05	9.35	4.—	pl.	Viena	sos.	5.50	—	7.20	6.45	6.35
1.30	8.30	2.30	7.—	10.40	pl.	**Budapesta**	sos.	6.45	10.25	2.10	1.25	9.05
6.39	5.31	8 02	5.49	8.14	sos.	Timişóra	pl.	9.25	—	9.01	7.50	4.10
6.47	—	8.10	7.15	3.10	pl.	Timişóra	sos.	8.09	7.14	8.55	7.42	—
—	—	10.29	10.32	—		Caransebeş		5.15	4.15	—	5.37	—
11.05	—	12.30	1.09	6 58		Băile Herculane		2.37	—	4.40	3.27	—
11.45	—	1.20	2.39	7.35		**Verciorova**		12.50	—	3.40	2.18	—
10.55	–	11.40	6.25	—		Bucuresci		11.25	—	7.—	5.50	—

Cucerdea — Oşorheiu — Reg. săs.

–	2.30	8.10	3.11	10.59	**Cucerdea**	7.45	2.36	8.31	12.42
—	3.19	8.51	3.52	11.40	Ludoş	7.07	1.58	7.43	11.54
—	5.12	10.27	5.26	1.14	**Oşorheiu**	5.34	12.25	5.50	9.54
—	5.40	10.42	5.36	—	**Oşorheiu**	—	9.20	5.04	9 35
—	7.14	12.16	7.14	—	**Reghinul-săs.**	—	7.54	3.30	8.05

Notă: Órele însemnate în stênga staţiunilor sunt a se ceti din sus în jos cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte.

Redactor prov. **Gavriil Hango.**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

La numĕrul acesta se alătură ca suplement separat Nr. 4 din „Fóia Pedagogică“.

Nr. 19. Sibiiu, Marţi, 18 Februariu (2 Martiu) 1897. *Anul XLV.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbătă.

ABONAMENTUL
la „Tel. Rom.“ într'una cu suplementul „Fóia Pedagogică“
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strěinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuě ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Afaceri religióse.

III.

Sunt óre toţi preoţii nostri conscii de chemarea lor? Asupra acestei întrebări, deşi avem Statutul organic, deşi stă acolo vaḑa bisericii, nu sciu dacă undeva de câte ori se adună preoţii s'a desbătut. O neinteresare vedem şi de chemarea nóstră. Prima însuşire a preotului este capabilitatea de a predica. Intemeietoriul legii creştine a poruncit: „mergeţi şi învěţaţi tóte némurile“. S'a făcut reclamă prin sinódele archidiecesane, prin gazete, că Amvonul e mut. Ómeni buni, le ḑiceam, cereţi-le sě cetéscă „Chiriacodromionul“, fiindcă predicator trebuesce sě fii format, şi dela cei bětrâni nici nu poţi pretinde acésta. Formarea la cei tineri s'a făcut prin cele 6—8 clase gimnasiale şi în cursul teologic. Cu acésta pregătire sě credeţi, că nu pot deveni oratori, nici predicatori perfecţi. Pentru a se forma prin diligenţa proprie n'au cărţi. Ei întrébă: cari sunt cărţile românesci de predici? Am věḑut preoţi zeloşi, cari ţin predici cu scop ca sě lumineze pe Români şi resultatul au fost, că creştinii au slăbit în religie.

Biserica nóstră de 50 de ani încóce s'a interesat cu zel mai mult de cultura Românilor decât de religia lor. Archidiecesa Transilvaniei a negligiat formarea bărbaţilor teologi predicatori, din contră archidiecesa Blaşului în privinţa acésta mai mult decât trebuia. Ca sě nu ni se ia atingerea laudei în înţeles rěu, citez un caz concret care ni l'au istorisit Românii şi de care am rěmas uimit. Un preot doctor a ḑis creştinilor gr.-cat. „mergeţi la biserica catolică dacă n'aveţi aici biserică, fiindcă e mai aprópe de legea nóstră decât cea gr.-or“. Se vor duce domnule însě, nu cred, că îi mai readuci. Archidiecesa nóstră a avut dela 1840 20 stipendii pentru facultatea teologică, câţi bărbaţi teologi puteau sě fie formaţi? Inainte de anul 1848 avém 10 protopopi cu facultate teologică. Diecesele Aradului şi Caransebeşului ne-au întrecut. Ţin, că şi archidiecesa din motivul de a se întări biserica prin scrieri dogmatice sě trimită tineri la teologia din Bucovina. Am vorbit despre formarea bărbaţilor bisericei nóstre pentru posturile cardinale, viu a atinge ceva despre preoţii nostri anume: Aflăm la toţi spiritul bisericii ortodoxe şi ce conduită au unii?

Ce înţelegem sub spirit? Acea-ce sciu preoţii, că le ḑice Mêntuitoriul Christos: „Fericiţi cei ce n'au věḑut şi au creḑut“ şi „Păstoriul cel bun sufletul îşi pune pentru oi“, şi „Cel ce nu va lăsa pre tată, pre mamă, fraţi şi avere pentru mine, nu este de mine vrednic“, şi încă: „Voi sunteţi sarea pămêntului, de se va împuţi sarea cu ce se va săra?“, şi: „Aşa sě lumineze lumina vóstră înaintea ómenilor, ca věḑênd faptele vóstre cele bune, sě măréscă pe Tatăl cel din ceriuri“. Spiritul religios din cetirea scripturei şi prin învěţarea unei părţi de rost se câştigă. Acéstă şcólă unică au avut preoţii cei bětrâni şi ei arětau spirit religios, care noi liberalii îl numim bigoţie; ei însě aveau caracter tare în credinţa lor, în religiositatea lor, noi unele din cele ale religiosităţii le facem, însě nu le mărturisim, ḑicem, că nu mai corespund timpului şi culturei. Acest spirit slăbesce întreg edificiul bisericei nóstre.

Tărie în cele ale bisericii ne trebuesce, ca sě nu simtă poporul, că ne clătinăm. Astfel vom păţi o, cum scrie Isaia 51. „Vor veni cei de alte némuri şi vor pasce oile vóstre“ şi „O păstori, s'au risipit oile vóstre şi nu le-aţi cercetat pe ele“ (Ieremia 23) şi „Vedeţi pe poporul meu storcêndu-l străinii cu strâmbătatea şi răpindu-l cu răpiri şi l lăsaţi“ (Iezechil 22), şi „O păstori, laptele turmei voi îl mâncaţi cu lâna ei voi vě îmbrăcaţi, éră oile mele nu le pasceţi; pe cea slabă nu o aţi curăţit; pe cea bolnavă nu o aţi vindecat, şi pe cea rětăcită nu o aţi căutat“ (Iez. c. 34) Incă: „Haina preoţiei purtând te-ai făcut luminător, luminat fiind de duchul sânt: ai sě luminezi cu învěţăturile tale“.

Conduita preoţilor nostri trebuesce păḑită; dacă li se ḑice „sfinţia ta“, sě fie fără prihană, sântă. Când religiositatea e věḑită că scade, când sinódele archidiecesane au constatat acésta, archiereii prin pastoralele lor au îndatorat preoţimea, în acest sens trebue sě credem, că şi unii preoţi vor fi purtând vina. Eu unul nu pot numì pe nici un preot vinovat, însě aud prea des dela inteliginţa poporului nostru şi dela creştini învinuiri. Acéstă datorie de constatare cade în sarcina dlor protopopi. Noi avem sě ne arătăm consecuenţi învěţăturei ce predăm; dacă corespundem îndatoririlor din Compendiul Dreptului canonic § 186, dacă corespundem îndatoririlor Pravilei § 181. Óre nu umblăm prin cârcime, nu jucăm cărţi, nu mergem la vênat; nu ne certăm, nu căutăm cumva judecăţile lumesci, nu suntem lacomi şi asupritori etc. etc, cari sunt oprite preoţilor.

Am scris acestea cu scopul, care conţinutul lor îl vădesce, ca sě fortificăm biserica; ca sě ne întărim pe noi şi poporul nostru, cu credinţa sa strămoşéscă şi cu religiositate; fiind-că cred, că numai acestea îl apără de desnaţionalisare, îl cultivă şi va putea progresa.

Nu mě pot astêmpără, ci rog şi pe inteliginţa română din tóte părţile, ca în cercul ei cât pentru religiositate sě premérgă cu exemplu bun, pentru ca sě se îndemne şi poporul a păstra religiositatea sa.

Citez spre acest scop câteva cuvinte din „Epoca“, Nr. 357 a. c. scrise în rubrica: „Credinţă şi sciinţă“. „Am arătat, că sciinţa naturală nu a putut sě dea o interpretare hotărîtóre existinţei: o satisfacere desěvêrşită imperiósei nevoi metafisice a omului. De aci scepticismul şi pesimismul ca urmări fatale şi nenorocóse a unor doctrine, cari nu mai puteau readuce în sufletul omului siguranţa, pe care o alungase.

Ceea-ce credinţa órbă puté sě-'i dea omului, sciinţa naturalistă nu a putut.... Atunci a putut cu drept cuvênt se plângă şi sě regrete vremile de fericită siguranţă, în care credinţa îi puté ţiné.

Odată cu domnia sciinţei în sufletul celui, care 'şi-a perdut ori-ce credinţă, — s'a dus pe veci sentimentele înalte, sentimentele largi, cari făceau sě bată unison inimile tuturor ómenilor.

Prin o desinteresare de ori-ce acţiune era ucis sentimentul, care aprindea oftarea pentru o causă sântă. Nu mai era dorinţa de smerenie care cuprindea sufletul credinciosului... A dispărut sentimentul, care făcea pe nobilul bogat sě ajute pe cel sěrman.

Românii n'au înscris în trecutul istoriei lor naţionale decât un singur sentiment şi cel mai înalt, pe care totdéuna l'au cultivat cu o ardóre fanatică. Acest sentiment a fost sentimentul religios.

Dacă este adevěrat, că nime mare nu s'a făcut în istoria omenimii fără intervenţia religii, cu atât mai vêrtos se póte ḑice acésta de străbunii nostrii, cari au ţinut la păstrarea neschimbată a credinţii lor.“ *A.*

* * *

Asociaţiunea transilvană.

Dintre instituţiunile nóstre culturale, unica Asociaţiunea transilvană a avut speciala meniţiune de a se îngriji de literatura română şi cultura poporului român.

Singuraticele scóle din comune, puţinele nóstre scóle medii, puţinele seminarii, au avut meniţiunea sě desvólte facultăţile intelectuale ale puţinilor, cari căutau acea desvoltare.

Asociaţiunea era terenul comun de lucru, aici se întâlneau toţi fiii buni ai poporului român, aici se căutau terenele comune de lucru, aici se concentra tótă activitatea spre a ridica gradul de cultură al poporului român prin desvoltarea literaturei lui.

Aveam deci un bun comun, care era al nostru al tuturora, teren comun de lucru şi mângăiere comună, când vedeam, că lucrurile merg bine.

La acest bun comun toţi priveam cu deosebită bucurie, şi fie-care din noi dam partea cea mai bună pentru prosperarea lui.

Pe ḑiua de 10 Martiu a. c. Asociaţiunea transilvană e convocată în adunare extra-ordinară.

Comitetul vede periclitate interesele Asociaţiunii prin unele ingerinţe ale guvernului ţěrei, şi nu voesce sě ia el rěspunderea pentru desvoltarea lucrurilor.

Dar sě vedem despre ce este vorba.

Pentru a pune activitatea Asociaţiunei pe o basă mai largă, a da nou avênt despărţemintelor, a da nóuă viéţă întreg mersului Asociaţiunei prin agenturile din singuraticele comune, — adunarea generală din Blaş a aflat cu cale a enuncia acuma sunt 2 ani necesitatea de a se supune statutele unei revisiuni şi unei amplificări.

Noul proiect de statute s'a promovat ministrului spre aprobare.

Ministrul de interne a făcut mai multe escepţiuni, şi energiei comitetului central i-a succes a delătura punctele de controversă în favorul Asociaţiunei.

În un singur punct ministrul nu a voit sě fie capacitat, anume nu a voit sě fie capacitat cu privire la numirea Asociaţiunii.

Din titlul Asociaţiunii cuvêntul transilvan a bătut la ochi, căci după dreptul public de stat aḑi Transilvania nu mai există.

A pretins deci guvernul ca numirea cea veche Associaţiunea „transilvană“ sě se omită şi sě se înlocuească cu altă numire conform dreptului public de stat.

Comitetul Associaţiunii a apărat titlul cel vechiu cu multă resoluţiune şi cu un asemenea aparat de motive, cari ambele îi fac deosebită onoare.

S'a provocat comitetul la o serie lungă de instituţiuni recunoscute în stat, cari tóte au numirea „transilvană“.

În faţa ponderóselor argumente invocate de comitet, ministrul s'a aflat îndemnat a-'şi motiva şi el punctul seu de vedere, şi acela culminează în declaraţiunea, că la o eventuală schimbare de statute, toate reuniunile, în al căror titlu obvine cuvêntul „transilvan“, vor fi constrînse a elimina acest cuvênt.

Nu voim sě prejudecăm în nici o direcţiune.

Adunarea generală e convocată pe ḑiua de 10 Martiu nou a. c., ea va resolva chestiunea în interesul Associaţiunii.

Facem ce putem, anume la locul acesta atragem atenţiunea cetitorilor nostri asupra acestei chestiuni de cea mai mare actualitate, şi la alt loc publicăm importantul raport cu care comitetul central al Associaţiunii presentează chestiunea apreţiării adunarii generale.

Un lucru îl simţim însě de acuma, şi el asupra noastră a făcut adâncă impresiune: guvernul ţerii atribue o importanţă şi o tendenţă politică unui titlu luat de reuniunea nóstră culturală în un timp, când chestiunea Ardealului nu era měr de cértă între noi şi elementul maghiar, şi ne împinge pe toţi Românii din Ungaria pe o solidaritate şi o comună activitate literară, culturală.

Întruniţi toţi Români în o activitate literară, vom fi şi mai tari şi mai productivi ca până acum, şi din un mare rěu sûntem împinşi la un mai mare bine.

Sě fim deci toţi pentru unul şi unul pentru toţi.

* * *

Revista externă.

Cestiunea orientală în urma evenimentelor din Creta devine din ce în ce tot mai incurcată.

Tóte puterile mari europene lucră din tóte puterile pentru delăturarea pericolului unui rěsboiu european, dar tóte silinţele lor par a fi zădărnicite, şi acésta din causa, că nici una nu voesce a asigura pacea prin měsuri luate în interesul popórelor doritóre de libertate, ci cu měsuri pentru susţinerea unui imperiu demoralisat, decăḑut, a imperiului turcesc, care e aprópe de mórte.

Pentru-ce?

Pentru-că se tem sě nu se încaere între sine la o eventuală stingere mai apropiată a acestui imperiu, voind a confisca pentru sine moştenirea aceluia si a nu o lăsa în mânile popórelor subjugate în mare parte si acum, cărora singur le compete după tóte drepturile ginţilor şi ale istoriei.

Asta-i calamitatea.

O telegramă a Agenției „Wolf“ cu datul 14/26 Februariu a. c. comunică din Petersburg în formă oficiósă, că Rusia vrênd sĕ lucreze în înțelegere cu celelalte puteri mari europene, a provocat prin ambasadorul sĕu din Athena pe guvernul grecesc, ca în timp de trei ḑile sĕ și retragă din Creta atât corăbiile de resbel, cât și tóte trupele; dacă însĕ Grecia se va împotrivi, Rusia e hotărîtă a recurge față de ea la represalii mai aspre, începênd cu blocarea porturilor grecesci. Rusia, ḑice comunicatul Agentei Wolf, nu va lăsa sĕ se pericliteze pacea Europei din causa evenimentelor din Creta. In înțelegere cu Francia, Germania și Austro-Ungaria, va restabili mai întâiu pacea și ordinea în Creta, după ce Grecii vor fi părăsit insula. Apoi va stabili acolo autonomie sub protecția puterilor și sub suveranitatea Sultanului.

Acéstă provocare în loc sĕ liniștéscă pe Greci, i-a agitat și mai mult, căci poporul grecesc cere, ca guvernul din Athena sĕ mérgă mai departe înainte pe calea apucată, trimițĕnd întăriri armatei grecilor din Creta. Regele George al Greciei încă a declarat, că nu póte sĕ recheme trupele grecesci din insula Creta.

In urma acestei ținute a grecilor, corăbiile marilor puteri au început blocarea insulei de tóte părțile așa, că armata Grecei de pe insula Creta, precum și resculații, se află nu în mică calamitate.

Turcia încă continuă cu înarmările, mai cu sémă în Macedonia.

Ambasadorii marilor puteri din Constantinopol au înmanuat Sultanului o provocare, ca sĕ dea Cretei autonomie din inițiativă proprie, la care provocare sultanul încă n'a rĕspuns, deși terminul prefipt a expirat. In urma acestei ținute a sultanulai, se ḑice, că ruptura între ambasadori și sultan este neîncunjurabilă.

Din cele ḑise pănă aci, s'ar părea că există o neînțelegere între Austro-Ungaria, Germania și Rusia de o parte, și între Anglia, Francia și Italia de altă parte.

Așa se și presintă lucrul înafară, dar în realitate nu este așa.

Fie-care putere, respective grup de puteri, doresce același lucru, mantinerea păcii, numai în privința mijlócelor s'au arătat óre-cari nedumeriri.

In urmă aceste nedumeriri au dispărut, acceptându-se atât propunerile Germaniei (constrîngerea Greciei cu forța de a se retrage, dacă nu va vrea de bună voie), cât și ale Angliei (de a se da Cretei autonomie sub suveranitatea, nominală, a sultanului). Mijlocitoriu a fost contele Goluchowsky, ministrul nostru de externe, ér puterea, care a scos la ivélă aceste învoeli, a fost Rusia, când a publicat provocarea de mai sus adresată Greciei.

Ultimatul puterilor adresat Greciei încă n'a fost comunicat acesteia în formă oficiósă, dar comunicarea póte se va fi și făcut deja, pe când cetitorii nostri vor afla despre aceste informațiuni din partea nóstră.

Se speră, că atât Grecia, cât și Turcia se vor supune voinței marilor puteri, fără vĕrsări de sânge.

Turcia însĕ va fi silită a da mai mari drepturi cretenilor, dacă n'a voit a executa reformele cerute pănă acum.

Cât pentru Grecia, regele George va aștepta óre-cari constrîngeri cu forța din partea marilor puteri, ca astfel sĕ arete poporului sĕu, că numai forței majore manifestată față de el din partea marilor puteri, s'a supus voinței și silei acelora.

Din parlamentul magiar.

Ședința dela 20 Februariu 1897 n.

Înainte de a se trece la ordinea ḑilei, *Kossuth Ferencz* își motivéză propunerea înaintată ḑilele trecute pentru sĕrbarea evenimentelor maghiare din anul 1848, ḑicênd, că fiind legile din acel an sancționate deja de M. Sa, prin sĕrbarea acelor evenimente nimeni nu poate fi acusat, că nu ar sta pe basa pactului dela 1867; altcum nici în cameră nu s'ar afla partidul independist. Apoi chiar și domnitorul a donat o mare fundațiune la anul 1867 pentru honveḑii din 1848. Ar fi nedemn pentru guvern, ca sĕ desbine sentimentele statului de cele ale națiunii.

Imediat se ridică *ministrul-presedinte Br. Bánffy* și mulțămesce lui Kossuth pentru recunoascerea, că în privința patriotismului nu există deosebire între diferitele partide. Declară însĕ, că propunerea nu se poate pertracta în merit, decât cel mult póte fi vorbă despre punerea ei la ordinea ḑilei séu pentru amânarea ei. Recunósce și el importanța evenimentelor și a legilor maghiare din acel an și sancționate la 11 Aprilie 1848, — dar' 50 de ani nu sunt de ajuns pentruca o astfel de propunere sĕ se poată desbate liniștit, nu cu atât mai vîrtos, caci fiind încă în viéță mulți factori din acel timp, nu s'ar puté face fără vătĕmarea lor. Guvernul se alătură și el la propunerea pentru sĕrbarea aducerii acelor legi, dar' nu doresce punerea ei la ordinea ḑilei. El va face pregătirile necesare pentru sĕrbarea acésta și va raporta la timpul seu.

Punêndu-se la vot propunerea lui Kossuth, pentru ea votéză (nominal) 36 de deputați, ear' contra ei 150. Partidul poporal a votat cu guvernul.

Trecêndu-se la ordinea ḑilei, la continuarea desbaterii asupra budgetului ministrului de comerciu, vorbesce Bartha Odön, Talián Béla și contele Serényi Béla, fără nici un miez.

La urmă rĕspunde *ministrul de finanțe Lukács László* la dóue interpelațiuni privitoare la catastrofele dela Reșița și Anina, negând totul.

Se înțelege de sine, că rĕspunsurile au fost luate la cunoscință de guvernamentali.

Ședinta dela 22 Februariu 1897 n.

Se continuă desbaterea asupra budgetului ministrului de agricultură.

Br. Solymossy László se descarcă asupra socialiștilor ḑicênd, că nu miseria, ci agitatorii au dat nascere socialismului în Ungaria. Vai de el argument.

Polonyi Géza, acest cameleon politic, vede causa socialismului dela noi în ireligiositatea încuragiată prin legea despre neconfesionalitate. Vorbesce în contra dărilor de pămênt prea mari și despre șarlatanăriile, ce se fac la bursă. Ca remedii recomândă întroducerea votului universal și votarea secretă.

Asboth Iános, conclude, că în Ungaria domnesce numai corupțiunea și forța brută. Pentru sanarea relelor, ce provin din partea socialismului, propune esmiterea unei comisiuni parlamentare, care sĕ studieze afacerea și sĕ raporteze.

La sfêrșitul ședinței *ministrul de interne, Perczel*, rĕspunde la interpelările lui Visontai și Hentaller în causa măcelului dela Anina, negând totul și aprobând procedura jendarmilor.

Majoritatea ia rĕspunsul la cunoscință.

Ședința dela 23 Februariu 1897 n.

La începutul ședinței *Kossuth Ferencz* polemiséză cu contele Tisza István, respingênd lecțiile ce i le-a dat acesta, lui, care a studiat economia politică în Anglia și a câștigat și un premiu prim din acésta.

După Kossuth ia cuvêntul *Heltai Ferencz*, carele vorbesce mai pe larg despre cestiunea premiilor și susținênd, că umanismul n'a dat înapoi în Ungaria, primesce budgetul (ministrului de agricultură).

Cu acestea desbaterea s'a încheiat.

La urmă vorbesce *ministrul Darányi* cercând a combate pe oratorii din opozițiunĕ, cari nu iau convenit.

Ședința dela 24 Februariu 1897 n.

Trecêndu-se la desbaterea specială, se primesc din partea majorității tóte posițiile fără nici o schimbare din budgetul ministrului de agricultură.

In firul acestei desbateri contele *Zichy Ienő* se ocupă cu întroducerea cultivării de tea, în comitatele Bihor, Hont, etc., carea atât de frumos se cultivă în Caucas, între asemenea condițiuni.

Ședința dela 25 Februariu n. 1897.

În ședința de aḑi s'a pus la ordinea ḑilei budgetul ministrului de honveḑi, care a fost primit în total fără nici o schimbare.

Desbaterile la acest budget de altă dată erau de tot înfocate, cerênd oposiția ridicarea honveḑimei pe o tréptă cu armata comună în tot ce privește provederea ei cu armamente, ér mai cu sémă întroducerea spiritului național maghiar în ea.

Dară aḑi, abia pro forma s'au ridicat câțiva deputați pentru ridicarea prestigiului ei național maghiar.

Singurul deputat, Molnár János, poporal, a arĕtat la decadența morală a armatei, în care înjurăturile și desfrêul atât de adânc au străbătut. Ca remedii recomandă provederea și a honveḑimii cu preoți militari.

La acéstă morală rĕspunde ministrul de honveḑi Br. Fejérvári ḑicênd, că preoții sûnt de vină la demoralisarea armatei, dacă se ocupă cu politică și nu instruéză tinerimea în cele religioase de ajuns păna a nu întra în armată.

Tot rĕspunsul a fost dat de altcum într'un ton de tot batjocoritor și nedemn de ori-ce om serios.

Din parochii.

In legătură cu cele publicate de noi în numĕrul 13 a „Tel. Rom.“ a. c., referitóre la reconstituirea pe un nou period de trei ani a organelor nóstre bisericesci scolare din parochia Bintinți, aḑi primim în copie privată rescriptul inspectoratului de școle dela Deva, de datul 4 Febr. a. c. n. nr. 441, prin care parochul Ioan Botean este respins cu cererea sa de a eschide din scaunul școlar pe învĕțătoriul Ioan Dan, care în sensul §-lui 141 di art. de lege XXXVIII din anul 1868 este membru natural al scaunului școlar dela școla unde funcționéză.

Fiind afacerea de o gravitate fórte mare pentru interesele nóstre bisericesci școlare, când un funcționar bisericesc se adreseză în afacerile bisericei și ale școlei sale la foruri necompetente, transpunem atât corespondența, cât și copia rescriptului primit P. Ven. Consistoriu Archidiecesan spre competentă afacere.

*

Cu datul 13/25 l. c. primim din Cetea o corespondență, în care se aduc mari laude parochului nostru Irimie Iliescu din Stremți, carele în timpul păstoririi sale de pănă acum, abia 4—5 ani, a făcut mult pentru ridicarea acestei parochii; în special la stăruința dênsului s'a cumpĕrat în centrul comunei o grădină cu un edificiu pentru școlă cu 1200 fl., pe teritoriul căreia s'a edificat apoi și o casă parochială cu care s'au spesat vr'o 800 fl.; apoi s'a reparat turnul bisericei, cheltuindu-se și cu acéstă lucrare vre-o 400 fl., apoi s'au cumpĕrat mai multe vase, vestminte, prapori și alte recuisite pentru biserică în valóre de peste 300 fl. — tot sume, destul de considerabile, adunate dela popor. Ér inițiativa cea mai próspetă a părintelui Iliescu este pentru zidirea unei nóue biserici în parochia sa Stremți. Dómne ajută. Pe lângă conducere înțeléptă multe lucruri bune și frumóse se pot face. Dorim și noi părintelui Iliescu succes în tóte întreprinderile sale îndreptate spre binele bisericei nóstre ortodoxe și a națiunei nóstre române.

Din România.

In considerarea evenimentelor seriόse din Orient, în special a celor din Macedonia, guvernul român a hotărît reinființarea consulatului Roman din Bitolia pentru apărarea intereselor românilor macedoneni, amenințați cu desnaționalisare totală mai cu sémă din partea grecilor, care consulat a fost înființat de guvernul conservator trecut, dar a fost desființat de guvernul dlui Sturdza.

„Asociațiunea“.

Precum am anunțat, Raportul comitetului „Asociațiunei“ către adunarea generală extraordinară din 10 l. c. este tipărit deja și expedat la toți membrii Asociațiunei.

Redacțiunile ḑiarelor române l'au primit încă Sâmbătă.

Este voluminos, 23 pagine tipar și varsă deplină lumină asupra cestiunei în care adunarea generală, singură competentă, va avé sĕ decidă.

„Gazeta Transilvaniei“ de Duminecă a și început deja sĕ-'și spună verdictul asupra atitudinei ministrului, taxându-o de *„furor perczelianus subsequens“*, care se răstesce către membrii Asociațiunei și le strigă: „Ticăloșilor!“ ca ei sĕ rĕspundă cu smerenie și tremurând „Ticăloși Măria Ta“!

Cu astfel de frase bombastice se nisuesce „Gazeta“ a nu preocupa pe membrii Asociațiunei într'o cestiune din cele mai delicate.

Motivele, care le aduce „Gazeta“ pentru susținerea titlului actual, sunt numai o copie palidă a motivelor de cari s'a folosit comitetul în representațiunea sa către ministru și numai frasele provocatóre sunt de ale autorului, carele atât după motive cât și după numerii citați și datul hârtiilor ministeriale, se vede a fi studiat actele nainte de publicarea lor, care însĕ nu s'a putut stăpâni până la adunarea generală, ca acolo sĕ-'și validiteze vederile, ci află că ar fi în interesul causei ca și până atunci sĕ verse oleu pe foc.

Noi nu-l vom urma în acéstă direcțiune.

Suntem de acord însĕ cu conclusiunile ce le face combătênd tendința de a vîrî politica în sinul Asociațiunei și cu el dimpreună ḑicem și noi:

„Ea — adecă „Asociațiunea“ — nu e for de-a discuta și delibera în materiă de drept public“.

„Acéstă societate a și fost ferită până acuma de valurile politicei militante, și este un interes de căpetenie al existenței ei, ca sĕ fie și în viitor la adăpostul *ori-căror* tendințe, care ar ținti sĕ o aservéscă pentru scopuri politice“.

„Membrii Asociațiunei, chiemați a decide la viitórea adunare generală extra-ordinară în cestiunea titlului, *vor trebuí dar sĕ aibă aceste în vedere*“.

După acestea facem loc însuși Raportului comitetului, carele este destul de elocuent pentru cine vrea sĕ-'l înțelégă: Étă-'l:

Raportul

comitetul central al „Asociațiunei transilvane pentru literatura română și cultura poporului român“ către adunaree generală extraordinară conchiemată pe 10 Martiu st. n. 1897 în causa modificărei statutelor Asociațiunei.

Onorată adunare generală

Adunarea generală, ținută la 27 și 28 August 1895 în opidul Blaj, cu conclusele de sub Nr. prot. 22 și 23 e însărcinat subsemnatul comitet central sĕ înainteze proiectul pentru modificarea statutelor Asociațiunei, stabilit în acea adunare generală, la guvernul țerii pentru provedere cu clausula de presentațiune, și l'a împurtenicit totodată, ca la cas, dacă guvernul ar dificulta unele modificări din proiectul cel nou, sĕ pertracteze în sinul seu observările guvernului și sĕ le complaneze.

Comitetul central, urmând însărcinării primite, a înaintat noul proiect de statute la guvern, și după-ce acesta a dificultat în mai multe rênduri diferite modificări ale statutelor vechi, și-a dat tótă silința, ca în cadrul autorisării primite sĕ complaneze dificultățile ivite, nisuind de o parte sĕ satisfacă tóte cererile ministrului, cari se putéu împliní fără jignirea intereselor vitale ale Asociațiunii, ér de altă parte sĕ înduplece guvernul la retragerea pretensiunilor sale păgubitóre pentru activitatea și scopurile mari ale societății nóstre.

După pertractări de aprópe un an și jumĕtate, silințele comitetului, desvoltate în ambele direcțiuni amintite, au obținut numerόse resultate destul de importante. Într'o singură chestiune însĕ, anume: cu privire la pretensiunea guvernului de a modifica *titlul Asociațiunei*, divergențele nu s'au putut aplana și deóre-ce ministrul chiar și după repețitele representațiuni și remonstrări insistă mai departe pe lângă pretensiunea sa, comitetul — considerând importanța chestiunii și împrejurarea, că nu a fost autorisat a pertracta asupra schimbării acelor părți ale statutelor vechi, cari dela început nu au fost dificultate de ministru și nu au fost modificate de adunarea generaiă, — s'a vĕḑut necesitat a conchiema acéstă adunare generală extraordinară.

În cele următóre se presentă Onoratei adunări generale un raport detaiat despre pertractările urmate între guvernul ţerii şi între comitetul central, precum şi despre starea actuală a chestiunii.

Ordinaţiunea ministrului de interne nr. 929/1895 res.

Pentru mai bună orientare reamintim, că modifiicarea statutelor nu s'a făcut la iniţiativa organelor Asociaţiunii, ci în urma rescriptului ministrului de interne Nr. 929 res. 1895, care pretindea:

a) înlocuirea dispositiunii § 5 al statutelor vechi, că „la alegerea membrilor, cari nu sunt sudiţi austriaci, e de lipsă învoirea r. gubern transilvan“ cu un text corespunḑĕtor stărilor actuale de drept public;

b) modificarea §-lui 21 în acel sens, ca publicaţiunile Asociaţiunii sĕ se facă în fóia oficială „Budapesti közlöny“, şi în fine

c) ca stutele sĕ se întregéscă cu textul punctului IX al ordinaţiunii ministrului de interne Nr. 1508 din 2 Maiu 1875, referitor la disolvarea reuniunilor în cas de neobservarea statutelor lor.

Comitetul central, ţinĕnd cont de împrejurarea, că deja adunarea generală dela 1892 (sub nr. prot. 15) a constatat necesitatea modificării statutelor şi a dispus elaborarea unui proiect de modificare, considerând mai departe, că numeróse despărţĕminte au fost împedecate în activitatea lor din causă, că aceste instituţiuni nu erau prevĕḑute în statutele vechi, — a aflat de bine, că cu ocasiunea modificărilor pretinse de guvern, sĕ supună întreg statutul unei revisiuni temeinice şi sĕ-i dee textuarea corĕspunḑĕtóre stărilor şi trebuinţelor actuale ale Asociaţiunii. În acest sens a fost elaborat noul proiect de statute şi adunarea generală, acceptând punctul de vedere al comitetului, l'a primit în forma în care a fost presentat.

Representaţiunea comitetului din 10 Septembre 1895.

Proiectul pentru modificarea statutelor, în urma dispositiunilor luate de comitet în şedinţa sa din 5 Septembre 1895, (sub Nr. prot. 154), la 10 Sept. a acelui an a fost înaintat la guvern pe lângă o representaţiune detaiată, care de o parte a expus motivele, pentru cari adunarea generală nu a putut satisface cererii ministrului referitóre la modificarea §-lui 21 (vechiu), ér de altă parte a dovedit, că modificările, ce adunarea generală le a făcut cu acéstă ocasiune din iniţiativă proprie, fără exepţiune sunt în deplină consonanţă cu legile şi ordinaţiunile din vigóre.

Rescriptul ministerial Nr. 1494/1895.

În urma representaţiunii d. 10 Sept. comitetul a primit la 4 Februariu 1896 rescriptul ministerial Nr. 1494/1895 din 29 Decembre 1895, care abandonând pretensiunea: ca publicaţiunile Asociaţiunii sĕ se facă, după cum se cerea în ordinaţiunea Nr. 929/1895, în fóia oficială „Budapesti Közlöny“, conţine următórele observări la modificarea statutelor:

„1. Drept subiect al Asociaţiunii în §. 2 al proiectului se designéză „poporul român“. Acésta naţiune însĕ este în contraḑicere nu numai cu dispositiunile positive ale art. de lege XLIV din 1868, dar şi cu spiritul aceluia. Pentru-că expresiunea „poporul român“ constitue o noţiune de rassă şi de religiune şi astfel nici în sens etnografic nu are loc în cadrele designate prin amintitul articul de lege. Deci în locul acestei expresiuni sĕ se pună: „Locuitorii cu buze valache ai Ungariei“ (magh. oláhaiku). Tot din aceste motive şi în titlul reuniunii cuvintele „poporul român“ sĕ se înlocuéscă cu expresiuni corĕspunḑĕtóre“.

„2. Tot în §. 2 se numeră în sfera de activitate a reuniunei şi aranjarea de exposiţiuni şi intreprinderi, cari servesc spre înaintarea stărilor economice ale locuitorilor români din patrie. Deóre-ce însĕ în sensul punctului II. al ordinaţiunii ministeriale Nr. 1508 pres. din 1875, nu se pot constituí sub un titlu şi cu statute comune, reuniuni, al căror scop difere în mod esenţial, ér în §. 2 al proiectului reuniunea pe lângă scopul cultural designéză şi scopuri economice, — dispoziţiunile privitóre la activitatea economică a reuniunii, cuprinse în acésta şi în ceilalţi §§., precum şi stipendiile pentru specialitatea de industrie din §. 17 punctul *g*, — cuvêntul „exposiţiuni“ din §. 23 punctul *g*, şi punctele *b*, *f*, şi *g*, din §. 37 sĕ se elimineze din proiect“.

„3. Din §. 4 sĕ se elimineze cuvintele „încât acelea privesc presentul“, pentru-că adese-ori abia se póte precisa, că o chestiune politică ori religionară încât se referă şi la present şi astfel uşor s'ar ivi abusuri, dacă s'ar permite pertractarea astorfel de chestiuni, chiar şi cu restricţiunea amintită“.

„4. În §. 16 sĕ se pună, ca locul şi timpul adunării generale sĕ se insinue la autoritatea respectivă deodată cu publicarea convocării prin ḑiare“.

„5. Dreptul care se exerciază în puterea §-lui 11 al statutelor în vigoare, că alegerea presidentului o întăresce ministrul ung. reg. de interne, sĕ se susţină şi mai departe, deci aceasta sĕ se exprime şi în §. 24 al proiectului“.

„6. Chiemarea agenturii amintite în §. 36 precum şi organismul acesteia şi al despărţĕmintelor, şi raporturile lor către organele centrale ale reuniunii, deoare ce acelea în sensul §-lui 15 formează parte integrală a organismului reuniunii, trebue precisate mai deaproape în statute“.

„7. Punctul *g*. din §. 37 este obscur şi neprecis, şi astfel se poate interpreta în sensul cel mai larg, deci sĕ se stiliseze în sens precis“.

„8. În §. 41 sĕ se pună, că conclusul privitor la disolvarea reuniunei are sĕ se înainteze la ministrul ung. reg. de interne înainte de a se executa“.

Modificările proiectului de statute.

Rescriptul ministerial Nr. 1494 presentându-se în şedinţa comitetului din 6 Februariu 1896 (sub Nr. prot. 42), a fost predat comisiunei, însărcinate la timpul sĕu cu elaborarea noului proiect de statute, pentru studiarea şi pregătirea unui proiect de conclus.

Comisiunea, avênd a precisa (în sensul observării de sub 6), întreg organismul despărţemintelor şi agenturilor, s'a întrunit în mai multe şeḑinţe şi după desbateri aprofundate a presentat comitetului la 19 Maiu 1896 un raport detaiat, pe basa căruia comitetul în şedinţa sa din 21 Maiu 1896 a decis a remonstra în contra pretensiunilor (de sub 1, 2, 3 şi 5 ale ministrului) referitoare la eliminarea terminului „poporul român“ din titlu şi §. 1, la eschiderea lucrărilor economice din sfera de activitate a Asociaţiunei (§§. 2, 17, 23 şi 37), la ştergerea cuvintelor: „încât acelea privesc presentul“ din §. 4 şi şi în fine la întărirea presidenţilor din partea guvernului (§. 11 vechiu); de altă parte comitetul a decis: a precisa mai bine unele dispositiuni ale §§-lor 2 şi 37 referitoare la activitatea economică a Asociaţiunii (observarea ministr. de sub 2), a întregí (conform observărilor de sub 4, 6, 7 şi 8) statutele cu organismul despărţĕmintelor şi agenturilor cu dispositiunile poliţiale referitoare la convocarea adunărilor (§. 16) şi la disolvarea societăţei (§. 41) şi în fine a şterge punctul *g*, din §. 37.

În sensul acestui conclus comitetul central a făcut următoarele modificări în textul proiectului de statute:

1. În §. 2 cuvêntul ultim „economică“ s'a înlocuit cu cuvêntul „materială“ şi astfel construcţia întreaga sumă:

„şi în fine prin ori-ce alte întreprinderi, cari vor putè contribuí la prosperarea literaturei şi culturei poporului român din patrie şi la bunăstarea lui materială“.

2. La alinea primă a §-lui 16 s'au adaus următoarele cuvinte:

„şi deodată cu publicarea se va insinua la respectiva autoritate politică“. Astfel textul întregei construcţii va fi următoriul:

„Convocarea adunării generale se va publica prin ḑiarele române şi deodată cu publicarea se va insinua la respectiva autoritate politică“.

3. Din §-ul 37 s'au eliminat punctele g şi b. ear' textul punctului f. *) s'a înlocuit cu următorul text:

„prin îndemnarea poporului la înfiinţarea de însoţiri folositóre pentru membrii lor provĕḑute cu statute speciale, cari se vor înainta la autorităţile competente pentru aprobare“.

4 În locul textului §. 40 sĕ se priméscă textul următorilor §§.

Organismul despărţĕmintelor şi agenturilor comunale.

§. 40.

Despărţĕmintele îşi îndeplinesc afacerile prin adunările cercuale, prin comitetele cercuale, şi prin agenturile comunale. Fiind ele numai părţi integrante ale Asociaţiunei, se înţelege de sine, că tóte acţiunile lor trebue sĕ fie controlate şi aprobate de comitetul central, că avere proprie nu pot avé, ci tot ce întră la cassa lor au se transpună la cassa centrală; pentru trebuinţele despărţĕmintelor însĕ, la propunerea adunării cercuale, se va asemna din partea comitetului central 20% din sumele încassate prin ele pe séma Asociaţiaunii în fiecare an, sub ori ce titlu, afară de taxele încassate dela membrii fundatori şi pe viaţă, cari în sensul §-ului 7 au sĕ între întregi la fond.

Economiile fiecărui an rĕmân la fondul Asociaţiunii şi nu se mai pot pune pentru alt an la disposiţiunea despărţĕmêntului.

Adunarea cercuală.

§. 41.

Despărţĕmêntul va ţiné în fiecare an câte o adunare cercuală, în cas de necesitate şi mai multe, la care pot participa cu vot decisiv toţi membrii enumĕraţi în §. 39.

Presidiul îl pórtă directorul despărţĕmêntului, în absenţa acestuia vice preşedintele comitetului cercual, eventual cel mai în etate dintre membrii comitetului cercual, ér când comitetul central va esmite delegat în scopul acesta, delegatul comitetului central. Ivindu-se împedecarea preşedintelui numai în ḑiua séu chiar sub durata adunărei cercuale, membrii presenţi îşi aleg preşedinte din sinul lor.

Conclusele se iau cu majoritatea voturilor celor presenţi şi se pot pune în lucrare numai după aprobarea lor din partea comitetului central.

Fiind voturile egale, dirimă votul presidentului.

Locul şi ḑiua adunării o ficséză comitetul cercual.

Convocarea se publică prin ḑiarele române şi totodată cu publicarea se insinuă la respectiva autoritate politică.

Procesul verbal se transpune prin comitetul cercual la comitetul central spre aprobare şi păstrare în archiva centrală, ér pentru archiva despărţĕmêntului se păstréză în copie.

§. 42.

Agendele adunării cercuale sunt:

1. Alegerea directorului despărţĕmêntului şi a comitetului cercual.
2. Executarea concluselor comitetului central.
3. Acuirare de membrii noi pentru Asociaţiune şi încassarea taxelor de membri.
4. Consultare asupra mĕsurilor necesare pentru prosperarea Asociaţiunei prin mijlócele indicate în §. 37.
5. Revisuirea raţiociniilor comitetului cercual şi, provĕḑute cu opiniunea sa, înaintarea lor la comitetul central spre aprobare şi darea absolutoriului.
6. Stabilirea budgetului anual pentru trebuinţele despărţĕmêntului între marginile indicate în § 40 şi substernerea lui la comitetul central pentru aprobare.
7. Facerea de propuneri la comitetul central privitóre la înaintarea scopului Asociaţiunii.

Comitetul cercual.

§. 43.

In fruntea fie-cărui despărţĕmênt stă un comitet ales pe trei ani de însuşi despărţĕmêntul în adunarea cercuală şi întărit de comitetul central, căruia este nemijlocit subordinat.

Comitetul stă: din directorul despărţĕmêntului ca president şi din 4 membri aleşi, apoi din membrii fondatori şi pe viéţă ai Asociaţiunii, domiciliaţi pe teritoriul despărţemêntului; membrii onorari şi ajutători nu pot fi membri ai comitetului. Comitetul îşi alege din sinul sĕu un vice-president, care substitue pe presidentul, când acela este împedecat, ér când şi vice-presidentul este impedecat, presidéză cel mai în etate dintre membrii presenţi. Alege mai departe pe durată de 3 ani din sinul sĕu séu şi dintre membrii despărţĕmêntului (§. 39) un cassar, un controlor şi un notar. Postul de controlor cu cel de notar se pot îmbina într'o persónă.

§. 44.

Comitetul ţine şedinţe după necesitate.

Şedinţa o convócă presidentul, séu fiind acesta împedecat, séu la provocarea a doi membri din comitet nevoind el a o convoca, o convócă vice-presidentul eventual cel mai în etate din membrii comitetului (§. 43). Conclusele se iau cu maioritatea voturilor celor presenţi şi sunt valide numai dacă la şedinţă participă pe lângă president cel puţin doi membri. Fiind voturile egale, dirimă votul presidentului.

Conclusele se pot pune în lucrare numai după aprobarea lor din partea comitetului central.

Procesul verbal al fie-cărei şedinţe la termin de cel mult 8 ḑile dela ţinerea şedinţei se transpune la comitetul central pentru aprobare şi păstrare în archiva centrală, ér pentru archiva despărţĕmêntului se păstréḑă în copie.

§. 45.

Agendele comitetului cercual sunt:

1. A lucra cu tot zelul pentru înaintarea scopului Asociaţiunei pe teritorul despărţĕmêntului: prin înmulţirea membrilor, prin încassarea cotisaţiunilor şi contribuirilor de tot felul pe séma fondului Asociaţiunei, prin crearea, susţinerea şi aplicarea mijlócelor cuprinse în §. 2 şi prin executarea celor indignate în §. 37 al statutelor.
2. A executa conclusele adunărei cercuale aprobate prin comitetul central precum şi dispositiunile comitetului central.
3. A înfiinţa prin comunele din despărţĕmênt agenturi şi a supraveghia activitatea lor.
4. A înfiinţa prin comunele din despărţĕmênt biblioteci poporale şi a le provedé cu lectură acomodată pentru popor.
5. A revisuí raţiociniul anual al cassarului sĕu şi provĕḑut cu observările sale a-l înainta la adunarea cercuală spre mai departe afacere.
6. A face proiectul de budget anual pentru trebuinţele despărţĕmêntului, între marginile indicate în §. 40, şi a-l înainta la adunarea cercuală pentru pertractare.
7. A face propuneri la comitetul central şi la adunarea cercuală privitóre la înaintarea scopului Asociaţiunii.
8. A fixa locul şi timpul adunării cercuale, a o convoca şi deodată cu publicarea convocărei a o insinua la respectiva autoritate politică.
9. A raporta la adunarea cercuală despre tot ce s'a petrecut în afacerile Asociaţiunei în raionul despărţĕmêntului în cursul unui an.
10. A înainta la comitetul central procesele verbale ale adunării cercuale şi pe ale sale.

Agentura comunală.

§. 46.

În fie care comună, în care se află cel puţin patru membri de ori-ce categorie ai Asociaţiunii, se póte înfiinţa o agentură, în scopul de a serví drept organ al Asociaţiunei în nemijlocita atingere cu populaţiunea respectivei comune.

Agentura se constitue sub presidiul unui delegat al comitetului cercual, alegêndu-şi un president, un cassar şi un notar pe timp nedeterminat, pe cari însĕ comitetul cercual îi póte schimba când cere trebuinţa.

§. 47.

Chemarea agenturii este: a stărui pentru înmulţirea membrilor şi altor venite ale Asociaţiunii în comună;

a încassa banii dela cei-ce îi vor rĕspunde la dênsa şi a-i administra fără întârḑiare la comitetul cercual; a duce în deplinire dispositiunile comitetului cercual, — a grijí de foile, cărţile, eventual de biblioteca poporală şi cu un cuvênt de tóte obiectele primite dela comitetul central pentru întrebuinţarea lor în stare bună;

a înainta în fie-care an socoteli la comitetul cercual despre banii încassaţi, şi în fine

din când în când a face comitetului cercual propuneri în interesul Asociaţiunei.

---

*) Aceste puncte au avut în proiectul prin următorul text:

Chemarea despărţemintelor este a conlucra: etc.

b) prin câştigarea de modele şi maşine agricole, instruind poporul la întrebuinţarea lor practică;

f) prin îndemnarea poporului la înfiinţarea de însoţiri între sine, prin care sĕ se ajute fiecare individ séu membru al acelei însoţiri în întreprinderi folositoare, şi în fine

g) prin luminarea poporului cu privire la ceea-ce strică şi folosesce atât singuraticilor, cât şi întregului popor.

6. În fine §-ul 41 devenind §. 48, la textul actual al §-ului s'a adaus următórea alineă nóuă:

„Conclusul referitor la disolvare, înainte de a se pune în lucrare, se înaintéză la ministrul reg. ung. de interne.“ (Va urma.)

Noutăţi.

Avis. *Acei p. t. domni, cari pe ḑilele adunării generale extra-ordinare a „Asociaţiunei Transilvane“ doresc a li se angaja de mai nainte cuartir în vre-unul din hotelele Sibiului, séu eventual vre-un cuartir la particulari, — sunt poftiţi a se adresa la Dl* ***Dr. Elie Cristea,*** *secretariu consistorial. Tot odată vestim on. public românesc, că în 10 Martiu n. se va da un frumos concert din partea „Reuniunii române de musică“ din loc, carea tocmai studiéză unele composiţii românesci şi nóue ale distinsului nostru profesor* ***G. Dima.***

* * *

Alegere. Profesorul Arseniu Vlaicu este ales şi întărit director la şcólele comerciale ortodoxe-române din Braşov, unicele şcóle comerciale confesionale din întrégă ţéra.

* * *

„Concordia“. *Óre numai curiositatea sĕ fie?*

Séu se cércă material pentru „Cartea négră“?

Cu aceste întrebări ne întimpină un om de al „*Concordiei*“ care ne-a enarat, că Sâmbătă s'a presentat un comisar dela poliţie în comptoarul prăvăliei şi a cerut un exemplar din Statutele întreprinderei şi consemnarea membrilor ei.

Statutele fiind tipărite i le-a dat, consemnarea membrilor însĕ nu, pentru-că un asemene lucru nu se póte pretinde pe basa legii comerciale. De altmintrea, cel ce se interesézá o póte afla la tribunalul reg. din loc, unde s'a presentat deodată cu statutele care dimpreună cu firma, nu se înregistrau dacă nu se dovedea, că acţionarii au rĕspuns deja 30% din capitalul subscris, în care scop a trebuit sĕ se arete şi acţionarii cu numele şi cu sumele plătite.

S'a mai cerut şi un conspect al filialelor „Concordiei“, care nu există.

Acesta încă este un lucru, pe care şi poliţia şi ori-cine 'l póte afla dela respectivele autorităţi politice, unde după lege trebue însinuate.

Ni-se pare, că aceste cercetări sunt efluxul agitaţiunilor ḑiarelor magiare, al căror şovinism nu încape nici de o înteprindere comercială, dacă conducerea aceluia este în mâni românesci, cum este a „Concordiei“.

* * *

Doi episcopi noi în Bosnia. Guvernul Bosniei a sistemisat în Banjaluca un nou episcopat gr.-or. sêrbesc. Pentru acest scaun episcopesc e candidat protopresbiterul gr. or. sêrb al Panciovei Sava Stoicici. S'au luat cu o cale mĕsuri şi pentru intregirea scaunului episcopesc din Tuzlin, prin archimandritul Jicovici.

* * *

Unde-i fondul monumentului lui Iancu? Afacerea cu cei 4000 fl. colectaţi pentru ridicarea unui monument eroului Iancu se încurcă în chip scandalos. După ce guvernul a sistat paşii întreprinşi contra colectei, şi după-ce unii dintre ómenii, cărora li s'a încredinţat spre administrare suma pomenită, s'au re'ntors în patrie, era fórte corect sĕ se céră dare de sémă asupra banilor. Fóia din loc, „Tribuna“ a şi adresat în chestia acésta „Tribunei Poporului“ de sub conducerea dlui Russu Şirianu, — unul dintre cei competenţi a rĕspunde în afacere — întrebarea: „ce-i cu monumentul lui Iancu“? — La ceea-ce „Tr. Pop“. în nrul sĕu dela 23 a l. trecute n. dă următoriul rĕspuns nelămurit: „Din parte-ne o singură observare: în redacţia nóstră este numai cel ce a dat ideia monumentului şi a fondului, a cărui colectare a fost pornită şi patronată de comitetul naţional. Dela 16 Septembre 1895 şi pănă la 1. Februariu 1896, când dl Raţiu a regulat averea naţională — dată în păstrarea dlui Liviu Albini — se puté cere şi regula şi chestia fondului. Chiar acum dacă într'adevĕr vrea numai lămuriri, le puté cere dlui T. L. Albini, care-i la Cut, lângă Sibiiu, fără anticiparea articolilor de sensaţie, meniţi sĕ hrănéscă pressa magiară doritóre de scandale“. Şi dl T. L. Albini, chivernisitoriul averii naţionale şi a fondului din chestiune tace tăcerea p—eştelui“.

* * *

Rĕspândirea ireligiosităţii. Primăria oraşului Arad a compus statistica celor fără confesiune. După acéstă statistică, dela întroducerea căsătoriei civile pănă în timpul de faţă, în Arad numerul celor fără confesiune s'a sporit la 46. Nainte abia obveniau câte unul séu dóuĕ casuri de aceste.

* * *

Contra urcării cuotei. Comitatul Heves în adunarea generală din urmă a congregaţiei sale, prin un conclus a protestat contra înmulţirei poverilor cetăţenilor prin urcarea cuotei, şi totodată a lansat un manifest în formă de cerculariu către tóte corporaţiunile legislatorice, cerênd adesiunea acestora în afacerea pomenită. Oraşele: Segedinul şi Sopronul în adunările lor generale municipale au luat simplamente la cunoscinţă manifestul şi au declarat, că în cestia urcării cuotei au deplină încredere în guvernul lui Bánffy.

* * *

O femeie demon. Iuliana Kurilla din Kevermes 'şi-a otrăvit ḑilele trecute băiatul maşter de 13 ani, şi după ce acesta n'a murit, l'a sugrumat. Femeia bestială a fost deţinută.

* * *

Şepte ţĕrani înaintea curţii cu juraţi. Inaintea curţii cu juraţi din Timişóra s'a pertractat în 25 Februariu n. un proces, intentat de prim pretorul din Bozovici *Szabó* Gustáv în contra a 7 ţĕrani fruntaşi din comuna Gerbovăţi, pentru vătămare de onóre. Bravii ţĕrani, cei mai de frunte ómeni din numita comună, făcênd parte din primăria comunală, în o corespondenţă publicată în „Dreptatea“ au desvĕlit tóte volniciile şi ilegalităţile comise de pomenitul domn pretor. Étă în ce s'a cuprins „vătămare de onóre“! Ţĕranii s'au purtat brav la proces, toţi au declarat solidar, că primesc rĕspunderea pentru cele cuprinse în corespondenţa încriminată. Juraţii i-au declarat de nevinovaţi pe toţi 7 ţĕranii.

* * *

Rutenii. Poporul rutén ajuns în agonie, istovit de muncă, chinuit de fóme, de mulţimea de poveri şi de lipitorile de jidani, a redactat un Memorand către M. Sa Monarchul, în care îşi descrie starea sfăşietor de miseră în chipul următor: „Supuşii credincioşi ai Maj. Vóstre, cei 600,000 Ruteni patrioţi, étă sunt nimiciţi total, atât sufletesce, cát şi materialicesce. Din împĕrăţia ruséscă au năvălit peste noi cu miile Jidovii lacomi de usură“.....

* * *

Omor. În 23 a curentei Marţi, a fost ucis în Pesta ciasornicarul Haas Lipot Farkas. Haas a fost da origine din Galiţia, şi numai de ḑece ḑile 'şi-a deschis prăvălia în Pesta, în strada teatrului poporal. Făptuitorul, care tocmai acum a fost descoperit, la Zombor şi escortat la Budapesta, deja la 7 óre séra a întrat în prăvălie, şi după-ce 'i-a aplicat orologerului o lovitură teribilă cu o sĕcure peste cap, încât acela a căḑut ameţit la pămênt, a mai furat din vitrină giuvaere, în preţ de aprópe 1000 fl. Poliţía a pornit cercetare severă mai departe, căci se presupune, că ar avé şi complici. Respectivul e un soldat desertor sêrb din Sêrbia şi se numesce Tánászkovics Szava.

* * *

Morţi de arsenic. Am luat şi noi notiţă despre sfêrşitul tragic al familiei vĕd. Homan din Kéménd, constătătóre din cinci membri. Afacerea înfiorătóre se complică. La început era vorbă, că înveninarea cu arsenic s'a întêmplat din nebăgare de sémă; se presupune însĕ, că otrăvirea s'a pus la cale cu intenţie, şi încă, din partea feciorului mai mare a vĕduvei Homan, cu numele András, care acum e pe mâna judecătoriei.

* * *

Bibliografii. În timpul cel mai scurt pun la tipar un volum de poveşti poporane, constător din vre-o 60 poveşti şi snóve. Opul va da cam 25—30 cóle tipărite, în formatul vol. I. tip. la 1886 şi al vol. II. tip. la 1895. Din lipsa speselor de tipar însĕ nu-'l pot da tiparirii până voiu fi asigurat de acele spese. Rog decí, pe cei-ce vor avé povestirile mele, sĕ binevoéscă a se abona cu grăbire. Preţul unui exemplar de 1 fl. 75 cr. (5 lei noi) este a se trimite autorului-editor. *Ioan Pop Reteganul* în *Retteg.*

A apărut: *Naţionalitatea.* Studiu de *Max Nordau.* Traducere de Rosmarin. Retipărire din „Tribuna“. Sibiiu. „Tipografia“ societate pe acţiuni. 1897.

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1896.

Budapesta — Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat				Tr. de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	—	8.05	2.—	pl.	Viena	sos.	1.55	1.55	1.55	7.20	6 20
8.30	2.15	3.15	5.45	9.15		Budapesta		5.45	7.40	7.—	1.50	6.20
11.21	4.16	6.52	9.02	11.12		Szolnok		2.24	5.31	3.37	11.44	3.35
1.33	5.48	—	11.33	12.47		P. Ladány		12.03	3.56	1.19	10.03	1.34
3.42	7.08	—	1.48	2.11	sos.	Oradea-mare	pl.	—	2.37	11.04	8.43	11.32
3.58	7.15	—	2.06	2.18	pl.		sos.	—	2.30	10.44	8.38	11.17
4.38	7.43	—	3.03	2.50		Mező Telegd		—	2.01	10.07	8.11	10.42
5.20	8.18	—	3.45	3.26		Rév		—	1.34	9.30	7.46	10.08
5.43	—	Tren micst	4.06	—		Bratca		Tren micst	—	9.10	—	9.50
6.32	9.07	2.52	4.53	4.17		Ciucia		5.48	12.52	8.32	7.08	9.19
7.16	9.37	3.51	5.32	4.50		Huiedin		4,59	12.20	7.54	6.39	8.37
8.07		5.05	6.24	—		Ghîrbĕu		3.18	—	6.54	—	7.37
8.34	10.37	6.14	6.59	5.55	sos.	Cluş.	pl.	2,23	11.01	6.13	5.23	7.—
8.49	11.10	—	8.40	6.11	pl.		sos.		10.45	5.24	4.35	6.45
9.06	11 27	—	9.09	6.27		Apahida		—	—	5.02	4.14	6.27
10.12	12 30	—	10.40	7.27		Ghiriş		—	9.24	3.47	3.01	5.18
10.42	12.57	—	11.25	7.50		Cucerdea		—	8.54	3.06	2.25	4.43
11.01	1.09	—	11.49	—		Uióra		—	--	2.49	2.08	4.27
11.09	1.16	—	11.59	—		Vinţul-de-sus		—	—	2.41	2.—	4.20
11.31	1.36	—	12.29	8.17		Aiud		—	8.23	2.17	1.38	3.59
11.48	1.54	—	12.55	8.33	sos.	Teiuş.	pl.	—	8.06	1.55	1.17	3.38
12.05	—	—	1.30	8.38	pl.		sos.	—	7.59	1 29	—	3.06
12.33	—	—	2.08	—		Crăciunel		—	—	12.55	—	2.40
12.47	—	—	2.27	9.09		Blaş		—	7.30	12.40	—	2.26
1.18	—	—	3.11	9.29		Micăsasa		—	7.09	12.01	—	1.54
1.34	—	—	3.31	9.42	sos.	Copşa-mică	pl.	—	6.56	11.41	—	1 35
2.13	—	—	3.46	9.44	pl.		sos.	—	6.54	11.14	—	1.01
2.32	—	—	4.08	9.59		Mediaş		—	6.41	10.55	—	12.45
3.04	—	—	4.45	10.22		Elisabetopole		—	6.20	10.21	—	12.16
3.40	—	—	5.27	10.51		Sighişóra		—	5.53	9.42	—	11.40
4.03	—	—	6.12	11.12		Haşfalĕu		—	5.33	9.13	—	11.17
5.34	—	—	7.59	12.26		Homorod		—	4.27	7.45	—	10.03
6.12	—	—	8.37	12.58		Ágostonfalva		—	3.53	7.02	—	9.25
6.41	—	—	9.07	1.15		Apaţa		Circuléză numai Vineri	3.37	6.36	—	9.01
7.16	—	—	9.40	1.34		Feldioara			3.16	5.58	—	8.28
8.—	Tren acceler.	—	10.25	2.09	sos.	Braşov	pl.		2.45	5.08	—	7.48
—	11.—	—	—	2.19	pl.		sos.	7.01	2.18	—	—	—
—	12.26	—	—	3.01		Timiş		6.39	1.42	—	—	—
—	1.11	—	—	3.31		Predeal		5.11	1.12	—	—	—
—	8.30	—	—	9.30	sos.	Bucuresci	pl.	—	3.58	—	—	—

Budapesta — Arad — Teiuş

	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne				Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren micst	Tren de persóne
—	—	10.—	8.05	—	pl.	Viena	sos.	6.20	7 20	—	—	—
—	—	8.05	1.55	10.—		Budapesta		7.20	1.10	6.10	—	—
—	—	10.56	3.49	1.—		Szolnok		4.14	11.19	2.49	—	—
—	—	3.55	6.52	6.05	sos.	Arad	pl.	11.20	8.18	9.35	—	-
—	2.30	4.30	7.02	6.30	pl.		sos.	10.50	8.08	8.55	6.54	—
—	2.44	4.42	—	6.41		Glogovaţ		10.38	—	8.43	6.41	—
—	3.14	5.04	—	7.01		Gyorok		10.14	—	8.18	6.12	—
—	3.31	5.15	—	7.12		Pauliş		10.—	—	8.05	5.56	—
—	3.58	5.33	7.46	7.28		Radna-Lipova		9.46	7.29	7.52	5.40	—
—	4.30	5.57	—	7.51		Conop		9.15	—	7.22	5.02	—
—	4.50	6.13	—	8.07		Bêrzava		8.57	—	7.05	4.44	—
—	5.40	6.58	8.48	8.47		Soborşin		8.15	6.34	6.25	3.35	—
—	—	7.27	9.07	9.16		Zam		7.41	6 08	5.50	—	—
—	—	7.53	—	9.42		Gurasada		7.16	—	5.23	—	—
—	—	8.08	9.31	9.58		Ilia		7.06	5.45	5.13	—	—
—	—	8.26	—	10.16		Branicica		6.43	—	4.49	---	—
—	—	8.52	9.57	10.42		Deva		6.20	5.19	4.25	10.52	—
—	—	9.06	10.18	11.11		Simeria (Piski)		6.05	5 07	4.10	10.35	—
—	—	9.52	10.37	11.36		Orĕştia		5.19	4.39	3.31	9.51	—
—	—	10.16	—	11.57		Şibot		4.55	—	3.10	9.27	—
—	—	10.40	—	12.19		Vinţul de jos		4.34	—	2.49	9.03	—
—	—	11.01	11.18	12.32		Alba-Iulia		4.17	3.57	2.28	8.47	—
—	—	11.30	11.40	1.05	sos.	Teiuş	pl.	3.43	3.33	2.—	8.11	—

Budapesta, gara de vest — Orşova — Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat				Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persón.
8.36 Vineri	11.—	9.05	9.35	4.—	pl.	Viena	sos.	5.50	—	7.20	6.45	6.35
1.30	8.30	2.30	7.—	10.40	pl.	Budapesta	sos.	6.45	10.25	2.10	1.25	9.05
6.39	5.31	8 02	5.49	8.14	sos.	Timişóra	pl.	9.25	—	9.01	7.50	4.10
6.47	—	8.10	7.15	3.10	pl.		sos.	8.09	7.14	8.55	7.42	—
—	—	10.29	10.32	—		Caransebeş		5.15	4.15	—	5.37	—
11.05	—	12.30	1.09	6 58		Băile Herculane		2.37	—	4.40	3.27	—
11.45	—	1.20	2.39	7.35		Verciorova		12.50	—	3.40	2.18	—
10.55	—	11.40	6.25	—		Bucuresci		11.25	—	7.—	5.50	—

Cucerdea — Oşorheiu — Reg. săs.

—	2.30	8.10	3.11	10.59	Cucerdea	7.45	2.36	8.31	12.42
—	3.19	8.51	3.52	11.40	Ludoş	7.07	1.58	7.43	11.54
—	5.12	10.27	5.26	1.14	Oşorheiu	5.34	12.25	5.50	9.54
—	5.40	10.42	5.36	—		—	9.20	5.04	9 35
—	7.14	12.16	7.14	—	Reghinul-săs.	—	7.54	3.30	8.05

Notă: Órele însemnate în stênga staţiunilor sunt a se ceti din sus în jos cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte.

Redactor prov. Gavriil Hango.

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 20. Sibiiu, Joi, 20 Februariu (4 Martiu) 1897. *Anul XLV.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
la „Tel. Rom.“ într'una cu suplementul „Fóia Pedagogică“
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuě ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sĕ păstrăm ce avem.

In fine am ajuns sĕ putem ḑice și noi românii: avem ceva; deci sĕ căutăm căi și mijlóce, ca sĕ putem păstra ceea-ce avem.

Fericiți suntem, că o putem ḑice acésta, fericirea acésta însĕ sĕ nu ne opréscă în neobosita nóstră activitate de a aduna.

Abia după crâncena revoluțiune dela 1848 am început a respira mai liber și noi românii din Ardeal, și a ne îngrigi de îmbunătățirea sorții nóstre.

Nemuritoriul Șaguna marele archiereu ortodox, marele român, în cele din urmă de organul Asociațiunei transilvane persiflatul Șaguna, încă prin anii primi ai înțeleptei sale păstoriri, între multele sale afaceri bisericesci a cugetat și la adunarea comorilor nóstre naționale, cari ḑăceau aruncate prin podurile bisericilor și pe la unii particulari, cari le păstrau ca scumpe relicuii naționale și familiare.

Nemuritoriul Șaguna a dat circulariu către clerul și poporul sĕu credincios, ca sĕ adune manuscrisele, cărțile, icónele vechi și sĕ le trimită la reședința episcopéscă spre a fi păstrate aici și ferite de peire.

Mintea ageră a marelui român contempla monumentele nóstre naționale, începuturile literaturei, începuturile culturei nóstre, prevedea un timp, când la raḑele mai calde ale sórelui vom avea și noi românii o sórte mai blândă, și vom începe mai mulți a lucra pentru conservarea tradițiunilor nóstre naționale.

Insuflețiți de pilda archiereului bun, mulți s'au pus pe lucru, și între toți cel mai activ, Ioan Cav. de Pușcariu a adunat diplomele de nobilime ale românilor din timpurile trecute, ca sĕ putem dovedì calumniatorilor nostri de tot soiul de aḑi, că și noi am luat parte activă în viéța acestui stat, și noi am jertfit sânge și avere pentru susținerea lui, și noi am produs fapte, cari au îndemnat pe domnitorii acelor timpuri trecute, sĕ ne recunóscă și sĕ ne distingă.

De ce naționalism înflăcărat au fost conduși acesti ómeni, și toți aceia, cari au adunat acte, cărți, manuscrise, documente și diplome vechi, cu câtă perseveranță au lucrat ei în o viéță întrégă, numai puțini dintre noi o au putut înțelege, o au sciut apreția, și au și recunoscut meritul acestora.

Organul Asociațiunei transilvane, ḑiarul „Transilvania“ în numĕrul prim din anul curinte pune în perspectivă ridicarea unei „case naționale“ pe terenul, care s'a procurat în nemijlocita apropiere a scólei civile de fete.

Casa acésta națională va avé sĕ păstreze ceea-ce ni s'a conservat prin îngrijirea bărbaților nostri cu prevederi și cu inimă pentru bunul nume al poporului român.

Vom avé deci un museu național unde vom depune spre păstrare monumentele trecutului nostru, biblioteca Asociațiunii, și în cele din urmă vom reflecta și la folosul practic, avênd o casă a nóstră unde ne vom puté aduna, și nu vom mai cerși pela străini.

Vom avé deci sĕ păstrăm ceea ce avem și din mila lui Dumneḑeu și preîngrijirea bărbaților nostri luminați, noi avem ce sĕ păstrăm.

Deși e puțin, ce avem, și deși lucrul principal va fi sĕ mai adunăm, totuși avem ce sĕ păstrăm.

Lucrul principal va fi și în viitor sĕ adunăm mai cu însuflețire și cu mai multe mijloace.

O deosebită activitate desvóltă unii singuratici, cari cu mari jertfe și multe ostenele adună documentele vechi, le studiază, indică cuprinsul lor, și prin publicațiuni și tipar le fac cunoscute în cercuri mai largi, ca sĕ nu péră.

În direcțiunea acésta cel mai activ și mai conscienţios este domnul vicariu archiepiscopesc, archimandritul Dr. Ilarion Pușcariu, care acuma tipăresce al doilea tom al documentelor vechi.

De o dosebită valóre literară sunt în cele din urmă manuscrisele vechi indicate în codicele Mateiu Voileanu, cari ne arată cu ce nutremênt spiritual se hrăniau Românii din Ardél în prima jumĕtate a vécului trecut.

Ceea ce aḑi singuraticii din pietate și iubire de neam păstréză, în casa proiectată se va păstra ca bun spiritual al némului românesc dela noi; cea ce activitatea singuraticilor a adunat, o activitate întrunită a tuturor va înmulți — și o va completa, ca sĕ adunăm tóte comorile ce dóră se mai aflä, și sĕ le conservăm.

Bărbații de aḑi au ajuns sĕ se cugete la a păstra cele adunate și conservate până acuma.

Noi din inimă ne bucurăm, și spre a ajunge mai cu efect la scopul intenționat vom reproduce articolul din „Transilvania“, ca sĕ se vadă cum crede organul Asociațiunii nóstre, că scopul se va și ajunge.

Încă odată, ne bucurăm, că am ajuns sĕ constatăm, că am adunat ceva prețios, și că acest ceva trebue conservat în un museu propriu al nostru, în casa nóstră, cu iubirea, care pentru al nostru numai noi o avem.

Revista externă.

Am făcut amintire în numĕrul trecut despre un ultimat, ce se ḑice, că l'ar fi adresat Rusia în conțelegere cu celelalte puteri europene Greciei privitoriu la evacuarea Cretei din partea acesteia.

Scirea se desminte, dar érăși nu în mod hotărît, așa, că lumea tot nu scie cu siguranță cum stă cu vestea despre acel ultimat.

Ori cum stă lucrul, atâta se póte pr supune cu siguranță, că Grecia nu lucră numai de capul ei și se pare că Anglia și Italia s'ar afla la spatele ei, dacă nu și celelalte puteri.

Mai scii, că óre tótă scenăria de resbel greco-turcéscă pe insula Creta n'a fost pusă acum la cale ca sĕ constringă pe Turcia la întroducerea reformelor pentru ameliorarea sorții creștinilor din imperiul turcesc.

Nici nu se póte presupune altceva, căci luând în considerare amenințările celor șase puteri europene față de Grecia, la care se mai adaug și preparativele de resbel din partea Turciei contra ei, acésta ar face o nebunie, când și numai ar cerca a se opune tuturor acestor mari puteri, înaintea cărora dispare ca o mică tufă în întunerecul vastei păduri seculare.

Că pacea europénă nu este amenințată în mod de tot periculos din causa evenimentelor din Creta apare și din aceea, că Maj. Sa Monarchul nostru numai Dumineca trecută a călĕtorit pe trei sĕptĕmâni la Cap St. Martin.

Cu tóte acestea turburările pe insula Creta n'au încetat. Creștini și mohamedani se ucid unii pe alții ca ferele sĕlbatice, ér comandanții corăbiilor marilor puteri privesc indiferenți, dar fără a permite ca resculații sĕ priméscă alte ajutóre din afară.

Se vede, că pun pe probă puterea de viață politică a locuitorilor în mâna cărora vor sĕ dea în viitoriu guvernarea insulei.

Un joc acesta fórte periculos, care expune peirei atâtea vieți omenesci și amenință serios și pacea europénă.

Se speră, însĕ că pacea totuși nu va fi amenințată pentru totdéuna pe insulă, ci se va restabili făcêndu-se dreptate celor asupriți și nedreptățiți.

Cestiuni bisericesci.

Un bărbat cu durere pentru afacerile bisericesci se rostí mai ḑilele aceste: E frumósă organisația nóstră bisericéscă, până însĕ os din óse și carne din carnea poporului va deveni va trebuí sĕ trécă vr'o dóuĕ vécuri de om.

Cum e a se înțelege asta?

Poporul, aprópe pretutindenea — ḑise — se află pe o tréptă de cultură mult mai inferiórä, decât sĕ pricépă marile lui interese culturale și economice-bisericesci, cari în cadrul Statutului organic s'ar puté realisa, și deci organismul nostru constituțional sémênă mai mult a mechanism, decât a organism viu cu putere de viéță îndestulitóre și activitate proprie.

Conversația acésta a decurs între noi din incidentul unui sinod parochial la care participasem împreună și tocmai își termina agendele.

Din tot conținutul conversației un fel de pesimism cras străbate. În fond privită cestiunea, cu tóte acestea, ea conține pur adevĕr. Omul dedat a medita cât de cât, fie el optimistul de rangul întâiu, totuși trebue sĕ cadă în nedumeriri.

Este fapt notoric, că poporul nostru — eu înțeleg aci clasa țeranilor, care forméză grosul parochiilor — participă la afacerile sale bisericesci-culturale în mĕsură prea mică și manifestând un zel, care este egal nu odată cu zero.

Exemplu: Rĕmânem la sinodul din care vorba se porni.

§. 9 din Statutul organic prescrie 8 ḑile de anunțare premergĕtóre. Bine! S'a făcut. A dóua óră s'a anunțat și s'a atras atenția publicului cu destulă accentuare a acelor ce au de a urma. Ḑiua așteptată sosesce, cu tóte sforțările însĕ, publicul și de astă-dată n'a aflat de cuviincios a da ascultare convocării făcute. Mai mult a lene și a dóră se ivea din când în când câte un membru sinodal, și atunci, așa se pare, ca din curiositate.

Mai de interes e decursul sinodului. Președintele deschide ședința, deschide discuția, presentă obiectele de pertractat, rógă membrii a-'și da părerea și aface propunerile la — și afară de obiect. Președintele propune, președintele desbate, președintele și primesce. El bietul e totul. Nici o vorbă, nici o propunere, nici o părere de altă parte, cu un cuvênt nimic. Totul se reduce la președinte, ce face el e făcut, ce nu face nu e făcut.

Executiva? Se înțelege, că nu póte fi altfel. Când președintele sinodului mișcă vr'o pétră, aceea e mișcată, când nu mișcă nimic — totul stagnéză. Completă somnolență.

Într'o formă séu alta, mult-puțin, sinodul acesta își are părechia în multe comune bisericesci. De comitete și activitatea lor nici mai fac amintire, căci pe multe locuri nici se află de cuviincios lucru a se ținé ședințe cu comitetele; acolo, se înțelege, epitropia ține locul la tóte.

Astfel se adeveresce imputarea, ce de multe-ori se face de adversarii bisericei, că la noi se exercită constituționalism fără popor. A cui e vina? Sistemul ca atare nu se póte învinovăți, organele de supraveghiere cu atât mai puțin.

Pentru astădată nu vreau a cerceta vina, deși pentru bărbatul orientat aceea nu póte fi necunoscută și numai din cele până aci ḑise. Vreau sĕ indic numai pericolul ce se póte nasce pentru prosperarea bisericei și a poporului.

Pro primo. Biserica în desvoltarea sa este împedecată, pentru-că o grămadă de cestiuni rĕmân nedesbătute, nedecise, póte sĕ fie de acele cestiuni, cari ating basa morală a parochiei.

Condițiunile prosperării sunt morala și disciplina. Cât sufere disciplina, se póte pricepe, când cugetăm că sinodul parochial trebue sĕ fie un fel de for, care prin autoritatea sa ar trebuí sĕ impună fie-cărui membru. Sinodul, dacă e vorba sĕ-'și împlinéscă rolul cum se cade, ar trebuí sĕ fie acea instituțiune în comună, care nu numai dirige afacerile, dar prin sfințenia sa, prin nivoul nalt la care se țin discuțiunile, promovéză concordia între frați, stimuléză nobila ambiție de a se simțì mândru unul fie-carele din membri, sciindu-se membrii unei astfel de corporațiuni și a face tot posibilul pentru a-'și împlinì cu vrednicie chemarea. — Atât cu privire la partea etică.

Nu puțin însĕ sufer și interesele materiale. Lipsită de controla trebuincióså, de administrația și manipulația corectă, averea bisericei, se înțelege, nu póte progresa cum ar trebuí, ba nu odată sunt în pericol vĕdit nu numai interesele după capitalele existente, ci însĕși capitalele.

Pro secundo. Pericol există pentru bunăstarea poporului. În comună sunt așeḑate instituțiuni culturale, cum este școla. Cu stagnarea celoralalte afaceri stagneză și afacerile școlare. Poporul nostru din causa vitregității timpurilor și așa a suferit prea mult și sufere până de present, fiind rĕmas îndĕrĕtul altora cu cultura. Ce s'a negligeat în trecut, pe lângă aplicarea corectă a mijlócelor de cultură, tot se póte încă repara. Perpetuată acésta stare de lucruri și mai încolo, ușor póte duce la sinucidere națională, de ce Domnul Atotputernicul feréscă-ne!

Lupta pentru existenţă este un principiu, care în tóte timpurile a preocupat indivìdii ca şi popórele şi corporaţiunile ori cărei categorii acele ar fi aparţinut, a preocupat şi biserica mamă, care prin multe vitrigităţi a avut a trece pănă când a conservat şi predat nóuĕ actualilor fii acele comori sufletesci şi culturale, acele instituţiuni la umbra cărora aflăm adăpost ocrotitor contra multor vicisitudini. În timpul de faţă lupta pentru existenţă nu e principiu numai, care se accentuéză, ci e un absolut postulat de viéţă. Fară luptă nu mai e viéţă. Nu odată cetim cum filosofii şi unii bărbaţi de stat susţin, că popórele necapace de luptă trebue sĕ péră.

Activitate, luptă trebuesce, când vorba e, sentenţa acésta sé nu se adeveréscă în biserica nóstră; anume activitatea intensivă la parochii.

Pomul fire-ar cât de bun, când rădĕcinile din ceva pricină pătimesc şi nu e îngrijit ca sĕ aibă destul nutremênt, în urma urmelor se va prăpădí. Şi rădĕcinile în casul nostru sunt parochiile. De ele trebue îngrijit ca bine sĕ le fie, ca astfel binele sĕ reverse asupra întregei biserici.

Datorinţa bărbaţilor competenţi este a-şi îndrepta, pănă nu e târḑiu, privirile asupra parochiilor, pentru-ca afacerile acolo sĕ iee un avênt mai puternic, ca (vorba bărbatului din fruntea acestor şire) organisaţia bis. sĕ devină cât mai îngrabă os din ósele poporului şi carne din carnea lui şi (tot vorba lui) organismul parochial sĕ nu rĕmână mai mult mechanism, ci sĕ fie un organism viu cu putere de viéţă şi activitate proprie.

Vae victis — exclamau străbunii cuceritori, când armatele se reînturnau încărcate cu vr'o îmbelşugată pradă. Nóuĕ acéstă frică de necunoscut încă trebue sĕ sune mereu la urechi, când de afacerile bis. este vorba şi când la împregiurările, în care trăim, cugetăm. Frica necunoscutului mai ales trebue sĕ ne fie puternic îndemn la muncă, când vorba e de a promova pe cale constituţională interesele bisericei nóstre, pe calea parochiilor.

Acest punct în discusiunile urmate pănă acum, deşi nu ignorat, la tot casul negligat a fost fórte mult. Pagubă!

De altă dată mai multe.

Preotul V. G.

La iubileul „Albinei“

Din incidentul aniversării de 25 de ani dela înfiinţarea institutului de credit şi de economii *„Albina“* din Sibiiu, care se va sĕrba peste o lună (27 Martiu n. 1897), un acţionar de frunte al „Albinei“ ne trimite următorul articol, la care atragem atenţiunea membrilor viitórei adunări generale a Institutului:

Le roi e mort, vive le roi! A murit regele, sĕ trăéscă regele. Cu acest strigăt se întimpinau francesii la mórtea fiesce-cărui rege. C'un asemenea strigăt avem noi acţionarii institutului de credit şi de economii „Albina“ sĕ ne întêmpinăm în 27 Martie a. c. când se va serba iubileul de ani 25 al existenţei acestui institut.

Cu acésta ocasiune se va vota ridicarea unui monument la mormêntul lui *Visarion Roman*, primul director executiv, care prin iniţiativa sa a dat nascere acestui institut.

Prin acest monument şi prin „monografia“ primită de direcţiune, se va eternisa în mod cuviincios memoria acestui bărbat.

Noi acţionarii, am fácut pentru vĕduva şi pentru copiii rĕposatului atâta, cât nici statul nu face pentru familia celui mai meritat funcţionar al sĕu. Şi bine s'a făcut, precum s'a făcut. „Recunoscinţa“ — ḑice un celebru bărbat — „este o flóre din raiu, care numai în inimi nobile încolţesce“.

Scim, că al patru-lea continent al lumei l'a descoperit Columb, cu tóte acestea lumea nu i-a dat numele descoperitorului, ci l'a numit: America, după numele lui Amerigo Vespuci, care pe urma lui Columb a făcut esplorări mult mai grandióse, apoi prin scrieri a făcut lumea nóuă cunoscută lumei vechi.

Astfel stăm şi cu „Albina“; acest institut nu mai séménă cu acela de odinióră.

„Albina“ la început era o modestă luntriţă, aḑi este o fregată, care despică falnic valurile şi rĕspândesce mult bine în urma ei.

Cuvine-se deci ca tocma cu acéstă ocasiune sĕ aplicăm strigătul din fruntea acestei scrieri, la casul de faţă şi sĕ ḑicem: A murit directorul, sĕ trăéscă directorul!

Este un ce, care nu se póte contesta, că meritul desvoltării institutului „Albina“ la gradul, la care a ajuns în prima linie e a dlui director Partenie Cosma. „Albina“, care la început se administra de trei funcţionari: un dascăl ca director, un teolog ca comptabil, cassar şi totum fac. şi un strajameşter (sergent major) în edificiul „Steinerne Iungfer“, are aḑi un personal de peste 50 persóne. Personal, care ar face onóre oricărui institut de stat; dar meritul şi aici în prima linie este a domniei sale, că şi-a sciut alege şi cresce un astfel de personal. Nu i vorbă, nimeni nu va trage la îndoială meritul Consiliului de direcţiune al institutului „Albina“ în tóte ramurile administraţiunei. Un pipăit merit e între altele, că şi-a sciut alege un astfel de director.

Am greşì însĕ în contra datorinţelor nóstre de acţionari, décă la acest act solemn nu ne am aduce aminte şi n'am fi recunoscĕtori faţă şi cu actualul director. *Unum faciendum alterum non omitendum.*

N'am s'o spun eu, că dl Cosma, ca membru în comitetul asociaţiunei, şi ca unul dintre cei mai valoroşi membrii, are merite pentru asociaţiune şi pentru întemeierea şcólei civile de fete, acest mărgăritar.

Tot asemenea merit are la înfiinţarea institutului de comerciu „Concordia“, al cărui president este, care cu timpul are sĕ devină a dóua fregată.

Masa studenţilor, o instituţie fórte de mare folos, care se îngrijesce de zelósa reuniune a damelor din Sibiiu, în a căror frunte stă dómna Cosma, démna soţie a dlui director, s'au înfiinţat la propunerea dlui director Cosma.

Coróna tuturor însĕ va forma o propunerea dlui director Cosma, primită deja de direcţiune, ca adunarea generală din incidentul iubileului, sĕ voteze 20,000 fl. pentru înfiinţarea unui internat de băieţi în Sibiiu.

Cred, că motivare nu va face trebuinţă.

Considerând deci tóte aceste merite ale dlui director Cosma şi multe altele vĕḑute şi nevĕḑute, căci d-nia sa tace şi face, eu îmi iau voie a atrage atenţiunea onoratei adunări generale şi a o ruga, ca sĕ binevoéscă a numí o comisiune din sinul sĕu, ca sĕ redacteze o adresă comemorativă, pe care în forma unui album, provĕḑut cu subscrierea acţionarilor, în semn de stimă şi recunoscinţă, sĕ o înmanueze dlui director Partenie Cosma.

Acésta este, cred eu, cel mai modest semn de recunoscinţă, dar omul modest preţuesce mai mult valórea morală.

Altcum, dacă cineva află o formă mai potrivită de remuneraţiune, declar din capul locului că mĕ conformez:

„Sapienti est mutare consilium în melius“.

Un acţionar.

(„Gaz. Trans.“)

Reuniunea femeilor române din Sibiiu.

Comitetul reuniunei femeilor române din Sibiiu s'a ocupat în şedinţele sale din urmă cu o cestiune de mare importanţă culturală.

Este cunoscut, că acésta reuniune a înfiinţat la 1883 şi de atunci încóce susţine în Sibiiu o şcólă elementară de fete. In 1895 şi-a modificat statutele şi cu acésta ocasiune şi-a lăţit în mĕsură considerabilă scopul şi chemarea sa statuară. Ea este acum îndreptăţită, în vîrtutea statutelor sale, a înfiinţa în Sibiiu o *şcólă pentru economia şi industria de casă, precum şi o preparandie pentru sexul femeesc împreunate cu internat.*

Realisarea acestor mărețe scopuri culturale este marea problemă, care preocupă de present comitetul actual al reuniunei. Aflăm că programul sĕu de acţiune şi-l începe cu procurarea mijlócelor materiale necesare la realisarea acestor scopuri.

Spre acest scop a decis arangiarea unei sortituri (loterii) de obiecte în decursul anului curent şi în cel mai scurt timp va exmite un apel cătră întreg publicul românesc din patria nóstră.

Acest apel îl vom publica şi noi în tótă extensiunea sa şi asupra lui atragem de pe acum atenţiunea şi apreciarea binevoitóre a onoraţilor nostri cetitori.

Tot cu acésta ocasiune amintim, cà în timpul mai recent s'au însinuat şi în şedinţa ultimă a comitetului au fost primite şi declarate *de membri ordinari ai reuniunei cu taxă anuală de câte 2 fl.* v. a. dómnele: Iustina Covrig, Elena Florea, Elena Mafteiu, Silvia Marian, Susana Pop şi domnişóra Emilia Vintilă, tóte din Sibiiu; éră *de membri ajutători cu taxă* anuală de 2 fl. v. a. dnii: Radu Ardelea, Anastasiu Boiu, Aurel Bujiţa, Ioan Dejenar, Ioan Dimitriu, Ludovic A. Mazzuchi, Teofil Nicodinescu, Aurel St. Şuluţiu, Petru Tincu, Octavian Tobias şi Emil Vinţeler, toţi din Sibiiu.

Asemenea aflăm că dómna Maria Sigerius dl Vilhelm Sigerius şi dl Ludovic Erler din Sibiiu au contribuit la fondul reuniunei cu câte 2 fl. v. a.

Scopurile, cu a căror realisare se ocupă acésta reuniune, o îndreptăţesc ca sĕ apeleze şi sĕ fie cu căldură împărtăşită de spriginul material al tuturor Românilor.

Din România.

Sâmbătă diminéţa la óra 9, prinţul **Dimitrie Ghica**, preşedintele Senatului, a încetat din viéţă.

In tot timpul ḑilei de Vineri nu putuse lua aici un aliment, ér nóptea i-a fost fórte agitată. In spre ḑiuă numai suferinţele i s'au mai calmat. O somnolenţă cuprinsese organismul sĕu obosit. In starea acésta, vecină cu mórtea, a rĕmas pănă la órele 8 şi jumătate, când — deschiḑênd ochii — a cerut sĕ i se dea puţin vin.

I s'a dat o lingură. Puţin timp după aceea a sucombat.

Date biografice.

Étă câte-va date din viéţa ilustrului defunct.

S'a născut în Bucuresci la anul 1816, — avea prin urmare 81 de ani — şi este fiul voevodului ţĕrei romăreşci Grigorie Ghica, care a domnit între anii 1821 şi 1828.

Şi-a făcut studiile în Germania şi după terminarea lor, a fost solicitat de către împĕratul Nicolae I al Rusiei sĕ priméscă gradul de ofiţer de cavalerie în garda imperială, ceea-ce tinĕrul principe acceptă.

Neputând împăca părerile sale cu autocratismul politicei rusesci, Dimitrie Ghica părăsesce curtea ţarului după doi ani şi întreprinde o călătorie prin Europa, în scopul de a se instruí şi a lărgi cercul cunoscinţelor sale.

Se reîntórce în ţéră la 1864 şi stă retras, continuând viéţa de studii începută în Apus, pănă în momentul când ţéra, mişcată de curentul de emancipare şi libertate, este ocupată de armata turcă.

Comisarul imperial, Fuad Efendi, trimis în ţéră cu un corp de oştire spre a astimpăra pe revoluţionari, venind în Bucuresci, convócă la Cotroceni pe notabilii Capitalei.

Prinţul Ghica, deşì rănit la picior într'o vînătóre, este transportat în trăsură la Cotroceni. Aici, în întrevederea ce a avut cu Fuad Efendi, el avu curaj sĕ-i céră, ca primă condiţie pentru liniştirea spiritelor, a părăsi capitala, împreună cu armata turcă tăbărîtă la Cotroceni.

Anul revoluţiei trece.

In anul 1849, 15.000 de Români transilvăneni, fugind de revoluţia unguréscă, sunt primiţi de către prinţul Ghica, care îi ajută după puterile sale, necruţınd nici banii, nici ostenelile pentru buna primire şi adăpostirea lor în ţérá.

Nemulţumit de starea de lucruri creată ţĕrilor române prin tratatul dela Balta Liman, principele Ghica stă retras de afacerile statului pănă după rĕsboiul din 1853, când cedéză insistenţelor amicilor sĕi şi primesce postul de membru al divanului de apel din Bucuresci, în 1854.

Un an după aceea, prinţul domnitor Barbu Ştirbeiu îi propune înaltul post de agă al capitalei, pe care Dimitriu Ghica, după órecare ezitare, îl primesce.

Preşedinte al municipalităţei în 1857, prinţul Ghica este ales în acelaş an deputat al divanului ad-hoc si cu tóte că familia sa dăduse ţărei 11 prinţi, totuşi — animat de un înalt sentiment de dragoste cătră ţĕrile surori — el refuză sĕ candideze la domnie, în divanul care a dat României pe primul sĕu domnitor Alexandru Ioan I.

In 1859 el este numit Preşedinte al Curţii de apel şi în acelaşi an este din nou ales preşedinte al municipalităţei.

Dela 1860 îşi începe cariera ministerială, când i se încredinţéză formarea primului cabinet sub Cuza. El îşi i-a portofoliul finanţelor şi rĕmâne în aceste înalte demnităţi pănă în 1862.

Ia parte împreună cu Brătenii, Rosetti şi ceilalţi la rĕsturnarea din 1866 şi dela acéstă dată ocupă pănă în 1868, succesiv, posturile de ministru de interne, de externe şi lucrări publice, în diferite combinaţiuni.

In acest din urma an, prinţul Ghica este ales preşedinte al camerei, demnitate pe care o deţine pănă în 1873. Din 1873 pănă în ultimul moment, prinţul Ghica a continuat sĕ ocupe cele mai înalte demnităţi ale statului.

Activitatea lui Dimitriu Ghica a fost inmensă Tot-deauna în fruntea operelor de bine-facere, defunctul era preşedinte al societăţei „Crucea Roşie“, care'şi datoresce în mare parte existenţa şi prosperitatea sa îngrijirilor sale neobosite. Presida de asemenea comitetul binefacerilor şi alte numeróse societăţi de caritate.

Dar nu numai binefacerea a fost scopul existenţei sale. O bună parte din activitatea sa a fost consacrată desvoltărei economice a statului român. A luat, pănă în ultimul moment, parte ca membru în consiliile de administraţie a regiei monopolurilor, a creditului funciar, a societăţei de construcţii, a societăţei de asigurare „Dacia-România“, a căilor ferate. etc. — şi luminele ca şi cunoscinţelor sale varii au fost tot-deauna apreciate.

Tot în acéstă ramură a activităţei sale, se pot pune şi stăruinţele ce şi-a dat pentru înfrumseţarea Sinaei. Dacă astăḑi acéstă localitate rivaliséză cu cele dintâi staţiuni de vilegiatură europene, se datoresce, în cea mai mare parte, impulsului ce prinţul Ghica a sciut sĕ dea desvoltărei sale.

De aceea nici nu e de mirare, că omul acesta lasă în urmă-i un nume atât de popular. Binevoitor şi afabil cu toţi cei cari aveau prilejul fericit de a se apropia de el, prinţul Ghica a sciut sĕ păstreze neatinse tradiţiile familiei sale.

Nota caracteristică a defunctului în politică a fost — totdeauna — moderaţiunea şi dinasticismul cel mai cald. O împrejurare a pus în evidenţă acéstă calitate, care nu s'a desminţit nici odată la prinţul Ghica: a refusat categoric sĕ presideze întrunirile liberale, în care persóna Maiestăţii Sale regelui a fost adusă în discuţie. Faptul e de dată recentă şi e în memoria tuturora.

Prinţul Ghica a fost, în cursul lungei sale vieţi, onorat cu numeróse decoraţiuni din partea Suveranilor cari au putut sĕ aprecieze meritele sale.

Pe lângă ordinele naţionale ale cărora mari cordóne le poseda fostul preşedinte al senatului mai avé încă „11 mari cordóne“ străine.

*

Din tóte părţile au sosit coróne. M. S. Regele a comendat o corónă care a fost depusă pe catafalc. Camera şi senatul au depus şi ele câte o corónă.

*

Tóte societăţile la cari prinţul Ghica era preşedinte au arborat drapele negre.

*

Inmormêntarea prinţului Ghica s'a făcut ieri la órele 2 d. a. la cimiterul Şerban Vodă (Bellu), pe comptul statului.

Ca representant al Maj. Sale regelui Carol la înmormêntare a fost A. S. Principele Ferdinand, moştenitoriul de tron, carele a asistat însoţit de casa militară regală.

Atât camera cât şi senatul au ridicat şedinţele în semn de doliu, anunţând viitórea şedinţă pe aḑi. (După „E.“)

„Asociaţiunea“.

Raportul

comitetul central al „Asociaţiunei transilvane pentru literatura română şi cultura poporului român“ către adunarea generală extraordinară conchiematǎ pe 10 Martiu st. n. 1897 în causa modificărei statutelor Asociaţiunei.

(Urmare.)

Representaţiunea comitetului din 6 Iunie 1896.

Proiectul de statute, modificat astfel, a fost înaintat la guvern în 10 Iunie 1896, pe lângă o representaţiune, care supunênd observările ministrului unei apreţieri amĕnunţite, arată că guvernul nu dificultézǎ numai modificările făcute de adunarea generală din Blaj, [observările de sub 4, (§. 16), 5 (§. 11 vechiu), 6 7 şi 8, (§. 36, 37 şi 41)], ci pretinde şi modificarea mai multor §§., cari nu conţin alta, decât dispositţuni luate fără nici o schimbare esenţială din statutele vechi, şi cari nu au fost dificultate prin ordinaţiunea Nr. 929/95.

Comitetul central, — accectuând, că în sensul mandatului primit dela adunarea generală din 28 August 1895, poate pertracta numai asupra schimbării acelor părţi ale proiectului de statute, cari conţin modificări ale statutelor vechi, făcute de adunarea generală din Blaj, ori pretinse de ordinaţiunea Nr. 929/95, — s'a declarat aplicat a întregí aceste părţi cu dispositiunile cerute de ministru referitor la precisarea organisării despărţemintelor şi agenturilor, la insinuarea adunărilor şi disolvarea societăţii, precum şi la eliminarea părţilor şi la disolvarea societăţii, precum şi la eliminarea părţilor neclare ale §-lui 37, dar' a insistat, ca ministrul sĕ şi retragă pretensiunea referitoare la întărirea presidenţilor din partea guvernului, pentru-că această pretensiune nu are nici o basă în legile şi ordinaţiunile existente, nu s'a format faţă cu nici o altă reuniune din ţêră şi astfel poartă caracterul unei mĕsuri excepţionale în contra unei reuniuni românesci.

Ce privesce dificultarea acelor dispositiuni statutare, cari au fost luate fără modificare esenţială din statutele vechi şi nu au fost dificultate de ordinaţiunea Nr. 929/95, comitetul a arĕtat, că schimbarea lor cade exclusiv în competenţa adunării generale, a căutat însĕ sĕ delăture nedumeririle ministrului şi sĕ dovedéscă, că pretensiunile lui nu numai că nu au basă legală, ci învolvă totodată o mare nedreptate pentru Asociaţiune şi o pedecă gravă pentru activitatea sa patriotică şi umanitară.

În liniamente generale representaţiunea comitetului a expus în această privinţă următoarele:

I.

Referitor la titlul Asociaţiunii: (Observarea de sub 1).

Terminul „poporul român“ nu este noţiunea de rassă „şi religiune“, cum se afirmă în rescriptul ministerial, pentru-că deoparte Românii din patrie sunt de mai multe religiuni, ér' de altă parte de aceleaşi religiuni sunt şi locuitorii de alte rasse din patrie.

Sub terminul „popor“ în sens mai restrîns se înţelege şi la Români, ca şi la Maghiari şi la alte naţionalităţi, mai cu sémă ţĕrănimea, care mai mare necesitate are de înaintarea culturală, şi care este obiectul principal al îngrijirei reuniunei noastre. Iar' în înţeles mai larg în patria noastră chiar după litera şi spiritul articlului de lege XLIV din 1868 „poporul“ este identic cu „naţionalitatea“, şi nu cu „naţiunea politică ungară“, după cum se vede că susţine ministrul, pentru că cu „naţiunea politică ungară“ nici un popor, nici chiar cel maghiar, nu se poate identifica, stând ea din totalitatea tuturor popoarelor séu naţionalităţilor din patrie.

Poporul român deci, identic cu naţionalitatea română, nu numai că nu este eschis din cadrele legii invocate de ministru, care poartă titlul de „lege pentru egala îndreptăţire a naţionalităţilor“, şi în care de repeţite ori se amintesce „naţionalitatea“ ca noţiune de popor séu rassă, ci din contră chiar acea lege garantează existenţa şi desvoltarea culturală şi naţională a lui.

Expresiunea „románajku“ „cu buze române“, în limba română nici nu este admisibilă, ar fi o numire de batjocură, pentru-că Românul nu deosebesce popoarele după „buze“, ci după limba maternă. De 35 ani funcţionézǎ Asociaţiunea nóstră, fără ca organele statului sĕ fi avut când va cea mai mică ansă de a interveni, sub titlul ei istoric aprobat chiar de Maiestatea Sa Regele, care de nenumĕrate ori s'a adresat către „popoarele“ sale, şi dacă acuma nu ni-ar mai fi permis sĕ ne considerăm nici chiar pe terenul cultural de un popor, şi nu ar fi permis ca reuniunea noastră sĕ se folosească de un titlu vechiu, trecut în carnea şi sângele tuturor Românilor din patrie, acésta ar trece de o mĕsură excepţională numai faţă cu Românii şi ar produce o consternare şi nemulţumire generală în toţi Românii, ceea-ce nu póte fi în interesul statului, şi credem că nu poate fi nici intenţiunea guvernului. S'a cerut ca ministrul sĕ renunţe la acéstă observare, cu atât mai vîrtos, că ea nu se póte suleva din incidentul aprobării statutelor modificate, în urma rescriptului Nr. 929 res. din 1895, pentru-că prin acel rescript nu s'a cerut modificarea titlului şi §. 2 din statutele în vigóre, identice în astă privinţă cu titlul şi cu §. 2 al proiectului dificultat.

II.

Referitor la activitatea economică a Asociaţiunii. (Observ. de sub 2.)

După textul clar al §. 2 din statute, singurul scop al Asociaţiunii e: „promovarea culturii poporului român“, ear' dispositiile singuratice, ce se enumeră în acest §., indică numai mijloacele, prin cari doresce Asociaţiunea sĕ-'şi realiseze scopul. Textul §-lui 2 în esenţă este egal cu §. 4. al statutelor vechi, numai cât hotăresce mai deaproape textul nehotărît al acestuia.

Prin urmare dispoziţiile acestui §., ca şi ale §§-lor 17, 23 şi 37, atinse în observările dlui ministru, nu prefig Asociaţiunei scopuri economice, şi în special nici scopuri agronomice, ci exprimă simplu numai atâta, că Asociaţiunea singurul sĕu scop curat cultural doresce sĕ-'l realiseze şi cu mijloace economice.

Acì nu póte fi vorba, că societatea nóstră ar urmărì prin acésta „scopuri esenţial diferite“, din simplul motiv, pentru că cultura unui popor, şi mai ales a unui popor eminamente agricol, ca al nostru, peste tot nu se póte promova fără a se lua în considerare starea lui economică. Acésta o accentuézǎ Széchenyi în opul seu „A kelet népe“, unde, vorbind „despre natura bilaterală, compusă a civilisaţiunii“ arată, că „ce influenţă favorabilă are desvoltarea materială asupra desvoltării spirituale“ şi-şi expune convingerea în următórele cuvinte: „aşa corĕspundem mai bine chiemării noastre omenesci şi astfel ne vom ridica conform naturii noastre pe o tréptă cu atât mai mare a perfecţiunii, dacă ne silim sĕ împărtĕşim pe deaprópele nostru, cu cât mai multe daruri divine, atât spirituale cât şi materiale“.

Acest punct de vedere l'a urmat şi societatea nóstrà de când există, dând stipendii şi premii numeróse în diferite ramuri artistice, industriale şi agromice, şi arangiând respective ajutorând expoziţii, mai ales de industrie de casă, la 1862 în Braşov, la 1881 în Sibiiu şi 1891 în Haţeg.

O activitate deci, care ţîntesce a îndemna poporul sĕ îmbrăţişeze diferite ramuri de industrie, sĕ-şi întocméscă economia în mod raţional, o astfel de activitate devine un mijloc puternic pentru cultivarea respectivului popor, dar' nici decum nu se poate ḑice, că ar diferí esenţial de scopul cultural.

Cumcă aceste vederi sunt generale şi le împărtĕşesc nu numai alte societăţi culturale, dar' şi însuşi guvernul, acésta o dovedesce clar între altele casul „Kulturegylet“-ului transilvan, care încă s'a format pe basa ordinaţiunii ministeriale din 2 Maiu 1875 Nr. 1508, şi se ocupă foarte intensiv cu afaceri economice şi industriale. Aşa s. e. în raportul sĕu pe anul 1891/2 cetim la pag. 183 următórele:

„Societatea..... a iniţiat şi realisat: în Cluş o şcólă industrială, în Sepsi-Szt.-György o exposiţie secuiască de industrie şi agronomie, în Budapesta o mică exposiţie industrială ardeleană (bazar) în museul industrial; prin mii de apeluri şi comunicate de presă am atras atenţiunea publicului, autorităţilor şi institutelor din patrie asupra industriei nóstre secuesci şi săsesci, mai ales a industriei de ţesut. Societatea însaşi a mijlocit mii de comande. Pentru studiarea raporturilor industriale din părţile ardelene am exmis un comisar prin oraşele industriale ale ţerii, şi acesta a întrat în pertractări cu respectivele societăţi industriale săsesci şi sĕcuesci, cu camera industrială şi societatea comercială din Braşov etc. Ca un resultat al acestor pertractări societatea a câştigat şi a organisat furnisarea de pielării şi postavuri pentru glóte şi gendarmerie, care a adus micilor industriali din părţile ardelene 200,000 fl. şi apoi 'i-a învĕţat modalitatea furnisărilor pentru erariu. Numerósele dispositiuni mici de acest fel nu le mai amintim aci. Societatea a elaborat şi a înaintat la ministrul reg. de comerciu un memoriu detaiat privitor la raporturile industriale şi economice ale părţii ardelene, mai ales cu privire la sĕcui şi ca un resultat al acestora a votat în anul acesta tóte stipendiile industriale, pe cari le-am înşirat mai sus“.

„La singuraticele institute de bani din provincie a făcut şi face, pe lângă garanţă corĕspunḑĕtóre, depuneri, ér comitetul central prin filialele şi bibliotecele sale poporale lăţesce în popor ideia asociaţiunilor agricole de credit....“

„Emke“ are în Geógiul de jos o economie de model, şi o şcólă proprie de agricultură, condusă de înaltul guvern, cu 40 elevi, cari, după concursul publicat la pag. 120-121 a raportului amintit, „se cualifică în tóte ramurile agronomiei, mai ales în mod practic“. Érǎ după raportul din a. 1892 dă anual 44 stipendii pentru scopuri industriale, şcóle agronomice şi şcóle speciale (pag. 8.), pentru sprijinirea industriei mici mijlocesce comande de sute de mii (pag. 10).“

Dacă deci tóte acestea nu se pot priví de esenţial diferite de scopul cultural al „Emke“-i, nu credem, că în puterea legii asemenea mijlóce, în proporţiuni cu mult mai mici, sĕ se pótă denega dela Asociaţiunea nóstră, care îşi pune de scop cultivarea unui popor sărac şi avisat numai la puterile sale proprii.

Pe când deci de o parte credem, că nu póte fi în interesul statului ca poporul român în acéstă direcţiune sĕ fie supus unor mĕsuri excepţionale, de altă parte suntem gata a exprima clar în statute, că Asociaţiunea nóstră nu privesce afacerile economice ca un scop separat, ci numai ca mijlóce pentru realisarea singurului scop cultural.

De aceea textul excepţionat al §-lui 2 'l am modificat astfel, că am înlocuit expresiunea „starea economică“ cu „bunăstarea materială“.

Tot din acésta causă am eliminat punctul *b*, al §-lui 37 şi în punctul *e*, (vechiu *f*,) am exprimat categoric, că societăţile iniţiate de Asociaţiune trebue sĕ-şi compună statute separate şi sĕ le cérǎ aprobarea guvernului.

Ce privesce în fine modificările cerute cu privire la §§ 17 şi 23, am rugat pe Ministrul sĕ binevoéscă a absta dela acelea, cu atât mai vêrtos, pentru că:

1⁰ premiile şi stipendiile industriale — cum am motivat şi mai sus — sunt mijlóce culturale eficace, cari le aflăm la tóte societăţile culturale, şi fără de cari activitatea nóstră ar fi total paralisată;

2⁰ însemnătatea şi folosul mare cultural al exposiţiilor astăḑi e recunoscută de tótă lumea cultă, şi — abstragênd dela împrejurarea, că punctul *g*, al §-lui 23 nici nu cuprinde disposiţii cu privire special la exposiţii economice — ori-care persónă privată póte arangia exposiţii, pe lângă observarea regulelor generale de ordine publică; acest drept deci cu atât mai puţin se póte denega dela o societate culturală.

III.

Referitor la modificarea § lui 4. (Observ. de sub 3), comitetul a cerut susţinerea textului din proiect: „în adunările Asociaţiunii nu se pot discuta obiecte religióse şi politice, încât acelea privesc presentul“, şi a motivat acéstă cerere cu aceea, că adausul „încât privesc presentul“, luat de altmintrelea neschimbat din statutele vechi, urmăresce scopul de a garanta libertatea discuţiunilor istorice, cari natural trebue sĕ atingă şi chestiuni politice şi religióse şi cari în sinul unei societăţi literare nu pot fi restrînse, fără a jigni activitatea ei literară pe terenul istoriei.

(Va urma.)

Noutăţi.

Chirotoniri. Ex. Sa I. P. S. nostru arçhiep. şi metropolit Miron Romanul a chirotonit Dumінecă, în 16 Febr. a. c., întru presbiter pe clericul absolut *Ioan Druhora*, ales capelan în comuna bisericéscă Boiţa, tractul Sibiiului şi pe clericul absolut *Isaia Enescu* din Şimon (Bran) întru diacon pentru trebuinţele archidiecesei.

* * *

Societatea „Ioan Popasu“ a teologilor şi pedagogilor români gr.-or. din Caransebeş şi-a ţinut şedinţa festivă Mercuri (12/24 Febr.) în sala hotelului „La pomul verde“. Au asistat: P. S. Sa episcopul diecesan N. Popea, P. C. Sa archimandritul Filaret Musta, corpul profesoral, inteligenţa din Caransebeş şi numeroşi străini. După deschiderea şedinţei prin preşedintele ei prof. Gh. Sêrb, s'a executat programul: „Cheruvicul“ cor mixt, de Sequens, executat de elevii şi elevele institutului. — Sava Brancoviciu disertaţie, de C. Zuiac, cleric a. III. — O scenă de Despot-Vodă, predată de clericul a. II. C. Panciovan. — „Senin şi furtună“, cântare de Vorobchievici executată de cor. — Monologul Herşcu, predat de pedagogul a. IV. I. Benghia.

Pela 9 şi jum. şedinţa s'a încheiat prin o vorbire din partea presidentului societăţii.

După producţiune a urmat joc. Jocul s'a început cu Hora, care a privit-o până la sfîrşit şi P. S. Sa episcopul Nicolau Popea. P. S. Sa mulţumind apoi elevilor şi profesorilor pentru rîvna şi interesul cu care lucrézǎ pentru promovarea societăţii, s'a depărtat.

S'a încins apoi o animată petrecere, care a durat până în ḑori.

În pausă 12 elevi, teologi şi pedagogi au jucat „Căluşerul“ şi „Bătuta“.

* * *

Societatea pentru fond de teatru român îşi va ţinea anul acesta — în ḑilele de Rosalii — adunarea generală, la Orăştie; acésta la expresa dorinţă a comitetului ei, întimpinată cu căldură din partea inteligenţei din Orăştie.

* * *

Consul român în Bitolia. Guvernul dlui Aurelian a numit consul al României la Bitolia pe dl. Pădeanu. Se scie că consulatul acesta a fost desfiinţat de către guvernul dlui Sturdza.

* * *

Cuvêntul „român“ executat. Am ajuns sĕ ne fie interḑis a întrebuinţa chiar şi cuvêntul „român“. „*Gazeta Trans.*“ primesce din comuna *Hodac* o corespondenţă, în care se descriu volniciile ne mai pomenite comise din partea organelor administrative din Reghin faţă cu şcólele românesci din comuna pomenită. Comunele bisericesci române gr. or. şi gr. cat. din Hodac şi-au edificat în anul 1889 din propriele mijlóce dóuĕ şcóle corespunḑĕtóre recerinţelor timpului, provĕḑênd pe cea gr. or. cu inscripţia: „Scóla română gr. or. 1889“, ér pe cea gr. cat. „Scóla română gr. cat. 1889“. Inscripţiile n'au fost esceptionate până în anul 1895, când fisolgăbirăul cercului de jos al Reghinului declarându-le de vătĕmătóre legilor statului, a dat aspră poruncă organelor sale subalterne din comună, a provoca pe representaţii şcólelor, sĕ delăture din inscripţie cuvêntul „român“.

Representanţele şcolare au insinuat recurs în dóuĕ rênduri şi au făcut arĕtare la autorităţile lor bisericesci, ér aceste la ministru. Toţi acesti paşi însĕ au fost desconsideraţi de fisolgăbirăul, care dând din nou aspră poruncă primarului din Hodac, acesta în 22 Febr. a văruit cuvêntul „român“ de pe frontul şcólei gr. or., ér în ḑiua următóre cu asistenţă de jandarmi pe cel de pe frontul şcólei gr. cat.

* * *

Rectificări. In articolul **„Repriviri şi rectificări“** publicat în numerii 12—15 a. c. ai fóiei nóstre s'au străcurat mai multe erori de tipar, pe cari ne ţinem de datorinţă a le îndrepta, pentru-ca înţelesul sĕ nu fie alterat. Aşa:

In Nr. 13 în pasagiul: Adecă, poporul etc., la sfêrşit sĕ se adaugă ca conclusiune: *Deci codificarea Consiliului I. Metropolitan (Provincial) din 1872, cu privire la compunerea și eonstituirea Sinódelor nóstre nu făcură și nu face onóre bisericei române unite.*

In Nr. 14 în pasagiul: „Unirea“ etc. în loc de: voia sĕ semene și sĕmênța aruncată de sus etc. sĕ se cetéscă: voia sĕ semene calare, ca sĕmênța arucată de sus sĕ ajungă mai curênd în țelină — agru etc.

In pasagiul: Nerecunoscința etc., în citatul: Și quis etc. înainte de cuvêntul ut sĕ se adaugă cuvêntul: *si.*

In Nr. 15 în pasagiul: Corespondența etc., citatul sĕ se cetéscă așa: *Ubi sol nullus calor.*

In pasagiul: In Anglia etc., în loc de Japonia sĕ se cetéscă: *Spania* etc.

In fine în pasagiul: Er de liberalii etc., în loc de succeptibilitate sĕ se cetéscă: *susceptibilitate* etc.

*

Tot așa s'au strecurat mai multe erori de tiparíu și în corespondența publicată tot în ácest numĕr sub rubrica „Din parochii“, pe cari încă le îndreptăm ací. Așa:

In pasagiul prim în loc de Deva, sĕ se cetéscă: *Deda.*

In pasagiul al treilea în loc de: Jelesc ḑice acest popor etc., sĕ se cetéscă: *Jelesce, ḑic, acest popor* etc.

In pasagiul: Dacă li s'a arĕtat etc., în loc de indisect sĕ se cetéscă: *indirect* etc.

In pasagiul: Unul etc. în loc de: sĕ atace, sĕ se cetéscă: *se atacă* etc.

In pasagiul: Nu-i vorbă, etc. în loc de: promisiune sĕ se cetéscă: *permisiune* etc.

In pasagiul: Când se va edifica etc. în loc de: și, sĕ se cetéscă: *în* etc.

In pasagiul: Sciind deci, etc. în loc de: sunt gata jertfi sĕ se cetéscă: *sunt gata a jertfi* etc.

In fine subscrierea este a se îndrepta în loc de Ioan Radu — *Mateiu Radu.*

⁂

Bibliografic. În tipografia A. Mureșan din Brașov a apărut *„Rĕspuns“* la „Cartea négră“ (A fekete könyv) scrisă de Stefan Kemény, 1849. Tot broșura acésta care se extinde pe 366 pag. cuprinde și „Incendierea și devastarea Aiudului în 1849. Atât „rĕspunsul“, cât și adausul sunt scrise cu mult sentiment de bĕtrânul Axente Sever. Valórea faptelor enarate o ridică împregiurarea, că sunt scrise de unul, care a fost la tóte martor ocular și a luat parte activă în toate. Dragostea pentru poporul român, ce transpiră din acéstă scriere, precum și energia în stil și tăria convingerii o fac interesantă și merită sĕ fie cetită. Broșura costă numai 65 cr. și se află de vênḑare și la Librăria nóstră Archidiecesană.

Corespondență particulară

a „Telegrafului Român“.

Din Treiscaune.

Onorabilă Redacțiune!

Fóia magiară „Székely Föld“ din Chezdi-Oșorcheiu în numĕrul sĕu 13 din 14 a curentei, sub titlul: „romanisare — vulgo — valachisare în comitatul Treiscaune“, publică e corespondență, subscrisă de un „observator (figyelő), — de un cuprins, ce numai creerii înfierbêntați a unui sĕcui „înțelept“ póte născocí și produce.

Motivul, ce a îndemnat de astădată pe cerespondentul, care póte fi redactorul însuși, sĕ alarmeze publicul magiar și sĕ strige organelor administrative: *„Videant consules“* — este, că românii gr. orientali și gr. catolici cu nume magiare și carii vorbesc numai limba magiară, ce au vorbit-o și strămoșii lor, în mod provocător 'și bat peptul declarându-se de români. „Nu în zadar se luptă Ungaria“, ḑice corespondentul, „pentru înființarea unei episcopii magiare gr. catolice, pentru-că din vechii sĕcui gr. catholici, preoții lor veniți din Blaș, fac valachi.“

Deocamdată se învêrtesce corespondentul pe lângă comuna Chezdi-Pólyán, unde este isvorul apei minerale „Venus“, sediul protopopului gr. catolic, pe ai cărui credincioși privindu-i de maghiari, fiind-că nu vorbesc românesce, se amestecă în căsătorii cu romano-catolicii și totuși ḑic că sunt români. — Injură pe protopopul cu nume magiar.,..i în terminii cei mai kocsis-esci. „Acest domn“ ḑice „nici n'are numai dóuĕ fețe ca „Ianus“, ci fiind-că îl chiamă „Iános“, are trei. Una, pe care o cunóscem, o pórtă înainte, acésta este fața de guvernamental, una jos în ceafă, care este față de opozițional, ér cealaltă o pórtă sub „Kazsula“, fiind-că o pórtă secret, nu se póte vedea, și acĕsta este fața de „daco-roman“.

Abstrag dela asĕmênarea „invențiósă“ cum sciu face sĕcuii nostrii dela pórta orientului, pe care ei sunt chemați a'l civilisa și a fi ca sentinelă la hotarele țĕrei contra panromanismului și a colosului nordic, după teoria lui Beksics, dóră, nime nu se va mira mai tare de epitetul „daco-roman“ ce i-se dă, ca însuși protopopul gr. catolic, care abia se căsnesce cu limba română, pe care nici n'are cu cine o vorbì în tóte comunele sale din cottele Treiscaune și Ciuc. De catolic, apoi este neîntrecut în sentimentele sale chiar și de frații magiari adevĕrat catolici. Se obicinuesce numai a se numí de confesiune română (olàh-vallásnak) chiar de cătră sĕcuii conlocuitori, toți cei ce aparțin la religiunea gr. orientală și gr. catolică, și dacă au uitat limba maternă, precum se afirmă și credincioșii, carii sciu, că românii aparțin numai la aseste dóue biserici, care sunt și trebue sĕ fie naționale. — Acesta este ghimpele cel mai mare, ce înțeapă ochii șovinistilor nostrii sĕcui, carii vréu a fi și se țin de mai mari maghiari decât fii lui Arpad din pustele Ungariei.

Terminând corespondentul lui „Székely Föld“ cu protopopul gr. catolic, trece la comuna Brețcu, despre a cărei locuitori români în „deal“ ḑice, că forméḑă o casă în marea mare magiară. Acestia, deși mulți au case proprii și în șes, între sĕcui, nici pentru lumea acésta nu s'ar strămuta cu locuința acolo între dênsii. Ací vrea sĕ facă corespondentul politică și mai „mare“ susținênd, că tot „reverénda“ este causa isolării românilor de magiari, pentru-că, pe când exista în orașul „de gloriósă“ amintire Sibiiu, unde de mai multe ori s'a învêrtit „Bém apó“ (moșul Bem), un tribunal de presă, a cărui juri, români și sași, au declarat de nevinovați pe redactorii trădători de patriă, — pe atunci mergeau din Brețcu în continuu telegrame de felicitare pe ascuns; și „valachimea“ din Brețcu a consimțit cu Tribunistii, pentru-că nime n'a protestat contra acelor telegrame.

De lucruri vechi 'și aduce aminte corespondentul, care sub „reverénda“ din Brețcu înțelege pe protopopul, despre care susține, că are numai dóue fețe, în contrast cu protopopul gr.catolic, pe care l'a făcut cu trei fețe. Protopopul din Brețcu adecă, cu care corespondentul ar fi convenit cândva ca cu un „tőpapi méltóságban leledző urasággal“ în societate magiară se declară, că e mândru a fi cetățén magiar, pe când sub ascuns este „daco-român“ și astfel încă un mare contrariu al patriei, care l'a hrănit la sinul sĕu nisce agitatori neînfrênați ce umblă după martiragiul atât de rentabil, asupra cărora atrage atențiunea organelor administrative, amenințând totdeodată, că „baj lesz“ dacă preoții nu vor capacita pe credincioșii ce nu vorbesc românesce, cum că ei nu sunt români, ci sĕcui.

Ar trece omul ușor peste haluciațiunile unor fițiuice magiare din provincie, dacă n'ar vedé cât de amenințătóre devin și acestea, când este vorba de a se fi afirmat românul ca român.

„Pesti Napló“ în nrul sĕu din 7 Iuliu a. tr. atrage atențiunea guvernului asupra „lucrărilor de subminare decurse cu succes în comitatul Treiscaunelor“ și propune crearea unei episcopii gr.-orientale magiare în scopul salvărei „sĕcuilor“ de romanisare. Acest ḑiar mare cere și mai mult decât fiica sa „Székely Föld“ din orașul sĕcuesc Chezdi-Oșorheiu, care se mulțămesce deocamdată cu crearea unei episcopii gr.-catolice în Sĕcuime.

Dar despre aceste aiurări a grandomanilor nostri, cu permisiunea Onorabilei redacțiuni, mai pe larg cu altă ocasiune, când voiu arĕta, cine și câți sunt în sĕcuime acei magiari gr. or. și gr.-cat. pentru care se vorbesce despre crearea unei episcopii. *C.*

Loterie.

Mercuri, în 3 Martiu n. 1897.

Sibiiu: 9 83 60 86 75

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1896.

Budapesta — Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat		Tr. de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	—	8.05	2.—	pl. Viena sos.	1.55	1.55	1.55	7.20	6 20
8.30	2.15	3.15	5.45	9.15	Budapesta	5.45	7.40	7.—	1.50	6.20
11.21	4.16	6.52	9.02	11.12	Szolnok	2.24	5.31	3.37	11.44	3.35
1.33	5.48	—	11.33	12.47	P. Ladány	12.03	3.56	1.19	10.03	1.34
3 42	7.08	—	1.48	2.11	sos. Oradea-mare pl.	—	2.37	11.04	8.43	11.32
3.58	7.15	—	2.06	2.18	pl. sos.	—	2.30	10.44	8.38	11.17
4.38	7.43	—	3.03	2.50	Mező Telegd	—	2.01	10.07	8.11	10.42
5.20	8.18	—	3.45	3.26	Rév	—	1.34	9.30	7.46	10.08
5.43	—	Tren micst	4.06	—	Bratca	Tren micst	—	9.10	—	9.50
6.32	9.07	2.52	4.53	4.17	Ciucia	5.48	12.52	8.32	7.08	9.19
7.16	9.37	3.51	5.32	4.50	Huiedin	4.59	12.20	7.54	6.39	8.37
8.07		5.05	6.24	—	Ghirbĕu	3.18	—	6.54	—	7.37
8.34	10.37	6.14	6.59	5.55	sos. Cluș pl.	2.23	11.01	6.13	5.23	7.—
8.49	11.10	—	8.40	6.11	pl. sos.		10.45	5.24	4.35	6.45
9.06	11 27	—	9.09	6.27	Apahida	—	—	5.02	4.14	6.27
10.12	12.30	—	10.40	7.27	Ghiriș	—	9.24	3.47	3.01	5.18
10.42	12.57	—	11.25	7.50	Cucerdea	—	8.54	3.06	2.25	4.43
11.01	1.09	—	11.49	—	Uióra	—	--	2.49	2.08	4.27
11.09	1.16	—	11.59	—	Vințul-de-sus	—	—	2.41	2.—	4.20
11.31	1.36	—	12.29	8.17	Aiud	—	8.23	2.17	1.38	3.59
11.48	1.54	—	12.55	8.33	sos. Teiuș pl.	—	8.06	1.55	1.17	3.38
12.05	—	—	1.30	8.38	pl. sos.	—	7.59	1 29	—	3.06
12.33	—	—	2.08	—	Crăciunel	—	—	12.55	—	2.40
12.47	—	—	2.27	9.09	Blaș	—	7.30	12.40	—	2.26
1.18	—	—	3.11	9.29	Micăsasa	—	7.09	12.01	—	1.54
1.34	—	—	3.31	9.42	sos. Copșa-mică pl.	—	6.56	11.41	—	1 35
2.13	—	—	3.46	9.44	pl. sos.	—	6.54	11.14	—	1.01
2.32	—	—	4.08	9.59	Mediaș	—	6.41	10.55	—	12.45
3.04	—	—	4.45	10.22	Elisabetopole	—	6.20	10.21	—	12.16
3.40	—	—	5.27	10.51	Sighișóra	—	5.53	9.42	—	11.40
4.03	—	—	6.12	11.12	Hașfalĕu	—	5.33	9.13	—	11.17
5.34	—	—	7.59	12.26	Homorod	—	4.27	7.45	—	10.03
6.12	—	—	8.37	12.58	Ágostonfalva	–	3.53	7.02	—	9.25
6.41	—	—	9.07	1.15	Apața	Circulézā nnmai Vineri	3.37	6.36	—	9.01
7.16	—	—	9.40	1.34	Feldioara		3.16	5.58	—	8.28
8.—	Tren acceler.	—	10.25	2.09	sos. Brașov pl.		2.45	5.08	—	7.48
—	11.—	—	—	2.19	pl. sos.	7.01	2.18	—	—	—
—	12.26	—	—	3.01	Timiș	6.39	1.42	—	—	—
—	1.11	—	—	3.31	Predeal	5.11	1.12	—	—	—
—	8.30	—	—	9.30	sos. Bucuresci pl.	—	3.58	—	—	—

Budapesta — Arad — Teiuș

	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren micst	Tren de persóne
—	—	10.—	8.05	--	pl. Viena sos.	6.20	7 20	—	—	—
—	—	8.05	1.55	10.—	Budapesta	7.20	1.10	6.10	—	—
—	—	10.56	3.49	1.—	Szolnok	4.14	11.19	2.49	—	—
—	—	3.55	6.52	6.05	sos. Arad pl.	11.20	8.18	9.35	—	-
—	2.30	4.30	7.02	6.30	pl. sos.	10.50	8.08	8.55	6.54	—
—	2.44	4.42	—	6.41	Glogovaț	10.38	—	8.43	6.41	—
—	3.14	5.04	—	7.01	Gyorok	10.14	—	8.18	6.12	—
—	3.31	5.15	—	7.12	Pauliș	10.—	—	8.05	5.56	—
—	3.58	5.33	7.46	7.28	Radna-Lipova	9.46	7.29	7.52	5.40	—
—	4.30	5.57	—	7.51	Conop	9.15	—	7.22	5.02	—
—	4.50	6.13	—	8.07	Bêrzava	8.57	—	7.05	4.44	—
—	5.40	6.58	8.48	8.47	Soborșin	8.15	6.34	6.25	3.35	—
—	—	7.27	9.07	9.16	Zam	7.41	6 08	5.50	—	—
—	—	7.53	—	9.42	Gurasada	7.16	—	5.23	—	—
—	—	8.08	9.31	9.58	Ilia	7.06	5.45	5.13	—	—
—	—	8.26	—	10.16	Branicica	6.43	—	4.49	---	—
—	—	8.52	9.57	10.42	Deva	6.20	5.19	4.25	10.52	—
—	—	9.06	10.18	11.11	Simeria (Piski)	6.05	5 07	4.10	10.35	—
—	—	9.52	10.37	11.36	Orĕștia	5.19	4.39	3.31	9.51	—
—	—	10.16	—	11.57	Șibot	4.55	—	3.10	9.27	—
—	—	10.40	—	12.19	Vințul de jos	4.34	—	2.49	9.03	—
—	—	11.01	11.18	12.32	Alba-Iulia	4.17	3.57	2.28	8.47	—
—	—	11.30	11.40	1.05	sos. Teiuș pl.	3.43	3.33	2.—	8.11	—

Budapesta, gara de vest — Orșova — Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat		Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persón.
8.36 Vineri	11.—	9.05	9.35	4.—	pl. Viena sos.	5.50	—	7.20	6.45	6.35
1.30	8.30	2.30	7.—	10.40	pl. Budapesta sos.	6.45	10.25	2.10	1.25	9.05
6.39	5.31	8 02	5.49	8.14	sos. Timișóra pl.	9.25	—	9.01	7.50	4.10
6.47	—	8.10	7.15	3.10	pl. sos.	8.09	7.14	8.55	7.42	—
—	—	10.29	10.32	—	Caransebeș	5.15	4.15	—	5.37	—
11.05	—	12.30	1.09	6 58	Băile Herculane	2.37	—	4.40	3.27	—
11.45	—	1.20	2.39	7.35	Verciorova	12.50	—	3.40	2.18	—
10.55	—	11.40	6.25	—	Bucuresci	11.25	—	7.—	5.50	—

Cucerdea — Oșorheiu — Reg. săs.

—	2.30	8.10	3.11	10.59	Cucerdea	7.45	2.36	8.31	12.42
—	3.19	8.51	3.52	11.40	Ludoș	7.07	1.58	7.43	11.54
—	5.12	10.27	5.26	1.14	Oșorheiu	5.34	12.25	5.50	9.54
—	5.40	10.42	5.36	—		—	9.20	5.04	9 35
—	7.14	12.16	7.14	—	Reghinul-săs.	—	7.54	3.30	8.05

Notă: Órele însemnate în stênga stațiunilor sunt a se ceti din sus în jos cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte.

Redactor prov. **Gavriil Hango.**

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 21. Sibiiu, Sâmbătă, 22 Februariu (6 Martiu) 1897. **Anul XLV.**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
la „Tel. Rom.“ într'una cu suplementul „Fóia Pedagogică“
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — **şi timbru de 30 cr.**
pentru fie-care publicare.

Internat de copii.

După cum s'a putut vedé din convocatoriul adunărei generale a institutului „Albina“, consiliul de direcţiune a luat conclusul, ca iubileul de ani 25 al acestui institut românesc, periodul de ani 25 a existenţei acestui institut sĕ se eterniseze prin un scop de binefacere.

Filantropia a fost caracteristica românului, şi nu fac servicii naţiunei românesci aceia, cari conduşi de un fanatism de a ridica totdéuna papismul preste românism, filantropia, acésta însuşire nobilă a românului, o revindecă numai pentru biserica apusénă.

La ḑile de fericită aducere aminte, la ḑile de rară bucurie, românul totdéuna s'a distins prin fapte măreţe de filantropie.

In vécurile trecute, caracteristica timpului, cel mai sublim ideal al lui a fost biserica naţională.

Domnitorii României după bătăile sângerόse contra păgânului turc, în amintirea învingerilor ridicau biserici, zideau mănăstiri, le donau şi le înfrumseţiau şi tóte aceste întru preamărirea lui Dumneḑeu.

Nota caracteristică a vécului nostru este crescerea naţională, conservarea naţionalismului.

In special la noi acésta este nota caracteristică a timpului şi din motivul, că tocmai în naţionalismul nostru suntem atacaţi mai cu înverşunare.

Guvernul nostru, întrégă pressa, întrégă societatea ungurésca şi-a concentrat forţele spre a ridica rassa magiară, şi acésta pe noi nu ne-ar nelinisci, décă ridicarea nu s'ar intenţiona a se face prin contopirea nóstră în rassa magiară.

Nisuinţa acésta pe noi ne neliniştesce, şi ne împinge la seriósă activitate spre a ne feri, spre a ne conserva.

Din tendenţa de a ne contopi în rassa magiară aḑi nu se mai face nici un secret.

Fostul ministru de culte Trefort, părintele spurcatului curent de magiarisare, nu odată a ḑis, că Ungaria trebue sĕ fie mare, şi mare va fi, când toţi se vor magiarisa.

Chiar când seclul nostru nu ar fi seclul curentului naţional, noi Românii am fi împinşi spre a ne conserva legea, limba şi tradiţiunile părinteşti, şi am fi împinsi după legea firei, căci ori-ce acţiune provócă reacţiune, ori-ce atac provócă apĕrare.

In apĕrarea nóstră avem trebuinţă de bărbaţi crescuţi sub ochii nostri, desvoltaţi şi trupesce şi sufletesce sub îngrijirea nóstră.

Locuinţele tinerilor nostri de pe la scólele medii pe la elementele cele mai sărace, puţina îngrijire pentru desvoltarea lor corporală şi spirituală, scutirea lor de influenţe rele, cari se légă de om mai ales în anii pubertăţii, tóte acestea au dat mult de cugetat ómenilor nostri, cari doréu sĕ crésca o generaţiune tare şi trupesce şi sufletesce.

De aici şi nobila intenţiune a Albinei de a pune din incidentul iubileului de ani 25 a existenţei sale temelia unui fond, din care cu timpul apoi se va face aici un internat de copii.

Lucrurile aceste nu sunt invenţiunea propriă a capetelor de aḑi.

Noi am arĕtat, că tot asemenea motive au îndemnat pe protopopul de odinióră din Murĕş-Oşorheiu Parteniu Trombitaş sĕ facă un internat de copii în acel oraş, expus pentru noi Românii. Internatul acela a fost făcut amĕsurat mijlócelor reduse ale acelor puţini Români de inimă, cari au jertfit din al lor spre a face acel internat. Dară în acel modest internat noi am crescut conservându-ne şi trupesce şi sufletesce, am crescut lipiţi de biserica ortodoxă română, unica biserică naţională din statul nostru.

S'a făcut asemenea internat în Oradea-mare, în acest vechiu centru de viéţă ortodoxă românéscă, tot spre binele naţiunii.

Metropolia din Blaj a ridicat un internat de băieţi spre a cresce bărbaţi întregi, între condiţiuni mai favorabile ca în trecut.

Institutul „Albina“ sub conducerea actuală în mod rapid a ajuns la o stare de admirabilă prosperare

Crescut în tradiţiunile bisericei ortodoxe române, în spiritul poporului român, directorul actual al Albinei a sciut îmbrăţişa cu tótă căldura inimei crescerea tineretului român.

De doi ani Albina a înfiinţat mésa studenţilor, unde 50 de tineri au prânḑ gratuit, şi se bucură de odeosebită crescere şi îngrijire sub propria conducere a soţiei directorului Albinei, care şi pe acest teren s'a pus în fruntea femeilor române din Sibiiu.

Infiinţarea internatului de copii prin Albina a fost pasul al doilea dela mésa studenţilor.

Acesta va fi în stil mai mare decât cum au fost şi sunt celelalte internate, şi după mijlócele, de cari dispune Albina, şi după dorul acţionarilor de a jertfi pe altariul naţiunei judecând, la timpul seu, când se vor fi adunat mijlóce suficiente, în internatul în acesta tóte se vor da gratuit.

Cu bucurie luăm act despre asemene daruri ale filantropiei, şi din inimă salutăm nobila continuare a lucrurilor începute.

„Gazeta“ supĕrată pe noi. „Gazeta Transilvaniei“ e supĕrată pe noi, pentru-că consecuenţi în modul nostru de a discuta cestiunile „delicate“ naţionale, nu i-am urmat şi noi a vorbi tot în termini superlativi, cum i-a urmat „Dreptatea“ şi acum şi „Tribuna“ în cestiunea titlului „Asociaţiunei“, ci am accentuat că în articolul sĕu de Duminecă se folosesce de „frase provocătóre“ exclamând: „cu astfel de frase bombastice se nesuesce „Gazeta“ a nu preocupa pe membrii Asociaţiunei într'o cestiune din cele mai delicate“.

In lungul sĕu rĕspuns ḑice, între altele, că „dela „Tel· Rom.“ firesce că în situaţia lui *dependentă* nu ne putem aştepta sĕ se facă ecoul generalei nemulţămiri“, ér la alt loc ḑice, că „se vede, că cei dela „Tel. Rom.“ n'au cetit raportul comitetului central al Asociaţiunei, deşi susţin, că e destul de elocuent pentru cine vrea sĕ-l înţelégă“ şi încheiă, că din conclusiunile ei resultă „tocmai aceea-ce suţine comitetul în raportul sĕu,.... păstrarea intactă a titlului actual al Asociaţiunei“.

Noi n'am cercat nici odată cértă cu „Gazeta“, din contră încă am şi lăudat independenţa ei, de unde însĕ nu urméză, ca noi sĕ ne identificăm cu tóte argumentele ei.

Cu argumente ca *„furor Perczelianus“* fie sigură „Gazeta“, că n'ar fi induplecat comitetul Asociaţiunei pe guvern sĕ recédă dela nici una din pretensiunile sale, precum l'a înduplecat prin argumentele seriόse, şi bine cumpĕnite, cari le află cetitoriul în raport.

Dacă recunóscem însĕ „independenţa“ „Gazetei“ în modul ei de a discuta cestiunile naţionale, cerem ca şi ea sĕ recunóscă independenţa nóstră în modul nostru culant şi deschis de a discuta, independent şi în sus *şi în jos*, despre ce am dat destule doveḑi, şi care este un lucru cu mult mai greu în situaţiunea nóstră de astăḑi, decât a alerga cu curentul şi a tracta publicul nemulţumit cu frase, dacă nu-i place, „bombastice“, fie „sforăitóre“ séu „binesunătóre“.

Cerem sĕ ne spună în ce „situaţie dependentă“ este „Telegraful Român“ în cestiunea titlului Asociaţiunei?

In cestiunea acésta, pe carea, în urma rĕspunsului categoric a ministrului că *„nu va ceda“*, noi o considerăm de fórte delicată, singurul lucru care ne preocupă este sórtea Asociaţiunei, unicei instituţiuni naţionale ce o mai avem

Şi ţinem, că nu este bine ca jurnalele se preocupe spiritele destul de agitate ale membrilor Asociaţiunei, precum nu a voit comitetul sĕ le preocupe, carele din partea sa nu face nici o propunere la adunarea generală.

Noi nu aşa pricepem raportul comitetului precum îl pricepe „Gazeta“.

Ci-'l pricepem aşa, că comitetul a făcut tot posibilul ca titlul actual al Asociaţiunei sĕ se susţină, dar deşi s'a folosit de argumentele cele mai puternice — n'a isbutit. Ministrul dechiară categoric, că în punctul acesta nu va ceda.

Comitetul procedând corect, n'ar putea face alta între marginile competenţei sale, decât şi el se ḑică, că „nici eu nu cedez“ şi se lase lucrul sĕ învingă cel mai tare.

Dar comitetul nu are curajul sĕ facă acésta, deşi scie, că cu drept cuvênt nime nu i-ar putea face nici o imputare, pentru-că nu voiesce sĕ iee respunderea asupra sa pentru eventualele consecuenţe; dar nu voiesce se ḑică nici da! pentru-că nu are drept la acésta, ci a convocat adunarea suverană, carea pe respunderea sa póte ḑice ce va afla că corespunde mai bine interesului public.

Membrii Asociaţiunei, şi mai ales aceia, cari aduc sacrificiul a cerceta adunarile generale, întru nimica nu sunt inferiori redactorilor ḑiarelor nóstre, şi vor fi în stare sĕ judece şi quid juris şi quid consilii? şi fără sfatul ḑiarelor.

Dar dacă acest drept nu se póte denega nici ḑiarelor, cel puţin atâta se póte cere dela ele, ca sĕ nu exagereze lucrul, sĕ nu tórne oleu pe foc, cum am ḑis noi, şi sĕ nu spună lucruri, cari nu corespund cu starea faptică, pentru-că acestea nu numai că nu sanéză reul, dar din contra, produc indignaţiune şi slăbesc şi valórea argumentelor reale.

Pentru-ce se tot susţine p. e. că guvernul pretinde ca cuvêntul „român“ şi „popor“ sĕ le elimineze din statutele Asociaţiunei, când raportul comitetului şi textul §-lui 2 comunicat în raport dovedesce contrariul?

Cestiunea cu „poporul“ român este superată deja şi ministrul nu mai dificultéză §-ul 2, care sună astfel: „Scopul Asociaţiunei este: înaintarea culturei *poporului român*“ etc. etc.

Ér cuvêntul „român“ se află destul de accentuat chiar în titlul care îl propune ministrul: „Asociaţiunea literară şi culturală a *Românilor* din Ungaria“.

Singur cuvêntul *„transilvan“* este care nu mai voesce ministrul sĕ-l admită din motive pur politice, şi acesta este deajuns, ca foile politice sĕ se ocupe de el şi sĕ-l combată pe ministru pe motive politice şi culturale, dar lucruri complanate deja la intervenţiunea comitetului nu este bine nici consult sĕ se mai suleveze.

In asta ne deosebim noi şi de „Gazeta“ şi de „Tribuna“.

Revista externă.

In fine s'a făcut lumină cu privire la ultimatul, ce l'ar fi adresat Rusia Greciei pentru evacuarea insulei Creta.

Telegramele dela 3 Martiu n. a. c. publică acel ultimat, dar nu ca adresat numai din partea Rusiei, ci din partea tuturor puterilor prin secretarii ambasadelor acestora din Athena ministrului de externe grecesc.

Acela este următoriul:

„Din însărcinarea guvernului meu, aduc la cunoscinţa Excelenţiei tale, că puterile s'au înţeles întru sine asupra atitudinei lor în sensul, ca sĕ pună capĕt situaţiunei, pe care n'au putut'o preveni şi a cărei trăgĕnare ar puté sĕ compromită pacea Europei. Puterile au venit de acord în următórele puncte:

1. Grecia în împregiurările actuale la nici un cas nu póte sĕ anexeze Creta.

2. Avênd în vedere, că Turcia a întârḑiat cu ducerea în indeplinire a reformelor primite de ea, puterile au hotărît, ca pelângă susţinerea integrităţii imperiului otoman, *sĕ dea necondiţionat Cretei o formă de guver-nament autonomă,* care sĕ-i asigure un guvernament cu totul a parte, *sub înalta suveranitate a Sultanului.*

„După opiniunea puterilor, aceste ţinte nu se pot ajunge altfel, decât prin *retragerea corăbiilor şi trupelor grecesci.*

„Puterile aştéptă cu încredere acéstă hotărîre dela înţelepciunea guvernului grecesc, care nu póte voì sĕ aderezeze la o direcţiă, ce ar fi contrară cu hotărîrea puterilor. Ambasadorii nu fac secret din ordinul primit dela mandatarii lor, ca sĕ notifice guvernului grecesc *nestrămutata hotărîre a puterilor,* după care *dacă guvernul grecesc ar sta la îndoélă, dacă trupele şi corăbiile nu vor fi retrase înainte de înplinirea terminului de şese ḑile, nu se vor feri de-a recurge la ori-ce fel de mijlóce de forţă.*“

La acéstă notă guvernul grecesc încă n'a respuns nimic şi se susţine, că şi dacă va rĕspunde, rĕspunsul va fi negativ, când apoi marile puteri vor pune la cale blocarea insulei.

Cum se va descurca acéstă afacere, e încă un secret al viitorului.

Grecii sunt fórte agitaţi din causa ţinutei marilor puteri faţă de ei, luând în apărare pe asupritorii lor, pe turci.

„Asociaţiunea“.

Raportul

comitetul central al „Asociaţiunei transilvane pentru literatura română şi cultura poporului român“ către adunaree generală extraordinară conchiemată pe 10 Martiu st. n. 1897 în causa modificărei statutelor Asociaţiunei.

(Urmare şi fine.)

Rescriptul ministerial Nr. 785/96.

La representaţiunea de sus, ce pórtă datul de 21 Maiu 1896, comitetul central a primit la 2 Septembre 1896 rescriptul ministerial Nr. 785/96 res din 11 August 1896, care abandonéză pretensiunile rescriptului Nr. 1494/95 din 29 Decembre 1895, referitóre la limitarea activităţii Asociaţiunei pe teren economic (în special prin stipendii (§. 17), exposiţiuni (§. 23), şi prin alte mijlóce înşirate în §§. 2 şi 37), cerênd numai precisarea textului în §. 2 şi întregirea §-ului 6 cu unele disposiţiuni de caracter poliţial, nu mai excepţionéză terminul „poporul român“ în § 2, abandonéză mai departe cererea referitóre la întărirea alegerii presidenţilor prin guvern, admite organismul despărţĕmintelor şi agenturilor stabilit în §§. 40—47, şi primesce modificările întroduse în §§. 16, 37 şi 41, însĕ insistă mai departe pentru schimbarea titlului şi eliminarea cuvintelor „încât privesc presentul“ din §. 4.

In special observările acestui rescript sunt următórele:

„1. Titlul Asociaţiunii. aşa cum este el definit în §. 1, nu corĕspunde nici postulatelor pe drept public, nici raporturilor actuale, pentru-că cuvêntul „transilvană“ din titlul original nu este identic cu magiarul „erdélyrészi“, ci numai „erdélyi“; deóre-ce însĕ acest termin din punct de vedere al dreptului public este greşit şi deóre-ce în faptă Asociaţiunea nu este o reuniune literară şi culturală numai a românilor din părţile transilvănene, ci este a tuturor românilor din patrie, acésta trebue sĕ se exprime în titlul emendat al Asociaţiunii, deci titlul corect, care ar corĕspunde raporturilor actuale şi postulatelor de drept public, ar fi numai acésta: „Asociaţiunea literară şi culturală a românilor din Ungaria“, (în limba magiară: „A magyarországi románok irodalmi és közművelődési egyesülete“).

„2. Deóre-ce încheierea §-lui 2 este astfel concipiată, că contra disposiţiunilor punctului IX. din ordinaţiunea ministrului de interne 1508/875 fórte uşor s'ar puté interpreta, că acésta reuniune curat literară şi culturală ar fi chemată a realisa şi scopuri pur economice, pe când o reuniune culturală nici în acéstă privinţă nu-şi póte atribui alt scop, decât numai promovarea culturii poporului în direcţiune economică, deci textul următor, cu care se încheie § ul 2: „şi în fine, prin ori-ce alte intreprinderi, cari vor puté contribuí la prosperarea literaturii şi culturii naţionale a poporului român din patrie şi la bunăstarea lui materială“, cere sĕ se înlocuéscă cu următoriul text: „şi în fine prin ori-ce alte intreprinderi legale, cari pot promova literatura şi cultura atât spirituală, cât şi economică a românilor din patrie“, (în limba maghiară: „Végre mindazon törvényes vállalkozások által, melyek a hazai románok irodalmát és szellemi, valamint közgazdasági tekintetben való müvelődését előmozdithatják“.)

„3. Cu privire la §. 4, deóre-ce reuniunile literare şi culturale nu se pot ocupa cu chestiuni politice şi bisericesci, susţine pretensiunea sa din ordinul ministrului de interne Nr. 1494/895, ca din §. 4 sĕ se elimineze cuvintele „încât acelea privesc presentul“. În fine

„4. Considerând, că petrecerile, concertele, loteriile, exposiţiunile şi colectele sunt condiţionate dela concesiunea autorităţilor, cere ca punctele 3 şi 4 ale §-ului 6 sĕ se întregéscă cu cuvintele următóre: „cu concesiunea autorităţii“.

Representaţiunea comitetului din 29 Octobre 1896.

Rescriptul ministerial N. 785, presentat în şedinta comitetului central din 15 Septembre 1896 (sub Nr. prot. 159) a fost predat comisiunei exmise la timpul sĕu în chestiunea modificărei statutelor, pentru pregătirea unui proiect de conclus.

Comisiunea întrunindu-se în termin scurt a desbătut observările ministrului şi a înaintat la 27 Octobre 1896 raportul seu, pe basa căruia comitetul central în şedinţa sa din 29 Octobre 1896 (sub Nr. prot. 209) a decis a remonstra în contra cererei guvernului de a schimba titlul Asociaţiunii, ear' cu privire la celelalte pretensiuni ale ministrului:

considerând, că modificarea §-lui 2, propusă de ministru, nu eschide din cadrul statutelor promovarea culturii economice a poporului cu mijloacele de cari dispune o societatate culturală şi că cultivarea intereselor pur agronomice cade în competenţa reuniunilor agricole, cari se pot înfiinţa în fiecare comitat;

considerând mai departe, că prin eliminarea cuvintelor „încât privesc presentul“ din §. 4, deşi nu este apriat precisată, nu poate fi nici eschisă discutarea chestiunilor istorice, deoare-ce activitatea ştienţifică-literară şi prin urmare şi cea de pe terenul istoriei este garantată în §. 2 al statutelor;

considerând în fine, că disposiţiunile poliţiale, cu cari ministrul voesce a se intregí §. 6, au fost şi trebue observate şi pe viitor fără considerare la aceea, dacă aceasta se spune apriat şi în statute, —

comitetul, ca sĕ contribue şi din partea sa la delăturarea nedumeririlor ministrului şi la terminarea pertractărilor, ce atât de mult trăgĕnéză întărirea statutelor, a decis a primì propunerile ministrului de sub 2, 3 şi 4 şi a făcut următoarele modificări nóuĕ în textul proiectului de statute:

1. a stabilit în mod definitiv textul §-lui 2 care sună:

„§. 2. Scopul Asociaţiunii este: înaintarea culturii poporului român şi anume prin iniţiarea de studii şi scrutări şi editare de publicaţiuni literare, ştientifice şi artistice, înfiinţarea de biblioteci poporale, musee şi alte colecţiuni, acordarea de premii şi stipendii pentru diferitele specialităţi de sciinţă, artă şi industrie, exposiţiuni, producţiuni şi conferinţe publice, înfiinţare, eventual ajutorare de şcoli şi internate, organisare de secţiuni scientifice şi designare de referenţi literari în aceste secţiuni, şi în fine prin ori ce alte întreprinderi legale, cari vor puté contribuí la prosperarea literaturei şi culturei atât spirituale, cât şi economice a Românilor din patrie“.

2. a eliminat cuvintele „încât privesc presentul“ din §. 4 care astfel sună:

„§. 4. În adunările Asociaţiunii nu se pot discuta obiecte religióse şi politice“.

3. în fine a adaus la §. 6 următórea alineă nóuă:

„Întrucât arangiarea întreprinderilor numite în punctelele 3 şi 5*) după legile şi ordinaţiunile existente ar fi condiţionată dela concesiunea autorităţilor, concesiunea trebue exoperată“.

În chestiunea pretensiunii ministrului de a schimba titlul Asociaţiunii, comitetul a cerut susţinerea titlului vechiu pe basa următórelor motive:

Prin ordinaţiunea ministerială Numĕrul 929—1895, prin care a ordonat modificarea unor §§. din statutele Asociaţiunii, (precum şi prin rescriptul Nr. 1494/95, urmat de prima representaţiune a comitetului), nu a fost absolute amintit séu exepţionat titlul Asociaţiunii, care se folosesce neîntrerupt şi fără conturbare dela întemeierea societăţii, timp de 35 ani, şi din acea causă adunarea generală din 27 şi 28 August 1895 nu a putut pertracta modificarea cerută acum ulterior, dto 17 August 1896, nici a putut sĕ dee comitetului în această privinţă vre o autorisare. Fără autorisare specială însĕ comitetul nu póte procede în acest obiect, de o parte pentru-că modificarea titlului istoric al Asociaţiunii cade între acele obiecte de mare importanţă, asupra cărora numai adunarea generală póte dispune, de altă parte fiindcă pretinsa modificare aduce cu sine, precum vom arĕta mai în jos, numeroase greutăţi şi sarcini, pentru cari comitetul nu póte primì rĕspunderea.

Dacă însĕ dl ministru de interne ar insista pe lângă pretenţia sa şi după cele comunicate mai la vale în meritul chestiunii, în acel cas s'ar ivi necesitatea convocării unei adunări generale extraordinare, ceea-ce comitetul, între împregiurările actuale şi altcum destul de agitate, mai bucuros ar fi dorit sĕ se încungiure.

Lămurind prin acestea partea formală a lucrului, trecem la meritul chestiuni.

Constatând, că expresiunea „transilvană“ se întrebuinţéză şi în legislaţiunea mai nóuă după uniune, ba s'a susţinut şi în titlul Maiestăţii Sale al Regelui nostru, precum şi în titlul altor instituţiuni de drept public (d. e. în numirea statului romano-catolic transilvan), comitetul crede, că dacă se póte folosì cuvêntul „transilvană“ şi în titluri oficiale a mai multor instituţiuni publice, fără a prejudeca dreptului public şi stărilor faptice în acel cas cu atât mai puţin póte fi excepţionat în titlul unei societăţi private, care n'are nici o însemnătate politică séu de drept public şi pentru care acel cuvênt, de sine înţeles, că nu póte avé vre un alt sens, decât istoric.

Temeinicia acestei vederi mai bine se dovedesce prin faptul, că în Ungaria există numeróse societăţi ştienţifice, culturale, sociale şi comerciale séu industriale, cari folosesc în titlul lor neconturbate cuvêntul „trantilvană“ deşi activitatea lor nu se extinde numai asupra vechei Transilvanie, ci membrii lor ca şi ai societăţii nóstre se inscriu de pe întreg teritorul patriei nóstre, ba unele dintre numitele societăţi nici nu au reşedinţă în Transilvania, ci în Ungaria proprie, şi totuşi se folosesc în titul lor de cuvêntul „transilvană“.

Drept dovadă amintim următórele societăţi:

I. Cu reşedinţa în Cluj:

1. Erdélyi muzeum egylet.
2. Erdélyi gazdasági egylet.
3. Erdélyi Pincze egylet.
4. Erdélyi bank és takarékpénztár.
5. Erdélyi keresk. és hitelbank.
6. Erdélyrészi m. közmiv. egylet.
7. Erdélyrészi kárpátegylet.

II. Cu reşedinţa în Sibiiu:

8. Erdélyi egyleti bank.
9. Siebenbürgischer Karpatenverein.
10. Siebenbürgischer Verein für Landeskunde.
11. Siebenbürgischer Verein für Naturwissenschaften.
12. Siebenbürgischer sächsischer Landwirtschaftsverein.
13. Siebenbürgischer allg. evang. Frauenverein.

III. Cu reşedinţa în Budapesta:

14. Erdélyi erdőipar részv. társaság.
15. Első erdélyi aranybánya részv. társaság, ş. a.

Dacă tóte aceste societăţi, înfiinţate unele în timpul mai nou, pot folosí neconturbate titlul „transilvană“ şi numai societatea nóstră va fi silită sĕ-'şi modifice titlul pentru acel atribut, folosit acum de 35 de ani, atunci disposiţia ministrului de interne în ochii publicului român cu drept cuvênt va fi considerată ca o mĕsură excepţională, aplicată numai faţă de români şi ca atare nu va puté sĕ provóce decât resens şi nemulţămire.

Corectitatea punctului nostru de vedere desfăşurat mai sus, o dovedesce însuşi ministrul de interne, prin aceea, că titlul societăţii nu l-a excepţionat, când a supus revisiunei statutele nóstre din punctul de vedere al dreptului public şi a designat prin ordinaţiunea Nr. 929—1895 acei §§. „cari, în unele privinţe, se află în contradicere cu actualele stări de drept public, precum şi cu legile mai nóue şi ordinaţiunile din vigóre, cu cari sunt a se aduce în armonie“.

Er dacă la 1895 titlul societăţii n'a fost în contradicere cu dreptul public şi cu stările faptice, nici astădi nu póte fi în contradicere, deóre-ce din anul trecut nu s'a făcut nici o schimbare în dreptul public séu în stările faptice ale statului.

Credem, că în cele premise ne-a succes a dovedi, că în adevĕr nu există necesitatea modificării titlului societăţii nóstre, deóre-ce acel titlu, de importanţă curat istorică, nu cade sub punctul de vedere al dreptului public.

Mai trebue acum considerate greutăţile şi daunele, ce ar urma pentru societatea nóstră din modificarea titlului ei istoric. Pentru-că aici nu e vorba de un titlu, ce are sĕ-l priméscă o societate nóuă, ce acum se înfiinţéză. Din contră, aici e vorba de modificarea unui titlu vechiu, istoric, al unei societăţi, ce funcţionéză de 35 de ani, al cărei nume decenii de-arêndul s'a folosit în rostul poporului român şi se amintesce pretutindenea cu pietate şi respect; avênd atâtea suveniri preţióse legate de el.

Dar chiar sĕ nu voiască Excelenţia Sa ministrul a ţiné sémă de acestea sentimente ale poporului român, nu va puté însë trece cu vederea partea curat materială a cestiunii.

Societatea nóstră, în activitatea sa de 35 de ani, a procurat între altele şi frumóse proprietăţi imobile şi le a întabulat în cărţile funduare, dela sine înţeles, pe numele sĕu de până aci. Modificarea titlului însĕ ar reclama acum necondiţionat sĕ se insinue la oficiile competente numele cel nou al proprietariului, ceea-ce ne-ar causa spese enorme.

Asemenea greutăţi s'ar iví şi faţă cu numerósele fundaţiuni, ce s'au depus la societatea nóstră, dintre cari unele sunt încă pendente în mânile justiţiei, ér altele nici nu ni s'au predat încă, fiind făcute pe basă testamentară. Modificarea titlului societăţii va crea neîntrerupte greutăţi şi cu privire la eventualele proceduri testamentare şi de moştenire, pentru a căror delăturare în continuu se vor cere nóue jertfe materiale.

În sfêrşit nu se póte trece cu vederea nici aceea împrejurare, că la o societate activă de 35 de ani, cu mii şi mii de membri, represintă o avere considerabilă preţul şi valórea nenumaratelor diplome, opuri, notiţe, sigile, tipărituri şi alte asemenea recuisite, cari tóte vor fi a se provedé cu titlul modificat al societăţii, respective tóte vor trebuí a se procura de nou cu mari spese şi sarcini.

Rescriptul ministerial Nr. 1310/1897.

Representaţiunea comitetului, care pórtă datul de 29 Octobre 1896 a fost înaintată la guvern în 18 Novembre 1896 şi a avut de urmare rescriptul ministerial Nr. 1310 din 6 Ianuariu 1897, sosit la presidiul Asociaţiunii în 29 Ianuariu şi presentat în şedinţa comitetului din 4 Februariu a. c. (sub Nr. prot. 30).

Acest rescript, fără a dificulta forma, în care comitetul a executat modificările şi întregirile cerute de ministru cu privire la §§. 2, 4 şi 6, sĕ restrînge la denegarea cererei comitetului de a susţiné şi pe viitor titlul vechiu al Asociaţiunii, pe care îl numesce „greşit din punct de vedere al dreptului public şi în contradicere cu legile ţĕrii“.

În vederea argumentelor ponderóse, cu cari representaţiunea comitetului din 29 Octobre 1896 militéză pentru susţinerea titlului vechiu al Asociaţiunii, ministrul de astădată simte necesitatea de a întra într'o motivare detaiată a pretensiunii sale şi reflectéză la expunerile comitetului cu următórele:

La observarea că în ţéră există numeróse reuniuni sciinţifice, culturale, sociale, comerciale şi industriale, cari folosesc neconturbate terminul „transilvană“ în titlul lor, ministrul rĕspunde:

că din fapte, ce purced din întrelăsare ori abus, nu se póte formula nici o cinosură şi mai ales nu, când din spiritul şi textul legii resultă cu evidenţă contrarul; —

că reuniunile din cestiune, (ca „Erdélyi muzeum egylet“, „Siebenbirgischer Verein für Landeskunde“, „Erdélyi gazdasági egylet“, „Siebenbirgischer Verein für Naturwissenschaften“, „Siebenb. sächs. Landwitschaftsverein“, etc.) au fost înfiinţate încă înainte de era constituţională şi că îndată ce aceste vor înainta spre aprobare statutele lor modificate, se va pretinde şi dela ele rectificarea titlului în mod corĕspundĕtor stărilor actuale de drept public;

că reuniunile mai nóue (ca „Erdélyrészi közmüvelödési egylet“ şi „Erdélyrészi Kárpátegyesület“,) nu mai folosesc terminul „transilvan“ („erdély“), ci numirea corectă „erdélyrészi“, care nu e în contradicere cu dreptul public“.

„Ce privesce titlul societăţilor comerciale şi industriale, ministrul accentuéză, că nu au statute aprobate de guvern, ci au fost înregistrate simplu numai la tribunal şi dacă aceste autorităţi nu au excepţionat titlul lor, acéstă greşală, deşi nu e scusabilă, totuşi e uşor de înţeles. Că terminul „transilvan“ a fost susţinut în titlul bisericii catolice din Transilvania, îşi are explicarea în acele consideraţiuni istorice şi de administraţiune bisericéscă, cari au militat pentru susţinerea lui în titlul oficios: „Biserica gr. or. română din Transilvania şi Ungaria“.

Prin aceste ministrul crede a fi dovedit, că pretensiunea sa nu este — după-cum susţine comitetul — o mĕsură excepţională în contra românilor, ci o disposiţiune de vigóre generală, care „are sĕ servéscă în viitor ca cinosură pe tóte liniile“.

Ministrul nu póte nega, că schimbarea titlului este împreunată cu „unele greutăţi materiale şi formale“, dar pretinde, că aceste nici pe departe nu sunt atât de grave, ca Asociaţiunea sĕ nu nisuiască a le învinge „fie chiar pentru motivul ca sĕ delăture acea neîncredere, a cărei basă îndreptăţită este presupunerea, că se leagă de un titlu incorect din punct de vedere al dreptului public, pentru a nutri şi susţinea anumite aspiraţiuni politice ilegale“. Interesele bineprícepute al românilor din patrie — ḑice ministrul, — pretind, ca reuniunile lor culturale, urmărind strict numai scopul lor nobil, sĕ fie scutite chiar si de umbra neîncrederii.

---

*) Petreceri, concerte, conferenţe, loterii, exposiţiuni şi colecte.

După aceste ministrul îşi exprimă convingerea, că Asociaţiunea în vederea celor expuse va sci apreţia îndreptăţirea pretensiunii sale şi nu va şovăí a primi titlul impus („elrendelt“) de ministru: „Asociaţiunea literară şi culturală a Românilor din Ungaria“, ori apoi titlul egal cu acesta: „Asociaţiunea literară şi culturală a cetăţenilor din Ungaria cu naţionalitate română“, (în limba magiară: „A magyarországi románok irodalmi és közmüvelődési egyesűlete“, ori „A magyarországi román nemzetiségü lakosok irodalmi es kőzmüvelödesi egyesülete“).

* * *

Comitetul central, convingêndu-se din acest rescript, că ministrul nici după ascultarea motivelor atât de numĕróse şi întemeiate, ce au fost înşirate în representaţiunea din 29 Octobre 1896, nu este aplicat a abandona cererea sa referitóre la schimbarea titlului, ci pretinde categoric şi necondiţionat ca acésta sĕ se execute în forma ce o propune, — ér de altă parte sciind, că nu are mandat sĕ pertracteze asupra acelor părţi ale statutelor, cari nu au fost modificate de adunarea generală dela Blaş, nici dificultate prin ordinaţiunea ministerială Nr. 929/95, a trebuit sĕ întrerupă pertractările cu guvernul şi a conchemat acéstă adunare generală, ca singurul factor competent de a rosti cuvêntul definitiv în cestiune.

Din cele expuse pănă aci Onor. Adunare generală s'a putut convinge, că comitetul central şi-a dat tóte silinţele ca sĕ corespundă în mod cât mai satisfăcĕtor însărcinărei primite prin conclusul Nr. 22 şi 23 al adunării generale din 1895 şi că a căutat sĕ apere interesele Asociaţiunei de ori ce jignire şi restringere păgubitóre. Ca resultate fără îndoială momentuóse ale acestor silinţe amintim, că ne-a sucees a susţinea în cadrul statutelor o basă largă pentru activitatea Asociaţiunei pe tóte terenele, cari ating interesele culturale şi bunăstarea poporului român şi că am putut asigura organismul despărţĕmintelor şi agenturilor.

Modificările făcute de comitet în proiectul de statute stabilit la Blaş, credem că vor primi aprobarea Onor. Adunări generale, deóre-ce de o parte în forma, în care am executat cererile ministrului, nu conţin nici o schimbare, care ar putea jigni interesele şi activitatea Asociaţiunei, ér de altă parte întregirea proiectului cu organismul amĕnunţit al despărţĕmintelor şi agenturilor, a cărui stabilire şi de altmintrelea a fost încredinţată comitetului, nu póte fi decât numai un câstig pentru Asociaţiune.

Ce privesce în fine ultima modificare, ce o mai cere ministrul, anume schimbarea titlului, Onor. Adunare este deci în deplina cunoscinţă a causei şi va afla calea, pe care cestiunea se va putea decide în modul cel mai corespunḑĕtor intereselor Asociaţiunei.

Incheiem cu propunerea ca Onor. adunare generală sĕ binevoĕscă a exmite o comisiune de 15 membri pentru studiarea raportului present şi dupa ascultarea propunerilor comisiunii:

sĕ se ia spre scire modificările făcute de comitetul central în §§. 2. 4. 6. 37. 40. (acum 40—47) şi 41. (acum 48) ai proiectului de statute, şi

sĕ decidă asupra pretensiunii ministrului de a schimba titlul vechiu al Asociaţiunei în: „Asociaţiunea literară şi culturală a Românilor din Ungaria“.

Din şedinţa comitetului central al Asociaţiunei transilvane pentru literatura română şi cultura poporului român, ţinută în Sibiiu la 1/13 Februarie 1897.

Dr. Ilarion Puşcariu m. p.,
vice-president.

Dr. *V. Bologa* m. p.
secretar II.

Noutăţi.

Concert. Reuniunea română de musică din Sibiiu arangiază Mercuri în 10 Martiu, 1897 st. n. în sala dela „Musikverein“ un concert cu următorul program:

1. „*Trio*“ (C-moll op 1 Nr. 3), pentru pian, violină şi violoncello de L. van Beethoven.

2. Trei cântece pentru sopran şi pian de G. Dima, poesie de M. Eminescu: a) „*Şi dacă ramuri bat în geam*“, b) *Somnoróse păsărele*“, c) „*De ce nu'mi vii?*

3. Trei cântece pentru cor mixt de F. Mendelssohn Bartholdy. a) „*La anul-nou*“, b) „*Cântec păstoresc*“, c) „*Lauda primăverii*“.

4. „*Adeleida*“, cântec pentru tenor cu acompaniare de pian de L. van Beethoven.

5. Douĕ cântări pentru cor mixt de G. Dima, poesie de M. Eminessu: a) „*Ce te legini codrule?*“, b) „*La mijloc de codru des*“.

6. „*Plângerea Kolmei*“, cântare pentru voce de alt cu acompaniare de pian de F. Schubert.

7. Trei cântece poporale, întocmite pentru cor mixt de G. Musicescu: a) „*Congazu*“, b) „*Stăncuţa*“, c) „*Dor-dorule*“.

Începutul la 7 óre séra.

Bilete de întrare se pot căpĕta în ḑiua concertului dela 11—1 oră în „Musikverein“ (pământul mic, Nr. 2) precum şi séra la cassă.

* * *

Convertire la Şieul-mare. Mai ḑilele trecute se lansase prin foi scirea regretabilă, că în comuna bisericéscă gr.-or. rom. Şieul-mare, protopresbiteratul Bistriţei, s'au făcut treceri în masse la biserica romano-catolică.

Consistoriul nostru archidiecesan, în urma arĕtării ce i s'a făcut despre ponderósa afacere, a grăbit sĕ trimétă la faţa locului pentru aplanarea ei, pe unul dintre cei mai destoinici protopopi ai sĕi, pe părintele Nicolau Maneguţiu.

Inţelepciunei şi tactului părintelui Maneguţiu i-a succes nu numai sĕ restabiléscă în popor linistea turburată în urma bănuelilor născute în sinul sĕu pentru incorecta administrare a averilor bisericesci, dar a convertit aprópe pe toţi 89 credincioşii, cari trecuseră la biserica rom. cat. Numai şepte inşi mai încăpăţinaţi, cari sunt mai strins legaţi de biserica rom. cat. în urma făgăduelilor ce le-au făcut cu prilegiul trecerei, n'au putut fi readuşi la sinul bisericei lor străbune.

* * *

Violarea secretului epistolar prin Bánffy. Judecătoria din Pesta a respins la timpul seu arĕtarea făcută de abatele Molnár contra prim-ministrul Bánffy pentru delictul violării secretului epistolar. Afacerea acésta scandalósă ajungênd la Tabla regească, secţia I. a acestui for a aprobat decisul judecătoriei din Pesta, pe motiv, că Bánffy n'a căutat nici un mijloc, pentru a ajunge la posesiunea epistolei cu pricina.

* * *

Procesul intentat din partea patriarchului Brancovici contra advocatului din Neoplanta, *Gruits*, pentru calomnie şi vatămare de onóre, s'a pertractat Luni înaintea tribunalului din Zombor. Substratul procesului l-a format acusa lui Gruits contra patriarchului, că acesta ar fi defrandat banii bisericei. Acusatul Gruits a fost condamnat la 3 luni închisóre.

* * *

Cununia religiósă a distinsului director gimnasial din Braşov Virgil Oniţiu cu domnişoara Victoria Branisce a avut loc Marţi, la 9 óre în biserica Sf. Nicolae din Braşov. Felicitări sincere!

* * *

† Isidor cav. de Onciul, profesor la universitatea din *Cernăuţ*, unul dintre cei mai valoroşi bărbaţi ai bisericei şi naţiunei române bucovinene a încetat din viéţă Marţi, în 18 Febr. v. în vîrstă de 63 de ani.

* * *

Nunta lui Apponyi. Luni şi-a sĕrbat contele Apponyi cununia cu contesa Clotilda de Mennsdorff în palatul Mennsdorff din Viena, asistând la cununie o mulţime enormă de public. Ceremonialul bisericesc l-a sevêrşit episcopul Szmrecsányi Pál. Au asistat la cununie ministrii magiari: Kállay şi Iósika; dintre străini: archiducele Ludovic Victor, contele Goluchowsky, fostul ministru Windisgrätz, ambasadorul Germaniei, Rusiei, Italiei, Franciei şi Belgiei.

* * *

Afacerea Korotnay. Scim, că tribunalul din Pesta a osândit la 3 ani închisóre. pe medicul Dr. Korotnay, pentru-că a furat banii vĕduvei Patsu, care murise. Advocatul lui Korotnay Polónyi a apelat la Curie pentru micşorarea osândei. Curia a hotărît ḑilele aceste în afacere, osândind pe Korotnay la 4 ani temniţă, fiind considerat complice şi la furtul giuvaerelor, sĕvêrşit de servitóre.

* * *

Sinucis de frica pedepsei. In contra inspectorului direcţiunei financiare din Orşova Kovács Sándor, autoritatea sa a pornit cercetare disciplinară. Ḑilele trecute, voiau sĕ-l deţină în închişóre preventivă; dar Kovács, când a auḑit paşii jandarmilor apropiindu-se de locuinţa sa, a apucat repede un pistol şi s'a sinucis. Pe când au întrat jandarmii în odaie, Kovács era deja mort.

* * *

Sinucidere înaintea împĕratului german. Primblarea împĕratului german în grădina zoologică din Berlin a fost conturbată ḑilele trecute prin o scenă gróznică: Împĕratul se primbla vesel în frumósa ḑi de primăvéră, când un voluntar în apropierea lui scoţindu-şi din buzunar un pistol 'şi-a trimis un glonţ în frunte. La porunca împĕratului soldatul a fost transportat la o casă vecină. S'a chemat degrabă un medic, dar' nu 'i-a putut ajuta nimic.

* * *

Blăstĕmul se prinde. Servitoarea Sándor Eszter din Heves şi-a perdut inelul de credinţă şi a bănuit fórte mult, că numai una dintre prietenele ei, cu numele Almádi Erzsi, i l'a putut fura. A luat'o deci pe acésta la rĕspundere, dar' fără nici un resultat, căci acésta totul nega şi mereu se jura, că: „*sĕ orbéscă de amêndoi ochii de i l'a luat ea*“. Cu acésta nu o a mai întrebat. Dar' ce sĕ vezi, peste câteva ḑile, au început a o duré ochii pe Almadi Erzsi şi cu toate îngrijirile medicilor, în curênd orbí cu totul de un ochiu. Atunci a început a o mustra şi conştienţa, căci ea luase inelul, şi numai decât a început a o duré şi celalalt ochiu, aşa, încât era în pericol de a şi-l perde şi pe acesta. Acum însĕ n'a aşteptat mai mult, ci numai decât s'a dus la prietena ei, la Sándor Eszter, şi 'i-a dat inelul înapoi. Şi ce sĕ veḑi, ochiul 'i-s'a vindecat pe deplin şi acum nu încetéză a spune la tótă lumea, că sĕ se feréscă de blăstĕm şi sĕ înveţe din păţania ei, care o-a costat perderea unui ochiu.

* * *

Necrológe. Pătrunşi de adâncă durere Vĕ însciinţăm, că mult iubitul nostru paroch şi protopresbiter onorariu greco-oriental *Ioan Bĕlloiu*, în urma unor grele suferinţe, împărtăşit fiind cu sântele Taine, şi-a dat nobilul seu suflet în mânile Creatorului în 14/26 Februariu a. c. la $8^1/_2$ óre a. m. în etate de 78 ani, după un serviciu de 47 ani adus bisericei nóstre.

Remăşiţele pământesci ale mult regretatului defunct s'au înmormêntat Luni, în 17 Februariu (1 Martie) a. c. la 10 óre a. m. în cimiteriul bisericei gr.-or. din Poiana sărată.

Fie-i ţĕrina uşóră şi memoria binecuvêntată! *Comitetul parochial gr.-or. român.*

*

— Subscrişii cu inimă înfrântă de durere aducem la cunostinţa tuturor cunoscuţilor, că uniça şi mult iubita nóstră fiică *Iustina*, după lungi şi grele suferinţe, fiind împărtăşită cu sf. Taine, şi-a dat nobilul suflet în mânile Creatorului, aḑi în 4 Martie n., la órele $1^1/_2$ diminéţa în etate de abia 20 ani.

Rĕmăşiţele pământesci ale scumpei defucte, după serviciul divin ce se va celebra aici la casa părinţilor (Holzplatz nr· 4) astăḑi în 6 l. c. st. n., la órele 8 diminéţa, se vor transpune în aceeaşi ḑi la órele 1 d. a. spre vecinica odihnă în cimiterul bisericii celei mari gr.-or. din Sĕlişte. Sibiiu, în 4 Martie 1887. Vecinica ei amintire! Oprea şi Iustina Bârză, ca părinţi. Demetriu Florian, ces. şi reg. locot. în regim. de infant. nr. 31, ca logodnic.

* * *

Bibliografic. A apărut „*Transilvania*“, organul Asociaţiunii transilvane pentru literatura română şi cultura poporului român, Nr. II., cu următorul sumar: Statistica sanitară română. — Avram Iancu şi P. Vasvári. — Sciinţă, literatură şi artă: Publicaţiunile academiei magiare. — Originea limbei române. — „Deslegarea chestiunii originei românilor“. — „Încă câteva cuvinte în chestiunea naţională“. — Programul politicei naţionale în Ardeal şi sĕcuime. — „Verein für siebenbürgische Landeskunde“. — Istoria Ungariei. — Explorări arctice. — Anunţ literar. — Astra: Adunerea generală din 10 Martie a. c. — Enciclopedia română. — Partea oficială: Raportul comitetului central al „Asociaţiunii transilvane pentru literatura română şi cultura poporului român“ către adunarea generală extraordinară conchemată pe 10 Martie st. n. 1897 în causa modificării statutelor Asociaţiunii. — Procesele verbale din şedinţele comitetului Asociaţiunii transilvane pentru literatura română şi cultura poporului român ţinute în Sibiiu la 4 şi 13 Februarie 1897. — Biblioteca Asociaţiunii.

*

— Din escelenta revistă literară „*Fóia pentru toţi*“, redactată de cunoscutul bun povestaş Dumitru Stăncescu, a apărut nrul 9 de următoriul variat şi instructiv conţinut: V. A. Ureche, de Dumitru Stăncescu. — Svóne, de V. P. — Document despre Lazăr. — Convorbiri sĕptĕmânale: sănătatea, de Gausseron. — Dă'mí o ḑi din viéţa ta, poesie înĕdită, de V. Alexandri. — Legendele lunilor: legenda lui Februariu. — Acul meu de cusut, de Dna Calomb. — Obraz sulemenit. — Doi bătrêni, de Lucy Mornay. — Principii şi formule bune pentru instrucţia primară. — Energia-caracterul. — Mamele. — Romanul unui călugăr, de Jean Rameau, traducere de Ioan S. Spartali. — Glume. — Partea scientifică: Mórtea prin electriciţate. Tramvayele electrice, de Drul Devili. — Ocupaţii ḑilnice. — Noutăţi. — Gândiri. — Politeţa: Femeia bine crescută. — Fericire, de Crăciunescu-Vlaşca: — Felurimi. — Rudele Bătrâne, de Silvio Pellico. — Importat. — Sĕ luăm séma, de Bassuel. — Ce însemnéză unele nume de botez, comunicată de dl Sanduliţă Văcărescu. — Chimia de petrecere: Transmiterea pe sticlă a unei figuri imprimate. — Petreceri şi jocuri. — Poşta Redacţiunei. „Fóia pentru toţi“ este una dintre cele mai bune reviste literare la noi românii preste tot. Apare în fie care Duminecă şi costă 5 fl. la an. Numĕr de probă se trimite tuturor acelora, cari ar dori ca înainte sĕ se convingă despre materialul ales, ce „Fóia pentru toţi“ în fie-care numĕr comunică. Administraţia: Bucuresci, Pasagiul Român Nr. 12.

Corespondenţă particulară

a „Telegrafului Român“.

Hodac, 28 Februariu.

Volnicia stăpânitorilor de astăḑi peste destinele diferitelor naţionalităţi a patriei nóstre, mĕ îndémnă a ruga onorabila redacţiune sĕ binevoéscă a da loc în colónele preţuitului nostru „Telegraful Român“ următórelor graţióse disposiţiuni, ce s'au luat din partea organelor politice, referitóre la inscripţiunea scólelor nóstre confesionale gr.-ort. şi gr.-cat. din G. Hodac şi anume:

Încă în anul 1889 edificându-ne ambele confesiuni gr.-ort. şi gr.-cat. din G. Hodac, şcoli din material solid, pe frontispiciul lor s'a pus inscripţiunea: „Şcóla română greco-orientală, respective şcóla română gr.-cat.“, care inscripţiune nu s'a dificultat, din partea nimĕnui, până în tómna anului 1895, când atât directorul şcólei gr.-ort., cât şi cel al celei gr.-cat. a fost provocat prin notarul sĕ ştérgă cuvêntul „română“ din acele inscripţiuni. Acestor provocări ambii directori şcolari n'au satisfăcut, ci din contră au înaintat la locurile competente proteste, dovedind că acel cuvênt: „română“ din amintitele inscripţiuni e la locul sĕu, pentru-că într'adevĕr şcólele amintite sunt proprietatea bisericilor române gr.-ort. şi gr.-cat. Asemenea s'a raportat şi oficiilor superióre bisericesci. Aceste îndeplinite, în Ianuarie a. c. cu ocasiunea reorganisării amploiaţilor comunali, venind pretorele la Hodac, din nou a demândat primarului comunal, ca acel (urgisit) cuvênt: „română“, din inscripţiunile amintite, în timpul cel mai scurt sĕ se ştérgă; — ba dl pretore cercual, în bunăvoinţa sa, aducêndu-i primarul la cunoscinţă, că ambii preoţi ca directori şcolari se opun ştergerii acelui cuvênt şi protestéză contra ordinului, ce li-s'a adus la cunoscinţă, ḑic dl pretore pretinesce î rógă pe ambii parochi sĕ nu se opună acelui ordin. Întru aceea parochul gr.ort. se încunoscinţéză prin subprefectul comitatens cu datul de 6 Februariu a, c. că inscripţiunea de pe frontispiciul şcólei gr.-ort. din G. Hodac, ca una care e contrară legilor, prin minister (kormányhatoságilag) s'a rînduit a se şterge.

De notat e, că suprefectul nu a comunicat însaşi resoluţia ministerială prin care acela dispune ştergerea acelui cuvênt. În urma acestora în 9/21 Februariu a. c. primarul comunal Isidor Lupu, fiind pedepsit cu 5 fl. pedépsă, pentru-că n'a executat ordinul prin care 'i-s'a impus ştergerea cuvêntului des amintit „română“ din inscripţiunile de pe frontispiciile şcólelor numite, fiind din nou amenințat cu pedépsă de 100 fl. v. a. şi suspensiune, dacă în 24 óre nu va îndeplinì ordinul primit, în 10/22 Februarie a. c. pe la 9 óre, primarul din nou a provocat pe parochi, ca directori şcolari, ca sĕ ştérgă cuvêntul „română“ din inscripţiunea de pe frontispiciile şcólelor, deóre-ce dînsul (primarul) e constrîns a duce în îndeplinire acel ordin şi cu tóte că s'a protestat mai ântâiu din partea parochului gr.-ort. Zacharie Lupu, susţinênd acesta, că cuvêntul „română“ din inscripţiunea de pe frontispiciul şcólei greco-ortodoxe nu e contrar legilor ţerii, ci chiar e în consonanţă cu acelea şi cu „statutul organic“ al metropoliei Românilor de relígiunea gr.-or., întărit cu datul Schönbrun, 28/5 1869 prin însuşi Majestatea Sa regele nostru Francisc Iosif I. şi ministrul br. Iosif Eötvös — ḑic primarul suprascris neluând în considerare protestul parochului, prin servitoriul dênsului a sters, prin văruire acel cuvênt: „română“. Ceea-ce vĕḑênd gr.-catolicii, că cu tótă protestarea ce s'a făcut din partea parochului gr.-or., primariul a sters cuvêntul „română“ de pe şcóla gr.-or., aceia, adecă gr. cat. nu s'au mulţămit numai cu protestul, ci au avut curagiul, chiar a ameninţa pe primariu, că décă acesta procede cu forţa, dênşii încă se vor folosi de forţă şi urmarea.... a fost, că în 11/23 Februarie a. c. de diminéţă gendarmii au fost în faţa locului, cu ajutoriul cărora s'a şters şi de pe frontispiciul şcólei gr.-cat. acel cuvênt „română“. Şi astfel pe frontispiciile şcólelor greco orientale şi gr.-cat. din G. Hodac a rĕmas numai inscripţia şcóla.... greco-orientală respective: şcóla.... greco-catolică.

Avem, deci, cu una mai multe doveḑi, cum se respectéză în fericita nóstră Ungarie, legea despre dreptul naţionalităţilor.

Hodăceanul.

PARTEA SCIENTIFICĂ ŞI LITERARA

Dela societatea „Petru Maior“.

Anunț literar.

Societatea de lectură „Petru Maior“ a tinerimei universitare române din Budapesta, votând în anul trecut şcolar un nou regulament intern, a întrodus în acesta între alte hotărîri şi edarea unui „Almanach“ din 5 în 5 ani, în care sĕ se tipăréscă cele mai de valóre lucrări cetite şi desbătute în societate din acest interval.

In şedinţa sa din 27 Faur a. c., societatea, la propunerea comisiunei literare şi a comitetului administrativ, a votat în unanimitate şi cu însufleţire executarea dispoşiţiunei regulamentare pentru anul acesta şi a însărcinat comisiunea literară cu redactarea „Almanachului“.

Comisiunea literară îşi ţine de datorinţă a aduce acéstă hotărîre a societăţii încă de pe acum spre şcirea şi apreciarea obştei române.

Acest „Almanach“ va cuprinde în sine o culegere de operate cetite în societate dela înfiinţarea ei pănă astăḑi, precum şi acele lucrări, cari P. O. membri onorari şi fundatori ai societăţei nóstre vor binevoí a ni le trimite, — drept respuns la învitările, ce le vom distribuì în ḑilele aceste.

Idea tipăriri unui Almanach din partea societăţii nóstre nu este nóuă. Deja acum 10 ani, când societatea contemplase o sĕrbare din incidentul întrării în anul al 25-lea al existenţei sale, fusesă sulevată acéstă ideă, ba încurseseră chiar şi mai multe lucrări dela literaţi eminenţi, dela mai mulţi membri ai academiei române şi dela alţii. Dar idea n'a putut fi întrupată atunci din cause financiare, lipsa totală de sprigiu material din afară.

Aceste cause ne inspiră şi acum îngrijorare. De 10 ani încóce însĕ opinia publică s'a schimbat, cărturarii nostri au dovedit tot mai mare interes şi bunăvoinţă faţă de singurul paladiu al tinerimei universitare române din Ungaria, şi acéstă împrejurare ne face a porni cu zel şi curagiu lucrarea nóstră şi a fi cu încredere şi nedăjduire în spriginul Românilor de bine.

Prin „Almanachul“ nostru voim înainte de tóte a ne achita de o datorinţă, ce ne-o inpune sentimentul de gratitudine faţă de cei ce ne spriginesc de ani de ḑile şi cu drept cuvênt aştéptă fapte dela tinerime.

Prin „Almanach“ dorim a ridica nimbul societăţii nóstre; voim a adauge o petricică la căsuţa literaturei nóstre.

Atârnă dela bunăvoinţa obştei române cum vom isbuti cu tóte aceste şi cum vom fi încuragiaţi pentru alte prestaţiuni în viitor.

Deocamdată aceste. Vom ţinea publicul român în curent cu decurgerea lucrării nóstre, ér la timpul sĕu vom lansa listele de abonament, când va fi timpul ca fie-care român sĕ'şi manifeste iubirea cătră societatea „Petru Maior“.

Budapesta, din şedinţa comisiunei literare, ţinută în 2 Martie 1897.

Ilarie Chendi, preşedinte. *Roman Rudneanu.* referent.

Din public. *)

Mulţămită publică.

Domnul Aviron Macaveiu proprietariu de mine din Bucium Şiaşa, carele este unul dintre cei mai de frunte bărbaţi a comunei Bucium, un adevĕrat creştin iubitoriu şi cinstitoriu a deaprópelui şi a sântei biserici, a binevoit a dărui pe séma bisericei nóstre din Bucium Poeni 25 fl. pentru a ne procura un feşnic bisericesc.

Pentru acésta binefacere îmi ţin de datorinţă a-i aduce pe acésta cale cea mai sinceră mulţămită, poftindu-i din adêncul inimei, ca domnul Dumneḑeu sĕ-i rĕsplătéscă inmiit fapta nobilă creştinéscă şi sĕ-i dăruéscă putere şi viéţă îndelungată ca sĕ-şi pótă ferici familia. In numele comitetului parochial.

Bucium Poeni, în 16 Ianuariu st. v. 1897.

Nicolau Adamovici,
paroch gr.-or.

Prin Dl· Nicolae Palade cler. abs. şi înveţ. s'au administrat subscrisei direcţiuni şcolare suma de 14 fl. v. c. — ca venit brut dela petrecerea arangiată la 7 Ianuariu a. c. de tinerimea română din Câmpeni, — pentru a se procura cărţi şcolare şi distribuí între elevii şcólei nóstre, la finea anului scolastic. Pentru acest don, la însărcinarea corpului învĕţătoresc, aduc tinerimei arăngiatóre sinceră şi căldurésă mulţămită.

Câmpeni 2 Februariu 1897.

Ioan Motora,
director scol.

---

*) Pentru cele publicate în rubrica acésta redacţiunea nu este responsabilă.

„Munteana“, institut de credit societate pe acţii în Ofenbaia.

Convocare.

Neputêndu-se ţiné adunarea ordinară convocată pe 1 Martiu a. c., în sensul statutelor §. 25 se convócă din nou a

VIII-a adunare generală ordinară,

pe **25 Martiu 1897 st. n.** la 2 óre p. m. în localul şcólei române din loc.

Obiectele adunărei sunt:

1. Raportul direcţiunei despre resultatul anului 1896.
2. Raportul comitetului de revisiune.
3. Deciderea asupra conturilor anuali şi a profitului curat.
4. Fixarea preţului marcelor de presenţă pe a. c.
5. Modificarea statutelor §. 34.
6. Ridicarea capitalului cu 10,000 fl.
7. Alegerea membrilor în direcţiune pe un nou period de 3 ani.
8. Eventuale propuneri.

Domnii acţionari care doresc a participa la acésta adunare în persónă séu prin plenipotenţiat sunt datori a depune la cassa societăţii acţiunile până la 25 Martiu a. c.

Ofenbaia, în 2 Martiu 1897.

[22] 1—1

Direcţiunea.

Contra
tusei, răguşelei şi flegmei
cel mai bun mijloc este
Zaharul de voronică,
(Pemetefű czukorka)
carele face sĕ înceteze aceste bóle fórte îngrabă.

Se póte căpĕta în tóte apotecele. **I cutie costă 30 cr.** Câte 5 cutii pentru 1 fl. 50 cr. trimite scutite de porto,

Bela Réthy,
apotecariu în Békés-Csaba.

[158] 7—10

„Victoria“, institut de credit şi economii, Arad.

[23] 1—1

Bilanț pro 1896.

Active.		fl. cr.
Cassa în numĕrar		42,063.57
Bon în Giro-Conto	585.53	
Bon la alte bănci	22,768.—	23,353.53
Cambii în portofoliu		1,067,631.95
Imprumuturi hipotecari		322,102.—
Avansuri pe efecte		10,859.—
Casa institutului strada Arch. Ios. Nr. 2 şi alte realităţi		64,079.72
Efectele proprii		5,547.21
Diverse conturi debitóre şi interese transitóre restante		10,420.30
Mobiliar	3,094.90	
după 10% amortisare	309.49	2,785.41
		1,548,842.69

Pasive.		fl. cr.
Capital social 300 buc. acţii à fl. 100		300,000.—
Fondul de reservă al acţionarilor		94,777.88
Fondul de pensiuni al funcţionarilor		7,914.32
Depuneri spre fructificare		1,073,169.23
Deposite de cassă		4,413.74
Contribuţie restantă după inter. dep.		2,367.63
Interese transitóre anticipate		16,308.69
Dividendă neridicată		568.—
Diverse conturi creditóre		2,054.—
Profit transpus din 1895	3,536.35	
Profit net	43,732.85	47,269.20
		1,548,842.69

Contul de profituri şi perderi.

Debit:		fl. cr.
Interese:		
pentru depuneri spre fructificare		48,801.70
Spese:		
Chiria localului	1,000.—	
Contrib. şi 10% dare la int. d.	9,221.99	
Registre, imprimate, lemne, lumină, diverse	2,716.12	12,938.11
Salarie		10,601.82
Porto		1,690.50
Amortisare din mobiliar	309.49	
Amortisare la cambii	830.—	1,139.49
Venit transpus din 1895	3,536.35	
Venit net pe 1896	43,732.85	47,269.20
		122,440.82

Credit:		fl. cr.
Interese:		
dela cambii	86,834.52	
„ hipoteci	27,601.85	
„ avansuri pe efecte	803.85	115.240.21
Provisiuni		136.42
Chiria şi venitul realităţilor		3,527.84
Venit transpus din 1895		3,536.35
		122,440.82

Arad, 31 Decembre 1896.

Oncu m. p.,
director executiv.

Raicu m. p.,
secretariu.

Direcţiunea:

Dr. **Vuia** m. p., preşedinte. **Georgiu Lazar** m. p., vice-preşedinte. **Mihaiu Veliciu** m. p. **Papp** m. p.
Dr. **Nicolau Ciaclan** m. p. **V. Mangra** m. p. **Ciorogariu** m. p. **Karátsonyi** m. p.

Comitetul de supraveghiere:

Subsemnatul comitet am examinat contul present şi l'am aflat in deplină regulă.

Arad, 24 Februariu 1897.

P. Truţia m. p., preşedinte **G. Feier** m. p. **G. Popoviciu** m. p. **Papp Vasilie** m. p., vice-preşedinte.

Redactor prov. Gavriil Hango.
Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 22. Sibiiu, Marți, 25 Februariu (9 Martiu) 1897. *Anul XLV.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
la „Tel. Rom.“ într'una cu suplementul „Fóia Pedagogică“
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strěinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuě ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Nr. 907 Plen.

Cerculariu

către tóte oficiile protopresbiterale din archidiecesa Transilvaniei.

Avênd consistoriul archidiecesan în vedere, că în anul acesta la Dumineca Tomii vor expira mandatele deputaților aleși la sinodul archidiecesan pe periodul din urmă, — în vîrtutea §-ului 91 punct k) din „Statutul organic“ ordinéză prin acest cerculariu, ca în archidiecesa întrégă sě se facă alegeri de deputați la sinodul archidiecesan pe un period nou de trei ani, care se va începe cu Dumineca Tomii în anul curent, observându-se la aceste alegeri disposițiunile din Statutul organic §. 91 și instrucțiunile votate de sinodul archidiecesan la anul 1878 sub Nr. 35, acluse la protocolul acelui sinod sub litera *E)* și reproduse în dosul acestui cerculariu.

Arondarea cercurilor electorale are sě remână și la aceste alegeri neschimbată, precum s'a publicat prin cerculariul consistorial din 7 Septembre 1887 Nr. 3414 Pl., înțelegêndu-se de sine, că în fie-care cerc electoral preoțimea are și acum sě alégă pe durata noului period de trei ani în colegiile preoțesci câte un deputat din cler, ér mirenii în sinódele lor parochiale câte doi deputați mireni la sinodul archidiecesan.

Conspectul comisarilor consistoriali denumiți pentru alegerile nóue atât din cler pentru colegiile electorale preoțesci, cât și dintre mireni pentru colegiile de scrutiniu mirenesci, se aclude la acest cerculariu sub *A)*, ér timpul pentru diferitele momente ale actului electoral se fixéză după călindariul vechiu în anul curent, și cu valóre pentru întrégă archidiecesa astfel:

a) pentru alegerea deputaților din cler, *Joi în 13 Martiu;*

b) pentru alegerea deputaților mireni în sinódele parochiale, *Dumineca în 16 Martiu*, avênd sě se publice în biserică ținerea acestor sinóde cu 8 ḑile mai nainte, adecă *Duminecă în 9 Martiu;*

c) pentru întrunirea colegiilor mirenesci de scrutiníu, *Duminecă în 23 Martiu.*

Ca sě aibă și acum sinódele parochiale óre-cari înlesniri, se aclude la acest cerculariu sub *B)* pentru fie-care comună matre câte un exemplariu de blanchetă pentru protocolul electoral și câte o covertă acomodată pentru dóue sigile, în care sě se pună protocolul electoral încheiat, subscris și sigilat conform instrucțiunilor; dar tot deodată se recomandă sinódelor electorale, a fi cu grijă, ca blanchetele de protocólele sě fie îndeplinite exact, fără nici o lacună; sě nu lipséscă la protocólele electorale lista generală a membrilor sinodali, presentată în formă de tot autentică, și sě nu se întêmple defecte de sigile în protocóle și pe coverte, séu vre-o întârḑiere cu presentarea protocólelor la comisariul consistorial, pentru-că la cas contrariu protocólele defectuóse séu întârḑiate pot sě rěmână neconsiderate la actul scrutiniului.

În special oficiile parochiale se fac atente, sě studieze bine cerculariul present și normele provocate în el, ca la actul alegerei sě pótă da factorilor chemați tóte deslușirile necesare și sě nu lipséscă nimic din cele prescrise; remâind fie care oficiu parochial sub grea respundere pentru scăderile ce ar proveni din vina lui.

Oficiile protopresbiterale primesc deodată cu acest cerculariu un numěr de blanchete după trebuință pentru compunerea listelor preoțimei din tracturile lor îndreptățite la alegerile deputaților clericali, care liste redactate după cercurile electorale, au sě le transpună fără amânare și pe calea cea mai sigură la comisarii consistoriali concernenți, ca basă la verificarea alegětorilor din cler indicată în §. 2 al instrucțiunilor sinodului archidiecesan din 1878; avênd fie-care oficiu protopresbiteral sě trimită cu tótă posibila grăbire câte un exemplariu din cerculariul present, într'una cu aclusele lui, la fie-care oficiu parochial din tractul sěu spre scire și conformare.

Sibiiu, din ședința plenară ținută la 3 Februariu, 1897.

Consistoriul archidiecesan.

Dr. **Il. Pușcariu,**
archim. vicariu archiepiscopesc.

Dr. **Elie Cristea,**
secretariu.

Memorandul sêrbesc.

I.

Este vorba de sórtea bisericei ordoxe din provinciele ocupate.

Despre sórtea bisericei ortodoxe din Bosnia și Herțegovina puține au străbătut în pressa română.

De vre-o dóuě ori s'a vorbit de schimbarea, care cu timpul s'a făcut în scaunele episcopesci, a murit un episcop, și s'a pus altul, atâta a străbătut în pressă, și mai mult nu.

In delegațiuni, unde se póte vorbì și de sórtea acestor țěri anexate monarchiei nóstre, nici odată nu s'a vorbit de biserica ortodoxă.

Sciam despre luptele misionarilor creștini din țěrile barbare, urmăriam cu atențiune și simpatie formarea de state în Africa, lățirea creștinismului, consolidarea bisericei între păgâni, nimica, dară nimica nu sciam despre biserica ortodoxă din provinciele ocupate.

Ne treḑim în România cu o crisă bisericéscă, care a ținut $^1/_2$ de an în agitațiune tótă lumea română, tótă lumea ortodoxă, dară că și în Bosnia și Herțegovina sunt něcasuri în biserică, acésta numai acuma o scim.

Ḑiarele principale din Viena („N. Freie Presse“, clericalul „Das Vaterland“) și cel mai principal ḑiariu din Budapesta „Pester Lloyd“, s'a ocupat la locul prim cu něcasurile bisericei ortodoxe din Bosnia și încă ḑiariul clerical „Das Vaterland“ în 6 numeri tot la locul prim s'a ocupat cu cestiunea acésta.

Este deci o cestiune de mare interes acest memorand al sêrbilor din provinciile ocupate, cărui aḑiarele amintite i-au dat deosebită atențiune.

Se cuvine sě ne ocupăm și noi cu něcasurile bisericei ortodoxe din provinciile ocupate, și acésta cu atât mai vêrtos, cu cât něcasurile de acolo, gravaminele sêrbilor din Bosnia și Herțegovina în o měsură mare sunt o copie fidelă a sutelor de gravamine ridicate de noi românii ortodoxi din Ungaria, și suntem în perplesitate enormă nesciind cine a copiat, guvernul dela noi pe cel din provinciile ocupate acum 18 ani, séu guvernul din Bosnia și Herțegovina pe al nostru.

Care e starea lucrului.

O deputațiune de 33 representanți ai singuraticelor biserici sêrbesci din provinciile ocupate au cerut audiență dela Maiestatea Sa monarchul nostru în primele ḑile ale lunei Februariu spre a-i presenta un memoriu contra guvernului pentru prigoniri în cele bisericesci și naționale.

Deputațiunile monstre cu Memorand n'au noroc de a fi primite de capetele încoronate, acésta e o regulă de curte, cu care au făcut cunoscință românii, când au voit sě presente corónei plângerile românilor, au făcut cunoscință chiar și în România cea până la extrem liberală în cestiunea mult agitată a metropolitului primat, nevoit fiind tribunul Cogălniceanu sě céră numai personal audiență dela rege, și în cele din urmă au făcut cunoscință cu acéstă regulă a etichetei de curte și deputațiunea sêrbilor din provinciile ocupate.

Maiestatea Sa monarchul nostru a primit o deputațiune mai restrênsă, și a îndrumat-o sě-și caute remediele la guvernul provincielor.

Vom schița cuprinsul memorandului, ca sě se cunóscă plângerile sêrbilor din provinciile ocupate; înainte de a o face acésta însě vom atinge o cestiune, care s'a adus în legătură cu memorandul sêrbilor din Bosnia și Herțegovina.

Ḑiarele din Viena și Budapesta au căutat nexul causal al acelor plângeri.

Fiind vorba de sêrbi, și de intesele bisericei ortodoxe, și fiind tocmai acuma la ordinea ḑilei încăierarea grecilor cu turcii din incidentul terorismului, sub care zac creștinii din insula Creta, presa preocupată de interesele monarchiei nóstre a căutat legătură firéscă, si a creḑut, că va afla, dacă va iscodi, că aici pe sub ascuns lucră mâna Rusiei, care voesce sě ațițe nemulțămiri confesionale în provinciile ocupate, spre a le exploata la casul, când din rěsboiul pentru insula Creta s'ar nasce un mare rěsboiu european pentru împărțirea Turciei.

Nu voim sě căutăm încât o asemene suspițiunare are séu nu are temeiu; un lucru însě stă preste tótă îndoéla: gravaminele aduse sunt de așa natură, încât ele au trebuit sě provóce isbucnirea nemulțămirei, și isbucnirea a trebuit sě urmeze fără privire, dacă Turcia mai are séu nu un titlu de existență în Europa.

Revista externă.

„Ce póte face un popor a cărui inimă este însuflețită de iubirea de patrie, de iubirea de libertate și de iubire de onóre națională, au arětat elinii în luptele lor contra persilor.

In întréga istorie universală nu este insemnată luptă, care sě se fi purtat cu mai mare însuflețire, cu mai mare glorie decât cea a Grecilor în contra puterii uriașe a persilor și de a cărei sfîrșit sě fi fost legate urmări mai importante, decât de acésta. Dacă persul învinge, cultura elină era nimicită în prima ei desvoltare și prototipurile constituțiunilor libere dispăréu de de fața pământului încă înainte de a se fi convins lumea despre resultatele lor bune séu rele. Ér de altă parte, dacă resbelul persian nu erumpea, care a silit pe grecii desbinați sě se împreune și sě deștepte în ei ambițiunea ca sě-și desvólte tóte puterile, póte nici când nu și-ar fi implinit calea gloriei, la care au fost chemați“.

Aceste cuvinte ale eruditului profesor universitar Dr. Somhegyi Ferencz ne vin în minte vědênd ținuta bărbătéscă ce o ia mica Grecie față de marile puteri europene, cari o au provocat sě înceteze cu luptele pornite contra turcilor pentru eliberarea fraților lor de același sânge și de aceeași religiune din insula Creta.

Împregiurările sunt aprópe aceleași, cu deosebirea numai, ca până când atunci grecii aveau sě se lupte numai contra unui popor barbar, aḑi se află față în față cu șepte puteri mari europene, șese din ele culte și creștine ca și ea, ceea-ce o ridică și mai mult înaintea posterității, chiar și dacă ar perde lupta, precum hotărît o va și perde, dacă acestea în ultimul moment nu-și vor retrage ultimatul ce i-au adresat pentru evacuarea insulei și părăsirea câmpului de luptă pentru eliberarea fraților sei subjugați de turcul barbar și păgân.

Și semnele, că acestea în ultimul moment vor afla alt expedient pentru încetarea tulburărilor din Creta, decât oprimarea Greciei cu puterea, nu lipsesc.

Anglia, se spune, că numai așa va rěmâné și mai departe în concertul europén, dacă și Turcii, nu numai Grecii, își vor retrage trupele lor de pe insulă, lăsându-o pe acésta în mâna marilor puteri până la pacificarea ei definitivă.

Și Grecia va ceda îndată ce se va convinge despre pașii serioși ai marilor puteri pentru ușurarea sorții fraților lor subjugați, respective pentru egala lor îndreptățire națională cu mohamedanii, ca stare transitorie pâna la anexarea insulei Creta la Grecia.

Scirile de până acum continuă a fi fórte neliniscitóre.

Nici Grecia, nici Turcia, n'au dat încă rěspuns la notele marilor puteri, ci continuă cu înarmările atât pe mare cat și pe uscat.

Regele George al Greciei a declarat înaintea unor ḑiariști, că grecii vor lupta mai depărte până la mórte, ér ministrul-president Delyanis a ḑis, că mai bine sě péră Grecia de pe cartea Europei, decât sě cedeze amenințărilor. Grecia cere, ca soluțiunea cestiunii sě fie supusă unui plebiscit al populațiunii cretane.

Telegramele dela 5 Martiu nou, spun, că Grecia a convocat reserviștii din anii 1891, 1890, 1889 și 1888, ér regele George a plecat la Tesalia în taběră pentru apěrarea granițelor de către Turcia.

Simpatíile popórelor față de greci cresc în mare měsură, mai ales în Anglia și Francia.

Ca un ce curiosum amintim după „Unirea“ din Blaj Nr. 10 a. c., că Sânţia Sa Papa Leo XIII. ar fi intrevenit în Francia pentru a se face propagandă pentru intervenţia militară a acesteia în orient, ceea-ce dacă ar succede, acésta ar însemna reluarea firului pertractărilor cu sinodul grecesc pentru reunirea celor dóue biserici rivalisatóre. „U.“ publica acésta după ḑiarul „Germania“ din Berlin.

Nu cumva cugetă Sânţia la starea imperiului bizantin când cu căderea Constantinopolei în mâna Turcilor din causa, că Papii şi atunci au voit numai a pescuì în tulbure pentru supunerea bisericii orientale în jugul cesaro-papismului eretic şi şismatic nici decum însĕ pentru interesele generale ale creştinismului şi pentru libertatea unui popor ameninţat cu peire din partea păgânilor?

Au trecut acele timpuri! Alţi ómeni alte împregiurări conduc destinele popórelor şi nu semi-ḑeii papistaşi din Roma, cari vênéză numai după interesele lor materiale şi de domnie universală luméscă în contra învĕţăturilor Domnului şi Mêntuitorului nostru Isus Christos.

Dar la urmă se întórce şi „Unirea“ şi ḑice, că corespondentul roman alui „Matin“ din Paris, după care „Germania“ din Berlin a dat informaţiunile reproduse de ea, „representă politica Papei în colori prea aventuriόse“.

O credem, dar despre aceea nu ḑice „Unirea“ că e politică aventuriósă, când ḑice, că „Sântul Părinte sĕ fi făcut la contele Goluchowsky prin nunţiul din Viena paşi cu scopul, ca Creta sĕ se facă autonomă după modelul insulei Samos“, ca şi când şi aḑi tot jesuiţii ar cârmui lumea cu intrigile lor în favorul cesaro-papismului.

La urmă vom vedea încă, că tóte firele diplomaţiei europene se află concentrete în mânile dlor dela „Unirea“ din Blaş.

Mai scii? La „Unirea“ tóte sunt cu putinţă.

Din parlamentul magiar.

Şedinţa dela 26 Februariu 1897 n.

In şedinţa acésta s'a început desbaterea asupra budgetului ministrului de culte şi instrucţiune publică.

Referentul Fenyvesi Ferencz îşi isprimă speranţa, că va domina o pertractare obiectivă la desbaterea acestui budget, deóre-ce mijlócele ce le cere guvernul cultelor şi al instrucţiunei publice sunt menite pentru validitarea culturei magiare.

Rátkay László desparte pertractarea asupra acestui budget în dóuĕ părţi; prima se refere la afacerile cultelor, ér a dóua la instrucţiunea publică. Nu e mulţămit nici cu decursul afacerilor cultelor, nici cu cele ale instrucţiunei publice. Nu e mulţămit cu afacerile cultelor mai cu sémă din causa, că cestiunile bisericei catolice magiare se pertractéză cu Roma prin nunciatura din Viena şi nu direct, prin ceea ce interesele de drept public ale Ungariei în legătură cu aceste cestiuni sunt periclitate.

Cu afacerile instrucţiunei publice ar fi mulţămit încâtva, dar regreta, că limba magiară nu e singura limbă de instrucţiune în tóte şcólele poporale. Planul de învĕţământ pentru şcólele medii e defecturos, căci se propun în prea mare mĕsură limbile grecă, latină şi cea germană, pe contul limbei magiare. Dar apoi spiritul magiar decăḑut mai cu sémă în gimnasiile naţionalităţilor din Ardeal! din causa puţinei şi defectuósei instrucţiuni a istoriei magiare! Nici cu celelalte instituţiuni culturale nu e mulţămit. Cere urcarea salariului învĕţătorilor dela şcólele poporale dela 300 fl. la 400 fl.

Şedinţa dela 27 Februariu n. 1897

Şedinţa acésta a fost de tot instructivă pentru noi. Nu pentru-că s'ar fi desbătut asupra óre căror mijlóce pentru ridicarea culturală a popórelor acestei patrii, ci pentru-că guvernaţii nostri acum nici nu se mai sfiesc a şi ascunde planurile şi mijlócele imorale pentru nimicirea nóstră naţională.

Acésta se va vedea din cele ce urméză.

Deputatul *Groisz Gusztáv* prorocesce în mod sigur (?), că dacă e ca ţéra acésta sĕ rĕmână unguréscă până la sfêrşitutul tuturor seculilor, atunci e necesar, ca instrucţiunea sĕ fie magiară şi naţională preste tot şi pe tóte terenele instituţiunilor culturale. Legislaţiunea magiară s'a purtat cavaleresce faţă de naţionalităţi, ca nici o altă legislaţiune din lume (Mĕi, mĕi! Red.) Alte state suprimă cu forţa tendenţele naţionale ale naţionalităţilor din sinul lor, dar magiarii rabdă prea mult. Trebue alte mijlóce pentru vindecarea reului. Legea despre naţionalităţi trebue revisuită. Causa spiritului antipatriotic magiar, nu este a se căuta în şcólele poporale, căci massele de jos ale poporaţiunei nu sunt stricate, ci în şcólele medii, unde tinerimea naţionalităţilor în decurs de opt ani nu învéţă altceva de cât a urî tot ce e magiar, şi apoi trecênd la şcólele superióre face clice politice, se separéză cu totul de tinerimea magiară şi astfel apoi spiritul magiar e nimicit cu totul în sinul acestei tinerimi. Un rĕu mare vede d. Groisz şi în aceea, că şcólele medii nemagiare nu cer nici un ajutoriu dela stat deşi au lipsă de el; ér causa acestei împrejurări o află în scopul de a evita ori ce amestec al statului magiar în afacerile lor interne. Ca remediu (? Red.) recomandă prefacerea lor în şcóle de stat. Statul însĕ nu póte face totul, ci trebue sĕ vină şi societatea în ajutoriu. Altă greşélă e, că societatea magiară se feresce de societatea nemagiarilor.

Astfel înţeleptul Groisz Gusztav.

Mai grozav însĕ decât acesta a fost însuşi ministrul de culte Dr. Wlassics Gyula.

Étă planurile şi mijlócele Ex.-sale pentru fericirea patriei, carea după părerea Ex.-sale şi a soţilor Ex.-sale, numai cu nimicirea nóstră a naţionalităţilor nemagiare se póte asigura.

Inainte de tóte, marele pedagog magiar, dl ministru de culte şi instrucţiune publică al Ungariei, Dr. Wlassics Gyula, constată, că în privinţa direcţiunei, scopului şi marilor aspiraţiuni ale culturei naţionale (magiare. Red.), nu este nici o deosebire de vederi între partide. O instrucţiune naţională unitară organisată, ḑice el, este acel punct alui Archimede, prin care vom puté face naţiunea nóstră mare şi tare.

Cu privire la planul acţiunilor sale pentru reformarea învĕţământului peste tot, ne spune dl ministru, că face pregătiri pentru punerea învĕţământului superior pe basa sistemului universitar, şi acésta mai cu sémă pentru crescerea preoţimei, carea sĕ-şi pótă face studiile necesare nu numai în seminarii, ci şi la universitate.

De aceea lucră pentru înfiinţarea unei facultăţi teologice la universitatea din Pesta pentru clericii romano catolici şi gr.-or. sêrbi, şi a altei facultăţi la universitatea din Cluş pentru clericii reformaţi şi gr. or. români.

Statul a venít în ajutoriul material al bisericilor prin acordarea de dotaţiuni pe séma preoţilor, deci ca nu un pas pentru ridicarea prestigiului acelora, va veni şi ajutoriul lor spiritual pentru crescerea unui cler mai cult şi mai luminat.

Astfel îşi motivéză în esenţă programul sĕu ministrul nostru de culte. Dar nu ne-a spus ce va cere dela noi în schimb pentru acest dar danaidic. De altcum nici n'a fost de lipsă, căci ni-a spus'o cu altă ocasiune, ceea-ce transpiră de altcum şi din vorbirea sa de acum plină de şovinism şi spirit „patriotic“. Er acel schimb va fi desnaţionalisarea nóstră. Sperăm însĕ, că bunul Dḑeu şi vitalitatea poporului nostru, nu ne va lăsa ca sĕ cădem jertfă unor astfel de lovituri, pornite din Duchul cel rĕu şi nu din spiritul cel bun, creştinesc, carele face binele numai pentru sine şi nu din alte scopuri ascunse. Dacă dl ministru de culte într'adevĕr se intereséză pentru binele vre unei biserici, atunci dee-i ajutoriu necondiţionat pentru provederea seminarelor actuale acolo unde sunt, ori înfiinţeze facultăţi teologice acolo unde vor cere bisericile, susţinêndu-şi statul numai dreptul de controlă, dar nici decum sĕ se amestece în afacerile lor interne. La acésta au drept, căci şi bisericile contribue la susţinerea statului prin crescerea morală a membrilor lui.

Privitoriu la şcólele medii, dl ministru ne spune, că se ocupă cu ideia de a le preface pe tóte după un sistem unitar, în care tinerii sĕ se prepare pentru universitate, ér pentru cei cari după absolvarea şcólelor medii (unitare) nu se vor înscrie la universitate, se vor înfiinţa şcóle civile superióre de specialitate.

Cu privire la învĕţământul poporal ḑice, că statul trebue sĕ ia preparandiile în mânile sale. Scólele poporale vor rĕmânea şi mai departe în mânile confesiunilor, dar nu se va întrerupe lucrarea cu înfiinţarea de şcóle de stat. Pentru cualificaţiunea inspectorilor de şcóle va întroduce examene speciale.

Pentru ajutorarea învĕţătorilor dela şcólele confesionale s'au luat în budgetul din acest an mai mult cu 160,000 fl., dar din şcólele nemagiare numai dóue sêrbesci şi 13 românesci au recurs la acest ajutoriu, deşì salarele alor 2000 de învĕţători români nu se urcă la minimul de 300 fl. Cercetarea în causa acésta decurge.

In fine dl ministru ne spune, că 500 învĕţătóre diplomate pentru asilele de copii nu au ocupaţiune. Pentru ajutorarea acestora a dispus, ca acestea sĕ fie primite în prima clasă a preparandiilor de fete.

Gimnasii pentru fete nu va face, dar va deschide un curs de doi ani la şcólele superióre de fete, după absolvarea căruia vor puté fi primite la universitate.

Acesta e genialul plan al şi mai genialului nostru ministru de culte.

Nu-i vorbă, îi guriş ministrul nostru de culte, dar scii ceea: Sokat akar a szarka, de nem birja a farka.

N'am avé nimic contra programului activităţii dlui ministru de culte, dacă Ex. Sa ar lucra spre binele tuturor cetăţenilor acestei patrii fără deosebire de confesiune şi naţioţionalitate; dar Ex. Sa lucră numai în interesul culturei rassei magiare şi nu şi în a culturei nóstre naţionale speciale şi confesionale, şi încă lucră în cea mai mare parte cu bani adunaţi de pe spinarea nóstră a naţionalităţilor nemagiare.

Frumósă activitate!

A susţiné şcóle cu banii dela naţionalităţi spre desnaţionalisarea acestora.

Dar tóte îşi au sfêrşitul lor. Aşa şi acésta procedură nedréptă şi barbară încă îşi va avé sfêrşitul ei, numai sĕ nu se căéscă prea târḑiu cei ce nu o sistéză mai curênd.

La urmă *ministrul preşedinte br. Bánffy* rĕspunde la interpelaţiunea lui Kossuth dela 20 Februariu, ḑicênd, că pacea europénă nu este ameninţată prin turburările din Creta.

Tot aşa rĕspunde *ministrul Perczel* la o interpelaţiune alui Várossy, în causa oprirei petrecerilor poporale din cercul pretorial Ciucul de sus.

Ambele rĕspunsuri se iau la cunoscinţă.

O casă naţională.

Raportul secretarului I. al Asociaţiunii despre mişcarea nóstră literară, presentat la adunarea generală din Lugoj constatând că studiile istorice şi etnografice de un timp încóce stagnéză cu totul în sinul poporului nostru, a accentuat între altele: necesitatea înfiinţării unui Museu naţional al Românilor ciscarpatini şi a exprimat părerea, că cel mai competent şi póte unicul factor chemat pentru a pune base acestei instituţiuni, este Asociaţiunea Transilvană.

Acésta idee, remarcată în special de comisiunea exmisă pentru examinarea raportului general, a fost salutată la Lugoj „cu cea mai mare bucurie“ şi, primind astfel aprobarea adunării generale, la tot casul are sĕ preocupe organele Asociaţiunii şi mai ales comitetul central, care în toamna anului trecut a cumpĕrat un nou intravilan în apropiere nemijlocită a caselor Asociaţiunii din Sibiiu şi va avé sĕ decidă în timp apropiat asupra meniţiunii acestei realităţi.

Este deci la timp, ca şi organul de publicitate al Asociaţiunii sĕ se ocupe cu acéstă chestiune şi sĕ iniţieze discutarea ei în cercuri cât mai largi.

Ori-ce popor, care pe pământul unde locuiesce are un trecut fie cât de modest, care are patrie şi istoria sa naţională, fără indoélă trebue sĕ aibă şi comorile sale naţionale.

Relicuiile timpurilor gloriόse şi ale bărbaţilor mari au fost întotdéuna, pentru tóte naţiunile, comori preţióse, cari chiar şi în evuri de barbarism — întru cât s'a putut — au fost ocrotite şi păstrate pentru posterioritate, ér cu înaintarea culturii au format şi forméză un obiect de deosebită îngrijire a statelor şi a societăţii culte.

Astfel astăḑi nu mai există stat ori popor cult, care — fie cultura lui cât de tinĕră — sĕ nu-şi fie ridicat un adăpost pentru păstrarea clenodiilor trecutului sĕu, pentru scutirea de peire a relicuiilor moştenite dela bărbaţii sei mari, pentru monumentele culturii sale, şi pentru tóte productele valorόse ale muncii sale naţionale.

Numai noi Românii ciscarpatini, popor autochton în ţéra ce o locuim, formăm în acéstă privinţă o regretabilă excepţiune, care dacă se şi póte explica în urma vitregimii trecutului nostru, — la nici un cas nu se póte scuza pentru present, când am început a ne validita şi cerem sĕ fim consideraţi de naţiunile conlocuitóre şi de lumea mare ca un element de cultură şi ca popor consciu de meniţiunea sa naţională.

Este o datorie de onóre în special pentru generaţiunea actuală a supliní, ceea-ce în trecut nu s'a făcut, ori nu s'a putut face, pentru-că chiar în deceniile nóstre, şi chiar pentru lipsa totală a monumentelor vieţii şi existenţei nóstre naţionale, ni-a fost contestată originea, limba, istoria nóstră naţională, cu un cuvênt totul, la ce un popor trebue sĕ ţină ca la onórea şi mândria sa.

Ar fi o dovadă de negligenţă şi nepăsare întru împlinirea datorinţelor nóstre naţionale, ar fi un adevĕrat păcat naţional, dacă noi nici în faţa acestor atacuri nu am sci sĕ ridicăm un adăpost cât de modest pentru comorile nóstre naţionale, pe când popórele conlocuitóre, chiar şi cele mai tinere în acéstă ţéră, lucréḑă înaintea ochilor nostri, cu zel neobosit şi cu jertfe demne de tótă recunoscinţa, la ridicarea de nóue şi nóue instituţiuni, chemate a păstra pentru posteriritate tóte monumentele preţióse ale trecutului şi tot ce póte servì ca document al culturii şi muncii naţionale a generaţiunilor nóue.

În Ungaria şi Transilvania, şi în special în ţinuturile locuite de Români, nu mai există aprópe nici un comitat, care în capitala sa, de multe ori tórte modestă, sĕ nu fie ridicat un museu cu scop ca pe lângă colecţiunile mari şi generale din capitalele ţerii, sĕ servéscă ca scut pentru păstrarea monumentelor de interes restrîns local.

Scim bine, că tóte aceste instituţiuni, mici şi mari, nu numai că nu dau o îngrijire specială intereselor particulare românesci, ci din contră numai rar se pot emancipa în lucrarea lor de tendenţe dominante pe alte terene ale vieţii publice.

Ar fi deci din partea nóstră o prea mare nepăsare, dacă am lăsa în grija acestor instituţiuni străine sarcina de a păstra urmaşilor nostri ceea-ce pentru acestia ca Români va fi de interes şi de valóre, şi nu ne este permis a susţiné starea de astăḑi, în care trebue sĕ adunăm isvórele istoriei şi culturii nósre din ceea-ce alte naţiuni au păstrat, întru cât a cerut o interesul lor, şi din ceea-ce din graţia lor, şi întru cât ele află de bine, ni-se pune la disposiţie.

Este adevĕrat, că instituţiunile şi societăţile culturale din regatul român au înteméiat, susţin şi îmbogăţesc pe ḑi ce merge numeróse şi valoróse colecţiuni şi musee, cari îşi extind activitatea lor şi asupra ramurei ciscarpatine a poporului român şi recunóscem bucuros, că mai ales pe terenul culegerii isvórelor şi monumentelor istoriei nóstre, s'a desvoltat şi se desvóltă şi astăḑi o lucrare valorósă şi importantă pentru întreg némul românesc şi în special şi pentru noi cei de dincóce.

Acéstă împregiurare însĕ nu ne póte dispensa dela împlinirea datoriilor naţionale, ce le avem şi noi în aceeaşi mĕsură ca Românii din alte ţeri, — cu atât mai vîrtos nu, pentru-că aici la noi sunt de sĕvîrşit o mulţime de lucrări, ce numai noi le putem face nu însĕ şi cetăţenii unui stat străin.

Nu este lucru nici patriotic, nici realisabil de a duce peste frontieră tot ce avem mai scump şi de valóre şi nu póte fi nici raţional, ca monumentele nóstre naţionale sĕ fie adăpostite în oraşe depărtate, unde la nici un cas nu li-se va puté atribuì acea importanţă şi valóre, ce li-o atribuim noi, şi unde cei ce le-ar puté vedé, nu le vor puté apreţia, până când noi, cari le-am scí apreţia, vom sta departe de ele.

Instituțiunea ce ne preocupă nu este însĕ numai de importanță pur istorică, ci își are și părțile sale practice.

Accentuăm în primul rênd însĕmnătatea indiscutabilă a colecțiunilor etnografice pentru desvoltarea industriei de casă. Scim ce avênt a luat acéstă industrie când regina României, aprețiând frumseța neîntrecută a articolelor produse de femeia română, a atras asupra lor atențiunea lumei culte.

In cele mai mari orașe există magazine unde productele industriei române de casă se cumpĕră cu prețuri considerabile. O colecțiune etnografică întocmită cu pricepere și gust, fără îndoială ar contribui în mĕsură mare la desvoltarea acestui ram important al muncei române.

Un alt moment de însĕmnătate practică este, că unica nóstră bibliotecă, Biblioteca Asociațiunei, în anii din urmă — îmbogățindu-se prin lăsămintele Barițiu, Mangiuca, Moga etc. — a început a lua un avênt îmbucurător, încât d'abia mai încape în localitățile modeste, ce le ocupă astădi. Dându-i-se tóte condițiunile desvoltărei: îngrijire conscientiósă, localități potrivite și întocmirile necesare pentru a putea sta fără întrerupere la disposiția publicului, negreșit că acéstă bibliotecă în scurt timp ar primi numĕróse și valoróse donațiuni atât în cărți, cât și în documente și preste câte-va decenii ar putea ajunge la o netăgăduită importanță culturală. Și în acéstă privință avem lipsă de o acțiune cât mai grabnică, căci preste un deceniu-dóue póte că nici nu va mai fi cu putință a asigura pentru posteritate monumentele renascerii și începuturilor nóstre culturale, cum ar fi spre ex: colecțiunea completă a presei nóstre periodice, — o adevĕrată comóră pentru istoria seclului present, — actele și documentele referitóre la înființarea instituțiunilor nóstre culturale, și multe altele, cari deja astădi se găsesc numai cu greu și peste scurt timp nu se vor mai putea găsi de fel.

In fine mai amintim la acest loc și împregiurarea, că atât aici în Sibiiu, care — fără îndoélă — a devenit un centru al vieței nóstre naționale, cât și în celelalte orașe locuite de români, nu avem o singură localitate proprie, unde ne-am putea aduna la o representațiune teatrală, la un cencert, la o mică exposiție, la o adunare culturală ori socială, fără sĕ fim avisați la grația și discrețiunea străinilor și expuși exploatărei, ba de multe ori chiar la mai rĕu. Nici una din numeróse nóstre instituțiuni, corporațiuni și societăți, nici chiar Asociațiunea Transilvană nu are un local propriu corespundĕtor trebuințelor sale și, de câte-ori se ivesce necesitatea, trebue sĕ colindeze pe la uși străine, pentru a cere Musei si culturei române scut și adăpost pe câte-va óre.

Este deci mai pe sus de ori-ce discusiune, că avem sĕ ne îngrijim: ca cel putin în unul dintre orașele locuite de români, în centrul cel mai de frunte, sĕ avem o localitate proprie, întocmită și reservată numai pentru trebuințele nóstre culturale și sociale.

Dar credem, că este de prisos a aprofunda cestiunea cu acéstă ocasiune prin cercetarea și ilustrarea tuturor detaiurilor sale. Deja din observările fugitive, ce le-am înșirat, reiasă până la evidență de o parte favorurile și necesitatea ridicărei unei case naționale a românilor ciscarpatini, ér de altă parte datoria generațiunii actuale de a pune basele acestei instituțiuni, ca sĕ schimbăm odată stările de astădi, în cari nu avem nici patru păreți proprii, între cari am puté adăpostì și pastra un document ori obiect de însĕmnătate istorică, ori un product de valóre al muncei nóstre industriale, artistice ori spirituale, séu ne-am putea aduna în linisce la o lucrare culturală ori socială.

Pentru noi întrebarea póte fi numai: dacă înființarea acestei instituțiuni este ori nu posibilă, dacă dispunem ori nu de puterile recerute pentru realisarea ei.

La acéstă întrebare credem, că nu se póte rĕspunde decât numai afirmativ. In fine suntem un popor de trei milióne de suflete, — un numĕr care întrece poporațiunea mai multor state și regate independente, — avem institute financiare, cari învêrtesc 100 milióne floreni pe an, avem mii de preoți și învĕțători, sute de advocați, medici, proprietari, comercianți și alți inteligenți, susținem mii de institute de învĕțământ fără nici un ajutor din partea statului, și am creat fonduri culturale de milióne floreni.

Ar fi o insultă pentru un popor cu asemene puteri, dacă am susținea, că nu este în stare sĕ ridice o modestă casă pentru adăpostirea clenodiilor sale naționale. Deci nu putem crede, că o inițiativă, luată dela loc competent pentru realisarea acestei instituțiuni, sĕ nu fie sprijinită și îmbrățișată de întreg poporul nostru.

Băncile nóstre, cari manipuléză averea nóstră națională și din acésta avere realiséză an de an profit de un milion de coróne, dacă ar jertfi în decurs de dece ani numai 2% din profitul lor, adecă o sumă care întru nimic nu póte altera dividenda și reservele lor, ar puté sĕ amortiseze prin aceste contribuiri un capital de fl. 100,000, o sumă suficientă pentru acoperirea în mare parte a speselor zidirei.

Fondul de teatru român, care independent de alte corporațiuni abia își va puté realisa scopul, nici chiar preste mai multe decenii, nu s'ar puté folosí mai corĕspundĕtor menițiunii sale, decât întrebuințându se spre adaptarea casei naționale cu o sală acomodată pentru representațiuni artistice, în care Musa română, mânată astădi dela pórtă la pórtă și din cârcimă în cârcimă, sĕ-'și găséscă un demn adăpost.

Restul mijlócelor, ce se va mai recere pentru realisarea instituțiunii de care vorbim, se va puté suplinì fără greutate din donațiunile națiunii, care a sciut sĕ jertféscă și pentru scopuri cu mult mai neînsemnate și mai puțin mărețe, — de multe-ori chiar și fără a avé liniștirea, că jertfa ce o aduce se va și folosi pentru scopul, cărui a închinat-o.

Sĕ ne facem deci datoria ce ni-o impune reputațiunea nóstră de element dornic de cultură și civilisațiune. Cei chemați, și în primul rênd comitetul central al Asociațiunii care este representantul aspirațiunilor nóstre culturale și care chiar în dilele aceste are sĕ decidă asupra menițiunii unei case naționale, facă sĕ disparà de-asupra reputațiunii nóstre naționale umbra, ce caracteriséză popórele nomade: că nu pot lăsa urmașilor lor creațiuni durabile, pentru-că nu sciu păstra ce au moștenit dela antecesorii lor.

Noi, așa credem, avem ce păstra. Trecutul nostru bimilenar pe acest pământ, ori cât de deplorabilă a fost în general situațiunea poporului nostru, își are epocele și momentele sale falnice, ale căror urme avem sĕ le conservăm pentru posterioritate. Secolul present este secolul renascerii nóstre culturale și va semnala pentru timpuri îndelungate o epocă nóuă și importantă în viéța poporului român. Monumentele începuturilor nóstre culturale și relicuirile figurilor mari, cari au creat acéstă epocă, sunt și vor fi, mai ales pentru generațiunile viitóre, comori neprețuite, cari trebuesc scóse din praful podurilor și cămarelor și adunate la locul ce li se cuvine. Trecênd prin museele și colecțiunile ținuturilor locuite de români și ale capitalelor imperiului, dăm de nenumĕrate urme prețióse ale muncii românesci, păstrate de străini nu din interes pentru poporul nostru, nu din iubirea și alipirea ce o are tot némul pentru al sĕu, ci numai pentru valórea lor intrinsecă. Portul țĕranului român și productele industriei sale de casă sunt giuvaerele cele mai frumóse ale colecțiunilor etnografice, cu tóte că au fost adunate numai incidental, fără priceperea și fără predilecțiunea pentru causă, ce se recere la o asemenea lucrare, și ce străinul pentru causa nóstră nici când nu o va puté desvolta în aceeași mĕsură ca propriii fii ai națiunii nóstre.

Da, avem, avem mult de conservat și a nóstră este datoria de a conserva ce este al nostru.

Sĕ grijim, ca generațiunile viitóre sĕ nu ne pótă învinuí, că nu le am păstrat ceea-ce părinții nostri au lăsat de moștenire nu numai pentru noi, ci și pentru fii nostri.

(„Transilvania“.)

Din România.

D. Sturdza redivivus.

In ședința de Joi 24 Febr. (8 Martiu) d. Sturdza s'a ales președinte al senatului cu 85 din 100 voturi, fiind și 15 buletine albe.

O di mai nainte, adecă Mercuri, partitul liberal, senatori și deputați, au ținut o întrunire în cestiunea indeplinirei postului de președinte al senatului, în care majoritatea manifestânduse pentru dl Sturdza, acesta s'a dechiarat, că primesce a fi ales președinte, însĕ numai cu condițiunea, ca d-sa, care a moștenit șefia partidului liberal dela I. Brătianu, sĕ fie considerat și mai departe de *șef al partidului*, dar nu numai în teorie, cum este de când guvernéză cabinetul Aurelian, ci *șef efectiv*.

Conferența a primit condițiunea d-lui Sturdza și cu asta s'a și dat lovitura de mórte cabinetului Aurelian, pentru-că șefia de partid nu póte fi compatibilă cu șefia senatului séu a camerei.

Cât timp un bărbat de stat ocupă postul de președinte fie la senat fie la cameră, nu póte fi șef nici la un partid, ci în puterea oficiului sĕu trebue sĕ fie peste partide, și cât timp cineva este șef de partid este respundĕtor pentru tóte faptele guvernului ieșit din acel partid, deci nu póte ocupa un post unde conducĕtoriul partidului nu se póte afirma.

Regula este ca șeful partidului dela putere sĕ fie totodată și șeful cabinetului.

Esceptiuni au fost și sunt, însĕ nici în casurile esceptionale șeful n'a ocupat post care după natura s'a paraliséză activitatea de partid, ci rĕmâne simplu deputat séu senator.

Astfel a fost la noi p. e. Francisc Deak, carele a fost șeful partidului sĕu, dar n'a primit nici un post, nici chiar vr'o distincțiune dela coróna, ci și-a păstrat îndepedența în sus și în jos, și el compunea guvernele Ungariei începênd dela guvernul Andrásy până la cabinetul Tisza, când bĕtrânețele i au paralisat facultățile de conducĕtor și s'a retras ștergênd și numele partidului sĕu.

Tot cam așa este și astădi.

Tisza s'a retras când lumea se urise cu el, dar șeful efectiv al partidului tot el este și Bánffy numai executorul disposițiunilor oculte ale lui Tisza.

Tisza însĕ nu mai are poftă de a ajunge în fruntea cabinetului, până când despre d-nul Sturdza se susține contrariul.

Asta s'a dovedit numai decât în ședința în care s'a ales președinte.

Indată ce dl Sturdsza s'a dechiarat că primesce alegerea ca semn al solidarității și unirei ce esistă în partidul liberal, a luat cuvêntul amicul sĕu Petre Grădișteanu și dice că alegerea d-lui Sturdza ca președinte al senatului și ca șef conducĕtor al partidului a schimbat situațiunea. „Ea impune d-lui Aurelianu datoria d'a se retrage în fața d-lui Sturdza, care este de drept președintele consiliului.“

D nul Sturdza a reflectat, că alegerea D-sale nu trebue sĕ fie un semn de resboiu séu de desbinare în partid.

Dar asta va dura numai până când va fi sigur, că Coróna nu-i face dificultăți când apoi 'și va ocupa locul care-i compete, locul de șef al cabinetului, și atunci éră-și se va continua o luptă pe mórte și viéță între d-l Sturdza și d-l Fleva întărit cu Aurelianiștii, ceea ce va accelera ajungerea conservatorilor la putere.

Noutăți.

Dela „Asociațiune“. *Miercuri* séra după concertul *„Reuniunei române de musică din Sibiiu“*, se va întrunì publicul român în „Restaurantul Ardean“ la o cină comună. Mâncările se vor servì după „carta de bucate“. *Joi* după ședința *„Asociațiunei . . . .“* cam la 1 óră p. m. va avea loc în sala cea mare din numitul restaurant o *„masă comună“*. Bilete pentru acéstă masă se află de vêndare la dl Ardean. Prețul: de cuvertă 2 fl. Onoratul public este poftit a se însinua de timpuriu la numitul hotelier, spre a se putea face pregătirile necesare *Adunarea se va ținea în localitățile Asociațiunei, Strada Morii Nrul 8.*

* * *

Conspectul comisarilor consistoriali pentru alegerile de deputați preoțesci, respective pentru scrutiniul alegerilor de deputați mireni la sinodul archidiecesan. In cercul I. Sibiiu, locul central de alegere resp. de scrutiniu Sibiiu-cetate, s'a ales ca comisariu consistorial din statul preoțesc Zacharie Boiu, protopresbiter, ases. consist. în Sibiiu; mirén: Pantaleon Lucuța, ases. consist. căp. c. și reg. în pensiune. In cercul II. Sĕliște (Sĕliște): pr. Moise Lazar, protopresbiter ases. consist. în Sibiiu; m. Parteniu Cosma, directorul „Albinei“. In cercul III. Sebeș (Sebeșul săsesc): pr. Ioan Tipeiu, protopresbiter în Sebes; m. Ioan Paraschiv, subjude reg. In cercul IV. Alba-Iulia (Alba-Iulia): Nicolau Ivan, protopresbiter în Alba-Iulia; m. Ioan de Preda, fișcal consist. In cercul V. Deva): pr. Ioan Papiu, protoptesbiter în Sibiiu; m. Ioan Moțiu, jude la tabla regéscă. In cercul VI. Hațeg (Hațeg): pr. Avram Stanca, adm. protopresbiteral în Petroșeni; m. Ambrosiu Bêrsan, primariu. In cercul VII. Ilia (Ilia): pr. Avram Pĕcurariu, protopresbiter în Ilia; m. Dr. Ioan Mihu, advocat. In cercul VIII. Giógiu (Hondol): pr. Vasiliu Piposiu, protopresbiter în Hondol; m. Augustin Nicóră, cand. de adv. In cercul IX. Zarand (Brad): pr. Vasiliu Damian, protopresbiter în Brad; m. Constantin Costin profesor gimnasial. In cercul X. Câmpeni (Câmpeni): pr. Romul Furdui, protopresbiter în Câmpeni; m. Michail Andreica, posesor. In cercul XI. Turda (Turda): pr. Ioan Danciu, protopresbiter în Ofenbaia; m. Dr. Nicolau Olariu, adv., asesor consistorial. In cercul XII. Cluș (Cluș): pr. Paul Roșca, protopresbiter în Fizeș-Sânpetru; m. Vasilie Almășan, advocat. In cercul XIII. Solnoc (Deș): pr. Samuil Cupșa, protopresbiter în Cupșeni; m. Dr. Ioan Farcaș, advocat. In cercul XIV. Bistrița (Galați): pr. Galaction Șagău, protopresbiter în Reghin; m. Dr. Ioan Popescu, advocat. In cercul XV. Têrnave (Bachnea): pr. Nicolau Todoran, protopresbiter în Cetatea de baltă; m. Dionisiu Roman, cand. de adv. In cercul XVI. Sighișóra (Sighișóra): pr. Nicolau Mircea, protopresbiter în Cohalm; m. Dr. Nicolau Vecerdea, advocat. In cercul XVII. Treiscaune (Șepși St. Georgiu): pr. Dimítriu Coltofean, protopresb. în Ș. Sângiorgiu; m. Simeon Dămian, advocat. In cercul XVIII. Brașov (Brașov): pr. Ioan Petric, protopresbiter în Brașov; m. Ioan Popea profesor. In cercul XIX. Bran (Codlea): pr. Traian Mețian, protopresbiter în Zernesci; m. Iosif Pușcariu, advocat. In cercul XX. Făgăraș (Făgăraș): pr. Iuliu Dan, protopresbiter în Făgăraș; m. Ioan Turcu, protonotariu comit. în pensiune.

* * *

† Isidor cav. de Onciul. Studenții facultății teologice din Cernăuț au împărțit următoriul anunț despre mórtea eruditului lor profesor:

„Cu lacrimi de întristare și durere aducem la cunoscință, că neîndurata mórte ne-a stins pe un mândru luceafĕr de pe orisonul sciințelor sublime de teologie, ne-a răpit fala nóstră, pe mult iubitul, activul și admiratul nostru profesor de universitate **Isidor cav. de Onciul**, decanul facultății teologice. Vocea sa dulce nu mai resună, isvorul cel atât de abundant al sciințelor sale a secat, ér perderea nóstră e fără margini. Joi după amédi, 20 Februariu (4 Martiu) a. c. vom petrece cu inima sdrobită de durere la mormênt osĕmintele sale pământene. Vină, lume simțitóre, și împărtășesce cu noi durerea!“

* * *

Pentru promovarea economiei românesci. Advocatul din Orĕștie Dr. Ioan Mihu, publică în ultimul numĕr al „Rev. Orĕștiei“ o învitare către inteligența din jurul Orĕștiei, de a se întruní Joi, în 11 Martiu st. n. a. c. la o consultare pentru înființarea unei Reuniuni, cu menirea de a conlucra în ținutul Orĕștiei, *la promovarea progresului agricol, industrial și comercial..*

„Albina“, institut de credit și de economii în Sibiiu.

Raportul

consiliului de administrațiune către adunarea generală a acționarilor din 27 Martiu 1897.

Domnilor acționari!

La 14 Martiu s'au împlinit dóuĕdeci și cinci de ani dela adunarea generală constituantă a institutului nostru, ér de adi în 14 dile la 10 Aprilie a. c. se vor împlini tot 25 de ani dela diua în care și-a început institutul operațiunile, cu un capital mic de 90,000 fl., suma ce era vĕrsată până atunci din capitalul social de fl. 300,000.

Adunarea de astădi deci, deși numai a 24-a după anul de bilanț, în faptă însĕ a 25-a fiind și coincidênd cu timpul începerei activității institutului, o considerăm totodată și de adunare iubilară, la care se cuvine sĕ ne dăm sémă de cariera percursă un pătrar de secol, se cuvine ca chivernisitorii sĕ arate cum au lucrat cu talanții concreduți lor? ce au făcut întru realisarea scopului pentru care acționarii, — 1077 de indivizi de pe întreg teritoriul locuit de români din patria nóstră — și-au concentrat o considerabilă parte a averei lor.

Scopul căruia i-s'a dat espresiune în §-l 1 al statutelor era „a procura locuitorilor țĕrii *mai ales poporului țĕran agricol*, capitalele și creditele necesare și a deștepta spiritul de economie". Un scop pentru a cărui realisare abia acuma încep alte cercuri a porní o agitațiune, care 'și aruncă valurile chiar și în legislativa patriei.

Direcțiunea d-vóstre s'a îngrijit, ca din incidentul acestui iubileu, sĕ primiți monografia institutului, redactată de cel mai vechiu funcționar al nostru, de d-l Nicolau P. Petrescu, adjunct și cassar la filiala nóstră din Brașov, în care veți afla tóte datele necesare, pentru a putea aprecia atât meritul fondatorilor, cât și activitatea acelora, cari au muncit în periodul espirat la realisarea scopului societății.

Aici ne mărginim a atinge numai în liniaminte generale greutățile întimpinate și resultatele obținute.

Nu ne este rușine a mărturisi, că atât fondatorii institutului, cât și funcționarii lui, la început s'au angajat la cultirarea unui teren, mare parte necunoscut, necunoscut nu din vina lor, ci din vitregitatea raporturilor potitice și sociale, în care a viețuit poporul din al cărui sin au eșit.

Voința tare însĕ și zelul neobosit al direcțiunei și al funcționarilor a învins tóte greutățile, și astăzi institutul nostru ocupă loc de frunte între institutele de categoria lui din patria nóstră, ba dóră cu drept cuvênt putem afirma, că a devenit o șcólă, care a propagat cunoscințele economice astfel în popor, încât deja pe urmele lui tot de acelaș element s'au mai ridicat preste 50 de institute de credit și de economii, și se înmulțĕsc mereu, cari nu mai au a se lupta cu „necunoscutul" învins de „Albina", ér capitalul procurat de noi și împrumutat în cea mai mare parte poporului țĕran agricol, *trece preste 7 milióne.*

Astăzi institutul nostru dispune de o avere activă de *preste 9 milióne fl.* în care:

Economiile poporului figurézá cu 5½ *milióne floreni*, ca depuneri spre fructificare;

Ér investiți în scrisuri fonciare *preste 2 milióne florini,*

Capital social cu	fl. 600,000
Fondul general de reservă cu	„ 100,000
Fondul de garanță și scrisurilor fonciare cu	„ 200,000
Fondul special de reservă cu aprópe	„ 50,000
Fondul de pensiuni cu peste	„ 115,000

Acționarii au primit dividendă la primul bilanț pro 1872/3 6·44%; ér de atunci încóce: în 1 an 8%, în 4 ani câte 9%, în 1 an 9½%, în 9 ani câte 10%, în 1 an 11%, în 1 an 12% în 1 an 13%, în 2 ani câte 15%, în 2 ani câte 16%; ér acuma pe primul an dela urcarea capitalului social vor căpĕta 12% după valórea nominală a acțiunilor.

Total au primit deci acționarii în 24 ani de bilanț *preste 800,000 fl.* drept dividendă după un capital social de fl. 300,000. O sumă, care în calcul mijlociu corespunde la circa 11% a valórei nominale, și la circa 6% a valórei efective a acțiunilor.

O dividendă acéstă, care nu rivalisézá cu dividenda ce o dau cele mai multe bănci mici provinciale de etatea „Albinei", dar în care chiar pentru acésta se manifestă seriositatea conducerei și soliditatea institutului.

Spre scopuri culturale și de binefacere, presupunênd că veți primí propunerile nóstre de astăzi, a dat institutul nostru în același timp *peste 72,000 fl.* și în asta privință credem, că în proporțiunea capitalului social n'am rĕmas îndĕrĕtul nici unui institut de categoria nóstră din patrie.

Trebue sĕ recunóscem, că tóte aceste resultate le-am putut produce numai cu binevoitoriul concurs al marelui public, care, fără diferință de naționalitate, ne-a onorat cu încrederea sa, ér noi suntem mândri, că cu tóte pornirile dușmănóse, isvorîte din invidie și din motive rĕu pricepute politice, la ce noi nici când n'am dat ansă, ne-a succes a câștiga și a merita acea încredere, pe care ne vom nisuí, ca în mod cinstit sĕ o susținem și meritắm și în viitor.

Credem, că toți acționarii au cuvênt a fi mulțumiți cu succesul atât moral cât și material al întreprinderei economice concredute administrărei nóstre și că dimpreună cu noi pot sĕrba cu satisfacție astăzi *iubileul de 25 ani* al primului institut de bani, intemeiat și administrat de elementul românesc din patrie.

Este interesant a sci și accea, cu cât a contribuit institutul nostru la venitele statului până la finea anului expirat?

În dare de venit și în dare de interese dela depuneri am plătit *fl. 387,959 ·37 cr.* și dacă socotim competințele de întabulare dela împrumuturile hipotecare votate până la finea anului expirat în sumă de *fl. 4,600,000*, apoi timbrele de documente dela *474,000* de piese, (obligațiuni și cambii), timbrele de cuitanțe și de procese, marcele și porto postal și telegrafic dela traficul institutului nostru cu externii, nu exagerăm când afirmăm: că *statul a avut mai mare folos material dela institutul nostru decât acționarii.*

In fine tot ca dovedi de desvoltare amintim, că institutul nostru care înainte de 25 ani 'și-a început activitatea cu 1 director executiv, 2 canceliști și 1 servitor, astăzi aici și la filiala din Brașov are: 1 director executiv, 1 dirigent, 1 secretar, 2 advocați, 1 contabil șef, 3 contabili, 3 cassari, 5 licuidatori, 12 oficiali, 10 practicanți salarisați, 2 funcționari extra-ordinari, 2 concipiști, 5 canceliști, total *48 funcționari salarisați*, între cari 28 cu drept de pensiune, și 6 *servitori* tot cu drept de pensiune, ér de pensiune se bucură 2 vĕduve de oficiali, una căpĕtând fl. 360, ceealaltă fl. 240 la an, ér 3 orfani minori capĕtă un ajutor de fl. 300 anual.

Va se zică *57 de familii* provede astăzi institutul nostru cu lucru și cu mijlóce de existență, afară de peste 100 de agenți și bărbați de încredere, carii prestézá și servicii, dar în modest se bucură și de beneficii.

Este modern astăzi, că chiar și la 10 ani de existență sĕ se convóce adunări iubilare solemne, împreunate cu banchete și altfel de producțiuni ocasionale.

Direcțiunea dvóstră însĕ, fiind de convingere, că solemnitatea unei adunări de bancă mai cu demnitate se manifestă prin conclusele ei de însemnĕtate neperitóre decât prin deșertațiuni exterióre, n'a convocat anume adunare iubilară solemnă, ci prin propunerile din punctul 2 al ordinei zilei, Vĕ rógă sĕ ridicați solemnitatea acestei adunări prin aceea, că din incidentul iubileului de 25 ani dela înființarea institutului veți decide:

ca la mormêntul inițiatorului acestui institut și primului sĕu director executiv *Visarion Roman*, sĕ se ridice un monument pe spesele institutului, votând în acest scop *1000 fl.*, și

ca sĕ se facă începutul la crearea unui fond pentru un internat de băeți în Sibiiu, votând în acest scop *20,000 fl.*, care fond se rĕmână în administrarea institutului până când „Asociațiunea transilvană", séu altă reuniune, se va resolva sĕ înființeze și va da garanții, că póte înființa internatul, susținêndu-și institutul dreptul, că décă în 10 ani nu se va înființa internatul, sĕ pótă reveni asupra conclusului de astăzi fără a altera destinațiunea culturală a fondului.

Primind aceste propuneri, acționari institutului nostru vor face un act de recunoscință față de acel bărbat genial, carele la timp potrivit a conceput ideia și a avut curagiul a se devota realisării acelei idei, prin care s'a pus basa emancipării micilor proprietari români de cursele cămătarilor, —

și va pune pétră fundamentală la un institut cultural de prima necesitate în acest oraș, unde din tóte părțile patriei se concentrézá sute de studenți români la gimnasiul de stat și la gimnasiul și școla reală ev. luterană, și cea mai mare parte săraci fiind, sunt necesitați a se adăpostì în localități nepotrivite pentru desvoltarea lor morală și fisică. Ér „factorii mai competenți pentru înființarea unui internat de băieți" la cari am făcut alusiune din incidentul înființării „mesei studenților" în raportul nostru din anul trecut, — vor primì un nou impuls de a se ocupá serios de realisarea acestei idei, cu atât mai vîrtos, că devenind atunci superfluă „mésa studenților" pot fi siguri, că din cuota de binefacere, institutul în fiecare an va vota un ajutor considerabil internatului înființat.

(Va urma.)

Loterie.

Sâmbătă, în 6 Martiu n. 1897.

Viena:	80	21	73	9	20
Timișóra:	22	83	12	54	73

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1896.

Budapesta—Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat		Tr. de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	—	8.05	2.—	pl. Viena sos.	1.55	1.55	1.55	7.20	6 20
8.30	2.15	3.15	5.45	9.15	Budapesta	5.45	7.40	7.—	1.50	6.20
11.21	4.16	6.52	9.02	11.12	Szolnok	2.24	5.31	3.37	11.44	3.35
1.33	5.48	—	11.33	12.47	P. Ladány	12.03	3.56	1.19	10.03	1.34
3 42	7.08	—	1.48	2.11	sos. Oradea-mare pl.	—	2.37	11.04	8.43	11.32
3.58	7.15	—	2.06	2.18	pl. sos.	—	2.30	10.44	8.38	11.17
4.38	7.43	—	3.03	2.50	Mező Telegd	—	2.01	10.07	8.11	10.42
5.20	8.18	—	3.45	3.26	Rév	—	1.34	9.30	7.46	10.08
5.43	—	Tren micst	4.06	—	Bratca	Tren micst	—	9.10	—	9.50
6.32	9.07	2.52	4.53	4.17	Ciucia	5.48	12.52	8.32	7.08	9.19
7.16	9.37	3.51	5.32	4.50	Huiedin	4.59	12.20	7.54	6.39	8.37
8.07		5.05	6.24	—	Ghirbĕu	3.18	—	6.54	—	7.37
8.34	10.37	6.14	6.59	5.55	sos. Cluș. pl.	2.23	11.01	6.13	5.23	7.—
8.49	11.10	—	8.40	6.11	pl. sos.		10.45	5.24	4.35	6.45
9.06	11 27	—	9.09	6.27	Apahida	—	—	5.02	4.14	6.27
10.12	12 30	—	10.40	7.27	Ghiriș	—	9.24	3.47	3.01	5.18
10.42	12.57	—	11.25	7.50	Cucerdea	—	8.54	3.06	2.25	4.43
11.01	1.09	—	11.49	—	Uióra	—	--	2.49	2.08	4.27
11.09	1.16	—	11.59	—	Vințul-de-sus	—	—	2.41	2.—	4.20
11.31	1,36	—	12.29	8.17	Aiud	—	8.23	2.17	1.38	3.59
11.48	1.54	—	12.55	8.33	sos. Teiuș. pl.	—	8.06	1.55	1.17	3.38
12.05	—	—	1.30	8.38	pl. sos.	—	7.59	1 29	—	3.06
12.33	—	—	2.08	—	Crăciunel	—	—	12.55	—	2.40
12.47	—	—	2.27	9.09	Blaș	—	7.30	12.40	—	2.26
1.18	—	—	3.11	9.29	Micăsasa	—	7.09	12.01	—	1.54
1.34	—	—	3.31	9.42	sos. Copșa-mică pl.	—	6.56	11.41	—	1 35
2.13	—	—	3.46	9.44	pl. sos.	—	6.54	11.14	—	1.01
2.32	—	—	4.08	9.59	Mediaș	—	6.41	10.55	—	12.45
3.04	—	—	4.45	10.22	Elisabetopole	—	6.20	10.21	—	12.16
3.40	—	—	5.27	10.51	Sighișóra	—	5.53	9.42	—	11.40
4.03	—	—	6.12	11.12	Hașfalĕu	—	5.33	9.13	—	11.17
5.34	—	—	7.59	12.26	Homorod	—	4.27	7.45	—	10.03
6.12	—	—	8.37	12.58	Ágostonfalva	—	3.53	7.02	—	9.25
6.41	—	—	9.07	1.15	Apața	Circuléză nnmai Vineri	3.37	6.36	—	9.01
7.16	—	—	9.40	1.34	Feldioara		3.16	5.58	—	8.28
8.—	Tren acceler.	—	10.25	2.09	sos. Brașov pl.		2.45	5.08	—	7.48
—	11.—	—	—	2.19	pl. sos.	7.01	2.18	—	—	—
—	12.26	—	—	3.01	Timiș	6.39	1.42	—	—	—
—	1.11	—	—	3.31	Predeal	5.11	1.12	—	—	—
—	8.30	—	—	9.30	sos. Bucuresci pl.	—	3.58	—	—	—

Budapesta—Arad—Teiuș

	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren micst	Tren de persóne
—	—	10.—	8.05	—	pl. Viena sos.	6.20	7 20	—	—	—
—	—	8.05	1.55	10.—	Budapesta	7.20	1.10	6.10	—	—
—	—	10.56	3.49	1.—	Szolnok	4.14	11.19	2.49	—	—
—	—	3.55	6.52	6.05	sos. Arad pl.	11.20	8.18	9.35	—	-
—	2.30	4.30	7.02	6.30	pl. sos.	10.50	8.08	8.55	6.54	—
—	2.44	4.42	—	6.41	Glogovaț	10.38	—	8.43	6.41	—
—	3.14	5.04	—	7.01	Gyorok	10.14	—	8 18	6.12	—
—	3.31	5.15	—	7.12	Pauliș	10.—	—	8.05	5.56	—
—	3.58	5.33	7.46	7.28	Radna-Lipova	9.46	7.29	7.52	5.40	—
—	4.30	5.57	—	7.51	Conop	9.15	—	7.22	5.02	—
—	4.50	6.13	—	8.07	Bêrzava	8.57	—	7.05	4.44	—
—	5.40	6.58	8.48	8.47	Soborșin	8.15	6.34	6.25	3.35	—
—	—	7.27	9.07	9.16	Zam	7.41	6 08	5.50	—	—
—	—	7.53	—	9.42	Gurasada	7.16	—	5.23	—	—
—	—	8.08	9.31	9.58	Ilia	7.06	5.45	5.13	—	—
—	—	8.26	—	10.16	Branicica	6.43	—	4.49	---	—
—	—	8.52	9.57	10.42	Deva	6.20	5.19	4.25	10.52	—
—	—	9.06	10.18	11.11	Simeria (Piski)	6.05	5 07	4.10	10.35	—
—	—	9.52	10.37	11.36	Orĕștia	5.19	4.39	3.31	9.51	—
—	—	10.16	—	11.57	Șibot	4.55	—	3.10	9.27	—
—	—	10.40	—	12.19	Vințul de jos	4.34	—	2.49	9.03	—
—	—	11.01	11.18	12.32	Alba-Iulia	4.17	3.57	2.28	8.47	—
—	—	11.30	11.40	1.05	sos. Teiuș pl.	3.43	3.33	2.—	8.11	—

Budapesta, gara de vest—Orșova—Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat		Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persón.
8.36 Vineri	11.—	9.05	9.35	4.—	pl. Viena sos.	5.50	—	7.20	6.45	6.35
1.30	8.30	2.30	7.—	10.40	pl. Budapesta sos.	6.45	10.25	2.10	1.25	9.05
6.39	5.31	8 02	5.49	8.14	sos. Timișóra pl.	9.25	—	9.01	7.50	4.10
6.47	—	8.10	7.15	3.10	pl. sos.	8.09	7.14	8.55	7.42	—
—	—	10.29	10.32	—	Caransebeș	5.15	4.15	—	5.37	—
11.05	—	12.30	1.09	6 58	Băile Herculane	2.37	—	4.40	3.27	—
11.45	—	1.20	2.39	7.35	Verciorova	12.50	—	3.40	2.18	—
10.55	-	11.40	6.25	—	Bucuresci	11.25	—	7.—	5.50	—

Cucerdea—Oșorheiu—Reg. săs.

—	2.30	8.10	3.11	10.59	Cucerdea	7.45	2.36	8.31	12.42
—	3.19	8.51	3.52	11.40	Ludoș	7.07	1.58	7.43	11.54
—	5.12	10.27	5.26	1.14	Oșorheiu	5.34	12.25	5.50	9.54
—	5.40	10.42	5.36	—		—	9.20	5.04	9 35
—	7.14	12.16	7.14	—	Reghinul-săs.	—	7.54	3.30	8.05

Notă: Órele însemnate în stênga stațiunilor sunt a se ceti din sus în jos cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte.

Redactor prov. **Gavriil Hango.**

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 23. Sibiiu, Joi, 27 Februariu (11 Martiu) 1897. *Anul XLV.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
la „Tel. Rom.“ într'una cu suplementul „Fóia Pedagogică“
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strěinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuě ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Memorandul sêrbesc.

II.

Sě vedem cuprinsul acestui memorand, care a produs atâta esacerbare în pressa din monarchia nóstră.

În partea primă memorandul aruncă o reprivire asupra posiţiunii bisericii sêrbe în trecut sub domnia turcilor. Până la anul 1878 biserica şi şcóla sêrbă a fost în autonomie deplină, ele s'au administrat de sine şi prin sine, atât în şcólă cât şi în biserică s'au folosit liber de limba sêrbéscă, s'au folosit de literile cirilice şi de numirea „sêrbéscă“, fără a face vr'o notificare prealabilă autorităţilor politice, şi fără a lua parte la ele comisari ai guvernului ţineau adunări bisericesci, adunări de comitete, sěrbările bisericesci şi şcolare le ţineau fără a fi influinţate de către organele administraţiunii, folosiau icóne sfinte, şi de ale sfinţilor sêrbeşti, fără intrevenirea organelor statului, alegeau preoţi şi învěţători, întemeiau şi susţinéu şcóle normale şi scóle medii, şi în acele cultivau liber credinţa strămoşilor lor, şi naţionalitatea sêrbéscă, se folosiau de numirea sêrbéscă şi cultivau limba şi conşciinţa sêrbéscă. Bisericile şi şcólele sêrbesci putéu primi donaţiuni şi legate, ele dispunéu asupra averii bisericesci şi şcolare, asupra mănăstirilor şi a şcólelor, putéu întemeia fonduri bisericesci şi şcolare, fără prealabila încuviinţare a organelor politice, luau parte în fine la alegerea patriarchului ecumenic, şi avéu dreptul de a petiţiona la ori şi care autoritate bisecéscă ori luméscă.

Cu tot dreptul póte deci aştepta poporul ortodox sêrb, ca vechia autonomie bisericéscă şi şcolară, acest credincios scut al credinţei şi al naţionalităţii lor nu numai sě rěmână intactă, ci în conformitate cu spiritul progresiv al ţerilor culte şi civilisate sě se mai desvólte, sě se mai îmbunătăţéscă. De ani 18 însě dela ocupaţiunea provinciilor nu numai nu s'a făcut nimica în favorul autonomiei, ci din contră organele administrative tot mai energic au păşit în direcţiunea de a nimici autonomia bisericéscă şi şcolară.

Sub masca dreptului de supremă controlă ele se amestecau chiar şi în cele mai neînsemnate afaceri ale comunelor bisericesci, aşa că autonomia a mai rěmas numai cu numele: sě înfiinţéză şi anuléză conclusele comunelor bisericesci, în şedinţe se trimit bărbaţi de încredere neortodoxi ai guvernului, representanţii guvernului şi gendarmii întră cu forţa în adunările bisericesci şi le disólvă, sântele icóne vechi istorice se delătură, nu se pot cumpěra realităţi, şi aceste nu se induc în cărţile funduare fără prealabila încuviinţare a guvernului; sěrbarea Sântului Sava nu se mai póte ţiné liber, şi programul acelor sěrbări trebue modificat după dorinţa guvernului; nu se mai permite folosirea literilor cirilice, ci se octroesce latinismul şi croaticismul, nu se mai permite sě se numéscă sêrbi, nu se permite folosirea limbii sêrbe, ci mai ales pe blanchete şcolare sunt constrînşi sě foloséscă numirea „limba bosniacă“; nu mai pót alege liber preoţi, guvernul alungă şi transferéză preoţimea după bunul plac; pentru conclusele corporaţiunilor bisericeşti se pedepsesc unii singuratici, şi astfel pentru conclusele corporaţiunilor rěspunderea se aruncă asupra presidenţilor, secretarilor şi învěţătorilor; bisericilor nu li-se mai dă loc de frunte, ci din locurile aceste ale oraşelor sunt isgonite în altele pe la marginile oraşului, séu afară de oraş; nu se mai permite sě se înfiinţeze reuniuni de cântări pentru înfrumseţarea cultului dumneḑeesc, nu se permite primirea de legate şi donaţiuni pe séma bisericilor fără concesiune prealabilă dela autorităţile publice; se ordinéză reparaturi fără nici un scop la biserici, poporul e împins la robie, impunêndu-i sě străjuéscă la slujba bisericéscă, şi sě păzéscă pe preotul, care i-s'a impus din partea administraţiunii; se încasséză competenţe şcolare nelegale, se încuie bisericile şi poporul rěmâne fără îngrijire în cele spirituale, legile aduse pentru corporaţiuni lumesci se aplică şi asupra corporaţiunilor bisericesci cu vătěmarea canónelor bisericesci, în contra canónelor se impun şi asupra bisericilor statutele comunale şi astfel întrégă puterea e concentrată în mânile organelor poliţiale, în fine dreptul de apelată este restrîns şi comunele bisericesci cu ani de ḑile nu primesc rěspuns la rugările lor.

Gravaminele aceste se termină cu următórele reflexiuni: Şi ca corónă a amestecului în cercul de competinţă al bisericilor şi al scólelor, în timpul mai din urmă organele poliţiei au îndatorat comunele bisericesci, ca fie-care şedinţă dimpreună cu obiectele de pertractare sě o însinue cu câte-va ḑile mai nainte, şi sě nu admită în desbatere obiecte neînsinuate. Pe lângă aceste unele comune sunt îndatorate a arěta organelor poliţiale consemnarea comitetelor parochiale. Organele administrative inventariséză în sântul altariu în mod volnic obiectele sânţite, fără a fi present parochul. După tóte aceste comunele nóstre bisericesci şi scolare precum şi în general credinţa nóstră ortodoxă sunt puse sub forţa şi controla organelor poliţiale, un lucru, care pe timpul domniei otomane nu s'a întêmplat, şi care e contra învěţăturilor cardinale ale credinţei nóstre ortodoxe.

De ale Asociaţiunei. *„Gazeta Transilvaniei“ tot supěrată.*

Ba şi grobiană.

Intr'un articol de fond de peste trei colóne se ocupă de noi, pentru-că i-am făcut imputări că esageréză, şi susţinênd că guvernul şi acum pretinde a se elimina din statute „poporul român“, susţine un lucru care nu corespunde cu starea faptică, şi cu argumente rabulistice, demne de un advocat gălăgios, care totdéuna trebue sě dispute ori are drept ori ba, susţine şi mai departe, că: ba da! guvernul şi acum pretinde eliminarea cuvintelor *„poporului român“* din statute, pentru-că §. 1. încă este în statute, şi că noi n'am cetit raportul comitetului afirmând contrariul, séu décă l'am cetit, nu l'am cetit cu atenţiune.

Intre împregiurări normale, pelângă textul § lui 2 citat deja, ar fi de ajuns sě mai cităm din raportul comitetului următórele cuvinte:

„La representaţiunea de sus, ce pórtă datul de 21 Maiu 1896, comitetul central a primit la 2 Septembre 1896, rescriptul ministerial Nr. 785/96 res. din 11 August 1896 care..... *nu mai excepţionéză terminul „poporul român“ în § 2“*...... („Transilvania“ pag. 30).

Ar fi de ajuns sě ne provocăm la punctul 1 al acestui rescript, publicat tot acolo.

Şi ar fi de ajuns sě ne provocăm la întreg cuprinsul rescriptului ministerial Nr. 1310/897 (pag. 36—38) în care tot numai adiectivul „transilvană“ din titlu îl combate.

Dar cu fanatismul nu te poţi disputa.

Pe „Gazeta“ tot nu o vom puté capacita.

Ea cu un aer suveran ne plesnesce în faţă, că motivele ministrului „tind mai departe decât póte cuprinde mintea oportuniştilor dela „Tel. Rom“.

Ce sě-i faci?

N'ai ce-i face!

Revista externă.

Cestiunea cretană continuă a ţiné în agitaţiune spiritele publicului european.

Nu se cunósce încă în datalii nici rěspunsul ce l'a dat Grecia, nici Turcia la ultimatul puterilor.

Cât privesce Turcia se ḑice, că ar fi primit în principiu autonomia Cretei şi executarea reformelor cerute

---

FOIŢA.

Documente pentru limbă şi istorie.

(Urmare.)

Nr. 734, 5 Februarie A. 1782.

Inălţatul crăesc gubernium cu milostivire arată precum a sa preaosfinţită chesaro-crăéscă şi apostolicéscă mărire prin milostivul sěu decretum care a eşit la 16 Ianuarie a. c. cu milostivire bine i-au plăcut a poruncì ca sě se dea numěrul preoţilor.

S'au dat în Hondol, 26 Februarie, A. 1782.

Nr. 1412, 7 Martie 1782.

Cu milostivire arată înălţatul crăescul gubernium precum a sa preaosfinţită chesaro-crăéscă şi apostolicéscă mărire prin milostivul sěu decretum care au eşit la 14 Februarie a. c. cu milostivire bine i au plăcut a poruncì ca toţi preoţii sě aibă protocolul gata şi când va pofti cinstita tablă sě se ducă sě-l arăte.

S'au dat în Sibiiu, 24 Aprilie, 1782.

Ioan Popovici,
vicariş.

Nr. 8122, 29 Novembre, 1781.

Aicea cu milostivire arată înălţatul crăescul gubernium precum preaosfinţitul înălţatul şi puternicul marele monarchul şi împěratul nostru Iosif al doilea cu mare milostivire au dăruit creştinésca toleranţă a sa la legea săséscă, calvinéscă şi legii grecesci cei neunite.

Acésta milostivă toleranţă s'au trimis din mâna nóstră la Sibiiu, 9 Maiu, 1782.

Ioan Popovici,
vicariş.

Nr. 4151, 20 Iulie, 1782.

Cu milostivire arată înălţatul crăescul gubernium precum a sa preaosfinţită chesaro-crăéscă şi apostolicéscă mărire prin milostivul sěu rescriptum care a eşit la 22 Maiu a. c. cu milostivire bine i-au plăcut a poruncì, ca nimenea înpotriva legilor sě nu facă hule séu desmêntări dela unie nici dela unie sě nu se priméscă până n'ar împlini cele şese sěptěmâni la examen.

Acest milostiv rescriptum s'au trimis la toţi pentru ţinere.

S'au dat în Sibiiu, 5 Septembre, 1782.

Ioan Popovici,
vicariş.

Nr. 7883, 22 Octobre, A. 1782.

Cu milostivire arată înălţatul crăescul guvernium precum a sa preaosfinţită chesaro-crăéscă şi apostolicéscă mărire prin milostivul sěu decretum care a eşit la 20 Iulie, a. c. cu milostivire bine i-a plăcut a poruncì, ca nici decum dela catolici séu dela unie sě nu se priméscă până n'ar împlini cele 6 sěptămâni la examen.

Preoţilor sě nu faceţi împotriva înalţatelor porunci.

S'au dat în Hondol, 10 Decembre 1782.

Ioan Popovici,
vicariş.

Nr. 8516, 22 Octobre, A. 1782.

Cu milostivire arată înălţatul crăescul gubernium precum a sa preaosfinţită chesaro-crăéscă şi apostolicéscă mărire prin milostivul sěu decretum care a eşit la 18 Septembre a. c cu milostivire bine i-a plăcut a poruncì, ca nici decum dela unie nimenea sě nu se priméscă până nu va împlini cele şese sěptămêni la examen şi călugărilor séu preoţilor cari or învěţa examenul sě aibă diurna lor pe ḑi un zlot.

Preoţi sě păziţi înălţata poruncă.

S'au dat în Hondol, 10 Decembre, 1782.

Ioan Popovici,
vicariş.

Nr. 6984, 12 Novembre, A. 1782.

Cu milostivire arată înălţatul crăescul guvernium precum a sa preaosfinţită chesaro-crăéscă şi apostolicéscă mărire prin milostivul sěu patens care au eşit la 20 August a. tr. cu milostivire bine i-a plăcut a hotărì, tóte pricinile cari se află între uniţi şi neuniţi români în cuprindere a 10 punctumuri.

Care milostiv patens pentru români la toţi s'au dat.

Sibiiu, 24 Aprilie 1783.

Ioan Popovici,
vicariş neuniţilor.

(Va urma.)

de marile puteri, ér Grecia va da un rĕspuns condiţionat.

„Agenţa Havas“ anunţă din Atena, că dacă marile puteri vor sili pe Grecia sĕ se retragă din insula Creta, atunci Grecia îşi va îndrepta tótă acţiunea spre Tesalia. Activitatea o-a şi început în direcţiunea acésta.

Tot în acéstă direcţiune caută a se întări şi Turcia.

O telegramă din Păris cu datul 9 Martiu n. anunţă, că guvernul grecesc respunḑênd la ultimatul puterilor, declară, că nu-şi póte retrage trupele, deóre-ce se teme de o repeţire a măcelurilor. Grecia promite că numai atunci îşi va retrage corăbiile, dacă puterile se vor obliga, că vor împedeca pe turci de a mai trimite trupe nóue pe insulă. Trupele grecesci sĕ coopereze împreună cu ale puterilor pentru restabilirea ordinei şi puterile sĕ permită poporului din Creta a se exprima printr'un plebiscit cui vrea sĕ aparţină: Turciei ori Greciei?

Cât de mare este agitaţiunea în sinul Greciei se vede din cuvintele regelui George care ḑice, că le ar fi rostit înaintea unui bărbat de stat străin. El ar fi ḑis, că îşi va arunca coróna la piciórele Europei culte în casul dacă marile puteri ar bloca porturile Greciei şi ar ajuta astfel pe turci, căci n'ar voi sĕ mai pórte numele de rege al Greciei, când la cea mai mare parte a grecilor sultanul 'e-ar rĕmânea domnitor, dejosându l pe el politica puterilor de un servitoriu al imperiului turcesc.

Voluntarii se sporesc din tóte părţile, dar mai cu sémă din Anglia. Pe Acropol a înfrunḑit un antic oliv, din ceea-ce poporul prorocesce o reuşită norocósă pentru Grecia din mişcările actuale.

In tot casul rĕspunsul Grecici la ultimatul puterilor va da o nóuă direcţiune cestiunei Cretane şi prin acésta în parte şi cestiunei orientale generale.

Semnele nu lipsesc, că atât puterile, cât şi Grecia îşi vor modera încât-va pretensiunile şi astfel cestiunea cretană se va resolva şi fără vĕrsare de sânge în viitoriu.

Din Paris s'a rĕspândit scirea, că şi Grecia va întra în concursul puterilor europene.

Sunt de mare însĕmnătate politică vederile ce le are fostul ministru preşedinte italian Crispi, în cestiunea orientală.

Foile publică unele pasage dintr'o epistolă a acestui barbat de stat publicată în ḑiarul „Figaro“ din Paris. Étă acele pasage:

„Presenţa Turcilor în Europa e o permanentă violare a dreptului popórelor. In restimp de cinci secole şi jumĕtate nu s'au putut modernisa. Abdul Hamid e incapabil de a introduce ori ce reforme şi îmbunătăţiri. Disordinea acésta morală duréză şi mai departe prin conflictul intereselor politice a tuturor puterilor. Eu nu cunosc punctele alianţei franco-ruse. Îmi aduc numai aminte, că la Tilsit, Napoleon I. nu s'a învoit ca Constantinopolul sĕ devină al Rusiei. Se vorbesce de înţelegerea puterilor mari spre resolvarea chestiei orientale. Ilusiune! Înţelegerea acésta e pur negativă, ca Rusia sĕ fie împedecată a pune mâna pe Constantinopol. Cestia orientală e un pericol, care trebue delăturat pentru totdéuna. Ar trebui sĕ aibă ómenii curagiul a deslega odată problema şi nu a o amîna din an în an.

Intrebuinţa-vor óre puterile mari, în contra acestei crime orientale, care din ḑi în ḑi sè tot măresce, remedii empirice? Eu întreb pe Francesi: Aveţi o deslegare? Aveţi curagiul sĕ daţi Constantinopolul tinĕrului Ţar, ca sĕ reînvie imperiul bizantin de odinióră? Acesta ar fi contra tradiţiunilor vóstre, care vĕ îndémnă a scuti popórele subjugate“. Crispi încheie apoi: „Amicul meu Bismarck, care n'ar jertfi nici un soldat german pentru séu contra Sultanului, uşor v'ar puté rĕspunde. Ar crede, că Ţarul ar deveni mai slab decât mai nainte, şi că Europa ar puté prinde agresiva contra Rusiei cu singurul prospect de un bun resultat. Eu unul nu aş face încercarea acésta; şi deslegarea mea e de tot alta. Partidul naţional din Italia, al cărui modest luptător am fost şi eu, ar voi, ca nu peste mult sĕ vadă o confederaţiune balcanică cu Constantinopolul ca reşedinţă. Elementele acestei nóue organisaţiuni se află în cinci state ale cărora suveranitate e recunoscută de Europa: în România, Bulgaria, Sêrbia, Grecia şi Muntenegru. Formaţi, de voiţi, alte state, ori adaugeţi la cele cari există popórele de acelaş ném, aceeaşi limbă şi religiune şi ordinea va fi stabilită pentru totdéuna. Musulmanii încă vor avé loc acolo, ca fraţi însĕ, nu ca domnitori. Ţarul rĕmână în ţĕrile lui de acum şi Sultanul mérgă în Asia. Grecia? Grecia nu voesce Constantinopolul. Federaţiunea balcanică ar trebui sĕ rĕmână neutrală“.

Museu naţional.

Budapesta, 8 Martiu.

S'a rostit cuvêntul! Dorinţa latentă de a avé şi noi Românii o casă naţională, în care cu sfinţenie sĕ păstrăm relicuiile preţióse, s'a făcut drum printre alte sute de dorinţe şi pretinde a fi îmbrăţişată şi dusă la bun sfêrşit. Ideia ridicării unui palat naţional, care sĕ devină isvor nesecat pentru cunóscerea trecutului nostru şi a semnelor caracteristice ale acestuia, în care sĕ se depună tóte tesaurele nóstre naţionale, a fost şi până acum sulevată însĕ numai de câte un bărbat singuratic mai luminat al némului nostru dar în cercuri largi ea n'a fost discutată încă. Astăḑi o vedem pusă la ordinea ḑilei ca o problemă generală, a cărei deslegare a luat-o în mâni cea mai înaltă instituţiune culturală a românilor de dincóce de Carpaţi, „Asociaţiunea“. Prin organul sĕu „Transilvania“, „Asociaţiunea“ face apel către tótă suflarea românéscă a chibzuí asupra acestei idei şi a-şi da sucursul la întruparea ei. Acest apel al „Transilvaniei“, fiind expresia dorinţei nutrite pe tótă linia, îşi va avé sigurul sĕu efect.

Înfiinţarea unui „Museu naţional“ a devenit în timpul acesta al emancipării nóstre sociale şi culturale o necesitate. Ni se impune acésta şi pentru a puté mai întâiu ajunge, pe urmă a ţiné pas cu naţionalităţile conlocuitóre ale acestei ţeri, cari în calea lor spre progres ne sunt mult înainte — în direcţia acésta. Saşii la Sibiiu şi Braşov, magiarii la Cluş şi Alba-Iulia au depositate clenodii naţionale, între cari sunt frumóse podóbe acele lucruri multe, cari se refer la némul nostru. Căci de câte-ori ţeranul român scormonia cu plugul sĕu pămêntul îngrăşat cu sângele străbunilor sei, el dedea de lucruri multe, scule, arme şi bani vechi, preţiosităţi cu cari alerga la străin, la ungur séu neamţ, dându-i-le în cinste séu cu un preţ neînsemnat. Tot asemenea făcea şi face ţeranul cu hârtii învechite şi mucegăite ce le găsesce sub grinda căsii séu în stranele şi podul bisericei. Scopul acţiunei pornite de „Asociaţiune“ este, ca aceste stări sĕ înceteze odată pentru totdeauna: acéstă sleire prin noi înşine. *Preoţii şi învĕţătorii nostri sunt în prima linie chemaţi a deştepta în directia acésta consciinţa ţeranului şi a-l face a fi gelos de aceste comori, preoţii şi învĕţătorii au în prima linie chemarea de a înţelege importanţa muncei la care îi chiamă „Asociaţiunea“ şi de a se dedica cu însufleţire acestei cause.*

Indată ce înfiinţarea unui „Museu naţional“ va fi hotărîtă definitív din partea Asociaţiunei, primul lucru al celor din centru va fi a comunica instrucţiunile cuvenite preoţilor şi învĕţătorilor, pe basa câror instrucţiuni au sĕ purcédă la culegerea comorilor naţionale.

Un alt factor important menit de a contribuí la realisarea acestei idei este tinerimea. In cercurile tinerimei din Budapesta ideia casei naţionale a fost salutată cu entusiasm. Societatea „Petru Maior“, a cărei valóre pentru tinerime şi pentru neamul nostru întreg este destul de mare, s'a ocupat în ultima sa şedinţă cu acéstă cestiune, culturală şi a votat următórea moţiune:

> *„Societatea „Petru Maior“ salută cu viuă complăcere acţiunea pornită de „Asociaţiunea transilvană pentru literatura română şi cultura poporului român“ în scopul infiinţărei unui Museu naţional-cultural, şi se alătură la munca pentru realisarea acestui scop, impunĕnd fie-cărui membru de datorinţă, a-şi pune puterile în serviciul acestei cause culturale, pe de-oparte făcĕnd propagandă pentru ea în sinul poporului, pe de altă parte, colectând cu zel acele reliquii, cari pot serví de basă la studii istorice-culturale referitóre la neamul nostru“.*

Şi precum este de prevĕḑut tinerimea dela celelalte universităţi nu va rĕmânea îndĕrĕtul budapestanilor.

Astfel deci causa promite a fi îmbrăţişată de mic şi mare, căci ea este o causă comună, care uneşte nisuinţele tuturor românilor de bine. Remâne ca Asociaţiunea sĕ facă primul pas spre realisarea causei, sĕ hotărască înfiinţarea „Casei naţionale“.

Din parlamentul magiar.

Şedinţa dela 3 Martiu 1897 n.

Se continuă desbaterea asupra budgetului ministrului de culte şi instrucţiune publică.

Primul orator *Szabó István*, poporal, vorbesce despre educaţiunea corporală.

Al doilea *Dózsa Endre* despre starea învĕţământuiui în părţile locuite de naţionalităţi.

Dl Dózsa accentuéză, că politică culturală naţională magiară pretutindinea se lovesce de fanatismul religionar şi şovinismul naţional al naţionalităţilor nemagiare. Şi cum sĕ nu se lovéscă, când instructiunea limbei magiare nu s'a întrodus pretutindenea în mod obligătoriu în scólele nemagiare, şi în studiul istoriei se învâţă despre Mihaiu Vitézul etc. şi abia se amintesce despre regele magiar St. Stefan. Dar apoi când scólele române se sporesc atât de mult faţă de scólele magiare. Trebue întrodusă cultura naţională magiară în scólele naţionalităţilor nemagiare, — unde se póte cu blândeţa, unde nu se póte astfel — cu puterea. (Bravo, pedagogie magiară! Red.)

Tot în sensul acesta vorbesce şi deputaţii *Perényi şi Mocsy*.

Inainte de acest'a a vorbit însĕ *Pichler* despre un scandal al biroului de bilete dela expositiunea millenară.

Frumos se termină tóte afacerile milleniului, — cu scandal preste scandal. Nici nu e mirare, când întru tóte dominéză numai materialismul şi şovinismul de rassă la cei dela putere.

Intr'adevĕr, cu tóte se fac de rîsul lumei.

RUTENII.

In 7 a lunei curente n., comitetul constituit pentru îmbunătăţirea sorţii poporului rutean, séu cum le place magiarilor, comitetul pentru „mêntuirea“ rutenilor, a ţinut o şedinţă în una din salele patului dietal. De faţă au fost: episcopul diecesan *Firczák*, representaţii dietali ai comitatelor Maramurĕş, Ugocsa, Bereg şi Ung; au fost representate tóte ministeriele, în fine şi din ţinutul interesat au fost de faţă câteva persóne.

Preşedintele Firczák deschide şedinţa, prin un discurs fórte tare patriotic. Spune dl. episcop, că pe timpul ocupării patriei s'au aşeḑat la pólele Carpaţilor nord-ostici, ér sub regii Andreiu, I. Kálmán şi Nagy-Lajos, prin noi emigraţi s'au sporit ruşii magiari séu după-cum se numesc aḑi, rutenii magiari, „cari totdeuna au fost fraţii credincioşi ai naţiunei magiare.“ Poporul rutean, ḑice mai departe dl. Firczák, aḑi materialesce, sufletesce şi moralicesce ruinat, se pregătesce sĕ-şi părăséscă dealurile pleşuve, mormintele sfinţite ale părinţilor sĕi şi sĕ-şi caute altă patrie. Părinţii ţinutului rutean au pornit mişcare pentru îmbunătăţirea sorţii némului lor, glasul lor a fost cu simpatie intimpinat de guvern şi de presă. Spune apoi Firczak, că acţiunea nu s'a pornit din indemnuri politice, religióse séu naţionale, ci simplu din indemnul iubirei deaprópelui. Mişcarea n'a pornit-o şovinismul magiar — ḑice Tirczák — pentru stîrpirea tradiţiei şi limbei poporului rutean, după-cum afirmă unele foi străine, că s'ar face acésta, şi încă cu consensul episcopului rutean, ca trădătorul naţiei sale. Apoi continuă tot el: Nu doresce nimeni sĕ ieie limba poporului rutean, numai atâta doresce dela el, ca sĕ înveţe şi limba statului (Aprobări!). Preoţii poporului rutean se nisuesc sĕ crésca buni patrioţi din credincioşii lor. (Strigăte: Ar putea sĕ ieie pildă preoţii celorlalte naţionalităţi!)

Se cetesce apoi Memorandul către guvern.

Ministrului instrucţiei publice i-se propune: Sĕ înfiinţeze şcóle de stat în tóte acele comune, unde esistă cel puţin 30 obligaţi la şcólă, ér instrucţia în aceste şcóle sĕ se provédă fără didactru. Pe lângă şcólele de stat şi cele confesionale corespunḑĕtóre sĕ se înfiinţeze şcóle de repetiţie cu direcţie economică. Catecheţilor sĕ li se dea onorar corespunḑĕtor. Salariul învĕţătorilor dela şcólele confesionale sĕ se intregéscă prin ajutor de stat la 400 fl. In comunele mai mari sĕ se înfiinţeze asile de copii.

Ministrului de comerciu îi cer sĕ iee mĕsuri pentru desvoltarea industriej de casă, pentru întroducerea diferitelor ţĕsături, pentru valorarea productelor prin întrevenire guvernială; cer tarifă favorabilă pentru transportul articlilor de industrie de lemn; edificarea drumurilor strategice, prin intrebuinţarea puterei de lucru locale, stergerea vamei de poduri, deschiderea de fabrici etc.

Atrag atenţia ministrului de interne asupra inundării în chip de imigraţie a jidanilor din Rusia, şi cer control şi disposiţii de apĕrare în contra lor. Cer sĕ provóce fovurile administrative, sĕ iee mĕsuri pentru domolirea miseriei poporului ş. a.

In memorandul adresat ministrului de agricultură se desvóltă un program complet de economie de câmp. Cer între altele întroducerea unei economii raţionale de munte, care precum locuitorilor din Alpi le asigură esistenţa, i-ar ferì de peire şi pe ruteni. Spre scopul acesta arată, că ar fi de lipsă înfiinţarea de economii ţĕrănesci de model în singuratice comune. Cu un cuvênt arată lipsa de a se lua mĕsuri pentru regenerarea economiei de pămênt şi a economiei de vite prin împămêntenirea de soiuri de vite potrivite pentru ţinut.

Dela ministrul de finanţe memorandul cere sĕ pună la disposiţie jertfele de bani necesare pentru rugările adresate singuraticelor cabinete ministeriale; stergerea restanţelor de dare mai vechi de 5 ani; încassarea dărilor şi a altor poveri odată pe an, în cel mai oportun timp; scăderea dării directe; sĕ se ieie disposiţii severe, ca autorităţilor administrative sĕ nu le fie iertat sĕ execueze sub titlu de dare până chiar şi cea din urmă vacă, necesară pentru susţinerea familiei.

Mai mulţi dintre cei de faţă fac propuneri, cari ţintesc la îmbunătăţirea sorţii ruteanului ajuns la sapă de lemn. Ér representantul ministrului de agricultură spune, că acesta a luat deja mĕsuri pentru ameliorarea stării economice a poporului rutean.

In genere se observă pe tótă linia simpatia cu care e îmbrăţişată chestiunea rutenilor, — pentru-că ei se arată aplicaţi a se contopí cu elementul dela putere. Lipsa de conducători conscienţioşi şi cu durere de inimă pentru némul lor i a dus la miserie, ér acésta îi silesce acum pe acesti nefericiţi ómeni, sĕ 'şi uite trecutul şi originea şi sĕ se facă magiari.

Memorandul a fost înaintat guvernului Luni prin o comisiune, în frunte cu episcopul Firczák, conpusă din representanții dietali ai comitatelor Maramurĕș, Ugocsa, Bereg, Ung, și din câțiva representanți ai provinciei respective.

Noutăți.

Adunarea generală extra ordinară a Asociațiunii. Eri d. a. la 4 óre s'a deschis sub presidiul ordinar prima ședință a adunărei generale extra-ordinare a Asociațiunei, convocată din incidentul modificărei statutelor, și în special relativ la schimbarea titlului ce l'a avut până acum. E de notat, că schimbarea titlului o cere ministrul fără cerere din partea adunărei generale. S'a exhauriat întocmai partea programului pentru ședința din acea ḑi. Ședința n'a decurs în ordine tocmai exemplară. Spiritele sunt rĕu dispuse și acésta nu numai din causa pretensiunilor ministrului de a se modifica titlul Asociațiunei [în forma pretinsă de el, ci și din causa unor neînțelegeri ivite deja de pe acum între membrii, din causa contra-propunerei dlui Dr. Mureșan, carele contestéză dreptul adunărei de a modifica scopul și caracterul Asociațiunei. Presenți preste 100 de membrii de pretutindenea din patrie. Concertul a reușit pe deplin. Convenirea după concert la cină în restaurantul „Ardean“ a decurs fórte frumos. Timpul însĕ e de tot nefavorabil, posomorît, întocmai ca spiritele membrilor adunați la adunare din un incident în parte atât de îngrijitoriu.

* * *

Examen de cualificațiune preoțéscă. Marți, în 25 Februariu v. au depus cu succes examenul de cualificațiune preoțéscă clericii absoluți Valeriu Cosma și Victor Oțoiu.

* * *

Avís. Spre desbaterea obiectelor puse la ordinea ḑilei pentru adunarea generală extraordinară a comitetului municipal din comitatul Sibiiului convocată pe 16 Martie n. a. c.:

Se învită domnii membri ai clubului municipal român la o ședință pe *Sâmbătă 1/13 Martie a. c. la 5 óre séra* în localitățile casinei române din loc (edificiul „Albina“).

Biroul clubului municipal român din comitatul Sibiiului.

Sibiiu, în 9 Martie n. 1897.

Ioan de Preda
președinte

Dr. N. Vecerdea,
secretar.

* * *

Prelegeri publice în Brașov. „Gaz. Trans.“ află, că în decursul postului Pascilor se va ținé în Brașov o serie de prelegeri publice românesci. De astădată inițiativa a luat-o comitetul „Reuniunei femeilor române pentru ajutorarea vĕduvelor sĕrace din Brașov-Sĕcele“. Seria prelegerilor publice se va începe în prima Duminecă din post, urmând a se ținé succesiv în fie-care Duminecă următóre câte o prelegere. Venitul din aceste prelegeri se va împărți pe jumĕtate între Reuniunea pomenită și fondul „Coresi“ menit pentru edarea de cărți școlare.

* * *

Societatea geografică română sub Augusta presidenție a M. S. Regelui și a Alteței Sale Regale Prințului Ferdinand. Conform art. 13 din statutele societății, în numele comitetului, subsemnații au onóre a convoca pe toți domnii societari a se întruni în adunare generală obligatorie la 1/13, 2/14 și 3/15 Martie 1897, la 8 și jum. óre séra, în sala de ședințe a senatului.

Ședințele vor fi presidate de M. Sa Regele.

Programa lucrărilor.

Sâmbătă 1/13 Martie 1897, óra 8½ séra.

1. Raportul anual al dlui secretar general G. I. Lahovari.
2. Dl Gr. Tocilescu: Un nou limes roman la stânga Oltului.
3. Dl G. Assan, inginer: Călĕtorie în regiunile polare nordice (cu proiecțiuni fotografice).

Duminecă 2/14 Martie 1897, óra 8½ séra.

1. Raportul dlui Gr. Tocilescu: Asupra dicționarului jud. Constanța.
2. Dl V. A. Urechiă: Edilitatea Bucurescilor între 1812—1818.
3. Dl Ionescu-Gion: Din istoria Bucurescilor (Podul Calicilor).
4. Dl Th. Burada: Rĕmășițe românesci în Galiția.

Luni 3/15 Martie 1897, ora 8½ séra.

1. Dl Alimăneșteanu, inginer: Explorări miniere în România.
2. Dl C. Calmuschi: În Basilicata și Calabria.
3. Dl Clian de la Gruia: Triest-Veneția. (Note de călĕtorie.)
4. Ședința intimă pentru cestiile administrative și financiare ale societății.

Reînoirea comitetului.

București, Februarie 1897.

Vicepreședinți:
General G. Manu. *General C. C. Barozzi.*
Secretar general:
George I. Lahovari.

NB. Tribunele și logile din sala senatului sunt la disposiția publicului, care ar dori sĕ asiste le aceste conferențe.

* * *

Deputat italian despre cestia română. Deputatul italian Angelo de Gubernatis petrece de câteva ḑile în Bucuresci. La sosire a fost primit cu ovațiuni din partea membrilor Ligei. Gubernatis va ținé trei conferențe despre cestia română. In onórea lui Liga va arangia mari banchete.

* * *

Convocare. *Adunarea generală ordinară din anul curent a reuniunei pentru ajutorarea robilor din comitatul Sibiiului o defig pe 30 Martiu a. c. la 4 óre p. m.* în sala de consiliu a tribunalului, la care prin acéstă cu onóre convoc pe membrii reuniunei.

Objectele adunărei generale:

1.) Deschiderea prin presidiu, raportul despre activitatea reuniunei în anul trecut și decidere asupra acestuia.

2.) Raportul comisiunei exmise din adunarea generală din anul trecut pentru censurarea socotelilor dela finea anului și pentru scontrarea cassei.

3.) Alegerea unei comisiuni de trei pentru censurarea socotelilor din anul curent.

4.) Pertractarea eventualelor propuneri.

Cu o cale anunț pe membrii din direcțiunea reuniunei, că imediat după adunarea generală de sus se va ținea ședința ordinară a direcțiunei din primul cuartal al anului curent, ér celelalte ședințe cuartele ale anului curent, se vor ținea la locul amintit în ḑilele 9 Iuniu, 9 Septembre și 9 Decembre totdeuna la 4 óre p. m., la cari convoc prin acésta pe membri [representanței.

Sibiiu, 8 Martiu 1897.

Presidentul reuniunei pentru ajutorarea robilor din comitatul Sibiiului.

Alexandru Iánosi. m. p.

* * *

Ajutor. In urma secerișului slab din anul trecut o mulțime de familii din comitatele Trencsén, Turocz și Pozsony au ajuns la cea mai desĕvêrșită miserie. Ministrul de interne, a dispus sĕ se împartă 3000 fl. spre ajutorarea acelor familii ce se luptă cu fómea.

* * *

Ciuma. In Bombay continuă a bântui în mod îngrozitoriu înfricoșata ciumă. Până acum au obvenit cu totul 8383 casuri de bólă, dintre cari 6979 s'au sfêrșit cu mórte. Numĕrul morților din sĕptĕmâna trecută e 1434, ér a celor din sĕptĕmâna premergĕtóre 1650.

Apel.

„Reuniunea femeilor române din Sibiiu“ care, ne mărginim a crede, că spre mulțămirea generală muncesce da 16 ani cu bun resultat în scopul înaintărei culturale a femeiei române, încuragiată de încrederea și de binevoitoriul sprijin, cu cari a fost întimpinată în activitatea sa de până acum din partea publicului românesc, și-a impus datoria de a merge mai departe pe vastul teren al culturei naționale. Spre scopul acesta și a modificat statutele astfel, ca pe basa acelora sĕ pótă înființa o scolă pentru economia și industria de casă și o preparandiă pentru sexul femeiesc împreunate cu internat, ér cât timp nu va avea nici institutele sale complete nici internat, sĕ pótă da stipendii la eleve, cari frecuentéză alte scóle de categoria celor completate și a sucurge cu ajutorul sĕu material și moral la susținerea altor institute de asemenea natură.

Că acestea institute sunt o necesitate culturală de prima ordine la poporul românesc din patria nóstră, nu este lipsă sĕ o dovedim, pentru-că o simte fie-care român cugetător constatând cu durere, că un popor de preste trei milióne de suflete în statul nostru până astăḑi nu are nici un institut de acéstă natură.

Sarcina materială însĕ, ce și-a impus'o reuniunea nóstră, când s'a angajat a contribui cu tot zelul la realisarea unui scop atât de sublim, întrece puterile ei, și este deci necesitată sĕ apeleze la generositatea publicului, acelui public, care atât de mult a sacrificat și sacrifică pentru cultura sexului bărbătesc, ca sĕ-i vină într'ajutor, făcêndu-i posibil, ca în cel mai apropriat viitor, sĕ pótă face începutul unei îngrijiri mai seriose și de cultura femeiei române, care este adevĕratul educător al familiei.

Acțiunea sa pentru procurarea mijlócelor materiale și-o începe reuniunea nóstră prin arangiarea unei sortituri (loterii) de obiecte admisă prin §-ul 7 lit. *b)* din statutele sale

Arangiarea unei sortituri, așa după-cum o intenționăm noi, este în prima liniă un act, o mișcare culturală economică de sine stătătóre, care 'și are în genere însĕmnătatea sa proprie. Dar în același timp ea mai este pentru scopul nostru special și o modalitate fórte potrivită, pentru-că prin ea punem basa de realisare a altor acte culturale de o însĕmnătate de ordine mai înaltă, pe lângă jertfe relativ mici din partea singuraticilor.

Pentru o bună reușită a sortiturei ne adresăm cătră întregul popor român din patria nóstră, cerêndu-i concursul binevoitor. In special ne adresăm cătra femeea română și apelând la simțul ei de soră a nóstră, accentuăm, că institutele, pentru a căror înființare arangiăm acéstă sortitură, au menirea de a cultiva și de a instrua în special sexul femeesc al neamului nostru. Ne adresăm mai departe la întréga inteligință a némului nostru, cu deosebire la preoții și învĕțătorii nostri, în firma convingere că ne vor înțelege și că mână în mână cu poporul ne vor da tot ajutorul posibil.

Exposițiunea dela 1891 și sortitura arangiată de reuniunea nóstră la 1894 sunt doveḑi convingĕtóre, că întreprinderea nóstră este realisabilă și practică.

Spre orientare observăm și accentuăm următórele:

1. Pentru sortitură se primesc ori-ce lucruri de valóre. Amintim la primul loc mult admiratele lucruri de mână ale femeei române, dar dorim ca cu acestea sĕ rivaliseze și manufacturile produse din partea bărbaților (P. e. desemnuri, sculpturi, picturi, apoi lucruri decorative: vase, ulcióre, tarfurii și lucruri antice) pentru-că am făcut experiență, că tóte acestea lucruri prețuite de noi și străinii le admiră.

2. Obiectele destinate pentru sortitura intreprinsă sunt de a se trimite la reuniunea nóstră până *la 1-a Iulie n. 1897.*

3. Eventuala însinuare și trimitere a tuturor obiectelor sĕ se facă la adresa subscrisei presidentă.

Fie-care obiect sĕ fie provĕḑut cu un bilet, în care sĕ se arete, numele și locuința donatorului, apoi numirea și valórea obiectului.

4. Terminul sortiturei obiectelor se va anunța ulterior prin ḑiarele românesci.

Recunóscem, că cerem óre-cari jertfe dela publicul nostru românesc, dar suntem de firma convingere, că marile scopuri culturale, ce voim sĕ le realisăm justifică pe deplin acésta cerere a nóstră. Pentru acésta, contând cu încredere la reușita intreprinderei, rugăm pe toți românii de bun simț, ca sĕ colecteze cât mai multe obiecte și sĕ îndemne și pe alții la colectare.

Din ședința reuniunei femeilor române din Sibiiu, ținută la 22 Februariu n. 1897.

Maria Cosma m. p.,
președintă.

Dr. *Nicolau Vecerdea* m. p.,
secretariu.

„Albina“, institut de credit și de economii în Sibiiu.

Raportul

consiliului de administrațiune cătră adunarea generală a acționarilor din 27 Martiu 1897.

(Urmare și fine.)

Acestea premise, cu privire la mersul afacerilor în anul espirat ne luăm voe a vĕ presenta următórea dare de sémă:

Conclusul Nr. VI. din anul trecut s'a executat, înființându-se din fondul special de reservă un fond de garanță pentru scrisurile fonciare de fl. 200.000.

Prin asta conform disposițiunilor amintitului conclus, suma de fl. 200.000 din capitalul social, vinculată mai nainte pentru asigurarea specială a detentorilor de scrisuri fonciare, s'a redat destinațiunii sale normale, și astăḑi întreg capitalul social de fl. 600.000 servesce numai spre scopul general indicat în §-ul 15 din statute.

Deși raporturile economice ale clientelei nóstre, eminamente agricultori, n'au fost favorabile nici în anul expirat, ceea-ce natural a causat acordări de respirii motivate, afacerile institutului totuși au progresat în mod onest, dar' între împregiurările actuale satisfăcĕtor și anume:

La imprum. hipotecare cu fl. 100.000;
La depuneri cu fl. 383.000;
La escomptul de cambii cu fl. 87.000;
La creditele cambiale cu acoperire hipotecară cu fl. 104.000;
La creditele de cont curent cu fl. 24.000;
La lombard cu fl. 20.000;
Stocul scrisurilor fonciare a crescut cu fl. 96.000.

Din fondul special de reservă, care cu dotațiunea din anul trecut crescuse la cifra de fl. 220.423 „ 25 cr., am creat fondul de garanță pentru scrisurile fonciare de florini 200.000, am mai amortisat dubióse de ale centralei fl. 11.096 „ 08 cr., de ale filialei fl. 6464 „ 67 cr., total fl. 17.560 „ 75 cr., și totuși cu finea anului a ajuns la cifra de fl. 46.080 „ 14 cr., va sĕ ḑică a crescut cu peste 43.000 fl.

La asta a contribuit în mod extraordinar cursul urcat al efectelor române plasate la filiala din Brașov, la cari s'a realisat un profit de peste 30.000 fl.

Profitul net a crescut cu fl. 7000.

La efecte am profitat total fl. 31.988 94 cr., care sumă a întrat în fondul special de reservă.

După ordinea vechimei ies din consiliul de direcțiune domnii Leontin Simonescu și Dr. Nicolau Vecerdea, ér mandatul membrilor de supraveghiare expiră cu ḑiua de astăḑi.

În sensul §§-lor 36 și 37 din statute membrii ambelor corporațiuni sunt realegibili.

Mișcarea operațiunilor principale ale institutului a fost următórea:

Depunerile:

Cu finea anului 1895 erau la institut 7175 depuneri în sumă de	fl. 5.115,235.46
În cursul anului 1896 s'au mai făcut 2455 depuneri în suma de	„ 3.928,088.85
Deci starea totală a fost de 9630 depuneri în sumă de	fl. 9.043,324.31
Din acestea s'au ridicat 1966 depuneri în sumă de . .	„ 3.544,950.87
Remânênd starea lor cu 31 Decembre 1896 7664 depuneri în sumă de . .	fl. 5.498,373.44

Cu fl. 383,137.98 mai mult decât în anul precedent.

Clasificate după sumele depuse ni se presintă următoriul tablou:

Dela				la centrală	la filială	total
50	cr. până	10	fl.	610	555	1165
10	fl. „	50	„	825	489	1314
50	„ „	100	„	533	286	819
100	„ „	500	„	1442	874	2316
500	„ „	1000	„	402	381	783
1000	„ „	2000	„	359	271	630
2000	„ „	5000	„	227	191	418
5000	„ „	10,000	„	69	67	136
10,000	„ „	în sus	„	56	27	83
					Total .	7664

Escomptul de cambii:

Starea portofoliului cu finea anului 1895 era de 19472 cambii în valóre de . .	fl. 3.316,761.21
În cursul anului s'au mai escomptat 50009 cambii în valóre de	„ 13.499,808.61
Starea totală a portofoliului a fost prin urmare de 69481 cambii în	

valóre de	fl. 16.816,569.82
Din acestea s'au rĕscumpĕrat în decursul anului 51044 cambii în valóre de	„ 13.412,175.65
Rĕmânênd starea portofoliului cu finea anului 1896 de 18437 cambii în valóre de	fl. 3 404,394.17

Faţă de anul precedent mai mult cu fl. 87,632.96 cr.

Imprumuturi hipotecare:

Împrumuturile pe hipotecă au stat la finea anului 1895 din 2550 oblig. în suma de	fl. 2.041,749.08
În anul 1896 s'au mai acordat 389 oblig. în suma de	„ 298,300.—
A resultat prin urmare un total de 2939 oblig. în suma de	fl. 2 340,049.08
În cursul anului s'au achitat 193 oblig. în suma de .	„ 198,746.48
Şi au rĕmas în 31 Decembre 1896 2746 oblig. în suma de	fl. 2.141,302.60

O crescere de 99,553.52 faţă de anul precedent.

Aceste pretensiuni sunt asigurate prin hipotecă de un areal peste tot de 109,216 jugĕre 748 stângini ☐ în valóre de florini 7.973.870.— fiind cuprinse aici și edificiile.

Credite cambiale cu acoperire hipotecară:

Starea cu finea anului 1895 a fost de 413 împrumuturi în sumă de . . .	fl. 588,841.50
În cursul anului s'au mai acordat 116 împrumuturi în sumă de	„ 166,700.—
Deci starea totală a fost de 529 împrumuturi în sumă de	fl. 755,541.50
Din acestea s'au replătit 40 împrumuturi în sumă de	„ 62,380.05
rĕmânênd starea lor cu 31 Decembre 1896 489 împrumuturi în sumă de .	fl. 693,161.45

Faţă de anul precedent o crescere de fl. 104,319 95 cr.

Credite de cont curent:

Starea acestui ram a fost cu finea anului 1895 de . .	fl. 212,706 33
In cursul anului 1896 s'au mai acordat	„ 1,081,022.31
făcêndu-se total	fl. 1,293,728.64
Din care s'au restituit . .	„ 1,057,263.40
rĕmânênd cu finea anului 1896	fl. 236,465 24

Mai mult cu fl. 23,758 91 cr. faţă de anul precedent.

Imprumuturi pe efecte publice (lombard):

Starea cu 31 Decembre 1895 a fost de 211 împrumuturi de	fl. 70,569.50
In cursul anului s'au mai dat 98 împrumuturi de .	„ 66,500.—
resultând un total de fl. 309 împrumuturi de	fl. 137,069.50
Din cari s'au achitat 98 împrumuturi de	„ 46,786.40
remânênd la finea anului 1896 211 împrumuturi de .	fl. 90,283.10

Faţă de anul precedent mai mult cu fl. 19,713 60 cr.

Scrisuri fonciare cu 5%:

Cu 31 Decembre 1895 au fost în circulaţiune în valóre de	fl. 1.954,000.—
In cursul anului s'au mai emis	„ 143,000.—
A fost deci starea totală de	fl. 2.097,000.—
S'au sortat în cursul anului	„ 47,000.—
Remân prin urmare cu 31 Decembre 1896 în circulaţiune	fl. 2,050,000.—

O crescere de fl. 96,000 faţă de anul precedent.

Mişcarea cassei:

Intrate, la centrală . . .	fl. 12.802,108.04
„ „ sucursală . . .	„ 5.146,537.84
Suma întratelor .	fl. 17.948,645.88
Eşite, la centrală	„ 12.836,337.—
„ „ sucursală . . .	„ 5.136,612.16
Suma eşitelor . .	fl. 18.072,949.16
Suma întratelor .	„ 17.948,645.88
Total . . .	fl. 36.021,595.04

Revirementul în giro-conto al bancei austro-ungare a fost în anul expirat de fl. 7.438,173 81 cr., ér revirementul prima-notei a fost de fl. 13.817,337 49 cr.

Din bilanţul general al anului 1896 resultă că:

Suma activelor instit. este cu fl. 118,344 89 cr., ér suma venitului brut cu fl. 38,846 28 cr. mai mare decât în anul premergĕtoriu.

Subtrăgênd din venitul brut al anului de	fl. 579,446.88
totalul eşirilor cu	„ 449,089.28
resultă un profit net al an. de	fl. 131,357.60

cu fl. 7,046 55 cr. mai mult decât în anul precedent.

La acest resultat filiala nóstră din Braşov a contribuit cu fl. 17,319 98 cr.

Distribuirea profitului net:

Relativ la distribuirea profitului net de	fl. 131,357.60
ne luăm voe a face următórea propunere:	
1. Sĕ se deie acţionarilor dividendă de 5% după capitalul soc. de fl. 600,000 provĕdută în §. 62 din statute	fl. 30,000.—
2. Restul de	fl. 101,357.60
sĕ se împartă cum urméză:	
1. 18% tantiemă statutară (§. 62 lit. *b—f)* pentru membrii consiliului de administraţiune, pentru funcţionarii institutului şi pentru comitetul de supraveghiare	fl. 18,244.26
2. Remuneraţiuni pentru inspectorul realit. dela gara Braşov şi pentru servitorii institutului	„ 440.—
3. 6% pentru scopuri de binefacere (§. 62 lit. *g.*) . .	„ 6,081.42
4. fondului de pensiuni al funcţionarilor	„ 8,000.—
5 În scopul întemeiării unui fond pentru un internat de băieţi în Sibiiu din incidentul iubileului de 25 ani dela fondarea instit.	„ 20,000.—
6. pentru ridicarea unui monument la morm. primului director executiv Visarion Roman	„ 1,000.—
7. Supradividendă. . . .	„ 42,000.—
8. fondului special de reservă	„ 5,591.92
	fl. 101,357.60

Primită acéstă propunere, dividenda a. 1896 va fi fl. 12 de acţiune şi sĕ póte ridica imediat după adunarea generală.

Fondul special de reservă se va urca la cifra de fl. 51,672 06 cr.

Fondul de pensiuni al funcţionarilor la 115,689 16 cr.

Terminând Vĕ presentăm raţiociniul cu tóte conturile sale, rugându-vĕ, ca după ce veţi fi ascultat şi raportul comitetului de supraveghiare sĕ binevoiţi:

1. a lua spre scire raportul acesta, a aproba bilanţul încheiat la 31 Decembre 1896 şi a da direcţiunei şi comitetului de supraveghiare absolutoriu pentru gestiunea lor pe anul expirat;

2. a primí propunerile nóstre din incidentul iubileului de 25 ani dela fundarea institutului:

a) ridicarea unui monument la mormêntul primului director executiv, Visarion Roman;

b) crearea unui fond pentru un internat de băeţi în Sibiiu;

3. a primi propunerea nóstră relativ la distribuirea profitului net;

4. a distribuí suma destinată spre scopuri culturale şi de binefacere;

5. a fixa preţul marcelor de presenţă pe anul curent;

6. a alege doi membri în consiliul de administraţiune;

7. a alege 5 membrii în comitetul de supraveghiare.

Din şedinţa direcţiunei din 11 Febr. 1897.

I. Hannia m. p.,
preşedinte.

Cosma m. p.,
director executiv.

Din public.*)

Dare de sémă şi mulţămită publică.

Cu ocasia convenireĭ ţinută la 10 Faur st. n. a. c. au binevoit a suprasolvi:

Domnii: Banciu 1 fl. Dr. Frâncu 1 fl. Gabor 50 cr.; Henţu 1 fl.; Mihu 1 fl.; Nedelcovits 2 fl.; Pop de Hărşan 1 fl.; Simonescu 1 fl.; Totoian 1 fl.; si Vinţeler 1·50 fl.

Se exprimă adâncă mulţămită pentru aceste solviri şi întreg onoratului public care a participat la reuşita convenirei.

Venitul curat substragêndu-se spesele a fost de: fl. 52 84 cr. care s'a predat Reuniunei române de musică din loc.

Sibiiu, 5 Martiu st. n. 1897.

Pentru tinerimea romàna:

C. G. Aiser. *Vasile Gămulea.*

Mulţămită publică.

Subsemnatul comitet îşi esprimă şi pe acésta cale deosebita s'a recunoscinţă bravei „Junimi române“ din Sibiiu pentru suma de 52 fl. 84 cr. (cincideci şi doi fl. 84 cr.) care o a transpus „Reuniunei române de musică din Sibiiu“ ca venit curat resultat din petrecerea arangiată în 10 Februarie a. c. în sala casinei internaţionale din loc.

Sibiiu, din şedinţa comitetului reuniunei română de musică din Sibiiu, ţinută la 8 Martie 1897.

G. Dima m. p.,
pres.

Dr. Stroia m. p.,
secretariu.

---

*) Pentru cele publicate în rubrica acésta redacţiunea nu este responsabilă.

Nr. 386/895. [24] 1—3

CONCURS.

Prin resoluţiunea Venerabilului Consistoriu din 1 Octobre 1896 Nr. 5858 Bis. se încuviinţézǎ escrierea concursului la postul de capelan lângă neputinciosul paroch George Felea, în parochia de clasa III Ciuruleasa, tractul protopresbiteral gr. or. al Abrudului, cu terminul de 30 dile, dela prima publicare în „Telegraful Român.“

Emolumentele împreunate cu acest post sunt jumĕtate din dotaţiunea parochială anuală de 413 fl. 30 cr. v. a.

Informaţiuni mai deaprópe se pot lua dela oficiul protopresbiteral şi comitetul parochial.

Concurenţii au a-şi subşterne petiţiunile instruite conform legilor în vigóre în terminul deschis la subsemnatul oficiu protopresbiteral.

Abrud 7 Februbriu 2897.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Abrud în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Petru Popovici.
adm. prot.

Nr. 379/896 [25] 1—3

CONCURS.

Pentru întregirea parochiei Galaţi, în tractul protopresbiteral al Abrudului se escrie concurs cu termin de 30 de dile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post dau anual suma de 266 fl. v. a.

Informaţiuni mai de aprópe se pot lua dela oficiul protopresbiteral şi comitetul parochial.

Concurenţii au a şi aşterne petiţiunile instruite conform legilor în vigóre în terminul deschis subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Abrud, 7 Februariu, 1897.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Abrud în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Petru Popovici,
adm. prot.

Ad. Nr. pp. 122—897. [26] 1-3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de paroch în comuna de clasa a III-a Someşfalĕu, de lângă Cluş, prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 de dile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post dau un venit sigur anual de 368 fl. 25 cr., afară de venitele accidentale, cari nu sunt computate în acéstă sumă.

Doritorii de a ocupa acest post, au a-şi aşterne suplicele de concurs, instruite conform normelor în vigóre, subsemnatului oficiu până la terminul prefipt, şi sunt poftiţi, ca în vre-o Duminecă séu sĕrbătóre sĕ se presinte la sânta biserică, spre a fi cunoscuţi din partea poporului.

Oficiul protopresbiteral, în conţelegere cu comitetul parochial.

Cluş, 6 Februariu 1897.

Tuliu Roşescu,
protopresbiter.

Nr. 29$_2$897 [27] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia gr.-or. Suprapetri, de clasa a III din protopresbiteratul Câmpeni, se publică concurs cu termin de 30 dile dela prima publicare în organul oficios.

Venitele împreunate cu acest post sunt 353 fl. 50 cr. v. a.

Doritorii de a ocupa acest post sĕ-şi trimită cererile concursuale, în terminul deschis, la subscrisul oficiu.

In conţelegere cu comitetul parochial.
Oficiul protopresbiteral gr.-or. din Câmpeni.

Câmpeni, 27 Ianuariu, 1897.

Romul Furdui,
protopop.

Nr. 42/897. [28] 1—3

CONCURS.

Pentru întregirea parochiei de clasa III Belini, protopresbiteratul Treiscaunelor, se escrie concurs cu termin de 30 dile dela prima publicare în diarul „Telegraful Român.“

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch dau suma sigură de 404 fl. 45 cr. după-cum s'a statorit în şedinţa comitetului parochial din 12 Novembre 1896. Informaţiuni mai de aprópe se pot primi dela comitetul parochial şi oficiul protopresbiteral.

Reflectanţii, cari vorbesc totdeodată cu înlesnire şi limba magiară, îşi vor însinua cererile concursuale, instruite conform legilor în vigóre, la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Breţcu (Bereczk), 26 Ianuariu 1897.

În conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Oficiul protopresb. gr. or. al Treiscaunelor.

Dimitriu Coltofeanu.
protopop.

Sz. 1591—1897
polg.
[29] 1—3

Hirdetmény.

Alolirott mint a nagyszebeni kir. törvényszék által kiküldöttt eljáró biró az 1893 évi január hó 3-án 356 I. M. sz. a. kiadott igazságügyministeri utasitás 61 §. alapján ezennel közzéteszem, hogy Szász Pián község határának részleges tagositása iránti ügyben az előmunkálatok megkezdésen, jelesen:

1. az érdekelt felek képviseletének rendezése,
2. a müködő mérnök megválasztása,
3. a költség előirányzat elkésitése iránt tárgyalási határnapul **1897 évi márczius hó 23-ik napját d. e. 9 órakor** — esetleg a következő napokat a szászpiáni községi irodába kitüztem, melyre mindazok, kik a tagositás tárgya iránt tulajdoni czimen érdekeltek azzal idéztetnek meg, hogy elmaradásuk a tárgyalás megtartását akadályozni nem fogja.

Egyuttal azon birtok rendezési mérnökök, kik a münködő mérnöki teendőket elvállalni szándékoznak felhivatnak a szerződési pontozatok elöterjesztése mellett ajánlataikat a kitüzött határnapig alolirotthoz vagy az érdekelt felekhez küldjék be.

Megemlitettik, hogy a tagositás és felvétel alá eső terület mint egy 4380 holdat foglal magában melyből 1300 hold erdő és legelő és hogy ezen területek körülbelül 6000 részletből állanak.

Nagy-Szeben 1897 évi márczius 5-én.

A kir. törvényszék kiküldött eljáró birája.

Mihály Dezső,
kir. törvényszéki biró.

Redactor prov. **Gavriil Hango.**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 24. Sibiiu, Sâmbătă, 1/13 Martiu 1897. Anul XLV.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
la „Tel. Rom.“ într'una cu suplementul „Fóia Pedagogică“
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rĕndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Memorandul sêrbesc.

III.

La locul acesta ne vom ocupa cu gravaminele sêrbilor în cele scolare.

Capitolul acesta e întrodus cu următórele pasage: „O lungă și amară experiență ne-a arĕtat, că nisuința organelor guverniale țintesce la nimicirea scólelor nóstre confesionale, a acestor făclii aprinse, unde se luminézā junimea nóstră în spiritul ortodoxiei și unde se întăresce în cel al naționalitățai sêrbe, la persecutarea numelui sêrbesc, a limbei și a consciinței sêrbe. Și aici neamica lor privire se îndréptă în locul prim asupra primului representant al culturei sêrbe, asupra patronului scólelor sêrbe, asupra Sântului Sava, pe care biserica ortodoxă l'a pus între sânți; sĕrbarea Sântului Sava este subminată, censurată, oprită în și afară de școlă, i-se pun tot feliul de pedeci, ba ce e mai mult este interḑisă și cântarea bisericéscă a Sântului Sava“.

Spre a ilustra se produc următórele casuri concrete: se opresc din școlă cărțile, în cari se cultivă limba și naționalitatea sêrbă și se impun altele cu caracter opus acelora; se eschid din folosirea în școle caetele, pe cari se află icóne din istoria sêrbă; se opresce ziḑirea și deschiderea de școle confesionale; se pedepsesc cu bani, cari vorbesc în public în favorul înființărei unui gimnasiu confesional. Comunei Mostar nu i se permite sĕ ridice pe spesele sale o școlă superióră de fete, deși a împlinit altcum tóte condițiunile cerute; la cererile repețite nu i-se dă nici un rĕspuns, până-când călugărițele catolice ridică fără pedeci asemenea institute. Se favoriséză școlele comunale în sarcina celor confesionale, și părinții sunt constrînși a-și trimite pruncii în acele; se face forță părinților de a-și trimite pruncii în asemenea școle; se dă ordin preoțimei sĕ publice poporului în biserică, ca pruncii sĕ și-'i trimită în școlele comunale și în acele comune, unde se susțin școle sêrbesci confesionale; învĕțătorii aleși la școlele confesionale nu sunt întăriți la aceste spre a-i întrebuința apoi la școlele comunale; preoții ortodoxi se aplică ca catecheți la școlele comunale chiar și dacă în actele sunt numai 10 elevi greco-orientali, și acésta spre a-'i silí sĕ agiteze pentru școlele comunale; fie-care alegere dela școlele confesionale trebue presentată guvernului țerei prin oficiile cercuale, și până la sosirea aprobărei învĕțătoriul nu póte fi întrodus în oficiu. Nu se póte deci până atunci începe instrucțiunea în școlele confesionale, și casuri de aceste sunt nenumĕrate, autoritățile respective rețin la sine cu lunile asemenea alegeri, deși la actele electorale altcum sunt puse și documente dela autoritățile politice despre ținuta politică a respectivului învĕțătoriu.

Urméză o serie de gravamine de altă natură: sub cuvêntul cercetărilor științifice se profanéză mormintele, sub diferite pretexte se opresce înființarea de reuniuni de cetire și de cântare, de multe-ori și sub pretextul, că guvernul nu vede necesitatea înființării instituțiunilor culturale; în contra convențiunii din 21 Aprile, 1879, nu se acceptéză preoții și învĕțătorii, cari și-au câștigat cualificațiunea afară de țéră, se dau dispozițiuni numai verbal, în loc de a se da în scris, executarea acelora se pretinde sub aplicarea de grele pedepse, și așa se ia posibilitatea de a puté produce doveḑi în afaceri de controversă și de a puté lua remedii de drept la instanțe mai înalte.

Partea din urmă cuprinde petitul a cărui resumat este următorul:

1. Folosirea liberă a limbei sêrbe, folosirea liberă a literilor cirilice și a numirei sêrbesci în și afară de școlă; 2. Ținerea de adunări bisericesci fără a le anunța la poliție și fără de a fi present representantele poliției; 3. Arangiarea de sĕrbări bisericesci fără prealabila notificare; 4. folosirea liberă a icónelor istorice sêrbesci; 5. alegerea și libera instituire de preoți și învĕțători fără influința autorităților statului și fără a se cere aprobarea ulterióră; 6. crearea și susținerea liberă de școle sêrbești elementare și medii, cu liberă instrucțiune, 7. Sĕ pótă primi biserica liber ori-ce donațiuni și legate; 8. Liberă disposițiune asupra averii bisericei și școlei; 9. Sĕ se pótă crea liber fonduri școlare, în special sĕ se pótă crea fond de pensiuni pentru învĕțătorii dela școlele confesionale fără a se pretinde o însciințare prealabilă séu posterióră din partea organelor statului; 10. Libera disposițiune a comunelor asupra bisericilor, asupra școlelor și asupra mănăstirilor; 11. Participare la instituirea de metropolit; 12. Drept liber de a petiționa; 13. Ținere liberă de reuniuni învĕțătoresci în fiecare an; 14. Sĕ se pótă forma liber reuniuni de cetire de cântări și alte reuniuni cu scop cultural și de binefacere, programele sĕrbărilor pentru trebuințele bisericesci și școlare sé nu mai fie supuse la censură; 15. În un termin anumit cererile date sĕ fie resolvite; 16. Tóte afacerile sĕ fie resolvite în scris; 17. Pentru actele comunelor bisericesci sĕ nu se facă responsabili singuraticii; 18. Autoritățile statului sĕ nu se amestece în afacerile comunelor bisericesci, și preoțimea și învĕțătorimea sĕ nu mai fie supusă persecuțiunilor; 19. Sĕ se casseze disposițiunile privitóre la aprobarea alegerilor de învĕțători, cele privitóre la prealabila notificare a adunărilor bisericesci, cele privitóre la censurarea programului lor și cele privitóre la blanchetele școlare cu numirea limba „bosniacă“; 20. Acordarea dreptului, ca comunele bisericesci și școlare ortodoxe sêrbesci din Bosnia și Herțegovina independent, fără amestecul autorităților politice sĕ-și pótă forma o internă organisațiune a autonomiei lor bisericesci — școlare, și spre acel scop deputații lor sĕ se pótă cât mai curênd întruni la o ședință în Serajevo“.

Revista externă.

In fine, în óra din urmă, a dat și Grecia rĕspuns la ultimatul puterilor.

Étă-l:

„Guvernul grecesc, examinând punctele cuprinse în nota puterilor și ținênd sémă de marea lor importanță, vine a raporta asupra opiniunei' ce o are cu privire la punctele stabilite, — opiniune, ce se baséză pe cunóscerea situațiunei cretane.

„Precum puterile, așa și Grecia doresce sĕ susțină pacea și sĕ apere insula Creta de totală nimicire. Sistemu' autonomiei, adoptat de puteri, nu va duce la scopul dorit de puteri, ci va avea aceeași sórte, pe care au avut'o diferitele sisteme din timpul din urmă. Nóua formă de guvernament, ce a fost propusă, nu e potrivită de a promova restabilirea ordinei. Anarchia va nimici neîncetat țéra. Guvernul ar lua asupră-și o grozavă rĕspundere, dacă nu ar ruga pe puteri, ca sĕ schimbe forma de guvernament stabilită și se anexeze Creta la Grecia, așa după cum s'a întêmplat la liberarea acelor provincii, care au constituit regatul grecesc sub presidența lui Capodistria.

„La vederea măcelurilor și devastațiunilor din urmă, locuitorii țĕrei nóstre au simțit mustrări de consciință din causă, că în anul trecut au îndupleeat pe Cretani sĕ depună armele. Nenorocirea, ce a urmat după asta, nu permite, ca din nou sĕ luăm asupra nóstră un asemenea angagiament. De altmintrelea și fără de asta cuvêntul nostru ar găsi urechi surde, dacă puterile ar ținea la nóua formă de guvernament a autonomiei celei nóuă. Se nasce întrebarea, cum are sĕ fie situațiunea Cretei până la întroducerea formei de guvernament.

„Privitor la retragerea trupelor nóstre, în interesul umanității și a pacificărei insulei, facem apel către puteri în sensul, că deși corăbiile puterilor se află în Creta și deși suntem convinși, că flotele unite ar împedeca debarcarea trupelor turcesci și astfel nu e lipsă de presența acolo a tuturor corăbiilor grecesci, totuși așa se vede, că în interesul umanității și a restabilirei păcii va fi corect a lăsa trupele grecesci sĕ rĕmână în Creta. Datorința nóstră ne ordónă, ca sĕ nu lăsăm pe Cretani la bunul plac al fanatismului mohamedan.

FOIȚA.

Documente pentru limbă și istorie.

(Urmare.)

Nr. 1838, 18 Martiu 1783.

Cu milostivire arată înălțatul crăescul gubernium precum a sa preaosfințită chesaro-crăéscă și apostolicéscă mărire prin milostivul seu decretum care a eșit la 26 Februarie a. c. cu milostivire bine 'i-au plăcut a poruncì, ca sĕ nu se prea înmulțéscă preoții și supernumerari sĕ nu se facă.

S'au dat în Hondol 10 Aprile, 1783.

Ioan Popovici,
vicarișul neuniților.

Nr. 2042, 14 Martiu, A. 1783.

Cu milostivire arată înălțatul crăescul gubernium precum a sa preaosfințită chesaro-crăéscă și apostocéscă mărire prin milostivul sĕu decret care a eșit la 5 Martie a. c. cu milostivire bine 'i-au plăcut a poruncì, ca nimenea sub nici un nume sĕ nu adune bani.

Voi preoți sĕ păziți acéstă poruncă.

S'au dat în Sibiiu 30 Aprile 1783.

Ioan Popovici,
vicarișul neuniților.

Nr. 3061, 29 Aprile A. 1783.

Cu milostivire arată înălțatul crăescul gubernium precum a sa preaosfințită chesaro-crăéscă și apostolicéscă mărire cu milostivire bine 'i-a plăcut a poruncì, ca nimenea din legea catolicéscă séu unită sĕ nu fie primit la legea neunită, nice sĕ-l cuminece, nice la mórte a îngropa până n'a împlini cele șese sĕptĕmâni la examen.

Vĕ poruncim preoților sĕ nu faceți împotriva înălțatei porunci.

S'au dat în Hondol, 26 Iuliu A. 1783.

Ioan Popovici,
vicariș.

Nr. 3072, 5 Maiu A. 1783.

Cu milostivire arată înălțatul crăescul gubernium precum a sa preosfințită chesaro-crăéscă și apostolicéscă mărire la 9 Aprile, a. c. cu milostivire bine i-au plăcut a poruncì, care om a fost odată unit sĕ nu cuteze preoții neuniți nimic a le sluji până vor împlini cele 6 sĕptĕmâni la examen.

Vedeți preoți, sĕ nu faceți împotriva înălțatelor porunci.

S'au dat în Hondol, 26 Iulie A. 1783.

Ioan Popovici,
vicariș.

Nr. 3197, 6 Mai A. 1783.

Cu milostivire arată înălțatul crăescul gubernium precum a sa preaosfințită chesaro crăéscă și apostolicéscă mărire la 16 Aprilie a. c. cu milostivire bine i-a plăcut a poruncì, ca nimerea sĕ nu mai îndrăsnéscă a primi ómeni dela catolici séu dela unie până nu vor împlini cele șese sĕptĕmâni la examen supt neiertat canon.

Care preot va mai trece înălțatele porunci, se va lipsì de preoție.

S'au dat în Hondol, 28 Iulie A. 1783.

Ioan Popovici,
vicarișul neuniților.

Nr. 3343, 8 Maiu A. 1783.

Cu milostivire arată înălțatul crăescul gubernium precum a sa preaosfințită chesaro crăésca și apostolicéscă mărire la 9 Aprilie a. c. cu milostivire bine 'i-au plăcut a poruncì, unde sunt ómeni măcar ce feliu de lege și n'ar avé popă au de altă parochie au vreunui popă nu s'ar ține, acolo popii papistași séu popii uniți sĕ slujască fără nici o vătĕmare de lege.

S'au dat în Hondol 28 Iulie A. 1783.

Ioan Popovici,
vicariș neuniților.

(Va urma.)

„Décă trupele nóstre ar căpèta dela puteri îndrumare ca sě pacifice insula, dorinţele şi intenţiunile ar fi duse în indeplinire repede şi în mod desěvêrşit. După restabilirea ordinei, s'ar puté cunósce dorinţele liber manifestate ale poporului cretan şi s'ar puté lua měsurile de lipsă pentru îngrijirea sorţii lui.

„Crudelităţile, ce se repet din timp în timp în Creta, agită naţiunea grecéscă, împedecă activitatea ei socială şi turbură financele statului. Chiar dacă ar fi posibil sě uităm, că noi nu suntem coreligionari ai Cretanilor, că suntem de aceeaşi origine, de acelaşi sânge cu ei, totuşi trebue sě declarăm puterilor, că statul helen n'ar puté suporta mai mult sguduiri de felul acesta. De aceea apelăm la sentimentele de înaltă marinimositate ale puterilor, rugându-le sě permită, ca poporul cretan sě se declare, sě spună însuşi, cum doresce sě fie guvernat".

Din rěspunsul acesta sě vede, că Grecia vrea încă pertractări cu puterile în privinţa sorţii cretanilor, şi acésta mai mult cu scopul de a-şi câştiga părtinitori mai mulţi pentru aspiraţiunile sale. Anglia, Francia şi Italia sunt deja pe partea ei, cel puţin aşa dovedesc tóte aparenţele.

Pe cât de cu mare încordare s'a aşteptat rěspunsul Greciei la ultimatul puterilor, pe atât de cu mare încordare se aştéptă acum acţiunea puterilor contra aceleia, căci din acest rěspuns, ori cum l'am interpreta, se vede un afront ce l'a luat Grecia faţă de puteri în cestiunea cretană.

Agitaţia e mare atât în Grecia cât şi în Turcia, ér în insula Creta măcelurile cele mai grozave între greci şi turci continuă pe lângă cele mai mari vĕrsări de sânge.

Acéstă stare de lucruri nu póte fi tolerată mai mult, căci din schinteile din Creta, fórte uşor s'ar puté pune în flacări întreg continentul nostru.

Totul atârnă dela înţelepciunea marilor puteri şi sperăm încă, că lucrurile se vor îndrepta pe cale pacinică, cel puţin în óra ultimă cu tóte înarmările ce sě fac de present pretutindenea.

Din parochii.

In legătură cu cele publicate în nr. 17 al ḑiarului nostru privitóre la reconstituirea epitropiei parochiale din comuna Haşfalěu, parochul local, d. Nicolau Doctor, ne trimite o rectificare în care ḑice, că alegerea de epitropi nu s'a făcut la 19 Ianuariu şi este un neadevěr afirmaţiunea, că D-sa ar fi declarat alegerea de nulă. Adevěrul este, ḑice d. paroch, că alegerea de epitropi s'a făcut la 26 Ianuariu, din causa unor neînţelegeri şi fiind timpul înaintat.

*

Tot în acest numěr s'a publicat după o corespondenţă, că sinodul parochial din comuna Raduleşti s'a ţinut cu asistenţă de jandarmi. Privitoriu la ţinerea acestui sinod, dl. protopresbiter Avram S. Pěcurariu ne trimite o rectificare în care ḑice, că nici în comuna Rădulesci şi nici în altă comună din tractul D-sale nu s'a recuirat jandarmerie în afaceri bisericesci, nici din partea D-sale, nici din partea vre-unui preot din tractul D-sale (Dobra.)

Adunarea gen. extra-ordinară

a

Asociaţiunei transilvane pentru literatura română şi cultura poporului român.

Şedinţa I., Mercuri, în 26 Februariu la 4 óre p. m.

Conform programului publicat pentru adunarea generală extra-ordinară a Asociaţiunei transilvane convocată din incidentul modificărei Statutelor şi în special pentru a hotărî relative la pretensiunea ministrului de a elimina din titlul Asociaţiunei cuvêntul „transilvan" — prima şedinţă s'a deschis Mercuri după améḑi la órele 4½ sub presidenţa Il. Sale prepositului I. M. Moldovan, preşedintele Asociaţiunei, [fiind de faţă preste 100 de membrii adunaţi din tóte părţile patriei şi alt public numěros.

Preşedintele deschide şedinţa prin o scurtă dar binesimţită vorbire, în care accentuéză, că fiind afacerea binecunoscută de toţi cei ce se intereséză de binele Asociaţiunei, nu se extinde mai pe larg în expunerea ei, fiind acésta şi e un lucru, care ne strînge inima la toţi. Dă expresiune dorinţei generale, ca sě-si unéscă toţi forţele minţei în consfătuirile ce vor urma, ca astfel sě se nimeréscă calea cea mai bună pentru de a se putea ajunge la scopul pentru care ne-am adunat în acéstă adunare generală extraordinară a Asociaţiunei nóstre transilvane.

La propunerea dlui *Dr. Bunea*, fiind raportul tipărit, publicat şi trimis tuturor membrilor, acesta se consideră de cetit.

La p. 3. referitoriu la numirea unei comisiuni pentru censurarea raportului şi presentarea unui proiect de conclus, *Dr. A. Mureşan* într'o vorbire mai lungă accentuând gravitatea situaţiunei şi dând totodată expresiune recunoscinţei faţă de comitetul Asociaţiunei pentru activitatea sa în mare parte plină de succes, citéză §. 24 din Statute, unde sě ḑice, că „scopul şi caracterul Asociaţiunei nu va puté deveni obiect al desbaterilor şi concluselor adunanţelor sub nici o condiţiune" şi §. 3, în care se ḑice, că „în adunanţele acestei Asociaţiuni sunt oprite ori ce desbateri asupra obiectelor religióse şi politice, în cât acestea privesc la present" deci propune, ca adunarea generală sě alégă o comisiune de 25, care sě facă un proiect de conclus în înţelesul acestor §§., întréga propunere şi motivarea ei este următórea:

„Deóre-ce în propunerea, ce o face în raport cu privire la alegerea unei comisiuni, comitetul îi dă acestei comisiuni misiunea generală necondiţionată de a face propuneri cum sě decidă ad. gen. asupra pretensiunilor ministrului, în materia schimbării titlului „Asociaţiunii"; ceea-ce este neadmisibil, fiind-că conform §. 24 al statutelor „Asociaţiunii", scopul şi caracterul „Asociaţiunii", prin urmare şi titlu, care conţine ambele, nu póte deveni obiect al desbaterilor şi al concluselor adunării generale sub nici o condiţiune şi prin urmare ar fi un act coutrar statutelor, adecă s'ar alege o comisiune cu scop de a crea un substrat de desbatere şi de deliberare într'o chestiune a cărei discusiune e a limine eschisă prin disposiţiunea categorică a statutelor;

Deóre-ce mai departe, prin acea, că se dă acestei comisiuni chemarea de a discuta şi a se pronunţa asupra unei pretensiuni a ministrului, motivată numai şi numai pe cuvinte de ordin politic, care temă e asemenea supusă unei opriri de a fi discutată, în §. 3, al statutelor;

Deóre-ce în raportul comitetului se mai presentă chestiunea schimbării titlului nu ca o chestiune de discusiune liberă, reservată adunării generale, ci ca o orînduire a puterii publice executive, faţă cu care acest for nu mai sufere discusiune ori remedii, decretându-se ca conditio sine qua non a aprobării proiectului de statute modificate, întroducerea titlului subliniat (schimbat) de ministru; şi deci prin supunerea acestei chestiuni a titlului „Asociaţiunii" deliberărilor comisiunii şi a adunării, cum propune comitetul, s'ar putea crea aparenţa, că „Asociaţiunea" primesce lupta făţişă cu stăpânirea pe terenul politic străin de ea şi de scopurile ei, pe care o respinge rescriptul ministrului, — fac următórea contrapropunere:

Adunarea generală de aḑi, sě alégă o comisiune de 25, cu speciala şi restrictiva çhemare, de a cerceta încât raportul comitetului stă în conglăsuire cu disposiţiunile §. 3 şi 24 ai statutelor „Asociaţiunii" şi examinându-'l sě formuleze un proiect de conclus prin care sě se validiteze faţă de situaţiunea creată prin rescriptul ministrului de interne, disposiţiunile §. 3 şi 24 ai „Asociaţiunii" nóstre."

In sensul aceştei propuneri este a se întregi şi înţelesul notiţei nóstre din numěrul trecut referitoriu la acest obiect.

Axente Sever citând proverbul: că cine vrea sě vorbéscă pe scurt, vorbesce întunecat, ḑice că şi el a fost făcut la înfiinţarea Asociaţiunei o propunere în privinţa titlului, dar acea a căḑut ca şi o altă propunere a dlui I. cav. de Puşcariu. El propusese ca Asociaţiunea sě se numéscă: „Asociaţiunea pentru cultura tuturor românilor", dar nu s'a primit, ci s'a primit propunerea lui Aldulean, carea cuprinde titlul de aḑi al Asociaţiunei. Deci, ca comisiunea sě se scie orienta, cere, ca sě i-se dee acesteia „Anhaltspunkte".

Dl *Preda* combătênd pe Murěşan ḑice, că dacă s'ar primi propunerea dînsului, atunci adunarea de faţă nu mai are ce pertracta şi de giaba s'a convocat. Cere respingerea acestei propuneri şi primirea propunerei comitetului.

Brediceanu încă combate pe Dr. Murěşanu şi cere ca sě se priméscă propunerea comitetului, dându se propunerea Drului Murěşanu comisiunei ca material de studiu în consfătuirile ei.

Parteniu Cosma ḑice, că alegêndu-se şi o comisiune în sensul propunerei dlui Dr. A. Mureşanu, s'ar perde numai timpul, căci eventuala propunere a ei ar fi de a se transpune la comisiunea propusă de comitet, carea nu are marşrută legată ca cea propusă de dl Murěşan; cere deci alegerea comisiunei propuse de comitet, ér propunerea dlui Dr. A. Murěşan sě se predea ca material spre studiare acestei comisiuni.

George Pop de Băsesci se alătură la antevorbitoriul.

Mai vorbesc Dr. *Stoica*, Dr. *Şpan*, Dr. *Frâncu*, Dr. *Bunea* şi Dr. *A. Mureşan* după cari presidiul închiḑênd discuţia, pune propunerea dlui Dr. A. Mureşan la vot şi cade.

Pentru consultare în privinţa alegerei celor 15 membri contemplaţi în comisiunea propusă de comitet, şedinţa se suspinde pe 5 minute după-ce la propunerea dlui Preda s'a ales o comisiune de 3 în persónele dlor Droc, Stoica şi Tilea pentru compunerea unei liste ca proiect de conclus, referitóre la persónele celor 15 membri din comisiune.

După redeschiderea şedinţei, comisiunea de trei presentă ca propunere lista următóre: I. M. Moldovan, Partenie Cosma, Iosif St. Şuluţiu, Dr. A. Mureşan, Hossu-Longin, Coriolan Bredicean, N. Maneguţiu, Dr. Ciuta, Dr. G. Tripon, Dr. Şenchea, I. de Preda, Dr. I. Pop, Dr. Bunea, Filip, şi I. cav. de Puşcariu.

Dr. Frâncu, ḑice, că în comisia acésta nu pot lua parte şi membri de ai comitetului, avênd a se aduce hotărîre în lucruri tocmai de ale comitetului. In urma acestui incident d. P. Cosma, simţindu-se bănuit, fiind membru în comitet, nu primesce a fi membru în acéstă comisiune.

Dr. Frâncu luând cuvêntul în cestie personală, declară, că n'a voit sě bănuéscă pe nimeni, ci a voit numai sě arete, că e o imposibilitate parlamentară a fi membru într'o comisiune unde cineva are sě-şi dea cuvêntul în causa sa proprie.

Cu tóte acestea, acum nici ceilalţi membrii din comitet, I. M. Moldovan şi Şuluţiu nu primesc a face parte din comisiunea de 15, precum nici Dr. A. Mureşan ca autorul propunerei date la comisie şi Fr. Hossu Longin ca susţinětoriul acesteia.

In locul acestor 5 membrii se aleg: pp. Dan, Iuliu Bárdosy, Dr. Beu, C. Bredicean şi D. Vajda.

Cu acestea prima şedinţă s'a încheiat la órele 6¾ cu observarea, că la pertractările comisiunei de 15 pot participa toţi membrii adunărei cu vot consultativ.

Şedinţa a II-a Joi în 27 Februariu la 4 óre d. a.

Comisiusea de 15 esmisă din şedinţa ḑilei prime neterminându-şi agendele, şedinţa a II-a se amână pe órele 4 p. m. Şedinţa promitea înainte a fi cât se póte de viuă şi interesantă şi astfel sala desbaterilor era îndesuită de public.

Preşedintele deschide şedinţa, ér secretariul Dr. Bologa cetesce procesul verbal luat în şedinţa primă, care după unele rectificări neesenţiale se declară de verificat.

Inainte de a trece la punctul al doilea din ordinea de ḑi membrul Hossu-Longin cere cetirea telegramelor sosite. Sě cetesc: Din Blaş, Braşov, Mureşana, Selagiu, Cluş, Deva, Turda, Abrud, Tinerimea din Cluş, Lugoj şi Zlatna. Cuprinsul telegramelor plin de însufleţire şi dorinţă ferbinte pentru conservarea singurului scut ocrotitor pentru toţi românii, au facut bună impresie asupra celor presenţi.

La ordinea de ḑi urméză raportul comisiunei de 15.

Comisiunea de 15 avênd în vedere seriositatea şi importanţa netăgăduită a conclusului ce are sě aducă asupra obiectului de pertractat la şedinţa sa a investit pe toţi membrii cu vot consultativ, ba chiar şi cu dreptul a de face propuneri.

Referentul comisiunei Dr. Bunea după ce spune, că comisiunea a luat la seriόse desbateri propunerile comitetului central, în cuvinte de un nobil entusiasm şi cu o logică tare accentuéză vitregitatea timpului şi durerea nóstră a tuturora în faţa nedreptăţilor ce ni-se fac. Pe toţi ne dóre, căci sufletul nostru al tuturora de o singură dorinţă este muncit, de dorul pentru înaintaraa în cultură şi bunăstare a poporului nostru românesc. Nici unul nu e mai bun român decât celalalt, toţi suntem de o potrivă şi fie-care crede, că după a sale vederi şi convingeri servesce mai bine interesele neamului sěu. Comitetul central în pertractările sale cu Inaltul guvern a desvoltat o activitate exemplară, şi mulţămită zelului şi cuminţeniei lui, a ajuns la resultate reale preţióse. Căci abstragênd dela celelalte singur numai faptul, că de aḑi încolo preşedintele Asociaţiunei ales de adunarea generală nu va fi expus la arbitriul guvernului de a fi séu nu întărit, pentru a putea funcţiona, e un câştig enorm. In chipul acesta va fi pe viitoriu eschis casul, care s'a petrecut cu ilustrul bărbat, aḑi episcop, Nicolau Popea, care în adunarea dela Abrud a fost ales de vice-preşedinte, ér guvernul i-a denegat întărirea. Apoi funcţionarea agenturitor existente şi dreptul de a înfiinţa agenturi nóuě în tóte părţile patriei, au nu e acesta un colosal câştig? Comisiunea luându-le tóte aceste şi alte multe în considerare, aprόbă toţi paşii făcuţi de comitetul central, statutele le declară de modificate în sensul pertractărilor avute cu guvernul, si cere ca şi Adunarea generală sě-şi dee consensul sěu. Asupra punctului al doilea referitoriu la schimbarea titlului ḑice, că nu e bine sě ne închidem uşa pe noi, ca astfel sě sdrobéscă casa asupra nóstră.

In comisiunea de 15, la punctul referitoriu la schimbarea titlului, respective la eliminarea cuvêntului atribut „transilvană" din titlul Asociaţiunei, s'au făcut mai multe propuneri, şi deóre ce comisiunea a primit de a sa tocmai propunerea dlui Cosma, care n'a fost membru în comisiune, ér referentul comisiunii Dr. Bunea îşi avé propunerea sa specială, pe care voia sě o susţină şi în plenul şedinţe, referada o ia Ioan de Preda.

Constată, că în comisiune s'au făcut mai multe propuneri, pe care voesce ale schiţa pe scurt, pentru-ca şi adunarea generală sě le cunóscă şi sě se pronunţe asupra lor. Cea mai îndepărtată este a dlui advocat Dr. A. Frâncu, a cărei esenţă e, că adunarea generală în înţelesul §-lui 24 din statute nu este în drept a desbate asupra scopului şi mai ales asupra caracterului Asociaţiunii, deci titlul asociaţiunii sě rěmână nealterat, ér cererea guvernului sě se respingă ca o pretensiune volnică şi excepţională faţă de noi românii.

A dóua propunere e a vicariului dela Năsěud Dr. Pop, care ḑice, că adunarea generală sě facă o nóuă remonstraţiune la ministru, în care cu argumente nu mai puţin puternice, ca cele produse de comitet în representaţiunile sale, sě pledeze pelângă conservarea titlului vechiu, ér pentru casul, când ministrul nici decum n'ar absta dela pretensiunile sale, atunci vom vedé ce avem se facem la proxima adunare generală.

A treia propunere e a secretariului metropolitan din Blaş, Dr. A. Bunea, care în cas dacă ministrul nici la o remonstraţiune din partea adunării generale n'ar absta dela pretensiunea sa, primesce titlul recomandat de ministrul: „Asociaţiunea literară şi culturală a Românilor din Ungaria".

A patra propunere e a dlui P. Cosma, pe care comisiunea cu majoritate de voturi a primit'o de a sa. Titlul asociaţiunii conform propuneri dlui Cosma sě se modifice astfel: „Asociaţiune pentru literatura română şi cultura poporului român". In motivarea acestei propuneri se ḑice, că noi numai cedând forţei ne simţim îndemnaţi a elimina cuvêntul „transilvană" şi a schimba astfel titlul vechiu al Asociaţiunii.

Toţi propunětorii 'şi susţin propunerile şi în plenul şedinţei.

Acesta e raportul comisiunii de 15.

Raportul comisiunei se primesce ca basă pentru desbaterea specială.

Adunarea generală ia spre sciinţă şi apróbă toţi paşii făcuţi de comitetul central, ér statutele le declară de modificate conform petractărilor avute cu guvernul. Insě înainte de a trece asupra punctului 2 din raportul comisiunii Dr. Tripon face propunerea, ca şedinţa sě se suspindă pe 15 minute, în cari propuněitorii, a căror propuneri difer de propunerea comisiunii, sě se unéscă şi astfel sě vină numai cu o propunere în faţa adunării generale.

Preşedintele în puterea dreptului sěu presidial suspinde şedinţa pe 15 minute.

După redeschiderea şedinţei vicariul Dr. Pop cetesce propunerea comună, care e combinată din propunerea dlui Dr. Frâncu şi propunerea sa şi care e, că adunarea generală nu se dimite în modificarea titlului istoric al Asociaţiunei. Pentru motivarea propunerii sale aduce demnitatea nóstră de popor consciu de puterea şi drepturile sale. Fiecărui popor dela natură îi este dată libertatea de a se desvolta şi cultiva după-cum nisuinţele, aspiraţiunile şi idealul sěu este. Acésta formézǎ dreptul nostru natural. Asociaţiunea nóstră e sancţionată prin cel mai înalt factor într'un stat constituţional, prin însuşi monarchul, şi acésta întărire formézǎ dreptul nostru legal. Ne îndreptăţesce la menţinerea titlului neschimbat şi un drept istoric, deóre ce Asociaţiunea nóstră de 35 ani funcţionézǎ neîmpedecată şi fără a vení barem odată în colisiune cu legile statului. Datorinţa faţă de posteritate încă ne ḑice şi ne îndémnă a păzi neatăcată acésta pentru noi săntă instituţiune, şi trebue sě ne temem de judecata tribunalului posterităţii, pe care eu îl pun mai pe sus de tóte tribunalele judiciare vremelnice. Recomând propunerea nóstră spre primire.

P. Cosma: Deórece în raportul comisiunii se amintesce de mai multe-ori despre propunerea d-lui Cosma, cu tóte-că comisiunea a primit'o de a sa, voesc în câteva cuvinte a o motiva. Nu este suflet de român, căci nu cred sě fie, care s'ar îndoí că în casul de faţă adevěrul nu ar fi pe partea nóstră. Toţi recunóscem dreptul natural, legal şi istoric, dar aici e vorba d-lor de putere, şi nu de drept. Guvernul are în mâna sa puterea, cu care faţă de noi póte suprima dreptatea, pentru că, când un guvern se trage în ḑilele nóstre la rěspunderea pentru nedreptăţile sěvîrşite faţă de naţionalităţi, scim cu toţii, că i-se rěspunde: n'ai făcut destul. Susţin propunerea mea cu atât mai vêrtos, că ea intrunesce dorinţele tuturor, satisface cererii ministrului întrucât eliminézǎ atributul „transilvan“, satisface şi dorinţei acelora, cari ḑic, că cuvêntul „literatura română“ nu e destul de accentuat în § 2 din statutele modificate, ba se estinde şi mai departe, căci cultura unui popor nu se mărginesce nici de hotare politice, nici etnografice. Aşa e cultura germană, aşa şi cea franceză, din care se adapă nu numai poporul german şi francez strîns luat, ci toţi germânii şi francezii, afle-se ei în ori care stat.

M. Voilean: Află ori-ce discutiune, séu pertractare mai departe cu guvernul de periculóse pentru existenţa Asociaţiunii; în casuri de aceste e bine sě ascultăm mai mult de raţiune, decât de sentimente; sě păstrăm ce avem, şi sě ḑicem: Dómne feresce-ne de mai rěu; nu mai puţin periculósă află propunerea d-lui Cosma, care póte provoca la guvern alte presupuneri ostile desvoltării nóstre libere. Primesce propunerea lui Bunea.

Dr. *Il. Puşcariu:* Unii susţin, că schimbarea titlului ar fi identică cu schimbarea scopului şi caracterului Asociaţiunii. Părerea acésta e de tot greşită. Bărbaţii, cari la anul 1861 s'au adunat pentru a da viéţa acestei instituţiuni, şi prin ea întreg neamului românesc, au avut în mintea şi inima lor un scop sciut, ér titula a fost numai un ce accidental. Scopul se marchézǎ în statute, şi titlul nu alterézǎ statutele, prin urmare nici scopul şi caracterul aceleia. Aderézǎ la propunerea lui Bunea.

Dr. *Aur. Mureşan:* Direcţia urmată de antevorbitori nu e numai greşită, dar e funestă. Noi astăḑi am fi nisce nemernici (sě îndrumă la ordine) dacă n'am sci a ne asigura ḑiua de mâne. Caracterul este inherent numelui. Se alătură la propunerea vicariului Pop.

Dr. *Iul. Coroian:* Presintă adunării generale o declaraţiune iscălită de mai mulţi membrii din Cluş, în care cer menţinerea neschimbată a titlului Asociaţiunii. Se miră, cum de nici unul dintre vorbitorii de până acum nu a amintit adevěratele motive, de cari guvernul s'a věḑut îndemnat a păşi cu pretensiunile sale nefaste faţă de Asociaţiune. Acele motive sunt curat politice. Campania pornită de guvernul actual în contra nóstră pe tóte terenele vieţii nóstre sémână fórte mult cu campania pornită tot de guvern în anii 1866—68. Atunci s'a declarat uniunea, noi am întrat în dietă, şi étă-ne în ḑiua de aḑi la ce resultate am ajuns prin procedura nóstră conciliantă. Citézǎ un conclus al adunării naţionale din 1890 şi primesce propunerea vicariului Pop.

Axente Sever: Istorisesce o anecdotă, cu care distrage publicul pe câte-va momente şi alta nimic. Se alătură la propunerea lui Pop. (Observ, că atât dl Axente, cât şi dl Dr. Murěşan 'şi-au ilustrat vorbirile celebre cu fabule şi poveşti cu scopul de a satirisa pe cei de altă părere, şi astfel am auḑit destule „braşóve“.)

On. Tilea: Totdeauna, până în momentul de faţă am fost contra modificării statutelor şi cu atât mai mult în contra eliminării séu schimbării titulei. Am fost contrar, dar în sufletul meu, în continuu am nutrit temerea, ca nu cumva maioritatea membrilor sě fie pe lângă mine. Aveam însě nădejdea, că venind la adunarea generală atâţia ilustri bărbaţi, cari ca jurisprudenţi specialişti vor fi cunoscênd legile şi-'mi vor arăta şi mie un § prin care sě delăture din noi toţi îngrijirea justificată ce o avem pentru sórtea Asociaţiunei nóstre. Dar aici am auḑit tot numai de drepturi naturale şi istorice şi n'am auḑit de mijlóce prin cari am puté paralisa puterea, ce ni-se opune drepturilor nóstre. S'a riscat şi afirmaţiunea, că mai bine sě nu o avem, decât sě schimbăm titlul. Da, sacrificii, póte face ori şi cine, dar numai pe pielea lui, o instituţiune publică cum este Asociaţiunea nóstră nu este iertat a o sacrifica. Dar dlor, sě punem casul, că guvernul ar ḑice, bine, las şi mai departe sě figureze în titlul Asociaţiunei atributul „transilvan“, dar voi întrebuinţa tóte mijlócele posibile legale şi ilegale pentru ca activitatea Asociaţiunii sě nu trécă preste bariera Transilvaniei, pe ale cărei hotare eu o sě le designez. În casul acesta Vě asigur, noi am fi cei dintâiu, cari am protesta energic în contra unei atari volnicii. Mě alătur la propunerea lui Cosma.

Preşedintele: Ómenii fac deosebire între: quid iuris, quid consilii, adecă avem drept, dar cine scie eşi-vom la capět bun cu acesta. Eu am luat parte la multe adunări generale de când s'a întemeiat Asociaţiunea şi Vě mărturisesc sincer, că din partea nóstră cuvêntul „transilvană“ totdeuna se privea ca o restricţiune pentru noi. Aşa d. e. odată am fost învitaţi a ţinea adunarea generală la Şimleu, şi din temere, ca sě nu periclităm Asociaţiunea, am renunţat a merge. Temerea nóstră era isvorîtă din cuvêntul „transilvană“. — Nu se exprimă pentru nici una dintre propuneri.

Mai au cuvênt numai propuněitorii.

Vicariul Dr. Pop. Reflectézǎ la unele observări personale, combate pe asesorul Voilean, care a ḑis, că dênsul vorbesce mai mult la sentiment, şi află propunerea lui Cosma de periculósă, care mai iute ne va duce la prăpastie. Ministrul cere eliminarea cuvêntului „transìlvană“ şi înlocuirea lui prin cuvêntul „Ungaria“, ér noi prin primirea titulei în forma propusă de dl Cosma, dăm ministrului un rěspuns demonstrativ. Sě nu cedăm până când mai putem şi numai în casul extrem sě ne supunem.

Dr Bunea. Cu deosebită mulţămire constat, că în punctul principal toţi suntem *una* şi adecă toţi protestăm în contra schimbării titlului. (In momentul acesta o întunecime nepătrunsă s'a lăsat asupra nóstră. Lumina electrică ne-a denegat funcţiunea. A trebuit sě se aducă lămpi şi lumini pentru a putea desbate mai departe. La început toţi credeam, că s'a făcut vre-o glumă nesărată din partea cui-va, dar apoi ni s'a spus, că în Internat numai până la 9 óre funcţionézǎ lumina electrică.)

Dr. Bunea continuă: Dl Dr. Pop a făcut o preţiósă mărturisire prin cuvintele-i din urmă, unde ḑice, că acum sě nu ne supunem, dar preste un an, dacă guvernul insistă şi mai departe pe lângă pretensiunile sale, atunci sě cedăm. Adecă dênsul voesce sě mai lungéscă pe un timp nehotărît chinul sufletului nostru, de care acum suntem cuprinşi. Nu e consult. Rěmân pe lângă propunerea mea.

Sunt trei propuneri: 1) a comisiunii (Cosma), 2) a vicariului Dr. Pop şi a 3) aa secretariului Dr. A. Bunea.

În sensul §-lui 24 din statute ori-ce propunere, care invólvă în sine o modificare a statutelor pentru a se ridica la valóre de conclus trebue sě întrunéscă dóue terţialităţi ($^2/_3$) a voturilor. Deci atât propunerea comisiunii, cât şi a Drului Bunea are lipsă de $^2/_3$ a voturilor, fiindcă tind la modificarea statutelor, pe când propunerea vicarului Dr. Pop, care e pe lângă conservarea nealterată a statutelor reclamă numai o simplă majoritate de voturi. Mai ântâiu se pune la vot propunerea vicarului Dr. Pop ca cea mai îndepărtată de propunerea comisiunii, apoi propunerea Drului Bunea şi pe urmă cea a comisiunii.

Se cere votare nominală.

Resultatul votării e următorul:

Propunerea vic. Dr Pop întrunesce 21 din 67 voturi;

Propunerea secr. Dr. Bunea întrunesce 10 din 64 voturi; şi

Propunerea comisiunii (Cosma) întrunesce 49 din 62 voturi, deci propunerea comisiunii întrunesce $^2/_3$ din voturile date şi prin urmare se declară de primită din partea adunării generale. Propunerea e următórea:

Adunarea generală extraord sě pronunţe prin conclus:

Deşí prin ordinaţiunea înaltului minister de interne nr. 929 res. din 1895 s'au cerut modificarea tuturor acelor §§. din statutele „Asociaţiunii“, cari nu mai corespundeau stărilor actuale de drept public, între cari însě nu se cuprindea şi titlul „Asociaţiunii“;

Deşí din incidentul provederii cu clausula de presentare a textului §§-ilor modificaţi de adunarea generală ţinută în Blaj la 27 şi 28 August 1895, între împregiurări normale nu s'ar mai putea dificulta din partea guvernului titlul „Asociaţiunii“ care nu se modificase în aceea adunare generală;

In fine: deşí „Asociaţiunea“ nóstră, înfiinţată în 1861, exista deja când s'a înaugurat era constituţională, care a produs schimbările actuale în dreptul public, întocmai ca „Erdélyi Muzeum egylet“ „Siebenbürgischer Verein für Landeskunde“ etc. etc. în al căror titlu înaltul guvern tolerézǎ şi pentru viitor numirea de „transilvan“, („erdélyi“, „siebenbürgisch“;)

Totuşi considerând că înaltul guvern şi după repeţite representaţiuni motivate cu argumente nerăsturnabile ale comitetului central, în rescriptul sěu nr. 1310/1897 pretinde necondiţionat, va sě ḑică în formă de ultimat, eliminarea cuvêntului ,,transilvană“ din titlul ,,Asociaţiunii“, sub cuvênt că acela ar fi incompatibil cu starea actuală de drept public şi în contraḑicere cu legile ţěrii, ba mai adauge, că eliminarea acelui cuvênt ar fi motivată chiar şi cu necesitatea de a delătura dela ,,Asociaţiunea“ nóstră ,,acea neîncredere a cărei basă îndreptăţită este presupunerea, că ea se légă de un titlu incorect din punct de vedere al dreptului public, pentru a nutri şi susţiné anumite aspiraţiuni politice ilegale“;

Adunarea generală protestând contra îndreptăţirii propunerii amintite în rescriptul ministerial, şi constatând, că în lungul şir de peste 35 ani de când funcţionézǎ ,,Asociaţiunea“ nóstră nici odată n'a venit în conflict cu legea, şi nici odată nu s'a ocupat cu politica, —

Declară, că neputêndu se opune puterii, numai de silă se dimite la modificarea titlului istoric al ,,Asociaţiunii“, din care eliminând cuvêntul „transilvană“ dificultat de înaltul guvern pe motive politice, stabilesce pentru viitor titlul următor:

,,Asociaţiunea pentru literatura română şi cultura poporului român“.

Dr. A. Frâncu insinuă vot separat.

Cu aceste programul ḑilei fiind eshauriat preşedintele mulţumesce membrilor pentru interesul nobil ce au dovedit, că nutresc pentru cea mai înaltă a nóstră instituţiune culturală, şedinţa se încheie la órele 10 séra.

Isvorul, din care pentru întreg némul românesc isvoreşte lumină şi cultură de aḑi înainte se chiamă: **„Asociaţiune pentru literatura română şi cultura poporului român“.** *Raportorul.*

Noutăţi.

Şedinţa festivă a societăţii „Ioan Popasu“ a studenţilor dela şcólele medii gr.-or române din Braşov s'a ţinut Duminecă, cu frumos succes, participând public numěros. Şedinţa s'a deschis prin presidentul soc. I. Bunea. S'a cântat „Hora“ prin orchestra societăţii. Studentul în cl. VIII. I. Minea şi-a cetit bine reuşitul studiu literar asupra novelelor eminentului scriitor A. Vlahuţă. Declamaţiunea „Scipio şi Hannibal“, a fost predată cu succes din partea studenţilor din cl. VIII. M. Popovici, Candin David şi Zeno Popovici. — Tema potrivită şi de actualitate: Braşovul din punct de vedere comercial şi industrial“, a fost cetită de autorul Ioan Lăpědat, student în cl. II-a com. — Studentul cl. VII. gimn. Zach. Bârsan a declamat cu pricepere poesia lui Vlahuţă „Din prag“. — Studentul cl. VIII. gimn. Const. Jurcan, dispunênd de un deosebit talent comic, a declamat anecdota lui Speranţă „Ioan la Fteatru“. Partea musicală a şedinţei deasemenea a avut o reuşită excelentă. Orchestra a cântat câteva cântări, ér corul dirigeat de profesorul de musică, dl Teofil Popovici, a excelat în cântările: „Fóie verde de mohor“ de Teofil Popovici; „Fost'ai lele“, de G. Musicescu şi „Cucule cu pénă sură“ de G. Dima.

* * *

Reuniunea română de gimnastică şi cântări din Braşov“ şi-a ţinut adunarea generală Duminecă. După cuvêntul de deschidere al prosidentului dl *Chelariu*, în care constată desvoltarea unui interes mai cald în timpul mai recent din partea publicului faţă de Reuniune, se cetesce raportul comitetului, din care resultă, că reuniunea are 3 membri onorari, 1 fundator, 75 protegiatori, 48 activi. — Se cetesce raportul cassariului: Averea totală a reuniunei e de 2648 fl. 80 cr. — S'a ales noul comitet: Georgiu *Chelariu*, president; Dr. V. *Saftu* vice-president; Iosif *Moldovan* cassar; Ioan *Murăroiu* secretar; Aurel *Ciortea* archivar; Nicolau *Bogdan* conducětor al convenirilor; Pant. *Dima* dirigent al cântărilor, şi Petru *Roşca* instructor de gimnastică.

* * *

Scandaluri millenare. S'au desvělit şi continuă a se desvělì pe ḑi ce merge tot mai multe mişelii comise cu prilejiul exposiţiei millenare, de ómeni cari în urma posiţiilor lor înalte conduc destinele acestei ţěri. Mai ḑilele trecute s'a constatat, că deputatul guvernamental Morzsányi Károly a primit dela o firmă 40,000 fl. pentru că a intrevenit cu autoritatea sa la locurile competente, pentru a se da acelei firme în arêndă biletele de întrare la exposiţia millenară. Afacerea a ajuns pe mâna tribunalului. Guvernul lui Bánffy — mirare — i-a considerat depus mandatul de deputat.

Ér acum mai de curênd s'a constatat, că deputatul, deasemenea guvernamental, Neuman Armin a primit o sumă mult mai mare ca Morzsányi, pentru-că a intrevenit pela cei dela putere, ca loteria de clasă sě se dee unei bance din Alsaţia.

* * *

Petrecere. Comitetul nostru parochial din comuna Petroşeni a arangiat o petrecere în favorul edificării unei nóue biserici de rîtul nostru. Petrecerea a avut de resultat un frumos succes atât material cât şi moral.

Venitul curat a dat suma de 70 fl. 50 cruceri.

În decursul petrecerii băieţii de şcólă au jucat „Bătuta“ şi „Căluşerul“ în haine naţionale făcute anume de unele dame din loc şi giur. Jocurile le-au învěţat sub conducerea învěţătoriului George Sándor. S'au presentat şi câteva d-şóre în costum naţional. Petrecerea a fost bine cercetată şi de străini, afară de confraţii nostri gr.-caţ., cari au absentat demonstrativ până la unul dela acéstă petrecere românéscă, dar arangiată pentru edificarea unei biserici gr.-orientale române.

* * *

Atentat. La staţiunea dela Karachid, pe linia dintre Timişóra şi Baziaş, ḑilele trecute, séra pela 10 óre indiviḑi necunoscuţi au puşcat de trei ori asupra păzitorului podului. Din norocire însě n'au nemerit. Soţia păzitorului, temêndu-şi bărbatul, în ḑiua următóre a luat ea mantaua aceluia, și a ocupat postul de pază la capĕtul podului. In momentul, când s'a dat signalul despre apropierea trenului, érăși s'au descărcat trei pușcături din întunerec, și femeia păzitóre. nemerită de glónțe a cădut la pământ. Făptuitorii au tulit-o. Sĕrmana femeie, care s'a jertfit pentru bărbatul sĕu, puține dile mai are, deórece medicii nu pot sĕ-i scótă glónțele. Jandarmeria caută după ucigași, cari — se vede — voiau sĕ deterioreze podul, séu au sevêrșit atentatul din rĕsbunare.

* * *

Economie. Cu provocare la avisul nostru dto 4/16 Ianuariu c. ne luăm voie a aduce la cunoscința membrilor „Reuniunei române de agricultură din comitatul Sibiiului“, că am prolungit terminul de 1 Martiu până la 15 Martiu n. c., termin în care sunt a se înainta aici cererile pentru distribuirea în mod gratuit de seminţe de trifoiu, de napi și de luțernă, cum și sĕmênță de cânepă italiană.

În același timp vestim pe agricultorii români, că subscrisul comitet va mijlocí procurarea articolilor economici amintiți mai jos. Spre orientare însemnăm prețurile:

1. Sĕmênță de luțernă franceză de prima calitate, 1 chlg. = 75 cr.
2. Sĕmênță de trifoiu de prima calitate 1 chlg. = 48 cr.
3. Șĕmênță de érbă franceză de prima calitate 1 chlg. = 75 cr.
4. Sĕmênță de napi de nutreț uriași (Mamut) roșii 1 chlg. = 34 cr.
5. Sĕmênță de napi de nutreț uriași (Mamut) galbini 1 chlg. = 36 cr.
6. Sĕmênță de napi de nutreț aurii (Golden Tankart) 1 chlg. = 33 cr.
7. Sĕmênță de cépă uriașă „Rocca“ (roșie) 1 chlg. 3 fl. 20 cr. (20 gr. 12 cr.)
8. Sĕmênță de cépă uriașă „Madeira“ (rotundă) 1 chlg. 3 fl. 10 cr. (20 gr. 12 cr.)
9. Sĕmênță de dovleci uriași 20 gr. 10 cr.
10. Legături de altoit din Raffia, fórte spornice și practice (5 chlg. 3 fl.) 1 chlg. 70 cr.
11. Funii de legat pomii (Cocos), fórte spornice și trainice 1 chlg. (circa 200 metri) 55 cruceri.
12. Céră fluidă de altoit, fórte practică și îndemânatică, în dose à 125 gr. 25 cr., à 250 gr. 50 cr. și à 30 gr. 10 cr.

Doritorii, cari vor trimite la adresa subscrisului comitet prețul, apoi 6 cr. pentru buletinul de expediție (Frachtbrief), 1 cr. de chlg. pentru pachetare și 2 cr. taxa de inmanuare (postală) — vor primí articlii procurați cu reîntórcerea postei.

Sibiiu, 4 Martiu n. 1897.

Comitetul central al „Reuniunei române de agricultură din comitatul Sibiiului“.

Dem. Comșa, president. *Victor Tordășianu*, secretariu.

Concertul reuniunei române de musică din Sibiiu.

O di plină de asceptări, și de deosebită mulțămire sufletéscă, așa dic unii, și plină de multe supĕrări, așa vor dice alții. O asemene di a fost diua de Mercuri, și noi la locul acesta vom consacra cuvenitul spațiu reuniunei române de musică din Sibiiu, și respective concertului ei.

Caracteristica generală a fost cruda nepăsare a publicului, care a tot venit dela 7 până la 8 óre și a conturbat pe concertanți în mod necruțătoriu, mai mult au conturbat însĕ pe puținii pricepĕtori, cari cu adevĕrată pietate ascultau frumosul trio c-moll op. 1. Nr. 3. pentru clavir, violină și violoncello de nemuritoriul L. v. Beethoven.

Domnișóra Alexandrina Moga s'a distins și acuma ca excelentă pianistă, care a trecut cu ușurință peste greutățile technice, a străbătut adânc în spiritul autorului, și cu multă măestrie a scos, a sciut scóte la ivélă bogățiile artistice ale acestui op clasic.

Demni acompanioni au fost și violinistul și violoncelistul ambii membri ai capelei orașului, și toți la olaltă au procurat publicului plăcerile, care le-au stricat necruțarea publicului.

Mai norocos a fost punctul 2. Domnișóra Eugenia Moga a putut cânta mai neconturbată. Ea s'a presentat pentru primadată publicului ca solistă, și cu prima sa pășire 'și-a asigurat deplină mulțumire și generală recunoscință. Domnișóra Eugenia Moga a cântat trei cântece pentru sopran de dl G. Dima: „Și décă ramuri bat în geam“, „Somnoróse păsĕrele“, și „De ce nu-mi vii“.

Neîntrecutul poet Eminescu și a aflat un neîntrecut compositor în persóna dlui Dima, și domnișóra Eugenia Moga le-a cântat atât de frumos, încât cu greu o va întrece o începĕtóre ca solistă în reuniune.

Ca solistă a cântat și domnișóra Elena Cunțan frumósa cântare Plângerea Colmei de Fr Schubert; domnișóra Cunțan dispune de o frumósă voce de alt, cântă cu multă pricepere și sentiment.

La ambele soliste poți distinge școla musicală, făcută sub conducerea domnului Dima.

Acésta trebue sĕ o dicem și despre solistul tenor Vasiliu Popovici.

Frumósele talente, cu cari l'a înzestrat buna natură, metalica voce de tenor sub îngrijirea domnului Dima se desvóltă tot mai frumos și în proporțiune dréptă se desvóltă și modul domnului Popovici de a cânta. Frumósa „Adelaida“ de Reethoven a făcut adâncă impresiune, și precum pe cele 2 soliste, asemenea cu căldură a aplaudat publicul și prestațiunile dlui Popovici.

La tóte trei aceste cântări acompaniarea o a provĕdut măestrul G. Dima.

Adevĕratul efect l'au avut și acuma cântările corului mixt.

Frumósele compositiuni ale nemuritorului Mendelssohn au făcut sărbătorésca întroducere, și am simțit adevĕrată bucurie, când am audit escelent executate aceste mărgăritare ale nemuritorului măestru, care cu atâta pietate ne-a preparat pentru apropriérea primăverei și a cántecului păstoriului.

Punctul de culminațiune l'au format frumósele compositiuni ale Domnului Dima: „Ce te legeni codrule“ și „La mijloc de codru des“ pentru cor mixt. Cântările aceste publicul românesc le-a audit primadată. Ca entusiasmul în public se créscă va trebui sĕ le mai audă.

Altcum aplausele au fost frenetice, publicul a aclamat viu pe domnul Dima, și a cerut cu insistință repetarea. A fost pĕcat, că necruțarea publicului a fost rĕsbunată cu nerepetarea pieselor reclamate. Noi am fi dorit sĕ mai audim cel puțin una din cele 2 frumóse compositiuni.

Incheierea o au făcut cântările populare: „Congazu“, „Stăncuța“ și „Dor dorule“, arangiate de G. Muzicescu.

Din punct de vedere musical cea mai de valóre e piesa din urmă „Dor dorule“, mai puțină valóre musicală are „Stăncuța“. Mai aplaudată a fost acésta, dovadă că gustul publicului mai bucuros inclină spre veselie.

Sunt destule momentele jalnice, doina sfâșietóre destulă parte a avut în viéța românului. Se dăm parte și veseliei, sĕ mai învêrtim și hora frăției.

Incheiem tot cu refrenul vechiu, și în punctul acesta suntem de acord cu diarul sașilor musicali din Sibiiu.

Reuniunea română de musică din Sibiiu este în continuu progres.

Conducĕtoriul reuniunei, sufletul ei musical, domnul Dima, afle recompensa ostenelelor și a nisuințelor sale nobile în acéstă constatare.

Corespondență particulară

a „Telegrafului Român“.

Șieul-mare, 20 Febr. v, 1897.

Un bărbat la locul seu!

Comuna nóstră bisericéscă Șieul mare ppresbiteratul Bistriței, se sbuciuma acuma de ani de dile în neînțelegeri dintre cele mai regretabile și mai desastróse.

Din causa imputărilor, ce se fac epitropiei pentru neregulata administrare a averii bisericesci, apoi din causa neînțelegerii, ce s'a iscat pentru alegerea locului de edificare a nóuei biserici, parochia acésta, sfâșiată în dóue tabere dușmane, a fost adusă la marginea peririi și esacerbațiuniii, ce crescu atât de tare, încât nu numai edificarea bisericii, începută și gata până la ferestri părea de tot zădărnicită, ci chiar și parochia însași pentru totdéuna nimicită.

Căci nu mai putea, și 108 suflete române ortodoxe se însinuaseră la părăsirea strămoșescii nóstre legi și îmbrățoșară religiunea rom. catolică, de sine înțeles, în urma uneltirilor dușmănóse, cari pescuiau în turbure ademenind pe credincioșii nostri, promițându-le marea cu sarea.

În momentul suprem al acestui pericol, Consistorul archidiecesan avu fericita idee, a trimite în mijlocul nostru pe erergicul protopresbiter Nicolau Manegutiu din Tîrgul-Mureșului, ca comisar al sĕu.

Audisem multe bune și frumóse despre învĕțătura, puterea de sfătuire și marea energie condusă de o firmă înțelepciune, a acestui bărbat, cetisem și atacuri asupra-i într'o fóie, a cărei pâne de tóte zilele fusese descreditarea celor valoroși și punerea poltronilor în relief și cunosciam vecînicul adevĕr ce l exprimă germânul prin cuvintele: *„Es sind nicht die schlechtesten Früchte an welchen die Wespen nagen“* dar' modul de presentare între noi, tăria convingĕtóre a vorbirilor, finul sĕu tact și — urmarea acestora — complectul și splendidul succes, ce l'a obținut acest bărbat într'o misiune atât de grea, aprópe desperată, a întrecut tóte așteptările nóstre.

Mai ales vorbirea sa către popor de un înalt concept, dar într'un stil popular perfect și de toți înțeles, cu exemple ca: Grâul curat al sĕmĕnătoriului și neghina diavolului, ca: Conjurarea membrelor corpului contra stomachului ș. a. ș. a a fost remarcabilă.

Cu un cuvênt: Ne-a aflat sfâșieți și ne-a lăsat împăciuiți, mângăiați și fericiți. Ne-a aflat în descompunere și ne-a lăsat compacți, tari în credință și gata de jertfe.

Administrarea averii bisericei nóstre e regulată, bănuelile sunt risipite, neghina dintre noi spulberată, credincioșii rătăciți readuși la staulul lor și nu va trece anul, până când ne vom bucura de întrarea în noul Sion al Domnului.

Închinările nóstre Domnului „ce face minuni între poporul seu“ și mulțumitele nóstre omului, prin care le-a făcut.

David Rusu.
preotul local.

Varietăți.

Istoria florilor. Incă la Romanii vechi flórea cea mai plăcută era trandafirul; cu ocasiunea cruciatelor trandafirul a fost adus și în Apus. Tulipanul a venit peste Tauria în Constantinopol, de aici însĕ la 1559 a ajuns la noi. Tot pe timpul acesta a fost adus și jaccintul din Bagdad în Europa. Neghina 1576 a fost adusă la Viena și după 100 de ani a ajuns și pela noi. Rezeda este de origine din Egipt și în Europa este cunoscută din anul 1752, ér lăcrămiórele au înflorit prima dată în Europa la anul 1791.

Nr. 386/895. [24] 2—3

CONCURS.

Prin resoluțiunea Venerabilului Consistoriu din 1 Octobre 1896 Nr. 5858 Bis. se încuviințéză escrierea concursului la postul de capelan lângă neputinciosul paroch George Felea, în parochia de clasa III Ciuruleasa, tractul protopresbiteral gr. or. al Abrudului, cu terminul de 30 dile, dela prima publicare în „Telegraful Român.“

Emolumentele împreunate cu acest post sunt jumĕtate din dotațiunea parochială anuală de 413 fl. 30 cr. v. a.

Informațiuni mai deaprópe se pot lua dela oficiul protopresbiteral și comitetul parochial.

Concurenții au a-și subșterne petițiunile instruite conform legilor în vigóre în terminul deschis la subsemnatul oficiu protopresbiteral.

Abrud 7 Februbriu 2897.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Abrud în conțelegere cu comitetul parochial respectiv.

Petru Popovici.
adm. prot.

Nr. 379/896 [25] 2—3

CONCURS.

Pentru întregirea parochiei Galați, în tractul protopresbiteral al Abrudului se escrie concurs cu termin de 30 de dile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post dau anual suma de 266 fl. v. a.

Informațiuni mai de aprópe se pot lua dela oficiul protopresbiteral și comitetul parochial.

Concurenții au a și așterne petițiunile instruite conform legilor în vigóre în terminul deschis subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Abrud, 7 Februariu, 1897.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Abrud în conțelegere cu comitetul parochial respectiv.

Petru Popovici,
adm. prot.

Ad. Nr. pp. 122—897. [26] 2-3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de paroch în comuna de clasa a III-a Someșfalĕu, de lângă Cluș, prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 de dile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post dau un venit sigur anual de 368 fl. 25 cr., afară de venitele accidentale, cari nu sunt computate în acéstă sumă.

Doritorii de a ocupa acest post, au a-și așterne suplicele de concurs, instruite conform normelor în vigóre, subsemnatului oficiu până la terminul prefipt, și sunt poftiți, ca în vre-o Duminecă séu sĕrbătóre sĕ se presinte la sânta biserică, spre a fi cunoscuți din partea poporului.

Oficiul protopresbiteral, în conțelegere cu comitetul parochial.

Cluș, 6 Februariu 1897.

Tuliu Roșescu,
protopresbiter.

Ioan Cristea,
compactor.
Nr. 2. Strada Schuller (Neustift) Nr. 2.
(vis-à-vis de domnul protopop Hannia.)
Se recomandă onoratului P. T. public român cu legarea de cărți, protocóle, broșure, tot ce se atinge de compactorie [30] 1—3
prompt și ieftin.
Pentru biblioteci școlare 5 percente rabat.

Redactor prov. Gavriil Hango. Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

La numĕrul acesta se alătură ca suplement separat Nr. 5 din „Fóia Pedagogică“.

Nr. 25. Sibiiu, Marţi, 4/16 Martiu 1897. *Anul XLV.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
la „Tel. Rom.“ într'una cu suplementul „Fóia Pedagogică“
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl.. 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Asociaţiunea.

După cum am raportat în numĕrul trecut al ḑiarului nostru, adunarea generală extra-ordinară a Asociaţiunei s'a terminat Joi séra la órele 10.

Marea maioritate a membrilor presenţi a primit propunerea acceptată de maioritatea comisiunei de 15 şi astfel din titlul cel vechiu s'a şters numai cuvêntul „transilvană“.

Trei propuneri au rĕmas în cele din urmă, căci direcţiunea radicală grupată în jurul puţinilor, cari au ridicat stindardul sub egida ḑiariului „Gazeta Transilvaniei“, în cele din urmă au lăsat sĕ cadă punctul principal din propunerea lor, anume ţinerea cu ori ce preţ la titlul vechiu, şi au acceptat propunerea domnului Dr. Ioan Pop, vicariului Năsĕudului, care e numai o amânare.

Dl Dr. Pop a propus, ca adunarea generală sĕ repeteze încă odată representaţiunea energică a comitetului central, şi dacă guvernul şi la representaţiunea eşită din sinul adunării generale va vení cu un categoric: Non possumus, atunci acei domni radicali vor fi cei dintâi, cari se vor supune.

La acésta s'a redus in cele din urmă tot radicalismul, în numele căruia s'a scris atâta înainte de adunarea generală, şi cu atâta necruţare s'au apostrofat toţi aceia, cari erau conduşi de alte vederi.

Intre ómeni cu adevĕrată cultură de inimă nu s'ar putea întêmpla lucruri, ca cele întêmplate în plenul Asociaţiunei şi în acéstă adunare generală.

Naţionalismu', adevĕratele sentimente românesci, intregitatea caracterului, iubirea de neam, cu un cuvênt tóte notele caracteristice unui bun român, s'au monopolisat pentru acel neînsemnat grup de ómeni, cari ca sĕ nu rĕmână disparent de puţini, s'au pus sub firma vicariului de la Năsĕud, ca acest bărbat model de modestie, simpatic şi cu maniere, prin propunerea sa de amânare sĕ le salveze cel puţin nimbul la aparenţă.

Toţi ceilalţi 49 de membri ai Asociaţiunei, toţi sunt ce se póte mai rĕu, mai de lăpĕdat în grădina naţiunei române.

Domnul Dr. Aurel Mureşan, altcum omul cel mai întreg în caracter, omul cel mai blajin, cel mai neofensiv, a scăpat cuvinte grave. Contrarilor sei în vederi le-a aruncat vina, că propagă servilismul şi demoralisarea, şi a fost de credinţă, că a caracterisat situaţiunea dată blând şi în ton de salon, când în plenul şedinţei, în faţa frumósei cunune de dame a scăpat din gură cuvêntul: **„nemernici am fi când“.....**

Pe córda acésta a mers argumentarea radicalilor, numai ei erau români, numai ei ţinéu la drepturile Asociaţiunei, numai ei avéu durere de interesele vitale ale ei.

Ceea-ce între împregiurări normale, între ómeni resonabili ar fi cestiune de onestitate, ca fie care bărbat sĕ-'şi aibă părerea sa, aici în monopolisarea românismului era adevĕrată abnegaţiune de sine, de aceea s'a simţit necesitatea, de a se accentua ca cel mai mare grad de virtute, de românism, a avé curagiul sĕ păşesci cu părerea ta proprie în faţa viforului de suspiţionări şi nedemne apostrofări.

Că erau mari passiunile pe terenul politic, şi şcóla suspiţionărei şi a tragerei în tină a tuturor acelora, cari avéu vederi proprii, ajunsese în flóre în luptele nóstre politice până la eşirea martirilor din temniţă, acésta o sciam. Nu ne-am putut însĕ închipuí, că în şcóla acésta s'a crescut o generaţiune, carea suspiţionarea, lupta cu asemene neoneste arme sĕ o ducă şi pe terenul cultural, acésta nu o am sciut, acésta nu o am creḑut, şi a trebuit sĕ intrevină acest incident, ca sĕ ne convingem cu mare durere de terenul de suspiţionare în care se mişcă partea cea mai bună a generaţiunei mai tinere.

Atâta din acest incident.

Titlul cel nou nu va puté împedeca pe românii din patrie a se întruní în jurul unicului focular de sciinţă, care ne-a mai rĕmas din timpurile mult promiţĕtóre de odinióră, şi pentru binele şi înflorirea lui de a lucra cu zelul şi iubirea de până acuma.

Revista externă.

Încă nu se scie cu siguritate ce atitudine vor lua puterile faţă de Grecia în urma rĕspunsului acesteia la ultimatul ce i-l'au adresat în chestiunea Cretei.

Din ultimele informaţiuni ce le-au adus foile în aceste din urmă dóue ḑile se vede, că nu tóte sunt de acord în privinţa executării disposiţiunilor cuprinse în ultimat.

In deosebi se aştéptă cu încordare declaraţia guvernului frances, carea nu se póte exprima până nu i va da camera directiva în privinţa acésta.

Rusia, cu tótă politica contelui Muraviev de a se pune în aplicare cu forţa mijlócele pentru retragerea Greciei din Creta, înclină mai mult pentru aflarea unui alt mijloc, şi acésta pentru de a nu-şi perde influenţa în Francia şi pentru de a contrabalansa influenţa Angliei asupra Greciei, cari ambele simpatiséză cu Grecia.

Deci nu se scie încă positiv: fi-va în general pace, ori resbel. Până atunci atât Grecia, cât şi Turcia, se pregătesc din tóte puterile de resbel.

O notă mai nóuă a Rusiei dă lumii sĕ înţelégă, că insula Creta trebue ocupată de puteri şi până la declararea poporului prin plebiscit, restabilirea ordinei trebue concreḑută armatelor grecesci, ér după aceea va urma un nou ultimat şi anexarea insulei Creta la Grecia.

Acum se conving şi puterile, că numai aşa se va puté ajunge la o pace durabilă în Creta, şi în genere între Grecia şi Turcia, dacă se va anexa Creta la Grecia.

Cu tóte acestea, deşí se va ajunge la pace în insula Creta, e temere, că tulburările ce au erupt în Macedonia între greci şi turci, vor lua astfel de caracter periculos, încât nu se vor puté evita sguduirile mai mari, cari vor constrînge Europa a decide repede şi definitiv în cestiunea orientală, fie chiar şi prin o conflagraţiune generală europénă.

E temere, că ne apropiem de un moment, când vom fi constrînşi a urma maximei: „Si vis pacem, para bellum“, ceea-ce însĕ nu doresce nimeni.

Din parlamentul magiar.

Şedinţa dela 4 Martiu n. 1897.

Se continuă desbaterea asupra budgetului ministrului de culte şi instrucţiune publică.

Gajári Géza arată scăderile de cari sufere instrucţiunea publică atât în cele fisice, cât şi în cele spirituale, în special instrucţiunea orbilor. Primesce budgetul, deóre-ce ministrul Wlassics se îngrijesce şi de instrucţiunea celor mărginiţi în facultăţile lor spirituale.

Contele Zichy Iános respinge şi de astădată acusa, că partidul poporal ar fi partid politic cu caracter confesional. Partidul poporal numai într'atât e partid confesional, întrucât stă pe base morale, pe basa învĕţăturilor cristiane. Spre dovedirea acesteia cetesce un punct din programul partidului poporal în care se ḑice: „Punctul de mânecare al organisaţiunei nóstre este, formarea unui partid politic, care şi-a pus dé ţintă apărarea caracterului creştin al societăţii nóstre“. In cele următóre ţine o vorbire mai lungă urgitând autonomia bisericei romano-catolice şi arĕtând, că liberalismul de aḑi a degenerat până la tiranie, aşa încât aḑi se manifesréză numai în confiscarea drepturilor şi averei altora, venind în contraḑicere şi cu maxima: suum cuique.

FOIŢA.

Documente pentru limbă şi istorie.

(Urmare.)

Nr. 6824, 11 Septembre A. 1783.

Cu milostivire arată înălţatul crăescul gubernium precum a sa preaosfinţită chesaro-crăéscă şi apostolicéscă mărire prin milostivul seu decretum care a eşit la 16 August a. c. cu milostivire bine i-au plăcut a poruncí, ómenii cari vor cădé în greşeală de curvie sĕ nu se globéscă cu bani.

Nr. 9876, 18 Decembre A. 1783.

Cu milostivire arată înălţatul crăescul gubernium precum a sa preaosfinţită chesaro-crăéscă şi apostolicéscă mărire prin milostivul seu rescriptum care a eşit la 20 Novembre a. tr. cu milostivire bine .i-au plăcut a poruncí, care preoţi vor mai primí ómeni dela catolicie séu dela unie fără împlinirea celor şese sĕptĕmâni la instrucţie, fórte sĕ se pedepséscă cu mirenii împreună.

Preoţi sĕ nu faceţi împotriva înălţatelor porunci, că la mare pedépsă veţi cădea.

S'au dat în Hondol, 20 Ianuariu 1784.

Ioan Popovici,
vicariş neuniţilor.

Nr. 10167, 29 Novembre A. 1783.

Cu milostivire poruncesce înălţatul crăescul guvernium ca ori la ce investigaţie séu măcar ce feliu de trébă or fi chemaţi protopopii dela cinstita tablă. sĕ fie datori a merge şi s'asculte.

Şi noi cu tărie poruncim şi preoţii sĕ fie ascultători cinstitei table.

S'au dat în Hondol 20 Ianuariu A. 1784.

1784 = Ioga 18 Novembre. S'au cercat protocolul acesta şi s'au aflat, cumcă nici una porunca nóstră s'au dat şi nice s'au lăsat.

Gedeon Nichitici,
episcop neuniţilor Ardélului.

Nr. 1, Anul 1784, 20 Dechemvrie s'au trimis poruncile.

Aceste preaînălţate porunci s'au trimis dela preaosfistiţitul nostru Gedeon Nichitici prin protopopul Lazar Stef neunit, s'au dat preoţilor celor neuniţi.

Nădĕjduim cunoscut a fi Cucerniciei Vóstre precum preamilostivul monarchul nostru cu ajutoriul preaputernicului Dumneḑeu după preaîndurata purtare de grijă, care au avut şi are pentru credincioşii supuşii sei, din osebita părintéscă mila sa bine au voit a hotărî vlădică de legea grecéscă neunită, pentru care pricină Exelenţia Sa Domnul arcxiepiscopul şi metropolitul Carloveţului făcênd obicinuita şi legiuita însciinţare, au ales şi au numit pe smerenia nóstră la luna lui Novembre în 6 ḑile a anului trecut şi acésta prin Preaînălţatul crăescul gubernium, consilier al preaslăvitei cancelării unguresci şi ardelenesci de curte s'au întărit la mai sus datum. Însĕ preaînduratul monarchul nostru cu preamilostivă diplomă au dăruit la care fie a se face obicinuita şi legiuita instalaţie rînduind înălţatul chesaro-crăescul guvernium prin milostivul seu decretum dela 24/13 Iuniu a. c. a se sĕvêrşi la următórea luna lui Iuliu ḑiua 1 la acéstă podóbă a instalaţii smerenii nóstre ca un părinte pe fii sei ca sĕ luaţi ostenélă a vení cu un preot séu nefiind cu greu şi fără păgubirea lucrului care aveţi, măcar cu doi din protopopiatul vostru cu o ḑi mai nainte de terminul cel mai sus ḑis. Aşa mila preaputernicului Dumneḑeu sĕ fie cu cucernicia ta pururea rĕmâind.

S'au dat în Sibiiu, 19 Iuniu 1784.

Gedeon Nichitici,
episcop neunit al Ardélului.

Nr. 6.

După trimiterea blagoslovenii nóstre cei archipăstoresci poftindu vĕ tótă fericirea cea sufletéscă şi trupéscă a o dobândi, vĕ însciinţez, că fórte de lipsă este nóuĕ a sci numĕrul familiilor celor neunite a fieşte-cărui sat şi numĕrul preoţilor celor neuniţi din protopopiatul vostru. Pentru aceea vĕ poftim şi vĕ şi poruncim, ca după forma cea adusă aicea făcênd însemnare séu conscripţie familiilor celor neunite şi preoţilor celor neuniţi, fără tótă zăbava sĕ trimiteţi la noi în Sibiiu anume cu un preot de ispravă séu cu un crâsnic de trebă. Aşa făcênd mila preaputernicului Dumneḑeu sĕ fie cu cucernicia ta pururea rĕmâind.

S'au dat în Sibiiu, 5 dile Iulie 1784.

Gedeon Nichitici.

(Va urma.)

Kola Iános négă, că partidul poporal ar fi partid poporal. Scopul partidului poporal este reacţionar, deóre-ce tinde la dominaţiunea catolicismului.

Madarász Imre arată la scăderile şcólelor medii şi cele civile. Se experimentéză prea mult cu principiile pentru reformarea învĕţământului. Cere ştergerea celor 15 cr. dela fiecare băiat de şcólă din şcóla poporală pentru fondul de pensiuni regnicolar învéţătoresc.

Şedinţa dela 5 Martiu n. 1897.

Török Bertalan ḑice, că la lăţirea ireligiosităţii nu guvernul e de vină (? Red.), ci preoţimea, care propune religiunea în şcóle atât de uscat şi predicele îi sunt atât de seci, încât publicul adórme ascultându-le (Óre! Red.)

Marjay Péter, ḑice, că inspectorii şcolari cu tóte se ocupă, numai cu cestiuni de învĕţământ nu.

Berzeviczy Albert, secretariu ministerial, apróbă aprópe întru tóte planul ministrului Wlassics pentru reformarea învĕţământului. Nu consimte nici el cu aceea, ca *tóte* şcólele poporale sĕ se prefacă în şcóle de stat.

Inţelegem. Şi dl B. este pentru conservarea caracterului confesional al şcólelor poporale papistaşe, reformate şi unitare etc., căci acelea sunt maghiare, ori de şi sunt de altă naţionalitate, sunt aplicate a se maghiarisa. Sĕ se prefacă însĕ în şcóle de stat şcólele naţionalităţilor nemaghiare, cari ţin la naţionalitatea lor.

Aşa înţelegem noi pe dl B. şi pe ceilalţi soţi de principii ai sei. Şi avem puternice motive de a-l înţelege aşa. Dar' nu-şi vor ajunge scopul, cum nu şi l'au ajuns nici pănă aci.

După pausă, *Mársovszky* Endre vorbesce pentru autonomia catolică, ér *contele Teleky* Sándor pentru folósele instrucţiunei speciale din industrie şi economie.

Din parochii.

Onorată redacţiune!

„Fiind în curent în câtva cu mersul afacerilor nóstre bisericesci şi şcolare şi resfoind prin colónele iubitului nostru ḑiariu Telegr. Român, carele în urma conclusului din anul trecut a Prea Ven. Sinod archidiecesan a întrat în un nou stadiu, umplând colónele sale cu material tot mai abundant, din tóta inima îi doresc, ca cât mai curênd sĕ pótă deveni un organ cotidian spre a umplea acel gol, pre carele stimabilii lectori l'au simţit şi pănă acum.

Precum în anii trecuţi, aşa şi în venitoriu „Tel. Rom.“ va fi tot la culmea misiunei sale, se va ferì de a-şi murdări preţuitele colóne ponegrând persóne şi atacând chiar pe nedrept personalităţi cu totul nevinovate, precum adese o fac acésta alte organe de publicitate din patria nóstră, ceea-ce au dat însĕ multora de a se ferì şi desface de tot de cătră astfel de ómeni ne mai abonând nici chiar jurnalele lor.

Anul acesta s'a produs o vie mişcare prin parochii din causa, că în luna trecută s'au ţinut sinódele parochiale ordinare, cari între marginile legei au desvoltat o activitate atât pe terenul bisericesci, cât şi pe cel scolastic. Pe lângă aceea de astădată s'au reorganisat epitropiile şi comitetele parochiale pe un nou period de 3 ani, alegându-se în acestea corp raţiuni totdéuna cei mai vrednici dintre parochieni. Cu totul altmintrenea, precum am cetit în Telg. rom. s'ar fi petrecut lucrurile prin unele parochie, unde unii semidocţi conduşi de patima rĕutăţii şi în loc de a promova interesele parochiei amĕsurat statutului organic, au ales chiar din contră pre cele mai netrebnice persóne, precum am aflat, că s'au întêmplat acésta în învecinata parochie Binţinţ.

De un timp încóce am privit cu ochii de argus cum decurg demersurile şi afacerile acestei parochii, care e situată pe malul drept al Murĕşului, a cărui teritoriu nici odată nu e cruţat de valurile furibunde şi e espus totdéuna esundărei apei, aşa încât o parte din locuitorii sunt nevoiţi atunci a-şi lua tóte cele ale lor, adăpostindu-se chiar şi prin alte comune învecinate, apelând la caritatea de-a própelui şi a nu se mai reîntórce pănă ce porumbul lui Noe nu le prevestesce prin ramura verde de maslin, că pot sĕ se reîntórcă la caminele lor.

In fruntea acestii parochii stă demnul preot Ioan Botean, carele e un om inteligent şi activ şi de o exemplară purtare morală.

Pentru numerósa sa familie pórtă o economie modestă; însĕ preste tóte înbogăţirea sa în cetire şi studiu îi este aşa ḑicênd predelecţiunea de tóte ḑilele.

După instalarea sa în parochie numai decât ca un adevĕrat păstoriu s'a pus pe lucru; cu spesele sale proprii a ridicat casa parochială cu tóte clădirile necesare economice; fiind şcóla amenințată din partea statului şi închisă ca necorespunḑĕtóre, la sunetul înaltului ordin consistorial, tot numai acestui demn preot i-se póte mulţămi, că a salvato din periclu, edificând o şcólă corespunḑĕtóre, parte mare tot cu spesele sale proprii. De şi parochienii s'au obligat a-i rebonifica aceste spese, însĕ de present nimenea nu mai cugetă la aşa ceva.

Când în anul 1891 un incondiu nefericit a mistuit cu flacările sale o stradă întrégă devenind prada acestui flagel şi căḑĕnd jertfă chiar şi biserica, acésta tot numai la intrevenirea D-sale s'a reparat, căpătând vre-o 600 fl. în urma apelului dela amici şi cunoscuţi. Au dat suçurs şi au stăruit de s'au înfiinţat fondul parochial.

Acum la dorinţa şi cu permisiunea onorabilei redacţiuni vin a raporta şi a descrie însuşi actul alegerei în sinodul parochial cum a decurs, după cum sum înformat, în 19 Ianuarie a. c. în menţionata comună, când s'a îndeplinit alegerea comitetului parochial.

Sinodul a fost anunţat la timp prin presidiul ordinariu parochul Ioan Botean. Insĕ ce se veḑi, cei interesaţi vre-o 13 alegĕtori şi 17 aleşi, toţi s'au presentat numai decât după începutul serviciului divin în biserica şi póte în adins s'au folosit de ocasiunea de a nu aduce nimenea prinóse, ca nu cumva celebrându-se liturgia, şi în decursul acelia pot sĕ mai nimeréscă afară de cei 30 de inşi şi alţii şi aşa sĕ-i maioriseze neputându-şi ajunge scopul. S'a deschis sinodul în tótă regula şi pănă s'a cetit lista generală, au mai sosit destui alegĕtori, însĕ încingênduse o desbatere mai seriósă între presidiu şi un semidoct pentru de a se induce în listă şi învĕţătoriul, carele numai în anul trecut a venit la Binţinţ, carele de altmintrenea póte se întrunéscă condiţiunile amĕsurat legiei, însĕ conform §. 4. St. organ: nu a făcut cunoscut oficiului parochial, că voesce a se aşeḑa în acésta parochie şi a porta şi greutăţile asemenea celoralalţi parochieni locali.

După încheierea desbaterei s'a indus în listă, însĕ de altă parte cei mai mulţi membrii sinodali indignaţi şi protestând au părăsit localul.

Fiind tot pe semne pregătiţi, membrul sinodal Dumitru Vlaic a scos din şerpariu o hârtie din care a cetit pe cei 17 inşi propuşi de a fi aleşi atât în epitropie, cât şi în comitetul parochial, socotindu-se şi cei suplenţi. Prin urmare pe aceştia 17 inşi, i-au aclamat de aleşi, 13 indiviḑi rudenii fiind celor aleşi.

Dacă propunĕtoriul ar fi propus de membrii ai comitetului parochial, nesce indiviḑi dintre membri cei mai de frunte ai parochiei, nu ar avea nimenea nimica de a observa, dar propunĕtoriul înadins a propus jumĕtate de membrii de aceia, cari nu întrunesc condiţiunile prescrise de lege, adecă: bancrotaţi şi scăpătaţi de avere, ba unii au mai fost epitropi în anii trecuţi şi defraudând averea bisericei nu au mai dat nici o socotélă şi chiar de i-ar şi constringe cineva la darea socotelei, tot biserica va trebuí sĕ rĕmână păgubită, căci nu are de unde a se despăgubí şi tot aşa va păţi-o şi pe viitoriu cu astfeliu de ómeni bancrotaţi aleşi acum în comitet.

Prin urmare alegerea a fost protestată la timpul sĕu şi protestul s'a înnaintat la foruri mai înalte“.

In cele următóre corespondentul descrie pe învĕţătoriul Ioan Dan, ca pe un om nedisciplinat, carele nu ia în sémă pe directorul sĕu şcolar, ţine prelegeri când şi cum îi place, cântă în biserică pe care glas îi vine în gură, şi punêndu-se în fruntea alor 6 semidocţi şi 5 bancrotaţi renitenţi faţă de causele bisericesci şi şcolare, contribue la neînţelegeri, prin cari se periclitéză tóte afacerile nóstre publice într'o comună de diferite naţionalităţi şi cu conducĕtori politici străini.

Triste lucruri.

*

In 9 Febr. a. c. s'a ales cu unanimitate pelângă veteranul paroch Teodor Vrasmaşiu din Borgo Prund, protopresbiteratul Bistriţei, al doilea paroch, în persóna capelanului Iuliu Sucéva, carele funcţionéză deja de mai mulţi ca atare lângă numitul paroch în acésta parochie. Alegerea a decurs în ordine exemplară. Alţi candidaţi n'au fost. In vorbirea sa de deschidere, părintele protopresbiter Simeon Monda, ca preşedinte al Sinodului, descopere, că parochia actuală de cl. I. din acéstă frumósă comună, amĕsurat dispoziţiunilor mai înalte, după mórtea actualului veteran paroch T. V. este destinată de reşedinţa protopopéscă al tractului Bistriţei, cu un salariu anual de 800 fl., ér pentru a dóua parochie contemplată de cl. II., care se întregesce acum, este precisat un salar de 600 fl. Dorim noului ales deplină putere sufletéscă şi trupéscă, ca sĕ pótă lucra cu succes în via Domnului, mai ales acum, când poporul are mare lipsă de conducĕtori devotaţi pentru susţinerea sa la nivelul cuvenit atât în cele morale cât şi în cele materiale.

De ale Asociaţiunei.

In Nrul 49 al „Tribunei“ pe pagina a treia în rubrica „*Din public*“ cetim următórea *Declaraţiune:*

Sibiiu 13 Martie 1897.

Onorată Redacţiune!

In raportul despre şedinţa a II-a a adunării generale extra-ordinare a „Asociaţiunei“ publicat în Nrul 48 al „Tribunei“, se publică atâta cât a aflat cu cale raportorul Dvóstrĕ sĕ dee publicităţii şi din cuvintele cu care am motivat eu propunerea comisiunei.

N'am nimic de observat pentru-că adevĕratele motive cu cari am sprijinit eu propunerea comisiunei nu le-aţi publicat, avênd Dvóstră drept sĕ publicaţi aceea ce voiţi în ḑiariul Dvóstră.

Nu'mi póte conveni însĕ, ca sĕ-mi atribuiţi cuvinte care nu le-am ḑis, nici ca sĕ mĕ presentaţi naintea cetitorilor Dvóstră ca pe unul, carele nu scie ce vorbesce.

Se ḑice anume în scurtul extras ce-l publicaţi, că: Cosma ar fi ḑis: „Nu se teme, că ministrul n'ar încuviinţa titlul Asociaţiunei fără cuvêntul „transilvană“, căci *încuviinţarea desigur va urma*“.

Nici chiar ca lapsus linguae nu admit o astfel de argumentare din partea mea.

Cuvêntul „de sigur“ eu nu l'am esprimat şi între împregiurările actuale nu-l póte nime esprima.

Ci, apostrofat din public, că guvernul nici cu omiterea cuvêntului „transilvană“ nu va aproba titlul Asociaţiunei, am ḑis, că nu cred sĕ nu-l încuviinţeze, pentru că deóre-ce am eliminat cuvêntul despre care afirmă, că ar fi necorect din punct de pedere al dreptului public, ministrul nu mai póte avea cuvênt sĕ refuse aprobarea titlului astfel modificat.

Rugându-vĕ sĕ binevoiţi a da loc acestei rectificări în „Tribuna“ sum

cu tótă stima:
Parteniu Cosma.

Dacă n'am ceti tot în acelaşi numĕr al „Tribunei“ sub titlul „Adunarea generală a Asociaţiunei transilvane“ continuarea insinuărilor tendenţióse relativ la persóna dlui Cosma, n'am pricepe motivul, din care acéstă declaraţiune se publică în rubrica „Din public“, şi încă cu nota: că „Pentru cele cuprinse

---

Ḑiarul unui copil drăcos.

Tradusă de *Giulio.*

(Urmare din Nr. 18).

9. El stă surorilor sale într'ajutor la bîlciu (têrg).

Fetele mici nu's de nici o trébă. Pe ele nu le poţi folosi la nimica, ca pe băieţii mici. Una este de o săptĕmână la noi cu mamă-sa; — şi o chémă Mili Dennis. Mama mea îmi promise un velociped, de mĕ voi purta bine cât vor sta la noi. Eu îmi voi da silinţă din tóte puterile mele.

Asta-i deja a şésa óră că mi s'a promis un velociped, dacă mè port bine, şi totdeuna s'a întêmplat câte ceva, de nu l'am putut căpăta. Se ḑice, că pechiul se vîră şi în cele mai de frunte familii şi eu cred, că familia nóstră trebue sĕ fie grozav de fruntaşă, pentru-că la noi totdeuna se întêmplă câte ceva. Sper, că nu se va mai întêmpla nimica, pănă va fi Mili aici, căci de voi căpăta un velociped, voi putea cutreera într'o minută un mil şi astai grozav de mult.

O ḑi din cele şepte a trecut cum a putut. Ne jucarăm c'o păpuşe, fiind-că Mili avea o haină albă şi mamă-sa n'a voit sĕ ş'o sgârcéscă. Era o păpuşă veritabilă — o chema Flora — aprópe aşa de mare ca şi Mili. Aş fi vrut bucuros sĕ aflu cum se face de ochii se închid şi deschid si descoperii în capul ei doue bucăţi de plumb prinse de o sêrmă, dar acuma-i chióră cum se cade şi Mili plângea, chiar numai pentru-că'i făcusem aşa o bortă frumósă deasupra în crestetul capului — fetele sunt aşa de copilăróse! Dór numai pentru cà'i sunt ochii puţin strêmbi!

Odată se duse ea s'aducă zăhar ca sĕ ne jucăm da a seratele cu teiu; când se reîntórse a ă o mulţime de tărîţe de lemn pe covor, ce picase din stomacul Florii, fiind-că am vrut sĕ vĕd cu ce strigă când o apeşi. Mama ḑice, că trebue sĕ-i cumpăr o nouă păpuşă pe banii mei şi astai mai mult ca mojicie. Eu mi i-am cruţat ca sĕ mi cumpăr un arc şi săgeţi. Am auḑit, că nu se mai află nici o singură turturică sĕlbatică în revirul nostru, dar Petus de preste drum are o mulţime de cele domestice, şi pentru a face o simplă încercare, sunt ele destul de bune. Aş putea sĕ stau culcat în grădina lui pănă ce le voi putea lua la ochi — turturicele mórte numai istorisesc nimica.

Dar eu trebue sĕ continuu povestirea mea. Scumpul meu ḑiar, putearea-i tu crede, că lucrurile de cari am scris îmi apasă pe inimă? Creḑi tu, că nu sunt în stare de a petrece nici măcar o ḑi din cele şepte fără obicinuitul meu pechiu? Nici chiar ţie nu sunt în stare de a-ţi comunica sentimentele ce 'mi apasă sinul, cum ḑicea Lil într'al ei. Dar am promis de a nu-ţi retăcea nimic. Bine dar, noi ne jucarăm de-a seratele şi de-a visitele, pănă ce mĕ prinse urîtul şi Mili era supĕrată foc, fiind-că am ḑis, că-i joc de seama fetelor, cum si este, şi apoi îi mai spusei:

„E deja târḑiu şi ómeni nostrii cred că nu vor cina încă decât peste un cias. Eu propun sĕ ne jucăm de-a sĕrmanul Karl Ross“.

Ea ḑise, că din tótă inima vrea. Mama şi dómna Dennis erau duse în visite. Elsbett ajuta bucătăresei sĕ cócă aluatul, pentru-că avém óspeţi şi aşa nu mai era nimeni aici, cine sĕ mĕ fi vĕḑut cum răpii pe sĕrmanul Charly, şi aşa îl luai — adecă o luai — în odaia mea, se desbrăcă de haina cea albă şi luă costumul celalalt al meu, pentru-ca sĕ fie băiat Imi luai apoi văpselele mele, mestecai puţin tuş şi o văpsii ca şi cum ar fi gol harap, grozav de negru. Apoi se scoborì frumuşel pe trepte pănă afară pe trotoir şi eu îmi luai cu mine fórfecele lui Betti si trasei cu diligenţa mea înaintea porţii din faţa casei şi când trecui pe dinaintea ei ḑiseiu: „N'ai avea voie sĕ te căruţi puţin cu mine, micule băiat?“

Şi ea ḑise: „O da, mulţămesc, prea bucuros“, şi se urcă în trăsură.

Acum începui a trage trăsura aşa de iute cum numai putéu piciórele mele, pănă ajunserăm afară în câmp la un loc de tot solitar.

„Dă-te jos“, ḑiseiu eu, „trebue sĕ-ţi ta pĕrul ăsta lung, ca ei sĕ nu te mai pótă recunósce c'ai fi unicul lor copil.

„Mama nu se va prea învoi, sĕ-mi tai pĕrul“, ḑise ea şi unicul băeţaş începu a plânge, dar eu îl tăiai de tot scurt pănă la piele, astfel ar fi putut'o prea uşor recunósce.

Ea striga şi ér striga; dar eu mĕ făceam, că nu aud nimica, fiindcă voiam sĕ mĕ joc, făcêndu-o perdută. Era o ḑi norósă şi tocmai începuse a ploua.

Era întunerec besnă, când sosii acasă. Ei erau cu toţii la cină, aluatul era cu glazură şi se uita cochet la flămêndul băiat.

(Va urma.)

în rubrica acésta redacţiunea nu este responsabilă“, fiind vorbă de un lucru, care-'i pot constata toţi cei ce au fost de faţă la desbaterile din cestiune, între cari şi însuşi directorul „Tribunei“.

Din cele publicate până acum în „Tribuna“, vedem însĕ, că scopul ei nu este ca sĕ arate, că ministrul abusézá de putere când pretinde dela români aceea ce între aceleaşi împregiurări nu pretinde dela magiari şi dela saşi, ci este: ca pe dl Cosma, carele prin propunerea sa şi prin motivarea ei bărbătéscă, a dat cestiunei deslegarea cea mai potrivită în grava situaţiune actuală, — sĕ-'l suspiţioneze înaintea publicului seu, tot după tipicul „Tribunei“ vechi, — şi nu vrea sĕ pricépă, că prin guralivia sa compromite causa, dând ansă atât guvernului, cât şi ḑiaristicei magiare, ca şi în viitor sĕ insiste pe lângă motivele din care a pretins modificarea titlului Asociaţiunei aşa precum a pretins.

In motivarea propunerei comisiunei, carea era şi a sa, dl Cosma între altele a ḑis, că: precum însuşi d-nul Axente Severu mărturisesce, carele a participat la stabilirea titlului Asociaţiunei, d-sa a fost propus, ca sĕ nu se pună în titlu noţiunea „transilvană“; dar n'a reuşit, pentru-că se ḑicea atunci, că fără acéstă „restricţiune“ guvernul de atunci nu va aproba statutele. Astăḑi tot guvernul vine şi pretinde ca sĕ eliminăm cuvêntul „transilvană“ din titlul istoric. Póte sĕ mai vină érăşi un timp când vom puté restituí cuvêntul „transilvană“ în titlul Asociaţiunei, dacă ne va convení.

Aceste cuvinte „Tribuna“ nr. 48 le tălmĕcesce în modul următor:

> „Încheind domnul Cosma spune, că atunci, *când* vor fi alte împregiurări mai bune, putem restitui în titlu cuvêntul transilvană“. (Ilaritate)“.

Vine acum „Budapesti Hirlap“ şi tălmăcesce pe „Tribuna“ în modul următór:

> „Parteniu Cosma se mângăe pe sine şi pe soţii sei, că va veni încă timpul, când vor puté recâştiga numele perdut „transilvană“. Nime dintre membrii adunării n'au luat în serios aceste cuvinte, nime nu s'a încălḑit, ear' pe Cosma l'au rĕsplătit cu un simplu suris“.

Dar' tot după ḑiarele române, şi mai ales după „Tribuna“, — pentru-că la adunarea gen. a Asociaţiunii n'au avut ḑiarele străine nici un raportor — mai ḑice „Budapesti Hirlap“ şi următórele:

> „Presa valachă crede a prevedé, că ministrul nu se va mulţumì cu decisiunea adunării generale, pantru-ca asociaţiunea a că pĕtat un titlu prea general. Nu vorbesce de Românii din Ungaria, ci în genere de poporul român“.
>
> „Ministrul de interne pretinsese şi aceea, ca în locul conceptului necorect din punct de vedere al dreptului public „transilvană“ sĕ se priméscă numirea corectă „ungară“. Chiar pentru acésta sunt mulţi, cari n'au nici o supĕrare pentru perderea noţiunii „transilvană“, pentru-că după dînşii este bun şi titlul generalisat, numai „ungară“ sĕ nu fie în el. Acum aştéptă cu mare interes deciderea ministrului“.

Eată efectul presei nóstre „naţionale“.

Dar' nu credem, că presa maghiară, care cu deosebire petrece cu atenţiune cele ce se scriu în „Tribuna“, sĕ se mulţuméscă numai cu astă insinuare, pentru-că tinĕrul de mari speranţe Ioan Scurtu, carele dă direcţiunea politicei naţionale în „Tribuna“, se îngrijesce de nutremênt preţios pentru ea.

Acest lncéfĕr al partidului naţional numesce „votare *fatală*“ conclusul adunării generale.

Şi el crede, că e mai chiemat se judece în materie decât p. e. dd. George Pop de Băsesci şi Dr. Teodor Mihali, proprietarii „Tribunei“, carii încă sunt publicaţi în Nrul 49 al „Tribunei“ în şirul acelora, carii au votat pentru propunerea primită a comisiunei de 15.

Şi apoi tot el hotăresce, că în organul de aḑi al partidului naţional şi cestiunea „Asociaţiunei“ trebue pertractată numai din punctul de vedere al politicei partidului naţional, ér acésta culminéză în autonomia Transilvaniei, pe carea prin conclusul primit a sacrificat-o Parteniu Cosma şi *aderenţii sei.*

„In locul al doilea — ḑice dl Scurtu — cestiunea atinge *şi politica.* Guvernul a vîrît politica în palestra culturei şi literaturei nóstre. El a cerut o desavuare a pretensiunei nóstre politice la autonomia Transilvaniei. Dacă a cerut-o, i s'a dat. Dar cine i-a dat'o? „Asociaţiunea“! Ea însĕ e necompetentă. Ea nu representă aspiraţiunile politice ale nóstre. Şi chiar dacă ar avé vr'o însemnătate conclusul ultimei adunări generale, pe cine represintă el? Pe dl P. Cosma şi pe aderenţii sĕi“.

„Dl Cosma şi autonomia Transilvaniei! Nici când n'a ţinut la ea, prin urmare nici jertfi nu a putut-o, căci n'o avé nici ca idee“.

Apreciând conclusul adunării generale din punct de vedere politic şi anume cu privire la autonomia Transilvaniei de „fatal“, firesce, că prin asta se sprijinesce şi de pressă protestul adunării generale în contra îndreptăţirei presupunerei ministrului de interne, că Asociaţiunea „sè légă de un titlu incorect din punct de vedere al dreptului public, pentru a nutrì şi susţiné anumite aspiraţiuni politice ilegale“.

„Bune servicii face „Tribuna“ „Asociaţiunei“!

*

Se trecem la cele petrecute în adunarea generală, cu care şi noi ne vom mai ocupa după cum merită o adunare, care cu drept cuvênt se póte numi epocală în viéţa Asociaţiunei nóstre.

Textual am publicat până acuma numai propunerea comisiunei de 15 ridicată la valóre de conclus al adunării generale.

Continuăm cu publicarea celorlalte propuneri asupra cărora s'a votat, şi cu eternisarea votării nominale.

Propunerea dlui Dr. Pop şi soţii este următórea:

> „Adunarea generală extraordinară ia la cunoscinţă paşii făcuţi de on. comitet în afacerea modificării statutelor, şi pe basa raportului sĕu decide:
>
> „Adunarea generală extraordinară de aḑi nu se simte îndemnată a schimba titlul de până acum al „Asociaţiunei“.
>
> „Pentru executarea acestei decisiuni adunarea generală extraordinară însărcinéză comitetul de a face o representaţiune cătră înaltul minister şi de a raporta despre resultat viitórei adunări generale.
>
> Dr. Murĕşianu, Dr. D. Ciuta, Dr. Pop, Dr. Frâncu, Dr. G. Tripon, Iuliu Coroian, F. Hossu Longin“.

Ér propunerea dlui Dr. Bunea este următórea:

> 1. Adunarea generală ia spre scire modificările făcute de comitetul central în §§ 2, 4, 6, 37, 40 (acum 40-47) şi 41 (acum 48) ai proiectului de statute şi declară statutele de modificate în forma statorită de comitetul central în urma pertractărilor avute cu ministeriul de interne.
>
> 2. Adunarea generală cere deci şi din partea sa, ca ministrul, supunênd din nou unei apreţieri binevoitóre motivele din representaţiunea comitetului, sé binevoéscă a absta dela pretensiunea sa de a modifica titlul vechiu al Asociaţiunei.
>
> 3. Dacă însĕ înaltul ministeriu nici după acésta nu voesce a lua în consideraţiune cererea nóstră justă şi ecuitabilă, atunci sĕ apróbe statutele şi cu modificarea titlului, spre care scop i se şi sustern statutele formulate şi cu modificarea impusă spre eventuală aprobare.
>
> Dr. *A. Bunea* m. p.

Punctul 1 din acésta propunere primit în comisiune s'a considerat de punctul prim al propunerilor comisiunei de 15 şi s'a primit în unanimitate şi de adunarea generală, punctele 2 şi 3 însĕ le-a susţinut dl Dr. Bunea ca propunerea sa.

Mai întâiu s'a votat asupra propunerei d-lor Dr. Pop şi soţii, care era combinată din propunerea d-lui Pop din comisiune şi a d-lui Dr. Frâncu presentată la comisiune dar neadmisă.

Observăm din capul locului, că din membrii cari au participat la adunare şi cari erau trecuţi în apelul nominal, după încheiarea desbaterei, înainte de începerea votărei, s'au îndepărtat următorii: Const. Stejar, George Dima, Ioan Petraşcu, Dr. Şpan, Dr. Stroia, G. Bobeş, I. Ghibu, P. Simtion, D. Câmpian, I. Vătăşan, N. St. Şuluţ, Avram Pĕcurar, Dr. Ioan Raţ, P. Pipoş şi Dr. Gavr. Suciu.

Au votat asupra propunerei d-lor Dr. Pop şi soţii:

Pentru

Axente Severu, Ios. St. Şuluţiu, Dr. A. Murĕşan, Fr. Hosszu-Longin, George Pop de Băsesci, Dr. Amos Frâncu, Dr. Ioan Pop, Iuliu Coroian, Dr. D. Ciuta, Dr. Gavr. Tripon, Alexandru Filip, Dr. Teodor Mihali, Dr. Z. Chirtop, Vas. Dan, Dr. E. Dăian, Tr. H. Pop. D. R. Cordescu, Dr. I. Şenchea, Dem. Cunţan Rubin Patiţa, Dionisie Vajda şi V. P. Hărşan. *Total 22.*

Contra

Dr. Il. Puşcariu, I. Hannia, Z. Boiu, Iul. Bardoşi, L. Simonescu, O. Tilea, Dr. Diaconovich, Dr. A. Bunea, Dr. N. Vecerdea, A. I Preda, Dr. A. Brote, I. Papiu, P. Cosma, I. cavaler Puşcariu, I. Popovici, N. Togan, N. Mâneguţ, Coriol. Brediceanu, M. Cosma, Dr. Oct. Russu, M. Voileanu, Dr. I. Beu, I. Creţu, I. Moga, Dr. E. Cristea, Is. Popa, St. Stroia, N. Penciu, C. Aiser, G. Hango, E. Iovescu, V. Joandrea I. Mircea, Zev. Mureşanu, Serg. Medean, Dr. R. Roşca, Dr. Avr. Tincu, Dr. V. Bologa, C. Colbasi, A. Moldovan, P. Şinca, Rom. Mircea, Cl. Raicu, Iul. Dan, Dr. A. Micu. *Total 45.*

Au absentat: M. Cioban şi G. Popovici.

Asupra propunerii dlui Dr. Bunea au votat:

Pro.

Dr. Puşcariu, I Hannia, Iul. Bardoşi, Dr. Diaconovich, Dr. Bunea, N. Togan, M. Voilean, Dr. Beu, C. Colbasi, Cl. Raicu. *Total 10.*

S'au abţinut fiind presenţi: Ax. Severu şi Al. Filip.

Au absentat: I. cav. de Puşcariu, D. Vaida, M. Cioban şi R. Patiţa.

Toţi ceialalţi 54 au votat *contra.*

Asupra propunerei comisiunei de 15 au votat:

Pentru

Dr. Il. Puşcariu, I. Hannia, Z. Boiu, Iul. Bardoşi L. Simonescu, On. Tilea, Dr. Diaconovich, Dr. Bunea, Dr. Vecerdea, I. de Preda, Dr. A. Brote, I. Papiu, P. Cosma, I. cav. Puşcariu, N. Togan, N. Maneguţ, Cor. Brediceanu, M. Cosma, *George Pop de Băsesci,* Dr. Oct Russu, M. Voilean, Dr. *Theodor Mihali,* Dr. Beu, I. Creţu, I. Moga, Dr. E. Cristea, Is. Popa, St. Stroia, N. Penciu, C. Aiser, G. Hango, E. Iovescu, M. Cioban, V. Jóndrea, I. Mircea, Zev. Mureşan, S. Medean, Dr. R. Roşca, Dr. Avr. Tincu, Dr. V. Bologa, C. Colbasi, A. Moldovan, Dr. *Şenchea,* P. Şinca, Rom. Mircea, Cl. Raicu, Iul. Dan, Dr. A. Micu, G. Popovici. *Total 49.*

Contra

Axente Severu, Dr. A. Mureşan, Fr. Hosszu-Longin, Dr. Amos Frâncu, Dr. Pop, Iul. Coroian, Dr. Ciuta, Dr. Tripon, Dr. Chirtop, Dr. Dăian, Tr. H. Pop, Cordescu, D. Cunţan. Total *13.*

Absenţi: Ios. St. Şuluţiu, I. Popovici, D. Vaida, Vas. Dan, R. Patiţa, V. Harşan.

S'a abţinut fiind present A. Filip.

Constatăm deci, că din cei 22 carii au votat pentru propunerea dlor Dr. Pop şi soţii au votat *şi pentru propunerea comisiunei:* domnii George Pop de Basesci Dr. Th. Mihali şi Dr. Şenchea, *n'au votat contra ei:* Iosif St. Şuluţiu, A. Filip, D. Vaida, Vas. Dan, R. Patiţa, şi V. P. Hărşan.

Şi astfel numĕrul membrilor nemulţămiţi cu conclusul adunărei generale este *numai de 13.*

Caracteristic este, că dl Axente Severu, care nu s'a mişcat dela masă până nu s'a încheiat votarea, s'a abţinut de a vota contra propunerei dlui Dr. Bunea, carea învólvă capitulare, dar nu s'a abtinut a vota contra propunerei comisiunei, carea conţine un protest energic. Dl Preşedinte I. M. Moldovan n'a votat, dar din dechiaraţiunile făcute de repeţite-ori ale D-sale, ori-cine a putut pricepe pentru care propunere ar vota, dacă ar fi necesitate sĕ decidă cu votul preşedintelui?

Datele acestea sunt exacte şi în conformitate cu apelul nominal, controlat, al biroului Adunării.

Noutăţi.

Monarchul nostru pentru românii catolici. Foile magiare primesc din România scirea, că Maiestatea Sa monarchul nostru aflând despre situaţia miseră a parochiei catolice din Bêrlad, i-a trimis un ajutor de 500 lei.

* * *

Demisia d-lui Sturdza. „Epoca“ primită eri d. a. publică un act al d-lui D. A. Sturdza, prin care acesta abḑice dela demnitatea de preşedinte al Senatului şi de senator al colegiului I. de Ilfov. Abḑicerea 'şi-o motivéză cu vêrsta înaintată. Amĕnunte în alt numĕr.

* * *

Adunarea generală a societăţii de credit şi păstrare pe acţii „Munteana“ în Ofenbaia s'a amânat pe 29 Martiu, a. c.

* * *

Examen— bibliotecă şcolară. Epitropul nostru parochial George Zacharie, din comuna Heghig, tractul Teiscaunelor, ne scrie, că învĕţătorul nostru, Alexandru Bucşa din acea parochie, a dat la finea semestrului anului curent scolar un frumos examen cu elevii sei, ér după acela s'a ţinut cu tinerimea o frumósă petrecere împreunată cu representaţiune teatrală în scopul, ca din venitul ei sĕ se facă început la înfiinţarea unei biblioteci scolare. Petrecerea a adus un venit curat de 8 fl. Felicităm pe bravul învĕţător şi dorim ca toţi sĕ-l sprijinéscă întru realisarea frumósei sale intenţiuni.

* * *

Treceri în masse. Credincioşii de religia gr.-or. ai comunei Milova locuită aprópe esclusiv de români, au trecut cu toţii, — după cum află foile unguresci, — la confesiunea unitară. Causa trecerei — ḑice-se — e duşmănia dintre popor şi preotul sĕu.

* * *

Turburări antisemite în Rusia. In oraşul Sztala de sub guvernul din Kiev a isbucnit mai ḑilele trecute o gónă desperată în contra jidanilor. Poporul de pe strade a năvălit asupra prăvăliilor jidanilor, devastând tot ce-i cădea în cale. S'ar fi născut vărsări de sânge chiar, décă nu venea la timp o trupă de cazaci în ajutorul celor strimtoraţi, care a împrăştiat pe tumultanţi. In mai multe oraşe domnesce disposiţie extrem de duşmănósă în contra acestor lipitori.

* * *

Catastrofă într'o biserică. In biserica San-Ferdinand din Neapol a avut loc mai ḑilele trecute o scenă teribilă. Sub decursul serviţiului divin, tocmai când preotul s'a apropiat de altar, de pe cupola bisericei a căḑut o piatră inmensă în naia principală. In publicul asistent s'a iscat o confusie teribilă; se credea, că întreg plafonul o sĕ se surpe. Mulţimea inmensă căuta sĕ scape năvălind în ruptul capului spre uşă. In tumultul teribil mai multe femei şi copii au fost călcaţi şi omorîţi.

Nr. 385/1896. 3—3 [13]

Concurs repețit.

Pentru ocuparea parochiei de clasa III-a Coronca, în tractul ppresbiteral al Murĕș-Oșorheiului, prin acésta în înțelesul ordinațiunei Preaveneratului Consistoriu Archidiecesan Nr. 3797/896 B. se escrie concurs nou cu termin de 30 ḑile dela prima publicare.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch, la cari sunt socotite și venitele parochiei vecine vacante Sânbenedic cu filia Acoșfalĕu, ce se va administra prin parochul din Coronca, dau suma de 449 fl. 70 cr. anual.

Informațiuni detaiate despre acésta parochie se pot lua la fața locului dela diregătoriile bisericesei din comună, ori la subsemnatul protopresbiter tractual.

Concurenții își vor trimite cererile lor concursuali, înstruite în înțelesul §-lui 13 din „Stat. org.“ și 17 din „Regulamentul pentru parochii“ în terminul deschis la subsemnatul oficiu ppresbiteral.

In conțelegere cu comitetul parochial din Corunca și Sânbenedic.

M-Oșorheiu, 10 Ianuariu 1897.

Oficiul ppresbiteral gr. or. al M-Oșorheiului.

Nicolau Manegutiu,
ppresbiter.

Nr. 29₂897 [27] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia gr.-or. Suprapetri, de clasa a III din protopresbiteratul Câmpeni, se publică concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în organul oficios.

Venitele împreunate cu acest post sunt 353 fl. 50 cr. v. a.

Doritorii de a ocupa acest post sĕ-și trimită cererile concursuale, în terminul deschis, la subscrisul oficiu.

In conțelegere cu comitetul parochial. Oficiul protopresbiteral gr.-or. din Câmpeni.

Câmpeni, 27 Ianuariu, 1897.

Romul Furdui,
protopop.

Nr. 42/897. [28] 2–3

CONCURS.

Pentru întregirea parochiei de clasa III Belini, protopresbiteratul Treiscaunelor, se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în ḑiarul „Telegraful Român.“

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch dau suma sigură de 404 fl. 45 cr. după-cum s'a statorit în ședința comitetului parochial din 12 Novembre 1896. Informațiuni mai de aprópe se pot primi dela comitetul parochial și oficiul protopresbiteral.

Reflectanții, cari vorbesc totdeodată cu înlesnire și limba magiară, își vor însinua cererile concursuale, instruite conform legilor în vigóre, la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Brețcu (Bereczk), 26 Ianuariu 1897.

În conțelegere cu comitetul parochial respectiv.

Oficiul protopresb. gr. or. al Treiscaunelor.

Dimitriu Coltofeanu.
protopop.

Ad. Nr. pp. 122—897. [26] 3–3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de paroch în comuna de clasa a III-a Someșfalĕu, de lângă Cluș prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post dau un venit sigur anual de 368 fl. 25 cr., afară de venitele accidentale, cari nu sunt computate în acéstă sumă.

Doritorii de a ocupa acest post, au a-și aşterne suplicele de concurs, instruite conform normelor în vigóre, subsemnatului oficiu pănă la terminul prefipt, și sunt poftiți, ca în vre-o Duminecă séu sĕrbătóre sĕ se presinte la sânta biserică, spre a fi cunoscuți din partea poporului.

Oficiul protopresbiteral, în conțelegere cu comitetul parochial.

Cluș, 6 Februariu 1897.

Tuliu Roșescu,
protopresbiter.

Sz. 1591—1897
polg.
[29] 2—3

Hirdetmény.

Alolirott mint a nagyszebeni kir. törvényszék által kiküldöttt eljáró biró az 1893 évi január hó 3-án 356 I. M. sz. a. kiadott igazságűgyministeri utasitás 61 §. alapján ezennel közzéteszem, hogy Szász Pián község határának részleges tagositása iránti ügyben az előmunkálatok megkezdésen, jelesen:

1. az érdekelt felek képviseletének rendezése,
2. a müködő mérnök megválasztása,
3. a költség előirányzat elkésitése iránt tárgyalási határnapul **1897 évi márczius hó 23-ik napját d. e. 9 órakor** — esetleg a következő napokat a szászpiáni községi irodába kitüztem, melyre mindazok, kik a tagositás tárgya iránt tulajdoni czimen érdekeltek azzal idéztetnek meg, hogy elmaradásuk a tárgyalás megtartását akadályozni nem fogja.

Egyuttal azon birtok rendezési mérnökök, kik a münködő mérnöki teendőket elvállalni szándékoznak felhivatnak a szerződési pontozatok elöterjesztése mellett ajánlataikat a kitüzött határnapig alolirotthoz vagy az érdekelt felekhez küldjék be.

Megemlitettik, hogy a tagositás és felvétel alá eső terület mint egy 4380 holdat foglal magában melyből 1300 hold erdő és legelő és hogy ezen területek körülbelül 6000 részletből állanak.

Nagy-Szeben 1897 évi márczius 5-én.

A kir. törvényszék kiküldött eljáró birája.

Mihály Dezső,
kir. törvényszéki biró.

Banca generală de asigurare mutuală „Transilvania“.

A XXVIII-a adunare generală ordinară

va avé loc **Duminecă în 11 Aprile n. a. c.** la 11 óre înainte de prânḑ, în sala de ședințe a comunității orășenesci (Curtea sfatului, strada Măcelarilor Nr. 2).

Obiecte de pertractare sunt:

1. Darea de sémă despre afacerile anului 1896.
2. Raportul comitetului de supraveghiare.
3. Intregirea consiliului administrativ.
4. Propuneri incurse.
5. Sorțiri de obligațiuni a fondului de întemeiere.

Sibiiu, în 6 Martiu 1897.

[32] 1—2

Direcțiunea.

„HAȚIEGANA“,

ASOCIAȚIUNE DE ANTICIPAȚIUNE ȘI CREDIT ÎN HAȚIEG.

Convocare.

Membrii asociațiunii de anticipare și credit „Hățiegana“ sunt învitați a se înfățoșa la a

IX-a adunare generală ordinară,

ce se va ţiné în **23 Martiu 1897 st. n.** la 10 óre înainte de améḑi, în localitatea institutului în Hațieg.

OBIECTELE:

1. Deschiderea adunărei generale prin președinte.
2. Alegerea unui secretar ad-hoc și doi scrutinatori.
3. Raportul direcțiunei și al comisiunei de supraveghiere pe anul de gestiune 1896, precum și propunerile acestora și deciderea asupra lor.
4. Alegerea președintelui și vice-președintelui pe un period de 3 ani, pănă la adunarea generală ordinară din 1900.
5. Abḑicerea directorului și a membrilor în consiliul administrativ, și în urma acesteia alegerea directorului și a membrilor în consiliul administrativ, pe un period de 3 ani, pănă la adunarea generală ordinară din 1900.
6. Desemnarea foilor pentru publicarea afacerilor Asociațiunei.
7. Eventuale propuneri (§. 72 din statute).
8. Dispoziţiuni pentru verificarea protocolului.

Dacă la adunare n'ar participa membri în numĕr recerut de statute, se va ţiné altă adunare la 31 Martie 1897 st. n. la 10 óre a. m. în localitatea institutului, când fără privire la numĕrul membrilor presenți, se vor lua concluse.

Din ședința consiliului administrativ al asociațiunii de anticipațiune și credit „Hățegana“ ținută în 9 Februarie st. n. 1897.

Bontescu Mihály,
director.

Iulius Popovits,
membrul consiliului administrativ.

Incheierea conturilor

pe al IX-lea an de gestiune 1896.

Părți fundamentale (acțiuni) 419 valórea 30.950 fl. v. a.

[31] 1—1

Contul bilanțului pro 1896.

Active.		fl. cr.
1. 73. Cassa în numĕrar		1,919.17
2. 78. Credite cambiale	98.587.—	
Credite cu acoper. hip.	45.690.—	144,277.—
3. 47. Mobiliar	124.65	
După amort. 10%	12.47	112.18
4. 84. Spese procesuale anticipate		807.48
5. 86. 49. doi debitori		281.89
6. 75. Spese de protest		76.21
		147,473 93

Pasive.	fl. cr.
1. 72. Părți fundamentale 419	20,950.—
2. 71. Depuneri și int. capitalisate	82,957.70
3. 80. Fondul de reservă	10,803.46
4. 76. Reescompt	24,450.—
5. 87. Interese de acțiuni restante	122 60
6. 89. Contribuțiune după înt. capit. pe II. semestru 1896	260.30
7. 48. Interese transitóre anticipate	1,917.01
8. 70. Dividende neridicate	40.50
9. 56. Marce de presenție	416.—
10. 81. Profit curat	5,556.36
	147,473.93

Contul de profituri și perderi.

Eșite:		fl. cr.
1. 89. Contribuție de stat și comitat	706.69	
Contribuție 10% int. capit. II. sem. 1896	260.30	966.99
2. 85. Timbre		205.37
3. 70. Porto		19.59
4. 49. Chiria de casă		120.—
5. 56. Marce de presență		416. –
6. 77. Interese de reescompt		1,436.85
7. 91. Interese la depuneri		5,147.77
8. 90. Spese administrative		389.79
9. 47. Amortisare din mobilar		12.47
10. 86. Salare		2,580.
11. 81. Venit curat		5,556.36
		16,852.19

Venite:	fl. cr.
1. 78. Interese de escompt	13,657.84
2. 82. Competență de scris	2,710.27
3. 83. Accidenția	333.25
4. 38. Spese de fundare	144.
5. 88 Lombard	6.83
	16,852 19

Hațieg, în 31 December 1896.

Bontescu Mihály,
director.

Ioane Baciu,
cassar.

Ioan Muntean,
comptabil.

Subscrisa comisiune de supraveghiare a examinat contul bilanțului, profitului și perderilor și confrontându-le cu registrele principale și auxiliare purtate în regulă, l'a găsit în consonanță cu acelea și exact.

Hațeg, în 10 Martiu 1897.

Ioan Cornea. **George Balaș.** **Paul Oltean.**

Redactor prov. **Gavriil Hango.**

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 26. Sibiiu, Joi, 6/18 Martiu 1897. *Anul XLV.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
la „Tel. Rom.“ într'una cu suplementul „Fóia Pedagogică“
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Memorandul sêrbesc.

IV.

După-ce am schițat în essență memorandul sêrbilor din Bosnia și Herțegovina, cu care ei s'au presentat corónei, rĕmâne sĕ spunem publicului nostru cum a judecat pressa din Viena acest memorand.

Diarele clericale din incidentul acesta au dat din nou năvală asupra bisericei ortodoxe în general și asupra bisericelor ortodoxe din monarchie în special, și s'au mai rĕcorit la inimă, după cum se obicinuesce a se exprima poporul român în plasticitatea sa.

Diariul clerical „Das Vaterrand“ din Viena are deosebite dureri pentru sórtea bisericei ortodoxe, pe care cu predilecțiune o numesce biserică *„șismatică“*, și durerea lui se reduce la 2 lucruri esențiale.

In locul prim nu-i convine numitului diariu bigotismul bisericilor particulare ortodoxe, bigotismul care jócă mare rol în viéța acestor biserici. Ca un eflux al bigotismului se aduce tenacitatea cu care se ține la calendariul iulian, la timpul sĕrbărei pascilor, la căsătoria preoților, lucruri aceste, cărora bigotismul ortodoxilor le insinuă provenientă dumnedeéscă.

Noi nu scim de unde a scos diariul din cestiune lucrurile despre cari vorbesce aici.

Fiind aduse taxativ aceste cestiuni, ținem sĕ accentuăm, că ele sunt lucruri, cari nu ating dogmele, sunt de natură curat desciplinară, și décă alte nĕcasuri nu am avé, de aceste cu liniște pot durmì redactorii dela numitul diariu, căci ele nu strică pacea, care ar trebui sĕ domnéscă între bisericile creștine.

De mai mare importanță este a dóua durere a numitului diariu.

Bisericile orientale au schimbat cu totul caracterul ierarchic al bisericei prin acea, că a dat teren de lucru și elementului laic în cele ale administrațiunei.

Durerea acésta încă nu o înțelegem, și în special noi românii ortodoxi nu o înțelegem, căci după ale nóstre experiențe elementul laic nu s'a dovedit a fi în detrimentul bisericei.

În administrarea scólelor, în administrarea averilor bisericesci stă deschis larg teren de activitate elementului laic, și acésta a fost în interesul bisericei.

Elementul laic s'a adus în legătură mai strînsă cu biserica și s'a potențat interesul față de scóle și averile bisericesci, s'a angajat la lucru tótă inteligența, și biserica a lucrat în interesul seu bine înțeles și a asigurat capitalul intelectual al elementului laic, și i-a dat teren bogat de activitate.

Obiecțiunea acésta o am mai audit și dela unii prelați din România, cari nu voiau sĕ se împace cu gândul, că elementului laic i s'a dat vorbă în biserică, când e de a se promova binele scólelor și bunăstarea materială a bisericei.

Noi ținem, că decadința bisericei din România în mare parte este de a se atribuì și împregiurărei, că elementul laic n'a avut interes sĕ lucre pentru desvoltarea și consolidarea bisericei naționale române.

Dacă elementul laic ar fi fost atras la biserică, dacă i s'ar fi desvoltat interesul pentru binele ei, dacă i s'ar fi dat un teren de lucru, dacă în sântul sinod al României ar fi avut loc și elementele laice în afaceri de disciplină, de bună sémă sentența rușinósă din Maiu anul trecut nu se aducea cu unanimitatea voturilor, ca apoi tot cu unanimitate sĕ fie anulată în Decembre.

Lucrarea elementului laic a fost pentru consolidarea și conservarea bisericei.

Se accentuéză lipsa unui cap vĕdut al bisericei, din care causă în bisericile orientale ultima instanță de comun sunt capetele încoronate, domnitoriul lumesc.

Lucrul acesta asemenea se află și cu bisericile catolice, cari au cap visibil în persóna patriarchului dela Roma.

Afacerile bisericesci, cari reclamă și amestecul guvernului, sunt comune tuturor bisericilor. În celelalte noi nu cunóscem afaceri, cari nu s'ar puté hotărí definitiv de forurile bisericesci; că țarului Russiei i s'a reservat o prea mare influență în afacerile bisericei din Rusia, acésta este un lucru al forței și nu al instituțiunilor bisericesci.

Atâtea în general, încât adecă reflexiunile numitului diariu ne ating și pe noi.

Că politica Austriei a ocrotit biserica ortodoxă sêrbă în trecut, cu acésta încă nu se aduce motiv, că ea o mai ocrotesce și acuma.

Plângerile sêrbilor sunt de caracter mai mult național, vexațiunile au natură polițială, și acésta o a accentuat cu mult aplomb memorandul sêrbilor.

Stăm departe de provinciile ocupate și nu putem controla întru cât plângerile au și temeiu. Vehemența cu care diarele din Budapesta și Viena au dat năvală asupra sêrbilor ortodoxi, ne împinge sĕ dăm acestora dreptate, căci din proprie experiență scim, că dreptatea umblă cu capul spart, și adevĕrul pe cei pĕcătoși îi supĕră, și altcum instinctul încă ne împinge sĕ simpatisăm cu cei slabi, în casul concret cu aceia, cari se plâng la capul statului și cer dreptate.

Revista externă.

Resolvarea chestiunii cretane pare, că se apropie de „începutul sfîrșitului“.

Ori cât de divergente ar fi părerile puterilor privitóre la dispozițiunile ce vor sĕ ia pentru pacificarea insulei Creta față cu amestecul nechemat al Greciei în contra protestărilor lor, atâta apare constatat, că asupra sorții insulei în viitor s'au înțeles pe deplin.

Prima nisuință merge într'acolo, ca sĕ restabiléscă pacea, ér' pentru ajungerea acestui scop au decis blocarea insulei, după care va urma blocarea porturilor grecesci, dacă Grecia nici după blocarea insulei nu-și va retrage trupele din Creta.

Rĕspunsul Greciei la ultimatul puterilor n'a fost primit nici chiar ca substrat de pertractări între acestea.

Étă punctele asupra cărora au convenit puterile pentru pacificarea Cretei și asupra sorții ei în viitor, așa după-cum le-a expus ministrul de externe Hanotaux al Franciei în ședința de Luni a camerei francese:

1. Creta va căpĕta autonomie sub suveranitatea sultanului.

2. Trupele grecesci și turcesci se vor retrage de pe insulă, cu excepțiunea acelor trupe turcesci, cari țin asediate unele puncte. Dar' și aici vor rĕmâné împreună cu trupele europene.

3. Fiecare dintre cele șese puteri mari, pentru restabilirea ordinei își vor sporì trupele cu câte 5—600 de ómeni, astfel, ca autonomia sĕ se pótă realisa cât mai curênd.

FOIȚA.

Documente pentru limbă și istorie.

(Urmare.)

Nr. 11262.

Noi Preaosfințitul chesaro-crăéscă și apostolicéscă mărire împĕratului și craiului Germaniei, Ungarii, Bohemii și a Ierusalimului, Archiducului Austriei, a ducului Burgundii a mare principatului Ardélului Gubernium, preaosfințita chesaro-crăéscă și apostolicéscă mărire însciințându-se de prea grozavele silnicii a tulburătoriului némului românesc și împrejurstările acelora, măcarcă aceia din faptele cele rele făcute s'au făcut pre de grele pedepse vrednici, dacă se vor socoti acelea după puterea legilor. Insĕ a sa preaosfințită chesaro-crăéscă mărire prin milostivul seu decret dela 22 a lunii lui Noemvrie din născuta sa milostivire tuturor, cari cu pace se vor întórce la locurile lăcașurilor sale și în pace se vor întórce la casele sale, bine au voit cu milostivire a le dărui obștésca amnestie, adecă iertăciune, împreună și comisie crăéscă a rênduit în fața Exelenției Sale Domnului Grofu Antoniu Iankovich și a Domnului Generariului Depapila pentru cercarea séu investigația primelor rĕscóle, adecă a tulburării, după cum crăescul gubernium cu puterea alteia patente date la 11 Noemvrie de toți cărora se cuvine nu'l lipsise mai nainte a însciința. Pentru ca sĕ cuprindă sfatul mai zdravine pentru acel sfêrșit făcuse spre nădejdea căpătării milii și a iertăciunii dela a sa preeosfințită mărire, așa și acum tot acelora cu numele cel crăesc a preaosfinției măririi sale amnestia cea de obște, adecă iertăciune vestesce și publicăluesce prin puterea acestei patente, de acum poruncind, ca sĕ se siléscă a fi vrednici de mila acésta. Chesaro-crăésca sa mărire a se întórce la locurile lăcașurilor sale cu pace, armele și altele asemenea acestora unelte sĕ le pue jos și sĕ le lase, pre sine în pace sĕ se dea și în linisce sĕ se așede și din locurile în care s'au băgat și ascuns sĕ iase, și în casele sale cu pace sĕ se ție și mai pe urmă de tóte adunările și învrăjbirile sĕ se opréscă și prin aceste de pedépsa aceea va scăpa, care neertare iar așteptă pe cei ce ar fi în tulburări. Din crăescul guvernium al marelui principat Ardélului.

Dat în Sibiiu, 30 Noemvrie 1784.

Br. Samuil de Bruckental,
Guvernator.

David Székely,
Cancelar.

Br. Antonie Josika.

Eu ca un archipăstoriu al vostru părintesce vĕ arăt și vĕ învĕț precum milostiva împĕrăție au dat iertăciune tuturora, cari cu pace se vor întórce la casele sale, și comisie au rênduit după cum mai pe larg ați înțeles din patenta crăéscă a cărei original este la mine latinesce, éră cea românéscă este acésta. Pentru aceea iubiții mei fii vĕ aședați cu pace la casele vóstre, și puneți jos și lăsați armele. Eu așa vĕ sfătuesc și vĕ învĕț, ca sĕ puteți fi vrednici de mila acésta mai sus disă.

S'au dat în Mihailești, 27 Noemvrie 1784.

Gedeon Nichitici,
episcopul neunit al Ardélului.

Fiindcă în rêndul logodnelor până acum au fost obiceiu la biserica nóstră, că cei ce se logodesc și pe urmă părêndu-le reu — au logodnicului au logodnicei — și vrênd sĕ se lase de logodnă, pană acum avea pedecă dela mai marele bisericei și sĕ silea fără voia au unuia au altuia a se sĕvêrși căsătoria cu cununie, măcar că cunoscut lucru este cucerniciei vóstre din Molitvelnic, că tocmai în vremea cununii la întrebarea preotului pre mirele și pre mirésa voesce unul pre altul a lua, și respundênd deoparte, că nu voesce, atunci se deslégă unul de către altul, dară întêmplându-se vre-o logodnă între vre-un voinic și o fată, au făcut logodnă, ceea-ce silindu-se la căsătorie a făcut rĕscólă la prea înaltul și împĕrătescul scaun, cela ce cu milostivire a poruncit, ca nimenea din cei logodiți căindu-se sĕ fie slobodi a se căsători cu altă fată la judecată pentru acésta nimenea sĕ nu-i tragă. Acéstă poruncă împĕrătéscă ni s'au dat dela preaslăvita general comandă a Ardélului la 6 Martie a. c. și dela înălțatul crăescul gubernium la 12 August a. c. cu adaugatul în copie decret dela preaslăvita cancelaria curții unguresci ardelenesci precum și dela Domnul Exelenția Sa archiepiscopul și metropolitul Carlovețului în a căreia puteri și noi vĕ poruncim, — ca logodne făcêndu-se și căindu-se logodnicii sĕ fie slobodi dela acea logodire fară de nici o pricină séu pedecă. Lângă acésta nu mĕ îndoesc a vĕ fi cunoscut precum în rêndul căsătorii rudenii avênd cine-va vre-o îndoélă séu pricină, precum la antecesorii nostrii, așa și acum sĕ sciți a fi în voia archiereului pe unii ca aceia pentru hotărîre sĕ-i îndreptați la noi. Până acum mai multe însciințări și porunci, v'am trimis la care nici un rĕspuns primind până în 15 dile sé faceți nóuă însciințare. Așa făcênd mila preaputernicului Domnedeu sĕ fie cu cucernicia Ta pururea rĕmăind.

S'au dat in Abrudbánya 7 Dechemvrie 1784.

Gedeon Nechitici.

(Va urma.)

4. Se vor executa tóte acele disposiţiuni de forţă, cari le vor afla admiralii de lipsă în casul dacă Grecia n'ar voí sĕ-'şi retragă trupele.

5. Se va executa strict blocarea insulei şi vor plenipotenţia pe admirali, ca în cas de lipsă sĕ pună la cale şi blocarea unor puncte acomodate de pe uscat a teritoriului grecesc.

Se aştéptă acum cu mare încordare executarea acestor disposiţiuni, în tot casul fórte neplăcute pentru Grecia.

Pe cât este însĕ de mare nădejdea pentru resolvarea cestiunei cretane, pe atât este însĕ de mare temerea, că vor isbucní mai mari turburări în Macedonia, unde omorurile, jafurile şi aprinderile s'au şi început între creştini şi mahomedani, séu mai bine ḑis între greci şi turci.

Grecia trimite mereu trupe la hotarele Tessaliei, tot aşa şi Turcia.

E temere, că Turcia îndată-ce puterile europene vor începe blocarea insulei Creta şi a porturilor grecesci, numai decât va declara resbel Greciei, carea astfel strîmtorată de tóte părţile, şi de puteri covîrşitóre, va ajunge într'un impas din care se póte prevedé fórte uşor cum va eşí.

Cu tóte acestea, nu este eschisă posibilitatea, că şi acéstă încurcătură o vor deslega puterile într'un mod órecare, deşí nu pe deplin în interesul general al creştinismului şi al umanităţii.

Din parlamentul magiar.

Şedinţa dela 6 Martiu n. 1897.

Contele Zichy Aladár cu bucurie constată, că tóte nuanţele politice accentuéză necesitatea religiosităţii pentru stat. Însuşi ministrul de culte s'a exprimat în exposeul seu: „la noi nu e indiferentă religiositatea pentru stat“. Dar cum se unesce acest enunciament cu politica partidei liberale şi a guvernului, când acesta stă în contraḑicere cu religiositatea. Ce folos de munca catechetului, când ceialalţí profesori strică cĕ a creat ori dires acesta în favorul religiosităţii, şi statul nu le impune acestora a se conforma principiilor religiosităţii! În cele următóre arată întru cât contribue nóuele legi politice-bisericesci la promovarea ireligiosităţei.

Dr. *Major* Ferencz recomandă îmbrăţişarea ideei, ca soldaţii sĕ fie instruaţi a da însuşi primele ajutóre celor vulneraţi în câmpul de luptă.

Ministrul Wlassics acceptéză ideea şi promite realisarea ei.

Péchy Tamás recunósce şi el, că moravurile puritane au dispărut şi astfel pentru evitarea pericolului, ce ne ameninţă din causa corupţiunei de aḑi şi a socialismului, nu este alt mijloc de scăpare, decât promovarea religiosităţii. In punctul acesta e de o părere cu cei din partidul poporal.

Cu acestea s'a terminat desbaterea generală şi luând cuvêntul din urmă *ministrul Wlassics*, ţine o vorbire mai lungă, în care rĕspunde diferiţilor oratori şi promiţênd câte tóte numai ca sĕ-şi pótă trece budgetul la limanul dorit de d-sa. In special, referitoriu la învĕţămêntul superior ḑice, că el e de părerea, că însaşi confesiunile vor cere dela stat înfiinţarea de facultăţi teologice. Scolarii sunt prea grămădiţi cu material de învĕţămênt. Salariul profesorilor e mic. Preoţi antipatriotici (adecă aceia cari sunt contra ideei de stat unitar naţional magiar şi ţin la interesele bisericei şi némului lor. Red.) nu vor primí ajutoriu dela stat; mai bine îşi depune portofoliul. Rĕspunḑênd lui Mocsy, care ḑisese în şedinţa dela 3 Martiu: că numai bisericei 'i se cuvine dreptul de a învĕţa, care a ridicat popórele din barbarie; că şi aḑi se accentuéză libertatea, frăţietatea şi egalitatea în numele liberalismului, dar acestea n'au împedecat pe monstrii revoluţiunei franceze de a omorî milióne de ómeni în numele acestor prea frumóse maxime; că conform principiilor de morală creştină bisorica şi statul sunt pentru cetăţenii şi credincioşii lor şi nu viceversa, fiind ambele instituţiuni numai mijlóce pentru fericirea acelora şi nu scop, — respinge acusa, că statul ar promova ireligiositatea. Este o frasă gólă, ḑice dl ministru, că ireligiositatea ar fi decretată în lege. (Er acésta ne-a explicat'o dl ministru de altădată aşa, că neconfesionalitatea la noi nu se înţelege aşa, că ar fi identică cu ireligiositatea, ci numai în raport cu confesiunile recepte, adecă póte cineva sĕ aibă religiune fără ca sĕ aparţină vre-uneia din aceste confesiuni, d. e. nazarenii. Perversă explicare. Când dai cuiva dreptul sĕ nu aparţină nici unei confesiuni recepte, óre nu 'i-ai deschis calea, ca sĕ nu ţină nici altei confesiuni, nerecepte, adecă sĕ fie fără religiune? şi în consecuenţă imoral? Ba da. Red.) In cele următóre vorbesce despre autonomia catolică şi congruă, ér la urmă ripostéză, că nu statul şi cultura este causa decadinţei morale, ci decadinţa morală a clerului, după-cum a ḑis Carlyle (Fals şi acésta. Adevĕrat, că cultura promovéză moralitatea, dar numai atunci când şi religiunea póte sĕ înainteze pas de pas alăturea cu cultura, ér pentru ca acésta sĕ fie posibil, statul modern îi denégă mijlócele necesare, ba şi cari le are din sudórea sa, i le ia. Semidocţii, până unde statul póte sĕ promoveze cultura generală, nu sunt totdéuna ómeni morali fără instrucţiunea recerută din religiune, ér la o cultură atât de înaltă, carea singură sĕ pótă face pe om moral, se pot avênta fórte puţini muritori. Red.) Mai ripostéză d. ministru, că moralitatea nici atunci n'a fost mai în flóre, când biserica domina, şi nu statul, decum este aḑi. (Aşa e, în statele unde biserica a putut pune mâna şi pe puterea luméscă, în contra doctrinelor creştinismului adevĕrat; aiurea nu. Red.)

Mai vorbesce *referentul Berzeviczy*, şi după pausă camera primesce proiectul cu majoritate de voturi.

La sfêrşitul şedinţei *Horánszky* Nándor interpeléză privitoriu la evenimentele din Creta, ér *Kossuth* Ferencz referitoriu la publicarea cărţii roşie (actele diplomatice ale ministrului de externe).

Rĕspunsul va urma.

Şedinţa dela 8 Martiu n. 1897

Thaly Kálmán, în legătura cu edificarea unui nou palat academic. ḑice, că tóte edificările publice sunt prea luxuóse pe contul scopului practic al destinaţiunei lor.

Mocsy Antal din nou se ridică în contra statificărei şcólelor.

Polonyi Géza apără statificarea învĕţămêntului pe tóte terenele instrucţiunei publice şi se miră, cum de guvernul a făcut atât de puţin până acum în direcţiunea acésta.

Wlassics respunde la acésta pe scurt, că nu sunt bani de ajuns.

Tot pe aceste dóue córde au cântat toţi oratorii acestei şedinţe.

Şedinţa dela 9 Martiu 1897 n.

Tot în spiritul şedintei de eri a decurs şi şedinţa de aḑi.

Mezei accentuéză necesitatea statificărei învĕţămêntului. Confesiunile ocupe-se cu exerciarea faptelor de caritate, umanitare şi nu cu gramatica.

Juriss Mihály urgitéză regularea pensionărei învĕţătorilor poporali, ér *Polonyi* Géza cere urcarea salarului acestora, căci patriotismul nu se póte propoveduí cu straiţa gólă. Instrucţiunea confesională este o rĕmăşiţă din evul mediu; în consecinţă, statificarea învĕţămêntului este o problemă cerută de timpul modern. Causa, că spiritul naţional nu se desvoltă. (Inţelege: spiritul naţional magiar. Red.) este în autonomia confesiunilor. Pretotindenea statul şi-a validitat înfluinţa sa întroducênd uniformitate în tóte, e timpul, ca sĕ-şi validiţeze acéstă înfluinţă şi în şcóle· Unii învĕţători protestanţi au abḑis de privilegile protestante în favorul statului; acésta o ar face şi catolicii, dacă ar avé autonomie. (Va sĕ ḑică, autonomie se pune în vedere numai acolo, unde se sacrifică interesele naţionale nemagiare. Frumósă egalitate, fratietate şi libertate! Red.)

Pécsy Tamás urgitéză şi el statificarea şcólelor confesionale, dar numai acolo unde cere idea de stat unitar naţional magiar. (Admirabila dreptate unguréscă şi dela dl P. Red.)

Schreiber vede în statificarea şcólelor confesionale sporirea corteşilor guvernului cu vre-o 25,000 de mameluci.

Wlassics respunḑênd oratorilor declară, că e necesară stergerea taxei de 15 cr. dela elevii şcólei poporale pentru fondul de pensiuni regnicolar învĕţătoresc, ér statificarea şcólelor se va face graduat acolo şi unde va cere trebuinţa (magiarisarea Red.)

Casa primesce posiţia.

De ale Asociaţiunii.

Ḑiarele române sunt încă tot sub impresiunea concluselor adunării generale extraordinare din 10—11 l. c.

În special „Gazeta Transilvaniei“ şi „Tribuna“, cari şi nainte — şi în — şi după adunarea generală au privit cestiunea modificării titlului Asociaţiunii tot prin prisma politicei intransigente naţionale, nu-şi mai pot vení în ori: cum s'a putut ca agitaţiunea lor sĕ producă numai 13 ḑi treispreḑece voturi? un numĕr atât de ominos.

Şi se miră, cum se póte ca lumea sĕ nu mérgă după comandă lor, când ele sunt organele, parte acreditate, parte tolerate, ale partidului naţional?

Rĕspunsul ar fi fórte simplu, dacă l'ar pricepe.

Lumea nu voesce sĕ bage şi în Asociaţiune veninul politicei.

Dovada cea mai eclatantă este, că doi dintre cei mai onorabili „martiri“ ai politicei naţionale, domnii G. Pop de Băsesci şi Dr. Teodor Mihali, după-ce s'au achitat de obligămêntul de a vota pentru propunerea radicală, dar căḑută a domnului Dr. Pop şi soţii, nu s'au sfiit a vota pentru propunerea comisiunei, séu cum le place numitelor ḑiare a accentua, a dlui Cosma, şi prin asta a contribuí la votul „fatal“ al adunărei, prin care i-s'a pus pe tipsiă ministrului Perczel autonomia Transilvaniei.

Vai de „autonomia“ Transilvaniei, dacă a ajuns ea sĕ o recâştige Asociaţiunea, şi vai de Asociaţiune ar fi, când ea şi-ar închipuí, că între problemele sale ar fi şi recâştigarea autonomiei Transilvaniei.

N'are deci sĕ se plângă „organele“ partidului naţional contra acelor membri ai Asociaţiunii, cari au fost la înălţimea chiămării lor, când au închis uşa dinaintea politicei ce se încercau intransigenţii politici sĕ o vîre în sinul ei.

Noi le dădusem sfatul la timp sĕ nu se prea eşofeze cu agitaţia, pentrucă acei membri ai Asociaţiunei, carii aduc sacrificiul a cerceta adunările ei generale, au atâta minte cât redactorii şi vor sci ei cumpĕnì: ce şi cum este de făcut în situaţiunea actuală?

N'au voit sĕ admită aşa ceva.

De-ar învĕţa cel puţin din acest cas pentru viitor, căci fie siguri, că şi în politică tot aşa li-ar merge.

Cu predilecţie se accentuéză prin „Gazeta“ şi „Tribuna“ propunerea Cosma, deşí ea s'a presentat ca a comisiunei, ba cei cari au votat pentru ea, chiar şi după-ce a devenit conclus al adunării generale, sunt apostrofaţi ca „aderenţi ai domnului Cosma“.

Nu scim ce intenţionéză amintitele ḑiare cu acésta.

Dl Cosma numai mândru póte fi de aceea, că în momentul suprem a descoperit oul lui Columb.

Un lucru atât de simplu şi totuşi nime nu s'a socotit la el din cei chemaţi a ne scóte la liman.

Comisiunea de 15 se consulta deja de dóuĕ óre şi jumĕtate şi încă nu ajunsese sĕ aibă un vot al majorităţii.

Era deja 10 óre, timpul anunţat pentru deschiderea şedinţei a dóua.

Ḑiarul unui copil drăcos.

Tradusă de *Giulio.*

(Urmare).

„O iată-i, aici sunt“, ḑise mama şi se părea ca-şi-cum i-ar fi picat o povară de pe piept de îngrijată ce era. „Unde-i Mili, Jorji? Spune-i sĕ vină la masă şi vino şi tu. Este loc pentru ambii“.

„O, noi ne jucăm Charl Ross şi Mili-i perdută“.

„Unde-i perdută?“ ḑise mama zimbind.

„O, póte un mil departe de aici“, ḑisei eu şi mĕ aşeḑai la masă. Dar' ei toţi săriră ca săgetaţi, deşì tunase numai de câteva-ori.

„Vorbesci tu serios?“ ḑise papa, apucându-mĕ de braţe, de credeam că trebue sĕ strig, atât de gróznic strîngea.

„Da, papa. Am voit sĕ ne jucăm şi ea făcea pe Charly, ear' eu eram ştrengarul care o răpise, şi o lăsai la o bucată bună de aici sĕ stee, ca sĕ n'o pótă afla uşor.

Acuma 'mi-e grózā, că plóuă de varsă. Eu cred că de veţi merge o bucăţică afară pe şoseaua de nord şi de vĕ veţi uita după fiecare tufiş, o veţi găsì îndată“.

Afară de mine nici unul nu luase nici o gură din cină. Dómna Dennis îşi încrucişă mânile şi ḑicea că copila ei va duce frica morţii, că va fi udă până la piele — cu totul înşirase póte o duziná de lucruri în urma cărora trebuia sĕ móră, de n'o vor afla îndată. Dar' eu nu eram de părere, că ar trebuí sĕ se grăbéscă aşa afară din cale, dór' nu era ea din zachar séu sare, dar' mama ei era grozav de iritată.

„Tu eşti un băiat rĕu, rĕu, băiat RĔU“, ḑise Susana, şi 'mi smulse aluatul dinaintea nasului tocmai când voiam sĕ-mi iau o bucăţică.

„Cum poţi avea obrăznicia de a te aşeḑa liniştit la masă, pe când micul şi sĕrmanul de ângeraş se află afară în nóptea rece, rece! Ce se vede din buzunarul tĕu, tu micule fărădelege?“

„Nimic, numai părul lui Mili“ ḑisei eu. A trebuit sĕ l taiu, căci altfel o cunoşteaţi pe pĕr.

Trebue sĕ ştiţi că e travestită. Nici n'aveţi la ce căuta o fetiţă, ci un băiat, pĕrul îi este scurt de tot şi faţa arsă de sóre, voi veţi crede, că e un vestindian. De veţi întêlni un băiat mic, sdrenţos cu hainele mele cele vechi, — ăsta-i ea“.

Dómna Dennis se aşeḑă ca pironită pe locul unde tocmai se afla. Mama îi stropì apă în faţă şi plângea şi ea, ér papa îşi luă un lămpaş, şi cu el mai merse Susi şi póte că încă vr'o patruḑeci de ómeni din vecini.

De astea îmi eră gréţă. Aşa o larmă! Dar' era totuşi comic, se făcea chiar aşa ca-şi cum în adevĕr s'ar fi perdut — aşa natural ca în viéţa de tóte ḑilele. Eu trebuii sĕ las mâncarea pe masă pentru a mĕ duce cu ei sĕ le arĕt locul.

Era curat scandal cum vorbiau ómenii ăştia despre mine, ca-şi cum n'aş fi fost de faţă şi unul istorisia celuialalt, că eu sunt cel mai stricat băiat, făcut pe lume numai iaca aşa, ca sĕ facă într'una rĕutăţi. Un băiat nici nu se póte juca fără sĕ facă sgomot şi póte chiar neplăceri, dar' ei ḑic, că eu le fac dinadins, cu tóte-că'i numai o întêmplare órbà.

Aşa's de îngrijat, cum numai pot sĕ fiu — dór tot n'aş fi comis-o, dacă aş fi sciut, că-i rĕu!

Óre nu m'aş face eu mai bun, dacă m'aş duce la domnul Stokum şi 'l-aş ruga, sĕ se róge pentru mine păcătosul? Îl voiu întreba, cât ce va veni la Elsbett.

Dómna Dennis vrea sĕ plece mâne imediat după dejun „nu póte suporta privirea mea“, ḑise ea, pentru-că ploase, când se făcuse Mili perdută. Eu cred, că pĕrul ér îi va cresce, deşi-'i înadevĕr scurt tăiat — dór nu 'i-am tăiat capul!

Eu încă m'am udat până la piele, când m'am dus s'o caut, dar' pe mine nu mĕ îmbrăţişau şi sărutau şi nici nu-mi dădură pierseci şi cremă séu sĕ mĕ fi lăsat sĕ zac pe sofă aşa ca sĕ pot privi tótă societatea. Nu, pe mine mĕ alungară în chilia mea, ca şi-cu n'aş fi un câne şi papa imi ḑise, că va fi îndată la mine. Hm! Sciu eu bine ce vrea sĕ ḑică. Eu însĕ îmi voiu face o baricadă, cum făcuseră în Paris, când era acolo rĕsboiu. De vor voì sè pună mâna pe mine, nu se putea, decât peste ruinele spălătorului şi ale mesei de scris. Mĕ voiu furişa binişor în cămară şi îmi voi lua aluaturi şi limbă rece, aşa apoi voiu putea uşor resista unui asediu.

(Va urma.)

Dl Cosma întră în sala şedinţelor. Sala gólă.

Se duce şi el ca ceilalţi membri ai Asociaţiunei în sala unde se consulta comisiunea.

Află sala îndesuită de public şi că desbaterile curgeau asupra propunerilor făcute deja.

Erau făcute şi motivate deja propunerile d-lor Dr. Bunea, Dr. Pop şi Ioan de Preda.

Dl Dr. Bunea propusese, ca adunarea generală sĕ mai remonstreze şi din partea sa la ministru din motivele din cari a remonstrat comitetul, dar totodată sĕ priméscă titlul: „Asociaţiunea literară şi culturală a românilor din Ungaria“ propusă de ministru, şi se subştérnă statutele cu acest titlu, ca ministrul, dacă nu va considera nici remonstraţiunea adunării generale, sĕ aibă ce aproba.

Dl Dr. Pop propuse ca sĕ remonstreze adunarea generală, că în sensul §-lui 24 din statute nu se póte dimite în modificarea titlului Asociaţiunei, pentru-că în acela se manifestă caracterul ei, deci ministrul sĕ recédă dela pretensiunea sa. Ér în motivare a ḑis, că dacă ministrul şi după conclusul adunării generale va insista pe lângă pretensiunea sa, proxima adunare generală nu va avé ce face alta decât sĕ se supună.

Dl Preda propusese pur şi simplu, ca deóre-ce ministrul nu cedézĕ nici după motivele aduse de comitet, ci pretinde necondiţionat modificarea titlului, sĕ ne supunem forţei şi sĕ modificăm titlul după-cum vrea ministrul.

Dl Cosma întrébă dacă li-se dă cuvênt şi membrilor din galerie?

Preşedintele rĕspunde cu da!

„Atunci cer şi eu cuvêntul“.

Mai vorbesce un orator din comisiune apoi 'i-se dă cuvêntul d-nului Cosma.

„Eu am o propunere — ḑice dl Cosma — pe care voiam ca în cas de necesitate sĕ o fac în şedinţa publică a adunării generale, dar fiindcă comisiunea încă nu a ajuns sĕ iee un conclus o depun drept material pe masa comisiunei.

Eu cred, că adunarea generală n'are sĕ facă mai mult, decât sĕ elimineze din titlul istoric cuvêntul „transilvană“ pe care ministrul îl declară de incompatibil cu dreptul public actual, dar' şi acésta numai cedând forţei, pentru-că ministrul şi după-ce comitetul i-a dovedit cu argumente nerĕsturnabile, că întru nimica nu are drept, pretinde ca modificarea „necondiţionat“ sĕ se facă. Asta eu o consider de un ultimat al ministrului, carele numai atunci l'am puté ignora, dacă pentru noi ar fi indiferent sĕ mai funcţioneze Asociaţiunea séu ba?

Aceia, carii ţin, că „tot atâta, ori va exista Asociaţiunea, ori ba, pentru că şi aşa nu face nimic“, precum ţine dnul.... se pot pune pe terenul de drept, unde noi suntem mai tari decât ministrul, eu însĕ, carelele sciu, că Asociaţiunea atât pentru înaintarea culturei, cât şi pentru a literaturei naţionale, mai ales de un timp încóce, îşi împlinesce datorinţa, face tot ce póte, ţin, că avem datorinţă a susţiné din tóte puterile acéstă unică instituţiune naţională ce o avem, şi nu voiu a risca, sĕ punem lupta fără nici o altă considerare numai pe terenul de drept, pentru-că adversariul nostru fiind totodată şi judecătoriul, ér acesta fiind guvernul, resultatul nu póte fi dubiu, mai cu sémă când vedem, că tras la rĕspundere guvernul pentru ori-ce nelegiuiri faţă de naţionalităţi, legislativa nu numai că nu-l desavuézĕ, dar din contră-i face imputări, că n'a făcut mai mult.

Când de sîlă fac acéstă concesiune însĕ, totodată voiu sĕ arăt ministrului, că întru nimic n'are drept faţă de Asociaţiune, şi sĕ protestez contra presupunerei acentuate de el, că prin alipirea nóstră către titlul vechiu am „nutri şi susţiné anumite aspiraţiuni politice ilegale“.

Acestea se cuprind în propunerea mea, pe carea vi-o pun pe mésă drept material, ca sĕ consideraţi din ea ce veţi afla vrednic de considerat“.

După acestea şi-a cetit propunerea şi a mai stat până când şi-a motivat dl Dr. Frâncu propunerea sa, apoi fără sĕ fi reflectat la alţi oratori séu la celelalte propuneri un cuvênt măcar, s'a îndepărtat din sala comisiunei.

Dl Dr. Frâncu şi a motivat cu mult foc propunerea sa, care era cea mai radicală, şi carea era pusă pe teren pur de drept.

El contestă dreptul ministrului de a se atinge de titlul Asociaţiunei, carele conţine totodată şi caracterul ei. Contestă chiar şi dreptul adunării generale de a pertracta acéstă cestiune, pentru-că §-l 24 al statutelor interḑice ca scopul şi caracterul „Asociaţiunei“ se pótă deveni obiect „al desbaterilor şi al concluselor adunanţelor sub nici o condiţiune“.

Acusă guvernul că vrea sĕ împingă Asociaţiănea a discuta în adunările sale cestiuni politice, ceea-ce după § 3 al statutelor încă este interḑis.

Deci esenţa propunerei lui este, ca adunarea sĕ nu admită la desbatere cestiunea pusă pe tapet de ministru, ci susţinênd textul actual al titlului nealterat, sĕ dechiare, că dacă ministrul nici după acésta nu va recede dela pretensiunea sa nelegală, Asociaţiunea reasumă modificările făcute în adunarea generală din Blaş, afară de cele pretinse atunci de ministru, şi rĕmâne cu statutele vechi.

Chiar şi dl Axente Severu, carele de altmintrea bucuros cânta Asociaţiunei: „Cu duchurile drepţilor“, s'a dechiarat în comisiune, că primesce partea primă a propunerii domnului Dr. Frâncu, însĕ cu partea ultimă nu consimte.

Ce sórte au avut propunerile în comisiunea de 15? este sciut. A căḑut a lui Dr. Bunea, a căḑut a lui Dr. Pop, Preda şi-a retras pe a sa şi s'a primit cu majoritate de voturi a dlui Cosma.

In plen dl Cosma rĕspunḑênd la cei-ce au atacat propunerea comisiunii carea fusese a sa, le-a ḑis „Eu n'am combătut nici nu combat nici o contrapropunere, din punctul lor de vedere tóte sunt îndreptăţite, şi cer primirea propunerei comisiunii numai dacă adunarea generală află, că aceea cu considerare la situaţiune, după valórea sa internă este demnă de a o primí“.

Étă farmecul propunerei comisiunei, séu cum le mai place unora, a dlui Cosma.

Marea maioritate a membrilor, — 49 faţă cu 13 o'a primit, şi noi ḑicem, că înţelepţesce a lucrat adunarea generală când o-a primit, pentru-că era unica, carea între împregiurările date relativ póte satisface pe toţi.

Nu este umilitóre, nu se luptă cu morile de vênt, corespunde stărei faptice, combate argumentele nedrepte ale ministrului şi protestézĕ contra suspicionărilor tendenţióse şi calumniatóre cuprinse în ultimul rescript ministerial, vină ele din ori-care parte.

Faţă cu un astfel de conclus demn din tóte punctele de vedere, rĕu fac acele ḑiare, care şi acum se încércă a micşora valórea lui, şi a cerca motivele căderei vederilor lor alt undeva, decât unde este, în înţelepciunea adunării generale.

Adunarea municipală a comitatului Sibiiului.

In şedinţa de Marţi, în 4/16 Martie, în timp de 2 óre s'au resolvit 80 de obiecte; se vede, că trăim în timpul electricităţii.

Şi totuşi membrii saşi, cari formézĕ majoritatea au devenit nervoşi, pentru-că din partea membrilor români la 2 obiecte s'a iniţiat óre-şi care discuţiune.

Comuna polilitică Guşteriţa a dăruit 6000 fl. pentru edificarea şcólei confesionale ev. lutherane, atunci a promis prin conclus formal, că şi pentru şcóla română gr.-or. va da un ajutoriu la timpul sĕu.

A venit timpul, dar representanţa comunală a rĕspuns, că acum nu póte da nimic, căci nu are bani. Comuna bisericéscă a înaintat recurs, arĕtând că edificarea unei şcóle nóue este necesitate supremă, căci alt cum însaşi existenţa şcólei e periclitată, că comuna politică este în stare a da ajutoriu, sĕ fie numai bunăvoinţă.

Membrul Dr. Liviu de Lemény s'a încercat sĕ înduplece pe majoritate la equitate şi bunăvoinţă făcênd propunerea, ca sĕ fie indrumată comuna Guşteriţa a se consulta din nou, că óre nu s'ar afla totuşi mijlóce pentru a vota un ajutor pentru edificarea şcólei române, promis prin conclus formal. Inzadar!

Faţă de voturile românilor şi a unor saşi mai cu iubire de dreptate, dar prea puţini, majoritatea a încuviinţat conclusul negativ al comunei Guşteriţa şi a respins ca nebasat recursul înaintat în interesul şcólei nóstre.

A venit la rênd cestiunea alegerei de medic cercual în Mercurea.

Aci membrul Dr. Ilie Beu nu a cerut alta decât unele deslușiri în privinţa modului cum s'a constituit colegiul, care a ales medicul.

Aceste deslușiri domnul vice-comite şi referentul sĕu n'a voit sĕ le dea! Apoi, ajuns la strîmtóre în urma unui apel energic, a mai îngăduit ḑicênd că ulterior le va da, dar numai după pertractarea obiectului, căci după vederea dênsului, constituirea colegiului de alegere nu stă în legătură cu actul alegerei.

Sĕ fi vĕḑut cât erau de iritaţi domnii membri saşi ai adunărei, ba unul a riscat chiar afirmaţiunea, că deslușiri nu se cer în plenul adunărei, ci în birou, adecă în camera caritatis, — dar apoi, domnul meu, unde rĕmâne dreptul publicităţei, de ce se mai fac interpelaţiuni?

Sciţi ce i-a durut pe domniile lor? Sciţi de ce nu au voit sĕ dea informaţiuni publice? Pentru-că la început astfel a fost constituit colegiul de alegere, încât comunele românesci aparţinĕtóre cercului sanitar avéu 13 voturi, ér comunele săsesci 12 voturi. După ce acéstă proporţie justă a fost statorită în mod definitiv, numai odată ca din senin forul superior administrativ în mod volnic a schimbat proporţia şi a dispus ca comunele românecsi sĕ aibă numai 12 voturi, ér cele săsesci sĕ aibă 13 voturi şi astfel a eschis posibilitatea ca între atâţi medici saşi dotaţi din bani românesci sĕ încapă odată şi un medic român.

Bine a ḑis dl Dr. Beu, că de un timp încóce a dispărut bunavoinţa majorităţei săsesci faţă de români, — sĕ vede că nu a fost prea mare nici în trecut.

Nóuĕ ne pare rĕu de asta, căci iubim buna înţelegere, dar trebue sĕ luăm situaţiunea cum este şi se aşteptăm până va veni timpul nostru, ér până atunci vom ţiné minte pentru a fi mai equitabili, căci bine-i stă celui puternic a fi indulgent faţă de cel debil.

Din România.

„Epoca“ dela 2/14 Martiu primită Luni d. a. publică următorul act:

D-le Vice-Preşedinte.

„Implinind vêrsta de 64 ani, doresc sĕ-mi petrec restul ḑilelor mele în pace şi linişte sufletéscă, mulţămind atotputernicului D ḑeu, că m'a învrednicit nu numai sĕ muncesc, sub povaţa celor mai buni şi mai vrednici bărbaţi ai neamului la regenerarea şi înălţarea patriei, ci sĕ vĕd eu însu-mi resultatele acestei munci în ridicarea regatului român sub domnia înţeleptului şi vitézului nostru rege.

Vĕ rog deci sĕ bine-voiţi a presenta onor. senat demisiunea mea de preşedinte al acestui înalt corp şi de senator al colegiului I. de Ilfov şi a primi d-vóstră d-le preşedinte cu acéstă ocasiune expresiunea sentimentelor mele de prea înaltă consideraţiune“.

D. Sturdza.

Tot „Epoca“ scrie următórele:

Ceea-ce spune d. Sturdza în demisiunea sa e, cum se vede, numai un pretext. Adevĕratul motiv al acestui neaşteptate hotărîri este cu totul altul.

Provocat de întrebările repetate ale câţi-va senatori, consiliul de miniştri a hotărît aséră, în urma unor lungi şi furtunóse discuţiuni sĕ se pună la ordinea ḑilei pentru aḑi proiectul de lege pentru căile ferate din iniţiativă particulară.

D. Sturdza, care asista la consiliu, s'a opus cu înverşurare ideiei de a se aduce în desbatere acest proiect de lege, pe care d-sa nu-l primesce cu nici un preţ, şi vĕḑênd că nu póte schimba hotărîrea guvernului, a plecat declărând, că 'şi dă demisia şi din senat şi din şefia „efectivă“ a partidului.

— Prefer sĕ rămân în viéţa privată de cât sĕ fiu şeful unui partid, care me dispreţuesce, a ḑis plecând d. Dim. Sturdza.

Ér în numĕrul dela 3/15 l. c. tot „E.“ ḑice, că d. Sturdza şi-a dat dimisia şi din clubul liberal.

Alt motiv al retragerei d-lui Sturdza ar fi căderea din graţia curţii regale.

Tóte aparenţele însĕ par e dovedi, că d. Sturdza nici decum nu se póte împăca cu gândul, că nu dînsul se află în fruntea guvernului şi că nu dênsul este considerat de şef efectiv al partidului liberal cum era până acum. Vom vedé mai târḑiu, cari sunt modivele cele adevĕrate ale retragerei, de cumva nu-şi va revoca-o la insistenţele partidului repeţite deja până acum.

Noutăţi.

† **Alexandru Lahovary**, unul dintre cei mai de valóre bărbaţi ai României, fost ministru de justiţie şi externe sub domnia conservatorilor, a încetat din viéţă. In el perde partidul conservator pe unul dintre cei mai destoinici bărbaţi ai sĕi.

* * *

Ministeriu unguresc de căi ferate. Ministrul comun de rĕsboiu a cerut dela guvernul unguresc, ca după modelul celui din Austria, sĕ înfiinţeze la B. Pesta un ministeriu al căilor ferate; acésta din importante consideraţii strategice.

* * *

Afacerea arĕtării contra lui Bánffy pentru violarea secretului epistolar încă nu s'a terminat. După-ce cele dóue foruri au rĕspins arétarea, abatele Molnár a apelat la Curie.

* * *

Unde e fondul monumentului lui Iancu? Sub titlul acesta scrie un „contribuent“ în ḑiarul magiar „Kolozsvár“ în afacerea celor 4000 fl. colectaţi pentru ridicarea unui monument celui mai mare erou al nostru. „Contribuentul“ din cestiune, după-ce schitéză rĕspunsul pĕcătos şi nelămurit dat de „Tr. Poporului“ întrebărilor ce i s'au pus în chestia acésta din partea „Tribunei“ din Sibiiu, arată, că tótă rĕspunderea s'a aruncat în spatele lui T. L. Albini, care dimpreună cu toţi cei interesaţi în chestie, până în momentul de faţă preferă a tăcé. — Tăcerea acésta generală — ḑice „contribuentul“ — a deşteptat în mine presupunerea, că totuşi va fi ceva adevĕr în faima, că fondul lui Iancu l'au întrebuinţat redactorii eşiţi dela „Tribuna“, pentru acoperirea speselor mişcării pornite contra presidentului comitetului naţional Dr. Ioan Raţiu.

In cele următóre „contribuentul“ atrage luarea aminte a procurorului regesc din Sibiiu, asupra acestei Paname, — ér décă acela n'ar lua mĕsurile de lipsă, tótă afacerea o dă în grijea prim-procurorului regesc din Cluş.

* * *

Păgânismul se lăţesce cu paşi gigantici în fericita nóstră patrie. Legea despre neconfesionalitate produce róde îmbelşugate. Mai ḑilele trecute 68 de locuitori din comuna Békés-Csaba s'au însinuat la preotul lor, că voesc sĕ iasă din legăturile bisericesci. Preotul n'a voit sĕ stea de vorbă cu ómenii. S'au dus dar' la solgăbirĕul, care cu dragă inimă le-a împlinit dorinţa.

* * *

Seria conferenţelor din acest post arangiate în Braşov din iniţiativa comitetului „Reun. femeilor române pentru ajutorarea vĕduvelor sĕrace din Braşov-Săcele“ s'a început Duminecă.

Conferenţiarul, dl. profesor Ioan *Popea* a ţractat tema: „Ce mĕ face sĕ-mi iubesc așa de mult neamul meu românesc și sĕ mĕ mândresc și sĕ mĕ fălesc cu el“? Dl Popea într'o limbă românéscă drăgălașă, cu o puternică logică, și cu o rară forță convictivă a dovedit, că fiecare român cuprins trebue sĕ fie de o adevĕrată mândrie, că póte sĕ pórte acest nume.

A vorbit despre însușirile, capabilitățile mari ale poporului român, despre vechimea, originea lui, despre limba, poesia lui firéscă, despre musica și jocul național. Făcênd o paralelă între starea culturală presentă și cea înainte cu 70—80 de ani a Românilor, a arĕtat progresul, care l'au făcut acestia pe terenul cultural. A zbiciuit pĕcătosul obiceiu care domnesce la noi, de a vorbí vecînic în limbi străine și a ne despreţuí frumósa și dulcea nóstră limbă românéscă. Conferențiarul a fost aplaudat și felicitat călduros.

* * *

Reuniune economică la Orăștíe. In urma învitării dlui Dr. Mihu, Joi, în 11 a l. c. n. s'a adunat inteligența din Orĕștie și jur în localul institutului „Ardeleana“ la o consfătuire pentru întemeierea unei Reuniuni, care sĕ dea avênt agronomiei, industriei și comerciului în poporul român din acele părți.

In cuvêntul de deschidere dl. Mihu arătând necesitatea îmbrățișării economiei, pentru a crea poporului o stare materială bună, dela care atârnă putința manifestării sale în celelalte ramuri ale vieții omenesci, își descopere planul, de a se înființa o Reuniune economică în cadru mai larg, cu dóuĕ secții: una agricolă și alta pentru industriași și comercianți.

După constituirea biroului, alegêndu-se de president dl. Mihu, ér de secretar dl L. Bercian, — dl. Mihu descopere, că are pregătit deja și un proiect de statute pentru Reuniunea din chestiune. Se alege o comisiune pentru statorirea textului de statute. Biroul va înainta ministrului spre întărîre proiectul, ér după-ce statutele vor fi întărite, se va convoca adunarea generală de constituire.

* * *

Principele bulgar la Sêrbia. In Belgrad se fac preparative pentru primirea unui óspe princial. Principele Bulgariei a făcut promisia, că în decursul sĕrbătorilor Invierii va întórce visita regelui Alexandru al Sêrbiei.

Corespondență particulară

a „Telegrafului Român“.

Din protopresbiteratul Lupșei.

Din ceea-ce se întêmplă în acest protopresbiterat puțin a străbătut în public până acum. Bărbații conducĕtori se vede țin la maxima: tacere auream est. Și e bine așa. Nu mai puțin adevĕr însĕ zace și în aceea, că tăcerea este semnul letargiei.

Nu voesc a susținea, că la noi este letargie, Dómne feresce; se lucră și la noi pe tóte terenele după împregiurări cu deplin succes. Lucrarea nóstră însĕ e mai mult lucrare isolată, fie-carele în cercul sĕu de ac tivitate lucrând de sine stătător, după propriul îndemn, astfel vecinul tovarăș de muncă nu odată este neorientat despre ceea-ce eu intreprind și viceversa. Urmarea e, că forțele de muncă nu se dirig după unul și acelaș plan, prin urmare nici succesul nu póte sta în raport direct cu ostenéla.

Forțele de muncă trebuesc strînse și grupate în jurul unui centru, pentru ca și succesul sĕ fie mai deplin. La noi acest spirit s'a manifestat până acum prea puțin séu dacă s'a și manifestat — nu în deplină mĕsură, mai mult în formă passivă. De aci ḑisa mea: tăcerea nóstră este semnul letargiei.

Mijlócele prin care se póte iniția și susținea o muncă solidară și rodnică, sunt publicistica nepàrtinitóre și objectivă de o parte, și asocierile bine organisate și conduse de altă parte.

Impulsul pentru ambele ne este dat. In direcțiunea primă ni l'a dat bărbații de valóre ai bisericei nóstre grupați în jurul organului nostru bisericesc „Tel. Rom.“, cari prin o serie de articoli bine cugetați deja multă lumină au vĕrsat în situația nóstră bisericéscă și ne-au arĕtat și arată calea cum și ce avem a lucra; în cea de a dóua impulsul ni l'a dat șeful nostru tractual I. Danciu, recte l'am primit noi înșine preoții, când cu ocasia colegiului nostru preoțesc pentru alegerea deputaților preoțesci la sinodul protopresbiteral din luna trecută.

In mâna nostră se află depusă cheia, voim séu nu a deschide cu ea. In casul întâiu recunoscința posteriorilor și mulțămirea nóstră sufletéscă de a fi contribuit și noi cu partea nóstră la progresul general ne ascéptă, în casul al doilea tot ce se póte înțelege sub „hulă“ preste noi se resfrânge.

Vĕ cunosc bine frați preoți și învĕțători. Nici pe un moment nu am dubitat de zelul și bunăvoința, ce cu toții o avem în interesul și spre folosul bisericei și a culturei nóstre. Din contră, trebue se afirm, că dacă poporul nostru s'a redesceptat, ceea-ce este fapt notoric, și apucă pe calea progresului, apoi meritul este al tuturor, pentru-că cu toții am ascultat glasul păstoriului, a șefului tractual, care a inițiat — și noi am dus în îndeplínire. A sosit însĕ timpul, ca sĕ ne închegăm și mai puternic între noi, sĕ formăm acel corp solid, care nici tempestățile, nici dintele timpului, cu un cuvênt nimic nu e în stare a'l mișca și abate dela scopul propus! astfel strînși noi între noi și inspirați de Duchul progresului, vom putea dura cetatea nepenetrabilă a culturei, a religiosității și moralității din popor, și vom putea și lumii cu fală a arăta: Etă ce póte munca solidară și devotamentul pentru sânta causă!...

* * *

La 16 l. c. s'a ținut sinodul protopresbiteral în comuna residențială a protopresbiteratului, adecă Ofenbaia.

Țin a informa publicul protopresbiteratului despre momentele mai principale dela acel sinod.

Sinodului a premers serviciul divin în biserica din loc, sĕvêrșit prin dl protopresb. cu asistența alor 4 preoți fugenți și a unui numĕros public compus din deputații sinodali și membrii parochiei.

Deschiderea s'a făcut în sala de învĕțămênt a școlei prin cuvêntul presidial al dlui prot. I. Danciu, primit cu vii aclamări. Presenți aprópe toți deputații sinodali. La provocarea presidiului se face constituirea. Biroul sub presidiul ordinar se formézā din deputații sinodali: Nicolae Todorean, notar, Simion Samuilă și Avram Cioran bărbați de încredere.

Se face verificarea membrilor — deputaților aleși pe noul period. Aflându-se în ordine actele se verifică toți deputații aleși — preoți și mireni, cu excepțiunea cercului XI Lunca-Runc, de unde pentru un deputat mirén n'au întrat protocólele; declarându-se de vacant cercul XI, sĕ ia decisul la protocol de a se face învestigare în causă, pentru a se constata din ce motive și cine pórtă vina la nesubscrierea actelor.

Președintele dă cetire rapórtelor înaintate ale oficiului protopresbiteral. Se presintă tot prin presidiu raportul despre activitatea comitetului protopresbiteral și în legătură cu el rațiociniul prot. pe 1896 și budgetul pentru 1897.

Pentru censurarea rapórtelor se aleg 2 comisiuni din câte 3 membri în persónele deputaților Avram Cioran, I. Pascu și I. Vasinca, pentru censurarea raportului comitetului și Simion Pașca, Vas. Gan și Simion Samuilă pentru examinarea rapórtelor of. protopresbiteral.

Membrul V. Gan face o propunere de cuprinsul, ca în sensul § 23 p. 17 Stat. org. sĕ fie comunele bis. tóte obligate a înființa biblioteci parochiale sub dirigerea comitetului protopresbiteral, indicând și mijlócele cum ar puté devení aceste biblioteci factori însemnați ai culturei poporului, aducênd întrebuințarea lor cu anumite conveniri, și conferențieri. Membrul I. Vasînca atrage atenția sinodului asupra însemnătății corurilor bis. și al influenței acelora din punct de vedere al desvoltărei și nobilisării simțului religios.

Cu aceste ședința I. se finesce la 1 óră p. m.

In a dóua ședință deschisă la 4 și continuată până la 7¼ óre p. m. se pun la ordine referadele comisiunilor, și reconstituirea comitetului și epitropiei prot.

Raportul comis. I. Avram Cioran propune a se da absolutor comitetului și epitropiei prot., deóre-ce tóte actele lor se află în ordine. Se primesce. Se primesce și budgetul prot. Pentru acoperirea deficitului de 800 fl., provenit din repararea caselor protopresbiterale, se încuviințézā comunelor bis. o repartiție de 240 fl. Se decide a se face o rugare la P. Ven. Cons. pentru un ajutor din fondul Rudolfin. Membrii sinodului sunt învitați a se înscrie cu toții de membrii ordinari ai bibliotecei prot. Se face.

Din cuprinsul rațiociniului se vede, că protopresbiteratul dispune de un fond special menit pentru înființarea unei școle de fetițe a protopresbiteratului. Fondul acesta s'a înființat la inițiativa și stăruința P. On. domn prot. I. Danciu cam de vr'o 4—5 ani. Suma lui de present se urcă la 2000 fl., și este unul din cele mai salutare scopul, care se urmăresce prin el. Comunele bisericesci pot fi liniștite, că jertfele ce se aduc în favorul lui nu sunt bani rîsipiți, își vor aduce %-le la timpul sĕu însutit. Ba considerând lipsa în ținutul nostru de astfel de școlă, și avênd în vedere, că fetițele de prin unele comune cu grosul alérgă la școla de fetițe de altă limbă și tendință din Ofenbaia — eu ḑic: și mai mari jertfe de ar fi, sĕ nu ne spăriem. Un lucru bun nici odată nu e prea scump, coste măcar cât ar costa!

Raportorul comisiei II. Vasilie Gan, referézā asupra rapórtelor of. prot. — Expune momentele și conclusele mai însemnate.

Din rapórte se vede, că oficiile parochiale în genere își împlinesc datorința. Do vadă și împrejurarea că rațiociniile din parochii pentru toți anii premergĕtori sunt revidate de of. prot. și se află subșternute la Prea Ven. Consistor. In vr'o dóuĕ comune (Runc și Mogoș) se constată însĕ, că ar fi existând între preot și popor unele neînțelegeri și regretabile frecări.

La propunerea comisiunei sinodul îndatorézā protopresbiterul a erua și raporta, care ar fi causa neînțelegerilor, ér la cas, când s'ar constata, că la neînțelegeri vina preoții respectivi ar purta-o, în acel cas sĕ se câștige deplină valóre regulamentului în cause disciplinare, aducêndu-se culpabilii la reson, pe calea cercetării disciplinare.

Protopresbiteratul în cultură face progrese, deóre-ce numĕrul cărturarilor an de an se sporesce. Nu tot așa se póte ḑice, că sporesce în numĕr poporațiunea. De o grămadă de ani deja bântue mai ales printre copii unele bóle epidemice, cari cu ḑecile secerā viéța micilor odrasle, din care motiv comisiunea și de astădată s'a aflat îndemnată a ruga pe protopresbiter, ca sĕ influințeze asupra preoțimei spre a lumina poporul în direcțiunea: cum are a se îngrijí când bântue bóle epidemice și ce datorințe are, câștigând în acest mod mai deplină valóre legilor și mĕsurilor sanitare existente.

În raportul școlar se face amintire despre unele tendințe de ale inspectorului școlar de a închide séu statifica unele școle, ce sunt situate în comunele de lângă rîul Arieșului. (Bum, Lunca, Sartăș-Buăresci, Muncel și Valea-Lupșei). Motivul ar fi aplicarea unor învĕțători fără cualificațiunea recerută. Acest punct a fost discutat mult. Sinodul, la propunerea comisiunei, se înțelege, n'a putut decide alta, decât că regretă pasul inspectorului reg. pentru casul că de ceva motive ascunse ar fi condus.

Faptul, că ar fi aplicați învĕțători necualificați își are explicația sa: lipsa de învĕțători diplomați. Din nici un tract dór nu se aplică așa puțini tineri pe cariera acésta, ca la noi, și în nici un tract lipsa de învĕțători póte nu e așa simțită ca în acest tract. Cu dreptul avem motiv de jelanie. Prea Ven. Consistoriu — așa sperăm — va considera la timpul sĕu lipsa arḑĕtóre a nóstră și va mântuí școlele amenințate prin denumirea de persóne acomodate în posturile de învĕțători la acele școle.

Parochii vacante sunt destule în tract și după cât ni s'a raportat, nici se vor puté îngrabă întregí din pricina dotațiunilor slabe preoțesci.

Un punct întunecat formézā acéstă împregiurare în calea progresului; fără a-l delătura cu greu se va puté ceva. Omul, ce cu fómea are de a lupta, nu e capabil a concepe idei, nici a realisa planuri date. Aḑi-mâne, cu durere trebue constatat, preotul român, mai ales preotul nostru din acest tract, va trebui sĕ sucumbe sub povara grijilor materiale. Venim în posiția de a nu mai puté întregi pe cale ordinară nici o parochie. Apoi ce va fi de sórtea bisericii? D-ḑeu scie, dar' și noi o prevedem.

Între astfel de împregiurări sinodul din nou a trebuit sĕ insiste la Prea Ven. Consistor. ca sĕ se pună pe tapet chestiunea organisării respective regulării din nou a parochiilor, asigurând pe calea asta subsistența preoțimii.

Nu e vorbă, statul încă tinde într'acolo după cât se vede și se póte experia, însĕ tare îmi este témă că o face din motivul: do ut des. Apoi óre nu suntem noi și acum destul de desorganisați și divisați, mai are bis. trebuință de un alt mĕr de cértă?!

Propunerile membrilor V. Gan și I. Vasînca s'au relegat la comitetul prot., ca acela studiind bine și din tóte punctele de vedere cestiunea — sĕ vină cu o propunere definitivă la sesiunea viitóre a sinodului.

Președintele protopresbiter în termini aleși își aduce aminte de a 25-a aniversare a morții marelui archipăstor A. Șaguna, care se împlinesce în luna lui Iunie anul viitor și întrébă sinodul nu ar fi aplicat a sĕrbători în ceva formă acea aniversare? Sinodul ascultând cu pietate, decide a se sĕrba aniversarea morții marelui archiereu prin un sinod extraordinar și festiv, însărcinând comitetul a pregăti tóte pentru aceea ședință.

Se pune la ordine reconstituirea. Comitetul și epitropia, cu mici excepțiuni, în locul unui membru decedat, se aleg tot cele vechi.

Constatându-se a fi exhauriate agendele, ședința s'a închis prin cuvêntul de încheiere al președintelui prot., la care rĕspunde membrul A. Cioran. Între viile urale ale membrilor sinodali la adresa presidiului, ne-am depărtat cu toții plini de cele mai bune nădejdi.

Înainte de a încheia, mĕ simt îndatorat a refera ceva și despre masa dlui prot., unde toți membrii sinodului — ca de regulă — au fost oficioși la prânḑul dat în onórea lor. Nu face trebuință a aminti cât de bine am petrecut cele aprópe 3 óre cât am stat la masă. Ospitalitatea stăpânului și a stăpânei casei e cu mult mai cunoscută de cât sĕ aibă trebuință de laude. În decursul prânḑului s'au ridicat și toaste; dintre acele amintesc pe cel ridicat pentru Înalt Preasfințitul Archiepiscop și metropolit Miron Romanul, care cu mult tact conduce destinele bis. de un lung șir de ani, apoi s'a toastat pentru on. domn I. Danciu și familia, pentru preoții vrednici etc. etc.

D-ḑeu tráéscă-i pe toți!

Membrul sinodal.

Posta Redacțiunei.

Tuturor corespondenților: Rugăm pe stimații nostrii corespondenți, ca sĕ aibă puțină pacienţă. La tóte le vine rîndul, dar de present avem o mulțime de corespondențe, cari tóte aștéptă publicarea. Tocmai din motivul acesta vĕ rugăm stăruitor, ca sĕ fiți în scrisul corespondențelor cât se póte de scurți și concişi. Salutări cordiale!

Nr. 118/897. [33] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului al doilea de paroch în parochia de classa a II-a din comuna Ludoș, protopresbiteratul Mercurei, se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegr. Român“.

Dotațiunea anuală fixă afară de venitele accidentale, împreunată cu acest post este de 608 fl. 66 cr.

Doritorii de a ocupa acésta parochie, sunt avisați a-și înainta cererile lor, instruite în conformitate cu disposițiunile legii, în terminul deschis, la oficiul protopresbiteral gr. or. al Mercurei.

Informațiuni mai de aprópe despre starea parochiei se pot lua dela biuroul comitetului parochial séu dela oficiul protopresbiteral al tractului.

Concurenții, pe lângă observarea celor prescrise, se pot presenta poporului înainte de alegere în biserică spre a fi cunoscuți ca persónă și spre a-și arăta desteritatea în cântări și a cuvênta.

Mercurea, la 15 Februariu 1897.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Merrurei în conțelegere cu comit. parochial.

I. Droc,
protopresbiter.

Redactor prov. Gavriil Hango.

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 27. Sibiiu, Sâmbătă, 8/20 Martiu 1897. Anul XLV.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
la „Tel. Rom.“ într'una cu suplementul „Fóia Pedagogică“
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr.
pentru fie-care publicare.

Autonomia Transilvaniei.

Diariul din loc „Tribuna“ a credut, că face mare descoperire, dacă va aduce în legătură Asociațiunea transilvană cu autonomia Transilvaniei, și décă va accentua cu multă tărie, că cu ori ce preț trebue sĕ ne opunem cererei ministrului de interne, de a șterge din titlul vechiu al Asociațiunei cuvêntul „transilvană“, căci prin o asemene ștergere facem o enunciațiune politică de cel mai mare interes, sacrificăm punctul prim din programul național dela 1881, renunțăm la autonomia Transilvaniei.

Inainte de ținerea adunărei generale diariul „Tribuna“ a alarmat publicul român, a dat signalul pericolului și a strigat: la arme, fiecare sĕ fie la locul sĕu, căci aici se cere o manifestațiune politică, ținerea sau rĕnunțarea la programul politic, la autonomia Transilvaniei.

În numĕrul din 11 Martiu sub titlul „Autonomia Transilvaniei“, a publicat pe pagina primă un articol fulminant, în care între altele se dicea:

> Ni se cere ștergerea din titlu a cuvêntului „transilvană“, care supĕră pe Magiari, și le revócă în memorie marele lor pĕcat comis când cu „uniunea“. Nu vom face acésta odată cu capul! Sĕ nu o facem!
>
> Dacă am șterge din titlul Asociațiunei nóstre cuvêntul „transilvană“, am renunța noi de bună voie la un drept netăgăduit al nostru. Am sancționa noi singuri uniunea făcută fără noi, și fără ascultarea nóstră.
>
> Nu renunțăm la drepturile nóstre nici de voe, nici de frică. Dacă am renunța de voe am fi nesce ticăloși, ér de am renunța de frică am fi lași, — și lumea ne-ar condamna, ér urmașii nostri ne-ar blăstĕma.

Așa a scris „Tribuna“ înainte de ținerea adunării generale.

Ce s'a scris după adunarea generală despre acésta, am dat și noi publicului nostru informațiuni. Fatalul P. Cosma , care în seria votărei a fost la locul al 13-lea, și tot 13 voturi au întrunit și radicalii pentru propunerea de amânare a domnului Dr. Pop, fatalul P. Cosma a mâncat autonomia Transilvaniei.

In numĕrul de Duminecă tot pe córda vechiă o mână.

„Dl Cosma și autonomia Transilvaniei — dice „Tribuna“. Nici când n'a ținut la ea, prin urmare nici jertfi nu a putut-o, căci n'o avea nici ca idee“.

Adunarea generală din 13 Martiu a. c. deci a jertfit „autonomia Transilvaniei“.

Noi am fost cei dintâiu, cari am sfătuit pe domnii dela „Tribuna“ și dela „Gazeta Transilvaniei“ sĕ nu facă din cestiunea cu titlul Asociațiunei cestiune politică, sĕ nu o lege de autonomia Transilvaniei , sĕ nu alarmeze lumea cu pericolul, care amenința programul partidului român, ci sĕ lasă membrii, ca fie-care sĕ-și tragă seama cu sine și cu interesele Asociațiunei.

Mai clar noi nu am voit sĕ vorbim.

Diarul „Tribuna Poporului“ din Arad, mai puțin sincer ca noi, a tăcut, și a lăsat „Tribuna“ sĕ-și blameze susținĕtorii.

Vine acuma acest diariu și in numĕrul dela 4/16 Martiu, tot sub numirea Autonomia Transilvaniei, persiflând pe marii politici dela „Tribuna“, după ce constată, că domnii Georgiu Pop de Băsesci și Dr. Teodor Mihali au votat cu propunerea comisiunei, face malițiósa întrebare:

> Cum stăm acum cu „disciplina de partid“, pe care amintitul organ în numĕrul dela 11 c., ne acusa pe noi, că nu o respectăm?
>
> Pentru-că din douĕ una: ori cei dela organul sibiian nu sciu ce scriu, ori că nu-i mai ascultă nici cei mai de aprópe amici!
>
> Séu póte că explicație sunt următórele rînduri ale organului sibian:
>
> „Și chiar dacă ar avé vr'o însemnătate conclusul ultimei adunări generale, pe cine representă el? — Pe dl Cosma și pe aderenții sĕi!
>
> „Dl Cosma și — autonomia Transilvaniei! Nici-când n'a ținut la ea, prin urmare nici jertfi nu a putut-o, căci n'o avea nici ca idee!“
>
> Dar ceilalți membrii pronunțați ai partidului național, cari au votat cu domnul Cosma?

Elementele mai mature din jurul „Tribunei“ au simțit impasul, în care le-a împins înțelepciunea tinerilor diplomați, și au dat ordinul, ca „Tribuna“ sĕ retireze.

Și „Tribuna“ retiréză.

In numĕrul de Joi la locul prim aduce un articol lung de trei și ½ colóne. Titlul e pompos „Autonomia Transilvaniei și Asociațiunea transilvană“.

Étă începutul:

> „Asociațiunea transilvană“ n'are nimic a face cu autonomia Transilvaniei.
>
> Autonomia Transilvaniei e o pretensiune politică a poporului român. Ea constitue primul punct al programului partidului nostru național.
>
> Ér „Asociațiunea transilvană“ este o societate culturală, literară, menită a promova interesele culturale și literare ale poporului românesc de sub coróna sfântului Stefan. Ea se numesce „transilvană“, pentru că așa au botezat-o. Și au botezat-o așa, pentru-că *a potiori fit denominatio.* „Asociațiunea“ în Transilvania s'a întemeiat, transilvănenii au înființat-o, în cea mai mare parte, în Transilvania a lucrat cu deosebire.
>
> „In mare parte“ și „cu deosebire“, dar nu exclusiv. Pentru-că între primii membri fundatori, între primii membri ai primului comitet chiar au fost și fruntași români din Bănat și părțile ungurene.

Și mai la vale:

> Noi am fost contra pretensiunei dlui ministru, pentru că o consideram ca o veleitate volnică, neîntemeiată pe nici o basă de drept.
>
> Printre alte argumente, cu cari am cercat sĕ convingem pe ómeni, ca sĕ țină la dreptul nostru, am recurs și la argumentul politic cu autonomia Transilvaniei. In numĕrul 46 al „Tribunei“ se dicea într'un articol:
>
> Ni se cere ștergerea din titlu a cuvêntului „transilvană“, care supĕră pe Magiari, și le revócă în memorie marele lor pĕcat comis când cu „uniunea“. Nu vom face acésta odată cu capul! Sĕ nu o facem!
>
> „Dacă am șterge din titlul Asociațiunei nóstre cuvêntul „transilvană“, am renunța noi de bună voie la un drept netăgăduit al nostru. Am sancționa noi singuri uniunea făcută fără noi, și fără ascultarea nóstră“.
>
> Era un argument acesta, printre alte argumente, pentru a menținé titlul vechiu, istoric, séu mai bine dis, pentru a hotărî pe ómeni sĕ iee cu energie o posiție de apĕrare față cu pretensiunea volnică a ministrului. Dar era numai un argument *ad hominem,* bun pentru aceia, cari neconvinși eventual prin celelalte argumente, ar puté fi convinși prin o provocare la sfințenia programului nostru național.
>
> Tăria acestui argument era menită a para tocmai aparența, pe care intenționa ministrul sĕ o facă prin eventuala ștergere a cuvêntului „transilvană“. Tăria lui intrinsecă însĕ era nulă, fiindcă „Asociațiunea“ e incapace de a face ceva în contra politicei nóstre, după-ce politica este absolut eschisă din sinul și cercul ei de activitate.

Nu voim sé analisăm valórea energicelor cuvinte scrise în 11 Martiu, în ajunul adunărei generale, nici a celor dela 13 Martiu a. c. după adunaréa generală.

Mai puțin vom comenta seriositatea motivelor, cari dice-se acuma, că au îndemnat pe diplomații redactori la scriereaarticlilor energici de atunci.

Cel mai autorisat comentar al cuvintelor sale este omul, care le-a grăit și noi nu invidiăm pe luceferii „Tribunei“ pentru comentarul care și-l fac.

Ne indignăm însĕ pentru netactul cu care își tractéză „Tribuna“ pe ómenii sei cei mai buni.

FOIȚA.

Documente pentru limbă și istorie.

(Urmare.)

Cu mila lui Dumnedu, *Gedeon* preavoslavnic episcop neuniților Ardélului și părților lui împreunate, — preacucernicului Kir Lazar protopopului neunit și tututuror preavoslavnicilor creștini, cari se află în protopopiatul Orĕștii: dela Dumnedeu milă și dela smerenia nóstră molitvă și blagoslovenie trimitem.

De multe ori pănă acum prin scrisori și pe unde m'am întêmplat a fi prin graiul nostru v'am însciințat și v'am învĕțat, ca aședêndu-vĕ cu pace și cu linisce la casele vóstre sĕ întórceți tóte lucrurile, care s'au înstrăinat dela stăpânitorii sĕi și s'ar afla la voi și v'ați făgăduit, că tóte le veți da. Prin care făgăduință încredințêndu-mĕ, că veți da, am fost încredințat pe înălțatul crăescul gubernium prin scrisóre, că veți da tóte câte s'ar afla la voi; acum dacă vĕdênd, că acelea nu se adună, sunt silit a vĕ dojenì, că ori-ce s'ar afla la voi din cele înstrăinate lucruri, haine, unelte, scule, bani, vite și ori-ce pănă la o ață mai mică sĕ dați stăpânitorilor dela cine s'au înstrăinat. că pănă nu veți întórce, cu nimica nu se póte îndrepta sufletul acelora, nici nu se póte erta. Pentru aceea s'au rênduit dela chesaro-crăésca comisie un comisarius pentru stringerea acelor lucruri înstrăinate, ca sĕ vie la sate. Deci dacă va veni sĕ dați la Domnul comisariș fără tótă pricina. Éră cine nu va asculta porunca acésta și va călca-o, acela va rĕmâné sub afurisenia sufletului sĕu, și în lumea acésta de pedépsă nu va scăpa. S'au dat la curte scris numele comisarișului, care va vení în sat sĕ mergeți cu dênsul în tóte satele cetind porunca acésta mai sus numitului episcop Gedeon Nichitici.

Vĕ însciințez prin acésta, că am primit o milostivă poruncă dela înălțata chesaro crăésca comisie dela Belgrad dela 24 Februarie a. c., prin care arată, că ar fi înțeles precum unii dintre rebeliși nu s'au întors la casele sale și umblă prin păduri, locuri ascunse, dară fiindcă chiar gândul împĕrătesc pentru întărirea păcii și a liniscei, ca fără de nici un feliu de pedépsă sè se întórcă la casele sale, pentru aceea ni s'au poruncit, ca sĕ arăt acéstă milă; așa dară cu numele mării sale chesaro-crăescii și apostolicescii măriri înălțatului crăescului gubernium sĕ vestesci acéstă milă, ca cei ce se află prin codrii rĕtăciți și prin munți și prin locuri ascunse, sĕ vină la casele sale, că nu vor avé nici o pedépsă. Așa dară poruncesc, ca sĕ te silesci, ca acésta sĕ vestesci și sĕ vie rĕtăciții la locurile sale și de împlinirea acesteia sĕ ne însciințezi.

S'au dat în Sibiiu, 22 Februarie 1785.

Gedeon Nichitici.

Nr. 165.

Cu mila lui Dumnedeu, *Gedeon* pravoslavnic episcop neunit al Mare principatul al Ardélului.

Preacucernicului Kir Lazar protopopului neunit, preoților, clerilor și tuturor pravoslavnicilor creștini neuniți cari se află în protopopiatul Orăștiei: dela Dumnedeu milă și dela noi molitvă și blagloslovenie trimitem.

Cu cât mai multă greutate am simțit în postul acesta contenirea mâncării și a beuturii și cu slăbirea trupului, cu afacerea pocăinții și sdrobirea inimii, cu atâta acum mai mult ne-am ușurat și ne-am folosit socotind, că Mêntuitoriul nostru Iisus Chritos pentru noi ómenii s'au întrupat, au pătimit, au răbdat ocară, bătae, legătură, scuipare, chinul, restignirea, singură mórtea cu ocară prin care ne-a mêntuit de pĕcatul osândii cel strămoșesc și de celelalte tóte pĕcate; și așa tóte după scârbă spre bucurie urmând, după biruirea morții și a iadului învierea lui Christos cea de a treia di cu mărire și isbândă, ceea-ce ne-au pricinuit nóue după greutatea ce am fost răbdat, ușurarea, după scârbă bucurie și dela osândire isbăvire; se cade dară în diua acésta a Domnului sĕ ne bucurăm și sĕ ne veselim, că numai acéstă mare bucurie și veselie ne-au solvit nóue, ci fii lui Ddeu a ne chema ne-au dat puterea după cuvêntul evanghelistului Ioan dicênd: „Câți pe el au primit, au dat lor putere a fi fii lui Dumnedeu“. Pentru acésta cu îndoit dar și îndoită milă și cu îndoită bucurie fiind mângăiați sĕ lăudăm și sĕ mărim pe Christos cel ce a înviat, bucuria acestei prăznuiri după cuvêntul prorocului David, sĕ o amestecăm cu frică și cu cutremur păzindu-ne așa în faptele cele bune creștinesci, ca sĕ nu perdem darul fiilor lui Dumnedeu.

(Va urma.)

Étă cum tractéză „Tribuna“ pe cei mai desinteresați, cei mai independenți, cei mai cinstiți martiri ai actualei politice românesci, pe domnii G. Pop de Băsesci și Dr. Teodor Mihali.

Tot în numĕrul de Joia trecută al ḑiarului „Tribuna“ mai cetim și următórele:

Pentru propunerea dlui Cosma au votat 19 inși din afară de Sibiiu.

Intre acestia s'a remarcat numele domnilor: George Pop de Băsesci, Dr. T. Mihali din Deeș și Dr. I. Șenchea din Făgăraș, cari toți trei au fost votat pentru propunerea I. a dlui Dr. Pop. Aceste voturi au făcut surprindere, fiind-că învolvau în sine o înconsecuență. Propunerea I. era principial deosebită de cea III. Aceea susținea: nu schimbăm titlul și remonstrăm; céstălaltă ḑicea: remonstrăm, dar totuși ștergem cuvêntul „transilvană“, adecă schimbăm.

Noi ne-am înformat asupra motivului acestor trei voturi și am primit explicări.

La începutul votărei asupra propunerii a III-a era generală opinia, că nici acésta nu va întruní 2 terțialități. In casul acesta adunarea rămânea fără nici un conclus, și trebuia sĕ se convóce o nóuă adunare.

De eventualitatea acésta unii se teméu. Că s'au făcut atâtea spese, că s'au pus atâtea osteneli — înzadar! Ca sĕ mai vină la o nóuă adunare, asta ar fi prea mult. Și cei ce astfel au socotit, au votat la ultima propunere pro, pentru-ca cel puțin una sĕ reese.

Socotéla acésta nu se póte aproba — e clar; dar se póte explica.

Va se ḑică domnul G. Pop de Băsesci și Dr. Teodor Mihali de frica speselor pentru o eventuală călĕtorie la Sibiiu au sacrificat seriósa autonomie a Transilvaniei, ei cari sunt cei mai independenți în cele materiale dintre toți soții lor de luptă și de suferințe.

Va sĕ ḑică, acesti domni, cari pentru convingerile lor au răbdat atâta închisóre, acuma de gróza unei comode călĕtorii la Sibiiu, unde și altcum cu drag vin, căci au prieteni și cunoscuți, au sacrificat esența programului național: autonomia Transilvaniei.

A se compromite pe sine personal în colónele „Tribunei“ este drept personal, absolut și nețĕrmurit; a batjocorí însĕ pe amicii tĕi, nici chiar în „Tribuna“ nu ești îndreptățit. Și cine totuși o face, fie în mod consciu, fie inconsciu, acela nu e vrednic de considerația unor ómeni atât de vrednici.

Dar sĕ ne oprim, sĕ nu formulăm o asemenea aspră sentență, căci étă tot în acel numĕr al „Tribunei“ dăm de adevĕratele motive, pentru cari acesti domni au votat pentru propunerea comisiunei și astfeliu au sacrificat autonomia Transilvaniei.

Cincispreḑece ciasuri și jumĕtate sĕ muncesci, sĕ vorbesci, sĕ asculți, sĕ te plictisesci și sĕ te indignezi, într'un aer închis și greu — și la sfêrșit sĕ te afli cu absolut nici un resultat formulat — e grozav.

Astfel se explică cele trei voturi transmise dela minoritatea, ce apĕra titlul, la maioritatea, ce-'l schimba. Și maioritatea acésta nu prea are de ce parada cu ele, pentru-că nu ea, nu argumentele ei, le-a câștigat, ci forța unor împrejurări, la care nimeni n'are nici un merit, dacă nu cumva comitetul, prin aceea, că n'a făcut însuși o propunere, care sĕ fi precisat dela început discusiunea, și sĕ o fi ușurat, abreviând-o.

În cele din urmă totuși am ajuns la un motiv serios. Vorba ungurului: „végén csattan az ostor“.

Cincispreḑece césuri și jumĕtate de muncire, de vorbire, de ascultare, de plictisire și de indignare, au ajuns, ca sĕ-și schimbe vederile, sĕ-și denege trecutul bărbații, cari au avut curagiul sĕ sufere temnițe cu anii pentru vederile lor și sĕ jertféscă bani cu ḑecile de mii.

E grozav ca după atâta muncă, vorbă, ascultare și plictisire sĕ te și indignezi, ca sĕ ajungi cel puțin la un resultat formulat.

Sĕ formulăm noi resultatul muncei și al vorbelor din articolul Tribunei?

Sĕ-l formulăm?

Revista externă.

Năile străine au început impresurarea insulei Creta și puterile aliate vor publica aḑi-mâne în capitalele lor blocarea aceleia. Năile grecesci au părăsit apele Cretei. Însuși regele a ordonat acésta, pentru-ca nu cumva năile străine, căutând pretext, sĕ le arunce în aer. După blocarea Cretei, probabil va urma și blocarea Greciei, căci nu sunt semne, că grecii ar voí sĕ se supună cu. una cu dóuĕ nici chiar forței puterilor.

Dar ce este blocada?

Restríngerea séu suspendarea totală a circulațiunei comerciale și personale a statului contra căruia este îndreptată. Aparținĕtorilor statului apăsat cu blocadă este oprit a păși pe teritoriul statului ori statelor, cari au ordinat blocarea, este oprită comunicațiunea între dênsul și statele inamice, sosirea și pornirea corăbiilor. Acésta e blocada pacinică. — În timp de resbel, blocada este mult mai aspră, pentru-că demândă închiderea totală a malurilor mării, întăriturilor, porturilor și teritoriului luat sub zar dinaintea statelor neutrale. Blocada trebue mai ântâiu publicată în mod oficios pe cale diplomatică, ca statele de timpuriu sĕ-și pótă avisa corăbiile de comerciu despre acésta. Corăbiile neutrale, cari vatĕmă blocada, se confișcă, dar numai atunci, dacă naia a avut cunoscință despre blocare, séu dacă a succes a prinde corabia în flagrant delict vătĕmând blocarea. Personalul corabiei nu se aruncă în închisóre séu se pedepsesce, ci se pune pe picior liber, dar conținutul corăbiei se confișcă.

Acéstă dispositiune aspră aștéptă acum pe nenorocita Creta și amenință și pe Grecia. Pe lângă acestea se mai acumuléză scirile îngrijitóre despre continue înarmări în Grecia și Turcia și despre marea miserie din insula Creta, unde revoluția decurge între cele mai mari crudelitați între creștini și mahomedani.

Trist, fórte trist, când un popor mic, sărac și apăsat, care se luptă pentru libertate, naționalitate și creștinism, este lăsat singur, ba chiar împedecat în acéstă luptă, ca sĕ n'o pótă scóte la cale glorios; și de cine? de marile puteri europene, creștine și culte, cari din interese particulare de domnie aprópe tirană asupra popórelor, iau în apĕrare pe turcul păgân și demoralisat și încă față de un popor, care prin cultura sa clasică antică atât de mult a contribuit la cultura întregei omenimi.

Alianța de aḑi a celor șese puteri mari europene în chestiunea Cretei, séu mai bine ḑis orientală, (Anglia, Austro-Ungaria, Francia, Germania, Italia și Rusia) séměnă fórte mult cu alianța, așa numitá sântă a celor trei împĕrați (Austria, Prusia și Rusia) după suprimarea marei revoluțiuni franceze dela sfîrșitul vécului trecut și dela începutul vécului present.

Precum atunci scopul acelei alianțe a fost apĕrarea tronurilor absolutistice față de tendențele de libertate ale popórelor, tot așa este scopul și aḑi a alianței celor șese puteri mari europene pentru susținerea tronului sultanului turcesc.

Numai cât precum atunci s'au înșelat cei cu alianța sântă, întocmai așa se vor înșela și guvernele celor șese puteri mari europene aliate aḑi.

După alianța sântă a urmat anul 1848 în care a rĕsărit sórele dreptății, deși nu pretutindenea cu aceiași splendóre, și nu ne îndoim, că și după alianța celor șese puteri mari europene pentru susținerea echilibrului europén séu mai bine ḑis pentru susținerea domniei unor popóre peste alte popóre, încă va urma rĕsărirea unui sóre care va aduce rĕsărirea libertății tuturor popórelor, fie acelea cât de mici, dar' conscie de drepturile lor de existență ca popóre, ca națiuni libere și independențe, așa precum cer acésta nu numai învĕțăturilor crestinismului ce-l profeséză, ci chiar și umanismul adevĕrat și mintea sănĕtósă, ba tocmai interesele bine pricepute ale tuturor statelor și tronurilor.

Dreptul se póte suprima, dar' nu rĕmâne nerĕsbunat.

* * *

Am ḑis la începutul acestei reviste, că Grecia nu se va supune cu una, cu dóue nici chiar forțelor aplicate față de ea din partea puterilor.

Scirile mai nóue adeveresc acésta pe deplin, căci deși e făcută aprópe imposibilă în Creta, cu atât mai multe forțe desvóltă pentru de a ataca pe Turci în Tesalia.

În Grecia e generală părerea, că rĕsboiul este inevitabil. Tótă amărăciunea grecilor se îndréptă acum în contra Rusiei, deóre-ce acésta sĕ fi luat inițiativa pentru represalii față de Grecia. Consiliul de ministri a stabilit pe deplin planul de resbel și e de părerea, că deóre ce cedarea față cu puterile ar duce la revoluție, îndată-ce se vor face contra Greciei represalii sĕ se declare resbel Turciei.

Preste tot e generală părerea, că Grecia nu póte sĕ cedeze, nici guvernul sĕ se retragă, nici Vassos sĕ fie rechemat cu trupele dela Creta.

Corabia austro-ungară „Sebenico“ a atacat o corabie grecéscă, carea vrea sĕ descarce alimente și munițiuni pe insula Creta, și o-a scufundat, ér resculații, cari au venit în ajutoriul corabiei grecesci, au fost împrăștiați. „Sebenico“ n'a suferit nimic în acest atac.

Va sĕ ḑică, tot semne de resbel.

Vom vedé însĕ curênd: fi vor cele șese puteri mari europene atât de împetrite la inimă, ca sĕ sugrume înseși un popor iubitoriu de libertate, ori ținé-vor cont de sentimentele naționale și umanitare ale popórelor lor, cari tóte simpatiséză cu grecii și cu cei ce se luptă pentru legea și națiunea lor.

Și aceste popóre tóte simpatiséză cu grecii, cari se luptă pentru libertate, pentru legea și națiunea lor, căci și ele sunt apăsate, și ele sunt persecutate în drepturile lor bisericesci și naționale, deși într'altă formă.

Din parlamentul magiar.

Ședința dela 10 Martiu n. 1897.

În ședința acésta s'a terminat desbaterea specială asupra budgetului ministrului de culte și s'a început desbaterea generală asupra budgetului ministrului de justiție.

Barta Ödön excepționéză procedura ministrului, că nu publică programa. Cere modificarea legii penale pentru miliție și se întrèbă, că óre n'ar fi mai bine, ca și militarii sĕ fie trași în judecată înaintea forurilor civile? Cere și revisiunea legii comerciale.

Emmer Kornél ḑice, că tótă legislațiunea nóstră este o copie a legislațiunilor străine și nu corĕspunde deloc spiritului național maghiar; cere deci ca legile Ungariei sĕ fie create astfel, ca sĕ corĕspundă spiritului patriotic maghiar. Apoi pregătirea codicelui de drept privat se prea trăgănéză.

Ḑiarul unui copil drăcos.

Tradusă de *Giulio.*

(Urmare).

Pst! ḑiarul meu. Tóte's gata de luptă! Proviantul e aci, ușa încuiată, patul rĕzĕmat de ea ca propta, masa d'asupra patului și tocmai în vêrf oglinda.

Așa, acuma vine papa, și ciocănesce, sĕ-i deschid. Eu vreau sĕ stau așa de liniscit, ca piticul David în bêrlog. Mi'aș dori, ca un paiangine amic sĕ țeasă înaintea ușei mele o mreajă făcênd pe inimicul sĕ creadă, că nu's în lăuntru! De va rupe póte ușa, are sĕ fie o detunătură! Mi-ar plăcea sĕ sciu, câtă vreme póte trăi un om dintr'o pâne mare. De se va întêmpla sĕ se spargă oglinda, după cât îi cunosc eu, ér vor ḑice, că eu am făcut — intr'adevĕr, tóte, tóte le face drăcosul de băiat!

„După plóe vine sóre“. Trei ḑile fú tot întunerec besnă — acuma'i tot numai sóre, — s'a încheiat pacea — asediul s'a ridicat — de astă dată Jorji micul este învingĕtorul. Ei ḑiseră, că nu-mi vor face nimic de voi eșì și eram vesel de vestea asta, fiind că fómea îmi sfâșia întestinele și așa furà mobilele scutite de ruină, — baricada fú delăturată.

Dómna Dennis cu Nili plecară acasă.

Mercuri și Joi are sĕ fie în parochia nóstră têrg (bîlciu). Asta-i causa, pentru ce sunt atât de afabili — au lipsă de ajutorul meu. Aḑi nópte am avut durere de măsele în piciórele mele, atâta a trebuit sĕ alerg.

Va fi o festivitate fórte animată. Susi mi-a promis 10 bilete pentru minavet, dacă mĕ voi purta bine și de le voi sta într'ajutor și nu voi face nesdrăvenii. Așa de bucuros învêrtesc la flașnetă! Mi-aș putea câștiga pânea de tóte ḑilele cu așa un instrument și n'aș mai fi spre sarcina părinților mei. D'aș avea o flașnetă și o maimuță, m'aș lăsa de tóte gândurile, sĕ devin mașinist la tren.

In fine trecú și bîlciul.

Flacăra pălește,
Flórea vestejește.

Prima séră trecú de minune. Nici n'a mai existat când-va vr'un băiat mai bun.

Cu un buchetaș în butonieră și în haine de sĕrbătóre vêndu i țigări de cinci centime cu 20 centime — ăsta era un câștig frumos, ḑise Susi și ea scie c'am vêndut șeseḑeci de bucăți, adevĕrat bun têrg. Era și un bărbat tiner din oraș la festivitate — el credea că'i un Robinson nou — „Regele a tot ce ḑărea“, dar fetele nu-și făceau nimic din prostia lui, pentru-că cheltuia banii ca apa și așa rîdeau ele în pumni și îl lăsară sĕ se umfle ca un curcan, îl lingușiră, până ce'l făcură sĕ cumpere șepte perinițe pentru ace, 8 ciainice și o mulțime de alte fleacuri, ce nu erau de nici o trébă pentru un burlac. Cred, că surorile mele vor fi fost surprinse de isprăvurile ce le póte face micul Jorji.

A dóua séră încă trecu de tot bine. Pentru mine era deja timpul suprem ca sĕ învêrtesc flașneta — nu mĕ mai puteam stăpânì. Era deja fórte târḑiu și așa ḑise-i către câte-va dame tinere: „N'ați avea voie sĕ vedeți cutia mea făcĕtóre de minuni?“

Ele rĕspunseră „da“ și eu o luai din buzunar ș'o pusei pe masă, și când colo sărì din ea un șórece pe care îl prinsei după prânḑ încă — un șorecel mic și nevinovat.

Acum te întreb pe tine, ḑiarul meu, fost'am eu de vină, că ele săriră ca împunse și fugiră resturnând masa, ér lampa s'a spart și petroleul începú a curge preste tóte obiectele? De ce sĕ spăriară próstele de fete din causa unui șórece? Dacă se purtau cu minte, nu se întêmpla nimic.

Ba încă nici atâta judecată nu avură, sĕ o stîngă măcar. Câți-va ómeni căḑură de pe trepte, alții se îmbulzeau și strivéu, așa că unii se și răniră. Curată minune, că nu s'a perdut nici o viață. Imi pare rĕu, că tinĕrul și fercheșul bărbat își rupse piciorul, era atât de grăbit, încât sărì preste gang — asta tot nu trebuia s'o facă.

Surorile mele își rupse grozav hainele. Ele n'avură vreme sĕ și ia lada cu banii și dispărură cei 250 dolari în flacări. Dauna din hala orașului se ḑice că ar fi de vre-o 3 mii.

Fetele sunt atât de próste. din causa unui șórece mic!

Jorji Hacher — ăsta's eu — de sine se înțelege, că pórtă vina la tóte Cetățenii nostrii vor sĕ bage jalbă la papa, de a mĕ trimite într'un institut de crescere.

Prăvălia domnului Müller prinse foc dela hală și arse total; dar nu mult mi-aș face din tot lucrul, dacă nu mi-ar fi ars și flașneta mea, pe care o aș fi putut învêrtì. Aveam 10 bilete spre scopul ăsta. Se putéu executa mai multe bucăți. Este o rușine grozavă, s'o lase în flacări, — fetele astea chiar, că se fac de rîs.

(Va urma.)

Şedinţa dela 11 Martiu n. 1897.

Neuman Armin propune ridicarea unei catedre private pentru studiile auxiliare ale dreptului penal.

Ministrul *Erdély*, se apără faţă de acusa de eri a lui Emmer cu privire la trăgĕnarea pregătirei codicelui de drept privat, ḑicênd, că acela înaintéză şi nu se póte face în pripă.

Tot faţă de Emmer apără legile ungare şi Plesz Sándor, care ḑice, că legislaţiunea maghiară nu e o copie de pe legislaţiunea germană, ci e o combinare din legislaţiunea tuturor popórelor culte europene, întru-cât s'a creḑut, că corĕspund împregiurărilor nóstre.

Şedinţa dela 12 Martiu n. 1897.

Cel mai marcat orator al acestei şedinţe a fost *Visontai* Soma, carele face o aspră critică, dar obiectivă, asupra dreptului public. Condamnă aspru tendenţele de a stirbí libertatea presei prin proiectul prin care regulându-se sfera de activitate a juḑilor, ia o parte din chestiunile de pressă din competenţa curţilor cu juraţi. Revisiunea codicelui noveliar e neamânaveră. Condamnă senatul medical al justiţiei, care cu eschiderea responsabilităţii individuale şi numai pe basa raporturilor îşi aduce opiniunea specială. În institutele de corecţiune se fac multe crudelităţi şi barbarii faţă de deţinuţi. După dînsul temniţele ungureţci întru nimic nu se deosebesce de camerele de inquisiţiune din evul mediu. Politica justiciară maghiară e sub tótă critica. Nu primesce budgetul.

La finea şedinţei br. Bánffy rĕspunde la interpelaţiunea lui Horánszky, cà din causa evenimentelor din Creta pacea europénă nu va fi turburată.

Din protopresbiterate.

Stimate dle Redactor!

Cetind mai multe rapórte de prin parochii şi mai puţine de prin sinódele protopresbiterale, îmi iau voie a raporta iubitului nostru ḑiariu „Telegraful Român“ ceva şi din tractul nostru protopresbiteral al Murĕş-Oşorheiului şi în special despre şedinţa sinodului nostru protopresbiteral din anul acesta, ţinută la 9 Februariu în M.-Oşorheiu. Şi cred că va fi de interes a se sci şi despre noi ceva.

Ḑiua de 9 Februariu a fost pentru protopresbiterul nostru iubit Nicolau Maneguţiu, o ḑi plină de muncă grea. Duminecă fiind, a ţinut serviciu divin în biserica din centru, după terminarea serviciului divin şi invocarea Duchului sânt pentru buna îndeplinire a agendelor multe obveniende în şedinţele ḑilei, a ţinut şedinţa de scrutiniu cu bărbaţii de încredere, cari au adus protocolul membrilor din mir aleşi în sinodul protopresbiteral pe noul period de trei ani; — de observat e, că pentru evitarea speselor, de bărbaţi de încredere pentru scrutiniu, în tóte cercurile electorale s'au ales înşişi membrii aleşi pentru sinodul protopresbiteral.

A urmat şedinţa preoţimei tractuale pentru alegerea celor opt membrii clericali în sinodul protopresbiteral.

Terminată şi acésta şedinţă, s'a deschis şedinţa sinodului protopresbiteral, din care de remarcat este raportul oficiului protopresbiteral tractual, presentat şi cetit de însuşi protopresbiterul.

Voiu da în extras unele din pasagele acelui raport, compus cu multă îngrijire, cunoscinţă de causă şi dréptă apreţiare conform stărei faptice.

Raportul este împărţit în trei părţi: I. Afaceri pure bisericesci; II. Afaceri pure şcolari şi III. Afaceri epitropesci.

In întroducere se constată, că cursul afacerilor nóstre bisericesci, şcolare şi epitropesci, apoi administraţia de biurou în general au fost normale şi mulţămitóre.

La afacerile bisericesci se constată, că numĕrul credincioşilor din tract, deşi fórte expuşi în părţile acestea proselitismului religios, nu a perdut nimic din numĕrul turmei, din contră ici-colea s'a acuirat câte ceva.

Numĕrul sufletelor tractului nostru, care în anul 1890 era de 9511 aḑi este de 10459, 5308 bărbaţi, 5151 femei, cari constitue 2266 familii. Casuri de mórte 320, faţă de 476 casuri de nascere. Cununaţi au fost 67 părechi. Casuri, cari sĕ se mulţăméscă numai cu formele civile de stat, nu s'au ivit. Un semn bun acesta pentru noi, cari trăim în mijlocul atâtor confesiuni şi mai ales între cei mai pronunţaţi adversari ai némului şi instituţiunilor nóstre bisericesci.

În tract sunt 23 de parochii, dintre cari 8 sunt vacante; acestea sunt încă neîndeplinite parte că nu sunt în stare de a susţiné preot, parte şi pentru lipsa generală de candidaţi la preoţie mai ales pentru parochii mici ca şi ale nóstre. De altcum şi vacantele parochii nu au simţ't lipsa de preot fiind administrate cu multă rîvnă prin cei 15 preoţi ai tractului. Ca preot nou a întrat în legăturile tractului sub decursul anului, Iustin Teglariu ales paroch în Suplac, în urma pensionării parochului Ioan Haller. Ací cred, că e la loc sĕ amintesc faptul, că în urma povàţuirilor părintesci a şefului tractual, dela şcólele din M.-Oşorheiu s'au înscris la cursul clerical din Sibiiu 2, ér la cel pedagogic 5 ascultători: o bună sucrescenţă pentru posturile de preoţi şi învĕţători din părţile nóstre.

Pe lângă tóte lipsele nóstre materiale s'au edificat, în Suplac o casă parochială, în Vidrasĕu o biserică din lemn şi în Egerseg o frumósă biserică din material solid — cărămidă-pétră. Cu bucurie am auḑit cetindu-se, că din fundaţiunea „Şaguna“ a primit comuna bisericéscă Coronca 150 florini, Egersegul 400 fl., Gernesigul 50 fl., acésta pentru procurarea de recuisite şcolare şi din fondul colectat pentru amelionarea salarelor învĕţătoresci a primit altă sumă de 50 fl. Şcóla din Gernesig, la acest loc fie ḑis, s'a şi provĕḑut cu multicele obiecte de învĕţămênt, — s'au procurat bănci construite în mod higienic de harnicul şi dibaciul măestru măsar român din Saschis, Nicolae Fleşiar, s'au procurat mape, tabele din istoria naturală, mĕsurile metrice, maşină de comput, table, cari tóte lipséu până acum, şi cari au costat o frumuşică sumă de bani. Nu-i vorbă, că şcóla nóstră de aici, deşi numai de doi ani funcţionéză regulat a făcut frumosul progres şi a ajuns a fi în ochii puternicilor ḑilei un ghimpe, pe care cu mare poftă 'lar arunca fie şi în foc. Dar 60 de familii cu greu o vor susţiné multă vreme, fără nici un alt ajutor.

Avem nădejde însĕ, că mai marii nostri bisericesci în părintésca lor îngrijire faţă de bisericile şi şcólele nóstre, vor contribui din fondurile existente cu ajutorul necesar pentru susţinerea acestei şcóle, care a rĕmas numai singură în partea de sus a tractului.

Ne a stors mirarea faptul constatat în raport, că afacerea disciplinară a parochului Ioan Runcan din M.-Sângeorgiu, care se trage de ani de ḑile, încă până aḑi nu e finalisată!

Din ajutorul dela stat a primit protopresbiterul 100 fl., alţii nimeni din tractul nostru. Preoţii tractului acestuia, cu parochii mai puţin ca mijlociu dotate, au rĕmas cu totul neluaţi în considerare.

Cred, că pe viitor ne vom împărtăşi şi noi de micul ajutor oferit de stat, căci noi am suferit şi suferim perderi însemnate prin întroducerea legilor politice bisericesci.

Afaceri şcolare:

Din cele 23 parochii întreţin şcóle 10 singure, şi 2 în comun cu gr. cat., ér celelalte din lipsa de mijlóce, şi fiind numĕrul familiilor de tot mic, nu întreţin şcóle; cu tóte acestea mai tóte parochiile cu edificii şcolare mai mult séu mai puţin corespunḑĕtóre, şi mai bine séu mai rĕu provĕḑute cu cele necesari la învĕţămênt. In decursul anului s'a edificat şcólă nóuă în Muşin.

La aceste şcóle funcţionéză 5 învĕţători definitivi, dintre cari numai trei sunt absoluţi de cursul pedagogic, 3 provisori, 2 preoţi în substituţiune şi 2 învĕţători gr.-cat. la şcólele comune. Progresul făcut la aceste şcóle şi constatat la ţinerea examenelor finali, este în general mulţumitor.

Afaceri epitropesci:

Administrarea averilor bisericesci din tract s'a regulat în timpul din urmă aşa, încât póte sta alături cu ori care alt tract, ce s'ar afla în condiţiuni neasemênat mai bune. In tóte comunele — afară de Muşin şi Murĕş-Sângeorgiu — administraţia e perfect regulată, raţiociniile revĕḑute şi aprobate, — starea materială a bisericilor nóstre îmbunătăţită, dispunênd — cu puţine esceptiuni — de mijlócele necesari la modesta lor subsistinţă, — fondul tractual înfiinţat numai în 1890 aḑi dispune de suma de 115 fl. depuşi la „Mureşana“ în Reghin.

Dintre celelalte obiecte puse la ordinea ḑilei, mai de remarcat este, alegerea a doi membrii în scaunul protopresbiteral şi a unui notar. S'au ales de atari prin aclamaţiune de membrii în scaun: Petru Nicolescu, paroch în Gernesig şi Isidor Suceavă paroch în E-Sângeorgiu; ér de notar Iustin Teglar, paroch în Suplac.

După terminarea agendelor oficiali toţi membrii presenţi ne am întrunit la masa ospitală a şefului tractual.

Apoi ne am depărtat cu toţii spre a continua fie-care în cercul sĕu calea cea grea a chiemării nóstre de preoţi, cu firma nădejde, că Dumneḑeu a cărui porunci şi învĕţături urmăm şi profesăm, ne va ajuta întru ajungerea scopului ce urmărim pentru bunăstarea morală şi materială a poporului nostru românesc.

In speranţă, că nu voiu fi abusat de ospitalitatea stimatei Redacţiuni, încheiu de astădată rĕmânênd

Gernesig, 25 Februariu 1897.

Cu deosebită stimă şi consideraţiune:

Petru Nicolescu,
paroch.

Din România.

Marţi diminéţa la dóuĕ óre, în sĕptĕmâna acésta, a încetat din viéţă la Paris în urma unui acces cordiac, unul dintre cei mai buni fii ai României, **Alexandru Lahovari**, fost ministru de externe sub conservatori.

Fericitul se afla în timpul din urmă la Nizza de unde voia sĕ plece acasă la Bucuresci, dar simţindu-se cam rĕu, s'a reîntors la Paris, unde i-se afla familia şi unde a repausat în Domnul în braţele adânc întristatei familii.

D-na Simona Lahovari, neconsolata soţie, numai decât a telegrafat Maj. Sale regelui Carol tristul eveniment, precum şi dlui Lascar Catargiu, ér ministrul-preşedinte P. S. Aurelian, a fost încunosciinţat despre acésta în mod oficios din partea ministrului României dela Paris.

In cameră scirea a fost comunicată înainte de deschiderea şedinţei de către dl ministru Mârzescu.

Când s'a deschis şedinţa publică, dl Al. Marghiloman a anunţat, că Al. Lahovari, care a făcut parte timp de 28 ani din parlamentul ţĕrii, a încetat din viéţă aḑi diminéţă la Paris.

D. M. Ferekide a luat imediat cuvêntul şi a propus adunărei sĕ ridice şedinţa în semn de omagiu şi de doliu faţă cu adversarul politic, care a fost stimat de ţéra întrégă.

Camera a aplaudat în unanimitate acéstă propunere şi a ridicat imediat şedinţa.

Întréga naţiune română e aḑi în doliu şi plânge pe acela a cărui întrégă viéţă fusese consfinţită binelui şi măririi patriei şi în al cărui devotament ea punea speranţe aşa de mari.

Dăm câteva scurte notiţe biografice, prinse în fuga condeiului, asupra omului de stat a cărui mórte prea timpurie va stórce, de sigur, lacrimile tuturor patrioţilor români,

Alexandru N. Lahovari s'a născut la 16 August 1841 în Bucuresci şi este descendentul unei familii originară din judeţul Vîlcea. Străbunicul sĕu a fost caimacan al acestei provincii, bunicul sĕu a representat judeţul Vêlcea în primul parlament român din 1831 şi tatăl sĕu a fost senator şi mai târḑiu subsecretar de stat în ministeriul afacerilor străine.

Alex. Lahovari 'şi-a făcut studiile la Paris în liceul Lous le-Grand, apoi la facultatea de drept, unde a obţinut la 1862 primele dóue premii pentru dreptul francez şi roman şi în 1865 diploma de doctor.

Intors în ţéră, a întrat pentru scurt timp în magistratură, pentru a se dedica apoi cu totul politicei. După-ce luase parte activă la evenimentele, care au culminat în detronarea prinţului Cuza şi alegerea prinţului Carol, a fost ales deputat în prima cameră care a urmat constituantei dela 1866. Impreună cu prinţul Ioan Ghica, P. P. Carp, G. Cantacuzino şi C. Grădişteanu a fondat aşa ḑisa „Juna dréptă“. La 30 Iuliu 1867 a primit funcţiunea de secretar general şi director al ministeriului afacerilor străine şi a ocupat postul acesta până la 11 Octobre acelaşi an. Demisionând, Alexandru Lahovari a întrat érăşi în viéţa politică, ca membru al partidului conservator, şi a fost ales la 1869 deputat al judeţului Vêlcea; în cameră a susţinut cabinetul Dimitrie Ghica-Boerescu. După căderea ministeriului Alex. Golescu, care a succedat cabinetului Dim. Ghica, regretatul Manolache Costache Epureanu a comous, la 20 Aprile 1870, ministerul junei drepte în care a încredinţat lui Alexandru N. Lahovari portofoliul justiţiei.

Ministerul acesta a avut o situaţie grea tot timpul scurtei sale existenţe, pentru-că a trebuit sĕ năbuşésca în prima linie mai multe încercări revoluţionare înscenate la Piteşti şi la Ploeşti şi a trecut printr'o grea încercare în urma declaraţiunei de rĕsboiu dintre Franţa şi Germania; situaţia se mai agravase prin falimentul concesiunei Strusberg, care a provocat o adevĕrată rĕscólă în mai multe părţi ale ţerii. În situaţia acésta dificilă, Alex. Lahovary şi colegii sei din minister s'au făcut apĕrătorii călduroşi şi energici ai corónei, atacată atunci pe faţă de către oposiţie.

Ministerul Manolache Epurénu a fost urmat, la 17 Decembre 1870 de cabinetul Ioan Ghica, sub care au isbucnit din nou turburări, în sala Slătineanu. Lahovari, acum deputat făcea parte din acei 40 de representanţi ai dreptei cari au împedecat, prin demonstraţiile lor de lealitate pentru corónă abḑicerea principelui Carol.

Suveranul a încredinţat atunci domnului Lascar Catargiu, şeful partidului conservator, formarea cabinetului, care a durat cinci ani (Martiu 1971—Apriliu 1876) şi în care Lahovary a deţinut patru ani şi jumĕtate portofoliul justiţiei. Din perióda acésta de acctivitate ministerială a lui Lahovary trebue sĕ relevăm în prima linie reforma codului penal şi a procedurii penale.

Ministerul Ioan Brătianu, care a luat frânele puterii în 1876. a guvernat 12 ani. În timpul acesta Lahovary, ales de mai multe ori în camera deputaţilor, a ştiut sĕ-şi asigure, prin rarul seu talent oratoric, un loc de frunte. Unul din rolurile sale cele mai însemnate ce a jucat sub regimul liberal a fost în cunoscuta chestie a Dunării şi în Constituanta, care s'a convocat după congresul din Berlin.

La 1884, Lahovari s'a retras împreună cu tótă oposiţia conservatóre din parlamentul liberal şi până la 1888, când regimul liberal a fost rĕsturnat, a luptat prin presă şi în întruniri publice, cu o vigóre care nare exemplu, în contra guvernului de atunci.

In Novembre 1888, când s'a reconstituit cabinetul Teodor Rosetti cu elemente conservatóre, Al. Lahovari a primit portofoliul domeniilor. In Martie 1889 s'a fomat ministeriul Catargiu, în care Al. Lahovari a luat portofoliul externelor, pe care l'a păstrat şi în cabinetul presidat de d. general Manu.

Când d. Lascar Catargiu a format apoi cabinetul din Novenbre 1891, Al. Lahovari a luat din nou portofoliul ministerului afacerilor străine, pe care l'a păstrat până în Octobre 1895, când guvernul conservator s'a retras dela putere spre a face loc unui guvern liberal.

Cea din urmă menifestaţie politică a regretatului om de stat, a cărui perdere ţéra o deplânge astăḑi cu labrămi sincere, a fost memorabilul discurs pronunţat în sala Dacia, la 27 Octobre anul trecut, îu chestia mitropolitană, discurs fără pereche în analele politice ale acestei ţĕri. (După „Timpul“.)

Noutăţi.

Avisuri. Vestim prin acèsta pe membrii „Reuniunii române de agricultură“ din comitatul Sibiiului, cum şi pe conducĕtorii grădinilor (de pomi) şcolare, că subscrisul comitet va distribuí la cerere şi în mod gratuit pentru doritorii de a cultiva pomi, 800 pădureţi cireşi, 2500 meri, 1500 peri, 1000 pruni de Bistriţa şi 300 gutâi.

Pădureţii se pot lua în primire pe lângă o simplă adeverinţă Marţi, în 11/23 Martie între órele 11—1 m. c. dela locuinţa subscrisului presid. (Strada Schevis).

Sibiiu, 18 Martie 1897.

Comitetul central al „Reuniuni române de agricultură din comitatul Sibiiului“.

Demetriu Comşa, presid
Victor Tordăşianu, secretar.

*

— Toţi acei P. T. Domni, cari au binevoit a subscrie acţii la „Zlăgneana“, se avisézä: Că învitări speciale nu se fac, dar în interesul causei, cu toţii sunt rugaţi a se presenta la adunarea generală convocată deja pe ḑiua de 15/27 Martiu 1897.

Reuşita acestei salutare instituţiuni atârnă în mare parte dela cei presenţi la adunarea generală.

Domnii, cari la nici un cas nu se pot presenta, sunt ferbinte rugaţi, sĕ binevoéscă a satisface cerinţelor din Prospect, şi apoi a-'şi încredinţa voturile domnilor, cari sĕ vor presenta.

Zlagna, la 15 Martiu 1897.

Emanuel Beşa,
paroch ortodox român.

* * *

La biserica gr. or. rom. din Cluş, se caută un cantor (cântăreţ) bun, care va fi aplicat pelângă condiţiuni favorabile, cari i sĕ vor îmbunătăţi, dacă respectivul va avea o scrisóre frumósă, ca sĕ pótă fi aplicat şi ca scriitor în cancelaria ppresbiterală. Pelângă aceste condiţiuni va mai primì şi un onorar corĕspunḑĕtor, dacă va fi în stare sĕ înfiinţeze un cor bisericesc cu studenţii dela gimnasiile din acest oraş. — Doritorii de a se aplica în acest post, sĕ se adreseze la parochul şi ppresbiterul Tulliu Roşescu în Cluş.

* * *

Tablă monumentală lui Petöfy. Mercuri, în 17 a c. n. s'a desvĕlit în Cluş tabla monumentală a poetului magiar A. Petöfy, în presenţa unui numĕr mare de cetăţeni magiari. Tabla e aşeḑată în păretele casei hotelului Biasini, unde a petrecut Petöfy.

* * *

Un proces monstru s'a pertractat înaintea tribunalului dela Arad ḑilele trecute. Procesul s'a început în 11 a. l. c. n. şi s'a sfirşit abia a treia ḑi. Acusaţii au fost *numai 54* ţĕrani români din comuna Şoborşin.

Notarul magiar din pomenita comună, spre a-şi câştiga şi el merite, anul trecut, din incidentul milleniului a lăsat sĕ se „împodobéscă“ comuna cu opt lampe, firesce nu din banii sĕi, ci din a comunei, fără învoirea representanţei comunale. Locuitorii au protestat contra volniciei notarului, ér după-ce acesta a declarat, că a sĕvêrşit lucrul la porunca fisolgăbirăului, — l-au rugat pe acesta sé le delăture. Solgăbirăul a declarat, că el numai a dorit, dar n'a demandat sĕ se pună lampe, şi a mai adaus, că décă nu le place, sĕ facă cu lampele ce vor vrea. Ómenii au scos lampele, şi fără zgomot, în cea mai desĕvêrşită linişte le-au dus la locuinţa notarului, rugând pe fisolgăbirĕu sĕ amoveze pe primarul comunal. Pentru acest fapt, declarat de fapt rĕsvrĕtitor, după-ce au fost bătuţi de jandarmi, Şoborşinienii, la început 90 la numĕr dimpreună cu preotul şi învĕţătorul lor, au fost daţi judecăţii. Dar nu toţi au fost declaraţi culpabili, ci în urma apelării până la Curie, vinovaţi au fost declaraţi 54 inşi. Acestia au fost duşi pe banca acusaţilor în 11 a. l. c. n. Apĕrător le-a fost advocatul din Arad dl. Dr. I. Suciu. 43 de inşi dintre 54 au fost osîndiţi la câte 15 ḑile temniţă, ceilalţi au fost achitaţi. Atât apărătorul, cât şi procurorul au insinuat recurs.

* * *

Secta nazarinénă, se lăţesce în chip îngrijitor. Foile magiare află, că în comuna Czernya, com. Torontal, Mercuri (17 a. l. c. n.) au trecut la secta nazarenénă 12 familii sêrbe.

* * *

Nóuă fóie catolică sĕptĕmânală cu numele: „Magyar Alföld“ va apărea începênd dela tómnă, în Segedin. Fóia acésta — ḑice „Alkotmányi“ — va fi per-eminenţiam creştină; preţul de abonament la lună va fi 40 cr. In tótă Dumineca se vor împărţi 1000 exemplare din „Magyar Alföld“, între muncitori.

* * *

Teolog sinucigaş. În Zehlendorf (Germania) s'a sinucis ḑilele trecute un tinĕr teolog protestant. În scrisórea ce o lăsă după sine, teologul scrie:

Ambele examene teologice le am depus cum numai s'a putut de iute. M'am presentat apoi la Ven. Consistoriu, unde mi-s'a adus la cunoscinţă, că tocmai 350 de inşi aştéptă înaintea mea aplicare. Acéstă lipsă de prospect în viitor m'a dus la nebunie; de aceea m'am despărţit de viéţă.

* * *

Avis musical. Au apărut: „*Irmosul Paştilor*“, compus pe motive ale cântărei bisericesci pentru 3 voci femeiesci de Timotei Popovici. Irmosul acesta, în lipsa unui cor de dame séu de copii, se póte cânta şi de cor de bărbaţi. Preţul 50 cr.

„*M'aş mărita*“, cântec poporal pentru cor mixt (6 voci) de T. Popovici. Preţul 50 cr.

Se află la librăria Ciurcu din Braşov, la librăria diecesană din Caransebeş, şi la autor în Braşov, strada Prundului Nr. 8.

Nr. 118/897. [33] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului al doilea de paroch în parochia de classa a II-a din comună Ludoş, profopresbiteratul Mercurei, se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegr. Român“.

Dotaţiunea anuală fixă afară de venitele accidentale, împreunată cu acest post este de 608 fl. 66 cr.

Doritorii de a ocupa acésta parocbie, sunt avisaţi a-şi înainta cererile lor, instruite în conformitate cu dispoşiţiunile legii, în terminul deschis, la oficiul protopresbiteral gr. or. al Mercurei.

Informaţiuni mai de aprópe despre starea parochiei se pot lua dela biuroul comitetului parochial séu dela oficiul protopresbiteral al tractului.

Concurenţii, pe lângă observarea celor prescrise, se pot presenta poporului înainte de alegere în biserică spre a fi cunoscuţi ca persónă şi spre a-şi arăta desteritatea în cântări şi a cuvênta.

Mercurea, la 15 Februariu 1897.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Merrurei în conţelegere cu comit. parochial.

I. Droc,
protopresbiter.

Nr. 42/897. [28] 3—3

CONCURS.

Pentru întregirea parochiei de clasa III Belini, protopresbiteratul Treiscaunelor, se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în ḑiarul „Telegraful Român.“

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch dau suma sigură de 404 fl. 45 cr. după-cum s'a statorit în şedinţa comitetului parochial din 12 Novembre 1896. Informaţiuni mai de aprópe se pot primi dela comitetul parochial şi oficiul protopresbiteral.

Reflectanţii, cari vorbesc totdeodată cu înlesnire şi limba magiară, îşi vor însinua cererile concursuale, instruite conform legilor în vigóre, la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Breţcu (Bereczk), 26 Ianuariu, 1897.

În conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Oficiul protopresb. gr. or. al Treiscaunelor.

Dimitriu Coltofeanu.
protopop.

Sz. 1591—1897 [29] 3—3
polg.

Hirdetmény.

Alolirott mint a nagyszebeni kir. törvényszék által kiküldöttt eljáró birò az 1893 évi jánuár hó 3-án 356 I. M. sz. a. kiadott igazságügyministeri utasitás 61 §. alapján ezennel közzéteszem, hogy Szász Pián község határának részleges tagositása iránti ügyben az előmunkálatok megkezdésen, jelesen:

1. az érdekelt felek képviseletének rendezése,

2. a müködő mérnök megválasztása,

3. a költség előirányzat elkésitése iránt tárgyalási határnapul **1897 évi márczius hó 23-ik napját d. e. 9 órakor** — esetleg a következő napokat a szászpiáni községi irodába kitüztem, melyre mindazok, kik a tagositás tárgya iránt tulajdoni czimen érdekeltek azzal idéztetnek meg, hogy elmaradásuk a tárgyalás megtartását akadályozni nem fogja.

Egyuttal azon birtok rendezési mérnökök, kik a münködő mérnöki teendőket elvállalni szándékoznak felhivatnak a szerződési pontozatok elöterjesztése mellett ajánlataikat a kitüzött határnapig alolirotthoz vagy az érdekelt felekhez küldjék be.

Megemlitettik, hogy a tagositás és felvétel alá eső terület mint egy 4380 holdat foglal magában melyből 1300 hold erdő és legelő és hogy ezen területek körülbelül 6000 részletböl állanak.

Nagy-Szeben 1897 évi márczius 5-én.

A kir. törvényszék kiküldött eljáró birája.

Mihály Dezső,
kir. törvényszéki biró.

Nr. 29₂897 [27] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia gr.-or. Suprapetri, de clasa a III din protopresbiteratul Câmpeni, se publică concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în organul oficios.

Venitele împreunate cu acest post sunt 353 fl. 50 cr. v. a.

Doritorii de a ocupa acest post sĕ-şi trimită cererile concursuale, în terminul deschis, la subscrisul oficiu.

In conţelegere cu comitetul parochial.
Oficiul protopresbiteral gr.-or. din Câmpeni.

Câmpeni, 27 Ianuariu, 1897.

Romul Furdui,
protopop.

Nr. 379/896 [25] 3—3

CONCURS.

Pentru întregirea parochiei Galaţi, în tractul protopresbiteral al Abrudului se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post dau anual suma de 266 fl. v. a.

Informaţiuni mai de aprópe se pot lua dela oficiul protopresbiteral şi comitetul parochial.

Concurenţii au a şi aşterne petiţiunile instruite conform legilor în vigóre în terminul deschis subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Abrud, 7 Februariu, 1897.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Abrud în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Petru Popovici,
adm. prot.

Szebenvármegye alispánja.

Sz. 2703/1897. XIII. [11] 2 2

Pályázati hirdetmény.

Nagy-Szeben rendezett tanácsu városban elhalálozás folytán üresedésbe jött I.-ső városi állatorvosi (Közvágohidi gondnok) állomásra ezennel pályázatot nyitok és felhivom pályázni ohajtókat, hogy állatorvosi oklevéllel és eddigi szolgálatukat igazoló okmányokkal kellően felszerelt folyamodványokat **folyó hó 20-áig** hozzám nyujtsák be.

Az élethossziglan választandó I-ső városi állatorvos (Közvágóhid gondnok) évi fizetése 800 frt. és természetbeni lakás a közvágóhid helységben.

Nagy-Szeben, 1897. évi Február hó 5 én.

Reisenberger,
alispán.

Nr. 386/895. [24] 3—3

CONCURS.

Prin resoluţiunea Venerabilului Consistoriu din 1 Octobre 1896 Nr. 5858 Bis. se încuviinţézä escrierea concursului la postul de capelan lângă neputinciosul paroch George Felea, în parochia de clasa III Ciuruleasa tractul protopresbiteral gr. or. al Abrudului, cu terminul de 30 ḑile, dela prima publicare în „Telegraful Român.“

Emolumentele împreunate cu acest post sunt jumĕtate din dotaţiunea parochială anuală de 413 fl. 30 cr. v. a.

Informaţiuni mai deaprópe se pot lua dela oficiul protopresbiteral şi comitetul parochial.

Concurenţii au a-şi subşterne petiţiunile instruite conform legilor în vigóre în terminul deschis la subsemnatul oficiu protopresbiteral.

Abrud 7 Februbriu 2897.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Abrud în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Petru Popovici.
adm. prot.

Ioan Cristea,
compactor.
Nr. 2. Strada Schuller (Neustift) Nr. 2.
(vis-à-vis de domnul protopop Hannia.)

Se recomandă onoratului P. T. public român cu legarea de cărţi, protocóle, broşure, tot ce se atinge de compactorie [30] 2—3

prompt şi ieftin.

Pentru biblioteci şcolare 5 percente rabat.

Contra
tusei, răguşelei şi flegmei
cel mai bun mijloc este
Zaharul de voronică,
(Pemetefű czukorka)
carele face sĕ înceteze aceste bóle fórte îngrabă.

Se póte căpĕta în tóte apotecele. **I cutie costă 30 cr.** Câte 5 cutii pentru 1 fl. 50 cr. trimite scutite de porto,

Bela Réthy,
apotecariu în Békés-Csaba.

[158] 8—10

Redactor prov. **Gavriil Hango.** Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 28. Sibiiu, Marți, 11/23 Martiu 1897. Anul XLV.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
la „Tel. Rom.“ într'una cu suplementul „Fóia Pedagogică“
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuě ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Alexandru Lahovari.

Intrégă pressa din România deplânge trecerea din viéță a fostului ministru de externe în cabinetul mai próspĕt conservatoriu, a lui Alexandru Lahovari, și unanimitatea acésta este testimoniul cel mai frumos, ce se póte da activităței unui om.

Mai mare durere a atins pe conservatori, fiind adecă rĕposatul cel mai de frunte între conducĕtorii conservatorilor, atât ca orator, cât și ca bărbat cu trecere la corónă, in țéră și în străinătate.

Se scrie, că regele Carol, acest factor important în rapida desvoltare a statului român, la primirea vestei despre mórtea acestui rar bărbat de stat, sĕ fi esclamat: doi ministrii de externe a avut România, Cogălniceanu și Lahovari.

Stăm departe de cercurile conducĕtóre din România, și numai din pressă ne putem trage informațiunile despre lucrurile din regatul vecin.

Urmărind cu atențiune desvoltarea lucrurilor, pareni-se, că de tot nimerită este asemĕnarea între acesti mari bărbați de stat ai României.

Figuri marcante vor rĕmânea în istoria României, atât Cogălniceanu, cât și Alexandru Lahovari și nota principală a caracterului lor a fost naționalismul, iubirea de neam, care mai tare s'a manifestat în tóte acțiunile lor.

Cu deosebire vom accentua la locul și din incidentul acesta marele lor interes pentru desvoltarea românilor preste tot, și între acestia și a nóstră a românilor din monarchia austro-ungară.

Trăim în timpuri fórte agitate, și astădi mai ales suspiționările de tot soiul au ocupat vast teren, și mai tare prind aici la noi suspiționările în cele politice.

Cum a fost considerat Cogălniceanu de către pressa și de către bărbații conducĕtori din patria nóstră, acésta o scim.

Diarele conservatóre, cari ne-au sosit adi aduc scirea, că după rĕposatul au rĕmas acte publice de mare valóre. Din acele se va vedea iubirea, cu care a fost Alexandru Lahovari către românii din Transilvania

Cumcă guvernul conservator a avut iubire față cu noi, cum-că în general întrégă România a documentat deosebit interes față cu sórtea nóstră în cei 10 ani din urmă, acésta o am vĕdut cu toții în șirul desvoltărilor evenimentelor din acesti ani.

La locul acesta vom accentua mai ales posițiunea de tot delicată și dificilă a guvernului pe timpul, când afacerea cu memorandul românilor dela noi agita spiritele, și ea, durere, se folosia ca armă de partid contra acelui guvern.

Atunci a fost pus mai ales la probă caracterul catonic al reposatului fost ministru de externe, atunci a fost pusă la probă romanitatea lui, și dacă el a sciut afla momente din domeniul politicei mai înalte, ca sĕ întrevină pentru bărbații, cari zăceau în temnița dela Vaț, numai încape îndoială, că motivul principal al acelor momente a fost inima lui cea caldă, care bătea pentru toți românii, prin urmare și pentru noi.

Istoria e chemată sĕ facă lumină, și sĕ presinte caracterele în tótă întregitatea lor.

Ea trebue sĕ fie scrisă fără patimă de partid și în România.

Urmașii nostri vor avé ocasiune sĕ cunóscă în tótă întregitatea sa acest caracter catonic, și nu ne înșelăm, când susținem încă de acuma, că iubirea de ném, românismul va forma nota principală în caracterul acelui bărbat.

Am dis încă la începutul acestor șiruri, că întrégă pressa din România este de acord întru accentuarea meritelor acestui bărbat.

Acesta este testimoniul cel mai frumos, ce se póte da unui muritoriu.

In fața mormêntului dispar tóte divergențele, în fața mormêntului vorbesce nepărtinitórea dreptate, și décă foștii contrari de principii au o lacrimă de durere pentru cel trecut din viéță, lacrima acésta varsă lumină în sufletul acelora, cari o varsă, și acel suflet este curat.

România are dile de durere prin perderea unui asemenea bărbat de valóre.

Durerea acésta se simte pe tóte locurile, pe unde locuesc români.

Ne asociem și noi la jelea generală a României, căci între actualele legături mai mult ca prietenesci dintre monarchia nóstră și România, bucuria ei este și a nóstră, durerea ei este și durerea nóstră.

Congresele de pace. In urma tulburărilor din insula Creta, mulți își îndréptă privirile asupra activității ce vor desvolta congresele internaționale de pace, nu numai în aceste părți ale continentului nostru, ci pretutindenea pe unde s'au putut organisa până acum. E cunoscut, că aceste congrese 'și au ales un comitet central cu sediul în Bern, care comitet este împuternicit a lua inițiativa ori când ar cere trebuința pentru realisarea scopului pentru care s'au constituit. In urma acestui mandat și în urma tulburărilor din Creta, cari amenință fórte serios pacea europénă, comitetul central al congreselor internaționale de pace, a adresat un memorand tuturor puterilor mari europene și Statelor Unite în care între altele dice:

„Înaite de tóte, congresele internaționale de pace au stabilit și primit atari dóue principii, cari pentru evitarea divergențelor în viitoriu, totdéuna trebue ținute înaintea ochilor. Acestea sunt: *eschiderea resbelelor de cucerire și recunóscerea dreptului popórelor de a dispune singure asupra sorții lor.* Acest drept nealterabil și nenegabil îl cerem în numele opiniunii publice din Europa în favorul cretenilor, cari trebue, ca liberi sĕ pótă decide asupra sorții lor proprie, în față cu neputința, ce a dovedit guvernul turcesc pentru susținerea ordinei în sinul acestui popor. Suntem convinși pe deplin, că singura modalitate posibilă pentru încetarea tulburărilor presente este, ca poporului cretan sĕ i-se dee posibilitatea, ca însuși independent prin prebiscit sĕ-și exprime voința sa asupra sorții sale în viitoriu“.

Memorandul e subscris de presidentul Bajer și secretarul Ducommun

Revista externă.

Se aștéptă cu mare încordare scirile despre blocarea insulei Creta, care a fost sé se încépă Dumineca la órele 8 a. m. Blocarea a și fost publicată în o parte a capitalelor europene, și acum se aștéptă dispozițiunile puterilor pentru executarea ei. Nu mai puțin decât 110 corăbii străine îi păzesc malurile, așa, că ori-ce comunicație între insurgenții și spriginitorii lor din afară este cu neputință.

Că blocarea are caracter serios, s'a dovedit prin casul de Mercuri al fregattei austro ungare „Sebenico“, care a scufundat un shooner grecesc, care voia vĕ vină în ajutorul grecilor luptători pentru libertate de pe insula Creta.

Din acest incident, ministrul de externe Skuzes al Greciei a protestat la representantul nostru dela Atena, dicênd, că „Sebenico“ n'a avut drept sĕ atace corabia grecéscă, deórece blocarea nici nu s'a început încă.

La acest protest secretariul legațiunii nóstre, contele Szécheny, a rĕspuns, că deși blocarea Cretei nu s'a început încă, corabia grecéscă respectivă n'a fost în drept a duce munițiuni și alimente grecilor rĕsculați de pe insulă, cu atât mai vîrtos, căci nu numai provocării de a se retrage s'a opus și la acésta provocare a început tocmai ea atacul, dar apoi chiar și ultimatul, care expirase deja Duminecă, interdicea ori-ce fel de ajutorare a rĕsculaților.

De altcum „Sebenico“ totul a făcut pentru scăparea personalului de pe corăbióra grecéscă și perderi în acésta privință nu s'au întêmplat. Afacerea cu acésta însĕ nu e terminată. Se aștéptă resultatul cercetării întroduse.

Autonomia, ce au pus în vedere puterile nu-i mulțumesce pe creteni. Aceștia țin morțiș și acum la anexarea Cretei la Grecia.

Dacă puterile vréu sĕ facă ordine în insula Creta așa precum doresc ele, atunci, după-cum s'a exprimat br. Giessl, attașat la legațiunea nóstră, vor trebuí sĕ ducă acolo cel puțin 80 mii de ómeni, ceea-ce însĕ cu greu va merge, pentru că Austro-Ungaria și Germania s'au declarat deja, că mai mult de 5—600 de ómeni nu vor trimite, apoi guvernul frances și cel italian cu greu se vor decide, deóre-ce

---

FOIȚA.

Documente pentru limbă și istorie.

(Urmare.)

Pentru acésta și noi părtași fiind cu iubirile nóstre de Christos de acéstă bucurie, gradușul din inimă poftim petrecerea acestui prasnic a-'l avé cu bucurie și mulțămită; sĕ lăudați pe Christos ce a înviét din morți și sĕ păziți temeiul acestei faceri de bine a lui Christos, adecă dragostea, că pentru dragostea ce a avut Dumnedeu către om, a răbdat Christos patimile și a înviét a treia di; acest dar, temeiu, dragostea Vĕ sfĕtnim ca sĕ aveți către Ddeu din tótă puterea sufletului și a inimii și către aprópele seu asemenea, adecă dragoste cătra cei mai mari prin care se înțelege supunerea și ascultarea preaînaltei povățuiri împĕrătesci, mai marilor stăpânirilor și îndreptătorilor țerii, stăpânitorilor locurilor și dragoste către tóte națiunile creștinesci, ferindu-vĕ, nimĕrui rĕu nu numai a nu face, ci nici a cugeta. Acésta este folosul și bucuria de obște tuturor, care sĕ puteți avé rugăm pe Christos cel ce a înviét, ca sĕ vĕ dăruéscă sănĕtate pacinică, viéță, milă și mai pe urmă împĕrăția ceriului, care toți sĕ o dobândiți din tótă inima poftim.

S'au dat în Sibiiu, 2 Aprile 1785.

Gedeon Nichitici.

Nr. 172.

După puterea milostivului intimatului a înălțatului crăescului Gubernium dela 3 Martie sub Nr. 719 poruncitóre, ca toți preoții sĕ facă protocóle și cerênd slăvitele magistraturi, sĕ le dea înainte, cu tot dinadinsul poruncim, ca tuturora preoților din proto popiatul Vostru sĕ poruncesci, ca protocólele tot preotul sĕ facă precum s'au fost și mai nainte poruncit dela înălțatul crăescul guvernium la 6 Aprile A. 1780 supt Nr. 1680 și în 7 dile Martiu 1782 supt Nr. 1412 și în 7 dile Octomvrie A. 1783 supt Nr. 7633. Prin vicarișul Ioan Popovici protopopul Hondolului vi s'au însciințat tóte poruncile, cari s'au dat și se vor da dela noi, prin voi sĕ le scrie și cerêndu-le slăvitele magistraturi séu tablele locurilor, sĕ le dee înainte.

Pentru-că v'am poruncit, ca la adunarea cea hotărîtă a protopopilor și vice-protopopilor sĕ fie la 27 Aprile la Sibiiu, care trebue negreșit a se împlinì; pentru aceea după porunca înălțatului crăescului gubernium vĕ poruncim, ca dela domnul vice-șpan circulașului sĕ cei și sĕ iai pașuș pentru slobodă și neîmpedecată venirea vóstră la Sibiiu.

S'au dat în Sibiiu, 7 Aprile 1785.

Gedeon Nichitici.

Nr. 262.

Preacucernice protopópe Kir Lazare!

Pentru-că înălțatul crăescul gubernium prin milostivul seu intimat dela 19 Aprile a. c. supt Nr. 2767 bine a voit întru asemânarea prea milostivii împĕrătescii ordinații a poruncì, ca la locurile în cari se află fundații în bani séu în moșii pentru spital, ca sĕ se grijască copii cei lăpĕdați, betegi, ologi, sĕraci, după adăugatul aicea formulariu sĕ se scrie. Pentru aceea, după puterea acestei porunci vei avé datorie drept și curat, după formulariu a lua în scris în protopopiatul vostru, unde se află, cu însemnarea fundatorilor, fundațiilor, veniturilor și cheltuelilor, cari se află spre ținerea spitalurilor și sus numitelor fețe și fără zăbavă la noi a trimite.

S'au dat în Sibiiu, 3 Iuniu 1785.

Gedeon Nichitici.

(Va urma.)

spiritul poporaţiunii este cu totul în favorul Grecilor.

Mai rĕmâne Anglia şi Rusia. Dar' nici aici nu sunt prospecte, că poporul va permite guvernelor lor, ca sĕ suprime pe greci, de dragul imperiului turcesc demoralisat şi asupritoriu. In special în parlamentul englez s'a pornit o mişcare puternică în contra guvernului pentru-că acesta ia în apĕrare pe turci.

În zadar se provócă apĕrătorii integrităţii imperiului turcesc la contractul din Berlin, când guvernul turcesc n'a împlinit nici-una din condiţiunile acelui contract referitóre la uşurarea sorţii creştinilor.

Altele sunt motivele apĕrării tronului turcesc şi nu ecuilibrul europén.

Adevĕratele motive sunt, că încă nu s'au putut înţelege pe deplin, cum sĕ împartă între ele acest imperiu, care de sine nu se mai póte susţiné; şi apoi le mai e şi témă, că popórele din imperiul turcesc eluptându-şi libertatea naţională şi bisericéscă, vor afla imitatori şi în imperiile lor. Acésta e causa suprimării tendenţelor şi luptelor de libertate ale poporului grecesc de pe insula Creta.

În urma ultimatului şi a blocării Grecia s'a vĕḑut constrînsă a-'şi retrage corăbiile din apele Cretei şi se aştéptă în curênd şi rechemarea trupelor de pe uscat.

Aşa dară Grecia a fost constrînsă a se retrage din insula Creta. Cu tóte acestea ea 'şi-a ajuns un scop: a constrîns moralicesce pe puteri sĕ dea Cretei autonomie. Dar mult mai mare e resultatul moral, ce l'a obţinut câştigându-şi simpatia tuturor popórelor setóse după libertate.

Cu cât însĕ Grecia a fost silită a se retrage din insula Creta, cu atât mai mult desvóltă o activitate mai mare de a porni o acţiune în contra Turciei pentru eliberarea popórelor din peninsula balcanică.

Mai ḑilele trecute un colaborator dela Atena al ḑiariului „Journal“ din Paris a cercetat pe moştenitoriul de tron grecesc Constantin, şi la întrebarea că fi-va resbel? acesta într'altele a rĕspuns:

„Acésta atârnă dela regele şi dela ministrii. Europa ne-a împins la starea de aḑi şi dacă am ceda, ne-am perde onórea. Nu ne este ertat deci sĕ cedăm, ci trebue sĕ mergem mai departe pe calea apucată.

Dta întrebi, dacă resbelul va erumpe aḑi ori peste opt ḑile. Ca soldat îţi spun clar ceea-ce simţesc. Dacă diplomaţia în óra ultimă nu capĕtă minte şi nu va vedé, că trebue sĕ abstea dela decisiunile sale, la a căror urmări aşa se vede, că nici nu s'a cugetat, şi dacă nu şi va da sémă de pretensiunea cretenilor pentru anexarea Cretei la Grecia, atunci nu e om, care sĕ garanteze susţinerea păcii. Starea agitată în care ne ţine Europa poporul, nu pot rĕmâne multă vreme fără pericol. Dacă puterile vor face cea mai mică nesocotinţă, atunci nu va fi putere, care sĕ împedece erumperea resbelului şi revoluţiunea macedonénă. Noi bine cunóscem puterea contrarilor nostri şi bine scim, că învingerea o vom plăti fórte scump, dar acésta nu ne va împedeca, ci din contră, ne va încuragia, ca cu mai mult zel sĕ vedem de luptă. Noi ţinem cont nu numai de puterea, ci şi de patriotismul poporului grecesc. Scim, că pedeci aprópe nedelăturabile ni se rostogolesc în cale, dar cu ori câte greutăţi am lupta ne ducem cu acel cuget în resbel, că înfrângerea, care salvéză onórea, plătesce mai mult decât abḑicerea, care ne-ar desonora“.

Precum se vede ne putem aştepta la evenimente grave nu numai în peninsula balcanică, ci în întréga Europă.

*

Pórta a anunţat puterilor, că pentru pertractarea reformelor va convoca un consiliu de stat separat. La acésta puterile au rĕspuns, că pasul acesta îl resping necondiţionat, deóre-ce îl consideră numai de un pretext pentru de a mai puté amâna întroducerea acelora.

Câtă perfidie turcéscă şi câtă slăbiciune din partea puterilor de mai stau de vorbă seriósă, cu un stat, care de atâta timp îşi bate numai joc de ele.

*

Patriarchul armean a adresat Angliei, Franciei şi Rusiei un memorand în care insinuă, că pórta nici pănă aḑi n'a întrodus reformele promise în Armenia. Probabil, că va dimisiona.

Din parlamentul magiar.

Şedinţa dela 13 Martiu n. 1897.

Terminêndu-se deja în şedinţa de eri desbaterea generală asupra budgetului ministrului de justiţie, ca ultimul orator, ia cuvêntul însuşi ministrul acestui budget, *Erdélyi* Sándor apărêndu-se contra atacurilor oratorilor din oposiţiune. Étă cum s'a apărat. Codicele penal militar nu se póte resolva aşa uşor, avênd Slavonia autonomie. Codicele dreptului privat va fi presentat în curênd. Intr'ênsul se cuprinde şi judecata condiţionată. Temniţele sunt la nivoul europén. Le pune la disposiţia dlui Somai spre a se convinge personal (Rîsete). Pedépsa trupéscă acolo e necesară, dar nu e crudelă. Totdeauna va uşura sórtea acelora, cari din advocaţi vreau a deveni juḑi. etc.

Cu acestea desbaterea generală s'a terminat şi camera primesce budgetului spre desbatere specială.

La posiţia Curiei vorbesce *Polonyi* Géza, carele atacă guvernul, că n'a regulat căsătoria membrilor din casa domnitóre, cari se ţin numai de legile austriace în privinţa acésta şi ocolesc legile magiare, cum a făcut şi un membru din familia principelui Iosif. Apoi Curia declară de abrogate legi, un drept ce aparţine numai legislaţiunei. Bisericele séu instituţiunile aşa numite mâne mórte, n'au drept de a-şi câştiga averi imobile, căci din acestea se nasce socialismul. Bisericile rom. cat., gr. cat şi cea gr. ort. s'au sciut bine folosì de teoria rescumpĕrărei sufletelor practicată în taina mărturisiei pentru de a-şi câştiga averi, carea e soră cu puterea. (Câtă rĕutate! Red) In cele următóre ḑice, că el ca catolic ofere o casă abatelui Molnár, dacă îl va asigura, că sufletul lui va merge in raiu, şi nu în iad, unde sunt destinaţi numai cătanele, fiind el óre când şi marinar. (Frumos respect faţă ch'ar de confesiunea sa proprie. Red.)

La sfêrşitul vorbirei sale înaintéză o interpelare pe basa Art. de lege IV — 1498, LXV — 1498, XVII- 1647, XVI — 1715 prin care cere, ca legislaţiunea sĕ declare de nulă decisiunea curiei, care declarase aceste article de lege de abrogate şi da drept confesiunilor de a-şi câştiga averi imobile. Vorbind despre curţile cu juraţi, cere, ca numai afaceri de interes public sĕ se dee acestora spre judecare, prin ceea-ce s'ar mai potolí şi mania duelului.

După un incident între Visontai, care se abătu se dela obiect şi între preşedinte, care din astă causă i-a detras cuvêntul, căci n'a voit a revení, se ridică ministrul Erdélyi şi declară şi el, că nu consimte cu decisul Curiei privitoriu la câştigarea de averi din partea bisericilor, dar decisul acela e încă unic şi dacă va afla de necesar, va vení înaintea parlamentului cu un proiect de lege pentru regularea acestei afaceri; tot aşa şi pentru regularea afacerilor de căsătorie în casa domnitóre.

Polonyi în urma acestora 'şi retrage interpelaţiunea ḑicênd, că prin acésta a voit a obţiné numai o declaraţie din partea guvernului referitóre la aceste cestiuni.

Kossuth Ferencz în vederea, că ḑiua de 15 Martie e serbare naţională, propune sistarea şedinţelor parlamentare în acea ḑi.

La urmă *Várossy* Gyula interpeléză pe ministrul de comerciu în causa deschiderei călei ferate Sepsi Szt. György — Csik-Szereda, ér ministrul rĕspunde, că deschiderea va urma peste dóuĕ sĕptĕmâni, ceea ce atât casa, cât şi interpelantele iau spre sciinţă.

Scrisóre din Budapesta.

— Reforma planului de instrucţiune pentru şcólele medii. — Tămbălăul dela 3/15. — „Ca sĕ se scie“. — „Petru Maior“.

Comisia permanentă a consiliului pedagogic s'a întrunit în ḑilele acestea sub presidiul profesorului universitar, a literatului maghiar Dr. Beöthy şi a discutat asupra ordinului lui Wlassics cu privire la reformarea planului de instrucţiune pentru şcólele medii. Este cunoscut, că datorinţa consiliului pedagogic este de o reformă acest plan de instrucţiune astfel, ca sĕ corĕspundă mai mult intereselor rasei maghiare. Comisia permanentă, conscie de acéstă datorinsă a sa, s'a grăbit a satisface dorinţelor ministrului de culte şi instrucţiune publică, atât de devotat reformelor. În şedinţa sa din urmă a convenit asupra următórelor reforme:

Planul de instrucţiune are sĕ fie reformat în deosebi cu privire la acele dóue obiecte, cari sunt în prima linie chemate de a întărí rasa maghiară şi de a înlesní magiarisarea naţionalităţilor, — istoria şi limba maghiară.

Pe aceste dóue obiecte are sĕ se pună de aci înainte principalul pond. Istoria sĕ se propună astfel, ca în cele dintâiu patru clase gimnasiale sĕ vină la rênd numai istoria patriei maghiare, în a cincea istoria greacă şi romană, (mitologia,) ér în cele din urmă trei clase istoria universală (evul mediu şi evul nou) mânecând dela istoria Ungariei şi aduse în continuu nex cu acésta. Care va sĕ ḑică un metod propriu de a preda istoria universală.

Din limba şi literatura maghiară órele de instrucţiune sĕ se înmulţéscă şi îndeosebi în a VII-a şi a VIII-a clasă sĕ se facă îndoit atâta literatură maghiară ca până acum.

În schimb pentru acéstă grămădire de óre şi material, comisia află de bine a reduce órele din sciinţele positive, a înlesnì studiul fisicei şi a matematicei.

La fisică cere eliminarea aparatului greoiu la argumentare matematică şi pretinde instruarea pe basa fenomenelor din natură, pe basă intuitivă.

Cu privire la limba latină schimbări nu se vor face, ear' asupra celei grecesci nu s'a discutat încă.

Reformele astfel contemplate vor fi aşternute ministrului, care nu va întârḑia a le aproba şi notifica în curênd.

Aceste inovaţiuni la tótă întêmplarea numai resens au sĕ stîrnéscă la cei-ce sunt chemaţi a veghia şi a conduce şcólele nóstre confesionale. Reformarea planului de instrucţiune pentru şcólele medii a fost dorită şi de noi, dar' numai în felul acesta nu. Dela un consiliu însĕ, a cărui principal criteriu este maghiarisarea, nu puteam aştepta mai — puţin.

*

Tămbălăul din incidentul ḑilei de 3/15 Martie a decurs în linişte. Nici o sĕrbătóre, nici un alaiu deosebit. Însufleţire aprópe numai la ovrei; stéguri maghiare numai la firme ovreesci. În sala cea mare dela „Redută“ a vorbit Ugron, demagogul, avênd de ascultători pe toţi ovreiaşii dela universitate, csöcselék-ul de pe stradă şi un cârd de dame de a treia mână. El s'a nisuit a dovedí în vorbirea sa, că mişcarea din 48 din partea maghiarilor n'a fost o revoluţie în sens propriu, ci o erupţiune a sentimentelor nobile maghiare, o luptă sistematică pentru libertate, luptă purtată fără cruḑimi, fără tirănii, ci cu cumpĕt şi demnitate. Pe urmă au vorbit nişte studenţi şi au declamat dóue teatraliste. Na fost absolut nici o însufleţire, numai la punctul din urmă, la cântarea: „Barna kis lány csit, csit, csit“ s'a aplaudat. Ridicolă — pietate faţă de „înalta“ şi gloriósa ḑi! Dór' n'o fi slăbit duhul patriotic?

*

În unul din numerii din urmă v'am raportat despre Liga magiară şi mi-am luat permisiunea a comunica ceea ce auḑisem şi cetisem, cà nou alesul episcop unit al Lugojului, Sânţia sa părintele Radu este membru al acestei reuniuni de magiarisare şi încă membru în consiliu. „Tribuna“ din Sibiiu a dat dóue desminţiri, una din Blaj si alta de aici, în care susţine, că Sânţia sa nu este membru al acestei reuniuni, ci numai din eróre a fost indus în lista membrilor.

„Unirea“ asemenea este autorisată a desminţi, că numele părintelui Radu a fost din greşală indus în lista membrilor din consiliu şi că lucrul întreg este o mistificare. Bun; greşéla acésta a fost fatală şi mĕ mir cum s'a întêmplat de a trecut nebăgaţă în sémă, pănă-ce eu în calitate de conscienţios raportor nu am atras atenţia Sânţiei Sale. N'avem decât sĕ ne bucurăm că nu este fapt. „Tribuna“ îmi impută, că am fost superficial informat. O fi! Are şi ea foi în redacţie, are şi ea corespondenţi prin Budapesta, de ce n'a găsit ea mai iute „erórea“, de ce n'a dat ea mai iute desminţirea?

Meritul, că „erórea“ acésta a fost rectificată, fără îndoială, este al meu. De ce nu e mai complesantă „Tribuna“ sĕ-mi recunóscă acest merit. Ah, dela ea complesanţă nici nu aştept.

Ajunge atâta că părintele Radu numai din eróre a fost indus în lista membrilor din consiliul „Ligei maghiare“, că Sânţia sa nu este membrul acestei reuniuni. Vorba „Unirei“: „Ca sĕ se ştie“!

*

La „Petru Maior“ se lucră în timpul din urmă mult şi bine. „Seratele academice“ ţinute în localul societăţii sunt bine cercetate. S'au ţinut până acum dóue. La aceste s'a declamat, cântat şi s'au cetit şi discutat lucrări. Următórele lucrări au fost cetite: „Despre tragedie“, de Axente Banciu, „Lumea nóuă şi lumea veche“ studiu de Nicolae Sulica, „Primul meu amor“ schiţă de V. Meşter. Lucrările au fost bine primite.

Seriositatea cu care se muncesce la acéstă societate a universitarilor români este démnă de atenţia publicului românesc.

Corespondentul.

Din România.

Ḑiarele, fără deosebire de vederi politice, continuă a se ocupa cu scóterea la ivélă a meritelor mult regretatului Alexandru Lahovari, ér adênc intristata familie capĕtă mereu la telegrame şi adrese de condolenţă. Intre acestea cetim în „Timpul“ şi următórele:

I. P. S. Sa Mitropotitul Sibiiului ne-a adresat telegrama următóre:

Timpul

Bucuresci.

Mĕ asociez domniilor vóstre în profunda durere pentru pierderea ilustrului bărbat de stat Alexandru Lahovari, stimat şi pe la noi de toţi.

Miron Romanul,
mitropolit.

Tot în „T.“ aflăm şi următórea informaţiune:

In urma defunctului au rĕmas numeróse şi preţióse documente în chestia românilor din Transilvania.

Din ele se póte vedea cum Lahovari scia sĕ trateze chestiile delicate, unind patriotismul cel mai cald şi generos pentru românii de peste munţi cu cea mai perfectă lealitate faţă de monarchia Austro-Ungară, şi lucrând împreună cu bărbaţii de stat austro-ungari pentru îmbunătăţirea sórtei românilor.

Decedatul, drept dovadă a marei sale reputaţiuni politice, avé următórele decoraţiuni:

Marea Cruce a Corónei României.

Mare Ofiţer al Stelei României.

Marea Cruce a ordinelor Francisc-Iosif (Austria), Coróna de Fier (Austria), Osmania (Turcia), Coróna Italiei.

Mare Ofiţer al Legiunei de onóre (Franţa)

Ordinul casei Ernestine clasa I (Saxa-Coburg-Gotha).

Ordinul casei de Hohenzollern clasa I.

*

Ministrii Cantacuzen şi Stoicescu au dimisionat.

Causele dimisiunei dlui C. ar fi: oposiţia puternică, ce s'a ridicat la cameră în contra proiectelor sale privitóre la patente şi timbre apoi situatia gravă a partidului — dl C. se declară solidar cu dl Sturdza — şi svonurile despre o panamă cu fondul pentru ridicarea unui monument lui I. Brătianu; ér causele dimisiunei dlui Stoicescu ar fi tot divergenţele de vederi în sinul partidului şi afacerea cu fugirea fetei senatorului Lecca cu un tinĕr, care fugă sĕ fi fost ajutorată chiar de dl Stoicescu.

Se vorbesce despre întrarea în cabinet a dlui Fleva la interne, a dlui V. Lascar la finanţe, a dlui Porumbar la externe şi a dlui Enacovici la lucrările publice.

Pănă acum crisa nu e aplanată.

Noutăţi.

Concert. Sâmbătă în 3 Aprilie n. a. c. talentatele fiice ale profesorului de musică din Braşov, domnişórele Krummel vor da aici un concert la care va conlucra şi d-na Maria Dima.

Domnişórele Krummel sunt bine cunoscute publicului din Sibiiu prin concertul dat aici înainte cu 2 ani.

Forţa lor mai ales zace în împrejurarea, că cântă la 2 pianuri unisono, un lucru acesta, care reclamă o deosebită siguranţă şi exactitate.

Atragem atenţiunea publicului asupra acestui concert interesant, care promite a procura deosebită plăcere publicului nostru iubitoriu de artă musicală.

* * *

Proces monstruos. In oraşul de pe „Alföld“ Hodmezö-Vásárhely decurge din 4/16 Martie un proces dintre cele mai îngrozitóre. Inaintea tribunalului stau şepte persóne cinci femei şi doi bărbaţi, — membri ai unei bande de otrăvitori.

Banda acésta, — a cărei membri încă nu sunt descoperiţi cu toţii, — înscria pe membrii familiilor ce o compuneau la câte 10—20 societăţi de înmormêntare. — Bărbaţii pe femeile lor şi întors; părinţii pe copii, copiii pe părinţi, ba luau şi némuri la casă, pe cuvênt, că vor sĕ le susţină, apoi le înscriau şi pe aceste la mai multe societăţi de înmormêntare. Plătiau apoi regulat taxele la pomenitele societăţi, şi când asigurările se urcau la mii de floreni, pe nenorocitul asigurat îl otrăviau. Otrăvitorul, ridica apoi banii de asigurare.

Câteva casuri: Intr'o séră patru inşi din banda otrăvitorilor cinéză cu o a cincea persónă, o femeie pe care vor sĕ o trimétă pe cealaltă lume. Au găluşte de cină. Şepte găluşte sunt umplute cu otravă. Pe aceste le aşéză în blid aşa, cà nenorocita victimă sĕ le scótă. Femeii i-se face rĕu, ér celorlalţi nu li se întêmplă nimic, deşí din aceaşi farfurie au mâncat. Femeia móre, ér banda rĕmâne cu banii de asigurare.

Un bărbat îşi otrăvesce nevasta, după ce a asigurat-o. Făcêndui-se rĕu, vicleanul cheamă medicul. Acesta prescrie med cină, dar bărbatul dă venin nevestei sale. Femeia nu móre degrabă. Bărbatul înspăimêntat peste nópte se duce la móşa Jager Mari (capul bandei, care ţine otravă şi vinde de 5 fl. câtă e de lipsă pentru omorul unei persóne) aduce la ea otravă, îi mai dă nevestei, care până diminéţa móre.

Gulyás cu nevastă-sa, după ce şi-au asigurat servitórea la 17 institute, au otrăvit-o. Doctorul se mira, cum de servitórea a murit, pe când el n'a găsit periculósă bóla. Otrăvitorii i-au dat otravă în loc de leacuri. Acum Gulyás a cerut dela medic, sĕ dispună îngroparea la moment; întinḑêndu-i deodată şi o pungă cu bani. Medicului 'i s'a părut curiósă afăcerea, a cercetat şi a aflat, că servitórea era asigurată la 17 institute. A făcut momentan arătare la poliţie, — astfel s'a descoperit întréga afacere îngrozitóre. Procesul va dura încă mai multe ḑile.

* * *

Convocare. Prin acésta se convócă adunarea generală a învĕţătorilor din despărţĕmântul protopresbiteral gr. or. al tractului „Haţeg,“ care se va ţinea Joi în 13/25 Martie 1897, la 2 óre p. m. în cancelaria protopresbiterală, eventual în şcóla grăniţăréscă, din Haţeg — pe lângă următorul

Program:

1. Raport presidial despre starea şcólelor şi a învĕţămêntului din acest tract.
2. Prelegeri practice :
   a.) din Comput, de Iulius Valer Ioanovici, învĕţătoriu în Petrila şi George B. Reitescu învĕţătoriu în Bărĕşti.
   b.) din Geografiă, de George Şandru învĕţătoriu în Petroşeni şi Ioachim Cerbibean învĕţătoriu în Nucşóra.
3. Raportul cassariului despărţĕmêntului şi
4. Eventuale propuneri.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului „Haţeg“.

Petroşeni, 5/17 Martie 1897.

A. Stanca, admin. protopr.
Iuliu Valer Ioanovici, învĕţ. şi notar.

* * *

Producţiuni musicale-teatrale. Ni-se scrie, că la iniţiativa luată de domnii preoţi Ghibu şi Oana, şi a domnilor proprietari S. Blaj şi F. M. Vulc, s'a arangiat în comuna Pianul românesc la 9/21 Febr. o producţiune musicală teatrală. S'au esecutat mai multe piese corale românesci, sub conducerea înv. I. Bârsan. — Dialogul „Despre procese“ a fost bine predat de înv. V. Dura şi economul I. Fleşeriu. S'a arangiat o şeḑĕtóre, în care au declamat d-şórele M. Vulc („Duşmanele“ de Coşbuc,) S. Ghibu („Ispita“,) V. Ghibu („Gróza“ de Alexandri,) şi I. Vulc (balada : „Sunt eu de vină“ ;) ţĕranca S. Cristea a cântat dóuĕ frumóse doine. S'a predat dialogul : „Luxul“, de dóue eleve. In piesa teatrală „Cinel-cinel“ au secerat aplause dşórele M. Vulc şi S. Ghibu, şi dl I. Bârsan. „Ţiganul la deal“ a fost bine predat de un ţĕran. S'a arangiat în fine un tablou, representând o clacă la secere. După producţiune a urmat joc. Serata a reuşit bine. Au incurs circa 80 fl. Publicul l'a format ţĕrănimea din loc şi câţiva inteligenţi din loc şi jur.

In Sâmbăta inf. la iniţiativa luată de preotul local V. Muşat şi înv. S. Sichie s'a arangiat în 20 a l. trecute st. v. o serată teatrală musicală. S'a jucat piesa „O nópte de érnă pe sate“; s'au esecutat 6 piese de cor sub conducerea învĕţătoriului Sichie; un dialog şi o anecdotă, tóte cu mult succes. In esecutarea rolelor din piesa teatrală au escelat dşóra Eugenia Muşat, fiica preotului local şi dşóra Maria Vulcu din Sĕlişte. S'au produs bine şi domnii: Siche, M. Tomescu, Ioan Mândrea şi Sofron Ilarie. După producţie a urmat joc. In genere serata a reuşit bine. Venitul curat e de 50 fl., care e destinat pentru înfiinţarea unui fond şcolar.

* * *

Necrológe. *Daniil Gabor,* subjude reg. în pensiune şi ases. cons. în etate de 67 ani după un morb greu, astăḑi la 6 óre diminéţa şi-a dat nobilul seu suflet în mânile Creatorului. Rĕmăşiţele pămêntesci ale neuitatului defunct se vor transporta Joi, în 13/25 Martiu a. c. la 3 óre d. a. din locuinţa sa strada Poplăcii Nr. 35 şi se vor aşeḑa după ritul gr. or. în cimiteriul din suburbiul inferior (Pórta Turnului), spre repaus etern. Fie-i ţĕrina uşóră! Sibiiu, 11/23 Martiu 1897.

*

– Jalnica familie a preotului Ioan Doican îşi împlinesce trista datorie, a aduce la cunoscinţă încetarea din viéţă a neuitatului soţ, tată, moş şi frate, *Ioan Doican,* paroch gr. or., carele în etate de 67 ani, după lungi şi grele suferinţe şi după un serviciu la altariul Domnului de 42 ani, a încetat din viéţă astăḑi la 12½ óre din ḑi.

Rĕmăşiţele pămêntesci ale adormitului, se vor depune spre vecinica odichnă în cimiteriul gr.-or. din Sebeşul inferior, Mercuri în 12/24 Martie n. la órele 9 a. m.

Sebeşul inferior, 10/22 Martiu 1897.

Maria Doican născ. Durdun, ca soţie; Toma şi Ioan, ca fii; Vasilica Mihail şi Ana Barbosa, ca norori; Maria, Elisaveta, Aurel, Vasile, Ioan, Ana şi Victor, ca nepoţi.

Corespondenţă particulară

a „Telegrafului Român“.

Braşov, 25 Februariu 1897.*)

Domnule Redactor!

Alaltăieri, la 10 óre a. m. reuniunea română de gimnastică şi de cântări şi-a ţinut adunarea generală.

Simpaticul ei preşedinte, profesoru George Chelariu, a deschis şedinţa cu o vorbire clără, scurtă şi precisă; a accentuat cu o adevĕrată satisfacţie îmbucurătorul fapt, că reuniunea şi a luat un avênt, care trebue, sĕ încălḑiască pe tot românul cu bun simţ.

Din raportul comitetului, cetit de secretariul Ioan Murăroiu, se vede, că reuniunea are trei membrii onorari, 1 fundator, 75 ajutători şi 59 activi, — cu 7 mai mult ca în anul trecut.

Din raportul cassei, cetit de cassarul Iosif Moldovan, se vede, că averea reuniunei constă în bani, efecte şi realităţi din 2648 fl. 80 cr; — s'a sporit cu 17 fl. 69. cr.

Comisia compusă din membrii: Nicolae Petra-Petrescu, Ioan Săbădeanu şi Ioan Panţu, după ce a revidat rapórtele, a referat prin ruportorul ei N. P. Petrescu, că a găsit tóte afacerile reuniunei în bună regulă.

Membrii adunărei, la propunerea preşedintelui, şi-au exprimat sculându-se în picióre condolenţele pentru trecerea din viéţa acésta a colegilor lor : Dr. Ioan Bozoceanu, Dr. Emilian Popescu şi Ioan Duşoiu junior.

S'a adus mulţumită protocolară: Mai întâiu iubitului dirigent Pantalimon Dima, care a muncit şi muncesce fără preget şi neobosit la înaintarea secţiunei de cântări; dlui Tache Stănescu, care din incidentul căsătoriei ficei sale Elena cu fratele prof. Dr. Iosif Blaga a donat reuniunei 50 fl.; profesorului Ioan Panţu, care a donat reuniunei 20 fl. pentru procurarea obiectelor de scrimă şi dómnei Dr. Raţiu pentru donarea „Chrestomaţiei musicale“ de Costescu.

In decursul anuluì trecut secţiunea de cântări a dat 3 conveniri; a cântat şi la serata arangiată pentru sporirea fondului societăţii, care urmăresce scopul d'a crea un teatru românesc aici în Austro-Ungaria.

Îmi saltă inima de bucurie, că pot constata cu privire la secţiunea de cântări a reuniunei, un progres atât de laudabil. Dar nici că sĕ póte altfel: Intr'un oraş, ca Braşovul, unde conlocuitorii saşi dau concerte cu „Creaţiunea“ de Haydn, ar fi nu numai o ruşine, dar o batjocură pe capul românilor cu bun simţ, sĕ stea cu mânile în sîn. Drept aceea le ḑic: Inainte! Secţiunea de cântări dispune de bune puteri. Dacă membrii ei activi vor fi totdéuna cu zel şi interes, dacă vor cerceta probele regulat şi vor respecta, ca şi până acum „severa disciplină“, care singură condiţionéză progresul, nu numai că se pot apropia de nivelul saşilor, ba îi pot chiar şi întrece! Sĕ dea D-ḑeu! E nobilă rivalitatea!

Nu tot atât de mulţumit mĕ pot exprima şi despre secţiunea de gimnastică. Ce-i drept, ea a fost reactivată numai în anul trecut; cu tóte acestea până acum nu observ din partea relativ a puţinilor membri zelul şi interesul dorit. Regret acest lucru din dóue puncte de vedere: Mai întâi: pentru-ce conlocuitorii nostrii saşi par'că au fost cu toţii elevii lui Iahn şi ai lui Gutsmuths, căci tot gimnastică fac (póte, că au mai mare trebuinţă de ea); al doilea, pentru-că mândrul nostru gimnasiu ortodox dispune astăḑi de o sală de gimnastică de model, care se póte compara cu ori şi care gimnastică din Berlin chiar — fără măgulire. Ei bine, ai totul la disposiţie,.... voiesce şi vei putea! Am motive însĕ, sĕ sper, că în curênd nu ne vom lăsa nici în acéstă privinţă!

Cu verificarea protocolului au fost însărcinaţi simpaticii profesori : Dr. Beanisce şi Aurel Ciortea.

După ce i s'a exprimat vechiului comitet mulţămită, i s'a dat absolutoriul şi s'a ales noul comitet pe anul 1897 în următórele persóne: Preşedinte: George Chelariu, (profesor); vice-preşedinte: Dr. V. Saftu (preot); cassar: Iosif Moldovan; secretar: Ioan Murăroiu (amêndoi funcţionari la banca nóstră naţională „Albina“); archivar: Aurel Ciortea (profesor); conducĕtor al convenirilor: Nicolae Bogdan (profesor); Pantelimon Dima, dirigent al secţiunei de cântări şi Petru Roşca, dirigent al secţiunei de gimnaştică.

* * *

Tot în 23 Februarie a. c. la 4 óre p. m. am avut fericirea, sĕ asist la „sedinţa publică“, dată de societatea de lectură „Ioan Popasu“ a studenţilor dela şcólele medii române ortodoxe din Braşov, în sala cea mare a gimnasiului.

Deşì din motiv pedagogic nu se póte evita, că programele unor astfel de sĕrbări sĕ fie ceva mai lungi, totuşi mărturisesc, că am simţit în mine atâta bucurie, încât dacă ar fi mai durat încă p'atât, şi tot n'aş fi pregetat, sĕ păstrez aceeaşi deosebită atenţiune. Şi cum sĕ nu te bucuri, când veḑi la „speranţa naţiunei“ un progres atât de laudabil?!

Activul preşedinte al societăţii, profesorul Dr. Ioan Bunea, a arĕtat în discursul de deschidere însemnătatea societăţilor de acest soiu. Partea literară; Octavanul Ioan Minea a desvoltat în studiul sĕu asupra „Novelelor lui Ioan Vlahuţă“ (punctul 3 din program) multă silinţă şi pricepere. Laud în deosebi frumosul stil, în care a fost scrisă întrégă lucrarea. Ar fi fost bine, s'o cetéscă ceva mai rar şi mai cu ton. — Studentul din cl. II comercială, Ioan Lăpĕdatu, a tratat o temă (pct. 6) pentru noi, braşovenii de deosebit interes: „Braşovul din punct de vedere comercial şi industrial“. Pentru-că nu prea există scrieri asupra acestei cestiuni, meritul autorului, care a dovedit o muncă intensivă, iese şi mai tare la ivélă; a cetit o ceva şi mai repede decât antecesorul sĕu literar. — Amêndoi au fost viu aplaudaţi.

Partea declamatorică: Punctul 5 din program a fost: „Scipio şi Hannibal“ de Fr. Grillparzer. Rolurile le-au avut octavianii Candin David (Hannibal) şi Mihai Popovici (Scipio); rolul mai secundar al solului de pace: octavanul Zenovie Popovici. Atât „Hannibal“, cât şi „Scipio“ au dovedit multă pricepere declamatorică şi destulă presenţă de spirit. Ceea ce mi-a plăcut mai mult a fost sentimentul, care însoţia vorbele şi gesturile lor. Paliditatea lui David, fórte potrivită cu situaţia lui Hannibal, — stetea faţă în faţă cu roşiaţa lui Popovici, care manifesta curagiul înferbêntat al romanului Scipio. Amêndoi au fost viu aplaudaţi. — Ar fi fost bine, ca în program sĕ se fi spus, şi cine a tradus o în limba română.

Punctul 8 a fost: „Din prag“ poesie de A. Vlahuţă. Septimanul Zacharie Bârsan a fost excelent din tóte punctele de vedere. In urma aplauselor, cari nu mai voiau sĕ înceteze, a fost silit, sĕ reapară pe podiu şi sĕ mulţăméscă publicului.

Punctul 10: „Ion la Fteatru“, anecdotă de Th. Speranţă, declamată excelent de octavanul Constantin Jurcan, sĕ pare, că a plăcut publicului mai mult decât tóte. Aplausele furtunóse l'au făcut, sĕ mai declame încă o anecdotă tot de Speranţă despre un jidan, căruia i-a fost frică, sĕ se pună călare. Bine ar fi, ca evreii sĕ stea totdéuna sub cai şi în veci sĕ nu cuteze, a se pune călare!

Partea musicală: Punct 4: „Fóie verde“ cântec poporal, cor*) cu solo tenor, ca composiţie şi-a păstrat caracterul naţional. Atât corul, cât şi solistul (septimanul Popşor) au cântat frumos. In legătură cu acest cântec a urmat altul: „Am avut şi n'am avut, lumea mea, lumea mea“, cor cu solo de bas (octovanul Ludu), — cade sub acea apreciare. — La insistinţa publicului amêndóuĕ cântecile au fost repetate.

Punctul 9: Corurile „Fosta-i lele“ de Gavriil Musicescu şi „Cucule“ de George Dima, ca composiţii mi sĕ pare, că cel din urmă e mult superior celui dintâiu. Fineţa artistică din „Cucule cu pénă sură“ îţi pătrunde inima. Amêndóuĕ corurile au fost bine executate.

Mai mult m'a surprins, — în partea musicală, — orchestra societăţii, pentru că ea constituie în acéstă privinţă un progres evident, deóre-ce acum câţiva ani nici vorbă nu era la gimnasiul nostru de orchestră! Numai înainte!

Punctul 2 (Hora), 7 (Romanţa) (şi 11 Ardeleana), ca composiţii sunt succese, ca executare au întrecut aşteptările mele. Mai tóte au trebuit repetate!

Meritul deosebit pentru reuşita părţii musicale a şedinţei îl are noul şi simpaticul nostru profesor de musică, Timoteiu Popovici. Intr'un interval relativ scurt (din tómnă până acum) a făcut fórte mult. Pe lângă pricepere dênsul are şi o rară perseveranţă în musică. Numai cine scie, ce va sĕ ḑică, a fi dirigent, numai acela póte judeca, ce muncă titanică îi trebue unui om, ca sĕ facă un cor bărbătesc, care pelângă cântece profane cântă în tótă Dumineca şi sĕrbătórea la biserica Sf. Nicolae, ca sĕ arangieze o orchestră de diletanţi (a fost şi în anii trecuţi, ce-i drept) şi mai mult: ca sĕ facă un cor fórte frumos în 3 voci cu elevii din şcólele primare! Suum cuique! Noi, românii braşoveni, ne putem felicita că-l avem la şcólele nóstre!

Şi acum de încheiere, încă dóuĕ observări: 1. Inţeleg însemnătatea steluţelor la punctele 2, 7 şi 11 din program astfel: Componistul n'a voit, sĕ fie numit. Nu pricep însĕ steluţele la punctul 9, pentru-că componiştii şi-au publicat lucrările lor, deci au dreptul, sĕ fie numiţi. Formatul hârtiei nu scuză în astfel de cestiuni. 2. Nu sciu, dacă şi în alţi ani în decursul întregei şedinţe nu s'a amintit nici măcar o vorbă despre fericitul episcop „Ioan Popasu“, al cărui nume societatea îl pórtă. Din punct de vedere educativ este indispensabil, ca la fie-care şedinţă sĕ se atingă, cel puţin pe scurt, meritele neperitóre ale acestui neuitat protopresbiter al Braşovului, pentru-că numele lui ni l spune fie-care pétră din falnica clădire a gimnasiului nostru ortodox!

---

*) Intârḑiată din lipsă de spaţiu. Red.

*) Amintesc spre laudă, că tóte corurile au fost cântate fără note.

V.

Sitabuzĕu (Treiscaune), 16 Faur 1897.

În vremea acésta grea, în care trăim noi acum, şi pe lângă greutăţile şi nĕcasurile de tot feliul ce le îndurăm, ni se umple inima de bucurie, şi simţim o adevĕrată mângăere, când prin norii grei şi întunecoşi străbate câte odată sórele şi-'şi revarsă radele sale binefăcĕtóre şi înveselitóre asupra nóstră; când ni se dă ocasiunea a gusta şi unele momente îmbucurătóre, care ne fac sĕ uităm, sĕ dispară aşa dicênd momentan amărăciunile vieţii, ce aprópe continuu le întimpinăm şi simţim.

O di de bucurie, de o adevĕrată însufleţire sufletéscă a fost diua de 2/14 Februariu a. c. pentru creştinii din comuna bisericéscă gr. or. Sitabuzĕu şi din comunele învecinate, dar în deosebi pentru creştinii din cătunul Barcan, a fost apoi cu mult mai însemnată, pentru-că o ferbinte dorinţă a lor de mult nutrită, deşí cu mari nĕcazuri, strădanii şi opinteli, dar totuşi prin conducerea înţeléptă a neobositului lor paroch, şi în urma neînfrântei stăruinţe a unora dintre creştini, 'şi-au vĕdut-o astădi realisată, 'şi-au vĕdut casa lor de rugăciune clădită, terminată şi astădi apoi chiar sânţită.

Actul sânţirei l'a sĕvêrşit ca delegat autorisat al Exelenţiei Sale Inalt Preasânţitului Domn archiepiscop şi metropolit Miron Romanul, Preaonoratul domn protopop tractual actual Dumitru Coltofean, cu 9 preoţi cooperatori şi mai mulţi învĕţători, cantori, toţi din tractul Treiscaune.

In acea di poporul credincios, bărbaţi şi femei, tot cete-cete din tóte văile şi de pe tóte délurile şi din comunele învecinate alergau către casa nóuă de rugăciune, ca sĕ participe la actul sânţirei, ce numai fórte arare-ori au ocasiune sĕ-'l vadă, ba mulţi póte, că nici odată mai mult. Au mai participat şi un însemnat numĕr de fruntaşi şi inteligenţă de naţionalitate magiară din marea comună Zagon.

Serviciul divin s'a început la 9 óre a. m. şi a durat până la 1 óră p. m.

După sânţirea apei, ocolirea şi stropirea bisericei cu apă sânţită, întrând ér în biserică, Preaon. domn protopop a ţinut o cuvêntare fórte acomodată actului, la care a rĕspuns parochul local I. Dima, mulţămind în numele creştinilor Preaon. D-Sale pentru sfaturile binevoitóre şi poveţele sănĕtóse, ce totdeauna când au cerut le a dat şi urându-i ani mulţi, ca cu iscusinţa şi tactica-i cunoscută şi dovedită până acum, sĕ pótă conduce şi în viitor tractul încredinţat Preaon. D-Sale spre binele şi prosperarea lui, ér ca tată de familie sĕ-'şi pótă cresce şi ferici familia.

Bucuria, mângăerea şi mulţămirea sufletéscă, de care erau pătrunşi şi le simţiau toţi creştinii, se puté vedé şi cetí din feţele lor.

După terminarea sântei liturgii, miruirea creştinilor şi împărţirea anaforei, imensa mulţime de creştini, fie-care mulţămit şi mângăiat în inima sa, că s'a învrednicit a participa la un act ca acesta, s'a dus pela ale sale, ér pentru preoţime şi ceealaltă inteligînţă s'a dat o masă. La masă s'au ridicat mai multe toaste; cel dintâiu l'a ridicat Preaon. domn protopop pentru Excl. Sa Inalt Preasânţitul nostru Domn archiepiscop şi metropolit; s'au mai ridicat pentru dl protopop, parochul local şi creştinii din loc, pentru preoţimea participantă şi pentru fruntaşii magiari din Zagon.

Timpul încă a fost favorabil, deşì diua precedentă nu ne promitea.

In chipul acesta a decurs actul sânţirei casei de rugăciune din Barcan.

. . . . *ma.*

Loterie.

Sâmbătă, în 20 Martiu 1897 n.

Viena:	**60**	**7**	**72**	**1**	**4**
Timişóra:	**69**	**48**	**39**	**36**	**35**

Audiţi, vedeţi şi vĕ uimiţi!

Sensaţiune!

Fac preţuri necredut de ieftine la acéstă

desfacere finală

de orológe veritabile de Genf cu mecanism de precisiune şi garanţie pe 5 ani.

I orologiu remontoir de goldină cu capacuri admirabile, gravate ori lucii, în nimica deosebit de cele de aur veritabil, cu **un lanţ** frumos de goldină şi regulat punctual, mai nainte fl. 10.—, acum á fl. 5.75 cu garanţie de 5 ani. **I orologiu remontoir de argint**, cu capac duplu, de argint veritabil de 13 uncii, cu mecanism de precisiune şi garanţie pe 5 ani cu un elegant **lanţ aurit**, mai nainte nainte fl. 18.— acum fl. 9.— **I orologiu remontoir**, Prince of Wales, de argint veritabil cu capac dublu, 15 rubini, mecanism de precisiune şi garanţie pe 5 ani, cu **lanţ** elegant, mai nainte fl. 20.— acum fl. 11.—. **I orologiu anker de argint** veritabil de 13 uncii aurit în foc, cu mecanism de precisiune şi garanţie pe 5 ani, cu un elegant **lanţ** lung, ori scurt, mai nainte fl. 18.— acum fl. 11.—. **I orologiu remontoir pentru dame** de aur cu mecanism de precisiune şi garanţie pe 5 ani, cu **lanţ** elegant aurit, mai nainte fl. 22.—, acum fl. 15.—. **I orologiu remontoir de aur pentru domni,** cu mecanism de precisiune şi garanţie pe 5 ani, mai nainte fl. 55.—, acum fl. 35.—. **I inel de aur cu sigil pentru domni séu dame,** fasonul cel mai nou, din aur de 14 carate probat din oficiu, cu pétră roşie, verde, albastră sau albă, după plăcere à fl. 5.—, 6.—, 7.–, 8.—, 10.—. **I inel de aur cu diamant veritabil** probat din oficiu à fl.— 12.—, 15.—.

Ne rugăm pentru binevoitóre comande cât mai grabnice. Ori-ce comandă se execută tot atât de conscienţios, ca şi-când cumpĕrătorul însuşi ar fi de faţă.

Obiectele neconvenabile se schimbă ori se retrimit banii.

P. FROMM,
orológe şi giuvaere
VIENA, II., Obere Donaustrasse 107.

[34] 1–2

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1896.

Budapesta — Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat				Tr. de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	—	8.05	2.—	pl.	Viena	sos.	1.55	1.55	1.55	7.20	6 20
8.30	2.15	3.15	5.45	9.15		Budapesta		5.45	7.40	7.—	1.50	6.20
11.21	4.16	6.52	9.02	11.12		Szolnok		2.24	5.31	3.37	11.44	3.35
1.33	5.48	—	11.33	12.47		P. Ladány		12.03	3.56	1.19	10.03	1.34
3 42	7.08	—	1.48	2.11	sos.	Oradea-mare	pl.	—	2.37	11.04	8 43	11.32
3.58	7.15	—	2.06	2.18	pl.		sos.	—	2.30	10.44	8.38	11.17
4.38	7.43	—	3.03	2.50		Mező Telegd		—	2.01	10.07	8.11	10.42
5.20	8.18	—	3.45	3.26		Rév		–	1.34	9.30	7.46	10.08
5.43	—	Tren micst	4.06	—		Bratca		Tren micst	—	9.10	—	9.50
6.32	9.07	2.52	4.53	4.17		Ciucia		5.48	12.52	8.32	7.08	9.19
7.16	9.37	3.51	5.32	4.50		Huiedin		4,59	12.20	7.54	6.39	8.37
8.07		5.05	6.24	—		Ghirbĕu		3.18	—	6.54	—	7.37
8.34	10.37	6.14	6.59	5.55	sos.	Cluş.	pl.	2,23	11.01	6.13	5.23	7.—
8.49	11.10	—	8.40	6.11	pl.		sos.		10.45	5.24	4.35	6.45
9.06	11 27	—	9.09	6.27		Apahida		—	—	5.02	4.14	6.27
10.12	12 30	—	10.40	7.27		Ghiriş		—	9.24	3.47	3.01	5.18
10.42	12.57	—	11.25	7.50		Cucerdea		–	8.54	3.06	2.25	4.43
11.01	1.09	—	11.49	—		Uióra		—	--	2.49	2.08	4.27
11.09	1.16	—	11.59	—		Vinţul-de-sus		—	—	2.41	2.—	4.20
11.31	1,36	—	12.29	8.17		Aiud		—	8.23	2.17	1.38	3.59
11.48	1.54	—	12.55	8.33	sos.	Teiuş.	pl.	—	8.06	1.55	1.17	3.38
12.05	—	—	1.30	8.38	pl.		sos.	—	7.59	1 29	—	3.06
12.33	—	—	2.08	—		Crăciunel		–	—	12.55	—	2.40
12.47	—	—	2.27	9.09		Blaş		—	7.30	12.40	—	2.26
1.18	—	—	3.11	9.29		Micăsasa		—	7.09	12.01	—	1.54
1.34	—	—	3.31	9.42	sos.	Copşa-mică	pl.	—	6.56	11.41	—	1 35
2.13	—	—	3.46	9.44	pl.		sos.	—	6.54	11.14	—	1.01
2.32	—	—	4.08	9.59		Mediaş		—	6.41	10.55	—	12.45
3.04	—	—	4.45	10.22		Elisabetopole		—	6.20	10.21	—	12.16
3.40	—	—	5.27	10.51		Sighişóra		—	5.53	9.42	—	11.40
4.03	—	—	6.12	11.12		Haşfalĕu		—	5.33	9.13	—	11.17
5.34	—	—	7.59	12.26		Homorod		—	4.27	7.45	—	10.03
6.12	—	—	8.37	12.58		Ágostonfalva		-	3.53	7.02	—	9.25
6.41	—	—	9.07	1.15		Apaţa		Circuléză nnmai Vineri	3.37	6.36	—	9.01
7.16	—	—	9.40	1.34		Feldioara			3.16	5.58	—	8.28
8.—	Tren acceler.	—	10.25	2.09	sos.	Braşov	pl.		2.45	5.08	—	7.48
—	11.—	—	—	2.19	pl.		sos.	7.01	2.18	—	—	—
—	12.26	—	—	3.01		Timiş		6.39	1.42	—	—	—
—	1.11	—	—	3.31		Predeal		5.11	1.12	—	—	—
—	8.30	—	—	9.30	sos.	Bucuresci	pl.	—	3.58	—	—	—

Budapesta — Arad — Teiuş

	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne				Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren micst	Tren de persóne
—	—	10.—	8.05	—	pl.	Viena	sos.	6.20	7 20	—	—	—
—	—	8.05	1.55	10.—		Budapesta		7.20	1.10	6.10	—	—
—	—	10.56	3.49	1.—		Szolnok		4.14	11.19	2.49	—	—
—	—	3.55	6.52	6.05	sos.	Arad	pl.	11.20	8.18	9.35	—	-
—	2.30	4.30	7.02	6.30	pl.		sos.	10.50	8.08	8.55	6.54	—
—	2.44											
—	3.14	4.42	—	6.41		Glogovaţ		10.38	—	8.43	6.41	—
—	3.31	5.04	—	7.01		Gyorok		10.14	—	8.18	6.12	—
—	3.58	5.15	—	7.12		Pauliş		10.—	—	8.05	5.56	—
—	4.30	5.33	7.46	7.28		Radna-Lipova		9.46	7.29	7.52	5.40	—
—	4.50	5.57	—	7.51		Conop		9.15	—	7.22	5.02	—
—	5.40	6.13	—	8.07		Bêrzava		8.57	—	7.05	4.44	—
—	—	6.58	8.48	8.47		Soborşin		8.15	6.34	6.25	3.35	—
—	—	7.27	9.07	9.16		Zam		7.41	6 08	5.50	—	—
—	—	7.53	—	9.42		Gurasada		7.16	—	5.23	—	—
—	—	8.08	9.31	9.58		Ilia		7.06	5.45	5.13	—	—
—	—	8.26	—	10.16		Branicica		6.43	—	4.49	--	—
—	—	8.52	9.57	10.42		Deva		6.20	5.19	4.25	10.52	—
—	—	9.06	10.18	11.11		Simeria (Piski)		6.05	5 07	4.10	10.35	—
—	—	9.52	10.37	11.36		Orĕştia		5.19	4.39	3.31	9.51	—
—	—	10.16	—	11.57		Şibot		4.55	—	3.10	9.27	—
—	—	10.40	—	12.19		Vinţul de jos		4.34	—	2.49	9.03	—
—	—	11.01	11.18	12.32		Alba-Iulia		4.17	3.57	2.28	8.47	—
—	—	11.30	11.40	1.05	sos.	Teiuş	pl.	3.43	3.33	2.—	8.11	—

Budapesta, gara de vest — Orşova — Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat				Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persón.
8.36 Vineri	11.—	9.05	9.35	4.—	pl.	Viena	sos.	5.50	—	7.20	6.45	6.35
1.30	8.30	2.30	7.—	10.40	pl.	Budapesta	sos.	6.45	10.25	2.10	1.25	9.05
6.39	5.31	8 02	5.49	8.14	sos.	Timişóra	pl.	9.25	—	9.01	7.50	4.10
6.47	—	8.10	7.15	3.10	pl.		sos.	8.09	7.14	8.55	7.42	—
—	—	10.29	10.32	—		Caransebeş		5.15	4.15	—	5.37	—
11.05	—	12.30	1.09	6 58		Băile Herculane		2.37	—	4.40	3.27	—
11.45	—	1.20	2.39	7.35		Verciorova		12.50	—	3.40	2.18	—
10.55	–	11.40	6.25	—		Bucuresci		11.25	—	7.—	5.50	—

Cucerdea — Oşorheiu — Reg. săs.

—	2.30	8.10	3.11	10.59	Cucerdea	7.45	2.36	8.31	12.42
—	3.19	8.51	3.52	11.40	Ludoş	7.07	1.58	7.43	11.54
—	5.12	10.27	5.26	1.14	Oşorheiu	5.34	12.25	5.50	9.54
—	5.40	10.42	5.36	—		—	9.20	5.04	9 35
—	7.14	12.16	7.14	—	Reghinul-săs.	—	7.54	3.30	8.05

Notă: Órele însemnate în stênga staţiunilor sunt a se ceti din sus în jos cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte.

Redactor prov. **Gavriil Hango.**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane,

Nr. 29. Sibiiu, Joi, 13/25 Martiu 1897. *Anul XLV.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
la „Tel. Rom.“ într'una cu suplementul „Fóia Pedagogică“
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Caracteristica timpului.

Diarele oposiționale din capitala țerei nóstre țin aspre predici despre moralitatea publică și privată, și acésta din un incident, care a provocat mult sânge rĕu, și care nu va apune cu una dóue dela ordinea dilei.

Din incidentul milleniului mai multe folóse au tras ómenii speculelor, cari au lucrat fără mari scrupuli, fără multă consultare a consciinței.

Biletele pentru întrarea în exposiție s'au dat în arêndă unei firme de jidani.

Ca sĕ pótă ajunge la acéstă intreprindere lucrativă, firma din cestiune a căutat protecțiune, spre a putea câștiga bunăvoința guvernului.

Onorabilul „Samson“ a fost un deputat din maioritate, representantul celui mai mare cerc din capitala țerei, directorul unui mare institut de bani, om modern, cu gură mare și cu mare trecere și la guvern.

Pentru binevoitórea intrevenire în acéstă afacere de bun negoț, deputatul din cestiune, altcum unul dintre cei mai cu trecere advocați din capitală, și-a asigurat la firma din cestiune un onorariu de 100,000 fl.

100,000 de judecători după muncă încordată de o întrégă viéță sunt buni bucuroși, décă la bĕtrânețe toți laolaltă pot arăta o agoniséla la mărimea acestui onorariu.

100,000 de profesori, cari au nobila și greaua misiune de a lucra o viață întrégă spre a cresce patriei bărbați onesti, întregi în caracter și hărnicia de lucru, toți laolală nu pot arĕta o chivernisélă, care cel puțin sĕ se apropie de acel colosal onorariu pentru intrevenire în o afacere de câștig.

Încât acel onorariu avé menițiunea sĕ fie folosit ca mijloc de corupțiune la ajungerea scopului intenționat, acésta nu o ventilăm.

Afacerea acésta a ajuns și înaintea parlamentului. În numele moralității publice deputații din oposițiune au îndreptat vehemente atacuri asupra advocatului deputat cu fenomenala provisiune, și majoritatea din care făcea parte nu a avut curagiul sĕ-l părtinéscă.

Stigmatisat de întrégă pressa, și de întreg parlamentul, deputatul din cestiune și-a depus mandatul în mânile alegĕtorilor sei.

Pănă aici cel puțin în cele formale lucrul este în ordine.

Moralității publice i s'a dat satisfacțiunea cuvenită; deputatul, care a cutezat sĕ lovéscă în față moralitatea publică, a dispărut din viéța publică, și lumea a trecut peste el la ordinea dilei.

Deputatul Morzsány, căci de el e vorba, representă un cerc din capitală și încă cercul cel mai mare, atât ca inteligență, cât și ca avere în bani, fiind aici concentrați cei mai bine situați în cele ale averii.

S'a pus la cale a dóua alegere. Deputatul discualificat apeléză la aprecarea alegĕtorilor, și acestia în mare majoritate tot pe acel fost deputat îl trimit în parlament ca pe al lor representant.

Aici zace sancționarea imoralității.

Diarele oposiționale la locul prim sunt indignate pentru cuvêntul, că noul deputat s'a ales tot cu programul guvernului.

La locul al doilea nu fără rost se întrébă diarele oposiționale: cum s'a putut, ca în un cerc atât de distins, cu atâta inteligență, cu atâta forță în ale finanțelor, tocmai în capitala țerii spre carea privesce lumea civilisată, cum se póte ca tocmai în un asemenea distins cerc sĕ fie ales un om, pe care parlamentul l'a declarat odată mort, și peste care lumea onestă a trecut la ordinea dilei.

Întrebarea acésta ni-o punem și noi, și ni-o punem în legătură cu întrebările din tómna trecută din incidentul alegerilor generale pentru parlamentul țerii.

Cum s'au putut face atunci asemenea alegeri, cari au asigurat guvernului o asemenea sdrobitóre majoritate, și încă unui guvern cu asemene firmă bine cunoscută din trecutul sĕu dela administrațiune.

Rĕspunsul ni l'au dat atunci deputații din oposițiune, ni l'a dat pressa oposițională, și nota principală în acela a fost decadența, demoralisarea, influența nepermisă și legionul de abusuri.

Dat odată rĕspunsul general, n'avem decât sĕ facem aplicațiunile cuviinciόse.

Moralitatea publică a perdut din valóre în decursul lungului șir de ani de când domnesce în patria nóstră spurcatul de curent de adi, care ne duce la perire.

Adi trăim în era liberală.

Curentul de magiarisare e alimentat din sferele guvernului, alimentat din sferile guvernamentale, alimentat de pressă, el deci își face orgiile sale în întréga țéră, și noi tare ne temem, că el nu se va oprí nici după probele de decadență de pănă acuma.

Liberalismul a creat legile politicobisericesci, aceste vor crea neconfesionalismul, care și pănă acuma a început a se lăți în mod înspăimêntătoriu, și acela va produce anarchia.

Unde a perit frica de Dumnedeu și rușinea de ómeni, acolo pășesce anarchia, și acésta duce la perire.

Acésta e caracteristica timpului și dacă voim sĕ alegem o formulă mai domólă pentru a o și exprima; dacă voim ca curentul periculos, care adi bântue în țéra nóstră, sĕ fie presentat în colorile, cari nu tocmai i-se potrivesc, atunci împrumutăm caracterisarea situațiunei, pe care o aflăm în articolul prim din diariul kossuthistilor „Egyetértés“: „*Wir stiften das neue Eselreich, und wählen den Esel zum Kaiser*“. (Inființăm împĕrăția măgariului, și pe măgariu îl facem împĕrat.)

Nu scim dacă diariul din cestiune aplică acéstă caracteristică special pentru casul concret, séu dóră o extinde asupra întregului curent desastros; noi o acceptăm în tóte impregiurările.

Revista externă.

Blocarea insulei Creta s'a început Duminecă diminéța, și de atunci ori-ce comunicațiune a insurgenților cu spriginitorii lor din afară este imposibilă. Malurile mării nóptea sunt luminate prin reflectori electrici, astfel, că nici o naie nu se póte furișa printre năile marilor puteri, ca sĕ ducă vre-un ajutoriu insurgenților.

Precum am amintit deja, corăbiile grecesci, în urma acestor disposițiuni severe din partea puterilor, s'au retras din apele Cretei și a rĕmas acolo numai colonelul Vasos cu trupele de pe uscat. Posiția acestuia încă a devenit fórte dificilă, așa că în urma blocărei, nu mult timp se va puté susținé.

Lucrul cel mai de căpetenie al puterilor de present este evitarea unui resbel între Grecia și Turcia. Spre scopul acesta s'au făcut demersuri politice atât în Athena, cât și în Constantinopol. Resultatul încă nu e cunoscut și, că nu póte fi mulțămitoriu, se vede din împregiurarea, că înarmările spre Tesalia le continuă cu febrilă activitate atât Grecia, cât și Turcia. Din tóte acestea se vede, că orisontul politicei europene este fórte întunecat; norii se îngróșe; aerul devine din ce în ce tot mai apăsătoriu; primele fulgere și tunete s'au arĕtat și e temere de isbucnirea unei crâncene furtuni, decum-va nu se va ivi un vênt binefăcotoriu, care sĕ împrăscie norii amenințători cu fulgerile și tunetele lor. Acest vênt binefăcĕtoriu póte sĕ

FOIȚA.

Documente pentru limbă și istorie.

(Urmare.)

Nr. 392.

Preacucernice protopope kir. Lazare!

Pentru-că înălțatul gubernium prin milostivul seu intimat dela 26 Iulie a. c. supt Nrul 9622 făcută rênduélă pentru venitul ștolei, adecă patrafirul preoților neuniți și dela a sa chesaro-crăéscă mărire întărită, mi-au vestit și formulare mi-au trimis după care preoții datori vor fi a urma, și mai mult decât scrie în ștolar a nu îndrăsní a lua, — pentru aceea trimit formularele Nr. 32 din care vei avé datorie din tótă parochia un formulariu și tóte cu de-adinsul a pune sĕ poruncesci, ca după puterea lui venitul sĕ aibă al patrafirului. Și acésta încă înălțatul crăescul gubernium poruncesce după preaînalta rînduélă împĕrătéscă, fiindcă între români s'au obicînuit la pras nice, la botezuri, la îngropăciuni, la nunte fórte mari ospețe în mâncări și în beuturi fără sémă a se face de unii se sărăcesc cu acésta; pentru aceea acelea sĕ se desrădăcineze dintre norod, fiincă porunca bisericéscă nu e una cu aceea și din obiceiul a da și face una ca aceea, mesele au fost numai la sĕraci sĕ se facă, dar' după aceea ómenii unii cu alții au început a se ospĕta și pe sĕraci au uitat detot, că mai bine gazde se vor face lipsând acelea și preoților ce se cuvine mai lesne după formulariu vor împlinì. Așa dar preoților se poruncesce, ca sĕ se siléscă a desvĕța pe parochienii sei de ospĕtările și beuturile fără de socotélă la mai sus numitele prilegiuri și sĕ se strice acelea, și așa ei singuri vor cunósce, că adaugă bunul seu. dară nu scade. Pentru care pricină și la adăugatul ștolar s'au dat poruncă.

Sibiiu, 20 August 1785.

Ghedeon Nichitici.

Nr. 399.

Preacucernice protopópe kir. Lazare!

Pentru-că înălțatul crăesc gubernium prin milostivul seu intimat dela 2 August a. c. supt Nrul 4862 și 5848 mi-au intimăluit pentru cei-ce se înnécă, pentru cei-ce singuri se spânsură, pentru cei-ce din aburul fântânilor de mult închise și pentru cei-ce din aburul mustului când ferbe biruindu-se, cade la stricăciunea vieții și comunicăluita patentă crăéscă cu mijlociri cu cari sĕ se pótă ajuta aceia, poruncindu-mi, ca toți preoții sĕ vestéscă și sĕ însemneze, ca cu mijlocirile ce se pun aici înainte sĕ se foloséscă și sĕ nu se sparie cel-ce ajută la acésta, că va fi infam, adecă necinstit, — pentru aceea vei avé datorie a vestí la toți preoții din protopopiatul vostru și ei la toți poporenii sĕ arete și sĕ sfătuéscă, adecă pentru cei-ce se înnécă, scoțênd pe înnecatul fiind încă viu, așa sĕ i ajute: sĕ-i slobódă sânge din vîna grumadului, ér neputêndu-se slobodí dela acela, slobodindu-i dela o mână, séu dela picior 8 séu 10 uncii. Neaflându-se bărbiu, sĕ i lase sânge până la venirea lui. Scoțênd pe înnecatul din apă, sĕ-l desbrace de hainele lui cele ude și ștergêndu-l, cu alte haine uscate séu cu țoluri sĕ-l acopere și țiindu-i nările tare, sĕ-i sufle în gură și prin foi séu prin vîrful unei teci tăiate, séu prin camiși sĕ sufle în ședut, séu cristir de tăbac sĕ-i facă, peptul și mânile încet și lin sĕ apese și cu lână sĕ ajute, cu cârpe calde de lână séu de flos tot trupul sĕ-i frece, în pat cald sĕ-l pue și doi ómeni sănĕtoși lângă el sĕ se culce, ca sĕ-i încăldéscă trupul celui înnecat, sĕ-l pue pe pat presărat cu cenușă caldă de patru degete de grósă. După slobodirea sângelui sĕ dee betégului spirt la nas séu tăbac uscat sĕ i sufle la nas și din spirtul acela vr'o câte-va picături amestecându-le cu apă sĕ-i dea sĕ bee în gură. Aceste mijlociri de folosesc, a se face și acelor, cari singuri se spânsură. Pentru-ca sĕ se mêntuéscă cei betegiți și primejduiți din aburul cărbunilor, la aer slobod sĕ-i aducă, țiind nările sĕ-i sufle în gură, sânge sĕ-i slobódă, cu apă próspĕtă pe față și pe pept sĕ-l stropéscă, în nas oțet tare sĕ i dea și aceia nasul sĕ-i frece, cu cârpe calde sĕ frece, cristir de tabac sĕ-i facă.

Acésta mai pe larg va arĕta slavita tablă a varmegii, după-cum vor vestí la aburul ferberei mustului și de aburul fântânilor celor de mult închise, ca sĕ nu se primejduéscă.

Sĕ învĕțați a urma poruncei acesteia tot norodul.

S'au dat în Mediaș, 7 Septemvrie 1785.

Gedeon Nichitici.

(Va urma.)

vină numai dela înţelepciunea diplomaţiei europene, dacă acésta va ţinea cont de interesele naţionale şi religionare ale popórelor.

Sĕ sperăm încă.

Sinódele protopresbiterale.

În nex cu cele accentuate mai pe urmă, în Nr. 14, despre agendele sinódelor protopresbiterale, revin acum mai în special asupra punctului 4 din afacerile sinodului ppresbiteral, adecă în ce privesce „îngrijirea pentru susţinerea vaḑei şi autonomiei bisericei“.

În acest punct se indică un teren şi mai vast de lucrare pentru sinódele protopresbiterale, şi totodată în sistemul de organisaţiune al bisericei nóstre, — în afacerile de interes general, — se indică legătura organică, ce trebue sĕ existe între diferitele corporaţiuni, în sus şi în jos, între tóte împregiurările.

Istoria statelor constituţionale ne arată, că nu arare-ori, corporaţiunile inferióre au influinţat în mod determinat asupra corporaţiunilor superióre, şi acésta cu deosebire în situaţiuni de grea cercare; dar de altă parte, lucrarea corporaţiunilor superióre numai aşa póte avé trăinicie, dacă corespunde trebuinţelor, se baséză pe recerinţe generale, ce se exprimă mai eclatant prin votul corporaţiunilor inferióre, ce sunt în mod imediat efluxul massei poporului.

Biserica nóstră în tot decursul existinţei sale a trecut prin cele mai vitrege şi asupritóre împregiurări, şi cu nimic nu e mai favorabilă situaţiunea de astăḑi, decât cea din trecut. În faţa atacurilor continue asupra diferitelor instituţiuni, create şi susţinute cu atâta încordare, ba în faţa reformelor, ce ating de aprópe basele existinţei chiar a vieţii bisericesci, ni se impun îngrijiri serióse încât pentru viitoriu, a afla căile şi mijlócele corĕspunḑĕtóre, cari sĕ ne asigure existinţa, şi sĕ învingem cu succes şi acestea greutăţi.

Factorii conducĕtori ai bisericei, conscii de situaţiunea grea, au combinat şi căutat a afla mijlócele necesari pentru asigurarea instituţiunilor; susţin însĕ, că ori-ce dispoziţiune, fie adusă cu cea mai bună intenţiune, şi dóră sub presiunea necesităţii de subsistinţă chiar, numai atunci va avé garanţa necesară a puté fi şi realisată, când va fi sigur, că acésta întimpină şi consensul celor ce au sĕ o execute în cale imediată, ér pentru a se afla expresiunea părerilor în jos, factorul cel mai competent sunt sinódele protopresbiterale.

Recunosc, că acésta procedură este ceva cam anevoiósă, dar sum convins, că e o modalitate, ce asigură trăinicia ori-cărei disposiţiuni de reformă; pentru aceea sĕ se aducă ori ce motive de oportunitate, susţin, că în astfel de afaceri e bine şi corect, ca sĕ se céră şi părerea, respective votul sinódelor protopresbiterale, care vot, pentru organele superióre bisericesci, cu drept de dispunere şi legislaţiune, la tot casul ar deveni un material preţios, şi cele dispuse în general şi-ar avé basele sigure.

Pentru ilustrarea acestei aserţiuni aş puté aduce exemple eclatante din timpul mai apropiat, şi din cel mai îndepărtat, că sĕ fac evident, că disposiţiuni decretate cu cea mai bună intenţiune, cu convingere deplină, că sunt exclusiv numai în favorul şi prosperarea bisericei, séu că sunt dóră impuse de suprema necesitate, au fost neexecutabile, séu că numai în parte s'au putut executa, ceea-ce şi din punct de vedere formal rĕmâne ca o scădere chiar şi dacă s'ar afla analogie şi pe alte terene.

Am accentuat dela început, că forţa în lucrările sinódelor protopresbiterale trebue sĕ fie iniţiativa proprie, şi acésta în sfera de activitate precisată mai nainte am şi căutat a o ilustra în anumite direcţiuni; e evident însĕ, că un teren mănos in acéstă direcţiune se dă sinódelor protopresbiterale tocmai în punctul provocat mai sus al agendelor sale, ce se póte referi în linia primă la împregiurări şi referinţe de caracter mai redus, local, unde disposiţiunile luate de acéstă corporaţiune sĕ se caracteriseze prin un spirit de solidaritate şi unitate, aceea ce nu póte face unul, sĕ o pótă face toţi împreună; la ceea-ce dóră nu o observă unul séu altul dintre cei chemaţi, sĕ fie reflectat la acéstă scădere, în forma şi locul corespunḑĕtoriu, ca astfel remediul sĕ fie acomodat, ér efectul sigur.

Se póte referi însĕ acéstă iniţiativă şi la afaceri de caracter general, ce pot atinge interesul, respective prosperarea întregei biserici, şi presentate atari iniţiative în formă corespunḑĕtóre forurilor şi organelor competente, pot avea un efect nepreţuit

Chiar cu risicul de a mi se imputa nemodestiă, accentuez, că îmi place a petrece cu atenţiune desvoltarea lucrurilor din sinul bisericei nóstre şi în cercul restrîns al activităţei mele şi nisuesc a căuta ameliorările posibile în afacerile concreḑute mie.

In special, de când am eşit din institutul nostru seminarial, pĕtruns de importanţa acestui institut, care în organismul bisericei dă crescere factorilor, cari au se îndeplinéscă funcţiunile, ce în organismul fisic al omului le îndeplinesc arteriile, totdeauna am petrecut cu atenţiune încordată desvoltarea şi progresul realisat, şi acésta o am putut face cu înlesnire mai ales de când se publică un fel de sumariu despre starea institutului, sub titlu de „programă“.

Nu vreau sĕ mĕ estind în apreţieri speciale asupra acestui institut, cel puţin nu de astădată. Vreau însĕ sĕ ating pentru ilustrarea celor atinse mai sus o afacere, ce cred a putea servì ca un exemplu acomodat.

Am urmărit în programele acestui institut cu deosebit interes — între altele — fluctuaţiunea în numĕrul elevilor din ambele secţiuni, şi în special mi-a bătut la ochi, că de un şir de ani încóce, este permanentă şi secţiunea aşa numiţilor „clerici extraordinari“, ceea-ce pentru mine e dovadă, că între împregiurările actuale e o necesitate imperativă, ceea-ce — durere — altfel, o sciu acésta şi din experienţă proprie; mĕ întreb însĕ eu acum ca preot, carele am căutat a-mi câştiga cualificaţiunea prescrisă cu sacrificii de tot feliul, este just şi ecuitabil, ca atari preoţi întru tóte sĕ mi fie mie egali? séu că dóră e just şi ecuitabil, că nu numai în fond, dar şi în formă sĕ fie o deosebire óre-care între noi? şi accentuez, că astăḑi nu e chiar disparent de neînsemnat numĕrul preoţilor cu astfel de cualificaţiune, şi judecând după împregiurările nefavorabile posiţiunei preoţilor, ce ia dimensiuni tot mai mari sĕ póte calcula cu siguritate, că acest lucru are sĕ se pereneze încă mult timp.

Étă dar o afacere, peste care nu e bine sĕ trecem la ordinea ḑilei; interesul şi decorul preoţimei pretinde deci, ca acésta afacere sĕ-şi afle regularea sa, şi óre care altă corporaţiune este mai competentă ca sinódele protopresbiterale sĕ se ocupe cu acésta şi alte asemenea afaceri, ce pot fi cualificate numai bine, cu meniţiunea de a susţiné *vaḑa* bisericei.

Alăturea cu cei cari 'şi consideră de a lor datorinţă a contribui şi pe calea organului nostru bisericesc de publicitate la desvoltarea interesolor bisericei nóstre, am voit a reflecta în general asupra agendelor sinodului protopresbiteral, dorind, ca barem în viitoriu sĕ se manifesteze în sinul acestor corporaţiuni o activitate mai intensivă, şi întru cât într'una séu altă privinţă a-şi fi în rătăcire, bucuros primesc ori ce rectificare, ca cestiunea sĕ fie cât mai bine clarificată.

Un preot.

Din protopresbiterate.

Sinodul protopresbiteral al tractului Bistriţa.

Onorată redacţiune!

Luna lui Faur este aceea, în care după prescrierile Statutului org. al bisecicii nóstre, au sĕ se ţină sinódele protopresbiterale ordinare. La 25 Faur a. c st. v. s'a ţinut sinodul ordinar protopresb. în tractul Bistriţei. S'a ţinut în oraşul Bistriţa, căci acesta este locul central al tractului şi punctul de convenire mai înlesnicios.

Trebue însĕ sĕ pătrundă durerea pe fiecare creştin ortodox, când vede, că într'un tract cum este şi al Bistriţei, capul aceluia este silit, în lipsa de alt local, sĕ convóce sinodul la şedinţă, într'un local public, într'un otel. Pare, că şi fără voie trebue sĕ constatăm, că e prea puţină îngrijirea pentru tractele protopresb., cari sunt mai expuse şi cari, chiar pentru posiţia lor teritorială, au a se lupta cu mai multe greutăţi decât altele.

Venind a relaţiona asupra decursului şedinţei sinodale, constat din capul locului, că aceea, după împregiurări a fost destul de bine cercetată. Tractul fiind dintre cele mici are 24 de membri. Dintre cei aleşi şi verificaţi au lipsit numai vr'o patru. Constat şi aceea cu bucurie, cumcă între cei aleşi sunt cam peste tot ómeni inteligenţi, fapt, care mult contribue la mersul regulat al trebilor în tract.

La timpul hotărît prin convocator, adunându-se membrii în localul destinat pentru şedinţe, după împlinirea formalităţilor pentru deschidere, protopresbiterul tractului, D. Simeon Monda, deschide şedinţa prin o cuvêntare, în carea făcênd recurs la chiemarea, ce o au membrii sinodului, îi rógă, ca în interesul prosperării intereselor nóstre bisericesci, şcolare, fundaţionale şi peste tot culturale, sĕ caute prin exemplu viu a se face şi în afară vrednici de acéstă chemare.

După verificările efeptuite, s'au făcut mai ântâiu alegerile pe un period nou de trei ani în comitetul protopresb. şi în epitropie. Aleşi au fost în comitet: din cler, membrii ordinari: Vasile Bălan şi A. Popovici, ér suplent: Vas. Nascu; mireni: Dr. Vas. Pahone, Iacob Onea, Dan. Pascu şi George Ghiţă, ér suplenţi: Ilar. Bozga şi A. Gherghel. În epitropia protopresb. din cler: Greg. Pletos; mireni: Nicolau Balan şi Il. Bozga. De asemenea s'au mai ales încă la un loc vacant în scaunul protopresb. parochul Ioan Orban.

S'a cetit apoi raportul general al comitetului despre starea tractului cu finea 1896 şi un raport special din partea protopresbiterului. Raportul general conţinênd capitulele pentru datele îndatinate, din acela ni am putut convinge, că încă tot mai sunt preoţi şi parochi, cari nu-şi împlinesc datorinţa, şi încă de aceia dela cari, judecând după cualificaţiunea lor formală şi chiar după posiţia materială, am puté aştepta, ca în împlinirea datorinţelor sĕ fie dintre cei dintâiu. Raţiocinii neîncheiate de pe mai mulţiani, archive parochiale în disordine, lipsă de biblioteci pela şcóle şi de aparate pentru gimnastici, casele parochiale puţin îngrijite sunt constatări, cari numai jignì pot, dar' nici decât a promova mersul cel regulat al afacerilor. În urmarea acestora s'au primit propunerile făcute în raportul special al dlui protopresbiter, anume: Parochii sĕ întogméscă şi sĕ ţină cancelaria separat, actele întrate, în timp de 8 ḑile, sĕ fie resolvite sub rĕspundere; banii şi averea parochială sĕ se ţină în casa parochială, ér nu pe la epitropi; parochii sĕ ţină catichisaţia şi cuvêntări în biserică, ori cel puţin sĕ cetéscă cele din Chiriacodromion.

Tot în interesul promovărei culturei în tract s'au mai primit încă dóuĕ propuneri, cari au fost făcute ca de sine stătătóre. In înţelesul acestora oficiul protopresbiteral este de către sinod însărcinat a îngriji de urgenţa mai întâiu pentru trebuinţele religióse a junimei studióse dela gimnasiul şi şcólele din Năsĕud, susţinute din fondul central şcolastic, la care au parte însemnată şi comunele bisericesci gr.-orientale din valea Bărgăului, aparţinĕtóre acestui tract, sĕ céră dela administraţiunea acestor fonduri un local pentru de a fi întocmit ca casă de rugăciune; ér apoi tot din acel motiv i'a impus indatorirea de a conscrie pe credincioşii din Bistriţa, de a îngriji pentru un local, ér pentru catichetul nostru dela şcólele nóstre din Bistriţa de o remuneraţiune.

Nu pot sĕ trec neamintit nici acel regretabil cas, care în timpul din urmă s'a întêmplat în una din cele mai liniscite parochii ale tractului; înţeleg casul de trecere din Şieul Mare. Din informaţiunile primite dela organul competent am aflat, că din causa unei neînţelegeri cu privire la locul de zidire a bisericei celei nóuĕ, ce se clădesce în acea comună, un numĕr óre care de credincioşi, ca la 100 póte, dechiaraseră, că trec dela biserica drept credincióśă la cea romano-catolică. Dar am aflat şi aceea, că şi aici o mână străină a fost, care încercase a face acésta turburare. Au fost ademeniţi în multe privinţe şi chiar făcuseră însinuarea. Tot din informaţiunile primite am mai aflat şi aceea, că dl protopresbiter eşind la faţa locului şi luând cu sine pe poi dintre cei mai destoinici parochi, i-a succes a da pe urma causei neînţelegerilor şi tocmai iniţiase complanarea acelora pe când s'a presentat în comună exmisul Ven. Consistor, protopresb. din Murĕş-Oşorheiu, dl Nicolae Maneguţiu, care deasemenea a conlucrat la restituirea bunei înţelegeri. Şi astăḑi acei rătăciţi, cu puţine excepţiuni, sunt reîntorşi ér în sinul bisericei mame.

Nu aflu însĕ, că ar fi cuminte lucru, ca cine-va din o exmisiune, cum a fost şi acésta, sĕ-şi facă un merit aşa de mare, sĕ-şi atribue talente şi puteri providenţiale, ridicate sus preste alţi ómeni. Şi mai cu samă atunci, nu, când exmisul îşi permite a-şi cam abusa de încrederea primită. Căci după cum am aflat, Dsa încercase a face chiar şi unele suspendări dela oficiu şi beneficiu, fără cercetare şi se crede, că chiar fără autorisarea mai înaltă. A primit însĕ apostrofarea meritată chiar din partea poporului, cum-că 'Dsa în loc sĕ-i liniscéscă mai tare îi învrăjbesce. Şi nu sciu, că dacă Dsa stăruia pe lângă suspendarea făcută, nu cum-va rĕtăcirea cea de apoi n'ar fi fost mai rea ca cea dintâiu. Dar mai greşit este când cine-va îşi discută meritele atribuite în organe de publicitate străine intereselor nóstre bisericesci, ca şi în casul de faţă, pe cât timp noi avem organul nostru, din sinul nostru şi din casa nóstră. Căci ori cât de simpatic ţi s'ar arĕta străinul, nu numai de neam dar chiar şi de credinţă, totuşi se bucură, simte o satisfacţie şi îl gâdâlesce când află de neînţelegerile nóstre şi de scurtările în interesele nóstre bisericesci.

Coresp.

Din parochii.

In parochia nóstră Mănăsturul unguresc încă s'a ţinut sinodul parochial ordinar în luna lui Ianuarie în care s'au sĕvêrşit reconstituirea corporaţiunilor bisericesci pe periodul nou de 3 ani, şi s'au pertractat alte obiecte de interes pentru parochie.

Din raportul comitetului porochial se vede, că parochia şi-a înfiinţat un grânar de bucate, care valoréză aḑi minimum 600 fl. Biserica a fost împodobită cu mai multe odăjdii, aşa cu un rênd de vestminte în preţ de 50 fl. procurate de parochieni G. Zirbo şi Gheorgica, cu un policandru în preţ de 40 fl. plătit din contribuiri dela mai mulţi parochieni, cu 2 prapori negri în preţ de 30 de fl. procuraţi de I. Tomos şi Stefan Dreve, cu o cruce în valóre de 18 fl. procurată de primariul Petru Ranta. Sinodul parochial prin rostul locuitoriului din loc Ioan Goia a dat mulţămită protocolară parochului pentru neobositul sĕu zel desvoltat întru înaintarea bisericei şi scólei pentru carea încă a făcut atâta cât aḑi este de model în acest ţinut, ér dăruitorilor pe lângă mulţămită lea urat viéţă îndelungată dela bunul D-ḑeu pentru marinimositatea lor faţă de sânta nóstră biserică. Dar nu numai în ale bisericei suntem conduşi cu tact, ci şi în cele politice şi economice. Până la venirea actualului nostru paroch, P. Cucuian, cu tóte că românii sunt în maioritate faţă de conlocuitori magiari conducerea trebilor comunale era în mâna acestora, ér de atunci atât primariul, cât şi representanţii în maioritate sunt numai români; în lucrarea pămêntului apoi e model fiind Domnia-sa de principiul, că „exempla trahunt“.

Un parochian.

„Memento“....

„Budapesti Hirlap“ reproduce după nr. din 5 Martiu al foii „Narodnie Novini“ următórele pasage din o corespondență scrisă de un slovac, care mai ține la naționalitatea, némului sĕu:

„Episcopul Ipolyi a ḑis cu o ocasiune: „Mi-e mai drag magiarul, care injură, decât slovacul, care face rugăciuni.“ Acestea le a ḑis acel Ipolyi, care ura din tótă inima sa pe slovaci și tot ce era slovac. Dar situația nici aḑi nu s'a schimbat, pentru-că episcopii nici aḑi nu designéză la locuri mai bune pe preoții de naționalitate slovacă, — ba décă preoții, supunêndu-se ordinațiunilor curiei române, rĕspândesc în popor cărți și jurnale bune, la curțile episcopale sunt timbrați de panslavi.“

„Episcopul dela Neosol (Besztercze-bánya) prin cercularul sĕu nr. 265/1897 demandă, ca organele bisericesci, cari nu sunt în stare sĕ intregéscă salariul învĕțătoresc, sĕ céră ajutor de stat. Episcopul susține catechet magiar pentru șcólele curat slovăcesci. Schopper, cel cu viéța-i evlavióśă, tot atât de magiarisător a fost. Bubics și Ivancovics însĕ îi vor întrece și pe acestia, așa, că și noi vom fi nevoiți sĕ cerem cât de curênd ajutor dela locul cel mai înalt, cum au făcut bosniacii.“

„Când în 1863 am sĕrbat milleniul dela botezarea prin Ciryll și Methodiu a slavilor dela pólele Carpaților, afară de unicul episcop Moise (Mózes), ceilalți păzitori ai Sionului erau câni muți, dar cu prilegiul milleniului de acum domnii pontifici cu magii și rabinii vărsau potopuri de imnuri glorificătóre (Vezi pastorala episcopului Rimely). Pe popor îl sileau, ca în biserică și șcólă sĕ prémăréscă milleniul suferințelor sale.“

„Episcopul Bende s'a lăudat înaintea nunțiului papal, că și-a cutrierat întrèga diecesă și a miruit în persónă, ceea-ce nici unul dintre antecesorii sĕi n'a făcut-o. Da, în societatea solgăbirăilor, a notarilor și a altor magiarisători și-a cutrierat diecesa, dar nicăiri n'a vorbit în biserică slovăcesce, ci unguresce. In tot locul numai mêntuirea prin graiul magiar o predica, și în șcóle a demandat, ca copiii sĕ învețe cântece magiare. Aceste abusuri ar trebuí sĕ încete odată, pentru-că înaintea lui Christos nu e mai bun poporul magiar, decât cel slovac.“

Am reprodus aceste rînduri, drept mărturie dela un fiu credincios al națiunii sale contra clerului propriei sale biserici, care în loc se susție și cultive tradițiunile și clenodiile cele mai prețióse ale credincioșilor sĕi, devine tocmai campionul intereselor dușmane, lucrând cu crucea 'n mână la desnaționalisarea celor ce-i conduce. Vai de poporul, care are astfel de păstori!

Și cu tóte că, mai ales în patria nóstră, biserica romano-catolică este pentru fiii naționalităților un fel de punte de-a trece pe pămêntul altui neam și a te perde în mulțimea opresorilor, — totuși o bună parte de români desvóltă un zel vrednic de altă causă întru a presenta biserica papistașă de unica mêntuitóre și a desrădăcina astfel dragostea românului față de biserica sa strămoșéscă, care l'a susținut de atare până în present.

Absolut nu înțelegem acésta purcedere, mai ales, că ni se oferă mulțime de casuri, cari apróbă cele susținute și afirmate mai sus.

Un cas mai recent s'a ivit din incidentul trecerei mai multor familii gr. or. din Șieul-mare la papistașism. Tóte foile magiare 'și-au esprimat atunci deosebita lor complăcere pentru acéstă cumințenie a românilor; în special „Alkotmány“ privia în acéstă apostasie a câtorva români, un bun început pentru papistășirea românilor, și prin acésta pentru „magiarisarea“ lor, căci după cum însași aceea fóie — cu drept cuvênt — afirmă, *„a trece în patria nóstră la biserica romano-catolică, este identic cu a te maghiarisa totodată.“*

Feriți-ve deci români de cursele unui astfel de cler, ca sĕ nu fim în viitor și noi necesitați a scrie, ca și bietul slovac, că biserica proprie ne duce pe calea spre perirea neamului.

Din România.

Mórtea lui Alexandru Lahovari a produs o astfel de emoțiune în tótă țéra, încât manifestațiunile de doliu pare că nu vor sĕ se sfêrșsécă. Și nici nu e mirare, căci ómeni ca Alexandru Lahovari trec decenii și generațiuni întregi până se mai nasc. In deosebi ḑiarele conservatóre se ocupă mult cu decedatul; scriu articoli emoționați în amintirea lui reproduc discursuri și articlii de ḑiare mai marcanți eșiți din gura și péna reposatuluí.

Vom publica și noi câte ceva din acești articlii și discursuri, ca sĕ cunóscă și cetitorii nostri barem în parte patriotismul desinteresat al lui Alexandru Lahovari precum și talentul lui oratoric.

Étă ce scrie „Timpul“ dela 8/20 Martie a. c.:

„Dacă jelea nóstră ar puté sĕ aibă o mângăiere, am găsit-o în faptul netăgăduit, că doliul pentru ilustrul nostru rĕposat este un doliu național.

Nu puté sĕ fie atlfel. Era Al. Lahovari stegarul conservatismului, dar era mai pe sus de tóte soldatul României.

Nimeni mai mult decât dênsul n'a ținut la onórea, la demnitatea și chiar la mândria acestui ném și atunci când însufleția cu glasul lui puternic armatele oposiției, dar și atunci când din scaunul de ministru avé sĕ tracteze în numele României cu țĕrile vecine.

Patriotismul lui înflăcărat nu era țĕrmurit decât de poruncile înțelepciunei și de sentimentul cinstei care îți impune ca o datorie față cu tine sĕ fii leal cu vecinii tĕi.

De aceea cu tot patriotismul sĕu, Lahovari inspira guvernelor străine încrederea cea mai absolută, de aceea vremea sa de ministru al trebilor din afară este un șir neîntrerupt de isbânḑi, scutit de ori-ce incident care ar puté jigni mândria cea mai superbă.

In oposiție, Lahovari 'și-a pus întréga lui putere, ori de câte-ori era vorba de o chestie națională.

Interpelarea lui asupra Dunărei a fost punctul de plecare al unei întregi schimbări de direcții; dela acea interpelare s'a îndrumat politica țĕrii spre neașteptate și netăgăduite succese.

Când băjenarii dela Tisa au pornit în Dobrogea, próspĕt românéscă, ca sĕ-'și caute o nouă patrie și de acolo au fost alungați spre Bănat înapoi, tot Al. Lahovari a ridicat vocea sa fulgerătóre în parlamentul României și împreună cu Cogălniceanu, care s'a asociat la interpelarea lui, a înălțat sentimentul de neam.

Convenția consulară, care în părerea multora fără deosebire de partid, știrbea din mândria nóstră, s'a spart ca de o stâncă tot de glasul lui neînvins.

Și cu tóte acestea, devenit ministru de externe, omul cinstit, departe de a îngrijí prin aceste suvenire de un patriotism dus până la șovinism, inspira o încredere așa de nemărginită, încât sub el, și numai sub el, s'a putut ani de arêndul face în acest regat manifestațiile cele mai sgomotóse și cele mai libere în favorul românilor de pretutindenea fără sĕ se întunece relațiile dintre noi și puternica împĕrăție vecină.

Sub el, care cu atâta mândrie declară în parlamentul țerii că nu cunósce și nu va voi sĕ învețe nici-odată limba scuzelor, s'a spus de pe banca ministerială asupra Românismului cuvinte, cari nu se mai auḑiseră și ne temem că nu se vor mai auḑí. Și cu tóte acestea, așa de fără de îndoială era lealitatea lui Lahovari, încât tot în vremea lui se producea actul de mărinimie al împĕratului-rege.

Tot sub Al Lahovari spre frontiera de Rĕsărit a putut fără turburare pentru siguranța Regatului român sĕ se afirme cu glasul tunului drepturile de suveranitate neștirbită ale țerii. Un vas purtând pavilionul celei mai mari împĕrății a fost primit cu giuléua nóstră, când a voit sĕ calce regulele dreptului public, și acest incident a fost regulat spre cinstea nóstră nu numai fără scuze — spinarea lui Lahovari nu cunósce încovoierea — dar fără nici o jignire, și ceea-ce este și mai mult fără sĕ lase nici o amărăciune în raporturile cu desĕvîrșire cordiale pe care România este datóre sĕ le întreție cu uriașul ei vecin.

Ce e drept, chestia s'a resolvat și fără de laude teatrale din parte-ne, fără de istrionice declamări și ridicole sforăeli de patriotism.

Acésta este și caracteristica deapururea plânsului nostru mort.

Cine mai mult de cât dênsul a lucrat pentru românii dintre Adriatica și Archipelag, și cine mai puțin de cât dênsul s'a lăudat cu cele ce a făcut.

El a creat cestiunea episcopatului, el a împins la formarea Eforiilor, el a înfipt tricolorul românesc în inima Macedoniei, în Bitolia, unde astăḑi fâlfăie din nou, și a trebuit sĕ nu mai fie la guvern, a trebuit sĕ se întêmple acel șir de împrejurări pe care totă lumea îl cunósce, ca sĕ afle țéra despre cele sĕvêrșite de Alexandru Lahovari.

De aceea doliul nostru este doliul național.

Fie ca familia și pretinii sĕ găséscă în' tr'acésta o mângăere, ér nóuĕle generații un îmbold și o pildă.

Noutăți.

Domnul Sava Popovici, venerabilul protopresbiter militar ortodox român din Viena, s'a retras ḑilele aceste în pensiune. Din incidentul acesta Domnia Sa a fost decorat cu crucea de cavaler al ordului Francisc Iosif.

* * *

A dóua conferență publică în Brașov a avut loc Duminecă în sala gimnasiului român de acolo. De astădată a vorbit dșóra Maria Bogdan, învĕțătóre la internatul de fete al Reun. femeilor din Brașov. Domnia sa a tractat tema: „Ideia emancipării femeei, desvoltată prin educațiune.“ Domnișóra Bogdan e dușmană atât principiului emancipării femeii în chip radical, cât și acelui pricipiu, menit sĕ revólte(!) pe ori ce femeiă, că adecă femeile n'ar fi bune decât pentru de a face răntaș. Constată domnișóra B., că în primii ani ai etății copiii de ambele sexe sunt inzestrați cu egale forțe spirituale și fisice. Deduce de ací, că prin educațiune uniformă se póte desvolta și femeia în acelaș chip, cum se desvoltă bărbatul; avênd femeile aceeaș cultură, și la ele se desvóltă în acelaș timp și mod ideia indepedenței séu a emnacipărei, ca la bărbați. — Fetele crescute bine, ḑice dșóra B., și dedate cu neajunsurile vieții, ajung mai degrabă la independență și la încredere în sine, decât cele crescute în belșug, cari nu cunosc calamitățile vieții.

Dumineca viitóre va vorbì dl. prof. A. Ciortea.

* * *

Scandal unguresc. Vorba acésta a devenit timpul din urmă de tot banală. Intre unguri scadalurile sunt la ordinea ḑilei; atât scandalurile millenare, cât și scandalurile de alte soiuri. Eroii scandalurilor de obște sunt deputații, membrii din guvern, aceia cari propagă și veghéză cinstea publică și privată.

Mai ḑilele trecute ḑiarul „Hazánk“ a a dat publicității o scrisóre a lui Kossuth Ferencz, prin care acesta dă drumul unui amploiat al sĕu cu numele Pichler Gy. pentru necorecta administrare a banilor foii lui Kossuth. E de notat, ca atât Pichler cât și Kossuth sunt deputați dietali. In scrisóre Kossuth între altele ḑice: „tu nu mai administra bani străini, tu te ocupă numai cu politica“. Ce concept sublim! După Kossuth o persónă, care administréză „incorect“ banii străini, nu e discualificată pentru a face parte din guvernul unei țĕri. Firesce Pichler a provocat pe redactorul dela „Hazánk;“ ér Kossuth a grăbit sĕ declare nevinovat pe amicul sĕu Pichler, constatând, că n'a aflat defraudare, ci numai administrare inexactă. Cei dela „Hazánk“ însĕ au grăbit sĕ declare afacerea de mai ponderósă, decât, ca prin un duel sĕ pótă fi tranșată. S'a constituit deci un juriu de onóre, care a declarat pe Pichler rehabilitat, pe basa declarației lui Kossuth; ér redactorul dela Hazánk, care a publicat scrisórea, nu e dator sĕ dea satisfacție.

* * *

Nou conflict între guvern și orașul Fiume. In ședința din urmă a consiliului orașului Fiume a fost ales conducĕtor de matricule I. Derenzini, secretarul magistratului. Guvernul n'a aprobat alegerea, pe cuvênt, că Derenzini nu scie unguresce. Acéstă nouă volnicie a guvernului magiar s ațîțat spiritele și altfel fórte agitate ale fiumanilor, și se crede, că viitórea ședință va fi bogată în scene vehemente.

* * *

Bibliografic. A apărut *„Enciclopedia română“*, fasc. III. al acestei mari publicațiuni a Asociațiunii Transilvane, și cuprinde articolele Anorchia-Asanescii. Fascicolul e redigeat și tipărit cu aceeași îngrijire ca cele premergĕtóre și împodobit cu numeróse ilustrațiuni excelente. (Biserica Antim din Bucuresci, Aquariu, Taurul Farnesean, Apollon, Aphoridite, Artemis, Seminarul român din Arad, Bis. Curtea de Argeș [2 tablouri], Ariadne. Dintre articolele mai însemnate amintim: Antim Ivireanul, Apa, Apafi, Arabia, Arad, (comit., orașul și diecesa), Arămânii de Dr. Gust. Weigand, Arderea morților, Argeș, Arion, Aron, Asachi, Asanescii etc. Abonamentele se fac la librăria W. Krafft în Sibiiu. ér pentru România la C. Müller, Bucuresci. Prețul fl. 1. — pentru fascicol, fl. 10 — pentru tom (pentru România 2 lei 50 b. resp. 24 lei). (Abonamente cu preț redus nu se mai primesc.) Fascicolele se trimit fără esceptiune numai la acei abonați, cari au achitat prețul lor anticipativ.

Corespondență particulară

a „Telegrafului Român“.

Poiana sărată, 18 Faur 1897.

Onorate dle Redactor!

Este în deobște cunoscut, că bărbații, cari ocupă posițiuni înalte în societate, sunt cunoscuți de multă lume; ér cei cu posițiuni neînsemnate, aruncați de sórte în locuri isolate și neumblate, abia sunt cunoscuți în cercul cel îngust în care se învîrtesc. — În categoria acestor din urmă se pot numĕra cu drept cuvênt și preotul, învĕțătorii și cealaltă inteligință din Poiana-sărată, care comună situată fiind în pasul Oituz, tocmai la granița României, mai mult prilegiu dă locuitorilor țĕrani — de ocupațiune cărăuși — de a se face cunoscuți cu lumea din împrejurime, decât celor sus amintiți, cari prin chemarea lor sunt legați de sat.

O colosală excepțiune a făcut cu tóte acestea părintele protopop onorariu Ioan Bĕlloiu, cunoscut sub numele de părintele Ioniță din Poiana-sĕrată.

Causele sunt multe:

Cu câțiva ani înainte, când în România rețelele drumului de fer nu erau tocmai întinse, comunicațiunea cu Ardealul se făcea în mare parte prin pasul Oituz. Boerii mari și mici an de an treceau spre Brașov, și fiind-că la vamă vrênd-nevrênd trebuiau sĕ poposéscă, aflau de cuviință sĕ tragă la părintele Ioniță, carele pe lângă că le înlesnea trecerea în țéra nóstră ca interpret și chiar garant al lor, prin talentul sĕu musical, prin vocea-i sonoră ce o avé, prin dispozițiunea-i sufletéscă totdéuna veselă, prin manierele sale de tot atrăgĕtóre, a sciut sĕ se facă iubit și simpatic atât de mult, încât acestia nu hesitau a-'l cerceta, ba, a vení anume pentru persóna lui, și de altădată.

Nu puțin au contribuit la întinsa-i cunoscință ce o a făcut cu România și chiar cu Ardealul și împrejurările, că purta titlul de protopop onorar și administrator protopresbiteral în parochia sa, și că băile Slănic ajunse în timpul din urmă la renume; sunt situate fórte aprópe de comuna nóstră.

Spre ilustrarea celor spuse până aci, citez câteva pasagii din opul „Óre de distracție“, de Alexandru Radu din Galați (1886).

„Poiana-sărată“, ḑice autorul, „este locul sânt de peregrinagiu pentru visitatorii Slănicului, nu dór' că satul ar fi un loc sfânt, séu locuitorii lui ar fi mai sfinți ca alți ómeni, nu; ci pentru-că în fruntea acestei frumóse comune de vre-o 240 case (aḑi sunt mai multe) tóte de bârne și pétră, acoperite cu șindile, se află un bărbat excepțional, cunoscut aprópe de toți bărbații din România de ceva valóre pe teren politic și cultural, sub numele de popa Ioniță“.

Mai la vale, după-ce îi descrie în colori vii calitățile psichico-fisice, continuă: „Popa Ioniță Bĕlloiu, tulpina întinsei familii Belloescu din România, nu-'i popă, părintele Ioniță e protopop, căci are brâu roșu.....“ „Casa lui ospitalieră a fost visitată de toți bărbații mari ai țĕrii. Aci veḑi pe lângă tablouri naționale ḑeci de portrete, între cari am observat pe al d-lor: Ioan C. Brătianu, Mich. Cogălniceanu, Costache Negri, prințul D. Ghica, C. A. Rosetti etc. portrete, cu cari păr. Ioniță [illegible] fost onorat de către marii bărbați în semn de înaltă stimă și afecțiune". Apoi încheiă „..... nici eu, nici alții, n'am mers la Poiana-sărată ca sĕ vedem frumósele case țĕrănesci, am mers sĕ vedem pe păr. Ioniță. Când păr. Ioniță nu va mai fi, Poiana-sărată va fi un sat uitat".

Acest bărbat, despre care asemenea imnuri de laudă sĕ aducéu prin graiu și prin scriere, — astăḑi nu mai este între cei vii. După o păstorire neîntreruptă de 47 ani a parochiei nóstre, în urma unei scurte suferințe a trebuit sĕ depureze ultima rată a datoriei sale ce ca om o avé față de legile naturei în frumósa etate de 78 ani.

Ce e drept, sunt 2 ani de când lipsit de memorie nu mai puté vorbi; acésta însĕ nu l'a împedecat până în a 3-a ḑi înainte de mórtea sa, întêmplată în 14 Faur v. c., sĕ mérgă regulat la biserică, sĕ împartă anafora și sĕ-și ia în primire competința dela capelanul sĕu dl Ioan G. Oltean.

In timpul acesta de totală neputință, când i se stârnia omului compătimirea vĕḑêndu-l cum prin mimica voesce sĕ facă cunoscut ceea ce voesce — spre mirarea tuturor nu l'a mai cercetat nimenea. O singură dată a venit dl inginer Belloian din Băcău, după aceea, póte din antipatia ce o are față de transilvăneni, a aflat de cuviință sĕ nu mai dea pe aci. In întreg intervalul de 2 ani a suferit mai mult decât un martir; deși cunoscut fiind de om tare crutător, se povestea prin lume, că are mai multe mii de floreni, cari póte avé intenția sĕ le lase lipsitei nóstre școli și biserici, neavênd nici soție, nici copii și nici nepoți sĕraci....

Rĕmășițele pământesci s'au așeḑat spre vecinica odichnă a 4-a ḑi după mórtea sa la sunetul duios al clopotelor. Fiii sufletesci ai defunctului și-au împlinit frumos ultima datorință față de păstoriul lor consciențios și iubitor.

Prohodul l'au sĕvêrșit 6 preoți din jur cu tótă pompa posibilă. Cuvêntarea o a rostit dl protopop Dimitrie Coltofean, carea pentru conținutul ei meritoriu, voi căuta sĕ o primesc în posesiunea mea și în copie fidelă voi trimite-o spre publicare.

S'a făcut și o mică pomană după usul nostru bisericesc în socotéla dlui Belloian des amintit, carele printr'un trimis al sĕu a pus la disposițiunea comitetului parochial suma considerabilă de 300 franci, ér Dsa n'a putut lua parte la înmormêntare fiind dus la Viena (?)

Singurul din numĕroșii sĕi amici și rudeni din depărtare a fost dl Pĕtrache Popa din Têrgu-ocna, carele în semn de stimă a depus o cunună pe cosciugul rĕposatului.

Atâta am aflat de cuviință a vĕ raporta din incidentul morții părintelui Ioan Belloi. Biografia acestui bărbat însĕ creḑêndu-se de interes, se va găsí de sigur o pénă mai ageră decât a mea, carea cunoscênd temeinic trecutul — altcum cam misterios al reposatului preot, și care va fi în stare a ține cont și de feliuritele șópte ce sĕ aud prin mulțime la persóna rĕposatului și a altora încă, va sci scóte la ivélă mai mult.

Coresp.

Din public. *)

Mulțămită publică.

Pentru colecțiunea din sciințele naturale ale institutului seminarial archidiecesan gr. or., Preastimatul domn Dr. Enea Draia, advocat în Abrud, a avut bunăvoința a dona o colecțiune prețiósă de minerale, cuprinḑênd 169 bucăți, acoperind din al sĕu și spesele de transport.

Dorind corpul profesoral a-și manifesta atențiunea cuvenită pentru acest dar frumos, conform conclusului conferenței din 7 a curentei, Nr. 80, își exprimă mulțămita sa și pe acésta cale.

Sibiiu, 12 Martiu 1897.

Direcțiunea seminarială.

---

*) Pentru cele publicate în rubrica acésta redacțiunea nu este responsabilă.

Loterie.

Mercuri, în 24 Martiu 1897 n.

Brünn: 14 72 56 78 20

AVIS.

In librăria tipografiei archidiecesane se află de vênḑare următórele cărți:

I. Cărți bisericesci.

Biblia ilustrată testamentul vechiu și nou, nelegată fl. 10, legat	fl.	15 —
Chiriacodromion (Cazanie), nelegat fl. 10, legat	„	12.—
Evangelie, neleg. fl. 8 leg. fin	„	18.—
Octoich mare, neleg. fl. 17, leg.	„	20.—
Octoich mic, neleg. fl.—60 cr. leg.	„	—.75
Orologion (Ciaslov) neleg. cr. 60, legat	„	—.75
Proscomidia altariului	„	—.25
Penticostariu neleg. fl. 8, leg.	„	10 —
Rênduiala la sfințirea bisericelor	„	2.50
Triodion cu Strajnic neleg fl. 20, legat	„	25.—

II. Cărți scolare.

Abcdar, de Zacharia Boiu nel. cr. 20 leg.	„	—.24
Abcdar, de Ioan Popescu nel. cr. 20 legat	„	—.25
Abcdar, de Silvestru Moldovan nelegat cr. 20 leg.	„	—.25
Abcedar magiar-român, de N. Putnoky leg.	„	—.20
Aritmetica, de P. Dima	„	—.32
Abcdar, de Dogariu & Dariu I. = 30 cr., II. = 20 cr., III. = 35 cr., IV. =	„	—.45
Aritmetica după Lurz	„	—.20
Aritmetica de Vlaicu I = 20 cr. II. = 25 cr. III =	„	—.35
Carte de cetire de Z. Boiu p. I. ediție nouă. nel. cr. 30 leg	„	—.40
Carte de cetire de Z. Boiu p. II. nel. cr. 25 leg.	„	—.30
Carte de cetire de Ioan Popescu legată	„	—.70
Catechism de M. Toma	„	—.30
Catechism bogat	„	—.50
Cărticică de rugăciuni pentru copii leg. frumos ed. nouă	„	—.15
Comput de Ioan Popescu	„	1.20
Compendiu de Pedagogie de I. Popescu ed. nouă	„	2.—
Compendiu de drept canonic ediție nouă	„	3.—
Conducător la Abcdar de I. Popescu	„	—.10
Culegere de cântece naționale.	„	—.25
Carte de cetire magiară de Crișan și Putnoky partea I. = 70 II.	„	1.—
Carte de cântări bisericesci pentru copii	„	—.12
Curs de limba magiară de Molnàr I. II. III. a	„	—.20
Constituția patriei de Ioan Popoviciu leg.	„	—.20
Chemia elementară de Vlaicu	„	—.80
Chemia anorganică de Filipescu	„	—.80
Drepturile și datorințele civile	„	—.20
Elemento de Geografia de Zacharia Boiu	„	—.30
Elemente de Istoria patriotică de Z. Boiu	„	—.30
Elemenete de Istoria nat. și Fisica de Z. Boiu	„	—.30
Elemente de Fisică de I. Dariu	„	—.30
Fisica de Făgărășan	„	—.40
Gramatica română de Miheltan cl. II. = 10 cr. III. = 16 IV =	„	—.24
Geografia pentru scól. poporale de I. Dariu leg.	„	—.35
Geografia pentru scól. poporale de Moldovan & Făgărășan	„	—.30
Geografia pentru scólele medii de Moldovan & Făgărașan I.	fl.	1.20
Geografia pentru scól. medii de Moldovan & Făgărașan II.	„	—.50
Geografia pentru scólele medii de Făgărașan & Bârsan II.	„	1.—
Gramatica română de I Dariu	„	—.25
Gramatica limbei magiare de Crișan & Putnoky	„	1.—
Istoria biblică pentru scól. poporale	„	—.30
Istoria biblică pentru scólele medii	„	—.55
Istoria bis rom. de Șaguna I. II.	„	3.—
Isagogia de Dr. Ilarion Pușcariu	„	1.50
Istoria bisericéscă ptru scól. pop.	„	—35
Istoria bisericéscă pentru scólele medii I. II.	„	1.—
Istoria Ungariei de Dr. N. Pop	„	—.25
Istoria Ungariei de S. Moldovan.	„	—.26
Istoria Ungariei pentru scólele secundare de V. Goldiș	„	—.80
Istoria universală pentru scólele secundare de V. Goldiș	„	1 —
Istoria naturală de Dr. D. P. Barcian I. = 50 II. =	„	—.60
Istoria literaturei române de Lazariciu	„	1.—
Legendar român de V. Petri	„	—.50
Legendar magiar român de N. Putnoky	„	—.30
Limba maternă de Dr. Ilarion Pușcariu, ed. nouă	„	—.40
Mărturisirea ortodocsă	„	1.20
Pastorala veche	„	1.—
Pastorala nouă	„	1.50
Pomăritul de D. Comșa	„	1.—
Principii din Pedagogie de dr Il. Pușcariu	„	1.—
Psichologia empirică de I. Popescu	„	2.—
Teologia dogmatică	„	1.—
Teologia morală	„	1.50
Toldy, Narațiune poetică de Crișan & Putnoky	„	—.70

III. Cărți literare.

Biografia fericitului Șaguna de N. Popea	fl	2.50
Istoria biser. politico-naționale.	„	1.—
Enchiridion s'au carte manulă de canóne	„	4.—
Invĕțătorul și poporul de Marienescu.	„	—.50
Polemia contra Heliad	„	—.50
Calendariu pe anul 1896	„	—.30
Scrisori apologetice	„	—.50
Sunete și resunete de Z. Boiu	„	—.50
Scrierea sf. Ioan gură de aur	„	—.50
Vocabular român germân	„	—.70
Anghira creștină (cuvêntări) funebrale de T. V. Gheaja	„	1.50
Anecdote și glume de T. V. Gheaja	„	—.65
Antologie română de Manliu	„	1.75
Cel mai mare bine din lume de Făgărășan	„	—.20
Cine ce face lui își face, comedie întrun act pentru tinerimea scolară	„	—.10
Codicele de Mateiu Voilean	„	—.80
Colinde de A. Marienescu	„	1.10
Compas românesc de P. Petrescu	„	—.50
Cuvêntări funebrale de Z. Boiu	„	1.50
Crestomația română de I. Manliu	„	1.75
Date istorice de I. C. Pușcariu	„	2.—
Descântece poporale de Marian	„	2.—
Documente pentru limbă și istoriă de Dr. Il. Pușcariu	„	2.50
Doine și strigături de St. Muntean	fl.	—.12
Foi comemorative la serbarea 12/24 Maiu 1892 a lui G Barit	„	—.80
In memoria lui G. Barit peosii de G. Joandrea	„	—.20
Intrebări de educațiune și instrucțiune studii pedagogice de Dr. P. Span	„	1.—
La Alma povesti de Constanța de Dunca Schiau	„	—.50
Lecsiconul comunelor bisericesci din archidiecesă de Dr. Remus Roșca	„	1.—
Noul atac asupra scólelor nóstre.	„	—.25
Manual de drept cambial de I. Socaciu	„	2.—
Pace vouĕ de H. Drumond tradusă de D. Făgărașan	„	—.20
Primatul papal și infalibilitatea papei de I. Broju	„	—.25
Poesii de Andreiu Murĕșan	„	1.50
Poetica română de I. Manliu	„	1.75
Povesci ardelenesci din gura poporului de I. P. Reteganul I—V	„	1.25
Povestiri alese și intocmite de P. Petrescu	„	—.75
Retorica și stilistica de I. Manliu	„	2.—
S'a dus în țéră novelă originală de Il. Chendi	„	—.15
Studiu diu economia națională de P. Petrescu	„	—.40
Satul cu comorile novelă de P. Petrescu	„	—.45
Stupăritul de C. Dimian	„	—.80
Vechia metropolie de N. Popea	„	1.50
Protocólele sinodale dela 1864—1893 tóte laolaltă	„	19 —
Protocóle congresuale dela 1868—1891 tóte laolaltă	„	7.60
Statut organic	„	—.25
Regulament pentru parochii	„	—.10
Regulament pentru organisarea, provisorie a învĕțământului	„	—.10
Regulament pentru procedura matrimonială	„	—.20
Regulament pentru seminariul pedagogico-teologic Andreian,	„	—.10
Regulament pentru afaceri interne congresuale.	„	—.20

IV. Tipărituri.

Budget cóla	„	— 03
Catalog de clasă cóla	„	—.02
Catolog de clasă broș. din 10 cóle	„	—.30
Catalog de clasă broș. din 15 cóle	„	—.45
Catalog de clasă broș. din 20 cóle	„	—.55
Carte de evidență cóla	„	—.03
Carte de evidență leg. din 30 cóle	„	1.80
Carte de evidență leg din 40 cóle	„	2.10
Chronica scolară leg.	„	1.50
Consemnarea pruncilor obligați a cerceta scóla cóla	„	—.02
Conspecte protopopesci, pentru noucun.	„	—.05
Conspect despre comunele matre și filie cóla	„	—.03
Conspect despre visitarea scólelor cóla	„	—.03
Conspecte de catechisația cóla	„	—.03
Conspecte scolare înv. (date statistice cóla	„	—.06
Conspecte prot. I. II. III cóla	„	—.06
Conspecte de absenții sĕptĕmânale și lunare cóla	„	—.02
Contul capitalelor active cóla	fl.	—.03
Estrase din protocolul botezaților, cununaților și morților esempl.	„	—.01
Matricula scolară cóla cr. 2 legată din 50 cóle	„	1.50
Inventare pentru averea bisericelor	„	—.10
Jurnal de casă cóla	„	—.03
Jurnal de casă leg. 25 coli	„	165
Jurnal de casă leg. 30 coli	„	1.80
Obligațiuni ptru biserici esempl	„	—.01
Protocolul bunei invoiri cóla	„	—.06
Protocolul bunei invoiri leg. din 50 cóle	„	4.—
Protocolul parochial cóla	„	—.06
Protocolul parochial leg. din 50 cóle	„	4.50
Protocolul botezaților cóla	„	—.06
Protocolul botezaților l. din 50 c.	„	4 50
Protocolul cununaților cóla	„	—.06
Protocolul cununaților l. din 50 c.	„	4.50
Protocolul morților cóla	„	—.06
Protocolul morților leg. din 50 c.	„	4 50
Protocol de esibite cóla	„	—.03
Protocol de esibite l. din 30 cóle	„	1.80
Protocol de esibite l. din 50 cóle	„	2.50
Prot. de clasificațiune cóla	„	—.02
Prot. de clasificațiune l. din 50 c.	„	1.50
Specificațiuni pentru noi cununați cóla	„	—.05
Testimonii scolare esempl.	„	—.02
Testimonii de religie	„	—.02

V. Icóne.

Icóna înmormêntării domnului pe pânză	fl.	2 50
Icóna înmormêntării domnului pe hârtie	„	—.50
Icóna celor trei Ierarchi pe hârtie	„	—.30
Icóna Evangeliștilor pe hârtie	„	— 50
Portret Șaguna	„	1.—
Portret Gozsdu	„	1.—

VI. Requisite de scris.

Libele de scris à 1 cr. 100	„	—.70
Libele de comput á 1 cr. 100	„	—.70
Libele de dictando à 1 cr. 100	„	—.70
Caete de dictando din 6 foi 4 cr. din 8 foi 6 cr. din 12 foi cu 8 cr. din 16 foi cu 12 cr. din 20 de foi cu	„	—.15
Glasuri (tocuri de pene) și de ceruse rotunde și cuadrate á 4, 5, 6, 8, 12, 20, 30, 40 cr. și	„	—.45
Tocuri (códe) de pene condeiu dela 40 cr. suta până la 50 cr. bucata.		
Hârtie fină de scris de cancelarie și concept à 6, 7, 8, și 10 fl. miia de cóle.		
Ceruse à 1, 2, 3, 4, 5, 6 și 7 bucata și suta à 80 cr. 1 fl. 1.20 1.80 2 și 7 fl.		
Pene de scris dela 50 cr. până 1 fl. 20 cutie constătătóre din 144 bucăți.		
Tăblițe de pétră bucata 7, 10, 12 14 și 15 cu bucata		
Tot feliul de hârtie de epistole cu prețuri fórte moderate.		
Notese dela 4 cr. până la 1 fl. bucata.		
Trăisti de scólă pentru copii, chipuri pentru copii, Circele, Văpsele și penseie, Hârtie sugativă.		
Calemare, Liniale, hârtie pentru stelagiu, Albume, Blocuri, Ținte de desem; totfelul de negrélă, tóte acestea cu prețuri fórte moderate.		

Redactor prov. Gavriil Hango.

Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 30. Sibiiu, Sâmbătă, 15/27 Martiu 1897. **Anul XLV.**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
la „Tel. Rom.“ într'una cu suplementul „Fóia Pedagogică“
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strëinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Pentru cultură.

Pentru cultură trebue sĕ dăm partea cea mai bună din individualitatea nóstră.

Nu ar fi in interesul nostru, dacă am întona imnuri de laudă, imnuri de mărire progresului, care l'am făcut în jumĕtatea de veac, de când ne-a succes a scutura jugul sclăviei, și totuși cuvinte de laudă trebue sĕ aducem viului interes, care se manifestă în viéța nóstră publică pentru susținerea de scóle, pentru îmbunătățirea sorții învĕțătorilor, și în general pentru înaintarea în cultură.

Viul acesta interes se manifestă ḑi de ḑi în cercuri tot mai largi.

In fruntea acestui puternic curent au stat și stau bisericile române, și credincioșii acestor biserici însuflețiți de sórtea și de viitorul scólelor cu drag au jertfit și jertfesc, conscii de aceea, că viitorul nostru în mare parte este în mâna scólelor nóstre.

Femeia română și pe terenul acesta s'a arĕtat vrednică urmașă a femeilor române din vécurile trecute, cari ca vestale au veghiat la vatra familiară, și nu s'a stîns focul iubirii de lege, focul iubirei de ném.

Și décă imnuri cântăm în lauda acelora, cari cu mândrie fâlfăe stégul culturei, însutit trebue sĕ o facem acésta în onórea femeii române, care veghind la vatra familiară își ia timp și contribue și la lățirea culturei.

Ne saltă inima, vĕḑênd nobila rivalitate a femeii române de a emula cu bisericile nóstre în susținerea de școle române.

În Brașov reuniunea femeilor susține o scólă de model, unde fiitórele mame se bucură de o crescere românéscă, și se întroduc în cele ale economiei, ca la timpul sĕu sĕ scie ocupa cu demnitate nobila misiune ce le aștéptă.

În Abrud reuniunea femeilor române susține asemenea o școlă de fete, și împlinesce o nobilă misiune, umplênd ea golul, care bisericile române nu erau în stare sĕ-l umple, cu o scólă de fete bine organisată.

Reuniunea femeilor române din Sibiiu susține școla elementară de fete din care elevele trec în școla civilă susținută de Asociațiunea transilvană.

Ea este mama, care a dat ființă școlei civile de fete, ea este modelul, după care s'au orientat celelalte reuniuni de femei, ea este matca, din care au eșit celelalte școle de fetițe, cari sunt adevĕrată binefacere pentru poporul nostru.

Bine concepută, bine îngrijită, bine condusă, reuniunea femeilor române din Sibiiu are planul sĕ înființeze posibil tóte instituțiunile culturale, cari le prevede legea de instrucțiune a statului.

În sistemul școlelor poporale este școla elementară inferióră, școla elementară superióră, școla civilă și în urmă, ca corónă, institutele pentru crescerea și cualificarea învĕțătorilor, preparandiile.

În acest larg cadru lucră reuniunea femeilor române din Sibiiu.

Spre a-și puté ajunge scopul, în ḑilele aceste a publicat un apel călduros către publicul român cerêndu-i sprijinul material și moral.

Lucru nobil, lucru sânt este, ceea ce reuniunea femeilor române intenționéză, căci dacă vom avé școle bune, conduse de noi, viitoriul este în mânile nóstre.

Acest bun lucru se recomandă el de sine, și nu e trebuință, ca noi sĕ-l recomandăm.

Nu o facem acésta, nu facem reclamă pentru căldurosul apel, cu care acéstă reuniune s'a adresat către poporul român; facem însĕ aceea, ce datori suntem sĕ facem, cuvinte de laudă aducem femeilor române, când ele rivaliséză cu bisericile pentru lățirea culturei în sinul poporului român.

Revista externă.

Una dintre scirile cele mai sensaționale privitóre la cestiunea Cretei este după o telegramă din Paris, că Anglia după consiliul de ministri de Sâmbătă, la care Salisbury din causă de morb n'a putut lua parte, a declarat, că nu va lua parte la blocarea porturilor grecesci, dacă la granița Tesaliei nu se va trage o zonă neutrală între trupele grecesci și turcesci. La blocarea portului Volo Anglia numai așa va lua parte, dacă Grecia n'ar primi acéstă propunere, ér dacă Turcia nu o ar primi, atunci va cere în contra ei aplicarea mĕsurilor de constrîngere.

Acéstă propunere a Angliei în favorul Greciei merge într'acolo, ca acésta sĕ fie scutită de un atac vehement din partea Turciei, neputêndu-și transporta nici trupe, nici munițiuni, nici alimente la hotarele Tesaliei, dacă i s'ar bloca portul Volo, singura cale posibilă de transport pentru apărarea sa în contra Turciei.

In legătură cu acéstă scire se aduce și alta, și anume, că Anglia, numai așa va lua parte la blocarea porturilor grecesci Pireu și Volo, dacă i se vor da garanții, că Turcia nu va ataca pe Grecia.

Ceea-ce împedecă resolvarea mai de grabă a cestiunei cretane, este neîncrederea ce se arată între Anglia și Rusia.

A fost vorbă anume și de ocuparea Cretei, dar Austro-Ungaria și Germania au declarat numai decât, că ele nu primasc acésta; la acéstă declarațiune s'au alăturat mai târḑiu și Francia și Italia; ér acum și Anglia ḑice, că nici ea nu primesce acésta singură, ci numai laolaltă cu Rusia, în care cas e aplicată a trimite la Creta 10000 de soldați provĕḑuți cu tóte cele necesare pentru susținere și cooperare, mai mult însĕ nu.

Acésta însĕ nu va fi de ajuns pentru pacificarea poporațiunei fórte agitate și binișor organisate și provĕḑute cu cele necesare pentru de a-și elupta libertatea națională și bisericéscă nu numai în contra Turcilor, ci chiar și în contra marilor puteri europene, dacă acestea nu vor trimite mai mari forțe pentru zugrumarea lor.

Ceva notoric, că numai guvernele Austro-Ungariei și a Germaniei lucră din adins pentru oprimarea cretenilor, până când acum după Francia și Italia chiar și Anglia și Rusia mai lasă din asprimea mijlócelor puse în vedere contra Greciei, dacă acésta ar continua cu oposiția în contra intențiunilor marilor puteri privitóre la cestiunea cretenilor, séu mai bine ḑis în Cestiunea orientală.

Lucru ușor de înțeles.

Germania își teme Elsația și Lotaringia răpită dela Francesi, ér Austro-Ungaria își teme domnia raselor germane și magiare asupra celorlalte naționalități.

Guvernele acestor dóue mari împĕrății dând doveḑi de iubire de libertate pentru popórele asuprite din imperiul turcesc, ca sĕ fie consecuente, ar trebui sĕ dee drepturi naționale și popórelor din imperiile lor; dar așa nu vreau sĕ contribue la eliberarea națională a nici unui popor, nici în — nici afară de imperiile lor.

Pănă când le va succede acéstă politică, așa credem, că cu tóte sforțările lor, e cestiune numai de timp.

Cea mai nóuă dovadă, deși repetată, despre simpatia opiniunei publice angleze pentru eliberarea Cretei de sub jugul turcesc, o a dat bĕtrânul Gladstone într'o epistolă adresată în formă de broșură ducelui de Westminster, în care vorbind despre „crisa orientală“ între altele ḑice:

„E timpul suprem de-a spune adevĕrul. Dóue mari state cu poporațiuni europene de 140 ori 150 de milióne de suflete se află de present sub domnirea duor bărbați tineri, cari ambii pórtă înalta titulatură de împĕrați. Unul dintre ei este total lipsit de experiență și de cunoscințe, celalalt este bogat de cunoscințe și experiențe, dar în sine destul de mărginite, sunt de astfel de natură, că causéză spaimă și uimire, când lumea le dă de urmă. În unul dintre casuri guvernul este un despotism curat și complet, în celalalt guvernul este tot aceeași pe terenul politicei externe. Intru cât tendințele acéstor puteri sunt cunoscute, influința lor în concertul european au întrebuințat-o spre a lupta cu tenacitate în contra libertății. Insĕ, ce lipsă are óre guvernul nostru d'a se ține de fustele lor! Sentimentele națiunei

---

FOIȚA.

Documente pentru limbă și istorie.

(Urmare.)

Nr. 568.

Preacucernice protopópe Kir Lazare!

Pentru-că dela înălțatul crăescul gubernium am primit un milostiv intimat dela 18 Noemvrie a. c. subt Nr. 8998 prin care arată, că din representația vestitei table a varmeghii Belgradului de jos, dela 16 Noemvrie, au înțeles, precum popii, mai vêrtos cei românesci, înaintea norodului loruși încredințat fac strîmbe și nedrepte tâlcuiri la milostivile porunci împĕrătesei date prin slobodă mutarea locuitorilor, și precum ar urma de acolo, acea milă a împĕratului ar fi prin iobagie, ca slujbe sĕ nu mai facă, și vestita tablă silindu-se a aduce pe norod la întréga buna înțelegere și la îndreptare, nici pe stăpânirea varmeghii n'au ascultat. Pentru aceea înălțatul crăescul gubernium mi-a intimăluit, ca cumplit și supt grea pedépsă înfricoșare arătând, sĕ vĕ sfătuesc, ca sĕ nu îndrăsnéscă cineva din preoți asemenea ceva a cerca, nici preaînaltele porunci împĕrătesci a le schimosí chiar adevĕrata lor înțelegere. Așadară după puterea acestei milostive porunci tare sĕ poruncesce tuturor preoților din protopopiatul vostru, ca sĕ nu îndrăsnéscă înaintea înaltelor rêndueli ceva a cerca, nici a face, nici a tâlcuí rĕu și strîmb, nici a schimosí dela adevĕrata lor înțelegere, că unii ca aceia cu pedépsă neertat se vor pedepsí, după-cum s'a pedepsit popa Ioan dela Micăsasa, care în anul trecut înaintea preaînaltelor rêndueli a urmat, sfatul nostru n'a ascultat, pentru care la prinsóre a căḑut și a se despopì s'au judecat, cel ce la 13 Noemvrie se va despopì prin noi și mirén va rĕmânea spre împlinirea rênduitei lui pedepse. Precum acésta ai primit și la toți preoții ai vestit și vor face îndestul poruncii sĕ ne însciințați.

S'au dat în Sibiiu, 9 Noemvrie 1785.

Gedeon Nichitici,

Nr. 70.

Preacucernice protopópe Kir Lazare!

Pentru că am primit dela înălțatul crăescul gubernium un milostiv intimat dela 5 Ianuariu a. c. supt Nr. 10202 intemeét, preamilostivul decretul crăesc dela 27 Noemvrie a. tr. prin care arată, că a sa chesaro-crăéscă mărire bine a voit a îngăduí, ca mirii cei dispensăluiți în scopul pentru grele pricini de proclamație în cele dintâiu Dumineci sĕ pue jurămêntul, că nu sunt legați séu logodiți cu alte fete, slăvita tablă a varmeghii, cu cari sĕ se pótă cununa. Așa dar tabla pe departe, ca părților sĕ nu fie cheltuélă și sĕ nu urmeze primejdie din zăbavă, atuncea sĕ pue jurămêntul înaintea judecății mirenesci a locului, adecă înaintea sfatului séu solgăbirĕului, cu cari sĕ se pótă cununa, viind cu aceea la noi, acésta la toți preoții și norodul a vestí vei avé datorie însciințându-ne precum ai împlinit acésta.

S'au dat în Sibiiu 27 Ianuariu 1786.

Gedeon Nichitici.

Nr. 32 și 176.

Pentru-că înaltul crăesc guvern prin milostivul seu intimat dela 6 Dechemvrie A. 1785 supt Nr. 10137 mi-a comunicăluit prin care se poruncesce, că cădirea caselor și colindele, ce s'au obicinuit în séra de Crăciun, de Anul Nou și de Bobotéză, sĕ se ridice și sé nu se mai facă; pentru aceea după puterea acestei prea înalte porunci vei avé datorie a vestí în tot protopopiatul tĕu la preoți, ca cădirile caselor și colinde la mai sus numitele sĕrbători sĕ nu se mai facă, fiind oprite. Acésta dar numai decât vei avé datorie a vestí la toți preoții din protopopiatul vostru și dela ḑiua primirei acesteia până la 14 ḑile precum ai vestit, nóue sĕ respunḑi.

Sibiiu, 27 Februariu 1786.

(Va urma.)

nóstre — pentru ei nu există; éră împĕratul Germaniei n'ar rĕmânea decât între marginile manierelor sale de cumva ar descinde a ne ḑice: „Cunosc Turcia, cunosc și concertul, dar cine sunteți voi?“ Cu răbdare am muncit timp de doi ani la călcâiul acestui concert, éră el ce a făcut óre pentru noi? Ce a făcut — nu cu privire la promovarea dreptății și a umanității, căci la acéstă întrebare respunsul este dat de mult, ci în privința garantării păcii? Eu susțin, că concertul pe lângă tóte pretențiile sale și pe lângă tótă puterea sa, a înrĕutațit, nici decât îmbunătățit situația“.

„Dreptatea“ din Timișóra, după care reproducem acest citat, între altele face acestuia următoriul potrivit comentariu:

„Este mai mult ca sigur, că bĕtrânul și renumitul diplomat englez, care cam totdéuna gâcesce, de astădată a lovit cuiul chiar în cap. Căci cu greu mai póte cineva crede, cumcă „concertul“ puterilor europene în actuala sa activitate promovéză „pacea“ séu interesele păcei, pe cât timp bine se scie, cumcă pacea adevĕrată numai atunci se póte aștepta, când popórelor li se dă posibilitatea de a trăí în linisce; și numai acolo tronéză unde tirănia, prigonirea și schingiuirea popórelor este detronată. Pace voind, de ce intrevine Europa chiar și cu putere armată spre a susținé pe un dușman necorigibil în cerbicia unui popor, care tocmai din causa tirăniei a ajuns la desperațiune, s'a resculat cu devisa: „mai bine perim cu toții decât sĕ mai suferim“.... Óre nu era mai posibil, ceea-ce la tot casul ar fi fost și mai uman, ca „concertul“ europén sĕ fie „blocat“ Constantinopolul, cum a blocat insula Creta, și sĕ-l fi forțat pe turcul cel vinovat a se înblânḑí, în loc de a „inblânḑí“ pe amăriții de rĕsculați, cari au ajuns la desperațiunea cea mai extremă. De ce óre „concertul“ europén nu procură „inblânḑire“ acolo, unde se póte câștiga, ci se încércă a inblânḑi pe acei nefericiți, pe cari îi póte ucide séu nimici, îi póte frânge dar a-i îndupleca nu?!

„Cuvinte séu vederi asemenea vederilor dlui Gladstone nu lipsesc nici în alte țĕri europene, dar adevĕrat este, că în alte țĕri astfel de vederi nu prea ajung la lumina dilei. Multe și numĕróse sunt popórele, în fie-care stat europén, care consimt cu dl Gladstone și împărtășesc pe deplin vederile lui; și tocmai acéstă împregiurare este aceea, care în ḑiua de aḑi caracteriséză în mod mai marcant situațiunea Europei. „Concertul“ europén nu are rădĕcini în popórele Europei. Guvernele diferitelor state și diplomațiile lor, acestea „concentréză“, nici decât popórele înseși. E drept, că diplomațiile în numele popórelor fac și direg trebile, dar tot așa de necontestaver e, că popórele nu sunt nici încântate, nici emoționate de acórdele „concertanților“, fie ele armoniόse, fie disarmonice.

„Este fapt necontestaver, că popórele europene — excepțiune făcênd clicele popórelor dela putere — nu sunt nici așa de fără simț de dreptate, nici așa de fără Dumneḑeu, cum sunt guvernele respective diplomațiile ce-și jócă mendrele în numele popórelor; și ací zace pericolul păcii adevĕrate. Ací ḑace adevĕratul „pericol“ de care guvernele, și diplomațiile tremură, se tem și se sparie ca de ciuma asiatică“.

Ér mai la vale, ca de încheiere ḑice:

„Grecia, respective regele și poporul seu, are pe partea sa dreptate, morală creștinéscă, umanitate, ér boldul pornirii ei este iubirea de libertate. Care popor europén nu ar consimțí cu ea? Care popor europén ca atare, ar ridica măcar numai degetul mic al mânei sale contra ei? Numai guvernele și diplomațiile lor fac asta, dar' o fac cam pe ascuns și cu multă frică în óse, că: ce vor face cu mine cei de acasă?

„Gladstone — n'are sĕ se témă de cei d'acasă“.

Drept simpatíe față de Grecia se anunță din Londra, că ambasadorul rusesc Onu a predat reginei Olga o scrisóre a Țarului, în care erau alăturate 50.000 ruble, pe care Țarul le-a trimis pentru refugiații din insula Creta și că vĕduvă Țarevnă a asigurat într'o scrisóre pe fratele seu, regele George al Greciei, că nici el, nici Grecia nu va avé sĕ sufere nimic.

S'a mai lățit faima, că însuși sultanul va recomanda Creciei sĕ pacifice Creta, și ca apoi principele George va fi numit ca comisar al Greciei asupra insulei.

Se mai ḑice, că Rusia ar fi învoită cu acest plan.

Deci, numai Austro-Ungaria și Germania, adecă guvernele lor, nu dau semne de simpatie pentru eliberarea cretenilor asupriți de Turci.

Afară de acestea, banchierii greci de pretutindenea încă dau mari semne de jertfe pentru eliberarea fraților lor subjugați, punênd chiar milióne floreni la dispozițiunea guvernului grecesc în acest scop.

În acest stadiu se află până în present chestiunea cretană.

Se înțelege, că pregătirile de resbel între Grecia și Turcia continuă, precum și luptă între mohamedani și creștini pe insula Creta și tot așa și nisuințele trupelor marilor puteri pentru de a-i pacifica.

Vai însĕ de astfel de pacificare.

Din protopresbiterate.

Joi în 20 Februariu a. c. st. v. s'a întrunit în comuna centrală Avrig sinodul protopresbiteral al acestui tract.

Punctul prim din program a fost raportul dlui protopop despre starea tractului, în care ne-a dat o icónă clară și evidentă, că tractul progreséză și se consolidéză, edificându-se biserici și școle nóue, unde se ivesce trebuința; că s'au sistemisat salarele învĕțătoresci în tóte comunele; dar cu parochiile vacante stă lucrul mai rĕu, fiindcă e imposibil a face o dotațiune corĕspunḑetóre și așa nici nu se pot ocupa cu parochi cualificați. S'a constatat cu bucurie, că tóte căsătoriile făcute după legea — așa poreclită — „căsătoria civilă“, s'au sevîrșit și bisericesce. Asemenea fondul protopopesc a ajuns la suma de 300 fl.

Onorată redacțiune!

De un timp încóce, „Telegraful Român“ și a luat un avênt fórte îmbucurătoriu pentru noi, vĕd și cetesc cu drag, că din tóte părțile preoțimea nóstră dă semne bune de viață și lucră cu puteri unite pentru binele bisericei și școlei.

Cu permisiunea Onoratei redacțiuni îmi iau voia a scrie și eu ceva de pre Têrnavele nóstre și adecă: stăm în préjma începerei lucrărilor la drumul ferat la care cu 15 Aprile eventual 1 Maiu dealungul vălii Têrnavii mici din Blaș până la Bălăușeri se începe lucrul, ca pentru prețul de 4 milióne până în Novembre linia drumului ferat sĕ fie gata.

Bietul nostru popor și aici trebue sĕ contribue cu dinariul sĕu, contribuind comune până peste 10,000 fl., și tot noi, Têrnăvenii, nu sperăm, că vom puté sĕ ajungem sĕ ne împărtășim de lucru, căci străinii némului nostru ne copleșesc, de acum au început a veni ómeni de lucru, cari cerșesc din casă în casă și lucrul încă nu s'a început, atâta deocamdată.

Mai remarcabil pentru noi, ce aparținem protopresbiteratului Têrnavelor, este sinodul protopresbiteral, ce s'a ținut la 10 Martie în Cetatea de baltă în frumosul edificiu al școlei nóstre.

In acest sinod, după serviciul divin celebrat în sf. biserică de 3 preoți în frunte cu protopresbitetul Nicolae Todoran, s'au întrunit membrii sinodali la órele 10 a. m. în edificiul școlei și s'a deschis ședința prin cuvêntul presidial scurt și mult cuprinḑĕtoriu asupra stării nóstre.

Sinodul decurgênd în o perfectă armonie și însuflețire s'a constituit pe noul period de 3 ani alegêndu-se, comitetul protopresbiteral în persónele: Zacheu Sas paroch în Blășel, Nicolae Manoviciu paroch în în Chesler; din mireni Iacob Lunca învĕțătoriu, Ioan Cucuiu cantor, Nicolae Cucuiu proprietariu, Isailă Păpară econom. Suplenți Augustin Chețan, paroch în Bobohalma, I Trifan învĕțătoriu în pensiune și Iacob Potor econom, ér în epitropie: Petru Samărgitan paroch, Iosif Crișan paroch, Ioan Floca învĕțătoriu, Nicolae Rĕu econom.

Suplenți: Atanasiu Hoporteau paroch, Blaga Mateiu lui Iosif econom.

Intre alte multe, după-ce dispunem de un fond protopresbiteral fórte neînsemnat — 206 fl. 92 cr. depus la banca „Albina“ ce pela anul 1887 era numai de 80 fl. — s'a pus în lucrare executarea cu tótă puterea a unui conclus din 1894: adaptarea cancelarii protopresbiterale și încassarea alor 98fl. de pe cele 23 comune bisericesci spre acest scop ca sĕ se asigure la ori ce eventualitate archiva protopresbiteratului.

De însemnat și remarcat este, că membrii sinodului unanim au decis salarisarea protopresbiterului cu 300 fl. pe contul celor 23 parochii, repartițiați după starea relativă a lor.

Ce credeți domnule redactor! Preste jumĕtate din comunele acestui tract au fost nimicite prin ghiață în véra trecută, încât locuitorii din comunele: Spălnaca, Fărău, Heria, Sânbenedic, Șilea, Herepea, Chinciș, Bobohalma, Subpădure, Cuștelnic, Cergid, Șomfalĕu, Adămuș, mai prefer a-și părăsí pămêntul strămoșesc după atâtea repartițiuni și imposite pentru susținerea învĕțătoriului, a preotului, a cantorului și mai ce sciu eu câte la comitat și acum pentru drumul ferat cu miile, dar totuși sĕrmanul nostru popor prin delegații sei la sinodul protopresbiteral, ca sĕ nu-și pérdă pe adevĕrații conducĕtori, jertfesc și cel din urmă dinariu a lor numai sĕ remână români ortodoxi în marea uniților de pe Têrnave.

Póte fi fălos protopresbiterul nostru Nicolau Todoran de votul ce i l'a dat sinodul nostru pentru asigurarea existinței sale perdută de 2 ani de ḑile prin ștergerea taxelor ședulelor de cununii, din care numai a putut sĕ trăéscă un protopop în tractul nostru, și sperăm, că acum își va continua activitatea, ca și până acuma, dacă nu mai mult, căci i-s'a documentat sprijinul eclatant moral și chiar și material.

În fine preoțimea și sinodul nostru protopresbiteral speréză că sinodul archidiecesan ce se va chema la Dumineca Tomii, se va îngrijí pentru crearea unui salariu corĕspunḑĕtoriu pentru protopresbiteri, și salarisarea preoțimei.

Boian, 11 Martie 1897.

Iosif Crișan,
paroch.

Din parochii.

La 2 Februariu a. c. s'a ținut sinodul parochial ordinar în comuna nóstră bisericéscă Nasna, din protopresb. M.-Oșorheiului. President parochul local St. Rus.

Din raportul comitetului parochial despre activitatea sa în decursul anului 1896 reese, că parochia acésta dispune de o avere peste tot în valóre de 6412 fl. 57 cr.

În decursul anului s'au întabulat pe biserică mai multe realități cumpĕrate de mai nainte, sub rĕposatul paroch Zacharia Baciu.

Meritele actualului paroch St. Rus pentru parochia sa își au începutul îndată dela venirea sa în parochie. Prin sfaturile sale părintesci și stăruitóre a predispus îndată pe fiii sei sufletesci la purtare bună și la jertfă pentru biserica și școla lor. S'au cumpĕrat 1 potir, 1 steluță, 1 copie, 1 linguriță, 1 disc, și 1 cădelniță, tóte în valóre de 74 fl; 3 rênduri de vestminte bisericesci în valóre de 160 fl.; 4 prapori în valóre de 46 fl.

S'a acoperit biserica din nou și s'au mărit casele parochiale.

A format un cor de băeți de școlă pentru executarea cântărilor bisericesci la serviciul divin, pe cari însuși i-a instruat.

Dar cel mai mare merit îl are, că a scos pe parochienii sei dela contribuțiunea aruncată pe ei, pentru susținerea școlei de stat din acea comună și că s'a făcut un bun început pentru zidirea unei școle și pentru asigurarea salarului pentru învĕțătoriu.

Pentru zidirea școlei s'au făcut 100.000 cărămiḑi și se aștéptă numai aprobarea planului din partea P. Ven. Consistoriu, ca sĕ se continue cu lucrarea pentru terminarea ei.

Cu privire la asigurarea salariului pentru învĕțătoriu s'a regulat afacerea fundațiunii create în acest scop, carea începută la a. 1875, la anul 1889 în urma unei rele administrări abia făcea 160 fl. ér acum se urcă la suma de 946 fl. 51 cr.

Pentru sporirea acesteia s'a recurs la contribuiri de bucate și s'a hotărît, că de aci înainte fiecare parochian sĕ dee în fiecare an câte o mierță de cucuruz până când fondul va ajunge la suma de 3000 floreni, cari elocați apoi cu 10% vor da cele 300 florini destinați pentru salarisarea învĕțătoriului.

Étă un adevĕrat păstoriu și o bravă turmă ascultătóre, cari nu se sparie de lupii ce năvălesc din tóte părțile asupra lor. Înainte numai cu Dumneḑeu și tóte greutățile le veți învinge spre binele vostru și spre gloria bisericii și a neamului nostru românesc!

Românceole din Brașov.

Bravele românce din Brașov, ca totdéuna și de astă-dată sunt cele dintâie, cari cu însuflețire se angagiază la lucru în scopul promovărei culturei naționale.

Abia apăruse în ḑiare Apelul Reuniunii femeilor române din Sibiiu, pentru colectarea de obiecte, cu scop de a se arangia o loterie, din al cărei venit sĕ se pótă înființa o școlă pentru economia și industria de casă și o preparandie pentru sexul femeiesc împreunate cu internat, și precum vedem din Gazeta Transilvaniei“, Reuniunea femeilor române din Brașov în ședința sa din 11 l. c. a și luat conclusul ca sĕ vină într'ajutorul sorei sale din Sibiiu angajându-se însași a colecta cu tot zelul în Brașov și giur.

N'avem cuvinte destule a lăuda acest zel demn și bun exemplu de imitat al bravelor românce din Brașov.

Publicăm și noi cu plăcere Apelul lăudatei reuniuni, care este următoriul:

APEL.

Reuniunea fem. române din Sibiiu a publicat în „Gazeta Transilvaniei“ din 27 Februariu v. c. un apel cătră publicul român și cu deosebire cătră femeile române din patrie pentru-ca sĕ adune obiecte și mai cu sémă lucruri de mână ale femeilor nóstre pentru arangiarea unei loterii, din al cărei venit sĕ se pótă înființa o școlă pentru economie și industrie de casă și o preparandie pentru sexul femeiesc împreunate cu un internat.

Reuniuneaa femeilor române din loc în ședința sa din 1 l. c. a luat hotărîre de a sprijinì Reuniunea soră în acéstă întreprindere românéscă, care tinde la promovarea culturei femeii române. Pentru acest scop a decis a apela la tóte femeile române din Brașov și giur, ca sĕ-și dee concursul cuvenit pentru realisarea acestei intreprinderi românesci și a designat pe domnișórele Marieta Ilasievici și Elena Nastasi, ca sĕ presenteze acest apel dómnelor și domnișórelor române, pentru-ca sĕ se declare, cari voesc, ca sĕ contribue cu obiecte pentru loteria femeilor române din Sibiiu.

Ofertele eventuale sunt a se adresa până la finea lunei lui Maiu a. c. la subscrisa prešedintă a Reuniunii femeilor române din loc, pentru-ca în decursul lunii lui Iunie sĕ pótă fi trimise la destinație.

Brașov, 11 Martie 1897.

Agnes Dușoiu, presidentă. *Lazar Nastazi,* actuariu.

Școlele de călugărițe.

Reproducem după valorósa revistă scientifică-literară „Tinerimea Română“ Nr. 7 a. 1896, ce apare odată pe lună în Bucuresci, următoriul trist articol:

In câte-va din orașele nóstre mari, ca în Bucuresci, Galați, Brăila, Craiova, Iași, etc., există nesce scóle particulare, cu internate, sub numirea de scóle de călugărițe.

Organisaţiunea acestor scóle, care nici într'o privinţă nu este în conformitate cu legile şi regulamentele nóstre scolare, lasă atât de mult de dorit, în cât au ajuns o adevěrată nenorocire pentru copiii acelora, cari caută acolo educaţiune şi instrucţiune.

Programele de studiu, deşi de la reforma învěţământului ar fi trebuit sě se impună şi acolo, totuşi la scólele de călugăriţe nu se ţin la sémă.

Extensiunea cea mai mare se dă învěţărei limbilor străine într'un chip sterp, fară gramatică şi literatură, apoi lucrului dé mână şi în special religiunei şi istoriei papilor.

Matematicele şi geografia o predau cu atâta succes, încât după 7 ani 8 ani cât durézā cursul scólei, nu se găsesc 10 la sută din fetiţele ce termină, cari se aibă atâtea cunoscinţe, care se pot căpăta în scólele nóstre numai în dóue clase primare.

Limba română este cu desěvêrşire neglijeată, deşi în privinţa acésta regulamentele scolare sunt lămurite, obligând ori ce scólă privată, ca sě aibă pentru limba română un numěr de óre egal cu acela cerut în scólele publice ale statului.

Numai ca formă, spre a mulţămi aparenţele, se predă de câte o profesóră, nerecunoscută ca atare, absolventă a câte-va clase, un fel de românéscă, menită sě strice limba şi sě încarce cu material fără nici o ordine mintea copilelor.

Istoria patriei, acéstă sântă evanghelie a românilor, e considerată ca o povară, fără nici un folos, şi bieţii nostrii domni, eroi, a căror viěţă a fost un sbucium îndelungat şi un nesfêrşit sacrificiu pentru ţéră, chiar şi astăḑi la sfêrşitul secolului al XIX-lea sunt martirisaţi, sunt schilodiţi de călugăriţe, înfăţişându-i copilelor ca pe nesce ómeni comuni, hărţăgoşi, cari nu se ţinéu de cât de certuri şi bătăi. Ér alăturea de dênşii se pomenesce cu tóte aměnuntele de toţi papii, cari numai pe noi nu ne privesc, arětând din an în an tóte serviciile ce le au adus omenirei. După cât se scie, or fi folosit cui-va altora, dar numai nóue românilor nu ne au făcut nici un bine şi nici nu dorim ca sě ne facă vr'o dată.

În acest chip se predau tóte materiile la şcólele de călugăriţe, de un personal didactic nerecunoscut, neresponsabil şi fără pricepere.

Cea mai revoltătóre parte însě este acea privitóre la studiul religiunei. În şcólele nóstre publice, copíi de rituri străine nu sunt obligaţi sě înveţe religiunea ortodoxă. La şcólele de călugăriţe totuşi lucrurile se petrec tocmai contrar; ele obligă pe copilele nóstre sě înveţe religiunea catolică, punênd pe deasupra atâta interes, încât aprópe fără excepţiune reuşesc sě convertéscă cu succes pe copilele nóstre.

Şi dacă ar căuta numai sě le arete superioritatea religiunii catolice — după părerea lor — în privinţa diferenţelor ce există faţă de ortodoxie, póte n'ar fi tocmai un pericol.

Acolo însě sě stărue tocmai asupra părţii celei mai rele, silindu-se sě sădéscă în inima elevelor apucăturile lor profesionale, ipocrisia şi falşitatea.

Între biserica nóstră şi cea catolică, a fost din vécuri o luptă necurmată. Şi dacă în atâta amar de vreme, cu tóte nevoile ce ne-au bântuit, ne-am putut păstra neştirbite credinţele nóstre, tocmai acuma, fi-vom óre atât de slabi, atât de orbiţi şi nepăsători, ca singuri noi sě ne dăm în mâna acelora, cari prin ei însuşi nu ne-au putut câştiga?

Ar fi trist de tot!

Şcólele de călugăriţe nu sunt altceva decât nişte seminarii catolice deghisate, subvenţionate din străinătate din fonduri popesci, pentru-ca sě convertéscă la catolicism prin ori-ce mijlóce permise séu nepermise.

Lucrul este clar ca ḑiua cu sóre. Ele nu urmăresc un câştig material imediat, şi nu din şcólă, căci ori-cât de populare ar fi aceste şcóle, faţă cu cheltuelile necesitate pentru întreţinere, absolut nici odată n'ar fi posibil ca sě câştige atâta, cât sě le rěmână şi beneficii, cu care sě pótă clădí, cum de ex. acum în anii din urmă au clădit în Bucuresci şi Brăila locale de şcólă, de cari aici în Bucuresci nu sciu dacă mai avem la fel.

De unde dar banii?

Invederat, după cum am spus, sunt fonduri popeşci, câştigate prin diferite chipuri, ca convertiri la catolicism şi renunţări la averile celor convertite, şi cari fonduri sě cheltuesc pentru şcólele de călugăriţe nu în scopul de a rěspândi o pretinsă cultură la noi (căci numai de cultură nu póte fi vorba la nesce femei cari nu vin în contact cu lumea), ci ca sě ne convertéscă copilele, pentru a putea pune mâna pe averile lor.

Scandalurile, încă próspete în memoria fie căruia, cari mai anii trecuţi s'au petrecut cu nesce eleve dela şcóla de călugăriţe din Galaţi, afacerea d-şórei din Câmpu-Lung, care a declarat părinţilor, că voesce sě îmbrăţişeze catolicismul şi apoi sě se facă călugăriţă, sunt doveḑi neîndoelnice pentru tótă lumea, de scopul ce urmăresc călugăriţele în şcólele lor.

Nu e un singur copil, care stând câţi-va ani în aceste şcóle, sě nu-şi arete dorinţa nenorocită de a se călugări.

Imprejurarea a făcut ca sě aud o copilă de 14—15 ani, elevă la şcóla de călugăriţe din str. Fontânei, care a avut îndrăsnélă sě céră tatălui ei partea sa de avere ce i se cuvine, căci vrea sě se călugăréscă.

Tatăl ei, funcţionar, om cu óre-care cultură, nu şi-a dat osteneala sě afle şi n'a voit sě se convingă de adevěrul asupra causei acestei hotărîri, continuând sě o lase şi mai departe acolo.

S'ar putea cita tot atâtea casuri, câte eleve sunt acolo, dar de o cam dată mě opresc.

Nu încape deci nici o îndoélă, că acestor şcóle, unde educaţiunea şi instrucţiunea este numai o poveste, unde falşitatea şi ipocrisia sunt singurele bunuri ce le capătă copilele, este rěspândirea catolicismului şi prin el furarea averilor copilelor nóstre.

In cea mai mare parte vina este a părinţilor, cari nu vor sě pricépă acésta. Inconşcienţi de ceea-ce va sě ḑică instrucţiunea şi educaţiunea, dorind sě facă din copilele lor fete de salon, cum le numesc ei, cu alte vorbe: păpuşi vii, dar fără creer, neavênd pětrunderea trebuinciósă, ca sě pótă vedea mai adânc rěul la care sě expun atât ei cât şi copiii lor, ne împiedecaţi fiind de nimeni, îşi dau copilele pe mâna călugăriţelor, pentru ca mai târḑiu sě aibă dreptul a se văita.

Ar trebuí, ca autorităţile sě o rupă cu tradiţionala toleranţă la noi în ţéră, toleranţă de care străinii abuséză atât de scandalos, şi sě împiedice cât mai urgent posibil aceste propagande deghisate, luând měsurile prescrise legii şi înfiinţând un control pe cât de des, tot pe atât de conşciinţios şi sever.

Ioan G. Neamţu.

Din România.

Reproducem de astădată după „Epoca“ un prea frumos articlu eşit din péna măéstră a dlui Caragiale, referitoriu la caracterisarea mult regretatului Alexandru Lahovari.

Étă-l:

Acuma, când nu mai este, acuma vedem cât era de mare. Acuma scim měsura, înălţimea muntelui după grămada surpăturii, după largul ce se deschide în locul acelui masiv. După golul ce l lasă, měsurăm locul ce-l împlinea acest om mare în mica nóstră lume; şi, tocmai acum, îi aducem laude, care nu-i mai trebuesc lui, fiindcă eri era mai pe sus de ele şi astăḑi nu le mai aude, dar cari ne trebuesc nóuě, spre lauda nóstră înşine. E perdut de acuma; de acum nu mai póte face nici bine nici rěu, nu mai póte arunca nici lumină, nici umbră; de acum îl putem lăuda.

Era în apucăturile omului acestuia, mai ales dela o vreme, ceva straniu, ceva pe care abia de acum l'am înţeles: era o suflare de fatală prevestire, o încordare finală.

Ce însemna óre discursul acela de iluminat, ultimele accente ale glasului lui, pe cari le-am auḑit la Dacia, în tómna trecută? Ce au însemnat graba acea de plecare, aerul acela solemn şi rece, cu care s'a despărţit de iubiţii şi devotaţii lui prieteni? Ce însemna acel Tristia, acea plângere profetică din depărtări a unui suflet, care, par că din altă lume de mai sus, era pětruns de o putere adêncă pentru miseriile nóstre de jos? Şi acéstă frasă, dintr'o scrisóre a sa către un prietin, ce însemna? .... „amicii mei îmi fac o onóre cam mare pentru meritele mele, şi-i prevestesc, că vor întêmpina póte crude desamăgiri“....

O mai crudă nu sě puté! Da; e o perdere incalculabilă; căci, între alte ilustraţiuni ale némului nostru, el era un om cu deosebire preţios. Pe câtă vreme atâţi bărbaţi politici, bine inzestraţi şi bine inspiraţi, au în vedere ridicarea stărilor materiale şi intelectuale a poporului, la Alexandru Lahovari preocuparea de căpetenie era cu totul alta. Scăderea nivelului moral, perderea credinţii şi marilor avênturi, alături cu ridicarea stării materiale şi intelectuale, étă ce-l preocupa şi l revolta; şi asta era pentru el sorgintea celor mai înalte inspiraţiuni. El era incapabil de vederile strîmte ale unei politici de succes material, şi de aceea, póte, era impopular. Dar, el nici nu se gândea la popularitate. Stêlp puternic al partidului conservator şi măréţă podóbă a parlamentului român, el, în momentele sale de revoltă contra micimilor politicei utilitare, el nu combătea, ci fulgera; nu critica, ci înfiera. Discursul lui era biciul rěsbunător al judecăţii drepte şi al dreptului sentiment.

Era un om ciudat, ca toţi ómenii aleşi — un om ca neómenii. El împingea cinstea pănâ la bigotism şi corectitatea până la naivitate.

Intr'un moment greu pentru guvernul conservator, la desbaterea unui proiect de lege, un nemulţămitor strecóră un amendament cu intenţii subţiri şi perfide de a blama administraţia. Propunětorul amendamentului era prietenul unui devotat prietin al ministrului Lahovari. Ministrul merge încruntat la acesta şi începe sě-l judece. Inecat de cascada vehementă de împutări a ilustrului orator, prietenul nevinovat îndrăsnesce sě-l întrerupă:

— Dar bine, dle Lahovari, în definitiv ce stric eu? Sunt eu autorul amendamentului? L-am iscălit?

— Nu, nu! strigă Lahovari; dar ţi l'a cetit.

— Ei, da.

— Şi la-i ascultat?

— Da.

— Ei, veḑi! La-i ascultat cu bunavoinţă.

Sub aparenţele cele mai reci, el hrănea inima cea mai caldă. Mândru la înfăţişare, aprópe chiar trufaş, el ascundea, sub cea mai rigidă formă, un suflet prea mult sentimental. In aparenţă, absorbit exclusiv de pasiunea politicei, şi nesocotind absolut artele şi literile: în fond însě, un spirit, care nu iubea politica şi de multe ori o despreţuia, rěmânênd totdeauna amator pasionat şi fidel al artei şi al poesiei. Şi nu se věd óre destul aceste nobile porniri ale sufletului lui în eminentele-i producţii de artă oratorică? Accesele lui de violenţă erau isvorîte din ciuda dréptă a unei inimi de copil bun. Discursurile lui sunt pline de momente de vehemenţă, cari vor rěmânea pentru totdeauna celebre în istoria literilor nóstre; dar nu se va găsi întrênsele un singur moment de rěutate séu de micime de suflet. Era prea tare ca sě pótă fi rěu; prea mare artist, ca sě pótă fi mic politicastru. Bun şi drept, într'o lume ca a nóstră, rea şi nedréptă, era totdéuna aspru, dar nici odată crud.

De sigur, fără aceste calităţi sufletesci, cu tótă strălucita lui cultură, nu s'ar fi putut ridica nici odată atât de sus. In operele lui, bătăile inimei mânau avêntul spiritului. Astfel, discursurile lui începeau simplu şi adesea chiar greoiu; expunerea lui era rece; argumentarea redusă la câte va proposiţii lente şi apăsate; dar, la un moment, cu o imagine cutezătóre, oratorul se ridică de o dată la o colosală înălţime: apoi indată, încă o imagine şi incă o ridicare; şi, din imagine în imagine, orisontul se lărgea potrivit unei vertiginióse înălţări. Şi aşa, cu drept cuvênt, i s'a aplicat şi lui vechea comparaţie pentru un orator într'adevěr mare: discursul lui sěmêna cu sborul unui vultur, care se deslipesce aşa de stîngaciu şi de neputincios de pe pămênt, pentru ca, peste câte-va momente, sě plutiască aşa de mândru şi de măiestos sub bolta albastră, departe sus de asupra piscurilor.

Fără îndoială, României şi cu deosebire partidului conservator nu le-au lipsit şi nu le lipsesc oratori de netăgăduit şi superior talent. Dar tot aşa e de adevěrat, că Lahovari a fost la noi, póte, primul şi, de sigur, ultimul orator de genul riguros clasic. Onóre a tribunei române, elocuenţa lui crescuse la o scólă bětrână, la care, astăḑi, rar se mai găsesc elevi; talentul luí învěţase sborul de la faimosul *'l Aigle de Meaux.*

Şi cu tóte astea, cu tot prodigiosul lui talent, era un om aşa de modest! De ce n'ar fi fost astfel? Lui nu'i plăcea popularitatea eftină. Nu în opinia mulţimii schimbăcióse şi-ar fi putut căuta sprijin un spirit aşa de luminat, o inimă aşa de caldă şi un talent atât de puternic. Cu frumósele lui virtuţi, a căror měsură i-o dedea vigurósa lui conşciinţă, el n'avea nevoe sě caute, ca alţii, în opinia anonimă, prin afirmări exterióre de paradă, razim pentru vreun neměsurat amor propriu. E de mirare cum la un om aşa de superior sě lipséscă atâta ambiţiunea de întăietate. Odinióră, se afla la o petrecere de preteni cu un alt distins membru al partidului conservator, un bărbat de însemnată valóre, care pe atunci urma o cale deosebită în politica de guvern. Unul dintre meseni, care dorea o repede conciliare, ridică un toast:

— Daţi 'mi voe sě amestec în acelaş pahar aurul cu oţelul: sě beau deodată pentru sěnătatea lui Lahovari şi a lui P...

Bucuros, rěspunde P... Eu sunt aurul.

Da, rěspunde Lahovari suriḑênd cu bunătate; dar nu uita, amicul meu, că aliajul face aurul durabil.

Căci, pe lângă talentul lui de orator, avea şi minunatul dar al replicii scînteetóre... Era ca o bobină electrică încărcată: cum o atingeai, te rěsturna cu un trăsnet.

Dar nu era numai un mare orator; era un român mare. Pentru el nu exista altă causă de cât causa publică: un caracter de senator antic din glorioşii timpi a republicii romane — rectitudine nemlădiósă, intransigenţă faţă cu opinia vulgară, patriotism îndărădnic respingênd orice umbră de paradă personală. Lauda lui întrégă nu o putem face noi... O va face istoria, care, privind de departe înapoi spre noi, la atâtea nedemnităţi, la atâtea porniri ce se mai pot numi inspirate, nu de egoism, ci de egomanie, la atâtea lupte de interese meschine, va vedea deosebindu-se figura lui strălucită între cele mai strălucite ale vremii nóstre aşa de întunecate. Pe pétra care va acoperí pentru vecie rămăşiţele acestui nobil copil al patriei, nu se va putea scrie nimic mai nemerit de cât vorbele lui Antonius despre mândrul Brutus:

„A fost o vrednică viéţă! Aşa de potrivit se amestecaseră într'însul elementele, în cât natura se putea făli sě'l arěte lumii, ḑicênd: iată-vě un bărbat“!

Caragiale.

Noutăţi.

Probă. Membrii activi (dame şi domni) ai „Reuniunei române de musică din Sibiiu“ se convócă prin acésta pe Sâmbătă în 15/27 l. c. la 7 óre séra la o probă extraordinară în „Musikverein“.

* * *

Alegeri. Joi în 13 a lunei curgětóre s'au făcut alegerile de deputaţi din cler la sinodul nostru archidiecesan.

Pănă acuma ne sunt cunoscute alegerile din următórele cercuri:

Sibiiu: Preacuvioşia Sa Domnul archimandrit vicariu archiepiscopesc Dr. Ilarion Puşcariu; Sělişte: Domnul protopresbiter Dr. Nicolau Maier (19 contra 18 voturi ale dlui protopresbiter Ioan Droc); Alba-Iulia: dnul protopr. Ioan Papiu; Haţeg: domnul adm. prot. Avram Stanca; Cluj: domnul protopr. Tuliu Roşescu; Tărnava: domnul ases. cons. Mateiu Voileanu; Sighişóra: dl ases. cons. Zacharie Boiu; Bran: dl protopresb. Traian Meţianu.

* * *

Dar unui ḑiarist. Maj. Sa monarchul nostru reîntors dela Cap. Martin, a distins cu daruri preţióse pe mai multe persóne. Intre acesti fericiţi la locul prin e colaboratorul ḑiarului „Eclaireur de Nice“, poetul Aristides *Veran*, care a scris câţiva articoli drăgălaşi despre părechea imperială şi despre însuşi locul de cură. Veran a primit dela Maj. Sa un inel de aur, impodobit cu literele iniţiale ale numelui Maj. Sale, cu o corónă, şi cu pietri scumpe.

* * *

Socialismul în „Alföld“. In unele ţinuturi ale comitatului Arad se lăţesce socialismul cu paşi gigantici. Comunele sunt cutrierate de agitatori socialişti, cari respândesc învěţăturile lor în popor. In Medgyes-

Egyháza socialiştii au sfătuit poporul sĕ nu încheie contract cu proprietarii pe timpul secerişului, ca astfel clasa avută, în lipsa de muncitori, sĕ se ruineze. Agitatorii au câştigat mulţime de aderenţi, cari şi ei rĕspândesc principiile socialismului.

* * *

Primatele Vaszari despre unguri. Cu prilegiul adunării gen. a „Societăţii sântului Stefan“, ţinută în 18 a curentei n. primatele catolic în cuvêntul de deschidere a rostit între altele următórele cuvinte:

„Teoriile timpului nostru au inveninat moravurile vieţii private şi pasiunile politice. Nu mai recunóscem societatea magiară. Pretutindenea distrucţiune, nimicire şi decadenţă. Morală, patrie, Dumneḑĕu, sunt concepte góle. Acéstă judecată zdrobitóre nu e a mea, ci a foilor nóstre.“ — Astfel de cuvinte află de potrivite a exprima însuşi primatele magiar despre societatea „cavalerilor“ magiari.

* * *

Convocare. „Reuniunea învĕţătorilor români gr. or. din protopresbiteratul Mercurei îşi va ţiné adunarea sa generală în ḑilele de 19 şi 20 Aprilie v. a. c. în comuna Apoldul inferior.

La acéstă adunare se învită toţi membrii acestei reuniuni, precum şi toţi amicii şi binevoitorii causei şcolare.

Programa:

Sâmbătă în 19 Aprile v. la 10 óre în vocarea Duchului sânt.

1. Deschiderea adunărei și constatarea membrilor presenţi.

2. Incassarea taxelor curente şi restante.

3. Raportul comitetului despre activitatea sa dela ultima adunare generală dimpreună cu raportul cassariului despre starea averei.

4. Alegerea unei comisiuni pentru censurarea acestor rapórte.

5. Parabola „Vameșul și Fariseul“, prelegere practică din Istoria biblică de Ilie Ciuruga, învĕţător în Apoldul inferior.

6. Cum are a se propune cu succes limba maternă în cursul al 2-lea al şcólei poporale. Disertaţie. Acéstă temă este îndatorat fie-care membru al reuniunei a o lucra şi cel mult pănă la 6 Aprile v. a. c. (Dumineca floriilor) a o trimite comitetului spre censurare, avênd a se trimite trei din temele întrate şi pertractate în adunarea generală comitetului central din Sas-Sebeş. Totodată fie-care membru este îndatorat a se pregăti cu o temă practică din tema acésta.

7. „Apa şi fenomenele naturale formate din ea“, prelegere practică din Fisică de Romul Vraciu, învĕţător în Poiana.

8. Raportul comisiunei exmise.

9. Reconstituirea comitetului pe un nou period de 3 ani.

10. Propuneri şi interpelări.

Din ședința comitetului reuniunei învĕţătorilor români gr. or. din protopresbiteratul Mercurei, ţinută la 5 Martiu 1897 în Poiana.

Ioan Sava m. p., v.-preşedinte. *Aron Şerb* m. p., secretar.

Din public. *)

Mulţămită publică.

La producţiunea împreunată cu joc, ce s'ă ţinut în Pianul-românesc la 9/21 Februariu a. c. în favorul zidirei scólei, au binevoit a suprasolvi următorii P. T. domni:

Dl Petru I. Comşa, comerciant în Sĕlişte, 10 fl.; Dl Ioan Vulc, comerciant în Orĕştie, 5 fl.; Domnii: Avram Stanca, adm. protopt. în Petroşeni, Ioan Crăciun, proprietar în Dostat, Fux Nandor, comerciant în Alba-Iulia, câte 2 fl.; Dr. Nicolau Todoran, primariu în Pianul-de-jos 1 fl. 60 cr.

Domnii: Albert Dörr, prim-pretor, N. N., pretor, Sergiu Medean, adm, protop., Dr. Elekes, Victor Săbăduş toţi din Sas-Sebeş; Vasile Aldea, notar în Lancrăm, Ioan Ghişa, preot, Onisifor Olariu, învĕţător, Aurel Barb, notar din Rechita; Ioan Bena, preot, I. Radu, notar, G. Vulc, învĕţător, Savu Florea Nicola Popa diu Pianul-de:jos; Elie Pop, învĕţător în Poiană: Nicolae Hinţa, învĕţător în Sebeşel câte 1 fl.

Domnii: Savu Timariu învĕţător în Pianul-de-jos; George Tatar, învĕţător în Sebeş; D. Lĕncrăjan şi I. Goţa, învĕţători în Rehĕu câte 80 cr.;

Domnii: Ioan Pavel, învĕţător în Lancrăm; şi A. Hinţa, econom, Sebeşel câte 50 cr.

Venitul brut al acestei producţiuni a fost 85 fl. 30 cr. Substragêndu-se spesele în suma de 24 fl. 22 cr. a resultat un venit curat în suma de 61 fl. 08 cr., care s'a predat Epitropiei bisericesci scolare spre păstrare.

Deci priméscă acesti P. T. domni, şi în genere toţi stimaţii participanţi, precum şi Dl Ioan Macsim Vulc, care ni-a oferit casele Dsale gratis în scopul acestei producţiuni, şi pe acéstă cale, adânca nóstră mulţămire şi recunoscinţă.

In numele comitetului:

Simion Ghib, paroch. *I. Bârsan*, învĕţător.

Subscrişul în numele comitetului parochial gr. or. din Poiana sărată, com. Treiscaune, aduc la cunoscinţă publică, că domnul Ioan R. Stâncic, epirtop al bisericei gr. or. din Breţcu, a donat bisericei nóstre din Poiana-sărată 100 fl. (una sută).

Pentru acéstă faptă crestinéscă priméscă domnul Ioan R. Stâncic a nóstră mulţămită Fie ca acéstă faptă sĕ aibă cât mai mulţi imitatori.

Poiana-sărată, în 9 Martiu 1897.

Cu stimă.
Ioan G. Olteanu,
preot şi preşedinte al com. par.

---

*) Pentru cele publicate în rubrica acésta redacţiunea nu este responsabilă.

Nr. 545/897. [35] 1—3

Publicare de licitaţiune.

În scopul pardosirei mai multor strade în comuna Sĕlişte se escrie pertractare cu oferte închise pe 12 Aprilie a. c. la 10 óre a. m.

Ofertele sunt a se face pentru lucru cu material cu tot, s'au separat pentru lucru ori material şi anume după metru cuadrat, respective cubic. Întreprinḑĕtorul lucrului va avea sĕ îngrijéscă şi de nivelarea de lipsă.

Operatul technic şi condiţiunile detailate se pot vedea la primăria comunei Sĕlişte din 28 l. c. începênd, în órele de oficiu.

La oferte e a se alătura 100 floreni ca vadiu.

Ofertele sunt a se înainta subsemnatei primării comunale pănă la óra defiptă.

Representanţei comunale i se reservă dreptul a alege între oferenţi.

Sĕlişte, în 24 Martie 1897.

Primăria comunală:

Nicolau Henţiu, notar. **Nicolau Sêrbu**, primar.

Nr. 522/897. [36] 1—3

Publicare de licitaţiune.

În scopul clădirei unui edificiu pentru judecătoria cercuală reg. şi oficiul cărţilor funduare în Sĕlişte, se escrie prin acésta o pertractare cu oferte închise pe 12 Aprilie a. c. la 10 ore a. m. la primăria comunei Sélişte.

Preliminarul de spese cu material cu tot se urcă la suma de 24.324 fl. 67 cr.

Planul şi preliminariul de spese sunt puse spre vedere publică, pănă în 7 Aprilie a. c. la oficiul reg. de clădire din Sibiiu şi din 8 Aprilie încóce în cancelaria primăriei comunale din Sĕlişte, unde se pot vedea în órele de oficiu.

Ofertele se pot face pentru lucru cu material brut cu tot, ori separat.

Ofertele sunt a se înainta pănă la óra defiptă subsemnatei primării comunale şi sunt a se provedea cu 5% vadiu, socotit după suma preliminată.

Representanţei comunale i se reservă dreptul de a alege între oferenţi.

Sĕlişte, în 24 Martie 1897.

Primăria comunală:

Nicolau Henţiu, notar. **Nicolau Sîrbu**, primar.

CONVOCARE.

Subscriitorii acţiilor „Cassei de păstrare în Mercurea“ societate pe acţii se învită prin acésta, în vîrtutea §-lui 154 al legii comerciale, la

Adunarea generală constituantă,

care se va ţiné în Mercurea, **Miercuri în 31 Martiu n. 1897** înainte de améḑi la 10 óre, în localul școlei gr. or.

OBIECTELE:

1. Raportul fundatorilor.
2. Constatarea subscrierei capitalului social.
3. Stabilirea statutelor societăţii.
4. Constituirea societăţii cu capital social 60,000 coróne (30,000 fl. v. a.)
5. Alegerea comitetului de supraveghiare.
6. Absolvarea fundatorilor de responsabilitatea normată în § 152 al legii comerc.

În sensul §-lui 155 al legii comerciale, fie-care acţie subscrisă dă un vot, mai mult de 10 voturi însĕ nime nu póte exercita, ér subscriitorii pot participa la adunare séu în persónă séu prin plenipotenţiaţi.

Mercurea, în 18 Martiu 1897.

[35] 1—1 **Fundatorii.**

Ioan Cristea,
compactor.
Nr. 2. Strada Schuller (Neustift) Nr. 2.
(vis-à-vis de domnul protopop Hannia.)

Se recomandă onoratului P. T. public român cu legarea de cărţi, protocóle, broșure, tot ce se atinge de compactorie [30] 3–3

— prompt și ieftin. —

Pentru biblioteci școlare 5 percente rabat.

Audiţi, vedeţi și vĕ uimiţi!

Sensaţiune!

Fac preţuri necreḑut de ieftine la acéstă

desfacere finală

de orológe veritabile de Genf cu mecanism de precisiune și garanţie pe 5 ani.

I orologiu remontoir de goldină cu capacuri admirabile, gravate ori lucii, în nimica deosebit de cele de aur veritabil, cu **un lanţ** frumos de goldină şi regulat punctual, mai nainte fl. 10.—, acum á fl. 5.75 cu garanţie de 5 ani. **I orologiu remontoir de argint**, cu capac duplu, de argint veritabil de 13 uncii, cu mecanism de precisiune şi garanţie pe 5 ani cu un elegant **lanţ aurit**, mai nainte nainte fl. 18.— acum fl. 9.— **I orologiu remontoir**, Prince of Wales, de argint veritabil cu capac dublu, 15 rubini, mecanism de precisiune şi garanţie pe 5 ani, cu **lanţ** elegant, mai nainte fl. 20.— acum fl. 11.—. **I orologiu anker de argint** veritabil de 13 uncii aurit în foc, cu mecanism de precisiune şi garanţie pe 5 ani, cu un elegant **lanţ** lung, ori scurt, mai nainte fl. 18·— acum fl. 11.—. **I orologiu remontoir pentru dame** de aur cu mecanism de precisiune şi garanţie pe 5 ani, cu **lanţ** elegant aurit, mai nainte fl. 22.—, acum fl. 15.—. **I orologiu remontoir de aur pentru domni**, cu mecanism de precisiune şi garanţie pe 5 ani, mai nainte fl. 55.—, acum fl. 35.—. **I inel de aur cu sigil pentru domni séu dame**, fasonul cel mai nou, din aur de 14 carate probat din oficiu, cu pétră roșie, verde, albastră sau albă, după plăcere à fl. 5.—, 6.—, 7.–, 8.—, 10.—. **I inel de aur cu diamant veritabil** probat din oficiu à fl.— 12.—, 15.—.

Ne rugăm pentru binevoitóre comande cât mai grabnice. Ori-ce comandă se execută tot atât de conscienţios, ca şi-când cumpĕrătorul însuși ar fi de faţă.

Obiectele neconvenabile se schimbă ori se retrimit banii.

P. FROMM,
orológe şi giuvaere
VIENA, II., Obere Donaustrasse 107.

[34] 2–2

Redactor prov. Gavriil Hango. Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

La numĕrul acesta se alătură ca suplement separat Nr. 6 din „Fóia Pedagogică“.

Nr. 31. Sibiiu, Marți, 18/30 Martiu 1897. *Anul XLV.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
la „Tel. Rom." într'una cu suplementul „Fóia Pedagogică"
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuě ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — **și timbru de 30 cr.** pentru fie-care publicare.

Alegerile sinodale.

În primăvéra acésta se fac nóue alegeri pentru un nou period de trei ani la sinódele nóstre eparchiale.

Alegerile din cler pentru tóte trei eparchiile s'au făcut, și parte ele ne și sunt cunoscute, ér cele ale deputaților mireni sunt în curgere.

În special în archidiecesa nóstră alegerile de deputați din cler s'au făcut Joi în 13 Martiu a. c.

Resultatul aprópe complet se publică la alt loc al diarului nostru.

Alegerile deputaților mireni s'au făcut Dumineca trecută, scrutiniul se va face Dumineca viitóre, și încât pentru persóne, am fi în deplina cunoscință în tóte 3 eparchiale.

Din incidentul acestor alegeri de bună sémă ómenii cugetători și cu inimă pentru viéța nóstră bisericéscă și ale ei instituțiuni, ómenii cari cu interes urmăresc desvoltarea instituțiunilor nóstre constituționale-sinodale, se vor întreba în ce měsură iau parte la viéța constituțională - bisericéscă elementele vii din biserica nóstră, cum își manifestă voința și dorința preoțimea, clerul, cum laicii, mirenimea, și acésta în 2 direcțiuni.

In biserică mai pe sus de tóte trebue sě fie interes viu pentru consolidarea și desvoltarea sănětósă a instituțiunilor ei, și acest interes trebue sě se manifesteze prin participarea tuturor elementelor la mersul regulat al afacerilor, și a dóua partea personală a lucrului încă trebue bine accentuată: cine anume e ales spre a representa biserica.

Noi ne vom ocupa numai cu partea primă.

In general și din incidentul alegerilor sinodale de acuma am făcut trista experiență, că în clerul nostru de acuma nu se manifestă acel interes viu la alegeri, dela care condiționăm noi binele și prosperarea instituțiunilor nóstre constituționale-bisericesci.

Nóuě ne place sě legăm tótă lucrarea nóstră de trecutul bisericei nóstre, sě vorbim totdéuna în deplină cunoscință de causă, sě lucrăm pe basa anteactelor, căci așa lucrând, mai puțin suntem în pericolul de a greșí, de a vedé lucrurile în altă colóre.

Părinții nostri au fost mai cu interes față cu afacerile generale ale bisericei, și acésta póte pentru cuvêntul, că ei au trăit în alte timpuri, când noi nu eram organisați pe basa liberală de adi, și ei sciau mai bine apreția binele ei, ca unii cari au gustat din amarul trecutului.

In tómna trecută, din incidentul alegerilor la congresul național-bisericesc am arětat puținul interes al clerului față cu alegerile din cler.

In numěrul 125 al diarului nostru de 5/19 Novembre 1896 am fost nevoiți se accentuăm, că „generațiunea de adi a devenit mai apatică, mai indiferentă, și noi cu îngrijire signalăm acéstă durerósă aparițiune în sinul bisericei nóstre".

Am mai arětat, că în archidiecesa nóstră abia 30 de percente din cler au luat parte la viéța bisericéscă din incidentul alegerilor congresuale.

Acéstă tristă aparițiune se repețesce acumă din incidentul alegerilor sinodale.

Vom venì în unul din numerii viitori cu gruparea cifrelor pentru întrégă archidiecesa, și vom arěta, în ce měsură a luat parte clerul nostru la alegerile de acuma.

Cu uimire am vědut în cercul I. al Sibiiului, unde comunicațiunea e de tot ușóră și eftină, am vědut cu durere, că abia 50 de percente au luat parte la alegerile sinodale pentru periodul acesta.

Ni se spune, că în alte cercuri cifrele dau un resultat și mai posomorît.

In tómna trecută am făcut apel la preoțimea nóstră, sě ni se caute causele acestei aparițiuni, spre a putea da de răděcina rěului.

La apelul nostru numai un preot din tractul Clușului și-a spus vederile sale.

Cu ocasiunea proximă vom întra în detalii.

Revista externă.

Scirile din Creta sunt tot nelinniscitóre.

Marile puteri continuă cu politica lor de pacificare, fără a lua însě în considerare dorințele poporului, ér acesta nu cedézã.

Despre acest metod de pacificare din partea marilor puteri, avem un nou cas, ce s'a întêmplat, lucru fatal, ér între o corabie austro-ungară, Satelit, și o corabie grecéscă, Hera.

Acésta voia sě ducă ajutóre insurgenților de pe insulă, vre-o 60 voluntari, și alte ajutóre în munițiuni și alimente, dar' când a trecut peste linia blocată, a fost prinsă. Pe corabie erau Cote Romas, fost președinte al camerei grecesci și deputatul Romanos, fost agent al Greciei la Londra. Hera a fost condusă în portul Suda, ér personalul de pe ea a fost depus pe teritoriu grecesc.

Admiralii puterilor străine au provocat pe rěsculați a-și depune armele, dar aceștia au rěspuns, că le vor depune numai atunci, când Creta va fi adnexată la Grecia, căci cu autonomie numai nu se mulțămesc. Drept dovadă despre aceste intențiuni ale lor, au atacat pe turci la Malaxa și îi nimiceau de tot, dacă nu erau atacați și respinși din partea corăbiilor marilor puteri.

Până când pe insula Creta se desfășură aceste evenimente, nu mai puțin se desvóltă o activitate febrilă între greci și acasă, în Grecia, unde totul se face pentru pregătirea de resbel în contra Turciei.

Planul de resbel e gata și moștenitorul de tron a plecat la trupele dela granița Tesaliei spre a întimpina pe turci.

Ministrul de externe grecesc Skuzes a protestat în numele umanismului contra blocărei insulei Creta, ér puterile europene au adus blocarea, la cunoscința celor interesați.

Pe lângă acestea vin sciri nelinistitóre și din alte părți.

Bulgarii și sêrbii încă se pregătesc de resbel. Macedonia e în ferbere. Arnauții au început cu jafurile și omorurile la creștini, ér guvernul turcesc, ori nu póte, ori nu vrea a-'i împedeca.

Apoi nici concertul european nu sună în deplin acord. Anglia și Francia se decid anevoe a lua parte la oprimarea grecilor cu forța.

Norii se îngróșă.

Chestiuni bisericesci.

I.

Tot darul desěvêrșit și tótă darea cea bună de sus este; pogorînd, dela Tine părintele luminilor!

Un sentiment profund este cela ce a caracterisat poporul român din timpurile îndepărtate și l'a susținut până în present. Ca un mărgăritar de mult preț continuă acel sentiment a străluci și în dilele nóstre între tóte însușirile sufletesci ale românului, și până va străluci — n'avem temere de nimic.

De sentimentul profund religios este vorba, care este caracteristica per eminentiam, a poporului nostru.

Ca tóte în lume, și acest sentiment își are motivul sěu psichologic.

Poporul român, în special poporul nostru ortodox, mult a avut a suferi în cursul veacurilor. Litere gróse din tóte paginile istoriei vestesc și sunt nefalsificat martor al suferințelor lui seculare. Românul iobagiu a fost. Ca

---

FOIȚA.

Documente pentru limbă și istorie.

(Urmare.)

Nr. 187.

Fiindcă a sa preaosfințită chesaro-crăéscă și apostolicéscă mărire prin milostivul seu decret dela 16 Ianuarie a. c. Nr. 1116 și înălțatul crăesc guvern mie comunicăluit și exemplare tipărite mie 'mi-au trimis din cari ér trimit unul, cu milostivire bine au voit a intimăluí, că ar fi înțeles, că unii din preoți se închipuesc a avé dreptate de pe parochienii sei pentru călcarea datoriilor și stavilelor legii cu bani și cu altă pedépsă trupéscă sě pedepséscă, care lucru fiind și împotriva canónelor, a oprit. După înaltele rîndueli au poruncit prea înalta pomenită chesaro-crăéscă mărire, ca partea preoțéscă sě nu mai îndrănéscă cu bani și cu bătěi pe trup a pedepsí pe parochianii sei, ci cu sfătuirea și cu învěțătura și îndemnarea și buna și înțelépta dojană sě certe și sě îndrepteze pe parochienii sei, cu bani și cu bătěi nici decum, că fórte tare se vor strînge a da sémă neîmplinitorii poruncei acesteia. Ér de cumva dintr'o întêmplare n'ar puté cu sfătuirea a folosí, pentru-ca prin aceea sè nu se întêmple vr'o rěutate, atuncea sě-i arete la domnii, la diregětorii locului și sě aștepte dela dînșii îndestulare. Așadar după puterea mai sus pomenitei porunci vei avé datorie la toți preoții din protopopiatul těu a vestí, și ca așa sě urmeze a poruncí, nóue referăluind de împlinirea acesteia.

S'au dat în Sibiiu, 5 Martiu 1786.

Gedeon Nichitici.

Nr. 241.

Preacucernice protopópe Kir Lazare nóue iubite!

Dintr'o întêmplare venind la audul înălții sale preaosfințitei chesaro-crăesci măriri pentru fețele cele căsătorite, dintre cari una fugită fiind și cea rěmasă și lăsată față a se căsătorí cu altă față voind mai nainte de dovedirea vieții și morții cei fugite, prea înalta pomenita mărire după cercetare la Excelenția Sa la domnul archiepiscopul și metropolitul Carlovețului și de acolo representăluindu-se, după canónele bisericii grecesci neunite a rěsăritului, muerea bărbatului celui fugit lăsată, séu a muerii cei fugite bărbatului cel lăsat, nedovedind muerea mórtea celui fugit, a nu se puté căsătorí cu altă față. Acésta pomenită mărire aprobăluind bine au voit cu puterea milostivului seu decret dela 2 Iulie 1785 prin înalta general comando dela 29 Iulie 1785 și prin puterea altui decret împěrătesc dela 8 Februariu 1786 supt Nr. 1667 prea înaltul crăesc guvern la 9 Martie c. c. supt Nrul acela mie a comunicăluí a poruncit, ca fugind bărbatul vreuneia mueri séu muerea vreunuia bărbat și vrênd fața cea lăsată cu altă față a se căsătorí, sě fie oprită a nu se căsătorí până ce nu va dovedí mórtea feții cei fugite. Așa dară după puterea acestei porunci împěrătesci vei avé datorie a vestí la toți preoții din protopopiatul vostru și lor sě poruncesci, ca sě nu îndrăsnéscă pe vr'o față lăsată dela partea cea lăsată și fugită a slobodí spre căsătorie cu altă față fără dovedirea morții cei fugite și acésta în protocolul morților preotul sě o pue și precum preacucernicia ta așa și preoții sě împlinéscă, nóue referăluind de primirea și vestirea acesteia.

S'au dat în Sibiiu, 20 Martiu 1876.

Gedeon Nichitici.

Nr. 256.

Preacucernice protopópe Kir. Lazare!

Fiindcă preaosfințita chesaro-crăésca mărire prin milostivul seu decret dela 16 Ianuarie și prin intimatul a înaltului crěescului gubernium dela 1 Martiu a. c. sub, Nr. 1113 comunicăluit, bine au voit a rênduí:

1. Tot lucrul legii, precum este: ridicarea, dirigerea, mărirea bisericilor, iproci, și măcar ce îngreunări de ale legii, ca stăpânirea diregětorilor varmeghiilor și a magistraturilor sě îndrepte, sě rênduesci, ca acolo sě se caute și sě se judece în înaltul crăesc guvern, se îngăduesce rěspunsul numai întêmplarea aceea, unde domnii diregětori n'au făcut din destul.

2. Tóte călcările de ale legii de acuma înainte în chipul călcărilor celor orășenesci se vor socotí și între pârîți se vor trăctăluí, care lipsesc în uriciunea legii.

(Va urma.)

vita înjugat era; tuns şi muls ca óia, ce resignată astéptă — întêmple-se cu ea ce se va întêmpla. Brazde au săpat adânci pe lata sa frunte împilările de tot felul ce dela stăpânul nemilos a îndurat. Noi cei de aḑi ne putem forma numai palidă idee, despre suferinţele străbunilor, când acestia mânaţi de biciul nemilos al tiranului, rĕsturnau late şi întinse brazde în ogorul înţelenit. In tot întinsul teritor locuit de români nu e petec de pământ, care n'ar fi fost de sute şi mii de ori străbătut de umeḑéla sudorilor acestui nefericit popor.

In aceste de restriste timpuri nu mai e pomenire de idei mai înalte, de desvoltare inteleetuală, ba nici bisericéscă. Biserica? — Ea însaşi cu poporul dimpreună a avut a trece prin tóte fasele suferinţelor lui.

Un singur dor avea Românul: sĕ-şi îndrepte privirile către Atotputernicul de sus, care — aşa spera — îi va uşura sórtea şi-l va elibera din cătuşile sclavagiului. Acest dor a dat tărie şi a conservat poporul şi biserica în acele timpuri barbare.

Nu s'a înşelat. Aurora libertăţii i-a rĕsărit. Anul 1848 pentru tóte popórele patriei prin reformele întroduse atunci este neuitat, pentru al nostru popor ortodox, însĕ el este era renascerii unui al doilea Mesia rescumpĕrótor, şi mult dorit şi aşteptat.

Dacă sunt momente, ce s'ar putea numi sublime in viéţa popórelor, apoi momentul când au sunat pentru întâiaş-dată la urechile poporului nostru cuvintele: Liberi sunteţi, stăpâni sunteţi pe avutul vostru — sublim a fost.

Nu voi încerca, nici o trebuinţă, a ostení pe binevoitorul cetitor enumĕrând bunătăţile, ce era libertăţii ni le-a dat. Vréu sĕ constat numai, că deodată cu libertăţile politice şi biserica nóstră şi-a primit independenţa şi posibilitatea de a se putea desvolta, împlinind mai cu succes misiunea ce i-a destinat-o divinul ei intemeietor.

Pretutindinea instituţiunile se manifestă în forme. Biserica este o instituţiune şi astfel ea încă a simţit trebuinţa unei forme externe óre-care, pentru-ca sĕ pótă îndeplini scopul sĕu. O pleiadă de bărbaţi în un şir lung de ani în frunte cu neuitatul archiereu Andreiu baron de Şaguna mult au ostenit, până ce ostenelele lor au primit coróna isbândei. Forma, carea sie-şi şi-a dat-o biserica este cea genuină în biserica orientală, adecă forma sinodală, în termini moderni vorbind: forma constituţională, care formă în cursul vremii a fost perdut-o. Sancţionarea 'şi-a primit-o în legea fundamentală a bisericei nóstre: Statutul organic. In cadrul acestuia s'a susceput şi elementul laic ca factor decisiv, póte cel mai însemnat factor, care nu numai ca numĕr şi ca turmă cuvêntătóre are rol, căci ca membru passiv totdéuna a format el parte constitutivă în organismul bisericesc, dar care prin sucursul intelectual şi material, prin devotamentul sĕu şi sentimentul de jertfire cu deosebire e chemat sĕ ridice vaḑa bisericei înlăuntru şi înafară şi sĕ dee instituţiunilor aceleia un avênt, care în trecut nu l'a avut, nu l'a putut avea.

Frumos rol, demn de o biserică, în spirit şi tendinţă liberală. Poporul român ortodox póte şi trebue sĕ fie mândru de posiţiunea ce în biserica sa ocupă, posiţiune, pentru care mulţi creştini ai patriei, (şi străini de patrie), ba chiar şi coreligionari cu drept cuvênt îl pot invidia.

Lui pe drept i se cuvine acel rol. Menirea sa în biserica ortodoxă orientală a fost istorică. Prin tentaţiunile şi vicisitudinile de tot feliul, bisericesci şi politice, prin cari el a trecut, a ţinut sus şi stégul credinţei sale, prin credinţa tare şi prin alipirea de datinele străbune a mântuit biserica. Altă armă pentru noi în acele timde restrişte nu a existat. Şi biruitor a eşit. A conservat succesorilor tesaurul credinţei, biserica, intact. Se cuvine şi firesc lucru a fost, ca atunci, când acea biserică, atât timp oropsită şi batjocorită, a ajuns la victorie — tot el, poporul, sĕ fâlfăe stégul victorios şi mai departe. Acum însĕ nu mai mult pasiv, ci în cadrul organisaţiunei sale bis., în mod activ.

30 ani se împlinesc dela înactivarea Statutului organic. Un interval scurt în viéţa popórelor, destul de lung însĕ pentru-ca sĕ ne putem forma o judecată, décă poporul a lucrat şi încât lucră la împlinirea misiunei sale în cadrul organisaţiunei actuale şi sĕ putem încerca unele îndreptări, arĕtându-se trebuinţa.

In premergĕtoriul meu articol (Nr. 20 a. c. „Tel. Rom.) am expus experienţele mele în acéstă materie. Fără primejdie de a-mi puté ceva contraria aş puté încă în multe privinţe augumenta la acest loc cele afirmate. S'a îmbunătăţit cu ceva — eu şi aci am în vedere ca totdéuna parochiile — starea religiósă şi morală în popor? S'a asigurat subsistinţa preoţimei nóstre? S'a pus basă temeinică morală şi materială unor aşeḑĕminte culturale şi de instrucţiune?

Pentru mine rĕspunsul ar fi prea dureros. Recunosc şi eu, că multe s'au făcut. S'au zidit şcóle, s'au făcut plăţi la învĕţători; ba s'a întrodus şi o administraţie şi manipulaţie mai corectă în averile bisericesci, şi pe acésta cale s'a realisat şi progres. Aceste sunt resultate mai mult indirecte a sinodalităţii nóstre, pentru-că s'au făcut mai cu sémă la întrevenirea organelor superióre şi în urma controlei emanate dela aceleaşi. Poporul are meritul de a fi trimis din sinul sĕu deputaţi harnici şi prevĕḑĕtori, cari sĕ lucre acolo sus. În jos, la sine acasă, în acest restimp — mai mult a pausat, decât a iniţiat ceva. Apoi se scie, că cei de departe nu vĕd tóte neajunsurile mele aşa bine, ca eu însu'mi, care sunt la mine acasă! Aceia demândă: zidesce casă! Óre eu, sciindu-mĕ, că am casă, sĕ nu mai vĕd de fel de ea, sĕ las ca unii şi alţii sĕ astupe unele şi altele spărturi din coperiş şi sĕ-'mi nălbéscă păreţii?!

Şi aşa face poporul. Aştéptă ca alţii sĕ iniţieze, sĕ repareze ce e de reparat, el mai mult tace şi se vaietă într'un colţ unde-va.

Insuşirea bărbaţilor ce se ocupă cu afaceri de interes public e, că nu se mărginesc a constata fapte seci, ci se întrébă totdéuna şi după causele, ce produc atari fapte.

Se face imputare elementului constitutiv în organismul bisericesc, poporului ţĕran: Prea e nepăsător, (sĕ nu ḑic renitent), prea puţin contribue prin cooperarea sa la deslegarea problemelor reservate pentru sinódele parochiale. Din care pricină? . . . .

Pentru a puté rĕspunde, sĕ avem în vedere starea psichică şi culturală a poporului.

Din parlamentul magiar.

Şedinţa dela 16 Martiu n. 1897.

Ministrul *Wlassics* îşi presentéză raportul despre starea museului de arte şi apoi se trece la ordinea ḑilei, la desbaterea specială asupra budgetului ministrului de justiţie.

Desbaterea a decurs destul de sec, şi numai deputatul *Rátkai* a produs puţina sensaţie, când s'a plâns, că tribunalele străine, chiar şi cele din Croaţia, trimit maghiarilor adrese scrise în limbi străine fără de a le însoţi barem de o traducere în limba maghiară, ér pe cele ale nóstre, adecă adresele scrise în limba maghiară, le trimit simplu înapoi.

Încolo nici o discuţie meritorică la obiect, decât o polemie lungă între Emmer şi Plósz, carele a fost sprigit şi de Polonyi.

Şedinţa dela 17 Martiu n. 1897.

Şedinţa a fost slab cercetată şi fórte scurtă.

S'a încheiat discuţia specială asupra budgetului ministrului de justiţie şi s'a trecut la discuţia generală asupra budgetului ministrului de finanţe.

La budgetul ministrului de justiţie *Barabás* Béla s'a plâns, că dela judecătorii este scósă crucea, pe care s'a obicinuit a se face jurămêntul, aşa că acum acesta nu mai are nici o formalitate sĕrbătorécă, care sĕ insufle sânţenie şi respect şi sĕ contribue la ridicarea simţului moral.

Dar' n'a fost învrednicit de nici un rĕspuns.

Trecêndu-se la discuţia budgetului ministrului de finanţe *Kossuth* Ferencz protestéză contra ridicării quotei şi cere înfiinţarea băncii ungare independente.

Şedinţa s'a terminat cu o interpelaţie din partea lui Melzl referitóre la calea ferată ce se clădesce între România şi Ungaria pela Gyimes şi Turnul-roşu.

Şedinţa dela 18 Martiu n. 1897.

În şedinţa acésta s'a terminat discuţiunea generală asupra proiectului de budget pro 1897 pentru resortul ministrului de finanţe.

Trecêndu-se la desbaterea specială, deputatul *Rákovszky* cere urcarea dării de burse şi scăderea dării de pămênt şi înaintéză camerei dóue proiecte de lege în acest scop.

Telegdy vorbesce în favorul agriculturei.

Okolicsányi arată la abusurile arendatorilor regalelor şi cere revisuirea legei de consum.

Face o aspră critică şi asupra producţiunei de tutun.

Polonyi cere stricta executare a §-lui 85 a legii despre excesele beţiei, aduse la a. 1879.

Étă pasagiul privitor la acest abus:

> „Acela, care în crajmă, în otel, pe stradă séu în alt loc public, cu voia îmbată pe altul; mai departe, acela, care în mod industrial se ocupă cu vinderea de beuturi spirtuóse, precum şi încredinţaţii lor, dacă vre-unui om bét — şi au scire despre starea acéstă a respectivului — dar' încă beutură spirituósă, sunt a se pedepsì cu bani până la 50 floreni.
>
> Acéstă pedépsă în bani se póte urca până la 100 fl. dacă acésta transgresiune s'a comis faţă de un individ de etate sub 11 ani.
>
> Dacă transgresiunea o comite în mod repeţit un astfel de individ, care se ocupă industrialicesce cu vinderea de beuturi spirtuóse şi din causa acésta a fost deja de dóue-ori pedepsit, întru-cât dela împlinirea pedepsei din urmă încă n'au trecut doi ani, póte fi oprit dela continuarea acestei ocupaţiuni pe timp dela trei luni până la un an".

Brázay arată la abusurile, ce se fac cu accisele. Cere modificarea legii pentru darea de consum după spirt şi zachar.

După pausă, ministrul de finanţe, *Lukács* László rĕspunde tuturor vorbitorilor cari 'i-au făcut observări la budgetul presentat.

Rĕspunsul n'a fost mulţumitoriu pentru respectivii oratori din oposiţiune, dar' majoritatea, guvernamentală, a primit budgetul fără modificări.

Şedinţa dela 19 Martiu n. 1897.

Acéstă şedinţă încă a fost destul de sécă, întocmai ca buzunarele góle, şi tocmai la budgetul ministrului de finanţe! Cât de „fórte tare" rĕu!

O singură idee nóuă, dar şi fórte vechie totodată, întru cât ne aduce aminte de timpurile, când încă nu erau inventaţi banii, a fost, ca micii agricultori sĕ-şi pótă plăti darea şi în producte brute.

Ideea a produs însĕ numai haz şi a fost combătută de însuşi ministrul de finanţe, Lukács, carele a ḑis, că dacă s'ar admite acésta, atunci şi industriaşilor ar trebui sĕ li se admită a-şi plăti darea cu producte din specialitatea lor, aşa cismarii cu cisme, jurnalistii cu article şi aşa mai departe.

Deci părintele Lepsényi nici n'a fost ascultat cu seriositate pâşind înaintea camerei cu acĕstă idee.

Şedinţa dela 20 Martiu n. 1897.

Ministrul de justiţie *Erdélyi* Sándo presentă proiectul de lege despre reformarea curţilor de juraţi.

După acest proiect de lege modificându-se §. 415 al procedurei penale şi §. 57 despre delicte, cestiunile de calumnie şi vătămare de onóre sĕvêrşite pe calea presei ar fi sĕ se judece nu de curţile de juraţi, ci de către tribunalele ordinare.

Incolo şedinţa a decurs fără nici un folos pentru ţéră. S'a suspendat dreptul de iminuitate la mai mulţi deputaţi contra cărora s'au pornit procese din diferite incidente.

Şedinţa dela 22 Martiu n. 1897.

Pulszky înaintéză raportul despre diferitele proiecte de legi financiare, ér *Nagy* Sándor ca raportor rógă camera sĕ priméscă socotelile gestiunei financiare pe anul 1896.

Tóte acestea se iau spre cunoscinţă, precum şi raportul despre cheltuelile făcute cu regularea Dunărei la Pórta de fer.

La urmă ministrul Perczel rĕspunue la câteva interpelări apĕrându-şi organele administrative inferióre, precum: pretori, matriculanţi şi alţi agenţi guvernamentali, aruncând tótă vina asupra „popilor", cari „agită" poporul.

Frumos dela un ministru de justiţie, când apără funcţionari despre cari s'a dovedit cu date faptice, că sunt călcători de lege şi totuşi aruncă vina asupra altora, cari nu sunt vinovaţi, ba îşi ţin chiar de datorinţă a sbiciuí abusurile şi a cere pedepsirea lor, dar nu sunt aderenţi ai sistemului de guvernare actual corupt.

Şedinţa dela 23 Martiu n. 1897.

In şedinţa acésta s'au presentat câteva proiecte de lege despre linii de margini între câtva comune din interiorul ţĕrii şi altele între Austria, Bucovina şi Ungaria şi despre regularea comerciului maritim.

Tóte s'au primit.

Şedinţa dela 24 Martiu 1897 n.

Acéstă şedinţă a decurs fără nici o desbatere la obiect, şi întrégă a fost ocupată de interpelaţiuni, între cari s'a distins cea presentată de abatele Molnár referitóre la unele abusuri de ale matriculanţilor.

Din protopresbiterate.

Brad, 9/21 Martiu 1897.

Sinodul protopresbiteral gr. or. al tractului Zarand şi a VI-a adunare generală ordinară a societăţii de credit şi economii „Crişana" din Brad.

Ţinênd sémă de „lipsa de spaţiu" Vĕ comunic numai resultatul sinodului ppresbiteral gr. or. al tractului Zarand şi al adunărei a VI-a a „Crişanei".

Sinodul ppresbiteral s'a ţinut la 27 Februariu v. Dintre 36 de membrii s'au presentat 24. S'au verificat 12 din cler şl 21 dintre mireni. S'a anulat numai o alegere defectuósă, cea din Tomnatec şi s'a ţinut în suspens verificarea membrilor din Brad, fiínd actul alegerei protestat.

Concluse mai meritorice sunt următórele:

1. Pentru sporirea fondului protopresbiteral s'a autorisat oficiul protopresbiteral sĕ încasseze în anul 1897 dela tóte parochiile, cari n'au contribuit încă la acest fond, câte 5°/₀ din averea în bani gata şi obligaţiuni a parochiilor.

2. In cestiunea rebonificărei venitelor ppresbiterale şi dotaţiunea ppresbiterilor a decis aşternerea unei representaţiuni Ven. Consistoriu archidiecesan în care sĕ se exprime îngrijirea sinodului protopresbiteral în ce privesce susţinerea în intregitatea sa a organismului bisericesc din causă, că protopresbiterii nici până aḑi n'au fost rebonificaţi pentru perderile suferite prin ştergerea taxelor după licenţiile de cununie şi sĕ se soliciteze punerea în curgere a dotaţiunei protopresbiterilor.

3. In cestiunea cununiilor, deóre-ce dintre 293 cununii din anul 1896, 9 sunt numai civile, s'a însărcinat protopresbiterul sĕ exmită la ocasiune potrivită un cerculariu, în care sĕ îndemne credincioşii prin poveţe morale, sĕ susţină sânţenia căsătoriei şi aşeḑĕmintele cele sânte ale bisericei nóstre drept măritóre.

4. In cestiunea administrărei regulate şi conscienţióse a averei bisericesci a învitat pe ppresbiterul sĕ ia mĕsurile de lipsă, ca până la finea anului 1897 sĕ-şi aştérnă raţiociniile tóte parochiile până inclusive pe 1896 şi protopresbiterul, pe

basa lor, sě controleze în fie-care an, séu cel mult tot la doi ani, averea fie-cărei parochii eşind în faţa locului, ca astfel sě se curme ori-ce administrare fraudulósă.

5. Pentru a asigura oficiului protopresbiteral o localitate permanentă şi ppresbiterului o locuinţă corĕspunḑĕtóre, a decis cumpĕrarea casei în care a sălăşluit Exelenţia Sa I. P. S. D. archiepiscop şi metropolit Miron Romanul la 7/19 şi 8/20 Septembre 1896 în Brad cu suma de 5000 fl. solvinḑi în decurs de 10 ani dela ḑiua cumpĕrărei şi a face astfel acésta casă proprietatea bisericei, — a protopresbiteratului Zarand.

6. Pentru a sprigini cultura pomilor a decis, ca din suma de 100 fl. pusă la disposiţia oficiului protopresbiteral de despărţĕmêntul X al Asociaţiunei, sě se spriginéscă înfiinţarea de grădini de pomărit pe lângă şcólele confesionale din tract.

7. S'a ales comitetul şi epitropia protopresbiterală pe anul 1897—1899.

Din parochii.

La rectificarea din Nr. 24 al „Telegrafului Român“ a părintelui N. Doctor din comuna Haşfalĕu, spre lămurirea on. Redacţiuni a „Telegrafului Rom“. precum şi a on. public cetitor subscrişii ne permitem a contra-reflecta, că nu ne putem explica: cum cutéză părintele nostru a seduce lumea prin aşa mare neadevĕr, — ḑicênd, că alegerea de epitrop nu s'a făcut în 19 Ianuariu din causa unor neînţelegeri şi fiind timpul înaintat!

Bine, dle părinte, dară nu vei fi aşa slab de memorie, căci protocóle nu prea iei despre şedinţe, nu sci ca preşedinte, că ce s'a întêmplat în sinodul nostru din ḑiua sus amintită?! Étă noi îţi aducem aminte:

Prima-dată ai pus la ordinea ḑilei alegerea membrilor comitetului, — care s'a şi efeptuit. Apoi alegerea epitropiei, si când ai vĕḑut, că cine a reuşit de epitrop ai dispus volnicesce o nóuă alegere pe Dumineca următóre. Nu însémnă acésta nulificare?

Comitetul deci s'a putut alege pelângă tot timpul înaintat, ér epitropia nu?!

Timpul, recunóscem şi noi, că a fost înaintat. Dar fiind sinodul convocat pe 1 óră p. m., de ce ai mers la feştanie şi nu ai venit la sinod până la 3 óre? Óre faţă de care trebuia sě-ţi împlinesci datorinţa, faţă de un parochian mai întâin, ori faţă de un sinod?

Apoi neînţelegere nu a fost decât aceea, pe care ai provocat-o Dta, vĕḑênd alegerea noului epitrop prin aclamaţie. Deci nu în popor a fost neînţelegerea, fără numai în Dta.

Acest rĕspuns rugêndu-vĕ on. dle redactor a ni l publica în interesul adevĕrului, vĕ asigurăm de deosebita nóstră stimă.

Haşfalĕu, în 7/19 Martie 1897.

Ioan Boiu
fost membru de încredere la sinodul electoral.

Ioachim Todoran,
epitr. nou ales.

Adunarea generală a „Albinei“.

Sâmbătă s'a ţinut a 25-a adunare generală a institutului de credit şi de economii Albina din Sibiiu.

Adunarea acésta a fost adunare iubilară, şi ea s'a eternisat în mod demn de întemeietorii şi susţiitorii ei, s'a eternisat prin fapte de binefacere.

Recunoscinţă s'a votat primului ei director executiv, care a conceput idea, o a pus în practică, şi ani 12 a lucrat pentru desvoltarea institutului.

Meritele primului director executiv, Visarion Roman, s'au eternisat în acéstă şedinţă prin faptul, că s'a luat conclusul, de a se ridica un monument pe mormêntul lui.

Meritele conducĕtorilor actuali s'au eternisat prin exprimarea recunoscinţei şi prin inducerea aceleia la protocol. În special s'a exprimat recunoscinţă actualului conducĕtoriu Parteniu Cosma, sub care institutul a luat un avênt atât de îmbucărător.

Córóna lucrărilor din acéstă adunare generală a fost însĕ conclusul, prin care s'a pus basa unui internat de copii aici în Sibiu. Propunerea consiliului de administraţiune s'a primit între vii manifestaţiuni de însufleţire

Tot cu asemenea însufleţire s'au votat şi sumele pentru scopuri de binefacere.

In total spre scopuri de binefacere în anul acesta s'au votat 26,081 fl. 42 cr.

Pentru acéstă adunare generală au fost depuse la casa institutului 2530 de acţiuni cu 382 de voturi.

Presenţi au fost 52 de acţionari, cari au representat 1707 acţiuni cu 305 voturi.

Adunarea generală s'a deschis la órele 10 a. m. Preşedintele consiliului de direcţiune, Ioan Hannia, şi primul vice-preşedinte Iosif Sterca Şuluţ, ambii împedecaţi prin morb, nu au putut lua parte la acéstă adunare generală. Presidiul l'a avut deci al doilea vice preşedinte Leontin Simonescu, care în frumósa cuvêntare de deschídere a accentuat însemnătatea extraordinară a acestei adunări generale.

S'a cetit apoi raportul consiliului de direcţiune despre afacerile institutului în anul 1896 şi cel al comitetului de supraveghiere şi luându-se ambele la cunoscinţă, s'a purces la deliberarea propunerilor din raport.

Aici observăm, că s'a votat mulţămită consiliului de administraţiune pentru bunele resultate ale anului 1896 şi la propunerea acţionarului Ioan Turcu, s'a exprimat recunoscinţă protocolară actualului director pentru înţelépta conducere a institutului.

Din consiliul de direcţiune, cu scopul de a eternisa din incidentul iubileului de 25 de ani ai existenţei institutului memoria primului director esecutiv Visarion Roman, s'a presentat următórea propunere:

„In semn de recunoscinţă faţă de reposatul Visarion Roman, care a conceput idea înfiinţărei institutului „Albina“. şi cu zel neobosit a muncit până când şi-a vĕḑut idea realisată, direcţiunea propune la adunarea generală votarea unui fond de fl. 1000, din care sě i-se ridice un monument.“

Spre a eternisa nobila tendenţă a institutului „Albina“ de a contribuí la înaintarea în cultură a poporului nostru, tot din incidentul iubileului, s'a presentat şi următórea propunere a consiliului de direcţiune:

„Considerând numĕrul cel mare al studenţilor români din tóte ţinuturile patriei, cari frecuentéză şcolile medii din Sibiiu;

considerând, că cea mai mare parte a acestor studenţi sunt din părinţi sĕraci, cari nu pot suporta spesele unei ingrijiri suficiente şi solide a fiilor lor expuşi tuturor neajunsurilor higienice şi morale ale unui oraş;

considerând, că în Sibiiu, nu se află nici o şcólă medie, nici internat de băieţi românesc, în care sě se pórte grijă de crescerea naţională şi religiósă a tinerimei române:

Institutul „Albina“ din incidentul iubileului de 25 de ani dela înfiinţarea sa, iniţiază crearea unui fond pentru înfiinţarea unui internat de băieţi, cari frecuentéză şcólele medii din Sibiiu, în care, parte gratuit, parte pentru o taxă moderută sè se pótă intreţinea cel puţin 100 de tineri.

In acel scop votéză din profitul anului 1896 o sumă de 20,000 fl.

Acest fond se va administra gratis la institut sub titlul „Fondul internatului de băieţi“ până când Associaţiunea Transilvană séu altă reuniune cu caracter naţional român va fi în stare sě infiinţeze internatul în Sibiiu, când apoi cu reservele cuvenite se va preda Asociaţiunei, eventual altei reuniuni în întrégă suma, la care va fi crescut până atunci.

Dacă însĕ nici Asociaţiunea, nici altă reuniune nu va infiinţa internatul contemplat până la fiinea anului 1907, institulul i-şi reservă dreptul de a reveni asupra acestei cestiuni şi a lua conclus nou asupra fondului, dar fără alterarea destinaţiunei sale culturale.

Cassa din Berggasse Nr. 28 (pr. fond. Sibiiu nr. 2137) trece în proprietctea acestui fond în preţul cumpărărei de fl. 8000, ér restul se va plasa în scrisuri fonciare de ale institutului“.

Ambe propunerile s'au primit cu unanimă însufleţire, dovadă, că adunarea generală a sciut apreţia nobilele intenţiuni, cari au dat nascere acestor propuneri.

Din cuota destinată a înmulţí fondul de pensiuni, la propunerea acţionariului Dr. R. Roşca, s'au votat 5000 fl. ca remuneraţiune specială pentru funcţionarii institutului.

Directorul executiv a făcut declaraţiunea, că dênsul nu reflectéză la acéstă remuneraţiune, şi doresce sě fie pus între acţionarii, cari remuneréză soliditatea, onestitatea şi munca funcţionarilor.

Cuota pentru scopuri de binefaceri s'a împărţit în modul următoriu:

1.	Asociaţiunei trans. pentru trebuinţele şcólei de fete .	„	1000.—
2.	Scólei elementare de fete a „Reuniunii femeilor române din Sibiiu“	„	300.—
3.	Pentru „Masa studenţilor“	„	3000.—
4.	Internatului „Reuniunii femeilor române din Braşov“	„	200.—
5.	„Asociaţiunea pentru spriginirea învĕţăceilor şi sodalilor români din Braşov“ ca taxă şcolară a fl. 4, pentru 50 învĕţăcei	„	200.—
6.	Societăţii academice române „România Jună“ din Viena ca dotaţiune de ctitor pentru internat fl. 1000 — în 5 rate, rata II.	„	200.—
7.	Societăţii academice „Petru Maior“ în Budapesta . .	„	100.—
8.	Alumneului din Timişóra .	„	100.—
9.	Fundaţiunii de pâne „N. Zsiga“ în Beiuş	„	100.—
10.	Fundaţiunii studenţilor morboşi din Braşov	„	100.—
11.	Fondului studenţilor miseri din Blaj	„	100.—
12.	Fondului studenţilor miseri dela gimn. din Brad . . .	„	100.—
13.	Reuniunei române de musică din Sibiiu	„	100.—
14.	Reuniunei de agricultură din comitatul Sibiiu	„	100.—
15.	Reuniunii pentru înfrumseţarea oraşului Sibiiu . . .	„	50.—
16.	Reuniunii pentru înfrumseţarea oraşului Braşov .	„	50.—
17.	Reuniunei higienice din comitatul Sibiiu	„	50.—
18.	Gremiului comercial din Sibiiu pentru susţinerea unui curs practic de contabilitate	„	50.—
19.	Societăţii academice „Carmen Sylva“ din Graţ . .	„	50.—
20	Societăţii academice „România“ din München . . .	„	50.—
21.	La disposiţia direcţiunii pentru distribuire în anul curent	„	81.42
	Total . .	fl.	6081.42

În consiliul de direcţiune s'au reales tot foştii membri Leontin Simonescu şi Dr. N. Vecerdea, tot asemenea s'au reales şi membri în comitetul de supraveghiare: Dr. Ilarion Puşcariu, Dr. Aurel Brote, Dr. Elie Beu, Stefan Stroia şi Ioan Creţu.

Înainte de încheiere s'a dat cetire telegramelor sosite la adunarea generală din incidentul ḑilei festive de iubileu.

Étă acele telegrame:

Dela institutul „Doina“:

Cu bucurie salutăm respectuos adunarea generală iubilantă dorind institutului binefăcĕtor „Albina“ şi în viitor strălucita propăşire. **„Doina“.**

Dela institutul „Economul“:

Sĕ trăéscă şi înfloréscă mama institutelor nóstre. **„Economul“.**

Dela institutul „Iulia“:

Decórei şi protectórei institutelor nóstre de bancă „Albina“ urăm, ca tot mai tare sĕ créscă şi înfloréscă, ér conducĕtoriului viéţă îndelungată. **„Iulia“.**

Dela institutul „Silvania“:

Cu adevĕrată dragoste românéecă salutăm pe mama nóstră „Albina“ la iubileul seu de 25 ani. **„Silvania“.**

Dela institutul „Someşana“:

Din incidentul iubileului primiţi felicitările nóstre.

Direcţiunea Someşană.

Dela institutul „Victoria“:

Felicităm adunarea generală iubilantă, urăm institutului succese splendide pe calea progresului. **„Victoria“.**

Dela dir. „Patriei“ dela Blaş, Hodoş:

Directorul mulţi ani fericiţi spre inflorirea „Albinei“. **Hodoş.**

Dela conducĕtoriul tipografiei şi a librăriei diecesane din Caransebeş, Linţu:

Sĕ trăéscă şi înfloréscă „Albina“ spre binele tuturor. Sĕ trăéscă stuparii, regina şi albinele coşniţei. **Linţu.**

Terminate agendele adunărei generale, şedinţa s'a închis la óra 1 p. m.

Institutul „Albina“ în cei din urmă 10 ani sub conducerea actuală a luat un avênt îmbucurătoriu atât la centrală cât şi la filială.

Dorinţa fie-cărui bun român este, ca acest institut, atât de bine consolidat, atât de bine condus şi în centrală şi la filială, sĕ dea înainte sigur pe drumul apucat.

Dumneḑeu sĕ ajute!

Adunarea gen. a „Crişanei“.

Societatea „Crişana“ din Brad cu capital social de 22,600 fl. şi reescompt de 15,000 fl. a devenit un factor însemnat în Zarand.

Condusă cu acurateţă şi conscienţiositate 'şi-a asigurat un credit aşa că:

a) depunerile societăţii la finea anului 1896 au fost de 197,383 fl. 38 cr.; *b*) împrumuturile date pe cambii 198.081 fl. 01 cr.; *c*) împrumuturile date pe obligaţiuni 55,455 fl. 86 cr.; *d*) împrumuturile hipotecare 10,799 fl. 30 cr.; *e*) mişcarea totală a cassei 374,122 fl. 66 cr. A realisat un profit curat de 9398 fl. 76 cr. A sporit fondul de reservă la 15,000 fl.

A ridicat dividenda la 12%, care se póte ridica îndată după adunarea generală.

Societatea solvesce oficialilor sei ca salariu 2950 fl., membrilor din direcţiune şi comisiunea de supraveghere 700 fl., spre scopuri filantropice 1210 fl. şi remuneraţiuni preste 800 fl.

In şedinţa de aḑi (9/21 Martiu a. c.) a votat următórele ajutóre:

1. Fondului gimnasial din Brad 500 fl.
2. Fondului ppresbiteral Zarand 300 fl.
3. Bisericei gr. or. din Brad spre scopuri şcolare 200 fl.
4. A pus la disposiţia direcţiunei gimnasiale spre a distribuí ajutóre elevilor miseri, diligenţi şi cu purtare bună 100 fl.
5. A dat directorului spre a cumpĕra recuisite şcolare pentru şcólele confesionale din tractul Zarand 50 fl.
6. A pus la disposiţia directorului pentru ajutóre 60 fl.

Aḑi a fost reconstituirea societăţii pe un nou period de 3 ani.

Toţi oficialii, membrii din direcţiune şi comisia de supraveghiere au fost realeşi cu aclamaţiune.

Din România.

Étă necrologul ce a publicat adânc întristata familie a mult regretatului bărbat de stat Alexandru Lahovari al României:

D-na Simona A. Lahovari, dl Ioan A. Lahovari, d-şórele Anna şi Simona A. Lahovari, dl şi d-na Ioan N. Lahovari cu fiicele lor, dl General şi d-na Iacob N. Lahovari cu copii lor, dl Constantin N. Lahovari, dl şi d-na Emil N. Lahovari cu fiul lor, dl şi d-na Petre Millo, d-na Olga Bengescu cu fica sa, d-na Elisabeta C. Lahovari, dl Grigorie I. Lahovari cu copii sĕi, dl Georghe I. Lahovari cu copii sĕi, d-na Elisa P. Cerkez, dl şi d-na C. Budişteanu, dl şi d-na Ioan Cerkez cu copii sĕi, dl şi d-na Grigore Cerkez cu fiul lor, dl şi d-na Nicolae Cerkez cu copii lor, dl Maior A. Cerkez, dl şi d-na Yarca, dl şi d-na N. Brailoi cu copii lor, dl şi d-na D. Sutzu cu copii lor, dl Colonel şi d-na Koslinsky cu copii lor, dl şi d-na Boranescu, d-na El. Schina şi dl Căpitan A. Schina, dl Stefan D. Greceanu cu copii sĕi, dl şi d-na Efrem Ghermani cu copii lor, dl şi d-na Dimitrie Ghermani cu copii lor, dl Menelas Ghermani, cu adâncă durere au onóre a vĕ face cunoscută mórtea prea iubitului lor soţ, părinte, frate, cumnat, unchiu, nepot şi vĕru

Alexandru N. Lahovari,

fost ministru, mare cruce al ordin. coróna României, mare oficer al ordin. stéua României şi legiunea de onóre, mare cruce al ordin. Leopold din Austria şi din Belgia, mare cordon al ordin. imperial Osmanie etc. etc. etc.

încetat din viaţă în ḑiua de 4/16 Martiu 1897 la Paris în vêrstă de 56 ani, şi vĕ rógă sĕ binevoiţi a asista la ceremonia religiósa, care se va oficia in ḑiua de Duminecă 16/27 Martiu, óra 1 p. m. în sânta biserica Albă, de unde cortegiul va porni la cimiterul Şerban-Vodă. Rugaţi-vĕ pentru dênsul.

Amĕnunte despre înmormêntare în alt numĕr.

Noutăţi.

Alegerile de deputaţi din cler la sinodul archidiecesan. Pănă acuma numai din cercul Turda nu a sosit resultatul alegerilor de deputaţi din cler la sinodul archidiecesan, tóte celelalte ni sunt cunoscute.

Pentru mai buna orientare a publicului nostru publicăm întreg resultatul alegerilor, spre a avé o privire asupra tuturor deputaţilor din cler.

1. Cercul Sibiiu: Dr. Ilarion Puşcariu, archimandrit vicariu archiepiscopesc. 2. Cercul Sĕlişte: protopresb. Dr. Nicolae Maier. 3. Sebeş: adm. prot. Sergiu Medean. 4. Cercul Alba Iulia: protopresb. Nicolae Ivan. 5. Cercul Deva: protopresb. Ioan Papiu. 6. Cercul Haţeg: adm. protopresb. Avram Stanca. 7. Cercul Ilia: protopresb. Avram Pĕcurariu. 8. Cercul Geógiu: capelanul Ol. Oprea. 9. Cercul Zarand: protopresb. Vasilie Damian. 10. Cercul Abrud: protopresb. Romul Furdui. 11. Cercul Cluş: protopresb. Tuliu Roşescu. 12. Cercul Deş: protopresb. onor. Tit Gheaja. 13. Cercul Bistriţa: protopresb. Simeon Monda. 13. Cercul Têrnava: ases. consis. Mateiu Voileanu. 15. Cercul Sighişóra: ases. cons. Zacharie Boiu. 16. Cercul Braşov: protopresb. onor. Vasilie Voina. 17. Cercul Bran: protopresb. Traian Meţianu. 18. Cercul Treiscaune: protopresb. Demetriu Coltofean. 19. Cercul Făgăraş: protopresb. Iuliu Dan. 20. Cercul Turda: încă nu se scie.

* * *

P. S. Sa Episcopul Meţianu şi 15 Martie. Locuitorii magiari ai comunei Batonia, din comitatul Aradului au decis înainte cu patru ani, ca ḑiua de 15 Martie sĕ se serbeze în fie-care an din partea tuturor locuitorilor din comună, fără deosebire de naţionalitate şi confesiune; anume în chipul acela, ca sĕ se oficieze serviţiu divin, pe rênd, în fie-care an în altă biserică. Anul acesta ungurii din Batonia au intenţionat sĕ-şi ţină comediósele festivităţi în biserica română greco-orientală. Solgăbirăul a şi provocat în scris pe preotul român sĕ facă preparativele de lipsă. Preotul a cerut în afacere opinia P. S. Sale eppului Meţian. Prin un ordin P. S. Sa a oprit sĕrbarea ḑilei de 15 Martiu în biserica pomenită. Dispoziţia „nepatriotică“ a P. S. Sale a indignat în mod teribil pe domnul solgăbirău şi pe ungurii din Batonia, ba se ḑice că „s'au şi scandalizat“ dumnealor. Teribil!

* * *

In chestia cuotei. In adunarea generală a oraşului Budapesta, ţinută în 25 a lunei curente, a venit la desbatere apelul comitatului Heveş în chestia cuotei. Adunarea generală s'a ţinut sub presidiul primariului Ráth Károly. Au vorbit: Puscher, propunênd sĕ se ia simplamente la cunoscinţă hârtia comitatului Heveş în chestia cuotei, şi sĕ se voteze încredere guvernului în afacerea acésta. Frivaldszky, Polónyi şi Horánszky s'au pronunţat pentru mişcarea contra cuotei. Venind afacerea la votare, s'a primit propunerea lui Puscher, cu 110 voturi contra 98. Enunţêndu-se acest resultat, galeria a erupt în huiduiri asurḑitóre la adresa părinţilor oraşului, timbrându-i de „trădători de patrie“, şi „Luegerişti“.

Oraşele: Dobriţinul şi Verşeţul au hotărît sĕ adreseze parlamentului o representaţiune în contra urcării cuotei.

* * *

Unde se duc banii? Sĕ nu crédă cineva, că stăpânitorii nostri nu sciu ce sĕ facă şi cum sĕ cheltuie sumedenia de bani adunată de pe spatele sĕrmanului popor, de pe spatele aceluia, căruia nu-i este iertat sĕ se numéscă pe numele sĕu şi sĕ vorbéscă în limba sa. Sunt o mulţime de boieri, cari în viéţa lor nici un bine n'au adus acestei ţĕri, şi cari trag aḑi pensiuni ne mai pomenit de grase: Wekerle, Szilágyi şi Eötvös Lorand, toţi fosti ministri primesc pensie anuală câte de 8000 fl.; fostul ministru Lukács Béla, are 4000 fl.; fostul secretar de stat Pulszky Ágost 4000; tatăl sĕu P. Ferencz 5000 fl. pensie; fostul comite Sándor Béla 3700; Radó Kálmán, deasemenea fost fişpan 3200 fl; consilierul ministerial Jekelfalusy Lajos 5000 fl. pensie. Apoi toţi acestia mai ocupă diferite funcţii onorifice, cari deasemenea sunt cu belşug recompensate.

* * *

De ale procesului Memorandului. Se credea, că în urma agraţiării din partea Majestăţii Sale a Monarchului, cei condamnaţi în procesul Memorandului, nu vor mai avé sĕ supórte nici amendele grele în bani, ce li s'au dictat din partea curţii cu juraţi din Cluş. — Dar étă că procuratura regéscă supremă din Cluş prin decisul din 2 Martiu Nr. 1003 dă ordin, că cei patrusprediece agraţiaţi sĕ plătéscă sub urmări de execuţie suma de 2203 fl. 75 cr. spese ale procesului Memorandului. Acestei considerabile sume 'i-se mai adaug 600 fl., taxa ḑiarelor mag'are, în cari au fost judecaţi a publica sentinţa. Tot agraţiaţii au sĕ supórte şi spesele avute pănă la închisóre, între cari e socotit şi transportul jendarmilor; aceste variază — după depărtare — între 50–100 fl.

* * *

Un nou proces politic se va desbate în curênd înaintea judecătoriei din Arad. Acusaţii sunt 11 locuitori români din comuna Curticiu, pentru-că în Maiu, anul trecut, sĕrbându-se milleniul în numita comună, pomeniţii au strigat: „Sĕ trăéscă naţia românéscă“. Acest fapt a lor e socotit de stăpânitori ca agitaţie contra patriei „magiare“ şi ca îndemnare la rĕscólă contra ei. Apĕrător le este dl advocat Dr. Ioan Suciu din Arad.

* * *

Rutenii. In urma mişcărilor pornite de comitetul pentru îmbunătăţirea sorţii rutenilor ajunsi la peire, autorităţile administrative din Maramurĕş au luat disposiţii pentru a se erua, décă în adevĕr există, — şi în ce mĕsură, — sistemul cămătăriei. Pe basa rapórtelor incurse în materia acésta la 25 a l. c. s'a constatat, că jidanii, acéstă infectă specie de ómeni, iau interese de 40–60% de pe poporul sĕrac. Étă pricina, pentru care un popor întreg a ajuns sĕ se lupte cu fómea.

* * *

Sinucidere în casa de alienaţi. Soţia lui Wittich S. din Pesta a stat de mai mult timp în casa alienaţilor, unde a fost transportată din partea distinsei sale familii, pentru a fi radical curată de nervositatea de care suferia în grad mare. Dar vindecarea n'a urmat; şi sĕrmana femeie, desperată la culme a încercat în patru rênduri sĕ-şi pună capĕt suferinţelor, dar totdéuna a fost surprinsă. Dumineca trecută, fiind singură în odaia de scaldă, apucată érăşi de un vehement acces de nervi, s'a folosit de prilej şi s'a spânsurat cu stergarul de ţevea dela scaldă. Pe când au dat peste ea, sĕrmana femeie era deja mórtă.

* * *

Părintele hipnotismului, Carol Hansen, vestitul magnetisator, carele cel dintâiu a păşit înaintea publicului cu probele sale din domeniul magnetismului animalic, hipnotism şi sugestiune, a repausat ḑilele trecute în Altona în etate de 64 ani.

Corespondenţă particulară

a „Telegrafului Român“.

O mângăere meritată.

Preotul Gavriil Cârlig a funcţionat în comuna Someşfalău din tractul Cluşiului 12 ani. A fost unul dintre cei mai zeloşi preoţi, oficiul şi l'au dus fórte corect, a făcut înbunătăţiri considerabile în parochie, au mijlocit ajutóre extraordinare de a mărit porţiunea canonică, a ridicat căsi şi supraedificatele necesare la parochie, a edificat şcólă nóuă, a făcut turn la biserică, a înmulţit averea bisericéscă etc. etc., cu un cuvênt a fost întru tóte la înălţimea chemărei sale, — a fost un preot de model.

Cu tóte aceste în numita parochie nu a putut avea mângăerea dorită, fiind-că poporul nu-i da ascultare în multe lucruri ce a voit a face pentru fericirea aceluia.

Bunul D-ḑeu s'a îndurat şi i-a dat părintelui Cârlig mângăierea meritată într'alt loc.

La finea anului trecut s'a publicat concurs pentru întregirea parochiei Văleni din tractul Cetatea de pétră, cea mai bună parochie din acest tract protopresbiteral. Ca se concureze la acea parochie părintele Cârlig a fost învitat prin o delegaţiune a poporului din Văleni trimisă anume pentru acest scop. Şi l'au ales cu unanimitate deşi au fost şi alţi concurenţi.

Nóua parochie a ocupat'o la începutul anului curent. Şi sĕ vaḑă lumea, ce primire a avut acest preot vrednic.

Sciind poporul din Văleni în ce ḑi are sĕ soséscă alesul lor mult dorit, vr'o sută de bărbaţi cu primariul comunei în frunte, înbrăcaţi sĕrbătoresce au eşit din sus de a tria comună spre întimpinarea lui.

La întêlnire primarul l'a bineventat în numele poporului cu o vorbire frumósă, la care părintele Cârlig respunse în termini aleşi plin de emoţiune. Abia terminară acest respuns şi 12 lăutari încep a trage doine din Chioar (Cetatea de pétră). Părintele vĕḑênd atâta manifestare a iubirei, i s'au umplut ochii de lacrămi de bucurie, semn al bunătăţi inimei lui. Astfel în sunetul musicei au percurs calea către Văleni. Prin Bucium şi prin opidul Şomcuta, pe unde duce drumul — se mira lumea cum primesc Vălenaşii*) pe preotul lor.

In comună o nóuă manifestaţie a reverenţei. Dealungul stradelor stătea poporul rênduri cu lumini aprinse în mâni strigând: „D-ḑeu te a adus între noi, sĕ trăesci al nost părinte“!

Indată după sosire sĕrbătoritul fu învitat la un banchet, arangiat în onórea lui de comitetul parochial în şcólă, unde î-şi petrecu în pace şi linisce pănă în ḑiua următóre.

Acéstă primire de tot strălucită şi démnă a fost o mângăiere meritată pentru inima mult cercată a părintelui Cârlig. De sigur, că în nóua parochie a aflat teren bogat de lucru şi va pute sĕ facă frumóse isprăvuri cu un popor consciu, care l'a primit cu atâta entusiasm.

Şi noi trimitem salutările nóstre sĕrbătoritului.

Ér poporului din Văleni, care a arĕtat prin acea primire, cum trebue sĕ-şi stimeze o parochie pe preotul seu, laudă şi de o mie de ori laudă.

Acel popor scie ce însemnéză a avea preot bun şi părinte adevĕrat, scie că preotul este cel mai natural apărător şi spriginitor al poporului.

Dacă am avea pretutindenea aşa popor nobil, ca cel din Văleni, am puté avé fórte bună speranţă de viitorul nostru. O ḑic acésta fiind-că sunt mulţi ómeni binemeritaţi şi ne băgaţi în sémă.

Alipirea poporului de preotul sĕu a fost şi este o vîrtute de frunte. Ar trebui toţi sĕ scie, că ómeni cu inimă bună şi curată pentru popor, cari sunt gata se-şi pună capul pentru el, sunt fórte rari, şi pe cari i avem trebue preţuiţi sĕ aibă mângăiere pentru ostenelele lor şi sĕ-i spriginim sĕ pótă lucra şi mai mult pentru binele nostru.

Poporul din Văleni a înţeles acésta, deci încă odată laudă şi érăşi laudă lui.

Un amic.

---

*) La poporul din Văleni ḑic cei din jur Vălenaşi.

Din public.*)

Mulţămită publică.

Floruţa Petru şi Grama Ioan lui Solomon, economi, cari sunt cei mai de frunte bărbaţi din comuna Ţerăţĕl, au bine voit a dărui pe séma bisericei nóstre un feşnic în preţ de 25 fl. Pentru acesta binefacere îmi ţin de datorinţă a-le aduce şi pe acésta cale cea mai sinceră mulţămită, poftindu-le din inimă, ca Domnul Dumneḑeu sĕ le rĕsplătéscă înmiit fapta nobilă creştinéscă şi sĕ le dăruéscă putere şi viéţă îndelungată, ca sĕ mai pótă face astfel de fapte plăcute inaintea ómenilor şi lui Dumneḑeu.

In numele comitetului parochial.

Ţerăţĕl, în 4 Martie st. v. 1897.

Andron Bogdan.
paroch gr. or.

---

*) Pentru cele publicate în rubrica acésta redacţiunea nu este responsabilă.

Posta Redacţiunei.

Dlui I. P. în G. O singură corespondenţă am primit dela Dta referitóre la alegerile pentru sinodul archidiecesan şi aceea s'a publicat în Nr. 9 a. c. a „Tel. Rom“.; cea trimisă acum referitóre la părintele Cârlig, se publică în numĕrul de faţă. Salutare.

Nr. 1395/1897 fszb. [38] 1—3

Publicaţiune.

Prin acésta se aduce la cunosciaţă, că comuna Sinna, aparţinĕtóre de comitatul Sibiiului, cercul Mercurei, vinde prin licitaţiune publică în 28 Aprilie 1897 la 10 óre a. m. în cancelaria comunală Sina din pădurea de fag preţuită cu 111,000 fm. 3. classa de esploatare VI „Dosu lungu“ şi „dosu mocirle“.

Licitaţiunea e verbală, însĕ se admit şi offerte în scris provĕḑute cu timbre de 50 cr. şi vadiu de 10% după preţul strigărei; offerte au sĕ se predee pănă la începerea licitaţiunei la mâna subscrisului pretor cercual suprem.

Oferentul e obligat a declara în ofert, că condiţiunile de licitaţiune îi sunt cunoscute şi se deobligă deplin acelora.

Preţul strigărei e pe basa preţuirei 32.079 fl.

Licitanţii sunt deobligaţi a depune un vadiu de 10% în bani séu în hârtii apte de cauţiune înainte de licitaţiune.

Condiţiunile mai de aprópe se pot vedea la subscrisul pretor cercual suprem şi la primăria comunală în Sinna în órele oficióse.

Mercurea, în 18 Martie 1897.

Pretor cercual suprem.
Mangesius.

Nr. 118/897. [33] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului al doilea de paroch în parochia de classa a II-a din comună Ludoş, profopresbiteratul Mercurei, se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegr. Român“.

Dotaţiunea anuală fixă afară de venitele accidentale, împreunată cu acest post este de 608 fl. 66 cr.

Doritorii de a ocupa acésta parocbie, sunt avisaţi a-şi înainta cererile lor, instruite în conformitate cu disposiţiunile legii, în terminul deschis, la oficiul protopresbiteral gr. or. al Mercurei.

Informaţiuni mai de aprópe despre starea parochiei se pot lua dela biuroul comitetului parochial séu dela oficiul protopresbiteral al tractului.

Concurenţii, pe lângă observarea celor prescrise, se pot presenta poporului înainte de alegere în biserică spre a fi cunoscuţi ca persónă şi spre a-şi arăta desteritatea în cântări şi a cuvênta.

Mercurea, la 15 Februariu 1897.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Merrurei în conţelegere cu comit. parochial.

I. Droc,
protopresbiter.

Nr. 545/897. [35] 2—3

Publicare de licitaţiune.

În scopul pardosirei mai multor strade în comuna Sĕlişte se escrie pertractare cu oferte închise pe 12 Aprilie a. c. la 10 óre a. m.

Ofertele sunt a se face pentru lucru cu material cu tot, s'au separat pentru lucru ori material şi anume după metru cuadrat, respective cubic. Întreprinḑĕtorul lucrului va avea sĕ îngrijéscă şi de nivelarea de lipsă.

Operatul technic şi condiţiunile detailate se pot vedea la primăria comunei Sĕlişte din 28 l. c. începênd, în órele de oficiu.

La oferte e a se alătura 100 floreni ca vadiu.

Ofertele sunt a se înainta subsemnatei primării comunale pănă la óra defiptă.

Representanţei comunale i se reservă dreptul a alege între oferenţi.

Sĕlişte, în 24 Martie 1897.

Primăria comunală:

Nicolau Henţiu, notar.
Nicolau Sêrbu, primar.

Redactor prov. Gavriil Hango.

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 32. Sibiiu, Joi, 20 Martiu (1 Aprile) 1897. *Anul XLV.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
la „Tel. Rom.“ într'una cu suplementul „Fóia Pedagogică“
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strěinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuě ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Viitorul școlelor.

Din incidentul budgetului presentat de către ministerul de culte și instrucțiune publică, dieta țerii nóstre éră a fost terenul, care a întrunit pe toți deputații în un gând și o simțire.

Idealul tuturor politicianilor unguri fără considerare la colorit de partid, idealul tuturor este maghiarisarea popórelor din țéra acésta, maghiarisarea în limbă, maghiarisarea în cugete și în simțiri, ca sě ne folosim de o expresiune favorită a bardului nostru național, maghiarisare pe tóte terenele vieții publice și în tóte manifestațiunile vieții private.

Idealul acesta a condus întrégă viéța publică de stat din statul nostru dela era dualismului încóce, și ea a și atins acest ideal.

S'a eludat legea despre egala îndreptire a naționalităților pe tóte terenele vieții publice, s'a eludat în administrațiune începênd de jos dela comună până sus în sinul ministerului, s'a eludat ea la justiție; pentru ce sě nu fie tot așa și la cele ale învěțămêntului public?

Și sistemul de a maghiarisa totul prin școle s'a urmărit cu consecuență și în sinul ministerului de culte.

S'a eludat cu sistem legea de instrucțiune, întru cât ea favorisa în ceva și naționalitățile.

Principiul fundamental din legea de instrucțiune dela 1868: ca fiecare cetățén sě fie instruat în limba sa maternă, până când va ajunge la învěțămêntul superior la universitate, principiul acesta a rěmas numai pe hârtíe, a rěmas numai de paradă, spre a scóte cu el ochii străinătății.

De fapt statul a înființat școle, susține multe școle în locurile impopulate cu naționalități, însě tóte aceste s'au făcut și se susțin în flagrantă contradicțiune cu spiritul și litera legii fundamentale de instrucțiune, precum și cu principiile pedagogice și morale creștinesci.

În nici-una din aceste limba de instrucțiune nu este cea a respectivului popor, ci cea maghiară.

În timpul din urmă din incidentul milleniului s'au făcut mai multe sute de școle susținute de stat și ele s'au pus în comune curat românesci, unde noi confesiunile avém scóle, și s'au pus cu scopul de a nimicí școlele românesci, cu scopul de a lua poporului cel din urmă mijloc de a se puté cultiva în limba sa.

În fața tendențelor de a eluda dispozițiunile legii de instrucțiune bisericile românesci și-au intrunit tóte puterile și au ținut ele școle confesionale, unde fiii poporului primesc instrucțiune.

Acéstă instrucțiune în limba română cu unele restricțiuni se estinde peste școlele poporale, peste cele medii până la învěțămêntul superior în școlele superióre la unversitate.

Spre a se eluda spiritul mai liberal din legea de instrucțiune s'au luat měsuri de restricțiune față cu confesiunile și corporațiunile, și nu li-s'a mai dat voe sě înființeze școle medii nici din ale lor mijlóce, așa s'a întêmplat cu consistorul din Arad, așa cu corporațiunea grănițerilor din Bănat, cărora spre a-i pune la probă, li-s'au luat tóte școlele din fostul confiniu militar, și s'au dat în administrațiunea comunelor politice, unde e eschisă binefăcětórea influență a bisericilor.

Asemenea volnicesce și cu tendențe în defavorul limbei de instrucțiune s'a urmat și cu școlele grănițăresci din Ardeal.

In desbaterile dietale din anul acesta s'au accentuat din nou dorințele vechi, accentuate an de an în parlamentul nostru: luarea școlelor din mânile confesiunilor, și darea lor în administrarea statului.

Ce însemnéză acésta, o scim noi și ḑi de ḑi o vedem la școlele de stat.

Instrucțiunea sě fie în limba magiară, învěțătoriul sě fie neromân, séu dacă va și fi român, el sě fie mai periculos decât un neromân.

Scopul final: magiarisarea.

Ministrul de resort și acuma a rěspuns ca mai nainte. Recunósce, că în casul, când s'ar lua din mâna confesiunilor școlele, magiarisarea ar merge mai cu efect. Statul însě nu are încă destule mijlócele financiare.

Va trebuí deci sě se mai țină stadiul actual, însě se vor afla și în acest stadiu měsuri, cari vor asigura școlei realisarea „sublimului“ ei scop, care e magiarisarea.

Tendența acésta s'a manifestat în ședința publică a parlamentului, și a aflat viu rěsunet în presa din capitală și provincie.

În acéstă oglindă au sě privéscă școlele nóstre confesionale, spre a cunósce pericolul, care le amenință.

* * *

Reichsrathul austriac. Alegerile pentru dieta austriacă s'au terminat; sunt deja aleși toți 425 membrii ai noului Reichsrath. În urma reformei electorale și a înființărei curiei a cincia numěrul deputaților s'a sporit dela 353 la 425, va sě ḑică în curia a cincia s'au ales 72 deputați. După terminarea alegerilor „Neue Freie Presse“ a compus au conspect despre numěrul deputaților din diferitele partide înainte de reforma legei electorale și despre numěrul acestora după alegerile acum terminate. Din acest conspect reiasă, că diferitele partide câte mandate uu câștigat, ori câte au perdut. Astfeliu partidul

clerical-german	+ 15	mand.	(26--41)
social-creștin	+ 18	„	(10—28)
german-poporal	+ 22	„	(17—39)
italian-clerical	+ 3	„	(2— 5)
polon	+ 4	„	(55—59)
ceh-tiner	+ 13	„	(47—60)
ceh-tiner radical	+ 1	„	(0— 1)
ceh clerical	+ 1	„	(0— 1)
ceh agrar	+ 1	„	(0— 1)
sloven, — nici câștig nici perdere			(16—16)
croat	+ 4	mand.	(7—11)
sêrb	+ 1	„	(1— 2)
ruten	+ 3	„	(8—11)
român	+ 1	„	(5— 6)
mari proprietari din partidul constituțional	— 28	„	(105—28)
germani-progresiști			(49)
socialist, nici câștig, nici perdere			(1— 1)
social-democrat	+ 13	mand.	(1—14)
italian-liberal	+ 3	„	(11—14)
poporal polon	+ 3	„	(0— 3)
Stojalovski	+ 6	„	(0— 6)
național german	+ 3	„	(2— 5)
mandate cassate	11	„	(11-- 0)

Din acest conspect resultă, că cea mai mare perdere a îndurat stânga unită de odinióră, care consta din mari proprietari constituționaliști și din progresiștii germani.

Revista externă.

La 17/29 Martiu a. c. s'a deschis dieta austriacă prin mesagiul de tron ce-'l publicăm la alt loc al fóiei nóstre.

Mesagiul indică o mulțime de probleme, ce va avé noul parlament sě resólve în decursul sesiunei ce urméză.

O notă discordantă este în mesagiu mai cu sémă partea privitóre la politica externă, carea numai speréză a susținea pacea în Orient, nici decum însě nu declară, că acésta ar fi asigurată.

O altă notă discordantă e îngrijirea, ce a cuprins pe toți pentru emigrarea poporațiunei în țeri străine pentru a-și câștiga pânea de tóte ḑilele.

Tot cestiuni fórte serióse pentru consolidarea atât internă, cât și externă a unui stat.

Preste tot mesagiul de tron îți face impresiune fórte îngrijitóre.

⁂

Evenimentele din Creta, cu tótă seriositatea lor încep a devení de a dóua mână și privirile tuturor se îndréptă acum spre Tesalia, unde grecii și turcii aștepta numai cel mai mic pretext ca sě se încaere.

Pentru evitarea unei astfel de încăerări se ḑice, că marile puteri vor trimite un ultimat atât Greciei cât și Turciei ca sě-'și retragă trupele dela granițele dintre ele.

*

Nu mai puțin îngrijitóre sciri sosesc din Armenia, unde mahomedanii ér au început cu omorurile și jăfuirile printre creștini.

*

În urma acestor stări de lucruri înafară putem ḑice: diplomația se peptenă, ér Orientul arde.

* * *

Chestiuni bisericesci.

II.

Se ḑice, că odinióră óia, prinḑênd veste, că Creatorul și pe ea a menit'o sě fie liberă, n'a mai voit a sta sub tutela pěcurariului; pentru-că, ḑicea, acela numai o tunde și mulge, nimic

---

FOIȚA.

Documente pentru limbă și istorie.

(Urmare.)

3. Călcătorii de rênduelile cele normalicesci în locurile cele bisericesci și întru ale legii, se vor da sub acție fișcușéscă, și domnii diregători varmeghii și a magistraturilor fără de a face mai înainte scire la înălțatul crăescul guvern se îngăduesce de tóte de acest feliu de pricini, ér execuția sentinții cei publicăluite se împedecă numai întru întêmplările cele strinse judecătoresci și după sine pedépsa trupului aducětóre.

4. Tot acești deregětori a varmeghiilor și a magistraturilor, neuniților de legea grecéscă în locurile acelea, unde biserici și școle n'au, fără de a mai face representație, vor puté da îngăduință spre aceea cu cheltuiala sa încă a le mărí, a le direge și încă și din nou a le face. Pentru acésta între întêmplări ca acestea între obștile și preoți așa a urma sě pověțuiți, nóuě referăluind de împlinirea acesteia.

S'au dat în Sibiiu, 27 Martie 1786.

Gedeon Nichitici.

Nr. 344

Preacucernice protopópe Kir Lazare!

Fiindcă Domnul episcopul nostru la 12 Ianuarie a. c. la toți protopopii și la preacucernicia ta au trimis poruncă după puterea preaînălțatelor rêndueli împěrătesci, ca toți preoții cei ce sunt preotiți în Valachia după amnestie sě opréscă de tótă slujba preoțéscă și parochienéscă, însě acum preasfințitul Domnul episcopul nostru înțelegênd, că unii preoți din cei ce sunt preotiți în Valachia, după amnestie, adecă, prevaricatori, îndrăsnesc peste porunca și rênduiala împěrătéscă a slujì, pentru aceea la 28 Maiu a. c. din Carloviț au trimis la consistoriu poruncă, ca prin cerculariu sě se însciințeze toți protopopii sě opréscă pe prevaricatori de tótă slujba preoțéscă și parochienéscă. Așa dar preacucernicia ta datoriu vei fi după puterea numitei porunci archierescí dela 12 Ianuarie a. c. dată și întru preaînălțatelor rêndueli împěrătesci întemeétă a oprì pe prevaricatori de altă slujbă preoțéscă și parochienéscă și a urma după porunca mai sus pomenită, într'alt chip sub grea pedépsă, nebăgând samă, vei cădé și silit vei rěspunde, așa și mila lui Christos sě fie cu preacucernicia ta.

S'au dat în Sibiiu, 22 Iunie 1786.

Protopopul Ioachim.

Nr. 357.

Preacucernice protopópe Kir Lazare!

Din pricina Reșinenilor pentru sfințirea maslului asupra unui bolnav cât sě plătéscă, pentru-că nu este în stolariu arětat cât sě se plătéscă, cu preoții de acolo cunoscut au făcut nóuě înălțatul crăesc guvern taxa cât sě plătéscă un bolnav unui preot când se va chema la sfințirea maslului, căruia întru urmarea înaltului crăesc guvern prin milostivul sěu intimat din 6 Aprilie a. c. sub Nr. 2402 mi-au arětat cumcă, de către norma făcută stolariului nu se póte mișca, éră nici opresc pe preoții dela osfințirea maslului, și când vor fi chemați, sě mérgă, plata érăși n'au însemnat. Pentru aceea, după porunca acestui intimat, preacucerniciile vóstre însciințând, ca sě arětați preoților din protopopiatul vostru, cum că pot face sfințirea maslului când vor fi chemați. Așa făcênd și de primirea și de vestirea acesteia însciințându-ne, mila puternicului Dumneḑeu sě fie cu voi.

S'au dat în Sibiiu, 13/2 Iulie 1786.

Gedeon Nichitici.

(Va urma.)

ajutându-'i. S'a reslăţit deci prin păduri tótă turma. Consecuenţa: lupul una câte una a răpit şi ucis oile, cele rĕmase au perit în miserie, fiind că n'a mai fost cine sĕ le adune pentru érnă nutremênt.

Poporul ortodox român a făcut experienţa óiei. Ţinut într'o stare de helot seculi de-arêndul, simţul pentru a-'şi puté pricepe interesele vitale şi a lucra întru realisarea acelora 'i-s'a tîmpit aprópe cu totul.

Duceţi un econom — altfel de tótă isteţimea — şi aşedaţi-'l într'un mediu lui cu totului necunoscut, apoi pretindeţi economie dela el şi înaintare în cele materiale. Fără îndoélă ar fi o absurditate. Însuşi acel econom, dacă pricepe ceva şi are înţelepciune, va dice: E bine, instruaţi-mĕ întâi! séu daţi-'mi timp de studiu, ca sĕ mĕ pot în acésta a mea nóuă situaţie orienta!

Libertatea în acţiune pe terenul bisericesc poporul a înţeles'o aşa, că nu mai are nici o datorinţă, la nimic nu se mai póte obliga. Ţintind a se recrea puţin, după jertfele prestate în cursul secolilor trecuţi, parte din alte motive subiective, a început a se substrage dela ori-ce prestaţiune, numai unde a putut-o face asta.

S'a produs o stare nenormală.

In multe părţi poporul dela contribuirile faţă de şcólă s'a substras, pe învĕţătorul nu numai n'a tins a-'l spriginí şi remunera după cuviinţă, dar a căutat a afla în acel post tot individi cu puţină carte, cari şi din salarul odată statorit sĕ mai cedeze ceva; ba durere, s'au născut stări încordate, pe ici pe colo, şi între popor şi preot, din causa stolelor şi altor venite ce poporul voia a le reduce.

Astfel autorităţile superióre bisericesci au trebuit sĕ întrevină, aplicând în casuri date chiar şi mijlóce drastice.

De înactivarea de nóue instituţiuni folositóre şi culturale — nici fac pomenire, căci s'au înfiinţat numai în sporadice casuri Ce e mai dureros, a început pe unele locuri a se clătina şi basa morală a parochiei, prin scăderea moralităţii şi prin ivirea a tot feliul de curente din punctul de vedere al bisericei fórte stricăcióse.

Pe când în timpul asupririlor cu tărie ţiné poporul la biserica sa strămoşéscă, aşa că nici tunurile nu-'l puteau de aceea despărţi, adi în era constituţională, nu sunt rari casurile de proselitism. Pe unele locuri în masse păşesc, séu stau gata de a păşí credincioşii noştri, nu la unaţie mai mult, ci în sinul altor biserici cu totul străine şi în limbă şi în credinţă. Continuând stările actuale ne vom pomení póte nu preste mult, că inconfesionalitatea prinde rădĕcini şi la poporul nostru, recunoscut de vĕcuri ca un popor cu sentiment profund religios. (La acéstă presupunere conduc multe din incidentele de prin unele parochii, care nu odată degenerézä în formale scandale publice, turburând nu numai mediul, unde ele se produc, ci ecoul se resimte în cercuri tot mai largi.)

Nu se adeveresce est-chip destul de eclatant fabula cu óia? —

Aceste stări sunt efluxul unei momentane perturbaţiuni în viaţa psichică a poporului. Este timpul trecerii subite, dela o ordine de idei la alta, ceea-ce nici când nu s'a putut fără a produce óre-cari perturbaţiuni.

Popóre cu mult mai înaintate ca al nostru, (d. e. Francesii) când şi-au schimbat forma organismelor de stat, au trebuit sĕ trécă prin mai mari peripeţii ca al nostru, ba nici după decenii de ani lupta n'a încetat. La poporul nostru, sĕ fie óre escepţiune? Firea are curs ce nu se póte strămuta, acela este etern, ca însaşi ddeirea. In natura saltus non datur.

In ultima analisă inconvenientele expuse nu se reduc atâtala lupta ideilor vechi cu cele nóue, decât mai mult la starea culturală inferióră.

Intr'adevĕr, poporul puţin póte pricepe, cari sunt acele mari bunuri spirituale şi morale, ce în cadrul organisaţiunei bisericei se pot realisa. Pricepêndu-le, n'ar mai trebui nici un impuls extern, el de sine cu zel şi nobilă ambiţie ar coopera la realisare. Numai popórele inconscie aberézä dela destinaţiunea lor!

Viéţa constituţională se basézä pe principiul: fie-carele merită sórtea ce însuşi şi-o croesce. Românul dice: cum îţi păzesci, aşa vei mânca. Un popor ca şi al nostru nu pricepe aşa teorii. Secoli lungi şi grei au zăcut în supunere şi atârnare, nici adi timbrul servitutei nu e sters din inima sa. De e un popor pe lume, care are sentiment pentru ceea-ce în limbagiul de obsce se numesce autorităţi, apoi e poporul nostru. El, românul, şi adi după un jumĕtate veac de libertate oftéza după timpurile, când nu trebuia sĕ se cugete atâta, când altul — stăpânul sĕu — îi croia sórtea sa, şi a lui datorinţă era numai a munci.

Sĕ nu se uite, şi aceea, că constituţionalismul este împreunat cu unele forme, care a le însuşí, poporului nu-i s'a dat ocasiune. Clase cu mult mai culte la noi nu pricep sensul formelor constituţionale, nici înţeleg rostul lor; ce vei puté dicede popor, carele afară de córnele plugului sĕu, altă instrucţiune în acéstă materie nu a primit?

Inadins vréu sĕ accentuez acì un moment de mare pond. Este vorba de direcţiunea religiósă-morală, ce secolului nostru îi este proprie. Materialismul cras, ireligiositatea şi egoismul sunt factorii, cari servesc de motori în tóte intreprinderile. Umanismul e pe cale de a dispărea din lume; astfel ori ce idei nobile sunt înăduşite de altele mai puţin nobile. In special faţă de biserică s'a produs o óre-care aversiune, ori mai bine, dis înstrăinare, — de unde incontestabil se nasce indiferentismul.

Nu poporul e de vină, nici el a produs curentul; el înnótă cu curentul şi se lasă a fi ademenit de acela.

Tóte timpurile îşi au ideile şi curentele lor: Vorba e, că curentul seclului nostru în direcţiunea indicată póte fi cel mai funest în consecuenţe. In tóte timpurile au fost şi sunt proroci mincinoşi: timpul nostru pe tóte le întrece. Relaţiunile nóstre sunt de astfel, că perdênd tesaurul, care în cursul veacurilor trecute ne-a fost singurul liman de odichnă sufletéscă şi are sĕ fie pentru toţi vecii, — perdem totul ce mai scump are omul în lume.

E bine sĕ notăm aceste. Însĕ trebue sciut de altă parte, că răcéla ce se observă în popor faţă de instituţiile bis., parte mare provine din influinţe externe şi bisericei inimice. Solul fructifer, unde prind ideile — supranumite — nóue este tineretul. In tóte direcţiunile se cere muncă, în directiunea prevenirei acestei bóle a seclului la tot casul se pretinde o febrilă şi îndĕcită activitate, dacă e vorba, ca biserica şi instituţiile ei sĕ nu sucumbe. Nimĕnui din fiii adevĕraţi ai bisericei nu îi este permis a sta mai mult cu mânile încrucişate şi oftând.

Ce este de făcut?

Din parlamentul magiar.

Şedinţa dela 26 Martiu n. 1897.

După deschiderea şedinţei şi după verificarea protocolului din şedinţa ultimă, presidentul camerei presentézä adresa comitatului Şopron contra urcărei quotei şi adresa oraşului Oradea-mare pentru înfiinţarea unei episcopii greco-catolice magiare. Ambele se predau comisiunei petiţionare. Tot presidentul aduce la cunoscinţa camerei, că a primit o epistolă în care se denunţă unii deputaii, că ar fi în oficii publice incompatibile cu postul lor de representanţi în dieta ţerii; ne fiindu-i însĕ acéstă epistolă înmanuată în persónă şi neputêndu-i descifra subscrierea, rógă camera sĕ nu o considere de loc, ceea ce se şi încuviinţézä.

S'a trecut apoi la ordinea dilei, la pertractarea budgetului ministrului de finanţe. Discuţiunea o deschide referentul *Pulszky* recomandând proiectul din nou spre primire.

Luând apoi cuvêntul deput. pop. abatele *Molnár* Iános, vorbesce contra omnipotenţei statului, carele caută sĕ se întărésca pe contul popórelor Intre altele Molnár caracterisézä statul modern în următoriu mod: „caracterul îi este: fără caracter; religiunea: ireligiositatea; biserica: bursa; cartea de rugăciune: cambiul; rugăciunea: înjurarea lui D-deu şi a preoţilor; vîrtutea: punga; libertatea: liberalitatea; frăţietatea: principiul „do ut des"; egalitatea: góna după title şi decoraţiuni séu geşeft cu acestea; direcţiunea: carbonarismul liber; puterea: capitalismul; dreptul public şi al poporului: acoperĕmênt sub care îşi face origiile interesul privat; sistemul de stat: absolutism constituţional; politica de guvernare: lupta stérpă de partid; parlamentul: asociaţiune pentru interese; alegerile: têrgueli de suflete; arta: makartism; museele de pictură: înroşitóre de obraz; teatrele: destrăbălări; locurile de petrecere: gramădi de gunóie morale; cavalerismul: duelul barbar; singura scăpare în nenorocire: sinuciderea; pressa: lucrătórea diavolului; şi chiar lectura pentru tinerime îi este ponografă; cultura: spoială; non plus ultra dorinţelor: luxul şi luxuria; fructul acru: corupţiunea, ér desvoltarea ultimă, sórtea finală: conflagraţiunea generală, bancrotarea morală şi materială".

La acestea nu e de lipsă nici un comentariu.

După Molnár a luat cuvêntul contele *Csáky* Albin, carele apară din tóte puterile guvernul şi sistemul actual de guvernare, care a „ridicat" Ungaria de adi la „înălţimea" în care se află. (Sĕ nu se îmbete numai de cap la urmă din acéstă „înălţime" şi sĕ cadă rupêndu-şi grumazii. Red.)

Eötvös Károly sbiciuesce administraţiunea actuală şi face o ieremiadă asupra magiarismului desconsiderat. (O, sĕracul magiarism. Red.) Inchee dând în partidul poporal, căci după dênsul acesta e reacţionar şi se exprimă, că nu are încredere în actualul guvern. Nu primesce bubgetul.

Şedinţa s'a terminat prin vorbirea deputatului poporal *Páder* Rezsö, carele dice, că guvernul pentru matriculele şi alte lucruri netrebnice are bani destui, dar pentru alte instituţiuni umanitare nu are. Nu primesce nici el budgetul.

Mesagiul de tron austriac.

Cel mai important eveniment al dilei este mesagiul de tron cu care a fost deschisă dieta austriacă la 17/29 Martiu a. c. Étă-l în tótă extensiunea lui:

„Stimaţi domni din ambele camere ale consiliului imperial! La începutul nóuei şi importantei ere a vieţei constituţionale v'am adunat în jurul tronului meu, ca sĕ vĕ predau salutul meu împĕrătesc.

Representanţa imperială în sesiunea trecută a corespuns încrederei mele puse de iubirea de patrie şi în înţelepciunea ei, căci în butul contrastelor existente a sĕvêrşit muncă rodnică pe multe terene ale vieţei de stat. Sper, că ceea-ce dênşii au început norocos, veţi desvolta şi promova mai departe, şi că veţi începe nóuĕ lucrări folositóre şi le veţi încheia cu succes.

In acésta speranţă a mea mĕ întăresce împregiurarea, că activitatea legislaţiunei îndreptată spre lărgirea dreptului electoral şi-a aflat încheiere şi a succes a asigura estinselor straturi ale poporaţiunei representanţă constituţională. Acum va fi posibil a face sĕ se validiteze amĕsurat gradelor de îndreptăţire a lor interesele tuturor claselor, cu acea moderaţiune, care corespunde conlucrărei pline de responsabilitate îndreptate spre binele totalităţei.

Ori cât de importantă s'ar arĕta însĕ acésta lărgire a constituţiunei asupra totalităţei de stat, deplina ei însemnătate şi-o va ajunge numai în nisuinţa spre sĕnătóse reforme sociale.

Activitatea ei va fi îndreptată într'acolo, ca în mĕsură mulţĕmitóre sĕ se îngrijéscă de interesele spirituale şi materiale ale poporaţiunei, şi în cadrele existentei ordini sociale sĕ slăbéscă contrastele fără sĕ recurgă prea din samă afară la capabilitatea sa întreprindĕtóre spre scopuri sociale-politice şi fără sĕ slăbéscă capabilitatea de concurenţă a lor faţă cu străinătatea, carea şi lucrătorilor nu mai spre al lor bine le servesce. In acest înţeles va presenta cât de curênd guvernul meu un proiect de lege referitoriu la reforma legei despre asigurările contra nenorocirilor şi despre asigurările contra bólelor. Obiect de serióse îngrijiri va forma şi aceea, ca clasa industrială prin perfecţionarea cualificaţiunei specialiste şi prin promovarea întovĕrăşirilor, cum şi prin alte disposiţiuni, sĕ fie adusă în posiţia de a ocupa pe terenul vieţei economice locul ce-i compete.

Activitatea industrială, căreia în organismul economiei publice 'i compete loc de frunte, este avisată la puternică spriginire. Va fi a guvernului meu datorinţă, sĕ'i întindă acest sprigin. Atenţiunea completă merită acea situaţiune strîmtorată, în carea se află productivitatea economiei de câmp, acest puternic isvor al puterei şi bunăstărei statului. Guvernul meu îşi va ţiné de datorinţă a procede ca ocrotitoriu şi a lua în apĕrare economia de câmp faţă cu pericolele ce o ameninţă. Vi-se va presenta un proiect de lege referitoriu la organisarea asociaţiunilor clasei agronomice.

Cea mai ponderósă şi mai urgentă problemă a sesiunei viitóre vor fi însĕ învoelile referitóre la renoirea convenţiunei vamale şi comerciale cu ţerile corónei ungare, la administrarea dărilor de consum după aceleaşi principii în ambele ţeri, la regularea cestiunei bancei şi la continuarea reformei valutei, şi în fine la concurgerea întru acoperirea speselor comune ale monarchiei (cuota). Pĕtrunşi de spirit patriotic, veţi lua la examinare dréptă şi ecuitabilă proiectele ce vi-se vor presenta în acest obiect, a căror grabnică resolvare totatâta e de dorit, cât şi de necesar.

În nóua sesiune însĕ veţi avé sĕ ve îndreptaţi atenţiunea şi asupra seriei altor probleme importante. Pe terenul administraţiunei interne veţi avé sĕ vĕ ocupaţi cu acelea proiecte ale guvernului meu, al căror scop este, ca cestiunea asigurărilor sĕ se reguleze pe diferitele terene ale vieţei economiei publice.

Inclinarea poporaţiunei, carea în unele părţi ale imperiului ésă la ivélă cu tot mai multă intensivitate, ca pânea de tóte dilele sĕ şi-o câştige în străinătate, trebue sĕ vĕ îndrepte atenţiunea şi asupra acestei apariţiuni importante atât din punctul de vedere al economiei publice, cât şi din punct de vedere social. Despre acésta încă vĕ va presenta guvernul meu un proiect de lege cât mai curênd.

Pentru cultivarea sciinţelor şi artelor guvernul meu va purta deosebită grijă, şi pe terenul instrucţiunii publice se va nisuí într'acolo, ca prin perfecţionarea bine plănuită a instituţiunilor existente sĕ promoveze cultura generală.

Cea mai mare problemă a şcólelor însĕ va fi totuşi educarea poporului, ér' acésta dorim s'o realisăm astfel, că vom îmbogăţí organismul institutelor preparandiale.

Legislaţiunea justiţială se va ocupa cu modificarea legii despre procedura concursuală şi a legii despre afacerile bagatele. Afară de aceea se vor subşterne proiecte referitóre la judecătoriile de pace şi la oficiile comunale aplanatóre, cum şi la procedura în procesele ce obvin în circulaţiunea comercială, cum şi la reuniunile economice şi de câştig comun. Codificarea tuturor ramurilor dreptului penal se va începe îndată-ce viéţa de drept în partea ei formală basată pe base nóue prin procedura civilă, va permite începerea acestei mari lucrări legislatorice.

Guvernul meu se va ocupa cu reforma procedurii penale militare în astfel de direcţiune, care sĕ corĕspundă atât intereselor speciale militare, cât şi esigenţelor jurisprudenţei moderne şi va subşterne proiect de lege şi referitor la scutirea secretelor militare. În cel mai apropiat timp vi-se va subşterne proiect de lege referitor la încasarea dărilor directe şi la încasarea lor pe cale coercitivă, cum şi referitor la despăgubirea comunelor pentru încassarea forţată a dărilor de stat.

La reforma plănuită a legii de venit vor fi validitate principiile fundamentale umane ale modernului drept penal real şi formal, ér la legea despre competenţă (ecuivalent), carea va premerge dreptei legi de competenţe devenite necesare în urma nouei proceduri judecătoresci civile, vor fi validitate acelea consideraţiuni, conform cărora se arată necesară reducerea ecuivalentului de trancriere a imobilelor în estensiune mică și de mijloc. Considerațiuni de economiă generală de stat pretind urgent regularea temeinică a economiei de stat, a singuraticelor regate și țeri.

În nisuința, ca pentru provincii sĕ se deschidă nóue isvóre financiare, pelângă împărtășirea lor asigurată prin lege din eventualul prisos dela dările directe, guvernul meu are intențiuni a împărtăși provinciile în mod însemnat și din prisosul dărilor de consum.

Guvernul meu va promova și nisuințele provinciilor péntru întroducerea de dări provinciale separate. Guvernul meu va păși înaintea domniei vóstre și cu proiecte pentru ridicarea și desvoltarea comunicațiunei, a căror obiect va fi punerea în stare de folosință a căilor pe apă dinlăuntru, desvoltarea mai departe a circulațiunii maritime, înființarea de nóue legături de căi ferate și statificarea unor linii de căi ferate.

Dacă e vorba, ca atât de multe și importante probleme sĕ se realiseze, atunci desbaterea și hotărîrea asupra lor nu este permis sĕ fie conturbată prin contraste naționalistice. Resolvarea cu succes a acestor probleme are efect asupra intereselor tuturor națiunilor și triburilor de popóre, conlucră la delăturarua greutăților și unesce puterile în serviciul puterii de stat și spre activitatea comună în al statului interes. Guvernul meu va lucra necontenit într'acolo, ca sĕ delăture impedimentele apropierii și în cadrele constituțiunii existente sĕ deschidă calea spre satisfacerea pretensiunilor îndreptățite, sĕ creeze o astfel de basă, pe carea contrarii, prin reciproca recunóscere a drepturilor lor și a puterii lor, sĕ se póta împăca, ér cu ajutorul Celui Atotputernic se vor și împăca.

Numĕrul și extensiunea proiectelor, ce vor fi a vi-se presenta ridică mari pretensiuni față de D-tre, dar eu mĕ încred în bunăvoința D-tre, în puterea de muncă a D-tre și în aceea, că și din acel motiv veți grăbi cu resolvarea proiectelor, ca dietele povinciale ale tuturor regatelor și țĕrilor sĕ le asigurați cu privire la lucrarea dênselor mai mult timp și mai liberă mișcare.

In ceea ce privește politica externă, prin conlucrarea solidară a tuturor marilor puteri a succes a se pune hotar periclelor ivite în Orient în urma ultimelor turburări, și de sigur se póte da espresiune speranței, că acțiunea sĕvêrșită în acest cas, în butul unor divergențe de păreri și temeri eșite la suprafață în decursul pertractărilor, va conduce la resolvare salutară și în esență multumitóre. Se referesce acésta înainte de tóte la cestiunea cretensă, sulevată în mod ușuratic, carea a îndemnat pe guvernul meu, ca în conțelegere cu aliații nostri și prin strînsă încredere în deplin contact cu puterile ce stau cu noi în relațiuni de pretinie, sĕ recurgă la o intrégă serie de mĕsuri, al căror scop e, ca prin acțiune îndreptată spre susținerea statului quo teritorial sĕ restrîngă între marginile cuvenite nisuințele și poftele îndreptate spre conturbarea păcei. De și ținuta Greciei în acéstă afacere la nici un cas nu póte conta la aprobarea puterilor, Turcia încă trebue se admită, că mare responsabilitate ar lua asupră-și, dacă pe lânga falsa interpretare a celor mai vitale interese ale ei, și în contra sfatului unanim al puterilor europene, s'ar codì sĕ împedece tristele abusuri și prin acésta ar susțin\u00e9 astfel de stări, cari ar purta în sine germenii neliniscei perpetue. De sigur e la loc speranța, că în acéstă direcțiune se va asigura ceea-ce e inevitabil necesar.

De v-ar succede, stimați domni din ambele camere ale dietei imperiale, ca sprijiniți de desvoltarea pacinică a raporturilor externe și interne, în activitate comună, objectivă și concordantă, sĕ sĕvârșiți lucruri bune spre binele patriei! Dumneđeu Atotputernic sĕ-și reverse binecuvêntarea sa asupra lucrărilor D-tre".

Din România.

Vineri în 4/16 Martie, a. c., s'a serbat aniversarea a 17-a a đilei în care România s'a proclamat de regat român. Sĕrbarea s'a început cu 101 salve de tun obicinuite, ce s'au tras în đorile đilei pe délul Spirei în Bucuresci.

La 10 óre a. m. s'a oficiat în biserica dela Metropolie o Doxologie la care au asistat Maj. Sa regele încungiurat de casa sa civilă și militară, dl P. S. Aurelian, ministru președinte, mai mulți ministrii, senatori și deputați, representanții diferitelor autoritorități bisericesci, școlare, civile și militare și alt public distins și numĕros.

După terminarea Doxologiei s'a făcut defilarea trupelor înaintea M. S. regelui în curtea Metropoliei.

M. S. regele a primit și de astădată multe felicitări din tóte părțile țĕrei.

Inălțătóre a fost sĕrbarea acestei đile și în parlament.

La Senat a luat cuvêntul președ. D. A. Sturdza, carele într'un discurs festiv, ascultat în picióre, a făcut mari elogii acelora, cari au contribuit mai mult la ridicarea României la regat, la bunăstarea și vađa ei de ađi, în deosebi regelui Carol și oștenilor sĕi, cari și au vĕrsat sângele pe câmpiile Bulgariei la 1877 și 1878 pentru lege, patrie și tron.

La cameră, dl Cazimir, ținênd o frumósă cuvêntare de acelaș cuprins, depune un proiect de lege din inițiativa parlamentară pentru ridicarea unui monument național în memoria ofițerilor și soldaților morți pe câmpul de resbel în lupta pentru independența patriei române.

Proiectul se primesce între aplause unanime și se dă numai decât secțiunei competente spre ulterióră afacere.

*

Tot în điua acésta, Vineri s'au început ceremoniile pe pământul României pentru înmormêntarea rĕmășițelor pămêntesci ale mult regretatului Alexandru Lahovari.

Plecat din Paris Vineri, la 7/19 Martie a. c., cosciugul a sosit la Viena numai Marți, la Budapesta Mercuri, la Orșova Joi, și la Verciorova, pe pămêntul României, Vineri la 11½ óre a. m.

Sicriul era acoperit de numĕróse coróne și flori dela membrii familiei, dela diferitele corporațiuni și dela amicii repausatului.

La stațiunea acésta rĕmășițele repausatului au fost primite de o delegațiune a județului Vêlcea, ér mai târđiu au sosit dnii gen. Manu, G. Gr. Cantacuzine și D. N. Capitănean, cari după terminarea unui scurt oficiu divin, au ținut fiecare câte un discurs fórte emoționat.

Tot cu așa mare pompă funebră a fost primit repausatul și la celelalte stațiuni și orașe pe unde a trecut până la Bucuresci unde a sosit Sâmbătă la órele 6 a. m.

Étă programa înmormântării lui Alexandru Lahovari.

1. Translațiunea rĕmășițelor mortuare dela Gara de Nord la Biserica Albă se va face Sâmbătă la órele 9 diminéța.

2 Publicul va fi admis în biserică Sâmbătă dela órele 10 diminéța până séra.

3, Corónele se vor depune la Biserica Albă Sâmbătă tótă điua.

4. Duminecă, 16 Martie, điua înmormêntărei, la ameađi, biserica din causa spațiului fórte restrîns, va fi accesibilă familiei, demnitarilor statului, dómnelor și delegațiunilor.

5. In biserică: Dómnele vor bine-voi a ocupa partea stângă a naosului, ér domnii partea dréptă a naosului și amândóuĕ laturele cathechumenului.

Jurul catafalcului urméză a fi lăsat cu totul liber pentru desfășurarea serviciului bisericesc.

6. Serviciul divin al înmormêntărei se va începe la óra 1 fórte precis, și va fi celebrat de I. P. S. metropolitul primat, asistat de Prea Sfințitul Nifon Ploeșteanu și de clerul capitalei.

7. După cuvêntări și dupa ce I. P. S. metropolitul-primat va fi dat cea din urmă bine cuvêntare rĕposatului, pe când corul va intona cântecul: „Spune-mi Dómne sfîrșitul meu" se vor face omagiile rĕposatului dela drépta la stânga catafalcului, și în mĕsura defilărei asistența va părăsi biserica.

8. Cortegiul se va forma în ordinea următóre.

1. Gendarmii călări, 2. Colivele, 3. Carele cu coróne, 4. I-iul cor bisericesc, 5. Clerul oficiant, 6. Decorațiunile, 7. Corónele purtate, cu delegațiunile respective, 8. Al doilea cor bisericesc, 9. Carul funebru, 10. Familia și asistenții, 11. Trăsura Regală, 12. Trăsurila familiei, 13 Armata, 14. Trăsurile invitaților.

Până vom primi elte amĕnunte despre actul înmormêntărei, dăm sĕ urmeze după „Epoca" un articlu de điariu eșit din péna reposatulul, în care se exprimă asupra situațiunei din România după resolvarea cestiunei metropolitane.

Étă-l:

„Tristia".

Incep cu cuvêntul cu care poetul Ovid exilat în recea și negurósa Tomi, printre Geți și Sarmați, intitula cântecele surghinătăței care nu era de cât un lung gemĕt pe care nu voiră sĕ-l audă puternicii din Roma. Tristia e sigurul cuvênt potrivit cu ceea-ce se petrece în țéra nóstră de vre-o đece luni de đile, și mai cu sémă dela nepomenitul scandal cu mitropolitul primat. Nenorocirea unui om, fie el chiar al celui mai înalt obraz al unui stat, în cele din urmă este un cas isolat, care póte sĕ înduioșeze pe amici și sĕ facă sĕ cugete chiar nepăsătorii și necunoscuții asupra întêmplărilor omenesci.

Lucrul póte dară sĕ se opréscă aci și sĕ nu trécă mai departe.

Dar nu merge tot așa când cu ocasiunea unei asemenea întêmplări se desvĕlesce de o dată înaintea ochilor, cari sciu sĕ vază, întreg neantul unei organisațiuni politice, și, ce este mai mult, deșertăciunea tuturor garanțiilor pe cari o națiune crede, că le a căpătat după atâția ani de luptă și răbdare.

Este tocmai ca și când un om, care s'a culcat séra într'o casă închisă, s'ar pomeni în mijlocul nopții în frig și vijelie, sub cerul liber, cu acoperișul luat pe sus de furtună.

In acéstă nenorocită afacere, tot atât de nenorocită cred eu prin începutul cât și prin sfîrșitul ei, s'a invederat pentru spiritul cel mai mărginit, că în România nu avem biserică, nu avem parlament, nu avem magistratură. Imi pare rĕu sĕ turbur veselia amicilor mei conservatori. Imi pare rĕu sĕ ridic glas de discordie în mijlocul armoniei generale apărute. Dar când n'aș fi de cât vox clamans în deserto, voiu spune adevĕr și viitorul îmi va da dreptate.

Puțin importă, în adevĕr, ca capul bisericei române sĕ se numéscă Ghenadie Petrescu séu Gheorghian. Ceea-ce importă mult, este sĕ scim dacă avem o biserică.

Puțin importă ca Stătescu sĕ fie după Marghiloman și sĕ fie înlocuit prin Șendrea. Importantul este a se sci, dacă mai avem o magistratură.

Cât pentru parlament, acéstă instituție este căđută așa de jos, în cât aici nu încape întrebarea, fiind rĕspunsul dat de mult.

Tótă lumea se bucură de fericita resolvare a chestiunei mitropolitului primat. Și ce este mai curios, acei cari au născut fĕtul frumos, colectivistii, se fericesc, că l'au îngropat. Dar ei nu simt, nenorociții, că din grópa rĕu închisă iese o duhóre, care umple aerul de pestilență, și că dacă s'a isprăvit chestiunea mitropolitului Ghenadie, chestiunea bisericei și a magistraturei s'au deschis, și cer o soluțiune radicală, dacă vrem ca națiunea românéscă sé mâi aibă un loc și un nume printre națiuni.

Colectivistii sunt fericiți de soluțiune fiind-că, amenințați de a pierde budgetul și nenumărate gheșefturi pe cari le urmăresc dela cei mai mari până la cei mai mici, ei vĕd, că a trecut furtuna, că în locul firmei Sturdza s'a pus firma Aurelian și că societatea de comerciu și exploatare își póte continua în linisce operațiunile sale mănóse.

Conservatorii sunt fericiți de soluțiune, dintr'un sentiment mai nobil și mai delicat. Acest sentiment este o ligitimă mândrie.

Excluși din parlament, fără a numĕra mai nici un glas în senat séu în cameră, prin mișcare energică, prin lupta pentru dreptate ei au resturnat după 13 luni un minister puternic, care se rezema pe unanimitatea pretinșilor representanți ai națiunei, care avé armata, poliția și bătăușii.

Și, ceva mai mult: noul guvern a trebuit sĕ vie la dînșii, și ori-cine simte, că fără cuvêntul lui Lascar Catargiu, primatul Ghenadie n'ar fi făcut pasul desĕvêrșit, care a resolvat criza cu pace și bună înțelegere. Ori-ce ilusiuni și-ar face d. Fleva, ale cărui merite și nobile sentimente nu le contestăm, nu d-sa era în măsură de a đice acest cuvînt și de a face semn valurilor turburate sĕ reintre în matca lor.

Conservatorii se mai pot felicita, că mânele cari au clădit edificiul de infamie, l'au resturnat ele însuși.

Rehabilitarea mitropolitului Ghenadie de conservatori séu de flevisti ar fi putut trece drept revanșă de partid și rĕsbunare politică. Făcută de înșiși colectivistii, ea este o strălucită reabilitare, o complectă și absolută retractare, o dreptate deplină.

Prin urmare, nu se putea un resultat mai bun în aparență.

Insĕ, este un: însĕ.

Cine plătesce pagubele acestui rĕsboiu victorios? Este cine-va. Acel cine-va se numesce justiția sinodală și justiția civilă, și plata este atât de grea, încât trebue sĕ întunece cu totul bucuria păcei.

Étă un sinod compus din 11 archierei și un mitropolit, care în Maiu osândesce pe primatul țĕrei ca eretic, abusiv, vinovat de simonie, și avênd cu un ocnaș nesce întunecóse legături, și același sinod, compus din aceiași ómeni, la Decembre spune, că tóte sunt minciuni, că pentru unele din aceste acusațiuni sinodul a eșit din competința sa și că pentru cele-l'alte minciuni nimic nu este dovedit.

Și cum se face acéstă neauđită schimbare la față? Fost-a o nóuă cercetare, discuție, apĕrare, acte, doveđi, martori? Nimic.

Precum primatul a fost osândit fără nici una din aceste forme séu garanții, tot astfel a fost achitat fără chiar a se căuta un pretext cât de slab la o așa minunată contrađicere.

Singura deosebire este, că dacă osânda s'a ticluit în 48 de óre, desvinovățirea a urmat în 24.

Nimic nu se schimbase însĕ. Același acusat, aceiași judecători, aceléși capete de acusare, aceléși motive de apĕrare.

Ne înșelăm: se schimbase ceva; se schimbase guvernul. Sturdza-Poni au cerut condamnarea, condamnarea a pronunțat'o Sinodul.

Aurelian-Mîrzescu au cerut achitare. Achitare s'a hotărît de Sinod.

De rușine, de conșciință, de lege, de credință, de frică de Dumneđeu nici vorbă.

Un guvern este pe pământ, și în cerur nimic.

Rușine, de đece-ori rușine!

Așa am ajuns, după 30 ani dela promulgarea constituțiunii și după 12 dela schimonosirea ei de rĕposatul întru fericire I. Brătianu, căruia 'i se ridică statuă de 300 de mii de lei.

Sĕ i fie memoria eternă!

Dar' magistratura lui Stătescu?

Stățescu găsesce un judecător după chipul și asemenarea sa, Vasiliu. Acest om, care primesce o plângere dela înaltul Prelat, că a fost calumniat, face o instrucțiune severă, nu în contra acusatului, ci în contra jeluitorului.

Procedare cu totul nóuă. El uită că în procesele de presă atât instrucția cât și judecarea procesului este orală și se face înaintea juraților, și că dînsul n'avea decât rolul de a transmite dosarul; séu în causele unde citațiunea directă este permisă, rolul instrucțiunii este cu totul mărginit, putem đice chiar inexistent.

Nu numai acéstă slugă își însușesce niște atribuțiuni pe care nu le are, se substitue juraților, dară încă face cea mai odiósă cercetare, falsificând fără rușine depositiunile martorilor și tratând pe jeluitor nu numai ca acusat, dar' chiar ca criminal dovedit.

Acì camera de punere sub acusațiune a Curții a desființat acéstă neomenie. S'ar părea dar că mai sunt ceva garanții și ceva neatîrnare cel puțin la justiția civilă.

Dar' pentru ce nu s'a făcut acésta înainte de schimbarea guvernului? Pentru-ce nu numai Prelatul, dar, nici-unul din advocații sei n'au îndrăsnit, cât Stătescu era ministru, sĕ ducă pricina la Curte? Pentru-ce se perduse chiar terminul de recurs, și a trebuit o subtilă și binevoitóre interpretare pentru a puté sfărîma actul infam al lui Vasiliu! Findcă, trebue sĕ o spunem, nimenea nu a avut încredere în neatîrnarea Curții din București cât a fost Stătescu, și nimenea nu s'a îndoit de reformarea ordonanței, îndată ce s'a reformat ministerul.

Póte că bănuiala era de astă-dată nedréptă. Póte Curtea este mai bună decât reputațiunea ei. Dar' acéstă absolută neîncredere în cinstea și neatîrnarea celor mai înalte trepte judecătoresci, nu este un simptom îngrijitor al spiritului public la noi?

Cât pentru adunătura care pórtă numele de parlament și care a aclamat pe-

Sturdza şi pe Stătescu, când gonéu pe metropolitul Ghenadie, şi care primesce pe Aurelian şi pe Mârzescu cu aceleaşi voturi de încredere, când îl proclamă nevinovat; care a votat ca Metropolit pe Georghian, dar care cu aceeaşi unanimitate ar fi votat pe Partenie, — nu sunt cuvinte pentru a o înfiera. Acolo este o colectivitate de ómeni de afaceri, cari trafică cu funcţiunile, cu instituţiile de binefacere şi de credit, cu procesele, cu lucrările publice de tot felul.

Dl Sturdza a sciut sĕ adune şi sĕ întrunéscă tot ce este mai perdut, mai corupt şi mai nemernic în némul românesc.

Colecţiunea este complectă.

Étă dar biserica, justiţia şi parlamentul din anul 1896 judecaţi nu de cătră noi, dar de propriile lor fapte.

Acéstă afacere a Metropolitului Primat a fost ca un fel de fulger, care luminézâ un moment o nópte întunecósă pe o cărare rătĕcită şi arată nenorocitului călĕtor tótă adâncimea prăpastiei şi grozăvia pericolului.

Este ceva putred în regatul Danemarcei, ḑicea Hamlet. Óre trebue noi sĕ ḑicem: totul este putred în regatul României?

Nu! Noi credem, că în fundul inimei poporului român a mai rĕmas încă simţul dreptăţii şi al cinstei. Şi el s'a manifestat în mod strălucit când mii de ómeni, împinşi printr'un nobil şi desinteresat simţemênt, s'au ridicat în favórea prelatului asuprit şi au cerut dreptatea pe care până în cele din urmă au obţinut-o pe cât s'a putut, cu preţul sângelui lor, pe care ei l'au vĕrsat cu generositate.

Dar poporul vede rĕul actual şi se ridică în contra lui cu porniri impulsive. El însĕ nu póte pĕtrunde nici causele acestui rĕu, nici mai cu sémă a găsí mijlócele de îndreptare şi de vindecare.

Acésta este tréba ómenilor de stat demni de acest nume. Sĕ dee Dumneḑeu ca unii sĕ-şi părăséscă micile ambiţiuni personale, ca alţii sĕ se convingă, că legile de interes material şi de gospodărie politică, deşí fórte folositóre, nu sunt unicul scop la care trebue sĕ se gândéscă un guvern, România nefiind o fermă model, nici o uzină.

Sĕ se unéscă cu toţii, sĕ cugete, sĕ se convingă, că o societate, ale cărei organe oficiales 'au arĕtat în astfel de grad lipsite de neatîrnare, de consciinţă şi de consecinţă, de cinste şi chiar de ruşine, este bolnavă, fórte bolnavă.

Este dar timp sĕ se pue pe lucru toţi câţi încă nu desnădĕjduesc de viitorul naţiunii române.

Un vechiu conservator.

Noutăţi.

Osândit. Domnul advocat din Orşova Petru Călciunariu a fost osândit din partea tribunalului reg. din Lugoş la 5 ḑile închisóre şi 50 fl. amendă. Domnia sa a fost acusat din partea pretorului din Teregova Luervald Hugo pentru vătĕmare de onóre.

* * *

Alt proces politic a început sĕ se pertracteze în 23 a l. c. înaintea tribunalului din Biserica-Albă. Procesul e intentat de Iacob Molin. Acest renegat acusă pe preotul din Comorişte, Ioachim Dabiciu, pentru calomnie, agitare contra festivităţilor millenare şi contra ungurilor, şi pentru nesubordinare faţă cu organele politice; — ér pe preotul Strimbec tot din Comoviste pentru agitare contra ungurilor. Apĕrător e advocatul Novac din Biserica-Albă.

* * *

Necrológe. Elisabeta Orban, născută Hangan ca soţie; Cornelia şi Victoria ca fice; Constantin, Ioana şi Ludovica ca fraţi; Iacob şi Palagia Hangan ca socrii; Iacob Buzdug paroch şi soţia Todora ca unchi; Simeon Monda protopresbiter, Dr. Andreiu Monda, medic în Sângeorgiu şi Iacob Monda învĕţător pensionat, Leon şi Ioan Buzdug, ca veri: în numele lor şi a tuturor consângenilor şi cunoscuţilor, cu inima frântă de durere fac cunoscut, că prea iubitul lor soţ, tată, frate, ginere, nepot şi vĕr *Ioan Orban*, paroch gr.-or. în Borgo-Suseni, membru în scaunul protopresbiteral al tractului Bistriţa, membru în comitetul şi epitropia protopresbiterală etc. după un morb greu şi îndelungat a adormit în Domnul în 27 Martie st. n. a. c. în al 37-lea an al etăţii şi în al 9-lea an al preoţiei şi a fericitei sale căsătorii. Rĕmăşiţele pămêntesci se vor înmormênta Luni în 29 Martie st. n. a. c. la 2 óre după amiaḑi în cimiteriul din loc. Borgo-Suseni, la 27 Martie st. n. 1897. Fie-i ţĕrina uşóră şi memoria eternă!

— Dr. *Nicolae Dima*, după o lungă suferinţă împărtăşit cu sfintele Taine, a încetat din viéţă în 16 (28) Martie la órele 11 $^{3}/_{4}$ a. m. în etate de 51 ani. Îl jelesc neconsolabilii Zoe vĕd. N. Dima, ca mamă; fraţii: Panteleimon şi George dimpreună cu soţia sa Maria născută Bologa, nepoţi şi nepóte. Rĕmăşiţele pămêntesci se vor înmormênta Marţi în 18/30 Martie la órele 3 p. m. din paraclisul bisericei sf. Nicolae din Scheiu. Braşov, în 16/28 Martie 1897. Fie-i ţĕrina uşóră şi memoria binecuvêntată!

* * *

De ale „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiului“. Din cercurile Reuniunii se vestesce, că comitetul central va duce în îndeplinire Duminecă, la 4 Aprilie n. plantarea pomilor altoiţi (meri pătuli) dăruiţi membrilor cu locuinţa în Sibiel. Cu ocasia plantării se vor da instrucţiuni folositóre din pomărit. În acelaşi timp aflăm, că proxima întrunire agricolă o va ţiné comitetul în comuna Bendorf, Duminecă la 11 Aprilie a. c.

Nr. 522/897. [36] 2—3

Publicare de licitaţiune.

În scopul clădirei unui edificiu pentru judecătoria cercuală reg. şi oficiul cărţilor funduare în Sĕlişte, se escrie prin acésta o pertractare cu oferte închise pe 12 Aprilie a. c. la 10 ore a m. la primăria comunei Sélişte.

Preliminarul de spese cu material cu tot se urcă la suma de 24.324 fl. 67 cr.

Planul şi preliminariul de spese sunt puse spre vedere publică, până în 7 Aprilie a. c. la oficiul reg. de clădire din Sibiu şi din 8 Aprilie încóce în cancelaria primăriei comunale din Sĕlişte, unde se pot vedea în órele de oficiu.

Ofertele se pot face pentru lucru cu material brut cu tot, ori separat.

Ofertele sunt a se înainta până la óra defiptă subsemnatei primării comunale şi sunt a se provedea cu 5% vadiu, socotit după suma preliminată.

Representanţei comunale i se reservă dreptul de a alege între oferenţi.

Sĕlişte, în 24 Martie 1897.

Primăria comunală:

Nicolau Henţiu, notar. **Nicolau Sîrbu,** primar.

Banca generală de asigurare mutuală „Transilvania“.

A XXVIII-a adunare generală ordinară

va avé loc **Duminecă în 11 Aprile n. a. c.** la 11 óre înainte de prânḑ, în sala de şedinţe a comunităţii orăşenesci (Curtea sfatului, strada Măcelarilor Nr. 2).

Obiecte de pertractare sunt:

1. Darea de sémă despre afacerile anului 1896.
2. Raportul comitetului de supraveghiare.
3. Intregirea consiliului administrativ.
4. Propuneri incurse.
5. Sorţiri de obligaţiuni a fondului de întemeiere.

Sibiiu, în 6 Martiu 1897.

[32] 2-2

Direcţiunea.

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1896.

Budapesta—Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat				Tr. de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	—	8.05	2.—	pl.	Viena	sos.	1.55	1.55	1.55	7.20	6 20
8.30	2.15	3.15	5.45	9.15		Budapesta		5.45	7.40	7.—	1.50	6.20
11.21	4.16	6.52	9.02	11.12		Szolnok		2.24	5.31	3.37	11.44	3.35
1.33	5.48	—	11.33	12.47		P. Ladány		12.03	3.56	1.19	10.03	1.34
3 42	7.08	—	1.48	2.11	sos.	Oradea-mare	pl.	—	2.37	11.04	8.43	11.32
3.58	7.15	—	2.06	2.18	pl.		sos.	—	2.30	10.44	8.38	11.17
4.38	7.43	—	3.03	2.50		Mező Telegd		—	2.01	10.07	8.11	10.42
5.20	8.18	—	3.45	3.26		Rév		—	1.34	9.30	7.46	10.08
5.43	—	Tren micst	4.06	—		Bratca		Tren micst	—	9.10	—	9.50
6.32	9.07	2.52	4.53	4.17		Ciucia		5.48	12.52	8.32	7.08	9.19
7.16	9.37	3.51	5.32	4.50		Huiedin		4.59	12.20	7.54	6.39	8.37
8.07		5.05	6.24	—		Ghîrbĕu		3.18	—	6.54	—	7.37
8.34	10.37	6.14	6.59	5.55	sos.	Cluş.	pl.	2.23	11.01	6.13	5.23	7.—
8.49	11.10	—	8.40	6.11	pl.		sos.		10.45	5.24	4.35	6.45
9.06	11 27	—	9.09	6.27		Apahida		—	—	5.02	4.14	6.27
10.12	12 30	—	10.40	7.27		Ghiriş		—	9.24	3.47	3.01	5.18
10.42	12.57	—	11.25	7.50		Cucerdea		—	8.54	3.06	2.25	4.43
11.01	1.09	—	11.49	—		Uióra		—	--	2.49	2.08	4.27
11.09	1.16	—	11.59	—		Vinţul-de-sus		—	—	2.41	2.—	4.20
11.31	1.36	—	12.29	8.17		Aiud		—	8.23	2.17	1.38	3.59
11.48	1.54	—	12.55	8.33	sos.	Teiuş.	pl.	—	8.06	1.55	1.17	3.38
12.05	—	—	1.30	8.38	pl.		sos.	—	7.59	1 29	—	3.06
12.33	—	—	2.08	—		Crăciunel		—	—	12.55	—	2.40
12.47	—	—	2.27	9.09		Blaş		—	7.30	12.40	—	2.26
1.18	—	—	3.11	9.29		Micăsasa		—	7.09	12.01	—	1.54
1.34	—	—	3.31	9.42	sos.	Copşa-mică	pl.	—	6.56	11.41	—	1 35
2.13	—	—	3.46	9.44	pl.		sos.	—	6.54	11.14	—	1.01
2.32	—	—	4.08	9.59		Mediaş		—	6.41	10.55	—	12.45
3.04	—	—	4.45	10.22		Elisabetopole		—	6.20	10.21	—	12.16
3.40	—	—	5.27	10.51		Sighişóra		—	5.53	9.42	—	11.40
4.03	—	—	6.12	11.12		Haşfalĕu		—	5.33	9.13	—	11.17
5.34	—	—	7.59	12.26		Homorod		—	4.27	7.45	—	10.03
6.12	—	—	8.37	12.58		Ágostonfalva		-	3.53	7.02	—	9.25
6.41	—	—	9.07	1.15		Apaţa		Circulézâ nnmai Vineri	3.37	6.36	—	9.01
7.16	—	—	9.40	1.34		Feldioara			3.16	5.58	—	8.28
8.—	Tren acceler.	—	10.25	2.09	sos.	Braşov	pl.		2.45	5.08	—	7.48
—	11.—	—	—	2.19	pl.		sos.	7.01	2.18	—	—	—
—	12.26	—	—	3.01		Timiş		6.39	1.42	—	—	—
—	1.11	—	—	3.31		Predeal		5.11	1.12	—	—	—
—	8.30	—	—	9.30	sos.	Bucuresci	pl.	—	3.58	—	—	—

Budapesta—Arad—Teiuş

	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne				Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren micst	Tren de persóne
—	—	10.—	8.05	--	pl.	Viena	sos.	6.20	7 20	—	—	—
—	—	8.05	1.55	10.—		Budapesta		7.20	1.10	6.10	—	—
—	—	10.56	3.49	1.—		Szolnok		4.14	11.19	2.49	—	—
—	—	3.55	6.52	6.05	sos.	Arad	pl.	11.20	8.18	9.35	—	-
—	2.30	4.30	7.02	6.30	pl.		sos.	10.50	8.08	8.55	6.54	—
—	2.44	4.42	—	6.41		Glogovaţ		10.38	—	8.43	6.41	—
—	3.14	5.04	—	7.01		Gyorok		10.14	—	8.18	6.12	—
—	3.31	5.15	—	7.12		Pauliş		10.—	—	8.05	5.56	—
—	3.58	5.33	7.46	7.28		Radna-Lipova		9.46	7.29	7.52	5.40	—
—	4.30	5.57	—	7.51		Conop		9.15	—	7.22	5.02	—
—	4.50	6.13	—	8.07		Bêrzava		8.57	—	7.05	4.44	—
—	5.40	6.58	8.48	8.47		Soborşin		8.15	6.34	6.25	3,35	—
—	—	7.27	9.07	9.16		Zam		7.41	6 08	5.50	—	—
—	—	7.53	—	9.42		Gurasada		7.16	—	5.23	—	—
—	—	8.08	9.31	9.58		Ilia		7.06	5.45	5.13	—	—
—	—	8.26	—	10.16		Branicica		6.43	—	4.49	--	—
—	—	8.52	9.57	10.42		Deva		6.20	5.19	4.25	10.52	—
—	—	9.06	10.18	11.11		Simeria (Piski)		6.05	5 07	4.10	10.35	—
—	—	9.52	10.37	11.36		Orĕştia		5.19	4.39	3.31	9.51	—
—	—	10.16	—	11.57		Şibot		4.55	—	3.10	9.27	—
—	—	10.40	—	12.19		Vinţul de jos		4.34	—	2.49	9.03	—
—	—	11.01	11.18	12.32		Alba-Iulia		4.17	3.57	2.28	8.47	—
—	—	11.30	11.40	1.05	sos.	Teiuş	pl.	3.43	3.33	2.—	8.11	—

Budapesta, gara de vest—Orşova—Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat				Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persón.
8.36	11.—	9.05	9.35	4.—	pl.	Viena	sos.	5.50	—	7.20	6.45	6.35
Vineri 1.30	8.30	2.30	7.—	10.40	pl.	Budapesta	sos.	6.45	10.25	2.10	1.25	9.05
6.39	5.31	8 02	5.49	8.14	sos.	Timişóra	pl.	9.25	—	9.01	7.50	4.10
6.47	—	8.10	7.15	3.10	pl.		sos.	8.09	7.14	8.55	7.42	—
—	—	10.29	10.32	—		Caransebeş		5.15	4.15	—	5.37	—
11.05	—	12.30	1.09	6 58		Băile Herculane		2.37	—	4.40	3.27	—
11.45	—	1.20	2.39	7.35		Verciorova		12.50	—	3.40	2.18	—
10.55	-	11.40	6.25	—		Bucuresci		11.25	—	7.—	5.50	—

Cucerdea—Oşorheiu—Reg. săs.

—	2.30	8.10	3.11	10.59	Cucerdea	7.45	2.36	8.31	12.42
—	3.19	8.51	3.52	11.40	Ludoş	7.07	1.58	7.43	11.54
—	5.12	10.27	5.26	1.14	Oşorheiu	5.34	12.25	5.50	9.54
—	5.40	10.42	5.36	—		—	9.20	5.04	9 35
—	7.14	12.16	7.14	—	Reghinul-săs.	—	7.54	3,30	8.05

Notă: Órele însemnate în stênga staţiunilor sunt a se ceti din sus în jos cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte.

Redactor prov. **Gavriil Hango.**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 33. Sibiiu, Sâmbătă, 22 Martiu (3 Aprile) 1897. Anul XLV.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbătă.

ABONAMENTUL
la „Tel. Rom.“ într'una cu suplementul „Fóia Pedagogică“
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — **și timbru de 30 cr.** pentru fie-care publicare.

Alegerile sinodale.

Voim sĕ ne ocupăm de astă-dată cu alegerile din cler la sinodul archidiecesan, și sĕ vedem cum ni-se presintă ele, dacă considerăm numĕrul celor îndreptățiți la alegeri în raport cu al acelora, cari faptice au și exerciat dreptul electoral activ.

Sĕ luăm cercurile electorale, după cum sunt ele împărțite astăḑi.

In cercul I. al Sibiiului îndreptățiți la alegere au fost 65, de fapt s'au folosit de dreptul electoral 34 va sĕ ḑică 52%.

In cercul II. al Sĕliștei, îndreptăținți 43, votanți au fost 37, în percente 86.

In cercul III. al Sebeșului numĕrul celor verificați pentru votare 43, de față au fost 27, adecă 62%.

In cercul a IV. al Albei-Iuliei îndreptățiți 49, presenți la actul alegerii 26, adecă 52%.

In cercul V. al Devei verificați în listă 54, presenți la alegeri 27, tocmai jumĕtate, adecă 50%.

In cercul VI. al Hațegului, numĕrul alegĕtorilor a fost 35, la alegere au fost 15, adecă 42%.

In cerculul al VII. al Iliei îndreptățiți la alegere au fost 36, faptice s'au folosit de drept 16, va sĕ ḑică abia 44%.

În cercul al VIII. al Geógiului numĕrul alegĕtorilor verificați a fost 45, la alegere s'au presentat 22, adecă 40%. În fapt au votat numai 15, va sĕ ḑică abia 33%.

În cercul IX. al Zarandului alegĕtori verificați au fost 47, presenți la alegere 17, va se ḑică 36 de percente.

In cercul X. al Abrudului alegĕtori sunt 36, au ales 20, în percente 61.

În cercul XI. al Turdei alegĕtori sunt 48, la alegere s'au presentat 27, adecă 56%.

În cercul XII. al Clușului din 46 de alegĕtori s'au presentat numai 12, va se dică abia 27%.

În cercul XIII. al Solnocului cu alegĕtori din cler 60, abia s'au presentat 16, în percente 26.

În cercul XIV. al Bistriței cu 46 de alegĕtori s'au presentat la colegiul electoral 11 alegĕtori va sĕ ḑică 21%.

În cercul XV. al Têrnavei alegĕtori sunt 64, la colegiul preoțesc s'au întrunit 42, adecă 65%.

În cercul XVI. al Sighișórei alegĕtori verificați au fost 55, din acestia s'au presentat 26, adecă 45%.

În cercul XVII. al Treiscaunelor din 39 de alegĕtori s'au presentat numai 16, adecă în percente 41.

În cercul XVIII. al Brașovului cu 31 de alegĕtori abia s'au întrunit la colegiul electoral 18, va sĕ ḑică 58%.

În cercul XIX. al Branului cu alegĕtori 43, au ales numai 16, adecă 37%.

In cercul XX. al Făgărașului din 56 de alegĕtori presenți au fost 27, în percente 48.

După gradurile percentelor mai mulți alegĕtori s'au presentat în cercul Sĕliștei (86%) și mai puțin în cel al Bistriței (21%).

Peste jumĕtate abia s'au presentat în 7 cercuri electorale, în celelalte 13 aflăm, că cei presenți au fost sub 50%

Este evidentă deci o neparticipare bătĕtóre la ochi, și acésta trebue sĕ ne insufle îngrijiri, deóre-ce ea se manifestă în cler.

Este sânt dreptul electoral activ, abia numai la 3 ani se dă ocasiune clerului nostru de a se folosì de acest drept, și noi suntem datori sĕ facem statistica, care o am făcut și asupra acestei triste aparițiuni ca sĕ provocăm o discusiune publică.

Vom fi mai norocoși acuma, ca și în érna trecută, când din incidentul alegerilor la congres am sulevat acéstă cestiune, nu putem sci.

Una o anticipăm încă de acuma.

Noi credem, că e datorința clerului nostru de a da pe față eventuala nemulțămire, care dóră ar exista, fie nemulțumirea din incidentul arangiărilor cercurilor electorale, și respective a locului de scrutiniu, fie din causa comunicațiunei greóie, fie din causa timpului nepotrivit al alegerilor. Ori cari ar fi causele acestei triste aparițiuni ele trebuesc arĕtate, ca sĕ le cunóscem, sĕ le scim apreția, și sĕ putem delătura rĕul, sĕ-l putem stirpi din rădăcină.

Scim și noi din experiența proprie, că arondarea actuală nu este tocmai cea mai perfectă, nici a protopresbiteratelor, nici a cercurilor electorale, de aceea provocăm discusiunea încă de acuma, spre a cunósce neajunsurile, a stêrpi rĕul, și a lua un nou avênt în acțiunile nóstre și în cele electorale.

Revista externă.

Preste câte-va ḑile probabil se va începe și blocarea porturilor grecesci. Inceputul se va face cu blocarea Pireului și a sinului korinthic. Blocarea portului Volo va rĕmânea afară din combinațiune și acésta din considerațiune, că s'a sistat transportarea de alte trupe pe acéstă linie de comunicațiune la hotarele Turciei spre Tesalia.

Blocarea porturilor grecesci se explică cu ținuta ostilă a Greciei față de Turcia și față de ultimatul marilor puteri de a se retrage cu totul de pe insula Creta, lăsând pacificarea acesteia cu totul în grija acelora.

Trupele marilor puteri de pe insula Creta nu se simțesc prea bine și admiralii acelora au cerut dela guvernele lor întărirea lor, căci altcum nu se simt nici în siguranță, necum sĕ-și pótă înplini misiunea pentru care au fost trimise acolo.

Se ḑice, că admiralii marilor puteri vor propune guvernelor lor, ca sĕ denuméscă pentru Creta un gubernator cu putere deplină, care însĕ sĕ nu fie ales nici dintre greci, nici dintre turci.

Se mai ḑice, că Pórta a trimis o notă tuturor puterilor europene, prin care le rógă, ca sĕ abḑică dela ulterióra intervenție în cestiunea cretană și sĕ lasă pacificarea insulei cu totul în mânile ei. Agentul grecesc dela Constantinopol încă ar fi de acéstă părere, și se ḑice, că s'ar fi exprimat, că în privința pacificărei mai iute s'ar fi învoit Grecia cu Turcia, dacă nu ar fi intrevenit puterile europene.

Opiniunea publică din Germania începe a se exprima și ea în contra cooperărei mai departe în contra grecilor în cestiunea cretană, și acésta din causa, că cooperațiunea de până acum mai mult a stricat, decât s îmbunătățit starea lucrurilor de acolo.

De altă parte se vestesce și aceea, că Turcia nu vrea sĕ pertracteze cu Grecia fără consensul marilor puteri și sĕ-i cedeze Creta pentru o sumă óre care.

In tot casul, cestiunea orientală continuă a fi de tot încurcată și pericolul unui resbel între Grecia și Turcia nu pare a fi cu desĕvêrșire delăturat.

Puterile europene admoniéză și amenință acum pe Grecia, acum pe Turcia, ca sĕ se liniștéscă, dar nu iau nici o decisiune positivă, carea sĕ impună, nici uneia, nici alteia.

Atâta însĕ se póte prevede, că pace durabilă nu va fi, până când nu se va satisface pe deplin dorințelor tuturor popórelor apĕsate.

Și aci e nodul gordian al cestiunei orientale, pe care puterile europene, séu mai bine ḑis unele popóre domnitóre peste alte popóre, nu vréu al deslega conform dorințelor acestora.

Va veni însĕ un timp, când totuși va trebui deslegat conform dorințelor acestora, dacă nu vor persista și mai departe în îndărătnicia lor și nu vor aștepta ca acestea sĕ-l deslege după cum ele nu doresc.

*

Din Viena se telegraféză, că primariul orașului, Strobach, a demisionat, conform promisiunei făcute la alegerea sa de atare.

In consecință alegerea lui Lueger de primariu e ca asigurată, ér ca prim vice-primar va fi ales ér Strobach.

Deci antisemiții se întăresc. Și e bine așa.

FOIȚA.

Documente pentru limbă și istorie.

(Urmare.)

Nr. 395.

Preacucernice protopópe Kir Lazare!

Crăescul guvern prin intimatul sĕu dela 30 Iulie a. c. Nr. 6408 mi-a arĕtat, precum mărirea prea osfințita sa făcênd din prilej o întrebare pentru litiile séu umblarea în ḑilele praznicelor cu prapori, óre nu s'ar putea așeḑa umblarea litiilor la noi la cei neuniți? în puterea rescriptului împĕrătesc dela 30 Iulie a. c. Nr. 6408 acéstă statornicià și nemișcată au făcut și întărită têrguélă, ca într'un an sĕ se pótă umbla cu litiile de patru-ori, iar nici de cum împrejurul hotarului parochii sĕ iasă, adecă întâiu la 6 Ianuarie, a dóua la ḑiua Pascilor, a treilea după prilejul vremii, la evanghelistul Marcu și a patra la hramul bisericei, care împĕrătéscă rênduélă arătându-ți și trimițêndu-ți un exemplar pentru bună îndreptare, vei avé datorie tuturor preoților din protopopiatul tĕu a însciința, ca sĕ se într'armeze așeḑărei acesteia, care și stăpânirii politicesci este poruncit luare de sémă întru petrecerea rênduelii acesteia a purta, și cei cari mai nainte litii ar face, ca pe trecĕtorii așeḑĕri acesteia și înmulțitorii obiceiurilor bisericesci, spre darea rĕspunsului se vor trage și pedépsă vor lua.

Sibiiu, 29 Iulie 1786.

Gedeon Nichitici.

Nr. 352.

Preacucernice protopópe Kir Lazare!

După-ce așa fiind întréga diecesă séu episcopatul nostru întru 31 de protopopiate și întru 940 parochii și peste acestea încă întru 41 parochii adecă întru tot 981 împărțit, și despre așeḑarea lor planum séu conscripție făcută la 10 Ianuariu a. c. înaltului crăescului gubernium am trimis și prealăudatul guvern sub 10 Februariu a. c. Nr. 431 curții împĕrătesci pentru cercetarea și întărirea și așeḑămênt au trimis. Deci acuma înaltul crăescul guvern prin intimatul sĕu din 18 Maiu a. c. Nr. 3462 trimițêndu-mi și decretum împĕrătesc tipărit la 18 Aprilie a. c. mi-au arĕtat, precum a sa preaînălțata mărire împĕrătéscă nu numai cei 31 protopopiate și 981 parochii, după cum am fost noi rênduit și așeḑat și împărțit, și ca sĕ rĕmână așa au poruncit, ci pe deasupra au rênduit și acésta, precum de acum înainte vor fi datori poporenii preoților sĕi în tot anul pentru traiul lor a da câte o ferdelă de grâu séu dóue de cucuruz, vĕduvele pe jumĕtate séu în curgĕtoriu prețiu cu bani a plătì, carele ca sĕ aibă statornicie a sa și ómenilor fește-cărei parochie sĕ însciințeze, la cinstita tablă asemenea acestei consignații alta o am trimis, poftind după preaînalta poruncă, ca dintru tisturii sĕi pe unul sĕ rênduéscă și împreună cu sfinția ta la tóte locurile sĕ vestéscă, pentru care tistul însciințându-le și cu dênsul însoțindu-le din loc în loc ómenilor puteți vestì și spre cuviinciósă ascultare și împlinirea înaltei așeḑări cătră binele vostru și a tuturor razimătorie îl sfătuì și așa după adăugata consignație de înainte cu parochia preoții așeḑați așa și satele cu numĕrul caselor, care sunt în protopopiatul tĕu vei înțelege, și de dênșii grijă și samă ai sĕ dai. Pentru primirea căreia și împlinirea poruncitului comision însciințare ai sĕ-mi faci.

Sibiiu, 22 Iulie 1786.

Gedeon Nichitici.

(Va urma.)

Chestiuni bisericesci.

III.

Inainte de a desvolta mijlócele, ce ar fi a se întrebuința, pentru a se puté da afacerilor din parochii un avênt mai însemnat, aflu cu cale a precisa punctul meu de privire dela întrebarea cardinală: Este óre apt constituționalismul nostru, pentru ca în cadrul lui sě se pótă deslega tóte problemele bisericesci și culturale?

Rog a fi scusat, când cu astfel de întrebări pășesc înaintea stimatului public. Rěspunsul, se scie, la tot casul are sě fie afirmativ; și décă totuș întrebarea o fac, o am făcut de aceea, ca sě pot pune în lumină adevěrată valórea Statutului organic și importanța lui pentru biserica nóstră.

„De acuma nu vě mai chem pe voi slugi, că sluga nu scie ce face domnul sěu; ci pe voi v'am chemat prietini, căci tóte cele ce am auḑit dela Tatăl meu am arětat vóuě“. (Ioan) Pentru ce a grăit astfel Iisus învěțăceilor sěi, când era sě se despartă de ei? Un moment psichologic de mare importanță zace depus în aceste cuvinte. Dḑeescul Iisus, cunoscênd ca un atotsciutor ce era, natura omenéscă, a prevěḑut, că cu servitori, cu ómeni inconscii demisiunea lor, învěțăturile sale vor fi numai sěmênța aruncată pe petriș, nu se vor puté lăți, nici ródă vor aduce.

„Când eram în lume eu îi păziam pe ei“, ḑice într'alt loc Iisus. Care va sě ḑică, apostolii în tot decursul activității pămêntesci a lui Iisus erau într'o așa dependență de învěțătoriul lor, că cu dela sine îndemn nu făceau nimic, nici sciau ce trebuesce făcut. E ușor de înțeles, că rěmânênd ei și după mórtea Mêntuitoriului tot în o așa stare, opul mêntuirei nu ar fi fost cu putință a se duce în îndeplinire póte în vecii vecilor. A fost trebuință sě se facă ei independenți și sě li sě dea și orientarea trebuinciósă în misiunea lor. Iisus a făcut-o, 'i-a pregătit pentru o mare misiune. Prin ridicarea acésta din starea lor, putem ḑice, umilită de mai înainte, s'a stêrnit în Apostoli și ambiția nobilă de a muncí, care ambiție se cere în ori-ce fel de activitate, și fără care nici un lucru măreț în lume nu s'a putut sěvêrșì.

Care a fost urmarea, o simțim și vedem cu toții.

Spiritul Statutului organic tinde spre acest scop. S'a ridicat din starea sa de jos elementul laic (poporul) ca sě fie factor nu subordinat, cum era mai înainte, ci ca factor de sine stătătoriu cu sferă întinsă de activitate; s'a stimulat, cum s'ar ḑice, pentru-ca cu însuflețire sě-și pótă da tot sucursul în folosul bisericei și așeḑămintelor ei culturale.

Deci importanța Statutului org. și valórea sa morală-culturală este mai pe sus de ori ce dispută. El tinde a forma din fie-care membru al bisericei un distins campion al ei, care nu numai ține la biserica sa și tinde la realisarea scopului ei sublim, dar care póte resista ori-cărui vifor, descarce-se el din ori-care parte se va descărca.

Intre împregiurările nóstre momentul din urmă nici se póte din destul apreția. De vécuri biserica ortodoxă română a fost numai tolerată și astăḑi se află singură. Jur împrejur încunjurată de inimici, nicăiri nici un amic, ea nu se póte răzima pe ceva ajutor din afară, nici legături nu are de așa natură, care în vreme de nevoi i-ar puté fi de folos. Singurul razim, singurul ajutor este ea însași; la nime la alții, în timpuri grele — care vedem, și acuma trec peste noi — nu póte apela decât la proprii sěi fii.

Elementului laic nu-i trebue sě-'i recunóscem numai importanța, ci avem datorința a folosí tóte mijlócele, cari pot pune poporul în posiția de a-și puté cu succes validita influența sa în cadrul Statutului org. Și o mai mare și în consecuențele sale funestă greșélă n'ar fi pentru biserica nóstră ca aceea, când din ceva interese meschine ar eșì la suprafață veleități, tendențe în acea direcțiune, ca cercul de activitate al sinódelor parochiale sě rěmână în stadiul, în care se află séu sě se și mai restrîngă. O asemenea greșélă amar s'ar rěsbuna.

Din fericire de acésta nu avem sě ne temem. Totul ce e de făcut, e sě căutăm poporul a-l familiarisa cu constituționalismul bisericesc și a excita interesul sěu față de afacerile bisericesci și culturale.

Scopul ar puté fi ușor ajuns, când ar succede a forma în popor o conscientă vie despre întreg organismul nostru bisericesc și tendențele lui dimpreună cu mijlócele trebuincióse la ajungerea scopului, tinḑênd a sădí și fortifica în același timp religiositatea și moralitatea în popor, precum și alipirea de maica sa: biserica și tradițiunile ei.

Tocmai formarea unei astfel de consciențe a fost și este impedimentul, pentru care constituționalismul nostru n'a putut progresa, după-cum s'ar fi cerut; și nici va progresa câtă vreme impedimentul va exista.

Consciența poporul trebue formată. În teorie ușor lucru, greu în praxă. Singură Minerva a putut sărí deodată gata din creerii lui Iupiter, alta nimic în lumea asta nu se póte forma dintr'o vorbă-dóue. Trebuesce timp, trebue și plan de muncă.

În dóue direcțiuni ar trebuí împărțită activitatea nóstră: o direcțiune privesce viitorul, alta folosirea corectă a presentului și a momentelor sale.

Viitorul, se înțelege, ne silesce a cugeta la generațiile mai tinere ale poporului și la acele persóne, cari vor fi chemate în viitor a conduce destinele bisericii și a școlei: preoții și învěțătorii.

Încât pentru prima parte, am de notat următórele: Planul de învěțămênt din școlele poporale trebue sě fie întocmit de așa, ca întreg învěțămêntul sě fie educativ, noblitând sentimentele religióse-morale a tinerimii și cultivându-i caracterul în direcțiunea de a urma și realisa scopuri mărețe, desvoltând și simțul de jertfire a lor. În școle sě domnéscă o disciplină corěspunḑětóre, care se facă posibilă aplicarea cunoscințelor câștigate și sě desrădăcineze în același timp și datini rele, stângace. Ca un moment de mare însemnătate trebue apoi considerat învěțămêntul din istoria și constituția bisericéscă, dându-i-se o mai mare extensiune. La elevii mai înaintați întreg învěțămêntul sě se concentreze în jurul statutului organic, și anume partea referitóre la parochii. In școla de repetiție și cu adulții se pot, și e de lipsă, a se face și exerciții practice din constituție, în scopul de a se familiarisa cu ea și a-i pricepe formele.

Se pot da teme și deslega probleme în ocupațiuni private din acéstă materie.

Tóte sě se faca însě într'un mod atrăgětor și ușor, ca elevii sě capete gust și cu plăcere sě lucre, nisuind mai ales, ca durabilitatea și intensitatea lucrării sě fie pentru tótă viéța lor asigurate.

Sunt convins, că pe lângă astfel de mijlóce, generația viitóre va fi deja cu trup și suflet în serviciul bisericei și școlei.

În ajungerea scopului acestuia trebue întocmită și pregătirea fiitorilor bărbați și stâlpi ai bisericei. Aci fără voe trebue sě mě opresc la institutul „Andreian“. Un domn sub titlul „Afaceri bisericesci“ fórte nimerit a descris însușirile unui preot, în unul din Nrii mai recenți ai „Tel. Român“. Mě întreb: Óre preotul și învěțătoriul nostru poșede asemenea însușiri? Óre aplică-le în viéța practică? și óre nu el pórtă la multe vina?

Fără a voì sě provoc resens, trebue sě constat un lucru! Alte confesiuni, nominatim romano- și greco-catolicii, în seminarele lor tórnă un astfel de spirit în candidații lor, care este egal cu fanatismul, séu de e mai plăcut așa, cu bigotismul (iesuitismul). Se și observă în popor acest spirit. N'am nimic contra, ba din punctul de vedere al bisericei respective aprob. Mě dóre însě, věḑênd că la noi nu este așa. Cunosc preoți, cari în loc de a cultiva religiositatea, în loc de a sădí în popor spiritul tradițiunilor bisericesci, — ei înșiși exceléză prin un suveran dispreț față de tot ce e religios, disprețuind și datinele bune ale poporului, și dând ansă la imoralități. Nu putem pretinde dela popor sě lumineze el, când povățuitorii îl duc la întunerec.

Ce a făcut séu ce face institutul nostru „Andreian“ pentru stîrpirea buruenilor din ogorul bisericei? — Nu vreau sě discut asta. Pentru scopul nostru accentuez însě, că ar fi bine sě se întroducă un spirit mai bisericesc, în institut. O mulțime de tineri din tóte unghiurile se întrunesc, cu diferite aplicări și stări culturale și dela diferite institute de învěțămênt. Sunt și de aceia, cari în sufletul lor sunt ateiști, și numai din necesitate se aplică ca preoți și învěțători. Ei comunică reciproc și duc în ispită și pe cei mai buni.

Se simte cât de colo acest spirit. Deci în învěțămêntul din seminar sě se pună mult preț pe formarea caracterului religios, fortificându-l prin aceea, că se pune cât de mult pond pe „revelațiunea divină“, aducêndu-se în același timp doveḑi reale și pipăibile întru sprijinirea ei, și combătênd tot cu același metod ateismul, panteismul și mai scie D-ḑeu câte tóte. In timpul nostru mai folositor este acest moment în instrucțiunea religionară, decât polemisările cele multe dogmatice. Dacă acele nu se pot omite din învěțămênt, apoi acesta sě pretinde. Inimicii înverșunați ai bisericei nu sunt bisericile creștine surori, (cari ar trebuí sě se sprijinéscă reciproc), el este neconfesionalitatea et tutti quanti.

Apoi retorica ar trebuí sě se propună nu numai în teorie învěțându-se formele retorice. Praxa — praxa, étă ce face pe preotul orator bun. Demosthene au cu ajutorul teoriilor a devenit unul din cei mai mari oratori ai lumei? Nu! Un preot modern de dóuě lucruri are trebuință: însuflețirea pentru chemarea sa și capabilitatea de a puté inspira și pe alții (publicul). Spre a-'și puté împliní chemarea, trebue din seminar pregătit, și nu lăsat în mâna sorții: Va vedé el ce face, eșind în praxa vieții. Căci cei mai mulți nu fac nimic, séu când necesitați sunt, la unele ocasiuni date a-și ridica glasul, de regulă o fac sfiindu-se și țěsênd la vorbe și frase puțin lămurite. (Tótă onórea excepțiunilor.)

O școlă practică de retorică bine condusă lângă seminariul nostru, nu numai e de dorit, dar ca un absolut postulat de viéță pentru biserica nóstră, ea se impune. Când seminarului 'i-ar succede a trimite în viéța constituțională bisericéscă tot bărbați devotați, apostoli și misionari, — atunci sunt convins, și numai atunci, că lucrurile pot lua altă față în parochii, și sórtea bisericei este și rěmâne asigurată pentru totdéuna.

Cei chemați ar fi bine sě mediteze asupra acestui punct până încă nu e prea târḑiu.

Din parlamentul magiar.

Ședința dela 27 Martiu n. 1897.

Primul orator, *Gulner* Gyula polemiséză cu contele Csáky, carele ḑisese ieri, că e mulțumit cu stările create dela anul 1867 încóce. Și el ar fi mulțumit, dacă tóte instituțiunile puse în vedere în legile de atunci ar fi deja îndeplinite și Ungaria ar fi independentă, dar așa dînsul nu consimte cu cele ḑise de contele Csáky. Statismul Ungariei nu e scos la ivélă în de ajuns și acésta s'a dovedit la tóte ocasiunile, când ar fi trebuit sě fi fost manifestat înaintea străinătății, ba chiar și în țéră e de tot ascuns și batjocorit chiar. Limba maghiară nu e considerată de ajuns, și nu mai cu sémă în armată. Sistemul actual de guvernare e periculos intereselor țerii și nu asigură viitorul. (Adevěrat, dar' nici partidul d-tale nu l'ar asigura, până când tinde la maghiarisarea naționalităților nemagiare. Red.)

Decadența morală și materială e înspăimêntătóre. (Cum nu, când întroduceți legi ca cele despre neconfesionalitate și cheltuiți banii țerii pentru matricule de stat și alte flécuri în speranța, că ne veți maghiarisa! Red.)

Miasmele corupțiunii au infectat tótă viéța publică și privată din Ungaria în urma actualului sistem de guvernare, la care n'are nimeni ce căuta nici un léc de îndreptare, căci nici nu e ascultat.

Și tot pe córda acésta o a mânat încât a umplut de grózā chiar și pe cei dela guvern.

Următoriul orator a fost *Nagy* Mihály, carele ia în apěrare guvernul și partidul liberal, dela putere. Atât i au fost însě de exagerate laudele la adresa guvernului, încât a produs ilaritate generală în sinul opozițiunei, ba chiar și unii dintre mameluci nu se simțéu bine sub „povara“ lor.

După pausă ia cuvêntul *Polonyi* Géza, eroul acestei ședințe, și îndată dela început, începe a sbiciuí în toți deputații de alt partid, câți au vorbit până ací. Lui Nagy îi impută nemodestie, fiind deputat tiněr și în primul sěu debut a și încercat a trage în tina celebrități parlamentare, vii și morți, și îl întrébă, că nu e deja și pensionist? Lu Molnár și partidului poporal îi impută, că e reacționar, și îl satiriséză. Ér contelui Csáky îi impută, că laudă presentul, până când trecutul din punct de vedere național maghiar e superior acestuia. (Cum nu! Aprobatele și Compilatele dór nu de géba au fost legi maghiare pentru asuprirea bisericilor și naționalităților nemaghiare. Red.) În cele următóre desvóltă cu mult succes teoria incompabilității arětând cât e de atacată prin actualul guvern, și arată la o nóuă causă a decadenței parlamentarismului nostru, carea nu e alta, decât incapabilitatea politică personală a actualului ministru-președinte baronul Bànffy Dezső. Nu primesce budgetul.

După unele reflexiuni în chestiune personală din partea lui Nagy, Molnár și contele Csaky la vorbirea lui Polonyi, ia cuvêntul contele Tisza în chestiunea apropriațiunei și apěrând și guvernul în contra atacurilor oratorilor antevorbitori din oposițiune, ședința se încheie.

Din protopresbiterate.

Marți în 11/23 Februariu, anul curent, s'a ținut sinodul protopresbiteral al tractului Sibiiului, sub presidiul venerabilului protopresbiter Ioan Papiu, carele a deschis ședința prin următórea instructivă cuvêntare:

Onorabil sinod protopresbiteral,
Stimaților Domni și iubiților frați!

„Amĕsurat datinei străbune am implorat la timpul sěu darul Duchului sânt după ritualele bisericei ai cărei fii credincioși ne mărturisim, și înzestrați din nou cu plenipotențe din încrederea și iubirea fraților coreligionari ai nostrii din protopresbiteratul Sibiiului, ne-am întrunit în acest moment solemn representanții clerului și poporului sě ne consultăm asupra trebuințelor, cari se recer pentru promovarea intereselor bisericesci, școlare, și materiale ale credincioșilor nostrii, și împreună sě combinăm mijlócele pentru susținerea vaḑei și autonomiei bisericei în cadrul legii fundamentale, Statutul organic.

Misiunea nóstră, Stimaților Domni, este prea frumósă, dar ea este și mult dificilă, cu deosebire astăḑi în aceste ḑile de crisă generală.

Statutul organic este opera celor mai luminați bărbați ai bisericei ortodoxe române din intréga mitropolie, și basele acestei legi fundamentale ne indică principiul de libera desvoltare pe tóte terenele de cultură și progres intelectual, moral și material. Congresul național bisericesc dela 1868 sub impresiunea atmosferei blânde din anii 1862 și 1864 věḑênd biserica emancipată, și dorința pentru reînfiinţarea metropoliei realisată, nu puté sĕ nu se încăldéscă de acel moment înălţătoriu, şi membrii lui privéu viitoriul bisericei deplin asigurat; ochiul desfătat în privirea momentului nu vedea decât radele unui sóre luminos pe intreg orisontul bisericei, şi cu încredere visau de un viitoriu liniscit, pacinic şi mult promiţĕtoriu; abia peste un deceniu însĕ s'au desilusionat, când la 1879 legea pentru introducerea obligatorie a limbei magiare în şcólele poporale şi peste 4 ani în şcólele medii au făcut primul asalt asupra fortăreţei în care s'au fost asigurat, şi de aci înainte loviturile au urmat una după alta în intervale repeţite cu iuţală uimitóre. — Orisontul s'a întunecat din nou, încât ochiul cel mai ager astădi nu pĕtrunde prin céţa grósă, nici cea mai mică dare de vre-o radă lucitóre, totul este întunerec besnă, aşa, că nu mai suntem siguri de nimic.

Cu tóte aceste, datori suntem sĕ mergem înainte, sĕ lucrăm, sĕ muncim cu sirguinţă, ca sĕ ne ocrotim instituţiunile bisericesci în cadrul Statutului organic faţă de toţi aceia, cari cu viclenie tind a ni le slăbi; la acésta avem trebuinţă de multă precauţiune, dar şi de resoluţiune de bărbaţi prudenţi, remânênd firmi în credinţa, că tóte uneltirile viclene şi silinţele contrarilor se vor frânge de resistenţa nóstră bărbătéscă. Părinţii nostrii n'au fost mai norocoşi decât noi, şi totuş au învins şi ne au lăsat de moştenire religiunea, limba şi datinile străbune de cari sĕ nu ne lăpădăm nici pentru o lume întrégă de averi trecĕtóre; sĕ învĕţăm şi limbile străine, dar inima sĕ ne rĕmână română.

Étă problema nóstră, Stimaţi Domni şi iubiţi fraţi, ca representanţi ai clerului şi poporului, sĕ ne silim aici a combina mijlócele pe cari le credem, că sunt în folosul singuraticelor comune bisericesci, éră acasă în comună sĕ nisuim a capacita, a lumina şi a convinge poporul, că precum fericirea vecinică din ceea lume numai prin credinţa în adevĕratul Dumnedeu împreunată cu fapte bune şi-o póte omul agonisí, aşa şi norocirea şi bunăstarea lui de pre pămênt numai prin alipirea lui de religiunea în carea s'a crescut şi de limba în carea s'a născut şi-o póte asigura. Sunt multe ispitele din dilele nóstre, şi nu lipsesc nici prorocii mincinoşi, şi décă se va lăsa amagit, uşor va cădé în cursele lor. Sĕ ne angagiăm dară noi cei puşi de acest popor în fruntea lui a-i da poveţele de cari are lipsă. Bisericile sĕ fie împodobite, şi în dile de Dumineci şi praznice pline de credincioşi; şcólele provĕdute cu cele de lipsă şi prelângă învĕtători buni sĕ fie bine cercetate de copiii poporului, — şi atunci moralitatea şi religiositatea va spori în popor, éră tineretul în învĕţătură, străinul viclén nu va puté pĕtrunde în sinul lui, şi prorocii mincinoşi se vor ruşina a se apropia de el.

Aceste datorinţe de representanţi ai poporului le avem unul fiecare din noi, cu deosebire aceia, cari venim în atingere cu poporul dela sate, şi în special representanţii eşiţi şi veniţi între noi din sinul poporului, pe cari îi sălutăm cu dragoste în mijlocul nostru; după cari dorind lucrărilor nóstre cele mai bune resultate, sesiunea presentă a sinodului nostru protopresbiteral pentru anul 1897 o declar de deschisă.“

Din raportul presentat de presidiu relevăm următórele constatări şi date statistice:

Activitatea organelor nóstre bisericesci în cadrul contemplat de Statutul organic de present se presentă într'o icónă fórte palidă şi causa acestei stări e: parte indeferentismul celor chemaţi a lucra în prima linie, apoi lipsa de mijlóce materiale. Multe protopresbiterate n'au nici atâta avere, cât sĕ procure blanquetele pentru raţiocinii. Tótă rĕspunderea se pune însĕ în sarcina protopresbiterului.

Tóte afacerile de birou au fost purtate numai de protopresbiter cu ajutorul învĕţătorului pe care l'a remunerat din al sĕu propriu.

Scaunul protoptesbiteral a ţinut trei şedinţe pentru examinarea a trei acte electorale de preoţi.

Afaceri disciplinare nu s'au ivit.

Comitetul protopresbiteral a ţinut dóue şedinţe, ambele în causa dotaţiunii protopresbiterului.

Epitropia protopresbiterală raportéză, că fondul protopresbiteral decresce în urma sĕcării isvorului de venite din licenţele de cununii din care s'a alimentat în trecut.

Numĕrul actelor exhibite a fost 1015, cu 100 mai puţine ca în anul trecut. Acésta se explică cu împregiurarea, că corespondenţa cu oficiile politice s'a redus cu întroducerea matriculelor de stat.

Trecĕnd la mişcarea poporaţiunii, acésta în comparaţiune cu anul precedent ne presentă următorul tablou:

I. Statul preoţesc cu finea anului 1896.

1 protopresb. par.; 28 par.; 2 adm. par. şi 3 capelani; 1 par. pensionat; crescere de 1 paroch, clerici abs. 8; parochii vacante 4.

II. Numĕrul comunelor matre 29, filii 6.

III. Nr. familiilor 7005(—27).

IV. Nr. sufl. bărb. 13.938, fem. 14.104, total 28.042(+195).

V. Sciu ceti bărb. 8497, fem. 6779, total 15.276(—623).

VI. Căsătorii de o religie 146, mixte 18, total 164(—18). Căsătorii numai civile 2. (Bungard, Reşinari).

VII. Nasc. leg.: b. 462, f. 403, total 865(—191)
„ ileg.: b. 42, f. 35, „ 77(+ 9)
504, f. 438, total 942(—182)

VIII. M. nat.; b. 366, f. 367, total 733(+ 36)
„ sîln.: b. 18, f. 6, „ 24(+ 2)
384, f. 373, total 757(+ 38)

IX. Convieţuri ilegale 128+22.

X. Treceri religionare: la noi 18, dela noi 6.

Făcênd comparaţiunea acĕstor date statistice decrescerea familiilor cu 27 şi crescerea numĕrului sufletelor este explicabilă; cea dintâiu póte proveni din casurile de mórte şi chiar din rĕmânerea unora la numĕrare după cum am experiat singuri în parochia din Sibiu-cetate; ne explicabilă e decrescerea numĕrului celor ce sciu cetí şi scrie; acésta póte proveni numai din nedestula atenţiune la compunerea datelor statistice, pentru rectificarea carora s'au luat deja mĕsurile de lipsă.

Aprópe tóte comunele au urcat salariul învĕţătoresc la minimul prescris de lege. Numai comunele Ruşi şi Slimnic n'au putut satisface până acum acestei cerinţe, fórte grea pentru biserica nóstră.

Tabloul celor obligaţi a frecuenta şcóla de tóte dilele pe anul şcolar 1895/6 este: copii 1768, copile 1693, total 3461(—51.) Şcóla de repetiţie: copii 747, copile 791, total 1538(+68). Au frecuentat şcóla cuotidiană: copii 1487, copile 1334, total 2821(—87). În şcóla de repetiţie: copii 377, copile 433, total 810(+198)=3631. N'au frecuentat şcóla cuotidiană: copii 281, copile 359, total 640 (+35). Şcóla de repetiţie: copii 363, copile 358, total 721(—128).

Cei umblători la şcólă, după progres:

Distinşi 679, buni 2045, debili 920, în total 3644.

După confesiuni gr.-or. 3469, gr.-cat 172, alte confesiuni 3, în total 3644.

După naţionalitate: români 3631, maghiari 3, de alte naţionalităţi 10, în total 3644.

Provĕduţi cu tóte cărţile 2599, numai în parte 781, neprovĕduţi 264, în total 3644.

În protopresbiterat cu finea anului şcolar tr. s'au aflat 26 edificii şcolare, dintre cari 3 necorespundetóre, în valóre de 87615 fl.; lângă care mai adăugêndu-se altă avere de realităţi nemişcătóre de 1207 fl. şi cea mişcătóre (bani, hârtii de valóre şi mobilii) în sumă de 15414 fl. 97 cr., în total 104236 fl. 97 cr.; la 12 şcóle se află câte o mică bibliotecă, cari tóte împreună dispunde 1936 tomuri de felurite cărţi nespecificate după ramul sciinţei.

Şcóla centrală luată în vedere a se înfiinţa pentru cele trei parochii din Sibiiu, se află în stadiul a se puté cât mai curend realisa.

Averea proprie a protopopiatului, fórte modestă, abia de vr'o 728 fl. 24 cr., s'a administrat cu tótă conscienţiositatea.

Trecêndu-se la pertractarea agendelor, între altele s'a luat un conclus pentru augmentarea fondului protopresbiteral aruncându se pe comunele din protopresbiterat o repartiţiune de trei categorii. După acest conclus parochiile de cl. I. vor solvi la fond anual câte 10 fl., cele de cl, II. câte 5 fl., ér' cele de cl. III. câte 3 fl.

Alte concluse mai de însemnătate nu s'au luat.

Din România.

Rĕmăşiţele pămêntesci ale lui Al. Lahovari au fost înmormêntate Duminecă, cu o strălucire ce se cuvenea patriotismului, talentului şi înaltelor sale vîrtuţi.

Arare-ori s'a vĕdut în Bucuresci o înmormêntare atât de imposantă. Pe tóte stradele capitalei era o imensă mulţime de ómeni. Tótă Calea Victoriei era o mare de capete. Trăsurile abia mai puteau circula pe stradele laterale.

Tóte prăvăliile de-alungul Calei Victoriei, stradelor Lipscani, Carol, Academiei, Smârdan, Şelari şi Calea Rahovei erau închise, ér de asupra lor, din balcóne şi din ferestre, fâlfăia tricolorul naţional acoperit cu zăbranic negru. Ici-colo stindarde mari de doliu fâlfăiau în aer. Clubul conservator a fost cernit, cluburile constituţional, agricol, Jockey, Tinerimea română, apoi casele Greceanu din cele dóuĕ colţuri ale Bulevardului, „L'Indèpendance Roumaine“, „Timpul“, „Epoca“, Capşa, Continental, Hotel Bulevard, etc., au arborat mari stindarde de doliu.

În faţa bisericei albe staţionau toţi delegaţii din provincie. De jur împrejurul pieţei erau aşedate un mare numĕr de coróne, cari nu mai încăpeau în biserică. De-a stânga bisericei trei care mari încărcate cu deci de coróne. Indĕrătul bisericei şi pe stradele laterale erau postate detaşamente de tóte armele, sub comanda dlui general Macarovici.

La óra 1 sosesce trăsura de gală a Curţii urmată de alte patru trăsuri în care se aflau dómnele Mavrogheni şi Bengescu, dómnele de onóre ale M. S. reginei, d-na de onóre a A. S. R. principesa Maria, apoi d-nii general Vlădescu, colonelii Manu, Georgescu, l.-colonel Presan, maior Gratzoski, adjutanţi ai M. Sale Regelui, dl general Robescu, mareşalul A. S. R. principelui Ferdinand, I. P. S. Sa Ghenadie, fost metropolit al Ungro-Vlahiei, în ţinută mare, cu marele cordon al Stelei României, apare înaintea bisericei; un murmur de mulţămire străbate prin mulţime şi sute de capete se închină înaintea fostului cap al bisericei române.

În mijlocul unei linişti sepulcrale sosesce familia ilustrului defunct: d-na Simona Lahovari cu cele douĕ fiice, dl Ioan Al. Lahovari, fiul rĕposatului, apoi generalul Lahovari cu dómna, d-nul Ioan şi Emil Lahovari cu dómnele.

Intrând în biserică, membrii familiei se aşédă: dómnele la stânga altarului şi domnii la drépta.

In biserică se mai aflau d-nii: Lascar Catargiu, general Manu, G. Gr. Cantacuzino, P. P. Carp, Take Ionescu, Al. Marghiloman, M. Ghermani, Efrem Ghermani, Gr. Cantacuzino, G. Filipescu. N. Filipescu, general Catargiu, Al. Catargiu, membrii corpului diplomatic, ministrii P. S. Aurelian, G. Mârzescu, V. Lascar, general Berendeiu, Şt. Şendrea, Em. Porumbaru, şi alţi o mulţime de notabilităţi publice şi private.

La sosirea representanţilor Curţii regale dl locotenent-colonel Georgescu a depus din partea M. S. regelui la căpătâiul catafalcului o prea frumósă corónă de flori naturale (chrisantem alb şi albastru).

La órele 1 şi jum. începe serviciul divin oficiat de I. P. S. S. metropolitul-primat Iosif Gheorghian, asistat de P. S. S. archiereul Nifon, de doi protoerei, 16 preoţi şi 3 diaconi.

După terminarea serviciului divin, în cursul căruia un cor de bărbaţi, condus de dl G. Brătianu, a cântat tristele cântări funebre, au urmat apoi cuvêntările dlor Lascar Catargiu, G. Mârzescu, G. Gr. Cantacuzino, general G. Manu; corul întonéză apoi jalnicul cântec: „Spune-mi Dómne sfêrşitul meu“ şi se pune în mişcare cortegiul.

Corul elevilor seminariului întonéză tristul cântec „Plâng şi mĕ tânguesc“ în vreme ce pe care se aşedau coróna M. Sale regelui, corónele familiei şi o mulţime altele.

Imposantul cortegiu s'a pus în mişcare în ordinea statorit în programul deja cunoscut.

Când cortegiul a trecut pe dinaintea palatului, MM. LL. regele şi regina priveau dela o feréstră din colţul palatului tristul şi maiestosul drum pe care 'l face corpul lui Al. Lahovari. Garda palatului a eşit şi a presentat arma în tot cursul trecerei cortegiului.

Ajuns în punctul unde Calea Victoriei se încrucişéză cu Bulevardul, cortegiul se opresce şi dl V. Dimitrescu, în numele studenţilor universitari, rostesce o cuvêntare.

Ajungênd cortegiul la cimiteriu se face o tăcere adâncă. Pe sub bolta paraclisului înaintéză jalnicii membri ai familiei — o procesiune sfăşietóre de suflete cernite. In urmă vine clerul, care precedéză sicriul, apoi amicii admiratorii şi nesfêrşitul numĕr de ómeni recunoscĕtori pentru serviciile fără numĕr pe care le-a adus ţĕrei Alexandru Lahovari.

După-ce preoţii oficiază ultima slujbă pentru Lahovari, în mijlocul unui concert de suspine au pronunţat cuvêntări de adio Al. Marghiloman, Al. G. Florescu, N. Fleva, Petru Vulcan, Arginteanu şi Take Ionescu.

După-ce dl Take Ionescu termină mişcătórea sa cuvêntare, clerul întonéză jalnicul cântec „Primeşte-ţi, Dómne, robul de a drépta ta!“, trâmbiţele anunţă despărţirea de veci şi numĕrósa mulţime îşi plăteşte ultimul tribut de lacrămi, către mult regretatul Al. Lahovari, a cărui mórte a pus în doliu întréga ţéră. Din discursurile pronunţate vom publica şi noi încât ne va permite spaţiul.

*

Clubul conservatorilor din Bucuresci a ţinut dilele trecute o şedinţă, în care d-nul Take Ionescu a făcut cunoscută hotărîrea comitetului partidului, de a ridica prin subscripţie publică o statuă lui Al. Lahovari, care sĕ fie terminată până la tómnă. Şirul subscrierilor l'a început dl G. Gr. Cantacuzino cu 5000 lei.

Noutăţi.

Din causa s. sĕrbători „Bunavestire“, Nrul proxim al fóiei nóstre va apăré numai Joi, în 27 Martiu v. a. c.

* * *

A treia conferenţă publică în Braşov a avut loc Dumineca, în sala gimn. de acolo. Conferenţiarul dl. Aurel Ciortea, tinĕrul profesor gimn. a desvoltat tema scósă din domeniul sciinţelor astronomice: „*Din viéţa stelelor*“. Domnia sa a vorbit despre pămênt, despre credinţele ce în anticitate au domnit asupra pămêntului, despre căile pe care lumea a ajuns a se convinge despre rotundimea pămêntului, despre raportul dintre pămênt şi celelalte corpuri ceresci. A trecut la tractarea celorlalte corpuri ceresci, arătând minunata armonie ce există între ele; a vorbit despre revelaţiile sciinţei pe terenul astronomic, arătând până unde sciinţa póte sĕ pĕtrundă, şi unde ea devine neputinciósă, unde amuţesce şi e nevoită sĕ admită existenţa unei fiinţe suprafiresci, care a creat totul şi chivernisesce totul, care este începutul începuturilor, causa sa şi causa lumei. D-nul prof. Ciortea s'a purtat brav, pentru ce a şi fost furtunos aplaudat.

* * *

Societatea pentru fond de teatru român a ţinut sĕptĕmâna trecută o şedinţă sub presidenţa dlui Iosif Vulcan. S'a constatat, că până adi n'a sosit dela minister nici un rĕspuns la arĕtarea făcută de comitet în privinţa strămutării la Braşov a sediului societăţii. Fondul societăţii e de 107,500 fl., afară de dividendele după 156 acţii „Albina“, care fac o sumă de 1896 fl. S'au încassat taxe de membrii fundatori dela patru inşi în suma dotată de 600 fl, şi 50 de fl. taxă de membru pe viaţă. Dl vice-president V. Oniţiu, a presentat un proiect privitoriu la publicarea unui repertoriu de piese teatrale originale şi traduse, pe séma diletanţilor români. S'a luat la cunoscinţă proiectul sĕrbărilor ce se vor arangia din partea românilor din Orĕştie cu prilegiul adunării generale, ce se va ţinea acolo în dilele de Rosalii, după care proiect în ajunul sĕrbătorilor se vor primii óspeţii şi va fi séră de cunoscinţă; în diua primă serviţiu divin în biserica gr. or. apoi şed. I., séra concert şi bal; a dóua di serviţiu divin în biserica gr. cat., apoi şed. II., după prânz petrecere poporală; în diua a treia escursiuni.

* * *

Incompatibilitate. Ridicându-se în contra unor deputaţi dietali de ai partidului guvernamental chestiune de incompatilitate, pe temeiul legii aduse de Deák Ferencz, guvernul a exmis din sinul sĕu o comisiune pentru studiarea afacerii. Comisia acésta de incompatibitate întrunindu-se în 29 c. n. a decis cu maioritate de un vot (4 contra 3) că deputaţii Tolnay L., Neuman Armin, Sámuel Lázár şi Benke Gyula în contra cărora s'a ridicat escepţie de incompatibilitate pot sĕ-şi ţină mandatele, şi în acelaş timp şi posturile la diferite institute. Urmédă acum ca dieta sĕ purcédă și ea în conformitate cu conclusul comisiunei, și deputații dietali pot fi directori de bance și sĕ ocupe chiar și posturi plătite de stat.

* * *

Diua nascerei lui Bismarck. Cancelarul de fer, despre sănătatea căruia, în timpul din urmă circulau sciri neliniscitóre, o duce acum binișor. Pentru sĕrbarea în chip strălucit a ḑilei lui de nascere se fac în întróga Germanie pregătiri enorme. Se fac deja colecte pentru procurarea de cadouri splendide pe séma cancelarului. Pe insula de lângă Liegnitz încă au început sĕ se adune cele 101 óuĕ de larice (rîndunea de mare), cu care locuitorii de acolo obicinuesc a cinstì în semn de omagiu pe veteranul cancelar.

* * *

Crispi investigat. La filiala din Bologna a băncii din Neapol s'a constat defraudare mare, în urma căreia cassarul Tavilla, autorul defraudării a fost deținut momentan. In afacere a intrevenit o complicațiune de sensație. Judele învestigator a aflat de trebuință, sĕ pornéscă cercetare și în contra fostului prim-ministru Crispi. S'a născut adecă bănuiala, că Crispi a sciut de daravera lui Tavilla. După o altă versiune Tavilla a declarat pe Crispi de complice la defraudare, și acesta a și fost deja ascultat. Cavaler al ordului Anunziata fiind, Crispi nu s'a presentat la judecătorie, ci a primit la sine pe judele investigator.

* * *

Deschiderea liniei ferate dintre Sepși-Sângeorgiu și Ciuc-Sereda se va sĕvêrșì în 4 April nou, prin ministrul de comerciu Daniel, care va fi însoțit cu acest prilej de ministrul croat Josipovich, secretariul Vörös László, presidentul director al căilor ferate ungare Ludvig Gyula ș. a. In 3 April, ungurii din Brașov în frunte cu presidentul camerei comerciale vor primì în mod festiv în sinul lor pe Dániel și soții și vor arangia în onórea lor un banchet-tămbălău.

* * *

Înmormêntare. In 12 Martiu v. a. c. s'a petrecut la cele eterne emeritatul paroch din Sebeșul de sus *Ioan Doican.* Serviciul divin a fost sĕvêrșit de către 14 preoți în frunte cu bravul protopresbiter tractual rev. domn Ioan Cândea, care în cuvêntarea sa funebrală în mod neîndoelnic și cu doveḑi a sciut documenta: că rĕposatul în Domnul, parochul Ioan Doican, a fost unul dintre cei mai zeloși preoți ai tractului Avrigului, și că acela, în decursul serviciului seu de 43 de ani, a adus mari jertfe în favorul bisericei și în interesul poporului nostru român.

Fie-i țĕrîna ușóră și memoria binecuvêntată.

Escriere de concurs la scóla de cadeți din Sibiiu.

Cu încpperea anului scolastic 1897/8 vor fi primiți la scóla de cadeți din Sibiiu aspiranți în următoriul numĕr aproximativ, și anume:

In cursul I 30—50 elevi.

In cursul II. III. și IV. numai atâți aspiranți vor fi primiți, câte locuri vor fi disponibile.

Condițiunile de primire mai detailate se pot căpĕta dela comanda sus numitei scoli în limba germană și magiară în preț de 20 cr.

Acì se vor arĕta condițiunile numai în general. Aceste sunt următórele:

1. se recere, ca respectivul aspirant sĕ fie cetățén austriac ori ungar.
2. sĕ aibă aptitudinea corporală recerută.
3. un trecut nepătat (purtare mulțumitóre morală.)
4. sĕ fi înplinit etatea minimală și sĕ nu fi trecut preste cea maximală.
5. o cualificațiune corespunḑĕtóre.
6. obligamêntul, că își va procura pe spesele proprii obiectele de adjustare prescrise.
7. solvirea regulată a didactrului.
8. datoria de a servì peste timpul obligat de serviciu.

Etatea minimală și maximală pentru ori ce scólă de cadeți de la infanteriă pentru

cursul:	minim.:	maxim.:
I	14 ani	17 ani
II	15 „	18 „
III	16 „	19 „
IV	17 „	20 „

Etatea se socotesce dela 1 Septembre. Pentru primirea în anul I. se cer însĕ neapĕrat 14 ani. Asentarea și depunerea jurĕmêntului de către aspirant se va întêmpla numai după absolvarea scólei de cadeți.

Cualificațiunea corespunḑĕtóre, aspiranții au de a și-o dovedi prin aceea, că vor aclude la petițiune testimoniile scolare și prin depunerea unui examen de primire. Aspiranții, cari voesc a fi primiți în cursul I. trebue sĕ arete, că au absolvat a patra clasă gimnasială ori reală la o scólă publică, séu investită cu dreptul publicității, cu un resultat cel puțin „îndestulitor".

Cu clasele scólelor medii sunt considerate de o potrivă și scólele civile organisate pe basa art. de lege XXXVIII din 1868, deci cualificațiunea se póte dovedi pentru întrarea în scóla cadeților și cu testimonii dela aceste scóle.

Examenul de primire în scóla de cadeți se estinde asupra următórelor obiecte:

Limba germană, aritmetica și algebra, geometria, geografia, istoria și caligrafia, și adecă în acea extindere, în care se propun în clasele de jos ale unei scóle medii.

Primirea în cursul II., III. și IV-lea se póte face numai, décă la esamenul de primire se vor dovedi și cunoscințele acelor obiecte de studiu militare teoretice și practice, cari se propun în cursurile interióre.

Examenul de primire se va ține dela 12—16 Septembre și este a se depune în l. germană.

Fată cu aspiranții, cari vin dela școle cu limba de propunere negermană, se va pune la examen și acéstă împrejurare în cumpĕnă spre facilitarea examenului; bine înțeles însĕ, că aspiranții trebue: 1) sĕ corĕspundă în limba lor maternă postulatelor de mai sus. 2) sĕ fie în scriere și vorbire atât de tari în limba germană, ca sĕ pótă urmărì și înțelege prelegerile și 3) trebue sĕ satisfacă tuturor celorlalte recerințe scientifice prescrise.

Didactrul este:

a). Pentru fiii oficerilor de tóte armele, ai preoților și funcționarilor militari, ai suboficerilor, ai gagiștilor militari neîmpărțiți încă în nici o clasă din statul activ de pensiune și de invaliḑi — se va solvi anual o taxă de 12 fl.

b). Pentru fiii oficerilor în reservă, ai oficerilor, cari sunt puși în neactivitate, apoi pentru fiii funcționarilor de curte și de stat se va solvi a taxă anuală de 80 fl.

c). Pentru fiii tuturor celorlalți cetățeni austriaci séu ungari, se va solvi o taxă anuală de 150 fl.

Fie-care aspirant primit în școla de cadeți, instruit acolo și după absolvarea școlei întrat imediat în serviciul óstei, este conform prescrierei legei militare dator a servì în armată pentru fie-care curs al școlei încă un an peste timpul obligat de serviciu.

Cererile de primire sunt a se înainta mult până în 15 August la comanda școlei.

La petițiune sunt a se aclude:

1) Testimoniul de botez.
2) Atestatul de indigenat.
3) Atestatul medical.
4) Atestatul de vaccinarea (acesta numai atunci e de lipsă, décă vaccinarea nu se documentéză în atestatul medical).
5) Testimoniul de participare pentru anul școlar trecut și testimoniul de pe semestrul I. și II. al anului școlastic curent.
6) Atestatul de moralitate (acesta numai atunci, décă în testimoniul școlastic nu este indicată purtarea mulțumitóre morală séu décă întrarea nu ar urma imediat dintr'o școlă publică).

Cererile necomplete séu întârḑiate nu se vor lua în considerare.

După începerea anului școlastic, în 15 Sept., nu vor mai fi primiți aspiranți.

Comanda școlei de cadeți ces. și reg. de infanteriă din Sibiiu.

Ernold Brandner, m. p.
căpitan.

Stofă pentru costume bast, mătasă crudă, dela fl. 8.65 până la fl. 42.75 cr. pentru un costum întreg. — Tussors- și Shangtungs-Pongees, precum și **mĕtasă-Henneberg** négră, albă și colorată dela 45 cr. până la fl. 14.65 cr. de metru, lucie, vărgată, mostrată, damast etc. (circa 240 calități diferite, 2000 colori și dessinuri etc.). Mărfurile comandate precum și mustrele le expedéză cu întórcerea postei la casă, franco și scutite de vamă **fabricile de mătasă din Zürich** ale lui **G. Henneberg** (furnisor de curte c. și r.). Scrisorile adresate în Elveția sunt a se provedé cu marcă de 10 cr., cărțile postale cu 5 cr. Comandele scrise în limba română se execută punctual. 3

[42] 1—4

Nr. 104/97. [39] 1—3

CONCURS.

Pentru întregirea parochiei Hepria-română, protopresbiteratul Albei-Iulia, se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în ḑiariul „Telegraful Român", conform resoluției Venerabilului Consistoriu din 18 Februar 1897 Nr. 901 B.

Emolumentele împreunate cu acest post dau anual suma de 250 fl. v. a.

Informațiuni mai deaprópe se pot lua dela oficiul protopresbiteral și comitetul parochial.

Concurenții au a-și așterne petițiunile instruite conform legilor din vigóre în terminul deschis la subsemnatul oficiu protopresbiteral.

Alba-Iulia, 4 Martie 1897.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Albel-Iulia în conțelegere cu comitetul parochial respectiv.

Nicolau Ivan,
protopresbiter.

Ad Nr. pp. 122/897 [40] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia de clasa a III-a Someșfalĕu, de lângă Cluș, prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post dau un venit sigur anual de 368 fl. 25 cr. afară de venitele accidentali, cari nu sunt computate în acésta sumă.

Doritorii de a ocupa acest post, au a-și așterne suplicele de concurs, instruite conform normelor în vigóre, subsemnatului oficiu până la terminul prefipt, și sunt poftiți, ca în vre-o Duminecă séu sĕrbătóre sĕ se presinte la sânta biserică, spre a fi cunoscuți din partea poporului.

Oficiul protopresbiteral în conțelegere cu comitetul parochial.

Cluș, 6 Februarie 1897.

Tuliu Roșescu,
protopresbiter.

Nr- 317-1897. [41] 1—3

CONCURS.

Pentru întregirea vacantei parochii de clasa a III-a Păucea, lângă Mediaș, în protopresbiteratul „Têrnava", în înțelesul ordinului Consistorial Nr. 6356 B. din 8 Octobre 1896 se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Tel. Rom."

Emolumentele împreunate cu acest post dau suma de 459 fl. 84 cr.

Doritorii de a ocupa acest post de parochie au sĕ-și aștérnă petițiile lor instruite conform normelor din vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral din Cetatea de baltă (u. p. Küküllővár.)

Informațiuni detaiate se pot lua dela comitetul parochial respectiv și oficiul protopresbiteral subsemnat.

Cetatea-de-baltă, 6 Martiu 1897.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Têrnava în conțelegere cu comitetul parochial concernent.

Nicolae Todoran,
protopresbiter.

Publicațiune.

În urma rescriptului Inaltului Ministru de comerciu Nrul 42.791 ex 1894, ambele têrguri anuale ale opidului Biertan s'au statorit pe următórele ḑile:

1. Têrgul anual de primăvéră, anul acesta și în viitor se va ține totdéuna în **17 Aprile** n. éră têrgul de vite împreunat cu acesta, în ḑilele **14** și **15 Aprile** n.

2 Têrgul anual de érna, anul acesta și în viitor se va ține totdéuna în **23 Decembre** n., éră têrgul de vite împreunat cu acesta, în **20** și **21 Decembre**.

Ceea-ce prin acésta se aduce la cunoscința generală.

Bertan, în 20 Martiu 1897.

Oficiul comunal.

Maurer,
primar.

[43] 1—1

Nr. 545/897. [35] 3—3

Publicare de licitațiune.

În scopul pardosirei mai multor strade în comuna Sĕliște se escrie pertractare cu oferte închise pe 12 Aprilie a. c. la 10 óre a. m.

Ofertele sunt a se face pentru lucru cu material cu tot, s'au separat pentru lucru ori material și anume după metru cuadrat, respective cubic. Întreprinḑĕtorul lucrului va avea sĕ îngrijéscă și de nivelarea de lipsă.

Operatul technic și condițiunile detailate se pot vedea la primăria comunei Sĕliște din 28 l. c. începênd, în órele de oficiu.

La oferte e a se alătura 100 floreni ca vadiu.

Ofertele sunt a se înainta subsemnatei primării comunale până la óra defiptă.

Representanței comunale i se reservă dreptul a alege între oferenți.

Sĕliște, în 24 Martie 1897.

Primăria comunală:

Nicolau Hențiu, notar. **Nicolau Sêrbu,** primar.

Nr. 522/897. [36] 3—3

Publicare de licitațiune.

În scopul clădirei unui edificiu pentru judecătoria cercuală reg. și oficiul cărților funduare în Sĕliște, se escrie prin acésta o pertractare cu oferte închise pe 12 Aprilie a. c. la 10 ore a. m. la primăria comunei Séliște.

Preliminarul de spese cu material cu tot se urcă la suma de 24.324 fl. 67 cr.

Planul și preliminariul de spese sunt puse spre vedere publică, până în 7 Aprilie a. c. la oficiul reg. de clădire din Sibiiu și din 8 Aprilie încóce în cancelaria primăriei comunale din Sĕliște, unde se pot vedea în órele de oficiu.

Ofertele se pot face pentru lucru cu material brut cu tot, ori separat.

Ofertele sunt a se înainta până la óra defiptă subsemnatei primării comunale și sunt a se provedea cu 5% vadiu, socotit după suma preliminată.

Representanței comunale i se reservă dreptul de a alege între oferenți.

Sĕliște, în 24 Martie 1897.

Primăria comunală:

Nicolau Hențiu, notar. **Nicolau Sîrbu,** primar.

Nr. 1395/1897 fszb. [38] 2—3

Publicațiune.

Prin acésta se aduce la cunosciață, că comuna Sinna, aparținĕtóre de comitatul Sibiiului, cercul Mercurei, vinde prin licitațiune publică în 28 Aprilie 1897 la 10 óre a. m. în cancelaria comunală Șina din pădurea de fag prețuită cu 111,000 fm. 3. classa de exploatare VI „Dosu lung" și „Dosu mocirle".

Licitațiunea e verbală, însĕ se admit și offerte în scris provĕḑute cu timbre de 50 cr. și vadiu de 10% după prețul strigărei; ofertele au sĕ se predee până la începerea licitațiunei la mâna subscrisului pretor cercual suprem.

Oferentul e obligat a declara în ofert, că condițiunile de licitațiune îi sunt cunoscute și se deobligă deplin acelora.

Prețul strigărei e pe basa prețuirei 32.079 fl.

Licitanții sunt deobligați a depune un vadiu de 10% în bani séu în hârtii apte de cauțiune înainte de licitațiune.

Condițiunile mai de aprópe se pot vedea la subscrisul pretor cercual suprem și la primăria comunală în Sinna în órele oficióse.

Mercurea, în 18 Martie 1897.

Pretorul cercual suprem:
Mangesius.

Redactor prov. **Gavriil Hango.** Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 34. Sibiiu, Joi, 27 Martiu (8 Aprile) 1897. *Anul XLV.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sàmbăta.

ABONAMENTUL
la „Tel. Rom.“ într'una cu suplementul „Fóia Pedagogică“
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strëinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — **și timbru de 30 cr.**
pentru fie-care publicare.

Prenumerațiune nóuă

la

„Telegraful român“,

care apare de trei ori pe sĕptĕmână deschidem pe pătrariul II. Aprile, Maiu și Iuniu al anului 1897, cu prețul cel mai moderat, ce se póte vedé în fruntea fóiei.

Prelângă „Telegraful Roman“ tot la 2 sĕptĕmâni se va da gratuit ca suplement „Fóia pedagogică“.

Banii de prenumerațiune se trimit mai cu înlesnire pe lângă asignațiuni postale (Posta utalvány — Post-Anweisung.) Numele prenumerantului, al comunei, unde se află cu domiciliul și eventual al postei ultime, sĕ fie scrise bine, ca sĕ se pótă cetí.

Se atrage atențiunea on. domni abonați, al căror abonament s'a sfĕrșit, sĕ-și înnoéscă abonamentul, pentru-că altfel expeditura va fi silită a sista espedarea fóiei.

**Editura „Telegrafului Român“
în Sibiiu.**

Gravaminele nóstre.

Continuăm a ne ocupa în special numai cu gravaminele bisericei nóstre.

Cele mai de viéță cestiuni ale bisericei nóstre se pun la cale și se decid în resortul ministeriului de culte și instrucțiune publică

Pănă acuma am atins numai cestiunea cu ajutoriul de stat și cea cu fondul de pensiuni al învĕțătorilor din metropolia nóstră.

Tóte relațiunile dintre biserică și stat se trangézâ séu directe séu mijlocit în- și prin ministeriul de culte și instrucțiune publică.

Ministrii se schimbă, când mai rar, când mai des, destul că ei se schimbă, rĕmân însĕ în ministeriul de culte bărbații chemați a studia afacerile și a le refera ministrului.

Afacerile bisericesci și școlare sunt fórte multe, de variată natură, și mai totdéuna fórte delicate. Se cere deci o viéță întrégă spre a vení în curent cu afacerile bisericei nóstre, a pĕtrunde în spiritul instituțiunilor nóstre bisericesci și școlare; se cere o inimă caldă către aceste instituțiuni spre a le pĕtrunde și a avé interes pentru desvoltarea și consolidarea lor.

Acéstă inimă caldă nu póte sĕ o aibă decât un om din némul nostru, din sinul bisericei nóstre.

Tóte bisericile din patrie au bărbați din sinul lor, din némul lor în ministeriul de culte, acestora se dau în referadă afacerile bisericei lor.

Ómenii acestia sunt legați cu trecutul lor, cu crescerea lor, cu inima lor de biserică și de instituțiunile ei, sunt în deplina cunoscință a legilor țĕrei, și cestiunile delicate le deslégă avênd în vedere atât binele bisericilor, cât și cel al statului.

Din procederea acésta se nasc raporturi normale și biserica nu vine în conflict cu statul, căci instituțiunile bisericilor tóte promovézâ și binele în interesul statului.

De regulă guvernul chiamă în ministerul de culte pe cei mai capabili bărbați ai confesiunilor, și totdeauna cu consensul și conlucrarea autorității bisericesci.

Noi românii ortodoxi nu avem un singur om în ministerul de culte.

Am puté ḑice mai mult. Afacerile nóstre școlare sunt puse în mânile bărbaților, cari ne sunt neamici declarați, atât ca Români, cât și ca ortodoxi.

Ce póte urma de aici? Nici un bine. Omenii, cari nu ne cunosc instituțiunile nóstre; ómenii cari nu pot pĕtrunde în spiritul bisericii nóstre, în aspirațiunile nóstre culturale; ómenii, cari din copilărie duc cu sine aversiune contra nóstră și ca biserică și ca națiune, — ómenii aceia nu pot promova desvoltarea și consolidares instituțiunilor nóstre bisericesci-scolare, nu pot contribuí la crearea de raporturi normale între biserică și stat.

Și cumcă aḑi raporturile dintre stat și biserică sunt atât de încordate, că față cu biserica nóstră nu se póte observa nici o schinteie de bunăvoință, că de multe-ori ne vine sĕ credem, că suntem scoși din cadrul legilor statului, acésta o atribuim în planul prim împregiurării, că în ministerul de culte nu sunt bărbați din némul nostru și din biserica nóstră.

Cunóscem, toți cunóscem curentul bolnăvicios de aḑi, care dă tuturor acțiunilor guvernului timbrul, și din capul locului îl predispune în direcțiunea, care acuma de 30 de ani se susține și devine tot mai pronunțată; cutezăm î-sĕ a risca afirmațiunea, că dacă am avea ómeni de ai nostri în ministeriul de culte, multe lucruri s'ar putea netedí, în multe s'ar putea afla calea cea dréptă, care ar promova interesele în ambe direcțiunile.

Avem cu sutele casurile concrete, am putea aduce drastice doveḑi pentru susținerea celor afirmate de noi, dară acésta póte cu altă ocasiune.

De astădată accentuăm numai în tesă generală acest gravamen al bisericei nóstre.

Sĕ se scie, că și în acest punct biserica nóstră este cea mai desconsiderată, este unica, ale căreia interese sunt date pe mâni străine tocmai la locul cel mai competent, unde se decid afacerile ei cele mai importante.

Liturgia magiară. „Alkormány“ ne ne spune, că Scaunul papal n'a incuviințat întroducerea limbei magiare la oficiul divin în biserica unită. Brevetul acesta se va publica încurênd.

Revista externă.

Cel mai important eveniment al ḑilelor trecute a fost demisiunea cabinetului Badeni.

Demisiunea cabinetului austriac a produs mare neliniște mai ales în sinul guvernului magiar, căci sciut este, că până acum, atât în Austria, cât și în Ungaria, tótă puterea de guvernare și de dispunere era concentrată în mânile liberalilor, cari în Austria au fost binișor dați la părete de antisemiți și de cehii tineri, și de acésta se tem acum și liberalii dela noi în frunte cu jidanii.

Causa demisiunei cabinetului Badenii unii o aduc în legătură cu apropiata denumire a D-rului Lueger de primariu al Vienei, pe care Badeni, ca sĕ rĕmână consecuent, nu-l póte propune Corónei spre întărire.

Alții ḑic, că Badenii întimpină greutăți enorme la renoirea pactului vamal și comercial (cuota) cu Ungaria.

Alții ḑic, că e intoleranța germanilor față de cehi, cărora Badeni le a pus în vedere unele drepturi naționale cu privire la folosirea limbei în administrație.

Érăși alții, și ce e mai verosimil, ḑic, că după-cum este constituit parlamentul austriac în urma nóuelor alegeri, Badeni nu-și póte forma din numĕrósele partide, multe aprópe egale numerice, un partid cu care sĕ fie sigur de guvernare.

Crisa ministerială în urma voinței Majestăței Sale s'a aplanat. Demisiunea cabinetului n'a fost primită de Majestatea Sa, și s'a încredințat tot Badeni cu cabinetul actual a conduce guvernarea și mai departe, formându-și o majoritate după cum va afla de bine din partidele existente.

Badeni s'a supus voinței Majestății Sale și 'și-a compus majoritatea recerută, din: cehii tineri, poloni, partidul poporal catolic, marii propietari conservativi și slavonii sudici.

FOIȚA.

Documente pentru limbă și istorie.

(Urmare.)

Nr. 411.

Preacucernice protopópe Kir Lazare!

Inălțatul crăescul gubernium prin milostivul seu .... sub Nr. 6893 în copie ... precum mărirea sa preaosfințită bine a voit pentru umblarea cu crucea la Bobotéză a face acésta milostivire, ca clerul cel neunit, precum pănă acuma, așa și de acum înainte, în vremea Bobotezii sĕ pótă umbla cu crucea prin case și pentru aceea numai trei crețari dela parochienii sei vor avé, éră care ar voí peste tot anul în fiește-care sĕptĕmână sĕ se sfințéscă apă, vor plătí în tot anul preotului seu trei fiorini șese crețari, precum și în stolariul dela 23 Septemvrie A. 1784 supt Nr. 10981 a fost întărit înălțimea sa împĕrătéscă. Pentru aceea vei avé datorie tuturor preoților din protopopiatul tĕu acéstă milostivă poruncă a o arĕta.

Sibiiu, 22 August 1786.

Gedeon Nichitici.

Nr. 441.

Preacucernice protopópe Kir Lazare!

Inălțatul crăescul gubernium prin intimatul sĕu dela 11 Maiu a. c. Nr. 4364 au arĕtat nóue, precum a sa preaosfințită chesaro-crăéscă mărire bine au voit prin decretumul sĕu milostiv din 25 Aprilie 1786 Nr. 4364 făcut a poruncì, ca tóte pricinile în tréba cinului preoțesc întêmplate și spre îndreptarea preoților folóse, adecă chiar numai acele pricini, cari se fac împotriva cinului preoțesc între preoți și stapânirile bisericesci, sĕ se judece înaintea consistoriumului episcopesc. Pentru aceea întru urmarea împĕrătescei porunci vĕ povețuesc, ca pricinile preoților cele duhovnicesci și bisericesci, cele mai mici, cu consistoriumul vostru, precum și pănă acuma după chipul rênduelii nóstre la 10 Septembre A. 1784 Nr. 103 la voi trimisă sĕ judecați, și după asemĕnarea vinii cu canónele acolo însemnate sĕ-i canoniți; ér' cele mai mari, vinovățiile și greșelele lor, care din firea sa sub judecată numai episcopului, consistoriului sunt supuși, sĕ le arĕtați nóue cu tóte faptele și împregiurările lor. Așa dar de primirea acestei rêndueli făcută vestirea tuturor preoților în protopopiatul vostru însciințându-ne, mila preaputernicul Dumneḑeu pururea sĕ rĕmână cu voi și noi, suntem

Sibiiu, 8 Septemvrie A. 1786.

Gedeon Nichitici.

Nr. 249.

Preacucernice protopópe Kir Lazare!

Inălțatul crăescul gubernium, prin arĕtătórea scrisorii a sa din 2 Maiu a. c., după calendarul cel nou, subt Nr. 3966, ne-a însciințat, precum-că mărirea a sa preaosfințită au poruncit, ca de acum înainte, nici preot, nici cantor sĕ fie, care nu va învĕța la școla normalicéscă și nu va arĕta dela dascălul seu atestat despre acéstă învĕțătura. Pentru aceea prin acésta ți-se însciințéză, ca tuturor preoților și ómenilor din protopopiatul tĕu sĕ faci de scire și nici pe unul dinainte la preoție sĕ nu trimiți, care nu are atestat dela dascălii normalicesci. Și așa despre primirea acestui cerculariu ne vei face relație.

Sibiiu, 7 Maiu 1787.

Gedeon Nichitici.

Nr. 359.

Preacucernice protopópe Kir Lazare!

Fiindcă înălțatul crăescul gubernium prin milostivul sĕu intimat dela 18 Octomvrie a. c. supt Nr. 11605 la smerenia nóstră trimis arată din preamilostivul preaînaltul decret împĕrătesc dela 1 Octombre curgĕtoriu, precum a sa preaosfințită chesaro-crăéscă mărire înțelegênd precum supușilor sei din țéra acésta pribegirea în alte țeri nu s'au curmat, ci de nou cu grămada se face, n'au lipsit, care lucru fórte spre neplăcere fiind și vrênd a se împedeca și a se oprí acest feliu de pribegire, bine au voit a poruncí, ca și prin partea preoțéscă sĕ se însciințeze ómenii arĕtându-se greutatea acestei călcări de lege, sĕ se dojenéscă, ca sĕ se părăséscă de tot felul de pricini de pribegire, după-cum de pe adăugatul tipărit românesce patent împĕrătesc, ba chiar și mai luminat va cunósce tot supusul greutatea acestei călcări.

(Va urma.)

Precum se vede majoritatea e formată din elemente conservatóre, dar nu se prevede, că ar fi permanentă.

In urma acestei stări de lucruri, opiniumea generală e, că contele Badeni nu mult se va puté susţiné, şi acésta, pelângă majoritatea nesigură, din causa, că prea mult ţine la liberali, cari şi-au perdut fórte mult din puterea deodinióră.

*

Alt eveniment mai important al ḑilelor trecute e, că marile puteri europene au dat ordin comandanţilor corăbiilor lor de resbel dela Creta, ca sĕ încépă blocarea pacină a portului Pireu şi a oraşului Athena.

In urma acestei dispoşiţiuni a marilor puteri, agitaţia, atât în Grecia, cât şi în Constantinopol, este fórte mare, aşa, că e temere, că Grecia va fi şi declarat Turciei resbelul deja cu 25 Martie v., ḑiua a 76-a a aniversărei proclamărei resbelului de independenţă din partea grecilor contra turcilor.

Scirile acestea aştéptă încă confirmare.

Chestiuni bisericesci.

IV.

Însĕ sĕ vedem cum ar trebuì folosit presentul pentru formarea conscienţei şi desvoltarea simţului faţă de afacerile bisericesci ale poporului?

Deóre-ce am intenţiunea a revenì şi lumina din când în când chestiuni concrete, de astădată mĕ restrîng la unele explicaţii, ce ar fi a se considera ca tot atâtea norme séu principii de urmat.

Avênd partea negativă în vedere. trebue nainte de tóte sĕ constat, că pe multe locuri, causa indolenţei séu plane a aversiunei faţă de afacerile bisericesci şi şcolare îşi află explicaţia în unele stări încordate, în care rivalităţile şi personalităţile nu mic rol jócă. Pe unele locuri preotul vrea sĕ exercite o influinţă absolută în tóte afacerile şi nu concede nici o părere, nici o vorbă venită din altă parte, fie aceea din cel mai curat îndemn şi scop; pe alte locuri se ridică din popor demagogi, cari érăşi pretind pentru sine totul, neconsiderând întru nimic pe preot, nisuind a-'i micşora vaḑa şi influinţa în tot chipul. Nu mic rol jócă anumite interese, fie materiale, fie de partid. O însuşire rea la tot casul are românul: este fórte prepuelnic. La ori-ce faptă se întrébă: cine, de ce a pus'o la cale? cine, ce câştigă? şi altele. Pentru D-ḑeu, trebue ómenii sĕ înţelégă odată, că nu tot din interes, lucră lumea, ba şi lucrând din interes acel interes póte fi de ordine mai înaltă, nu tot material. Cu suspiţionări de când e lumea nu s'a putut duce nimic departe. Mai mult optimism, mai multă indulginţă binevoitóre! Şi numai convins omul, că cineva voind — prins cu ocaua cea mică — merge pe calea cea rea, îl póte timbra: Ticălos Măria Ta!

Recunosc eu de bunăvoie, că trebue sĕ fie păreri deosebite în tóte corporaţiunile, altfel nu este viéţă, nu este activitate, — acele însĕ sĕ fie din principii diferite şi nu rivalităţi.

E timpul sĕ înceteze astfel de stări în interesul bineprieput obştesc şi sĕ domnéscă stări normale şi o opiniune publică sănĕtósă în fiecare comună bisericéscă. Din bĕtrâni e ḑisa: *Concordia res parvae crescunt, discordia maximae dilabuntur.* Spre ajungerea scopului ar fi a se iniţia cu sîrguinţă tóte mijlócele. Scopul este ajuns, când tot ce e de valóre în comună se grupéză în o lucrare comună, cu tendinţe oneste şi punêndu-se în serviciul bisericei. Când e vorba de ceva funcţiune (membrie, cum ḑice poporul), între om şi om nu trebue făcută deosebire. Munca sĕvêrşită şi zelul spre activitate rodnică, după aceste au a se mĕsura bărbaţii, nu persóna are a fi dătătóre de ton. *Ce, nu cine.* Afacerile banale totdéuna sĕ se pórte în exemplară ordine şi manipulaţie, şi o controlă severă înainte de tóte sĕ pună coróna. E de necreḑut, ce influinţă stricăciósă póte sĕ aibă, şi cu drept cuvênt, o administraţie necorectă şi o controlă laxă. Cunosc comune, unde se vorbesce publice, că n'avem bani pentru a îngrăşa pe Petru séu Pavel cu ei. Mai bine pe apă, decât la biserică! De regulă în astfel de comune se împedecă şi ròta constituţionalismului.

Cestiunile, ce se pun pe tapet în sinódele parochiale (Eu vorbesc de sinóde, fiind că în comitete sunt mai puţini şi de regulă cei mai pricepuţi bărbaţi), sĕ se pună cu mult tact şi prevedere, ca prin ele mai mult sĕ se stîrnéscă interesul membrilor, decât sé-'i descurajeze. Poporul, ce sĕ-'i faci, e ca un copil de şcólă, care încetul cu încetul se deprinde; numai pentru lucruri mai uşóre şi cunoscute are gust şi participă la pertractarea lor; când frase neînţelese, idei înalte se desvóltă, îndată reflectéză: Nu ne pricepem la asta! şi se duce.

Sinódele nóstre mult timp au sĕ fie o şcólă numai pentru popor. Trebue grijit, ca acea şcólă sĕ devină punctul archimedic în jurul căruia se învîrt cele mai vitale aspiraţiuni ale poporului pe terenul bisericesc şi cultural, unde fapta sĕvêrşită îşi află, dacă e vrednică, recunoscinţa, în cas contrar desaprobarea, dispreţul. Tocmai pentru acest motiv, pe curăţenia morală a membrilor sinodului — sĕ se pună mare preţ.

Încă una de încheiere. Ambiţiunea este o însuşire, care câtă vreme se raportă la intenţiuni şi aspiraţiuni nobile, nu conţine nimic de reprobat. Ba ar puté fi şi stimul pentru nóue succese. Eu cred, că ar fi la loc, şi ar contribuí mult la înaintarea afacerilor, dacă autorităţile superióre ar afla ceva căi, pe care sĕ se arete complăcerea lor faţă de acele organe séu corporaţiuni bisericesci subalterne, care sunt mai active şi pot arĕta mai bun spor. O recunoscinţă ori laudă publică póte aduce mai însemnate folóse ca 100 porunci aspre. Zace în natură, ca sĕ se simtă omul chiar şi în jug cu mult mai bine, când de bună voie şi nu silit a întrat.

În laude şi încuragiări autorităţile superióre nici odată nu trebue sĕ fie prea scumpe, întroducênd în acelaşi timp şi o inspecţiune generală şi controlă mai severă preste tóte afacerile.

Ca *conditio sine qua non* se cere nainte de tóte, delăturarea curentelor perniciόse bisericei din sinul poporului şi regenerarea lui pe teren moral, ceea ce se va puté face numai grupându-se toţi fiii adevĕraţi ai bisericei cu întrégă preoţimea în o activitate febrilă şi armoniósă în jurul stégului „religiositate şi moralitate în popor cu ori-ce preţ“ şi lucrând în biserică, prin întruniri publice, prin cărţi şi articli de acéstă natură, scrişi în reviste ce au a apărea ca lectură pentru popor.

Preotul V. G.

Din parlamentul magiar.

Şedinţa dela 29 Martiu n. 1897.

Deputatul poporal Molnár Iános respunḑênd lui Eötvös Károly, Polonyi Géza şi contelui Tisza István, ḑice că, tendenţele partidului poporal nu sunt, ca sĕ se dee statului un guvernament teocratic ca şi în evul mediu, nici, ca sĕ se exopereze favoruri speciale pentru biserica romano-catolică pe contul statului şi a celorlalte biserici din patrie, ci ca, atât statul, cât şi celelalte biserici din stat sĕ se pótă desvolta fie-care mână în mână în cadrul ce-i compete fără a se atinge care-va de instituţiunile celeilalte, atât statul în instituţiunile bisericilor, cât şi acestea în instituţiunile statului. Biserica şi statul sunt dóue instituţiuni coordinate, nici decum însĕ subordinate una alteia. Partidul poporal tinde la susţinerea caracterului creştin al statului şi e inimic ori-cărui „progres“, dacă se póte numì aşa, care ar tinde la crearea unui stat fără caracter creştin, ori neconfesional.

Trecêndu-se la ordinea ḑilei, la desbaterea proiectului de budget pro 1897, ia cuvêntul érăşi un deputat poporal *Kálmán* Károly, carele sbiciuesce partea stricată a culturei magiare împrumutată dela francezi. Reflectând apoi la acusele, că partidul poporal luptă cu fanatism pentru scopurile sale, ḑice, că, da, luptă cu fanatism, dar acela nu se póte numi aşa, când luptă pentru idei măreţe, ci atunci e entusiasm, însufleţire, şi ori ce lucru mare, numai cu astfel de activitate se póte îndeplinì. Şi o mână tot aşa, ţinênd liberalilor o predică, de care arare-ori li s'a mai dat sĕ audă. Citând pe Plato, ḑice, că nu e om mai miserabil pe lume decât acela, carele sĕvêrşind un pĕcat ori călcare de lege, nu-şi expiéză pĕcatul. La urmă însinuă trei casuri de incompatibilitate: a contelui Tisza István, Hieronymi Károly şi Enyedi Lukács la banca agrară.

Farkas József vorbesce contra legilor politice-bisericesci, cari necum sĕ contribue la ridicarea religiosităţii, ci din contră strică acesteia.

Mocsy Antal într'o vorbire avêntată arată la manifestaţiunile corupţiunei pe tóte terenele vieţii publice dela noi din stat. Spre întărirea afirmaţiunilor sale citéză mai multe casuri, între care şi un articlu de fond din „B. N.“, în care autorul ḑice, că toţi deputaţii 'şi-au câştigat mandatele cu bani, deci au drept de a pretinde bani pentru validitarea influinţei lor. Apoi acésta nu numai că nu contribue la respectarea legilor, ci vatĕmă chiar şi autoritatea parlamentului. Şi totuşi acesta nu face nimic pentru rehabilitarea sa. Şi aşa mai departe.

Şedinţa dela 30 Martiu n. 1897.

Trecêndu-se la ordinea ḑilei, la desbaterea proiectului de budget, contele *Zichy* János ḑice, că e superfluu a-'şi mai şi motiva neîncrederea în guvernul liberal de aḑi, sub care moralitatea socială şi politică atât de mult a decăḑut. Reflectéză apoi contelui Tisza István, carele ḑisese despre cei din partidul poporal, că sunt vênători prevaricatori şi ḑice, că n'a sciut, că partidul liberal a luat unele cercuri electorale în arêndă ori le-a cumpĕrat pentru totdéuna. (Ilaritate.)

Cu acestea discuţia s'a încheiat şi a luat cuvêntul ministrul preşedinte, br. *Bánffy* Dezső, carele în vorbirea sa îndată trece la pactul cu Austria (cuotă) ḑicênd, că până când în Austria în parlament sunt atâtea partide, la noi în Ungaria stă la spatele guvernului un partid puternic, carele va şci apĕra interesele Ungariei fără vătĕmarea intereselor Austriei.

Vorbind despre casurile de incompatibilitate ḑice, că legea nu are clausulă de executivă, şi aşa aceea o execută respectiva comisiune în casurile concrete.

La sfêrşit faţă de acei, cari îi atribue neputinţă de guvernare, se asĕmĕna cu Napoleon III., despre care încă ḑicea oposiţia franceză, că e neputincios, dar totuşi a domnit. Comparaţia acésta nu 'i-a fost prea norocósă, căci a produs multe satirisări din partea oposiţiei.

Luând cuvêntul din urmă *Eötvös* Károly, faţă de majoritatea grozavă dela spatele guvernului ḑice, că şi pe contele Szapáry tocmai aceea l'a trântit, că a avut la spatele sale o astfel de majoritate.

Trecêndu-se la desbaterea specială, *Polonyi* Gèza, ḑice despre asemĕnarea lui Bànffy cu Napoleon III. că, acesta a început cu sânge şi a terminat cu gunoiu, şi el n'ar dorì sĕ avem un Napoleon, carele sĕ încépă cu gunoiu şi sĕ termine cu sânge.

Şedinţa s'a încheiat cu o reflexiune a br. Bánffy în cestiune personală.

Şedinţa dela 31 Martiu 1897 n.

Presidentul camerei, Szilágyi Dezső, presentéză acesteia adresa oraşelor Dobriţin şi Caşovia contra urcărei cuotei şi insinuă o interpelare alui Asboth Iános privitóre la nenorocirea băeşilor dela Oraviţa.

S'a primit proiectul de budget şi în a treia cetire.

La sfêrşitul şedinţei Asboth îşi desvóltă interpelaţiunea şi acésta se dă comisiunei competente.

Şedinta dela 1. Aprilie 1897 n.

Pe ḑiua acésta s'a aşteptat referada comisiunei de incompatibilitate, dar nefiind gata cu aceea, şedinţa s'a sfêrşit fără nici o ispravă meritorică votându-se câteva concesiuni de căi ferate vecinale şi alegêndu-se membrii unei nóue comisiuni pentru cuotă în persónele dlor: contele Apponyi Albert, Falk Miksa, Hegedüs Sándor, Horánszky Nándor, Iosipovics Géza, Láng Lajos, Matlekovich Sándor, Pulszky Agost, Szél Kàlmán şi Tisza Kálmán.

Şedinţa dela 2 Aprile n. 1897.

Şedinţa acésta a fost una dintre cele mai „interesante“ şedinţe ale parlamentului maghiar. A fost interesantă pentru că a fost pusă în joc „óla cu carne“ alor câţiva deputaţi guvernamentali, ér când e vorbă despre astfel de lucruri, nici unui deputat mameluc nu-i permis a fi indiferent. Dar' étă cele petrecute.

În şedinţa acésta 'şi-a presentat raportul sĕu comisiunea exmisă pentru constatarea relaţiunilor dintre patru deputaţi dietali: Tolnai Lajos, Benke Gyula, Dr. Samuel Lázàr şi Dr. Neumann Armin cu consorţiul: Budapesti Takarékpénztár és Országos Zálogkölcsön şi Algemeine Elsasssiche Bank Gesellschaft în Strassburg, cari au luat în arêndă dela stat pe 20 ani loteria de clasă cu preţul de 1.200,000 fl. anual.

La şedinţa comisiunei din 9 membri au fost de faţă numai opt dimpreună cu preşedinte cu tot (contele Andrássy Tivadar).

În firul cercetării s'a constatat, că primii trei deputaţi sunt membrii în direcţiunea primei societăţi interesate, ér al patrulea este consilier juridic al aceleia.

Cu tóte acestea, maioritatea (4 contra 3) a decis, că nu există cas de incompatibilitate cu mandatul de deputat, deóre-ce numita Bancă ca atare nu este representată în dietă prin nimeni personal. Deci numiţii deputaţi nu pot fi lipsiţi de mandatele lor de deputaţi dietali din acéstă causă.

Preşedintele comisiunei fiind însĕ de altă părere, a înaintat vot separat; tot aşa au făcut şi alţi doi membrii din comisiune; ba preşedintele a mai abḑis şi dela onorul de preşedinte în acéstă comisiune.

Camera, se înţelege numai maioritatea, partidul liberal dela putere, după o desbatere animată nu atât la obiect, cât mai mult la Regulamentul de casă (cu privire la votul preşedintelui comisiunei, care însĕ n'a fost considerat, producêndu-se paritate de voturi) a primit decisiunea comisiunei, că în casul de faţă nu există incompatibilitate şi respectivii deputaţi nu pot fi lipsiţi de mandatele lor de representanţi ai alegĕtorilor lor în dieta ţĕrii.

Deci, putem ḑice: incompatibilitate nu mai există.

Nu scim, dacă acea maioritate astfel ar fi decis óre şi atunci, când ar fi fost vorbă despre incompatibilitatea altor deputaţi din oposiţiune.

Corb la corb nu scóte ochii.

Din protopresbiterate.

De sub pétra Craivei.

Onorată Redacţiune!

Sinodul protopopesc al tractului Alba-Iulia a fost conchemat pe ḑiua de 11/23 Februar 1897 în centru şi s'a ţinut în sala scólei din Alba-Iulia-oraş.

După deschiderea sinodului, care s'a întêmplat în mod solemn prin cuvêntul presidial elocuent şi pătrunḑătoriu, s'a constituit biroul sinodal astfel: notari: învĕţătoriul din A.-Iulia I. Roşca; bărbaţi de încredere: dl paroch Iliescu din Stremţ, ér dintre mireni: I. Cirlea şi Lobonţ. A urmat apoi verificarea membrilor sinodali pe 3 ani. Membri clericali au fost verificaţi fără nici o observare. In privinţa alegerei membrilor mireni, presidiul arată, că pentru alegerea membrului mirean din cercul electoral Bucerdea-Vinósă-Craiva a întrat protest, dar nemotivat; sinodul luând acésta la cunoscinţă, aprόbă, respective verifică pe membrul ales în acest cerc electoral.

Urméză constatarea membrilor presenţi. Aci cu bucurie constat, că din 12 membri clericali a lipsit numai unul şi din 24 membri mireni au lipsit trei şi şi acestia în parte şi-au justificat causa absentărei; acésta ne dovedesce viul interes, ce membrii acestei corporaţiuni 'l arată faţă de instituţiunile nóstre bisericesci şi culturale.

La ordinea ḑilei urméză raportul protopresbiteral despre activitatea sa în decursul anului trecut, din care după notițile ce mi le-am putut face, este cam de următoriul cuprins:

Acte meritorice au întrat la oficiul protopresbiteral 440 și tóte s'au resolvat. In mișcarea populațiunei se arată o crescere cu 121 suflete față de anul trecut, parte prin nasceri parte prin treceri religionare. Treceri religiorare la biserica nóstră 22.

Căsătoriile, spre mângăierea nóstră, câte s'au încheat civilesce s'au încheat și bisericesce, așa dară legile păgâne încă nu și-au arătat efectele lor detestabile pentru biserică.

Starea parochiilor: 2 vacante, devenite cea din Inuri prin repausarea parochului, ér cealaltă din Hĕpria română prin resignarea parochului și trecerea lui din serviţiul bisericei în serviţiul statului. — Dureros lucru, că e condus de interese materiale. — Cea dintâiu ocupată pe calea concursului, dar concurentul, fiind preot și fiind întărită alegerea, n'a fost încă întrodus.

In raport se amintesce și despre actul sânţirei bisericei din Gârbova de sus, care la însărcinarea Excelenţiei Sale Inalt Prea Sânţitului Metropolit s'a sĕvêrșit prin Prea Onoratul Domn protopop N. Ivan asistat de 7 preoţi și numĕrósă inteliginţă și popor din jur.

În rêndul edificiilor bisericesci și școlare se aminteșce zidirea bisericei din Geoagiul de sus, repararea bisericei din Cristești și a edificiilor școlare din Cetea, Stremţ și Mesentea. Ajutórele din partea Prea Ven. Consistoriu pentru aceste și alte edificii bisericesci și școlare ridicate în decurs de 5 ani decând Preaon. Domn protopop actual se află în fruntea tractului, se urcă la însemnata sumă de 5000 fl. v. a.

Starea învĕţământului. Invĕţători definitivi 22 la numĕr, învĕţământul decurge normal.

Treceri religionare dela biserica nóstră, ca cea mai remarcabilă, pre carea dl protopop nu o au numit cu numele, este cea a proprietariului Ioan Rusan din Mesentea, din motiv pentru a nu contribuì la edificarea școlei confesionale — dar încă neinsinuată la altă biserică.

Invĕţătorii: Ioan Berghian resignat, ér Ioan Medrea condamnat pentru proces politic și perderea oficiului pe durata de 3 ani.

In raport se face amintire mai departe despre restaurarea comitetelor și a epitropielor parochiale efeptuite în bună rênduélă afară, de dóue parochii, în care s'au iscat neînţelegeri, dar din care într'una s'a aplanat prin presenţa Preaonorat. Domn protopop. Cam acesta ar fi deci cuprinsul raportului protopresbiteral.

Urméză comunicarea ordinului Consist. Arch. prin care s'au incorporat la tractul nostru parochiile Limba cu filia Ciugud și Drâmbariu cu filia Șeușa, desmembrandu-se dela tractul S. Sebeșului; aci amintesc, că sinodul a autorisat pre Preaon. Domn protopop, ca taxele dela cununii și altele incurse dela aceste parochii în fondul protopopesc al tractului S.-Sebeș, după cuotă sĕ le încaseze și sĕ le administreze în fondul protopopesc al tractului nostru.

Se comunică resoluţiunea Consistoriului Plen. privitor la dotaţiunea protopresbiterului aprobată din partea Prea Veneratului Consistoriu repartiţia pre parochii din anul trecut și sinodul o ia spre sciinţă, primind și pre anul curent repartiţia în acest scop tot după cheia din anul trecut până la o altă eventuală schimbarea lucrurilor.

Raţiociniul epitropiei protopresbiterale pro 1896 și budgetul pro 1897 fiind în regulă se apróbă.

In fine a urmat alegerea comitetului și a epitropiei protopresbiterale pe noul period de 3 ani, care s'a făcut după o listă combinată cu multă chibzuinţă în care s'au ales dintre bărbaţii cei mai acreditaţi preoţi și mireni; deci suntem în speranţă, că lucrurile vor merge tot mai spre bine, avênd în frunte pre un conducĕtoriu al tractului, ale cărui merite cunoscêndu-le și alte tracte vacante, se încércă, ca sĕ ni-l răpéscă; dar noi încă ne vom purta de așa, ca sĕ nu ne perdem tesaurul nostru. Așa sĕ fie!

Un membru al sinodului.

Alegeri sinodale.

Cluș, 24 Martiu 1897.

Conform disposiţiunilor mai înalte s'au întrunit ieri, Duminecă, în tótă archidiecesa colegiile de scrutiniu pentru alegerea a câte doi deputaţi mireni la sinodul archidiecesan pe un nou period de trei ani.

În Cluș 'și-a ţinut colegiul ședinţa în biserică, după premergerea sântei liturgii oficiate din partea preotului nostru Teodor Ciortea din Cojocna.

Ca om venit din alt tract 'mi-a făcut plăcută impresiune mica nóstră bisericuţă, care — deși modestă, îngustă și sĕracă — totuși se presenta în o haină sĕrbătoréscă, frumușică și mai presus de tóte în o stare fórte curată. Acéstă împrejurare merită a fi accentuată cu atât mai vêrtos, cu cât de cele mai multe-ori avem ocasiune a ne convinge despre neexplicabila *necurăţenie*, — ca sĕ nu ne-folosim din acest incident de un cuvênt și mai desamăgitor, — ce există în bisericile nóstre chiar și din orășele.

Ce-'i drept, suntem sĕraci și dăm cu greu înainte. Pedecile, ce ni-se pun pe tótă linia sunt gigantice, deci nu-'i mirare, că bisericile nóstre nu pot desvolta luxul și podóba reclamată de stilul oriental. Causa e adecă vitregitatea timpului și a referinţelor, în cari trăim. Dar apoi, ca sĕ măturăm biserica, sĕ ștergem păreţii și unghiurile de misticul paiangeniș, care-'ţi sugeréză sentimente, nu evlaviόse și înălţătóre — ci de pustietate, ca sĕ curăţim feșnicile de seculara céră, picurată pe ele din lumini, ca sĕ spălăm ferestrile paianginite și bătute de praf, etc. etc.: aceste sunt lucruri, cari atârnă numai și numai dela noi, cu atât mai vêrtos, cu cât Dumnedeu a înzestrat Ardealul — pe lângă alte elemente — mai ales cu apă din belșug.

Laudă se cuvine Clujenilor în acéstă privinţă, căci mica bisericuţă este model de curată și îngrijită.

Dar sĕ revin la obiect.

Pentru conducerea scrutiniului a fost denumit Vener. Consistoriu, ca comisariu consistorial, pe dl advocat Vasiliu Almășan. Acesta însĕ, împedecat de o grea bólă, ce l'a cuprins, n'a putut îndeplinì onorifica misiune și Consistoriul a încredinţat acésta afacere altei persóne, secretariului archidiecesan Dr. *Elie Cristea.*

Acesta, ocupând mésa presidială, a adresat membrilor de încredere, veniţi din singuraticele comune ale cercului Clușului, o alocuţiune, plină de înţelepte și folositóre sfaturi.

Accentuând, că membrii adunaţi împlinesc prin adunarea protocólelor electorale o datorinţă faţă de biserică și satisfac unei încredinţeri onorifice, face o paralelă între biserica ortodoxă română și celelalte biserici din patrie. Insistă mai mult asupra folóselor, ce le aduce și mai ales ar trebuí sĕ le aducă temelia constituţională séu sinodală a bisericei nóstre, unde fiecărui creștin, dela opincă până la vlădică, îi este dată posibilitatea de a concurge cu sfatul, cu experienţele sale la promovarea intereselor bisericeșci. Arată, că în multe locuri așa și este; sub o conducere înţeléptă tóte se desvóltă și prosperéză.

După ilustrarea acestor avantagii prin exemple potrivite scóse din experienţele oficiului seu, dl comisariu întórce fóia, arĕtând, că acest cardinal drept constituţional și acest concurs general la conducerea afacerilor bisericesci póte deveni chiar periculos mai ales pentru poporul nostru, care nu-i destul de apt, n'are destulă învĕţătură, destulă carte, ca sĕ se scie înţelepţesce, și în interesul comun folosí de el.

Asémênă constituţia nóstră nóstră bisericéscă unui cuţit cu dóue tăișuri, care în o mână măéstră póte îndeplini lucruri minunate și de preţ, ér în o mână stângace póte sĕ rănésca însași mâna, care-i ţine mănunchiul.

Adese-ori conșcienţa, că fiecare are dreptul a se amesteca în afacerile bisericesci, póte deveni fatală. Se pune d. e. la ordinea dilei în corporaţiunile bisericesci o chestiune mai importantă, alegerea de preot, etc., membrii se divizéză în mai multe, cel puţin dóue, partide. Una învinge, ér alta rĕmâne în minoritate. Ce se întêmplă acum? Resonul este, ca minoritatea sĕ recunóscă sânţenia majorităţii și sĕ aștepte în linisce cuvêntul Venerabilului Consistoriu, care la cârmă fiind mai bine scie sĕ cumpănéscă, ce este în interesul general și bine înţeles al bisericei. Dar' pentru acésta poporul nu prea are destulă răbdare și pricepere. Divergenţa părerilor din corporaţiunile bisericesci se trece pe tóte terenele și degeneréză adese ori în neînţelegeri, ba chiar certe pline de patimă, care au cele mai funeste urmări nu numai pentru biserică, ci și pentru tótă comuna. E și explicabil acésta, căci

> „*Unde întră cérta 'n casă,*
> *De-acolo norocul ésă*".

Ba unii merg cu încăpăţinarea lor atât de departe, că se clătină până și în strămoșésca lor credinţă. Esmit din sinul lor o deputaţiune, care sĕ mérgă la Sibiiu cu ameninţarea, că „ne facem papistași ori chiar reformaţi, dacă nu ni-se împlinesce voia".

Domnul comisariu aduse nóue exemple și afirmă, că asemenea simptome sunt un semn de decadenţă.

Legea nóstră strămoșéscă, care ca o fortăréţă nebiruită ne-a susţinut până adi tot ce avem mai scump, nu-i dór' un lucru pe care sĕ-l schimbe ca și cojocul din cătrău suflă vêntul, sĕ-l strîngi pe lângă tine când ţi-e frig, și sĕ l arunci când ţi-e cald.

„*Legea, limba, vorbe sânte la strămoși erau...* de aceea au putut ei da pept cu tóte greutăţile întimpinate, cari s'au sdrobit ca de o stâncă purernică și au rĕmas în decurs de doue mii de ani aceea ce au fost.

In împrejurările grele de acum avem și noi îndoita datorinţă de a urma pilda lor, de a nu ne clătina în credinţa nóstră, ci de a ţinea cu atât mai morţiș la ea, cu cât alţii încércă de a ne-o pângărí, de a ne-o slăbí.

După desvoltarea acestui șir de idei, pune la inima celor întruniţi acceptarea și generalisarea mai ales a următórelor 3 învĕţături:

1. De căte ori se întrunesc întru punerea la cale a afacerilor bisericesci, sĕ fie totdeuna conduși numai și numai de binele bisericei, desconsiderând ori-ce interese particulare, cari în tot locul își ridică și își vîră trupul cu multe și scârbóse capete, și atunci pot fi siguri, că conclusele aduse vor contribuí mult la înaintarea și prosperarea neamului nostru.

2. Sĕ respecteze fie-cine sânţenia maiorităţii, care i temelia vieţei nóstre bisericesci.

3. Neavênd poporul nostru destulă carte și cultură, se fie cu deosebită considerare și ascultare faţă de sfaturile conducĕtorilor lor naturali, a preoţilor, a protopresbiterului, puși anume sĕ vegheze pentru binele lor vecinic și vremelnic, și mai ales sĕ aibă deplină încredere în părintésca purtare de grijă și bunăvoinţă a Veneratului Consistoriu, care doresce sĕ lucre pentru progresul general.

Intocmai purcedênd, sĕ fie siguri, că armonia va fi asigurată și progresul vĕdit.

După acéstă vorbire primită cu însufleţire, se pune la exhauriarea ordinei de di.

S'au presentat protocóle electorale din singuraticele comune, s'au esaminat din punct de vedere formal, respingêndu-se numai unul, la care lista alăturată nu era subscrisă în ordine conform recerinţelor regulamentare.

Resultatul scrutiniului represintă următoriul tablou:

1. Leontin Simonescu, secretar metropolitan 707 voturi.
2. Dumitru Comșa, profesor seminarial, 611 voturi.
3. Vasilie Almășan, advocat în Cluș, 304 voturi.
4. Petru Nemeș, notariu public reg. în Brașov, 210 voturi.
5. Dr. D. P. Barcian, profesor seminarial 123 voturi.
6. Dr. Petru Șpan, profesor seminarial, 95 voturi.
7. Aureliu Ciortea, profesor gimnasial în Brașov, 79 voturi.
8. Vasiliu Indre, advocat în Cluș, 62 voturi.
9. Petru Pipoș, jude de tablă pens., 13 voturi.
10. Parteniu Cosma, directorul „Albinei", 17 voturi.
11. Dr. Iosif Gal, membru în casa magnaţilor, 41 voturi.
12. Dr. Elie Cristea, secretar consistorial 13 voturi.

Voturile date profesorului seminarial Ioan Ghibu (19) și redactorului Gavriil Hango nu s'au putut lua în considerare, fiind aceștia ambii preoţi, ér nu mireni.

In urma acestui resultat, declarându-se dnii Leontin Simonescu și Dumitru Comșa de deputaţi sinodali pentru noul period de 3 ani, li s'au subscris credenţionalele și cu aceste s'a încheiat ședinţa.

V.

Adunarea municipală a comitatului Albei de jos.

Joi, în 18/30 Martiu, s'a ţinut adunarea municipală a comitatului Albei de jos.

Românii s'au presentat în numĕr de 30, dintre cari vr'o 4 slusbași notari și primari.

Blașul era representat prin canonicul Moldovan, Dr. Bunea, Hossu, Marian, Pop canonici; ortodoxii nostrii prin protopopul Ivan, preoţii Orasan, Alămorean, Motora, Cristea; advocaţi numai unul, ceialalţi la procese și execuţii, deși mai toţi sunt membrii ai congregaţiunei.

Românii au ţinut conferenţă înainte de adunare și au decis sĕ se vorbéscă numai la 3 puncte: la rescriptul ministrului de culte, pentru împrumutul ce ar fi sĕ se facă pentru școlele de stat din partea comitatului; la curenda comitatului Zemplen, pentru înfiinţarea unei episcopii gr.-catolice magiare și la ocuparea postului de protopretor în cercul Sângătinului. In marginile acestei hotărîri au vorbit contra rescriptului ministerial Dr. Bunea, protopopul Ivan, și canonicul Moldovan, resfrângênd cu argumente basate în lege cererea de a lua comitatul împrumut bani, pentru ca sĕ se întemeeze școle, cari sunt contra dorinţei populaţiunei și cari propagă ireligiositatea în popor și nu au nici un înţeles de a fi pe teritoriul acestui comitat.

La votare au votat pentru contra-propunerea Drului Bunea, numai 26 români.

Tot 26 români au votat pentru Ioan Henteș din Ocna, actualul pretore în cercul Sebeșului, la postul de protopretore, și nu a căpătat un singur vot unguresc. Notarii și bireii români au absentat dela votare.

Așa cu diua de 18/30 Martie 1897 a încetat de a mai fi un singur funcţionar administrativ român în comitatul Albei inferióre. Onóre conducĕtorilor comitatului, liberali.

Cu episcopia greco-catolică magiară ér am fost păcăliţi. Deși Dr. Hossu Vasilie — vedi Dómne din politică — a vorbit neaoș ungaresce, nu a prins, ér argumentele protopopului Ivan, că nu sala comitatului e forul competent, care are sĕ creeze episcopii, și argumentele tari și resturnătóre ale canonicilor Pop Gavrilă, I. M. Moldovan, Dr. Bunea, au fost mazere aruncată în părete; curenda s'a luat spre scire părtinitóre, și nici simţul de rușine — căci cel de dreptate de mult s'a stins la maioritate, — nu i-a împedecat, ca sĕ nu voteze și acésta anomalice.

Am avut după atâtea pirule amare și o scenă hazlie; era vorba, că ţiganii, cari umblă cu cortul, inficiază locurile cu vĕrsat și ar fi bine, ca înainte de ce întră în sate, sĕ-i oltuéscă (vaccineze). Părintele Motora, glumeţ dela fire, rógă pe cinstiţii domni, că dacă se póte nu numai sĕ-i vaccineze, ci sĕ-i și păzéscă sĕ nu fure și pârjoléscă — ori apoi mai bine ar fi sĕ-i coloniseze pe pustele și moșiile statului. Modul de predare nóue ne a făcut haz, ér ungurilor destul nĕcaz și așa ne-am despărţit, ca sĕ nu ne mai întêlnim curênd.

Coresp.

Noutăţi.

Alegerile la sinodul archidiecesan. In cercul preoţesc al Turdei s'a ales ca deputat protopresbiterul Ioan Danciu.

Dintre alegerile mirenesci până a pune diarul sub presă ne sunt cunoscute următórele resultate:

1. In cercul Sibiiu: Parteniu Cosma, director de bancă și Ioan Preda, advocat;
2. In cercul Sĕliștei: Dr. D. P. Barcianu, prof. semin. și Dr. Liviu Leményi, aseș. cons;

3. In cercul Sebeş: Dr. Ilie Cristea, secretariu consistorial şi Dr. Iosif Blaga prof. gimn.;

4. In cercul Alba-Iulia: Dr. Vasiliu Bologa, profesor şi Mihail Cirlea, notariu public;

5. In cercul Devei: Dr. Ioan Mihu, director de bancă şi Iosif Orboraş, pretore;

6. In cercul Haţeg: Ambrosiu Bêrsan, senator şi Georgiu Dănilă;

7. In cercul Gioagiului: Petru Pipoş, jude de tablă în pensiune şi Ioan Moţa, cleric absolut;

8. In cercul Iliei: August A. Nicóră, candidat de advocat şi Victor Tordăşianu, oficial consistorial;

9. In cercul Abrudului: Dr. Vasiliu Preda, şi Dr. Enea Draia, ambii advocaţi;

10. In cercul Cluşului: Leontin Simonescu, secretariu metropolitan şi Dem. Comşa, prof. semin;

11. In cercul Lupşei: Dr. Petru Şpan, profesor semin. şi Simeon Pasca, notariu comunal.

12. In cercul Bistriţei: Dr. Elie Cristea, secretariu consist. şi Iosif Popescu, advocat;

13. In cercul Târnavei: Dr. Ioan Ivan şi Dr. Nicolau Vecerdea, ambii advocaţi; Protopresbiteratul Murĕş-Oşorheiu s'a ţinut cu totul passiv.

14. In cercul Sighişórei: Dr. Nicolau Olariu, ases. cons. şi Ioan Boiu profesor gimn.;

15. In cercul Treiscaunelor: Iosif Puşcariu, advocat şi Valeriu Bologa, director de bancă;

16. In cercul Braşov: Ioan Popea şi Virgil Oniţ, ambii prof. gimn;

17. In cercul Bran: septemvirul Ioan Cav. de Puşcariu şi Dr. Iancu Meţianu, proprietariu;

18. In cercul Făgăraşului: Ioan Turcu, protonotariu pens. şi Dr. Ioan Şenchea, cand. de advocat;

Din cercul Zarandului şi al Deeşului, resultatul alegerilor încă nu e cunoscut.

* * *

Deputaţi preoţesci la sinodul eparchial al Caransebeşului s'au ales: 1. în cercul I. Valea-boului: Andreiu Ghidiu, protopresbiterul Caransebeşului; 2. în cercul II. Logoj: Dr. George Popoviciu, protopresbiterul Logojului; 3. în cercul III. Zgribesci: Nicolae Sciopon, preot în Remetea-Pogânici; 4. în cercul IV. Făget: Sebastian Olariu, protopresbiterul Făgetului: 5. în cercul V. Coşava: George Popoviciu, paroch în Cliciova; 6. în cercul VI. Buziaş; Teodor Cioloca, paroch în Şipet; 7. în cercul VII. Jebel: Aurelie Drăgan, administratorul protopresbiteral al Buziaşului; 8. în cercul VIII. Ciacova: Ioan Pinciu, protopresbiterul Ciacovei; 9. în cercul IX. Fizeş: Luca Lazarescu, preot în Ferendia; 10. în cercul X. Vêrşeţ: Dr. Iuliu Olariu, profesor dirigent la institutul teologic diecesan; 11. în cercul XI. Iam: Iosif Tămăşel, paroch în Vrani; 12. în cercul XII. Sasca-montană: Filip Adam, protopresbiterul Bisericei-albe; 13. în cercul XIII. Oraviţa-montană: Alexandru Popoviciu, protopresbiterul Oraviţei; 14. în cercul XIV. Reciţa-montană: David Terfaloga, preot în Reciţa-montană; 15. în cercul XV. Bocşa-montană: Constantin Păuşan, preot în Ocna de fer; 16. în cercul XVI. Caransebeş: P. C. Sa domnul archimandrit Filaret Musta; 17. în cercul XVII. Teregova: Ioan Pepa, paroch în Mehadia; 18. în cercul XVIII. Mehadia: Mihail Popoviciu, protopresbiterul Mehadiei; 19. în cercul XIX. Bozovici: Dr. Traian Badescu, secretar consistorial; 20. în cercul XX. Satul nou: Trifon Miclea, protopresbiterul Panciovei.

* * *

Dar pentru biserică. Parochul nostru Elie Popovici din comuna Sibişel a dăruit pe séma bisericei sale o cruce pe prestol în valóre de 40 fl. Numitul paroch, precum ne scrie corespondentul nostru, la venirea s'a în parochie nu a aflat nici un feliu de avere bisericéscă, dar aḑi prin silinţele sale biserica dispune de o avere de 1500 fl. numai în bani, afară de realităţi. Nici edificiu şcolar nu a aflat numitul paroch la venirea sa în acéstă parochie înainte cu 23 ani, dar de atunci încóce sub păstorirea sa şi acesta s'a făcut şi e pe cale de a-l mai lărgì, ne mai corespunḑênd numĕrului cel mare al copiilor de şcólă. Tóte lucruri bune şi frumóse.

Am fi dorit însĕ, ca corespondentul nostru, sĕ ne fi înformat pe scurt despre activitatea sinodului, comitetului şi epitropiei parochiale, atât pe terenul bisericesc, cât şi pe cel şcolar, căci aḑi mai cu sémă în activitatea acestor corporaţiuni din organismul nostru constituţional bisericesc se dovedesce tăria bisericei şi se prevede sórtea ei în viitoriu.

* * *

Convocare. „Reuniunea femeilor rom. gr. or. din Făgăraş şi jur“ îşi va ţinea adunarea generală: *Duminecă în 30 Martiu st. v. a. c.* la órele 2 p. m. în localul şcólei confesionale rom. din loc. La acésta adunare toţi p. t. membrii precum şi alţi binevoitori ai acestei corporaţiuni sunt poftiţi a participa.

Obiectele:

1. Raportul biroului.
2. Censurarea raţiociniului.
3. Constituirea pe un nou period de 3 ani.
4. Curenţii şi propuneri diverse.

Făgăraş, 20 Martie 1897.

Maria Dan, preş. *I. Berescu*, secret.

* * *

Apel. Subscrişii avênd în vedere scopul de a desvolta spiritul de economie şi de a procura plugarilor din loc şi jur credite mai uşóre, intenţionăm înfiinţarea unui institut de păstrare pe acţii în comuna Săcădate, care va purta numele „Plugariul“.

Deci apelăm la toţi p. t. domni, cari voesc a se face acţionari, sĕ binevoéscă a se subscrie în lista alăturată, avênd totodată a solvi în numĕrariu $10^0/_0$ a valórei nominale, precum şi după fie-care acţie 2 coróne (1 fl.) ca spese cu ocasiunea subscrierei, ér $20^0/_0$ sunt de a se plăti îndată după ţinerea adunărei generale constituante, spre a se puté înainta suplica pentru împrotocolarea firmei conform articlului de lege XXXVII ex 1875.

Restul e a se solvì în urma provocării direcţiunei prin jurnale.

Subscrierea se va termina cu finea lunei lui Maiu a. c., éră capitalul social se fixéză la 10,000 coróne şi constă din 100 acţii de câte 100 coróne una.

Lista de subscriere, dimpreună cu percentele recerute, sĕ se trimită la adresa păr. Constantin Prie, paroch Săcădate, p. u. Hortobágyfalva, comitatul Sibiiului.

După încassare se vor depune la institutul „Albina“ până se va inarticula firma.

Săcădate, 15 Martiu, 1897.

Ioan Cândea, protopop., Demetriu Cutean, protopop., Ioan Iordache, învĕţ. pens., Constantin Prie, paroch, Toma Prie, primar, Simeon Grădinar, not. cerc., Ioan Stanciu, proprietariu.

La redacţiunea acestei foi încă se află depusă o listă de subscrieri pentru acţiuni la acest institut, ce sĕ intenţionéză a se înfiinţa.

* * *

Femei la universităţile austriace. Ministrul de instrucţie publică austriac a permis, ca începênd din Octobre 1897 sĕ se inscrie la facultatea filosofică a universităţilor din Austria şi femei, ca ascultătóre ordinare şi extra-ordinare.

* * *

Mórtea ucigaşului. Prisonierul de origine din Zenta, Piszár Ferencz, care a petrecut ani de ḑile în întunerecul puşcăriei din Vácz, a fost lăsat ḑilele trecute în concediu în chip condiţionat. Ajuns acasă, Piszàr, în societatea alor doi tovarĕşi ai sei, s'a pus pe chef şi a chefuit nóptea întréga, atât de sdravăn, încât a treia ḑi a şi murit. Unul din tovarĕşii de beţie deasemenea e bolnav de mórte, pe când celalalt e atât de sănĕtos, încât a fost în stare sĕ petrécă până la mormênt pe pretinul seu, — pe biciclu.

* * *

In era liberalismului magiar. Ni se scriu următórele: In 18 Martiu n. a. c. jidanii colonisaţi în Boiţa, îmbrăcaţi în haine străine de portul lor séu şi mai bine ḑis „mascaţi“, însoţiţi de lăutari au cutrierat tóte stradele Boiţei, chiuind, strigând şi jucând aşa, încât se părea, ca şi când s'ar fi aflând în nisce pustietăţi lipsite cu desĕvêrşire de locuitori. — Acest scandal, început de cu ḑiuă, s'a continuat şi preste nópte sfîrşindu-se cu o strajnică bătaie a cărei resultat a fost, că vre-o câţi va jidani au rĕmas răniţi. Adecă ce se veḑi? Jidanii după-ce bine s'au chefuit, au început la păruieli, unii aruncau cu sticlele de bere, ba şi mai mult chiar, unii au şi împuşcat pe ferestri cu revolverele.

In diminéţa următóre jandarmeria presentându-se în comună, a arestat pe vre-o câţi va români escortându-i la Sibiiu. Şi óre pentru ce? Rĕspunsul este uşor de aflat: pentru aceea, fiind-că jidanii s'au certat şi s'au bătut Şi apoi aşa se vedé, că în era liberalismului unguresc, dacă jidanii se cértă şi se bat, ba în mod scandalos şi revoltător împuşcă pe ferestri cu revolvere, pacinicii români sunt vinovaţii, şi astfel ei ajung a fi daţi în judecată ca nesce făptuitori de rele. Sĕraci de noi românii, grele ḑile am mai ajuns.

* * *

Dragostea. Mĕsarul Varga József din Seghedin s'a îndrăgit în frumósa fiică a agentului de acolo Brodi Samu. Dar acésta i-a respins dragostea. Aţîţat de rana ce i-a pricinuit-o cruḑimea fetei, Varga şi a propus rĕsbunare. Mai ḑilele trecute s'a dus, după-ce a întunecat, în curtea lui Brodi şi s'a pus la pândă. In momentul, când fata a păşit afără din olaie, furiosul amorez a isbit-o la pământ şi cu un cuţit i-a tăiat gâtul. După aceea a grăbit acasă, şi s'a ucis şi pe sine.

* * *

Procesul otrăvitórelor din H. M. Vásárhely s'a întrerupt acum aprópe de o sĕptĕmână, din pricina, că în decursul desbaterii preşedintele tribunalului a căpĕtat la gât o rană veninósă, care l-a silit sĕ stea acasă. După cele mai nóue sciri preşedintele s'a dus sĕ-i opereze umflătura, la Seghedin, unde fără veste a murit. Poporul superstiţios ḑice, că fiorósa móşă Jáger Mari, capul fărădelegilor, l'ar fi omorît prin farmece. Se crede, că procesul va trăbuí sĕ fie din nou pertractat dela început din pricina acestei fatale întêmplări.

In decursul procesului s'au constatat lucruri oribile, omoruri de cele mai înfiorătóre, ce omul îşi póte închipuí. S'au exhumat cadavre îngropate cu ḑeci de ani înainte, asupra cărora subversa bănuiala otrăvirei.

* * *

Jertfa bănuelii. O servitóre din Viena s'a nefericit pentru întréga viéţă din pricina unei bănueli, ce s'a aruncat asupra ei fără vre-un temeiu, fiind ea adecă nevinovată. Maria Ventzel, aşa se chiamă nefericita, bolnăvindu se a abḑis din serviciu şi s'a dus într'un spital. Era deja pe cale de a se vindeca, când un poliţaiu s'a înfăţişat înaintea ei în spital şi voia sĕ o ducă înaintea judecătoriei, în urma arĕtării, ce a făcut contra ei fostul ei stăpân, pe cuvênt, că ar fi înstrăinat dela el 5 floreni. In consciinţa nevinovăţiei sale, fata s'a aruncat jos din etagiul al treilea al spitalului. Din lovituri s'a vindecat, şi credea, că lucrul s'a aplanat, când primì din nou citare la judele. Fata a sărit din nou pe feréstră din înălţimea ameţitóre, suferind de astădată lovituri atât de grave, încât piciórele au trebuit sĕ-i fie amputate. S'a constat peste puţin, că fata a fost nevinovată. Étă cum o sĕrmană fiinţă a fost schilăvită în completă nevinovăţie, pentru o miserabilă sumă de 5 fl.

Reuniunea română de agricultură din comit. Sibiiului.

Distribuire de sĕminţe.

În şedinţa comitetului central, ţinută astăḑi, s'au distribuit între membrii Reuniunei în mod gratuit $50^1/_2$ chlgr. sĕmêntă de trifoiu, 26 chlgr. sĕmênţă de napi de nutreţ, 28 chlgr. sĕmênţă de luţernă şi 11 chlgr. sĕmênţă de cânepă italiană şi anume:

a) *sĕmênţă de trifoiu:*

Iacob Hodoş, primar în Aciliu $3^1/_2$ chlgr.; Ioan Voicu, proprietar în Gurarîului 3 chlgr.; Valeriu Popovici, paroch în Sibiel $2^1/_2$ chlgr.; George Stanese, înv. în Guşteriţă, Avram Acilenescu, notar în Galeş, comuna bisericéscă Galeş, Petru Popa, econom nr. cas. 36, Ioan Bonea, paroch, ambii din Fofeldea, Simeon Rodean, econom, Petru Iuga sen., paroch, Petru Iuga jun., capelan, Savu Frăcea, primar, toţi din Tilişca, Aron Gogonea, înv. în Selişte, Ioan Cândea, protopresbiter în Avrig, Ioan Beu, econ., Dumitru Orĕştian, învĕţător, ambii din Apoldul-rom., Ioan Hanzu, paroch în Cacova, Comuna politică Laz, Comuna politică Cornăţel, Comuna politică Săcel şi Ioan Neamţu, econom în Alămor, la toţi câte 2 chlgr.; Ioan Răchiţan, înv. în Galeş George Bratu, econom, în Tilişca, Neaga V. Iosof, vĕd. preotésă în Tilişca, la toţi câte $1^1/_2$ chlgr.; Dr. Ilie Beu, medic în Sibiiu 1 Chlgr.

b) *Sĕmênţă de napi de nutreţ:*

„Tovărĕşia agricolă din Avrig“, „Tovărĕşia agricolă din Mohu“, „Tovărĕşia agricolă din Roşia-săsească“, — la tóte câte 3 chlgr. Florian Bologa, paroch în Marpod, „Tovărĕşia agricolă din Săcădate“, comuna politică Sebeşul-inferior şi Ioan Hulpuş econom în Alămor, — la toţi câte 2 chlgr. Ioan Răchiţan, înv. în Galeş $1^1/_2$ chlgr. Petru Sopa, econ. nr. 36 în Fofeldea, Petru Ciora, oficial consistorial în Sibiiu, Ioan Voicu, econom în Gurarîului, Ioan Beu, econom, Dumitru Orĕştian, învĕţător, ambii din Apoldul-român, — la toţi câte 1 chlgr. Valeriu Popovici, paroch, Sibiel, Antoniu German, cassar comunal, Nicolau Iosif, înv., ambii din Aciliu, Neaga V. Iosof. vĕduvă preotésă în Tilişca, Ioan Cândea, protopresbiter în Avrig, — la toţi câte $^1/_2$ chlgr.

c) *sĕminţă de luţernă:*

Ioan Georgescu, înv. dirigent în Scoreiu, Antoniu German, cassar comunal şi Nicolau Iosif, învĕţător, ambii din Aciliu, Valeriu Florian, paroch în Racoviţa, — la toţi câte 3 chlgr. T. L. Albini, proprietar în Cut, Stefan Milea, notar emer. în Tilişca, Ioan Rechiţan, înv. în Galeş, — la toţi câte 2 chlgr. Avram Acilenescu, notar, Comuna bisericéscă gr.-or. Galeş, Stefan Bratu, econ., Ioan Bratu, înv., ambii din Tilişca, Ioan Beu econ., Dumitru Orĕştian, învĕţ., ambii din Apoldul-rom, — la toţi câte $1^1/_2$ chlgr. Dr. Ilie Beu, medic în Sibiiu, George Bratu, econom în Tilişca, Ioan Cândea, protopresbiter în Avrig, — la toţi câte 1 chlgr.

d) *sĕminţă de cânepă italiană:*

George Stanase, învĕţ. Guşteriţă, Ioan Mihu, expeditor consist. Sibiiu, Ioan Bonea, paroch, Fofeldea, Florian Bologa, paroch, Marpod, Nicolau Iosif, înv. Aciliu, Dumitru Orĕştian, înv. Apoldul-rom., apoi „Tovărĕşiei agricole din Roşia-săs.“, „Tovărĕşiei agricole din Mohu“, „Tovărĕşiei agricole din Gurarîului“, „Tovărĕşiei agricole din Săcădate“ şi „Tovărĕşiei agricole din Avrig, — la toţi câte 1 chlgr., cu adausul, că direcţiunile tovărĕşiilor agricole sunt rugate a distribuí sĕminţa între membrii, cari vor sĕ facă încercări cu sĕmênţa de cânepă italiană.

Pachetele de sĕmênţă, provĕḑute cu adresele celor împărtăşiţi, se află depuse în măgăzinul de sĕminţe L. Reschner din Sibiiu Piaţa mare (Strada Pintenului nr. 4), de unde se pot lua în primire pe lângă o simplă adeverinţă de primire.

Cei împărtăşiţi cu seminţe sunt rugaţi a face la timpul seu comitetului Reuniunii raport detailat despre resultatul recoltei.

Din şedinţa comitetului central al „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiului“, ţinută la 12/24 Martie 1897.

D. Comşa, pres. *Victor Tordăşianu*, secretar.

Mătasă-foulard dela 60 cr. până la fl. 3.35 de metru — japoneză, chineză etc. în cele mai nouĕ mostre şi colori, precum şi **mătasă-Henneberg** négra, albă şi colorată dela 45 cr. până la fl. 14 65 de metru, lucie, vărgată, mostrată, damast etc. (circa 240 calităţi diferite, 2000 colori şi dessinuri etc.). Mărfurile comandate precum şi *mostrele le expedéză cu întórcerea postei în casă, franco şi scutite de vamă,* **fabricile de mătasă din Zürich ale lui G. HENNEBERG.** (*furnisor de curte c. şi r.*). Scrisorile adresate în Elveţia sunt a se provedé cu marcă de 10 cr., cărţile postale cu 5 cr. Comandele scrise în limba română sĕ execută punctual. [45] 1

Nr. 66/97. [44] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia gr.-or. Turdaşiu, de clasa a III., din protopresbiteratul Orăştiei, se publică concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Venitele împreunate cu acest post sunt 406 fl. v. a.

Doritorii de a ocupa acest post sĕ-şi trimită cererile concursuale, în terminul deschis la subscrisul oficiu.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Orăştiei, în contelegere cu comitetul parochial.

Orăştie, 7 Martie 1897.

Nicolau Ivan, adm. prot.

Nr. 35. Sibiiu, Sâmbătă, 29 Martiu (10 Aprile) 1897. Anul XLV.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
la „Tel. Rom.“ într'una cu suplementul „Fóia Pedagogică“
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strëinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Prenumerațiune nóuă

la

„Telegraful român“,

care apare de trei ori pe sĕptĕmână deschidem pe pătrariul II. Aprile, Maiu și Iuniu al anului 1897, cu prețul cel mai moderat, ce se póte vedé în fruntea fóiei.

Prelângă „Telegraful Roman“ tot la 2 sĕptĕmâni se va da gratuit ca suplement „Fóia pedagogică“.

Banii de prenumerațiune se trimit mai cu înlesnire pe lângă asignațiuni postale (Posta utalvány — Post-Anweisung.) Numele prenumerantului, al comunei, unde se află cu domiciliul și eventual al postei ultime, sĕ fie scrise bine, ca sĕ se pótă cetí.

Se atrage atențiunea on. domni abonați, al căror abonament s'a sfêrșit, sĕ-și înnoéscă abonamentul, pentru-că altfel expeditura va fi silită a sista espedarea fóiei.

Editura „Telegrafului Român“ în Sibiiu.

Greșélă politică.

Este vorbă de autonomia bisericei nóstre, și vorba acésta s'a făcut în dieta țĕrii nóstre.

Cetitorii nostri din capul locului sunt făcuți atenți, sĕ nu crédă, că autonomia bisericei nóstre a fost sulevată în dieta țerii nóstre de vr'un deputat român.

Ce e drept avem acum în parlamentul țerei și un representant dintre dignitarii nostri metropolitani.

N'am avut nimica în contra întrărei acestui dignitariu în parlamentul țerii, ci numai enunciațiunile lui din incidentul candidărei ne-au indignat, căci el s'a pus în flagrantă contradicere cu întrégă biserica în ce privesce legile bisericesci.

Sĕ se scie deci, că puținii deputați români din parlamentul țerii nóstre alte năcasuri au, și sórtea bisericii este eliminată din combinațiunile lor.

Cum s'a întêmplat dar', că totuși vorba a fost de sórtea bisericei greco-orientale române?

Biserica nóstră a fost amintită din incidentul unei interpelațiuni, ce o a făcut un deputat sêrb în interesul congresului bisericei sêrbesci.

De ani de ḑile congresul bisericei sêrbesci nu se mai póte ține.

În ḑiua sĕrbătórei Bunei-Vestiri, deputatul Jagici sperând o bună veste, întrébă pe ministrul-president: pentru-ce nu se permite ținerea congresului sêrbesc, fiind afacere autonomă, atât ținerea, cât și regularea afacerilor reservate competenței lui.

Bisericile greco-orientale din patrie stau pe basa articlului de lege IX. din 1868.

Bisericei greco-orientale române i-s'a dat autonomie largă, pe când în biserica sêrbéscă și acuma bântue absolutismul.

Ministrul-president a rĕspuns îndată, și din capul locului a tăiat tóte combinațiunile deputatului pentru veste bună.

Bisericei sêrbesci nu i-se va da cerc autonom precum s'a dat bisericei române gr.-or.

Cu biserica română greco-orientală acum 30 de ani s'a făcut o greșală, și greșéla acésta nu se mai póte repeta.

Va sĕ ḑică, biserica greco-orientală numai în vîrtutea unei greșeli a ajuns la autonomia sa în anul 1868 și greșéla acésta trebue emendată.

Dechiarațiunea acésta o face în parlamentul țerii ministrul-president, primul consilieriu al capului statului.

Urméză cu consecință logică, că dacă greșélă s'a făcut, aceea trebue reparată.

Repararea nu se póte face deocamdată în mod radical, se face însĕ în calea administrațiunei prin feliu și feliu de șicane paralisând acțiunile bisericei autonome spre a îndrepta greșéla.

Ministrul president Bánffy a scăpat o vorbă grea, pe care până acuma nime nu a avut curagiul sĕ o spună în fața țĕrei, în auḑul străinătăței.

Singuratici au mai accentuat greșeli de aceste politice.

Așa, nu odată am auḑit accentuată greșéla dietei din 1868, când a făcut actuala lege a instrucțiunei publice (articlul 38); greșéla cu aducerea legei despre egala îndreptățire a naționalităților (art. de lege 44).

Legile aceste, după conceptele de aḑi ale ideei de stat, nu pot fi executabile fără a vătăma suveranitatea statului.

Aceste le-au accentuat singuratici, timbrând de fanatici pe bărbații de stat Eötvös, Deák, Andrássy, cari în situațiunea de atunci au dat curs liber curentului de atunci, fără de a reflecta la eventualul curent de aḑi.

Acuma însĕ șeful guvernului află sosit timpul de a declara în numele guvernului, că legea dela 1868, care a dat bisericei nóstre autonomie a fost o greșélă și politică și de stat.

Sĕ ni o însemnăm bine acésta, și sĕ fim preparați și la alte enunciațiuni.

Ambițiosul nostru ministru de culte nu va rĕmânea în dosul șefului sĕu.

Aḑi mâne va declara și el de greșélă legea de instrucțiune dela 1868.

Și pentru cari cuvinte sĕ fie mai puțin modern, mai puțin național, mai puțin lipsit de aplause ministrul de justiție și cel dela interne?

Vor venì și ei și vor decreta de gravă greșélă legea despre egala îndreptățire a naționalităților, care pe hârtie dă drepturi în cele ale administrațiunei și în cele ale justiției.

Suntem tocmai în postul cel mare, pe timpul mărturisirilor.

Ministrul president a făcut o mărturisire, care de mult îi apasă inima lui, și cu a lui a tuturora, cari sunt duși de curentul de aḑi al magiarisărei, și de el toți sunt conduși.

După mărturisire vine căința, și noi credem, că de greșala făcută se căesc toți, câți voesc sĕ fericéscă patria după recepta curentului de aḑi.

Urméză promisiunea de îndreptare, și noi tare credem, că dacă mai ține curentul de acuma, greșéla accentuată se va îndrepta.

In icóna acésta trebuesc privite gravaminele bisericei nóstre.

Revista externă.

Cabinetul Badeni și-a dat demisiunea, ér Maiestatea Sa Monarchul nu i-a primit-o. In rescriptul sĕu adresat contelui Badeni ḑice: „Mi-ai predat demisiunea cabinetului în numele întregului minister, indicând acele împrejurări, cari de astădată împedecă formarea unor relațiuni parlamentare durabile. Eu nu primesc demisiunea acésta, pentru-că dau importanță faptului, că activitatea unui guvern **ales de mine**, sĕ nu se împedece în greutăți temporale și acéstă activitate se fie determinată numai de interesele publice ale statului“. Rescriptul acesta a făcut asupra partidelor politice din Anstria nu tocmai o plăcută impresie. Liberalii au rĕmas frapați în fața declarațiunii din rescript *„guvern ales de mine“*, și vĕd în cuvintele aceste presemnele unui absolutism, ce se apropie. Clericalii doritori de fotele ministeriale se bucură de tulburarea relațiunilor dintre guvernul liberal și curtea domnitóre. Scopul lor final e delăturarea lui Badeni și venirea lor la guvern sub conducerea contelui Buquoi.

Cehii tineri, cu tóte că în cestiunea limbei ministeriul Badeni le a făcut laudabile concesiuni, nici pe departe nu sunt mulțămiți. Ei nisuesc la o totală independență pe terenul de drept public, urmată de încoronare. Dacă cu ministerul Badeni pot lucra pentru realisarea scopului lor sublim, merg, cu el, dacă nu, îl lasă unde l'au găsit și caută altă alianță cu ajutorul căreia cred a se apropia de liman.

Ultra-montanii lucră din responteri și voesc ca pe anul viitoriu, când M. Sa imperială își va serba iubileul de 50 ani al încoronărei, în Austria reacțiunea sĕ fie domnitóre, întocmai ca înainte de asta cu 50 ani.

⁂

Bucuria grecilor inspirată de sĕrbarea națională nu a fost durabilă. Bucuria lor a fost curmată de o notă a puterilor europene adresată ambelor guverne, atât celui din Constantinopol, cât și a celui din Athena, care notă se crede a fi productul spiritual a contelui Muraviev. Nota are următoriul cuprins: „In conformitate cu mandatul guvernului aduc la cunoscința Exelenției Tale, ministrului grecesc de externe, că tótă responsabilitatea unui eventual conflict la ho-

---

FOIȚA.

Documente pentru limbă și istorie.

(Urmare.)

Act

dela episcopul Gerasim Adamovici, pentru introducerea unui diacon în comuna Răhău.

Nr. 6. P. H.

Tuturor, ori de ce stare și vrednicie, cărora se cuvine, facem însciințare, precum arătătoriul acesteia, Nicolae Cărpinișanu din Răhău, slăvită varmeghia Sibiiului și protopopiatul Sas-Sebeșului, după adusele atestatumurile sale dela mai susläudata varmeghie din 3 a lunei lui Martie 1788 sub Nr. 870, asemenea dela protopopul locului și dela sat, cumcă cu toții îl poftesc sĕ le fie diacon la biserică pentru ajutoriul celorlalți preoți, și dela tóte greutățile satului îl vor scutì, după-cum se vede sub Nr. 6 în protocolul chirotoniților a. c., așa și noi, îndreptându-l mai nainte la învĕțătura trebuinciósă, și vĕḑênd vrednicia lui, mai pe urmă l'am sfințit diacon la 18 a lunei trecute Octomvrie, și în ḑiua de astăḑi dela noi se întăresce a fi diacon în satul mai sus numit, la Chramul S-tul Luca Evangelistul, poruncindu-i-se, ca întru tóte sĕ-și pórte cinstea sa după-cum se cade, și sĕ fie cu pildă bună înaintea norodului; asemenea și norodul pe dênsul sĕ-'l aibă la cinste și sub scutință după mai sus pomenită făgăduința lor. Și preoții cei de acolo încă sĕ-'l cunóscă, și dintru tóte cele-ce va slugi cu dînșii de împreună, partea ce i se va cuvení ca la un diacon, sĕ-'i deie și frățesce sĕ trăéscă.

S'au dat în Sibiiu, 1789, Decemvrie 3.

Pravoslavnic episcop al neuniților în marele Pr. Ardealului

(S. S.) *Gherasim Adamovici.*

Pe dosul documentului original se află scris: Produxit Testimonium Anno 1790 die 18 Aprilis.

Michail Sillmann,
Commissarius Proces. et Rectificator.

Un atestat de cualificațiune preoțesc din anul 1790.

Arătătoriul acesteia, Ilie Popovici, dela Orăștie, slăvit scaunul Orăștii, de legea grecéscă neunită, precum fiind aicea o vreme în Sibiiu spre învĕțătura creștinéscă, care se cuvine fiește-căruia preot a o învĕța spre mai bună întemeiare a credinței nóstre, și învĕțând, s'au examinăluit de mine cel mai înjos iscălit, și am aflat a fi învĕțat tótă învĕțătura creștinéscă cea mai însus pomenită, și de cătră cinstitul consistoriu în rênduială. Pe lângă care au mai adăugat învĕțând și cele patru specii ale aritmeticei. Drept aceea întăresc cu iscălitura și pecetea mea.

Sibiiu, în ... Octomvrie 1790.

(L. S.) *Radu Tempea* m. p.,
al șcólelor neunite naționalicești din Ardeal Director.

(Va urma.)

tarele Greciei şi a Turciei, cade în sarcina celui ofensiv. Mai observ, că abstrăgênd dela resultatul resbelului, puterile sunt decise a susţiné pacea şi la nici un cas nu vor concede, ca ofensatorul sĕ tragă vre-un câştig din atacul făcut".

Din Creta se anunţă isbucnirea unei nóue rescóle. Puterile sunt decise a înlocuì deocamdată guvernatorul civil cu un guvernator militar. De asemenea şi în oraşele Biltiz, Behudzi şi Talori din Armenia încă s'au întêmplat mai multe conflicte sângeróse.

Cele mai nóuĕ telegrame sosite din Athena spun, că nota colectivă a puterilor europene a rĕmas fără nici o impresiune. Grecia e pe deplin convinsă, că alianţa, respective înţelegerea dintre puteri e numai simulată.

Stradele capitalei sunt percurse de cete demonstrând cu strigăte de: Sĕ trăéscă resbelul! Placate de conţinut revoluţionar acoper păreţii caselor.

Egala îndreptăţire a limbei cehice.

In fóia oficială vieneză sunt publicate cu datul 6 Aprilie a. c. dóue ordinaţiuni ale ministrilor: de justiţie, de finanţe, de comerciu şi de agricultură, cari sunt datate din 4 Aprile şi se referesc la egala îndreptăţire a limbei cehice cu cea germană, fostă până acum singura limbă oficială în Bohemia.

Prima ordinaţiune privesce cualificaţiunea limbistică a oficianţilor aplicaţi pela oficiile din Bohemia şi dispune, că dela 1 Iuliu 1901 începênd toţi acestia au sĕ dovedéscă cunóscerea ambelor limbi provinciali (cehă şi germană) în vorbire şi în scris, şi anume: ori prin examenul practic, care acum e în us, ori prin examen ad hoc, pe care fie-care oficiant va fi îndatorat sĕ'l facă cel mult în restimp de trei ani dela ocuparea oficiului. Disposiţiunile finale prescriu, ca după putinţă şi amĕsurat necesităţei sĕ fie denumiţi deja acum astfeliu de oficianţi, cari cunosc ambele limbi.

A dóua ordinaţiune tractéză despre aplicarea limbilor provinciale la autorităţile de sub jurisdicţiunea ministeriilor amintite mai sus, dispunênd următórele:

Decisuri şi sentinţe au sĕ fie aduse, dintre cele dóuĕ limbi provinciale, în aceea, în care s'a subşternut plânsórea fie în scris, fie verbal. La tóte actele judecătoresci aparţinĕtóre causei, şi astfeliu şi la propuneri şi la pertractările în senatele judecătoresci, are sĕ se foloséscă limba carea s'a folosit la iniciarea causei. Cu privire la corespondenţă în afară de provincie şi cu autorităţile centrale rĕmân în vigóre disposiţiunile de până acum. Publicaţiunile oficiale, menite a ajunge la cunoscinţă generală, au sĕ se facă în ambele limbi, ér pentru cercuri şi comune au sĕ se edeie în limba respectivei localităţi. In afaceri criminale, cu privire la actul de acusă, la propuneri, sentinţe, pertractări finale, la rechisitorii şi pledóre, trebue sĕ se foloséscă limba pe care acusatul o folosesce. In cause de procese civile disposiţiunile sunt asemenea. Improtocolarea în condicele publice şi în registre are sĕ se facă în limba acţiunei".

La fine ordinaţiunea dispune, că autorităţile publice au sĕ corespondeze cu organele autonome în limba despre care sciu că e limba protocolară e respectivelor organe.

Ordinaţiunea întră în vigóre în ḑiua publicărei ei.

Scrisóre din Budapesta.

Res Belényenses. — Stan Gramaticul — Csighi Scheianul. — „Petru Maior".

Foile nóstre cotidiane s'au ocupat în timpul din urmă fórte intensiv cu stările din Bihor. Îndeosebi „Tribuna" din Sibiiu a jertfit numeri întregi acestor stări, presentate de unii zugravi în colori fórte posomorîte, dar nici pe departe destul de reale. In urma acestei straşnice polemii, privirile tuturora sunt aţintite asupra Orăḑii-mari, unde „Vulturul" cu tóte opintirile sale nu póte face nici o rênduélă. Titan sĕ fii, nu „Vultur" séu „Tribună", pentru a puté stîrpi rădăcinile anomaliilor bihorene. In sfîrşit faţă de Orade se comite o mare nedreptate. Din faptul, că acolo s'a comis un „csárdás", nu urméză, ca tóte fulgerile sĕ se descarce — deşi fără efect — asupra orădanilor. Din faptul, că feciórele române orădane au gustat odată din póma cea oprită, din „csárdás", nu urméză cu strictă necesitate, ca ele sĕ fie date afară din raiul naţional; — timpurile biblice au cam trecut.

Nu, sĕ fim mai echitabili şi mai cruţători póte cu fulgerile, căci mai sunt şi alte parafulgere, cari aştéptă a înghiţi curentul electric, ce se va descărca asupra lor. Beiuşul (recte Belényes) bunăóră este jaluz pe Oradea, că 'i-se dă atâta atenţie. Şi de ce sĕ fie Oradea mai cu renume ca Beiuşul? Pare-că Beiuşenii, când e vorba, n'ar sci juca şi ei un „csárdás"! Pare-că ei n'ar fi în stare sĕ redacteze un „Vultur"! Pare-că ei n'ar sci vorbi aşa de bine şi de mult *unguresce* ca orădanii! Ei aş!.:.. Atunci pentru ce nu se vorbesce şi despre dênşii deopotrivă prin gazete? Intrebare fără rĕspuns!

In timpul din urmă o singură voce s'a ridicat în potriva Beiuşenilor. Un bihorean a atins în o corespondenţă din „Tribuna" şi frecările confesionale din Bihor, ca o causă a tristelor stări de acolo. In acéstă corespondenţă sĕ enunţă următórea jalbă: „*Avem în Beiuş gimnasiul, la care, după-cum sciu, sunt înscrişi mai mulţi tineri gr. orientali decât gr. cath., şi gr. orientalilor le este interḑis de a întra în convictul „Pavelian", ba ce e mai mult, gr. orientalilor nu li sĕ dă măcar o odaie în acest edificiu, ca acolo sĕ li se propună religiunea străbună*". „Tribuna Poporului" reproduce şi ea acésta scire făcênd întrebarea: „*Adevĕrat sĕ fie?*"

Mi-am pus şi eu întrebarea acésta şi interesându-me mai de-aprópe, am aflat lucruri aşa ḑicênd formidabile, cari fireşte nu încap în cadrul îngust al unei coresdondenţe. Mĕ voiu mărginí la unele lucruri esenţiale, sperând, că în curênd cei competenţi vor lua în mână sórtea tinerilor gr.-orientali dela acel gimnasiu.

Este fapt, că contingentul cel mai mare de elevi îl forméză greco-orientalii. Jurul Beiuşului este gr.-ort. şi anume din protopresbiteratele Beiuşului, Vaşcăului şi al Beliului. Din programele gimnasiului e a se vedé că:

În anul 1891/92 au fost înscrişi 143 gr.-ort. faţă de 109 gr.-cat;

în anul 1892/93 au fost înscrişi 155 gr.-ort faţă de 138 gr.-cat.;

în anul 1893/94 au fost înscrişi 143 gr.-ort. faţă de 153 gr.-cat.;

în anul 1894/95 au fost înscrişi 138 gr.-ort. faţă de 127 gr.-cat.

În anii precedenţi preponderanţa greco-orientalilor a fost şi mai mare, îndeosebi în clasele de jos.

Cu tóte aceste însĕ, neîndreptăţirile ce se sĕvîrşesc faţă de acéstă majoritate, sunt fórte multe. Tinerii gr.-ort. cari au absolvat gimnasiul acesta, mărturisesc, că este mai greu de suportat şovinismul confesional dela acest gimnasiu, ca şovinismul naţional cu care sunt tractaţi studenţii români la gimnasiile unguresci. Distincţia, ce stimabilii domni profesori — uitându-şi de cele mai elementare cerinţe ale unei tactice ducĕtóre la scopul instrucţiunii — o fac între „uniatoşi" şi „neuniatoşi" este fórte bruscă şi simţitóre pentru elevi.

Intoleranţa domnilor, cari conduc destinele gimnasiului gr.-cat. din Beiuş, reiese evident din lipsirea elevilor gr.-ort de posibilitatea de a se cresce în mĕsură necesară în credinţa lor strămoşéscă. O sută şi jumĕtate tineri greco-orientali n'au sală în edificiul gimnasiului, n'au voe de a asculta religia greco-orientală în un edificiu greco-catolic, ci sunt siliţi a peregrina la şcóla confesională locală, — étă admirabila toleranţă, — ér 2—10 romano-catolici au întotdéuna la disposiţie o sală spaţiósă!

Şi tot acésta se repeţesce şi la şcóla de fete de acolo.

Étă, într 'adevĕr, că „frecările confesionale" sunt sorgintea relelor bihorene, dar frecări ce nu se pórtă cu puteri egale şi aruncă o nedémnă pată pe cei ce le provócă.

Dar sĕ continuăm. Tinerimea gr.-orientală dela acest gimnas, pelângă că este persecutată în cele confesionale, este constrînsă a merge ḑi de ḑi la biserica greco-catolică şi acésta în inţelesul literelor fundaţionale, în care se ḑice: „*Tinerimea română neunită sĕ se constrîngă a se acomoda disciplinei sacre dela acest gimnas şi a fi de faţă la cultul divin de tóte ḑilele şi de Dumineci; admiţêndu-se numai atâta (!!), ca pentru primirea sacramentelor în sĕrbători mai mari sĕ pótă merge la propria sa biserică neunită*". Intr'adevĕr multă toleranţă! Î-ţi face impresia, că diriguitorii acestui institut cultural „românesc" sunt misionari devotaţi ai catolicismului celui mai rafinat şi exclusivist.

Tot astfel se explică şi chestia cu „Convictul Pavelian" atinsă de corespondentul „Tribunei'.

Internatul „Pavelian" este înfiinţat numai de vre o câţiva ani şi în el sunt primiţi numai băeţi greco- şi romano-catolici. Romano-catolicii aprópe toţi sunt unguri. Greco-orientalii nu sunt primiţi nici gratuit, nici pentru suma recerută. Ca motiv de neprimire se invócă previrea la eventuale frecări confesionale între internişti!! Procedura acésta este nejustificată cu atât mai mult, că convictul este susţinut în parte şi de suma destinată de episcopul repos. Vulcan „pentru cócere de pâne pe sama tinerimei Valachice şi de altmintre lipsite — *a acestor regiuni*". (Lit. fund. din 6 Octobre 1828).

Frumos respect faţă de literele fundaţionale!

Din tóte aceste resultă, că conducĕtorii spirituali ai Beiuşului, adecă a gimnasiului de acolo, îşi cultivă fórte mult şi cu mult ambiţ religiunea, — contrar afirmaţiunei pedagogilor moderni, cari constată un regres general pe terenul instrucţiunei religionare în gimnasii. Cum însĕ un lucru se desvóltă de obiceiu pe contul altuia, se póte observa şi la profesorii Beiuşeni, că alăturea cu confesionalismul se desvóltă între dênşii şi alte calităţi tot atât de escelente, cunoscinţele în limba maternă.

Studiul limbei române a devenit la gimnasiul românesc cu limba de propunere magiară din Beiuş, o adevĕrată batjocură, o cenuşotcă din poveste. Se vorbesc minuni despre degenerarea limbei române la acest gimnasiu. N'am fost la faţa locului, însă am la îndemână dóuĕ mărgăritare de exemple şi apoi — „*ex ungue leonem*".

De curênd a apărut de sub tipar o gramatică germână*) a dlui Florian Stan, prof. în Beiuş. D-sa a tipărit pe semne gramatica acésta înainte de a avea în mână gramatica dlui Pilţia séu cartea de cetire a lui I. Popescu séu cel puţin a lui Dariu. Vorbesce de „clăşîle declinăţiunilor", de „mĕrsul rĕgulelor" şi de „dispusĕţiune" etc. pare că a învĕţat românesce în ţéra Botocuḑilor.

Ér al doilea exemplu — este şi mai şi; — dl prof. Antonie Csighi, care de vre-o lună de ḑile a luat aci doctoratul din limba latină şi română. Era ceva hazliu de a auḑí pe acest domn, cum o rumega pe românesce; hazliu dar şi — ceva ruşinos. Ciangăii din Săcele vorbesc perfect şi din punct de vedere gramatical faţă de domnul doctor. „Spune-ne dle de unde 'şi are codicele Scheian numirea?" — „Pentru che gesit la el domnu Scheiu!" respunse doctorandul. Bĕtrânul examinator dădu din cap şi nu rĕspunse nimic. Şi dl Csighi propune aprópe de 10 ani limba sa la gimnasiul din Beiuş!

Étă d-lor dela gimnasiul din Beiuş teren de muncă pentru d-vóstră. Nu în confesionalism, nu în propagarea catolicismului sĕ vĕ consiste forţa d-vóstre, ci în a vĕ cunósce mai întâiu temeinic limba maternă şi a o propune în mĕsură démnă de un gimnas ce vrea sĕ fie câtuşi de puţin românesc. Altcum croiţi-vĕ cum veţi voi „mĕrsul rĕgùlelor", — vorba d-lui Stan.

*

In ce privesce lucrurile mai importante dela societatea nóstră „Petru Maior", comunic faptul, că în ḑilele trecute s'a ţinut o şedinţă generală-extraordinară, la care au fost aclamaţi de membrii onorari dnii Parteniu Cosma, directorul „Albinei", Florian Porcius, membru al Academiei române şi Gustav Weigand, directorul seminariului român din Lipsca. Dl. Cosma a fost primul preşedinte al societăţii „Petru Maior". Pentru întărirea d-lui Weigand de membru au trebuit sĕ se céră încuviinţarea specială a ministrului, nefiind supus austro-ungar. Respuns încă n'a venit. Asemenea a fost decretat de membru fundator institutul „Ardeleana" din Orĕştie, care a trimis societăţii taxa de 50 fl. Din incidentui iubileului de 25 ani al „Albinei", societatea a felicitat direcţiunea telegrafice.

Corespondentul.

Ad. Nr. 1554 Plen.

Cercularíu

cătră On. membrii, clericali şi mireni, ordinari şi extra-ordinari ai sinodului protopresbiteral electoral din protopresbiteratul greco-oriental al Sebeşului.

Terminându-se disposiţiunile de lipsă pentru întregirea definitivă a postului de protopresbiter al tractuluí Sebeşului, Venerabilul Consistoriu Archidiecesan prin ordinul din 3 Martie a c. Nr. 1554 Plen. a binevoit a denumí pe subscrisul de comisariu cu însărcinarea a convoca şi conduce sinodul protopresbiteral pentru alegerea de protopresbiter. In urmarea acesteia am onóre a convoca prin acésta, în sensul regulamentului congresual pentru procedura la alegerea de protopresbiter, pe On. membrii ai sinodului protopresbiteral al tractului Sebeşului, ordinari şi extra-ordinari, preoţi şi mireni, la sinodul electoral, ce se va ţinea *Joi în 17 Aprilie a. c.* la 11 óre înainte de améḑi în sala scólei nóstre confesionale din Sebeş pentru alegerea de protopresbiter al tractului Sebeşului, — ér pe On. membrii ai comitetului protopresbiteral, preoţi şi mireni, la şedinţa preconsultătóre prescrisă în lege pe *Mercuri în 16 Aprilie a. c.* la 4 óre după améḑi tot în sala scólei amintite.

Acestui act momentuos, conform prescriselor legii şi conform datorinţei nóstre creştinesci, va premerge celebrarea s. liturghii cu chemarea Sântului Duch, ce se va ţinea în ḑiua alegerei la 9 óre înainte de améḑi în biserica parochială din Sebeş.

Sibiiu, în 25 Martie 1897.

Moise Lazar,
comisariu consistorial.

Din România.

In şedinţa dela 24 Martiu v. a. a marelui colegiu electoral s'a făcut alegerea de episcop pentru diecesa de Roman alegêndu-se P. S. Sa Archiereul Ioanichie Flor Bacananul cu 142 voturi.

La alegere au luat parte 14 membri ai Sinodului, 91 senatori şi 127 deputaţi.

*

Foile aduc scirea despre demisiunea cabinetului dlui Aurelian.

Sciri positive încă lipsesc.

Noutăţi.

Chirotoniri. Ex. Sa I. P. S. nostru Archiep. şi Metropolit Miron Romanul a chirotonit Duminecă, în 22 Martiu a. c., întru presbiter pe clericul absolut Ioan Bercan din Cohalm, ér Marţi, în 25 Martiu, pe Alexandru Boieriu din Sieu-Sântul. Primul este ales paroch în comuna Merchiaşa, protopresbiteratul Cohalmului, ér al doilea în comuna sa natală, tractul Bistriţei.

* * *

Promoţiune. Aḑi la 12 óre m. s'a îndeplinit actul promoţiunei de doctor în sciinţele juridice a dlui Ioan Turcu, protonotariu comitatens în pensiune, în aula universităţii din Cluş.

Felicitările nóstre.

* * *

Alegeri sinodale. Ca completare a celor publicate mai adaugem, că în cercul Zarandului s'au aleş deputaţi mireni Teodor Pop, advocat şi Dr. Pavel Oprişa, profesor gimn.; în cel al Dejului Dr. Ioan Fărcaş, advocat şi Dr. Gavriil Buzura, candidat de advocat.

* * *

Baritonistul Demetriu Popovici. Despre baritonistul Demetriu Popovici, care acuma e angagiat la opera regală din Stutgart, étă ce cetim în o fóie de acolo: Rigoletto de Verdi a fost aḑi din nou reprodus în mod excelent.

---

*) „Conspectul (!!) limbei germâne" Gramatică şi sintaxă de Dr. Florian Stan, Oradea-mare 1897.

Representantul rolului principal, domnul Popovici a şciut preda partia şi în partea formală în tóte privinţele dramatic, aşa că efectul nu a putut lipsi Şi în cântare au stat la înălţime prestaţiunea lui, móle ca mătasa în primul duet cu fiica sa Gilda, răpitoriu în pasagiul: „Omul bĕtrân m'a blăstĕmat“, care se tot repeta, din scenă în scenă se tot înălţa până la strigătul de desperare: „fiica mea“. Pe scena nóstră abia se va puté numĕra cu domnul Popovici vre-un artist, care cu asemenea foc şi cu asemenea profunditate sĕ-şi interpreteze rolurile Din ele se vede, că omul are înaintea sa un artist, şi trebue sĕ regretăm depărtarea cât mai curênd a domnului Popovici dela noi. La focul jocului lui, la sentimentele isvorîte din cântarea lui, se póte însufleţi şi domnişóra Blatterbauer etc.

Domnul Popovici va cănta în primăvéra acésta şi în oraşul nostru cu reuniunea română de musică de aici. Frumosul oratoriu „Ilie“ de „Mendelsohn“ va fi reprodus şi aici, în care domnul Popovici va cânta rolul principal al lui „Ilie“.

Ţinem a aminti cu acest prilej, că dela Sibiiu Reuniunea nóstră de musică, însoţită de celebrul cântăreţ D. Popoviciu va merge la Bucuresci, unde va da dóue concerte unul în 10 Maiu, (ḑiua încoronării) altul în una din ḑilele următóre. Re'ntórsă din România brava Reuniune va face un turneu artistic prin Ungaria. Dorim din inimă, sĕ ésă la un strălucit sfîrşit aceste frumóse planuri concepute de destoinicul dirigent al Reuniunei, dl G. Dima.

* * *

Comisiunea pentru cuotă, esmisă din dieta magiară şi-a ţinut Marţi în 6 April n. şedinţa de constituire, fiind de faţă din partea guvernului prim-ministrul Bánffy, şi ministrul de finanţe Lukács. S'a ales cu unanimitate president Széll Kálmán, ér referent deasemenea unanim Falk Miksa. Comisiunea va începe încă înainte de sĕrbători pertractările cu comisia austriacă pentru cuotă.

* * *

Revisia incompatibilităţii. In şedinţa din 6 April a parlamentului, prim-ministrul Bánffy a făcut poopunerea, ér majoritatea a primit-o, ca parlamentul sĕ esmită din sinul sĕu o comisiune constătóre din 21 persóne, cu însărcinarea, sĕ prepare revisia legii de incompatibilitate, şi sĕ raporteze parlamentului. Comisia acésta se va alege în una din şedinţele apropiate. In comisiune partidul liberal va fi representat prin 14 membrii, partidul naţional prin 2, partidul kossuthist prin 3, partidul lui Ugron şi cel poporal prin câte 1 membru.

* * *

A patra conferenţă publică în Braşov a avut loc Duminecă, tot în sala festivă a gimnasiului de acolo. Conferenţiarul, dl prof. Iordan Popoviciu, a tractat tema: *despre electricitate*.

Conferenţa dlui I. Popoviciu se împarte în dóue părţi, în o parte teoretică, şi în una practică. În partea teoretică conferenţiarul a arătat ce este electricitatea, cari sunt insuşirile ei, cum se formézá, de câte soiuri e. A vorbit despre producerea fulgerului şi tunetului.

În partea practică, dl Popoviciu, avênd la disposiţie aparatele necesare, a arătat în ce consistă telegrafarea, explicând diferitele aparate telegrafice; trecênd la curenţii electrici, a produs lumină de diferite culori. — In sfêrşit conferenţiarul a dat explicaţii în ce privesce cea mai nóuă invenţie referitóre la aplicaţia electricităţii, cunoscută sub numirea de *raḑele lui Röntgen*.

Atât partea teoretică, cât şi cea practică 'i-a succes bine dlui Popoviciu.

Dumineca viitóre va vorbì dl prof. J. Blaga despre: „Basa frumosului în dramă“.

* * *

Necrolog. *George Şandor*, proprietar în Murĕş-Cueşdiu, membru fundator al „Asociaţiunii transilvane pentru literatura română şi cultura poporului român“, nu mai este între cei vii. După un morb repentin şi greu, cruda, nemilósa mórte, Marţi în 25 Martie, (6 Aprilie) 1897, la 4 óre a. m. l'a răpit din mijlocul alor sĕi, în etate de 34 ani şi de 6 ani a fericitei sale căsătorii. Cortegiul funebral va pleca din Reghin, locuinţa mortului, Joi în 27 Martie (8 Aprilie) la 8 óre a. m., ér înmormêntarea şi ritualele obicinuite, vor fi în aceeaşi ḑi la 2 óre p. m. în cimiteriul gr.-or. din comuna natală Murĕş-Cuieşdiu. Cu inima frântă de durere o aducem acésta la cunoscinţa consângenilor, amicilor şi cunoscuţilor. Reghinul-săsesc, 25 Martie (6 Aprile) 1897. Familia jalnică: Marióra Şandor n. Grozav ca soţie; Hortensia Veturia ca fică, Maria Şagău şi Rafila Monda ca surori; Galaction Şagău, protopresbiter, Dr. Andreiu Monda, medic, Vasiliu Grozav şi Livia Novotny, ca cumnaţi şi cumnată.

*

— *David Almăşianu*, profesor emerit. a gimnasiul român din Braşov, după o bólă îndelungată, a încetat din viéţă în 27 Martie v. la óra 1 nóptea, în etate de 90 de ani. Despre acest cas trist încunosciinţăm cu adâncă durere pe tóte rudeniile, amicii şi cunoscuţii rĕposatului. Rĕmăşiţele pământesci ale rĕposatului se vor aşeḑa la locul de odihnă, din paraclisul bisericei Sf. Nicolae din Scheiu, Sâmbătă în 29 l. c. la 3 p. m. în cimiterul acestei biserici. Braşov, 27 Martie 1897. Sofia Almăşianu vĕd. Montani, soră; August Almăşianu, preot, nepot; Vasilie Almăşianu, advocat, nepot; Dr. Stefan Morariu, advocat, strănepot.

* * *

Din cercul meseriaşilor noştri. Din partea unor meseriaşi români din Sibiiu, primim spre publicare următórele: Stimate dle Redactor! E trist când siliţi ne vedem a spune publice, că noi meseriaşii români din Sibiiu, suntem daţi cu totul uitării. Dela Crăciun, de când s'a dat Concertul din urmă, n'am mai avut prilej a ne întâlni în localul Reuniunei. Nu se mai ţine nici o şedinţă, nu se mai ţin probe de cântări. Adunarea generală, atât de des promisă, de aprópe 4 ani nu s'a mai ţinut. Permiteţi ne dar a întreba pe stimaţii conducĕtori, că ce au de cuget? Voesc sĕ aducă Reuninnea érăşi în starea din anul 1890, când ea nu mai avé nici un membru? In comitet şi aşa au mai rĕmas numai 6 membri din 13, câţi ar trebui sĕ fie, fiind-că ceialalţi au părăsit oraşul; şi adunarea generală totuşi nu se convócă? — Noi am voì ca până când avem societatea nóstră sĕ nu fim siliţi a ne înscrie în societăţi străine. — Rugăm dar pe stimaţii conducĕtori şi în special pe stim. preşedinte a dovedí mai mult interes faţă de Reuniunea nóstră, până încă nu e prea târḑiu.

Dacă consumul l'am perdut, s'avem cel puţin o Reuniune.

Mai mulţi meseriaşi.

* * *

Pentru sĕcui. Dumineca trecută s'a deschis, cu mari ceremonii calea ferată sĕcuéscă în presenţa ministrului de comerciu Daniel.

La tóte staţiunile a fost primit cu vorbiri şi bineventări. La aceste binevenătri şi la banchetul şi supeul ce s'a dat în onórea lui în S. St. Georgiu, ministrul a promis multe de tóte Sĕcuilor; a accentuat importanţa lor din punct de vedere naţional magiar numindu-i fortăréţa de apĕrare a magiarismului; a accentuat fidelitatea lor cătră naţiune în vremuri grele lăudându-le eroii; le-a promis construirea şi a altor căi ferate pentru „transportarea“ culturei în comitatul Ciucului şi pentru desvoltarea comerciului cu România; cu un cuvênt tóte bunătăţile statului, numai şi numai sĕ nu deserteze în România din acéstă fortăréţă a magiarismului în părţile locuite de Români.

N'avem nimic în contră, când se face ceva pentru îmbunătăţirea sorţii poporului; dar trebue sĕ ne indignăm când se face acésta numai pentru magiari şi nu şi pentru celelalte naţionalităţi nemagiare.

Dar ce sĕ i faci, aşa-i dreptatea ungurésca şi pace!

* * *

Monument lui Kölcsey. In 4 April n. s'a desvĕlit în Careii-mari monumentul politicianului şi eminentului scriitor magiar Kölcsey Ferencz. Atât monumentul, — o statuă de bronz — cât şi festivitatea desvălirii lui sunt opera contelui Károlyi István. El din a sa avere privată şi în grădina castelului sĕu a ridicat măreţul monument. Festivitatea a fost deschisă prin un discurs avêntat, rostit de cunoscutul publicist Bartha Miklós, în care a desemnat caracterul magiarului Kölcsey în asĕmânare cu a magiarilor decăḑuţi de aḑi.

* * *

Bosniacii. În 1 Aprile nou, representanţii Bosniacilor, Jeftanovici (Seraievo) şi Sola (Mostar) au fost primiţi în audienţă din partea Monarchului. Dînşii au inmanuat M. Sale câte un Memorand, cuprinḑênd gravaminele sêrbilor din Bosnia şi Herţegovina. N'au fost primiţi însĕ ca deputaţiune în calitate de representanţi ai poporului ortodox din provinciile ocupate, ci ca simpli cetăţeni.

* * *

Programul examenului teoretic, ce se va ţinea la economia de model a comitatului (din piaţa mare a tîrgului de vite Nr. 10) în 4 Maiu 1897 (st. n.) la $2^{1}/_{2}$ óre după ameaḑi.

1. Limba magiară. 2. Aritmetica şi geometria. 3. Fisica. 4. Sciinţele elementare din economie. 5. Sciinţele speciale din cultura plantelor. 6. Pomologia. 7. Sciinţele speciale despre cultura şi igiena de vite.

Cărţile de economie purtate de elevi, caietele lor etc, se expun spre vedere publică.

Sibiiu, în 24 Martie 1897.

Presidentul comisiunei economice a Comitatului Sibiiu.

Reissenberger,
vice-comite.

* * *

Bibliografic: Nrul 31 al „Bibliotecii de popularisare“: *Don Juan*, comedie în 5 acte, de Moliere, cu potretul autorului şi o notiţă biografică. Traducere de I. Hussar. Nrul 32 al „Bibl. de pop.“: *Poesii alese* de Al. Petőfi, cu portretul autorului şi o notiţă biografică, traduceri libere în versuri de St. O. Josif. Institutul de editură Ralian şi Ignat Samitca, în Craiova. Preţul unui numĕr 30 bani (15 cr).

*

— In curênd va apàré: „*Parapleul sântului Petru*“, novelă după K. Mikszáth de Ioan Niţu Pop. Acésta novelă e una dintre cele mai interesante scrieri ale timpului modern. Scrierile lui Mikszáth sunt traduse şi cetite şi la francesi, germani şi englesi.

Atragem atenţiunea P. T. public asupra acestei frumóse scrieri beletristice.

Opul se va extinde pe circa 12 cóle, hârtie fină, tipariu şi format plăcut şi elegant.

Pentru cei-ce abonéză înainte şi direct va costa numai 60 cr. (pentru România 2 lei) cu porto cu tot.

A se adresa la administraţia ḑiariului „Dreptatea“ în Timişóra (Ungaria) ori la subscrisul Iacob-Nicolescu, colaborator la „Dreptatea“.

Corespondenţă particulară

a „Telegrafului Român“.

Boiţa, 16 Februarie v. 1897.

Onorate d-le redactor!

Rari, fórte rari sunt ocasiunile când naţionalităţile nemaghiare şi îndeosebi noi românii de sub coróna sfântului Stefan suntem fericiţi a ne desfăta cu mic cu mare, bĕtrân şi tinĕr, bogat şi sărac, fie barem şi numai pe un moment, lăsând astfel la o parte suferinţele şi nedreptăţile de cari poporul român pe ḑi ce merge tot mai mult se vede necesitat a se plânge. Sunt rari ḑic acestea momente fericite, dar' cu cât ele sunt mai rari, cu atât sunt mai preţióse, lăsând acelea impresiuni plăcute şi memorabile nu numai în viéţa individului, dar' chiar şi în viéţa unei generaţiuni întregi.

Un atare momoent pe cât de fericit, pe atât de înălţător mĕ îndémnă sĕ-mi iau condeiul şi sĕ vi-l comunic, ca sé mérgă vestea chiar şi până la cel mai depărtat ungiu de ţéră, că noi boiţenii, Duminecă, în 16 Februariu, am fost fericiţi a ne bucura de unul dintre cele mai importante evenimente din viéţa nóstră socială.

Étă evenimentul despre care voiesc sĕ vorbesc:

Pe la órele 10 ante meridiane după sĕvîrşirea oficiului divin se rĕspândí vestea, că Excelenţia Sa, prea bunul nostru Archi-Episcop şi Metropolit Dr. Miron Romanul s'a îndurat prea graţios a hirotoní întru presbiter pe candidatul şi alesul nostru de paroch dl Ioan Druhora, şi acésta veste era cu atât mai surprinḑĕtóre, cu cât aceea era însoţită de o scire positivă, prin care se anunţa, că iubitul şi nou hironitul paroch peste câteva momente se va afla în mijlocul nostru.

Ḑiua de 16 Februariu v. era o ḑi frumósă, cerul era sĕnin, sórele lucia şi prin raḑele lui binefăcĕtóre încălḑia întocmai ca în ḑi de véră.

Tóte aceste semne naturale pare că prevestia, că Dumineca de 16 Febr. va fi pentru poporul nostru drept credincios din Boiţa o sĕrbătóre, care va umplé de bucurie inimile şi sufletele tuturora, cari cu devotament şi abnegaţiunea se iertfesc pentru binele bisericii şi al naţiunii.

De-alungul stradelor mişcare şi veselie mare. Ce sĕ facem? cum sĕ'l primim? era întrebarea ce se auḑia de sute de ori repetindu-se din gura mulţimii de credincioşi!

Fruntaşii de-oparte, tinerimea de altă darte, ér pe feţele lor putéi cetí nedescrisa veselie.

Era o ḑi memorabilă acésta!

Se încep pregătirile pentru primirea óspelui mult dorit.

La auḑul sunetului trimbiţei bravii pompieri în frunte cu înv. şi clericul absolut, Gavriil German cu marş milităresc grăbesc înspre marginea hotarului şi ajungênd în délul Talmaciului se postéză în rênd, dealungul drumului în scopul bineventării nou hirotonitului paroch. În mijlocul comunei în imediata apropiere a măreţului edificiu şcolar încongiuraţi de sute şi mii de credincioşi se postéză veteranii comunei avênd pe comitetul parochial în fruntea lor.

La órele $3^{1}/_{2}$ p. m. la marginea hotarului se auḑiră nenumĕratele strigăte de „sĕ trăéscă“ isbucnite din pepturile tinerilor pompieri.

Sosí adecă mult aşteptatul óspe dl Ioan Druhora, însoţit de iubita sa preotésă. La sosire simpaticul şi iubitul învĕţ. şi clericul absolut dl Gavriil German în numele junimii şi a bravilor pompieri îl bineventéză prin un discurs pe cât de călduros, pe atât de sincer. În urma acestuia dl Druhora emoţionat mulţumí pentru primirea atât de pompósă, precum şi pentru cuvintele dulci isvorîte din adevĕrată sinceritate, asigurând pe cei presenţi, că este decis a sacrifica ori-ce jertfe poporului lui încredinţat. Nenumĕrate urale de „sĕ trăéscă“ isbucniră din pepturile tuturora. Pompierii încungiurară trăsura, care în paşi lini ducea pe tinĕrul paroch şi iubita sa preotésă.

Clopotele şi tócele măreţei şi pompósei nóstre biserici în mod extraordinar vestiau sosirea celui dorit.

La mijlocul hotarului, ḑis şi la: „Crucea mare“, se afla tinerimea şcolară, care la ḑărirea trăsurei iubiţilor óspeţi cu nenumĕrate strigăte de: „Sĕ trăéscă“ bineventară pe fiitoriul lor părinte sufletesc.

Pe marginea drumului era mulţime mare, uralele de: „Sĕ trăéscă“ nu se mai sfîrşiau.

Sosiţi în mijlocul comunei, din partea respectabilului şi bravului veteran şi epitrop prim Radu Istrate prin o vorbire alésă şi pătrunḑĕtóre fu bineventat în numele credincioşilor iubitul nostru părinte, la care tinĕrul paroch a rĕspuns cu o elocuenţă rară fórte frumos.

Nu mai puţin pĕtrunḑĕtor a fost discursul părintelui adm. parochial dl I. Necşa la care părintele Druhora deasemenea i-a rĕspuns în modul cel mai demn.

De aici între aplausele de: „Sĕ trăóscă“, între sunetele clopotelor şi cântecelor „Deşteptă-te Române“ şi „Marşul lui Mihaiu Vitézul“ petrecurăm pe iubitul nostru părinte până la locuinţa sa, unde în onórea dsale şi a iubitei sale soţii, s'a dat un banchet la care s'a toastat fórte călduros în sănĕtatea Domniilor lor, precum şi în sănĕtatea autorităţilor nóstre supreme bisericesci şi în deosebi în sănĕtatea Excelenţiei Sale preabunului şi preaiubitului nostru archiepiscop şi metropolit Miron Romanul, care cu actul chirotonirei dlui Druhora de presbiter al comunei nóstre s'a îndurat a ne binecuvênta și a ne trimite în mijlocul nostru un preot, care prin purtările sale morale, cualificațiunea sa teoretică și practică, s'a făcut și aflat vrednic de a fi conducĕtoriul fruntașei nóstre comune Boița.

Cu acestea ne-am depĕrtat pe deplin satisfăcuți, vĕḑênd că cel promis a venit.

Dumineca de 16 Februariu este deci memorabilă pentru comuna nóstră, căci întru acésta ḑi a întrat într'ênsa în mod triumfal iubitul nostru fiitoriul părinte sufletesc.

Ca de încheiere și de astădată ḑic un: „Bine ai venit în mijlocul nostru, fie-Vĕ activitatea rodnică și binecuvêntată, dee Dḑeu, ca în mod vrednic sĕ sciți representa biserica nóstră ortodoxă, atât aici la noi, cât și la frații nostri din România, cu cari ești în imediata vecinătate, fii vesel, căci noi în veci te vom urma“.

Trăéscă preabunul nostru archiepiscop și metropolit Dr. Miron Romanul! Trăéscă părintele Druhora spre fala și binele bisericei și a nóstră a tuturora!

PARTEA SCIENTIFICĂ ȘI LITERARA

Câte-va pagini din „Părți alese din Istoria Transilvaniei“.

Volumul I.

de

Georgiu Barițiu,

Sunt trecuți opt ani dela darea la lumină a cărții acesteia, și totuși încă nu a făcut nimenea la ea o critică obiectivă; afirmăm acésta basați pe acea credință, că laudele cu care a fost însoțită dela aparițiunea ei, nu atât cartea, cât mai mult autorul, nu vor putea trece de o adevĕrată critică. Era în adevĕr lucru de laudă, că un literat român în etatea sa apropiată la 80 ani sĕ se apuce de o muncă atâta de grea, și lucru natural, din acest punct de vedere, merită autorul tótă lauda. De o critică obiectivă la Istoria Transilvaniei de Georgiu Barițiu nimenea nu s'a apucat, din considerațiuni, pe cât a fost autorul în viéță, a nu-l supĕra și desgusta, éră după mórtea lui, pentru a nu fi privită critica din partea celor susceptibili ca o vătĕmare a sentimentului de pietate către numitul bărbat; și cu tóte acestea, opul din cestiune are pe lângă părțile sale bune și multe scăderi, care a nu fi băgate în sémă, ar însemna a ignora adevĕrul.

Noi de astădată nu intenționăm a revenì asupra tuturor părților bune și rele din opul fericitului George Barițiu, adecă: nu intenționăm a face o critică asupra întregului op, ci numai a indica la unele scăderi mai bătătóre la ochi, la o singură partie din Vol. I., unde se tractéză de unire séu de „uniune“, cum o numesce cu predilecțiune autorul. Am ales a scrie despre acésta partiă, pentru-ca sĕ nu rĕmână mistificate pentru clerul și poporul român ortodox unele cestiuni, ce au avut și au caracter polemic-religionar, și credem, că „Telegraful Român“ are nu numai chemarea, dară și datorința a contribuì la restituirea adevĕrurilor istorice.

Cetind Istoria Transilvaniei de George Barițiu am observat, că autorul a fost preocupat de anumite idei în favorul cărora s'a silit a aduna tot felul de argumente, ba chiar și documentele a le folosí în mod unilateral, substituind documentului un anumit înțeles specific, numai ca sĕ o scótă la cale cu ceeace a voit dela început.

S'a socotit totdéuna ca cea mai mare scădere a unui istoriograf, când nu îngădue, ca adevĕrul istoric sĕ rĕsulte de sine din întêmplări și fapte, ci acel adevĕr se silesce a-l presenta după ale sale vederi și predilecțiuni subiective.

Cetind cu atențiune cineva partea despre „unire“ în Istoria Transilvaniei, fără greutate va recunósce în autorul opului pe teologul bĕtrân dela Blașiu. Cu tot sufletul și cu tot trupul se silesce autorul a justifica „unirea“, a o presenta ca o bunătate și necesitate pentru români, cu un cuvênt — a o neteḑí și împodobí în fel și în chip.

Cum-că biserica română ortodoxă în Transilvania a fost calvinisată ni-o spune autorul în o formă séu alta, cu vreme și fără vreme, cu trebuință și fără trebuință, cel puțin în 30 de locuri.

La pag. 122 ... (Reformațiunea) „în poporul românesc a produs devastațiuni înfricoșate“.

La pag. 123 ... (Biserica românilor) „în urmarea reformațiunii apusene ajunsese între foc și apă, séu cum se mai ḑice la noi, între ciocan și năcovală“.

Tot pe acea pagină mai jos... „pe care (biserica românilor) calvinii subjugându-o, în parte o și incorporaseră la biserica lor înainte de aceea cu vre-o optḑeci de ani, ér dela 1698 înainte *curtea imperială se silia sĕ o smulgă dela calvini și sĕ o alăture la biserica latină*, care în acea epocă scăpătase fórte tare“, ...

La pag. 124 ... „Până acuma nu am dat de urma nici unei reclamațiuni, care s'ar fi ridicat vre-odată din partea metropolitului Ungrovlachiei, care este totdeodată exarch al Plaiurilor, adecă al țerilor învecinate, în contra acelui abus ne mai auḑit în lumea christiană, ca un archiereu sĕ depună mărturisirea credinței ortodoxe în ḑiua hirotonirei sale, ér apoi îndată după întórcercere la scaun în patria sa sĕ jure credință *și episcopului reformat*.

La pag. 125 ... „Cum se putea ca sĕ se afle archierei, cari sĕ jure pe dóue simboluri de credință diametral opuse; séu décă voiți, cum se puté, ca archierei și o parte considerabilă dintre preoți sĕ crédă numai cât cred protestanții, sĕ execute însĕ întreg ritul rĕsăritén atât de bogat și aplicat pentru tóte fasele vieții omenesci? Și cum óre suferiau ceilalți episcopi, metropoliți, exarchi și patriarchi ai rĕsăritului o anomalie, batjocură, călcare în picióre a dogmelor, a ritului, a canónelor bisericei așa ḑicênd dinaintea ochilor, fără ca sĕ aflăm într'o sută de ani altă urmă de resistență, decât un singur sinod ținut la Iași“.

La pag. 143 .... „Tóte acestea apĕrări de asupriri și de de plătirea decimelor erau numai mĕsuri paliative, cu care nu se mai puté *împedeca desființarea totală a bisericii greco răsăritene din Transilvania și Ungaria* cu tóte instituțiunile sale“....

La pag. 145 .... „Vede ori-cine, că o catastrofă mare era în ajun de a sparge și a devasta biserica românilor“.

„La pag. 148 .... „Sĕ ne resumăm și sĕ încheiem acésta parte a studiului nostru relativă la subjugarea bisericei gr.-orientale române și sfășiarea ei în dóue confesiuni religióse, sub periodul domniei principilor calvini și *chiar după mórtea lui Apafi până la 1700*“.

La pag. 151 ... „biserica poporului român din Transilvania și părțile Ungariei a fost și până la anul 1700 desbinată în dóue confesiuni, una greco-rĕsăriténă séu bizantină ortodoxă, éră alta reformată calviniană..... ..... Desființarea metropoliei, delăturarea totală a metropolitului, care ar fi fost în anumita epocă și sfărmarea întregei hierarchii rĕsăritene, era sĕ fie încă numai chestiune de têmp la vre-o ocasiune bine venită, dacă evenimentele cele mari dela finea vécului al șeptespreḑecelea nu ar fi schimbat cu totul fața lucrurilor atât în Transilvania cât și în Ungaria și mai departe în Europa“.

La pag. 155 . . „Se vede curat, că partida calvină considerase pe națiunea și pe biserica română ca incorporată definitiv la secta și la naționalitatea sa, încât după atâtea legi și alte mĕsuri luate în mai bine de o sută de ani nici sĕ mai pótă fi vorbă despre „români și de lege românéscă“.

La pag. 163 ... „Biserica orientală a românilor a fost considerată ca lipitură subordinată și în o parte a ei chiar incorporată la biserica reformată calviniană, care 'și arogase tóte drepturile de dómnă asupra ei“;...

(Va urma.)

Din public.*)

Mulțămită publică.

Subscrisul comitet și epitropie parochială gr.-or. din M.-Uióra venim a vĕ ruga, sĕ binevoiți a mai publica ca: „mulțămită publică“ în prețuitul jurnal, ce redactați, următórele daruri bisericesci pentru biserica nóstră gr.-or. din M.-Uióra, primite dela unii locuitori marinimoși din loc și anume:

1.	Dela Domnul Kristai Ianos, reformat, — Führer la gendarmi, care în sĕrbătorile Nascerei Dlui a asistat la serviciul divin, a dăruit suma de . . .	fl. 4.—
2.	Niculae Roșca bĕtr., gr.-or., cu soția sa Ana un rênd de vestminte pentru prunci în preț de	„ 10.—
3.	Ioan Roșca, gr.-or. cu soția Iudita au dăruit o căldărușă pentru sânțirea apei la Botezul Dlui în preț de	„ 4.—
4.	Gligor Dănila, tinĕr cu soția sa Maria, dimpreună cu Moise Moldovan cu soția sa Anica, au dăruit 2 sfesnice în preț de . . .	„ 3.60
5.	Hinterău Károly, reform., ca mĕsariu a dăruit 4 sfesnice în preț de	„ 2.—
6.	Mekej Ioska cu soția sa, reform., a dăruit una cruce în preț de	„ 1.60
7.	Iosif Banciu, gr.-cath., au dăruit una carte (Noul Testament) în preț de	„ 1.—
8.	Maxim Roșca, gr.-or., cu soția sa, Susana au dăruit dóue sfesnice de părete în preț de	„ —.40
9.	Ioan Popa, gr.-or., cu soția sa au dăruit dóue sfesnice pe masa altariului în preț de	„ 3.50
10.	George Chiorean, gr.-or., cu soția sa Maria au făcut una ladă pentru banii și hârtiile de preț a bisericei, i-a costat	„ 1.—
11.	Regius Károly a dăruit patru sfesnice de părete în preț de	„ —.80
12.	Ioan Trifan su soția sa au dăruit una masă pentru cantor în preț de	„ 2.50
13.	Moise Moldovan cu soția sa Anica una masă în preț de .	„ 2.50
14.	Niculae Dănilă cu soția sa Anica, au dăruit una masă în preț de	„ 1.50
15.	Niculae Baciu cu soția sa Iustina au ḑăruit una cruce la turn în preț de	„ 1.—
	Suma .	fl. 39.40
	Transport .	fl. 39.40
16.	Nilașan George cu sația sa Maria au dăruit dóue icóne aurite *a)* Rĕstignirea Dlui *b)* a Maicei Domnului în preț de	„ 10.—
17.	Gavril Danilă cu soția sa Sabina, una icónă în preț de .	„ 1.—
18.	Augustin Rus cu soția sa Dina, au dăruit una icónă în preț de	„ 1.—
19.	Stefan Augustin cu soția sa Susana au dăruit una icónă în preț de	„ 1.—
20.	Presĕcan Dănilă cu soția sa Salomia au dăruit dóu icóne în preț de	„ 1.40
21.	Iacob Hoportean cu soția sa Saveta au dăruit dóuĕ icóne în preț de	„ 1.--
22.	Niculae Roșca lui Todor cu soția sa Elisabeta au dăruit dóue icóne în preț de	„ 2.—
23.	Dobrotă Rosalia, fată gr.-cath., a dăruit dóuĕ icóne în preț de	„ 1.—
24.	George Szabó, gr.-cath., cu soția sa Maria au cumpĕrat una cădelniță de pacfong galbin în preț de	„ 3.60
	Suma totală . .	fl 61.40

Pe lângă aceste s'au mai dăruit dela unii mai multe fețe de masă și alte daruri potrivite pentru biserică, pentru cari fapte creștinesci ne exprimăm cea mai mare mulțămită. Dee cerul ca pentru acéstă biserică, care voim sĕ se zidéscă, și Onoratul public cetitoriu căruia îi cade la inimă bunăvoința de a jertfi ceva, sĕ ne mângăe câtuși de puțin cu câte vre-un ajutoriu.

Am rĕmas:

Murĕș-Uióra, la 18/30 Ianuariu 1897.

Cu tótă stima:

Vasilie Crișan,
par. gr.-or. a M. Decei și adm. gr.-or. a M. Uiórei.

Vasilie Roșca, epitrop I.

Ioane Trifan, epitrop II.

---

*) Pentru cele publicate în rubrica acésta redacțiunea nu este responsabilă.

Chiar acum au apărut și se pot procura:

PREDICE

pentru Dominecele de preste an,

compuse și elucrate după Catechismul lui Decharbe de **Vasiliu Criste**, preot. Tom. II. dela Dumineca a XI-a după S. Rusalii până la Dumineca Vameșului.

Prețul unui exemplar expedat franco e 85 cr.

și:

BOCETE,

adecă **cântări la morți**, adunate de **Ioan Pop Reteganul.**

Prețul unui exemplar expedat franco e 40 cr.

A se adresa la:

Tipografia „Aurora“ A. Todoran
în Gherla — Szamosujvár.

[46] 1—3

Contra
tusei, răgușelei și flegmei
cel mai bun mijloc este

Zaharul de voronică,

(Pemetefű czukorka)

carele face sĕ înceteze aceste bóle fórte ingrabă.

Se póte căpĕta în tóte apotecele. **1 cutie costă 30 cr.** Câte 5 cutii pentru 1 fl. 50 cr. trimite scutite de porto,

Bela Réthy,
apotecariu în Békés-Csaba.

[158] 9—10

Redactor prov. **Gavriil Hango.**

Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 36. Sibiiu, Marţi, 1/13 Aprile 1897. Anul XLV.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
la „Tel. Rom.“ într'una cu suplementul „Fóia Pedagogică“
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strěinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuě ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

„Politica episcopilor nostri“.

(⚖) Sub acest titlu începe a se manifesta „năravul“ suprimat trei luni de ḑile în cei ce au dat viéţă diarului „Tribuna Poporului“.

În Nrul 9 din 28 Ianuariu a. c. al ḑiariului nostru, apreciând programul noului ḑiar „Tribuna Poporului“ între altele am ḑis:

„La fine mai face o promisiune cu privire la publicarea lucrurilor „îndrăsneţe“ şi pentru mulţi „jignitóre chiar“, cari ating „instituţiuni ori chiar persóne“, ḑicênd că nu va mai tolera, ca astfel de lucruri, cari micşoréză autoritatea pressei, sě se publice „fără responsabilitatea autorilor“.

„Dacă astă frasă s'ar puté interpreta astfel, că nu va admite, ca în fóie sě se publice atacuri privitóre la instituţiuni şi persóne, — înţelegem românesci — vulgo: că nu vor admite „personalităţi“ în „Trib. Pop.“ — acésta ar fi un progres în favorul fóiei, dar atunci: unde am fi cu cunoscutul proverb despre lup şi pěrul sěu?“

Tot, ce am prorocit noi în acel articol la adresa numitului ḑiar, s'a împlinit.

Cu celelalte „organe“ ale partidului naţional s'a încăierat, afară de „Gazeta“, carea consecuent o ignoréză.

Pe cei dela „Tribuna“ îi jupuesce de-arêndul.

„Tribunei“ îi denégă atributul de organ „acreditat“ al partidului naţional.

Constată, că partidul este desorganisat.

Négă, că ar mai exista nici măcar în teorie „comitet naţional“.

Dr. Raţiu şi cei remaşi cu el nu sunt in drept a se considera pe sine de comitet naţional.

Tótă vina pentru amorţéla în care a căḑut partidul o pórtă Dr. Raţiu, carele a provocat crisa la „Tribuna“, chiar când comitetul naţional primise planul de organisare al lui Russu-Şirianul, carele atât era de sublim, încât dl redactor responsabil al „Trib. Pop“. „nu uită nici odată însufleţirea cu care badea George Pop de Băsesci lăuda hotărîrea“ comitetului de a-l primi în principiu, ér pentru punerea lui în practică alese o comisie de cinci, în persónele: preşedintelui a secretariului, apoi a somităţilor politice şi organisatori consumaţi: Bogdan Duică, V. Tordăşianu şi însuşi propunětoriul Rusu-Şirianul etc. etc. (veḑi „Trib Pop“. Nr. 49)

Ar fi fost minunea minunilor, ca „Trib. Pop“. sě se mai pótă stăpâni în atitudinea pasivă ce şi-o impusese la început faţă cu „Episcopii nostri“, pentru-că ocărirea acestora era dóră punctul principal al programului lor până erau la „Tribuna“ veche. Apoi scris este că: „Lupul îşi schimbă pěrul, dar năravul nu“.

Drept pretext pentru începerea campaniei contra episcopilor nostri, folosesce o epistolă veche, luată nu spune de unde, a fostului vicariu foraneu din Şimleu, Alexandru St. Şuluţiu, ddto 18 Martie 1842, adresată vicariului foraneu din Făgăraş Teodor Serény, prin care Şuluţ rógă pe colegul sěu, ca din incidentul unui proiect de lege, pertractat în dieta transilvană, prin care se intenţiona întroducerea limbei magiare în biserici şi în cărţile bisericesci românesci, se róge pe „Prealuminatul domn episcop din Blaş, ca fără zăbavă sě se înţelégă cu celalalt Prealuminat domn episcop român din Sibiiu“ şi, séu prin deputaţi, séu în persónele sale, séu prin o suplică la Tronul Majestăţii, sě se róge „ca articolul dietei de acum pentru întroducerea limbei magiare în biserici şi în cărţile bisericesci sě se milostivéscă a nu-l sancţiona“ şi, sě se milostivéscă a da împěrătéscă facultate ambilor Episcopi, ca sě adune un „sobor mixt religionar-naţional“ în Blaş, carele sě nu aibă alt obiect de discutat, decât „despre limba, existenţa, şi cultura naţională şi a bisericilor nóstre“ „atingêndu-se lucrul de tótă naţia românéscă şi de *ambe religiile rěsăritului*“.

Pornind din acest act dictat, de simţěminte românesci ale unui protopop, devenit mai târḑiu episcop şi metropolit al bisericei sale, cătră alt protopop, fără a ţiné cont de împregiurările între cari s'au petrecut faptele la care se provócă şi de situaţiunea politică actuală, „Trib. Pop“. se descarcă asupra episcopilor nostri de astăḑi, carii nu mai calcă în urmele „vlădicilor români greco-catolici şi greco-orientali din Blaş şi din Sibiiu: Bob şi Adamoviciu, Moga şi Leményi, Şuluţ şi Şaguna, carii împreună mergéu şi împreună lucrau pentru eluptarea şi recunóscerea drepturilor politice ale poporului român“.

„Dela Şuluţ şi Şaguna în cóce istoria nu póte arěta la activul meritelor episcopatului român nici o acţiune politică mai însemnată“.

„Mulţumiţi de a-şi fi ridicat din când în când glasul în causa naţională bisericéscă în casa magnaţilor, încolo episcopii nostri au rěmas nisce privitori pasivi faţă de violentarea şi confiscarea dreptului de limbă, frustrarea dreptului autonomic al bisericii române, drepturi cardinale garantate naţionalităţii române prin legile fundamentale din 1868“.

„In contra obligativităţii limbei magiare în şcólele poporale, a asilelor de copii şi nici în contra întroducerei legilor politice bisericesci, Episcopii români n'au desvoltat nici pe departe acţiunea de resistenţă în apărarea drepturilor naţiunii şi bisericei române, care a făcut nemuritor pe Sava Brancovici, Inocenţiu Clain, Grigoriu Maior, Şuluţ şi Şaguna“.

„In loc sě facă oposiţie straşnică şi solidară împilătorilor, ei se plécă pe întrecute înaintea guvernului, făcêndu-se singuri executori legilor păgânesci îndreptate pentru resturnarea autorităţii şi aşeḑěmintelor bisericesci. In adevěr episcopii nostri nu au făcut nici un demers în contra sancţionării acelor legi la Corónă“ etc. etc.

„Politica episcopilor nostri trebue sě fie naţională, politică de resistenţă, nu de umilinţă“.

Astfel se espectoréză „Trib. Pop“. la adresa „Episcopilor nostri“.

Ţinênd cont de pasagiul din program, reprodus şi la începutul acestui articol, că lucruri „îndrăsneţe“, cari ating instituţiuni ori persóne, nu se vor publica în „Trib. Pop“. „fără responsabilitatea autorilor“, — trebue sě presupunem, că acest articol „îndrăsneţ“ şi „jignitor“ pentru suprema instituţiune bisericéscă şi totodată şi naţională a nóstră, publicat anonim, este productul redactorului ḑiarului.

Este şi competent d-nul Rusu-Şirianul se glăsuéscă astfel cătră Episcopatul nostru şi mai ales din Arad, unde toţi 'i cunosc înalta cualificaţiune, apoi din articolii lui publicaţi de curênd sub titlul: „Organisarea partidului naţional“ cu toţii scim, şi aceea, că s'a bucurat de o scólă escelentă politică, şi din însărcinarea comitetului naţional a intreprins şi călětorii, a fost chiar şi în Marmaţia.

Dar cu tóte acestea noi cutezăm a afirma, că: nime nu are drept sě vorbéscă în astfel de ton, cum se vorbesce în articolul din cestiune la adresa episcopatului nostru, pentru-că episcopatul nostru şi-a împlinit cu sânţenie datoria de când s'au început persecuţiunile în biserică şi scólă până în ḑiua de astăḑi.

Abstragênd dela luptele grele, ce le-a avut episcopatul nostru cu guvernul ţěrii în calea oficiósă, începênd pe la finea primului deceniu al erei nóue constituţionale şi până în ḑiua de astăḑi, este sciut, că nici o causă naţională, bisericéscă şi scolară nu s'a discutat în casa magnaţilor, unde şi episcopii nostri au cuvênt, ca sě nu fi intrevenit şi ei cu tótă energia pentru apěrarea drepturilor atacate. De repeţite-ori au intrevenit şi la Tron, atât în persónă, cât şi cu deputaţiuni în interesul causelor nóstre, — ér cuvêntările lor de întimpinare cătră Maiestatea Sa la diferite ocasiuni când a călětorit prin diecesele române, tóte au avut un timbru hotărît naţional, pentru care au şi fost apostrofaţi din partea jurnalisticei şoviniste magiare.

Constatăm însě, că acel ḑiar la care dl redactor al „Trib. Pop.“ şi-a făcut scóla politică, nici când n'a lăudat ţinuta bărbătéscă a prelaţilor nostri în causele naţional-bisericesci, ci a cercat numai ca sě-i insulte şi discrediteze în sus şi în jos.

FOIŢA.

Documente pentru limbă şi istorie.

(Urmare.)

Rugarea

locuitorilor din Orăştie cătră episcopul Dionisiu de Buda, pentru a nu-'i constrînge la plătirea unui pămênt eclesiastic din banii eclesiei, ci a-i mai amâna cu solvirea până vor puté face preţiul din alt loc.

Illustrissime ac Reverendissime Domine Dne et
Episcope Nobis Gratiosissime!

Innumerabiles nostrae neccessitates, recto tramite ducunt ad Vestrae Illustritatis Paternum amorem, duum ordinationes Vestrae Illustritatis nuperas, intuitu Parochi, et Fundi Parochialis, ob renitentiam Domini Jenye Mulyú, in effectum deducere haud possemus etenim posteaquam apud Magistratum Szászvárosiensem Fundum pro Parocho sollicitassemus, non deficit idem Magistratus Fundum illum, quem prioribus etiam temporibus nostrae Ecclesiae designaverat, denuo gratiose decernere, quem Dominus Jenye Mulyù sibi ipsi pro Villa propria retinere attentat, cum praejudicio Miserae plebis Valachicae Szászvárosiensis. Instamus itaque Illustritati Vestrae quam humillime, dignetur Sortem Nostram pauperrimam gratiose considerare, exq... Congesto Templi, ejus Fundi pretium exsolvere facultare, priusquam aliunde eandem summam aequirere possemus, et Duo Jenye Mulyú demandare, ut ejus Fundi Summam non ultra extendat, quam ut pro eo prius exsolverat alioquin Ecclesiasticum Nostrum Pastorem omittere cogimur, Gratiam et Favorem humillime Praes..... tolantes persistimus.

Illustritatis Vestrae

Servi humillimi

Incolae et Inhabitatores Szászvárosienses, in Felső Oláhszer
habitantes.

Ad Illustrissimum Dnum Dominum Dyonisium Episcopum Budense et Dnum Dnum Nostrum Patronum Gratiosissimum.

Humillimum Memoriale
Introscriptorum.

Un document din anul 1777 privitoriu la dreptul Măcelarilor din Braşov-Scheiu.

Nos Maria Theresia

DEI Gratia Romanorum Imperatrix Vidua ac Germaniae Apostolica Hungariae, Bohemiaeque Regina, Archi-Dux Austriae, Dux Burgundiae, Magna Princeps Transylvaniae, Comes Tyrolis, Goritiae & Siculorum. Memoriae commendamus tenore praesentium significantes quibus expedit Universis: Quod Fideles Nostri, Nobis Sincere, et respective Dilecti Illustris S. R. I. Comes Carolus Teleki de Szék, Status & Regii Nostri per Hoereditarium Nobis Magnum Transylvaniae Principatum Gubernii Consiliarius, utrobique Actualis Intimus, ac Cancellarius Noster per antelatum Magnum Principatum Nostrum Partesque eidem reincorporatas Provincialis Regius; Generosi porro Michael de Bruckenthal, Adamus Neres de Nagy Várad & Michael de Sonnenberg, Secretarii Nostri Guberniales; nec non Michael de Ahléfeld & Antonius Biro de Pollyán, Cancellariae Nostrae Regiae in Transylvania Provincialis Regestratores retulerint Nobis: Qualiter Iidem alias Literas Nostras Sibi ipsis praeceptorie sonantes et directas, Summô quô decuit honore & obedienţia receperint in haec verba:

(Va urma.)

A pretinde astăḑi, când statul este guvernat de un regim parlamentar ér Domnitoriul este încoronat și jurat, ca episcopatul nostru sĕ intervină la Corónă pentru nesancţionarea unei legi aduse cu observarea tuturor formelor constituţionale, însemnéză a pretinde, ca biserica sĕ demonstreze nu numai contra guvernului, ci și contra Corónei. Pentru că după formele usitate în statul nostru, nici un proiect de lege din iniciativa guvernului, nu se póte presenta spre desbatere în parlament, fără a fi primit aproborea prealabilă a Corónei, ér votat de ambele corpuri legislative, Coróna angajată deja cu aprobarea prealabilă, nu-i póte denega sancţionarea.

Dacă nu o sciea acésta d-nul Rusu-Şirianul din studiile sale, a avut ocasiune sĕ o înveţe din procedura ce s'a urmat la crearea legilor ultime bisericesci, când Domnitoriul a dat voie guvernului actual sĕ repeţéscă la casa magnaţilor presentarea proiectului votat în casa representanţilor dar refusat în casa magnaţilor până când va reuși, ba i-a dat voie sĕ denuméscă membri noi ca sĕ-și facă maioritate și în casa magnaţilor, — deși se susţinea, că Maiestatea Sa personal și întréga dinastiă nu simpatiséză cu acea reformă radicală.

Demonstraţii póte sĕ facă ori-cine în contul sĕu, nu póte sĕ facă însĕ Episcopatul nostru în contul bisericii până când biserica mai are ce risca.

A agita contra punerii în lucrare a unei legi sancţionate, însemnéză a te pune pe teren revoluţionar.

Revoluţii încă se fac, și cei ce le fac, dacă reies învingĕtori pentru drepturile celor apĕsaţi, sunt glorificaţi de tótă lumea, învinși însĕ, ajung în furci și lumea îi compătimesce.

Biserica nici-odată n'a propagat vederi revoluţionare, din contră, a propagat pacea și respectarea legilor.

Episcopii nostri nu s'au făcut „executorii legilor păgânesci" cum le imputa „Trib. Pop." ci au executat numai dispositiunile sinódelor eparchiale și ale congresului naţional-bisericesc cu privire la atitudinea ce are sĕ o observe biserica faţă cu acele legi, până când vor fi în vigóre, ér pentru episcopii nostri acestea sunt organele chiemate a norma direcţiunea ce au sĕ o urmeze, nu domnul redactor al „Trib. Pop."

Dar' chiar de am admite, că dnul Rusu-Şirianul este Papa nostru, și ca atare este cel mai competent a da porunci episcopatului nostru în afacerile bisericesci, n'avem scire ca el sĕ fie tot Papă și în cele politice.

De unde vine el „cu dela sine putere" sĕ strice tot, ce cu matură precugetare și cu mare muncă au clădit înţelepţii nostri conducĕtori politici încă înainte de 30 ani și de atunci susţin mereu.

Da! era un timp când capii bisericilor românesci (așa se numeau atunci „biserica română greco-orientală" și „biserica catolică de ritul oriental" de astăḑi) Şuluţ și Şaguna împreună presidau la congrese naţionale politice și conduceau deputaţiuni la Corónă, cu un cuvênt erau conducĕtori și în politică.

Dar' lumea s'a săturat de conducerea lor.

Laicii nostri s'au creḑut destul de vigoroși ca ei sĕ conducă singuri naea naţiunii. „Popii" sĕ-și vadă de biserică, și au dat parola: „Jos cu popii, sĕ ne emancipăm de reverenḑi"!

Ḑis și făcut.

S'au sufulcat și s'au apucat de memorande, cu care apoi ei au colindat pela Viena, au inaugurat contra voinţei „popilor" politica de pasivitate, de ale cărei mănóse fructe ne bucurăm și astăḑi, și consecuenţi cu parola dată, în adunarea generală din Clușiu a Asociaţiunii transilvane, la 16/28 August 1867 pe „popa" Şaguna l'au dat jos și din presidenţia Asociaţiunii pe care în prima lineă el o înfiinţase, alegênd „cu aplause însufleţite" pe B. L. Pop. (Veḑi „Transilvania" din 1868 Numĕrul 2 pag. 22.)

De 30 ani trecuţi politica nóstră se face și conduce cu totala ignorare a Episcopilor.

Nu consultat, dar nici măcar ales n'a fost nici unul nici la o conferenţă, ér' ḑiarele politice mereu au protestat contra amestecului Episcopilor în politica naţională.

N'a aflat acésta d-nul Russu-Şirianul cel puţin dela unchiul sĕu, carele de multe-ori s'a ocupat cu tema acésta în colónele „Tribunei" vechi?

De unde veniţi acum de-odată a provoca pe episcopi sĕ se arunce în valurile politicei?

Vĕ trebue „martiri?" Har Domnului avem destui din tóte păturile naţiei. Chiar și dl redactor al „Trib. Poporului" se insinuă pe sine ca martir triplu.

De „Sobóre mixte religionar-naţionale" de care propunea fericitul Şuluţiu când încă nu era episcop și când drepturile politice în Transilvania se puteau exercia numai de către naţiunile și religiunile recepte, între cari romanii nu figurau nici ca naţiune nici ca religiune — numai aceia pot visa astăḑi, carii dorm cel puţin de jumĕtate de secol, și nu vĕd: că astăḑi nu se mai vorbesce de „ambe religiile rĕsăritului" cum scriea Şuluţ la 1842, ci una se numesce oficial „Biserica *catolică* de rit oriental", ér episcopii acestei biserici pot ţiné sobóre mixte numai cu episcopii catolici, dar nu sub nume de „mixt", ci de „catolic;" nu vĕd, că p. e. în gimnasiul „românesc" din Beiuș înfiinţat de episcopul Vulcan „*Juventuti huius provinciae*" nu se póte da loc pentru propunerea religiunei orthodoxe, când pentru profesorii de celelalte religiuni chiar și pentru jidovi este loc, ér în Internatul Pavelian și în șcóla de fetiţe tot Paveliană, nici pe bani nu se primesc elevi de religiunea nóstră, pe când romano-catolici se primesc.

Ce s'a putut s'a făcut însĕ și în astă direcţiune și dela mórtea lui Şaguna și Şuluţ încóce, un lucru pe carele îl cunosc toţi aceia, carii se interesau de afacerile nóstre bisericesci și nainte de 18 ani, séu cari cel puţin cetesc protocólele sinódelor nóstre, tipărite și accesibile pentru tótă lumea.

Ca aclus *D,* la Protocolul sinodului archidiecesan din 1879 se află clasica „Representaţiune a deputaţiunei române greco-orientale în causa proiectului de lege, privitor la întroducerea limbei magiare în șcólele poporale", eșită din péna metropolitului nostru și presentată Maiestăţii Sale în Viena, la 12 Februariu 1879, de către o deputaţiune din întréga metropolie a nóstră, conduși de Exel. Sa metropolitul, constătătóre din toţi trei archiereii și câte din trei delegaţi, un preot și doi laici din fie-care diecesă.

Acest paș energic în contra proiectului de lege pentru întroducerea limbei magiare în șcólele poporale își are istoria sa, pe care, precum se vede, nu o cunosc cei dela „Trib. Pop." și care în liniamente generale este următórea:

În Januariu 1879, metropolitul nostru, Ex. Sa Miron Romanul, a întrunit în reședinţa sa pe inteligenţa română din Sibiiu în scopul de a se consulta despre pașii ce ar trebuí făcuţi pentru posibila evitare a pericolului ce involva pentru șcólele românesci proiectul de lege amintit.

La acea consultare a participat și I. P. Deseanu ca delegatul diecesei Aradului și dintre gr.-catolici George Bariţiu.

În conferenţă s'a decis, ca sĕ se facă o representaţiune la Maiestatea Sa ca sĕ denege aprobarea prealabilă dela acel articol de lege, care representaţiune sĕ o presenteze o deputaţiune compusă din toţi archiereii și din delegaţii tuturor dieceselor gr.-or.

S'a decis mai departe, ca prin o deputaţiune compusă din archimandritul de atunci N. Popea, și E. Măcelariu, însoţiţi de dl G. Bariţiu sĕ se însciinţeze despre acel paș și metropolitul din Blașiu, cu rugarea ca dacă le convine sĕ facă și românii gr.-catolici asemenea, în care cas ambele biserici aveau sĕ se pună în conţelegere.

Deputaţiunea s'a dus la Blașiu cu o recercare în scris din partea metropolitului nostru.

Metropolitul Vancea o a primit afabil și a promis, că după-ce va consulta pe capitolul sĕu, va rĕspunde.

A și rĕspuns, că este de acord și că și episcopatul gr.-cat. va urma întocmai.

Dela Sibiiu s'au făcut toţi pașii necesari. Tóte consistoriile și-au ales delegaţii și s'a defipt ḑiua de convenire în Budapesta de unde împreună vor pleca la Viena.

O ḑi nainte de plecare, metropolitul nostru a comunicat metropolitului din Blașiu ḑiua plecării și ḑiua sosirii la Bpesta.

A dóua ḑi a sosit o depeșă dela domnul canonic Moldovan, că Excelenţa Sa a plecat la Budapesta alaltăeri.

Sosiţi la Budapesta, lucrul cel dintâiu a fost a se informa metropolitul nostru la hotelul Frohner, în care regulat trăgea metropolitul Vancea, décă se află acolo séu ba?

Rĕspunsul a fost, că a plecat alaltăieri la Viena.

Sosiţi la Viena érăși a sciricit după metropolitul din Blașiu, în scop de a se consulta despre modus procedendi, dar' a aflat, că Excelenţa Sa cu Episcopul Mihályi au fost la audienţă ieri, și deja au și părăsit Viena.

Deputaţia nóstră 'și-a căutat de trébă, a obţinut audienţa la Maiestate și și-a presentat representaţiunea.

A fost primită graţios, celelalte se sciu.

Reîntorși acasă, metropolitul nostru a însciinţat în scris pe metropolitul din Blașiu despre cele petrecute, comunicându-i pentru archiva sa atât representaţiunea nóstră cât și rĕspunsul preaînalt.

Ce e drept la acestea n'a primit nici un rĕspuns dela metropolitul din Blaș, nici representaţiunea bisericei gr. catolice nu se află în archiva metropoliei nóstre, dar scris este, că și Vancea cu episcopul de atunci al Lugoșului, a presentat la Meiestate o representaţiune a clerului gr.-cat., și fapt este, că în casa magnaţilor atât el, cât și metropolitul de astăḑi ca episcop al Lugoșului a combătut cu tótă energia proiectul de lege dimpreună cu metropolitul și episcopii nostri.

Deputaţii de atunci încă 'și-au făcut datoria.

Deși pentru anumite consideraţiuni nu a putut fi acésta o acţiune comună a „ambelor biserici resăritene", dar în faptă totuși a fost efluxul unei conţelegeri frăţesci și între împregiurările date destul de armonică.

Atâta de astădată.

Revista externă.

Ḑilele trecute foile externe au adus scirea, că în peninsula balcanică s'ar fi format o triplă alianţă slavă constătóre din statele balcanice mici Bulgaria, Muntenegru și Sêrbia pentru apĕrarea intereselor poporaţiunei slavone din imperiul turcesc la o eventuală împărţire a acesteia. Protectoratul Rusiei încă a fost luat în vedere. Scirea nu este desminţită încă.

* * *

Tulburările din Creta și Macedonia continuă; cu tóte acestea încă se mai sperézä susţinerea păcei europene și liniscirea acestora fără vătămarea intregităţii teritoriului turcesc, prin concesiuni reciproce între creștini și mohamedani.

Din parlamentul magiar.

Şedinta dela 6. Aprilie 1897 n.

În ședinţa acésta s'a făcut o enunciaţiune dintre cele mai importante taţă de biserica ortodoxă, atât română, cât și sêrbéscă din Transilvania și Ungaria, și încă tocmai din partea guvernului prin gura ministrului-președinte baronul Bánffy Dezső.

Nu e locul sĕ comentămací acéstă enunciaţiune, ci ne vom mărginí numai la reproducerea celor petrecute cu privire la acéstă chestiune, lăsând la o parte și celelalte lucruri petrecute în dietă în acéstă ședinţă, ca nisce lucruri de mai puţin interes pentru noi.

Deputatul sêrbesc Jagics József a înaintat o interpelaţiune privitóre la organisarea și regularea autonomiei bisericei ortodoxe sêrbesci și în legătură cu acestea la executarea Art. de lege IX. din anul 1868.

Interpelantele în motivarea premersă interpelaţiunii sale între altele ḑice:

Autonomia bisericei greco-orientale sêrbesci precum e sciut pe basa privilegiilor ces. reg. dela anul 1690 când au imigrat sêrbii în Ungaria, apoi pe basa Art. de lege XXVIII. din anul 1791 și în urma marilor creaţiuni legislatorice dela anul 1848, a fost inarticulată în lege la anul 1868 în Art. IX. Legea acésta a despărţit metropolia gr.-ort. sêrbéscă dela Carlovitz în dóue metropolii independente și coordinate: gr.-ort. șêrbéscă și gr.-ort. română. A dat drept credincioșilor acestor dóue biserici, pe lângă suprema inspecţiune din partea corónei, ca în cadrul legilor constituţionale sĕ se organiseze și sĕ-și reguleze tóte afacerile bisericesci, școlare și fundaţionale în mod independent pe basa statutelor create în congresele lor și sancţionate de regele.

Abia este lege mai clară decât Art. IX. din anul 1868, și cu tóte acestea guvernele de până acum n'au făcut nimic pentru executarea ei cu privire la biserica gr.-ort. sêrbéscă, cu tóte preparativele și pertractările cu guvernele dela anii 1870 și 1871, cu cari nu s'a putut ajunge la nici un resultat cu privire la statorirea principiilor de organisare independentă, precum se indică în lege.

La 1874 s'a făcut un Regulament congresual, pe care guvernul la anul 1875 l'a supus spre sancţionare, fără consultarea bisericii cu clausula, că ori-ce afacere controversată în carul autonomiei, se póte apela numai la guvern, ca la forul suprem.

Cu acésta guvernul de atunci a pus basa la apelaţiune dela drept la putere.

În urma tuturor acestora pe basa unor ordinaţiuni absolutistice, în mare parte prescrise, din seculul trecut, și cu provocare la „jura quesita majestatica" în contra Art. de lege IX. din 1868, în biserica gr.-ort. sêrbéscă s'a întrodus o astfel de practică, carea stă în contraḑicere nu numai cu legea citată ci chiar cu cele mai elementare principii de autonomie.

Dintre multele ingerinţe necompetente ale guvernului amintesce numai câteva, așa: denumirea patriarchului Angelici, esmiterea de administratori episcopesci și metropolitani, decisiuni meritorice în casuri concrete de apelaţiuni, înstrăinarea averii bisericesci fără ascultarea congresului ca representant al bisericei etc.

Acèsta a fost causa, că congresele de mai târḑiu n'au putut desvolta nici o activitate.

Greșesce statul, dacă se pune pe sine ca supremul for de apelaţiune în astfel de afaceri biserícesci. Ultimul for este coróna, ér' nu guvernul.

La urmă face atenţi pe romano-catolici, cari încă cer autonomie în bisericile lor și ḑice, că decât o astfeliu de autonomie cum intenţionéză guvernul de aḑi a da, mai bine nici o autonomie, căci atunci mai bine vor merge lucrurile, atât în interesul bisericei, cât și în interesul statului.

Iși cetesce apoi interpelaţiunea, carea este următórea:

Considerând, că biserica gr. ort. sêrbéscă cu tot dreptul sĕu de autonomie asigurat prin Art. de lege IX din anul 1868 încă și aḑi se guvernéză în mare parte prin regulamente provisorice congresuale create pe basa acestei legi şi pe basa unor ordinaţiuni, érăşi în mare parte prescrise din seculul trecut;

Considerând, că regularea şi organisarea deplină a bisericei gr. ort. sêrbesci conform dispoşiţiunilor şi intenţiunilor Art. de lege din anul 1868, a fost zădărnicită prin interpretarea şi aplicarea greşită a dreptului de suprema inspecţiune a corónei prin guvernele anterióre;

Considerând, că comisiunea congresuală a fost provocată prin decis preaînalt din anul trecut ca sĕ facă preparativele şi proiectele necesare pentru organisarea completă legală a autonomiei neamânat în anul 1897, ceea-ce acésta a şi făcut;

Considerând, că capul bisericei gr.-ort. sĕrbesci, metropolit şi patriarch, pentru convocaraa congresului în têmpul obicinuit între Pasci şi Rosalii a înaintat o adresă, la care însĕ d. ministru-preşedinte n'a aderat; în fine —

Considerând, că între astfel de impregiurări — şi cu dreptul — în credincioşii bisericei gr.-ort. sêrbesci nu fără basă s'a deşteptat temerea, că convocarea congresului bisericesc ér se va amâna pe têmp nedeterminat şi astfeliu regularea autonomiei ér va fi împărtăşită de o tractare ansticonstituţională asemenea celei din trecut, — întrébă deci pe dl ministru-preşedinte:

1. Cu ce-şi motivéză purcederea, că n'a aderat la adresa pentru convocarea congresului în têmpul ordinar?

2. Are intenţiune sĕ ne dea ocasiune, ca congresul, de şi la timp afară de timpul ordinar, dar încă în anul acesta şi cât mai curênd sĕ pótă fi întrunit pentru resolvarea afacerilor curente şi pentru organisarea completă legală a autonomiei sale bisericesci?

3. Aplicat-e a se mărginì la organisarea şi executarea autonomiei pe basa Art. de lege IX din 1868 numai la validitarea cercului sĕu de drept emanat din dreptul de suprema inspecţiune a statului?

4. Aplicat-e a supune corónei spre sancţionare decisiunile congresuale pentru organisarea autonomiei într'un astfeliu de mod, care corespunde principiilor constituţionale şi autonomice?

La acéstă interpelaţiune ministrui-preşedinte br. Bánffy respunde imediat, şi étă cum:

Luând lucrul strict, causa referinţelor neregulate ale bisericei sêrbesci este neînţelegerea, ce se află intre credincioşii bisericei sêrbesci. El nu e de lipsă sĕ se apere; observă însĕ una, că ori până la cât de indepărtate margini recunósce el dreptul, ca sĕ se organiseze autonomia bisericei sêrbesci, trebue sĕ declare, că *crearea aceleia în mĕsura şi în inţelesul, cum s'a întêmplat acésta în biserica gr.-ort. rom., nu o póte afla de admisibilă. Şi acésta din consideraţiuni politice de stat.* Dealtcum dreptul de suprainspecţiune al Regelui designéză marginile până la care pot merge la organisarea acestei autonomii.

Trecênd la întrebări, la prima şi a dóua întrebare rĕspunde, că de aceea n'a consimţit la convocarea congresului în têmpul dintre Pasci şi Rusalii, fiind-că în luna lui Maiu se fac alegerile pentru dieta croată, şi astfel nu póte expune ţinuturile acelea la dóue agitaţiuni electorale, sciindu-se şi aceea, că dintre sêrbii Corónei ungare mai mult ca dóue treimi locuesc în Croaţia. Guvernul va permite întrunirea congresului în anul acesta, dar ceva mai târḑiu, pela sfîrşitul verei.

La întrebarea a treia şi a patra, fiind cestiuni principiare, declară, că nu póte respunde cu positivitate. Póte sĕ spună însĕ atâta, că greutăţile regulărei afacerilor bisericei gr.-ort. sêrbesci, provin din împrejurarea, că congresul în actuala lui organisaţiune s'a transformat într'un corp administrativ şi politic. O corporaţiune, care sĕ întrunesce numai în intervale de 3—4-ori şi mai mulţi ani şi remâne într'unit cel mult şese sĕptĕmâni, aceea nu se póte ocupa şi cu lucruri administrative. Dorinţa guvernului e, ca regularea autonomiei sĕ se facă astfel, ca afacerile administrative sĕ se subtragă dela congres, instituţiunile constituţionale magiare sĕ fie respectate, punctele de vedere de stat magiar, politice, legale şi hierarchice sĕ fie asigurate, deasemenea dreptul de suprainspecţiune al Majestăţii Sale între tóte imprejurările. Dacă tóte acestea vor fi considerate de congres la regularea autonomiei, atunci nu va subversa nimic în contra realisărei aceleia.

Jagics ia spre sciinţă rĕspunsul ministrului preşedinte la prima şi a dóua întrebare, dar nu-i mulţămit cu rĕspunsul ce i l'a dat la a treia şi a patra întrebare. A ḑis ministrul-preşedinte, că numai aşa se va putea realisa autonomia bisericei gr.-or. sêrbesci, dacă între marginile legilor constituţionale se va asigura dreptul de suprainspecţiune al statului şi respective a guvernului. Dar tocmai acésta e greşéla şi causa, că de 30 de ani nu s'a putut până aḑi regula autonomia bisericei gr.-or. sêrbesci. Nu e vorba aci de dreptul de suprainspecţiune, ci e vorba de conducerea afacerilor în mod independent şi despre executiva lor. Acesta e sensul legii din 1868. A mai ḑis dl ministru preşedinte, că nu consimte sĕ li se dee sêrbilor o autonomie bisericéscă analógă cu cea a Românilor. Dînsul Jagics nu înţelege pentru ce. Nu sêrbii sunt periculoşi pentru magiari, ei, cari locuesc mai resfiraţi şi sunt numerice mai puţini şi au dat până acum atâtea doveḑi de iubirea patriei unitare, ci românii, cari trăesc în masse compacte. (Frumósă insinuare, dar ne îndoim, că va prinde. Red. „Tel. Rom.“)

Ministrul preşedinte în replica sa ḑice, că nu se îndoiesce în patriotismul sêrbilor manifestat mai ales în cei din urmă 30 de ani. Dar din aceea, că pe basa Articolului de lege IX. din anul 1868 autonomia bisericei greco-orientale române s'a regulat astfel, precum el ministrul-preşedinte nu o apróbă, şi din punct de vedere al statului magiar nu o aflà de admisibilă, nu urméză, că acea regulare sĕ se facă şi sĕ se concédă şi pentru sêrbi astfel. Acésta o declară sincer şi clar, fără ori-ce alusiune şi aţintire, încă şi la adresa românilor, că din o eróre comisă nu urméză, ca aceea sĕ se comită şi a dóua óră numai din consideraţiune la egalitate.

Ce se ţine de regularea dreptului de suprainspecţiune al statului, respective al Corónei, acela trebue sĕ fie asigurat în Statut, şi greutatea este numai stabilirea marginilor unde se sfîrşesce autonomia şi se începe dreptul de suprema inspecţiune ce-i compete guvernului ţĕrei, respective Corónei.

Basa organisărei actuale a bisericei gr. ort. sêrbesci, care basă trebue luată în considerare şi e obligătóre şi la organisarea nóuă, este: declaratoriul illiric, care nu se póte pretera.

Camera ia rĕspunsul spre scire.

Şedinţa s'a sfîrşit cu trei interpelaţiuni înaintate de abatele Molnár János, una de interes general, referitóre la cei ce agitéză în contra căsătoriei civile, dar se supun ei şi totuşi sunt persecutaţi, contra intenţiunilor legii, ér altele dóue de interes local.

Rĕspunsurile se vor da de altădată, la timpul prescris.

---

†

IOAN HANNIA.

Sub crucea acésta am anunţat publicului nostru trecerea din viéţă a bĕtrânilor, cari timp îndelungat au fost stâlpii bisericei nóstre.

Din generaţiunea cea veche numai fericitul în Domnul Ioan Hannia mai era între cei vii.

Se răresce pădurea. Tot mai tare se răresce şi el singur mai sta ca stejariul puternic, în crengile căruia multe viscole s'au descărcat.

Era încă în tótă tăria sufletéscă, bine conservat în cele trupesci. Barba albă de patriarch venerabil, ţinuta lui plină de putere, te făcea sĕ uiţi că aibi înaintea ta un octogenariu.

La rădĕcina stejariului puternic rodea vermele têmpului, şi o vijelie puternică l'a rĕsturnat.

Era unicul dintre bĕtrâni ca martor al ḑilelor din vechime.

Între anii 1840—1850 nu ni s'au conservat actele despre viéţa publică a bisericei nóstre.

Rĕposatul în Domnul, ca secretariu la consistoriu, din tómna anului 1845, apoi ca profesor, din tómna anului 1848 a avut ocasiune multe sĕ vadă din cele ce nóuĕ nu ne au mai rĕmas.

S'a dus şi cel din urmă veteran din clerul nostru şi ne-a lăsat ca moştenire o activitate lungă de peste ani 50.

O lungă viéţă ne stă înaintea ochilor sufletesci, un caracter de oţel, care între tóte împregiurările a fost strîns legat de némul sĕu, strîns unit cu biserica sa.

Protopopul Ioan Hannia a fost model de om legat de neam şi biserică, şi acest frumos testimoniu îl dau dimpreună cu noi toţi bărbaţii nostri din cler, eşiţi de sub mâna lui, şi sunt puţini aceia, cari au eşit din seminariu înainte de 29 Decembre 1848, când a întrat rĕposatul ca profesor în seminariu.

Ca bĕtrânul Simeon, vĕḑênd o pleiadă de ómeni tineri cu nobila ambiţiune de a continua munca, de a lua asupra lor povara, în véra anului 1895, după un serviţiu de ani 50, cu drept cuvênt a rostit cuvintele: „Acum slobodesce pe robul tĕu stăpâne“.

Retras în odichna binemeritată cu linisce a asteptat deslegarea şi dela Stăpânul cel de sus.

A urmat şi deslegarea acésta!

Din plaiurile ceresci privesce acuma spre noi cei mai tineri, el, care până la rĕsuflarea cea din urmă a avut inima caldă pentru biserica sa şi pentru neamul sĕu, din plaiurile ceresci se rógă acuma Părintelui ceresc pentru biserica şi neamul sĕu.

Fericit bărbatul, care ca şi el póte ḑice cu credinţă: am rĕmas la locul meu până la cea din urmă rĕsuflare.

Vecinică memoria lui!

*

Din viéţa rĕposatului comunicăm în liniamente generale următórele:

S'a născut la 20 Martiu 1818, în comuna Sadu, din părinţi economi. Studiile gimnasiale le-a făcut în Sibiiu şi şi le-a completat în Cluş. In tómna anului 1841 a fost trimis la universitatea din Viena, unde a absolvat teologia în internatul catolic Sancta Barbara dimpreună cu pretinul sĕu de studii. Ioan Tipeiu, protopresbiter emeritat din Sebeşul săsesc.

Reîntors acasă, în 7 Octobre 1845, e pus ca secretariu consistorial, la 29 Decembre 1848 e numit profesor la seminariul archidiecesan, la 6 Iuniu 1865 e numit director la acel institut, unde a funcţionat până în 1 Septembre 1895 când la cerere a fost pensionat şi pus în odichna binemeritată.

In anul 1847 s'a chirotonit întru presbiter şi la 25 Aprilie 1855 a fost pus ca protopop al tractului Sibiiu I. dela care a renunţat în vîrtutea legei de incompatibilitate la anul 1880.

Din partea familiei s'a publicat următoriul anunţ funebral:

Ioan Hannia,

protopresbiter gr.-orient., director emer. al seminariului „Andreian“, asesor onorar al consistoriului archidiecesan, asesor ordinar al consistoriului metropolitan, membru pe viéţă şi membru în comitetul „Asociaţiunei transilvane pentru literatura română şi cultura poporului român“, preşedinte al consiliului de administraţiune al institutului de credit şi de economii „Albina“, membru al Direcţiunei băncei generale de asigurare „Transilvania“ etc.

astăḑi la órele 12 din ḑi, împărtăşit cu sfintele taine, a adormit în Domnul în al 80 lea an al etăţei şi în al 50-lea an al preoţiei sale.

Rĕmăşiţele pămêntesci ale scumpului defunct se vor transporta Marţi în 13 Aprilie n. din casa proprie, strada urezului Nr. 19 la 2 óre p. m. în cimiteriul gr.-or. dela Pórta turnului.

Sibiiu, în 11 Aprilie n. 1897.

Jalnica familie.

Din partea consiliului de direcţiune a institutului de credit şi de economii „Albina“ din Sibiiu s'a dat următoriul anunţ:

Consiliul de direcţiune al institutului de credit şi de economii „Albina“ în Sibiiu, cu cea mai profundă durere aduce la cunoscinţa tuturor cunoscuţilor, că ilustrul bărbat, domnul

Ioan Hannia,

protopresbiter gr.-orient., director emer. al seminariului „Andreian“, asesor onorar al consistoriului archidiecesan, asesor ordinar al consistoriului metropolitan, membru pe viéţă şi membru în comitetul „Asociaţiunei transilvane pentru literatura română şi cultura poporului român“, membru al Direcţiunei băncei generale de asigurare „Transilvania“ etc.,

astăḑi la órele 12 din ḑi, împărtăşit fiind cu sfintele taine, a adormit în Domnul în al 80-lea an al etăţei şi în al 50-lea an al preoţiei sale.

Rĕmăşiţele pămêntesci ale scumpului defunct se vor transporta Marţi în 13 Aprilie n. din casa proprie, strada urezului Nr. 19 la 2 óre p. m. în cimiteriul gr.-or. dela Pórta turnului.

Fie-i ţĕrina uşóră şi memoria binecuvêntată!

Sibiiu, în 11 Aprilie n. 1897.

Noutăţi.

Deputaţi pentru sinodul eparchial aradan în cercurile aparţinĕtóre jurisdicţiunei consistoriului din Oradea-mare au fost aleşi următorii d-ni şi anume:

In cercul Oradea-mare: din cler P. C. Sa Iosif Goldiş archimandrit, vicariu episcopesc în Oradea-mare; mireni N. Zigre, advocat, secretariu consistorial în Oradea-mare şi Dr. Florian Duma, advocat în Oradea-mare. In cercul Peşteş: din cler Teodor Filip, protopresbiter în Lugaş; mireni Alexandru Filip, notariu în Lugaş şi Ioan Papp, protonotariu comitatens în Oradea-mare. In cercul Tinca: din cler Nicolau Roxin, protopresbiter în Tinca; mireni Paul Făsie, jude la tribunalul din Oradea mare şi Dr. Aurel Lazar, candidat de advocat în Oradea-mare.

Deputaţi mireni pentru sinodul eparchial aradan: In cercul Arad: Vasiliu Paguba, jude la tribunalul din Arad şi Romul Ciorogariu, profesor în Arad. In cercul Birchiş: Dr. Eugen Mocsonyi, mare proprietar în Capolnaş şi Dr. Liviu Marcu, advocat în Lugoş. În cercul Radna: Ioan Beleş, advocat în Arad şi Savu Raicu, secretar la banca „Victoria“ în Arad. In cercul Şiria: Aurel Suciu, advocat în Arad şi Ştefan Antonescu, preşedinte la sedria orfanală în pensiune în Siria. In cercul Giula: Dr. Nicolau Oncu, director executiv la banca „Victoria“ în Arad şi Dr. George Popovici, advocat în Chişineu. In cercul Chişineu: Teodor Ceontea, profesor în Arad şi Mihail Velici, advocat în Chişineu. In cercul Boroşineu: George Feier, advocat în Boroşineu şi Paul Rozvan, inginer în Arad. In cercul Ruteni: Dr. Teodor Popescu, advocat în Arad şi Nicolau Mladin, pretor în Boroş-Şebeş. In cerc. Halmagiu: Petru Truţa, advocat în Arad şi Dr. Constantin Groza, medic în Gurahonţ. In cercul Timişóra: Paul Rotariu, advocat în Timişóra şi Emanuil Ungurian, advocat în Timişóra. In cercul B.-Comloş: Dr. Nestor Oprean, advocat în S. Niculaul mare şi Ioan Suciu, director la „Timişana“ în Timişóra. În cercul Lipova: Dr. George Popescu, advocat în Lipova şi Constantin Creţiun, învĕţător în Lipova; In cercul Chisĕtĕu: Ioan Lenger, advocat, secretar consistorial în Arad şi Constantin Lazar, advocat în Recaş.

⁂

Afaceri scolare. Onorate Domnule! Intru executarea conclusului adunării generale a Reuniunii învĕţătorilor români gr.-or. din districtul Sibiiului, ţinută în Sĕlişte la 26 şi 27 Octobre, 1896, — Onorat Dta eşti recercat cu tótă onórea, sĕ înaintezi subsemnatului comitet până în *1 Septembre 1897 st. v.*, textul tuturor poesiilor, respective cântecelor, ce folosesci în scólă la învĕţământul din cântări, afară de textul cântărilor liturghice. Sibiiu, din şedinţa comitetului — despărţĕmêntul Sibiiului — ţinută la 22 Martie 1897 v. Dr. V. Bologa m. p., preş. desp. Lazar Negrilă m. p., secretar.

⁂

Necrolog. Corpul profesoral dela scólele medii şi superióre gr.-or. române din Braşov aduce cu inima întristată de durere la cunoscinţa tuturor amicilor, colegilor şi cunoscuţilor, că emeritatul sĕu membru *David Almăşianu*, profesor gimnasial în pensiune, s'a mutat la cele eterne în 27 Martie v. 1897 la óra 1 nóptea, în etate de 90 de ani, în anul al 13-lea al binemeritatei sale retrageri, urmate după un serviciu de 32 de ani ca profesor, pe care defunctul 'la împlinit cu o rară abnegaţiune şi cu multă inimă la institutul nostru. Rĕmăşiţele pămêntesci ale neuitatului nostru se vor depune la eternă odichnă din paraclisul bisericei sf. Niculae Sâmbătă în 29 l. c. în cimiteriul gr.-or. al bisericei sf. Nicolae din Scheiu. Serviciul funebral se va oficia tot acolo în ḑiua numită la 4 óre p. m. Fie-i țĕrina ușóră și amintirea lui în veci neuitată! Brașov, în 27 Martie st. v. 1897. Corpul profesoral dela scólele medii și superióre gr.-or. române.

* * *

Lueger ales primar al Vienei. În urma abdicerii lui Strobach, Joi, în 8 Aprile nou a fost ales Lueger primar al Vienei, acum pentru a patra óră. Dintre 132 voturi, Lueger a primit 93, Grübl 37, s'au dat 2 ședule albe.

După enunțarea resultatului Lueger a ținut un discurs mulțămind pentru încredere consiliului comunal, și accentuând între altele următórele: „Abdicerea din anul precedent nu e altceva decât efluxul fidelității sale către domnitor. Partidul nostru, dice oratorul, are trei stele conducătóre: iubirea și fidelitatea față de poporul german, față de patria austriacă și față de religia creștină. Cuvêntul „ură“ nu sĕ află în dicționarul meu, dar mĕ simt dator, sĕ apĕr pe creștini de jăfuire și sĕ lucrez într'acolo, ca principiile și morala creștină sĕ ajungă la valóre pretutindenea“.

* * *

Violarea secretului epistolar. Arĕtarea abatelui Molnár contra lui Bánffy pentru violarea secretului epistolar a trecut și prin judecarea celui mai înalt for judecătoresc, prin Curie. Curia de asemenea aflând apelația lui Molnár neîntemeiată, a respins o. Astfel Bánffy e rehabilitat.

* * *

Condamnări pentru furt de acte publice. In anul 1893 „Pesti Napló“ publicase în colónele sale nisce acte publice, pe cari membrii din redacție le-au furat din minister. Pentru acest fapt — unguresc, membrii redacției au fost condamnați, Ábrányi Kornél la închisóre de 5 luni, Barna la 3 luni și Braun la 2 luni. Causa acésta a ajuns la Curie, care a aprobat sentința tablei.

Membrii redacției lui „Magyarország“ de asemenea au fost condamnați din partea Curiei pentru o afacere analogă: Paschold la 6 luni temniță, ér Inczédi L. la 4 luni temniță.

* * *

Avis. In diua de 27 Martiu, adecă în Joia trecută, s'a perdut în comuna Bundorf (Cott. Têrnava mare, cerc. Cohalm) o copiliță de 3½ ani. Copilița s'a jucat cu alți copii într'o grădină, carea rĕspundea chiar la curtea lor. Cam pe la amiadi copii ceialalți s'au depărtat și acésta a întrat ca în pămênt. Bieții părinți tineri se vaieră și plâng; — ar fi mângăiați de 'și ar afla-o barem mórtă. O a căutat întreg satul, dar în zadar. Copii întrebați (toți mititei) dic, că Măriuța a rĕmas de noi în grădină. Ișî fac gânduri părinții, sĕ nu o fi luat vre-un jidan.

Corespondență particulară

a „Telegrafului Român“.

Țéra-Oltului, 11 Martie 1897.

Onorată redacțiune!

Încă cu atâtea dile înainte se publicase în diarul nostru archidiecesan, că în 23 Februariu a. c. se va ținea în Făgăraș adunarea generală a învĕțătorilor români gr.-or. din subdespărțĕmêntul Făgărașului.

Duminecă diminéța în 23 Februariu vedeai din tóte părțile cum veneau învĕțătorii stringêndu-se tot mai mulți către locul central, adecă către edificiul școlei.

Tot în diua acésta a ținut „Societatea Progresul din Făgăraș“ o producțiune teatrală.

Voesc sĕ trec peste acésta și sĕ amintesc numai, că spre acest scop au venit un numĕr de elevi seminariali din Sibiiu, cari au cântat în cor cu mult succes sf. liturgie, compusă în 4 voci de neîntrecutul nostru măestru G. Dima.

Era înălțătoriu de cugete și simțeminte când priviai cum ascultă numerosul public asistent la serviciul divin cu atâta evlavie, cu atâta frică de Dumnedeu. Era înălțătoriu, dic, sĕ vedi, cum era exprimată pe fața fiecăruia o admirațiune unică în fel.

În decursul s. liturgie, la „Pricésnă“ se urcă pe amvon dl Ioan Muntean, cleric absolut și învĕțătoriu în comuna Părĕu, de unde a rostit o predică fórte frumósă și cu mult succes despre cuvintele:

„*Voi sunteți lumina lumii, nu póte cetatea a se ascunde de-asupra muntelui stând, nici nu se aprinde lumina si se pune sub obroc, ci în sfeșnic ca sĕ lumineze tuturor celor-ce sunt în casă*“. Mateiu cap V. st. 14, 15.

După celebrarea serviciului divin din partea P. On. Domn protopresbiter Iuliu Dan s'au adunat imediat toți învĕțătorii in edificiul școlei la locul destinat pentru ținerea ședinței ad. înv. După deschiderea ședinței prin harnicul ei președinte parochul Nicolae Aron din Galați, reuniunea, după premergerea rugăciunii „Împărate ceresc“ își, începe ordinea din programă.

Mai ântâiu s'a ținut prelegerea practică din „Religiune“: „*Parabola sĕmĕnătoriului*“ lucrată de Ioan Muntean învĕțătoriu în Parĕu.

După terminarea prelegerii adunarea învĕțătorilor a fost provocată din partea președintelui a-și da părerea asupra temei dlui Muntean. Tóte observările făcute din partea membrilor au fost numai și numai favorabile, cari tóte conțineau laude pentru prelegĕtoriu și au fost laude bine meritate și recunoscute de toți, căci prelegerea d-sale a fost luată la protocol, conform părerii unanime a reuniunii înv., cu calculul de „deplin mulțumitóre“ pe lângă mulțumită protocolară.

A urmat punctul următoriu din program și anume:

„*Carul are patru róte*“, prelegere practică din Gramatică de dl Galateon Bica, înv. în Perșani. Tema a fost lucrată cu destulă pricepere, tocmai conform programei „din tóte punctele de vedere gramaticale“ și adunarea exprimându-și mulțumita după unele observări făcute ia la protocol părerea adunării generale dând lucrării calculul de „mulțumitoriu“. Am sĕ observ la acest loc, că dl înv. G. Bica este un învĕțătoriu fórte zelos și consciențios în oficiul sĕu.

Urméză la ordinea dilei, conform programei, „*Intemeierea Romei*“, prelegere practică de Traian Cerbu, învĕț. în Șercăița. Tema a fost fórte bine lucrată și predată. Se vede, că prelegĕtoriul și-a dat ostenéla. Acéstă prelegere, după unele mici observări din partea membrilor a fost luată la protocol cu calculul „bun“. Dl învĕțător Cerbu promite a se face cu timpul un bun învĕțător.

În întreg decursul acestor prelegeri au asistat P. O. D. Ioan Turcu, fost protonotariu comit. acum în pensiune și domnul Dr. Ioan Șenchea.

Dl Turcu a avut bunăvoința a ne da și unele îndrumări pe cari le am primit cu toții cu mulțumită. Preste tot P. O. Domnia-Sa este unul dintre acei bărbați rari, cari cu o afabilitate unică în fel scie îmbărbăta tóte întreprinderile și spriginesce din puteri tot cei bun, frumos și românesc. Vĕdênd dl Turcu în programa adunăriii colectarea de cărți pentru bibliotecă, a donat și Domnia-Sa pe séma bibliotecii nóstre Manualul lucrat de D-Sa, întitulat „Escursiuni pe Munții țerii Bârsei și ai Făgărașului“ din punctul „La Om“ de pe „Buceciu“ pănă dincolo de „Negoiul“. Descrieri intregite cu Schițe Istorice despre Castelele și Țéra Făgărașului.

Dintre toți membrii numai 5 au absentat dela adunare deși era timpul atât de nefavorabil. Asemenea cu încasarea taxelor au mers lucrurile bine, căci dacă nu mĕ înșel numai 3 membri n'au plătit taxa curentă promițênd însĕ, că în timpul cel mai scurt vor trimite taxa pe postă, ér de taxe restante nici vorbă nu a fost. Tóte acestea, precum și armonia laudabilă și interesarea cu atâta rîvnă de tóte lucrurile reuniunii, e a se mulțumì cu deosebire meritatului presid. al reuniunii, părintelui Nicolau Aron din Galați, care cu abnegațiune jertfesce timp și mijlóce pentru a înainta în tot ce e bun și frumos și în tot ce e în folosul reuniunei.

Toți învĕțătorii s'au depărtat cu vedită mulțumire.

După încheerea ședinței am participat la un prând comun, numai durere, că nu au putut lua parte toți, fiind mulți necesitați a se depărta către casă, parte din causa timpului atât de nefavorabil, parte din împregiurări familiare, căci era tocmai diua prinderei postului de Pasci.

De séră unii din învețători au participat la producțiunea teatrală aranjată de Societatea „Progresul“, care producțiune a reușit fórte bine.

Fie acésta dis ca laudă D-șórelor și Dlor diletanți, ér presidentelui societății „Progresul“, dlui Ioan Turcu servéscă-i acéstă splendidă reușită de un mic semn de rĕsplătire pentru ostenelele D-sale.

După producțiune a urmat joc până în diori de di. *m. m.*

PARTEA SCIENTIFICĂ ȘI LITERARA

Câte-va pagini din

„Părți alese din Istoria Transilvaniei“.

Volumul I.

de

Georgiu Barițiu,

(Urmare.)

Dar sĕ încetăm cu reproducerea astorfeliu de enunciate, care aprópe pe fie-care fóie se pot ceti în o formă séu alta; sĕ ne mărginim a constata din ele, că autorul sĕ silesce din rĕsputeri a amețì pe cetitori cu unele neadevĕruri, precum, că biserica ortodoxă română, când se începu „unirea“ la români, era aprópe de nimicire și de sigur ar fi urmat peirea ei, dacă n'ar fi intrevenit „unirea“, căci o parte era calvinisată, ér întrégă biserica era aservită calvinilor.

Aci aflăm noi o exagerațiune tendențiósă a unor stări și fapte istorice, pentru-că dacă este adevĕr istoric, că calvinii au tins pe calea legislațiunei a strîmtorì biserica ordoxă română din Transilvania în libertățile sale, întocmai precum a făcut și biserica romano-catolică cu ea înainte de domnirea reformaților peste Ardél, nu este adevĕrat aceea, că biserica ortodoxă română și-ar fi perdut caracterul ei ca atare. Ea a existat ca biserică ortodoxă totdéuna și în timpul celor mai cumplite asupriri, chiar și în acele părți, precum în părțile Făgărașului și ale Hațegului, unde creștinii ortodoxi rupți de metropolitul lor legal de Alba-Iulia au fost puși sub episcopi esemți, sub o influință mai mare a calvinilor; ba mai eclatantă dovadă, că românii nici chiar în părțile Făgărașului și Hațegului nu au fost calvinisați și poporul român n'a fost divisat până la „unire“ în dóue confesiuni, adecă: calvine și ortodoxe este, că despre acésta nu aflăm nici urmă în sinul poporului român, căci românii și astădi în Transilvania sunt numai de dóuĕ confesiuni — greco-orientali și „uniți“, — ĕră români calvini séu biserici calvinesci la români nu sunt, decumva sub influințele mai decurênd n'a trecut vre-o fracțiune de popor în vre-o comună.

Tot așa de puțin există vre o umbră de adevĕr în acea frasă mai sus citată, că „Desființarea metropoliei, delăturarea totală a metropolitului, care ar fi fost în anumită epocă și sfărimarea întregei ierarchii rĕsăritene, era sĕ fie numai cestiune de timp la vre-o ocasiune binevenită, dacă evenimentele cele mari dela finea vécului al șeptespredecelea nu ar fi schimbat cu totul fața lucrurilor în Transilvania și Ungaria și mai departe în Europa„.

Ințelesul acestei frase nu póte fi altul, decât acela, că biserica română ortodoxă a fost în primejdie și sigur s'ar fi desființat și ar fi perit, dacă „unirea“ întêmplată la finea vécului al 17-lea nu ar fi salvat-o.

Cu așa aparat istoric forțat întroduce autorul în Istoria Transilvaniei actul „unirei“.

„Era óre cu putință, ca clerul și poporul sĕ sufere și de atunci înainte acea sclăvie fisică și morală sub care gemea în întunecime orbitóre și sĕ nu dorésca schimbarea totală a condițiunilor sale de viéță? Sĕ fie ajuns acest popor a perde ori-ce sentiment de libertate până la starea animalelor dedate atât de mult cu jugul, încât la un singur semn al unui *copiloiu* sĕ-l ia în gât séu încai sĕ se apropie de el, ca sĕ i-l pună altul?“

„A presupune așa ceva ar fi o adevĕrată insultă. Avem o mulțime de probe, că acest popor avea, ca și altele, înainte cu dóue sute — ca și înainte numai cu o sută de ani, cunoscința deplină a stărei sale deplorabile în care se află el. Popor și cler, în mijlocul catastrofelor dintre 1680 și 1700, nu avea încătrău, trebuia sĕ caute împregiur de sine și sĕ vadă nu cum-va rĕsare și pentru el o di de mêntuință!“ (pag. 153).

Séu și mai lămurit

„Așa dară bisericei române și clerului seu pe la 1698 nu-i rĕmăsese decât *alternativa*, ca *séu sĕ figureze și pe viitoriu ca lipitură bisericei calvine*, obligată a se supune la tóte condițiunile cuprinse în legile și diplomele domnesci citate în abundanță mai în sus; *séu dacă nu-i mai convenea așa, sĕ adópte uniunea cu biserica Romei* pe lângă condițiunile puse ei de către curtea imperială.“ (pag. 164).

Étă dară aci o *alternativă* greșită prin care se silesce autorul a justifica „unirea.“ Acéstă alternativă este fără temeiu, pentru că însuși autorul ne spune pe pagina următóre (165).

„Dară timpurile se schimbaseră și ómenii asemenea. *In Transilvania nu mai domnea principe reformat.* Gubernatorul și cancelarul erau, ce e drept, reformați, acum însĕ ședeau și catolici în colegiul consiliarilor. . . . . Adevĕrata potestate în țéră era delegată dela Viena și pusă în mânile generalului comandante comite Rabutin de Bussi, un frances pe cât de mare catolic pe atât și soldat cumplit și rĕu la mânie, care când venea în furie rupea actele cu dinții, și care în una din dile disese membrilor guvernului: „Mĕ uit, că sunteți nisce proști, căci în alt cas v'ași pune capetele la piciórele vóstre.“

Alternativa primă cade așa dară de sine, căci încetênd puterea politică a calvinilor preste țéră și trecênd domnia la casa de Habsburg, silniciile religionare asupra românilor aveau sĕ încete séu cel puțin sĕ slăbéscă; alternativa a dóua, că numai „unirea“ mai rĕmăsese pentru români ca mijloc de scăpare, încă este lipsită de ori-ce basă, pentru că scăpând românii de calvini, nu era necesitate, ca românii sĕ se unéscă cu biserica romano catolică. Mai logică ar fi fost a treia alternativă, ca românii după-ce au ajuns sub Casa dómnitóre de Habsburg, pentru mêntuirea lor și religionară și politică, sĕ fi rĕmas cu toții, dicem cu toții, în religiunea lor strămoșéscă, care este cea ortodoxă a rĕsăritului, mai ales, că teoria acea greșită, că fără „unire“ ar fi fost românii striviți de calvini, nu este combătută prin fapte, că românii, cari n'au primit „unirea“ n'au rĕmas tot așa de întregi și teaferi ca și mai nainte, — și biserica lor după împregiurările politice de astădi este în stare bună, măcar că ea a avut sĕ sufere în cele dóue sute de ani din urmă prin „unire“ mai dureróse lovituri ca dela calvini, pentru-că sub calvini biserica românéscă n'a fost divisată în dóue confesiuni, precum în mod eronat susține fericitul George Barițiu, nici aceea nu ne arată istoria, că biserica românéscă sĕ fi fost lipsită pe timp mai îndelungat de archiereul seu, precum s'a întêmplat după „unire* în timp de 80 de ani.

(Va urma.)

Nr. 1395/1897 fszb. [38] 3—3

Publicațiune.

Prin acésta se aduce la cunosciață, că comuna Sinna, aparținĕtóre de comitatul Sibiiului, cercul Mercurei, vinde prin licitațiune publică în 28 Aprilie 1897 la 10 óre a. m. în cancelaria comunală Șina din pădurea de fag prețuită cu 111,000 fm. 3. classa de exploatare VI „Dosu lung“ și „Dosu mocirle“,

Licitațiunea e verbală, însĕ se admit și offerte în scris provĕdute cu timbre de 50 cr. și vadiu de 10% după prețul strigărei; ofertele au sĕ se predee până la începerea licitațiunei la mâna subscrisului pretor cercual suprem.

Oferentul e obligat a declara în ofert, că condițiunile de licitațiune îi sunt cunoscute și se deobligă deplin acelora.

Prețul strigărei e pe basa prețuirei 32.079 fl.

Licitanții sunt deobligați a depune un vadiu de 10% în bani séu în hârtii apte de cauțiune înainte de licitațiune.

Condițiunile mai de aprópe se pot vedea la subscrisul pretor cercual suprem și la primăria comunală în Sinna în órele oficióse.

Mercurea, în 18 Martie 1897.

Pretorul cercual suprem:

Mangesius.

Redactor prov. Gavriil Hango. Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

La numĕrul acesta se alătură ca suplement separat Nr. 7 din „Fóia Pedagogică“.

Nr. 37. Sibiiu, Joii, 3/15 Aprile 1897. **Anul XLV.**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
la „Tel. Rom.“ într'una cu suplementul „Fóia Pedagogică“
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rĕndul cu litere garmond — **și timbru de 30 cr.** pentru fie-care publicare.

Autonomia bisericei nóstre gr. or.

ca preț

pentru autonomia Transilvaniei.

(*Pd*). Intr'un articol întitulat „O greșélă“ în Nr. 70/897, „Gazeta Transilvaniei“ vorbind despre rĕspunsul dat de ministrul-președinte Bánffy la interpelarea deputatului Iágics — nu susține nimic mai puțin, decât că: nóuĕ greco-orientalilor ni s'ar fi dat autonomia bisericéscă drept preț séu recompensă pentru autonomia Transilvaniei.

Ori cât de curiósă și netemeinică e suposiția acésta, nu ne-a surprins. Pentru că nu mult înainte de acésta — atunci însĕ pentru prima-dată — audirăm din gura unui matador greco-catolic dintre tineret, că: numai Șaguna pórtă vina la perderea autonomiei Transilvaniei!

Intrebat, că cum vine prietenul la ideia acésta? Și cum își explică lucrul? Rĕspunse pur și simplu: că Șaguna ar fi jertfit, adecă vêndut, autonomia Transilvaniei, pentru-ca în schimb sĕ câștige autonomia bisericei greco-orientale!

Se vede dar, că propunerea acésta ori cât de netemeinică în sine, la confrații nostri uniți s'a prefăcut în dogmă și că ea din ce în ce tot mai mult se scóte la ivélă. Mai întâiu s'a lansat așa numai pe sub ascuns; acum însĕ se propagă și în public, pentru-ca și lumea mare sĕ o cunóscă și că ea din o presupunere vagă și tendențiósă cu timpul sĕ devină un adevĕr neîndoelnic!

Tendința, ce se urmăresce, ni-o dovedesc împregiurările sub care acéstă presupunere se dă publicității drept adevĕr istoric.

Nu atâta rĕvna de a cleveti și a suspiciona pe marele nostru archiepiscop Andreiu este ceea-ce îi îndémnă pe confrații nostri uniți și în deosebi pe domnii dela „Gazeta“ ca acum și tocmai acum sĕ ésă în publicitate cu nefericita lor presupunere, ci calculațiunea lor trebue sĕ fie de tot alta.

Ministrul președinte Bánffy a dis în fața parlamentului din Budapesta: că a fost o greșélă politică, că nóuĕ ortodoxilor autonomie ni s'a dat. Și la asta negreșit trebuia secundat.

Domnii dela „Gazeta“ o fac acésta în deplină abundanță. Ei se silesc sĕ dovedéscă, că autonomia nóstră bisericéscă nu numai lui Bánffy, ci și la o mare parte dintre români, le este un spine în ochi. Și ca sĕ o facă pe acéstă sĕrmană autonomie și mai urgisită, o aduc în combinație cu Autonomia Transilvaniei, ba o presentă chiar ca causă a perderei autonomiei Transilvaniei, susținênd, că ea — autonomia bisericei gr.-or. — s'ar fi dat drept recompensă pentru autonomia Transilvaniei!

Audi minune!

Bine, nu sciu domnii dela „Gazeta“, că uniunea Transilvaniei cu Ungaria s'a fost proclamat încă la anul 1848, pe când nici pomenire nu era încă de autonomia bisericei gr. or. in forma cum ea s'a inaugurat numai sub datul de 28 Maiu 1869?

Nu cunosc acei domni luptele și străduințele marelui archiereu, de ani, înainte de a se sancționa definitiv acea uniune, în scop de a redobândi vechea nóstră metropolie și recunóscerea autonomiei bisericei nóstre? Și nu ved deci, că între autonomia bisericei nóstre și între autonomia Transilvaniei și resp. perderea aceleia, nu există nici un nex organic și cu atâta mai puțin causal: încât adecă în mod logic, perderea celei din urmă sĕ pótă fi dedusă din cea de mai nainte, — din câștigarea autonomiei nóstre bisericesci?

Nu sciu acei domni, că autonomia nóstră bisericéscă își are isvorul și fundamentul ei în legile și canónele nóstre bisericesci, că astfel autonomia acésta nu ni s'a dat din partea statului, ca dintr'al sĕu, ci numai ni s'a recunoscut, drept un atribut inherent canónelor nóstre bisericesci, pe care însĕ vitregitatea timpurilor îl suprimase cu totul?

Cum deci ar fi fost necesitate, ca mai întâiu sĕ péră autonomia Transilvaniei, pentru ca apoi pe ruinele ei sĕ se ridice autonomia bisericei greco-orientale?

Dómne, ce logică schimonosită, dacă nu tendențiósă și rĕutăciósă!

Și óre domnii dela „Gazeta“ și consoții lor de principii, nu sciu și nu cunosc cele expuse mai sus, ca și noi?

Ba da; însĕ ministrul-președinte Bánffy a dat — cred ei — signalul de luptă, și astfel dlor țin deja potrivit timpul, ca sĕ lovéscă în biserica nóstră și în autonomia ei.

Că au óre motive temeinice séu n'au, asta pe dlor puțin îi impórtă. Scopul este sĕ lovéscă în autonomia nóstră bisericéscă și în marele ei archiereu; ér acésta — după credința lor — se póte face și cu argumentele cele mai netrebnice!

Din norocire însĕ mărimea și reputațiunea fericitului archiepiscop și metropolit Șaguna sunt întru atâta constatate și preste tótă îndoiéla confirmate, încât acelora nici cele mai rafinate machinațiuni nu le mai pot aduce nici o daună.

De altă parte érăși, autonomia bisericei nóstre gr. or. apare prin legile ei proprii fundamentale și prin instituțiunile ei deplin asigurată și din partea statului érăși prin legi de tótă valórea, garantată!

N'avem deci sĕ ne temem, nici de amenințări, nici de porniri rĕutăcióse, vie ele ori din ce parte ar vení.

O autonomie și constituție, odată între legile țerei incorporată și de dreptul public recunoscută și garantată, o astfel de autonomie nu mai póte fi nimicită și delăturată, decât din motive grave, de tot grave.

Astfel de motive însĕ, nu există și nu pot sĕ existe. Pentru-că biserica nóstră, deși și-a apărat și-și va apăra și în viitor bărbătesce drepturile și îndreptățirile ei între marginile legii față de ori-și-cine, ea nici când nu s'a abătut dela chemarea ei și nici când nu a călcat sfera competenței ei și astfel deci nici nu a dat ansă la vre-o nemulțumire temeinică.

Porniri dușmănóse, firesce că se pot iví; cu tóte acestea, acelea însĕ vor trebuí sĕ dispară, cum s'au și ivit!

Trebue însĕ totuși sĕ ținem cont de pornirile dușmănóse, ce se ivesc, pentru-că totdéuna, parați sĕ fim de a le paralisa.

Ér' în ceea-ce privesce pe domnii dela „Gazeta“ și compagnionii lor, n'ar strica, dacă pornirile și intențiunile lor și la confrații nostri din România și mai ales la Bucuresci s'ar ținea în evidență, pentru casul, când dlor, punênd la o parte confesionalismul pentru moment, alérgă pe acolo după — grăunțe.

Cuota. Comisiunea austriacă pentru cuotă s'a constituit în 10 April n. S'a ales president contele Schönborn, vicepresident Javorszki, ér referent tot cel din anul trecut, Dr. A. Beer.

Pertractările între cele dóue comisiuni vor începe în prima sĕptĕmână după Pasci, în Budapesta.

Foile magiare pretind a sci, că Bànffy a promis urcarea cuotei Ungariei pănă la 34·4%, mai mult cu 3% decât în periodul trecut. Cu alte cuvinte, cheltuelile țĕrii se vor urca cu circa 8 milióne fl. la an.

Pentru conferența interparlamenteră de pace, care anul acesta se va țíné la Bruxella, Ungurii deja de pe acum încep a face estinse pregătiri. Presidentul grupului interparlamentar magiar, Széll Kálmán a lansat un strașnic apel cătră membrii ambelor case, în care îi provócă sĕ se inscrie în numĕr mare în grupul interparlamentar și sĕ se înfățișeze cât mai mulți la conferență în Bruxela. „Față cu vastele agitațiuni române — glăsuesce un pasagiu al apelului — și față cu acusațiunile nedrepte și neintemeiate, noi magiarii nu numai că avem datorință, dar e și în interesul nostru patriotic ca pe cât se póte sĕ-i prevenim pe Români, și la conferențele interparlamentare atât în privința numerică, cât și a gravitășii sĕ luăm posiție.“

FOIȚA.

Documente pentru limbă și istorie.

(Urmare.)

MARIA THERESIA DEI Gratia Romanorum Imperatrix Vidua, ac Germaniae Apostolica Hungariae, Bohemiaeque Regina, Archi-Dux Austriae, Dux Burgundiae, Magna Princeps Transylvaniae, Comes Tyrolis, Goritiae, & Siculorum. Fidelibus Nostris, Illustri S. R. I. Comiti Carolo Teleki de Szék, Status, & Regii Nostri per Hoereditarium Nobis Magnum Transylvaniae Principatum Gubernii Consiliario utrobique actuali Intimo ac Cancellario Nostro, per antelatum Magnum Principatum Nostrum, Partesque eidem reincorporatas Provinciali Regio; Generosis porro Michaeli de Bruckenthal, Adamo Weres de Nagy-Várad, & Michaeli de Sonnenberg Secretariis Nostris Gubernialibus; nec non Michaeli de Ahléfeld & Antonio Biro de Pollyán, Cancellariae Nostrae Provincialis Transylvaniae Regestratoribus Nobis Sincere & respective Dilectis; Gratiam Nostram Caesareo Regioque Principalem! Exponitur Majestati Nostrae in personis Strenuorum Lanionum Walachicorum Bolgar-Szegiensium Numero 28. Qualiter iidem paribus quarundam Literarum Altissimae videlicet Resolutionis Nostrae Regiae Wienae Die Octava Octobris Anni 1777. ad Regium Nostrum Gubernium ra. . .ne emacellationis Carnium emanat, nec non Ordinationis Gubernii Regii sub numero 5285 Cibinii Vigesima prima Novembris Anni currentis 1777 ad Magistratum Coronensem, ad praefatam Resolutionem Nostram Regiam factae, plurimum indigerent, essentque iisdem, paria earundem Literarum Summe necessaria. Proinde Vobis harum serie committimus & mandamus firmiter, quatenus acceptis praesentibus, Statim Vos, vel alter Vestrum praescriptas Literas diligenter requirere, ac reinvenire, requisitarumque, ac reinventarum tenorem & continentiam de verbo, ad verbum sine diminutione et augmento, veriationeque prorsus aliquali describentes in Transumpto Literarum Vestrarum annotatis Lanionibus Valachicis Bolgar Szegiensibus Jurium suorum uberiorem futuram ad Cautelam necesar. sub Sigillo Nostro Judiciali, et authentico, eoque Transylvanico penes Gubernium Nostrum Regium habito, modo consveto extradare modis omnibus debeatis, acteneamini, caveatis tamen ne dolus, aut fraus, hac in parte contingat aliqualis. Secus non facturi. Datum in Libera Regiaque Civitate Nostra Saxonicali Cibiniensi. Die Vigesima Septima Mensis Novembris, Anno Domini Millesimo, Septingentesimo, Septimo. Erantque Eaedem Literae nostrae, Sigillo nostro authentico, eoque Transylvanico ab extra, super cera rubra ductili impraessive munitae, clauseque, confectae, & emanatae, ac praescriptis Fidelibus Nostris in dorso earundem ab una hoc modo intitulato: Fidelibus Nostris, Illustri S. R. I. Comiti Carolo Teleki de Szék, Status, et Regii Nostri in Haereditario Nobis Magno Transylvaniae Principatu Gubernii Consiliario, utrobique actuali Intimo, ac per eundem Magnum Principatum, partesque eidem reincorporatas Cancellario Nostro Provinciali Regio, Generosis porro: Michaeli de Bruckenthal, Adamo Weres de Várad, et Michaeli de Sonnenberg, Secretariis Nostris Gubernialibus, nec non Michaeli de Ahléfeld, et Antonio Biro de Pollyán, Regestratoribus, et Conservatoribus Archivi Nostri Gubernialis Transylvanici, Nobis Sincere, & respective Dilectis, pro parte, et in personis Strenuorum Lanionum Valachicorum Bolgar-Szegiensium Numero 28 paulo inferius ad calcem scriptum erat, Requisitor. Partibus vero ab altera infra praescriptum Sigillum Nostrum. Lect. Corr. Introscriptorum Instrumentorum exquisitio concreditur Tit. Domino Antonio Biro Regestratori Guberniali Cibinii 27-ma Novembris A. 1777 per Michaelem de Sonnenberg Secretarium Gubernialem.

(Va urma.)

Libertatea presei. Comisiunea justițiară a parlamentului a ținut la 5 Aprilie a. c. o ședință la care a luat parte și ministrul de justiție Erdélyi Sándor. Comisiunea a luat la pertractare proiectul de lege despre judecătoria cu jurați, în care proiect se cuprindea și un § (35), după care ministrul se imputernicia, ca în anumite casuri sĕ pótă contopi unele curți cu jurați, ér guvernul sĕ suspindă cu totul cercul de activitate al judecătoriei justițiare pe teritoriul anumitelor tribunale. In contra acestui §. s'au ridicat mai multe voci în pressă până acum, și de present și acum în acésta ședință din motivul, că vatĕmă dreptul public, periclitézĕ libertatea constituțională și independența națională și atacă autoritatea judecătorilor dacă se pune în mâna lor puterea de a alege ei pe jurați. Ministrul Erdélyi vĕdênd atâta resistență față de întroducerea acestui §., la urmă l'a abandonat și el cu totul.

La desbaterea specială în ședințele următóre, proiectul a fost primit cu puține și neesențiale modificări.

Situațiunea în Orient.

Evenimentele din peninsula balcanică au început a lua o întorsătură de tot seriósă și periculósă. Vre-o declarațiune formală de resboiu între Grecia și Turcia încă nu s'a făcut, dar ciocnirile între trupele neregulate grecesci și trupele regulate și neregulate turcesci la granița Tesaliei s'au început și póte e cestiune numai de dile, ca sĕ se începă resboiul în tótă forma. Begul Assim, ambasadorul turcesc se află încă tot în Athena, deasemenea și ambasadorul grecesc Mavrocordato la Constantinopol; regele Greciei și Sultanul Turciei continuă pertractări de pace, — dar până atunci inimicițiile între popórele mohamedane și eline decurg cu mare înverșunare și cu multă vĕrsare de sânge.

Și diplomația europenă ce face? Ține „concert“ care însĕ numai în urechile ei sună armonios, dar în urechile popórelor zurue a pușcături de tunuri și ciocniri de săbii. Vestitul concert european séu diplomația europeană jócă rolul babei, carea se peptenă pe când satul arde, și nu observă, că flacările se apropie și de casa ei.

Un popor mic, dar cu mari merite pentru cultura universală și cu un trecut atât de glorios, tinde la eliberarea fraților sei de subjugul turcesc, frați de un sânge și de o lege cu el, și diplomația europeană îi pune pedeci, ba chiar îl opresc dela acéstă lucrare. Și pentru ce? Parte pentru-că se tem, că și popórele asuprite din celelalte monarchii europene și supuse și apăsate de alte popóre vor tinde după libertate, parte pentru-că aștéptă, ca imperiul turcesc pe dogă de mórte sĕ mai slăbéscă și așa sĕ pună mâna pe el mai ușor.

Insĕ, cine și pe cât?

Aci e greutatea. Aci e nodul gordian, pe care ori-cât se vor silì aceste diplomații a-l deslega cu compromise jignitóre pentru libertatea popórelor, nu-și vor ajunge scopul, și popórele, tare ne temem, că nu vor ascepta atâtea pertractări, cari mai mult îl încurcă decât îl deslégă, ci vor prinde sabia în mână și-l vor tăia, ori îi va convenì diplomației europene, ori nu-i va convenì. Exemplu s'a dat din partea grecilor, cari sunt deciși: ori a trăi cu toții ca popor liber, ori a perì cu arma în mână luptându-se pentru libertatea lor națională și pentru creștinism.

Inzadar se nisuesce diplomația europeană a susținea statul quo în imperiul turcrsc, căci acela e putred și nu se mai póte renova. Și-a făcut cursul în istorie și nu e vulturul din s. scriptură, ca sĕ-și pótă renoì tinerețele sale.

Din amânarea deslegării cestiunei orientale pe base de libertate, frățietate și egalitate pentru tóte popórele, numai un singur popor, numai o singură împĕrăție va avea folos, și aceea e colosul dela Nord, Rusia, carea aștéptă numai slăbirea mai înaintată a imperiului turcesc, ér până atunci sémênă discordie și ură între celelalte monarchii și popóre europene, ca la têmpul potrivit sĕ pótă pune singură mâna pe acel imperiu, și celelalte împĕrății și popóre europene fiind îndujmănite între sine, sĕ nu o pótă împedeca.

Acésta e clar ca lumina sórelui, și totuși popórele asupritóre din centrul Europei, între cari și magiarii, nu vréu sĕ vadă pericolul ce-i amenință, ci închidênd ochii asupresc mai departe pe aceia, cu cari împreună vor avé sĕ trăéscă și sĕ móră după rêndul firei.

Dară pericolul din partea Rusiei, e și mai mare, căci în peninsula balcanică există chiar state slavone (Bulgaria, Muntenegro și Sêrbia), cari, afară de legăturile naționale, mai stau în legătură cu acest imperiu cutropitor încă și prin legături de religiune și s'au și aruncat deja în brațele lui.

Lucru natural. Sângele apă nu se face.

Dar diplomația europeană dând libertăți naționale și religionare tuturor popórelor europene deopotrivă, ar trebuì sĕ împedece formarea unui nou imperiu puternic slavon in peninsula balcanică, și acésta o ar puté și face, ba chiar va trebui sĕ o facă, dacă nu va voi sĕ ducă lucrurile în egoismul sĕu în favorul unor popóre, până acolo, ca sĕ pericliteze însași existența unor state actuale mai mici în centrul și în orientul european.

Prin acésta noi nu voim nimicirea nici a Bulgariei, nici a Muntenegrului, nici a Sêrbiei, ci din contră le dorim o desvoltare independenta; dar numai între marginile ethnografice din peninsula balcanică și independent față de ori-care împĕrăție, fie aceea ori vecină ori mai îndepărtată.

In tot casul, pentru contrabalansarea tendențelor panslaviste din peninsula balcanică e de lipsă formarea unui imperiu puternic, care sĕ pótă da pept cu aceste tendențe.

Ér poporul, care e chemat sĕ formeze acest imperiu, la sudul Europei, este poporul elin, carele este cel mai numĕros și cel mai civilisat și ca unul, carele are mare merite pentru cultura omenimei întregi.

Dacă puterile europene nu vor ținea cont de aceste împrejurari, lucrurile vor putea ajunge acolo, ca popórele mici apăsate sĕ-și schimbe numai stăpânul, din rĕsbunare, și sĕ nu se lupte mai mult pentru susținerea actualelor imperii, cari le asupresc, mai ales, că unele din acele popóre au și aceeași credință cu eventualul nou stăpân și așa tot le mai rĕmâne ceva comun cu proprietățile aceluia — biserica.

Patrie, națiune și credință sunt cele trei idealuri pentru cari popórele se supun chiar și morții. Patria este însĕ numai mijloc pentru asigurarea fericirei celei pămêntesci, dar limba este mijloc pentru asigurarea credinței, ér acésta, credința este mijloc pentru asigurarea fericirei celei vecinice

Poporul grecesc apăsat din imperiul turcesc a ajuns la deplină convingere despre valórea și scopul acestor trei factoti decidĭtori pentru fericirea sa, atât aici, cât și din colo de mormênt, și se luptă până la mórte pentru aceste mijlóce-idealuri. Și tot așa face ori care popor consciu de demnitatea firei sale naționale și religionare.

N'ar strica ca diplomația europénă sĕ țină cont de aceste împregiurări. N'ai ce-i face, omul este om și în ultima analisă, conform credinței sale, fórte ușor se póte decide sĕ sacrifice tot ce are pămêntesc pentru asigurarea fericirei sale celei vecinice.

Deci dreptate și ér dreptate, pentru toți și pe tóte terenele, atât naționale, cât și religionare și atunci nu numai pacea dintr'un stat, ci și pacea europénă, ba chiar și pacea universală în cea mai mare parte va fi asigurată.

---

†
IOAN HANNIA.

Voim sĕ vorbim despre diua, în care rĕmășițele pămêntesci ale rĕposatului în Domnul au fost petrecute la locul de odichnă.

Începutul trebue sĕ-l facem cu rectificarea unei greșeli, care s'a întêmplat în anunțul consiliului de direcțiune al Albinei, publicat în diariul nostru, din care a lipsit lucrul principal, anume, că rĕposatul a fost președintele consiliului de direcțiune. In anunțul publicat de „Albina“, calitatea acésta a rĕposatului a fost indicată cu litere grase, dară din diariul nostru a lipsit.

Trecênd peste acésta, trebue sĕ dăm în planul prim atențiune deosebită publicului celui mare, care s'a grăbit a venì la Sibiiu, spre a da mortului onórea din urmă.

Din cler am observat pe protopresbiterii Ioan Droc din Mercurea, Dr. Nicolau Maier din Sĕlisce și Ioan Cândea dela Avrig; apoi preoții din comunele mărginașe Tilișca, Magu, Gurarîului, Cristianu, Poplaca, Reșinariu, Sadu, Talmăcel, Boița, Porcesci, Sebeșul-de-su, Săcădate, Mohu, Bungard, Gușterița, Șura-mare, Slimnic, Ocnade-sus și de jos, Lómneș, și Apoldul-de-jos. Preoțimea a venit însoțită de învĕțători și de deputațiuni de țĕrani, în frunte cu notarii comunali.

Avé un aspect frumos orașul nostru. Preoții în frumosul lor port, țĕrănimea în hainele lor albe ca zăpada curate arĕtau solemnitatea cu care românii au voit sĕ petrécă la mormênt pe bărbatul care ani 50 a lucrat pentru binele bisericii sale, pentru binele poporului sĕu.

La órele 11 s'au început momentele de adâncă emoționare pentru membrii familiei, deputațiunile diferitelor corporațiuni, din cari rĕposatul a făcut parte, au venit sĕ-și exprime condolențele.

Condolențe.

La locul prim au urmat condolențele archiereilor nostri.

Excelenția Sa Înalt Preasânțitul Domn archiepiscop și metropolit Miron Romanul încă Duminecă a trimis familiei un bilet cu următórele frumóse cuvinte:

Particip cu archidiecesanii mei în doliul familiei asupra decedării preameritatului bărbat al bisericii și națiunii, protopresbiter Ioan Hannia.

Preasânția Sa Părintele episcop dela Arad Ioan Mețian, ca intim amic al rĕposatului a trimis următórea telegramă:

Primind numai după înmormêntare duerósa scire despre încetarea din viéță a vechiului meu amic Hannia, când în loc de cunună pe sicriul lui numai lacrimi pot vĕrsa pentru mórtea dînsului, primiți și din partemi profundă condolență.

Preasânția Sa Părintele episcop al Caransebeșului a condolat cu o telegramă de cuprinsul următoriu:

Primiți condolențele mele pentru încetarea din viéță a fratelui Hannia. Dumnedeu sĕ-l odichnéscă în pace.

In cale telegrafică au mai condolat: protopopul Brașovului, Ioan Petric; judele de tribunal în retragere Ioan Paraschiv din Sas-Sebeș; secretariul consistoriului din Arad, Ioan Lenger; parochul și diaconul din Poiana, Șerbu; profesorul P. Dima din Brașov; advocații Simeon Damianu și Iosif Pușcariu tot din Brașov; familia Dr. Aureliu Cosma din Timișóra, și protopopul din Ilia, Avram Pĕcurariu.

Tot în scris i-a comunicat domnului jude la tribunal, ca seniorului familiei, direcțiunea institutului Albina conclusul sĕu luat din tristul incident.

Étă conclusul:

„Intru recunoscința neperitórelor merite ale defunctului pentru înființarea și prosperarea acestui institut:

Se dă espresiune prin sculare și la acest proces verbal profundei dureri, ér la cunoscința familiei defunctului se va aduce condolența direcțiunei cu graiul vin în corpore mâne la órele 12.

Pe casa institutului va rĕmâne stindardul negru până după înmormêntare.

Din partea direcțiunei încă se va da un anunț funebral.

Pe sicriu se va pune o cunună de flori cu inscripțiunea: „Albina“, Președintelui sĕu Ioan Hannia.

La înmormêntare se vor presenta membri direcțiunei dimpreună cu funcționarii institutului în corpore.

In fine inmormêntarea se va face pe spesele institutului conform rangului, ce la ocupat defunctul în societate“.

Domnul Georgiu Dima în numele familiei rĕposatului mulțămesce direcțiunei pentru conclusul luat, declară însĕ, că familia ține de a sa datorință înmormêntarea defunctului, și 'și reservă onórea de a purta însași spesele ei.

Se ia spre scire.

Candidatul de profesură, absolventul de cursul teologic, de present ascultătoriu de filosofie în anul al treilea la universitatea din Cluș, Nicolau Vătășan a condolat în următórele:

„O cruce și câte-va cuvinte încadrate în negru 'mi aduc știr a, că pleiada fruntașilor nostri a scădut cu unul din cei mai falnici representanți ai sei.

Dedat a privi în iubitul bĕtrân tipul statorniciei în muncă și al punctualității severe în oficiu, e greu a te împăca cu cugetul depărtării sale din mijlocul celor ce cu tragere de inimă lucră în ogorul bisericei nóstre; deși fiul unei alte generațiuni, a remas până în momentul ultim și între membri tinerei generațiuni fruntașul, guvernatorul dibaciu al instituțiunilor încredințate conducerei sale.

Preoțimea archidiecesei aprópe întrégă a eșit din scóla cea aspră a bĕtrânului, și cu acea mĕ asociez la depunerea lacrimilor de recunoscință pe mormêntul bĕtrânului Ioan Hannia.

Fie-i țĕrina ușóră!“

Presentarea deputațiunilor.

La órele 11 a. m. s'a presentat corpul profesoral dela seminariul Andreian condus de dl director Dr. Remus Roșca.

La $11^{1}/_{2}$ s'a presentat deputațiunea funcționarilor „Albinei“ condusă de directorul executiv dl P. Cosma.

La 12 óre direcțiunea institutului de credit și de economii „Albina“ condusă de dl vice-președinte Leontin Simonescu.

Imediat după acésta comitetul Asociațiunei condus de vice-președintele Preacuviosia Sa archim. Dr. Il. Pușcariu.

Condolențele le-a primit dl consiliar la tribunalul reg. din Sibiiu, Ioan Bădilă, ca seniorul familiei, carele la tóte a rĕspuns emoționat.

Cuvêntările.

Textul cuvêntărilor de condolență după însemnările raportorului nostru au fost următoriul:

Dl Dr. Roșca:

Ca director seminarial presentézĕ condolențele corpului profesoral și cele ale elevilor din tristul incident al trecerei din viéță a fostului director Ioan Hannia, care din érna anului 1848, până în tómna anului 1895, va sĕ dică ani 48 a fost în seminariu, și a crescut bisericei bărbați luminați.

Dl P. Cosma:

In numele corpului funcționarilor institutului „Albina“ ne presentăm ca sĕ aducem la cunoscința familiei regretatului defunct condolențele nóstre sincere.

Am perdut în reposatul președinte al institutului nostru pe un părinte bun, carele cu drag privia la muncitorii acelui institut, la al căruia fondare El și de asemenea mult regretatul sĕu cumnat Iacob Bologa, tot membru al familiei D-vóstre, a avut partea leului.

Mórtea nime nu o póte evita.

Este ferecit însĕ acel muritor, carele în creaţiunile sale trăiesce şi după mórte, ér reposatul Ioan Hannia, atât ca director al seminariului cât şi ca fondator al „Albinei“ va trăi şi după mórte.

El a fost unicul dintre fundatori, carele dela nascerea institutului a fost tot la conducere, şi carele vĕḑêndu-i succesele de un pătrar de secol, după adunarea iubilară din luna trecută cu deplină satisfacţie a putut esclama cu bătrânul Simeon: „Acum slobodesce Dómne pe robul tĕu în pace“!

Servéscă-vĕ drept mângăiere, că defunctul la adânci bĕtrâneţe şi-a putut pleca capul cu consciinţa liniscită, că în lunga sa carieră şi a implinit datoria de om şi de român, că a putut murí mulţumit cu sine însuşi.

Dl L. Simonescu:

Stimate Dómne, Stimaţi Domni!

Membrii consiliului de administraţiune al institutului „Albina“ vin sĕ dee expresiune adâncei întristări de care se simt cuprinşi în urma încetărei din viéţă a venerabilului lor preşedinte. Intristarea nóstră e justă apreţiind numai meritele ce şi le-a câştigat repausatul pentru institut, ca membru întemcietoriu al aceluia, ca membru, vicepreşedinte şi mai apoi preşedinte al consiliului de administraţiune. Intristarea nóstră este sinceră, căci lipsesce din mijlocul nostru bărbatul cu experinţe vaste, cu tact fin, omul cu inima bună, persónă tuturor simpatică şi pururea presentă în societatea nóstră — facem deci parte din durerea, care o purtaţi dvóstră, şi vom păstra repausatului nostru coleg amintirea, de care s'a făcut demn în viéţa sa.

Dḑeu sĕ-l odichnéscă pe dênsul!
Dḑeu sĕ vĕ mângăie pe dvóstră!

Ilustritatea Sa dl archimandrit Dr. Ilarion Puşcariu, adânc pĕtruns de perderea acestui bărbat, aduce familiei condolenţele comitetului central al Asociaţiunei transilvane, comunicând conclusele luate de comitet, cari sunt următórele:

1. Sĕ se dee expresiune profundei sale condolenţe prin ridicare şi la protocol;

2. Sĕ-şi descopere profunda sa condolenţă jalnicei familii, presentându-se în corpore la locuinţa fericitului defunct;

3. Sĕ se arboreze pe edificiul Asociaţiunei flamură négră până după înmormêntare;

4. În locul unei cununi de flori pe sicriul defunctului, sĕ depune la fondul „George Bariţiu“, din contribuirile membrilor comitetului, suma de 25 fl., ca cunună eternă întru memoria rĕposatului;

5. Sĕ participe comitetul în corpore la înmormêntare;

6. Sĕ vorbéscă la mormênt în numele Asociaţiunei dl N. Togan, membru suplent al comitetului.

Cununi.

Pe cosciug au fost depuse 18 cununi: 4 dela familie 14 dela diferiţi.

Dintre inscripţii reproducem următórele:

Vechiului amic, — ved. Moldovan.

Venerabilului sĕu fost protopresbiter Ioan Hannia, ca semn de recunoscinţă, — tractul Sĕliştei.

Preşedintelui sĕu Ioan Hannia, — „Albina“.

Mult veneratului president, — funcţionarii institutului „Albina“.

Meritatului ei fundator şi membru al direcţiunei, — banca „Transilvania“.

Mult iubitului lor „nenea Hannia“, — nepoţii: Eugenia şi Dr. Nicolau Vecerdea.

Pe urma ta strălucesce sórele libertăţii şi lumina, — dela fostul elev recunoscĕtor protopop Ivan.

Neuitatului vĕr şi naş, — familia Popescu.

In semn de eternă recunoscinţă, — familia Vermescher.

Inmormêntarea.

La órele 2 s'au înmormêntat rĕmăşiţele pămêntesci ale veteranului protopresbiter şi director seminarial pens. Ioan *Hannia,* cu cuvenită pompă.

Strada Urezului, unde se află casa regretatului decedat, începênd deja îndată după 1 óră era plină de o inmensă mulţime de ómeni.

La 2 óre, după obicinuita binecuvêntare, sicriul e transportat în carul funebru şi un cortegiu imposant se forméză în chipul următor: 1. în frunte se aşéză elevii institutului pedagogic-teologic, purtând un stindard cernit; 2 musica funebrală. 3. corul funebru; 4. consângenii din Sadu ai decedatului; 5. urméză preoţii oficianţi îmbrăcaţi în odăjdii bisericesci: P. C. Sa vicariul archiepp. Dr. Il. Puşcariu, protopresbiterii Ioan Papiu, Z. Boiu, Mateiu Voilean, preotul Dr. R. Roşca, parochul G. Bobeş şi diaconul Ioan Popovici; 6. carul cu corónele; 7. carul funebru; 8. rudeniile din Sibiiu şi Braşov ale decedatului; 9. membrii consistoriului metropolitan şi archid.; 10. membrii comitetului „Asociaţiunii“; 11. representanţii protopresbiteralelor Sibiiu şi Sĕlişte: preoţi şi laici; 12. funcţionarii institutului „Albina“; 13. autorităţile civile ale oraşului; urmau apoi preoţii confesiunilor luterană şi reformată, în sfêrşit un lung şir de dame întristate. Elevele internatului „Asociaţiunii“ de asemenea au însoţit câtva timp cernitul cortegiu.

Imposantul cortegiu se puse în mişcare, trecênd peste Piaţa-mică, ér corul seminarial al dlui D. Cunţan, cânta jalnicul „Sânte Dumneḑeule“, şi întristătorul „Plâng şi mĕ tânguesc“.

Ajuns la biserica din suburbiul inferior, cortegiul se opresce, ér cosciugul e transportat în biserică. In jurul catafalcului se aşéză întristaţii membrii ai familiei. Se începe îndată serviţiul divin, în decursul căruia corul dlui Cunţan cântă tristele cântări de îngropăciune.

După terminarea serviciului dumneḑeesc, dl protopresbiter-asesor cons. Zacharia Boiu, rostesce din uşa altarului o pătrunḑetóre cuvêntare funebrălă (vom publica-o în numĕrul viitor.)

După acésta în numele corpului profesoral dela seminarul Andreian, directorul acestui seminariu, dl Dr R. Roşca cetesce o adânc simţită cuvêntare, insistând cu deosebire asupra meritelor rĕposatului pentru crescerea preoţimei în decurs de aprópe un jumĕtate de secol, pentru crescerea acelora, cari au fost şi sunt pavăza poporului nostru. Nu vor fi aḑi decât fórte puţini preoţi, ḑice dl Roşca, cărora rĕposatul nu le-a fost séu profesor, séu profesor şi director. În numele corpului profesoral şi a elevilor seminariali, aduce tributul sĕu de mulţumită şi recunoscinţă acelui bărbat, a cărui nume preoţimea nóstră îl va pronunţa totdéuna cu adâncă pietate.

Terminat ceremonialul bisericesc, sicriul e luat şi dus pe carul funebru. Cortegiul érăsi se pune în mişcare, şi între jalnicele cântări percurge stradele până la cimiter.

La grópă se face ultimul serviciu pentru decedatul, ér corul intonéză între sfăşietórele suspine ale mulţimei neconsolate, înfiorătorătorul „In veci pomenirea lui“.

Terminat acesta, în numele comitetului central al „Asociaţiunii“, preotul gr. cat. dl N. Togan rostesce o cuvêntare. (De asemenea în numĕrul viitor.)

Corul érăşi cântă tristul „În veci pomenirea lui“, cosciugul e slobodit în locaşul de doi coţi, ér mulţimea după-ce mai aruncă o privire asupra locului, unde va odichní după atâta muncă pămêntéscă regretatul Ioan Hannia, — se întórce cu lacrimi în ochi la ale sale.

Contribuiri

în loc de cununi pe sicriul reposatului Ioan Hannia:

1. membrii comitetului Asociaţiunei 25 fl. la fondal „George Bariţ“ dela Asociaţiune.

2. Funcţionarii filialei Albinei din Braşov 20 fl. „Fondului în amintirea iubiţilor reposaţi, ce se administréză de cătră comitetul parochial al bisericei rom. gr.-or. din Cetatea-Braşovului.

3. Protopresbiterul din Braşov Ioan Petric 10 fl. la fonnul pentru loteria de obiecte ce o va arangia Reuniunea femeilor române din Sibiiu.

4. Membrii corpului profesoral din seminariul archidiecesan 18 fl. la fondul pentru ajutorarea elevilor bolnavi din institut.

5. Familia Iosif Puşcariu din Braşov 10 fl., familia Simeon Damian din Braşov 10 fl. fondului în amintirea iubiţilor rĕposaţi administrat de cătră comitetul parochial din Braşov-Cetate.

6. Corpul didactic dela şcóla civilă de fete a Asociaţiunii transilvane, 14 fl. la fondul „George Bariţiu“ cu menire literară-culturală.

Din România.

Crisa ministerială s'a sfêrşit. Noul ministeriu s'a compus din persónele următóre:

Dl *D. A. Sturdza,* preşedinte şi externe;
M. Ferekide, interne;
Gogu Cantakuzino, finanţe;
Spiru Haret, culte;
Generalul Berendeiu, resbel;
Stolojan, domenii;
Al. Djuvara, justiţie;
Ionel Brătian, lucrări publice.

D. Stătescu a fost ales preşedinte al senatului.

Noutăţi.

Director de tipografie. După-cum suntem informaţi, funcţionarul de bancă dela Albina, domnul Ioan Vătăşianu, a fost numit director interimal la tipografia şi librăria archidiecesană.

Dorim nou avênt acestor instituţiuni sub conducerea cea nóuă.

* * *

A cincia conferenţă publică în Braşov a ţinut'o Dumineca, dl profesor Dr. Iosif *Blaga.* Tema d-sale a fost „Basa frumosului în dramă“.

Conferenţiarul a început prin a expune basa pe care se desvóltă simţĕmintele plăcute şi neplăcute în om. A vorbit despre simţĕminte sensuale, morale, intelectuale şi estetice. Simţĕmintele estetice se produc în suflet în urma impresiunilor ce-i vin dela productele de artă. Basa artei e frumosul din lumea reală. Ce e frumos în lumea reală? Ce are importanţă pentru esistenţa, problema şi progresul nostru? Cum apreţiăm noi ce e frumos şi peste tot ce ne place din lumea reală? Tóte aceste cestiuni le probă conferenţiarul pe temeiul reproducerei ideilor, ilustrându-le cu exemple. Nu tóte lucrurile din lumea reală ne plac la fel, căci: există frumos sublim, frumos simplu şi comic. Arată ce sunt, cum ne impresionéză şi ce fel de simţeminte ne produc fie-care din aceste forme ale frumosului.

Trecu apoi la artă, arătând ce e frumosul în artă şi arta peste tot. Arta este reproducerea frumosului din lumea reală sensibilisat şi idealisat. Arată cum s'au născut mai multe feliuri de artă. Ce e sublimul de artă, frumosul simplu de artă, comicul de artă? Ce e drama? Obiectul ei? In tragedie e basa sublimul, în dramă frumosul simplu, în comedie comicul.

Dumineca viitóre va vorbí preotul Dr. V. Saftu.

* * *

Iubileul reginei Angliei. In ḑiua morţii regelui Angliei Wilhelm IV., adecă, în 20 Iunie va fi aniversarea urcării pe tron a reginei Engliterei Victoria. Ḑiua acésta va fi sĕrbată într'un chip extrem de strălucit. Fiind ḑiua de 20 Iunie ḑi de Duminecă, festivităţile se vor amêna pe 21 şi 22 Iunie. Ḑiua a dóua, adecă în 22 Iunie va pornì un cortegiu festiv în lungimea unui mil englez, în frunte cu regina, dela palatul Bruckingham în biserica sântului Paul, unde se va oficia serviciul dḑeesc. De aci cortegiul va merge în Mansion-Houce, unde deputaţiunea cetăţenilor Londrei va felicita pe regina, predându-i un album memorial. Cortegiul, la dorinţa reginei va trece apoi London-Bridge, spre a i-se da şi clasei mai sĕrace prilegiul de a vedea festivitatea. In cortegiu vor fi representate popórele tuturor coloniilor. Milionarii americani au închiriat pe sume fabulóse câte un loc, de unde sĕ pótă privì cortegiul.

* * *

Humanismul ţarului. Ministrul de rĕsboiu al Rusiei publică în monitoriul sĕu oficial, un ordin al ţarului, în înţelesul căruia de aci în colo exilaţii în Siberia vor fi transportaţi la locul osândei pe trenul Siberian. Păn'aci usul era, ca exilaţii sĕ facă pedestru calea în Siberia, care numai din Toms până în Irkuts ţinea 98 de ḑile. Nu erau rari casurile, când osândiţii trĕbuiau sĕ aştepte ani de ḑile în puşcăriile centrale, până când puteau sĕ-'şi continue drumul. In chipul acesta puşcăriile se umpleau de mulţime inmensă de exilaţi, şi adesea se născeau între ei bóle epidemice. Ordinul acesta al ţarului e salutat de foile rusesci ca un fapt human, pentru că, ḑic ele, calea până'n Siberia era mai mare osândă, decât exilul însuşi.

PARTEA SCIENTIFICĂ ŞI LITERARA

Câte-va pagini din
„Părţi alese din Istoria Transilvaniei“.

Volumul I.

de

Georgiu Bariţiu,

(Urmare.)

Pentru justificarea „unirei“ mare pond pune autorul pe promisiunile făcute din partea puterei statului pentru românii, cari se vor unì cu biserica Romei, — adecă: emanciparea tuturor persónelor bisericesci, eliberarea dela robote şi ḑecime, prin punerea clerului unit în aceleaşi drepturi de cari se bucură clerul romano-catolic şi altele. Autorul, din precauţiuue, le numesce şi astăḑi, după dóue sute de ani, numai promisinui, căci a sciut bine, că promisiuni au rĕmas până în ḑiua de astăḑi. Cu tóte acestea, în preocupaţiunea sa pentru a justifica „unirea“, face un mare risic faţă de morala istorică, când scrie:

„Ar trebuì sĕ cunóscem aici tóte drepturile, privilegiile şi prerogativele cu totul excepţionali, aprópe neţĕrmurite, în a căror posesiune s'au aflat în tóte vécurile nu numai clerul superior şi mănăstirile din Ungaria, ci tóte persónele bisericesci până jos la clisieri, pentru-ca sĕ putem *apreţia mărimea promisiunilor făcute* prin citatele decrete împĕrătesci şi prin acea enciclică clerului şi la tóte persónele bisericesci ale românilor. *Drepturi atât de multe şi mari bisericesci, civile şi politice* nu a promis nici o putere omenéscă poporului român întru o mie de ani, şi tóte acestea *bunuri pămêntesci în schimb pentru câteva puncte dogmatice, din care necum poporul, dar nici preoţimea nu înţelegea nimic, pentru-că acelea nici nu sunt lucruri de a fi înţelese de cineva, ci ele sunt pur şi simplu de a fi creḑute. Aci însĕ rĕmâne pentru totdéuna întrebarea deschisă, dacă consciinţa religiósă a unui popor christian într'un cas ca acesta pune preţ mai mare pe bunurile pămêntesci şi pe cele mai importante drepturi politice şi naţionale, decât pune pe doctrinele millenare sbeute şi hereḑite într'o serie lungă de generaţiuni si de libertatea consciinţei sale.*“

Noi la rêndul nostru ca creştini de o morală puritană vom deslega problema morală atinsă în citatul acesta cu următórea istorióră din Sânta Scriptură:

„Érăşi l'a dus pe dênsul (Iisus) diavolul în munte înalt fórte şi i-a arĕtat Lui tóte împĕrăţiile lumei şi mărirea lor, şi i-a ḑis Lui: acestea le voi da ţie, dacă căḑênd te vei închina mie. Atunci a ḑis Iisus lui: mergi înapoia mea Satano! că scris este: Domnului şi Dumneḑeului Tĕu sĕ te închini şi Lui unuia sĕ-i slujesci. Atunci l'a lăsat pe El diavolul, şi étă îngerii au venit la dênsul şi-i slujia lui“. (Mateiu. Cap. IV. vers. 8—11..

După acéstă istorióră óre mai puteream sĕ exclamăm şi noi cu octogenarul scriitor al Istoriei Transilvaniei:

....„*şi tóte aceste bunuri pămêntesci în schimb pentru câteva puncte dogmatice, din care necum poporul, dară nici preoţimea nu înţelegea nimica, pentru-că acelea nu sunt lucruri de a fi înţelese de cineva, ci ele sunt pur şi simplu de a fi credute*“.... bagatele!

Consecuent acestor stranie teorii de morală, autorul vede în acei români, cari cu periclitarea libertății personale și chiar cu pericolul vieții s'au luptat pentru apĕrarea conscienței religióse a românilor contra atentatului înscenat din afară prin actul „unirei“, a fi nisce ómeni fără caracter; căci numai după asemenea teorii póte numí: „hoț, fur, căruia îi lipsea o dógă“, pe Gavriil Nagyszeghi, care a pus la cale protestele contra „unirei“ și a luptat și cu arma în rîndul curuților; „popă ambițios, care furase cărți bisericesci, ignorant, înșelătoriu, fariseu, spion și altele, pe Ioan Circa, care ca episcop ortodox sânțit în Muntenia, cu pericolul vieții s'a silit a împedeca „unirea“; „sêrb, bosniac, călugăr fanatic“, pe Visarion, căci a turburat apele „unirei“; apoi pe bieții cetățeni din Brașov, unde Georgiu Barițiu a petrecut cei mai frumoși ani ai vieții sale, încă rĕu îi tractéză, căci ei mai mult ca alții au protestat de repețite-ori contra „unirei“.

Măcar că în protestele Brașovenilor sunt nume curat românesci, totuși după autorul Istoriei Transilvaniei, cei-ce au protestat au fost numai nisce greci, bulgari și alte adunături, și și acestia au făcut-o mai mult din causa temerei de mănia lui Const. Brancovan Vodă, precum și din motivul, că dacă vor trece la unire cu Roma, comerciul lor cu popórele orientale din imperiul otoman va suferí, din causă că acele popóre nu vor sĕ aibă a face cu latinii și cu cei-ce țin cu ei. Scurt, comercianții din Brașov legați fórte strîns cu orientul, cu țerile românesci și cu patriarchatul din Constantinopole, n'au voit sĕ scie de uniunea religiósă, ci s'au pus în fruntea unei oposițiuni *înverșunate*, întru care apoi au fost ajutați din tóte puterile de către protestanții calvini cu cancelariul Nicolau Bethlen în frunte și de către lutheranii îmbărbătați și conduși de popa Zabanius scăpat în Sibiiu din Ungaria și de fiiul acestuia faimosul Harteneck!*) (pagina 193—194.)

Apoi fiind vorba de instalațiunea lui Athanasie, continuă la pag. 206: Sașii luterani dela Brașov îndemnaseră pe doi greci și pe un popă, ca pe ḑiua instalării sĕ mérgă la Alba-Iulia cu scop de a protesta. Acei negutĕtori au și mers, apoi alăturea cu popa lor în tot decursul solemnității stând pe la ușile bisericii *se văierau sbierând*, că ei nu pot suferì, că în acea biserică zidită de principii Valachiei sĕ fie întrodus și instalat un epíscop unit cu Roma“.

Față de astfel de expectorațiuni istorice nu putem sĕ ḑicem alta decât că o mai mare deridere și despectare a sentimentelor sânte religióse ale poporului sĕu din partea unui istoriograf, care a avut ocasiune sĕ cunóscă religiositatea, nota caracteristică a Românilor din Brașov, nu este cu putință.

(Va urma.)

---

*) Eudoxius Hurmuzaki Fragmente zur Geschichte de Romaenen II. Bnd dela pag. 68 înainte descopere tótă acea oposițiune a protestanților și tóte intrigele lor, scrie însă și asupra catolicilor cu iritațiune.

Varietăți.

Despre căsătorie étă ce scrie un scriitor angles: „Cine se căsătoresce din amor, capătă soție; cine pentru bani, stăpână; cine pentru posiție socială, dómnă. Soția te va iubi, stăpână prețui, dómna suferi. Soția va fi a ta, stăpână se va interesa de casă și de amicii sei, dómna de lume și societate. Soția va consimți cu tine, stăpâna te va guverna, dómna te va pune sub pază. Dacă esti morbos; soția te va îngriji, stăpâna te va cerceta, dómna se va înforma în ce stare te afli. Soția se va împărtăși de supărarea ta, stăpâna de banii tĕi, dómna de datoriile tale. Dacă vei muri: soția te va plânge, stăpâna te va compătimi, dómna se va îmbrăca în doliu“.

Damasturi de mătasă dela 65 cr. până la fl. 14.65 de metru — precum și *mătasă-Henneberg* négră, albă și colorată dela 45 cr. până la fl. 14.65 de metru, lucie, vărgată, pătrată, mostrată, damast etc. (cirça 140 calități diferite, 2000 colori și dessinuri etc.). Mărfurile comandate precum și *mostrele le expedéză cu întórcerea postei în casă, franco și scutite de vamă*, **fabricile de mătasă din Zürich ale lui G. HENNEBERG,** *(furnisor de curte c. și r.).* Scrisorile adresate în Elveția sunt a se provedea cu marcă de 10 cr., cărțile postale cu 5 cr. Comandele scrise în limba română se execută punctual. [47] 1

Banca generală de asigurare mutuală „TRANSILVANIA“.

Bilanț la 31 Decembre 1896.

Activa:			fl. cr.
Obligațiuni needate			57,600.—
fl. 6500 scrisuri fonciare ale cassei gen. de păstrare din Sibiiu emis. I.	à fl. 107.—	fl. 6,955.—	
„ 31,900 scrisuri fonciare ale cassei gen. de păstrare din Sibiiu emis. II.	à „ 105.—	„ 33,495.—	
„ 11,000 scrisuri fonciare ale cassei gen. de păstrare din Sibiiu emis. III.	à „ 102.—	„ 11,220.—	
Cor. 115600 scrisuri fonc. ale cassei gen. de păstrare din Sibiiu em. IV.	à „ 100.—	„ 57,800.—	
fl. 2000 scris. fonc. ale instit. de credit fonciar din Sibiiu, em. III.	à „ 03.90	„ 2,078.—	
„ 3500 scrisuri fonc. ale inst. de credit fonciar din Sibiiu emis. IV.	à „ 103.—	„ 3,605.—	
„ 23500 scrisuri fonc. ale inst. de credit fonciar din Sibiiu em. V.	à „ 103.25	„ 24,263.75	
Cor. 29000 scris. fonciare ale inst. de credit fonciar din Sibiiu em. VI.	à „ 100.—	„ 14.500.—	
fl. 5000 scrisuri fonciare ale „Albinei“ em. II.	à „ 100.75	„ 5,037.50	
Cor. 12000 scrisuri fonciare ale „Albinei“ din Sibiiu em. III.	à „ 100.75	„ 6,045 —	
„ 512000 scrisuri fonciare de 4% ale institutului ung. de credit fonc	à „ 98.50	„ 25,216.—	
„ 4000 scrisuri fonc. de 4% ale Pester Vaterl. Sparcassa	à „ 98.50	„ 1,970.—	
fl. 3000 Oblig. comunale Pester Vaterl. Spa-cassa 4%	à „ 96.30	„ 2,889.—	
„ 5200 losuri pentru regularea Dunării	à „ 128.25	„ 6,669.—	
Cor. 6000 rentă ungară de coróne de 4%	à „ 99.60	„ 2,988.—	
fl. 5000 acții ale stabilimentului de electricitate din Sibiiu	à „ 100.—	„ 5,000. -	
„ 300 rentă austriacă de hârtie	à „ 101.60	„ 304.80	
„ 200 rentă austriacă de argint	à „ 101.80	„ 203.60	
„ 400 losuri de stat din a. 1860.	à „ 155.50	„ 622 —	
„ 100 scrisuri fonciari cu premii ale băncii ung. cu hipotece	à „ 121.50	„ 121.50	
Acțiuni diverse		„ 2,233.—	
		fl. 213,216.15	
Efectele fondului de pensiuni:			
fl. 3000 scris. fonc. ale cassei de păstr. din Sibiiu em. II. à fl. 105.—	fl. 3150.—		
„ 5500 scris. fonc. ale cassei de păstr. din Sibiiu em. III. à fl. 102.—	„ 5610.—		
C. 6000 scris. fonc. ale cassei de păstr. din Sibiiu em. IV. à fl. 100.—	„ 3000.—		
fl. 1500 scris. fonc. ale inst. de credit fon. d. Sibiiu em. V. à fl. 103.25	„ 1548.75		
C. 8000 scris. fonc. ale inst. de credit fon. d. Sibiiu e VI. à fl. 100.—	„ 4000.—		
„ 4000 scris. fonc. ale „Albinei“ em's. III à fl. 100.75	„ 2015.—		
Dep. spre fructificare	„ 728.50	fl. 200.52.25	fl. 233,268.40
Realități: Case în Strada Cisnădiei Nr. 1, 3 și 5		fl. 216.500.—	
casa în strada Iernii Nr. 22		„ 3600.—	
casa în Cluj (Trencsénter 10)		„ 9300.—	„ 229,400.—
Imprumuturi pe polițe de asigurare			„ 121,106.81
Imprumuturi pe polițe de tontine			„ 10,368.36
Portofoliul cambiilor			„ 2,542.24
Depuneri spre fructificare			„ 1,526.60
Pretensiuni la agenturi în secțiunea I.			„ 43,454.46
„ „ „ „ „ II.			„ 33,591.96
Debitori (institute de reasigurare și diverse)			„ 6,694.99
Avanse la inspectori etc.			„ 5,319.12
Mobilii, table de agenturi și tăblițe			„ 10,169.31
Instalațiuni de electricitate			„ 700.—
Bon al secțiunii I. la secțiunea II.			„ 145,003.23
Pretensiunea secțiunii II. la secțiunea I.			„ 87,757.66
Cassa în numĕrar			„ 11,447.09
			fl. 999,950.23

Pasiva:		fl. cr.
Fondul de întemeiere		fl. 268,300.—
Fondul de premii secția I.		„ 27,949.66
Fond de premii secția II.	fl. 451,413.57	
Transport de premii secția II.	„ 7,690.59	
Fond de reservă pentru tontine	„ 85,603.56	„ 544,707.72
Reservă pentru casuri de mórte însinuate		„ 5,800.—
Reservă pentru casuri de incendiu însinuate		„ 3,358.10
Avansuri pe efecte.		„ 36,600.—
Creditori diversi		„ 15,664.38
Datorie hipotecară și de cont-curent		„ 54,682.95
Fond de pensiuni		„ 20,052.25
Interese neridicate		„ 2,727.48
Fond de escedent reservat secția I. reservat pro 1894		„ 2,984.09
„ „ „ „ „ „ „ „ 1895		„ 2,987.46
Fond de garanță la secția I. pro 1895		„ 7,657.01
„ „ „ „ „ II.		„ 4,277 —
Excedent în secțiunea I pro 1896		„ 2,202.19
		999,950.23

Wilhelm Bruckner m. p.

Dr. A. Brote m. p.

Bilanțul și compturile de sus confrontate cu registrele referitóre s'au găsit în consonanță.

Sibiiu, în 12 Martiu 1897.

[48] 1—1

CONSILIUL DE SUPRAVEGHIARE:

F. Müller m. p.

Dr. I. Nemeș m. p.

A. Friedsmann m. p.

Nr. 104/97. [39] 2—3

CONCURS.

Pentru întregirea parochiei Hepria-română, protopresbiteratul Albei-Iulia, se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în ḑiariul „Telegraful Român“, conform resoluției Venerabilului Consistoriu din 18 Februar 1897 Nr. 901 B.

Emolumentele împreunate cu acest post dau anual suma de 250 fl. v. a.

Informațiuni mai deaprópe se pot lua dela oficiul protopresbiteral și comitetul parochial.

Concurenții au a-și așterne petițiunile instruite conform legilor din vigóre în terminul deschis la subsemnatul oficiu protopresbiteral.

Alba-Iulia, 4 Martie 1897.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Albel-Iulia în conțelegere cu comitetul parochial respectiv.

Nicolau Ivan,
protopresbiter.

Ad Nr. pp. 122/897 [40] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia de clasa a III-a Someșfalĕu, de lângă Cluș, prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post dau un venit sigur anual de 368 fl. 25 cr. afară de venitele accidentali, cari nu sunt computate în acésta sumă.

Doritorii de a ocupa acest post, au a-și așterne suplicele de concurs, instruite conform normelor în vigóre, subsemnatului oficiu până la terminul prefipt, și sunt poftiți, ca în vre-o Duminecă séu sĕrbătóre sĕ se presinte la sânta biserică, spre a fi cunoscuți din partea poporului.

Oficiul protopresbiteral în conțelegere cu comitetul parochial.

Cluș, 6 Februarie 1897.

Tuliu Roșescu,
protopresbiter.

Nr- 317-1897. [41] 2—3

CONCURS.

Pentru întregirea vacantei parochii de clasa a III-a Păucea, lângă Mediaș, în protopresbiteratul „Têrnava“, în înțelesul ordinului Consistorial Nr. 6356 B. din 8 Octobre 1896 se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Tel. Rom.“

Emolumentele împreunate cu acest post dau suma de 459 fl. 84 cr.

Doritorii de a ocupa acest post de parochie au sĕ-și aștérnă petițiile lor instruite conform normelor din vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral din Cetatea de baltă (u. p. Küküllővár.)

Informațiuni detaiate se pot lua dela comitetul parochial respectiv și oficiul protopresbiteral subsemnat.

Cetatea-de-baltă, 6 Martiu 1897.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Têrnava în conțelegere cu comitetul parochial concernent.

Nicolae Todoran,
protopresbiter.

Redactor prov. Gavriil Hango.

Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 38. Sibiiu, Sâmbătă, 5/17 Aprile 1897. **Anul XLV.**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
la „Tel. Rom.“ într'una cu suplementul „Fóia Pedagogică“
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Din România.

Sturdza redivivus.

(⁂) In numĕrul nostru 22 din 9 Martiu a. c. apreciind alegerea dlui Sturdza de preşedinte al senatului României cu condiţiunea pusă de el, ca „şi în viitor sĕ fie considerat de şef al partidului liberal, dar nu numai în teorie, ci şef efectiv“, am ḑis, că:

„cu asta s'a dat lovitura de mórte cabinetului Aurelian, pentru-că şefia de partid nu póte fi compatibilă cu şefia senatului séu a camerei. Cât timp un bărbat de stat ocupă postul de preşedinte, fie la senat, fie la cameră, nu póte fi şef nici la un partid, ci în puterea oficiului sĕu trebue sĕ fie peste partide, şi cât timp cineva este şef de partid, este rĕspunḑĕtor pentru tóte faptele guvernului eşit din acel partid, deci nu póte ocupa un post, unde conducĕtoriul partidului nu se póte exprima. Regula este, că şeful partidului dela putere sĕ fie totodată şi şeful cabinetului“.

De încheiere am ḑis:

„Domnul Sturdza a reflectat, (în senat) că alegerea d-sale nu trebue sĕ fie un semn de rĕsboiu séu de desbinare în partid“. Dar asta va dura — am ḑis noi — numai până când va fi sigur, că Coróna nu-i face dificultăţi, când apoi 'şi va ocupa locul care-i compete, locul de şef al cabinetului, şi atunci érăşi se va continua o luptă pe mórte şi viéţă între dl Sturdza şi dl Fleva întărit cu Aurelianiştii, *ceea-ce va accelera ajungerea conservatorilor la putere*“.

Dacă şi partea ultimă a apreciărilor nóstre se va realisa aşa de repede precum s'a realisat partea primă, atunci ne putem ascepta ca la tómnă, îndată după întrunirea corpurilor legiuitóre, sĕ ajungă conservatorii la putere.

Acest lucru pare a fi inevitabil.

Posiţia de şef de partid, fără a fi totodată şi şef de cabinet i-s'a părut atât de nesuportabilă dlui Sturdza, încât fără considerare la periculósa situaţiune din vecinul orient, în continuu a provocat tot crise peste crise în guvern şi partid numai ca cabinetul Aurelian sĕ nu se pótă consolida, ér prin asta a aruncat şi mai mare vrajbă în partid decât era la căderea sa, a dat şi un testimoniu de ingratitudine faţă de Aurelianişti, cari au primit conducerea atunci, când ţéra era aprópe de revoluţie, numai ca sĕ scape de regimul lui, carele o agitase şi blamase în întru — şi înafară.

Astfel de aci incolo nu va avé numai pe Flevişti contra sa, ci şi pe Aurelianişti, şi pe celelalte nuanţe, cari după-cum vedem din foile din România, uresc nu numai ca şef de partid, dar' chiar şi ca persónă pe domnul Sturdza.

Crisa ultimă a durat aprópe dóue sĕptĕmâni.

Regele Carol a dorit un cabinet concentrat din tóte fracţiunile partidului liberal încredinţând pe Sturdza cu formarea unui astfel de cabinet.

Asta însĕ nu i-a succes domnului Sturdza, şi Sâmbătă séra şi-a depus mandatul.

Regele însĕ, voind ca sĕ călĕtoréscă cu regina cu tot la Abazia (plécă Marţi), ér în timpul absentării sale din patrie dorind sĕ aibă un guvern tare, în credinţă, că în corpurile legiuitóre actuale totusi dl Sturdza are majoritate mai sigură decât altul, în fine i-a dat mandatul sĕ formeze un cabinet omogen din Sturdzişti, afară de ministrul de resbel, carele n'are sĕ fie decât general, şi astfel s'a născut cabinetul pur Sturdzist din membrii al căror nume l'am comunicat în n-rul precedent.

Noul cabinet s'a presentat corpurilor legislative Luni.

Despre întimpinarea lui în cameră dăm după Timpul următórele:

Dl *Dim. Sturdza* (de pe tribună) dă citire Mesagiului regal prin care se constitue noul minister. (Aplause sgomotóse, mai ales din tribuna publică, de unde se aud şi numeróse huidueli).

Primul ministru citeşce apoi o declaraţie ministerială scurtă prin care spune, că guvernul va urma pe predecesorii guvernului trecut şi'şi va da silinţe spre a satisface nevoile ţĕrei cu sprijinul majorităţilor. (Aplause).

Dl *N. Fleva* spune, că ori-cum s'ar primi acest guvern în cercurile liberale, e sigur, că se va recunósce, că d-sa (dl Fleva) a fost păn'acum un soldat credincios al partidului liberal. (Aplause). Trecem însĕ prin frământări şi resultatul lor e, că se schimbă guvernele fără sĕ se scie pentru ce. Preşedintele consiliului a plecat la 16 Novembre în urma unei agitaţiuni, care dovedea, că ţéra e contra lui (Aplause) şi succesorii lui au confirmat acésta. Preşedintele consiliului 'şi-a spart capul de zidul, pe care şi l'a zidit singur prin îndărătnicia sa. (Murmure. Aplause).

Oratorul e fórte îngrijat de venirea la putere a dlui Sturdza. Majoritatea, care l'a desaprobat eri, póte sĕ-l aplaude aḑi, cum a aplaudat tóte guvernele; guvernele sunt ale d-v., dar demnitatea Parlamentului e cu totul alt-ceva.

Dl *St. Filipoiu* întrerupe.

Dl *G. A. Scorţescu:* Taci d-ta, nu esci la cafenea! (Aplause. Ilaritate).

Dl *N. Fleva* spune, că dl Dim. Sturdza a plecat dela putere când s'a întrunit Parlamentul şi revine acum când plécă Parlamentul. (Aplause). Insuşi Suveranul a recunoscut, la investitura mitropolitului, că guvernul dlui Sturdza a comis nelegiuiri. Scim dar pentru ce s'a dus guvernul dlui Sturdza. Guvernul care a urmat a avut la început consimţĕmêntul d-lui Sturdza. Acest guvern a şeḑut patru luni de ḑile şi a declarat că este continuarea guvernului trecut, deşi în fapt a îndreptat câte-va din greşelile ministerului precedent. Guvernul d-lui Aurelian a stat patru luni cu aceleaşi unanimităţi cu care a guvernat dl Sturdza, totuşi dl Aurelian a căḑut. Pentru-ce cause? Demnitatea Parlamentului cere sĕ scim pentru-ce cause s'a retras dl Aurelian şi sunteţi datori sĕ ne spuneţi. Dacă n'o va spune guvernul de aḑi, trebue s'o spue dl Aurelian. Altminteri se va face un abis mai adânc între grupările politice. (Aplause).

Dl Fleva imputà dlui Aurelian, că n'a avut curagiul sĕ céră francamente aprobarea Camerilor pentru politica sa de indreptare a greşelilor din trecut, căci ar fi obţinut votul acesta.

Acum, Românii din Macedonia se vor găsi ca şi mai înainte pe mâna lui Apostol Mărgărit şi nu vor putea lupta contra duşmanilor. (Aplause. Murmure). Guvernul d-lui Sturdza va continua cu greşelile din trecut; acest guvern a făcut şarje contra cetăţenilor, dar păn'acum nici nu sunt daţi în judecată bătăuşii.

Pe banca ministerială vĕd pe generalul care a desaprobat pe ministrul de rĕsboiu din precedentul guvern Sturdza. Acésta dovedesce, că acelaşi guvern se desapróbă pe sine însuşi. (Aplause). Acésta e o condamnare proprie a politicei guvernului în chestia militară. (Aplause).

Guvernul acesta e un guvern de provocaţiune, un guvern al Ocultei, care vrea sĕ guverneze cu legendele, cu sindicatele şi clientela.

Vorbind de noul ministru Ionel Brătian, dl Fleva întrébă: ce este acest tinĕr, un inginer ordinar clasa I séu II. Distinsu-s'a prin ceva? Nu! Atunci? Atunci representă legenda în guvern, legenda, că este fiul lui Ioan C. Brătianu; atâta tot. Mai bine s'ar fi ridicat lui Ioan C. Brătianu statua ce 'i se cuvine, decât sĕ trimetem în guvern un fiu, care nu s'a distins prin nimic.

Acest guvern este o sfidare a opiniunei publice. El nu este un guvern de concentraţiune, ci un guvern deconcertat. Guvernul acesta representă un crâmpeiu al partidului liberal, crâmpeiul cel mai detestat, pentru-că representă violenţa şi nelegiuirea. Bine ar fi sĕ avem asigurarea, că nu se vor repeta violenţele, dar cunosc ómenii şi sciu că se vor repeta. *Errare humanum* dar *perseverare diabolicum.* Guvernul acesta nu mai este un guvern care a greşit, ci un guvern care persistă în greşelile sale; el este un guvern diabolic.

D-nii Aurelian şi Giani au fost contra acestei formaţiuni; numai dl Dim. Sturdza a ḑis, că fiind şeful partidului trebue sĕ i se dea puterea. Dl Sturdza spusese, că trebue sĕ facă un guvern de concentrare. N'a făcut un aşa guvern. Acésta e o violentare a usurilor parlamentare şi o compromitere a Corónei. Cabinetul acesta va trăi cât va trăi, dar e un cabinet de adio, de concediu, şi maioritatea care-'l va aplauda aḑi, se va căi fórte curênd. (Aplause.)

Dl *Dimitrie Sturdza*, preşedintele consiliului: N'am venit nici ca guvern de luptă, nici ca guvern de provocare, ci ca un guvern eşit din sinul partidului liberal. Guvernul acesta e constituţional, fiind că e format de preşedintele senatului. Dl Fleva are drept

---

FOIŢA.

Documente pentru limbă şi istorie.

(Urmare.)

Cui quidem Mandato Nostro idem Regestrator Noster, uti tenebatur, et par est obedire, Satisfacereque volens in hoc Anno Millesimo Septigentesimo, Septuagesimo Septimo, Die vero vigesima Octava Mensis Novembris, post diligentem in Archivo Cancellariae Nostrae factam Investigationem, et requi sitionem, praescriptas Literas inter acta, anni cur rentis sub numeris Aulico 1601, Protocollari autem Guberniali 5285. reinvenisse Nobis retulit, quarum tenor, et quidem: Primarum, altissimae nimirum Resolutionis Nostrae Sequitur in hunc modum: Sacratissimae Cesareo — Regiae, et Apostolicae Majestatis, Dominae Dominae Nostrae Clementisimae Nomine, Regio in Magno Principatu Transylvaniae Gubernio intimandum! Ruminatis argumentis, in consequentiam Benigni Decreti de dato duo decima Decembris, anni proxime evoluti, circa querelas Lanionum Valachicorum Bolgár-Szegiensium, contra Magistratum Coronensem motas, medio Informationis prealaudati Regii Gubernii de dato duo decima Septembris anni currentis Numero 4154 allatis, prodit, Supplicantibus per ipsum Magistratum Coronensem Anno adhuc 1671. Jus emacellandi Carnes, ideo plane concessum esse, quia Laniones ejates, publico, Carnem bubulam, nec pretio determinato, nec in Sufficienti Quantitate, subministrare, potuerunt, imo ex alio Instrumento in Supplici Libello, penes preacitatum Decretum subtractura secunda remisso, doceri, Lanionibus Bolgár-Szegiensibus Jus emacellandi, non prout Magistratus adserit, restricte ad non nulla Individua, atque ad Dies vitae tributum, verum potius indultum ipsis fuisse, ut Numerus, qui tunc plane ad 31. Individua ascenderat, maneat, et ubi unus horum defecerit, alter Surrogari posset. Quibus proinde Stantibus, et reflectendo ulterius, quod Laniones Cehales per tot annos, et preasertim dum in Vicinia Valachia res pecuaria ob turbas vigentes restricta fuisset, cum Bolgár-Szegiensibus concurrere, imo plane ad tantum numerum augeri potuerint; Altefata sua Majestas benigne decrevit, ut Valachi Bolgár-Szegienses, porro quoque in Jure Carnes emacellandi manuteneantur, ad restringendam tamen exorbitantem, ipsis quoque preajudiciosam concurrentiam 79. Individuorum dum emodernis 28. Possessoribus quidam defecerint, nec hearedes, multominus alii, quincunque in horum locum tamdiu suscipiantur, donec numerus eorum, Saltem ad 14. Individua reductus fuerit, imo interea etiam non Singulus in Seorsivo, Sed omnes 28. in quatuor decim tantum Macellis, Carnes vendendi facultatem habeant. In cujus proinde altissimae mentis complementum prealaudatum Regium Gubernium ad Magistratum Coronensem congrua disponet, cum adnexo, ut Lanionibus Cehalibus quoque intimetur, de meliori illorum Subsistentia, etiam concurrentibus Valachis, provideri posse, si ad Contubernium Novos Magistros per aliquot annos non assumserint haeque ratione numerum concurrentium, Distractioni, atque lucro, defalcatis Erogationibus, emergenti, magis attemperare studuerint. Cui in reliquo Eadem altissima, Gratia sua Cesareo-Regia ac Principali benigne propensa manet. Datum Vienae die Octava Octobris, Anno Millesimo, Septigentesimo Septuagesimo, Septimo. Et subscriptum erat a Dextris T. B. a Reischach, a Sinistris vero Alexander Horváth. Erantque Eaedem hae Literae Nostrae, Sigillo Nostro Aulico super hostia rubra impressive munitae, clauseque confectae, et emanatae, ac parte ab altera Regio Nostro in Transylvania Gubernio hoc modo intitulatae:

(Va urma.)

sĕ critice, însĕ ce-l privesce personal pe d-sa, (pe dl Sturdza) țéra îl cunósce. Partidul liberal e liber sĕ-l priméscă séu nu. Acest guvern represintă în mod regulat partidul liberal. El își va face datoria și o va proba. Nu se va ocupa de persóne, nici de amici, nici de inimici. Iși va face datoria ca un bărbat credincios țĕrei și Corónei și partidului liberal. (Aplause.)

Resbelul este anunțat deci în tótă forma. Norocul numai că sesiunea actuală a corpurilor legiuitóre se închide la 8/20 l. c. și astfel până la tómnă va avé odihnă guvernul.

Până atunci însĕ se va agita prin presă, prin întruniri și pe stradă.

Întrunirile au și început deja Duminecă, atât din partea conservatorilor, cât și din a liberalilor democrați (Fleviștii.)

Conservatorii, basați pe neînțelegerile și pe greșelile liberalilor, pretind deja puterea.

Este semnificativ, că d-nul Carp, carele cu multă maliție, așa ḑicênd din senin, fără nici un incident, a provocat crisa în cabinetul conservator din care făcea parte, și prin asta retragerea conservatorilor dela putere atunci, când dispuneau de mare maioritate în corpurile legiuitóre, — numai ca liberalii prin surprindere și nepregăti ți sĕ ajungă la putere, ca apoi cu atât mai curênd sĕ cadă „prin nepriceperea lor“, cum s'a exprimat atunci, — și carele, ca șeful junimiștilor, până acum a stat tot în reservă și n'a făcut causă comună cu conservatorii, la întrunirea de Duminecă a participat și a vorbit criticând aspru pe liberali, și accentuând că aliatul conservatorilor — „nepricerea liberalilor“ s'a dovedit de un aliat mai puternic în timpul de 18 luni de ședere la putere a liberalilor, decât „frasa gólă“ cu care se lăudau ei când au ajuns la putere, ḑicênd, că au trei aliați: „pe Rege, pe Dumneḑeu și poporul“.

Ér dl Carp scie ce face.

Sigur, că junimiștii érăși se vor alia cu conservatorii, când Regele va trimite la primblare pe liberali.

Și dl Carp cugetă, că acest timp se apropie.

Intărirea lui Lueger. Dr. C. Lueger, antisemitul temut, a fost întărit din parteà M. Sale Monarchului în demnitatea de primar al metropolei austriace, la care demnitate a fost ales prin covîrșitórea majoritate a civilor austriaci. Noul primar va depune jurămêntul oficial Marți séu Mercuri. Cetățenii Vienei se pregătesc la demonstrații mari din acest incident, pelângă Lueger. Depunerea jurămêntului se va sĕvîrși în sala festivă a orașului. De față vor fi afară de autorități, și civii de onóre ai orașului. Depunerii jurămêntului îi va premerge un Te-Deum în biserica Sf. Stefan. Se vorbesce, că la directa voință a lui Lueger, demonstrațiile și conductul de torțe, ce au voit sĕ arangieze iubitorii lui partisani, vor rĕmâné, și numai deputațiunile societăților creștine vor aduce omagiile lor nou-alesului primar.

Revista externă.

Ministrul-president Delyanis al Greciei precum i-se comunică ḑiariului „Pol. Corr.“, a făcut o declarațiune (înaintea cui, încă nu se spune,) care a surprins pe toți bărbații de stat. Cuprinsul acestei declarații este:

Guvernul grecesc nu se ocupă numai cu chestiunea cretană, pe carea o vor resolva cretenii ei de ei între sine, silind pe puteri a le împlini pretensiunile. Guvernul își îndréptă mai mult atențiunea la linia de graniță designată pentru Grecia prin contractul dela Berlin, la care Grecia fără îndoélă are îndreptățire. Pentru resolvarea acestei afaceri a început guvernul grecesc pertractări și are intențiunea, că dacă Turcia nu s'ar decide a evacua de bună voie acel teritoriu, îl va asedia cu trupe grecesci. A ațîța rĕscólă în celelalte părți ale țĕrei Macedoniei preste acéstă linie de graniță, guvernul grecesc deocamdată nu află de oportun, și la acest mijloc numai în necesitatea ultimă va recurge, când se va nisuì a provoca o conflagrațiune cât mai extinsă în peninsula balcanică.

Privitoriu la granița pretinsă de Grecia, după-cum se comentéză din partea unora, nici urmă nu se află în contractul dela Berlin. A fost vorbă ce-i drept atunci, ca și Grecia sĕ capete extindere de teritoriu din imperiul turcesc, dar Turcia nu s'a învoit. În urmă, după multe schimbări de note între puteri, s'a exmis o comisiune pentru demarcarea acelei linii de graniță între Grecia și Turcia. Comisiunea 'și-a și terminat lucrarea, dar până aḑi nu 'i-a fost sancționată de puteri. Grecia însĕ nu mai póte aștepta și de aceea a și prins arma în mână contra Turciei pentru cedarea acestui teritoriu locuit în cea mai mare parte de greci și de români macedoneni séu țințari. Numai în Epir se află albani și în Elassona turci în numĕr mai mare. Linia acésta trece dela delta rîului Havroneri (în portul dela Salonichi) preste înălțimile dela Nord a munților olimpici până la Preveza în portul dela Arta, cuprinḑênd în sine Elassona, munții Cassia, Crania, Mecovont, Ianina și Epirul de sud. Acesta e un teritoriu mult mai mare decât insula Creta.

Cât privesce evenimentele din insula Creta, acelea decurg înainte tot mai mult promovênd causa creștină cu tóte pedecile puse în calea grecilor de puterile europene creștine.

Consiliul de ministrii turcesc a ținut o ședință în care se ḑice, că s'a decis, ca la o nóuă pășire a grecilor pe teritoriu turcesc, numai decât sĕ se declare Greciei resbel.

In vederea acestor desvoltări de lucruri cabinetele europene schimbă la note: ce atitudine sĕ iee in fața unui resbel greco-turcesc.

Pagubă de cernélă și de hârtie.

Nu cu note, ci cu dreptate tuturor popórelor și bisericilor se va puté obținea pacea atât de mult dorită de toți.

Sĕ ne afirmăm.

Un stimabil corespondent al nostru, în o serie de articoli, între altele, a sulevat o cestiune, care trebue sĕ fie discutată mai temeinic.

A accentuat adecă, că noi nu suntem ortodoxi în mĕsura, în care ar trebuì sĕ fim, nu suntem crescuți din destul în strînsă legătură cu biserica și ale ei instituțiuni.

De aci provine apoi, că la noi nu se manifestă din destul și cu acea intensitate și în continuu acea iubire, acea legătură de biserică ca la alte biserici, și că în multe casuri dăm preste durerosul indiferentism religionar, de care s'a plâns și archiereul bisericei nóstre în cuvêntarea sa cu care a deschis sesiunile sinodale din anii trecuți.

De neajunsul acesta dăm în parte și în clerul nostru, care în raport cu clerul altor confesiuni în acéstă privință stă pe o tréptă mai inferióră.

De neajunsul acesta dăm însĕ mai cu sémă în elementul nostru laic, care în multe casuri își ține de datorință, de fală a lovì în persónele puse în fruntea bisericilor, a lovì în instituțiunile bisericesci.

Dacă facem comparare în privința acésta numai între noi și biserica gr. catolică, care numai dela 1700 s'a rupt de către noi, apoi observăm o mare deosebire, și paralela merge în defavorul nostru.

Pecând la noi în multe casuri observăm o apatie și indiferentism, care, durere, se tot generaliséză, preoțimea greco-catolică e înaintea nóstră, ea în primul loc e catolică și numai în planul al doilea e română.

Acésta o vedem propagată cu plan în ḑiarele bisericesci greco-catolice, acésta o vedem manifestându-se în fapte, în viéța de tóte ḑilele.

Mai pronunțată este direcțiunea acésta la laicii greco-catolici.

La tóte intreprinderile nóstre, fie ele culturale, fie economice, fie politice, caracteristica grupărilor ómenilor o găsim după confesiune.

De pildă în Asociațiunea transilvană la alegerea comitetului atât de tare se accentuéză acéstă grupare, încât în Sibiiu din considerare la acéstă paritate în comitetul central se alegeau ómeni, cari în viéța lor nu s'au ocupat cu literatura, și acésta numai ca sĕ fie greco-catolici în numĕr egal in comitet.

Cestiunea confesională s'a pus pe tapet în adunarea generală din Făgăraș în asemenea mod provocătoriu, încât mulți s'au indignat de modul cum gr. catolicii țin la legea, la confesiunea lor.

În ochii nostri acésta le servesce spre laudă, este testimoniul cel mai frumos pentru ei acésta.

Și e lucru constatat și cunoscut, că nu este instituțiune, fie ea de ori-ce soiu, unde greco-catolicii fiind în absolută majoritate, sĕ dea loc, sĕ menageze pe greco-orientali.

Nu așa însĕ la laicii nostri.

Elementele nóstre laice — onóre excepțiunilor — afectéză un fel de liberalism, și sub masca acestui liberalism în despectarea bisericei, în desconsiderarea intereselor ei, merg așa de departe, încât trag în tină pe toți bărbații bisericei și chiar pe archierei.

Mai mult, sub masca liberalismului și a altor interese, elementele nóstre laice dehonestând clerul și biserica nóstră, lăuda clerul și celelalte biserici.

Mărturie vie ne este colecțiunea ḑiariului „Tribuna“ până la crisa din iérna trecută, care a scos din redacțiune elementele ortodoxe, și le-a dat alt sediu în Arad.

Rĕul acesta la noi este mare, și va trebuì sĕ căutăm mijlóce pentru delăturarea lui.

Elementele nóstre bisericesci vor trebuì sĕ stea cu ochii deschiși și sĕ imiteze fanatismul altor biserici. Pseudoliberalismul nostru va trebuì sé dea loc judecății sănĕtóse, care sĕ aprețieze bine interesele bisericei.

Și dacă vom considera, că noi și dela adversarii nostri trebue sĕ învĕțăm, atunci bune servicii ne face „Unirea“ din Blaș, care numĕr de numĕr caută defectele din biserica orientală; pe cele speciale le generaliséză, le pune în spatele bisericei nóstre autonome, ca în lumina acéstă sĕ o arete ca obiect de spaimă și de pericol credincioșilor sei.

În numĕrul trecut spre pildă ḑiariul fraților dela Blaș ne vorbesce despre un protopop al nostru, care a căḑut în pĕcatul lui Arie.

Dacă frații din Blaș ne vor arăta cu numele cine e acel protopop greco-oriental, atunci și noi i vom spune cine e acel preot greco-catolic, care în sĕptĕmâna trecută în têrgul Hațegului a predicat publice contra postului din causa prețului prea urcat a pescelui.

Sĕ fim mai mult ortodoxi, sĕ ținem mai mult la caracterul nostru de români ortodoxi, și indiferentismul sĕ-l punem la o parte.

Sĕ învĕțăm pilda greco-catolicilor, cari lucră după un program bine stabilit, și sĕ organiséză după confesiune chiar și în centrele per escellentiam ortodoxe, și atacă tot ce noi ortodoxii avem mai prețios.

Am vĕḑut și în numĕrul de ieri al ḑiariului nostru cum atacă greco-catolicii chiar și în ḑiarul unit din Brașov memoria marelui Șaguna, în acel ḑiariu, pentru susținerea căruia greco-orientalii au lansat liste de subscripțiuni, și pentru care au contribuit sume considerabile elementele nóstre bisericesci și laice.

Ḑiariul acesta și-a deschis colónele sale pentru elementele fanatice în cele ale greco-catolicismului, și acésta nu numai acuma, ci dela întemeierea sa.

Fericitul Șaguna a trebuit sĕ afuriséscă acéstă fóie unită pentru ostilitatea sa către biserica ortodoxă, pentru aceea Șaguna și aḑi e spin în ochii greco-catolicilor, cari voesc sĕ pună în sarcina lui Șaguna și autonomia Transilvaniei.

Sĕ învĕțăm din pățania altora, sĕ ne punem la locul prim interesele nóstre ca români și ortodoxi.

Acésta sĕ o facem la noi acasă, pe tóte terenele, unde o putem; acésta sĕ o predicăm și la frații nostri din regatul vecin, ca sĕ fie cu ochii deschiși.

Prin acésta nu voim sĕ îndemnăm pe ai nostri, ca ei sĕ dehonesteze, sĕ defaime pe alții. In punctul acesta sĕ nu imiteze pe aceia, cari vecinic clevetesc asupra nóstră.

Sĕ fim drepți în locul prim față cu noi și cu ale nóstre interese, în locul al doilea ecuitabili față cu toți.

La acésta sĕ se angageze apoi institutele nóstre de crescere. Când va eși tinĕrul în viéța practică, sĕ iésă fălos în consciința, că e român ortodox, și atunci un alt avênt va lua biserica nóstră strĕmoșéscă.

Acésta sĕ o facă și biserica soră din România și sórtea ei atunci în altă lumină ni se va presenta.

Din parlamentul magiar.

Ședința dela 8 Aprile n. 1897.

Casa magnaților.

Pecât de interesante au fost unele declarațiuni ministeriale în casa deputaților făcute mai cu sémă la adresa bisericei nóstre, pe atât de interesante lucruri s'au petrecut și în casa magnaților în ședința de aḑi, tot la adresa nóstră, dar ceva mai în general și privitoriu și la alte biserici.

Étă un scurt reasumat din cele petrecute în acéstă ședință a casei magnaților:

Inainte de a se trece la ordinea ḑilei, la desbaterea proiectului de budget pe anul 1897, baronul Vécsey interpeléză pe ministrul-președinte: sĕ dea deslușiri cu privire la starea de aḑi a politicei externe a monarchiei nóstre și ce însemnéză asediarea cu armată internațională a unei părți a imperiului turcesc și a regatului grecesc fără a li se fi declarat resbel.

Rĕspuns nu s'a dat imediat, ci acela se va da mai târḑiu în terminul prescris. S'a urmat apoi la exhauriarea ordinei de ḑi.

Primul vorbitoriu a fost archiepiscopul Samassa dela Agria, carele recomandă mai multă crutare în economia statului și cu durere constată, că legea electorală este de așa, încât abia 22 percente din locuitorii țĕrei sunt alegĕtori. Spesele nepreliminate se sporesc. Ocupațiunile productive se împuținéză și s'a pornit un curent, care caută ocupațiune și mijlóce de traiu pe la cancelarii și oficii, în loc sĕ rĕmână la alte ocupațiuni, mai favorabile atât pentru indiviḑi, cât și pentru stat. Dar cel mai mare rĕu este, că guvernul prin sistemul sĕu de guvernare tinde la absolutism și viéța morală, atât publică, cât și privată, atât de mult a decăḑut. Poporul n'are nici o garanță ca sĕ se pótă asigura contra absolutismului guvernamental și de stat. Astfel de garanță ar fi o lege electorală, carea sĕ facă posibil poporului întrarea mai accesibilă în parlament. Muncitoriul în urma acestor stări de lucruri a venit la convingerea, că nu există drept, nu există dreptate, decât aceea, carea o face majoritatea. Incepe deja a nu se îndoí, că el e majoritatea și apoi celelalte le va isprăvì el. Astfel s'a creat socialismul la noi, ca și airea. Statul, cu puterea, în contra acestui curent nu se póte apăra. Dovadă Rusia și Germania. Dar nici prin concesiuni, dovadă Francia.

Muncitoriul nici când nu desperéză până când nu 'i-s'a luat credința în Dḑeu. Dar la noi și acèsta s'a făcut.

În contra acestor rele nu este alt mijloc de apărare, decât, ca statul și biserica sĕ lucreze mână 'n mână pentru fericirea cetățenilor și credincioșilor lor. Ér acésta o vor dovedí nu cu vorbe frumóse la diferite ocasiuni, ci cu fapte, dând tuturor ceea-ce li se cuvine.

Următoriul orator, br. *Pronay* Dezsö, constată, că puterea morală a decăḑut adânc în ceşti din urmă 30 de ani, şi că nu este lege, care sĕ nu pótă fi eludată şi călcată în picióre.

Contele *Zichy* Nándor repeţind ideile lui Sumassa adauge, că la căderea statelor nu contribue atât legislaţiunea rea, cât mai mult administraţiunea şi politica rea.

Cu acestea desbaterea generală s'a terminat, după-ce şi ministrul de finanţe Lukács şi-a făcut observările sale.

Trecêndu-se la desbaterea specială, la posiţia ministrului-preşedinte, se ridică contele *Zichy* Nándor şi ḑice, că nu votéză lui Bánffy acésta posiţie, deóre-ce Bánffy persecută catolicismul.

La posiţia ministrului de finanţe, *br. Pronay* arată la una din causele decăderii agricultorilor, şi acésta este luarea regalelor din mâna lor prin desdaunare. Dela ştergerea unui privilegiu s'a trecut prea repede la monopolul cel mai larg.

Ministrul se apără cum póte.

La posiţia ministrului de culte şi instrucţiune publică, contele *Zichy* Antal face observări cu privire la biserică liberă în stat liber, pe care principiu îl adoptéză. Despre scólele de fete, ḑice, că acestea sunt de aşa, încât promovéză emanciparea femeilor în sensul cel mai periculos. Preste tot legea de instrucţiune trebue revisuită.

Contele *Zichy* Nándor referitor la cele ḑise de antevorbitoriul despre raportul dintre stat şi biserică, cari nu ar avea nici o legătură între sine, ḑice, că nu consimte. O astfel de libertate religionară o pot propaga numai carbonarii. Statul trebue sĕ fie basat pe viéţa morală-religionară. Altcum nu se póte susţinea. „*Dacă putem da afară teologia dela universitate, sĕ nu credem, că vom puté da afară si pe D-ḑeu din stat.* Teologia represintă la universitate credinţa şi morala şi D-ḑeu nu se va lăsa a fi dat afară din stat, ci va sta pe cerbicea lui, dacă va cere trebuinţa“. Bifurcaţiunea instrucţiunei încă e fără scop. Scoli confesionale şi de stat, fără nici un scop real. Ce înţeles are şi ajutoriul de câte 60 fl. la scólele confesionale, când dacă le dai cu 10 fl. mai mult, apoi le iei dreptul de dispunere asupra lor contra intenţiunei altor legi în vigóre.

După unele observări din partea br. *Vécsey* cu privire la redactarea cărţilor scolare, se ridică ministrul de culte şi instrucţiune publică Dr. *Wlassics* şi combate teoria contelui Zichy Antal despre biserica liberă în stat liber, ḑicênd, că astfel de biserică nici chiar în Belgia ori în Statele unite americane nu există şi nici nu póte sĕ existe, căci ori la cât s'ar lărgi distanţa dintre stat şi dintre biserică, acestea tot sunt avisate la sprijinul reciproc avênd încă şi interese comune. La noi, ḑice dl Wlassics, statul dotéză şi ajutoră bisericile istorice, instrucţiunea din Religiune e prescrisă în lege şi se nisuesce şi însuşi a promova religiositatea, şi acésta în propriul sĕu interes. Biserica liberă în stat liber duce la stadiul în care ori biserica se ridică preste stat ori statul preste biserică. Până când dacă stau în legătură unele cu altele, acésta nu se póte întêmpla.

In cele următóre se ocupă cu observările făcute de antivorbitori cu privire la instrucţiune şi numai repeţesce cele ce le-a ḑis despre acésta şi în camera deputaţilor.

Camera a primit tóte posiţiile pertractate până aci.

Şedinţa dela 9 Aprilie n. 1897.

S'a continuat desbaterea specială asupra proiectului de budget pro 1897.

La posiţia cultelor şi instrucţiunei publice, Dr. Victor *Mihali*, metropolitul din Blaşiu, apară în numele episcopatului catolic caracterul catolic al universităţii din Pesta fundată de cardinalul Pázmándy Péter la a. 1635.

Dr. *Wlassics* ministrul de culte îi rĕspunde inmediat, că universitatea dimpreună cu fundaţiunile ei conform legilor din 1848 a fost supusă ministeriului de culte şi instrucţiune publică şi nu prejudecă drepturi contrare intenţiunilor fundatorilor ei.

A mai vorbit la acest obiect încă contele *Zichy* Nándor şi érăşi *Wlassics* şi numai maioritatea cu votul l'a scos pe acesta teafĕr din argumentaţiunile sale acrobatice în cari s'a încurcat.

Următoriul vorbitoriu, contele Aurel *Desseffy,* la posiţia transiţiunilor, exprimă vot de neîncredere faţă de guvern pentru abusurile ne mai auḑite întêmplate la alegerile trecute.

I-au rĕspuns inmediat ministrii *Darány* şi *Perczel* tot cu argumente vechi şi érăşi numai maioritatea i-a scos din glod.

După pausă ia cuvêntul br. *Pronay* şi între altele ḑice din cuvênt în cuvênt:

„Guvernul îşi susţine puterea cu astfel de mijlóce, cari atacă constituţionalismul deja la rădĕcinile lui. Ce e aceea, că Perczel négă, că guvernul ar fi avut parte la abusurile electorale? Dar guvernul a sugerat eluderea legilor; ba a sugerat şi călcarea acelora; n'a aplicat disposiţiunile de revindecare a legilor, ba încă aplicarea acelora o a zădărnicit. Ţinerea legei, întru cât aceea este garanţia libertăţei publice, a devenit ficţiune. Pentru călcarea legii ocasiunea aceia o au dat, cari au depus jurământ pentru observarea legei“.

Rĕspunsul şi desbaterea, ce a urmat, a fost de un caracter mai mult de partid şi personal, şi de aceea nici nu ne mai ocupăm cu cele petrecute până la sfîrşitul şedinţei.

Budgetul a fost primit cu mare maioritate.

Casa representanţilor.

Tot în acéstă ḑi s'a ţinut şi o şedinţă scurtă în care s'a primit legea despre participarea Ungariei la exposiţia universală din Paris la anul 1900. După acéstă lege magiarii vor putea face părăḑi şi în străinătate pe contul nostru.

Şedinţa dela 10 Aprlie n. 1897.

In ḑiua acésta, casa representanţilor a ţinut érăşi o scurtă şedinţă în care s'au ales membri în comisiunea de 21 pentru revisuirea legei de incompatibilitate. S'au ales aprópe tot membri fără mare pond politic.

Şedinţa următóre s'a fixat pe 28 Aprile a. c.

Cuvêntări

ţinute la înmormêntarea fericitului
Ioan Hannia.

I.

> „Acum slobodesce pe robul Tĕu, Stăpâne, după cuvêntul Tĕu, cu pace, că vĕḑură ochii mei mêntuirea Ta!“
> *Luca, II. 29.*

Biserica cea viuă, întrunită întru acéstă sântă casă dumneḑeéscă, sĕrbéză ḑiua de astăḑi ca festivitate de doliu, şi o miie de biserici surori de pe teritoriul archidiecesei nóstre ortodoxe române transilvane se asociéză durerii nóstre. Căci étă unul din onorabilii seniori şi nestori ai preoţimii nóstre, asesorul consistorial, protopresbiter, director seminarial, *Ioan Hannia,* la pragul celor 80 ani, dela cari după cuvêntul Psalmistului se începe ostenéla şi durerea, după 50 ani pliniţi în serviciul bisericei şi şcólei, aşa încât aprópe toţi preoţii şi învĕţătorii nostri îi puté numí elevi ai sei, şi după 2 ani de binemeritată retragere şi odichnă, astăḑi, după cuvêntul Creatorului, trupesce se reîntórce în pământ, ér sufletesce trece la odichna, ce a gătit-o Domnul cel Preaîndurat tuturor drepţilor sei. Er noi, Onoraţi jalnici ascultători, ne-am adunat cétă duchovnicéscă a da adormitului întru Domnul frate mai mare, frăţéscă şi fiasca nóstră sărutare din urmă şi pentru fericita odichnă a sufletului lui a înălţa o pie rugăciune şi cântare la Tronul Celui Preaînalt, carele este începutul şi sfîrşitul, Părintele şi domnul tuturor.

Dar' étă în puţine liniamente viéţa fericitului pe care îl petrecem astăḑi la mormênt.

Născut la anul 1818 din onorabili părinţi economi, fruntaşi ai comunei Sadu, tinĕrul Ioan, după terminarea studiilor gimnasiale în Sibiiu, şi a celor academice-teologice în Viena, căsătorit cu soţia sa Maria, născută Bădilă de aici, rĕposată acum 10 ani, întră în tagma preoţéscă şi s'a numit de fericitul marele Andreiu, secretar consistorial.

Ca o sentinelă credinciósă, tinĕrul preot rĕmase neclintit la postul sĕu şi în anii cei viforoşi, cari pe la mijlocul acestui secol se descărcară asupra patriei nóstre. Înseninându-se ceriul, restaurându-se pacea, şi venerabilul archiereu reocupând scaunul sĕu, tinĕrul secretariu şi totdeodată şi profesor seminarial, a fost înaintat la trépta protopresbiterală, şi primì spre păstorire protopresbiteratul Sib'iului I. (astăḑi al Sĕliştei,) rĕmânênd însĕ şi profesor şi mai târḑiu fiind numit şi director seminarial. În calitatea acésta petrecu zelosul bărbat era cea nóuă a patriei nóstre, carea şi pe poporul nostru îl deşteptă şi biserica nóstră o chiămă la o viéţă nóuă, şi cu deosebire se manifestă acésta eră nóuă pe terenul vieţii bisericesci şi şcolare. Bisericile nóstre se zidéu din nou séu se restaurau din ruina şi cenuşa în cari le aruncase tempestatea; se înălţau ca prin farmec şcóle superióre; se câştigau drepturi perdute, dar' mult dorite; se proclamă libertarea şi egala îndreptăţire a tuturor cetăţenilor statului; se deschiseră barierele serviciului public şi pentru fiii poporului nostru. În special seminariul nostru diecesan, mai târḑiu archidiecesan, se ridică din starea de tot primitivă în care se aflase până atunci şi înaintéză cu paşi îmbucurători spre progresare şi perfecţionare; şi la tóte aceste progrese şi perfecţionări rĕposatul avu partea sa de merit, căci nu mai puţin decât o jumĕtate de secol a lucrat şi a conlucrat neobosit la ele. Şi când în cele din urmă mitra metropolitană, ce căḑuse de pe capul unui antecesor şi zăcuse în mormênt un secol şi jumĕtate, ér iese la lumina ḑilei şi ca o corónă cerécă se puse pe creştetul fericitului archiereu Andreiu; şi când biserica prin lupte necontenite câştigă autonomia şi constituţiunea sa pe basa cea lată şi sacrată a sinodalităţii, — atunci şi fericitul Ioan, care cu credinţă conlucrase la tóte aceste resultate şi isbânde, ajuns acum la bĕtrâneţe, póte exclama cu dreptul Simeon, care ţiné pe Christos ca prunc de patruḑeci de ḑile în braţele sale: „Acum slobodesce pe robul Tĕu, Stăpâne, după cuvêntul Tĕu, cu pace, că vĕḑură ochii mei mêntuirea Ta“.

Şi dacă lângă acestea mai adaugem înfiinţarea Asociaţiunei transilvane, la carea şi dînsul pusese o pétră fundamentală; dieta transilvană, în care rĕsuna şi vocea deputatului Ioan între ale multor fiii ai poporului nostru; apoi întemeierea atâtor reuniuni şi instituţiuni economice, industriale, comerciale şi culturale, dar' tóte ţintind la prosperarea şi binele poporului nostru; şi dacă considerăm, că la multe din acestea şi fericitul nostru Ioan a conlucrat, ba la unele din ele a fost chiar conducĕtor şi preşedinte, — uşor vom înţelege şi bucuria, ce o avea rĕposatul acum la bĕtrâneţe, că după multe decenii de ostenélă se putea şi dênsul bucura de fructele ostenelelor sale. Au nu ḑice şi Petru către Iisus în muntele Tavorului vĕḑênd minunata Lui schimbarea la faţă: Dómne, bine este nóue a fi aici, de Îţi este voia, sĕ facem aicea trei colibi!

Însĕ greutăţile, şi nĕcasurile, şi suferinţele cele de multe feliuri sunt nedespărţite de sórtea omului pe pământ, şi cu drept cuvênt a ḑis înţeleptul Solon din vechime, că înainte de mórte nimeni nu se póte numí fericit. Aşa şi aici. Perderile cele dureróse ale numĕroşilor şi iubiţilor sei consângeni, coetani, colegi şi amici, mórtea iubitei sale soţii, starea cea tristă a vĕduviei, şi în ḑilele din urmă dureri nesuferite, îl făcură sĕ ofteze şi sĕ strige: Acum slobodesce pre robul Tĕu, Stăpâne, cu pace! Şi mângăerea în curênd şi urmă; căci, provĕḑut cu merindea cea sântă, ce ni-o lăsă Christos pentru tóte vécurile, adurmí cu pace în braţele cele moi ale iubiţilor sei.

Aşa se termină acéstă viéţă omenéscă de 80 ani fórte mişcată şi agitată. Şi aşa dând adormitului părinte şi frate sărutarea cea mai de pre urmă, Vĕ învit pre Voi jalnici membrii ai familiei, cei mai deaprópe şi cei mai de departe, cari aţi alergat astăḑi aici şi în numĕr atât de mare încunjuraţi acum acest tăcut sicriu, ca cu lacrimile pietăţei sĕ Vĕ rugaţi lui Dumneḑeu împreună cu noi slugitorii sântului altar pentru iertarea pĕcatelor şi fericita odichnă a iubitoriului vostru părinte şi frate, îngrijitoriu şi binefăcĕtoriu, şi sĕ-i păstraţi până la mórte memoria întru binecuvêntare. Asemenea vĕ rog şi pre Voi, Onorabili părinţi şi fraţi şi colegi ai adormitului întru Domnul, precum şi pre Voi pre toţi, Onoraţi membri ai diferitelor corporaţiuni, cărora a aparţinut, sĕ-i păstraţi memoria întru onórea, ce datorim noi cei vii celor repausaţi şi merşi înaintea nóstră la eterna odichnă.

Ér pre Tine Preaîndurate, isvorul luminei şi a vieţei şi al nemurirei, Te rugăm: Primesce sufletul adurmitului robului Tĕu, protopresbiter Ioan, întru fericirea Ta cea nestricăciósă şi eternă. Şi precum l'ai pus aici pe pământ a vestì ómenilor cuvêntul Tĕu, şi a-i învĕţa îndreptările Tale, — aşa-l învrednicesce acum, slobodit din cele pământesci, a se afla înaintea sântului Tĕu judeţ şi a auḑi din gura Ta precum servii cei credincioşi din evangelie, cari au neguţătorit bine cu talanţii primiţi din mâna Ta: Bine, slugă bună şi credinciósă, preste puţine ai fost credincios, preste multe te voiu pune; întră întru bucuria Domnului Tĕu. Amin!

(Tatăl nostru.)

Zacharia Boiu.

Noutăţi.

Atentat în contra Monarchului. Luni, în 12 Aprile n. Mai. Sa monarchul trecênd pe stradele Vienei spre palat, un necunoscut 'i-a aruncat o scrisóre în trăsură. Poliţia a deţinut momentan pe necunoscutul. Intrebat de nume şi de intenţia cu care a sĕvêrşit faptul pomenit, respectivul a ḑis, că se chiamă cavaler de *Obolski,* şi prin epistola aruncată în trăsură a voit sĕ atragă atenţia monarchului la un atentat, ce se pune la cale în Petersburg contra M. Sale, în timpul, când va petrece acolo. Pretinsul cav. Obolski deocamdată e ţinut sub pază. De atunci decurge un schimb intensiv de telegrame între Viena şi Petersburg.

* * *

Colectă pentru Falb. Pe séma renumitului Falb, care în urma unei bóle ce l'a cuprins, a ajuns la miserie, prietenii lui au colectat 75,214 marce, care sumă 'i-au trimis-o cu prilegiul ḑilei a 60-a a nascerii sale. Din suma pomenită 40,000 marce sunt depuse spre fructificare pe séma soţiei şi a celor 5 copii ai lui Falb; asupra restului precum şi asupra cametelor întregei sume póte sĕ dispună după plac.

* * *

Someşul inundat. Se scrie din Cluş, că acolo a eşit din alvia sa Someşul, şi ameninţă cu potop partea din jos a oraşului. O parte a depositului de lemne al statului, situat în apropierea oraşului, a fost luată de valurile turbate, şi acum mulţime de lemne înótă pe undele murdare ale Someşului, spre bucuria comunelor situate pe valea Someşului.

Corespondenţă particulară

a „Telegrafului Român“.

Rĕşinari, 25 Martie 1897.

Domnule redactor!

E de mult de când nu am mai cetit nimic în colónele preţuitului ḑiariu „Telegraful Român“ despre comuna Reşinari. Inainte cu câţi-va ani se ceteau adesea corespondenţe, în cari se descriéu petreceri de ale studenţilor, a pompierilor, meseriaşilor etc., apoi corespondenţe, cari ne arătau activitatea reuniunei femeilor din acéstă comună, tóte semne de viéţă şi progres. De un timp încóce însĕ se pare, că întrégă viaţa socială a amorţit şi un somn letargic a cuprins inteliginţa şi popor.

Petreceri nu s'au mai făcut, şi alte lucruri de interes pentru publicitate n'au fost.

Reuniunea femeilor şi-a îndeplinit, dupăcum sunt informat, lucrările sale tacendo, pentru că aşa a fost necesitată sĕ facă.

Şi ce sĕ fie causa acestei stagnări? Sĕ fie óre românii nostri aşa de puţin accesibil pentru astfel de lucruri?

Nu! marea majoritate nu; sunt, nu-i vorbă, şi ómeni de aceia pe cari nimic frumos nu-i mişcă, cari numai interesul personal îl caută, cari nu numai că nu încuragiază, dar' din contră la ocasiuni pun beţe în róte; sunt şi ómeni de inimă, cari postpunênd interesul lor familiar au lucrat şi lucréză şi astăḑi pentru progres şi cultura naţională. Causele stagnărei sunt multe şi a le enumera de astădată 'mi-e imposibil; am însĕ convingerea, că numai atunci se vor puté delătura definitiv, când cei chemaţi, în tótă ḑiua şi din tótă inima vor fi cuprinşi de sentimentele exprimate de nemuritorul nostru A. Mureşan, în dulcele nostru imn naţional „Deşteptă-te române“.

O dómne! şi când va vení óre ḑiua acéstă sfântă?!

Una din causele acestei stagnări este şi lipsa unui local corĕspunḑĕtor pentru conveniri, petreceri etc. Până înainte cu doi ani petrecerile se făceau: iarna în edificiul şcolar, véra în liber, ér când timpul era nefavorabil, tot în edificiul şcolar. Astăḑi lucrul stă altfel; comitetul parochial s'a aflat îndemnat a interḑice pentru totdéuna ţinerea de petreceri în edificiul şcolar, şi aşa în lipsa altei săli, convenirile au trebuit sĕ înceteze.

Nu vréu sĕ discut aici, dacă proprietarul şcólei a făcut bine, séu nu; las acésta la apreţiarea ómenilor iubitori de progres.

Nu cele mai sus atinse m'au făcut însĕ sĕ mé servesc de modesta mea pénă; aceste sunt rane vechi. O altă împregiurare îmbucuratóre m'a silit sĕ o fac acésta.

Bunavestire este hramul şcólei nóstre şi ca atare o ḑi festivă. În anul acesta acésta ḑi s'a serbat în mod mai sĕrbătoresc ca de altă-dată.

Corpul didactic în o conferenţă a sa a decis ca sĕ se faca o producţiune cu elevii şcólei, şi a şi statorit un program variat cu declamări şi cântări. Acest program s'a şi executat în ḑiua de Bunavestire. Începutul a fost la 3 óre, public nu a fost prea numeros, îmi place a crede, că timpul de tot noros şi ploios a reţinut pe mulţi, căci altfel nu ar fi nimeni de scusat. Între cei presenţi am vĕḑut dintre preoţi pe părintele Emilian Cioran şi Şerban Cioran, preotul I. Goga a absentat, fiind în parochia „Rîul Sadului“ pentru sĕvîrşirea de funcţiuni preoţesci, apoi pe primariul comunal A. Dancăş, unii membrii din comitetul parochial şi representanţa comunală, apoi femei şi mai mulţi tineri dintre cari partea cea mai mare meseriaşi. Frumos s'au presentat ceşti din urmă sub conducerea tinĕrului şi inteligentului meseriaş Ioan Lungu, care şi acum ca şi la alte ocasiuni a documentat, că e un tinĕr bine crescut şi iubitor de progres.

Începutul s'a făcut cu cântarea tropariului hramului de cătră corul şcolar, apoi au urmat declamări şi apoi éră cântări. Cântările în dóuĕ voci sub conducerea învĕţătoriului de cant dl Aleman Galea, au fost executate fórte bine, deosebit farmec a avut cântarea „Seara“ şi „Primăvéra“ frumóse au fost „Doina“, „Dor de primăvéră“ ş. a. Corul a făcut onóre conducĕtoriului sĕu şi ascultătorilor mare plăcere.

Declamările au fost bine alese şi predate, dovadă, că domnii învĕţători sunt conscii de chemarea lor şi merită tótă recunoscinţa celor-ce se intereséză de crescerea tinerimii.

La declamări am putut admira pe Alexandri în „Înşirăte mărgărite“, pe dl A. Pan în „Negustoriul şi nărodul“, pe Coşbuc în „Vestitorii primăverii“ şi apoi pe neîntrecutul Speranţă, care ne scie presenta pe bietul jidan curagios dar' fricos la batae, şi pe ţiganul furând calul, astfel, că muschii feţii sunt în continuă mişcare. Poesii s'au declamat din fiecare clasă 2—3 şi tóte au fost prea bine predate.

Programul fiind exhauriat, directorul şcolar C. Hambăşan, în puţine cuvinte a mulţumit publicului, la cari epitropul Maniu Lungu a rĕspuns adresând învĕţătorilor mulţumită şi terminând cu „sĕ trăéscă“.

Nu pot sĕ retac, un lucru, care pot ḑice, că a făcut cea mai bună impresie asupră-mi şi anume. În o sală de alături cu cea de producţiune şi care prin o uşă comunică cu acésta, au fost aşeḑaţi în bănci cei mai buni elevi din fiecare clasă, apoi după terminare, acolo s'au retras corul şi cei cari au declamat. Vrednicul epitrop Maniu Lungu, după-ce mulţumise învĕţătorilor, a întrat în acea sală şi prin cuvinte bine simţite a încunragiat pe elevi spunêndu-le, că ce mare plăcere au făcut publicului ascultător, părinţilor şi învĕţătorilor şi sfătuindu-i sĕ urmeze tot astfel. Elevii ascultând cu atenţiune erupseră în strigăte de „sĕ trăéscă“. Între aclamări părăsi vrednicul nostru epitrop tinerimea, şi a şi meritat pe deplin acestea, căci a priceput, că elevii buni totdéuna trebue încuragiaţi. Eu încă îi ḑic pe acéstă cale un „sĕ trăéscă“!

Aşa s'a terminat acéstă ḑi, care a lăsat impresiuni plăcute atât publicului ascultător, cât şi învĕţătorilor şi elevilor.

Nu doresc alta domnule redactor, decât ca sĕ vĕ mai pot scrie adese-ori lucruri bune din acéstă comună românéscă, ca letargia sĕ disparā, aerul sĕ se curăţe şi puterile tinere, o generaţiune mai vigurósă, mai aplicată spre lucruri ideale, mai puţin egoistă, mai caldă la inimă sĕ facă sĕ disparā rĕcéla acésta atât de supĕrătóte.

Mulţămindu-Vĕ pentru ospitalitate, Vĕ rog, primiţi asigurarea deosebitei mele stime.

Iubitorul de progres.

PARTEA SCIENTIFICĂ ŞI LITERARA

Câte-va pagini din
„Părţi alese din Istoria Transilvaniei“.

Volumul I.

de

Georgiu Bariţiu,

(Urmare.)

Din mai multe reflexiuni contraḑicĕtóre ce face autorul „Istoriei Transilvaniei“ în tractarea „unirei“ la expunerea istoriei aceleiaşi materii de Eudoxiu Hurmuzaki se vede, că acela a simţit greutatea argumentelor reproduse de acesta în expunerile sale; de aceea s'à màrginit simplu a le contraḑice fără a se ocupa şi de argumentele istorice. Ar merita, ca chestiunile atinse aci pe scurt sĕ fie tractate în mod critic şi sistematic, éră nu numai prin observări fugitive ca cele de faţă. Deci ar fi de dorit, ca Academia Română sĕ îngrijască pentru traducerea în limba română a opului: Fragmente zur Geschichte der Romänen de Eudoxiu Hurmuzaki, pentru-ca studiile acestui excelent bărbat sĕ devină accessibile pentru clerul nostru tinĕr, care ar avea chiemarea sĕ se aprofundeze în studii pentru deslegarea multor întrebări din istoria nóstră naţională şi bisericéscă.

Fie de ajuns, că scriitorii străini falsifică istoria poporului român cu scopuri politice şi duşmănóse pentru a ne presenta lumei ca pre un popor fără de viaţă. Sĕ fim şi sĕ remânem cel puţin noi drepţi faţă de noi şi interesele nóstre.

Precât scim Academia Română a decis cu mulţi ani înainte traducerea şi edarea în limba română a Fragmentelor la Istoria Românilor de Eudoxiu Hurmuzaki. Ce e causa, că aşa de mult întârḑie edarea unui op de atâta valóre pentru români........ nu putem înţelege. Numai mirare ne póte cuprinde, că scrieri ca ale paterului iesuit Nilles şi — sĕ mi-se ierte îndrăsnéla — chiar ca ale fericitului Georgiu Bariţiu în materia „unirei“, află bună primire, éră scrieri ca ale lui Hurmuzaki basate pe documente autentice scóse din bibliotecele cele mai renumite rĕmân ascunse sub obroc.

Va ḑice cineva, că reclamaţii de feliul acesta le fac numai cei preocupaţi de banalităţi confesionale.

Fie şi aşa! La noi religiunea este elementul de viéţă naţională! Nu e însĕ numai atâta. În scrieri de feliul celor citate mai sus se susţin unele lucruri şi împrejurări, care vatĕmă simţul fieçărui român gelos pentru némul sĕu.

Un exemplu, cu care voesc a şi încheia acéstă excursiune critică, va fi de ajuns pentru a ilustra cele afirmate.

Cunoscut lucru este, că Domnul Ţerei Românesci Constantin Brancovean a fost un domnitoriu plin de vîrtuţi patriotice şi religionare. Faptele lui de binefacere, zidirea de biserici, asile şi spitale nu numai pe pământul ţerei sale, dară şi în Transilvania, şi dotarea lor cu mână bogată, i-au asigurat în istorie un nume strălucit. Purtând un viu interes pentru sórtea bisericei ortodoxe preste tot şi simţind durere la cele ce aflase, că se petreceau în Ardél cu metropolitul român de Alba-Iulia, că adecă: acel metropolit este înclinat şi câştigat pentru „unire“ cu Scaunul Romei — din care causă metropolitul Ungro-Vlachiei şi exarch patriarchesc a trăgênat chirotonirea lui Athanasie, desemnatului candidat la Scaunul metropoliei din Alba-Iulia, şi din care causă după întêmplata chirotonire alui Athanasie s'a şi dat acestuia o instrucţiune specială din partea patriarchului Dositeiu al Ierusalimului — piosul Domn Constantin a încercat a reţiné pe Athanasie dela apostasie prin aceea, că a trimis lui Athanasie odóre bisericesci şi cu actul din 13 Iunie 1700 a dăruit archiepiscopiei din Ardél moşia Marişenilor din judeţul Argeşului.

(Va urma.)

Posta Redacţiunei.

Dlui N. Coman, epitr. în Haşfalĕu. Publicând corespondenţele ambelor părţi, atât pro, cât şi contra, din partea nóstră considerăm discuţiunea de încheiată. Pentru polemii îndelungate degenerate la personalităţi nu putem pune fóia la disposiţia nimĕnui; dar apoi nici spaţiul nu ne értă.

Nr. 54/897. [49] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia gr. or. Dencul-mic, de clasa a III-a, din protopresbiteratul Orăştiei, se publică concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în organul „Telegraful Român“.

Venitele împreunate cu acest post sunt 402 fl. 50 cr.

Doritorii de a ocupa acest post sĕ-'şi trimită cererile concursuale, în terminul deschis, la subscrisul oficiu.

Oficiul protopresbiteral în conţelegere cu comitetul parochial gr. or.

Orăştie, 11 Martiu 1897.

Nicolau Ivan,
adm. prot.

Nr. 104/97. [39] 3—3

CONCURS.

Pentru întregirea parochiei Hepria-română, protopresbiteratul Albei-Iulia, se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în ḑiariul „Telegraful Român“. conform resoluţiei Venerabilului Consistoriu din 18 Februar 1897 Nr. 901 B.

Emolumentele împreunate cu acest post dau anual suma de 250 fl. v. a.

Informaţiuni mai deaprópe se pot lua dela oficiul protopresbiteral şi comitetul parochial.

Concurenţii au a-şi aşterne petiţiunile instruite conform legilor din vigóre în terminul deschis la subsemnatul oficiu protopresbiteral.

Alba-Iulia, 4 Martie 1897.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Albel-Iulia în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Nicolau Ivan,
protopresbiter.

Chiar acum au apărut şi se pot procura:

PREDICE

pentru Dominecele de preste an,

compuse şi elucrate după Catechismul lui Decharbe de **Vasiliu Criste,** preot. Tom. II. dela Dumineca a XI-a după S. Rusalii până la Dumineca Vameşului.

Preţul unui exemplar expedat franco e 85 cr.

şi:

BOCETE,

adecă **cântări la morţi,** adunate de **Ioan Pop Reteganul.**

Preţul unui exemplar expedat franco e 40 cr.

A se adresa la:

Tipografia „Aurora“ A. Todoran
în Gherla — Szamosujvár.

[46] 2—3

Audiţi, vedeţi şi vĕ miraţi!

Sensaţiune!

Fac preţuri necreḑut de ieftine la acéstă

desfacere finală

de orológe veritabile de Genf cu mecanism de precisiune şi garanţie pe 5 ani.

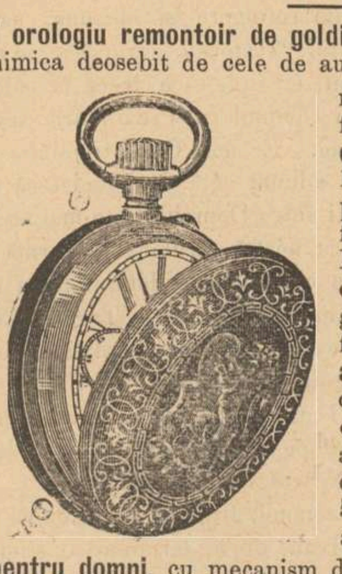

I orologiu remontoir de goldină cu capacuri admirabile, gravate ori lucii, în nimica deosebit de cele de aur veritabil, cu **un lanţ** frumos de goldină şi regulat punctual, mai nainte fl. 10.—, acum à fl. 5.75 cu garanţie de 5 ani. **I orologiu remontoir de argint,** cu capac duplu, de argint veritabil de 13 uncii, cu mecanism de precisiune şi garanţie pe 5 ani, cu un elegant **lanţ aurit,** mai nainte floreni 18.— acum fl. 9.—. **I orologiu remontoir,** Prince of Wales, de argint veritabil cu capac dublu, 15 rubini, mecanism de precisiune şi garanţie pe 5 ani, cu **lanţ** elegant, mai nainte fl. 20.— acum fl. 11.—. **I orologiu anker de argint** veritabil de 14 uncii, aurit în foc, cu mecanism de precisiune şi garanţie pe 5 ani, cu un elegant **lanţ** lung, ori scurt, mai nainte fl. 18.— acum fl. 11.—. **I orologiu remontoir pentru dame,** de aur cu mecanism de precisiune şi garanţie pe 5 ani, cu **lanţ** elegant aurit, mai nainte fl. 22.—, acum fl. 15.—. **I erologiu remontoir de aur pentru domni,** cu mecanism de precisiune şi garanţie pe 5 ani, mai nainte fl. 55.—, acum fl. 35.—. **I inel de aur cu sigil pentru domni séu dame,** fasonul cel mai nou, din aur de 14 carate probat din oficiu, cu pétră roşie, verde, albastră sau albă, după plăcere à fl. 5.—, 6.—, 7.—, 8.—, 10.—. **I inel de aur cu diamant veritabil** probat din oficiu à fl. 12.—, 15.—.

Ne rugăm pentru binevoitóre comande cât mai grabnice. Ori-ce comandă se execută tot atât de conscienţios, ca şi când cumpĕrătorul însuşi ar fi de faţă.

Obiectele neconvenabile se schimbă ori se retrimit banii.

P. FROMM,
orológe şi giuvaere
VIENA, II. Obere Donaustrasse 107.

[50] 1—6

Redactor prov. **Gavriil Hango.**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 39. Sibiiu, Marți, 8/20 Aprile 1897. *Anul XLV.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
la „Tel. Rom.“ într'una cu suplementul „Fóia Pedagogică“
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuě ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Nr. 2575 Pres.

Miron,

prin îndurarea lui Dumnedeu archiepiscop al bisericei ortodocse în Transilvania, metropolit al Românilor greco-orientali din Ungaria și Transilvania, ș. a.

Iubitului cler și popor al archidiecesei Nóstre transilvane; iubiților și onoraților deputați la sinodul archidiecesan: dar și milă dela Dumnedeu Tatăl și Domnul Nostru Iisus Christos!

Avênd în vedere §§ 89 și 90 din statutul organic, convocăm și prin acestea declarăm de convocat sinodul ordinariu anual al archidiecesei Nóstre transilvane la biserica schimbării la față din cetatea Sibiiu, **pe Dumineca Tomei,** adecă **pe 20 Aprile (2 Maiu) a. c.,** la 9 óre antemeridiane, când se vor începe ritualele bisericesci, ér după aceste va urma deschiderea sinodului în localele ce vor fi anumite spre acest scop.

Sibiiu, 5 Aprile, 1897.

Miron Romanul m. p.

Chestiunea orientală.

Se complică tot mai mult situațiunea în orient, și nu avem cuvênt sě mai tragem la îndoélă seriositatea complicațiunilor.

Puterile europene pănă în acest moment au considerat lucrul ca afacere privată a insurgenților din insula Creta.

O bandă de ómeni nemulțumiți rup legăturile de supuși către imperiul turcesc, și ruptura o susțin de luni de dile cu arma în mână

Regatul Greciei a credut de a sa datorință patriotică de a sări în ajutorul connaționalilor și correligionarilor sei.

Opintirile guvernului grecesc au pus în mișcare diplomația europénă.

Marile puteri europene nu bucuros ar vedé acuma o înflăcărare generală

Tótă atmosfera e plină de materii combustibile.

In Germania nemulțumirea cresce și socialismul nu încetéză a o alimenta și el în felul seu, atât de pe tribuna parlamentului, cât și în întruniri și în pressă.

În Austria lucrurile tot mai mult iau o direcțiune în favorul diferitelor naționalități. Învingerea cehilor în ce privesce folosirea limbei lor a împins oposiția germană la mijlóce extreme.

In Ungaria la noi atât guvernul, cât și pressa tot mai vedit ne atacă pe linia întrégă, așa că în loc de a se căuta punctele de întâlnire prin aplicarea legilor în mod liberal, se dă pe față tendența de a ni-se lua și ce ni-s'a dat la începutul dualismului.

Prelângă aceste lucruri, cari slăbesc în mod vědut puterile monarchiei austro ungare, mai vine și cestiunea cuotei, care ține ambele părți ale monarchiei în continuă agitațiune.

Amintim numai aceste dóue mari puteri, cari stau mai tare strînse cu legături de asemene interese.

Intre asemenea condițiuni e natural, ca bărbați de stat sě caute a impedeca isbucnirea flacărilor în orient

Cu tóte opintirile însě totuși se pare, că ciocnirea între Grecia și Turcia este inevitabilă.

Presa englesă, care de comun e bine înformată și care 'și i-a inspirațiunile din manifestațiunile poporului engles, ne spunea, că în sěptěmâna acésta declarațiunea de rěsboiu între Grecia și Turcia se face de bună séma în tótă forma.

Declarațiunea încă n'a urmat, dară ostilitățile deja s'au început în tótă forma.

Trupe regulate grecesci au trecut granița imperiului turcesc.

In Macedonia rěsboiul curge între trupele turcesci și între insurgenți inrolați din greci și macedo-români.

Eruptă revoluțiunea acuma în doue puncte ale imperiului, Grecia are și mai mare îndreptățire de a scóte sabia în apărarea correligionarilor sei.

Opiniunea publică în Grecia este pentru începerca rěsboiului, și amenința pe regele Georgiu cu detronare, dacă va mai hesita de a se pune în fruntea armatei.

Diplomația europeană se vede a fi perdut punctele de considerațiune, cari au întrunit vederile în scopul menținerei păcei.

Din Rusia se dă signalul de a se abandona părțile beligerante și a se lăsa de capul lor.

Suntem deci unde am fost acuma 20 de ani.

Se vor repeta atrocitățile de atunci.

Turcul păgân, care în timpul din urmă nu a încetat de a fi mai puțin crud ca în trecut, va trece pe sub sabie populațiunea creștină, unde el va eși învingětoriu.

In numele civilisațiunei Anglia va striga sě încete barbariile turcesci, și Rusia sub tiněrul țar nu va uita, că viéța acestuia o a mêntuit clironomul Greciei, care acuma e la marginea Tesaliei spre a călca granița spre Macedonia.

Intrarea Rusiei în acțiune schimbă tóte planurile diplomației europene.

Diarele din capitala țěrei nóstre sunt cuprinse de seriόse îngrijiri.

Nu noi ómeni din provincie, cari vedem lucrurile în un cerc îngust, ci diarele cele cu vederi largi și cu conexiuni și mai largi sunt cuprinse de grije, și contempléză încă de acuma împărțirea imperiului otoman.

Acuma 20 de ani tot dela Rusia a venit planul cu împărțirea imperiului turcesc, și atunci era multă forță în imperiul otoman.

Osman Pașa la Plevna a impus respect rușilor, cari înaintau spre Constantinopole, și armata română a trebuit sě între în foc ca se salveze causa creștinismului.

Acuma 20 de ani Andrássy n'a primit propunerea de a se împărți Turcia. Congresul din Berlin a redus în mod însemnat pretensiunile Russiei.

E întrebare dacă adi ne vor mai întreba și pe noi, séu vor face împărțéla fără noi.

Isbucnirea revoluțiunei în Macedonia a pus cestiunea orientală în un stadiu nou, și suntem datori sě ținem sémă de mersul lucrurilor, ca evenimentele mari, ce pot urma, sě nu ne afle neorientați în situațiune.

Revista externă.

De vre-o câte-va dile nu s'a ivit nimic ceva mai important în politica externă.

Conflictul între Grecia și Turcia continuă, deși nu in mod oficios. Cu tóte acestea însě nu sunt nimicite tóte speranțele pentru de a se puté ajunge la o pace óre-care. La acésta presupunere ne îndreptățesc și scirile, că atât Grecia cât și Turcia devin mai puțin ofensătóre una față de ceealaltă.

Resculații greci au fost invadat în Macedonia, dar au fost siliți a se retrage, și nu cu neînsemnate perderi. Acésta a produs nu puțină indisposițiune în grecii fórte dispuși spre atacarea Turciei. Acum încep a-și vedé înșiși insuficiența puterilor lor pentru de a bate pe turci. Cu tóte acestea disposiția spre resbel cresce din di în di și acum nu pentru de a câștiga teritorii dela turci ori alte drepturi naționale și bisericesci pentru grecii apěsați din imperiul turcesc, ci pentru salvarea onórei naționale.

Mai favorabilă se presintă situațiunea grecilor pe insula Creta unde colonelul Vasos se ține bine pe picióre, chiarși față de armatele maritime ale puterilor europene.

Mai bătětoriu la ochi e însě împregiurarea, că marile puteri europene nu mai sulevéză și nu mai amenință pe Grecia cu blocarea porturilor dacă nu li se va supune. Se vede, că ér s'au ivit neînțelegeri între aliați séu altcum dis ér s'a conturbat concertul europén prin vre-o córdă prea încordată ori slăbită de tot. In tot casul, trebue că ér este ceva semnificativ la mijloc.

Din Londra se aduce scirea, că Gladstone ar fi scris o epistolă comandantului rěsculaților din Macedonia Dampres Stefanov, în care dice, că chestiunea macedonénă numai așa se va puté resolva, dacă din Macedonia

---

FOIȚA.

Documente pentru limbă și istorie.

(Urmare.)

Sacratissimae Caesareo-Regiae & Apostolicae Majestatis Regio in Magno Transilvaniae Principatu Guberno Consignandum. Secundarum vero Conceptus ut pote: Ordinationis Gubernialis sub praecitato Numero 5285. in complementum praescriptae Resolutionis Nostrae Magistratui Coronensi exaratae, continentia taliter sequitur: 5285 Magistratui Coronensi 21-a 9-bris 1777. Altissima Resolutio Regia Benigno Decreto Aulico, ad demissam Gubernii Informationem, circa Lanionum Valachicorum Bolgár Szegiensium querelas sub 12-a 7-mbris anni currentis Majestati Suae Sacratissimae Substratam, 8-a Octobris Anni decurrentis emanato, contenta communicatur Dvris per extensum in apographo pro notitia, et directione, debitaque observantia nec non necessaria tam Lanionum Cehalium, quam Bolgár-Szegiensium în viatione. Et subscriptum erat inferius Sonnenberg.

Duarum quidem praescriptarum modo praevio in Archivo Gubernii Nostri Regii requisitarum, et reinventarum Literarum tenores, et continentias, de verbo ad verbum sine diminutione, & augmento, Variationeque prorsus aliquali transumi, praesentibusque Literis Nostris in Scribi facientes, praenotatis Strenuis Lanionibus Valachicis Bolgár-Szegiensibus uberiorem futuram ad Cautelam necessarias, Sub Sigillo Nostro Judiciali, & authentico, eoque in Cancellaria Nostra Regia Provinciali Transylvanica habito extradandas duximus, & concedendas. Datum in Libera Regiaque Civitate Nostra Saxonicali Cibiniensi. Die Vigesima Nona Mens.. Novembris. Anno Domini Millesimo Peptingentesimo Septuagesimo, Septimo.

(L. S.)

Lect: Collat: et Extradat: per *Antonium Biro* Cancellariae Regiae Provincialis Tranniae Regestratorem.

Hae Copia Collata cum suo Originali de Verbo ad Verbum, congruit, quo Super attestantur Coronae 20-a X-bris 1777.

. . . *Prigell.*

Ioannes Barani m. p.
Cons. Fis. Bartzensis.

C. Reg. — Distr.-30-d Contr.

Nro 2.
L. a.

Către comitetul de pacificațiune al Românilor.

În împregiurările de față, când cele mai înalte interese și cele mai sfinte drepturi atât ale fiecărui cetățén și ale națiunilor întregi, cât și ale tronului și ale dinastiei, se află în mare primejdie din pricina întărîtărilor și turburărilor unei partide facțióse, care pentru a-și mulțumí scopurile sale egoistice, lucréză neobosit prin întrebuințare de putere și silă, ca sě rěstórne ordinea civilă și liniscea, și sě aducă cea mai înfiorătóre confusiune, precum și ca sě ție necontenit terorismul și întărîtarea deosebitelor naționalități între dînsele, pe care a împins-o la cel mai înalt grad, datoria tuturor binecugetătorilor cetățeni ai statului și prieteni ai ordinei și ai liniscei publice precum și ai sfintelor drepturi ale țerii și ale tronului, este de a se împotriví neměsuratelor călcări nelegiuite ale acelei partide, și pentru restabilirea ordinei și a liniscei, precum și pentru asigurarea aděvěratei libertăți și egalități a tuturor naționalităților a se pune în posițiune de apărare cuviinciósă împrotiva acelei partide și atacurilor ei.

(Va urma.)

se va forma un principat independent, ori regat. In privința acésta însĕ Anglia nu póte face nimic, de órece stă sub presiunea Germaniei și a Rusiei, cari târĕsc la sine și pe Austro-Ungaria și pe Francia o țin în frêu.

Opiniunea generală e, că un resbel între Grecia și Turcia este inevitabil.

Se vorbesce despre o nouă ciocnire între Greci și Turci, dar' acum între trupele regulate, în care ciocnire de astă-dată turcii au trebuit sĕ se retragă.

Precum se vede pacea și resbelul stau pe cumpănă și nu scim încă cu siguritate, împregiurările spre care vor înclina. Până acum se schimbă mereu ḑi de ḑi întocmai ca timpul în care ne aflăm.

Din România.

Mesagiul regal de închiderea camerilor.

Étă textul mesagiului prin care s'a închis la 3/15 l. c. sesiunea Corpurilor legiuitóre române.

Domnilor senatori,
Domnilor deputați,

Ajungênd la sfêrșitul lucrărilor domniilor-vóstre legislative, Vĕ mulțamesc, că ați pus tótă rîvna și ați dat ajutoriul luminelor domniilor-vóstre pentru a înzestra țéra cu o serie de legi folositóre, a căror necesitate era viu simțită.

Legea repausului de Duminecă a rĕspuns unei trebuințe recunoscută de toți.

Nu mai puțin dorită era legea pentru pensiunile funcționarilor județeni și comunali. Acéstă lege a fost un act de dreptate pentru a asigura sórtea acestor împiegați.

Ați mai votat alte legi necesare și urgente, precum legea pentru înființarea societăței de agricultură și comițiilor agricole, convențiunea sanitara dela Dresda și legea pentru a se repune în vigóre articolele 89, 90 și 135 din legea electorală din 1884.

Legile menite a îndeplinî lacunele ce există în sistemul nostru de comunicațiuni accelerate vor completa rețiaua de căi ferate și vor sporî puterile nóstre economice.

Legile militare, votate în acest an, precum neîncetat altele au fost în anii anteriori, vor întărì organisarea armatei.

Imbunătățirea adusă în administrarea ministerului financelor, prin legea specială ce ați votat, va purta fructele ei bine făcĕtóre, ér budgetul echilibrat, ce ați dat țĕrei, este o garanție pentru mersul normal al guvernului.

Domnilor senatori,
Domnilor deputați,

Vĕ reîntórceți deci în căminele domniilor-vóstre ducênd resultate satisfăcĕtóre ale muncei și a osîrdiei ce ați depus pentru patrie.

Declar sesiunsa actuală a corpurilor legiuitóre inchisă. *Carol.*

Cuvêntări

ținute la înmormêntarea fericitului Ioan Hannia.

II.

„Și a încetat Iacob a învĕța pe fiiĭ sei, și întinḑêndu-și piciórele pe patul sĕu a murit, și s'a adaus la poporul sĕu". (Facere, 49, 33).

Cartea vieții, S-ta scriptură, acest isvor bogat în învĕțături și povețe pentru tóte momentele și a acestei vieți pământesci, momente de bucurie, de plăcere, de durere și de intristare, ne arată și indigitéză în forma cea mai nealterabilă marginile și limitele, între cari sĕ ne mișcăm în ori-ce împrejurare ne-am afla, totdeauna avênd în vedere însĕ sfîrșitul vieței pământesci, viéța eternă, fericirea vecinică.

Atotputernicul D-ḑeu cu nețĕrmurita Sa înțelepciune, chemarea, terenul de acțiune, de muncă și luptă formală, l'a determinat atât de diferit ómenilor, încât ar fi aprópe o imposibilitate a afla o analogie completă și numai între doi ómeni, intocmai după cum sunt de divergente și darurile, talentele, cu cari se nasc muritorii în acésta lume.

Cea mai naturală și totodată și mai comună tuturor ómenilor este acea chemare, aceea referință ideală a fericirei pământesci ce se póte subsuma sub numirea aprópe identică și după formă, în tóte limbile de pe pământ, adecă sub numirea de „tată" și „mamă", séu colectiv „părinte"; de aci încolo numai pot veni sub aprețiare și alte chemări, și alte acțiuni, ce în efectele lor sunt binefăcĕtóre asupra semenilor sĕi, în sens mai restrîns, séu mai estins.

Repausatului în Domnul, fostul director seminarial *Ioan Hannia*, în acest moment i se pot aplica cuvintele din Cartea facerii: „Și a încetat Iacob a învĕța pe fiii sĕi" în modul cel mai potrivit, căci este unul dintre acei rari muritori. despre carele cu imbelșugare se póte constata, că talantul, ce i-sa dat, l'a folosit pe terenul cel mai adecuat menitiunii omenesci, pe terenul cel mai prețios națiunei și bisericei sale, adecă pentru a învĕța „pe fiii sĕi", fii, nu după trup, dar fii sufletesci, ca părinte sufletesc.

Incă dela începutul anilor tinereței sale, între imprejurările cele mai grele și vitrege némului și bisericei nóstre, activitatea sa și-a consacrat-o pentru crescerea, desvoltarea și înzestrarea cu cunoscințele necesare a factorilor celor mai iminenți pentru biserica și națiunea nóstră, pentru acel element, despre care cu a dóua carte a vieții, cu istoria în mână se póte constata, că tot deauna, în trecut și present, au fost stîlpii existinței nóstre, și lucrarea lor apostolică până în ḑiua de astăḑi încă nimic nu a perdut din însĕmnătatea sa — repausatul a lucrat adecă cu devotament și abnegațiune pentru crescerea și inzestrarea cu cunoscințele necesare ale fiitorilor preoți și învĕțători, acesti pioneri ai culturei naționale!

Repausatul în Domnul a fost adecă acela, carele dăruit cu dar deosebit dela Atotputernicul D-ḑeu, a contribuit la ridicarea institutului nostru seminarial la nivoul de astăḑi, căci nu mai puțin ca un jumătate de secol — alăturea cu colegii sei — a lucrat pentru instruarea tinerimei archidiecesane, ce s'au dedicat sublimelor chemări de fiitori preoți și învĕțători, și nu mai puțin ca 30 de ani a fost tot-odată și conducĕtoriul institutului seminarial, contribuind în mod direct la desvoltarea și prosperarea acestui institut. Un numĕr de ani acestia, cari de sine sunt impunători, dar inḑecit câștigă în vălóre, când se pot referi la o activitate intensivă și pe un teren atât de mănos, dar totodată și deficil.

Considerând sarcina cea grea și numai pentru un părinte, care nisuesce a-și satisface sântei sale datorințe de părinte pentru crescerea fiilor sĕi, cu cât mai grea ni sĕ presintă activitatea rĕposatului pe acest teren!

Mulțămitoriu lucru este pentru cel ce sădesce pomi, ca sĕ guste din fructele pomului sădit, și sĕ se adăpostéscă la umbra plăcută a lui.

Mulțămitoriu și recompensă de o bunătate absolută este, când un părinte își vede copii sĕi crescuți, desvoltați, de sine stătători, și apoi supus legilor firii cu mulțămire trebue sĕ se despartă de acésta viéță a sarcinilor și a durerilor, când vede, că ostenéla, lucrarea sa, bine s'a realisat; și cu cât mai mare mulțămire sufletéscă a putut sĕ simtă repausatul în Domnul în internul sĕu, când a putut constata, că astăḑi, din numĕrul considerabil al preoțimei și învĕțătorimei archidiecesane, abia o parte neînsemnată va fi, cari nu sunt ai lui învĕțăcei, cari din acest incident trist nu pot ḑice: „și mie mi-a fost repausatul profesor, séu profesor și director"; ba mai mult: a putut constata, că toți aceia, cari astăḑi lucră și au lucrat alăturea cu dênsul pentru cultivarea acestui teren binefăcĕtoriu, toți sunt învĕțăceii sĕi, toți fii sĕi sufletesci, cari cu cuvintele înțeleptului Solomon își ḑic: „Cununa bĕtrânilor sunt fii fiilor, și lauda fiilor, sunt părinții lor".

Și când în acest moment dureros de despărțire am accentuat în câteva cuvinte activitatea repausatului pe terenul principal al vieții sale, corpul profesoral și elevii seminariali, prin modestul meu rost, urméză datorințelor lor indicate prin cuvintele înțeleptului Sirach: „Fiule! pentru cel mort vérsă lacrimi, și ca și cum ai fi pățit grele, începe plângere, și după obiceiul lui, acopere trupul lui, și nu trece cu vederea îngropăciunea lui".

Deci ca fii sufletesci suntem împrejuru acestui sicriu, și durerea nóstră este durereal fiilor pentru părintele lor cel bun, carele i-a povĕțuit, i-a provĕḑut cu armele necesare pentru sarcina vieții lor cea grea, ce și a ales și nu ne putem arĕta tributul nostru de recunoscință în mod mai eficace, decât că în rugăciunile nóstre nu vom înceta a ruga pe Atotputernicul Dḑeu, ca sĕ-i dăruéscă odichnă eternă, ér amintirea lui sĕ fie în vecii vecilor, Amin.

Dr. Remus Roșca,
dir. seminarial.

III.

Onorabilă și jalnică adunare!

A căḑut pe umerii mei greaua și durerósa sarcină de a tălmăcì la acest loc trist sentimentele de adâncă jale, regret și recunoscință, de cari este cuprins Comitetul Asociațiunei Transilvane" și întréga nóstră secietate culturală, sentimentele, ce ni le inspiră aceste momente de supremă durere, când după legea firei trebue sĕ așeḑăm în mormênt rĕmășițele pământesci ale unui neobosit, și până la adânci bĕtrânețe vênjos și nepregetat muncitor pe aprópe tóte terenele de muncă deschise poporului nostru. Este grea pentru mine acésta sarcină, dacă mĕ gândesc, că eu abia eram născut, când venerabilul reposat, a cărui pierdere o deplângem astăḑi cu lacrimile cele mai sincere, deja de ani îndelungați cu o stăruință de fer trăgea brasde adânci în părăginitul ogor al culturei némului nostru. Ce a fost *Ioan Hannia* pentru biserica sa, ni-au zugrăvit'o preastimații antevorbitori în colori vii; cât a muncit și asudat, de câtă activitate a fost capabil spiritul lui, credincios adevĕrului: că cea mai bună politică este crescerea poporului, o spun sutele și chiar miile de preoți și învĕțători, acesti pioneri ai culturei poporului român crescuți sub treaza și înțelepta lui conducere de 30 ani ca director seminarial; o spun instituțiile sociali, culturali și economice, chemate dintru neființă întru ființă în deceniile din urmă, căci n'a fost idee salutară, care sĕ fie frământat sufletul poporului nostru și al inteligenții sale, și sĕ nu fie aflat îmbrățișare caldă, echou în inima lui. Ca sĕ mĕ restring la „Asociațiunea Transilvană pentru literatura română și cultura poporului român", când aleșii bărbați ai generațiunei bĕtrâne, deșteptați de glasul timpului și de bunul geniu al neamului nostru, inainte de asta cu 37 ani osteneau, ca se prepare generațiunilor următóre un teren comun de nobilă emulațiune pentru ridicarea poporului nostru prin cultură la posiția, ce i se cuvine în acéstă țéră de atâtea-ori udată cu sângele, sudorile și lacrimile lui, îl aflăm pe Ioan Hannia între cei mai buni, cei mai zeloși bărbați ai nostri. Mai întâiu membru ordinar, apoi pe viéță, membru în primul Comitet al „Asociațiunei Transilvane"; în periodul dela 1867-1870 vice-president al „Asociațiunei" și, cu puține întreruperi, éră și membru în Comitet, totdeauna până la ședința din 10 Martie a. c., înainte numai cu o lună de ḑile, pe Ioan Hannia deși slăbit, dar nu gârbovit de numĕrul anilor, îl găsim luând parte activă, cu inimă tinĕră, la deslegarea problemelor, ce preocupau ședințele Comitetului, în interesul cultural al poporului român.

Și étă acest bărbat capabil de atâta activitate și zel nobil pentru binele neamului sĕu, a cărui figură venerabilă ne-am obicinuit din copilăria nóstră a o întâlnì la loc de frunte pretutindenea, unde vorba era de a se pune ceva bun la cale, de a se face ceva folositor intereselor poporului nostru, și care ca rari muritori avu și mângăierea de a-și vede munca sa încununată de frumóse succese, acest bărbat s'a stins!

Inaintea acestui trist fapt împlinit, noi rĕmânem nepunticioși; tot ce putem face este; sĕ deplângem pierderea lui; sĕ depunem aici tributul recunoscinței nóstre față de ostenelele și jertfele aduse de venerabilul rĕposat în interesul causelor nóstre publice; sĕ ne inspirăm din vîrtuțile lui și în urmă... érăși sĕ ne mângăiem, căci Ioan Hannia numai trupesce a murit, numele lui însĕ va trăì în istoria culturei nóstre naționale!... Odihnéscă în pace!

Nicolau Togan.

Noutăți.

Tinĕr român la opera regală din Berlin. Domnul Ioan Damian, fostul elev al renumitului dirigent al „Reuniunii rom. de musică" de aici, G. Dima, terminând cu succes conservatorul din Lipsca, a fost angajat cu 1 April n. a. c. în mod definitiv la opera regală din Berlin. Dl. Damian e fórte bine cunoscut publicului român din debuturile sale escelente la concertele falnicei nóstre reuniuni de musică. Felicitările nóstre!

* * *

O mângăere sufletéscă. Dumineca Floriilor a fost pentru noi parochienii din Sibiiu, suburbiul Iosefin, o adevĕrată ḑi de mângăere sufletéscă. Și acéstă mângăere am aflat'o în sântul locaș al Domnului, unde spre bucuria și surprinderea nóstră, afară de preotul nostru, Petru Simtion, a mai servit în sântul altar Preaonoratul asesor consistorial Mateiu Voilean și diaconul I. Popovici.

Rar ni s'a dat ocasiune a asista la un serviciu atât de frumos în biserica nóstră, ca în ḑiua Floriilor. Fețele tuturor exprimau o mulțumire sufletéscă.

Servéscă deci acéstă faptă spre onóre dlui asesor cons. M. Voilean, și dlui diacon și profesor Ioan Popovici. Ér din parte-ne le dorim viéță fericită și îndelungată ca se mai pótă procura astfel de momente mângăitóre, și le ḑicem un: „Biue ați venit în mijlocul nostru". *Un parochian.*

* * *

Moldován Gergely nr. 2 — e popa gr.-catolic dela Satmar, *Papp Lajos.* Acest renegat va scóte cu începutul lui Maiu o fóie sĕptĕmânală, „social beletristică", cu numele „Szatmári Ellenőr", care „va fi organul bisericii gr.-catolice sătmărene". Programul foii se reasumă în următórele: „Noi vrem ca vorba ungurés că sĕ se audă pretutindeni și între Români și Ruteni, începênd dela Carpați până la Adria". Astfel glăsuesce preotul *român gr.-cat.* în anunțul de prenumerație, redactat firesce în limba ungurés că.

Curat scop „beletristic-social", urmărit de un „organ" al unei biserici române.

* * *

Ciuma. In India continuă a grasa și a se răspândì îngrozitórea ciumă. Dispozițiile luate până acum pentru curmarea ei s'au dovedit de neîndestulitóre. In orașul Bombay de fapt numĕrul îmbolnăvirilor a scăḑut, dar despre domolirea epidemiei cu tóte aceste încă nu póte fi vorbă. Din oraș continuă a se refugia mulți, ér numĕrul celor reîntorși e sporadic. In cercul orașului Bombay au obvenit până acum 19,131 îmbolnăviri și 15.468 casuri de mórte, ér în oraș 19.702 îmbolnăviri și 8910 casuri de mórte. Școlele sunt încuiate. In unele din fabricele de lână lucrul pauséză cu desĕvêrșire, în altele decurge cu un numĕr de tot restrins de lucrători. Cea mai mare parte a prăvăliilor e închisă. Rênduri întregi de case stau părăsite. Circulațiunea a scăḑut la minimul ei. Un tablou analog ne presintă și orașul Kurachee. Cu începerea anotimpului mai călduros, și din societatea mai alésă au căḑut jertfă epidemiei, sĕptĕmâna trecută, patru inși. Incercările cu serumul de pestilentă al doctorului Yersin n'au dus până acum la resultate positive. Comisiunea medicală austriacă lucră cu multă rîvnă. Pentru studiarea epidemiei au sosit la Bombay o comisie de medici ruséscă și patru germane.

* * *

Procesul otrăvitórelor. Pertractarea finală în procesul otrăvitórelor dela Hódmezö-Vásárhely e ficsată pe ḑiua de 23 a l. c. la Seghedin. Acésta în urma decisiunei Curiei.

* * *

Nasul jertfă infidelității. Locuitorului din Prisaca mare, Dimitriu, nu-i era destul cu nevastă-sa legitimă. Se cam învêrtea în jurul unei neveste frumóse din vecini. Tréba a mers așa mai multă vreme, fără vre o urmare penibilă. Dar ḑilele trecute nevasta legitimă l'a prins pe Dimitriu tocmai în momentul, când acesta se sĕruta mai cu foc cu vecina. Și jalusa de femeie s'a rĕsbunat nemilos asupra bărbatului sĕu. A așteptat până când a adormit Dimitriu, și atunci cu un cuțit ascuțit bine, i-a tăiat nasul cu desĕvêrșire, și a tulit-o.

* * *

Bibliografic. A apărut nrul 1. (numĕr de probă) al revistei: „*Fóia literară*", cu următoriul cuprins: „Cântec", poesie de G. Coșbuc; „Logodnica contelui Stuart", povestire din viața românilor bihoreni, de L. Rudow-Suciu; „Primăvéră", poesie de L. Rudow-Suciu; „O scrisóre", de E. Hodoș; Cuvênt redacțional de L. R.-Suciu; „La vatră" (rubrică pentru informații); „Apelul"

„Reuniunei femeilor române din Sibiiu“; „Cronica sĕptĕmânei; „Glume militare“. — Revista acésta apare odată pe sĕptĕmână în Oradea mare, sub conducerea dómnei Lucreţia Rudow-Suciu, şi costă la an 4 fl.; jumĕtate de an 2 fl.; pătrar de an 1 fl.; pentru România şi străinĕtate 14 franci. — Cine mai doresce sĕ vadă numĕrul de probă, — sĕ l céră dela administraţie, Oradea-mare (N.-Várad), A. Pece 237.

Cât pentru direcţie şi scopul acestei reviste, ţinem a reproduce acì Cuvêntul redacţional:

Scopul nostru e sĕ întemeiem o revistă, care fiind ieftină, sĕ pótă străbate şi în păturile, care până acum nu pot fi părtaşe la mişcarea literară a poporului român.

Asupra acestei mişcări vom da regulat notiţe scurte şi esenţiale şi, pe lângă aceste, vom face loc producţiei originale, care la noi a devenit fórte sfiósă.

In mişcarea culturală se ivesc din când în când cestiuni, a căror importanţă ne va obliga sĕ le discutăm într'o formă clară şi populură

A spune mai mult ar însemna a spune lucruri de prisos. Căci dela sine se înţelege că ne vom sili a face lucrările nóstre şi plăcute, nu numai folositóre.

Ne mai permitem a observa, că articolii colaboratorilor nostri sĕ publică cu ortografia autorilor, dacă d-lor o doresc.

Lucreţia Rudow-Suciu.

*

A eşit de sub tipar: *„Istoria Impĕratului Traian şi a Contimporanilor sĕi“* de Dr. Heinr. Francke, traducere autorisată de Petru Broşteanu. Cu 12 ilustraţiuni. Preţul unui exemplar 4 fl. Pentru România 12 lei; legături de lux 1 fl. Pentru România 3 lei bucata. A sĕ adresa la fie-care librărie séu de-a dreptul la editorul: *Petru Broşteanu* în Braşov strada gărei Nr. 45.

* * *

Producţiune. Se aduce la cunoscinţa onoraţilor cetitori, că tinerimea în frunte cu învĕţătorii români din comuna Cenade, vor da la Sântele Pasci, a dóua ḑi, séra, o producţiune teatrală împreunată cu cântece poporale şi după producţiune va urma joc.

Se invită cu tótă stima, toţi ómenii binevoitori ai şcólelor nóstre.

Venitul curat e destinat pentru provederea copiilor lipsiţi de mijlóce cu cărţi şcolare.

Întrarea pentru familie à 3 persóne 1 fl., pentru o persónă 50 cr.

Suprasolvirile se primesc cu mulţumită şi se vor cuita pe cale ḑiaristică.

Începutul va fi la 7 óre séra.

Cenade, la 1 Aprile v. 1897.

Comitetul arangiator.

Corespondenţă particulară
a „Telegrafului Român“.

Comitatul Huniadórei, în 1897.

Afacerile comitatului nostru în ce privesce pe Români promit a fi din an în an mai interesante prin atitudinea démnă a câtorva fruntaşi, cari nu lasă nici o ocasiune a se folosí de dreptul lor ca membrii, şi adevĕraţi representanţi ai poporului român. Ce nu s'ar puté face când cei vre-o sută membri virilişti şi aleşi s'ar presenta în sala comitatului fie şi numai la chestiuni, cari taie adânc în viéţa poporului nostru din acest comitat! Sĕ fim îndestuliţi deocamdată şi numai cu înmulţirirea luptătorilor, cari iau cuvêntul în adunări.

În adunarea comitatensă dela 30 Martie n. s'au petrecut unele lucruri, cari merită a fi cunoscute în cercuri mai largí.

Vom amintí următórele:

După pertractarea ordinaţiunilor ministeriale membrul August A, Nicóră interpeléză pe vicişpanul în causa escortării unor băieţi, cari la Crăciunul românesc voiau a umbla cu Vifleimul în Murĕş-Ilia. Voinicul pretore de acolo însĕ a creḑut, că patria e în periclu, şi astfel nu numai că a oprit băeţilor a umbla prin orăşel — dar i-a retrimis îndĕrĕt la Deva, de unde erau. Acest act grav era sĕ fie un merit pentru pretorul Höhn Károly.

Viceşpanul rĕspunde, că nime nu i-s'a plâns, are însĕ cunoscinţă despre acest cas, asupra căruia decurge cercetare, de astădată însĕ nu póte da deslușirile cerute. Interpelantele se declară mulţumit.

Dintre afacerile interesante sunt de amintit: alegerea unui pretor. S'a ales fostul pretore onorar: Valeriu Candrea, carele îşi va ocupa postul meritat încă în luna acésta în Brad.

O altă afacere, carea póte sĕ aibă urmări încordate pentru părţile interesate respective, a fost întărirea judelui comunal din Brad, contra căreia se aşternuse apelaţiune prin membrul V. Damian et consoţii — 105 cu totul. Apelata a fost susţinută în congregaţie prin conducĕtorul recurenţilor O. D. şi membrul F. Hosszu-Longin aducêndu-se de motiv principal incompatibilitatea.

Astfel, după-cum se presentă apelata, şi mai vîrtos, după-cum e descrisă şi alegerea în „Gaz. Trans.“ pe basa unor informaţiuni eronate, ar arunca o umbră pururea neştérsă asupra inteligenţei întregi din Brad şi asupra poporului român de acolo, ba chiar şi asupra recurenţilor.

Pata pe majoritatea representanţei române din Brad, nu ar mai puté-o spăla tótă apa Crişului, dacă adevérate ar fi cele raportate. Lumină trebue sĕ se facă, mai vîrtos, că inteligenţa în frunte cu profesorii români dela gimnasiu sunt aduşi în joc. Voiu fi sincer chiar şi cu risicul de a produce óreşi-care sânge rĕu. Informaţiunile îmi sunt autentice şi se pot proba cu martori şi acte.

Candidaţii la postul de primariu în Brad au fost 2 maghiari: forestierul dela societatea băilor numite „Musariu“ — Molnár Lajos, şi fostul jude substitut Krasznay Béla, frate al protopretorelui din Brad, şi tutore cercual în 28 comune — afară de Brad.

Ambii dară cu oficiu, primul cu un salariu de 1500 fl. şi accidenţe, al doilea cu venit de vre-o 800 fl. v. a. Candidat român nu a fost unul. Inainte de alegere inteligenţa română precum şi mare parte din popor se exprimă pentru Krasznay Béla, éră pprpresbiterul tractual pentru Molnár Lajos.

In preḑiua alegerei a competat şi un măestru român la postul de jude după-ce colindase pela străini şi pe la unii membrii români din representanţă. I s'a dat sfatul sĕ rĕmână pelângă meseria sa, ne avênd nici ideie despre afacerile comunale. In candidaţie n'a fost pus. Interpelat fiind protopretorele: pentru-ce nu pune şi pe al treilea în candidaţie — a rĕspuns, că nu voiesce şi nu e ḑator a spune motivele pentru cari nu-l pune. In urma acestui incident, ppresbiterul şi membrul representanţei V. Damian, combătênd candidarea lui Krasznay Béla, insinuă apelată. N'a insistat nime asupra candidaturei individului al 3-lea nedând destulă garanţă. Primită candidarea, alegerea s'a făcut în ordine, fiind aclamat de jude Krasznay B. Nu s'a cerut votare la alegere, fiind că nu era pentru cine. Român candidat, ori apoi apt nu avém, éră în favorul lui Molnár L. nu s'a cerut votare fiind-că poporul înainte cu 3 ani a avut grave conflicte cu directorul băilor dela „Musariu“, — în cunoscuta afacere cu contractele false dela câteva comune pentru băile de cărbuni. Se scia apoi, că forestierul a competat numai silit de direcţiunea băilor. Nu se póte dară imputa Brădenilor lipsa de rutină şi curagiu necerênd votare. Dacă ar fi cerut votare, ar fi căḑut din Schyla în Caribde. Poporul n'ar fi votat pentru forestier şi astfel întréga inteligenţă rĕmânea isolată. Membrul V. D. în legătură cu 105 alegĕtori a dat recurs din motive de incompatibilitate şi pentru unele defecte şi nu după cum se ḑice în „Gaz. Trans.“, că: „ar fi neharnic de sluşbă, şi că ar fi un beţiv ordinar“, lucruri de cari inteligenţa din Brad şi românii nu au avut nici o cunoscinţă, şi nu au nici acum.

Regretabil în tóta afacerea este, că conducĕtorul recurenţilor pentru ce nu a conchemat inteligenţa ori pe membri representanţi sĕ le descoper intenţiunea ce avé, şi sĕ nu se expună a rĕmânea singur între inteligenţi.

Că inteligenţa română întrégă şi popor — alăturea cu magiarii — 247 inşi au subscris o hârtie pentru aprobarea alegerei e adevĕr, deşí s'ar părea un lucru cu totul străin în împregiurările actuale încordate.

Motivul a fost: anulată alegerea, reiesă candidatul — altcum om fórte de trébă — direcţiunii băilor dela „Musariu“ şi „Buda“. Şi acésta cu nici un preţ nu o voiau românii, precum nici o parte din magiari. Acesta a fost resonul, éră nu interesele private nălucite. „Sĕ nu cădem pe mâna nemţilor“ ḑiceau ómenii.

In cât pentru interesele private, Brădenii sciu sĕ se ridice preste ele. In perioda trecută erau candidaţi 2 magiari, unul fără avere; altul fost primariu, om bĕtrân; şi al treilea un român-june, carele venise în conflict aprig cu poporul, ba, predeasupra a fost combătută în mod violent candidarea lui chiar prin conducĕtorul recurenţilor de acum; şi totuşi ce sĕ veḑi! In momentul suprem vĕḑênd alegĕtorii români, că vre-o câţi-va magiari, şi vor alege ei jude, şi-au călcat pe inimă, şi-au ales pe „junele român“ aḑi repausat.

Numai candidat apt sĕ reflecteze dintre români şi póte fi secur de reuşită. Ómenii fără carte nu mai pot fi „jude“ aici. Dintre ómenii cu carte nime nu reflectă la 300 fl. ca jude, dacă nu are şi alt oficiu.

Corespondentul.

PARTEA SCIENTIFICĂ ŞI LITERARA

Câte-va pagini din
„Părţi alese din Istoria Transilvaniei“.
Volumul I.
de
Georgiu Bariţiu,

(Incheiere).

Constantin Brancovean este în istorie o figură legendară pentru statornicia sa în credinţa creştinéscă, căci a preferit jertfirea fiilor sei, decât e se lăpĕda de credinţa sa. Pe acésta măréţă figură istorică scriitoriul Părţilor alese din Istoria Transilvaniei 'l îndejosesce la starea de om comun şi avar, căci nu mai puţin, decât odiosul pĕcat al „simoniei“, adecă al vinderei celor sânte pe bani, îi atribue.

Étă ce cetim la pagina 171:

„Teofil móre pe neaşteptate. Atanasie ales, chirotonit numai cu ajutoriul *simoniei.*“

Éră la pagina 172—173:

.... „metropolitul Teodosie nu voia sĕ chirotonéscă pe Athanasie ḑicênd că este prea tinĕr, neînvĕţat şi nu are purtări cuvióse. Era pe atunci în Braşov un om misterios, anume L. Th. Dindar, care şedea acolo în calitate de agent secret al domnului Munteniei Constantin Brancovean. Acel agent pre lângă ce mijlocea înaintarea corespondenţelor secrete dintre împĕratul Leopold I. şi Constantin Vodă, mai făcea şi aristocraţiei ardelene diverse servicii secrete. Dindar arătase într'o scrisóre a sa, că nici Constantin Vodă nu voia pe Athanasie de metropolit în Transilvania. *Atunci magnaţii numĕrară prin Dindar 300 de galbini principelui şi 200 galbini metropolitului, ca sĕ se invoéscă, éră acestuia îi mai promiseră 80 de taleri leonini, după-ce va hirotonì pe Athanasie.* Preţuri de acestea numĕrate pentru chirotonii sunt cunoscute în ambele biserici sub nume de simoniă, strict oprită prin canóne, ceea ce însĕ de mult nu mai face la nimeni durere de cap, afară numai de capetele acelora, cari erau sĕ plătéscă sume atât de exorbitante, căci adecă 5—600 de galbini în acel véc avé valórea pe care o au astăḑi cel puţin ḑece mii de galbini. Dar ce era pentru magnaţii calvini chiar şi sume înḑecit mai mari în comparaţiune cu enormele folóse atât confesionali cât şi mai vêrtos politice şi naţionali, în cas când ar fi reuşit ca sĕ ţie pentru tot viitoriul legat de interesele lor pe un popor atât de numeros, precum era şi pe atunci poporul românesc“.

Apoi spre prisosinţă se mai adauge la pagina 186:

.....„sĕ mai reflectăm cu privire la persóna lui Athanasie, că *hirotonia lui costase sume pentru acelea timpuri fórte considerabile,* prin urmare, că dacă el s'ar fi smuls dintru odată de sub jurisdicţiunea calvină fără a fi sigur de cea mai valorósă apărare din partea împĕratului, nu era sĕ-i rĕmâie, precum se ḑice pe la noi, nici cenuşa în vatră, precum nu-'i rĕmăsese lui Sava II-lea, trebuia sĕ întórcă tóte acelea sume cu interese de cel puţin 10% usitate pe atunci“.

Autorul se vede, că a simţit gravitatea şi pe lângă aceea netemeinicia acestor afirmaţiuni, cari contraḑic în ce privesce persóna lui Constantin Brancoveanu, tuturor faptelor şi împrejurărilor, ce se refer la acest domnitoriu. Căci când atribue acestuia urîciosul pĕcat al simoniei, se pune la spatele paterului iesuit Nilles făcênd la pagina 173 sub text nota următóre:

„A se vedé la Nilles vol. I. pag. 193 fragmentul din scrisórea latinéscă a lui Dindar aflătóre în biblioteca univ. dela Buda în colecţiunea cea fórte bogată a lui Hevenesi tom. XXIV p. 52. Cine voesce sĕ o aibă întrégă, o póte decopia după original“.

Noi ne îndoim, că eruditul scriitoriu Georgiu Bariţiu a decopiat acea scrisóre după original; ba ne îndoim şi despre aceea, că batĕr ar fi vĕḑut-o cu ochii sei; cu atâta mai mult ne îndoim, că ar fi examinat autenticitatea ei.

Afară de aceea numitul autor, ca unul, care avè multă experienţă de viéţă, trebuia sĕ mai socotéscă, că chiar dacă ar fi ajuns 300 de galbini în mânile lui Dindar, nu e urmare, cu atât mai puţin e constatat, că acei bani au şi ajuns în mânile lui Constantin Brancoveán, care de sigur nu 'i-a reclamat, ci e mai probabil a fi rĕmas în buzunariul lui Dindar séu în al vre-unui scriitoraş — fie şi de ai lui Brancovean.

Deci şi acest episod istoric, dacă autorul n'ar fi fost preocupat, trebuia sĕ-'l tracteze cu mai multă reservă şi critică şi sĕ nu se ocupe de el cu atâta predilecţiune, sciind, că isbeşte de-adreptul în judecata istorică a poporului român, ce 'şi-a format-o pe basa de fapte frumóse şi mărețe sĕvêrşite de piosul Domn Constantin Brancovean. *A. V.*

Din public.*)

Mulţămită publică.

In preséra de 2/14 Februariu a. c., corpul pompierilor din loc a dat o producţiune teatrală în favorul reuniunei pompierilor; la arangiarea producţiunei a contribuit mult stimata domnişóră Elena Reou, învĕţătóre în loc, insistând pe lângă moşul sĕu Iosef Rucĕr, măestru de teatru în Sibiiu, pentru a ne procura cele de lipsă pentru arangiarea producţiunei, pe spesele sale, pentru ce li se aduce şi pe acéstă cale cea mai mare mulţămită.

Oferte marinimóse au întrat dela următorii marinimoşi domni şi dómne:

1. V. v. de pbiter Maria Reou din Sibiiu, 50 cr.; 2. Ioan Druhora, învĕţătoriu director în Boiţa, 50 cr.; 3. Firma Mersing, prin domnul Sperling Sibiiu, 9 fl. 50 cr.; 4. Toma Târşa comersant, Tălmăcel 50 cr. 5. Vasile Clóje, Boiţa 50 cr.; 6. Nicolae Bânda, învĕţătoriu în Porcesci 50 cr.; 7. Nicolae Fleschin, natoriu în Porcesci 50 cr.; 8. Vainer V., birtaşu în Sibiiu 1 fl. 50 cr.; 9. Toma Czobát, zidariu la linia ferată P. 50 cr.; 10. Polánszky Iózsef, Sibiiu 50 cr.; 11. Nicolae Şerbănescu, fleşariu în Tălmăcel 1. fl. 50 cr.; 12. Ioan D. C. Săcărea, econom în Tălmăcel 2 fl.; 13. Dumitru Săcărea, par. local 60 cr.; 14. I. Nedelcu, econom 50 cr.; 15. Const. Dragoş, măestru în Sibiiu 1 fl.; 16. Vasile Fodor, Sibiiu 1 fl. 50 cr.

Suma întratelor în general a fost 48 fl. 34 cr.; subtragêndu-se spesele în sumă de 30 fl. 84. cr. resultă venit curat 17 fl. 50 cr. ca basă unei nóue fundaţiuni a pompierilor din loc. Prea stimaţilor domni şi dómne — ca contribuenţi în favorul acestei reuniuni, ca doritori de înaintarea reuniunei nóstre din Tălmăcel, li se aduce şi pe acéstă cale mulţămita nóstră publică.

Tălmăcel, în 16 Februarie 1897 c. v.

In numele comitetului arangiatoriu:

Eremie Roman,

învĕţătoriu şi căpitan al pompierilor din loc.

Mai nou.

Resbel.

Telegramele din urmă aduc scirea, că Turcia a declarat resbel Greciei, şi acésta în conţelegere cu marile puteri europene, mai cu sémă a Germaniei. Ambasadorii părţilor beligerante au plecat fie-care acasă. Resbelul s'a şi început; până acum decurge mai mult în favorul grecilor.

---

*) Pentru cele publicate în rubrica acésta redacţiunea nu este responsabilă.

Ad Nr. pp. 122/897 [40] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia de clasa a III-a Someşfalĕu, de lângă Cluş, prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post dau un venit sigur anual de 368 fl. 25 cr. afară de venitele accidentali, cari nu sunt computate în acésta sumă.

Doritorii de a ocupa acest post, au a-şi aşterne suplicele de concurs, instruite conform normelor în vigóre, subsemnatului oficiu până la terminul prefipt, şi sunt poftiţi, ca în vre-o Duminecă séu sĕrbătóre sĕ se presinte la sânta biserică, spre a fi cunoscuţi din partea poporului.

Oficiul protopresbiteral în conţelegere cu comitetul parochial.

Cluş, 6 Februarie 1897.

Tuliu Roşescu,
protopresbiter.

Nr- 317-1897. [41] 3—3

CONCURS.

Pentru întregirea vacantei parochii de clasa a III-a Păucea, lângă Mediaş, în protopresbiteratul „Têrnava“, în înţelesul ordinului Consistorial Nr. 6356 B. din 8 Octobre 1896 se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Tel. Rom.“

Emolumentele împreunate cu acest post dau suma de 459 fl. 84 cr.

Doritorii de a ocupa acest post de parochie au sĕ-şi aştérnă petiţiile lor instruite conform normelor din vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral din Cetatea de baltă (u. p. Küküllővár.)

Informaţiuni detaiate se pot lua dela comitetul parochial respectiv şi oficiul protopresbiteral subsemnat.

Cetatea-de-baltă, 6 Martiu 1897.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Têrnava în conţelegere cu comitetul parochial concernent.

Nicolae Todoran,
protopresbiter.

Nr. 66/97. [44] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia gr.-or. Turdaşiu, de clasa a III., din protopresbiteratul Orăştiei, se publică concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Venitele împreunate cu acest post sunt 406 fl. v. a.

Doritorii de a ocupa acest post sĕ-şi trimită cererile concursuale, în terminul deschis la subscrisul oficiu.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Orăştiei, în contelegere cu comitetul parochial.

Orăştie, 7 Martie 1897.

Nicolau Ivan,
adm. prot.

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1896.

Budapesta—Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat		Tr. de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	—	8.05	2.—	pl. Viena sos.	1.55	1.55	1.55	7.20	6 20
8.30	2.15	3.15	5.45	9.15	**Budapesta**	5.45	7.40	7.—	1.50	6.20
11.21	4.16	6.52	9.02	11.12	**Szolnok**	2.24	5.31	3.37	11.44	3.35
1.33	5.48	—	11.33	12.47	P. Ladány	12.03	3.56	1.19	10.03	1.34
3 42	7.08	—	1.48	2.11	sos. Oradea-mare pl.	—	2.37	11.04	8.43	11.32
3.58	7.15	—	2.06	2.18	pl. sos.	—	2.30	10.44	8.38	11.17
4.38	7.43	—	3.03	2.50	Mező Telegd	—	2.01	10.07	8.11	10.42
5.20	8.18	—	3.45	3.26	Rév	—	1.34	9.30	7.46	10.08
5.43	—	Tren micst	4.06	—	Bratca	Tren micst	—	9.10	—	9.50
6.32	9.07	2.52	4.53	4.17	Ciucia	5.48	12.52	8.32	7.08	9.19
7.16	9.37	3.51	5.32	4.50	Huiedin	4.59	12.20	7.54	6.39	8.37
8.07		5.05	6.24	—	Ghirbĕu	3.18	—	6.54	—	7.37
8.34	10.37	6.14	6.59	5.55	sos. Cluş. pl.	2.23	11.01	6.13	5.23	7.—
8.49	11.10	—	8.40	6.11	pl. sos.		10.45	5.24	4.35	6.45
9.06	11 27	—	9.09	6.27	Apahida	—	—	5.02	4.14	6.27
10.12	12 30	—	10.40	7.27	Ghiriş	—	9.24	3.47	3.01	5.18
10.42	12.57	—	11.25	7.50	Cucerdea	—	8.54	3.06	2.25	4.43
11.01	1.09	—	11.49	—	Uióra	—	--	2.49	2.08	4.27
11.09	1.16	—	11.59	—	Vinţul-de-sus	—	—	2.41	2.--	4.20
11.31	1,36	—	12.29	8.17	Aiud	—	8.23	2.17	1.38	3.59
11.48	1.54	—	12.55	8.33	sos. Teiuş. pl.	—	8.06	1.55	1.17	3.38
12.05	—	—	1.30	8.38	pl. sos.	—	7.59	1 29	—	3.06
12.33	—	—	2.08	—	Crăciunel	—	—	12.55	—	2.40
12.47	—	—	2.27	9.09	Blaş	—	7.30	12.40	—	2.26
1.18	—	—	3.11	9.29	Micăsasa	—	7.09	12.01	—	1.54
1.34	—	—	3.31	9.42	sos. Copşa-mică pl.	—	6.56	11.41	—	1 35
2.13	—	—	3.46	9.44	pl. sos.	—	6.54	11.14	—	1.01
2.32	—	—	4.08	9.59	Mediaş	—	6.41	10.55	—	12.45
3.04	—	—	4.45	10.22	Elisabetopole	—	6.20	10.21	—	12.16
3.40	—	—	5.27	10.51	Sighişóra	—	5.53	9.42	—	11.40
4.03	—	—	6.12	11.12	Haşfalĕu	—	5.33	9.13	—	11.17
5.34	—	—	7.59	12.26	Homorod	—	4.27	7.45	—	10.03
6.12	—	—	8.37	12.58	Ágostonfalva	-	3.53	7.02	—	9.25
6.41	—	—	9.07	1.15	Apaţa	Circulézǎ nnmai Vineri	3.37	6.36	—	9.01
7.16	—	—	9.40	1.34	Feldioara		3.16	5.58	—	8.28
8.—	Tren acceler.	—	10.25	2.09	sos. Braşov pl.		2.45	5.08	—	7.48
—	11.—	—	—	2.19	pl. sos.	7.01	2.18	—	—	—
—	12.26	—	—	3.01	Timiş	6.39	1.42	—	—	—
—	1.11	—	—	3.31	**Predeal**	5.11	1.12	—	—	—
—	8.30	—	—	9.30	sos. **Bucuresci** pl.	—	3.58	—	—	—

Ghiriş—Turda

Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt		Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară
7.33	11.—	5.—	10.21	**Ghiriş**	5.05	10.30	3.20	9.12
7.53	11.20	5.20	10.41	**Turda**	4.45	10.10	3.—	8.52

Sibiiu—Cisnădie

—	5.30	2.15	8.31	Sibiiu	7.10	3.55	10.04	—
—	6.06	2,51	9.08	Cisnădie	6.36	3.21	9.30	—

Braşov — Zernesci

Tren micst	Tren micst		Tren micst	Tren micst
8.35	4.55	pl **Braşov** sos.	7.44	1.29
9.05	5.13		7.29	1.14
9.37	5.45	Cristian	6.59	12.51
9.57	6.05		6.50	12.41
10.17	6.25	Tohan. vechiu	6.30	12.15
10.28	6.36	sos. **Zernesci** pl.	6.20	12.05

Simeria (Piski)—Hunedóra

6.15	11.35	4.25	10.28	**Simeria**	4.50	10.25	3.10	8.34
6.38	11.54	4.48	10.46	Cerna	4.34	10.05	2.54	8.14
7.13	12.20	5.23	11.12	**Hunedóra**	4.10	9.38	2.30	7.45

Braşov—Chezdi-Oşorheiu

5 20	8.50	—	3.—		**Braşov**	8.15	1.46	—		7.12
5.53	9.33	—	3.34		Prejmĕr	7.45	1.16	–		6.34
6.35	10.31	—	4.17		Sepşi-S.-Georgiu	6.44	12 15	–		5.13
8 08	12.48	—	5.46		Covasna	5.38	11.08	—		3.43
8.45	1.37	–	6.23		**Kezdi-Oşorheiu**	4.56	10.25	—		2.37

Murĕş-Ludoş—Bistriţa

4.—	9.10	—	4.20	—	Murĕş-Ludoş	6.46	7.21	—	—	—
6.48	12.41	—	—	—	Ţaga-Budatelic	—	4.50	—	—	9.40
9.5	4.55	—	—	—	Bistriţa	—	1.16	—	—	5.55

Budapesta—Arad—Teiuş

	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren micst	Tren de persóne
—	—	10.—	8.05	--	pl. Viena sos.	6.20	7 20	—	—	—
—	—	8.05	1.55	10.—	**Budapesta**	7.20	1.10	6.10	—	—
—	—	10.56	3.49	1.—	**Szolnok**	4.14	11.19	2.49	—	—
—	—	3.55	6.52	6.05	sos. **Arad** pl.	11.20	8.18	9.35	—	-
—	2.30	4.30	7.02	6.30	pl. sos.	10.50	8.08	8.55	6.54	—
—	2.44	4.42	—	6.41	Glogovaţ	10.38	—	8.43	6.41	—
—	3.14	5.04	—	7.01	Gyorok	10.14	—	8.18	6.12	—
—	3.31	5.15	—	7.12	Pauliş	10.—	—	8.05	5.56	—
—	3.58	5.33	7.46	7.28	Radna-Lipova	9.46	7.29	7.52	5.40	—
—	4.30	5.57	—	7.51	Conop	9.15	—	7.22	5.02	—
—	4.50	6.13	—	8.07	Bêrzava	8.57	—	7.05	4.44	—
—	5.40	6.58	8.48	8.47	Soborşin	8.15	6.34	6.25	3.35	—
—	—	7.27	9.07	9.16	Zam	7.41	6 08	5.50	—	—
—	—	7.53	—	9.42	Gurasada	7.16	—	5.23	—	—
—	—	8.08	9.31	9.58	Ilia	7.06	5.45	5.13	—	—
—	—	8.26	—	10.16	Branicica	6.43	—	4.49	--	—
—	—	8.52	9.57	10.42	Deva	6.20	5.19	4.25	10.52	—
—	—	9.06	10.18	11.11	**Simeria** (Piski)	6.05	5 07	4.10	10.35	—
—	—	9.52	10.37	11.36	Orĕştia	5.19	4.39	3.31	9.51	—
—	—	10.16	—	11.57	Şibot	4.55	—	3.10	9.27	—
—	—	10.40	—	12.19	Vinţul de jos	4.34	—	2.49	9.03	—
—	—	11.01	11.18	12.32	**Alba-Iulia**	4.17	3.57	2.28	8.47	—
—	—	11.30	11.40	1.05	sos. **Teiuş** pl.	3.43	3.33	2.—	8.11	—

Budapesta, gara de vest—Orşova—Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat		Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persón.
8.36 Vineri	11.—	9.05	9.35	4.—	pl. Viena sos.	5.50	—	7.20	6.45	6.35
1.30	8.30	2.30	7.—	10.40	pl. **Budapesta** sos.	6.45	10.25	2.10	1.25	9.05
6.39	5.31	8 02	5.49	8.14	sos. Timişóra pl.	9.25	—	9.01	7.50	4.10
6.47	—	8.10	7.15	3.10	pl. sos.	8.09	7.14	8.55	7.42	—
—	—	10.29	10.32	—	Caransebeş	5.15	4.15	—	5.37	—
11.05	—	12.30	1.09	6 58	Băile Herculane	2.37	—	4.40	3.27	—
11.45	—	1.20	2.39	7.35	**Verciorova**	12.50	—	3.40	2.18	—
10.55	–	11.40	6.25	—	Bucuresci	11.25	—	7.—	5.50	--

Cucerdea—Oşorheiu—Reg. săs.

—	2.30	8.10	3.11	10.59	**Cucerdea**	7.45	2.36	8.31	12.42	
—	3.19	8.51	3.52	11.40	Ludoş	7.07	1.58	7.43	11.54	
—	5.12	10.27	5.26	1.14	**Oşorheiu**	5.34	12.25	5.50	9.54	
—	5.40	10.42	5.36	—		—	9.20	5.04	9 35	
—	7.14	12.16	7.14	—	**Reghinul-săs.**	—	7.54	3.30	8.05	

Copşa-mică—Sibiiu—Avrig—Făgăraş

	Tren de povară	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst		Tren micst	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren de povară	
—	4.45	2.20	11.55	7.10	pl. **Copşa-mică** sos.	9 34	12.35	6.25	3.05	—
—	5.18	2.50	12.21	7.41	Şeica mare	9 08	12.11	6.02	2.35	-
—	6.02	3.27	12.58	8.21	Lómneş	8.37	11.32	5.32	2.01	—
—	6.35	3.57	1.25	8.50	Ocna	8.11	11.01	5.07	1.27	—
—	7.01	4.19	1.48	9.15	sos. **Sibiiu** pl.	7.44	10 30	4.40	12.57	—
—	circul. numai Marţi şi Vineri	4.34	2.05	—	pl. sos.	7.29	8 57	—	circul. numai Marţi şi Vineri	—
—		4.47	2.18	—	Şelimber	7.17	8.45	—		—
—		5.04	2.36	—	Veştem	7.01	8.25	—		—
—	—	5.26	3.01	—	Tălmaciu	6.42	8.04	—	—	—
—	—	5.42	3.18	—	Şebeşul sup.	6.21	7.36	—	—	—
—	--	6.16	3.58	—	Avrig	6.02	7 16	—	--	—
—	—	6.41	4.22	—	Porumbacul inf.	5.25	6.40	—	—	—
—	—	7.07	4.50	—	Cârtişóra	5.01	6.13	—	—	—
—	—	7.25	5.10	—	Arpasul inf.	4.52	6.02	—	—	—
—	—	7.45	5.33	—	Viştea inf.	4.24	5.32	—	—	—
—	—	7.55	5.44	—	Beşimbav	4.14	5.14	—	—	—
—	—	8.15	6.06	—	Sâmbăta inf.	3.58	4.57	—	--	—
--	—	8.42	6.35	—	sos. Făgăraş pl.	3.28	4.25	—	—	—

Arad—Timişóra

—	6.20	11.25	5.—	**Arad**	10.43	3.44	10.55	—
—	7.08	12.15	6.14	Vinga	9.42	3,01	10.11	—
—	8.01	1.10	7.39	**Timişóra**	8.20	2. –	9.10	—

Simeria (Piski)—Petroşeni—Lupeni

11.—	6.10	11.27	4.20	**Simeria**	4.25	10.33	8.45	3.24
12.48	7.31	12.48	6.03	Haţeg	2.58	9.05	7.34	2.05
4 30	9.55	3.40	9.05	**Petroşeni**	12.01	6.10	5.25	11.25
5.15	10.20	4.05	—.—		8.38	—	4.54	9.18
6.20	11.32	5.10	—.—	Vulcan	7.47	—	3.56	8.22
6.40	11.55	5.30	—.—	**Lupeni**	7.15	—	3.21	7.50

Sighişóră—Odorheiu

—	—	3.22	11.08	Sighişóră	9.51	—	5 32	—
—	—	6.20	1.59	Odorheiu	7.15	—	3.—	—

Notă: Órele însemnate în stênga staţiunilor sunt a se ceti din sus în jos cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte.

Redactor prov. Gavriil Hango.

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane,

Nr. 40. Sibiiu, Joi, 10/22 Aprile 1897. *Anul XLV.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
la „Tel. Rom.“ într'una cu suplementul „Fóia Pedagogică“
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rĕndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Ecou la „Alegerile sinodale“.

I.

„Telegraful Român“, din incidentul colegiilor preoţesci din luna curentă, se ocupă în primii sei din numerii 31 şi 33 cu alegerile la sinodul archidiecesan. Esenţa culminézĕ în conclusiunea; „În general, şi din incidentul alegerilor sinodale de acum, am făcut trista experienţă, că în clerul nostru de acuma nu se manifestă acel interes viu la alegeri, dela care condiţionăm noi binele şi prosperarea instituţiunilor nóstre constituţionale-bisericesci“.

Datele presentate acolo confirmă o aşa conclusiune. Excepţionând un singur cerc, unde clerul, putem ḑice, s'a representat pe sine destul de bine, în tóte celelalte colegii electorale preoţimea n'a prea dat doveḑi de un viu interes pentru o afacere de importanţă, cum sunt, şi ar trebuì sĕ fie, alegerile la sinóde şi congresul naţional bisericesc.

Vaḑa şi instituţiile bisericei cine le va apĕra, dacă nu sinódele şi congresul!? Ducerea la prosperare şi înflorire a bisericei şi instituţiunilor sale, în mâna acestor corporaţiuni e depusă. Sórtea bisericei dela ele atârnă. Nemuritoriul Andreiu baron de Şaguna, în cuvêntul la deschiderea primului congres naţional bisericesc s'a exprimat: „Depun cu desĕvêrşită odichnă sufletéscă tótă competinţa legislativă şi administrativă a bisericei nóstre naţionale în mânile congresului present şi ale celor viitóre congrese.... De astăḑi încolo depun şi responsabilitatea pentru ulterióra sórte a bisericei în mânile acestui congres şi a celor viitóre“. (A se vede cuvêntul de deschidere.)

Testament avem, testamentul marelui plăsmuitor al organisaţiunei actuale bisericesci. Spiritul acestui testament ne face responsabili de sórtea bisericei, căci ce altfel este congresul, ce sunt sinódele, dacă nu representanţa clerului şi poporului; şi — se înţelege — cum va fi clerul şi poporul, va fi şi representanţa, căci el o alege şi trimite sĕ lucre în numele sĕu.

A fi indolent faţă de alegerile bisericesci, însémnă tot atât ca a fi indolent faţă de însaşi biserica. Şi responsabilitatea aci e cu atât mai mare, că este vorba de preot, care trebue sĕ fie sufletul bisericei şi motorul principal în tóte întreprinderile ei.

47 2% este în cifre numĕrul preoţilor, cari în archidiecesă la alegerile de deputaţi preoţesci din est'an 'şi-au făcut datorinţa. Care va sĕ ḑică, nici jumĕtate preoţimea nu 'şi-a exerciat votul de alegĕtor. E vorba aci de alegerile la sinod, căci la congres nici în aşa mĕsură nu participă preoţimea, probabil procentul nu va fi mai mare de 20%; una a cincia parte. *De nobis sine nobis* — se lucră în corporaţiunile bisericesci. Se póte, şi avem óre drept a ne lamenta, când s'ar observa, că deputaţii aleşi nu totdéuna cunosc şi sciu apreţia lipsele şi neajunsurile archidiecesei şi nu caută remedii pentru lecuirea lor?

Trist! — fórte trist! Aşa stări sunt la noi, că autoritatea bisericéscă trebue sĕ atragă atenţiunea preoţimei asupra pericolului ce inevitabil se nasce pentru biserică. (Eu aşa cred, că articlii cestionaţi îşi au originea în gremiul consistoriului nostru.) Unde este preoţimea, care secoli de arêndul a conservat biserica prin zelul şi devotamentul sĕu?!

Lamentaţiunile în materie de afaceri sublime nu ajută. Judecata nóstră basată pe lamentaţiuni ar puté fi unilaterală, necorespunḑênd stărei faptice. Cifrele sunt exacte; da! ele reoglindesc faptele, nu şi ceea-ce simte cineva, ce fel de inclinări are; şi că la momente date óre nu s'ar puté întórce fóia?

Sentimentul şi predisposiţia preoţimei, încât eu o am putut cunósce şi o cunosc, e în favorul sinodalităţii şi a activităţii în cadrul legei bisericesci.

De alegerile sinodale vorbind, preoţimea le-a purtat totdéuna la inima sa. Afirma se póte, dar admite nu, că deputaţii aleşi n'ar fi fost, séu n'ar fi expresiunea voinţei preoţimei, se înţelege cu reservele minorităţilor, care în ori ce constituţionalism exist. Majorităţi şi minorităţi, se scie, totdéuna au sĕ fie. In presupunerea asta mĕ întăresce experienţa ce o avem, că la tóte actele însemnate, când interese vitale au fost în joc, fie de natură politică, fie bisericéscă, preoţimea 'şi-a făcut datorinţa. S'a pus totdéuna în fruntea mişcărilor pentru care faptă, a şi fost luată la ochi.

Sunt, trebue admis şi aceea, o sémă de preoţi, cari în înţelesul strîns al cuvêntului sunt incapabili de ori-ce activitate constituţională, pe cooperarea cărora nime nu póte nici când conta, pe cari nimenea nu se póte basa, că ar urnì cu ceva nainte carul constituţional, pentru-că le lipsesce putinţa. Cine sunt aceia? Preoţii, cum s'ar ḑice, nainte de era constituţională şi cei ce sufer de vr'o neputinţă doveditá fisică şi morală. Din nefericire neputinţa a existat şi există între ómeni totdéuna, de acele nu e scutită nici clasa preoţimei. Vorba e numai, că neputinţele fisice, dela bĕtrâneţe, séu alte întêmplări nenorocóse se pot scusa, sunt însĕ defecte morale — durere că tot mai sunt — ce nu-şi află scusa cu nimic. Defecte morale sunt excesele de tot felul, cari deja au trecut în patimă. Pătimaşii de regulă ocolesc ori-ce societate, care nu e compusă din semeni, cu atât mai vêrtos se vor ferì de societatea colegiilor preoţi, în care nici decum bine nu se pot simţì. Pudórea, fie cărui om înăscută, îi face sĕ-şi simtă inferioritatea, deci se retrag, mai bine ḑis: nici voesc a se interesa de nimic, ce nu duce direct la împlinirea poftei lor sensuale. Nu resonézĕ. Eu cred, că resonând s'ar ruşina, n'ar continua excesele.

În procente vorbind, numĕrul celor ce lipsesc şi vor lipsì totdéuna — căci multe şi varii sunt impedimentele de tot felul: personale şi familiare — scusabile şi nescusabile — se póte pune între 5%—10%.

E bine, unde sunt cele 90—95% care ar puté participa? de ce nu se presentă la urna colegiilor electorale?

Revista externă.

Precum am anunţat în numĕrul trecut, resbelul între Grecia şi Turcia a isbucnit şi până acum decurge mai mult în favorul grecilor, decât în favorul turcilor. Cum va decurge acest resbel în viitor, încă nu se póte prevedé cu siguritate.

Luând în considerare stările financiare ale ambelor părţi beligerante, de o durată lungă acest resbel nu va puté fi, de cumva nu vor fi spriginite pe sub mână şi una şi alta din partea partisanilor lor ascunşi. Peste tot se susţine, că grecii stau mai bine pe mare decât turcii, ér acestia mai bine pe uscat decât grecii. Deci în consecinţa acestor împregiurări s'ar puté ḑice, că Turcii vor învinge pe Greci pe uscat, ér grecii vor învinge pe turci pe mare.

Cu acésta însĕ nu se va termina resbelul, ci se va continua până la exterminare, dacă „înţeleptele“ puteri europene nu vor întreveni şi nu-i vor constrînge pe fiecare la pace, se înţelege culegêndu-şi fiecare din aceste „înţelepte şi binevoitóre“ puteri europene pentru sórtea popórelor apăsate, castanele scormonite de greci din vatra turcilor, dacă nu se vor încăera ele între sine pentru aceste castane, pretinḑênd una séu alta mai multe din ele decât 'i-s'ar cuvení.

Nu va fi fără interes a se scí numĕrul, starea şi posiţia armatelor părţilor beligerante, aşa după cum se află în timpul de aḑi.

Armata grecésca la graniţa Tesaliei constă din 44 batalióne, 12 compagnii de cavalerie, 19 baterii, cu totul 44.000 pusci, 1000 săbii şi 114 tunuri. Numĕrul soldaţilor mobilisaţi este 70.400, la cari se mai adauge o legiune de voluntari fileleni de 2—3000 ómeni.

Comanda supremă o are principele moştenitor de tron Constantin, ér şeful statului major este generalul Sapustsachis. Armata este dislocată în trei puncte strategice mai principale: la Arta sub comanda colonelului Manos; la Tricala sub comanda colone-

FOIŢA.

Documente pentru limbă şi istorie.

(Urmare.)

Spre acest sfîrşit Excelenţia Sa D. Generariul Comandante al ţĕrei, pe temeiul proclamaţiei din 18 a lunei curgĕtóre ce a slobodit către tóte jurisdicţiunile, şi către locuitorii Transilvaniei, şi în puterea guvernului ţĕrii, ce în vîrtutea acelei proclamaţii a primit pe cât timp vor ţinea împregiurările extraordinare de acum, către acésta luând în băgare de sémă, că atât naţiunea română, cât şi cea săsésca în multe chipuri şi-au exprimat voinţa şi singure de sine au făcut propunere, a găsit cu cale de a orênduí, ca sĕ le facă o recrutaţie din amêndóue naţiunile, în cercurile de jurisdicţiune şi în satele ce sunt în disposiţiune, spre a completa corpurile de trupe patriotice ce se află în ţéră, adecă: al treilea batalion din regimentul de infanteriă Lainingen Nro. 31. întâiul şi al treilea batalion din regimentul de infanterie Archiducele Karl Ferdinand Nro. 51, trei companii ale batalionului al treilea din regimentul de infanterie Cavalerul de Turski Nro. 62, trei divisii din batalionul de grenadiri Baron Uraka, precum şi spre a se forma o divisie de reservă pentru regimentul Lainingen, şi alta pentru regimentul Archiducele Karl Ferdinand, pentru care tóte se cere un numĕr trebuincios de 3745 ómeni, şi tot deodată sĕ se formeze din nou un batalion de Jageri in numĕr de 1253 ómeni, şi prin porunca dela 22 Octombre 1848 Nro. 4300 şi dela 25 Octobre Nro. 4321 a însărcinat cu aducerea la îndeplinire a acestei orêndueli pe Comitetul de apărărea ţerei ce s'a întocmit de către Exelenţia Sa sub preşedinţa subt însemnatului.

In urmarea acestia, fiind-că populaţia săsésca către cea română, în cercurile de jurisdicţiune ce stau astăḑi în disposiţiunea Exelenţiei Sale, este cam ca 1 către 4, se hotăresce, ca completarea numitelor trupe ale ţĕrei dimpreună şi cu reservele ce trebue sĕ se formeze în numĕrul trebuincios de 3745, sĕ se facă numai din populaţia română; ér noul batalion de Jageri, care se va numi batalionul de Jageri saso-transilvani, se va forma numai din populaţia săsésca.

Cât pentru presentaţia şi asentaţia recrutelor după acest masstab, se hotăresce şi se publică următórele reguli, care se vor păzí fără smintélă şi se vor aduce la îndeplinire fără cea mai mică întârḑiere:

1. Locuri de asentaţie se hotărăsc: Sibiiul, Braşovul, Mediaşul, Sas-Sebeşul şi Haţegul.

2. Impărţirea quantumului de recrute, ce fiecare cerc e dator a presenta la locurile de asentaţie după deosebirea naţiunilor, se va vedea în tabela de împărţire ce se alătură aici. Fiind-că naţiunea comitatului Belgradului de jos este deosebită, şi a Belgradului de sus şi mai deosebită, pentru presentaţia recrutelor din acest comitat nu se hotăresce loc deschilinit, ci rĕmâne ca satele sĕ-şi alégă după voie cel mai aprópe loc din cele cinci locuri de asentaţie

3. Recrutaţia celor 1253 ómeni, ce cad pe naţiunea săsésca pentru batalionul de Jageri saşi, se va îndeplinì de către Universitatea naţiunei săsesci prin subordinatele jurisdicţiuni de scaune şi districte, afară de districtul Bistriţei, care nu se cuprinde acum între cercurile ce sunt în disposiţiunea Excelenţiei sale D. Generariu Comendante, căci acesta are sĕ-şi dea contingentul sĕu la trupele ce sunt aşeḑate în partea despre méḑă-nópte a Transilvaniei.

Recrutaţia celor 3745 ómeni ce cad pe naţiunea română pentru complectarea trupelor ţĕrii şi pentru formarea reservelor, se va aduce la îndeplinire de către Comitetul român prin Tribunii orênduiţi pentru cercurile române prin înţelegere cu jurisdicţiunile săsesci, care au sĕ privighieze, ca sĕ nu se impedece îndeplinirea presentaţiei recrutelor, în cât se atinge acésta de cercurile jurisdicţiunilor lor.

(Va urma.)

lului Mauromichalis și la Larissa sub comanda general-majorului Macris.

Armata turcéscă, concentrată în Tesalia constă: 111 batalióne cu 83,250 soldați de infanterie cu tot atâtea pusci; 25 compagnii de cavalerie cu 2500 soldați și tot atâtea sabii și 34 baterii cu 204 tunuri. La acestia se mai adaugă corpul din Epir.

Făcênd o comparație între puterile de luptă ale acestor armate, fiecare își are atât avantagiele cât și scăderile sale față de cealaltă. Grecul nu stă în privința puterei trupesci înapoia turcului, dar acesta îi este superior în privința disciplinei, ceea ce e lucru principal la o armată. Grecul se mulțumesce cu mai puțin pentru susținerea vieții, dar și turcul scie răbda în cas de necesitate mare. Grecul e mai inteligent, ér turcul sĕlbatic. Turcul e superior grecului și în privința pregătirei de a se bate, și acésta din causa celor patri ani de servițiu, până când grecul s'a pregătit numai în doi ani de servițiu în activitate. Dar și în privința puterei de conducere a resbelului turcul stă în avantagii față de grec. Adevĕrat, că nici unul nu are comandanți distinși în resbele, da turcul are generali exercitați și cu multe experiențe câștigate în resbelele din urmă ale Turciei. Tot avantagiul Grecilor în privința acésta este, că comanda supremă se află în mânile unui principe, care este scutit de intrigile dela curte. — De altcum ambele armate sunt fórte puțin pregătite de resbel și nici spiritul resboinic nu este destul de desvoltat. Causa? La greci e miseria financiară, în urma multelor lupte ce le-a avut tot cu Turcii în seculul present până și-a câștigat independența, ér la turci decadința morală pe tóte terenele vieții publice și mai cu sémă forma de guvern absolutistic demoralisat.

Deci ne putem aștepta la evenimente fórte surprinḑĕtóre.

Se susține, că Turcia numai provocată de Grecia a declarat acesteia resbel și că ar fi gata a aduce ori ce jertfă pentru menținerea păcii.

O credem! ca apoi ea sĕ pótă ucide în bună pace la creștini până când îi va extermina pe toți din imperiul turcesc.

Acest lux însĕ nu-i se mai póte permite, și Grecia cedând sentimentelor sale creștinesci, a fost îndreptățită a pretinde drepturi naționale și bisericesci pentru connaționalii și correligionarii sei apăsați din acel imperiu barbar și lipsit de ori-ce considerațiuni omenesci față de nemohamedani, și credem, că le va și dobândi; barem în parte, dacă nu de tot.

In urmă, credem, că și Europa creștină va pune la o parte considerațiunile egoistice de stat, de a dóua mână, și va apăra causa creștinismului și națiunilor și nu va lăsa ca un păgân perfid sĕ-și bată atâta joc de bunăvoința ei, ci-l va repune la locul ce i se cuvine conform intereselor creștinismului și ale națiunilor.

* * *

Declarația de resbel s'a executat în modul următoriu:

Ambasadorul turcesc dela Atena, begul Assim, a comunicat Dumineca trecută guvernului grecesc, că după-ce grecii au erupt din nou pe teritoriu turcesc, guvernul turcesc rupe legăturile diplomatice cu Grecia. La acéstă declarație guvernul grecesc a rĕspuns cu o notă lungă, în care între altele ḑice, că el nu e responsabil pentru operațiunile resculaților și dacă turcii au atacat mai ântâiu întăriturile dela Elia și teritoriul declarat neutral dela Analicis. Afară de aceea tocmai cu o óra înainte de comunicatul turcesc i-a venit la cunoscință atacarea unei corăbii grecesci din partea turcilor. Deci nu Grecia póte fi privită ca partea provocătóre la acest resbel.

* * *

Declarându-se resbelul, turcii din posiția lor principală dela Elassona, cércă a străaate la șesul dela Larissa, ér grecii se nisuesc a-i împedeca. Lupta s'a început încă în Joia trecută și încă nu e terminată. Din partea turcilor a căḑut între alții pașa Hafis, ér din partea grecilor mai mulți oficeri. Nu e eschisă isbânda grecilor, cu tóte, că au perdut strimtórea dela Meluna. In lupta dela Kata-Meluna grecii au perdut dóuĕ tunuri, dar au câștigat o baterie întrégă turcéscă.

Lupta deciḑĕtóre se astéptă probabil pe sĕptămâna viitóre la Tirnavos ori Ellassona.

După telegramele principelui mostenitoriu Constantin, turcii au fost respinși de pe teritoriul neutral, tot așa dela Neresos, Elin, Griveceli, Pazos și Kata-Meluna.

* * *

In urma acestor evenimente, se susține, că puterile europene sĕ nisuesc, cel puțin a localisa resbelul între marginile teritorielor beligeranților și că Bulgaria și Sêrbia ar fi primit admonițiuni de a priví passive la cele ce se petrec.

Făcênd un reasumat a celor ḑise până acum, vedem, că turcii sunt mai tari pe uscat, dar mai slabi pe mare: apoi vine a se mai lua în considerare împrejurarea că în imperiul turcesc se póte astepta și o revoluțiune din partea numeroșilor greci indigeni, cari vor paralisa mult acțiunea armatei turcesci de pe uscat și așa nu e eschisă posibilitatea: doborirea Turciei din partea Greciei.

Ceva positiv însĕ nu se póte susțіné de pe acum. Se póte însĕ susține, că dela resultatul acestui resbel atêrnă existența Turciei. Dacă învinge, popórele din Balcan vor trage în jugul turcesc mai departe, dacă însĕ va cădea, acestea își vor lua înapoi moștenirea dela părinți și Turcia europeană a încetat de a mai exista.

Liturgie magiară în biserica unită și încă ceva.

Liturgia magiară a devenit de un timp încóce un obiect de desbatere în jurnalistica din patrie. Sub acest titlu s'a scris mult în ḑiarele magiare pro și contra, ba și chiar în cele românesci din ale lor puncte de vedere, deci cu greu m'aș fi hotărît sĕ mai usez și aci de acel titlu, ca sĕ nu crédă cineva înainte de ce cetesce, că și în acéstă scriere nu află altceva, decât reproduceri din alte foi și întórcerea acelorași idei pe o parte și alta; s'a scris mult și din punct de vedere românesc, și tot rĕmâne încă fórte mult de scris pentru a ne da sémă despre cele ce se intenționéză și despre aceea, unde se începe și unde are sĕ se sfîrșéscă. Când arde casa vecinului, nimenea nu stă cu mânile în sin, ci cuprins de gróza focului, se îngrijesce a stinge la vecin, éră de nu póte, caută a apăra al seu, după putință. Altcum puterea focului, alimentat și de vênt contrariu, póte sĕ devasteze totul.

Nu este vorba de traducerea în limba maghiară a liturgiilor orientale și a cărților bisericesci folosite la oficiul divin după ritul oriental; acésta ar fi chestiune literară și ar remânea un lucru laudabil, mai ales, că și până acum s'a făcut în parte, — ci este vorba de întroducerea măestrită a „Liturgiei magiare în biserica unită séu greco-catolică a credincioșilor din Ungaria de limba magiară“.

După-cum se presentă chestiunea în ḑiaristica magiară ar puté crede cineva, că ea privesce pe creștinii de naționalitate magiară, cari se țin de biserica greco-catolică pentru cari se reclamă cărți bisericesci și întroducerea oficiului divin în limba magiară; și totuși nu este așa. — Aci este vorba despre poporul român și rutén din părțile Muncaciului și Maramurĕșului, cari pe lângă limba lor mai cunosc și limba magiară, ba, de care cu durere trebue sĕ mărturisesc, că este pe calea magiarisării.

Șovinismul magiar nu se mai îndestulesce astăḑi a magiarisa numai pe calea instrucțiunii, ci îmbărbătat de unele succese și mai ales de miseria poporului rutén, voesce iute și degrabă sĕ magiariseze pături întregi ale locuitorilor de origine străină și pe calea bisericii.

Nu va fi fără de interes a se aminti aci ideea inventată de Dr. Demkó Kálmán: că înzadar se vor magiarisa tóte școlele confesionale ale naționalităților nemagiare, căci până când aceste naționalități își au limba lor liturgică la oficiul divin, până atunci activitatea școlelor remâne fără nici un resultat. Ceea-ce direge școla, biserica strică.

Altfel raționóză Dr. D. K. și nu fără temeiu.

Același șovinism, ca sĕ rĕmână ascuns, ca totdéuna în asemenea casuri, presentă lucrul în fața lumei ca și cum fiind o necesitate liturgia maghiară pentru salvarea religiósă și morală a credincioșilor „uniți“, ar cere înșiși acești credincioși liturgia magiară; în fapt însĕ tóte sunt lucruri puse la cale prin unelte îndulcite și susținute de sistemul dominant, de care unelte la un popor decăḑut materialicesce și moralicesce, precum este poporul rutén, nu este mirare, că se află în abundanță.

Episcopii Rutenilor sunt unelte órbe pentru susținerea curentului de maghiarisare. Ca sĕ narcotiseze și mai bine pe Rutenii sĕrăciți și sĕ-i adórmă cu bunătățile magiare le pun în vedere acestora imbunătățiri economice din mijlócele statului, anumite scutiri de dare și altele.

Jurnalistica magiară în majoritatea sa preponderantă în frunte cu cea guvernamentală pledéză cu înfocare pentru întroducerea liturgiei magiare la rutenii și românii uniți.

Ea e sĕtósă a vedé pături întregi ale societății și popóre întregi înghițite de molochul magiarisării. Alte foi magiare, care pe lângă idea magiarisărei țin mai pe sus stégul și interesele bisericeiei papiste, combat întroducerea liturgiei magiare în biserica unită la poporul român și rutén, în formă cu argumente canonice, în faptă însĕ din motive, că prin un pas precipitat s'ar puté conturba liniscea sufletéscă a credincioșilor uniți și s'ar puté produce nemulțumiri la acele popóre, ceea-ce ar puté avé urmări rele pentru biserica papistă, sciind, că la cei uniți li-s'a asigurat dela început ritul și limba în biserică folosite totdéuna în biserica lor.

Étă ce scrie în privința acésta un corespondent din Vatican alui „Politische Correspondenz“, organul ministeriului de externe din Viena:

> Sântul Scaun — ḑice acesta — când a dat decretul prin care se declară neadmisibilă folosirea limbei magiare în liturgiă, s'a condus numai și numai de considerațiuni bisericesci, așa, că este cu totul nefundat, dacă unii vĕd în acest act un fel de represaliă a Vaticanului față cu guvernul unguresc din causa nóuelor legi bisericesci-politice. Vaticanul s'a ocupat cu cestiunea acésta mult mai înainte de crearea acestor legi și decretul s'a dat acuma numai din causă, că Vaticanul înainte de a lua o decisiune formală în afacere a voit sĕ ia deaprópe considerare tóte momentele subversante. Biserica romană a recunoscut în totdéuna paritatea vechiului rit oriental, mai ales a celui slavon, cu ritul latin, ceea-ce corĕspunde vechimei numitelor rituri și tradițiunei. Cu riturile moderne, pe cari se încércă unii a le întroduce în biserica catolică, stă însĕ lucrul cu totul altfel. Când pe la 1830 mai mulți preoți catolici începură a celebra liturgia în Germania în limba germană sântul scaun papal îndată s'a opus acestui abus. Vaticanul nici-odată nu a voit sĕ încheie vr'un compromis în acésta cestiune de limbă bisericéscă, deóre-ce folosirea limbilor naționale în liturgiă ar puté duce încetul cu încetul la crearea de biserici naționale, independente de Roma, adecă la schismă. Intrebuințarea limbelor naționale în liturgiă este combătută cu atât mai mare zel de Vatican, cu cât acest obiceiu s'a întrodus de către protestantism. Sântul Scaun la decisiunea ce a luat'o în cestiunea limbei liturgice în Ungaria nu s'a condus nici decum de-o rancună (simț de rĕsbunare) față cu guvernul ungurese séu de intențiunea, de-a sprijini nisuințele naționale ale Rutenilor séu ale Românilor, ci el din contră n'a cerut alta, decât observarea principiilor nestrămutate ce sunt în vigóre în mod tradițional pentru liturgia bisericei catolice“.

Acea împregiurare, că poporul și clerul rutén ar fi cerut întroducerea liturgiei magiare în bisericile lor, nu trebue luat ca un lucru serios. Românii uniți nu o au cerut; cu tóte aceste pe Românii uniți, ba din punct de vedere național pe toți românii îi privesce de aprópe acéstă chestiune, căci este de temut, că prin mistificațiuni și uneltiri șovinistice, cari astăḑi sunt la ordinea ḑilei, sĕ se trezéscă și ei într'o bună diminéță cu limba magiară în biserică, mai ales, căci biserica română unită în părțile Orădei mari și mai ales în părțile Maramurĕșului este binișor înglodată în apele magiarismului.

Mai întâiu limba magiară în biserică, apoi episcopi magiari peste credincioșii cu limba magiară în biserică, fără sĕ se mai întrebe de sunt magiari ruteni séu români. Așa este spiritul bisericei papiste, care se ridică peste particularitățile naționale și tinde la o universalitate; așa pretind tendențele de magiarisare ale celor ce dispun de putere.

Este vorba acì de sórtea locuitorilor români din acele părți de țéră clasice, peste care Bogdan pe timpul regelui Ludovic I. (Mare) ducea domnirea ca Vodă séu Knéz al Românilor, și adecă: comitatele de astăḑi Maramurĕșul, Bereg și Ugocia, de unde numitul Vodă a trecut pela anul 1359 în Moldova dimpreună cu mai multe familii române și a reconstituit domnirea română peste Moldova; este vorba de acele locuri, unde odinióră biserica ortodoxă era în flóre.

Istoria bisericéscă ne spune, cà pela finea seclului al XIV-lea doi boeri români evlavioși și bogați către biserica lor ortodoxă, anume Balița Vodă și Dragu Meșter, fundară o mănăstire cu chramul Sântului Michail, inzestrându-o cu moșii și venite însemnate, și ca sĕ o asigure și mai bine, o închinară deadreptul patriarchului din Constantinopole, ceea-ce după un secul (1494), la rugarea egumenului Ilariu, fu recunoscut și confirmat de regele Vladislau prin o diplomă specială. In acésta diplomă se numĕră moșiile mănăstirei, precum: Silagiul, Metesaca, Ugocia, Berzava, Ciuciul, Balvanul și Almagiul. Creștinii ortodoxi din aceste ținuturi cu episcopia Muncaciului se ținéu de metropolia Românilor ortodoxi din Alba-Iulia în Ardél. Mari schimbări au urmat de atunci până astăḑi în acele părți în privința bisericéscă și națională. Sĕ ne dăm sémă de acele schimbări, de causele lor, și trăgênd consecuențele, sĕ fim trezi pentru viitoriul nostru.

(Va urma.)

Avis.

In virtutea unui conclus adus din partea comitetului nostru, ne luăm voie a aduce la cunoscința onoratului public românesc, în special a aceluia, care póртă interes binevoitoriu față de „Reuniunea femeilor române din Sibiu“ că în ședințele comitetului dela 17 Martie și 20 Aprilie n. 1897, fiind însinuați s'au primit și declarat de membri ai acestei reuniuni următórele dómne și domni:

1. Dl Emanuil Ungurian, advocat în Timișóra, până acum membru ajutător cu taxă anuală de 5 fl v. a., de membru fundator cu taxa de 100 fl. v. a,

2. Dna Eugenia Vecerdea, soție de advocat în Sibiiu până acum membru ordinar cu taxa anuală de 2 fl. de membru fundator cu taxă de 50 fl. v. a.

3. Dna Maria Dan, soție de protopresbiter gr.-or. în Făgăraş, până acum membru ordinar cu taxă anuală de 2 fl v. a.

4. Dna Valeria Beu, soție de medic în Sibiiu, până acum membru ordinar cu taxă anuală de 2. fl v. a.

5. Dl Iuliu Dan, protopresbiter gr.-or. în Făgăraş, până acum membru ajutător cu taxă anuală de 2 fl. v. a., de membrii pe viéță cu taxe de câte 20 fl. v. a.

6. Dna Lucreția Butnar, văduvă de jude regesc în Sibiiu.

7. Dna Hersilia Vătăşan, soție de funcționar de bancă în Sibiiu.

8. Dşóra Victoria Joandrea învĕțătóre provisóră la şcóla elementară de fete a reuniunei femeilor române din Sibiiu, de membri ordinari cu taxă de câte 2 fl. v. a.

9. Dl Dr. Ilie Beu, medic în Sibiiu; şi

10. Gavriil Hango, redactor în Sibiiu, de membri ajutători cu taxe anuale de câte 2 fl. v. a.

Biroul comitetului reuniunei femeilor române din Sibiiu.

Sibiu, în 21 Aprilie n. 1897.

Maria Cosma m. p., presidentă. *Dr. N. Vecerdea* m. p., secretariu.

Noutăţi.

Logodna regelui Sêrbiei. Alexandru regele Sêrbiei, va întórce în 4 Maiu visita, ce i-a făcut-o anul trecut Nikita, principele de Muntenegru. — Cu prilegiul acesta, — scrie Piccolo din Triest, — regele Alexandru se va logodì cu principesa de Muntenegru Xenia.

* * *

Regele Siamului în Europa. Regele Kulalongkom, domnitorul Siamului va întreprinde la véră o călĕtorie în Europa. Scopul principal a călătoriei este, sĕ iee parte la Iubileul reginei Angliei. Cu o çale însĕ, la învitarea Monarchului nostru va cerceta şi oraşele Viena şi Budapesta şi va fi óspele M. Sale.

* * *

Stanley, savantul englez, renumit prin călĕtoriile, ce le a făcut prin Africa, a sosit Sâmbătă din Viena la Pesta, unde va petrece câteva ḑile.

* * *

Memorandul Sêrbilor din Bosnia. Sêrbii gr.-orientali din Bosnia şi Herțegovina se pregătesc sĕ păşéscă înaintea lumei cu un memorand, în care sĕ-şi spună gravaminele lor şi mai ales sĕ acuse chivernisirea despotică a lui Kállay Béni. Memorandul va fi rĕspândit în limbile: germână, francesă, italiană, ruséscă şi englesă. In memorand se plâng între altele, că Kállay s'a atins de autonomia bisericei şi şcólei Sêrbilor. E cunoscut, că în Serajevo şi Mostar a fost disolvat consistoriul gr.-or. sêrb; însĕ acest fapt a născut multă amărăciune, care şi-a ajuns culmea, când chivernisirea afacerilor bisericesci din Serajevo, s'au încredințat odiosului Petrovici, ca inspector al guvernului, ér cele din Mostar unui catolic. Autoritățile au interḑis din şcóle icóna Sf. Sava, au oprit mai multe cântări bisericesci şi şcolare sêrbesci, cari între sêrbii din Ungaria nu sunt interḑise. Se aduc în Memorand casuri concrete, aşa: Comuna Ploplata, ḑice memorandul, a cerut încuviințare pentru lărgirea şcólei, ér şeful cercului, Nojvodici a rĕspuns: Décă sunteți loiali, primiți încuviințarea în 14 ḑile, décă nu, nu veți primì nimic. Voi trebue înainte de tóte sĕ fiți loiali, la din contră veți păți-o ca nefericiții de sêrbi din Serajevo şi Mostar, cari merg pe o astfel de cale, că aḑi mâne vor fi împuşcați séu spênsurați. Se plâng mai departe, că funcționarii de stat necontenit stau pe capul sĕrmanului popor şi-l despóie cu dările nesuportabil de grele etc. Nemulțămirea şi amărăciunea poporului a mers păn'acolo, că ḑilele trecute când Kállay a umblat prin Serajevo, nimeni afară de funcționarii sĕi nu i-a eşit spre întimpinare.

* * *

Ultima conferența publică în Braşov. Duminecă s'a ținut în sala gimnasiului român din Braşov a şésa conferență publică, cu care s'a şi terminat ciclul conferențelor din acest post.

Conferențiarul, dl paroch din Braşov Dr. Vasilie Saftu a tractat tema: „*La códa vécului*“, vorbind despre starea societății de aḑi din punct de vedere fisic, intelectual şi moral.

Conferențiarul constată decăderea societății de aḑi din punct de vedere fisic. Aparițiunea acésta tristă o atribue tendențelor de emancipare a femeilor, cari din frageda lor etate începênd, cércă tóte mijlócele de a se face plăcute prin un exterior frumos, din care pricină îşi maltratéză şi diforméză corpul cu corsetul primejdios, ér urmarea este, că devenind ele mame, dau viéță la copii schilavi şi bolnăvicioşi, cărora nici cura lui Kneipp nu le folosesce.

Din punct de vedere intelectual conferențiarul critică sistemul modern de instrucție prin aglomerarea prea mare de studii în şcólă, carea are de urmare prea timpuria incordare a facultăților intelectuale a elevilor.

Din punct de vedere moral conf. arată de asemenea starea decadentă de aḑi pricinuită de întroducerea în şcólă a moralei filosofice în locul celei religióse, singura ducĕtóre la adevĕrata țintă.

Dl Dr. Saftu 'şi-a tractat cu multă pricepere interesanta temă.

La sfîrşit corul mixt al „Reuniunii de cântări“, sub conducerea dlui dirigent Panteleiman Dima, şi acompaniat de d-şóra M. de Steriu a cântat din oratoriul „*Elias*“ al lui Mendelssohn.

* * *

O comună în primejdie. Lui „Kolozsvár“ i-se scrie, că comuna Dânc, din comitatul Coşocnei, a fost în 14 a l. c. n. locul unei catastrofe îngrozitóre. Un deal întreg, pe un teritoriu de 200 jugĕre, a lunecat, ducênd cu sine o parte a comunei Dânc situată la pólele lui. Dóue case şi mai multe edificii economice le-a nimicit total. 20 de case şi o mulțime de edificii economice le-a deteriorat, chiar şi biserica a împins-o cu un metru dela locul seu, şi a ruinat-o într'atâta, că nu se mai póte face serviciu în ea.

În urma multor crepături şi a deselor surpături ce se succedéză necontenit, comunicația în comună e cu neputință, pămêntul nu se póte lucra, din care pricină poporul a ajuns la cea mai completă miserie.

Surparea au pricinuit-o necontenitele ploi de primăvéră.

Comuna Dânc e locuită exclusiv de români gr.-or. şi aparține protopopiatului Ungheraşului.

* * *

Avis. Ajutórele anuale á 25 fl. v. a., votate dela „Asociațiunea transilvană pentru literatura română şi cultura poporului român“ următorilor tineri învĕțăcei meseriaşi: 1. Emanoil Martin, înv. de sculptură în Zlatna; 2. George Cocişiu, înv. croitor în Blaj; 3. Antoniu Rusu, înv. rotariu în Selagiu; 4. Nicolae Leahu, înv. pantofar în Câmpeni; 5. Nicolae Bumbea, înv. pantofar în Sibiiu; 6. Vasile Bindea, inv. pantofar în Betlean, *se sistéză*, dacă nu dovedesc aici *în termin de 15 ḑile*, prin documente valabile, că se află încă în serviciul lor de învĕțăcei meseriaşi, în regulă la măiestrii competenți, dela cari au sĕ presente şi atestate de bună purtare.

Sibiiu, 16 Aprile 1897 n.

Secretariatul Asociațiunii.

* * *

Convocare. Adunarea generală a reuniunei învĕțătorilor români gr. or. din despărțĕmêntul Agnitei se va ține Duminecă, în 20 Aprile st. v. a. c. în localitatea şcólei din opidul Agnita.

La acésta adunare sunt provocați a participa toți membrii ordinari. şi învitați toți cei extra-ordinari, precum şi toți binevoitorii şi amicii casei şcolare.

Programa:

1. Participarea la serviciul divin, la finea căruia se va face invocarea sf. Duch.
2. Adunarea în localitatea şcólei, şi deschiderea şedinței.
3. Constatarea presenților.
4. Încassarea taxelor.
5. Raportul comitetului despre activitatea din anul exvirat.
6. Raportul cassariului.
7. Parabola: „Iisus şi sĕmênătoriul“, prelegere practică de Ioan Savu, învĕțătoriu în Şulumberg.
8. „Carul are 4 róte“, lecțiune practică de Ioachim Trif, învĕțătoriu în Măgărei.
9. „Fundarea Romei“, lecțiune practică de Bucur Muntean, înv. în Vecerd.
10. Prelegere practică din pomărit de Domețian Axente, înv. în Agnita.
11. Critică asupra operatului lui Teofil Holerga: „Lupta de pe câmpul pânei“, de Zacharie Muntean, înv. în Merghindeal.
12. Critică asupra operatului lui Emil Mandocea: „Disciplina în şcólă“, de Filaret Dăişorean, înv. în Selistat.
13. „Din neajunsurile învĕțătoriului“, disertațiune, de Filaret Dăişorean, învĕț. în Selisteat.
14. Curenții.

Absențiile nelegitimate se vor pedepsí în sensul statutelor.

Fiind-că fie-care învĕțătoriu e totdeodată şi abonent al „Tel. Român“ în care organ se publică acéstă convocare învitări speciale nu se mai fac.

Din şedința comitetului despărțĕmêntului Agnita, ținută la 4 Aprile 1897.

Georgiu Borzea, preşedinte. *Filaret Dăişorean*, notariu.

* * *

Învitare. Societatea de lectură a tinerimii dela institutul pedagogico-teologic ort. rom. din Arad învită la şedința festivă, ce se va ține la Dumineca Tomei în 20 Aprile (2 Maiu) 1897, în „sala cea mare“ a seminariului. Începutul la 6 óre séra. În numele societății: Romul Roşescu, v.-preşedinte. Romul Mladin, secretar. Oferte benevole în favorul bibliotecii societății se primesc cu mulțămită şi se vor cuita pe calea publicității

Programa:

1. „Christos a înviat“ cor mixt.
2. „Cuvênt de deschidere“, rostit de vicepreşedintele societății R. Roşescu, cleric cl. III.
3. „Concert“, pricésnă de G. Musicescu cor mixt.
4. „Din trecut“, disertațiune de C. Proca cl. c. III.
5. *a*) „Fóe verde pălămidă“ de G. Musicescu, cor mixt. *b*) „Fóie verde tiriplic“ cor mixt de Val. Magdu.
6. „Dan căpitan de plai“, de V. Alexandri, declamată de A. Crăciunescu, cleric cursul I.
7. „Visul“, romanță de L. Gozlan, solo de C. Gherga, cl. c. III. acomp, pe chimbală de L. Rațiu, cl. c. III.
8. „De pe Murĕş“, ardelénă, exec. de orchestra seminarială.
9. Influința educațiunii religióse asupra vieții omului“, disertațiune de I. Hălmăgian, ped c. III.
10. Stéua visurilor mele“, romanță, de A. Cirillo solo de P. Givulescu, cl. c. III. acomp. de chimbală de L. Rațiu şi cu celo de T. Lugoşan cl. c. III.
11. „Craiu Nou“, operetă, de C. Porumbescu, cuartet instrumental.
12. „Clevetici“ monolog de V. Alexandri, declamat de T. Telescu ped. c. IV.
13. Cântece Poporale: *a*) „Iorghina“, *b*) „Dorule, o dorule“ cor mixt de Valeriu Magdu.
14. „Marş“, — exec. de orchestra seminarială.

* * *

Bibliografic. A apărut „*Familia*“ nr. 13, avênd următorul cuprins: Primăvéra, poesie de Maria Baiulescu; Moştenire, de Constanța Hodoş; Visarion Roman, cu portretul în text; Steluța, poesie de V. Meşter; Cum e mutul mai frumos, de Fidelio; Istoria a trei princese minunate de Dr. T.; Salutul la deosebite popóre; Traiul lung; Edison şi societatea viitóre; Doine, de Iosif Vulcan; Academia Română. Ilustrațiuni: În curtea haremului şi rugăciunea de séra. Literatură şi arte. Ce e nou? Călindarul sĕptĕmânei.

Familia nrul 14: Vinerea Patimilor, poesie de N. Rădulescu-Niger; De primăvéră de Simin; Mama vitregă de Smara; Cum s'au inventat mănuşile; Colindă, din Ineu în Bihor, de Avram Igna; În cimiter, de A. Strindberg; Avantajele sexului frumos; Un vis, poesie de Haine, trad de Sex-Til; Magnum Etymologicum Romaniae înaintea Academiei Române, raport special al „Fam.“; Corsetul şi bólele ce el causéză de Dr. Rigani; Strigături, de pe Crişul-negru, de I. Stanca. *Salon.* Dela Bucuresci, de Iosif Vulcan; Academia Română, sesiunea gener. din 1897; Ilustrațiunile. Părăsită, şi o rugă sêrbéscă. Literatură şi arte. Ce e nou? Posta red. Călindarul sĕpt.

Corespondență particulară

a „Telegrafului Român“.

Sadu, în 16 Martie n. 1897.

Onorate d-le redactor!

Vin de astă-dată a vĕ raporta despre un eveniment îmbucurător pentru comuna nóstră Sadu.

Din 14 ale lunei curente v. e provĕḑută cu lumină electrică şi comuna nóstră.

Ar fi fost şi cam cu nedrept, ca comuna Sadu, dela care un oraş precum e Sibiiul sĕ-şi priméscă lumină, ér satul Sadu sĕ stee tot în.....

Onorata societate a stabilimentului electric însĕ a dovedit, că nu numai ține la promisiune, ci face şi mai mult decât promite.

Acéstă societate, în care fac parte şi persóne din némul nostru românesc în loc de cinci lampe promise, în urma unei simple rugări, a mai instalat dóue: celea în stradele principale dela întrarea în comună şi până la biserică, cestea în curtea şcólei, unde se află şi odaia cu aparatele pompierilor.

Instalarea s'a făcut de către societate în mod gratuit; drept-aceea li-se şi cuvine acelor domni sĕ le exprimăm mulțumita de recunoscință şi pe acéstă cale.

Ar fi fórte de lipsă a se provedé cu lampe electrice şi strada dela biserică în sus, căci prin acéstă stradă duce drumul la stabilimentul electric, şi comunicațiunea prin ea e cea mai désă din întréga comună. Vom vedé ce va mai aduce viitorul cu sine.

Al D-Vóstre stimător:

Ioan Popovici, par. locului.

Din public.*)

Mulțămită publică.

Dl Iuliu Covaci ospătariu în comuna Valea-Dosului, au însciințiat Direcțiunei şcolare, că dela balul arangiat în favorul copiilor séraci, dela 20 şi 28 Faur a. c. st. n. au adunat suma de 8 fl. 17 cr. v. a. pentru a se cumpăra cărți şcolare. Dl Iuliu Covaci a şi procurat cărțile, 15 drb., apoi caete de scris, pene, stile etc. care faptice s'au şi împărțit între elevii şcólei nóstre.

Pentru acéstă binefacere i se aduce pe calea acésta cea mai viuă mulțămită. D-ḑeu sĕ-i resplătéscă fapta nobilă creştinéscă şi sĕ-i dăruéscă viéță indelungată împreună cu stimata-i familie.

In numele comitetului parochial.

Valea-Dosului, în 23 Martiu 1897.

Amos Popescu, director şcolar.

Mulțămită publică.

Pentru multele condolențe din incidentul trecerei din viéță a scumpului nostru defunct, odinióră protopresbiter, asesor consistorial şi director seminarial *Ioan Hannia*, aducem pe calea acésta tuturor mulțămita nóstră cea mai sinceră.

Sibiiu, 9 Aprile 1897.

Familia jelitóre.

Mătasa este arsă! obicinuesc a ḑice damele fórte adese-ori, dacă haina *după a 2-a séu a 3-a purtare* se rupe la îndoituri séu se destramă *ca vatta*. Acéstă aparițiune nu se datoresce arderei din „greşélă“, ci ca sĕ apară mătasa mai grósă şi *totuşi ieftină*, *intenționat* se móie în *acid de cositor şi de phosphor*, cari rod nervii din firele mătasei crude. Acéstă procedură de colorare sĕ numesce „*îngreunare*“. Cu cât se intenționéză mai mare îngreunare a mătasei, cu atât trebue se trécă prin mai multe *băi de cositor*, ca astfel sĕ absórbă de tot acéstă otravă. Mătasa astfel colorată — este *țesătura cea mai fină!* — germenele distrugerii îl conține aşa dară încă înainte de a ajunge pe rĕsboiul de țesut. Aşa *numita mătasă* fabricată din astfel de fire, după scurtă întrebuințare, natural că trebue sĕ se rupă ca iasca, după cum e mai mult séu mai puțin îngreunată. — Haina cea scumpă (computând şi spesele confecționării) este fără nici o valóre. Din *mătăsurile mele veritabile* trimit bucuros mostre, *franco şi libere de vamă cu întórcerea postei* fabricele de mătasă din Zürich ale lui G. HENNEBERG, (*furnisor de curte ces. şi reg.*). [51] 1

---

*) Pentru cele publicate în rubrica acésta redacțiunea nu este responsabilă.

Nr. 7/1897 [52] 1—3

CONCURS.

Pentru întregirea postului de paroch de clasa a III-a din comuna Grohot sĕ escrie pentru a treia-óră concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt 409 fl. 58 cr.

Petenţii au aşi aşterne cererile instruite conform normelor din vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Brad, la 21 Martie 1896.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Zarandului în conţelegere cu comitetul parocial.

Vasiliu Damian,
protopresbiter.

Nr. 161/1897 [53] 1—3

CONCURS.

Pentru întregirea postului de paroch din comuna Pescera se escrie concurs nou cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Tel. Rom“.

Emolumentele sunt 312 fl.

Petenţii au aşi aşterne cererile instruite conform normelor din vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Brad, la 21 Februariu 1897.

Oficiul protopresbiteral al Zarandului în conţelegere cu comitetul parochial.

Vasiliu Damian,
protopresbiter.

Nr. 178/897 [54] 1—3

Concurs repeţit.

Pentru ocuparea parochiei de clasa a III-a Bosna, în tractul protopresbiteral al Unguraşului în urma ordinului Preaveneratului Consistoriu din 21 Ianuariu a. c. Nr. 237 B. prin acésta sĕ escrie concurs nou cu termin de 30 ḑile dela prima publicare.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch dau o sumă de 406 fl. 08 cr. anual.

Informaţiuni mai detaiate despre emolumente şi parochie se pot lua dela comitetul parochial séu dela subsemnatul protopresbiter.

Concurenţii doritori de a ocupa acésta parochie au a se presenta înainte de alegere la biserică în vre-o Duminecă séu sĕrbătóre şi îşi vor trimite cererile concursuali instruite conform normelor din vigóre în terminul deschis subsemnatului oficiu protopresbiteral.

In conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Fizeş-Sânpetru, 18 Martie, 1897.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Unguraşului.

Paul Roşca,
protopresb.

Nr. 94/897 [55] 1—3

CONCURS.

Prin resoluţiunea V nerabilului Consistoriu din 25 Februariu 1897 Nr. 1360 Bis. se încuviinţéză escrierea concursului la postul de capelan lângă parochul Nicolau Băieşan, în parochia de clasa a III-a Bucium-Isbita, tractul protopresbiteral gr.-or. al Abrudului, cu terminul de 30 ḑile, dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt jumĕtate din dotaţiunea parochială anuală de 403 fl. v. a.

Informaţiuni mai deaprópe se pot lua dela oficiul protopresbiteral şi comitetul parochial.

Concurenţii au a-şi subşterne petiţiunile instruite contorm legilor în vigóre în terminul deschis la subsemnatul oficiu protopresbiteral.

Abrud, 17 Martie 1897.

Oficiul pratopresbiteral gr.-or al tractului Abrud în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Petru Popovici,
adm. prot.

AVIS.

In librăria tipografiei archidiecesane se află de vênḑare următórele cărţi:

I. Cărţi bisericesci.

Biblia ilustrată testamentul vechiu şi nou, nelegatá fl. 10, legat	fl.	15 —
Chiriacodromion (Cazanie), nelegat fl. 10, legat	„	12.—
Evangelie, neleg. fl. 8 leg. fin	„	18.—
Octoich mare, neleg. fl. 17, leg.	„	20.—
Octoich mic, neleg. fl.—60 cr. leg.	„	—.75
Orologion (Ciaslov) neleg. cr. 60, legat	„	—.75
Proscomidia altariului	„	—.25
Penticostariu neleg. fl. 8, leg.	„	10.—
Rênduiala la sfinţirea bisericelor	„	2.50
Triodion cu Strajnic neleg. fl. 20, legat	„	25.—

II. Cărţi scolare.

Abcdar, de Zacharia Boiu nel. cr. 20 leg.	„	—.24
Abcdar, de Ioan Popescu nel. cr. 20 legat	„	—.25
Abcdar, de Silvestru Moldovan nelegat cr. 20 leg.	„	—.25
Abcedar magiar-român, de N. Putnoky leg.	„	—.20
Aritmetica, de P. Dima	„	—.32
Abcdar, de Dogariu & Dariu I. = 30 cr., II. = 20 cr., III. = 35 cr., IV. =	„	—.45
Aritmetica după Lurz	„	—.20
Aritmetica de Vlaicu I = 20 cr. II. = 25 cr. III. =	„	—.35
Carte de cetire de Z. Boiu p. I. ediţie nouă. nel. cr. 30 leg.	„	—.40
Carte de cetire de Z. Boiu p. II. nel. cr. 25 leg.	„	—.30
Carte de cetire de Ioan Popescu legată	„	—.70
Catechism de M. Toma	„	—.30
Catechism bogat	„	—.50
Cărticică de rugăciuni pentru copii leg. frumos ed. nouă	„	—.15
Comput de Ioan Popescu	„	1.20
Compendiu de Pedagogie de I. Popescu ed. nouă	„	2.—
Compendiu de drept canonic ediţie nouă	„	3.—
Conducător la Abcdar de I. Popescu	„	—.10
Culegere de cântece naţionale.	„	—.25
Carte de cetire magiară de Crişan şi Putnoky partea I. = 70 II.	„	1.—
Carte de cântări bisericesci pentru copii	„	—.12
Curs de limba magiară de Molnàr I. II. III. a	„	—.20
Constituţia patriei de Ioan Popoviciu leg.	„	—.20
Chemia elementară de Vlaicu	„	—.80
Chemia anorganică de Filipescu	„	—.80
Drepturile şi datorinţele civile	„	—.20
Elemente de Geografia de Zacharia Boiu	„	—.30
Elemente de Istoria patriotică de Z. Boiu	„	—.30
Elemenete de Istoria nat. şi Fisica de Z. Boiu	„	—.30
Elemente de Fisică de I. Dariu	„	—.30
Fisica de Făgărăşan	„	—.40
Gramatica română de Mihelţan cl. II. = 10 cr. III. = 16 IV =	„	—.24
Geografia pentru scól. poporale de I. Dariu leg.	„	—.35
Geografia pentru scól. poporale de Moldovan & Făgărăşan	„	—.30
Geografia pentru scólele medii de Moldovan & Făgăraşan I	fl.	1.20
Geografia pentru scól. medii de Moldovan & Făgăraşan II.	„	—.50
Geografia pentru scólele medii de Făgăraşan & Bârsan II.	„	1.—
Gramatica română de I Dariu	„	—.25
Gramatica limbei magiare de Crişan & Putnoky	„	1.—
Istoria biblică pentru scól. poporale	„	—.30
Istoria biblică pentru scólele medii	„	—.55
Istoria bis. rom. de Şaguna I. II.	„	3.—
Isagogia de Dr. Ilarion Puşcariu	„	1.50
Istoria bisericéscă ptru scól. pop.	„	—35
Istoria bisericéscă pentru scólele medii I. II.	„	1.—
Istoria Ungariei de Dr. N. Pop	„	—.25
Istoria Ungariei de S. Moldovan.	„	—.26
Istoria Ungariei pentru scólele secundare de V. Goldiş	„	—.80
Istoria universală pentru scólele secundare de V. Goldiş	„	1—
Istoria naturală de Dr. D. P. Barcian I. = 50 II. =	„	—.60
Istoria literaturei române de Lazariciu	„	1.—
Legendar român de V. Petri	„	—.50
Legendar magiar român de N. Putnoky	„	—.30
Limba maternă de Dr. Ilarion Puşcariu, ed. nouă	„	—.40
Mărturisirea ortodocsă	„	1.20
Pastorala veche	„	1.—
Pastorala nouă	„	1.50
Pomăritul de D. Comşa	„	1.—
Principii din Pedagogie de dr Il. Puşcariu	„	1.—
Psichologia empirică de I. Popescu	„	2.—
Teologia dogmatică	„	1.—
Teologia morală	„	1.50
Toldy, Naraţiune poetică de Crişan & Putnoky	„	—.70

III. Cărţi literare.

Biografia fericitului Şaguna de N. Popea	fl.	2.50
Istoria biser. politico-naţionale.	„	1.—
Enchiridion s'au carte manulă de canóne	„	4.—
Invĕţătorul şi poporul de Marienescu.	„	—.50
Polemia contra Heliad	„	—.50
Calendariu pe anul 1896	„	—.30
Scrisori apologetice	„	—.50
Sunete şi resunete de Z. Boiu	„	—.50
Scrierea sf. Ioan gură de aur	„	—.50
Vocabular român german	„	—.70
Anghira creştină (cuvêntări) funebrale de T. V. Gheaja	„	1.50
Anecdote şi glume de T. V. Gheaja	„	—.65
Antologie română de Manliu	„	1.75
Cel mai mare bine din lume de Făgărăşan	„	—.20
Cine ce face lui işi face, comedie întrun act pentru tinerimea scolară	„	—.10
Codicele de Mateiu Voilean	„	—.80
Colinde de A. Marienescu	„	1.10
Compas românesc de P. Petrescu	„	—.50
Cuvêntări funebrale de Z. Boiu	„	1.50
Crestomaţia română de I. Manliu	„	1.75
Date istorice de I. C. Puşcariu	„	2.—
Descântece poporale de Marian	„	2.—
Documente pentru limbă şi istoriă de Dr. Il. Puşcariu	„	2.50
Doine şi strigături de St. Muntean	fl.	—.12
Foi comemorative la serbarea 12/24 Maiu 1892 a lui G Bariţ	„	—.80
In memoria lui G. Bariţ peosii de G. Joandrea	„	—.20
Intrebări de educaţiune şi instrucţiune studii pedagogice de Dr. P. Span	„	1.—
La Alma povesti de Constanţa de Dunca Schiau	„	—.50
Lecsiconul comunelor bisericesci din archidiecesă de Dr. Remus Roşca	„	1.—
Noul atac asupra scólelor nóstre.	„	—.25
Manual de drept cambial de I. Socaciu	„	2.—
Pace vouĕ de H. Drumond tradusă de D. Făgăraşan	„	—.20
Primatul papal şi infalibilitatea papei de I. Broju	„	—.25
Poesii de Andreiu Murĕşan	„	1.50
Poetica română de I. Manliu	„	1.75
Povesci ardelenesci din gura poporului de I. P. Reteganul I—V	„	1.25
Povestiri alese şi intocmite de P. Petrescu	„	—.75
Retorica şi stilistica de I. Manliu	„	2.—
S'a dus în ţéră novelă originală de Il. Chendi	„	—.15
Studiu din economia naţională de P. Petrescu	„	—.40
Satul cu comorile novelă de P. Petrescu	„	—.45
Stupăritul de C. Dimian	„	—.80
Vechia metropolie de N. Popea	„	1.50
Protocólele sinodale dela 1864—1893 tóte laolaltă	„	19.—
Protocóle congresuale dela 1868—1891 tóte laolaltă	„	7.60
Statut organic	„	—.25
Regulament pentru parochii	„	—.10
Regulament pentru organisarea, provisorie a învĕţămêntului	„	—.10
Regulament pentru procedura matrimonială	„	—.20
Regulament pentru seminariul pedagogico-teologic Andreian,	„	—.10
Regulament pentru afaceri interne congresuale.	„	—.20

IV. Tipărituri.

Budget cóla	„	— 03
Catalog de clasă cóla	„	—.02
Catolog de clasă broş. din 10 cóle	„	—.30
Catalog de clasă broş. din 15 cóle	„	—.45
Catalog de clasă broş. din 20 cóle	„	—.55
Carte de evidenţă cóla	„	—.03
Carte de evidenţă leg. din 30 cóle	„	1.80
Carte de evidenţă leg din 40 cóle	„	2.10
Chronica scolară leg.	„	1.50
Consemnarea pruncilor obligaţi a cerceta scóla cóla	„	—.02
Conspecte protopopesci, pentru noucun.	„	—.05
Conspect despre comunele matre şi filie cóla	„	—.03
Conspect despre visitarea scólelor cóla	„	—.03
Conspecte de catechisaţia cóla	„	—.03
Conspecte scolare înv. (date statistice cóla	„	—.06
Conspecte prot. I. II. III. cóla	„	—.06
Conspecte de absenţii sĕptĕmânale şi lunare cóla	„	—.02
Contul capitalelor active cóla	fl.	—.03
Estrase din protocolul botezaţilor, cununaţilor şi morţilor esempl.	„	—.01
Matricula scolară cóla cr. 2 legată din 50 cóle	„	1.50
Inventare pentru averea bisericelor	„	—.10
Jurnal de casă cóla	„	—.03
Jurnal de casă leg. 25 coli	„	165
Jurnal de casă leg. 30 coli	„	1.80
Obligaţiuni ptru biserici esempl	„	—.01
Protocolul bunei invoiri cóla	„	—.06
Protocolul bunei invoiri leg. din 50 cóle	„	4.—
Protocolul parochial cóla	„	—.06
Protocolul parochial leg. din 50 cóle	„	4.50
Protocolul botezaţilor cóla	„	—.06
Protocolul botezaţilor l. din 50 c.	„	4.50
Protocolul cununaţilor cóla	„	—.06
Protocolul cununaţilor l. din 50 c.	„	4.50
Protocolul morţilor cóla	„	—.06
Protocolul morţilor leg. din 50 c.	„	4 50
Protocol de esibite cóla	„	—.03
Protocol de esibite l. din 30 cóle	„	1.80
Protocol de esibite l. din 50 cóle	„	2.50
Prot. de clasificaţiune cóla	„	—.02
Prot. de clasificaţiune l. din 50 c.	„	1.50
Specificaţiuni pentru nou cununaţi cóla	„	—.05
Testimonii scolare esempl.	„	—.02
Testimonii de religie	„	—.02

V. Icóne.

Icóna înmormêntării domnului pe pânză	fl.	2.50
Icóna înmormêntării domnului pe hârtie	„	—.50
Icóna celor trei Ierarchi pe hârtie	„	—.30
Icóna Evangeliştilor pe hârtie	„	—.50
Portret Şaguna	„	1.—
Portret Gozsdu	„	1.—

VI. Requisite de scris.

Libele de scris à 1 cr. 100	„	—.70
Libele de comput á 1 cr. 100	„	—.70
Libele de dictando à 1 cr. 100	„	—.70
Caete de dictando din 6 foi 4 cr. dip 8 foi 6 cr. din 12 foi cu 8 cr. din 16 foi cu 12 cr. din 20 de foi cu	„	—.15
Glasuri (tocuri de pene) şi de ceruse rotunde şi cuadrate á 4, 5, 6, 8, 12, 20, 30, 40 cr. şi	„	—.45
Tocuri (códe) de pene condeiu dela 40 cr. suta până la 50 cr. bucata.		
Hârtie fină de scris de cancelarie şi concept à 6, 7, 8, şi 10 fl. miia de cóle.		
Ceruse à 1, 2, 3, 4, 5, 6 şi 7 bucata şi suta à 80 cr. 1 fl. 1.20 1.80 2 şi 7 fl.		
Pene de scris dela 50 cr. până 1 fl. 20 cutie constătătóre din 144 bucăţi.		
Tăbliţe de pétră bucata 7, 10, 12 14 şi 15 cu bucata		
Tot feliul de hârtie de epistole cu preţuri fórte moderate.		
Notese dela 4 cr. până la 1 fl. bucata.		
Trăisti de scólă pentru copii, chipuri pentru copii, Circele, Văpsele şi pensele, Hârtie sugativă.		
Calemare, Liniale, hârtie pentru stelagiu, Albume, Blocuri, Ţinte de desem; totfelul de negrélă, tóte acestea cu preţuri fórte moderate.		

Redactor prov. **Gavriil Hango.**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane,

Nr. 41. Sibiiu, Sâmbătă, 12/24 Aprile 1897. *Anul XLV.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
la „Tel. Rom.“ într'una cu suplementul „Fóia Pedagogică“
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

PASCILE NÓSTRE.

Cea mai mare sĕrbătóre în biserica creştină este ḑiua învierei Domnului.

A învins împĕraţia ceréscă asupra împĕrăţii iadului.

Cătuşele de fer s'au sdrobit, zăvórele s'au frânt.

Cari dela începutul veacului zăceau la întunerec, lumină au vĕḑut.

S'a şters pĕcatul strămoşesc prin sângele Domnului pe cruce, şi cei ţinuţi în robia iadului au eşit la lumină, la lumină în împĕrăţia ceriurilor.

A dispărut deci întunerecul, şi cei din véc robiţi la lumină au eşit.

In lume s'a format o altă ordine de lucruri, şi s'a lăţit evanghelia lui Christos cu sublimele principii: iubiţi pe vrăşmaşii vostri, faceţi bine celora ce vóue vĕ fac rele.

Lumea s'a trezit la o nóuă viéţă.

Principiul iubirei de aprópelui cu mĕsura iubirei proprie a început a cuceri teren, căci pe iubire s'a basat învĕţătura Mêntuitoriului.

Sunt aprópe 2000 de ani dela întroducerea acestei reforme în lume.

De o mie de ani în statul nostru s'a întrodus creştinătatea, şi dóră nici odată nu ni-a fost dat sĕ vedem mai tare pălmuite sublimele învĕţături ale Mêntuitoriului, ca şi în ḑilele nóstre după ani aprópe 2000 dela sdrobirea iadului, dela sfărmarea vecinicelor încuietori, cari ţineau pe cei legaţi.

Ḑiua învierii ni se anunţă cu luminarea minţei şi a inimei.

Ca şi când un blăstĕm ar plana şi acum asupra seclului nostru, lumina cea adevĕrată nu póte străbate în tóte locurile, căldura şi lumina nu póte ajunge în tóte unghiurile, şi nu deopotrivă asupra tuturor.

Sunt tendenţe străine spiritului evangelic, tendenţe, cari sunt ocrotite de puterea publică din stat, de către legislativă şi guvern, tendenţe îndreptate în special asupra instituţiunilor bisericesci, cu scopul vĕdit de a întări o rassă în defavorul celorlalte, de a întărì unele instituţiuni de ale statului contra instituţiunilor bisericesci, cari de ani aprópe 2000 au fost binecuvêntarea némului omenesc.

Iubirea evangelică a dispărut din sinul ómenilor.

Se duşmănesc între sine cetăţenii unui stat pentru interese vremelnice, trecĕtóre, se duşmănesc între sine fiii acelei naţiuni tot pentru lucruri neînsemnate, desconsiderând interesele cele mai mari naţionale, cari reclamă o comună ocrotire, scutire, alimentare şi cultivare cu puteri unite.

Se duşmănesc între sine şi fiii unei şi aceleaşi biserici, uitând, că tari şi mari numai concordia şi iubirea reciprocă ne póte face.

In ḑiua învierei Domnului biserica ne cântă despre îmbrăţişarea reciprocă, spunêndu-ne: sĕ iertăm tóte pentru înviere.

Ca ironie a acestei sublime cântări în aceste ḑile sânte şiróie de sânge se varsă pe câmpiile Tesaliei.

Sângele păgânului turc scaldă pĕmêntul alăturea cu cel al creştinului grec.

Din şiróiele aceste de sânge ar fi se rĕsară libertatea.

Sĕrmane popóre, cari aţi vĕrsat sângele vostru şi cu drag aţi alergat pe câmpul de luptă în speranţa libertăţei viitóre.

In cele mai multe casuri libertatea sperată este o sclăvie mai grea, numai îmbrăcată în altă haină modernă, ca lumea sĕ nu o cunóscă.

Frumóse sunt ḑilele învierei Domnului.

Ele coincid cu învierea naturei. O nóuă viéţă în lume prin învierea Domnului, o nóuă viéţă în natură prin venirea primăverei.

Cum sunt însĕ Pascile nóstre? Érnă grea în inimile nóstre, cari ne duşmănim, şi nu ajungem sĕ ne ridicăm la un cerc de idei mai înalte, mai sublime, cari pe toţi sĕ ne întrunéscă în o activitate comună.

Şi asemene cercuri largi de vedere, asemene idei mai înalte aflăm şi în viéţa nóstră de stat, şi în viéţa nóstră naţională, şi în special în viéţa nóstră bisericéscă.

Cum sunt Pascile nóstre?

Chiar şi comparate cu anul trecut ele sunt mai posomorîte.

In viéţa nóstră de stat se observă o érnă gerósă, bântue vênturi pline de ghiaţă şi în loc de a avé speranţe de apropierea primăverei, dăm înderĕpt tot mai spre érnă.

Puţinele favoruri cari ni s'au asigurat prin ómeni cu vederi mai largi în ajunul erei dualismului, aḑi sunt declarate de greşele politice de către bărbaţii din fruntea guvernului.

Spiritul luminat de acuma 30 de ani este alungat de către despotismul şi întunerecul curentului de aḑi.

Printre norii groşi şi negri nicăiri nu străbate o raḑă de lumină, nicăiri o raḑă de căldură, şi inima nóstră în sânta ḑi a învíerei nu se póte lumina cu sĕrbarea.

Trecem preste receala dintre noi. Vor trece dóră şi ḑilele aceste grele, cari nu ne lasă bucuria glorificată în acéstă sântă ḑi de către biserică.

Se vor stinge precum se stinge fumul, ghiaţa rece se va topí, precum se topesce ceara de faţa focului.

Peri-vor şi neamicii instituţiunilor bisericesci, se vor întórce la un gând mai bun, şi atunci vom vedea realisându-se idealurile sublime predicate în evanghelia lui Christos.

Pănă atunci cu inimile cernite vom plânge la îngroparea libertăţei, precum a plâns Iosif şi cu Nicodim, îngropând trupul Mêntuitoriului, vom plânge însĕ în speranţa învierei, căci din mormênt a isvorît viéţa.

La învierea Domnului nostru Iisus Christos.

> *„Ḑiua Invierei, popórelor, sĕ ne luminăm“...*
> *„Sĕ ne curăţim simţirile“...*

(†) Multe şi frumóse sunt învĕţăturile sântei nóstre biserici, crestine; multe şi frumóse sunt sentimentele, ce le deştéptă în noi aceste învĕţături; dar nici una din aceste învĕţături nu este atât de sublimă, cum este învĕţătura despre învierea morţilor si despre viéţa viitóre, nici unul din aceste sentimente nu este atât de pătrunḑĕtoriu, cum este sentimentul produs în noi de învĕţătura bisericei despre Invierea Domnului nostru Iisus Christos.

Câte reamintiri, plăcute şi dureróse, nu se deştéptă în noi, vĕḑênd de o parte patimile şi mórtea cea crâncenă cu trupul a Domnului nostru Iisus Christos, ér de altă parte vĕḑênd măréţa Lui Inviere şi Inălţarea Lui la ceriuri.

Câte sentimente de o dulce melancolie evangelică nu se deştéptă în noi, vĕḑênd de o parte triumful vieţii asupra morţii, ér de altă parte prin acésta triumful adevĕrului asupra minciunei şi a nedreptăţii.

Ce s'ar alege din cea mai mare parte a omenimei, dacă nu ar avé învĕţărura bisericei despre învierea morţilor şi despre viéţa viitóre? Ce s'ar alege din aceea parte a omenimei, care mereu a purtat pe grumazii sĕi jugul tiranilor şi al asupritorilor, dacă nu ar avé speranţa, că dacă nu în acéstă viéţă, cel puţin în cea viitóre îi va cădé acest jug de pe grumazi şi îşi va lua resplata cuvenită, fericirea cea vecinică, ér tiranii şi asupritorii: focul cel de veci, pedépsa binemeritată pentru tóte fărădelegile lor!

Singură învĕţătura bisericei despre învierea morţilor şi despre viéţa viitóre ar fi de ajuns, ca sĕ arete originea

FOIŢA.

DELA ŢARĂ

de

A. Vlahuţă.

Ningea, şi viscolul ridica omătul în valuri şi îl spulbera în văzduh, de nu se mai vedè nici cer, nici pămênt. Vizitiul răguşise strigând; pănă în pept se îngropau bieţii cai în troene grămădite de vijelie de-a curmezişul drumului. Cu chiu, cu vai, am ajuns în satul Pătrăşcani, calea jumĕtate între Bârlad şi Poeneşti. Nu mai era chip de mers înainte. Cu tot dorul şi nerăbdarea mea de a mĕ vedé acasă, trebuia sĕ poposesc o nópte, mai ales că însera, şi aveam înaintea nóstră délul dela Floreşti, deal mare, şi, chiar pe vreme bună, greu de suit. Cunosceam pe popa din sat, şi am tras în gazdă la el.

S'a minunat părintele Vasile, când m'a vĕḑut. „Dómne feresce, putéi sĕ te prăpădesci pe viforniţa asta“. Focul duduia în sobă. Dela uşă îmi mirosa a azimă caldă. „Îţi trăesce sócra“, ḑise mama preotésă, aşeḑênd al treilea tacâm pe masă. Numai acum simţeam eu cât frig îndurasem. Foc îmi eşia din sfârcurile urechilor, şi mânile îmi erau în gheţate bócnă, că nu-'mi putém împreuna degetele. Vêntul şuera pe sub străşini, în restimpuri veneau vêrtejuri repeḑi, cari sgâlţâiau ferestrile.

— Ia auḑi ce-i afară...

— Mănia lui Dumneḑeu!

Şi preotésa la fie-care sguduitură de gémuri, îşi făcea cruce, şi ofta. Eram ameţit de drum, de frig. Vorbele, gesturile lor, aspectul lucrurilor din odae, îmi produceau impresii confuse, care mĕ făceau sĕ tresar, ca din buimăcéla unui somn greu.

— Bea iute.

Un abur tare, îmbătător îmi înecă respirarea.

— Dă-l de duşcă, iute, cât îi ferbinte...

Era vin fiert cu scorţişóră şi cu bóbe de piper.

Ce a mai urmat după asta, nu sciu.

M'am deşteptat într'un întunerec cu atât mai îngrozitor, cu cât nu-'mi puteam da sémă unde mĕ aflu. Imi bătea cineva în geam. Aiurit, îmi ridic capul de pe pernă, şi, cu un glas alterat de spaimă, întreb tare:

— Cine-i?

— Hai degrabă, părinte, că móre tata!...

Atunci îmi adusei aminte că de mult auḑém prin somn strigătul, vorbele aceste desperate, le auḑém mereu şi parcă voiam sĕ mĕ trezesc şi nu putém.

— Indată, îndată....

Şi, buimăcit, speriat, bâjbăii o tónă cu mâinele pe pereţi pănă se găsesc uşa.

Popa Vasile se sculă, aprinse o luminărică de céră lipită de buza unui sfeşnic de alamă. Până sĕ-şi găséscă Molitfelnicul eu mĕ şi îmbrăcasem.

— D'apoi mai ai pănă la ḑiuă.... ce te-ai sculat?

— Merg şi eu.

Afară se potolise viscolul; era ger; dinaintea uşii un morman de zăpadă adunat de vêrtej troenise scara.

— Tu eşti Safto?

— Eu, părinte Vasile.

O momâie, ce de-abia se zărea în reflexul zăpeḑii, se apropie de noi.

— Ieri, după-ce l'ai împărtăşit, a dormit puţin... de aséră-i rĕu... într'una se svârcolesce, spune că-l arde pe piept şi cere apă.

Satul părea un cimitir. Nu se auḑea un lătrat de câne. Când am intrat în bordeiu, am rĕmas câte va minute ameţit, orbit de fum; un miros greu, bolnav, îmi înecă respirarea.

— Nu mĕ mai cunosci, Ioane? întrebă popa tare, aplecându-se pe faţa bolnavului.

Se făcu tăcere. Ioan sta neclintit, lungit pe spate, cu gura căscată, cu ochii pironiţi în tavan, holbaţi ca de spaima unui spectru. O barbă sĕlbatică îi acoperea figura scofâlcită, hidósă; viţe de pĕr încâlcite, asudate, îi stau lipite de tâmple, ochii uscaţi, sticloşi, aveau o căutătură de nebun. In viéţa mea n'am vĕḑut un cap mai îngrozitor.

— Lungă zăcere, Tudoro, ḑise încet popa clătinând din cap.

— Vinerea asta ce vine se împlinesc pai-spreḑece sĕptĕmâni.... sĕ vedeţi ce şi-a făcut pe trup, tot scărpinându-se... a putreḑit pelea pe el....

Tudora dete ţolul la o parte. Tot peptul lui era o rană.

— Da ce are? întrebaiu eu, înfiorat.

— Poi dă, par'că noi scim? Ântâiu i-a eşit aşa ca o plescaghiţă, era cât un pitac, şi de ce-o scărpina, de ce se lăţea.... Ce nu i-am făcut, pĕcatele mele, şi degeaba... Aşa a fost dela Dumneḑeu...

Ioan tresărí, scóse un gemăt adânc, ca şi cum s'ar fi opintit sĕ ridice o greutate mare, şi îşi sgârcí degetele dela mâni.

Popa rosti de trei ori „Dómne milueşte“, şi începu sĕ cetéscă; Tudora şi Safta, în picióre, lângă patul bolnavului, îşi făceau cruce şi oftau.

— Dormi acolo Nică, dormi puiu mamii că nu s'a făcut ḑiuă, şoptí duios Tudora.

Unul din cei trei copii cari durmeau pe cuptor, auḑind sgomot, se deşteptase şi ridicase capul sĕ vadă ce e. Safta, păşind în vêrful piciórelor, se apropie de el, îl culcă, şi îl învăli binişor pe cap. Apoi se plecă la vatră şi mai puse câteva găteje pe foc.

Deodată se auḑì un horcăit, un gemet cavernos, oribil.

— Móre! ţipă Tudora, frângêndu-şi mânile.

divină a religiunei creştine; singură acéstă învĕţătură este de ajuns, ca sĕ procure omului cea mai mare linisce sufletéscă întru suportarea tuturor suferinţelor şi necasurilor din acésta viéţă numită atât de nimerit: valea plângerilor.

Fiiĭ îşi perd pe părinţii lor; părinţii pe fiiĭ lor; un soţ de căsătorie pe celalalt soţ; clientul pe patronul sĕu; sĕracul pe bogatul milostiv; servitoriul credincios pe stăpênul sĕu cel bun: şi sĕ nu aibă aceştia nici o speranţă, că se vor mai revede, colo sus în ceriuri, în patria cea cerescă, în locaşul cel de veci, dacă vor fi vieţuit fiecare conform învĕţăturilor bunului şi dḑeescului nostru învĕţătoriu? O, acésta ar fi cea mai rea credinţă, acésta ar fi cea mai mare desperare şi îndoire despre bunătatea lui Dumneḑeu, despre dreptatea Lui şi chiar despre atotputernicia Lui faţă de amăgitoriul şi asupritoriul nostru, faţă de diavolul!

Dar Dḑeu, n'a lucrat aşa. El în atotputernicia Sa, în bunătatea Sa cea dḑeéscă, ne-a lăsat o mângăere, ne-a lăsat o speranţă, că pentru tóte suferinţele din acéstă viéţă, vom avé o rĕsplată vecinică, vom avé o fericire fără de sfîrşit, colo, sus, în ceriuri, împreună cu sânţii sĕi, împreună cu toţi aceia, cari au împlinit cu credinţă poruncile Lui.

Ar fi predicat óre Sânţii Apostoli, şi toţi ceilalţi Sânţi Părinţi ai bisericei cu atâta tărie învĕţăturile lui Iisus Christos, jertfindu-şi cei mai mulţi din ei nu numai plăcerile vieţii, ci chiar şi viéţa, fără sĕ fi avut speranţa firmă, că pentru tóte acestea vor fi rĕsplătiţi, dacă nu în acésta viéţă cel puţin în cealaltă, în viéţa după mórte, după a dóua venire alui Iisus Christos?

Nu! Ci ar fi trăit presentului, folosindu-se de tóte mijlócele pentru a-şi procura barem o schinteie de fericire între multele suferinţe de tot feliul din acésta viéţă. Ar fi trăit ca animalele până ar fi cădut jertfă celor mai tari, ori ar fi trecut din viéţă fără a-şi lua vre-o rĕsplată vrednică de faptele lor şi fără de a lăsa vre-o urmă vrednică de amintirea lor.

Ar fi predicat óre Apostolii lăpădarea de plăcerile lumesci pentru a se puté înălţa şi în acésta viéţă cu Duchul către Dḑeu, ér în cealaltă viéţă şi cu trupul, dacă nu ar fi avut credinţa şi nădejdea, că vor învia, după exemplul D-lui şi Mêntuitoriului nostru Iisus Christos şi vor fi părtaşi în veci de o fericire vecinică după mórte?

Ar fi predicat ei óre umilinţa, dacă nu ar fi creḑut şi sperat, că vor învia, şi nu vor fi batjocoriţi mai mult, ci preamăriţi după făgăduinţa dḑeescului lor învĕţătoriu?

Ar fi predicat ei óre uitarea nedreptăţilor ce li s'au făcut pe acest pămênt, dacă n'ar fi sperat că vor învia şi li se va face dreptate dincolo de mormênt?

Ar fi predicat ei óre însaşi Invierea cu trupul, dacă nu ar fi vĕḑut ei înşişi pe Iisus Christos, că a înviat, ba au înviat şi unii din ei pe mulţi dintre cei cari au creḑut cu tot sufletul şi cu tótă inima în dḑeirea lui Iisus Christos?

Nu! ci ar fi creḑut, că Iisus Christos numai i-a amăgit cu învĕţăturile şi faptele Sale, şi l'ar fi părăsit, l'ar fi defăimat în tótă viéţa lor.

Insuşi Sântul apostol Pavel ḑice, că înzadar ar fi tótă învĕţătura lor, dacă n'ar fi înviat Iisus din morţi şi ei nu ar fi convinşi despre acéstă înviere precum şi despre învierea tuturor ómenilor la timpul hotărît de D-ḑeu, dar ómenilor încă necunoscut.

De unde dar acest curaj al apostolilor, atât de fricoşi mai nainte, întru predicarea cuvêntului lui D-ḑeu, după Invierea lui Iisus Christos?

Singur din credinţa şi nădejdea, că şi ei vor învia şi vor fi rĕsplătiţi după mórte pentru predicarea lor, pentru tóte suferinţele şi mórtea lor pentru învĕţăturile lui Iisus Christos.

Fără muncă, fără osteneală nimic nu se póte ajunge pe pămênt. Sĕmênţa trebue aruncată în pămênt, ca se putreḑéscă, ca sĕ rĕsară din ea alt pom, altă érbă, din care sĕ ésă altă sĕmênţă, alte fructe pentru nutrirea nóstră şi a celorlalte vietăţi. Grădinarul sădesce pomi, din fructele cărora el póte nu va mânca, nici la umbra lor póte nu se va odichni; dar îi sădesce, ca barem urmaşii lui sĕ se bucure de fructele acelora şi sĕ se odichnéscă în umbra lor. Pentru ce? Pentru-că doresce, ca barem în amintirea acelor urmaşi ai lui sĕ trăéscă după mórte: el crede şi speréză, că fiind o viéţă, netrecĕtóre, dincolo de mormênt, sĕ-şi capete rĕsplata meritată pentru ostenelele sale din acéstă viéţă.

Şi-ar fi jertfit óre atâţia ómeni tóte bunurile şi tóte plăcerile lumesci, ba chiar şi viéţa pentru credinţa lor în D-ḑeu, pentru naţiunea şi pentru patria lor, dacă n'ar fi creḑut în nemurirea sufletului şi în învierea lor cu trupul şi nu ar fi sperat o resplată vecinică şi fericitóre dincolo de mormênt?

Nu, ci ar fi căutat cu tóte mijlócele, iertate şi neiertate, sĕ-şi procure tóte plăcerile lumesci posibile, creḑênd că după mórte de nimic nu vor fi părtaşi.

Cei asupriţi, şi nefericiţi şi-ar fi tăiat înainte de vreme firul vieţii, ca sĕ scape de suferinţele lor, de nĕcasurile lor, vĕḑênd, că ei în acéstă viéţă şi aşa nu mai pot ajunge la nici o bucurie, la nici o plăcere.

Nu aşa însĕ ne învéţă sânta biserică, nu astfel de sentimente deştéptă în noi învĕţăturile lui Isus Christos.

El ne ḑice: credeţi, iubiţi şi speraţi!

Sânta biserică ne ḑice la acéstă măréţă şi sântă sĕrbătóre a Învierii Domnului şi Mêntuitorului nostru Iisus Christos:

„Ḑiua Invierii! Popórelor, sĕ ne luminăm, ... sĕ ne curăţim simţirile“ !

Sĕ ne luminăm cu mintea, cunoscênd învĕţăturile lui Iisus Christos. Sĕ ne curăţim simţirile, urmând acele învĕţături dumneḑeesci lăpădând din inimile nóstre tóte sentimentele de rĕutate şi aducĕtóre de peire.

Sĕ ne luminăm, cunoscêndu-ne destinaţiunea nóstră aici şi dincolo de mormênt. Sĕ ne cunóscem drepturile şi datorinţele nóstre, faţă de Dḑeu, faţă de noi înşine, faţă de poporul nostru, faţă de deaprópele nostru şi faţă de patria nóstră. Sĕ ne luminăm, ca sĕ putem alege mijlocele cele mai potrivite pentru fericirea nóstră aici şi dincolo de mormênt.

Ḑiua Învierii, ne ḑice S. biserică într'altă frumósă cântare dela acéstă măréţă sĕrbătóre, sĕrbătórea sĕbătorilor *sĕ ne luminăm cu sĕrbarea şi unii pe alţii sĕ îmbrăţişem; sĕ ḑicem: fraţilor! şi celor-ce ne urĕsc pe noi; sĕ iertăm tóte pentru Înviere şi aşa sĕ strigăm: „Christos a înviat din morţi cu mórtea pe mórte călcând şi celor din mormênturi viéţă dăruindu-le“ !*

— — — — — — — — — — —

Câte frumóse învĕţături nu se cuprind în aceste măreţe cântări bisericesci dela Invierea Domnului şi Mêntuitorului nostru Iisus Christos! Câte frumóse sentimente nu ne putem câştiga din aceste cântări!

Popórele se sĕ lumineze, sĕ-şi cunóscă destinaţiunea lor, drepturile şi datorinţele lor către Dumneḑeu, către ele însele, către patrie şi către celelalte popóre; sĕ-şi curăţéscă simţirile de tot ce ar puté vătĕma pe Dumneḑeu, pe celelalte popóre şi înseşi interesele lor de viţă prin asuprirea altor popóre.

Când tóte popórele vor urma acestor învĕţături, atunci ne vom puté întimpina cu toţii totdéuna linisciţi unii pe alţii în acéstă măréţă ḑi de sĕrbătóre a Invierii Domnului şi Mêntuitorului nostru Iisus Christos cu frumósa salutare de bucurie:

Christos a înviat!

Adevĕrat a înviat!

In speranţa, că urmând acestor învĕţături dumneḑeesci tóte împărecherile dintre popóre şi indiviḑi, dar' mai cu sémă dintre noi Românii asupriţi de alte popóre şi chiar de noi înşine, vor dispăré, dorim cetitorilor nostri şi tuturor, celor-ce împreună cu noi sĕrbéză acéstă măréţă ḑi a Invierii Domnului şi Mêntuitoriului nostru Iisus Christos:

Sĕrbători fericite!

Situaţiunea politică.

De vre-o dóuĕ luni de ḑile despre nimic nu s'a vorbit mai mult decât despre asigurarea păcei şi despre armonia concertului european în privinţa alegerei mijlócelor pentru asigurarea aceleia. Şi acel concert, ca sĕ dea doveḑi, că vorbesce serios ceea-ce vorbesce despre pace, a cercat a dovedì acésta şi cu fapta, trimiţênd câte-va mii de ómeni la insula Creta, ca sĕ zugrume pe Grecii rĕsculaţi, cari nu mai puteau suferì jugul tiranului şi păgânului turc perfid. Ba mai mult, a isolat cu totul acésta insulă nefericită dinaintea lumei dinafară şi a decis şi blocarea Greciei întregi, dacă nu-şi va retrage trupele de acolo, trimise spre ajutorarea nefericiţilor sei coreligionari şi conaţionali.

Şi étă, când era, ca pacea sĕ fie mai asigurată, Grecia a sărit în ajutorul altor fraţi ai sei subjugaţi de turci, în Macedonia, silind prin acésta pe Turcia a-i declara resbel, — pe aceea Turcie, carea numai de dreptate, de umanism, ba nici de cinste n'a avut vre-o idee vr'odată, ci numai silită cu forţa fisică de celelalte state creştine din jurul ei, a încetat din când în când în mod oficios a ucide şi jefuì pe creştinii sei supuşi.

Şi Europa ce face? Ajutoră pe Turcia în planul ei de extirparea creştinilor din imperiul turcesc, împedecându-i pe acestia cu armele a scutura de pe grumaḑul lor jugul turcesc. Pentru-ce? Pentru-că se teme, că şi celelalte popóre asuprite de alte popóre şi guverne din imperiele ei vor imita pe greci şi nu-i vor mai purta jugul barbar fie acela absolutistic ori îmbrăcat în haina constituţionalismului.

Dar 'şi-a greşit socotéla, căci precum vedem, grecii nu se supun, ci se luptă desperaţi voind mai bine a murí cu glorie pentru credinţa, pentru naţiunea şi pentru patria lor, decât sĕ sufere mai departe jugul tiranului păgân şi sĕ móră în timp de pace cu ruşine ca nisce laşi.

Tocmai în ḑilele acestea a sosit la Viena împĕratul Germaniei şi a fost primit cu o deosebită manifestaţie de simpatie din partea curţii nóstre domnitóre şi a poporaţiunei vienese. După plecarea împĕratului Germaniei acasă, Monarchul nostru va reîntórce o visită împĕratului Rusiei la Petersburg.

Oficioşii se silesc a da acestor visite un caracter curat de curtenie; dar popórele nu aşa privesc caracterul acestor visite. Şi regele României era sĕ plece în străinătate, dar în urma evenimentelor mai nóue şi-a schimbat planul şi 'şi-a amânat călĕtoria pe timp nedeterminat. Apoi tot aşa sé făceau visite de curtenire de domnitori şi înainte de încheierea sântei alianţe după resturnarea lui Napoleon I. de pe tronul Franciei. Pentru-ce? Pentru-că îşi vedeau amenințate tronurile absolutistice din partea popórelor, cari tindeau la libertate, la drepturi omenesci şi naţionale. Şi le-a şi succes pe un timp óre-care a repune pe aceste popóre, dar a venit anul 1848 şi tot au tre-buit cele mai multe din aceste tronuri sĕ dea barem în parte libertate popórelor subjugate şi a întroduce constituţionalismul în forma de guvernament. Durere însĕ, că acest guvernament n'a ajuns direct în mâna popórelor, ci numai în mâna guvernelor poreclite constituţionale, cari fac mai mult abus cu puterea ce o au în mână, decât făceau unii domnitori cu mai puţin simţ de dreptate şi echitate faţă de supuşii lor. Aceste guverne îşi folosesc puterea ori numai în favorul lor de a se puté ţiné cât mai mult timp la putere, ori s'au pus în serviciul unei rase, în favorul căreia asupresc apoi pe celelalte rase conlocuitóre.

Fórte nimerit se cactcriséză aceste guverne în manifestul predat voluntarilor, cari s'au înrolat în óstea grecéscă pentru eliberarea grecilor din imperiul turcesc. Étă ce se ḑice între altele în acest manifest:

„Dacă judecăm naţiunile europene după faptele guvernelor lor, atunci e imposibil a ḑice alta, decât că sunt mai barbare decât barbarii. Noi însĕ bine scim, că în urma sistemului de guvernare, guvernul nu e prea expresiunea voinţei poporului. Aceia guvernéză, cari sunt astuţi şi pot óre-cum fura voturile cetăţenilor. Îşi pun larvă pe obraz, până când ajung la cele mai înalte posiţii, apoi se îngrădesc cu mulţimea celor timpiţi şi coruptibili, cari în urmă trag la sine şi pe cei nesciutori“.

Ce se va întêmpla după reîntórcerea monarchului nostru dela Petersburg, nu se póte încă provedé. Că o nóuă „sântă alianţă“ se plănuesce, se bănuesce din mai multe părţi.

Austro-Ungaria are lipsă de aliaţi nu atât pentru apĕrarea intereselor sale în Orient, ci mai mult pentru apĕrarea hegemoniei celor dóue rase domnitóre, a germanilor în Austria şi a magiarilor în Ungaria. Dar' atunci Rusia îi este dubios aliat, privind la mulţimea slavilor din acest imperiu dualistic, precum şi dacă ar avé interese în imperiul turcesc, tot din acéstă causă.

Germania are lipsă de aliaţi pentru a se puté asigura contra Franciei pentru Elsaţia şi Lotaringia ràpită dela acésta.

Rusia are lipsă de aliaţi pentru a-şi apĕra interesele sale în orientul europén şi în Asia faţă de Anglia, ba chiar şi faţă de Grecia, când acésta ar puté bate pe Turcia şi astfel ar puté spera la reînvierea vechiului imperiu bizantin.

Celelalte state europene sunt lăsate afară din combinaţiune.

Cât pentru noi românii, susţinerea imperiului turcesc între graniţele actuale, ar fi de dorit, şi acésta nu de dragul turcilor, ci pentru interesele românilor macedoneni, cari tot mai puţin sunt ameninţaţi din partea turcilor slăbiţi, dela cari şi-ar puté exopera pe cale pacinică óre-cari drepturi na-

---

Cei trei copii se deşteptară şi începură sĕ plângă, speriaţi, nesciind ce s'a întâmplat.

Popa, zăpăcit, tremurând, cerea sĕ pue luminarea de céră în mâna bolnavului. Acesta îşi încleştă degetele uscate în ţolul cu care era învălit, făcu o sforţare ca şi cum ar fi vrut sĕ se scóle, îşi dete ochii peste cap, şi oftă. Trupul lui, înţepenit, scăpat de dureri, în rĕcéla fiorósă a morţii, părea acum mult mai lung.

Se lumina de ḑiua. Tudora eşí, desperată după noi.

— Ce sĕ mĕ fac, părinte Vasile, cu ce sĕ-'l îngrop, că n'am o lescae în casă, învaţă-mĕ ce e de făcut?...

— Lasă, că pórtă Dumneḑeu de grijă.

Nenorocita rĕmase bocindu-se în prag.

Satul se deştepta. Fumuri gróse se înălţau în aerul liniştit al dimineţii. Casele, arborii, dealurile, ceriul, tóte erau albe, scăldate într'o lumină lăptósă.

— Cum se prăpădí, podóbă de om! ḑise popa oftând.

Eu tăceam, mi se părea un vis îngrozitor tot ce vĕḑusem...

Peste câte-va minute adause încet, ca şi cum 'şi-ar fi rĕspuns gândurilor lui bune şi milóse: „Sĕracii ţĕrani, multe mai trag, şi nimeni nu-'i scie, nimeni nu-'i crede!“ ...

ţionale pentru asigurarea existenţei lor, tocmai în interesul existenţei imperiului turcesc european, decât din partea grecilor şi acum netoleranţi; dar când acestia ar ajunge la deplină putere de dispunere asupra lor!

Cu tóte aceste, noi nu dorim învingerea Turciei asupra Greciei, şi acésta din causa meritului grecilor pentru cultura lor antică, pentru-că sunt creştini, ortodoxi, şi pentru-că sperăm că eluptându-şi libertatea conaţionalilor şi coreligionarilor lor, vor sci respecta şi libertatea altor popóre, şi nu vor face ca magiarii, cari după ce s'au eliberat de germani, tind la nimicirea altor popóre din patria comună.

Se susţine, că din resbelul actual, ori care parte beligerantă ar eşi învingĕtóre, ruperi de teritoriu nu se vor permite a se face, căci e temere de nóue mişcări în statele celelalte din peninsula balcanică.

Vre-o intervenţiune însĕ nu e eschisă, numai cât astfel de intervenţiuni nu se fac numai pentru nimic, ci fórte uşor póte sĕ o păţéscă Turcia cum a păţit-o cu Bosnia şi Herţegovina.

Cu totul deosebit se presenta posiţia, ce au luat Statele Unite americane faţă de blocarea insulei Creta şi a Greciei din partea puterilor europene. Ele nu recunosc acéstă dispositiune arbitrară a puterilor şi astfel grecii nu sunt fără provisiuni şi fără de ajutóre. Se ḑice, că dacă puterile europene le-ar împedeca corăbiile de a comunica cu Grecia, numai decât le-ar supune la acelaşi tratament şi corăbiile lor în apele Americei, şi nu ele, Statele-Unite, vor fi, care vor trage consecuenţele.

Chestiunea Cretei a devenit de a dóua mână. Creta, cu numele este a Turciei, dar de fapt este a marilor puteri, cari o ţin blocată. Finalisarea acestei chestiuni probabii va atîrna dela resultatul resbelului din Tesalia.

Cât privesce resbelul, şi unele şi altele dintre părţile beligerante au câştigat posiţii unele dela altele şi sfîrşitul încă nu se póte prevedé.

Simpatia generală a popórelor este în favorul grecilor şi în contra guvernelor şi a diplomaţiei.

In tot casul ne putem aştepta la evenimente grave şi va fi bine sĕ meditĕm încă de pe acuma cu toţii asupra sorţii ce ne aştéptă la un cas de conflagraţiune generală, de care însĕ sĕ ne feréscă D-ḑeu.

Liturgie magiară în biserica unită şi încă ceva.

(Urmare.)

Poporul rutén, carele dela început s'a ţinut de biserica orientală, atât în patria sa Galiţia, cât şi în Ungaria a fost şi el ţinta lucrărilor proselitistice ale bisericei occidentale pururea netolerante.

Rutenii în Galiţia apăsaţi politicesce de poloni mai rĕu ca Românii în Ungaria şi despoiaţi de tóte drepturile politice şi bisericesci, ca sĕ scape de nenumĕratele persecuţiuni, părăsiră în parte biserica Rĕsăritului încă pela mijlocul seclului al 16-lea şi îmbrăţişară unirea cu scaunul Romei. Cu tóte acestea poporul rutén nu încétă a fi şi după unire tot aşa de persecutat şi dispreţuit de poporul polon a cărui aristocraţie îl ţinea în miseria iobăgiei. Rutenii emigraţi mai ales în secolul al 16-lea în Ungaria în părţile Muncaciului şi a Maramureşului se ţinéu de episcopia ortodoxă a Muncaciului pană pe la anul 1640, când dimpreună cu episcopia ne mai putĕnd resista tentaţiunilor proselitistice, trecură la unire cu biserica romano-catolică.

Acest proces de decadenţă la poporul rutén s'a petrecut mai târḑiu şi la poporul român din Ungaria, cu deosebire numai, că resistenţa la Români faţă de silniciile proselitistice a fost mai mare şi mai durabilă.

La un popor cât de cât consciu de sine nu este lucru uşor a-i schimba religiunea fără sĕ simtă el trebuinţa la acésta şi a-l smulge aşa ḑicĕnd din rola lui sufletéscă impunĕndu-i-se alte cugete, alte sentimente şi alte lucruri, decât cele concrescute cu fiinţa sa pe basa desvoltării sale istorice. Când a ajuns un popor la acésta, ca sĕ-şi schimbe religiunea sa în care a fost crescut, avem îndată despre acel popor testimoniul cel mai invederat al decadenţei lui morale.

Cine a ajuns la atâta, ca sĕ-şi schimbe religiunea sa, acela tot aşa de uşor este gata a-şi schimba şi naţionalitatea sa.

În starea de decadenţă séu mai bine ḑis de apĕsare se afla poporul rutén în Galiţia, când o parte din el s'a hotărît pentru unire; în stare de şi mai mare de decadenţă, nu numai morală, dar şi materială, se află astăḑi poporul rutén din Ungaria, gata cu episcopii lor cu tot a-şi schimba limba şi naţionalitatea sa.

Am ḑis mai sus despre români, că mai târḑiu şi mai cu anevoie s'a întrodus „unirea“ şi la o parte din ei; dară s'a întrodus, pentru-că şi la ei puterea de resistenţă în urma persecuţiunilor seculare a scăpătat.

Nu românii au dorit şi cerut unirea; ei n'au simţit trebuinţă de ea, ci alţii o au cerut şi executat pentru scopurile lor.

A fost acésta un lucru uşor? Nu! A fost fórte greu, pentru-că abstrăgĕnd dela o parte a preoţimei doritóre a-şi îmbunătăţí sórtea materială, puţini Români s'au aflat aşa de debili, ca sĕ se părăséscă de religiunea părinţilor lor. Cei mai mulţi, şi partea cea mai însemnată, şi mai alésă a poporului român din Ungaria şi părţile Ardélului, au arĕtat o statornicie rară, asemenea cu a martirilor bisericei în timpurile classice ale ei, încât nici siluire, nici bătĕi, nici temniţă, nici răpirea averei lor, nici alte mijlóce de asemenea fel nu au fost în stare a-i face sĕ părăséscă biserica lor.

Este lucru cunoscut, că bunăstarea materială spriginesce şi cultura şi moralitatea unui popor.

Unde s'au aflat românii în stare mai rea materială şi morală, acolo s'a arĕtat mai puţină resistenţă la întroducerea „unirei“, éră din contră, unde poporul a fost mai deştept, precum în aşa numita Mărginime şi în Fundulregiu în Ardél, acolo şi unirea a făcut mai puţin sporiu; acest adevĕr se póte proba în mod istoric. Românii ortodoxi rĕmaşi credincioşi bisericei lor au putut resista siluirilor de „unire“ tocmai fiind-că au fost partea cea mai alésă a poporului român, cu o consciinţă mai mare de sine, cu tărie mai mare sufletéscă şi cu încredere mai mare în D-ḑeu.

George Bariţiu în opul sĕu: Părţi alese din Istoria Transilvaniei, voind sĕ apere îndreptăţirea „unirei“ şi sĕ-i ridice valórea, cu mare predilecţiune afirmă de repeţite ori, că „unirea“ a scăpat pe Români din ghiarele calvinismului.

Fără sĕ admitem adevĕrul acestei afirmaţiuni, constatăm, că românii rĕmaşi ortodoxi au resistat faţă de unire şi au resistat şi faţă de calvinism, pentru-că étă-i întregi, neprihăniţi, resistând şi astăḑi, în împregiurări destul de grele, mai mult ca partea unită, contra tuturor atentatelor, şi confesionale şi naţionale. Ei n'au primit dotaţiuni pentru clerul lor, n'au fost ocrotiţi de legislaţiune, ci ei de ei şi din puterile lor şi-au agonisit ceeace au, şi-'şi susţin instituţiunile lor culturale dimpreună cu porsonalul de lipsă din contribuirile lor eluptându-şi şi anumite drepturi bisericesci în calea legislaţiunii ţĕrei; şi de şi de multe-ori au fost împedecaţi în desvoltarea lor nu numai de alte naţionalităţi şi confesiuni, dară şi de fraţii lor trecuţi la unire, totuşi nu au rĕmas în privinţa culturală îndĕrĕtul acestora, ba în multe privinţe i-au şi întrecut. Afirmăm acestea ţinĕnd în vedere mai ântĕiu punctul naţional.

Adevĕrat, că fraţii uniţi întrec pe ortodoxi cu câţiva doctori de Roma; însĕ ce putem ḑice despre aceşti Doctori alta, decât, că direcţiunea sciinţei şi culturei lor este unilaterală şi plină de preocupaţiuni confesionale, care-i face sĕ urască pe ortodoxi şi sĕ pérdă din ochi idealurile naţionale. Ei o spun pe faţă şi în public, că ei sunt mai întâiu catolici, apoi români, ceea-ce însemnéză atâta, că ei pun mai presus interesele confesionale preste cele naţionale, ca şi când biserica cea mare a apusului pe ei s'ar răzima. Acésta axiomă o ilustréză ei şi cu fapta. Ca sĕ retac multele exemple, voiu atinge aci numai unul.

Óri-care popor de ceva valóre îşi baséză prelângă puterea sa de viéţă îndreptăţirea sa la existenţă şi pe trecutul sĕu istoric, din care mai ales tinerimea sĕ se inspire şi créscă la cetirea faptelor măreţe ale antecesorilor sei.

Istoria nóstră naţională şi altcum sĕracă de figuri măreţe istorice în patria nóstră, numesce cu mândrie între aceste figuri mai marcante pentru caracterul lor statornic şi pentru faptele lor măreţe şi nobile, ce le au sĕvêrşit spre binele poporului lor, pe metropolitul Sava Brancovici, o figură legendară, recunoscută unanim de toţi istoricii români fără deosebire de confesiune.

Dară Doctorii de Roma din Blaş, voind a face careva servicii „Catolicismului“, au început prin scrierile lor, fără doveḑi, aşa ca din vênt, prin deducţiuni sofistice, de care sunt mari meşteri, a dejosí pe metropolitul Sava, a afirma despre el, că a fost om imoral, citând afirmaţiunile duşmanilor lui Sava. Ce sĕ ḑicem, că pe metropolitul Şaguna, recunoscut de toţi de un mare bărbat, acei doctori învĕţaţi cu vreme şi fără de vreme îl defaimă!

Trecĕnd peste metropolitul Şaguna, asupra căruia se vede, că patimile tot mai clocotesc, întrebăm: ce au ómenii aceştia cu Metropolitul Sava?

Sciut este, că Sava a fost metropolit al Românilor înainte de „unire“, deci ei, învĕţaţii Doctori dela Blaşiu batjocoresc pe bravul Metropolit al propărinţilor lor. Ei sunt gata a face şi acésta pentru a „doveḑì“, că Istoria Românilor din Ungaria sĕ „începe“ numai dela „unire“ încóce.

Istoria dréptă şi nepreocupată glorifică faptele Impĕratului Iosif II., căci acest împĕrat a fost just, uman şi bun pentru tóte popórele; în special noi românii avem acestui înţelept împĕrat sĕ mulţămim mult, căci el a început a se interesa de cultura poporului român prin înfiinţarea de şcóle naţionale ş. a. Numai Magiarii şi biserica romano-catolică n'au fost mulţămiţi cu el, tocmai din causa, că el a fost cu dreptate şi faţă de alte naţionalităţi şi confesiuni, pe când Magiarii erau dedaţi sĕ stăpânéscă pe alte naţionalităţi ţinĕndu-le în sclăvie, éră biserica romano-catolică era netolerată faţă de celelalte biseriei din patrie.

Numele Impĕratului Iosif II. este în mare cinste la poporul român. Cu tóte acestea Doctorii de Roma români în dragul catolicismului se desbracă de sentimentele naţionalităţii lor, se înjugă şi ei la carul istoricilor magiari şi papistaşi şi vatĕmă pietatea poporului român faţă de memoria măreţului împĕrat. Ei pe acésta cale se lapĕdă de sentimentele tradiţionale ale poporului român şi acceptéză vederi şi sentimente străine.

Când dară învĕţaţii Doctori de Roma prin cuvinte şi fapte urméză axiomei: „Mai ântêiu catolic, apoi român“, tot cu o gură susţin, că ei sunt cei mai buni români, şi că al lor este meritul deşteptărei nóstre naţionale, faţă de acestea, noi din contră, cutezăm a afirma, că biserica ortodoxă din Ungaria a salvat naţionalitatea română şi că numai biserica ortodoxă are caracternl unei biserici naţionale.

După ce vom vorbí şi la acéstă tesă, vom conclude la pericolul, de care sunt ameninţaţii românii prin întroducerea în biserica unită a liturghiei — adecă a serviţiului bisericesc — în limba magiară.

(Va urma.)

„CONCORDIA“.

Bărbaţi cu tragere de inimă faţă de sórtea poporului nostru au pus temeiu astă tómnă aici în Sibiiu, societăţii comerciale „*Concordia*“,

Scopul acestei societăţi este rĕspândirea comerciului, — împămêntenirea ideei de asociare şi de intreprindere în sinul poporului nostru; înfiinţarea de prăvălii românesci în comunele locuite de români, şi astfel emanciparea poporului nostru de sub înfluinţa comercianţilor străini şi mai ales jidani, încuibaţi în mijlocul lui în chip de lăcuste; crearea unei clase mijlocii, materialicesce avută puternică, de care noi Românii avem arḑĕtóre trebuinţă, şi care ne lipsesce aprópe cu desĕvêrşire; — un scop acesta, care cu drept cuvênt se póte numí naţional.

„Concordia“ este pusă în mânile cele mai de încredere şi mai destoinice.

Bărbaţii puşi în fruntea ei lucră cu tot focul iubirei de neam la realisarea sublimului ei scop, şi deja păn'acum a ajuns la îmbucurătóre resultate, — urméză numai, ca poporul sĕ înţelégă scopul şi importanţa întreprinderei, şi sĕ-şi dea concursul şi spriginul sĕu, ca resultate tot mai îmbucurătóre sĕ producă.

Vedem cu toţii, că cu mici escepţii, aprópe în fie-care comună românéscă din acest ţinut, ba putem afirma, că în Ardealul întreg, comerciul e în mâna străinilor. Ómeni străini şi adesea duşmani neamului nostru, cu deosebire jidanii sunt aceia, cari deschid în singuratice comune românesci prăvălii de tot soiul, şi în scurt timp se înbogăţesc de pe spinarea Românului. Şi scim, că ridicându-se şi înbogăţindu-se ei, sărăcim noi, sărăcesce poporul.

Bărbaţii nostri cu vederi largi, cu durere pentru vitrega sórte a poporului nostru, au înţeles situaţia acésta insuportabilă şi au făcut începutul pentru dobândirea terenului comercial, prin înfiinţarea „Concordiei“.

Inceputul e bun. Atârnă dela noi, ca întreprinderea sĕ aducă roduri bogate. Urméză acum, ca — înţelegând sublimul scop al „Concordiei“, — să ne punem cu toţii, tóte forţele nóstre întru spriginirea ei.

Sĕ învĕţăm dela străini! — Vedem, cum ei ţin cu îndărătnicie, orbiş la tot ce e al lor. Nici când nu vei vedea pe ungur, séu pe sas şi pe jidan, sĕ între la un comerciant român, sĕ-i dea lui creiţariul sĕu, ci-l dă la cel din neamul sĕu. De ce óre sĕ nu facem şi noi aşa? De ce sĕ dăm noi creiţariul nostru, câştigat cu sudóre, străinului, adesea duşmanului nostru? De ce sĕ nu-l dăm românului? Sĕ ne ajutăm reciproc, căci altcum perirea ne aştéptă!

Sĕ ajutăm „Concordia“, sĕ o spriginim din tóte puterile, căci lucrând pentru folosul ei, lucrăm totodată şi pentru folosul nostru al Românilor.

Fie-care român sĕ pórte în inima sa bunăstarea şi prosperarea acestei societăţi de cea mai mare valóre pentru noi, mai ales acum, când comercianţii străini lucră din rĕsputeri, pentru discreditarea ei. Ei cutrieră sate, ţinuturi întregi şi cércă cu fel şi fel de promisii şi momeli sĕ atragă la sine pe comercianţii români, şi îi sfătuesc sĕ nu cumpere dela „Concordia“.

Cu dispreţ trebue sĕ-şi întórcă spatele fie-care român acestor înşelători şi sĕ ne facem cu toţii de principiu, a nu da banul nostru străinului. Sĕ lucrăm din tóte puterile pentru înflorirea „Concordiei“, care tinde la îmbunătăţirea stării întreg neamului nostru.

Mai ales preoţii şi învĕţătorii, cari trăiesc în nemijlocit contact cu poporul, sunt chemaţi a-l lumina în acest înţeles; ne adresăm deci către ei cu rugămintea, sĕ stărue din puteri, ca toţi şi tóte, mai ales comercianţii de pe sate sĕ între în legături cu „Concordia“, şi sĕ cumpere marfă de tot soiul dela „Concordia“, căci progresul „Concordiei“ este progresul întreg neamului românesc.

Noutăți.

Din causa sântelor sĕrbători ale „Învierii Domnului", numĕrul proxim al fóiei nóstre va apare numai Joi, în 17 Aprile v.

* * *

Docent remunerat. In ședința de Mercuri a Comitetului administrativ al comitatului Sibiiu, a raportat inspectorul reg. ung. de scóle, că ministrul de culte a remunerat pe docentul Popescu dela scóla grănițărĕscă din Veștem, cu 50 fl. pentru progresul ce l'a făcut cu elevii sĕi în limba magiară. Așa se vede, că foștii grăniţeri sunt mai docili decât alți români.

Vom vedea cum se vor produce Vestemenii la adunarea despărțĕmêntului Asociațiunei, carea în anul acesta se va ținé în comuna lor.

* * *

Lueger. In 20 l. c. n. nou alesul primariu al Vienei a depus jurămêntul obicinuit în mânile locoțiitoriului Austriei de jos, conte Kielmansegg. Cu prilegiul acesta partidul antisemit a făcut însuflețite ovații Drului Lueger. Intréga piață dinaintea teatrului cetății și dinaintea casei orașului era inundată de ómeni, avênd toți bărbații garófă albă la butonieră, ér inmensa mulțime de dame purta buchete de flori, destinate sĕrbătoritului primar. Puțin înainte de 9 óre Lueger sosesce într'o calésă; un moment înălțător, toți erump într'un nesfêrșit strigăt de „Hoch". La 9 óre sosind contele Kielmansegg în sala festivă, adreséză noului primar o căldurósă alocuțiune, dorindu-i succes în nóua demnitate. Accentuéză onorifica demnitate de primariu, dar și greutățile și rĕspunderea legată de ea, — tradițiile dinasticismului și patriotismului Vienei. — Lueger depune obicinuitul jurămênt, — apoi mulțămesce împĕratului pentru confirmarea alegerei sale de primar. Declară, că totdéuna se va nisuì sĕ realiseze voința poporului, a cărui vot l'a ridicat la acea demnitate. Cere ajutoriul lui Dḑeu la munca sa. Dă expresie convingerii, că consiliul comunal va consimți cu dorința lui de a se edifica biserici nóuĕ în Viena. Apelézā la ajutoriul celor avuți în scopul ridicării de biserici, precum și la ajutoriul statului. Se va nisuì pentru regularea afacerii comunicației. Scopul lui e între altele și sistarea instituțiunei consiliului orășenesc. Sunt german — ḑice Lueger — și voiu rĕmânea credincios némului meu. Datorința fiecăruia este sentimentul și judecata națională, cu cari strîns unite trebue sĕ mérgă sentimentul și judecata pentru patria austriacă. După-ce a vorbit despre reforma socială, ca o țîntă a sa, și-a terminat avêntatul discurs aclamând călduros pe Impĕratul. După acésta Lueger a fost primit în audiență din partea Impĕratului, căruia i-a adus mulțămite pentru întărirea sa de primariu. Re'ntors în sala festivă a orașului, a primit deputațiunile autorităților și funcționarilor orășenesci. Séra mulțime de case au fost iluminate.

* * *

Hegedüs sĕrbătorit. In 22 Aprilie n. și-a sĕrbat Hegedüs Sándor, unul dintre membrii marcanți ai partidului liberal magiar, a 50 a ḑi a nascerei sale. Din incidentul acesta H. a fost obiectul unor ovațiuni însuflețite, de cari l'au făcut părtaș partisanii sĕi. In special clubul liberalilor din Cluș voesce sĕ-i predea din acest incident un album memorial.

* * *

Sașii verḑi din Brașov au ținut în 20 Aprilie n. o adunare, în care advocatul Dr. Carol Lurtz, candidat pentru viitórea alegere de deputat dietal în cercul I. al Brașovului și-a rostit discursul-program, pe basa programului politic săsesc. Oratorul a accentuat fidelitatea sașilor către tron, patrie și celelalte popóre, declarând totodată, că sasilor nu le este ertat sĕ între în partidul liberal dela cârmă, sasii trebue sĕ-și apere interesele lor și nu le e permis sĕ-și jertféscă drepturile în schimbul unor favoruri date de stăpânitori. Lurtz a fost aplaudat frenetic.

* * *

Convocare. Societatea română de diletanți „Progresul" din Făgăraș își va ținé adunarea generală din acest an: Joi, în 29 Aprile st. n. a. c. la 3 óre p. m. în localul societății, — la care sunt poftiți a participa toți p. t. membri precum și alți binevoitori ai acestei corporațiuni.

Obiectele:

1. Raportul comitetului despre activitatea societății.
2. Înscrierea de membri noi și încasarea taxelor.
3. Raportul cassariului.
4. Censurarea raportelor de sub Nrii 1. și 3.
5. Eventuale propuneri.
6. Constituirea pe un nou period de 3 ani.

Făgăraș, 14 Aprilie 1897.

Dr. Ioan Turcu, președinte.
Ioan Dejenariu, cassar.
Ioan Berescu, secret.

Din public. *)

Dare de sémă.

Constatând cu deosebire bucurie, că onoratul public românesc, în urma apelului esmis de către comitetul nostru la 22 Februariu 1897 sub Nr. 2/1897 în scopul arangiării unei sortituri (loterii) de obiecte, a început deja a-și manifesta binevoitoriul sĕu sprigin prin contribuiri de obiecte și bani, deschidem cu ḑiua de aḑi o dare de sémă publică despre tóte contribuirile, cari au întrat și vor întra sub durata întrégă a arangiării, pe care apoi vom continua-o în mĕsura, în care vor sosì obiectele și banii destinați pentru sortitură.

Pănă în present au sosit la adresa subscrisei presidente următórele contribuiri:

1. Dela dómna Lucia Bologa soție de dirigent de bancă din Brașov, parte spre a se procura obiecte de sortire, parte drept rescumpĕrare de losuri de ale sortiturei, 100 fl. v. a.

2. Dela dómna Irina Onaciu, soție de jude la tabla regéscă din Oșorheiu: un prețios blid pentru póme, cu trei despărțĕminte, din argint și sticlă.

3. Dela dl Ioan Petric, protopresbiter gr.-or. în Brașov, „în loc de corónă peritóre pentru iubitul nepot decedat Ioan Hannia": 10 fl.

4. Dela dl Mateiu Voileanu protopresbiter asesor cons. în Sibiiu, „din incidentul trecerei din viéță a protopresbiterului Ioan Hannia": 5 fl.

5. Dela studentul E. V. Moldovan membru al „mesei studenților dela Albina": *O țiitóre de oțet și uleu, cu dóuĕ sticle, sculptură din lemn, manufactură proprie.*

Pentru tóte aceste prețióse contribuiri rugăm și pe acésta cale pe generósele donatóre și donatori, sĕ priméscă expresiunea căldurósei nóstre mulțumiri.

Biroul reuniunei femeilor române din Sibiiu.

Sibiiu, în 22 Aprile n. 1897.

Maria Cosma m. p., președintă.
Dr. *N. Vecerdea* m. p., secretar

---

*) Pentru cele publicate în rubrica acésta redacțiunea nu este responsabilă.

Mulțămită publică.

Ioan Popovici zelosul preot gr.-or. în comuna nóstră Ocolișul-mare a binevoit a dăruí pe séma bisericei nóstre pentru reparație 50 fl. v. a.

Pentru acéstă binefacere îmi țin de datorință a-i aduce și pe acéstă cale cea mai sinceră mulțumită.

În numele comitetului parochial.

Ocolișul-mare, 6 Aprile n. 1897.

Lazar Bonda,
epitrop.

Tinerimea română din Reșinari a arangiat o petrecere în véra anului trecut, dela care a resultat un venit curat de 9 (nóue). fl. Acéstă sumă a binevoit a o pune la dispozițiunea corpului învĕțătoresc spre a cumpĕra aparate necesare la instrucțiune pentru școlă.

Suma sus amintită s'a și întrebuințat spre scopul destinat.

Priméscă tinerimea rĕșinăréna și pe acéstă cale mulțumita corpului învĕțătoresc.

Reșinari, 26 Martie 1897.

Direcțiunea scolară.

Chiar acum au apărut și se pot procura:

PREDICE

pentru Dominecele de preste an,

compuse și elucrate după Catechismul lui Decharbe de **Vasiliu Criste**, preot. Tom. II. dela Dumineca a XI-a după S. Rusalii până la Dumineca Vameșului.

Prețul unui exemplar expedat franco e 85 cr.

și:

BOCETE,

adecă **cântări la morți**, adunate de **Ioan Pop Reteganul.**

Prețul unui exemplar expedat franco e 40 cr.

A se adresa la:

Tipografia „Aurora" A. Todoran
în Gherla — Szamosujvár.

[46] 3—3

Contra
tusei, răgușelei și flegmei
cel mai bun mijloc este
Zaharul de voronică,
(Pemetefű czukorka)
carele face sĕ înceteze aceste bóle fórte îngrabă.

Se póte căpĕta în tóte apotecele. **I cutie costă 30 cr.** Câte 5 cutii pentru 1 fl. 50 cr. trimite scutite de porto,

Bela Réthy,
apotecariu în Békés-Csaba.

[158] 10—10

Audiți, vedeți și vĕ mirați!

Sensațiune!

Fac prețuri necreḑut de ieftine la acéstă

desfacere finală

de orológe veritabile de Genf cu mecanism de precisiune și garanție pe 5 ani.

I orologiu remontoir de goldină cu capacuri admirabile, gravate ori lucii, în nimica deosebit de cele de aur veritabil, cu **un lanț** frumos de goldină și regulat punctual, mai nainte fl. 10.—, acum à fl. 5.75 cu garanție de 5 ani. **I orologiu remontoir de argint**, cu capac duplu, de argint veritabil de 13 uncii, cu mecanism de precisiune și garanție pe 5 ani, cu un elegant **lanț aurit**, mai nainte floreni 18.— acum fl. 9.—. **I orologiu remontoir**, Prince of Wales, de argint veritabil cu capac dublu, 15 rubini, mecanism de precisiune și garanție pe 5 ani, cu **lanț** elegant, mai nainte fl. 20.— acum fl. 11.—. **I orologiu anker de argint** veritabil de 14 uncii, aurit în foc, cu mecanism de precisiune și garanție pe 5 ani, cu un elegant **lanț** lung, ori scurt, mai nainte fl. 18.— acum fl. 11.—. **I orologiu remontoir pentru dame**, de aur cu mecanism de precisiune și garanție pe 5 ani, cu **lanț** elegant aurit, mai nainte fl. 22.—, acum fl. 15.—. **I erologiu remontoir de aur pentru domni**, cu mecanism de precisiune și garanție pe 5 ani, mai nainte fl. 55.—, acum fl 35.—. **I inel de aur cu sigil pentru domni séu dame**, fasonul cel mai nou, din aur de 14 carate probat din oficiu, cu pétră roșie, verde, albastră sau albă, după plăcere à fl. 5.—, 6.—, 7.—, 8.—, 10.—. **I inel de aur cu diamant veritabil** probat din oficiu à fl. 12.—, 15.—.

Ne rugăm pentru binevoitóre comande cât mai grabnice. Ori-ce comandă se execută tot atât de conscienţios, ca și când cumpĕrătorul însuși ar fi de față.

Obiectele neconvenabile se schimbă ori se retrimit banii.

P. FROMM,
orológe și giuvaere
VIENA, II. Obere Donaustrasse 107.

[50] 2—6

Redactor prov. **Gavriil Hango.**

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

La numĕrul acesta se alătură ca suplement separat Nr. 8 din „Fóia Pedagogică"

Nr. 42. Sibiiu, Joi, 17/29 Aprile 1897. Anul XLV.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
la „Tel. Rom.“ într'una cu suplementul „Fóia Pedagogică“
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rĕndul cu litere garmond — **și timbru de 30 cr.** pentru fie-care publicare.

„Gazeta“
și
autonomia bisericei nóstre.

(Pd) In numĕrul 80 „Gazeta Transilvaniei“ reflectéză la primul nostru din numĕrul 37, privitor la autonomia Transilvaniei și a bisericei nóstre gr.-orientale.

O face acésta sub titlul „Fapta se judecă pe sine“. Și într'adevĕr, că mai potrivit titlu domnii dela „Gazeta“ nu putéu sĕ afle pentru reflexiunile lor.

Căci ori-cine, nepreocupat va cetí acele reflexiuni, nu va puté, sĕ nu se convingă, despre netemeinicia lor și a celor sub titlul „o greșélă“, înșirate.

In articolul din urmă, „Gazeta“ susține: a fi constatat unele adevĕruri istorice, asupra cărora, nu mai încape nici o discusiune.

Așadară?! Adevĕr istoric este, ceeace „Gazeta“ născocesce numai așa din vênt? Și cine o îndreptățesce pe „Gazeta“ sĕ-și sancționeze născocirile sale, prin a oprí discusiunea asupra lor? —

Adevĕr istoric este: că nóue ni s'ar fi recunoscut autonomia bisericei, în schimb pentru autonomia Transilvaniei?

Și dacă crede că da; „Gazeta“, dovedéscă! Pentru-că numai aceea este adevĕr, ceea ce se dovedesce de adevĕr. „Gazeta“ însĕ nu aduce nici un argument pentru afirmațiunile ei.

In loc sĕ dovedéscă, ea numai ne spune: că mersul de idei al ei, a adus-o la conclusiunea aceea.

Prea bine. Dar' vina nóstră este, dacă mersul ideilor ei, o duce la o absurditate?

Pentru ca însĕ, absurditatea afirmării ei, óre-cum sĕ o mascheze, „Gazeta“ deodată se arată indignată în fața presupunerei, că ea ar fi intenționat sĕ lovéscă în autonomia bisericei nóstre. Și indignarea acésta este partea cea mai bună, din reflexiunile „Gazetei“.

Pentru-că ori este indignarea asta adevĕrată, ori numai prefăcută, și ori provine ea din inimă adevĕrat românéscă, ori numai din motive de oportunitate, un lucru în tot casul ni-l dovedesce și acesta este: că Gazeta négă intențiunea de a fi voit sĕ lovéscă în autonomia bisericei nóstre.

Jaluzi pe autonomia și constituțiunea nóstră bisericéscă, cum noi, greco-orientalii, suntem și între grelele împregiurări în cari trăim — trebue sĕ ne mulțumim cu satisfacțiunea și în forma ce ni-se dă și nu vom mai cerceta după motivele cari au îndemnat pe „Gazeta“ ca sĕ o facă.

Dar chestiunea faptului, chestiunea afirmărei că autonomia bisericéscă ni sar fi dat nóuĕ ca preț, pentru autonomia Transilvaniei, a rĕmas și în urma reflecsiunilor „Gazetei“, tot nedeslegată; noi însĕ trebue se insistăm pre lângă aceea, ca și în punctul acesta sĕ se facă lumină!

„Gazeta“ în numĕrul ei din urmă susține afirmațiunea asta, atât de ciudată în feliul ei. Numai cât, ca se o facă óre-cum mai plausibilă, mai adauge: că în schimb pentru autonomia Transilvaniei, ni s'ar fi dat, afară de autonomia nóstră bisericéscă încă și așa numita lege școlară și legea pentru egala îndreptățire a naționalităților.

Pre lângă tot adausul acesta corigător, afirmațiunea „Gazetei“ rĕmâne însĕ tot netemeinică și nechibzuită.

Pentru-că mintea sănĕtósă, de sine trebue se convingă pre ori cine, că o instituțiune culturală, o lege referitóre la guvernarea credincioșilor unei singure confesiuni și numai în afaceri spirituale bisericesci, — o astfel de lege — inarticularea autonomiei nóstre bisericesci — nu stă și nu póte se stea în raport causal, cu o lege fundamentală de stat, prin care se reguléză posiția de drept a tuturor cetățenilor și în afacerile lor de natură politică!

Autonomia Transilvaniei n'a fost nici când o îndreptățire specială numai a greco-orientalilor: prin urmare era imposibil ca numai ei, greco-orientalii, sĕ fie despăgubiți pentru perderea acelei autonomii, prin autonomia bisericéscă ce li s'a recunoscut.

De altcum nu perderea s'au încetarea autonomiei Transilvaniei, pórtă vina la aceea, că legile existente până la inaugurarea dualismului și până la faptica executare a uniunei, fură schimbate; căci acele legi puteau fórte bine sĕ dureze mai departe și sub dualism și uniune.

Asta însé nu le-a convenit domnilor dela putere, ci ei au șters legile de până aci și au creat legi nóuĕ pentru întreg teritoriul și pentru toți locuitorii de pe acest teritoriu, cu intențiunile prea bine cunoscute nóuă tuturora.

Astfel deci nu încetarea autonomiei Transilvaniei, ci schimbarea legilor de mai nainte, este ceea-ce ne-au adus pe noi, acolo unde stăm astăḑi. Și dacă în adevĕr s'a intenționat a se da vre-o recompensă pentru drepturile perdute, séu mai bine ḑis, dacă s'a intenționat a se asigura sórtea și existența, nu numai a nóstră a greco-orientalilor, ci a tuturor nemagiarilor în acest stat: atunci asta s'a făcut numai și numai prin crearea și înarticularea așa numitei legi pentru naționalități a art de lege XLIV ex 1868.

Ecou la „Alegerile sinodale“.
II.

Chestiunea de present, e de natură mai mult academică, deóre-ce nici împărțirea din nou a cercurilor electorale nu e pusă pe tapet, nici de întroducerea de reforme în sistemul actual electoral nu se tractéză. Acì póte fi vorba numai de scóterea la ivélă a unor motive ce sunt causa stărilor (în articlii provocați de mine) expuse, de aceea fără a mĕ dimite în specialități, țin a înșira și grupa acele cause ce împedecă funcționarea mai intensivă a colegiilor electorale preoțesci.

De sine înțeles experiența mea o expun aci, așa după-cum eu cunosc lucrurile și ómenii; la tot casul țin a fi obiectiv.

Prin 1888, îmi aduc aminte, ferberi mari nelinișteau archidiecesa nóstră. Se scie că dóuĕ partide își disputau ântâietatea la afacerile bisericesci. Corect vorbind, o partidă, căreia basele se clătinau deja, făcea opintirea din urmă spre a rĕmânea și mai departe în fruntea afacerilor.

Svonuri care de care mai popoțate s'au colportat prin jurnalistică și epistole private. Scopul a fost stimularea alegĕtorilor.

S'a și produs o neobicinuită mișcare. Eu preot tinĕr pe-atunci, pentru prima dată am luat parte la un colegiu electoral. Nimic nu s'a schimbat, totuși ce am vĕḑut la acel colegiu, la altele n'am mai vĕḑut, — și îmi place a accentua că n'am lipsit dela acele nici de atunci încóce: Preoțimea s'a presentat aprópe în corpore, fie-care nisuind a scóte din urnă pe al sĕu candidat.

Nu aparține obiectului a continua ce a fost mai departe. Am expus casul spre a ilustra cu el, că de câte-ori sĕ simte trebuința, — preoții nostri sunt la locul lor.

Când nu se presentă la urnă, când nici o mișcare mai intensivă nu-'i de observat, la astfel de ocasiuni, semnul e că consimt cu direcțiunea afacerilor Nu vor a produce schimbări. Irelevant e în astfel de cas, care e persóna ce va reeși. Preoțimea ḑice: Precum o rândunică nu aduce primăvéra, nici deputatul nostru singur, fie el cine va fi, nu va schimba mersul afacerilor.

Și de fel opintiri nu se fac, ba și unul și altul, ca mai comod, se re-

FOIȚA.

Documente pentru limbă și istorie.

(Urmare.)

4. Atât universitatea națiunei săsesci și subordinatele sale jurisdicțiuni, cât și Comitetul român și orânduiții Tribuni români, luând în băgare de sémă sil și impregiurările de față, când lucrul nu értă cea mai mică întârḑiere, trebue sĕ aducă la îndeplinire presentația recrutelor cu asfel de grabă neprecurmată ḑiua și nóptea, încât tótă recrutația sĕ fie fără smintélă sĕvîrșită la 6 Novembre, și tot cvantumul de recrute atât dela sași, cât și dela români sĕ se presenteze până atunci negreșit. Spre acest sfârșit.

5. Jurisdicțiunile săsesci și Tribunii români sunt datori ca mai întâiu sĕ caute și sĕ cerceteze pe recrute în locurile pretoriale prin doctorul cercului sau prin altul spre a presenta la comisiile de asentație, în locurile de asentație, numai ómeni sănătoși, puternici și buni de slujbă soldățéscă; și pentru-ca sĕ se pótă alege cei mai buni, totdéuna sĕ aducă pe jumătate mai mulți ómeni, decât e îndatorată după împărțire a da fiecare jurisdicțiune séu sat. In asfel de chip, spre pildă un loc, care are se dea ḑece recrute, e dator sĕ ducă la locul de asentație, cel puțin 15 ómeni aleși cu îngrijire de către mai marele respectiv al locului și de către doctorul, și aflați de buni pentru slujbă.

6. Spre a se puté urma recrutația cu neprecurmare și a nu se pricinui deodată prea mare înbulḑélă, jurisdicțiunile și Tribunii vor îngriji, ca îndată ce se va aduna un cvantum de recrute, numai decât sĕ-l trimiță la locul de asentație, făr' a aștepta ca sĕ se strângă tot cvantumul ce e dator sĕ dea cercul întreg.

7. Spre a nu risipì prea mult puterile garnisónelor militare, nu se vor întrebuința comenzi militare pentru escortarea recruților la locurile de asentație; ci acésta escortație se va face din partea civilă prin pasnicii lor séu prin gardiști.

8. Din partea jurisdicțiunilor și a Tribunilor se vor trimite recruții la locurile de asentație totdéuna cu o însemnare, în care se va cuprinde numele, vârsta, locul nascerii, naționalitatea recrutelor, și starea în care s'au aflat de doctor.

9. Despre o parte pentru a avé mai mulți ómeni din care sĕ se alégă recruții, și despre altă parte pentru a insufla ómenilor mai multă aplecare, pentru starea militară, vârsta de primire pentru recruți se întinde dela 18-lea an până la al 38-lea, măsura mărimei se cobóră la 5 șuhuri, se dă plată îndoită pe tótă ḑiua câte 8 cr. argint, și timpul capitulației ce hotăresce numai 3 ani cu deosebitul folos, că timpul slujbei ce sĕ petrece în rĕsboiu, soldatului cu capitulație i se socotesce îndoit, încât spre pildă, șase luni de slujbă în rĕsboiu, sĕ socotesc un an întreg, și un an și jumătate petrecut în rĕsboiu, se socotesce drept tot timpul capitulației de trei ani.

10. Asentația în locurile de asentație sĕ face de către Comisiile de asentație deocamdată făr' a se împărțì în vre-un regiment; asemenea și aprovisionarea din ḑiua încetărei până la împărțire se face la olaltă neîmpărțit.

11. Indată ce s'a presentat cvantumul de recrute și s'au asentat, se trimit tóte de către Comisiile de asentație sub escórtă cuviinciósă la Sibiiu spre a se împărți mai departe și a se trimite la deosebitele corpuri de trupe, afară de recrutele naționalității române din Mediaș care sunt hotărîte pentru completarea trupelor țĕrii. — Ce sĕ atinge de recrutele naționalității săsesci pentru batalionul de iagheri, aceste tóte sĕ trimit la Sibiiu.

Excelenția Sa dl Generalul Comandante așteptând cu încredințare atât dela jurisdicțiuni cât și dela poporația săséscă și română, ca luând în băgare de sémă înaltele interese despre care se lucréḑă în timpul de față pentru mântuirea patriei și a tronului, și pentru apĕrarea drepturilor și a libertăților atât ale națiunei române cât și acelei săsesci, vor întrebuința tóte mijlócele spre a sprijiní cu tótă rîvna dorințele sale, și vor aduce la îndeplinire completarea k. k. trupe până la hotărîtul termin negreșit, învită pe Comitet ca fără cea mai mică întârḑiere se ia mĕsurile cele mai potrivite și sĕ se întrebuințeze tótă puterea influenței sale spre a îndeplinì aceste orânduelì ale Excelenției Sale cât se va puté mai curênd și mai punctual.

Sibiiu, 26/14 Octobre 1848.

Pfersman, m. p.
F. M. A.

(Va urma.)

trage, nici merge la urnă. Se înţelege între cei rĕmaşi acasă, vei întâlnì şi oposiţionali din fire, cari prin pasivitate vor a demonstra.

Departe de mine, sĕ consimt cu astfel de direcţiune în viéţa nóstră publică bisericéscă.

Ea denótă o bólă, ce-'şi are temeiul în laşitate şi lipsa de şcólă în exerciţiul constituţionalismului.

Menirea bărbaţilor e a lupta, a nisuì sĕ ajungă ideile lor la victorie, şi atunci, când nici un prospect de reuşită nu se pune în perspectivă. Scriptura ḑice; „Cereţi şi se va da, bateţi şi se va deschide“. Pentru-ce aḑi n'am şanze de reuşită, pot sĕ am mâne, căci ideile numai pe rênd şi cu încetul îşi fac curente. Care dintre preoţi ar ḑice: n'am a proba cu asta şi asta, că nu reies — şi mulţi ḑic aşa — rĕu greşesce. Face ca vulpea din fabulă: când vede că nu póte ajunge strugurul pretextéză altceva.

Cu „lasă-mĕ, lăsate-voi“, nu s'a putut de când e lumea ajunge la nimic. Românii au şi avut a trece din acéstă pricină prin multe decepţiuni. De unde, dacă nu de aici, s'a născut şi proverbul: „Dă-'mi Dómne mintea românului din urmă“. Pentru-că nóuĕ tot la urmă ne pare rĕu de ceea-ce am făcut, séu de ce trebuia sĕ facem.

Sub acest raport de idei participarea la colegiul electoral amintit, primesce altă faţă. Anume care? Preoţimea s'a presentat în totalitatea sa, nu că a simţit ceva imbold intern extraordinar, — excepţiunile rog a nu se indigna de acéstă afirmare — în sine, ci simplu a fost pusă la cale. Cam aşa se fac la noi alegerile!

Disciplina în ori-ce societate e condiţiune sine qua non a progresului. Faţă în faţă cu disciplina în constituţionalismul nostru bisericesc stă libertatea acţiunei, mai ales pe terenul electoral. Cum, cum nu, disciplina prevaléză la noi, ca sĕ nu ḑic că ea înlocuesce convingerea proprie. Astfel: de câte-ori şefii tractuali ar vrea sĕ pună ceva la cale, ar voì póte sĕ păşéscă ca candidaţi şcolari, au lipsă de un simplu avis, pentru-ca preoţimea sĕ se simtă datóre a sări mic cu mare şi a vota.

Departe de mine cugetul de a face a se presupune, că protopresbiterii ar comite crima de lesă maiestate faţă de biserică, séu că ar fi întrebuinţat când-va rĕu influinţa ce o au în jos la preoţime. Nici se ţine de object. Ce vreau a se constata e: că prea superficiale şi personale sunt motivele acele, de cari în mare parte preoţimea e condusă, când e vorba de exercitarea dreptului sĕu constituţional, cel mai sânt drept ce-'l are un preot în cadrul constituţiunei bisericesci.

Sunt ispitit a crede, că numai procentele, ce 'şi-au exercitat şi estimp dreptul de alegĕtori dintre preoţi, îşi împlinesc din convingere datorinţa. Ambii numai la ocasiuni date, atunci adecă, când sunt óre-cum mânaţi la urnă, se presentă şi-'şi dau votul. Eu cunosc astfel de persóne, care într'un colegiu dat ar face 50%.

Interesele mari bisericesci, cu aşa comoditate în apreţiarea lor, sĕ nu ḑic uşurătate, nu se pot validita. Nu, mai ales noi, unde în sensul constituţiunei nóstre bis., fie-care membru are, trebue sĕ aibă parte în conducerea treburilor bisericesci. In alte biserici ierarchii conduc, şi ei sunt responsabili pentru tóte afacerile, la noi se împarte responsabilitatea în proporţie cu sfera de activitate a fie-cărei părţi constitutive în organismul nostru bisericesc.

Şi vai şi amar de biserică, când organismele ei ar purta în sine germenul decadinţei!

Prestigiul trebue ridicat. Trebue sĕ arĕtăm lumii odată, că ḑĕu nu suntem masse inerte, nici fiinţe fără judecată proprie; că scim a ne face datorinţa, scim asceptărilor puse în noi a respunde, ca adevĕratul constituţionalism sĕ nu sufere nimic din pricina nóstră.

Asta se cere, se pretinde dela noi preoţimea.

Insĕ nu totdéuna motivele arĕtate sunt causa. Ba însĕşi acele motive îşi au firésca esplicare. Sĕ ne dăm séma asupra lor, de unde se nasc.

Ori cine înţelege că luptă numai acolo póte esista, unde sunt idei, şi încă e de lipsă sĕ fie idei şi contrare, pentru-ca o selecţiune naturală, o limpeḑire, cum se ḑice, a ideilor sĕ se pótă produce. E în tótă lumea primit usul, ca bărbaţii, cari vor sĕ se afirme, şi sĕ ajungă în fruntea afacerilor, sĕ'şi desfăşure, cum deobsce se ḑice, programul; adecă sĕ'şi espună ideile ce ar fi a'şi afla întruparea într'o formă órecare, pentru-ca opinia publică sĕ fie orientată, că cine ce vrea. E obiceiu mai departe sĕ se pună în discuţie cestiuni care trebuesc deslegate. In astfel de timpuri organele de publicitate de cu timp încep a se ocupa cu afacerile de interes mai arḑĕtor.

Făr' a cere a se imita în biserică ceea-ce cu mare belşug se face în viéţa publică de stat, unde cu vreme şi fără vreme sĕ nasc atâtea idei, cât se póte susţiné, că unele dela nascere sunt deja mórte, şi unde candidaţii la deputaţie desvóltă programe, care de care mai popoţate desvóltă, pentru-ca ajungênd în parlament tot ei sĕ le abandoneze, una totuş trebue sĕ o susţin, că e mare rĕul, când la noi nu se face nici o mişcare în direcţiunea acésta. In lipsa de altceva, în formă de corespondenţe şi articlii pe la gazete, ar trebui sĕ se suleveze chestiuni mai actuale şi de interes obştesc cu mai multă intensivitate, şi ar trebui sĕ se scie cine şi cum se angajéză la îndeplinire, ca lumea mai ales preoţimea, sĕ fie deplin orientată asupra situaţiunei şi sĕ se escite interesul faţă de actul important al alegerilor.

Când aşa ḑic, nu voesc sĕ se crédă ca şi când aş alimenta spiritul de partide séu clice, de care Dḑeu preabunul ferésca-ne! Ce intenţionez e, că în faţa alegerilor mai cu sémă, sĕ se producă óre-care agitaţie pentru o idee séu alta, ca aceea mai curênd sĕ-şi afle întruparea. De o partidă avem lipsă: partida mumei desinteresate, partida ce cu tóte mijlócele vrea sĕ ridice vaḑa şi influinţa bisericei asupra credincioşilor în aceste timpuri de ireligiositate şi materialism cras, ducêndu-i tot mai departe pe calea progresului cultural şi moral!

Folosul ce biserica l'ar trage din o aşa „agitaţie“ (în înţeles eufemestie) ar fi incalculabil. S'ar deprinde opinia publică ortodoxă a se ocupa cu afacerile bisericesci, ar căpĕta, cum se ḑice, gust şi voie pentru ele, din ce incontestabil ar urma formarea unei consciinţe mai vie şi strîngerea rêndurilor (consolidarea).

Preoţimea din lipsa unei aşa agitaţii cade mai ales reslăţită în tóte părţile? Nu s'a putut până în ḑiua de aḑi forma o opinie publică bisericéscă sănătósă, ca sĕ retac momentele distrugĕtóre, prin care zid nepenetrabil se ridică între preot şi preot. Ca şi când noi n'am fi fiiĭ unei şi acelei biserici, atât de puţin ne cunóscem unii pe alţii, ne interesăm unul de sórtea celuilalt.

In special de alegeri vorbind, preotul, din causele expuse, atât de puţin interes pórtă, că abia din cercularele oficióse, primesce scire, că ar fi de acele. Sosind timpul nu participă. Ḑice: Ce sĕ mai caut şi pe acolo: tot aceeaşi ispravă cu, ori fără mine!

Ce e mai de însemnat. Se întrunesce colegiul electoral şi — minunea minunilor — nu este candidat, nu scie cu cine sĕ voteze. Poftim! Aşa omitere la pregătirea terenului pentru o acţiune cardinală, cum sunt alegerile, totuşi e mult — prea mult. În momentul din urmă sĕ cauţi după candidaţi. Că cela-i bun, că cela devine ales colo...! Din nedumeriri în nedumeriri. Cum se are acum cu întrebarea, că óre cunósce respectivul interesele cercului meu şi cum le va representa colo sus?

In lipsa de alt chip şi mod, sĕ se ajute causei barem aşa, că candidaţii presupuşi — mai ales când ar fi persóne nóue şi necunoscute — sĕ nu-şi ţină subdemnitate a se presenta măcar cu ocasia colegiilor electorale între preoţime, sĕ-şi desvólte — zicênd aşa — programul şi sĕ cunóscă şi dorinţele preoţimii.

Nepreţuit folos ar urma din o aşa întocmire.

S'ar desfăşura multe idei folositóre, s'ar strînge şi preoţimea în falangă în giurul deputatului; şi ce e coróna tuturor, astfel de acte ar deveni curat sĕrbători culturale, care cu dor le-ar ascepta ori-care preot. Tóte afacerile ar lua curs rapid. Şi numai din punctul de vedere a vieţii sociale şi colegiale ar fi de dorit o aşa întocmire.

Dacă aş scí, că se cere o prea mare jertfă dela deputat prin un aşa postulat, reced ceva şi ḑic: Hârtie şi negrélă este destulă. Deputatul odată ales ar lucra numai în interesul sĕu şi al causei, când cu carte deschisă s'ar adresa către alegĕtorii sei, exprimând „credeul“ sĕu în ea şi invitând preoţimea ca sĕ şi descopere şi ea ale sale dorinţe. Apoi cuviinţa ar aduce cu sine, ca la finea periodului, deputaţii sĕ raporteze în o epistolă deschisă alegĕtorilor, că ce au isprăvit, cât din încrederea lor au ocupat postul de deputaţi aleşi şi representanţi ai clerului.

Preoţii s'ar informa, şi mai cu zel s'ar apropia de urna electorală.

Revista externă.

Dacă putem da creḑĕmênt stirilor, ce ne sosesc de pe câmpul de luptă, apoi în cele din urmă trei ḑile din sĕptămâna trecută armele grecilor au lucrat cu succes. Turcii au trebuit sĕ se retragă şi mai multe oraşe au căḑut în mânile grecilor. Infrângerea dela Larissa se spune a fi fost fatală pentru Turci. In considerarea acestor resultate Sultanul în locul lui Edhem paşa, a numit de comandant suprem al armatei turcesci pe *Gazi-Osman paşa,* învingĕtoriul dela Plevna. Sultanul a luat hotărirea ca trupele turcesci se înainteze spre Athena. In drumul lor au avut mai multe ciocniri cu resultat schimbăcios. In lupta dela Tyrnavos moştenitoriul de tron, Constantin dimpreună cu întreg statul sĕu major numai cu fuga au scăpat din mânile turcilor.

Scirile, cari prin fir telegrafic au sosit de Duminecă încóce sunt în defavorul grecilor. Óstea grecéscă a fost încungiurată şi atacată din trei părţi şi astfel s'a vĕḑut silită ca în fugă şi în cea mai mare disordine sĕ părăséscă câmpul de luptă, pe care în ḑilele din urmă mulţi lauri a cules.

Grecii dau în retragere. Au părăsit posturile Tyrnavos şi Larisa. Sĕrbătoritul camandant Osman Paşa a sosit Luni la Salonic unde a fost primit cu mare însufleţire.

Bucuria turcilor e conturbată de un neplăcut incident. Patru batalióne din trupele dela Luros s'au resculat şi au trecut în tabăra duşmană. Soldaţii au fost de origine albanezi.

Guvernul din Athena hotăresce susţinerea luptei pe linia dintre Volo şi Farsale, unde posiţiunile strategice se par favorabile pentru ei.

Deodată cu hotărîrea guvernului ne surprinde şi ştirea ca în capitala Greciei s'a pornit un curent duşmănos regelui. Chiar şi deputaţii guvernamentali acuză guvernul cu negligenţă şi pe regele cu nepricepere.

Se crede, că un resbel civil e inevitabil.

Puterile europene stau încă tot în reservă. Ministrul-president din Grecia a declarat, că puterile numai atunci se vor amesteca, dacă vor fi în special provocate la acésta din partea Greciei, şi — ḑice Deliannis — Grecia asta nu o va face.

Visita Impĕratului-rege la Ţarul.

Monarchul nostru a plecat Duminecă cu tren separat pentru a întórce visita Ţarului Rusiei.

Monarchul în călătoria sa e însoţit de marele principe Otto, ministrul de externe Goluchowski, contele Zwiedinek, generalul cavaleriei Paar, şi alţi ḑece onoraţiori, Trenul de curte la cea dintâiu staţiune a fost primit cu furtunóse ovaţiuni. La gara din Varşovia a fost primit între sunetele marşului austriac. Maiestatea Sa a fost salutat din partea principelui Imeretinski. Monarchul a distribuit la plecare mai multe orduri.

Capitala Rusiei a îmbrăcat un vestmênt de sĕrbătóre. Intreg oraşul e arborat cu trofee în tricolorul rusesc, ici colo se vĕd şi colorile Austriei. Locuinţa destinată monarchului nostru e în castelul de iarnă şi constă din 7 chilii. Dela prânḑul de gală nu va lipsí nici ţarevna Alexandra Feodorovna, precum şi vĕduva Maria Padlowna.

In visita acésta, érăşi se accentuéză condiţiunile de pace.

Liturgie magiară în biserica unită şi încă ceva.

(Urmare şi fine.)

In ḑiarul maghiar „Alkotmány“ N. din anul curent, cetim următórele:

„89 familii din Sieul-mare (Nagy-Sajó) în comitatul Bistriţa-Năsĕud au trecut în 5 Februariu dela biserica greco-orientală la biserica romano catolică. Mărturisirea au depus'o în mânile protopresbiterului şi parochului din Bistriţă, carele înainte şi după mărturisire le-a vorbit în limba română cu privire la datorinţele lor. *Acéstă trecere este însemnată nu numai pentru biserica catolică, ci şi din punct de vedere naţional, căci acésta însemnéză şi magiarisarea în viitoriu a românilor trecuţi*“.

Un mare adevĕr ni se spune aci, un adevĕr, care ḑiarul nostru „Telegraful Român“ la deosebite ocasiuni l'a indicat. Din parte-ne ca deslușire la notiţa acésta luată din „Alkotmány“ mai adăugăm numai atâta, că protopresbiterul şi parochul din Bistriţă, care a primit pe acele familii române din Şieul mare în sinul bisericei romano-catolice şi le a vorbit în limba română, este român de origine, dară acum se mărturiseşte de maghiar.

Cum-că în Ungaria pentru românì biserica romano-catolică este identică cu magiarisarea, este un lucru istorice constatat, ce-l sciu prea bine şi aceia, cari tind a maghiarisa pe Ruşeni şi pe români; deci cu drept se póte ḑice de „unire“, că ea în Ungaria este puntea nu numai spre catolisare, dară şi spre maghiarisare.

Religiunea ortodoxă este proprie românului, care până ţine la ea, rĕmâne român; poporul român este concrescut cu biserica ortodoxă, şi încât s'a abătut dela ea, nu el de voia lui o a făcut, ci alţii au lucrat la desbinare. Intrebat românul adevĕrat: de ce religie este? el rĕspunde: „de legea românéscă“ înţelegênd pe cea ortodoxă, pe care o identifică cu naţionalitatea lui.

Românii catolici şi uniţi sunt mai accesibili pentru magiarisare. Intre ortodoxie şi magiarisare este o mare distanţă; acésta am ḑis'o şi mai sus şi o sciu şi maghiarii prea bine; de aceea ura şi persecuţiunea faţă de românii ortodoxi este nu numai naţională, dară şi confesională; de aci urméză, că românii uniţi au fost totdéuna mai cruţaţi, séu şi dacă nu chiar cruţaţi, dară mai puţin persecutaţi, éră în românii greco-orientali totdéuna le-a plăcut maghiarilor sĕ dee mai apĕsat.

Sĕ vedem, cum se întêmplă de uniţii ruteni şi românii ajung în vêrtejul retorta maghiarisărei. Étă cum:

Principiul bisericei apusene fiind cosmopolitic, cei slabi cad jertfă acestui principiu sacrificându-şi naţionalitatea lor. Ei purcedênd din axioma; „Mai ântăi catolic, apoi român“, se identifică cu religiunea, éră români sunt numai din oportunitate.

Urmările triste şi fructele dela acéstă axiomă le au rutenii deja astădi. Ei nu mai posed puterea resistenţei naţionale la întroducerea limbei maghiare în biserica lor, pentru că clerul lor înalt şi mai mic abandonând naţionalitatea s'a îndestulit cu sporirea catolicismului. Acésta o fac rutenii într'un timp, când idea de naţionalitate la popórele europene atât este de desvoltată, încât pentru conservarea naţionalităţii îşi schimbă şi religiunea. Laşitatea acésta a poporului rutean este semnul unei stări de decadinţă materială şi morală.

Adevĕrat, că românii stau astădi pe o tréptă culturală cu mult mai înaltă ca rutenii; cu tóte acestea vorbind de românii uniţi, în deosebi din părţile, unde vin în coatingere cu rutenii, nu mai este cea mai mică îndoială, că şi pe ei îi privesce sórtea rutenilor, şi ei vor trebui sĕ întroducă astădi-mâne în bisericile lor „liturghia maghiară“, dacă nu vor preferi interesele naţionale celor confesionale.

Pentru moment póte că va adurmì chestiunea liturghiei magiare în biserică, dară în curênd éră va învia cu putere de viéţă. Realisându-se acest mijloc puternic de magiarisare, nu va fi lucru greu a se afla 2—3 indiviḑi în comunele bisericesci unite chiar dintre români, cari sĕ céră întroducerea liturghiei magiare în biserica lor, si organele, cari dispun de putere sĕ o întroducă fără voia maiorităţii.

Experienţa de tóte ḑilele ne arată, cum se întêmplă cu delăturarea scólelor confesionale şi ridicarea scólelor comunale şi de stat. Liturghia maghiară în bisericile românesci unite va trage după sine preoţi maghiari, episcopi maghiari şi limba magiară în tóte afacerile bisericesci. Astfel se póte că mai ântăi la Oradea-mare încă în 50 de ani românii uniţi se aibă episcopi maghiari, mai ales, că frumósa dotaţiune a acestei episcopii este ruptă din bunurile episcopiei catolice de acolo. Acésta se póte întêmpla cu atât mai uşor, cu cât o parte considerabilă a preoţimei române greco-catolice din acele părţi şi din episcopia Gherlei este tare îndemânatică cu limba magiară şi în multe familii preoţesci nici nu se mai vorbesce românesce, ci numai unguresce.

Când constatăm acestea, voim a se sci şi aceea, că se află şi între uniţi preste tot şi şi în acele părţi amintite români buni, pe care neescepţionându-i n'am voí nici pe departe sĕ-i vătĕmăm; datori însĕ ne-am ţinut a pune la acéstă ocasiune mâna pe rană; şi dacă s'ar întêmpla, ca cine-va sĕ contesteze séu sĕ se supere pentru cele ce se afirmăací, noi mărturisim sincer, că mai mult ne bucurăm de cei ce se vor afla vătĕmaţi, dacă vătĕmarea este sinceră şi nu numai „pentru ochii lumei“, decât de cei indiferenţi şi nesimţitori.

Sĕ căutăm în fine şi aceea încât ierarchia română a bisericei unite lucră a abate dela bisericile lor pericolul întroducerei limbei maghiare şi peste tot încât satisface ea postulatului naţional în biserica unită, séu dóră lucră în contra acestui postulat.

Preoţii uniţi lucră fără preget şi cu mare rîvnă la laţirea unirei între români. Sĕ lăsăm însĕ la o parte urmările rele, ce le trag după sine agitaţia, desbinările şi slăbirea puterilor, ce se produc în comunele românesci prin propagarea unirei, căci urmărirea acestui rĕu ne-ar duce la tema odiósă de atâtea ori atinsă despre urmările rele preste tot a unirei.

Sĕ ne mărginim de astădată pe lângă maghiarisare.

Acésta ne amenință pe toţi românii, dară mai aprópe de gura ei stau românii uniţi prin legĕtura intimă a clerului lor cu romano-catolicii, cari în Ungaria sunt maghiarii.

Mai nainte numirea de „papistaş“ la poporul român era ceva odios din punct de vedere confesional şi preoţimea unită se ferea a se identifica cu ei, astădi puntea de trecere s'a făcut pod şi podul s'a lărgit; preotul unit se simte fericit la altariul unei biserici romano-catolice; poporul român unit tace şi nu mai este simţitoríu, ba el însuşi sare preste puntea unirei şi se face deadreptul romano-catolic, pre când la începutul unirei nici tunurile lui Bucov nu erau în stare a-l mişca din cercul convingerilor sale religionare.

Mai nainte şi nu mai mult ca cu 30 ani, cuvêntul „Strigoniu“ era spaima ierarchiei române unite, care tindea la un feliu de independenţă bisericéscă, astădi episcopii uniţi, merg ca nesce miei nevinovaţi în staulul comun cu episcopii romano-catolici, cari sunt maghiari. Interesele comune ale bisericei romano-catolice îi mână acolo. Interesele proprii ale unei biserici unite ca biserică românéscă, nu mai sunt respectate; episcopatul român unit are întruniri şi conferenţe generale cu episcopii romano-catolici maghiari servind astfel intereselor romano-catolicilor maghiari.

Putem deci prognostisa, că dacă nu mai curênd, dară în 20 de ani, întroducerea liturgiei maghiare în bisericile unite românesci, va trebuí sĕ se întêmple pe basa decisului episcopatului catolic şi prin urmare cu conlucrarea episcopilor români uniţi, cari fac causă comună cu episcopii romano catolici.

Pe Românii ortodoxi trebue sĕ-i atingă dureros aceste semne din punct de vedere naţional, şi acésta este şi causa, pentru-ce ne-am aflat îndemnaţi a ne ocupa cu acéstă chestiune. Ne umple de îngrijire acésta, pentru-că începem a ne afla mai puţini şi părăsiţi de fraţii nostri, cari predominaţi de ideile confesionale se rĕcesc faţă de românii ortodoxi în aşà grad, ca de câte-ori vine la mijloc un interes confesional, ei jertfesc pe cel naţional faţă de cel confesional.

Am puté înşira multe exemple, de acéstă natură, dară scopul acestei scrieri nu este a slăbí dragostea între fraţi, ci acela, de a arĕta rĕul nefericirei nóstre naţionale, ca până când nu este prea târḑíu sĕ se ferésca românii de el, ca sĕ nu i ajungă şi pe ei sórtea poporului rutén.

Mijlocul este după cele expuse mai sus, a păstra fiecare sentimentele genuine românesci, a le validita acelea prin fapte şi a nu le subordina sentimentelor confesionale.

Aşi renega sentimentele naţionale şi a se identifica numai cu cele confesionale, nu se póte pretinde nici dela românii greco-catolici; éră dacă fără drept se pretinde dela ei şi nu se mai respectéză condiţiunile de contract ale „unirei“, după care li s'au asigurat ritul bisericesc şi limba liturgică, nu ar urma alta, decât a se abḑice — contractul.

Scrisóre din Budapesta.

Romano-catolicii şi greco-catolicii. — Importanţa României în lumină ungurésca. — Svêrcoliri pe terenul instrucţiunei.

Acum doi ani, în a dóua ḑi de Crăciun am întâlnit pe stradă un coleg universitar, teolog absolut de Budapesta. Colegul meu era un român gr.-cat. 'L-am luat la refec pentru-că n'a voit sĕ serbeze cu noi, ceialalţi români, sĕrbătorile. Şi ştiţi ce 'mi-a rĕspuns stimabilul? Eu am avut deja Crăciun. Sĕrbez după ritul catolic şi nu după cel grecesc“. Degéba am luat în ajutor întreg aparatul meu polemic, căci n'am isbutit a-l convinge, că pentru un român nu este egal a ţinè sĕrbătorile odată cu romano-catolicii, séu cu cei de rit rĕsăritean. Colegului meu întru atâta i-au fost inoculat cei din „Seminariul central“ *virusul* catolicismului, încât era incapabil de a mai face distingere între romano- şi greco-catolici.

Dar nu este numai colegul meu fericitul posesor al astorfel de concepţiuni rituale şi în general confesionale. Sunt mulţi români tineri şi români, preoţi, mici şi mari, cari vor sĕ fie vrednici fii ai Romei papale şi se nisuesc a reduce la un *minimum* deosebirile de rit şi de dogme între biserica apusénă şi între cea greco-catolică română. Fenomenul acesta se explică pe lesne.

Crescênd o mare parte din cuvioşii preoţi ai fraţilor gr.-catolici în institute romano catolice, adecă la vetrele infalibilităţii, unde de ritul şi religia lor strămoşéscă nici pomană, — e clar că venind acasă, acest rit şi aşeḑăminte strămoşesci li se par cu totului tot străine.

Pe de altă parte însĕ lucră şi biserica lor „mamă“, cu tóte armele posibile, ca legăturile dintre ea şi biserica gr.-catolică sĕ devină tot mai strînse. E firesc şi acest lucru, căci cu cât mai mici sunt deosebirile amintite, cu atât mai mari sunt folósele ce mama Roma le va trage din o astfel de — transacţiune.

E bine sĕ ţinem cont de acéstă pornire a fraţilor gr.-catolici.

În ḑilele trecute érăşi s'a putut observa caracteristica pornire. S'a ţinut aici în Budapesta o conferenţă a episcopilor catolici, cu care ocasiune s'au discutat chestiuni diferite, între cari şi anomaliile ivite în urma întroducerii legilor civile bisericesci. S'au hotărît aci cu unanimitate, că între romano-catolici şi greco-catolici nu există căsătorii mixte. În punctul acesta, în taina sfintei cununii adecă, deosebire între aceste dóuĕ biserici nu există.

Bun. Insĕ existat'a o astfel de deosebire până acum? Dacă n'a existat, enunţarea hotărîrii de sus a fost superfluă; dacă însĕ da, — atunci ce-a determinat pe reverendisimii domni a se ocupa numai acum şi chiar acum de acésta chestiune şi a ridica numai acum deosebirea?

Tot vechiul cântec: Reducerea deosebirilor la un minimum....

*

In numĕrul din 14 Apriiie scrie „Nemzet“, organul semi-oficios, un articol prim fórte măgulitor la adresa României. Vorbesce din incidentul nóuei veniri la putere a dlui Sturdza — despre importanţa României în Orient. In acest articol se ḑic între altele următórele:

România ocupă în orientul Europei cu tot dreptul un loc de frunte. Ea este ţéra de frunte între ţĕrile Balcanului înfiinţate în timpurile mai recente. Sêrbia şi Bulgaria rĕmân tare îndărăptul ei în tóte privinţele.

„Progresul ei pe terenul agriculturei şi culturei a întrecut progresul tuturor celorlalte popóre din Balcan, cu tóte că Sêrbii sĕ laudă, că ei ş'au cucerit mai întâiu libertatea. Sêrbii însĕ nu sunt în stare a folosì timpul, pe când Românii îşi vĕd sirguincioşi de muncă şi în ani mai puţini au dovedit mai multe succese. Budgetul ţĕrii de 209,800,000 de lei stă în raport cu 131,020 chlmetri cuadraţi şi cu 5,038,342 locuitori. Administraţia şi posiţia lor stă pe temelii sigure; au o armată bine organisată şi provĕḑută, care în rĕsboiul ruso-turc a dovedit cât trage în cumpĕnă, ér de atunci valórea acestei armate a tot crescut.

„*Este deci un avantagiu însemnat pentru politica europénă de a se basa în orient pe România, si tocmai din acest motiv trebue sĕ recunóscem de un succes vrednic de atenţiune, că Austro-Ungaria a isbutit a câştiga România pentru alianţa-triplă, adecă în potriva acelora cari sunt în contra acestei alianţe séu a singuraticelor persóne cari o represintă*“.

Vorbind apoi despre schimbarea guvernului în România încheie astfel:

„Certele de partid sunt totdéuna dăunóse binelui obştesc dintr'o ţéră, dar încă odată atât de dăunóse sunt, când ţara trebue sĕ aibă în vedere autoritatea sa în afară. Sperăm, că cu venirea lui Sturdza la putere s'a încheiat şi crisa, şi România va păşi mai înainte pe calea sa de desvoltare“.

Cuvinte atât de domóle şi bine cumpĕnite la adresa României rar s'au auḑit în colónele foilor maghiare până acum.

*

Tot „Nemret“ se ocupă în timpul din urmă — dela votarea budgetului de culte şi instrucţiune încóce — fórte mult cu ideile reformatorice lansate de aprigul Wlassics. Cei mai acreditaţi bărbaţi din jurul ministrului 'şi comunică vederile în colónele acestei foí.

Scopul discuţiunilor este, ca ministrul Wlassics se ieie din tóte sucul şi sĕ-şi alcătuéscă până la an proiecte concrete, se dee trup ideilor.

Mai intensiv se discută reforma învĕţămêntului. Sub titula „Instrucţia nóstră în punctul de culminaţiune“ face Dr. Wekerle László o reasumare a polemiei de până acum şi constată următórele:

„Privită instrucţiunea nóstră mai de aprópe trebue se recunóstem că ea are dóue principale defecte: *1. Faţă de Europa apusénă formăm un stat rĕmas îndĕrĕt în ale instrucţiunei; 2. Incă nici astădi nu avem politică magiară de instrucţiune şi cu atât mai puţin politică culturală magiară*“.

Acţiunea politică în aceste dóue direcţii — instrucţiune şi cultură — o socotesce autorul de cea mai cardinală şi mai urgentă datorinţă a guvernului, pentru a dovedi că el face „*nemzeti politika*“, politică naţionala magiară.

Dr. Wekerle ḑice mai departe:

„Urméză deci, că *trebue se întroducem un sistem de emulaţie* (!!) *între noi şi statele europene. Acest sistem înse trebue se fie autonom* (!!), *trebue adecă se validităm în mod bărbătesc şi conscii de ţinta nóstră propriile şi independentele nóstre idei, ér cu a imita străinătatea trebue se încetăm*“.

Ér mai la vale devine şi mai explicit pedagogul şi arată, că până ce vor urma cu imitarea nu vor înainta cu magiarisarea, căci numai „ideile proprii unguresci şi independente“ şi „validitarea lor în mod consciu de ţintă“ efectuesc magiarisarea......

Halal de politica lor culturală!....

Corespondentul.

Noutăţi.

Cuota. Comisia magiară pentru cuotă va ţinea în 29 a l. c. n. o nóuă şedinţă, în care se va hotărî, ce atitudine are sĕ iee comisia de şepte în tractările verbale cu comisia austriacă. Acestei şedinţe 'i-va premerge o conferenţă confidenţială a partidului guverernamental în chestia cuotei.

⁂

Comisariu guvernial pentru esamenele de maturitate din anul curent şcolariu la scólele medii române gr.-or. din Braşov a fost numit dl *Putnoky* Miklós, directorul gimnasiului de stat din Lugoş.

⁂

Cas de mórte. In sĕptămâna patimilor a rĕposat în Satulung lângă Braşov venerabilul paroch *Radu Popea.*

Rĕposatul a fost un credincios servitoriu al altariului, bun tată de familie, care a dat fiilor sĕi o crescere alésă, şi în timpul din urmă hrănitoriul nepoţilor sĕi rĕmaşi orfani în urma asasinului comis asupra fostului notariu de acolo Ioan Găvruş.

Intristata familie, între care ca frate se află şi Preasânţia Sa Părintele episcop dela Caransebeş Nicolau Popea, priméscă pe calea acésta exprimarea adâncei condolenţe.

Din partea familiei sa dat următoriul anunţ funebral:

Radu N. Popea, paroch, asesor protopresbiteral etc. astădi la órele 8 séra, împărtăşit fiind cu sfintele Taine, a adormit în Domnul, în al 69-lea an al etăţii şi al 47-lea an al preoţiei sale. Rĕmăşiţele pămêntesci ale scumpului defunct se vor transporta Joi în 10 Aprilie st. v. din casa proprie la óra 1 p. m. în cimiteriul bisericei S-tei Adormiri din Satulung. Satulung, (Biserica nóuă) în 7 Aprilie 1897. *Jalnica familie.*

Stofă pentru costume bast, mătasă crudă, dela fl. 8.65 până la fl. 42.75 cr. pentru un costum întreg. — Tussors- şi Shangtungs-Pongees, precum şi **mĕtasă-Henneberg** négră, albă şi colorată dela 45 cr. până la fl. 14.65 cr. de metru, lucie, vărgată, mostrată, damast etc. (circa 240 calităţi diferite, 2000 colori şi dessinuri etc.). Mărfurile comandate precum şi *mostrele le expedéză cu întórcerea postei la casă, franco şi scutite de vamă* **fabricile de mătasă din Zürich ale lui G. HENNEBERG,** (*furnisor de curte ces. şi reg.*). Scrisorile adresate în Elveţia sunt a se provedé cu marcă de 10 cr., cărţile postale cu 5 cr. Comandele scrise în limba română se execută punctual.

[42] 2

Nr. 157/897 [56] 1—3

CONCURS.

Pentru întregirea parochiei de clasa a III-a Sânpetru, protopresbiteratul Brașovului, cu încuviințarea Preaveneratului Consistoriu archidiecesan ddto 25 Februariu a. c. Nr. 1384 B. sĕ escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în ḑiariul „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch dau suma sigură de 415 fl. 80 cr. și accidenții 35 fl. în total 450 fl. 80 cr. după-cum s'au statorit de comitetul și sinodul parochial. Informațiuni mai deaprópe se pot primì dela comitetul parochial și oficiul protopresbiteral.

Reflectanții își vor însinua cererile concursuale instruite conform legilor în vigóre la subscrisul oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Brașov, 27 Martie, 1897.

In conțelegere cu comitetul parochial respectiv.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Brașovului.

Ioan Petric,
protopop.

Nr. 132/897. [58] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de paroch în comunele Apața-Ormeniș, tractul protopresbiteral al Treiscaunelor, formând ambele o parochie de clasa III-a, în urma părintescului ordin consistorial din 11 Martiu a. c. Nr. 1779 B. se publică concurs nou cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post ating la olaltă suma de 440 fl. 30 cr., precum s'a statorit în sinódele parochiale din 4 August 1896.

Informațiuni mai de aprópe se pot lua la oficiul protopresbiteral și comitetele parochiale respective.

Reflectanții, cari trebue sĕ cunóscă limba maghiară în vorbire și scriere, au a-și subșterne cererile concursuale, instruite conform normelor în vigóre, la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Treiscaunelor.

Bretcu, 4 Aprile 1897.

Dimitrie Cultofean,
protop.

Nr. 196/897 [57] 1—3

CONCURS.

Pe basa părintescii ordinațiuni consistoriale din 18 Martie 1897 Nr. 2031 Bis. și în sensul conclusului sinodului parochial din 8 Martiu 1892 prin acésta se escrie concurs pentru ocuparea postului de capelan lângă neputinciosul paroch Ioan Eft Popovici din Țințari protopresbiteratul Brașovului cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“-

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: jumĕtate din tóte venitele sistemisate ale unei parochii de clasa a II-a.

Reflectanții la acest post au a-și așterne petițiunile lor instruite conform legilor în vigóre la oficiul protopresbiteral subscris până la terminul defipt.

Brașov, în 6 Aprilie 1897.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Brașovului în conțelegere cu comitetul parochial respectiv.

Ioan Petric,
protopresbiter.

Nr. 178/897 [54] 2—3

Concurs repețit.

Pentru ocuparea parochiei de clasa a III-a Bosna, în tractul protopresbiteral al Ungurașului în urma ordinului Preaveneratului Consistoriu din 21 Ianuariu a. c. Nr. 237 B. prin acésta sĕ escrie concurs nou cu termin de 30 ḑile dela prima publicare.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch dau o sumă de 406 fl. 08 cr. anual.

Informațiuni mai detaiate despre emolumente și parochie se pot lua dela comitetul parochial séu dela subsemnatul protopresbiter.

Concurenții doritori de a ocupa acésta parochie au a se presenta înainte de alegere la biserică în vre-o Duminecă séu sĕrbătóre și își vor trimite cererile concursuali instruite conform normelor din vigóre în terminul deschis subsemnatului oficiu protopresbiteral.

In conțelegere cu comitetul parochial respectiv.

Fizeș-Sânpetru, 18 Martie, 1897.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Ungurașului.

Paul Roșca,
protopresb.

AVIS.

In librăria tipografiei archidiecesane se află de vênḑare următórele cărți:

I. Cărți bisericesci.

Biblia ilustrată testamentul vechiu și nou, nelegată fl. 10, legat.	fl.	15 —
Chiriacodromion (Çazanie), nelegat fl. 10, legat	„	12.—
Evangelie, neleg. fl. 8 leg. fin	„	18.—
Octoich mare, neleg. fl. 17, leg.	„	20.—
Octoich mic, neleg. fl.—60 cr. leg.	„	—.75
Orologion (Ciaslov) neleg. cr. 60, legat	„	—.75
Proscomidia altariului	„	—.25
Penticostariu neleg. fl. 8, leg.	„	10.—
Rênduiala la sfințirea bisericelor	„	2.50
Triodion cu Strajnic neleg. fl. 20, legat	„	25.—

II. Cărți scolare.

Abcdar, de Zacharia Boiu nel. cr. 20 leg.	„	—.24
Abcdar, de Ioan Popescu nel. cr. 20 legat	„	—.25
Abcdar, de Silvestru Moldovan nelegat cr. 20 leg.	„	—.25
Abcedar magiar-român, de N. Putnoky leg.	„	—.20
Aritmetica, de P. Dima	„	—.32
Abcdar, de Dogariu & Dariu I. = 30 cr., II. = 20 cr., III. = 35 cr., IV. =	„	—.45
Aritmetica după Lurz	„	—.20
Aritmetica de Vlaicu I = 20 cr. II. = 25 cr. III. =	„	—.35
Carte de cetire de Z. Boiu p. I. ediție nouă. nel. cr. 30 leg.	„	—.40
Carte de cetire de Z. Boiu p. II. nel. cr. 25 leg.	„	—.30
Carte de cetire de Ioan Popescu legată	„	—.70
Catechism de M. Toma	„	—.30
Catechism bogat	„	—.50
Cărticică de rugăciuni pentru copii leg. frumos ed. nouă	„	—.15
Comput de Ioan Popescu	„	1.20
Compendiu de Pedagogie de I. Popescu ed. nouă	„	2.—
Compendiu de drept canonic ediție nouă	„	3.—
Conducător la Abcdar de I. Popescu	„	—.10
Culegere de cântece naționale.	„	—.25
Carte de cetire magiară de Crișan și Putnoky partea I. = 70 II.	„	1.—
Carte de cântări bisericesci pentru copii	„	—.12
Curs de limba magiară de Molnàr I. II. III. a	„	—.20
Constituția patriei de Ioan Popoviciu leg.	„	—.20
Chemia elementară de Vlaicu	„	—.80
Chemia anorganică de Filipescu	„	—.80
Drepturile și datorințele civile	„	—.20
Elemento de Geografia de Zacharia Boiu	„	—.30
Elemente de Istoria patriotică de Z. Boiu	„	—.30
Elemenete de Istoria nat. și Fisica de Z. Boiu	„	—.30
Elemente de Fisică de I. Dariu	„	—.30
Fisica de Făgărășan	„	—.40
Gramatica română de Miheltan cl. II. = 10 cr. III. = 16 IV =	„	—.24
Geografia pentru scól. poporale de I. Dariu leg.	„	—.35
Geografia pentru scól. poporale de Moldovan & Făgărășan	„	—.30
Geografia pentru scólele medii de Moldovan & Făgărașan I.	fl.	1.20
Geografia pentru scól. medii de Moldovan & Făgărașan II.	„	—.50
Geografia pentru scólele medii de Făgărașan & Bârsan II.	„	1.—
Gramatica română de I Dariu	„	—.25
Gramatica limbei magiare de Crișan & Putnoky	„	1.—
Istoria biblică pentru scól. poporale	„	—.30
Istoria biblică pentru scólele medii	„	—.55
Istoria bis. rom. de Șaguna I. II.	„	3.—
Isagogia de Dr. Ilarion Pușcariu	„	1.50
Istoria bisericéscă ptru scól. pop.	„	—35
Istoria bisericéscă pentru scólele medii I. II.	„	1.—
Istoria Ungariei de Dr. N. Pop	„	—.25
Istoria Ungariei de S. Moldovan.	„	—.26
Istoria Ungariei pentru scólele secundare de V. Goldiș	„	—.80
Istoria universală pentru scólele secundare de V. Goldiș	„	1.—
Istoria naturală de Dr. D. P. Barcian 1. = 50 II. =	„	—.60
Istoria literaturei române de Lazariciu	„	1.—
Legendar român de V. Petri	„	—.50
Legendar magiar român de N. Putnoky	„	—.30
Limba maternă de Dr. Ilarion Pușcariu, ed. nouă	„	—.40
Mărturisirea ortodocsă	„	1.20
Pastorala veche	„	1.—
Pastorala nouă	„	1.50
Pomăritul de D. Comșa	„	1.—
Principii din Pedagogie de dr Il. Pușcariu	„	1.—
Psichologia empirică de I. Popescu	„	2.—
Teologia dogmatică	„	1.—
Teologia morală	„	1.50
Toldy, Narațiune poetică de Crișan & Putnoky	„	—.70

III. Cărți literare.

Biografia fericitului Șaguna de N. Popea	fl.	2.50
Istoria biser. politico-naționale.	„	1.—
Enchiridion s'au carte manulă de canóne	„	4.—
Invĕțătorul și poporul de Marienescu.	„	—.50
Polemia contra Heliad	„	—.50
Calendariu pe anul 1896	„	—.30
Scrisori apologetice	„	—.50
Sunete și resunete de Z. Boiu	„	—.50
Scrierea sf. Ioan gură de aur	„	—.50
Vocabular român german	„	—.70
Anghira creștină (cuvêntări) funebrale de T. V. Gheaja	„	1.50
Anecdote și glume de T. V. Gheaja	„	—.65
Antologie română de Manliu	„	1.75
Cel mai mare bine din lume de Făgărășan	„	—.20
Cine ce face lui își face, comedie întrun act pentru tinerimea scolară	„	—.10
Codicele de Mateiu Voilean	„	—.80
Colinde de A. Marienescu	„	1.10
Compas românesc de P. Petrescu	„	—.50
Cuvêntări funebrale de Z. Boiu	„	1.50
Crestomația română de I. Manliu	„	1.75
Date istorice de I. C. Pușcariu	„	2.—
Descântece poporale de Marian	„	2.—
Documente pentru limbă și istoriă de Dr. Il. Pușcariu	„	2.50
Doine și strigături de St. Muntean	fl.	—.12
Foi comemorative la serbarea 12/24 Maiu 1892 a lui G Bariț	„	—.80
In memoria lui G. Bariț peosii de G. Joandrea	„	—.20
Intrebări de educațiune și instrucțiune studii pedagogice de Dr. P. Span	„	1.—
La Alma povesti de Constanța de Dunca Schiau	„	—.50
Lecsiconul comunelor bisericesci din archidiecesă de Dr. Remus Roșca	„	1.—
Noul atac asupra scólelor nóstre.	„	—.25
Manual de drept cambial de I. Socaciu	„	2.—
Pace vouĕ de H. Drumond tradusă de D. Făgărașan	„	—.20
Primatul papal și înfalibilitatea papei de I. Broju	„	—.25
Poesii de Andreiu Murĕșan	„	1.50
Poetica română de I. Manliu	„	1.75
Povesci ardelenesci din gura poporului de I. P. Reteganul I—V	„	1.25
Povestiri alese și intocmite de P. Petrescu	„	—.75
Retorica și stilistica de I. Manliu	„	2.—
S'a dus în țéră novelă originală de Il. Chendi	„	—.15
Studiu diu economia națională de P. Petrescu	„	—.40
Satul cu comorile novelă de P. Petrescu	„	—.45
Stupăritul de C. Dimian	„	—.80
Vechia metropolie de N. Popea	„	1.50
Protocólele sinodale dela 1864—1893 tóte laolaltă	„	19 —
Protocóle congresuale dela 1868—1891 tóte laolaltă	„	7.60
Statut organic	„	—.25
Regulament pentru parochii	„	—.10
Regulament pentru organisarea, provisorie a învĕțămêntului	„	—.10
Regulament pentru procedura matrimonială	„	—.20
Regulament pentru seminariul pedagogico-teologic Andreian,	„	—.10
Regulament pentru afaceri interne congresuale.	„	—.20

IV. Tipărituri.

Budget cóla	„	— 03
Catalog de clasă cóla	„	—.02
Catolog de clasă broș. din 10 cóle	„	—.30
Catalog de clasă broș. din 15 cóle	„	—.45
Catalog de clasă broș. din 20 cóle	„	—.55
Carte de evidență cóla	„	—.03
Carte de evidență leg. din 30 cóle	„	1.80
Carte de evidență leg din 40 cóle	„	2.10
Chronica scolară leg.	„	1.50
Consemnarea pruncilor obligați a cerceta scóla cóla	„	—.02
Conspecte protopopesci, pentru noucun.	„	—.05
Conspect despre comunele matre și filie cóla	„	—.03
Conspect despre visitarea scólelor cóla	„	—.03
Conspecte de catechisația cóla	„	—.03
Conspecte scolare înv. (date statistice cóla	„	—.06
Conspecte prot. I. II. III. cóla	„	—.06
Conspecte de absenții sĕptĕmânale și lunare cóla	„	—.02
Contul capitalelor active cóla	fl.	—.03
Estrase din protocolul botezaților, cununaților și morților esempl.	„	—.01
Matricula scolară cóla cr. 2 legată din 50 cóle	„	1.50
Inventare pentru averea bisericelor	„	—.10
Jurnal de casă cóla	„	—.03
Jurnal de casă leg. 25 coli	„	165
Jurnal de casă leg. 30 coli	„	1.80
Obligațiuni ptru biseríci esempl	„	—.01
Protocolul bunei invoiri cóla	„	—.06
Protocolul bunei invoiri leg. din 50 cóle	„	4.—
Protocolul parochial cóla	„	—.06
Protocolul parochial leg. din 50 cóle	„	4.50
Protocolul botezaților cóla	„	—.06
Protocolul botezaților l. din 50 c.	„	4 50
Protocolul cununaților cóla	„	—.06
Protocolul cununaților l. din 50 c.	„	4.50
Protocolul morților cóla	„	—·06
Protocolul morților leg. din 50 c.	„	4 50
Protocol de esibite cóla	„	—.03
Protocol de esibite l. din 30 cóle	„	1.80
Protocol de esibite l. din 50 cóle	„	2.50
Prot. de clasificațiune cóla	„	—.02
Prot. de clasificațiune l. din 50 c.	„	1.50
Specificațiuni pentru noa cununați cóla	„	—.05
Testimonii scolare esempl.	„	—.02
Testimonii de religie	„	—.02

V. Icóne.

Icóna înmormêntării domnului pe pânză	fl.	2.50
Icóna înmormêntării domnului pe hârtie	„	—.50
Icóna celor trei Ierarchi pe hârtie	„	—.30
Icóna Evangeliștilor pe hârtie	„	—.50
Portret Șaguna	„	1.—
Portret Gozsdu	„	1.—

VI. Requisite de scris.

Libele de scris à 1 cr. 100	„	—.70
Libele de comput á 1 cr. 100	„	—.70
Libele de dictando à 1 cr. 100	„	—.70
Caete de dictando din 6 foi 4 cr. dip 8 foi 6 cr. din 12 foi cu 8 cr. din 16 foi cu 12 cr. din 20 de foi cu	„	—.15
Glasuri (tocuri de pene) și de ceruse rotunde și cuadrate á 4, 5, 6, 8, 12, 20, 30, 40 cr. și	„	—.45

Tocuri (códe) de pene condeiu dela 40 cr. suta până la 50 cr. bucata.

Hârtie fină de scris de cancelarie și concept à 6, 7, 8, și 10 fl. miia de cóle.

Ceruse à 1, 2, 3, 4, 5, 6 și 7 bucata și suta à 80 cr. 1 fl. 1.20 1.80 2 și 7 fl.

Pene de scris dela 50 cr. până 1 fl. 20 cutie constătătóre din 144 bucăți.

Tăblițe de pétră bucata 7, 10, 12 14 și 15 cu bucata

Tot feliul de hârtie de epistole cu prețuri fórte moderate.

Notese dela 4 cr. până la 1 fl. bucata.

Trăisti de scólă pentru copii, chipuri pentru copii, Circele, Văpsele și pensele, Hârtie sugativă.

Calemare, Liniale, hârtie pentru stelagiu, Albume, Blocuri, Țințe de desem; totfelul de negrélă, tóte acestea cu prețuri fórte moderate.

Redactor prov. **Gavriil Hango.**

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 43. Sibiiu, Sâmbătă, 19 Aprile (1 Maiu) 1897. Anul XLV.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
la „Tel. Rom.“ într'una cu suplementul „Fóia Pedagogică“
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rĕndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

In ajunul sinódelor.

Pe când va ajunge ḑiarul nostru în mânile stimabililor cetitori, biserica vie va fi întrunită în sinóde în giurul archiereilor spre a începe activitatea unui nou period de trei ani.

An de an representanţii clerului şi ai poporului nostru credincios se adună la reşedinţele episcopesci, spre a lua în sémă activitatea unui an, spre a se consulta asupra lucrurilor, cari promovéză binele şi interesul bisericei.

An de an ne întrunim în corporaţiunile nóstre bisericesci, an de an luăm unul din inţelepciunea altuia, unul din experienţa altuia; an de an ne simţim tot mai tari, întărindu-se an de an voinţa şi dorinţa de a lucra toţi în cea mai bună armonie pentru binele bisericei.

Conscienţa, că lucrarea se împarte asupra mai multora, ne dă firma credinţă, că vom puté delătura tóte greutăţile, cari se pun în calea progresului nostru, căci unde sunt mulţi, acolo şi puterea cresce.

Din tóte părţile se concentréză la reşedinţele episcopesci ce are biserica mai bun.

Toţi vin mai bogaţi în experienţe, toţi mai tare convinşi despre adevĕrul, că numai în bună armonie putem promova binele bisericei.

Experienţa ne arată, că ḑi de ḑi tot mai mult cresc greutăţile, cu cari avem sĕ luptăm în viéţa nóstră bisericéscă.

Preoţimea nóstră are sĕ lupte cu neajunsuri materiale, deóre-ce până acuma puţin s'a putut face pentru a i-se asigura o dotaţiune corĕspunḑĕtóre.

Până acuma a trebuit sĕ asigurăm bunurile, cari au fost mai tare ameninţate.

Între aceste la locul prim au fost scólele nóstre.

Nu putem ḑice, că am ajuns a asigura întru tóte existenţa acestor nepreţuite bunuri ale bisericei nóstre, avem însĕ conscienţa, că am făcut totul ce am putut până acuma, şi la locul prim trebue sĕ punem inima cea bună a poporului nostru, căci din a lui contribuire am putut asigura, ceea-ce am asigurat.

Invĕţătorii nostri în cele materiale acuma sunt puşi pe o tréptă cu cei dela scólele statului, şi în punctul dotaţiunei în multe locuri stau mai bine decât preoţimea, care e avisată a se mulţămi numai cu prinósele dela credincioşi.

Cu tóte nĕcasurile nóstre pentru asigurarea scólelor, totuşi nu se póte ḑice, că nu am reflectat şi la sórtea preoţilor. Ómenii mari de suflet au avut în vedere şi sórtea preoţimei.

Nemuritoriul Şaguna a întemeiat fondul Pantazi, cu speciala meniţiune, de a dota la timpul sĕu preoţimea.

Nemuritoriul Gozsdu a făcut disposiţiuni speciale pentru dotarea preoţimei ortodoxe din metropolia nóstră, şi va veni vremea, când vom puté întinde binişor mână de ajutoriu şi preoţimei nóstre.

Sinodul nostru archidiecesan şi-a îndreptat privirile asupra vĕduvelor preotese şi asupra orfanilor acelora; lacrămile celor rĕmaşi orfani le sterge de pe frageḑii obraji fondul de pensiuni archidiecesan.

In casuri de nenorociri şi de neputinţă fondul de pensiuni întinde ajutoriu preoţimei.

Aceste au fost trebuinţele cele mai arḑĕtóre, căci din mila Domnului până e în deplină putere preotul ca tată de familie, deşì cu mult nĕcaz, dară totuşi o susţine.

Primele şi cele mai arḑĕtóre trebuinţe au fost deci considerate la locul prim, şi sunt de tot nebasate svonurile auḑite ici-colea, că fondul de pensiuni s'a făcut pentru puţinii funcţionari archidiecesani din centru, cari între impregiurările actuale ale oraşului Sibiiu cu nimica nu sunt mai favorisaţi în cele materiale decât preoţimea dela sate.

Vorbim avênd în vedere numai archidiecesa nóstră.

Biserica totdéuna a fost cu inima şi cu ochii la preoţimea sa, şi în ḑile bune, şi în ḑile rele, biserica a sciut apreţia misiunea culturală a preotului în sinul poporului.

Sórtea ei o a avut totdéuna în vedere, şi tot sórtea ei va fi prima ei îngrijire şi pe viitoriu.

Rĕmâne deci acésta una dintre principalele probleme ale sinodului.

Fondului de pensiuni trebue sĕ i se dea o deosebită îngrijire.

Sunt o mulţime de lucruri de regulat atât în ce privesce restanţele de taxe, cât şi posiţiunea acelora, cari cu tótă obligativitatea accentuată în statute, nici până aḑi nu s'au insinuat ca membri, şi n'au solvit nimica din competinţe.

Protopresbiterilor trebue sĕ le asigurăm o dotaţiune óre-care, căci în situaţiunea de acuma nu-'i mai putem lăsa.

În fine trebue sĕ căutăm a pune pe base solide şi cestiunea cu sidoxia, spre a asigura existenţa fondului general.

Teren de lucru este, şi încă vast.

Dumneḑeu sĕ ne dea puteri.

Cu aceste salutăm din inimă pe deputaţii sinodali cu salutarea bisericéscă: Christos a înviét!

Bine a-ţi venit!

La lucrare armonică pentru binele bisericei!

Ecou la „Alegerile sinodale“.

III.

Sunt cause externe, ca tot atâtea gravamine ale preoţimei, cari o împedecă a-şi exercita dreptul electoral. Ţin a suleva unele ací, cele mai de căpetenie.

Timpul, când se fac alegerile încă e impediment. Se înţelege, Statutul org. fixéză óre-cum terminul prin aceea, că dispune, când au sĕ se întrunéscă sinódele şi congresul, ba determină şi timpul de când până când au a se duce alegerile în indeplinire. Dela prescrierea Statutului org., se înţelege, nu se póte face abatere. Se póte cere însĕ ca între marginile prescrise, sĕ se alégă timpul cel mai favorabil, din punctul de vedere al comunicaţiunei. Étă pentru-ce! La alegerile sinodale prin Februariu-Martiu drumurile sunt înfundate rĕu, dar' la congres mai ales se fac alegerile adese prin Decembre séu finea lui Novembre, când comunicaţiunea este dificilă, ba nici se póte face fără anumite pericole pentru sănĕtate.

Pentru aceea amintesc acésta împregiurare, că în aşa timpuri preotul póte fi scusat, fiind-că nu peste tot locul comunică drumuri de ţéră regulate, nu pretutindenea se află cale ferată; şi prin munţi mai ales, preotul caută a călĕtorí cum póte — până şi per pedes. „Ad imposibilia nemo obligatur“, la ce trece putinţa nime nu se póte obliga.

Plângeri adevĕrate se pot ridica contra cercurilor electorale, cum sunt ele alcătuite. Fără a mĕ dimite la specialităţi, ţin a constata rĕul ce ele îl cuprind.

Drept principiu conducĕtor, cred eu la formarea cercurilor s'au luat protopresbiteratele: care cu care sĕ nimere la mulţimea sufletelor, şi când aşa n'a mers tréba bine, s'au mai adăugat de ici şi colo comune singuratice spre a întregí cercul cu ele. Gravitaţiunea firéscă cătră un anumit centru, căile şi mijlócele de comunicaţie, fórte puţin séu deloc, nu s'au considerat.

Pe mapă, şi la părere, póte sĕ formeze un grup óre-care de comune nu cerc, însĕ în natură nu e tot aşa.

Dóue comune ce se par lângă olaltă, şi trebue sĕ fac încungiur, vrênd a merge pe drumul cel bătut. Cine cunósce însĕ drumurile şi ţéra nóstră va vedea, că ce încungiur are a se face când nu la vre-unii numai, ci departe are omul sĕ călătoréscă — până sĕ ajungă la centrul colegiului electoral.

Astfel s'a putut întêmpla, că comune ce s'ar fi putut da la un cerc anumit, s'au aruncat sute chilometri

---

FOIŢA.

Documente pentru limbă şi istorie.

(Urmare.)

Documente

relative la biserica gr.-ort. română din Făgăraş.

Sub titlul „Biserici vechi românesci în ţéra Făgăraşului“ eu am publicat încă în nr. 36 a. tr. al „Telegrafului român“ o diplomă a principelui Transilvaniei Mihail Apaffy de dto Turda, în 10 Octomvrie 1694 prin carea 'i-s'a conces principelui Constantin Brancovénu din ţéra românéscă de a clădit în Făgăraş în strada Braşovului din material solid o biserică pentru românii din Făgăraş, cari atunci erau cu toţii greco-orientali.

După-ce o parte din Românii din Făgăraş au trecut la unire cu biserica romano-catolică, biserica Brancovénului la anul 1761 a fost predată în mod oficios credincioşilor români gr.-cat. a căror proprietate este şi astăḑi.

În urmă acesti români rĕmaşi în legea strămoşéscă gr.-ort. la anul 1783 'şi-au clădit o biserică nóuă în strada grecilor în apropierea pieţei Făgăraşului. Turnul acestei biserici l'au acoperit cu tinichea la anul 1791. Şi a ţinut acéstă tinichea până la anul 1896. În acest an noi credincioşii parochieni ai acestei biserici am tocmit cu un măestru sĕ ne acopere turnul bisericii din nou cu tinichea albă. Când s'a început lucrarea noi am pregătit un act istoric comemorativ despre înfiinţarea şi trecutul acestei biserici, ca acest document sĕ-l aşeḑĕm în un glob din turnul bisericei pentru următori. Când au ajuns lucrătorii cu dĕrîmarea coperişului vechiu până sus la cruce, au aflat în globul de sub cruce în un toc de tinichea dóue acte scrise cu litere cirile.

Aceste acte noi le am transcris cu litere latine spre uşurarea cetirei pentru următori. Apoi dimpreună cu actul nostru istoric le-am aşeḑat atât pe cele originale cu litere cirilice, cât şi transcrierea lor cu litere latine în tocul cel vechiu de tinichea, şi cu acestea le-am pus în globul de sub crucea cea nóuă.

După acestea crucea a fost sfinţită în biserică în 4/16 Septembre 1896 în presenţa mai multor parochieni prin parochul Nicolae Aron din comuna învecinată Galaţi, învitat la acésta.

Meşterii îndată au luat crucea sfinţită şi pe un timp fórte frumos o au înălţat splendid strălucitóre pe vîrful turnului în presenţa nóstră a parochienilor adunaţi acolo cari cu pietate şi pătrunşi şi inspiraţi de un tainic simţĕmênt de religiositate şi speranţe, implorăm în sufletul nostru timpuri mai bune şi înfloritóre pentru mult încercatul nostru neam şi sfânta nóstră biserică.

Actele amintite mai sus sunt următórele:

I.

La anul Domnului 1783.

Cu vrerea şi ajutoriul a totputernicului şi prea bunului D-ḑeu, care prin graţia şi slobodenia prea milostiv înălţatului împĕrat Iosif al II-lea al rêmlenilor şi altor ţĕri împreunate s'a pus temelie adecă fundament şi s'a făcut acéstă sf. bis. de ritusul şi legea grecéscă neunită a rĕsăritului cu cheltuiala séu milostenia a unora din orăşenii şi poporenii sf. bis. şi şi a altor creştini buni din alte părţi, pe cari 'i-au îndemnat D-ḑeu spre acéstă părere de bine sufletéscă. Fiind întru acéstă vreme şi an gubernator marele principe al ţĕrii Ardélului Escelenţia Sa Baron Bruckenthal şi căpitan mare a Făgăraşului şi districtului sĕu Grof Béldi József. Vlădică neunit nefiind în acest an, dară vicareş clerului acestuia Ioan Popovici de la Holdor şi protopop în Făgăraş şi acestei Eparchii Popa Bucur, popa Popovici şi al doilea preotul şi parochul popa George Petrascu, Gosiman bis. d-moeni jupân Pana Nerges curatori mari séu titori jupân Vasalake Nerges jupânul G. Corodicel bĕtrân al Doilea mai mici Jup. Jemla Isae şi jupânul Vasale Nerges cel tinĕr, care mai mult decât toţi din orăşeni a dat ajutor cu milostivirea la acéstă sf. bis. Éră la anul 1791 s'a ridicat şi s'a făcut acest turn din zid în sus cu lemnul şi coperişul blechilor, Impĕrătia înălţiei sale Leopold al II. fiind gubernator ţeri Ardélului Escel. sa Bánffy George, dară Vlădică de legea grecéscă neunită prea sfinţia sa Gerasim Adamovici, protopop şi preot în Făgăraş George Petraşcu, Dascăl Dlu Andrei Suvailovici dând tot blechiul de pomană care s'a pus pentru D-lor cinstiţi jupân George Corodi cel tinĕr. Apoi la meşterii de lemn şi de blechiu şi la cheltuială altă tótă a turnului care s'a făcut şi s'a isprăvit au dat alţii de cinste negustori şi din meşteri cinstitului Ţecluiu a Timarilor şi din alte oraşuri cari au vrut, unii câte 100 de zl. unii câte 50 alţii câte 25 fieste-care, după putinţă şi pe cum l'au îndemnat D-ḑeu, cu a cărora ajutorinţă s'au sĕvêrşit acest turn prin vrerea lui D-ḑeu după acésta s'au făcut parcanurile împrejur şi s'au tinciuit tótă biserica pe din departe, s'a îmgreunat participarea și s'a înmulțit spesele de cale (mai cu sémă la alegeri pentru congres.)

Étă ce s'a ajuns!

Preoții din un tract, cari sunt la ei acasă, fiindcă centrul colegiului e póte și centrul protopresbiteratului, își pot exercita dreptul electoral, cei de departe nu. Un tract e favorisat, altul îngreunat. Nu e nedreptate, disproporțieací?

Sentiment penibil trebue sĕ cuprinda preotul, când a vĕḑut, că el are îndoit și întreit a spesa ca colegul sĕu de aprópe și cu comunicație eftină. Sĕ se noteze, că comunele bisericesci au început și ele a murmura, ḑicênd că prea mult le costă (5—15 fl.) un așa drum, care pe deasupra se repetéză și de dóue-ori într'un an, séu în doi ani consecutivi. (Nu am scire, décă peste tot locul e așa; unele comune sciu că dau diurne la astfel de ocasiuni. Considerând prestațiunile și spesele ce se fac, eu n'am nimic de ḑis contra. Ba aflu chiar la loc, ca preoții sĕ fie remunerați cu ceva, cu atât mai ales, că și deputații primesc diurne din fondurile archidiecesane, și cu cât se scie, că preotul fiind slab dotat, din al sĕu de regulă n'ar puté suporta tóte spesele ce și altfel sunt mai mari ca diurnul de cărăușie căpĕtat dela comună.)

Partea financiară nu puține griji face preotului, cari cu greu le póte numai delătura.

Pentru-că un preot trebue sĕ aibă în vedere aceea totdéuna, ca sĕ se presente cuviincios și conform cu exigențele unui om cult, altcum se expune a fi timbrat de străinii cu care vine în contact. Și străini sunt destui, pentru-că locul colegiilor electorale este de regulă vr'un oraș cu limbi diferite. Se ḑicem că peste asta a trecut; tot îi rĕmâne ostenéla călătoriei îndelungate și pericolele ei. Când și preste asta a trecut, se ivesce alt inconvenient. De acasă, din causa miserabilelor drumuri de pe multe locuri, avênd a lipsí timp de câteva ḑile, cine îl va înlocuí în absență, mai cu sémă când se scie, că ceva bóle séu mortalitate bântue prin comună. Pentru o ḑi s'ar determina ușor sĕ plece, dar când dóue trei se recer, nu bucuros se desparte de oficiul sĕu.

Ba după delăturarea tuturor pedecilor, tot are a mai face o tristă experiență în localul urnei electorale. Fiind că el e, așa ḑicênd, în străinătate și aprópe singur, căci cei mai din apropierea lui preoți, póte nu s'au presentat, cu durere observă, că la votul lui nime nu reflectéză; pentru-că cei din apropiere preoți, își au candidatul lor, care și fără acel vot tot îl scot din urnă.

Singur, desconsiderat, în loc străin preotul își perde gustul. Ce ḑic? Ridicându-se și vrênd a susținea o candidatură ce nu place dincolo, se expune și rîsului. In tótă lumea se practică, că ómeni cei din un ținut óre-care țin strîns la olaltă și se pórtă cu desconsiderare — sĕ nu ḑic dispreț — față de cei din alte ținuturi. P. e. țeranii totdéuna au ținut a fi lucru de onóre pentru ei, că sunt țerani, și la munteni mereu le pun sub nas epitetul de „mocani“. De acest fel de apucături încâtva nici preoțimea nu este scutită. Etc. etc.

Fie cum va fi, un lucru trebue constatat:

Protopresbiteratele în sine n'au fost cu destulă atențiune arondate, mai ales din punctul de vedere al comunicațiunei. Prin formarea cercurilor electorale s'au adaugat dóue imperfecțiuni înt'runa, deci se înțelege, că a eșit o imperfecțiune saravină din ele.

După a mea părere la arondarea cercurilor electorale ar trebuí sĕ se țină în vedere aceste:

a) drept centru sĕ fie statorit totdéuna câte o localitate mai însemnată (fără privire de e centrul unui protopopiat séu ba!), care este centru firesc, și din punct de vedere cultural ar putea devení un focular, care sĕ împrăscie lumină în giurul sĕu.

b) tóte comunele bisericesci ce gravitéză spre respectivul centru, sĕ fie adunate și format din ele câte un cerc electoral.

c) sĕ se aibă în vedere și căile și mijlócele de comunicațiune, ér eftinătatea călătoriei înainte de tóte sĕ fie considerată.

d) numĕrul sufletelor la cercuri, ca sĕ fie adecă proporție între ele, numai atunci trebue observat strict, când este cu putință, fără a vătĕma principiul care s'a statorit, ca adecă comunicațiunea sĕ fie ușóră și eftină. Pe mine, și cred pe nime, nu mĕ supĕră, décă un cerc, unde comunicația este lesniciósă, va fi înc'odată așa de extins ca altul în care nu se póte face comunicație de trébă.

e) când se fac alegeri pentru congres, n'ar strica sĕ fie schimbat centrul, adecă sĕ se caute un centru anumit, care pentru toți membrii colegiului electoral cât se póte de o potrivă se fie acomodat.

Greșéla la astfel de colegii electorale zace tocmai acolo, că din cele dóue centre ce sunt la alegerile pentru sinod s'a pus unul care se póte sĕ fie și pentru sinod nu tocmai acomodat.

Ce va fi la congres, când un preot trebue sĕ trécă prin dóue séu trei comitate ca sĕ ajungă la locul de votare.

La acest punct aș puté positive și sdrobitóre date înșira. Le susțin însĕ pentru altă ocasiune.

Apropo la tóte. Când s'ar pune chestiunea pe tapet și la ordinea ḑilei, autoritățile superióre vor lucra numai în conformitate cu dorința obștéscă a publicului și a celor interesați, décă proiectul respectiv îl vor presenta sinódelor protopresbiterale spre pertractare, încât privesce protopresbiteratul. N'ar strica chiar și comunele bisericesci sĕ fie întrebate, unde și la care cerc ar dorí sĕ aparțină.

Sunt la loc séu nu observările și părerile de mine desfășurate — competenții judece.

Sĕ nu durmim!

Preotul V. G.

Revista externă.

Din Athena sosesc sciri fórte îngrijitóre pentru familia domnitóre. Perderile armatei grecesci din Tesalia au iritat poporațiunea până la gradul suprem și e temere de isbucnirea unei crâncene revoluțiuni îndreptate în prima linie în contra curței regale. De altcum nu e ceva nou, că poporațiunea de comun acusă pe conducĕtori pentru perderile întêmplate pe câmpul de luptă și nu împregiurările nepregătirei de ajuns pentru o astfel de luptă pe viéță și pe mórte. E cunoscut, că Grecii în prima linie numai lui Capo d'Istria pot mulțămi, ca au aḑi libertate și independență, și totuși cu ce i-au mulțămit? cu aceea că i-au repus viéța cu un pumnal fiind-că a cercat a le domolì entusiasmul preapotențat, când a vĕḑut că acela degeneréză la patimă órbă și amenință cu perire succesele dobândite până acum cu atâtea osteneli și jertfe de tot feliul. Apoi pe primul rege l'au alungat, al doilea nici nu și-au ocupat tronul, al treilea rege s'a retras și se vede, că nici regele actual nu va avé sórte mai bună. El a făcut totul pentru ridicarea țĕrei sale, dar acui e vina, că armata grecéscă a fost bătută în Tesalia? Sigur, că nu a dênsului, nici a guvernului sĕu; ba chiar nici a poporațiunei, care amenință acum cu revoluțiune, ci a acelora, cari o au fanatisat în contra Turciei și o au făcut sĕ siléscă pe rege și pe guvern a lăsa sĕ degenereze lucrurile până acolo în hîrăirea turcilor până când aceștia au fost siliți ale declara resbel, nefiind nici unii, nici alții pregătiți la acésta. Până acolo au ajuns lucrurile, încât înșiși puterile străine vor trebui sĕ se îngrijéscă pentru scăparea familiei domnitóre.

Bunele intențiuni ale regelui George pentru sórtea țĕrei sale s'au manifestat și prin aceea, că a rechemat dela óste pe moștenitoriul de tron dimpreună cu întreg statul sĕu major, ceea-ce a făcut pe resvrătitori sĕ ureze pentru înființarea unei republici în locul regatului, ér pe ofițeri sĕ-i bombardeze cu petri. Afară de aceea însuși dênsul e decis a pleca la óste spre a lua în mâni comanda supremă pentru combaterea Turcilor. De vre-o retragere a Grecilor de bună voie nici vorbă nu e și se vorbesce despre intervențiunea puterilor, și încă în mod urgent.

O telegramă anunță, că grecii au părăsit Triccalo și Volo, fiind ambele localități ocupate de turci. Tot așa au fost bătuți grecii la Mati, la Larissa, la Arta, prima fortăréță a grecilor la frontieră. Iși pun înse mari speranțe grecii în armata de pe mare cu care amenință deja Salonicul.

Ministrul de marină Levidis și-a dat demisiunea, din motivul, că flota de vest nu i-a împlinit ordinele.

E temere și de căderea cabinetului actual, ceea-ce ar putea produce între împrejurările agitate de aḑi și detronarea regelui și isbucnirea revoluțiunei.

In tot casul, aceste sunt evenimente, cari nu promit a contribui nici decât la ridicarea autorității și bunăstărei Greciei. Ce se faci însĕ când demagogi pătimași agită spiritele și duc poporul până la revoluție băgându-i în cap idei nerealisabile între împregiurările date, numai ca dênșii sĕ jóce pe marele patriot și sĕ-și procure mijlócele de subsistență personală.

Marile puteri au sistat blocarea Cretei față cu cea mai mare parte a litoralului dela Nord, va sĕ ḑică, cu partea cea mai apropriată de Grecia. Acésta o vor publica în mod colectiv cât mai curînd.

Amĕnunte mai importante până acum încă nu sunt cunoscute.

In tot casul situațiunea Greciei insuflă tuturor serióse îngrijiri.

Scrisóre din Budapesta.

— Pascile nóstre. Scaunul patriarchal din Constantinopol. —

Nu încape nici o îndoială, că dintre sĕrbătorile domnesci, Pascile sunt cele mai însemnate și mai frumóse *și* în ce privesce formele externe, în ce privesce serviciul dḑeesc, care cu acest prilegiu este din cale afară înălțător. Acest serviciu este măreț cu deosebire în biserica nóstră rĕsăriténă, a cărei rit se ridică atât de mult peste monotonia latinului și de creștini puțini înțelesului rit al bisericei catolice.

---

afără pentru care lucru ca sĕ se scie când s'au întêmplat la o vreme a se mai direge s'au scris aicea acestea și s'au băgat închise într'acest bumb la luna Iulie 18 a. 1791 prin

Popa George Petrascu
din Făgăraș.

II.

Tuturor celor ce se va întêmpla a vedé acésta scrisóre facem însciințare, noi cei mai jos iscăliți, ca sĕ se scie, cum Tatăl, Fiul și Sfântul Duch, sfânta Troiță, un Dumneḑeu adevĕrat cu milostivire au căutat spre naționul neuniților, ce se numesc adevĕrați pravoslavnici creștini și fiiĭ bisericei rĕsăritului și prin prea înțeleptul și de mare laudă vrednic împĕrat Iosif II. au ridicat la cinste acest neam și l'a făcut primit asemenea altor némuri, dându-le slobodḑenie întărită cu decret ca sĕ zidéscă biserici și sĕ aibă preoți și tótă țirimonia legii și a ritului sĕu deplin, sĕ pótă avé și împlinì după obiceiu, trimițênd și vlădică pe séma acestui rit, pe domnul Dionise Novacovici cari mai înainte de acésta în vremea rĕposatei Maria Theresia, împĕrătésă, nu numai că erau opriți, dară multe și nespuse nĕcasuri trăgeam noi neuniții fiiĭ bisericei rĕsăritului, precum și aicea în Făgăraș. Că fostu-s'a milostivit Constantin Basarab Brancovean, princip de Roma, care a fost Vodă în Țéra Românéscă și a zidit biserica cea din ulița chivărarilor pe séma norodului fiilor bisericei rĕsăritului, împodobindu-o cu tot felul de cărți și cu clopote, și norodul nostru au și mai împodobit-o cu tot felul de scule și odóre sfinte. Nu după lungă vreme, întemeindu-se unația în Ardeal, Împĕratul nostru au dat acésta biserică sĕ fie metropolie pe séma uniților și noi am rĕmas la o casă cu cărțile, sculele și odórele nóstre, unde făceam noi slujbă ca și în biserică. Dară întemeindu-se unația, multă supĕrare au tras și mult jaf și pagubă le-a făcut, că în multe rênduri ne-au jefuit biserica nóstră, acolo unde țineam, ḑic, puțin ca la preț 5000 de zloți, cărți, odăjdii scumpe, potire, candele și cădelniță tot de argint, dară icóne scumpe și alte multe ce s'au prețuit pe ușor întru acésta sumă. Și era oprit sĕ nu ținem în Făgăraș nici preot nici capelan pe ritul nostru și dintre făgărășeni fără de preot s'au îngropat morții lor. Că pe cel unit nu-'l primea nici cum. Alții cât căpĕta un preot neunit îl luau între furci de fer, între măcav și între mueri încărcate cu petrii și așa petreceau pe preot și pe mortul, ca sĕ nu prindă pe preot și sĕ-'i facă supĕrare. Precum și în anul 1761 venind un general Bucov cu mulțime de óste și fórte cumplită fiară sĕlbatică asupra neuniților, s'au arătat care au făcut milităria și au ars mănăstirile pela tóte satele de pe sub margini, care era prin păduri de se odichnea, călugări mulți și bolnavi mulți se tămăduiau la acele mănăstiri. Acest general fiind și în Făgăraș, multă rĕutate a făcut neuniților, furci a făcut și le-a ridicat în mijlocul têrgului, ca pe cei ce nu se vor pleca la unație sĕ-'i spênsure, și 'i-au prins și 'i-au îngrozit și 'i-au bătut fără de milă, și sosind atunci și vlădicul Dionisie dela împĕrăție a rușinat pe Bucov ḑicêndu-'i că lucră ce nu 'i-a poruncit împĕrăția și tot norodul neunit din Făgăraș, care nu era prin acela era fugit sĕ scape de mórte, ér care era unit avé cinste. Și de spênsurat pe nimenea nu au spênsurat dară fórte cumplit i-au bătut și pe grecii negutători i-au globit cu 180 adecă o sută optḑeci de floreni nemțesci, cu care au plătit 6 boi grași la cătane. Și nefiind fiindu-și în grabă au făcut dumnélui jupân Vasalache Nerges din Făgăraș și au pus banii aceștia pentru oraș până cu vreme la vre-o câțiva ani i-au primit fără dobândă. Éră acest general fiind în Sibiiu într'una din ḑile a eșit la preumblare cu căruța sa și din depărtarea lui Dumneḑeu, diavolul s'a apropiat și a făcut spaimă cailor lui și l'au strivit cu căruța până ce a căutat sĕ piară ca un diavol cu mórte grabnică. Éră noi am fost rênduiți sĕ mergem la biserică în Beclén. Și cu multă cheltuială am mers în Galaț. In Galaț era o biserică mică de lemn, vechie, próstă, și noi cu cheltuiala nóstră am făcut asta acolo în sat. Și am umblat la Galatz 20 de ani; cine ar puté spune nĕcasurile și frica trecerei Oltului și cheltuiala, că era podul slab și rupt și ceva de vrea ploua tot cu luntrea și cu cinul trebuia sĕ trecem și totdéuna sĕ plătim la mers și la întors, și pe ulița Galațului era tină mare și ochiuri ca acelea, cât multe vite de a sĕracilor au perit acolo și noi și familia nóstră cât ne-am chinuit acolo nu se póte crede.

(Va urma.)

Aici în capitala ţĕrii sunt o sumedenie de biserici aparţinĕtóre tuturor confesiunilor, Dóuĕ din aceste bis. sunt de confesiunea nóstră: bis. grecéscă şi cea sêrbéscă. Bis. sêrbéscă are în fruntea ei pe un protopop, ér cea grecéscă pe un archimandrit şi un preot. Preotul este macedo-român, dl Georgiades Murnu, tatăl profesorului Murnu dela Bucuresci. Cetitorii „Telegrafului“ vor sci din anii trecuţi, cà Românii din Budapesta au avut egale drepturi cu grecii la biserica acésta, că până în anii din urmă serviciul divin se ţiné tot a dóua Duminecă în limba română, că studenţii români ţinéu strană şi executau rĕspunsurile liturgice. Tóte aceste drepturi însĕ Românii le-au perdut în urma unui lung proces intentat de greci. Notez, că Grecii de aici — aşa puţini câţi sunt — sunt fórte buni patrioţi şi bine vĕḑuţi la guvernul unguresc; la milleniul de pie memorie biserica lor a fost cel mai iluminat edificiu din întreg ţinutul; pe frontispiciul bisericei lor se vĕd încă şi astăḑi conturele anului millenar 1896.

Cu tóte acestea însĕ noi românii din Budapesta cercetăm regulat biserica grecéscă şi aprópe numai noi. Afară de cantor şi de crâsnic, Dumineca nu veḑi picior de grec în pompósa biserică, în care cântă regulat un cor compus din diferiţi cântăreţi ai operei. Pentru noi este o mare mângăiere sufletéscă a asista la un serviciu divin, care — deşì ţinut în o limbă străină — ne improspetéză în memorie credinţa strămoşéscă în care némul nostru românesc a crescut.

Sĕrbătorile Paşcilor cu deosebire ne-au întrunit pe toţi românii în biserica grecéscă. Uniţi şi neuniţi, neaoşi şi renegaţi — au venit cu toţii, ca, măcar odată într'un an sĕ se încălḑéscă la sinul maicei străbune. În ḑiua de Paşci n'auḑiai în biserica grecéscă fără tot o limbă românéscă; într'o parte erau grupaţi vr'o 50 de universitari, într'altă parte Ilustrităţile de pe la Curie şi Tablă, apoi colonia română din Steinbruch, în fundul bisericei vre-o patru coconiţe dela pedagogie, ér pitulat între mulţime era Alexics György cu famulul seu Koszta, şi un românaş în uniformă de poliţist... Impestriţată societate, însĕ aici tóte deosebirile de clasă şi caracter erau uitate — pentru înviere.

La începutul slujbei am cântat cu toţii un românesc: „Christos a înviat“, de ne-a crescut inima, ér la sfêrşit am rĕspuns cu voce înaltă un: „adevĕrat a înviat“. Puţin, şi totuşi ne-au căḑut bine aceste cuvinte, cari ne făceau a ne crede la vatra părinţască....

Amintesc, că învierea s'a făcut aici în biserica cea grecéscă la 2 óre diminéţa, ér în cea sêrbéscă la 4. În biserica sêrbéscă a fost ceremonia fórte mare. La încunjurarea bisericei a cântat musica regimentului bosniac de aici, ér doue companii de soldaţi au făcut obicinuitele reverinţe cu *General de charge*. Rachete, lampióne şi lumină bengalică au completat minunatul act al învierii. Biserica sêrbéscă, deşì e mai sĕracă, are un caracter mai naţional şi este mai des cercetată ca cea grecéscă.

Din cele descrise, on. cetitori pot deduce, că şi noi cei din Budapesta, avênd în apropierea nóstră biserici rĕsăritene, avem câte-odată sĕrbători, avem Paşci.

*

In mijlocul frământărilor orientale s'a întêmplat ceva în Constantinopol, despre ce foile nóstre au uitat se ieie notiţă. In 18 Aprile s'a ales în Constantinopol noul patriarch ecumenic în persóna lui Constantin al V-lea, faţă de contracandidatul Ioachim al III-lea dela Athos. Acest din urmă este un bărbat fórte popular înaintea credincioşilor ortodoxi din Turcia şi are o cultură superióra tuturor celorlalţi prelaţi de acolo. A mai fost patriarch, însĕ în urma unor neînţelegeri cu pórta înaltă a fost silit sĕ abzică. Constantin al V-lea este un om bĕtrân, dar — ḑice-se — destul de energic pentru a conduce frânele în timpuri chiar şi atât de critice ca acum. A promis imediat după alegerea sa o mitropolie sêrbéscă, ér către grecii din Turcia s'a adresat cu circulară, în care îi învită a nu se purta provocători. Constantin fiind agreatul porţii, va fi în curênd întărit în postul seu de către sultan. Unele foi susţin, că întărirea a urmat deja.

Corespondentul.

Monarchul nostru în Rusia.

In 25 a l. c. n., Duminecă, Maj. Sa Monarchul nostru, însoţit de archiducele Otto, ministrul afacerilor străine Goluchowsky, şeful statului maior Baronul Beck, şi de întréga Sa suită, a plecat la Petersburg, sĕ întórcă visita Ţarului Rusiei.

La tóte staţiunile de pe pământul rusesc Maj. Sa a fost obiectul unor ovaţii înălţătóre.

La staţiunea primă, în Varşovia (în 26 a l. c.) Maj. Sa a fost întimpinat de autorităţile civile şi militare ale oraşului. Musica militară a intonat imnul austriac, ér compania de onóre a reg. 35 de dragoni a presentat arma. Intréga staţiune era splendid decorată cu ramuri de brad şi cu colorile austriacă şi rusécă. — La despărţire Maj. Sa a conferit mai multe distincţii: prinţului Imeretinski insigniile ord. Leopoldin; generalului Poziercirovski ordul coróna de fer cl. I.

In 27 l. c. n., la 10 óre a. m. Maj. Sa a sosit la Petersburg, unde 'i-s'a făcut o primire grandiósă. La gară Maj. Sa a fost intimpinat de către Ţarul cu suita Sa. La întâlnire M. M. L. L. s'au sărutat. Maj. Sa Monarchul nostru a sărutat şi pe marele principe Vladimir, ér Ţarul pe archiducele Otto. Ţarul a presentat apoi Monarchului pe înalţii dignitari militari. Maj. Lor împreună cu suiţele au trecut pe dinaintea alor dóue compănii de onóre, cari au presentat arma, în care timp musica intona imnul austriac. Maj. Lor şi suitele se urcă apoi în trăsuri. In caleasa primă şede Maj. Sa cu Ţarul, în a dóua archid. Otto cu marele duce Mihail. Pe întreg parcursul imposant, aclamaţii entusiaste, musică, sunete de tobe. Convoiul trece printre cordónele multiple de militari, la spatele cărora bâjbăie o lume inmensă. Calesele întră în palatul de érnă al Ţarului, unde se fac nóue primiri.

Indată după sosire Maj. Sa Monarchul a cercetat pe vĕduva Ţarevnă Alexandra Teodorovna. Ţarevna a întrebat despre starea sănătăţii împĕrătesei Elisabeta. Monarchul a rĕspuns, că e bolnăviciósă.

După prânḑ la 2 óre Maj. Sa însoţit de archid. Otto s'a urcat în cetatea Petru-Paul, şi în biserica de pe cetate a pus o corónă pe cosciugul ţarului Alexandru III. A visitat şi mormêntul lui Petru cel mare şi al Catarinei. — După acésta a făcut visita marilor duci şi ducese.

Contele Goluchowsky după prânḑ a făcut visită ministrului de externe Muraviev, ambasadorilor şi ministrilor, ér séra la 6 óre a fost primit în audienţă oficiósă la ţarul Nicolae.

Séra s'a dat un banchet festiv, invitaţi fiind 227 persóne.

La dineul de gală Ţarul a ţinut în limba franceză un toast pentru Monarchul nostru, — ḑicênd următórele:

„Fericit de presenţa Maj. Vóstre între noi, mĕ simt îndemnat sĕ Vĕ mulţămesc pentru acéstă nóuă dovadă despre sincera pretinie ce ne unesce. Acéstă pretinie este cimentată prin comunitatea vederilor şi principiilor, cari au de scop asigurarea binefacerilor păcii pentru popórele nóstre.

„Maj. Vóstră cunósceţi sentimentele înalte, ce nutresc faţă de Maj. Vóstră şi deosebitul preţ ce-l pun eu pe solidaritatea perfectă dintre noi, cu privire la înaltul scop, ce-l urmărim.

„Ridic păharul meu în sănătatea Maj. Vóstre, a Maj. Sale împĕrătesei şi a întregei familii imperiale.

Maj. Sa Monarchul nostru tot în limba franceză a rĕspuns:

„Mĕ bucur a vedea în multele atenţiuni o nóuă garanţă a amiciţiei strînse ce ne unesce, şi care întemeiată pe stima şi loialitatea reciprocă, constitue pentru popórele nóstre garanţa cea mai durabilă a păcii şi a bunei stări. Cu mare încredere în învingerea acestei cause mĕ voi simţi totdéuna fericit a putea conta şi în scopul acesta la binevoitorul sprigin al Maj. Vóstre. Ridic păharul meu în sănătatea Maj. Vóstre, a Maj. Sale împĕrătesei şi a întregei familii imperiale“.

Monarchul nostru a numit pe marele duce Nicolae Nicolajevici proprietar al unui regiment austro-ungar.

Ţarul Nicolae a dăruit archiducelui Otto regimentul 24 de dragoni, al cărui proprietar a fost tatăl archiducelui, Carol Ludovic.

Atât Maj. Sa monarchul, cât şi Ţarul au distins pe mai mulţi inşi cu diferite orduri.

Mercuri diminéţa s'a ţinut vìsita trupelor pe plaiul Mars cu pompă mare. Reuşita visitei a ridicat-o timpul frumos. Au luat parte preste 50,000 soldaţi: 54 bataliόne, 52 compănii de călăreţi şi de artilerie, cu 150 tunuri. Era de faţă şi regimentul de grenadiri Kexholm, din Varşovia, al cărui proprietar este Monarchul nostru. Visita trupelor a condus-o marele duce Nic. Alexandrovici. Cei doi domnitori au trecut călĕri pe dinaintea trupelor, apoi s'a început defilarea, care a condus-o Ţarul, îmbrăcat în uniformă de colonel. Când a sosit regimentul Kexholm, Maj. Sa Monarchul s'a pus în fruntea lui şi l'a condus, în uniformă de general. —

După visita trupelor , s'a dat un dejun la curtea prinţului de Oldenburg. După dejun Monarchul a făcut visite, ér la 4 óre p. m. a primit corpul diplomatic, anume pe ambasadori singuratici, ér pe delegaţi în corporaţiuui.

Noutăţi.

Alegere de preot. Din o corespondenţă, ce am primit despre actul alegerii de preot în comuna Ludoşiu extragem următórele: Marţi în 15 Aprile stilul vechiu s'a sĕvêrşit alegerea de preot în comuna Ludoşiu din protopresbiteratul Mercurei. Actul alegerei a fost condus de M. Onoratul D. protopresbiter Ioan Droc şi a decurs în cea mai perfectă ordine. In terminul deschis doi concurenţi şi au presentat actele şi anume: clericul absolut Ilie Pop, învĕţătoriu în Poiana şi actualul paroch din Vels, Ioan Marian. Din 277 voturi presente clericul Ilie Pop a primit 276, adecă totalitatea voturilor, fiindcă doi inşi s'au retras.

Dorim, ca speranţele, ce poporul credincios légă de alesul sĕu sĕ formeze pentru cel ales un nobil impuls spre muncă neobosită în via Domnului.

* * *

Vice-primar al Vienei, în locul lui Lueger, a fost ales fostul primar *Strobach.* Dênsul a primit 93 voturi din 129. Candidatul liberarilor Dr. Vogler a întrunit numai 33 voturi. Strobach a primit postul de v.-primar.

* * *

Comitetul societăţii pentru fond de teatru român a ţinut în Braşov la 10/22 Aprile o nóuă şedinţă sub presidiul dlui I. Vulcan. Şedinţa a hotărît, conform propunerii vicepresidentului V. Oniţiu, făcută în şedinţa precedentă, înfiinţarea unei biblioteci teatrale-musicale, sub condiţia de a angaja un editor, care sĕ pórte partea financiară a întreprinderii, ér societatea sĕ aibă grijă numai de partea literară şi morală a ei.

Comitetul a întrat în pertractări în acéstă afacere cu firma N. I. Ciurcu din Braşov, care va edita pe propriul risic biblioteca din chestiune, sub supravegherea soc. pentru fond de teatru român.

* * *

Kneipp în agonie. Preotul din Vörishofen, Kneipp, al cărui nume la tóte popórele culte e cunoscut, în urma succeselor sale adesea miraculóse, obţinute prin „cura de apă“ la vindecarea diferitelor bóle, — zace greu bolnav, ḑice-se, în aprindere de plumâni. Medicii nu mai au nădejde sĕ-l scape de ghiarele morţii. Kneipp e dealtcum fórte înaintat în etate.

* * *

Catastrofă la Dânc. Comuna Dânc, după-cum ni se scrie, a fost în ḑiua de Pasci locul unei nóue catastrofe. In urma surpăturii întêmplate în 14 April nou, văile şi păraele fiind scóse din alvia lor, apa şi-a perdut cursul normal şi a inundat prin întréga comună. In ḑiua de Pasci descărcându-se asupra comunei o tempestate teribilă, apele s'au înmulţit şi au întrat alocurea şi prin casele ómenilor, ruinând patru edificii. Prin comună sunt formate dese şi adânci crepături, cari fac imposibilă ori-ce comunicaţie; surpăturile, din pricina deselor ploi continuă pe ḑi ce merge, şi astfel locuitorii sunt ţinuţi într'o grózà nesfîrşită.

Prospect.

Constatându-se în adunarea generală de constituire ţinută la Zlagna în 27 Martie n. c., că în urma apelului emis cu datul 27 August 1896 şi publicat în ḑiare — capitalul social de 100.000 coróne n'a fost subscris întreg, conform legii comerciale art. de lege XXXVII din anul 1875, ér după acţiile subscrise, rata primă, din partea celor mai mulţi subscriitori de acţii n'a fost plătită conform apelului emis, — adunarea generală a fost silită în sensul legii comerciale a nu puté înfiinţa proiectata societate pe basa apelului emis cu datul 27 August 1896.

Subscrişii însĕ, simţind necesitate publică de a se înfiinţa un institut de credit şi de economii în Zlagna, emitem un nou apel pentru subscrieri, în scopul de a înfiinţa o societate pe acţii pe basal egii comerciale art. de lege XXXVII din anul 1875 a cărei plan este următoriul:

1. Firma societăţii este „Zlagneana“ institut de credit şi de economii cu sediul în Zlagna (Zlatna, comitatul Albei inferióre).

2. Societatea se înfiinţéză pe timp nedeterminat.

3. Capitalul social se fixéză cu 50.000 coróne (25.000 floreni v. a.) şi consistă din 100 acţii de câte 50 coróne (25 floreni v. a.) una.

4. Acţiile ce se vor esmite, vor fi scrise pe numele respectivului acţionariu şi vor fi provĕḑute cu cuponi la purtător şi cu un talon.

5. De fie-care acţie sunt a se depune la subscriere 10% a valórei nominale precum şi o corónă taxă de înscriere. — Terminul solvirii celoralalte rate îl va decide adunarea generală constituantă.

6. Terminul ultim pentru subscrierea acţiilor e pus pe 30 Iunie 1897.

7. Subscrierea e obligatorică.

Pentru tóte cele expuse în acest apel luăm rĕspunderea solidară.

Zlagna, (Zlatna) în 27 Martie 1897.

Dr. Vasilie Fodor, advocat în Abrud; Emanuel Beşa, paroch în Zlagna; Aurelian Danciu, director de mine în Bucium; Stefan Corpade a Anii, econom în Zlagna; Nicolae Cristea, paroch în Valea-Bulzului; Petru Popovici, paroch şi adm. ppesc în Abrudsat; Nicolae Motora, presbiter în Trâmpoele; Stefan Onea, candidat de preot şi învĕţătoriu în Almaşu-mare; Stefan Pasenleţu, proprietariu în Zlagna; Petru Onea, învĕţătoriu în Almaşu-mare; Iosif Magda, paroch în Feneş; Victor Voda, învĕţătoriu în Feneş; Amos Popescu, proprietariu în Almaşul-mare; Dumitru Moguţu, proprietariu în Zlagna; Petru Prisecan, proprietarin în Zlagna; Ioan Tanislav, proprietariu în Zlagna.

NB. Percentele fundamentali precum şi taxele de escriere, până la adunarea constituantă se vor depune spre păstrare la institutul de credit şi economii „Detunata“ din Bucium — séu direct, prin subscriitorii acţiilor, séu mai bine prin mijlocirea parochului din Zlagna Emanuel Beşa. Tot asemenea acei P. T. D., cari ar simţi necesitatea de informaţii în causa proiectatului institut de credit şi economii Zlagneana, le pot primi inmediat, prompt şi sincer tot dela părintele Emanuel Beşa.

Din public.*)

Mulţămită publică.

Grăbim a aduce sincera nóstră mulţămită Onoratului Institut de credit „Făgeţana“ din Făget pentru suma de 21 fl. 63 cr. şi Onoratului institut „Arieşana“ din Turda pentru suma de 10 fl., sume dăruite în scopul zidirei nóuei biserici din comuna nóstră Câmpuri-Surduc.

Priméscă deasemenea mulţămită dl notar Alexandru Cassian pentru colecta făcută cu lista Nr. 192 în suma de 2 fl. 20 cr. Numele singuraticilor domni contribuenţi, sĕ va publica la darea de sémă generală, dimpreuna cu suma contribuită.

Câmpuri-Surduc, la 7/19 Aprilie 1897.

La însărcinarea comunei bisericesci:

Ioan Budoiu, preot.

Longin Popa, notar.

---

*) Pentru cele publicate în rubrica acésta redacţiunea nu este responsabilă.

Nr. 7/1897 [52] 2—3

CONCURS.

Pentru întregirea postului de paroch de clasa a III-a din comuna Grohot se escrie pentru a treia-óră concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt 409 fl. 58 cr.

Petenţii au aşi aşterne cererile instruite conform normelor din vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Brad, la 21 Martie 1897.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Zarandului în conţelegere cu comitetul parocial.

Vasiliu Damian,
protopresbiter.

Nr. 161/1897 [53] 2—3

CONCURS.

Pentru întregirea postului de paroch din comuna Pescera se escrie concurs nou cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Tel. Rom“.

Emolumentele sunt 312 fl.

Petenţii au aşi aşterne cererile instruite conform normelor din vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Brad, la 21 Februariu 1897.

Oficiul protopresbiteral al Zarandului în conţelegere cu comitetul parochial.

Vasiliu Damian,
protopresbiter.

Nr. 94/897 [55] 2—3

CONCURS.

Prin resoluţiunea Venerabilului Consistoriu din 25 Februariu 1897 Nr. 1360 Bis. se încuviinţéză escrierea concursului la postul de capelan lângă parochul Nicolau Băieşan, în parochia de clasa a III-a Bucium-Isbita, tractul protopresbiteral gr.-or. al Abrudului, cu terminul de 30 ḑile, dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt jumĕtate din dotaţiunea parochială anuală de 403 fl. v. a.

Informaţiuni mai deaprópe se pot lua dela oficiul protopresbiteral şi comitetul parochial.

Concurenţii au a-şi subşterne petiţiunile instruite conform legilor în vigóre în terminul deschis la subsemnatul oficiu protopresbiteral.

Abrud, 17 Martie 1897.

Oficiul pratopresbiteral gr.-or al tractului Abrud în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Petru Popovici,
adm. prot.

Nr. 66/97. [44] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia gr.-or. Turdaşiu, de clasa a III., din protopresbiteratul Orăştiei, se publică concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Venitele împreunate cu acest post sunt 406 fl. v. a.

Doritorii de a ocupa acest post sĕ-şi trimită cererile concursuale, în terminul deschis la subscrisul oficiu.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Orăştiei, în contelegere cu comitetul parochial.

Orăştie, 7 Martie 1897.

Nicolau Ivan,
adm. prot.

Nr. 54/897. [49] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia gr. or. Dencul-mic, de clasa a III-a, din protopresbiteratul Orăştiei, se publică concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în organul „Telegraful Român“.

Venitele împreunate cu acest post sunt 402 fl. 50 cr.

Doritorii de a ocupa acest post sĕ-'şi trimită cererile concursuale, în terminul deschis, la subscrisul oficiu.

Oficiul protopresbiteral în conţelegere cu comitetul parochial gr. or.

Orăştie, 11 Martiu 1897.

Nicolau Ivan,
adm. prot.

Nr. 157/897 [56] 2—3

CONCURS.

Pentru întregirea parochiei de clasa a III-a Sânpetru, protopresbiteratul Braşovului, cu încuviinţarea Preaveneratului Consistoriu archidiecesan ddto 25 Februariu a. c. Nr. 1384 B. se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în ḑiariul „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch dau suma sigură de 415 fl. 80 cr. şi accidenţii 35 fl. în total 450 fl. 80 cr. după-cum s'au statorit de comitetul şi sinodul parochial. Informaţiuni mai deaprópe se pot primì dela comitetul parochial şi oficiul protopresbiteral.

Reflectanţii îşi vor însinua cererile concursuale instruite conform legilor în vigóre la subscrisul oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Braşov, 27 Martie, 1897.

In conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Braşovului.

Ioan Petric,
protopop.

Nr. 132/897. [58] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de paroch în comunele Apaţa-Ormeniş, tractul protopresbiteral al Treiscaunelor, formând ambele o parochie de clasa III-a, în urma părintescului ordin consistorial din 11 Martiu a. c. Nr. 1779 B. se publică concurs nou cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post ating la olaltă suma de 440 fl. 30 cr., precum s'a statorit în sinódele parochiale din 4 August 1896.

Informaţiuni mai de aprópe se pot lua la oficiul protopresbiteral şi comitetele parochiale respective.

Reflectanţii, cari trebue sĕ cunóscă limba maghiară în vorbire şi scriere, au a-şi subşterne cererile concursuale, instruite conform normelor în vigóre, la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Treiscaunelor.

Breţcu, 4 Aprile 1897.

Dimitrie Coltofean,
protop.

Sz. 1781/897 plg. [60] 1—3

Hirdetmény.

Bongárd község (Szeben megye) határának általános tagositása iránti ügyben a megengedhetőség kérdésében hozott itélet jogerőre emelkedvén, az 1893. évi január hó 3-án 356. I. M. sz. a. kiadot utasitàs 61. § sa alapján ezennel kőzzéteszem, hogy a jelzett tagositás előmunkálatai megkezdése, jelesen:

1. az érdekelt felek képviseletének rendezése.
2. a működő mérnök megválasztása.
3. a költség előirányzat elkészitése iránt tárgyalási határnapul **1897 évi május hó 17-dik esetleg** követő napját minden nap d. e. 9 órakor a Bongárdi községi irodába kitüzőm, melyre mindazok, kik a tagositás tárgya iránt tulajdoni czimen érdekeltek, azzal idéztetnek meg, hogy elmaradásuk a tárgyalás megtartását akadályozni nem fogja.

Egyuttal azon birtokrendezési mérnökök, kik a működö mérnöki teendöket elvállalni szándékoznak, felhivatnak a szerződési pontozatok előterjesztése mellett, ajánlataiknak a kitüzött határnapig alólirthoz, vagy az érdekelt felekhez leendő beadására.

Megemlittetik, hogy Bongárd község határa 1758 holdnyi területet foglal magában, melyből 800 hold erdő és legelő.

A nagyszebeni kir. törvényszék nevében.

Nagyszeben, 1897. évi Aprilis 20.

Mihály Dezső,
k. t. székibiró.

Mare prăvălie
de
băcănie, candite, delicatese, bumbacuri etc.
a societăţii comerciale
„CONCORDIA“
Str. Măcelarilor Nr. 20. Strada Baier Nr. 1.
Edificiul „Albinei“.
Vênḑare în mare şi mic.

Tóte articolele aparţinĕtóre sferei de **băcănie, delicatese, candite** şi **bumbacuri** se pot procura cu **preţurile cele mai moderate şi în calitatea cea mai bună,** la **societatea „Concordia“.**

Prăvălia nóstră arangiată după recerinţele moderne, numerósele localităţi ce ne stau la disposiţie, precum şi importul direct de mărfuri, ne pun în plăcuta posiţie de a corĕspunde tuturor aşteptărilor.

În special recomandăm Onor. public următórele articole: **Cafea, próspĕtă de diferite soiuri, Zăhar raff. I-a, Stafide, Migdale, Mazere, Linte, Orez, Piper, Cuişóre, Şafran francez, Thee, făină de toţi numerii, Orange, Masline, Icre negre şi roşii Şuncă, Salamă, Pesci marinaţi (Aalfisch, heringi, ruşi), brânze próspete, Liqueuri (E. Lichtwitz & Co.) Rum, Cognac.**

Vinars curat de drojdii. — Vinars curat de prune.
Oţet de vin veritabil.
Vinuri curate şi tot felul de ape minerale.
Fructe sudice, Oleiuri, Lumini, Săpunuri, Petroleu etc.
diferite sĕminţe agronomice plombate şi scutite de rocoină cu preţuri fórte favorabile.

Din despărţĕmêntul de textile recomandăm următórele: **Bumbacuri de ţesut, Bumbacuri franţozeşti veritabile (Marca D. M. & C.) albe si de diferite colori, Pĕr (Haras) bercă, Mătăsuri de cusut în diferite colori,** etc.

Aşteptând numerósele comande ale Mult On. public şi promiţênd serviciu prompt,

semnăm cu tótă stima:
„Concordia“,
societate comercială pe acţii.

[59] 1

Auḑiţi, vedeţi şi vĕ miraţi!

Sensaţiune!

Fac preţuri necreḑut de ieftine la acéstă
desfacere finală
de orológe veritabile de Genf cu mecanism de precisiune
şi garanţie pe 5 ani.

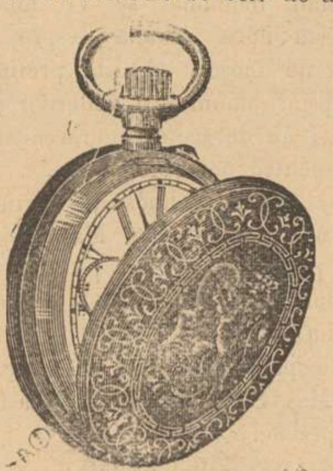

I orologiu remontoir de goldină cu capacuri admirabile, gravate ori lucii, în nimica deosebit de cele de aur veritabil, cu **un lanţ** frumos de goldină şi regulat punctual, mai nainte fl. 10.—, acum à fl. 5.75 cu garanţie de 5 ani. **I orologiu remontoir de argint,** cu capac duplu, de argint veritabil de 13 uncii, cu mecanism de precisiune şi garanţie pe 5 ani, cu un elegant **lanţ aurit,** mai nainte floreni 18.— acum fl. 9.—. **I orologiu remontoir,** Prince of Wales, de argint veritabil cu capac dublu, 15 rubini, mecanism de precisiune şi garanţie pe 5 ani, cu **lanţ** elegant, mai nainte fl. 20.— acnm fl. 11.—. **I orologiu anker de argint** veritabil de 14 uncii, aurit în foc, cu mecanism de precisiune şi garanţie pe 5 ani, cu un elegant **lanţ** lung, ori scurt, mai nainte fl. 18.— acum fl. 11.—. **I orologiu remontoir pentru dame,** de aur cu mecanism de precisiune şi garanţie pe 5 ani, cu **lanţ** elegant aurit, mai nainte fl. 22.—, acum fl. 15.—. **I erologiu remontoir de aur pentru domni,** cu mecanism de precisiune şi garanţie pe 5 ani, mai nainte fl. 55.—, acum fl. 35.—. **I inel de aur cu sigil pentru domni séu dame,** fasonul cel mai nou, din aur de 14 carate probat din oficiu, cu pétră roşie, verde, albastră sau albă, după plăcere à fl. 5.—, 6.—, 7.—, 8.—, 10.—. **I inel de aur cu diamant veritabil** probat din oficiu à fl. 12.—, 15.—.

Ne rugăm pentru binevoitóre comande cât mai grabnice. Ori-ce comandă se execută tot atât de conscienţios, ca şi când cumpĕrătorul însuşi ar fi de faţă.

Obiectele neconvenabile se schimbă ori se retrimit banii.

P. FROMM,
orológe şi giuvaere
VIENA, II. Obere Donaustrasse 107.

[50] 3—6

Redactor prov. Gavriil Hango.

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 44. Sibiiu, Marți, 22 Aprile (4 Maiu) 1897. Anul XLV.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbătă.

ABONAMENTUL
la „Tel. Rom.“ într'una cu suplementul „Fóia Pedagogică“
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Cuvêntarea

Excelenției Sale, I. P. S. Domn archiep. și metropolit Miron Romanul la deschiderea sesiunei sinodului ordinariu al archidiecesei transilvane, la 20 Aprile (2 Maiu), 1897.

Preastimați Domni!

Iubiți frați! Iubiți fii sufletesci!

Țin în plăcută memorie, că membrii sinódelor nóstre archidiesane din trecut, conduse de mine în persónă, au dat totdéuna atențiune cuvintelor mele, ce le-am rostit la deschiderea sesiunilor sinodale; cred deci, că și Domniile Vóstre, membrii din nou aleși ai acestui sinod, îmi veți dá acéstă onorifică atențiune, când în starea fórte scăpătată a sănĕtății mele voiu sĕ Vĕ grăesc numai câteva cuvinte, nu pentru persóna mea, nici pentru ale Domniilor Vóstre, ci pentru interesul comun al bisericii, căreia fără îndoială suntem devotați cu toții.

Veți fi aflat din organele de publicitate și veți aflá póte și din rapórtele consistoriului archidiecesan, ce vi se vor presentá, că situațiunea bisericii nóstre, în ceea ce privesce referințele din afară, în general nu este în stare sĕ ne facă acea mulțămire, care o am dori și o am meritá; ér' situațiunea în cele interne ale vieții nóstre bisericesci încă nu corĕspunde pe deplin dorințelor, de cari au fost conduși urzitorii Statutului nostru organic, și cari de atunci încóce le-am exprimat și nutrit la tóte ocasiunile.

Nu voiu întrá, pentru-că starea sănĕtății mele nu-mi permite sĕ întru, în specialități pentru a ilustrá cele atinse în general cu privire la situațiunea bisericii, și în special a archidiecesei nóstre; trebue însĕ sĕ accentuez greutatea timpurilor, în cari trăim, simțită de toți, dar mai cu sémă de noi, cei ce ținem mult la credința și naționalitatea nóstră; ér cu acésta vréu sĕ vĕ dau un indemn de a vĕ ocupa și în acest sinod cât mai serios cu mijlócele, prin cari ne am puté întărí în partea morală și în cea materială, și întăriți am puté sĕ creăm condițiunile pentru prosperarea bisericii.

Sĕ nu perdem însĕ nici pe un moment din vedere, că noi, ca biserică vie, cu instituțiuni liberale, cum nu le are nici una din celelalte biserici ortodocse, trăim în stat, și trăim aici ca un element de pace și de ordine; de aceea pe când ne folosim de dreptul nostru nedisputabil de a ne promová interesele bisericesci și culturale și eventual a le apărá între marginile legilor fată cu ori-și-cine, — avem sĕ fim cu respectul obligat față cu puterea statului, sĕ cultivăm iubirea de patrie înnăscută în noi, și mai ales sĕ ne păstrăm și pentru următorii nostri din neam în neam fidelitatea strămoșéscă către Maiestatea Sa, preabunul nostru monarch, și peste tot cătră prea înalta dinastie.

Nu vor fi chiar normale acele porniri, cari pretind dela noi din când în când nu numai unele concesiuni mai neînsemnate, ci și un fel de abdicațiune în detrimentul acelor atribute, cari nóue în ale nóstre ne sunt totdéuna cele mai prețióse. Pentru a ne puté apărá cu succes în contra acestor porniri, trebue sĕ fim bine înțeleși și bine întăriți. Aceste porniri însĕ deși ne supĕră, n'au sĕ ne descurageze în nisuințele nóstre spre cultură și moralitate, precum n'au sĕ ne supere nici esperiențele, ce se refer la urmările de până acum nu de tot mulțămitóre ale instituțiunei póte prea grăbite a votului universal în biserică.

Sum convins, că Domniile Vóstre, cari ați venit aicea sĕ-mi dați sprigin și consistoriului îndrumări bune pentru conducerea administrațiunii bisericesci, Vĕ veți pune tótă silința sĕ corespundeți pe deplin acestei chemări, și fiind-că starea sănĕtății astăḑi nu mi-a permis sĕ mĕ unesc la timpul sĕu cu Domniile Vóstre în sântele rugăciuni aduse în sânta biserică, Vĕ rog sĕ mĕ însoțiți aici în rugăciunea sublimă, cu care creștinii nostrii implóră în fie-care ḑi ajutoriul lui D-ḑeu, și care pentru mângăierea mea sufletéscă o repet aicea astfel:

Împĕrate ceresc, Mângăitoriule, Duchul adevĕrului, carele pretutindenea ești, și tóte le plinești; vistieriul bunătăților, și dătătoriule de viéță, vino și te sălășluesce întru noi, și ne curățesce pre noi de tótă spurcăciunea, și mântuesce Bunule sufletele nóstre. Amin.

Cu acestea sesiunea ordinară a sinodului archidiecesan pentru anul 1897 o declar de deschisă.

Grecii.

(†) Temerea, că ministeriul Delyanis e pe ducă, s'a realisat. Regele George a demisionat întregul cabinet și astfel Grecia are aḑi un nou cabinet, compus întreg din opoziționali. Lista noului ministeriu este următórea: Rallis, ministru-președinte și marină; Theotokis, interne; Skuludis, externe; Eutaxias, instrucțiune; Driantasiakos, justiție; Simopulos, finanțe și Kamados, resbel.

Ce a îndemnat pe regele George sĕ-și schimbe ministeriul, cu tóte nisuințele acestuia de a se manținé la putere, este ușor de priceput.

Perderile înfricoșate, ce a suferit armata grecéscă în Tesalia, cu tóte succesele obținute în Epir contra turcilor, nu sunt de a favorisa posiția nici unui guvern.

Programul noului ministeriu încă nu e cunoscut în detalii, dar' din o declarațiune a noului ministru-presideni, făcută înaintea unor ḑiariști străini, se vede, că este obținerea unei păci onorifice, câștigata însĕ cu arma, (si vis pacem para bellum) un lucru, ce cu greu îl va puté realisa, considerând demoralisarea armatei bătute și turburările, ce minut de minut se perondéză în Athena în sinul populațiunei peste mĕsură iritate contra armatei din causa perderilor de pe câmpul de resbel.

Anarchia atat de mult a crescut, încât nici camera nu se mai întrunesce în numĕr corĕspunḑĕtoriu, ca sĕ se pótă ținé ședințe cu valóre de drept. Acésta dovedesce o astfel de decadență morală a corpului legislativ, încât Grecia cu greu se va puté ridica din starea decăḑută de aḑi.

Ací numai puterile vor puté ajuta, începênd pertractări pentru manținerea unei intervențiuni, ori pentru mijlocirea unui armistițiu, ca astfel Grecia sĕ câștige têmp ori pentru începerea unor pertractări de pace directe cu Turcia, ori pentru de a se puté reculege. Altcum, dacă armata turcéscă va înainta tot cu pașii repeḑi de până acum, ceea-ce se póte prevedé, în curênd va întra în Athena, ceea-ce ar fi o lovitură pentru Grecia din care abia într'un secol s'ar puté vindeca.

N'au fost destule perderile de până acum, ce a suferit armata grecéscă pe câmpul de resbel, ci au trebuit sĕ mai vină nenorociri și asupra familiei domnitóre. Poporul strigă: „trăéscă republica“; principele Constantin, junior, nu se scie unde se află, căḑut'a în robie turcéscă ori este încungiurat cu o parte a óstei în munții Olimpului; principele George bate mările cu flota grecéscă, fără sĕ i-se scie nici lui ubicațiunea; moștenitorul de tron, principele Constantin, caută a îmbărbăta armata descuragiată din causa perderilor de până acum pe câmpul de luptă; însuși regele George, bolnav, e silit a ținea pertractări dese cu ministrii și cu diplomații pentru descurcarea situațiunei triste în care a ajuns țéra, din causa unor naționaliști prea înfocați, deși cu bune intențiuni, dar cu puțină precauțiune în alegerea mijlócelor pentru ușurarea sorții conaționalilor și coreligionarilor lor din imperiul turcesc, în special a celor din insula Creta. In tot casul posiția dinastiei e fórte clătinată. Puterile se pare, că au și luat mĕsuri pentru scăparea familiei domnitóre. Alt înțeles nu pot avé năile străine, ce nu

FOIȚA.

Documente pentru limbă și istorie.

(Urmare.)

Apoi la anul 1781 în ḑilele Excelenției Sale Gubernatorul Baron von Bruckenthal și în főcăpitănia măriei Sale Grof Béldy și în vicarieșia sfinției Sale părintelui Ioan Popoviciu dela Holdor a căpĕtat milă împĕrătéscă sĕ facă biserică în Făgăraș și așa am scăpat de Galatz și a deschis biserică în casa Borșoșescilor, în ulița Grecilor. O ce bucurie, o ce părere bună, o ce dragoste era atunci, preot-protopop era Bucur și cu dascălul Andreiu. Acestia și în Galatz au petrecut împreună cu noi la tóte nĕcasurile. Era jupânii bisericei Enachie Arpași cel bĕtrân, era Ioan Oncea cel bĕtrân, era jupân Pană Nerges, curator era jupân Iordache Petru, fórte osirdios patron al bisericei, era jupân Korody și așișderea jupân Vasalache Nerges, asemenea toți socotéu unde sĕ afle loc, de zidirea bisericei și unii vor sta la un loc, alții la celalalt loc și nici de cum airea nu s'au putut învoì, fără aici pe fundușul Borsescilor. Fiind dară stăpân pe acest funduș Dumnealui jupân Pană Borșoș au mijlocit tare jupân Iordache avênd prietenie cu Pană Borșoș și i-au promis fundușul pe séma bisericei însĕ sub acest condițion, fiind-că aceea casă unde facem noi slujbă o au dat-o unei nepóte a Dumnia-lui dela o soră a Dumnia-lui și sĕ i cumpere alt funduș unde sĕ i se mute casa acolo și de va fi atuncia vrednic fundușul unul ca și altul, sĕ fie pace, éră de va fi acesta mai mult vrednic, sĕ i se întórcă copilei. D-lui jupân George Korodi, avênd mare osirdie sĕ vaḑă biserica pornită, a avut un funduș peste uliță și cu casă pe dênsul, și o au dat-o pomană de s'au făcut schimb cu fundușul Borsosescilor și s'a hotărît sĕ se mai dea și vre-o trei sute bani adaus. Atuncia Andreiu dascălul cu jupân Iordache întâiu au făcut începere și au adus 6 stânjîni de pétră la fundament, al doilea jupân Nicolae Harompotor 2 stânjîni, jupân Nicolae Fitochie 3 stânjîni apoi s'au pornit și alți mai mulți, care cu un stânjîn care cu 2, cine cu cât au vrut, éră la anul 1783 s'au început fundamentul bisericei cu mare bucurie norodului și jupân Korodi cu jupân Vasalache au ajutat cu multe sute la ridicarea bisericei și jupân Iordache a ajutat în multe rênduri. Dascălul Andreiu a fost luător de sémă lângă jupân Pană la plata lucrătorilor, la stînsul varului, la mĕsură și la tótă materia, ce a fost de lipsă la biserica acésta. A ajutat bine jupân George Fogorași cu câteva sute și alți mulți dintre tineri, cari sunt scriși la lada bisericei, a ajutat bine și sf. Sa părintele Popa George Petrascu, după-ce a venit la noi în multe rênduri. A ajutat bine familia Sorloescilor cu 500 zloți, a ajutat bine Fiirstum din Bucuresci cu 600 zloți și a fost paler de zid Iohann Müller, și jupân Ioniță Isaie a făcut têmpla altariului.

La 1791 în ḑilele Domnului Gerasim și Excelenției Sale G. Bánffy G. G. s'a apucat înainte coperișul turnului la care jupân Gheorghiță Korodi a dat tot blechiul ce a trebuit, jupân Nerges Vasalache cel tinĕr a pus 100, éră în multe rênduri a ajutat și jupân Vasalache cel bĕtrân a dat ferul ce a trebuit la acésta biserică, a ajutat bine jupân Mateiu Roșca 100. Jupân G. Fogarași 100. Ioniță Purcelea 50. George Navrea 25, Serban Tutean 25 și unii mai mulți cari sunt scriși la lada bisericei. Au fost paler de lemn jupân Martin din Brașov, care a făcut numai turnu. Plata a fost 200 fl. Paler de blech a fost Andreas Marchelinda, ér din Brașov, care a avut plată 350, și la 10 Iulie 1791 s'a ridicat fusul turnului cu ciga care s'a adus din pădurea dela Crihalma, pe care s'au cheltuit până în Făgăraș 12 zloți numai pentru lemnul fusului.

Și trichtărariul a ridicat crucea la 22 Iulie la 1791. Pe acésta vreme a fost numai căpitănie, care a fost Domnia Sa Pap István Fogarași, acesta a fost bun patron bisericei nóstre încă dintru început. Slăbindu-se așa jupân Pană Nerges au întrat în gosmănia dlui jupân Vasalache cel bĕtrăn, ér Nerges, unde tótă casa bisericei sĕ aducă jupân George Korodi főkurator cu jupân Vasalache mai sus pomenit. Apoi curatori mai mici jupân Ioniță Isae, jupân Vasalache Nerges cel tinĕr, jupân Mateiu Roșca. Pe acésta vreme s'au lovit Turcii cu Muscalii. Acum stau se prea departe dela litoralul grecesc din giurul Athenei.

Cred, că nu va fi de prisos a face aci în câte-va liniamente generale caracteristica poporului grecesc, cu un trecut atât de frumos în multe privințe pentru cultura universală în anticitate și care a servit de basă în multe privințe și culturei moderne.

Poporul grecesc a fost înzestrat dela natură cu frumóse calități intelectuale, dar a avut și multe scăderi morale fórte bătĕtóre la ochi. Și aḑi sunt în gura tuturor popórelor sentențele: *„Timeo Danaos et dona ferentes“* și *„Graeca fides, nulla fides“*; ér cât pentru completarea ultimei sentențe servesce ḑicala: *„Ad Callendas Graecas“*.

Arta și literatura grecilor a cucerit óre-când întréga lume. Limba grecéscă a fost în evul vechiu pe timpul imperiului roman, ceea-ce a fost limba latină în evul mediu și în evul nou, până chiar aprópe în ḑilele nóstre. Romanii au supus pe greci cu armele ér grecii au supus pe romani cu artele și cu sciințele; și acéstă împrejurare a băgat atâta mândrie națională în sufletul și inima grecilor, încât disprețuiau pe tóte popórele cari nu aparțineau națiunei lor și nu erau vĕrsate în cultura, limba și literatura lor. Tótă cultura romanilor a fost influințată de cultura grecilor, și înșiși aceia au trebuit sĕ recunóscă superioritatea grecilor în privința culturei generale. Nici spiritul rĕsboinic n'a fost străin grecilor; dovadă victoriile pline de glorie obținute la Thermopile, la Marathon, la Salamis în contra Perșilor și altele; dar acest spirit a fost de scurtă durată, căci în curênd au fost cuceriți de romani în cari a prevalat totdéuna spiritul rĕsboinic dela înființarea imperiului lor universal până la decăderea lui.

Vĕḑênd grecii, că cu armele nu se mai pot emancipa de sub dominațiunea romană, au cercat a-i supune pe romani cu artele, cu literatura, cu cultura și cu limba lor, ceea-ce le-a și succes, căci după strămutarea reședinței imperiale dela Roma la Bizanțiu (Constantinopole) încurênd au grecisat întregul imperiu roman oriental, ér după-ce acesta a fost desființat de turci, s'au pus pe comerciu și au cercat a se înavuți cu tóte mijlócele, ertate și neiertate, astfel, că încurênd, și mai cu sémă între popórele ortodoxe și au câștigat o mare influință, mai ales cu ajutoriul turcilor, pe cari îi corumpeau cu bani, astfel încât din România de aḑi erau gata sĕ facă o nóuă Grecie, prin coloniile lor de comercianți stabiliți în tóte orașele mai de frunte ale Europei și prin clerul lor fórte fanatic întru conservarea ortodoxismului (un lucru laudabil) și întru propagarea culturei și limbei lor naționale prin biserică și școlă.

Cu tóte impilările lor din partea turcilor, spiritul național n'a perit din ei cu totul, ci aducêndu-și aminte de trecutul glorios, atât ca stat, cât și ca națiunea cea mai cultă în anticitate, cu ivirea tendențelor naționale la tóte popórele din timpul mai nou s'au pus pe lucru și după multe jertfe în avere și sânge 'și-au redobândit independența națională, perdută, deși nu în cadrele unui stat atât de mare ca în anticitate. Aceste succese, la cari au ajuns, ajutorați parte din considerarea culturei lor antice ca basa culturei moderne, parte din alte interese de stat din partea unor popóre mari europene, mai cu sémă din partea Angliei, pentru apărarea intereselor sale în Orient contra Rusiei și a Turciei, 'i-a făcut sĕ spereze din nou reînvierea vechiului imperiu bizantin, și astfel fără a ține cont de puterile lor materiale fórte reduse din causa luptelor pentru independența de aḑi, s'au încurcat într'un resbel pe viéță și pe mórte cu Turcia, din care se prevede fórte ușor, că se vor alege cu o lovitură, din care de sine póte numai într'un secul se vor puté vindeca. Și norocul lor e, că aḑi Turcia însași se află în agonie și nici celelalte state europene nu toleréză nimicirea totală a nici unui stat din partea altui stat, și acésta parte din interese de umanism, parte din interese pentru existența lor proprie, neputênd suferì întărirea nici unui stat în mĕsură prea mare pentru de a nu fi înșile periclitate în existența lor din partea respectivului stat.

Grecia speréză de present numai cucerirea Macedoniei, ca apoi cu timpul sĕ pótă pune mâna pe Constantinopol. Acesta însĕ este un vis, pe care nici odată nu-l vor puté ajunge. In special noi românii nu trebue sĕ dorim de loc, ori sĕ-i ajutorăm în realisarea acestui vis. Sĕ ne aducem numai aminte, ce au făcut fanarioții cu România, cum au stors'o materialicesce și cât de netolerant s'au purtat ei față de tóte interesele nóstre naționale pretutindenea. Dacă ar fi stat în puterea lor, aḑi am fi grecisați nu numai în Macedonia, ci chiar și în România. Dar stăruințele nóstre naționale încordate până la extremitate și spiritul național fórte desvoltat în têmpul mai nou la tóte popórele, ne-a scăpat. Ii compătimim însĕ ca pe coreligionări și le dorim o isbândă numai întru cât n'ar fi în defavorul conaționalilor nostri din Macedonia (pe airea n'avem de ce ne mai teme de ei), ér acésta se va întêmpla numai dacă Macedonia nu va ajunge nici când sub dominațiune grecéscă.

E cunoscut tuturor, că numai Grecii au abătut pe Sultanul dela decisiunea sa de a ne da biserici și școle românesci în Macedonia, conform nisuințelor guvernului român. E cunoscut și aceea, cum grecii îmbogățiți în România sĕ nisuiau din tóte puterile ca sĕ facă propagandă în România pentru aducerea unor legi, după cari sĕ pótă face legate testamentare pentru instituțiuni culturale grecesci acasă, în Grecia. Aceste sunt motive, de a nu-i puté sprijini în tendențele lor naționale, până când acelea sunt îndreptate în contra intereselor nóstre naționale.

Perfidia lor i-a făcut sĕ se învrășmășéscă cu tótă lumea.

Cuique suum.

Le dorim grecilor sĕ iase teaferi din acest resbel, dar numai în mĕsura întru cât nu vor puté sĕ pericliteze interesele speciale ale nici unei națiuni.

Sinodul archidiecesan.

Duminecă în 20 April v. s'a sĕvêrșit aici în Sibiiu deschiderea solemnă a sesiunei din anul curent a sinodului archidiecesan. Actului deschiderii i-a premers servițiul d-ḑeesc împreunat cu chemarea Sântului Duch, celebrat în biserica parochială din Sibiiu-Cetate, de Preacuvioșia Sa domnul archimandrit-vicar archiepp. Dr. Ilarion Pușcariu, protopresbiterul Ioan Papiu, preoții Sergiu Medean adm. protopresb. în S.-Sebeș, Avr. Păcurariu, adm. prot. în Dobra, Alimpiu Oprea, capelan în Săcărêmb și diaconul Ioan Popoviciu prof. la școla de fete de aici. Cântările liturgice le-a esecutat în chip înălțător, corul seminarial, dirigeat de dl. prof. G. Dima.

După terminarea ritualelor bisericesci deputații sinodali se întrunesc în sala cea mare din nóua aripă a seminariului Andreian, care sală e destinată pentru ținerea ședințelor sinodali, și la órele 12 și ¼ primesc cu vii aclamații pe Escelența Sa I. P. S. D. archiepiscop și metropolit Miron Romanul. Escelența Sa ocupând masa presidială, prin cuvêntarea publicată în fruntea foii nóstre declară sesiunea presentă sinodală de deschisă. Cuvêntarea Ex. Sale a fost primită cu însuflețite aclamațiuni.

La invitarea presidiului, biroul interimal se constitue în chipul următoriu: din cler: adm. protopresb. Sergiu Medeanu și preotul Alimpiu Oprea, dintre mireni: Dr. Iosif Blaga, Ioan B. Boiu, Ioan Moța și Dr. Ioan Șenchea.

Se presentéză raportul consistoriului archid.. prin care se aștern actele electorale la sinodul archid., ér domnii deputați aleși sunt poftiți sĕ-și presente credențiionalele. La apelul nominal respund următorii domni deputați, cari își presentéză în persónă credențiionalele:

Dr. D. P. Barcian, Ambrosiu Bârsan, Dr. Iosif Blaga, Zach. Boiu, Ioan B. Boiu, Dr. Vas. Bologa, Mich. Cirlea, D. Comșa, P. Cosma, Dr. É. Cristea, V. Damian, Iuliu Dan, Ioan Danciu, Dr. Ioan Farcaș, T. V. Ghiaja, Nic. Ivan, Dr. L. Leményi, Dr. N. Maier, Sergiu Medean, Traian Mețian, Sim. Monda, Ioan Moța, Dr. N. Olariu, Alimpiu Oprea, Dr. P. Oprișa, Ioan Papiu, Simeon Pașca, Avram Pĕcurariu, Petru Pipoș, Teodor Pop, Iosif Popescu, Dr. Ilarion Pușcariu, Ioan de Preda, Tuliu Roșescu, Dr. I. Șenchea, Leontin Simonescu, Dr. P. Șpan, Avr. Stanca, Victor Tordășan, Dr. I. Turcu, Dr. Nic. Vecerdea, Vas. Voina, Mateiu Voileanu. Ér următorii domni deputați: Dr. Gavriil Buzura, Dimitrie Coltofean, Romul Furduiu, Dr. I. Mihu, Virgil Oniț și le presintă prin încreḑuții lor. — Lipsesc 10 inși.

Presidiul poftesce pe dnii deputați sĕ se presinte în secții verificătóre. Se constitue patru secțiuni de câte cinci cercuri electorale. Secția primă (I-V) va verifica pe a patra (XVI—XX.); a dóua (VI—X.) pe prima; a treia (XI—XV) pe a dóua; a patra pe a treia.

Cu aceste ședința presentă se încheie, ér cea următóre se ficséză pe mâne la 11 óre a. m.

După ședința primă a sinodului deputații s'au presentat în corpore la Excelenția Sa I. P. S. D. archiepiscop și metropolit Miron Romanul descoperindu-i prin rostul judelui de tablă în pensiune Petru Pipoș iubirea și alipirea clerului și a poporului, și dorindu-i dela bunul Dumneḑeu ani încă mulți în deplină sănĕtate, cu depline puteri sufletesci și trupesci, spre a puté conduce și mai departe, cu mână tare și cu braț înalt naia bisericei pe marea cea viforósă a timpurilor de aḑi.

Excelenția Sa a rĕspuns adânc mișcat mulțămind deputaților pentru aceste sincere manifestațiuni, și promițênd, că cât timp îl va ține bunul Dumneḑeu, totdéuna va lucra ca și până acuma pentru desvoltarea și consolidarea instituțiunilor nóstre bisericesci.

Dela Excelenția Sa deputații sinodali s'au presentat în corpore la Preacuvioșia Sa Domnul archimandrit, vicariu archiepiscopesc Dr. Ilarion Pușcariu, unde sentimentelor de stimă și iubire le-a dat elocuentă espresiune deputatul Dr. Ioan Turcu.

Domnul vicariu la cuvintele de iubire asemene cu iubire a rĕspuns, accentuând cu deosebire importanța ce o atribue lucrărei armonice dintre corpul

---

la Stilstand. Acésta-i bătaia dela 1787. Mult magazin a dat Ardélul încât s'a fost făcut mare scumpete; întâiu ferdela de grâu a fost cu 2 zloți 30; o ferdelă sĕcară 1.18; cucuruz 1.15; o ferdelă orz a fost cu 36 cruceri, un car de fên cu 50 zloți. O sută de jipi de sĕcară cu 1 zlot, o găină cu 15 cr., un pund de carne 7 cr., de rîmător cu 8 cr., care acuma s'a mai eftinit ceva, un pund carne de vită 5 cr., de rîmător 7 cr., o găină 12 cr., o ferdelă grâu frumos 1.30. Cupa de vin 12, mai de rênd 8 cr., cupa de unt 1 fl. Pe vremea aceea au umblat bani de aramă stiucu 3 b., potori, stiucu de 2 b., cruceri stiucu de 1½ groși, de 1 ban stiucu și de ½ bani și bani de hârtie ce s'au numit banco-cettel un stiuc de 5 zloți mai mic nu. Apoi de 25, 30, 50 de 100 și mai mare. O ferdelă sĕcară 1 zlot, o ferdelă cucuruz 1 zlot, o ferdelă orz 18 cr. In vremea resmiriții s'au fost schimbat domniile ear, că aici în Făgăraș s'a pomenit Tablă vici-căpitan și főkăpitan, éră atuncia s'au făcut Tabla Făgărașului, vármegye, și tóte scólele săsesci și vármegye dela Metis, Torea cu tóte satele era supuse la Făgăraș, în ḑilele lui Iosif Impĕratului. Éră după mórtea lui Iosif s'au ridicat Impĕratul Leopold și vármegye s'a dus din Făgăraș și s'au făcut éră scólele săsesci și tabla Făgărașul cum a fost și mai nainte. In 1790 s'a cutremurat pămêntul fórte tare și în 1791 s'au făcut bucate destule preste tóte locurile. In anul 1790 a chemat D ḑeu pe protopopul Bucur și s'a îngropat în biserică de a drépta parte lângă strana dréptă, de a căreia lipsire tot norodul s'a întristat, fiind om prea bun și dulce la cuvênt.

Tare a fost osîrdios pentru zidirea bisericei. Și în locul deregătoriei sf. Sale a întrat Sf. Sa părintele popa G. Petrascu, care este éră prea bun, osîrdios la slujba bisericei dimpreună cu dascălul Andreiu, mai sus pomenitul dascăl, normal al neguțătorilor Făgărașului, de supt a căruia învĕțătură mulți diaci și preoți au eșit procopsiți. Și când s'a cumpĕrat fundușul Borșoșeșcilor s'a pus zidul bisericei, tocmai în mieḑuină în dos. Și fiind jup. Pană Nerges goșman, s'a milostivit ca un vecin bun și și creștin au mai dat în dosul bisericei din grădina sa și din curtea Dumneialui în lungul fundușului Dlui din uliță până în fundul grădinei de câte 5 coți de lată din zid către Dlui ca sĕ fie întru vecinică pomenire pentru sufletul Dumnialui, a găzdóiei și a tuturor rêmășițelor Dlor. Așișderea și dumnialui rĕposatul jup. Nicolae Harompotor precum vine zidul turnului către apus, din zid până în grădina popii sașilor, care este cumpĕrată dela Galea, a dat'o bisericei nóstre, ca sĕ fie întru vecinica pomenire pentru sufletul dlui și a tuturor rĕmășițelor dlui și jup. Nicolae Harompotor cel tinĕr, a dat un policandru de aramă. Și éră Jup. Korodi cel bĕtrân a făcut singur clopotul cel de 6 măji, și dumneaei jupânésa Stăncuța sora jup. Korodi, soția jupânului Vasălache Nyerges a făcut clopotul cel de 4 măji, în care a fost materia bisericei într'însul o a plătit-o domnia-ei și fiind clopotul de 4 măji cu tótă cheltuiala Dumniaei ca sĕ fie întru pomenire pentru sufletul Domniei ei, a jupânului, a fiului și a tuturor rĕmășițelor D-lor.

Acéstă scrisóre s'a făcut cu cuvêntul tuturor curatorilor și pe plăcerea tuturor, ca cei ce se vor întêmpla a vedea și a ceti acésta, sĕ-și aducă aminte de némurile acestea, aici însemnate, și sĕ-și spue rĕmășițelor ce se vor întêmpla, precum am pătimit noi pentru lege în veacurile nóstre, éră de veți cunósce ceva neplăcere întru lucrările nóstre, nu ne defăimați, și vĕ siliți a înmulți casa bisericei, ca sĕ aveți funduș a înoì și a face tóte pe plăcere și sĕ aveți la mare cinste pe ómenii cei învĕțați și cu experiențe, dela aceia ies sfaturile cele de îndreptare și tótă procopséla pruncilor și cinstea și podóba obștei, și acestea cu grabă s'au scris prin mine mai mult pĕcătosul și smeritul între dascălii normalicești, care mai jos mĕ voi iscălí.

S'au dat în Făgăraș, 22 Iulie 1791.

Curator
Vasalache Selar,
gosmanul bisericei.

Andrei Șovăiloviciu,
boer de mărgineni și dascăl scólei normalicești a neguț. neuniți din Făgăraș, și locuitor în Făgăraș, soția mea Anica, soția jup. G-ge Strezea nemeș de Copacel, care mĕ aflu locuitor în Făgăraș pe fundușul ce mi l'a dăruit Impĕratul Iosif al doilea lângă cetate către rĕsărit cu fundul casei către rĕsărit în grădina comandanșului.

(Va urma.)

legislativ al bisericei nóstre şi organele administrative bisericesci, care precum în trecut aşa şi în viitoriu va fi spre binele şi consolidarea bisericei.

Rin...

Conflict între Bulgaria şi România. În timpul din urmă s'a scris prin unele ḑiare, că între Bulgaria şi România nu există relaţiuni prea amicale, şi acésta din causa Dobrogei, şi din incidentul resbelului greco-turcesc. Bulgarii se simt şi acum ofensaţi, că în urma resbelului romano-ruso-turcesc din 1877/8, Dobrogea s'a anexat la România în schimbul Basarabiei răpită dela România şi adnexată la Rusia. Pentru repararea acestei perderi (?) şi pentru interesele slavilor din Macedonia, Bulgaria sĕ fi avut intenţiunea, ca la casul când grecii ar fi bătut pe turci în actualul resbel greco-turcesc, sĕ ocupe Macedonia numai decât. La acest svon au apărut în ḑiarele angleze şi germane câţiva articlii, precum se susţine inspiraţi de regele Carol, în cari se ḑice, că dacă Bulgaria ar cerca o astfel de invasiune în Macedonia, România numai decât ar întra în Bulgaria. Bulgarii acum la rêndul lor, ca sĕ arete că nu se tem de români, au început a concentra la trupe la hotarele din spre România şi a ridica fortificaţiuni de apărare. Românii încă n'au rĕmas pasivi, ci ḑice se, că au făcut întrebare la guvernul bulgar despre scopul acestor pregătiri de resbel la hotarele României. Ajungênd lucrurile la atâta, lumea se pomenesce în Bucuresci cu ministrul de finanţe bulgar Ghesov, carele se ḑice, că a venit, ca sĕ asigure pe regele Carol despre intenţiunile pacinice ale Bulgariei faţă de România, şi despre neexactitatea informaţiunilor, că Bulgaria ar vrea sĕ invadeze în Macedonia, ori care ar fi resultatul resbelului greco-turcesc. De atunci spiritele între Bulgaria şi România nu sunt aşa de agitate. La acésta a mai contribuit şi provocarea Rusiei, că Bulgaria sĕ nu cerce a se încăera cu România, căci în urma relaţiunilor amicale ce le are Rusia faţă cu Germania, Rusia n'ar puté sprigini pe Bulgaria, când acésta ar ataca pe regele Carol de Hohenzollern, monarch din dinastie germană. Ghesov sĕ mai fi pus în vedere regelui Carol visita principelui Ferdinand al Bulgariei la curtea română, tot în scopul asigurărei bunelor relaţiuni ce le nutresce Bulgaria faţă cu România. Ba sĕ fi decurs pertractări între regele Carol şi Ghesov şi pentru încheierea unei confederaţiuni între România, Bulgaria, Sêrbia şi Montenegro pentru de a se puté apĕra la un cas de conflagraţiune generală europeană, contra ori-cărei puteri, care le-ar ataca.

Tóte acestea sunt însĕ numai svonuri, cari aştéptă a fi confirmate. Oficiósele de ambele părţi susţin, că Ghesov n'a avut nici o misiune politică la curtea română. Scopul călĕtoriei a fost pentru de a începe pertractări cu guvernul român în privinţa edificărei unui pod peste Dunăre la Zimnicea, care ar înlesnì fórte mult comunicaţiunea între Bulgaria şi România.

Guvernul austriac sub acusă. In şedinţa dela 30 Aprile a. c. n., guvernul austriac a avut o ḑi nu tocmai senină. Deputatul Dr. Funke a inaintat o propunere pentru punerea sub acusă a guvernului, căci acesta a emis cunoscuta ordinaţiune pentru egala îndreptăţire a limbei cehice cu limba germană, pe motivul, că punerea în egala îndreptăţire a cutărei limbi cu limba germană, conform Art. de lege XIX., nu compete ministeriului, ci legislativei, apoi numita ordinaţiune nici n'a fost publicată în fóia oficiósă. Ministrii deci au călcat în picióre însaşi constituţiunea. Propunerea a fost iscălită de 48 deputaţi.

Tot în acéstă şedinţă a Reichsrathului au inaintat Schönerer şi soţii o propunere prin care camera sĕ îndrume guvernul a presenta un proiect de lege după care jidovilor din străinătate sĕ li se denege stabilirea în Austria.

Respunsurile se aştéptă pe aḑi.

Ambele propuneri sunt fórte caracteristice. Se vede, că nici germanii nu vreau sĕ lase de bună voie puterea din mână şi sĕ dea drepturi naţionale şi altora. Vor da însĕ de silă şi sĕ nu se mire atunci, dacă li se va ḑice: Dinte pentru dinte.

Din parlamentul magiar.

Şedinţa dela 27 Aprile n. 1897.

Aḑi s'a redeschis dieta magiară după espirarea feriilor da Pasci; s'a ţinut o scurtă şedinţă, în care s'au presentat câte-va proiecte de legi şi după statorirea terminului şedinţei proxime, prima şedinţă a fost încheiată.

Şedinţa dela 28 Aprile n. 1897.

Cel mai important eveniment al acestei şedinţe a fost interpelaţiunea contelui Apponyi, privitóre la resbelul greco-turcesc. Interpelaţiunea adresată ministrului president este următórea:

1. Există vre-o învoiélă între marile puteri în privinţa principiilor, cari vor trebui sĕ fie validitate la pacea dintre greci şi turci?

2. Dacă, precum se póte presupune — susţinerea stărei actuale teriori ale şi independenţa Cretei sunt şi aḑi principiul principal, în care convin puterile mari, guvernul nostru extern nu vede de sosit timpul ca sĕ aducă astfel de paşi în proiect, cari sĕ facă odată capĕt resbelului fără de scop şi periculos din punct de vedere politic şi sĕ creeze stări corespunḑĕtóre autorităţii dreptului internaţional şi pretensiunilor umanităţii?

3. Visita Măjestăţei Sale Regelui nostru la Petersburg ţintesce la vre-o astfel de acţiune politică, care ne-ar schimba relaţiunile de aliaţi, séu făr' acésta ne duce la o învoiéla cu împeriul rusesc în privinţa posiţiunei Orientului?

Aplicat —- e guvernul la timpul sĕu a da camerei desluşiri despre resultatul acestei visite?

Interpelaţiunea a fost premérsă de o motivare detaiată în care contele Apponyi îşi exprimă complăcerea pentru decursul resbelului de până ací, adecă pentru ultimele victorii ale turcilor asupra grecilor. Acésta contribue la liniscirea spiritelor popórelor balcanice şi la apropierea timpului pentru statorirea unei păci îndelungate.

Adnexări de teritorii nu se vor face, ori-care va fi învingĕtoriul şi nici chiar pentru monarchia nóstră n'ar fi favorabil a-şi lărgi hotarele în nici o direcţiune.

Rĕspunsul va urma la timpul prescris.

Şedinta dela 1 Maiu 1897 n.

După pertractarea câtorva proiecte de lege de interes în cea mai mare parte local, *Polonyi* Géza interpeléză pe ministrul-preşedinte în causa nescóterei la ivélă a posiţiei de drept public ca rege magiar al Maiestăţii Sale monarchului nostru la Petersburg, fiind sĕrbătorit numai ca împĕrat al Austriei şi nu şi ca Rege al Ungariei. Interpelaţiunea s'a predat ministrul-president spre rĕspundere.

Noutăţi.

Visite de Suverani. In cercurile diplomatice din Bucuresci se vorbesce, că în luna Iunie dl Felix Faure, preşedintele Republicei franceze, va întórce Ţarului Rusiei visita din tómna trecută, ér pe la sfîrşitul lui August M. Sa înpĕratul Wilhelm al Germaniei se va duce de asemenea la Petersburg.

Se crede, că întorcêndu-se din Rusia, Suveranul Germaniei va merge şi în România, sciut fiind că de repeţite-ori împĕratul Wilhelm şi-a manifestat dorinţa de a face o visită curţii regale române.

* * *

† Dr. Onciul. Aflăm cu multă părere de rĕu încetarea de viéţă a d lui Dr. Onciul, eminentul oculist român din capitala Bucovinei.

Regretatul doctor mersese la Bucuresci pentru a visita pe fratele sĕu, dl Dr. Dumitru Onciul, profesorul de istorie dela facultatea de litere din capitală. După trei ḑile a avut nefericirea sĕ cadă bolnav de tifus şi la 16 Aprile tinĕrul medic 'şi-a dat obştescul sfîrşit la spitalul Colţea.

* * *

Limba română în Macedonia. După o scire din comuna Moldovisce (Macedonia), valiul din Bitolia a comunicat Eforiei şcólelor române un ordin sosit din Constantinopol, prin care se permite întrebuinţarea limbei românesci în biserică.

E de notat, că acest ordin, care a făcut printre populaţia românéscă cea mai bună impresiune, a fost comunicat telegrafic valiului, care de urgenţă a încunosciinţat despre acésta Eforia şcolară.

* * *

„Cordiana“. Fundatorii „Cordianei“ rógă pe domnii primitori de prospecte pentru subscrierea de acţiuni sĕ binevoéscă a le înapoia ori-cum ar fi, până la 15 Maiu st. n. de óre-ce a dóua ḑi de Rosalie, 2/14 Iunie a. c., se va ţiné adunarea generală constituantă conform §. 154 din legea comercială în Foventea (Fofeldea) Vila Cordiana.

La adunarea generală sunt învitaţi prin acésta conform §. 155 l. c., toţi acţionarii, cari vor puté participa séu în persónă séu prin plenipotenţă avênd de fiecare acţiunne câte un vot, dar' mai mult ca 10 voturi, nimenea nu póte avé, fie numĕrul acţiunilor cât de mare.

Obiectele de pertractare vor fi:

1. Raportul fondatorilor. 2. Constatarea subscrierii capitalului social. 3. Constituirea societăţii cu un capital deocamdată de 30.000 coróne. 4. Admiterea operaţiunilor de până acuma ale cassei „Daniel P. Cordescu“ de aici. 5. Stabilirea statutelor. 6. Alegerea comitetului de supraveghiare şi 7. Absolvirea fondatorilor de responsabilitatea provĕḑută în §. 152 l. c.

* * *

Cas de mórte. *Iosif Pop*, proprietar şi vice-preşedinte al „Reuniunei române de agricultură din comitatul Sibiiului“, astăḑi, la órele 3 diminéţa 'şi-a dat nobilul suflet în mânile Creatorului, împĕrtăşit fiind cu sfintele taine.

Rĕmăşiţele pămêntesci se vor înmormânta Joi, în 24 Aprilie v., în cimiteriul român gr.-or. din Sibiiu, Suburbiul Iosefin.

* * *

Mórte sub patrafir. Locuitoriul Ioan Bĕlc din comuna Gostila, cott. Soln. Dob., de 33 ani, tată alor 5 copii, s'a presentat în Dumineca Pascilor, pela 8 óre diminéţa, după oficiul divin, la preotul local Ioan Buzura pentru a i-se cetì rugăciunea de deslegarea postului pentru-ca sĕ pótă lua şi el Pasci, neputênd lua parte la oficiul divin la timpul sĕu. Preotul i-a împlinit cererea numai decât, acasă la sine. Când însĕ preotul era cu cetitul pela jumĕtatea rugăciunei, o fetiţă a preotului face atent pe tatăl sĕu, că omul care sta sub epitrachil, a suspinat de 2—3 ori şi a căḑut grămadă la pămênt fără nici un sgomot. Numai decât preotul îi ia patrafirul de pe cap şi se convinge, că respectivul e mort în strictul înţeles al cuvêntului. Tóte încercările momentane de a'l aduce la viéţă au fost zădarnice şi după câteva minute s'a observat la grumazii decedatului o înflătură, care probabil 'i-a provenit din apoplexie la inimă. Îşi póte închipui ori şi cine durerea familiei nenorocite, şi numĕróse şi sĕrace; în loc de Invierea Domnului a serbat mórtea singurului sĕu susţinĕtoriu.

* * *

Jelozia. Medicul din Neapol, dr. Buonamo s'a căsătorit acum trei ani cu o femeiă frumósă de 50 de ani. Căsătoriţii au trăit până mai deunăḑi în cea mai desĕvêrşită bună înţelegere. De un timp încóce însĕ bărbatul se mistuia de idea, că nevastă-sa îl înşală cu unchiul seu. Ḑilele trecute afacerea a ajuns până acolo, că bărbatul şi-a bătut nevasta în urma unui conflict de vorbe, ér când acésta l-a timbrat de laş pentru fapta sa, acela a apucat un revolver şi a puşcat asupra nevestei sale; îndată după acésta apoi s'a împuşcat şi pe sine. Au murit ambii.

* * *

Bibliografic. A apărut: *„Parapleul Stului Petru“* dupăC. Mikszáth de I. oan N. Pop. Recomandăm cetitorilor nostri acéstă prea interesantă novelă. Opul se presentă în format plăcut, tipariu curat, hârtie fină. Preţul numai 60 cr. plus 5 cr. spesele de porto. Se póte căpĕta la Iacob Nicolescu colaborator la „Dreptatea“, Temesvár (Zápolyagasse 41).

*

— Nrul 2 al *„Foii literare“* are cuprinsul următor: Logodnica contelui Stuart, de L. Rudow-Suciu, continuare. — Proverbe turcesci. — Idilă de I. Stanca. — Intime, de L. R. Suciu. — Pe trépta cea de sus (o istorie studenţ. din Halle). — Literatură porală, de Beatrix. — Scrisóre din Viena de Th. B. — La vatră: Christos a înviat; unul din Bihor. — Pentru economi. — Scire literară. — Cronica sĕptĕmânei. — Ghicitură. — Partea umoristică. Posta redacţiei.

Varietăţi.

Când a vieţuit Zoroastru? Despre timpul când a vieţuit Zoroastru ori Zarathustra, fundatorul religiunii persilor, puţine a sciut istoria până acum. Jackson însĕ, profesor la universitatea din Columbia americană, pe basa cercetărilor mai nóue a aflat, că marele fundator religionar a trăit în timpul dela finea secolului al VII-lea până pela mijlocul secolului al VI-lea înainte de Christos. Istoricii arabi şi persiani mărturisesc, că şi a început predicarea învĕţăturilor sale cu 285 de ani înainte de cucerirea Persiei din partea lui Alexandru cel Mare. După calculul lui Jackson, Zoroastru s'a născut la anul 630 înainte de Christos, şi fiind-că a trăit 77 de ani, a murit pela anul 553, aşadară pe timpul când s'a născut Buddha. Locul nascerei profetului este Media occidentală, dar' aici nu şi-a putut câştiga aderenţi învĕţăturilor sale. Numai după ce s'a dus în Bakdia şi şi-a câştigat patronagiul regelui Vishtaspa, au început a i-se afla următori, şi încă atât de mulţi, încât în scurt timp tótă ţéra a primit religiunea lui.

Din public.*)

Mulţămită publică.

Arangiându-se la 28 Februariu a. c. în şcóla gr. or. din loc o petrecere în favorul acestei şcóle, cu acésta ocasiune preste preţul întrărei a binevoit a suprasolví următorii domni: Amfilofie Giurca not. cerc. Feneş 3 fl; Traian Radu cler. abs. Feneş 4 fl; Victor Vodă înv. Feneş 1 fl; Iosif Magda paroch gr. or. Feneş 1 fl; Ioan Vasile adj. not. Meteş 50 cr; Ioan Moldovan paroch gr. or. Pĕtrângeni 1 fl; Aurel Bogdan şef de gară Meteş 1 fl; Gáspár Iószef şef de gară Feneş 1 fl; Ludovic Giurca cler. abs. înv. Ampoiţa 50 cr; Schroff Antal inspector silv. Feneş 20 cr.

Tot cu acésta ocasiune şi spre susnumitul scop fără a lua parte la petrecere au binevoit a contribui Dnii: Csuka Domokos protopretor Ighiu 5 fl; Mihail Nicola paroch gr. or. Presoca 1 fl; Wilh. Folbert comerciant Zlatna 2 fl; Pénteki Iózsef Zlatna 50 cr; Mihail Moldovan hotelier Zlatna 2 fl; George Vişia proprietar Zlatna 1 fl; Nicolae Popoviciu paroch gr. cat. Cib 1 fl; Petru Roşca cand. not. Zlatna 1 fl; I. Cişmaş adj. not. Zlatna 2 fl.; Kenda Ferencz vigil silv. Zlatna 1 fl; Schőu David conduc. de deposit Zlatna 1 fl; Bogdan Lajos comerciant Zlatna 2 fl; Iuliu Montani v. protopop gr. cat. Zlatna 1 fl; Dr. Enea Draia adv. Abrud 2 fl; Victor Dămian proprietariu Zlatna 2 fl; Petru Paul proprietariu Zlatna 2 fl; Candiu David proprietariu de mine Bucium 1 fl; Iuliu Albini not. cerc. Zlatna 3 fl; Ioan Goţia înv. Vêrpĕr 20 cr.; Şara, Vêrpĕr 20; Ioan Pleşia not. cerc. Berghiu 1 fl. 50 cr; Aron Ferencz măcelariu Zlatna 1 fl; Nicolae Todorescu paroch gr. cat. Feneş 1 fl; pentru cari suprasolviri respective contribuiri li se aduce susnumiţilor d-ni sinceră mulţămită şi pe acésta cale. Nu mai puţină mulţămiţă i-se aduce şi d-lui Stefan Nicola cler. abs. înv. Pĕtrângeni, care a luat asupra sa angajamêntul de a decora sala de petrecere.

Feneş, 8/20 Martiu 1897.

Pentru comitetul arangiator:

Amfilachie Giurca, preşedinte.

Iosif Magda, cassar.

---

*) Pentru cele publicate în rubrica acésta redacţiunea nu este responsabilă.

Mătasă-foulard dela 60 cr. până la fl. 3.35 de metru — japoneză, chineză etc. în cele mai nouĕ mostre şi colori, precum şi mătasă-Henneberg négra, albă şi colorată dela 45 cr. până la fl. 14.65 de metru, lucie, vărgată, mostrată, damast etc. (circa 240 calităţi diferite, 2000 colori şi dessinuri etc.). Mărfurile comandate precum şi *mostrele le expedéză cu întórcerea postei în casă, franco şi scutite de vamă*, fabricile de mătasă din Zürich ale lui G. HENNEBERG, (*furnisor de curte c. şi r.*). Scrisorile adresate în Elveţia sunt a se provedé cu marcă de 10 cr., cărţile postale cu 5 cr. Comandele scrise în limba română sĕ execută punctual. [45] 2

Nr. 196/897 [57] 2—3

CONCURS.

Pe basa părintescii ordinaţiuni consistoriale din 18 Martie 1897 Nr. 2031 Bis. şi în sensul conclusului sinodului parochial din 8 Martiu 1892 prin acésta se escrie concurs pentru ocuparea postului de capelan lângă neputinciosul paroch Ioan Eft Popovici din Ţinţari protopresbiteratul Braşovului cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“-

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: jumĕtate din tóte venitele sistemisate ale unei parochii de clasa a II-a.

Reflectanţii la acest post au a-şi aşterne petiţiunile lor instruite conform legilor în vigóre la oficiul protopresbiteral subscris până la terminul defipt.

Braşov, în 6 Aprilie 1897.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Braşovului în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Ioan Petric,
protopresbiter.

Nr. 157/897 [56] 3—3

CONCURS.

Pentru întregirea parochiei de clasa a III-a Sânpetru, protopresbiteratul Braşovului, cu încuviinţarea Preaveneratului Consistoriu archidiecesan ddto 25 Februariu a. c. Nr. 1384 B. se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în ḑiariul „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch dau suma sigură de 415 fl. 80 cr. şi accidenţii 35 fl. în total 450 fl. 80 cr. după-cum s'au statorit de comitetul şi sinodul parochial. Informaţiuni mai deaprópe se pot primì dela comitetul parochial şi oficiul protopresbiteral.

Reflectanţii îşi vor însinua cererile concursuale instruite conform legilor în vigóre la subscrisul oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Braşov, 27 Martie, 1897.

In conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Braşovului.

Ioan Petric,
protopop.

Nr. 161/1897 [53] 3—3

CONCURS.

Pentru întregirea postului de paroch din comuna Pescera se escrie concurs nou cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Tel. Rom“.

Emolumentele sunt 312 fl.

Petenţii au aşi aşterne cererile instruite conform normelor din vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Brad, la 21 Februariu 1897.

Oficiul protopresbiteral al Zarandului în conţelegere cu comitetul parochial.

Vasiliu Damian,
protopresbiter.

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1896.

Budapesta—Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat				Tr. de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	—	8.05	2.—	pl.	Viena	sos.	1.55	1.55	1.55	7.20	6 20
8.30	2.15	3.15	5.45	9.15		Budapesta		5.45	7.40	7.—	1.50	6.20
11.21	4.16	6.52	9.02	11.12		Szolnok		2.24	5.31	3.37	11.44	3.35
1.33	5.48	—	11.33	12.47		P. Ladány		12.03	3.56	1.19	10.03	1.34
3.42	7.08	—	1.48	2.11	sos.	Oradea-mare	pl.	—	2.37	11.04	8 43	11.32
3.58	7.15	—	2.06	2.18	pl.		sos.	—	2.30	10.44	8.38	11.17
4.38	7.43	—	3.03	2.50		Mező Telegd		—	2.01	10.07	8.11	10.42
5.20	8.18	—	3.45	3.26		Rév		—	1.34	9.30	7.46	10.08
5.43	—	Tren micst	4.06	—		Bratca		Tren micst	—	9.10	—	9.50
6.32	9.07	2.52	4.53	4.17		Ciucia		5.48	12.52	8.32	7.08	9.19
7.16	9.37	3.51	5.32	4.50		Huiedin		4.59	12.20	7.54	6.39	8.37
8.07		5.05	6.24	—		Ghirbĕu		3.18	—	6.54	—	7.37
8.34	10.37	6.14	6.59	5.55	sos.	Cluş.	pl.	2.23	11.01	6.13	5.23	7.—
8.49	11.10	—	8.40	6.11	pl.		sos.		10.45	5.24	4.35	6.45
9.06	11 27	—	9.09	6.27		Apahida		—	—	5.02	4.14	6.27
10.12	12.30	—	10.40	7.27		Ghiriş		—	9.24	3.47	3.01	5.18
10.42	12.57	—	11.25	7.50		Cucerdea		—	8.54	3.06	2.25	4.43
11.01	1.09	—	11.49	—		Uióra		—	--	2.49	2.08	4.27
11.09	1.16	—	11.59	—		Vinţul-de-sus		—	—	2.41	2.—	4.20
11.31	1,36	—	12.29	8.17		Aiud		—	8.23	2.17	1.38	3.59
11.48	1.54	—	12.55	8.33	sos.	Teiuş.	pl.	—	8.06	1.55	1.17	3.38
12.05	—	—	1.30	8.38	pl.		sos.	—	7.59	1 29	—	3.06
12.33	—	—	2.08	—		Crăciunel		—	—	12.55	—	2.40
12.47	—	—	2.27	9.09		Blaş		—	7.30	12.40	—	2.26
1.18	—	—	3.11	9.29		Micăsasa		—	7.09	12.01	—	1.54
1.34	—	—	3.31	9.42	sos.	Copşa-mică	pl.	—	6.56	11.41	—	1.35
2.13	—	—	3.46	9.44	pl.		sos.	—	6.54	11.14	—	1.01
2.32	—	—	4.08	9.59		Mediaş		—	6.41	10.55	—	12.45
3.04	—	—	4.45	10.22		Elisabetopole		—	6.20	10.21	—	12.16
3.40	—	—	5.27	10.51		Sighişóra		—	5.53	9.42	—	11.40
4.03	—	—	6.12	11.12		Haşfalĕu		—	5.33	9.13	—	11.17
5.34	—	—	7.59	12.26		Homorod		—	4.27	7.45	—	10.03
6.12	—	—	8.37	12.58		Ágostonfalva		—	3.53	7.02	—	9.25
6.41	—	—	9.07	1.15		Apaţa			3.37	6.36	—	9.01
7.16	—	—	9.40	1.34		Feldioara		Circuléză numai Vineri	3.16	5.58	—	8.28
8.—	Tren acceler.	—	10.25	2.09	sos.	Braşov	pl.		2.45	5.08	—	7.48
—	11.—	—	—	2.19	pl.		sos.	7.01	2.18	—	—	—
—	12.26	—	—	3.01		Timiş		6.39	1.42	—	—	—
—	1.11	—	—	3.31		Predeal		5.11	1.12	—	—	—
—	8.30	—	—	9.30	sos.	Bucuresci	pl.	—	3.58	—	—	—

Ghiriş—Turda

Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt						Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară
7.33	11.—	5.—	10.21			Ghiriş			5.05	10.30	3.20	9.12
7.53	11.20	5.20	10.41			Turda			4.45	10.10	3.—	8.52

Sibiiu—Cisnădie

—	5.30	2.15	8.31			Sibiiu			7.10	3.55	10.04	—
—	6.06	2.51	9.08			Cisnădie			6.36	3.21	9.30	—

Braşov — Zernesci

	Tren micst	Tren micst								Tren micst	Tren micst	
	8.35	4.55			pl	Braşov	sos.			7.44	1.29	
	9.05	5.13								7.29	1.14	
	9.37	5.45				Cristian				6.59	12.51	
	9.57	6.05								6.50	12.41	
	10.17	6.25				Tohan. vechiu				6.30	12.15	
	10.28	6.36			sos.	Zernesci	pl.			6.20	12.05	

Simeria (Piski)—Hunedóra

6.15	11.35	4.25	10.28			Simeria			4.50	10.25	3.10	8.34
6.38	11.54	4.48	10.46			Cerna			4.34	10.05	2.54	8.14
7.13	12.20	5.23	11.12			Hunedóra			4.10	9.38	2.30	7.45

Braşov—Chezdi-Oşorheiu

5 20	8.50	—	3.—			Braşov		8.15	1.46	—		7.12
5.53	9.33	—	3.34			Prejmĕr		7.45	1.16	—		6.34
6.35	10.31	—	4.17			Sepşi-S.-Georgiu		6.44	12 15	—		5.13
8 08	12.48	—	5.46			Covasna		5.38	11.08	—		3.43
8.45	1.37	—	6.23			Kezdi-Oşorheiu		4.56	10.25	—		2.37

Murĕş-Ludoş—Bistriţa

4.—	9.10	—	4.20	—		Murĕş-Ludoş		6.46	7.21	—	—	—
6.48	12.41	—	—	—		Ţaga-Budatelic		—	4.50	—	—	9.40
9.5	4.55	—	—	—		Bistriţa		—	1.16	—	—	5.55

Budapesta—Arad—Teiuş

	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne				Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren micst	Tren de persóne
—	—	10.—	8.05	—	pl.	Viena	sos.	6.20	7 20	—	—	—
—	—	8.05	1.55	10.—		Budapesta		7.20	1.10	6.10	—	—
—	—	10.56	3.49	1.—		Szolnok		4.14	11.19	2.49	—	—
—	—	3.55	6.52	6.05	sos.	Arad	pl.	11.20	8.18	9.35	—	-
—	2.30	4.30	7.02	6.30	pl.		sos.	10.50	8.08	8.55	6.54	—
—	2.44	4.42	—	6.41		Glogovaţ		10.38	—	8.43	6.41	—
—	3.14	5.04	—	7.01		Gyorok		10.14	—	8.18	6.12	—
—	3.31	5.15	—	7.12		Pauliş		10.—	—	8.05	5.56	—
—	3.58	5.33	7.46	7.28		Radna-Lipova		9.46	7.29	7.52	5.40	—
—	4.30	5.57	—	7.51		Conop		9.15	—	7.22	5.02	—
—	4.50	6.13	—	8.07		Bêrzava		8.57	—	7.05	4.44	—
—	5.40	6.58	8.48	8.47		Soborşin		8.15	6.34	6.25	3.35	—
—	—	7.27	9.07	9.16		Zam		7.41	6 08	5.50	—	—
—	—	7.53	—	9.42		Gurasada		7.16	—	5.23	—	—
—	—	8.08	9.31	9.58		Ilia		7.06	5.45	5.13	—	—
—	—	8.26	—	10.16		Branicica		6.43	—	4.49	--	—
—	—	8.52	9.57	10.42		Deva		6.20	5.19	4.25	10.52	—
—	—	9.06	10.18	11.11		Simeria (Piski)		6.05	5 07	4.10	10.35	—
—	—	9.52	10.37	11.36		Orĕştia		5.19	4.39	3.31	9.51	—
—	—	10.16	—	11.57		Şibot		4.55	—	3.10	9.27	—
—	—	10.40	—	12.19		Vinţul de jos		4.34	—	2.49	9.03	—
—	—	11.01	11.18	12.32		Alba-Iulia		4.17	3.57	2.28	8.47	—
—	—	11.30	11.40	1.05	sos.	Teiuş	pl.	3.43	3.33	2.—	8.11	—

Budapesta, gara de vest—Orşova—Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat				Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persón.
8.36 Vineri	11.—	9.05	9.35	4.—	pl.	Viena	sos.	5.50	—	7.20	6.45	6.35
1.30	8.30	2.30	7.—	10.40	pl.	Budapesta	sos.	6.45	10.25	2.10	1.25	9.05
6.39	5.31	8 02	5.49	8.14	sos.	Timişóra	pl.	9.25	—	9.01	7.50	4.10
6.47	—	8.10	7.15	3.10	pl.		sos.	8.09	7.14	8.55	7.42	—
—	—	10.29	10.32	—		Caransebeş		5.15	4.15	—	5.37	—
11.05	—	12.30	1.09	6 58		Băile Herculane		2.37	—	4.40	3.27	—
11.45	—	1.20	2.39	7.35		Verciorova		12.50	—	3.40	2.18	—
10.55	-	11.40	6.25	—		Bucuresci		11.25	—	7.—	5.50	—

Cucerdea—Oşorheiu—Reg. săs.

—	2.30	8.10	3.11	10.59		Cucerdea		7.45	2.36	8.31	12.42	
—	3.19	8.51	3.52	11.40		Ludoş		7.07	1.58	7.43	11.54	
—	5.12	10.27	5.26	1.14		Oşorheiu		5.34	12.25	5.50	9.54	
—	5.40	10.42	5.36	—				—	9.20	5.04	9 35	
—	7.14	12.16	7.14	—		Reghinul-săs.		—	7.54	3.30	8.05	

Copşa-mică—Sibiiu—Avrig—Făgăraş

	Tren de povară	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst				Tren micst	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren de povară	
—	4.45	2.20	11.55	7.10	pl.	Copşa-mică	sos.	9.34	12.35	6.25	3.05	—
—	5.18	2.50	12.21	7.41		Şeica mare		9.08	12.11	6.02	2.36	–
—	6.02	3.27	12.58	8.21		Lómneş		8.37	11.32	5.32	2.01	—
—	6.35	3.57	1.25	8.50		Ocna		8.11	11.01	5.07	1.27	—
—	7.01	4.19	1.48	9.15	sos.	Sibiiu	pl.	7.44	10 30	4.40	12.57	—
—	circul. numai Marţi şi Vineri	4.34	2.05	—	pl.		sos.	7.29	8 57	—	circul. numai Marţi şi Vineri	—
—		4.47	2.18	—		Şelimber		7.17	8.45	—		—
—		5.04	2.36	—		Veştem		7.01	8.25	—		—
—	—	5.26	3.01	—		Tălmaciu		6.42	8.04	—	—	—
—	—	5.42	3.18	—		Şebeşul sup.		6.21	7.36	—	—	—
—	--	6.16	3.58	—		Avrig		6.02	7 16	—	--	—
—	—	6.41	4.22	—		Porumbacul inf.		5.25	6.40	—	—	—
—	—	7.07	4.50	—		Cârtişóra		5.01	6.13	—	—	—
—	—	7.25	5.10	—		Arpasul inf.		4.52	6.02	—	—	—
—	—	7.45	5.33	—		Viştea inf.		4.24	5.32	—	—	—
—	—	7.55	5.44	—		Beşimbav		4.14	5.14	—	—	—
—	—	8.15	6.06	—		Sâmbăta inf.		3.58	4.57	—	--	—
--	—	8.42	6.35	—	sos.	Făgăraş	pl.	3.28	4.25	—	—	—

Arad—Timişóra

—	6.20	11.25	5.—			Arad			10.43	3.44	10.55	—
—	7.08	12.15	6.14			Vinga			9.42	3.01	10.11	—
—	8.01	1.10	7.39			Timişóra			8.20	2.–	9.10	—

Simeria (Piski)—Petroşeni—Lupeni

11.—	6.10	11.27	4.20			Simeria			4.25	10.33	8.45	3.24
12.48	7.31	12.48	6.03			Haţeg			2.58	9.05	7.34	2.08
4 30	9.55	3.40	9.05			Petroşeni			12.01	6.10	5.25	11.25
5.15	10.20	4.05	—.—						8.38	—	4.54	9.13
6.20	11.32	5.10	—.—			Vulcan			7.47	—	3.56	8.22
6.40	11.55	5.30	—.—			Lupeni			7.15	—	3.21	7.50

Sighişóră—Odorheiu

—	—	3.22	11.08			Sighişóră			9.51	—	5 32	—
—	—	6.20	1.59			Odorheiu			7.15	—	3.—	—

Notă: Órele însemnate în stênga staţiunilor sunt a se ceti din sus în jos cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte.

Redactor prov. Gavriil Hango.

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 45. Sibiiu, Joi, 24 Aprile (6 Maiu) 1897. *Anul XLV.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
la „Tel. Rom.“ într'una cu suplementul „Fóia Pedagogică“
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Cuvêntare

pronunciată de Prea Sânţia Sa, părintele Episcop al Aradului Ioan Meţianu, la deschiderea sesiunei ordinare a sinodului eparchial aradan din 1897.

Christos a înviat!
Domnilor deputaţi!

Mĕ bucur fórte, d-lor deputaţi, că şi în acest period sinodal în care întrăm, clerul şi poporul, cu puţine esceptiuni, tot pe D-Vóstră, vechii sĕi representanţi, V'a distins cu încrederea, alegêndu-vĕ de membrii acestui sinod eparchial; deci Vĕ salut pre toţi din inimă şi la acéstă ocasiune, poftindu-Vĕ încă mulţi ani de împreună conlucrare rodnică, la întărirea şi prosperarea bisericei nóstre străbune.

Nici când n'a fost, d-lor deputaţi, atât de simţită trebuinţa de o asemenea conlucrare comună, armonică, înţeléptă şi bine cumpănită a nóstră a tuturora, ca şi în timpul de faţă, când pré bine vedeţi, cât de îngrijitóre este starea bisericei străbune; când pre lângă multe alte rele, binecunoscute şi D-Vóstre, ne mai ameninţă greu încă un nou curent bolnăvicios, lăţit tare în societate, care — durere — atinge şi pre unii membrii ai bisericei nóstre: curentul neconfesionalităţii, ce tinde a înstrăina pre ómeni de biserică şi de Dumneḑeu.

Deşi au mai obvenit, d-lor deputaţi, şi în ḑilele părinţilor nostri multe şi feliurite cercări grele preste biserica nóstră străbună, când mulţime de popor era fără de preoţi, diecese fără de episcopi; când preoţii nostri, pre lângă că erau supuşi altor biserici, mai purtau alăturea cu poporul şi sarcina iobăgiei şi alte asemenea stări dureróse: dar biserica cea viuă, însufleţită de un puternic simţ religios, a devins tóte cu ajutoriul lui Dumneḑeu.

Astăḑi însĕ, d-lor deputaţi, pornirile contra bisericei sunt cu mult mai ameninţătóre, mai ales pentru-că şi sêmţul religios a mai slăbit de cum era în ḑilele părinţilor nostri, ér curentul semnalat tinde a'l slăbi tot mai mult, şi aşa a înstrăina pre ómeni de biserică şi de Dumneḑeu.

In faţa acestui şi altor asemenea curente ameninţătóre ni se impune, d-lor deputaţi, cea mai imperiósă datorinţă de a paralisa din tóte puterile dăunósele urmări a-le acelora, nu numai în interesul propriei nóstre existenţe, dar şi în acela al iubitei nóstre patrii.

Pentru paralisarea acelora nu ne remâne, D-lor deputaţi, decât concentrarea tuturor forţelor nóstre morale în combaterea lor, cu cuvêntul şi cu fapta, la tóte ocasiunile; ér de altă parte în desvoltarea şi cultivarea în mĕsură tot mai mare, a sêmţului religios, arma cea mai puternică şi neînvingibilă, contra ori-căror curente periculóse.

Din asemenea indemn au purces şi fericiţii nostrii înaintaşi atunci, când au redat bisericei străbune vechile ei aşeḑĕminte sinodale în forma de acum. Au prevĕḑut adecă, acei demni înaintaşi, asemenea cercări grele, şi de aceea au şi angagiat pe toţi factorii bisericei, clerici şi mireni, la împreună conlucrare, nu numai întru apărarea bisericei de cercări ameninţătóre, dar şi întru întărirea şi desvoltarea ei, ca sĕ rĕmână şi în viitor, pentru tóte têmpurile, ceea-ce fú şi în trecut: întărirea nóstră in cercări, mângăerea nóstră în nĕcasuri, scutul şi adăpostul nostru contra tuturor tentaţiunilor.

Tot din asemenea îndemn a purces şi clerul şi poporul nostru, biserica cea viuă a Domnului, când V-a onorat pe D-Vóstră, D-lor deputaţi, cu increderea lor la acest sinod eparchial. angajându-Vĕ de împreună lucrători la întărirea şi înaintarea bisericei nóstre naţionale şi aşa punênd şi în grija D-Vóstră sórtea ei viitóre.

Precum binevoiţi a vedea, D-lor deputaţi, aveţi o mare şi frumósă chemare, dar totodată grea şi cu mare rĕspundere încă şi în timpuri mai bune, cu atât mai grea însĕ în timpuri critice, ca şi cele de acum, când trebue sĕ cumpănim tare bine tóte lucrările nóstre.

Deşí înţelepciunea D-Vóstră va afla calea cea mai bună a resolvirii problemelor ce Vĕ aştéptă, totuşi ţin şi din parte mi a indigita, că în asemenea împregiurări grele, între altele, — sĕ nu perdem din vedere, că nimica nu este mai folositor şi mai sigur ducĕtor la scop, ca şi desvoltarea şi cultivarea sêmţului religios, în mĕsură tot mai mare, între membrii bisericei nóstre, şi prin océsta paralisarea tuturor curentelor periculóse.

Deci una dintre principalele nóstre chiemări sĕ fie, D-lor deputaţi, a lucra din tóte puterile la desvoltarea şi cultivarea sêmţului religios, carele a întărit şi pe fericiţii nostri părinţi, întru înfruntarea tuturor cercărilor grele, trecêndu-i fără pericol, pe ei şi pe noi, de-alungul veacurilor, prin tóte vicisitudinile têmpurilor.

Desvoltarea şi cultivarea acelui sêmţ religios se póte ajunge, D-lor, printr'o conlucrare armoniósă şi înţeléptă în dóue direcţiuni, şi anume: într'o direcţiune de a sfătuì şi a îndemna pe toţi credincioşii nostri în cele bune şi folositóre, şi într'alta, de a-i feri de cele rele şi păgubitóre.

Indemnarea la cele bune şi folositóre, se face prin arătarea şi convingerea alor nostri despre însĕmnătatea şi bunătatea strămoşescii nóstre biseici naţionale, — întărirea şi mântuirea nóstră, scutul şi adăpostul nostru cel puternic, de-alungul veacurilor, prea buna nóstră maică, care ne-a întrunit la sinul ei într'un corp naţional bisericesc, ca într'o familie, cu limba şi datinele străbune; precum şi dacă D-Vóstră toţi nu numai veţi sprigini pe preoţii nostri în acéstă direcţiune, dar încă veţi şi conlucra alături cu dênşii şi cu fruntaşii poporului şi cu toţi cei mai de aprópe ai D-Vóstră, prin cuvênt şi prin fapte, la susţinerea şi desvoltarea religiosităţii în popor, cercetând cât mai regulat sânta biserică, îndeplinind poruncile ei, şi astfel premergênd cu bune exemple în tóte datorinţele şi virtuţile creştinesci.

Ér ferirea alor nostri de rele şi îndemnarea la cele bune, se va puté ajunge, décă la tóte ocasiunile bine venite, vom combate cu toţii tóte scăderile observate în societatea nóstră; şi décă de altă parte vom recomanda alor nostri cercetarea bisericei, purtări bune şi cuviinciόse, dragostea şi bună înţelegerea, bărbăţia şi cruţarea, spriginirea aşeḑĕmintelor nóstre culturale, şi mai pre sus de tóte: bună creşcerea tinerimei în religiositate şi întru învĕţăturile cerute de spiritul têmpului.

Pentru-ca însĕ asemenea învĕţături sĕ fie bine primite de toţi ai nostri, este neapărat de lipsă, ca acelea mai întâiu noi înşi-ne sĕ le practicăm, premergênd în tóte cu bune exemple. Aşa de exemplu, când vom combate relele observate la alţii, mai întâiu noi înşi-ne sĕ fim curaţi de ele; ér când vom îndemna la cercetarea bisericei, la pace, dragoste, bună înţelegere şi alte asemenea vîrtuţi frumóse, mai ântêiu noi înşi-ne, cu cei mai de aprópe ai nostri, sĕ le practicăm.

Este timpul suprem, D-lor deputaţi, sĕ ne interesăm cu toţii din tóte puterile de sórtea bisericei nóstre naţionale, basa existenţei nóstre, căci intre asemenea imprejurări critice nu este de ajuns numai singură lucrare preoţimei, ci se cere imperios, ca toţi fruntaşii nostri, şi în primul rênd D-Vóstrĕ, unul fie-carele şi toţi împreuuă, sĕ luaţi parte la sarcina apostoliei, mai ales cu privire la desvoltarea şi cultivarea sêmţului religios în toţi ai nostri, — căci dela o atare conlucrare comună şi harmonică a nóstră a tuturora, depinde sórtea şi viitoriul bisericei nóstre celei viue, a clerului şi poporului nostru, de care este tare strîns legată şi sórtea nóstră a tuturora.

Este timpul suprem, d-lor deputaţi, sĕ justificăm cu toţii, tot mai mult, încrederea alegĕtorilor nostri, prin un interes viu ce-'l purtăm la inimă faţă de biserica străbună, şi prin acésta de binele şi fericirea nóstră vremelnică şi vecinică.

In deplină convingere, că şi D-Vóstră sunteţi însufieţiţi de asemenea dorinţe, şi aşa conform împrejurărilor veţi conlucra din tóte puterile la întărirea şi prosperarea bisericei nóstre celei viue, după-ce mai nainte am împlorat şi Darul şi ajutoriul lui Dumneḑĕu asupra nóstră şi a lucrărilor nóstre, dechiar sesiunea sinodului nostru eparchial ordinariu pentru anul 1897 de deschisă.

FOIŢA.

Documente pentru limbă şi istorie.

(Urmare.)

III.

La anul Domnului 1896.

Sub Archipăstoria Inalt Prea-Sânţitului Domn
Miron Romanul,
archiepiscop şi metropolit al Românilor greco-ortodoxi din Transilvania şi Ungaria,
şi sub
Prea graţiósa domnie a Maiestăţii Sale Cesare şi Regesci Apostolice
Francisc Iosif I.

Parochia română greco-ortodoxă din Făgăraş a existat şi există în continuu din cele mai vechi têmpuri de când sunt creştini în ţinutul ţerei Oltului.

Este aici cea mai veche parochiă creştină.

La anul 1469 a existat aici la Făgăraş o episcopie română greco-ortodoxă numită de Galaţi, „galatiensis“, al cărei episcop era Macarie.

Constantin Brancovénul, principele ţerei românesci, carele avea domeniul dela Sâmbăta-superióră din ţéra Oltului şi cel dela Poiana-Mĕrului, a căpĕtat cu diploma dată din Turda, în 10 August 1694, dela Michail Apaffy principele Transilvaniei concesiunea, ca sĕ zidéscă în Făgăraş pentru parochia română greco-ortodoxă, de care pe atunci se ţinéu toţi Românii, o biserică din material solid.

Acéstă biserică s'a şi clădit, în locul unde se află şi aḑi, în strada Braşovului, la anul 1697.

La anul 1700 o parte dintre Românii din Ungaria şi Transilvania au trecut la unire cu biserica romano-catolică, la carea au trecut şi o parte dintre Românii din Făgăraş.

In puterea şi în sensul legilor de atunci, ce-i fovorisau, Românii trecuţi la unire au pretins pentru sine biserica Brancovenénului ce li-s'a şi dat fără însĕ ca greco-ortodoxii sĕ fi abḑis definitiv de dreptul şi folosinţa acelei biserici.

După multe certe şi lupte înverşunate, biserica Brancovénului însĕ a fost ocupata de Uniţi, definitiv numai cu intervenirea autorităţilor publice la anul 1761 pe timpul protopopului Sofronie.

Vechii creştini români greco-ortodoxi rĕmaşi astfel fără biserică, după multă rugăminte şi stăruinţă neînfrântă, la anul 1782 au căpĕtat concesiune sĕ-şi clădéscă o biserică nóuă.

Erau atunci 251 familii române greco-ortodoxe, cari au cotribuit cu trei mii (3000) floreni la clădirea bisericei. Celelalte lipse s'au acoperit din contribuiri şi milă adunată dela binefăcĕtori.

Clădirea bisericei s'a început în 1 Agust 1783 când s'a săpat fundamentul pe locul unde se află biserica şi aḑi, în strada Grecilor, în apropierea pieţei Făgăraşului.

Turnul clădirei finite încă în acel an, s'a acoperit cu tinichea, mai târḑíu, la anul 1791.

Şi a ţinut acéstă tinichea până la anul 1896, când stricându-se de tot coperişul cel vechiu al turnului, noi parochienii dela 1896 l-am dat jos şi afară de singurul lemn din mijloc, în vîrful căruia este aşeḑată crucea din vîrful turnului, l'am făcut întreg din nou şi l'am acoperit tot cu tinichea prin măestrul paler Nágó István din Racoşul-de-jos pentru suma de 1000 fl. v. a.

Ne-avênd parochia nóstră banii aceia, suma o am luat împrumut dela banca română „Furnica“ din Făgăraş, la carea am depus ca zălog trei obligaţii de stat după rĕscumpĕrarea regalelor de cârcĭmărit, cari obligaţii le-a căpĕtat parochia nóstră în acest an, ca competenţă a sa dela stat.

(Va urma.)

După visita Monarchului nostru la Petersburg.

Sunt de mare împortanţă evenimentele ce ies la ivélă după reîntórcerea Monarchului nostru dela Petersburg. Ca în totdéuna la astfel de ocasiuni, aşa şi acestei înalte visite de domnitoriu, cercurile politice s'au silit a-i da un caracter personal; dar érăşi ca totdéuna, după-ce aceea a devenit un fapt împlinit, au ieşit la ivélă evenimente, cari o au dovedit, că n'a fost de caracter numai personal, ci şi oficios, ba per eminenţian oficios. Dovadă nota următóre ce a trimis guvernul rusesc prin legatiunea sa din Bucuresci guvernului român:

„Sosirea Majestăţei Sale Impěratului şi Regelui Francisc-Iosif la San-Petersburg a oferit Augustului nostru Stăpân o nóuă ocasiune de a constata perfecta conformitate de vederi ce există între amândoi Suveranii.

Majestăţilor lor le-a plăcut sě recunóscă- cât atitudinea guvernului român a rěmas corectă şi prudentă în presenţa diferendului greco-turc. Acèstă atitudine este cu atât mai apreciată de amêndoi Monarchii, că ea rěspunde voinţei Lor ferme de a veghia la menţinerea păcei generale şi la întărirea principiilor de ordine şi de drept, base esenţiale ale desvoltărei pacifice a prosperităţei naţiunilor“.

Dl D. A. Sturdza, ministrul president al României a respuns la acésta notă in terminii următori:

„Bine-voiţi a exprima Exc. Sale comitelui Muraview satisfacţiunea guvernului M. S. Regelui pentru comunicaţiunea ce mi-a fost făcută de Exc. Sa ministrul Rusiei asupra atitudinei corecte şi prudente a guvernului român, în presenţa diferendului greco-turc. Politica României a avut de ţintă constantă de a servi sforţările marilor puteri pentru menţinerea păcei generale care este garanţia ordinei, liniştei şi desvoltărei Statelor. Guvernul M. Sale Regelui e fericit ca atitudinea sa corectă şi prudentă a fost apreciată de M. S. Impěratul Nicolae şi de Augustul Sěu Ospe, Impěratul Francisc-Iosif“.

E de însemnat, că astfel de note au primit şi guvernele celorlalte state mici balcanice: Sêrbia, Bulgaria şi Montenegro.

Comentariile, ce se fac acestor note privitóre direct la politica ce vor sě urmeze Austro-Ungaria şi Rusia în chestiunea orientală, sunt fórte diferite. Intr'una însě se unesc cei mai mulţi, că adecă Austro-Ungaria şi Rusia, ca cele mai interesate state în chestiunea orientală, s'au aliat pentru manţinerea statului actual în Orient şi pentru paralisarea acţiunei politicei angleze, care tinde la schimbarea stărilor actuale în imperiul turcesc, adecă la desfiinţarea şi împărţirea acestui imperiu. In acésta a convenit şi Germania, adecă pentěu manţinerea statului actual în Orient.

In tot casul acéstă ţinută a Austro-Ungariei şi Rusiei faţă de imperiul turcesc, trebue sě convină şi acestuia, şi Greciei, chiar dacă acésta s'ar alege cu un desastru total din actualul resbel, care l'a provocat pentru uşurare sorţii conaţionalilor şi coreligionarilor sei din imperiul turcesc. Turcia va fi mulţumită, căci marile puteri europene nu vor tinde la desfiinţarea ori micşorarea ei teritorială, ér Grecia va fi mulţumită, căci aceleaşi puteri nu vor permite, ca Turcia sě-i rupă din teritoriu, la casul, când ar fi bătută de acésta.

Cu totul în altă lumină se presintă însě starea creată pentru amintitele state balcanice prin nota ce li-s'a adresat din partea guvernului rusesc.

România, Sêrbia, Bulgaria şi Montenegru, se póte ḑice, că sunt puse în tótă forma sub protectorat austro-ungar-rusesc în tot ce privesce interesele lor în peninsula balcanică, ba chiar sub un feliu de controlă astfel, că fără consentimentul acestor dóuě puteri nu vor puté întreprinde nimic pentru conaţionalii şi coreligionarii lor apěsaţi din imperiul turcesc.

Pentru Sêrbia, Bulgaria şi Montenegru acest protectorat, séu mai bine ḑis control, nu póte fi atât de supărătoriu, cât este de supěrătoriu pentru România şi în genere pentru interesele nóstre speciale românesci de pretutindenea. Aceste state au ajuns sub patronagiul unui stat puternic de acelaşi caracter naţional, până când cu România nu stă lucrul astfel.

Evident, că între Austro-Ungaria şi Rusia s'a stabilit un plan, după care singure aceste dóuě puteri vor deslega chestiunea orientală, acum ori mai târḑiu. Şi avem trista experienţă istorică, că tóte alianţele câte s'au făcut până acum între marile puteri, acelea totdéuna au fost îndreptate în contra intereselor statelor şi naţiunilor mai mici.

Se va cere deci mare prudenţă, multă înţelepciune şi abnegaţiune de sine din partea tuturor Românilor pentru a-şi sci apěra interesele lor de tot feliul, pentru asigurarea existenţei lor între astfel de împrejurări îngrijitóre.

Mulţi vĕd în nota ruséscă amintită o dejosire a României punêndu-o sub acelaşi raport cu Sêrbia, Bulgaria şi Montenegru, state, cari mai mult ori mai puţin, dar fie-care n'a stat în aceeaşi reservă faţă de actualul resbel greco turcesc, în care a stat România, şi mai mult ori mai puţin, dar fie-care a cercat a se mişca în contra Turcilor, apoi unele din ele precum Bulgaria şi Montenegru stau în raport chiar de vasalitate faţă cu imperiul Turcesc, până când România e un stat independent şi cu totul de sine stătătoriu, şi singur dispunětoriu asupra sorţii sale. Şi acéstă părere afla fórte mulţi adererenţi în România.

România primesce prin nota rusécă, deşi indirect, un advertisment nemeritat, ér Sêrbia, Bulgaria şi Montenegru o laudă érăşi nemeritată.

Rěspunsul dlui D. A. Sturdza a nemulţămit pe mulţi din România.

E reservat însě viitoriului a arăta prin fapte resultatul visitei Monarchului nostru la Curtea rusécă; de aceea ne abţinem de a risca de pe acum vre-o afirmaţiune positivă cu privire la cele petrecute la Petersburg între cei doi împěraţi.

A ne cugeta însě serios şi cu abnegaţiune încă de pe acum asupra mijlócelor de apěrare, pentru asigurarea existenţei nóstre naţionale pretutindenea, e datorinţa fie-cărui Român.

Gimnasiu slovac. Fruntaşii poporului slovac din Ungaria au înaintat anul trecut o petiţiune ministrului nostru de culte şi instrucţiune publică pentru a li se permite o colectă în scopul înfiinţărei unui gimnasiu cu limbă de propunere slovacă. Ministrul nostru însě, ca „bun patriot“, a respins cererea, pe motivul, că sunt destule gimnasii printre slovaci, se înţelege cu limba de propunere magiară, ba în proporţie mai multe chiar şi decât printre magiari, apoi n'au nici cărţi didactice scrise în limba slovacă, ci numai în cea cehică, folosirea căreia nu e cu scop. La acest rěspuns publică Mudron un articlu în „Narodny-Noviny“ în care ḑice, că în Ungaria nu se respectă nici legea sancţionată, carea are de scop cultivarea cetăţenilor şi în altă limbă afară de limba magiară, şi că nici chiar pe spesele lor nu li se permite cetăţenilor namagiari înfiinţarea de scóle pentru cultivarea lor în limba maternă. In privinţa acésta chiar şi sělbaticii din Africa sunt mai fericiţi, căci pe aceia nimeni nu-i silesce a se cultiva în limbi străine, căci atunci nu s'ar ajunge la nici un resultat din tótă osteneala propagatorilor civilisaţiunei. Acestea sunt ideile parte exprimate, parte subînţelese cuprinse în petiţiunea slovacilor, în rěspunsul ministrului şi în articolul lui Mudron.

Nimic nou. Acésta o am experiat şi noi românii întocmai. Dela guvernele magiare până când se susţine actualul sistem de guvernare magiarisator, tiran şi nedrept, n'avem la ce aştepta după nici un bine pentru noi naţionalităţile nemagiare. Avem însě datorinţa sě continuăm lupta pentru apărarea drepturilor nóstre naţionale, bisericesci şi scolare până când însişi vor renunţa la nisuinţele lor imorale de magiarisare.

Sinodul archidiecesan.

Şedinţa II.

La 21 Aprile, 4 Maiu 1897.

Preşedinte: Ex. Sa I. P. S. Domn archiepiscop şi metropolit *Miron Romanul.*

Şedinţa se deschide la 11 óre ante meridiane.

Notariul Sergiu Medean cetesce protocolul şedinţei I., care după unele modificări se autentică.

La ordinea ḑilei rapórtele secţiunilor verificătóre.

Secţiunea I. prin referentul Dr. V. Bologa raportéză asupra alegerilor sinodale din cercurile XVI.—XX., declarând de verificaţi pe deputaţii, a căror credenţionale sunt presente, şi a căror alegeri nu sunt dificultate nici prin proteste, nici din oficiu: în cercul XVI. Sighişórei: Z. Boiu, Dr. N. Olariu, I. B Boiu;

în c. XVII. Treiscaune: D. Coltofénu;

în c. XVIII., Braşov: Vas. Voina, V. Onit;

în c. XIX., Bran: Tr. Meţian, Dr. I. Meţian;

în c. XX. Făgăraş: I. Dan.

Er' actele electorale ale deputaţilor mireni din cercul Treiscaune: Val. Bologa şi Ios. Puşcariu; cercul Braşov: Ioan Popea; c. Bran: Ioan caval. de Puşcariu, cari deputaţi nu şi-au presentat credenţionalele, — în fine actele electorale ale deputaţilor mireni din c. XX. Făgăraş: Dr. I. Senchea şi Dr. I. Turcu, cari sunt dificultate din oficiu, din pricina unor greşeli, formale, la propunerea secţiei se predau comisiunei verificătóre.

Secţia II. (VI—X.) verificătóre pentru cercurile electorale I.—V., prin referentul Victor Tordăşianu, raportéză despre verificarea următorilor deputaţi:

în c. I. Sibiiu: Dr. Il. Puşcariu, P. Cosma, I. de Preda.

în c. II. Sělişte: Dr. N. Maier, Dr. D. P. Barcian, Dr. L. Leményi.

în c. III. Sebeş: S. Medean;

în c. IV. A.-Iulia: N. Ivan, M. Cirlea, Dr. V. Bologa;

în c. V. Deva: I. Papiu, Dr. Mihu Actele electorale ale deputatului mirén din cercul V. Deva: I. Orbonaş, care nu 'şi-a presentat credinţionalul, şi a celor din cercul III. Sebeş: Dr. Cristea şi Dr. Blaga, a căror alegere e dificultată prin protest, la propunerea secţiunei verificatóre se predau comisiei verificătóre.

Secţia II. (XI—XV.) pentru verificarea deputaţilor cercurilor electorale VI—X., prin referentul Dr. Farcaş raportéză, că a verificat pe deputaţii, a căror alegeri sunt în ordine, anume:

în c. VI. Haţeg: Avram Stanca, Ambr. Bârsan.

în c. VII. Ilia: A. Păcurar, Vict. Tordăşian.

în c. VIII. Giógiu: Al. Oprea, P. Pipoş, I. Moţa.

în c. IX. Zarand: V. Damian, Dr. P. Oprişa, T. Pop.

în c. X. Câmpeni: R. Furduiu, Dr. V. Preda.

Actele electorale ale deputaţilor mireni din cerc. VI: G. Dănilă, VII: A. Nicóră, şi X: Dr. Draia, a căror credenţionale nu sunt presentate, la propunerea secţiunei se transpun comisiei verificătóre.

Secţiunea IV. pentru verificarea deputaţilor din cercurile electorale XI—XV., raportéză prin referentul Dr. I. Şenchea despre verificarea următorilor deputaţi:

în cercul XI. Turda: I. Danciu, Dr. Şpan, S. Paşca.

în c. XII. Cluş: T. Roşescu, L. Simonescu, D. Comşa;

în c. XIII. Solnoc: T. Gheaja;

în c. XIV. Têrnava: M. Voilean, Dr. N. Vecerdea;

în cercul XV. Bistriţa: Simeon Monda.

Actele despre alegerea deputaţilor mireni din cercul XIII. Solnoc, atacate prin protest şi dificultate din oficiu, şi despre cea mirénă din cerc. Têrnava, de unde nu s'a presentat credenţionalui Drului Ivan, în fine cele mirenesci din cerc. Bistriţei, dificultate din oficiu la propunerea secţiunei se transpue la comisia verificătóre.

Presidiul constată, că sunt verificaţi 44 deputaţi şi în consecinţă declară sinodul capabil de a aduce concluse valide.

La ordinea ḑilei constituirea definitivă a sinodului. În birou se alege, din cler: Mateiu Voilean şi Sergiu Medean; mirenii: Dr. Blaga, Dr. Cristea, Dr. Şenchea, I. Moţa.

Notarii aleşi ocupă masa destinată pentru birou.

Urméză constituirea în comisiuni, pentru care scop şedinţa se suspinde. Redeschiḑêndu-se şedinţa se enunţă, că comisiile s'au constituit în chipul următor:

Comisiunea verificătóre:

Ioan Danciu, Tuliu Roşescu, Avram Păcurariu; — Ambrosiu Bêrsan, Dim. Comşa, Dr. Ioan Ivan, Ioan B. Boiu, I. Popescu, Dr. V. Bologa.

Comisiunea organisătóre:

Ioan Papiu, S. Monda, V. Voina; — Parteniu Cosma, Dr. I. Mihu, P. Pipoş, Ioan cav. de Puşcariu, L. Simonescu, I. de Preda.

Comisiunea bisericéscă:

Z. Boiu, Dr. N. Maier, Traian Meţian; — Mich. Cirlea, Dr. I. Fărcaş, Dr. I. Turcu, G. Dănilă, T. Pop, Ios. Puşcariu.

Comisiunea şcolară;

T. V. Gheaja, Nic. Ivan, M. Voilean; — Dr. D. P. Barcian, V. Oniţ, Dr. P. Oprişa, I. Popea, Dr. P. Şpan şi Dr. N. Olariu.

Comisiunea financiară:

Dim. Coltofean, Iuliu Dan, Vas. Damian; — D. Comşa, V. Tordăşianu, Dr. L. Leményi, Dr. I. Mihu, Dr. V. Preda, Dr. N. Vecerdea.

Comisiunea petiţionară:

Alimpiu Oprea, Avram Stanca; — Dr. G. Buzura, G. Dănilă, S. Pasca, Ios. Popescu.

Se presentéză cererea deputatul Valeriu Bologa, sě se verifice alegerea sa de deputat pe basa actelor electorale, deóre-ce credenţionalul 'şi-l'a perdut; — se dă comisiunei verificatóre.

Se presentéză cereri de concediu;

Dela deputaţii Virgil Oniţ, pe 4 ḑile; Dim. Coltofean pe 3 ḑile, Dr. E. Draia pe întréga durată a sesiunei, I. Orbonaş pe 4 ḑile, Dr. Meţian pe 3 ḑile, eventual pe întréga durată, Dr. Buzura pe 4 ḑile. Concediile cerute se acórdă.

Se presentéză următórele acte:

1. Raportul consistoriului archidiecesan Nr. 1921, prin care se subşterne spre aprobare „Aritmetica pentru şcólele poporale de F. E. Lurtz“; — se dă comisiunei şcolare.

2. Raportul consistoriului archid. Nr. 2266 prin care se subşterne Cartea de cetire pentru anii din urmă ai şcólei poporale de D. Dogariu şi N. Pilţia; — se dă comisiunei şcolare.

3. Raportul consistoriului archid. Nr. 2736 privitoriu la literile fundaţionale despre fundaţiunea Ioan Popescu; — se dă comisiunei organisătóre.

4. Raportul consistoriului archid. Nr. 3958, în afacerea regulamentului referitoriu la examenul de cualificaţiune învětătoresc; — se dă comisiunei şcolare.

5. Raportul consistoriului archid. Nr. 3919, în afacerea datoriei comunei

Felţa la fondurile archidiecesane; — se dă comisiunei financiare.

6. Raportul consistoriului archid. Nr. 2769, prin care se subşterne Raţiociniul tipografiei şi librăriei archid. pe anul 1893—1895; — se dă comisiunei financiare.

7. Raportul consistoriului archid. Nr. 6786 prin care se subşterne „Catechismul mic“ de Z. Boiu; — se dă comisiunei bisericesci.

8. Raportul comisiunei archidiecesane Nr 1438 prin care se subşterne „Prima carte de lectură“ de Ioan Popescu; — se dă comisiunei şcolare.

9. Protestul mai multora din cercul XIII Solnoc, contra alegerei deputaţilor sinodali; — se dă comisiunei verificătóre.

10. Cererea de ajutoriu a Mariei Belascu din Hulpuş; — comisiunei petiţionare.

11. Raportul cons. archid. Nr. 1396 în privinţa împărţirei stipendiilor din fundaţiunea Andronic; — comisiunei financiare.

12. Raportul consist. archid. Nr. 8504 în chestia „Telegrafului Român“ şi a „Foii Pedagogice“; — comisiunei financiare.

13. Raportul consist. archid. Nr. 1678 prin care se subşterne budgetul cons. arch. pro 1898; — comisiunei financiare.

14. Raportul consist. archid. Nr. 2038 în afacurea alegerii unui profesor seminarial; — comisiei bisericesci.

15. Raportul consist. archid. Nr. 2123, în afacerea iregularităţilor în administrarea averii tipografiei şi librăriei archidiecesane; — comisiunei financiare.

16. Raportul consist. archid. Nr. 2732 prin care se promovézá „Regulamentul pentru administrarea averilor bisericesci din metropolie; — comisiei organisătóre.

17. Raportul consist. archid. Nr. 2739 în privinţa unor anticipaţiuni din fondurile archidiecesane; — comisiunei financiare.

18. Raportul consist. archid. Nr. 1881, despre starea proceselor fondurilor şi fundaţiunilor archid. pe 1896; — comisiunei financiare.

19. Raportul consist. archid. ca senat epitropesc, Nr. 2410; — comisiunei financiare.

20. Raportul general al senatului bisericesc Nr. 2487; — comisiei bisericesci.

21. Raportul general al senatului şcolar Nr. 2411; — comisiei şcolare.

22. Cererea mai multora din Criţ, pentru adnexarea la protopresbiteratul Sighişórei; — comisiunei petiţionare.

23. Cererea de ajutoriu a comitetului parochial din Sălciua de sus; — comisiunei petiţionare.

24. Cererea de ajutoriu a comitetului parochial din Sălciua de jos; — comisiunei petiţionare.

25. Raportul plenului consistoriului archidiecesan Nr. 2644; — comisiunei organisătóre.

26. Raportul consist. archid. Nr. 2817, în afacerea normativului, precum şi a datoriilor restante a tipografiei şi librăriei archidiecesane; — comisiunei financiare.

27. Raportul consist. archid. Nr. 2847 prin care se promovéză raţiociniile tipografiei şi librăriei archid.; — comisiunei financiare.

28. Raportul consist. archid. Nr. 2826, prin care se promovéză raportul general al fundaţiunei Şaguna; — comisiunei financiare.

29. Raportul consist. archid. Nr. 2819 în privinţa ridicării rentabilităţii tipografiei şi librăriei archidiecesane; — comisiei financiare.

30. Raportul consist. archid. Nr. 2697 prin care se promovéză raţiociniile fondurilor şi fundaţiunilor archidiecesane; — comisiei financiare.

31. Raportul plenului cons. arch. Nr. 903 în afacerea nóuei zidiri seminariale; — comisiunei organisătóre.

32. Raportul consist. archid. Nr. 2827 prin care se promovéză raportul tipografiei archidiecesane; — comisiunei financiare.

33. Rugarea comitetului parochial din Bruiu pentru ajutoriu la repararea bisericei, — se dă comisiunei petiţionare.

34. Rugarea învĕţătoriului Vesa din Bedeleu pentru ajutoriu din fondurile archidiecesane; — comisiunei petiţionare.

35. Apelaţia lui M Dara din Băcăinţi pentru cassarea hotărîrei consistoriului metr. adusă în afacerea sa disciplinară, — se dă comisiunei petiţionare.

Domnul deputat Parteniu Cosma face următórele propuneri:

1. „Considerând, că Ven. consistoriu nici până astădi n'a executat conclusul sinodal Nr. 111 din 1880 prin care ce însărcinase, ca până la proxima sesiune „se procure un plan detaiat de edificare cu preliminariul speselor“ pentru biserica catedrală;

considerând, că este prea umilitor pentru o biserică autonomă ca a nóstră, ca nici la 50 ani dela proclamarea egalei îndreptăţiri confesionale sĕ nu aibă catedrală chiar în centrul metropoliei;

considerând, că prestigiul metropoliei nóstre şi interese înalte de religiositate reclamă, ca în capitala metropoliei sĕ avem o biserică, în care înălţătorul nostru rit sĕ se pótă manifesta în deplina sa splendóre;

considerând, că archidiecesa dispune de mai multe locuri în centru pe cari se póte edifica catedrala;

considerând, că „Fondul bisericei catedrale“ a trecut deja preste cifra de fl. 200,000, este suficient, ca ţinênd cont şi de dărnicia credincioşilor nostri spre scopuri sfinte, sĕ garanteze ridicarea unei catedrale corĕspundĕtóre în dimensiuni recerinţelor locale, dar monumentale,

propun ca sinodul sĕ enunţe următoriul

Conclus:

Sinodul decide, ca biserica catedrală sĕ se edifice în timpul posibil cel mai scurt.

În acest scop însărcinéză pe consistoriu, ca fără amânare, sĕ designeze locul, pe care sĕ se ridice biserica;

sĕ stabiléscă dimensiunile şi stilul edificiului şi sĕ publice concurs pentru procurarea planului de edificare astfel, ca reflectanţii sĕ pótă lucra la el în lunile de iarnă.

Stabilirea premiului pentru planul cel mai bun se încredinţéză consistoriului.

Planul acceptat de consistoriu dimpreună cu preliminariul de spese şi cu propunerea consistoriului în merit, are a se presenta la proxima sesiune sinodală spre aprobare.

Dacă capitalul fondului catedralei n'ar fi suficient pentru acoperirea tuturor speselor de edificare şi de adjustare a catedralei, sĕ se întreprindă o colectă în — şi afară de metropolie şi, fiind catedrala archidiecesei totodată şi catedrala metropoliei, în acest scop, la proxima întrunire, sĕ se céră şi sprijinul congresului naţional bisericesc“.

Propunerea se transpune spre studiare comisiunei organisătóre.

2. „Considerând, că la şcólele străine din oraşul Sibiiu sunt sute de studenţi de confesiunea nóstră;

considerând, că modul cum li-se propune astădi studiul religiunei nu este apt nici a da tinerilor instrucţiunea recerută din acest obiect fórte ponderos din tóte punctele de vedere nici a ridica prestigiul bisericei nóstre. nici înaintea tinerilor, nici înaintea străinilor;

propun, ca sinodul sĕ sistemiseze pentru Sibiiu un post de catechet cu dotaţiune egală cu posturile de profesori la seminariul „Andreian“, autorisând pe consistoriu, ca până la începerea anului şcolar 1897/8 sĕ-l îndeplinéscă pe calea concursului“.

Se predă comisiunei şcolare.

3. „Considerând, că în urma conclusului sinodal nro 81 din 1876, parochiile din archidiecesă sunt obligate a asigura tóte edificiile bisericesci şi şcolare contra focului;

considerând, că edificiile bisericesci în general sunt situate la astfel de locuri, unde sunt scutite de incendiul care provine din negrija vecinilor şi peste tot societăţile străine profitéză mult dela asigurările de acésta natură;

considerând, că astădi chiar şi municipii sunt, cari dispun de fonduri de asigurare şi încă cu bun succes, pentru casurile de incendiu de pe teritoriul lor, — propun:

ca sinodul sĕ îndrume pe consistoriu, ca atât în interesul parochiilor, cât şi în al fondurilor archidiecesei, sĕ studieze cestiunea înfiinţărei unui fond de asigurare contra daunei prin incendiu a edificiilor bisericesci şi şcolare din archidiecesă, şi la proxima sesiune sinodală sĕ presenteze o propunere în merit“.

Se transpune comisiunei financiare.

D-nul deputat Mateiu Voileanu face propunerea următóre:

„Deórece comunele bisericesci din protopresbiteratul M.-Oşorheiului nu au participat la alegerile deputaţilor mireni pentru periodul present, ceea-ce învólvă o iregularitate şi desconsiderare a aşedĕmintelor nóstre bisericesci, consistoriul se indrumă a face cercetare în acésta afacere şi a raporta la sesiunea procsimă sinodală“.

Propunerea se dă comisiunei verificătóre.

Şedinţa se încheie la 1 óră p. m., ér cea proximă se anunţă pe mâne la 11 óre a. m., punêndu-se la ordinea dilei raportul comisiei verificătóre.

Rin...

Noutăţi.

Maghiarimea valachisată. Sub titlul acesta diarul „Alkotmány“ scrie următórele: Din incidentul sântelor sĕrbători ale Pascilor episcopul din Csanád, Dessewffy a trimis pe preotul Pacha în România, cu scop de a predica, spovedi şi împărtăşi cu sânta cuminecătură credincioşii catolici de acolo. Reintorcêndu-se preotul Pacha relatéză episcopului despre starea credincioşilor magiari următórele: „Preoţii nu sciu unguresce, nici în scólă nu se aude limba magiară şi aşa se explică faptul, că generaţia mai nóuă nu cunósce dulcea sa limbă magiară. Părinţii mai vorbesc încă puţin limba magiară, copiii însĕ de loc. In Bucuresci trăesc aprópe 15,000 de magiari, în Brăila 3000. Ar fi de dorit, ca sĕ ne îngrijim mai mult despre sórtea fraţilor nostri magiari, cari sunt espuşi neîncunjurabilului pericol de a se valachisa.“

Magiarii din România se valachiséză cu duiumul, cu tóte că guvernului de acolo nici prin minte nu i trece a crea legi escepţionale spre scopul acesta; ér la noi se mişcă tóte petrile din partea guvernului şi totuşi merge — rĕu de tot.

* * *

Femei în armată. Curentul emancipării femeilor înaintéză cu paşi titanici cu deosebire în — America.

Parlamentul statului Colorado a învestit pe femei nu numai cu dreptul de a vota şi judeca, ci le-a permis şi întrarea în armata comună naţională, adecă le-a dat posibilitatea de a-şi execia cel mai sublim drept, dreptul de a-ţi apĕra patria şi a murí pentru ea. Nu ştim, dacă sexul frumos se va bucura de dreptul acesta fórte problematic în consecuenţele lui.

Raportul general al senatului plenariu.

Venerabil Sinod!

Consistoriul archidiecesan, întrunit în şedinţe plenare, are onóre a presenta Venerabilului Sinod următorul raport general asupra celor mai însemnate momente din activitatea sa în cursul anului 1896, respective dela sesiunea sinodală din 1896 până în present.

I. In *Statul personal* şi în referatele Consistoriului archidiecesan au întrat unele schimbări, anume:

a) asesorul consistorial onorariu în senatul strîns bisericesc, protopresbiterul Ioan Hannia, fost profesor şi director seminarial, după un serviciu de 50 de ani retras în odichnă, a reposat la 30 Martiu a. c. în anul etatei sale al 80-lea;

b) asesorii consistoriali aleşi în sesiunea sinodală din anul trecut, anume: Dr. Liviu de Lemény ordinariu, şi protopresbiterul Vasiliu Voina onorariu, ambii în senatul scolariu, au depus jurămêntul prescris, şi cel dintâiu a întrat în 1 Maiu n. a. tr. în funcţiune ca referent scolariu, ér celalalt personal al consistoriului a rĕmas tot cel din anul 1895;

c) după căştigarea unor puteri nóue de lucru s'a aflat de bine a se face óre-cari schimbări şi în împĕrţirea referatelor între membrii personalului gremial, care împărţire se aclude aci sub A. spre privire în detaiurile ei.

II. *Esibite* au întrat la Consistoriul archidiecesan în cursul anului 1896 preste tot 9180, adecă cu 156 mai puţine decât în anul 1895.

După resortul lor acelea au fost:

a) presidiale	202
b) plenare	1003
c) bisericesci . . !	2137
d) scolare	2658
e) epitropesci	3180
cu totul	9180

Din aceste esibite a avut în referată:

1. asesorul Zacharia Boiu: plenare 462, bisericesci 85, scolare 202, cu totul 749;

2 asesorul Moise Lazar: 1332, tóte în senatul bisericesc;

3. asesorul Nicolau Cristea: plenare 8, bisericesci 398, cu totul 406;

4. asesorul Matei Voileanu: plenare 3, bisericesci 134, scolare 955, cu totul 1097;

5. asesorul Dr. Liviu de Lemény: 1482, tóte în senatul scolariu;

6 asesorul Dr. Nicolau Olariu: plenare 465, bisericesci 1, scolare 1, epitropesci 2179, cu totul 2646;

7. secretariul consistorial Dr. Elie Cristea: presidiale 202, plenare 57, bisericesci 187, scolare 15. epitropesci 1, şi înca ca referent în senatul epitropesc 333, cu totul 795; în fine:

8. profesorul seminarial Dr. Ioan Stroia: plenare 8, în afacerile epitropesci ale fondului de pensiuni 662, cu totul 670.

III. *Şedinţe consistoriale* s'au ţinut:

a) plenare	ord. 10,	ettraord. 4,	cu totul 14;
b) bis.	„ 39,	„ 6,	„ „ 45;
c) scolare	„ 39,	„ 5,	„ „ 44;
d) epitrrop.	„ 42,	„ 4,	„ „ 46;
preste tot:	ord. 130,	estraord. 19,	total 149.

Actele neresolvite până la 31 Decembre 1896 şi cele resolvite în cursul anului present se vĕd din conspectul alăturat acestui raport sub lit. B.

IV. Espirând cu anul 1896 un period de trei ani al *corporaţiunilor bisericesci*, Consistoriul au dispus la timpul seu cele de lipsă pentru reconstituirea lor pe un period nou 1897—1899, ceea-ce s'a şi îndeplinit; de asemenea s'au pus la cale şi s'au dus în deplinire alegerile deputaţilor pentru Sinodul archidiecesan şi pentru proximul Congres naţional bisericesc, ér actele electorale s'au înaintat la locurile competente.

V. *Intregirea protopresbiteratelor vacante*: Sebeş, Orăştie, Haţeg, Deva, Dobra, Abrud şi Cetatea de pétră s'a dispus şi este în curgere. Concursele s'au publicat partea cea mai mare încă în anul espirat; reconstituirile sinódelor electorale în rênd cu reconstituirea celerlalte corporaţiuni bisericesci sunt deja făcute; în cele mai multe tracturi vacante sunt numiţii deja şi comisarii consistoriali pentru conducerea alegerilor, ér în celelalte se vor numi după terminarea preparativelor.

In legătură cu întregirea protopresbiteratelor vacante avem datorinţă a relatá Venerabilului Sinod, că bĕtrânul şi binemeritatul protopresbiter al tractului Giógiului II., Sabin Piso, la cererea sa a fost trecut în stare de odichnă cu o pensiune corespundĕtóre, şi astfel devenind acest protopresbiterat vacant, conform conclusului sinodal dela 27 Aprilie (9 Maiu) 1887 Nr. 144 şi celui congresual dela 13/25 Octobre 1881 Nr. 128 și 129, s'a întrunít cu protopresbiteratul Giógiului I., și ambe aceste protopresbiterate dela 1 Ianuariu 1897 fac un singur protopresbiterat, al Giógiului. Cu acésta planul de arondare al protopresbiteratelor este executat pe deplin, avênd astădi archidiecesa în realitate 34 tracturi protopresbiterale, precum s'a fost prevêdut în acel plan de arondare.

VI. Consistorul în ședințe plenare a votat ajutórele propuse de senatul bisericesc, respective de cel școlariu, din fondul bisericilor și din cel școlar eparchial pentru unele biserici și școle, și pentru ameliorarea salariilor învĕțătoresci, despre cari au sĕ raporteze aceléși senate mai în special; aici dar' ne mărginim a reflecta mai cu sémă la fondul rudolfin, din care s'au distribuit și în anul expirat ajutóre în prima linie protopresbbiterilor archidiecesani ca paușale pentru cancelariile lor. Pe lângă cuota anuală de $^1/_4$ din venitele anuale ale fondului, carea întră în fondul de pensiuni al archidiecesei, ajutórele ce se pot da din acest fond preoțimei parochiale din archidiecesă, sunt de tot neînsemnate.

Conspectul ajutórelor din acest fond se aclude sub *C*).

VII. Din fondul de pensiuni al archidiecesei s'au rĕspuns și în anul expirat pensiunile votate la preoții deficienți din archidiecesă respective la vĕduvele și orfanii minoreni ai preoților rĕposați. Plenului consistorial îi este reservată în afacerea acésta numai decisiunea principială, dacă preoții suplicanți pentru pensionare întrunesc condițiunile de lipsă pentru a fi puși în starea de odichnă, ér executarea s'a dat în competența senatului epitropesc, care va raporta mai detaiat.

VIII. În plenul consistorial s'au votat și ajutórele pentru învĕțăcei, sodali și măestri începĕtori din fundațiunea Dimitriu Andronic; ér ducerea în deplinire s'a lăsat și cu privire la aceste ajutóre în competența senatului epitropesc, care are sĕ presenteze venerabilului Sinod raport special.

IX. De încheiere însemnăm, că conclusele sinodale, cu a căror executare a fost însărcinat consistoriul archidiecesan plenar, acesta din partea sa le-a dus în deplinire; ér despre afaceri mai însemnate urméză rapórte speciale. Dintre acestea amintim anume: zidirea unei nóue case seminariale, afacerea „Telegraful Român" și a „Foii pedagogice", ca suplement, în fine afacerea sidoxiei cu privire la conclusele sinodale din anul trecut.

Sibiiu, din ședința plenară, ținută la 9 Aprile 1897.

Consistoriul archidiecesan.

Miron Romanul m. p.,
archiepiscop.

Dr. **Elie Cristea,**
secretariu.

Sz. 1781/897 plg. [60] 2—3

Hirdetmény.

Bongárd község (Szeben megye) határának általános tagositása iránti űgyben a megengedhetőség kérdésében hozott itélet jogerőre emelkedvén, az 1893. évi január hó 3-án 356. I. M. sz. a. kiadot utasitás 61. §-sa alapján ezennel kőzzéteszem, hogy a jelzett tagositás előmunkálatai megkezdése, jelesen:

1. az érdekelt felek képviseletének rendezése.
2. a működő mérnök megválasztása.
3. a költség előirányzat elkészitése iránt tárgyalási határnapul **1897 évi május hó 17-dik esetleg** követő napját minden nap d. e. 9 órakor a Bongárdi községi irodába kitüzőm, melyre mindazok, kik a tagositás tárgya iránt tulajdoni czimen érdekeltek, azzal idéztetnek meg, hogy elmaradásuk a tárgyalás megtartását akadályozni nem fogja.

Egyuttal azon birtokrendezési mérnökök, kik a működö mérnöki teendöket el vállalni szándékoznak, felhivatnak a szerződési pontozatok előterjesztése mellett, ajánlataiknak a kitüzött határnapig alólirthoz, vagy az érdekelt felekhez leendő beadására.

Megemlittetik, hogy Bongárd község határa 1758 holdnyi területet foglal magában, melyből 800 hold erdő és legelő.

A nagyszebeni kir. törvényszék nevében.

Nagyszeben, 1897. évi Aprilis 20

Mihály Dezső,
k. t. székibiró.

AVIS.

In librăria tipografiei archidiecesane se află de vêndare următórele cărți:

I. Cărți bisericesci.

Biblia ilustrată testamentul vechiu și nou, nelegată fl. 10, legat	fl.	15 —
Chiriacodromion (Cazanie), nelegat fl. 10, legat	„	12.—
Evangelie, neleg. fl. 8 leg. fin	„	18.—
Octoich mare, neleg. fl. 17, leg.	„	20.—
Octoich mic, neleg. fl.—60 cr. leg.	„	—.75
Orologion (Ciaslov) neleg. cr. 60, legat	„	—.75
Proscomidia altariului	„	—.25
Penticostariu neleg. fl. 8, leg.	„	10.—
Rênduiala la sfințirea bisericelor	„	2.50
Triodion cu Strajnic neleg. fl. 20, legat	„	25.—

II. Cărți scolare.

Abcdar, de Zacharia Boiu nel. cr. 20 leg.	„	—.24
Abcdar, de Ioan Popescu nel. cr. 20 legat	„	—.25
Abcdar, de Silvestru Moldovan nelegat cr. 20 leg.	„	—.25
Abcedar magiar-român, de N. Putnoky leg.	„	—.20
Aritmetica, de P. Dima	„	—.32
Abcdar, de Dogariu & Dariu I. = 30 cr., II. = 20 cr., III. = 35 cr., IV. =	„	—.45
Aritmetica după Lurz	„	—.20
Aritmetica de Vlaicu I = 20 cr. II. = 25 cr. III. =	„	—.35
Carte de cetire de Z. Boiu p. I. ediție nouă. nel. cr. 30 leg	„	—.40
Carte de cetire de Z. Boiu p. II. nel. cr. 25 leg.	„	—.30
Carte de cetire de Ioan Popescu legată	„	—.70
Catechism de M. Toma	„	—.30
Catechism bogat	„	—.50
Cărticică de rugăciuni pentru copii leg. frumos ed. nouă	„	—.15
Comput de Ioan Popescu	„	1.20
Compendiu de Pedagogie de I. Popescu ed. nouă	„	2.—
Compendiu de drept canonic ediție nouă	„	3.—
Conducător la Abcdar de I. Popescu	„	—.10
Culegere de cântece naționale.	„	—.25
Carte de cetire magiară de Crișan și Putnoky partea I. = 70 II.	„	1.—
Carte de cântări bisericesci pentru copii	„	--.12
Curs de limba magiară de Molnàr I. II. III. a	„	—.20
Constituția patriei de Ioan Popoviciu leg.	„	—.20
Chemia elementară de Vlaicu	„	—.80
Chemia anorganică de Filipescu	„	—.80
Drepturile și datorințele civile	„	—.20
Elemento de Geografia de Zacharia Boiu	„	—.30
Elemente de Istoria patriotică de Z. Boiu	„	—.30
Elemenete de Istoria nat. și Fisica de Z. Boiu	„	—.30
Elemente de Fisică de I. Dariu	„	—.30
Fisica de Făgărășan	„	—.40
Gramatica română de Miheltan cl. II. = 10 cr. III. = 16 IV =	„	—.24
Geografia pentru scól. poporale de I. Dariu leg.	„	—.35
Geografia pentru scól. poporale de Moldovan & Făgărășan	„	—.30
Geografia pentru scólele medii de Moldovan & Făgărașan I.	fl.	1.20
Geografia pentru scól. medii de Moldovan & Făgărașan II.	„	—.50
Geografia pentru scólele medii de Făgărașan & Bârsan II.	„	1.—
Gramatica română de I Dariu	„	—.25
Gramatica limbei magiare de Crișan & Putnoky	„	1.—
Istoria biblică pentru scól. poporale	„	—.30
Istoria biblică pentru scólele medii	„	—.55
Istoria bis. rom. de Șaguna I. II.	„	3.—
Isagogia de Dr. Ilarion Pușcariu	„	1.50
Istoria bisericéscă ptru scól. pop.	„	—35
Istoria bisericéscă pentru scólele medii I. II.	„	1.—
Istoria Ungariei de Dr. N. Pop	„	—.25
Istoria Ungariei de S. Moldovan.	„	—.26
Istoria Ungariei pentru scólele secundare de V. Goldiș	„	—.80
Istoria universală pentrn scólele secundare de V. Goldiș	„	1.—
Istoria naturală de Dr. D. P. Barcian I. = 50 II. =	„	—.60
Istoria literaturei române de Lazariciu	„	1.—
Legendar român de V. Petri	„	—.50
Legendar magiar român de N. Putnoky	„	—.30
Limba maternă de Dr. Ilarion Pușcariu, ed. nouă	„	—.40
Mărturisirea ortodocsă	„	1.20
Pastorala veche	„	1.—
Pastorala nouă	„	1.50
Pomăritul de D. Comșa	„	1.—
Principii din Pedagogie de dr Il. Pușcariu	„	1.—
Psichologia empirică de I. Popescu	„	2.—
Teologia dogmatică	„	1.—
Teologia morală	„	1.50
Toldy, Narațiune poetică de Crișan & Putnoky	„	—.70

III. Cărți literare.

Biografia fericitului Șaguna de N. Popea	fl.	2.50
Istoria biser. politico-naționale.	„	1.—
Enchiridion s'au carte manulă de canóne	„	4.—
Invĕțătorul și poporul de Marienescu.	„	—.50
Polemia contra Heliad	„	—.50
Calendariu pe anul 1896	„	—.30
Scrisori apologetice	„	—.50
Sunete și resunete de Z. Boiu	„	—.50
Scrierea sf. Ioan gură de aur	„	—.50
Vocabular român german	„	—.70
Anghira creștină (cuvêntări) funebrale de T. V. Gheaja	„	1.50
Anecdote și glume de T. V. Gheaja	„	—.65
Antologie română de Manliu	„	1.75
Cel mai mare bine din lume de Făgărășan	„	—.20
Cine ce face lui își face, comedie întrun act pentru tinerimea scolară	„	—.10
Codicele de Mateiu Voilean	„	—.80
Colinde de A. Marienescu	„	1.10
Compas românesc de P. Petrescu	„	--.50
Cuvêntări funebrale de Z. Boiu	„	1.50
Crestomația română de I. Manliu	„	1.75
Date istorice de I. C. Pușcariu	„	2.—
Descântece poporale de Marian	„	2.—
Documente pentru limbă și istoriă de Dr. Il. Pușcariu	„	2.50
Doine și strigături de St. Muntean	fl.	—.12
Foi comemorative la serbarea 12/24 Maiu 1892 a lui G Barit	„	—.80
In memoria lui G. Bariț peosii de G. Joandrea	„	—.20
Intrebări de educațiune și instrucțiune studii pedagogice de Dr. P. Span	„	1.—
La Alma povesti de Constanța de Dunca Schiau	„	—.50
Lecsiconul comunelor bisericesci din archidiecesă de Dr. Remus Roșca	„	1.—
Noul atac asupra scólelor nóstre.	„	—.25
Manual de drept cambial de I. Socaciu	„	2.—
Pace vouĕ de H. Drumond tradusă de D. Făgărașan	„	—.20
Primatul papal și infalibilitatea papei de I. Broju	„	—.25
Poesii de Andreiu Murĕșan	„	1.50
Poetica română de I. Manliu	„	1.75
Povesci ardelenesci din gura poporului de I. P. Reteganul I—V	„	1.25
Povestiri alese și intocmite de P. Petrescu	„	—.75
Retorica și stilistica de I. Manliu	„	2.—
S'a dus în țéră novelă originală de Il. Chendi	„	—.15
Studiu diu economia națională de P. Petrescu	„	--.40
Satul cu comorile novelă de P. Petrescu	„	—.45
Stupăritul de C. Dimian	„	—.80
Vechia metropolie de N. Popea	„	1.50
Protocólele sinodale dela 1864—1893 tóte laolaltă	„	19.—
Protocóle congresuale dela 1868—1891 tóte laolaltă	„	7.60
Statut organic	„	—.25
Regulament pentru parochii	„	—.10
Regulament pentru organisarea, provisorie a învĕțămêntului	„	—.10
Regulament pentru procedura matrimonială	„	—.20
Regulament pentru seminariul pedagogico-teologic Andreian,	„	—.10
Regulament pentru afaceri interne congresuale.	„	—.20

IV. Tipărituri.

Budget cóla	„	—.03
Catalog de clasă cóla	„	—.02
Catolog de clasă broș. din 10 cóle	„	—.30
Catalog de clasă broș. din 15 cóle	„	—.45
Catalog de clasă broș. din 20 cóle	„	—.55
Carte de evidență cóla	„	—.03
Carte de evidență leg. din 30 cóle	„	1.80
Carte de evidență leg din 40 cóle	„	2.10
Chronica scolară leg.	„	1.50
Consemnarea pruncilor obligați a cerceta scóla cóla	„	—.02
Conspecte protopopesci, pentru noucun.	„	—.05
Conspect despre comunele matre și filie cóla	„	—.03
Conspect despre visitarea scólelor cóla	„	—.03
Conspecte de catechisația cóla	„	—.03
Conspecte scolare înv. (date statistice cóla	„	—.06
Conspecte prot. I. II. III. cóla	„	—.06
Conspecte de absenții sĕptĕmânale și lunare cóla	„	—.02
Contul capitalelor active cóla	fl.	—.03
Estrase din protocolul botezaților, cununaților și morților esempl.	„	—.01
Matricula scolară cóla cr. 2 legată din 50 cóle	„	1.50
Inventare pentru averea bisericelor	„	—.10
Jurnal de casă cóla	„	—.03
Jurnal de casă leg. 25 coli	„	165
Jurnal de casă leg. 30 coli	„	1.80
Obligațiuni ptru biserici esempl	„	—.01
Protocolul bunei invoiri cóla	„	—.06
Protocolul bunei invoiri leg. din 50 cóle	„	4.—
Protocolul parochial cóla	„	—.06
Protocolul parochial leg. din 50 cóle	„	4.50
Protocolul botezaților cóla	„	—.06
Protocolul botezaților l. din 50 c.	„	4 50
Protocolul cununaților cóla	„	—.06
Protocolul cununaților l. din 50 c.	„	4.50
Protocolul morților cóla	„	—.06
Protocolul morților leg. din 50 c.	„	4 50
Protocol de esibite cóla	„	—.03
Protocol de esibite l. din 30 cóle	„	1.80
Protocol de esibite l. din 50 cóle	„	2.50
Prot. de clasificațiune cóla	„	—.02
Prot. de clasificațiune l. din 50 c.	„	1.50
Specificațiuni pentru noa cununați cóla	„	—.05
Testimonii scolare esempl.	„	—.02
Testimonii de religie	„	—.02

V. Icóne.

Icóna înmormêntării domnului pe pânză	fl.	2.50
Icóna înmormêntării domnului pe hârtie	„	—.50
Icóna celor trei Ierarchi pe hârtie	„	—.30
Icóna Evangeliștilor pe hârtie	„	—.50
Portret Șaguna	„	1.—
Portret Gozsdu	„	1.—

VI. Requisite de scris.

Libele de scris à 1 cr. 100	„	—.70
Libele de comput á 1 cr. 100	„	—.70
Libele de dictando à 1 cr. 100	„	—.70
Caete de dictando din 6 foi 4 cr. din 8 foi 6 cr. din 12 foi cu 8 cr. din 16 foi cu 12 cr. din 20 de foi cu	„	—.15
Glasuri (tocuri de pene) și de ceruse rotunde și cuadrate á 4, 5, 6, 8, 12, 20, 30, 40 cr. și	„	—.45
Tocuri (códe) de pene condeiu dela 40 cr. suta până la 50 cr. bucata.		
Hârtie fină de scris de cancelarie și concept à 6, 7, 8, și 10 fl. miia de cóle.		
Ceruse à 1, 2, 3, 4, 5, 6 și 7 bucata și suta à 80 cr. 1 fl. 1.20 1.80 2 și 7 fl.		
Pene de scris dela 50 cr. până 1 fl. 20 cutie constătătóre din 144 bucăți.		
Tăblițe de pétră bucata 7, 10, 12 14 și 15 cu bucata		
Tot feliul de hârtie de epistole cu prețuri fórte moderate.		
Notese dela 4 cr. până la 1 fl. bucata.		
Trăisti de scólă pentru copii, chipuri pentru copii, Circele, Văpsele și pensele, Hârtie sugativă.		
Calemare, Liniale, hârtie pentru stelagiu, Albume, Blocuri, Ținte de desem; totfelul de negrélă, tóte acestea cu prețuri fórte moderate.		

Redactor prov. **Gavriil Hango.**

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 46. Sibiiu, Sâmbătă, 26 Aprile (8 Maiu) 1897. *Anul XLV.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
la „Tel. Rom.“ într'una cu suplementul „Fóia Pedagogică“
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Cuvêntarea

de deschidere a Sinodului eparchial rostită de Prea-Sânţia Sa Domnul Episcop diecesan Nicolae Popea.

Christos a înviat!
Domnilor deputaţi!

Mĕ bucur, domnilor deputaţi, şi mulţămesc bunului Tată ceresc, că ne-a învrednicit a ne vedé, în aceste grele şi critice timpuri, érăşi întruniţi, Archiereu şi representaţi al clerului şi poporului, în sinodului nostru diecesan.

Aşa e, domnilor deputaţi, grele şi critice sunt împrejurările timpului de faţă, nespus de mari şi ameninţătóre sunt furtunile, ce se ivesc din tóte părţile duşmane nóuĕ, astfel, că vom fi nevoiţi a ne lupta cu încordate puteri, dacă voim sĕ ne conservăm şi sĕ ne înmulţim şi sporim tesaurul nostru cel mai scump, ce l-am moştenit dela părinţii nostri de vécuri, în întregitatea lui. Inţeleg credinţa nóstră strămoşéscă; înţeleg instituţiunile nóstre religióse, datinile şi obiceiurile nóstre sfinte, cu cari ne am pomenit din moşi din strămoşi; înţeleg biserica nóstră dreptcredinciósă resăriténă, care de vécuri ca o fortăréţă tare, întrepid şi într'un mod admirabil ne a conservat sub scutul sĕu naţionalitatea nóstră, făcênd front la tóte vijeliile timpurilor, la tóte loviturile grele, ce fără milă erau îndreptate asupra-i ameninţând a o cutropi cu desĕvêrşire.

Nu-i vorbă, domnilor deputaţi, avut-a biserica nóstră şi în trecut sĕ trécă prin vijelii şi mai mari, astfel, că trebue sĕ ne mirăm: cum şi-a putut ea păstra existinţa sa până astădi, toţi fiindu-ne contrari, şi neavênd nici un ajutoriu, nici un sprijin, lăsaţi fiind numai puterilor nóstre proprii.

Şi dacă din tóte acele grele şi nefaste ispitiri şi aspre lovituri ale sorţii fiii bisericei nóstre în trecut au ieşit teaferi, cui avem de a mulţămi, decât numai unui singur Dumnedeu, care cu cu braţul sĕu atotputernic ne-a cărmuit bărca bisericii nóstre printre furtunile şi vijeliile vremilor; ér în a dóua linie avem a mulţămí tenacităţii poporului nostru, care cu trup şi suflet s'a fost alipit de credinţa şi biserica sa strămoşéscă dreptcredinciósă resăriténă, încât putem dice, că alipirea acésta i s'a fost prefăcut în a dóua natură.

Aşa este, domnilor deputaţi, Dumnedeu ne-a ajutat, pentru-că poporul nostru a fost alipit cu trup cu suflet şi sa ţinut încleştat de biserica şi credinţa sa strămoşéscă, preţuindu-o ca pe cel mai scump odor al vieţii sale.

Dar e întrebarea, fi-va tot aşa şi în viitoriu?

Dacă privim la cele ce se întêmplă împregiurul nostru, şi anume, dacă căutăm la curentul materialistic, cel anticreştinesc, ireligios şi imoral, ce vedem că bântue astădi societatea omenéscă, şi ameninţă a se întinde ca o pecingine în tóte sferile de viéţă publică şi privată, trebue sĕ mărturisim, că în faţa acestor rele sufletul nostru se umple de îngrijire pentru viitoriul bisericii nóstre, căci acest spirit negativ, ireligios şi anticreştinesc prea uşor póte sĕ se întindă şi sĕ se încuibe şi la noi şi sĕ înveninéze inimile cele curate ale fiilor bisericei nóstre.

Şi ce e de făcut, domnilor deputaţi, în faţa acestor porniri duşmănóse şi primejdióse pentru biserica nóstră? Cine şi cum sĕ ne apere acest tesaur sfânt moştenit dela părinţii nostri?

Eu cred, că nimeni altul nu e chiemat şi datoriu a o face acésta, decât însaşi biserica nóstră viuă, representată în sinódele nóstre eparchiale. Nimeni altul, decât inteligenţa nóstră clericală şi mirenéscă, representată în sinodul nostru diecesan, care este chiemată a priveghia neadormit, ca nu cumva fortăréţa bisericei nóstre sĕ sufere vr'o spărtură din partea duşmanilor, cari dilnic dau năvală asupra ei.

Acesta este, domnilor deputaţi, scopul cel adevĕrat al constituţionalismului nostru bisericesc!

Spre acest sfêrşit se întrunesce clerul şi poporul mirén inteligent în adunările nóstre sinodale, pentru-ca în solidaritate, cu toţii împreună, cu puteri întrunite, sĕ luptăm, sĕ întêmpinăm atacurile ameninţătóre şi astfel sĕ ne asigurăm viitoriul şi existenţa bisericei nóstre naţionale, fie-care căutând a fi nesmintit la postul datoriei sale, ca adevĕraţi soldaţi plini de jertfire ai bisericei nóstre sfinte dreptcredinciose resăritene.

Eu cred, domnilor deputaţi, că numai astfel ne vom sci validita, arĕtându-ne demni de posiţia nóstră de representanţi ai bisericei nóstre, — demni participători la agendele organismnlui nostru bisericesc constituţional.

Da, numai astfel vom da probe învederate, că suntem adevĕraţi mandatari ai eparchiei nóstre, vrednici apostoli ai adevĕrului şi binelui, ce biserica nóstră are în vedere a-l realisa, punênd umĕr la umĕr, ca cu puteri unite sĕ realisăm aceea, ce cu puterile nóstre singuratice, risipite, nu se póte ajunge.

Când fie-care din noi, liber de interese paticulare, liber de patimi, de ură şi vrăjmăşie, — străbătut în adêncul sĕu de suflarea Duchului Sânt, a dragostii deaprópelui în adevĕratul înţeles evangelic, unul căutând a purta sarcina celuialalt, şi toţi împreună purtând cu plăcere sarcina sântei nóstre biserici, avênd în vedere binele şi avutul ei material, spiritual şi moral, — toţi, toţi împreună lucrând, toţi împreună luptându-ne pentru sporirea şi înflorirea instituţiunilor nóstre bisericesci, şcolare şi fundaţionale, toţi căutând binele şi fericirea nóstră în aceste ideale ale bisericei nóstre dreptcredinciose resăritene, atunci, iubiţii mei, fiţi siguri, n'are sĕ ne fie témă, că va fi putere, care sĕ pótă sparge fortăréţa puternică a bisericei nóstre.

Dorind din inimă, ca graiul meu archieresc sĕ fie împărtăşit cu căldură de D-le Vóstre, fiii mei sufletesci, şi credênd, că lucrările nóstre vor ţintí tóte la binele de obşte, abstracţie făcênd de interese şi veleităţi particulare, şi convins fiind în sfêrşit, că actele nóstre administrative oficiale se află în bună ordine şi regulă, după-cum veţi vedé din rapórtele, ce se vor aşterne, implorând şi aici darul şi binecuvêntarea cerésca asupra lucrărilor nóstre sinodale, declar sinodul periodului al X, sesiunea I., în care deja am întrat, de deschis.

Revista externă.

Resbelul greco-turcesc pare că se apropie de sfêrşit. Ambele părţi beligerante s'au exhauriat aprópe din tóte puterile, dar mai cu sémă Grecia, şi se pregătesc fie-care la lupta decisivă, care se va da probabil la Phasalus.

Colonelul Vassos a fost rechemat dela insula Creta şi înlocuit cu altul. Probabil va fi denumit comandant preste armata din Epir. Deasemenea a fost rechemat Osman paşa, eroul dela Plevna. Acesta din causa, că la Constantinopol nu se simte situaţiunea armatei turcesci atât de grea, ca sĕ fie pusă în câmpul de resbel o putere militară atât de probată. Turcii sunt decişi a înainta până la Athena, dacă nu vor întreveni alte evenimente din afară, cari sĕ-i oprĕscă în calea lor triumfală de până acum.

Diariul „Post“ între altele dice, că în urma învingerilor armatei turcesci asupra celei grecesci, Grecia va perde insula Creta, şi că trupele turcesci s'ar mulţămi, ca sĕ ocupe Testalia ca gagiu pentru Creta. Sultanul nu doresce umilirea totală a vecinului sĕu şi dacă Grecia va cere armistiţiu, îl va acorda, dar nu va concede sĕ i se impună pacea din partea marilor puteri, dacă Grecia nu o va cere. Sultanul, dice în fine, e fórte îngrijat de familia regală grecéscă.

„Pol. Corr.“ aduce scirea din Petersburg, că ministrul de externe, contele Muraview, a trimis ambasadorului rusesc Onu la Athena o telegramă în care arată, că guvernul rusesc în considerarea temerilor, cari le causéză situaţiunea grea în care se află familia domnitóre grecéscă, e gata a interveni dimpreună cu celelalte puteri la iniciativa guvernului din Athena între părţile beligerante. Ambasadorii Rusiei dela tóte marile puteri au comunicat respectivelor guverne cuprinsul acestei telegrame. Puterile, după cum e cunoscut până acum, s'ar fi declarat de învoite la acésta.

Diarului „Times“ i se raportéză din Athena, că consiliul de ministrii în şedinţa din urmă a hotărît continuarea resbelului.

Tot din Athena se aduce scirea, că „în cas de lipsă regele George va păşi în faţa lumei cu demascări grave, prin cari va dovedi, că Impĕratul Germaniei, în butul voinţei Turciei de a se invoi cu Grecia, a alungat pe Turcia în resbel, a constrîns'o în strictul sens al cuvêntului sĕ încépă resbelul contra Greciei“.

Ne putem deci aştepta la descoperiri sensaţionale din causa acestui nefericit resbel pus aşa dicênd la cale în detrimentul popórelor mai mici din partea celor mai puternici, numai ca sĕ nu se pótă emancipa de sub dominaţiunea lor nedréptă.

Chestiunea albanesă. Sub titlul acesta publică „Budapesti Hirlap“ în Nrul 125 din a. c. o corespondenţă cu datul din Fiume, 4 Maiu a. c. st. n., în care se cuprind unele evenimente nu de puţină importanţă pentru deslegarea chestiunei orientale. Étă cuprinsul acestei corespondenţe:

Fără îndoélă, că la regularea chestiunei orientale, care neapărat se va pune la ordinea dilei mai iute ori mai târdiu, una dintre cele mai delicate probleme va fi statorirea posiţiunei de drept public a Albaniei. Până când în Macedonia, unde poporaţiunea în mare parte este grecă, n'a succes Eteriei etnice (Ligei grecesci pentru promovarea intereselor grecesci de pretotindenea. Red. „Tel. Rom“.) a produce tulburările dorite în interesul causei grecesci, Albania este în ferbere dela începutul resbelului şi chiar succesele trecĕtóre ale grecilor în Epir, numai rescólei celor opt batalióne de Albanesi în operaţiune la Ianina şi desertărei în masse a soldaţilor turcesci de naţionalitate grecă, se pot mulţămi. Cele opt batalióne albanese au asediat Ianina, după cum au anunţat la timpul sĕu telegramele diplomatice din Roma, şi cine scie, óre nu erumpea atunci revoluţiunea, dacă n'ar fi succes a se înăbuşi în embrion rescóla. Pe lângă tóte aceste, departe de a se fi sfêrşit ferberea; albanesii nici decum nu se abat dela credinţa, că conflictul oriental póte sĕ fie în paguba intregităţii Albanei. Cu tóte, că urăsc dominaţiunea turcéscă, singurul lor cuget e, ca Albania sĕ devină un stat independent, deci s'au grăbit a lua armele în contra Grecilor, pentru-că în Grecia vĕd un inimic predestinat a nisuinţelor albanese. Semi-sĕlbatecii arnăuţi s'au coborît din munţi la plaiuri, tineri şi bĕtrâni s'au grăbit a se înrola sub steagul profetului. In bandele arnaute nu sunt rari copii de 12—14 ani şi moşnegii de 60 de ani.

Liga naţională albanesă dela începutul resbelului desvóltă agitaţiă colosală, ca sĕ ţină deştept sentimentul naţional în albanesi şi sĕ-i facă atenţi la pericolul ce ameninţă Skyperia (Albania. Red. „T. R.“) Filiile Ligei din străinătate agită între albanesii din străinătate. In privinţa acésta cel mai important zel îl are filia din Italia; după cum se scie în Calabria trăesc 20,000 de albanesi. Filiile din străinătate în curênd vor esmite în acelaşi timp o proclamaţie către naţiunea albanesă. Textul proclamaţiei este deja gata şi sună:

Către fraţii din Skyperia! Se provócă albanesii din Macedonia, Tessalia şi Epir, ca sĕ se silĕscă a susţiné în fiii Albaniei sentimentul de solidaritate, fără deosebire de religiune, pentru-că Ddeu şi Allah, Mohamad şi Christos, au propovĕduit aceeaşi învĕţătură: iubirea de patrie. Proclamaţia ne aduce aminte de Skanderbeg, regele Epirului, eroul naţiunei albanese, care a arătat Albanesilor calea, pe care au sĕ urmeze. Arată la dărăbuirea Albaniei. Grecia a luat Arta şi o parte din Tessalia, acum i-ar plăce Epirul şi Macedonia, Montenegro a primit Dulcigno şi Antivari, ér restul vrea sĕ-l câştige Austro-Ungaria, Sêrbia şi Bulgaria. Proclamaţia face atenţi pe străini, ca sĕ lase în pace pe Albanesi, căci altcum Albania va respinge cu armele amestecul străin; sĕ nu uite, că fii Skyperiei sunt gata a murì pentru patria lor.

Proclamaţia arată deci, că situaţiunea în Albania e destul de seriósă. Unui diarist italian i s'a dat ocasiune sĕ interviveze pe şeful comitetului albanes din Italia, cavalerul Anselm Lorecchio despre chestiunea albanesă. Albanesii, a dis Lorecchio, doresc susţinerea statului actual în Balcani, pentru-că numai aşa îşi vĕd asigurată întregitatea teritorială a patriei lor. Albanesii au mers la luptă în contra grecilor, pentru-că sunt mai periculoşi decât turcii, căci până când turcii voiesc numai a domnì peste ei, pe atunci grecii se nisuesc la nimicirea totală a naţionalităţii albanese. Albanesii doresc dela puteri, ca sĕ le recunóscă naţionalitatea, cum a făcut congresul din Berlin cu grecii şi cu slavii, şi, ce e lucru principal, sĕ le redee bisericele şi şcólele albanese şi în sfêrşit în vilaete sĕ se institue de guvernori, în locde turci, albanesi. Lorecchio la sfêrșit a accentuat cu deosebire, că Italiei și Angliei nu i-ar fi permis a lăsa ca Albania, adevĕrată cheia Balcanului și țéra cea mai fertilă și mai bogată în comori naturale, sĕ cadă în mâna puterei, care aspiră după ea (evident monarchia austro-ungară).

Jalusii italieni, (ḑice corespondentul lui „Bud. Hirl“. Red. „Tel. Rom“.) cari cu puterea vréu sĕ dovedéscă asupra nóstră, că ne batem după ocuparea Albaniei, agitéză și în Albania în contra nóstră. Pe Pasquale Gerini, episcopul din Scutari, după-cum s'a însciințat, îl acusă, că face propagandă austro-ungară. Au și trimis acum în contra lui mai multe adrese la Vatican, cerêndu-i transferarea sub titlul, că face politică contrară cu sentimentul poporului.

Sinodul archidiecesan.

Ședința III.

La 22 Aprile, (4 Maiu) 1897.

Președinte: Ex. Sa I. P. S. Domn archiepiscop și metropolit: *Miron Romanul.*

Ședința se deschide la 11 óre ante meridiane.

Notariul Mateiu Voilean cetesce protocolul ședinței II., care fără vre-o modificare se autentică.

Se presentéză:

Credenționalul deputatului mirén ales în cercul Iliei, August A. Nicóră; se dă comisiunei verificătóre;

Rugarea de concediu a deputatului clerical ales în cerc. Câmpeni, Romul Furduiu, pe timp nederminat, din cause grave familiare, și rugarea telegrafică tot pentru concediu a deputatului clerical din cercul Treiscaunelor, D. Coltofean pe 8 ḑile. Concediile cerute se acórdă.

Domnul deputat Dr. P. Barcianu face următórele propuneri:

1. „In protocólele sinodale aflăm, mai ales la rapórtele comisiunilor asupra diferitelor rapórte consistoriale, o mulțime de concluse sub numeri separați, privind lucruri, ce nu au însemnătate principială, ci numai formală.

Pentru a încungiura sporirea astorfel de concluse în protocol, cari îngreunéză privirea asupra întregului, pentru a câștiga în timp la pertractarea rapórtelor, în lucru pentru raportori și notari și în câtva și în spesele reclamate de tipărirea protocólelor, — propun:

In rapórtele comisiunilor, presentate în ședință, mai ales asupra rapórtelor consistoriale, dar' și asupra altor esibite, cari sunt de natură identică, când se tractéză despre ele în desbatere specială, tóte punctele, cari nu reclamă o hotărîre specială în merit, și tóte exibitele de aceeași natură, sĕ fie cuprinse sub un singur numĕr, primind o singură hotărîre“.

2. „In sinódele parochiale din Sibiiu, — sunt acuma mulți ani de atunci — apoi mai în urmă și în comitetul protopresb. al tractului Sibiiului, s'a tractat asupra înființării în Sibiiu a unei șcóle poporale confesionale cu mai multe clase, la a cărei susținere sĕ participe și protopopiatul.

Avênd însĕ în vedere, că deși a trecut mult timp la mijloc, totuși chestiunea nu a ajuns la o resolvire óre-care mulțumitóre;

avênd în vedere, că înființarea unei astfel de șcóle este nu numai de interes cultural general pentru noi, ci totodată și de interes pentru vasa bisericei și a organelor centrale administrative ale ei, adăpostite în acest oraș;

avênd în vedere, că o astfel de șcólă póte sĕ aducă în special mare folos, servind ca șcólă de aplicație bine organisată elevilor din secțiunea pedagogică a seminariului „Andreian“, — propun luarea următoriului conclus:

Consistoriul archidiecesan se însărcinĕză a studia chestiunea înființării în Sibiiu a unei șcóle poporale de băieți — elementare séu superióre — atât din punt de vedere al organisării și al susținerii, cât și din cel al legăturii cu seminariul „Andreian“, ca avênd a serví și ca șcólă de aplicație pentru elevii din secțiunea pedagogică și a presenta apoi sinodului un raport bine întemeiat în materie“.

Propunĕtorul cere, ca sinodul sĕ declare propunerea sa de urgentă și sĕ o pertracteze în ședința presentă.

Dl deputat *I. cav. de Pușcariu*, propune sĕ se dee unei comisiuni spre studiare.

Dl deputat *Dr. Il. Pușcariu* ḑice, că e dorință generală, ca protocólele sinodale sĕ fie stilisate concis, în chip cuprinḑĕtor așa ḑicênd perfect; acésta ca dorință ar duce la scop, dar a precisa prin conclus felul stilisării protocólelor sinodale crede a nu fi cu scop. Rógă pe dl propunĕtor, sĕ-și schimbe propunerea în o dorință.

Excelenția Sa Metropolitul consideră chestia mult mai de importanță, decât a se putea trece peste ea atât de pripit, Iși exprimă dorința de a se da unei comisiuni spre studiare prealabilă.

Se dă comisiunea organisătóre.

Propunerea a dóua se predă comisiunei școlare.

La ordinea ḑilei raportul comisiei verificătóre.

Raportor Dr. *V. Bologa.*

La propunerea comisiunei, deputații sinodali mirenesci, cari și-au presentat ulterior credenționalele: Iosif Orbonaș, Ioan cav. de Pușcariu, G. Dănilă, Dr. I. Ivan, Dr. E. Draia, I. Pușcariu, după-ce actele lor electorale sunt în deplină ordine, se declară verificați.

Asemenea se declară verificat și deputatul mirén Valeriu Bologa, care și-a perdut credenționalul, dar' ale cărui acte electorale sunt în ordine.

Contra alegerii deputaților mireni din cerc. Sebeșului: Dr. Elie Cristea și Dr. Iosif Blaga s'au înaintat patru proteste: din partea mai multora din comuna Rĕchita, din partea unora din comuna Pianul inf., din partea pretorului I. Henteș și din partea preotului din Sebeș, Z. Murĕșan.

Comisiunea propune, ca de óre-ce resultatul scrutiniului chiar și atunci ar fi în favorul deputaților aleși, când s'ar considera protestul, — sĕ se verifice alegerea deputaților Dr. Cristea și Dr. Blaga, — ér în contra preoților din comunele Rechița, Pianul-inferior, Câlnic, Reciu și Cacova, fiind-că au abusat de oficiul lor, nimicind protocóle electorale fără vre-un temeiu, consistoriul sĕ pornéscă cercetare disciplinară.

Sinodul declară verificați pe deputați mireni aleși în cercul Sebeșului.

Cu privire la partea ultimă a propunerii comisiei verificătóre, deputatul *Dr. Mihu* propune, ca afacerea preoților din comunele pomenite, sĕ se dea spre studiarea consistoriului.

Deputatul Dr Span împărtășesce vederea Drului Mihu.

Excelenția Sa Metropolitul: Și la alte cercuri s'au observat astfel de abusuri, de a suprima protocóle, numai sĕ reușéscă la alegere anumite persóne; aceste trebuesc curmate; sĕ se atragă deci atenția consistoriului la astfel de iregularități.

Se dă afacerea consistoriului spre a lua disposiții în contra iregularităților din comunele pomenite.

Alegerea deputaților sinodali mirenesci din cercul Bistriței: Dr. Elie Cristea și Iosif Popescu, dificultate din oficiu pentru unele defecte formale observate la protocólele de alegere, cari defecte însĕ provin din lipsa de consonanță dintre textul formularelor de protocóle electorale și instrucția consistorială pentru alegerea de deputați, — comisiunea propune sĕ se verifice, ér textul instrucțiunei consistoriului sĕ se supună unei revisiuni si sĕ se aducă în consonanță cu textul formularelor de protocóle electorale.

Deputatul Dr. I. Șenchea face contrapropunerea, ca actele electorale ale deputaților mirenesci din c. Bistriței Dr. Cristea și Ios. Popescu, sĕ se dee consistoriului spre studiare până la sesiunea viitóre, ér până atunci verificarea sĕ se țină în suspens.

In obiectul acesta se încinge o discusie mai lungă, la care iau parte deputații V. Damian, I. Pușcariu, I. de Preda, și Dr. Cristea.

Deputatul Dr. Cristea ḑice, că instrucția consistorială întrebuințată la alegerile sinodale e cea din 1878 care e defectuósă și insuficientă, dela care consistoriul a făcut abateri justificate prin dispozițiile regulamentului congresual despre procedura la alegerile deputaților de congres, promulgat în metropolia întrégă, ocupându-se cu ideea de a presenta sinodului un regulament pentru alegerile sinodale, analog cu cel pentru alegerile congresuale.

Dl Iosif Pușcariu cere verificarea deputaților aleși, nefiind atacată alegerea prin protest.

Excelența Sa metropolitul de asemenea e de părerea, sĕ nu se facă dificultări din oficiu, décă protest nu s'a făcut.

Incheiându-se discusiunea, se purcede la votare. Contra propunerea deputatului Dr. Șenchea cade și primindu-se cea a comisiunei, deputați mireni din cercul elect. Bistrița se declară verificați.

Deputatul Dr. Cristea, fiind ales în dóue cercuri, declară, că optéză pentru mandatul de deputat în cercul Sebeșului, în consecință cercul Bistriței se declară vacant.

Cu privire la partea din urmă a propunerii comisiunei, sinodul la propunerea deputatului Dr. Mihu conclude, ca consistoriul sĕ ia în revisiune instrucția consistorială pentru alegerile sinodali, și aducêndu-o în cunsonanță cu Regulamentul pentru alegerile congresuali, sĕ elaboreze un proiect de regulament pentru alegerile sinodali.

Deputații mireni din cercul Făgărașului: Dr. I. Șenchea și Dr. I. Turcu, a căror alegere e dificultată din oficiu, pentru unele defecte formale, dar cari întrunesc maioritatea voturilor, și contra alegerii cărora n'a întrat nici un protest, — la propunerea comisiunei se declară verificați.

Cu privire la deputații mirenesci din cercul Solnocului: Dr. I. Farcaș și Dr. Gavr. Buzura, se comunică, că a întrat un protest. Considerând însĕ, că în protest nu figuréză nici o subscriere proprie, ér deputații aleși întrunesc maioritatea voturilor, comisia propune sĕ se verifice.

Deputatul *Dr. Olariu* face contra-propunerea, ca actele sĕ se restitue comisiunei verificătóre, care sĕ le examineze din nou, deóre-ce la scrutinarea protocólelor s'a purces cu prea mare rigóre.

Deputatul *T. V. Ghiaja* propune verificarea deputatului Dr. Farcaș, ér cea a deputatului Dr. Buzura sĕ se țină în suspens, până va veni comisia cu o nóuă propunere în afacere, deóre-ce luându-se de bune protocólele dificultate, numai alegerea deputatului Buzura s'ar altera.

Punêndu-se la vot, conta-propunerile cad, și primindu-se propunerea comisiunei, deputații mireni aleși în cercul Solnocului Dr. Farcaș și Dr. Buzura se declară verificați.

Ședința se ridică la 2 óre p. m., ér cea proximă se ficséză pe mâne la 11 óre a. m.

Ședința IV.

La 23 Aprile, (6 Maiu) 1897.

Președinte: Inalt Prea Sânția Sa *Miron Romanul*; notariu: Dr. I. Șenchea.

Ședința se deschide la 11 óre ante meridiane.

Se cetesce prin notarul ședinței anterióra, Dr. Ilie Cristea, protocol ședinței trecute, care după unele modificări neesențiale, se autentică.

Președintele presentéză Ven. sinod esibitele incurse:

1. Rugarea pentru concediu a deputatului mirén Ioan Popea pentru întrégă durata sesiunei. Deputatul din chestiune fiind încă neverificat, din causă, că nu și-a presentat credinționalul, acordarea de concediu se ține în suspens.

2. Tot prin presidiu se presentă Ven. Sinod următórele rugări: 1. a parochului Ioan Jurca din Cebea pentru un ajutor; 2. a comunei bisericesci Copșa-mare pentru acordarea unui ajutoriu în scopul zidirei unei biserici; 3. a parochului din Gârbau, Teodor Purdean pentru un ajutoriu de 100 fl. și a preotului din Selișca, Samuil Susa pentru un ajutoriu de 200 fl. Tóte rugările s'au dat comisiunei petiționare.

Terminând președintele cu esibitele, Titus Vesp. Ghiaja face următórea propunere:

Considerând, că cu dispozițiunile din Statutul fondului de pensiuni al archidiecesei în punctul cel mai esențial nu este mulțumită o parte însemnată a preoțimei nóstre, și adecă cu deosebire în privința sumei maximale statorite ca pensiune, carea este prea mică, deóre-ce învĕțătoriul din ultima comună după un serviciu de 40 de ani are pensiune de 300 fl., ér pentru preoții din parochiile de clasa a 3-a este statorită o pensiune numai de 200 fl.;

considerând, că precum între protopresbiteri Statutul de pensiune nu face deosebire séu categorii, deși protopresbiteratele sunt fórte deosebite în privința venitelor parochiale, deóre-ce ca preoți ei toți sunt între sine egali în rang, — și la alte biserici suma de pensiune este statorită în o sumă egală pentru toți parochii fără considerare la clasa parochiei, ceea-ce ar fi de dorit, ca și la noi sĕ se facă;

considerând, că mulți doresc cel puțin o modificare într'acolo, ca fiecăruia preot cu cualificațiune normală din o parochie de clasă mai inferióră sĕ-i stee în voie liberă de a puté plătí taxa fundamentală și anuală pentru dreptul de pensiune în suma statorită pentru parochiile de clasă mai superióră, — astfel mulți preoți vrednici sĕ nu fie condamnați pentru tótă viața la venitele cele mai sărace: a se lupta cu sărăcia la studiu în șcólă, a serví în parochie săracă și a ascepta în urmă și o pensiune săracă, ceea-ce numai consternațiune póte produce;

considerând, că la pensiune parochiile peste tot nu se pot lua de normă după clasă séu venite ca la funcționarii statului salariile, de óre-ce acestia până la pensionare avanséză cel puțin cu 2—3 graduri în rang și în salarii, ér parochii sunt aleși în parochie pe viață și strămutările lor în parochii de clasă mai bună sunt fórte rari și nu se pot lua ca normative;

considerând, că mulți preoți, verosimil, chiar pentru aceste motive nu plătesc cu tragere de inimă și regulat taxele de pensiune;

considerând, că în §. 31 din Statutul de pensiune este provĕḑută eventuala modificare a acestui statut, și că propunerile de modificare, pot verí numai prin-séu dela consistoriul archidiecesan,

Îmi i-au voe a face următórea propunere:

Prea-Venerabilul Consistoriu archidiecesan se însărcinéză de a face la proxima sesiune sinodală propunerile necesare pentru modificarea Statutului fondului de pensiuni.

Se dă comis. organisătóre.

La ordinea ḑilei raportul comisiunei verificătóre, care prin referentul sĕu Dr. Vas. Bologa enunță, că comisiunea studiând actul de alegere a deputatului mirén Dr. Aug. Nicóră și aflându-l în regulă, ér credinționalul nefiind atacat prin protest, propune: verificarea deputatului Nicóră. Se verifică.

Urméză raportul comisiunii organisătóre:

Referent: Leontin Simonescu. Raportul consistoriului plenar, fiind tipărit şi împărţit între deputaţii sinodali, se privesce de cetit şi se primesce în general ca basă pentru desbaterea specială acludêndu-se la protocol sub litera corĕspundĕtóre.

Deputatul Ioan cav. de Puşcariu în formă de propunere îşi exprimă dorinţa ca pe venitoriu sĕ nu se mai tipărĕscă 4 rapórte, ci numai unul, căci apare, ca şi când am avea patru consistorii; afară de aceia pe lângă budget ar dorí sĕ se însemne şi tóte socotelile în sumar, precum şi inventariul, şi tóte aceste sĕ se acludă la raportul consistorial.

După unele clarificări date de Ex. Sa, propunerea nu se primesce.

Întrând în desbaterea specială la primul loc se exprimă dorinţa, ca venerabilul sinod din incidentul dureros al trecerii din viéţă a protopresb. şi directorului semin. emerit. *Ioan Hannia,* pentru eminentele şi îndelungatele sale servicii aduse în decurs de 50 ani bisericei nóstre — sĕ-şi esprime veneraţiunea faţă de memoria lui prin sculare. Tributul de veneraţiune se aduce.

Se i-a spre scire alegerea de asesori consistoriali din sesiunea anului trecut în persóna d-lor Dr. Liviu de Leményi şi Vas. Voina, ambii în senatul scolariu, cari au şi depus jurămêntul prescris.

Cele înşirate în raportul censistorial sub punctele II. III. şi IV cu privire la esibitele întrate în decursul anului şi referada lor prin asesori, la şedinţele consistoriale şi la dispunerea pentru reorganisarea corporaţiunilor bisericesci pentru un nou period de 3 ani, se iau spre sciinţă.

La punctul V. despre întregirea protopresbiteratelor vacante, deputatul Dr. Ioan Ivan se adreséză către Ex. Sa cu următórea rugare: Excelenţia Vóstră! In tractul protopresbiteral al Mediaşului la alegerea de protopresbiter maioritatea voturilor a întrunit'o actualul adm. presb. R. D. Mircea, care alegere a primit ulterior şi prea alabila aprobare a consistoriului, dar cu tóte aceste, deşi a trecut de atunci timp de 2 ani, respectivul ales şi astădi funcţionéză tot numai ca administrator protopresbiteral, aş dori se şciu motivele acestei trăgănări?

Inalt Prea S. Sa numai decât satisface acestei interpelări, în formă de rugare şi spune, că actul chirotesirei totdéuna şi-l reservă, până când se convinge pe deplin despre vrednicia lui, din partea celui ales. La început s'au ivit unele incidente, cari m'au pus pe gânduri. In timpul mai recent am vĕdut însĕ tóte pedicele delăturate, dar s'a ivit alt cas şi anume, că dênsul a concurat la unul din protopresbiteratele vacante şi astfel am amânat actul chirotesirei până după întregirea resp. alegerea de protopresbiter în tractul unde şi dênsul a concurat.

Interpelantele se declară mulţămit.

La cestiunea contopirei tractelor Geógiu I. şi II. într'un singur tract, se nasce o discuţie vie şi îndelungată la care iau parte deputaţii Dr. Mihu, Al. Oprea, Ioan de Preda, Nic. Ivan, Dr. Il. Puşcariu, Dr. Blaga şi Înalt P. S. Sa. Toţi deputaţii accentuéză arondarea necorĕspundĕtóre a acestui tract, apoi multele greutăţi şi inconveninţe, cari stagnéză mersul regulat al afacerilor bisericesci şi fac imposibilă o bună şi conscienţiósă administrare a tractului.

Luându-le tóte aceste în considerare, deputatul Dr. Mihu face următórea propunere:

„In considerare, că mai multe comune mărginaşe din protopopiatul Geógiului sunt situate la distanţă de tot însemnată dela centrul protopopiatului contopit, şi că căile de comunicare cu acel centru sunt cu totul insuficiente, în interesul bunei administraţiuni aceste comune ar fi a se încorpora la alte protopresbiterate mai aprópe situate. In acest scop se învită consistoriul archidiecesan a venì la sinodul proxim cu o propunere în acésta materie". Se primesce; ér cele cuprinse sub punct VII. VIII şi IX se iau spre sciinţă.

Urméză comisiunea bisericéscă. Referent: Dr. I. Turcu.

Raportul consistoriului, ca senat bisericesc, fiind tipărit şi împărţit între membrii sinodali, se privesce ca cetit, se primesce ca basă la desbaterea specială şi se aclude la protocol sub litera corĕspundĕtóre.

Punctele 1, 2, 3, 4 şi 5 din partea a II. cu privire la clerul archidiecesan, reposaţii din cler, chirotoniri şi despre numĕrul familiilor, se iau spre sciinţă, cu observarea, ca la punctul referitoriu la scădĕmêntul poporaţiunei sĕ se spună în viitoriu şi causele.

La punctul 6, unde se spune numĕrul cunnniilor încheiate în decursul anului (4739) dintre cari numai la forurile civile 127, comisiunea se află îndemnată a îndruma pe Prea Ven. Consistoriu a căuta după causele acestui trist fenomen şi a căuta şi aplica tóte mĕsurile posibile pentru împedecarea rĕului şi îndemnarea credincioşilor la primirea tainei bisericesci.

Excelenţia Sa observă, că multe trebue sĕ fie causele, cari determină pe un credincios a nu se cununa după rênduiala bisericei, fiind-că nime nu o face din simplu dispreţ către actul cununiei. In unele casuri se denégă pe basa sfintelor canóne dispensaţia cerută în altele se ia prea mare taxă de cununie şi alte multe vor fi. Consistoriul îşi va procura prin protopresbiteri dela sinódele parochiali datele necesare şi va căuta după remediul de lipsă.

Dep. Dr. Blaga cere, ca pe viitoriu sĕ se specialiseze într'un aclus la raportul consistorial, după protopresbiterate numĕrul cununiilor încheiate numai la forurile civile.

Se primesce.

Punctele 7, 8 şi 9 despre conveţuiri ilegale (4248), numĕrul nascerilor şi casurile de mórte, se iau spre sciinţă.

La punctul 10, deputatul Vict. Tordăşianu propune, ca pe viitoriu la punctul din raportul consistorial referitoriu la trecerile religionare sĕ se indice şi causele trecerilor şi cu deosebire dela religiunea nóstră la alte confesiuni.

Punêndu-se la vot: cade.

La punctul 11, despre întregirea parochiilor vacante, comisiunea propune: sĕ se indice în raport anul, luna şi diua de când cutare parochie e vacantă, apoi causele pentru cari nu s'a întregit şi preste tot normele create pentru întregirea parochiilor vacante sĕ fie strict observate.

Se primesce.

Partea a III-a, despre seminariul archidiecesan, schimbările obvenite în statul profesoral, apoi partea a IV-a despre procesele matrimoniale şi disciplinare, se ia spre sciinţă.

În legătură cu partea a V-a, despre ajutóre, deputatul Tit V. Gheaja recomândă în atenţiunea consistoriului următórea rugare:

„Cu privire la ajutórele în bani, cari se dau din fondurile archidiecesei preoţilor sĕraci, îmi iau voe a atrage binevoitórea atenţiune a Prea Ven. Consistoriu la parochiile şi preoţii din părţile nordice ale archidiecesei, anume din protopresbiteratul Deşiului, Solnocului şi Cetăţii de pétră, unde în genere pămêntul este steril, ómenii sĕraci, parochiile amestecate cu gr. cat. şi unde sub presiunea acestor împrejurări preoţimea are venite de tot slabe, şi astfel, ca sĕ nu se facă turburări, trebue chiar şi după venitele stolari sĕ aştepte preoţii cu anii până li se plătesc. Prin urmare, dacă undeva se simte lipsa de ajutóre, apoi acésta lipsă este mare cu deosebire în acestea părţi, cari le recomând îngrijirei părinţesci a Prea Ven. Consistoriu". Fiind rugarea acésta adresată numai ca dorinţă din partea dlui deputat Ghiaja în atenţiunea consistoriului, la protocol nu se ia.

În urmă comisiunea propune, ér sinodul decide: Consistoriul se raporteze în sesiunea viitóre despre ţinerea sinódelor parochiale şi despre causele întrelăsării acelora.

Cu aceste şedinţa se ridică la 2 şi jumĕtate óre d. a., ér şedinţa proximă se anunţă pe mâne, Joi, la 10 óre a. m.

Din România.

Marţi, la órele 6 diminéţa a încetat din viéţă **Ioan Ghica**, la moşia sa Ghergani, în vîrstă de 83 de ani.

Decedatul era fiul marelui ban Dimitrie Ghica, cunoscut sub numele de „barbă-roşie". Conşcolar al lui 'Al. Golescu la liceul Sf. Sava, şi mai târdiu la şcóla centrală din Paris (1837—40), se întórce cu dênsul în ţéră şi se asociă la oposiţia condusă de Câmpineanu. La 1841 a luat parte la conspiraţia din Brăila şi la 1843 trecu la Iaşi unde ocupă o catedră de matematică şi economie politică la universitate şi conlucră, în anul următor, cu Alexandri şi Cogălniceanu, la diarul „Progresul", revistă scienţifică şi literară. Ioan Ghica a luat o parte fórte activă la mişcarea dela 1848; a fost chiar unul din cei mai activi dintre organisatorii acestei revoluţiuni, dar activitatea d-sale 'şi-a desfăşurat'o într'acel timp nu în ţéră, ci în Constantinopol, unde îl trimisese guvernul provisoriu, după abdicerea prinţului Bibescu, ca însărcinat de afaceri, şi unde continuă a resida după căderea locotenenţei princiare.

La 1854, lord Strattford de Redcliffe îl învesti cu caimacamia séu locotenenţa principatului Samos. In Ianuariu 1856 fu numit guvernator (bey) de Samos şi Poarta îl ridică la rangul de muşir.

Întorcêndu-se în ţéră, a stat mai întâiu câtva timp în Moldova, unde a ocupat un post de profesor în şcóla Mihăileană, apoi a trecut în Valachia, în 1857, a luat parte la divanul ad-hoc şi a fost unul din cei mai zeloşi apostoli ai unirei.

A întrat pentru prima dată în minister în Moldova, ca prim-ministru şi ministru de interne, la 6 Martie 1859, dar a demisionat peste scurt timp, adecă la 26 Aprile acelaşi an. La 11 Octobre tot în 1859, a ocupat aceleaşi demnităţi în Valachia, în care a stat până la 27 Maiu 1860, apoi n'a mai ocupat nici odată postul de ministru în timpul domniei principelui Cuza.

După rĕsturnarea acestui Domn, a ocupat postul de prim-ministru şi ministru al afacerilor străine în guvernul provisoriu de la 11 Februariu 1866, până după suirea pe tron a M. S. Domnului Carol I. adecă la 11 Maiu acelaşi an, când a demisionat. La 15 Iulie 1866 a revenit la putere ca prim-ministru şi ministru de interne , a presidat la prima alegere de deputaţi şi senatori, făcută în conformitate cu nóua Constituţie, şi s'a retras dela putere la 28 Februariu 1867. A mai revenit încă odată la 18 Decembre 1870, tot ca prim-ministru şi ministru de interne, şi a demisionat la 10 Martie 1871, a dóua di după scandalul dela Stătineanu.

De atunci na mai venit la putere, dar a primit, la prima Iulie 1881, a representa România la Londra, ca trimis extraordinar şi ministru plenipotenţiar, post ce a ocupat până la 30 Septembre 1890.

In anii 1878—1881 Ioan Ghica a fost director general al teatrelor, în care post a făcut mult, relativ imens de mult pentru scena nóstră naţională.

Membru al Academiei Române, Ioan Ghica a presidat mult timp acest înalt institut cultural şi nu a depus preşedinţia Academiei de cât atunci când slăbiciunea fisică nu'i mai permitea s'o coducă.

In Ioan Ghica România pierde pe unul din ultimii supravieţuitori ai marei generaţiuni eroice a ţĕrei. („Timpul".)

Noutăţi.

Concurs pentru novelă. Subsemnata redacţie, dorind sĕ dee un indemn de emulare pentru tinerii nostri scriitori şi astfel sĕ contribue la ridicarea literaturii nóstre beletristice, publică concurs pentru cea mai bună novelă originală, inedită, scósă din viéţa nóstră socială, ori din istoria naţională.

Premiul este *una sută de coróne.*

Se cere ca lucrarea sĕ fie nu numai relativ cea mai bună între cele concurente, dar' sĕ aibă şi valóre literară.

Extensiunea, cel puţin de o cólă tipărită, ca a „Familiei".

În casul de egalitate, premiul se póte şi divisa.

Terminul concursului, 1/13 August an. curent.

Lucrările scrise cu mână străină şi nesemnate de autor, însoţite de un plic închis, care sĕ conţină numele autorului, ér din afară un motto, scris şi în capul novelei, sunt a se trimite la redacţia „Familiei", în Oradea-mare (Nagy Várad), Ungaria.

După terminul indicat, o comisiune de 3 bărbaţi de litere, rugaţi din partea redacţiei, vor cetí scrierile întrate şi va judeca în privinţa decernerii premiului.

Novela premiată se va publica în „Familia" şi un an de dile autorul nu o va puté reproduce aiurea.

Oradea-mare, 1 Maiu 1897.

Redacţia „Familiei".

* * *

Cas de mórte. Astădi în 21 Aprilie v. a repausat în comuna Mihăleni din Zarand notariul român Augustin Oniţ, în etate de 50 ani, după o fericită viéţă conjugală de 22 ani. A funcţionat 24 ani ca notariu. Avênd şi studiele teologice a fost spriginul bisericii nóstre gr.-or. din loc. A fost membru al corporaţiunilor nóstre bisericesci. Bun ortodox, bun român, a fost persónă stimată. Inmormêntarea i s'a făcut la 23 Aprilie v. 1897 în cimiteriul din loc în faţa unui public fórte numĕros. Îl deplâng soţia: Iuliana şi minorenii Alexandru şi Virgil, consângenii şi amicii.

* * *

Convocare. Reuniunea învĕţătorilor români gr.-or. din despărţĕmêntul Cohalm, 'şi va ţinea a dóua adunare generală din est an Duminecă 11 Maiu a. c. st. v. în comuna Agostin, la care se poftesc a participa toţi membrii precum şi alţi binevoitori ai scólei. Epitropiile parochiale şi scolare sunt îndĕtorate a provedea pe învĕţători — membrii cu diurne de 1 fl. şi pauşal de calĕtorie.

Programa:

1. Deschiderea şedinţei prin presidiu la 10 óre a. m.
2. Apelul nominal.
3. „Gândacul de Maiu" lecţiune practică din istoria naturală, de George Maican, învĕţător în Ticuşul rom.
4. Lecţiune practică din limba magiară, de membrul George Andon, învĕţător în Ungra.
5. „Despre mijlócele disciplinare" disertaţiune de membrul Ioan Bănuţiu, învĕţător în Cohalm.
6. Incassarea tacselor.

Din şedinţa comitetului ţinută la 15 Aprilie 1897.

N. D. Mircea, preş. *Ioan Bănuţiu,* notar.

* * *

Mare nenorocire lá Paris. Marţi după amédi s'a întêmplat la Paris o mare nenorocire. Pe una din pieţele cele mai mari se ridicase un pavilon de scânduri în care dame din societatea cea mai înaltă vindeau obiecte colectate în favorul unui scop de binefacere. De-odată uriaşa baracă a luat foc şi în câte-va minute întréga clădire a fost cuprinsă de flacări. O spaimă ce nu se póte spune a cuprins pe toţi cei de faţă, ca la vre-o 2000 de ómeni, în cea mai mare parte femei şi copii. De stinsul focului şi de scăpare nici vorbă n'a putut fi. O îmbulzélă teribilă s'a produs la cele dóuĕ uşi de întrare şi eşire. Aprópe la 200 de persóne au fost strivite şi arse total, aşa, că mulţi dintre cei nenorociţi nici n'au putut fi recunoscuţi.

Între cei arşi total se află şi ducesa d'Alençon, principesa Sofia, sora Maiestăţii Sale Impĕrătesei şi Reginei nóstre Elisabeta. Ea a fost recunoscută după un inel (de logodnă), ce s'a găsit la unul din cadavrele nenorociţilor, ér după alţii după unele operaraţiuni la dinţi făcute din partea medicului de casă.

Nenorocita era căsătorită cu ducele Ferdinand d'Alençon, al doilea fiu al decedatului rege Ludovic Filip. Era de 50 ani, şi a lăsat după sine un soţ şi doi copii neconsolabili.

Raportul general al senatului bisericesc.

Nr. 2489 Bis.

Venerabil Sinod!

Consistoriul archidiecesan, ca senat bisericesc, are onóre a aşterne despre activitatea sa în decursul anului 1896 următoriul

Raport general:

I. Şedinţele ţinute în decursul anului 1896 au fost preste tot 45, şi adecă 39 ordinare şi 6 extra-ordinare.

II. Starea clerului, comunele bisericesci şi mişcarea poporaţiunii în archidiecesă sunt evidente din conspectul general alăturat sub A.

1. Conform conspectului acestuia se presentă clerul archidiecesan în frunte cu archiepiscopul astfel:

a) în centru:

Vicariu archiepiscopesc, archimandrit	1
Asesori consistoriali, protopresbiteri	4
Profesor seminarial, protopresbiter	1
Director şi profesori semin., presbiteri	2
Econom seminarial, presbiter	1
Expeditor consistorial, presbiter	1
Diaconi	2
la olaltă	12

b) în afară:

Protopresbiteri tractuaii şi parochi	27
Protopresbiteri emeritaţi şi în pensiune	3
Protopresbiteri onorari 6. Dintre acestia 2 în alte aplicaţiuni, ér 1 pensionat	6
Administratori protopresbiterali	6
Parochi	785
Administratori parochiali	27
Presbiteri în armată	2
Presbiteri în alte aplicaţiuni	9
Capelani	62
Presbiteri pensionaţi	6
Presbiteri resignaţi	7
Presbiteri amovaţi 2, amovaţi cu dreptul de a concura la alte parochii 3; cu totul	5
Diaconi	6
la olaltă	952

2. *Reposaţi din cler.* In decursul anului au reposat 18 presbiteri, între cari parochi 17, capelan 1. In asĕmănare cu anul precedent 1895, casurile de mórte în cler au fost cu 9 mai puţine.

3. *Chirotoniri* s'au sĕvêrşit 27 şi adecă, 24 clerici s'au chirotonit întru presbiteri, ér 3 întru diaconi. Dintre cei chirotoniţi 21 au fost clerici cu cualificaţiune normală, ér 6 cu pregătire extra-ordinară.

Despre parochiile întregite în mod extra-ordinariu se alătură sub *B)* conspect special.

4. Numĕrul familiilor în anul 1896 a fost 163,908.

Numĕrul sufletelor:

de genul bărbătesc	370.899
de genul femeiesc	362,388
la olaltă	733,287

în asĕmănare cu numĕrul anului 1895 de 735,366 resulte o decrescere de 2079 suflete.

5. Dintre credincioşii archidiecesei nóstre sciu ceti şi scrie:

bărbaţi	116,241
femei	74,288
la olaltă	190,529

faţă ce anul 1895 o crescere de 9853.

6. Cununii în decursul anului 1896 s'au sĕvêrşit de tot 4739, dintre aceste: *a)* bisericesci-civile 4226; *b)* numai civile 127; *c)* mestecate 386.

7. Conveţuiri *ilegale* cu finea anului 1896 au fost 4248. Faţă cu anul 1895 s'au sporit cu 672 casuri.

Felul acesta de conveţuiri ilegale se presentă în numĕr mai considerabil, adecă *preste sută*, în protopresbiteratele următóre: In protopresbiteratul Abrudului, Agnitei, Câmpenilor, Cluşului, Cohalmului, Deşului, Devei, Dobrei, Geógiu II., Haţegului, Iliei, Orăştiei, Sibiiului, Sighişórei, Treiscaunelor, Unguraşului, Zarandului.

8. Numĕrul *nascerilor* e următoriul:

a) legitimi:

de genul bărbătesc	12,765
de genul femeiesc	11,925
la olaltă	24,690

b) nelegitimi:

de genul bărbătesc	1,067
de genul femeiesc	978
la olaltă	2,045

Suma totală a nascerilor este de 26,735; în asĕmănare cu anul 1895 resultă o decrescere de 2286 nasceri.

9. *Casuri de mórte.* In decursul anului 1896 au murit:

de genul bărbătesc	11,198
de genul femeiesc	11,090
la olaltă	22,288

Din acestia au murit de mórte silnică 178.

Faţă cu anul 1895 resultă mortalitate mai mare cu 2123.

10. *Treceri religionare* dela alte confesiuni la biserica nóstră 788, ér dela biserica nóstră la alte confesiuni 184.

11. *Parochii vacante* cu finea anului 1896 au fost 126, despre cari sĕ alătură conspectul aici sub *C)*.

12. Biserici nóue s'au sânţit de archiepiscopul în decursul anului 1896, 2. Una în Cebea, în protopresbiteratul Zarandului, alta în Diug, în ppresbiferatul Deşului.

III. *Seminariul archidiecesan. a) Profesori* în secţiunea teologică a seminarului archidiecesan au funcţionat cu directorul şi cu profesorul de cântări patru, între cari şi un suplent.

Cu ocasiunea acésta aducem la cunoscinţa Venerabilului sinod, că cu 1 Septembre 1896, profesorul Dr. V. Saftu, ales şi întrodus paroch în Braşov-Scheiu, a renunciat dela postul de profesor seminarial şi în locul lui s'a instituit fostul profesor suplent Dr. Ioan Stroia, de profesor provisoriu în secţiunea teologică. Altcum pentru întregirea definitivă a postului acestuia de profesor s'a publicat concurs în sensul regulamentului seminarial şi resultatul se promovéză Venerabilului sinod cu raport separat.

b) In secţiunea teologică a seminariului archidiecesan s'au inscris 66 auditori ordinari şi adecă:

în cursul III	26
„ „ II	17
„ „ I	23
la olaltă	66

cu 4 mai mulţi ca în anul 1895/6.

Conform pregătirii lor în scólele medii au fost:

cu examen de maturitate	7
„ 8 clase gimnasiale	5
„ 7 „ „	2
„ 6 „ „	45
„ 4 „ „ şi cursul pedagogic	6
„ 6 clase reale	1
la olaltă	66

In cursul extra-ordinariu s'au primit 6 tineri pentru parochii, cari în cale ordinară nu s'au putut întregí.

Programa seminariului se alătură sub *D)*.

c) La depunerea examenului de cualificaţiune preoţesc ţinut la 25 Februariu şi 25 August 1896, s'au supus preste tot clerici 23. Dintre esaminaţi au obţinut calculul distins 1, bine 13, suficient 9, şi nesuficient 0.

IV. Procese matrimoniale şi disciplinare.

a) Procese matrimoniale nu s'au mai pertractat la consistoriul archidiecesan dela 18/30 Septembre 1895.

b) Procese disciplinare rĕmase pendente din anul 1895 29, la cari s'au mai adaus în decursul anului 1896 9; s'au finalisat 24 şi anume:

1. dóue cu destituire.
2. unul cu darea demisiunii;
3. cinci cu suspensiune dela 1 lună până la 2½ ani;
4. dóue cu înfruntare;
5. şése cu dojană;
6. trei cu dojană şi admitere la funcţiune fiind suspendaţi;
7. unul sistat din causă de mórte, patru din insuficienţa dovedilor;
8. patru cu absolvare.

Cinci sunt încă pendente, ér patru s'au îndreptat la forurile protopresbiterale, spre a fi pertractate acolo.

V. Ajutórele din „Fondul bisericilor“ şi cel „Rudolfin“, destinate pentru zidirea, repararea şi înzestrarea bisericilor, s'au împărţit şi în anul espirat după praxa îndatinată. Conspectul comunelor împărtăşite şi a sumelor votate se alătură sub *E)*.

Consistoriul archidiecesan, ca senat bisericesc, rógă pe Venerabilul Sinod archidiecesan, sĕ binevoéscă a lua la cunoscinţă acest raport.

Sibiiu, din şedinţa senatului bisericesc, ţinută în 1 Aprilie 1897.

Consistoriul archidiecesan.

Dr. **Il. Puşcariu,**
archim., vicariu archiepiscopesc.

Dr. **Elie Cristea,**
secretariu

Ad. Nr. pp. 80/897. [61] 1—3

CONCURS.

Pentru întregirea parochiei de clasa a III-a Rogojel, prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 de dile, dela prima publicare în „Tel. Rom“.

Emolumentele împreunate cu acest post dau un venit sigur anual de 354 fl.

Doritorii de a ocupa acest post au aşi aşterne suplicele de concurs, instruite conform normelor în vigóre, subsemnatului oficiu, până la terminul susindicat, şi a se presenta în vre-o Duminecă séu sĕrbătóre la s-ta biserică spre a fi cunoscut din partea poporului.

Oficiul protopresbiteral în conţelegere cu comitetul parochial concernent.

Tuliu Roşescu,
protopresbiter.

Nr. 7/1897 [52] 3—3

CONCURS.

Pentru întregirea postului de paroch de clasa a III-a din comuna Grohot se escrie pentru a treia-óră concurs cu termin de 30 dile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt 409 fl. 58 cr.

Petenţii au aşi aşterne cererile instruite conform normelor din vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Brad, la 21 Martie 1897.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Zarandului în conţelegere cu comitetul parocial.

Vasiliu Damian,
protopresbiter.

Nr. 94/897 [55] 3—3

CONCURS.

Prin resoluţiunea V nerabilului Consistoriu din 25 Februariu 1897 Nr. 1360 Bis. se încuviinţéză escrierea concursului la postul de capelan lângă parochul Nicolau Băieşan, în parochia de clasa a III-a Bucium-Isbita, tractul protopresbiteral gr.-or. al Abrudului, cu terminul de 30 dile, dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt jumĕtate din dotaţiunea parochială anuală de 403 fl. v. a.

Informaţiuni mai deaprópe se pot lua dela oficiul protopresbiteral şi comitetul parochial.

Concurenţii au a-şi subşterne petiţiunile instruite conform legilor în vigóre în terminul deschis la subsemnatul oficiu protopresbiteral.

Abrud, 17 Martie 1897.

Oficiul pratopresbiteral gr.-or al tractului Abrud în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Petru Popovici,
adm. prot.

Nr. 178/897 [54] 3—3

Concurs repeţit.

Pentru ocuparea parochiei de clasa a III-a Bosna, în tractul protopresbiteral al Unguraşului în urma ordinului Preaveneratului Consistoriu din 21 Ianuariu a. c. Nr. 237 B. prin acésta sĕ escrie concurs nou cu termin de 30 dile dela prima publicare.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch dau o sumă de 406 fl. 08 cr. anual.

Informaţiuni mai detaiate despre emolumente şi parochie se pot lua dela comitetul parochial séu dela subsemnatul protopresbiter.

Concurenţii doritori de a ocupa acésta parochie au a se presenta înainte de alegere la biserică în vre-o Duminecă séu sĕrbătóre şi îşi vor trimite cererile concursuali instruite conform normelor din vigóre în terminul deschis subsemnatului oficiu protopresbiteral.

In conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Fizeş-Sânpetru, 18 Martie, 1897.
Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Unguraşului.

Paul Roşca,
protopresb.

Audiţi, vedeţi şi vĕ miraţi!

Sensaţiune!

Fac preţuri necredut de ieftine la acéstă

desfacere finală

de orológe veritabile de Genf cu mecanism de precisiune

şi garanţie pe 5 ani.

I orologiu remontoir de goldină cu capacuri admirabile, gravate ori lucii, în nimica deosebit de cele de aur veritabil, cu **un lanţ** frumos de goldină şi regulat punctual, mai nainte fl. 10.—, acum à fl. 5.75 cu garanţie de 5 ani. **I orologiu remontoir de argint**, cu capac duplu, de argint veritabil de 13 uncii, cu mecanism de precisiune şi garanţie pe 5 ani, cu un elegant **lanţ aurit**, mai nainte floreni 18.— acum fl. 9.—. **I orologiu remontoir,** Prince of Wales, de argint veritabil cu capac dublu, 15 rubini, mecanism de precisiune şi garanţie pe 5 ani, cu **lanţ** elegant, mai nainte fl. 20.— acnm fl. 11.—. **I orologiu anker de argint** veritabil de 14 uncii, aurit în foc, cu mecanism de precisiune şi garanţie pe 5 ani, cu un elegant **lanţ** lung, ori scurt, mai nainte fl. 18.— acum fl. 11.—. **I orologiu remontoir pentru dame,** de aur cu mecanism de precisiune şi garanţie pe 5 ani, cu **lanţ** elegant aurit, mai nainte fl. 22.—, acum fl. 15.—. **I erologiu remontoir de aur pentru domni,** cu mecanism de precisiune şi garanţie pe 5 ani, mai nainte fl. 55.—, acum fl. 35.—. **I inel de aur cu sigil pentru domni séu dame,** fasonul cel mai nou, din aur de 14 carate probat din oficiu, cu pétră roşie, verde, albastră sau albă, după plăcere à fl. 5.—, 6.—, 7.—, 8.—, 10.—. **I inel de aur cu diamant veritabil** probat din oficiu à fl. 12.—, 15.—.

Ne rugăm pentru binevoitóre comande cât mai grabnice. Ori-ce comandă se execută tot atât de conscienţios, ca şi când cumpĕrătorul însuşi ar fi de faţă.

Obiectele neconvenabile se schimbă ori se retrimit banii.

P. FROMM,
orológe şi giuvaere
VIENA, II. Obere Donaustrasse 107.

[50] 4—6

Redactor prov. Gavriil Hango.

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 47. Sibiiu, Marţi, 29 Aprile (11 Maiu) 1897. *Anul XLV.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
la „Tel. Rom.“ într'una cu suplementul „Fóia Pedagogică“
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — **şi timbru de 30 cr.** pentru fie-care publicare.

O voce ruséscă
despre
chestiunea orientală.

Din incidentul nefericitului resbel greco-turcesc şi după visita Monarchului nostru la Petersburg, se fac fel şi fel de combinaţiuni cu privire la deslegarea chestiunii orientale.

Un amic al ḑiarului „Alkotmány“ care după posiţia sa se ḑice, că stă aprópe de cercurile politice ale guvernului rusesc, publică în acéstă fóie o convorbire ce o a avut cu Igniateff, fostul ambasador rusesc la Constantinopol.

Fiind multe idei din acéstă convorbire de interes public, étă câteva în extras.

Ce s'a statorit între cei doi monarchi la Petersburg, ḑice Igniateff, nu se scie nimic. Dar' că s'a făcut un „entente cordiale“ pentru tóte eventualităţile cu privire la deslegarea chestiunii orientale din incidentul resbelului greco-turcesc şi cu privire la asigurarea păcii europene, nu mai încape nici o îndoială. Interesul comun al Austro-Ungariei şi Rusiei este manţinerea păcii europene, ér' acésta nu se va puté manţinea, decât numai dacă se va susţiné statul actual teritorial în peninsula balcanică. Cu tóte acestea acéstă stare de lucruri în Europa póte fi conturbată din partea Angliei, carea se nisuesce a aţiţa puterile europene între sine, ca astfel ea sĕ-şi pótă ajunge în total scopurile sale în Asia şi Africa. Chestiunea egipténă va eşí în curênd la ivélă, şi dacă atunci puterile continentale vor fi de acord, Anglia va trebuí sĕ renunţe la ocuparea Egiptutui.

Anglia a dus pe Grecia în aventura cu Creta, sperând, că Bulgaria şi Sêrbia se vor folosi de ocasiune şi vor rescula Macedonia, pe carea apoi acestea o vor împărţi între sine. Dacă peninsula balcanică a luat odată foc, precum spera guvernul angles, interesele austro-ungare şi rusesci se ciocnesc şi Austro-Ungaria va cere sprijinul Angliei în contra Rusiei. Rusia însĕ a prevĕḑut intrigile anglese şi a purces precum s'a vĕḑut. Rusia trebue sĕ-şi grijască acum mai bine ca ori şi când de interesele sale comerciale, căci numai prin acésta îşi póte asigura posiţia sa de mare putere universală. Până cand Rusia nu 'şi-a terminat căile ferate spre Asia, mai cu sémă spre Siberia, şi n'a deschis cale bogăţiilor sale în aceste părţi ale imperiului, până atunci ea nu se va ocupa de cestiuni secundare, ca cestiunea orientală din Balcani. În consecuenţă intregitatea teritorială a imperiului turcesc este în interesul primo loco al Rusiei de a o susţiné.

Convenirea celor trei împĕraţi nu exclude amiciţia ruso-francesă, pentru-că Germania este puterea, carea spriginesce pe Francia în chestiunea egipténă faţă de pretensiunile anglese. Singură în tripla alianţă s'a făcut óre-care schimbare întru cât Italia a devenit o putere numai de a dóua mână şi probabil se va alia în ascuns cu Anglia, carea 'i-a promis întărirea de putere maritimă.

Cu privire la mediaţiunea între Grecia şi Rusia a ḑis Igniateff, că iniciativa o va lua Rusia, îndată ce Grecia o va cere acésta. Pórta în privinţa acésta pretinde sĕ ţină ocupată o parte din Tesalia, carea Turcia la anul 1891 a fost silită a o ceda Greciei în sensul contractului dela Berlin, până va puté depune rebonificarea speselor de resbel. Puterile însĕ nu se învoesc cu acésta, căci s'ar eluda susţinerea statului quo în peninsula balcanică, ci se vor îngrijì de un împrumut pe séma Greciei din care sĕ plătéscă Turciei spelele de resbel.

Mai mult nĕcas face Rusiei şi Austro-Ungariei în privinţa mediaţiunei Sêrbia, carea cu tóte, că vede alianţa dintre Austro-Ungaria şi Rusia, nu încetéză de a spera după ajutor dela acéstă putere pentru de a ocupa Bosnia dela cealaltă.

Acestea sunt ideile comunicate de Igniateff respectivul amic dela Petersburg al ḑiarului „Alkotmány“.

Destul de importante revelări pentru de a nu fi trecute cu vederea din partea celor ce dispun de sórtea popórelor.

Coaliţia poporală dela 1848. Sub firma acésta s'a constituit Dumineca penultimă în Budapesta o reuniune politică condusă de Bartha, Ugron şi soţii cu scopul de a apĕra independenţa Ungariei atât în privinţa dreptului public ca stat, cât şi în privinţa economiei faţă de ori-cine, dar mai cu sémă faţă de Austria. E de însemnat, că numiţii corifei la alegerile trecute n'au putut străbate în parlament şi astfel ca sĕ nu rĕmână făra rol politic în periodul de faţă, au trebuit sĕ desvólte o activitate afară de parlament şi îndreptată precum se vede mai mult în contra partidului liberal dela putere. La adunarea de constituire au luat parte la vre-o 800 de Magiari veniţi din tótă ţéra. In discursul de de deschidere, Ugron a vorbit vehement în contra Austriei, susţinênd, că acésta nu respectă de loc nici condiţiunile de aliat, nici cele spirituale ori materiale ale Ungariei, ci tinde mereu la umilirea şi ruinarea acesteia pe tóte terenele. Stindardul magiar e vătĕmat (dar D-V. ce faceţi cu drapelul şi cu colorile Austriei în Ungaria? Red. „T. R“.); în armata comună limba magiară nu e considerată şi dintre oficeri abia 6% sunt magiari. Caracterul de stat magiar al Ungariei nu iese la ivélă la festivităţile internaţionale în străinătate. (Porţile de fer, Petersburg, etc.) După Ugron vorbì şi Bartha, carele se descarcă mai cu sémă asupra guvernului şi a partidului liberal, dela putere, carele mereu şi întru tóte se ingeréză fără nici un drept. Acesta pentru-ca sĕ pótă ţiné puterea cât mai mult în mână, se încunjură cu tot feliul de ómeni căpătuiţi; abuséză de puterea publică de care supune; a confiscat drepturile cetăţenesci şi a creat un parlament, care nu represintă voinţa poporului; a suprimat libertatea convingerei; dreptul de întrunire îl supune arbitriului, dreptul electoral atârnă dela presidentul alegerei; libertatea pressei tinde a o mărginì la minimul etc. etc. Pentru vindecarea tuturor acestor rele, trebue ca cetăţenii să se organiseze într'o societate politică, carea sĕ pótă da pept cu puterea organisată a guvernului şi a partidului liberal efectuită prin abus, prin puterea publică şi prin corumpere cu tot feliul de mijlóce.

Adunarea s'a terminat cu un banchet.

Românul are un proverb, care sună: „Aḑi mie, mâne ţie“, şi care fórte nimerit se póte aplica în casul de faţă şi faţă de dnii Bartha, Ugron et consortes. De mii de ori li s'a arătat magiarilor multele fără de legi ce ni le-au făcut organele statului şi societatea magiară în privinţa călcărei drepturilor nóstre de tot feliul, dar înzădar, căci tóte aceste erau privite ca cel mai înflăcărat patriotism, se înţelege magiar, tocmai din partea dlor Bartha, Ugron et consortes, şi étă, că acum tocmai ei sĕ plâng din causa efectelor acestui fel de patriotism magiar.

Mai gustaţi şi D Vóstră din el, până le va veni rêndul şi celorlalţi „patrioţi“ dela putere.

Aḑi mie, mâne ţie.

Rĕspunsul lui Badeni în causa ordinaţiunei pentru egala îndreptăţire a limbei cehice cu cea germâna în Austria.

E cunoscută interpelaţiunea deputatului Dr. Funke, adresată parlamentul austriac cu privire la ordinaţiunea celor 5 ministrii austriaci în causa mai sus amintită. Respunsul la acésta ordinaţiune l'a dat Badeni în şedinţa dela 6 Maiu a. c. în Reichsrath. Badeni arată, că astfel de ordinaţiuni nu sunt lucruri nóue în Austria, şi tocmai liberalii germani, au fost aceia, cari au dat în trecut astfel de ordinaţiuni, dar atunci erau ei la putere şi era deci altă împrejurare. Aḑi însĕ puterea se află în mâna altora şi liberalii daţi la părete se folosesc de acésta ordinaţiune numai ca de o armă în contra acelora, dând pe „patriotul“.

După o desbatere în câteva şedinţe, fórte furtunóse, camera a trecut la ordinea ḑilei preste interpelaţiune. Deci Badeni şi guvernul sĕu nu vor fi puşi sub acusă.

Necasul liberalilor nostri, magiari.

Sinodul archidiecesan.

Şedinţa V.

Joi, la 24 Aprile 1897 st. v.

Şedinţa se deschide la órele 10 a. m. prin presidiul ordinar I. P. S. Sa *Miron Romanul;* notariul şedinţei Dr. Iosif Blaga.

Se cetesce protocolul şedinţei premergătóre şi se autentică.

Presidiul presentéză sinodului următórele esibite:

a) Credenţionalul deputatului mirén din cercul Braşovului, Ioan Popea; se dă comisiunei verificătóre.

b) Raportul consistoriului cu privire la rescriptul ministerial prin care cere a i-se aşterne în fie-care an socotelile fondurilor şi fundaţiunilor archidiecesane; se dă comisiunei organisătóre;

c) Raportul consistorial, prin care se promovéză sinodului ABC-dariul maghiar pentru şcólele elementare poporale de Mat. Voilean şi Petru Bod; se dă comisiunei şcolare;

d) Petiţiunea mai multor parochieni din Dobra pentru esmiterea unui comisar în scopul aplanării unor afaceri din tract; se dă comisiunei petiţionare.

La ordinea ḑilei: propuneri şi interpelări.

Deputatul Virgil Oniţiu face următórea propunere:

„Sinodul archidiecesan reasuméză conclusul sinodal Nr. 114 şed. X. din 1894 cu privire la tipărirea tuturor manualelor şcolare în tipografia archidiecesană în acel sens, ca de sub conclusul citat sĕ fie esempte manualele destinate pentru şcólele medii şi şcóla comercială superióră din Braşov“.

Sinodul acceptă propunerea şi o dă comisiunei şcolare.

La ordinea ḑilei comisiunea şcolară. Referent Dr. Petru Span. Raportul consistorial, fiind tipărit şi împărţit între membrii sinodali se privesce de cetit; se primesce în general, ca basă la desbaterea specială şi se aclude la protocol sub litera corespunḑĕtóre.

Intrând în desbaterea specială sinodul la propunerea comisiunei şcolare, i-a spre sciinţă partea privitóre la şcólele medii din Braşov şi Brad, la şcólele comerciale superióre din Braşov, la secţiunea pedagogică din seminariul Andreian şi la şcólele poporale, c'o singura observare, ca lucrul de mână atât în secţiunea pedagogică, cât şi în şcólele poporale sĕ fie cultivat cu mai mult zel; ér la punctul f) privitor la învĕţători, consistoriul se recércă a stăruí, ca numĕrul învĕţătorilor definitivi sĕ se înmulţiască. La datele statistice comisiunea propune, ca pe viitoriu sĕ inducă şi numĕrul învĕţătorilor pensionaţi, precum şi a celor morţi, ca astfel sĕ se pótă ţinea uşor evidenţă despre starea statului învĕţătoresc.

Cu privire la partea a III-a, despre catechisaţiune, comisiunea luând în minuţiósă desbatere cestiunea acésta şi constatându-se, că catechisaţiuneîn multe locuri se negligă séu se face defectuos, propune Venerabilului sinod următórele: Sĕ se îndrume Consistoriul, ca în tóte centrele, unde se află şcóle medii cercetate de elevi gr.-orientali, sĕ institue catecheţi stabili cu un salariu corĕspunḑĕtoriu şi a presenta la sesiunea viitóre un raport în acésta materie.

Deputatul Tit. V. Ghiaja ḑice: Ca catichet, care îmi fac datorinţa cu multă promptitudine şi conscienţiositate, trebue sĕ escepţionez cuvêntul „defectuos“, pe care nu-l pot considera ca privitoriu la mine. De altcum primesc propunerea comisiunei.

Ref. Dr. Şpan: Comisiunea à vorbit în general, şi nu s'a provocat la casuri speciale.

Sinodul primesce propunerea comisiunei. Partea privitóre la examene şi visitarea scólelor se i-à spre sciinţă, cu observarea ca visitarea scólelor sĕ se continue încât e numai posibil prin comisari consistoriali. De asemenea şi partea a VI-a despre ajutóre, şi a VII-a despre stipendii se i-au spre sciinţă.

La titlul VIII despre conferenţele învĕţătoresci, comisiunea cu considerare la tristul fapt, că multe dintre reuniunile nóstre învĕţătoresci sunt împedecate în funcţionarea lor prin organele statutului, din motivul, că nu au statute, propune, ca consistoriul sĕ elaboreze un proiect de statute pentru tóte reuniunile învĕţătoresci, pe care apoi sĕ-l înainteze forurilor competente spre aprobare.

Dr. Barcian spriginesc propunerea comisiunei, cu atât mai mult, că chiar şi consistoriul — după cum ni se spune în raport — contempléză un astfel de statut. Mie mi-se pare însĕ, ḑice Dr. Barcicin, că cuvêntul acesta „contempléză“ invólvă în sine o trăgănare prea îndelungată a sĕvîrşirei acelui statut. Sĕ-l facem acum.

Ioan de Preda: Propunerea comisiunei merge prea departe acceptând ceva, ce nu ar trebui sĕ acceptăm.

Guvernul prin pretensiunea sa vrea sĕ facă o gaură în autonomia bisericei nóstre, prin întroducerea de organisme nóue în ea. Reuniunile sunt supuse direct bisericei, şi prin urmare numai biserica prin organele sale are sĕ vegheze asupra lor. Formulându-şi reuniunile statute şi aşternêndu-le guvernului, aprobarea acelora depinde dela bunăvoinţa séu arbitriul guvernului, unele vor primi aprobarea, altele nu, şi astfel ne vom trezi, că nu mai avem reuniuni. Noi trebue la tot casul sĕ protestăm în contra ingerinţei guvernului, ér afacerea propun: a se transmite Ven. Consistoriu spre studiare, ér la anul venitoriu sĕ vină cu un proiect de resoluţiune în materie.

Ioan cav. de Puşcariu: Vréu se dau o mică desluşire. Noi trebue sĕ facem deosebire între conferinţe învĕţătoresci şi reuniuni învĕţătoresci. Conferinţele sunt provĕḑute în Statutul organic sancţionat de Maiestatea Sa, ér reuniunile s'au creat de atunci încóci şi prin urmare sunt supuse legilor de stat în vigóre. Aderez la propunerea comisiunei.

Dr. Vas. Bologa: Se luăm spre sciinţă raportul consistoriului.

Dep. Nic. Ivan cere încheierea discuţiei.

La vorbire mai erau insinuaţi deputaţii: Vas. Damian, D. Comşa, Dr. L. Leményi, toţi în contra propunerii comisiunei, ér Aug. Nicóră pentru comisiune. Acest din urmă abstă, ér' în numele celoralalţi vorbesce dep. Vas. Dămian, arĕtând, că conferenţele învĕţătoresci au fost normate prin statutul organic, însĕ praxa le-a delăturat. Statutul org. vine în contraḑicere cu Regulamentul congresual, (aici citéză anumiţi §§. din regulamentul congresual, în cari se recunósce existenţa reuniunilor învĕţătoresci.)

Dr. P. Şpan; Guvernul încă dela plăsmuirea statutului organic şi-a reservat dreptul de ingerinţă, unde el crede de lipsă, sĕ rĕmânem pe lângă reuniuni şi sĕ ne facem statute.

Punêndu-se la vot propunerea deputatului Preda, cade, şi se primesce propunerea comisiunei cu acea modificare, ca raportul consistoriului sĕ se iee spre sciinţă.

Urméză comisiunea financiară.

Referent Dr. Ioan Mihu.

Raportul consistoriului, ca senat epitropesc fiind tipărit şi împărţit între deputaţii sinodali se consideră de cetit, se primesce în general ca basă la desbaterea specială şi se aclude la protocol sub litera corĕspunḑĕtóre.

La desbaterea specială sinodul la propunerea comisiunei ia spre sciinţă punctele 1, 2 şi 3 cu privire la fonduri şi fundaţiuni, ér cu privire la punctele 4 şi 5 din raport, comisiunea face următórea propunere: Considerând că consistoriul la zidirea caselor de pe „Spinarea cânelui“, cari au sĕ servéscă ca dormitóre şi refectoriu pentru elevii seminariali, a trecut cu 11,574 fl. 33 cr. preste suma de 25,000 fl. votată de sinod în sesiunea trecută, se îndrumă acela a arăta motivele pentru cari a fost silit a trece cu o sumă atât de mare preste suma votată de sinod şi a da deslușiri, dacă prin zidirea făcută s'a satisfăcut trebuinţelor necesare pentru un timp mai îndelungat.

Referitoriu la posiţia adaptării la caselor din Piaţa cea mică, 9200 fl., comisiunea propune, ér sinodul conclude: Consistoriul se îndrumă a arăta motivele pentru cari s'a aflat îndemnat a face la casa din Piaţa mică adaptări în sumă de 9200 fl., fără ca acésta sĕ fi fost cerută şi votată de sinod, şi apoi a arăta cu cât s'a ridicat rentabilitatea anuală a acestei case. Încât privesce suma de 3000 fl. a contului reparaturilor făcute la casa metropolitană, se iau spre sciinţă şi se apróbă din partea sinodului.

Punctul 6 despre restanţierii fondului de pensiune, comisiunea propune sinodului a-l lua spre sciinţă cu observarea, ca consistoriul sĕ continue cu executarea conclusului luat în acésta privinţă în sesiunea trecută (Nr. 67 1896), ér dacă resultatele obţinute în decursul anului nu vor fi mulţămitóre, consistoriul în sesiunea proximă sinodală sĕ vină cu propuneri făcute în înţelesul §-lui 31 din Normativul fondului de pensiune pentru de a delătura acelea disposiţii ale Normativului, cari s'au dovedit nepractice şi neesecutabile, eventual a se completa cu de acelea pe cari experienţa făcută le reclamă.

Sinodul primesce propunerea comisiunei. Punctele 7, 8 şi 9 despre ajutórele votate din fundaţiunea „Şaguna“, despre scontrarea cassei şi despre împrumuturile acordate particularilor din fondurile archidiecesane, se i-au spre sciinţă.

Partea privitóre la administrarea şi manipularea averilor comunelor bisericesci şi despre donaţiunile făcute în decursul anului expirat, comisiunea propune sinodului a le lua spre sciinţă pelângă exprimarea mulţămitei donatorilor. Sinodul primesce.

Urméză în raport punctul III. despre raţiociniile comunelor bisericesci pentru regularea cărora încă în sesiunea sinodală din anul trecut s'a luat un conclus sub Nr. 50, dar cu tóte aceste datele presentate în raportul consistoriului din anul acesta fac o deprimătóre impresie şi lasă încă mult de dorit. Sunt în restanţă 37 protopresbiterate cu 114 raţiocinii şi 938 comune cu 3234 raţiocinii. Din motivul acesta comisiunea propune:

I. Sinodul cu părere de rĕu s'a convins, că conclusul sĕu luat în sesiunea trecută sub Nr. 50 pentru regularea acestor afaceri nu s'a executat şi că peste tot consistoriul nu întrevine cu rigórea şi stăruinţa recerută de importanţa acestui obiect.

II. Consistoriul primesce din nou însărcinarea de a executa conclusul sinodal amintit, comunicându-l în timpul cel mai scurt tuturor protopresbiterilor şi comunelor bisericesci, cari sunt în restanţă cu substernerea raţiociniilor.

III. Consistoriul se îndatoréză a veni în sesiunea viitóre cu raport despre resultatul abţinut în acéstă privinţă şi cu păreri despre mĕsurile, ce ar fi de luat pentru regularea raţiociniilor comunelor bisericesci.

Propunerea acésta a comisiunei a dat nascere unei discuţii îndelungate, la care au luat parte mai mulţi deputaţi.

Dr. Nicolau Olariu observă: nu e adevĕrat, că Consistoriul n'ar fi executat conclusul sinodal No. 50 din anul trecut, deóre-ce s'a trimis o ordinaţiune consistorială tuturor protopresbiterilor (Protopresbiterii de faţă mişcă din cap semnul negaţiunei. Rap.) în înţelesul căreia până în 1 Octombre a. tr. trebuiau sĕ înainteze raţiociniile.

Aug. A. Nicoară. Datele cetite în raportul consistorial au stêrnit o disposiţie veselă între membrii sinodali, asupra mea însĕ au făcut o impresie dintre cele mai deprimătóre. Indolenţa observată în sus şi în jos e condamnabilă. Eu cu părere de rĕu trebue sĕ constat, că conclusele aduse nu se execută nici în sus, nici în jos. Propunerea comisiunei e cât se póte de domólă şi mĕ mir cum de Dl condeputat Dr. Olariu se mai încércă a apĕra un lucru regretabil. Nu vréu sĕ acus pe nime, dar e o scusă fórte slabă şi din partea d-nilor protopresbiteri motivul, că nu li s'a făcut cunoscut din partea consistoriului conclusul respectiv; nu pot accepta scusa acésta şi din motivul, că D-lor mai cu toţii sunt deputaţi sinodali, şi astfel ar trebuì sĕ cunóscă conclusele aduse de sinod. Cu regrete nu merge atunci, când întreg organismul bisericei nóstre sufere de un rĕu, a cărui causă noi înşine suntem. Dacă vrem sĕ vindecăm rana, trebue sĕ aplicăm puţin fer roşu atât in sus, cât şi în jos, căci numai aşa vom ajunge la un bun resultat. Din considerarea acestora primesc propunerea comisiunei pe lângă care fac următoriul aditament: Consistoriul se îndrumă a esmite un ordin cu termin de 6 luni, în care termin au sĕ se înainteze raţiociniile restante sub urmarea cercetării disciplinare.

Ioan de Preda: Nu pot primí aditamentul făcut de deputatul Nicóră, de óre-ce în un termin de 6 luni tótă archidiecesa am pune o sub cercetare disciplinară. Aici nu e vorbă de renitenţă, ci eu cred, că greutatea compunerii raţiociniilor e causa principală a restanţierilor însemnate, tocmai de aceea aş fi de părerea, ca noi sĕ căutăm o modalitate mai uşóră în compunerea lor. Primesce propunerea comisiunei.

Ioan cav. de Puşcariu: Primesce propunereă comisiunei cu adausul: ér încât neregularitatea s'a referí la protopresbiteri, consistoriul sĕ trimită comisari pe spesele protopresbiterilor, întocmai după-cum protopresbiterii au sĕ reguleze afacerile, pe spesele parochului negligent.

Vict. Tordăşianu: Deóre-ce între restanţierii cu raţiocinii s'a amintit şi gimnasiul din Brad, mĕ ţin dator a descoperí Ven. Sinod o declaraţiune făcută în comisiunea financiară şi anume: raţiociniile gimnasului din Brad sunt încheiate până la finea anului 1896, dar' fiind în chestiunea regaliilor reclamate de ministru, nu le-am putut aşterne Ven. Consistoriu. Acuma se află la oficiul protopresbiteral spre înaintare.

Cu privire la restanţele comunelor bisericesci primesce şi aditamentul dlui Nicóră cu observarea, ca terminul de 6 luni sĕ nu se considere ca un termin în care trebue sĕ între tóte raţiociniile restante, ci în terminul acesta numai sĕ se porniască o acţiune în direcţiunea dorită.

In cât privesce afirmaţiunea dlui deputat Preda, că greutatea compunerii ar fi causa multelor restanţe observ, că numai unul, carele în veci nu s'a ocupat cu compunerea socotelilor bisericesci, póte afirma aşa-ceva.

Dr. Il. Puşcariu: Causa acestui rĕu devenit tradiţional se atribue după mine unei împregiurări nu atât de relevante şi anume, că consistorul nu ar fi esmis ordinaţiune pe basa conclusului sinodal din anul trecut. Altele sunt causele: Stările nefavorabile din unele comune, unde nici epitropi nu sunt, cari sĕ scie scrie, şi astfel totul cade în sarcina preotului. Constatăm cu bucurie, cum unii dintre domnii protopopi merg înainte din an în an; sunt unii însĕ cari în primul rênd îşi desconsideră chemarea lor şi a dóua-óră nu rischéză spesele recerute în astfel de afaceri. Luându-le tóte aceste în considerare, resultatele nu sunt tocmai aşa de îngrijitóre după-cum la prima privire ni-se par. Sĕ nu fim prea pessimisti şi sĕ nu atribuim totul numai unor momente nu tocmai principiale. De altcum nu am nimic în contra propunerii comisiunei.

Tul. Roşescu: Prea sunt grele acusele, ce din tóte părţile se ridică asupra nóstră, a protopresbiterilor. Intr'o vorbire mai lungă le respinge arătând că sĕrăcia şi nesciinţa poporului sunt causele rĕului discutat. Mĕ declar în contra propunerii făcută de comisiune, recomandând Venerabilului sinod, că întrégă executarea şi regularea acestei afaceri sĕ o încredinţăm bunei chibzuiri a Ven. Consistoriu, despre ce în sesiunea proximă va avé sĕ ne raporteze.

Dr. Gavr. Buzura: Din capul locului mĕ declar pentru propunerea comisiunei, nu pot însĕ primi aditamentul dlui Nicóră, deóre-ce cu greu cred eu, ca o lenevire de 10 ani sĕ o poţi îndrepta în 6 luni. Propun, ca terminul de 6 lnni sĕ-'l facem de un an.

A mai vorbit dep. D. Paşca pentru propunerea comisiunei. Cerêndu-se încheierea discuţiei, propunerile se pun la vot. Resultatul a fost, că propunerea comisiunei s'a primit cu unanimitate, ér aditamentele lui Nicóră şi Dr. Buzura au fost respinse.

Punctele 5, 6 şi 7 despre depositele comunelor bisericesci, despre afaceri de comasări şi segregări şi despre fundaţiunile „Ioan Popescu“, „Ispas şi Dr. Absolon Todea“ la propunerea comisiunei se iau spre sciinţă.

La sfîrşitul şedinţei deputatul M. Cirlea face propunerea, ca şedinţele sinodale, fiind încă multe agende de pertractat, sĕ se ţină şi după améḑi. Sinodul primesce cu restricţiunea: dacă va fi de lipsă.

Cu aceste şedinţa se încheie la 2 óre d. a., ér şedinţa proximă se fixéză pe Vineri la 10 óre a. m.

Şedinţa a VI-a.

Vineri la 25 Aprile, 1897.

Şedinţa se deschide la órele 10 a. m.
Preşedinte I. P. S. Sa: *Miron Romanul.*
Notar: Ioan Moţa.

Se cetesce protocolul şedinţei anterióre şi după unele modificări se autentică.

Inaltul presidiu presentéză esibitele:

a) Rugarea alor 21 membrii ai sinodului protopresbiteral din tractul Haţegului, pentru de a i-se permite actualului administrator Avr. Stanca, sĕ competeze la postul de protopresbiter;

b) Rugarea comunei Băcăinţi, pentru de a se desface de tractul Geógiului şi a se adnexa la tractul Orĕştiei;

c) Cererea comunei Şomortin pentru un ajutoriu în scopul edificărei unei biserici.

Tóte se dau comisiunei petiţionare.

Interpelări şi propuneri.

Dep. Demetriu Comşa interpeléză astfel:

In anul 1884 sub Nr. protocolului sinodal 102, la interpelaţia ce adresasem în cestiunea anomaliei cu patronatul dela biserica nóstră sibiană, suburbiul Iosefin, Excelenţia Vóstră aţi binevoit a constata, că „afacerea este în referadă la consistoriu spre a se regula şi aduce în armonie cu disposiţiile Statutului organic — adăugênd speranţa, — că la sinodul proxim se va presenta o propunere pentru regularea relaţiilor acelor parochii“. De când cu acésta declaraţie şi promisiune solemnă şi până în present, au trecut nu mai puţin ca 11 ani, fără sĕ fi urmat vre-o resolvire, sĕ-mi fie deci permis a întreba:

Continuă afacerea indicată a fi şi aḑi în referenda consistoriului şi cum se justifică trăgĕnarea óre-cum nesfîrşită? Nu sunteţi Excelenţia Vóstră de credinţă, că o mai departe trăgĕnare este de natură de a jigní şi respective nimicí speranţa resolvării promise acum 12 ani? Dacă da, în cât timp credincioşii acelei parochii pseodoconstituţionale pot conta, că afacerea se va regula aievea, în sensul Statutului organic.

Excelenţia Sa rĕspunde, că la moment nu-şi aduce aminte ce va fi hotărît consistoriul în causă; apoi dă unele informaţiuni cu privire la patronatul bisericei, după cari declară, că interpelaţia o va da consistoriului spre a face us de ea, şi dacă póte, sĕ vie în sesiunea viitóre cu rĕspuns.

Interpelantele se declară întru atâta mulţumit cu rĕspunsul, întru cât speră, că consistoriul se va ocupa cu afacerea acésta în decursul anului şi va da rĕspunsul în sesiunea viitóre.

Sinodul ia la cunoscinţă.

Deputatul Vas. Dămian din însărcinarea mai multor deputaţi face următórea interpelaţie:

Prin conclusul sinodal Nro. 78 din 1896 s'a normat dotarea clerului din archidiecesă şi s'a decis, ca executarea disposiţiunilor în acéstă causă sĕ se facă imediat după sinod. Findcă acest conclus normativ nu s'a pus în lucrare, nici raportul, ce s'a pus în vederea sinodului în acéstă materie până aḑi n'a întrat, după-ce ne aflăm la finea sesiunei şi chestiunea este de mare importauţă reservându-mi dreptul de a face eventuală propunere în causă, îmi permit următórea întrebare: Are sě între raportul promis, încă astădi, séu nu?

Presidiul crede, că nu va întra, deóre-ce actele din cestiune se află la dînsul, dar din prea marea îmbulzală a lucrurilor, nu le-a putut resolva şi astfel nici consistoriul n'a putut pregătì raportul.

In urma acestui rěspuns interpelantele propune:

Afacerea privitóre la încassarea sidoxiei, anume executarea conclusului sinodal Nro. 78 din 1896, în legătură cu interpelarea de mai sus şi rěspunsul primit, sě se dee comisiunei organisătóre.

Sinodul primesce propunerea acésta.

Deputatul Dem. Comşa propune: Avênd în vedere, că o mulţime din comunele nóstre bisericesci se află în restanţă cu preste 3000 raţiocinii;

avênd in vedere, că acéstă stagnare inspiră mari îngrijiri în viitoriul cel mai apropiat, şi e de natură a primejduí averile bisericesci, şi aşa insuficiente;

avênd în vedere, că una dintre causele principale ale stagnării este negreşit lipsa priceperii şi destoiniciei în manipularea cu averile şi în purtarea socotelilor, şi mai ales, că preoţilor le vine sarcina de a controla şi fórte adesea de a face înşişi raţiociniile;

avênd în vevere, că fára motive vědite, studiul comptabilităţii, care se predase în seminariul nostru archidiecesan din Sibiiu, mai mulţi ani cu succes recunoscut, prin noul regulament seminarial a fost scos din rêndul studiilor, şi în fine,

avênd în vedere, că pe séma elevilor nostri teologi studiul comptabilităţii ar trebuí, şi ar putea fi întrodus fără temeri de a-i îngreuna cu studii şi óre prea multe, propun, ca Ven. Sinod sě enunţe ca conclus:

„Cu începere dela anul şcolar 1897/8 se reîntroduce la seminariul nostru studiul comptabilităţii, avênd a se preda teologilor din anul al III-lea în câte 2 óre pe sěptămână.

Se predă comisiunei şcolare.

Comisiunea verificătóre prin referentul Dr. Vas. Bologa raportéză, că actul de alegere a deputatului mirén din cercul Braşov, Ioan Popea se află în regulă, ér credenţionalul nefiind atacat prin protest, propune verificarea lui.

Se verifică.

In legătură cu acésta, cererea de concediu, ţinută în suspens până la verificarea credenţionalului, se resólvă acordându-i-se concediul cerut din causă de morb pe întrégă durata sesiunei.

Cu privire la propunerea deputatului Mateiu Voilean, făcută în şedinţa a II-a de a căuta motivele pentru cari alegětorii cercului Murěş-Oşorheiu s'au abţinut dela vot, comisiunea verificătóre, neputând constata din acte, că alegětorii s'au abţinut liberi dela eserciarea dreptului lor şi nici aceea, că organele subalterne ale consistoriului şi-ar fi făcut datorinţa cu privire la convocarea şi ţinerea sinódelor electorale, propune, ér sinodul conclude:

Consistoriul se îndrnmă a face cercetare în acésta afacere şi a raporta la proxima sesiune sinodală.

Comisiunea organisătóre prin referentul sěu Leontin Simonescu presentéză „Literele fundaţionale“ asupra fundaţiunii „Ioan Popescu“. Fundaţiunea constă din colecta întreprinsă în anul 1893 din indemnul propriu a asesorului Mateiu Voilean, care fundaţiune cu finea anului 1896, s'a urcat la suma de 1379 fl. 30 cr. Fundaţiunea este proprietatea archidiecesei, se administréză prin consistoriul archidiecesan, ér din interese se votéză stipedii pentru acei elevi din secţiunea pedagogică, cari vor dovedì în studii progres eminent şi o purtare morală bună.

Literele fundaţionale cu puţine modificări stilare se apróbă de sinod şi se aslud la protocol.

Referentul comisiunei organisătóre Dr. Ioan Mihu, cu privire la raţiociniile fondurilor, fundaţiunilor şi depositelor administrate de consistoriu propune: aprobarea acelora şi votarea absolutoriului pentru anul trecut.

Sinodul primesce.

Cu privire la salariile canceliştilor preliminate în carcina fondului general administritiv, cari însě nu apar justificate în nici o posiţie din raţiocinii, comisiunea propune: Consistoriul primesce înărcinarea a raporta la anul viitoriu, că pentru cari motive nu se ridică salariile canceliştilor din fondul în sarcina căruia sunt preliminate, şi că de unde îşi ridică canceliştii salariul lor?

Exelenţia Sa Metropolitul dă din presidiu unele lămuriri în privinţa acésta, că adecă toţi cancelistii şi-au primit salariul fără nici o scădere; deóre-ce însě la cassă nimic nu se solvesce fără asignatura Exelenţiei Sale, ér dênsului fiind din séma afară ocupat cu alte afaceri, i-a lipsit timpul necesar de a face asignările, şi astfel li-sau anticipat canceliscilor salariile din alte mijlóce. Cere deci, ca Venerab. Sinod sě indemniseze consistoriul, ca din fondul general administtativ se înapoieze şi pentru trecut sumele competente, acolo, de unde s'au anticipat.

Dep. Ioan de Preda: In urma lămuririlor date de presidiu eu aflu de superfluă propunerea comisiunei şi mě aflu îndemnat a face următórea contrapropunere:

Consistoriul se îndrumă a regula chestia solvirii salarielor cencelistilor şi pentru trecut, şi a raporta sinodului viitor.

Punêndu-se la vot, propunerea deputatului Preda cade cu 14 contra 19 voturi, şi se enunţă ca conclus propunerea comisiunei.

Acelaş referent propune: Resultând din raţiociniul anului espirat, că la fondul general administrativ în urma neîncassărei taxei sidoxiale nu s'a putut face capitalisarea preliminată, şi că preste tot venitele incurse ale fondului nu sunt de ajuns pentru acoperirea trebuinţelor: Sinodul încă în sesiunea presentă sě ia měsurile cuvenite pentru încassarea sidoxiei, spre care scop conclusul present se transpune comisiei organisătóre pentru a veni cu propunere în acest obiect.

Sinodul primesce propunerea şi o predă comisiuni organisătóre.

Deóre-ce prin sistarea licenţiilor protopresbiterale, organele bisericesci par a fi înţeles, că nici taxa de 35 cr. de cununie sě nu o mai încasseze, comisiunea propune, ér sinodul conclude: Intru augmentarea fondului general administrativ se îndatoresce consistoriul a continua cu încassarea regulată a taxelor usitate la casuri de cununii.

Dorind sinodul a cunósce rentabilitatea capitalelor elocate în diferite zidiri, face următórea propunere, pe care sinodul o primesce ca conclus: Consistoriul archidiecesan se îndrumă a face în fie-care an un conspect, din care sě reiasă, esprimată în cifre, rentabilitatea fie-cărei zidiri, care conspect sě se alăture la raţiociniile anuale

In fine acelaşi referent propune solicitarea conclusulni sinodal 55 din 1896 cu privire la adausul salariului funcţionarilor dela cassă şi exactorat.

Sinodul decide solicitarea.

Cu aceste şedinţa se închide la órele 1 şi jumětate, ér şedinţa proximă se anunţă pe Sâmbătă la 10 óre a m.

Din parlamentul magiar.

Şedinta dela 8 Maiu 1897 n.

Adi s'a ţinut în parlamentul nostru o scurtă şedinţă, fórte rěu cercetată.

Presidentul *Szilágyi* Dezső în cuvinte alese, şi duióse face amintire despre teribila catastrofă dela Paris, despre care am luat şi noi notiţă în numěrul trecut al fóiei nóstre. S'a decis cu unanimitate, ca parlamentul sě-şi prostérnă înaintea tronului condolenţele sale pentru mórtea principesei Sofia, sora Majestăţei Sale Impěrătesei şi reginei nóstre, care şi ea şi-a aflat mórtea durerósă la acea catastrofă, cădênd jertfă activităţei sale de binefacere pentru un scop umanitar.

Alt eveniment mai important al acestei şedinţe a fost interpelaţiunea lui Kossuth Ferencz în causa resbelului greco turcesc. Kossuth, dice, că după-cum se vorbesce, marile puteri europene ar fi trimis guvernului grecesc o notă în care li se recomândă grecilor încetarea ostilităţilor şi un armistiţiu. Astfel de notă s'ar trimite şi guvernului turcesc. Intrébă deci pe ministrul-president: corespunde faima realităţii, ori nu? dacă nu corespunde, atunci Austro-Ungaria n'are intenţiunea sě ia iniciativa în privinţa acésta, ca astfel sě se curme věrsarea de sânge şi ruinarea materială totală a acestor dóuě state şi prin acésta păgubirea şi a altor state?

Rěspunsul se va da la timpul sěu.

Altă interpelaţie mai de interes public a fost interpelaţia lui Várossy Gyula în causa unui teritoriu de 5000 jughere pădure în comitatul Ciucului, care teritoriu la regularea graniţei dintre Ungaria şi România a fost judecat Ungariei, dar nici până adi n'a ajuns de fapt respectivul comitat în posesiunea aceluia. — Intrébă deci pe ministrul de interne: luat-a disposiţiile necesare pe calea sa pentru vindecarea acestei anomalii şi că oficiul nostru de externe ce feliu de disposiţii a luat în causa acésta?

Interpelaţia se va comunica ministrului de interne şi ministrului-preşedinte.

Alte lucruri mai de însemnătate nu s'au petrecut în acéstă şedinţă.

Numai ministrul de culte şi instrucţiune publică Dr. Wlassics a mai presentat raportul despre resultatul instrucţiunei. Raportul se va pertracta la timpul sěu.

Noutăţi.

Dela sinodul archidiecesan. Şedinţele sesiunei sinodului nostru archidiecesan din anul curent s'au terminat aséră după órele 7.

⁂

Sânţirea episcopului gr.-cath. Dr. Demetriu Radu pentru eparchia Lugoşului s'a executat Dumineca trecută în catedtala metropolitană din Blaşiu în presenţa unui public fórte numěros. P. S. Sa este om încă tiněr, abia de 36 ani, născut în Uifalěu, fiu de ţěran. A studiat în Roma. Părinţii încă îi trăiesc şi au fost de faţă la chirotonirea lui întru episcop, dimpreună cu ceilalţi fraţi, surori şi alţi consângeni ai noului episcop. Actul chirotonirei l'a executat I. P. S. Sa Metropolitul dela Blaş'u Dr. Victor Mihályi, cu conlucrarea episcopilor Mihail Pavel dela Oradea-mare şi Dr. Ioan Szabó dela Gherla, asistaţi de alţi mulţi demnitari bisericesci. La acest act a fost de faţă şi archiepiscopul catolic Hornstein dela Bucuresci.

⁂

Cas de mórte. Societatea academică „Junimea“ din Cernăuţi aduce la cunoscinţă mult întristătórea scire despre trecerea din viaţă a scumpului şi neuitatului sěu membru, a dlui *Vasiliu Vesalon*, stud. teol., care au repausat Luni în 21 (3 Maiu) a. c. în etate de 22 ani.

⁂

Causa nenorocirei dela Paris se dice că a fost negligenţa manipulantului Kinotografului, carele n'a fost cu destulă atenţiune la aprinderea lampelor electrice; apoi că, pavilonul era provědut cu multe uşi false numai pentru ornarea pavilonului, spre cari publicul alerga în masse spre a eşi afară, dar ne putênd, s'a produs o aglomerare teribila în care fórte mulţi au fost mai întâiu striviţi, apoi arşi cu totul, ne mai putêndu-se retrage înapoi. Cercetarea decurge.

⁂

Tempestate în comitatul Albei-inferióre. In prima di a lunei curente între órele 10—12 a. m. o tempestate grozavă împreunată cu ghiaţă de marimea óuelor de porumb s'a descărcat asupra Blaşului şi împregiurimei. Ghiaţa a causat simţite pagube în vii, holde şi în grădinile de legumi. În hotarul comunei Petrifalěu fulgerul a omorît doi boi, ér servitoriul a rěmas timp îndelungat fără consciinţă. Timpul e nefavorabil pentru economi, sěmânăturile de primăvéră au întârdiat, drumurile sunt înfundate, ér locurile mai dela şes sunt pline cu apă.

Plugarii nostri privesc cu ochi îngrijoraţi spre viitor.

⁂

Rectificare. În raportul despre şedinţa a IV-a a sinodului archidiecesan, din propunerea dlui deputat Tit. Ghiaja au rěmas atară unele cuvinte, cari alteréză sensul şi prin urmare ţinem a le rectifica; deci partea primă din alineatul 2 al motivelor aduse de d-sa, rectificat are sě sune astfel: „considerând, că precum între protopresbiteri Statutul de pensiune nu face deosebire séu categorii, deşí protopresbiteratele sunt fórte deosebite în privinţa venitelor, aşa nu ar trebuí sě facă deosebire nici între parochi din causa venitelor parochiale, deóre-ce ca preoţi ei toţi sunt între sine egali în rang“, etc.

Corespondenţă particulară

a „Telegrafului Român“.

Sebeş, 19 Aprile 1897.

Joi, în 17 a curentei s'a ţinut în Sebeş alegerea de protopresbiter.

Insemnătatea actului sevêrşit pretinde ca sě arătâm de şi numai în liniamente generale decurgerea lui.

Comisariul consistorial P. On. Dn. Moise Lazar, însărcinat cu conducerea alegerii a sosit în Sebeş, deja Mercuri, în 16 a curentei, în care di la 4 a óre d. a. s'a întrunit comitetul protopresbiteral pentru compunerea listei de candidare.

In diua următóre s'a întrunit, în biserica cea mare sinodul protopresbiteral. Sinodului i-a premers s. liturgiă cu chemarea duchului s. la care a servit dl comisariu cons. asistat de adm. prot. Sergiu Medean şi preotul Zevedei Murěşan din Sebeş. La finea s. liturgie dl comisariu consistorial a ţinut o cuvêntare pětrundětóre, arătând însěmnătatea actului, ce este a se sěvêrşí.

Deputaţii sinodali, dimpreună cu publicul, venit în mare numěr din întreg protopresbiteratul, prin ritualele acestea şi la privirea frumósei biserici din Sebeş înfrumşeţată în anul trecut, şi adusă în stare cum puţine biserici vor fi în archidiecesă, au fost bine şi adênc impresionaţi.

La 11 óre a. m. a fost deschis sinodul electoral, constantându-se, că sunt presenţi 61 membrii sinodali.

Alegerea a decurs în ordine esemplară şi cu mare însufleţire, întrunind tóte roturile (61) unicul candidat, administratorul protopresbiteral Sergiu Medean.

Astfel a decurs alegerea de protopresbiter la noi, la carea clerul şi poporul din protopresbiterat în unanimirate a recunoscut zelul şi activitatea concurentului, dovedit în tóte afacerile bisericesci şi naţionale, de când se află în Sebeş, şi care alegere póte serví de model.

X. Y.

Raportul general al senatului scolariu.

Nr. 2411 Scol. 1897.

Venerabil Sinod archidiecesan!

Consistoriul archidiecesan ca senat scolariu are onóre a da despre activitatea sa în decursul anului 1896 următoriul

Raport general:

I. Date despre activitatea senatului scolariu.

Senatul şcolariu a ţinut în decursul anului 1896 şedinţe 44, dintre cari 39 ordinare şi 5 extraordinare.

Piese în resortul senatului au întrat 2659, dintre cari la 81 Decembre 1896 erau neresolvite 23, dar' şi acestea până acuma 'şi-au aflat resolvirea în curs normal.

Starea învěţământului.

II. Institute de învěţământ.

1. Şcóle medii.

a) Gimnasiul mare, şcólele reale şi comerciale din Braşov.

În decursul anului 1895/6 au funcţionat la gimnasiul mare din Braşov 12 profesori ordinari şi 1 extraordinar.

Şcolari s'au înmatriculat la începutul anului în tóte 8 clasele 319.

În decursul anului au părăsit institutul 13, şi astfeliu cu finea anului numĕrul elevilor a rĕmas 306, dintre cari 3 au fost privatişti.

Dintre cei 303 elevi examinaţi au fost gr.-orientali 264, gr.-catolici 36, evangelico-lutherani 2, de legea mosaică 1.

După naţionalitate Români au fost 300, slovaci 2, israelit 1.

Pentru facerea examenului de maturitate în terminul din Iuniu 1896 a fost trimis ca comisariu consistorial, ca şi în anii trecuţi archimandritul-vicariu archiepiscopesc Dr. Ilarion Puşcariu, din partea guvernului s'a trimis directorul gimnasiului de stat din Lugoş, Nicolau Putnoky.

La examen au fost admişi 15 abiturienţi, dintre cari 4 din causă de morb nu s'au supus examenului verbal, îndrumaţi fiind la facerea aceluia în terminul din Septembre. Cei 11, cari s'au supus examenului, au fost declaraţi maturi.

În terminul din Septembre 1896 s'au supus examenului cei 4 abiturienţi, cari s'au absolvat dela examen în terminul din Iuniu, şi 3 au depus examenul cu succes, provĕḑuţi fiind cu testimoniu de maturitate, 1 s'a relegat la repeţirea examenului în terminul ordinariu din 1897.

În cele 4 clase ale şcólei reale au funcţionat 6 profesori dela acéstă şcólă şi anume 3 ordinari definitiv, 1 ordinariu provisoriu, şi 2 suplenţi, apoi 4 ordinari definitivi dela şcóla comerciala şi 1 catechet, cu totul 11.

Elevi s'au inmatriculat 147; în decursul anului au părăsit institutul 12. A rĕmas deci cu finea anului numĕrul elevilor examinaţi 135, dintre cari greco-orientali au fost 118, greco-catolici, 14, evangelico-lutherani 2, de legea mosaică 1; Români au fost 132, Magiar 1, Germân 1, Israelit 1.

La şcóla comercială au funcţionat 4 profesori ordinari definitivi dela acéstă şcólá, 1 catechet şi 6 profesori dela şcólele reale.

Numerul elevilor inmatriculaţi a fost 85, şi anume 84 ordinari şi 1 benevol. În decursul anului au părăsit institutul 3. Numĕrul elevilor examinaţi a rĕmas deci la finea anului cu 81, toţi Români, dintre cari greco orientali 69 şi gr. catolici 12.

La facerea examenului de maturitate pentru terminul din Iuniu 1896 s'a exmis ca comisariu consistorial vicepresidentul eforiei, protopresbiterul onorariu Vasiliu Voina, din partea guvernului ţerei, ca representant al ministrului de culte şi instrucţiune publică directorul gimnasiului de stat din Lugoş, Nicolau Putnoky, ér din partea ministrului de comerciu inspectorul regesc de şcóle în pensiune, Francisc Koós.

Admişi la examenul de maturitate au fost 26 de abiturienţi ai şcólei comerciale, dintre cari 4 nu s'au presentat. Din cei 22 cari s'au supus examenului, 18 s'au declarat, maturi şi s'au provĕḑut cu testimoniu de maturitate, 4 au fost îndrumaţi la repeţirea examenului în terminul din Septembre.

În terminul din Septembre s'au presentat la examen 9 abiturienţi, dintre cari 7 s'au declarat maturi, ér 2 s'au respins pe un an, avênd a repeta examenul în terminul din Iuniu 1897.

Numĕrul total al elevilor la tóte trei categoriile de şcóle cu finea anului a fost 519. Dintre acestia greco-orientali 451, gr.-catolici 62, evangelico lutherani 4 şi de legea mosaică 2.

În comparare cu anul şcolariu 1893/4, cu elevii 492, se arată o crescere de 27, în comparare cu anul şcolariu trecut 1894/5, cu elevi 534, se arată o descrescere de 15.

La singuraticele categorii de şcóle observăm următórea schimbare:

a) la gimnasiu în anul şcolariu 1894/5 numĕrul elevilor a fost 313, în anul 1895/6 acest numĕr s'a redus la cifra 303, este deci o descrescere de 10;

b) la şcóla reală în anul şcolariu 1894/5 numĕrul elevilor a fost 140, în 1895/6 acest numĕr s'a redus la 135, este deci o decrescere de 5;

c) la şcóla comercială numĕrul elevilor a rĕmas în ambii ani tot 181.

Programa gimnasiului se alătură sub ¹/.

b) Gimnasiul din Brad.

La acest gimnasiu au funcţionat 6 profesori ordinari definitivi şi 1 extraordinariu. La începutul anului s'au înmatriculat 120 de elevi, dintre cari 117 ordinari şi 3 privatişti. În decursul anului au părăsit institutul 6 şi la finea anului neexaminaţi au rĕmas 2. Numĕrul elevilor examinaţi a fost deci la finea anului 112, dintre cari greco-orientali 104, greco-catolici 4, romano-catolici 2, şi de legea mosaică 2; români 118, magiari 2, israeliţi 2.

In comparaţiune cu anul şcolariu 1894/5 cu 102 elevi, resultă o crescere de 10.

Programa gimnasiului se alătură sub ²/.

2. *Secţiunea pedagogică a seminariului archidiecesan.*

In secţiunea pedagogică a seminariului archidiecesan s'au înmatriculat cu începutul anului 1895/6 103 elevi, dintre cari în decursul anului au părăsit institutul 6 şi 1 a murit. Rĕmâne deci cu finea anului numĕrul elevilor 96 şi anume în cursul prim 46, în anul al doilea 28, în anul al treilea 22.

Studiile s'au propus prin cei trei profesori definitivi şi cei 2 instructori.

In comparaţiune cu anul şcolariu 1894/5, cu elevi 85, se arată o crescere de 11.

Programa se alătură sub ³/.

2. *Şcóle poporale.*

a) Copii de şcólă.

In anul şcolariu 1895/6 numĕrul copiilor obligaţi a frecuenta şcóla a fost:

Dela 6—12 ani	Dela 12—15 ani
copii 41.225	copii 16,006
copile 35,842	copile 15,343
cu totul 77,067	cu totul 31,349

Au cercetat şcóla în semestrul I.:

Dela 6—12 ani	Dela 12—15 ani
copii 29,985	copii 8,153
copile 22,215	copile 7,155
cu totul 52,200 (68%)	cu totul 15,308 (49%)

Au cercetat şcóla în semestrul II.:

Dela 6—12 ani	Dela 12—15 ani
copii 28,113	copii 7,250
copile 20,666	copile 6.690
cu totul 48,779 (63%)	cu totul 13,940 (45%)

Suma tuturor copiilor obligaţi a frecuenta scóla a fost 108,408.

Suma tuturor copiilor, cari au frecuentat scóla în semestrul I. a fost 67,508 séu 62%.

Suma tuturor elevilor, cari au frecuentat scóla în semestrul II. a fost 62,719 séu 59%.

In comparaţiune cu anul scolariu 1894/5 la cei obligaţi a frecuenta scóla se arată o decrescere de 490, la cei cari au frecuentat scóla în semestrul I. se arată o decrescere de 1454, la cei cari au frecuentat scóla în semestrul II. o decrescere de 1169.

Esplicarea acestor decresceri, afară de fluctuaţiunile naturale, o dă împrejurarea că în mai multe comune s'au înfiinţat scóle comunale şi de stat.

Date mai speciale sub ⁴/.

b) Adjustarea scólelor.

Edificii proprii scolare sunt arĕtate în 675 comune bisericesci, închiriate în 116, cu totul sunt edificii scolare în 791 comune bisericesci.

Din acestea sunt indicate ca corespunḑĕtóre 683 şi necorespunḑĕtóre 158.

In comparare cu anul trecut edificiile proprii au crescut cu 4, cele închiriate au scăḑut cu 3.

Edificiile de scólă corespunḑĕtóre au crescut cu 3, cele necorespunḑĕtóre s'au redus cu 2.

Grădini de pomărit sunt arătate în 532 comune bisericesti, dintre cari 317 sunt arătate ca cultivate şi 215 necultivate.

In comparaţiune cu anul trecut la cele cultivate se arată o crescere de 12, la cele necultivate o reducere de 82.

Intocmiri pentru gimnastică au 254 comune bisericesci, — în comparare cu anul trecut o crescere de 4.

Lipsesc şi de astădată, ca şi în anii mergĕtori, datele din protopresbiteratul Giógiul II. acum contopit în protopresbiteratul cel nou al Giógiului.

Dacă luăm în considerare cele 23 de comune bisericesci din acel protopresbiterat, cu edificii proprii atunci la edificiile proprii aflăm o crescere de 27, şi la întocmirile de gimnastică o crescere de asemenea 27.

Date mai speciale sub ⁵/.

c) Averea scólelor.

Nemişc. edificii, pămĕnturi	fl. 1,020,352·29
Mişcătóre, bani, hârtii de valóre, mobile etc. . .	fl. 281,485·58
Suma	1,301,836 87

In comparaţiune cu anul trecut cu suma de 1,296,027·82 se arată o crescere de fl. 5,810·05.

Venitul total anual al scólelor face suma de fl. 133,632·71.

In comparaţiune cu anul trecut cu suma de fl. 119,196·96 se arată o crescere de fl. 14,435·75.

Date mai speciale sub ⁶/.

d) Salariile învĕţătoresci.

Salariile învĕţătoresci în anul scolariu 1896/7 dau suma de fl. 258,024·75.

In termin mediu computat vine pe un învĕţătoriu suma de 296 fl. 60 cr.

Salariile acestea provin:

1.	Din mijlócele bisericesci .	fl. 55,919.80
2.	Dela comuna politică . .	„ 35,817.—
3.	Dela popor prin contrib. .	„ 143,913.90
4.	Din victuale	„ 15,307.85
5.	Din cantorat	„ 2,001.20
6.	Dela archidiecesă . . .	„ 3,075.—
7.	Cuincuenalii	„ 1,000.—
8.	Remuneraţiuni ca directori	„ 990.—
	Suma	fl. 258,024.75

In comparaţiune cu anul scolariu trecut cu suma de 255,049 fl. 75 cr. se arată o crescere de 2975 fl.

Date mai speciale sub ⁷/.

(Va urma.)

Din public.*)

Declaraţiune.

Subscrişii ca cei mai de aprópe cunoscĕtori ai afacerei ivite între amicul nostru Ilarie Chendi şi dl Meşter, presentată în „Tribuna“ din 2 Maiu în rubrica „Din public“ am trimis cu datul de 4 Maiu, „Tribunei“ o „lămurire“ cu rugarea de a o publica. Am contat la simţiul de echitate şi la imparţialitatea conducĕtorilor „Tribunei“ — însĕ ne-am înşelat, căci acésta le lipsesce.

In Nrul din 7 Maiu „Tribuna“ ne refusă publicarea lămurirei, dându-ne la „poşta redacţiunei“ un rĕspuns jesuitic, al cărui conţinut l'am puté considera de vătĕmare, dacă nu am sci de unde vine.

Denegarea lămurirei nóstre ne dă dreptul a constata:

că însuşi domnii dela „Tribuna“ au fost angajaţi în afacere;

că s'au genat a desvĕlí, că protegiatul dlor a fost colaborator la şovenista fóie „Magyarország“;

că interesul lor este a brusca pe amicul nostru Il. Chendi sub ori-ce condiţie;

că cu acest prilegiu „Tribuna“ şi îndeosebi stimabilul ei director a voit sĕ şi rĕsbune pentru diferitele zătóne ce dl Chendi 'i le-a aplicat îndeosebi cu prilegiul când „Tribuna“ ne calumniase societatea nóstră de lectură, fără de a da loc rectificărilor. „Tribuna“ şi atunci avea dór' protegiatul sĕu aplicat la o fóie unguréscă.

Declarăm în urma acestora, că procedura acésta de a acusa fără a admite rectificări séu chiar lămuriri, este practicată numai de foile ovreesci şi ea face ruşine şi necinste unei foi românesci, ce vrea sĕ fie *per eminentiam* naţională.

Declarăm că d-nii dela „Tribuna“ obicinuesc a fugì de adevĕr ca bufniţele de lumină şi că abuséză în mod detestabil de colónele foii ce li s'a concreḑut.

Atât spre orientare!

Budapesta, la 9 Maiu 1897.

Ghiţă Măcellariu,	*Vasile Virgil Moisil*,
stud. jur.	stud. med. univ.

Mulţămite publice.

Ilustritatea Sa Preasânţitul Domn Nicolae Popea, episcop în Caransebeş, în urma apelului nostru publicat prin Ianuarie a. c. a binevoit a ne trimite pentru scóla din Geaca 5 fl., pentru-ce i se aduce cea mai profundă mulţămită.

Geaca, la 18 Aprilie 1897.

Ioan Paşca,
paroch.

Ioan Ionaşcu fost epitrop primariu au procurat pentru s. nóstră biserică pe spesele sale proprii un clopot în valóre de 260 fl. v. a. Pentru unu policandru în s. biserică procurat deja au contribuit Ioan Jonuşiu sen. cu 10 fl., Ioan Ionuşiu jun. cu 5 fl., Ioan D. Ionaşcu cu 5 fl., mai departe Ioan Bobanga a procurat o candelă cu 14 fl. şi în fine Toma Nicula un iconostasu frumos în valóre de 40 fl.; pentru aceste fapte nobild şi adevĕrat crescinesci, în numele comitetului parochial mĕ simt plăcut îndatorat a le esprima numiţilor donatori şi pe calea acésta mulţămită şi recunoscinţă, asigurându-i totodată, că atot puternicul D-ḑeu le va resplătí cu imbelşugare.

Sebeşul-superior, 16 Aprilie v. 1897.

Al On. D-Vóstre stimătoriu
în numele comitetului parochial:

Ioan Mateiu,
paroch gr.-or. preşed.

Pentru biserica română gr.-or. din oraşul Huniadórei s'au făcut în ḑilele acestea 2 daruri fórte frumóse şi anume:

Stimaţii domni Nicolau Muntean şi Nicolau Stoichiţa dimpreună cu dómnele soţii au adus 2 sfeşnice mari înaintea altarului în preţ de 120 fl. v. a., ér domnul Nicolau Dima şi dómna-i soţie au adus un „baldachin“, care se folosesce pentru înălţa solemnitatea sĕrbărei comemorative a înmormêntării şi a învierii Domnului Christos, în preţ de 150 fl. v. a.

Comitetul parochial, în numele parochiei, se simte plăcut îndatorat a le aduce mulţumită publică marinimoşilor donatori, dorindu-le, ca bunul D-ḑeu sĕ le dăruéscă ḑile îndelungate şi fericite, ca şi de aici înainte sĕ mai pótă aduce astfel de daruri evlavióse spre lauda dînşilor şi a parochiei nóstre.

Huniadóra, la 10/22 Aprilie 1897.

Pentru comitetul parochial:

Goorge Oprea,
par. gr.-ort.

CONCURS.

Pentru întregirea postului de notar cercual în comunele **Săsăus şi Ilimbav** — în acésta din urmă este şi post de vice-notar se escrie prin acésta concurs.

Emolumentele sunt:

1. Salariu 400 fl.
2. Cuartir natural în casa comunală (2 odăi, 1 bucătărie).
3. Pauşal de încălḑit şi luminat 12 fl.
4. Pauşal de cancelarie 30 fl.
5. Venitele statuari pentru lucrări private.
6. Fiind noul notar propus şi ca conducĕtor de matricule civile reg. ung., 80 fl.

Cererile instruate conform Art. de lege I. din 1883, provĕḑuţi cu document despre cunoscinţa limbilor şi subscrise cu mâna proprie, sunt a se înainta la acest oficiu până **în 25 Maiu a. c.** 12 óre din ḑi.

Nocrich, în 4 Maiu 1897.

Bedeus,
protopretor.

[62] 1—3

Szeben vàrmegye alispánja.

8991/897 V. [63] 1—1

Pályázati hirdetmény.

A szebenvármegye pénztáránál megüsesedett, a törvényhatósági bizottság általi választás utján betöltendő, évi 1200 frt. fizetéssel és 200 frt. lakbérrel javadalmazott pénztárnoki, esetleg az ennek betöltése által megűresedendő, is hasonló modon betöltendő évi 900 frt. fizetéssei és 200 frt. lakbérrel javadalmazott ellenőri állomásra, ezennel pályázatot hirdetek azon megjegyzéssel, hogy az ezen állomásokra megválasztandó pályázók egy évi fizetésüknek megfelelő tiszti ovadékat tartoznak letenni.

Felhivom pályázni ohajtókat, hogy az alabbiak értelmében felszerelt pályázati folyamodványaikat és pedig a közszolgálatban levők rendes szolgálati uton méltóságos Thalmann Gusztáv úrhoz szebenvármegye főispánjához **1897 évi Majus hó 31-ig** annál bizonyosabban nyujtsák be, mivel ellenesetben kérésük nem fog figyelembe vétetni.

Szebenvármegye szolgálatában még nem levő pályázok, megfelelő okmányokkol kimutatni tartoznak az 1883 évi I. t. cz. 18 § a szerinti minősitettségüket, előéletük fedhetlenségét és eddigi foglalkozásaikat, a közszolgálatban levők pedig még eddigi alkalmaztatásukat.

Nagy-Szeben, 1897 május hó 8.

Reissenberger,
alispán.

---

*) Pentru cele publicate în rubrica acésta redacţiunea nu este responsabilă.

Redactor prov. Gavriil Hango.

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 48. Sibiiu, Joi, 1/13 Maiu 1897. *Anul XLV.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
la „Tel. Rom.“ într'una cu suplementul „Fóia Pedagogică“
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

La încheierea sesiunei sinodale.

Luni séra la órele 8 s'a închis sesiunea din anul acesta a sinodului nostru archidiecesan.

Timp de 9 ḑile s'a lucrat cu încordată activitate, și putem constata cu deosebită îndestulire sufletéscă, că afacerile nóstre bisericesci au mers normal.

Deja cuvêntarea de deschidere, ca tóte cuvêntările venerabilului cap al bisericei nóstre la asemenea festive ocasiuni, se ridică la un nivou înalt, și accentuéză concordia dintre noi, ca unul dintre cele mai eficace mijlóce de a puté lucra cu bogate resultate pentru binele bisericei.

Înțelegerea dintre noi, iubirea și stima reciprocă ne va da acea putere, cu care înarmați vom puté da piept cu tóte neajunsurile din afară, — și în timpul din urmă neajunsurile din afară sunt tot mai multe.

Sinodul din anul acesta mai intensiv s'a ocupat de sórtea preoțimei și a protopresbiterilor, deóre-ce prin întroducerea legilor nóuĕ bisericesci, mai ales celor din urmă, li s'au luat aprópe tóte venitele sigure.

Imbunătățirea sorței preoțimei se impune ca supremă necesitate, deóre-ce ajutoriul dela stat, cu speciala menițiune de a fi o despăgubire pentru venitele scurtate cu întroducerea legilor bisericesci, tot mai mult deviéză dela destinațiunea sa, dela scopul seu.

Contemplat de către congresul nostru național-bisericesc ca un fel de recompensă pentru cele perdute, ajutoriul dela stat a fost în principiu acceptat în credința, că se va pune la disposiția bisericei, ca ea sĕ-l împartă, în deplină cunoscință a necesităților, și ca drept rĕsplată a meritelor pe terenul bisericesc.

In cești 2 ani din urmă s'au făcut triste experimente în privința modului de a se distribuì ajutoriul dela stat.

Potestatea statului e condusă de alte vederi și e inspirată de alte tendențe.

În practică ajutoriul dela stat pare a avé menițiunea de a remunera servicii de natură politică, de a angaja la lucrări și porniri cu totul străine de biserică, și în unele chiar contrare așeḑĕmintelor ei.

In situațiunea acésta biserica a trebuit sĕ caute mijlóce a asigura subsistența elerului, și acésta o a aflat în alipirea credincioșilor către biserică.

Precum fac tóte bisericile sĕrace, cari n'au dotațiune dela stat, din timpurile mai vechi, asemenea vom face și noi: vom apela la dărnicia poporului nostru.

Sinodul din anul acesta a luat conclusul de a se pune în lucrare încassarea sidoxiei cu 1 corónă dela o familie.

Au fost cumpănite și temerile acelora, cari între criticele împrejurări actuale exprimau o răcélă a poporului, și dóră o înstrăinare parțială, mai ales dacă vor urma și încercări de a-l abate dela credința strămoșéscă.

Temerile aceste n'au îndreptățire, și ele n'au aflat rĕsunet în inimile deputaților nostri sinodali. Din trecutul bisericei nóstre scim, că mai tari am fost în credință atunci, când mai crâncene au fost atacurile contra bisericei nóstre, când am fost mai persecutați pentru alipirea nóstră către sânta maica nóstră biserică strămoșéscă.

A fost lucru firesc ca în cercul acesta de idei sĕ reflectăm și la mijlócele, cari țin legat poporul de biserică și de instituțiunile ei. Sinodul din anul acesta a accentuat cu mult aplomb cestiunea cu catechisarea tineretului nostru dela școlele străine, și în legătură cu acésta, puterea care o are în biserică amvonul, care de mult nu mai rĕsună de glasul preotului în asemene intensitate, după cum ar trebuì sĕ rĕsune, mai ales în aceste ḑile de grea cercare.

Cestiunile aceste au preponderat, în celelalte rapórtele consistoriale au presentat lucrurile în stare normală și în continuă tendență spre progres.

Reconstituirea consistoriului archidiecesan pe noul period de trei ani, a concentrat în sinul consistoriului tot ce avem mai bun în archidiecesa nóstră, și astfel sesiunea din anul acesta a pus o pétră la fundamentul bisericei nóstre.

Revista externă.

Resbelul greco-turcesc e pe sfîrșite. Grecii n'au capitulat încă, dar mereu se retrag dinaintea trupelor turcesci.

De present se află la Domokos.

„Agentia Havas“ confirmă scirea, că guvernul grecesc a cerut intervențiunea puterilor pentru mijlocirea păcii, și puterile au primit acésta. Pórta nu e contra acestei intreveniri, dar' la acordarea vre-unui armistițiu nu se va învoí. Acésta ar fi un motiv, ca ostilitățile sĕ se prelungéscă și sĕ se întórcă eventual în defavorul Turcilor. Condițiunile de pace stabilite de Pórta, după-cum se vorbesce, ar fi:

1. Trei milióne funți desdaunare de resbel.

2. Indreptare de graniță în favorul Turciei la Preveza, Mezova, Krania, Damazi Meluna și Analipsis.

3. Nimicirea contractului special încheiat între Grecia și Turcia în favorul sudiților greci locuitori în imperiul turcesc.

4. Predarea tuturor năilor grecesci de resbel în favorul Turciei.

5. Restrîngerea autonomiei Cretei promise de Pórta.

Precum se vede condițiunile nu sunt de natură de a le puté accepta Grecii, fără ca sĕ nu se ruineze materialicesce și chiar moralicesce fórte simțitor și pe un timp fórte îndelungat.

A ceda din teritoriul țerii, și încă o parte importantă din punct de vedere strategic, și a-și preda tóte năile de resbel, nu sunt condițiuni de a nu despera asupra viitorului țerii chiar și în timpul cel mai îndepărtat.

Cât privesce mersul operațiunilor de pe câmpul de resbel, turcii au ocupat Farsala, Velestinos și Volo, ér Grecii s'au retras până la Domokos, unde se vorbesce, că se va da lupta decisivă.

Colonelul Vassos a părăsit Creta și a sosit la Athena. Guvernul grecesc a promis puterilor europene rechemarea succesivă a tuturor trupelor grecesci din insula Creta, dacă vor intervení la Turcia pentru încheierea unei păci onorifice cu acésta.

Precum se vede resbelul e ca terminat. Dar' cum? Cu strivirea Greciei, creștine, și înrudite cu cele mai puternice state europene, tóte creștine, din partea unui stat păgân, care atât de mult a lucrat pentru nimicirea oricărei culturi umane și creștine tocmai pe teritoriul celor mai multe din acestea state.

Se vede, că în politică, înțeleg politică anticreștină, nu există legături familiare, nu există creștinism, ba nu există nici chiar umanism.

Și acésta se întêmplă în secolul al XIX-lea, în secolul supranumit al luminilor.

Sinodul archidiecesan.

Ședința VII.

Sâmbătă, la 26 Aprile 1897 st. v.

Președinte I. P. S. D. Archiep. și Metr. *Miron Romanul.*

Notariu: Dr. Ioan Șenchea.

Se cetesce protocolul ședinței anterióre și se autentică.

După-ce Excelenția Sa presentéză unele cereri, cari se dau comisiunei petiționare spre referadă, urmând la ordinea ḑilei interpelări și propuneri, deputatul Dr. Ios. Blaga adreséză Excelenției Sale, Inaltului presidiu următórea interpelație:

1. Are Excelenția Vóstră cunoscință, cumcă protopresbiterul Murĕș-Oșorheiului tractând în Nrii 90 și 91 ai „Gazetei Transilvaniei“ chestiunea trecerii în massă a credincioșilor bisericei nóstre din comuna Șieu la catolicism și reîntórcerea lor, sub titlul „Nemaipomenit“ ḑice: „Așa se vede, că acest succes nu avea sĕ fie de durată și causa însași are sĕ devină nu

---

FOIȚA.

Documente pentru limbă și istorie.

(Urmare.)

Împrumutul se va replăti pe rênd din interesele obligațiunilor zălogite și din arunc pe parochieni, cari adi sunt numai 120 de familii, mai mult ómeni sĕraci.

Când s'a dat la 1896 coperișul cel vechiu jos, în globul de sus al turnului de sub cruce am aflat în un toc de tinichea doue scrisori cu litere cirile scrise de protopopul de atunci George Petrașcu și așeḑate în globul de sub crucea turnului la anul 1791. Acele hârtii le punem acuma înapoi în turn tot în locul unde s'au aflat și pe lângă ele mai punem și din partea nóstră tot în tocul cel vechiu de tinichea acéstă descriere a nóstră, ca sĕ se scie fasele prin care a trecut sfânta nóstră biserică și mult cercata nóstră parochie.

La anul 1783, când s'a clădit acéstă sfântă biserică, erau 251 familii (pater familias) române greco-ortodoxe, cei mai mulți neguțĕtori cu stare, căci pe atunci negoțul era în mânile greco-ortodoxilor, (negutători numiți și greci).

Protopop, când s'a clădit biserica la anul 1783, a fost Bucur Stefan și paroch era George Petrașcu. Curatori au fost negutătorii Ignațiu Arpași, Pană Nyerges, George Korodi senior, Nicolae Fĕtoiu și George Arpași.

Protopopul Bucur a funcționat ca atare până la 1790, urmând după el ca protopop dela 1790—1800 George Petrascu.

Ca protopopi au funcționat apoi Vasile Harompotor, dela 1800 - 1804; după aceea: Vasile Kis, supranumit și Cziczken, dela anul 1804—1819; — Simion Ginariu, dela 1819—1840; — George Gimariu, dela 1841—1846 și dela 1846 până la 1884 Petru Popescu, carele s'a retras în pensiune. La 1884 s'a denumit de administrator protopresbiteral și parochial Iuliu Dan, născut din Zernesci, carele la 1886 a fost ales definitiv și este și aḑi ca protopresbiter și paroch.

Ca parochi locali au funcționat George Petrașcu, dela 1783—1790; Vas. Harompotor, dela 1792—1800; Toma Banciu, dela 1806—1811; Simion Ginaru, dela 1818—1819; George Ginaru, dela 1826—1841; Petru Popescu, dela 1846—1847; Vasile Leicu, dela 1855—1870. Dela 1870 încóce respectivul protopresbiter îndeplinesce și funcțiunea de paroch, deóre-ce numĕrul parochienilor a tot scăḑut și de atunci încóce cu timpurile devenite pentru noi tot mai aspre, parochienii nostri au tot sĕrăcit și așa nu mai pot țíné și paroch deosebit, ce de altfel nici nu e de lipsă.

Locul unde s'a clădit biserica s'a cumpĕrat la anul 1782 dela negutĕtoriul român Pană Borșoș cu 300 fl. ung., éră conducerea clădirei bisericei o a îndeplinit măestrul păler din Făgăraș Iohann Müller pentru suma de 400 fl. ung.

Locul și casa de școlă s'a cumpĕrat dela nepoții lui Pană Nyergeș, anume Constantin și Ioan Toma, cu suma de 900 fl. la anul 1800 și 1808.

Daruri binevoitóre mai însemnate s'au făcut bisericei și școlei nóstre din partea următorilor și anume:

Clopotele s'au făcut la anul 1791 cu suma de 1474 fl. 32 cr. ung. spre a cărora acoperire au dăruit negutătorii:

1. George Korodi 100 fl.
2. Vasilache Șelariu 100 fl.
3. George Fogarasi 100 fl.

Au dăruit și alții sume mai mici. Colecta se află în archivă.

4 La anul 1813 Ioan Visea a dăruit 200 fl. pentru spesele zugrăvirei bisericei.

5. La anul 1825 Ioan Moldovan a testat 500 floreni.

(Va urma.)

numai celebră, şi ruşinósă, ci pentru-că muşamalisarea astorfel de cause a devenit acum de ani de ḑile regulă în centru, caracterisând şi ea destrăbălarea nemaipomenită şi halul în care am ajuns“. Vorbind apoi despre delapidarea averii bisericesci din acea comună, spune, că dînsul a propus mijlóce de sanare, dar' ḑice el: „în locul lor s'a pus şi aci, ca în multe alte casuri de importanţă mai mare séu mai mică, o muşamalisare dintre cele mai miserabile“; ér' unde afirmă, că s'a făcut hoţie cu banii bisericii prin un contract, ḑice: „şi câştigă contractul aprobarea, signând, ca prin minune biroul şi venerabila firmă a consistoriului, minunatul advocat, Dr. Nicolau Olariu“.

2. Este adevĕrat Excelenţia Vóstră, ceea-ce afirmă protopresbiterul Nicolau Mâneguţiu sub propria sa subscriere?

3. E compatibil acésta, fie chiar şi neadevĕrată causa, dar' susţinută de un protopop, organul Venerab. Consistoriu, — în modul arĕtat — e compatibil cu vaḑa şi demnitatea consistoriului archidiecesan, al cărui preşedinte şi cap sunteţi Excelenţia Vóstră Inalt Prea Sânţitul nostru archiepiscop şi Metropolit?

4. E compatibil acésta cu basa disciplinei şi a moralei in biserica nóstră?

5. Nu credeţi Escelenţia Vóstră, că starea nemulţămitóre din internul bisericei nóstre, accentuată de Escelenţia Vóstră în cuvêntul de deschidene, stă în strînsă legătură cu momente de acestea?

Escelenţia Sa rĕspunde numai decât, că are cunoscinţă despre articolul amintit în interpelaţie, nu-l cunósce însĕ în intregitatea lui. Cu privire la întrebările speciale nu póte face nici o declaraţiune, deóre ce până acuma încă nu s'a ocupat cu afacerea acésta; declără însĕ, că cele amintite în articolul citat sunt lucruri, cari nu se pot suferí în biserica nóstră şi prin urmare va căuta a lua mĕsurile necesare pentru urmarea adevĕrului.

Interpelantele se declară mulţămit, ér sinodul ia spre sciinţă rĕspunsul.

Urméză raportul comisiunei financiare. Referentul Dr. Ioan Mihu, cu privire la restuirea anticipaţiunilor date din fondul general administrativ unor asesori consistoriali, profesori seminariali şi secretariului consistorial, — propune, ér sinodul conclude:

Raportul consistorial se i-a spre sciinţă, şi absolutoriul, ţinut în suspens prin conclusul sinodal Nr. 55 ex 1896, se votéză. Ér în cât pentru viitoriu se îndrumă consistoriul a face la timp asemnările şi sistările de salar, ce sunt de lipsă în urma schimbărilor obvenite în statul celor salarisaţi, şi astfel împedecă aceea anomalie, ca unul dintre cei salarisaţi trecut la altă funcţie se ridice şi mai departe salariul, ce l'a avut în funcţiunea sa vechie. Asemenea se îndatoresce consistoriul a notifica la cassa archidiecesană vacanţele obvenite la posturile salarisate dela stat, pentru a puté ţiné în evidenţă intercalările, ce compet fondului seminarial, şi care evidenţă astăḑi lipsesce dela cassă.

Cu privire la raportul consistorial despre activitatea comisiunei administrative a tipografiei archidiecesane, acel referent propune: Raportul se ia spre scire cu observarea, ca locul devenit vacant prin abḑicerea fostului revisor al raţiociniilor Tipografiei, în conformitate cu dispositiunile testamentare, sĕ se împlinéscă la timpul sĕu.

Deputatul Dr. Ilarion Puşcariu combate partea ultimă din propunerea comisiunei referitóre la întregirea postului de revisor şi propune ca acésta sĕ rĕmână afară. Punêndu-se la vot propunerea deputatului Dr. Puşcariu, cade, şi se primesce ca conclus cea a comisiunei.

Urméză referada asupra Normativului pentru conducerea Tipografiei şi Librăriei archidiecesane, elaborat de comisiunea administrativă şi practicat în mod provisor, precum şi despre mĕsurile luate întru încassarea pretensiunilor restante.

Sinodul cu aprobare ia act despre Normativ, rĕmânênd ca la timpul sĕu sĕ-l substérnă spre aprobare definitivă; de asemenea apróbă şi mĕsurile luate întru incassarea pretensiunilor.

In legătură cu acésta deputatul Dr. D. P. Barcian face următórea propunere: Consistoriul archidiecesan sĕ ia dispoşiţiile necesare, ca sĕ creeze cu vreme succrescenţa trebuinciósă pentru ocuparea eventuală a postului de director şi factor al librăriei şi tipografiei archidiecesane, prin bărbaţi specialişti, atât în ale Librăriei, cât şi în ale Tipografiei, ca astfel sĕ se asigure progresul şi mărêscă rentabilitatea acestor instituţiuni.

Sinodul primesce propunerea făcută.

Referentul comisiunei financiare referéză raportul comisiunei administrative, în care se indică în mai multe puncte mĕsurile ce crede a lua pentru a ridica rentabilitatea tipografiei şi librăriei archidiecesane. Sinodul apróbă raportul cetit. Deputatul Dr. D. P. Barcian excepţionéză punctele 2 şi 6 din raportul comisiunei administrative în cari se spune, că tipografia nu va mai tipărì cărţi pe credit şi că numai acelea cărţi vor primì aprobarea consistoriului pentru a fi întrebuinţate ca manuale în şcólele nóstre, cari se vor tipărì în tipografia nóstră archidiecesană, séu vor fi proprietatea ei. Prin asta se pune o stavilă desvoltării literaturei didactice. Propune deci aprobarea acestui raport, cu excepţiunea punctelor 3 şi 6, cari sĕ se redee comisiunei administrative pentru a face îndreptări într'acolo, ca sĕ se salveze şi interesele autorilor.

Sinodul primesce propunerea deputatului Dr. D. P. Barcian.

Şedinţa se ridică la óra 1 şi jumĕtate d. a., anunţându-se proxima şedinţă pe órele 4 d. a.

Şedinţa a VIII-a.

Sâmbătă în 26 Aprilie st. v. la órele 4 d. a.

Şedinţa se deschide prin presidiul ordinariu I. P. S. D. Archiep. şi Metr. *Miron Romanul,* notariu: Dr. Elia Cristea.

Exelenţia Sa în considerarea faptului, că pe sfîrşitul sesiunei numĕrul deputaţilor scade, face propunerea, ér sinodul decide, ca în şedinţa proximă sĕ se facă alegerea consistoriului şi a unui profesor seminarial.

Comisiunea financiară prin referentul sĕu Dr. Ioan Mihu raportéză asupra actului consistorial, prin care se promovéză la sinod opinia fiscalului consistorial şi justificarea comisiunei administrative în afacerea defraudării de 658 fl. 10 cr. prin fostul director Stefan Dimitriu. Comisiunea propune:

Sĕ se însărcineze consistoriul archidiecesan a întroduce cercetare în contra organului de controlă instituit prin testamentul fundatorului, pentru a constata: dacă acest organ şi-a îndeplinit exact datorinţele sale în casul concret, şi dacă defraudarea a putut fi comisă, cu tóte că controla recerută nu a lipsit, şi a decide în conformitate cu resultatul ce se va obţinea asupra eventualei restituiri a sumei, cu care a fost păgubit fondul tipografiei. Despre resultat sĕ raporteze.

Asupra acestui punct mai mulţi deputaţi iau cuvêntul, judecând fiecare din al sĕu punct de vedere afacerea acésta şi indicând modul de procedere in causă. Astfel se nasc mai multe propuneri:

Deputatul Part. Cosma: Pentru casul, când sinodul ar primí propunerea comisiunei de a se întroduce cercetare, atunci cercetarea propusă sĕ se execute prin un esmis al sinodului archidiecesan, carele va avea sĕ refereze acestuia despre resultatul obţinut.

Deputatul Petru Pipoş: Avênd în vedere mai mult partea morală, decât materială, propune ca pe lângă cercetarea contra delegatului comisiunei tipografiei, sĕ se pornéscă cercetare criminală la tribunal contra defraudantului.

Dep. Ios. Puşcariu: Considerând, că vinovatul nu s'a urmărit îndată după descoperirea daunei, şi că acum afacerea întrégă este învechită, propune, sĕ se sisteze ori-ce ulterióră cercetare.

Punêndu-se tóte trei propunerile la vot, sinodul primesce ca conclus propunerea comisiunei financiare, rĕmânênd a deputaţilor Pipoş şi Puşcariu în minoritate.

Urméză raportul consistorial cu privire la edarea „Telegrafului Român“ şi a „Fóiei pedagogice“ conform conclusului sinodal 95 din 1896 cu observarea, că consistoriul a susţinut şi mai departe preţul de 8 fl. la an, căci altcum nu se puteau redacta ambele foi fără de un deficit însĕmnat.

E de notat, că în contra acestui decis al consistoriului Excelenţia Sa a înaintat vot separat, de asemenea şi asesorul P. Lucuţa.

Comisiunea propune: Raportul se ia cu aprobare spre scire, însărcinându-se consistoriul a lua tóte mĕsurile de lipsă pentru plătirea regulată a preţului de abonament.

Dep. Ioan cav. de Puşcariu apróbă decisiunea consistorială şi laudă ţinuta şi redactarea „Tel. Român“. Dacă totuşi nu e în destul cetit, causa e, că s'a format deja o preocupaţiune faţă de acésta fóie şi apoi, că spiritul timpului pretinde edarea ei ḑilnică. Acésta a fost şi intenţiunea întemeietoriului „Telegrafului Român“, care până a trăit a dispus ca „Telegraful Român“ sĕ apară paralel cu „Gazeta Transilvaniei“. Propune edarea lui cotidiană.

Punêndu-se la vot propunerea din urmă rĕmâne în minoritate şi astfel se primesce propunerea comisiunei.

Acelaşi referent raportéză asupra raţiociniilor tipografiei şi librăriei de pe anii 1893, 1894, 1895 şi 1896 pe cari aflându-le în ordine şi revidate de comisiunea administrativă şi de consistoriu, propune aprobarea lor şi votarea absolutoriul cerut.

Sinodul primesce.

Urméză referada comisiunei organisàtóre asupra propunerii făcute de deputatul P. Cosma, cu privire la edificarea unei catedrale archiepiscopesci în centru. Referentul Dr. Ioan Mihu propune, ér sinodul decide:

Biserica catedrală sĕ se edifice în timpul posibil cel mai scurt. In acest scop se însărcinéză consistoriul a venì la sesiunea viitóre cu o propunere motivată în ceea-ce privesce locul, pe care ar fi a sĕ edifica biserica catedrală.

Dep. Leontin Simonescu referéză asupra „Proiectului de Regulament pentru administrarea afacerilor epitropesci din metropolie“ pe care justificându-l într'o referadă lungă şi bine motivată, propune:

Sinodul archidiecesan apreţiând necesitatea şi folosul administrării uniforme a afacerilor epitropesci pentru întréga metropolie, în ḑeplin acord cu principiile generale cuprinse în proiectul de regulament, compus de censistoriul metropolitan, dă expresiune dorinţei sale, ca afacerea acésta de mare importanţă e iniţiată la anul 1881, sĕ ajungă cât mai curênd a fi definitiv regulată pe basa dispositiunilor speciale din proiectul consistoriului metropolitan.

Sinodul apróbă cu aclamaţiune.

Acelaşi referent raportéză asupra propunerii deputatului Dr. D. P. Barcian, cu privire la contragerea în protocolul sinodal a concluselor sinodali, asupra esibitelor de natură identică, şi propune, ér sinodul conclude:

Propunerea nu póte fi obiect de conclus în plenul sinodului, după-ce redactarea protocólelor şedinţelor sinodale aparţine notariatului, ér sinodul se ingeréză la redactare prin verificarea protocólelor.

Propunerea deputatului Tit Vesp. Ghiaja, referitóre la modificarea Statutului de pensiuni a preoţilor din archidiecesă, la propunerea comisiunei organisătóre se transpune ca material consistoriului, şi a venì cu un raport în acésta materie la sesiunea proximă sinodală.

Cu aceste şedinţa se încheie la órele 7 séra, anunciându-se şedinţa proximă pe mâne, Duminecă, la 10 óre, după terminarea serviciului divin.

Şedinţa a IX-a.

Duminecă, la 27 Aprile 1897.

Şedinţa se deschide după terminarea serviciului divin. Preşedinte I. P. S. D. Archiep. şi Metr. Miron Romanul, notariu: Sergiu Medean.

După-ce se cetesce protocolul şedinţei a VII-a şi se autentică, presidiul presentéză esibitele, patru rugări: a preotului din Murĕş-S.-Georgiu Ioan Runcan et cons., tóte în contra protopresbiterului Nicolau Mâneguţiu. Se dau comisiunei petiţionare.

Excelenţia Sa presidiul spune, că a dat concediu, începênd cu ḑiua de aḑi, deputaţilor: Virgil Oniţ, Dr. Ios. Popescu şi Dr. Ios. Blaga.

La ordinea ḑilei e: alegerea consistorului şi a anui profesor seminarial.

La postul de profesor seminarial în secţiunea teologică au concurat trei inşi: Dr. Ioan Stroia, Dr. Petru Ionescu, profesor în Caransebeş şi Aurel Pipoş, profesor în Ostrov, România.

Comisiunea bisericéscă, prin referentul sĕu Dr. Ioan Turcu, recomandă sinodului cu deosebire pe Dr. Stroia, care singurul satisface prescriselor din regulamentul seminarial pct. 5, avênd şi examenul de cualificaţie profesoral.

Sinodul ia aceste spre scinţă, rĕmânênd, ca votarea asupra acestui punct sĕ se facă după alegerea consistorului.

Şedinţa se ridică pe câteva minute pentru a face combinările necesare.

După redeschidere se pune la ordinea ḑilei alegerea unui asesor onorariu în senatul bisericesc, în locul decedatului protopresbiter-director seminarial: Ioan Hannia.

Au votat 47 deputaţi, 11 au lipsit, ér unul (Vict. Tordoşian) s'a abţinut dela vot în tot decursul votării.

Resultatul: Dr. Remus Roşca, actualul director seminarial a întrunit totalitatea voturilor, în urma căreia Excelenţia Sa presidiul îl declară de ales şi întărit în funcţiunea sa. Urméză alegerea senatului şcolar. Votéză 47 deputaţi. După-ce se face scrutiniul se declară de aleşi, ca întrunind majoritatea voturilor, următorii: 1. Văsilie Damian 37; 2. Vasile Voina 38; 3. Ioan Popovici 31; 4. Dr. D. P. Barcian 44; 5. Dr. Elie Cristea 45, 6. Dr. Liviu Leményi 47, 7. Dr. Ioan Mihu 35; 8. Virgil Oniţiu 47; şi 9. Leontin Simonescu 47.

Éxcelenţia Sa presidiul declară senatul şcolar s'a ales.

Se face alegerea senatului epitropesci. Votéză 47 deputaţi. După scrutinarea voturilor majoritatea au întrunit-o următorii: 1. Ioan Droc 46; 2. Nicolau Ivan 39; 3. Galacteon Şagău 39, 4. Pantaleon Lucuţa 47; 5. Ioan de Preda 44; 6. Petru Pipoş, 38; 7. George Dima 24; 8. Stefan Stroia 34 şi 9. Dr. Nicolae Vecerdea 35.

Se declară prin presidiu de aleşi.

Urméză alegerea unui referent şcolar. La votare au incurs 40 sedule dintre cari Dr. Liviu Leményi întrunesce 37, Dr. I. Stroia 1, Virgil Oniţ 1 şi 1 bilă albă. Se declară de ales *Dr. Liviu Leményi.*

Se purcede la votare pentru postul de profesor seminarial. Votéză 40 deputaţi. Resultatul: Dr. Ioan Stroia întrunesce 36 voturi, deci se declară prin presidiu de ales şi întărit în funcţiunea sa.

Cu aceste şedinţa se încheie la 1 óră d. a., ér proxima se fixéză pe Luni la 10 óre a. m.

Noutăţi.

Călětoria presidentului Franţei, Faure la Rusia, proiectată pe véra acésta, după o telegramă din Berlin, va remânea. Pricina e necunoscută. Şcirea acésta e vrednică de atenţie, căci împěratul Francisc Iosif numai ḑilele acestea s'a re'ntors dela Petersburg, ér împěratul german are da gând sé întórcă visita ţarului la véră.

* * *

Căsătoria civilă — căsătorie de probă. Un econom věduv din Solnoc, carele încheiase anul trecut căsătorie civilă cu o femee, s'a presentat în anul acesta şi înaintea preotului pentru de a se căsătorí şi după legea bisericéscă. La întrebarea preotului: pentru-ce nu s'a presentat atunci imediat pentru acest scop, a rĕspuns, că a voit sĕ se convingă mai ântâiu în sine despre căsătoria civilă, dar' vede, că aceea nu plătesce nimic.

* * *

Atentat în contra unui medic. In casa de alienaţi din Petropole, un alienat a comis un atentat în contra medicului Tsetsott. Un student universitar, ce era deţinut acolo din pricina bólei sale psichice, s'a năpustit pe dinděrět asupra medicului, când acesta voia sĕ între în odaia unui bolnav. Rabiatul a tăiat cu un cuţit rane adânci asupra medicului, care acum se luptă între viéţă şi mórte. Studentul era nĕcăjit pe medic, pentru-că acesta nu l'a concediat acasă pe sĕrbători, din pricina bólei.

* * *

O piesă teatrală de catastrofa. Una dintre cele mai încântătóre creaţiuni a modernei drame franceze, Lumea plicticósă a lui Pailleron s'a declarat de piesă împreunată cu primejdie. In séra, când piesa acésta pentru prima dată s'a jucat în Stadttheaterul din Viena, a ars Burgtheaterul. Ér Stadtthearul a ars în ḑiua, când în Burgtheater s'a jucat Lumea pricticósă. In ḑiua ultimei catastrofe dela Paris, în Theatre Francais a fost sĕ se esecute tot piesa din chestiune.

* * *

Trei buţi cu dinamită au fost confişcate ḑilele trecute la Brăila. Buţile au fost adresate pe numele unui agent de acolo, notat fiind pe ele, că conţin feştile de lampă. Oficialul de vamă a descoperit treaba, şi acum buţile stau sub pază strictă.

* * *

Adunări generale. La 20 Maiu a. c. st. n., la órele 4 p. m. se va ţiné adunarea generală a filialei din Sibiiu a societăţii de binefacere „Crucea albă" în sala cea mică a comitatului, ér la 5 óre se va ţiné tot acolo adunarea generală a Societăţii hygienice din comitatul Sibiiului. Ambele adunări sunt convocate din partea presidentului lor, dl comite-suprem Thalmann din Sibiiu. Ordinea de ḑi la ambele: revidierea raţiociniilor şi a rapórtelor pro 1896, statorirea preliminariului pro 1898 şi eventuale propuneri.

* * *

Vagóne clasa III. pe trenul accelerat. Foile magiare sunt informate, că guvernul magiar se ocupă cu ideia de a întroduce şi la trenurile accelerate din Ungaria vagóne cu cupee de cl. III., şi acésta după modelul Austriei, unde deja dela începutul lui Maiu există cl. III. pe trenurile accelerate. Dar şi acest favor se va da, cel puţin deocamdată, numai celor cari călětoresc pe zonele VII—XIV, de frica, ca nu cumva pasagerii, cari călĕtoresc la depărtări mai mici sĕ abandoneze trenurile de persóne şi sĕ se folosésca exclusiv de cele accelerate. Când se va pune în lucrare acésta novaţiune, — e greu de-a gâci.

* * *

Casuri de mórte. Cu adâncă durere aducem la cunoscinţă, că *Nicolau Socaciu*, preot gr.-or. în Şoimuşul Român, a trecut la cele eterne la 7 Aprile a. c. în frumósa etate de abia 32 de ani şi în al 8-lea an al fericitei sale căsătorii.

Inmormêntarea i-s'a făcut la 9 Aprile v. 1897 în cimiterul din loc între lacrimile numeroşilor sei credincioşi, bine conduşi de dênsul.

Îl deplâng: soţia Eusevia şi minorenii Eugen, Sever şi Olimpia, şi numeroşii consângeni.

*

— Cu cea mai profundă durere aducem la cunoscinţa tuturor cunoscuţilor familiei, fraţi, surori şi cumnaţi, că mult iubitul nostru soţ şi bun tată *Ioan Şandru*, senator magistratual în Sighişóra, astăḑi la órele 3 diminéţa, împărtăşit fiind cu sântele taine, a adormit în Domnul, după mari şi grele suferinţe, în al 61-lea an al etăţii şi în al 22-lea an al căsătoriei sale fericite.

Rĕmăşiţele pămêntesci ale scumpului defunct se vor înmormênta Joi în 1/13 Maiu a. c. d. a. la órele 2 din casa proprie, în cimiterul ev. A. B. din loc.

Sighişóra, în 11 Maiu n. 1897.

Calipsa Şandru născ. Oniţ, ca vĕduvă. Ioan, Eufrosina, Elena, Calipsa Şandru, ca copii. Fie-i ţĕrîna uşóră şi memoria binecuvêntată!

* * *

Mormêntul lui Arpád. Ungurii vor cu ori-ce preţ sĕ găsésca mormêntul strămoşului lui. Au adresat deci ministrului de instrucţie publ. o cerere, ca acesta sĕ dispună continuarea săpăturilor intreprinse spre a găsi mormêntul lui Árpád. Ministrul a respuns, că n'are bani pentru acel scop, dar capitala sĕ facă treaba pe cheltuiala sa. Se ocupă acum unii cu ideia de a întreprinde colecte pentru continuarea lucrărilor.

* * *

Apel. Onorat public român! Conduşi de iubirea sinceră faţă de poporul nostru român, şi pĕtrunşi de necesitatea simţită a unei reuniuni de lectură, pentru ca şi poporul nostru de aci sĕ pótă remonstra cu energie contra multor ingerinţe ce ḑilnic întimpină, şi pentru ca în faţa acestora sĕ-şi pótă susţinea usurile datinate, limba şi religiunea sa, ca cei mai nepreţuiţi tesauri:

După învingerea multor neajunsuri şi pedeci nu numai materiale ci şi morale, aḑi ne vedem în plăcuta posiţie a putea aduce la cunoşcinţa onoratului public român, că ne-am ajuns scopul de a înfiinţa o r uniune de lectură română, a cărei aprobare, a statutelor, şi din partea forurilor competente o am primit.

Scopul reuniunei este cultura şi perfecţionarea tuturor membrilor ei, spre a cărei scop reuniunea îşi înfiinţéză o bibliotecă, pentru lăţirea şi înlesnirea gustului da lectură şi la acei conaţionali, cari nu se află în sinul reuniunei.

Suntem convinşi, că cultura în poporul nostru românesc a penetrat şi lăţit, numai ca nesce raḑe sinistre la apariţiune, înlimite mărginite faţă de celelalte popóre vecine; şi cu tóte acestea, un fior îmbucurător ni se presintă vĕḑênd, că progresul seu frumos ne apare, ca un aspect de speranţă pentru viitoriu. Acest aspect de speranţă ni se pare, că este realisabil, pentru ţinerea unui paş de paralisaţie cu celelalte popóre conlocuitóre, dacă îi vom da mână de ajutor la avêntarea lui.

Mijlóce, aşeḑeminte culturale se pot înfiinţa multe, chiar şi fără sume enorme, dacă nu ne ar lipsi spiritul de intreprindere şi aprigi spriginitori.

Suntem convinşi, că onoratul public român nu va rĕmănea indiferent la o intreprindere aşa de salutară şi va sprigini după putinţă tînera nóstră reuniune.

Apelăm dar la marinimositatea onoratului public, la onoraţi Domni autori, la onoraţi Domni profesori, la onoratele societăţi de lectură cu rugarea, sĕ binevoéscă a spriginì reuniunea nóstră, intrând în şirul membrilor ei şi donând pe séma bibliotecei cărţi şi opuri de ori şi ce natură.

Nu ne îndoim, că onoratul public român va îmbrăţişa cu aceaşi căldură şi reuniunea nóstră, cu care a îmbrăţişat tóte intreprinderile de natura acésta.

Adresa reuniunei este: „Reuniunea de lectură română în Reciţa-montană (Resiczabánya.)

Vasilie P. Greabu,
preşedinte.

Corespondenţă particulară
a „Telegrafului Român".

Mercurea, la 24 Aprilie 1897.

Onarate D-le Redactor!

Conform convocatoriului din 5 Martie a. c., reuniunea învĕţătorilor gr.-or. din protopresbireratul Mercurei şi-a ţinut adunarea sa din acéstă primăvéră la 19 şi 20 Aprilie a. c. în comuna Apoldul-de-jos.

Deschiderea şedinţei s'a făcut prin v.-preşedintele reuniunei, dl Ioan Sava, director şi înv. la şcóla grăniţeréscă dina Jina prin o vorbire provită şi bine simţită.

Dintre membrii reuniunei erau presenţi 24, absenţi 9.

Intre cei presenţi adunarea cu bucurie a putut saluta în mijlocul sĕu pe Preaon. D. protopop tractnal, Ioan Droc, carele ca în totdéuna, n-'a întrelăsat a lua parte la adunarea nóstră, precum şi pe preoţii locali Ioan Orăştean şi Ioan Lazar.

După încasarea taxelor restante şi curente dela membrii reuniunei, a urmat cetirea raportului comitetului despre activitatea sa dela ultima adunare, sĕvêrşită prin secretariul seu, dl diacon şi înv. Aron Şerb, precum şi raportul despre starea averei făcut prin cassariul reuniunei, dl director şcolar din Poiana, Ilie Georgescu.

Raportul comitetului se ia cu plăcere la cunoscinţă, ér raţiociniul se predă unei comisiuni constătătóre din membrii Nicolae Simulescu, director şcolar în Apoldul-de-jos şi Ioan Nicóră, înv. în Mercurea, pentru a fi supus revisiunei şi a se raporta adunării, ceea-ce s'-a şi întêmplat, luându-se asemenea cu plăcere şi mulţămită la cunoscinţa activitatea cassariului, dândui-se totodată absolutoriu pentru acel raţiociniu.

A urmat apoi punctul 5 din programă: Parabola: „Vameşul şi fariseul", prelegere practică de dl Elie Ciurugă, înv. în Apoldul-de-jos (: şi preot ales în Săcel :), carea a fost predată cu multă pricepere şi cunoscinţă de causă din partea prelegĕtoriului.

După încheerea discuţiunei asupra acestei prelegeri, a urmat conform programei cetirea disertaţiei: „Cum are a se propune cu succes limba maternă în cursul al 2-lea al şcólei poporale".

Acésta disertaţie era obligat fie-care membru al reuniunei a o lucra, dar — deşi e cam trist lucru, mĕ vĕd silit, a o mărturisi şi aici — numai dela 6 inşi a fost înaintată comitetului reuniunei.

Dintre acelea cea mai succeasă a fost cea a membrului Nicolae Simolescu.

La discuţie asupra acestora au luat parte Preaon. D. protopop, Ioan Droc, v.-preş. Ioan Sava; Ilie Georgescu ş. a.

Fiind timpul înaintat, $3^1/_2$ óre, şedinţa se ridică, ér membrii reuniunei cu toţii au luat parte la prânḑul dat din partea comitetului parochial. La masă s'au ţinut mai multe vorbiri: din partea Preaon. D. protopop I. Droc; a v.-preşedintelui Ioan Sava; a dir. şcol. de acolo N. Simulescu; dir. şcol. din Poiana, Ilie Georgescu ş. a. După masă, carea a ţinut până cătrâ séră, membrii reuniunei s'au împărţit cu toţii pela cuartire.

Duminecă în 20 Aprilie a. c., după-ce cu toţii am luat parte la serviciul divin în biserica cea mare, şedinţa s'-a continuat.

A urmat o prelegere practică din l. maternă predată de membr. I. Nicóră şi prelegerea practică din Fisică: „Apa şi fenomenele naturali formate din ea", predată de membr. Romul Vraciu, înv. în Poiana.

Amêndóue acestea au fost succese, cu deosebire a membr. R. Vraciu, a fost în tóte privinţele succeasă.

In urma acestora s'-a purces la alegerea funcţionarilor şi a comitetului reuniunei pe un nou period de 3 ani.

De preşedinte a fost ales Preaon. D. protopop Ioan Droc: de vice-preş. tot dl Ioan Sava; de secretar Aron Şerb; cassar Ilie Georgescu, ér de membrii în comitet: D-nii Elia Popp sen., Nicolae Simulescu, Cons. Sava şi Vas. Dobrescu. Cu puţine schimbări, tot cei din periodul trecut.

Reuniunea nóstră şi în trecut a păşit cu paşi repeḑi spre ţinta sa; dar avênd acum în fruntea sa pe Preaon. D. protopop, sunt sigur, că ea va lua un nou avênt.

In chipul acesta, eshauriat fiind întregul program, adunarea a fost închisă, depărtându-ne fie-care pela ale nóstre.

Un membru.

Raportul general al senatului scolariu.

(Urmare şi fine.)

e) Numĕrul şcólelor.

Archidiecesa are 1232 comune bisericesci, anume 943 matre şi 289 filii. Dintre acestea susţin şcólă proprie 720 matre şi 19 filii, cu totul 739 comune bisericesci. Nu susţin şcóle proprii 223 matre şi 270 filii, cu totul 493 comune bisericesci.

Dintre comunele, cari nu susţin şcóle proprii sunt afiliate la şcóle de ale nóstre 94 matre şi 146 filii, cu totul 240 comune bisericesci, ér restul de 253 comune bisericesci se împarte între celelalte categorii de şcóle în modul următoriu:

La greco-catolici . . .	matre	39	filii	18
„ romano-catolici . .	„	1	„	7
„ evang. lutherani . .	„	6	„	28
„ evang. reformaţi . .	„	7	„	33
„ unitari	„	—	„	2
„ şcóle de stat . . .	„	37	„	6
„ şcóle comunale . .	„	25	„	33
„ şcóle de reun. private	„	11	„	—
Suma:	matre	126	filii	127

In comparare cu anul trecut numĕrul comunelor bisericesci nu este nici o schimbare.

f) Invĕţătorii.

Numĕrul total al învĕţătorilor este 872. Dintre aceştia sunt definitivi 410 şi provisori 462.

In compárare cu anul trecut numĕrul învĕţătorilor s'a înmulţit cu 2.

La învĕţătorii definitivi faţă cu anul trecut aflăm o crescere de 5.

Despre şcóle şi învĕţători se alătură un conspect tabelaric, asemenea despre elevii de şcólă, despre averea şcólelor, despre venitul anual al acelora şi despre salariile învĕţătoresci sub semnele ^{8}/. şi ^{9}/. (Conspectul de sub semnul ^{8}/. a se vedé pe pagina a patra ér cel de sub ^{9}/. îl vom publica în numĕrul viitor. Red.)

III. Catechisaţiune.

La institute de învĕţământ străine au frecuentat şcóla preste tot 6489 elevi de ai nostri şi anume:

1.	Pedagogii	28
2.	Gimnasii	572
3.	Şcóle reale	96
4.	Şcóle comerciale	49
5.	Şcóle civile	143
6.	Şcóle elementare supcrióre . . .	132
7.	Şcóle elementsre gr. cat. . . .	580
8.	Şcóle elementare rom. cat. . . .	202
9.	Şcóle elementare evang. luth. . .	227
10.	Şcóle elementare evang. reform. .	184
11.	Şcóle elementare unitare . . .	—
12.	Şcóle elementare de stat . . .	2475
13.	Şcóle elementare comunaln . . .	1633
14.	Şcóle element. de reuniuni private	168
	Suma .	6489

Despre aceşti elevi şi despre catecheţii lor urméză conspecte sub cifrele ^{10}/. şi ^{11}/.

IV. Examenele.

1. Examenele de cualificaţiune învĕţătorésca s'au ţinut la 1 Iuliu 1896 şi ḑilele următóre. Ca comisariu consistorial a fost trimis asesorul consistorial, protopresbiterul Zacharie Boiu, din partea guvernului a fost exmis inspectorul regesc de şcóle al comitatului Têrnava mică, Dr. Gavriil Pintér.

Admişi la examen au fost 55 de candidaţi. Dintre aceştia 45 s'au presentat la examen, cari pe basa temelor scripturistice au fost admişi la examenul verbal.

Terminat şi acesta, s'a constatat, că au susţinut examenul cu succes 35 de elevi, au fost respinşi din limba magiară 8, ér 2 din mai multe alte studii.

Dintre cei 35 de candidaţi, cari au susţinut cu succes examenul, s'au provĕḑut cu testimoniu de cualificaţiune, subscris şi de comisariul guvernului, acei 20, cari au avut praxă învĕţătorésca după absolvarea cursurilor pedagogice.

Ce privesce pe ceialalţi 15 candidaţi, cari imediat după terminarea cursurilor pedagogice au fost admişi la examenul de cualificaţiune, comisariul guvernului a făcut pendentă subscrierea testimoniilor de cualificaţiune dela îndrumarea ulteriórá a guvernului.

Ministrul pentru culte şi instrucţiune publică a dispus ca şi candidaţilor din chestiune sĕ li-se extradee testimoniul de cualificaţiune, respective acelea sĕ se subscrie din partea comisariului exmis de guvern, dar' a pretins tot odată, ca în testimoniile de cualificaţiune sĕ fie separat indus resultutul obţinut din fie-care studiu şi ca testimoniile s se compună nu numai cu text românesc, ci și cu text magiar.

În afacerea acésta consistoriul a decis a se conforma pretensiunei ministrului cu privire la inducerea separată a resultatului obținut din singuraticele obiecte ale examenului.

Ce privesce însĕ extradarea testimoniilor de cualificațiune și în limba magiară, consistoriul a decis a cere printr'o representațiune adresată ministrului susținerea usului de până acum, arĕtând în special, că testimoniile de cualificațiune învĕțătoréscă extradate de consistoriu sunt menite exclusiv numai pentru școlele nóstre poporale cu limba de propunere română.

2. Examenele anuale. La finea anului școlariu 1895/6 s'au ținut examenele anuale provĕḑute în Normativul școlariu și resultatul în general a fost mulțămitoriu

Consistoriul și de astă-dată cu plăcere póte constata, că organele nóstre bisericesci continuă a da examenelor anuale adevĕrata lor importanță și deosebită atențiune.

V. Visitarea școlelor.

In considerarea dispozițiilor normativului școlariu consistoriul a insistat, ca și până acum, ca oficiile protopresbiterale în decursul anului școlariu sĕ visiteze școlele, și la finea anului sĕ facă raport special despre cele observate.

Mĕsurile acestea au fost de influență salutară pentru desvoltarea instrucțiunei în școlele nóstre.

Din partea consistoriului în anul trecut, din considerări budgetare, nu s'a îndeplinit visitarea de inspecțiune generală, s'a exmis numai comisariu consistorial în dóue casuri concrete ivindu-se special trebuința de a se orienta la fața locului despre starea lucrurilor.

VI. Ajutóre.

Ajutórele votate din fondul școlariu eparchial s'au distribuit conform conspectului celor împărtășiți aláturat aci sub ^{12}/.

VII. Stipendii.

Cu finea anului școlariu 1895/6 din fondurile archidiecesane au devenit vacante următórele stipendii:

1. Din fundațiunea Moga unul de 500 floreni.
2. Din fundațiunea Francisc Iosif 2 de 100 fl. și 1 de 60 fl.
3. Din fundațiunea Peiovici 1 stipendiu de 50 fl.
4. Pentru elevii din despărțĕmêntul pedagogic al seminariului archidiecesan 28 de stipendii, anume 8 din fundațiunea Moga și 20 din fundațiunea Francisc Iosif.

In urma concursului publicat, stipendiile acestea cu începerea anului școlariu 1896/7 s'au conferit concurenților, cari s'au aflat mai apți.

Conspectul stipendiscilor se alătură sub ^{13}/.

VIII. Conferențe învĕțătoresci.

Conterențele învĕțătoresci s'au ținut într'una cu reuniunile învĕțătoresci în districtele Deeș, Deva, Făgăraș, Sebeș, Sibiiu, Sighișóra și Zarand; — nu s'au ținut în districtele Abrud, Bistrița și Cluj, — ér' în districtele Brașov și Reghin funcționarea reuniunii învĕțătoresci a fost oprită prin organele statului.

Guvernul pretinde, ca statutele reuniunilor învĕțătoresci sĕ se aștérnă acolo spre aprobare, privind aceste întruniri ca pe nisce reuniuni private.

Deși reuniunile învĕțătoresci sunt întruniri speciale, ale căror membri numai învĕțătorii gr.-or. pot fi, și cari, sub controla organelor superióre bisericesci, tractéză exclusiv numai chestiuni școlare, — totuși pentru a asigura funcționarea neîmpedecată a acelor întruniri, — consisoriul contempléză a îngrijí, ca statutele reuniunilor învĕțătoresci sĕ se comunice guvernului.

Alte obiecte de natură școlară se vor promova cu rapórte speciale.

Sibiiu, din ședința senatului școlariu, ținută la 27 Martiu 1897.

Consistoriul archidiecesan.

Dr. **Il. Pușcariu,**
archim., vicariu archiepiscopesc.

Dr. **Elie Cristea,**
secretariu

Varietăți.

Rĕspuns. Contesa Madeline a arătat cu o mișcare, de care face numai omul a cărui voință este nestrămutabilă, la casseta sa iaponeză provĕḑută cu trei pulte și ornată cu aur și a ḑis:

— Blașiu, deschide unul dintre pulte și nisuesce-te a alege bine, căci în fie-care am ascuns câte un respuns la cererea D-tale, cu care deja de șese luni de ḑile mereu mĕ asaltezi. Dacă vei nimerì acel respuns dulce, care ḑice: da, atunci nu 'mi-e permis a te refusa mai mult. Dar sĕ grijesci, nu cumva sĕ nimeresci a scóte vr'un rĕspuns netavarobalail.

— O vai, ḑise Blașiu amărît, dóue prospecte rele contra unul bun. Scumpă, cum ți-a venit în minte un cuget atât de tiran?

— No, rĕspunse contesa, dacă respunsul ce ți-l va da sórtea, va fi favorabil, atunci voiu avé cel puțin mângăerea, că întêmplarea mi-a causat pĕcatul.

Blașiu a stat la îndoială mult, până s'a decis care dintre cele trei pulte sĕ-l tragă afară. Cu mână tremurândă s'a întins acum după unul, acum după altul și n'a cutezat a trage veriga de aur. I s'a strins inima în convulsiuni și numai la cugetul, că póte sĕ alégă rĕu.

In fine, cu ochi închiși s'a decis.

O, ce fericire și plăcere cerésca! Rĕspunsul — o filă de hârtie de colóre rosă, pe care o a desfăcut cu iuțélă febrilă — a cuprins cuvințelul dulce: Da! Dar fața îndată i-a luat o expresiune tristă.

— No, întrebă contesa, ce mai vrei? de ce te plângi încă, tu drag nerecunoscĕtoriu?

— Mĕ supĕră fórte tare un lucru, ḑise Blasiu tânguindu-se.

— In apropierea mea? Ce?

— Intêmplărei, și nu ție am sĕ-ți mulțămesc, că esti a mea.

S'a cufundat în cugete adânci. Contesa a rîs cu voce înaltă.

— Urechiuțule, în tóte trei pultele am pus același respuns.

* * *

Dóuĕspreḑece miliarde de gazete la ḑi. Acesta e resultatul unei statistice engleze. Étă în cifre extensiunea acestei imense grămeḑi de hârtie: Foile ce apar într'o singură ḑi în întrégă lumea ar fi suficiente spre a învĕlí cu ele un teritoriu de 30.000 kilometri cuadrați. Décă ar voí cineva sé tipărésca tóte aceste foi pe o singură mașină, ar trece 330 de ani până la tipărirea tuturora. Puse aceste foi peste olaltă grămadă, s'ar urca până la o înălțime de 80 de chilometri, și décă vom computa, că fiecare cetitor de gazete numai cinci minute jertfesce la ḑi pentru fóia sa, timpul jertfit pentru cetirea tuturor foilor ce apar la ḑi, s'ar urca la 100.000 de ani.

Din public.*)

Mulțămite publice.

În scopul zidirei nóuei biserici în comuna nóstră Câmpeni-Surduc, ne-au incurs bani cu lista Nr. 272, trimisă onor. direcțiuni a institutului „Albina“, suma de 21 fl. 50 cr. Au binevoit a contribuí preaiubiții domni: Ioan Barsu 10 cr.; Petru Tincu 50 cr.; nedescifrabil 20 cr.; N. N. 20 cr.; Iordache Roșca 50 cr.; N. M. 10 cr.; Constantin Muntean 20 cr.; Is. Popa 50 cr.; N. N. 10 cr.; M. 10 cr.; nedescifrabil 1 fl.; Șerban Cioran, paroch 50 cr.; Lucuța 1 fl.; ? 1 fl.; A. Lebu 1 fl.; Dr. Tincu 1 fl.; Decian 50 cr.; nedescifrabil 1 fl.; Voilean 1 fl.; Dr. E. Cristea 50 cr.; Adam Roman 50 cr.; N. N. 10 fl.

La lista Nr. 777 din Sĕliște au contribuit: Cassa de păstrare (reuniune) 10 fl.; Preastimații domni Dr. N. Maier 1 fl.; Petru Dragits 1 fl.; Ioan Comșa sen. 1 fl. = 13 fl.

Cu lista Nr. 465 în Șieul-mare ne-au colectat dl David Rus dela 41 contribuenți suma de 4 fl. 16 cr.

Cu lista nr. 180 în Bajesd au colectat dl Ioan Fercași 5 fl. 38 cr.

Cu lista nr. 409 au colectat dl Florian Bologa din Marpod 2 fl. 65 cr.

Cu lista nr. 254 s'au colectat în Rovina dela 50 contribuenți prin dl Petru Rusu 4 fl. 56 cr.

Pentru acestea sume de bani, și pentru frumósele încuragieri și îmbărbătări, ce le primim ḑi de ḑi, primésca Preastimații Domni colectanți și contribuenți cele mai sincere mulțumite.

Insemnăm, că retrimițêndu-ni-se listele cu numele contribuenților, la darea de samă din urmă, fiește-cărui contribuent i-se va mulțumi din inimă nu numai în biserica D-nului într'un chip vrednic, ci și întro formă publică deamnă.

Câmpuri-Surduc, la 6 Maiu n. 1897.

La însărcinarea comunei bisericesci:

Ioan Budoiu, preot. *Login Popa,* notar.

---

*) Pentru cele publicate în rubrica acésta redacțiunea nu este responsabilă.

Mătasă de Henneberg, numai atunci veritabilă, când se comandéză direct din fabrica mea — négră, albă și colorată dela 45 cr. până la fl. 14.65 de metru — lucie, vărgată, mostrată, damast etc. (cîrca 240 calități diferite și 2000 dessinuri etc). Mărfurile comandate precum și *mostrele le expedéză cu întórcerea postei în casă, franco și scutite de vamă*, fabricile de mătasă din Zürich ale lui G. HENNEBERG, (*furnisor de curte c. și r.*). Scrisorile adresate în Elveția sunt a se prevedé cu marcă de 10 cr., cărțile postale cu 5 cr. Comandele scrise în limba română se execută punctual. [64] 1

^{8}/.

Conspectul scólelor confesionale greco-orientale române din Transilvania în anul scolariu 1895/6.

Numĕrul curent	Protopresbiteratele	Numĕrul comunelor bisericesci			Susțin scólă proprie			Nu susțin scólă proprie			Sunt afiliate la scóle de ale nóstre; respective elevii cercetéză scóle:																		Suma tuturor învĕțătorilor	Dintre acestia sunt instituiți				Tolerați	Observărĭ
											Afiliate		Greco-cath.		Rom. cath.		Ev. luter.		Ev. refor.		Unit.		De stat		Comunale		Reun. private								
		matr.	filii	Suma	matr.	filii	Sum.	matr.	filii	Sum.	m.	filii	m.	fil.	m.	fil.	m.	fil.	m.	fil.	m.	fil.	m.	fil.	m.	fil.	m.	fil.		Def.	Prov.	Teol.	Ped.		
1	Abrud	23	—	23	18	—	18	5	—	5	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	18	6	4	—	4	8	
2	Agnita	37	3	40	34	—	34	3	3	6	—	3	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	37	15	12	2	10	10	
3	Alba-Iulia	37	4	41	27	—	27	10	4	14	7	4	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	27	14	4	1	13	9	
4	Avrig	23	—	23	21	—	21	2	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	28	16	8	4	9	4	
5	Bistrița	21	8	29	17	—	17	4	8	12	1	—	—	—	—	—	—	8	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—	18	11	4	5	10	3	
6	Bran	23	—	23	22	—	22	1	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	35	26	7	5	13	2	
7	Brașov	23	1	24	22	1	23	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	55	49	5	13	20	1	
8	Câmpeni	19	1	20	14	—	14	5	1	6	5	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	17	10	3	5	3	4	
9	Cetatea de pétră	18	—	18	10	—	10	8	—	8	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10	7	1	—	5	2	
10	Cluș	34	12	46	33	2	35	1	10	11	—	10	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	34	7	3	3	4	24	
11	Cohalm	21	21	42	18	1	19	3	20	23	—	—	—	1	—	—	1	3	—	13	—	1	2	1	—	1	—	—	19	12	5	—	10	2	
12	Deș	28	5	33	21	—	21	7	5	12	5	2	1	3	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	21	10	2	—	9	9	
13	Deva	28	25	53	18	1	19	10	24	34	3	24	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	—	1	—	1	—	19	1	3	2	1	15	
14	Dobra	14	11	25	13	1	14	1	10	11	1	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	17	6	5	2	4	6	
15	Făgăraș	35	2	37	29	—	29	6	2	8	2	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	—	34	11	16	2	9	7	
16	Giógiu I.	30	7	37	19	—	19	11	7	18	5	7	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	1	—	—	—	20	6	4	2	4	10	
17	Giógiu II.	28	2	30	22	—	22	6	2	8	6	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	22	3	6	1	4	13	
18	Hațeg	46	31	77	16	—	16	30	31	61	5	20	1	2	—	—	—	—	—	—	—	—	7	4	16	5	1	—	16	3	8	1	2	5	
19	Ilia	25	20	45	25	8	33	—	12	12	—	12	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	33	12	5	1	7	16	
20	Lupșa	27	4	31	21	—	21	6	4	10	6	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	17	6	4	1	3	7	
21	Mediaș	29	12	41	14	—	14	15	12	27	1	6	6	2	1	1	2	3	2	—	—	—	3	—	—	—	—	—	14	10	2	3	3	2	
22	Mercurea	24	—	24	21	—	21	3	—	3	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	29	16	8	6	11	5	
23	Murĕș-Oșorheiu	23	17	40	12	—	12	11	17	28	—	2	3	4	1	4	—	5	5	2	—	—	2	—	—	—	—	—	12	5	3	—	2	4	
24	Orĕștie	31	6	37	26	—	26	5	6	11	4	6	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	33	17	6	6	12	10	
25	Reghin	22	7	29	21	—	21	1	7	8	1	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	21	6	8	3	2	7	
26	Săliște	13	—	13	13	—	13	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	27	20	5	10	12	2	
27	Sebeș	29	5	34	27	1	28	2	4	6	—	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	44	22	15	8	10	7	
28	Sibiiu	29	6	35	27	—	27	2	6	8	—	—	2	1	—	—	—	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	46	29	14	11	14	3	
29	Sighișóra	33	21	54	30	2	32	3	19	22	—	3	1	—	—	—	—	4	—	11	—	—	1	—	1	1	—	—	36	12	10	8	4	14	
30	Solnoc	17	1	18	7	—	7	10	1	11	8	—	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8	—	2	—	—	6	
31	Têrnava	23	3	26	16	—	16	7	3	10	2	—	5	2	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	16	4	7	2	2	5	
32	Treiscaune	29	36	65	20	2	22	9	34	43	—	10	—	—	—	2	—	—	—	6	—	1	5	1	4	14	—	—	22	12	5	4	6	5	
33	Turda	28	3	31	12	—	12	16	3	19	1	3	7	—	—	—	2	—	—	—	—	—	5	—	1	—	—	—	12	4	4	4	1	4	
34	Unguraș	22	5	27	18	—	18	4	5	9	3	5	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	18	8	6	1	6	4	
35	Zarand	51	10	61	36	—	36	15	10	25	14	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	37	14	13	1	13	10	
	Suma	943	289	1232	720	19	739	223	270	493	94	146	39	18	2	7	6	28	7	33	—	2	37	6	25	21	11	—	872	410	217	117	242	245	

Redactor prov. **Gavriil Hango.**

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

La numĕrul acesta se alătură ca suplement separat Nr. 9 din „Fóia Pedagogică“

Nr. 49. Sibiiu, Sâmbătă, 3/15 Maiu 1897. **Anul XLV.**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
la „Tel. Rom." într'una cu suplementul „Fóia Pedagogică"
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strěinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuě ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Reuniunile învěțătoresci.

În sesiunea sinodului archidiecesan din anul acesta s'a discutat cu deosebit interes și chestiunea reuniunilor nóstre învěțătoresci.

Ansă la acéstă interesantă discusiune a dat consistorul archidiecesan, care in raportul seu general despre starea mersului învěțămêntului a cuprins ca totdéuna și reuniunile învěțătoresci.

In raportul seu general consistoriul archidiecesan cu îngrijire a arětat sinodului, că reuniunile nóstre învěțătoresci în anul 1896 nu au putut funcționa regulat, deóre-ce organele statului în multe locuri le-au împedecat ținerea adunărilor generale sub cuvêntul, că nu au statute aprobate de către guvernul țerei.

In sensul acesta a intrevenit și guvernul țerei la însași autoritatea bisericéscă, și a cerut presentarea de statute pe séma reuniunilor învěțătoresci, deóre-ce în sensul legilor țerei, nici o reuniune nu póte exista, nu póte funcționa fără statute aprobate de către guvern.

Este adevěrat, că reuniuni fără statute aprobate nu pot nici exista, nici funcționa, numai cât cu reuniunile nóstre învěțătoresci, nu tocmai astfeliu stă lucrul.

Reuniunile nóstre învěțătoresci nu sunt corporațiuni autonome, cari de capul lor fac ce voesc, când voesc și cum voesc cu singura observare a normei generale, ca activitatea lor sě nu pericliteze existența statului. Reuniunile nóstre învěțătoresci sunt cu totul de altă natură.

Natura lor cu biserica este cea a ficei către maica sa cea dulce, reuniunile nóstre învěțătoresci sunt fiicele bisericei, și ele au menițiunea sublimă de a fi mijlocul cel mai puternic, prin care biserica lățesce cultura în sinul poporului nostru credincios.

Învěțătorii nostri trebue sě stea în legătura cea mai strînsă cu biserica, sě fie în continuu în curent cu exigentele sciinței pedagogice, cu intențiunile și scopurile bisericei.

Astfel considerate reuniunile învěțătoresci, ele totdéuna 'și-au făcut lucrările sub inspecțiunea bisericei, adunările lor generale de regulă au trebuit sě se țină în feriele de véră, ele au trebuit însinuate la consistoriu spre aprobare; spre deliberare li s'au dat teme totdéuna aprobate de către consistoriu, în multe casuri însuși consistoriul le-a designat temele spre deliberare, protocólele adunărilor generale totdéuna trebuiau promovate la consistoriu, și conclusele speciale numai după aprobare puteau fi executate.

O asemenea legătură intimă a fost și este între autoritatea bisericéscă și între reuniunile învěțătoresci, și astfeliu stând lucrurile, reuniunile nóstre învěțătoresci mai mult se apropie de natura conferențelor învěțătoresci, de cari s'a îngrijit legea nóstră fundamentală, Statutul organic în §. 140.

Așa le-a considerat și consistoriul archidiecesan, care în rapórtele sale generale totdéuna a susținut, că aceste reuniuni ca conferențe învěțătoresci și-au ținut adunările sale generale.

După §. 140 din Statutul organic consistoriul în tot anul pe feriele de véră trebue sě dispună ținerea de conferențe învěțătoresci, el are sě numéscă comisari pentru conducerea acelor conferențe, are sě dea o instrucțiune specială în care sě normeze sfera de activitate a comisariului sěu și în general întrégă programa lucrărilor.

In acea instrucțiune se póte lua aprópe întrégă sfera de activitate a reuniunilor învěțătoresci cu pricina.

In raportul sěu consistoriul archidiecesan ne pune în vedere un mod de deslegare, care corespunde intențiunilor guvernului. Ni s'a spus, că se contempléză trimiterea unor statute de model spre aprobare.

In sinod s'au ridicat voci, cari au dat expresie altor vederi. Natura reuniunilor nóstre învěțătoresci e deosebită de acea a altor reuniuni. Sě arětăm guvernului acéstă natură, și décă totuși va insista pe lângă vederile sale de a promova spre aprobare statute, atunci sě abandonăm sistemul de reuniuni, și sě ne întórcem la corporațiunile provědute de Statutul organic, sě ne întórcem la conferențele învěțătoresci.

De ani 14, de când am început a contempla cu maturitate desvoltarea lucrurilor în statul nostru, am fost pentru abandonarea sistemului cu reuniunile învěțătoresci, cari n'au basă în Statutul nostru organic.

Am fost pentru sistemul conferențelor învěțătoresci, și acestei convingeri i-am dat expresiune în acest diar, când s'au arătat simptómele frigurilor cu reuniunile preoțescí.

Agitațiuni de altă natură au pus cestiunea reuniunilor în organismul bisericei nóstre pe un teren prea personal, și noi nu am mai resuscitat lucrul, așteptând desvoltarea lor mai pacinică și timpuri mai liniștite.

Ambele au sosit.

In situațiunea critică actuală, în actualul curent, care voesce ca preoțimea nóstră, învěțătorimea nóstră, sě servéscă de agent al scopurilor guvernului în sinul bisericei în acéstă gravă situațiune, dacă e vorba sě aleg între o corporațiune provědută de legea fundamentală a bisericei, și între una imitată după stat, și care provócă o ingerință óre care a statului, între asemenea condițiuni, și mai ales considerând, că prin ambele acel resultat se póte ajunge, dicem între asemenea condițiuni, noi, rěmânem sub scutul maicei nóstre biserici, acceptăm sistemul conferențelor învěțătoresci, și abandonăm reuniunile, pe cari după legea statului le-am imitat, și cari provócă ingerința guvernului, fie chiar și cu statute aprobate.

Revista externă.

Resbelul greco-turcesc se póte privi ca terminat.

La 11 Maiu a. c. a fost predată guvernului grecesc nota mijlocitóre a puterilor. Ea este următórea:

„Representanții Franciei, Angliei, Italiei, Germaniei și Austro-Ungariei, însărcinéză pe representantul Rusiei, Onu, ca pe decanul corpului diplomatic în Atena, de a declara în numele guvernelor lor, că puterile sunt gata de a oferì mijlocirea lor, cu scop, ca sě se dobândéscă un armistițiu și sě se aplaneze dificultățile, ce există adi între Grecia și Turcia, cu condițiunea, ca guvernul grecesc sě declare, că el va procede la rechemarea trupelor grecesci din Creta, și că va consimțì în mod formal la autonomia Cretei, precum și, că va primi fără nici o reservă sfaturile, ce 'i-le vor da puterile în interesul păcii".

Guvernul regesc rěspunse îndată cu următórea declarare:

„Guvernul grecesc, luând la cunoscință declararea representantului Rusiei, care procede în numele ambasadorilor puterilor, declară, că procede la rechemarea trupelor, ce se află în insula Creta, că consimte în mod formal la autonomia insulei Creta, și că încredințéză interesele Greciei pazei puterilor".

Ținuta Pórtei față de acéstă intervențiune nu e cunoscută. Ambasadorii marilor puteri din Constantinopol au primit și ei instrucțiuni dela guvernele lor, ca înainte de tóte sě céră dela Sultanul numai decât un armistițiu, și numai după acordarea acestui armistițiu se va puté vorbì despre stabilirea condițiunilor de pace.

După-cum se susține cu positivitate, puterile nu vor permite nici o rupere de teritoriu dela Grecia și anexarea aceluia la Turcia. Cu tóte acestea, o îndreptare de graniță între Grecia și Turcia se va face, și acésta din punct de vedere strategic pentru ambele state. Creta va căpěta autonomie sub suveranitatea Sultanului.

Acestea sunt principiile conducětóre cunoscute până acum la pregătirea preliminarielor de pace.

Se înțelege, mai rěmâne sě se statoréscă suma de bani cu care va avé Grecia sě desdauneze pe Turcia pentru spesele de resbel. Dar' nici aici nu va puté Turcia sě pășéscă cu mari pretensiuni, deóre-ce o ruinare materială prea mare a Greciei nici puterile

---

FOIȚA.

Documente pentru limbă și istorie.

(Urmare.)

6. La anul 1824 neguțětoriul Ioan Zamfir și soția sa Ana au făcut cripta pe spesele lor și pe la anul 1859 au dăruit bisericei casa de sub Nr. 165 de lângă biserică.

7. La 1826 George Korodi a făcut din al seu școla, căci se stricase.

8. La 1831 Agi Sivu a făcut foișorul pe spesele sale.

9. La 1832 Stefan Fogoros a făcut paraclisul.

10. La 1836 Ana Szevesztrényi a donat bisericei 300 fl.

11. La 1837 Uța Ioan Văpsitoru a donat bisericei 500 fl.

12. La 1847 Ioan Kissa a dăruit 33 galbeni.

13. La 1876 George Boer morarul a dăruit un loc de 2 jugere.

14. La 1880 Toma Moldovan a dăruit un agru de 10 feldere, și

15. La 1889 advocatul Ilarie Duvlea a donat 500 fl.

Adi parochia nóstră, afară de obligațiile de stat numite mai sus, altă avere mișcătóre nu are. Realități are numai casa de școlă cu dóue încăperi și o tindă și o altă casă mică lângă biserică tot cu 2 odăi și o bucătărie mică, apoi mai are un loc mic de casă, un loc de 1 ferdelă de arătură în câmp și cimiterul comun cu greco-catolicii.

In anul 1883 la Rusalii, când s'a ținut chramul bisericei, s'a serbat în mod festiv jubileul de 100 de ani dela clădirea acestei biserici.

Parochieni ai acestei biserici au fost și căpitanii supremi ai districtului Făgărașului: Ioan Bran de Lemenyi (1861—1865), născut din Zernesci, și căpitanul suprem Ioan cav. de Pușcariu (1865—1867), născut din Sohodol (Bran), apoi Ioan Codru Drăgușanul, născut în Drăguș, carele a fost vice-căpitan al acestui district (1862—1878) și Ioan Turcu, născut din Zernesci, carele după alte funcțiuni dela 1874 încóce a fost și protonotar (1884—1896) al acestui comitat și carele a compus și acéstă descriere.

Acum la anul, 1896 în acest comitat nu mai sunt Români în nici o funcțiune mai înaltă. Nu este nici un jude regesc, nici comite suprem, nici vicecomite și nici primpretori în cercuri.

Mai este în Făgăraș numai un singur neguțător român și și acela începětor, ér parochieni mai cu stare abia mai avem doi, trei.

Cu firma credință în Dumnedeu, cu alipire neclintită către neamul nostru românesc și către sfânta nóstră biserică română greco-ortodoxă și cu puternica iubire către patrie, sperăm, că vor venì și pentru némul și biserica nóstră timpuri mai bune, ce sě dea bunul Dumnedeu atât spre binele nostru, cât și spre binele țěrei.

Adi sunt în curs banii de bronz de un filer și de o jumětate de filer de nickel de 10 și 20 fileri; de aramă ne 1 crucer, ce valoréză 2 fileri; de argint de 1 corónă, care are valóre de 100 fileri, — de argint de 1 floren, care are valóre de 2 coróne; de aur de 10 și 20 coróne și de un galben imperial cam 11 coróne. Apoi mai sunt bani de hârtie de 5, 10, 50, 100 și 1000 floreni bucata. Prețul mărfurilor se socotesce adi după floreni și cruceri (1 fl. = 100 cruceri). Costă: un hectolitru de grâu 5 fl., de sěcară 3 fl., de cucuruz 3 fl. 50 cr., de ověs 2 fl. 40 cr., de picioici bune 1 fl., mai slabe 60 cr. Carnea de vită costă kgramul 40 cr., cea de rîmători 40 cr., de vițěl 30 cr. și cea de óie 26 cruceri. Óue se vênd cam 6 de 10 cr. Litra de vin vechiu de masă costă 50 cr., de cel nou 36 cruceri.

(Va urma.)

nu o vor permite, deóre-ce și acestea au mari interese materiale de apĕrat în Grecia tocmai pentru sudiții lor.

Turcia prea mândră pentru triumful seu stărue sĕ țină ocupată o parte din Tesalia, nu numai ca gagiu pentru asigurarea desdaunării cheltuelilor de resbel, ci chiar pentru de a se întărí acolo, ca Grecia sĕ nu-i mai pótă nici-odată călca în mod ostil pe teritoriu.

In acest stadiu se aflâ de present resbelul greco-turcesc.

Din parlamentul magiar.

Ședinta dela 11 Maiu 1897 n.

Se vede, că parinții patriei nóstre s'au cam urît cu lucrul, ori că-i coplesesce căldura și nu pot lucra. Acésta ar fi însĕ scusă cam slabă, vĕḑênd ploile cele dese, cari pun pe gânduri îngrijitóre pe sĕrmanii economi, cari aprópe singuri pórtă sarcinile țerii. Nu lucră, căci sunt comoḑi. Sĕ umble numai diurnele cele grase și sĕ aibă timp destul pentru de a se ocupa cu alte afaceri, cari le umplu buzunarele lor, — celelalte afaceri publice, cari îi privesce, întêmple-se cu ele ce se va întêmpla, dacă nu le umplu totdeuna și buzunarele lor. Intr'adevĕr astfel trebue sĕ cugetăm când vedem, că sĕ țin ședințe de durată de câteva minute și pause de câteva ḑile.

Tocmai așa a fost și cu ședința de față. — S'au pertractat dóue proiecte de lege privitóre la dóue căi ferate vicinale și — acasă.

Numai resolvarea cuotei îi mai îmboldesce la ceva activitate pe „părinții patriei“ nóstre.

Vom vedé, cum vor resolva-o.

Sinodul archidiecesan.

Ședința X.

Luni, la 28 Aprile, (10 Maiu) 1897.

Președinte Exc. Sa I. P. S. D. Archiep. și Metr. *Miron Romanul.*

Ședința se deschide la 9 óre antemeridiane.

Notariul Dr. Cristea cetesce protocolul ședinței VIII., ér S. Medean pe cel al șed. IX., cari după unele îndreptări se autentică.

Se presentéză cererea de concediu a deputatului Dr. I. Ivan, pe restul sesiunei. — Se încuviințéză.

Excelenția Sa Metropolitul premițênd, că a recunoscut totdéuna libertatea sinodului de a-și sĕvîrșí acțiunile sale independent, după chibzuința sa, declară, că alegerile făcute ieri, s'au făcut în dreptul ce-l are sinodul; cu tóte aceste, ca nu cumva cineva afară de sinod sĕ presupună, că acele au fost influințate de Ex. Sa, séu că cu combinațiile acele a fost înțeles și Ex. Sa, declară, pentru a se lua la protocol, că la alegerea făcută ieri pentru reconstituirea senatului epitropesc, nu s'a luat în considerare propunerea sa și recomandarea ce a făcut-o în conferență.

Declarația Ex. Sale se ia la protocol.

La ordinea ḑilei raportul comisiei bisericesci.

Raportorul Dr. Ioan Turcu referéză asupra raportului consistorial prin care se subșterne „Catechismul mic“ de Z. Boiu.

S'a constatat, că cartea acésta s'a subșternut sinodului episcopesc spre censurare din punct de vedere dogmatic, resultatul însĕ n'a sosit. La propunerea comisiunei sinodul sub reserva aprobării sinodului episcopesc, apróbă „Catechismul“ și-l admite ca manual pentru școlele nóstre elementare.

Comisiunea organisătóre prin referentul sĕu Ioan de Preda în obiectul încassării taxelor sidoxiale, în legătură cu o propunere a deputatului V. Damian făcută în afacerea acésta, face următórea propunere:

1. Conclusul sinodal nr. 78/96 privitor la taxa sidoxială se susține în totalitatea sa.

2. Consistoriul se însărcinéză, sĕ facă inmediat cele de lipsă pentru efectuirea acestui conclus, și cel mult până la 1 Iuliu n. a. c. sĕ le pună în lucrare cu atât mai vîrtos, că la cas contrar în lipsă de acoperire n'ar puté sĕ voteze pro 1899 acele poziții de budget, cari sunt avisate la taxele sidoxiale.

3. Spre a înlesní executarea conclusului de mai sus și pentru punerea în lucrare a preparativelor pentru încassarea regulată a taxelor sidoxiale, sĕ se sistemiseze un nou post de referent pentru afacerile fondului sidoxial și de pensiuni.

Privitor la cel din urmă punct se mai ivesc în comisie dóue alte vederi:

a) Pentru executarea acestui conclus se însărcinéză o secțiune a consistorului cu birou separat, sub conducerea unui asesor consistosial, dispensat de alte afaceri, căruia sĕ 'i-se dee personal ajutător, respective exactorat, — pentru a cărui salarisare se dă consistoriului un credit deocamdată până la 2000 fl.

b) minoritatea, representată prin dl Preda, propune: consistoriul sĕ se încredințeze a angaja o nóuă putere pentru afacerile fond. de pensiuni și sidoxial, care sĕ se remunereze din venitele acestor fonduri.

Deputatul V. Damian aflâ, că se doresce terminare încă aḑi agendelor sinodali. Importanța afacerii din chestiune cere sĕ nu trecem peste ea prea repede. Delà inaugurarea constituției bisericesci încóce nu s'a ivit o chestie mai gravă, ca chestia dotațiunei preoților, ḑice dl Damian; trebue deci sĕ fim cuprinși asupra acestei afaceri de cele mai serióse îngrijiri și sĕ ne cugetăm serios asupra resolvirei ei. Constată, că a trecut la mijloc timp considerabil și afacerea cu despăgubirea protopopilor, cu dotațiunea archiepiscopului nu s'a resolvit din partea consistoriului, ba consistorul, necum sĕ o resólve, nici raport n'a făcut în chestie; organul executiv arată deci dubietate în afacerea acésta. Cere ca sinodul sĕ priméscă ca întroducere la propunerea comisiunei, următórea propunere:

„Sinodul cu regret ia act, că organul executiv nu numai că n'a pus în lucrare conclusul nr. 78/896 în obiectul dotării clerului din archidiecesă, dar' n'a presentat nici raport prin care sĕ justifice neexecutarea acestui conclus de atâta importanță pentru funcționarea organismului nostru bisericesc, deci ia următorul conclus“ etc:

Excelența Sa Metropolitul spune, că deputatul Damian a făcut imputări netemeinice, când a ḑis, că consistorul a stat pe gând, a dubitat în chestia cu executarea conclusului referitor la fondul sidoxial. Consistoriului i-a trebuit timp de cugetare pentru a găsì un expedient mai ușor și mai sigur pentru regularea mai corêspunḑĕtóre și eficace a acestei chestii. Nu are nimic în contră, sĕ se încépă și cu regrete, mai ales dacă se crede, că acésta va accelera executarea afacerei.

Dl I. de Preda nu póte primí propunerea lui Damian, pentru-că nu-i aflâ resonul.

Décă o ia ca mijloc coercitiv, puțin resultat va produce, o scim din antecedențe; ér' dacă o ia ca o admoniție stimulătóre la adresa organelor administrative, — érăși puțin folos va aduce.

Excelentia Sa: o recomandă spre primire, din îndemnuri de consecuență. Décă în alte casuri am primit astfel de amandamente, urméză sĕ-l primim și pe acesta. O recunosc toți domnii deputați, că consistoriul a purces necorect, când necum sĕ execute conclusul din chestiune, nici n'a făcut raport asupra lui. Sĕ se priméscă deci décă se crede, că va fi ducĕtor la scop.

Punêndu-se chestia la vot, cu 16 voturi contra 14 se primesce propunerea de întroducere a deputatului Damian.

Punctul 1. al propunerii comisiei sinodale organisătóre, se primesce.

Referitor la p. 2. Excelenția Sa e de părerea, ca acela sĕ se lase afară.

Dep. Ghiaja face propunerea, ca partea ultimă din punct 2. al propunerii comisiunei, sĕ se lase afară, căci nici ca motivare, nici ca amenințare nu are înțeles.

Dep. Dr. Pușcariu crede și dsa, că conclusia amenințătóre din p. 2. sĕ rĕmână afară, căci eventualitatea prevĕḑută acolo se înțelege de sine.

Dep. Dr. Turcu spriginesce propunerea deputatului Ghiaja.

Deputatul Ioan de Preda ține sĕ declare, că partea ultimă din propunerea de sub pertractare se póte considera și ca motivare, după-cum o consideră unii domni deputați, și ca amenințare după-cum o țin alții. Comisia a hotărît sĕ se stiliseze așa, ca sĕ se pótă explica în tot chipul.

Excelenția Sa deasemenea crede a fi mai bine sĕ se lase afară partea din urmă a propunerii comisiei, care cuprinde amenințare la adresa consistoriului și a metropolitului; ceea-ce necum sĕ trăgăneze, ar accelera resolvirea afacerii.

Punêndu-se la vot, partea din urmă a propunerii comisiei cade.

Deputatul Parteniu Cosma, ca representant al majorității, la punctul 3. al propunerii comisiei organisătóre, constată, că toți membrii comisiei sunt de acord, sĕ se angajeze puteri nóue pentru resolvarea în tótă regula a afacerii fondului sidoxial. Dl. vicar a propus instituirea unei secțiuni consistoriale pentru afacerea acésta. Dl. Preda a propus sĕ se angajeze o putere pentru chivernisirea ei. Majoritatea a fost de părerea, sĕ se iee acum tóte mĕsurile, ca afacerea sĕ mérgă spre resolvire. O persónă specială în greniul consistoriului va avé destul lucru cu afacerea fondului sidoxial și de pens.; a propus deci sistemisarea unui nou post de asesor ordinar salarisat pentru conducerea afacerii acestor fonduri. Dl Cosma e de părerea, că afacerea fondului sidoxial pusă în mâna unei persóne harnice, și avênd concursul și spriginul preoțimei, va aduce resultate neprețuibile. E convins, că protopopii și preoții, cari sunt la înălțimea chemării lor, vor face tot posibilul pentru înlesnirea executării acestei afaceri, care este cea mai importantă pentru bunăstarea bisericei și preoțimei nóstre. Ajungênd acest fond la stare bună, și putêndu-se aplica Normativul fondului sidoxial, se va paralisa pornirea pĕcătósă a unor preoți de a face „merite“ rĕu înțelese, spre a fi considerați de ministru la conferirea ajutórelor de desdaunare. S'a constatat, că preoți harnici nu capĕtă ajutóre, ér cei cari prea puțin séu de loc nu-și fac datorința către biserică, de multe ori sunt considerați. Ajungênd acest fond la stare bună, lucrul se va întórce; va primì spre exemplu 200 fl. acela, care a primit 400 dela ministru, și va primì 600 fl. acela, care n'a căpĕtat nimic dela ministru. Prin acésta se vor întórce toți la calea adevĕrată, și alipirea de biserică va fi mai căldurósă. Importanța fondului merită, ca pentru chivernisirea lui sĕ se sistemiseze un post de referent în senatul epitropesc, ér acesta sĕ se salariseze din fondul general. Dl Preda ḑice, că sistemisând un nou post de referent în senatul epitropesc, vom venì în conflict cu dispozițiile Statutului organic. — Statutul organic nu vorbesce nimic de referenți, va sĕ ḑică temerea d-sale n'are temeiu. Sĕ se institue deci un asesor ordinar salarisat, după-cum e propunerea majorității comisiei.

Dep. Dr. Pușcariu: Sĕ se dea consistoriului timp de un an pentru studiarea chestiei chivernisirei fondului sidoxial; consistoriul sĕ vină apoi cu experiențele făcute, sĕ facă propuneri în merit, chiar și cu privire la persóna ce ar fi a se angaja.

Dep. D. Comșa: Sĕ se facă colecta; când s'a făcut, sĕ se sistemiseze postul, până atunci sĕ se angajeze de va fi lipsă, o putere. E deci pentru părerea lui Preda.

Punêndu-se chestia la vot, propunerea deputatului Preda întrunesce majoritatea voturilor.

Comisia organisătóre, prin raportorul sĕu Leontin Simonescu referéză asupra raportului consist. archiediecesan în chestia emisului ministrului de culte și instr. publ., prin care cere sĕ i-se astérnă an de an consignarea elocării capitalelor fondurilor și fundațiunilor administrate de consistoriu și însoțite de extrase de rațiocinii.

Sinodul în afacerea acésta primesce propunerea comisiei, care e următórea:

„Cererea guvernului țĕrei cuprinsă în punctele 2. și 3. ale emisului ministrului de culte și instrucțiune publică din 23 Oct. n. 1896, Nr. 3552. pres. confidențial, relativ la substernerea în fie-care an a unui conspect despre elocarea capitalelor fondurilor și fundațiunilor archidiecesei și la substernerea extraselor despre rațiociniile aceloraș fonduri și fundațiuni, érăși an de an, invólvă în sine ingerința guvernului în afacerile autonome ale bisericei nóstre.

In urmarea acesteia, și fiind-că mĕsurile contemplate de guvern se încércă a se aplica față de tóte eparchiile nóstre, adecă față de întréga biserică, emisul ministerial din cestiune se promovéză la congresul național-bisericesc, cu rugarea, ca acela sĕ iee mĕsurile corespunḑĕtóre pentru a înlătura o ingerință incompetentă în afacerile bisericei nóstre autonome“.

Exelența Sa Metropolitul declară, că ministrul i-a trimis actul cu observarea, că e confedențial. Acésta n'a priceput-o. Nesimțindu-se împuternicit, pe basa normelor existente ale bisericei nóstre, sĕ resólve din proprie putere o afacere de natură atât de gravă, a substernut-o sinodului. (aclamări)

Deputatul August Nicóră: Mĕ aflu în plăcuta posiție de a mĕ identifica cu pașii făcuți în acéstă chestie de Ex. Sa Metropolitul și de comisia sinodală, și primesc propunerea comisiunei.

Comisia scolară prin raportorul sĕu Dr. Șpan, referéză asupra raportului consistorial, în care se arată, că din lipsa de mijlóce n'a aflat de bine a grăbì cu pregătirile pentru zidirea noului seminariu, ci a edificat nóua aripă a seminariului pe „Spinarea Cânelui“, care va corespunde pe timp mai îndelungat trebuințelor.

Raportul cons. se ia spre scire.

Privitor la propunerea deputatului Dr. Barcian, făcută în ședința dela 22 Aprilie în obiectul inființării în Sibiiu a unei scóle poporale elementare séu superióre, comisiunea propune, ca aceea sĕ se transpună consistoriului archidiecesan, care se însărcinéză a studia chestia înființării în Sibiiu a unei scóle poporale de băeți, elementară séu superióră, atât din punct de vedere al orgauisării și al susținerii, cât și din cel al legăturii cu semin. „Andreian“, ca avênd a servì și ca scólă de aplicație pentru elevii secției pedagogice, — și a presenta apoi sinodului un raport bine întemeiat în materie.

Se primesce propunerea comisiunei.

Privitor la propunerea dlui deputat Parteniu Cosma, de a se înființa în Sibiiu cu începerea anului viitor un post de catichet salarisat, comisia propune: Propunerea se dă consistoriului spre a o studia în legătură cu chestia sistemisării posturilor de catichești preste tot.

Deputatul P. Cosma: Nu se scie când vom fi în stare, sĕ sistemisăm posturi de catichești în întréga archidiecesă. Aici în centru, unde o mulțime de studenți români de religia nóstră cerceţéză diferite scóle, unde e protopop, consistoriu, metropolit etc., studiului religiunei nu i-se dă atenţia cuvenită; tot ce se se face, se face par'că numai de ochii lumei. Ar trebuì ca Sibiiul în privinţa catechisărei sĕ fie model. Sĕ nu amânăm chestia până la regularea generală, ci sĕ o punem în lucrare cu începerea anului viitor; catechetul sĕ se plătéscă din vre-un fond.

Dep. Dr. Puşcariu: constată, că la şcólele din Sibiiu cooperéză ca caticheţi 6 persóne: 2 profesori, şi 4 alţi indiviḑi cualificaţi. E deci la tot casul mai corespunḑĕtóre catechisaţia aici ca în alte locuri. Sĕ se reguleze în general, şi sĕ se caute mijlócele necesare pentru remuneraţie.

Deputatul Ioan Moţa luând cuvênt expune cam următórele: Ex. Sa metropolitul în vorbirea de deschidere a constatat, că stările din lăuntru ale bisericii nóstre nu sunt mulţămitóre, şi îndémnă sinodul sĕ se gândéscă serios la mijlócele, pe care ne-am putea întărí în partea morală, şi întăriţi am putea sĕ creăm condiţiunile pentru prosperarea bisericii. Acelaş lucru trist l'au constatat şi ceialalţi archierei în cuvêntările lor de deschidere. Vorbitorul află în propunerea deputatului Cosma un punct, de care se póte lega ideia de a ne gândì serios şi a afla mijlócele pentru întărirea nóstră morală. Un mijloc de mare însĕmnătate şi de fórte bun ajutor este pentru noi în privinţa acésta *predica bisericéscă*, aḑi prea dată uitării în biserica nóstră. Aduce exemple, cum prin predică se póte îndupleca poporul spre bine, şi doresce sĕ vadă făcêndu-se un început de cultivare din nou şi cu zel a predicei bisericesci, pentru a împedeca insträinarea poporului de biserică şi a uşura executarea bunelor lucrări, ce biserica le pune la cale, dar care se isbesc de nepăsarea poporului şi se sfărîmă, tocmai pentru-că nu i-se predică şi nu e atras şi însufleţit pentru biserică prin cuvêntări. De instituirea catichetului în Sibiiu, dênsul crede, că s'ar putea lega nimerit şi chestia acesta, întrucât acel catichet, căutându-se o persónă potrivită, ar avea negreşit putinţa, ca în timpul sĕu liber sĕ pregătéscă predice, cari apoi sĕ fie trimise tuturor bisericilor, spre a fi cetite poporului, însufleţindu-l pentru biserică şi pentru aşeḑĕmintele ei. Prin acest început s'ar vedea în curênd născută o emulaţie, şi unul din o parte, altul din alta, s'ar pune pe scris predice, şi ar lua acest ram preţios un avênt îmbucurător, ér urmările şi binefacerile lui pentru biserică ar fi de nepreţuit. De aceea face la propunerea deputatului Parteniu Cosma următoriul adaus:

„Venerabilul Consistoriu arehidiecesan, la intregirea postului de catechet în Sibiiu, în calea concursului public, va căuta sĕ institue o astfel de persónă, care sĕ fie dovedit şi talent şi plăcere de a se ocupa cu predica bisericéscă, fiind îndatorat a pregătí cel puţin o predică pe lună, care predică sĕ fie apoi rĕspândită în cerc cât se póte mai larg, fie prin tipărirea ei în fóia oficiósă a archidiecesei, fie prin trimiterea ei în formă de circulară, tuturor parochiilor, spre a fi cetită poporului“.

Ér avênd acest scop în vedere, propunĕtoriul Ioan Moţa consideră propunerea d-lui P. Cosma de fórte urgentă, şi o spriginesce, ca sĕ fie resolvită deja până la anul viitor şcolar.

Deputatul Aug. Nicóră află desbaterea de mare interes şi spriginesce cu multă căldură atât propunerea urgentă a d-lui Cosma, cât şi adausul fórte folositor al d-lui Ioan Moţa; de aceea propune primirea în unanimitate a propunerii cu adausul ei cu tot.

Deputatul Dr. D. P. Barcianu, află că prin îndatorirea şi la facerea de predice, catechetul ar fi prea împreunat, căci un catechet pentru elevii gr. or. dela tóte şcólele străine din Sibiiu, ar avé peste 48 de óre de prelegere pe sĕptĕmână, dar afară de aceea aştéptă dela el sĕ propue religiunea într'un chip mai perfecţionat, cu studiu serios şi aprofundat, aşa că ar avè destul de lucru. Spriginesce propunerea comisiei, cu adausul dór, ca Sibiiul sĕ fie considerat la locul prim, în regularea chestiei catecheţilor în centrele mai însemnate.

Deputatul Mateiu Voileanu este şi d-sa contra propunerii d-lui Cosma, căci chestia e mult mai grea, decât sĕ pótă fi din tóte privinţele câte e de lipsă, studiată şi pusă deja în aplicare în timp aşa de scurt. Sunt aici 15 şcóle străine. Chestia regulării catechisării la tóte aceste şcóle nu e aşa de uşóră cum se crede. Spriginesce părerea comisiei.

Deputatul P. Cosma se declară deplin mulţumit cu faptul, că chestia catechisării s'a discutat cu atâta intensitate, prin ceea-ce, cel puţin pe jumătate şi-a ajuns scopul; căci e tot atât, ori peste un an, ori peste doi, se va înfiinţa post de catechet în Sibiiu. E vorba numai, ca sĕ se înfiinţeze odată. Recomandă spre primire propunerea d sale, de-a se instituí catechet cu începutul anului viitor în Sibiiu. Décă acésta nu se va primí, e mulţumit şi cu a comisiei

Pusă chestia la vot, propunerea de urgenţă a deputatului P. Cosma şi adausul deputatului Ioan Moţa cad, şi se primesce propunerea comisiei.

Şedinţa se ridică la órele 2, avisându-se a XI-a şedinţă pe după amiaz la órele 4. *Rin....*

Noutăţi.

Avis. Subscrisul prin acésta se aviséză, că din causa membrilor fórte puţini presentaţi la adunarea despărţĕmêntului din tractul Cluşiului pe ḑiua de 27 Aprilie st. v. a. c. în Călata-mare, prin acésta se convócă menţionată adunare generală pe ḑiua de 12/24 Maiu a. c. în comuna Mănăsturul-românesc, la care adunare Domnii membrii ordinari sunt provocaţi a participa sub urmările cuprinse în § 9 al „Statutului reuniunei“, ér alţii bine voitori ai causei şcolare sunt rugaţi a participa în numĕr cât de mare.

Acest avis forméză totodată ca un nou convocator şi convocare specială nu se face, din motivul, că preţuitul ḑiar „Telegraful Român“ este deja abonat din partea fie-căruі învĕţător séu oficiu parochial, respective preot.

Călata-mare, 1 Maiu 1897.

Ioan Luca,
preş. reun. înv.

* * *

Adunare de ţărani în contra pactului. In 20 Iunie n. se va ţinea în Viena o adunare mare de ţĕrani, unde vor fi învitaţi toţi proprietarii mari şi mici ai Austriei. Adunarea se va ocupa cu pactul şi cu cuota, şi după tóte probabilităţile va fi îndreptată contra Ungariei şi a pactulni.

* * *

Condolenţa Ţarului. După înpărtăşirea „Agenţei Havas“, ambasadorul rusesc la Paris, baronul Mohrenheim a predat presidentului Faure următórea scrisóre a Ţarului:

Domnule President!
Mult stimatul meu Amic!

Impărătésa şi eu ne exprimăm adênca condolenţă pentru îngrozitórea catastrofă, ce a bêntuit la Paris în bazarul filantropic. D-Vóstră ne cunosceţi sentimentele nóstre pentru Franţa mult mai bine, decât sĕ vĕ puteţi îndoí asupra adâncei şi sincerei nóstre condolenţe, care ne umple inima în timpul acelei catastrofe mari, care atâta doliu sfăşietor şi îngrozitóre durere a adus asupra Parisului. Când din tótă inima ne asociăm acelor sentimente, pe cari D-Vóstră faţă cu o astfel de încercare le simţiţi, ţinem sĕ vĕ manifestăm expresiunea simpatiei nóstre şi a întregei Rusii: Primesce D-le President, mult stimatul şi nobilul meu Prietin, asigurarea nestrămutabilei şi sincerei mele amiciţii. *Nicolae.*

* * *

In contra emigrării. Pentru împedecarea emigrărilor, ce în primăvéra acésta s'au pornit în mĕsură mare, ministrul de interne magiar a lansat un ordin cătră şefii autorităţilor adm., prin care le deobligă pe acele, sĕ păşéscă cât se póte de energic faţă cu agenţii de emigraţiune, şi sĕ facă raport despre mişcările esperiate.

* * *

Rectificare. După informaţiunile positive primite ulterior ţinem a rectifica, că Ilustritatea Sa D. Dr. Ioan Szabó, episcopul gr. cat. dela Gherla n'a luat parte, nici a fost de faţă la chirotonirea întru episcop a Il. Sale D-lui Dr. Demetru Radu, întêmplată la Blaşiu în Dumineca trecută.

Raportul general al senatului epitropesc.

Nr. 2410 Epitr.

Venerabil sinod archidiecesan!

Consistoriul archidiecesan ca senat epitropesc are onóre a subşterne despre activitatea sa în decursul anului 1896 următoriul

Raport general.

Senatul epitropesc în decursul anului 1896 a ţinut 46 şedinţe, dintre cari 42 ordinare şi 4 extraordinare.

Piesele întrate la protocol de esibite în resortul acestui senat au fost 3180, cari s'au şi resolvit până la 31 Decembre 1896, afară de 18 esibite, cari s'au resolvit la începutul anului 1897.

Piesele întrate se referesc: la afacerile interne ale fondurilor şi fundaţiunilor 1165, ér 2015 la afacerile externe din archidiecesă; din acestea 968 special la raţiocinii.

Raţiocinii restante au fost din anul 1894 2, din 1895 8 şi din 1896 339, cu totul 349.

Activitatea acestui senat s'a extins cu deosebire în doue direcţiuni şi anume: asupra administrării şi manipulării averii archidiecesane din centru, şi asupra controlării şi manipulării averilor bisericesci şi şcolare a comunelor din archidiecesă.

În legătură cu conclusul Venerabilului sinod din 3/15 Aprile 1896 Nr. 47, referitoriu la eventuale întregire a locului referentului al doilea din acest senat, s'a făcut în şedinţa plenară din 6/18 Maiu 1896 următórele disposiţiuni:

În lipsa unui al doilea referent a purtat până în Iuniu 1896 referada afacerilor interne ale fondurilor şi fundaţiunilor secretariul consistorial Dr. Elie Cristea, ér din Iuniu începênd s'a predat şi referada fondurilor şi fundaţiunilor referentului acestui senat pentru afacerile externe. Referada fondului de pensiune a provĕḑut-o şi în acest an profesorul prov. Dr. Ioan Stroia; ér referada pentru încassarea taxei sidoxiale s'a încredinţat asesorului din senatul bisericesc M. Voileanu.

Înmulţindu-se în mod însemnat afacerile acestui senat, ce este evident şi din numĕrul esibitelor întrate, necesitatea unui al doilea referent devine inevitabilă.

I.

1. Starea fondurilor şi fundaţiunilor archidiecesane cu 31 Decembre 1896 este evidentă în raţiociniul acestui an, care se subştérne Venerabilului sinod cu raport separat.

2. Cu sumele de bani gata, cari au resultat din sortarea mai multor hârtii de valóre şi din venitele fondurilor şi fundaţiunilor, s'au făcut convertirile necesare şi s'au folosit în următoriul mod:

a) Din saldul cassei de 52,000 fl., ce a resultat la 1-a Maiu 1896, s'au cumpĕrat 22,300 fl. scrisuri fonciare „Vereinigte Budapester Sparkassa“ cu $4^{1}/_{2}\%$ cu 100 fl. 25 cr., — sub cursul ḑilei, cu 75 cr. mai puţin; — de 11,100 fl. obligaţiuni urbariale cu 4% interese, cu 96 fl. 35 cr., — sub cursul ḑilei cu 65 cr. mai puţin; — tóte acestea libere de dare.

Restul de 11,600 fl. din suma asemnată de 45,000 fl. s'a pus în deposit la „Albina“ cu $4^{1}/_{2}\%$ pentru a se puté solvì ratele la zidirea seminariului.

b) la 1-a Novembre 1896 s'au cumpĕrat din saldul cassei de 40,000 fl. cu suma de 35,000 fl. scrisuri fonciare „Vereinigte Budapester Sparkassa“ cu preţul al pari, cu $4^{1}/_{2}\%$, asemenea scutite de contribuţiune; în total deci de 68,400 fl.

Sumele acestea s'au indus la diferitele fonduri şi fundaţiuni, cărora au aparţinut hârtiile sortate.

3. In legătură cu raportul din anul trecut, referitoriu la zidirea casei din strada „Ernei“ Nr. 26/28, avem onóre a raporta, că numita casă s'a terminat conform contractului la timpul prefipt şi cu 1-a Iuliu 1896 s'au dat tóte locuinţele în chirie; casa s'a colaudat şi aflat în ordine, ér intreprenorului s'a solvit întréga sumă de 20,000 fl. din fondul seminarial, rĕmânênd cauţiunea lui de 2000 fl. neextradată până la terminul de supracolaudare.

Pentru eliberarea de dare a acestei case pe timp de 12 resp. 15 ani s'au făcut paşii necesari la locul competent, de unde până acum nu a urmat resoluţiune.

Satisfăcênd conclusului din 6/18 Aprile 1896 Nr. 87 sinodal, referitoriu la zidirea seminariului, respective la efectuirea a tot ce va fi necesariu pentru seminariu, s'a dispus imediat cele de lipsă pentru zidire, demolându-se 2 case de pe „Spinarea cânelui“, Nr. 27 si 29, şi ridicându-se din nou casa cu 2 etage, care terminată în tómna anului 1896 s'a şi predat în folosinţa elevilor seminariali ca dormitóre şi refectorii.

Casa s'a colaudat şi aflat în ordine, rĕmânênd ca curtea şi cele ce nu s'au putut efeptuì din causa timpului înaintat, sĕ se facă în primăvéra anului acestuia. Zidirea acestei case seminariale a costat 36,574 fl. 33 cr., care sumă s'a şi solvit intreprenorului din fondul seminarial, reţinêndu-i-se cauţiunea de 3000 fl. până la terminul de supracolaudare.

Încuviinţând Venerabilul sinod spre acest scop numai 25,000 fl., ne rugăm a sĕ da îndemnisare pentru 11,574 fl. 33 cr. plus spesaţi.

In privinţa publicării de concurs pentru procurarea unui plan de zidire a unui seminariu pe loc liber, în grădina archiepiscopiei din strada „Schewis“ sĕ aşterne Venerabilului sinod raport separat.

5. Reparaturi mai însemnate la casele archidiecesane din loc s'au făcut la reşedinţa archiepiscopéscă cu spese de 3179 fl. 34 cr., ér adaptarea la casa din „Piaţa mică“ Nr. 25 cu suma de 9200 fl. a fost o necesitate reclamată în interesul fondului, făcêndu-se astfel ceva mai rentabilă închiriarea. Tot pentru acéstă casă s'a cumpĕrat cu preţul de 1200 fl. 2 odăi, cari erau proprietatea lui Anton Pusch şi cari constituiau servitute, zidite fiind pe teritoriul acestei case, resp. sub casă, ca astfeliu sĕ aparţină întrégă fondului cumpĕrător, eliberându-se prin acésta cumpĕrare servitutea, care era indusă şi la protocolul funduar. Tóte celelalte reparaturi la celelalte case din loc au costat 1742 fl. 43 cr.

6. Cu privire la fondul de pensiuni se observă, că neprimind Venerabilul Sinod în sesiunea trecută propunerea Consistoriului de cuprinsul, ca membrii restanţieri, cari nici după repeţite provocări nu-'şi achită restanţele la fondul de pensiuni, sĕ fie sterşi din şirul membrilor acestui fond, ci prin conclusul sĕu Nr. 67 a aflat de bine a însărcina din nou Consistoriul, ca sĕ mijlocéscă chiar şi pe cale disciplinară încassarea tuturor restanţelor: acest senat spre a satisface însărcinării primite a stabilit din nou restanţa fie-cărui membru şi comună în special, şi inducêndu-o pe blanchete tipărite a provocat prin ordinul din 14 Octobre 1896 Nr. 6742 Ep., pe fie-care membru şi comună în special sĕ-'şi achite restanţa până cel mult în 31 Decembre 1896. Nesatisfăcênd un numĕr însemnat de membrii şi comune de bună voie nici acestei speciale provocări, acest senat a transpus prin conclusul seu din 25 Ianuariu a. c. Nr. 701 Ep. conspectul membrilor restanţieri senatului bisericesc cu rugarea, a păşi faţă de ei conform deciselor sinodale din 1893 Nr. 71, din 1894 Nr. 102 şi din 1896 Nr. 67, ér cât privesce comunele restante, fiind încă fórte multe, a însărcinat tot prin ordinul de sus oficiile protopresbiterale, a încassa pe basa conspectelor transpuse de aici restanţele dela comitetele parochiale şi până cel mult la stêrşitul lui Martiu a. c. a le înainta aici. Faţă de acele comitete, cari nu vor solvi nici acum restanţa, se va purcede deasemenea conform concluselor sinodale amintite mai sus.

Deóre-ce mulţi administratori parochiali cu tóte provocările speciale n'au aşternut jumĕtate venitul normat în §. 10 din Statutul fondului de pensiuni, acest senat prin conclusul sĕu din 21 Decembre 1896 Nr. 8748 Ep. a transpus şi pe administratorii negligenţi senatului bisericesc cu rugarea a se aplica şi faţă de ei mĕsurile disciplinare puse în perspectiva prin conclusul sinodal Nr. 104 din 1894.

Intrucât aceste mĕsuri disciplinare se vor puté efeptui şi vor şi avé resultat bun, vom puté raporta numai la sesiunea viitóre.

Colecta discului a incurs în anul espirat normal. Numai în protopresbiteratul Agnitei şi Giógiu II. a avut un resultat puţin îmbucurător, ceea-ce se explică prin starea administrativă abnormală, în care se aflau aceste protopresbiterate în anul expirat.

De altcum observăm, că starea acestui fond, după cum se póte vedé şi din raţiociniu, a fost în anul expirat normală, continuând acest fond a se consolida şi spori pe lângă tóte împregiurările grele amintite mai sus, cu cari are sĕ lupte şi pe lângă tóte pensiunile şi ajutórele specificate în conspectul de sub *A)* ce deja le pórtă din venitele sale.

7. Ajutórele votate de comisiunea administrativă a „Fundaţiunii Şaguna“ comunelor bisericesci pentru zidirea de biserici şi edificii scolare, s'au solvit acelora conform condiţiunilor propuse de comisiune.

8. Scontrarea cassei şi averii archidiecesane s'a efeptuit prin o comisiune exmisă din partea consistoriului şi s'a aflat în deplină ordine.

9. Imprumuturi particulare din fondurile archidiecesane s'au dat comunei bisericesci Caila 1200 fl., care sumă a şi replătit'o, apoi comunei bisericesci Abrud 1000 fl. cu hipotecă pupilară.

II.

1. Referitoriu la administrarea și manipularea averii comunelor bisericesci din archidiecesă ne luăm voie a raporta următórele:

Averea comunelor bisericesci s'a sporit și în decursul anului 1896 prin donațiuni și legate, făcute de către singuratici binefăcĕtori, precum și prin favorabile cumpĕrări, vinderi și schimburi de realități și prin alt diverse acuisițiuni în folosul bisericilor și scólelor nóstre.

Conform conclusului din 3/15 Aprilie 1896 Nr. 49 sin. ne luăm voie a alătura aici sub *B*) un conspect despre tóte cumpĕrările, vinderile, schimburile, zidirile de biserici și scóle și despre adăptările făcute la acestea.

2. Dintre donațiunile mai de însemnătate, cari s'au făcut în anul 1896, parte prin donațiuni în bani gata, parte prin donarea de realități, însemnăm:

Stefan Duma bisericei din Mohu 100 florini.

Paraschiva Stefan bisericei din Țințari 100 fl.

George Tarța bisericei din Corneni mai multe realități.

George Piteiu bisericei din Cohalm 100 fl.

Dominica Barbu bisericei din Intorsătura Buzĕului realități în valóre de aprópe 1000 fl.

I. A. Boricean bisericei din Teliu 200 fl.

A. Vulpoiu tot acestei biserici 100 fl.

Ioan Imbĕruș din Sibiiu Suburbiul-inferior 200 fl.

Moise Drăgan, bisericei din Iacobeni 100 fl.

G. S. Pilția din Feldióra Brașovului bisericei de acolo 19 jugĕre pămênt comasat.

Ecaterina Marinoviciu din Reghin bisericei din Potoc 500 fl.

George Bota din Rĕhău bisericei din Cacova Sebeșului 100 fl.

Chirilă Tróncheș întréga sa avere, peste 5000 fl. bisericei din Trêmpoiele.

Ioan cav. de Pușcariu bisericei din Sohodol, intravilan de 1000□⁰.

Dimitrie Manoviciu bisericei din Cărpinișul Abrudului o realitate de însemnat preț pentru crearea unei fundațiuni de stipendii la tinerii din Munții apuseni.

Sim. Hogiu mai multe darcele de pămênt bisericei din B.-Joseni.

Florea Părău mai multe parcele bisericei din Moșna.

3. Cu privire la afacerile exactorale avem onóre a subșterne aici sub *C*) conspectul despre numĕrul rațiociniilor din anii 1888—1896 inclusive, din care se face evident, cari sunt cu absolutoriu, cari în stadiul de revisiune séu în restanțe încheiat cu 31 Martiu 1897, ér' sub *D*) conspectul despre stadiul rațiociniilor din protopresbiterate, despre fondurile și fundațiunile administrate de epitropiile protopresbiterale și de alte corporațiuni bisericesci, încheiat asemenea cu datul sus provocat. Observăm, că și în anul 1896 s'au somat oficiile protopresbiterale peste tot precum și în casuri speciale, ca sĕ stăruiască la comunele bisericesci pentru subșternerea regulată a rațiociniilor; deși nu pe deplin satisfăcĕtoriu, totuși se constată față de anii precedenți un progres în subșternerea rațiociniilor, afară de protopresbiteratele Avrig, Deva, Făgăraș, Geógiu II., Hațeg, Mediaș, Mercurea și Turda, din cari protopresbiterate fórte puține rațiocinii s'au subșternut.

4. Deposite mai însemnate date de comunele bisericesci în administrarea acestui consistoriu au întrat în anul expirat: Caila 600 fl., Feneș 1600 fl., Livezeni 800 florini, Trîmpoiele 1000 fl. și Zdrapți 2000 fl., cu totul 6000 fl. Depositele au fost cu finea anului 1895 în suma rotundă de 140.000 fl. v. a., ér cu finea anului 1896 aprópe 150.000 floreni, calculate fiind și interesele.

5. In cause de comasare a hotarelor, segregare a pădurilor și a pășunitului, precum și în diferite procese particulare ale bisericilor s'a dat acestora înviațiunile de lipsă; ér în multe procese de natura arătată și în speciale procese a intrevenit însuși consistoriul prin fișcalul seu, pentru apărarea drepturilor respectivelor comune împrocesuate.

6. Referitoriu la rațiociniile tipografiei la stadiul proceselor, la restituirea anticipațiunilor, la fundațiunea „Ioan Popescu“, și la alte obiecte mai importante se subștern rapórte separate; ér ce privesce fundațiunea „Ispas și Dr. Absolon Todea“ notificăm Venerabilului sinod, că din acéstă fundațiune s'a votat deja stipendiul amĕsurat testamentului și literilor fundaționale.

Rugàm deci pe Venerabilul sinod a lua spre sciință acest raport, a da îndemnisare pentru supererogatele și cu referență la conclusul din 3/15 Aprile 1896 Nr. 47 sin. a dispune cele-ce va afla necesariu.

Sibiiu, din ședința senatului epitropesc, ținută la 5 Aprile 1897.

Consistoriul archidiecesan.

Dr. **Il. Pușcariu,**
archim., vicariu archiepiscopesc.

Dr. **Elie Cristea,**
secretariu

Din public.*)

Mulțămită publică.

Comitetul și epitropia parochială din Lelese prin acésta cu profund respect și recunoscința vine și pe acésta cale a aduce profunda sa mulțămită și recunoscință Prea Onoratei direcțiuni a institutului de credit și economii „Corvineana“ din Hunedóra, pentru ajutorul prestat bisericei nóstre din Lelese în suma de 13 fl. 82 cr., scris: treispredęce floreni 82 cr. v. a., votat prin adunarea sa generală cu încheierea bilanțului pro 1896.

Priméscă harnicii și vrednicii conducĕtori ai sus lăudatului institut pe lângă profunda nóstră mulțămită și recunoscință, nu numai simpatia nóstră, ci a întreg cercului Hunedórei, în a cărui centru se află, încrederea și sprijinul nu numai material ci și moral, vĕdęnd un astfel de institut, tinĕr și viguros, împărțindu-și profitul curat spre scopuri filantropice, cum s'a făcut și în adunarea sus menționată.

Le poftim pe lângă mulțămită și ca mulți ferici̦ți ani sĕ prospereze și înainteze în scopurile Domnieilor, vrednice de lăudat și de imitat.

Din ședința comitetului parochial gr. ort. din Lelese, la 25 Martiu 1897.

Ambrosiu Mușia,
paroch președinte.

---

*) Pentru cele publicate în rubrica acésta redacțiunea nu este responsabilă.

Sz. 1781/897 plg. [60] 3—3

Hirdetmény.

Bongárd község (Szeben megye) határának általános tagositása iránti űgyben a megengedhetőség kérdésében hozott itélet jogerőre emelkedvén, az 1893. évi január hó 3-án 356. I. M. sz. a. kiadot utasitàs 61. §-sa alapján ezennel kőzzéteszem, hogy a jelzett tagositás előmunkálatai megkezdése, jelesen:

1. az érdekelt felek képviseletének rendezése.
2. a működő mérnök megválasztása.
3. a költség előirányzat elkészitése iránt tárgyalási határnapul **1897 évi május hó 17-dik esetleg** követő napját minden nap d. e. 9 órakor a Bongárdi községi irodába kitüzőm, melyre mindazok, kik a tagositás tárgya iránt tulajdoni czimen érdekeltek, azzal idéztetnek meg, hogy elmaradásuk a tárgyalás megtartását akadályozni nem fogja.

Egyuttal azon birtokrendezési mérnökök, kik a műkődö mérnöki teendöket el vállalni szándékoznak, felhivatnak a szerződési pontozatok előterjesztése mellett, ajánlataiknak a kitüzött határnapig alólirthoz, vagy az érdekelt felekhez leendő beadására.

Megemlittetik, hogy Bongárd község határa 1758 holdnyi területet foglal magában, melyből 800 hold erdő és legelő.

A nagyszebeni kir. törvényszék nevében.

Nagyszeben, 1897. évi Aprilis 20

Mihály Dezső,
k. t. székibiró.

Nr. 196/897 [57] 3—3

CONCURS.

Pe basa părintescii ordinațiuni consistoriale din 18 Martie 1897 Nr. 2031 Bis. și în sensul conclusului sinodului parochial din 8 Martiu 1892 prin acésta se escrie concurs pentru ocuparea postului de capelan lângă neputinciosul paroch Ioan Eft. Popovici din Țințari, protopresbiteratul Brașovului, cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“-

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: jumĕtate din tóte venitele sistemisate ale unei parochii de clasa a II-a.

Reflectanții la acest post au a-și așterne petițiunile lor instruite conform legilor în vigóre la oficiul protopresbiteral subscris pănă la terminul defipt.

Brașov, în 6 Aprilie 1897.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Brașovului în conțelegere cu comitetul parochial respectiv.

Ioan Petric,
protopresbiter.

Audiți, vedeți și vĕ mirați!

Sensațiune!

Fac prețuri necreḑut de ieftine la acéstă

desfacere finală

de orológe veritabile de Genf cu mecanism de precisiune

și garanție pe 5 ani.

I orologiu remontoir de goldină cu capacuri admirabile, gravate ori lucii, în nimica deosebit de cele de aur veritabil, cu **un lanț** frumos de goldină și regulat punctual, mai nainte fl. 10.—, acum à fl. 5.75 cu garanție de 5 ani. **I orologiu remontoir de argint**, cu capac duplu, de argint veritabil de 13 uncii, cu mecanism de precisiune și garanție pe 5 ani, cu un elegant **lanț aurit**, mai nainte floreni 18.— acum fl. 9.—. **I orologiu remontoir**, Prince of Wales, de argint veritabil cu capac dublu, 15 rubini, mecanism de precisiune și garanție pe 5 ani, cu **lanț** elegant, mai nainte fl. 20.— acum fl. 11.—. **I orologiu anker de argint** veritabil de 14 uncii, aurit în foc, cu mecanism de precisiune și garanție pe 5 ani, cu un elegant **lanț** lung, ori scurt, mai nainte fl. 18.— acum fl. 11.—. **I orologiu remontoir pentru dame**, de aur cu mecanism de precisiune și garanție pe 5 ani, cu **lanț** elegant aurit, mai nainte fl. 22.—, acum fl. 15.—. **I erologiu remontoir de aur pentru domni**, cu mecanism de precisiune și garanție pe 5 ani, mai nainte fl. 55.—, acum fl. 35.—. **I inel de aur cu sigil pentru domni séu dame**, fasonul cel mai nou, din aur de 14 carate probat din oficiu, cu pétră roșie, verde, albastră sau albă, după plăcere à fl. 5.—, 6.—, 7.—, 8.—, 10.—. **I inel de aur cu diamant veritabil** probat din oficiu à fl. 12.—, 15.—.

Ne rugăm pentru binevoitóre comande cât mai grabnice. Ori-ce comandă se execută tot atât de conscienților, ca și când cumpĕrătorul însuși ar fi de față.

Obiectele neconvenabile se schimbă ori se retrimit banii.

P. FROMM,
orológe și giuvaere
[50] 5—6 **VIENA, II. Obere Donaustrasse 107.**

Mare prăvălie
de
băcănie, candite, delicatese, bumbacuri etc.
a societății comerciale
„CONCORDIA“

Str. Măcelarilor Nr. 20. Strada Baier Nr. 1.

Edificiul „Albinei“.

Vênḑare în mare și mic.

Tóte articolele aparținĕtóre sferei de **băcănie, delicatese, candite** și **bumbacuri** se pot procura cu **prețurile cele mai moderate și în calitatea cea mai bună,** la **societatea „Concordia“.**

Prăvălia nóstră arangiată după recerințele moderne, numerósele localități ce ne stau la disposiție, precum și importul direct de mărfuri, ne pun în plăcuta posiție de a corĕspunde tuturor așteptărilor.

În special recomandăm Onor. public următórele articole: **Cafea, próspĕtă de diferite soiuri, Zăhar raff. I-a, Stafide, Migdale, Mazere, Linte, Orez, Piper, Cuișóre, Șafran francez, Thee, făină de toți numerii, Orange, Masline, Icre negre** și **roșii Șuncă, Salamă, Pesci marinați (Aalfisch, heringi, ruși), brânze próspete, Liqueuri (E. Lichtwitz & Co.) Rum, Cognac.**

Vinars curat de drojdii. — Vinars curat de prune.

Oțet de vin veritabil.

Vinuri curate și tot felul de ape minerale.

Fructe sudice, Oleiuri, Lumini, Săpunuri, Petroleu etc.

diferite sĕmințe agronomice plombate și scutite de rocoină cu prețuri fórte favorabile.

Din despărțĕmêntul de textile recomandăm următórele: **Bumbacuri de țesut, Bumbacuri franțozești veritabile (Marca D. M. & C.) albe si de diferite colori, Pĕr (Haras) bercă, Mătăsuri de cusut în diferite colori,** etc.

Așteptând numerósele comande ale Mult On. public și promițĕnd serviciu prompt,

semnăm cu tótă stima:
„Concordia“,
societate comercială pe acții.
[59] 2

Redactor prov. **Gavriil Hango.**
Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 50. Sibiiu, Marți, 6/18 Maiu 1897. Anul XLV.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
la „Tel. Rom.“ într'una cu suplementul „Fóia Pedagogică“
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strěinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuě ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rěndul cu litere garmond — **și timbru de 30 cr.** pentru fie-care publicare.

Cestiunea episcopiei ortodoxe sêrbesci dela Ueskub.

Între chestiunile eșite la ivélă din incidentul tulburărilor din imperiul turcesc nu ocupă loc neînsemnat nici chestiunile bisericesci. În deosebi Sêrbii și Bulgarii au desvoltat mare activitate pentru câștigarea de drepturi nóue pentru biserica lor ortodoxă națională. Tot așa au lucrat și frații nostri din România, dar precum se vede cu mai puțin resultat. Nici succesele Sêrbilor și ale Bulgarilor nu se dovedesce până acum de prea mare însemnătate. Totuși pentru ei sunt mai bune prospecte pentru resultate barem în parte multumitóre în viitoriu, decât sunt pentru biserica nóstră ortodoxă română-macedoneană.

Nu avem intențiune a ne ocupa de astădată cu biserica ortodoxă română din Macedonia, ci ne mărginim a face cunoscut cetitorilor nostri un articol scris de fostul ministru președinte sêrbesc Novakovics și publicat în revista bisericéscă sêrbéscă și în revista bisericéscă rusécă din Petersburg, care totodată este și fóia oficiósă a Sântului Sinod, privitoriu la chestiunea episcopiei ortodoxe sêrbesci dela Ueskub.

Étă-l în extras după „Egyetértés“:

Cérta bisericéscă între grecii și turcii dela Ueskub s'a iscat la anul 1889. Biserica ortodoxă sêrbéscă din anticitate s'a bucurat de dreptul, ca în „Biserica Rescumpěrătoriului“ limba liturgică sě fie limba slavonă și a avut liber dreptul de dispunere asupra averei, care o a avut de când exarchatul bulgar a fost pus sub supremația patriarchului dela Constantinopole.

Cérta s'a iscat de acolo, că Sêrbii au voit sě înființeze lângă biserică și o școlă. La Pascile din 1896 Grecii au câștigat pentru ideia lor pe un preot, pe preotul de până acum l'au alungat și cu el și liturgia slavonă, și s'au instalat și în averea bisericéscă. Plângerile Sêrbilor, ca sě se restabiléscă ordinea bisericéscă de până acum, sinodul patriarchal nu le-a ascultat, cu tóte că și însuși ambasadorul Sêrbiei dela Constantinopole a intrevenit în afacere.

Decisiunea sinodului, din causa indiferenței autorităților turcesci și din causa slăbiciunei metropolitului, nici n'a fost luată în sémă.

La Pascile din 1896 Sêrbii au cercat sě alunge cu puterea pe Greci din biserică, dar' nu le-a succes. Pentru aplanarea certei sinodul patriarchal a trimis pe metropolitul Ambrosiu dela Ochida, dar' Sêrbii n'au prea ascultat de el, căci au sciut înainte, că le este inimic. Și Ambrosiu dela Ochrida într'adevěr a judecat în favorul Grecilor, a ḑis, ca Sêrbii sě-și zidéscă o nóuă biserică, pentru sine, ér' până atunci în anumite ḑile pot sě țină în acésta serviciu divin în limba slavonă. Sêrbii de geaba s'au plâns din nou la Constantinopol; sinodul a revocat pe Ambrosiu, după ce 'și-a terminat misiunea. Noul exmis, metropolitul Methodiu a murit însě în curênd, la 19 Novembre anul trecut. Pentru liniștirea Sêrbilor, la iniciativa ambasadorilor rusesci și sêrbesci, dela 1892 încóce i-s'a fost dat de coadjutor archimandritul sêrbesc Nikofor. Cu consentimentul guvernului turcesc acum acest Nikofor a luat în mână guvernamentul bisericesc. Dar Ambrosiu, care cu tótă revocarea lui nu s'a depărtat din loc, a răpit la sine guvernamentul, și ca sě pótă delătura pe Nikofor, a mers până acolo, încât l'a acusat cu crime politice la ministeriul turcesc. Guvernul a făcut pechisițiune domiciliară la locuința acestuia, dar' n'a găsit nimic compromițětoriu. La vestea, că Methodiu a rěposat, în Constantinopol numai decât s'a adunat sinodul patriarchal și a ales de următoriu al lui pe Ambrosiu, și încă înainte de a fi acela barem înmormêntat.

Sêrbii la alegerea lui Ambrosiu s'au amărît fórte tare și l'au împedecat în împlinirea funcțiunilor oficióse. Ambrosiu și-a rěsbunat cu aceea, că a închis „Biserica Rescumpărătoriului“ și o-a sigilat, ca astfel sě împedece cu totul oficiul divin slavon în ea. Sêrbii din causa acésta s'au plâns din nou la sinodul patriachal, dar fără nici un folos, căci după-aceea sinodul a declarat alegerea lui Ambrosiu de canonică.

Sêrbii, cu tóte aceste, n'au încetat de a executa oficiul divin slavon în „Biserica Rěscumpărătoriului“, la ce guvernul turcesc, ca sě pună odată capět certei fără de sfêrșit, a închis biserica și din partea sa. Comisiunea bărbaților de încredere rusesci a pus guvernamentul metropoliei ér în mânile lui Nikofor. La Sinod a apărat pe Sêrbi și Sêrbia și Muntenegro, dar înzădar. Atunci ministrul s'a adresat pentru sprigin direct la ministrul de externe rusesc, și nu fără resultat. Intre astfel de împregiurări și după-ce și Pórta a denegat întărirea lui Ambrosiu, patriarchul a voit sě cedeze, dar sinodul s'a opus și la acésta.

Fórte natural, că între astfel de împregiurări, încă nu se póte prevedé ce resolvare va avé cestiunea acésta. Nu e cu neputință ca Sêrbii sě imiteze pe România și Bulgaria, și sě se rupă de către patriarchie și sě-și înființeze o biserică autochefală.

In cele urmatóre ni se spune în „E“, că patriarchul ecumenic ḑilele trecute a protestat din nou la Pórtă pentru demiterea lui Ambrosiu din Ueskub. In ședința proximă a sinodului, după cum se anunță în o telegramă mai nóuă din Constantinopol, se vor ocupa cu chestiunea alegerei noului metropolit. Dacă e adevěrat, ceea-ce se vestesce din Constantinopol, atunci toți membrii sinodului se vor opune ca să fie un sêrb ales de metropolit.

— — — — — — — — — — —

Precum se vede le-a venit rêndul și la Sêrbi, ca sě se convingă, cât este de plăcut, când nu ți se permite nici a te ruga lui D-ḑeu în limba ta în biserică, ci 'ți se impune o limbă străină, necunoscuta, ba chiar periculósă pentru interesele tale naționale. N'au voit sě ne crédă óre-când pe noi, românii ortodoxi din Ungaria, când cercam sě ne emancipăm de sub tutoratul lor bisericesc, păgubitoriu în timpul din urmă nu numai pentru interesele nóstre naționale și materiale, ba chiar și pentru cele bisericesci, morale. Ințelegem pe Sêrbii ortodoxi din Ungaria. Acum vadă și ei. Dór' vor învěța din aceste lupte pentru limbă în biserică ale fraților lor din Turcia și nu ne vor face atâtea greutăți la definitiva despărțire de către dênșii și în cele materiale, susținênd însě pentru tóte têmpurile legăturile dogmatice, cari numai întări-ni-se-vor, dacă ne vom respecte fie-care reciproc tóte drepturile, ce ne compet și unuia și altuia; drepturi, nu prescrise de legi făcute fără voia nóstră, ci drepturi prescrise de legea divină și isvorîte din inimă curată și însuflețită pentru binele tuturor.

O voce turcéscă despre resbelul greco-turcesc. Un corespondent alui „Budapesti Hirlap“ a avut o convorbire cu un diplomat turcesc, care stă aprópe de Pórta și care s'a exprimat în modul următoriu asupra resbelului greco-turcesc.

Triumful armatei turcesci asupra armatei grecesci n'a făcut superbă pe Turcia. Nici n'a fost terminată mobilisarea întregei armate și Turcia a și învins total pe Greci, fără de a se da vre-o luptă mai mare ori chiar decisivă. Spiritul și disciplina armatei turcesci este excelentă si chiar și europenii recunosc, că nu póte fi acusată cu atrocități și vandalisme. Nu acésta se póte ḑice însě despre armata grecéscă. Până când armata turcéscă a câștigat un mare prestigiu în fața Europei din causa bravei sale ținute pe câmpul de resbel, pe atunci armata grecéscă a perdut fórte mult din simpatiile ce și le câștigase la început din causa marei însuflețiri ce a arětat înainte de a întra în acțiune.

Porturile turcesci s'au dovedit destul de bine întărite ca nici marina grecéscă sě nu pótă opera cu succes în contra Turciei.

Turcia de present a mobilisat 420,000 de soldați din cari nici a patra parte n'au ajuns încă la destinațiunea lor, și în urma succeselor de până acum nici va fi póte necesară terminarea mobilisărei în extensiunea concepută pentru terminarea acestui resbel.

Cu privire la pace, diplomatul turcesc s'a declarat, că Turcia numai de silă a întreprins actualul resbel și nu voiesce nimicirea Greciei. A fost însě datóre din respect

---

FOIȚA.

Documente pentru limbă și istorie.

(Urmare.)

Dintre vitele prăsite de economii din comitatul acesta, o părechie de boi buni costă dela 250 floreni până la 350 fl. v. a. și mai bine. O vacă costă dela 40—80 fl., un cal dela 50—150 fl, un berbece 6 fl. și una óie stérpă cam 4 fl. 50 cr. Ingrijirea vitelor și cu deosebire a cailor este și aḑi primitivă și cât de neglésă.

Locuitorii români din comitatul Făgărașului trăesc în genere din economie de câmp și de vite, din pădurărit și din industrie de casă. Prima cale ferată s'a deschis în acest comitat în 20 Noemvre 1892 dela Sibiiu la Făgăraș, unde este și aḑi ultima gară, căci altă cale ferată aici până acum nu s'a mai clădit.

Despre ce, ca sě scie și cei viitori am făcut și subscriem acéstă descriere.

Din ședința comitetului parochial român greco-ortodox.

Făgăraș, în 2/14 Septembre 1886.

(L. S.) *Iuliu Dan*, m. p.
protopop.

Membrii comitetului parochial:

Ioan Turcu, m. p.
protonotar comit. pensionat.

Ioan Dejenariu, m. p.
comptabilul „Furnicei.“

Ioan Ciora, m. p.
argăsitor.

Iosif Ciora, m. p.
argăsitor.

Ariton Ciora, m. p.
argăsitor.

George Ciora, m. p.

Apoi mai sunt membrii ai comitetului parochial, cari împedecați fiind nu s'au presentat la subscriere, și adecă: Nicolae Toma, David Berlea, Tanase Boer, Ioan Țenglea.

Avem școlă confesională elementară cu patru despărțěminte conduse de un învěțător, căruia îi dăm pe an 300 floreni, salar și cuartir liber în edificiul școlei.

Ioan Berescu, m. p.
învěțător.

Ioan Turcu, m. p.
membru al comitetului parochial.

Ioan Dejenariu, m. p.
membru al comitetului par.

Cu ocasiunea subscrierii a acestui document membrul comitetului parochial Iosif Ciora subscrie 15 fl. pentru spesele acoperirii turnului și a mai dat înainte 30 fl. pentru o haină de biserică.

Iosif Ciora, m. p.

La dorința societății argăsitorilor români din Făgăraș se constată, că acéstă societate, care aḑi are 49 membri, a dăruit bisericei nóstre praporul cel mare de mătasă grea, ce a costat 350 fl. v. a.

D. u. s.

Ioan Turcu, m. p.
membru al comitetului parochial.

Ioan Dejenariu, m. p.
membru al comit. parochial și notar al comit.

Aceste documente s'au pus cu crucea deodată în globul din vîrful turnului și s'au așeḑat acolo sus pe turn în 4/16 Septembre 1896.

Făgăraș, în 27 Aprile 1897.

Dr. Ioan Turcu,
protonotar comitatens pensionat.

(Va urma.)

cătră sine sĕ-şi apere interesele sale pe acéstă cale, dacă altcum nu i-a succes a le apĕra faţă de Grecia.

Sórtea sudiţilor greci din Turcia nu se va şchimba întru nimic, căci aceia s'au purtat ca buni patrioţi faţă de Sultanul şi faţă de Turcia. Acţiunea cutezată însĕ a guvernului grecesc a stricat fórte mult Grecilor din Macedonia *pe terenul bisericesc, şi din acésta folos vor trage numai cei doi mai mari inimici ai lor: Sêrbii şi Bulgarii* (Dar Românii macedoneni, cari n'au stat nici cât de puţin cu patriotismul lor înapoia Bulgarilor şi Sêrbilor şi nici cei din regatul român n'au pornit vre-o mişcare dusmănósă în contra imperiului turcesc strîmtorat în favorul lor, cum era sĕ pornéscă Bulgaria şi Sêrbia, dacă nu erau împedecate chiar de patróna lor de Rusia, — nu vor câştiga nimic? Nu va fi de prisos ca bărbaţii de stat ai României şi cei cari au puterea în mână sĕ mediteze asupra acestui lucru. Red. Tel. Rom."). Patriarchatul ecumenic fără îndoélă va perde din teritoriu, dar pentru acésta nici Sultanul, nici Pórta nu e de vină. Causa acestei extraordinar de mare perderi morale a Grecilor din Turcia, numai guvernul grecesc este. Istoria anilor din urmă este fórte instructivă în privinţa acésta. Revoluţia din Creta dela 1867 a creat exarchatul bulgar; revoluţia dela 1889 a creat cele mai multe episcopate bulgare. In decursul acestui resbel Bulgarii şi Sêrbii noştri s'au purtat fórte frumos. Au dat bani şi au făcut tot feliul de donaţiuni; au dăruit armatei mulţi cai şi au trimis şi voluntari. Dacă ei ar pâşì acum cu vre-o cerere echitabilă şi fundată, Pórta nu li-o ar puté denega.

In privinţa reformelor, se declară pentru urgenta lor întroducere.

La urma sperézā, că acest resbel, de altcum nedorit, va fi un început de regenerare şi întărire a imperiului turcesc în viitor.

Revista externă.

Din incidentul neînţelegerei dintre austriaci şi magiari din causa cuotei, „Epoca“ din Bucuresci, publică sub titlul; „*Mişcarea federalisată în Austro-Ungaria*“ următoriul raport:

Cestiunea dualismului austro-ungar, care anul trecut s'a prelungit în mod provisor pe un an pentru ca acum sĕ se renoiască pe un nou termin de ḑece ani, — a ajuns în faza cea mai acută posibilă.

După-ce comisiunile celor dóue parlamente nu s'au putut înţelege asupra cuotei — părţi pe care trebue s'o plătéscă cele dóue state pentru cheltuelile comune — s'au început, din ordinul împĕratului, tratările între cele dóue guverne, adecă intre contele Badeni şi baronul Bánffy. Şi cei doi primi-miniştri au cedat puţin: Badeni a redus cererea Austriei dela 42% la 36%, ér Bánffy oferă, 33, 4% adecă cu 2% mai mult decât comisiunea camerei unguresci. Mai mult nici unul nu vrea sĕ cedeze, aşa că o intervenţie a Corónei pare a fi indespensabilă. Impĕratul va trebui sĕ hotăréscă, ḑic cei din Rudapesta, cât trebue sĕ contribue fie-care din cele dóue state la cheltuelile comune ale monarchiei: armata, afacerile străine etc.

Şi ori cum va hotărî Impĕratul, cele dóuĕ state vor fi nemulţumite.

Sunt atât de agitate acum spiritele în ambele state, încât cele dóue guverne vor fi silite sĕ demisioneze, căci s'a hotărît în ambele parlamente obstrucţionismul cel mai desperat în contra cuotei.

Acéstă situaţie a creat un curent puternic în Austria şi mai ales prin cercurile hotărîtóre din Viena: curentul ruperei dualismului şi al federalisării Austro-Ungariei, adecă fie-care naţionalitate sĕ se bucure de automie teritorială.

Atât de puternic a devenit curentul federalist, încât chiar partidul social-creştin (antisemit), care odinióră propoveduia centralismul, a devenit acum federalistul cel mai convins. Ḑiariul acestui partid, „Deutsches Volksblatt“, inaugurând campania federalistă, în unul din numerii din urmă sub titlul: Falimentul centralismului, scrie următórele:

Intêmplările din ḑilele din urmă vor fi câştigat mulţi aderenţi noi pentru ideia federalisării imperiului, pentru că ele au dus la absurd sistemul centralist. De aceea ḑicem: Jos centralismul, pentru-că suntem convinşi, că parlamentarismul nostru nu va puté sĕ lucreze pentru binele popórelor, decât pe o nóue sănĕtósă şi firéscă basă federalistă.

Reservându-ne a cita în numĕrul nostru de mâne spusele ḑiarelor „Reichswehr“ „Neues Pester Journal“ „Pesti Napló“, „Pesti Hirlap“, etc. pro şi contra federalismului, citĕm deocamdată următoriul apel la revoluţie, din „Magyar Hirlap“, organ guvernamental independent din Budapesta:

„Se prea póte ca în acéstă crisă unul din cei doi primi miniştri, Badeni séu Bánffy, sĕ alunece şi sĕ cadă.

Dar şi aceea e adevĕrat, că acest unul tot Bánffy are sĕ fie... Dar abia atunci are sĕ încépă cea mai amară decepţie pentru Austria.

„Domnialor aşa cred, că odată cu căderea „Vitézului ţĕrii“ (Bánffy), pajura Ungariei are sĕ ajungă pe mâna lor. Dar după părerea nóstră, abia atunci vor vedé austriacii, că Desider Bánffy nu însemnéză Ungaria, şi că a lui cădere nu va sĕ ḑică, că noi vom primì tot ce Austria vrea.

„Şi atunci va puté sĕ încépă lupta cea mare, lupta ce va rĕsuna în lume, luptă nu între ómeni, ci între ţĕri, şi în acéstă luptă va fi şi un rănit, va fi şi un mort: Dualismul.

„Tótă nădejdea ne-o punem în lupta cea de pe urmă. Scim sĕ învîrtim arme, scim a face şi socoteli, ne-a învĕţat vecinul austriac, — şi nici Dumneḑeul Magiarilor nu a murit încă şi abia atunci va vedé Austria, că se găsesce în faţa Ungariei“.

Din întréga atitudine a presei unguresci faţă de campania federalistă din Austria, resultă, că ungurii preferă sĕ provóce o revoluţie pentru proclamarea independenţei Ungariei, decât sĕ se invoéscă cu federaţiunea imperiului.

⁂

Resbelul greco turcesc tot mai decurge, Grecii se retrag, ér' Turcii mereu înaintéză. Domokos încă a căḑut în mâna Turcilor. Grecii cu tóte acestea nu încetéză a se înarma şi a se pregătí pentru lupta decisivă. Dar' acum nu atât în speranţa de a bate pe Turci, ci pentru onórea stégului şi pentru de a ocupa câteva puncte dela Turci unde vor puté, ori pentru de a puté ţiné în mânile lor pe cele ocupate, ca astfel sĕ siléscă pe Turci la o pace mai favorabilă pentru dînşii.

Turcia n'a rĕspuns încă la nota puterilor cu privire la acordarea unui armistiţiu pentru începerea negocierilor de pace, cu tóte, că Grecia s'a declarat pentru supunere la voinţa puterilor. Se vede, ca trăgĕnéză cu intenţiune rĕspunsul, ca sĕ pótă înainta tot mai mult cu operaţiunile sale militare în Grecia, ca astfel sĕ o siléscă pe acéstă la primirea unor condiţiuni de pace fórte grele pentru ea.

Se crede însĕ, că puterile nu-i vor permite a păşí cu astfel de condiţiuni, cu atât mai vîrtos, căci e temere de nóue complicaţiuni anunţându-se mişcări revoluţionare în Macedonia şi astfel totul fórte uşor s'ar puté întórce în defavorul ei, cu tóte succesele militare obţinute pănă acum pe câmpul de resbel.

Sinodul archidiecesan.

Şedinţa XI.

Luni, la 28 Aprile, (10 Maiu) 1897.

Preşedinte: Excelenţa Sa Metropolitul *Miron Romanul.*

Şedinţa se deschide la 4 óre după prânḑ.

Autenticarea protocolului şedinţei X. se amâna pe mâne la 12 óre din ḑi, când împreună cu cea a protocolului de faţă se va sĕvîrşi de o comisie compusă din domnii deputaţi rĕmaşi în Sibiiu.

La ordinea ḑilei comisia şcolară, care prin raportorul seu Dr. Şpan referéză asupra raportului consistorial, prin care se promovĕḑă spre aprobare „Aritmetica pentru şcólele poporale“ de F. E. Lurtz, tradusă de un învĕţător.

La propunerea comisiunei *Aritmetica* de Lurtz se apróbă şi se întroduce ca manual în şcólele poporale rom. gr.-or. din archidiecesă.

Cu privire la propunerea d-nului deputat Dimitrie Comşa de a se întroduce în seminariu studiul comptabilitatea, comisia propune, ca consistoriul sĕ se autoriseze a-l întroduce, pentru secţiunea teologică, cu începutul anului şcol. 1897/8.

Deputatul Dr. Puşcariu face contrapropunerea, sĕ se dee afacerea consistoriului, care sĕ întroducă studiul pomenit în seminariu, décă se va puté în conformitate cu planul de învĕţămênt.

Punêndu-se la vot, se primesce propunerea domnului deputat Dr. Puşcariu.

Tot comisia şcolară prin raportorul Dr. P. Oprişa referéză asupra raportorului consistorial prin care se promovéză „Regulamentul pentru examenele de cualificaţie învĕţătoréscă la institutul pedagogic al archidiecesei gr.-or. din Transilvania“.

La propunerea comisiunei, Regulamentul din chestiune, după unele îndreptări stilare, se apróbă şi se întroduce în mod provisoriu în folosire la seminariul archidiecesan.

Cu privire la „Întâia carte de lectură“ de Ioan Popescu, revĕḑută de Dr. Şpan, comisia propune, ca aceea sĕ se apróbe şi întroducă ca manual în şcólele poporale greco-orientale române.

Sinodul primesce propunerea comisiei.

Cu privire la „Cartea de cetire, pentru anii din urmă ai şcólelor poporale şi de repetiţiune“, de Dometiu Dogariu şi Nicolau Pilţia, comisiunea propune, că deórece cuprinde multe inexactităţi defecte pedagogice, didactice şi metodice, numita carte sĕ nu se întroducă ca manual în şcólele nóstre.

Deputatul Dr. Puşcariu, face contrapropunerea, ca cartea din chestiune, din lipsa de alte manuale de acéstă natură, sĕ se recomande chiar şi cu neajunsurile constatate.

Punêndu-se chestia la vot, propunerea deputatului Dr. Puşcar cade, şi astfel Cartea de cetire de Dogariu şi Pilţia nu se admite de manual pentru şcólele nóstre poporale.

Referitoriu la „Abecedariul maghiar pentru şcólelele elementare poporale“ de M. Voileanu şi Petru Bod, sinodul la propunerea comisiei şcolare decide, ca numita carte, deşí cuprinde unele defecte formale şi didactice-metodice, totuşi, considerând, că ea intenţionéză instrucţia limbei maghiare pe temeiul pieselor de cetire, ceea-ce e o îmbunătăţire faţă cu abecedarele existente, sĕ se întroducă în folosirea şcólelor nóstre poporale.

Urméză la desbatere propunerea deputatului Virgil Oniţ, de a se scóte manualele destinate pentru şcólele medii şi cea comercială superióră din Braşov de sub obligămêntul de a se tipărí în tipografia archidiecesană.

Comisia şcolară, considerând lipsa arḑĕtóre de manuale pentru şcólele medii şi cea comercială superióră, greutăţile materiale şi formale ale autorilor, provenite din obligamentul de a-şi tipărí opurile numai la tipografia archidiecesană, — faptul că tipografia archidiecesană şi altcum e peste mĕsură ocupată cu alte lucrări, — şi de altă parte nici nu posede tóte caracterele grafice trebuinciose la cărţile didactice, — ér' lipsa de manuale impedecă învĕţămêntul şi educaţiunea: propune, sĕ se scótă din valóre conclusul nr. 114/94 încât privesce manualele destinate pentru şcólele medii şi şcóla comercială superióră din Braşov.

Deputatul Ioan de Preda face contrapropunerea: Avênd în vedere, că chestiunea sulevată prin propunerea de sub întrebare este deja resolvită prin un conclus sinodal adus deja, propunerea deputatului V. Oniţiu deasemenea sĕ se transpună consistoriului spre studiare şi raportare proximului sinod.

Deputatul P. Cosma sprijinesce propunerea lui Preda.

Deputatul Dr. P. Şpan se scólă cu vehemenţă în contra tendenţelor de a monopolisa editura şi tipărirea cărţilor de scólă.

Deputatul Dr. V. Bologa e de părerea, sĕ nu se facă greutăţi la sporirea cărţilor didactice, când sunt ele destule puse din alte părţi.

Deputatul D. Comşa spriginesce propunerea comisiunei.

Deputatul Dr. Elie Cristea din îndemnuri de ridicare a rentabilităţii tipografiei archidiecesane află a fi de lipsă şi de dorit, sĕ nu se priméscă propunerea deputatului Oniţ. Pledéză contra intenţiilor şi dorinţelor unora, de a scăpa de obligămêntul de a-şi tipărì lucrările la tipografia nóstră şi astfel a sprigini o instituţie bisericéscă-naţională. Vor fi tipografii, cari vor tipări mai eftin cu câţi-va floreni; dar n'ar trebuì sĕ-i pară rĕu nici unui domn autor român după vre-o 20 fl., dacă scie că-i dă unei instituţiuni bisericesci naţionale.

Deputatul Dr. Oprişa, ca referent al comisiunei apără vederile aceleia. Aduce un exemplu, că un profesor anul trecut nu şi-a putut tipărí un studiu de geometrie, deóre-ce tipografia archidiecesană n'a avut caracterele grafice necesare.

Deputatul Ioan de Preda spune, că în astfel de casuri extra-ordinare totdeuna s'au făcut escepţiuni. Autorilor respectívi li s'a permis sĕ-şi tipăréscă lucrările la alte tipografii.

Ex. Sa Metropolitul: Un profesor gimnasial nu şi-a putut tipărì un elaborat algebraic în tipografia archidiecesană. Era grabă mare pentru tipărirea programei gimnasiului, unde avé sĕ se publice elaboratul respectiv. Timpul nu era de ajuns pentru procurarea figurilor geometrice trebuinciose. — Nu scim casuri, unde s'ar fi tipărit cărţi mai eftin, şi chiar în cele ce privesc forma estetică, mai corespunḑĕtor.

Punêndu-se la vot, propunerea comisiunei cade, şi se primesce cea a deputatului Ioan de Preda.

In legătură cu conclusele anterióre despre aprobarea cărţilor didactice pentru scólele nóstre poporale, comisia scolară propune, sĕ se impue autorilor, ca cu ocasiunea presentării opurilor lor Ven. Consistoriu spre aprobare, pentru scólele nóstre, sĕ desluşéscă in comitivă, că prin ce întrec opurile presentate pe cele apărute deja în aceea specialitate?, ér recensenţii sĕ fie îndrumaţi a presenta o recensiune comparativă, recomandând spre aprobare numai astfel de opuri didactice, cari întrec pe cele apărute mai nainte în specialitatea respectivă.

Deputalul Dem. Comşa accentuéză, că prin propunerea comisiunei se impune recensenţilor o sarcină obositóre dar neremunerată şi prin urmare greu de împlinit. Face contrapropunererea, sĕ se transpună chestiunea consistoriului spre examinare.

Deputatul Dr. Şpan primesce contrapropunerea lui Comşa, cu adausul însĕ, sĕ fie recercat consistoriul a pregătí un regulament despre examinarea cărţilor presentate.

Sinodul aduce conclusul, ca propunerea din chestiune sĕ se transpună contistoriului spre examinare cu însărcinarea, a pregătì un regulament privitor la censurarea cărţilor didactice de admis în folosinţa scólelor nóstre poporale.

La ordinea ḑilei referada comisiunii financiare asupra raportului general al comisiunii administrative a fundaţiunii „Şaguna“ despre activitatea ei în anul 1896/7.

Comisia prin referentul sĕu, deputatul Dr. N. Vecerdea propune:

Raportul comisiunii administrative a fundaţiunii „Şaguna“ despre mersul afacerilor sale în anul 1896/7 se ia spre scire în întreg cuprinsul seu şi se alătură la protocol; ér proiectul de budget pe anul 1898, promovat în legătură cu acel raport, se apróbă, avênd a se lua în considerare la compunerea budgetului consistorial pro 1898.

Se primesce.

Raportul cons. despre starea proceselor fondurilor şi fundaţiunilor archidiecesane cu finea anului 1896, la propunerea comisiunei, — se ia spre scire.

Aceeaş comisie prin raportorul seu Victor Tordăşianu referéză asupra raportului consistorial privitor la împărţirea ajutórelor din fundaţiunea „Andronic“ pe anul 1897.

Raportul cons., la propunerea comisiunii, se ia spre scire.

Deputatul V. Damian îşi exprimă dorinţa, ca deací încolo dela concurenţii după stipendii din fundaţia „Andronic“, sĕ nu se céră prin concurs arătarea despre cunoscinţa de limbi.

Cu privire la propunerea deputatului P. Cosma relativ la înfiinţarea unui fond de asigurare contra focului a edificiilor bisericesci, comisia financiară propune, ér sinodul decide, ca aceea sĕ se transpună consistoriului cu însărcinarea, sĕ vină la proxima sesiune cu propunere în meritul afacerii.

Relativ la raportul cons. despre rugarea mai multora din comuna Felţa, pentru relaxarea a 2000 fl. din datoria ce o are pomenita comună bisericéscă la fondul Rudolfin, sinodul la propunerea comisiei financiare, ia acest raport spre scire; relaxarea sumei de 2000 fl. o încuviinţéză şi îndrumă consistoriul a lua mĕsurile de lipsă pentru încassarea succesivă a pretensiunii, avênd a relata despre resultat proximului sinod.

La ordinea ḑilei raportul comisiunei petiţionare, care prin referentul seu Dr. G. Buzura raportéză asupra următórelor cereri întrate direct la sinod:

a) a vĕduvei Maria Belaşcu născ. Hulpuş din Lómneş şi a fiilor ei Ioan şi Maria, pentru un ajutoriu de 150 fl. ca despăgubire pentru curtea lor vêndută parochiei Haşag;

b) a comitetului parochial din Sălciua de sus pentru un împrumut de 4000 fl. în scopul edificării bisericei;

c) a sinodului parochial din Sălciua de jos pentru un ajutoriu de 3000 fl. în scopul salarisării parochului;

d) a învĕţătorului Ioan Vesa din Bedeleu pentru un ajutoriu,

e) a comitetului parochial din Bruiu pentru un ajutoriu în scopul reparării bisericei;

f) a parochului Ioan Jurca din Cebea, pentru un ajutoriu;

g) a mai multor credincioşi din Copşa mare pentru ajutor în scopul edificării unei biserici nóuĕ.

h) a parochului Teodor Purdean din Gârbău pentru un ajutor de 100 fl.;

i) a parochului Samuil Susa din Selişca pentru un ajutor de 200 fl.;

l) a parochienilor din Dobra pentru esmiterea unui comisariu consistorial în scopul de a cerceta abusurile sĕvêrşite de adm. protopresb. al tractului Dobrei din incidentul alegerilor de membri clericali şi mireni ordinari şi ad hoc, pentru sinodul ppresbiteral elect. al numitului tract;

m) a 21 membri ai sinodului protopresbiteral din tractul Haţeg pentru admiterea adm. prot. Avram Stanca între candidaţii la postul vacant de protopresbiter;

n) a comitetului par. din Somartin pentru un ajutoriu în scopul reparării bisericei;

o) a mai multor credincioşi din Şieul-mare, pentru suspendarea lui Stefan Floriţă din postul de cantor şi epitrop;

p) a parochului Eremie Necşa din Cigmău pentru acordarea unui ajutoriu de 200 fl.

La propunerea comisiunei aceste cereri se transpun consistoriului spre competentă afacere.

1. Arătarea lui Rubin Patiţa din A.-Iulia contra protopopului tractului A.-Iulia Nic. Ivan, pentru mai multe abusuri;

2. arĕtările: *a*) a preotului Ioan Runcan din Murĕş-Sângeorgiu;

b) a mai multor credincioşi din M.-Sângeorgiu;

c) a epitropului Georgiu Dăndarău, şi

d) a lui Petru Cupta tot de acolo, contra protopopului tract. Murĕş-Oşorheiu, Nicolau Maneguţiu, pentru mai multe abusuri, iregularităţi şi înjurături necuviinciόse:

La propunerea comisiunei se transpun consistoriului spre competentă afacere.

Cererea sinodului parochial din comuna Criţ cu filiile Clóster şi Meşindorf, pentru desmembrare dela protopresbiteratul Cohalmului şi adnexare la protopresbiteratul Sighişorei, — la propunerea comisiunii se transpune consistoriului spre competentă afacere.

Petiţia sinodului par. din Băcăinţi pentru desmembrare dela protopresbiteratul Geógiului şi încorporare la protopresb. Orĕştiei, — la propunerea comisiei se transpune consistoriului spre competentă afacere.

Apelaţia lui Mihail Dara din Băcăinţi pentru nimicirea conclusului consistoriului metropolitan Nr. 101/1896. — la propunerea comisiunei, fiind înaintată la for necompetent, se respinge şi se restitue petentului.

La ordinea ḑilei comisia financiară, care prin referentul sĕu Dr. V. Preda raportéză asupra proiectului de budget al consistoriului archidiecesan pe anul 1898.

La propunerea comisiei, proiectul de budget fiind tipărit şi împărţit între deputaţi, se consideră de cetit şi se primesce de basă la desbaterea specială.

In desbaterea specială a acestui proiect de budget, la propunerea comisiunei, posiţia 8 („Sidoxie“,) dela fondul general administrativ de sub titlul „Acoperire“ se urcă în urma unui conclus sinodal din a. c. la 80,000 fl.

După pos. 27. de sub titlul „Recerinţe“ are a se induce o pos. nóuă: „Dotarea protopresbiterilor tractuali şi ajutóre parochilor“ de 32,000 fl.

In fine la „fondul tipografiei archidiecesane“ se ridică pos. 3. „Venit din tipografie“ de sub titlul „Acoperire“ dela 1800 fl. la 1964 fl. 74 cr.

Budgetul astfel votat se alătură la protocol.

La propunerea biroului, sinodul în sensul §. 30. din „Regulamentul sinodal“ decide: solvirea diurnelor, a banilor de cuartir şi a speselor de călĕtorie pentru deputaţii sinodali din sesiunea acésta, şi anume:

Diurnele cu	fl.	1524.—
Bani de cuartir cu .	„	572.—
Spesele de drum cu .	„	362.57
Spesele biroului cu . .	„	50.—
Total .	fl.	2508.57

Excelenţia Sa metropolitul: Cu aceste agendele sesiunei actuale a sinodului archidiecesan sunt exhauriate. Mulţămesc lui D-ḑeu, că ne-a ajutat, sĕ ajungem la sfîrşitul sesiunei cu resultate mulţămitóre. Mulţămesc dlor deputaţi, comisiunilor singuratice şi biroului pentru interesul viu, ostenelele şi zelul lor desvoltat întru resolvirea afacerilor venite înaintea sinodului. Doresc ca conclusele aduse sĕ se pótă executa spre binele şi prosperarea intereselor bisericei nóstre ortodoxe. Pentru acest scop apelez la concursul tuturor. Sĕ fiu scuzat, pentru neajunsurile ivite din causa sănĕtăţii mele, cari póte une-ori vor fi fost chiar jignitóre. Vĕ asigur însĕ, că tóte cele ce le-am făcut şi le-am grăit, le-am făcut şi le-am grăit cu gândul şi intenţia, de a promová binele bisericei nóstre. Implor binecuvêntarea lui D-ḑeu asupra activităţii sinodului. Domnilor deputaţi externi le doresc re'ntórcere fericită în sinul familiilor lor, şi revedere sănĕtósă la sesiunea proximă sinodală.

Deputatul Dr. I. Turcu: Am lucrat cu frumos resultat; am adus concluse, cari vor contribuì la întărirea bisericei nóstre. Că tóte aceste s'au împlinit astfel, avem a mulţămì în prima linie Excelenţiei Vóstre, care cu zel neobosit şi cu desconsiderarea chiar a stării sanitare ne-aţi condus, cu adêncă pĕtrundere în lucruri şi părinţesce ne aţi sfătuit. Vĕ mulţămim pentru aceste sfaturi înţelepte, şi Vĕ dorim viaţă îndelungată în deplină sănĕtate, sĕ vĕ vedeţi realisate dorinţele spre binele şi prosperarea bisericei nóstre ortodoxe.

Excelenţia Sa: Declar sesiunea actuală a sinodului nostru archidiecesan încheiată.

Şedinţa se ridică la órele 8 séra.

Rin...

Din parlamentul magiar.

Şedinta dela 12 Maiu 1897 n.

Pecât a fost de puţin interesantă şedinţa de eri, pe atât a fost de mult interesantă şedinţa de aḑi, şi acésta pentru declaraţiunile ministrului-president br. Bánffy privitóre la interpelaţiunile contelui Appoyi, Polonyi şi Kossuth privitóre la neaccentuarea caracterului de rege magiar al Majestăţii Sale la visita dela Petersburg, apoi cu privire la neîntregirea unui post de fişpan la timpul sĕu, la resbelul greco-turcesc, în special cu privire la insula Creta şi celelalte eventualităţi, ce se pot nasce din acest nefericit resbel.

Din declaraţiunile ministrului-president br. Bánffy se póte vede, cât de puţin respect au stăpânitorii nostri magiari în străinătate. Nici pentru amintire nu-i află cineva vrednici, necum sĕ le recunóscă vre-o importanţă de factori politici în afacerile politice externe. Norocul lor, că se mulţămesc cu lauda proprie.

Dar étă decursul şedinţei.

După percurgerea formalităţilor parlamentare trecendu-se la ordinea ḑilei, ministrul Perczel recunósce, că n'a purces legal la denumirea presidentului adunărei generale din comitatul Zolyom; n'a putut face altcum, deórece nu numai postul de comite suprem era vacant, dar şi cel de vice-comite şi astfel după lege ar fi trebuit sĕ presideze adunarea generală proto-notariul comitatens. Dar acesta însuşi era aspirant la postul de vice-comite şi aşa din punct de vedere etic n'a aflat consult a-i permite presidenta la şedinţa comisiunei de candidare şi la adunarea electorală. Astfel la presidarea acestor corporaţiuni deastădată a fost necesitat a trimite o persónă străină afară din sfera comitatului respectiv.

Polonyi nu se declară mulţămit cu respunsul dat şi ḑice, că se putea preda presidenţa primului protopretor din comitat. La acésta reflectéză ministrul, că şi acesta putea concura la unul din posturile vacante, şi aşa n'a putut nici pe acesta sĕ-l pună în fruntea adunărei din cestiune.

Polonyi nu e mulţămit nici cu acest respuns, ci ḑice, că se putea preda presidenţa altui organ administrativ străin, dar nici decum unui comite-suprem.

Camera însĕ ia respunsul ministrului la cunoscinţă.

Urméză rĕspunsul baronului Bánffy privitoriu la visita Majestăţii Sale la Petersburg. Ministul president declară, că tocmai fiind că acésta visită este de importanţă istorică, universală, nu póte da un respuns meritoric. Legile nóstre asigură pe deplin caracterul de rege magiar al Majestăţii Sale şi însuşi Majestatea e cel mai mare apărător al caracterului sĕu de rege maghiar. Guvernul maghiar între astfel de împrejurări n'a aflat de lipsă a lua nici o disposiţiune specială pentru accentuarea caracterului de rege magiar al Majestăţii Sale le visita dela Petersburg. Apoi nici nu e consult a se pertracta asupra acestei cestiuni, ba nici chiar necesar. Dreptul nostru internaţional n'a fost atacat. Cetéscă dl deputat Polonyi fóia Journal de St. Petersburg şi se va convinge despre acésta. Toastul ţarului şi telegrama contelui Muraviez trimise representaţilor Rusiei la Bucuresci, Belgrad, Sofia şi Cetine, publicate în traducere prin foi, nu sunt autentice.

Polonyi nu se declară mulţămit cu respunsul ministrului-president. Guvernul a comis o întrelăsare dintre cele mai culpalile faţă de constituţie, când n'a formultat corect toastul Majestăţii Sale, ér acum cércă a se scăpa după spatele Regelui. Dar pentru-ce nu publică guvernul textul oficios al toastului? Denegarea respunsului la importanţa acestei visite de însĕmnătate istorică, e u lucru fără precedinţă. Absolutism.

Maioritatea parlamentară, liberalii dela putere, de şi cu silă vĕdidă, iau respunsul prim-ministrului la cunoscinţă.

La interpelaţia lui Kossuth privitóre la nota ce ar fi adresat puterile la 8 Maiu atât guvernului grecesc, cât şi guvernului turcesc pentru intervenţiune între aceste dóue puteri ca sĕ se împace, declară, că astfel de notă atunci nu s'a trimis. Cu privire la iniciativa, ce ar fi dorit Kossuth sĕ ia Ungaria pentru încetarea resbelului dintre Grecia şi Turcia, declară, că acésta ar fi fost de prisos, după-ce însaşi Grecia a lucrat în acest sens, după-cum dovedesc evenimentele mai nóue.

Kossuth nu se declară mulţămit cu respunsul dat; casă însĕ îl ia la cunoscinţă.

Ministrul-president mai respunde la interpelaţia contelui Apponyi privitóre la starea politică externă creată, ori care se va crea, după terminarea nefericitului resbel grece-turcesc. Ministrul-president declară, ca pentru preliminarele de pace se privesce ca basă manţinerea statului quo teritorial actual în peninsula balcanică şi autonomía Cretei sub suveranitatea Sultanului. Cât privesce intervenţiunea pentru încheerea păcii, nu póte da alt respuns, decât acela, care l'a dat şi deputatului Kossuth, ér cu privire la relaţiunile create prin visita Măjestăţii Sale la Petersburg, declară, că prin acéstă visită nu s'au alterat nici cât de puţin relaţiunile monarchiei faţă de ceilalţi aliaţi ai sĕi. Despre acésta s'a putut convinge ori şi-cine din procedura solidară a puterilor faţă de conflictul greco-turcesc şi pentru mijlocirea păcii. Rusia nu are scopuri speciale în peninsula balcanică, decât susţinerea păcii.

Contele Apponyi se declară mulţămit cu respunsul ministrului-president.

In fine tot ministrul-presedinte respunde la o interpelaţiune alui Kossuth cu privire la publicarea cărţii roşii, în care guvernul comunică parlamentului actele mai însemnate din activitatea sa privitóre la politica externă.

Ministrul-president declară, că acéstă carte nu se mai publică, deóre-ce şi aşa numai acte vechi şi nu de actualitate s'ar publica în ea. Despre momente maí importante guvernul înforméză parlamentul din cas în cas.

Kossuth nu primesce respunsul, deóre-ce şi alte state, d. e. Anglia, cel mai practic stat, încă susţine astfel de cărţi.

Majoritatea ia însĕ rĕspunsul la cunoscinţă.

Cu acestea exhauriându-se ordinea de ḑi, presidentul camerei anunţând şedinţa viitóre pe Marţi, când se va lua la desbatere raportul comisiunei justiţiare asupra proiectului de lege despre judecătoria cu juraţi, ridică şedinţa la órele 12 şi 20 minute din ḑi.

Noutăţi.

Părechia regală a Românei la Budapesta. Sub titlul acesta ne scrie corespondentul nostru din Budapesta următórele:

Eri în 13 Maiu n. séra, la órele 8 şi 35 a sosit la gara centrală de acì părechia regală a României, care se reîntorcea dela Abazia spre Bucuresci. Peronul a fost chiftuit de colonia română de acì şi de tinerimea universitară română, care eşise în corpore spre întimpinare. Majestăţile Lor au fost primite cu entusiaste aclamări de „trăéscă“ şi „ura“. Reverinţele oficiale le-a făcut consulul Balş şi vice-consulul Margaritesco-Grecian, ér din partea capitalei vice-primariul Pécary, şeful de gară şi un căpitan de poliţie, cari avéu pe pept ordurile corónei române. Soţiile consulilor au predat reginei dóue mari buchete de flori. Aclamările mulţimei românesci au fost Majestăţilor o plăcută surprindere; eşind din cupeul Lor au salutat zimbind în tóte părţile. Ambii avéu o disposiţie senină, îndeosebi Carmen Sylva, care şi acum e ca un ânger de frumósă. Regele avea vestminte surii, ér regina o haină violetă, care îi stetea minunat la faţa cea roşie şi la pĕrul cel alb ca néua. Coborind din cupeu, s'au dus în sala regală de aşteptare, care era splendid iluminată. Aci au luat dineul, întreţinêndu-se cu cei presenţi şi îndeosebi cu consulii. După o jumĕtate de óră au urcat éră în cupeul-salon şi au plecat însoţiţi de aceleaşi aclamări călduróse din parte-ne. In societatea regelui se afla şi dl Kalinderu şi generalul Priboianu, ér în societatea reginei mai multe dame de curte. In inimile românilor au lăsat fără margini plăcute impresii.

* * *

Instalarea episcopului Dr. Radu. Vineri, Ilustritatea Sa dl Dr. D. Radu, nou-alesul episcop gr.-cat. al Lugoşului a plecat din Blaj la nóua sa residenţă. Sâmbătă a ajuns la Timişóra, unde la gară a fost întimpinat de către credincioşii gr.-cat., deputaţia consiliului orăşenesc, capitlul rom.-cat. Ilustritatea Sa a fost obiectul ovaţiunilor. La Lugoj a sosit după prânḑ. La gară a fost întimpinat de către comitele, vicecomitele, şi primarul oraşului. În rĕspunsul sĕu Il. Sa a accentuat, că va lucra pentru biserică şi patrie deopotrivă. De faţă erau representanţii tuturor autorităţilor şi confesiunilor. Dela gară Il. Sa a plecat direct la biserică, unde a fost întimpinat de către canonicul Moldovan. Oraşul e decorat. Séra s'a dat un conduct de torţe în onórea episcopului. Duminecă s'a celebrat o liturgie, cu care prilegiu episcopul şi-a rostit discursul-program. După prânḑ s'a dat un banchet, la care au asistat tóte autorităţile.

* * *

Strobach contra duelului. Deputatul liberal Menger a provocat la duel pe deputatul social-creştin Strobach, fost primar al Vienei, pentru-că acesta l'a timbrat de denunciant în una din şedinţele camerei. Secundanţilor lui Menger, cari au cerut satisfacţie cu arma, Strobach le-a reflectat, că cu astfel de duel stupid nici din principiu, nici din convingere religiósă nu se ocupă, cu atât mai puţin, pentru-ca sĕ facă reclam celor ce voesc sĕ se producă cu duelul. Secundanţii nici protocol n'au luat, ci notându-şi bine enunciaţiunea, au grăbit cu catrafusele.

* * *

Desvĕlirea monumentului dela Pojon. In memoria împĕrătesei regine Maria Terezia, magiarii au ridicat un monument în oraşul Pojon. Desvĕlirea monumentului s'a sĕvêrşit Duminecă cu mari festivităţi. De faţă au fost Maiestatea Sa monarchul, apoi archiducii Iosif-August, Friederich, Iosif, Otto, Carol Ferdinand, marele duce Ludovic Victor, vĕduva moştenitóre de tron Stefania cu fiica sa Elisabeta, archiducele Henrik-Ferdinand, archiducesele Ana, Maria şi Maria Immaculata, archiducele Lipot Salvator şi soţia, archiducesa Blanka, archid. Francisc Salvator, Ludovic Salvator, archid. Ştefan Carol şi soţia, archiducesa Maria Terezia, archiducii Eugen şi Rainer. Ministrul comun de rĕsboiu Krieghammer, locţiitorul Austriei de jos Kielmansegg, contele Goluchowsky. Ministrii magiari: Br. Bánffy, Erdélyi, Wlassics, Perczel, Lukács, Darányi, Dániel, Iosipovici. — Apoi Szilágyi, Vay Béla şi o mulţime de membri ai casei de sus şi de jos. Oraşul Pojon din acest incident festiv a fost în chip extraordinariu împodobit. Séra s'a dat în teatru o producţie de gală.

* * *

Pricinuitoriul catastrofei dela Paris. Ḑilele aceste s'a descoperit în Paris pricinuitorul catastrofei dela bazarul de acolo. Un muncitor, cu numele Ballec, aplicat la kinematrograf a mărturisit, că voia sĕ tórne uleiu în lampa aparatului. Fiind întunerec, a rugat pe tovarĕşul sĕu Bagasov sĕ facă lumină. Acesta a şi aprins un chibrit, de care a prins foc întreg eterul ce era în o sticlă din apropiere. Focul a apucat în coperişul kinematografului şi s'a rĕspândit cu iuţală teribilă. Deocamdată aceşti doi muncitori sunt lăsaţi pe picior liber.

9/.

Conspect despre scólele gr. or. române din archidiecesa Transilvaniei pe anul scolariu 1895/6.

Numĕrul curent	Protopresbiteratele	Elevii de şcólă dela 6—12 ani											Elevii de şcólă dela 12—15 ani										
		Obligaţi la şcólă			Au cercetat şcóla în:							%	Obligaţi la şcólă			Au cercetat şcóla în:							%
					Semestrul I.			%	Semestrul II.							Semestrul I.			%	Semestrul II.			
		copii	copile	Suma	copii	copile	Suma		copii	copile	Suma		copii	copile	Suma	copii	copile	Suma		copii	copile	Suma	
1	Abrud	991	819	1810	652	395	1047	53	472	285	757	39	373	325	698	117	85	202	28	99	63	162	22
2	Agnita	1172	1094	2266	1035	950	1985	89	998	974	1972	83	477	439	916	331	339	670	83	339	319	658	82
3	Alba-Iulia	1639	1323	2962	1037	547	1584	54	956	492	1448	49	561	525	1086	246	131	377	40	212	113	325	38
4	Avrig	1479	1364	2843	1276	994	2270	76	1227	908	2135	74	580	486	1066	351	267	618	60	325	285	610	59
5	Bistriţa	947	1021	1968	478	523	1001	53	474	529	1003	51	350	371	721	116	150	266	47	105	138	243	46
6	Bran	1612	1444	3056	1255	1023	2278	70	1194	949	2143	68	642	629	1271	442	499	941	67	420	462	882	66
7	Braşov	2215	1879	4094	1885	1491	3376	83	1862	1482	3344	82	946	921	1867	310	581	891	51	293	558	851	51
8	Câmpeni	733	529	1262	542	263	805	65	512	231	743	63	418	314	732	146	65	211	36	142	66	208	36
9	Cetatea de pétră	704	435	1139	315	100	415	45	231	80	312	40	229	189	418	36	19	55	14	21	9	30	08
10	Cluş	1742	1679	3421	1317	1135	2452	64	1279	1106	2385	62	767	751	1518	549	522	1071	67	549	522	1071	67
11	Cohalm	674	621	1295	571	541	1112	86	512	471	983	82	261	244	505	189	175	364	72	139	132	271	68
12	Deş	1037	888	1925	689	393	1082	52	671	377	1048	51	405	317	722	160	104	264	41	160	104	264	41
13	Deva	828	754	1582	521	330	851	55	543	354	897	56	256	249	505	105	59	164	32	107	65	172	33
14	Dobra	704	601	1305	552	386	938	63	552	386	938	63	220	211	431	141	104	245	56	141	104	245	56
15	Făgăraş	936	745	1681	655	396	1051	64	615	385	1000	63	375	280	655	174	118	292	48	149	108	257	47
16	Geógiu I.	1322	990	2312	1035	650	1685	68	1008	579	1587	66	485	405	890	393	219	612	63	238	191	429	49
17	Geógiu II.	673	492	1165	549	398	947	82	345	227	572	75	548	397	945	263	154	417	46	263	154	417	46
18	Haţeg	1543	1518	3061	1089	962	2051	66	1089	962	2051	66	554	562	1116	351	290	641	56	351	290	641	56
19	Ilia	1526	1230	2756	1073	682	1755	65	1108	688	1796	66	496	406	902	305	212	517	65	304	211	515	65
20	Lupşa	892	714	1606	562	282	844	52	562	282	844	52	312	239	551	95	35	130	27	95	35	130	27
21	Mediaş	503	455	958	408	372	780	84	453	412	865	85	206	192	398	174	152	326	84	137	122	259	80
22	Mercurea	1586	1362	2948	1069	732	1801	64	1138	791	1929	66	559	539	1098	221	258	479	49	198	252	450	48
23	Murĕş-Oşorheiu	338	299	637	285	231	516	62	285	231	516	62	168	136	304	154	86	240	77	154	86	240	77
24	Orĕştia	1321	1184	2505	1106	942	2048	70	1069	925	1994	69	381	377	758	257	234	491	73	267	244	511	74
25	Reghin	1142	932	2074	720	471	1191	54	638	459	1097	53	446	456	902	238	189	425	48	235	185	420	48
26	Sălişte	1194	1130	2324	1046	928	1974	82	1025	904	1929	80	409	524	933	185	352	537	62	166	340	506	61
27	Sebeş	2585	2364	4949	1730	1347	3077	60	1491	1104	2595	54	1037	1148	2185	301	298	599	30	272	272	544	28
28	Sibiiu	1768	1693	3461	1487	1334	2821	75	1416	1264	2680	72	747	791	1538	377	433	810	54	325	406	731	52
29	Sighişóra	1144	1123	2267	750	743	1493	76	591	574	1165	68	532	550	1082	349	343	692	68	258	245	503	49
30	Solnoc	491	277	768	312	114	426	69	233	90	329	64	157	94	251	64	34	98	41	34	19	53	26
31	Têrnava	831	775	1606	566	398	964	55	528	340	868	54	273	270	543	137	96	233	45	128	92	220	44
32	Treiscaune	1213	1171	2384	892	703	1595	72	827	661	1488	70	446	465	911	168	156	324	36	149	142	291	34
33	Turda	1000	853	1853	569	417	986	52	546	373	919	50	379	288	667	231	89	320	32	119	78	197	30
34	Unguraş	919	820	1739	646	434	1080	61	606	399	1005	59	352	319	671	204	191	395	56	185	169	354	54
35	Zarand	1821	1264	3085	1197	507	1704	53	1171	481	1652	51	659	534	1195	273	119	392	35	271	111	382	35
	Suma	41225	35842	77067	29985	22215	52200	68	28113	20666	48779	63	16006	15343	31349	8153	7155	15308	49	7250	6690	13940	45

Numĕrul curent	Protopresbiteratele	Salariele învĕţătoresci:																		Averea scólelor		Venitul anual al scólei	
		Dela biserică		Dela com. politică		Dela popor		Din victuale		Din cantorat		Dela archidiecesă		Cuincuenalii		Remun. ca dir. local		Suma generală					
		fl.	cr.	fl.	cr.	fl.	cr.	fl.	cr.	fl.	cr.	fl.	cr.	fl.	cr.	fl.	cr.	fl.	cr.	fl.	cr.	fl.	cr.
1	Abrud	1100	—	80	—	3860	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5040	—	19567	09	5463	50
2	Agnita	800	—	1220	—	6691	—	719	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9430	—	47732	06	11138	76
3	Alba-Iulia	1160	—	—	—	6970	—	—	—	—	—	100	—	—	—	—	—	8230	—	41868	82	6070	61
4	Avrig	1850	—	4460	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	100	—	6410	—	24241	48	241	—
5	Bistriţa	2385	—	—	—	2272	—	1000	—	15	—	—	—	—	—	—	—	5672	—	96784	82	5991	29
6	Bran	5910	—	4030	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9940	—	40512	43	11576	35
7	Braşov	12212	—	3900	50	3175	30	954	50	158	10	100	—	1000	—	300	—	21800	40	122823	60	15105	96
8	Câmpeni	1724	—	600	—	2425	—	25	—	50	—	25	—	—	—	—	—	4849	—	70061	—	5730	—
9	Cetatea de pétră	200	—	—	—	2240	—	60	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2500	—	33564	38	286	—
10	Cluş	180	—	300	—	7500	—	—	—	—	—	250	—	—	—	—	—	8230	—	4558	—	30	—
11	Cohalm	668	80	194	—	3634	20	70	—	50	—	250	—	—	—	—	—	4867	—	25707	09	1016	—
12	Deş	402	—	38	75	3684	25	—	—	—	—	100	—	—	—	—	—	4225	—	17415	98	390	—
13	Deva	575	—	135	—	4741	—	209	—	20	—	—	—	—	—	—	—	—	—	15544	—	538	—
14	Dobra	1628	—	—	—	3185	—	1028	20	98	—	—	—	—	—	50	—	—	—	26862	75	1217	19
15	Făgăraş	1700	—	300	—	7000	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	49710	55	60	—
16	Geógiu I.	250	—	—	—	5520	—	110	—	80	—	—	—	—	—	—	—	—	—	18295	93	264	50
17	Geógiu II.	760	—	270	—	4360	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
18	Haţeg	—	—	—	—	5225	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	18947	—	—	—
19	Ilia	2598	20	72	75	4393	30	2369	55	240	—	—	—	—	—	—	—	—	—	16481	90	345	80
20	Lupşa	120	—	600	—	4520	—	—	—	—	—	300	—	—	—	—	—	5540	—	16003	—	5991	60
21	Mediaş	261	—	491	—	3305	—	141	—	50	—	—	—	—	—	—	—	—	—	22870	—	—	—
22	Mercurea	1800	—	680	—	6305	—	415	—	—	—	50	—	—	—	250	—	9500	—	46938	—	208	—
23	Murĕş-Oşorheiu	525	—	—	—	2055	—	630	—	—	—	250	—	—	—	—	—	3460	—	16750	—	3704	—
24	Orĕştia	990	—	4100	—	5500	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	61125	96	4072	80
25	Reghin	200	—	630	—	4370	—	310	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	24608	54	1084	73
26	Sălişte	5170	—	2825	—	1100	—	179	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	101748	86	10749	44
27	Sebeş	5160	—	2378	—	5816	—	202	—	—	—	—	—	—	—	100	—	—	—	59673	45	13990	—
28	Sibiiu	2020	—	7093	—	4146	—	—	—	100	—	100	—	—	—	150	—	—	—	104236	97	2891	94
29	Sighişóra	247	50	917	—	5443	50	2235	—	—	—	550	—	—	—	40	—	9433	—	34530	58	9321	50
30	Solnoc	—	—	—	—	3000	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2363	45	68	—
31	Têrnava	194	90	20	—	3035	20	1699	90	—	—	50	—	—	—	—	—	5000	—	21320	65	604	50
32	Treiscaune	1188	40	150	—	4357	35	758	70	687	90	700	—	—	—	—	—	7842	35	31311	82	2470	35
33	Turda	190	—	—	—	2338	80	258	—	264	20	—	—	—	—	—	—	—	—	20464	82	1445	75
34	Unguraş	—	—	—	—	3426	—	1576	—	78	—	250	—	—	—	—	—	5330	—	17241	19	174	14
35	Zarand	1740	—	332	—	7960	—	358	—	110	—	—	—	—	—	—	—	—	—	29971	70	11391	—
	Suma	55919	80	35817	—	143913	90	15307	85	2001	20	3075	—	1000	—	990	—	258024	75	1301837	87	133632	71

Redactor prov. Gavriil Hango.

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 51. Sibiiu, Joi, 8/20 Maiu 1897. *Anul XLV*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
la „Tel. Rom.“ într'una cu suplementul „Fóia Pedagogică“
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuě ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr.
pentru fie-care publicare.

Reuniunile învěțătoresci.

Fiind vorba de reuniunile învěțătoresci constituite în forma de adi de 15 ani, nu va fi fără folos décă vom examina desvoltarea lor arětând partea lor cea bună, și dóră și partea mai puțin bună.

Reuniunile învěțătoresci s'au desvoltat normal și au făcut progrese numai acolo, unde au fost bărbați de școlă, cari s'au interesat de sórtea lor, cari s'au putut interesa de sórtea lor. Aici putem constata, că reuniunile învěțătoresci sunt binefăcětóre și-și împlinesc cu sânțenie misiunea lor.

Au fost la locul lor reuniunile din giurul Sibiiului, la locul lor cele din giurul Brașovului, la locul lor cele din ținutul Sebeșului și aici ele s'au desvoltat în mod satisfăcětoriu. Bărbații, cari au stat și stau în fruntea lor, au priceput misiunea reuniunilor, și interesul de sórtea lor 'l-au sciut planta în inima massei celei mari a învěțătorilor.

Nobile nisuințe au arětat conducětorii reuniunei din giurul Devei, și celei din Zarand, ai celei din Făgăraș, ai celei de pe valea Têrnavelor, de pe valea Murěșului, dară n'au putut transpune interesul cel viu al lor și în massele învěțătorilor.

Vor fi fost multe causele neinteresului și al nesuccesului, la unele împărțirea necorěspundětóre a cercurilor, la altele neajunsuri de altă natură.

Aceste ar fi cele de clasa a dóua.

Unele reuniuni au decădut cu totul și nu mai arată nici o activitate, n'au putut avé asupra învěțătorilor acea bună influență, care o au contemplat intemeietorii lor.

Părțile Solnocului, părțile Clujului, părțile Turdei, în parte și munții apuseni sunt în decadență, și ridicarea lor numai așa o mai considerăm noi de posibilă, dacă vom întroduce din nou sistemul de conferențe învěțătoresci, și se vor trimite conducětori din centru.

Atunci vor lua lucrurile un avênt nou, bărbații de școlă trimiși dela centru vor scí trezí învěțătorimea din amorțéla, în care adi i-a dus sistemul cu reuniunile.

Cunóscem lucrurile din experiențe proprie și neajunsurile le atribuim totalei lipse de conducětori.

Trebue sě accentuăm un lucru în interesul adevěrului. Protopresbiterii nostri au fost cu trup și cu suflet pentru a da viéță acestor corporațiuni, dară au lipsit omenii destoinici, cari sě-'i spriginéscă. De multe-ori în un tract protopresbiteral abia se află un om, căruia s'ar fi putut încredința conducerea reuniunilor, și a dat caracteristică expresiune stărei faptice a lucrului acel protopresbiter, care în fața sinodului archidiecesan neținerea adunărei generale a reuniunei învěțătorilor o a motivat cu depărtarea unui învěțătoriu din tractul sěu protopresbiteral.

Neajunsurile aceste și altele de variată natură vor dispăré atunci când autoritatea bisericéscă va trimite representanții sei din centru; acestia vor duce cu sine și lumina și căldura cuviinciósă, și ródele binefăcětóre nu vor întârdia.

Un ochiu ager, dedat a observa desvoltarea lucrurilor, s'ar pune pe gânduri chiar și la privirea puținelor neajunsuri, de cari așa în fuga mare am făcut aici amintire. Serios va medita însě asupra lucrului, când cestiunea se pune pe terenul cu ingerința guvernului.

Legea nóstră fundamentală, Statutul nostru organic a provědut corporațiuni și pentru afacerile bisericesci, și pentru cele școlare.

În cadrul acestei legi ne putem mișca liber. Datori suntem deci sě dăm viéță corporațiunilor provědute de Statutul nostru organic, și până acuma acésta nu o am făcut în special în ce privesce conferențele învěțătoresci contemplate acolo.

Situațiunea critică de adi ne împinge din nou la basele cele vechi.

Sě rěmânem în casa nóstră, sě ne întocmim bine lucrurile noi între noi, și atunci vom fi tari, sub coperișul nostru, neconturbați de nimenea, întăriți prin iubirea reciprocă și prin conscienţa, cà lucrăm în spiritul părinților nostri, vom da înainte, și nime nu ne va puté sta în cale.

Biserică gr.-cat. în Bucuresci. În raportul „Unirei“ (Nr. 19—1897) despre consacrarea întru episcop a I. S. Dlui Dr. Demetriu Radu pentru diecesa gr. cat. a Lugojului aflăm și următorul pasagiu semnificativ:

„Monseniorele Hornstein, archiepiscopul de Bucuresci, ridică păharul pentru metropolitul Mihályi dorindu-i, sě pótă pontifica și între fii **sei,** *din regatul român într'o* **biserică greco-catolică** *din Bucuresci.* Apoi a vorbit pentru noul episcop în cuvinte fórte însuflețite. Exc. Sa a vorbit în limba francesă, *dar predarea retorică,* avêntul cald, au stors și în cei-ce *nu 'la-u priceput,* aplausele cele mai însuflețite“

Întrebăm pe Ex. Sa Dl archiepiscop Hornstein:

1. De când are metr. Mihályi credincioși religionari în România?

2. Dacă are, de când sunt aceia supuși jurisdicțiunei Lui după legile țerii?

3. Éste vre-o necesitate pentru interesele de stat ale României și peste tot pentru interesele nóstre a tuturor Românilor, — destul de învrăjbiți între noi din causa nefericitei „uniri“ la care au decădut unii din noi pentru interese materiale, și destul de periclitați din partea dujmanilor nostri politici, ce ne încungiură, — pentru de a se sporí tot mai mult causele de cértă dintre noi din causa „unirei“ a unei părți din noi cu biserica papistă, în loc de a le împuțina pe rênd și a le șterge pe tóte, ca ér se fim una precum am fost dela început?

4. (Ne adresăm cătră dl raportor) Cum s'a putut ca Ms. Hornstein sě stórcă „aplausele cele mai însuflețite“ prin vorbirea Sa ținută în limba francesă chiar și dela cei cari nu 'l-au priceput?

Atâta.

Revista externă.

Resbelul greco-turcesc decurge tot ca și până ací, Grecii se retrag, ér' Turcii înaintéză. Lupta dela Domokos a fost fórte crâncenă, a ținut 40 óre și precum se anunță s'a terminat cu nimicirea totală a Grecilor. Vědênd acésta Grecii, au luat ofensiva în Epir, ceea-ce a iritat fórte mult pe Pórta și o a îndemnat sě-și mai sporéscă pretensiunile față de încheierea păcii.

Cercurile diplomatice însě nu věd justificate în total aceste pretensiuni ca condițiuni pentru încheierea păcii, și astfel vor silí pe Pórta a le mai reduce la un maxim posibil, după-cum îi compete ca celui învingětoriu.

Puterile nu vor permite Pórtei anexări de teritoriu dela Grecia, nici stirbirea drepturilor sudiților greci din imperiul turcesc. Cel mult vor permite o regulare de granița in Tessalia și statorirea unei sume de bani echitabilă ca desdaunare de resbel, astfel ca nici interesele materiale ale celorlalte țeri sě nu fie periclitate din partea Greciei din causa desdaunării cheltuelilor de resbel pentru Turcia.

Ceva notoric, că Pórta a fost făcută atentă tocmai din partea Germaniei ca sě-și modereze pretensiunile referitóre la încheierea păcii cu Grecia.

⁂

Parlamentul austriac are până acum șese proiecte de rěspuns la mesagiul de tron. Din aceste proiecte cel mai marcant este al maiorității.

FOIȚA.

Documente pentru limbă și istorie.

(Urmare.)

Colecțiune
de cărți și manuscrise vechi.

1.

Ciaslov mare în limba slavonă tipărit în anul 1642.

2.

Carte românéscă de învěțătură. Dumineci le peste an și la praznice împěrătesci și la svânții Mari.

Cu disa și cu tótă cheltuéla lui Vasile Voivodul și domnul țěrii Moldovei din multe scripturi tălmăcită din limba slovenéscă pe limba românésca de Varlaam Metropolitul de țéra Moldovei; în tipografia domnéscă, în Mănăstirea a trii steli în Iași, dela Chr. 1643.

Dóue exemplare a acestei cărți, diferind unul de altul în privința întocmirii paginei I., ce conține titulul cărții, și în privința tipariului aceleiași pagine, se par a deriva din ediții deosebite. Rangiarea titulului cărții la un exemplar, ce se pare mai vechiu, este mai simplă, avênd încadrați sus pe pagina I. pe trei sânți ierarchi, de-adrépta pe sântul George și de-a stânga alt sânt; éră al II-lea exemplariu, al cărui titlu este tipărit cu un tipariu mai perfecționat, are pe pagina titulului sus încadrat pe Dl Christos, la cornurile paginei pe sânții patru evangeliști, apoi Petru și Pavel, Gavril și Maria Preacurata Fecióră alternând de-a dreapta și de-a stânga, și jos sânții trei Ierarchi.

3.

Noul Testament séu Impacarea cu lumea cea nóuă a lui Isus Christos Domnului nostru. Isvodit cu mare socotință din Isvod grecesc și slovenesc pe limba românéscă cu îndemnarea și porunca dimpreună cu tótă cheltuiala a măriei Sale George Rakoți, craiul Ardélului, iprocia.

Tipăritu-s'au întru a Măriei Sale tipografie dintâiu nou în Ardeal în cetatea Belgradului, anii dela întruparea Domnului și Mêntuitorului nostru Is. Chs. 1648, luna lui Ianuariu 20.

4.

Un fragment din o carte veche. Tipariul și hârtia este după felul Testamentului Nou, tipărit în Belgrad la a. 1648. Sunt folosite cuvinte: *cocon, om mator, miróme*-miresme, *popa.* Conține învěțătura despre credință, simbolul credinței explicat, învěțătura despre taine, fapte bune, cele 10 porunci dupà felul unui catechism.

5.

Sicriul de aur. Carte de propovedanie la morți, scósă din scripturile sânte cu porunca și îndemnarea Mariei Sale Apafi Michaiu craiul Ardélului, tipărită în tipografia nóuă în cetate în Sas-Sebeș, anul 1683 Septembre 17.

Conține 15 predici. „Predoslovia la Măria Sa Craiul“ se încheie cu cuvintele: „slugi mai mici și plecați ai Măriei Tale Popa Ioan din Vinț cu toți protopopii și cu tot soborul Românilor din Ardeal“.

6.

Ἡ θεία λειτουργία τοῦ ἐν ἁγίοις πατρός ἡμῶν Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου.

Divina missa sancti patris nostri Iohannis Chrysostomi.

Venetiis MCLXXXIII.

Apud Julianos.

Superiorum permissu c. privilegiis.

In cartea acésta se cuprinde liturgia sântului Ioan Gură-de-aur, tipărită frumos pe hârtiă fină, în limba elină pe paginele din stânga, și în limba latină pe paginele din dreapta; ér' la finea cărții se află în manuscris frumos aceiași liturgie în limba română. După scrisóre și limbă judecat acest manuscript, trebue sě fie adăugat cu mult mai târdiu decât textele tipărite în limba elenă și latină.

(Va urma.)

Scótem din acesta următoriul pasagiu referitoriu la chestiunea naționalităților din Austria și la autonomia unor provincii adnexate la aceea.

„Intărită prin deputații trimiși în dietă din partea straturilor celor mai largi ale poporațiunei, casa representațiunei va păși la resolvarea temelor sale. Ținênd cont de înalta dorință a M. Vóstre, casa representativă, ca sĕ pótă împlinì datorințele sale nu numai în mod potrivit, ci încă și fără perdere de timp, … trebue sĕ facă amĕsurat intențiunilor sublime ale Mai. Vóstre, ca în fine sĕ încete luptele îndelungate interne între diferitele naționalități din Austria, cedând locul lor păcii. Casa representanților este pĕtrunsă de convingerea, că numai prin o recunóscere reciprocă a drepturilor istorice și înăscute ale popórelor austriace din tóte regatele și țerile ei se póte ajunge îndestulirea națională. Efeptuirea justă a egalității de drept garantată prin lege a tuturor naționalităților, pe tóte terenele vieții publice: în oficiu, ca și în școlă, precum și respectarea autonomiei istorice și a integrității regatelor și a țerilor, pe lângă susținerea legăturei reale, care le unesce, pot forma garanțele pentru ajungerea acestui scop înalt. Peste astea casa representanților este însuflețită de convingerea, cum că numeróse și ponderóse teme numai atunci pot fi desiegate în mod folositor și la timp potrivit, dacă dieta, împovărată peste mĕsură, se va mai ușura prin o lărgire mai mare, conform tradițiunilor din vechime istorice, a cercului de activitate al dietelor regatelor și țerilor, îndată ce în considerarea deosebirilor ce există între relațiunile diferitelor țeri, dispozițiunile de același fel nu ofer garanță despre un bun resultat în tóte părțile. Conscie de importanța mare a autonomiei regatelor și țerilor, casa representanților cu cea mai mare bucurie va folosi ocasia de a pune la disposiția dietelor (diferitelor regate și țeri) îndestulitóre mijlóce materiale în acel chip, că unele dintre contribuțiile ce sustau li se vor lăsa lor, ori că li-se va da de aici o parte corespundĕtóre din contribuțiile statului.

Casa representanților va promova cu cel mai mare zel nisuințele popórelor referitóre la cultura generală, sciințe și arte; casa dă seriósă expresie dorinței sale, ca școla sĕ corespundă la trebuințele diferitelor țĕri și națiuni, ceea-ce nu se póte ajunge decât prin o lărgire în mĕsură deplină a activității legislatorice a dietelor. In consonanță cu cuvintele a tot prea înaltului cuvênt de tron, casa pune fórte mare preț pe misiunea educativă a școlei în așa fel, ca prin ea sĕ pună temeiu la o viață religiósă morală, spre adevĕrata fericire a tineretului și spre formarea unei generațiuni, care sĕ fie în stare, ca printr'o lucrare reformătóre pacinică, care eschide verice resturnare, sĕ desvólte ordinea socială dacă în spiritul dreptății sociale. Numai cu ajutoriul unei cuprinderi seriόse morale despre scopul vieții pot afla o resolvire corespundĕtóre și prielnică cestiunile sociale ce se ivesc în timpul nostru, numai prin astea se póte ajunge la înblânḑirea contrastelor ce obvin între cei mai tari și mai slabi materialminte“…

Precum se vede austriacii au cu totul alte vederi, corecte, despre patriotism, nu ca stăpânitorii magiari.

Dar credem că le va veni timpul și acestor domni, când și ei vor fi siliți a judeca tot așa asupra patriotismului, care nu se póte monopolisa pentru o rasă, fiind acesta un bun comun al tuturor popórelor. A fi magiar, încă nu însemnéză a fi și patriot. La acésta se mai recere a fi și drept față de toți ceilalți compatrioții de diferite naționalități.

Noutăți.

Maiestatea Sa monarchul nostru, reîntors dela sĕrbările din Pojon, a sosit Luni la Budapesta, unde va petrece mai multe ḑile, și va da audiențe.

* * *

Din centru. Consistoriul archidiecesan a ținut ieri, în 5 Maiu, sub presidiul Excel. Sale D. archiepiscop și metropolit Miron Romanul, prima ședință plenară după nóuĕle alegeri ale asesorilor consistoriali, făcute în sesiunea din urmă a sinodului archidiecesan.

Presenți au fost 21 asesori.

Dintre acestia cei nou-aleși și presenți anume:

a) din senatul strîns bisericesc Dr. Remus Roșca, presbiter și dir. seminarial;

b) din senatul școlariu: Ioan Popovici, diacon și prof. la școla de fete; Dr. Liviu Leményi, referent; Leontin Simonescu, secretar metropolitan; Dr. Daniil Popovici Barcianu, prof. semin.; Virgil Oniț, director gimn. în Brașov; Dr. Elie Cristea, secretar consistorial;

c) din senatul epitropesc: Nicolau Ivan, ppresbiter în Alba-Iulia; Ioan Droc, ppresbiter în Mercurea; Petru Pipoș, jude de tablă în retragere; Pantaleon Lucuța, căpitan ces. și reg. în pensiune; Dr. Nic. Vecerdea, adv. în Sibiiu; Ioan de Preda, advocat în Sibiiu; Georgiu Dima, prof. semin.; Stefan Stroia, vicenotar comitatens, — au depus jurămêntul prescris prin §. 120 al „Statului organic“.

Tot ieri s'a întrunit și senatul epitropesc în ședință extra-ordinară spre a se constituì în sensul §. 133 din „Statutul organic“. De cassariu consistorial s'a ales fostul cassariu Pantaleon Lucuța, căpitan ces. și reg. în retragere; ér de controlor protopresbiterul tractului Albei-Iuliei, Nicolau Ivan, căruia i-s'a încredințat și referada actelor aparținĕtóre resortului epitropesc.

După terminarea acestor ședințe a dat I. P. S. archiepiscop și metropolit un prânḑ, la care au luat parte toți membrii presenți ai consistoriului archidiecesan.

* * *

Întărire de protopresbiter. Presbiterul Sergiu Medean, fost archivariu la consistoriul archidiecesan, actualul administrator protopresbiteral, este ales și întărit protopresbiter al tractului Sebeșului, în locul veteranului seu antecesor Ioan Tipeiu, trecut în pensie.

* * *

O catastrofă îngrozitóre a avut loc ḑilele acestea pe linia ferată dintre Walle și Dorpat. Un tren, care transporta mulțime de ostași ruși, din pricina terenului stricat prin multele ploi, a derailat. O mulțime de vagóne au fost sdrobite total. Dintre soldați aprópe 100 de inși au fost omorîți, 60 greu răniți. Țarul auḑind despre îngrozitórea catastrofă a comunicat condolențele sale rudeniilor celor căḑuți jertfă. Țarevna vĕduvă a dispus sĕ se trimită la fața locului o clasă a „Crucei-roșii“.

* * *

Explosie. In frabrica de praf de pușcă din Paknam, în care era grijită și dinamită multă, s'a întêmplat mai dăunăḑi o explosie teribilă. Cineva a aruncat o țigaretă arḑêndă, și acésta a pricinuit explosia. Intreg edificiul a fost aruncat în aer și sfărîmat bucățele. Chiar și murii groși de pétră din vecinătate s'au demolat. Căsile chiar și la depărtare de ḑece mile engleze s'au cutremurat. 25 de ómeni au căḑut jertfă explosiei.

* * *

Examen. In 9 a lunei curente n. s'a ținut examenul cu elevii dela școla nóstră din comuna Valea-Geogelului (protopresbiteratul Albei-Iuliei).

Examenul s'a început la 12 óre din ḑi sub conducerea d-lui Simeon Ciorbea, paroch în Ponor, și s'a terminat la 3 óre p. m. — Invĕțător Dumitru Anca. Presenți 16 elevi. Public numĕros. Resultatul pe deplin mulțămitoriu.

* * *

Greva muncitorilor de pe Alföld. În mai multe comune din comitatul Békés, muncitorii s'au organisat după tótă forma și au insinuat grevă. Ei cer împărțirea fênațelor și amenință cu călcarea lor, ca sĕ nu pótă fi folosite. În multe comune proprietarii au ajuns în primejdia de a nu-și puté secera holdele. In fața acestei situațiuni, comisia administrativă a pomenitului comitat a adresat ministrului afacerilor interne o representațiune, cerênd sĕ mijlocéscă angajarea miliției la sĕvêrșirea muncei câmpului, spre învingerea grevei muncitorilor, cari tot mai mult se organiséză. Ministrul Perczel a rĕspuns representațiunii ordonând în fie-care din respectivele comune secțiuni de gendarmi, pentru restabilirea ordinei. Ér la ceealaltă parte a cererii va satisface mai târḑiu.

* * *

Necrolog. *Petru Brote*, proprietar, fost c. r. funcționar de stat și președinte al comisiunei pentru mĕsurarea contribuțiunei de venit în comitatul Sibiiului, și-a dat astăḑi la 1 óră nóptea — după scurte suferințe în vêrsta de 68 ani — nobilul sĕu suflet în mânile Creatorului.

Rĕmășițele pămêntesci ale defunctului se vor așeḑa Sâmbătă în 10/22 Maiu a. c. la 1 oră d. a. în cripta familiară din cimiteriul comunei Reșinari.

Pătrunși de adêncă durere aduce acésta scire *Jalnica familie.*

Reșinari, în 7/19 Maiu 1897.

* * *

Populațiunea Rusiei. Se telegraféză din Petersburg, că după statistica ruséscă oficiósă recensementul populațiunei a dat în Ianuariu anul curent cifra de 129,211.833 de suflete. La anul 1885 a fost 108,819.332. Dintre orașele mai mari Petersburgul a avut 1,267,023 locuitori, Moscua 988.610, Varșovia 614.752, Odessa 404.651, Lodz 314.779, Riga 282.943 și Kiev 218.750.

* * *

Iaponezii, după-cum se scie se nisuesc sĕ ajungă în tóte ramurile civilisației pe popórele culte. Spre scopul acesta nu cruță nici ostenelele, nici bani. Acum de curênd doi inspectori ai hergheliei de stat din Iaponia au fost pe spesele statului în Europa, sĕ studieze în diferite state, între cari și în Ungaria, hergheliele de stat și alte instituțiuni pentru prăsirea de cai.

* * *

Un hoț de tablouri. De mai multă vreme pier au ca prin farmec tablourile cele mai de valóre din galeriile din Viena și Pesta. Ochii ageri ai păzitorilor zadarnic vegheau. Ḑi de ḑi aflau ei, că în cadrele tablourilor celor mai frumóse se află chipuri fără preț. — Făptuitoriul șiret a fost descoperit în Viena ḑilele aceste. Păzitorul galeriei de tablouri a contelui Iaromir Czernin voind sĕ închidă galeria, a găsit în lăuntru un óspe întârḑiat. Păzitorul a rugat pe cavalerul elegant sĕ se depărteze, deóre-ce timpul visitei s'a terminat. Cavalerul s'a depărtat. Cercetând încă odată tóte odăile, păzitorul cu îngrozire a aflat, că în cadrele celor mai prețióse tablouri sunt nisce figuri fără valóre. Păzitorul a bănuit îndată, că făptuitorul va fi cavalerul întârḑiat în galerie, și îndată a însciințat poliția, ér acésta pe cumpărătorii de tablouri. Și în adevĕr la unul dintre cei mai de frunte comercianți de tablouri se presintă după prânḑ ficiorul elegant, de care am pomenit, și oferă spre cumpărare dóuĕ tablouri. Tablourile erau cele ce lipséu din galerie. Tinerul a fost deținut momentan și dus la poliție. Intrebat de nume, iubitorul de artă a mărturisit că se chémă Dr. Lenkei Béla, medic în Budapesta.

* * *

Otrăvitórea. După o depeșă die Segedin, Csordás Nagy-Lidi, mațadorul otrăvitórelor îngrozitóre dela Hódmező-Vásárhely, a înebunit în pușcăria din Segedin.

* * *

Un băiat ars. Băiatul de șepte ani al proprietariului Gergely Sándor din Miskolcz, într'una din serile trecute, după-ce părinții sei s'au dus la culcare, s'a culcat și el pe canapea și a cetit la lampa de pe masa de lângă el. Cetind, băiatul a adormit, fără sĕ stângă lampa. Peste nópte învĕlindu-se, a rĕsturnat cu plapoma lampa aprinsă. Lampa s'a rostogolit pe băiat și petroleul vĕrsat din ea s'a aprins. Băiatul numai atunci s'a trezit, când flacăra, ce se înălța de pe el, l'a ars la gât. La strigătele copilului, părinții au năvălit în odaie. Mama copilului a leșinat la vederea îngrozitórei scene. Părintele a chemat medicul. Până la sosirea aceluia a udat copilul cu apă. Medicul a cercat totul, sĕ mântue băiatul, dar acela între cele mai crâncene dureri a espiat până diminéța.

* * *

Bibliografic. „*Familia*“ Nr. 18: Parmeno, comedie în 5 acte de Publiu Terențiu Africanul, trad. de G. Coșbuc. — Impresii de călĕtorie, de P. Vulcan. — Alinda, poesie de Maria Cunțan. — Patriarchi, metropoliți, episcopi greci în țĕrile rom. și îndeosebi în Bucuresci, de Ionescu Gion. — Blăstĕmata, de Mărióra G. Murnu. — Poesii de Heine, trad. de Sex. Til. — *Salon:* Cum trăim, de G. Mărunțean. — Literatură și arte. — Ce e nou? — Călindarul sĕptĕmânei. — Ilustrații: O nópte pe mare, — Inaintea oglindei.

*

— „*Fóia literară*“ Nrul 5: Logodnica contelui Stuart, de L. R.-Suciu. — Concurs de premii. — Pe trépta cea de sus, de Rudow. — *Din literaturile străine:* Trandafirul, de Iarostor Vrehlicky, trad. de G. Bogdan-Duică. — Concurs pentru novelă, lansat de red. „Familiei“. — *Cronica sĕptĕmânei:* Dela noi: Sinódele bis. gr.-or. — Din România: Ioan Ghica † — Din strĕinătate. — Ghîcitură. — Poșta redacțiunei.

*

— „*Datorințele vieții religióse-morale ale creștinului drept-credincios*“ este titlul unei cărticele bune și folositóre pentru poporul nostru și deosebit pentru școlari. Cartea cuprinde pelângă o mică întroducere în credința, iubirea și speranța creștină: Simbolul credinții; Poruncile dumneḑeesci, Poruncile bisericesci, Faptele îndurării trupesci, Faptele îndurării sufletesci; Sfaturile evangelice; Rugăciunea dumneḑeéscă, Născĕtóre de Dumneḑeu, Doxologia. Cartea este tipărită cu multă îngrijire și pe hârtie fórte fină. Atragem atențiunea preoțimei și învĕțătorimei nóstre asupra acestei cărți, de altfel potrivită pentru premiarea școlarilor buni. Prețul cărții 5 cr.; ér cu o iconiță fórte frumos executată în stilul bisericei nóstre, 7 cr. De vêndut la librăria diecesană, Caransebeș.

*

— A apărut și se află în depositul general la Librăria Carol Müller, Bucuresci, Calea Victoriei, 53:

1. „*Enciclopedia Română*“. Acéstă publicație are de scop a populariza sciințele și artele și tóte cunoscințele folositóre în sînul poporului român. La ea lucreză preste 200 de autori însemnați. Enciclopedia apare în fascicole de 50—100 pagine. format mare pe 2 colóne și e ilustrată. Se vinde cu fascicola a L. 2.50. Până acum a apărut trei fascicole, altele sunt sub presă.

3 „*Harta Europei*“ de G. T. Buzoianu în dublu exemplar, representate fie-care pe format de aprópe 2 metri pătrați și tipărită în renumitul atelier Freytag & Berndt din Viena; prețul fie-carei harte în foi volante, lei 15, séu întinse pe pânză cu bețe, lei 20.

3. Cele din urmă numere apărute în „Biblioteca pentru toți“ nu lasă întru nimic mai pe jos pe cele trecute. In ele se află publicate dóuĕ opere poetice a doi scriitori fórte cunoscuți: „*Iubire*“ de A. Vlăhuță (No. 111 și 117) și „*Poesii*“ de Th. M. Stoenescu (No. 112). In genul umoristic, așa de sĕrac la noi, aflăm *Alte schițe umoristice* (No. 115) de vestitul și cunoscutul Teleor și *Fleacuri* de V. Popp (No. 118) care deși nu e atât de cunoscut, totuși e un autor de talent. Prosa poetică e representată prin admirabila *Robia Peleșului* de Carmen Silva (No. 119). Știința populară prin *Introducție în studiul sciințelor* de Morand, ér seriósa filosofie prin celebra *Liniște sufletéscă* de Seneca.

Din aceste numere se vede că „Biblioteca pentru toți“ își ține la nivel înalt frumosul nume ce a dobândit.

In timpul verei „Biblioteca“ va apăre mai rar și fără a ține, póte, sémă de ordinea numerilor anunțate.

Până la sfîrșitul lunei Aprilie va apăré în „Biblioteca pentru toți“ *Codul civil român* adnotat de dl C. Hambagiu distinsul procuror, acest cod este cel mai nou, și cel mai eftin și cel mai practic, prețul va fi 3 lei broșat și 4 lei legat în pânză roșie flexibilă. De acest autor a apărut în editura librăriei Carol Müller *Scriitori și artiști*, studiu asupra drepturilor lor; un volum de 212 pagini format octav prețul 4 lei.

De vênḑare la tóte librăriile din țară.

Corespondenţă particulară

a „Telegrafului Român“.

Rîurile Chiorului, 10 Aprilie 1897.

Onorată redacţiune!

Din tóte părţile archidiecesei nóstre se ridică glasuri pentru înaintarea şi prosperarea bisericilor şi şcólelor nóstre. Aprópe în tóte tractele din archidiecesă se vede un feliu de interesare viuă şi zel faţă de biserică şi şcólă, numai în tractele nóstre din părţile ungurene nu se lucră nimica.

Cine nu cunósce starea lucrurilor din tractul Solnocului, care póte înaintea P. V. Consistoriu archidiecesan este privit ca un tract de model, de sine se înţelege, că după rapórtele protopopului tractual. Cine nu cunósce starea şcolilor şi a bisericilor din tractul acesta? Invĕţători cualificaţi mi se pare că se află până la considerabilul numĕr de 1. Cine pórtă vina la acésta?

Sĕ vedem tractul Cetăţii de pétră!? Aici merg lucrurile mai serios, cu frică, pentru-că suntem în préjma alegerei de protopop, fiind tractul de present vacant. — Aici avem învĕţători cualificaţi mulţişori şi puterea absolutistică a protopopului séu mai bine ḑis a administratorului protopopesc e mai restrinsă, deşi se sforţéză a şi-o mări şi el, pe contul bisericei şi al şcólei.

Am ḑis, că suntem în préjma alegerei de protopop definitiv. Acésta este şi dorinţa nóstră a tuturor, ca sĕ ni se îndeplinéscă cât mai curênd scaunul vacant, şi cu o persónă pe deplin cualificată şi care a dat doveḑi, că sci şi vrea sĕ lucreze pentru binele bisericii, pentru binele şcólei si peste tot pentru binele naţiunei nóstre fórte mult rĕmase îndĕrĕpt din causa conducĕtorilor ei de până acum, cari mai mult numai pentru interesele lor personale au lucrat, şi lucră şi astăḑi.

On. Redacţiune! In distinsa nóstră fóie „Telegraful Român“ am cetit fórte multe lucruri bune şi frumóse despre lucrările sinódelor nóstre protopopesci din anul acesta. Am aşteptat cu dor ca sĕ vĕd pe vre-un membru din sinodul nostru protopopesc al Cetăţii de pétră din anul acesta sĕ ne arete cum stau lucrurile în tractul nostru protopresbiteral, dar înzădar. Mulţi am voi sĕ scim: ce are tractul nostru, sĕ vedem cum stăm cu fundaţiunea tractului. După-cum aud protocólele despre starea casei după repausatul protopop Ioan Şovrea nu se află nicăiri. Intre agendele şedinţei, s'a pus pe tapet şi afacerea cu întregirea tractului. Se scólă un om, probabil pus la cale, şi propune, ca sĕ cerem dela P. V. Consistoriu archidiecesan ca între concurenţii la protopopie sĕ se admită şi preoţii din tract cu mai puţină cualificaţiune; sĕ nu greşesc, sĕ se admită şi preotul din Fênaţe, actualul adm. protop., dl T. Şovrea. La acésta vine altul şi propune, ca toţi preoţii, cari ar voi a concura, sĕ se admită. Nu e mirare, sunt cuprinşi de sórtea şi fericirea tractului şi străin nici cu pregăţiri complete nu ar primi, pentru-că acela i-ar stringe la rênd pe toţi cei leneşi şi neconscienţioşi în purtarea agendelor lor oficióse şi neîngrijoraţi pentru sórtea bisericei şi a şcólei şi a némului nostru fórte rĕmas în cultură în aceste părţi din causa lenei şi neconscienţei D-lor lor.

Mĕ adresez deci către toţi fraţii preoţi şi mireni din tractul Cetăţii de pétră! Sĕ ne cugetăm bine, pentru-că acuma ni se dă ocasiune şi drept ca sĕ ne alegem un protopop, care sĕ-şi cunóscă pe deplin chemarea sa şi sĕ ne deştepte din letargia în care suntem adânciţi, pentru-că: unde se simte lipsă mai mare de un protopop harnic, ca în tractul nostru?!

Rîureanul.

Varietăţi.

Trei feliuri de fidelitate. De pe timpul când cei trei stăpânitori Napoleon, ţarul Alexandru şi regele Friedrich Wihelm s'au întêlnit la Tilsit, se povestesce următórea anecdotă:

Monarchii stăteu pe ziduri în faţa mărei şi vorbiau de desciplina armatelor lor. Fie-care îşi lăuda ostaşii.

Napoleon, ca sĕ dea o probă, chiamă un soldat; acesta vine.

— Băiete, asculţi tu poruncile mele?

— Da, Sire.

— Necondiţionat?

— Da, Sire.

— Aruncă-te deci de pe zid în mare.

Soldatul a început sĕ se róge, spunênd că are a casă nevastă şi copii.

— Am sĕ port eu grijă de ei. Enavant.

Soldatul salută, s'aruncă în vîltórea apelor şi se înécă.

Ţarul a dat din cap, afirmând că soldatul francez totuşi nu ascultă fără condiţiuni, căci vorbesce de soţie şi de copii. Ţarul chiamă un soldat de ai sĕi.

— Cum te chiamă?

— Dimitri Ivanovici.

— [illegible]şti însurat?

— Da, taică.

— Bine, Ivanovici. Sări acum în apă.

Soldatul rus sare şi se îneacă.

Acum regele Prusiei chiamă un grenadir.

— Iubitul meu, ḑise regele. Chiar acum un soldat francez şi altul rus au dat doveḑi de supunere şi ascultare necondiţionată şi la poruncă s'au înecat. Acum sări şi tu în apă şi te înécă!

— Sar, Majestate. Dar, vĕ rog, se întâmplă lucrul acesta pentru binele patriei?

— Nu.

Atunci dă-'mi voe, Majestate sĕ nu m'arunc în apă, ca sĕ-'mi pot servì şi mai departe patria şi pe regele meu!

⁂

Pâne de 5500 de ani. Unul dintre profesorii academiei de agricultură din Berlin, Wittmach a presentat la congresul de grădinari dela München o bucată de pâne făcută din fărină dură din Egipet, pe care o au găsit în camera unei mumii, şi care după calculele aproximative nu mai puţin ca de 5500 de ani a părăsit covata şi cuptoriul. Pânea ţinută la loc uscat atât de bine şi-a conservat însuşirile, încât stropită cu iod a luat colóre albastră, adecă a dovedit reacţiunea specială a albuminei cuprinse într'ênsa.

Din public.*)

Intrunire agricolă.

Invitare.

Subscrisul comitet central va ţiné *Duminecă, la 18/30 Maiu c.* în comuna *Laz* (lângă S.-Sebeş) o *întrunire agricolă*, la care se va discuta despre:

1. Cultura raţională a viilor.
2. Cultura liveḑilor şi a nutreţurilor măestrite.
3. Însemnătatea şi folósele tovărăşiilor agricole şi a bancilor rurale (săteşci) sistem Raiffeisen.

Inceputul la 8 óre a. m.

La acésta întrunire ne luăm voie a învita pe toţi membrii şi binevoitorii Reuniunei nóstre.

Sibiiu, 6/18 Maiu 1897.

Comitetul central al „Reuniunei române de agricultură din comitatul Sibiiului“.

Dem. Comşia, preşedinte.

V. Tordăşianu. secretar.

Dare de sémă şi mulţămită publică.

Balul arangiat de către corpul didactic dela institutele de învĕţământ gr.-or din Brad la 1/13 Febr. a. c. în favorul fondului unui convict pe lângă gimnasiul rom. gr.-or din loc, în împrejurările date, a reuşit fórte bine, atât în ceec-ce privesce partea morală-socială, cât şi în ceea-ce privesce partea finanţială.

Au participat adecă la acéstă petrecere, un numĕr mare de óspeţi, şi au petrecut bine până către revĕrsatul ḑilei, contribuind în séra balului, cu suma de 117 fl. v. a.

Cu acéstă ocasiune au suprasolvit următorii P. T. D.

Alexandru Drumariu 2 fl.; Alexandru Draia 50.; Romul Coţoiu 1 fl. 50 cr.: Constantin Pop 50 cr.; Ios. Pankl jun. 50 cr.; Teodor Bulza 1 fl.; N. Cacinca 2 fl.; Károly Izsák 1 fl.

Tot spre scopul acesta, au mai incurs următórele suprasolviri:

Dela Prea On. D. Vasile Damian, prot. 5 fl.; Ioan Rusu, medic 3 fl.; Dr. Vasilie Bologa, Sibiiu 2 fl.; Krasznay Olivér, protopretore 2 fl.; Fr. Menking 2 fl.; Laurenţiu Olajos 2 fl.; Al. Szabo, par. 2 fl.; Dr. Vasilie Fodor, adv. Abrud 2 fl.; N. Horváth, N. Conrads, N. Wiese şi N. Tacslobler oficiali de mine, Nicolau Popovici, Ioan Miclutia, Al. P. Bologa şi Ioan Irimie, parochi câte 1 fl. = 28 fl. v. a.

In lista concreḑută Dlui I. G. Macaveiu în Bucium-Siasa, au contribuit: Dr. Bonfiniu 2 fl.; Nicolae Ionuţ 2 fl.; Al. Macaveiu 1 fl.; Aviron Macaveiu 2 fl. 50 cr.; Vas. Macaveiu 1 fl.; I. G. Macaveiu 2 fl. = 10 fl. 50 cr. v. a.

In lista concreḑută Dlui Ioan Macaveiu tot din Bucium-Siasa, au contribuit: Ioan Macaveiu 2 fl.; Sofia Babuţ 1 fl.; Aviron Macaveiu 1 fl.; Nicolae Ionuţ 1 fl.; N. David 50 cr.; S. Macaveiu 50 cr.; Iosif Ciura 1 fl.; Ariton Popa 1 fl. = 8 fl. v. a.

In lista concreḑută Dlui Ioan Perian, par. în Crisciori, au contribuit: I. Perian, par. 1 fl.; Ioan Ilieş 1 fl.; Ioan Faur 1 fl.; Nicolae Grec 3 fl.; A. Popoviciu 1 fl.; I. Puticiu 50 cr.; Al. Draia 1 fl.; Iuliu Popp 3 fl.; Gál Marton 1 fl.; Petru Verciu 1 fl.; Solomon Cleşiu 50 cr.; Avisalon Floruţia-Ţeraţel 1 fl.; George Almăşan 1 fl.; Petru Stoica 50 cr.; Lazar Ioan 50 cr.; Barkovics Dávid 1 fl.; Baternay Attila 50 cr. şi George Pleşia 2 fl. = 20 fl. 50 cr. v. a.

M. On. D. Dr. Teofil Bogdan, medic a contribuit = 10 fl.

In lista concreḑută dlui Enea Hodoş în Caransebeş au contribuit Ilustritatea Sa Par. Episcop Nicolau Popea 5 fl.; Preacuvioşia Sa Par. archimandrit Filaret Musta 3 fl.; Dna Maria Ghidiu 1 fl.; şi Enea Hodoş, prof. 1 fl. = 10 fl. v. a.

Dl Nicolau Bedea, subnotariu în Mihaleni, a colectat dela Dnul Augustin Oniţiu, notar 2 fl.; Nicolau Bedea 2 fl.; Augustin Deac 1 fl.; Ioachim Comşa, par. 1 fl.; Petru Stanciu 1 fl.; Stefan Haraguş, par. 1 fl.; Petru Bota, notariu 2 fl.; Ioan Bireu, par. 1 fl. = 11 fl. v. a.

Dl Lazar Perian, jude com. Baiţia a contribuit 5 fl. = 5 fl. v. a.

On. D. Romul Nicóră din Orăştie a coleciat = 10 fl.

In lista concreḑută dlui Ioan Moţa în Orăştie au contribuit Dr. Ioan Mihu, adv. 25 fl.; Dr. Silviu Moldovan, adv. 10 fl.; Aureliu Popoviciu Barcian 10 fl.; Nicolau Vlad 5 fl.; Dr. Aureliu Muntean 5 fl.; Silviu Damian 5 fl.; Ioan Moţa 5 fl.; Ioan Vulc 5 fl.; Ioan Lazaroiu 3 fl.; Ioan Branga 2 fl.; Ilie Popoviciu, Sebisel 2 fl.; Avram Mihăilă 2 fl.; Petru Banţiu 2 fl.; George Baciu 1 fl.; Dr. Romul Dobo 1 fl.; Simion Vlad 1 fl.; Nicolau Părău 1 fl.; Addm Cristea 1 fl.; S. Corvin 1 fl.; D. David 1 fl.; George Balos 1 fl.; Nicolau Andreiu 1 fl.; Ioan Roşiu 1 fl.; I. Mihaiu (Batiz) 5 fl.; G. A. B. 1 fl. 50 cr.; Nicolau Mihailă 4 fl.; L. Friedmann 1 fl.; Petru Beleiu 1 fl.; D. Mosora 1 fl.; Zacharia Tilicea 1 fl.; N. Herlea 1 fl. = 106 fl. 50 cr. v. a.

Dl Inocenţiu Bogdan în Făget a celectat dela On. D. Axentiu Gaita, Sebastian Olariu, Maria Feneş, Demetriu Pascuţiu şi I. Bogdan câte 1 fl. = 5 fl. v. a.

Dl Ioan Birĕu paroch în Bucesiu, au colectat: dela dl Petru Plastea 1 fl. A. Crăcium 1 fl. I. Bireu par. 1 fl. Marc Nicolae lui Moise, Nicolae Marc, George Miclauş, S. Miclauş, Marc Şandru, Miha Candin, Bucur George, Nicolae Marc crasnic, câte 10 cr. I. Şofron 20 cr. = 4 fl. v. a.

Cu lista adresată dlui advocat Dr. Zosim Chirtop în Câmpeni au întrat: dela Dr. Zosim Chirtop 5 fl.; Dr. Basiliu Preda 2 fl.; Vasiliu Andreeş 1 fl.; Iuliu Poruţ 1 fl.; George Corcheş 1 fl.; M. Palade 1 fl. = 11 fl.

In lista concreḑută d-lui Teodor Baiantiu par. au contribuit T. Baiantiu 1 fl.; T. Haneş 1 fl.; Ioan Blidariu 30 cr.; Rom. Raduloviciu 1 fl.; Dim. Iosof 50 cr.; Fenes Dionisiu 1 fl.; V. Nicorescu 50 cr.; G. Popoviciu 30 cr.; N. Barbon preot 40 cr.; Iuliu Neamţ 50 cr.; Mateiu Vasiliesiu 50 cr.; Virgiliu Lugoşan 20 cr.; Anton Angel 50 cr.; George Gărbocea 50 cr. = 8 fl. 60 cr.

Im lista concreḑută d-lui Andrea Puticiu notariu în Csucs au contribuit: Andrĕa Puticiu 4 fl.; Nicolae Balta 1 fl.; com. bisericéscă Csucs 1 fl.; D. Nemes, N. Halmagy 2 fl; Nicolau Costina 1 fl.; Ioan Leuca par. Lazuri 2 fl.; Nicolae Sirca 2 fl.; Petru Iurca 2 fl.; Toma Crainic 1 fl.; T. Iuga 1 fl.; Puskás Iános 1 fl.; N. Moskovits 1 fl.; Laurentie Iuga 2 fl.; George Sima 1 fl.; Tzigler Ferencz 1 fl.; George Vusdea 1 fl.; P. Codrean 30 cr.; Mihail Oncea, Ioan Oncea, G. Miciauş, I. Codrean, A. Tomşa şi I. Oncea, câte 20 cr.; N. N. 1 fl.; Nicolae Magier 1 fl.; com. bisericéscă Vidra 2 fl.; Nicolae Mihuza 1 fl.; Arseniu Leuca 1 fl.; com. bis. Lazuri 2 fl.: Ioan Rob 1 fl.; Illica Todor 1 fl.; Florea Magier 50 cr.; com. bisericesci: Magulicea, Groos, Aciuva, Poiana, Csucs, câte 2 fl.; Pavel Petrişor 1 fl.; Sofia Iova 50 cr. = 47 fl. 50 cr.

In lista concreḑută d-lui Georgiu Popoviciu par. în Lesnic, au contribuit: G. Popoviciu par. 10 fl.; Nicolau Sinca 1 fl.; Petru Sinca 3 fl.; George Nicóra 1 fl.; Alexandru Petreu 50 cr.; Popoviciu Ignat 2 fl.; Iosif Pârv 1 fl.; Mihaiu Bele 50. = 19 fl.

In lista în concreḑută d-lui Constantin Cothisiel, preot în Certege au contribuit: Const. Cothisiel 10 fl.; Nicolae Palade 2 fl.; Nicolau Cothisiel primariu 3 fl.; = 15 fl.

In lista adresată d-lui Terente Miclutia preot în Cuiedin, au contribuit: T. Miclutia 2 fl.; Letiţia Miclutia 1 fl.; Pintea Lupsa 1 fl.; Ioan Borlea 1 fl.; Paul Crognan 1 fl.; Pintea Radu 1 fl.; P. Terpe 1 fl.; G. Stoia 50 cr.; D-şóra Silvia Stoia 1 fl.; Al. Nica 50 cr. = 10 fl.

In lista concreḑută d-lui Alexandru Sabo paroch în Rieni au contribuit: Teretiu Popoviciu 1 fl.; T. Oncea notariu 1 fl.; Iosit Braşovan 1 fl.; Al. Popa, Petru Dabu, Mihaiu Popoviciu, Teodor Andreiu, Traian Cucu câte 50 cr.; N. N. 10 cr.; N. N. 10 cr.; Vasiliu Leaha 30 cr.: G. Bogdan 30 cr.; V. Popa, Al. Popa şi N. Horgia câte 50 cr.; N. N. 20 cr.; V. Corbu 50 cr.; Petru Baciu 20 cr.; T. Pop, A. Pelle şi A. G. câte 50 cr.; Al. Sabo 1 fl. = 11 fl. 20 cr.

In lista trimisă d-lui Petru Indrieş, notariu în Boiţa, au contribuit: Ioan Druhora 1 fl.; Ioan Stoia 50 cr.; Iordan Cloaja, Ioan Boivocan, Ioan Bratilescu, Radu Istrate, Irimie Raduţiu câte 50 cr.; Petru Indriesiu 1 fl.; I. Necsa şi Ioan Simtion câte 50 cr. = 6 fl. v. a.

In lista concreḑută d-lui Toma Rosiu, învĕţ. în Deva, au contribuit: F. Hosszu Longin adv. 5 fl.; Andreiu Pop 1 fl.; Longin Ardelean 1 fl.; Nicodin Ardelean 1 fl.; I. Crisovan 1 fl.; Toma Rosiu 1 fl. = 10 fl.

In lista concreḑută d-lui Dr. I. Robu, medic în Baia de Criş au contribuit: Teodor Pop, adv. 10 fl.; Dr. Robu 1 fl.; Iuliu Ciuciu 1 fl. = 12 fl.

In lista încredinţată dlui Ilie Balta, notariu în Şiria, au contribuit: Ilie Balta 5 fl.; Dimitrie Tomuş 1 fl.; N. Lazarescu 30 cr.; Iov Tomuş 50 cr.; Vasile Popoviciu 1 fl.; Ioan Lekiti 50 cr.; Sav Cojan 20 cr.; N. N. 1 fl.; Sofron Aradan 1 fl.; George Filipaş 10 cr.; Teodor Lazarescu 30 cr.; Ioan Bulz şi Savu Lazarescu câte 10 cr. = 11 fl. 10 cr.

On. Domn l. Elia Cosma par. gr.-or. în Craciunesci, au colectat până ad actu 30 fl. v. a.

Au întrat deci cu totul până acum suma de 536 fl. 90 cr. v. a. din carea, detrăgêndu-se spesele în sumă de 68 fl. 20 cr. v. a. rĕmâne în favorul fondului un venit curat de: 468 fl. 70 cr. v. a. carea sumă s'a şi elocat pre rênd după cum a incurs la societatea de credit şi economii „Crişana“, din loc spre fructificare.

Priméscă P. T. P. contribuitori, cordiala mulţămita din partea tinerimei studióse.

Contribuirile încurgênde se vor publica şi cuita tot pe acésta cale.

Brad, 10 Aprile 1897.

Georgiu Părău.

---

*) Pentru cele publicate în rubrica acésta redacţiunea nu este responsabilă.

Stofă pentru costume bast, mătasă crudă, dela fl. 8.65 până la fl. 42.75 cr. pentru un costum intreg. — Tussors- şi Shangtungs-Pongees, precum şi **mĕtasă-Henneberg** négră, albă şi colorată dela 45 cr. până la fl. 14.65 cr. de metru, lucie, vărgată, mostrată, damast etc. (circa 240 calităţi diferite, 2000 colori şi dessinuri etc.). Mărfurile comandate precum şi *mostrele le expedéză cu întórcerea postei la casă, franco şi scutite de vamă* **fabricile de mătasă din Zürich ale lui G. HENNEBERG,** (*furnisor de curte ces. şi reg.*). Scrisorile adresate în Elveţia sunt a se provedé cu marcă de 10 cr., cărţile postale cu 5 cr. Comandele scrise în limba română se execută punctual.

[42] 2

CONCURS.

Pentru întregirea postului de notar cercual în comunele **Săsăus și Ilimbav** — în acésta din urmă este și post de vice-notar — se escrie prin acésta concurs.

Emolumentele sunt:

1. Salariu 400 fl.
2. Cuartir natural în casa comunală (2 odăi, 1 bucătărie).
3. Paușal de încăldịit și luminat 12 fl.
4. Paușal de cancelarie 30 fl.
5. Venitele statuari pentru lucrări private.
6. Fiind noul notar propus și ca conducĕtor de matricule civile reg. ung., 80 fl.

Cererile instruate conform Art. de lege I. din 1883, provĕdụți cu document despre cunoscința limbilor și subscrise cu mâna proprie, sunt a se înainta la acest oficiu pănă **în 25 Maiu a. c.** 12 óre din dị.

Nocrich, în 4 Maiu 1897.

Bedeus,
protopretor.

[62] 2--3

Szeben várm. alispánja.

9614 sz. XIII. 1899. [65] 1—1

Pályázati hirdetmény.

Szeben vármegyében évi 450 frt. fizetés és 200 frt utazási átalánynyal javadalmazott ujonnan rendszeresitett törvényhatósági állatorvosi állomásra ezennel pályázatot nyitok.

Pályázni óhajtók felhivatnak, hogy az 1888: VII. t. cz. 133 §. és ennek végrehajtására vonatkozó utasitás 303 §-ában előirt minősitést igazoló okmányokkal és keresztlevél esetleg eddigi szolgálatukat igazoló bizonyitványnyal felszerelt folyamodványukat folyó évi junius hó 10-ig közvetlenül Szebenvármegye főispán Úr Ő.-Méltóságához nyujtsák be.

A kinevezendő állatorvos székhelye Nagy-Szeben város, működési köre pedig a Szebeni járás főszolgabiró 18 és az ujegyházi jár. főszolgabiró 15 községeire összesen tehát 33 községre terjed ki.

Nagy-Szeben, 1897 május hó 17-én.

Reissenberger.
alispán.

In préjma examenelor!

Atragem atenţiunea domnilor învĕţători asupra

scrisorilor (propise) de examen,

pentru scrierea *română* și *germână* tipărite în **Tipografia archidiecesană**, **în 2 colori** (vênăt și galbin), pe hârtie fórte fină, mărime 24/31 cm.

Prețul: de bucată 1 cr.; 100 bucăți 70 cr. și porto postal.

Comandele din afară se execută imediat.

Librăria archidiecesană.

AVIS.

In librăria tipografiei archidiecesane se aflâ de vêndare următórele cărți:

I. Cărți bisericesci.

Biblia ilustrată testamentul vechiu și nou, nelegată fl. 10, legat	fl.	15 —
Chiriacodromion (Cazanie), nelegat fl. 10, legat	„	12.—
Evangelie, neleg. fl. 8 leg. fin	„	18.—
Octoich mare, neleg. fl. 17, leg.	„	20.—
Octoich mic, neleg. fl.—60 cr. leg.	„	—.75
Orologion (Ciaslov) neleg. cr. 60, legat	„	—.75
Proscomidia altariului	„	—.25
Penticostariu neleg. fl. 8, leg.	„	10.—
Rênduiala la sfințirea bisericelor	„	2.50
Triodion cu Strajnic neleg. fl. 20, legat	„	25.—

II. Cărți scolare.

Abcdar, de Zacharia Boiu nel. cr. 20 leg.	„	—.24
Abcdar, de Ioan Popescu nel. cr. 20 legat	„	—.25
Abcdar, de Silvestru Moldovan nelegat cr. 20 leg.	„	—.25
Abcedar magiar-român, de N. Putnoky leg.	„	—.20
Aritmetica, de P. Dima	„	—.32
Abcdar, de Dogariu & Dariu I. = 30 cr., II. = 20 cr., III. = 35 cr., IV. =	„	—.45
Aritmetica după Lurz	„	—.20
Aritmetica de Vlaicu I = 20 cr. II. = 25 cr. III. =	„	—.35
Carte de cetire de Z. Boiu p. I. ediție nouă. nel. cr. 30 leg	„	—.40
Carte de cetire de Z. Boiu p. II. nel. cr. 25 leg.	„	—.30
Carte de cetire de Ioan Popescu legată	„	—.70
Catechism de M. Toma	„	—.30
Catechism bogat	„	—.50
Cărticică de rugăciuni pentru copii leg. frumos ed. nouă	„	—.15
Comput de Ioan Popescu	„	1.20
Compendiu de Pedagogie de I. Popescu ed. nouă	„	2.—
Compendiu de drept canonic ediție nouă	„	3.—
Conducător la Abcdar de I. Popescu	„	—.10
Culegere de cântece naționale.	„	—.25
Carte de cetire magiară de Crișan și Putnoky partea I. = 70 II.	„	1.—
Carte de cântări bisericesci pentru copii	„	--.12
Curs de limba magiară de Molnàr I. II. III. a	„	—.20
Constituția patriei de Ioan Popoviciu leg.	„	—.20
Chemia elementară de Vlaicu	„	—.80
Chemia anorganică de Filipescu	„	—.80
Drepturile și datorințele civile	„	—.20
Elemento de Geografia de Zacharia Boiu	„	—.30
Elemente de Istoria patriotică de Z. Boiu	„	—.30
Elemenete de Istoria nat. și Fisica de Z. Boiu	„	—.30
Elemente de Fisică de I. Dariu	„	—.30
Fisica de Făgărășan	„	—.40
Gramatica română de Miheltan cl. II. = 10 cr. III. = 16 IV =	„	—.24
Geografia pentru scól. poporale de I. Dariu leg.	„	—.35
Geografia pentru scól. poporale de Moldovan & Făgărășan	„	—.30
Geografia pentru scólele medii de Moldovan & Făgărașan I.	fl.	1.20
Geografia pentru scól. medii de Moldovan & Făgărașan II.	„	—.50
Geografia pentru scólele medii de Făgărașan & Bârsan II.	„	1.—
Gramatica română de I Dariu	„	—.25
Gramatica limbei magiare de Crișan & Putnoky	„	1.—
Istoria biblică pentru scól. poporale	„	—.30
Istoria biblică pentru scólele medii	„	—.55
Istoria bis. rom. de Șaguna I. II.	„	3.—
Isagogia de Dr. Ilarion Pușcariu	„	1.50
Istoria bisericéscă ptru scól. pop.	„	—35
Istoria bisericéscă pentru scólele medii I. II.	„	1.—
Istoria Ungariei de Dr. N. Pop	„	—.25
Istoria Ungariei de S. Moldovan.	„	—.26
Istoria Ungariei pentru scólele secundare de V. Goldiș	„	—.80
Istoria universală pentru scólele secundare de V. Goldiș	„	1.—
Istoria naturală de Dr. D. P. Barcian I. = 50 II. =	„	—.60
Istoria literaturei române de Lazariciu	„	1.—
Legendar român de V. Petri	„	—.50
Legendar magiar român de N. Putnoky	„	—.30
Limba maternă de Dr. Ilarion Pușcariu, ed. nouă	„	—.40
Mărturisirea ortodocsă	„	1.20
Pastorala veche	„	1.—
Pastorala nouă	„	1.50
Pomăritul de D. Comșa	„	1.—
Principii din Pedagogie de dr Il. Pușcariu	„	1.—
Psichologia empirică de I. Popescu	„	2.—
Teologia dogmatică	„	1.—
Teologia morală	„	1.50
Toldy, Narațiune poetică de Crișan & Putnoky	„	—.70

III. Cărți literare.

Biografia fericitului Șaguna de N. Popea	fl.	2.50
Istoria biser. politico-naționale.	„	1.—
Enchiridion s'au carte manulă de canóne	„	4.—
Invĕțătorul și poporul de Marienescu.	„	—.50
Polemia contra Heliad	„	—.50
Calendariu pe anul 1896	„	—.30
Scrisori apologetice	„	—.50
Sunete și resunete de Z. Boiu	„	—.50
Scrierea sf. Ioan gură de aur	„	—.50
Vocabular român germân	„	—.70
Anghira creștină (cuvêntări) funebrale de T. V. Gheaja	„	1.50
Anecdote și glume de T. V. Gheaja	„	—.65
Antologie română de Manliu	„	1.75
Cel mai mare bine din lume de Făgărășan	„	—.20
Cine ce face lui își face, comedie întrun act pentru tinerimea scolară	„	—.10
Codicele de Mateiu Voilean	„	—.80
Colinde de A. Marienescu	„	1.10
Compas românesc de P. Petrescu	„	--.50
Cuvêntări funebrale de Z. Boiu	„	1.50
Crestomația română de I. Manliu	„	1.75
Date istorice de I. C. Pușcariu	„	2.—
Descântece poporale de Marian	„	2.—
Documente pentru limbă și istoriă de Dr. Il. Pușcariu	„	2.50
Doine și strigături de St. Muntean	fl.	—.12
Foi comemorative la serbarea 12/24 Maiu 1892 a lui G. Bariț	„	—.80
In memoria lui G. Bariț peosii de G. Joandrea	„	—.20
Intrebări de educațiune și instrucțiune studii pedagogice de Dr. P. Span	„	1.—
La Alma povesti de Constanța de Dunca Schiau	„	—.50
Lecsiconul comunelor bisericesci din archidiecesă de Dr. Remus Roșca	„	1.—
Noul atac asupra scólelor nóstre.	„	—.25
Manual de drept cambial de I. Socaciu	„	2.—
Pace voue de H. Drumond tradusă de D. Făgărașan	„	—.20
Primatul papal și înfalibilitatea papei de I. Broju	„	—.25
Poesii de Andreiu Murĕșan	„	1.50
Poetica română de I. Manliu	„	1.75
Povesci ardelenesci din gura poporului de I. P. Reteganul I—V	„	1.25
Povestiri alese și intocmite de P. Petrescu	„	—.75
Retorica și stilistica de I. Manliu	„	2.—
S'a dus în țéră novelă originală de Il. Chendi	„	—.15
Studiu diu economia națională de P. Petrescu	„	--.40
Satul cu comorile novelă de P. Petrescu	„	—.45
Stupăritul de C. Dimian	„	—.80
Vechia metropolie de N. Popea	„	1.50
Protocólele sinodale dela 1864—1893 tóte laolaltă	„	19.—
Protocóle congresuale dela 1868—1891 tóte laolaltă	„	7.60
Statut organic	„	—.25
Regulament pentru parochii	„	—.10
Regulament pentru organisarea, provisorie a învĕțămĕntului	„	—.10
Regulament pentru procedura matrimonială	„	—.20
Regulament pentru seminariul pedagogico-teologic Andreian,	„	—.10
Regulament pentru afaceri interne congresuale.	„	—.20

IV. Tipărituri.

Budget cóla	„	—.03
Catalog de clasă cóla	„	—.02
Catolog de clasă broș. din 10 cóle	„	—.30
Catalog de clasă broș. din 15 cóle	„	—.45
Catalog de clasă broș. din 20 cóle	„	—.55
Carte de evidență cóla	„	—.03
Carte de evidență leg. din 30 cóle	„	1.80
Carte de evidență leg. din 40 cóle	„	2.10
Chronica scolară leg.	„	1.50
Consemnarea pruncilor obligați a cerceta scóla cóla	„	—.02
Conspecte protopopesci, pentru noucun.	„	—.05
Conspect despre comunele matre și filie cóla	„	—.03
Conspect despre visitarea scólelor cóla	„	—.03
Conspecte de catechisația cóla	„	—.03
Conspecte scolare înv. (date statistice cóla	„	—.06
Conspecte prot. I. II. III. cóla	„	—.06
Conspecte de absenții sĕptĕmânale și lunare cóla	„	—.02
Contul capitalelor active cóla	fl.	—.03
Estrase din protocolul botezaților, cununaților și morților esempl.	„	—.01
Matricula scolară cóla cr. 2 legată din 50 cóle	„	1.50
Inventare pentru averea bisericelor	„	—.10
Jurnal de casă cóla	„	—.03
Jurnal de casă leg. 25 coli	„	165
Jurnal de casă leg. 30 coli	„	1.80
Obligațiuni ptru biserici esempl.	„	—.01
Protocolul bunei invoiri cóla	„	—.06
Protocolul bunei invoiri leg. din 50 cóle	„	4.—
Protocolul parochial cóla	„	—.06
Protocolul parochial leg. din 50 cóle	„	4.50
Protocolul botezaților cóla	„	—.06
Protocolul botezaților l. din 50 c.	„	4.50
Protocolul cununaților cóla	„	—.06
Protocolul cununaților l. din 50 c.	„	4.50
Protocolul morților cóla	„	—·06
Protocolul morților leg. din 50 c.	„	4 50
Protocol de esibite cóla	„	—.03
Protocol de esibite l. din 30 cóle	„	1.80
Protocol de esibite l. din 50 cóle	„	2.50
Prot. de clasificațiune cóla	„	—.02
Prot. de clasificațiune l. din 50 c.	„	1.50
Specificațiuni pentru nou cununați cóla	„	—.05
Testimonii scolare esempl.	„	—.02
Testimonii de religie	„	—.02

V. Icóne.

Icóna înmormêntării domnului pe pânză	fl.	2.50
Icóna înmormêntării domnului pe hârtie	„	—.50
Icóna celor trei Ierarchi pe hârtie	„	—.30
Icóna Evangeliștilor pe hârtie	„	—.50
Portret Șaguna	„	1.—
Portret Gozsdu	„	1.—

VI. Requisite de scris.

Libele de scris à 1 cr. 100	„	—.70
Libele de comput á 1 cr. 100	„	—.70
Libele de dictando à 1 cr. 100	„	—.70
Caete de dictando din 6 foi 4 cr. dip 8 foi 6 cr. din 12 foi cu 8 cr. din 16 foi cu 12 cr. din 20 de foi cu	„	—.15
Glasuri (tocuri de pene) și de ceruse rotunde și cuadrate á 4, 5, 6, 8, 12, 20, 30, 40 cr. și	„	—.45

Tocuri (códe) de pene condeiu dela 40 cr. suta până la 50 cr. bucata.

Hârtie fină de scris de cancelarie și concept à 6, 7, 8, și 10 fl. miia de cóle.

Ceruse à 1, 2, 3, 4, 5, 6 și 7 bucata și suta à 80 cr. 1 fl. 1.20 1.80 2 și 7 fl.

Pene de scris dela 50 cr. până 1 fl. 20 cutie constătătóre din 144 bucăți.

Tăblițe de pétră bucata 7, 10, 12 14 și 15 cu bucata

Tot feliul de hârtie de epistole cu prețuri fórte moderate.

Notese dela 4 cr. până la 1 fl. bucata.

Trăisti de scólă pentru copii, chipuri pentru copii, Circele, Văpsele și pensele, Hârtie sugativă.

Calemare, Liniale, hârtie pentru stelagiu, Albume, Blocuri, Ținte de desem; totfeliul de negrélă, tóte acestea cu prețuri fórte moderate.

Redactor prov. Gavriil Hango.

Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 52. Sibiiu, Sâmbătă, 10/22 Maiu 1897. **Anul XLV.**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
la „Tel. Rom.“ într'una cu suplementul „Fóia Pedagogică“
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strěinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuě ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Nr. 3151 Şcol.

Notificare oficială

In sensul noului regulament pentru examenele de cualificaţiune învěţătoresci, votat în mod provisoriu de către sinodul archiecesan din anul acesta, la seminariul nostru archidiecesan examenele de cualificaţiune învěţătoresci se vor ţinea în ḑilele din 9—15 Iuniu anul curent st. vechiu.

La examenele de cualificaţiune se admit:

1. Toţi acei aspiranţi greco-orientali, cari au terminat cu succes cel puţin îndestulitoriu cursul regulat de trei, resp. de patru ani la vre-un institut public pedagogic din patrie, după absolvarea cursului pedagogic au funcţionat cel puţin 1 an, dar' nu mai mult de 2 ani ca învěţători provisori, şi prin viéţă morală s'au dovedit demni de a ocupa post de învěţătoriu;

2. toţi acei absolvenţi ai cursului din secţiunea teologică a seminariului archidiecesan, cari pe cale privată au făcut examenele din singuraticele cursuri pedagogice, şi după absolvarea studiilor au fost cel puţin un an ca învěţători provisori, dar' n'au trecut cu serviciul provisoriu învěţătoresc peste 2 ani;

3. toţi, cari s'au cualificat pentru cariera învěţătoréscă pe cale practică şi privată, acestia însě numai pe lângă condiţiunile următóre:

a) décă au împlinit aspiranţii de sex bărbătesc anul 19, aspiranţii de sex femenin anul 18 al etăţii;

b) déca documentéză cu atestat dela vre-o şcólă publică pregătirea de a puté fi primiţi la institutul pedagogic, prescrisă în §§. 86 şi 108 art. de lege XXXVIII. din 1868 respective în regulamentul seminarial §. 18. La bărbaţi se pretinde 4 clase medii séu civile, séu terminarea şcólei poporale superióre, la femei 4 clase ale şcólei superióre de fete;

c) décă au făcut din materialul propus în singuraticele cursuri ale institutului pedagogic prescrisele examene private şi au dobândit absolutoriul cursului pedagogic;

d) décă după primirea absolutoriului s'au ocupat în vre-o şcólă cel puţin în curs de un an cu exerciţiul instrucţiunei;

e) décă sunt neescepţionabili moralicesce şi trupesce întregi.

Cererile pentru admitere la examenul de cualificaţiune învěţătoréscă sunt a se adresa consistoriului archidiecesan până în 31 Maiu a. c. st. v. şi au sě fie instruite în modul următoriu:

1. cu carte de botez;
2. cu testimoniu despre studiile pregătitóre;
3. cu testimoniu despre serviciile practice şi succesele obţinute ca învěţătoriu provisoriu;
4. cu adeverinţă dela oficiul parochial despre conduită;
5. eventual cu alte documente recomandatóre;
6. cu o scurtă descriere a vieţii, din care sě fie evidente fasele mai însemnate din viaţa aspirantului.

Cererile întrate după acest termin nu se vor lua în considerare.

Aceste se aduc la cunoscinta celor interesaţi spre scire şi conformare.

Sibiiu, din şedinţa senatului şcolariu, ţinută la 8 Maiu 1897.

Consistoriul archidiecesan.

Orientul în flacări.

Sub numirea acésta am anunţat începerea rěsboiului dintre Grecia şi Turcia, şi tot sub numirea acésta luăm notiţe despre terminarea lui. Şi ca şi terminat se póte considera acest sângeros rěsboiu, căci după scirile cele mai nóue ambele părţi beligerante au arborat steag alb, şi colórea albă este colórea păcei.

Rěsboiul acesta s'a început în Dumineca Floriilor, şi s'a terminat în cea a Slăbănogului.

La tótă întêmplarea noi trebue sě ne marcăm acéstă minunată coincidenţă.

Plini de speranţe erau Grecii, când au fortat declararea de rěsdoiu a Sultanului şi drumul lor era presărat cu flori.

Deodată cu ivirea primăverei s'au pus in inimile creştinilor dulcea speranţă, că păgânul turc va fi isgonit din Europa, Constantinopolea va cădea din nou în mânile creştinilor, şi cel mai classic monument al creştinismului în părţile orientale, biserica Sântei Sofii, va rěsuna din nou de glasurile creştinilor.

Simpatiile creştinilor cu flori şi cu stêlpări au salutat întrarea Greciei în luptă, uitând pentru un moment tóte durerile intoleranţei grecesci faţă cu naţionalităţile şi în special faţă cu bisericile creştine din peninsula balcanică.

Rěsboiul s'a terminat în Dumineca Slăbănogului. Slăbănogul de grec nu a sciut opune nici entusiasmul cuvenit, nici tăria braţelor, nici iscusinţa cuvenită turcului păgân, şi în cele din urmă a rěmas cu resultatul din proverbul cunoscut, că cine a păţit pagubă, de batjocura sě nu se mai îngrijéscă, căci alţii se vor îngrijì de ea.

Prin purtarea ruşinósă din acest rěsboiu, Grecia şi-a perdut simpatia Europei, şi pentru timpuri neprecalculavere de ea nu va mai fi vorbă.

Rěsboiul acesta n'a putut conturba nici pacea generală, nici ecuilibrul europén.

Noi românii am avut simpatii pentru Greci, simpatiile, care le are creştinul pentru sórtea unui creştin, şi coreligionariul pentru sórtea unui coreligionariu, dară numai atâta şi mai mult nu.

Grecii nici odată nu au fost amicii causei române, nici când nu au fost amicii bisericei *române*. Din contră cei mai apriji duşmani ai bisericei *române* şi ai liberei ei desvoltări au fost Grecii cu istorica lor intoleranţă.

Nu trebue sě mergem departe în trecutul bisericei nóstre, ca sě aflăm exemple, cu cari sě ilustrăm afirmaţiunile nóstre.

Vom aduce numai nisuinţele românilor macedoneni de a se consolida în biserică *naţională*, şi persecuţiunile pornite asupra lor din acea causă din partea Turcilor.

O învingere a Grecilor însemna potenţarea acestor persecuţiuni.

De aci se explică: pentru-ce popórele creştine din imperiul otoman nu au luat arma în acest rěsboiu, şi nu au sărit în ajutoriul creştinilor.

Popórele ortodoxe din peninsula balcanică nu sunt încântate de Greci, precum nu sunt încântate nici statele vecine de acest popor.

Nu voim sě facem paralele între Grecia şi statul nostru, dară trebue sě accentuăm un lucru, care cu insistenţă ni se impune.

Intoleranţa Grecilor are multe puncte de asemênare cu intoleranţa Magiarilor nostri, curentul panelenismului are multe note comune cu curentul de magiarisare, care cu furóre bântue în statul nostru dela era dualismului încóce.

Ungaria are trebuinţă de simpatia popórelor conlocuitóre, şi exemplul Grecilor ár putea fi un bun memento.

Actualele aparenţe de simpatii în Europa încă nu sunt dovadă, că lumea cea mare nu va puté fi capacitată de contrariul.

Şi Grecii s'au bucurat de mari simpatii, şi isvorul lor s'a redus la timpurile glorióse ale Greciei din anticitate, la classicismul grecesc, care vrênd-nevrênd impune simpatii.

Ungurii nu se pot provoca la un asemene trecut antic, nu la classicismul Grecilor.

Sórtea popórelor e în mâna lui Dumneḑeu.

In timpuri de grea cercare numai iubirea între noi, buna înţelegere şi concordia ne póte da puterile suficiente pentru apărarea patriei.

Fanfaronada Grecilor şi catastrofa dela Dumineca Slăbănogului pot fi memento şi pentru curentul bolnăvicios dela noi. De ar da D-ḑeu sě fie!

FOIŢA.

Documente pentru limbă şi istorie.

(Urmare.)

7.

Evhologion, ce se ḑice Molitvelnic, de Popa Ioan din Vinţ. Dóue exemplare bine conservate. La unul din ele sunt legate împreună şi alte 3 cărţi respective fragmente, şi adecă:

a) Mai multe predici la morţi;

b) Rînduéla Diacoistvelor şi cu avozglaseniilor, care se ḑic la liturgia şi rênduéla Vecerniei şi a Utreniei, scóse şi întocmite de pe limba slavonéscă pe limba românéscă cu blagoslovenia prea osfinţitului Kir Varlaam archiepiscop şi metropolit Belgradului iprocia. Acum întâi s'au tipărit întru folosul şi întru Pravoslavnicei rumânescii biserici, ca toţi preoţii şi diaconii ca sě pótă cunósce pe lesne de a slugì, cum se cade, pe orênduéla lor.

În scaunul Metropoliei Bel-Gradului tipărindu-se.

Anii Domnului 1689.

c) Învěţătură preoţilor pe scurt de şépte taine ale bisericii cu drepte dovediri din Pravila Sfinţilor Părinţi. Acum tipărità în ḑilele prea luminatului şi înălţatului Domn şi oblăduitoriu a tótă ţéra Rumânéscă Ioan Constantin B. B. Voevodul, cu porunca şi tótă cheltuéla a Preaosfinţitului Metropolit Kir Teodosie. In tipografia domnéscă, în sfînta Episcopie dela Buzěu.

La anul dela zidirea lumii 7210.

Pe pagina a dóua sub icóna Domnului Christos se află următórele stichuri:

Dómne, Isuse, păzesce în sfânta Mitropolie
Pre al nostru Părinte, şi în vécul ce va sě fie,
Pre Teodosie Vlădică al Ţěrii Românesci,
Care la un gând s'au unit cu marii Basarabe,
De au scos la lumină aceste şepte taine sfinte
Şi le-a împărţit la preoţi, sě le ia fórte aminte
Ca pre tr'ênsele sě sfinţéscă norodul creştinesc
Şi sě-'l ducă la frumseţa Raia cea cerésca.

Plecatul poslusnic:
Mitrofan, episcop.

După o „predoslovie către preoţi“, urméză în acéstă cărticica stătătóre din 31 foi nenumerisate (nepaginate), învěţături despre taine, şi în legătură cu taina cuminecăturei se dau învěţături despre pregătirea Pascilor.

Împreună mai e legat un mic manuscris, care conţine întrebări, ce le pune preotul la spovedanie şi o molitvă (rugăciune) apocrifă pentru alungarea demonilor rěi dela casele ómenilor.

8.

Un fragment din o carte, ce conţine îndrumări pentru preot la spovedanie. In el se află cuvinte, ca: *sudui,* biserică *catolică,* = biserică de rěsărit.

9.

Viéţa şi petrecerea sfinţilor, Tomul I., carte tipărită la a. 1682 în Iaşi de Metropolitul Dositeiu, dela care avem şi Psaltirea în versuri; din acest tom încă lipsesc unele foi la început şi la fine, rěmânênd numai 333 foi, adecă viéţa Sânţilor dela 14 Septembre până la 19 Februariu, dintre cari până la finea lui Decembre foile sunt numerisate sus, éră dela Ianuariu încolo sunt numerisate jos.

Tipariul apare mai vechiu de cum este tipărirea, ceea-ce se explică prin împregiurarea, că tipografia, ce o primise Dositeiu dela Ioachim metropolitul din Moscva, a trebuit sě fie folosită şi învechită.

(Va urma.)

„Biserica soră.“ In raportul „Tribunei“ (Nr. 101—1897) despre: Instalarea noului episcop al diecesei de Lugoş, sub titlul acesta cetim următórele:

Biserica soră.

A treia deputaţiune a fost clerul gr.-or. român, condus de protopresbiterul, dl Dr. George Popoviciu. Oratorul a ḑis cam următórele:

„Preasfinţite! Ḑilele de bucurie ale poporului românesc sunt fórte rari. De aceea însĕ în câte o atare ḑi bucuria nóstră este mare. O atare ḑi este şi acésta, când Il. Ta ocupi scaunul episcopesc al Lugoşului, între semnele de bucurie a tuturor. Noi preoţimea ortodoxă română din Lugoş împărtăşim pe deplin bucuria de obşte. Deşí există între noi deosebire de credinţă, totuşi ne bucurăm din inimă, că biserica soră a căpĕtat archiereu din sinul poporului. Ridicat, precum Il. Ta, ai mărturisit în faţa lumii, din sinul ţeranului român, îţi poftim, ca Dumneḑeu sĕ te învrednicéscă a fi poporului păzitor şi turmei bun păstor.

Sĕ trăiţi la mulţi ani!“

Episcopul Radu, evident emoţionat, a rĕspuns cam următórele:

„Cu deosebită bucurie primesc salutările şi bineventările ce-'mi aduceţi. Bine cade inimei mele sĕ vĕ vĕd în acest moment aici. Pentru-că deşì, cum Preaonorate ai accentuat, există între noi deosebiri cu privire la credinţă, totuş noi toţi ne rugăm pe o formă în biserică „pentru unirea tuturor“ şi cerem în rugăciune dela Domnul, ca sĕ ne unéscă într'o turmă, sub un păstor. Astfel în dorul nostru una suntem.

Dar şi până când D-ḑeu în nepĕtrunsele Sale planuri va împlinì acest dor, ascultând rugăciunea, care unanim resună dela altarele ambelor biserici, legătură comuna avem în dragostea frăţéscă şi creştinéscă, care sĕ se sălăşluéscă întru noi. Şi până atunci comun teren avem, acelaşi nume românesc, aceeaşi legătură de sânge şi de limbă, care sĕ ne ţina în strînsă frăţie“.

Cuvintele acestea au fost primite cu drag, ḑice raportorul.

*

Suntem şi noi pe deplin acord cu P. S. Sa D. episcop Radu, ca „rugăciunea, care unanim resună dela altarele ambelor biserici“ „pentru unirea tuturor“, sĕ ni se asculte cât mai curênd şi „sĕ ne unéscă într'o turmă, sub un păstoriu“. Dar acea *turmă*, după învĕţăturile nefalsificate ale D-lui şi Mêntuitoriului nostru Isus Christos, ale Sânţilor Apostoli şi ale tuturor celorlalţi Sânţi Părinţi adevĕraţi ai bisericei christiane, are sĕ fie biserica antică christiană, biserica ortodoxă, a rĕsăritului, carea unică n'a adaus ori omis ceva din acele învĕţături, şi căreia aparţine şi aḑi cea mai mare parte a tuturor Românilor, ér acel *păstoriu*, nevĕḑut, are sĕ fie Isus Christos, ca totdeuna pentru toţi creştinii, ér *vĕḑut* are sĕ fie, după canonul 34 apostolesc, pentru toţi Românii un *archiepiscop român ortodox*, şi nu Papa dela Roma séu altcineva.

Posiţia lui Bánffy, de present nu e una dintre cele mai asigurate. „Pol. Ért“. publică un comunicat referitoriu la procedura ministrului-preşedinte br. Bánffy cu privire la ordinea în care s'au presentat diferitele deputaţiuni înaintea Maiestăţii Sale la serbările dela Pojon. După acest comunicat, ministrul-preşedinte nu póte fi învinovăţit cu nimic, că deputaţiunea parlamentului nu s'a presentat înaintea Regelui(dacă conducĕtoriul ei n'a voit a o conduce din causa, că nu i s'a dat locul prim între celelalte delegaţiuni.) Programul s'a statorit după eticheta de Curte, dupa care deputaţiunile se presintă înaintea Monarchului în rênd după rangul conducĕtorilor lor. Er programul acesta s'a statorit astfel, căci serbarea a tost locală şi a luat parte şi Regele la ea, şi n'a fost regnicolară. După acéstă etichetă locul prim compete archiducelui, care conduce delegaţiunea armatei, al doilea primatelui şi numai al treilea preşedintelui camerei ca consilier intim, real.

Cu tóte acestea, Bánffy n'a reflectat la acésta etichetă în rĕspunsul seu din parlament. A fost bătătoriu la ochi, că Szilagyi a permis oratorilor oposiţionali a se exprima faţă de Bánffy fără nici o reservă, din ceea-ce unii deduc, că există o diferenţă de principii între acesti doi bărbaţi, ba chiar, că se lucră în ascuns contra lui Bánffy pentru de a-l rĕsturna, tocmai din partea unora din partidul liberal dela putere. Cu tóte acestea Bánffy a dat doveḑi de alipire cătră Szilágyi, cu care mai preferesce a trăì în amiciţie falsă, decât sĕ între în luptă pe faţă cu el.

Archiducele Reiner despre ordinaţiunea referitóre la limbi în Austria. Bĕtrânul archiduce Rainer, primul ministru preşedinte constituţional al Austriei, de present comandantul suprem al honveḑimei austriace, s'a exprimat în modul următoriu asupra ordinaţiunei celor cinci ministrii austrîaci referitóre la egala îndreptăţire a limbei cehice cu cea germană, cu ocasiunea petrecerei sale la Leitmeritz înaintea vice-primariului, care s'a presentat sĕ-i depună omagiile:

„*Cine vrea sĕ fie oficial de stat, acela trebue sĕ scie limba populaţiunei unde funcţionéză, în tocmai precum sunt datori a-şi însuşì oficerii limba regimentelor, unde servesc, căci altcum nu pot aspira la avanjare*“,

Ce ḑiceţi „patrioţilor“, cu privire la cestiunea limbei la regimentele de honveḑi recrutate dintre Români, Sêrbi, Slovaci etc.?

Revista externă.

Resbelul greco-turcesc se póte privì ca terminat.

Turcii au evacuat de Greci tot teritoriul turcesc şi au pus mâna pe întrégra Tessalia, până la graniţa veche grecéscă. Astfel ajungêndu-şi scopul, Sultanul a declarat, că acum e gata sĕ acórde armistiţiul pentru pregătirea preliminarielor de pace şi a dat ordin armatei sĕ înceteze numai decât ostilităţile.

În consecuenţă, comandantul turcesc din Epir a trimis comandantului grecesc următórea declaraţie:

„*Sub condiţiunea, ca nici un soldat al Greciei, ţină-se el de ori-ce categorie de armă, nu se va mai întreţiné pe teritoriul imperiului otoman, am primit plenipotonţă, ca sĕ încheiem armistiţiu pe uscat şi pe apă, ca astfel sĕ putem ajunge la învoélă.*

Iussuf,

şef de stat major“.

Comandantul grecesc a primit dela guvernul seu următórea îndrumare:

„*Te plenipotenţiăm la încetarea ostilităţilor, ca sĕ poţi tracta cu privire la condiţiunile armistiţiului*“.

În urma acestor demersuri, armatele grecesci şi turcesci au arborat stéguri albe

Guvernul grecesc a comunicat delegaţilor puterilor străine ofertele ce le-a făcut privitoriu la încheierea armistiţiului şi a declarat, că deóre-ce Grecia cu încredere şi-a lăsat ocrotirea intereselor sale puterilor, stă acum la rêndul lor, ca sĕ între în pertractări asupra condiţiunilor de pace.

Turcia e beată acum de triumfurile sale obţinute pe câmpul de resbel faţă de Greci. Îşi pune mari speranţe în armată pe carea o a organisat şi disciplinat fórte mult în ceşti din urmă 10—12 ani, şi speréză, că cu ajutoriul acesteia, dacă nu altcum, îi va succede a scutura influinţa puterilor europene ce a făcut atâta presiune asupra ei la deslegarea diferitelor cestiuni orientale. În delirul acesta vorbesce despre cedarea Cretei în posesiunea Greciei pentru Tessalia veche.

E întrebare numai, că óre puterile europene îi vor permite sĕ se scuture aşa cum începe a se scutura îmbătată de succesul obţinut asupra armatei grecesci abia a cincia parte la numĕr cât a fost armata turcéscă.

Terminându-se acum resbelul, se caută după causele din cari a devenit căderea Greciei. Causele sunt uşor de găsit. Antêiu: a fost părăsită de Anglia, care o a îndemnat la resbel, şi apoi o a lăsat în baltă vĕḑênd, că nu-şi póte ajunge scopurile sale faţă de Rusia în Orient. Apoi a început resbel cu o putere de ḑece-ori mai mare şi mai bine organisată, ca ea, când aceea nu era ocupată cu armata în nici o parte şi astfel a putut vení cu tótă puterea asupra ei. A treia: Grecia a contat prea mult la legăturile casei sale domnitóre cu marile puteri europene, fără de a se pregătí îndeajuns de resbel. A patra: nu 'i-a succes a produce rĕscóla proiectată în imperiul turcesc. A cincia: şi-a divisat prea tare armata, operând cu ea deodată în Creta, în Epir şi în Tesalia, apoi marina n'a păşit în acţiune de loc ca sĕ dismembreze armata turcéscă, ci a vagabundat pe mări fără de nici un scop.

În urma acestor greşeli, nu e mirare că a fost bătută, cu tóte succesele obţinute la începutul operaţiunilor; şi acum e silită a alerga la graţia Europei, ca sĕ o scape din ghiarele Turciei.

E reservat viitoriul a se sci cum va eşí din acest impas nefericit.

Din parlamentul magiar.

Şedinta dela 18 Maiu 1897 n.

După o vacanţă de câteva ḑile ér s'a deschis parlamentul magiar şi nu ne putem plânge, că prima şedinţă ar fi decurs fără nici un interes şi că n'ar fi fost destul de bine cercetată. Au şi fost motive destul de puternice, ca şedinţa sĕ fie binecercetată şi sĕ decurgă într'un mod destul de interesant. Era vorbă şi ací, ca mai la tóte şedinţele parlamentului nostru bine cercetate, despre onórea naţiunei, despre interesele de drept public ale statului unitar naţional magiar şi despre alte lucruri, cari numai pe Magiari îi privesce, fiindcă numai ei pe sine se identifică cu statul, susţinut însĕ şi de noi, fără însĕ a le recunósce identificarea numai a rasei magiare cu acel stat. Între astfel de împregiurări nu e mirare, că „părinţii patriei“ nóstre fac multă gură în şedinţele parlamentului, de unde pe noi prin legi nedrepte şi prin călcare de legi ne-au eschis.

Era vorba despre festivităţile dela Pojun, la cari parlamentul magiar din anumite consideraţiuni n'a luat parte.

Lucrul s'a petrecut astfel.

Oraşul Pojun, (odinióră loc de încoronare a Regilor Ungariei şi devenit vestit prin dieta dela anul 1741, când Maria Teresia, strîmtorită rĕu de regele Frideric al Prusiei, de Bavarezi şi de Francezi, a cerut ajutoriul Magiarilor, cari i l-au şi dat şi tronul şi dinastia a fost salvată) din incidentul sĕrbărilor millenare a decis sĕ ridice Mariei Teresiei un monument întru amintirea acestei diete. Monumentul s'a şi ridicat şi la festivităţile de desvĕlire întêmplate ḑilele trecute a fost învitat şi parlamentul magiar. Camerele au primit învitarea şi au însărcinat pe presidenţii lor (Tóth Vilmos a Casei magnaţilor şi Szilágyi Dezső a Casei representanţilor) cu conducerea deputaţiunei înaintea Maiestăţii Sale. Din programul sĕrbărei însĕ, pregătit de archiducele Frideric în conţelegere cu biuroul cabinetului Curţii, a lipsit deputaţiunea parlamentului magiar. Presidentul camerei deputaţilor Szilágyi Dezső a făcut atent pe ministrul-preşedinte br Bánffy la acésta şi a declarat, că astfel nu va conduce deputaţia înaintea regelui la Pojun. La acésta br. Bánffy promite a întreveni pentru îndreptarea programului. Szilágy e satisfăcut şi merge cu deputaţia la Pojun. Aici însĕ aude, că deputaţia parlamentului magiar nu va fi primită, decât în locul al treilea, după armată şi cler. La acéstă veste declară, că nu va merge cu deputaţia înaintea Monarchului, şi aşa a şi făcut.

De casul acesta se folosesc acum toţi oposiţionalii din parlamentul magiar şi scuipă foc şi pară asupra lui Bánffy, fiindcă acesta n'a sciut apĕra demnitatea parlamentului magiar la sĕrbările dela Pojun eluptându i locul prim între deputaţiunile, ce s'au presentat cu acea ocasiune înaintea Regelui, şi laudă procederea presidentului Camerei Szilágyi Dezső.

Înainte de ţinerea acestei şedinţe în parlamentul magiar, clubutile partidelor oposiţionale tóte au ţinut şedinţe în cari au luat hotărîri, ca sĕ interpeleze pe ministrul preşedinte br. Bánffy în causa acésta.

Interpelaţiunile puse în vedere au şi fost presentate în şedinţa acésta prin deputaţii Holló, Eötvös şi Horánszki.

Înainte de a se trece la ordinea ḑilei, deputatul Holló întrébă pe preşedintele camerei Szilagyi, că: dacă Maiestatea Sa a declarat sĕrbarea dela Pojun de sĕrbare naţională, cum s'a putut ca parlamentul magiar sĕ nu ia parte la ea?

Dacă s'au făcut paşi pentru participare la sĕrbare, cum s'a întêmplat ca deputaţiunei parlamentului sĕ i-se designeze locul al treilea? Cere desluşiri.

Tot în sensul acesta fac întrebări şi deputaţii Eötvös şi Horánszki.

Presidentul camerei Szilágyi Dezső rĕspunde, că oraşul Pojun a învitat şi parlamentul magiar la sĕrbare şi acesta a primit învitarea, la desvĕlirea monumentului a fost de faţă şi deputaţiunea parlamentului, la locul cuvenit; înaintea Maiestăţii Sale însĕ nu s'a presentat, pentru-că n'a fost luată în programul statorit pentru ordinea în care trebuiau sĕ se presenteze diferitele deputaţiuni. La compunerea acelui program n'a fost învitat, nici a avut vre-o influenţă la statorirea lui. I-s'a presentat şi lui numai gata, tipărit, ca ori-cărui alt membru din deputaţiune. Vĕḑênd, că deputaţiunea parlamentului nu e luată în program, a făcut atent pe ministrul-preşedinte baron Bánffy şi l-a rugat pentru întrevenire pentru corigerea programului. Dl ministru-preşedinte 'i-a promis, dar nici o înseiinţare nu 'i-a făcut în mod oficios, că deputaţiunilea parlamentului s'au luat în program.

Cu acésta el şi deputatiunea 'şi-a terminat misiunea la acea sĕrbare.

La acestea mai declară, că în séra de 14 l. c. a mai vorbit cu ministrul-preşedinte în causa acésta şi 'i-a declarat, că numai dându-i-se deputaţiunei parlamentului locul ce-'i compete după dreptul public în ordinea deputaţiunilor ce se vor presenta înaintea regelui, se va pune în fruntea deputaţiunei şi o va conduce acolo. La urmă mai declară şi aceea, că nimeni din cei ce au compus şi au influinţat la compunerea acelui program, nu pot fi acusaţi cu intenţiunea de a vătĕma starea de drept public al parlamentului şi prin acésta de a-i micşora autoritatea ce-i emanéză din acésta stare.

Camera a luat rĕspunsul cu însufleţire la cunoscinţă.

Cu acésta s'a trecut la ordinea ḑilei, la desbaterea proiectului de lege despre judecătoria cu juraţi.

Contra proiectului vorbesc mai mulţi deputaţi oposiţionali, fiind-că tinde la reducerea libertăţii cuvêntului prin pressă. Desbaterea se va continua.

Urméză interpelaţiunile, tot la incidentul dela Pojon.

Eötvös Károly în firul vorbirei sale, ḑice, că parlamentul se presintă înaintea Regelui nu pentru a-i aduce omagii, ci fiind un factor egal cu Acela, se presentă înaintea Lui numai ca sĕ se întâlnéscă cu El. Regele şi suveranitatea poporului representată prin parlament, sunt doi factori de drept egali. Apoi nici chiar primită n'a fost deputaţiunea parlamentului cu onorurile ce i-se cuvin. — Întrébă deci pe ministrul preşedinte: că ce disposiţiuni a luat ca deputaţiunea parlamentului sĕ fie presentată la serbările din Pojon în modul ce-i compete demnităţii parlamentului? Apoi: ce disposiţiuni va lua, ca parlamentul, biserica şi miliţia sĕ fie presentate în viitoriu înaintea domnitoriului în modul ce le compete?

Presidentul declară, că interpelaţiunea se va comunica ministrului-preşedinte, apoi observă lui Eötvös, că deputaţiunea parlamentului n'a putut fi primită la sosire cu demnitatea recerută, fiind-că n'a fost constituită din Budapesta ca atare, ci numai după sosire s'a constituit, după-ce s'au adunat toţi membrii din diferitele părţi ale ţerii.

Urméză interpelaţiunea lui Holló, carele întrébă pe ministrul-preşedinte, că făcut-a paşii necesari, ca deputaţiunea legislativei sĕ se presinte conform dorinţei celor doi presidenţi; apoi, că: adevĕrat e, că acestei deputaţiuni i-s'a designat locul al treilea în şirul deputaţiunilor?

Ministrul preşedinte rĕspunde imediat.

Inainte de tóte declară, că în mer't nu va rĕspunde acum, ci în terminul prescris, de 30 de ɖile. Apoi ɖice, că: serbările dela Pojon nu s'au pus la cale cu concurgerea guvernului; n'au fost luate în ordinea serbărilor millenare, de aceea nici nu cade vre o rĕspundere asupra parlamentului pentru aranjarea lor. El nu privesce acele serbări de serbări cu caracter regnicolar, de aceea nici n'a luat iniciativa pentru compunerea programului ori pentru modificarea lui. In sensul acesta a vorbit şi cu Szilágyi, Mercuri séra înainte de plecarea delegaţiunei, în club, când se jucau taroc (Rîsete asurɖitóre între oposiţionali). Fiind serbarea acésta serbare specială a oraşului Pojon, programul încă l'a statorit acesta şi nici o pertractare oficiósă nu s'a întreprins cu parlamentul pentru statorirea programului cu privire la ordinea deputaţiunilor, după care se vor presenta acelea înaintea Mai. Sale. In merit va rĕspunde la timpul seu.

Imediat se ridică Szilágyi şi desminte pe Bánffy, ɖicênd, că nu la taroc, ci în odaia ministerială a conferat cu dênsul despre obiectul mai sus menţionat, la ceea-ce după unele reflectări din partea lui Eötvös şi Holló, carele cel din urmă cere a se constata credibilitatea cuvintelor ministrului Bánffy, acesta se scólă şi reflectéză, că nu numai la taroc, ci şi în odaia ministerială a conferat cu Szilágyi în causa amintită.

Se produce o larmă decât care mai mare arare-ori s'a auɖit în parlament. Afară cu el! Porcărie! Abɖică! Jos cu Bánffy! Trăéscă Szilágyi! erau strigătele de tóte părţile şi numai închiderea şedinţei a pus capĕt furtunei descărcate asupra capului lui Bánffy.

Noutăţi.

Viaţa lui Iisus în imagini. Talentatul pictor I. Tissot, s'a hotărît sĕ „scrie“ viaţa lui Isus în imagini. Spre acest scop a plecat în ţéra sântă, şi fie-care capitol mai însemnat din Evanghelie, ori episod din viéţa Mântuitorului, l'a ilustrat printr'un desemn (aquarelă) luat la faţa locului. Acéstă istorie în imagini va avé în timpurile nóstre sceptice şi de necredinţe, un mare succes. Chiar şi cei mai încăpăţinaţi atei se vor grăbi a-şi procura acéstă istorie sacră. Pictorul Tissot a expus originalele la „Galeria Petit“ din Paris, unde o lume întrégă se îmbulɖesce, ca sĕ le vadă.

* * *

Părechea domnitóre a Bulgariei în primejdie. Ferdinand, principele Bulgariei şi soţia sa erau sĕ cadă jertfă ɖilele trecute unei nenorociri întêmplate pe linia ferată. In apropierea staţiunei Timpria a căilor ferate sêrbesci, un tren de povară s'a ciocnit cu trenul pe care călătorea părechea domnitóre bulgară la înmormêntarea prinţului Aumale. Ciocnirea a fost vehementa, dar graţia atenţiei maşinisiului n'a produs catastrofă. Maşinistul brav la moment a fost distins din partea principelui.

* * *

Demisia ministrului de finanţe. Foile magiare pretind a şci, că ministrul de finanţe magiar Lukács László, în conferenţa partidului liberal magiar şi-ar fi dat demisia. Causa e a se căuta în afacerea cuotei, în care Lukács observă o atitudine, ce diferă de cea a guvernului. Următorul lui va fi Láng Lajos.

* * *

Cuota. Mercuri s'a ţinut consiliu ministerial, în care s'a discutat şi chestia cuotei. După scirile ce le au unele foi magiare, chestia acésta se póte privi ca terminată, deórece Bánffy s'a înţeles cu Badenì în chip prealabil, ca cuota sĕ se urce la 34. 6. In cifra acésta, ɖice-se, şi în cel mai rĕu cas puţin se va schimba.

* * *

Telefon între Budapesta şi statele balcanice. Din Belgrad sosesce scirea, că într'o anchetă s'a hotărît, sĕ se împreune Budapesta prin sirme de telefon cu oraşele: Belgrad, Caribrod, Sofia, si Plodiov. Lucrările sunt încredinţate unei firme din Berlin şi vor fi începute în Octobre.

* * *

Potop în Sêrbia. Abia câteva luni au trecut, decând mulţime de ómeni din Sêrbia au ajuns la sapă de lemn în urma exundărilor întêmplate acolo, cărora chiar şi ómeni le-au căɖut jertfă, — şi acum se vestesce din Belgrad un nou potop. Locuitorii de pe malurile Moravei şi a Drinei sunt ţinuţi într'o necontenită terόre, din pricina apei, care ameninţă cu exundare. In unele părţi pomenitele rîuri au şi eşit din alvia lor, pricinuind pagube, chiar şi în ómeni.

* * *

Un oraş în flacări. După o telegramă din Petersburg, în oraşul Nichni-Nowgorod a bântuit mai multe ɖile un incendiu îngrozitoriu. Sute de case au fost mistuite de flacări. Chiar şi ómeni, mulţime, au căɖut jertfă îngrozitorului foc.

* * *

O nóuă catastrofă de tren a avut loc Mercuri nóptea pe linia ferată dintre staţiunile Hillesheim şi Gerolsteim. Un tren militar, care transporta reservişti din Vestfalen la Metz, a derailat. 28 de ómeni au murit, o mulţime de inşi au fost greu răniţi.

* * *

Monstrul dela Lippa. Locuitorul din Lippa Petru Kultzun sufere, se vede, de mania de ucidere. Cu 20 de ani înainte a ucis pe bĕtrânul seu tată, pentru care faptă a fost osândit la 20 ani închisóre, dar' în urmă apelând, 'i-s'a redus osânda la 8 ani puşcărie. Împlinindu-şi pedépsa şi ajungênd acasă, şi-a ucis nora. A stat închis 12 ani. Cu câteva luni înainte numai a scăpat din închisóre, şi acum éraşi e deţinut, pentru-că a omorît pe un băiat al vecinului sĕu. Voia sĕ-şi sugrume şi nevasta, dar' 'l-a împedecat un vecin al lui.

* * *

Un proces oribil s'a pertractat ɖilele acestea înaintea tribunalului din Cluşiu. Pertractarea, care s'a ţinut cu uşile închise, fiind de faţă numai bărbaţii de încredere şi persónele oficióse, s'a început Sâmbăta trecută şi s'a încheiat abia Mercuri, a 5-a ɖi. Măestrul urloier din Cluşiu, Juhász Lajos era acusat pentru un atentat cu violenţă, ce l'a sĕvêrşit astă-véră la pudórea unei fiice vitrege a sa, care atunci abia împlinise 14 ani. Atentatul l'a făcut criminalul urloier cu scirea şi învoirea soţiei sale, care era muma tinerei fete. Descoperirile, ce s'au făcut cu ocasiunea pertractărei, au fost oribile şi scârbóse. Urloierul Juhász, ca făptuitor a fost osândit la treispreɖece ani temniţă, ér soţia sa (mama fetei), cu al cărei consens s'a sĕvêrşit atentatul, a fost osândită la şése ani temniţă. In acéstă osândă nu este socotită închisórea preventivă, care încă a durat o jumĕtate de an.

* * *

Avis. Adunarea despărţĕmêntului al XIV-lea (Cluj) al Asociaţiunei române transilvane convocată pre 23 Maiu st. n. a. c. la Monasturul Ung. din causa timpului nefavorabil şi a comunicaţiunei rele se amână pre Dumineca 30 Maiu, când la tótă întêmplarea se va ţinea pre lângă programa deja publicată.

Cluj, în 19 Maiu 1897.

Basiliu Podoaba, direct. desp.

Dr. *Georgiu Ilieş,* secret. desp.

PARTEA SCIENTIFICĂ ŞI LITERARA.

Predică

rostită în biserica Sf. Nicolau din Braşov-Scheiu, la 29 Martie v. a. c., cu ocasiunea înmormêntării veteranului profesor, David Almaşianu, — de parochul Dr. Vasilie Saftu.

În numele Tatălui, şi al Fiului şi al Sântului Duch . . . .

Iubiţilor creştini!

. . . .

De ce staţi voi acum atât de trişti şi îngânduraţi? . . . .

. . . . . . De ce v'aţi pironit palidele vóstre priviri asupra acestui sicriu negru, mut şi rece? . . . .

. . . . . . Nu cumva zăresce ochiul vostru sufletesc pustiul de-asupra lui sinistrul chip al morţii! . . . .

. . . . Nu cumva îşi vede fiecare în acéstă pildă durerósă idealul trupesc, la care trebue sĕ ajungă mai curênd, séu mai târɖiu? . . . .

. . . Pentru-ce nu sunteţi veseli, voi tinerilor, cărora vĕ surîde un viitor plin de plăceri farmecătóre? Voi, cari vĕ rĕsfăţaţi în splendórea sănĕtăţii, a frumuseţii şi a puterii? . . . .

. . . .

. . . Pentru-ce nu sunteţi indiferenţi, voi bărbaţi în tómna vieţii, a căror putere fisică este încă destul de mare, ca sĕ pótă impune chiar şi teribilei morţi trupesci? . . . .

. . . .

Înţeleg eu: Fiecare dintre voi, în aceste câteva minute petrecute în giurul cadavrului, vrênd nevrênd trebue sĕ facă câtuşi de puţină filosofie religiósă. Numai la astfel de ocasiuni vĕ abateţi pentru un timp fórte scurt gândurile vóstre reale dela nimicirea acestei lumi pămêntene. Acum, când materia zace mută, între şese scânduri, vrênd nevrênd vĕ treziţi şi voi pe malul dinaintea căruia se întinde pănă în înfinit, ca un ocean nemĕsurat, vecînicia spiritului. Acum, când puterea omenéscă a dat complet faliment; acum, când raţiunea sensurilor a amorţit, vĕ avêntaţi şi voi o lécă în atmosfera senină şi liniştitóre a credinţei.

Acum, în aceste câteva minute vĕ convingeţi şi voi: Cât de grandios şi uriaş este Dumneɖeul spiritului şi al credinţei, şi cât de ridicul şi pitic este ɖeul sensurilor şi al sciinţei. . . . . .

. . . .

Da! Dar nu numai mintea scrutătóre vĕ face pe voi, sĕ fiţi trişti şi îngânduraţi; inima vóstră, acest odor nepreţios omenesc, vĕ silesce, sĕ deplângeţi împreună cu mine, pe venerabilul bătrân, încărcat de 90 de ani, al cărui cap înălbit de ninsori, astăɖi, durere, nu mai stă sus.

Da! Iubiţilor creştini! În ciuda curentului greşit de astăɖi, care face pe ómeni sĕ regrete numai mórtea celor tineri, ér' peste a celor bĕtrâni sé treacă repede la ordinea ɖilei, noi câţi suntem aici şi cu noi toţi Românii, cari vor gândì tot aşa, sĕ deplângem amar mórtea celor bĕtrâni şi în special astăɖi, a acestui bĕtrân. Şi étă, pentru-ce:

Odinióră pădurea neamului nostru românesc era plină de stejari bĕtrâni, tineri şi vênjoşi. Tóte faptele mari naţionale şi bisericesci sunt aprópe exclusiv fructul incontestabil al vrednicei lor vieţi! De un cârd de ani încóce însĕ acesti stejari bisericesci şi naţionali pe rênd, unul câte unul, au început sĕ-şi plece înalta lor frunte, verdéţa lor dătătóre de viéţă sĕ se ofiléscă, şi sucul lor hrănitor sĕ se stingă; şi aşa încetul cu încetul, au ajuns lucrurile acolo, că astăɖi în pădurea bisericei şi a neamului nostru icicolea mai zăresci câte un stejar bĕtrân vênjos, încolo, durere, mai numai tot pociumpi şi butuci seci. Normal ar fi, ca în locul unui stejar bĕtrân prăvălit la pămênt, sĕ rĕsară alţi 10 tineri, cu acelaşi suc, cu aceeaşi verdéţă, cu aceeaşi frunte înălţată, cari sĕ se întrécă între sine, ca sĕ-i ocupe locul. Durere însĕ: Faptul ne dovedesce contrariul: Cei mai mulţi dintre stejarii tineri sunt deja din tinereţă bĕtrâni, succul lor e fără putere, colórea lor e gălbuie, fruntea lor e înclinată şi plecată.

În faţa acestei triste situaţiuni vĕ întreb eu pe voi: Care are o inimă atât de împetrită, încât sĕ nu pótă deplânge prăvălirea în sicriu a stejarului bĕtrân-tinĕr din pădurea bisericei şi a neamului nostru? . . .

. . . . Care dintre voi: Soră, nepoţi, strănepoţi, profesori, elevi, membri ai delegaţiunilor şi ai Eforiei, ai comitetului şi ai sinodului parochial, vĕ puteţi stăpânì, ca sĕ nu vĕrsaţi o lacrimă de durere înaintea acestei case de mort? . . . . Ce? . . . Nu vĕ aduceţi aminte, cine a fost venerabilul nostru bĕtrân „Tata Almăşianu“? . . .

. . . . Sĕ-l studiăm puţin, acum, când stă mort înaintea ochilor nostri, tocmai din unele acte scrise chiar de mâna lui.

Iubiţilor creştini!

Am la îndemână din archiva Eforiei şcólelor nóstre mai ântĕiu petiţia, care a adresat-o tata Almăşianu acesteia, ca sĕ-i adauge pe lângă léfa de 500 fl. încă 100 fl. pe an. E fórte caracteristică motivarea ei, de aceea vi-o cetesc. Datul e din 8 Iulie 1868; e vorba de suta aceea de floreni:

> „de si e ua suma mica, pentru unu Profesoru însĕ e însemnata, ca i se inlesnescu mediele spre a si cumpera cartile necesarii, ca se pota pasi inainte cu timpulu pe campulu celu vastu alu invetiaturei. Fia convinsa onorat'a Eforia, ca bunulu, celu ia unu Invetiatoriu, chiar si de s'ar sui la onorarul celui mai mare amploiatu de statu, e numai o remuneratiune mai bunicica si o inlesnire de a trai o viatia pentru studii si mai fora de grija“.

Sulevez din acéstă petiţie dóuĕ lucruri: 1. Faptul, că tata Almăşianu, atunci în anul 1868, cerea mărirea salariului cu 100 de floreni, ca sĕ-şi cumpere cărţile necesare, ca sĕ pótă ţiné paşi cu timpul pe câmpul cel vast al învĕţăturei. 2. Că el preţuia cariera de dascăl mai mult decât ori şi care carieră înaltă în stat, şi că o înţelegea astfel, ca viaţa dascălului sĕ fie scutită de griji materiale şi dedicată exclusiv studiilor!

Ei bine, iubiţilor creştini! N'a trăit el întocmai după vederile sale? Nu l'am adus noi alaltăeri în paraclis d'intr'o casă, nu situată spre stradă, ci spre grădină, casă alcătuită din dóue odăi mici şi modest arangiate? Voit-a el, sĕ impună lumei cu splendórea mobilelor? N'a căutat el numai liniscea fisică, ca sĕ se pótă ocupa cu studiul? N'a folosit el banii ceruţi dela Eforie pentru scopul care l'a indicat?.... Dar noi, cei tineri, facem cu toţii aşa?....

. . . .

Al doilea act, scris tot de mâna tatii Almăşianu, este petiţia de pensionare, adresată Eforiei şi delegaţiunilor şcólelor nóstre, datată din 9 Iulie 1884. Pentru-că mi se pare fórte interesantă, vi-o cetesc întrégă:

> *Onorata Eforia!*
>
> si
>
> *Onorate Delegatiuni!*
>
> In vara anului 1853 când se cerea inmultirea puterilor didactice la gimnasiul nostru de aici, me aflam in Braşov pe drum spre Romania pentru reocuparea postului de profesor ce'l ocupasem 11 ani pana la miscarile din anul 1848. — Santia Sa prea Venerabilul protopop I. al Braşovului Ioan Popasu acum Episcop al Caransebeşului îmi propuse cu ocasiunea aceasta, sĕ reman profesor la gimnasiu acesta. La propunerea aceasta magulitoare cu părere de reu respund, că nu pot primi din causă că perd 11 ani de serviciu si o leafă mai buna ca cea de aici 500 fl. afară de aceasta soartea gimnasiului e si precară fiind asigurată numai pe 10 ani, care va fi viitorul gimnasiului nu se scie? Cu toate acastea vezênd lipsa de profesor, ca se nu fiu indiferent catra un institut destinat pentru cultura neamului nostru pe care dujmanii l'au ţinut în întunerec sute de ani, ca se'i stingă viaţa, renunţ la idea de a merge in Romania si primesc propunerea mult Venerabilului Protopop Ioan Popasu. Astfel in numele „Cruce ajuta“ me angajez ca profesor la noul gimnasiu si cu aceasta soartea si viitorul meu îl leg de soartea si viitorul acestui gimnasiu. Cu prima Septemvre anul 1853 încep activitatea mea de profesor. Renunţ a numera greutatile prin care a trecut micul nostru Institut de invetiamentul national, care departe de a apune a devenit astazi un Colos. Me marginesc numai a aminti că au trecut 31 de ani de când împlinesc greaua functiune de Profesor. Nu'mi aparţine mie a dejudeca serviciile ce am putut face in decursul acestor 31 de ani de lupta grea. Aceasta o pot face mai bine aceia in mijlocul carora am petrecut 31 de ani, intre cari se află si multi de aceia la a caror cultura am contribuit. Ceea-ce îmi este si mie permis a spune, este: că în indeplinirea functiunei mele nici odata nu mi a lipsit bunavoinţa, abnegaţiunea şi zelul pentru înaintarea invetiamîntului. Astazi însĕ greutatea a 77 de ani, precum se poate vedea din aci sub A). alaturatul Testimoniu de botez, si din Testimoniul medicului sub B.) nu me mai iarta a functiona remanênd a petrece restul de viatia ce'mi este dat, in dulcele suvenir al trecutului, iar pentru acum îmi permit a cita cuvintele Apostolului Pavel in Epistola a II-a catra Timotheiu: Lupta cea buna m'am luptat, cursul am sĕvêrşit, credinţa am pazit, de acum mi s'a păstrat mie cununa dreptăţi.
>
> Rĕzămat dar pe serviciul meu de 31 de ani am făcut la gimnasiul nostru de aci şi adîncile bĕtrâneţe. Rĕzămat pe despartamintul V punctul 3 din statutul de pensiune, care ia subt apĕrarea sa pe profesorii neputincioşi;
>
> Rĕzămat pe nobilele sentimente si bunavoinţă a Onoratei Eforii si a Onoraratelor Delegatiuni, vin cu tot respectul a me ruga, se binevoiască ami acorda

ca pensiune întregul salariu ce l'am avut ca profesor in activitate.

In buna speranță, că rugaciunea mea va fi auzită si ascultată, sunt

Al onoratei Eforii si onoratelor Delegatiuni

Cu toată reverința si stima

Brașov, în 9 Iulie a. 1884.

David Almăsan,
prof. gimnasial. *)

Din acéstă petiție sulevez următórele pasage: Cu tóte acestea, vĕḑênd lipsa de profesor, ca sĕ nu fiu indiferent cătră un institut destinat pentru cultura némului meu, pe care dușmanii l'au ținut în întunerec sute de ani, ca sĕ-i stingă viața, renunț la idea de a merge în România și primesc propunerea mult venerabilului protopop Ioan Popasu. Astfel în numele „Cruce ajută“ mĕ angajez ca profesor la noul gimnasiu și cu acésta sórtea și viitorul meu îl leg de sórtea și viitorul acestui gimnasiu. Ér într'alt loc ḑice: Nici odată nu mi-a lipsit bunăvoința, abnegațiunea și zelul pentru înaintarea învĕțămêntului.

Óre toți tinerii nostri sunt scutiți de greul pĕcat, de care nici urmă nu găsim în viața întrégă a tatii Almășianu, d'a fi indiferenți față de institutele destinate pentru cultura némului nostru? . . . .

. . . .

Nu sunt astăḑi și d'aceia, cari ca sĕ capete o léfă mai mare, va sĕ ḑică curat pentru bani, nu trec numai în România, ci..?

. . . .

Óre toți dascălii nostri au aceeași bunăvoință, aceeași abnegațiune și acelaș zel pentru înaintarea învĕțămêntului nostru?...

Eu pun numai întrebarea; deslegarea ei compete consciinței nóstre, a tuturora.

Și apoi: încă o cunună nevestejitóre de lauri pe capul venerabilului decan al profesorilor nostri:

Nu numai timpul îndelungat de 18 ani, cât a funcționat cu cinste și dreptate, ca președinte al comitetului nostru parochial, dar cât a trăit el aici în Brașov, a fost un adevĕrat dascăl confesional!

Numai vre-o indisposiție, care îl silea, sĕ rĕmână în pat, era în stare, sĕ-l facă, sĕ lipséscă în vre-o Duminecă séu sĕrbătóre dela sânta biserică! — Fie-care dintre voi, iubiților Creștini, trebue, sĕ-și aducă aminte de venerabilul parochian, care stetea în decursul serviciului divin regulat colea, în hora dréptă, tot în picióre.

Óre facem noi, dascălii confesionali de astăḑi, cu toții tot așa? . . . .

. . . .

Va sĕ ḑică, iubițiților creștini. iubitul nostru, tata Almășianu, a avut fără îndoială în inima lui trei diamante în veci strălucitóre: Cel dintâiu e iubirea de biserică al doilea: iubirea de neam și al treilea: Consciința datoriei. Aceste trei diamante sunt decorațiile neșterse, cari au împodobit și împodobesc stejarii bĕtrâni din codrul némului și al bisericei nóstre!

In consecință: Noi, stejarii cei tineri, cari voim, sĕ-l deplângem, după cum sĕ cuvine, nu facem din destul, dacă vĕrsăm numai lacrimi de durere înaintea sicriului lui; ci avem sânta datorință, ca aici la pragul mormêntului, sĕ ne angagiăm consciința nóstră, că adurmitul în Domnul ne va servi în faptele nóstre în totdéuna, ca o pilda vie, pe care nici o clipită nu ne e permis sĕ o perdem din vedere!

⁂

Și acum, Iubiților creștini, după ce ne-am luat acest sânt angagiament asupră-ne, întorcêndu-ne privirea dela ḑeul ridicul și pitic al sensurilor lumei pămêntene, ușurați în sufletul nostru, sĕ ne uițăm liniștiți de de pe mal la oceanul întins, înfinit și vecinic al lumei spirituale-ceresci.

Sĕ plecăm cu umilință genunchiul nostru înaintea atotputerniciei ființei absolute și s'o rugăm cu credință ferbinte și neclintită:

Tu, Dómne, Dumneḑeul cel Mare al Duchurilor, spriginitorul și scăparea nóstră, reprimesce în vecinica Ta împĕrăție nobilul suflet al venerabilului nostru profesor, tata Almășianu; aibi însĕ milă și de noi, cari am rĕmas părăsiți de el, și în nemărginita Ta îndurare trimite-ne din când în când cel puțin măreața lui umbră, ca sĕ ne învețe: Sĕ nădăjpuim spre Tine, sĕ ne iubim biserica, sĕ ne iubim neamul, și vecinic sĕ avem în sufletul nostru consciința datoriei, — totdéuna, acum și pururea, și în vecii vecilor, Amin!!

---

*) Amêndóuĕ reproducerile după acte, puse între semnele citațiunii, au aceeași ortografie și punctuație.

Varietăți.

Inventatorul polcei. Pe la sfîrșitul anilor treiḑeci trăia în comuna Elbakosteles din Boemia, o fetiță frumósă de țĕran, pe care dorul copilăros al inimei sale de șeptespreḑece ani a înșirat-o între inventatorii de renume. Fetița acésta adecă a inventat Polca. In sĕrbători după prânḑ cânta, sălta și făcea mișcările cele mai grațióse. Invĕțătoriului Neruda, care privea cu atenție mișcările fetei, i-a plăcut jocul. A însemnat deci ritmul și melodia, și a trimis noul dans la Praga, unde în curênd s'a rĕspândit. In acelaș an a ajuns și la Paris, unde și-a agonisit renume și de unde a cucerit întréga lume. Și-a găsit însĕ în curênd și dușmani, așa în Liege, la a. 1844 a fost interḑis, ca un joc necuviincios și inmoral. Dar Polca a eșit învingĕtóre asupra inimicilor sĕi și chiar și aḑi e unul dintre cele mai plăcute jocuri.

Ad. Nr. pp. 80/897. [61] 2—3

CONCURS.

Pentru întregirea parochiei de clasa a III-a Rogojel, prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile, dela prima publicare în „Tel. Rom“.

Emolumentele împreunate cu acest post dau un venit sigur anual de 354 fl.

Doritorii de a ocupa acest post au ași așterne suplicele de concurs, instruite conform normelor în vigóre, subsemnatului oficiu, pănă la terminul susindicat, și a se presenta în vre-o Duminecă séu sĕrbătóre la s-ta biserică spre a fi cunoscut din partea poporului.

Oficiul protopresbiteral în conțelegere cu comitetul parochial concernent.

Tuliu Roșescu,
protopresbiter.

CONCURS.

Pentru întregirea postului de notar cercual în comunele **Săsăus și Ilimbav** — în acésta din urmă este și post de vice-notar — se escrie prin acésta concurs.

Emolumentele sunt:

1. Salariu 400 fl.
2. Cuartir natural în casa comunală (2 odăi, 1 bucătărie).
3. Paușal de încălḑit și luminat 12 fl.
4. Paușal de cancelarie 30 fl.
5. Venitele statuari pentru lucrări private.
6. Fiind noul notar propus și ca conducĕtor de matricule civile reg. ung., 80 fl.

Cererile instruate conform Art. de lege I. din 1883, provĕḑuți cu document despre cunoscința limbilor și subscrise cu mâna proprie, sunt a se înainta la acest oficiu pănă **în 25 Maiu a. c.** 12 óre din ḑi.

Nocrich, în 4 Maiu 1897.

Bedeus,
protopretor.

[62] 3—3

Nr. 54/897. [49] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia gr. or. Dencul-mic, de clasa a III-a, din protopresbiteratul Orăștiei, se publică concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în organul „Telegraful Român“.

Venitele împreunate cu acest post sunt 402 fl. 50 cr.

Doritorii de a ocupa acest post sĕ-'și trimită cererile concursuale, în terminul deschis, la subscrisul oficiu.

Oficiul protopresbiteral în conțelegere cu comitetul parochial gr. or.

Orăștie, 11 Martiu 1897.

Nicolau Ivan,
adm. prot.

Nr. 132/897. [58] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de paroch în comunele Apața-Ormeniș, tractul protopresbiteral al Treiscaunelor, formând ambele o parochie de clasa III-a, în urma părintescului ordin consistorial din 11 Martiu a. c. Nr. 1779 B. se publică concurs nou cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post ating la olaltă suma de 440 fl. 30 cr., precum s'a statorit în sinódele parochiale din 4 August 1896.

Informațiuni mai de aprópe se pot lua la oficiul protopresbiteral și comitetele parochiale respective.

Reflectanții, cari trebue sĕ cunóscă limba maghiară în vorbire și scriere, au a-și subșterne cererile concursuale, instruite conform normelor în vigóre, la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Treiscaunelor.

Brețcu, 4 Aprile 1897.

Dimitrie Coltofean,
protop.

Librăria Tipografiei archidiecesane

recomandă publicului român iubitor de cele religióse următórele

cărți bisericesci:

Acaftist bogat, legat fl. 1.25 fin legat . . . . fl.	1.60
* **Acaftist bogat**, simplu legat 60 cr. frumos legat 70 cr. in piele legat fl. 1.60 . . . „	2.20
Apostol, legat . . . . . „	5.75
Biblia ilustrată, Testam. vechiu și nou, nelegată fl. 10 legată. . . . . „	15.—
Carte de rugăciuni, pentru tinerime, legată. . . . „	—.15
Chiriacodromion, nelegat fl. 10, legat . . . . . . „	12.—
Evangelia, nelegată fl. 8, legată fl. 12, fin legată fl. 18, în catifea roșie . . . . . „	56.—
Hirotonier, pentru sfințirea de preoți, nelegat . . . . „	2.—
Icóna Evangeliștilor, pe hârtie . . . . „	—.50
Icóna celor 3 Ierarchi, pe hârtie . . . . „	—.30
Molitvelnicul bogat, nelegat fl. 4.30, leg. fl. 5, fin leg. fl.	5.50
Octoichul cel mare, nelegat fl. 17, legat . . . . „	20.—
Octoichul mic, nel. 60 cr., legat 80 cr., fin legat . . . „	1.20
* **Octoichul mic**, legat. . „	—.75
Orologion, (ciaslov), nelegat 60 cr., legat 70 cr., fin legat „	1.20
Patima și mórtea D-lui Iisus Christos în versuri și icóne, legată . . . . . „	1.—
Penticostariul, nelegat fl. 8, legat. . . . . „	10.—
Psaltirea prorocului David, legată 60 cr., fin legată „	1.—
Rênduéla la sfințirea bisericilor, neleg. fl. 2, leg. „	2.50
Testamentul nou, nelegat „	1.—
Têlcul Evangeliilor, nel. „	1.—
Triodul cu Strajnicul, nelegat fl. 20, legat . . . . „	25.—

Asemenea procură Librăria archidiecesană la comandă ori-ce cărți bisericesci apărute în- și afară de patrie, pe lângă cele mai modeste provisiuni.

Notă: Cărțile însemnate cu * sunt tipărite cu litere latine.

Auḑiți, vedeți și vĕ mirați!

Sensațiune!

Fac prețuri necreḑut de ieftine la acéstă

desfacere finală

de orológe veritabile de Genf cu mecanism de precisiune și garanție pe 5 ani.

I orologiu remontoir de goldină cu capacuri admirabile, gravate ori lucii, în nimica deosebit de cele de aur veritabil, cu **un lanț** frumos de goldină și regulat punctual, mai nainte fl. 10.--, acum à fl. 5.75 cu garanție de 5 ani. **I orologiu remontoir de argint**, cu capac duplu, de argint veritabil de 13 uncii, cu mecanism de precisiune și garanție pe 5 ani, cu un elegant **lanț aurit**, mai nainte floreni 18.— acum fl. 9.—. **I orologiu remontoir**, Prince of Wales, de argint veritabil cu capac dublu, 15 rubini, mecanism de precisiune și garanție pe 5 ani, cu **lanț** elegant, mai nainte fl. 20.— acnm fl. 11.—. **I orologiu anker de argint** veritabil de 14 uncii, aurit în foc, cu mecanism de precisiune și garanție pe 5 ani, cu un elegant **lanț** lung, ori scurt, mai nainte fl. 18.— acum fl. 11.—. **I orologiu remontoir pentru dame**, de aur cu mecanism de precisiune și garanție pe 5 ani, cu **lanț** elegant aurit, mai nainte fl. 22.—, acum fl. 15.—. **I erologiu remontoir de aur pentru domni**, cu mecanism de precisiune și garanție pe 5 ani, mai nainte fl. 55.—, acum fl. 35.—. **I inel de aur cu sigil pentru domni séu dame**, fasonul cel mai nou, din aur de 14 carate probat din oficiu, cu pétră roșie, verde, albastră sau albă, după plăcere à fl. 5.—, 6.—, 7.—, 8.—, 10.—. **I inel de aur cu diamant veritabil** probat din oficiu à fl. 12.—, 15.—.

Ne rugăm pentru binevoitóre comande cât mai grabnice. Ori-ce comandă se execută tot atât de conscienţios, ca și când cumpĕrătorul însuși ar fi de față.

Obiectele neconvenabile se schimbă ori se retrimit banii.

P. FROMM,
orológe și giuvaere
VIENA, II. Obere Donaustrasse 107.

[50] 6—6

Redactor prov. Gavriil Hango.

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 53. Sibiiu, Marți, 13/25 Maiu 1897. *Anul XLV.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
la „Tel. Rom.“ într'una cu suplementul „Fóia Pedagogică“
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuě ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Patriarchatul din Constantinopole.

In dilele aceste ale criselor orientale, când tóte privirile sunt îndreptate spre Turcia cea învingětóre, nu va fi fără interes sě vorbim ceva și despre sórtea bisericei orientale din imperiul turcesc.

Dela căderea imperiului bisantin a început a cădea și splendórea patriarchatului din Constantinopole, care adi a ajuns sě fie numai metropolitul grecilor ortodoxi din imperiul turcesc.

In orient bisericile au luat caracter național, și ceea-ce nu s'a putut forma în biserica apusénă, biserici naționale, cu caracterul pronunțat al naționalităților, aceea s'a făcut în orient, și ori câte vor aduce neofiții din Blaș asupra neajunsurilor din biserica rěsăritului, un lucru nu se póte nega, și acela este formarea de biserici naționale.

Indată ce puterea patriarchului s'a slăbit prin împregiurări din afară și în locul prim prin intoleranța grecilor, bisericile din orient au venit la consciința naționalității lor, și acéstă notă este adi dominantă în viața bisericilor orientale, și mai accentuăm încă odată, noi nu avem causă de supěrarare pentru acésta desvoltare a bisericilor.

Patriarchatul din Constantinopole totdeuna și-a atribuit un caracter național grecesc. Grecéscă a fost limba liturgică, grecéscă limba în administrațiunea bisericéscă, și mai pe sus de tóte, grecesc a fost spiritul despotic, care a domnit în administraținnea patriarchatului.

Abia a ajuns la începutul acestui secol regatul grecesc la independență, lucrul cel dintâiu a fost deslipirea de către patriarchul din Constantinopole și formarea unei biserici autochefale naționale grecesci.

Pasul acesta a slăbit enorm de tare puterea patriarchatului și a deschis ochii popórelor de sub jugul turcesc de a forma și ele biserici autochefale naționale.

Și s'a format biserică autochefală în România, în Sêrbia, în Bulgaria, este în formare biserică națională în Macedonia, și acesta este visul cel mai dulce al fraților nostri din Macedonia.

Strîmtorat între dóue focuri. între puterea sultanului și între pretensiunile panelinilor, patriarchul din Constantinopole nu s'a mai putut ridica la vada de odinióră, intrigile din dóue direcțiuni făcéu de tot nesigur tronul patriarchului.

De aici vine, că suntem martori la așa dese schimbări pe tronul patriarchului din Constantinopole.

Stăm fórte departe de patriarchul din Constantinopole. Nu ne impórtă deci momentele personale.

De interes e sě amintim, că anormalele imprejurări din Constantinopol provócă dese schimbări pe scaunul patriarchal, și cine nu plécă de voie bună, din conflictul provocat între puterea turcéscă și pretensiunile intrigei grecesci, trebue sě plece fără voia sa.

In cești 10 ani din urmă 5 metropoliți au fost în scaunul patriarchal din Constantinopole: Ioachim al III., Ioachim al IV., Dionisiu, Neofit și Antim al VIII. Din aceștia numai Dionisiu a murit ca patriarch, Ioachim al IV. a murit ca expatriarch, ceilalți trei sunt încă în viéță.

Dintre acestia cel mai de influință este Ioachim al treilea. De statură și presentare maiestatică, un adevěrat principe al bisericei, cu înaltă cultură și vastă cunoscință de limbi, cu rar talent de diplomat, acest expatriarch a voit și voesce sě întroducă în biserică reformele necesare spre a ridica patriarchatul la nimbul de odinióră.

Urgisit de cler pentru rigórea sa, neînțeles de elementul laic, acest bărbat cu energie de fer a fost alungat din scaun și trimis în o mănăstire pe muntele Athos.

Elementul laic a venit însě la cunoscința adevěrului, a recunoscut talentele acestui bărbat și de câte-ori e vacanță la scaunul patriarchal, totdéuna pune în candidație și pe Ioachim al III-lea.

În primăvéra acestui an din nou a fost vacanță la scaunul patriarchal din Constantinopole, și patriarchul alungat din nou a fost candidat.

Intrigile clerului din Fanar au scos din nou la ivélă un om fără valóre, în persóna fostului patriarch Neofit, și energicul Ioachim al treilea va sta în mănăstirea dela sântul munte, așteptând dile mai bune.

Noi, ca Români, dorim consolidarea bisericei române în imperiul turcesc, și ceea-ce s'a zădărnicit prin tulburările din érna trecută, dorim sě se îndrepte acuma. Avem legitime speranțe sě vedem cât mai curênd un exarchat român în Constantinopole, și episcopi români în Macedonia, și după ținuta loială a românilor în resbelul dintre Turcia și Grecia, avem motive sě sperăm, că și românilor li se vor da acele avantage în cele bisericesci, cari li s'au dat Bulgarilor și Sêrbilor supuși otomani.

Greutăți se vor pune din partea patriarchatului grecesc, și aici nu scim noi, ce ar fi mai avantagios pentru causa Românilor din imperiul turcesc, un patriarch energic și cu autoritate, ca și Ioachim al treilea, care se susțină și nimbul patriarchatului, séu un om trecětoriu ca și actualul patriarch Neofit, care din causa intrigelor adi mâne va fi înlocuit cu altul.

Înfrângerile suferite de Greci în resbelul acesta, trebue sě aibă influență și asupra spiritului intolerant grecesc din jurul patriarchatului, și în acel cas Românii macedoneni vor ajunge a-și vedé și ei visul mult dorit, biserică națională, sub scutul căreia sě li se asigure o liberă desvoltare națională pe tóte terenele vieței lor.

(♁) **De ce, „Inalt-Preasânțit“?** „Dreptatea“, organul din Bănat al noului episcop catolic de ritul grecesc din Lugoș, publică primul cercular al părintelui episcop Radu, cetit de pe amvon cu ocasiunea instalărei sale, sub titlul: „Cuvêntarea de întronisare a Inalt Prea Sânției Sale Dr. Demetriu Radu.“

Sě ni se scuze curiositatea a sci: pentru-ce dă „Dreptatea“ titlul de „Inalt Preasânțit“ unui episcop catolic?

In biserica catolică titlul bisericesc al episcopilor este: Reverendissimus“.

Dacă cei dela „Dreptatea“ nu s'au interesat de acésta până acum, puteau sě o afle chiar din cuvêntarea părintelui episcop Radu, rostită în biserica catedrală din Blaș cu ocasiunea chirotonirei sale întru episcop, în care, mulțămind Excelenției Sale părintelui episcop Pavel și Excelenției Sale Hornstein archiepiscopului latin din Bucuresci, ca *„împreună slugitori“* cu metropolitul din Blaș la actul chirotonirei sale, se exprimă în modul următoriu:

„Îndurându-Vě a primì acest omagiu al sincerității inimei mele, permiteți „Excelențe *Reverendissime*, ca și în viitor sě sperez cu tărie la marea Vóstră bunăvoință față cu mine“ etc. etc.

Titlul „Preasânțit“ și „Inalt Preasânțit“ este titlul episcopilor și metropoliților bisericei ortodoxe române, și anume: *numai* metropoliților le compete titlul de „Inalt Preasânțit“, ér episcopilor numai „Preasânțit“.

De unde vine chiar „Dreptatea“, ca unui episcop catolic sě-i dee titlul unui metropolit ortodox? Un titlu la care nici însuși părintele episcop Radu nu rîvnesce.

Va dice dóră, că bănățenii 'l consideră de episcop român, și ca atăruia'i compete titlul de care se folosesc episcopii ortodoxi români?

Și în acest cas 'i-ar compete numai titlul de „Preasânțit“.

Dar cuvintele rostite până acuma de noul episcop al Lugoșului nu îndreptățesc pe nime sě presupună, că El s'ar considera de episcop „român“,

FOIȚA.

Documente pentru limbă și istorie.

(Urmare.)

Pe lângă text se află glose pe margine explicative istorice, limbistice, cuvinte sinonime, precum: ishoc, explicat pe margine = *smochine uscate;* verdéță hiartă la foc, explicația pe margine = *chiurechiuri;* prundul apei = *țěrmure;* bob sělbatic, ce-i dic slonesnic = *lupinus sativus*; român = *rêmlean*; că-i era fleșe barba = *stuhósă;* petrecênd *țěrenesce* la viață = *prosțesce;* umărariul ce-i dic *orariu* = *plașcă;* propădit = *prăbușit;* împěratului = *boieriului;* têmpla Davirlui = *catapetésma altariului;* somar = *torlița;* privătariu = *dobândariu;* protictorii = *latinesce, nume boerésc, spregenitoriu;* ilectrul = *brustin chichribariu.* Tot pe margine: *Spun istoricii cum corabia au despicat via věduvii în dóue și se věd până astădi la Țarigrad;* Vălanul Devorii = *fedeul la Vavilon.* Pe margine se mai află și adause de text indicate prin semnul unei steluțe, precum: *Și neputênd cu silogisme filosoficesci, apucă cu desmerdări,* adăugat pe margine: *și cu măgulitul.*

Décă glosele acestea de pe margine n'ar avea asěměnare așa de mare cu tipariul textului insuși al cărții, ușor ar putea crede cineva, că sunt scrise cu mâna de cineva mai târdíu după tipărirea cărții.

Din cuvinte, ca: *gâzduì*, om *ticăit, cărărușă,* strimtă, *tarcă, acmu, vorovesce, astrucat;* apoi din forma sintactică: l'au scosu-*l*, *l*'au învitatu-*l*, ș. a. s'ar putea conchide a fi limbagiu ardelenesc; éră versificațiunile de laudă la finea vieții unor sânți mai însemnați, ne aduce aminte de Psaltirea în versuri alui Dositeiu, metropolitul Moldovei.

La viața Sântului Ioan Damaschin la fóia 194 grecesce cât și românesce se află d. e. următórea rugăciune către Preacurata Fecióră Maria:

Domnitóre preacurată, ce ai născut fără prihană,
Pre Dumnedeu, precum se cade, și cu fecioria 'ntrégă,
Pentru sfintele icóne 'mi-s'a tăiatu-mi drépta
Sfinția Ta sci și pizma, pentru care 'mi fac le oci (?)
Sîrguesce de-mi ajută și-mi isțelesce dirépta
Celui de subt dirépta, cei dintru tine întrupat,
Multe puteri, ce scí face și prin tótă rugămintea,
Și îndreaptă-ne acesta rógă-l sě o isțeléscă
Și-ți fac cântări, cum 'ți place și întrupatului din tine
Cu încheieturi socotite sě le scriu precum se cade
Desěvîrșit sě fie creștinătății drepte,
Că de tóte ți-se póte lui Dumnedeu ești maică.

La fóia 144 în descrierea vieții Sântului Amfilochie, întrerupêndu-se textul, este intercalată următórea observare:

Din sabornic mai prea manuit am scris.

Aceste cuvinte intercalate sunt tipărite ca celalalt text; éră de mână se află scris pe margine la un loc:

„Scris'am eu cel mai mult pěcătos decât tótă lumea Mateiu Voilean și mě rog tuturor sě rugați pe Domnul pentru mine, 1741. Mě rog tot cela-ce va cetí pe acésta scrisóre, sě dică: Dumnedeu sě-l ierte“.

Apoi la alt loc: „Eu logofět Mateiu Voilean am scris:

Acésta am scris, ca sě se scie, că multă viața mea am cheltuit eu la mănăstirea Dragului; în copilăriă m'am pomenit aici și umblând prin multe locuri a venit vremea fiind de 22 de ani; anul 1741, și în a. 1742, 1743 am ședut aici; și éră Mateiu Voileanu am scris și în anul 1746 Martie 14.“

Cartea acésta s'a aflat la preotul greco-oriental Ioan Făgărășan din Draguș care se află încă în viață.

10.

Învěțătură *sfântă, adecă sfintei și dumnedeescii Liturgii.*

Tělcuire de pě limba grecéscă pe limba românéscă de Eremia Cacavela dascăl cu porunca mării Sale Prealuminatului Domn Ioan Antioch Constantin Voevoda.

Tipăritu-s'au în Iași în tiparnița domnéscă, Valeat 7205; dela Christos 1697 Mna Mai în 20.

Acesta este titlul cărții, ér pe pagina următóre.

„Stichuri pe stema țerii:“
„Capul cel de bour de pe chip se cunósce,
„Arětând puterea țerii, cum se tocmesce,
„Pe vîrfuri de munți locuind sě védă
„Sórele diua și nóptea luna, i dau rază.

(Va urma.)

din contră, împregiurarea, că la chirotonirea sa a putut fi admis ca împreună-slujitor un archiepiscop latin, apoi accentuarea repeţită a misiunei de care l'a învrednicit Roma, care i-a pus în mână stégul, „ca sĕ-l ţină desvĕlit în mijlocul némului sĕu, *cucerind* lui Christos sufletele rescumpĕrate cu scump sângele sĕu“, plus rĕspunsul dat deputaţiunei conduse de protopresbiterul nostru din Lugoş — dovedesc că El în prima linie este catolic.

Nici într'una din cuvêntările oficiale ale noului episcop al diecesei Lugoşului nu vei afla accentuarea bisericei sale ca biserică românéscă, nu vei afla nici cuvêntul „naţional“.

Totul, ce se referă la romanitatea Sa este, că e fiul poporului, şi că mulţămesce lui Dḑeu, că a dat „diecesei Lugoşului Păstor, Patriei un muncitoriu înălţat, şi némului românesc un nou conducĕtor *pe căile creştinismului*“.

Va se ḑică numai pe căile „creştinismului“ şi ale „catolicismului“, ambele parole cosmopolite propagate de Roma, cari însĕ nu sunt identice cu „naţionalismul“ fără care o biserică *românéscă* nu póte exista.

Şi ca sĕ nu ḑicem mai mult, atât de consecuent a fost întru executarea acestui program, încât p. e. notariului public Mihail Beşan, care, după noi fără nici un motiv binecuvêntat, ca conducător al „corporaţiunei“ de notari publici, deşí român, l'a întimpinat cu cuvêntare ungurésca, n'a cutezat sĕ-i respundă românesce, ci i-a respuns şi episcopul tot ungueresce.

Pentru-ce dar „Inalt-Preasânţit“ ?

Aşteptaţi sĕ se facă nainte metropolit românesc, ér până atunci daţi-i titlul carele însuşi şi-l cere, de „Ilustrissim şi Reverendissim“.

Am înţeles. „Unirea“ (Nr. 21—1897) rĕspunde la întrebările ce 'i-am adresat în numĕrul nostru dela 8/20 Maiu a. c., în modul următoriu:

,,Rĕspundem mai ântêiu la întrebarea cea din urmă, căci acésta ne privesce pe noi de-adreptul. Rĕspunsul nostru este: Cetéscă domnii dela „Tel. Român“ încă odată cuvintele respective ale raportului, şi se vor lumina, de cumva sunt capabili de a se lumina.

Ér fiind-că presupunem, că Monseniorele Hornştein nu cetesce „Tel. Rom.“ şi fiindcă întrebările îndreptate lui sunt îndreptate şi nóuă, ne luăm voe a rĕspunde şi la ele şi anume pe scurt astfel:

Ad 1: Chiar de atuncia, de când acei credincioşi religionari petrec în România.

Ad 2: Pe catolici, ce privesce jurisdicţiunea bisericéscă, nu-i impórtă „legile ţerii“, fie ţéra acésta chiar şi a sultanului din Constantinopol.

Ad. 3: „Pentru unirea tuturor“, nu a tuturor Românilor numai, ci a tuturor ómenilor, „Domnului sĕ ne rugăm“. Şi unirea acésta are sĕ fie „unirea credinţei“. Aşa ne rugăm noi în s. liturgie. Aşa se rógă şi neuniţii nostri. Dar' apoi de ce ḑic ei una şi fac alta? De ce nu se unesc şi ei? Facă-o şi vrajba dintre noi pe loc va înceta“.

Am înţeles.

După Retorica „Unirei“ se póte ca cineva sĕ înjure pe alt cineva cât de strajnic într'o limbă străină, dar, într'un „avênt cald“, „predarea retorică“, şi acesta sĕ aplaudeze cu „însufleţire“. Acesta e rĕspunsul la a patra întrebare. Un nou mijloc de a produce efect pe terenul oratoriei, după noi însĕ numai la cei dela „Unirea“.

Din rĕspunsul la prima întrebare înţelegem, că mulţi dintre conaţionalii nostri gr.-cat. de aici, nu numai pentru aceea se duc în România, ortodoxă, ca sĕ-şi câştige pânea de tóte ḑilele, ci şi pentru aceea, ca apoi, drept mulţumită, sĕ-'i tulbure apa confesională, destul de limpede până acum şi neinfectată încă de baccilii pestilenţei papistaşe.

Noi sciam până acum, că fraţii nostri conaţionali de aici, când merg în România ortodoxă ca sĕ-şi câştige pânea de tóte ḑilele, îşi curăţă sufletul de microbii infecţi ai papismului, cel mult la graniţele ţĕrii, curat ortodoxe încât privesce pe români, şi întră curaţi la suflet în sanctuarul religionar şi naţional al acestei ţĕri. Şi până acum, încât privesce eşirea lor pe faţă, n'am avut motive de a fi de altă credinţă. Dar durere, ne-am înşelat. N'ar strica ca barem de acì înainte sĕ fie puşi astfel de ómeni la graniţă sub carantină. Pe cât de mult contribue unii din aceşti ómeni la ridicarea României pe multe terene ale vieţii de stat, pe atât de mult contribue alţii din ei la doborîrea ei pe terenul moral, vîrind certe confesionale şi contribuind astfel şi la doborirea ei nu numai ca stat naţional, ci chiar şi numai ca stat. Dovadă, că vênéză numai după interese personale materiale sub aripile ocrotitore ale papismului, care tinde la domnire spirituală numai ca sĕ ajungă la domnie lumécă peste tóte popórele şi ţĕrile.

Aşa sunt fraţii nostri gr. cat. Când merg în România se dau de cei mai mari Români, şi în cele confesionale ori tac, ori se dau de ortodoxi, ér după ce şi-au umplut sacul cu grăunţele, drept mulţămită, vĕḑêndu se ajunşi la mijlóce materiale de ajuns din bunacredinţa conaţionalilor şi coreligionarilor nostri, es cu vizirul papistaş şi împróşcă cu tină în biserica acelora, cari i-au ajutat, fără a avé în vedere, că prin acésta împróşcă şi în naţionalitatea lor, în naţionalismul cu care Dlor, fraţii gr.-cat., fac atâta paradă, mereu provocându-se la „maica Romă“, la „cetatea eternă“ şi alte frase sforăitóre, menite de a seduce pe cei ce nu le cunosc apucăturile jesuitice şi tendenţele duşmănóse bisericei ortodoxe şi prin acésta şi naţiunei nóstre române.

Din rĕspunsul la a dóua întrebare înţelegem, ceea ce de altcum de mult am sciut, că: ce-i pasă bisericei papistaşe de legile unei ţĕri, de liniştea internă ori chiar de existenţa unui stat, fie acela chiar şi român, dacă acela nu e papistaş. Piară, dacă nu vrea sĕ-i recunóscă supremaţia, nu atât cea bisericéscă, cât mai mult cea luméscă. Aderenţii papismului sunt destul de groşi la nas, ca sĕ-şi vîre nasul şi acolo unde nu le ferbe óla. — Din rĕspunsul la acésta întrebare, cu satisfacţie, trebue sĕ constatăm şi acea, că însuşi domnii dela „Unirea“ nu pot susţiné că, biserica „unită“ ar avé vre-un drept de jurisdicţiune în România.

Din rĕspunsul la a patra întrebare constatăm, că „Unirea“ mistifică adevĕrul, când susţine, că noi una ḑicem şi alta facem. Şi noi ne rugăm la s. liturgie „pentru unirea tuturor“, adecă pentru unirea tuturor ómenilor în aceeaşi credinţă, dar nu în credinţa cea falsă în multe puncte a bisericei papistaşe, ci în credinţa cea curată a bisericei christiane, care aḑi e numai cea a bisericei ortodoxe, a rĕsăritului. Şi la acéstă unire trebue sĕ tindem mai întâiu noi Românii, adecă aceia din noi, cari au deviat dela acésta credinţă, D Vóstre domnii gr.-cat., şi aşa pe rênd sperăm, că se va face unirea tuturor ómenilor în aceeaşi credinţă, curată, care la începutul christianismului era comună tuturor creştinilor, şi sperăm, că va veni timpul, când aceea va fi comună şi tuturor ómenilor.

Atragem din nou atenţiunea bisericei ortodoxe române şi a tuturor bărbaţilor de stat serioşi ai României, la pericolul, ce ne ameninţă biserica ortodoxă din România prin proselitismul bisericei papistaşe şi prin acésta şi interesele de stat naţionale ale României şi ale românismului preste tot, fiind destul de mici la suflet unii dintre conaţionalii nostri „uniţi“ de a se face unelte órbe în mâna papismului arogant şi duşman de mórte tuturor nepapistaşilor.

Dacă papismul vrea sĕ vêneze după suflete, voind a le converti chiar şi numai la christianismul ei, în cea mai mare parte fals, poftéscă între popórele necreştine din lume, unde va avé destul de vênat, şi nu umble a produce zizanii între creştinii mai buni creştini ca ei.

Congresul catolic din Budapesta şi Românii greco-catolici. Sub acest tiţlu „Familia“ dela 11/23 a c. scrie: Ḑiarul oficial în Mercurea trecută a publicat rescriptul Maj. Sale adresat ministrului de culte Wlassics, prin care concede ca în timp de şese luni sĕ se convóce la Budapesta un congres pentru stabilirea autonomiei catolice. Un asemenea congres s'a mai ţinut la 1870 şi 1871, când s'a elaborat un statut, care însĕ n'a fost sancţionat de Monarchul. Acum statutul acela se va discuta de nou. La congresul acela, presidat de primatele Simor, au fost poftite şi diecesele gr. c. române; însĕ nici archidiecesa Blaşului, nici diecesa Gherlei, nici a Lugoşului nu s'au presintat; diecesa Orăḑii-mari a ales drept representanţi din cler pe Iustin Popfiu şi dintre mireni pe Iosif Roman şi Iosif Vulcan. Acestia întrunindu-se în Pesta, au făcut o declaraţiune-protest, în care arătând, că provincia metropolitană de Blaş fiind neatêrnătóre de primatele din Strigoniu, protestéză în contra învitării lor la acel congres şi declarară, că nu vor lua parte, ci reclamă convocarea unui congres al provinciei metropolitane de Blaş. Declaraţiunea acésta a fost presintată în congres prin deputatul bisericesc Iustin Popfiu, care, în urma înţelegerii avute cu cei doi deputaţi mireni, a întrat în congres, unde a întrodus-o cu o motivare strălucită, apoi a părăsit congresul, ér cei doi deputaţi mireni n'au întrat de loc. După aceste toţi trei au presintat aceeaş declaraţiune şi ministrului de culte br. Eötvös. Intr'aceea congresul a lucrat mai departe şi a votat statutul care contopesce cu totul biserica gr. c. română în autonomia catolică. Chestiunea acésta fiind de cea mai mare însemnătate pentru biserica gr. c. română, este de dorit, ca în curênd sĕ se convóce o conferinţă a credincioşilor spre a şi marca atitudinea faţă de viitorul congres catolic din Budapesta.

Revista externă.

In urma încetării ostilităţilor dintre Greci şi Turci pe câmpul de resbel la întrevenirea puterilor, s'a încheiat pentru Tesalia un armistiţiu de 17 ḑile pentru statorirea condiţiunilor de pace definitivă.

Din Grecia vin sciri, că Grecii nu se vor ţinea de armistiţiu, ci la primul moment binevenit chiar şi până atunci vor începe ostilităţile contra Turcilor. Şi acésta din causa, că barem o luptă, deşi mai neînsemnată, sĕ câştige, ca astfel barem onórea steagului sĕ 'şi-o salveze, de altă parte pentru-că Turcii nu voesc a-şi mai modera condiţiunile de pace şi mereu înaintéză cu trupele spre Grecia.

Se vede, că: *Greaca fides, nulla fides* n'a dispărut încă din sinul poporului grecesc. Nu credem însĕ ca aceste sciri sĕ se realiseze, deóre-ce ací au cuvênt şi puterile europene, de cumva Grecii după o bătae atât de crâncenă din partea Turcilor, nu vor sĕ se apuce cu tótă lumea de cap ca sĕ-şi pérdă cu totul tótă simpatia popórelor europene creştine, cari au oprit pe Turci în calea lor de a-i nimicí cu totul.

Ambasadorii puterilor europene dela Constantinopol au primit îndrumări dela guvernele lor, ca sĕ nu se învoéscă la ocuparea Tessaliei din partea Turciei, nici la micşorarea drepturilor sudiţilor greci din Turcia. Pot confera însĕ cu Pórta în privinţa desdaunărei speselor de resbei ce le va

---

Din Lipsca.

I.

Seminariul român.

Tăblile din curtea universităţii erau érăşi pline cu foiţe de hârtie, pe cari profesorii îşi anunţau începerea prelegerilor lor. Sute de studenţi cu mustăţi şi cu rochii steteau îmbulziţi înaintea lor, cu notiţul şi ceruza în mână. E fórte interesant sĕ asculţi dialogurile aştei mulţimi. „Vulpile“, studenţii cari vin direct dela gimnasiu, şi studenţii cei noi pot învĕţa multe din vorbele aruncate întreacăt aici. „Profesorul cutare gângăvesce“, „cutare prelege mizerabil“, „cutare e fórte plicticos“ şi sute de alte observări critice fórte instructive din partea „semestrelor înalte“.

Eu m'am aşeḑat în apropierea hârtiei iscălite de profesorul Weigand, curios de observaţiunile trecĕtorilor. „Introducere în studiul limbelor romanice“, „Fonologia limbei românesci“, „Seminarul limbei nóuă franceze“ şi „Seminariul român“ — şi în faţa astor prelegeri mulţi studenţi se opriau şi-şi făceau notiţe. Câte un „yes“ al Americanilor, séu câte un „Ce va mai fi şi asta“, când ceteau despre limba română, şi în fine câte un „sĕ vedem“. Atâta voiam sĕ aud şi eu. Cel ce merge de curiositate la vre-o óră din limba română, nu se mai desparte uşor de ea, căci profesorul Weigand e acela care prelege.

Cei mai mulţi dintre studenţii filologi germani n'au altă ţintă decât examenul de doctorat şi cel de stat, pentru-ca mai apoi sĕ pótă ocupa un post de dascăl gimnasial. De aceea ei işi aleg numai studiile necesare pentru aste examene. Limba română trebue sĕ le fie indiferentă. Şi totuş nu s'a început nici odată semestru nou fără ca numĕrul ascultătorilor de limba română sĕ crească. In sincera-i modestie dl profesor Weigand adeseori mi-a spus, că se miră mult, cum de are atâţia ascultători, pre când de pildă profesori renumiţi ca Leskie n'are nici pe jumĕtate când prelege despre vre-o limbă slavică.

Pricina e uşor de aflat în aceea, că d-lui prof. Weigand în puţinii ani de activitate i-a succes deja sĕ arete, că studiul limbei române e necesar pentru un romanist şi sĕ conglomereze în prelegerile sale atâtea cunoscinţe de pe întreg terenul filologiei romanice, încât deodată cu limba română înveţi şi basa limbelor surori, şi acésta nu numai în cursuri, ci mai ales în conversaţiuni private.

De aceea, când Mercurea trecută (5 Maiu) se ţinu prima şedinţă a seminariului, érăşi avurăm ocasiune sĕ vedem feţe nóue, cari cu interes ascultau prelegerea savantului profesor.

După seminar furăm cu toţii învitaţi la un ospĕţ dat de dl Weigand. A fost o frumósă serată acésta. Ca totdéuna la începutul unui nou semestru, avém şi de astădată un nou doctor. Dl Reinhold Geheeb e al optulea, care în cei trei ani, de când există seminariul român, a depus doctoratul din limba română. Deja cu toţii suntem obicinuiţi cu examene strălucite din partea celor ce es de sub direcţia dlui Weigand şi de aceea titlul: „doctor magna cum laude“ a dlui Geheeb nu ne-a fost o surprindere. Frumóse au fost vorbirile prin cari dl Weigand a salutat pe noul doctor şi prin care acesta a rĕspuns. „Cât de adânc concepe dl profesor înalta sa misiune“, ḑise acesta între altele, „o scie fie-care, şi în deosebi eu am simţit'o. Căci el nu e numai savantul, care de pe catedră sĕ ne predice adevĕrul, ci ḑi de ḑi prin conversaţii private ne arată, ceea-ce de pe catedră nu se póte arăta. Adese-ori stând în seminar şi căutând óre întregi într'un teanc de volume în zadar câte ceva, dênsul venia şi cu o singură vorbă îmi explica aceea, ce nu puteam afla într'o bibliotecă“. Dar astă séră ne-a causat şi o durere. Căci ea a fost séra din urmă pe care am petrecut'o cu Dr. Geheeb.

Tóte regulele de etichetă, cari se observă atât de strict între studenţimea germană, în seminariul român cad. Aici cu toţii suntem prieteni. De aceea, când încă în aceeaşi nópte Dr. Geheeb plecă, perdurăm totodată un bun prieten. Ne dedasem deja sĕ auḑim în gura ăstui străin din ḑi în ḑi tot mai multe vorbe românesci, ne dedasem sĕ-l întâlnim tot mai adese-ori cetind în Coşbuc şi Eminescu, şi dacă nu ne-ar fi promis sĕ ne cerceteze odată în patrie, ne am obicinuí greu fără el.

Din activitatea seminariului în semestrul trecut notez următórele: S'a cetit partea cea mai mare a Psaltirei scheiane, câte-va texte dela Românii din Istria şi din Megleu. Afară de aceea s'au discutat lucrări şi s'au făcut experimente fonetice. Seminariul a fost cercetat de 4 Germani, 5 Români, 1 Anglez şi 2 Bulgari, din cari în acest semestru am perdut 1 Bulgar, 1 German şi 2 Români, venind din nou 4 Germani. Afară de o mulţime de gazete şi reviste germane, avem un ḑiar francez şi unul bulgar. Dintre revistele române primim: „Convorbiri literare“, „Archiva“, „Şeḑĕtórea“, „Transilvania“, „Fóia Pedagogică“, „Vulturul“, „Liga română“ şi „Revista critică“ (ultima plătită). Dintre ḑiare: „Gazeta Transilvaniei“, „Tribuna“, „Telegraful român“, „Dreptatea“ şi „Tribuna Poporului“. Biblioteca s'a mărit cu o mulţime de cărţi, aşa că acuma trece peste cifra 1000.

Sex. Til.

avé Grecia sĕ le plătéscă Turciei, şi în privinţa rectificărei graniţei dintre acestea în Tessalia, dar asupra altor chestiuni nu.

Se vede din rapórtele principelui moştenitoriu de tron grecesc, Constantin, de pe câmpul de resbel că nici Turcii nu prea observă drepturile şi datorinţele ce se impun părţilor beligerante pe timpul de armistiţiu. De aci scirile despre călcarea armistiţiului din partea Grecilor, şi dacă e adevĕrat ceea-ce se cuprinde în aceste rapórte atunci nu ne putem mira de mişcarea nóuă a Grecilor. Credem însĕ, că tóte acestea sunt numai svonuri şi nici una din părţile beligerante nu vor întra în nóuă acţiune fără consensul puterilor.

E temere, că resbelul, care a fost localisat odată de puteri, sĕ nu între într'o nóuă fasă şi sé nu mai pótă fi localisat.

O festivitate la academia magiară.

Academia magiară din Budapesta în tot anul îşi serbéză aniversarea înfiinţărei; aşa a făcut şi în anul acesta. Şi-a serbat a 117-a aniversare cu pompă fórte mare. La festivitatea din anul curent, între alte notabilităţi marcante, au luat parte şi ministrul de culte şi instrucţiune publică Dr Wlassics Gyula, şi archiepiscopul-cardinal Dr. Schlauch Lorincz dela Oradea-mare, carele însuşi a pontificat la oficiul divin în biserica universităţii, cu care s'a început festivitatea.

Şedinţa festivă o a deschis rectorul din est-an, Bognár István, cu o disertaţiune scientifică asupra unei broşuri din secolul trecut intitulată: *Explicarea poporală a principiilor dela 1789* în care combate principiile propagate de revoluţiunea francesă. Cea mai interesantă parte a disertaţiunei a fost partea în care arată pe basa doctrinei catolice datorinţele domnitoriului faţă de supuşii sei şi a supuşilor faţă de domnitoriul lor. In firul desvoltărei acestor idei ajunge la tema: *Au supusii dreptul de a se rescula vreodată asupra domnitoriului lor, séu ba?*

Pentru interesul ce-l are acéstă temă, aflăm de necesar a reproduce partea disertatiunei, carea se referă la ea, în tótă extensiunea ei. Étă-o:

„După autorul nostru (adecă după autorul menţionatei broşuri) biserica catolică respunde la întrebarea acésta, că ce-i drept supuşii nu sunt datori a se supune legilor nedrepte, dar nici-odată nu pot merge până la resistenţa activă. Ori-cât de mari ar fi atacurile îndreptate contra drepturilor supuşilor din partea domnitoriului, aceia faţă de tóte volniciile acestuia, numai la rugăminte, la răbdare pot alerga, ca la arme de apărare, şi nici-odată nu se pot elibera de legătura, care-i ţine legaţi de domnitoriul lor.

Sciu apreţia pe deplin indignaţiunea autorului asupra acestei doctrine. Dar greşesce puţin, când atribue acéstă doctrină bisericei. Acésta e doctrina gallicanilor, a jansenistilor şi a canonistilor de curte ai lui Iosif II., şi nu a bisericei.

Tótă céta celor mai distinşi teologi catolici învéţă, că poporul (naţiunea), dacă nu are alt mijloc pentru apărarea drepturilor sale pe domnitoriul, carele într'atâta şi-a uitat de misiunea sa şi de datorinţele sale, că se face tiranul şi călĕul supuşilor sei, îl lipsesce de putere. Intre astfel de impregiurări, ḑic aceia, *puterea, carea, de comun, şi-a perdut dinaintea ochilor sei scopul existenţei sale, a încetat de a fi legală, căci dacă şi-a uitat de obligamintele sale, ne împlinindu-şi datorinţele sale ce le-a luat asupra sa faţă de supuşii sei, nu mai póte pretinde cu drept, ca supuşii sĕ i remână credincioşi.* Pentru-că, nu se póte subtrage dela societate dreptul, care compete fie-cărui individ, ca sĕ-şi apere viéţa ameninţată din partea unui atacatoriu nedrept, şi tot feliul de drept învaţă, că violenţa cu violenţă póte fi respinsă. Acesti mari teologi însĕ pretind, ca înainte de a recurge la acest mijloc înfiorător, ce-l numim revoluţiune, sĕ-l examinăm îndelungat, ascultând şi părerile ómenilor profund cugetători: că óre starea lucrurilor este într'adevĕr de atare, încât suntem siliţi sĕ alergăm la acest mijloc.

După noi, ca starea lucrurilor sĕ ne îndreptăţéscă la recurgerea la acest mijloc, trebue mai întâiu constatat din punct de vedere etic (moral): 1. că puterea face mai mult reu decât bine şi astfel nu mai corĕspunde voinţei lui D-ḑeu; 2. că pericolele şi greutăţile împreunate cu revoluţiunea, cari totdeuna sunt colosal de mari, sunt mult mai mici decât cele ale stărei de faţă; 3. că nu este altă scăpare dinaintea suferinţelor şi pericolelor, decât revoluţiunea, şi în fine, 4. că de acésta convingere sunt şi aceía, cari mai corect pot judeca asupra situaţiunei, şi mai cu sémă aceia, cari ocupă funcţiunile cele mai apropiate de puterea domnitóre in stat.

Acum întreb: se póte ḑice despre acésta doctrină, că pune fundament la apăsarea şi aruncarea în robie a popórelor şi că nutresce absolutismul regilor? Acésta cu mintea sănĕtósă nimeni nu o póte ḑice.

Doctrina catolică, precum am vĕḑut, designéză punctual datorinţele domnitoriului şi condamnă pe faţă lărgirea puterei lui peste marginile, ce-i compet. Ér când întăresce basele legale ale statului, solicitând supunerea, nu numai că nu depune vre-un fundament sclăviei, ci din contră, tocmai promovéză adevĕrata libertate, cunoscut fiind, că puterile slabe au puţină grijă pentru susţinerea şi înaintarea intereselor societăţii, mereu trebue sĕ se îngrijéscă pentru interesele şi pentru existenţa lor, şi în acéstă nisuinţă fórte uşor, şi mai totdeuna, devin apăsătóre. Acesta e un adevĕr, ce-l confirmă atât mintea, cât şi experienţa deopotrivă. De aceea, dacă căutăm după garanţii eficace şi serióse pentru asigurarea libertăţii; dacă, pe cât omenesce e cu putinţă, escesele şi abusurile puterei voim a le împedeca, atunci în rêndul prim *nu pentru înmulţirea garanţiilor constituţionale séu plane pentru eschiderea doctrinei catolice din politică trebue sĕ ne îngrijim, ci mai mult pentru-ca massele naţiunei sĕ fie cât mai mult pĕtrunse de doctrinele christiane.* Cu doctrina evangeliei ordine şi libertale s'a născut în lume, şi numai doctrina acésta le susţine şi aştăḑi, pentru-că idea autorităţii, a dreptului şi a datorinţei, e de origine christiană. In anticitatea păgână domnitorii nici ideie n'au avut despre datorinţele lor împreunate cu puterea lor supremă. Tótă puterea le-a stat pe base omenesci, mijlocul de domnire le a fost puterea brută, ér scopul interes egoistic. Societatea, aşa ḑicênd, le-a devenit proprietate. Imprejurarea acésta a creat în cercurile cele mai înalte acea tiránie neîndurătóre, care le caracterisa, ér în păturile mai de jos ale poporului sclăvia umilitóre. Dacă nu voim ca sĕ se reîntórcă acéstă stare de lucruri, nu ne e ertat a ne abate dela principiile christiane".

După terminarea acestei disertaţiuni, s'au împărţit premiile statorite anul trecut pentru lucrările studenţilor universitari concurenţi dela diferitele facultăţi.

Serberea s'a terminat cu diferite vorbiri şi cu un dejeuner în seminariu, la care a luat parte pe lângă preoţimea asistentă şi archiepiscopul-cardinal Dr. Schlauch Lőrincz.

*

Pentru întregirea în parte a teseì desvoltate de Magnificenţia Sa d. rector Bognár, adaugem aci, că faţă de doctrina bisericei romano-catolice despre îndreptăţirea revoluţiunei, noi credem, că revoluţiunea nu este îndreptăţită sub nici un fel de împrejurare; noi nu recunóscem de îndreptăţită faţă de abusurile şi faţă de tirănia puterei decât numai *resistenţa passivă*, conform învĕţăturilor Sântei Scripturi (Prov. 8, 15; Rom. 13 1, 2; I. Cor. 10, 22; Tit. 3, 1; Fapt. ap. 5, 29; Mat. 22, 21; 5, 40) şi conform exemplului martirilor, cari prin passivitatea lor au dus la învingere creştinismul asupra păgânismului şi asupra guvernelor nedrepte; se înţelege desvoltând în viaţă cea mai intensivă activitate pentru a străbate cât mai afund în inimile credincioşilor învĕţăturile lui Iisus Christos pentru cari ei la urmă fiind necesitaţi au şi murit, ascultând totdéuna mai mult de poruncile lui Dumneḑeu decât de cele ale ómenilor. Insuşi Iisus Cristos ne spune, că tóte stăpânirile sunt dela D-ḑeu, deci datori suntem a ne supune lor, şi nici El nu s'a opus, celor ce l'au judecat la mórte şi l'au restignit. Apoi nici un exemplu nu aflăm în întrégă istoria omenimei, ca o revoluţiune, care totdeuna e împreunată cu enorme vărsări de sânge şi pagube în avere, ar fi produt mai puţine rele, voind a produce mult bine, decât a produs cel mai mare tiran şi cel mai pĕcătos guvern prin fărădelegile sale, când s'ar fi aşteptat, ca acela sĕ se consume el pe sine prin aceste fărădelegi, ér cei asupriţi s'ar fi nisuit sĕ se întăréscă tot mai mult prin resistenţa passivă pĕtrunşi fiind tot mai mult de preceptele moralei christiane. Ce e drept, în casul acesta trebue şi se recere fórte multă aşteptare şi îndelungă răbdare, căci numai astfel se ajunge la resultatul dorit, ca acel guvern nedrept, ori sĕ se îndrepteze, ori sĕ se consume el pe sine cu totul şi sĕ ajungă la învingere cei ce propagă moralitatea şi contribue astfel la îndreptarea lucrurilor şi la prosperarea binelui societăţii.

Când societatea va fi pĕtrunsă tot mai mult de învĕţăturile religiunei christaine, atunci şi acea putere luméscă nedréptă va cădea, căci atunci nu va avea de unde sĕ-şi acuire mijlócele suficiente, pentru ca sĕ se pótă susţinea la putere, căci acésta i le va denega, ér ea nu şi le va putea lua, căci nu va avea de unde; nu se vor afla atunci nici trădători, nici apostaţi, nici renegaţi şi nici ómeni, cari sĕ se facă unelte órbe — nici spirituale nici materiale — în numĕr corespunḑĕtoriu în mânile ei ca sĕ şi pótă ajunge scopurile ei imorale. Pornind din acest principiu, viaţa ne învaţă, că societatea îşi creéză tiranii ori domnitorii şi guvernele cele bune, şi astfel se adeveresce principiul, că fie-care popor e vrednic de guvernul seu. Pentru-că la bine se póte ajunge numai prin reformarea vieţii morale a societăţii, spre bine, şi nu prin revoluţiune.

Din aceste motive expuse pe scurt, revoluţiunea nu póte fi îndreptăţită nici odată. Deci cad şi teoriile naturaliste despre contractul social (Rousseau) şi despre suveranitatea absolută a poporului, cari implică în sine revoluţia ca o urmare necesară. Frasa: Vox populi, vox Dei, are sens numai dacă poporul lucră conform voinţei lui Dumneḑeu, adecă resistă passiv faţă de nedreptăţi, se apără şi nu atacă, adecă nu recurge nici odată la revoluţiune, ci cércă a ajunge la putere spre îndreptarea lucrurilor spre bine numai pe calea arătată mai sus, ér acésta nu însémnă a alimenta absolutismul puterei de stat şi a duce popórele la sclăvie.

Ce-i drept acésta e o morală ideală, dar posibilă, căci e basată pe Sânta scriptură, — şi că e posibilă, ne dovedesce întrégă istoria bisericei christiane.

Aşa credem noi.

Noutăţi.

Din centru: Consistoriul archidiecesan a ţinut aḑi, în 12 Maiu v., şedinţa plenară extraordinară, la care au luat parte pe lângă asesorii consistorial, din centru şi mai mulţi asesori onorari din afară. Dintre acestia, asesorii onorari din senatul şcolari *Vasiliu Damiau*, ppresbiter al Zarandului şi *V. Voina*, paroch în Braşov-Scheni, prot. on., precum şi asesorul onorariu în senatul epitropesc *Galecteon Şagău*, au depus jurămêntului prescris.

In aceeaşi şedinţă, ppresbiterul *Nicolau Ivan*, mulţumind Excelenţiei Sale, I. P. S. Dn. archiepiscop şi metropolit, precum şi consistoriului archidiecesan pentru alegerea sa de controlor şi referent ordinariu în senatul epitropesc, — resignéză dela oficiul de ppresbiter al tractului Albei-Iulie şi de administrator al tractului Orăştiei. Consistoriul primesce abḑicerea şi institue de administratori: pentru tractul Albei-Iulie pe administratorul ppresbiteral al Abrudului *Petru Popoviciu*, ér pentru tractul Orăştiei pe ppresbiterul Sebeşului *Sergiu Medean*. După şedinţă sa dat din partea Exelenţiei Sale, un prânḑ, la care au luat parte toţi asesorii consistoriali presenţi.

* * *

Impĕratul Germaniei la România. Epoca scrie, că împĕratul Germaniei Wilhelm va cerceta la tómnă România. Mai. Sa va sosì la Bucuresci în ḑilele prime ale lunei lui Septembre, şi va sta acolo dóue ḑile, apoi va cerceta Sinaia, unde deasemenea va rĕmânea dóue ḑile.

* * *

A. S. R. principele României a zăcut bolnav câteva ḑile. Maiestatea Sa monarchul nostru a adresat o depeşe M. S. regelui Carol, în care îl întrébă despre starea sănĕtăţii A. Sale. Regele Carol a rĕspuns, că A. Sa se află acum de tot bine.

* * *

Biserică catolică în Sinaia. Cetim în „Timpul", că Mai. Sa împĕratul Francisc Ioşif a dăruit suma de 25.000 fl. pentru construirea unei biserici catolice la Sinaia, în amintirea visitei Sale de anul trecut.

* * *

Gimnasiu român în Cernăuţ. Deputaţii români bucovineni ai parlamentului austriac au primit dela ministrul-pres. al Austriei contele Badeni, promisia, că în budgetul anului viitor se va lua o sumă în scopul ridicării în Cernăuţ a unui gimnasiu român.

* * *

Părintele Kneipp, a cărui nume în întréga lume e cunoscut pentru cura de apă, a cărei autor este, a murit Sâmbătă în Wörishofen, în etate de 76 de ani. Bătrânul pater a suferit de mai multă vreme, foile însĕ desminţeau mereu scirile ce veneau despre starea lui sanitară. Catastrofa aşteptată de câteva ḑile în fie-care moment, a urmat în 22 a curentei.

* * *

În memoria lui Széchenyi István, Magiarii au ridicat la Şopron un monument. La desvĕlirea lui, care s'a sĕvîrşit Duminecă, în 11/23 a l. c, guvernul a fost representat prin ministrul afacerilor interne Perczel.

Un apel al Macedonenilor.

Dintr'un apel apărut în numĕrul din urmă al „Gazetei Macedoniei" reproducem pasagiile următóre:

Desastrul Statului grecesc a sfărîmat pentru veci „Marea idee". Elenismul în Peninsula Balcanică a dat faliment pentru totdéuna. Nimic nu-'l mai póte salva, nimeni nu-l mai póte ridica, căci în urma unei vieţi factice, a murit pentru a nu mai reînvia.

Fraţi Români!

În locul elenismului, care e nimicit, sunteţi chemaţi voi ca sĕ-i luaţi locul în Balcani. Drepturile vóstre istorice, gintea vóstră, darurile cu care v'a înzestrat Dumneḑeu, vĕ impun acésta ca o datorie. În totdéuna aţi fost un element de pace şi de linisce, de cultură şi de muncă spornică printre celelalte naţionalităţi. De aceste daruri, pe cari le-aţi moştenit dela ilustrii vostri strămoşi români, sunteţi datori — mai mult de cât ori-când — sĕ vĕ folosiţi astăḑi.

Făcênd astfel, vom dovedí cu toţii lumii întregi, că naţiunea românéscă, ori-unde se găsesce ea, are ca ideal sĕ existe şi sĕ se desvólte, pe de o parte ca un element de pace şi de linisce, pe de alta ca un factor puternic de progres şi de civilisaţie în Orient. Aceste tendenţe ale nóstre au darul de a nu fi în nepotrivire cu tratatele internaţionale şi de a respunde pe deplin la dorinţa vie a Europei de a vedea domnind pace reală în Balcani, în marginile legilor largi şi îngăduitóre ale imperiului Otoman. Sinceri respectuoşi ai integrităţii imperiului Otoman şi la nevoe chiar apĕrători ai ei, nu rîvnim decât ca sĕ ne desvoltăm cât mai mult şi mai repede pe tĕrîmul naţional şi cultural, după firea nóstră proprie românéscă, în cadrul Statului Turcesc şi sub oblăduirea binevoitóre a M. S. Sultanului.

Fraţi Români!

In istoria omenirei sunt momente mai hotărîtóre pentru sórtea unei naţiuni, decât un lung şir de ani. Astfel de momente solemne pentru poporul român din Macedonia sunt cele de faţă. Nici-odată nu va surîde viitorul ca astăḑi.

Pĕtrunşi până în suflet de însemnătatea şi de măreţia împregiurărilor actuale, noi facem un apel călduros la unirea şi conlucrarea Românilor, ori-unde s'ar găsí ei, ca sĕ vie în ajutorul causei lor naţionale românesci.

Unirea nóstră, fraţi Români, ne va da puterea de a ne apĕra de duşmani şi de a asigura pentru vecie existenţa şi desvoltarea neamului românesc în Peninsula Balcanică.

Stéua Elenismului a apus! În locul ei se ridică falnic, după o lungă eclipsă, sórele Românismului, la raḑele căruia alergaţi cu toţii pentru a vĕ lumina şi a vĕ încălḑí!

Mătasă-foulard dela 60 cr. până la fl. 3.35 de metru — japoneză, chineză etc. în cele mai nouĕ mostre şi colori, precum şi **mătasă-Henneberg** négră, albă şi colorată dela 45 cr. până la fl. 14.65 de metru, lucie, vărgată, mostrată, damast etc. (circa 240 calităţi diferite, 2000 colori şi dessinuri etc.). Mărfurile comandate precum şi *mostrele le expedéză cu întórcerea postei în casă, franco şi scutite de vamă*, **fabricile de mătasă din Zürich** ale lui **G. HENNEBERG**, (*furnisor de curte c. şi r.*). Scrisorile adresate în Elveţia sunt a se provedé cu marcă de 10 cr., cărţile postale cu 5 cr. Comandele scrise în limba română sĕ execută punctual. [45] 3

Nr. 460/897. [66] 1—3

Concurs repețit.

În sensul ordinațiunei Preavenerabilului Consistoriu archidiecesan ddto 19 Novembre 1896 Nr. 7672 Bis. prin acésta se escrie concurs nou pentru ocuparea parochiei de classa a III-a Somartin, tractul protopresbiteral al Agnitei, cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în organul „Tel. Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post dau suma de 380 fl. 70 cr.

Informațiuni mai detaiate se pot lua dela comitetul parochial din Somartin, posta ultimă Cincul mare (Nagy-Sink), și dela subscrisul oficiu protoprosbiteral.

Concurenții au sĕ și aștérnă cererile lor concursuale instruite în sensul normelor în vigóre în terminul deschis subscrisului oficiu protopresbiteral.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Agnita, în conțelegere cu comitetul parochial.

Nocrichiu, în 8 Aprile 1897.

Nicolau Moldovan,
adm. protopresbiteral.

Nr. 115 protopresb. 1897 [69] 1—3

Concurs repețit.

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia de clasa a III a Dupușdorf, în sensul resoluțiunei Prea-Venerabilului Consistoriu archidiecesan ddto 24 Decembre 1896 Nr. 8732 B. se excrie a treia óră concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Tel. Rom.“

Emolumontele împreunate cu acest post statorite în ședința comitetului parochial din 16 Februariu 1897 dau preste tot suma de 253 fl. 50 cr.

Informațiuni mai de aprópe despre starea parochiei, se pot lua la oficiul protopresbiteral și la comitetul parochial.

Concurenții au sĕ-și înainteze cererile instruite conform normelor din vigóre la subsemnatul oficiu protopresuiteral în terminul deschis.

Mediaș, 30 Februarie 1897.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Mediașului, în conțelegere cu comitetul, parochial.

Romul Mircea,
adm. protopresb.

Nr. 563/897 [68] 1—3

CONCURS.

In sensul ordinațiunei Preavenerabilului Consistooiu archidiecesan ddto 26 Novembre 1896 Nr. 7731 Bis. prin acesta se escrie concurs pentru ocuparea parochiei de classa a III-a Barghis tractul protopresbiteral al Agnitei cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în organul „Tel. Rom“.

Venitele împreunate cu acest post dau suma de 433 fl. 40 cr. v. a.

Informațiuni mai detaiate se pot lua dela comitetul parochial din Barghis și dela subscrisul oficiu protopresbiteral.

Concurenți au sĕ-și asterne cererile concursuale instruite în sensul normelor din vigóre în terminul deschis subscrisului oficiu protopresbiteral.

Nocrichiu, în 26 Aprilie 1897.

Oficiul protopresbiteral în conțelegere cu comitetul par.

Nicolau Moldovan,
adm. protopresbiteral.

Szám 2982/97 polg. [67] 1–1

Hirdetmény.

A nagyszebeni kir. törvényszék közzé teszi, hogy Szeben megyébe kebelezett Márpod község határának általános tagositásának megengedhetősége feletti tárgyalást a nagyszebeni általános takarék pénztár mint ottani birtokos kérvénye folytán elrendelte és annak határnapjául **1897 évi julius hó 5-ik** napját délelőtt 9 órakor a márpodi községi irodába kitüzte.

Ezen tárgyalásra az összes érdekelt birtokosok azon figyelmesztetéssel idéztetnek meg, hogy az arra meg nem jelenő birtokosok a tagositásba beleegyezőknek fognak tekintetni.

A kir. törvényszék üléséből.

Nagy Szeben, 1897 évi május hó 10-én.

Iánossi Sándor
elnök

Victor Manó,
jegyző.

AVIS.

In librăria tipografiei archidiecesane se află de vênḑare următórele cărți:

I. Cărți bisericesci.

Biblia ilustrată testamentul vechiu și nou, nelegată fl. 10, legat	fl.	15 —
Chiriacodromion (Çazanie), nelegat fl. 10, legat	„	12.—
Evangelie, neleg. fl. 8 leg. fin	„	18.—
Octoich mare, neleg. fl. 17, leg.	„	20.—
Octoich mic, neleg. fl.—60 cr. leg.	„	—.75
Orologion (Ciaslov) neleg. cr. 60, legat	„	—.75
Proscomidia altariului	„	—.25
Penticostariu neleg. fl. 8, leg.	„	10.—
Rênduiala la sfințirea bisericelor	„	2.50
Triodion cu Strajnic neleg. fl. 20, legat	„	25.—

II. Cărți scolare.

Abcdar, de Zacharia Boiu nel. cr. 20 leg.	„	—.24
Abcdar, de Ioan Popescu nel. cr. 20 legat	„	—.25
Abcdar, de Silvestru Moldovan nelegat cr. 20 leg.	„	—.25
Abcedar magiar-român, de N. Putnoky leg.	„	—.20
Aritmetica, de P. Dima	„	—.32
Abcdar, de Dogariu & Dariu I. = 30 cr., II. = 20 cr., III. = 35 cr., IV. =	„	—.45
Aritmetica după Lurz	„	—.20
Aritmetica de Vlaicu I = 20 cr. II. = 25 cr. III. =	„	—.35
Carte de cetire de Z. Boiu p. I. ediție nouă. nel. cr. 30 leg.	„	—.40
Carte de cetire de Z. Boiu p. II. nel. cr. 25 leg.	„	—.30
Carte de cetire de Ioan Popescu legată	„	—.70
Catechism de M. Toma	„	—.30
Catechism bogat	„	—.50
Cărticică de rugăciuni pentru copii leg. frumos ed. nouă	„	—.15
Comput de Ioan Popescu	„	1.20
Compendiu de Pedagogie de I. Popescu ed. nouă	„	2.—
Compendiu de drept canonic ediție nouă	„	3.—
Conducător la Abcdar de I. Popescu	„	—.10
Culegere de cântece naționale.	„	—.25
Carte de cetire magiară de Crișan și Putnoky partea I. = 70 II.	„	1.—
Carte de cântări bisericesci pentru copii	„	--.12
Curs de limba magiară de Molnàr I. II. III. a	„	—.20
Constituția patriei de Ioan Popoviciu leg.	„	—.20
Chemia elementară de Vlaicu	„	—.80
Chemia anorganică de Filipescu	„	—.80
Drepturile și datorințele civile	„	—.20
Elemento de Geografia de Zacharia Boiu	„	—.30
Elemente de Istoria patriotică de Z. Boiu	„	—.30
Elemenete de Istoria nat. și Fisica de Z. Boiu	„	—.30
Elemente de Fisică de I. Dariu	„	—.30
Fisica de Făgărășan	„	—.40
Gramatica română de Miheltan cl. II. = 10 cr. III. = 16 IV =	„	—.24
Geografia pentru scól. poporale de I. Dariu leg.	„	—.35
Geografia pentru scól. poporale de Moldovan & Făgărășan	„	—.30
Geografia pentru scólele medii de Moldovan & Făgărașan I.	fl.	1.20
Geografia pentru scól. medii de Moldovan & Făgărașan II.	„	—.50
Geografia pentru scólele medii de Făgărașan & Bârsan II.	„	1.—
Gramatica română de I Dariu	„	—.25
Gramatica limbei magiare de Crișan & Putnoky	„	1.—
Istoria biblică pentru scól. poporale	„	—.30
Istoria biblică pentru scólele medii	„	—.55
Istoria bis. rom. de Șaguna I. II.	„	3.—
Isagogia de Dr. Ilarion Pușcariu	„	i.50
Istoria bisericéscă ptru scól. pop.	„	—35
Istoria bisericéscă pentru scólele medii I. II.	„	1.—
Istoria Ungariei de Dr. N. Pop	„	—.25
Istoria Ungariei de S. Moldovan.	„	—.26
Istoria Ungariei pentru scólele secundare de V. Goldiș	„	—.80
Istoria universală pentru scólele secundare de V. Goldiș	„	1.—
Istoria naturală de Dr. D. P. Barcian 1. = 50 II. =	„	—.60
Istoria literaturei române de Lazariciu	„	1.—
Legendar român de V. Petri	„	—.50
Legendar magiar român de N. Putnoky	„	—.30
Limba maternă de Dr. Ilarion Pușcariu, ed. nouă	„	—.40
Mărturisirea ortodocsă	„	1.20
Pastorala veche	„	1.—
Pastorala nouă	„	1.50
Pomăritul de D. Comșa	„	1.—
Principii din Pedagogie de dr Il. Pușcariu	„	1.—
Psichologia empirică de I. Popescu	„	2.—
Teologia dogmatică	„	1.—
Teologia morală	„	1.50
Toldy, Narațiune poetică de Crișan & Putnoky	„	—.70

III. Cărți literare.

Biografia fericitului Șaguna de N. Popea	fl.	2.50
Istoria biser. politico-naționale.	„	1.—
Enchiridion s'au carte manulă de canóne	„	4.—
Invĕțătorul și poporul de Marienescu.	„	—.50
Polemia contra Heliad	„	—.50
Calendariu pe anul 1896	„	—.30
Scrisori apologetice	„	—.50
Sunete și resunete de Z. Boiu	„	—.50
Scrierea sf. Ioan gură de aur	„	—.50
Vocabular român germân	„	—.70
Anghira creștină (cuvêntări) funebrale de T. V. Gheaja	„	1.50
Anecdote și glume de T. V. Gheaja	„	—.65
Antologie română de Manliu	„	1.75
Cel mai mare bine din lume de Făgărășan	„	—.20
Cine ce face lui își face, comedie întrun act pentru tinerimea scolară	„	—.10
Codicele de Mateiu Voilean	„	—.80
Colinde de A. Marienescu	„	1.10
Compas românesc de P. Petrescu	„	--.50
Cuvêntări funebrale de Z. Boiu	„	1.50
Crestomația română de I. Manliu	„	1.75
Date istorice de I. C. Pușcariu	„	2.—
Descântece poporale de Marian	„	2.—
Documente pentru limbă și istoriă de Dr. Il. Pușcariu	„	2.50
Doine și strigături de St. Muntean	fl.	—.12
Foi comemorative la serbarea 12/24 Maiu 1892 a lui G. Bariț	„	—.80
In memoria lui G. Bariț peosii de G. Joandrea	„	—.20
Intrebări de educațiune și instrucțiune studii pedagogice de Dr. P. Span	„	1.—
La Alma povesti de Constanța de Dunca Schiau	„	—.50
Lecsiconul comunelor bisericesci din archidiecesă de Dr. Remus Roșca	„	1.—
Noul atac asupra scólelor nóstre.	„	—.25
Manual de drept cambial de I. Socaciu	„	2.—
Pace vouĕ de H. Drumond tradusă de D. Făgărașan	„	—.20
Primatul papal și înfalibilitatea papei de I. Broju	„	—.25
Poesii de Andreiu Murĕșan	„	1.50
Poetica română de I. Manliu	„	1.75
Povesci ardelenesci din gura poporului de I. P. Reteganul I—V	„	1.25
Povestiri alese și intocmite de P. Petrescu	„	—.75
Retorica și stilistica de I. Manliu	„	2.—
S'a dus în țéră novelă originală de Il. Chendi	„	—.15
Studiu diu economia națională de P. Petrescu	„	--.40
Satul cu comorile novelă de P. Petrescu	„	—.45
Stupăritul de C. Dimian	„	—.80
Vechia metropolie de N. Popea	„	1.50
Protocólele sinodale dela 1864—1893 tóte laolaltă	„	19.—
Protocóle congresuale dela 1868—1891 tóte laolaltă	„	7.60
Statut organic	„	—.25
Regulament pentru parochii	„	—.10
Regulament pentru organisarea, provisorie a învĕțămêntului	„	—.10
Regulament pentru procedura matrimonială	„	—.20
Regulament pentru seminariul pedagogico-teologic Andreian,	„	—.10
Regulament pentru afaceri interne congresuale.	„	—.20

IV. Tipărituri.

Budget cóla	„	—.03
Catalog de clasă cóla	„	—.02
Catolog de clasă broș. din 10 cóle	„	—.30
Catalog de clasă broș. din 15 cóle	„	—.45
Catalog de clasă broș. din 20 cóle	„	—.55
Carte de evidență cóla	„	—.03
Carte de evidență leg. din 30 cóle	„	1.80
Carte de evidență leg. din 40 cóle	„	2.10
Chronica scolară leg.	„	1.50
Consemnarea pruncilor obligați a cerceta scóla cóla	„	—.02
Conspecte protopopesci, pentru noucun.	„	—.05
Conspect despre comunele matre și filie cóla	„	—.03
Conspect despre visitarea scólelor cóla	„	—.03
Conspecte de catechisația cóla	„	—.03
Conspecte scolare înv. (date statistice cóla	„	—.06
Conspecte prot. I. II. III. cóla	„	—.06
Conspecte de absenții sĕptĕmânale și lunare cóla	„	—.02
Contul capitalelor active cóla	fl.	—.03
Estrase din protocolul botezaților, cununaților și morților esempl.	„	—.01
Matricula scolară cóla cr. 2 legată din 50 cóle	„	1.50
Inventare pentru averea bisericelor	„	—.10
Jurnal de casă cóla	„	—.03
Jurnal de casă leg. 25 coli	„	165
Jurnal de casă leg. 30 coli	„	1.80
Obligațiuni ptru biserici esempl.	„	—.01
Protocolul bunei invoiri cóla	„	—.06
Protocolul bunei invoiri leg. din 50 cóle	„	4.—
Protocolul parochial cóla	„	—.06
Protocolul parochial leg. din 50 cóle	„	4.50
Protocolul botezaților cóla	„	—.06
Protocolul botezaților l. din 50 c.	„	4.50
Protocolul cununaților cóla	„	—.06
Protocolul cununaților l. din 50 c.	„	·4.50
Protocolul morților cóla	„	—·06
Protocolul morților leg. din 50 c.	„	4 50
Protocol de esibite cóla	„	—.03
Protocol de esibite l. din 30 cóle	„	1.80
Protocol de esibite l. din 50 cóle	„	2.50
Prot. de clasificațiune cóla	„	—.02
Prot. de clasificațiune l. din 50 c.	„	1.50
Specificațiuni pentru nou cununați cóla	„	—.05
Testimonii scolare esempl.	„	—.02
Testimonii de religie	„	—.02

V. Icóne.

Icóna înmormêntării domnului pe pânză	fl.	2.50
Icóna înmormêntării domnului pe hârtie	„	—.50
Icóna celor trei Ierarchi pe hârtie	„	—.30
Icóna Evangeliștilor pe hârtie	„	—.50
Portret Șaguna	„	1.—
Portret Gozsdu	„	1.—

VI. Requisite de scris.

Libele de scris à 1 cr. 100	„	—.70
Libele de comput á 1 cr. 100	„	—.70
Libele de dictando à 1 cr. 100	„	—.70
Caete de dictando din 6 foi 4 cr. dip 8 foi 6 cr. din 12 foi cu 8 cr. din 16 foi cu 12 cr. din 20 de foi cu	„	—.15
Glasuri (tocuri de pene) și de ceruse rotunde și cuadrate á 4, 5, 6, 8, 12, 20, 30, 40 cr. și	„	—.45
Tocuri (códe) de pene condeiu dela 40 cr. suta pănă la 50 cr. bucata.		
Hârtie fină de scris de cancelarie și concept à 6, 7, 8, și 10 fl. miia de cóle.		
Ceruse à 1, 2, 3, 4, 5, 6 și 7 bucata și suta à 80 cr. 1 fl. 1.20 1.80 2 și 7 fl.		
Pene de scris dela 50 cr. pănă 1 fl. 20 cutie constătătóre din 144 bucăți.		
Tăblițe de pétră bucata 7, 10, 12 14 și 15 cu bucata		
Tot feliul de hârtie de epistole cu prețuri fórte moderate.		
Notese dela 4 cr. pănă la 1 fl. bucata.		
Trăisti de scólă pentru copii, chipuri pentru copii, Circele, Văpsele și penselele, Hârtie sugativă.		
Calemare, Liniale, hârtie pentru stelagiu, Albume, Blocuri, Ținte de desem; totfeliul de negrélă, tóte acestea cu prețuri fórte moderate.		

Redactor prov. Gavriil Hango.

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 54. Sibiiu, Joi, 15/27 Maiu 1897. Anul XLV.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
la „Tel. Rom.“ într'una cu suplementul „Fóia Pedagogică“
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strěinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuě ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Chestiunea naţională în parlament.

Erau sgomotóse desbaterile parlamentului nostru în timpurile trecute, când aveam şi noi representanţi acolo.

Deputaţii români sciau accentua cu aplomb pretensiunile nóstre naţionale, şi lumea cea mare lua notiţă despre pretensiunile nóstre, cari erau accentuate la locul cel mai competent, în parlament.

Tribuna parlamentului nostru a avut celebrităţi pentru a accentua cu demnitate pretensiunile nóstre naţionale, şi nu odată parlamentul s'a ocupat cu afacerile naţionalităţilor.

Epocal va rěmâné anul 1879, când cu legea pentru întroducerea limbei magiare în şcólele poporale.

Nici-odată n'a eşit mai pronunţat în relief caracterul poliglot al statului nostru.

Românii, Saşii, Sêrbii, în parte şi Croaţii au dat mână şi au purtat o luptă comună, luptă, care a facut onóre naţionalităţilor.

Şi erau bine representate în parlament naţionalităţile din patria nóstră; în lupta cea crâncenă partea morală, învingerea morală a fost pe partea naţionalităţilor.

Epoca acésta a fost cea de aur în luptele parlamentare dela noi.

In ea s'a ilustrat puterea nóstră morală, şi noi cu mândrie facem provocare la luptele mărețe de atunci, când parlamentul ţěrei resuna de apěrarea démnă a naţionalităţilor.

In anul 1883 deputaţii naţionali erau mai răriţi.

Era vorba de legea pentru şcólele medii. Lupta s'a purtat atunci pe o basă largă, cu multă erudiţiune şi cu adevěrat devotament în casa magnaţilor. Eroul în lupta acésta a fost metropolitul nostru, care în feliul sěu de a lupta, a sciut salva onórea naţională în acea luptă inverşunată.

De atunci în parlamentul nostru rar am mai věḍut desvoltându-se lupta naţională.

Deputaţii naţionalităţilor în timpul din urmă au întrat în partida guvernamentală, şi noi românii aḍi avem un singur deputat român, care ţine a se presenta cu demnitate în numele némului român, care la trimis acolo sě-i represinte interesele.

Este vorba de a da în competinţa curţilor cu juraţi unele afaceri, cari până acuma erau în competenţa judecătoriei ordinare.

Noi nu ne-am entusiasmat nici de instituţiunea curţilor cu juraţi.

De când acéstă instituţiune s'a pus în serviciul curentului de aḍi, de când prin stergerea curţei cu juraţi din Sibiiu şi punerea ei la Cluş în centrul şovinismului curentului de magiarisare, curţile cu juraţi nu au mai fost scut legal pentru cetăţenii asupriţi.

Chemat pentru delict de pressă înaintea curţilor cu juraţi în curentul bolnăvicios cu magiarisarea, omul era din capul locului clar, că va fi condamnat.

Era evidentă tendinţa de a face din acéstă instituţiune modernă un factor al curentului de aḍi, şi noi mai bucuros stam înaintea judecătoriului, care stă cu legea în mână şi cu rěspunderea pentru sentenţa adusă, decât înaintea curţei cu juraţi, care judecă după inima sa, şi care pentru judecata adusă nu are nici o rěspundere.

La acest proiect de lege deputatul Dr. Nicolau Şerban a sciut provoca declaraţiuni pentru noi preţióse din mai multe puncte de vedere.

Deputatul Şerban a pus în plenul parlamentului cestiunea cu ideia de stat magiar, o fantomă acéstă, in numele căreia se fac tóte, pentru care se fac tóte, sub firma căreia se ascund tóte, dară căreia până acum nime nu i-a dat o definiţiune, nime n'a spus încă ce este ideia de stat magiar.

La proiectul actual de lege ministrul a luat de basă legile din 1844, cari n'au aplicare în casul concret, deóre-ce atunci instanţele prime erau în municipii.

Mai mult: *cu totala ignorare a legei de naţionalităţi, ministrul actual de justiţie a luat de basă a proiectului sěu usul nelegal, a substituit legea cu călcarea legei, acestei călcări de lege îi atribue valóre de drept şi putere de lege, şi acésta o face între aplausele parlamentului.*

In desbaterile actuale s'a pus pe tapet cestiunea naţională.

La alt loc dăm după notiţele stenografice ale biroului parlamentar vorbirea deputatului Nicolae Şerban, şi vom continua cu reproducerea acestei interesante desbateri.

In special cu legea positivă în mână ne vom mai ocupa cu rěspunsul ministrului, care între împregiurări normale chiar şi în statul nostru pentru vědita călcare de lege ar fi pus pe banca acusaţilor.

Fond pentru proselitism. Am cetit şi în „Tribuna“ la timpul sěu, câ în prima şedinţă plenară a consistoriului din Lugoş, ţinută sub presidiul noului episcop, după-ce episcopul şi a desvoltat programul activităţii sale pentru viitor, parochul din Zăbrani şi asesor consistorial Ioan Boroş, de bucurie a făcut o fundaţiune de 300 fl., cu scop, ca din venite sě se dea ajutóre parochiilor *neoconverse*.

„Unirea“ încă ne aduce scirea acésta.

Ambele aceste foi însě, deşi din al lor punct de vedere nu le-ar sta rěu sě salute cu bucurie acest început modest, dar de mare însěmnătate pentru apostolii colegiului „de propaganda fide“ — comunică scirea simplu, fără nici o observare din partea lor.

Dar „Dreptatea“ nu se mulţămesce numai cu reproducerea simplă, ci spre încurajarea celor interesaţi în causă, dă expresiune şi simţemintelor sale, întroducênd scirea cu cuvintele următóre: „Altă faptă îmbucurătore, care ni-se vestesce tot din Lugoş e“ şi încheind cu „Faptele frumóse vorbesc dela sine“.

Credem că nu pentru suma de 300 fl. se bucură „Dreptatea“, care e un dar destul de marinimos dela un paroch dela sate, dar ca fond e neînsemnat pentru un scop aşa mare, ci se bucură pentru intenţiunea ce se manifestă în întemeierea acelui fond, care denótă direcţiunea erei nóue inaugurată în diecesa Lugoşului.

Negreşit că parochiile „neoconverse“ nu se intenţionézǎ a se forma în contul parochiilor existente românesci ortodoxe, de ale căror prosperare neconturbată presupunem că trebue sě se intereseze şi „Dreptatea“.

Intr'adevěr „Faptele vorbesc dela sine“!

Furtună în „Unirea“ Din incidentul admiterei congresului catolic în cestiunea autonomiei bisericesci, „Unirea“, carea pe semne a aflat de conferenţa ce au ţinut'o laicii în sěptěmâna trecută în Cluş, scrie un articol fórte rěsboinic sub titlul: „Autonomia“, prin care ne pune în vedere o luptă pe mórte şi viaţă între românii greco-catolici şi între romano-catolici, până când şi românii greco-catolici îşi vor câştiga „o autonomie deosebită de ori ce altă autonomie.“

Citām din amintitul articol următórele schintei:

„Éră noi toţi pentru unul şi unul pentru toţi vom sări. Şi de s'ar cufunda pământul pe noi intrepeḍi (? R.) ne va afla întru apărarea drepturilor nóstre. Şi dacă trădători s'ar afla, îi vom nimicí; şi dacă slabi s'ar găsi, îi vom da de lături; şi dacă viaţa ni-s'ar cere, o vom da cu dragă inimă“. (Grozav! R.)

„Una însě nu vom da, una nu vom jertfi: Autonomia întrégă, proprie şi neatêrnată a provinţei nóstre bisericesci române greco-catolice de Alba-Iulia şi Făgăraş“.

Noi o credem, — dar ne temem, că dl Nic. Densuşanu nu va crede domnilor dela „Unirea“, pentru-că tot „Unirea“ 'l combătuse mai an, când el se provocase la sinodul din 1850.

Revista externă.

Grecii nu voesc sě pertracteze direct cu Turcii. Edhem-Paşa a primit însărcinare dela guvernul sěu, ca sě încépă pertractări directe cu Grecia,

---

FOIŢA.

Documente pentru limbă şi istorie.

(Urmare.)

Urméză: „predoslovia“ care se încheie aşa: „Al mării tale mai mic plecat slugă Lupul Bogdan Hatman.

Cuprinsul cărţii stă din învěţături în formă de întrebări si rěspunsuri despre însěmnătatea liturgiei şi ale singuraticelor acte din ea, despre cunoscinţele pregătitóre la trépta preoţiei şi alte taine. Cartea este destinată pentru pregătirea candidaţilor la trépta preoţéscă.

11.

Octoich, *ce se ḍice Osmoglasnic, care acum întâiu s'au tipărit din porunca şi tótă cheltuiala Prealuminatului Domn Ioan Constantin Basarabă Voivoda. Metropolit fiind a tótă ţéra Kir Teodosie.*

Textul stichirilor din Octoich e preste tot în limba slavonă; numai titula cărţii şi pe pagina următóre:

„Stichuri politice 10 asupra stemei prea luminatului, slăvitului şi blagocestivului Domn Ioan Constantin B. Basarab Voevodă“; apoi o adresă către principele Constantin Basarabă la începutul cărţii şi adresa către clerul înalt, la finea cărţii, ambe scrise de Mitrofan, episcopul Buzěului; în textul cărţii nu mai îndrumările tipicale sunt în limba română.

Cartea, precum se vede din adresa — devoţiune către principele, a existat ca manuscris în usul bisericilor, şi acum pentru întâia óră s'a tipărit cu notiţele şi îndrumările de tipic de asupra stichirilor în limba slavă. Cartea acésta în forma presentării ei, ne dă o icónă clară despre procesul de emancipare al limbei române de limba slavă în biserică.

12.

Pentecostariu, *carele are întru sine slujba ce i se cuvine lui. Care acum întâiu s'au tipărit din porunca şi tótă cheltuéla Prea-luminatului Domn Ioan Constantin Basarab Voivoda. Metropolit fiind a tótă ţéra Kir Teodosie. Şi s'au tipărit în Sfânta Episcopie dela Buzěu în anul dela zidirea lumii 7209.*

Pentecostariul este o continuare a tipăririi de cărţi bisericesci tot prin Mitrofan, Episcopul Buzěului. El este tipărit în anul următoriu după tipărirea Octoichului mare şi arată un progres în folosirea limbei românesci; în el afară de îndrumările de tipic mai sunt tipărite în limba română şi unele părţi din textul propriu al cărţii, precum sinaxarele ş. a.

Precuvêntarea la Pentecostariu, care ca şi la Octoich conţine o adresă de laudă către Domnul Constantin Basarab, este scrisă de metropolitul Teodosie, éră cuvêntul de încheere, tot ca la Octoich, de Episcopul Mitrofan al Buzeului.

Stichurile politice de desuptul stemei domnitoriului sunt în Octoich următórele 10:

Semn strajnic şi armă la rěsboiu prea tare
Din ceriu fu arătat o minune mare,
O cruce de stele pe ceriu însemnată
Marelui Constantin Christos i arată,
Cu slove împrejur scrise Rîmlenesci
Pre toţi vrăşmaşii těi tu sě-i biruesci,
Acuma şi Corbul încă o arată
Domnului Constantin în acéstă dată
Dându-i lui putere cu nădejde bună,
Ca sě stăpânéscă, că-i de viţă bună.

Éră stichurile politice din Pentecostariu asupra numelui Domnitoriului sunt următórele 12:

Bună tocmire vedem, Dómne Constantine,
Că numele-'ţi cu fapta-ţi are întru tine.
Când Constantin, Tărie, stare închipuesce,
Ce şi din buna-ţi faptă chiar se dovedesce,
Că tare stai, şi grijesci de casele sfinte
Şi de podóbele ei, din suflete ferbinte
Cărţi tipărind ţěrii pe limba românéscă
Dumneḍeu a mar' daruri sě te învrednicéscă.
Avea-vei măria ta nemuritoriu nume
Ca şi sfântul Constantin în acéstă lume,
Slăvi-vor cei următori prea sfânta Troiţă
Ne uitându-ţi numele cel de bună viţă.

(Va urma.)

dar acésta a declarat prin guvernul sĕu representanţilor puterilor, că de óre-ce Grecia îşi încrede acestora apărarea intereselor sale, n'are cause de a se dimite la tractări nemijlocite cu Turcia. Cu tóte aceste neînţelegeri, zona neutrală dintre cele dóue armate a fost delimitată. Distanţa între cele dóue lagĕre ale armatelor grecesci şi turcesci, e de 800 de metri.

Puterile au convenit, ca Creta sĕ capete autonomie sub suveranitatea Sultanului.

Din parlamentul magiar.

Şedinta dela 19 Maiu 1897 st. n.

A decurs fără nici un interes. Singur Visontai Soma în vorbirea sa asupra proiectului de lege despre judecătoriile cu juraţi a produs óre-care sensaţie prin desvĕlirea, că în ministerul de justiţie există un *cabinet noir*, care aşa se vede, nu are altceva de lucru, decât sĕ indrume procuroriii de stat pe cine şi ce se persecute. Ministrul Erdélyi négă acésta cu indignaţiune. Contele Battyáni dă drept la amândoi, ér Ragàlyi Lajos ḑice, că dacă ministrii vreau ca nimeni sĕ nu se îndoéscă în cuvintele lor, sĕ spună totdéuna adevĕrul, nu cum a făcut Bánffy mai de multe-ori.

La sfîrşitul şedinţei Mariay Péter înaintéză o interpelaţiune privitóre la unele tulburări ivite între credincioşii greco-cat. rom. din Leta-mare şi preotul lor, pe care l-au oprit cu forţa de a mai oficia în biserică.

Şedinţa dela 20 Maiu n. 1897.

Tot aşa a decurs şi şedinţa de aḑi, ca şi cea de ieri. La ordinea ḑilei vorbesc numai deputaţi oposiţionali, cari demustră, că proiectul de lege dela ordinea ḑilei nu e altceva, decât un nou mijloc pentru de a întărí domnia partidului liberal dela putere.

Şedinţa dela 22 Maiu n. 1897.

În şedinţa acésta s'a terminat desbaterea generală asupra proiectului de lege despre judecătoriile cu juraţi. Ultimul cuvênt l'a avut ministrul de resort Erdélyi, carele rĕspunḑênd la diferitele observări ale deputaţilor oposiţionali, négă, că actualul proiect de lege ar fi îndreptat câtuşi de puţin în contra oposiţiunei, ori în contra naţionalităţilor nemagiare.

Referitoriu la acéstă chestiune se exprimă în modul următoriu:

Acest proiect de lege justiţiară nu póte fi adus în legătură cu chestiunea naţionalităţilor; eu bucuros vĕd şeḑênd pe bancele judecătoriei cu juraţi cât mai mulţi dintre concetăţenii noştri de alte naţionalităţi, ḑice ministrul, *pentru-că acésta îi aduce mai aprópe de idea de stat magiar;* aceea însĕ am fost silit sĕ o iau în lege, eă numai acela póte fi membru în judecătoria cu juraţi, care scie limba magiară în cetire şi scriere, fiind acésta după lege limba legislativei.

După-ce însĕ sunt ţinuturi în ţéră, unde naţionalităţile se află în masse mai mari şi după-cum arată statistica în ţinuturile acestea cei-ce sciu limba magiară în vorbire şi scriere sunt într'un numĕr mai restrîns, am luat în combinare şi deregătorii publici ca sĕ se pótă recuira numĕrul recerut pentru constituirea judecătoriei cu juraţi, ér unde nu s'a putut recuira acest numĕr nici aşa, am contopit dóue séu mai multe cercuri ca sĕ se pótă satisface legii. Astfel ministrul.

Acum judece ori-ce om cu mintea sănĕtósă şi cu inima curată, că ministrul adevĕrul a grăit, când a ḑis, că acest proiect nu este îndrepţat în contra naţionalitălor.

Erdélyi négă şi acum că în ministeriu ar fi vre-o persónă, care s'ar ocupa numai cu urmărirea publicaţiunilor prin pressă cari ar trebuí persecutate pentru pedepsire. Acésta o face procuratura şi numai la propunerea acesteia dă guvernul îndrumare de urmărire.

La votare proiectul sĕ primesce în general ca basa pentru pertractarea specială.

Purceḑêndu-se la acésta, deputatul Schreiber propune modificarea, ca pentru cualificarea membrilor judecătoriei cu jurali în ce privesce cunoscinţa limbei magiare sĕ fie de ajuns dacă aceea o vorbesce şi sĕ nu i-se mai céră sĕ o scie şi în scriere şi cetire.

E combătut vehement de Sághy, Battyányi şi Polonyi, carele cest din urmă propune, ca şi femeile cu cultură mai înaltă sĕ fie cualificate de juraţi în judecătoria de juraţi.

La urmă s'a înaintat o interpelaţiune din partea lui Visontai referitóre la scandalurile baronului Nopcsa, intendantul operei, faţă cu unele dansatóre de ballet.

Şedinţa dela 23 Maiu n. 1897.

La ordinea ḑilei desbaterea specială asupra proiectului de lege despre judecătoria cu juraţi. Discuţia o deschide Győri Elek, carele nici nu ia în considerare cele ḑise de Schreiber cu privire la cunoscinţa de limbi pentru cualificarea juraţilor de judecătorii. Cu privire la preoţi se declară, că acestia nu pot fi membrii ai judecătoriei cu juraţi, deóre-ce din causa celor auḑite la mărturisire adese-ori n'ar puté aduce o judecată conform stărci consciinţei lor adĕvĕrate.

Din al nostru punct de vedere mai importantă a fost vorbirea deputatului Şerban la acest obiect, carea o şi publicăm în tótă intregitatea ei.

Deputatul Dr. *Nicolau Şerban*:

Onorată Casă! Înainte de a trece la motivarea pe scurt a modificaţiunei ce voiu înainta la secţiunea presentă, sĕ-mi fie permis a adauge câte-va observări la cele ḑise de Stimabilul meu condeputat Polonyi Géza în şedinţa de Sâmbătă.

Stimabilul meu condeputat Schreiber Frigyes tot la acéstă secţiune a înaintat o modificare, pe care dl deputat Polonyi Géza propune sĕ fie respinsă, provocându-se la unicul argument: la ideia de stat magiar. Sĕ-mi permită dl condeputat o scurtă întrebare, nu adresată însĕ dênsului, ori cât îi apreciez facultatea, ori cât îi apreciez talentul juridic, ci Prea-Stimatului Domn ministru de justiţie, séu dacă nu el e forul competent, atunci Prea-Stimatului D. ministru-president, ca aici, în plenul Casei, sĕ ne explice pe scurt: *ce e aceea, ideie de stat magiar?* (Ilaritate). Declar, Onorată Casă, că provocarea la acésta idee de stat magiar nu datéză de aḑi şi nu rĕsună atât de pe bancele oposiţionale, ci mai mult de pe bancele guvernamentale; de câte-ori stimabilul guvern nu-şi póte motiva cu nici un drept, cu nici o echitate purcederea, acţiunea, atunci scurt şi simplu se provócă la acésta idee de stat magiar. Celelalte naţionalităţi, luând aci şi pe Saşi, cari sunt aici în tabăra guvernului şi a partidei liherale, mai cu sémă se înfiórä de acésta idee de stat magiar. (Strigări din drépta: Pentru-ce?) Şi sĕ credeţi Stim. Domni deputaţi, că provocarea la acéstă idee de stat magiar în viéţă dă ansă la multe neînţelngeri şi ură. Dacă stimabilul guvern sub acéstă idee de stat magiar înţelege, că naţionalităţile conservându-şi limba, datinele, sĕ rĕmână credinciόse acestei patrii, legilor acestei patrii, Regelui, atunci în înţelesul acesta o primescşi eu şi o primesc şi ele. (Mişcare). Ori-ce afirmaţiune contrară, ori-ce tendenţă contrară la acésta, a aflat în viéţă cea mai mare oposiţiune şi va afla şi în viitoriu.

Eu, Onorată Casă, numai un singur stat ideal cunosc, acela, care atunci s'ar înfiinţa, când St. guvern ar urma exemplului lui Solon, care a ḑis: „Eu nu am dat cele mai bune legi athenienilor, ce se pot închipuí, ci cele mai bune, ce le pot suporta“ şi ar ḑice: „Noi nu am dat ţerii cele mai bune legi, ce se pot închipuí, ci cele mai bune ce le pot suporta spre mulţumire generală şi fericire toţi cetăţenii ţerii fără deosebire de religiune şi naţionalitate, şi pe cari legi le-ar şi ţiné. (Strigări din stânga: Acela e lucrul principal.)

Trecênd, Onorată Casă, la motivare pe scurt a modificaţiunei mele ce voiu înainta, aflu de necesar a amintí cuvintele ce le-a rostit P. St. D. ministru de justiţie la motivarea proiectului de lege despre judecătoria cu juraţi: „Legea acésta fundamentală despre egala îndreptăţire a naţionalităţilor“ — lege fundamentală — o ţine pentru viitoriu şi proiectul, la a cărei schimbare nici un feliu de causă politică nu este; din contră' tóte sunt pentru susţinerea ei“. Cred ceea-ce ḑice P. St. D. ministru de justiţie, şi aşa cred, că şi D-Vóstră credeţi, pentru-că am înaintat la atâta în acest stat constituţional şi sub aceste guverne liberale, (ca sĕ scim) că există o lege pe care o a adus legislaţiunea cu concursul seu, pe care o a asigurat cu ónórea sa, şi pe care regele o a sancţionat cu cuvêntul seu maiestatic şi din care lege P. St. guvern nici o parte nu execută.

După-ce într'un stat constituţional este o absurditate a aduce legi şi acelea a nu le respecta şi executa, fiindcă acésta contraḑicere constituţionalismului: voiu avé ocasiune a mĕ ocupa la alt loc cu acésta, căci nu mĕ provoc la alta, decât érăşi la şedinţa de Sâmbătă. P. St. D. ministru de justiţie între aprobările, ca sĕ nu ḑic între exaltarea partidei sale, cu mare pathos a ḑis acestea: „independenţa, antonomia (Ilaritate la stînga şi la stînga extremă), aş puté ḑice renitenţa, este în sângele poporului magiar; nu există aceea putere, care i le-ar puté stîrpì“. Acum dară, Onor. Casă, dacă şi P. St. D. ministru de justiţie este magiar, aibă atâta curaj şi mérgă la Majestatea Sa — nici nu trebue sĕ facă excursiune la Viena, e aici în Pesta — mâne în cetate şi sĕ ḑică M. Sale: „Regele meu majestatic! Este aici în Ungaria între altele multe o lege, pe care guvernul înţelept al Majestăţii Tale o a adus la 1868 la dorinţa Majestăţii Tale şi spre fericirea popórelor, şi din care noi guvernele liberale nu ţinem nici un sêrman de §. Legea acésta nu e bună, pofti-Ţi a o şterge!“ (Ȃprobării vii la stînga şi la stînga extremă).

Dacă St. D. ministru va face acésta, atunci mĕ plec înaintea sângelui seu, ér dacă nu o va face, atunci îmi voi lua eu ocasiune şi-o voiu face. (Ilaritate) Dar şi până atunci, On. Casă, până când ar face d. ministru acésta, noi cel puţin sĕ ne nisuim, ca legile ce le aducem, sĕ le aducem în concordanţă cu legile aduse deja. Art. de lege XLIV din 1868, pe care P. St. D. ministru s'a îndurat a'l lua în apărare, în §§ 7, 8, 9. 10 şi 12 vorbesce totdéuna de limba de pertractare a judecătoriei.

Onorată Casă! Propun ca acolo unde se ḑice „limba oficiósă a statului“ în locul acesteia sĕ se pună: „limba de pertractare a judecătoriei“. (Ilaritate şi contraḑiceri. Madarász Iózsef: Ce şiret!) Mai departe, On. Casă, cred, că în privinţa acésta toţi suntem de o părere, că atunci când, urmând exemplul legislativelor străine, luăm judecarea anumitor fapte, lucruri, din mâna judecătorului, care se ţine cu rigóre de jus trictum şi concredem acésta juraţilor, atunci cedăm óre-care teren echităţii, jus aequum. Dar ca juraţii sĕ pótă corespunde înaltei misiuni de a servi dreptăţii, la acésta prima condiţiune e, ca juratul acela sĕ înţelégă limba aceluia a cărui fapte şi lucruri este chemat a le judeca.

După-ce, On. Casă, în patria acésta locuesc trei milióne de români, cari aşa cred, totdeuna au fost credincioşi patriei şi regelui (Ilaritate la stînga şi la stînga extremă), de aceea, On. Casă, propun ca la finea acestui §. sé se pună cuvintele: „pe teritoriu locuit de români, în limba română“. (Ilarítate generală şi contraḑiceri la drépta şi la stînga. Presidentrul sună clopoţelul. S'auḑim! S'auḑim! Sgomot. Presidentul sună clopoţelul: Cer linisce). Cuprinḑênd acestea într'una, modificaţiunea mea în întregitatea ei ar suna astfel: (Cetesce).

Acestea le-am ţinut de necesar sĕ le ḑic, pentru-că dacă suntem cetăţeni ai acestui stat, atunci suntem în drept a pretinde drepturi egale, şi acum încă odată vĕ rog sĕ-mi

---

Din Lipsca.

(Urmare).

II.

Impresiuni filologice.

Curios titlu!

El mi-a venit în minte cetind deunăḑi nisce impresiuni de călĕtorie. In multe puncte studiul filologiei se póte asemâna cu o călĕtorie, adeseori fórte anevoiósă. Cu cât înaintezi în el, veḑi tot mai multe lucruri nóue şi primesci tot mai multe impresiuni.

Aceste impresiuni am de gând sĕ le strîng în câteva foiletóne, pe cari le voiu pune pe sîrmele „telegrafului român“.

Pe la noi se scriu atâtea „studii“ şi „observaţiuni“ filologice, încât póte o mică variaţie va delecta, când de astădată voi schimba aste titluri în „impresiuni“ în loc de „observaţiuni“ şi în loc de „studii“ în „foileton“, care ca şi ori-care foileton — ţin sĕ o spun dela început — n'are pretenţii de o valóre scientifică.

Incă de când eram în gimnasiu cetiam tare bucuros studii filologice şi mĕ decisesem sĕ mĕ dedic filologiei românesci, mai ales că începusem sĕ observ, că limba nóstră conţine cele mai bune doveḑi despre latinitatea poporului nostru. Ca ori ce tinĕr, plecai deci cu multe şi mari ideale la universitate.

Deodată cu biletul de inmatriculare primii şi biletul de liber percurs în nóua mea călĕtorie şi cu primul pas, ce l'am făcut peste pragul universităţii, începură sĕ se îngrămădéscă deja impresiuni peste impresiuni în sufletul meu. Dar nu erau nici decum plăcute aceste impresiuni. Căci noţiunea pe care o avém eu despre filologie, nu era nici decum aceeaş cu a profesorilor dela universitate, cari nu vedeau ca mine în filologie numai o cheie cu care sĕ poţi descuia tainele folclorului, aşa numitele „descoperiri mari“ şi ale literaturei, ci filologia era pentru ei o sciinţă independentă. Óre întregi îi auḑiam prelegênd despre o singură literă şi nici măcar odată nu exprimau cuvêntul de folclor séu numele vre-unui poet. Eu creḑusem, că am sĕ mĕ suiu într'un balon, care mĕ va ridica dintr'odată la înălţimile munţilor, şi când colo îmi luasem bilet pentru o călătorie pe jos, trebuia sĕ urc munţii în sudórea feţii mele şi sĕ îmi rănesc piciórele de bolovani. Dar în schimb avém şi avantagiul, că mergênd tot pela margini de prăpăsti, am învĕţat sĕ umblu singur, şi păşind încet în sus, nu mi-au scăpat din vedere miile de frumseţi ascunse în ungherile codrìlor, pe cari de pe balon nici nu le-aş fi zărit.

Sunt aprópe doi ani de când am început călĕtoria, şi din ce păşiam mai departe, din ce mĕ dedai cu strapaţele ei şi câştigai tot mai multă plăcere pentru ea. Când privesc acum în urma mea, mĕ spariu ce puţin drum am făcut. In balon l'aş fi urcat într'un cias póte. Sus se înalţă încă colosale masse de munţi. Dar chiar pentru asta mĕ bucur, căci sciu, că astă călătorie, devenită mie atât de dragă, e mai lungă decât o viaţă omenéscă, că voi avé încă ce sĕ urc, cât mĕ vor duce piciórele. Şi acum ele mĕ duc mai sigur, loviturile bolovanilor nu mĕ mai dor, căci pielea 'mi s'a îngroşat în tălpi.

Fie-mi permis, ca sĕ i-au rênd pe rênd pe cele mai însemnate dintre impresiunile acestei călĕtorii şi sĕ le analisez. Voi rĕmânea şi mai departe pelângă comparaţia de mai sus.

Cea dintâiu expresie şi cea mai durerósă a fost, continua lovire de bolovanii din drum.

Când iese tinĕrul din gimnasiu, umblă cu ghete subţiri, cari sunt mai mult ca o poleială pe picior, decât ca o înbrăcăminte. Din tóte studiile a luat câte ceva, din nimica însĕ mult.

Gimnasiile nóstre, spre fală trebue sĕ o spun, nu stau de loc în urma celor germane şi dacă pe ici pe colo un abiturient de ai nostri trebue sĕ recunóscă celor germani ântêetatea în cunoscinţele limbelor slavice, sunt alte multe puncte unde el e cu mult mai progresat.

Totodată luăm dela gimnasii o bună porţie de iubire de ném şi de limbă. Se cresce în noi omul şi Românul totodată. Cât de mare importanţă are acéstă împrejurare asupra întregei nóstre vieţi, nu trebue sĕ o accentuez aici, căci ea se înţelege de sine. Cu toţii scim ceea-ce e sigur, că ne tragem dela Romani, ba scim încă şi mai mult decât ceea ce e sigur, că am fost pururea în ţinuturile în care stăm astăḑi.

In ideea acésta am crescut mari. Şi sĕ mi-se ierte drastica asĕmânare — acéstă fală naţională e ca un lustru, pe ghetele cu cari păşim la universitate.

Când trecênd dela gimnasiu la studii mai înalte îţi începi anevoiósa călĕtorie, ghetele cele subţiri se rup la locurile cu cari ai sĕ calci pe drum şi trebue căptuşite din nou. Şi în curênd te convingi încă de un lucru: pentru o călĕtorie pe munţi nu sunt potriviţi păpucii lustruiţi cu lac.

(Va urma).

primiţi modificarea. (Contraḑiceri. Presidentul sună clopoţelul).

Deputatului Dr. Şerban i'au respuns mai mulţi deputaţi, sĕ înţelege toţi sovinisti, căutând a-l face ridicul, a-l persifla şi a-l face odios înaintea patrioţilor sovinisti magiari, ceea-ce însĕ nu le-a succes. Ministrul Erdélyi în respunsul ce i l'a dat imediat, ḑice, că dacă s'ar priim modificările propuse de Schreiber şi Şerban, s'ar ataca legile din 1844, cari decid, ca limba la judecătorii sĕ fie limba magiară. Ce-i drept atunci era vorbă numai de judecătoriile cele mai înalte, căci judecătoriile de prima instanţă erau încă judecătorii municipale, dar de 30 de ani încóce praxa neştirbită este, că în Ungaria limba de legislaţiune a fost totdeuna numai limba magiară. Nu primesce modificările.

La întrebarea deputatului Dr. Şerban, că ce este aceea: idee de stat magiar şi cum o înţeleg dd. ministrii şi ceilalţi magiari, ministrul Erdélyi respunde, că nu crede sĕ fie în parlament cineva, care ar avé lipsă de explicare la înţelegerea acesteia (Aprobări). Sum convins, ḑice ministrul Erdélyi, că şi însuşi dl dep. Şerban este în curat cu acésta. Cu acésta numai aceea nu sunt în curat, cari îşi caută fericirea nu în Ungaria şi în instituţiunile ei. (Aşa e!). Numai atâta am voit sĕ respund, închee dl min. Erdélyi.

Poftim rĕspuns dela un ministru de *justiţie!*

E de însemnat, că înainte de ministrul Erdélyi a reflectat la vorbirea lui Şerban, şi Lukács Gyula, carele ḑice, că dacă Şerban vrea sĕ scie ce-i aceea ideie de stat magiar, frunḑeréscă istoria. Românii totdeuna au luptat în contra acestei idei şi nu e mirare, că aceia, cari alérgă cu plângerile lor la Berlin şi Viena, nu o cunosc.

Dr. Serban: Ministrii D-Vóstre alérgă mereu la Viena, noi numai odată am fost. (Mare ilaritate la stînga.)

Incolo şedinţa a decurs cu fórte puţin interes.

Din România.

Ḑiua de 10 Maiu în Bucuresci a fost sĕrbată ca în toţi anii după programul obicĭnuit. Stradele erau frumos împodobite. Pe căile principale circula lume imensă de cetăţeni. La órele 10 şi jumĕtate s'a început sĕrbarea la metropolie, unde s'a celebrat liturgie din partea I. P. S. Sale metropolitului primat, fiind de faţă la serviţiu şi M. Sa Regele şi Regina împreună cu înalta Lor suită. După serviţiul divin M. Sa urmat de statul seu major a luat drumul spre universitate. Aici în faţa statuei lui Mihaiu Vitézul s'a făcut defilarea trupelor. M. Sa era încungiurat de generalii Berendeĭ, Vlădescu, Barozzi, Brătianu, Vardiadi, patru adiutanţi şi de toţi ataşaţii militari străini. Alt. Sa Principele Ferdinand — bolnav fiind — n'a luat parte la defilare. După defilare M. Sa Regele şi Regina, împreună cu întréga Curte s'au dus la palat. Séra stradele şi mai multe edificii au fost iluminate.

*

Alegeri în balotagiu. La balotagiul dela Ploeşti întêmplat Duminecă, candidatul liberal Cireşanu a obţinut 287 voturi, ér candidatul conservator N. Filipescu 215. A reuşit deci candidatul liberal. La Văsluiu cand. conservator D. Donici a întrunit 40 voturi (ales), ér' candidatul guvern. Bastahi 38. —

Noutăţi.

Moralitatea în opera maghiară. Intendantul operei maghiare din Budapesta, baronul Nopcsa Elek întrebuinţéză pe baletistele şi cântăreţele dela operă şi pentru petreceri înmorale de dragoste. S'a descoperit adecă, că numitul intendant arangiază petreceri de cele mai scandalóse, la care învită pe domnişórele dela operă şi mulţime de magnaţi tineri. Fetele, cari se supun şi fac cheful infect al şefului lor, sunt plătite mai bine, ér cele oneste sunt nevoite sĕ-şi caute de drum, chiar şi dacă ar fi cele mai talentate. Afacerea acésta scârbósă a descoperit-o prima baletistă a operei, *Müller* Katicza, pe care sub cuvênt că ar fi „bĕtrână“, a dat-o afară Nopcsa. Müller K. a venit apoi, şi pe calea publicităţii a descoperit fărădelegile rĕvoltătóre ale intendantului, constatând, că şeful i-a dat drumul pentru-că ea a fost onestă, şi nu pentru-că a fost bĕtrână. Müller K. adecă, în loc sĕ satisfacă dorinţei şefului, a avut curagiul sĕ-i spună în faţă aceluia fărădelegile ce le comite. — Chestia scârbósă a lui Nopcsa se discută şi acum pe larg în foile magiare. Se descoper adecă în tótă golătatea lor, mulţimea de fapte infecte ale dlui baron Nopcsa. In parlament încă s'a adus chestia pe tapet; un deputat din oposiţie adecă a făcut interpelaţie în afacere, ministrului de interne. Ministrul încă n'a rĕspuns la interpelare, dar a însărcinat pe unul dintre consilierii ministeriali, sĕ pornéscă cercetare disciplinară în contra năbădăiosului intendant

După scirile, ce sosesc aḑi, scandalul din chestiune se pare a fi terminat, şi încă în chip surpriḑĕtor de favorabil pentru intendentul încriminat. Huszár, consilierul ministerial încredinţat cu pornirea cercetării disciplinare în contra lui Nopcsa, şi-a terminat activitatea. După ascultarea lui Nopcsa şi a baletistelor, cari au participat la supeuri, Huszár a constatat, că Nopcsa, în calitatea sa de intendent n'a sĕvêrşit nici un fapt excepţionabil. Cu acésta s'a terminat cercetarea. — Auḑind Nopcsa despre resultatul cercetării, a adresat ministrului Perczel o rugare, în care făcênd provocare la cercetarea pentru el cu favorabil sfîrşit, sĕvêrşită de Huszár, — din îndemnul de a scăpa atât instituţiunea respectivă, cât şi persóna sa proprie de atacurile inimicilor, — 'şi dă demisia din postul de intendant. Ḑilele acestea ministrul Perczel va rĕspunde la interpelaţia lui Visontai în chestia acésta.

* * *

Ḑiua de „Constantin şi Elena“ în Brad. Sfinţii Constantin şi Elena sunt patronii gimnasiului nostru ortodox român din Brad. Ḑiua acestor sfinţi o serbéză în fiecare an gimnasiul pomenit în chip deosebit. De astădată, — după cum aflăm din „Revista Orăştiei“, — ḑiua amintită va fi prăznuită şi mai splendid ca în alţi ani. Protopopii Hălmagiului şi a Şiriei adecă, îndemnaţi de însĕmnătatea culturală a institutului nostru din Brad au promis, că vor vení şi dênşii pe ḑiua pomenită, aducênd cu sine inteliginţă multă din acele părţi, spre a ridica însĕmnătatea ḑilei, şi un cor de 40 de persóne din comuna Cil din Bănat, care sub conducerea unui ţĕran din Chiseteu va da un concert. Venitul concertului e destinat „Fondului pentru convict“.

* * *

Kneipp n'a murit. Scirea adusă, acum pentru a treia óră, de unele foi germane despre mórtea lui Kneipp, şi înregistrată şi de noi, se desminte prin o telegramă din Wörishofen. Kneipp se află mai bine.

* * *

Programul examenelor anuale dela scólele din protopresbiteratul gr. or. al *Sĕliştei* la finea anului scolar 1896/7: Gurariului: 20 Maiu. Alămor: 21 Maiu a. m. Topârcea: 21 Maiu p. m. Aciliu: 22 Maiu a. m. Amnaş: 22 Maiu p. m. Mag: 24 Maiu a. m. Sĕcel: 24 Maiu p. m. Sibiel: 25 Maiu. Cacova: 27 Maiu. Tilişca: 28 Maiu. Galeş: 29 Maiu. Vale: 30 Maiu. Sĕliste: 22, 23 şi 24 Iuniu.

* * *

O şcólă trăsnită. Asupra comunei Öcsöd s'a descărcat ḑilele trecute o furtună turbată. A trăsnit de mai multe ori. Fulgerul a lovit şi în şcólă, în care se aflau trei băeţi. Unul a murit la moment, ceilalţi au primit rane primejdióse.

* * *

Congres internaţional de femei se va ţinea în luna lui August a. c. în Bruxela, organisat de „Liga belgiană a dreptului femeilor“. Congresul vrea sĕ dobândéscă pentru femei drepturi civile şi economice. Vreau adecă femeile, sĕ fie martori în actele civile, şi sĕ facă parte din consiliile de familie, de a fi tutore etc. voesc dreptul de a îmbrăţişa ori-ce profesie, dreptul de a dispune de economiile lor, egalitate de salar, dreptul de a alege şi a fi alese în tribunalele de comerciu şi consiliile de industrie.

* * *

Necrolog. Subscrişii cu inima frântă de durere anunţă tuturor consângenilor, amicilor şi cunoscuţilor trecerea la cele eterne a preaiubitei lor: soţiă, mamă, fica, noră, soră şi cumnată: *Rosalia Duma* n. *Justian*, carea după un morb greu, împărtăşită fiind cu sfintele sacramente ale muribunḑilor, aḑi la 4 óre p. m. şi-a finit cursul vieţii în al 24 an al etăţei şi al 7-lea al fericitei căsătorii.

Rĕmăşiţele pământesci ale scumpei nóstre defuncte se vor aşeḑa după ritul bisericei greco-orientale spre eternul repaus Marţi în 13/25 Maiu la 1 óră p. m. în cimiterul bisericei gr.-or. din Jabeniţa

Jabeniţa 10/22 Maiu 1887.

Vasilie Duma, preot gr.-ort. ca soţ, Georgiu Edeosiu, Maria, Eugenia, ca fii. Teodor şi Maria Justian, ca părinţi. Georgiu şi Aurelia Duma, ca socrii. Aurel, Emil, Valer Justian, Amalia Justian cu soţul Simion Pintea, Alexandru Şuteu, cu soţia Sofia n. Cinteşan, Ana Şuteu, Ioan Duma, cu soţia Ana n. Rus. Ana Duma cu soţul Ioan Mihăilaşu, Maria Duma cu soţul Simeon Cenger, ca fraţi, surori, cumnaţi şi cumnate.

* * *

Tinerimea universitară maghiară a pornit mişcare în contra urcării cuotei. În o adunare, care vor ţiné-o ḑilele aceste, studenţii universitari magiari vor protesta în chip oficios în contra urcării cuotei, şi vor hotărí şi în privinţa atitudinei, ce vor lua cu prilegiul desbaterilor în parlament în chestia cuotei.

* * *

Inecat. Din Porcesci ni se scriu următórele: Luni în 5 Maiu st. v. locuitoriul din comuna Porcesci, Ioan Deneşiu (hodecă) în vîrstă de vre-o 30 ani, fiind angajat de a trece cu corabia preste Olt, la trecĕtórea Porceştenilor aflătóre lângă Boiţa, trecênd pela 2 óre după amiaḑi unele care, aprópe de ţĕrmul drept al Oltului, a fost aruncat de lanţul corabiei în Olt, aşa încât l'a luat apa şi l'a dus pe sub corabie. După luptă grozavă cu valurile Oltului, slăbit de putere a fost tras de apă în un vîrtej unde s'a şi înecat. Cadavrul a fost găsit de nişte locuitori din Porcesci încă în ḑiua aceea cătră séră şi tras cu cârligele afară, după aceea l'au adus la locuinţa sa, de unde a fost înmormêntat Miercuri în 7/V în cimiteriul din loc.

* * *

Incendiu mare în Pesta. Ḑilele trecute a isbucnit un foc teribil în fabrica de ferărie a lui Fodor B. în Pesta, Külső Váczí utcza. Focul s'a rĕspândit cu iuţélă atât de gróznică, că nici muncitorii cari erau în fabrică n'au putut sĕ scape de vreme din primejdie; 6 dintre ei au căḑut jertfă flacărilor, mai mulţi inşi au fost răniţi greu.

* * *

Clopotele dela gări se vor scóte din us şi în statul nostru, începênd dela 1 Iunie n. a. c. Semnul de plecare de atunci în colo se va da prin strigări şi prin clopoţele electrice.

* * *

Invitare. Corpul învĕţătoresc dela şcóla greco-orientală română din Tilişca învită cu tótă onórea la „maialul“, ce'l arangiază cu elevii acelei şcóle Dumineca în 18/30 Maiu în „Arinii Gruiului“ — pe toţi binevoitorii şcólei române. La cas de timp nefavorabil, petrecerea sĕ va ţiné în edificiul şcólei.

Inceputul la 1 óră p. m.

Onoratul public este rugat a se considera prin acésta de învitat, de óre-ce învitări speciale nu sĕ fac.

Oferte marinimóse în favorul acelei şcóle se primesc cu mulţămită şi sĕ vor cuita pe cale ḑiaristică.

NB. In pausă va avea loc o mică producţiune declamatorică-musicală.

Tilişca, în 12/24 Maiu 1897.

Corpul învĕţătoresc.

* * *

Bibliografie. A apărut: „*Notiţă despre viaţa şi activitatea politică si literară a lui Ioan Ghica*“ de George Adamescu, prof. la gimnasiul „Şincai“. Bucureşti, editura libr. C. Müller, Pasagiul român 53. Preţul 50 bani.

*

— „*Familia*“, Nr. 19 cuprinde: Henrik Ibsen, studiu critic, de Sextil Puşcariu. — Parmeno, comedie în 5 acte, de P. T. Africanul, trad. de G. Coşbuc. — Primăvéra, poesie de Fr. H. Pop. — Patriarchi, metropoliţi, episcopi greci în ţĕrile române şi în deosebi în Bucuresci, do G. I. Ionnescu-Gion. — Cugetări, de Elena din Ardeal. — Blăstămata- trad. din grecesce, de Măriόra G. Murnu. — Doine de pe Crişul negru, de Ios. Stanca. — „Salon“: M. Aegea profil, de Simin. — Societatea pentru fond de teatru naţ. rom., convocare la adunarea gen. în Orăştie pe 1/13 şi a 14 Iunie a. c. — Ilustraţiuni: Henrik Ibsen. — Uniformele armatei grecesci. — Ianina. — „Literatură şi arte“. — „Ce e nou? — Calendarul sĕptĕmânei.

*

— „*Fóia literară*“ Nr. 6: Logodna contelui Stuart, de L. R. Suciu. — Poesii poporale, culese de Paul, — Doină cătănéscă din Bihor, de R. — Dela Logoj, vorbe de petrecere, de O. — Aforisme (originale) de Ios. Grofşorean. — Magdălina, poesie de Maria Cunţan. — Femeia necredincióśă, de I. Ch. — Cronica sĕptĕmânei: de la noi, din România, din străinătate. — „Literatură, artă şi sciinţă“. — Concurs de poetică. — Humor militar. — O ghîcitură. — Posta redacţiunei.

*

— Dela 8/20 Maiu a. c. începênd, apare în Bucuresci ḑiarul întitulat: „*Comerţul*“ (Finanţe, Bancă, Comerţ, Agricultură, Industrie, Transport, Navigaţie, Lucrări Publice). Apare în fie-care Joi, sub direcţiunea unui comitet compus din diplomaţi ai şcólelor comerciale şi financiare, comercianţi şi industriaşi. Abonamente în ţéră: 1 an 25 lei, 6 luni 12 lei.

Primul numĕr are în frunte portretul presidentului camerei de comerciu din Bucuresci: G. G. *Assan*.

„Scopul ḑiariului e de a ţiné în curent publicul român cu tot ce are legătură cu bunul traiu; de a fi folositor finanţelor, agriculturei, industriei şi comerciului ţĕrei, arĕtând în acelaş timp şi străinătăţii România economică, în adevĕratul înţeles al cuvêntului“.

„Comerţul“ apare în limba română şi franceză.

Convocări.

Adunarea generală a II-a, a reuniunei învĕţătorilor români gr.-or. din despărţĕmêntul Agnitei, se va ţinea Dumineca în 25 Maiu st. v. a c. în localitatea şcólei din comuna Nocrichiu.

La acéstă adunare sunt învitaţi toţi membrii ordinari şi extraordinari, precum şi toţi binevoitorii şi amicii causei şcolare. Epitropiile parochiale sunt îndatorate a provedé pe învĕţători cu diurn de cel puţin 1 fl. pe ḑi, şi pauşal de călĕtorie.

Programa:

1. Participarea la serviciul divin, la finea căruia se va face invocarea Sântului Duch.
2. Adunarea în localitatea şcólei, şi deschiderea şedinţei.
3. Constatarea presenţilor.
4. Participarea la examenul ce se va ţiné cu elevii şcólei greco-orientale din Nocrichiu.
5. Alegerea unei comisiuni pentru facerea recensiunilor asupra examenului şi raportarea în şedinţă.
6. „Gândacul de Maiu“, lecţiune practică din istoria naturală de Ioan Popa, înv. în Nocrichiu.
7. Lecţiune practică din limba magiară (declinarea unui substantiv de ton înalt şi altul de ton afund) de Nicolau Nistor, înv. în Ghijasa-inferióră.
8. Critică asupra operatului lui Fil. Dăişoreanu: „Din neajunsurilé învĕţătoriului“ de Ioan Savu înv. în Şulumberg.
9. Curenţii.

Absenţiile nelegitimate se vor pedepsí în sensul statutelor.

Fiecare membru se consideră prin publicarea acestei convocări în Tel. Român de învitat, căci învitări speciale nu se mai fac.

Din şedinţa comitetului ţinută la Agnita în 9 Maiu 1897.

G. Borzea m. p., *F. Dăişoreanu* m. p.,
preşedinte. notariu.

Domnii membri ai reuniunii învĕţătorilor români gr.-or. ai despărţĕmântului Sĕlişte sunt prin acésta convocaţi la adunarea generală a despărţĕmêntului, ce se va ţinea Vineri în 23 Maiu 1897 st. v. la 9 óre a. m. în edificiul şcólei din Sĕliste.

Program:

1. Deschiderea adunării prin presidiu și apelul nominal al membrilor.
2. Raportul comitetului.
3. Tema: „Ce póte face învĕțătorul pentru conservarea sănĕtății elevilor“.
4. Tema: „Declinarea substantivelor terminate în consonante, pe basa unei piese de cetire.
5. Desbateri asupra modalității facerei examenelor și controlei învĕțămêntului.
6. Încassarea taxelor.
7. Eventuale propuneri.

Sĕliște, din ședința comitetului despărțĕmêntului, ținută la 8 Maiu 1897.

Dr. N. Maier, președ. *A. Gogonea*, secretar.

Despărțămêntul Hațegului al „Reuniunii învĕțătorilor români gr.-or. din districtul Devei al archidiecesei transilvane își va ținé a dóua adunare generală Mercuri în 21/2 Iuniu 1897, în șcóla din Petrila (parochia de jos) la 10 óre a. m. Sunt poftiți prin acésta la adunare, toți membrii despărțămêntului, precum și toți binevoitorii causei școlare.

Programul:

1. Cuvênt de deschidere, rostit de președintele despărțĕmêntului.
2. Lecțiunea a 14, „A ló“- din ABCdariul magiar, de Francisc Koós și Vasile Goldiș, prelegere de Simeon Albu.
3. „Andreiu bar. de Șaguna“, din Istoria Patriei, și
4. „Facerea lumei“, din Istoria biblică prelegeri de George B. Reitescu.
5. „Vaca“, prelegere practică de Ioan Cerbicean.
6. Cele 7 operații cu numerii dela 10—100 de George Șandru.

„Sarea“ prelegere practică de Iulius Valer Ioanovici.

8. „De unde provine sĕrăcia materială și în parte și cea morală a dascălului român“ disertație de Iulius Val. Ioanovici.
9. Incassarea taxelor restante și verificarea protocolului ședinței trecute și a acesteia.
10. Eventuale propuneri.

Potrivit adunărei generale din 28 Marte anul trecut, domnii învĕțători sunt rugați a ’și achita taxele restante la fondul reuniunei, despre ceea-ce au fost rugați și provocați atât prin presidiu, cât și prin cassar cu circulare deosebite.

Petroșeni, la 6 Maiu st. v. 1897.

Avram Stanca președinte *Iulius Valer Ioanovici*, notar.

Reuniunea învĕțătorilor români greco-orientali din despărțĕmêntul Făgăraș își va ținea a dóua adunare generală din anul acesta, Dumineca în 18/30 Maiu 1897 în comuna Dridif.

Conform §-ului 147 al Art. de lege XXXVI din 1896, comunele bisericesci vor plăti învĕțătorilor membri, cari participă la ședințele adunărei, bani de drum (: cărăușie :) și diurn de cel puțin 1 fl. v. a.

Program:

Ședința I.

1. Asistarea membrilor la serviciul divin și parastas pentru membrii decedați; învocarea duchului sânt și deschiderea adunărei prin presidiu în biserica gr.-or. din Dridif — dela 9—11 óre înainte de amédi.
2. Apelul nominal, încăsarea taxelor restante, colectarea de cărți în favorul bibliotecei și alegerea comisiunilor pentru compunerea de notițe din singuraticile obiecte de învĕțămênt cu privire la modul de propunere și resultatul obținut al acelora cu ocasiunea examenului dela școla gr. or. din Dridif — dela 5—6 óre înainte de amédi.

Ședința a II-a.

3. Asistarea membrilor la examenul final al șcólei gr.-or. din Dridif — învĕțătoriu Visarion Bica — dela 2—5 óre după amiadi.
1. După examen conferință didactică asupra resultatului examenului, propuneri — dela 5—6 óre după amiadi.

Făgăraș, 2/14 Maiu 1897.

Nicolau Aron, președinte. *Ioan Berescu*, secretar.

NB. La cas de timp favorabil, va fi și escursiune, Joi, în 3 Iuniu (22 Maiu) a. c. pe Surduc la vale spre România.

Corespondență particulară

a „*Telegrafului Român*“.

Dela pólele Retezatului, 3/15 Maiu 1897.

Domnule Redactor!

Cu 14 dile înainte s’a convocat sinodul protopresbiteral ordinar a marelui protopresbiterat al Hațegului pe diua de Joi în sĕptĕmâna cea luminată când nu numai omenimea încântată în entusiasmul învingerii asupra iadului, dar’ și natura cu mulțimea ființelor sale se veselesc în dilele acestea luminate de învierea lui Christos, a Mêntuitorului lumei

Bucuria inimei în acea di era generală, căci membrii sinodului, din tóte părțile tractului, însuflețiți de sfințenia causei se vedéu în frumósa piață a romanticului opid Hațeg.

Si într’adevĕr! așa e! căci când părintele adm. protopresbiter pela 10 óre a. m. prin o vorbire din cuvinte alese și bine accentuate — deschise ședința sinodului în spațiósa biserică din Hațeg, afară de trei, toți membrii erau presenți.

Semn prea invederat, că interesul general e la culme și poporul cu preoțimea mână în mână, uniți în cugete, uniți în simțiri lucră energic și cu succes întru realisarea aspirațiunilor școlei și bisericei nóstre.

De mult fórte, de când sinodul protopresbiteral nu a fost așa cercetat cu atâta interĕs ca acuma, semn, că după o vĕduvie de aprópe 7 ani va fi sosit timpul, ca sĕ se întregéscă protopresbiterul în tótă regula.

După deschiderea ședinței președintele administrator protopresbiter pune la ordine — după alegerea notarială — verificarea membrilor.

Pentru scopul acesta se aleg dóue comisiuni, una din cler: Ieronim Uieț, George Oprea și Petru Popovici cu menițiunea a cerceta actele membrilor din cler, ér pentru censurarea actelor electorale a membrilor mireni se aleg: Ambrosie Bêrsan, deputat sinodal, Moise Savu, jude regesc și Nicolae Sânzian.

După-ce comisiunile și-au terminat activitatea, redeschidêndu-se ședința, Părintele Petru Popoviciu raportéză, că actele electorale a preoților sunt în ordine și propune verificarea lor, asemenea referentul comisiunei mirenilor Nicolae Sânzian descopere: că actele din 20 cercuri sunt în ordine, ér din 4 cercuri sunt dificultate; propune deci verificarea membrilor a căror acte sunt în ordine și nulificarea alegerilor dificultate.

Primindu-se propunerile acestea sinodul se declară capabil de a lua concluse valide și astfel notarii interimali: Ieronim Vieț și Nic. Sânzian se declară de aleși definitivi, ér președintele pune la ordine „raportul presidial despre starea și aflarea protopresbiteratului în decursul anului 1896“.

Raportul protopresbiteral — care oglindéză starea protopresbiteratului atât în celea școlare, cât și în celea bisericesci fiind compus cu precisiune, cu diligență și cu cunoscința de causă, atât în ce privesce starea clerului, cât și a poporului nostru, s’a luat cu mulțumită la cunoscință.

A urmat la ordine ameliorarea dotațiunii preoților, ajutorul de stat și alegerea comitetului și epitropiei protopresbiterale pe noul period, precum și alegerea unui membru în scaunul protopopesc.

În fine făcêndu-se o colectă pentru înmulțirea fondului protopresbiteral — părintele adm. protppresb. prin cuvinte alese mulțumesce presenților pentru viul interes arĕtat și cu acéstă ocasiune față de biserica și școla nóstră, cari ne-au conservat cel mai scump tesaur „religiositatea și naționalitatea“. Cu acestea ședința se încheie.

Dee Ddeu ca aspirațiunile și visurile nóstre de aur sĕ ni-se realiseze.

Ședința a decurs în ordine exemplară.

Sĕ sperăm și sperând sĕ credem în realisarea mărețului nostru viitor.

Sinodalul.

Din public.*)

Mulțămită publică.

Tuturor amicilor și cunoscuților, cari din incidentul morții neuitatului soț, tată, frate și cumnat

Ioan Șandru,

ne-au trimis condolențele lor, și cununile frumóse, în deosebi M. O. Domn Romul Mircea, protopop, pentru frumósa cuvêntare funebrală fórte bine potrivită, precum și domnilor preoți Șoneriu, Stoicovits, Păcală și domnilor învĕțători din Sighișóra, cari prin cooperarea D-lor am înălțat tristul act al înmormêntării, le exprimăm pe acéstă cale mulțămirile nóstre.

Sighișóra, 24/5 1897.

Intristata familie.

---

*) Pentru cele publicate în rubrica acésta redacțiunea nu este responsabilă.

Nr. 409/897 [70] 1—3

CONCURS.

Pentru îndeplinirea postului de paroch în parochia de a III-a clasă Rîusadului, protopresbiteratul Sibiiului, se escrie concurs cu termin de 30 de dile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Venitele împreunate cu acest post sunt 405 fl. v. a.

Doritorii de a ocupa acest post vor avé sĕ-și înainteze suplicele concursuale instruite conform normelor în vigóre în terminul deschis, la subscrisul oficiu.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Sibiiului în conțelegere cu comitetul parochial.

Sibiiu, 3/15 Maiu 1897.

Ioan Papiu,
protopresb.

Nr. 563/897 [68] 2—3

CONCURS.

In sensul ordinațiunei Preavenerabilului Consistooiu archidiecesan ddto 26 Novembre 1896 Nr. 7731 Bis. prin acesta se escrie concurs pentru ocuparea parochiei de classa a III-a Barghis tractul protopresbiteral al Agnitei cu termin de 30 de dile dela prima publicare în organul „Tel. Rom“.

Venitele împreunate cu acest post dau suma de 433 fl. 40 cr. v. a.

Informațiuni mai detaiate se pot lua dela comitetul parochial din Barghis și dela subscrisul oficiu protopresbiteral.

Concurenți au sĕ-și asterne cererile concursuale instruite în sensul normelor din vigóre în terminul deschis subscrisului oficiu protopresbiteral.

Nocrichiu, în 26 Aprilie 1897.

Oficiul protopresbiteral în conțelegere cu comitetul par.

Nicolau Moldovan,
adm. protopresbiteral.

In préjma examenelor!

Atragem atențiunea domnilor învĕțători asupra

scrisorilor (propise) de examen,

pentru scrierea *română* și *germână* tipărite în **Tipografia archidiecesană**, **în 2 colori** (vênăt și galbin), pe hârtie fórte fină, mărime 24/31 cm.

Prețul: de bucată 1 cr.; 100 bucăți 70 cr. și porto postal.

☞ Comandele din afară se execută imediat. ☜

Librăria archidiecesană.

Librăria Tipografiei archidiecesane

recomandă publicului român iubitor de cele religióse următórele

cărți bisericesci:

Acaftist bogat, legat fl. 1.25 fin legat . . . . fl.	1.60
* **Acaftist bogat**, simplu legat 60 cr. frumos legat 70 cr. in piele legat fl. 1.60 . . . „	2.20
* **Apostol**, legat. . . . . . „	5.75
Biblia ilustrată, Testam. vechiu și nou, nelegată fl. 10 legată. . . . . „	15.—
* **Carte de rugăciuni**, pentru tinerime, legată. . . . . „	—.15
Chiriacodromion, nelegat fl. 10, legat . . . . „	12.—
Evangelia, nelegată fl. 8, legată fl. 12, fin legată fl. 18, în catifea roșie . . . . . . „	56.—
Hirotonier, pentru sfințirea de preoți, nelegat . . . . . „	2.—
Icóna Evangeliștilor, pe hârtie . . . . „	—.50
Icóna celor 3 Ierarchi, pe hârtie . . . . „	—.30
Molitvelnicul bogat, nelegat fl. 4.30, leg. fl. 5, fin leg. fl.	5.50
Octoichul cel mare, nelegat fl. 17, legat . . . . . „	20.—
Octoichul mic, nel. 60 cr., legat 80 cr., fin legat . . . „	1.20
* **Octoichul mic**, legat. . . „	—.75
Orologion, (ciaslov), nelegat 60 cr., legat 70 cr., fin legat „	1.20
Patima și mórtea D-lui Iisus Christos în versuri și icóne, legată . . . . . . „	1.—
Penticostariul, nelegat fl. 8, legat. . . . . „	10.—
Psaltirea proroculni David, legată 60 cr., fin legată „	1.—
Rênduéla la sfințirea bisericilor, neleg. fl. 2, leg. „	2.50
Testamentul nou, nelegat „	1.—
Têlcul Evangeliilor, nel. „	1.—
Triodul cu Strajnicul, nelegat fl. 20, legat . . . . . „	25.—

Asemenea procură Librăria archidiecesană la comandă ori-ce cărți bisericesci apărute în- și afară de patrie, pe lângă cele mai modeste provisiuni.

Notă: Cărțile însemnate cu * sunt tipărite cu litere latine.

Redactor prov. Gavriil Hango.

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 55. Sibiiu, Sâmbătă, 17/29 Maiu 1897. Anul XLV.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
la „Tel. Rom.“ într'una cu suplementul „Fóia Pedagogică“
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Usul în locul legei.

Istoria își urmăresce cursul seu, și nimica nu rĕmâne nou sub sóre.

Politica Ungariei merge consecuent după un plan bine cugetat.

Mai vehement ca acuma nici când n'a fost curentul de magiarisare.

In fruntea ministeriului e pus bărbatul cel mai necruțătoriu față cu naționalitățile, și noi credem, că fostul comite suprem din comitatul Solnoc-Dobâca și Bistrița-Năsĕud, tocmai pentru a caracterisa situațiunea și curentul a fost pus în fruntea guvernului.

Fostul ministru de interne Hieronimy odinióră trecea de om moderat, venirea lui la guvern era considerată ca încercare de a se întroduce o eră nóuă în viéța nóstră de stat, și totuși el a fost cel mai radical dintre toți ministrii de interne de până acum, căci el a dat faimósele ordinațiuni în cele ale întrunirilor publice.

Suntem deci în cel mai pronunțat curent al prigonirilor.

In ministeriul de culte se plănuesc reforme radicale, cari țintesc nimicirea instituțiunilor nóstre de crescere și educațiune, și nu mai e secret, că se atenteză chiar și la existența institutelor nóstre teologice.

In fruntea ministeriului de culte stă un om, care a îmbĕtrânit în aplicarea teoriilor criminale, și care gingașele chestiuni de educațiune le tractéză după teoriile dreptului criminal.

Dela era dualismului în cele culturale nici-odată nu am fost atât de mașter tractați, așa de aprig persecutați ca acuma.

In ce direcțiune lucră administrațiunea, s'a ilustrat cu alegerile din érna anului trecut.

Suntem în cel mai declarat sistem de persecuțiune.

Vorbirea deputatului Șerban are meritul, că a silit pe ministrul de justiție sĕ se declare în ce privesce legea pentru naționalități.

Ministrul nostru de justiție n'a avut curagiul sĕ facă, ceea-ce cere de putatul Șerban.

Nu e ușor a merge la capul statului, a declara, că o lege declarată de lege fundamentală, nu s'a executat în practică dela aducerea ei.

Nu e ușor a cere dela capul statului abrogarea acelei legi, căci capul statului din mai multe considerațiuni ar puté cere aplicarea legii.

E mai ușor a nu aplica legea un timp órecare, a te provoca la neaplicarea ei, ca la un us istoriric cu valóre de drept, și a substituí usul în locul legii.

Acésta o a făcut ministrul nostru de justiție.

Dar' sĕ cităm verbal:

„*Dispozițiunea proiectului de lege se baséză pe un § din legile dele 1844, care decide, că limba judecătoriilor este cea magiară. Adeverat, că legea acésta a vorbit atunci numai despre judecătoriile mai înalte, pentru-că judii de prima instanță erau încă judi municipali; dar praxa stabilă, neștirbită, ce sustă de 30 de ani incóce e, că limba justiției în Ungaria a fost curat și exclusiv cea magiară. Fraxa acésta are putere de lege, și când am susceput în proiect disposițiunea gravaminată, am satisfăcut stărei legale, dreptului de astădi. Deci nu pot primi modificarea d-lui deputat Schreiber*“. (Aprobări generale.)

Nu este adevĕrat, că în Ungaria usul, la care se provócă ministrul, este în practică de 30 de ani.

Aici în Sibiiu de pildă până în anul 1876 s'au primit la tribunal actele și în limba română și germână. In acel an s'a întrodus și aici usul provocat de ministru, și atunci dintre deputații sași deputatul Trauschenfels a interpelat pentru întroducerea acelui us.

Ministrul de justiție de atunci a recunoscut, că usul este contra legei și a pus în vedere schimbarea legei în favorul usului.

Maioritatea parlamentului a aplaudat la aceste declarațiuni ale ministrului, dară legea totuș nu s'a schimbat. Ea a rĕmas pe hârtie, ca sĕ se pótă face cu ea paradă în lumea mare, sĕ se ilustreze prin ea liberalismul unguresc.

A rĕmas usul, care nu a fost cunoscut în lumea mare.

Până acuma guvernul unguresc nu cuteza sĕ iese în lumea mare cu starea faptică a lucrului; în fața acuselor sta cu legea pe hârtie, și lumea credea, că Ungaria e țéra cea mai liberala.

Acuma vine ministrul de justiție și declară, că legile fundamentale nu s'au aplicat, că în locul legilor positive se pune usul, și pe acéstă basă se întemeiază un nou sistem de neîndreptățiri.

Luăm act de acéstă prețiósă mărturisire oficiósă, făcută în fața parlamentului, și o punem lângă celelalte multe.

Pot veni timpuri, când vom scóte la ivélă aceste mărturisiri.

Congresul bisericei sêrbesci. Ḑilele aceste se va publica resoluțiunea preainaltă relativă la congresul bisericei gr.-or. sêrbe și la organisarea autonomiei bisericei sêrbe. Resoluția fixéză timpul întrunirei congresului pe ḑiua de 14 Iuliu a. c. Comisariu guvernial la congres va fi baronul Fedor *Nicolics*. Rescriptul privitor la întrunirea congresului dispune organisarea autonomiei pe acel temeiu, care corĕspunde disposițiilor și intențiunilor Art. de lege IX. din a. 1868. Prin acésta se va satisface și dorințelor deputatului Iagics, esprimate în interpelația sa făcută în o ședință a parlamentului.

Ruga țĕrei.

Din incidentul trist al bólei principelui României „Timpul“ dela 15/27 a curentei, scrie:

Ori-ce altă cestiune dispare astăḑi în fața agravărei subite a stărei Principelui Moștenitor al României și care pune viéța Sa în pericol.

Consternațiunea este generală în capitală și în țéra întrégă; în astfel de momente grele reies calitățile sufletesci ale poporului românesc. Așteptând în cursul nopței trecute sĕ aflăm sciri despre mersul bólei, ne plimbam în neastêmpăr din calea Victoriei până la Cotroceni și fără voia nóstră plecam urechia la cele ce se ḑiceau în public. Ei bine, toți, dar absolut toți exprimau o durere adâncă, o simpatie din cele mai vii pentru Augustul bolnav și mult încercata familie regală.

Un bĕtrân sta la pórta unei case și întreba despre cele ce se auḑiau dela Cotroceni; când i-s'a spus, că medicii sunt fórte îngrijați, el a dat din cap și a ḑis: „Dumneḑeul Românilor îl va scăpa!“

Într'adevĕr, cuvintele bĕtrânului represintă simțĕmêntul care domnesce în țéră.

Da! geniul cel bun al României nu va permite ca o fatalitate atât de grozavă sĕ cadă asupra ei.

Nu se póte ca un principe tinĕr, frumos, înzestrat cu tóte calitățile minței și ale sufletului sĕ fie răpit de o sórte crudă, lăsând în jale adâncă familia nóstră regală și familia cea mare, țéra întrégă, care privesce cu iubire și cu grijă spre Palatul dela Cotroceni.

Cine ar fi creḑut alaltăieri, ca lucrurile sĕ ia o cale atât de critică? Bucuriă era în tóte sufletele în urma scirilor care anunțau, că principele Ferdinand este în afară de ori-ce pericol, bóla urmând cursul ei normal și aflându-se chiar în perióda ei descendentă.

De-odată, a venit ca un trăsnet buletinul medical, care comunică țĕrei complicațiunea periculósă ce s'a produs.

Se vede, că evoluțiunea ordinară a febrei tifoidă, care prin ea însăși presintă mai totdéuna un prognostic destul de serios, a fost turburată prin intervenirea unei afecțiuni pulmonare.

Asemenea complicațiuni sunt în genere primejdióse; sciința medicală

FOIȚA.

Documente pentru limbă și istorie.

(Urmare.)

13.

Triodion, *cé se ḑice Tripesnița, care acum întâiu s'au tipărit din porunca și tótă cheltuiala Prealuminatului Domn Constantin Basarabă Voevoda Metropolit fiind a tótă țéra Kir Teodosie. Și s'au tipărit în sânta Episcopie dela Buzĕu în anul dela zidirea lumii 7208.*

Acéstă carte este întru tóte după feliul cărții: „Pentecostariul“.

14.

Liturgieriu în limba slavă cu îndrumările de tipic în limba română; lipsind foile dela inceput, nu se póte arĕta anul tipăririi; dară fiind acela'și tipariu și acela'și sistem ca la Octoich, Pentecostariu și Triodion e dat în Buzĕu, cu siguranță se póte afirma, că și acest Liturgieriu este din acela'și timp cu numitele cărți și de aceea'și proveniență.

15.

Trei Liturgiere vechi cu textul în limba română peste tot, dela care lipsind foile dela început, nu se scie anul și locul tipăririi. După format și tipariu se presêntă ca și Liturgieriul precedent.

Aceste trei Liturgiere se asemênéză mult cu altul după exteriorul tipariului, fără sĕ fie egale; se par a fi acelea'și în ediții deosebite.

16.

Molitvelnic în textul slavén, cu titlii și îndrumări de tipic în limba română după feliul Octoichului, Penticostariului, Triodionului tipărit la Buzĕu. Acéstă carte încă este tipărită în Buzĕu, ceea-ce, perdută fiind fóia sa cu titlul, se póte vedé din Precuvêntare.

Aici cetim următórele:

„De acéstă dară carte, ce este de mare trébă în tóte ḑilele și în tot césul, vĕḑênd smerenia nóstră, că suntem preoții țĕrei nóstre lipsiți și încă mai ales. că cele mai dinainte tipărite nu sunt cu tipicul romănesc, drept aceea m'am îndemnat de o am tipărit cu tóte învĕțăturile românesci pentru înțelegerea tuturor, acum în ḑilele Prealuminatului Domn Ioan Constantin Basarabă Voevoda, fiind Archiereu și Metropolit a tótă țéra Ungro-Vlachiei Preasfințitul Părintele nostru Kir Teodosie, ca sĕ fie de acea trébă a mântuirii lor, a tuturor celor, ce sunt dați pre sémă“.

17.

Testamentul nou. Tipariu mic. In lipsa fóiei, ce pórtă titlul cărții, se vede din Precuvêntarea, ce stă din o adresă către Domnul țĕrii, Ioan Constantin Basarab și este subscrisă de Ieremonachul Antim Ivirénul, că edarea în tipariu a cărții este lucrarea numitului Ieromonach.

18.

Octoich *acum dintâiu tălmăcit pe limba românéscă spre înțelegerea de obște, și tipărit întru al 24 de ani a înălțatei domnii a Prea-Luminatului oblăduitoriu a tótă Țéra românéscă Ioan Constantin B. Basarab Voevod, cu tótă cheltuiala Preasfințitului metropolit Kir Antim Ivirénul în sfânta Metropolie a Têrgoviștii la anul dela Christos 1712 de George Radovici.*

Acesta este titlul cărții, éră pe pagina următóre:

„Asupra peceții stichuri politice,
A țĕrii românesci cu bună ferice,
Acest semn al crucii, ce corb ivesce,
Domnului Constantin Christos î-l gătesce,
Sĕ-i fie spre pază cu bună voire,
Și sĕ-l îndelunge întru stăpânire“.

29.

Psaltirea *prorocului și împĕratului David acum într'acest chip tipărită în ḑilele Preaînălțatului Domn Ioan Grigorie Ghica Voevod, cu cheltuiala și blagoslovenia Preasfințitului Metropolit al Ungro-Vlachiei Kir Stefan în sfânta Metropolie în Bucuresci la anul dela facerea lumii 7243 de cucernicul între preoți popa Stoica Iacovi tipograf.*

Cartea are format mic cu text slavonesc și numai la fine este „Pclieleul“ (Robii, robii pe Domnul) în limba română.

(Va urma.)

nu posedă nici un mijloc pentru a le înlătura, ci este silită a se mărgini în a ajuta natura bolnavului în lupta sa contra dușmanului microbian.

Este mai mult o cestiune de putere de resistență, e vorba de a da bolnavului forțele necesare pentru a se opune fenomenelor de turburare ale organismului.

Din fericire, până acum silințele medicilor au fost încoronate cu succes. Băile reci au împedecat urcarea prea mare a temperaturei, pulsul s'a menținut, funcționarea inimei n'a fost adânc turburată; injecțiunea de pilocarpină a adus sudórea abondentă care urméză în genere aplicarea acestui puternic reactiv; injecțiunea de cafeină a avut un efect întăritor asupra mișcărilor cardiace; în fine, broncho-pneumonia s'a mărginit până acum la plumânul stâng ceea-ce este de mare însemnătate, căci ușuréză mult bolnavului funcțiunile respiratorii.

Am întrat în aceste câteva amĕnunte medicale pentru a ne îndeplinì o datorie cătră cetitorii nostri, despre cari suntem siguri, că se intereséză mult de mersul bólei și doresc a cunósce strictul adevĕr.

Din cele expuse reiese, că starea generală a Augustului bolnav este într'adevĕr gravă, dar nu disperată, cum se rĕspândise sgomotul în oraș.

Dacă acțiunea naturei, ajutată de mijlócele întrebuințate de medici, va puté sĕ menție puterile bolnavului până ce complicațiunea pulmonară își va fi făcut și ea evoluțiunea, șansele de scăpare se vor mărì.

Tinerețea bolnavului dă speranța destul de întemeiată că El va puté sĕ opună resistența necesară.

Étá adevĕrul în tótă goliciunea lui, fără ilusiuni mari în bine, dar și fără exagerațiune în rĕu.

Nu ne rĕmâne decât sĕ facem ceea-ce face astăḑi ori-ce Român care își iubesce țéra și dinastia pe care și-a dat-o:

Sĕ înălțăm rugi ferbinți cătră cer ca sĕ depărteze de familia regală, de țéră și de némul nostru o nenorocire, la care numai gândindu-ne ne cutremurăm.

Revista externă.

Tratările de pace între Grecia și Turcia înaintéză fórte anevoios. Armistițiul e aprópe pe sfîrșite și încă abia s'a făcut un pas serios pentru pregătirea preliminarelor de pace. Așa se vede, că Turcia, îmbĕtată de triumful ei, cu care însĕ nu se prea póte lăuda, asupra Grecilor puțini la numĕr și rĕu pregătiți de resbel, acum nu vrea serios sĕ încheie pacea și sĕ priméscă condițiunile puse de puteri. Se tot înarméză și a însărcinat pe Pașa Edhem, ca sĕ închee direct pace cu Grecia, ér Grecia a refusat astfel de ofert pe motivul, că și-a încreḑut puterilor stabilirea condițiunilor de pace; totodată prevĕḑênd, că Turcii după expirarea armistițiului numai decât vor renoì ostilitățile, a rugat pe puteri, ca sĕ se grăbéscă cu mediațiunea tratărilor de pace. Puterile au și făcut acésta și au rĕspuns Pórtei, că se învoesc la óre-care rectificare de graniță între Grecia si Turcia în Tesalia și la o desdaunare de resbel amĕsurată atât cheltuelilor adevĕrate de resbel efectuite din partea Turciei, cât și stărei faptice a financelor Greciei fórte nefavorabile. Mai mult însĕ nu permit. Pórta însĕ nu se mulțămesce cu atâta.

Cum vor silì acum puterile pe Turcia, ca sĕ priméscă condițiunile de pace oferite de dênsele? Turcii fac acum cum au făcut mai înainte Grecii. Trimit bande de ucigași și jăfuitori pe capul bieților Greci bătuți în propria lor țéră. La acésta s'au angajat mai cu sémă Albanesii din Macedonia și Sêrbia vechie. Armata turcéscă a ocupat puncte strategice la vechia graniță grecéscă, cari îi înlesnesc fórte mult ocuparea Lamiei și încunjurarea óstei grecesci la Termopile.

Afară de acestea demonstrațiunile contra dinastiei, mai cu sémă contra moștenitoriului de tron, comandantul suprem al armatei de pe câmpul de resbel, iau din ce în ce dimensiuni tot mai mari, așa, că va trebui luată într'ajutoriu miliția pentru apărarea dinastiei. In portul Pireului se află necontenit năi de resbel străine spre scutirea dinastiei contra populațiunei nerecunoscĕtóre.

Așa e firea Grecilor. Aducêndu-și aminte de gloria națională de odinióră, dar perdută din causa nedreptății făcute altor popóre și din causa certelor interne, încep a visa ér după aceea glorie, sperând întru restaurarea vechiului imperiu bizantin, fără însĕ a-și da sémă de puterile de care dispun. Spre scopul acesta s'au înhățat de Turcii de ḑece ori mai numĕroși și mai puternic ca ei, fiind ei și nepregătiți și slăbiți din causa luptelor pentru independența de până acum, apoi și demoralisați, ér dacă au fost bătuți, pun vina pe dinastie, care i-a susținut la posiția de drept public internațional de până acum.

E frumósă libertatea, dar numai acela popor e vrednic de ea, care o respectéză și el la alt popor. Grecii tind la eliberarea conaționalilor și coreligionarilor lor din imperiul turcesc, dar totodată nu încetéză de a nimicì naționalicesce pe Sêrbi, pe Bulgari, pe Români și pe alte popóre din vecinătatea lor.

Tot așa fac și Magiarii cu popórele conlocuitóre din Ungaria. Mereu se laudă cu simțiul lor de libertate, dar nu încetéză nici chiar cu mijlócele cele mai spurcate a tinde la magiarisarea lor, la nimicirea libertății lor naționale.

Sĕ nu o pățéscă numai și ei ca și Grecii.

Am vĕḑut pe tóte popórele creștine negrecesci din imperiul turcesc luptându-se alăturea cu Turcii păgâni pentru apĕrarea patriei în contra Grecilor creștini, și nu ne-am mirat, pentru-că am vĕḑut, că ori ce popor cu idealuri, mai înalte, strimtorit de împregiurări, jertfesce mai bucuros bunuri trecĕtóre materiale, decât bunuri spirituale, limbă, lege și obiceiuri naționale.

In cele din urmă, Turcul păgân, firesce fiind silit și el de împrejarări, a încetat de a tinde la desnaționalisarea și mohamedanisarea popórelor creștine și s'a mulțămit cu supremația de stat preste ele. Nu așa însĕ Grecii. Ei au tins la grecisarea lor, adecă la elenisarea negrecilor de pretotindenea pe unde și-au putut pune piciorul fie chiar și numai pe calea bisericei. Și acésta acele popóre n'au uitat'o, și când înfumurații de Greci s'au apucat de Turci, acestia n'au sărit în ajutorul lor, ci cel mult au rĕmas pasivi, vĕḑêndu-se mai puțin amenințați în naționalitatea lor din partea Turcilor păgâni, decât din partea Grecilor creștini, dacă acestia ar fi eșit ei învingetori din actualul resbel încă ne terminat definitiv.

Óre prinde-vor minte asupritorii nostri din pățania Grecilor?

Nu credem.

Dovada cea mai din urmă au dat-o chiar în parlament, în reflexiunile și respunsurile ce le-au dat deputatului Dr. N. Șerban, care ceruse sĕ se țină cont barem înaintea forurilor judecătoresci și de limba celorlalte popóre conlocuitóre din patrie.

Numai sĕ nu se căéscă.

Din isprăvile nesațiosului papistașism român.

Tractul Albei-Iulia, 24 Aprilie v.

Incurênd se împlinesc dóue sute de ani, vécuri dóue se încheie de când némul românesc a avut trista și nefericita sórte sĕ fie scisionat dintr'un trunchiu trainic și cu putere de viéță în dóue tabere dușmănóse. Dóue sute de ani se strecură de când în sinul poporului român din Ardeal s'a făcut așa numita „Unire“, acel act blăstĕmat, vîrît în sinul poporului pe nesimțite de falșii și viclenii iesuiți — de care sunt legate celea mai grele și triste dureri ale bisericei străbune, și a némului nostru românesc. Cu tóte acestea s'aude, că acest period de dóue vécuri va fi sĕrbat din partea fraților greco-catolici. — dacă ne mai permit a-i întitula astfel — nu preste mult prin un peregrinagiu sacru la scaunul „infalibilității“ care de altcum este străin de firea românului, și cu care poporul român n'are avea nimic, nici în clin, nici în mânecă. Cine scie însĕ dacă acest peregrinagiu nu va nasce o epocă în viața catolicismului, și dacă nu atunci va fi potrivitul timp spre perfecta asimilare, spre reducerea „minimului“ de deosebiri la durerosul resultat de nul. Sĕrbeze. nu le vom pune noi butuci în calea prăznuirei, nu-i vom conturba de fel, pentru că sânge din vinele strămoșilor nostri suntem cu toții, toți copii unui neam prigonít și suferiți suntem în țéra nóstră, dar ne sguduim de pericolul ce s'ar prevedea, ne îngrozim de ródele ce s'ar produce din aceea înfrățire. De dóue sute de ani de când s'au făcut acéstă ruptură în némul nostru, de atunci până acum numai binele nu-l putem constata, numai resultate îmbucurătóre nu găsim în urma ei, decât cértă numai, cértă în afară, cértă în casă. Sunt mulți cărora le place și astăḑi cu un fel de predilecție sĕ condiționeze viitoriul nostru de acéstă toporîște a catolicismului, de „Unire“, și între acestea sophistării putem pune și afirmațiunile celebrului istoriograf de pie memorie G. Bariț din volumele sale „Părți alese“ etc. unde susține, că mari și enorme sunt folósele ce némul românesc le-a tras din acest act umilit și rușinos. Da, cunóscem câte-va bunuri materiale date, persónelor, mai mult din silă și dragoste fățarnică, dar în urma lor ne am ales cu ura între frați, care este cea mai grozavă pedecă pentru progres; cu ura pe lângă care dispar și devin impotente tóte bunurile, tóte favorurile. Și cum-că asta nu este așa, cred, că nu mĕ va putea nime acusa. Până când va mai dăinuí acest rĕu între noi, până când siliți vom fi a mai gusta din fructele lui amare, e o întrebare fórte grea de deslegat.

Așa dar dóue sute de ani trec acum de când puterea catolicismului s'a mai înmulțit prin o fracțiune înșelată din sinul poporului românesc, din care fracțiune o parte și astăḑi după 200 de ani, ca în flórea proselitismului vechiu, pândesce ocasiunea sĕ arunce cu tină în biserica mamă, numai sĕ-i paraliseze influința, sĕ-și câștige și vêneze suflete din sinul ei, cu un cuvênt sĕ lovéscă și blasfemeze legea strămoșéscă. Și în partea asta a fracțiunei de sine înțeles e, că socotim numai clerul frate, și și din acesta numai partea fanatisată, căci crimă ar fi dacă am numĕra aci și bunul popor credincios, în sinul căruia „Unația“ de 200 de ani, n'a putut face nici cel mai mic progres.

O, și așa de trist este când acestea lovituri 'ți vin dela frați! — Pare, că nici pietatea cu carea datoreste fiul cătră mamă, nu o mai au în inimile lor! Preste tot raportul dintre „vechi și noi“ e cât se póte de trist. Și acum spre a dovedì cum-că adevĕr am grăit în celea de până aci, voi spune numai dóue casuri concrete dintre alte multe, cari vor pune în adevĕrată lumină apucăturile viclene și malițióse ale fraților nostri uniți.

(Va urma.)

Din Lipsca.

(Urmare).

II.

Impresiuni filologice.

Cele mai mari decepțiuni le primiiĭ cercetând prelegerile profesorului Weigand. „Omul ăsta vrea sĕ ne slavizeze!“ mi-am ḑis îndată, „și încă în fața străinilor!“

Deja în órele dintâiu auḑii, că: nevastă, colindă, Olt, etc. sunt cuvinte primite dela Slavi, ér cuvinte, ca: cânepă, oțĕt etc., nu pot fi latine în limba nóstră. Auḑi domnule! La noi ori cine scie, că ele vin dela latinescile vorbe: „nevasta“ „calendae“ „Aluta“, „cannabis“ și „acetum“ și acum se apucă un Neamț sĕ ne spună, că n'avem drept.

Mai mult m'a mîhnit însĕ când în óra primă vorbind în întroducerea prelegerii sale și atingênd teoria continuității Românilor, a spus, că fiind chestia încă nesigură, se abține dela ori-ce rĕspuns positiv, și că din punct de vedere filologic e aplicat sĕ dea mai mult creḑĕmênt teoriei lui Rössler. — Asta era prea mult! Imi aduc aminte, că pe clasa a șeptea gimnasială, scrisese un coleg al meu un „studiu“ despre continuitatea Românilor, în care îl combătuse din punct în punct pe Rössler mai presus de ori-ce îndoială. Și acum vine „un savant de greutatea domnului Weigand“, ca sĕ vorbim cu „câți-va Bănățeni“ și spune, că cestiunea nu e sigură, că avem de a face cu hipoteze, dintre cari a lui Rössler e mai probabilă! — In treacăt fie spus, că nici colegul meu de pe a șeptea clasă — sĕ-mi ierte astă indiscreție — nici eu, nu cetiserăm încă pe Rössler. Dar ce trebue cetit un astfel de infam, când chestiunea e atât de limpede?

Au fost ascuțite petrile, de cari m'am lovit și grele rănile primite. Și dacă totuș n'am schiopat cu totul, pricina a fost, că acela care le-a cășunat a sciut sĕ le și lecuiască. Asta-i pozna! Profesorul ăla neamț nu spune nimic fără sĕ î-ți și motiveze ceea ce a spus, așa că la urma urmelor, dóre-te séu nu, — trebue sĕ-i dai creḑĕmênt.

De când au existat filosofii, s'a făcut și filosofie. Când dóue cuvinte din dóue limbi diferite sĕmênau cu olaltă s'au făcut deduceri la înrudirea acelor limbi. Dar chiar pentru-că filosofii erau și filologi, pentru-că filologia era considerată ca un fel de exercițiu filosofic, nu putem vorbì de filologie adevĕrată la antici. De abia în suta nóstră filologia s'a ridicat la stadiu de sciință, chiar prin aceea, că din sfera ei s'a scos filosofia și filosofările. Aḑi filologului nu-i trebue fantasie, ci numai o minte limpede, căci aparatul cu care lucră el e precis, un fel de sistem matematic și singura sciință la care trebue sĕ ia câte odată refugiu, e o sciință exactă: istoria naturală.

La ce absurdități póte sĕ ducă un astfel de metod nescientific, care se baséză numai pe asĕmĕnări aparente, ne o arată o mulțime de pilde în istoria filologiei nóstre. Nu relevez aici decât dóue, classice în felul lor. Din „na“ și din „dragă“ s'a născut cuvêntul „nădragă“. Séu, că basându-se pe asemĕnarea dintre al nostru „mintenaș“ și francezul „maintenant“ s'a dedus, că ambele cuvinte sunt de aceeaș origine. Cred, că e de prisos sĕ mai amintesc cuvêntul unguresc „nadrág“ și că francezul „maintenant“ constă din „main“ lat. „manus“ și din „tenunt“ „tenente“, cari cuvinte ar fi trebuit sĕ se facă românesce în „mânățînênd“.

Filologia modernă lucră cu legi, cari nu cunosc excepțiuni.

Cuvêntul „viața“ nu póte se fie „vita“ latinesc, deșì ambele se aséménă în formă și au acelaș sens, din simplul motiv, că grupa latină „ta“ nu trece nici odata românesce în „ța“. „Vita“ s'a desvoltat corect în „vită“=pecus, ceea-ce dela început eschide posibilitatea, că dela acelaș cuvênt sĕ se fi desvoltat și „viață“. Dacă dintr'un sat X se desvóltă un oraș Y, nu se póte desvolta din acelaș X și un al doilea oraș Y. Se póte însĕ ca acest Y se fie fundat de o colonie din orașul X! Tocmai așa stă lucrul și în casul de față. Din latinescul „vivus“, care în fond e acelaș cuvênt cu „vita“ s'a născut românescul „viu“, ér dela acesta prin sufixul — éță (lat.-itia), în tocmai precum din adjectivul „dulce“ se desvóltă „dulceața“, s'a născut și al nostru „viața“. Altă pildă. Latinul „femina“ și românescul „femeie“ sémênă dela prima vedere și totuși nu sunt acelaș cuvênt, din simplul motiv, că după legile foneticei românesci ar fi trebuit sĕ se facă „feamină“ din „femina“. Acest cuvênt îl și întêlnim în texte vechi și în dialectul arămînesc (vulgo-macedo-român.) Și totuș al nostru „femeie“ e cuvênt băștinaș latin desvoltat corect din „familia“, care deja în latina vulgară se pronunța „famelia“. Intocmai precum în „tilium“ „l“ cade în românescul „teiu“, așa s'a făcut din „famelia“, prin trecerea neaccentuatului „a“ în „ă“ „fămeie“.

(Va urma).

Din România.

Principele României bolnav. Ḑilele trecute soseau sciri îmbucurătóre despre starea sănătăţii A. Sale principelui Ferdinand. La început principele a suferit de friguri. Bóla nu inspirá îngrijiri serióse, ea în urmă a început sĕ se domoléscă. Scirile ce aḑi le aduc foile din România însĕ sunt din cale afară neliniştitóre, ba chiar inspirătóre de grózā. Medicii, cari stau necontenit lângă Augustul bolnav au constatat complicaţiuni îngrijitóre în bóla A. Sale prin intervenirea unei afecţiuni pulmonare. — După buletinele medicale, Mercuri séra respiraţia principelui era grea, temperatura înălţată. Joi diminéţa puţină îmbunătăţire s'a observat în starea bólei. Cei trei medici, cari stau lângă bolnav, cércă totul pentru împedecarea urcărei temperaturei. — Mercuri diminéţa simţindu-se mai rĕu, A. Sa şi-a esprimat dorinţa sĕ se cheme un preot care sĕ-l mărturiséscă. La 6 óre bolnavul s'a spovedit. Spre sérā A. Sa a cerut sĕ i se aducă copiii, sĕ-i vadă, ceea-ce din motive uşor de înţeles 'i-s'a refusat. La curtea regală domnesce o grózā teribilă. M. Sa regele, care deasemenea e bolnav, şi regina, apoi augusta soţie a prinţului sunt din cale afară inspăimântaţi de starea bolnavului. Mercuri s'a telegrafat părinţilor principelui la Sigmaringen. Atât tatăl cât şi mama A. Sale sunt bolnavi, şi deci cu greu vor putea merge la Bucuresci. Au cerut informaţiuni telegrafice M. Sa împĕraţii Francisc Iosif şi Wilhelm, apoi principele moştenitor al Italiei. In capitală e o adevĕrată panică. La palatul dela Cotroceni mii de cetăţeni staţionéză căutând după sciri despre starea sănĕtăţii iubitului lor principe. In biserici se înalţă ferbinţi rugăciuni pentru un sfîrşit mângăetor. E puternică nădejdea, că natura tinĕră şi vigurósă a A. Sale va învinge bóla grea, care l-a cuprins.

*

Curtea regală română îşi va lua reşedinţa de vérā la Sinaia pela sfêrşitul lunei curente, când o parte din reparaţiunile ce se fac la castelul Peleş vor fi terminate.

*

1866—1896. In ḑiua de 10 Maiu, la órele 2 şi jum., MM. LL. Regele şi Regina au bine-voit a primì pe membrii Academiei române, cari au presentat Majestăţii Sale dóue volume editate de Academie, cuprinḑênd tóte discursurile rostite de Suveran la diverse ocasiuni, în decursul gloriósei Sale d-nii; lucrarea este institulată: „30 ani de domnie ai Regelui Carol I, 1866—1896“.

Dl preşedinte N. Kreţulescu a rostit cu acéstă ocasiune următórea cuvêntare:

Sire,

Astăḑi, întreită aniversare a suirii Majestăţii Vóstre pe tronul României, a proclamării independenţei şi a Regatului, Academia se simte fericită a veni sĕ Vĕ presinte respectuósele sale felicitări şi urări de o lungă viéţă şi de o fericită domnie, ca sĕ puteţi continua şi pe viitor opera de înălţare şi întărire a patriei.

Cu acésta ocasiune Academia are onóre a oferì Majestăţii Vóstre acéstă publicaţiune care cuprinde tóte cuvêntările ce Majestatea Vóstră aţi rostit în diferite rênduri, către oştire, şcoli, tinerimea şcolară, municipalităţi şi mai multe alte autorităţi.

Acéstă publicaţiune, pe lângă cuvêntările Majestăţii Vóstre pline de sentimentele cele mai nobile şi de principiurile patriotice cele mai înalte de care aţi fost totdeuna însuflaţi, cuprinde în resumat istoria cronologică a ţĕrei într'un şir de mai mult de 30 ani, dela fericita suire a Majestăţei Vóstre pe Tronul României.

Sĕ trăiţi Sire!

Sĕ trăéscă Majestatea Sa Regina!

Sĕ trăéscă Alteţele Lor Regale Principele şi Principesa României, împreună cu Augustii Lor Fii!

M. S. Regele a rĕspuns:

„Simt o vie satisfacţiune, că tocmai Academia a luat iniţiativa de a publica cuvêntările ce am rostit în cursul domniei mele de 30 ani. Primesc cu atât mai multă bucurie acéstă lucrare bine îngrijită, cu cât ea cuprinde un material folositor pentru istoria nóstră contimpurană, aşa de bogată în fapte însemnate sĕvêrşite cu multe nevoi şi trude.

„Regatul român a fost întemeiat prin fiii sĕi cei mai distinşi, cari m'au spriginit prin lumina şi energia lor. Din nenorocire un mare numĕr dintre ei au murit; memoria lor însĕ va trăi de a pururea şi recunoscinţa Mea pentru toţi sfătuitorii mei va rămânea neştérsă în inima Mea.

„Ridicarea şi desvoltarea României, arătate în aceste 2 volume într'un mod sistematic, este dar o operă comună împlinită de ţéra întrégă şi de acei cari au luptat prin cuvênt, prin pană şi prin sabie.

„Adânc mişcat de simţemintele patriotice ce'mi exprimaţi în numele Academiei, vĕ mulţămesc călduros pentru frumósa lucrare, ce'mi aduceţi cu ocasia ḑilei de 10 Maiu, aniversarea nóstră naţională“.

Noutăţi.

Maiestatea Sa Monarchul nostru a însărcinat pe prim-ministrul br. Bánffy, sĕ iee neamânat disposiţii, ca osĕmintele regelui magiar *Bela III.* şi a soţiei sale reginei *Anna de Antiochia* sĕ se transpórte spre eternă odihnă în biserica încoronării din B-Pesta, unde spre acel scop sĕ se construéscă o criptă corĕspunḑĕtóre. Spesele edificării criptei le va purta Maj. Sa din cassa Sa proprie.

⁂

Cuota. Se dă ca sigură scirea, că la tómnă se va instituì între Austria şi Ungaria un fel de provisorat în ce privesce cuota. Provisoratul va dura 1 séu 2 ani, susţinêndu-se firesce proporţia de aḑi a cuotei. Se susţine şi aceea scire, că ofertul ministrului de finanţe Lukács a fost de 33.2%, éră lui Bánffy de 34.5%.

⁂

Saşii în contra curţilor cu juraţi. Comitetul cercual săsesc al cercului electoral Sibiiu a ţinut în 25 a curentei o întrunire aici în Sibiiu, în care prin conclus s'a interḑis deputaţilor dietali saşi, cari stau pe basa programului poporal săsesc, sĕ voteze proiectul de lege pentru curţile cu juraţi, menit sĕ ştirbéscă drepturile de limbă a naţionalităţilor.

⁂

Asasinii lui Stambulov. Tribunalul de cassaţiune a cassat sentinţa adusă contra asasinilor lui *Stambulov*, şi a ordonat *nóuă cercetare.* Cercetarea făcută nu are valóre practică, deóre-ce acusatul principal *Georgev* a fugit din Bulgaria.

⁂

Examenul la şcóla nóstră din Măgărei s'a ţinut sub presidiul Mult-Onoratului Domn administrator protopopesc Nicolau Moldovan. S'a început la órele 8 a. m. şi a durat până la 1 óră p. m. Invĕţătoriu: Ioan Trif. După rugăciunea „Impĕrate ceresc“, trei fetiţe au felicitat pe Domnul administrator prin cuvinte fórte frumóse, predându-i şi trei buchete frumóse. Ţinuta, curăţenia şi ordinea elevilor a fost exemplară.

⁂

In afacerea Nopcsa, a rĕspuns ministrul Perczel în şedinţa de Mercuri la interpelaţia lui Visontai. Ministrul aduce la cunoscinţa parlamentului simplamente, că nu s'a constatat nici o iregularitate în împlinirea oficiului intendantului, — şi că acesta 'şi-a dat demisia. Oposiţia s'a declarat nemulţămită cu respunsul, maioritatea însĕ l'a luat la cunoscinţă. In legătură cu rĕspunsul seu în chestiă, ministrul de interne a reprobat în termini aspri purtarea „demoralisătóre“ a presei prin descoperirea în tótă golătatea lor a taptelor atribuite lui Nopcsa.

⁂

Atentat în Bulgaria In zorul ḑilei de 24 a l. c. între Pastera şi Bazardjik mai mulţi indiviḑi au puşcat asupra trăsurii locuitorului din Sofia Aleco Constantinov, în care trăsură se afla şi advocatul-deputat *Takew.* După mărturisirile celui din urmă, atentatul a fost comis din partea unor ţĕrani din satul din apropiere, cari voiau sĕ-şi rĕsbune asupra lui Takev, faţă cu care au perdut un proces în afacerea unei păduri. Konstantinov, cunoscut ca aderent al moderatului Karavelov, şi ca bun scriitor totodată, a murit din pricina ranei ce a primit. Autorităţile au pornit cercetare pentru eruarea ucigaşilor.

⁂

Hoţul de tablouri, Dr. Lenkei Béla, care e deţinut în puşcăria din Viena, a mărturisit, că el a furat şi tablourile din Pinacoteca din Budapesta. Dóue dintre cele mai preţióse tablouri, au fost găsite după informaţiile date de Lenkei în un sertar al mesei din Klinika dela Budapesta, unde le ascunsese el. S'a făcut perchisiţie şi la locuinţa lui din Budapesta. Acolo s'au găsit 20 de bilete de amanet, sunătóre despre 2 orológe şi mai multe tablouri de mare preţ, furate unele din ele dela exposiţia din anul acesta a societăţii de arte din Viena. Cercetările, ce decurg acum, voiesc sĕ descopere nu cumva hoţul tablourilor din Hamburg e tot Lenkei. Lenkei şi-a sĕvêrşit meseria cu mare diplomaţenie: în fie-care pinacotecă, şi la fie-care comerciant se presenta altcum mascat.

⁂

Duelul lui Nopcsa. Din afacerea cu scandalul Nopcsa a rĕsărit şi un duel sângeros. Baronul Nopcsa adecă, a provocat pe *Bartók* Lajos. Secundanţii fostului intendant au fost: contele Teleki Samu şi contele Andrássy Tivadar, ér ai lui Bartók: Ugron şi Bartha. Nopcsa a atacat vehement, rănind greu pe adversarul sĕu la cap, pept, obraz, nas şi la braţ. Nopcsa a rĕmas nevătĕmat. Combatanţii s'au împăcat.

⁂

Cel mai mare diamant din lume — furat. Se vestesce din Haiderebad, — un oraş în India — că din visteria publică de acolo s'a furat o bucată de diamant. Diamantul acesta e cel mai mare din lume, avênd 277 carate în greutate, în acéstă privinţă deci întrece pe cel al împĕratului Austriei, al reginei Angliei şi al ţarului Rusiei. Diamantul a fost găsit de un băiat de cioban pe câmp. Nizamul din Haiderebad voia sĕ-l dăruéscă reginei Angliei, cu prilegiul iubileului acesteia.

⁂

Cadavru într'un jamantan. Ḑilele trecute la staţiunea din Kis-Kuszt s'a găsit in cupeul de cl. III. al trenului de persóne, ce a sosit acolo din Királyháza, un jamantan. Ca obiect fără stăpân, jamantanul s'a depus în magazinul dela gară. După câteva ḑile personalul dela magazin observând, că din jamantan ese o duhóre nesuferibilă, a făcut arĕtare la şeful de gară. S'a desfăcut apoi jamantanul. In el era, învĕlit în cârpe şi vîrît în cărămiḑi şi var, cadavrul unui băiat mic. S'a pornit cercetare.

⁂

Şi-a puşcat sora. In Weissensee, — un local de petreceri în Berlin, — ţintaşul Krüger s'a produs înaintea unui public de aprópe 4000 de capete. Producţia a fost înfiorătóre. Krüger şi a pus sora înaintea ţintei, şi avea sĕ pusce pe lângă ea la ţîntă. La început de câte-va ori Krüger a puşcat cu succes, aşa că glónţele şuerau pe lângă fată în ţîntă; dar odată a greşit, şi şi a nimerit sora drept în inimă. Nefericita fată a murit la moment.

⁂

Originea lui Edhem-paşa. Invingĕtorul grecilor, Edhem-paşa este şi el de origine grec, născut din părinţi creştini. Edhem-paşa s'a născut pe insula Chios, şi când după învingerea rĕsboiului grec pentru libertate, Turcii au măcelărit pe locuitorii insulei, au căḑut jertfă şi părinţii lui Edhem-paşa. Băiatul rĕmas în viaţă, actualul Edhem-paşa, a fost dus în Constantinopol din partea lui Rhosszev-paşa, generalul de atunci. Rhosszev a trimis băiatul grec la Paris, unde în decurs de patru ani a studiat cu succes strălucit în scóla renumită a lui Barbet, şi în următorii patru ani a terminat şi scóla de mine. După acésta a făcut călĕtorii mari preste Franţa, Germania şi Helveţia în Constantinopol, unde Sultanul îndată l-a avansat la rangul de căpitan în statul major, ér în 1848 a ajuns de adjutant al Sultanului. In anul 1877, după exilaraa lui Midhat-paşa a fost denumit mare duce. Edhem-paşa, după „Westminster Gazette“, unde i a apărut biografia, e mohamedan fanatic, care urăşce pe creştini şi pe străini. După terminarea rĕsboiului greco-turc, el a fost cel din urmă dintre ministri, care şi-a dat consênţĕmêntul la încheerea păcii. Fratele sĕu mai mare, care cu câţi-va ani înainte a murit în Constantinopol, a fost — preot catolic.

Convocare.

Societatea pentru crearea unui fond de teatru naţional-român îşi va ţiné adunarea sa generală din estan în oraşul Orăştie în ḑilele de Dumineca şi Luni în 1/13 şi 2/14 Iunie a. c. cu următórea

Programă:

I. Ḑiua primă în 1/13 Iunie, Dumineca.

1. Preşedintele va deschide adunarea generală la 10 óre a. m.
2. Se aleg 2 notari pentru şedinţele adunării.
3. Secretarul va cetí raportul comitetului societăţii asupra lucrării sale dela adunarea generală din urmă.
4. Se alege o comisiune de 5 membri pentru propuneri şi raportul comitetului se predă acestei comisiuni spre examinare.
5. Casarul societăţii va cetí raportul despre starea cassei cu sporul dela ultima adunare încóci şi peste tot despre averea societăţii.
6. Se va alege o comisiune de 5 membri pentru examinarea raportului cassarului.
7. Se va alege o comisiune de 5 membri, cari în înţelesul §. 4 din statutele societăţii vor câştiga membri fundatori, ordinari şi ajutători pentru societate.
8. Se vor cetí discursuri corĕspunḑĕtóre scopului societăţii, séu de altă materie literară, ce sunt a se insinua preşedintelui înainte de adunare.
9. Preşedintele închide adunarea.

II. Ḑiua a dóua, 2/14 Iunie, Luni.

1. Preşedintele deschide şedinţa şi protocolul şedinţei precedente se va cetí şi autentica.
2. Raportul comisiunei pentru câştigarea membrilor noi.
3. Raportul comisiunei asupra socotelilor cassarului.
4. Raportul comisiunii asupra raportului comitetului societăţii şi insinuarea propunerilor şi interesul fondului.
5. Se va decide locul şi ḑiua adunării generale pentru anul 1898.
6. Se va alege o comisiune de 3 membri pentru autenticarea protocolului din şedinţa II.
7. Preşedintele va închide adunarea.

Învităm la acéstă adunare generală a societăţii pentru crearea unui fond de teatru naţional-român pe toţi membrii fundatori, ordinari şi ajutători ai acestei societăţi, precum şi pe toţi binevoitorii ei şi spriginitorii culturei românesci.

Din şedinţa comitetului ţinută în Braşov la 10/22 Aprilie 1897.

Iosif Vulcan m. p., preşedinte. *Vasile Goldiş* m. p., secretar.

PARTEA SCIENTIFICĂ ŞI LITERARA.

Rĕspuns

la recensiunea din Nr. 269, 274 şi 276 a. 1896 a „Tribunei“ cu privire la traducerea „Preotului din Wakefield“ *)

> Everybody said so. Far beit from me to assert that what everybody says must be true. Everybody is often, as likely to be wrong as right. (Tot insul ḑice, că-i aşa. Mie nici prin gând nu-mi trece sĕ susţin, că trebue sĕ fie şi adevĕrat ceea-ce tot insul ḑice. Pentru-că tot insul de mai multeori se înşealā decât are drept.)
>
> *Dickens.*

Pentru a mĕ puté înţelege cu dl recensent, eu trebue sĕ observ, că limba nóstră, ca şi un organism, tot prin acelea nĕcasuri a trecut, prin care a trecut şi poporul carele a grăit-o. Ea cu poporul alăturea a progresat şi cu el alăturea a şi decăḑut. In firea ei se reoglindéză gradul nostru de cultură şi tóte ranele nóstre politico-sociale, nu numai cele de aḑi, dar şi cele de demult. Basa ei filologică a fost depusă o diniórā de şcóla din Blaşiu, dar asta în timpul din urmă a decăḑut şi amuţit la larma cea mare ce au făcut cei de peste Carpaţi. Aceia nu şi-au bătut atâta capul cu studiarea ei serios, ci au lăsat-o cu tóte defectele ei aşa cum a fost: simplă şi poporală; bagsama, ca sĕ pótă lua cultura şi învĕţătura la noi un avênt mai repede. Cu cât succes, asta se vede din împregiurarea cea tristă, că în clasele superióre de dincolo puţin se

---

(* Pentru motivarea întârḑierei observ, că acest rĕspuns a stat în redacţia „Tribunei“ în Sibiiu din 5 Ianuarie până în 22 Aprilie 1897, şi numai după multe rugări şi intreveniri l'am reprimit, ca sĕ-l pot publica.

vorbesce, ér poporul lor și ađi ne impune cu cele 80% de analfabeţi. Asta e fórte mult, dacă considerăm, că toţi străinii din România sciu ceti și scrie — cel puţin în limba lor, dacă considerăm, că de 30 de ani tóte școlele le-au avut a mână și tot feciorul la miliţie ar fi putut învěţa a ceti și scrie.

Se pare însě, că fiind limba nóstră una dintre cele mai ușóre din tótă Europa, poporul, vĕđêndu-o și simţindu-o așa simplă, nici nu și-a bătut capul cu învĕţarea ei. Atenţiunea patrioţilor totdéuna a fost atrasă numai de politică, ér instrucţiunea poporului nici odată n'au luat o serios.

Din asta vedem, că speranţele puse în literatura poporală nu și-au ajuns scopul, ci numai au dat ocasiune la nascerea orthografiei nóue a Junimiştilor, carea, după părerea mea, nu-i semn de progres, ci de decadinţă.

Acuma noi ardelenii, cari suntem dedaţi cu un lucru mai greu, mai exact și mai serios — fiind ocupaţi și într'alte direcţiuni — suntem întrecuţi în privinţa literară de cei de peste Carpaţi, cari s'au bucurat într'aceea de tóte condiţiunile favorabile unui atare progres. Ei s'au și folosit de avantagiul esta, imprimând și limbei literare ușurinţa aceea de minte, care 'i caracteriséză atât în viéţa practică, cât și pe tóte terenele. Literatura lor a năvălit la noi în ţéră și și-a aflat o mulţime de aderenţi orbiși, cari ori și ce expresiune ce vine din mahalalele orașelor din România, o primesc cu gura căscată si uită tot ce e ardelenesc. Noi am uitat cu totul de testimoniul cel măreţ pe care ni l'a dat nóuĕ Bonfinius, ne-am perdut nervositatea, care ne prindea când scria vre-un szolgabiró românesce: Kinye, mina, kip etc. și stăm ađi muţi și cu mânile în sîn, când vine așa ceva tot mai des de peste Carpaţi.

Aderenţii lor, și eu numĕr între aceștia și pe dl Polixen, se miră: cum am cutezat eu sĕ scriu într'un dialect ardelenesc și cum am putut eu ignora stilul și limba celor mergĕtori înainte de peste Carpaţi. Eu sum de părere, că ei se pot duce până unde „vroiesc“ ei, dar noi, cari trăim sub alte împregiurări mai grele, trebue sĕ fim în tóte afacerile mai serioși, mai exacţi și mai stricţi și sĕ ţinem mai tare de ce-i al nostru. Singura nóstră scăpare constă: în adaptarea limbei la forme mai îndesate și după aceea aruncarea nóstră cu tótă puterea pe studiul sciinţelor naturale și exacte, ca sĕ putem trăì, căci cel mai mare dușman al nostru este sĕrăcia. Nóue nu ne e permis sĕ perdem timpul cu romane și poesii — căci lipsele tot într'una bat la ușă, — ci numai întrucât acestea pot sĕ ne întăréscă caracterul, pot sĕ ne facă îndestuliţi cu ceea-ce ne-a dat Dđeu, séu ne pot servì de exemple pentru viaţă. Novele scrise în stilul poporal avem destule, dar limba asta la cărturarii nostri ađi nu mai ajunge, — și eu nu cred sĕ mai existe mulţi, cari mergênd și mai departe ar încerca sĕ analiseze psichologia caracterelor și totuș tocmai de asta avem lipsă la studiul vieţii.

(Va urma).

Din public. *)

Mulţămită publică.

La rugarea nóstră în scopul zidirei nóuei biserici dela noi au binevoit a ne sprijiní cu ajutóre, și am primit:

Cu Lista nr. 394 dela poporul din Bruiu: 1 fl. 50 cr.

Cu Lista nr. 532 ne-au colectat dl paroch Gavril Cârlig din Vălenii-Șomcutei, dela 18 contribuenţi 5 fl. 60 cr.

Cu lista nr 87 ne-a colectat dl Ioan Petruţoniu înv. în Tissa, dela 16 contribuenţi 12 fl. 50 cr.

Cu Lista nr. 681 ne a colectat dl paroch Basiliu Necșa din Apoldul-de-sus, dela 38 contribuenţi: 14 fl. 15 cr.

Cu Lista nr. 949 ne-a colectat dl paroch Georgiu Dogariu din Marcoș, dela 6 contribuenţi: 1 fl. 35 cr.

Cu Lista nr. 123 ne-a colectat dl paroch Andreiu Barca din Tompa, dela 44 contribuenţi: 4 fl. 64 cr.

Cu Lista nr. 869 ne-a colectat dl preot Eliseiu Drăgălină din Borlova dela 52 contribuenţi 12 fl.

Cu Lista nr. 677 ne-a colectat dl paroch Vasiliu Lazăr din Șóla, dela 16 contribuenţi: 2 fl. 70 cr.

Cu Lista nr. 459 ne-a colectat dl par. G. Truţa din Coșna, dela 19 contribuenţi: 3 fl. 65 cr.

Cu Lista nr. 375 ne-a colectat dl primar Iosif Iacob din Brădăţel, dela 34 contribuenţi: 4 fl. 50 cr.

Cu Listele nr. 818 și 883 ne-a colectat domnul paroch Ioan Dan din Galomfalĕulmare, dela 32 contribuenţi 2 fl. 78 cr.

Cu Lista nr. 305 ne-a colectat dl par. Al. Neagoe din Tibru dela 79 contribuenţi: 9 fl. 20 cr.

Cu Lista nr. 984 ne-a colectat dl înv. Paul Stanciu din Vaidasig dela 5 contribuenţi 1 floren.

Cu Lista nr. 558 ne-a colectat dl par. I. Brotea din Mateiaș, dela 35 contribuenţi: 5 fl. 21 cr.

Cu Lista nr. 430 ne-a colectat dl par. Leo Buzdug din Borgo-Joseni dela 34 contribuenţi 4 fl.

Cu Lista nr. 968 ne-a colectat dl par. Ioan Petruţ dela poporul din Cristiș 3 fl. 70 cr.

Cu Lista nr. 1320 ne-a colectat dl preot T. Petrașiu din Iermat dela 6 contribuenţi: 2 fl. 80 cr.

Cu Lista nr. 296 ne-a colectat dl par. Laurenţiu Cutean din Órda-de jos, dela 20 contribuenţi: 3 fl. 70 cr.

Din Ciuruleasa ne-a colectat dl paroch George Felea cu Lista numérul 309 suma de 2 floreni.

Dela oficiul parochial din Vrány, ne-a sosit 8 fl. 20 cr.

Preastimaţii domni preoţi, și toţi colectanţii, priméscă cele mai sincere mulţumite pentru ostenéla ce o fac pentru noi. Vĕ rugăm totodată a împărtăși mulţumita nóstră și marinimoșilor contribuenţi pentru jertfa făcută.

„Și am luat tóte....... cele trimise dela voi, miros cu bună mirésmă, jertfă primită, bine plăcută lui D-đeu. Ér D-đeul meu sĕ împlinéscă tótă trebuinţa vóstră după bogăţia sa, întru mărire, întru Is. Chr.“ (Pavel către Filipseni C. 4. V. 18—19).

Câmpuri-Surduc, la 21 Maiu nou 1897.

La însărcinarea comunei bis.

Ioan Budoiu, preot. *Longin Popa*, notariu.

---

*) Pentru cele publicate în rubrica acésta redacţiunea nu este responsabilă.

Mai nou.

Despre starea principelui Ferdinand, moștenitoriul de tron al României, primim din Bucuresci următórea tristă telegramă particulară:

Bucuresci, 28 Maiu 1897 p. m. *Starea Principelui fórte gravă. Buletinele medicale disperate. Catastrofa pare neînlăturabilă. Emoţiunea și consternaţiunea generală.*

Nr. 409/897 [70] 2—3

CONCURS.

Pentru îndeplinirea postului de paroch în parochia de a III-a clasă Rîusadului, protopresbiteratul Sibiiului, se escrie concurs cu termin de 30 de đile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Venitele împreunate cu acest post sunt 405 fl. v. a.

Doritorii de a ocupa acest post vor avé sĕ-și înainteze suplicele concursuale instruite conform normelor în vigóre în terminul deschis, la subscrisul oficiu.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Sibiiului în conţelegere cu comitetul parochial.

Sibiiu, 3/15 Maiu 1897.

Ioan Papiu,
protopresb.

Ad. Nr. pp. 80/897. [61] 3—3

CONCURS.

Pentru întregirea parochiei de clasa a III-a Rogojel, prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 de đile, dela prima publicare în „Tel. Rom“.

Emolumentele împreunate cu acest post dau un venit sigur anual de 354 fl.

Doritorii de a ocupa acest post au ași așterne suplicele de concurs, instruite conform normelor în vigóre, subsemnatului oficiu, până la terminul susindicat, și a se presenta în vre-o Duminecă séu sĕrbătóre la s-ta biserică spre a fi cunoscut din partea poporului.

Oficiul protopresbiteral în conţelegere cu comitetul parochial concernent.

Tuliu Roșescu,
protopresbiter.

Librăria Tipografiei archidiecesane

recomandă publicului român iubitor de cele religióse următórele

cărţi bisericesci:

Acaftist bogat, legat fl. 1.25 fin legat	fl. 1.60
* **Acaftist bogat**, simplu legat 60 cr. frumos legat 70 cr. in piele legat fl. 1.60	„ 2.20
* **Apostol**, legat	„ 5.75
Biblia ilustrată, Testam. vechiu și nou, nelegată fl. 10 legată	„ 15.—
* **Carte de rugăciuni**, pentru tinerime, legată	„ —.15
Chiriacodromion, nelegat fl. 10, legat	„ 12.—
Evangelia, nelegată fl. 8, legată fl. 12, fin legată fl. 18, în catifea roșie	„ 56.—
Hirotonier, pentru sfinţirea de preoţi, nelegat	„ 2.—
Icóna Evangeliștilor, pe hârtie	„ —.50
Icóna celor 3 Ierarchi, pe hârtie	„ —.30
Molitvelnicul bogat, nelegat fl. 4.30, leg. fl. 5, fin leg.	fl. 5.50
Octoichul cel mare, nelegat fl. 17, legat	„ 20.—
Octoichul mic, nel. 60 cr., legat 80 cr., fin legat	„ 1.20
* **Octoichul mic**, legat	„ —.75
Orologion, (ciaslov), nelegat 60 cr., legat 70 cr., fin legat	„ 1.20
Patima și mórtea D-lui Iisus Christos în versuri și icóne, legată	„ 1.—
Penticostariul, nelegat fl. 8, legat	„ 10.—
Psaltirea prorocului David, legată 60 cr., fin legată	„ 1.—
Rênduéla la sfinţirea bisericilor, neleg. fl. 2, leg.	„ 2.50
Testamentul nou, nelegat	„ 1.—
Têlcul Evangeliilor, nel.	„ 1.—
Triodul cu Strajnicul, nelegat fl. 20, legat	„ 25.—

Asemenea procură Librăria archidiecesană la comandă ori-ce cărţi bisericesci apărute în- și afară de patrie, pe lângă cele mai modeste provisiuni.

Notă: Cărţile însemnate cu * sunt tipărite cu litere latine.

Mare prăvălie
de
băcănie, candite, delicatese, bumbacuri etc.
a societăţii comerciale
„CONCORDIA“
Str. Măcelarilor Nr. 20. Strada Baier Nr. 1.
☛ **Edificiul „Albinei“.** ☚
Vênđare în mare și mic.

Tóte articolele aparţinĕtóre sferei de **băcănie, delicatese, candite** și **bumbacuri** se pot procura cu **preţurile cele mai moderate și în calitatea cea mai bună,** la **societatea „Concordia“.**

Prăvălia nóstră arangiată după recerinţele moderne, numerósele localităţi ce ne stau la disposiţie, precum și importul direct de mărfuri, ne pun în plăcuta posiţie de a corĕspunde tuturor așteptărilor.

În special recomandăm Onor. public următórele articole: **Cafea, próspĕtă de diferite soiuri, Zăhar raff. I-a, Stafide, Migdale, Mazere, Linte, Orez, Piper, Cuișóre, Șafran francez, Thee, făină de toţi numerii, Orange, Masline, Icre negre și roșii Șuncă, Salamă, Pesci marinaţi (Aalfisch, heringi, rușі), brânze próspete, Liqueuri (E. Lichtwitz & Co.) Rum, Cognac.**

Vinars curat de drojdii. — Vinars curat de prune.

☛ Oţet de vin veritabil. ☚

Vinuri curate și tot felul de ape minerale.

Fructe sudice, Oleiuri, Lumini, Săpunuri, Petroleu etc.

diferite sĕminţe agronomice plombate și scutite de rocoină cu preţuri fórte favorabile.

Din despărţĕmêntul de textile recomandăm următórele: **Bumbacuri de ţesut, Bumbacuri franţozești veritabile (Marca D. M. & C.) albe si de diferite colori, Pĕr (Haras) bercă, Mătăsuri de cusut în diferite colori,** etc.

Așteptând numerósele comande ale Mult On. public și promiţĕnd serviciu prompt,

semnăm cu tótă stima:

[59] 3

„Concordia“,
societate comercială pe acţii.

Redactor prov. Gavriil Hango. Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

La numĕrul acesta se alătură ca suplement separat Nr. 10 din „Fóia Pedagogică“

Nr. 56. Sibiiu, Marți, 20 Maiu (1 Iuniu) 1897. **Anul XLV.**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
la „Tel. Rom.“ într'una cu suplementul „Fóia Pedagogică“
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Ideia de stat magiar.

De ani 25 tótă lumea călăresce pe ideia de stat magiar.

In numele acesteia s'au creat legile, cari impun obligativitatea limbei magiare în școlele poporale, în numele acesteia s'a modificat în 1883. legea pentru școlele medii, tot cu tendența de a întărì ideia de stat magiar.

In numele acesteia s'a delăturat legea de instrucțiune în acele disposițiuni. cari fac favoruri naționalităților, și cari prescriu imperativ, ca fie-cărui cetățén sĕ i se dea în limba sa instrucțiunea până la institutele superióre, va sĕ ḑică în școlele poporale, în cele medii până la facerea examenului de maturitate.

In numele acesteia s'au delăturat disposițiunile cardinale ale legei de naționalități în ce privesce limba justiției în locurile locuite de naționalități.

In numele acesteia s'a magiarisat cu forța întrégă administrațiunea contra disposițiunilor clare ale legei de naționalități, încât aḑi poporul nu se mai póte înțelege cu amploiații dela administrațiune, nu nici chiar cu notariul din comună.

In numele acesteia s'au făcut cele mai mari călcări de lege, și nime până acuma nu a dat definițiune acestei idei de stat magiar.

Deputatul Șerban a creḑut, că dóră în parlament se va da definițiune ideii de stat magiar și a făcut acolo întrebare.

Nime nu i-a rĕspuns la acéstă întrebare, deșì deputații nostri mai ales în cele pur naționale sunt fórte vorbăreți.

Ministrul president, câte volnicii a făcut în cariera sa la administrațiune, ca comite suprem, tóte sub acéstă firmă le-a făcut. El era deci cel mai chemat sĕ dea definițiunea cerută, dară el n'a vorbit nimica și a lăsat sĕ vorbéscă ministrul de resort.

Ministrul de justiție a trecut peste idea de stat magiar, și s'a ocupat cu celelalte părți din vorbirea deputatului Nicolae Șerban.

Deputații kossutiști nu sunt mulțămiți cu resultatele actualului guvern în cele ale magiarisărei, ei ar voí o Ungarie întru tóte independentă. Aici culminéză ideia de stat magiar, și după cum a accentuat Lukács Gyula, românii totdéuna au lucrat contra ideii de stat magiar, și sub Bethlen, și sub Bocskay, și sub Tökölyi și sub Rákoczy, și în cele din urmă și sub guvernul liberal al Ungariei de aḑi prin trimiterea Memorandului la împĕratul din Viena, cu ocolirea regelui din Budapesta.

Ideia de stat e deci după acest deputat timpul de revoluțiuni interne în fostul principat al Ardealului, parte și în părțile ungurene, și dóră ideia de stat magiar a fost și detronarea casei de Habsburg și crâncena revoluțiune internă dela 1848/49, când noi ér am fost contra acestei idei de stat.

Din provocarea la aceste revoluțiuni, noi tot nu scim ce e ideia de stat magiar, căci multe au fost causele din cari au isvorît acele revoluțiuni, și ambițiunea personală și interesul egoistic nu stă tocmai la locul din urmă.

Contele Zichy Jenő află ideia de stat în sentimente. După el noțiunea statului magiar trebue sĕ o simți, trebue sĕ fii pĕtruns de ea.

Din acésta mai puțin putem sci, căci dacă trecem în lumea sentimentelor, atunci fie-care om va avé a sa proprie ideie de stat magiar, și în realitate cam așa sĕ și are lucrul, căci idea de stat aprópe în tóte casurile concrete este un paravan, după care se ascund tóte călcările de lege.

Am rĕmas deci tot unde am fost cu noțiunea ideei de stat magiar.

Incidental, prin legi a parte, se trece tot mai mult preste disposițiunile legei fundamentale dela 1868.

În legea pentru judicatura curților cu jurați se va strĕcura disposițiunea positivă, că limba justiției numai cea magiară póte fi, se va strecura și disposițiunea de tot liberală, că jurat numai acela póte fi, care va sci ceti și scrie unguresce, și așa cu încetul dacă ómeni vom fi, vom ajunge la definițiunea dată de Lukács cu revoluțiunile interne din vécul trecut.

De ocamdată așa stăm cu idea de stat magiar.

Revista externă.

Ceva nou pe terenul politicei externe în ḑilele acestea nu s'a produs. Singura preocupațiune de interes general a puterilor e, că puterile se unesc a mijlocí pace între Greci și Turci. In timpul din urmă s'a adus scirea, că Rusia ar fi aplicată sĕ iee ea asupra sa datoria Greciei, ce acésta va fi datóre sĕ plătéscă Turciei ca desdaunare de resbel, astfel că Rusia va ierta Turciei din desdaunarea cheltuelilor de resbel, ce acesta îi datoresce din resbelul dela a. 1877/8, avĕnd apoi Grecia a fi datóre Rusiei. Până acum scirea încă n'a fost confirmară.

Marile puteri se țin și acum de condițiunile propuse pentru încheierea păcii. Garantéză Greciei intregitatea teritorului, dar dela o desdaunare echitabilă a cheltuelilor de resbel în favorul Turciei nu o pot scutí. Grecia însĕ mereu se plânge, că o astfel de desdaunare nu va puté suporta. Puterile însĕ garantéză suportarea acestora pentru ea.

*

Din Londra se aduce scirea, că între Rusia și Turcia deja de sĕptĕmâni decurg pertractări pentru ocuparea unor puncte strategice cu putere armată din partea Rusiei în Asia-mică. Resultatul înca nu se scie, dar și scirea aștéptă a fi confirmată.

*

Aprópe din tóte parlamentele europene se anunță obstrucțiuni din partea oposițiunilor în contra guvernelor.

In parlamentul austriac oposițiunea face obstrucțiune din causa cunoscutei ordinațiuni în favorul limbilor naționalităților; în parlamentul germân din causa proiectului de lege despre întruniri; în parlamentul englez din causa impovorării prea mare cu dări a Irlandezilor, ér în parlamentul nostru din causa proiectului de lege despre judecătoria cu jurați, care este menită a restringe libertatea de pressă, și așa mai departe.

Precum se vede guvernele popórelor dela putere n'au alte mijlóce pentru de a se menține la putere, decât forța brută și legi nedrepte.

Că se vor menține cu astfel de mijloce multă vreme la putere, este însĕ o mare întrebare.

Militarismul prea potențat totdéuna a dus la perire statele și numai ridicarea bunăstărei morale și materiale ale popórelor le-a asigurat existența.

De acésta ar trebuí sĕ se îngrijéscă guvernele și nu de apăsarea cetățenilor și a popórelor ajunse la desperare.

Episcopul Dr. Demetriu Radu în lumină magiară.

„Vasárnapi Ujság“ Nr. 22 publică portretul și biografia părintelui episcop Radu, în modul următoriu:

„Scaunul episcopal catolic de ritul grecesc al Lugoșului devenind vacant în urma denumirei episcopului Victor Mihályi de archiepiscop la Blaș, alegerea succesorului archiepiscopului nu puțină grijă i-a dat guvernului, pentru-că în urma agitațiunilor daco-române, între credincioșii diecesei Lugoșului nu domnesce un spirit patriotic chiar neescepționabil, și nici înșiși conducĕtorii clericali ai poporului nu sunt prea zeloși sprijinitori ai ideei de stat magiar. Ținerea în frêu a acestei provincii turbulente atârnă în mare parte dela activitatea patriotică a episcopului gr.-catolic din Lugoș. Exemplul și ținuta lui dă direcțiune la multe mii de suflete.

FOIȚA.

Documente pentru limbă și istorie.

(Urmare.)

20.

Cazanii *de prăznuire la tóte praznicele cele dumneḑéesci ale lui Ilie Miniat, care de isnóvă s'au tălmăcit după limba grecéscă pe limba românéscă în ḑilele Prea-luminatului și Prea-înălțatului domnul nostru Ioan Michaiu Racovița Voevod întru a dóua domnie a măriei sale aici în Țéra Românéscă. Cu blagoslovenia și tótă cheltuiala Preasfințitului Metropolit Kir Neofit dela Crit a tótă țéra românésă și exarch plaiurilor.*

Și s'au dat în tipariu în tipografia cea nóuă a sfintei Mitropolii. La anul dela zidirea lumii 7250.

21.

Sinopsis *adecă cuprinderea în scurt a cei vechi și a cei nóuĕ scripturi, a celui dintru sfinți Părintelui nostru Atanasie cel mare, Patriarchul Alexandriei, tipărită acum întâiu românesce în ḑilele Prealuminatului Domn Ioan Nicolae Constantin Caragea Voevod cu blagoslovenia și tótă cheltuéla Preasfinției Sale iubitoriului de Dumneḑeu Filaret, episcopul Rîmnicului, în sânta Episcopie a Rîmnicului; în tipografia cea nóuă, ce s'au făcut cu cheltuiala Preasfinției Sale.*

La anii dela Christos 1783.

S'au tipărit de Dimitrie Mihaiu Popovici Tipograful Rimnicênul.

Cuprinsul cărții este o întroducere în cărțile sântei scripturi.

22.

Preoția *séu îndreptarea preoților, care s'a tipărit acum de nou în ḑilele Prea-blagocestivului Marelui Monarchului și Preaosfințitului și întru tot milostivului împĕratului Romii Iosif al doilea Domn, Domn, fiind gubernator țerii Ardealului Excelenția Domnului George Grof Bánfi.*

În vremea acésta nefiind episcop Neunit în Ardél, fiind vicarius clerului neunit C. Ioan Popovici de Hondol și cu Blagoslovenia C. Consistorium.

S'au tipărit în vestita cetate crăéscă a Sibiiului, la tipografia Neuniților Fetru Bart în anul 1789. (Întâiu în Beciu la a. 1786, éră acum în Sibiiu la a. 1789.)

Autorul acestei „cărțăluie“, așa numită în „predosloviă“, a fost dascălul Radul Duma, cântărețul bisericii Brașovului.

La finea cărții se află următórea notă: „S'au diortosit prin smeritul între dascăli George Hainer, Sibiianul.

23.

Desvoltele și têlcuitele Evangelii *a Duminecilor, a sĕrbătorilor și a óre-cărora ḑile spre trebuința caticheților și a dascălilor neuniți, ce se află în mare principatul Ardélului.*

Prin Dimitrie Eustatievici, directorul școlelor numite naționalicesci, în limba românéscă puse și întocmite cu blagoslovenia Préasfințitului Domnului Gerasim Adamovici, episcopul neuniților în Ardeal, Sibiiu la Petru Bart, chesaro-crăescul, privilegiatul tipograf a cărților școlasticesci neunite românesci, 1790.

In o notă la „Inainte cuvêntare se cuprind urmĕtórele:

„Acésta sântă carte, ce se chiamă Têlcul a câteva sfinți evangelii povĕțuitóre spre buna procopsélă școlelor *Naționului* neunit, s'au cetit și revĕdeluit după prea înalta poruncă a înălțatului crăiescului gubernium prin Consistoriumul Neuniților a Eparchiei Ardealului și neaflând nici o smintélă séu împotrivire sfintei credințe, ci încă de mare trebuință a fi, o socotim și vrednică a se tipărí. Sibiiu, 1789.

Consistoriumul Neuniților Episcopesc a Eparchiei în mare Principatul Ardealului“.

24.

Pravoslavnica învĕțătură *acum întâiu tipărită pe limba românéscă,* domn find Ioan Alexandru Constantin Moruț, Mitropolit Dositeiu; anul 1794 în Bucuresci; Tipograf Dimitrie Petrovici.

(Va urma.)

,.Acest post ponderos l'a ocupat acum, din încrederea guvernului magiar și din grația Majestății Sale Dr. Dumitru Radu, fostul protopop din Álba-Iulia și asesor consistorial, á căruia instalare solemnă s'a sĕvêrșit la 16 Maiu.

„Una din cuvêntările rostite de noul episcop cu acéstă ocasiune, în care a enunciat, că „într'o persónă póte fi cineva bun român, dar totodată și bun patriot magiar“ a produs cea mai bună impresiune, pentru-că cariera și activitatea de pănă acum a ilustrului bărbat ne garantéză, că acea enunciațiune nu este o simplă frasă ocasională, ci un punct de program, care intenționéză a-l observa totdéuna“.

„Din incidentul instalărei, înregistrăm aci datele principale ale biografiei lui“.

„Dumitru Radu, carele este de 38 ani, va se ḑică în cea mai frumósă etate de bărbat, s'a nàscut în 1859 în comitatul Albei inferióre din părinți simpli țĕrani, cari atât pe el, cât și pe fratele sĕu mai mic, i-au destinat pentru cariera preoțéscă. Terminându-și Dumitru studiile elementare și gimnasiale în Aiud și în Blaș cu succes eminent, archiepiscopul Vancea l'a trimis ca cleric deja la Roma în academia teologică gr.-cat. numită „Athanasium“, unde diligentul tinĕr și-a terminat studiile teologice și filosofice, și după cetirea unei disertațiuni teologice într'o conferență publică la care a asistat și papa Leo XIII, fără nici un examen special a obținut diploma de doctor atât în teologie, cât și în filosofie. După acestea venind acasă dela Roma, archiepiscopul Vancea l'a aplicat în curtea sa. De acì însĕ în scurt timp a fost trimis la Bucuresci ca misionariu, nu ca se acuireze credincioși noi, ci ca sĕ țină în legăturile bisericei sale pe credincioșii greco-catolici merși acolo din Ungaria, cari fiindcă în Bucuresci nu avéu nici un preot, nici biserică proprie, trecéu în massă la biserica greco-orientală. Asupra acestei aparițiuni Palma archiepiscopul rom.-cat. din Bucuresci a fost atras atențiunea sântului Scaun, și resultatul acestor pertractări a fost exmiterea lui Radu celui cu pregătiri mari și orator excelent, pe care cuvêntările sale rostite în biserica catedrală din Bucuresci în scurt timp l'au înălțat la o astfel de popularitate și autoritate, cu care nu se putea lăuda nici un preot de acolo nici gr.-cat., nici gr.-oriental“.

„Pentru meritele sale l'a denumit archiepiscopul rom. catolic de profesor și prefect, ér mai târḑiu de rector la seminariul romano catolic de acolo, în care post a rĕmas pănă la 1895“.

„Atunci s'a reîntors în patrie și aici a devenit protopop și asesor consistorial de Alba-Iulia. Dar nici măcar un an nu funcționase în acéstă calitate, când îl ajunse distincțiunea, că la 22 Novombre 1896 fu denumit episcop la Lugoș.“

„Dumitru Radu vorbesce perfect unguresce, și în seminariul din Bucuresci el a propus limba magiară. Individual este un adevĕrat preot, în carele cu zelul apostolic se unesce modestia, cu pregătirile mari voințătare și activitate durabilă, cu iubirea de neam patriotism sincer. Putem spera cu siguritate, că noul episcop este deplin consciu nu numai de marile probleme ale guvernamentului bisericesc, ci și de datorințele de natură politică împreunate cu posiția sa, și va lucra astfel, ca activitatea lui sĕ fie binecuvêntată atât pentru confesiunea sa, cât și pentru patrie“.

Am reprodus acéstă biografie pentru-că unele date se vĕd a fi menite drept rĕspuns la unele observări ce s'au făcut atât în public, cât și în fóia nóstră cu privire la misiunea ce o-a avut tinĕrul preot D. Radu înainte de a fi chemat la înaltul post de episcop al Lugoșului.

A fost trimis, se ḑice, de către Sântul Scaun prin metropolitul Vancea, ca „misionariu“ la Bucuresci, nu pentru-ca sĕ acuire credincioși noi, ci pentru-ca sĕ țină în legăturile bisericei gr. cat. pe credincioșii ei merș acolo din Ungaria, carii neavênd acolo nici preot, nici biserică, treceau în masse la biserica gr. orientală.

Noi ținem, că acesta a fost numai pretext, pentru-că nu cunóscem nici un cas când vr'un greco-catolic din Ungaria se fi trecut în Bucuresci la confesiunea greco-orientală. Cu atât mai puțin se póte vorbi de treceri en masse. In România nici nu există lege și formalități de a trece dela o confesiune la alta. Apoi fără biserică greco catolică în Bucuresci nici nu are ocasiune un preot greco-catolic sĕ funcționeze ca atare. Deci „misiunea“ n'a putut fi greco-catolică, ci pur romano-catolică, prin urmare nu românéscă.

Observăm mai departe, că credem că părintele Radu va fi fost denumit protopop și asesor consistorial onorar al archidiecesei de Alba-Iulia și Făgăraș, pentru-că vedem, că în timpul mai nou s'a inaugurat usul în biserica greco-catolică, de a distinge chiar și pe preoți din alte diecese cu astfel de titluri, cum a făcut episcopul Radu din incidentul instalărei sale, denumind protopopi și asesori consistoriali onorari pe preoți din archidiecesă. Nu este exact însĕ, că El ar fi fost protopop gr.-cat. în Alba-Iulia, cum se ḑice în întroducere, precum nu este exact nici aceea, că în postul de rector al seminariului romano-catolic din Bucuresci ar fi rĕmas numai până la 1895, când apoi s'ar fi reîntors în patrie unde ar fi funcționat ca protopop și asesor consistorial până la denumirea sa de episcop. Pentru-că în patrie n'a funcționat nici un moment ca protopop și asesor consistorial, nici nu s'a reîntors din Bucuresci până târḑiu după denumire, ci a fost denumit de episcop deadreptul din serviciul activ ce-'l avea în biserica romano-catolică, ca profesor și rector al seminariului romano-catolic din Bucuresci. Deci dacă se póte lua în serios afirmațiunea biografului, că pentru aceea a obținut încrederea guvernului ungar și grația Maiestății Sale chiar părintele Radu, pentru-că „cariera și activitatea sa din trecut“ garantéză, că și în posiția sa de episcop va fi „bun patriot magiar“, aceste garanții sunt câștigate în serviciul bisericei romano-catolice, și nu aici în patrie, ci în străinátate — în România.

Ceea-ce va se ḑică, că în România nu numai cunune de spini pot câștiga Românii trecuți de aici, ci și coróne de episcopi. Totul atârnă dela om și dela împregiurări.

Quod erat demonstrandum.

Din isprăvile nesațiosului papistașism român.

(Urmare).

Étă acestea dóue casuri:

Era în tómna anului trecut, timpul când românul obicinuesce a mărita și însura.

Un flăcău de frunte din comuna scriitorului acestor șire, s'au înțeles așa de bine cu fata unui fruntaș din sátul al doilea dela noi, din o parochie gr.-catolică, încât trebuia sĕ se întêmple numai ultimele ceremonii, ca ei sĕ pășéscă înaintea altariului spre a fi cununați. Lipsa era acum sĕ se facă numai înaintea preotului fetei încredințarea, séu obicinuita „tocmélă“. Am fost cu cinste poftit sĕ merg și eu, și fiindu-mi om bun, i-am făcut pe voie. Am mers un grup bine compus.

Séra după 5 óre ne-am presentat cu toții din ambele partide în casele preotului, și aci am împărtășit părintelui planul, dorințele nóstre, după cari acesta ne spune cu multă convingere catolică, că neapărat de lipsă e, sĕ deie fitoriul mire o declarație în scris și verbală, că el trece din legea lui greco orientală, la ,,buna și adevĕrata“ lege unită. Condițiunea pusă, că numai așa îl va cununa cu respectiva fată, dacă își va părăsì legea strămoșéscă. Fără de-a mai întreba, s'apucă onorabilul părinte și redactéză declarația, 'i-o cetesce, provócă pe tinĕr sĕ o subscrie, și asta încă tot n'a fost destul, fără a mai trebuit sĕ-l și jóre. Îl provócă sĕ ḑică după dênsul, cu mâna pe piept: *„Jur în numele lui Dumneḑeu, că eu N. trec dela legea gr.-orientală, la cea adevĕrată gr.-catolică, și toți pruncii mei, cu cari mĕ va dăruì D-ḑeu îi voiu cresce în acésta religiune“.* Și până când se întêmplă tóte acestea în cercul nostru până acum vial și bine dispus, se încuibă tăcere adâncă de mormênt, ìn inimi indignațiune, și în suflet scârbă. Și tinĕrul însurățel neexpert, cu stimă față de preotul român al sĕu, jóră în cea mai bună credință, negândindu-se la tristele urmări ale acestei lăpădări.

Sĕrmanul tinĕr, i-se puse din partea fraților, în schimb pentru însurătóre: lăpĕdarea de religiunea în carea fu născut, botezat și crescut.

Și credeți dór că s'a ales din tótă tocméla-strică asta ceva? Nu! L'am întrebat după reîntórcere acasă pe tinĕr: ce face? Sciți ce 'mi a rĕspuns? „Sĕ-și mânce popa legea și fata, apoi pe el cânii“. Tinĕrul isteț de altcum, a vĕḑut, că a greșit, și fără multă trudă singur s'a și îndreptat.

Al doilea cas analog:

Scârbósa faptă de sus s'a mai repetat și cu un altul.

A venit carnevalul. Un alt flăcău 'și-a ales érăși o fată gr.-catolică, cu care sĕ pășéscă la taina căsătoriei. A sosit ḑiua cununiei. Am mers cu mare alaiu în orașul de unde era fata — orașul din apropiere — spre a se sĕvêrși actul cununiei. Ce face însĕ preotul fetei? In momentul cununiei anume fixat, provócă asemenea pe mire sĕ se declare, că face trecerea, căci la din contră nu le va pune cununa pe cap.

Ce sĕ facă și acest tinĕr în aceste momente de mare solemnitate, vĕḑêndu-se între străini, și c'a făcut atâta cale, — decât sĕ se supună dorinței viclénului preot, fost protopop de pie memorie, dar astăḑi neapt, ca sĕ nu ḑic nevrednic, de chemarea preoțéscă.

Și numai împlinindu-se acéstă condițiune — absurdă de altcum în vigórea legilor civile de astăḑi — a putut sĕ urmeze actul cununiei și așa cu grea taxă. Mirele apoi 'și-a dus mirésa acasă și astăḑi trăesce tot în legea lui strămoșéscă singură numai în care se simte bine, și nici habar n'are de declarația-jurămênt dată preotului unit. Destul e, că este înrolat în tabăra catolicismului.

Și acestea mĕ rog sunt fapte adevĕrat întêmplate ca sfânta lumină a sórelui, pentru-că scriitoriul acestor șire a avut fericirea sĕ iee parte la ambele acestea têrgueli, ca martor ocular. Nu m'am opus însĕ acestor nerușinări, de o parte din causă de respect și ca sĕ evit eventualul scandal, ér de altă parte pentru-că prevedeam absurditatea lor, decât am pus mâna pe inimă și am ḑis în mine: Dómne, caută din ceriu și pedepsesce pe acești șarlatani.

(Va urma).

Din Lipsca.

(Urmare).

Aș puté sĕ mai dau aici o mulțime de alte pilde de acest soiu, dar mai bine voiu trece la documentările, prin care prof. Weigand m'a convins, că suscitatele cuvinte nu pot fi latine.

O lege a foneticei române ne învață, că „l“ latin așeḑat între dóuĕ vocale, dacă a dóua dintre ele nu e un „i“ trece românesce în „r“ (cf. „tale“ — „tare“, „salutare“ — „sărutare“ etc). De asemenea scim, că grupul latin „én“ trece în „in“ („venénum“ „venin“, „béne“ „bine“) etc. După aceste legi trebuia sĕ se desvólte la noi din „calendae“ un „cărinde“ și nici când „colindă“. De unde avem dară acest cuvênt? Slavii au prefăcut — după o lege cunoscută a limbelor slave — pe ori ce „a“ scurt latin în „o“. Tot odată ei n'au prefăcut pe „l“ intervocalic în „r“, așa că numai póte exista nici o îndoială că al nostru „colindă“, l'am primit prin intermediare slavă dela Latini, mai ales, că el se află și aḑi în limbile slave. Din aceleaș pricine și pentru-că nu aflăm nici o pildă, că un „a“ scurt și neaccentuat latin sĕ fi trecut la noi în „o“ trebue sĕ admitem — chiar dacă nu ne prea convine — că „Aluta“ și „acetum“ a trebuit sĕ trécă întâiu prin guri slave — unde ele există și aḑi — pentru ca sĕ le avem noi în forma: ‚Olt“ și „oțĕt“.

Despre deducția lui „nevastă“ din „ne Vesta“ nu am lipsă sĕ vorbesc mult, căci nu numai, că forma nu póte fi românéscă, fiind-că ori-ce „v“ intervocalic latin cade în limba nóstră (cf. „vivus“ — „viu“, „novus“ — „nou“, „tavonem“ — „tăun“ etc.), dar acest cuvênt n'a existat nici odată la Romani, pe când dintre Slavi îl au tóte limbile si dialectele în acelaș înțeles, ca și noi.

Sĕ ne oprim acum la „cannabis“. Deja în latina vulgară „b“ intervocalic a scăḑut la „v“, așa că românesce a urmat legea lui v prin aceea că a căḑut (cf. „bobulus“ — „bour“, „nubilum“ — „nuor, nor“ etc). Dar chiar dacă acésta nu s'ar fi întêmplat — ceea-ce nu-i de admis — „b“ nu s'a putut preface nici când în „p“. Mai este încă o greutate. Precum „annus“ trece în „an“, ér nu în „în“ astfel „cannabis“ ar fi trebuit sĕ păstreze pe „a“ curat. Aici nu putem da altă etimologie, ne mulțămim însĕ deocamdată sĕ constatăm, că e imposibil sĕ deducem cuvêntul românesc dela cel latin.

Am spus, că aceste legi nu cunosc excepțiuni și ceea ce s'ar păré excepțiune, trebue sĕ-și aibă cause bine motivate, pentru cari n'a urmat legea. Vom aduce o pildă. Dacă „a“ latinesc urmat de „n“ duplu rĕmâne ne schimbat, ca în cuvêntul „annus“, trecut în „an“, e o altă lege care sună:

„*A* latinesc accentuat urmat de *n* simplu a trecut în românasce în *î*“ — acésta e o lege fonetică, dupa care s'au format cuvinte ca: lînă (lána), Îndrea (Ándreas), înger (ángelus), Român (Romanus) etc. Cât de puternică e astă lege ne arată faptul, că *a* trece în *î* chiar și înainte de *n* posterior, ca în „ameninț“ din vechiul „amenînț“, redus la un prototip latin vulgar „minacio‘ cu un *n* intercalat după *a*. Tot astfel când *n* cu timpul a căḑut s. e. „gránum“ trece în „grâu“ dintr'un cuvênt vechiu „*grîu*“ păstrat la Arămâni și în pluralul „grîne“, Asemenea „cît“ dintr'un vechiu „cînt“ dedus din latinul „quantus“.

Sunt câte-va cuvinte, cari ar părea că fac excepțiuni. Astfel latinul „mansus“ trece în românul „mas“, „extrans“ — în „stră“. De ce s'a păstrat în casurile acastea *a*? Pentru că deja in latina vulgară a căḑut ori ce *n* înainte de *s* și tot așa precum noi am primit pe „mesa“ nu pe „me*n*sa“ trecut în „masă“, tot astfel l'am căpĕtat pe latineseul vulgar „masus“ nu pe clasicul „mansus“.

Deci acéstă lege fără excepțiuni — chiar și când e vorba de deduceri folcloristice, deși dl A. Densușianu nu voesce sĕ o admită — a trebuit sĕ lucre în tóte cuvintele în cari am primit vre-un *a* accentuat urmat de *n* simplu dela Latini. De aceea, de câte orĭ vom întâlni un *án*, care n'a trecut în *în* fără de a-și avea motive de creḑut, trebue sĕ admitem, că el nu e latin. Deci sufixul român án (ca în „băietan“) — pare-ne rĕu séu nu — nu-l avem dela latini, precum nu-l avem nici pe — ándru (ca în ,,copil-andru“.)

Se cere deci, ca un filolog român sĕ cunóscă mai întâiu aceste legi fonetice — cari nu sunt așa multe — și anume sĕ le cunóscă pe tóte și numai apoi sĕ facă deducțiuni filologice. Dl V. Onițiu a publicat în „Vatra“ I. un eminent studiu folcloristic despre diversele straturi în balada nóstră poporană. Cu tóte mĕ împac, nu însĕ cu deducerile filologice. Cuvêntul „Sînziana“, după Dsa, derivă dela latinul „Sancta Diana“. Abstrăgênd dela neprobabilitatea, că „sanctus“ trecut la „sîn“ sĕ rĕmână și la femenin neschimbat (cf. Sânta Maria) e imposibil sĕ derivăm pe „ziana“ dela „Diana“. D-sa uită, că precum în „sanctus“ „án“ a trecut în *în*, trebue sĕ trécă și în „Diana“. Despre partea primă a cuvêntului ḑice, că precum din „dico“ se face „ḑic“, tot așa trebue sĕ se facă din „Diana“ „ziana“. Dar nu-i așa. E o lege elementară în latina vulgară, că bisilabul „ia“ se preface în diftongul „ĭa“, după care și din „Diana“ (3 silabe), s'a tăcut „Dĭana“ (2 silabe). Precum „ĭaceo“ la rêndul sĕu se face „zac“, adecă „ĭ“ a trecut în „z“, asemenea și din „Diana“ trebuĕ sĕ se facă „Dzînă“, păstrat astfel la Arămâni, și în parte în Bănat și Moldova, și trecut în celelalte părți locuite de Români în „zînă“ matimaticește corect.

(Va urma).

Din România.

Bóla principelui României.

Gândul întregei românimi este aḑi îndreptat preste Carpaţi. Gândul tuturor românilor sbóră îngrijat la palatul dela Cotroceni, unde zace greu bolnav principele moştenitor al României libere. Dorul ferbinte al tuturor este, sĕ vadă pe scumpul Principe român scăpat din bóla grea, ce-l chinue.

Durerea crâncenă, care ţine încătuşate inimile fraţilor nostri de preste Carpaţi, este durerea tuturor Românilor. Toţi Românii au dorul ferbinte de a vedea România fericită, şi fericirea României e strîns unită cu fericirea Augustei familii domnitóre. Durerea casei domnitóre este şi a fidelilor ei supuşi, durerea fraţilor nostri este şi a nóstră.

Sórtea A. Sale Ferdinand, liniştea Augustei Case domnitóre şi fericirea României, fericirea fraţilor nostri stă în voia bunului Dumneḑeu. Cătră El sĕ ne înălţăm glasul nostru ferbinte, pe el sĕ-l rugăm cu credinţă, sĕ scape de dureri pe Augustul bolnav, nădejdea României, sĕ redea adânc întristatei familii regale liniştea perdută, sĕ feréscă de primejdiă mult cercata Ţéră românéscă.

*

La Palatul dela Cotroceni începênd de diminéţă, pănă nóptea târḑiu, mii şi mii de cetăteni staţionéză, arḑênd de dorul sĕ audă vesti bune despre starea scumpului lor principe. Mulţime inmensă se îndesue la vestibulul palatului, sĕ vadă buletinele medicale. Agitaţia, consternaţia e generală şi enormă.

Starea principelui e încă îngrijitóre.

Pentru-ca cetitorii nostri sĕ cunóscă din începutul ei bóla principelui şi causele ei, ţinem a spune, că în ḑiua de Sf. George a. c. prinţul Ferdinand a făcut împreună cu regimentul 4 de roşiori o excursiune călare la Mogoşóia. Acolo luând dejunul pe érbă, l'a surprins o plóie teribilă, care l'a pătruns pănă la corp. Fiind îmbrăcat uşor, cu o bluză de vară, răcéla s'a manifestat curênd. Intorcêndu-se la palat, frigurile s'au şi declarat. După câteva ḑile a întrevenit şi complicaţia pulmonară de care am amintit deja.

De Marţi începênd starea e fórte gravă. Ea se schimbă când spre bine, când spre mai rĕu.

Joi nóptea A. Sa s'a aflat mai rĕu, o grózǎ teribilă a cuprins pe toţi cei de faţă. S'a trimis după M. Sa, care a sosit la patul bolnavului.

Ilustrul bolnav, vĕḑênd pe unchiul seu, a luat mâna soţiei sale, şi punêndu-o în mânile M. Sale, a grăit: — Sire, încredinţez dragostei Mărici Tale sórta soţiei şi a copiilor mei. Cei presenţi au isbucnit în lacrimi.

Vineri diminéţa a început amelioraţia.

Vineri séra principele se afla mai bine, medicii toţi erau întăriţi în nădejdea de scăpare. A. Sa a căḑut într'un somn adânc. Pentru-ca în decursul somnului sĕ nu se producă complicaţii, î-l deşteptau tot la dóuĕ óre pentru a'l scălda, a i face injecţie de cafeină şi pentru a-l nutri.

Starea de ameliorare a ţinut şi Sâmbătă diminéţă. Cu zorile deodată s'a ivit şi mulţimea de cetăţeni la palat, îngrijaţi şi dornici de a auḑi veşti bune. Sâmbătă diminéţa a fost visitat augustul bolnav. Medicii au declarat, că situaţia a perdut din gravitate. Lângă bolnav a rĕmas numai dl Dr. Buicliu.

Sâmbătă la tóte bisericile din capitală şi din ţéră s'a făcut serviciu pentru însănĕtoşarea principelui.

La órele 10 din acea ḑi a sosit la bolnav, M. Sa regina. Bucuria şi mulţumirea sufletéscă se vedea pe faţa Maiestăţii Sale la auḑul îmbucurătórelor vesti. Indată a sosit apoi prim-ministrul, care după-ce a spus că e mulţumit cu starea principelui, a declarat, că Maiestatea Sa regele din princina încrederei mari ce are în medicii din ţéră, n'a făcut apel la medicii străini.

Sosesc apoi rênd pe rênd ministrii şi notabilităţile.

La 11 óre s'au înscris peste 500 de visitatori la registre.

Sâmbătă după prânḑ la órele 3 se oficiéză serviciu în biserica dela palat. Asistă lume immensă.

Sosesc apoi ministrii plenipotenţiari ai Germaniei şi Austriei, contele Leyden şi baronul d'Aerenthal. Palatul e încungiurat de mulţime imensă.

La 4 óre dl D. Sturdza se duce la Palatul regal şi comunică impresiile despre starea principelui. D. Sturdza pare îngrijat. Starea principelui s'a agravat.

La órele $4\frac{1}{2}$ sosesce ministrul rus Fonton, spre a primí pentru a dóua óră sciri despre starea A. Sale. După fie care visită dl ministru rus informéză pe stăpânul seu, Ţarul ruşilor, despre mersul bólei. Acelaşi lucru îl fac şi ministrii plenipotenţiari ai Angliei, Austriei şi Germaniei, în urma ordinelor primite în sensul acesta dela guvernele lor.

Se constată, că numĕrul visitatorilor de ieri e de 2780 de inşi.

La órele $5\frac{1}{2}$ speranţele renasc. Medicii anunţă, că au încă nădejde. — Sosesce primministrul Sturdza dela Palat cu alţi doi ministri. Regina telegraféză M. Sale, că s'a ameliorat starea principelui.

Principele aiuréză, doctorii spun, că acesta e semn bun.

Dela órele 6 începênd se constată o ameliorare generală. La órele 9 şi 10 min. A. S. a fost visitat, constatându-se în ambe casurile ameliorare.

La órele 11 séra publicul se retrage. Ministrii, afară de dl Sturdza, de asemenea părăsesc palatul.

Târḑiu nóptea s'au retras şi M. M. Lor, rĕmânênd lângă bolnav numai Augusta Sa soţie.

Duminecă diminéţa starea de ameliorare se menţine. Scirea se comunică Maj. Sale.

Incep a se înscrie la registre mulţime de persóne distinse.

Sosesce ministrul plenipotenţiar al Angliei Windham. i-se comunică scirea îmbucurătóre.

Atâta aflăm în foile ce ne-au venit pănă acum de peste Carpaţi.

*

Archiereu nou ales. Dintre cei trei candidaţi la archierie recomandaţi de Sântul sinod, ministeriul cultelor a ales pe archimandritul Varlam Răileanu, rectorul seminariului din Iaşi.

Noul archiereu va purta titlul de Varlam Băcăoanul, locotenent al eparchiei Romanului.

*

Academia Română, va decerne următórele premii în 1898:

Premiul Nasturel Herescu — de 4000 lei — pentru o carte scrisă în limba română cu conţinut de ori-ce natură;

Premiul Statului Lazăr — de 5000 lei — pentru o carte scrisă în limba română cu conţinut ştientific;

Premiul Adamache — de 5000 lei — pentru o carte scrisă în limba română cu cuprins moral de ori-ce natură;

Premiul statului Eliade Rădulescu — de 5000 lei, pentru următorul subiect, tratat în limba română:

Consideraţiuni istorice şi geografice asupra Basarabiei înainte de 1812, cu deosebită privire asupra Hotinului, regiunei centrale şi Bugiagului;

Premiul G. Sân-Marin — de 2000 lei — pentru subiectul:

Consideraţiuni asupra comerciului României cu ţĕrile străine, atât la Orient cât şi la Occident, incepând cu secolul XVI. pănă la anul 1860;

Premiul principesa Alina Stirbei — de 8500 lei — pentru cea mai bună carte de lectură pentru şcólele secundare.

Noutăţi.

Din causa sântelor sĕrbători „SS. Constantin şi Elena“ şi „Inălţarea Domnului“, numĕrul proxim al fóiei nóstre va apare numai Sâmbătă, în 24 Maiu v. a. c.

* * *

La manevrele ce se vor ţiné în tómna anului curent în ţinutul dela Komárom şi Tata, vor lua parte: regele României, împĕratul Germaniei, regele Saxoniei şi al Sêrbiei.

* * *

Impĕratul Germaniei în Ungaria. Cu prilejul manevrelor din tómna anului curent împĕratul *Wilhelm* va fi óspele Mai. Sale Monarchului nosru. Prin 20 Septembre n. împĕratul Wilhelm după terminarea manevrelor va merge la Budapesta, şi va locuí în palatul regal din Buda. Se ḑice că cu ocasia aceea se vor arangia în Budapesta fectivítăţi în onórea înaltului óspe.

* * *

Dela societatea studenţilor în medicină din Bucuresci primim următórele: Domnule, Al XXIII comitet al societăţei nóstre constituindu-se, avem onóre a vi-l face cunoscut, rugându vĕ tot de odată, cu ocasia începerei noului an societar, sĕ binevoiţi a ne da concursul Domniei-vóstre pentru ca din conlucrarea armoniósă sĕ iasă progres şi lumină pentru asociaţia elementului tênĕr medical. Preşedinte: H. Botescu; vice-preşedinţi: M. Stefănescu-Galaţi, V. Bonachi; secretariu general: B. Demetrescu: cassar: C. Marinescu: Bibliotecar: C. Arabol; secretari de şedinţă: Gh. Stoicescu, Gh. Davidescu, Gh. A. Crăciuneanu. Binevoiţi, vĕ rog Domnule, a primí asigurarea deosebitelor nóstre consideraţiuni. Preşedinte: H. Botescu secretar: Gh. Stoicescu.

* * *

Avis literar. Aducênd la cunoscinţa publicului român, că opul avisat „Instrucţiune pentru a învĕţa desemnul de croit vestminte femeiesci fără de instructor“ a apărut: îmi ieu libertate pre acéstă cale a aduce mulţumitele mele tuturor acelor d-şóre, Dómne şi domni precum şi direcţiunilor acelor şcóle de fetiţe, cari au primit opul meu, drept manual de şcólă şi acelor institute de credit, cari nu au pregetat a sprijiní acéstă întreprindere abonând mai multe exemplare înainte; aducêndu-le totodată la cunoscinţă, că opul s'a expedat fiecărui abonent la adresa comunicată.

Opul se póte procura dela subscrisa séu dela ori-care librărie. Depositul 'l-a primit Librăria dlui A. Todoran în Gherla (Szamosujvár.)

Cluj, în Maiu 1897.

Cu tótă stima:

Rosalia N. Pop.

* * *

Atentatorul dela Roma, Acciarito, care a voit sĕ străpungă pe regele Italiei, a fost condamnat în 29 a curentei în Roma. În decursul pertractării s'a constatat, că atentatul a fost pus la cale, şi deci Acciarito a voit sĕ execute planul unei bande de anarchişti. După terminarea pertractării tribunalul a enunţat sentenţa în înţelesul căreia Acciarito e osândit la robie pe viaţă. Atentatorul a arĕtat pănă în sfîrşit o linisce cinică, ér după ce i-s'a enunţat sentenţa a exclamat: Aḑi eu, mâne guvernul burghez; trăéscă revoluţia! trăéscă anarchia!

* * *

Fóie ruténă. In oraşul Ungvár apare o fóie nóuă, ruténă, redactată de societatea literară ruténă de acolo. Fóia întitulată „Nanka“, apare la dóuĕ sĕptĕmâni şi are de ţintă luminarea poporului rutén.

* * *

Tempestate. Sâmbătă după prânḑ s'a descărcat o tempestate teribilă asupra „Dumbrăvii“ situată din sus de oraşul Sibiiu. In urma ploii torenţiale, care a durat mai multă vreme, riuleţul ce curge pe lângă promenada de sub arini, a crescut într'atâta, că a rupt malul şi apa şi a luat cursul preste livezile situate în drépta lui, inundând întreg teritorul şi pricinuînd pagube mari. Apa inmensă s'a vĕrsat apoi în vălcióra ce curge pe la casele din strada grópei, inundând prin case şi grădini, stricând podurile ce duceau în curţi şi pricinuind simţite pagube. La depositul de lemne din dosul vămii dela pórta Cisnădiei era un lac inmens, care ajungea până preste ferestrile casei dela deposit. Valurile turbate au inundat şi prin curţile şi grădinile din dosul casarmei de infanterie, făcênd mari stricăciuni.

* * *

Irlandezii nu prăznuesc. Deputaţii irlandezi ai parlamentului englez, în numele naţiunei lor au declarat în plin parlament, că cu prilegiul iubileului reginei Victoria, ei nu vor serba. Causa e, că Irlandezii se simt vătĕmaţi prin legile aduse de parlamentul englez, în religia, drepturile şi averea lor.

* * *

Pentru iubileul reginei Angliei se fac mari pregătiri. La festivităţi Maj. Sa monarchul nostru va fi representat prin moştenitoriul Francisc-Ferdinand, pe care l'va însoţi în drumul cătră Anglia contele Majlàth László. Din Constantinopol se vestesce, că sultanul nu se va representa prin nici o delegaţiune la iubileul reginei Victoria.

* * *

Catastrofă într'o catedrală. In catedrala din *Pisa* ḑilele trecute s'a serbat desvĕlirea unei icóne a Madónei. Biserica era înţesată de lume atât locală, cât şi din oraşele vecine. După începerea ceremonialului, o lumină a căḑut la pămênt, aprinḑênd nişte decoraţii. Publicul la vederea flacărilor s'a înspăimêntat teribil. Fie-care căuta spre uşă. Focul a fost stîns la moment. Cu tóte aceste tumultul s'a continuat, 7 inşi au murit, 17 au fost greu răniţi.

Convocare.

Iniţiatorii înfiinţărei institutului de economie „Plugariul“, societate pe acţii în Săcădate se învită prin acésta în vîrtutea §-lui 154, a legei comerciale la *adunarea generală constituantă*, care se va ţiné în Săcădate la 2/14 Iuniu a. c. la 2 óre p. m. (Luni a dóua ḑi de Rusalii) în localul şcólei gr. or.

Obiectele:

1. Raportul iniţiatorilor (fundatorilor)
2. Constatarea subscrierei capitalului social.
3. Stabilirea statutelor societăţii.
4. Constituirea societăţii cu capital social de 10 mii coróne.
5. Alegerea membrilor direcţiunei şi a comitetului de supraveghere.
6. Absolvarea fundatorilor de responsabilitatea normată de §-ul 152 a legei com.
7. Diverse propuneri.

In sensul §-ului 155 a legei comerciale fie-care acţie dă un vot, mai mult de 10 voturi nimeni nu póte exercita, ér subscriitorii pot participa la adunare séu în persónă séu prin plenipotenţiaţi.

Acei P. T. domni, cari n'au trimis apelul primit, sĕ binevoéscă a grăbì cu trimiterea, ca se pótă participa la adunarea generală pe ḑiua mai sus indicată.

Săcădate, la 26 Maiu 1897.

Fundatorii.

Corespondenţă particulară

a „Telegrafului Român“.

Din tractul Albei-Iulia.

— 10/22 Maiu 1897.

A sosit timpul în care şcólele nóstre ér' trebue sĕ îmbrace „haina sĕrbătorii“, căci étă-ne ér' suntem la sfîrşitul unui an şcolar, timpul examenelor de véră, când fiecare dintre noi, mai ales, „veteranii“, sunt sigur, că vor reflecta cu bucurie şi satisfacţie, că au ajuns éraşi de au mai împlinit un an, şi că bunul D-ḑeu i-au învrednicit ca sĕ mai aşeḑe încă o petricică, — solidă basă — la edificiul cultural al ţĕranului român! Ḑilele acesta de examen, sĕrbătóre trebue sĕ le facem pentru iubitul nostru popor, şi aş dorí ca ele de toţi fiii bisericei nóstre astfel sĕ fie privite.

Examenele anuale de véră s'au început şi la noi, în bine administratul nostru tract, acum Sâmbătă, în 3/15 Maiu. Destoinicul nostru şef tractual P. O. D. protopresbiter Nicolau Ivan din considerare, că este îngreunat şi cu administrarea în vecinul tract al Orăştiei, şi ca totuşi examenele sĕ nu sufere ci sĕ-şi aibă resultatul şi conducerea dorită, a împărţit întreg tractut în 5 cercuri mai restrînse, însărcinând cu conducerea examenelor din parochiile aparţinĕtóre acestor cercuri, pe cei mai chibzuiţi preoţi din tract, ér' pentru d-sa reservându-şi comunele, unde lucruri mai grave reclamă, şi s'arată de neapĕrată presenţa d sale. Împărţirea şi procederea asta s'a dovedit de fórte practică din tóte punctele de vedere, şi n'am decât sĕ doresc ca sĕ fie preţuită şi bine primită în tóte tractele din scumpa nóstră archidiecesă, mai ales în părţile acelea unde conducerea examenelor în tóte comunele din partea d-lor protopresbiteri este anevoiósă, ba de multeori imposibilă din causa grelelor comunicaţiuni, séu alte pedeci în administraţie ce s'ar ivi. Cred, că înţelege ori-şi-cine, că nu e tot atâta pentru poporul nostru, că examenul şcólei sale îl conduce preotul sĕu, séu un altul din cea mai extremă parochie a tractului.

Interesul, dragostea nóstră a tuturora faţă de şcólă creşce, când scim că din depărtări alérgă la noi un venerabil părinte ca delegat din centrul tractului — care de regulă este mai însoţit încă de câte 4—5 învĕţători — ca sĕ se convingă despre munca învĕţătorului precum şi despre purtarea poporului în frunte cu comitetul bisericesc.

Cresce curagiul şi conscienţa despre chemarea sa însuşi a învĕţătoriului, când vede că lucrul sèu îi este preţuit, despre care organele nóstre superióre cer probe şi informaţiuni.

Cu misiunea de conducere în cercul căruia aparţin comunele Stremţ, Măgină, Gârbova de sus şi Geomal au fost încredinţat părintele I. Iliescu, paroch al Stremţului. Primul examen s'a dat în Stremţ, Sâmbătă, în 3/15 Maiu, după amédi dela 3 óre, şi a durat până la $6^{1}/_{2}$ óre. Presenţi elevi au fost 50.

Învĕţătorul L. Albu a dovedit şi de astă-dată, că lucră în şcólă cu conscienţiositate.

Resultatul bun, ne dă nădejde, cumcă şcóla din Strenţ este în progres, şi peste tot acéstă parochie este pe calea unei frumóse desvoltări, mulţumită celor-ce stau în frunte.

Examenul al doilea s'a ţinut în Măgina, Duminecă, în 4/16 Maiu, unde comisariul părintele Iliescu însoţit de 3 învĕţători sosesce în aceeaşi ḑi d. amédi, aşteptat fiind de comitetul parochial în frunte cu veteranul lor părinte Constantin Suciu, — tipul preotului român -- şi numeros popor în frunte cu bravul primar V. Hagea în ţinută frumósă de sĕrbătóre. Examenul s'a început la 3 óre şi a durat până la 7 în şcóla frumos împodobită cu decoraţiuni de flori, care părea în adevĕr că îmbrăcase „haina sĕrbătorii". Numĕrul elevilor presenţi a fost considerabil, 50. S'au examinat din tóte obiectele, şi rĕspunsurile clare, independenţa elevilor şi disciplina cu care am fost surprinşi, ne-a îndemnat sĕ felicităm cu sinceritate pe învĕţătoriul acestei şcole pe clericul abs. C. Suciu. Ni-a plăcut mult cu deosebire rĕspunsurile din Religie (Ist. bis.) cu desp. al IV-lea, partea unde se tratéză despre biserica nóstră, „Unirea" şi funestele ei urmări pentru neamul românesc, au fost frumos şi practic tratate. Publicul ascultător s'a ales cu mult din acel examen. Étă un folos de mare preţ al acestor examene!

La sfîrşit s'a întonat câte-va cântări precum „Vênătoriul", „Sĕrmană frunḑă", „Cucule cu pénă sură" etc. cu care ocasie învĕţătorul Suciu a arĕtat, că este seriosul cultivător al musicei.

De încheiere părintele Iliescu prin cuvinte sincere adreséză comítetului şi poporului mulţumire, pentru iubirea lor faţă de şcólă şi energic le pune la inimă, că cât vor trăí cu aceiaş dragoste sĕ păzéscă şi biserica mamă.

Multe bune şi frumóse aş puté scrie încă despre acéstă comună.

Luni în ḑiua următóre s'a ţinut examen în Gârbova de sus.

Presenţi numai 16 elevi. Resultatul a fost în general bun, de unde s'a vĕḑut că învĕţătorul I. Patachi pe lângă tótă nepăsarea unei părţi mari din popor, s'a silit ca sĕ corĕspundă chemării sale. Ne-a supĕrat mult dispreţul acesta faţă de şcólă, când cel puţin 40 de elevi au putut sĕ fie presenţi, dintre cei mulţi, ne-a durut însĕ şi mai mult nepăsarea fruntaşilor din comună faţă de acéstă sĕrbătóre a şcólei lor, când abia 3 membri din comitet am putut saluta în mijlocul nostru, încolo nime, ceea-ce nu se prea laudă. Nu sciu cărora împregiurări sĕ le ascriu acestea, când dispun de un preot tinĕr şi inteligent, şi apoi sciu că în anii trecuţi cu ocasia zidirii de biserică, Gârbovenii promiteau mult progres şi legasem de ei frumóse nădejdi. Aş vrea sĕ nu mĕ înşel!

Tot în acéstă ḑi s'a ţinut examenul în Geomal.

Învĕţător e Luca Şandru. Presenţi au fost 14 elevi, 2 membri din comitetul biser. şi 2 parochieni. Resultatul s'a dovedit de bun şi putea fi şi mai bun, dacă învĕţătorul Luca, care de altcum e cunoscut de un bun şi serios învĕţător — era spriginit mai mult cu cercetarea şcólei. Cum ḑic, înveseli nici aici nu ne-am putut, pentru-ce, o spun cifrele presenţilor de sus.

Étă, că aci preotul şi învĕţătorul are chemare sĕ lucre.

În vorbirea de încheiere părintele Iliescu prin cuvinte blânde, dar' convingĕtórec, admoniéză pentru acest indiferentism şi totodată le recomandă mai multă dragoste de şcólă... Ér dacă sunt nedumeriţi asupra unui lucru, séu vre-o nemulţumire au, atunci binevoéscă a şi-le înainta la competentele foruri, şi li-se va da drépta satisfacţie.

Peste tot îmi permit a trage atenţiunea competenţilor, ca pe viitor altcum sĕ ne presinte lucrurile de sub cârmuirea dlor, căci la din contră vom căuta sĕ se lămuréscă lucrurile. Sunt căli şi mijlóce prin cari însuşi înveţătorul póte câştiga iubirea poporului faţă de sine şi faţă de şcólă, numai sĕ nu stee ascuns şi indiferent, ci sĕ şi-le caute spre binele sĕu şi a poporului.

Scurt, pe viitor le poftesc, ca un credincios fiu al bisericii nóstre ortodoxe — acestor conducĕtori puţină îndreptare, adecă sĕ arete mai multă iubire şi purtare de grijă pentru aceste sfinte aşeḑĕminte ale nóstre, dacă nu voim sĕ fim traşi la rĕspundere înaintea poporului şi înaintea lui D-ḑeu!

Atât despre examene!

* * *

Vestea, că simpaticul şi scumpul nostru şef tractual P. O. D. Nic. Ivan a fost ales în şedinţa sinodului Archidiecesan din acest an în senatul epitropesc şi în urmă de referent al acestei secţiuni — s'a lăţit cu iuţélă, în 2—3 ḑile peste întreg tractul, atât între cler cât şi poporul mirén. Acéstă veste a atins gingaş pe toţi fiii acestui tract de o potrivă, aşa că toţi, câţi numai au putut au alergat la centrul tractului ca sĕ-şi arete, sĕ-şi manifesteze sentimentele sale de bucurie pentru acéstă onorifică atenţiune dată iubitului nostru şef, din partea representanţilor bisericii nóstre, ér' de altă parte sĕ-şi tălmăcéscă părerea de rĕu şi mâhnirea ce a cuprins inimile nóstre a tuturora prevĕḑênd apropierea ducerii d-sale din fruntea nóstră.

Nu e mirare deci, că în urma acestei vesti în inimile tuturora s'a lăsat tristeţa şi nu puţină îngrijire.

Auḑim, că din incidentul acestei distingeri, întreg clerul şi grupul fruntaşilor mireni se pregătesc sĕ-şi facă datorinţa cu cinste şi demnitate.

N'avem decât sĕ rugăm pe bunul Dumneḑeu sĕ-i întăréscă puterile, sĕ-i lungéscă viéţa într'un frumos şi lung şir de ani, spre binele şi înflorirea scumpei nóstre biserici ortodoxe.

Dorinţa tractului e una şi generală este!

Ca următoriul ce va ajunge în fruntea acestui tract sĕ fie demn de antecesorul sĕu devotat cu trup şi suflet bisericii şi poporului fidel şi cu sacră iubire cătră supremul cap al bisericei nóstre, cătră Înalt şi Preasfinţitul archiepiscop şi metropolit! Sĕ fie demn de antecesorul sĕu, care prin sciinţă şi prudenţă a sciut pune basă solidă progresului şi înînflorirei în parochiile nóstre din acestea părţi.

„Fidelius".

Nr. 110—1897.

Concurs.

Devenind vacante unspreḑece ajutóre á 25 fl. la an pentru învĕţăceii meseriaşi români din Transilvania, din subvenţiunea, ce primesce Asociaţiunea spre acel scop dela societatea „Transilvania" din Bucuresci, — se escrie concurs pentru conferirea acelor ajutóre cu începutul anului 1897.

Invĕţăceii meserieşi, cari doresc a reflecta la vre unul din aceste ajutóre, au sĕ înainteze pe lângă cerere următórele documente:

1. atestat de botez în original séu în copie legalisată;

2. testimoniu scolastic cel puţin de 4 clase elementare;

3. atestat, că se află deja lucrând la vre-un măestru séu corporaţiune şi cu ce succes;

4. contract, în original séu copie legalisată, încheiat cu măiestru conform §. 61 al legii industriale (Art. leg. XVII. 1884);

5. atestat de moralitate dela autoritatea locală competentă şi

6. adeverinţă dela părinţi séu tutori, că sunt decişi a-i lăsa la învĕţătură, până se vor perfecţiona pe deplin.

Cererile instruite cu aceste documente, sĕ se înainteze la subsemnatul comitet până în 30 Iunie 1897 st. n.

Cererile întrate mai târḑiu nu se vor considera.

Sibiiu, din şedinţa comitetului Asocíaţiunii transilvane, ţinută la 8 Aprilie 1897.

Dr. **Il. Puşcariu,**
vice-preşed.

Dr. *V. Bologa,*
secr. II.

PARTEA SCIENTIFICĂ ŞI LITERARA.

Rĕspuns

la recensiunea din Nr. 269, 274 şi 276 a. 1896 a „Tribunei" cu privire la traducerea „Preotului din Wakefield"

(Urmare).

Încercarea asta la noi e nóuă şi pentru aceia, cari îs dedaţi în tóte ḑilele cu tautologia gazetelor şi sé cetéscă la articli lungi şi laţi despre nimica, acum, când ar trebuí sĕ-şi încórde un picuţ mintea, e ceva grozav.

Slăbiciunea cea mare a caracterului nostru e vorba multă şi lungă fără nici un sens.

Asta o vedem la tóte adunările, o cetim în tóte gazetele şi totuşi dacă ne fălim cu numele de Român, ni-ar sta mai bine sĕ vorbim şi sĕ scriem mai îndesat, dar cu atât mai mult sĕ lucrăm şi sĕ cugetăm. Însuşi proverbul nostru ḑice: vorba multă e sărăcie, dar noi de asta nu voim sĕ ne ţinem. Tocmai pentru asta am ales o carte din literatura unui atare popor, la care timpul e ban. La cetirea cărţilor trebue sĕ se nască în noi idei nóue, ér nu sĕ se înece acestea cu totul sub greutatea vorbelor góle. Înţeleg fórte bine aversiunea d-lui recensent faţă de carte, dar aşa ceva se póte întêmpla la noi cu ori-şi-care carte clasică tradusă, ba chiar şi cu menschliche Tragikomödie a renumitului Johannes Scherr, pentru că acestea tóte se isbesc de mămăliganismul nostru capabil numai de poveşti copilăresci. Însăşi sórtea de care de atâtea-ori ne tânguim, nu e alta, decât lipsa nóstră de energie, căci dacă am avé pe acéstă din urmă, am lua sórtea de cioc şi am îndrepta-o aşa, cum voim şi noi.

Trebue sĕ declar, că ingerinţa amicului Bologa a fost mai mult stêmpĕrătóre asupra mea, căci eu nu pricep nici acum de ce scriem noi „văd" în loc de „vĕd" a cărui origine se póte urma până la cărţile cele sfinte a Indienilor „Veda", séu „fată" în loc de „fétă". El numai cu mare greutate m'a putut convinge, că în literatura nóstră cea modernă nu există consecinţă, ci numai contrariul. La noi e datina sĕ se scrie „chip", poporul ḑice „tip", pronunţând pe: t, ca pe unguresc: ty, şi apoi tot scriem „tipografia" şi nu „chipografia". Eu dintr'astea numai atâta deduc, că cine nu-i exact în lucruri bagatele, în de cele importante e şi mai puţin. Noi suntem aşa ca şi stilul séu limba nóstră. Şi face rĕu dl recensent, că se acaţă de dl Bologa; pe mine m'a atins împregiurarea asta fórte penibil şi de aceea îl rog sĕ-şi întórcă tótă învĕţătura sa cu ascuţişul penei în contra mea şi eu îi voiu sta ca rĕspunḑĕtoriu pentru tóte, totdéuna la dispunere.

Imi pare fórte rĕu de dl recensent, că şi-a perdut timpul cu cetitul celor 70 de pagine, dar' la asta ér el e de vină, şi apoi sĕ mĕ ierte sĕ observ, că provincialismele nóstre ardelenesci la noi în Ardeal încă au cel puţin atâta îndreptăţire ca acelea, cari se tot strecură din România. Limba nóstră e cu mult mai săracă decât sĕ se pótă lăpĕda de tóte „provincialismele" — (fiind un popor aşa mare ca sĕ aibă provincialisme!) séu sĕ nu mai reflecteze la neologisme. Acuma, ori-şi-cine, carele se ocupă la noi cu învĕţături seriòse şi folositóre, a trebuit sĕ observe, că limba poporală cu cuvintele ei puţine n'ajunge la tóte şi cumcă noi trebue sĕ mai căutăm după numiri nóue, séu sĕ le împrumutăm dela surorile ei mai înaintate.

Nefiind o mulţime de cuvinte vechi „moţesci", recunoscute şi de Cipariu de românesci, cunoscute publicului român, le-am întreţesut aci în carte şi dl recensent are bunăvoinţa sĕ le numéscă „barbarisme".

Unde n'am aflat o expresiune exactă românéscă, a trebuit sĕ le împrumut pentru-că eu urĕsc tóte descrierile lungi, ce s'ar puté exprima cu un cuvênt.

Până când un popor progreséză, tot într'una se nasc idei nóue, cari trebue îndată şi botezate: ataşat, indecent, preformare, nonsalansa, remonstrare, induce, fasionabil, etc. sunt deja folosite şi de alţi, deşí nu în novele, dar' cel puţin în jurnale şi în viéţa practică. Prin întreţeserea lor am dat ocasiune la tineret ca sĕ le înveţe, după-ce înţelesul lor e evident din text, ce despre articolele nóstre confuse politicesci n'o putem totdéuna afirma.

(Va urma.)

Bóla principelui României.

— Telegramă particulară a „Tel. Român". —

Bucuresci, 31 Maiu 1897. *Starea de ameliorare continuă, totuşi s'a chemat doctorul Leyden din Berlin, care a îngrigit pe ţarul Alexandru, şi care sosesce mâne.*

Mătasă de Henneberg, numai atunci veritabilă, când se comandéză direct din fabrica mea — négră, albă şi colorată dela 45 cr. până la fl. 14.65 de metru — lucie, vărgată, mostrată, damast etc. (cîrca 240 calităţi diferite şi 2000 dessinuri etc). Mărfurile comandate precum şi *mostrele le expedéză cu întórcerea postei în casă, franco şi scutite de vamă,* **fabricile de mătasă din Zürich ale lui G. HENNEBERG,** *(furnisor de curte c. şi r.).* Scrisorile adresate în Elveţia sunt a se prevedé cu marcă de 10 cr., cărţile postale cu 5 cr. Comandele scrise în limba română se execută punctual. [64] 2

Nr. 185/1897 ppresb. [71] 1—3

CONCURS.

Pe basa graţiósei ordinaţiuni consistoriale din 1 Aprile a. c. Nr. 1912 Bis., prin acésta se publică concurs pentru ocuparea postului al II-lea de paroch de clasa a II-a din Sighişóra, cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post dau suma sigură de 604 fl. 40 cr.

Petenţii au a-şi aşterne cererile instruite conform normelor în vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis, cu îndatorirea, a se presenta sub durata concursului în vre-o Duminecă séu sĕrbătóre în biserica din loc spre a-şi arăta desteritatea în cele rituale.

Sighişóra, 24 Aprile 1897.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Sighişórei, în conţelegere cu comitetul parochial concernent.

Dimitrie Moldovan,
protopop.

Nr. 460/897. [66] 2—3

Concurs repeţit.

În sensul ordinaţiunei Preavenerabilului Consistoriu archidiecesan ddto 19 Novembre 1896 Nr. 7672 Bis. prin acésta se escrie concurs nou pentru ocuparea parochiei de classa a III-a Somartin, tractul protopresbiteral al Agnitei, cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în organul „Tel. Român".

Emolumentele împreunate cu acest post dau suma de 380 fl. 70 cr.

Informaţiuni mai detaiate se pot lua dela comitetul parochial din Somartin, posta ultimă Cincul mare (Nagy-Sink), şi dela subscrisul oficiu protoprosbiteral.

Concurenţii au sĕ şi aştérnă cererile lor concursuale instruite în sensul normelor în vigóre în terminul deschis subscrisului oficiu protopresbiteral.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Agnita, în conţelegere cu comitetul parochial.

Nocrichiu, în 8 Aprile 1897.

Nicolau Moldovan,
adm. protopresbiteral.

Redactor prov. **Gavriil Hango.**

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane,

Nr. 57. Sibiiu, Sâmbătă, 24 Maiu (5 Iuniu) 1897. Anul XLV.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
la „Tel. Rom.“ într'una cu suplementul „Fóia Pedagogică“
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Ce este „Ideia de stat magiar“?

(⚖) Étă o întrebare la care nici un magiar nu voiesce sĕ dee un rĕspuns direct. Nici ministrul căruia i-s'a cerut rĕspunsul, şi carele s'a pus în serviciul acelei idei, nici deputaţii magiari, carii fără diferinţă de partid, în acéstă cestiune sunt una, şi ar sprijinì, nu pe de toţi urgisitul Bánffy, dar şi pe necuratul, în tóte casurile, cari tind la realisarea acelei idei.

Şi pentru-ce nu dau óre Magiarii un rĕspuns direct la acéstă întrebare simplá?

Pentru-că nu vreau ca străinĕtatea sĕ-i cunóscă aşa cum sunt, ci aşa cum se prefac a fi.

Ei necontenit se laudă în afară, că stat mai liberal faţă de naţionalităţi decât Ungaria nu există. Şi întru documentarea acestei aserţiuni se provócă mereu la articolul de lege XLIV din 1868, la legea aşa numită „pentru egala îndreptăţire a naţionalităţilor“.

Acea lege, care ar trebuì sĕ fie lege fundamentală, este făcută sub impresiunea rescriptelor Prea-Inalte către dieta din 1861, în care Domnitoriul pretindea, ca mulţumirea naţionalităţilor sĕ fie garantată prin lege, şi imediat după legea prin care contra voiei maiorităţii locuitorilor din Transilvania s'a decretat fusiunea Transilvaniei cu Ungaria, când, după-cum se scie, tot voia Corónei era, ca existinţa şi desvoltarea naţionalităţilor sĕ fie garantată prin o lege specială.

Acea lege este contemplată ca o lege fundamentală a statului „ungar“ întemeiat de Stul Stefan pe basa naţionalităţilor ca stat poliglot şi este conceputǎ de bărbaţi de stat ca Deak, Andrássy, Eötvös şi Horváth Boldizsár, magiari adevĕraţi, cu vederi largi şi liberale, deşì atunci nu exista partid numit „liberal“, carii aveau bărbăţia a înfrunta utopiile lui Kossuth cu o Magiarie unitară naţională, şi carii cel puţin se nisuiau, ca pe lângă hegemonia limbei magiare sĕ facă posibilă existenţa şi desvoltarea şi a altor limbi în Ungaria.

Exista şi atunci, precum a existat şi în capul conservativului Széchenyi, „ideia“ unei „naţiuni“ magiare, unitare, de o limbă, o naţiune, carea se înlocuéscă pe naţiunea „ungară“ de nainte de 1848, pe „nobilii ungari“, carii monopolisau tóte drepturile politice, şi existau şi temerile naţionalităţilor de cele ce se întêmplă astădi.

Sĕ ne aducem numai aminte de lupta deputaţilor români contra textului acelei legi, carii în lipsa terminului „ungar“ în limba magiară, cercau alt termin potrivit, care sĕ facă imposibilă confundarea „naţiunei politice ungare“ cu „naţiunea genetică magiară“ resp. cu „naţionalitatea“ magiară.

Sĕ ne aducem aminte de cuvêntul „complex“ pentru-care deputatul E. Gozsdu a fost persecutat pănă la mórte de către jurnalistica română.

Faţă cu propunerea celorlalţi deputaţi români adecă, deputatul Gozsdu se exprimase, că „dacă ar sci, că numai unul s'ar afla în cameră, care sub cuvintele „oszhatlan egységes magyar nemzet“ („naţiunea ungară, indivisibilă şi unitară“) ar înţelege pe naţiunea genetică magiară, şi el ar primì propunerea colegilor sĕi deputaţi români, el însĕ ţine, că în cadrul acestei legi, nici naţiunea genetică magiară nu este mai mult decât „naţionalitate“ ca şi naţionalitatea română, sêrbă etc., ér „naţiunea politică ungară“ contemplată în proiectul de lege, este „complexul tuturor naţionalităţilor din Ungaria inclusive şi cea genetică magiară“.

Acéstă definiţiune a „naţiunei politice ungare“ a fost aprobată atunci cu graiul şi de Francisc Deák, tatăl acestei legi, şi de toţi deputaţii magiari, şi contra voturilor deputaţilor naţionali s'a primit legea aşa precum există şi astădi pe hârtie.

Guvernul de atunci, şi tóte câte s'au succedat din partidul lui Deák, au aplicat acea lege cu tact şi cu multă bunăvoinţă faţă de naţionalităţi.

Bărbaţii nostri cualificaţi, bĕtrâni şi tineri, carii reflectau la posturi, erau aplicaţi la justiţie şi la administraţie de sus pănă jos.

Aveam Români prin ministerii, în ministeriul de culte şi instrucţiune publică aveam chiar şi un secretar de stat, — aveam comiţi supremi, vicecomiţi, protopretori, pretori, (juraţi) judi la curie şi la tabla reg., preşedinţi de tribunal, judi, etc. etc.

Cu deosebire ministrul de justiţie Pauler denumea printre Români judi Români câţi afla, dar' la judecătoriile singulare nu denumea nici pe unul, carele nu scia limba poporului. Biserica nóstră şi autonomia ei era respectată. Atât la administraţie, cât şi la justiţie limba română se putea fofosi întocmai cum dispune acea lege, şi Românul nu era trădător de patrie numai pentru-că ţinea la caracterul seu naţional, precum este considerat astădi.

A urmat însĕ era lui Tisza, tatăl „ideiei de stat magiar“ şi în loc de consolidarea statului poliglot s'a inaugurat: crearea unui stat naţional magiar, *idealul* poeţilor magiari, cari de mult cântau, că „minden ember legyen ember és magyar“ (tot omul sĕ fie om şi *Magiar*). Va sĕ dică în loc de un stat ungar în realitate un stat magiar în ideiă.

Se înţelege, că acest stat, de care deputatul Barabás regretă că există numai în ideiă, numai cu totala nimicire a naţionalităţilor nemagiare se póte înfiinţa.

Şi astădi toţi Magiarii, guvern şi societate şi mai vîrtos presa jidănită, lucră din rĕsputeri la realisarea acestei idei.

Oficial mai cu sfială şi mascat, dar' totdéuna protestând sus şi tare faţă cu străinătatea, că în Ungaria ar tinde cineva la nimicirea naţionalităţilor, cari nici în sinul lui Avram n'ar afla mai mare fericire decât le este garantată prin „legea naţionalităţilor“ de aici.

In faptă însĕ acea lege nu există, guvernul o desconsideră, parlamentul îi scóte dinte de dinte prin legi speciale şi în loc de a-l trage la rĕspundere, spriginesce şi încuragiază pe guvern întru nerespectarea legii existente, dar nici nu abrógá legea, pentru-ca sĕ se pótă lăuda în afară, că Ungaria este un stat poliglot cum doresc naţionalităţile şi nu este nime persecutat pentru naţionalitatea sa nemagiară.

Stabilită odată masca statului naţional magiar sub titlul des pomenit: „ideia de stat magiar“ şi primită de Tisza ca maximă de stat, înainte de tóte a trebuit desfiinţat tot ce s'a creat pe basa legei naţionalităţilor, apoi luate mĕsurile necesare ca în viitor sĕ nu se mai pótă face nimica pentru desvoltarea naţională a nemagiarilor din patrie.

In acest scop a trebuit declaraţi toţi aceia, cari ţin la naţionalitatea lor română, slavă şi germână de elemente plericulóse pentru stat, cu intenţiuni centrifugale, cari gravitéză în afară, de soboli, cari scurmă la fundamentul statului.

Dis şi făcut.

Tribunalele situate pe teriitorii locuite în masse de naţionalităţi, cum au fost p. e. cele din Beinş, Baia-de-Criş, Abrud, Năsĕud, Caransebeş, etc. s'au desfiinţat.

Funcţionarii înalţi şi judii parte s'au dimisionat, parte s'au pus în pensie, ér cei rĕmaşi printre români s'au transferat în Ungaria printre slovaci şi magiari.

Usul limbei naţionalităţilor pe la judecătorii s'a interdis.

Posturile administrative, chiar şi postul de primar, s'au dechiarat de posturi de încredere, apoi s'a creat legea de cualificaţiune cu confiscarea dreptului de candidare, pentru organele guvernului, de sus dela comitat pănă jos în comună, astfel ca în comitat, fie

---

FOIŢA.

Documente pentru limbă şi istorie.

(Urmare.)

25.

Carte folositóre de suflet, *învĕţătură către duchovnic, canónele sfântului Ioan Pustnicului, sfătuire către cel-ce se ispoveduesce, tălmăcită din limba grecéscă,* domn fiind Ioan Alexandru Constantin Moruţ Voevod, Metropolit Dositeiu, la anul 1799, tipărită de Stanciu Popa şi de Dimitrie Petrovici.

26.

A celui întru sfinţi Părintelui nostru **Ioan Damaschin, descoperire cu amĕruntul a pravoslavnicei credinţe** *tălmăcită din limba elinéscă,* domn fiind Alexandru Constantin Moruţ, Metropolit a tótă Moldavia Veniamin; Tipografia sfintei Metropolii în Iaşi la anul 1806 luna lui Iunie.

27.

Catavasieriu *tipăritu-s'au prin tocmirea de ortosirea lui Laurente Jeromonach Dimitrievici.*

Ruptă fiind fóia primă, nu se póte sci anul, când s'a tipărit.

Are format mic şi tipariu mărunt.

28.

Cuvêntarea în cinstea Excelenţiei Sale Ioan Bobb, Vlădicului Făgăraşului, ţinută în Blaşiu la a 1809 de Dimitrie Vaida de Sosmező, canonic eclesiarch şi rector clerului celui tinĕr, cu tipariul seminariului, 1813.

29.

Biblia, *adecă Dumnedeésca Scriptură a legii vechi şi a cei nóuă.*

Cu cheltuéla Rusesienescii societăţi a bibliei, în Sant-Petersburg, în tipografia lui Nic. Grecia în a. 1819, August 15 dile. 2 tomuri.

30.

Scurt Apendice la Istoria lui Petru Maior *ţesută de Teodor Aaron, La Buda, cu tipariul c. universităţi din Pesta, 1828* — dedicată de autor prin o adresă — *Preacinstitului şi de bun gen născutului Domn Atanasie Grabovsky de Apadea, precum şi la mărita deputaţia, care administréză fundușurile naţionale de legea grecéscă, alesului condeputat ş. a. a sciinţetor Marelui Mecenas şi părtinitoriu spre cunóscerea patronii cu umilite blândeţe încredinţată.*

31.

Deregĕtoriul bunei crescere *spre îndreptarea multor părinţi şi bun folosul tinerimei române, ţesut de Damaschin T. Bojinca în Crăimea Ungariei şi alăturatele ei părţi jurat advocat. Directorium bonae educationis; în Buaa la crăésca tipografia Universităţii Unguresci 1830,* cu o dedicaţie în limba română şi latină la adresa: Colegiul preparandicesc din Arad.

Cartea acésta a fost proprietatea lui Teodor Aaron, dela care, precum e scris pe ea, o a primit nepotul seu, Dimitrie Aaron.

Manuscripte.

1.

Trei manuscripte vechi în limba paleoslavă, format cuart mic, legate în scórţe, dóue din ele scrise pe hârtíe éră unul pe pergament. Ele se par a deriva de prin secolul al XVI-lea; de un interes şi mai mare ar puté fi, dacă s'ar adeverí, că sunt copii după manuscrise şi mai vechi.

2.

Manuscris în limba română de cuprins variat, format cuart, în legătură uşóră, care după tóte semnele din afară nu póte fi mai de curênd, decât din secolul al 17-lea. Fiind împrumutat acest manuscris dlui profesor I. Bogdan, nu putem de astă-dată arĕta cuprinsul lui.

(Va urma.)

cât de cualificate, să nu pótă ajunge în post, decât numa[1] acele persóne, pe care le candidéză comitele suprem, ér în comună, atât notar, cât și primar numai acelea pe cari le candidéză organul comitelui suprem-protopretorele.

Astfel astăḑi cu totă libertatea garantată prin legea naționalităților, nici în comitatele locuite de români, nici în comunele curat românesci, nu póte ajunge în post nici un român, dacă nu se va angaja de instrument orb al guvernului și față cu conaționalii săi.

La posturi, cari atêrnă dela denumirea guvernului, eo ipso nu se denumesce și nu se toleréză nici un român, independent, care ține la caracterul sĕu național.

Bisericile naționale sunt declarate de nenorocire pentru stat, ajutórele de care se bucurau mai nainte din budgetul statului, s'au prefăcut în fond de remunerațiuni pentru servicii politice, etc. etc.

Nu mai continuăm cu descrierea stărei deplorabile de astăḑi, pentru-că noi o cunóscem, ér ceia cari în interesul patriei comune ar trebui sĕ o vindece, sunt angajați în serviciul utopiei cu „ideia de stat magiar“ și ca atari nu sunt aplecați a ne asculta.

Ca buni patrioți ne ținem de a nóstră datorie însĕ a constata, că „ideia de stat magiar“ este negațiunea statului ungar, așa precum el este constituit, și precum întemeietorul lui, ca bărbat de stat înțelept, carele se numesce și „sfânt“, a pretins sĕ se susțină și desvólte, ér aceia, cari lucră pentru realisarea acelei „idei“, fie ei puși sus séu jos, provócă *„bellum omnium contra omnes“*, lucră la surparea statului ungar, și prin urmare sunt rei patrioți.

Êtă domnule deputat Șerban, ce însemnéză „ideia de stat maghiar“!

Acéstă ideiă, pe carea Széchenyi voia sĕ o realiseze cu încetul, pe nesimțite, prin cucerirea celor de altă limbă prin cultură, prin mijlóce sociale și economice, când a vĕḑut, că Kossuth o ia pe întregul cu mijlócele statului, l'a făcut sĕ sară în Dunăre, după aceea l'a dus în institutul alienaților din Döbling și în urmă la sinucidere.

Acéstă ideiă, a împins pe Kossuth la revoluție, la detronarea dinastiei și în fine, ca sĕ dovedéscă, că dinastia comună este incompatibilă cu realisarea ideiei lui, nici amnestia n'a primit-o ci a preferit a murì în exil.

Pentru acéstă ideiă a desființat Grünwald Béla gimnasiile slovace, și punêndu-se pe terenul părăsit de Széchenyi, s'ar fi mulțumit cu magiarisarea inteligenței numai, dar când a vĕḑut, că nici măcar pentru atâta nu sunt prospecte, pentru-că statul nu este în stare sĕ provadă cu posturi nici pe flămânḑii șoviniști — s'a sinucis și el, însĕ nu lângă Dunăre ca idealul seu, ci ca anachronism în patria libertății, lângă Sena în Francia.

Nu negăm, că șoviniștii de acéstă specie se pot lăuda și cu unele succese.

Câteva uscături, fără cari nu există nici o pădure, au înghițit deja molochul de magiarisare și din pădurile românesci și slave, mai ales din inteligența calicilor de ruteni, ba putem ḑice, că elementul nemțesc, carele ține la principiul: *ubi bene ibi patria,* întreg este parte trecut deja, parte pe cale de a se nimici naționalicesce.

Sĕ o scie însĕ, că încât ne privesce pe noi pe Români, acésta nici odată nu-'i va succede, ci una este numai posibil, și adecă, ca în lupta lor de nimicire și a nóstră de apĕrare, atât elementul magiar, cât și cel român, dar cu cel din România cu tot, sĕ-și sleéscă puterile, și sĕ devină nutremênt pentru alte elemente puternice cari ne încunjură.

Asta o vĕd și o accentuéză adese-ori și magiarii adevérați, dar stăpânii lor — jidanii și renegații nu-'i lasă sĕ ajungă la reson.

Nime nu ține mai mult la caracterul seu național, decât Magiarul, și noi scim admira acéstă vîrtute a lui.

Pentru-ce nu póte el admite acéstă vîrtute și la alții, și cu deosebire la Români, despre cari s'au putut convinge în lupte de secoli, că li este înnăscută? La Români, despre cari scris este chiar prin istoric magiar, că mai mult țin la limbă decât la viéță?!

Quod uni justum, alteri aequum.

„Unirea“ vede „minuni“. N'am fi creḑut, ca într'un timp atât de ploios, prin urmare și recoros, deșì în cel mai frumos anotimp al globului nostru, cuiva sĕ i se înferbinte creerii atât de tare, încât sĕ halucineze și sĕ vadă minuni în lucruri, pe cari toți ómenii cu mintea sănĕtósă și cu *inima curată* le vĕd atât de naturale, și ca de sine înțelese. Dar étă, că ni s'a dat și nóue ocasiune sĕ vedem, dacă nu minuni, cel puțin manifestațiuni de bólă spirituală fórte curiósă la domnii dela „Unirea“, cari tóte lucrurile, cari nu sunt croite după calapodul papistașismului cosmopolit și absolutistic, le vĕd întors. Étă cum:

După-ce „U.“ citéză reflexiunile nóstre la rĕspunsul episcopului Radu la bineventarea protopresbiterului nostru Dr. Popovici când cu ocasiunea festivităților de instalare dela Lugoș, continuă așa:

„N'a omis nimica biserica „ortodoxă a rĕsăritului“ din învĕțăturile lui Christos? Dar cuprinsul capului 21 din Evangelia după Ioan e nimica?

„N'a adaus nimica la învĕțăturile lui Christos? Dar nimicirea căsătoriilor valide din motive de nimica, precum e p. e. „ura nedumerită“. e nimica?

„Dar Dómne, mântuesce-ne; că perim! Ce sĕ ne scim face? Că biserica adevĕrată, biserica „ortodoxă“ română s'a abătut dela canonul 34 apostolesc. S'a făcut un monstru, care în loc de un singur cap vĕḑut are trei, unul în Sibiiu, unul în Cernăuți și unul în Bucuresci, și era pe aci, sĕ-'i mai créscă unul în Macedonia, de nu s'ar fi îngrijit cu dragostea sa părintéscă patriarchul „icumenic“ al „bisericii ortodoxe a rĕsăritului“, ca biserica ,,tuturor Românilor“ sĕ nu se facă un monstru cu patru capete. Și apoi era pe aci, ca „Tel. Rom.“ sĕ dea uitării pe Românii din Sêrbia și din Basarabia, cari din întêmplare sunt Români fără de a fi supuși unui „archiepiscop român ortodox“.

Ar fi perdere de timp a rĕspunde pe larg la astfel de halucinațiuni, ce emanéză ori numai din o totală ruinare a creerilor, ori apoi din o inimă stăpânită de cea mai pătimașă ură față de tot ce nu e papistaș și nu încape în mintea și inima ómenilor stăpâniți de acéstă ură.

Totuși, ca cetitorii nostri sĕ nu fie duși în eróre prin astfel de halucinațiuni, rĕspundem „Unirei“ pe scurt așa:

Biserica ortodoxă n'a omis nimic din învĕțăturile lui Iisus Christos, prin urmare nici ,,cuprinsul capului 21 din Evangelia după Ioan“. — Acolo e vorba numai de rehabilitarea lui Petru în apostolat după lăpĕdarea acestuia întreită și căirea lui érăși întreită. Iisus Christos numesce într'alte locuri și pe ceialalți apostoli de *păstori.*

Motivul de divorț: „ura nedumerită“ este basată pe canóne, cari érăși sunt emanate din învĕțăturile lui Iisus Christos.

Dar' sĕ ne spue domnii dela „Unirea“ unde se află în S. Scriptură motivul de divorț: declararea căsătoriei de neexistentă, numai ca sĕ o pótă desființa și afară de motivul de divorț al adulteriului, singurul amintit *direct* în S. Scriptură?

Biserica papistașă declară o căsătorie de neexistentă, pe carea *ea* o binecuvêntat și la urmă ca sĕ o pótă desființa nesubversând motivul de divorț adulteriul, o declară de nexistentă. Nu este acésta o sugrumare a căsătoriei? Ar fi óre mai bine a susțìné morțiș la o căsătorie nefericită, carea ar puté împinge pe soți chiar și la omor și astfel dintre dóue rele destul de mari s'ar alege cel mai mare? Apoi câte instituțiuni bisericesci în confesiunile creștine nu se baséză numai pe tradiție (scrisă și verbală) și nu direct pe S Scriptură! Dar' papistașii, conform vechilor lor apucături iesuitice, țin morțiș la litera legii acolo unde le convine intereselor lor speciale de domnie, anticreștine, ér unde acésta nu se póte, cetesc printre șire altcum decum a fost intențiunea legislatorului divin.

Cât pentru „monstrii“ ce-i vĕd domnii dela „Unirea“ în capii bisericei nóstre ortodoxe române, instituiți după drept canonic isvorît din învĕțăturile lui Iisus Christos, nu le putem ajuta, dacă bóla spirituală le este incurabilă. Canonul 34 apostolesc ḑice, că fiecare națiune trebue sĕ-și aibă archiepiscopul seu, care sĕ stee în fruntea celorlalți episcopi ai aceleiași națiuni. Și dacă acest canon încă n'a putut fi dus la îndeplinire și în biserica nóstră, ca și în cea grecéscă și în cea rusă, nu biserica ca atare este de vină, ci împregiurările politice nefavorabile națiunii nóstre.

Dar nu e monstru un papă într'o mână cu sabia (putere luméscă), ér' în cealaltă cu crucea?

Iisus Christos a protestat contra acelora, cari voiau sĕ l proclame de rege lumesc al poporului jidovesc și nici chiar contra acelora nu s'au opus, cari l'au prins și l'au omorît, cu tóte-că precum Insuși ne spune, puté sĕ-și aducă în ajutoriu, de care de altcum ca Dumneḑeu n'avea trebuință, leghióne de ângeri, cari sĕ-l scape, necum sĕ se proclame de rege lumesc peste regii pământului, unde tinde nesațiosul papism după domnie luméscă universală nu numai peste biserică, ci și peste imperii.

Acesta e monstrul, dlor dela „Unirea“.

Iisus Christos a ḑis, că numai: unde vor fi doi séu trei adunați în numele Lui, (sinod ecumenic, în cele ale guvernărei chiar și externe ale bisericei), va fi în mijlocul lor, și nu numai unul (papa). Deci în numele Lui numai sinodul ecumenic este cap vĕḑut al bisericei și este prin urmare și infalibil.

Pentru-ce? Pentru-că Iisus Christos ca Dḑeu a prevĕḑut slăbiciunea unui singur om, tocmai din lăpădarea lui Petru.

Ér acésta papismul setos după domnie luméscă în contra învĕțăturilor lui, I. Chr. nu vreasĕ înțelégă, în tocmai ca Iuda cel rĕu credincios, care cu iubirea de argint s'a bolnăvit, cum și papismul s'a bolnăvit tocmai cu acesta iubire de argint.

Dar precum Iuda cel reu credincios prin iubirea de argint spênḑurare și-a agonisit, în tocmai cădere și-a agonisit și papismul prin tendențele sale după putere luméscă, fie aceea chiar și numai parțiala.

Unde este aḑi gloria acea luméscă, ba chiar și spirituală-morală, a papismului de odinióră?! S'a stins precum se stinge fumul, s'a topit precum se topesce céra de fața focului. Pentru ce? Pentru-că n'are nici o basă în învĕțăturile lui Iisus Christos.

Apoi nu e óre monstruositate, ba chiar blasfemie în contra Maiestății divine a încărca pe an om, muritoriu și pĕcătos, cu atribute dḑeesci (infalibilitate)? Unde are acésta vre-o basă în S. Scriptură, chiar cetind și numai printre șire?

Acesta e monstrul, papismul, și nu sinodul ecumenic, compus din delegații tuturor sinódelor bisericilor naționale de pe pămênt.

Un sinod ecumenic compus astfel, împacă și necesitățile naționale ale popórelor de pe

---

Din Lipsca.

(Urmare).

Aici îmi mai permit o mică observare. In toți articolii scriși la „Telegraful Român“, dl redactor a bine voit sĕ-mi schimbe ortografia după cea obicinuită în acest ḑiar, schimbând totdeuna cuvêntul scris de mine „Rumîn“ în „Român“. Despre sistemele nóstre ortografice am de gând sĕ scriu un „foileton“ deabașca, aici îmi voiu motiva numai scrierea acestui cuvênt. Peste „î“ trec, declarând simplu, că eu nu pot admite 3 séu 4 semne diferite pentru unul și acelaș sunet, din punct de vedere cu totul practic. Mĕ voi oprì numai la „u“ în loc de „o“. Ori-ce țĕran, dacă 'l vom întreba ce e, ne va rĕspunde că „sunt Rumîn!“ Étă pentru-ce. Ori-ce „o“ neaccentuat latinesc, a trecut la noi în „u“, d. e. „jócus“ — „joc“, însĕ „jocamus“ — „jucăm“; „coquo“ — „coc“, însĕ „coctórium“ — „cuptór“; „totus“ — „tot“, — însĕ „tustrei“ etc. Tot astfel „Romanus“ trebue sĕ tréčă în „Rumîn“. Dacă cuvêntul ar fi exprimat și de popor „Român“, am trebuí sĕ stăm la îndoială dacă îl putem deduce din „Romanus“, dar din norocire nația nóstră nu schimbă cuvintele strămoșesci din considerațiuni mai înalte.

Dacă n'ar fi de asupra ori cărei îndoeli — precum în faptă e — că limba nóstră e o fică a latinei vulgare, ne-am puté convinge dintr'o singură privire comparând cuvintele împrumutate dela Slavi, Turci, Greci séu Unguri cu cele latinesci. Cele dintâi păstréză aprópe întru tóte forma cuvêntului împrumutat, cele din urmă s'au schimbat adese-ori într'atâta, încât abia le mai putem cunósce. Și chiar de aceea cuvintele latinesci trebue sĕ fie la noi împrumuturile cele mai vechi, basa limbei nóstre. Deja traducĕtorii testamentului nou dela Belgrad, 1648, ne spun, că „cuvintele trebue sĕ fie ca banii“, circulând pretutindeni, ér noi adaugem, că precum banii, cu cât circulă mai mult, se și tocesc mai tare, tot asemenea și cuvintele se tocesc din ce în ce. Dar cei ce cércă sĕ aducă bani noi, fabricați de ei înșiși, în locul celor vechi, séu lustruesc banii din nou, sunt falsificatori; — de aceea dacă nu vrem sĕ fim falsificatori și noi, trebue sĕ păstrăm cuvintele așa cum le-am moștenit din strămoși, căci numai așa au ele valóre.

Am vorbit atâta deja despre legi fonetice, încât involuntar ni se impune întrebarea: „Ei bine, dar cum se pot afla aceste legi, cari sunt basa cunoșcinței unei limbi“.

Vom rĕspunde mai întâi prin aceea, că arătăm, cum *nu* se pot scóte astfel de legi, luând o pildă, nu din Lexiconul lui Maior dela 1825, ci dintr'o carte apărută în timpul din urmă,

La pagina 13 a „Limbei Române“ de V. Onițiu (ed. Ciurcu, Brașo v1894) se spune despre „Vocalismul dialectului macedo-român“:

„*e* lung și accentuat dr. (daco-romîn), precum și *a* dr. provenit din *e* latinesc sună în mr. (macedo-rumînește) ca *eá*, aducêndu-se ca pilde: peátic (petec), aveáre (avere) și primăveáră (primăvară). Intru cât se atinge de aste pilde, legea scósă din ele e corectă. Dar sĕ ni se permită și nóuĕ sĕ aducem câte-va pilde. Din latinul „eligo“ și „aeramen“ s'a născut la noi în dr. „aleg“ și „aramă“, ér în mr. „aleg“ (v. Weigand Aromunen II. p. 290) și „aramă“ séu „ramă“ (II. Anuar al seminariului rumîn din Lipsca pag. 96). Avem dar un „*a*“ dr. dintr'un „e“ latinesc, care n'a trecut în „eá“ la mr. Și fiind-că legile nu cunosc excepțiuni, regula dlui Onițiu e falsă și nu póte fi o lege. Ea trebue formulată astfel: „Dialectul mr. a păstrat pe „ea“ cel vechiu, pe care dialectul dr. l'a prefăcut apoi în „e“ séu in „a“ după împregiurări“,

Adeseori câte un singur exemplu póte rĕsturna ușor o lege întrégă. Vom aduce o pildă din filologia indogermană.

După sistemul gramaticilor indici au întrodus și indigogermaniștii vechi din veacul nostru așa numitul sistem al „ștergerii“ pentru aflarea rădĕcinelor cuvintelor. Astfel cuvêntul „împing“ se chiamă în limba sanscrită „tudámi“ la perfect „tutauda“ și la aorist „ataudau“ (din „atautsan“). Cum putem sci: care e trupina cuvêntului? Procedura a fost următórea: Stergem din aceste 3 forme tot ce nu obvine în câteș trei cuvintele și tóte silabele flexionare și ce ne rĕmâne, e trupina. Astfel rĕmâne în câteș trei formele numai literile „t“, „u“ și „d“, deci trupina e — „tud“. — Dar acest sistem s'a arătat de neputincios pentru alte cuvinte. Așa s. p. în limba sanscrită „sbor“ se chiamă „pátámi“ la perf. „papăta“ și ca plural a aceleiași forme „paptima“. Dacă dela forma acésta din urmă stergem reduplicătórea silabă „pa“ și terminațiunea „ima“ ne rĕmâne ca trupină un „pt“, ceea-ce e imposibil.

Iată un cas, când un singur cuvênt a rĕsturnat érăși o lege, care a existat mii de ani.

(Va urma).

pământ şi nu le supune sub dominaţiunea bisericéscă şi luméscă ale unui singur popor din care s'ar alege acel cap vĕdut al bisericei reclamat de papismul nesaţios după putere luméscă.

Susţinênd principiul papismului cu un singur cap vĕdut *personal* al bisericei întregi şi nu principiul ortodoxismului cu un cap colectiv, sinod ecumenic, atunci fiind şi puterea domnitorilor lumesci de origine divină, tocmai aşa ar fi şi fiecare dintre aceştia îndreptăţit a tinde după supremaţie, se înţelege de sine: luméscă, peste toţi ceilalţi domnitori ai popórelor de pe pământ. Şi ar fi óre atunci pace pe pământ şi între ómeni bunăvoire? Nici odată!

Se vede deci clar, că papismului nu-i pasă de acéstă pace şi bunăvoire între ómeni pe pământ.

Norocul numai, că le pasă popórelor de acéstă pace şi bunăvoire.

Am făcut aceste scurte reflexiuni la haluciaţiunile „Unirei“ nu pentru de a încerca a lumina pe papistaşii ce aiuréză prin ea, ci pentru de a face atenţi pe cetitorii nostri, ca sĕ se feréscă de ei şi sĕ fie cu grijă când vin în contact ei şi sĕ nu se lase a fi seduşi prin haluciaţiunile lor, cari câte odată au aparenţă de momente lucide.

Ne aşteptăm încă la haluciaţiuni şi mai monstruóse din partea acelor domni, fiindu-ne datori încă cu rĕspunsul la mai multe întrebări, îndeosebi la întrebarea, că este óre în interesul statului român şi a românilor peste tot a întroduce unaţia şi în România, şi a nu o desfiinţa şi aici la noi, ca sĕ fim éraşi una precum am fost, de cumva vor rĕspunde şi nu vor tăcé, conform apucăturei iesuitice, de câte ori se vĕd strîmtoraţi cu uşa, numai ca poporul sedus de ei sĕ nu ajungă la cunoscinţa adevĕrului.

Vom vedé!

Revista externă.

Se anunţă din Constantinopol, „Agentei Reuter“, că în rĕspunsul sĕu la a dóua comunicare a ambasadorilor dela 17 Maiu v., Pórta persistă în încheerea unui armistiţiu de 15 dile, dacă negocierile asupra păcei nu s'ar termina până atunci.

Chestiunea orientală în camera italiană se presentă astfel: Rĕspundênd la o interpelare alui Imbriani, Visconti Venosta dice, că Concertul Puterilor a dat siguranţa Europei; n'a împedecat conflictul greco-turc, dar a înlăturat pericolul europén. Menţinerea blocărei insulei Creta era sfătuită de consideraţiuni umanitare şi politice. Puterile îşi propun sĕ atenueze prin mediaţiunea lor consecuenţele resbelului şi sĕ obţină pentru Creta un regim conform declaraţiunilor lor precedente. Scopul ce guvernul italian doresce sĕ vadă atins, este acela al unei pacificări durabile. Imbriani declară, că nu este mulţămit cu declaraţiunile ministrului şi-şi reservă sĕ presinte o moţiune.

Salarisarea.

I.

Omul, ce cu fómea are a lupta, nu e capabil a concepe idei, nici a realisa planuri date. Adi mâne, cu durere trebue constatat, preotul român, mai ales preotul nostru, va trebui sĕ sucumbe sub povara grijilor materiale.

Astă tesă am pus'o eu în unul din nrii trecuţi ai „Telegrafului Român“.

Numai adevĕrul l'am exprimat.

Un sentiment pesimistic străbate şirurile clerului nostru. De sus dela Archiereu până jos la preotul din satul din urmă se resimte oftatul greu. Grave sunt accentele, care (din ce în ce mai numĕróse) se aud, şi cu insistinţă pretind îmbunătăţirea sorţii în cler.

Biserica nóstră ortodoxă, putem dice, de present trece prin crisă. Atacuri externe tot mai intensive, idei perverse şi curente ateiste în tóte părţile, étă prisma prin care avem a privì sórtea bisericei. Ferice de ea, când neatinsă ar eşì din tóte fluctuaţiunile.

Furtune au mai fost, naia bisericei nu odată a ajuns între Scylla şi Carybdis. Nu acésta e preocupaţiunea de căpetenie a nóstră pentru moment. Din pricina pericolelor externe am puté fi încă linisciţi. Până conducĕtoriul şi vêslaşii sunt viguroşi, însufleţiţi vor spinteca mereu cu lopeţile undele furióse, ce se ivesc cu vehemenţă una după alta. Témă nu avem, că viforul ar puté răpì naia. Totdéuna o vor sci ferì şi pune la adăpost. Ba aprópe de prăpastie isbindu-se, încrederea în isteţimea cârmaciului şi eroismul vêslaşilor, ne dă speranţă pentru viitor.

Durerea nóstră e, că cârmacii şi luptătorii bisericei, ei înşişi stau impotenţi în faţa pericolului, pe ei i-a atins primul loc furtuna. De tóte armele, de tóte mijlócele de apĕrare i-a lipsit. Se póte, ca ei sĕ stea mereu la postul lor, se póte ca necontenit sĕ vegheze, ca nici o stricăciune în biserică sĕ nu se producă?

Propria conservare îi împedecă dela aşa ceva.

Un rece criveţ a suflat pretutindenea. Aprópe tóte isvórele de venite, din cari se susţinea clerul bisericei nóstre, au desecat şi s'au astupat. Ce a mai rĕmas în comparare cu trecutul, nu e decât, ca oazele din Africa în mijlocul imensei mări de năsip. Preoţii vegetéză, pretopresbiterii abia mai au ceva, ca sĕ nu vorbesc de ceialalţi dignitari ai bisericei.

In cătrău omul se învîrte — nemulţămire, neîndestulire cu sórtea; semn, că pericolul nu e departe de biserică şi că cu ori-ce preţ trebue delăturat.

Sunt multe probleme de deslegat şi cestiuni de resolvat în biserica nóstră. Între tóte, de present, locul prim şi hotărîtor pentru sórtea bisericei — dacă nu vrea se rĕmână fără luptători în momentele cele mai critice — îl ocupă cestiunea cu dotarea şi resp. salarisarea clerului propriu.

Biserica nóstră, dela întroducerea constituţionalismului încóce s'a îngrădit cu o grămadă de forme, şi concluse de tot felul, emanate dela sinóde şi congrese. Plângeri şi recriminări se ridică, mai ales asupra clerului subaltern, că nu le pricepe, şi nu se ocupă cu îndeplinirea lor. Nu numai asta! Dacă imoralitatea cresce şi simţul religios scade, ér clerul se face rĕspundĕtor, şi, póte, cu drept cuvênt. El e pus a veghia binele moral şi intelectual al credincioşilor. Intre factorii organismului nostru cea mai mare responsabilitate cade pe cler.

Vĕd aceste. Vĕd cum di de di se grămădesc fel şi fel de afaceri, şi aud de altă parte cum se pórtă în gura mare prin sinódele nóstre, că clerul e aşa şi aşa; trândav, ignorant şi nu-'şi face datorinţa. Întreb: E atât de pĕcătos acel cler, că numai dispreţ şi ocară sĕ tot sufere?

Datorinţa nóstră e, sĕ ridicăm vócea sĕ se audă sus şi tare, că noi nu purtăm vina.

Miseria, fatal ea apasă asupra nóstră. Obstacolul ea îl forméză în calea împlinirei de datorinţă. Incontestabil buba acolo dace. Sĕ fie lecuită bóla, apoi tréba clerului, şi vina lui, dacă nu-'şi va face datorinţa. Aceea se póte afirma, că causă la recriminări biserica nu va avé.

Nodul gordian e acesta. Clerul doresce sĕ fie desnodat în óre-care formă.

Din isprăvile nesaţiosului papistaşism român.

(Urmare şi fine.)

Étă dar demoralisarea cu plan făcută, demoralisare curată în afaceri de căsătorie unde ar trebuì sĕ domnéscă culmea moralului. Étă demoralisarea în sinul bisericii, care sfântă chemare are a o stârpi, pentru-că cine va puté documenta, că nu e aceea demoralisare, a sili cu forţa pe cineva sĕ-şi părăséscă legea pentru un favor material, şi apoi a-l mai şi jura când scii bine, că şi aşa nu póte satisface jurământului. Aceste fapte sĕvîrşite cu atâta patimă confesională sigur se vor repeta şi în alte locuri, pentru-că fraţii, acesti preoţi uniţi, onóre excepţiilor, pe lângă alte servicii datóre catolicismului mai au şi misiunea de a câştiga suflete chiar şi cu forţa. Dureróse şi triste adevĕruri acestea! Dar noi trebue sĕ le cunóscem, dându-le publicităţii, sĕ tragem luarea aminte a celor chemaţi, sĕ privegheze bine asupra credincioşilor, ca astorfel de „specii“ de ómeni sĕ nu le mai fie dată posibilitatea a-i trage nici chiar cu forţa în mrejile lor. In deosebi îmi permit a recomanda casurile de mai sus în atenţiunea acelora, cari au sórtea a păstorí în o comună mixtă cu fraţii uniţi. Repet, onóre excepţiilor!

Regretăm, când siliţi suntem a constata astfeliu de rane dureróse în corpul nostru, demne de cele mai mari afronturi, şi regretăm cu atât mai vêrtos, că ele sunt aplicate de fraţi. Şi dacă d-vóstră, Clarissimilor, ne veţi puté aduce un singur asemenea cas concret despre noi, c'am fi sĕvîrşit cândva în acest mod, promit, că cu mânile legate mĕ voiu duce şi eu sub vîrtejul catolicismului....

Spre gloria şi cinstea sf. Uniri sunt acestea óre?

Făcut-am aceste triste constatări, ca sĕ arăt acelora, cari cred că pace este între noi, că şi astădi după 200 de ani, cât de desperat curge rĕsboiul între noi fraţii, ér de altă parte sĕ constat pericolul, ce urméză pentru întreg némul, dacă se va inficia tot clerul fraţilor uniţi, de acésta nervositate confesională. Nu antagonism, nici fanatism, séu preocupaţiuni confesionale m'a îndemnat la scrisul acestor şire, nu! Stimăm, adorăm chiar, convingerea religiósă a fie-căruia, ne place mult zelul fie-căruia de a fi cât mai credincios religiunei sale, dar în schimbul acestora dorim, ba pretindem, ca şi nóuĕ sĕ ni se lase cinstea şi liniştea cuvenită, la nímic bun al nostru sĕ nu se întindă, căci altcum zadarnic mai tot dorim pacea, solidaritatea, de lipsa căreia astădi atât de des ne plângem.

Nu pismuim pe nimeni pentru prea mare alipire cătră religia sa, precum nici pe fraţii uniţi pentru dragostea şi îmbulzéla lor cea din sémă afară cătră mama Romă, şi pentru privirile dulci şi cochete ce ei primesc din „Urbea eternă“.

Aceea încă sĕ o scie, că noi, sĕ nu crédă, că voim cu ori şi ce preţ cértă, nu! nu este firea bisericii nóstre astfel, nu bărbaţii, cari s'au adăpostit la sinul ei de mamă au acéstă crescere şi urîtă însuşire. Pace, pace dorim între noi, dar mai întâiu sĕ încete proselitismul, acest secular pĕcat al catolicismului. Sĕ fim fraţi şi încă buni, şi preste tot sĕ ne purtăm unii faţă de alţii cu mai multă bunăvoinţă şi sinceritate, dacă e vorba sĕ mai putem spera la un mai bun viitoriu al némului nostru!

„Delamag“.

Din România.

Bóla principelui României.

Cetim în „Timpul“ dela 21 Maiu v. a. c.:

„Principele Ferdinand al României a întrat în convalescenţă.

Ultimele buletine medicale arată, că bóla e în perióda ei de descrescere. Putem spera acum, că vom revedé în curênd în mijlocul poporului pe moştenitoriul corónei de oţel, vesel şi vioiu ca altădată.

Ruga ţerii întregi a fost ascultată.

Ieri, la órele 5 d. a., s'a publicat buletinul următor:

„19 Maiu, 5 óre după amédi. Aceeaşi stare îmbucurătóre ca la 12 óre. Dr. Cantacuzino, Dr. Buicliu, Dr. Kremnitz“.

Séra, la órele 10, s'a afişat alt buletin medical în cuprinderea următóre:

„19 Maiu, órele 9·45 séra. Nimic schimbat în starea Alteţei Sale Regale. Temperatura normală. Dr. Cantacuzino, Dr. Buicliu, Dr. Kremnitz.

Prinţul a petrecut o nópte liniştită. Puterile 'i-au revenit în parte, căldura e normală, respiraţia bună.

Etă buletinul de adi diminéţă:

„20 Maiu, óra 7 dim. Starea A. S. Regale este cât se póte de satisfăcĕtóre.

De 36 de óre deja temperatura se menţine în limitele normale; acum termometrul arată 37°.

Pulsul e bun, respiraţia este mai liberă.

Bóla se póte considera ca ajunsă la începutul periódei sale de convalescenţă.

Dr. Cantacuzino, Dr. Buicliu, Dr. Kremnitz“.

„Órele 12 diua. Starea generală a A. S. R. este fórte satisfăcĕtóre. Somnul liniştit, pulsul bun. Respiraţia adâncă şi regulată. Temperatura încă a mai scădut puţin de adi diminéţă. Termometrul arată 37°. Dr. Cantacuzino. Dr. Buicliu. Dr. Kremnitz.“

M. Sa Regina, aare e venit la Cotroceni pe la órele 9³/₄ a părăsit palatul la órele 10¹/₄.

M. Sa Regele a venit la Palat la órele 12 şi a plecat la 12.30, după publicarea buletinului medical, care a înveselit mult pe Suveranul nostru.

Doctorii curanţi ai Augustului Bolnav sunt pe diua de adi plini de speranţe şi fó[illegible] veseli.

După consultul dela órele 12, medicii au declarat, că consideră pe A. S. regală ca scăpat de ori-ce pericol.

Acéstă declaraţie a umplut de o adâncă bucurie pe tóte persónele din anturagiul A. S. regale.

Prinţul moştenitor este deja de eri diminéţă fórte bine dispus. Mereu A. S. regală doresce sĕ converseze cu cei din jurul sĕu, dar doctorii îl opresc.

Pela órele 10 A. S. regală şi-a schimbat singur rufăria, ceea-ce dovodesce, că forţele A. S. regale au început sĕ revină.

Pe lângă alimentaţiune, Augustul bolnav a luat adi şi un păhar de cognac ş altul de şampanie.

A. S. R. Victoria, marea ducesă de Hessa, sora A. S. R. principesa Maria sosesce adi în capitală venind dela Coburg.

Astădi la órele 9.35 séra sosesce în capitală şi celebrul profesor din Berlin, doctorul Leyden.

Zacharia Werner,

binefăcĕtoriul gimnasiului român gr.-or. din Brad.

În Baia-de-Criş a rĕposat la 17/29 Aprile un ţeran cu numele Zacharia Werner. A fost Român de religiunea rom.-cat. Tatăl seu a fost metalurg şi gozar în Cebea, de religia rom.-cat., ér' mumă-sa de religia gr.-orientală. Părinţii sei au ajuns bĕtrâneţe adânci, ér' rĕposatul deja astă érnă când păşí pragul anului al 35-lea al vieţii, zăcea pe patul de mórte. Deşi nu-i lipsia încrederea în Dumnedeu, totuşi era convins, că cursul firei nu-l póte schimba, şi consciu de bóla sa nevindecaveră, singura-i speranţă îi era sosirea primăverii.

— Când mugurii vor încolţi şi frundele vor înverdi.., atunci... atunci voiu scăpa de suferinţele vieţii pământesci, — ofta muribundul.

Rĕmas vĕduv, părăsit de fraţi şi soră, lipsit de iubirea mamei măchnite asupra-i, retras de lume, — era mort pentru societate şi omenime. Dar' tocmai când era considerat de mort — mintea-i luminată 'i-a pregătit nemurirea.

Avea încredere în duchovnicul sĕu din copilărie, în fostul sĕu catichet şi învĕţător la şcóla din Cebea, în parochul gr.-or. I. Jurca. L'a chemat deci la sine, sĕ-i facă rugăciuni pentru uşurarea sa de sarcinile şi suferinţele vieţii — şi i-a descoperit tainele inimei sale.

— În curênd o sĕ mor, -- a dis.

— Puţintica-mi avere, moştenită dela părinţi şi agonisită de mine însumi, vreau sĕ o dăruesc gimnasiului român din Brad; şcólei, pe care au înfiinţat-o părinţii nostri, unde s'au aprins multe lumini, cari luminéză în popor. Da, căci învĕţătura luminéză mintea şi lumina minţii e mai bună, mai preţiósă decât tóte comorile.

A chemat prin duchovnicul sĕu Jurca, pe notariul public regesc şi şi-a compus testamentul. Aprópe întrégă averea sa nemişcătóre atât din Baia-de-Criş, între alte o casă cu grădină şi supraedificate economice în oraş, apoi partea sa din averea părinţéscă din Cebea, a testat-o gimnasiului din Brad. Valórea averii e cel puţin 3000 fl. v. a.

Rĕposatul a fost înmormêntat la 18/30 Aprile a. c. conform dorinței sale în cimiteriul bisericei gr.-or. din Cebea, lângă tatăl sĕu, apróре de biserica cea nóuă, unica sânțită în Zarand de I. P. S. Sa archiepiscopul și metropolitul Miron, sub ramurile umbróse ale falnicului goron al lui Horea.

La înmormêntare a participat și ppresbiterul Zarandului, ca președinte al fondului gimnasial și corpul didactic dela gimnasiu. Protopresbiterul-președinte a rostit o cuvêntare ocasională, în care a preamărit fapta nobilă a rĕposatului, care nu numai, că a contribuit la sporirea capitalului fondului gimnasial, chiar acum când are lipsă mare de ori ce sprigin material, dar a și dat exemple nobile și altora de a-și jertfi prisosința averei agonisite pe altariul culturei naționale.

Dubitam încă până ieri în realisarea intențiunei nobile; dar nu acum, după-ce la 14/26 Maiu s'a publicat testamentul și el cuprinde voința cea din urmă a testatorului în tótă întregitatea sa.

Comitetul gimnasial în ședința sa dela 15/27 Maiu, raportându-i-se despre [illegible] donațiune a decis: primirea averei testa[illegible] în mod provisor în administrația sa, ridicarea unei cruci de pétră corĕspundĕtóre la mormêntul rĕposatului, inducerea lui între binefăcĕtorii gimnasiului nostru, pomenirea lui în tótă Dumineca și sĕrbătórea la serviciul divin în biserica din Cebea, ridicarea unui paus în fiecare an la mormêntul lui în „Dumineca orbului“ la care sĕ fie representat și gimnasiul din Brad și sĕ participe și corul elevilor gimnasiali.

A decis totodată închirierea casei moștenite, și exarêndarea pămênturilor.

Nr. 454/1897.

Cercularia

cătră toți P. T. Domni membrii, clericali și mireni, ordinari și extraordinari ai sinodului protopresbiteral gr. or. din protopresbiteratul Orăștiei.

În considerarea multelor greutăți împreunate cu punerea în mișcare a aparatului din organismul protopresbiteratului la întrunirea corporațiunilor constitutive, spre a-mi puté împlinì onorifica misiune de a conduce actul alegerei de protopresbiter al tractului Orăștiei, la însărcinarea Preavenerabilului Consistoriu archidiecesan dto 9 Aprile a. c. Nr. 1993 Plen., am onóre a convoca comitetul și sinodul protopresbiteral la locul central în orașul Orăștia.

Comitetul se va întrunì spre îndeplinirea agendelor prescrise în §. 14 din Regulamentul pentru procedura la alegerea de protopresbiter Marți, în 3/15 Iuniu a. c. după améḑi în localitatea destinată pentru ședințele acestuia.

Sinodul protopresbiteral electoral în vîrtutea §-lui 15 al acelui regulament, conform §-lui 51 combinat cu §. 42 din „Statutul organic“ este convocat pe Mercuri în 4/16 Iuniu a. c. la 11 óre a. m. în localitatea ce se va designa în fața locului după celebrarea sfintei liturgii cu chemarea Sfântului Duch în biserica parochială gr. or. din acel oraș, la care sunt invitați a participa toți membrii sinodului.

Sibiiu, 20 Maiu (1 Iuniu) 1897.

Ioan Papiu,
ppresbiter, comisariu consist.

Noutăți.

Monarchul în contra liberalilor nemți. E cunoscută atitudinea liberalilor din Austria față cu ordinațiunile în favorul limbei cehe și scandalurile, ce sĕptĕmâni întregi le-au continuat în Reichsrath contra acestor ordinațiuni. Fóia din Praga „Narodny Listy“, ocupându-se cu scandalurile aceste, aduce și următoriul episod interesant: Un profesor némț dela universitatea din Praga a fost ḑilele trecute în audiență la împĕratul. Impĕratul avênd cunoscință, că corpul profesoral dela acea universitate a dat protest contra îndreptățirei limbei cehe, a ḑis profesorului:

— Cum ați putut, sĕ vĕ dimiteți până într'atâta, și sĕ mai adaugeți încă atâtea neadevĕruri în protestul acela?

— Profesorul înspăimântat rĕspunse:

— Majestate, eu n'am subscris protestul.

— Atunci numai gratula îți pot, rĕspunse Monarchul.

* * *

Avis. Spre desbaterea obiectelor puse la ordinea ḑilei pentru adunarea generală ordinară de primăvară a comitetului municipal din comitatul Sibiiului, convocată pe 9 Iuniu n. 1897 la 9 óre, se invită domnii membri ai clubului municipal român la o conferență pe *Marți, în 8 Iuniu n. a. c. la 5 óre p. m.* în localitățile casinei române din loc (edificiul „Albina“).

Biuroul clubului municipal român din comitatul Sibiiului.

Sibiiu, în 2 Iuniu n. 1897.

Ioan de Preda m. p., președinte. Dr. *N. Vecerdea* m. p., secretar.

* * *

Casa regelui Mathia, din Cluș, e pe cale de a se surpa. Cetățenii Clușului au de gând acum, sĕ céră ministrului de culte și instr. publ., sĕ iee casa în grija sa, nu cumva reliquia acésta de 500 ani sĕ se nimicéscă.

* * *

Inundare. Sâmbătă în 17/29 Maiu a. c. s'a descărcat preste hotarul comunei Bratei, comitatul Târnavei mari o tempestate teribilă. Hotarul comunei e comasat. Și ce e mai dureros, pe unde românii își au complexele lor, acolo apa a causat pagubele în o mĕsură de necreḑut. In comună curtea actuală parochială precum și biserica au suferit pagube însemnate. Bĕtrânii comunei nóstre nu și aduc aminte, ca un astfel de potop sĕ mai fi bântuit comuna acésta. Ulițele comunei — cu tóte că sunt fórte largi — erau așa de pline de apă, încât ómenii umblau până în brâu prin apă.

Ómeni și animale însĕ nu s'au înecat.

In comuna învecinată Ațĕl tempestatea a produs pagube și mai mari. Câmpul Brateĭului și al Ațălului, te dóre inima, când le privesci.

* * *

Avis. Domnul Ioan Modran, învĕțător în Bungard, comitatul Sibiiului face cunoscut, că Luni a trecut sĕptĕmâna de când i s'a perdut din stavă dela câmp o mânză de 3 ani, de colóre murgă, fără de un alt semn distinctiv. Aflătoriul este rugat a se adresa proprietariului din locul numit, dela care va primí pelângă recunoscința și mulțămita sa, și o remunerațiune cuvenită.

* * *

Bibliografic. *„Fóia literară“.* Nrul 7: Logodnica contelui Stuart, de L. R. Suciu, (Urmare). — Humor militar. — O provocare primejdiósă, trad. din englezesce de R. — Faliment, schiță de S. S. Secula. — De ce nu pot! poesie de Sebam. — Convocare. — Cronica sĕptămânei. — Stritmogrif. — Ghîcitură. = Posta redacțiunei. — Insciințare.

Corespondență particulară

a „Telegrafului Român“.

Sebeș, 13/25 Maiu 1897.

Onorată Redacțiune!

La 30 Aprilie (12 Maiu) a. c. și-a ținut reuniunea învĕțătorilor rom. gr.-or. din despărțĕmêntul Sebeșului, adunarea sa generală, în localul școlei române din comuna Pianul inferior. Ședința, neputênd participa din causă de morb președintele M. O. D. S. Medean, a fost condusă cu mult tact de vice-președintele Av. David, care prin o vorbire caldă și binesimțită arĕtând misiunea învĕțătorului și importanța, ce o are scóla întru desvoltarea morală și intelectuală a mult cercatului nostru popor — declară, între vii aplause la órele $9^1/_2$, ședința adunărei generale de deschisă.

Cetindu-se apelul nominal se constată a fi din 45 membri numai 23 presenți. Dintre cei absenți s'au scusat doi.

Adunarea generală pentru sanarea acestui rĕu, ce a început a prinde rădăcini și în sinul reuniunei nóstre a decis:

Fie-care membru, nemotivându-și absența înainte de adunare, sĕ se pedepséscă dela 1—3 fl. v. a.

Notarul G. Tatar, cetesce raportul comitetului despre activitatea sa dela ultima adunare generală, care sĕ ia spre sciință și desbatere specială; în legătură sĕ cetesce raportul cassariului.

După desbaterea rapórtelor urméză la ordinea ḑilei prelegerile practice, — așa numite — vii — din limba maternă cursul II. George Vulc tractéză piesa de cetire din ABCdariul de I. Popescu: Casa și cele din prejur; ér Ioan Bĕrsan despre substantiv. Critica prelegerilor a fost fórte instructivă. La desbatere au luat parte: Av. David, S. Roșu, Ivan, G. Tatar, I. Pavel ș. a. constatându-se, că prelegerea primă, ca o examinare a fost succésă, nu însĕ ca pretegere din nou tractată și necunoscută elevilor. Prelegerea despre substantiv, după cum a recunoscut însuși prelegĕtoriul, a schiopătat puțin trecênd prea superficial preste lucruri de importanță. Cu atât a fost însĕ critica mai instructivă avênd apróре fiecare de esceptionat și îndreptat.

Sĕ cetesce tema: „Cum are a sĕ propune cu succes limba meternă în cursul II. al școlei poporale“, lucrată cu mult zel și cunoscință de causă de învĕțătorul I. Pavel (Lancrăm). In introducere arată principiile metodice și didactice, de cari indispensabil trebue sĕ fie condus învĕțătorul la alegerea, arondarea și predarea materialului. Trece apoi la însași „Tema“ tractând într'un mod convingĕtor tóte ramurile limbei materne în special, întâiu teoretice, apoi practice. Tema s'a ascultat cu viu interes și disertantul a fost aplaudat votându-i-se mulțămită protocolară pentru zelul arătat în desvoltarea temei, carea s'a transpus comitetului central spre înaintare adunărei generale districtuale.

Urmând desbaterea asupra mașinei de cetit (invenția lui Izsepi Béla), S. Roșu dă explicațiuni despre composiția aceleia și practibilitatea ei de a învĕța elevii cu ușurătate cetitul scriptologic. Fiind mașina de cetit proprietatea scólei din Sebeș, adunarea generală însărcinéză Corpul didactic din Sebeș a o pune cu începerea anului scolar viitor în practică și a raporta la proxima adunare generală despre practibilitatea ei și succesul obținut.

Ședința se suspendă pe 10 minute și se purcede la încassarea taxelor restante și curente; după redeschidere se constată, că abia 5 membri și-au solxit taxa. Pentru regularea acestei afaceri se conclude: a se stabili o listă cuprinḑênd suma taxelor restante și curente ale membrilor și sĕ se aștérnă cât mai îngrabă Oficiului protopopesc, cu rugarea de a încassa pe acéstă cale taxele.

Exhauriindu-se programul, președintele mulțămind membrilor pentru interesul ce l'au arătat și d astădată aducênd concluse întru prosperarea reuniunei nóstre, declară la 2 óre p. m. ședința adunărei generale de încheiată.

Ghiuț.

PARTEA SCIENTIFICĂ ȘI LITERARA.

Rĕspuns

la recensiunea din Nr. 269, 274 și 276 a. 1896 a „Tribunei“ cu privire la traducerea „Preotului din Wakefield“

(Urmare).

Ce privesce provincialismele, eu am fost totdeuna de părere, că noi numai așa ne putem zidí o limbă generală, décă adunăm tóte fragmentele ei cele adevĕrate românesci și împrăștiate de nĕcazurile cele multe, cari au trecut peste capul nostru, și când dăm de un cuvênt adevĕrat românesc, îndată sĕ-l și generalisăm, dând una cu gurguiul în cel străin, carele s'a vîrît în locul lui.

Eu n'aș întârḑia nici un moment d. e. sé adoptez cuvêntul „argat“ al Bucovinenilor și sĕ le pun la dispunere cuvêntul „taur“ pentru „buhajul“ cel rusesc al lor.

Mi-se pare, că dl recensent n'are drept sĕ afirme, că voind eu sĕ mĕ feresc de greșĕlile fraților de peste Carpați, am căḑut însumi în așa ceva.

Cuvintele astea a lor citate de mine pe pag. 204 nu-s provincialisme, ci tot atâtea slavisme, cari n'au îndreptățirea de existență după ce noi avem de cele corĕspunḑĕtóre românesci.

Cu totul într'alt chip stă tréba cu provincialismele mele cele moțesci după-ce noi n'avem altele și dl recensent numai ni-o permite asta, dar' n'o face.

Sĕ admitem, că dl Polixen are drept, de ce eu însĕ tare mĕ îndoiesc — și nici atunci nu recunosc dreptul nimĕrui sĕ mĕ oprĕscă dela scrisul „șod“ în loc de „hazliu“ séu eufonicul „caraghios“. Tot pe basa asta, de ce sĕ nu scriem noi și „infrustra“ în loc de „zadarmo“ cel slav. Pentru sorisce (unde lucesce sórele tare), abusulea (mersul cu ajutoriul mânilor și a piciórelor), lesdioie (cu vestmintele pline de apă séu sudori) etc. nu există în limba nóstră alte expresiuni mai corecte. „Pogan“, înrudit cu păgân, însemnéză ceva puternic pe care aḑi literații noștri voiesc sĕ-l înlocuéscă cu „strajnicul“ cel slav. „Pic“, un pic e frate de cruce cu ital. piccolo, carele în România e înlocuit aḑi cu „nițel“ dela slav. nieco (cetesce nieţo.) Țiorțiológe, cucuieri, forfóie sunt expresiuni clasice românesci pentru toaletele de pe timpul Mariei-Teresiei.

Sub „nădăire“ înțelege poporul „Ahnung.“ „Fleandura“, „mătura“ sunt tot atâtea cuvinte disprețuitóre și adevĕrat poporale pentru femei. „Buléndră“ (poliandria) e de origine grecă și însemnéză o femeie cu mai mulți drăguți. „Fain“ e un cuvênt folosit de poporul nostru și identic cu „fin“ al inteligenței. E interesant, că Englezii încă îl au; ei scriu „fin“ și cetesc „fain“. Cuvêntul „buhurel“ prin care se descrie sinul cel frumos al unei fete mari séu neveste tinere, îl avem în descântecul copiilor:

Melciu, melciu codobelciu,
Scóte córne buhurele
Și te du la fântânele
Și bea apă din ulcele.

Mai departe îl întâlnim ca refren cântat în o poveste despre care se crede, că se referesce la năvălirea barbarilor:

Întórce-te fico 'napoi
La brațe, la țițe moi (bis.)
Țițe moi și buhurele
Din care-ai supt fico din ele (bis.)

Povestea asta a fost publicată mai de multe-ori prin foile nóstre, dar totdeuna fără refren, — până când eu am auḑit-o dela o móțiă bĕtrână cu versul acesta întrețesut și cântat trăgĕnat ca melodiile cazacilor din Ukraina, cari se numesc: Dumka.

Cetitorii și-or aduce aminte, căci într'asta se întêmplá de fugarii cei tineri aruncă o cutie și un piepten, cari se prefac în munți respective păduri, ca sĕ împedece persecutarea.

Generalisarea cuvêntului acestuia ar fi numai un câștig și pentru scriitorii nostri.

Pe pag. 6, dlui recensent i-se pare, că află o contraḑicere și uită, că kisdedovurile din Anglia își trag originea.

Tot așa se miră de Toma, că el ca soldat bĕtrân, a putut fi și pedagog bun.

(Va urma.)

Nr. 212/1897 prot. [72] 1—3

CONCURS.

Pentru întregirea parochiei de clasa a III-a Feleg, cu filia Sidriaș se publică prin acésta concurs conform veneratului ordin consistorial dto 14 Ianuariu 1897 Nr. 115 B. cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post dau suma de 429 fl.

Informațiuni mai detaiate despre starea acestei parochii, se pot lua la oficiul protopresbiteral.

Doritorii de a ocupa acest post, au a-și așterne suplicele de concurs instruite conform normelor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral până la terminul susindicat, și a se presenta în vre-o Duminecă séu sĕrbătóre în biserică spre a fi cunoscuți din partea poporului.

Sighișóra, 15 Maiu 1897.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Sighișórei, în conțelegere cu comitetul parochial concernente.

Dimitrie Moldovan,
protopop.

Redactor prov. Gavriil Hango.

Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 58. Sibiiu, Marți, 27 Maiu (8 Iuniu) 1897. Anul XLV.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbătă.

ABONAMENTUL
la „Tel. Rom.“ într'una cu suplementul „Fóia Pedagogică“
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Congresul bisericei gr.-ort. sêrbesci.

Trăim în epoca reformelor culturale.

Ministrul ungar de culte și instrucțiune publică îmbrățoșéză cu o nervósă pasiune tot chestiuni mari, prin cari tinde a-și cuceri laurii gloriei. N'avem decât sĕ ne aducem aminte de expunerea programului sĕu cu prilejul desbaterei budgetului de culte, pentru a vedea, că într'adevĕr stăm în préjma unor lucruri însemnate. N'avem decât se privim la cele ce se petrec chiar acum în țéra nóstră, pentru a ne convinge, că programul acestui ministru conține multă seriositate. Dintre reformele puse în prospect se lucră cu zel la reforma planului de instrucțiune pentru scólele medii, la reforma constituțiunei bisericei catolice, acum pe urmă la regularea autonomiei bisericei naționale sêrbesci. Tot acțiuni, cari formézà puncte de culminațiune și epoce in viața singuraticelor biserici și a diferitelor naționalități din Ungaria.

Am luat și noi notă deja în unul din numerii trecuți despre faptul convocărei congresului bisericei sêrbe pe ḑiua de 18 Iulie (29 Iunie v.) a anului acestuia. Comisar regesc la acest congres, la care în prima linie are sĕ se discute și decretez eun „statut al bisericei naționale gr. ort. sêsbesci“, este numit baronul Feodor Nikolics, membru în casa magnaților și omul de încredere mai mult al guvernului, decât al poporului sêrb.

Statutele de până acum a acestei biserici autonome — după cum scriu foile guvernului — au adus cu sine o serie de ciocniri mari și mici a bisericei cu guvernul, căci prea erau defectuóse și neprecise. Indeosebi raportul dintre laici și hierarchie au dat ansă la o mulțime de jalbe și la o disordine, care putea fi înlăturată numai prin o reorganisare a autonomiei. Statutul cel nou, care își va avé basă în art. de lege IX din 1868, va norma înainte de tóte raportul dintre corónă și biserică, va determina limitele de ingerință și dreptul de controlă a statului și va precisá reciprocitatea dintre elementul laic și hierarchic. Proiectul de statut este deja elaborat de o comisie permanentă a congresului sêrb, ér la compunerea acestui proiect guvernul a avut rolul de a influința cu vot consultativ.

Îndată după publicarea rescriptului de convocare a congresului, foile sêrbesci s'au ocupat de chestia acésta, ér prima veste ce au adus a fost, că în fața alegerilor de deputați congresuali dóue dintre partidele sêrbesci au fusionat, radicalii și liberalii, în scopul ca la congres sĕ respingă statutul elaborat după placul și sub influința guvernului și sĕ voteze un alt statut, care sĕ satisfacă cerințelor poporului sêrb.

Fiind-că ori-care reușită este atârnătóre dela constelațiunea congresului, dela colórea politică a delegaților, tóte partidele au pornit o mișcare febrilă pentru ajungerea scopurilor. Guvernul magiar își dă expresie în o fóie a sa următórei dorințe:

„Ar fi de dorit ca maioritatea congresului sĕ fie compusă din acele cercuri ale inteligenței sêrbe, cari sunt representate și în parlament prin bărbați loiali și pricepĕtori. Aceste elemente, în conțelegere cu hierarchia, ar trebuì sĕ se nisuéscă a forma o majoritate de cel puțin dóue terțialități, ér în scopul acesta sĕ desvólte o in tinsă acțiune electorală“.

Partidele oposiționale sêrbesci își îndréptă activitatea lor îndeosebi în contra acelei părți din statut, prin care statului (*id est* guvernului) i-se dă așa dicênd o putere dispunĕtóre, prin care guvernul își însușesce ca instanță hotărîtóre dreptul de controlă continuă și de cassațiune, precum și dreptul de a corecta decisele organelor autonome. Partidele oposiționale se vor nisuì totodată a reduce influința guvernului la alegerea și denumirea de patriarchi, episcopi și administratori în scaune vacante, precum și la convocarea sinódelor și a congreselor. In acéstă ingerință a guvernului, în acéstă continuă vigilare, inspecțiune și amestec, oposiționalii sêrbi vĕd cu drept cuvênt o violare a drepturilor naționale, o oprimare și expunere la continue persecuțiuni — recunoscute prin lege. Statutele de până acum, ori cât de defectuóse ar fi fost, nu atacau simțul național al poporului sêrbesc, ba din contră conțineau favoruri, — lucru ce a îndemnat pe guvern a le cassa cu atâta plăcere.

Dacă avem în vedere importanța ce o are fusionarea amintită a celor dóue partide sêrbesci precum și popularitatea ce o au conducĕtorii lor în sinul poporului îndeosebi din anul trecut încóce, putem preḑice cu tótă siguritatea, că guvernul nu va isbuti cu intențiile sale depuse în proiectul de statut, căci cu tóte sforțările nu-și va putea forma maioritatra recerută de dóue terțialități. Este mare probabilitatea, că congresul sêrbesc va rĕmâné fără resultat, pentru-că guvernul nu este nici decât aplicat a ceda din pretensiunile sale și a face concesiuni radicalilor. Foile guvernului prevĕd deja casul acesta și asigură, că ministrul-președinte Bánffy ar fi declarat, că guvernul nu va mai suferi stările actuale din biserica sêrbéscă, ér dacă convocatul congres va rĕmâné fără resultat, va afla guvernul mĕsurile și mijlócele prin cari sĕ facă ordine pentru ca interesele statului sĕ fie asigurate...

Amenințarea acésta a guvernului ajunge pentru a ne explica dragostea cu care voiesce guvernul a reforma autonomia bisericei sêrbe, dragostea de care ministrul de culte este condus în plănuirea și executarea enormelor sale reforme culturale. „*Interesele statului sè fie asigurate*“ — étă în ce culminéză acéstă dragoste.

De-ale autonomiei catolice.

Apă tulbure. E vorba de autonomia bisericei catolice, care e a se realisa sub oblăduirea ministrului Wlassics. Se face mare tărăboiu pentru acéstă autonomie. Se agită în și afară de biserica, în pressă și în conterințe. Tot ce se scrie prin jurnale este nedeslușit și vag, o apă tulbure, cu care se stropesce în drépta și stânga, mai mult de a întuneca decât a dumerí și a lumina. Conferințele, în cari se discută chestiunea acésta, se țin tóte cu paravan și resoluțiunile ce se iau se tăinuesc, căci sfătuitorii n'au încredere în alți cărturari. Procesul ce se petrece în sinul țĕrii nóstre, îți reamintesce aceea eră de tristă aducere aminte, când catolicii aveau o indefinită putere, când iesuiții cei cu forțele lor diavolesci conduceau regi și guverne, când cu ușile zăvorite hotărau asupra sorții popórelor. Decât că acum situația s'a mai schimbat. Iesuiții au rĕmas ce-i drept tot iesuiți, intrigile lor le sciu și acum țese cu multă dibacie, ură și cértă sciu sĕmâna, — dar le lipsesce cu desĕvêrșire forța de a conduce. Regii și gnvernele de mult nu li se mai inchină, preste influința catolicilor în ale politicei de mult s'a trecut la ordinea ḑilei, ér acum îi vedem cum peregrinéză la aceiași regi, la aceleași guverne și 'și cerșesc cu pălăria a mână câte o lapalie. De un sfert de veac au tot bătut drumurile către Roma cea sântă, către Viena și Budapesta și abia au isbutit sĕ obțină învoirea prea înaltă de a convoca congresul general unde sĕ discute asupra unui statut organic. Etă-i acum în preajma congresului. Și în preajma acestui eveniment se petrece fermentațiunea arătată mai sus. Și cu cât se apropie mai mult timpul congresului, cu atât mai mult se încureă ițele, apa se tulbură din ce în ce.

Cât de fericiți suntem noi pe cari provedința ne-a ales a sta departe de biserica acésta, cari ne bucurăm de căldura unei binefăcĕtóre constituțiuni a bisericei nóstre, cari nu cunóscem și nu voim a cunósce nici odată absolutismul în biserică, și cari avem o biserică națională!

*

Dóue curente. De când s'a pornit mișcarea intensă în chestia autonomiei ca-

---

FOIȚA.

Documente pentru limbă și istorie.

(Urmare.)

3.

Molitvelnic, manuscris românesc din anul 1716 de „Vasile, feciorul lui Muste Ionuț din Corueani, anume cel mai mic“.

4.

Manuscris, format cuart mic, legat în table cu pele, ce este întitulat: „*Invĕțături creștinèsci*“, ce se cuprind în 40 capete, indicate la începutul manuscriptului dimpreună cu cuprinsul lor d. e. „Pentru credință, cap 1; Pentru care sfîrșit s'au zidit omul, cap. 2, Pentru desfătarea lumii, cap. 3; Pentru mórte, cap. 4; Pentru județul de apoi, cap. 5;“ și așa mai departe până la capul 40: „Pentru câte daruri are rugăciunea“.

La începutul scrierii în frunte este indicat anul când s'a scris: 1732.

La fine stă scris: „Hoc librum est Rudolphi, filius Rudolphi Jereos vel sacerdos de Bolgárszegi coronensis 1732 die 20 maj“.

Pe tabla din urmă a legăturei în partea din lăuntru se află scris de altă mână următórea notiță: „In anno 1787 mense Augusti prima die contiget me esse hic coronae pro lustrando ratiocinio mercantili cum patre in Focsian habito. Et 10 hujusce iterum Deo juvante reversus sum Buchurestinum, unde sit notum. Iohannes Vlad“, apoi cu scrisóre mai bĕtrânéscă, Georgius Vlad.

Același text se află aci și în limba grecéscă, subscris de Vlad, tata și fiu.

Acest manuscris, care s'a aflat la parochul din Predeal în Bran, este scris, precum se vede, de un preot din Scheiu în Brașov cu numele Rudolf séu Radu, și câștigă interes îndată-ce cu temeiu putem presupune, că este o copie după o carte séu manuscris mai vechiu, și mai ales, când titulul scrierei: „*Invĕțăturile creștinesci*“, ne aduce aminte de un catechism vechiu românesc, ce s'a tipărit în Brașov pe la anul 1560.

5.

Manuscris legat în table de scórțe, format cuart scris de monachul Visarion din schitul Brezei, început la anul 1737 și terminat la 1762. Conține *Acatistele*: al Născĕtórei de Dumneḑeu, al Domnului Christos, al sânților îngeri, al Patimilor, al sântului Nicolae și canonul „Uspeniei, care se cetesce în sfânta Mercuri“.

6.

Manuscris în limba românéscă, îngrijit și legat frumos în scórțe din 191 foi, format folio, e scris în anul 1747 și conține *Tĕlcuirea evangeliilor* după Teofilact, archiepiscopul Bulgariei. Cartea s'a păstrat la familia preoțéscă Pușcariu în Sohodolul Branului.

7.

Triodul, scris cu scurtări și litere aruncate spre întrebuințare în biserică. Scrierea, arangiarea stichirilor, până și folosirea negrelei roșie la inițiale, la titluri și la îndreptările tipicale — este o imitație după tipariu admirabilă, făcută cu atâta îngrijire, încât la prima vedere crede omul, că e tipariu. Formatul este după feliul „Triódelor tipărite“, asemenea și legătura în scórță cu piele se vede a fi fost una dintre cele mai luxurióse, căci pe partea din afară a primei scórțe se mai cunósce auréla, măcar că cartea se vede a fi cel puțin din prima jumĕtate a seculului al XVIII-lea. Lipsind câteva foi dintâiu, nu se póte sci unde și prin cine s'a scris. Din însemnările marginale identice la foile 84 și 171, de cuprinsul: „Scris-am eu cutarele om din cutare sat Geleni din mila lui Dumneḑeu“, s'ar vedé, că scriitorul din evlavie a voit se rĕmână necunoscut.

Triodul acesta manuscris s'a aflat la preotul Stefan Russu din Nasna, care-'l posede dela socrul dênsului Vasiliu Hodoșiu paroch în Iclandul mare.

(Va urma.)

tolice s'au putut observa dóue curente, cari tot mai mult se despart de către olaltă, dóue grupări cu privire la modul de soluţiune a chestiunei. O grupare este fără îndoială cea din giurul guvernului, formată de toţi aceia, cari vor sĕ între în intenţiile şi pretensiunile guvernului, cari recunosc fără nici un scrupul dreptul de supremă inspecţiune şi de continuă controlă şi amestec a guvernului în afacerile bisericei catolice. Gruparea acésta are caracter politic, întrucât guvernul intenţionéză a preveni séu a curma chiar acţiunea febrilă a partidului poporal, care prin succesele de până acum promite a devenì primejdiósă liberalilor. Cu guvernul merg aprópe toţi laicii catolici liberali precum şi acei preoţi şi prelaţi, cari şi până acum s'au dovedit de adicţii fără reservă ai guvernului.

Gruparea a dóua consistă din adicţii politicei poporale catolice, dín cei ce au încredere şi trecere la nunciatul din Viena şi la Infalibilitatea Sa, la capul vĕdut din Roma.

Aceste dóue curente îşi vor sta în curênd faţă în faţă şi din ciocnirea amêndurora are sĕ resulte statutul în care se va norma autonomia. Mulţi fac deja de pe acum un posomorît prognostic referitor la resultatul la care va ajunge congresul catolic şi acésta din pricina, că amêndóue tabĕrile sunt încăpăţinate, amêndóue se vor lupta cu inversiunare, fără a ceda şi amêndóue au la spate forţe pe cari se razimă. Pentru noi ceştialalţi firesce e fórte indiferent, care dintre tabere va învinge.

*

Pastorala dela Strigoniu. Primatele principe al bisericei catolice din Ungaria, Cardinalul-Archiepiscop Claudiu Vaszari a adresat o pastorală către preoţimea din archidiecesa sa (Strigoniu), în care expune pe larg tóte fasele prin cari a trecut chestia autonomiei bisericei catolice ungare până acum, precum şi motivele, cari au îndemnat pe guvern în conţelegere cu episcopatul rom. cat. de a se convoca congresul catolic încă în anul acesta pentru crearea autonomiei bisericei catolice ungare.

Étă cuprinsul enciclicei:

Inainte de tóte se adreséză către cler, ca conducĕtorii imediaţi sufletesci ai credincioşilor, şi-i pune acestuia la inimă a-i lumina, ca în congres sĕ nu ajungă decât credincioşi devotaţi bisericei şi nici-decum de aceia, cari sunt stăpâniţi de idei lumesci străine de biserică.

Apoi spune, că ideea realisării autonomiei bisericei catolice, datéză dela 1848, până la care an religiunea catolică a fost religiune de stat. La acest an însĕ prin art. de lege XX. a încetat de a fi religiune de stat şi a fost declarată de egală cu celelalte confesiuni creştine recepte. Atunci s'a ivit numai decât necesitatea de a i-se da şi ei autonomia dată celorlalte confesiuni creştine recepte. Astfel s'a născut ideea autonomiei.

În cele următóre pastorala se ocupă cu însemnătatea autonomiei taţă cu constituţiunea bisericei. Resultatul desfăşurării, e că *tótă puterea bisericéscă se află în mâna episcopatului*, prin urmare autonomia contemplată se va puté realisa numai *cu stricta observare a organisaţiei bisericii rom. cat.*

Încât pentru relaţiunea bisericei faţă de stat, dorinţa e ca statul sĕ nu aibă nici un fel de amestec *activ* în afacerile bisericei, ci numai dreptul de suprema inspecţiune.

La urmă revine la condiţiunile ce trebue sĕ întrunéscă aceia, cari vor sĕ fie aleşi în congres. Ca termin pentru conscrierea alegĕtorilor, conform resoluţiunei prea-înalte dela 14 Maiu a. c. statoresc ḑiua de 24 Iuniu a. c. st. n. şi cele următóre.

Crisă parlamentară. Din incidentul desbaterilor şi certurilor furtunóse din parlamentul austriac „Magyarország“ face următórele aprecieri, pe cari noi e bine sĕ le ţinem minte. Étă ce ḑice:

„Aşa numita maioritate a parlamentului austriac nu mai póte nega, că nu este în stare a se îngriji de mersul normal al afacerilor parlamentare. Acéstă maioritate s'a spăriat atât de mult, încât presidenţa a trebuit să recurgă la un fel de seducere, şi pentru ca sĕ contrabalanseze în cât-va anarchia, n'a închis şedinţa de alaltăeri, ci numai a suspins'o pe întregi 48 de óre. Şi întêmplatu s'a acésta, pentru ca scenele petrecute alaltăeri cu ocasiunea verificărei protocolului sĕ nu se repeteze şi aḑi.

Cine ar putea nega între astfel de împregiurări, că crisa deja există, că maşina votisătóre şi puterea maiorităţii zadarnic luptă contra ei. Dar apoi nici nu maioritatea şi minoritatea stau faţă în faţă, ci germanii şi cehii. Cérta isbucnită în Bohemia şi Moravia din causa ordinaţiunilor de limbă, devine tot mai înverşunată. Germanii îşi tem dominaţiunea, ér cehii ţin morţiş le ceea ce au neîndoelnic drept, că adecă acolo unde elementul cehic e dominant, limba cehică sĕ fie cel puţin egal îndreptăţită ca cea germană, cel puţin pe timpul cât sunt necesitaţi sĕ tolereze pe neamţul.

Nu germanii luptă pentru condiţiunile de vieţă naţională a lor, ci cehii. Şi de aceea s'au aliat cu ei (cu germanii) şi multe partide de acelea, cari înţelegênd îndreptăţirea luptei, spriginesc obstrucţiunea din tótă puterea lor. Iar obstrucţiunea acésta e neînvingibilă, pentru că la spatele minorităţei parlamentului stă un astfel de popor, căruia urându-i se de vecinicile atacuri, în fine s'a trezit şi voesce sĕ clarifice situaţiunea pentru totdéuna, că situaţiunea unei naţiuni depinde óre de maiorităţi?

Dacă maioritatea voesce sĕ iasă din înfundătura, în carea a ajuns din propria ei vină, atunci trebue sĕ-şi recunóscă greşéla şi sĕ afle espedient pentru vre-o învoélă. Altă scăpare nici închipui nu se póte. Fiecare ḑi de amânare îngreunéză eşirea din grava crisă. Cestiuni naţionalistice nu se pot resolva cu forţa“.

Salarisarea.

II.

Tractând tesa cu salarisarea clerului, datorinţa mea este, sĕ espun tóte momentele ce par a concurge la resolvarea ei şi după putinţă, sĕ arĕt şi partea positivă şi cea negativă la fiecare.

Mai cândva am cetit în „Telegr. Român“ vr'o doi articoli din péna dlui prot. N. Măneguţ. D-sa pledéză cu foc pentru reîntórcerea preoţilor la viaţa patriarchală de demult, reluând portul care îl avéu bĕtrânii noştri, cari purtau şerpar şi opinci, întru nimic deosebindu-se de poporul de rênd.

O aşa resolvire a cestiunei mi-se pare imposibilă.

Ar trebuí sĕ se facă o tabula rasa din tot ce s'a zidit, décă nu mai mult, de o jumĕtate secol încóce.

Care era nivoul social şi cultural al clerului atunci, şi care e astăḑi? Care era posiţiunea poporului în organismul statului şi care e astăḑi? In ce rang se afla bis. nóstră faţă de celelalte biserici în patrie atunci şi de present? — Tóte ar trebuí sĕ se facă nefăcute, ca şi clerul sĕ se pótă întórce la starea sa dejosită de dinainte.

Pentru preotul modern ar fi prea mare abnegaţiune, sĕ se lapede de odată de tótă fiinţa sa, numai de dragul oficiului sĕu. De ce se pretinde atunci dela el pregătire atât de multă? Séu ar fi cineva aşa credul, sĕ pótă presupune despre un bărbat, care a învĕţat 8 clase gimnasiale, a absolvat teologia şi are relaţiuni cu ómenii cei culţi, că e capabil a se micşora pe sine atât de mult? Cine póte, crédă şi aşa ceva.

Noi avem păreri cu totului diferite. Ambiţiunea preotului de a trece de om cu cultură, nu-l lasă a se degrada.

Este însĕ şi o parte etică. Poporul, adecă turma, numai pe acel conducĕtor al ei îl póte respecta şi ascultă de glasul lui, care îi este superior. Sânţenia oficiului trebue arĕtată şi în exterior, prin aceea că preotul pórtă îmbrăcămintea tagmei sale. Sânţenia se légă óre-cum de exterior. Asta mai evident se face avênd în vedere preoţimea altor confesiuni conlocuitóre.

Cine póte cunósce pe preot, cine va ridica pălăria trecênd alăturea, când între el şi ţeranul nu e nici o deosebire! ?

Decât aşa ceva sĕ se céră dela preotul modern, mai bucuros se lapădă de tóta preoţia. Ca ţeran póte el fi fără preoţie.

Preoţia dór e dela Dumneḑeu, şi preotul trebue încungiurat óre-cum cu aureola divinităţii, nu degradat. Apoi în analisa din urmă nici e mai puţin costisitor portul ţĕrănesc, ca cel-ce se cuvine preotului.

Pe unele locuri preoţii îmbracă port ţĕrănesc, drept dovadă, că aparţin naţiei române.

Bine li se şede.

N'am scire însĕ, că din asta ar fi cruţat ceva din spese, s'ar fi înavuţit.

Portul puţin impórtă.

Insĕ dl Măneguţ mai pretinde dela preot sĕ iee cósa şi grebla, sĕ ţină de córnele plugului, asudând de diminéţa şi până séra în întinsul câmpului.

E bine! Asta a făcut-o şi o face preotul nostru dela sate şi acum, mai ales acum, de când stolele fórte au scăḑut, şi subsistenţa e silit a 'şi-o asigura cum póte şi se pricepe.

Pericolul pentru biserică tocmai de aici se nasce. Preotul devine nu numai econom, ci se face neguţător, întreprinḑĕtor, până şi cârcîmar şi arêndator de regale. Insĕ şi cămătarnic şi schimbător de bani se face.

In timpul de faţă e pornire generală acésta până şi la unele din feţele superióre bisericesci.

Dóue feluri de inconveniente se nasc.

Ântĕi. Preotul, ocupându-se cu aşa lucruri laterale însuşi devine propagatorul ireligiosităţii şi contribue la slăbirea virtuţilor creştine, deşí nu cu voia sa.

Sĕ explic. Intre ocupaţiuni sunt oneste şi neoneste, d. p. cârcîmăria şi cămătăria. Pentru ocupaţiunile oneste n'am nimic de ḑis. Când însĕ preotul ca regalist ori cămătarnic tinde a-şi mărí capitalul în mod jidan, cum se ḑice, aşa cred, că e de sine înţeles, că poporul vĕḑênd asta, caută a urma exemplul dat de preot, şi vine la credinţa, că a împinge pe cineva la prăpastie, pentru ca sĕ sporéscă în avere, nu e pĕcat. Se timpesce la el ori-ce simţ religios séu moral.

Verba movent — exempla trahunt, vorbă străbună.

Paguba ce resultă pentru biserică e evidentă.

A dóua. Ocupaţiunile laterale, fiecare ar fi acele, nici-odată nu folosesc bisericei. Impedecă clerul întru împlinirea misiunei sale.

Preotul prea se adâncesce în ele, prea i-se substrage atenţiunea dela împlinirea datorinţei şi prea mult negligă afacerile bisericesci. Nu-i rĕmâne timpul necesar fisic ca sĕ se pótă pregătí pentru a face exhortaţiuni, a predica şi a sfătuí poporul.

Astăḑi se are tréba aşa, că preotul abia Duminecile şi sĕrbătorile se mai ocupă, cât se ocupă cu biserica şi lipsurile ei, în tot celalalt timp nu mai este preot, ci econom, arêndator ş cl. după-cum sunt chemările laterale, spre care s'a dedicat.

Din Lipsca.

(Urmare).

Pentru a afla o lege fonetică, trebue căutate tóte exemplele în cari ea se póte recunósce, considerate tóte dialectele şi urmărită prin tóte timpurile, de când ea a existat. „Dar' pentru aşa ceva trebue o răbdare nemţéscă!“ am auḑit adese-ori ḑicêndu-mi-se. Aşa e, răbdare trebue, dar' nu e nici o pată pe numele de Român, dacă îl aducem în legătură cu cuvêntul „răbdare“!

Călĕtorul pe munţi adese-ori se pomenesce ajuns înaintea unei prăpăstii. Atunci înaintarea e imposibilă şi trebue sĕ alerge prin tótă împregiurimea, sĕ apuce sute de căi înfundate până sĕ dee de cea adevĕrată. Dar mulţumirea e cu atât mai mare, cu cât mai anevoiósă a fost căutarea şi cu atât mai recunoscĕtori îi vor fi urmaşii, cari vor avea un drum bătut deja înaintea lor.

Dar' de ce sĕ urcăm munţii, când putem merge pe şes, de ce folos ne e tótă astă ostenélă?

Folos practic nu avem din ea, e drept. Şi totuşi ea e necesară. Priviţi un vultur. Natura 'i-a dat aripi, ca sĕ se pótă înălţa în vĕzduch şi totuşi cât de mare diferinţă e între el, plutitorul în slavă, şi între omul de pe pămênt. El se înalţă, numai pentru-ca cu atât mai uşor sĕ pótă priví în jos, la pradă. Încă nici unuia din vulturi nu i-a trecut prin gând sĕ-şi aţintéscă privirea la stelele cerului şi sĕ caute sĕ se înalţe la ele. Dumneḑeu a îngrijit ca sĕ le dee orbul găinilor, pe timpul când pe cer se aprind luminuţe, pentru-că ar fi ridicol un vultur sentimental, care ar fantasa la lună şi mai nainte de tóte, — ar muri de fóme, dacă n'ar privi în jos.

În om însĕ Dumneḑeu a sădit sĕmênţă divină, l-a aşeḑat pe pămênt dar' i-a dat darul de a priví în sus şi dorul de a se înălţa pentru-ca sĕ vaḑă mai lămurit comorile înălţimilor, sĕ se apropie mai mult de adevĕr.

De ce sĕ sue ómenii pe munţi? Au vre-un folos? Nu. Numai îşi rup hainele şi adese-ori îşi primejduesc viaţa, şi ei totuşi se urcă. Dar' cât e de destilat aerul în înălţimi, cu cât mai superior te simţi pe piscurile munţilor, decât ómenii din şes, cari bâjbăie acolo ca nişce furnici?!

Şi érăşi întocmai ca şi cu călĕtoria e cu filologia. Alt profit n'avem din studiul ei, decât că îndestulim setea de adevĕr înăscută în noi. Calea e anevoiósă şi grea, dar cel-ce se sfieşce de ea, călĕtoréscă pe şes! Cei-ce se urcă pe munţi vor avea însĕ mulţumirea, că pentru setea lor vor afla isvóre de apă cristalină, din cari se pot adăpa, vor afla adevĕrul.

E însĕ adevĕrul totdéuna plăcut? De obşte nu, căci adese-ori el ne convinge despre lucruri, despre cari n'am vrea sĕ fim convinşi, despre cari mai bucuros am voí sĕ rĕmânem în nesiguranţă, pentru-ca sĕ putem vegeta în vr'o nădejde greşită.

Pentru un om cu judecată obiectivă însĕ, pentru unul, care n'are altă ţîntă, decât sĕ mérgă pe căi drepte, care nu voesce nici-când sĕ înroşéscă pentru părerile sale, adevĕrul e întruparea dorinţelor sale.

Sĕ ne năcăjască adevĕrul, că cuvinte ca „nevastă“ sunt slave? Avem dóră în schimb pe „femeie“ şi pe „muiere“ de origine latină. Şi chiar de nu le-am avea, ar fi vre-o ruşine?

Dacă nu ne-am fi născut Români, ci spre pildă Slavi, ar însemna acésta, sĕ ne ruşinăm de neamul nostru?

Dimpotrivă trebue sĕ fim mândri pe contactul nostru cu Slavii, căci prin împrumuturile din limba lor, graiul nostru s'a îmbogăţit, am primit o mulţime de termini noi pentru una şi aceeaşi noţiune. E ştiut, că poporul nostru a înghiţit cu o putere de a asimila nepomenită în istorie, aprópe pe toţi străinii cu cari a stat în continuă legătură, fie acestia Bulgari, Sêrbi séu Unguri. În schimb ei ne-au înrîurit limba, luând dela ei sute de vorbe, cu cari ne-am îmbogăţit graiul.

Că prin contopirea acésta a trecut în sângele nostru şi ceva din sângele Slavilor, e de sine înţeles. Sĕ privim numai cuvintele nóstre şi dacă vom judeca obiectiv, trebue sĕ mărturisim, că mai „neaoş“ românesci şi mai „băştinaşe“ ne sună adese-ori vorbe, ca „dragoste“ şí „isvor“ decât sute de alte cuvinte latine.

Domnul Coşbuc a scris de curênd un articol în „Epoca“, reprodus apoi în numerii 70 şi 71 ai „Gazetei Transilvaniei“, întitulat „Ce ne-au dat Slavii şi Grecii“.

D-sa recunósce, că originea nóstră dela Romani e deja o axiomă şi totuşi sĕ mânie pe cei-ce scriind dicţionare ale limbei române înşiră o mulţime de cuvinte împrumutate dela străini. Dar' de ce sĕ ne înfuriăm, dacă deja şi în taţa străinilor chiar e documentată originea nóstră. Aceste cuvinte nu sunt în stare se arete nimic altceva, decât că am fost influinţaţi în graiu — şi de străini, ceea-ce domnul Coşbuc însuşi recunósce.

(Va urma).

Lupta pentru existenţă îl preocupă şi-i absórbe tótă activitatea. Perdere grozavă pentru biserică! Câte talente din preoţi nu rĕmân îngropate în nĕsip, cari nu se pot ridica şi nu-şi pot valora în folosul bis. talanţii primiţi dela Ziditorul!

Evident, că pe calea indicată, sórtea preoţimii şi peste tot a clerului numai în acel cas ar puté fi ameliorată, când ar succede a întroduce şi la noi celibatul smulgênd pe preot din societate şi familie; când ar succede a întroduce eremitismul şi sĕrăcia apostolică; ceea ce putem cu positivitate susţinea, nu va fi în veci, nu, mai ales la preotul nostru, care e născut şi crescut în- şi pentru viéţa familiară şi socială.

Noutăţi.

Intoleranţa maghiară ese tot mai mult în relief. In ḑilele din urmă a fost mult discutată şi în foile străine, în deosebi în cele germane. Ansă au dat nouele persecuţiuni ce s'au pornit în presa maghiară şi în cercurile sociale ḑise inteligente în potriva limbei şi a culturei germane. In capitala ţĕrii s'a pornit o gónă în contra tuturor societăţilor, cari prin representaţiuni teatrale germane şi prin cântări desfătau publicul. Poliţia a oprit strict ca la orfee şi la cafenelele chantante sĕ se mai cânte nemţesce. Tot poliţia insistă ca tóte firmele şi inscripţiile german de pe la bănci de credit şi alte institute sĕ fie traduse în unguresce. In sĕptĕmâna trecută însĕ s'a întêmplat una bócănă. Invitaţi de direcţia teatrului unguresc „Vigszinház“, au venit la Budapesta mai mulţi actori-artişti din Viena pentru a da un ciclu de representaţiuni. S'au pus însĕ pe lucru jurnaliştii unguri, ovreiaşi făcĕtori de opinie, şi au înscenat ne mai pomenite scandale, făcênd sgomot, fluerând şi strigând şi dându şi tótă silinţa de a zădărnici representaţiunile. Cu tótă întrevenirea poliţiei, ordine nu s'a putut face; artiştii vienezi au fost constrînşi sĕ plece deja după a dóua piesă jucată. — Astfel sciu sĕ fie ungurii mulţumitori faţă de cei ce le-a pus basă culturei lor, întru cât ea există.

* * *

Baritonistul Dumitru Popovici, celebrul cântăreţ, care a fost admirat şi mult lăudat în cele mai mari oraşe ale Europei şi ale Americei, petrece de câteva ḑile în oraşul nostru. Dl Popovici va da în sĕptĕmâna acésta, Vineri, un concert, cu concursul celor mai distinse puteri artistice ale Sibiiului, ér sĕptĕmâna viitóre va coopera la concertul „Reuniunii române de musică“. Atragem atenţia publicului nostru român asupra acestor lucruri, şi suntem de firma credinţă, că nu va întrelăsa rarul prilegiu ce i-se dă, de a admira pe acest celebru cântăreţ român.

* * *

Impĕratul german. După-cum scriu foile din Berlin, împĕratul Wilhelm, din pricina scandalurilor şi a batjocurilor, ce inteliginţa magiară din Budapesta a aruncat ḑilele trecute în „Vigszinház“ asupra artiştilor nemţi din Viena şi prin urmare asupra artei germane, — se ocupă cu ideia de a nu cerceta capitala magiară. Ar fi o strajnică, dar meritată palmă acésta pentru îngâmfaţii şi netoleranţii nostri stăpânitori.

* * *

Adunarea generală a „Societăţii pentru crearea unui fond de teatru român“, după-cum am anunţat în unul din numerii nostri trecuţi, va avé loc în ḑilele de Rosalii (1/13 şi 2/14 Iunie) la Orăştie. Cu prilegiul acesta, după-cum aflăm din „Rev. Orăştiei“, se vor arangia festivităţi mari, pentru ridicarea însemnătăţii ḑilei. Datorinţa inteligenţei nóstre este, sĕ participe în numĕr cât se póte de mare la adunarea generală pomenită şi sĕ spriginéscă cu obolul seu intenţia frumósă a bărbaţilor, cari cércă sĕ ajungă a realisa un scop atât de măreţ, şi de importanţă pentru noi.

* * *

Monografia Albinei. Din incidentul iubileului sĕr de 25 ani institutul ḑe credit şi de economii „Albina“ publică Monografia sa, pe anii 1872—1897. Interesanta carte e lucrată din însărcinarea direcţiunei, de dl Petra-Petrescu, cassariul filialei „Albinei“ din Brasov. Opul e lucrat cu multă pricepere, şi cuprinde afară de multele şi interesantele date despre înfiinţarea şi prosperarea „Albinei“, potretul primului director al „Albinei“ Visarion Roman, al actualului ei director P. Cosma a dirigentului institutului, a membrilor fundatori şi a membrilor din consiliu şi direcţiune în decurs de 25 aní. Cartea a apărut în Tipografia archidiecesană şi e lucrată corĕspunḑĕtor cerinţelor technite moderne.

* * *

Necrolog. Vineri în 24 Maiu a. c. a trecut la cele eterne *Ioan Tarca*, fost paroch gr. or. în comuna *Feldióra-sĕcuiască* din protopresbiteratul Turdei. Rĕposatul a ajuns în etate de 58 ani, după-ce 36 ani de-arêndul a servit la altariul Domnului, ca apostol neîntrecut al cuvêntului D-ḑeesc. Încordarea prea intensivă a puterilor sale spirituale întru prosperarea vîrtuţilor creştinesci, multele neajunsuri şi vicisitudini, de cari a fost plină sbuciumata lui viéţă a vĕduviei de 34 ani tóte aceste au făcut ca organismul vieţii sale psichice sĕ-şi pérdă mersul regulat. In urma acestei nenorociri încă în primăvéra anului acesta, a fost adus în institutul alienaţilor din Sibiiu, unde după grele suferinţe a încetat din viĕţă. Inmormêntarea s'a făcut Duminecă la órele 4 d. a. Serviciul divin l'a îndeplinit On. Domni presbiteri G. Bobeş, din suburbiul inferior şi I. Stîngu, din Guşteriţă. Cosciugul a fost însoţit de unicul sĕu fiu, Laurenţiu, paroch în Hiria şi adm. par. în Feldióra, apoi 3 cunoscuţi şi câţiva curioşi. S'a aşeḑat spre eternă odichnă în cimiteriul dela Pórta Turnului, unde părintele Stîngu în faţa celor puţini a expus în o cuvêntare simţită viéţa reposatului, podóba căreia a fost fără îndoélă, zelul seu apostolic şi caracterul de oţel întru rĕspândirea învĕţăturilor creştine. A murit părăsit şi departe de iubiţii sei credincioşi, pe cari 'i-a păstorit cu vrednicie 36 de ani.

D-ḑeu sĕ-'l odichnéscă în pace!

* * *

Regele Alexandru al Sêrbiei va cerceta în cursul verii pe regina Angliei. Călĕtoria acésta a regelui Alexandru e adusă în legătură cu căsătoria lui cu o princesă engleză, întru cât călătoria nu va fi oficiósă, pentru-că va cădé după iubileul reginei Victoria.

* * *

Regele Sêrbiei, — după-cum e acum definitiv hotărît — la sfîrşitul lunei Septembre va sosí la Budapesta, unde în decurs de trei ḑile va fi óspele Monarchului nostru.

* * *

Hymen. Dr. Enea Draia, din Abrud şi Hortensia Mihaiu, din Orăştie logodiţi.

* * *

Atentat în Vatican. Intr'o diminéţă din ḑilele trecute când comendatorul Martinucci, directorul cancelariei major domus mergea la cancelarie, în antişambra bisericei Sântului-Petru, călăreţul Rossi a puşcat asupra lui, rănindu-i greu braţul. După acésta Rosii şi-a îndreptat pistolul contra sa, puşcându se în ureche şi rănindu-se greu.

* * *

Archiducele Iosif şi Kneipp. Se scrie din Wörishofen, că apostolul curei de apă a suferit din pricina unei umflături, ce i-s'a ivit pe corp. Din causa etăţii sale înaintate, Kneipp n'a fost operat. Aḑi paterului 'i merge mai bine. — Auḑind archiducele Iosif despre starea sănătăţii lui Kneipp, a trimis pe medicul sĕu de curte sĕ-l visiteze, şi sĕ-i raporteze despre starea aceluia. Archiducele e mare aderent al curei de apă, şi în toţi anii cercetéză stabilimentul bĕtrânului doctor.

* * *

Zacharia Werner. Din comunicatul publicat sub acest titlu in numĕrul trecut al fóiei nóstre din eróre a rĕmas afară partea ultimă, pe carea o adaugem aci ca întregire şi rectificare:

. . . . şi urgiarea pertractărei testamentului.

Amintesc faptul acesta îmbucurător, căci e primul, când un ţĕran simplu, fără a considera la părinţi, fraţi, surori si rudenii depune aprópe întrégă averea sa pe séma institutului nostru gimnasial din Brad.

El e primul şi dea D ḑeu sĕ-i urmeze şi alţii.

Brad, 15 Maiu, 1897.

Dr. P. O.

* * *

Bibliografic. A apărut: Rĕspuns la „Cartea négră“ (A fekete könyv), scrisă de br. Stefan Kemény jun. 1849 şi publicată de Hentaler Iózsef în Magyaroszág, Maiu 1895. De Axente Severu, Braşov 1897. Tipografia A. Murĕşan. Se află de vênḑare şi la „Librăria archidiecesană“ Sibiiu pentru preţul de 65 cr. şi porto 5 c.

*

„Familia“. Nrul 20: Ioan Hannia (cu portret). — Speranţa, poesie de N. Radulescu-Niger. — Parmeno, comedie, de P. Terentiu A., trad. de G. Coşbuc. — M'am dus de demult, poesie de G. Murnu. — Henrik Ibsen, studiu critic de Sex. Puşcariu. — Patriarchi, metropoliţi, episcopi greci în ţĕrile române şi în deosebi la Bucuresci, de G. I. Ionescu-Gion. — descântecul de muşcătură de şerpe, de V. Sala. — *Salon:* Cuibul nou, de Ios. Vulcan. — Concurs pentru novelă. — *Literatură şi arte: Ce e nou? Ilustraţiuni:* Uniformele armatei turcesci; oraşul Larissa. — Posta red. — Călindariul sĕptămânei.

Corespondenţă particulară

a „Telegrafului Român“.

Cetatea de baltă, 21 Maiu 1897.

Domnule Redactor!

De aprópe 2 luni de ḑile tot ploi avem pe aici, din causa cărora mulţi ómeni au rĕmas cu locurile nesĕmânate cu cucuruz, cele sĕmânate nu le pot săpa, holdele cad din causa ploilor, luncile de érbă sunt înoroite, în special de 10 ḑile încóce în fie-care ḑi avem ploi torenţiale împreunate cu esundări.

Astăḑi, pela órele 4 p. m, eram tocmai în scólă la luarea examenului, când de-odată se ridică o tempestate, ce ameninţa comuna din partea de către Boian, în câteva minute se descarcă o teribilă erumpere de nori pe hotarul comunei de către Velţ.

După $^1/_4$ de óră întrégă comuna e pusă într'o febrilă mişcare, ómenii alérgă la drumul de ţéră în apropierea castelului, unde o vălcióră ce vine de către délul comunei Velţ, şi trece preste drumul de ţéră între comună şi castel, a adus atâta apă şi a crescut la înălţime pănă la 2 metri în o lăţime de 50 metri, încât dintre casele de lângă drumul de ţéră dóue le-a rupt, ér în alte doue a întrat apa spărgênd pe una; şură, şopru şi ce a fost prin ogradă tot a dus către Têrnava.

Un biet de Secuiu scăpat cu carul, copilul sĕu de vre-o 12 ani, s'a suit pe stâlpul porţii, unde a stat pănă ce apa a rupt stâlpul şi căḑênd în apă s'a prins de pórtă de unde l'a scăpat de mórte.

Alt car a întrat în curtea lui Veres István sĕ scape de tempestate, în câteva minute însĕ carul cu cai cu tot a fost luat de apă şi înecat, ér omul s'a mântuit, femeia cu un copil în braţe s'a suit pe un acaţĕn, şi numai târḑiu au putut străbate ómenii de au mântuit-o.

O turmă de oi ce se afla lângă curtea contelui Haller a fost înecată aprópe total, ér păstoriul a scăpat pe o claie mare de paie în numita curte.

Nu vedeai decât ómeni plânġênd şi strigând; o tristă privelisce, desperare şi sărăcie!

Ce se va fi întêmplat în comuna Velţ şi chiar Şomfalĕu, pe când scriu aceste şire, nu se póte sci, dar ne temem de sciri triste.

nt.

PARTEA SCIENTIFICĂ ŞI LITERARA.

Rĕspuns

la recensiunea din Nr. 269, 274 şi 276 a. 1896 a „Tribunei“ cu privire la traducerea „Preotului din Wakefield“

(Urmare).

Dar de când datéză pedagogia nóstră mai raţională, dle Polixen?

Starea înfloritóre a comunelor nóstre grăniţăresci pe timpul administrării militare, împrejurarea, că în comunele nóstre unde e primar un fost soldat şi cum-că în urma acesteia e mai multă ordine ca unde i unul fără scólă militară, progresele cele mari ce face Bosnia aḑi sub un guvernor militar, sunt totatâtea doveḑi, că şi la miliţiă se învaţă ceva şi cum-că un caracter întreg milităresc, deşì aspru, tot e mai bun ca un jurist cu capul beat de ordonanţe şi legi neexecutate, care sĕ pricepe câte odată minunat la şicanarea bieţilor ómeni. Óre ce-i tot parlamentarismul nostru de aḑi, dle Polixen, — puneţi mâna pe inimă şi apoi îmi rĕspunde!?

Fără de a mĕ atinge de pedagogi, eu trebue sĕ-mi exprim convingerea, că un om carele a umblat mult prin lume, şi-a însuşit disciplina, ordine şi energia, a învĕţat a ascultá şi a poruncì — ceteris paribus — scie mai bine tracta c'un copil fraged ca mulţi pedagogi secanţi şi rênzoşi de profesiune.

Dacă dl Polixen ar recunósce, că scóla cea mai bună este viaţa, nu s'ar fi acăţat de veteranul acesta. Ce-i şi mintea românului cea din urmă, de nu resultatul păţăniilor sale lumesci?!

Unele expresiuni se vede că nu le pricepe séu nu voiesce sĕ le pricépă, d. e. discursul afectat al fleandurelor dela oraş, séu persiflarea dialogului filosofic.

Alusiunea cea ironică la ştréng, cu care a voit sĕ facă o glumă, nu şi-a ajuns scopul. Stréng, córdă şi sfóră sunt tot una şi nu-s tot una. Dacă dlui recensent i-ar mai fi plăcut ştréngul, asta-i afacere privată de gust.

Recunosc, că-i fórte greu de a rĕspunde dlui recensent, pentru-că el consideră ceva de eróre, ce eu susţin că-i bine şi vice-versa, îi sufer critica de şi nu cunósce autorul în original, dar aceea nu-i pot ierta: de ce nu comparéză textul dela mine cu cel „românescu“ din 1852 şi de ce nu'l ilustréză cu citări comparative, căci şi mie tare mi-ar plăcea sĕ cunosc caracterisarea fetelor (pag. 18) séu a unui peţitoriu (pag. 91) în limba cea adevĕrată românescă a dlui recensent. Ba şi predica din cap. 29 ar fi interesantă comparată cu Kăzania cea din 1852.

Publicul ar fi în stare îndată sĕ-şi facă o părere despre tótă disputa nóstră, ér eu i-aş fi mulţămitoriu sĕ cunosc patriotul acela vechiu cu carele am devenit frate de cruce.

O atare critică, care nu dovedesce nimic, ci numai négă tot, are puţin drept de existenţă. Pe dl Polixen trebue sĕ-l înşir între criticii aceia de cari amintesce Nădejde în numĕrul 10 al „Convorbirilor lit.“ din anul 1896 la pag. 404.

Un adevĕrat critic totdeuna trebue sĕ fie gata sĕ ne dovedéscă cu exemple citate, atât din scriitorii cei renumiţi — pe cari domnia-sa îi are în degetul cel mic, cât şi din opurile sale, cari trebue sĕ fie grandióse, — că cum e mai bine, căci în urma urmelor, scopul final luat serios al unei censurări între bărbaţi cu pretensiuni de cultură nu póte fi altul, decât îndreptarea, şi asta după cum însuşi dl Polixen o concede, nu se póte face prin imputări ironice, ci prin dovediri obiective, căci cine scrie odată o carte românesce, totdeuna trebue sĕ aibă întenţiuni bune şi nu lăcomóse la câştiguri.

(Va urma.)

Varietăţi.

Patriotism rusesc. Când Napoleon I. a întrat în Rusia, cu ocasiunea unei recunósceri de teren a adus înaintea Sa un ţeran rus, care avé sĕ-'i dee informaţiuni despre regiunile în cari se aflau. Pănă când împĕratul ţiné sfat, unul din adjutanţii lui din glumă a scris cu tintă litera N. în palma ţĕranului. Ţĕranul a privit liniştit, apoi a întrebat prin interpret: ce însemnéză acésta? Atunci 'i-s'a rĕspuns în glumă: Pănă acum ai fost jobagiul Ţarului Alexandru, ér de acum înainte vei fi supusul împĕratului Napoleon. La acésta ţĕranul, fără a ḑice un cuvênt, 'şi-a scos securea din brâu, şi-a pus mâna semnată pe un trunchiu, ér cu ceealaltă o a tăiat jos şi o a aruncat la piciórele oficerilor voind prin acésta a le spune, că mai bine taie jos partea pe care vreau sĕ 'i-o răpéscă dela Ţarul, şi că mai bine móre decât sĕ fie supusul unui domnitoriu străin. Vĕḑênd acéstă scenă înfiorătóre, toţi cei de faţă au încremenit de spaimă, şi când a auḑit Napoleon despre acésta, a devenit fórte agitat şi n'a uitat casul acesta nici-odată.

Nr. 115 protopresb. 1897 [69] 2—3

Concurs repeţit.

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia de clasa a III a Dupuşdorf, în sensul resoluţiunei Prea-Venerabilului Consistoriu archidiecesan ddto 24 Decembre 1896 Nr. 8732 B. se excrie a treia óră concurs cu termin de 30 dc ḑile dela prima publicare în „Tel. Rom.“

Emolumontele împreunate cu acest post statorite în şedinţa comitetului parochial din 16 Februariu 1897 dau preste tot suma de 253 fl. 50 cr.

Informaţiuni mai de aprópe despre starea parochiei, se pot lua la oficiul protopresbiteral şi la comitetul parochial.

Concurenţii au sĕ şi înainteze cererile instruite conform normelor din vigóre la subsemnatul oficiu protopresuiteral în terminul deschis.

Mediaş, 30 Februarie 1897.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Mediaşului, în conţelegere cu comitetul, parochial.

Romul Mircea,
adm. protopresb.

Nr. 563/897 [68] 3—3

CONCURS.

In sensul ordinaţiunei Preavenerabilului Consistooiu archidiecesan ddto 26 Novembre 1896 Nr. 7731 Bis. prin acesta se escrie concurs pentru ocuparea parochiei de classa a III-a Barghis tractul protopresbiteral al Agnitei cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în organul „Tel. Rom“.

Venitele împreunate cu acest post dau suma de 433 fl. 40 cr. v. a.

Informaţiuni mai detaiate se pot lua dela comitetul parochial din Barghis şi dela subscrisul oficiu protopresbiteral.

Concurenţi au sĕ-şi asterne cererile concursuale instruite în sensul normelor din vigóre în terminul deschis subscrisului oficiu protopresbiteral.

Nocrichiu, în 26 Aprilie 1897.

Oficiul protopresbiteral în conţelegere cu comitetul par.

Nicolau Moldovan,
adm. protopresbiteral.

Nr. 409/897 [70] 3—3

CONCURS.

Pentru îndeplinirea postului de paroch în parochia de a III-a clasă Rîusadului, protopresbiteratul Sibiiului, se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Venitele împreunate cu acest post sunt 405 fl. v. a.

Doritorii de a ocupa acest post vor avé sĕ-şi înainteze suplicele concursuale instruite conform normelor în vigóre în terminul deschis, la subscrisul oficiu.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Sibiiului în conţelegere cu comitetul parochial.

Sibiiu, 3/15 Maiu 1897.

Ioan Papiu,
protopresb.

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Maiu 1897.

Budapesta — Predeal

Tren de persóne	Tren accele-	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat		Tr. de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.25	—	8.25	2.10	pl. Viena sos.	1.50	1.50	1.50	7.20	6 20
8.30	2.15	2.55	5.45	9.15	Budapesta	5.45	7.50	7.10	1.50	6.20
11.21	4.16	6.52	9.02	11.12	Szolnok	2.24	5.39	3.37	11.44	3.35
1.33	5.48	—	11.33	12.47	P. Ladány	12.03	4.08	1.19	10.03	1.34
3 42	7.07	—	1.48	2.11	sos. Oradea-mare pl.	—	2.38	11.04	8 43	11.32
3.58	7.14	—	2.06	2.18	pl. sos.	—	2.30	10.44	8.38	11.17
4.38	7.43	—	3.03	2.50	Mező Telegd	—	2.01	10.07	8.11	10.42
5.20	8.18	—	3.45	3.26	Rév	—	1.34	9.30	7.47	10.08
5.43	—	Tren micst	4.06	—	Bratca	Tren micst	—	9.10	—	9.50
6.31	9.06	2.52	4.53	4.16	Ciucia	5.48	12.52	8.32	7.09	9.19
7.16	9.37	3.51	5.32	4.52	Huiedin	4.59	12.20	7.54	6.40	8.37
8.06		5.05	6.24	—	Ghirbĕu	3.18	—	6.54	—	7.37
8.34	10.37	6.14	6.59	5.55	sos. Cluş. pl.	2.23	11.01	6.13	5.23	7.—
8.48	11.10	—	8.40	6.11	pl. sos.		10.46	5.24	4.35	6.45
9.05	11 27	—	9.09	6.27	Apahida	—	—	5.02	4.14	6.27
10.12	12 30	—	10.40	7.27	Ghiriş	—	9.24	3.47	3.01	5.18
10.42	12.57	—	11.25	7.50	Cucerdea	—	8.54	3.06	2.25	4.43
11.01	1.09	—	11.49	—	Uióra	—	--	2.49	2.08	4.27
11.09	1.16	—	11.59	—	Vinţul-de-sus	—	—	2.41	2.—	4.20
11.31	1.36	—	12.29	8.17	Aiud	—	8.23	2.17	1.38	3.59
11.48	1.54	—	12.55	8.33	sos. Teiuş. pl.	—	8.06	1.55	1.17	3.38
12.05	—	—	1.30	8.38	pl. sos.	—	7.59	1 29	—	2.50
12.33	—	—	2.08	—	Crăciunel	—	—	12.55	—	2.30
12.57	—	—	2.27	9.10	Blaş	—	7.30	12.40	—	2.16
1.11	—	—	3.11	9.31	Micăsasa	—	7.09	12.01	—	1.44
1.42	—	—	3.31	9.43	sos. Copşa-mică pl.	—	6.56	11.41	—	1 25
2.13	—	—	3.46	9.45	pl. sos.	—	6.54	11.14	—	1.01
2.32	—	—	4.08	9.59	Mediaş	—	6.41	10.55	—	12.45
3.04	—	--	4.45	10.23	Elisabetopole	—	6.20	10.22	—	12.16
3.40	—	—	5.27	10.51	Sighişóra	—	5.53	9.45	—	11.40
4.03	—	—	6.12	11.12	Haşfalĕu	—	5.33	9.13	—	11.17
5.35	—	—	7.58	12.26	Homorod	—	4.27	7.44	—	10.03
6.13	—	—	8.36	12.58	Ágostonfalva		3.53	7.02	—	9.22
6.42	—	—	9.09	1.16	Apaţa		3.37	6.37	—	8.58
7.16	—	—	9.40	1.35	Feldioara	Circulézǎ numai Vineri	3.16	5.58	—	8.27
8.—	Tren acceler.	—	10.25	2.09	sos. Braşov pl.		2.45	5.08	—	7.48
—	11.—	—	—	2.19	pl. sos.	7.01	2.18	—	—	—
—	12.26	—	—	3.01	Timiş	6.39	1.42	—	—	—
—	1.11	—	—	3.31	Predeal	5.11	1.12	—	—	—
—	8.01	—	—	9.30	sos. Bucuresci pl.	—	8.35	—	—	—

Ghiriş — Turda

Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt				Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară
7.33	11.—	5.—	10.21		Ghiriş		5.05	10.30	3.20	9.12
7.55	11.22	5.22	10.43		Turda		4.45	10.10	3.—	8.52

Sibiiu — Cisnădie

—	5.30	2.15	8.25		Sibiiu		7.10	3.55	10.04	—
—	6.06	2.51	9.08		Cisnădie		6.36	3.21	9.30	—

Braşov — Zernesci

	Tren micst	Tren micst						Tren micst	Tren micst	
	8.35	3.—	9.15		pl Braşov sos.		6.49	1.29	8.31	
	9.05	3.18	9.30				6.34	1.14	8.16	
	9.37	3.50	9.53		Cristian		6.04	12.51	7.57	
	9.57	4.10	10.04				5.55	12.41	7.47	
	10.17	4.30	10.24		Tohan. vechiu		5.35	12.15	7.30	
	10.28	4.41	10.35		sos. Zernesci pl.		5.25	12.05	7.20	

Simeria (Piski) — Hunedóra

6.15	11.35	4.25	10.28		Simeria		4.50	10.25	3.10	8.34
6.38	11.54	4.48	10.46		Cerna		4.34	10.05	2.54	8.14
7.13	12.20	5.23	11.12		Hunedóra		4.10	9.38	2.30	7.45

Braşov — Chezdi-Oşorheiu

5 19	8.50	—	2.55		Braşov	8.25	1.51	—		7.03
5.53	9.33	—	3.29		Prejmĕr	7.55	1.21	—		6.27
6.35	10.31	—	4 27		Sepşi-S.-Georgiu	6.49	12 15	—		5.12
8 13	12.48	—	5.46		Covasna	5.43	11.08	—		3.43
8.53	1.37	—	6.23		Kezdi-Oşorheiu	4.58	10 22	—		2.37

Murĕş-Ludoş — Bistriţa

4.—	9.10	—	4.20	—	Murĕş-Ludoş	6.48	7.21	—	--	—
6.44	12.39	—	—	—	Ţaga-Budatelic	—	4.50	—	—	9.40
9.5	4.55	—	—	—	Bistriţa	—	1.16	—	—	5.55

Budapesta — Arad — Teiuş

	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst
—	—	10.—	8.25	—	pl. Viena sos.	6.20	7 20	—	—	—
—	—	8.05	1.55	10.—	Budapesta	7.20	1.10	6.10	—	—
—	—	10.56	3.49	1.05	Szolnok	4.14	11.19	2.49	—	—
—	—	3.55	6.52	6.05	sos. Arad pl.	11.20	8.18	9.35	—	–
—	1.50	4.30	7.02	6.30	pl. sos.	10.50	8.08	8.55	—	6.54
—	2.04	4.42	—	6.41	Glogovaţ	10.38	—	8.43	—	6.41
—	2.34	5.03	—	7.01	Gyorok	10.14	—	8 22	—	6.12
—	2.50	5.14	—	7.11	Pauliş	10.—	—	8.10	—	5.56
—	3.05	5.35	7.46	7.29	Radna-Lipova	9.45	7.28	7.54	—	5.40
—	3.43	5.57	—	7.51	Conop	9.15	—	7.22	—	5.02
—	4.02	6.13	—	8.07	Bêrzava	8.57	—	7.05	—	4.44
—	4.50	6.58	8.48	8.47	Soborşin	8.14	6.34	6.25	—	3.53
—	—	7.27	9.07	9.16	Zam	7.41	6 08	5.50	—	—
—	—	7.53	—	9.42	Gurasada	7.16	—	5.23	—	—
—	—	8.08	9.31	9.58	Ilia	7.06	5.45	5.13	—	—
—	—	8.26	—	10.16	Branicica	6.43	—	4.49	--	—
—	—	8.52	9.57	10.42	Deva	6.20	5.19	4.25	10.52	—
—	—	9.06	10.08	11.11	Simeria (Piski)	6.05	5 07	4.10	10.35	—
—	—	9.52	10.37	11.36	Orĕştia	5.19	4.39	3.31	9.51	—
—	—	10.16	—	11.57	Şibot	4.55	—	3.10	9.27	—
—	—	10.40	—	12.19	Vinţul de jos	4.34	—	2.49	9.03	—
—	—	11.01	11.18	12.32	Alba-Iulia	4.11	3.57	2.28	8.47	—
—	—	11.30	11 40	1.05	sos. Teiuş pl.	3.43	3.33	2.—	8.11	—

Budapesta, gara de vest — Orşova — Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat		Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persón.
7.36 Vineri	11.—	9.05	9.35	4.—	pl. Viena sos.	5.50	6.30	7.20	6.30	6.35
2.—	8.30	2.30	7.—	10.35	pl. Budapesta sos.	6.45	10.35	2.10	1.25	9.05
5.05	5.31	8 02	5.44	8.14	sos. Timişóra pl.	9.25	—	9.01	7.50	4.10
5.15	—	8.10	7.15	—	pl. sos.	8.09	7.14	8.55	7.42	—
—	—	10.29	10.32	—	Caransebeş	5.15	4.10	—	5 37	—
9.08	—	12.30	1.09	—	Băile Herculane	2.37	—	4.40	3.27	—
9.47	—	1.20	2.39	—	Verciorova	12.50	—	3.40	2.18	—
6.55	–	11.40	5.50	—	Bucuresci	11.40	—	7.–	5.50	—

Cucerdea — Oşorheiu — Reg. săs.

—	2.30	8.10	3.11	10.59	Cucerdea	7.45	2.38	8.35	12.42	
—	3.19	8.51	3.52	11.40	Ludoş	7 07	2.—	7.47	11.54	
—	5.15	10.30	5.29	1.15	Oşorheiu	5.33	12.25	5.50	9.54	
—	5.22	10.42	5.39	—		—	9.—	5.04	9 35	
—	6.51	12.16	7.17	—	Reghinul-săs.	—	7.39	3.30	8.05	

Copşa-mică — Sibiiu — Avrig — Făgăraş

	Tren de povară	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst		Tren micst	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren de povară	
—	4.43	2.20	11.20	7.10	pl. Copşa-mică sos.	9 34	12.35	6.25	3.25	—
—	5.17	2.50	11.46	7.41	Şeica mare	9.08	12.11	6.02	2.56	–
—	6.02	3.28	12.22	8.21	Lómneş	8.37	11.32	5.32	2.20	—
—	6.27	3.57	12.48	8.50	Ocna	8 11	11.01	5.07	1.46	—
—	7.04	4.19	1.15	9.15	sos. Sibiiu pl.	7.44	10 30	4.40	1.16	—
—	circul. numai Marţi şi Vineri	4.34	2.05	—	pl. sos.	7.31	8 57	—	circul. numai Marţi şi Vineri	—
—		4.46	2.18	—	Şelimber	7.13	8.45	—		—
—		4.47	2.36	—	Veştem	7.01	8.25	–		—
—	—	5.26	3.01	—	Tălmaciu	6.42	8.04	—	—	—
—	—	5.42	3.18	—	Şebeşul sup.	6.21	7.36	—	—	—
—	--	6.16	3.58	—	Avrig	6.02	7 16	—	--	—
—	—	6.41	4.22	—	Porumbacul inf.	5.25	6.40	—	—	—
—	—	7.07	4.50	—	Cârtişóra	5.01	6.13	—	—	—
—	—	7.25	5.10	—	Arpasul inf.	4.52	6.02	—	—	—
—	—	7.45	5.33	—	Viştea inf.	4.24	5.32	—	–	—
—	—	7.55	5.44	—	Beşimbav	4.14	5.14	—	—	—
—	—	8.15	6.06	—	Sâmbăta inf.	3.58	4.57	—	--	—
--	—	8.42	6.35	—	sos. Făgăraş pl.	3.28	4.25	—	—	—

Arad — Timişóra

—	6.20	11.25	5.—		Arad		10.43	3.44	10.55	—
—	7.08	12.15	6.14		Vinga		9.42	3.01	10.11	—
—	8.01	1.10	7.39		Timişóra		8.20	2.–	9.10	—

Simeria (Piski) — Petroşeni — Lupeni

11.—	6.10	11.27	4.20		Simeria		4.25	10.33	8.45	3.24
12.48	7.31	12.48	6.03		Haţeg		2.58	9.05	7.34	[illegible]
4 30	9.55	3.40	9.05		Petroşeni		12.01	6.10	5 25	11.25
5.14	10.20	4.04	—.—				8.40	—	4.54	9.15
6.20	11.32	5.10	—.—		Vulcan		7.48	—	3.56	8.23
6.40	11.55	5.30	—.—		Lupeni		7.15	—	3.21	7.50

Sighişóră — Odorheiu

—	—	3.22	11.08		Sighişóră		9.51	—	5 32	—
—	—	6.20	1.59		Odorheiu		7.15	—	3.—	—

Notă: Órele însemnate în stênga staţiunilor sunt a se ceti din sus în jos cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte.

Redactor prov. **Gavriil Hango.**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 59. Sibiiu, Joi, 29 Maiu (10 Iuniu) 1897. *Anul XLV.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbătă.

ABONAMENTUL
la „Tel. Rom.“ într'una cu suplementul „Fóia Pedagogică“
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei or 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Cărţile bisericesci.

Tocmai acuma este la noi în lucrare retipărirea cărţilor bisericesci cu litere latine.

Lucrarea acésta s'a iniţiat de mult, s'a studiat mult, şi factorii competenţi nu au grăbit cu executarea, aşteptând sĕ premérgă preparativele, cari la o lucrare de atâta importanţă sunt inomise, indispensabile.

Sĕ urmărim afacerea după-cum s'a desvoltat ea în sinul supremului corp legislativ din biserica nóstră, în sinul congresului naţional-bisericesc.

La anul 1878 sub numĕrul 180 congresul naţional bisericesc a luat următoriul conclus:

„Congresul constatând necesitatea de a se tipări cărţile bisericesci cu litere latine, cestiunea acésta o derivă la sinodul episcopesc spre apreţiare“.

În congresul dela 1881 afacerea se pune pe un teren mai practic, mai aprópe de realisare, deóre-ce se atrage atenţiunea sinodului archieresc asupra retipăririi cărţilor bisericesci în România.

Sub numĕrul 28 al protocolului congresual dela 1881 aflăm următórele:

„Deputatul Parteniu Cosma, presentă următórea propunere: „Este sciut, că sântul Sinod din România a decis revederea şi editarea cărţilor bisericesci, cari se vor tipărì atât cu litere latine cât şi cu cirilice.

După regulamentul sancţionat deja, referitoriu la acéstă editare, se va constituí un comitet compus din persóne competente, poseḑênd cunoscinţe teologice şi limbistice necesari la traducerea cărţilor bisericesci din limbile, în cari au fost ele scrise şi din cari s'au tradus în limba română, spre a putea verifica acele traduceri şi ale perfecţioná unde va cere trebuinţa.

Nu este vorba deci de o simplă retipărire a cărţilor bisericesci cu litere latine, ci de o emendare a ediţiunilor existente, în text şi în limbă.

Considerând, că cestiunea tipărirei cărţilor bisericesci cu litere latine s'a resolvat la noi încă mai nainte decât în România; căci în urmarea esibitului sinodului eparchial din Arad sub Nr. 101 din anul 1871, congresul nostru din 1878, prin conclusul de sub Nr. 180, constatând necesitatea de a se tipărì cărţile bisericesci cu litere latine, a transpus acéstă cestiune la sinodul archieresc spre apreciare.

Considerând, că biserica ortodoxă română în tóte provinciile locuite de români, are una şi aceiaşi limbă, şi până astăḑi se folosesce de acelea-şi ediţiuni ale cărţilor bisericesci, procurate în trecut mai multe din patria nóstră, chiar şi pentru România;

Considerând, că emendarea ce o va afla necesară comitetul editătoriu al cărţilor bisericesci pentru România se va acceptá vrênd nevrênd şi la noi, şi — presupunênd, că o ediţiune emendată cu precauţiune şi cu pricepere de lucru astăḑi trebue sĕ fie mai perfectă decât ediţiunile cele vechi — este şi de dorit ca sĕ se accepteze; prin urmare este o necesitate neevitabilă, ca acel organ, care în provincia nóstră metropolitană este chiemat a se îngriji de editarea cărţilor bisericesci, nu numai se fie informat pe deplin despre schimbările ce au sĕ între în textul cărţilor, dar sĕ şi conlucre la staverirea acelora, pentru ca sĕ nu se străcóre în biserică înoiri, de cari el n'ar avea scire şi cari nefiind póte corecte, ar deveni şi stricăcióse; din aceste considerante:

Sinodul archieresc se recércă, ca trăgêndu-şi informaţiuni autentice despre modul, cu care se intenţionéză în România revederea şi editarea cărţilor bisericesci cu litere latine, sĕ-şi valoreze influinţa canonică la revisuirea textului; ér retipărirea cărţilor bisericesci cu litere latine pentru bisericile din provincia nóstră metropolitană sĕ o efeptuéscă în textul astfel staverit şi cu ortografia adoptată acolo“.

Propunerea s'a dat comisiunei bisericesci, care o a referat în şedinţa a VII. si congresul sub punctul 63 a luat următoriul conclus:

„Se recércă sinodul archieresc, ca trăgênd informaţiuni autentice despre modul, în care se intenţionéză în România revisiunea şi edarea cărţilor bisericesci cu litere latine, sĕ-şi validiteze influinţa canonică la revisiunea textului; ér retipărirea cărţilor bisericesci cu lit re latine pentru bisericile din provincia nóstră metropolitană sĕ o efeptuéscă în textul staverit şi cu ortografia adoptată acolo.“

S'a luat deci în plenul congresului conclusul, ca retipărirea cărţilor bisericesci pentru provincia nóstră metropolitană sĕ se facă **întru tóte după cele din România, cu acea ortografie şi în acel text.**

În merit deci cestiunea aici s'a resolvit, şi noi din consideraţiune către adevĕrul istoric mai facem amintire de conclusele congreselor posterióre, şi spre a arăta, cu câtă încordare a petrecut congresul afacerea.

Congresul dela 1886 sub numĕrul 72 al protocolului ia următoriul conclus:

„Consistoriul metropolitan se însărcinéză a arăta proximului congres paşii întreprinşi în causa retipărirei cărţilor bisericesci şi a comunica resultatul“.

În 1888 sub punctul 149 al protocolului congresual dăm de următoriul conclus:

„Consistoriul metropolitan se îngrijéscă ca lipsa de cărţi bisericesci sĕ fie acoperită, ér sinodul episcopesc sĕ satisfacă conclusului congresual Nr. 72/1886“.

Congresul din 1891 sub punctul 58 al protocolului tot în acéstă afacere a luat următoriul conclus:

„Preasânţitul sinod episcopesc este rugat a resolví cât mai curênd acéstă cestiune“.

În fine congresul din urmă cel dela 1895 sub punctul protocolului 51 a luat următoriul conclus:

„Consistoriul metropolitan se însărcinéză a stărui, ca conclusele congresuale despre tipărirea cărţilor bisericesci cu litere latine sĕ se execute cât mai curênd“.

Precum vedem congresul nostru naţional bisericesc a ţinut afacerea în strictă evidenţă şi a stăruit pentru finalisarea ei, tot cu gándul la lucrul principal, de a se retipărì cu ortografia şi cu textul cărţilor bisericesci din România.

Gândul acesta al congresului însĕ nu s'a putut realisa nici în ce privésce ortografia, nici în ce privesce tecstul cărţilor bisericesci din România, deóre-ce în cărţile de acolo s'au făcut asemene inovaţiuni, pe cari sinodul nostru episcopesc nu a îndrăsnit a le întroduce şi aici la noi.

Nu vom stărui aici a arĕta pe larg motivele, cari a necesitat scaunul nostru episcopal de a nu puté primí nici tecstul, nici ortografia cărţilor bisericesci din România, vom aduce numai unele esemple mai bătătóre la ochi.

In faptele apostolilor în loc de cuvêntul vechiu „Voevodul“ bisericei, tecstul din Romània a pus cuvêntul: „**şeful**“ bisericei.

Admitem terminologia: şef de secţiune, şef de gară, etc. dară şef de biserică totuşi ni s'a părut prea radical.

Mai luăm numai un singur esemplu. In liturgierul din România la rugăciunea domnéscă „Tatăl nostru“ e pusă inovaţiunea: **Pânea nóstră cea spre fiinţă**, în loc de **„cea de tóte ḑilele“**.

La rugăciunea liturgică pentru archiereu în loc de cuvintele vechi „întru ḑile îndelungate“ s'a pus „**îndelung înḑilit**“.

Lucruri de aceste aflăm fórte multe, şi ele au născut în noi gândul, că o îndreptare numai aşa ar fi posibilă, dacă la retipărirea cărţilor din România sântul sinod nu va mai grăbi cu susţinerea tecstului de acuma, ci ar provoca o anchetă, în care sĕ fie representate tóte metropoliele ortodoxe române spre a ajunge la un tecst acceptabil de către întrégă biserica română ortodoxă.

Gândul acesta al nostru pare a se realisa, căci în sântul sinod din România tocmai acuma s'a vorbit despre retipărirea cărţilor bisericesci, şi s'a făcut o propunere în acéstă direcţiune.

FOIŢA.

Documente pentru limbă şi istorie.

(Urmare.)

8.

Manuscript în limba românécă, din 112 foi, din tre care 80 sunt scrise de o mână, éră 32 de alta mână. Conţine viéţa unor sânţi de preste an fără ordine chronologică. Legătura cărţii s'a perdut, cu tóte acestea manuscriptul este bine conservat. Partea cea mai mare e scrisă în anii 1787 şi 1788 de Érei Bucur Mnoci Greş. Afară de cuprinsul cărţii, care se distinge prin scurţimea şi precisiunea istoriórelor din viaţa unor sânţi, acest manuscript câştigă în interes şi prin scrisórea caracteristică, frumósă şi cetéţă, la care titulele capitulelor sunt scrise cu văpsea şi litere iniţiale mari.

9.

Piatra smintelii, *adecă începerea şi pricina despărţirii a dóue biserici a rĕsăritului şi a apusului* este titlul unui manuscris de 314 pagini format cuart, care tractéză în mod polemic cinci cause ale desbinărei şi punctele de diferinţă între învĕţăturile bisericei rĕsăritului şi apusului. Manuscrisul este bine conservat şi legat în scórţe cu pele; scrisórea este frumósă şi legibilă, avênd titulele capitlelor şi a literilor iniţiale scrise roşu cu imitaţia tipariului.

Introducerea la acest manuscris, care este o traducere veche din grecesce după cartea lui Ilie Miniat, Episcopul Cernichei şi al Calabritei în Pelopones, e de următoríul cuprins:

„Cartea I“.

„De cele ce s'au întêmplat în vremea lui Ignatie şi Totie, patriarchii Ţarigradului“.

Cap 1.

„Ai cerut dela mine boieriule credincióse slăvite, ca sĕ afli cu amĕruntul, ce este aceea, care despărţesce amêndóue bisericile a rĕsăritului şi a apusului, adecă pricina acestei desbinări şi a despărţirilor dogmelor. Eu cu tótă dragostea voiu sĕ te mulţămesc şi în cât este cu putinţă sĕ-ţi odichnesc iscodirea cea cu osârdia. Şi pentru începerea acestei ticălóse disgeniri trebue sĕ ştii cu amĕruntul acelea, care s'au întêmplat între Ignatie şi între Fotie patriarşii Ţĕrigradului. Care atâta au turburat atunci biserica lui D-ḑeu, care la dênşii şi acei după dênşii nu puţină întristare au pricinuit şi au dat pricină unei gălcevi mari. Care stă până în ḑiua de astăḑi. Dacă precum în vremea acea tot clerosul şi norodul era desghinat în dóue părţi, unul cu Ignatie şi altul cu Fotie şi lucrurile se făcea fórte cu primire, aşa cei-ce le-au scris au urmat atuncia mai mult ale sale patime, ca sĕ arete partea cu care ţinea mai dréptă şi alţii viitori şi următori după dênşii. Acésta făcênd, unul creḑênd unuiă istoria şi altul altuia, zugrăvesc acéstă istorie fie-carele după plăcerea lor, arătând nu după adevăr, ci fiesce-carele după plĕcerea lui, ci pentru acésta cu greu este a cunósce adevĕrul, care cu tóte acestea tot se cunósce şi sĕ arată la ochii gândului, ce sunt neturburaţi de pizmuire, vĕd curat şi socotesc drept. Primesce dară acésta pe cât am putut cu iubirea de adeverinţă ca sĕ aleg din Istoria acestei trebi, care în multe feliuri o au scris Istoricii“.

O altă traducere de mai târḑiu a acestei cărţi în limba românéscă s'a făcut şi tipărit la Iaşi la anul 1844 de Veniamin Cartachi Proiu Metropolit al Moldovei, pe când se afla în mănăstirea Slatina. Cu „*Peatra Smintelii*“ împreună mai sunt legate la olaltă în cartea nóstră următórele manuscrise:

a) Invĕţătură pentru cele 12 Vineri Mari, care când este şi pentru ce pricini sunt aşeḑate şi în ce chip s'au aflat“ 12 pagini manuscris;

b) Voróva dela Bela Ţircov adecă dela Biserica Albă 2 pagini.

c) Mai multe tractate sub diverse titule până la pag. 617 tóte cu privire la punctele de diferinţă către biserica de rĕsărit şi cea de apus.

In lipsă de date despre provenienţa acestei cărţi vom reproduce unele însĕmnări aflătóre pe foile de pe legătură, din care se vede prin câte locuri a fost şi prin câte mâni a trecut cartea acésta în timp de una sută de ani. (Va urma.)

Cuvênt preoților.

Sibiiu, 9 Iuniu n. 1897.

Conduși întotdeauna de nefățărită dragoste de neam și de însuflețire față de biserica nóstră străbună, am adresat în colónele acestei foi dese și călduróse cuvinte preoților nostri. Si cuvintele nóstre au prins în multe locuri rădăcini, pe mulți amorțîți în sentimentele lor naționale și confesionale i-au deșteptat, pe ce-i apatici i-au făcut sobrii și activi. Cine dintre preoți ne-a cetit și ne-a priceput ș'a vědut clar cercul sĕu de activitate, un cerc larg, aprópe fără margini, menit de a fertiliza în cel mai folositor mod pentru neam și hiserică.

Este cea mai desĕvârșită satisfacție pentru noi de a face acéstă prețiósă constatare, adaugênd la cele de sus, că raportul dintre noi și preoți devine tot mai strêns și mai intim, un raport ce-și are basă firéscă, nesforțat, isvorît din comuna gragoste și însuflețire pentru cause comune.

Noi vom continua a nutri acéstă legătură, vom continua a ne împlini cu zel și consciențiositate misiunea nóstră, — atârnă dela preoți ca sĕ ne cetéscă și înțelégă așa cum dorim sĕ fim înțeleși și ca în interesul causelor comune sĕ-și împlinéscă la rêndul lor și ei datorința. Atârnă dela preoți ca și avêntul, căldură și devotamentul nostru se progreseze alăturea cu interesul ce ei îl vor dovedi. Incuragiarea trebue sĕ fie reciprocă, precum și scopurile la cari tindem comune sunt.

Am spus adese-ori și vom continua a spune, că lupta nóstră pentru drepturile naționale numai atunci ne va duce la isbândă, când în fruntea ei vor merge înșiși preoții cu capetele ridicate, întrepiḑi dar calmi și cu judecată. Preoții sunt conducĕtorii firesci ai poporului. Nemijlocitul contact cu poporul le dă prilegiu a se afirma de suverani acestuia. Poporul nostru este blagin și supus și cu tare credință în cei-ce vestesc cuvêntul Domnului, și astfel este un nobil aluat, căruia preoții îi pot da cele mai sublime forme. Nici-când nu va uita poporul, că biserica nóstră și ucenicii ei i au conservat limba și consciința de neam și în cea mai mare parte tóte aeele obicĭnuințe și credințe, cari denótă caracterul nostru specific român.

Biserica nóstră națională fiind, rolul preoților în viéța nóstră cea națională este cu totul deosebit de rolul preoților altor biserici, bună-óră al celei catolice. Biserica cea catolică cosmopolită fiind, cosmopolită este și chemarea și activitatea preoților ei.

Preoții nostri însĕ trebue sĕ aibă caracterul bisericei nóstre, trebue sĕ fie naționali.

„Agitatori“ și „trădători de patrie“ n'am avut, dar' cu atât mai puțin nu vrem sĕ avem vênḑĕtori de neam, căci cine, preot ortodox român fiind, își vinde neamul seu, atins va fi de blăstĕmul bisericei sale. Și bine sĕ ne-o marcăm. Disprețuitori de neam și vênḑĕtori chiar sunt toți acei preoți, cari nu veghiază asupra turmei ce li-s'a concreḑut; imbecili sunt cei-ce se tupiléḑă de ori-se furtună ce se descarcă asupra turmei și-și lasă oile pradă întâmplări; demni de compătimit sunt cei-ce în loc de a-și dobândí prin fapte încrederea desĕvîrșită a poporului vênéză după favoruri personale în jos și în sus.

Terenul de acțiune acum este priincios póte mai mult ca de altă dată, — preoții vaḑă-'și deci de muncă, implinéscă-'și chemarea, apropie-'și turma și și-o fortifice, facă-se stăpânitorii situației căci multe încercări și furtune o aștéptă încă; spre a se puté achita de acéstă grea sarcină se recere înse o muncă seriósă, caci nu în sgomot și demonstrațiuni, nu în frase și paradă, consistă misiunea națională a preoților nostri.

A crește demagogi nu voim, căci aceștia numai primejdioși devin némului și bisericei nóstre, deci întotdeuna vom accentua și cere dela preoții nostri, ca sĕ fie totdată calmi, cu cumpĕt și cu prudență. Căci — e bine se ne-o notăm — peste acea eră, când prin demonstrațiuni și sgomot am pute ajunge la realisarea dorințelor nóstre, am trecut de-a binele.

Aceleași pretensiuni ce le avem față de preoți pe terenul național le avem și pe cel confesional. Și aici ca și acolo vom cere întotdeuna cu insistență validitarea pe tótă linia a sentimentului de confesiune.

Ne-am convins tot mai mult, că tăcerea, indiferență și tóte reservele ce ni le-am pus până acum pe acest teren sub greșitul pretext de a nu jigni unitatea curentului național, — nu sunt ducĕtóre la scop. Ne-am convins, ca până ce preoții nostri, neîndemnați de nime, nu îmbrățișau „chestiunea confesională“ și se dedicau esclusiv celei naționale, preoții altor confesiuni lucrau la subminarea bisericei nóstre, sevêrșau o muncă ascunsă de șobolani. Ne-am convins că indiferentismul pe terenul confesional duce totodată la o toropélă pe cel național.

Este necesar deci ca preoții sĕ se desfacă de tactica lor de până acum; este necesar, ca pĕtrunși de interesele cele mari și de înaltele idealuri ce le represintă biserica nóstră, sĕ se foloséscă de puterea suverană ce o au asupra poporului în felul acela, ca alăturea cu consciința națională sĕ-i țină întotdéuna tréză și cea confesională și acésta în interesul némului nostru.

Nici aici nu dorim ca preoții sĕ se facă apostoli iperzeloși ai ortodoxismului și agitatori șoviniști, nu, căci e departe de noi a declara rĕsboiu altor confesiuni și a purta o luptă ofensivă în potriva lor. Proselitismul n'a fost nici când inherent caracterului bisericei nóstre. Dar fiind-că în contra confesiunei nóstre se luptă, trebue ca cu luptă sĕ rĕspundem, însĕ cu o luptă mărginită deocamdată la defensivă.

În o astfel de luptă noi trebue sĕ ne apĕrăm, ér spre a ne apĕra trebue sĕ fim destul de fortificați înlăuntru. Atârnă dela preoți, ca cetățile ce le apĕră sĕ nu fie luate.

Aceste am ținut sĕ le relevăm pe scurt când am venit a face constatarea faptului despre raportul devenit atât de strîns, intim și de necesar între preoți și diarul nostru.

Românii din Sofia. Cetim în „Timpul“: In ḑiua de 10 Maiu a avut loc adunarca generală anuală a societății române „Unirea“ din Sofia. Ca în toți anii, până acum — scrie „Gaz. Macedoniei“ — acéstă ḑi a fost o adevĕrată sĕrbătóre pentru toți Românii; n'a lipsit dela întrunire nici unul dintre membrii residenți în Sofia, ba încă au venit și mai mulți membri corespondenți din provincie, ca sĕ dea dovadă de interesul ce pórtă pentru mersul societăței.

Dl. Al. Trifon, președintele societăței, a ținut o frumósă cuvêntare de deschidere, în care, amintind zelul și activitatea depuse de dl I. N. Papiniu -- pe când era ministru plenipotențiar al României în capitala Bulgariei, — pentru înființarea societății, l'a propus adunării de membru onorific. Propunerea acésta a fost primită cu cele mai entusiaste aplause, și adunarea a delegat pe dnii Al. Trifon și N. Papagheorghe ca sĕ-i ducă diploma. După acésta, cesserul societății, dl I. Ghiulanula a făcut o scurtă dare de sémă despre încassările și cheltuelile din anul acesta, din care reiese că societatea Unirea are acum un fod bănesc de preste 5000 franci.

Conform statutelor, s'a procedat la alegerea unui nou consiliu al societății, care s'a ales cu unanimitate de voturi.

Dar Românii nu s'au despărțit dela acéstă adunare, fără a da încă una și cea mai frumósă probă de dragostea și interesul ce pórtă pentru instituțiunile culturale naționale. S'a emis ideea ca o parte din fondurile societății se fie întrebuințate pentru cumpĕrarea unui loc pe care sĕ se clădéscă un local pentru școla românéscă. Acéstă propunere a fost primită cu aplause și pe lângă suma de câte-va mii de lei pe care a dat-o societatea, fie-care a oferit obolul seu, astfel că în câte-va minute membrii presenți au subscris preste nóue mii lei pentru acest scop.

Tot în acel timp s'a ales și o comisiune de cinci membri, care sĕ îngrijescă pentru găsirea și cumpĕrarea locului.

Restrîngerea libertății de pressă.

Cea de frunte învingere a culturii și a civilisașiunei moderne este libertatea pressei. Încă nu sunt uitate acele vremuri când pressa era încătușată, când ideile mari și liberale nu avéu intrare în jurnale, când censura severă a statului ștergea tot ce ar contribuí la avênt și progres. Și omenimea își aduce cu rușine aminte de acea eră, în care reacțiunea cea violentă persecuta pe calea acésta sciința, libertatea și cultura, respective mijlócele de rĕspândire ale acestora. Reacțiunea împotriva libertății presei a adus cu sine întotdéuna revoluțiuni sociale așa în Francia la anul 1830, așa în Germania la anul 1832 și 1848. Sciința își va reamintí cu indignațiune pe un Metternich, care era cel mai declarat reacționar și dușmal al pressei.

In Ungaria există libertatea de pressă, ce i drept între margini mai puțin ideale, — dela anul 1848 încóce când s'a normat în lege, și Magiarilor le place fórte mult a se lăuda cu liberala lor lege de pressă. Pentru noi Românii știm bine, că legile de pressă, atât din dieta Ungariei cât și a Transilvaniei nu ne-au adus chiar mănóse fructe, căci sunt niște legi cari se pot têlcuì și aplica după capriciile și libera chibzuință a judecătorilor din așa numitul juriu de presă séu scaunul juraților. Pentru noi Românii încă tot mai există o censură anumită, și acesta este cabinetul cel negru al mai marelui polițian Jeszenszky, la ordinul căruia s'au făcut și se fac foilor nóste sumedenia de procese de pressă și multele osêndiri. Libertatea de pressă în sensul cum o cunosc alte popóre, noi Românii nu o avem, pressa nóstră nu póte comunica poporului idei liberale și trezitóre de consciință, căci stăpânitorii îndată ne stigmatiséză de vênḑĕtori de patrie, de agitatori și ne aruncă în beznele statului.

Chiar și cuvintele în graiul de tóte ḑilele trebue sĕ ni le cumpĕnim cu grija de a nu fi denunțați și tîrîți înaintea judecății. Gândul numai îl mai avem, acela-i liber și suveran, acela nu póte fi încătușat nici de Magiari.

Și ce sĕ veḑi? Cei din fruntea țerii acesteia lucră de un timp încóce cu tóte forțele ce le stau la disposiție a reduce și puținele libertăți ce există, a doborî tot ce ar puté contribuí la progresul cultural al naționalităților îndeosebi, a reîntroduce sistemul reacționar de guvernare; libertatea de pressă, așa multă-puțină cum a existat până acum, va fi redusă. Acéstă reducere firesce are mai mare importanță pentru Magiari, decât pentru noi. Étă

Din Lipsca.

(Urmare).

Dar' alta e pricina năcazului. După domnia-sa, partea cea mai mare a acestor cuvinte se culege din textele nóstre vechi, cari n'au fost scrise într'o românéscă corectă și de aceea aruncă cu foc și cu pulbere în cei-ce cetesc aceste texte și scot din ele deducțiuni filologice. Aici trebue sĕ i contraḑic domnului Coșbuc, căci deși multe din cuvintele textelor vechi în faptă n'au existat nici-odată în popor și au fost numai întroduse direct de scriitorii lor, totuși în acele cărți ni-s'au păstrat și o mulțime de cuvinte latinesci, cari au dispărut din graiu. Numai puțină critică trebue și textele vechi sunt de cea mai mare importanță filologică.

În „Psaltirea scheiană“ cea întortochiată și aprópe fără înțeles, am aflat pe 3 pagini următórele cuvinte latine, perdute aḑi: „auș“ (= „avus“ + sufixul-uș), „mînec“ = mă scol de diminéță (lat. manico), „iu“ = unde (prin metateză din latinul „ubi“). Dar de regulă aste vorbe sunt greu de recunoscut și ne „sună slavic“ tot așa precum dnului Coșbuc îi sună slavic cuvinte ca „maciu și „gălétă“, cari sunt poporanele latine „machinare“ și „galleta“, sau precum lui Cihac nu-i sună latinesc cuvêntul „cadă“, pentru-că-l au și Ungurii, deși ar fi trebuit sĕ recunóscă în el pe latinul vulgar „cadus“, cu același sens etc.

Obiectiv sĕ judecăm și atunci vom fi siguri, că ajungem la adevĕr, pe care nu-l putem afla nici dacă vom fi mînați de senlimente slavizătóre, dar' tot așa de puțin printr'un zel hiperlatinizător. În genere sentimentele n'au loc în sciință.

La deslegarea chestiunei despre continuitatea Românilor în Dacia, trebue sĕ recurgem în lipsa de documente istorice în prima linie la ajutorul filologiei. La ce absurdități póte da nascere preocupațiuni naționale, când ar trebuí sĕ fie vorba numai și numai de judecată obiectivă, ne o documentéză o întrégă serie de scrieri din partea Ungurilor și chiar din partea Românilor, cari nu s'au sfiit sĕ deducă pe „Mehadia“ din latinul „Ad Mediam“ (cf. Istoria Românilor de Xenopol), astfel că din întrebarea științifică a continuității s'a născut o întrebare curat națională. „Fost-au Românii séu Ungurii mai ântâiu în vechia Dacie?“

Nici nu cerc sĕ combat astă deviare a întregei chestiuni, pentru-că nu o merită. Ce are a face dacă pe pămêntul Franciei de aḑi au fost odată Celți? Franța e a Francezilor, pentru-că ei o împopuléză, dreptul lor e sĕ numéscă Franța țara lor, pentru-că aḑi e locuită de ei.

Dacă am sta sĕ judecăm dreptul popórelor după așa ḑisul drept istoric, ar trebui sĕ deșertăm cu toții Europa și mai ales noi ar trebuí sé fugim de pe ogórele nóstre, căci mai nainte au locuit acolo Schiții și Agatirzii. Singurul argument pe care îl putem aduce, ca sĕ dovedim că noi avem drept sĕ stăm pe pămêntul unde suntem, e că noi îl locuim în massa compactă de atâtea milióne și pentru-că noi suntem majoritatea absolută a acestor locuitori.

Domnul Dan a sços de curênd de sub tipan un studiu „Din toponimia românéscă“, în care a arĕtat mai presus de ori-ce îndoială că numirea de „Mehadia“ o avem dela Magiari și că întréga Muntenie e plină de numiri toponomice magiare.

Ei bine, atunci după dreptul istoric, ar însemna sĕ ne luăm traista în spinare și sĕ fugim din Oltenia și Bănat, căci acolo au locuit odinióră Unguri.

Citez aici ultimul pasaj din cartea domnului Dan:

„Lucrurile desbătute în acest studiu — lucruri, cari slăbesc teoria continuității și întăresc pe a lui Rösler, — n'ar mai avea lipsă de nici un comentar, dacă ómenii n'ar lega la olaltă, cu știință și fără ștința, lucruri ce nu trebue legate, cum sunt bunăóră drepturile naționale și așa numitul drept istoric. În acéstă privință „mi-se pare“ — vorba dlui Nădejde — „că-i greșélă a ne pune pe asemenea teren, căci aḑi-mâne se póte sĕ se aducă asemenea doveḑi pentru teoria lui Rösler încât sĕ nu mai fie chip de luptat împotrivă și atunci noi singuri ne-am fi pus lanțul în gât. Chestia lui Rösler are interes numa științific și drepturile Românilor au alte temelii, decât dreptul așa numit istoric. Cu tot dreptul istoric piere un popor, dacă n'are tărie și reușesce dacă se luptă, nu pentru a robí alte popóre, ci pentru a nu fi călcat în picióre de străini. După-cum nu trebue sĕ fie un om despoiat de altul, tot așa și un popor.

(Va urma).

chestia de care trebue sĕ facem amintire:

În timpul din urmă s'a presentat parlamentului magiar un proiect de lege despre procedura penală, în care proiect s'a introdus şi un §. (16), duþă care se hotăresce, că în anumite casuri, calumniările şi vătĕmările de onóre comise din partea cuiva prin pressa contra persónelor private sĕ nu fie supuse judecăţii curţilor cu juraţi, ci judecăţii tribunalelor.

Acésta a jignit fórte mult pe ḑiariştii magiari, căci până acum putéu scrie contra ori-şi-cui cum au voit şi décă afacerea vené înaintea curţii cu juraţi sub pretextul, că aşa a cerut indea de stat magiar, scăpau téferi de sub ori-ce pedépsă.

De aici înainte însĕ nu va merge tot aşa, cel puţin cât privesce certele dintre ei. Cât privesce însĕ calumniărilor contra nóstră a naţionalităţilor nemagiare, — aprópe tot una. Noi tot judecaţi am fost şi tot judecaţi vom fi şi de aci înainte pentru tóte nimicurile şi sub tóte pretextele că „agităm“ contra ideii de stat magiar.

Proiectul a fost apărat cu mare aparat din partea ministrului Erdélyi în şedinţa dela 1 Iuniu, susţinând acesta ca dispoşiţiunea cuprinsă în acest §. a fost reclamată din partea publicului, care nu era mulţumit cu judecata curţilor cu juraţi în astfel de afaceri. Intre altele ministrul declară, că nu pot fi puşi sub controla presei, advocatul, medicul, comerciantul, economul, industriaşul şi meseriaşul a căror fapte punibile nu pot fi judecate din punctul de vedere al juriilor de pressă.

Contra acestui proiect de lege au vorbit mai mulţi deputaţi, între cari Emmer a combătut deosebirea ce face acest proiect între privaţi şi oficialii publici, Hodossy şi Györi îndreptăţirea lui principală, ér contele Apponyi a rĕsfrâns argumentaţiunile lui Plosz care a cercat a apĕra proiectul contra acelora.

Apponyi conclude, că legile dela 1848 au garantat pe deplin libertatea pressei, ér cele de aḑi tind a o restrînge şi ḑice, că: Nu este libertate fără responsabilitate, şi responsabilitate fără libertate.

Obstrucţie? Încă înainte de a vení în discuţie §-ul 16 din proiectul de lege pentru procedura penală, s'a ventilat în foile oposiţionale ideia obstrucţiunei cu scop de a silì guvernul ca sĕ-şi retragă acel nefast paragraf. Obstrucţia — cum se ştie — constá în încingerea unei discuţii întinse pe un timp îndelungat, împedecându-se astfel acţiunea parlamentului în alte direcţii şi aducênd adese-ori cu sine căderea guvernului. Obstrucţie în felul acesta însĕ partidele oposiţionale n'au hotărît a face, cu atât mai mult că respingerea eventuală a §-lui din chestie n'ar aduce cu sine şi căderea guvernului, nefiind punct special din programul acestuia.

La cuvênt în contra §-lui 16 sunt însinuaţi deja peste 30 de inşi, cu tóte aceste însĕ foile oposiţionale publică aḑi lămurire, că procedura acésta, lupta în contra restrîngerii libertăţii de pressă nu este a se considera de obstrucţie în sens literal. Bànffy a declara în culoarele parlamentului, că nu va omite paragraful combătut, nici dacă discuţiile asupra lui ar ţiné până la tómnă.

Prinţui moştenitor al României este reconvalescent.

Cu sănĕtatea merge tot mai mult în spre bine. Buletinele oficióse subscrise şi de renumitul Dr. Leyden sunt pe deplin mulţumitóre. Poporul este liniştit, rugile de mulţumită se înalţă din sutele de biserici ale României.

„Asociaţiunea naţională din Arad pentru cultura poporului român“ îşi va ţiné a doua ḑi de Rosalii, adecă în 14 Iunie a. c. adunarea sa generală. Presidentul acestei societăţi culturale este dl Petru Truţa, adv. în Arad, ér notar dl Valeriu Magdu. Ambii au semnat convocătorul.

Salarisarea.

III.

Dóuĕ mari societăţi sunt în lumea asta aşeḑate, care grijesc de sórtea şi binele omenimei: Statul şi biserica. Statul tinde a procura fericirea vremelnică posibilă suditilor sĕi, biserica — pe lângă comorile spirituale de care face părtaş pe fie-care fiu al sĕu — procură fericirea vecinică, cea dincolo de mormênt.

Ambe societăţile acestea sunt dela D-ḑeu orînduite şi scopul ambelor e sublim. Privind scopul, înţelegem că ele sunt avisate a se sprijinì şi ajutora reciproc. Statul mai ales este chemat a presta ajutoriul material pe séma bisericei, ca ea atrasă dela grijile materiale, sé pótă cu atât mai vîrtos întrebuinţa tótă activitatea sa spre binele duhovnicesc al credincioşilor, care este scopul cel din urmă aici pe pământ.

Asta s'a înţeles de sine în tóte timpurile. S'a căutat ca interesele uneia şi alteia părţi sĕ se aducă în concordanţă şi armonie. Căci dacă statul ajută cu mijlóce materiale biserica, aceea la rêndul sĕu, propagând moralitatea, religiositatea, iubirea de-aprópelui şi celelalte vîrtuţi creştine, contribue la susţinerea ordinei şi prin acésta la fericirea vremelnică a supuşilor statului, care pentru stat e scopul cel din urmă. Fatalitate mai mare inchipuì nu se póte, ca unde statul şi biserica se află în luptă. „Kulturkampf“-urile, unde s'au ivit numai stricăciuni şi devastaţiuni pe terenul moral şi al humanismului au putut sĕ producă.

Biserica nóstră din vechime a nisuit a susţiné raportul de armonie cu statul. Vécuri de-arêndul a şi fost ea prea asuprită, ca sĕ se pótă avênta la o aşa inălţime, de unde sĕ dicteze. A dispus de prea puţine arme, care 'i-ar asigura biruinţa. Nici aḑi nu doresce ea lupta Singur ce a făcut şi face e, sĕ susţină datinele ereḑite, se apere credinţa şi cultul, care îşi află expresia tipică în graiul străbun, limba naţională.

Atâta tot. Ceva kulturkampf statul faţă de biserică nu póte susţiné, la aşa ceva nu i-s'a dat ansă. Şi totuşi de un timp încóce se pare ca şi când biserica s'ar afla în luptă cu statul.

Faptele concrete vorbesc. Acolo e cestiunea de care ne ocupăm, şi care de stat a fost prea cu brusce maniere tractată, fără motive plausibile.

În state cu referinţe normale salarisarea clerului este pusă, după-cum cere interesul ambelor societăţi, pe base temeinice şi durabile, e regulată chiar prin lege. La noi nu e aşa. La noi s'a putut întêmpla ca clerul sĕ fie lipsit şi de minimul ajutor ce i-s'a oferit în timpuri mai fericite, s'a putut întêmpla ca biserica jignită în interesul sĕu sĕ nu mai reflecteze nici la acel mic sprijin al statului, prin care acela sub titlul „sidoxie“ (un fel de contribuţie dela credincioşii nostri) încassa şi administra bisericei o sumă óre-care.

Nu aparţine a cerceta motivele din cari purcede ţinuta statului. Constat numai, că referinţele nóstre nu ne pun în perspectivă o îmbunătăţire esenţială în sórtea clerului nostru din partea statului, deşì acesta ar fi un lucru care de sine se înţelege. Ilusii mari sĕ nu ne facem din astă trébă.

Mai anul trecut se svonise, că statul ar avé intenţii seriόse de a despăgubi clerul pentru perderile avute cu întroducerea legilor civile bisericesci. Se vede că a fost numai un fir dulce tras prin gură, ca sĕ se îndulcéscă preoţimea ca sĕ observe o ţinută ecuivocă faţă de alegerile parlamentare ce au decurs, séu s'a făcut svon numai pentru-ca sĕ se adeveréscă ḑisa străbună *parturiunt montes nascitur ridiculus mus.*

Noi avem motive de a nu spera prea tare. Experienţa ne învaţă şi Românul se dice că ţine minte. Biserica, când 'i-e lumea mai dragă, s'ar puté uşor treḑì dată la o parte şi lipsită cu ceva pretext de ajutor. A mai păţit-o ea aşa. Cine ar puté sĕ prevadă tóte tainele de guvernament, când acele se schimbă cu persónele de-odată pe fie-care moment aprópe.

De astădată tréba sĕ vede a fi mai seriósă, ḑice-se, fórte seriósă. Eşi-va ea bine şi când va eşi la cale? Cine ar puté o spune? Póte înşişi cei-ce dirig trebile, nici ei nu sciu.

Prin multe peripeţii a trecut biserica nóstră, multe am vĕḑut schimbându-se din ce au fost, chiar şi în intervalul de doi-trei ani. Acuşi vom sci şi la astă pornire sfêrşitul.

Până atunci sĕ mai aşteptăm! — Deci vom aştepta.

Revista externă.

Din Petersburg vin sciri, cari confirmă fórte mult împrejurarea, că atunci când e vorbă de interesele panslavismului, între guvern şi opiniunea publică ruséscă dispare ori-ce diferenţă de vederi.

Guvernul numai moderéză agitaţiunile panslaviste înlăuntru şi înafară când vede, că nu sunt folositóre tendenţelor panslavismului, nici decum însĕ nu le nimicesce. Acésta s'a putut observa şi în terminatul resbel greco-turcesc.

Guvernul rusesc a luat Pórta sub scutul sĕu în contra opiniunei publice slavice de pretutindenea numai ca sĕ nu se tulbure pacea, europénă, neavênd nici un prospect de a pute scóte vre-un folos în favorul panslavismului din acéstă tulburare.

Ér acum după-ce pacea a fost asigurată, resbelul greco-turcesc terminat (cu baterea Grecilor din partea Turcilor), caută a se apăra înaintea acelei opiniuni.

Étă ce aflăm într'un comunicat reprodus din „Joural de St. Petersburg“ de foile străine:

Rusìa s'a învoit la o rectificare de graniţă în Tessalia între Grecia şi Turcia numai ca Turcia sĕ se pótă întări strategice contra bandelor grecesci, cari mereu imvadéză în Turcia, nici decum însĕ nu se învoesce la o adnexare de teritoriu dela Grecia; prin acésta s'ar vătĕma principiul adoptat de tóte puterile europene pentru manţinerea statului teritorial dinainte de resbel.

Puterile au garantat Sultanului neutralitate numai sub condiţiunea ca şi acesta sĕ garanteze acestora menţinerea statului teritorial dinainte de resbel. Afară de aceea Rusia a ţinut în frêu şi statele balcanice de nu s'au resculat şi ele asupra Turciei. Numai aşa a fost posibil ca Turcia sĕ termine atât de curênd acest resbel. Deci nici vorbă nu póte fi de vre'o adnexare. Póte fi vorbă însĕ de vre'o ocupare a Tessaliei din partea Turciei până când Grecia va depune spesele de resbel ce le-a avut Turcia. Numai cât şi despre acésta se va îngriji Rusia, care are mari pretensiuni la Turcia încă din resbelul dela 1877/8. Dar şi Turcia în tot casul va trebui se mai lase şi încă mult din suma ce cere dela Grecia, ca desdaunare de resbel.

Nici Rusia şi nici celelalte puteri europene nu vor permite însĕ Turciei restrîngerea drepturilor grecilor şi a celoralalţi crestini din imperiul turcesc. Acésta ar fi a pune pedecă crestinismului şi civilisaţiunei în împeriul turcesc.

Pórta va trebui sĕ ţină cont de aceste pretensiuni a puterilor, decumva nu va voí ca sĕ fie constrînsă pe ori ce cale la împlinirea lor.

La urmă numitul comunicat susţine că între Ţarul Nicolau şi Monarchul nostru s'au stabilit disposiţiuni pentru tóte eventualităţile, ce s'ar puté întêmpla din partea Turciei.

Noutăţi.

Reuniunea română de cântări din Braşov, după-cum aflăm din „Gazeta Transilvaniei“, a făcut Dumineca trecută o escursiune la Zêrnesci, unde a dat o producţie musicală. Corul mixt de 46 persóne a executat 10 cântări, dintre cari 7 naţionale composiţii ale lui G. Dima. A fost de faţă tot publicul inteligent şi popor din giur. S'a încassat cu totul 131 fl. 13 cr. După concert a fost prânḑ comun.

* * *

Baritonul Popovici. Primim spre publicare următoriul program al concertului dlui *Dimitrie Popovici*, prim baritonist eroic la teatrul regal din Stuttgart, ce va avé loc *Vineri, în 11 Iuniu n. 1897* în *Geselschaftshaus* cu binevoitoriul concurs al d-şórelor Eugenia Moga, Irina Pop şi a d-lui Victor de Heldenberg.

Inceputul la $7^1/_2$ óre séra.

1. Leoncavallo R.: Prolog din „Bajazzo“, de D. Popovici.
2. *a)* Mozart V. A.: Serenadă din „Don Juan“. D. Popovici; *b)* Schumann R.: Der arme Peter. D. Popovici.
3. Heldenberg V. v.: Bergpsalmen Nr. 4 şi 10 op. 10 pentru pian *a)* Abersee im Sonnenschein; *b)* Bergfalter. V. de Heldenberg.
4. Dima G.: *a)* Dorinţă; *b)* Peste vêrfuri; *c)* De ce nu-'mi vii? D. Popovici.
5. Wagner R.: Duet din „Der fliegende Holländer“. Eugenia Moga, D. Popovici.
6. Chovan C.: Jocuri românesci după motive poporale, pentru pian a 4 mâni. Irina Pop, V. de Heldenberg.
7. Brahms I.: Zwei Ernste Gesänge. D. Popovici.
8. Löwe C.: Der Wirthein Töchterlein D. Popovici.

Pianul de concert de Bösendorfer din depositul de pianuri şi harmoniuri al d-lui V. de Heldenberg.

Vênḑarea biletelor a primit-o din amabilitate librăria G. A. Seraphin.

Bilete de întrare: cercle fl. 1.50, locuri în loge 1 fl., parquet I. 1 fl., parquet II. 60 cr., loc de stat 40 cr., bilete pentru studenţi 25 cr.

* * *

Academiile militare magiare. Foile magiare ne spun, că în privinţa celor dóuĕ locuri pentru academiile magiare s'au făcut învoială; Aceste ar fi: Oradea-mare şi Kaşovia. A treia academie se ḑice, că va fi la Pécs.

* * *

Regele Siamului pe la mijlocul lunei acesteia va călĕtorì împreună cu întréga sa suită la Ischl, unde s'a şi închiriat locuinţă pe sèma înaltului óspe.

* * *

Érăşi vĕrsare de sânge. In ḑilele de Rusalii ale calindariului nou obicinuesc socialistii din tóte ţerile a-şi ţine congrese şi a reînoi pretensiunile lor. Congresele din anul acesta ţinute la Viena şi Budapesta au decurs fără incidente deosebite. Cel din Viena a mai adaus la pretensiile sale încă una, cere revisuirea constituţiei în urma celor întêmplate în Reichsrath. Cei din Pesta se pot lăuda şi ei cu o învingere, — li sa ataşat adecă şi un grup de universitari, în numele cărora a vorbít un iurist declarând, ca pe viitor vor lucra cu zel întru respândirea principiilor socialistilor în sinul tinerimei universitare. Tot la Rusalii s'a ţinut o adunarea socialistilor muncitori (aşa numiţii socialisti agrari) din jurul Dobriţinului. La adunarea acésta ţinută în Nádudvar, muncitorii au venit în conflict cu jandarmeria, gendarmii zeloşi ca totdéuna au dat foc şi resultatul a fost, că unul dintre muncitori a căzut mort la pământ ér alţi 10 au fost greu răniţi. Deci érăşi o versare de sânge nevinovat!

* * *

„Emke“ — reorganisată. Societatea culturală magiară „Emke“ şi-a modificat vechile sale statute. După proiectul nou de statut, secretar I. şi II., cassar, jurisconsult central nu pot fi decât persóne cu domiciliul permanent în Cluj. Cel puţin un president şi un notar de asemenea e a se alege dintre membrii din Cluj. Secretarii nu pot se ocupe alte funcţii, decât cu învoirea directorului şi a comitetului.

* * *

Examen. In 8 a lunei curente s'a ţinut examenul dela şcóla nóstră gr. or. din Ponor (tractul A.-Iuliei). Presenţi 18 elevi. Invĕţătoriu Laurenţiu Ciorbea, teolog abs, carele deşi mai tot anul a fost bolnăvicios, tutuşi şi-a dat silinţă mare şi a dovedit un resultat, bun peste aşteptare ceea-ce numai spre laudă şi recunóscere îi póte servi.

* * *

Omor în Budapesta. Foile magiare aprópe pe fie-care ḑi aduc sciri despre casuri de omoruri, jafuri, spargeri şi alte crime ce se întêmplă în capitala maghiară. Mulţimea înfiorătóre a crimelor sunt testimoniu frumos pentru maghiari şi pentru moralitatea ce domnesce între ei, cu deosebire în leagănul maghiarismului. — Cel mai recert cas s'a întêmplat Joi. Dóuĕ calfe de negustor, Ifj. Hegyi Károly şi Fuchs Mátyás au chemat cu ei pe dealul Gellért pe amicul lor, giuvaergiul Appel Lajos, sub cuvênt, că acolo s'ar afla un muşterei pentru nisce orológe de aur şi nesce cercei de diamant, şi acolo l au ucis cu petri şi bâte zdrobindu-l şi diformândul. Poliţia a dat degrabă de urma ucigaşilor şi deţinându-i, aceia au mărturisit crima. Obiectele preţióse furate dela victimă, uu fost găsite la ucigaşi.

* * *

Prun în biserică. Ni-se scriu următórele: Mare raritate! In biserica nóstră din Beşa, comitatatul Têrnavei-mari, cercul Criş, (Protopresbiteratul Sighişórei), anume: în internul altariului la feréstra spre rĕsărit în anul 1890, 2 Aprile a rĕsărit un prun aprópe lângă zid, pe care preotul nostru Dumitru Pulca l'a cultivat din an în an aşa încât astăḑi a ajuns înălţimea de 4 metri înfrunḑit şi cu frupt de trei prune bine desvoltate, care an de an îşi susţine frunḑele cu mult mai bine desvoltate ca prunii cei din aer liber, întru mărimea extraordinară verḑi ca iedera până la Crăciun. Vĕḑênd poporul, că acest prun se desvóltă în un mod extraordinar, l'a numit ca pe un simbol: „prunul popii Dumitru“.

* * *

Şi-a ucis părintele. Ţĕranul din Ticvanul-mic Pavel Cătana, a ucis pe tatăl sĕu, pentru-că acesta nu şi-a întabulat averea pe el. Copilul blăstămat de multă vreme îl nĕcăjia pe tatăl sĕu, cu tréba acésta. Acesta însĕ, cunoscênd se vede, inima négră a fiului sĕu, de frică, sĕ nu ajungă în urmă la cerşit, nu i-a împlinit pofta. Bĕtrânul Dumineca trecută era bolnav, îl chinuiau mătricile. Atunci i-a ḑis copilului sĕu înrăit: „Aḑi mâne poţi sĕ-ţi întabulezi averea pe numele tĕu. „Că aşa va şi fi“, respunse copilul. Marţi diminéţa selbaticul copil s'a sculat cu. gândul sĕ omóre pe tatăl sĕu. Când bĕtrânul diminéţa a eşit sĕ-şi vadă de lucru, s'a întâlnit cu feciorul sĕu. Acesta nimic nu i a ḑis, decât, cu sĕcurea ce o avea la mână, a crepat în dóuĕ capul părintelui sĕu încărunţit. S'a dus apoi la notariul şi l'a rugat sĕ intabuleze averea bĕtrânului pe numele sĕu. Ucigaşul a fost dat pe mâna jandarmilor.

* * *

Numĕrul mănăstirilor în Belgia. În Belgia a făcut mari cuceriri curentul religios, ceea-ce o documentéză următórele date statistice: In 1846 erau 137 mănăstiri de călugări cu 2051 călugări, şi 642 mănăstiri de călugăriţe cu 9917 călugăriţe. Averea mănăstirilor era 642 milióne de franci. Cu sfêrşitul anului 1896 numĕrul mănăstirilor de bărbaţi era de 244 cu 4858 membri, ér a celor de femei 1498, cu 26,228 călugăriţe; averea lor represintă un miliard şi 657 milióne de franci.

* * *

Bibliografic A apărut şi se află de vênḑare la Librăria Tip. archidiecesană din Sibiiu. „*Preotul din Wakefield*“, naraţiune de Oliver Goldsmith, tradusă din limba engleză şi provĕḑută cu notiţe de Dr. P. T. 1896. Preţul 60 cr., ér pentru espedare pe poştă franco plus 5 cr., sau recomandat plus 20 cr.

*

— *Datorinţele vieţii religióse-morale* ale creştinului drept-credincios, Caransebeş 1897, editoriu Iosif Barbu, o broşurică cu 5 cr.

Se póte procura din Libăria archidiecesană şi costă cu trimiterea pe poştă 7 cr.

Dela reuniunea femeilor române din Sibiiu.

AVIS!

Avem onórea a aduce la cunoscinţă publică, că comitetul „Reuniunii femeilor române din Sibiiu“ în şedinţa sa din 27 Maiu n. a. c. a primit şi declarat de membri ai acelei reuniuni şi anume:

1. Pe dómna Magdalena Dancăş, soţie de proprietar din Reşinar, de membru pe viaţă, cu taxa de 20 fl. v. a. ér' pe dómnele:

1. Elena Albini, soţie de notar com. din Zlatna;
2. Caliopi Boiu, soţie de ases. consist. din Sibiiu;
3. Marietta Dumitrean, soţie de not. com. din Metesiu;
4. Reveca I. Manta, soţie de paroch gr.-or. din Gurarîului;
5. Eugenia Moga n. Trif, profesóră din Sibiiu;
6. Maria Mihaiu, soţie de proprietar din Orăştie;
7. Ana Moldovan, soţie de otelier din Zlatna;
8. Sabina I. Popescu, soţie de cassar de bancă din Reghinul-săsesc;
9. Ioana Stanca, soţie de adm. protop. gr.-or. din Petroşeni;
10. Ana Togan, soţie de par. gr.-cat. din Sibiiu şi d-şórele:
11. Hortenia Mihaiu din Orăştie şi
12. Elena Olariu din Zlatna, de membri ordinari cu taxe anuale de câte 2 fl. v. a. şi în fine pe domnii:

1. Ermil Borcia funcţionar de bancă din Sibiiu;
2. Mihaiu Cirlea, notar public regesc din Abrud;
3. Demetriu Comşa, profesor seminarial din Sibiiu;
4. Vasilie Dan, candidat advocaţial din Sibiiu;
5. Dr. Ioan Farcas, adv. din Dej;
6. Ioan Gârbacea, librar din Sibiiu;
7. Iosit Gomboş, învĕţ. din Vidra-de-sus.
8. Constantin C. Irimia, vice-not. com. din Zlatna;
9. Ioan Mihu expeditor consistorial din Síbiiu;
10. Ioan Necşa, paroch greco oriental din Bungard;
11. Ioan Olariu proprietar din Zlatna;
12. Alimpiu Oprea, paroch gr.-or. din Săcărêmb;
13. Simeon Pasca, not. com. din Salciva-inferióră;
14. Simeon Petraşcu, căpitan ces. şi reg. în pens. din Sibiiu.
15. Iuliu Pipoş, candidat advocaţial din Sibiiu;
16. Tuliu Roşescu, protopresbiter gr.-or. din Cluş;
17. Avram Stanca adm. protop. gr.-or. din Petroşeni;
18. Vasilie Voina protopresbiter gr.-or. onor. din Braşov de membri ajutători cu taxe anuale de 2 fl. v. a.

Dl membru ajutător Iosif Gomboş şi-a rĕscumpĕrat cuitanţa de pe anul 1897 cu 5 florini.

Dola biuroul reuniunii femeilor române din Sibiiu.

M. Cosma m. p.,
presidentă.

Dr. N. Vecerdea m. p.,
secretar.

PARTEA SCIENTIFICĂ ŞI LITERARA.

Rĕspuns

la recensiunea din Nr. 269, 274 şi 276 a. 1896 a „Tribunei“ cu privire la traducerea „Preotului din Wakefield“

(Urmare).

Mĕ tem însĕ tare, cá dl Polixen n'a avut atâta criticarea cărţii în vedere, căci nu scie englezesce, ci mai mult a profitat de ocasiune după datina spiritelor neîndestulite cu sórtea ca sĕ se pótă isbi şi de alţi din alte puncte de vedere private. Asta ţi e greşéla cea mai mare dle Polixen. Séu ce însemnéza observarea ironică la adresa venerabilului redactor dela „Familia“? Pĕrul lui cărunt trebue sĕ ne impună mai mult respect şi cine dispreţuesce pe un om bĕtrân, sĕ dă însuşi de gol, că nici alphabetul culturei nu-l cunósce.

„Sobald der Kunstrichter verräth, dass er von seinem Autor mehr weiss als ihm die Schriften desselben sagen können; sobald er sich aŭs dieser näheren Kenntniss des geringsten nachtheiligen Zuges wider ihn bedient, sogleich wird sein Tadel persönliche Beleidigung. Er hört aŭf Kunstrichter zu sein und wird das verächtlichste was ein vernünftiges Geschöpf werden kann; Klätscher, Aŭsschwärzer, Pasquillant. (Lessing: Kritische Briefe).

Cultura şi învĕţătura nu-i tot una. Eu am vĕḑut tineri de ai nostri cu graduri academice a căror cultură şi manieri nu s'ar deosebi de a unui cociş. Cultura ca atare în scólele nóstre nu se propune şi asta îi causa spiritului de partid şi a tuturor desbinărilor nóstre. La alte popóre cultura se ultuesce în casa părintéscă, dar la noi unde maioritatea inteliginţii sĕ recrutéză directe dintre opincari, părinţii nu pot sĕ înveţe copii un lucru, la ce ei nu se pricep. Profesorii nostri ar trebui sĕ ţină sémă de împrejurarea acésta. Ómenii cei culţi, fie de ori şi care părere, totdéuna sĕ nărăvescu la olaltă şi totdéuna fac destingerea cuvenită între fapte şi persóne.

La censurarea cărţii ar fi trebuit îndată sĕ observi că traducerile sunt ca femeile: séu frumóse şi atunci nu-s credinciόse, séu credinciόse şi asunci nu-s frumóse. De sine se înţelege, că eu am avut de scop se arăt cum cugetă şi scrie un englez şi sĕ dovedesc că ei ar fi mai bine sĕ ne servéscă nóuă de model. Cei din România se pot lua şi după autori francezi, dar pentru noi aşa ceva ar fi fórte periculos.

Dl recensent mai pune un pond fórte mare pe observarea strictă a formelor gramaticali, sinctatice etc., ér eu — abstrăgênd dela erorile cari sau furişat preste voiă d. e. la pagina 158, cuminte în loc de bun etc. îmi permit a observa, că nu gramaticele şi sintaxele fac limba, ci simţul înăscut al omului ca se grăiéscă şi ideile cari tot întruna se nasc în capetele nóstre. Maioritatea ubsolută a poporului vorbesce o limbă destul de corectă şi fără de a fi auḑit vre-o dată de existenţa gramaticelor şi a sintaxelor. Singura lor datorinţă nu póte fi alta decât deducerea şi stabilirea unui sistem de ordine, unor forme convenţionale, ca sĕ nu se vîre îndoeli la scriere séu în expresiuni, dar mai departe nu, căci ele sunt pe séma limbei şi nu limba pe séma lor.

Regulele acelea prea strict observate tocmai aşa înăduşe desvoltarea unei limbi, ca corsetele pe fetele cele tinere. De când e lumea nici un gramatic n'a fost în stare sĕ scrie ceva vrednic de cetit, pentru-că ei totdéuna stau încâlciţi în regulele lor, — până când ómenii cei geniali cari au scrís operile cele mai grandióse nici odată nu 'şi au bătut capul mult cu gramaticele şi sintaxele, ci au scris aşa cum au fost inspiraţi. Vĕḑênd gramaticii, că aceia nu se duc la ei, au făcut şi ei ca Mohamed cu muntele; adecă 'şi-au apropiat ei regulele de dicţiunile cele măreţe şi asta a fost fórte cuminte din partea lor, pentru-că a fost un progres şi pentru cărţile didactice. De aceea, un profesor adevĕrat nici odată nu-'şi predă obiectul aşa ca şi când ar fi perfect scrutat şi n'ar mai avé lipsă de nimic, ci numai aţîţă atenţiunea scolarilor la însemnătatea lui, le ultoesce iubirea, le nasce dorul în ei ca sĕ scruteze şi ei mai departe şi aşa înflăcăraţi proveḑuţi cu o metodă de scrutare pe basa cunoscinţelor câşcigate deja îi slobóde în lume.

Dacă noi aḑi nu întâlnim nici un om inteligent pe la oraşe, pe sate, precum sunt învĕţători, profesori, preoţi. studenţi etc. cari s'ar ocupa din predilecţiune cu studii dialectice, botanice, geologice, cu photografia etc. în cercul lor de activitate, causa e, că ei toţi cred, că pe basa atestatelor scolastice din buzunar tot sciu, tot e cunoscut şi scrutat, şi aşa nemergênd înainte alunecă înapoi şi înmulţesc numĕrul semidoxilor nostri, cari îşi închipuesc, că sciu ceva, dar de fapt Dómne feresce — ci numai a lătra la lună.

(Va urma.)

Din public. *)

Mulţămită publică.

Tuturor amicilor şi cunoscuţilor, cari şi-au exprimat condolenţe din incidentul trecerii din viaţă a scumpului nostru defunct

Vasile S. Vesalon,

student al facultăţii teologice din Cernăuţi, în deosebi Eminenţiei Sale Domnului metropolit al Bucovinei, carele s'a îndurat preagraţios a ne oferí gratuit cuartirul şi întreţinerea pe timpul cât am stat în Cernăuţi, Magnificenţiei lor Aglaia Kossowicz şi verişóra pentru deosebìta îngrijire şi tuturor acelora, cari prin cooperarea d-lor au înălţat tristul act al înmormêntării, le aducem pe acéstă cale mulţumitele nóstre.

Ilteu, 3 Iunie 1897.

Întristata familie.

---

*) Pentru cele publicate în rubrica acésta redacţiunea nu este responsabilă.

Stofă pentru costume bast, mătasă crudă, dela fl. 8.65 pănă la fl. 42.75 cr. pentru un costum întreg. — Tussors şi Shangtungs-Pongees, precum şi **mĕtasă-Henneberg** négră, albă şi colorată dela 45 cr. pănă la fl. 14.65 cr. de metru, lucie, vărgată, mostrată, dama t etc. (circa 240 calităţi diferite, 2000 colori şi dessinuri etc.). Mărfurile comandate precum şi *mostrele le expedéză cu întórcerea postei la casă, franco şi scutite de vamă* **fabricile de mătasă din Zürich ale lui G. HENNEBERG**, (*furnisor de curte ces. şi reg.*). Scrisorile adresate în Elveţia sunt a se provedé cu marcă de 10 cr., cărţile postale cu 5 cr. Comandele scrise în limba română se execută punctual.

[42] 3

Nr. 185/1897 ppresb. [71] 2–3

CONCURS.

Pe basa graţiósei ordinaţiuni consistoriale din 1 Aprile a. c. Nr. 1912 Bis., prin acésta se publică concurs pentru ocuparea postului al II-lea de paroch de clasa a II-a din Sighişóra, cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post dau suma sigură de 604 fl. 40 cr.

Petenţii au a-şi aşterne cererile instruite conform normelor în vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis, cu îndatorirea, a se presenta sub durata concursului în vre-o Dumineca séu sĕrbătóre în biserica din loc spre a-şi arăta desteritatea în cele rituale.

Sighişóra, 24 Aprile 1897.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Sighişórei, în conţelegere cu comitetul parochial concernent.

Dimitrie Moldovan,
protopop.

Nr. 460/897. [66] 3—3

Concurs repeţit.

În sensul ordinaţiunei Preavenerabilului Consistoriu archidiecesan ddto 19 Novembre 1896 Nr. 7672 Bis. prin acésta se escrie concurs nou pentru ocuparea parochiei de classa a III-a Somartin, tractul protopresbiteral al Agnitei, cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în organul „Tel. Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post dau suma de 380 fl. 70 cr.

Informaţiuni mai detaiate se pot lua dela comitetul parochial din Somartin, posta ultimă Cincul mare (Nagy-Sink), şi dela subscrisul oficiu protoprosbiteral.

Concurenţii au sĕ şi aştérnă cererile lor concursuale instruite în sensul normelor în vigóre în terminul deschis subscrisului oficiu protopresbiteral.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Agnita, în conţelegere cu comitetul parochial.

Nocrichiu, în 8 Aprile 1897.

Nicolau Moldovan,
adm. protopresbiteral.

Redactor prov. Gavriil Hango.

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 60. Sibiiu, Sâmbătă, 31 Maiu (12 Iuniu) 1897. *Anul XLV.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
la „Tel. Rom.“ într'una cu suplementul „Fóia Pedagogică“
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — **şi timbru de 30 cr.**
pentru fie-care publicare.

La Rosalii.

Sibiiu, 31 Maiu, 1897.

„Eu voiu ruga pre
„Tatăl şi *alt mângăetor*
„va da vóuĕ, ca sĕ fie
„cu voi în veci“.
Ioan XIV. 16.

Nu este pentru noi Românii din monarchia Austro-Ungară sĕrbătóre, carea mai mult sĕ ne nutrĕscă speranţa în realisarea aspiraţiunilor naţionale, pentru cari de veacuri luptăm, şi care pururea sĕ ne dee însufleţire pentru muncă şi învingerea greutăţilor, ce se opun, ca şi tocmai praznicul pogorîrii Duhului sânt.

In acéstă ḑi, care s'ar mai putea numí *sèrbătórea limbilor*, — după ce s'a înălţat mântuitorul Iisus Christos la ceriu şi a luat în stăpânire tronul împĕrătesc, şeḑênd de-a drépta Tatălui, — ne-a trimis în nemărginita sa purtare de grijă de neamul omenesc pe Duhul cel preasânt în limbi de foc, ca luminând pe învĕţăceii sĕi sĕ vîneze prin dînşii lumea şi sĕ reverse asupra întregei omenimi ródele cele bogate a le harului sĕu, séu, precum ne spune de Dumneḑeu grăitoriul Luca: „Adunaţi fiind învĕţăceii lui Christos, s'a făcut sunet ca de o suflare, ce vine repede, şi au umplut casa, unde erau şeḑênd: şi toţi au început *a grăí cu străine graiuri* .....“ şi după acéstă inspiraţiune divină au propoveduit popórelor evangelicile învĕţături.

Cum sĕ nu se nască deci în sufletul nostru o bucurie, şi cum sĕ nu ni-se întărĕscă nădejdea în realisarea aspiraţiunilor, când nu dorim alta decât asigurarea unui drept, ce dela Dumneḑeu ne este dat, adecă de a primì dela fruntaşii, înaintemergĕtorii şi învĕţătorii neamului nostru învĕţăturile de umanism, progres şi cultivare în tóte direcţiunile în limba ce-o avem şi pe care o iubim, şi astfel a ne bucura de o desvoltare naturală în conformitate cu individualitatea nóstră etnică.

Acésta este un lucru fórte natural, căci secularele nóstre lupte sĕ învîrt pururea în giurul legii şi *limbei* nóstre.

Pentru limbă, mai mult ca pentru viéţă, s'au luptat cei mai vechi înaintaşi ai nostrii; aşa ne spune Bonfinius.

Respectarea limbei naţionale cu tóte consecuenţele sale o cere între altele: *suplex libellus Valahorum,* şi tóte memorandele ulterióre.

Limba este şi acum atât la noi, cât şi la fraţii nostri Aromâni în primul plan în programul luptelor nóstre, şi pe cât timp vor subsista învĕţăturile cerescului Invĕţător, n'avem témă, că va fi cineva în stare sĕ ne deslipéscă de dragostea faţă de acest odor al nostru.

Tendenţele şi necuratele planuri ale duşmanilor sĕ vor lovì continuu de tăria vederilor creştine, cari vecinic vor sta în valóre, şi cari vor susţiné şi nutri şi pe viitor puterea de resistenţă a poporului român, mărindu-i dragostea şi îngrijirea faţă de bunul primejduit.

Fost-au timpuri, cánd limba română era scósă din usul administraţiunii şi bisericei, şi când fii de boieri se ruşinau a o vorbì, creḑêndu-o impotentă a exprima noţiuni mai alese şi scientifice şi cerênd întroducerea şi susţinerea în locul ei a limbei grecesci.

Cu tóte aceste ea n'a dispărut, nu s'a dat de tot uitării, căci geniul ei 'i-a ocrotit terenul şi sinul, la care sĕ se pótă salva şi desvolta. Acel sin a fost vatra ţĕrănéscă, a fost sinul cald şi prielnic al poporului-ţĕran, care nici când nu s'a ruşinat a-şi apĕra şi păstra limba sa şi a sĕ folosì cu mândrie de ea în faţa ori-şi-cui.

Astăḑi, deşì situaţiunea este destul de grea, totuşi în acéstă privinţă este mai favorabilă, căci poporul nu stă numai singur în dragostea de limbă, ci cu el stă în nobilă emulaţiune şi inteligenţa lui, care scie, că a ataca un popor în drepturile limbei sale, este a lovì în inima lui.

Din acéstă consciinţă ar trebuì sĕ resulte firesce o firmă hotărîre şi nisuinţă spre o energică acţiune contra acelora, ce îndreptéză pumnalul cătră inima, ce ne susţine viéţa

Aşa a şi fost în trecut.

Durere însĕ, că în present nu este aşa. Toţi stau astăḑi neotărîţi şi nedumeriţi, aşteptând pe un Mesia, care sĕ-'i mântuéscă. Unde-'ţi îndreptezi privirea, pretutindenea afli nemulţumire, neîncredere, ba am puté dice chiar un pessimism, care tinde a devenì tot mai general. Acestei lăţiri ar trebuí sĕ se pue stavilă.

Noi avem convingerea, că materialul de acţiune există, mulţimea, gregarii sunt, dar *om* nu avem, care sĕ scie concentra în sine încrederea tuturor şi sĕ se pue în frunte, cu drapelul a mână.

Am avut, ce-i drept, pănă bine de curênd partid binişor organisat, în frunte cu un comitet permanent; dar loviturile duşmane, şi eu cred, că în mare mĕsură şi lipsa nóstră de tact şi purcedere corectă le-au sistat, şi aḑi nu mai dau nici un semn de viéţă. Cei ce au creat acéstă organisare n'au presupus, că după o aşa scurtă viéţă sĕ şi apună.

Ómenii, cari au stat de curênd în fruntea afacerilor naţionale şi mai ales mercenării lor au avut neprecauţiunea de-a arunca cu noroi în toţi aceia, cari nu sĕ supuneau orbiş vederilor lor, ca şi când ar mai esista popóre, la cari *toţi* bărbaţii lor sĕ fie în chestii de politică unanim de acord şi de-o singură părere.

Nici o armată nu este aşa nepricepută, că sĕ ducă deodată pe toţi strategii şi conducătorii sĕi în luptă, ori pe cei din reservă sĕ-i discrediteze însaşi; căci cât de tristă este înfăţişarea, când, pierḑênd pe generalii fruntaşi, armata sĕ desmembréză, neavênd cine le ocupa locurile.

In acéstă situaţiune ne aflăm noi aḑi. Nu-i bărbat de valóre, care sĕ nu fi fost improşcat din partea celor incredinţaţi cu descrierea evenimentelor şi timbrat dintr'o suflare duşman, ba chiar trădător al némului, din sinul căruia a eşit şi acésta nu din alte motive, decât, ca sĕ'şi asigure posiţia póte nemeritată şi sĕ susţie pe sfetnicii lor, nutriţi adeseori de personală ură şi mânaţi de particulare interese.

Étă o puternică causă care a produs situaţiunea nóstră actuală.

Astăḑi cu adevĕrat ne aflăm în starea apostolilor după înălţarea la ceriu a lui Isus Christos, a Conducătoriului şi Mântuitoriului lor si al tuturor,

Părăsiţi, solitari stăm şi noi în mijlocul numeróselor furtune şi numai autorităţile bisericesci continuă cu multă greutate lupta pentru susţinerea celor ce le avem.

Nu putem deci în acéstă situaţiune şi cu ocasiunea acestui dumneḑeesc prasnic, decât sĕ urmăm cu toţii la olaltă şi fiecare îndeosebi creştinescul sfat al evangelistului Ioan, carele ḑice: „*Eu voiu ruga pe Tatăl şi alt mângăetor va da vóuĕ, ca sĕ fie cu voi în veci.*“

Barĕm de-ar sosi şi pentru causa nóstră naţională cât mai curênd acésta sĕrbătóre a trimiterei şi sosirii unui mângăetor nou, dar care tot din vechimea tradiţiunilor şi aspiraţiunilor nóstre sĕ purcédă, căci sentimentele de aşteptare sunt neplăcute şi nesuportabile.

Deca.

Cărţile bisericesci.

Am spus în articolul precedent, care a fost şi care este gândul nostru în afacerea retipăririi cărţilor bisericesci.

Metropolia din România se ia iniţiativa pentru întrunirea unei anchete, compuse din representanţii tuturor metropoliilor ortodoxe române, cu chemarea de a statori atât textul cărţilor bisericesci, cât şi ortografia în care sĕ se facă tipărirea.

Gândul nostru se pare a se apropia de realisare, căci étă ce cetim în „Drapelul“ din Bucuresci, în nr. 11 dela 24 Maiu a. c.

Într'una din şedinţele sântului sinod s'a produs un fapt, care merită sĕ atragă atenţia tuturor.

Se discută chestia reîmprimării unei a dóua ediţie a cărţilor bisericesci.

Étă din darea de sémă oficială, ce lucruri importante s'au spus cu ocasia acésta:

FOIŢA.

Teatru român.

Sibiiu, în 12 Iuniu n. 1897.

Mâne, în ḑiua de înaltă însemnătate a Rosaliilor se încep serbările dela Orĕştie. Sunt serbări naţionale, ca şi cele ale „asociaţiunii naţionale“ dela Arad, ca şi adunările generale ale „Asociaţiunei“. Sunt momente de manifestare pe calea nóstră de înaintare culturală. Sunt motive ce ne îndreptăţesc a da frêu liber nădăjduirilor nóstre într'un viitor apropiat mai puţin posomorît, mai lipsit de nourii ḑilelor grele. O, aşa de rar se ivesc schînteile ce ne luminéză acest viitor, ér privirile nóstre a tuturora atât de setóse se îndréptă spre acele schîntei.

Infiinţarea unui teatru român, — étă scopul muncirei societăţii ce se va întâlni mâne în Orĕştie, al „societăţii pentru fondul teatrului român“.

Vor fi mulţi şi de aceia, cari vor zimbi gândind la ţinta îndrăsnéţă şi ideală ce o are acéstă societate, — vor fi, căci sceptici are ori-ce naţiune. Vor fi mulţi cari dubitéză în triumful causei, lă apĕrarea căreia s'au angajat în anii din urmă înţelepţi şi entusiasmaţi mergĕtori înainte, — vor fi, căci vorba fiind de deslegarea chestiunilor mari le place multora a se da îndĕrăt şi a-şi desconsidera puterile. Am auḑit însumi pe mai mulţi cărturari, numind ţinta acestei societăţi o utopie.

Nu-'mi este intenţia a-'i despoia pe aceşti domni de frumósele convingeri, din potrivă îi las sĕ se fericéscă cu ele, le amintesc numai, că după calapodul acesta le stă în voie a socoti întréga nóstră mişcare naţională de utopie; utopii ar fi tóte aspiraţiunile nóstre naţionale, utopică ar fi lupta nóstră înverşunată pentru apĕrarea şcólelor nóstre şi pentru emanciparea nóstră culturală preste tot.

Nu, domnilor, cărora ve place a resigna mai bine decât a vĕ consuma în luptă puterile, — scopul societăţii, care va aprinde mâne în Orĕştie o modestă făclie a culturei, nu este o utopie.

Ideia înfiinţării unui teatru român pe séma milióneloe de Români din Ungaria, care isvoresce, aşa ḑicênd, din cele mai elemeutare exigenţe culturale, este realisabilă şi trebue sĕ se realiseze.

Acel factor civilisator, care altor popóre, nu tocmai superióre nóuĕ, de mult deja le este o preţ'ósă comóră, — nu póte sĕ ne mai lipséscă timp îndelungat. Deci nobilă este munca acelora cari sapă cu rîvnă în ţelină, pentru a ajunge la acel isvor de binefacere, din care toţi sĕ se adape cu sciinţă şi sentimente. Laudabil este zelul celor ce vor sĕ înalţe palat musei române, palat mândru pe al cărei frontispiciu se strălucéscă literile eterne: „*Teatrul român*“.

E chestie de apreciare. Nu e vorba aci numai de ridicarea unui edificiu cu patru ziduri, cu loge şi parchet şi cu o societate de actori înjghebată din elemente culese cine ştie de pe unde. Nu e vorbă aci de un panaceu al desfătării naţionale, pentru cei ce în teatrele şi concerturile strĕine nu mai află destulă hrană pe séma nervilor mult poftitori. Nu, nu are sĕ se explice menirea acestei societăţi astfel, ca ea se mărgineşte numai la înfiinţarea unui — teatru, în sensul cel mai strict al cuvêntului. Singur acest scop nu ar justifica deocamdată activitatea societăţii şi din acel punct de vedere că n'a sosit timpul potrivit pentru realisarea lui, ér de importanţă şi aducĕtóre de favoruri este calea ce pregăteşte realisarea acelui scop.

Noul comitet pus în fruntea acestei societăţi, după atâţia ani de stagnare a societăţii, a pornit o nouă şi intensă activitate, a dovedit, că 'şi înţelege perfect misiunea. Ne-a arătat, că nu voeste se ţină mort ácel mare capital ce-i stă la disposiţie spre administrare, ci voeste sĕ-l foloséscă pentru desfăşurarea unei activităţi literare şi culturale pregătitóre — care însĕ rĕmâne în cadrul programului societăţii. „Infiinţarea bibliotecei teatrale“, ţinerea de prelegeri din domeniul literaturei şi în special al dramaturgiei, cultivarea credinţelor şi a datinilor din popor, — sunt tot atâtea terene de muncă pregătitóre şi indispensabilă.

Sĕ ne oprim puţin la acest fel de muncă. S'a decis adecă înfiinţarea unei biblioteci dramatice, cu scop de a îmbogăţi literatura română şi de a avea la timpul seu un necesar repertoar pentru representaţii româneşti. Nu este acésta tocmai o ideie proprie celor din fruntea societăţii pentru fondul de teatru, ea s'a ivit ca o necesitate. Sĕ ne aducem numai aminte de eminentul dramaturg Lessing, care în atâtea rênduri a declarat că, teatru fără literatură dramatică este un joc fals în viaţa unui popor, — şi el, împreună cu pretinii sei Mylius, Weisse

P. S. Episcop de Râmnic face propunerea ca deóre-ce urméză a se tipărí în a dóua ediţiune cărţile de ritual bisericesc, ar fi bine ca cu acéstă ocasiune sĕ se alégă o comisiune din sântul sinod, care împreună cu o delegaţiune din partea metropoliilor ortodoxe române din Transilvania şi Bucovina sĕ revadă din nou aceste cărţi, ca astfel ele sĕ pótă şi mai bine fi întrebuinţate în tóte bisericile ortodoxe române ori unde ar fi ele. Cât pentru înlesnirea mersului regulat al tipăritului, comisiunea sĕ fie permanentă primind o îndemnisaţie cât se va găsi cu cale.

Dl ministru al cultelor arată serviciile ce biserica a adus neamului nostru românesc păstrând limba şi alte bunuri naţionale şi îmbrăţişéză până la un punct propunerea P. S. Episcop de Râmnic.

Totuşi în vedere, ca alegerea unei astfel de comisiuni şi însărcinarea dată ei, pe de o parte necesitéză plata unei sume bănesci, pe care d-sa nu o are provĕdută în budget, ér pe de alta este dificil a se face o intervenţie afară din ţéra nóstră, de aceea crede de bine sĕ ne mărginim în a resolví singuri afacerile interne ale bisericei nóstre.

⁂

Nu împărtăşim deloc părerile dlui ministru de instrucţie, şi étă de ce.

Când e vorba de o chestie aşa de importantă, se pot găsí totdéuna sumele necesare, mai ales, că ele nu sunt prea mari.

In ce privesce o intervenţie, pe lângă clerul din afară de ţéră, găsim că dl Haret, a pus rĕu chestia.

Câtă vreme se permite preoţilor români de peste munţi sĕ se servéscă de cărţi tipărite la noi — şi mulţi din ei se servesc — de ce nu li-s'ar permite sĕ asiste la o consfătuire pur bisericéscă, făcută în Bucuresci?

N'avem pildă cu academicianii de peste munţi, cari iau parte la şedinţele Academiei dela noi?

N'avem pildă cu Rusia, care trimite tuturor bisericilor slave din lume, cărţi, icóne şi diferite obiecte sfinte?

Se împotrivesce cineva la tóte astea? Vede cine-va în ele o intervenţie străină?

Nu.

Credem, că aceste argumente vor convinge pe dl ministru de instrucţie şi-l vor hotărî sĕ se ralieze la opinia episcopului de Râmnic."

Şi noi suntem de părerea confraţilor dela Drapelul.

Cestiunea cu intervenţia străină este rĕu pusă, deórece de o asemene intervenţie nimene nu s'ar fi lovit în statul nostru.

Dorinţa nóstră a tuturora este, se avem unitate în cărţile rituale, unitate în tóte cărţile bisericesci şi în cele de rugăciuni.

O asemenea unitate ar avé o influenţă nespus de mare pentru noi românii ortodocşi, şi o conlucrare a delegaţiunei metropoliilor române ar avé şi alte urmări de deosebită importanţă.

In biserica nóstră s'a făcut şi se face încă o speculă păgubitóre cu cărţile de rugăciuni, cu icónele cele sfinte şi cu ornatele preoţesci.

Cărţi de rugăciune de provenienţă dubiósă, neautorisate de biserică se lăţesc printre popor, şi ele de multe ori cuprind rugăciuni şi învĕţături eterogene, ba chiar eretice.

Mai rĕu stăm cu icónele sânte.

In bisericile nóstre dăm preste icóne străine ritului nóstre, străine tradiţiunilor nóstre; bisericesci, icóne importate de ómeni, cari fac cu ele speculă.

Nu stăm mai bine nici în ce privesce ornamentele bisericesci.

Poporul nostru şi aici este esploatat şi pentru vesminte rele fără gust, fără de nici o presentare se cer şi se iau preţuri fabulos de esagerate.

Trecută odată peste anevoiósa lucrare cu revisuirea textului cărţilor bisericesci, delegaţiunea metropoliilor ortodoxe române ar puté trece la cărţile de rugăciuni, la sfintele icóne şi iconiţe, la ornamentele preoţesci, şi cea ce Rusia în cele ale cărţilor, icónelor şi a diferitelor obiecte sânte este pentru bisericile slave din lume, aceea ar puté fi pentru cele române ortodoxe metropolia din Bucuresci.

Început odată lucrul pe aceste base el nu s'ar mărginì numai la aceste.

Şi aici şi în România se simte necesitatea de manuale scolare pentru studiul religiunei în scólele poporale.

Afacerea acésta este dată în grija bisericilor, şi e natural ca ea bisericilor sĕ fie lăsată, căci în sfera ei cade îngrijirea pentru crescerea religiósă morală a tineretului.

Din consultaţiunile representanţilor metropoliilor române ne am alege póte cu manuale din religiune uniforme pentru tóte metropoliile, şi în cele ale credinţei, ale ritului şi ale întregei vieţi bisericesci am fi una până la cele mai mici amĕnunte.

O asemenea unitate în cele bisericesci ar fi de mare importanţă, şi noi din tótă inima ne-am bucura, dacă s'ar primì propunerea Preasânţiei Sale episcopului de Rîmnic, şi dacă domnul ministru de culte ar privì lucrurile din un punct de vedere mai înalt.

Interese pur bisericesci a avut în vedere Preasânţia Sa episcopul de Rîmnic la facerea propunerei sale, ar fi pĕcat, ca interese din domeniul politicei ar zădărnicì interesele cele bisericesci.

De-ale bisericei reformate. Joi s'a ţinut în Cluj adunarea generală a districtului bisericei reformate din Transilvania sub presidiul baronului Bánffy Dezső, ministrul president. In prima şedinţă s'a discutat afacerea episcopului Szász Domokos, contra căruia mai ales foile oposiţionale ridicaseră grave acuse pentru administrare fraudulósă a averilor bisericesci, cari precum se scie se administréză din partea episcopiei. Episcopul şi-a presentat raportul în afacerea acésta, din care reiesĕ, că din acumularea averilor bisericesci resultă o îmbunătăţire în finanţele bisericei, şi în loc de defraudare arată un plus de un milion şi jumĕtate. Foile oposiţionale continuă cu bănuielile lor.

Din parlamentul magiar.

Episcopat gr.-cat. magiar.

După feriile de Rosalii, parlamentul magiar 'şi-a reluat în 9 l. c. firul activităţii sale. Casa şi galeriile sunt tixite de public, căci discuţia promite a fi animată. Imediat după deschiderea şedinţei anunţă preşedintele Szilágyi că a incurs o petiţie a comitatului Szátmár în care se cere înfiinţarea cu urgenţă a unui episcopat greco catolic magiar (unele foi au comunicat fals, că ar fi vorba de episcopat gr.-orient. magiar.) Petiţia se trece la protocol.

Restrîngerea libertăţii pressei.

Se trece la continuarea desbaterii asupra paragrafului 16. Primul orator este opoziţionalul Illyés Bálint, care declară că paragraful acesta cuprinde în sine uciderea libertăţii de pressă: censură ascunsă. Chemarea acestei censuri este a face deosebire între vătĕmare de onóre privată şi publică, a supune acésta din urmă judecăţii juriului de pressă, ér vătĕmarea privată tribunalului Dar' tocmai facerea acestei deosebiri, volnicia cu care se va face, îndémnă oposiţia de a lua posiţie împotriva proiectului.

Libertatea de pressă — continuă oratorul — *a croit drum magiarisării*, guvernul însĕ vrea sĕ sdrobéscă cetatea ridicată de mai marii naţiunei magiare pentru apărarea — libertăţii publice. (!!?)

Urméză naţionalul Sághy Gyula, care declară paragraful de o caricatură, făcută de guvern cu scop de a-şi întărí partidul şi de a se asigura în contra pressei oposiţionale.

Molnár Béla ia în apĕrare proiectul, polemiséză în contra oposiţionalilor şi cércă a desminţí categoric acusa, că paragraful acesta ar intenţiona restabilirea censurei şi a reacţiunei. Respinge totodată şi atacul ce l'a îndreptat oposiţia în contra guvernului, pentru-că opreşte tinerimea de a face politică. „Tinĕrul de 20 de ani nu se póte căsătorí şi acesta este mai mare defavor pentru naţie, care astfel e împedecată în sporire, — decât oprirea tinĕrului dela politică".

Rátkay László declară următórele: „Dacă guvernul se socóte în drept de a duce în deplinire cu tot preţul acest proiect, va procede şi partidul seu (cel kossuthist) just, când se va nisuí cu tóte mijlócele ce-i stau la disposiţie a zădărnicí acest scop".

Acésta s'ar puté lua drept o declarare a obstrucţiei din partea stângei extreme.

Vorbirea ţinută de Marsovszky Endre, din partidul poporal, culminéză în următórele:

„Perdut-am după-olaltă tóte puterile de apĕrare a naţiunei, alegerile curate, parlamentarismul nefalsificat şi acum vor sĕ trimită pe calea lor, a perderei, şi libertatea presei".

Interpelări.

Deputatul Iusth Gyula protestând în contra tendinţei ministrului şi a poliţiei de a sta în ajutor „curentului germanisator" în orfee şi teatre, — cere ca în orfee şi şantane sĕ se opréscă predarea de piese teatrale.

Deputatul poporal Mócsy cere tragerea în cercetare disciplinară a unui solgăbirĕu, care 'i-a detras de trei ori cuvêntul la o adunare a aderenţilor partidului poporal; solgăbirĕul i a detras lui Mocsy cuvêntul din pricina că luase la refec pe cei ce au scos din scóle crucea şi icónele creştine şi fiindcă în vorbirea sa a cerut revisuirea legilor politice-bisericesci.

Interpelaţiile au fost comunicate cu miniştri competenţi.

Salarisarea.

IV.

Când înghite omul de dóue-ori gol şi odată fără pâne şi privesce la cel ce se resfaţă în belşugul a tóte, zĕu nu e prea îmbuibat.

Pică péră în gură, că de vei pica eu te voiu mânca! Cu d'al de astea rĕu se póte cineva sătura. O pate ca cânele — pardon pentru asĕmênare — care ascepta sĕ vadă sfîrşitul calului.

Biserica interesată de bunăstarea şi mulţumirea clerului sĕu, nu póte amîna deslegarea cu salarisarea ad calendas graecas, până atunci ce i-ar vení bine statului a regula acéstă afacere, cu atât mai vîrtos, că nu se scie nici regularea operată de ce natură va fi.

Fapt e, că biserica din a sa parte a făcut începutul. Bine a făcut! Dar sĕ vedem ce început a făcut!

A dispus sinodul archidiecesan încă în sesiunea sa din a. tr. a se încassa dela credincioşii bis. 50 cr. (1 corónă) anual de familie, din cari sĕ se salariseze archiereul, apoi protopresbiterii, fiecare cu 600 fl. anual, şi ce va întrece sĕ se dee ca ajutor preoţilor mai săraci şi lipsiţi de dotaţiunea corĕspundĕtóre.

Respectez vocea bisericei şi mĕ supun.

Astfel de deslegare a chestiunei se şi pare mai comodă şi ducĕtóre uşor la scop. Vorba e, că se va puté óre obţinea resultatul sperat.

Experienţă avem. Sidoxia, cum era ea la început, şi se făcea multă vorbă cu ea. Drept mărturisesc, mi e témă sĕ nu devină taxa de 50, calul de bătae şi armă în mâna contrarilor.

şi alţii scria şi traducea pe înrecute la piese teatrale, luându-şi drept model pe Shapespeare. Dar sĕ nu mergem la alte popóre, se ne reamintim numai pe bărbaţii de un sânge cu noi, pe fundatorii teatrului român din rogat. Eliad Rădulescu a fundat la anul 1834 împreună cu neobositul Câmpineanu „societatea filarmonică" în interesul propagării culturei şi în special a literaturei dramatice. Sub direcţia lui s'a înfiinţat teatrul, s'au tradus o mulţime de piese, ér desfiinţându-se societatea, a luat drapelul în mână Costache Negruzzi îmbogăţînd literatura cu o serie de traducţiuni şi vre-o câte-va piese originale. Tovarĕş însufleţit i-a fost Alexandri, autorul atâtor piese teatrale, scóse din viaţa poporului şi date poporului. Étă deci dovedi pentru faptul, că teatrului trebue se ii se pună basă prin o literatură dramatică. Şi avéndu-se aceste în vedere, cu drag salută ori şi cine acţiunea pornită de comitetul societăţei nóstre în direcţia asta, cu atât mai mult, că literatura dramatică română în genere este fórte neglesă. Chiar şi când în decurs de timp mai scurt nu s'ar dovedi alt resultat decât vre-o câte-va traduceri de valóre literară şi artistică, încă ar fi ajuns un nobil scop.

Al doilea motor al acţiunei acestei societăţii este — cum disei — şi trebue se fie cultivarea credinţelor şi a datinelor în popor, precum şi culegerea şi studiarea lor. Este acésta în special datorinţa societăţii din chestiune din motiv că arta dramatica stă în strênsă legătură cu acestea şi — ca desvoltare firéscă — nu este decât o continuarea a datinilor.

Drama îşi are sorgintea în primele manifestări ale cultului religios. Transiţia dela aceste primitive manifestări la forme mai desĕvêrşite, cari tot mai mult se apropie de actuala formă a dramei se póte observa îndeosebi la alte popóre, la Germani, Francezi şi Italieni. E vorbă de drama după epoca clasică elina şi romană. Cele dintâi representaţiuní se dedeau în biserică chiar din partea clericilor lor, cu scop de a promova spiritul crestinesc şi sentimentul religios. Sujetul intrebuinţat era scos din biblie, indeosebi din testamentul cel nou. Representaţiunile liturgice, misteriile (dela misterium = act liturgic), jocurile pascale, dramele din viaţa sfinţilor ţi a profeţilor, istoria lui Antichrist — erau tot atâtea începuturi primitive ale dramei şi ale artei teatrale. Printre ele se vêră în curênd şi elemente lumesci, astfel ca prelaţii bisericilor se ved necesitaţi a transpune scena din biserică în progadie. Din progadie ajunge drama deja către finele secolului al 11-lea în piaţa, unde se representa cu mare pompă şi alaiu, încât dilele în cari se dedeau se scena jocurilor amintite treceau de sĕrbători mari si naţionale. Astfel inainta drama spre perfecţionare.

La noi Romănii datinile, cari le-am puté considera de începuturi dramatice, nu au întocmai caracterul celor amintite, întru cát nau ajuns la înflorire. Datinile nóstre au rĕmas în stadiul prim, fără a aduce cu sine succesiv arta dramatică. In întréga nóstră literatură n'avem nici un semn, ce ne-ar dovedi, că şi la noi, şi în biserica nóstră ortodoxă s'ar fi pus în scenă astfel de jocuri dramatice cu mai mari dimensiuni.

Avem însé începuturi şi crâmpeie de începuturi şi acele sunt destul de importante din punct de vedere literar şi istoric ca sĕ fie culese şi studiate.

Cine nu vede bună-óră în Vitleimul dela Crăciunul nostru un act dramatic în aceeaşi formă şi de acelaşi cuprins cum se află desvoltat şi la alte popóre: cu cântece despre persóne biblice, cu scena celor trei crai dela rĕsărit şi Irod, cu cântecele eshatologice despre iad, raiu şi Antichrist! Dar pluguşorul şi paparudele şi alte obiceiuri aduse cu noi din ţéra străbună?

Dar ceremonialul dela nuntă cu „chemĕtorii" şi cu „vornicii", dar ţurca, Colindele şi moş-ajun, nu sunt şi ele tot atâtea începuturi dramatice? Şi tóte aceste dispar tot mai mult din sinul poporului, fără a lăsa urme scrise. Despre „vifleim" bunăóră n'avem apróape nici un text complet nici studii aprofundate.

Étă deci un teren, care societatea pentru fondul de teatru român va sci sĕ-l exploateze.

Şi terene de aceste îşi va găsí încă multe dacă va căuta. Şi trebue sĕ caute astfel de terene, pentru-ca sĕ nu rĕmână mort capitalul material ce l-a concredut naţiunea spre administrare. Este acesta un capital, din care naţiunea trebue sĕ tragă mari folóse.

Numai astfel vor puté fi împrăştiate şi părerile scepticilor, că scopul acestei societăţi ar fi o — utopie.

Il. Chendi.

In casuri de aceste e bine a se ţiné cont de predisposiţia poporului.

Insĕ gravitatea conclusului acestuia se arată numai în praxă. Intrebarea e, când se vor putea face încassările? Fondul de pensiuni, decurênd înfiinţat, arată că cu solvibilitatea unde stăm. Restanţe peste restanţe, că s'a ivit temerea de a nu-şi putea împliní meniţiunea şi au trebuit luate mĕsuri extraordinare. Şi bene notandum la fondul de pensiuni are a se face cu preoţi, va sĕ ḑică cu ómeni luminaţi, cari pricep folosul şi însemnătatea fondului, ér' aci (nici mai mult nici mai puţin) se tractéză de un fel de repartiţie, ce are a se încassa dela popor.

Se scie ce darnic e poporul, când este vorba de repartiţiuni, dovadă salarul învĕţătoresc ce pe airea nu e mai mare de 1 corónă şi totuşi rĕmâne în restanţă.

Dar cine va fi cassarul? Cum se vor scóte restanţele? — Nu cerc a continua. Vorbesc din praxă, şi pentru mine e clar că 50% în tot anul vor rĕmâné neîncassaţi, şi vor trebuí relaxaţi. O stricteţă se va putea aplica numai unde fiii bisericei nóstre locuesc compacţi şi sunt mai trăgĕtori spre biserică. (Pentru mărginime şi alte câteva părţi mai cu belşug dotate dela natură aceste temeri nu au temeiu. Eu am în vedere însĕ majoritatea şi mai ales părţile expuse, cum cunosc vr'o 2—5 astfel de protopresbiterate, unde nu cred, că s'ar putea executa încassările.)

Ei bine! Décă restanţele vor fi considerabile, scopul nu s'a ajuns şi regulare nu s'a făcut.

Se vede, că consistorul mai practic şi mai cunoscĕtor al predisposiţiilor din poporul cel nĕcăjit cu atâtea feluri de contribuţii, a provĕḑut ceva rĕu, şi n'a executat anul trecut conclusul. Sinodul din estan l'a urgat. Acum trebue sĕ facă ceva.

Inainte de a veni treaba la executivă, bine ar fi totuşi sĕ se pipăe tóte pulsurile şi sĕ se precumpĕnéscă multele eventualităţi. A da cu bâta în baltă nu e consult, căci s'ar puté produce o astfel de perturbaţiune, ca undele sĕ formeze un curent primejdios.

Inconvenientul zace şi mai adânc. O regulare definitivă, fie cum va fi, împacă uşor pe toţi. Şi poporul ar vedea, că s'au regulat plăţile preoţilor definitivi, şi cu asta s'a isprăvit.

Tréba se are din contră.

In archidiecesă sunt mai bine de 160.000 familii. Dela 160.000 familii ortodoxe ar resulta — presupunênd că fiecare plătesce regulat — vr'o 80.000 fl. an de an. Protopresbiterii şi archiereul vor primí 30 – 35.000 fl. Cele 45—50.000 fl. ce ar întrece pentru preoţime, nu fac în termin mediu, de preot mai mult ca 50—55 fl.

Trebuinţele întrec cu mult aceste sume la preoţime. Sunt parochii unde nu face salarul anual nici 100 fl. şi aceia primiţi ca de pomană crucer de crucer. Se ḑici, că se va face distribuirea pe rênd, când unul, când celalalt din preoţi vor primí câte ceva — rĕmân totuşi o grămadă neîmpărtăşiţi. Apoi care din ei n'are lipsă de ajutor?

Nedumerirea preoţimei îşi află cea mai pregnantă expresie în următórele: Ea ḑice:

Probabil rĕspunderea pentru încassarea taxelor sidoxiale vine asupra nóstră, noi vom fi şi eventualii cassari. Resultatul final se póte sĕ fie acela, că abia se va încassa, cât sĕ se plătéscă dignitarii bisericesci, când va vení rêndul şi la noi, ne vom alege cu speranţa. Ni-se va respunde: Incassaţi şi veţi căpĕta şi voi.

Adecă cântec vechiu: şi sărac şi năcăjit!

Pentru preoţii subalterni slabă speranţă de îmbunătăţirea sorţii lor. Incât e pentru ei s'ar fi putut apuca altă cale mai rentabilă.

Archidiecesa transilvană, dupăcum se face evident din raportul cons. pe 1896 dispune de vr'o 943 parochii matre (fără cele 189 filii). Intre cele 943 matre sunt destule, care dóue împreună formézâ o comună politică şi sunt se înţelege, barem 30% între ele de acele, ce numai cu mare năcaz, computând tóte mărunţuşurile de colaci şi lumini — şi de nu-s nici de un folos — cu sume urcate între venite, pot face suma de 400 fl. în mare parte neîncassabilă şi aceea; sunt vr'o 20—30% érăşi de acele matre, ce nici la un cas, în nici o formă nu pot presta salarul prescris. Rĕmân 40--50% cari se pot socotí adevĕrate matre, cu suficientă dotaţiune pentru paroch, cu ristricţiunea, evident, că cea de clasa primă se póte la a dóua clasă socoti, cea de a dóua la a treia şcl.

Ce lucru mare ar fi când numĕrul filiilor, s'ar mai sporí cu ceva?! — Şi se póte. Aprópe fiecare preot ar putea administra câte o filie, şi nici a fi trebuinţă de curs extraordinar la secţiunea teologică a seminarului. Poporul n'ar fi contra. Luminat cum se cade şi el ar vedea bunătatea mĕsurilor luate şi uşurătatea pentru sine de a susţinea mai ieftin pe preotul sĕu

---

Dela reuniunea femeilor române din Sibiiu.

Convocare.

In conformitate cu §. 12 din statute avem onórea a invita pe toţi P. T. membri ai „Reuniunei femeilor române din Sibiiu“ la *a XXXII adunare generală ordinară* pe Duminecă, în 8/20 Iuniu 1897, la 11 óre a. m., care se va ţinea în localităţile societăţii române de lectură din Sibiiu (edificiul „Albina“ parterre) cu următorul

Program:

1. Raportul comitetului.
2. Revisuirea raţiociniilor de pe anul 1896 şi darea absolutoriului.
3. Stabilirea bugetului pe 1898.
4. Pertractarea propunerilor făcute din partea comitetului în legătură cu raportul sĕu.
5. Propuneri eventuale.
6. Esmiterea unei comisiuni pentru verificarea procesului verbal al adunării generale (§ 17 statute).

Din şedinţa comitetului reuniunei femeilor române din Sibiiu, ţinută la 27 Maiu 1897.

Sibiiu, în 29 Maiu n. 1897,

Maria Cosma, presidentă.

Dr. N. Vecerdea, secretariu.

Dare de sémă.

Pentru sortitura de obiecte, ce se va arangia din partea „Reuniunei femeilor române din Sibiiu“, au mai întrat la adresa subscrisei presidente următórele contribuiri şi obiecte:

Dela dl archimandrit, vicariu archiep. Dr. Il. Puşcariu 5 fl.

Dela dl George Moian, profesor în Bucuresci 4 fl. 76 cr.

Dela d-na Aurelia Boldea n. Bariţ din Turda 5 fl.

Dela d-na Maria Şagău, soţie de protopop în Reghinul săs. 10 fl.

Dela d-şóra Iovanca Pavlovici din Pâncota 1 fl.

Prin colectanta d-şóra Ersilia Popovici: dela d-na M. Bontescu din Haţeg 1 fl; dela dl Louis Ciuciu din Haţeg 1 fl.; dela dl N. Pop din Haţeg 1 fl.; dela dl Iuliu Popovici din Haţeg 1 fl.; dela d-na Octavia G. Bariţiu din Haţeg 5 fl.; dela d-şóra Ersilia Popovici din Haţeg 1 fl.

Dela d-na Elena Lucuţa, soţie de căpitan în Sibiiu: 1 cursor pentru masă, brodat.

Dela d-na Elena Stroia, soţie de vicenotar, comit. în Sibiiu: 1 cursor pentru masă brodat.

Dela d-na Ana C. Prie, preotésă în Săcădate: 1 ştergar ţĕrănesc.

Dela dl Iuliu Boda, cofetar în Sibiiu: o figură decorativă.

Dela dl Constantin Stezar, căpitan în pensiune în Sibiiu: 1 ţiitor pentru uleu şi oţet.

Dela d-na Margareta Balta din Abrud-Sat: 1 service de bere şi 2 vase de flori.

Dela d-na Ludmila Novac, soţie de adv. în Biserica Albă: o tabletă brodată.

Dela dl Paul Nedelcovici, comersant, Sibiiu, 2 garnituri pentru cafea şi un cursor pentru masă.

Dela d-na Elena Roman, soţie de înv., Luncoiul de sus: 2 feţe de perină, ţĕsătură naţională, şi o tabletă brodată.

Dela d-şóra Octovia Bariţiu din Năsĕud: Un ţiitor de jurnale, brodat.

Dela d-na Minerva Brote, soţie de director de bancă, Sibiiu: o cutie cu 6 linguriţe de argint.

Dela d-na Ana Dragrosin din Vesĕudul săs.: 1 ştergar ţĕrănesc.

Dela d-na Ana N. Comşa, din Vesĕudul-sas: 2 ştergare ţĕrănesci.

Dela d-na Caliopi Boiu, soţie de ases. cons. Sibiiu: 6 ştergare, ţesĕtură românéscă.

Dela d-şóra Carolina Fincu, din Deda: 1 cursor pentru masă, brodat, — dela d-şóra Betti Neagoş din Deda: 1 tabletă brodată, colect. prin dş. C. Fincu.

Prin colectantul, dl Paul Miclea, din Tor. O-Zora: dela d. Anca Miclea, 1 bracîră (brâu naţ.), 1 opreg fără ciucuri, 1 cilim (covor).; — Dela d. Solomia Şamantin: 2 cilime (covóre).; — Dela d. Lenca Bosica: 2 ciupage (cămeşi albe), 2 cătrinţe (şurţe) şi un cilim (covor).; — Dela d. Anca Miclea, 1 opreg fără ciucuri.; — Dela d. Anca Bosica: 2 oprege fără ciucuri, 2 ciupage aurite (cămeşi).; — Dela d. Solomia Şamantin: dóuĕ cingĕtori (brâne).; — Dela N. N. 2 ştergare.

Dela d-na Alexandra Dr. Rusu, soţie de adv. Sibiiu, un service de rachiu, (1 sticlă, 6 pahare, 1 tăviţă), 1 lambrequin brodat pe postav, 1 sachet brodat.

Dela dl R. Krassowsky, comersant, Sibiiu, 1 orologiu de masă.

Pentru tóte aceste preţióse contribuiri rugăm şi pe acésta cale pe generósele donatóre şi donatori, sĕ priméscă expresiunea căldurósei nóstre mulţumiri.

Biroul reuniunei femeilor române din Sibiiu.

Sibiiu, în 10 Iuniu n, 1897.

Maria Cosma m. p., preşedintă.

Dr. N. Vecerdea m. p., secretar.

Noutăţi.

Din causa sfintelor sĕrbători ale „Pogor. S. Duch“, numĕrul proxim al fóiei nóstre va apăré numai Joi în 5 Iuniu v. a. c.

* * *

Comisiunea comitatensă de agricultură va ţine o şedinţă în 15 l. c. la órele 11 a. m. în sala de şedinţe a casei comitatului.

* * *

Din Lipsca.

(Urmare şi fine.)

Chestia românéscă nu sĕ va deslega prin teorii, ca a lui Rösler s'au ale protivnicilor sĕi“. Apoi ni-sĕ pare, tot vorba d-lui Nădejde, că „fórte rău fac acei care se cred fără de greşeli, ca papa, când scriu, că dacă s'ar dovedi, că Românii s'au întins în Dacia după vécul al XII, atunci n'ar avea nici un drept asupra ţĕrilor cucerite de dânşii prin dreptul muncii. Ei lucreză pàmêntul şi l'au lucrat, l'au apărat cu puterea lor când a fost trebuinţă şi-l vor apăra. Poporul muncitor român nu despóie pe nimeni, ci trăesce prin munca sa, prin urmare nimeni nui póte ḑice: du te de aici, că n'ai drept. Afară de acestea la urma urmei, cum a ḑis de curênd dl Xenopol în Convorbirile literare nu dreptul istoric s'au altul va hotărî a cui sĕ fie Dacia, ci puterea. Noi suntem aici şi vom sta pe loc, pănă ce nu vom fi sdrobiţi. Rĕu este când sĕ amestecă patriotizia în cercetarea adevĕrului, ar trebui sĕ ne mai deprindem sĕ privim adevĕrul în faţă, fără grózâ. Pe minciună slab sprijin“.

Adevĕrate cuvinte! Nu cea fost în trecut, ci ceea-ce acuma e, este singurul lucru pe care trebue sĕ l avem în vedere. In zadar va cere un moşnég fără dinţi roşcove, creḑênd, că dacă în tinereţe a avut dinţi are şi acuma cu ce sĕ le ródă. I-mi aduc aminte de nesce cuvinte pe cari Ibsen le pune în gura lui Brand (Brand act. II.) „Sămânaţi înşi-vĕ şi nu veţi avea lipsă la arat de fapte strĕmoşeşci, dacă doriţi laudă. Un pitic, pitic rĕmâne, de l'ar avea chiar pe Goliat de strămoş“!

Şi dl Dan a avut drept, când pentru munca sa a aşteptat nisce critici duşmănóse. Din tóte părţile s'au ridicat hulitori împotrivă-i, cari mai bucuros admit etimologia lui „Romanaţi“ din imposibilul „Romana naţio“, decât din adevĕratul unguresc cuvênt „róm“ sufixul „— anaţi“.

Dar nu-i bine sĕ ţinem cu atâta îndărătnicie la o hipoteză slabă. Dacă vom cerceta lucrările străinilor, la cari dela început putem admite imparţialitate, vedem că aḑi mai toţi sunt de părerile lui Rösler. Miklosich, Tomaschek, ótă numirile unor savanţi, cari singure ar putea sĕ ne pună pe gânduri.

Din punct de vedere filologic — şi filologia aprópe singură ne póte desluşi — teoria continuităţii e fórte slabă. Trec cu vederea o lucrare de mare importanţă: „Rumaensk og Albanisk“ a dl Sandfeld-Jensen din Copenhaga, nu voi aminti nici doveḑile, pre cari mi-le'a adus într'o conversaţie, ce am avut'o cu d-sa, ci mă mărginesc aici numai la câte-va puncte, dintre cele pe cari dl profesor Weigand le a arătat într'o prelegere a sa:

1. Dialectele limbei române sunt astfel, că dela început trebue sĕ constatăm, că ele s'éu născut la un loc, fie în nordul, s'éu sudul Dunării.

2. In nordul Dunării nu avem nici un singur nume topografic, care sĕ se fi păstrat dela Romani, ci cele cari sunt, arată tóte o înfluinţă străină, ceea-ce ne face sĕ admitem, că ele n'au rĕmas neîntrerupt în gura Românilor, precând în sudul Dunării avem documente sigure de localităţi române (Kimpalongu etc).

3. Limba rom. are o mulţime de însuşiri, cari numai la popórele din Balcan se află (articolul etc).

4. In limba rom. sĕ află cuvinte grecesci împrumutate din cele mai vechi timpuri. De asemenea cuvintele creştinesci latine ne dovedesc, că ele au trebuit sĕ fie întroduse de misionari, cari, precum ştim, n'au străbătut în nordul Dunării.

5. Cel mai sdrobitor document: In limba rom. sĕ află mai multe cuvinte albaneze, cari nu admit posibilitatea de a fi înrudite prin Traci resp. Daci, căci pe de o parte ele sĕ asémână prea mult la olaltă, decât de a fi vechi, precum: „viezură“ (alb „viedula“), „brad“ (alb „brat“) etc., cari dacă ar fi dela Traci la ambele popóre, ar fi trebuit sĕ se desvólte diferit, după legile fonetice particulare în fie-care limbă; şi în sfîrşit Românii au chiar cuvinte albaneze, pe cari aceştia le-au împrumutat la rîndul lor dela Românii din Italia. Aşa cuvêntul latin „massatu“, ar fi trebuit sĕ dea la noi „măsat“, ér la albanezi, corect foneticeşte „fsat“. In textele vechi române aflăm cuvêntul „sat“ adeseori sub forma „ísat“, care e evident un împrumut din limba albană a aceluiaş cuvênt cu acelaş sens. Albanii însĕ au putut împrumuta acest cuvênt numai prin suta V, ceea-ce dovedesce că Românii erau pe atunci în contact cu ei.

Am relevat numai aceste 5 puncte, destul de puternice, ca sĕ ne arete, că teoria continuităţii încă nu e altceva decât o teorie şi încă o slabă teorie, pe care nu e bine sĕ clădim prea mult.

Şi acuma am ajuns la sfîrşitul articolului meu, atingênd şi ultima chestiune, care la început i-mi căşunase atâte decepţiuni şi care m'a convins, că nu-i bine sĕ mergi pe munţi cu ghete de lac.

Aş mai putea scrie destul şi despre alte „impresiuni“, dar sĕ nu uităm, că cele cuprinse aici le-am comunicat pe „telegraf“ şi deşi oficiul redacţional a avut binevoinţa sĕ-mi deschidă ori şi când colónele gazetei, trebue sĕ mă cuget şi la cetitori, pre cari de astădată în destul i-am plictisit.

Sex. Til.

Concertul d-lui Popovici, a mult distinsului nostru óspe, dat aséră cu cooperarea d-lui V. Heldenberg și a d-șórelor Geni Moga și Irina Pop, a avut o reușiță superbă. Cele dóuě óre ce le-a petrecut inmensul public în sala cea mare dela Gesellschaftshaus au fost scurte clipe de înălțare sufletéscă. Cântările au captivat inimile tuturor ascultătorilor, făcêndu-i a isbucni în neîncetate aplause. Ilustrului artist 'i-s'a dat deja după primul punct o cunună frumósă de lauri din partea inteligenții române din loc, ér d-șórele au primit și ele frumóse buchete de flori. La sfîrșit a reușit forța aplauselor de a mai prolungi programul, — dl Popovici a binevoit a mai executa dóuě piese.

Vom reveni pe larg în numěrul proxim.

* * *

Provocare. Avênd în vedere, că pe ḑiua de 14 Iunie este convocată adunarea generală anuală a asociațiunei naționale din Arad pentru cultura poporului român, care va avea de obiect și pronunțarea asupra primirii membrilor însinuați, — On. Domni, cari au primit liste pentru conscrierea membrilor, sunt rugați și pe acéstă cale, ca listele primite dimpreună cu banii încassați, sě binevoéscă a le înainta pănă la 13 Iunie n. c. cassariului Asociațiunei nóstre dl Sava Raicu, secretar la banca „Victoria“ în Arad, căci altcum membrii neînsinuați nu vor puté esercia drepturile, ce le compet, la adunarea generală.

Arad, la 8 Iunie n. 1897.

Petru Truția, dir. prim. *Valeriu Magdu*, notar.

* * *

Concert. Reuniunea română de musică din Sibiiu va da Mercuri în 4/26 Iuniu în sala dels „Gesellschaftshaus“ un concert cu binevoitorul concurs al Dlui Dumitrie Popovici, prim baritonist eroic dela opera regală din Stuttgart, și a capellei orășenesci din loc.

Programul este următorul:

1. „Muma lui Stefan cel mare“, baladă pentru soli, cor mixt și archestră de G. Dima.

2. „Trei cântece“ pentru sopran cu acompaniare de piano: *a*) „In vis te vĕd“ de R. Franz, *b*) „Lină ca nóptea“ de C. Bohm. *c*) „Și n'o vĕḑui“ — de Brahms.

3. „Ilie“ (Elias) Partea I. Oratooiu după cuvinte din sfânta scriptură compus pentru soli, cor mixt și orchestră de F. Mendelssohn-Bartholdy.

Inceputul la 7½ óre séra.

Bilete de întrare se dau în ḑiua concertului dela 11 pănă la 1 óră din ḑi în sala dela „Musikverein“ (Pămêntul mic Nr. 2) și sara la cassă.

* * *

Plóuă, necontenit plóuă, din tóte părțile ale Ardealului sosesc triste știri despre inundații și devastarea sěmânĕturilor. Ploile cele torianțiale ce se descărcau zilnic asupra nóstră, au făcut loc unei ploi dese, dar continue. Ceriul e trist și posomorît. Economii nostri își perd speranță de speranță. — Aflăm, că pagubele au fost cu deosebire mari în comitatul Cojocnei. Valea-Vințului de sus, a înecat o mulțime de vite, ér din satul Vinț a dus chiar leagăne cu copii. Comunicația trenului încă tot mai este ici colo împedecată; calea ferată e nesigură, trenul se mișcă încet și cu precauțiune. — Mari inundații se vestesc și din tóte părțile ale României.

* * *

Examenele din tractul Albe-Iuliei, în comunele de sub pólele munților, — după cum ni-se scrie — s'au ținut din 28 Aprile pănă în 25 Maiu sub conducerea în calitate de comisar protopresbiteral al domnului preot I. Frâncu din Cetea. Fórte bun a fost resultatul în comuna Tibru, înv. V. Murgău; în comuna Cricău, înv. I. Anghel. Aici s'au distins elevii prin rĕspunsurile precise din religie și istoria bisericei nóstre ortodoxe. Bun resultat au sciut dovedí invĕț. I. Murgău în Mesentea; înv. Z. Albu în Stremț și Victor Ciora, în Geoagiul-de-sus. Îndestulitor a fost examenul în Cetea — ținut sub presidiul părintelui Muncuș. Invĕțător Bota. — Starea școlelor în genere mulțumitóre.

* * *

Candidați de profesori social democrați. La congresul regnicolar al social-democraților, care s'a ținut în Pesta în ḑilele de Rosalii a fost representată și tinerimea academtcă prin 28 de tineri, dintre cari numai numai unul este iurist, toți ceialalți 27 inși sunt studenți în filosofie, candidați la profesură și socialiști declarați. Acesti fiitori profesori își ținéu conferințele lor secrete în salele seminariului de filologie, unde discutau despre internaționalism, ireligiositate și câte tóte. Când erau surprinși suspendau desbaterile și discutau chestii de filologie. Acum pe timpul feriilor de vară s'au rĕspândit în diferite părții ale țĕrii sĕ răspândéscă principiile socialiste. Autoritățile acadcmice pănă acum n'au sciut despre afacere. — Și acesti studenți vor primí diplome de profesori, spre a putea infiltra în generația fragedă sublimele principii despre ireligiositate etc.

* * *

Examene Ni se scrie, că în comuna nóstră bisericéscă „Borgo-Joseni“ examenul public s'a ținut în 19 Maiu a. c., sub presidiul șefului tractual, a protopresbiterului Simion Monda, fiind de față parochul local, notarul cercual, cassariul comunal și câți-va membri aí comitetului parochial. Elevii au arătat sporiu satisfăcĕtor, ceea-ce-i servesce spre laudă învĕțătoriului S. Pahone.

— In aceeași ḑi s'a ținut examenul anual și în comuna „Borgo-Mijloceni“, condus de protopopul S. Monda. Au participat: preotul local, notarul cercual, și membrii comitetului parochial. Resultatul examenului a fost bun, ceea-ce e meritul învĕțătorului Leon Ursace.

De-asemenea ni se scrie, că în protopresbiteratul *Dobrei* examenele s'au început în 12 a curentei. Tóte examenele s'au ținut sub conducerea șefului tractual.

În comuna *Lăpugiul superior* examenul anual s'a ținut în 19 a l. c. după prânz. Sporiul, ce elevii au documentat cu prilegiul acesta póte sĕ-'i servéscă învĕțătoriului Vas. Milencovici spre fală și altora spre exemplu.

În comuna *Panc* examenul a avut loc în 23 a curentei după amédăḑi. Invĕțătoriul Vasile Musta, — după-cum ni se scrie — putea sĕ arete și mai mulțumitóre resultate cu pruncii de școlă.

* * *

Nou sistem de armă. Se anunță din Berlin, că fabricantul de arme Mauser, a descoperit un nou sistem de pistol și pușcă, care se umple de sine și în urma unui aparat de tot artistic și complicat e în stare a repeta 60—90 de împușcături într'o minută. — Nóuĕ armă patentă este cea mai ușóră și mai sigură armă cu foc ce avem în secolul nostru,

* * *

Bibliografic. „*Biblioteca nóstră*“ este titlul unei nóue publicațiuni, ce apare în Caransebeș sub direcția dlui E. Hodoș, din care se promite cel puțin un numĕr pe lună cu prețul cel mai moderat posibil.

Numerii singuratici costă 14 cr. și porto 5 cr., se pot face și abonamente pentru o serie de cinci și 10 Numere.

Seria de 5 costă 70 cr., seria de 10 costă 1 fl. 40 cr. în care e cuprinsă și espedarea franco.

Pănă acum a apărut:

Nr. 1 Realități și Visări, novelete și schițe de Septimiu Sever Secula.

Nr. 2 Iancŭ de Hunyad, cercetare istorică de Iosif Bălan, cu 2 ilustrațiuni.

Se pot procura și dela Libraria archidiecesană.

Szeben várm. alispánja.

11275 sz. V. 1897. [74] 1—1

Pályázati hirdetmény.

A Szebenvármegye pénztáránal megüreszedett és föispáni kinevezés utján betöltendö évi 600 frt. fizetéssel és 100 frt. lakbérrel javadalmazott *pénztári tiszti* állomásra azonnal pályázatot hirdetek azon megjegyzéssel, hogy az ezen állomásra kinevezendö pályazó egy évi fizetésének megfelelő tiszti óvadékot tartozik letenni.

Felhivom pályázni ohajtokat, hogy az 1883 évi I. t. czikk 18 §-a szerinti minösitettségüket, előèletük feddhetlenségét és eddigi foglalkozásaikat esetleg eddigi alkalmaztatásukat igazoló okmányokkal felszerelt pályázati folyamodványaikat és pedig a közszolgálatban levök rendes szolgálati uton folyó évi **junius hó 23-ig** Méltoságos Thalmann Gusztáv úrhoz, Szebenvármegye föispánjához annál bizonyosabban nyujtsák be, mivel késöbben beérkező folyamodványok nem fognak figyelembe vétetni.

Nagy-Szeben, 1897 junius hó 10 évi.

Reissenberger.
alispán.

„ARDELEANA“,
institut de credit și economii, societate pe acții în Orĕștie.

Fonduri proprii: fl. 350.000. Depuneri: fl. 700.000.

Circulație anuală: fl. 3,000.000.

Institutul face următórele operațiuni, la cari recomandă serviciile sale:

1. **acórdă împrumuturi** cu interese de 8%;
2. **primesce depuneri** dela particulari cu 5 și cu 5½, ér dela corrațiuni culturale cu 6%;
3. **cumpĕră și vinde realități;**
4. **cumpĕră și vinde mărfuri și producte;**
5. **arêndéză și exarêndéză realități!**
6. **cumpĕră și vinde efecte publice;**
7. **mijlocesce operațiuni**, specificate sub 3, 4, 5.

La institut se mai află 500 acții proprii, puse în vindere conform Prospectului staverit de Direcțiunea institutului sub Nr. 68/1897.

Ori-ce afacere se póte resolva și informări se pot lua verbal în biuroul institutului, ér în scris prin corespondență.

Orĕștie, în Maiu 1897.

[73] 1—12

Direcțiunea.

Mare prăvălie
de
băcănie, candite, delicatese, bumbacuri etc.
a societății comerciale
„CONCORDIA“
Str. Măcelarilor Nr. 20. Strada Baier Nr. 1.
Edificiul „Albinei“.
Vênḑare în mare și mic.

Tóte articolele aparținĕtóre sferei de **băcănie, delicatese, candite** și **bumbacuri** se pot procura cu **prețurile cele mai moderate și în calitatea cea mai bună,** la **societatea „Concordia“.**

Prăvălia nóstră arangiată după recerințele moderne, numerósele localități ce ne stau la disposiție, precum și importul direct de mărfuri, ne pun în plăcuta posiție de a corĕspunde tuturor așteptărilor.

În special recomandăm Onor. public următórele articole: **Cafea, próspĕtă de diferite soiuri, Zăhar raff. I-a, Stafide, Migdale, Mazere, Linte, Orez, Piper, Cuișóre, Șafran francez, Thee, făină de toți numerii, Orange, Masline, Icre negre și roșii Șuncă, Salamă, Pesci marinați (Aalfisch, heringi, ruși), brânze próspete, Liqueuri (E. Lichtwitz & Co.) Rum, Cognac.**

Vinars curat de drojdii. — Vinars curat de prune.

Oțet de vin veritabil.

Vinuri curate și tot felul de ape minerale.

Fructe sudice, Oleiuri, Lumini, Săpunuri, Petroleu etc.

diferite sĕminţe agronomice plombate și scutite de rocoină cu prețuri fórte favorabile.

Din despărțĕmêntul de textile recomandăm următórele: **Bumbacuri de țesut, Bumbacuri franțozești veritabile (Marca D. M. & C.) albe si de diferite colori, Pĕr (Haras) bercă, Mătăsuri de cusut în diferite colori**, etc.

Așteptând numerósele comande ale Mult On. public și promițĕnd serviciu prompt,

semnăm cu tótă stima:
„Concordia“,
societate comercială pe acții.

[59] 4

Redactor prov. Gavriil Hango.

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

La numĕrul acesta se alătură ca suplement separat Nr. 11 din „Fóia Pedagogică“

Nr. 61. Sibiiu, Joi, 5/17 Iuniu 1897. *Anul XLV.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
la „Tel. Rom.“ într'una cu suplementul „Fóia Pedagogică“
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr.
pentru fie-care publicare.

Reacțiune.

Sibiiu, în 16 Iuniu 1897.

In cursul actualelor desbateri parlamentare guvernul s'a vĕḑut necesitat a protesta în contra gravei învinuiri, rídicate de către oposiție, că ar fi un guvern reacționar.

Ce este în esență reacțiunea?

O acțiune în potriva tuturor întocmirilor liberale, o luptă în contra tendințelor progresiste ale popórelor, o sugrumare a parlamentarismului. Reacțiunea însémnă totodată o acumulare a tuturor mijlócelor și puterilor de guvernare și centralisarea lor în mânile unui for restrîns, a cărui putere astfel ajunge nemărginită, încontrolabilă, absolută.

Astfel de sistem reacționar a stăpânit în Europa cu succese mari dar desastróse îndeosebi pe la începutul acestui veac și a grasat — cum am ḑice — în unele țĕri până la anii 60. Indemn la reacțiune a dat marea revoluție socială produsă de lume-cuceritoriul Napoleon, care în țĕrile luate de el cu arme vitejesci, întroducea pretutindeni o liberală guvernare, acorda drepturi egale tuturor cetățenilor prin „codul Napoleon“, astfel că îndeosebi cetățenii cei apăsați și preterați se închinau marelui erou, și'l slăveau ca pe un idol.

Ér după-ce luceafĕrul libertății popórelor a dispărut de pe orisontul Europei, sau strîns diplomații mari și mititei ai tuturor țerilor europene la congresul din Paris dela 1815 și au resturnat cu mânile lor sdrobitóre tóte alcătuirile lui Napoleon, au declarat reacțiunea în contra lor, restabilind stările de înaintea anului 1789, întroducênd în țĕrile lor cel mai reacționar sistem de guvernare.

Drepturile de publicitate, de asociare și de întrunire, până și cel mai elementar drept individual, dreptul vorbirei, erau încătușate. Ori ce mișcare naționalistă sau culturală era înăbușită, ér inițiatori aruncați în temniță. Regimelor le stetea la disposiție o óste de agenți secreți și spioni, la care óste se inregimentau cele mai corupte elemente. Ér popórele, când se adunau la diferite sĕrbări naționale, erau inpraschiate de gendarmi și miliție din pricina că cereau în gură mare, ca se li se respecte dorințele, ca se fie representate în parlamenț, cereau desvoltare liberă în ale culturei.

Aceste sisteme cari opugnau cele mai elementare drepturi ale popórelor și puneau atât de puternici stavile civilisațiunei nau putut se dăinuéscă mult. Era firesc ca efectul lor sĕ fie — revoluțiunea.

Și revoluția a isbucnit în prima linie în țéra libertăților, în Francia. In Iulie 1830 a fost detronat bourbonul Carol al X-lea, ér' în locul lui a fost proclamat liberalul Philip de Orleans.

Acesta a revocat tóte ordonanțele lui Carol, a șters puterea aristocrației a întrodus representanța poporului, parlamentarismul, a dat libertate de pressă, de întrunire și asociare. Poporul francez și-a reluat calea óblă și frumósă, ér celelalte popóre priviau cu invidie la acéstă fericită țéră.

Revoluția franceză din Iulie 1830 a fost stimul pentru Poloni și Belgiani cari se rescularăi și ei. In Italia și Germania (atunci una cu Austria) se formau an de an grupuri revoluționare Cu tóte aceste însĕ au durat aceste stări absolutistice în Germania și Austria — unde erau mai acute — până la anul 1866 când li-s'a pus capĕt prin Königgraetz și Sadova. Bismarck și marele Wilhelm înființând marele stat german în frunte cu Prusia, au șters absolutismul și reacțiunea, au frânt bariera de care se loviau valurile civilisațiunei.

Dar la noi în Ungaria?

Valurile reacțiunei au spălăcit și pămêntul Ungariei și au dus popórele de aci la anii de eliberare, 1848/9. Deací începênd se aud tânguirile Magiarilor în contra absolutismului austriac, ér pentru noi se pornesce epoca de luptă națională sistematică, de desvoltare a conscienței naționale.

A sosit apoi anul 1867. Absolutismul autriac încetéză, Magiarii se fac desĕvîrșiți stăpâni peste situație, gustând fructele dualismului. Tânguirile lor încetéză, se pornesc însĕ tênguirile nóstre ale naționalităților și devin tot mai multe, tot mai intensive.

Absolutismul austriac era simțit de către toți de o potrivă, de Magiari ca și de Români. Trecênd însĕ puterea conducerei în mânile Magiarilor, raportul s'a schimbă, ori-ce acțiune a nóstră se isbesce de reacțiunea lor a unei puteri nemărginite, absolute.

Dacă partidele opoziționale magiare își permit luxul de a numí guvernul reacționar, ce sĕ ḑicem noi naționalitățile?

Dacă înșiși Magiarii se vĕd oprimați și împedecați în libera lor desvoltare, — cum sĕ ne precisăm noi acusele față de o oblăduire, care îndeosebi în anii din urmă atâtea doveḑi de intoleranță, de tendențe reacționare și de fățișă persecuțiune ne-a dat?

Unde suntem noi? Óre nu este multă analogie între stările nóstre de acum și între cele din Francia înainte de 1830 și în Germania până la 1848? Avem noi Românii drept liber de întrunire și de asociare, avem noi deplina libertate a pressei și a vorbirei? Óre nu suntem încunjurați de agenți secreți și de jendarmii cei crunți, cari varsă sânge la poruncă, fără deosebită mustrare de consciință? Ér lupta declarată de Magiari în contra limbei nóstre și a valórei nóstre etnice preste tot, — ce este decât o reacțiune orbișă în contra consciinței nóstre naționale? Sguduirea așeḑĕmintelor nóstre bisericești, vecinicul amestec în trebile nóstre bisericești și scolare, continuele terorisări și atentate pe aceste terene, — nu denótă ele tóte, că destinele nóstre sunt pendente dela o putere reacționară, absolutistică, care vrea sĕ ne derigeze fără a reflecta la voința nóstră, care ține continuă judecată asupra nóstră, dar fără noi. Legile politice-bisericești, legile scolare cele codificate și cele puse în prospect, statificarea administrației, — nu sunt tot atâtea doveḑi de concentrare a puterei în mâna statului pentru a da hrana nesațiósei idee de stat magiar, acelui monstru care vecinic ne arată colții ascuțiți?

Și acest curent este mânat tot înainte, fără nici o considerație, fără a lua măcar pildă și învĕțătură din istoria altor popóre, cari politicește s'au cumințit și cari au vĕḑut cât de amare sunt ródele reacțiunei.

Noi firește suntem prea debili ca sĕ ne opunem pe tótă linia și întotdeauna cu succes acestui curent, și acum póte mai debili ca de altă dată. Tóte protestele nóstre în contra pornirilor dușmănești sunt numai nește beșici de săpun. Și acéstă debilitate a nóstră îi face pe dușmani trufași și cutezători și le dă voe a se îmbăta de parfumul succeselor.

Fie-le de bine! Un lucru însĕ sĕ vede că-l desconsideră dușmanii noștri.

Se póte și se va întêmpla, ca slăbiciunea se dispară dintre noi, ca tóte forțele nóstre sĕ se împreune, ca poporul nostru și cărturarii se fie un trup și un suflet, și atunci noi vom fi puternici și mari și vom ridica un zid, prin care vom pune capĕt curentului. Vom perde póte și din toleranța nóstră, din obediență și lenea nóstră și vom deveni mai aprigi și mai pretențioși....

Óre nu socot deținĕtorii puterii, reacționarii nostri, că atunci desmetecirea lor, trecerea dela vis la realitate, le póte devení cam neplăcută?

„Asociațiunea națională aradană“, și-a ținut adunarea generală în 3/16 a curentei. Adunarea a fost deschisă de protosincelul **A.** Hamsea, care în cuvêntul de deschidere accentuéză progresul, ce societatea a început sĕ iee în timpul din urmă. Din raportul general se vede, că societatea a luat un avênt îmbucurător, ales prin înscrierea de mai mulți membri noi, și prin administrarea la cassa societății a venitelor dela petrecerile arangiate de tinerimea aradană. Din raportul cassarului sĕ vede, că starea financiară a societății e mulțămitóre. Socotelile s'au aflat în regulă. „Fondul tinerimei aradane s'a primit în administrarea Asociațiunii, încorporându-se la aceea. La propunerea profesorului sem. R. Ciorogariu, direcțiunea va veni la proxima adunare generală cu propunere în privința împărțirii de ajutóre pe séma meseriașilor și a industriașilor. S'au reales apoi direcțiunea și funcționarii.

FOIȚA.

Documente pentru limbă și istorie.

(Urmare.)

Insemnări pe carte înșirate aci în rênd chronologic:

1. La anul 1789 Nov. 3 de când s'au stricat capela grecilor și s'au dus la biserica cea nóuă.

2. Acéstă carte, care cuprinde întru dênsa mai multe vistierii ale sufletescii doctorii, de care némul părintescii mele patrii s'a tălmăcit prin cea de lut mâna mea cea nevrednică, care carte umplêndu-se de focul dragostii și chir Savva Marcea a o trebui pentru sine, acum a hărăzit-o părintele popii Crăciun, parochul din Agnita Petru, ca sĕ aibă datoria a'l pomeni la jertfa cea nesângerată pentru iertarea pĕcatelor din neam și neamul Dumnealui.

S'au dat în Brașov 1790 Maiu 10 Savva (dóue cuvinte nu sĕ pot ceti), dat de a mea bunăvoe. Savva. Fiind de față și eu dascălul Radu Duma, cântărețul bisericei Brașovului. Martor.

3. „Acéstă carte s'au petrecut cetindu-se tótă de mine popa Savvul Deișorénul din satul Merghindealeși s'au petrecut la anul 1782, și am însemnat fiind in Agnita 1792, Maiu 28 ḑile.

4. „Popa Savva Popovici of Reșinari, asesor consistorial 1812“.

5. „La anul 1812 Aprilie 5 ḑile a cetit acéstă carte tótă popa Crăciun Fechetici of Șoimuș Namesnic Protopopiatului de sus al Cetății de Baltă și a-și fi scris și mai mult, dară sĕ rĕcea mămăliga“.

6. „Acéstă carte s'au cetit și de mine preotul Michail Moldovan, parochul pravoslavnic grecesc al (nelegibil) 1812 Dechemvrie“.

7. „M'am învrednicit și eu mult pĕcătosul și nevrednicul la bietele bĕtrânețele mele cele de 73 de ani și 40 de ḑile, de am cetit pe acéstă sântă carte și am aflat mulți mărĕcini înghimpoși într'ênsa, dară clestele credinței cei pravoslavnice le trage din gura hulitorilor ca pe măséea cea plină de dureri din gura celui ce simte durerea.

Smeritul și mult pĕcătosul Teodor Dâbea, paroch în Daneșiu, 1813 Ianuarie în 24“.

8. „Pentru acéstă carte s'au luat dela mine alta.

Voina Pitișiu paroch Bolgarszekului“.

9. „Ioan Gheaja m. p. Protopop Varmegiei Belgradului de sus am cetit întru acésta carte și am scris 6 Februarie 1834“.

10. „La anul 1837 și 1838, 20 Fevruarie am hotărît cetirea. Stoicovici parochul (nelegibil)“.

Cartea acésta manuscrisa s'a aflat la parochul Vasiliu Hodoșiu din Iclandul mare, care probabil o a primit dela socrul sĕu, rĕposatul protopresbiter al Paloșiului Nicolau Gheaja; éră la mâna nóstră a ajuns prin mijlocirea inteligentului paroch din Nasna Stefan Russu, care este ginere al parochului Vasiliu Hodoșiu.

(Va urma.)

Salarisarea.

Se póte tot acest lucru ajunge și pe altă cale. Sistemul cu capelaniile se póte întinde, pentru-ca clerul în numĕr totuși sĕ nu scadă tare. Asta s'ar putea așa, că unde 1—2—3 comune se grupéză ca matră și filii, se așéḑă preot (paroch) și capelan, cari sunt obligați în rêndul așeḑat a face serviciile.

Venitele încassate se vor distribuí proporționat cu rangul. Capelanii de regulă ar putea purta și sarcina de a fi învĕțători.

Cu statutul organic un astfel de arangiament nu póte vení în contraḑicere, fiind un drept al congresului organisarea parochiilor.

In cadrul unei astfel de organisări mai cu înlesnire se póte forma câte un fond, menit a ameliora dotațiunea parochilor. Dela întroducerea administrațiunei mai corecte a averilor bisericesci, în numĕróse parochii s'au format fonduri cu așa menițiune și averea bisericilor în mod rapid a crescut. Acele capitale, prin comune unde de regulă și interesele sunt bunișóre, se pot ușor ridica la considerabile sume. Dóuĕ-trei astfel fonduri contopite — pot da un capital, care cu interesele sale póte ajuta fórte mult.

Sĕ nu se uite, că dărnicia, jertfa pentru biserică a fost totdéuna una din notele caracteristice a Românului. Și aḑi nu s'a stîns de tot acest simț. Dintre creștini mulți, vĕḑênd scopul salutar, nu vor hesita a vení cu obolul lor în favorul fondului. Cunosc mulți creștini, cari — în schimbul unor pomeni la sf. prestol — sunt aplicați a ceda bisericei nu numai bani, ci și imobilii, pămênturi.

Ocasiunile trebuesc folosite. Biserica ortodoxă a nóstră a negligat acest mijloc de a-și acuira averi, fonduri. Alte biserici au făcut minuni pe acest teren. Se pricepe ușor, că înainte de 1848 biserica n'a prea putut face așa ceva, fiind numai tolerată. Pentru acum acéstă barieră s'a rupt, și ce nu s'a făcut se póte și de ací încolo face, în generația actuală încă cu succes.

Ar fi încă o modalitate, care s'a aplicat prin multe părți în mod rodnic. Cu ocasia comassărilor — ce pe unele locuri se fac — se póte rupe câte o părticică și bisericei. Parochienii de regulă, avênd și conducĕtori destoinici, se învoesc. Mai bucuros cedéză ei din teritor o părticică, care nu se simte pentru nici-unul, decât sĕ susțină tot din arunc și pe preot.

Fie una, fie alta din modalitățile indicate aplicată, fie tóte deodată, póte resulta o sumă bună, care deși, póte pentru moment nu satisface trebuințele, dar promite mult pentru viitor. Cutez a afirma, că atâta meliorare se póte obținea câtă se obține pe calea corónei de familie. Pe de-asupra o astfel de meliorare se obține cu mijlóce de tot órdinare și în mod firesc, nu forțând tréba. Ce e de notat, se produce un fel de clasificare a preoțimei, prin care se stimuléză ambițiunea de a nisui la rang din ce în ce mai înalt.

Una din scăderile sistemului nostru în parochii este aceea, că parochiile nu oferă destul teren, pentru-ca meritele sĕ fie remunerate, Pe lângă tot sistemul autonom al parochiilor, se póte obținea acel resultat, ca numai persóne binemeritate sĕ se așeḑe în locuri cu destulă dotațiune. Sinódele și congresul dór pentru acea trébă sunt alcătuite ca sĕ statoréscă normele de lipsă, după-cum cer trebuințele, cine și unde póte concura și viceversa.

In stat încă sunt margini cu privire la salare, deși agendele oficiului nu difer, ce a mai determinat sistem acest mijloc de a produce avênt în afacerile ei.

Se va obiecționa, că îmbunătățirile puse în perspectivă privesc viitorul de present sunt vorbe deșerte.

Tot așa de actuală e îmbunătățirea pe calea corónelor — rĕspund. Pănă sĕ vină rêndul la preoți va mai trece apă pe Dunăre. Adevĕrul e, că se pot obținea îmbunătățiri seriόse, aḑi chiar punêndu-se în praxă preatinsele mijlóce.

Un óre-care zel și perseveranță în muncă, însoțite de un fin tact — se cere la tot casul din partea celor chemați a conduce.

„Societatea pentru fondul teatrului român“ s'a ținut ședințele sale bine cercetate în ḑilele Rosaliilor la Orăștie. Succesul moral cât și cel material a fost mare. (Peste 1200 fl). Adunarea următóre se va ținea la Hațeg. Raportul special în numĕrul viitor!

Patriarchul Brancovici și congresul sêrbesc. Din Neoplanta sosesce scirea, că la alegerile pentru congresul, ce se va ținé în 11 a lunei viitóre în Carloveț, reușesc radicalii. Eventualitatea învingerii lor, ar aduce cu sine sigura cădere a lui Brankovics. Observând patriarchul penibila situație a intrevonit la Bánffy și 'i-a cerut séu revocarea ținerii congresului în casul reușirei radicalilor, séu închiderea aceluia imediat după deschidere. Se susține, că Bánffy nu vrea sĕ se amestece în afacerea acésta. — Afacerea se explică prin promisiunile, ce patriarchul le-a făcut cu ocasia ultimei sale audiențe, Monarchului, că adecă va lucra, ca alegerile sĕ decurgă după dorință guvernului. Dacă nu va succede afacerea în chipul acesta urmarea va fi căderea patriarchului.

— Aceste le comunicăm după „Bud. Hirlap“, însĕ cu tótă reserva.

Cântările nóstre bisericesci.

Sub titlul acesta primim spre publicare articolul ce urméză. Deși nu exploatéză în deajuns chestiunea atinsă, îi facem cu plăcere loc, cu atât mai mult că este o temă ce póte și trebue se fie discutată în public. Abusurile ce se comit cu cântările bisericei sunt multe și e necesar ca acelea se fie ventilate, reprobate și îndreptate din partea celor competenți.

Păclișa, 25 Maiu 1897.

E lucru în deobște cunoscut, că dintre tóte riturile ereștinesci cel mai atrăgător, cel mai înălțător de suflet este ritul oriental. Ómeni străini de confesiunea nóstră au rĕmas încântați de frumsețea impunĕtóre a cultului dumneḑeesc oriental. — Chiar popoporul cel mai numĕros din Europa numai fermecat de acest cult a primit ortodoxismul.

Și óre ce anume îl face pe acest cult dominant intre celelalte? — Fără multă obosélă a minții și fără de a greși putem ḑice, că podóba serviciului dumnneḑeesc oriental constă din cântările ce se ecsecută la acesta. Da, cântarea variată e aceea ce ridică nimbul acestui cult. Cântarea se trage ca un fir roșu în întreg serviciul dumneḑeesc. Atât la liturgie cât și la utrenie, vecernie etc. materialul scris mai mult sĕ cântă de cât se cetesce. — Fiind cântarea factor important în servțiiul dumneḑeesc trebue sĕ i-se și dea atențiunea cea mai mare; din motivul, că acest cult sĕ nu sufere nimic în frumsețea și maiestositatea sa, și ca sĕ n'avem de a ne mai plânge la indiferentism în biserică.

Pentru-că, daca e adevĕrat că iregularitățile în administrarea averilor bisericesci, și pĕcătósa însușire a unor preoți de a șicana pe parochienii sĕi, — când lipsă au acestia de serviciul parochului, — disgustă pe ómeni de biserică și de tot ce se petrec cu ea și pentru ea, apoi tot atât de adevĕrat e și aceea, că dacă cântările în serviciul dumneḑeesc nu se execută corect și frumos, poporul, mai ales al nostru, nu se póte avênta cu gândul sĕu la cea mai supremă ființă pentru care se celebréză, și prin urmare i-sĕ urăsce în biserică, cască în drépta și în stânga, ba pe unii îi cuprinde chiar și somnul. Resultatul moral în astfel de casuri și-l póte închipui ori și cine — e tare trist.

Fiind-că cântările bisericesci după prescrierile tipiconale au ale îndeplini atât preotul cât și învĕțătorul, cei cari se dedică acestor chemări ar trebui se fie în curat cu acésta și încă ca studenți în gimnasiu sĕ facă deprinderi de musică vocală.

E tare trist însĕ, că acésta în cele mai multe casuri nu sĕ face, ba esperiența ne arată, că tocmai tinerii, cari pășesc pe carierile amintite, negligă în parte, ori chiar de tot musica vocală și instrumentală, nefiind acestea studii obligative. Nici pe o carieră mai înaltă nu sĕ cere o anumită cunoscință de musică, numai pe cea preoțéscă și învețătorésca da, ceea-ce însĕ nu se prea ține în vedere. Tinerii, cari până sunt în gimnasiu nici habar n'au de acest obiect, numai după ce au întrat în seminariu vĕd, că ce rĕu au făcut. Atunci, unii pe lângă cea mai tare voință și cel mai mare zel abia sĕ pot iniția în cunoscințele cele mai necesare ale musicei: vocea aspră și nedeprinsă, auzul musical — póte din fire debil — mai de tot timpit, cunoscințele cele mai elementare despre formarea tonurilor, a notelor și scalele musicale etc. lipsesc.

Cântările bisericesci, executate de atari ómeni, nu vor fi în stare a ridica măreția cultului, nici a încălḑi pe popor penrru cele sfinte.

La cântările bisericesci trebue urmate cu necesitate în prima linie acestea:

1. Cântările sĕ se predea corect, atât în text cât și în melodie, nimica schimbând séu adăugênd, ci după cum ele sau statorit de biserică. Cel care schimbă în text, în melodie ori în modulațiunea cântărei calcă postulatul cel dintâiu ce-l avem la cântări. Cântările ce sunt a sĕ cânta la o anumită sĕrbătóre, sĕ nu se pună și la altă sĕrbătóre de cumva acésta nu o demândă tipicul.

2. Cântările bisericesci sĕ se accentueze corect. Silabele pe cari cade accentul trebue pronunțate mai apăsate ca celelalte. Față de acéstă cerință greșesc cei mai mulți dintre cântăreți: causa e pronunțarea greșită a limbei și necunoscințe temeinice a limbei preste tot. Preste tot sunt puțini aceia cari țin cont de prosodia cântărei. Datorința profesorilor de cant e sĕ îndrepteze erorile de feliul acesta.

3. Cântările sĕ se execute în mod demn și cu evlavie. Aci trebue grijit ca cântarea se nu se cânte nici prea forte, nici prea piano, apoi nici prea iute, nici prea încet. Cel ce hodoroseste cântările vatămă pe Dumneḑeu și scandaliséză publicul. Ca în tóte celea și aici trebue ținută calea mijlocie. Sĕ ne acomodăm și dupĕ text însĕ sĕ-l căutăm și cu cuvenita evlavie.

In ce mesură au sĕ se cânte cântările bisericesci? Și aci trebue se ne păḑim de a nu cădea în extreme; nici prea domol nici prea sunător, nici sbierând nici șopotind sĕ nu le cântăm. Cântarea șoptită produce impaciență ér cea șuierată indignare. Și una și alta trebue încunjorate. Dacă cine-va dispune de voce puternică, sĕ nu crédĕ că sbierând în biserică sĕ recomandă publicului, că de și unora le va plăce póte, la cei mai mulți, în cari e desvoltat gustul estetic cât de cât, sigur nu le va plăce. Pentru-că nu larmă ci evlavie sĕ cere în biserică.

Din aceste până aci înșirate sĕ vede dar că cântările bisericosci recer ostenélă și pregătire.

Cântările nóstre bisericesci sunt atât de frumóse, atât de înălțătóre de suflet, dacă cântându-se se ține cont de melodie, accentuare, prosodie și intervalele de timp — în cât pétră de ai fi trebue sĕ te mișci.

Acestea sĕ le avem în vedere preoții și învĕțătorii, și sunt sigur că vom contribuì fórte mult la susținerea interesului pentru biserică în poporul nostru românesc.

G. Albu.

Concertul Demetriu Popoviciu.

Vinerea trecută am avut o séră de adevĕrată mândrie națională, și nu avem cuvinte spre a exprima destul de clar acéstă a nóstră mândrie națională.

Am fost un popor asuprit noi românii, și aici, și în vecinul regat român; lumea cea mare ne-a ținut buni de a lucra pămêntul ca alții sĕ se desvólte, sĕ dea înainte, sĕ trăéscă din sudorile feței nóstre.

Încetul cu încetul ne-am ridicat, am scuturat jugul sclăviei, ne-am ridicat capul, am început a cultiva sciința și artele, și am putut da doveḑi strălucite, că eminente în sușiri are poporul nostru român.

Dintre artiștii români domnul Dimitriu Popovici a fost cel mai fericit, el ca cântăreț stă aḑi la o tréptă fórte înaltă, a cântat pe binele cele mai renumite din Europa, a dat concerte în America, și prin talentul seu a făcut cinste numelui de român.

Ne sălta inima când cetiam despre prestațiunile dênsului între străini, eram onorați și noi Românii prin onórea ce i-se da lui, căci el e os din ósele nóstre, carne din carnea nóstră, sânge din sângele nostru, și ar trebui sĕ fim de tot mărginiți, dacă nu ne-am simțí făloși, că din poporul nostru s'a ridicat la o asemenea valóre artistică acest om, că el în nimbul la care a ajuns, nu s'a lăpĕdat de neamul seu, că el cu falá se presentéză lumei străine ca român, ca eșit din sinul poporului român.

Dorind doriam sĕ ni se mai dea ocasiune a auḑí în orașul nostru cântând pe acest adorat cântăreț al lumei culte, și reuniunea română de musică din Sibiiu ne-a sciut procura deosebita plăcere de a auḑí pe domnul Popovici cântând în concertul de Vineri séra.

Domnul Demetriu Popovici are o puternică voce de bariton de care dispune cu deosebită măestrie. Perfect în arta de a cânta, domnul Popovici străbate tóte tainele inimei omenesci, cu măestrie interpretéză tóte situațiunile, și simți, că stai în fața unui om superior, care te răpesce cu sine, și te face sĕ simți tot farmecul ce ḑace în musică.

Cine nu e în stare a se inspira sub farmecul cântărei domnului Popovici, acela nu póte face pretensiune nici la cel mai mic grad de cultură.

In concertul de Vineri séra domnul Popovici a căntat cu multă măestrie „Prologul“ din Bajazzo de Leoncavallo, „Serenadă“ din Don Juan de W. A. Mozart, „Der arme Peter“ de R. Schumann, și a răpit inimile ascultătorilor. Aplausele frenetice au fost dovadă, că publicul a sciut apreția prestațiunile de artă ale cântărețului.

Cu admirațiune a ascultat publicu executarea frumóselor cântece de G. Dima *a)* „Dorința“ *b)* „Preste vêrfuri“, și *c)* „De ce nu-mi vii“, care pănă acuma nu au mai fost executate în public.

Trei genii ai neamului românesc au contribuit la acéstă apoteosă a artei române.

Neîntrecutul poet român M. Eminescu ne-a dat admirabilele versuri, neîntrecutul compositor român Georgiu Dima le-a a făcut admirabila melodie și neîntrecutul cântăreț, artistul Demetriu Popovici le-a interpretat în mod admirabil de frumos.

Publicul distins din séra concertului a simțit conlucrarea acestor trei genii și admirațiunei sale a dat expresiune prin aplause ridicate la apoteosă.

Suntem fericiți, că putem tălmací sentimentele, de cari a fost pĕtruns publicul la apoteosarea acestor trei genii.

Puternicul duet din opera „Der fliegende Holländer“ de R. Wagner ne-a arătat de câtă forță dispune vocea domnului Popovici, cât este ea de mlădiósă, cu câtă măestrie o întrebuințéză artistul, ne-a presentat totodată ca bună cântăréță pe domnișóra Eugenia Moga, care dispune de o frumósă voce de sopran, a făcut în modul de a cânta progrese fórte frumóse, și promite a deveni putere solistă neprețuită pentru reuniunea română de musică.

La acea înălțime a fost domnul Demetriu Popovici în cântările de Brahms (Prediger Salomo cap 4. Iesus Sirach cap 41.) în C. Löwe (Der Wirthin Töchterlein.)

La nesfîrșitele aplause a mai cântat afară de program cu mult efect cântecul seu favorit *„Mândrulița“* de Stefanescu și aria din opera din Africanerin de Meyerber. Ambe piesele sunt piese de forță ale cântărețului, una în gingașul colorît al dragostei depuse în poesia lui Alexandri, alta în focul cu care erump manifestațiunile sufletului în acea piesă.

Publicul român din Sibiiu a dat domnului Popovíci o frumósă cunună de lauri.

Artistul în piano domnul Victor de Heldenberg a provĕḑut acompaniarea la tóte cântecele domnului Popovici, și cu multă măestrie a executat la pian dóue composițiuni proprii ale domniei sale (Abersee în Sonnenschein, și Bergfalter).

Mare suprindere ne-a făcut domnişóra Irina Pop, care împreună cu măestrul d-sale instructor în pian Victor de Heldenberg a executat composiţia: „Jocuri românesci după motive poporale românesci, pentru patru mâni la piano de C. Chovan“.

Domnişóra Pop cântă cu multă siguranţă şi bravură, dovadă, că urmăresce cu mult zel bunele şi măestrele instrucţiuni ale măestrului sĕu instructor.

Concertul s'a dat în sala dela Gesellschaftshaus, care a fost îndesuită de public distins. Tot ce a avut Sibiiul mai bun, mai ales, a alergat la concertul domnului Popovici.

Avem puţini artisti noi românii. Onórea, care li se face lor, se resfrânge şi asupra nóstră. Domnul Popovici priméscă manifestaţiunea recunoscinţei nóstre pe calea acésta.

Dăm ce avem mai bun. Dăm drept recunoscinţă tótă căldura inimei nóstre iubitului artist, care ne a procurat ḑile atât de senine.

Rosaliile în Sibiiu.

Sĕrbătórea pogorîrii duhului sânt a adus după un îndelungat timp ploios, neplăcut şi împreunat cu multe daune mai ales în agricultură, mult aşteptatele ḑile senine şi uscate.

Sĕninetatea acésta s'a manifestat la noi şi în cele sociale.

Duminecă, în ḑiua primă de Rosalii, s'a oficiat în biserica din Cetate sânta liturgie şi vecernia cu îngenuncherile prescrise din partea Preacuvioşiei sale dlui archimandrit Dr. Ilarion Puşcariu, asistat de ppresbiterul N. Cristea, presbiterul D. Cunţan şi diaconul Elie Moga. Cântările liturgice le-a reprodus corul seminarial.

În capela din reşedinţa archiepiscopéscă de-asemenea s'a servit sânta liturgie, sub decursul căreia Î. P. S. D. archiepiscop şi metropolit Miron Romanul a chirotesit întru ppresbiter pe presbiterul Sergiu Medean, ales şi denumit ppresbiter al Şebeşului.

La óra 1 p. m. s'a dat apoi la masa archiepiscopului un prânḑ în onórea distinsului cântăreţ şi artist român *Dumitru Popovici* şi a nouchirotesitului ppresbiter, la care au participat mai mulţi asesori consistoriali şi onoraţiori din Sibiiu.

În timpul mesei s'au deslănţuit, ca la ori-ce convenire românéscă, călduróse discursuri, respective toaste.

Şirul lor a fost început de Preacuvioşia Sa Dr. I. Puşcariu. D-sa, accentuând însemnătatea Rosaliilor pentru desvoltarea creştinismului, a culturei şi a îndreptăţirii limbilor şi drepturilor naţionale, închină pocalul în sănĕtatea capului bisericei nóstre, a Excelenţiei Sale, care prin presenta întrunire ne-a dat ocasiune a îmbrăţişa în mijlocul nostru pe ilustrul baritonist Dumitru Popovici şi de a sĕrbătorí pe părintele S. Medean, carele aḑi a primit darul unui însemnat oficiu în organismul bisericei nóstre.

Excelenţia Sa, mulţumind în general tuturor pentru presentare, vorbesce în special pentru alesul sĕu óspe, artistul D. Popovici, care 'i-a făcut deosebita onóre de a-l puté saluta între óspeţii mesei sale şi pentru S. Medean, căruia i-a reîmprospĕtat în memorie înaltele poveţe întru îndeplinirea conscienţiósă a noului seu oficiu.

Părintele Medean rĕspunḑĕnd mulţumesce Excelenţiei Sale pentru bunăvoinţa şi distincţiunea, de care l'a împărtĕşit şi promite, că se va nisuí a satisface datorinţele ce i-se impun.

După acesta vorbesce secretariul Dr. Elie Cristea în cuvinte avêntate pentru dl D. Popovici. Din toastul D-sale, care ni s'a imprimat binişor, reproducem următórele:

Ómenii, cari se îndeletnicesc cu artele frumóse, au avut adese-ori ocasiune a aflá, că bărbaţi luminaţi, cari cu agera lor minte cuprind şi pĕtrund cursul vieţei şi lumii acesteia, asémĕnă arta musicală, cântarea cu religiunea; cântarea însasi o numesc o adevĕrată religiune. Cei ce au avut fericita ocasiune de a auḑi cântăreţi de renume, a participa la concertul de Vineri al dlui P. şi mai ales cei ce au ascultat neîntrecuta lui vóce şi cântare in oratoriul Ilie: aceia de sigur s'au depărtat cu convingerea, că asĕmĕnarea atinsă mai sus este fórte la loc; căci într'adevĕr nu-ţi poţi închipui ceva mai frumos, mai admirabil, mai ideal, ba chiar mai *sânt*, ca şi cântarea distinsului nostru artist Dumitru Popovici. Vocea d-sale este atât de pĕtrunḑĕtóre, plină de farmec şi evlavie, încât ne atinge cele mai ascunse córde ale internului nostru, ne ridică gândul, sufletul din mijlocul grijilor acestei vieţi în sfere sublime, ideale, în câmpiile zimbitóre, unde suflă zefirii plăcuţi şi lucesce sórele sĕnităţii, rĕspândind raḑele trandafirii ale frumseţei; ba ne şi înalţă chiar pe aripele cântării sale la D-ḑeu, la Creatorul celor vĕḑute şi nevĕḑute.

Intr'adevĕr numai ascultând un asemenea cântăreţ poţi inţelege ceea ce ḑice Schiller într'o poesie.

„*Das Schöne bluth nur im Gesang*“.

Dar pe lângă evlavie, ne inspira versul d-lui P. o deosebită mândrie, carea se potenţéză mai ales, când scim, că vocea lui este nu numai frumósă şi artistică, ci mai pe sus de tóte *românéscă*.

Durere numai că — după ḑisa lui Alexandri:

„*Tot, ce-i falnic şi frumos*
„*Curênd trece, curênd móre,*
„*Ca un cântec, ca o flóre*
„*Ca un fulger luminos.*

In tocmai şi cântarea alesului nostru baritonist trece, se sfêrşesce mult mai iute, ea e mult mai falnică şi mai plăcută, decât ca sĕ ne mulţămim a o fi ascultat odată, de dóue ori la vr'un concert.

Ne mângăe însĕ împrejurarea, că pe Mercuri cu ocasiunea concertului valorósei nóstre reuniuni de musică, vom fi érăşi în plăcuta posiţiune de a-l asculta şi admira.

Constată, că ḑiua de aḑi are pentru noi o îndoită însemnătate. De o parte: Sĕrbătorim pe un preot, care a primit dela Dumneḑeu prin mijlocirea I. P. S. nostru archiepiscop şi metropolit darul, chirotesirea de ppresbiter al Sebeşului; de altă parte salutăm şi sĕrbătorim pe un alt rar preot, care tot dela Dumneḑeu şi-a primit darul, talentul sĕu şi care tot Domnului servesce la altariul artei musicale. Pentru acest rar preot, artistul D. P. închină păharul sĕu, dorind ca D-ḑeu sĕ-i susţină alésa voce la înălţimea artei, ca şi pe viitor încă mulţi ani sĕ pótă secera nenumĕraţi lauri şi sĕ pótă câştiga nimb şi admiraţiune nu numai pentru sine, ci şi pentru neamul românesc, care-i mândru a-l numĕra între fiii sĕi.

Sĕ scólă acum iubitul nostru artist şi în cuvinte simţite arată, că a umblat multă lume 'mpĕrăţie, dar n'a aflat ómeni cari sĕ-l îmbrăţişeze mai cu intimitate şi în mijlocul cărora sĕ se simtă mai bine, ca şi pe Sibieni. Amintesce, că a mai cercetat Sibiiul înainte cu 12 ani, la începutul carierei sale de cântăreţ, şi înainte cu 5 ani. Petrecerea în Sibiiu i-a fost totdéuna din cele mai plăcute şi în depărtatele sale călĕtorii adese ori îi vine în minte Sibiiul cu însufleţita lui societate română, în mijlocul cărĕia se doresce. A venit acum şi a treia óră la Sibiiu, că ţine mult la profesorul şi componistul Georgiu Dima, şi la activitatea lui musicală în societatea română. Sprijinirea acestei activităţi o voesce, căci precum în lumea mare doresce a se ridica nimbul neamului prin fii sei, aşa acasă între Românii doresce a deştepta consciinţa vitalităţii şi a talentelor, cu cari este dăruit acest popor. Ridică pocalul pentru dl Dima, şi mulţămesce Exelenţiei Sale pentru distinsa onóre de a-l învita la archipăstoresca-i masă. Momentele plăcute petrecute în societatea acésta, le va păstra totdeauna ca o scumpă suvenire, în special suvenirul Exelenţiei Sale î-l va alătura la cel al celorlalţi archierei români, pe cari a avut onórea a-i cunósce.

Excelenţia Sa mai vorbesce pentru profesorul Dima, care mai ales prin activitatea sa pe terenul musicei ne-a câştigat respect în faţa conlocuitorilor. In fine dl Georgiu Dima închină pentru onorabilă presidentă a „Reuniunii femeilor române din loc“ Maria Cosma, carea prin deosebitul ei interes faţă de causele nóstre culturale şi prin zelul desfăşurat în acéstă direcţiune a eşit din sfera îngustă a familiei sale, înmulţindu-şi din ce în ce grijile de mamă şi extinḑêndu-şi iubirea şi preocupaţiunea preste o familie mai mare.

Arétă, că şi aḑi se preocupă cercurile otăritóre bisericeşci, factori valoroşi a înfiinţa aici în Sibiiu o scólă cum se cade elementară cu mai mulţi învĕţărori.

Acésta numitei dómne i-a succes deja de mult, căci ea a pus primadată temelia şi a asigurat viitoriul unei şcóle elementare cu 4 clase, a şcólei elementare de fete.

Acéstă şcólă şi-a luat începutul în casa d-nei Cosma cu instruirea ficei Lucia, acum dna Aurel Cosma din Timişóra. La acéstă primă elevă s'au alăturat şi altele, şi astfel din seminţa acestei instrucţiuni, provĕḑute de fieertatul profesor seminarial Dr. Ioan Crişan, a resărit o şcólă bine îngrijită, ér din acéstă şcólă a isvorit idea înfiinţării unei şcóle civile de fete cu internat.

Jertfele, aduse de d-na Cosma întru realisarea acestui scop, sunt cunoscute şi nu încetéză nici acum, când nisuesce a completa lucrul început prin înfiinţarea unei pedagogii române de fete. Dorind cât mai curênd realisarea şi a acestei nisuinţe, d. Dima golesce pocalul pentru sănătatea dómnei. Acéstă dorinţă o subscriu şi sigiléză cei presenţi prin ciocnirea pocalelor cu distinsa matrónă română, pe carea bine ar fi sĕ o inimiteze cât mai multe femei române de pretutindenea.

După prânḑ s'au retras cu toţii în salónele reşedinţei, unde între discuţiuni alese s'au servit cafeaua.

Examene.

Programa

examenelor publice la institutul Andreian pedagagico-teologic greco-rĕsăritén în Sibiiu cu finitul aaului 1896/7.

I. Secţiunea teologică.

In 17 Iuniu st. v. la 8 óre înainte de améḑi: Teologia morală, cursul II., profesor Dr. Stroia. După améḑi la 3 óre: Introducerea în teologie, cursul I. profesor Dr. I. Stroia.

In 18 a. m. Teologia pastorală şi liturgică, cursul III., prof. Dr. Roşca; p. m. Psichologia, curs. I. şi II. Dr. Şpan.

In 19 a. m. Esegesa şi Ermeneutica, cursul I., prof. I. Ghibu; p. m. Didactica curs. II. şi III. Dr. Şpan.

In 20 a. m Dreptul canonic curs. III. Dr. Şpan.

In 21 a. m. Isagogia, cursul I., I. Ghibu; p. m. Musica vocală, toţi elevii, prof. G. Dima.

In 23 a. m. Istoria bisericéscă, cursul I. Dr. Stroia; p. m. Economia, cursul III. teol. şi ped., prof. D. Comşa.

In 25 a. m. Omiletica, cursul III. prof. Dr. Stroia; p. m. Desemn, Caligrafie curs. I. şi II., prof. Dr. D. Barcian, şi Dr. S. Stroia.

In 26 a. m. Limba şi literatura română, cursul I., prof. Dr. Barcian; p. m., Desemn, Caligrafia, cursul III., prof. Dr. Barcian şi Dr. Stroia.

In 27 a. m. Teologia dogmatică, cursul II., prof. I. Ghibu; p. m., Cântări bisericesci cursul III., prof. D. Cunţan.

II. Secţiunea pedagogică.

În 17 Iuniu st. v. la 8 óre înainte de améḑi: Limba magiară, cursul I. prof. Dr. Roşca. După améḑi la 3 óre: Limba magiară, cursul II. prof. Dr. Şpan.

In 18 a. m. Geografia I. şi II., prof. D. Comşa; p. m. Limba magiară, Istoria pedagogiei, cursul III., prof. Dr. Roşca, Dr. Barcian.

In 19 a. m. Didactica II. şi III. prof. Dr. Span; p. m. Religiunea, Constituţia patriei, cursurile I. şi III. I. Ghibu, şi Dr. Stroia.

In 20 a. m. Istoria şi constituţia patriei, curs. I. şi II., prof. Dr. Stroia; Religiunea, Limba română, curs. III., prof. I. Ghibu şi Dr. Barcian.

In 21 a. m. Psichologia, curs. I. şi II. prof. Dr. Span; p. m. Musica vocală şi instrumentală, Gimnastica, toţi elevii, prof. G. Dima şi Dr. Span.

In 23 a. m. Limba română, cursul II., prof. Dr. Barcian; p. m. Economia, cursul III. ped. şi cler. prof. D. Comşa.

In 24 a. m. Zoologia, curs. I. şi II., prof. Dr. Barcian; p. m. Aritmetica, cursul II., prof. D. Comşa.

În 26 a. m. Religiunea, cursul II. prof. I. Ghibu; p. m. Aritmetica şi Geometria, curs. I. prof. D. Comşa.

În 27 a. m. Limba română, cursul I., prof. Dr. Barcian; p. m. Fisica şi Chemia, curs. III., Cântări bis., cursul III. ped. şi cler., prof. D. Cunţan.

In 28, Conferenţă.

In 29, Serviciul divin şi încheierea festivă a anului şcolar 1896/7.

In 30 Extradarea absolutorilor şi testimoniilor.

Sibiiu, din conferenţa corpului profesoral ţinută la 3 Maiu 1896/7.

Dr. Remus Roşca,
dir. sem.

Programa

examenelor publice dela şcóla civilă de fete a Asociaţiunii transilvane din Sibiiu, la finea anului şcolar 1896/7.

Vineri în 25 Iunie n.

a) înainte de améḑi:

dela 8—10 óre Religiunea cu elevele din tóte clasele civile.
„ 10—11 „ Limba franceză cu cursul III şi IV.

b) după améḑi:

dela 3—5 óre Examenul privat cu elevele din cursul complementar.

Sâmbătă în 26 Iunie n.

a) înainte de améḑi:

dela 9—12 óre. Clasa IV civilă, din studiile: Limba română, Istoria patriei, Limba magiară şi Fisica.

b) după ameḑi:

dela 3—$5^1/_2$ óre Clasa I civilă, din studiile: Limba magiară, Aritmetica şi Limba germană.

Luni în 28 Iunie n.

a) înainte de améḑi:

dela 9—12 óre Clasa III civilă, din studiile: Limba magiară, Aritmetica, Limba germană şi Chemia.

b) după améḑi:

dela 3—$5^1/_2$ óre Clasa II civilă, din studiile: Limba magiară, Istoria universală, Istoria naturală şi Limba română.

Marţi în 29 Iunie n.

dela 9—11 óre musica instrumentală şi vocală, declamaţiuni.

La 11 óre încheerea solemnă a anului şcolar şi distribuirea atestatelor.

Lucrurile de mână femeesci sunt expuse în decursul examenelor, într'una din salele institutului. *Direcţiunea.*

Noutăţi.

„Conferenţă generală“. Pe ḑiua de 29 Iuniu n. este convocată la Cluş o conferenţă generală a credincioşilor bisericei greco-catolice, cu scop de a-şi stabilì ţinuta faţă de mişcările pentru autonomia bisericei catolice. Convocatorul este semnat de mai mulţi corifei — tot laici — ai acestei biserici.

* * *

Neconfesionalitatea, graţie nóuelor legi, se rĕspândesce cu paşi repeḑi. În comuna Tamási s'au presentat înaintea fisoigăbirĕului de acolo, 36 ţĕraui de confesiunea ev. ref. din *Felsőnyék* şi s'au insinuat pentru a fi întroduşi între cei fără confesiune. Fisolgăbirăul i-a întrodus după tóte formele în condica celor fără confesiune.

* * *

Cununie. Dl Dimitrie Banciu, farmacist în Sĕlişte îşi va serba cununia sa cu d-şóra Paraschiva Steflea, Duminecă, în 20 Iuniu st. n. în biserica din Sĕlişte.

— Tot Duminecă se va celebra cununia d-nului învĕţător Şerban Cioran cu d-şóra Paraschiva Bratu în Rĕşinari.

* * *

Celebra tragediană dela Burgteatrul din Viena, Sarolta Wolter, a decedat în 3/15 a curentei în Viena, în etate de 63 ani, după o bólă îndelungată. Wolter 'şi-a câştigat renume mare în rolele de eroină, şi mai ales în dramele clasice eline şi în cele sociale franceze.

* * *

Examen de cualificațiune învěțătoréscă. La examenui de cualificațiune învěțătoréscă, care se va ține în 9 Iuniu a. c. și ḑilele următóre au fost admiși candidații: 1. *Traian Cerbu.* 2. *Nicolan Popovici.* 3. *Alexandru Aiteanu.* 4. *Ioan Lucea.* 5. *Ioachim Trif.* 6. *Ioan Buzete.* 7. *Gavriil Hereș.* 8. *Ana Florea.* 9. *Avram Debleș.* 10. *Oprea Olariu.* 11. *Nicolau Chirciu.* 12. *Ioan Paicu.* 13. *Georgiu Zugăreanu.* 14. *Simeon Kenegariu.* 15. *Ioan Luca.* 16. *Vnsiliu Pleșa.*

Nu au fost admiși pentru-că cererile nu au fost instruate cum sě cade: 1. *Ioachim Groza.* 2. *Alexandru Ciucan.* 3. *Petru Tomoroga.* 4. *Gregoriu Maniț.* 5. *Octavian Piso.* 6. *Simeon Albu.* 7. *Ioan Cadenu.* 8. *Alexandru Bucșa.* 9. *Georgiu Șagăa.* 10. *Michail Todea.* 11. *Vasiliu Ivan.* 12. *Ana Sânteiu.*

* * *

Érăși primejdie în Paris. In suburbiul Neully din Patis s'a ținut ḑilele trecute abicînuitul têrg anual. Sub decursul têrgului, o hdlă, *teatrul inter național*, a prins foc. Cei diu lăunțru au năvălit cu grózâ spre uși. S'a iscat un tumult gróznic. 30 de inși au fost greu răniți. Teatrul a ars cu desevêrșire.

* * *

Examene. Ni-se scrie, că în comuna bisericéscă Berința, din tractul Cetății de pétră, examenul anual s'a ținut în 25 Maiu Maiu st. v. sub presidiul dlui adm. protopopesc, fiind de față preoți, învěțători, comit. par., antistia comunală în frunte cu notarul cercual și poporeni numěroși. Copii presenți au fost în numěr îndestulitoriu. S'au examinat din tóte obiectele, și au dat rěspunsuri fórte bune. Învěț. in Berința e dl Grig. Roman.

În *Finteușul-mare*, același tract, examenul a avut loc în 27 a lunei trecute st. v. tot sub pres. dlui administrator, fiind de față poporeni mulți. Examenul dat de învěțătoriul G. Bogdan a fost bun.

* * *

New-Jorkul și populația lui. Orașul New-Jork are 3 milióne 180,000 de locuitori, cari ocupă o suprafață de 318 mile engleze pătrate.

Datoria orașului e de 217 milióne de dolari, ceea-ce face 70 de dolari pe cap. Budgetul anual e de 65 milióne de dolari. Pentru paza orașului sunt 7000 de polițiști și 2200 pompieri.

New-Jorkul posede 350 de școli municipale cu 7500 profesori și 200000 elevi. Are 1100 biserici, 84 biblioteci publice, 264 spitale și 44 cimitere. Cu tot numěrul mare de locuitori, orașul nu dă anual pentru armată de cât 7000 de ómeni.

* * *

Bibliografic. In Tipografia sud-ungară din Timișóra a apărut:

„*Estras din regulamentul de exercițiu militar și din regulamentul serviciului de câmp*“ tradus de N. Stupariu, locotenent c. și r. în reg. de inf. Nr. 43. O broșură ce se estinde pe 80 pagine 8⁰ și costă 30 cr.

In Tipografia H. Uhrmann Timișóra au apărut:

„*Scene din viéța militară*“ de N. St...a în formă de teatru format 8⁰ mic pe 52 pagine, cu prețul de 20 cr.

Tot aci au apărut:

Aforisme, cugetări și reflecsiuni în limba română și germană de M. de T. Prețul e 1 fl.

In Tipografia și Librăria diecesă Caransebeș au apărut:

Intâia carte de scriere și cetire (abcdar) de E. Hodoș aprobate de Inaltul Ministeriu pentru școlele poporale. Prețul legată 25 cr.

De acelaș autor. *Schițe umoristice*, Caransebeș. Prețul e 1 fl.

Geografia pentru institutele pedagogice și școlele secundare după H. Guthe Wagner de Patriciu Drăgălina Tomul I, Caransebeș 1892. Prețul broșat e 1 fl.

*

— „*Enciclopedia română*“, publicată dîn insărcinarea și sub auspiciile Asociațiunii transilvane de Dr. C. Diaconovich. A apărut fasc. IV., care cuprinde articole „Așango-Balneografia“ cu numěróse ilustrațiuni și harte. Litera A se închee cu pagina 338 cuprinḑênd în total preste 3500 articole pe 676 colóne. Dintre articolele mai însemnate al fasc. IV. amintim: Asia cu chartă excelentă lucrată de F. A. Brockhaus în Lipsca și cu 11 tipuri asiatice; Asigurare; Asociațiune, As. Transilvana; Atanasiu Anghel; Athanasescu Dim.; Atheneul român (cu ilus.) Athos; Aurelian P. S.; Australia (cu 10 ilustr. etnogr.); Austria, A.-Ungaria; Avicultura (cu 2 ilustr.); Axente Sever; Baba; Babeș; Băcău; Băi (B. Herculane de Dr. G. Vuia, cu o panoramă și 4 tablouri excelente din oficina Angerer & Göschl în Viena); Balașa (cu tabl. bisericii D. Balașa) etc. Acest fascicol, dupa cum suntem informați, se va expeda preste câte-va ḑile tuturor abonaților, cari au achitat prețul lui anticipativ. Abonamente se primesc la editorul W. Krafft în Sibiiu și (pentru România) la C. Müller în Bucuresci pe lângă solvirea anticipativă a prețului pentru câte 5 ori 10 fasc. á 1 fl. — resp. Lei 2.50.

Corespondență particulară

a „Telegrafului Român“.

Representanța gimnasiului public gr.-or. român din Brad.

Brad, 25 Maiu n. 1897.

Representanța gimnasiului public gr.-or. român din Brad și-a ținut adunarea sa generală ordinară la 21 Maiu v. 1897, ḑiua de St. „Constantin și Elena“, patronii acestui institut.

Ședința a fost puțin cercetată, nu atât din causa lipsei de interes, cât din cea a esundării și ploilor continue.

Afacerile mai însemnate ale representanței a fost:

1. Raportul direcțiunii gimnasiale pe anul școl. 1895/6, din care se vede, că gimnasiul din Brad este în continuă desvoltare, și că el satisface chemării sale, fiind un factor cultural de mare însemnătate pentru poporațiunea din Valea-Crișului-alb, a celei din părțile aradane, munții apuseni și părțile murășene, cari gravitéză spre acest centru.

2. Raportul comitetului representanței gimnasiale despre administrarea averii fondului gimnasial în decursul anului 1896, din care s'a vědut, că aceea a fost bine administrată.

3. Aprobarea rațiociniului fondului gimnasial pe a. 1896 Averea e de vr'o 170 mii florini, în realități, obligațiuni de stat și private și deposite.

4. Absolvarea comitetului și epitropiei și realegerea lor pe periodul 1897—1899.

5. Inainte de deschiderea ședinței s'a făcut chemarea Duchului Sânt și s'a ridicat parastas pentru sufletele binefăcětorilor fondului gimnasial. Părăstasul a fost sěvîrșit de trei protopresbíteri și anume:

Vas. Damian al Zarandului, Ioan Groza al Hălmagiului și Cons. Gurban al Butenilor precum și diaconul ceremonial P. Rimbaș.

A fost o sěrbătóre vrednică de amintirea binefăcětorilor acestui institut. Pagubă numai că a participat prea puțin public, de óre-ce chiar pe ḑiua acésta Crișul și tóte afluențele sale esundaseră în urma continuelor ploi așa, că comunicațiunea era oprită.

Chiar și cei din loc au fost împedecați a participa la parastas, căci trebuiau sě-și păzéscă casele de undele Crișului.

Semn îmbucurător pentru causa nóstră culturală póte fi considerată impregiurarea, că la acéstă adunare a participat și P. O. D. ppresb. Const. Gurban, care prin vederile sale senine și luminate, și-a asigurat simpatia nóstră. Iubitul óspe s'a dus cu suveniri plăcute dela noi și ne-a lăsat în speranță, că în viitor îl vom mai vedea între noi și ori-și-când îl putem numěra între spriginitorii acestui sânt institut.

Prea On. D-Sa cu acéstă ocasiune a daruit gimnasiului nisce petrificațiuni de mare însemnătate pentru istoria naturală.

Era pe-acì sě ne desfăteze și corul plugarilor din Cil, comitatul Arad; dar împregiurările, între cari și scurțimea timpului și absența conducětoriului, i-a împedecat. Sperăm însě, că în viitor ne vom revedé și îl vom puté saluta în mijlocul nostru.

Corul prin prestațiunile sale va da dovadă despre ceea-ce póte produce țěrănimea unită în cugete și simțiri și va aprinde și în țeranii zarandeni focul sacru de a cultiva musica și cântările naționale.

Dr. P. O.

PARTEA SCIENTIFICĂ ȘI LITERARA.

Rěspuns

la recensiunea din Nr. 269, 274 și 276 a. 1896 a „Tribunei“ cu privire la traducerea „Preotului din Wakefield“

(Urmare și fine.)

Pe tóte terenele mai este mult, fórte mult de scrutat, și domniei tale nu 'ți-e permis sě vorbesci într'un ton autoritativ, căci părerea lui Schakespeare, cumcă între ceriu și pămênt mai sunt multe lucruri de cari învěțații nostri nici nu viséză, are în tot înțelesul și pentru noi valóre. Caracteristica unui adevěrat om învěțat este și va rěmâné totdéuna modestia și asta ne stă bine la toți. Cu cât ne ocupăm noi cu un studiu mai mult, cu atât îl aflăm mai profund, și atunci ori și care ajutoriu ni-e binevenit.

Deși preoții nostri stau cu carul lor acățat în dogme, ér juriștii uimiți, că dreptul suprem și aḑi, ca de când e lumea, este tot pumnul, totuși nóue ne mai rěmân destule terenuri de lucrat, care după-cum avem voie și inclinare. Menirea nóstră pe lumea asta e perfecționarea în înțelesul cel mai frumos și nobil luat al cuvêntului.

Prin lucrarea nóstră comună într'acolo ca sě avem d. e. o limbă curată, dulce, exactă, frumósă și elegantă, ca sě semene cu surorile ei, ea atunci din partea sa încă va puté concura cu celelalte străine, cu cari vine în atingere, căci s'au observat de mult, că copiii, unde se vorbesc dóuě limbi, ei totdéuna preferéză pe cea mai ușóră.

Părerea dlui Polixen, că atari cărți nici sě nu se mai tipăréscă, îmi aduce aminte o anecdotă, în care un om fără gușă a nimerit odată într'o comună unde toți erau cu popa cu tot gușați, la care împrejurare cesti din urmă toți au luat pe străin în rîs, că el sěracul n'are gușă. Ce-i gușa, de nu un semn de degenerare la unii ómeni sěraci, cari au trăit pe unele locuri rele și muntóse mai multe generațiuni, pănă când în fine s'a ivit semnul acesta urît la ei. Óre la poporul românesc în general, carele a trăit așa de greu și ca vai de capul lui mai multe sute de ani, sě nu fi rěmas ceva semne de degenerare? Acésta întrebare o pot repeta și cu limba, căci ea sémănă cu un organism. Mie mi se pare, că tóte diftongele și vocalele nóstre întemeiate sunt semne de degenerare, pentru-că noi vorbim într'alt chip când suntem sătui și într'alt chip când suntem flămânḑi; pronunțăm curat și respicat când suntem sănětoși, și ni se întunecă și stinge vorba pe buze când suntem morboși.... Acum ori și cine mě va ințelege de ce recurg eu bucuros la vocalele originale și de ce înclin mai tare spre etimologiă decât spre fonetică.

Dl recensent de bună sémă a avut acum ocasiune sě observe, că nu-i destul sě consimță cu mine numai teoretice, că cum se îmbunătățesce lumea, ci că ar fi fost mai consult sě o practiseze asta și cu ocasiunea censurărei. Se vede însě, că n'o ajuns așa departe ca sě aplice și în praxă cu ce consimte în teoriă? El aruncă tótă modestia la o parte și declară o carte de rea pe al cărei autor original nici nu-l cunósce. Tocmai așa ar puté și un orb sě critiseze lumina din auḑite. Așa ceva numai la noi se póte întêmpla. El numesce în articlul prim unele cuvinte neologisme și provincialisme, în al doilea, încurajat de tăcerea mea îi cresce crésta și le înjură barbarisme și acum ori și care cetitoriu a putut observa, că cunoscințele cele extinse românesci ale dlui Polixen încă nu-s acătare și cum-că nu i-ar strica nici domniei-sale un studiu mai profund al limbei. El nu-i în stare sě deosebéscă nici cuvintele cele române de cele slave, și la asta trebue sě-l fac eu unul atent, carele n'am studiat prin scoli românesci.

Dacă dlui Polixen nu-i place de carte ar fi fost destul sě-și exprime părerea în înțelesul acesta cu privire la ortografiă, stil, dicțiuni, c'un cuvênt la formele exterióre, și apoi sě lase publicul sě-și construeze și el părerea sa. Asta ar fi fost procedura cea mai corectă și n'ar fi dat ocasiune nici la polemiă, căci eu bine șciu, că tot omul își are părerea sa și de asta nu-l poți deslipi cu puterea. Tóte divergențele nóstre se nasc din datina asta slabă de a vorbi și a scrie, cum o face dl Polixen de exemplu.

De tendința esențială a cărții nici nu se atinge și totuș ar fi trebuit sě amintéscă ceva, aḑi, când literatura modernă stă sub constelațiunea „Ibsen-Sudermann-Zola“, când noi cetim în tóte ḑilele prin gazete despre faptele scandalóse ale unor dame mai spoite cu cultură, când vedem și românce fórte inteligente vênḑêndu-se străinilor ca sě se pótă sătura de toalete, și apoi sinuciḑêndu-se, când de altă parte, la o depărtare de o mie de chilometri de țéra românescă, o fiică a ei pășesce sufulcată în constum național românesc prin Tingl-tangluri jidovesci, — cum-că avem lípsă tocmai de atari cărți pe séma tineretului, cari ne fac îndestuliți, ba póte și fericiți pe lângă tótă sărăcia nóstră, — cine se va mai îndoi?!

Deocamdată mulțămind dlui Polixen pentru reclamă, rěmân

cu stima cuvenită:
Dr. *P. T.*

Mătasă-foulard dela 60 cr. până la fl. 3.35 de metru — japoneză, chineză etc. în cele mai nouě mostre și colori, precum și **mătasă-Henneberg** négră, albă și colorată dela 45 cr. până la fl. 14.65 de metru, lucie, vărgată, mostrată, damast etc. (circa 240 calități diferite, 2000 colori și dessinuri etc.). Mărfurile comandate precum și *mostrele le expedéză cu întórcerea postei în casă, franco și scutite de vamă*, **fabricile de mătasă din Zürich ale lui G. HENNEBERG**, (*furnisor de curte c. și r.*). Scrisorile adresate în Elveția sunt a se provedé cu marcă de 10 cr., cărțile postale cu 5 cr. Comandele scrise în limba română sě execută punctual. [45] 3

Nr. 279/97. [75] 1—3

CONCURS.

Pe basa ordinului Măritului consistoriu archidiecesan din 1 Aprile a. c. Nr. 2113 Bis., prin acésta se escrie concurs pentru completarea postului de paroch în parochia de clasa III. „Silvașul-superior“ protopresbiteratul tractului Hațegului cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în fóia „Telegraful Român“.

Venitele împreunate cu acest post dau suma de 302 fl. 60 cr.

Doritorii de a ocupa acest post vor avea sě-și înainteze petițiunea lor concursuală instruită conform legilor existente în terminul indicat la subscrisul oficiu în Petroșeni.

Oficiul protopresbiteral gr.-or al tractului Hațeg în conțelegere cu comitetul parochial respectiv.

Petroșeni, la 17 Maiu 1897.

Avram Stanca,
adm. protopresb.

---

[76] 1—3

CONCURS.

Devenind vacante dóue posturi de învěțător la școla română gr.-or. din Boița, pentru întregirea acelora se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în ḑiarul „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu fiescecare dintre aceste posturi, sunt:

1. Salariu 300 fl. v. a. solviți din cassa bisericei în rate lunare anticipative.
2. Cuartir natural în edificiul școlei.
3. Patru stângini de lemne.

Cererile de concurs instruite în înțelesul prescriselor §. 60 din Regulamentul pentru organisarea învěțămêntului în școlele poporale sunt a se înainta prea onoratului oficiu protopresbiteral al tractului Sibiiului în terminul sus indicat. Dintre cei aleși unul va avé sě conducă o strană în biserică ér celalalt va conduce cântările liturgice cu elevii școlei în tóte Duminecile și sěrbătorile, astfel deci aspiranții la aceste posturi înainte de alegere este de lipsă ca sě se presente în vr'o Duminecă séu sěrbătóre la biserică pentru de a-și documenta înaintea poporului desteritatea în cântările bisericesci și tipic.

Dintre concurenți vor fi preferiți aceia, cari au cercetat vre-un curs de economie, pentru a cărei propunere — după sistemul nou —, se va statorí și o remunerațiune corěspunḑětóre.

Pentru purtarea agendelor directoriale este statorită o remunerațiune de 50 floreni val. austr.

Boița, din ședința comitetului parochial ca scaun școlariu, ținută la 11 Maiu v. 1897.

Stanciu Cocă m. p., *Ioan Druhora* m. p.,
președ. notar.

Nr. 441/897.

Cu scirea și învoirea subscrisului.

I. Papiu,
ppresb.

Redactor prov. **Gavriil Hango.**

Editura și tiparul tipografiei archidiecesane

Nr. 62. Sibiiu, Sâmbătă, 7/19 Iuniu 1897. Anul XLV.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
la „Tel. Rom.“ într'una cu suplementul „Fóia Pedagogică“
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Vacanțe....

Sibiiu, 18 Iuniu n. 1897.

Încă vre-o câteva ḑile și examenele dela școlele nóstre confesionale se sfîrșesc pretutindeni, ér activitatea învĕțătorilor în școle se suspendéză pe timp de aprópe un sfert de an.

Învĕțătorii, obosiți de munca cea grea, trec în așa numitele vacanțe de véră.

Ce sunt vacanțele séu feriile?

Ḑile de repaus și tichnă după o strădanie de atâtea luni, timp de redobândire a forțelor consumate prin activitate. Activitatea îndelungată istovesce, fisicul începe a funcționa mai cu zăbavă, intelectul se îngreunéză, tóte cer repaos. Chiar și firea impune acest interval de muncă grea, véra cu căldurile ei înăbușitóre. Cu adevĕrat! Dacă dintre diriguitorii mersului nostru cultural merită cineva timp de recreare, apoi îl merită în primul rênd învĕțătorii.

Despre decursul esamenelor dela școlele nóstre poporale din archidiecesă ne-au venit rapórte din tóte părțile. Tóte glăsuesc în modul cel mai satisfăcĕtor:

Școle împodobite cu flori și cu ramuri verdi, elevi și eleve în vestminte de sĕrbătóre, părinți cu lacrimi de mulțumire în ochi. Învĕțători harnici își dovedesc succesul muncei lor, arată frumóse resultate din tóte obiectele de învĕțămênt. Protopopi zeloși rostesc instructive cuvinte către popor și elevi...

Cetind aceste rapórte rĕmâi plăcut atins; îți fac impresia, că ai asistat la o avêntată sĕrbare națională, la o ḑi de îmbelșugat seceriș. Ne încântă îndeosebi dóuĕ impregiurări remarcate în aceste dări de sémă.

Intâiu. In anul decurs școlar s'a pus mai mare greutate și s'au dovedit mai mari succese ca până acum în studiul religiunei și mai cu sémă în istoria bisericéscă. Este cunoscut, că acest obiect, care până mai eri alaltăeri forma așa ḑicênd întregul plan de instrucțiune în școlele nóstre, se negligase fórte mult în timpul din urmă. Peste isvorul nesecat și limpede ca cristalul crescusera pe nesimțite buruieni, cari amenințau a'l acoperì. Era timpul ca învĕțătorii sĕ observe aceste buruieni și sĕ le delăture, ceea-ce au făcut'o prin abḑicerea de modul mechanic de predare a obiectului, prin atribuirea atențiunei cuvenite, prin ridicarea din nou a religiunei la rangul prim. Imbucurătóre, de tot îmbucurătóre este apoi vestea, că prin predarea istoriei bisericesci, învĕțătorii nostrii se nisuiesc cu succes a desvolta necesara consciință de confesiune.

A dóua împrejurare mulțămitóre este scirea, că în anul acesta s'a cultivat mai cu succes ca în anii trecuți musica vocală. Afară de cântările bisericesci s'a cultivat și în mod intensiv și cântarea nóstră poporală națională, cântări eșite din inima poporului și armonisate de cei chemați, cântări cari sunt scumpe giuvaiere pentru noi și pentru istoria nóstră națională.

Cântul are la noi la tótă întêmplarea mai mare importanță ca la alte popóre și tocmai din acest motiv devine în școlele nóstre — deși numai studiu facultativ — totuși un însemnat și necesar mijloc educativ. Cântul are la noi chemare națională și din acest motiv trebue sĕ i-se deie terenul cuvenit. Și când venim a înregistra succese obținute pe acest teren, n'avem decât sĕ felicităm pe învĕțătorií, cari bine ș'au conceput chemarea în direcția acésta.

Nu urméză ca noi sĕ cultivăm cântări agitatóre impotriva statului și a rasei ce ne persecută, nu urméză ca sĕ procedăm astfel, încât sĕ ne atragem în mĕsură și mai mare urgia celora ce ne supraveghéză cu ochi rêvnitori și poftitori de jertfe, nu este nici un postulat național de a cultiva doine lucăcesci și alte năsdrăvenii efemere, — pentru a ne achita de datorința nósră pe acest teren. Avem noi alte cântări, producte înălțător de poetice ale imaginațiunei vii și ale sentimentelor abundante înherente poporului nostru. Avem cântări o mulțime, cari preamăresc gintea nóstră, îmbărbătéză și edifică, — aceste sĕ se cultive. Suntem veseli a constata pe basa multor dări de sémă, că da, aceste s'au cultivat.

Și încoronați de succese învĕțătorii părăsesc acum pragul scólei.

Fi-vor óre vacanțele liniște deplină, ḑile de neactivitate absolută pentru ei? Nu, ar fi trist, dacă astfel ar pricepe cine-va noima vacanțelor. Este sărăcie de duch, când cine-va identifică liniștea cu neactivitatea.

Feriile sunt pentru recreare, însĕ totodată și pentru culegerea de puteri nóue. Puterile consumate trebue restabilite, primenite și îmbogățite cu altele. Mai mult ca ori și când are acum învĕțătoriul timp de a ceti și a'și acuira cunoscințe, dând corpului mai multă liniște ca în decursul anului, ér spiritului mai multă hrană. Acum mai mult ca în decursul anului, învĕțătorul are prilegiu de a'și încerca condeiul și elasticitatea gândirei, pregătindu-se cu teme instructive pentru adunările învĕțătoreșci. Acum ajunge în și mai des și strîns contact cu poporul, în cari își póte sădi alăturea cu preotul, învĕțăturile de lipsă, — căci învĕțătorul nu are misiune numai între cele patru ziduri ale scólei, ci și afară de aceste. Acum ajunge învĕțătorul în posiție de o conóșce prin proprie intuițiune tóte moravurile poporului ce trec preste scena vieții de véră; încântătórele datini de pe timpul secerii, cu claca și cununa și cu horele șăgalnice. Cât material instructiv de exploatat....

Étă deci, că terenul de muncă în timpul vacanțelor este destul de vast. Sperăm, că precum în scólă, așa și în timpul acesta, învĕțătorii nostri își vor șci împlini cu entusiasm datorința, astfel, ca rapórtele ce ni se vor trimite pe la începutul fiitorului an scolar, sĕ fie tot pe deplin satisfăcĕtóre.

Salarisarea.

VI.

In cadrul articolilor de față trebue sĕ dăm considerațiune și deslușire și întrebărei: Cum are a se executa salarisarea protopresbiterilor și a Archiereului?

Nătăgăduit acéstă întrebare e vrednică de un rĕspuns potrivit. In actualul stadiu al cestiunei cu salarisarea, se scie, tocmai protopresbiterii sunt aceea, care stau mai rĕu și Archiereul. Archiereul își avea în parte mare salariul din sidoxia ce o încassa statul. De odată cu încetarea de a încăssa statul sidoxia, a devenit primejduit și acel salar — mult-puțin, cum era. Protopresbiterii érăși se susțineau din ședulele cununaților. Stergênd congresul acele ședule, protopresbiterii de odată și-au perdut aprópe tot venitul. Ușor se înțelege murmurul ce'l fac ei din acéstă pricină.

Cestiunea e și gingașă și încurcată. Amâna însĕ nu se póte, trebue deslegată. Ce e de făcut? Cum ar trebui sĕ se evite eventualele perturbațiuni?

Incât e pentru Archiereu, de present alt espedient nu e, decât sĕ se susțină praxa veche cu sidoxia. Poporul óre-cum s'a dedat cu contribuțiunea asta, și nu'i vine neobicinuită. Și mărită cu ceva, tot cred, s'ar puté face ispravă. Când lângă cei 10 cr. s'ar mai adauga un plus de 5 cr. de familie (ceea-ce e cu mult mai puțin ca o corónă, și s'ar putea mai cu înlesnire încassa), ar da o sumă anuală, din care, pre lângă salarul Archiereesc, s'ar putea da la fie-care protopresbiter anual 300—350 fl.

In termin mediu un protopresbiter nici n'a pierdut mai mult din ședulele pentru cununați. Póte cu taxele pentru divorțuri sĕ fi perdut mai mult, altfel cu greu cred. Datele nu vorbesc despre mai mult.

Celelalte taxe, ce protopresbiterii le-au încassat în formă de diurne din fondul parochiilor, au remas neatinse. Se încasséză și aḑi.

FOIȚA.

Documente pentru limbă și istorie.

(Urmare și fine.)

10.

Manuscript românesc din anii 1811—1813, în folio, ce stă din dóne părți: una de 30 foi, scrise „prin smerenia și nevrednicia mea mult pĕcătosul și mai smeritul Ioan Zichil ot Sohodol“ éră alta de 29 foi: „de mâna mea a pĕcătosului și smeritului Ioan Sin Bucur Zecheriu în Sohodolul Branului in anul 1811 August 7“.

Cuprinsul manuscriptului sunt *predici* basate pe istoria evangeliilor și a vieții sânților. Manuscriptul acesta se distinge prin frumseța literilor inițiale dela tituli și începutul capitulelor, cari prin desemnuri lineale și în colori intercaléză flori, animale, mai ales șerpi și alte figuri.

11.

Chronograf, *ce se ḑice scrierea anilor, care s'au scris acum în ḑilele Prea-Inălțatului Impĕrat al Austriei Franciscus cel dintâiu, prin ostenéla mea mai în jos numitul. Brașov 8 Februarie 1823. Constantin Gridovici.*

S'au început a se scrie acéstă carte la 12 Noemvrie și au luat sfêrșit la 7 Februarie“.

Manuscriptul acesta, ce se vede a fi fost decopiat după altul, constă din 501 fețe în folio mare, legate solid, cuprinde Istoria biblică începênd cu facerea lumii, istoria împĕrățiilor asirice, persice, macedonice, sirice, a Romanilor, istoria bizantină și încheie cu sinodul dele Florența, cu subscrierile celor ce au luat parte, cuprinderea Brusei prin Turci, și „ca sĕ se scie când s'au zidit vestita Veneția și câți principi adecă domni au fost până acum“, numindu-i pe toți cu indicarea anilor când au domnit, până la a. 1763.

La finea cărții se află următórele versuri Acrostichone, din a căror inițiale iese numele Constantin Gridovici:

Cu adevĕr nici odată n'am iubit mai tare,
   Grăesc în credință! că acéstă séră,
O frumósă istoriă n'a fost ca sĕ-mi placă,
   Rîvna cine are sĕ o cinstéscă tótă.
Sunt încredințat, că plasoforia din destul luând
   Inima sé-i salte punêndu-și în gând;
Tot folosul vĕd, că dobândii,
   Dintr'acéstă carte, ca ce o cetii.
Adevĕrat și lacrimile încă încep a-l prelinge!
   Omul cât de tare nu-l póte învinge,
Necurmatele bătăi totdeuna auḑind,
   Vărsări de sânge nici odată nelipsind,
Din pricină unii pentru țéră în rĕsboiu periră,
   Isbânda pe urmă tot o dobândiră.
Isprăvind dar acestea eu mĕ dau rugării.
   Cerșind pre cetitoriu sĕ mĕ dea ertării.

„Mai încolo rog pre cetitoriul, că de se va întêmpla vre-o greșélă a áfla, sĕ nu huléscă. ci cu duhul blândețelor sĕ o trécă cu vederea, că precum ceriul cu anevoie este a se vedea fără de nori, așa și scriitorul cu neputință este a nu ì se ascunde vre-o greșélă (mai vîrtos amețit fiind de multa scrisóre) subt perdeaoa ochilor.

Fiți sĕnătoși.“

Constantin Gridovici m. p.

Vrênd a meliora salarul protopresbiterilor, la ce nime nu póte fi contra, sĕ se măréscă cu ceva sidoxia actuală, ca sĕ se pótă şi salarul Archiereului presta în sumă mai corespundĕtóre. Pentru acest scop preste 15 cr. de familie cu puţin va trebui mai mult, séu de fel nu. Socotim, de o cam dată ar fi destul atât. Incât n'ar fi protopresbiterii deplin despăgubiţi pentru perderile avute, se póte totuş recurge la mijlocul de a mări cu ce-va diurnele avute dela parochii. Lângă 5—10 fl., cât se încasséză de present, de se vor încassa cu vr'o 2—5 fl. mai mult, nu se va simţí ceva perdere însemnată la fondul parochial.

Acéstă afacere din urmă e tréba protopresbiteratului şi a sinodului protopresbiteral. Eu sunt de părerea, că s'ar putea în percente socoti taxele protopresbiterilor după proporţia capitalelor de care parochiile dispun şi după lipsele ce sunt a se acoperi.

Nu am scire sĕ se fi pus în sinódele protopresbiterale pe tapet salarisarea protopresbiterilor, decât póte în un tract séu dóue. Destul de pagubă. Pare-mi-se, că protopresbiteratele în sfera lor de activitate ar putea contribuí în mare mĕsură la resolvarea problemei, şi consistoriul ar fi chemat numai sĕ suplinéscă ceea-ce nu s'ar ajunge, întocmai ca şi la preoţime ajutórele ce din timp în timp se dau. Se înţelege, că astfel de ajutóre la protopresbiteri trebuesc sĕ fie permanente din „sidoxie“.

Trebue recunoscut, e drept, că tractele nu într'o formă, nici tóte în destulă mĕsură sunt capabile a dota protopresbiterii. Deci ajutórele n'ar putea fi dela consistor pentru toţi protopresbiterii egale. Asta nu impórtă. Nu impórtă nici când între salarele protopresbiterilor ar fi diferinţă, căci dór' diferinţă este şi în salarele preoţilor, deşí rangul e acelaş, deşì cualificaţia nu difere, póte, cu nimic. Diferinţă au fost între salarele protopresbiterilor şi păn'acum.

VII.

Păn'aci am avut în vedere numai partea pe care cale s'ar putea obţinea îmbunătăţirea în dotarea clerului, fără mari sguduituri, în internul bisericei.

Este o parte a problemei însĕ, care — aci am în vedere preotul dela sate — e cea mai neplăcută. N'am destule cuvinte a o reproba. Inţeleg modul de a se încassa dotaţiunea preoţéscă, şi felul ei. Nu e destul, că preotul sĕ dotéză de tot în mod primitiv; cu óuĕ ferte, lumini şi colaci — sĕ'i laşi acolo, unde sunt, dar apoi trebue însuş sĕ fie cassarul sĕu propriu. Sĕ umble, sĕ cerşéscă, sĕ se căciuléscă, dacă'i trebue ceva. Şi asta ar trece, când cel puţin ar putea încassa şi primì regulat, ce-i compete. El însĕ şi după ferdeluţă trebue sĕ ascepte, până îi mai trece pofta de ea.

Se póte închipui posiţia critică a preotului. E silit vrênd nevrênd a recurge la mijlóce mai severe, pentru a nu rĕmâné peritor de fóme. Atât mai trebuia, pentru-ca conflictul sĕ fie produs si pentru-ca nemulţumirea contra lui sĕ créscă. Apoi de se întêmplă ca şi preotul sĕ fie cam „încăpăţinat“, cum se ḑice, şi vehement în privirile sale — de fel nu e de trăit cu astfel de om. Cine se învêrte prin lume şi vede cu ochii cele ce se întêmplă prin parochii, uşor cade pe gânduri.

Adevĕrul dóre, dar trebue exprimat.

Nu asta ar fi inonvenientul cel mai mare. Regularea salarelor în sine nu e îndestulitóre. Se póte, pe hârtie sĕ fie bine tóte, praxa însĕ decide. Se póte sĕ am eu ca preot 4—600 fl. statoriţi, trebue însĕ mare semn al întrebărei, de voi încassa estimp séu anul viitor atâta, séu nici odată.

Nu de géba preotul se rógă continuu la Dumneḑeu, el trebue sĕ se róge şi pentru salar sĕ i créscă. Preotul nici odată nu scie pe an înainte cât venit va avé, şi în cele mai multe casuri, când are mai urgentă lipsă, nu capĕtă nimic. Un funcţionar cu salar regulat şi fix, totdéuna îşi póte întocmí afacerile, ca pe când sosesce prima lunei, sĕ-şi procure ce-i lipsesce, — preotul n'o póte face. El tot după noroc speréză. Norocul mai totdéuna întârḑie.

Se pricepe starea sufletéscă a preotului.

Deprimarea e nota caracteristică, mai ales când l-a înzestrat Creatorul şi cu familie, de a cărei sórte şi crescere trebue a se îngrijí.

Preotul trebue ridicat, făcut independent de atâtea fluctuaţiuni. Interesul întregei biserici e acesta.

Insĕ pe ce cale?

Ací este rêndul a indigita părţile bune la felul cum sinodul nostru archidiecesan a intenţionat a regula dotaţiunea clerului, prin nóua contribuţie de o corónă. Decât că sinodul a regulat chestiunea numai în parte, nu în totalitatea sa.

Aşa cred, că salarisarea clerului se póte numai în totalitatea sa regula fundamental.

Mĕsurile, aparte luate sunt numai cârpituri.

Sistemul cu salarisarea regulată a clerului subaltern trebue statorit, *celelalte urméză de sine.* Fără îndoială atunci nu este alta de făcut, decât a se statorì cuotisaţiunea percentelor, care au sĕ incurgă la salarul clerului superior.

Recunosc bucuros, că pot ocura momente de natură gingaşă, ţintind a regula cestiunea în aşa mod radical, cum s'ar ḑice. In locul prim gelosia comunelor va fi obstacolul de căpetenie, cari vor tinde a-şi apĕra dreptul şi punctul lor de vedere autonom, în regularea dotaţiunei preoţilor: însĕ interesul de conservare proprie a bisericei, cred, ar delătura obstacolele de acéstă natură.

Deocamdată de regularea venitelor stolare vorbă nu póte fi. Acele vor fi menite a forma accidenţiile salariilor regulate, care la început la tot casul caută sĕ fie modeste. Tóte oficiile beneficióse de accidenţii, pentru preoţi va fi tot astfel.

A reforma venitele stolare nu e recomandabil nici din punctul de vedere al datinelor şi obiceiurilor creştine. Perḑênd datinele, contribue la perderea şi tîmpirea simţului religios şi moral în popor.

Reformă se va face pe terenul venitelor óre-cum mai regulate. Se vor regula acele pe temeiul de a puté devení cu timpul salare fixe. Se înţelege: ferdela, porţiunea canonică etc. nu vor fi de ajuns, de aceea va trebuí a se trage în combinaţie tóte acele mijlóce, cari s'au determinat (în art. V.) mai sus, se va aduce în legătură şi cu taxele sidoxiale şcl.

Pentru astă-dată aş merge prea departe, expunênd modul cum sĕ se procédă. E destul a indigita calea, cei chemaţi au a medita serios asupra lucrului.

Consistoriul ar face bune servicii causei, deschiḑênd o anchetă şi adunênd datele necesare şi venind la sinod, pe basa stării faptice, cu o propunere în sensul căreia sistemul cu salarisarea sĕ-şi afle desnodamêntul cel mai firesc şi mulţumitor.

Din parlamentul magiar.

Şedinta dela 10 Iuniu 1897 st. n.

La ordinea ḑilei: continuarea desbaterii speciale asupra proiectului de lege despre *pracedura penală.*

Bernáth Béla vede în proiectul de faţă vătĕmarea libertăţii personale, când cineva este substras dela judecătoriul sĕu natural şi dat pe mâna altui judecător excepţional. Afară de acésta, guvernul prin acest proiect vatĕmă şi constituţiunea, căci face din statul actual constituţional un stat poliţial.

Ragály Lajos atacă proiectul fiindcă tinde la restrîngerea libertăţii de pressă. Ce e mai curios, — ḑice R., — e împregiurarea, că încă vechia procedură penală nici n'a fost pusă în practică în total şi deja s'au apucat de revisuirea ei. Apoi proiectul de faţă e necorĕspunḑĕtoriu şi din causa, că scutirea onórei private o ia din mâna opiniei publice — din mâna curţilor cu juraţi — şi o pune în mâni necompetente, în cele mai multe casuri. Făuritorii acestui proiect de lege tac despre adevĕratul scop al acestuia, restrîngerea libertăţii de pressă, şi umblă cu lumina, ca cei cu lampa ascunsă luminându şi numai lor.

Biró Lajós ḑice, că statul vrea sĕ acapareze tóte pentru sine. Şi-a înmulţit oficianţii teribil. Adevĕrul se perde în sumedenia paragrafilor. Proiectul actual favoriseză interesele unor clase. De onórea agricultorilor puţin se interesézä. Mai mult ţintesce la păstrarea onórei mercantile ca jurnalistica sĕ nu o pótă controla şi sĕ descopere apucăturile necuviincióse ale mercatorilor.

Faţă de acestia cércă a apăra proiectul *Kristoffy* Iózsef, care ḑice, că proiectul de faţă apără onórea privată şi cea familiară mai mult decât legile de până acum.

După pausă ia cuvêntul Mezössy Béla, care combate pe Kristoffy şi ḑice, că guvernul respinge mereu acusa, că tinde la restringerea libertăţii de presă, dar pentru aceea totuşi o face şi neincetat cércă a-si lărgi cercul de dispunere cu puterea. Şi acum, proiectul de lege despre procedura penală e numai pretext, că tinde prin el la apărarea onórei private, în sens propriu însĕ are de scop restringerea libertăţii de presă.

Şedinţa dela 11 Iuniu n. 1897.

Aḑi ambele case ale parlamentului nostru au ţinut şedinţe.

Mai importantă a fost şedinţa casei magnaţilor. unde s'au pertractat dóue proiecte de lege: despre edificările la academia magiară accentuând aci aderenţii partidului poporal caracterul catolic al universităţii din Pesta şi despre ameliorarea sorţii ḑiurniştilor.

La sfêrşitul şedinţei baronul *Vécsey* şi-a retras interpelaţiunea în causa orientală, ca devenită neactuală, interpelaţiune la care ministrul preşedinte nici până aḑi nu i-a rĕspuns, cu tóte, că au trecut 5 sĕptĕmâni dela presentarea ei.

Tot baronul Vécsey înaintéză o interpelaţiune adresată ministrului de interne, în care îl întrébă, că are idee despre lăţirea socialismului pe şesul de jos al Ungariei şi dacă are sĕ arete, că are şi alte mijlóce pentru împedecarea lăţirei şi oprimarea lui afară de baionetele jendarmilor.

*

În casa deputaţilor s'a continuat pertractarea proiectului despre procedura penală.

Marjay Péter declară, ca pressa liberă e necesară pentru luminarea poporului şi înaintarea literaturei. Numai pĕcătoşii şi cei dela putere, cari abuséză de acéstă putere, se tem de pressa liberă. De 30 de ani încóce s'au făcut multe întocmiri în stat, dar poporul a sĕrăcit.

Reguleze guvernul pe vigeţii, cari îmbată capetele multor copile din familii bune.

Visontai Soma ḑice, că §. 16 al acestui proiect de lege (despre procedura penală) e un scandal condicional. Dacă acest proiect de lege va deveni lege sancţionată, atunci pressa nu va mai fi liberă şi se vor sporí ca în Germania Sitz-Redakteur-ii, Strohmann-ii.

Arată apoi, că proiectul de faţă stă în contraḑicere şi cu legile existente deja. Acusaţii pentru vătĕmarea de onóre privată erau urmăriţi prin curţile cu juraţi nu numai făptuitorii propriu ḑişi, ci şi cei cari au contribuit la acea vătĕmare, direct ori indirect, până când după procedura proiectată, vor puté fi daţi în judecată numai făptuitorii, propriu ḑişi.

După pausă cércă *min'strul Erdély* a se apĕra contra atacurilor lui Visontai, ḑicênd că judecătoria când e sĕ judece asupra atacerilor de pressă, nu mai e judecătorie, ci juriu, şi nu înţelege cum pot oposiţionalii sĕ-l înţelégă rĕu, ori sĕ-l interpreteze fals. (Ilaritate sgomotósă între oposiţionali.)

După unele reflexiuni din partea lui Visontai şi apoi ér a lui Erdélyi, şedinţa s'a terminat.

Concertul „Reuniunii de cântări“.

Concertul „Reuniunii române de cântări din Sibiiu“, dat în sala dela „Gesellschaftshaus“, Mercuri, în 4/16 Iuniu, cu concursul excelentului prim-baritonist dela opera regală din Stuttgart *Dimitrie Popovici,* a succes splendid.

Programul s'a început cu balada de D. Bolintineanu „Muma lui Stefan cel mare“, arangiată pentru soli, cor mixt şi orchestră de componistul nostru G. Dima.

Composiţia ca atare este artistică şi o fidelă şi adecuată interpretare a cuprinsului baladei, a întêmplărilor vĕrsate de Bolintineanu în versuri.

Chiar fără a urmărí textul scris erai în stare din melodii sĕ gâcesci textul, care se cântă.

Descrierea terenului romantic, în care e aşeḑat vechiul castel, se începe cu nisce armonii domóle, ca şi fondul, pe care are sĕ se depingă un frumos tablou. Părea, că auḑim murmurul tainic al rîuleţului, care curge la pólele délului, când în tonuri sfăşiitor de triste întra sopranul, reproducênd pe „tinĕra domniţă“, care „plânge şi suspină“, ér basul explică în tonuri mai energice motivul plângerii, încât pare că veḑi, cum o armată plină de speranţă cu „domnul“ ei în frunte plécă în contra duşmanului secular.

Neîntrecut de potrivită şi nimerită este părticica din cântare, ce represintă în tonuri îngrijirea sócrei veghietóre, îmbărbătând „cu dulci cuvinte“ pe credinciósa soţie a fiiului ei.

Accente mai dulci şi mai pline de mângăiere nici închipuì nu se pot.

„Orologiul sună nóptea jumĕtate“, părintele *Isaia Popa,* representând pe Stefan, învins şi rănit, cere mamei întrarea în castel. La început versul lui este rugător, dar la „Deschideţi pórta... Turcii mĕ 'ncungior“ devine mai energic şi când ne spune, că „vêntul suflă rece“... îţi vine sĕ-ţi strîngi hainele pe lângă trup, deşí în sală e o căldură simţită. Dl Popa 'şi a achitat bine rolul, cu tóte că acum mai mult numai incidental se ocupă cu musica. Înfăţişarea lui de erou însĕ nu ne mulţumia, vĕḑêndu-l fugind de Turci; dóră nu-i Grec... Avertismentul şi urméză, căci muma nu recunósce sĕ aibă fii, cari fug de duşmani; pórta castelului ei este numai arc de triumf, ér nu întrare pentru fugari.

Rolul mamei l'a predat d-na Dima cu deosebită frumseţă, deşì nu era tocmai în bune disposiţiuni, încât era mai sĕ se amâne concertul pe altă dată. Noi am rĕmas pe deplin mulţumiţi de vocea-i sonoră şi fórte simpatică, ce 'şi-a ajuns culmea în eroica şi patriotică poruncă:

„Du-te la oştire! pentru ţéră mori!
„Şi-ţi va fi mormêntul încoronat cu flori!

Dómna Dima este aḑi în reuniune o forţă de primul rang, care în timpul din urmă a făcut progrese uimitóre. Cântecul ei nu se distinge numai prin o predare precisă şi corectă, ci mai mult, ea posede un alt plin de farmec, care te pĕtrunde şi ţi sfăşie inima

Timbrul plăcut şi farmecul cântării d-nei Dima era imposibil sĕ nu mişce pe Stefan (Popa).

Acesta se şi întórce, şi sunând din cornu-i îşi readună óstea. Sfêrşitul cântării, unde corul îşi manifesta puterea sa, este de tótă frumseţea, mai ales, că armonisarea este făcută pe basa melodiei naţionale a acestei balade, pe care cu toţii de copii o cunóscem, dar al cărei frumseţă nici-când n'am simţit'o, ca şi acum fiind aceea vĕrsată în formele cele mai artistice.

Partia acésta din urmă este din cele mai succese. Tóte forţele îşi desvóltă valórea lor. Sopran, alt, tenor, bas, orchestră, trimbiţe, tobe etc. scot din sufletul lor sunete îngrozitóre şi totuşi frumóse. Te simţesci transportat în mijlocul câmpului de luptă, dar în sala de concert aflându-ne, sentimentele de grózä se amesteca cu sentimentele de plăcere, causate de armonica impresiune, ce se produce prin curentul tonurilor contopite.

Dl Dima póte fi mândru de armata-i valorósă şi bine disciplinată; ea constă nu din gregari simpli, ci din forţe musicale bine probate şi distinse. Munca, ce de nenumĕraţi ani cu stăruinţă de fer o desvóltă pentru reuniunea sa şi a nóstră a tuturor, a produs neaşteptate róde, cari devin din ce în ce mai îmbelşugate şi mai cópte.

Deosebită amintire merită dl Dima la locul acesta pentru valorósa-i composiţiune. Mai ales dóue considerante nu pot fi trecute cu vederea. Deoparte, că a suflat duh de viéţă plină de farmec într'o poemă, care cuprinde momente falnice din viéţa nóstra naţională; de altă parte, că însuşi duhul suflat este românesc, întru cât melodia, cântarea, ce însufleţesce textul, nu este o melodie in diferentă, ci compusă din motive naţionale.

Étă în aceste câteva cuvinte expusă direcţiunea, în care au sĕ înainteze compositorii nostrii, voind, ca activitatea lor musicală sĕ fie cu efect dăinuitor în desvoltarea nóstră musicală, şi sĕ facă operele lor epocă în istoria musicei române.

Un compositor român î-şi va ajunge în viéţa némului nostru culmea activităţii sale musicale atunci, când materialul luat din faptele némului sĕu, îl va îmbrăca în haine naţionale, şi mai ales în formele, cari sunt productul sufletului poporului, dar perfecţionate pe basa resultatelor ce s'au obţinut pe terenul artei musicale.

Ori-cât ar fi arta musicală de fără restricţiuni de neam, ori-cât ar fi de internaţională, totuşi nu se póte nega, că o cântare î-şi ajunge zenitul farmecului sĕu numai fiind totodată şi naţională. Nu-i d. e. cântare pe lume, care sĕ însufleţéscă pe Francesi mai mult, ca şi Marseillaisa lor.

Nici nu-i mirare, căci ori ce artist devine cu atât mai plăcut, mai înţeles şi deci mai valoros, cu cât mai mult scie pĕtrunde în spiritul poporului sĕu, expunênd în forme artistice manifestaţiunile lui. Numai pe un asemenea artist îl înţelege poporul sĕu. Ce ese din sufletul poporului, întră ér la sufletul lui; ér *ignoti nulla cupido*.

Interesul pentru ce e poporal, pentru moravuri şi obiceiuri vechi, pentru poveşti, poesii şi cântări poporale, cu un cuvênt pentru tot ce se póte priví de o manifestaţiune instinctivă a sufletului poporului, isvoresce din feliurite motive.

Simţul pentru aceste manifestaţiuni s'a trezit în veacul trecut. Causele au fost parte momente sociale, parte estetice.

Rousseau produce mai întâi mare revoluţiune pe terenul vieţei spirituale prin susţinerea principiului, că înmulţirea sciinţelor şi continua cuminţire séu civilisare a omenimei nu a condus la îmbunătăţirea moravurilor, deci pledéză a ne reîntórce atât în educaţiune, cât şi în administraţiunea de stat şi în tóte afacerile vieţei nóstre îndĕrĕpt la natură, la popor, la viaţa primitivă, lapădând formele civilisaţiunii. Prin acésta pledare, de altcum exagerată, se atrage atenţiunea tuturor asupra poporului şi a celor poporale.

De altă parte *Herder* caută în popor, şi noi ḑicem, că la bun loc, isvorul poesiei şi se inspiră de duhul spiritului poporal în tóte manifestaţiunile aceluia.

Curentul nou a cuprins tinerimea şi lupta s'a început în „spiritul lui Rouseau contra lui Voltaire, in numele istoriei contra idealului construit, în numele credinţei contra îndoelei, în numele geniului contra regulelor date“.

Cei ce l'au urmat şi înţeles bine şi neexagerat, au învins şi au devenit mari, atât la Germâni, cât şi la tóte popórele culte. Activitatea lor a rĕmas în valóre pentru respectivele popóre pe tóte timpurile.

Insufleţirea ce a produs-o în noi cântarea baladei, şi care s'a manifestat în freneticele aplause, este cel mai puternic argument, că dl Dima bine a purces, şi că în numita composiţiune regăsim momentele expuse mai sus.

Cine a urmărit activitatea dlui Dima, acela scie, că asemenea producte are mai multe, şi că ele au fost gustate de publicul român cu multă plăcere.

Ne cuprinde deci mirarea, vĕḑênd că tocmai la asemenea ocasiuni se accentuéză „internaţionalismul“ activităţii valorosului nostru compositor Dima, când noi cu tótă convingerea datori suntem a constata, că d-nul Dima este consciu de misiunea sa, şi lucră în spiritul unei direcţiuni sănĕtóse.

Noi numai laudă îi putem aduce pentru cele prestate până acuma şi pentru cele ce avem speranţă, că vor mai urma.

Dr. Elie Cristea.

(Va urma).

Din România.

Maj. Sa regele Carol I. al României va fi representat la jubileul domniei de 60 de ani a reginei Victoria pe tronul Angliei, afară de dl I. Bălăcean, ministrul României la Londra, prin dl general Eustatiu Pencovici, fost ministru de resbel, delegat al României în comisiunea europeană a Dunărei, în calitate de trimis extraordinariu şi ministru-plenipotenţiar, însoţit de dl Lt.-colonel Georgescu, adjutant al M. Sale Regelui.

*

Maj. Sa regele a conferit eminentului medic berlinez Dr. E. von Leyden, care a fost chemat şi a venit sĕ axamineze bóla principelui moştenitor Ferdinand, marele cordon al ordului „Coróna României“.

*

Bóla principelui moştenitoriu a devenit cu totul nepericulósă şi convalescenţa continuă a se îmbunătăţi.

*

Prin decret regal s'a hotărît, ca ḑiua de 10 Maiu (aniversarea ridicărei României la regat, 1881) sĕ fie ḑi de sĕrbare şcolară pentru tóte şcólele din ţéră.

*

Ploile mai încetéză şi desperarea agricultorilor începe în parte a scădea.

Noutăţi.

Nou profesor român. Aflăm cu plăcere, că dl George Vătăşan, absolvent de filosofia din Cluj şi stipendistul fundaţiunei Gojdu, a depus în ḑilele acestea cu succes bun censura de profesor din istorie şi geografie.

* * *

Un proces pentru tradare de patrie. În 15 a curentei n. s'a pertractat înaintea curţii cu juraţi din Viena procesul fostilor oficeri Bartman şi Vanicsek, cari stau sub acusa grea de tradare de patrie. Locotenenţii pomeniţi au făcut desemnuri de teren pentru a le vinde puterilor străine. Călĕuzului de tren i-a bătut la ochi afacerea, a făcut arĕtare şefului unei gări, care a deţinut pe învinuiţii cu gendarmii. Bartmann ca făptuitor, ér' Vanicsek ca complice, stă înaintea judecătoriei. Judecătoria militară cu 7, resp. cu 4 ani înainte degradase pe oficerii pomeniţi pentru afaceri de onóre. Bartmann spune, că a stat în relaţii cu mai multe state străine, cărora le-a vêndut planuri de mobilisare cu preţuri mari. Juraţii au declarat unanim, că acusaţii nu sunt vinovaţi pentru tradare de patrie, ci pentru spionagiu. Judecătoria a osândit deci pentru crima de spionagiu, pe Bartmann la 5 ani, ér pe Vanicsek la 2 ani puşcărie.

* * *

Examen. Ordinea examenelor publice la şcóla gr. or. română din Rĕşinari cu finea anului şcolar 1896/7:

Duminecă, în 22 Iuniu 1897: dela órele 8—10 a. m. clasa I. de fetiţe; dela 10—12 clasa II. de fetiţe; dela 3-5 p. m. clasa I. de băeţi; dela 5—7 clasa II. de băeţi.

După examen exerciţii gimnastice cu clasa a II-a de băeţi.

Marţi, în 24 Iuniu 1897: dela órele 8—10 a. m. clasa III. de fetiţe; dela 10—12 clasa III de băeţi; dela 3—5 p. m. clasa IV. de băeţi şi fetiţe; la órele $5^1/_4$ exerciţii gimnastice cu clasele III şi IV de băeţi; la órele 6 producţiunea corului şi încheierea anului şcolar; apoi excursiune în grădina şcolară.

Lucrul de mână femeiesc va fi expus în o sală a edificiului şcolar, Marţi, dela órele $2—6^1/_2$ p. m.

La examenele acestea se învită cu tótă stima amicii şi binevoitorii acestei şcóle.

Rĕşinari, din şedinţa corpului înv. ţinută la 4 Iuniu 1897.

Direcţiunea şcolară.

* * *

Rusia fără moştenitor. Ḑilele trecute ţarevna a născut. După cum se telegraféză şi de astă dată ţarevna a născut fată. Deci moştenitor încă nu este.

* * *

Maghiarisarea orfeelor. Ministrul de interne unguresc a trimis căpitanului de poliţie din Budapesta un ordin pentru a regula orfeele şi alte locale de petreceri în chip uniform. Acest ordin, cu începerea lui August în parte, ér cu începerea anului viitor în totalitatea sa, se va pune în lucrare, şi în conformitate cu el *programa orfeelor şi a altor locale de petreceri cu cântări şi spectacole, are sĕ fie pe jumĕtate unguréscă.*

* * *

Dóue luni închisóre pentru omor. Ne aducem aminte. cum magnatul maghiar Bánffy János a împuşcat anul trecut pe un ţeran maghiar din Nagyfalu.

Procesul criminal s'a pertractat în 11 a curentei în Zĕlau. Tribunalul a condamnat pe dl baron, pentru omor *„din negrijă“* la *închisóre de — dóue luni.* Justiţie unguréscă!

* * *

Iubileul Reginei Angliei. Regina Victoria la sfîrşitul sĕptămânei iubilare va lansa o scrisóre deschisă cătră tóte popórele lumei, cari vorbesc englezesce, în care va mulţumì pentru dorinţele de bine de cari au făcut o părtaşă din incidentul iubileului sĕu. Scrisórea va apărè întâiu în tóte foile engleze apoi se va trimite prin fir telegrafic în tóte părţile lumei. La dorinţa Reginei se vor lua disposiţii de a se rĕspândí epistola în tóte păturile poporului englez în aşa chip, ca aceea sĕ pótă fi conservată de toţi ca suvenire.

După foile engleze la cortegiu vor participa — la cas de timp favorabil — 5 milióne de ómeni. Publicul privitor se computā la aprópe 2 milióne, care va sta pe trotuar, pe tribune şi în ferestri. Preţurile de pe tribune şi ale ferestrilor sunt fabulóse: o feréstră cu 120 fl. în cel mai înalt etagiu e bagatel. Din colonii au sosit şi continuă a sosí deputaţiuni, cari prin diferitele lor îmbrăcăminte dau un aspect curios stradelor Londrei.

Representantul monarchului nostru, archiducele Francisc Ferdinand va locui în palatul Horner.

* * *

Atentat contra presidentului Faure. Duminecă, presidentul republicei franceze era sĕ cadă jertfă unui atentat îndreptat în contra lui.

În pomenita ḑi adecă presidentul însoţit de familia sa şi de notabilităţi a mers la Longchamps, unde se ţineau alergări de cai. Pe cale, tocmai când trăsura a ajuns în apropierea cascadei din Bois de Boulogne, o ţeve de oţel, umplută cu dinamită, a exploadat. Lângă ţeve s'a găsit o bucată de hârtie cu insulte la adresa lui *Faure*, un pistol şi un stilet. Pe mânerul pistolului era gravat: „Executarea lui Felix Faure“. Pe stilet sta scris: „Alsacia—Lorena—Polonia“.

Au deţinut trei persóne, bănuiţi cu atentatul, cari însĕ au fost eliberaţi.

Au mai deţinut, după cele mai nóue sciri, doi anarchişti străini.

* * *

Irmormêntarea tragedianei Wolter a avut loc în Viena în 16 a curentei n. pe lângă condolări mari. Au condolat toţi membrii Curţii imp. La înmormêntare au luat parte representanţii Curţii, garda artistilor şi scriitorilor şi intrégă societatea distinsă vieneză. In disposiţia funestă s'a amestecat şi un incident penibil. Celebra artistă a Burgteatrului, Adela Sandrock adecă a primit mai multe scrisori (60 la numĕr) ameninţătóre, în care se face atentă, sĕ nu ia parte la înmormêntarea lui Wolter, căci va fi insultată, şi totodată i se face propunerea sĕ nu mai pâşéscă pe bină. Se vorbesce adecă prin Viena, că între cele dóue artiste ar fi existat relaţii duşmănóse iscate din emulaţia după lauri, ceea-ce ar fi accelerat sfîrşitul lui Wolter. Sandrock însĕ a declarat de repeţite-ori, că ea a trăit în relaţii amicale cu Wolter. Şi de fapt Sandrock n'a luat parte la înmormêntare. Epistolele s'au dat poliţiei, care a făcut disposiţii extinse pentru apărarea artistei. La mormênt s'au rostit mai multe discursuri.

* * *

Din faptele gendarmilor unguresci. În hotarul comunei Szecső, doi gendarmi au prins mai ḑilele trecute doi ţigani cortu-rari, cari, cu concesiune dela autorităţi umblau din sat în sat, susţinêndu-se din cârpitul de căldări. Criminalii de gendarmi au tractat cu nefericiţii ţigani în chipul cel mai barbar. Până în comună necontenit i-au îmblătit cu săbiile peste picióre, îndemnându-i sĕ jóce. Ajunşi la casarmă, unul dintre gendarmi a apucat pe un ţigan de pĕr şi pe o lăţime de o palmă i-l'a tăiat cu sabia, cu piele cu tot.

In contra criminalilor jandarmi s'a pornit cercetare.

Corespondenţă particulară

a „Telegrafului Român“.

Sighişóra, în 5 Maiu 1897.

Dispar pe rênd stegarii naţiunei române — şi încă înainte de timp — şi într'un mod rapid, fără a lăsa sucrescenţa suficientă şi destul de forte spre a-i putea înlocuí în luptele grele şi disperate ce se prepară naţiunei nóstre mult cercate. Şi pare că e pedépsa lui Dumneḑeu, că chiar acolo unde sunt mai rari stejarii naţiunei, şi unde lipsa se simte mai tare, ba pot ḑice, ireparabilă, chiar acolo sĕ dispară.

In tractul Sighişórei am avut aprópe un singur bărbat versat pe cariera juridică, creştin bun şi iubitoriu de naţiunea sa — şi acela încă a dispărut aşa de timpuriu, lăsând un gol mare pentru naţiune în urma sa.

În 1 Maiu a. c. v. am petrecut la cele eterne pe dl Ioan Şiandru fost senator magistratual în Sighişóra. In restimpul de 31 ani ai activităţii sale, a fost unul dintre amploiaţii cei mai laborioşi şi mai destoinici, câştigând stima tuturor cu cari venea în atingere, ceea-ce a dovedit şi conductul imposant ce l'a petrecut la cele eterne, căci pe lângă consângeni — inteligenţa română locală şi din tract şi popor român, — l-au petrecut aprópe întréga inteligenţă săséscă şi maghiară din loc depunêndu-i mai multe cununi pe sicriu, dintre cari pe lângă cele familiare, am observat o cunună frumósă dela magistrat dela colegii defunctului, apoi dela amicii Sighişoreni, dela studenţii gimnasiului ev. luteran, fiind acolo rĕposatul profesor de limba română, dela familia Petric din Braşov etc.

Actul religios funebral l'a celebrat părintele protopresbiter al Mediaşului Romulus Mircea asistat de preoţii Nicolae Stoicovici din Mălĕncrav şi Michailă Păcală din Şulumberg, ér cântările le-a executat corpul învĕţătoresc din loc, cu cooperarea unor învĕţători din tract.

Atât actul funebral cât şi cântările s'au efeptuit în ordine, ceea-ce a făcut bună impresiune asupra publicului asistent, ér la mormênt părintele Mircea a rostit o cuvêntare fórte bine compusă şi cu dibăcie predată, arătând trecutul defunctului.

Prin ţinuta sa démnă preoţéscă, părintele protopop R. Mircea, 'şi-a câştigat stima sighişorenilor fără deosebire de naţionalitate.

Pe rĕposatul îl deplânge neconsolabila sa soţie cu cei 4 orfani minoreni, cari acuma aveau mai mare lipsă de tată; dar îl deplâng şi îl vor deplânge (căci meritele omului numai după mórte se cunosc), mulţi poporeni din loc şi jur, cari la ori-ce nedreptate ce li se făcea în afacerile administrative, sciau sĕ mérgă la dl Şiandru ca sĕ le deie sfat; acum la cine vor mai merge? căci străinii dau sfaturi numai pe lângă plată — şi adese-ori în defavorul plătitoriului.

Nu mai puţin, ba pot afirma din convingere, mai mult a perdut comuna bisericéscă română din Sighişóra, al cărui membru activ a fost în decurs de 31 de ani, lucrând şi conlucrând cu fapta şi cu cuvêntul, ca membru al comitetului parochial şi mai mulţi ani şi ca preşedintele aceluiaşi comitet, la promovarea afacerilor bisericesci şi şcolare.

Dar în fine trebue sĕ ne mângăiem cu ḑisa psalmistului, „că hotar a pus Domnul la tóte“.

Noi cei cari l'am cunoscut pe rĕposatul mai de-aprópe, l'am stimat în viéţă — şi îl vom stimá şi amintí şi după mórte, ca pe un bărbat vrednic al naţiunei.

Un stimător al rĕposatului.

Poşta redacţiunei.

Mai multor învĕţători. Vĕ mulţămim pentru dările de sémă. Luăm cu plăcere act despre ele, după cum puteţi vedea şi din articolul nostru „Vacanţe“. Suntem însĕ nevoiţi în lipsă de spaţiu a publica numai extrase, pentru a nu cădé în pĕcatul tautologiei. Prea am spune adese-ori unul şi acelaş lucru despre decurgerea examenelor.

Dlui G. Gh. Borgo-Prund. Excepţii nu putem face, şi din pricina, că ar trebui sĕ publicăm tóte dările de sémă per extensum.

Nr. 4045/97 [77] 1—3
fsrb.

Pályázati hírdetmény.

Moh nagyközségben a jegyzői állás betöltendő és felhivatnak pályázni kivánók, hogy folyamodványaikat f. évi **Junius hó 28-áig** alólirottnál nyujtsák be.

Nagyszeben, 1897-dik évi junius hó 11-én.

A járási főszolgabiró:
Fabritius.

Nr. 185/1897 ppresb. [71] 3—3

CONCURS.

Pe basa graţiósei ordinaţiuni consistoriale din 1 Aprile a. c. Nr. 1912 Bis., prin acésta se publică concurs pentru ocuparea postului al II-lea de paroch de clasa a II-a din Sighişóra, cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post dau suma sigură de 604 fl. 40 cr.

Petenţii au a-şi aşterne cererile instruite conform normelor în vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis, cu îndatorirea, a se presenta sub durata concursului în vre-o Duminecă séu sěrbătóre în biserica din loc spre a-şi arăta desteritatea în cele rituale.

Sighişóra, 24 Aprile 1897.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Sighişórei, în conţelegere cu comitetul parochial concernent.

Dimitrie Moldovan,
protopop.

Nr. 115 protopresb. 1897 [69] 3—3

Concurs repeţit.

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia de clasa a III-a Dupuşdorf, în sensul resoluţiunei Prea-Venerabilului Consistoriu archidiecesan ddto 24 Decembre 1896 Nr. 8732 B. se excrie a treia óră concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Tel. Rom.“

Emolumontele împreunate cu acest post statorite în şedinţa comitetului parochial din 16 Februariu 1897 dau preste tot suma de 253 fl. 50 cr.

Informaţiuni mai de aprópe despre starea parochiei, se pot lua la oficiul protopresbiteral şi la comitetul parochial.

Concurenţii au sě şi înainteze cererile instruite conform normelor din vigóre la subsemnatul oficiu protopresuiteral în terminul deschis.

Mediaş, 30 Februarie 1897.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Mediaşului, în conţelegere cu comitetul, parochial.

Romul Mircea,
adm. protopresb.

Nr. 212/1897 prot. [72] 2—3

CONCURS.

Pentru întregirea parochiei de clasa a III-a Felég, cu filia Sidriaş se publică prin acésta concurs conform veneratului ordin consistorial dto 14 Ianuariu 1897 Nr. 115 B. cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post dau suma de 429 fl.

Informaţiuni mai detaiate despre starea acestei parochii, se pot lua la oficiul protopresbiteral.

Doritorii de a ocupa acest post, au a-şi aşterne suplicele de concurs instruite conform normelor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral pănă la terminul susindicat, şi a se presenta în vre-o Duminecă séu sěrbătóre în biserică spre a fi cunoscuţi din partea poporului.

Sighişóra, 15 Maiu 1897.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Sighişórei, în conţelegere cu comitetul parochial concernente.

Dimitrie Moldovan,
protopop.

Librăria Tipografiei Archidiecesane.

În Librăria Tipografiei archidiecesane din Sibiiu se află următórele **cărţi de şcólă:**

Abecedar pentru şcólele poporale rom. de Zacharia Boiu, ediţiunea XIV legat	fl.	—.24
„ („Micul prietin al copiilor“) de S. Moldovan, broşat 22 cr., legat	„	—.25
„ românesc, de V. Petri, legat	„	—.25
Abcdar maghiar-român, de N. Putnoky, partea I., leg.	„	—.20
„ „ „ de F. Koós şi V. Goldiş, leg.	„	—.20
Ântâia carte de lectură şi învěţ. de I. Popescu, leg.	„	—.20
A dóua carte de lectură şi învěţătură, de I. Popescu, leg.	„	—.60
Aritmetica pentru începětorii din şcólele primare, de P. Dima, broş.	„	—.30
„ cu numerii dela 1—20, de D. Dogariu şi I. Dariu, broş.	„	—.15
„ cu numerii dela 1—100, de D. Dogariu şi I. Dariu, broş.	„	—.15
„ cu numerii dela 1—1000, de D. Dogariu şi I. Dariu, broş.	„	—.20
„ cu num. dela 1—10.000, de D. Dogariu şi I. Dariu, broş.	„	—.30
„ pentru anii din urmă ai şcólei primare partea IV, de I. Dariu, broş.	„	—.45
„ pentru şcólele poporale, anul I. şi II., de F. E. Lurz, trad.	„	—.20
„ pentru şcól. pop. part. a II-a de F. E. Lurz	„	—.25
Bucóvna pentru învěţătura pruncilor, leg.	„	—.20
Carte de cetire I, de Z. Boiu leg.	„	—.40
„ „ „ II, de Z. Boiu, leg.	„	—.30
„ „ „ pentru cl. I. şi II. gimn. de I. Popea ediţ. III., broş.	„	1.35
„ „ „ de G. Pletos, broş.	„	1.80
„ „ „ II. pentru şcólele poporale, prelucrată de Dr. Petru Şpan, leg.	„	—.30
„ „ „ pentru anii din urmă, de Ioan Pop Reteganul	„	—.75
„ „ „ pentru cl. III gimn. reală, de V. Oniţiu, broş.	„	1.—
„ „ „ pentru cl. IV. gimn. reală, de V. Oniţiu, leg.	„	1.60
„ „ „ maghiară, partea I., de Dr. I. Crişianu şi N. Putnoky, broş.	„	—.70
„ „ „ maghiară partea II., de Dr. I. Crişianu şi N. Putnoky, broş. 1 fl. leg.	„	1.15
„ **de rugăciune** pentru tinerimea gr. or. română, frumos leg.	„	—.15
Catechism bogat de Z. Boiu, leg.	„	—.50
„ **mic** al bisericei ort. ort. de Z. Boiu, leg.	„	—.20
„ pentru învěţămêntul religiunei dreptcred. rěsărit. de Moise Toma. leg.	„	—.20
Chemia elementară anorganică şi organică de A. Vlaicu, broş. 80 cr., leg.	„	1.—
Computul în şcóla poporală, de I. Popescu, broş.	„	1.20
Conductor la aplicarea ântâii cărţi de lectură şi învěţătură de I. Popescu, broş.	„	—.10
Culegere de cântări biser. în folosul tinerimei, broş.	„	—.12
Cunoscinţe din constituţia patriei, de I. Popovici, leg.	„	—.20
Curs de limba maghiară pentru scólele poporale române, de I. Molnar, partea primă broş. 16, leg	„	—.20
Curs de limba maghiară partea a doua broş. 20, leg.	„	—.24
„ „ „ „ pentru curs. III. broş. 16, leg.	„	—.20
Curs elementar de geometrie practică de D. Mirescu leg.	„	1.—
„ „ de musică, partea II., de Const. M. Cordoneanu, broş.	„	—.50
„ „ de musică, partea III. şi IV., de M. Cordoneanu, broş.	„	—.80
Curs practic de aritmetică pentru şcólele poporale de Ars. Vlaicu, I. 22 cr., II. 25 cr., III.	„	—.35
Curs practic de limba maghiară pentru anul I. şi II. de şcólă de I. Dariu, broş.	„	—.16
Dialogi româno-francezi, de M. Rudinescu	„	1.20
„ româno-germâni, de M. Rudinescu	„	1.—
Dicţionariu român-germân şi germân-român, de S. P. Barcianu, tom. I. fl. 2.50, tom. II.	„	3.80
„ român-maghiar de N. Putnoky, leg.	„	2.—
Drepturile şi datorinţele civile pentru şcólele poporale confesionale, broş.	„	—.20
Economia câmpului şi grădinăritul pentru şcólele poporale, de G. Moian, broş.	„	—.25
Economia domestică pentru cl. IV. primară de fete, de o asociaţiune de învěţători, leg.	„	—.60
Elemente de fisică pentru şcól. popor. de I. Dariu, leg.	„	—.30
„ **de geografie** de Z. Boiu, leg.	„	—.30
„ **de geometrie** pentru anii din urmă ai şcólei poporale de D. Dogariu şi I. Dariu, leg.	„	—.20
„ **din teoria musicei,** de A. Sequens, broş.	„	—.50
Esercitiile de stil în şcóla popor. de D. Lăpědat, broş.	„	—.15
Fibel, după metoda analitică-sintetică de G. Jausz, leg.	„	—.30
Fisica pentru şcólele poporale de D. Făgărăşan, broş.	„	—.30
Fisica pentru şcólele poporale, de Iosif Bălan, broş.	„	—.25
Geografia Ungariei, de Dr. N. Pop, broş.	„	—.30
Geografia pentru şcól. popor. de I. Dariu, broş. 30 cr., leg.	„	—.35
„ „ „ „ de D. Făgărăşan şi S. Moldovan, broş 25 cr., leg.	„	—.30
Geografia pentru şcólele medii de D. Făgărăşan şi S. Moldovan tom. I., broş.	„	1.20
Geografia pentru şcólele medii de D. Făgărăşan şi A. Bârsean tom. II., broş.	„	—.50
Geografia pentru şcólele medii de D. Făgărăşan şi A. Bârsean, tom. III., broş.	„	1.—
Geografia pentru institutele pedagogice şi şcólele secundare după H. G. Wagner, de P. Drăgălina, broş.	„	1.--
Gramatica elementară a limbei germâne pentru şcólele secund. de Dr. G. Coman, partea III., broş. 85 cr., leg.	„	1.—
Gramatica germână, de Sava Popovici Barcianu	„	1.40
„ **limbei maghiare** de Dr. I. Crişianu şi N. Putnoky, broş.	„	1.—
Gramatica română, de I. Dariu, broş.	„	—.25
„ „ de S. P. Barcian, leg.	„	—.50
„ „ pentru cl. II. de I. Mihelţian, broş.	„	—.10
„ „ pentru cl. III. de I. Mihelţian, „	„	—.16
„ „ pentru cl. IV. de I. Mihelţian, „	„	—.24
Higiena poporală, de Dr. G. Vuia, broş. 1 fl., leg.	„	1.20
Higiena copilului dela nascere pănă la al 7-lea an al etăţii de Simion Stoica, broş.	„	—.15
Intrebări de educaţiune şi instrucţ. de Dr. P. Span, br.	„	1.—
Isagogia, de Dr. Il. Puşcariu, broş	„	1.50
Istoria biblică, pentru şcólele poporale, leg.	„	—.30
„ **biblică** pentru şcólele medii, inf. şi şcól. civ. broş.	„	—.55
„ **bisericéscă** pentru şcólele poporale, leg.	„	—.30
„ **bisericéscă** pentru şcólele medii de Dr. Ilarion Puşcariu, partea I., broş. 50 cr., partea II. broş.	„	—.50
Istoria bisericéscă rom. de Şaguna, partea I. şi II., br.	„	3.—
„ „ în limba germână	„	1.-
„ **literaturei române,** de I. Lazariciu, broş.	„	1.—
„ **naturei şi fisică,** de Z. Boiu, leg.	„	—.30
„ **naturală,** de Dr. D. P. Barcian, partea II.	„	—.60
„ „ de Ipol. Ilasieviciu, leg.	„	—.36
„ **patriei,** de I. Dariu, broş.	„	—.25
„ **patriotică,** de Z. Boiu, leg.	„	—.30
„ **pedagogiei,** de Dr. Petru Pipoş, broş.	„	2.—
„ **Ungariei,** de Dr. N. Pop, broş.	„	—.20
„ „ în legătură cu istoria univers. pentru şcólele poporale, de Silvestru Moldovan, broş.	„	—.20
„ **Ungariei** pentru şcól. secund. de V. Goldiş broş.	„	—.80
„ **universală** de V. Goldiş evul vechiu, broş.	„	1.—
„ „ „ „ „ „ mediu, „	„	1.25
„ „ pentru cl. inferióre de I. Isopescu, tom. I. leg. fl. 1.10, tom. II. leg. 73 cr., t. III. leg.	„	—.93
Legendar sau **carte de cetire,** de V. Petri, leg.	„	—-50
„ **maghiar-român,** de N. Putnoky, leg.	„	--.30
Lesebuch germân, de Georg Jausz, partea I. leg. 40 cr., II. leg. 55 cr., III. leg. 65 cr., IV. leg. 70 cr., V. leg.	„	—.85
Limba maternă, de Dr. Il. Puşcariu, leg.	„	—.40
„ **română,** de V. Oniţiu, broş.	„	—.50
Literele mobile (pe hârtie tare) pentru maşina de cetire, 144 bucăţi	„	2.50
Lucrul în şcólă, de G. Moian, broş.	„	—.45
Manual de dreptul cambial, de I. Socaciu, broş.	„	2.—
„ „ **istoria literat. rom.** de Enea Hodoş, broş.	„	1.—
Manuducere la abcdarul maghiar-român, de N. Putnoky, broş.	„	— .06
Manuducere la legendarul maghiar-român, de Nic. Putnoky, broş.	„	—.12
Mărturisirea ortodoxă, leg.	„	1.20
Merceologia şi Technologia pentru şcólele comerciale, profes., de Ars. Vlaicu, broş.	„	5.—
Noua metodă de a învěţa cu înlesnire limba franceză, de M. Rudinescu, tom. I. leg. 1 fl., tom. II., leg.	„	1.20
Noua metodă de a învěţa cu înlesnire limba germână de M. Rudinescu, tom. I. broş. 50 cr., tom. II. br.	„	1.—
Octoich mic, de 8 glasuri, leg.	„	--.75
Orologion (ciaslov), leg.	„	—.75
Pastorala nóuă, broş.	„	1.50
Pedagogia, de I. Popescu, broş.	„	2.—
Pomăritul, de D. Comşa, broş.	„	1.-
Principii de pedagogie, de Dr. Il. Puşcariu, broş.	„	1.—
Psichologia empirică, de I. Popescu, broş.	„	2.—
Religiunea creştină, de I. Popea, broş.	„	—.12
Studiu din economia naţională, de N. Petra-Petrescu, broş.	„	—.40
Stupăritul, de C. Dimian, broş.	„	—.80
Toldi, naraţiune poetică de Dr. Crişianu şi Putnoky, broş.	„	—.70
Vocabular român-germân, de Şaguna, br. 70 cr., leg.	„	—.80

Afară de aceste procură Librăria Tipografiei archidiecesane ori-ce cărţi didactice pe lângă cele mai avantagióse condiţiuni.

Lângă preţul cărţii este a se aclude şi preţul transportului.

☞ **La 10 sau mai multe exemplare din aceeaşi carte se dă rabatul cuvenit.** ☜

Redactor prov. Gavriil Hango.

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane

Nr. 63. Sibiiu, Marţi, 10/22 Iuniu 1897. Anul XLV.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
la „Tel. Rom.“ într'una cu suplementul „Fóia Pedagogică“
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Obstrucţiune.

Parlamentul nostru începe a devenì mai sgomotos şi ḑiarele din capitala ţerei nóstre au materie interesantă din opintirile, cari le face partida aşa numită 1848

Este vorba de §. 16 al noului proiect pentru iudicatura juriului, care privesce restrîngerea libertăţii de pressă.

Guvernul cu ori ce preţ ţine la disposiţiunile din acel §. şi guvernul are o majoritate sdrobitóre, căci în sistemul parlamentarismului dela noi nu guvernul atârnă dela majoritatea parlamentului, ci acésta, majoritatea atêrnă dela voinţa guvernului.

Majoritatea deci în parlament ar fi, voinţa guvernului încă ar fi, şi între asemenea condiţiuni numai formalitatea mai lipsesce: terminarea desbaterii şi votarea.

Minoritatea din parlament a recurs la o armă, care-i stă la disposiţiune.

Prin cuvêntări lungi, prin votare nominală la tóte chestiunile, cari vin de a se decide, minoritatea voesce sĕ zădărnicéscă aducerea unui conclus valid cu privire la §-ul cu restrîngerea libertăţii de pressă.

Prin modalitatea acésta se crede, că se va frânge cerbicia guvernului, se va frânge pacienţa majorităţii parlamentare.

Acésta este ceea-ce se ḑice obstrucţiune.

Tactica acésta o au mai întrebuinţat şi încă cu efect şi alte parlamente.

Ca sĕ nu mergem prea departe, vom amintí numai despre obstrucţiunea parlamentului din Viena, care a adus cu sine deocamdată numai disolvarea parlamentului pe un timp óre-care până se va mai limpeḑí situaţiunea.

Afaceri de natură mai delicată au dat nascere în Viena scenelor turbulente şi obstrucţiunei, care cu succes s'a susţinut un timp óre-care.

S'a frânt egemonia germanilor, slavii încep a se afirma tot mai mult în viéţa statului, şi acésta nu a convenit liberalilor reacţionari, căci aḑi toţi reacţionarii iau numele de liberal, spre a lucra sub acéstă firmă bine sunătóre.

Curentul naţional a provocat deci furtuna în parlamentul din Viena, căci acolo sunt bine representate singuraticele naţionalităţi.

Sunt bine representaţi Polonii, cari aḑi au cei mai de influenţă bărbaţi chemaţi la conducerea afacerilor statului, sunt bine representaţi Bohemii, cari sunt un important factor cultural în viéţa statului.

In parlamentul nostru nu mai este curent naţional, şi décă câte-odată se şi pun chestiuni de asemene natură, se trece cu iuţélă peste ele, căci nu este cine sĕ le susţină.

In timpul din urmă a pus o chestiune de asemenea caracter deputatul Nicolau Şerban, când cu ideea de stat maghiar, dar peste aceea s'a trecut cu iuţéla fulgerului. O mică indignaţiune din partea kossuthistilor radicali, şi nimica mai mult.

Chestiunea cu libertatea pressei a fost deci ridicată la aceea importanţă, ca prin obstrucţiune sĕ fie silit guvernul a ceda, a se abate dela vederile sale.

Ḑiarele guvernului îşi dau silinţa a presenta lucrurile în colori mai frumóse.

Cu vĕdită bucurie comentéză declaraţiunea făcută de către ministrul-president Bánffy, că nu va ceda nici o literă din disposiţiunile proiectului, chiar şi dacă sesiunea acésta ar ţiné véra întrégă. şi s'ar continua până la Crăciun.

Din incidentul acesta a devenit parlamentul nostru mai sgomotos. Obstrucţiunea până acuma se face cu succes şi se copiază cu fidelitate cea din Viena, care a provocat disolvarea.

Cât va ţiné obstrucţiunea, şi ce resultate va avé, acésta ni-o va arĕta viitorul.

Congresul naţionalităţilor.

Tóte ḑiarele din România şi cele din capitala Ungariei vorbesc despre o întrunire a comitetului instituit de congresul naţionalităţilor (Românii, Slovacii şi Sêrbii) din Ungaria, ţinut în August 1895, care ar fi avut loc în Budapesta în ḑilele trecute, numai acele ḑiare tac, despre a căror împăcare se tractéză mai ales în diarele din România, adecă „Tribuna“ şi „Tribuna Poporului“.

Noi până acuma n'am luat act de acea întrunire, pentru-că de o parte nu eram siguri dacă într'adevĕr s'a ţinut séu ba, ér de altă parte nu voiam sĕ ne ocupăm de un lucru de carele cei mai deaprópe interesaţi tac.

Acum însĕ nu mai este îndoélă, pentru-că avem şi o corespondenţă din Budapesta, care constată întrunirea membrilor acelui comitet, şi cetim în ḑiarele din România, că unul din membrii comitetului — părintele Mangra, din Budapesta a călĕtorit de-adreptul la Bucuresci, precum se vede, ca sĕ raporteze la anumite locuri, despre cele petrecute în conferenţa comitetului, ér ḑiarele de acolo şi fac us de cele aflate dela d-nul Mangra.

Deci tăcerea nu numai este indicată, din contră, este datoria celor ce sciu exact ce s'a petrecut în Budapesta, ca sĕ rectifice scirile colportate, şi cualificate de a alimenta şi mai mult nervositatea celor ce trăese din suspicionarea patriotismului Românilor din patria nóstră, cu atât mai vîrtos, cu cât acelea, nu pot fi adevĕrate.

Că s'a întrunit comitetul nu póte surprinde pe nimenea, pentru-că dacă membrii lui au primit mandatul congresului din 1895, trebue sĕ-şi facă datoria; — a surprins însĕ pe tótă lumea, şi încă fórte neplăcut, că scirea despre întrunire o au adus mai ântâiu foile din România şi anume organele partidului liberal, publicând şi un fel de program al conferenţei, şi tot ele comunică acum şi pretinsele concluse luate în conferenţă. Ceea-ce dovedesce, că séu de acolo s'a solicitat întrunirea comitetului, séu că unii din cei interesaţi 'şi-au ţinut de datorinţă a insinua acolo terminul şi programul şi la urmă resultatul conferenţei.

Aşa se vede, că pentru unii ómeni încă nu sunt suficiente persecuţiunile de până ací, ci află trebuinţa de a provoca şi altele.

Se va îngrijí jurnalistica maghiară sĕ le facă şi astă plăcere.

Mai înainte părintele Lucaciu şi Coroian alergau deadreptul la Bucuresci după conferenţele de aici, acuma dela „crisa Tribunei“ încóce rolul acesta şi-l'a însuşit părintele Mangra. Semn, că la cercurile deciḑĕtóre prin Bucuresci este mai agreată „Tribuna Poporului“ din Arad decât „Tribuna“ din Sibiiu.

Étă ce cetim în „Epoca“ de Duminecă sub titlul „*Congresul din Budapesta al comitetutului naţionalităţilor*“.

„Asupra conferenţei comitetului de 12 al naţionalităţilor din Transilvania şi Ungaria, adecă al Românilor, Slovacilor şi Sêrbilor — despre care am dat câteva informaţii, — suntem în posiţie de a da următórele amĕnunte, în urma unei convorbiri pe care unul din redactorii nostri a avut'o cu părintele V. Mangra.

Consfătuirea, care a durat dóue ḑile, a fost convocată în scopul de a se aplica programul comun al celor trei naţionalităţi, votat de congresul ţinut în 1895, în Budapesta. Consfătuirea n'a putut lua însĕ nici o hotărîre definitivă, căci n'au putut lua parte toţi membrii comitetului. Comitetul român, representat prin d-nii Dr. Ioan Raţiu, Dr. V. Lucaciu, Iuliu Coroianu şi V. Mangra, a fost de faţă la tóte consfătuirile.

Cu tóte acestea comitetul de acţiune a stabilit o deplină înţelegere în privinţa necesităţii de a se începe o luptă comună în interesul îmbunătăţirei sórtei naţionolităţilor.

Aşa, de pildă, membrii presenţi ai comitetului de acţiune au admis în principiu convocarea unui congres al naţionalităţilor la Budapesta şi presentarea unui memorand comun Împĕratului Frantz Ioset.

Şi acésta trebue sĕ se facă la tómnă.

Până atunci însĕ, comitetul de acţiune al naţionalităţilor se va mai întruní ca sĕ facă pregătirile necesare, sĕ studieze redactarea unui proiect de memorand, sĕ fixeze data congresului şi sĕ hotărască modul cum se va preda memorandul Împĕratului. E vorba ca o deputaţie monstră, a celor trei naţionalităţi, sĕ însoţéscă la Viena pe delegaţii, cari vor fi însărcinaţi a înainta Suveranului austro-ungar plângerea celor 9 milióne de năpăstuiţi din Transilvania şi Ungaria.

Acestă consfătuire a fost un bun prilej pentru cei patru fruntaşi români ca sĕ caute a se împăca şi a restabili vechea armonie şi solidaritate, care va permite reînceperea campaniei naţionale de acum câţi-va ani.

Dl Dr. V. Lucaciu a propus următorul program comun de acţiune ca băsă de împăcare între cele dóue fracţiuni ale partidului naţional român:

a) „Tribuna“, care represintă pe dl Dr. Raţiu, preşedintele comitetului naţional, sĕ mérgă în deplină înţelegere cu „Tribuna Poporului“ din Arad;

b) sĕ se încépă o luptă în consiliile judeţene;

c) sĕ se deschidă o campanie de conferinţe şi de întruniri publice în contra proiectelor de legi pe cari le presintă guvernul;

d) sĕ se axecute cât mai neîntârḑiat programul de luptă al celor trei naţionalităţi şi

e) sĕ se încépă o campanie în favórea federalisărei imperiului Austro-Ungar.

Asupra acestor puucte dnii Dr. Ioan Raţiu, Dr. Lucaciu, Coroian şi V. Mangra au căḑut in perfect acord.

Asupra unui singur punct însĕ nu s'a putut stabili încă înţelegerea între cele dóue fracţiuni ale partidului naţional:

Dl Dr. Vasile Lucaciu a mai cerut restabilirea statului quo ante în ce privesce proprietatea „Tribunei“ şi a Tipoprafiei. Adecă „Tribuna“ şi Tipografia sĕ nu mai fie proprietatea unor membri ai comitetului naţional, ci sĕ fie proprietatea întregului comitet şi prin urmare al partidului naţional.

Asupra acestui punct nu s'a luat încă nici o hotărîre. Se tac însĕ mari stăruinţe, ca nu cum-va acéstă condiţie sĕ zădărnicéscă înţelegerea şi toţi românii de bine speră, că în curênd împăcarea va fi definitivă.

Asupra împăcării părintele V. Mangra ne-a spus următórele:

„Dacă împăcarea se va zădărnici prin neacceptarea restabilirei statului quo ante, atunci noi, tinerii partidului naţional, grupaţi împrejurul „Tribunei Poporului“, vom merge singuri înainte şi vom căuta sĕ realisăm întreg programul de luptă, pe care l'am propus dlui Dr. Raţiu ca basă de împăcare.“

Faţă de acestea dăm loc următórei corespondenţe din Budapesta:

„Veţi fi aflat şi din jurnalele maghiare, că în ḑilele acestea (10 şi 11 Iunie) s'a întrunit aici comitetul ales de către congresul naţionalităţilor ţinut tot aici în 1895.

Membrii români ai comitetului s'au presentat toţi, adecă Dr. Raţiu, Coroanu, Dr. Lucaciu şi Mangra.

Am cercat sĕ mĕ informez despre cele pertractate şi decise în sînul comitetului, dar ómenii au fost fórte reservaţi şi scurţi la vorbă.

Numai atâta mi s'a spus, că cestiunea principală a fost: inaugurarea unei activităţi óre-care pentru recâştigarea drepturilor naţionalităţilor, s'a vorbit şi de convocarea unui congres nou pe tómnă, dar concluse definitive nu s'au luat, nici nu s'a stabilit vr'un program de acţiune.

Am întrebat şi de sórtea împăciuirei celor dóue curente representate prin „Tribuna“ (Dr. Raţ şi soţii) şi „Tribuna Poporului“ (Brote-Slavici şi soţii), carea era pusă în relief prin foile din România.

La acéstă întrebare mi s'a rĕspuns, că serios nime n'a vorbit de ea.

Ar fi întrebat unul din tabera lui Brote de altul din tabera lui Raţiu, că: óre nu s'ar putea uní „Tribuna Poporului“ din Arad cu „Tribuna“ din Sibiiu, ca se fie pace şi concordie în comitetul naţional? La care cel întrebat ar fi respuns că: „Ba da! n'aveţi sĕ faceţi altă, decât sĕ împachetaţi tipografia din Arad şi sĕ-o expedaţi la dnul Sturdza, apoi sĕ veniţi la „Tribuna“ din Sibiiu, şi pacea-i gata.“

Relata refero.“

Cine are drept? Mangra prin Bucuresci, séu cel ce a informat pe corespondentul nostru în Budapesta?

Ambele „Tribune“ au avut câte doi stâlpi în comitet, ambele pot fi puse în posiţie sĕ facă lumină. Sĕ o facă, pentru-că tăcerea nu mai póte fi justificată.

Noi deocamdată numai atâta observăm, că după cele păţite, ideea de o „deputaţie monstră la Viena“ nu se póte nasce din creeri sănătoşi.

Salarisarea.

VIII.

Dorind a termina cu expunerile — în unele părţi póte nu bine-venite — voi reflecta încă numai la un punct de vedere.

Am amintit, că statul ar fi chemat a se îngriji de bunăstarea clerului. Statutul organic cu privire la acest punct glăsuesce aşa: Sus atinsele părţi organice (adecă sinódele, comitetele şi consistoriul) ale metropoliei se vor îngrijì de timpuriu de mijlócele intelectuale şi materiale, cari se cer spre ajungerea scopurilor bisericesci, scolare şi fundaţionale; şi încât nu le-ar succede a acoperí cheltuelile recerute nici în urma colectelor făcute în — şi afară de metropolie, intru atâta vor recurge la stat pentru ajutor (Pct. VIII, Introducere).

Biserica e îndreptăţită a se întórce către stat pentru ajutor şi sprijin material. Acum este timpul, când şi statul din a sa parte tinde spre acest scop, ca sĕ se facă un astfel de aranjament cu statul, prin care sĕ se reguleze definitiv cestiunea. Biserica n'ar trebui sĕ se arete indiferentă faţă de intenţiunile cârmei statului, ar trebui ca sĕ încépă negoţieri cu potestatea civilă în preatinsul scop, şi sĕ caute a informa cercurile conducĕtóre asupra dispoşiţiilor amicale ale bisericei, nisuind a le câştiga bunăvoinţa.

Ori cum s'ar desvolta afacerile, biserica este avisată a se rĕzima de multe-ori pe potestatea civilă. Fără sprijinul aceleia nici executivă nu póte sĕ existe în biserică, pentru-că în cas de renitenţă, adese numai forţa brută ajută.

Amintii aceste pentru a înţelege şi cei „cu gură mare“ (Dlor vor erta, că ḑic aşa) din ai nostrii, cari susţin, că biserica şi fără stat póte fi, şi că nu avem trebuinţă de mijlocirea statului la nimic. Ḑic: Nici o legătură cu el! — O astfel de politică bisericéscă prea triste róde aduce. Contribue la destrăbălarea clerului şi poporului. Mai eclatantă dovadă unde trebue, ca chiar ajutorul de stat, care cu tóte că biserica nu l'a primit în condiţiunile puse, totuşi unii din preoţi l'au cerut şi primit şi fără concesiunea bisericei.

Aşa ar păţi-o biserica şi cu regularea, pusă în perspectivă de stat, şi dotaţiunea clerului, necăutând de cu timp a şi asigura interesul prin a întreveni la stat.

In acest scop, de odată cu intenţionata regulare în sfera proprie de activitatea şi paralel cu aceea a salarelor clerului, Veneratul Cap al bisericei si resp. Consistoriul ar lucra conform cu dorinţa obştei clerului nostru ortodox, când ar începe pertractările şi cu cârma ţerii şi ar putea exopera o dotaţiune corespunḑĕtóre dela stat.

Şi o acţiune comună cu alte biserici, mai ales cu sora bis. sêrbă, s'ar putea întreprinde în acest obiect.

Exoperând dela stat întroducerea unei dări generale a cultului, cred, biserica s'ar putea pune în posiţia de a nu se frĕmênta pe viitor din causa neajunsurilor materiale, şi mai cu succes ar lucra pentru binele religios-moral al fiilor sei sufletesci.

Visul de aur al preoţimei ar fi împlinit. Cu glosse ar preamărí pre bărbatul, care realiséză acest vis.....,

Nu suntem noi preoţimea însĕ atât de materialişti, ca sĕ pretindem ca visul nostru în aşa formă sĕ se realiseze cu ori ce preţ. Interesele bisericei mai presus de tóte!

Salarisarea din partea statului pentru noi numai aşa are înţeles şi sens, când instituţiunile bisericesci şi autonomia bisericei rĕmân nealterate. Pentru blidul cu linte nu trebue nime sĕ jertfésă comóra sa cea mai scumpă din lumea asta.

Fii maşteri ai bisericii şi nemernici am fi, neînţelegênd interesele bisericei şi jertfindu le pentru interesele materiale. Ocara lumei, a posteriorilor ne-ar ajunge şi blăstĕmul.......

Condus de cel mai curat îndemn pentru binele bisericei şi vrênd a preveni anumite pericole ce ameninţă, nu din fundulie — am ḑis.

Preotul V. G.

Din parlamentul maghiar.

Şedinta dela 12 Iuniu 1897 st. n.

Şedinţa a fost fórte slab cercetată. Abia s'au întrunit 43 de deputaţi.

Înainte de a se trece la ordinea ḑilei, deputatul Olay Lajos cere dela presidiu, ca sĕ îndrume pe ministru a rĕspunde la interpelaţiunile a căror termin a expirat deja, apoi se trece la îmblătirea §-lui 16 a proiectului de lege despre procedura penală.

Okolicsányi László ḑice, că proiectul presentat e reacţionar şi guvernul caută a se substrage şi a substrage şi organele sale dela judecata opiniunei publice, de sub juriile de pressă.

Nu acestor jurii sunt predate spre judecare abusurile cu puterea publică, călcarea dreptului electoral, călcarea necompetentă a domiciliului, vătĕmarea exerciţiului liber religionar şi altele. Când moralitatea publică atât de mult a decăḑut ca la noi, nu e permis a restrînge libertatea opiniunei publice, tocmai pentru ameliorarea moralităţii publice.

După pausă vorbesce contra proiectului contele Károlyi Istvàn, carele declară totodată, că păşesce în partida contelui Apponyi.

In vorbire contele K. declară şi el, că prin actualul proiect prin distincţiunea ce face între onórea privată şi oficială şi anumite casuri le substrage dela curţile cu juraţi, cari sunt expresiunea opiniunei publice şi le supune judecătoriilor, guvernul nu ţîntesce la altceva, decât ca adevĕrul sĕ nu iese la ivélă acolo unde nu-i convine şi în cas de necesitate sĕ se pótă scutura de ómeni, cari i-au devenit incomoḑi.

Afară de aceea proiectul este presentat şi într'un timp foarte nepotrivit, când corupţiunea e în flóre şi agitatorii naţionalităţilor se folosesc de tóte ocasiunile şi faptele nóstre pentru de a ne discredita înaintea străinătăţii. Libertatea de presă e mai tare, dar mai presus decât sórele pe ceriu; acesta luminéză numai pămêntul, până când acela luminéză sufletul şi mintea ómenilor.

Tot în inţelesul acesta vorbesce şi *Polczner* Ienő, accentuând şi el agitaţia „popilor şi a dascălilor“ naţionalităţilor, care fără pressă liberă nu va puté fi demascată. (Mai corect ḑis: pressa jidano-maghiară nu va puté inventa nepedepsită agitaţie în sarcina preoţilor şi învĕţătorilor naţionalităţilor nemaghiare. Red.)

Discuţiunea se va continua.

La sfirşit Makfalvay Géza presentéză o interpelaţiune în causa grevei muncitorilor, cari nu vor sĕ efectuiască secerişul pe şesul de jos al Ungariei.

Ministrul respunde, că dacă aceştia nu vor vrea sĕ lucre, va pune la disposiţia agricultorilor lucrători străini şi miliţia.

Casa i-a la cunoscinţă rĕspunsul.

După presentarea altei interpelaţiuni în causa suspendărei vicecomitelui din com. Timişóra, şedinţa se încheie.

Şedinţa dela 14 Iunie n. 1897.

În şedinţa de aḑi s'au presentat spre desbatere nóuele proiecte de lege militară, cu întreruperea desbaterei asupra proiectului de lege despre procedura penală.

Raportorul *Műnich* Aurel accentuează, că proiectul de lege privitoriu la institutul de honveḑi ţintesce la o educaţiune naţională a oficerilor .pentru honveḑime. Şcóla de cadeţi dela Academia Ludovica va devenì academic pentru oficerii de honveḑi şi de acelaşi rang cu Academia Teresiana de lângă Viena. Elevii acestei academii vor eşi din institut deadreptul ca oficeri. Ca curs pregătitor se înfiinţéză o şcólă superióră. Afară de acésta se vor înfiinţa şi dóue şcóle de cadeţi cu câte un curs de 4 ani şi în care vor fi primiţi 100 de bursieri. Tinerii eşiţi din aceste institute vor puté intra şi în armata comună. La fine recomandând proiectul, Münich aduce elogii ministrului de honvezi br. Fejérváry, carele ţintesce la desvoltarea honveḑimei în direcţiune naţională.

Toth Iános nu primesce proiectele, cari cresc oficeri şi pentru armata comună, care germaniséză.

Ministrul Fejérváry reflectéză, că înainte cu 50 ani a putut fi vorbă de germanisare, aḑi însĕ . nu. Întroducerea limbei maghiare ne duce la federalism.

Primul proiect a fost primit în general şi imediat s'a început şi desbaterea specială, la care s'au primit § 1 şi 2.

Şedinţa dela 15 Iuniu n. 1897.

Se continuă desbaterea asupra proiectului de lege privitoriu la institutele de honveḑi.

Referentul *Münich* Aurel ḑice, că proiectul de faţă e menit a transforma în total honveḑimea. Cu privire la limbă ḑice, că până când armata e comună, până atunci nici limba in institutele militare nu póte fi alta decât cea germână (Strigări: de Hoch! Hoch! la stînga.)

Ministrul Fejerváry recunósce, că în Ungaria, ca limba de stat e decretată prin lege limba maghiară, dar în Austria nu e astfel decretată cea germână. Dacă s'ar întroduce în institutele militare din Ungaria limba magiară, tot astfel ar pretinde cu drept şi naţionalităţile din Austria sĕ se întroducă in institutele militare de acolo limba lor. In previnciile austriace sunt decretate diferite limbi ca limbi de stat, şi dacă s'ar întroduce în institutele militare din Ungaria limba magiară, atunci se va întroduce fideralismul în armată.

Thaly Kálmán cere separarea cu totul a honveḑimei de armata comună.

Bolgár Ferencz primesce proiectul, căci se dă posibilitate tinerimei magiare, ca sĕ se pregătéscă acasă în Ungaria în spirit naţional pentru serviţiu în armata comună, unde astfel vor puté şi înainta mai mult ca până aci.

Rátkay impută lui Münich, că pune Ungaria alăturea cu provinciile austriace şi ḑice, că proiectele de lege militare actuale n'au fost atât urgente, ca pentru ele sĕ se întrerupă desbaterea asupra proiecţului de lege despre procedura penală.

Asboth Iános primesce proiectul, dar impută guvernului, că face paradă cu nisce legi pentru cari nu el s'a luptat, ci contele Apponyi, ér acum îşi atribue numai sie-şi meritul pentru aducerea lor. Speră revisuirea legilor politice-bisericesci.

Tot astfel se exprimă şi *Okolicsányi* László.

Toth János nu primesce proiectul, căci pune nóue sarcine pe ţéră şi dă pretext ministrului de resbel comun ca sĕ se amestece în afacerile honveḑimei maghiare.

Şedinţa dela 16 Iuniu n. 1897.

S'a continuat desbatereas asupra proiectului de lege militară despre institutele de honveḑi şi s'a primit fără modificări, atât în general, cât şi în special. Amandamentele şi propunerile înaintate de oposiţiune n'au fost considerate. Unii dintre deputaţii oposiţionali în locul acestor proiecte de lege au cerut mai bine sĕ fie provĕḑută honveḑiunea cu trupe techice şi cu artilărie, dar au fost respinşi.

După presentarea alor 2 interpelaţiuni, şedinţa s'a încheiat.

O serbare a tractului Alba-Iuliei.

— 7 Iunie v. 1897.

În ultima mea scrisóre, am spus între altele şi aceea, că faţă de Onorabilul nostru cârmuitoriu N. Ivan, şi a distingerii D-Sale în gremiul archidiecesan, fruntaşii din tract se pregătesc pentru a'şi face datorinţa cu cinste şi demnitate. Iată deci Onorate D-le Redactor, căci abia acum numai într'un târḑiu pot sĕ Vĕ trimit un raport despre acésta împlinire a datorinţei nóstre.

Ḑiua de întrunire a fost destinată pe 27 a lunei trecute. Cu o sĕptĕmână înainte de asta Prea-onoratul şef a trimis la fiecare oficiu parochial câte o scrisóre în care anunţă ducerea D-sale din fruntea tractului.

Era totodată în acésta scrisóre învitată şi preoţimea pentru darea în sémă a lucrurilor oficióse. Un comitet s'a pus în frunte, ca sĕ facă după vrednicie acésta ḑi solemnă, care comitet bucurându-se de încrederea tuturora au rĕuşit perfect. Un scurt apel, o scrisóre dela inimă din partea comitetului aranjator — şi nimic mai mult — adresată către fruntaşii din parochii, a făcut ca în ḑiua de 27 Maiu tot ce a avut tractul mai distins şi marcant, preoţi în frumósa nóstră uniformă orientală, mireni în — ţinută sĕrbătorésćă — sĕ fie concentraţi în şcóla nóstră ortodoxă din Alba-Iulia. Numĕrul nostru s'a mai sporit şi cu câţiva fraţi din vecinul tract al Orăştiei.

Se alege o deputaţiune din sinul presenţilor cari atingeau considerabila cifră de 100, care deputaţie avé sĕ învite pe sĕrbătoritul ḑilei la şedinţă. Nu trecù mult şi deputaţiunea la 10½ óre sosesce, aducênd în mijlocul séu pe simpaticul nostru conducĕtoriu, care acum se departă dintre noi. Un spontaneu „trăéscă“ isbucnesce în mijlocul mulţimei, la care sĕrbătoritul resalută cu obicinuita-i dragoste şi sinceritate.

Apoi luând cuvêntul, ne rostì un frumos, mişcător până la lacrĕmi şi instructiv discurs de adio.

„Vĕ las — ḑice Dl Ivan — de testament al meu iubirea de ném şi de biserică, pe acestea dóue scumpe comori sĕ le păziţi cu sfinţenie cât veţi trăí“. Urméză dupa acestea presentarea nou denumitului adm. protopesb. a dlui Popovici. Fraţii 'l primesc cu iubire, aşteptând, ca pe căile antecesorului sĕ umble câtă vreme va sta în fruntea nóstră.... Legăm nădejdi bune şi de acest „om nou“ al nostru, cunoscêndu-l de un inflăcărat tînĕr luptaciu al bisericei şi némului.

În urmă mai resună câteva cuvinte de rĕmas bun, din graiul sĕrbătoritului, a dlui Ivan, anunţând spre plăcerea tuturora, că cu acéstă ocasiune are fericire de a pune temeiu 100 fl., plus o colectă de 12 fl., a unui convict aici în A. Iulia pentru băeţii de şcólă de pe teritoriul acestui tract. Étă omul de bunătate, étă cel ce numai pentru biserica şi némul sĕu se vede a trăí. Cunóscem şi scim bărbaţi, cari s'au dus la celea eterne, lăsând în urma lor averi considerabile, dar nimica pe séma némului şi bisericii din sînul căruia póte şi-au agonisit bogăţiile.

După acéstă vorbire din partea d-lui Ivan, ia cuvêntul în numele clerului tractual venerabilul preot al Cricăului, G. Muncuş, carele prin un glas duios de emoţiune ne duce la stările acelea triste în cari se afla tractul nostru acum 5 ani, în anul 1892, când, étă din bunătatea lui D-ḑeu, cel ce conduce destinele omenimei şi din înalta înţelepciune a Exelenţiei Sale I. P. S. Archiereu şi Metropolit Miron, a rĕsărit în fruntea nóstră un om plin de vîrtute, înzestrat cu frumóse cunoscinţe şi însuşiri, plin de dragoste către bis. ortodoxă strămoşéscă, care a adus cu sine în mijlocul nostru muncă, zĕl şi alipirea către biserică. Frumos şi cinstit ş'a achitat rola părintele Muncuş de a rĕspunde On. D. Ivan. In numele învĕţătorimii nóstre vorbesce cu cald entusiasm candidatul de preot C. Suciu, asigurând de cea mai sinceră credinţă şi pe viitor.

Isprăvindu-se acésta parte a şedinţei membrul din comitetul aranj. Iliescu, preot, prin câteva cuvinte câştigă tótă suflarea aci presentă, pentru a eternisa acesta mărétă şi însemnată ḑi din viéţa tractului nostru, prin o posare a tuturora în grup. Ideia acceptată cu multă căldură, sĕ-si execută numai decât.

După percurgerea acestora a sosit timpul pentru banchet. La 3 óre d. a. s'a început banchetul în sala cea mare din Hotelul „Hungaria“. Toastele şi înălţătóre vorbiri firesce n'au lipsit, cari tóte au culminat în iubirea de ném şi de biserică. Primul toast îl ridică sĕrbătoritul în sĕnătatea Exelenţiei Sale I. P. S. Archiereu şi Metropolit Miron. Noul adm. P. Popovici şi Iliescu preot, pentru fostul nostru conducĕtoriu, sĕrbătoritul ḑilei, dl Ivan, în a căruia distingere se vede preţuit zelul şi munca împreunată cu onestitatea.

A mai vorbit preotul Manasse (tractul Orĕştie) pentru dragostea dintre cler şi întărirea spiritului de corp între membrii lui.

Preotul Rusan pentru noul adm. dl Popovici; Frâncu, preot, pentru fruntaşii mireni ai tractului, notari, primari etc. Notariul Crişan pentru învĕţătorii nostrii confesionali.

Plăcut a vorbit şi clericul abs. C. Suciu pentru fruntaşii bisericii nóstre din gremiu în frunte cu I. P. S. Metropolit. E frumósă cu deosebire partea ultimă din vorbirea d-lui Suciu unde se adreséză cătră fostul sĕu şef cam prin următórele:

„Te duci Prea Onorate d-le, te duci din mijlocul, în inima, în sufletul scumpei nóstre archidiecese, acolo unde încă mulţi bărbaţi ilustri, soţi de muncă lucréză pentru înflorirea bis. nóstre românesci....

Dute încunjurat de iubirea cea mai curată a tuturora câţi sunt aci presenţi, şi a tuturor fiilor acestui tract, în fruntea căruia abia 5 ani am fost fericiţi sĕ Te avem. Te rugăm transpune Exelenţiei Sale I. P. S. Archiereu specialele nóstre expresiuni de iubire şi alipire, spune-i, că în timpurile acestea de asalte pentru biserica nóstră, sufletele nóstre se liniştesc mult, când ne gândim la Prea Sânţia Sa, la tactica şi înţelepciunea cu care până acum a condus biserica nóstră naţională. Spune consilierilor din jurul Sânţiei Sale, cumcă în părţile acestea pline de măreţe fapte istorice, biserica nóstră are o frumósă şi conscie inteligință, care întotdéuna îşi scie face datorinţa“.

In legătură cu acestea şi propune a se trimite Exelenţiei Sale o adresă telegrafică, de supunere şi alipire.

Cu însufleţire sinceră s'a primit! Sa trimis deci cu acésta ocasiune următórea adresă:

Exelenţiei Sale

Miron Romanul,

archiepiscop

Sibiiu.

Preoţimea tractului Albei-Iulia şi fruntaşii mireni într'uniţi din incidentul chemării fostului sĕu şef tractual în gremiul Consistoriului, în numĕr de preste 80 persóne Vĕ rógă sĕ primiţi expresiunea devotamentului şi neclătitei alipiri cătră Exelenţia Vóstră, capul bisericei nóstre, urându-Vĕ ca mulţi fericiţi ani sĕ conduceţi biserica în acestea timpuri grele. Noi — Vĕ urmăm totdéuna şi sciindu-Vĕ în frunte nu ne temem de viitoriul bisericii.

Toţi cei presenţi.

Astfeliu a decurs şi banchetul, unde pe lângă frumósele vorbiri am fost delectaţi şi de cântările unui cor bine improvisat, cari se alternau cu draguţele melodii ale vestitului muzicant „Coca Costandi“. Pela órele 6 s'a finit banchetul. In diminéţa următóre un grup însemnat de stimători şi amici, împreună cu câteva famili fruntaşe din loc, îl petrec la gară pe iubitul, fostul nostru şef, ba unii mai deaprópe până în gara Teuş. Astfeliu s'a dus dintre noi acela pe care atâta l'am iubit, şi acela care mult ni-a putut iubi.

Astfeliu am sciut noi iubila ducerea unui zĕlos şi prudent conducĕtoriu din fruntea tractului, care s'a bucurat în mijlocul nostru de o perfectă încredere şi iubire.

„Delamag“.

Concertul „Reuniunii de cântări“.

(Urmare).

Punctul al doilea din program a constat din trei cântece pentru sopran: „In vis te vĕd“ de R. Franz, „Lină ca nóptea“ de C. Bohm şi „Şi n'o vĕḍu-i“ de I. Brahms. Aceste au fost cântate de d-na Maria *Crişan*, care şi în trecut în atâtea rênduri a delectat publicul sibian cu vocea-i frumósă şi cu cântarea-i plină de sentiment.

După aceste a cântat distinsul óspe al Reuniunii dl D. *Popovici* „*Viorica*“, „*De ce nu-'mi vii*“ şi „*Sequidilla*“ de G. Dima. Tóte cântecele le-a predat cu o corectitate şi destoinicie cu adevĕrat artistică. In gura acestui ales virtuos cuvintele capĕtă viéţă, înviéză. Vocea-i puternică şi cultivată este curată ca cristalul şi în cele mai grele nuanţări şi sigură şi la cele mai anevoióse treceri. Dl D. Popovici are priceperea de a produce efect, făcĕnd o drăgălaşă melodie şi cântare şi mai drăgălaşă şi mai fermecătóre prin o concepţiune subiectivă, proprie, dară neîntrecută a spiritului, ce l'a vĕrsat compositorul în melodiile sale. Ceea-ce cântă şi simte totodată şi ce simte d-sa, ne face sĕ simţim şi noi toţi ascultătorii şi admiratorii lui. La talentul de a sci restălmăci creaţiunea compositorului se alătură şi o impunĕtóre rutină de scenă, care încă-şi are farmecile sale şi pe carea o aplică totdéuna între marginile stricte ale frumosului. La păşirea pe scenă se vede deja artistul de renume european.

Talentul dlui D. Popovici şi-a manifestat tótă puterea-i fermecătóre în Oratoriul „*Ilie*“ (partea I.) de F. Mendelssohn-Bartholdy, în care a avut rolul prorocului Ilie.

Timpul de aprópe o óră, cât a durat acésta admirabilă cântare, a fost pentru publicul ascultător un timp de adevĕrată elevaţiune sufletéscă, în care sentimentele de evlavie, de adoraţiune a creatorului şi au luat un deosebit avênt, suprimând ori-ce alte preocupaţiuni.

După o întroducere scurtă de Ilie, începe tânguirea poporului (corului întreg), care în tonuri pline de jale se plânge, că Dumneḍeu şi-a uitat de el, l-a dat peirii, căci a trecut şi véra şi secerişul şi nu i-a dat plóie, n'a ascultat rugile lui. Armonia dintre text şi melodia cântării este neîntrecută. O jale deosebită te cuprinde mai ales la: „Nu mai e Domn Dumneḍeu în Sion“. Acest regret se potenţéză şi îşi ajunge culmea în duetul ce urméză, şi în care s'a distins pe lângă d-na Dima dşóra *Tinca Simonescu*. In tonuri atât de frumóse şi sfăşiitor de dulci se bocea acéstă excelentă cântăréţă, încât te mişca până la lacrimi. „Intins'a Sionul mâna sa şi nu e cine sĕ-l mângăe“ a stors lacrimi din ochii vecinului meu. Vocea d-şórei Tinca are un timbru religios şi rugător, încât împreunată cu frumosul alt al d-nei Dima, de piatră sĕ fii, şi încă trebue sĕ simţesci.

Acest duet, întrerupt de tot atât de rugătoriul, dar mai puternicul „Dómne auḍi-ne“ al corului, presentă o plăcută variaţiune.

Se ivesce acum Obadijah şi spune în armoniόse cuvinte, că Domnul a închis ceriul pentru pĕcatele poporului, dar de voesce sĕ-i erte vina, sĕ se întórcă ér la dênsul. Pe Obadijah l'a representat clericul nostru şi binecunoscutul tenorist *Vasile Popovici*, a cărui admirabilă voce poşede un timbru metalic, un lirism, ce te farmecă şi înduioşéză. Acest dar supus unei scóle artistice póte sĕ devină de mare preţ şi sĕ câştige mulţi lauri fericitului posesor. Dl V. Popovici a cântat cu pricepere şi simţ. Cu-i nu-i sună şi acum în urechi....... „căci Domnul este îndelung răbdător şi milostiv şi bun“. Pagubă numai, că a avut ca solist un rol prea scurt, încât numai puţine momente ne-am putut delecta la auḍirea frumosului sĕu vers. Intr'un loc orchestra a prea apăsat arcul, acoperind pe talentatul cântăreţ, ér cuvêntul neestetic „Sfăşiaţi-vĕ“ cu prea multe şuerătóre strica puţin armonia întregului.

Corul continuă tânguirea, până-ce un ânger (d-na Dima) mâna pe Ilie spre rĕsărituri. Urméză cuartetul duplu, cântat de d-şórele *Geni Moga*, *Tinca Simonescu* şi *Leniţi Cunţan*, d-na *Dima* şi d-nii *V. Popovici*, *I. Popovici*, *Dr. Stroia* şi *M. Voilean*. O deosebită surprindere te cuprinde, când auḍi, că aceşti gregari eşiţi din mulţimea coriştilor au toţi voci bine cultivate şi pline de siguranţă. Nu le prea compete titlul de gregari, căci toţi se ocupă de ani cu cântarea şi ar puté fi tot atâţia conducĕtori binedisciplinaţi şi isteţi.

Un înger (d-na Dima) mână pe Ilie în Sarefta.

O vĕduvă (d-şóra Geni Moga) îi cere ajutoriul la vindecarea fiului ei. Ilie (D. Popovici) o ascultă şi cere dela Domnul „sĕ se întórcă érăşi sufletul întrênsul“ Duetul acesta a fost bine predat. Domnişóra Moga 'şi-a susţinut posiţia destul de grea, deşi — ca diletantă — avé în faţă i pe un consumat şi instruit virtuos. Nu-i deci mirare, că pe unii, cari n'au luat acésta în considerare, nu 'i-a mulţumit prestaţiunea d-şórei Geni, care are o voce de sopran destul de frumósă, şi care — continuând cu cultivarea ei — promite a deveni o vrednică urmaşă a mamei sale, d-nei Moga, pe care atât de cu drag o asculta publicul sibian în concertele de mai nainte ale Reuniunii.

Fiul vĕduvei se scólă şi Ilie îi dă sfatul ca — drept mulţămită — sĕ „iubéscă pe D-ḍeu din tótă inima etc.“

Regele Ahab (Vasile Popovici) face lui Ilie imputarea, că resvrătesce Israilul, în tonuri, cari în mod clasic exprimă isvorul acelei imputări, — mânia. Baritonistul Popovici tot indignat, rĕspunde, că el şi inchinătorii lui Vaal sunt resvrătitori. Scena, în care aceşti doi Popovici, dotaţi dela Dumneḍeu cu bogate daruri, se presentau publicului cu farmecele cântărilor lor, este de neuitat. Deoparte veḍi şi auḍi pe un neîntrecut cântăreţ şi măestru, care şi-a ajuns culmea artei sale, predând cu o siguranţă uimitóre şi o naturalitate nesforţată şi impunĕtóre rolul sĕu. Tonurile curg dulce şi lin şi îţi produc o iritaţiune plăcută, plină de o artistică voluptate. De altă parte un discipul tinĕr, cu mai puţină rutină de scenă, dar cu o nepreţuibilă voce, care are „un nu sciu ce şi nu sciu cum“, încât te gâdile şi delectéză, eşind în valuri armoniόse din gura-i de aur.

Ilie provócă pe Ahab sĕ adune pe toţi prorocii lui Vaal şi pe tot Israilul în muntele Carminului. Unii sĕ strige pe Ḑeul lor, si Ilie pe D-ḑĕul sĕu şi sĕ va vedé, care'i cel adevĕrat, care respunde cu foc.

Credincioşii lui Vaal jertfesc un bou şi îl aclamă.

Partea acésta, unde prorocii lui Vaal strigă sĕ le ajute, mi s'a părut mie cea mai frumósă. Ceva mai frumos, mai pĕtrunḍĕtor abia sĕ póte cugeta ca şi: „Vaale, auḍi-ne, caută spre a nóstră jertfă. Mare ḑĕu, caută spre noi etc.“

Ací ese mai ales la ivélă admirabila instrucţie, de care s'a impărtăşit corul Reuniunii nóstre de cântări, pentru care nu mai pot exista greutăţi în executarea cântărilor celor mai complicate. Fie care gregar îţi pare un cântăreţ excelent şi cântecul lor ca întreg este neîntrecut. Partea acésta, în care diferitele voci, de fete şi bărbaţi, se perondéză şi întrec unele pe altele, a fermecat pe toţi. Vecinul meu ḑicé: „Vecinic puté sĕ-'mi pare rĕu, sĕ nu fi venit la concert. Aşa ceva rar se póte auḍi“.

Când auḍi asemenea cântare, nu te miri de credinţa strămoşilor nostrii, că la cântecul lui Orfeu se mişcau pietrile şi arborii, éră férele sĕlbatice se prostenéu în jurul lui, ascultând îmblânḍite fermecătórele lui acorduri. *Dr. Elie Cristea.*

(Va urma).

Noutăţi.

Alegere de protopresbiter. Ni se scrie, că Mercuri, în 4/16 a lunei curente s'a întrunit la Orăştie sinodul pp. electoral al tract. Orăştiei pentru alegere de protopresbiter. Sinodul a fost condus de comisariul cons. protopresb. Ioan *Papiu*. Dintre cei 6 concurenţi, cari toţi au fost puşi în candidaţie, dl A. *David* a întrunit *29* de voturi, V, *Domşa* 20, N. *Herlea* 10, R. *Mircea* 6, I. Cotuţ 1 vot.

* * *

Mésa studenţilor. In anul acesta „Mésa studenţilor“ dela Albina a fost adese-ori cercetată de directorul şi profesorii dela gimnasiul de stat, verosimil în urma vr'unui ordin mai înalt

Joi în 17 l. c. v. o-a cercetat în societatea directorului şi d-nul Dr. Gustav Heinrich, profesor la universitatea din Budapesta şi membru al consiliului regnicolar de instrucţiune publică, carele în calitate de comisar ministerial a asistat la examenul de maturitate la gimnasiul de stat şi la cel ev. lutheran de aici.

D-nul Heinrich s'a interesat de tóte, de mâncări, de preţul lor, de ordine, de disciplină, de economie, etc. şi a fost fórte mulţumit cu ce a vĕḍut, s'a esprimat fórte măgulitor despre acea instituţiune, şi despre modul cum este condusă, afirmând că „el încă n'a vĕḍut aşa ceva“.

* * *

Examenul de maturitate la şcólele ev. luth. din Sibiiu a decurs în 18 şi 19 l. c., sub conducerea consilierului ministerial Gustav Heinrich, prof. la facultatea filosofică din Budapesta. Între cei promovaţi sunt şi următorii români: cu eminenţă Ales. Vasilie; cu bine Ilarie Sas şi Victor Comşa; cu îndestulitor Ioan Popp şi Ioan Pisso. La şcólele reale a trecut cu bun succes abiturientul Traian Mihaiu.

* * *

Ordinea examenelor la şcóla elementară de fete a „Reuniunei femeilor române din Sibiiu“, la finea anului şcolariu 1896/7.

Sâmbătă, în 14/26 Iuniu, înainte de améḍi: dela órele 8—9 religiunea; dela 9—10 limba română; dela 10—11, comput cu clasele I, II, III şi IV; dela 10—$11^1/_2$ limba maghiară cu clasele II, III şi IV; dela órele $11^1/_2$—12 limba germână cu clasele III şi IV, limba franceză cu clasa IV şi geografia cu clasa IV.

Duminecă, în 15/27 Iuniu la 11 óre declamări, cântări şi încheierea solemnă a anului şcolariu.

Sibiiu, 4 Iuniu 1897.

Direcţiunea.

* * *

Nou despre starea sămĕnăturilor. Din părţile Devei ni-se scrie: grânele de tómnă sămênate de timpuriu s'au desvoltat fórte bine, ba din causa deselor ploi, cari au promovat prea de timpuriu desvoltarea lor, pe multe locuri au şi căḍut.

Sĕmênatul cucuruzului s'a întârḍiat, din care causă multe locuri destinate pentru acest product au rĕmas necultivate.

* * *

Post de notar. Atragem atenţiunea celor competenţi asupra concursului publicat în numĕrul de faţă al ḍiarului nostru, referitor la postul de notar din comuna curat românéscă Mohu, comit. Sibiiului.

Cronică din Zarand.

Zarand, la finea lui Maiu 1897.

Sciri economice. — Donaţiuni. — Alegeri de notari. — Mai mult interes. — Asil de véră.

Începênd dela Dumineca Tomii, în întreg ţinutul Zarand, ploile se ţin córdă mai în fie-care ḑi. În ḑilele din urmă ale lui Maiu, au căḑut ploi torenţiale, cu furtune şi ruperi de nori. Aprópe tóte văile au esundat acoperind şesurile cu nămol — nimicind ierburile, şi făcênd imposibilă ararea de cucuruz. La Constantin şi Elena, a esundat Crişul alb, pe o distanţă de mai mulţi chilometri lungime. Incepênd dela comunele Criscior, Brad, nu veḑi decât un lac mare de apă. Daunele sunt enorme. Locurile arate dela déluri au fost spălate de ploile torenţiali, ér şesul inundat. Sĕmênatul de cucuruz a întârḑiat, şi multe locuri au rĕmas nelucrate, din causa ploilor. Sĕmĕnatul de primăvéră s'a făcut în cele mai nefavorabile împregiurări. Cucuruzul e impilit şi plin de buruene, tot astfel şi alte sĕmĕnături de primăvéră. De săpat nici vorbă nu e. Speranţa în o recoltă şi numai mediocră e aprópe nimicită. Singur numai grânele promit cevaşi. In astfel de împrejurări preţul cucuruzului se ridică repede. Dela 95 cruceri mĕsura à 30 litre s'a ridicat la 1 fl. 20 cr. şi tinde spre urcare. Ḑeci de vagóne de cucuruz se desfac în piaţa Bradului pe fie-care sĕptĕmână — fiind aduse cu deosebire din comitatul Aradului.

*

O donaţiune! In 14/26 Maiu s'a desfăcut şi cetit la judecătoria din Baia de Criş testamentul unui econom, Zacharie alias Ferencz Verner, carele şi-a testat maí tótă averea — la 3000 fl. v. a. — pe séma gimnasiului român gr. or. din Brad. Amintesc casul în public, căci e raritate un astfel de testament.

Memoratul econom — némţ după tată — romanisat, aparţiné bisericei romano-catolice. mama-sa însĕ e română gr. or.; a avut şi rudenii. Trăind singur şi neavênd familie, la îndemnul preotului nostru I. Jurca din Cebea, s'a resolvit şi în tótă regula şi-a testat averea la gimnasiu, preferind a-şi lăsa rudeniile nemulţumite. Faptul vorbesce de sine şi n'are lipsă de comentarii!

Fără voie trebue sĕ-'mi revoc în memorie pe mulţi, cari trăind şi înavuţindu se pe spatele naţiei, la mórte însĕ îşi uită cu totul de ea. Casul donaţiunei lui Verner, mĕ face sĕ reflectez la un abus, carele adese îl întimpinăm în comunele nóstre, nu numai aci în munţi, dar şi în alte părţi locuite de Români. Se aflâ între creştinii nostri ómeni evlavioşi, fără familie, cari îşi manifestă dorinţa de a lăsa câte cevaşi pe séma bisericei séu a şcólei, sub condiţia de a li se face anumite slujbe în sânta biserică. Nu odată însĕ bunăvoinţa astorfel de donatori este exploatată prin unii preoţi, şi în loc ca donaţiunea sĕ trécă pe numele bisericei ori a şcólei, trece pe numele persónei respective pe basa titlului, că dênsul îndeplinesce anumite funcţiuni. Abusul e condamnabil şi sinódele nóstre protopopesci ar trebuì sĕ fie cu luare aminte asupra acestei împregiurări, şi atunci ar fi mai dese donaţiunile la biserici şi şcóle, şi mai rari donaţiunile făcute „ad personam“.

*

In prima jumĕtate a lunei Maiu, în pretura Băiei de Criş s'au întêmplat dóue alegeri de notari cercuali.

Atât în cercul Cebei, cât şi în cercul Tomesci, ambele curat române, s'au ales doi Maghiari.

In Cebea s'a retras în pensiune notariul român, deşí era apt de lucru, éră în Tomesci a fost pus în pensiune notariul maghiar neapt de lucru. Dureros e, că notarii români dispar în pretura Baiei de Criş. Şi nici nu e mirare, că notarii români dispar, şi sunt înlocuiţi cu străini. Fruntaşii nostri de prin comune sunt indolenţi — pe alocurea — până la extrem.

Şi étă pentru-ce:

Protopretorele fiind interesat de a-şi pune notar un om de al sĕu, escrie concurs numai în fóia comitatului „Hunyad“, care nu o cetesce nime afară de comitat, şi cu atât mai puţin Românii din comitat. Nime însĕ din representanţele comunali nu intrevine, ca concursul sĕ se publice şi în vre-o fóie română, ca astfel sĕ pótă concura şi români. Ba ce e mai mult, nime nu şi ia ostenéla, ca cel puţin prin o notiţă în ḑiarele române sĕ atragă atenţiunea tinerilor români cu pregătire de notari, ca sĕ pótă concura. Aşa se întêmplă, că competéză numai Maghiari, în cercuri curat române.

O atare indolentă din partea inteliginţei nóstre, în respectivele cercuri, e nescusabilă, întêmple se ea în Zarand, ori Bănat, ori airea. Mai multă energie! Mai mult interes faţă de proprii nostri fii, cari se pregătesc pentru rentabila carieră de notariu.

*

Cu 1 Iuliu st. n., pe lângă şcóla nóstră gr. or. din Brad se va ţiné „asil de véră“. Remuneraţiunea în sumă de 58 fl. v. a. o va solví comuna politică. Totodată se institue „asil de véră“ şi pe lângă şcóla maghiară de fete, tot cu aceeasi remuneraţie. Probabil, că conducerea asilului nostru o va lua asupra-şi învĕţătórea, éră la şcóla maghiară se afirmă, că va vení o conducĕtóre diplomată, fiind-că se intenţionéză înfiinţarea de asil permanent.

Corespondentul.

Nr. 4045/97 [77] 2-3
fsrb.

Pályázati hírdetmény.

Moh nagyközségben a jegyzői állás betöltendő és felhivatnak pályázni kivánók, hogy folyamodványaikat f. évi **Junius hó 28-áig** alólirottnál nyujtsák be.

Nagyszeben, 1897-dik évi junius hó 11 én.

A járási főszolgabiró:
Fabritius.

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Maiu 1897.

Budapesta — Predeal

Tren de persóne	Tren accele-	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat		Tr. de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.25	—	8.25	2.10	pl. Viena sos.	1.50	1.50	1.50	**7.20**	6 20
8.30	**2.15**	2.55	5.45	**9.15**	**Budapesta**	5.45	7.50	7.10	1.50	**6.20**
11.21	**4.16**	**6.52**	**9.02**	**11.12**	**Szolnok**	**2.24**	**5.39**	**3.37**	11.44	3.35
1.33	**5.48**	—	**11.33**	**12.47**	**P. Ladány**	**12.03**	4.08	1.19	10.03	1.34
3 42	**7.07**	—	1.48	2.11	sos. Oradea-mare pl.	—	2.38	**11.04**	8.43	11.32
3.58	**7.14**	—	2.06	2.18	pl. sos.	—	**2.30**	**10.44**	8.38	11.17
4.38	**7.43**	—	3.03	**2.50**	Mező Telegd	—	2.01	**10.07**	8.11	10.42
5.20	**8.18**	—	3.45	3.26	Rév	—	1.34	9.30	7.47	10.08
5.43	—	Tren micst	4.06	—	Bratca	Tren micst	—	9.10	—	9.50
6.31	**9.06**	**2.52**	4.53	4.16	Ciucia	5.48	**12.52**	**8.32**	7.09	9.19
7.16	**9.37**	**3.51**	**5.32**	**4.52**	Huiedin	4.59	**12.20**	**7.54**	6.40	8.37
8.06		**5.05**	6.24	—	Ghirbĕu	3.18	—	**6.54**	—	7.37
8.34	**10.37**	**6.14**	6.59	**5.55**	sos. Cluş. pl.	2.23	**11.01**	**6.13**	**5.23**	7.—
8.48	**11.10**	—	8.40	6.11	pl. sos.		**10.46**	5.24	**4.35**	6.45
9.05	**11 27**	—	9.09	6.27	Apahida	—	—	5.02	**4.14**	6.27
10.12	**12.30**	—	10.40	7.27	Ghiriş	—	**9.24**	3.47	**3.01**	5.18
10.42	**12.57**	—	11.25	7.50	Cucerdea	—	**8.54**	3.06	**2.25**	**4.43**
11.01	1.09	—	11.49	—	Ujóra	—	--	2.49	**2.08**	**4.27**
11.09	1.16	—	11.59	—	Vinţul-de-sus	—	—	2.41	2.—	4.20
11.31	**1,36**	—	12.29	8.17	Aiud	—	**8.23**	2.17	**1.38**	**3.59**
11.48	**1.54**	—	12.55	8.33	sos. Teiuş. pl.	—	8.06	1.55	**1.17**	3.38
12.05	—	—	1.30	8.38	pl. sos.	—	7.59	1 29	—	2.50
12.33	—	—	2.08	—	Crăciunel	—	—	12.55	—	**2.30**
12.57	—	—	2.27	9.10	Blaş	—	7.30	12.40	—	2.16
1.11	—	—	3.11	9.31	Micăsasa	—	7.09	12.01	—	1.44
1.42	—	—	3.31	9.43	sos. Copşa-mică pl.	—	6.56	11.41	—	1 25
2.13	—	—	3.46	9.45	pl. sos.	—	6.54	11.14	—	1.01
2.32	—	—	4.08	9.59	Mediaş	—	**6.41**	10.55	—	**12.45**
3.04	—	—	4.45	10.23	Elisabetopole	—	6.20	10.22	—	**12.16**
3.40	—	—	5.27	10.51	Sighişóra	—	5.53	9.45	—	**11.40**
4.03	—	—	**6.12**	11.12	Haşfalĕu	—	5.33	9.13	—	**11.17**
5.35	—	—	**7.58**	12.26	Homorod	—	4.27	7.44	—	10.03
6.13	—	—	**8.36**	12.58	Ágostonfalva	-	3.53	7.02	—	9.22
6.42	—	—	**9.09**	1.16	Apaţa	—	3.37	6.37	—	8.58
7.16	—	—	**9.40**	1.35	Feldioara	Circulézǎ nnmai Vineri	3.16	**5.58**	—	8.27
8.—	Tren acceler.	—	**10.25**	2.09	sos. Braşov pl.		2.45	**5.08**	—	**7.48**
—	11.—	—	—	2.19	pl. sos.	7.01	2.18	—	—	—
—	12.26	—	—	3.01	Timiş	6.39	1.42	—	—	—
—	1.11	—	—	3.31	Predeal	**5.11**	1.12	—	—	—
—	8.01	—	—	9.30	sos. Bucuresci pl.	—	8.35	—	—	—

Ghiriş — Turda

Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt				Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară
7.33	11.—	5.—	**10.21**		Ghiriş		5.05	10.30	3.20	**9.12**
7.55	11.22	5.22	**10.43**		Turda		4.45	10.10	3.—	**8.52**

Sibiiu — Cisnădie

—	**5.30**	2.15	**8.25**		Sibiiu		7.10	3.55	**10.04**	—
—	6.06	2.51	**9.08**		Cisnădie		6.36	3.21	**9.30**	—

Braşov — Zernesci

	Tren micst	Tren micst						Tren micst	Tren micst	
	8.35	3.—	**9.15**		pl Braşov sos.		6.49	1.29	8.31	
	9.05	3.18	**9.30**				6.34	1.14	8.16	
	9.37	3.50	**9.53**		Cristian		6.04	12.51	**7.57**	
	9.57	4.10	**10.04**				5.55	12.41	**7.47**	
	10.17	4.30	**10.24**		Tohan. vechiu		**5.35**	12.15	7.30	
	10.28	4.41	**10.35**		sos. Zernesci pl.		**5.25**	12.05	**7.20**	

Simeria (Piski) — Hunedóra

6.15	11.35	4.25	**10.28**		Simeria		**4.50**	10.25	3.10	**8.34**
6.38	11.54	4.48	**10.46**		Cerna		**4.34**	10.05	2.54	**8.14**
7.13	12.20	5.23	**11.12**		Hunedóra		**4.10**	9.38	2.30	**7.45**

Braşov — Chezdi-Oşorheiu

5 19	8.50	—	2.55		Braşov	8.25	1.51	—		**7.03**
5.53	9.33	—	3.29		Prejmĕr	7.55	1.21	—		**6.27**
6.35	10.31	—	4.27		Sepşi-S.-Georgiu	6.49	12 15	—		5.12
8 13	12.48	—	**5.46**		Covasna	**5.43**	11.08	—		3.43
8.53	1.37	—	**6.23**		Kezdi-Oşorheiu	**4.58**	10.22	—		2.37

Murĕş-Ludoş — Bistriţa

4.—	9.10	—	4.20	—	Murĕş-Ludoş	6.48	**7.21**	—	—	—
6.44	12.39	—	—	—	Ţaga-Budatelic	—	4.50	—	—	**9.40**
9.5	4.55	—	—	—	Bistriţa	—	1.16	—	—	**5.55**

Budapesta — Arad — Teiuş

	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst
—	—	10.—	8.25	—	pl. Viena sos.	6.20	7 20	—	—	—
—	—	8.05	1.55	**10.—**	**Budapesta**	**7.20**	1.10	6.10	—	—
—	—	10.56	3.49	**1.05**	**Szolnok**	4.14	11.19	**2.49**	—	—
—	—	**3.55**	**6.52**	6.05	sos. Arad pl.	11.20	8.18	**9.35**	—	-
—	1.50	4.30	**7.02**	6.30	pl. sos.	10.50	8.08	**8.55**	—	6.54
—	2.04	4.42	—	6.41	Glogovaţ	10.38	—	**8.43**	—	6.41
—	2.34	5.03	—	7.01	Gyorok	10.14	—	**8 22**	—	6.12
—	2.50	5.14	—	7.11	Pauliş	10.—	—	**8.10**	—	**5.56**
—	3.05	5.35	7.46	7.29	Radna-Lipova	9.45	7.28	**7.54**	—	**5.40**
—	3.43	5.57	—	7.51	Conop	9.15	—	**7.22**	—	**5.02**
—	4.02	6.13	—	8.07	Bêrzava	8.57	—	**7.05**	—	**4.44**
—	4.50	**6.58**	**8.48**	8.47	Soborşin	8.14	6.34	**6.25**	—	**3.53**
—	—	**7.27**	**9.07**	9.16	Zam	**7.41**	6 08	5.50	—	—
—	—	**7.53**	—	9.42	Gurasada	7.16	—	5.23	—	—
—	—	**8.08**	**9.31**	9.58	Ilia	7.06	**5.45**	5.13	—	—
—	—	**8.26**	—	10.16	Branicica	6.43	—	4.49	---	—
—	—	**8.52**	**9.57**	10.42	Deva	6.20	**5.19**	4.25	**10.52**	—
—	—	**9.06**	**10.08**	11.11	**Simeria** (Piski)	6.05	**5 07**	4.10	**10.35**	—
—	—	**9.52**	**10.37**	11.36	Orĕştia	**5.19**	**4.39**	3.31	**9.51**	—
—	—	**10.16**	—	11.57	Şibot	**4.55**	—	3.10	**9.27**	—
—	—	**10.40**	—	12.19	Vinţul de jos	**4.34**	—	2.49	**9.03**	—
—	—	**11.01**	**11.18**	12.32	Alba-Iulia	**4.11**	**3.57**	2.28	**8.47**	—
—	—	**11.30**	11 40	1.05	sos. Teiuş pl.	**3.43**	**3.33**	2.—	**8.11**	—

Budapesta, gara de vest — Orşova — Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat		Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persón.
7.36 Vineri	**11.—**	9.05	9.35	4.—	pl. Viena sos.	**5.50**	6.30	7.20	**6.30**	6.35
2.—	8.30	2.30	**7.—**	**10.35**	pl. **Budapesta** sos.	6.45	10.35	**2.10**	1.25	**9.05**
5.05	5.31	**8 02**	**5.44**	**8.14**	sos. Timişóra pl.	**9.25**	—	**9.01**	7.50	**4.10**
5.15	—	**8.10**	7.15	—	pl. sos.	**8.09**	7.14	**8.55**	7.42	—
—	—	**10.29**	10.32	—	Caransebeş	5.15	**4.10**	—	**5.37**	—
9.08	—	**12.30**	1.09	—	Băile Herculane	2.37	—	4.40	**3.27**	—
9.47	—	**1.20**	2.39	—	Verciorova	12.50	—	3.40	**2.18**	—
6.55	—	11.40	5.50	—	Bucuresci	**11.40**	—	7.—	5.50	—

Cucerdea — Oşorheiu — Reg. săs.

—	**2.30**	8.10	3.11	**10.59**	**Cucerdea**	7.45	2.38	**8.35**	**12.42**	
—	**3.19**	8.51	3.52	**11.40**	Ludoş	7.07	2.—	**7.47**	**11.54**	
—	**5.15**	10.30	5.29	**1.15**	**Oşorheiu**	**5.33**	12.25	5.50	**9.54**	
—	**5.22**	10.42	5.39	—		—	9.—	5.04	**9 35**	
—	6.51	12.16	**7.17**	—	**Reghinul-săs.**	—	7.39	3.30	**8.05**	

Copşa-mică — Sibiiu — Avrig — Făgăraş

	Tren de povară	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst		Tren micst	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren de povară	
—	**4.43**	**2.20**	11.20	**7.10**	pl. **Copşa-mică** sos.	9 34	**12.35**	**6.25**	3.25	—
—	**5.17**	**2.50**	11.46	**7.41**	Şeica mare	9.08	**12.11**	**6.02**	2.56	–
—	6.02	**3.28**	12.22	**8.21**	Lómneş	8.37	**11.32**	5.32	2.20	—
—	6.27	**3.57**	12.48	**8.50**	Ocna	8.11	**11.01**	5.07	1.46	—
—	7.04	**4.19**	1.15	**9.15**	sos. **Sibiiu** pl.	7.44	**10 30**	4.40	1.16	—
—	circul. numai Marţi şi Vineri	**4.34**	2.05	—	pl. sos.	7.31	**8 57**	—	circul. numai Marţi şi Vineri	—
—		**4.46**	2.18	—	Şelimber	7.18	**8.45**	—		—
—		**4.47**	2.36	—	Veştem	7.01	**8.25**	—		—
—	—	**5.26**	3.01	—	Tălmaciu	6.42	**8.04**	—	—	—
—	—	**5.42**	3.18	—	Şebeşul sup.	6.21	**7.36**	—	—	—
—	--	6.16	3.58	—	Avrig	6.02	7 16	—	--	—
—	—	6.41	4.22	—	Porumbacul inf.	**5.25**	6.40	—	—	—
—	—	7.07	4,50	—	Cârtişóra	**5.01**	6.13	—	—	—
—	—	7.25	5.10	—	Arpasul inf.	**4.52**	6,02	—	—	—
—	—	7.45	5.33	—	Viştea inf.	**4.24**	5.32	—	—	—
—	—	7.55	5.44	—	Beşimbav	**4.14**	5.14	—	—	—
—	—	8.15	**6.06**	—	Sâmbăta inf.	**3.58**	4.57	—	--	—
--	—	8.42	**6.35**	—	sos. Făgăraş pl.	**3.28**	4.25	—	—	—

Arad — Timişóra

—	6.20	11.25	**5.—**		**Arad**		10.43	3.44	**10.55**	—
—	7.08	12.15	**6.14**		Vinga		9.42	3.01	**10.11**	—
—	8.01	1.10	**7.39**		**Timişóra**		8.20	2.—	**9.10**	—

Simeria (Piski) — Petroşeni — Lupeni

11.—	6.10	11.27	4.20		**Simeria**		**4.25**	10.33	**8.45**	3.24
12.48	7.31	12.48	6.03		Haţeg		**2.58**	9.05	**7.34**	2.05
4.30	9.55	3.40	**9.05**		**Petroşeni**		**12.01**	6.10	5.25	11.25
5.14	10.20	4.04	—.—				**8.40**	—	4.54	9.15
6.20	11.32	5.10	—.—		Vulcan		**7.48**	—	3.56	8.23
6.40	11.55	5.30	—.—		**Lupeni**		**7.15**	—	3.21	7.50

Sighişóră — Odorheiu

—	—	**3.22**	11.08		Sighişóră		9.51	—	5 32	—
—	—	6.20	1.59		Odorheiu		7.15	—	3.—	—

Notă: Órele însemnate în stênga staţiunilor sunt a se ceti din sus în jos cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte.

Redactor prov. Gavriil Hango.

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane

Nr. 64. Sibiiu, Joi, 12/24 Iuniu 1897. *Anul XLV.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
la „Tel. Rom.“ într'una cu suplementul „Fóia Pedagogică“
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rĕndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Steaua României.

Este regele Carol.

O stea ce a rĕsărit într'un timp aprópe chaotic, când peste Ţéra Romanéscă era întinsă o pâclă désă, care amenința a înăbuşi libera emancipare a némului românesc.

Inlăuntrul ţĕrii stăpâniau intrigile, cari înafară în cercurile înalte politice erau tot dovedi de incapabilitate în conducerea proprie a destinelor ţĕrii.

Aceleaşi cercuri însĕ s'au convins tot mai mult despre menirea acestei ţĕri, locuite de un popor harnic şi deştept din fire, de descendenţii acelui neam, care multe vécuri singur a condus faclia culturei. S'au convins, că acest popor, care a dat în mii de rênduri piept cu duşmanii Europei, merită recunoscinţa Europei. Ba acele cercuri s'au convins, că este chiar necesitate pentru Europa, ca acésta ţéră sĕ se consolideze cât mai îngrabă, sĕ-şi dobândéscă independenţa sa şi sĕ se ridice la nivelul unui stat modern.

Provedinţa, geniul bun al némului românesc, a voit ca de aceleaşi convingeri sĕ fie pĕtrunşi şi unii bărbaţi pricepuţi ai României, acei barbaţi, cari cucerind poporul pentru ideia proclamării unui principe din o casă străină domnitóre, au făcut posibilul, ca steaua providenţială din Nordul Germaniei, principele Carol de Hohenzollern Sigmaringen, sĕ descindă pe pămênt românesc.

Stările actuale din România, importanţa României în concertul politicei europene, şi îndeosebi rolul ei în politica orientală, ce se accentuéză atât de des, sunt tot atâtea dovedi despre temeinicia acelor nădejdi mari, ce s'au legat de principele şi se légă acum de regele Carol. Sunt aceste dovedi clare, că nici cercurile înalte politice nu s'au înşelat, în poporul românesc, nici acesta în principele sĕu.

La nenumĕrate ocasii s'au dat din partea poporului român probe de iubire şi devotament faţă de înţeleptul ocârmuitor, şi chiar aceste probe au fost, cari au accelerat propăşirea României, ridicarea ei în autoritate. Valórea iubirei poporului, a strînsei sale alipiri către tron, zace în buna concepere a misiunei sale. Şi este chiar lucru de mirat, că poporul român, trecut prin atâtea peripeţii şi grele lovituri, a devenit în scurt timp atât de prudent politicesce, încât loialitatea sa faţă de rege póte servì de pildă multor altor popóre europene.

Acéstă loialitate şi iubire a eşit în relief, cum scim, îndeosebi în anul acesta.

Acum convalescentul moştenitor al tronului zăcea greu bolnav. Buletinele medicilor erau desperate. Din palatul dela Cotroceni se audiau suspinele familiei regale adunate la patul Augustului bolnav. Aceste suspine sfâşiau inimile miliónelor de Români. Sute şi mii de supuşi peregrinau înaintea palatului şi cu lacrimi în ochi, cu inimi de jale şi de témă pline, veghiau acolo, aşteptând scirile din lăuntru. Din miile de biserici se înălţau di de di rugile preoţilor către indefinita putere ce conduce destinele tuturor ţerilor.

Manifestarea din urmă a fost la tótă întêmplarea cea mai imposantă şi cea mai de importanţă dintre tóte, căci ea a fost spontană, neinscenată, provenită din adêncul inimilor iubitóre.

Şi acéstă iubire a poporului a fost ce i-a mărit regelui întotdéuna puterea de a muncí pentru binele ţerii, acésta i-a dat însufleţirea cea aprópe fără margini pentru poporul român,

Pentru noi Românii de dincóce este o mare satisfacţie de a vedé, cât de meritos şi favorabil apreciază străinii dĕsĕvêrşita armonie, exemplară reciprocitate dintre regele Carol şi poporul României.

In dilele aceste M. S. regele Carol a dat o nouă dovadă de iubirea neamului sĕu.

Am luat şi noi notiţă despre enormele pagube ce le-au causat inundaţiile şi ploile torenţiale pe pământul României. Sate întregi au fost devastate şi ruinate. Sute de familii au ajuns la sapă de lemn. Din tóte părţile ţĕrii se cer mijlóce de susţinere.

Precum durerile şi suspinele dinastiei în tristele dile de primejdie a principelui pĕtrundeau la inimile supuşilor, astfel au mişcat şi îndurerat inima regelui ţipetele desperate ale miilor de credincioşi. Şi étă, că fericitóre stea a României, îşi trimite radele încăldítóre massei nenorocite.

Diarele de dincolo publică o scrisórea M. S. Regelui adresată ministrului preşedinte, un act ce confirmă plastic iubirea regelui către popor.

Étă aceea scrisóre:

„Scumpul Meu preşedinte al consiliului!

O nenorocire, pe cât de neaşteptată, pe atât de mare, a lovit greu ţéra în anul acesta prin ploile torenţiale, cari în timp de câte-va sĕptĕmâni s'au revărsat în mod continuu preste întreg teritoriul nostru. Rîurile au eşit în mod neobicinuit din malurile lor şi au umplut văile şi câmpiile de apă; dealuri [illegible] au causat stricăciuni însemnate locuinţelor şi sădirilor, oraşele şi satele de-alungul Dunării au suferit stricăciuni fórte considerabile; câmpii întinse acoperite cu recolte mănóse au fost distruse cu desĕvêrşire. In tot timpul lungei Mele Domnii nu s'a întêmplat ca apele sĕ fi causat pagube atât de mari averei publice şi celei private.

Ingrijit de acéstă nenorocire care atinge sórtea unui numĕr însemnat de familii de muncitori, rĕmase astădi fără locuinţe, fără hrană, lipsite chiar de amêndóue, am convocat, îndată ce timpul s'a înseninat, consiliul de ministri, pentru a-i expune vederile şi dorinţele Mele şi a-i cere sfat, căci *suferinţele iubitului Meu popor au pĕtruns totdéuna fórte viu şi adânc inima Mea*, şi am căutat imediat a le alina nu numai prin ajutórele ce personal am dat şi apelurile ce am îndemnat a se face către sufletele compătimitóre, ci şi prin crearea de instituţiuni speciale de prevedere a timpurilor de nevoi.

Dintre cele dóue instituţiuni, menite a veni în ajutorul celor atinşi de puterile elementare ale naturei, cea mai tinĕră, acea din 1894, carele pórtă numele Reginei şi al Meu, posedă astădi fonduri însemnate, însĕ ea a fost instituită numai pentru a alina suferinţele produse de secetă, care adesea bântue regatul; ér aceea creată în 1887 pentru incendiuri şi inundaţii nu s'a putut desvolta înt'un mod îndestulitor, pentru ca din veniturile ei sĕ se pótă uşura pagube atât de mari şi de generale.

Am decis, deci, a dărui din lista Mea civilă 200,000 lei la comitetul central al inundaţilor, spre a veni în ajutorul acelora, cari au avut perderi însemnate în urma acestei nenorociri. Dacă s'ar uni cu acéstă sumă capitalul de care dispune comitetul central al incendiaţilor [şi inundaţilor, nevoile cele mai urgente ar putea fi satisfăcute. Pentru necesităţile ulteriore s'ar putea lua bani cu împrumutare dela fundaţiunea „Carol-Elisabeta“, ér guvernul va propune Corpurilor legiuitóre resursele necesare pentru a reîntregi fondurile întrebuinţate.

In dile de nenorocire toţi fiiĭ patriei au fost din vechime uniţi cu gândul si cu fapta spre a alina [illegible] lósă. Nu Mĕ indoesc, că şi de astă dată vom urma *strămoşescei datine.*

Consiliul de ministrii va propune, în cel mai scurt timp, organisarea cea mai priincióså a mijlócelor cu cari cu toţii sĕ venim în ajutorul celor nenorociţi.

Primesce, scumpul meu preşedinte al Consiliului, încredinţarea sentimentelor de înaltă stimă ce-Ţi păstrez.

Bucureşti, in 6 Iunie 1897.

Carol.“

Suntem siguri, că acéstă scrisóre va alina mult durerile nenorociţilor.

FOIŢA.

Datinile

*Poporenilor de ritul oriental din Petroşeni la prasnicul Pascilor.**)

Sunt nenumĕrate şi diferite obiceiurile şi datinile poporului nostru creştin român, aşa că dacă fiecare învĕţător ori sciutor de carte le-ar descrie, am puté face o colecţiune fórte mare şi bogată şi destul de frumósă pentru fie-care creştin sciutor şi iubitor de carte.

Şi óre trebue sĕ lăsăm noi acele obiceiuri şi datini cari ne-au rĕmas moştenire dela moşi şi strămoşii nostri? Nu! Trebue se le susţinem şi sĕ le păstrăm ca pe un ce mai preţios şi mai sfânt.

Nu sciu pe alte locuri se mai ţin creştinii nostri de acel us, care era în vechime la prasnicul Pascilor, şi de aceea nici nu mĕ ocup cu alte sate, ci mĕ mărginesc şi-mi dau silinţa a informa publicul despre usul şi datinele frumóse ale poporului nostru gr.-or. din frumóseIe comune Petroşeni, Petrila şi Livedeni, cari obiceiuri le ţin şi astădi şi le păstréză ca pe tesaurul cel mai scump. Şi acest us cu atât mai vîrtos îl susţine acest popor, de óre ce socot şi sunt în credinţa nestrămutată, că prin aceea fac un mare bine nu numai celor vii, dar chiar şi celor ce au rĕpausat, şi în credinţa lor cred, că nici decum nu se înşală.

Ca în tóte comunele aşa şi în comuna Petroşeni sunt ómeni cu stare mai bună, alţii mai mijlocie, ér alţii mai sĕrăcuţi, şi alţii de tot sĕraci şi lipsiţi, aşa încât prasnicul Pascilor îi află în starea cea mai deplorabilă de nu au nici cu ce sĕ prăznuèscă.

Deci ca toţi aceia sĕ fie împărtĕşiţi şi mângăiaţi la acest prasnic atât de frumos şi sfânt, cei cu stare mai bunişóră se adună cu toţii la un loc anumit şi înţĕlegêndu-se frăţesce, fac aruncul cuvenit pe fie-care membru din ei, din care apoi are sĕ se cumpere cele de lipsă pentru o aşa numită pomană a prasnicului Pascilor.

Acei membrii se îngrijesc de sfintele Pasci şi tot acei membrii plătesc şi preotului tot ce-i compete.

Încă de Vineri în sĕptĕmâna patimilor, se duc toţi împreuna şi cumpĕră o vacă ori un bou pe care Sâmbătă după eşirea din biserică îl taie, ér carnea o pun în camera ori celariul crîsnicului.

Duminecă în diua Invierei vedi numai cete de cete, bărbaţi, mueri, fete şi copii, care de care îmbracaţi mai frumos, venind cu toţii la sfânta biserică, fie-care aducênd cu sine mâncare, beutură, colaci, óuĕ roşii, brânză, în o straiţă séu glugă, pe care o duc şi o acaţă de cuiul pus anume la crucea mormințilot lor.

După serviciul divin fie-care cu smerenie se duce şi se împărtĕşesce cu sfintele „Pasci“ intonând cuvintele „Christos a înviat“, după aceia se duce deadreptul la straiţa ori gluga care îl aştéptă cu nerăbdare sĕ fie descărcată de povara sa şi făcêndu-şi o sfântă cruce, încep ómenii a împărţí sĕracilor şi lipsiţilor: vinars, colaci, óue, brânză, slănină şi altele. După ce a terminat cu cei sĕraci şi străini, sĕ împreună câte 3—4 familii laolaltă şi'şi iau şi ei dejunul tot acì în progadie, împărţind unii altora din mâncare şi beutură, aşa încât privindu-i ţi mai mare plăcerea şi dragul sĕ te uiţi la ei cum îşi petrec de frumos.

După dejun se scólă făcêndu-şi o sfântă cruce, ér mulţi se duc la locul destinat unde se face pomană, şi acolo îşi încep lucrarea lor împărţind bucăturile cele de lipsă pentru fert şi altele, de óre-ce aici bucatele şi fertura se pregătesc numai de bărbaţi, femeile nu se amestecă în lucrarea lor.

De altă parte se adună tíneretul, feciori, fete, neveste şi bărbaţi mai tineri şi'şi pornesc jocurile lor începênd cu „hora“ şi după aceea urméză învêrtitele; violina ori cimpoiul aici nu se întrebuinţéză, ci numai „fluera“ la carea se angagéză mai mulţi tineri pe rênd de óre-ce aici mai toţi sciu cu fluera a sufla, fiind toţi păstori de oi.

Aşa îşi petrec până la 4 óre, când de odată numai vedi, că se întinde o masă lungă pe érbă verde, carea cuprinde vre-o 4 — 500 persóne. Şi cum e masa aceea? Pe delături se pun lemne lungi, pe cari se aşédă ómeni, tineri bĕtrâni, mici şi mari, ér pe la mijloc se pun pânzĕturi pe ţelină (lingură fie care îşi aduce de acasă), ér în fundul, respective la capĕtul mesei se pune preotul aducênd cu sine cartea şi pomelnicele morţilor,ací pe masă se aduc colaci, lumini, vin, carne, curechiu, păsat, óue roşii spre a le sfinţí.

Se începe serviciul, respective deslegarea mesei cu tropariul „Christos a înviat“ şi cele lalte pe rênd, după aceea ia preotul pomelnicile morţilor şi-i pomenesce pre toţi, ase-

---

*) Am pus adese-ori la inima învĕţătorilor nostri, ca sĕ culégă obiceiurile şi credinţele din popor, căci sunt de mare valóre.

Primim dela un învĕţător, care ne-a ascultat glasul nostru, aceste datini cari le publicăm întocmai. Sperăm, că în feriile aceste de véră vom mai primì şi altele. Rugăm însĕ pe d-nii învĕţători a fi mai cu îngrijire la modul de expunere.

Red.

Revista externă.

Pertractările de pace între representanţii puterilor europene ca mijlocitori ai Greciei şi între guvernul turcesc din incidentul nefericitului resbel greco-turcesc, care a dus pe Greci la marginea prăpastiei, înaintéză fórte anevoie. Deoparte pune greutăţi Turcia, carea nu vrea sĕ se retragă din Tessalia ocupată şi pretinde o mare sumă de bani ca desdaunare pentru cheltuelile de rĕsbel, sumă care trece peste puterile financiare ale Greciei, ér de altă parte pune greutăţi Grecia, care cércă pe tóte căile a reduce la minimul posibil pretensiunile Turciei. Afară de acestea, Turcia îmbĕtată de triumful nu prea glorios asupra neputinciósei Grecie, în ascuns calcă teritoriul neutral si mereu se înarméză.

Turcii încep a-şi perde din simpatia protectorilor lor, cari i au împins la resbel contra Grecilor, fiindcă nu mai vréu sĕ ţină cont de respectul ce-l datoresc Europei, care îi toleréză în mijlocul ei, vĕdêndu-se ei deasupra de astădată, şi dacă nu vor primí sfaturile ei, se póte întêmpla în Balcani o încurcătură fórte funestă.

Ce va face Europa în casul acesta?

S'a apucat sĕ pacifice pe Grecii şi Turcii din insula Creta, şi a produs resbelul greco turcesc. S'a apucat acum sĕ pacifice tot pe Grecii şi Turcii din peninsula balcanică, şi nici un resultat n'a obţinut şi Turcii mereu concentréză la trupe şi se înarméză, tot aşa şi Bulgarii, cari pănă acum nu s'au mişcat.

E temere de un conflict general.

Se dice, că pentru ajungerea la o pace mai iute, împĕratul Germaniei ar fi dat Sultanului sfatul sĕ se retragă imediat din Tesalia, dar acesta încă n'a respuns. O pace mai iute ar fi în favorul ambelor partide beligeiute şi atât de păgubitor materialicește.

Altă causă, pe lângă resistenţa Turcilor din causa Tesaliei ocupate, pentru terminarea mai curênd a pertractărilor de pace este, că Tewfik paşa mereu trebue sĕ céră instrucţiuni dela Sultanul, până când representanţii puterilor europene au instrucţiunile deja gata, comunicate.

*

„Köln. Zeit“. aducea scirea, că fostul preşedinte al confederaţiunei elveţiene, dl Numa Droz va fi denumit guvernator general al insulei Creta, dar se aştepta un refus probabil din partea sa.

*

Este în decurgere şi o crisă ministerială. Impĕratul Germaniei nu e mulţămit cu guvernul sĕu şi cu parlamentul, deórece nu-şi póte realisa reformele, ce intenţionéză cu privire la inmulţimea mărimei, la înăsprirea poliţială a legei pentru întrunirí, la înăsprirea legei menite pentru reducerea agitaţiunilor socialiste şí cele pentru împedecarea vătĕmarei contra Majestăţii etc. Nu e mulţumit nici cu dualismul imperial şi regesc, şi voesce a pune conducerea ambelor corpuri legislative în aceeaşi mană.

*

Alt eveniment important al dilei este iubileul Reginei Victoria a Angliei, care işi serbéză a 60-a aniversare a suirei sale pe tronul vastei împĕraţii angleze.

Deputaţii irlandezi din parlamentul anglez au refusat a iubila, din causa, că poporului irlandez i s'a răpit constituţiunea independentă şi sub domnia anglesă a sĕrăcit.

S'a adunat multă lume la Londra şi mai cu sémă din America. Tóte statele europene sunt representate.

Anglia a fácut colosale progrese pe tóte terenele sub domnia de 60 de ani a reginei Victoria, carea acum e de 78 de ani. Şi anglezii se şi silesc a-i serba acéstă aniversare în modul cel mai demn şi mai potrivit.

Românii din Tesalia. „Neue Freue Presse“ publică in numĕrul seu din 20 Iunie următórea telegramă din Constantinopol:

„Petiţiunea Românílor din Tesalia înaintată de curênd Porţii precum şi ambasadorilor străini în Constantinopol, are următorul conţinut: In anul 1881, după cum se scie, poporaţiunea română din Epir şi Tesalia a protestat înaintea representanţilor puterilor mari şi la Pórtă în contra anexării ţerii lor prin Grecia. Europa însĕ a conces acéstă anexiune în contra voinţei exprese a poporaţiunei din Tesalia. Consecuenţele au fost desastróse pentru Românii din Tesalia. Ţéra lor a fost ruinată în cele financiare, limba lor a fost exìlată din scólă şi biserică, pe când mai nainte sub stăpânirea ottomană, a fost întotdeuna respectate libertatea mărturisirii şi cultivarea limbei. Regimul grecesc însĕ a persecutat naţiunea română astfel, că în decursul ultimului resboiu Românii au luat armele în mâni şi au luptat alăturea cu Turcii în contra opresorilor greci.

Acestă atitutidine a Românilor dovedesce evident, că a fost înjust şi o eróre, când la anul 1881 Românii din Tesalia au fost încorporaţi Greciei în contra voei lor, pentru-că Europa credea în falsele afirmaţiuni ale Grecilor, că Tesalia ar fi locuită exclusiv de Greci. In realitate însĕ Tesalia este locuită în preponderanţă de Mahomedani şi Români; întregul district Tricala este curat românesc, ér numĕrul Românilor din Tesalia se urca la 100,000. Subscrişii delegaţi ai poporului român rógă pĕ Excelenţia Vóstră, în numele dreptăţii şi a umanităţii, ca sĕ reparaţi nenorocirea din 1881, luând dispoziţiile necesare, ca ţéra nóstră sĕ nu mai fie încorporetă Greciei.“

Concertul „Reuniunii de cântări“.

(Urmare şi fine.)

La început se rógă femeile (sopran), dar Vaal n'aude, dórme... apoi bărbaţii (bas), dar şi pe ei nime nu-i ascultă. Ilie îi îndémnă sĕ strige mai tare. Tonul lui este batjocuritor, ironic. Cu toții îşi potentéză acum tonurile, strigă mai tare; dar nimic, nime nu i bagă în sémă; şi dómne frumos se mai rógă! Ilie îi batjocoresce din nou, îndemnându-i „sĕ mai schiopăteze în jurul altariului lor;“ şi fisionogmia lui indică batjocura, nu numai cuvintele şi haina melodică, în care sunt vĕrsate. Păgânii din nou se rógă, mai încet..., mai tare..., la urmă pretind chiar respuns, de ţi-se sfâşie inima de mila lor. Totul în zadar, căci nu-i Dumnedeu Zeul, la care sĕ închină.

Acum îi vine lui Ilie rolul principal. El chiamă pe credincioşi la sine şi se rógă pentru ei. Rugăciunile d-lui D. Popovici au fost şi rĕmân neîntrecute şi sublime. Era imposibil sĕ nu fie ascultat cu plăcere, atât de cu farmec, cu evlavie, cu pĕtrundere şi simţ s'a rugat, implorând dela Iehova ascultarea cererii sale.

Urechia era la culmea deliciului, ce i se póte oferí.

Ţinuta-i imposantă, figura-i frumósă şi simpatică, glasu-i curgĕtor, puternic şi metalic, modulaţiunile artistice, curăţenia exprimării cuvintelor, din cari înţelegi fiecare silabă, corectitatea resuflării musicale, tóte acestea au contribuit la excelentul efect, ce l'au produs asupra publicului, care a acoperit pe distinsul cântăreţ şi artist cu o ploie de binemeritate aplause.

După audirea acestor rugăciuni am [illegible] pe deplin [illegible], ce s'a întêmplat în Londra la 2 Martie a. c. cu ocasiunea unui concert al lui *Paderewski*. Acest virtuos a respândit cu cântarea sa atâta farmec, încât după terminarea aplauselor, un lady, entusiasmat de talentul lui, a păşit pe scenă şi îngenunchind înaintea lui, i s'a închinat literalminte până la pământ. Are musica atâta forţă, că şi pe recii englezi îi scóte din flegmă, şi-i încăldesce. Asemenea şi scena, ce s'a întêmplat în anul acesta cu *Emil Sauer* în Viena. O mulţime de Vieneze iau blocat după terminarea concertului podiul, pe care sta acest renumit music, aducându-i însufleţite omagii; şi de şi el perplex căuta sĕ decline dela sine onorurile, totuşi ia succes unei amazone sĕ-i „sărute mâna“.

Întocmai a stors şi dl D. Popovici admiraţiunea tuturor, ni-a răpit inimile prin farmecul cântării sale, ér D-dĕu l'a ascultat, şi prin căderea focului a dat poporului sĕ înţelégă, că vocea lui Ilie n'a sunat în pustie. Sublimă este acum partia din cântare, unde poporul îşi exprimă admiraţiunea sa pentru revelaţiunea lui Dumnedeu: „Adevĕrat, acesta-i D-dĕu, şi nu sunt alţi D-dei, afară de el“.

Poporul prinde pe prorocii lui Vaal şi-'i înécă în rîul Chiosonului, ér Ilie cu glas triumfător şi iute cântă aria a 17, unde la textul „Nu-i cuvêntul Domnului ca focul şi ca un ciocan, care sfarămă stânci?“ se ofere d-lui D. Popovici din nou ocasiune a doveɗí, că este pe deplin stăpân pe tótă bogăţia preţiósei sale voci, pe care o moduléză după bunu-i plac.

Pagubă numai, că pe cât e de frumósă melodia dela „ca un ciocan care sfărâmă stânci“, pe atât ni se pare de nepotrivită asemĕnarea cuvêntului D-lui cu un ciocan care sfarămă stânci.

În n-rul 18, Arioso, îngerul (d-na Dima) este neîntrecută. Duioşia şi dulcéţa vocei sale este la culme. Răguşala nu se mai observă. căci organismul s'a încăldit. Publicul îi rĕsplătesce frumósa i cântare cu vii aplause.

Corul susţine la aceeaşi înălţime voluptatea publicului prin constatarea, că numai Domnul póte da plóie; ér dl D. Popovici din nou caută spre ceriu şi se rógă — cum numai dênsul sĕ scie ruga, — ca sĕ se îndure spre robul sĕu şi sĕ deschidă ceriul, vărsând asupra pămêntului însetat plóia de mult aşteptată.

Un copil (d-şóra Geni Moga) se sue la un loc ridicat, dar nu vede nimica; ceriul e sĕnin.

Ilie din nou împlóră pe Domnul, mărind forţa rugătórele sale cuvinte. Asigurându-l, că „se vor închina numelui Lui“ cere, sĕ fie „milostiv şi sĕ ajute robilor sĕi“. Poporul acompaniază rugarea; dar copilul nici acum nu vede nori. Ilie desvóltă acum tot farmecul talentului sĕu. Cuvintele „Aduţi aminte Dómne de mila Ta“, îmbrăcate în melodia celei mai mişcătóre rugăciuni, au trebuit sĕ fie ascultate. Copilul anunţă vederea norilor; furtuna se pornesce şi plóia începe sĕ cadă.

Ilie cu sufletul plin de mulţumire intonéză în melodii triumfătóre psalmul: „Mărturisiţi-vĕ Domnului, că este bun, că în véc este mila Lui!“

Poporul întreg, mulţumind, măresce pe Dumnedeu pentru bunătatea-i nemărginită; ér publicul, care póte nici-odată n'a audit în Sibiiu o astfel de cântare, entusiasmat preste mĕsură aplaudéză din tóte puterile.

Noi ne-am adus aminte: Ce cap de opere analoge nu s'ar puté crea, luându-se de basă melodiile admirabile ale bisericei nóstre ortodoxe, care în idealismul ce-o caracteriséză a admis în bisericile sale din arta musicală numai neîntrecuta cântare din gură.

Păstrat va rĕmânè în memoria sibienilor suvenirul celui mai român cântăreţ Dumitru Popovici şi neşterse momentele de rară distracţie, ce ni le-a procurat prin producţiunile sale artistice, cari mult au contribuit la delectarea şi rafinarea gustului musical, a celor ce l'au audit şi înţeles. Societatea română din Sibiiu 'i-a şi predat în semn de mulţumită o frumósă cunună de lauri, a cărei foi sunt din argint, ér fructele într'aurite. Coróna comandată la o firmă vieneză este provĕdută cu o pantlică de mĕtasă treicolor, pe care în fir de aur e cusut monogramul distinsului artist D. P.; ér maşna aurie, ce se află în partea din jos a corónei, pórtă inscripţia gravată: „*Românii din Sibiiu: Celebrului cântăreţ Demetriu Popovici. 4 Iuniu, 1897*“.

Acompaniamentul pe pian l'a provĕdut la tóte piesele onorabila membră a Reuniunei de cântări, d-na *M. Brote*, cu cunoscut ai pricepere şi corectitate.

Domnul Dima póte fi întru tóte satisfăcut şi mândru pentru laudabilul succes ce l'a obţinut şi cu acest concert.

*

De încheiere fie-ne permis a mai reflecta în câte-va cuvinte la adresa celor nedumeriţi în privinţa internaţionalismului activităţii valorosului profesor al seminariului nostru, Georgiu Dima.

Nu ne mirăm de asemenea apariţiuni nejuste, căci s'au aflat demagogi, cari nemuritoriului Goethe 'i-au imputat, că nu-'i bun german, că activitatea lui literară n'are valóre pentru naţiunea germână, îi lipsesce caracterul naţional etc. etc. Aceia însĕ au dispărut în noianul uitării, ér Goethe a rĕmas în istoria literaturii germâne, ca unul din cei mai ilustri şi mai geniali representanţi ai minţii şi talentului german, ca cel mai mare poet germân al tuturor vécurilor. Cine îndrăsnesce adi sĕ afirme, că Goethe n'a făcut cinste némului sĕu?

Pe Eminescu asemenea l'au timbrat mulţi cu epitetul de cosmopolit, care n'a atins în poesiile lui sentimente naţionale în mĕsura, în care ei o doriau. Cu tóte aceste n'au contribuit mulţi — ca şi Eminescu — la ridicarea nimbului némului român. El a făcut în mare parte cunoscut lumii talentul, ce se póte nasce din poporul român şi prin acésta a câştigat renume şi poporului, ce l'a produs, de şi n'a fost tot cu naţionalismul în gură. Au nu-'i falà pentru némul întreg, când poetul francez I. B. Bertrat dice: „Dacă Eminescu ar fi scris în limba franceză, ar fi cel mai mare poet al vécului“.

Întocmai şi cu dl Dima. El este timbrat „internaţional“, deşì — după părerea nóstră — nu există bărbat, care în istoria musicei române sĕ aibă mai multă valóre şi sĕ-'şi fi câştigat mai multe merite, ca şi tocmai Georgiu Dima. Nimenea n'a sciut dintre

---

menea şi pre cei vii bine făcĕtori, după aceea preotul ridică telerul cu nafora, ér alţi vinul, şi împreună cu cântăreţi cântă frumósa melodie „Diua învierii şi sĕ ne luminăm cu prăsnuirea“. Finindu-se serviciul, fie care se împàrtĕşesce cu o bucată din anaforă şi se aşédă la locul sĕu, ér membri împărţesc luminile, colaci şi vin la fiecare măsean, care apoi întonéză vorba „Dumnedeu priméscă, fie cui sĕ pomenesce“.

După aceea se aduce fertura în blide de lemn, şi adecă mai întâiu curechiul bine pregătit, după aceea zama cu carne de vită şi în urmă păsatul amestecat cu brânză de óie, dacă se întêmplă ca sĕ nu încapă toţi deodată la mese, se mai pune şi adóua, pentru-că cei competenţi sĕ pregătesc aşa de bine. ca pe toţi sĕ-i îndestulésca.

La pomană ia parte şi o mulţime de domni şi dómne de diferite naţionalităţi, cari curioşi a gusta şi ei din fertura românilor, se aşédă pe érbă ori la mese şi mânâncă bucuros şi cu plăcere din bucatele pregătite, şi cu toţi îşi petrec în cea mai bună ordine, pentru-că românul scie cum sĕ-i cuprindă, ca prasnicul Pascilor sĕ fie cinstit.

După ce preotul vede, că ar fi toţi îndestuliţi, cântă împreună cu cântăreţi un cântec după care toţi meseni se ridică dela masă depărtându-se numai aci la o parte.

Ér feciorii, fetele precum şi nevestele şi cu bărbaţii lor ér se apucă de joc, care numai nóptea târdiu se finesce.

Aşa sunt de bine împărţite treburile de minune, în Livedeni se începe prasnicul Dunecă şi la filia „Jietiu“, ér Luni este în Petroşeni, Petrila, şi Marţi la filia „Maleia“, aşa încât ómenii sĕraci şi cari sunt lucrători de di în aceste trei dile oprite de lucru, sunt şi ei împărtăşiţi cu mâncare şi beutură, şi se depărtéză linisciţi mulţumind lui Dumnedeu, că au ajuns şi ei prasnicul Pascilor.

Iniţiatorii încă se depărtéză rugându-se şi mulţămind celui Atotputernic, că i-a învrednicit a suporta tóte cele de lipsă pentru aceşt prasnic luminat.

Deie ceriul ca obiciceiurile şi credinţele poporului nostru sĕ nu dispară dintre noi, ci mai tare şi mai mult sĕ se înrădĕcineze iubirea către tot ceea-ce e bun şi folositoriu, şi acelea sĕ fie îmbrăţosate întru cinstea şi mărirea celui Atotputernic.

Petroşeni, la anul 1897.

George Şandru,
învĕţător.

compositorii români de feliul dlui Dima sĕ creeze opuri de gravitatea compositiilor lui.

N'avem decât sĕ ascultăm admirabila-i liturgie cu tóte celelalte cântări bisericesci, şi vom rĕmânê uimiţi de frumseţile, ce le-a vĕrsat cu bogată artă în lucrările lui, şi de departe şi cu respect ne vom lua pĕlăria înaintea unui astfel de bărbat.

Dar nu numai pe terenul musicei bisericesci s'a distins, ci şi pe cel al cântărilor lumesci. Mai bine decât ori-ce cuvinte ale nóstre vor vorbi însĕşi compositiunile şi armonisările lui, ce le reînprospĕtam cu puţine excepţiuni după Nrul 69 din 1895 al „Telegrafului Român“, de unde le-ar puté cunósce şi cei ce se ţin competenţi a lua în zeflemea pe un distins bărbat al némului şi bisericei ortodoxe, ca şi dl Dima.

1. Dóuĕ inimi nu 'mi dau pace. 2. Hei leliţă din cel sat. 3. Cucuruz cu frunza 'n sus. 4. Ètă hora se pornesce. 5. Copila tinerică. 6. Fântână cu trei isvóre. 7. Codrul verde. 8. Ḑiua bună. 9. Secuidila. 10. Meḑul nopţii. 11. Ciobanul. 12. Hai în horă de-a juca. 13. La un loc cumplit sĕlbatic. 14. Stelele. 15. Cerul meu. 16. Muma lui Stefan cel mare. 17. Irmosul Rusaliilor. 18. Rĕmâi sănĕtósă. 19. Eu simt a ta suflare. 20. Cu adevĕrat deşertăciune. 21. Marea vieţei. 22. O ce veste minunată. 23. Dómne Iisuse Christóse. 24. De tine se bucură. 25. Cu trupul lui Christos (cap d'operă). 26. Sum soldat român. 27. Intre piatra detunată. 28. Când te-am zărit. 29. Sci tu mândră. 30. Imn festiv la iubileul episcopului Ioan Popasu. 31. Irmosul bumei vestiri. 32. Ce faci Ioană. 33. Sermană frunḑă nenorocită. 34. Flórea în câmp. 35. Cucule cu pénă sură. 36. Mândruliţă de demult 37. Légăn verde de mătasă. 38. Sub feréstra mândrei mele. 39. Pre mare-mi fericire. 40. Aprópe sunt de tine. 41. Când trist de ger cuprinsă. 42. Ingerii etc. etc.

Tóte aceste piese, (abstragênd pe cele bisericesci) atât ca text, cât şi ca cântare sunt românesci, dar firesce presentate în formele, ce corĕspund cerinţelor artei musicale.

Cine va susţiné contrariul, acela nu va recunósce nici aceea, că lumina vine dela sóre.

Cât pentru piesele străine, ce se cântă la concertele Reuniunei, acele sunt pe deplin justificate prin împrejurarea, că d-nul Dima ţinde totodată, ca ori ce artist consciu de misiunea sa în sinul poporului din care face parte, sĕ creeze şi un public cu pricepere faţă de cele musicale şi sĕ cultive, sĕ rafineze gustul lui musical.

Dr. Elie Cristea.

Adunarea societăţii
pentru crearea unui fond de teatru naţional român.

— Raport special.*) —

Adunarea generală ordinară a societăţii pentru crearea unui fond de teatru naţional român, ţinuta în Orăştie la 1/13 şi 2/14 Iuniu 1897 a decurs în următoriul sĕrbătoresc chip:

Sâmbăta de Rusalii, în ḑiua premergĕtóre deschiderei adunărei generale, sosit-a comitetul şi óspeţi numĕroşi, — mulţi şi aleşi mai ales din comitatul Hunedórei.

Óspeţii, toţi au fost întimpinaţi şi primiţi cu căldură şi iubire.

Adunarea a constat din 2 şedinţe sĕrbătoresci publice.

Şedinţa I.

În ḑiua primă a Rusaliilor, la 1/13 Iuniu, s'a ţinut şedinţa I. în biserica gr. or. română din Orăştie. A decurs conform programului staverit şi cunoscut deja, şi anume:

1. Preşedintele societăţii, d-nul Iosif Vulcan, a deschis şedinţa cu o avêntată vorbire de deschidere mult aplaudată de întrega adunare. (O vom publica. Red. T. R.)

2. Adunarea, la propunerea dlui Dr. I. Mihu, îşi alege de secretari pe domnii: Vasile Goldiş, prof. în Braşov şi Dr. Pavel Oprişa, prof. în Brad, cari îşi ocupă locul.

3. Secretariul Vasile Goldiş, cetesce raportul comitetului despre activitatea sa în decursul anului 1896.

Din raport se vede, că comitetul a ţinut 7 şedinţe în cari a executat tóte însărcinările primite în adunarea premergĕtóre ţinută în Făgăraş, şi anume:

a) la 12 Novembre a înaintat Inaltului Ministeriu reg. ung. însciinţarea oficiósă despre mutarea sediului comitetului societăţii din Budapesta în Braşov;

b) a primit $^1/_3$ din losul de 500 fl. dăruit societăţii de fericitul T. Cipariu la 1860 dimpreună cu interesele conveniende;

c) a încassat taxele restante dela membrii vechi şi noi cu excepţiunea a doi membri vechi;

d) a sporit numĕrul membrilor aşa, că societatea acum posede:

α) 54 membrii fundatori,

β) 30 membrii pe viéţă, şi

γ) 41 membrii ordinari;

e) a provĕḑut membrii noi cu diplome;

f) a pus la cale editarea bibliotecii teatrale sub supravegherea comitetului, angajând de editor pe dl Nicolau I. Ciurcu, librariu-editor în Braşov, care va face publicaţiunea pe risicul d-sale conform condiţiunilor statorite între comitet şi editor;

g) a pregătit trei „cărţi de aur“, în cari se vor induce diferiţi membrii ai societăţii, dimpreună cu datele lor biografice.

4. Raportul comitetului, fiind el tipărit şi distribuit printre membrii, adunarea l'a predat unei comisiuni spre studiare şi raportare. In comisiune s'au ales următorii d-ni: Ioan Papiu, protopresb în Sibiiu, Dr. Ioan Mihu, Dr. Gavr. Suciu, adv. în Haţeg; Dr. A. Muntean, adv. în Orăştie şi Dr. R. Dobo, med. în Orăştie.

5. Secretariul Dr. P. Oprişa cetesce raportul cassariului din care se vede, că:

a) averea fondului s'a administrat în regulă;

b) averea a crescut în 1896 cu 5526 fl. 33 cr.; şi

c) constă la 7 Iuniu din 108.865 fl. 29 cr. efecte bani gata şi pretensiuni.

6. Adunarea dă raportul cassariului spre censurare şi raportare unei comisiuni constătătóre din d-nii: G. Danilă din Hunedóra, Ios. de Orbonaş din Orăştie, Dr. N. Şerban din Voila, I. Mihaiu şi L. Barcian din Orăştie.

7. Adunarea alege o comisiune pentru a înscrie membrii noi, constătătóre din d-nii A. P. Barcian, P. Belei, N. Andrei, Iustin Ardelean din Oradea-mare şi Pomp. Piso.

8. Vice-preşed. societăţii d-nul Virgil Oniţiu. cetesce telegramele de felicitare sosite din: Arad, Lugoş, Baia de Criş, Piatra (România) şi Simond, cărora li-se rĕspunde cu însufleţite „Trăéscă!“

9. Secretariul, dl Vasile Goldiş, cetesce disertaţia „Despre artă“, scrisă de prof. Dr. I. Bunea din Braşov. Publicul o ascultă cu încordare. La fine o aplaudéză, ér preşedintele mulţumind autorului absent dispune alăturarea disertaţiei la protocol şi publicarea ei în „Familia“.

10. Preşedintele încheie şedinţa I. între aclamaţiuni şi vestesce cea următóre pe Luni, la 10 óre a. m.

(Va urma).

---

[*] Intârḑiat din lipsă de spaţiu.

Din România.

Starea A. S. R. Principelui României este atât de bună, încât s'a hotărît ca de acum înainte sĕ nu se mai dea decât la dóue ḑile un buletin.

Buletinul dela 8/20 l. c. cuprinde următórele:

Starea de ameliorare progresivă continuă.

Viitorul buletin poimâne diminéţa, Dr. Leyden, Dr. Buicliu, Dr. Cantacuzino, Dr. Kremnitz.

*

Dl profesor V. A, Ureche a fost confirmat în postul de decan al facultăţei de litere din Capitală, pe un period de trei ani, în locul rĕposatului Ep. Francudi.

Convocare.

Adunarea generală a despărţĕmêntului Sas-Sebeş al „Asociaţiunei transilvane pentru literatura şi cultura poporului român“, se va ţiné în anul acesta în Sas-Sebeş, la *11 Iulie 1897 n.* la 11 óre a. m. în edificiul şcólei române.

La acésta adunare se învită cu tótă onórea membrii Asociaţiunei, cum şi toţi binevoitorii şi spriginitorii acestei instituţiuni.

Program:

1. La 11 óre a. m. deschiderea adunărei prin directorul despărţĕmêntului.
2. Raportul despre activitatea comitetului despărţĕmêntului dela ultima adunare generală.
3. Raportul cassar. despărţĕmêntului.
4. Alegerea unei comisiuni pentru censurarea acestor rapórte.
5. Alegerea unei comisiuni pentru înscrierea de membri şi încassarea taxelor.
6. Eventuale disertaţiuni.
7. Raportul comisiunei de sub Nr. 4.
8. Raportul comisiunei de sub Nr. 5.
9. Statorirea budgetului pe anul următoru.
10. Alegerea a doi delegaţi la adunarea generală a Asociaţiunei, ce se va ţiné în Mediaş a. c.
11. Alegerea directorelui despărţĕmêntului pe restul periodului curent.
12. Curente.
13. Alegerea unei comisiuni pentru verificarea protocolului.
14. Incheierea adunărei.

Din şedinţa comitetului despărţĕmêntului Sas-Sebeş al „Asociaţiunei transilvane, pentru literatura şi cultura poporului român“ ţinută în Sas-Sebeş la 17 Iuniu 1897 n.

S. Medean m. p., director subst.

Z. Murĕşan m. p., secretar.

Programa
examenelor dela scólele medii gr.-or. române din Braşov cu finea anului şcolastic 1896—97.

Examenele de maturitate.

In 12, 13 şi eventual 14 Iuniu v. va fi examenul verbal de maturitate la gimnasiu.

La exemenela de maturitate nu pot lua parte scolarii, pentru publicul mare ele sunt deschise.

Examenele publice de încheiere.

A) La gimnasiu.

Mercuri, în 25 Iuniu v.

Óra	Clasa	Obiectul	Profesorul
$7^1/_2$—8	VII.	Româna	Dr. I. Blaga
8—$8^1/_2$	„	Fisica	L. Nastasi
$8^1/_2$—9	VI.	Istoria nat.	Ip. Ilasievici
9—$9^1/_2$	„	Higiena	Dr. Baiulescu
$9^1/_2$—10	V.	Istoria	P. Dan
10—$10^1/_2$	„	Elina	P. Budiu
$10^1/_1$—11	IV.	Latina	V. Goldiş
11—$11^1/_2$	„	Algebra	P. Dima
$11^1/_2$—12	„	Declamaţiune	
$2^1/_2$—3	III.	Aritmetica	L. Nastasi
3—$3_1/_2$	„	Latina	Dr. I. Blaga
$3^1/_2$—4	II.	Religiunea	D. Făgărăşian
4—$4^1/_2$	„	Geometria	D. Făgărăşian
$4^1/_2$—5	I.	Maghiara	V. Goldiş
5—$5^1/_2$	„	Geografia	Pomp. Dan

B) La şcóla reală.

Joi, în 26 Iuniu v.

Óra	Clasa	Obiectul	Profesorul
$7^1/_2$—8	IV. r.	Francesa	I. Pricu
8—$8^1/_2$	„ „	Geometria	I. Maxim
$8^1/_2$—9	III. „	Germâna	A. Ciortea
9—$9^1/_2$	„ „	Istoria	I. B. Boiu
$9^1/_2$—10	II. „	Romăna	N. Bogdan
10—$10^1/_2$	„ „	Istoria nat.	G. Chelariu
$10^1/_2$—11	I. „	Maghiară	I. Popovici
11—$11^1/_2$	„ „	Aritmetica	I. Popovici

Notă: Examenele (afară de cel de gimnastică) se ţin în sala festivă a gimnasiului.

Marţi în 24 Iuniu v. se va ţiné examenul de gimnastică cu toţii scolarii la 5 óre p. m. în sala de gimnastică.

Duminecă în 29 Iuniu v. (ḑiua sfinţilor aposteli Petru şi Pavel), după serviciul divin, la care vor participa toţii scolarii, se va încheia în mod solemn anul şcolastic 1896/7 distribuindu-se premiile în sala cea mare a institutului.

La încheerea anului fie-care scolar va primi testimoniu şi un exem-lar din programa scolară.

La examenele acestea precum şi festivitatea de încheere a anului scolastic se învită cu tótă stima părinţii scolarilor, amicii şi binevoitorii acester scóle.

Braşov, în 7 Iuniu v. 1897.

Direcţiunea.

Noutăţi.

Procesul episcopului Zmejanovici. Sâmbătă, în 19 l. c. s'a pertractat înaintea curţii cu juraţi din Timişóra procesul intentat de către episcopul sêrbesc din Vêrşeţ contra redactorului foii „Srpstvo“ şi contra advocatului Gligici pentru calumniare. Ambii au fost osândiţi, pentru calumniare, la câte 3 luni închisóre de stat.

* * *

Presidentul Franciei în Rusia. Presidentul Faure va pleca pe la sfirsitul lunei lui August în Rusia. — După-cum scriu foile franceze, presidentul în ḑiua sosirii va depune o cunună de aur pe mormêntul ţarului Alexandru III, în biserica Petru Paul, apoi va visita notabilităţile; séra se va da banchet în onórea presidentului. In ḑiua a treia se va da representaţie de gală în teatrul Peterhof. In ḑiua a 4 pres. va primí deputaţiile francezilor de pe teritoriu rus. In ḑiua 5 va face visită în Crasnoje-Selo. In ḑiua 6 va asista la revista armatei, în ḑiua 6 va odihni în Peterhof. In ḑiua 8 va participa la manevre. — In Moscva încă va petrece o ḑi, apoi se va re'ntórce în Francia.

* * *

Nazarinenii. La pretura din Ó-Becse ḑilele trecute s'au însinuat 55 familii la neconfesionalitate. Dintre aceste 35 familii au aparţinut religiei rom.-catolice, 20 religiei gr.-orientale. Toţi au trecut la nazarineni.

* * *

Ţarul Nicolae va face în luna viitóre o călĕtorie la Varşovia. Pentru primirea lui cu acest prilej se fac mari pregătiri. Programa primirei, făcută cu concursul prinţului Zmeretniski s'a subşternut ministrului de interne rus. Din incidentul acesta s'a adunat în Varşovia din contribuiri benevole $^1/_2$ milion de ruble pentru ridicarea unui internat séu spital pentru sĕraci, care va purta numele ţarului. Se va aranja şi un bal naţional, la care vor participá tóte păturile societăţii polone, pentru a documenta fidelitatea către ţarul.

* * *

Kneipp. In trei rênduri s'a rĕspândit în lume scirea despre mórtea apostolului curei de apă. Totdeuna ea a fost desminţită. Acum ea sosesce pentru a patră-óră. De astădată nu se mai póte desminţí; în adevĕr Kneipp a trecut la cele eterne, in etate de 76 de ani. Mulţi dintre cei, cărora decedatul le-a lungit firul vieţii, vor vărsa lacrimi de recunoscinţă la mormêntul lui.

* * *

Daruri pentru biserică. Laurenţiu Ciorbea teolog absolut—învĕţătoriu din o grea şi îndelungată bólă acuma mai spre bine apucând, ca o drept multămită lui Dumneḑeu, a procurat şi dăruit pe séma bisericei nóstre gr.-or din Ponor (tractul A.-Iuliei) o stea, un cuţitaş şi dóue linguriţe aurite necesare la serviciul divin, în preţ de 6 fl. v. a. Pentru care faptă creştinéscă bunul Dumneḑeu deplină sănătate şi viaţă îndelungată sĕ-i dea.

Ponor, la 6/VI 1897.

Gavriil Cristea,
prim epitrop.

*

— Dl George Moldovan şi soţia Anastasia născută Petco s'a hotărît a face un dar bisericei nóstre din Băiţa, voind prin acesta a eternisa memoria la dóue evenimente de mare bucurie pentru acésta familiă. Venirea Inalt Prea Sânţiei Sale Domnului Archiepiscop şi Metropolit Miron Romanul in Zarand, la 7 Septembre 1896, pentru sânţirea bisericei din Cebea a fost o bucurie pentru toţi. In trecerea către Cebea, la Băiţa a cercetat biserica şi şcóla nóstră, după care s'a servit un dejun în casele domnului Moldovan. Acest moment, de rară bucuria l'a eternisat familia Moldovan, donând bisericei un policandru fórte frumos pentru 24 lumini în preţ de 130 fl. v. a., care a fost sânţit şi dat destinaţiunei în ḑiua de Pogorîrea Duchului sânt.

Tot în anul 1896 familia Moldovan a avut fericirea, de a serba cununia unicei lor fice Valeria cu dl Dr. Cornel Moldovan, care este al doilea eveniment îmbucurător pentru familia donătóre.

Priméscă donătorii mulţămirile nóstre sincere pentru acest dar, rugând prea Atotpotintele D-ḑeu să ţină mulţi ani pre Inalt Prea Sânţia Sa, întru amintirea căruia s'a făcut acest dar. Trăéscă Dómna Valeria cu soţiul ei spre a urma esemplul părinţilor!

Mulţămindu-le în numele comunei bisericesci pentru acest dar, le dorim fericire şi sănătate întru mulţi ani D lui George Moldovan şi d-nei Anastasia.

Băiţa, 6 Iuniu 1897.

In numele comitetului parochial:

George Drăgan, paroch.
Lazar Pĕrian, epitrop.

*

— Ni-se scrie din comuna nóstră bisericéscă Chiuesci, protopresbiteratul Deeşului, următórele:

Dle Redactor! Cu multă bucurie Vĕ aduc la cunoscinţă, că locuitorii de aici mai jos amintiţi, au făcut următórele daruri pentru biserica nóstră, gr.-or. rom. din Chiuesci, anume: Năstasie Farcaş n. Prunduş a donat un rênd de vestminte bisericesci în preţ de 40 fl.; Gavriil Farcaş alui Handor, Ioan Peter, Gavriil Peter şi Vasile Georgiu alt rênd de vestminte bisericesci în preţ de 55 fl.; tot un rênd de vestminte bisericesci a donat şi Vasile Câmpan dela Sălătruc în preţ de 30 fl., ér mai mulţi parochieni au dăruit un rênd de vestminte negre bisericesci în valóre de 55 fl. Ioan Sighiartĕu a donat doi prapori în valóre de 30 fl, tot asemenea doi prapori, roşii, au donat mai mulţi parochieni, în valóre de 20 fl. Domnica Marchiş, n. Lador, din Magógea, a dăruit o cădelniţă în preţ de 11 fl., Maria Dobos o icónă a Maicei Domnului în preţ de 10 fl., şi Teodora Farcaş un sfeşnic pentru trei lumini în preţ de 11 fl.

Afară de acestea de vre-o doi ani încóce s'a pus început la un fond parochial pentru acoperirea trebuinţelor bisericesci-şcolare.

Vĕ rog a publica aceste donaţiuni în preţuitul nostru „Tel. Rom.“ nu pentru satisfacerea vanităţii cuiva, ci pentru ca sĕ servéscă de îndemn şi altora de a vení în ajutorul bisericei cu jertfele lor, fiind acestea totodata jertfe nu numai pentru mêntuirea sufletelor lor, ci şi pentru mêntuirea sufletelor iubiţilor lor.

Chiuesci, 10/22 Iunie 1897.

Cu stimă:
Gregoriu Lador,
paroch.

* * *

Tempestate. Joi în 10 Iuniu n. s'a descărcat asupra comune Ripa-sup. cum şi asupra comunelor vecine o mare tempestate din spre Nord, o plóie cu grindină încât valea ce curge prin aste dóue comune: Ripa-superióră şi cea inferióră, a crescut într'atâta, încât a mânat mai multe edificii, a stricat drumul ce se afla pe lăngă vale, încât nu se mai póte repara, căci repararea lui ar costa mai multe mii. Valea şi-a săpat o nóuă alvie în o adîncime pe unele locuri şi de 5—6 metrii, şi care case au rĕmas, stau pe teribilul ţerm al prăpastei făcute de apa văii.

A fost înfiorătóre priveliscea când bieţii ómeni din apropierea văii şi-au vĕḑut şuri, grajduri, coteţe şi case cum dispar ca într'un moment. Arbori desrădĕcinaţi nu mai încetau de a trece pe apa cea gróḑă mestecată cu pămênt şi cu petri, pe cari le-a asternut prin grădinele ómenilor de lângă vale, cari în veci nu se mai pot curăţi.

Din comuna Ripa-inferióră a mânat 3 case şi 17 şuri cu grajduri cu tot, afară de alte edificii mai mici; — o nevastă şi o fată s'au suit în pod ca sĕ scape, dar au fost mânate cu casă cu tot şi înecate. Nevasta s'a aflat a 2-a ḑi, ér fata numai după-ce părinţii i-au făcut un colac de deslegare şi după-ce dl par. Vasiliu Mateiu i-a cetit deslegarea l-au îndreptat pe vale şi unde s'a oprit, după cum ni s'a spus, săpând în nămol au aflat fata a 5-a ḑi. Paguba causată în aceste 2 comune se urcă peste 200,000 fl.

Ripa-sup., 14 Iuniu 1897 n.

Ioan Şendrea, înv.

* * *

Revistă ieftină. Cea mai ieftină şi după împregiurări destul de bine redigiată revista literară rom. de dincóce de Carpaţi este „Revista-Literară“ din Oradea-Mare, redactată de d-na Lucreţia Suciu-Rudow. Apare odată la sĕptĕmână în extensiune de o cólă tipar şi are un cuprins satisfăcĕtor. Preţul abonamentului este 4 fl. la an. Atragem atenţia asupra acestei reviste.

Damasturi de mătasă dela 65 cr. până la fl. 14.65 de metru — precum şi *mătasă-Henneberg* négră, albă şi colorată dela 45 cr. până la fl. 14.65 de metru, lucie, vărgată, pătrată, mostrată, damast etc. (circa 140 calităţi diferite, 2000 colori şi dessinuri etc.). Mărfurile comandate precum şi *mostrele le expedéză cu întórcerea postei în casă, franco şi scutite de vamă,* **fabricile de mătasă din Zürich** ale lui G. HENNEBERG, *(furnisor de curte c. şi r.).* Scrisorile adresate în Elveţia sunt a se provedea cu marcă de 10 cr., cărţile postale cu 5 cr. Comandele scrise în limba română se execută punctual. [47] 2

[78] 1—3

CONCURS.

Rĕmânênd primul anunţ fără resultat, prin acésta se publică al doilea concurs pentru postut de notar cercul în **Săsăuş**.

Cercul constă din comunele Săsăuş şi Ilimbav; în acésta din urmă este şi post de vice-notar.

Emolumentele sunt:

1. Salariu 400 fl.
2. Cuartir natural în casa comunală (2 odăi, 1 bucătărie).
3. Pauşal de încălḑit şi luminat 12 fl.
4. Pauşal de cancelarie 30 fl.
5. Venitele statutari pentru lucrări private.
6. Fiind noul notar propus şi ca conducĕtor de matricule civile reg. ung., 80 fl.

Cererile instruate conform Art. de lege I. din 1883, provĕḑute cu document despre cunoscinţa limbilor şi subscrise cu mâna proprie, sunt a se înainta la acest oficiu până **în 5 Iulie a. c.** 12 óre din ḑi.

Nocrich, în 22 Iunie 1897.

Bedeus,
protopretor.

Nr. 279/97. [75] 2—3

CONCURS.

Pe basa ordinului Măritului consistoriu archidiecesan din 1 Aprile a. c. Nr. 2113 Bis., prin acésta se escrie concurs pentru completarea postului de paroch în parochia de clasa III. „Silvaşul-superior“ protopresbiteratul tractului Haţegului cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în fóia „Telegraful Român“.

Venitele împreunate cu acest post dau suma de 302 fl. 60 cr.

Doritorii de a ocupa acest post vor avea sĕ-şi înainteze petiţiunea lor concursuală instruită conform legilor existente în terminul indicat la subscrisul oficiu în Petroşeni.

Oficiul protopresbiteral gr.-or al tractului Haţeg în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Petroşeni, la 17 Maiu 1897.

Avram Stanca,
adm. protopresb.

Nr. 212/1897 prot. [72] 3—3

CONCURS.

Pentru întregirea parochiei de clasa a III-a Feleg, cu filia Sidriaş se publică prin acésta concurs conform veneratului ordin consistorial dto 14 Ianuariu 1897 Nr. 115 B. cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post dau suma de 429 fl.

Informaţiuni mai detaiate despre starea acestei parochii, se pot lua la oficiul protopresbiteral.

Doritorii de a ocupa acest post, au a-şi aşterne suplicele de concurs instruite conform normelor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral până la terminul susindicat, şi a se presenta în vre-o Duminecă séu sĕrbătóre în biserică spre a fi cunoscuţi din partea poporului.

Sighişóra, 15 Maiu 1897.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Sighişórei, în conţelegere cu comitetul parochial concernente.

Dimitrie Moldovan,
protopop.

Un tinĕr român

cu câteva clase *reale* séu *gimnasiale* póte afla aplicare ca

practicant

în **Librăria Tipografiei archidiecesane.**

Preferinţă va avé acela, care posede limbile patriei.

A se adresa către: **Librăria Tipogr. archidiecesane, Sibiiu.**

In préjma examenelor!

Atragem atenţiunea domnilor învĕţători asupra

scrisorilor (propise) de examen,

pentru scrierea *română* şi *germână* tipărite în **Tipografia archidiecesană**, **în 2 colori** (vênăt şi galbin), pe hârtie fórte fină, mărime 24/31 cm.

Preţul: de bucată 1 cr.; 100 bucăţi 70 cr. şi porto postal.

Comandele din afară se execută imediat.

Librăria archidiecesană.

„ARDELEANA“,
institut de credit şi economii, societate pe acţii în Orĕştie.

Fonduri proprii: fl. 350.000. Depuneri: fl. 700.000.

Circulaţie anuală: fl. 3,000.000.

Institutul face următórele operaţiuni, la cari recomandă serviciile sale:

1. **acórdă împrumuturi** cu interese de 8%;
2. **primesce depuneri** dela particulari cu 5 şi cu $5\frac{1}{2}$, ér dela corraţiuni culturale cu 6%;
3. **cumpĕră şi vinde realităţi;**
4. **cumpĕră şi vinde mărfuri şi producte;**
5. **arêndéză şi exarêndéză realităţi!**
6. **cumpĕră şi vinde efecte publice;**
7. **mijlocesce operaţiuni,** specificate sub 3, 4, 5.

La institut se mai află 500 acţii proprii, puse în vindere conform Prospectului staverit de Direcţiunea institutului sub Nr. 68/1897.

Ori-ce afacere se póte resolva şi informări se pot lua verbal în biuroul institutului, ér în scris prin corespondenţă.

Orĕştie, în Maiu 1897.

[73] 2—12

Direcţiunea.

Librăria Tipografiei archidiecesane

recomandă publicului român iubitor de cele religióse următórele

cărţi bisericesci:

Acaftist bogat, legat fl. 1.25 fin legat . . . . fl.	1.60
* **Acaftist bogat**, simplu legat 60 cr. frumos legat 70 cr. in piele legat fl. 1.60 . . . „	2.20
* **Apostol**, legat. . . . . . „	5.75
Biblia ilustrată, Testam. vechiu şi nou, nelegată fl. 10 legată. . . . . „	15.—
* **Carte de rugăciuni**, pentru tinerime, legată. . . . . „	—.15
Chiriacodromion, nelegat fl. 10, legat . . . . „	12.—
Evangelia, nelegată fl. 8, legată fl. 12, fin legată fl. 18, în catifea roşie . . . . . . „	56.—
Hirotonier, pentru sfinţirea de preoţi, nelegat . . . . . „	2.—
Icóna Evangeliştilor, pe hârtie . . . . „	—.50
Icóna celor 3 Ierarchi, pe hârtie . . . . „	—.30
Molitvelnicul bogat, nelegat fl. 4.30, leg. fl. 5, fin leg. fl.	5.50
Octoichul cel mare, nelegat fl. 17, legat . . . . „	20.—
Octoichul mic, nel. 60 cr., legat 80 cr., fin legat . . . „	1.20
* **Octoichul mic**, legat. . „	—.75
Orologion, (ciaslov), nelegat 60 cr., legat 70 cr., fin legat „	1,20
Patima şi mórtea D-lui Iisus Christos în versuri şi icóne, legată . . . . , „	1.—
Penticostariul, nelegat fl. 8, legat. . . . . „	10.—
Psaltirea prorocului David, legată 60 cr., fin legată „	1.—
Rênduéla la sfinţirea bisericilor, neleg. fl. 2, leg. „	2.50
Testamentul nou, nelegat „	1.—
Têlcul Evangeliilor, nel. „	1.—
Triodul cu Strajnicul, nelegat fl. 20, legat . . . . „	25.—

Asemenea procură Librăria archidiecesană la comandă ori-ce cărţi bisericesci apărute în- şi afară de patrie, pe lângă cele mai modeste provisiuni.

Notă: Cărţile insemnate cu * sunt tipărite cu litere latine.

Redactor prov. **Gavriil Hango.**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane

Nr. 65. Sibiiu, Sâmbătă, 14/26 Iuniu 1897. *Anul XLV.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbătă.

ABONAMENTUL
la „Tel. Rom.“ într'una cu suplementul „Fóia Pedagogică“
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sașii pe povêrniș.

Cu adevĕrată îngrijire vedem calea cea primejdiósă pe carea a apucat poporul săsesc.

Intre inteligința românéscă este mare numĕrul acelora, cari cu sinceră simpatiă pentru acest popor, sunt recunoscĕtori pentru cultura câștigată în scólele lui și bucuros vrea sĕ dea uitărei asupririle, cari le-a indurat românul în secolii trecuți dela sas, — pentru-că scie apreția puterea egoismului de neam.

Acest popor în decursul veacurilor de când s'a așeḍat aci, a documeno rară vênjoșiă.

In cultură, comerciu și industriă a fost superior celorlalte popóre conlocuitóre.

Prin cetățile sale bine intărite s'a apărat de învasiunile turcilor și de atacurile, de multe ori mai primejdióse încă, ale principilor transilvani.

Astfel, acest popor, deși mic la numĕr, a sciut sĕ se susțină cu tărie, conservându-și cu mândrie individualitatea națională.

Chiar și în deceniile din urmă, în era cea nóuă a hegemoniei magiare, noi românii de multe-ori am admirat bărbăția démnă, cu care acest popor s'a apărat de atacurile pornite și în contra lui, sub devisa „ideei de stat magiar“.

Românii și celelalte naționalități de multe-ori se bucurau de sprijinul cel puternic, care 'l da acest popor în lupta comună de apĕrare, carea suntem siliți sĕ o purtăm pentru existența națională și pentru adevĕratele interese ale patriei nóstre contra acelei nefericite ideii de magiarisare, carea hypnotiséză pe conducĕtorii de aḍi ai magiarilor, și carea pare, că a ajuns a fi „suprema lex“ a ocârmuirei nóstre de aḍi.

Dar, durere!

Conducĕtorii de aḍi ai poporului săsesc se vede, că au perdut vîrtutea străbună, au părăsit calea cea óblă a demnităței naționale, au apucat pe calea oportunităței, calea concesiunilor.

Conduși de viclénul și blândul Bethlen András, bărbatul de încredere al nimicitoriului de naționalități, Tisza Kálmán, comitele suprem al comitatelor Brașov și Sibiiu, maghiarul ajuns comite al sașilor, — conducĕtorii acestui popor au făcut têrg cu regimul și pentru un blid de linte au recunoscut idea de stat maghiar, s'au plecat fată de curentul domnitor al maghiarisărei.

Blidul de linte a fost vre-o douĕ-trei posturi de „főispán“, vre-o dóuă-trei concesiuni ca sĕ pótă face drumuri de fer cu sudórea locuitorilor români și sași, resolvirea favorabilă a unor pretensiuni de bani a universităței săsesci din despăgubirea pămêntului.

Firesce, că acest têrg rușinos nu s'a făcut cu învoirea tuturor, s'au găsit între inteligența săséscă bărbați, cari au arătat, că pactul acesta periclitéză interesele cele mai scumpe naționale ale poporului săsesc, că calea apucată duce pe povêrniș în jos — în jos, duce la peire.

Conducĕtorii au rĕspuns, că țin sus interesele naționale și nici odată nu le vor jertfí pe acelea, că concesiunile sunt neînsemnate, că poporul săsesc va fi ocrotit, că regimul a acceptat programul poporului săsesc.

Poporul nu ascultă de vocea sașilor cei verḍi, ci ascultă de conducĕtorii cei uscați.

Dar sĕ vedem desvoltarea.

Vine la putere vestitul Bánffy, bine cunoscut sașilor și românilor ca pașa din Bistrița, — ajunge Bánffy pașă al Ungariei.

După unele mici frămêntări, își iau inima în dinți conducĕtorii sașilor și se supun si lui, ba trimit și bineventare acelui cunoscut prieten al naționalităților. Ave Caesar!

Se pertractéză proiectele legilor bisericesci, un puternic mijloc de maghiarisare, la porunca lui Bánffy deputații sași le votéză mângăindu-se, că sunt liberali, că e principiu modern.

Domnul Bánffy cuvintéză interpretațiunea aceea admirabilă în feliul ei a legei fundamentale despre egala îndreptățire a naționalităților că adecă naționalități separate nici nu există, — conducĕtorii sașilor se supun și chémă la adunările lor naționale chiar și pre jidovi.

Regimul domnului Bánffy face un proiect de lege despre curtea cu jurați și eschide dela acéstă funcțiune de mare însemnătate pre naționalități, — majoritatea cetățenilor, — punênd condiția, că juratul trebue sĕ cunóscă în cetire și scriere limba naționălităței magiare.

Deputații sași se rógă frumos, ca sĕ fie permis ca jurații nemagiari sĕ scie numai vorbi în limba magiară.

Domnul Bánffy nu primesce nici acéstă rugare de o modestiă ridiculă.

Sașii se supun și votéză ca nesce adevĕrați mameluci — ba vre-o câți-va au avut totuși „bravura“ de au absentat dela votare.

Vine Bánffy cu tovarețul sĕu Fejérváry și îndeplinesce una dintre cele mai ferbinți dorințe a cercurilor șovinistice magiare, punctul principal din programul partidului național magiar condus de Apponyi și asterne acele dóue proiecte de lege militare, cari nu au altă tendință, decât de a magiarisa armata.

Jurnalistica jidano-magiară într'un glas intonéză imnuri de laudă, că étă și armata, singura instituțiune puternică, carea mai representa unitatea monarchiei, ajunsă și ea pre povêrnișul magiarisărei.

Municipiile conduse de spirit șovinist magiar, care de care se grăbesc a felicita pentru acest mare succes al ideei de stat magiar pre Bánffy, pre Fejérváry și pre urzítoriul Apponyi.

Dar étă, că și sașii se bucură de aceste legi și sașii și în rênd cu șovinistii magiari felicitéză și ei pre Bánffy și pre Fejérváry!

Étă comitatul cel mai de frunte al lor, comitatul Sibiiului, étă adunarea municipală a acestui comitat, în care șed matadorii poporului săsesc, Dr. Wolff, Dr. Bruckner, Arz de Straussenburg, care are de főispán pe omul lor de încredere Gustav Thalmann.

La începutul adunărei municipale ținută în 9 Iuniu a. c. acest főispán, care este totodată și comite al Sașilor, dl Gustav Thalmann, după o întroducere patriotică, rostită în mod destul de noduros în limba statului, pe carea însuși încă n'a ajuns a o poșede pe deplin, se apucă și face propunerea, ca adunarea municipală sĕ felicíteze pe Bánffy și pe Fejérváry pentru acele patriotice proiecte de lege.

Adunarea municipală cu unanimitate a primit acéstă propunere!

Vedem deci, că în timp relativ scurt, de vre-o câțiva ani, poporul săsesc, în urma pactului încheiat cu dușmanii existinței sale, a trebuit sĕ facă tot mai mari concesiuni ideei domnitóre, curentului șovinistic, și, orbit de politica de oportunitate, nu vede povîrnișul cel primejdios pe care se află, nu vede ce cale lungă a făcut deja, nu-și deschide ochii, nu-și ridică capul, ca sĕ vadă prăpastia, cătră carea merge.

Nu póte exista politică de oportunitate între idea de stat magiar și existința națională a nemaghiarilor.

Acel popor, care pactéză în contul demnităței sale naționale, acel popor, care însuși dă mână de ajutor pentru a fi subjugat și despoiat de drepturile sale, poporul, care resignéză, — ușor va perí.

Noi Românii, cu întristare vedem calea pe care au apucat frații sași, pentru-că avem simpatie cătră ei, dela cari multe și frumóse am învĕțat.

Nu ne temem noi, că în lipsa ajutoriului lor nu vom biruì în lupta, care o purtăm pentru existința nóstră națională, scim noi și singuri sĕ ne apĕrăm drepturile nóstre și siguri suntem de isbândă.

Dar ne simțim datori a-i face atenți pe frații nostri cu cari de șepte secoli trăim împreună, a-i face atenți la prăpastia, în care vor cădea, dacă vor mai continua pe povêrnișul, pe care se află, și de aceea am indicat vre-o câte-va stadii, prin cari deja au trecut.

Von Stufe zu Stufe.

Doiel.

FOIȚA.

Cuvêntul de deschidere

rostit de dl Iosif Vulcan, cu prilejul „Adunării“ dela Orĕștie, în ḍiua de Rosalii.

Domnilor și Dómnelor!

Vĕ salut cu bucurie în giurul stégului societății nóstre!

Ideia, care strălucesce scrisă pe stégul nostru, ideia pentru care luptăm stăruitor, și care ne-a întrunit aici, are o înaltă însemnătate culturală-națională.

Ea vine a rĕspunde la o trebuință de obște simțită, tinde a ridica o pârghie cerută de ființa nóstră de element de cultură și dă un puternic ajutor stăruințelor de a ne afirma idiomul nostru.

Scopul nostru e sĕ înființăm un nou amvon pentru rĕspândirea moralității, o nóuă catedră pentru propagarea bunului gust, un nou organ pentru întărirea culturei naționale.

Voim o tribună pentru poleirea graiului nostru, o tribună, care sĕ ne încânte cu frumsețele limbei naționale.

Voim un camin pentru musica nóstră și pentru tótă comóra artistică ce am moștenit dela părinții și strămoșii nostri.

Voim un templu al artelor, care alăturea cu biserica și scóla sĕ facă crescerea poporului, de multe-ori suplinind și întregind ceea-ce aceste dóue n'au putut sĕ îndeplinéscă; un templu din ale cărui învĕțături sĕ pótă trage folóse toți, tineri și bĕtrâni, sĕraci și bogați, învĕțați și cei ce nu sciu carte, pentru cari scóla e prea târḍie, ér biserica nu ajunge.

Voim sĕ înălțăm un templu al Thaliei Române, care sĕ ne represinte marile figuri ale istoriei naționale: eroii și martirii nostrii, cari și-au vĕrsat sângele pentru némul lor, temeile de model, care și-au jertfit podóba cea mai scumpă pentru aceeași săntă ideiă. Sĕ ne învie pe marele împĕrat, care în capul oștirii învingĕtóre, a înjugat Dunărea și trăgênd de acolo o brazdă ale cărei urme se cunosc și aḍi, a întemeiat aici o nóuă provincie romană, așeḍêndu-ne în ea pe noi drept sentinelă a gintei latine. Sĕ ne înfățoșeze fasele de frunte prin cari a trecut némul românesc de atunci și pănă astăḍi, tot atâtea drame, tot atâtea tragedii, în cari ideia fundamentală, — îndemnul, care a pus pe toți în arena luptei și pentru care au murit, a fost vecinic dragostea țerii și dorul nestins de a se susținea ca neam românesc.

Sĕ ne arete ca într'o oglindă tóte insușirile nóstre bune și rele, așa eum suntem astăḍi, un popor în starea de fermentațiune, în care binele și rĕul, frumosul și urîtul, adavĕrul și minciuna, realitatea și fanfaronada se dau în capete, formând un strașnic proces de cristalisațiune, care ne stinge multe visuri frumóse, dar ne și inalță credințe nóue, bine intemeiate.

Voim un templu, în care toți sĕ ne adunăm cu evlavie și sĕ ne închinăm smerit dumneḍeescilor învĕțături ale geniului nostru național; un templu care sĕ ne întărescă sentimentele nóstre de încredere în puterea de viață a elementului românesc.

Atât istoria și viața socială, cât și traiul poporului nostru dau scriitorilor nostri o comóră de subiecte.

Istoria nóstră nu este numai ceea-ce ne-au păstrat paginile ei, scrise de mai multe-ori de nește strĕini rĕuvoitori séu cel puțin fără tragere de inimă pentru noi, Istoria neamului nostru ne-o tâlcuesc tradițiunile și legendele ce trec din gură în gură și trăesc din generațiune în generațiune. Munții și văile, codrii și poenile, peșterile și câmpiile povestesc și cântă trecutul nostru; nu lipsesce decât poetul, care se culégă tot ce se aude și sĕ-și încórde lira spre a ne cânta ditirambe despre trecutul nostru.

Viața nóstră socială, deși abia născută și neformată încă, ori póte tocmai pentru asta, oferă o bogată recoltă pentru autorii nostrii dramatici. Luptele pentru pânea de tóte ḍilele, rîvna de a întrece pe alții, lăcomia de avere, fudulia de a se cocoța în posiții strălucite, pizma și ura ce ne înstrăinéză și pun bețe în mersul întreprinderilor, luxul ce distruge multe fericiri, și — ceea-ce degiaba am ascunde — frecările nóstre confesionale: chiamă par'că anume pe scriitori, spre a face din atâtea comedii — niște comedii.

Dar bogăția cea mai nesfîrșită, originalitatea cea mai prețiósă, temelia cea mai trainică a vieței nóstre intelectuale, este în popor.

Felul lui de a trăì, de a vorbí, de a cânta, de a se întrista și de a se veselí, este un material plin de farmec pentru scenă. Datinele lui strămoșesci, începênd dela nascere, dela nunți până la înmormêntare; descântecele, vrăjile și credințele lui, cari îl petrec în tóte clipele vieții, cari singure în lume îi alină durerile și-'i măresc bucuriile, aceea comóră nesecată de bogății ethnografice, pe-

Controlarea colectelor publice.

Puține sunt acele drepturi cetățenesci în scumpa nóstră patrie, care se fie precisate în lege astfel, încât nici guvern, nici slugile acestuia sĕ nu le pótă altera. Pe de altă parte însĕ lipsesc din lege cu desĕvêrșire astfel de drepturi cetățenesci, cari în alte țeri sunt de mult garantate. Intre aceste, după-cum scim, este și dreptul de întrunire și de asociare. Aceste sunt puse la discrețiunea ministrilor, cari le acórdă cum și când voiesc, cum și când sunt dispuși. Noi Românii cu deosebire am simțit și simțim și ađi urmările acestei libere dispuneri; mĕsura cu care ni s'au dat drepturile atinse este depusă în șirul lung de ucazuri, care de care mai bâjbăitor de ură față de rassa nóstră.

Unul dintre acele drepturi, care asemenea prin lege normat nu este, dar care dă ministrului multă posibilitate de a se îngera în afaceri de-ale nóstre, este dreptul de colectare publică.

In đilele de nevoie și restriste, când némul, biserica séu școla sufer lovituri materiale, séu când tendințe nobile îndémnă spre crearea de fonduri, instituțiuni, monumente și altele, — e practicul și creștinescul obiceiu, de a pornì astfel de colectări, pentru realisarea scopului. Avem sute de casuri, că astorfel de colecte publice s'au pus greutăți mari din partea celora dela cârmă, și acésta au făcut-o, fiind-că lege nu era sĕ-'i împedece.

Étă acum un ucaz al ministrului de interne cu privire la colectarea publică. Érăși ucaz, érăși reservarea ultimului cuvênt, concentrarea controlei în mâna *liberă* a guvernului, érăși restricțiuni.

In đilele aceste a adresat ministrul Perczel tuturor municipiilor o circulară, unde, după întroducere în care ministrul atrage atenția asupra multor abusuri ce se comit cu colectările pentru scopuri filantropice, se đic următórele:

1. Ori-ce colectă cu caracter public, întêmple-se ea prin apeluri publicate prin điare, ori împărțite prin postă, ori pe altă cale, *numai cu permisiunea dată înainte de autorități se póte face.* Dacă colecta e proiectată a se face numai pe teritoriul unui anumit comitat, ori comitate, permisiunea o dă primul funcționar al respectivului comitat, séu comitate; dacă însĕ se extinde peste întréga țéră, permisiunea o dă ministrul de interne.

2. În cas de fómete, ori de calamități elementare, ivite în anumite ținuturi, ori locatități ale țĕrei, colecta pentru ajutorarea celor nenorociți se póte iniția și fără permisiune, însĕ în decurs de 15 đile este a se insinua oficiului vice-șpanal respectiv séu primăriei, ér în ce privesce manipularea contribuirilor, sunt a se observa regulele de mai jos.

3. În cererea pentru permisiune, precum și în apel sunt a se numí cel puțin dóue persóne vrednice de încredere în privința averei și a caracterului lor, cari se află autorisate a primì ofertele și se pórte împreună rĕspunderea pentru ele.

4. Tot aceste persóne trebue se pórte notițe exacte despre sumele, respective obiectele adunate și despre modul întrebuințărei lor, ér actele privitóre la asta sĕ le păstreze cel puțin un an și după încheiarea colectei.

5. Respectivele autorități administrative sunt îndreptățite a vedé ori-când aceste notițe și documente, a cere dela racioținanți lămuriri în casuri, când s'ar iví îndoeli, ér ei sunt datori sĕ le dea.

6. Sunt îndreptățite mai departe respectivele autorități, ca după încheiarea colectei, séu dacă colecta s'ar extinde timp de mai mulți ani, atunci la sfîrșitul fie-cărui an, sĕ céră socotelele împreună cu actele pentru cercetare, sĕ-și facă observațiunile și, dacă acestea n'ar fi primite, se tragă la rĕspundere pe colectanți, banii séu obiectele adunate sĕ le confisce până se va aduce hotărîre definitivă și din parte competentă cu privire la întrebuințarea lor, ér continuarea colectei s'o sisteze.

7. Darurile colectate în străinătate pentru vre-un scop din patriă numai cu învoirea ministrului r. ung. de interne pot fi primite în țéră.

8. Cei ce nu observă aceste regule, — de cumva nu se ivesc alte fapte ce cad sub pedépsă mai grea — comit transgresiune și *sunt a se pedepsì cu amendă până la 100 fl.*, ér în cas de insolvabilitate cu arest, — *și pe lângă asta banii séu obiectele colectate fără permisiune, ori colectate în străinătate, se vor confisca.*

Facem cunoscut acest minunat ucaz cetitorilor nostri, ca sĕ se scie orienta și păzì de inconveniențe.

Patriarchul Brancovici și guvernul. In đilele trecute am luat notiță, după foile magiare, că între patriarchul Sêrbilor și guvern ar exista cea mai perfectă înțelegere îndeosebi în ce privesce chestia congresului iminent și a autonomiei bis. gr. or. sêrbești.

Cumcă pretinia acésta nu este chiar atât de mare cum sĕ scrie, dovedesce o știre ce o comunică foile magiare de Mercurı. Se amintește, că Brancovici a venit în conflict cu guvernul, din causa că a dăruit din averea sa privată o căsă pe séma institutului pedagogic confesional, care casă însĕ din temerea, că pedagogia va fi în curênd pusă sub puterea exclusivă a statului, a transcris'o pe numele cumnatului sĕu Milan Maximovici. Guvernul însĕ a dispus cercetarea afacerei și a scos casa din proprietatea lui Maximovici. — E fórte probabil deci, că Patriarchul nu va umbla nici în chestia cu autonomia întocmai în hatîrul guvernului.

Prea umiliții Sași. In numĕrul seu din 22 Iunie, publică „Tageblatt"-ul din Sibiiu o corespondență din Sighișóra, din care reiese în colori vii iperzelul și umilirea Sașilor față de stăpânitorii lor. Congregația cottului Têrnava-mare a hotărît deja în anul trecut ridicarea unei statue lui Petöfi în fața casei comitatense. Spre scopul acesta s'au și votat o sumă de 1000 fl. din partea congregației. In adunarea sa de primăvéră, ținută în 12 Iunie, comisia municipală a mai votat alți 125 fl. pentru festivitatea desvĕlirii monumentului lui Petöfi. — In aceeași adunare s'a făcut din partea membrului Dr. Kein propunerea, „ca guvernul (das Gesammtministerium) sĕ fie felicitat din incidentul legii despre înmulțirea institutelor militare magiare. Propunerea a fost primită de o mare maioritate.

Ca sĕ se scie.

Dela „Reuniunea femeilor române din Sibiiu".

Dare de sémă.

Pentru sortitura de obiecte ce se va arangia din partea „Reuniunei femeilor române din Sibiiu", au mai întrat la adresa subscrisei presidente următórele contribuiri și obiecte:

Dela dl Nicolau Garoiu, advocat în Zernesci 5 fl.

Dela dl Demetriu Negreanu, comerciant în Beinș 5 fl.

Dela d-na Maria Prișcu, Sibiiu, 1 couvertură pentru pat.

Dela d-na Catinca Stefan, soție de cand. de adv. în Sibiiu, 2 servete pentru prăjituri și 1 coșuleț pentru óuĕ.

Dela d-na Elena Medean, soție de protopop în Sebeșul-săsesc 1 covor, țesătură națională; dela d-șóra Virgilia Tipeiu din Sebeșul-săsesc, 1 cursor pentru masă, brodat; dela d Rachila N. Tecău din Sebeș, 1 măsăriță, țesătură de casă; dela d. Rachila N. Cușiută din Sebeș, 1 merindeață și 1 ștergar; dela d-na Ana N. Cușiută, învĕțătorésă vĕd. în Sebeș, 1 față de perínă; dela d-na Ioana I. Dicu Ivan din Sebeș 1 ștergar; dela d-na Ana N. Ordeanu 1 mĕsăriță; dela d-na Paraschiva I. Sêrbu 1 merindéță; dela d-na Ioana I. Stanca 1 față de perină: colectate prin d-șóra Virgilia Tipeiu.

Dela d-na Victoria Lesnican, soție de postar în H.-Dobra 1 tabletă filată și cusută, și o perință de ace.

Dela d. Maria N. Slav din Mohu 1 ștergar țĕrănesc.

Dela d. Rafila I. Slav din Mohu 1 ștergar țĕrănesc.

Dela d. Ana Roman din Tălmăcel, 1 față de perină.

Dela d-șóra Nina Dunca de Sajó din Sibiiu, 1 cutie cu 6 tacâmuri de dessert (argint) și 1 jardinieră de Majolica.

Dela d. Maria Reou din Sibiiu, 1 față de masă brodată, cu dant. croș.

Dela d-na Ana Z. Murĕșan, preotésă, S.-Sebeș, 1 ștergar românesc; — dela d. Virginia Dregan, soț. de not. publ. în S.-Sebeș 1 garnit. de catea p. 6 persóne; — dela d. Reveca Stefan din S.-Sebeș 1 ștergar; — dela d-na Maria Cristea din S.-Sebeș, 1 servet pentru póme cu brodărie țĕrănéscă; — dela d na Ana Lomănariu din Lancrăm 1 servet pentru pâne, brodărie țĕrănéscă: colectate prin d-na preotésă Ana Z. Murĕșan.

Dela d-șóra Mariți Onițiu din Seghedin 1 milieux p. masă de salon, brodat; — dela d șóra Anița Onițiu din Seghedin 1 pungulíță pentru tutun.

Dela d-șóra Cornelia Decian, abs. de preparandie, Sibiiu, 1 ștergar brodat, 1 coșuleț pentru prăjituri de ceaiu, 2 tablete pentru tortă, 1 țiitor de perii, brodat.

Dela d-na Valeria Dr. Beu, soție de medic, Sibiiu, poesiile lui Coșbuc („Balade și Idile" și „Fire de tort"), legătură de lux.

Dela dl Iulius Wermescher, comersant, Sibiiu, 1 covor de bambus, 1 tabletă țĕsută, 2 tablete, 1 sachet pentru batiste, 1 șachet p. mănuși, 1 covor de linoleum p. masă de spălat, 2 tăvițe de linoleum, 6 batiste, 3 ștergare de damast.

Dela d-na Iustina Covrig, soție de oficial de bancă, Sibiiu, 1 țiitor brodat, p. stergere de praf.

Dela d-na Silvia Moga m. Popovici din Talpaș (com. Arad), 1 tabletă și 2 stergare; dela d-șóra Veturia Moga din Răbăgani 1 tabletă p. tortă; — dela d na Măriόra Vasadi m. Moga 1 tabletă, — colectate prin d-na Silvia Moga m. Popovici.

Pentru tóte aceste prețióse contribuiri, rugăm și pe acéstă cale pe generósele donatóre și donatori, sĕ priméscă expresiunea căldurósei nóstre mulțămiri.

Biroul reuniunei femeilor române din Sibiiu.

Sibiiu, în 24 Iuniu n. 1887.

Maria Cosma m. p., Dr. *N. Vecerdea* m. p.,
presidentă. secretar.

Convocare.

„Reuniunea învĕțătorilor români gr. or. din tractul Bistriței" se convócă la adunarea generală ordinară a anului acestuia 1897, pe *Luni, în 30 Iuniu st. v.*, în școla confesională gr. or. din Borgo-Bistrìța, la carea se învită a lua parte membrii și toți cei ce se interesézá de binele și prosperarea afacerilor nóstre școlare.

Adunarea se va ținé cu următoriul

Program:

1. Participarea membrilor la serviciul divin și Invocarea Duchului Sânt, în biserica greco orientală.

---

care noi încă nu o cunóștem deplin, cuprinde nisce tablouri feerice, cari încântă ochii și înduioșéză inima.

Poesia lui este ca isvorul, în care, cu cât scoți mai mult, cu atât isbucnesce mai limpede. Bogată, originală, fermecătóre gingașă, tînĕră și plină de frumuseți, ea 'și-a făcut intrarea triumfală în literaturile tuturor popórelor culte. Și dacă cu producerile nóstre artistice ne aflăm încă la greutățile începutului, poesia nóstră poporală de mult ne a creat un titlu de falĕ în lumea literară. Baladele ne resfiră negura ce acopere lumea vitejilor; legendele ridică vĕlul care ne ascunde frumusețile uimitóre, vedem pe Ileana Cosinzeana cu pĕrul din rađe de sóre și cu fața atât de strălucită, în cât în sóre te poți uita, dar în fața ei ba; doinele ne deschid taina inimei, ele sunt limba dragostei poporului nostru; horele și strigăturile ne aprind sufletul, — ér poveștile ne conduc în o lume nóuă, într'un adevĕrat raiu, minunat, feeric, cu castele strălucite și în ele tot cu đîne încântătóre, pentru care luptă nisce feți frumoși cu bălaurii... Totul ne pare un vis frumos, din care ne tređesce câte o snóvă șăgalnică...

Și musica lui! Dulce, móle și misterіósă, ca susurul păraielor și ca frémătul pădurilor, drăgăstósă și duiósă ca tânguirea vêntului de tómnă, plină de foc ca norul cu fulgere ce aprind, pururea bogată de simțire, — ea rĕsună din munți la văi și din codri la câmpii. Cu ea își adórme tînĕra mamă băiatul nou născut, cu ea își plânge din fluer ciobanul dorul sĕu, cu ea cântă în frunđă păunașul codrilor, ea întăresce pe flăcăi și fete la lucru, ea se aude nóptea din șeđĕtori, cu ea se despart feciorii de satul și de drăguța lor când se aduc la óste, ea înveselesce nunțile și tóte petrecerile, ea înalță însuflețirea, ridică inimile și — póte singură ea — deschide pungile. Și totuși acéstă cheie a inimei românesci; acésta soră iubitóre a poporului nostru, care îl însoțesce din vécuri, alintându-i suspinele în timpuri de restrisce și aurindu-i đilele de bucurie; acéstă frumsețe fermecătóre n'are nici un adăpost, rĕtăcesce pe drumuri, se stînge ori se pierde prin străini, cari apoi își înđestréđă cu ea așa numitele lor cântece néoșe străvechi și composiții originale nóue. A sosit vremea sĕ punem odată sfîrșit acestei cuceriri de contrabandă; sĕ adunăm la un loc tot ce face parte din cugetarea poporului nostru, tot ce e al nostru, ca se nu ni-le mai pótă plagia nimeni.

Vorbind de aceste trebue se mĕ opresc și la costumul nostru poporal. Și aici caută sĕ aducem prinosul închinăciunii nóstre adânci țĕrancelor române. Degetele lor de đînă au deschis industriei casnice românesci salónele; covórele, ștergarele, lucrate de ele fac astăđi podóba palaturilor și fabricanții au venit se imiteđe lucrările Româncelor nóstre. Vĕđênd aceste, lumea se întrébă cu mirare: Cine le-a învĕțat? De sigur au studiat în școli! Nu! Cele mai multe nu sciu carte. Le-a învĕțat mama lor! Și pe mama lor? Érăși mama. Din moși strămoși tot așa. Este o moștenire de vécuri.

E sângele latin.

Ori din ce parte am studia némul românesc, pretutindenea dăm de eticheta de nobleță a obârșiei sale vechi. In tóte ale lui, în datini, în poesie, musică și port, găsim germenii classicității. Un cuvênt acesta, care trebue sĕ ne deschidă porțile civilisațiunii, care ne îndreptățesce sĕ ne reclamăm un loc printre popórele cari înaintéză, căci deși sĕraci, deși înapoiați încă, putem đice cu mândrie:

— *Est Deus în nobis!*

Ar fi un pĕcat național, de care ne-am face rĕspunđĕtori înaintea urmașilor nostri și ne-am atrage disprețul lumii: de cumva am rĕmânea și mai departe nepăsători față de elementele nóstre culturale.

Suntem datori sĕ le adunăm la un loc căci ele ne sunt partea cea mai bună a sufletului, sunt pasaportul nostru pentru concertul némurilor culte.

Trebue sĕ le clădim un scut, sĕ le punem sub acoperiș, sĕ le facem un palat, — unde nu numai sĕ fie la adăpost, dar' sĕ și înflorésca, sĕ ne putem bucura toți de progresul lor și sĕ le putem arăta lumii.

Un astfel de palat vrea sĕ întemeieze societatea nóstră.

Este grea sarcina ce ne-am impus. Ea cere mijlóce multe și noi nu putem avé alte ajutóre decât ce ne dă sĕrăcia nóstră.

Dar' asta nu ne descuragéză. Când e vorba de spriginirea culturei naționale, când e vorba sĕ facem un asil limbei și musicei nóstre, când avem sĕ ridicăm un templu pentru afirmarea idiomului nostru: atunci sĕrac și bogat, țĕran și domn, tinĕr și bĕtrân, femeie și bărbat, — toți își vor face datoria, dându-'și cu însuflețire obolul, și Thalia Română se va ridica chemând sub stégul sĕu pe toți Românii...

Și dacă ei n'ar puté merge toți, vom îngriji ca teatrul nostru sĕ mérgă la ei pretutindenea.

Nu mĕ îndoiesc un moment, că și dv. ne veți da spriginul la acéstă muncă națională-culturală, — și cu acestea deschid adunarea generală.

2. Deschiderea adunărei prin preşedinte la 11 óre a. m. în o sală de învĕţământ a şcólei gr. or. din loc.

3. Apelul nominal.

4. Incassarea taxelor restante şi curente dela membrii, înscrierea de membrii noi şi colectarea de cărţi pentru bibliotecă

5. Raportul general al comitetului despre activitatea sa şi starea reuniunei dela ultima adunare generală până la cea presentă.

6 Censurarea raţiociniului pe anul 1896 şi 1897 până la ḑiua ţinerei adunărei generale presentă şi darea absolutoriului pentru raţiociniu.

7. Votarea budgetului pe anul viitoriu 1898.

8. „Ordinea şi disciplina în şcóla poporală“, disertaţie, lucrată de George Ghiţă, învĕţător în Borgo-Bistriţa.

9 Critica acesteia.

10. „Numĕrul 10“, din comput, din tóte punctele de vedere, prelegere practică pentru anul 1. de şcólă, tractată cu pruncii, de Grigore Briciu, înv. în Coşna.

11. Critica acesteia.

12. „Desvoltarea sonului şi scrierea literei b“, tractare practică din scriptologie, pentru anul I. de şcólă, tractată cu pruncii, de Ioan Roman, înv. în Caila.

13. Critica.

14. „Şcóla de pomărit şi folósele ei“, disertaţie, lucrată de Ioan Langa, învĕţător în Şimotelnic.

15. Critica.

16. Alegerea unui notariu.

17. Defigerea timpului şi locului pentru ţinerea adunărei generale viitóre.

18. Alte obiecte şi propuneri ce se vor aduce înainte.

In conformitate cu prescrisele §-lui 147 art. de lege XXXVIII din 1868 şi ale §-lui 9 din statutele reuniunei, comunele bisericesci sunt datóre a presta învĕţătorilor, membrii ai reuniunei, în mod anticipativ pentru viatic şi diurne, un floren la ḑi, aşa ca din acésta causă sĕ nu fie împedecaţi de a participa la adunare.

Dela presidiul reuniunei învĕţătorilor români gr. or. din tractul Bistriţei.

Borgo-Bistriţa, în 6 Iuniu st. v. 1897.

Simion Monda, protopop, preşedinte.

George Ghiţa, notar ad hoc.

ORDINEA EXAMENELOR

la şcóla elementară capitală grec.-ort. din Braşov la finea anului şcolastic 1896—97.

Examenele publice se ţin Mercuri şi Joi în 18 şi 19 Iunie st. v., în sala cea mare a edificiului gimnasial din Gróver, în ordinea următóre:

Mercuri în 18 Iunie:

Dela 8—9 óre a. m., cu clasa I. pregătitóre de copii, învĕţător: N. Stoicovici; dela 9—10 cu cl. I. ordinară de copii, învĕţător: C. Muşlea; dela 10—11 cu cl. II *a)* ordinară de copii, învĕţător: I. Vătăşan; dela 11—12 cu cl. III *a)* ordinară de copii, învĕţător: Ios. Aron; dela 2—3 óre p. m. cu clasa II *b)* ordinară de copii, învĕţător: I. Priscu; dela 3—4 cu cl. III *b)* ordinară de copii, învĕţător: N. Stoicovici; dela 4—5 cu cl. IV. ordinară de copii, învĕţător: I. Dariu.

Joi în 19 Iunie:

Dela $7\frac{1}{2}$—9 óre a. m., cu clasa I. de copile, ambele despărţĕmînte, înv.: Ioan Aron; dela 9—10 cu cl. II *a)* de copile, învĕţător: Z. Butnar; dela 10—11 cu cl. II *b)* de copile, învĕţător: G. Bellissimus; dela 11—12 cu cl. III. de copile, învĕţător: Şt. Popovici; dela 2—3 óre p. m., cu clasa IV. de copile, învĕţător: N. Bârsan; dela 3—4 cu cl. V. de copile, învĕţător: N. Oancea; dela 4—$5\frac{1}{2}$ óre p. m., elevele din Internatul Reuniunei Femeilor române din loc, ... învĕţătóre d-şóra M. Bogdan.

Examenele cl. III. şi a IV. de copii, IV. şi V. de copile se încheie cu cântări, profesor de musică I. Popovici.

Exerciţiile gimnastice se ţin: cu clasa IV. de copii în 18 Iunie dela 5—$5\frac{1}{2}$ óre p. m., învĕţător: I. Dariu.

Exerciţiile în grădinărit se ţin: cu clasa IV. de copii în 18 Iunie dela $5\frac{1}{2}$—6 óre p. m., învĕţător: C. Muşlea; cu clasa IV. şi V. de copile, în 19 Iunie dela $5\frac{1}{2}$—6 óre p. m., învĕţător: N. Oancea; (escursiune în grădina şcólei).

Lucrurile de mână ale copilelor din clasa II—V. învĕţătóre: dómna I. Russu; sunt expuse sub decursul examenelor în sala de examinare.

Examenul practic din economia casnică (menagiu, croitorie, cusutul la maşină etc.) se ţine: cu elevele din Internatul Reuniunilor Femeilor române din loc, Dumінecă în 22 Iunie dela 4—6 óre p. m., învĕţătóre: d-şóra Carolina Teclu, directóra Internatului. Lucrurile de mână ale acestor eleve vor fi expuse timp de o sĕptĕmână în sala de studii a Internatului.

Exerciţii în jocuri etc. se ţin: cu copii şi copilele din şcóla froebeliană a bisericei Sf. Nicolae, Duminecă în 22 Iunie dela 3—4 óre p. m., tot în sala cea mare a edificiului gimnasial, învĕţătóre: d-şóra M. Bogdan.

Duminecă în 22 Iunie după serviciul divin, se va încheia anul şcolastic 1896—97 cu cetirea clasificaţiunilor şi împărţirea premiilor.

La examenele acestea, precum şi la festivitatea încheierii anului şcol. se invită cu tótă stima binevoitorii şi amicii acestor şcóle.

Braşov, 4 Iunie 1897.

Direcţiunea.

Programa

examenelor publice dela gimnasiul public rom. gr. or. din Brad, la finea anului şcolar 1896/7.

Luni, în 23 Iuniu:

Dela 3—4 cantul, dela 4—6 gimnastica, tóte clasele.

Marţi, în 24 Iuniu:

Dela 10—12 óre a. m. clasa III. normală din tóte obiectele; dela 3—6 p. m. cl. IV. normală din tóte obiectele.

Mercuri, în 25 Iuniu:

Dela $7\frac{1}{2}$—$9\frac{1}{2}$ óre a. m. cl. I. gimn. din religiune şi magiară; dela 10—12 cl. II. gimn. din latină şi geografie; dela 2—3 p. m. cl. III. gimnasială din română şi germână; dela 4—$6\frac{1}{2}$ cl. IV. gimn. din latină, matematică şi maghiară.

Joi, în 26 Iuniu:

După finirea serviciului divin, împreunat cu doxologia, încheierea anului şcolar, împărţirea premiilor şi a testimoniilor.

Din şedinţa conferinţei corpului profesoral.

Brad, în 30 Maiu 1897.

Georgiu Părău, dir. gimnas.

Noutăţi.

Pentru neam. Decedatul *D. Şt. Şuluţiu* din Turda a testat întréga sa avere, de 20,000 fl., în bani şi acţii, pentru scopuri culturale românesci. Din avere se va înfiinţa un fond, care va purta numele testatorului.

* * *

Regele Siamului, Ciulalongkorn, a sosit în a 22 a curentei séra la Viena. La gară a fost întîmpinat de Monarchul, câţi-va archiduci, şi de căpeteniile civile şi militare. Regele a fost condus la palat unde îşi are cuartirul. În 26 a curentei va fi óspele capitalei ungurescі.

* * *

Daruri pentru biserică. Din partea subscrisului se aduce mulţămită publică următorilor credincios creştini din parochia Zlasti, tractul Haţegului, anume: „Vĕduvei Pĕcurariu Marisca cu fii Gaşpar şi Dionisie, cari au donat bisericei nóstre un „prapor negru“ în preţiu de 16 fl., — şi lui George Ionesc şi Niculiţă Suciu, cari au donat o „cădelniţă de bronz argintită“ în preţ de 7 fl. şi 77 cr., — dar cu deosebire se aduce mulţămită tinĕrului încă minorén Nicolae Scurt lui George, care a cumpărat cu bani gata (şi agonisiţi din lucrul sĕu cu mânile) şi a dăruit bisericei un rênd de vestminte de „catifea négră“ în preţ de 20 fl.

Acestor zeloşi crestini le doresc ca pentru fapta bună şi creştinéscă se-şi aibă recompensă dela parintele luminilor spre acărui sânţenie şi mărire séu adus aceste „Daruri“, ér exemplele lor bune sĕ-şi afle cât mai mulţi imitatori.

Zlasti, la 4/16 Iuniu 1897.

In numele comitetului parochial:

Leontin Ungur, paroch gr.-or.

*

— Maria Simplăcicean Precup, Nicolae Orza, Ioana Botoc, Floriea Barb şi Tóder Atelian Suciu, toţi simpli plugari din Mediaş, donând fie care câte una sută florini pentru înfrumseţarea bisericei gr.-or. din Mediaş. şi pe calea acésta li se aduce călduróse mulţămite.

Mediaş, 7/20 Iuniu 1897.

Dionisiu Roman, preş. comit. paroch.

*

— Suntem înformaţi, că doi ţĕrani din comuna vecină Cristian în dragostea lor crestinéscă pentru biserică au sĕvêrşit fapte frumóse şi laudabile. Unul, Ioan Câmpean a împodobit biserica cu un policandru în preţ de 46 fl, ér altul Ioan Bălan cu un prapor în preţ de 8 fl. Faptele numiţilor adevĕraţi crestini sunt vrednice de tótă lauda şi am fi mândri şi mângăiaţi în sufletul nostru, dacă cât mai des am primi vesti de aceste îmbucurătóre.

* * *

Examene. Examenele anuale în tractul Cetăţii de piatră s'au sfîrşit. Tóte au decurs în cea mai bună ordine sub presidenţa administratorului protopopesc dl Teodor Şovrea. Cu bucurie pot constată, că cu unica escepţiune domnii învĕţători, aprópe toţi cualificaţi, ş'au cunoscut chemarea, au satisfăcut datorinţelor împreunate cu oficiul învĕţătoresc. Cu deosebire s'au distins prin examene laudabile, domnii învĕţători: Ioan Dragomir din Surduc-Copalnic, dl Ioan Bogdan din Finteuşul mare, dl Vasiliu Tira din Făuresci şi dl Grigoriu Roman din Berinţa. Mai slab examen a prestat învĕţătorul cualificat Ioan Bărbos în Trestie, care nici barem în parte, ba chiar nimic nu a făcut în anul acesta, deşi e bine dotat. Puţin au sciut elevii din istoria biblică, din cetire şi limba maternă. Din limba maghiară, geografie, istorie, comput, istoria naturală şi constituţie, absolut nimic. Ar fi consult, ca admonierele şi bunele poveţe ce i le-a dat adm. prot. Dl Teodor Şovrea sĕ şi le pună la inimă şi în viitoriu sĕ părăséscă negligenţa — lenea — şi se ţină alăturea cu cei zeloşi şi conscienţioşi.

Rîureanul.

*

— În 21 Maiu st. v., s'a ţinut la şcóla nóstră română gr.-ort. din Sălciua de jos, tractul protopresbiteral Lupşa, examenul dela finea anului şcolastic 1896—97. Resultatul examenului a fost peste aşteptare mulţămitor, ceea-ce numai spre laudă îi póte serví dlui învĕţător Gavril Bancea.

La sfîrşit trimisul protopopesc dl paroch Vasile Gan prin cuvinte călduróse şi-a esprimat mulţămita pentru progresul făcut în acest an.

* * *

Examenul de maturitate la gimnasiul reg. de stat din Sibiiu, s'a ţinut în 14 şi 15 a. l. c. Dintre români, a căror numĕr din an în an tot scade, s'au supus la examen 6 inşi, şi au depus examenul cu fórte bine: Ioan Fruma; cu bine: Iustin Marsĕu; cu îndestulitoriu: Nicolau Schiau, Toma Jenciu şi Victor Nemeş; unul a fost relegat după un an la repeţirea examenului. Comisariu din partea guvernului a fost Gustav Heinrich, profesor la universitatea din Budapesta.

* * *

Comisia de agricultură a comitatului Sibiiu, face cunoscut, că a destinat suma de 300 fl. pentru premiarea astorfel de grădini comunale séu confesionale, în care s'au cultivat altoii în numer mare şi cu succes. Pentru o sută de altoi din anul acesta se va da un premiu de 3 fl. — Comunele doritóre de a concura, sĕ-şi adreseze petiţiile până la sfêrşitul lui Iuliu comisiei, în fruntea căreia stă dl vice-comite.

* * *

Afacerea Korotnai la Curie. Ne aducem aminte, că tribunalul din Budapesta condamnase la timpul seu pe medicul criminal *Korotnai* la închisóre de trei ani. Tabla reg. a ridicat osânda la 4 ani. Curia, unde s'a pertractat afacerea în 22 a curentei, a condamnat pe Korotnai la 3 ani şi jumĕtate închisóre, din cari 5 luni le consideră implinite.

* * *

Bătaie între stăpânitori. Din causa unui schimb de vorbe întêmplat în parlament, s'a iscat un duel intre deputaţii Sima Ferencz şi Pulszcky Agost. In 22 a cei doi contrari s'au bătut. Pulszky a primit o rană grea la cap. Combatanţii nu s'au împăcat.

* * *

Otrăvitórele din Hódmezővásárhely, au fost escortate în 22 a curentei din puşcăria dela Seghedin la H. Vásárhely, sub îngrijirea a 4 jandarmi. Pertractarea finală în procesul lor înfiorător s'a început în 23 a curentei n. în H.-Vásárhely.

* * *

Trăsnit. In 8 Iuniu a. c. s'a descărcat asupra hotarului comunei Ungra o plóie torenţială, împreunată cu fulgere şi trăsnete. Tempestatea a aflat pe mai mulţi servitori şi copii de sat, strângênd fragi într'o lăzuitură, unde se mai află câte un copac singuratec. Pe când se descărcau fulgerele cele mai cumplite, unul din servitori, părăsind pe ceialalţi soţi, s'a scutit de plóie sub unul din copaci, unde a fost lovit de trăsnet, stricându-i faţa, mânile şi piciórele. Ramurele rupte de trăsnet au căḑut peste el şi 'i-au spart capul. Nefericitul până acuma n'a murit încă, dar de va şi trăi, va fi nefericit în întréga lui viéţă.

* * *

Bibliografic. Au apărut şi se află de vênḑare în Librăria Tipografiei archidiecesane, Sibiiu, următórele cărţi de şcólă:

Antâia carte de lectură şi învĕţătură pentru şcólele poporale române de I. Popescu, revĕḑută de Dr. P. Şpan, edit XI. leg. fl.	—.20
Catechism pentru învĕţământul religiunei dreptcred. rĕsăr. în şcólele primare de Moise Toma, ed. VII. l. „	—.20
Catechismul mic al bisericei ort. or. pentru usul şcólelor elem. rom. de Z. Boiu, leg. . . . . „	—.20
Cunoscinţe din constituţia patriei şi din drepturile şi datorinţele cetăţenesci pentru şcólele poporale, de I. Popovici . . . . „	—.20
Curs practic de limba maghiară pentru şcólele poporale române de I. Dariu, partea I. pentru anul I. şi II. de şcólă, broş, ... „	—.16
Exerciţiile de stil în şcóla poporală teoria şi practica lor pentru anii IV., V. şi VI. de şcólă, de D. Lăpĕdat, broş. . . . . „	—.15
Gramatica elementară a limbei germâne pentru şcólele secundare de Dr. G. Coman, partea III., broş. 85 cr., leg. . . . . „	1.—
Micul prietin al copiilor adecă carte pentru învĕţarea scrierii şi cetirii de S. Moldovan, broş. 22 cr., leg. „	—.25
Pomăritul, întocmit cu deosebită privire la grădina şcolară, de Dem. Comşa. leg. . . . . „	1.—

La 10 séu mai multe exemplare din aceeaşi carte se dă rabatul cuvenit.

Spesele de expediţie are sĕ le pórte comandatoriul.

* * *

Informaţiuni. In ḑiua de 5/17 Septembre a. c. se va ţine la scóla contrală de agricultură din Bucuresci examen pentru ocuparea a 13 stipendii ale statului român şi mai multe locuri de solvenţi pentru anul scolar 1897—98.

Condiţiunile de admitere la examen sunt:

a) Sĕ aibă etatea de cel puţin 16 ani împliniţi — (dispensă de etate nu se admite);

b) Sĕ fi terminat cel puţin 4 clase gimnasiale, clasice séu reale, ori un alt curs equivalent.

Absolvenţi a 8 clase gimnasiale şi acei cu testimoniul de maturitate se primesc fără examen.

c) Sĕ fie sĕnătos şi de o constituţie robustă, care se va constata de medicul scólei.

Cererea de inscriere se va adresa de a dreptul direcţiunei scólei centrale de agricultură Bucuresci cel mai târḑiu până la 4 Septembre. Ea va fi subscrisă de părintele séu tutorele candidatului, când este minor, ori de el însuşi când este maior şi va fi însoţită de actul de nascere, de actul de vaccinare şi de certificatul studiilor cerute.

Informaţiuni mai detailate sĕ se céră direcţiunea scólei.

Nrul 624—897 [80] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia de clasa a III-a **Bruiu** cu filia Gherdeal din protopresbiteratul Agnita, se publică prin acésta concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în organul „Telegraful Român“.

Venitele împreunate cu acest post dau suma de 402 fl. 40 cr. v. a.

Doritorii de a ocupa acest post au sĕ-și aștérnă cererile de concurs în terminul prefipt subsemnatului oficiu protopresbiteral,

Informaţiuni mai de aprópe ’și pot lua concurenţii dela oficiul protopresbiteral și dela comitetul parochial.

Nocrichiu, în 24 Maiu 1897.

Oficiul protopresbiteral în conţelegere cu comitetul parochial.

Nicolau Moldovan,
adm. protopresbiter.

Nr. 219/896. [81] 1—3

CONCURS.

Pe basa resoluţiunei consistoriale din 6 Maiu 1897 Nr. 3081 B. prin acésta se escrie concurs pentru ocuparea postului de capelan lângă neputinciosul paroch Ioan Mircea din Caţa, protopopiatul Cohalmului, cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Tel. Rom“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: jumĕtate din tóte venitele sistemisate ale unei parochii de clasa a II-a în sumă de 602 fl. v. a.

Reflectanţi la acest post au a și așterne petiţiunile lor instruite conform legilor în vigóre la oficiul protopresbiteral subscris până la terminul defipt.

Cohalm, 27 Maiu 1897.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Cohalmului în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Nicolau D. Mircea.
protopop.

---

[78] 2—3

CONCURS.

Rĕmânênd primul anunţ fără resultat, prin acésta se publică al doilea concurs pentru postut de notar cercul în **Săsăuș**.

Cercul constă din comunele Săsăuș și Ilimbav; în acésta din urmă este și post de vice-notar.

Emolumentele sunt:

1. Salariu 400 fl.
2. Cuartir natural în casa comunală (2 odăi, 1 bucătărie).
3. Paușal de încălḑit și luminat 12 fl.
4. Paușal de cancelarie 30 fl.
5. Venitele statutari pentru lucrări private.
6. Fiind noul notar propus și ca conducĕtor de matricule civile reg. ung., 80 fl.

Cererile instruate conform Art. de lege I. din 1883, provĕḑute cu document despre cunoscinţa limbilor și subscrise cu mâna proprie, sunt a se înainta la acest oficiu până **în 5 Iulie a. c.** 12 óre din ḑi.

Nocrich, în 22 Iunie 1897.

Bedeus,
protopretor.

Nr. 4045/97 [77] 3—3
fsrb.

Pályázati hirdetmény.

Moh nagyközségben a jegyzői állás betöltendő és felhivatnak pályázni kivánók, hogy folyamodványaikat f. évi **Junius hó 28 áig** alólirottnál nyujtsák be.

Nagyszeben, 1897-dik évi junius hó 11-én.

A járási főszolgabiró:
Fabritius.

Un tinĕr român

cu câteva clase *reale* séu *gimnasiale* póte afla aplicare ca

practicant

în **Librăria Tipografiei archidiecesane.**

Preferinţă va avé acela, care posede limbile patriei.

A se adresa către: **Librăria Tipogr. archidiecesane, Sibiiu.**

Librăria Tipografiei archidiecesane

recomandă publicului român iubitor de cele religióse următórele

cărţi bisericesci:

Acaftist bogat, legat fl. 1.25 fin legat . . . . fl.	1.60
* **Acaftist bogat**, simplu legat 60 cr. frumos legat 70 cr. in piele legat fl. 1.60 . . . „	2.20
* **Apostol**, legat. . . . . . „	5.75
Biblia ilustrată, Testam. vechiu și nou, nelegată fl. 10 legată. . . . . „	15.—
* **Carte de rugăciuni**, pentru tinerime, legată. . . . „	—.15
Chiriacodromion, nelegat fl. 10, legat . . . . . . „	12.—
Evangelia, nelegată fl. 8, legată fl. 12, fin legată fl. 18, în catifea roșie . . . . . „	56.—
Hirotonier, pentru sfinţirea de preoţi, nelegat . . . . „	2.—
Icóna Evangeliștilor, pe hârtie . . . . „	—.50
Icóna celor 3 Ierarchi, pe hârtie . . . . „	—.30
Molitvelnicul bogat, nelegat fl. 4.30, leg. fl. 5, fin leg. fl.	5.50
Octoichul cel mare, nelegat fl. 17, legat . . . . „	20.—
Octoichul mic, nel. 60 cr., legat 80 cr., fin legat . . . „	1.20
* **Octoichul mic**, legat. . „	—.75
Orologion, (ciaslov), nelegat 60 cr., legat 70 cr., fin legat „	1.20
Patima și mórtea D-lui Iisus Christos în versuri și icóne, legată . . . . . . „	1.—
Penticostariul, nelegat fl. 8, legat. . . . . „	10.—
Psaltirea prorocului David, legată 60 cr., fin legată „	1.—
Rênduéla la sfinţirea bisericilor, neleg. fl. 2, leg. „	2.50
Testamentul nou, nelegat „	1.—
Têlcul Evangeliilor, nel „	1.—
Triodul cu Strajnicul, nelegat fl. 20, legat . . . . „	25.—

Asemenea procură Librăria archidiecesană la comandă ori-ce cărţi bisericesci apărute în- și afară de patrie, pe lângă cele mai modeste provisiuni.

Notă: Cărţile însemnate cu * sunt tipărite cu litere latine.

Nr. 304/897. [79] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia de clasa III Hasdeu cu filiile: Cernisora, Goleș și Florese, în tractul protopresbiteral al Haţegului, prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în ḑiarul „Tel. Rom“.

Venitele împreunate cu acest post dau suma de 255 fl. anual.

Informaţiuni mai deaprópe despre starea parochiei se pot primi dela oficiul protopresbiteral și dela comitetul parochial respectiv.

Concurenţii au aș asterne suplicele lor concursuale instruite conform normelor în vigóre până la terminul indicat, — la oficiul protopresbiteral subsemnat — în Petroșeni.

Oficiul protopresbite-al gr.-or. al tractului Haţeg, în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Petroșeni, la 27 Maiu 1897.

Avram Stanca,
adm. protopresbit.

„ARDELEANA“,

institut de credit și economii, societate pe acţii în Orĕștie.

Fonduri proprii: fl. 350.000. Depuneri: fl. 700.000.

Circulaţie anuală: fl. 3,000.000.

Institutul face următórele operaţiuni, la cari recomandă serviciile sale:

1. **acórdă împrumuturi** cu interese de 8%;
2. **primesce depuneri** dela particulari cu 5 și cu 5½, ér dela corraţiuni culturale cu 6%;
3. **cumpĕră și vinde realităţi;**
4. **cumpĕră și vinde mărfuri și producte;**
5. **arêndéză și exarêndéză realităţi!**
6. **cumpĕră și vinde efecte publice;**
7. **mijlocesce operaţiuni,** specificate sub 3, 4, 5.

☞ **La institut se mai află 500 acţii proprii, puse în vindere conform Prospectului staverit de Direcţiunea institutului sub Nr. 68/1897.** ☜

Ori-ce afacere se póte resolva și informări se pot lua verbal în biuroul institutului, ér în scris prin corespondenţă.

Orĕștie, în Maiu 1897.

[73] 3—12 **Direcţiunea.**

Mare prăvălie

de

băcănie, candite, delicatese, bumbacuri etc.

a societăţii comerciale

„CONCORDIA“

Str. Măcelarilor Nr. 20. Strada Baier Nr. 1.

☞ **Edificiul „Albinei“.** ☜

Vênḑare în mare și mic.

Tóte articolele aparţinĕtóre sferei de **băcănie, delicatese, candite** și **bumbacuri** se pot procura cu **preţurile cele mai moderate și în calitatea cea mai bună,** la **societatea „Concordia“.**

Prăvălia nóstră arangiată după recerinţele moderne, numerósele localităţi ce ne stau la disposiţie, precum și importul direct de mărfuri, ne pun în plăcuta posiţie de a corĕspunde tuturor așteptărilor.

În special recomandăm Onor. public următórele articole: **Cafea, próspĕtă de diferite soiuri, Zăhar raff. I-a, Stafide, Migdale, Mazere, Linte, Orez, Piper, Cuișóre, Șafran francez, Thee, făină de toţi numerii, Orange, Masline, Icre negre și roșii Șuncă, Salamă, Pesci marinaţi (Aalfisch, heringi, rușì), brânze próspete, Liqueuri (E. Lichtwitz & Co.) Rum, Cognac.**

Vinars curat de drojdii. — Vinars curat de prune.

☞ Oţet de vin veritabil. ☜

Vinuri curate și tot felul de ape minerale.

Fructe sudice, Oleiuri, Lumini, Săpunuri, Petroleu etc.

diferite sĕminţe agronomice plombate și scutite de rocoină cu preţuri fórte favorabile.

Din despărţĕmêntul de textile recomandăm următórele: **Bumbacuri de ţesut, Bumbacuri franţozești veritabile (Marca D. M. & C.) albe si de diferite colori, Pĕr (Haras) bercă, Mătăsuri de cusut în diferite colori,** etc.

Așteptând numerósele comande ale Mult On. public și promiţênd serviciu prompt,

semnăm cu tótă stima:

„Concordia“,
societate comercială pe acţii.

[59] 5

Redactor prov. **Gavriil Hango.**

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane

Nr. 66. Sibiiu, Marți, 17/29 Iuniu 1897. *Anul XLV.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbătă.

ABONAMENTUL
la „Tel. Rom.“ într'una cu suplementul „Fóia Pedagogică“
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rĕndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

16/28 Iuniu.

Ḑi de doliu pentru biserica greco-orientală română din Ungaria și Transilvania.

De ani 24 jelim în ḑiua acésta, căci atunci s'a mutat la cele vecinice archiepiscopul și metropolitul odinióră Andreiu baron de Şaguna.

Recunoscința a fost una dintre virtuțile nóstre cardinale.

Biserica a eternisat memoria acestui mare bărbat.

Seminariul s'a numit după numele lui, căci Marele Andreiu a fost creatorul și organisatorul acelui institut cu menițiune de a cresce preoți și dascăli pe séma némului românesc.

Biserica a făcut serbare bisericéscă din ḑiua morței lui, și în bisericile nóstre aḑi s'a ținut părăstas pentru odihna sufletului reposătului metropolit.

In special seminariul nostru archidiecesan în tot anul arangéză părăstas în ḑiua acésta, și fiitorii preoți și învĕțători aḑi meditéză asupra vieței acestui mare Archiereu.

Viéța fericitului Şaguna este o carte deschisă.

Fie-care pagină este ilustrată cu câte una din mărețele lui fapte, și cine voesce sĕ se inspire spre fapte nobile și mărețe, sĕ ia în mână cartea vieței lui Şaguna, și acolo va afla în abundanță materie pentru cultivarea minței și a inimei.

A venit în mijlocul nostru în ḑile de grea cercare pentru némul nostru, a venit ca sóre, care a împrăsciat lumină și căldură.

La lumina lui lumea a rĕmas uimită.

Şi s'a întêmplat ceea-ce se întêmplă și în natură la raḑele călduțe ale sórelui.

Au rĕsărit și s'au desvoltat diferiți pomi roditori.

Lumina și căldura acelui sóre le-a fost priinciósă, pomii au rĕsărit, au crescut, s'au desvoltat bine, și noi în umbra rĕcoritóre a lor trăim din fructele lor, și tot ei ne servesc și ca adăpost în contra vijeliilor.

Şi vijeliile astăḑi sunt multe. Boerii popórĕlor s'au adunat într'una asupra Domnului și asupra unsului lui, ne vine sĕ esclamăm și noi cu împĕratul rege din Testamentul vechiu.

Din tóte părțile nori grei se ridică pe orisontul vieții nóstre naționale-bisericesci.

Forța nóstră este numai în noi înșine, căci alți prieteni, alți ocrotitori noi nu avem.

În asemenea ḑile critice căutăm în trecutul bisericii nóstre, ca sĕ ne inspirăm din viéța bărbaților mari ai bisericei nóstre.

Şi aici ne stă înaintea ochilor nostri sufletesci gigantica figură a marelui Şaguna.

Pus aici în ḑilele cele mai critice, el a pipăit pulsul poporului român, și a aflat, că forța lui a fost fidelitatea către tron și activitatea neîntreruptă pe tóte căile, unde era vorba de a face bine.

Şi nemuritorul Şaguna și-a păstrat aceste dóue virtuți ale poporului român, fidelitatea către tron și munca continuă.

De ani 24 la 16/28 Iuniu facem o reprivire în trecutul bisericei nóstre spre a ne încălḑi din viéța Marelui archiereu, care ne-a lăsat moștenire atât de frumósă.

Suntem încă sub nemijlocita impresiune a părăstasului celebrat aḑi în biserica nóstră parochială din incidentul tristei sĕrbători de aḑi.

Pe fețete bĕtrânilor curgeau șiróie lacrimile.

Ei au trăit cu rĕposatul Şaguna, au fost în apropierea lui, și lacrimile dau expresiune durerei pentru mórtea lui prea de timpuriu.

Noi generațiunea mai tênĕră nu l'am cunoscut personal.

Pentru noi ḑiua de aḑi nu e ḑi de doliu, ci o ḑi de falà națională.

Noi ne fălim, că provedința dumneḑeéscă ne-a trimis un asemene om mare, care atâta a lucrat, atâta a creat, și tóte ale sale nóue ni le-a dat moștenire.

Tóte ni le-a dat nóuĕ!

Viéța sa ca model de viéță activă. Modul lui de a lucra, modul lui de a crea, modul lui de a cruța, modul lui de a folosi timpul și împregiurările sunt totatâtea modele, pe cari noi avem sĕ le copiem pentru binele bisericei.

In acéstă ḑi de doliu privim în trecutul bisericei nóstre spre a ne inspira din faptele nemuritorului Andreiu.

Bun augur. Când 'l-au chemat pe Goluchovsky la postul seu de astăḑi, au fost mulți Români cari au tresărit de bucurie. A fost întemeiată acéstă bucurie, întrucât pentru noi Românii este fără îndoélă un mare câștig, dacă în fruntea afacerilor țĕrilor mari sunt puși bărbați cunoscĕtori ai chestiunei nóstre naționale. Viitoriul va dovedì dacă ne-am înșelat în speranțele nóstre sau nu.

O astfel de scire de bun augur ne-a sosit și în ḑilele aceste. Dl Bernard Bülow, actualul ambasador german în Roma, va fi numit în curênd ministru de externe al Prusiei și subcancelar al Germaniei. Ér acest Bülow a fost dela 1888 până la anul 1894 ministrul plenipotențiar german la Bucuresci, a stat adecă în capitală chiar pe timpul mișcărilor nóstre naționale de dincóce, cari trezeau echoul în întréga Românie, — mișcări ce el le-a urmărit cu multă atenție.

Epoca scrie:

„Ḑiarele anunță, că dl Bülow e desemnat a devenì în curênd cancelar al Germaniei în locul principelui Hohenlohe a cărui posiție a devenit fórte delicată, în urma conflictului cu mai mulți ministrii și cu unele persóne influente din cercurile Curții imperiale. Dl Bülow va fi numit deocamdată subcancelar și imediat ce se va pune în curent cu afacerile externe ale imperiului, va fi numit cancelar.

Dl Bulow e fiul fostului ministru Bulow, care a încetat din viéță după congresul din Berlin, ținut în 1878. A întrat în diplomație în 1870 ca secretar al III-lea la ambasada din Paris, de unde a fost transferat la Roma. Aici s'a căsătorit cu principesa Camporeale. In 1888 a fost înaintat ministru plenipotențiar în Bucuresci.

Bulow e unul din cei mai distinși diplomați ai Germaniei, și timp de șase ani cât a stat în Bucuresci s'a asimilat atât de mult cu mediul societății bucureștene, încât în 1894, când a fost înaintat ambasador a exprimat în mai multe rênduri regretele d-sale, căci abia numai după trei sĕptĕmâni dela înaintarea sa a părăsit capitala română“.

Luăm și noi cu bucurie act despre acest eveniment.

Neîncredere ministrului Erdély. Se continuă desbaterea §-lui 16. Obstrucția a luat dimensiuni mari și seriόse; tóte partidele opoziționale se unesc în lupte contra „nefastului“ paragraf. Din partidul indipendent a vorbit șeful partidului, Horánszky, ér dintre Ugroniști a scărmânat §-ul mai ales Polonyi, spaima guvernului.

În ședința din urmă, ținută Sâmbătă, a fost eroul zilei Barabas Bela, care în vorbirea sa de peste 3 óre, a fost mai vehement ca toți oratorii de până acum. Dênsul vede în paragraful din chestiune deadreptul o călcare a constituțiunei.

La sfîrșitul vorbirei sale, Barabas face o moțiune de neîncredere față de ministrul de justiție Erdély, autorul și inițiatorul faimósei legi. Propunerea are următorul text:

> „*Decidă casa, că nu póte fi cu încredere în ministrul de justiție Erdély pentru punctul lui de vedere contrar constituției și pentru tendința de a restrînge libertatea pressei*“.

Urméză iscăliturile alor treiḑecișidoi deputuți dietali din oposiție, între cari mai mulți Kossuthiști, și vreo câțiva din partidul poporal. Dl Nicolae Şerban deasemenea este subscris în propunerea de neîncredere. Efectul propunerei are sĕ fie mai mult moral decât practic.

FOIȚA.

Biblioteca teatrală.

Cu privire lă „Biblioteca teatrală“, despre care am făcut și noi amintire la acest loc în unul din numerii trecuți, comunicăm următórele disposițiuni ale comitetului „societății pentru fondul de teatru român“:

Invoială

făcută între firma din Brașov Nicolae I. Ciurcu, librariu, pe deoparte și dl Virgil Onițiu, ca representant al comitetului societății pentru fond de teatru român în Brașov, în chestiunea editării unei biblioteci de piese teatrale.

1. Societatea pentru fond de teatru român inițiază editarea unei biblioteci de piese teatrale, a cărei editare se va face deci sub auspiciile sale în editura și proprietatea librăriei Nicolae I. Ciurcu din Brașov.

2. Societatea pentru fond de teatru român sa angajéză de a îngriji de partea intelectuală a intreprinderii, adecă:

a) de-a escrie concurs după manuscripte de piese originale, prelucrări, localisări și traduceri;

b) de-a îngriji de revidarea și recensiunea pieselor prin bărbați competenți: și

c) întru cât vor întra piese acceptabile a le preda exclusiv pentru biblioteca din chestiune librăriei Nicolae I. Biurcu.

3. Librăria Niculae I. Ciurcu primesce angajamentul de a edita „Biblioteca teatrală“ pe risicul seu financiar, fără nici un angajament pecuniar al societății pentru fond de teatru român. — Librăria Niculae I. Ciurcu este deci editorul și proprietariul „Bidliotecii teatrale“.

4. Librăria Nicolae I. Ciurcu se angajéză a tipări cel puțin 10 piese pentru „Biblioteca teatrală“, după a căror apariție îi stă în voie atât ei, cât și inițiatorilor a desface acéstĕ învoială cu privire la continuarea intreprinderii.

5. Librăria Niculae I. Ciurcu se angajéză a plăti un honorar de 10 fl. după cóla de tipar (á 16 pag. cicero), care îi compete în jumĕtate autorului traducĕtor, prelucrător, localisator) și în jumĕtate acelui barbat designat de comitet, care a făcut revisuirea și recensiunea manuscriptului primit de comitet. Honorarul are sĕ fie plătit în monetă sunătóre în decurs de 8 ḑile după apariţiunea fie-cărei broșuri a bibliotecii la cassarul societății pentru fond de teatru român, avênd comitetul acesteiă sĕ facă plățile la persónele, cărora le compet.

6. Prețurile de vĕnḑare în detail al broșurelor va varia după numĕrul cólelor de tipar, din cari va consta fie-care broșură.

7. Librăria editóre va da din fie-care broșură câte 30 de exemplare comitetului societății pentru fond de teatru, din cari 20 îi compet antorului, ér de 10 exemplare va dispune comitetul.

8. Tirajul va fi de 1000—1500 exemplare.

Brașov, în 26 Maiu st. v. 1897.

Virgil Onițiu, representantul comit. societ. p. fond. de teatru român.
Nicolau I. Ciurcu, liboar-editor

Concurs literar.

Societarea pentru crearea unui fond de teatru român, a inițiat sub suspiciile sale o întreprindere literară menită a pregăti terenul teatrului român, a cărui realisare este programul acestei societăți.

E vorba de a provedé cu material literar acea mulțime de diletanți români, cari în tóte unghiurile țĕrii luptă pentru desvoltarea gustului dramatic și sunt atât de lipsiți de piese ușóre potrivite trebuințelor nóstre modeste.

Acestei necesităţi voiesce sĕ-i corespundă „Biblioteca teatrală“, care sub auspiciile societății pentru fond de teatru român va apărea în editura librăriei Nic. I. Ciurcu din Brașov.

„Biblioteca teatrală“ va apăré în broșuri format 8⁰ de câte 3—6 cóle de tipar cicero și va cuprinde numai piese teatrale. Piesele vor fi traduceri, localisări séu originale și se vor alege deocamdată cu deosebită considerațiune la trebuințele diletanților mai mult piese ușóre, de 1, 2 séu 3 acte, de ori ce natură.

Pentru asigurarea stocului necesar de piese, fără de care nu am dori sĕ începem editura, comitetul societății pentru fond de teatru român escrie concurs literar cu următórele:

Condițiuni de concurs.

1. Se deschide concurs fără termin fics pentru piese teatrale traduse, localisate séu originale de 1, 2 séu cel mult 3 acte, menite

Posiția lui Bánffy. In urma atitudinei bărbătesci și a vehemenței cu care opoziția atacă guvernul, situația acestuia devine tot mai complicată. Unele foi maghiare vestesc o apropriată crisă de cabinet. Oficiosul „Pol. Ert.", comunică față de obstrucția oposiției următórele:

„Bánffy e hotărît sĕ useze de ultimul refugiu în fața ținutei oposiției. Prim-ministrul adecă susține, că și în înțelesul cerințelor parlamentarismului, minoritatea trebue împedecată în nisuința acesteia, de a paralisa chiar și în contra unei mari maiorități, actívitatea guvernului. Silnicia oposiției trebue contrabalansată cu silnicie. Dacă actualul president al Casei nu e aplicat pentru acest lucru, nu e altă cale, decât a face revisia ordinei de casă încă cu sesiunea presentă, a disolva parlamentul și în dieta viitóre a alege în locul lui *Szilágyi* un alt president mai potrivit. Revisia regulamentului însĕ trebue făcută încă în sesiunea presentă, ca viitorul parlament deja sĕ fie scutit de primejdia obstrucției. Cercurile din apropiarea lui Bánffy țin posiția prim-ministrului, în sus, de fórte puternică, întru cât prim-ministrul s'a angajat deja la lucruri, cari reclamă mai multă vreme și din care urméză, că e convins despre durata sigură și îndelungată a guvernării sale, altcum nu s'ar îmgreuna cu astfel de lucruri. In ḑilele următóre de altcum forța posiției lui Bánffy o vor scóte la ivélă și alte împregiurări. După părerea acelorasi cercuri, cu privire la posiția lui Bánffy, numai ținuta grupărilor partidului liberal póte sĕ ascundă primejdie, și acéstă primejdie de fapt subversézá, și despre acésta și Bánffy are cunoscință, deocamdată însĕ se simte tare și în fața eventualei aprinderi a focului de sub spuză".

In legătură cu acestea este de notat că în ultima ședință discuția asupra §-lui 16 s'a încheiat pentru un timp mai îndelungat. In proxima ședință, ce se va ținé Mercuri, se va presenta proiectul de lege despre darea pentru zahar. Acest proiect este primit din partea oposiției cu aceeași aversiune ca și §-ul 16 și va fi combătut cu aceeași vehemență. Obstrucția se continuă deci și la acest obiect.

In lupta nóstră culturală.

„Biserica și școla", fóia diecesei gr.-or. din Arad scrie sub titlul acesta urmĕtórele:

În viéța și dosvoltarea poporului român găsim un moment de o deosebită valóre în desvoltarea nóstră ulterióra. La noi, la români, religiunea, legea strămoșéscă este o atribuțiune, este o parte întregitóre a individualității nóstre naționale. Ca se putem susținé și desvolta acéstă putere a némului nostru, și ca sĕ ne putem desvolta cu succes între tóte împregiurările în mod sigur — a luptat și a jertfit biserica și poporul român atât de mult pentru apĕrarea și desvoltarea caracterului confesional al școlelor nóstre.

Și mulțămită lui Dumneḑeu, lupta și jertfele bisericii și poporului român pe acest teren și-au dat ródele lor, róde, cari se vĕd, și se sîmt astăḑi. Am făcut pe terenul cultural însemnate progrese în timpul din urmă și mai cu sémă dela întroducerea statutului organic; și ca rol al acestei lupte ni-se înfățișéză faptul, după noi remarcabil, că curentele greșite, cari inspiră astăḑi îngrijiri atât de mari lumii întregi și anume: materialismul și socialismul, n'au putut sĕ afle pórtă deschisa la poporul nostru, și nu vor afla nici odată. Românul privesce și astăḑi viéța numai din punctul de vedere ideal moștenit dela bĕtrâni: de a-și căuta bună-starea și fericirea în credința lui neclătită și nestrămutată în Dumneḑĕu și întru împlinirea voinții lui. Și precum în gónele trecutului și-a căutat mângăiere în credința în Dumneḑĕu, în tradițiunile sale și în poesia poporală: tocma așa și în greutățile vieții de astăḑi își caută, și-și află poporul nostru mângăierea și curagiul în gréua sa luptă pentru existență și viéță în credința sa în Dumneḑĕu, din care credință a pĕtruns în inima poporului nostru credința în puterea și trăinicia sa, exprimată prin cuvintele vecinic clasice: „apa trece petrile rĕmân". „Am mai vĕḑut noi nĕcasuri și greutăți, dar Dumneḑĕu ne-a scăpat de tóte", — ne spune poporul nostru în necasurile și greutățile lui de astăḑi.

Un popor, care sîmte, și care gândesce astfeliu, se găsesce neapĕrat pe o basă solidă în desvoltare. Civilisațiunea și mersul progressiv al popórelor pe terenul cultural s'a început cu creștinismul, și va puté înainta numai ținênd la principiile creștinismului, pentru că fără lumina creștinismului nu póte sĕ înainteze nici un fel de societate. Astfel garanța cea mai bună pentru viéța și desvoltarea nóstră ulterióră ni-o dă creștinătatea poporului nostru și iubirea lui față de legea strămoșéscă.

În punctul acesta însĕ suntem, și putem sĕ fim amenințați astăḑi mai mult, de cât ori când. În apusul Europii s'au desvoltat în seclul nostru curente dușmănóse evangeliei, curente, de cari trebue sĕ ținem cont, pentru că se propagă prin un mijloc fórte puternic: prin literatură. Din acest motiv nouĕ, celor cari ne ocupăm cu cartea și cu literatuta ni-se impune, ca sĕ fim cu multă grijă, cênd folosim literatura popórelor străine, și anume, că atunci când învĕțăm carte din scrieri străine, sĕ ne însușim din acelea numai ceea ce este sciință, și sĕ nu se lege de noi pe nesîmțite și idei dușmănóse evangeliei Domnului și sfintei sale biserici.

Astăḑi apar multe scrieri așa numite „tendențióse" pentru motivul, că scopul lor nu este a propaga adevĕrul, ci a captiva pe cetitori, o tendință, pe carea o urmăresce autorul pentru ca se ajungă un scop al sĕu, carele, durere, de multe ori póte sĕ fie cu totul contrariu binelui obștesc. În vechime au atacat religiunea creștină și pe Mêntuitoriul lumii cu vorbe și calumnii revoltătóre filosofii păgâni: Celsus, Crescens, Fronto și alții, și scrierile lor au ațîțat puterea de stat în contra creștinilor, ér din acest motiv a trebuit sĕ curgă mult sânge creștinesc nevinovat. Ceea-ce făcéu atunci filosofii păgâni în contra creștinismului, se continuă în multe scrieri și astăḑi. Deosebirea între atunci și acum este, că ceea ce se făcea atunci în mod direct, astăḑi se face cu multă grijă și precauțiune. Astăḑi a înaintat lumea în modul de scriere. Și astfel de scrieri se scriu de regulă în un mod captivatoriu pentru cel ce le cetesce și pot seduce ușor pe cetitori. Acéstă împrejurare a fost așa ḑicênd forța ómenilor, cari au propagat în lume curentele de astăḑi dușmanóse evangeliei și bisericii Domnului. Acéstă împrejure, scrierea și modul frumos de scriere, a fost de exemplu și forța lui Renan și acelora ce l'au premers, și l'au urmat întru combaterea evangeliei. Astfel de scrieri, ca formă și ca stil sunt de regulă frumóse, în fond însĕ rĕmân ceea ce sunt de adevĕr: otravă pentru cetitoriul, carele nu este inițiat pe deplin în principiile creștinismului.

Chiar pentru acésta, bisericii și inteligenții nóstre i-se impune astăḑi datorința a îngriji, ca astfel de scrieri tendențióse sĕ nu se strecóre în poporul nostru. De acéstă împregiurare trebuie sĕ ținem cont cu atât mai vêrtos, cu cât poporul nostru, deprins a cetí cărți de cuprins religios, cărora le dedea creḑĕmênt în mod necondiționat, ușor póte fi sedus prin scrieri tendențióse

Adunarea societății

pentru crearea unui fond de teatru național român.

(Urmare și fine.)

Ședința II.,

ținută Luni, la 2/14 Iuniu, 1897.

În ședința II. s'au petrecut următórele:

1. S'a verificat procesul verbal al ședinței I. și s'a presentat esibitele nóue, între cari numeróse telegrame de felicitare sosite din părțile locuite de români cu interes față de causa nóstră culturală, și anume: Oradea-mare, Boroș-Ineu, Pâncota, Pecica, Galșa, Chișineu, Mâsca, Zlatna, Brod și Năsĕud, precum și avisul postal al dlui adv. Teodor Pop din Baia de Criș cu 100 fl. taxă de membru fundator și adresă de aderință la conclusele adunării. Tóte esibitele au fost întimpinate cu „Sĕ trăéscă!" ér avisul predat comisiunei pentru înscriere de membrii spre ulterióră afacere.

2. Raportul comisiunei pentru câștigare de noi membrii, dl P. Beleiu vestesce că s'au înscris:

a) 4 membrii fundatori și anume:

1. Dr. Ioan Mihu, Orăștie, cu 250 fl.;

2. Institutul „Ardeleana", Orăștie, cu 100 fl.;

3. Ioan Mihaiu, Orăștie, cu 100 fl. și

4. Teodor Pop, advocat, Baia de Criș, cu 100 fl.;

b) membrii ordinari pe viéță, și anume:

1. „Societatea română de lectură" din Orăștie cu 50 fl. și

2. Dr. A. Muntean, adv. în Orăștie cu 50 fl.;

c) 41 membrii ordinari cu taxa de câte 5 floreni;

d) 248 membrii ajutători au contribuit 294 fl. 86 cr.; și

e) dl I. Moța transpune din venitul curat al „Seratei teatrale dansante" suma de 100 fl.

Cu totul a incurs în favorul fondului de teatru dela publicul adunat și din colectele sosite din: Hațeg, Sĕcărâmb, Brod, Hondol, Beriiu, Romos, Romoșel, Șibot, Vinerea, Vaideiu, Căstău, Turdaș, Sibișel, Poiana, Gurasada etc. suma de: 1250 fl. 86 cr., care adausă la fondul teatral, îl sporesce pe acesta la cifra de 110.120 fl. 99 cr.

Adunarea declară de membrii ai sei de diferite categorii, pe toți cei ce au contribuit la fondul teatral, conform taxelor solvite, ér președintele exprimă mulțumită comisiunei pentru rodnica ei activitate.

3. Raportorul comisiunei însărcinate a censura raportul cassariului, dl L. Barcian, face cunoscut, că comisiunea s'a convins din actele și documentele de casă despre următórele:

a) averea societății constătătóre în acții de ale „Albinei" etc. depuse spre păstrare la „Albina" din Sibiiu și bani gata depuși la „Filiala Albinei" din Brașov, se administréză în deplină rênduélă;

b) averea s'a sporit dela ultima adunare generală cu 5526 fl. 33 cr.; și

c) fondul teatral la 7 Iuniu represintă: 108.870 fl. 13 cr.;

d) rațiociniul e în ordine, deși posițiile nu sunt numerisate.

Propune, ér adunarea enunciă:

a) raportul cassariului se ia spre sciință, precum și starea averii societății cu 108.870 fl. 13 cr.;

b) comitetului și cassariului i se dă absolutoriu până la presenta adunare generală;

c) posițiile rațiociniilor sĕ se provadă pe viitor cu numeri curenți speciali în dóue grupe separate.

4. Comisiunea exmisă pentru a examina raportul comitetului și insinuarea de propuneri în interesul fondului prin raportorul seu dl Dr. A. Muntean, pe basa actelor propune și adunarea enunciă:

a) raportul comitetului se ia spre sciință;

b) autorisèză comitetul sĕ tipăréscă „biblioteca teatrală" conform proiectului presentat și după condițiunile și modalitățile precisate în raportul seu;

c) ia spre sciință facerea celor „trei cărți de aur" pentru a induce în ele membrii fundatori, pe viéță și ordinari și datele lor biografice.

d) Șterge debitul unuia dintre cei doi membrii restanțieri, fiind neîncassaver și îndrumă comitetul de a încassa dela al doilea suma de 50 fl., și

e) Comitetului se exprimă mulțămită protocolară și-i dă absolutoriu pentru activitatea sa.

Apoi dintre propunerile însinuate în favorul soc. enunță următórele:

a) Exprimă dorința, ca comitetul societății, încât îi va fi posibil, sĕ ia parte în corpore la adunările soc. și spre scopul acesta supórtă atât în present, cât și în viitor spesele efective ale membrilor comitetului pentru participarea la adunările generale, și

b) Pe viitor comitetul sĕ editeze în fie-care an, îndată după adunarea generală, un *anuar*, care sĕ conțină pe lângă raportul comitetului și procesele verbale ale adunării generale, cuvêntul de deschidere al președintelui, eventuale disertațiuni și alte cestiuni mai momentóse. Anuarul sĕ'l trimită gratuit tuturor membrilor fundatori, pe viéță și ordinari.

5. La învitarea telegrafică a inteligenței române din Hațeg, adunarea generală pe anul 1898 se decide a se ținé în Hațeg. Timpul adunării îl va statorí comitetul în conțelegere cu inteligența învitătóre.

6. Pentru autenticarea procesului verbal luat în șed. II. se alege o comisiune constătătóre din dnii: I. Papiu ppresb., Dr. I. Mihu dir. de bancă și Dr. N. Șerban deputat dietal.

Ajunși la finea sĕrbătorescei părți oficiale —

7. Președintele dă expresiune speranței, că în curênd va sosí timpul, când Talia română își va avé pretutindeni amvonul sĕu, printre români. Viul interes manifestat de astădată, e garanța cea mai sigură, că Ro-

---

a fi edate în „Biblioteca teatrală" a societății pentru fond de teatru român, ediția d-lui Nic. I. Ciurcu, Brașov. — La concurs pot sĕ participe și piese cari s'au tipărit deja în vr'o revistă séu vr'un ḑiar român, dar nu au apărut în ediție separată.

2. Manuscriptele au sĕ fie scrise, (ortografia este cea fonetica obicinuită) numai pe câte o pagină a fie-cărui foi și trebue sĕ aibă o margine albă de cel puțin 3 degete pentru eventuale corecturi. Fie-care manuscript va fi provĕḑut cu numele autorului, traducĕtorului séu localisatorului, cu indicarea exactă a adresei sale și cu 4 mărci poștale curate á 5 cr., pentru spesele poștale ulterióre ale societății în corespondența sa cu autorul.

3. Traducerile și locarisările se vor trimite totdéuna împreună cu textul tipărit al originalului, după care s'au tradus séu localisat. Piesele tipărite deja în vr'o revistă română séu ḑiar român trebue sĕ aibă indicațiunea exactă a numerilor și a anului revistei séu a ḑiarului, în cari au apărut.

4. Tóte piesele întrate vor fi revisuite și date în recensiune la bărbați de specialitate, cari vor avé dreptul și datorința de-a face îndreptări și corecturi în tóte piesele localisate și traduse. Pentru îndreptări și corecturi în textul pieselor originale, se cere autorisare specială dela autorul, fără de care piesele se vor editá séu remite așa cum s'au înaintat fără vr'o îndreptare.

5. Pentru fie-care piesă primită de comitet (localisare séu traducere) și edată în „Biblioteca teatrală" librăria editóre asigură autorului un honorar de 5 fl., după cóla de tipar, ér recensentului, care revisuesce și întocmesce piesele 5 fl., după fie-care cólă de tipar.

Piesele originale bune, vor fi honorate mai bine, dar nu cu mai mult de maximum 10 fl. după cóla de tipar.

Autorul va mai primí câte 20 de exemplare din broșura, în care i-a apărut piesa.

Honorarul se va trimite prin avis poștal din partea comitetului societății în timp de cel mult 15 ḑile după aparițiunea piesei.

Peste tot ori-ce daraveri ale autorilor în chestiunea edițiunii, a honorarului etc., au a se aranjá prin biroul comitetului societății pentru fond de teatru și nu direct prin librăria editóre.

6. Autorul, a cărui piesă (fie originală, localisare séu traducere) se tipăresce în „Biblioteca teatrală", nu are drept la nici un honorar special de representație a piesei din partea nimenui din patria nóstră, cu atât mai puțin are acest drept librăria editóre.

7. Honorarele indicate ací în pct. 5 se dau după ediția I. (tiraj 1000—1500 exemplare.) La o eventuală a II. ediție se va stabili și plătí honorar deosebit autorului.

8. Societatea pentru fond de teatru și librăria editóre nu primese nici o responsabilitate de drept civil în chestiunea drepturilor de autor și editor al originalelor, după cari i se înaintézá traduceri și localisări spre editare. Tótă rĕspunderea în acéstă privință îl privesce pe traducĕtorul séu localisatorul piesii.

9. Manuscripte sunt a se înainta recocomandat la adresa d-lui Virgil Onițiu director gimn., vice-president al societății pentru fond de teatru român, Brașov.

Din ședința comitetului societățiii pentru fond de teatru român, ținute în Brașov la 26 Maiu v. 1897.

Pentru comitet:

Virgil Onițiu,
v. president.

Vasile Goldiș,
cassariu.

mânul îşi iubesce cultura naţională, deci acésta va şi înflori. Mulţămind publicului present şi românilor din Orăştie, pentru buna primire, — declară adunarea generală ord. pe 1897 de închisă.

Dl Dr. I. Mihu reflectéză preşedintelui. Îi mulţumesce pentru onórea ce le-a făcut românilor din Orăştie prin festivităţile de faţă, îl asigură, că Românul bucuros jertfesce pentru cultura sa totdeauna, când numai e convins despre sânţenia causei. Uréză preşedintelui puteri şi sănětate, ca sě'şi vadă realisat visul sěu de aur, în al cărui serviciu stă cu trup şi suflet de 27 ani. Şedinţa se închide între însufleţiri generale şi urări entusiaste la adresa comitetului.

Pe cât de înălţătóre a fost partea oficială, pe atât de interesantă a fost şi cea socială: banchetul, serata teatrală dansantă şi nedeea.

Le voiu atinge deci şi pe aceste, ca astfel sěrbătórea nóstră — a culturei naţionale române — sě fie desăvêrşită.

Banchetul. S'a ţinut după şedinţa I. în otelul „Leul de aur". Au participat 100 persóne — tot alese. Mâncările alese şi musica înveselitóre au fost aromate prin toasturile înălţătóre, ce le-au închinat culturei naţionale dnii: Ios. Vulcan, preş., V. Oniţiu vice-preş., Dr. I. Mihu, Vas. Goldiş, Cor. Brediceanu şi Dr. N. Şerban etc.

Când s'a sfîrşit concertul — toţi ne simţ'am mai mândrii, toţi eram în sfere mai înalte, mai ideale, şi, cred, nu se puté sě fie vre-un om, în care se nu descepte o nóuă viéţă de a lucra şi jertfi pe altariul culturei naţionale. Atât de convingětóre, atât de temeinice şi însufleţite au fost toasturile rostite.

* * *

Serata teatrală dansată s'a ţinut Duminecă séra. S'au presentat piesele „La Turnu Măgurele„ de Vas. Alexandri şi „Trei doctori" localisată de d-na V. A. Vlaicu. Piesele au reuşit bine. Public numěros. Reuşita servesce spre onóre dilettanţilor şi în special arangiatorilor, domnii: I. Moţa şi P. Bariţiu, spiritul acestei producţiuni

* * *

Nedeea s'a ţinut Luni după şed. II, a fost o adevěrată petrecere poporală, la care a participat un frumos număr de români: popor şi inteliginţă Marşul convoiului începând dela biserica gr.-or. dealungul stradelor Orěştiei până în parcul oraşului la „Casa Puşcaşilor", a fost un adevěrat marş de triumf, — marşul triumfal al celor 4000 români gata ori când a jertfi tot posibilul pe altariul culturei naţionale. Eroii nedeei au fost căluşerii din Orăştie, Beriu şi Romos — toţi în costume naţionale şi cu priviri de şoim. Nedeea a durat până după 9 óre séra şi a decurs în ordine exemplară.

* * *

Astfel au decurs sěrbătorile din Orăştie, cari pot servi drept dovadă despre alipirea nóstră — a românilor — către cultura-ne naţională. Sper, că interesul va cresce di de di şi curêud vom aiunge ţinta zelosului comitet: „sě înălţăm un templu Thaliei române, care sě ne represinte marile figuri ale istoriei naţionale, eroii şi martirii nostri, cari şi-au věrsat sângele pentru neamul lor". *Dr. P. O.*

Noutăţi.

Părăstas. În 16/28 Iuniu a. c. la órele 10 a. m. corpul profesoral al seminarului nostru archidiecesan a dispus ţinerea unui părăstas pentru odichna sufletului rěposatului archiepiscop şi metropolit Andreiu baron de Şaguna.

Părăstasul l'au celebrat parochul local, ppresbiterul Ioan Papiu, asesorul consistorial Zacharia Boiu, şi directorul seminarial Dr. Remus Roşca.

Presenţi au fost asesorii cansistoriali, profesorii şi elevii seminariali şi alt public ales.

Cântările funebrale le a executat corul seminarial sub conducerea profesorului Demetriu Cunţan.

Diua acésta a fost a 24 aniversare dela mórtea rěposatului.

La anul vom avé sě eternisăm în mod cât se póte mai cuviincios şi mai demn a 25 aniversare dela rěposarea nemuritorului Şaguna.

Stimând memoria ómenilor nostri mari, pe noi ne stimăm.

Fie-i ţěrîna uşóră şi memoria eternă!

* * *

Examene. La şcóla elementară de fete a „Reuniunei femeilor române din Sibiiu", examenele anuale s'au ţinut Sâmbătă, în 14/26 Iuniu, sub conducerea presidentei Maria Cosma în presenţa unui public distins şi numěros.

Examenele s'au început precis la órele 8 a. m., cu studiul religiunei, s'a continuat cu limba română, cu computul, cu limba magiară, limba germână, limba franceză, şi s'a terminat la órele 12½ cu studiul geografiei.

La acest examen a fost de faţă şi dl inspector regesc de şcóle al comitatului, Dr. Gavriil Pintér.

Presente au fost 26 de eleve, cari din tóte studiele au dat rěspunsuri fórte bune, făcênd deosebit de bună impresiune asupra publicului.

Cursurile 1 şi 2 în total cu 8 eleve le-a condus învěţătórea Victoria Jóndrea, 3 şi 4 cu 16 eleve au fost conduse de învěţătoriul Ilie Moga.

Duminecă la órele 11 au fost producţiunile cu declamări şi cântări, după cari a urmat încheierea anului şcolariu.

La cuvêntarea de încheiere a directorelui şcólei, presidenta Maria Cosma a rěspuns cu o prea frumósă verbire, accentuând marea importanţă a şcólei române de fetiţe pentru crescerea fiitórelor mame române.

* * *

Episcopii greco catolici au hotărît în o conferenţă comună ţinută în Blaj, a înainta Majestăţii Sale un memorand în chestia autonomiei bisericei lor.

* * *

Prelat sêrb în taběră unguréscă. Foile ungurescí înregistréză cu bucurie mare, că patriarchul Brancovici a solvit o sumă însemnată în fondul ligei magiare, „Országos Nemzeti-Szövetség", întrând astfel în şirul membrilor fundatori. Nu scim ce este adevěrat. Probabilitatea nu este eschisă. De, o fi gândind bětrânul, că unde a întrat un Român tiněr grec.-cath., pentru-ce sě nu între şi un sêrb bětrân gr.-ort.! *Par nobile fratrum!*

* * *

Scire redacţională. Dl D. Voniga, redactorul responsabil al „Dreptăţii" şi-a reluat activitatea sa pe terenul şcolar-bisericesc, ér în locul d sale a devenit redactor dl Aurel Trifu, colaborator al „Dreptăţii".

* * *

Rugare de agraţiare. „Dreptatea" publică în numěrul sěu de Sâmbătă rugarea de agraţiare înaintată Majestăţii Sale regelui de dl advocat Cor. Brediceanu în numele condamnaţilor români (Iacob Şandru et cons.) dela Mehadica (cottul Caraş-Severin). Rugarea este ţinută într'un ton fórte frumos şi demn.

* * *

Notiţă despre Români. Revista germană „Verkehr's-Zeitung" din Berlin, ocupându-se în un articol al sěu cu popórele din Balcan, ia despre Români următórea notiţă:

„Originea Românilor se póte dovedí astădi cu positivitate. Înrudirea acestui popor cu Romanii cei vechi se póte vedé clar, de şí a trecut prin diferite vicisitudini ale timpului; urmele culturei şi ale moravurilor romane nu s'au şters încă din ţéra lor, ceea ce o dovedesce şi numele rîurilor şi a oraşelor. (Roman, Turnu-Severin etc) Ţěranul din România se laudă şi astădi cu „hora" sa (jocul soldaţilor romani) şi cu un fel de mândrie esclamă „Eu sunt român!"

* * *

Alteţa Sa archiducele Iosif va sosí a Cluş în 5 Iuliu, şi în 6 Iuliu va face revistă a trupelor de honvedi de acolo. In 7 Iuliu va pleca la Murěş Oşorheiu.

* * *

Preşedintele Emkei, contele *Bethlen* Gábor fost comite suprem al Têrnavei-mari şi Têrnavei-mici, — marele duşman al Românilor — a murit Vineri, în comuna Criş, lângă Sighişóra.

* * *

Proces pentru ujură. Înaintea tribunalului din Pesta se pertractéză de câteva dile un proces de sensaţie. Ca acusator privat figuréză un privatier tiněr, cu numele *Lazarovics* Mihály, ér ca acusat *Tarnoczy* Gusztáv, proprietarul unui deposit de maşine. Ca student tiněr, Lazarovics avênd lipsă de parale, prin agenţii lui Tarnoczy a cumpěrat dela acesta maşine în preţ de 5818 fl., plătindu-le cu un cambiu. Agenţii au vîndut apoi maşinele, şi iau dat din preţul lor numai 400 fl. Mai târdiu Lazarovics iarăşi a cercetat pe Tarnóczy, şi l-a rugat sě-i escompteze un cambiu de 9500 fl., şi sěi detragă din suma acésta preţul maşinelor. Tarnóczy a ţinut şi acest cambiu, dar din cei 9500 fl., nu i-a dat nici un filer lui Lazarovics. Când apoi tatăl lui Lazarovics a murit, şi fiul sěu, acusatorul din chestie, a ajuns la avere, Tarnóczy a împrocesuat tóte cambiile şi capitalele dimpreună cu spese cu tot le-a încassat. Er pâcălitul îşi caută dreptate. Procesul se va continua încă câteva dile.

* * *

Iubileul reginei Angliei s'a început în 22 a curentei, şi se va continua în decurs de 10 dile. La iubileu, în capitala Engliterei sunt representate tóte statele şi toţi domnitorii. Serbarea s'a început prin pornirea cortegiului imposant, la care au luat parte delegaţii din tóte coloniile de sub stăpânirea iubilantei. Cortegiul înainte cu iubilanta a percurs un teritoriu de 2 km. Au urmat apoi diferite producţii şi petreceri, la cari au luat parte activă representanţii tuturor supuşilor reginei. În Londra e un entusiasm şi o însufleţire fără pereche. În cercuri bine informate se vorbesce, că regina Angliei va abdice în favorul prinţului de Wales.

* * *

Nenorocire. Alaltăieri, Duminecă, dóue copile a unor precupeţe de pe piaţa Hermann din loc, una în etate de vre-o 8 ani, ér a dóua de 4, se jucau la capětul promenădii (Bretter-Promenade) de cătră strada Morii. Cea mai mică avé nisce cireşe învělite într'o hârtie, cari îi cădură din mână. In momentul când nenorocita copilă se plecà ca sě-şi ridice hârtia cu cireşele, fu călcată de un car ce venia de prin strada Morii, trecêndu-i rótele de dinainte peste piept, ér când ajunse la cele dinapoi, cocierul înspăimêntat opri caii, însě prea târdiu, căci biata copilà sta cu grumadii sub rótă. Imediat a fost transportată la spital, dar pe drum deja muri.

* * *

Inmormêntarea lui Kneipp a avut loc în 21 a curentei în Wörishofen pe lângă multe condolări. Intreg oraşul a îmbrăcat doliu Serviţiul înmormêntărei l'a celebrat episcopul de Augsburg pe lângă mare asistenţă. Catafalcul a fost acoperit cu o mulţime de peste 200 cunune. La înmormêntarea imposantă a fost representat şi archiducele Iosif prin medicul sěu de regiment.

Kneipp a numit prin testament de moştenitor peste averea lui neînsemnată pe preotul *Stückle.* Stabilimentul de cură va fi condus de şeful misericordianilor din Wörishofen, *Reule.*

* * *

O trupă de dragoni în valuri. Se telegrafézà din Petropole, că în apropierea unei staţiuni de cale ferată, lângă oraşul Tiflis, în urma ploilor torenţiale a inundat rîul Kura. Valurile turbate au răpit cu sine 19 ostaşi din regimentul de dragoni Nisni-Novgorod. Toţi s'au înecat. Şése cadavre au fost găsite. La înmormêntare a asistat şi archid. Nicolau *Mihailovici.*

* * *

Sciri literare. Dl Georg Coşbuc, laureatul poet a adunat preste 300 de legende şi tradiţii poporale, pe care le va scóte la tómnă de sub tipar în volum.

— Dl Caragiale, eminentul prosator a pus sub tipar un volum de „Schiţe şi Fragmente literare".

— Dl Dobrogeanu-Gherea, cunoscutul eminent critic literar, a scos al treilea volum din criticele sale.

* * *

Publicaţiune. Subscrisul comitet central electoral aduce la cunoscinţa publică, că *din 5—25 Iulie a. c.*, se vor expune spre vedere publică:

1. Listele provisorice ale alegětorilor de deputaţi dietali din cele 4 cercuri electorale ale comitatului Sibiiu în reşedinţa comitetului central-electoral, în biroul comitatens de expediţie (casa comitatensă);

2. Listele provisorice ale oraşului Sebeşul-săsesc în biroul magistratului din Sebeşul-săsesc, listele comunelor mari în cancelariile comunelor respective, éră listele comunelor mici în cancelariile notariatelor cercuale respective.

Fie-care póte în timpul acesta dela 8—12 óre a. m., lua intuiţiune în liste, éră dela 2—6 óre d. a., a'şi lua copii de pe ele.

În timpul din *5—15 Iulie* póte reclama: fie-cine în privinţa persónei sale şi contra listei a unui cerc, precum şi fie-care, care este îndus în listă, cu privire la ori-ce inducere în listă, séu ştergere. Reclamaţiunile de asemenea se vor expune în localităţile amintite spre vedere publică şi fie-care îndreptăţit de a reclama, îşi póte face din *16—25 Iulie* observările sale asupra reclamaţiunilor.

Reclamaţiunile şi observările sunt a se adresa comitetului central-electoral în scris şi provědute cu documentele necesare, şi a se subşterne magistratului din Sebeşul-săsesc, respective primăriei acelei comune mari, séu notariului cercual acelei comune mici, contra a căruia liste s'a făcut reclamaţiune.

În unul script se pot face reclamaţiuni cu privire la mai multe persóne, observările însě trebue făcute separat la fie-care reclamaţie (§. 44, 45 şi 46 din art. de lege XXXIII din anul 1874).

Totodată se publică, că, deóre-ce darea de câştig de clasa III. în oraşul Sas-Sebeş şi în comunele Câlnic, Lancram, Petrifălěu, Apoldul-superior, Amnaş, Topârcea, Aciliu, Gusteriţa, Marpod, Ilimbav şi Mohu încă nu e prescrisă pe anul curent, în sensul înaltei ordinaţiuni a ministrului r. u. de interne datto Novembre 1889, nr. 70872/1889, încât privesce darea de căştig de clasa III, în acestea comune în locul contribuţiunei din anul curent şi trecut s'a luat aceea din anul trecut şi penultim ca basă la procedura de rectificare şi că fie-cine, care în urma acestei proceduri n'a fost îndus în listă, este îndreptăţit la cas, când în decursul timpului prescrierea dării de câştig de clasa III. s'ar statorì cu valóre de drept, — ca pe lângă documentarea îndreptăţirei sale pe calea reclamării şi pe lângă observarea normelor de mai sus, sě céră inducerea în lista.

Sibiiu, în 22 Iuniu 1897.

Comitetul central-electoral al comitatului Sibiiu:

Reissenberger m. p., president. *Bock* m. p., notar.

* * *

Bibliografic. Au apărut şi se află de vêndare în Librăria Tipografiei archidiecesane, Sibiiu, următórele cărţi de şcólă:

Abcdar maghiar-român pentru şcólele poporale de Nicolau Putnoky, partea I., ediţ. XIV, legat . . . . fl. —.20

Carte de cetire maghiară pentru şcólele secundare, preparandii şi pentru privaţi, de Dr. I. Crişianu şi N. Putnoky, partea I., ediţ. II. br. „ —.70

partea II., broş. 1 fl., leg. . . . „ 1.15

Gramatica limbei maghiare, curs practic pentru şcólele secundare, preparandii şi pentru privaţi de Dr. I. Crişianu şí N. Putnoky, broş. „ 1.—

Legendar maghiar-român, pentru şcólele poporale, ca continuarea abcdarului, de N. Putnoky, partea II. ediţ. IV., leg. . . . . „ —.30

Manuducere la abcdarul maghiar-român, de N. Putnoky, broş. . . „ —.06

Manuducere la legendarul magiar-român, de N. Putnoky, broş. . . „ —.12

Toldi, naraţiune poetică în 12 cânturi, de I. Arany, întregită cu adnotaţiuni şi vocabular de Dr. I. Crişianu şi N. Putnoky, broş. . „ —.70

La 10 séu mai multe exemplare din aceeaşi carte se dă rabatul cuvenit.

Spesele de expediţie are sě le pórte comandatoriul.

Varietăţi.

Proverb chinezesc. Dacă sabia e ruginită şi ferul plugului sclipesce; dacă temniţele sunt góle şi grajdurile pline; dacă pragul bisericei e tocit şi treptele tribunalelor crescute cu érbă; dacă medicul umblă pe jos şi pâneriul pe cal: e semn, că ţéra e bine guvernată.

Nr. 354 1897 F. G. [82] 1—3

CONCURS.

In scopul conferirei de stipendii din **„Fundațiunea lui Gozsdu“ pe anul școlastic 1897/8** se escrie concurs pe lângă următórele condițiuni:

1. Concurenții sĕ documenteze cu documente originale séu autenticate de notariu public;

a) că sunt fii de cetățeni ungari și aparțin la biserica ortodoxă orientală română, spre care scop se recere extrasul din matricula botezaților provĕḑut cu clausula parochului competent, că și de present aparține la biserica greco-orientală română;

b) că studiéză cu succes bun la vre-un institut public din patriă, spre care scop au sĕ substérnă studenții dela scólele medii atestatul despre anul scolastic 1896/7, ér cei dela facultăți și universități indicele *despre tóte cursurile* ascultate;

c) că nici averea proprie, nici a părinților nu ajunge sĕ acopere tóte trebuințele pentru crescerea concurentului, spre care scop e a se produce atestatul diregătoriei politice competente;

2. Fie-care concurent are sĕ indice în petițiunea sa specialitatea, la care și locul unde voesce a continua studiile, precum și aceea dacă are și alt stipendiu.

3. Cei-ce voesc sĕ studieze în străinătate au sĕ arete necesitatea de a face studii în străinătate, ca în casul dacă li se va vota stipendiul, sĕ se pótă îndată exopera concesiunea ministerială prescrisă.

4. Petițiunile instruate cu documentele necesare sunt a se adresa la representanța fundațiunei lui Gozsdu (Budapest, VII Király u. 13 sz.) până la *5 August a, c. n.*

5. Totodată se provócă toți stipendiștii actuali prin urmare și cei absolvenți, cari cer ajutóre pentru depunerea rigoróselor și câștigarea gradului de doctor, ca până la terminul susindicat și pe lângă observarea p. 2. din acest concurs, sĕ arete resultatul studiilor din anul scolastic 1896/7, căci altcum li se va sista stipendiul, respective nu vor căpĕta ajutorul.

6. Petițiunile, cari nu sunt instruate cu documentele susamintite séu sosite după terminul escris, nu se vor lua în considerare.

7. In interesul expedării regulate, fie-care concurent sĕ indice în petițiune locul și posta ultimă unde este a i-se trimite resoluțiunea representanței.

Din ședința comitetului fundațiunei lui Gozsdu ținută în 22 Iuniu, 1897 n.

Comitetul.

Nr. 323/1897. [83] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de capelan pe lângă bĕtrânul paroch Ioan Făgărășan în parochia Drăguș, protopresbiteratul gr.-or. al Avrigului, prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 dile dela prima publicare în „Tel. Rom“.

Dotațiunea împreunată cu acest post este jumătate din întregul venit de 407 fl., al parochiei de clasa a treia Drăguș.

Doritorii de a ocupa acest post sĕ-și substérnă cererile concursuale instruite conform Stat. org. și a Regulamentului pentru parochii din 1891 la oficiul protopresbiteral gr.-or. al Avrigului în Avrig (posta Avrig, Felek, Szebenmegye) până la terminul susindicat.

Avrig, 19 Maiu 1897.

In conțelegere cu comitetul parochial.
Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Avrigului.

Ioan Cândea,
protopop.

Librăria Tipografiei Archidiecesane.

În Librăria Tipografiei archidiecesane din Sibiiu se află următórele **cărți de școlă:**

Abecedar pentru școlele poporale rom. de Zacharia Boiu, edițiunea XIV legat	fl.	—.24
„ („Micul prietin al copiilor“) de S. Moldovan, broșat 22 cr., legat	„	—.25
„ românesc, de V. Petri, legat	„	—.25
Abcdar maghiar-român, de N. Putnoky, partea I., leg.	„	—.20
„ „ „ de F. Koós și V. Goldiș, leg.	„	—.20
Ântâia carte de lectură și învĕț. de I. Popescu, leg.	„	—.20
A dóua carte de lectură și învĕțătură, de I. Popescu, leg.	„	—.60
Aritmetica pentru începĕtorii din școlele primare, de P. Dima, broș.	„	—.30
„ cu numerii dela 1—20, de D. Dogariu și I Dariu, broș.	„	—.15
„ cu numerii dela 1—100, de D. Dogariu și I. Dariu, broș.	„	—.15
„ cu numerii dela 1—1000, de D. Dogariu și I. Dariu, broș.	„	—.20
„ cu num. dela 1—10.000, de D. Dogariu și I. Dariu, broș.	„	—.30
„ pentru anii din urmă ai școlei primare partea IV, de I. Dariu, broș.	„	—.45
„ pentru școlele poporale, anul I. și II., de F. E. Lurz, trad.	„	—.20
„ pentru școl. pop. part. a II-a de F. E. Lurz	„	—.25
Bucóvna pentru învĕțătura pruncilor, leg.	„	—.20
Carte de cetire I, de Z. Boiu leg.	„	—.40
„ „ „ II, de Z. Boiu, leg.	„	—.30
„ „ „ pentru cl. I. și II. gimn. de I. Popea ediț. III., broș.	„	1.35
„ „ „ de G. Pletos, broș.	„	1.80
„ „ „ II. pentru școlele poporale, prelucrată de Dr. Petru Șpan, leg.	„	—.30
„ „ „ pentru anii din urmă, de Ioan Pop Reteganul	„	—.75
„ „ „ pentru cl. III gimn. reală, de V. Onițiu, broș.	„	1.—
„ „ „ pentru cl. IV. gimn. reală, de V. Onițiu, leg.	„	1.60
„ „ „ maghiară, partea I., de Dr. I. Crișianu și N. Putnoky, broș.	„	—.70
„ „ „ maghiară partea II., de Dr. I. Crișianu și N. Putnoky, broș. 1 fl. leg.	„	1.15
„ **de rugăciune** pentru tinerimea gr. or. română, frumos leg.	„	—.15
Catechism bogat de Z. Boiu, leg.	„	—.50
„ **mic** al bisericei ort. ort. de Z. Boiu, leg.	„	—.20
„ pentru învĕțămêntul religiunei dreptcred. rĕsărit. de Moise Toma. leg.	„	—.20
Chemia elementară anorganică și organică de A. Vlaicu, broș. 80 cr., leg.	„	1.—
Computul în școla poporală, de I. Popescu, broș.	„	1.20
Conductor la aplicarea ântâii cărți de lectură și învĕțătură de I. Popescu, broș.	„	—.10
Culegere de cântări biser. în folosul tinerimei, broș.	„	—.12
Cunoscințe din constituția patriei, de I. Popovici, leg.	„	—.20
Curs de limba maghiară pentru scólele poporale române, de I. Molnar, partea primă broș. 16, leg	„	—.20
Curs de limba maghiară partea a doua broș. 20, leg.	„	—.24
„ „ „ „ pentru curs. III. broș. 16, leg.	„	—.20
Curs elementar de geometrie practică de D. Mirescu leg.	„	1.—
„ „ de musică, partea II., de Const. M. Cordoneanu, broș.	„	—.50
„ „ de musică, partea III. și IV., de M. Cordoneanu, broș.	„	—.80
Curs practic de aritmetică pentru școlele poporale de Ars. Vlaicu, I. 22 cr., II. 25 cr., III.	„	—.35
Curs practic de limba maghiară pentru anul I. și II. de școlă de I. Dariu, broș.	„	—.16
Dialogi româno-francezi, de M. Rudinescu	„	1.20
„ româno-germâni, de M. Rudinescu	„	1.—
Dicționariu român-german și german-român, de S. P. Barcianu, tom. I. fl. 2.50, tom. II.	„	3.80
„ român-maghiar de N. Putnoky, leg.	„	2.—
Drepturile și datorințele civile pentru școlele poporale confesionale, broș.	„	—.20
Economia câmpului și grădinăritul pentru școlele poporale, de G. Moian, broș.	„	—.25
Economia domestică pentru cl. IV. primară de fete, de o asociațiune de învĕțători, leg.	„	—.60
Elemente de fisică pentru școl. popor. de I. Dariu, leg.	„	—.30
„ **de geografie** de Z. Boiu, leg.	„	—.30
„ **de geometrie** pentru anii din urmă ai școlei poporale de D. Dogariu și I. Dariu, leg.	„	—.20
„ **din teoria musicei**, de A. Sequens, broș.	„	—.50
Esercițiile de stil în școla popor. de D. Lăpĕdat, broș.	„	—.15
Fibel, după metoda analitică-sintetică de G. Jausz, leg.	„	—.30
Fisica pentru școlele poporale de D. Făgărășan, broș.	„	—.30
Fisica pentru școlele poporale, de Iosif Bălan, broș.	„	—.25
Geografia Ungariei, de Dr. N. Pop, broș.	„	—.30
Geografia pentru școl. popor. de I. Dariu, broș. 30 cr., leg.	„	—.35
„ „ „ „ de D. Făgărășan și S. Moldovan, broș 25 cr., leg.	„	—.30
Geografia pentru școlele medii de D. Făgărășan și S. Moldovan tom. I., broș.	„	1.20
Geografia pentru școlele medii de D. Făgărășan și A. Bârsean tom. II., broș.	„	—.50
Geografia pentru școlele medii de D. Făgărășan și A. Bârsean, tom. III., broș.	„	1.—
Geografia pentru institutele pedagogice și școlele secundare după H. G. Wagner, de P. Drăgălina, broș.	„	1.--
Gramatica elementară a limbei germâne pentru școlele secund. de Dr. G. Coman, partea III., broș. 85 cr., leg.	„	1.—
Gramatica germână, de Sava Popovici Barcianu	„	1.40
„ **limbei maghiare** de Dr. I. Crișianu și N. Putnoky, broș.	„	1.—
Gramatica română, de I. Dariu, broș.	„	—.25
„ „ de S. P. Barcian, leg.	„	—.50
„ „ pentru cl. II. de I. Miheltian, broș.	„	—.10
„ „ pentru cl. III. de I. Miheltian, „	„	—.16
„ „ pentru cl. IV. de I. Miheltian, „	„	—.24
Higiena poporală, de Dr. G. Vuia, broș. 1 fl., leg.	„	1.20
Higiena copilului dela nascere până la al 7-lea an al etății de Simion Stoica, broș.	„	—.15
Intrebări de educațiune și instrucț. de Dr. P. Span, br.	„	1.—
Isagogia, de Dr. Il. Pușcariu, broș	„	1.50
Istoria biblică, pentru școlele poporale, leg.	„	—.30
„ **biblică** pentru școlele medii, inf. și școl. civ. broș.	„	—.55
„ **bisericéscă** pentru școlele poporale, leg.	„	—.30
„ **bisericéscă** pentru școlele medii de Dr. Ilarion Pușcariu, partea I., broș. 50 cr., partea II. broș.	„	—.50
Istoria bisericéscă rom. de Șaguna, partea I. și II., br.	„	3.—
„ „ în limba germână	„	1.-
„ **literaturei române**, de I. Lazariciu, broș.	„	1.—
„ **naturei și fisică**, de Z. Boiu, leg.	„	–.30
„ **naturală**, de Dr. D. P. Barcian, partea II.	„	—.60
„ „ de Ipol. Ilasieviciu, leg.	„	—.36
„ **patriei**, de I. Dariu, broș.	„	—.25
„ **patriotică**, de Z. Boiu, leg.	„	—.30
„ **pedagogiei**, de Dr. Petru Pipoș, broș.	„	2.—
„ **Ungariei**, de Dr. N. Pop, broș.	„	—.20
„ „ în legătură cu istoria univers. pentru școlele poporale, de Silvestru Moldovan, broș.	„	—.20
„ **Ungariei** pentru școl. secund. de V. Goldiș broș.	„	—.80
„ **universală** de V. Goldiș evul vechiu, broș.	„	1.—
„ „ „ „ „ „ mediu, „	„	1.25
„ „ pentru cl. inferióre de I. Isopescu, tom. I. leg. fl. 1.10, tom. II. leg. 73 cr., t. III. leg.	„	—.93
Legendar sau **carte de cetire**, de V. Petri, leg.	„	—-50
„ **maghiar-român**, de N. Putnoky, leg.	„	--.30
Lesebuch germân, de Georg Jausz, partea I. leg. 40 cr., II. leg. 55 cr., III. leg. 65 cr., IV. leg. 70 cr., V. leg.	„	—.85
Limba maternă, de Dr. Il. Pușcariu, leg.	„	—.40
„ **română**, de V. Onițiu, broș.	„	—.50
Literele mobile (pe hârtie tare) pentru mașina de cetire, 144 bucăți	„	2.50
Lucrul în școlă, de G. Moian, broș.	„	—.45
Manual de dreptul cambial, de I. Socaciu, broș.	„	2.—
„ „ **istoria literat. rom.** de Enea Hodoș, broș.	„	1.—
Manuducere la abcdarul maghiar-român, de N. Putnoky, broș.	„	— .06
Manuducere la legendarul maghiar-român, de Nic. Putnoky, broș.	„	—.12
Mărturisirea ortodoxă, leg.	„	1.20
Merceologia și Technologia pentru școlele comerciale, profes., de Ars. Vlaicu, broș.	„	5.—
Noua metodă de a învĕța cu înlesnire limba franceză, de M. Rudinescu, tom. I. leg. 1 fl., tom. II., leg.	„	1.20
Noua metodă de a învĕța cu înlesnire limba germână de M. Rudinescu, tom. I. broș. 50 cr., tom. II. br.	„	1.—
Octoich mic, de 8 glasuri, leg.	„	--.75
Orologion (ciaslov), leg.	„	—.75
Pastorala nóuă, broș.	„	1.50
Pedagogia, de I. Popescu, broș.	„	2.—
Pomăritul, de D. Comșa, broș.	„	1.–
Principii de pedagogie, de Dr. Il. Pușcariu, broș.	„	1.—
Psichologia empirică, de I. Popescu, broș.	„	2.—
Religiunea creștină, de I. Popea, broș.	„	—.12
Studiu din economia națională, de N. Petra-Petrescu, broș.	„	—.40
Stupăritul, de C. Dimian, broș.	„	—.80
Toldi, narațiune poetică de Dr. Crișianu și Putnoky, broș.	„	—.70
Vocabular român-germân, de Șaguna, br. 70 cr., leg.	„	—.80

Afară de aceste procură Librăria Tipografiei archidiecesane ori-ce cărți didactice pe lângă cele mai avantagióse condițiuni.

Lângă prețul cărții este a se aclude și prețul transportului.

La 10 sau mai multe exemplare din aceeași carte se dă rabatul cuvenit.

Redactor prov. **Gavriil Hango.**

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane

La numĕrul acesta se alătură ca suplement separat Nr. 12 din „Fóia Pedagogică“

Nr. 67. Sibiiu, Joi, 19 Iuniu (1 Iuliu) 1897. *Anul XLV.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
la „Tel. Rom.“ într'una cu suplementul „Fóia Pedagogică“
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rĕndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

FERII.

In ḑilele aceste s'au termiuat aprópe la tóte scólele nóstre confesionale examenele dela finea anului școlar present, și după rapórtele private primite până acum, trebue sĕ fim mulțămiți cu resultatul obținut. Abia ici și cólea s'au arătat nemulțămiri, dar și acelea nu sunt de natură de a ne îngrijora asupra progresului tot mai potențat al scólelor nóstre în viitoriu.

Unele foi magiare au publicat rapórte, în cari se presentă progresul dela școlele magiare într'o lumină nu de tot favorabilă, mai ales dela scólele din capitala țerii. S'au desvĕlit scăderi nu numai pe terenul instrucțiunei și al resultatului obținut pe acel teren, dar s'au desvĕlit scăderi *morale*, cari trebue sĕ pună pe gânduri seriόse și pe cel mai mare optimist.

Și nici nu se putea altcum.

Cine a urmărit cu atențiune decursul sĕrbărilor millenare ale magiarilor din véra trecută și a vĕḑut cum a fost dusă tinerimea magiară la Budapesta, ca între altele sĕ védă și petrecerile scandalóse dela localurile de petrecere numite „Konstantinápoly“ și „Ős-Budavár“ nu se va mira de loc asupra decadinței morale dela acele scóle. — Nu așa însĕ s'a întêmplat cu tinerimea nóstră scolară. Ea n'a vĕḑut nici „Konstantinápoly“, nici „Ős-Budavár“-uri, ci și-a căutat de studii remânênd acasă, cu excepțiunea tinerimai dela o singură scólă, pare-ni-se. Și bine a făcut.

După acéstă digresiune, sĕ ne întórcem la obiectul nostru.

Ceea-ce este tómna pentru muncitoriul de pămênt, aceea este finea anului școlar pentru tinerimea studiósă.

A lucrat economul pămêntul cum se cade, l'a arat la timp, l'a sĕmênat cu sĕmênță nobilă și sănătósă, a plivit sĕmênătura de buruenile stricăciόse, — dacă a fost favorisat cât de cât și de un timp favorabil, — a adunat o recoltă mănósă și bogată, séu cel puțin mulțumitóre și destulitóre atât pentru susținerea sa și a familiei sale, cât și pentru acoperirea necesităților publice. — A întrelăsat el tóte acestea, — s'a trezit tómna cu nimica, întocmai ca cel ce n'a lucrat nimic, ba mai rĕu, căci a lucrat înzadar, lucrând la timp nepotrivit și în mod necorĕspundĕtoriu.

Întocmai se întêmplă și cu tineretul dela școle.

Învață cu diligentă în decursul anului școlar, primesce sfaturile părintesci și binevoitóre ale conducĕtorilor și instructorilor sĕi, la finea anului școlar trece preste examene cu succes deplin mulțămitoriu; ba mai mult, se bucură nu numai în consciința sa de resultatele obținute, ci produce bucurie nespusă și părinților și susținĕtorilor sĕi, cari numai ei sciu apreția greutățile cu cari l'au susținut la școlă, mai ales dacă aceia au avut nefericirea, ori cum sĕ ḑic, sĕ nu se bucure de o stare materială nici baremi suficientă, ci au lucrat cu mânile întru sudórea feței, la sóre, la năduf, în ger, în frig, în ploi și alte împregiurări grele, cari istovesc pe om și trupesce și sufletesce.

Dar precum economul harnic își dă sémă după recoltă, și în timpul de ernă, când dispune de timp liber, despre modul sĕu de lucrare din véra trecută și-și face planuri de lucrare pentru viitoriu, — întocmai și tineretul dela școlă consciu de chemarea sa, își face dare de sémă despre eventualele greșeli din anul trecut școlar și-și face planul de lucrare cum sĕ le delăture pe acelea în viitoriu. Și acest timp de meditațiune, sunt feriile de véră.

Nu sunt acestea timp de perdut, ci timp de recreațiune spirituală și lucrare trupéscă corespunḑĕtóre, de o parte, ca spiritul sĕ țină o pausă în incordarea sa continuă, ér de altă parte, ca trupul prin lucrare sĕ-și redobândéscă forțele necesare pentru resistența la multe inconveniențe, ce întimpină toți cei ce se ocupă cu lucruri spirituale continue.

Dar de mai mare însemnătate sunt aceste ferii pentru tinerimea nóstră studiósă română dela școlele străine.

Cine nu scie, mai ales în statul nostru, câte nu sufere tinerimea nóstră școlară dela străini în decursul și numai a unui an școlar.

Persecuțiuni în școlă și acasă — la cuartir. Mereu aude batjocorindu-i-se némul și legea. Pentru-ce? Pentru-că e de altă naționalitate și confesiune, decum îi sunt instructorii și aceia, în casa cărora e silită a se adăpostì — pe bani scumpi — neputênd toți cerceta școle române și a se adăpostì pela conaționali și coreligionari de ai sei.

Aceste șicane și persecuțiuni numai acela le póte apreția, cine a studiat la școle străine și a ședut pela străini.

Dar apoi ademenirile și tentațiunile cele multe pentru de a-l înstrăina pe tineretul nostru dela școlele străine de către naționalitatea și religiunea sa — câte sunt?

Și feriile de véră au menirea sĕ slăbéscă și nimicéscă cu totul acest eventual efect stricăcios pentru noi al acestor ademeniri și tentațiuni, astfel, că după terminarea studiilor sĕ nu se înroleze în tabĕra dușmanilor nostri, cum, durere, adese-ori se întêmplă cu o parte a tineretului nostru, ce studiéză pela școle străine.

Ér eventualul efect stricăcios al acestor influinţe străine îl vor puté delătura și nimicì, numai dacă tinerimea nóstră se va și alipì cu trup cu suflet de datinile nóstre naționale și religionare și nu se va rușina de ele, cum érăși adese-ori se întêmplă și cu durere trebue sĕ constatăm.

Și în privința acésta au mare datorință de împlinit, atât părinții, cât și inteligenții nostri față de tinerime, întru conducerea și crescerea ei.

Nu mai de puțin folos va fi pentru noi dând în mâna tinerimei nóstre în timpul feriilor de véră istoria nóstră națională, pe care numai falsificată o învéță dela străini.

Numai așa ne vom puté cresce o inteligință, carea la timp sĕ nu se rușineze de poporul nostru și sĕ nu trécă în tabera dușmanilor lui după-ce și-a câștigat gradul de cultură necesar, ci sĕ devină apărătoriul și conducĕtorul lui la timpul de nevoi și de lipsă.

Sunt de mare importanță feriile de véră din mai multe puncte de vedere pentru tinerimea nóstră scolară, și nu va fi de prisos a medita cât mai serios cum sĕ le facem cât mai folositóre pentru ea și pentru noi.

Sĕ învĕțăm și în ferii.

Impĕratul Wilhelm și Faure la țarul. O fóie din München, care își primesce informația din Petropole, aduce scirea, că împĕratul Germaniei va călĕtori la Țarul în 7 August, și va sta acolo 10 ḑile. In societatea împĕratului va fi probabil și moștenitorul Germaniei și prințul Eitel Fritz. — După cele mai nóue sciri presidentul Faure va călĕtorì în 20 Iuliu la Petropole, și va fi óspele țarului o sĕptĕmână.

Revista externă.

„Drapelul“ din Bucuresci dela 15/27 l. c. referând despre iubileul reginei Victoria scrie următórele:

Corespondenții din Londra ai ḑiarelor strĕine sunt unanimi în a constata entusiasmul indescriptibil cu care poporul englez a întimpinat pe suverana sa în tot parcursul procesiunei festive, dragostea sinceră, care légă pe regina Angliei de *supușii* sĕi.

Am subliniat cuvêntul *supuși*, care nu mai rĕspunde aḑi stărei reale a lucrurilor în statele constituționale și în Anglia mai puțin ca ori unde. Cetățeanul englez este un om *liber* în cel mai frumos înțeles al cuvêntului, mândru și conscient de valórea și de drepturile sale. Precum imperiul britanic este o reeditare modernă — pe o scară și mai mare — a imperiului roman, tot așa cetățénul englez este o reeditare a cetățénului roman: *civis romanus sum!* pronunță acesta cu mândria unui rege; și cu același orgoliu își proclamă aḑi Englezul calitatea de supus *„of her Majesty“*.

FOIȚA.

Take Ionescu.

Ași face bucuros portretul unui om, care și-a îndeplinit cariera; e ușor sĕ desinezi o figură, care ți-a arĕtat tóte înfățișerile sale posibile, sé analisezi un talent, care s'a cheltuit întreg, sĕ estimezi o viață, care a dat tot ce a putut sĕ dea, ca personal concurs de inteligință și de voință, de gândire și de fapte, în complexul social; într'un cuvênt, e ușor sĕ schițezi un erou, care a pus de acum capĕt isprăvurilor sale. Dar sĕ faci potretul unui om, care de sigur n'a ajuns încă la culmea carierei lui, e o sarcină mai grea, — e sĕ vorbesci de promisiuni. E adevĕrat, că Take Ionescu de mult promitea, și tóte promisiunile și le-a îndeplinit până acuma cu prisos, potrivit vĕrstei lui. El promite încă mult, si póte va îndeplini și mai mult.

Nici o îndoială nu încape, că omul acesta, care are mai pe sus de tóte o mare virtute, ambițiunea, posedă, alături cu acésta, asemenea, potrivite mijlóce intelectuale și sufletesci — și e sciut, că nu e mai mare virtute socială de cât ambițiunea, când e secundată de talentul corespunḑĕtor și de amorul binelui public.

Un distins om public și publicist ḑicea încă de mult, în timpul sesiunii parlamentare din 1888 despre Take Ionescu:

„...e un tinĕr plin de viitor, ambițios, fórte ambițios; ca toți ómenii cari simt, că au ceva în sufletul și în capul lor, el caută a ajunge acolo unde cultura și talentele sale îl împing. Situația lui politică, pentru moment, nu este limpede. Nu se scie cu cine Take Ionescu va ajunge; ceea-ce se scie sigur e, că va ajunge. Deputatul de Craiova este o adevĕrată podóbă a parlamentului român“.

Omul superior, care scria aceste rênduri și care, el însuși, este o ilustrație a vremii nóstre, nu s'a înșelat. D. G. Panu a străvĕḑut bine în viitorul tinĕrului deputat al Craiovei din 1888. Dl Take Ionescu, după ce 'și-a limpeḑit situația politică — și a făcut-o așa cum trebuia sĕ o facă un spirit superior, care trebue nu sĕ se cufunde, ci sĕ se distingă — a ajuns a se impune ca un personagiu politic de cea mai înaltă marcă, pe care ori-cine, făcênd politică seriósă în țéra acésta, trebue sĕ-l socotéscă în primul loc, ori între amici, ori între adversari, fie pentru a se rĕzema pe el cu siguranță, fie pentru a se teme de el.

A fost un mare noroc pentru el prietenia ilustrului Alexandru Lahovari. Take Ionescu s'a aflat la începutul carierei lui în momente de îndoélă. El se încovoia sub greutatea unor false prejudecăți, încă nebiruite pe atunci, dar biruite astăḑi, grație de sigur, în mare parte și puternicului sĕu talent. In momentele când trebuia o supremă bravură pentru a lovì o legendă inveterată, când Take Ionescu șovăia între o exagerată pietate pentru trecutul liberalismului doctrinar și demodat și spiritul democratic positiv de aḑi, a venit mâna unui mare prieten, și mângăindu-l pe frunte cu bunătate și cu simpatia ce inspiră unui talent adevĕrat un adevĕrat talent, i-a risipit îndoéla. Voința lui Take Ionescu, reînsuflețită astfel, s'a deșteptat cu tótă puterea, a rupt lanțurile rutinei și l'a pus pe calea largă, unde acéstă voința puté sĕ mâne, fără obstacole, superiorul lui talent.

De atunci, începe frumósa carieră a lui Take Ionescu, și cu ce avênt! De atunci, firesce, alături cu aplausele admiratorilor, alături cu popularitatea din ce în ce crescêndă, încep și lătrăturile invidiei și calomniei. Tînĕrul acesta, care, între atâția alții, reușise, din rîndurile poporului, sĕ se ridice așa de sus, grație numai prestigiului eminentelor sale calități, trebuia, dacă nu distrus, rĕsturnat; dacă nu rĕsturnat, cel puțin vilipendat. Tînĕrul acesta trebuia de douĕ-ori urît, și pentru meritele și pentru norocul lui. Dacă sórtea l-ar fi condamnat sĕ fie tot așa de strălucit într'o altă carieră, unde succesul talentului n'ar fi atîrnat de intestitatea voinții, cum ar fi, de exemplu, cariera artelor frumóse séu a frumóselor litere, de sigur, că tocmai puterea talentului i-ar fi fost cea mai mare primejdie, ér primu'i succes, semnalul pierḑării. Dar sórtea l-a aruncat într'o carieră unde voința sprijinesce talentul, în cariera politică, și astfel, ura, ce succesele lui vertiginóse a trebuít sĕ inspire invidioșilor, nu l-a putut nici reduce, nicì rănì. Take Ionescu e o înaltă inteligență politică, căreia nu i-a lipsit, pe lângă adêncă penetrere, cel mai subtil tact.

Sub zîmbetul plăcut și afabil al acestui om de stat, zîmbet însoțit totdeauna de o ușóră strîngere a sprîncenelor, observatorul deprins póte descoperí multe adâncimi. Figura acésta are aerul unui çamarad bonhome, Cum se potrivesce acest sentiment exaltat de libertate și independență cu dinasticismul fervent de care e însuflețit poporul englez?

Étă o întrebare care e menită sĕ încurce rĕu pe republicanii nostri.

După sistema politică a acestora, — sistemă care nu ține sémă de condițiunile reale ale vieții și se conduce după frase deșerte — forma de guvernament ideală fiind republica, tot ce stă în calea acestei idei este vrednic de dușmănia partisanilor libertății și prin urmare iubirea libertăței și dinasticismului sunt cu desĕvêrșire incompatibile.

*

În realitate însĕ formă de guvernament absolut bună, bună ori când și ori unde, nu există. Forma de guvernament trebue sĕ fie adoptată tra dițiilor și firei unui popor.

Și se vede, că poporul englez a recunoscut, că monarchia este o condiție a prosperărei sale. După o scurtă experiență cu republica (Cromwell) — experiență, care a dovedit poporului englez, că absoluta libertate duce la tirania absolutismului — Anglia a revenit în mod definitiv la forma monarchiei constituționale. Existența libertăților poporului englez se razimă pe echilibrul de puteri dintre parlament și corónă — și disparițía unuia din acești factori ar însemna distrugerea echilibrului. Conscienți de acest adevĕr esențial, englezii sunt tot atât de geloși de prestigiul corónei, ca și de prestigiul parlamentului lor.

*

Neapărat la dragostea pe care poporul englez o manifestéză în mod atât de înălțător Suveranei lui, contribue și virtuțele personale ale reginei Victoria, respectul pe care ea l'a arătat totdéuna libertaților poporului sĕu. Regina Victoria e o Suverană bună, și de aceea ovațiile ce i s'au adus, au fost sincere și neturburate, chiar manifestațiile ostile ale irlandezilor nu s'au adresat în fond reginei.

Rĕsplătind cu dragoste sinceră și caldă virtuțile Suveranei lor, englezii nu s'au depărtat de demnitatea lor de ómeni liberi. Dimpotrivă.

Acésta serve republicanilor nostri de lecție.

* * *

Guvernul Bulgar nu încetéză, o clipă, de a trage cât mal mult câștig din complicațiile ce domnesc în Orient.

Bulgarii asedéză într'una pórta cu cereri privitóre la reforme în Macedonia.

Étă ce telegramă publică Corespondența politică:

Sofia 23 Iunie.

Guvernul bulgar își dă silința de a convinge cercurile competente din Constantinopole, că numai prin reforme, cari ar pune într'o situație egală populația bulgară cu cea mahomedană din Macedonia, s'ar putea resolvi în modul cel mai fericit și durabil, chestia macedonénă.

Se speră aci, că puterile s'ar arĕta fórte bine voitóre față cu aceste reforme, întru cât ele ar contribui, în mare mĕsură, la pacea peninsulei balcanice.

Fórte bine face Bulgaria că luptă din rĕsputeri pentru a trage tot feliul de folóse în chestia macedonénă.

N'am dori alta de cât sĕ facem și noi ca dênșii. Așa de pildă am fi fórte doritori ca cei doi metropoliți români despre care au tot vorbit ḑiarele strĕine, sĕ devie o realitate, ḑice tot „Drapelul“.

* * *

Situația în Grecia. Se scrie din Atena, cu data de 8 Iunie, ḑiarului „Politische Correspondenz“:

Încercarea, nepotolită încă, a unor demagogi de a exploata sfîrșitul nenorocit al rĕsboiului în scopul lățirei tendințelor antidinastice și a ideilor radicale, nu mai are acum nici un succes, căci chestiunea asupra cui cade rĕspunderea pentru întréga acțiune a Greciei și, în deosebi, pentru conducerea operațiunilor de rĕsboiu, nu mai interestéză aprópe pe nimeni; ea e covêrșită de dorința încheierei cât se póte mai repede a păcei.

Cercurile politice cari doresc o deplină liniștire politică a țĕrei sunt convinse pentru necesitatea de a lucra pentru întărirea lealităței față de dinastie și pentru înlăturarea curentului pricinuit de crisa actuală.

Realisarca ccestui scop e ușurată în mod simțitor prin împrejurarea, că acusările ridicate împotriva prințului moștenitor Constantin și cari ațîțaseră o puternică mișcare antidinastică s'au dovedit ca neîntemeiate. Există numeróse doveḑi din cari resultă, că rĕspunderea pentru greșelile sĕvêrșite în conducerea operațiilor de rĕsboiu nu cade de loc in sarcina prințului moștenitor, ci în a statului sĕu major, compus în mare parte de către fostul guvern.

În ceea-ce privesce încheierea păcei cu Turcia, tóte cercurile politice recunosc, că plătirea unei despăgubiri de rĕsboiu e inevitabilă.

Cercurile conducĕtóre se ocupă acum cu modalitățile contractărei unui împrumut pentru a se puté plăti despăgubirea de rĕsboiu. E chestia, ca împrumutul sĕ se contracteze sub garanția uneia séu mai multor Puteri. Dacă acésta nu se va puté face, guvernul grecesc va da — după cum se asigură — unele venituri ale Statului (veniturile vamale din Volo și Pireu) ca garanție pentru plata despăgubirei de rĕsboiu și se va învoí cu ocuparea provisorie de către Turcia, a unei părți din Tesalia, după încheierea păcei.

Cercurile guvernamentale nu se îndoiesc, că pacea va fi încheiată în curênd, acésta se observă și din faptul, că chestiunilor privitóre la armată nu li se mai dă o atențiune așa de mare.

Opinia publică tot mai crede în posibilitatea reînceperei ostilităților; pentru a o liniști și pentru a potoli și pe cei cari acuză guvernul că lasă armata în părăsire ministrul de rĕsboiu, colonelul Tsmados, s'a dus în lagărul dela Lamia pentru a lua cunoșcința de starea armatei și de nevoile ei.

Toți doresc însĕ, sĕ vie cât se póte mai repede ḑiua când sĕ se sfîrșiască necesitatea intreținerei acestei armate de o operațiune, care apasă așa de greu budgetul Statului.

Imediat după încheerea păcei, guvernul se va ocupa cu regularea stărei economice și financiare a țĕrei. Pentru acest scop, el e hotărît a face cele mai mari economii, chiar și dacă sistemul acesta ar lovi în unele clase ale populațiunei.

Intrebarea e dacă parlamentul, lăsând la o parte chestiunile politice de partid, va primi mĕsurile financiare și economice așa cum vor fi presentate de guvern.

Examene la școla civilă de fete din Sibiiu.

Marți în 17/29 Iuniu, s'au terminat examenele anuale cu elevele din școla civilă de fete, împreunată cu internat, care și cu acéstă ocasiune a dovedit, că-'și înțelege misiunea culturală în mijlocul poporului, care o susține. Respunsurile elevelor, și preste tot prestațiunile lor, și tóte cele vĕḑute acolo sunt indicii, că te afli într'un institut-model, care în întreg românismul nu are păreche. Elevele acestei șcóle și representă întreg românismul, căci ele sunt din cele mai diferite ținuturi, începênd dela Nistru păn' la Tisa, din Hotin și și păn' la mare, din Boian la Vatra Dornei etc. Tóte primesc în acest institut o crescere uniformă, o cultură românéscă alésă, încât la despărțire trebue sĕ ducă cu sine consciința de surori cu aceeași menire și țintă, și sĕ respândéscă în familiile, ba chiar în ținuturile, de cari se țin, frumósele cunoscințe câștigate și sentimentele formate în timpul lor de studiu. Un nou șir de asemenea apostoli au dat numita școlă némului românesc și în acest an.

O deosebită amintire merită obiectele lucrului de mână expuse în dóue sale. Ele, ca și în alți ani, au fost de tótă frumseța. Un progres s'a făcut însĕ în acéstă direcțiune prin aceea, că sfaturile nóstre, indicate în Nrul 70 din 1895 al „Tel. Rom.“ au fost considerate. Atunci observând, că lucrurile sunt în cea mai mare parte făcute după modele străine, afară de cele ale bucovinencei Miți Seleschi, am afirmat: *„Sculele femeilor române inteligente vor avé valóre artistică atunci, când în chindisiturile, brodăriile, ajurările lor vor lua drept model formele atât de frumóse, simetrice ale țĕrancei române, pe cari le aflăm pe ștergarele, fețele de perini, verincele, cătrințele, piepturile, ciupagurile și mai ales pe feliuritele altițe, eșite din abila ei mână“*.

Actuala profesóră d-șóra *Maria Cioban*, a înțeles pe deplin indicarea acestei direcțiuni, căci în lucruriie anului acestuia am observat aprópe în general aplicat acest principiu, și cu un succes laudabil. Se vede, că d-sa a folosit bine timpul petrecut ca învĕțătóre, mai ales pe Valea-Bârgăului, colectând fel și fel de modele țĕrănesci de lucruri de mână.

In anul acesta s'a întrodus pănă și rĕsboiul în internatul nostru român. Ca model era expusă o frumósă perdea țĕsută.

Rĕmâne acuma, ca în acéstă sănĕtósă direcțiune sĕ se continue bunul început și în anul viitor.

De dorit ar fi și aceea, ca modelele, ce le-am vĕḑut și cari vor mai fi stând la disposiția instructórei, sĕ fie tipărite, ca astfel sĕ li se pótă mijloci o generalisare și lățire cât mai extinsă.

Examenele s'au încheiat cu producțiuni musicale și declamațiuni, în cari elevele au dovedit multă desteritate și dragoste față de ce e românesc.

In fine directorul școlei, dl Dr. Vasile *Bologa*, a ținut o căldurósă vorbire de încheere, mulțămind delegatului comitetului „Asociațiunii Transilvane“, d-lui Parteniu *Cosma*, pentru conducerea examenelor anuale, corpului profesoral pentru ostenelele împreunate cu îndeplinirea chemării lor, și dând unele indigitări pentru începerea noului an scolar.

De câte-ori am asistat la asemenea examene, totdeauna ne-am mirat, cum se mai pot afla părinți români, cari prefer a-și cresce fetițele lor și fiitórele mame române în școle străine și mai ales în institutele de călugărițe, unde primesc o crescere atât de unilaterală și pentru noi chiar periculósă!? Am avut ocasiune mai ḑilele trecute sĕ fiu aprópe de o masă lungă, la care ședea un considerabil numĕr de fetițe române gr.-cat. din institutele calugărițelor din loc, împreună cu părinții lor. Tóte conver au în limba maghiară și numai câte o scurtă și trecĕtóre expresiune română indica originea lor.

Acești părinți par a nu fi conscii de greșala ce o comit, făcênd ca ficele lor sĕ întroducă în vatra românéscă datini și obiceiuri străine, cari pot sĕ ne causeze mórtea.

Dee ceriul, ca în curênd sĕ intre și în sufletul acestora evangelicele cuvinte ale lui Sion:

„Ce-i străin, nu se lipesce
„De sufletul meu.
„Vorbiți, scrieți românesce
„Pentru Dumneḑĕu!

Deca.

Avis.

Avem onórea a aduce la cunoscință publică, că comitetul „Reuniunei femeilor române din Sibiiu“, la cererea făcută din mai multe părți, a prolungit terminul defipt prin apelul dela 22 Februariu st. n. 1897 pentru trimiterea obiectelor destinate pentru sortitura *dela 1 Iuliu st. n. 1897, până la 1 August st. n. 1897.*

Atrăgênd atențiunea tuturor binevoitorilor sprigińitori ai reuniunei asupra acestui termin prolungit, ne rugăm ca până la noul termin sĕ binevoéscă a trimite la adresa cunoscută obiectele, séu cel puțin sĕ anunțe trimiterea apropiată a acelora.

Dela biuroul comitetului „Reuniunei femeilor române din Sibiiu“.

Sibiiu, în 29 Iuniu st. n 1897.

Maria Cosma, presidentă.
Dr. *N. Vecerdea*, secretar.

---

fie în ori-ce cerc s'ar găsí — între savanți profesori de universitate, ca și între niște buni alegĕtori de provincie, între cei mai rafinați artiști, ca și între niște simplii țĕrani. Dar sub aceeași figură se străvede, gata sĕ apară la trebuință, comanda cea mai hotărîtă, cea mai neînduplecată și mai severă.

Take Ionescu are o gamă sufletéscă, de o rară bogăție. Într'însa, tóte tonurile pot lua, după moment, rolul dominant: student vesel; diplomat isteț; orator tot așa de eminent în cea mai înaltă discuție parlamentară séu academică, ca și într'o întrunire publică de sensație și de agitare; ḑiarist și publicist de extremă dibăcie; advocat excelent; amator pasionat de artă și literatură; consilier luminat și devotat al Tronului; naționalist neobosit și cuminte; — el îmbrățișéză cu acelaș interes, desbate cu aceeași asiduitate, resolvă cu aceeași pĕtrundere, tóte chestiunile politice și sociale. Pretutindeni și în tot, o egală limpiditate de inteligență, o egală intensitate de voință.

E drept, că între tóte calitățile lui, aceea care i-a înlesnit succesul, denunțându le și sprijinindu-le pe celelalte, a fost talentul oratoric, un talent, în adevĕr, rar de găsit, și cu atât mai greu de contestat. Nimeni n'a îndrăsnit pănă acum sĕ pună căuși de puțin la îndoială valórea acestuia. Este în discursul lui Take Ionescu ceva specific, ca la toți oratorii mari, o notă personală, care sfidéză metoda. Frasă corectă și elegantă, limpeḑime perfectă și lipsă absolută de pretenție, facilitate și mlădiere neîntrecută, tóte într'o românéscă literară desĕvêrșită, — étă partea esterióră, mecanică, a acestui splendid talent oratoric. Dar, afară de acésta — ceea ce e mult mai important la un orator, — partea interióră, pasională, conține nota specifică, pecetea personală a lui Take Ionescu. La el e fórte rară vehemența exterióră, acea pornire a sensului just, care combate prin revoltă; dar, în schimb, găsesci la el totdeauna o violență interióră în clădirea argumentării. Argumentarea lui este un fel de clește, care odată ce a apucat, strînge încet-încet, cu rĕceală și fără precipitare, dar cu o cruḑime din ce în ce crescêndă, pănă când strivește.

Activitatea și desvoltarea talentului lui de orator pănă în present vor puté fi studiate mai bine în urma apropiatei publicări a discursurilor sale politice din timpul acestor ḑece ani; cariera lui politică nu póte fi încă studiată, fiind-că n'a ajuns încă la apogeul ei; curba ei ascedentă nu e încă percursă, acest om n'are încă vîrsta ca sĕ pótă intra în Senat. Pentru aceea, am spus dela început, că a face schița lui Take Ionescu e o sarcină nu prea ușóră Cariera unui talent este ca linia ce-'și croesce luntrea pe intensitatea mării. Isprava luntrașului nu se póte socotí decât când a coborît la malul din urmă. Câte primejdii îl aștèptă încă, câte fapte are sĕ sĕvêrșéscă, cât rĕu o sĕ-și facă sieși, cât bine la ai sei — tóte atârnă de împrejurări, tot așa de nenumĕrate, ca și talazurile pe cari s'a aruncat. Dar de-asupra tuturor acestor împrejurări mai stă una, ca sĕ lupte cu tóte, — puterea voinții și desterității lui însuși.

Astfel e cariera talentului, și astfel e prin urmare și cariera lui Take Ionescu. Omul acesta se află încă în largul talazurilor; nimeni, și dintre amici, și dintre dușmani, și cu atât mai puțin el însuși, nu se îndoesce de puterea talentului și voinții lui. Ceea-ce dl Panu ḑicea la 88 despre Take Ionescu, se póte completa astăḑi astfel:

Luntrașul acesta, după-cum își scie duce luntrea, va ajunge fórte departe. Când se va opri, într'un târḑiu, el va fi fost o adevĕrată podóbă a vremii și a țĕrii sale.

(Din „La Roumanie Illustrèe“.) *C.*

Noutăţi.

Părăstas pentru Marele Andreiu. Luni, în 16/28 Iunie, ḑiua aniversării morţii fericitului metropolit Andreiu, s'a celebrat în fruntaşa comună Rĕşinari un părăstas întru memoria lui. La părăstasul acesta, celebrat cu multă pompă din partea preoţilor locali, ca în tot-deauna, aşa şi în anul acesta societatea teologică-pedagogică: „Andreiu-Şaguna“ a fost representată prin o deputaţiune şi a depus pe mormêntul patronului sĕu o cunună de flori naturale, ca tributul celei mai adânci veneraţiuni taţă de memoria rĕposatului.

După terminarea liturgiei s'a purces la slujba părăstasului, la care au oficiat toţi trei preoţii; cântările liturgice, cât şi rĕspunsurile la părăstas, le-au executat în dóuĕ voci cu multă acurateţă corul şcolarilor, sub conducerea zelosului învĕţător Aleman Galea. Au asistat întreg corpul didactic, toţi elevii de şcólă în haine de sĕrbătóre, şi din popor un numĕr considerabil, deşí era o ḑi de lucru. E acésta o dovadă, că sentimentele de stimă şi veneraţiune cătră bărbaţii bine meritaţi ai bisericei, n'au perit din sufletul credincioşilor nostri.

Din biserică în procesiune ne-am dus la cripta, unde e mormêntul decedatului şi s'a făcut stropirea cu vin sânţit, după care s'a cântat din partea micilor corişti frumósa poesie ocasională: Românime mult cercată.

După terminarea ceremonialului bisericesc s'a dat un prânḑ comun, la care au luat parte preoţii, corpul didactic, epitropii bisericei şi representanţa comunală.

* * *

Examenele de cualificaţiune pentru învĕţătorii din archidiecesă s'au ţinut la 9 Iunie a. c. şi ḑilele următóre în seminariul nostru archidiecesan. La examenele scripturistice s'au insinuat şi au fost admişi 16 inşi, cari în urma resultatului obţinut toţi au fost admisi la examenul verbal. Afară de acestia s'au mai presentat 6 inşi, relegaţi din anul trecut, la facerea examenului din l. maghiară. Resultatul final e, că din 22 aspiranţi 10 au picat, şi anume: 5 din l. maghiară şi alţi 5 din alte studii.

În urma disposiţiunilor noului regulament, toţi cei rĕmaşi sunt admişi la repeţirea examenului după 6 luni, la terminul pe care Ven. Consistoriu la timpul sĕu îl va face cunoscut.

Ca comisariu din partea consistoriului a fost exmis P. on. domn Mateiu Voileanu, asesor consístorial, ér din partea guvernului a asistat inspectorul de şcóle Dr. Pintér Gábor.

* * *

Examene de maturitate. La gimnasiul român din Braşov examenul de maturitate s'a ţinut Joi, Vineri şi Sâmbătă, în sĕptĕmêna trecută, asistând ca delegat din partea Consistoriului din Sibiiu Preacuvioşia Sa părintele archimandrit Dr. Ilarion Puşcariu, ér ca comisar guvernial dl Nicolau Putnoky, director al gimnasiului de stat din Lugoş. S'au supus la examenul verbal 25, dintre acestia au eşit cu fórte bine 3, şi anume: Candin David, Ioan Macaveiu şi Ioan Minea. Cu bine 10: Victor Bontescu, Cornel Crăciunescu, Constantin Jurcan, Christian Kertsch, George Nemeş, Octavian Opriş, Mihail Popovici, Victor Puşcar, Dănilă Şerban, Nicolau Tămaş. Cu suficient 9: Octavian Florian, Teodor Miron, Atanasie Ónă Moga, Petru Morar, Zenovie Popovici, Radu Prişcu, Octavian Sglimbea, Aurel Socol, Emilian Stoica.

* * *

Regele Siamului petrece de câte-va ḑile în capitala unguréscă, şi după-cum spun foile de acolo, admiră frumseţile ei. A primit în audienţă pe mai multe persóne dela cârmă, între cari şi pe Bánffy. In societatea a doi ministri a făcut excursiuni în ţinuturile din jurul Budapestei.

* * *

Lönhardt Ferencz, episcopul diecesei rom.-cat. transilvănene a încetat din viéţă în 28 a l. c., în Alba-Iulia, în etate de 78 ani. Diecesa va fi condusă de coadiutorul contele *Majláth* Gusztáv, numit în calitatea acésta cu drept de succesiune. Activitatea de episcop a lui Lönhardt e plină de fapte bune şi generóse.

* * *

† Alesandru Bohăţel, căpitan suprem al fostului district al Năsăudului, care prin mulţime de fapte bune şi frumóse, isvorîte din iubirea de neam, şi-a asigurat un nume neperitor înaintea Românilor, a decedat în 6/18 a curentei în Cluj, în etate de 81 ani. Înmormêntarea lui a avut loc în Cluj Duminecă, în 20 Iuniu.

* * *

Vĕduva meştenitorului nostru de tron, *Stefania*, petrece de câteva ḑile în Stockholm. Moştenitórea de tron în societatea regelui şvedian a cercetat exposiţia de acolo.

* * *

Tren căḑut de pe un pod. Ḑilele trecute o furtună gróznică s'a descărcat asupra ţinutului de lângă oraşul Colomea (în Galiţia). Apele cari din pricina acésta au inundat ţinutul întreg, au deteriorat total şi o parte a liniei ferate din apropierea oraşuluí, stricând rĕu şi un pod al liniei ferate. Un tren de persóne voind sĕ trécă peste pod, acesta s'a surpat cu desĕvêrşire, şi trenul a căḑut în adăncime în valuri. Mai mulţi pasageri au fost omorîţi, alţii greu răniţi.

* * *

Un deal surpat. Sâmbătă după prânz între staţiunile căii ferate dela Magyar-Gorbó şí Aghireş (com. Cojocnei), s'a surpat un deal, de 60 metri înalt şi de 1700 metri în lungime. Massa inmensă s'a prăbuşit asupra căii ferate şi a deteriorat-o total, făcênd imposibilă comunicaţia. O parte a pămêntului surpat a acoperit şi şoséua din apropiere, pe care în multe locuri din causa mişcării terenului s'au format adênci crepături. Circulaţia trenului pe linia dintre staţiunile amintite s'a suspendat pe timp nedeterminat. Sute de ómeni lucră acum la repararea terenului.

* * *

Brassai Sámuel, savantul profesor de univesitate în pensie din Cluş, a decedat în 24 a curentei în un spital de acolo, în etate de 100 de ani. Veteranul profesor abia cu câteva ḑile înainte 'şi-a sĕrbat aniversarea ḑilei 100 a naşcerei sale. Inmormêntarea lui a avut loc Sâmbătă în Cluş, pe lângă mari condolări.

* * *

Programul examenelor dela şcóla capit. greco-or. din Sĕlişte la finea anului 1896/7 şcol.

Duminecă, 22 Iunie, dela 9—$10^{1}/_{2}$ clasa I. de băeţi; dela $10^{1}/_{2}$—12 cl. II-a de băeţi; la 12 examinarea lucrurilor de mână: dela 2—4 p. m. cl. III-a de băeţi; dela 4—6 cl. IV-a de băeţi şi băete.

Luni, 23 Iunie, dela 7—9 clasa I. de băete; dela 9—11 cl II-a de băete; dela 11—12 grădinăritul; dela 2—4 p. m. cl. III-a de băete.

Marţi, 24 Iunie, dela 9—11 clasa V-a de băeţi şi băete; dela 11—12 examenul de cântări şi încheierea festivă în biserică.

Marţi la 3 óre p. m. se va da un concert cu elevii şcólei cu următorul program:

1. „Rugăciune“, de M. Cordonean; 2. „Şcóla“, cor de I. Vorobchieviciu; 3. „Ţéra mea“, poesie de I. Neniţescu, declam.; 4. „Mama“, cor de I. Vorobchieviciu; 5. „Limba mea“, de Străjan declamare; 6. „Sus opincă“, cor de I. Vidu; 7. „Stroie Plopan“, baladă de V. Alexandri decl.; 8. „Moţul la drum“, de I. Vidu, cor cu solo; 9. „Doină“, de Stefănescu, solo; 10. „Dragos“, de V. Alexandri, declamare; 11. „Sunt vênător“, de I. Vorobchieviciu.

Atât la examene cât şi la producţiune sunt învitaţi toţi binevoitorii şcólei.

Învitări speciale nu se fac.

Sĕlişte, 14 Iunie 1897.

Corpul învĕţătoresc.

* * *

Dar pentru biserică. Onorate domnule Redactor! Bine voiţi, vĕ rog, a da publicităţi, în preţuitul jurnal „Telegraful Român“, următórele donaţiuni făcute bisericii nóstre gr.-or. rom. din Şaroş, din partea marinimoşilor creştini parochieni Sofron Rus şi soţia sa Veronica.

Susnumiţii evlavioşi şi adevĕraţi crestini, fiind singuri fără familiă, s'au hotărit în inima lor, ca din averea câştigată prin silinţă, şi muncă dréptă, sĕ doneze o parte sf. biserici căruia aparţin. — Şi aşa au şi făcut, căci spunênd subscrisului, că ei doresc a dona bisericii a treia parte din pămêntul lor, sub condiţiune, ca sĕ stăruesc pe lângă inginerul comasatoriu, ca sĕ-şi capete complexul din comasare lângă pămêntul bisericii, care am şi vorbit cu inginerul şi acesta mi a împlinit dorinţa, şi creştini mei au dăruit bisericii nóstre (după mórtea lor) peste dóue jugăre pămênt de clasa I-à în preţ de 400 fl., şi mai bine.

Tot acesti marinimosi crestini, ca simpli economi, au făcut şi alte patru fundaţiuni pe numele lor, — tóte avênd scopul lor, şi anume:

1. In anul 1890 au donat 10 fl. ca fundaţiune bisericéscă şcolară, menită sĕ crească pănă la 100 fl., după aceea interesele sĕ se foloséscă la biserică séu pentru scólă. Acéstă fundaţiune s'a ridicat pănă aḑi la 57 fl. 72 cr.

2. In anul 1893 au donat 10 fl. cu scop ca din interese ridicându-se fundaţiunea la 100 fl., la cas când nu sar afla creştini care sĕ deie sf. paşci, sĕ se facă paşcile pentru popor. Aflându-se creştini pentru pasci, interesele sĕ se foloséscă la biserică ori pentru şcólă. Fundaţiunea s'a ridicat pănă aḑi la 27 fl. 32 cr.

3. Tot în anul 1893 au donat 10 fl., cu scop, ca ridicându-se interesele pănă la 10 fl., sĕ-i priméscă preotul, avênd preotul a servi un Sărindariu pentru sufletele crestinilor Sofron şi Veronica.

5. In anul 1896 au donat tot 10 fl. cu scop, ca la cas de lipsă din interese, tot ridicându-se suma la 100 fl., sĕ se cumpere la biserică lumini şi unt de lemn, eventual unele recuisite séu cărţi bisericesci.

Tóte acestea sunt fapte, cari dovedesc o inimă şi un suflet bun pentru sânta nóstră biserică şi sunt vrednice de a fi aduse la cunoscinţa tuturor, ca şi alţii sĕ le urmeze. Priméscă deci marinimoşii donatori cea mai adâncă mulţămită în numele poporului din Şaroş, care drept recunoscinţă totdéuna îi va stima şi aminti cu pietate, ér Dumneḑeu îi va resplăti cu cunună ceréscă în viéţa viitóre.

Şaroş, 13 Iuniu 1897.

Dionisiu Chendi,
paroch gr.-or.

* * *

Examen. A dóua ḑi de Rosale, în 2/14 Iun. a. c. a fost o duplă sĕrbătóre pentru poporul nostru din Agârbiciu în tractul Turda, căci imediat în acéstă ḑi, după eşirea dela servtciul divin 12 óre a. m. s'a început examenul la scóla nóstră gr. or. cu elevii de sub conducerea Dlui Constantin Ciontea, ér ca comisariu presidia Prea On. D. ppresbiter Petru Roşca; a durat pănă séra la órele 6. Din 130 elevi şi eleve ce au cercetat scóla, au fost de faţă 62 elevi şi eleve, din tóte IV cursurile cuotidiane, şi în faţa unui numĕros public inteligent şi popor din loc şi giur, s'au examinat toţi elevii din tóte obiectele de învĕţămênt; respunsurile au fost precise şi frumóse, arătând un progres bun; din acest incident în public mare insufleţire.

* * *

Procesul otrăvitórelor, întrerupt din causa morţii presidentului tribunalului *Muskó* Sándor, s'a început din nou în 24 a curentei n. Ingrozitorii criminali stau érăşi înaintea judecăţii, chinuiţi şi slăbiţi de remuşcările sufletesci, ce le-au avut în timpul petrecerei lor între zidurile mucegăite ale temniţei, dar încă tot resoluţi în a nega totul, căci aşa i-a sfătuit matadorul lor, capul fărădelegilor îngrozitóre, *Jáger* Mari. Vineri a fost investigat Gulyàs Kiss Sámuel, şi s'a constatat, câ el împreună cu nevasta sa, care acum e mórtă, a otrăvit pe Kóti Julis.

* * *

Procesul lui Tarnóczy Gusztáv, despre care am pomenit într'unul din numerii nostri trecuţi, s'a terminat în 29 a curentei n. Tribunalul a adus sentinţa, în sensul căreia, Tarnoczy a fost absolvat de sub acusa de defraudare şi urmările ei.

* * *

Invitare la concertul reuniunei rom. de cântări din Sebeşul săsesc ce se va da cu concursul tinerimei studióse din giur la 29 Iunie st. v. a c. (la sânţii Petru şi Pavel) în pavilonul de véră dela Hotelul „La leul de aur“, din incidentul adunării generaie a despĕrţămêntului Asociaţiunei pentru literatura şi cultura poporului român, ce se va ţinea tot atunci în Sebeşul săsesc. Venitul curat este destinat pentru un scop filantropic. Preţul de întrare: de persónă 60 cr. Suprasolvirile marinimóse se primesc cu mulţumită şi se vor cuita pe cale ḑiaristică. Inceputul la $7^{1}/_{2}$ óre.

Programa:

1. „Cânteculmarinarilor“, de T. Flondor.
2. „Doină doiniţă“, de J. Vorobchievici.
3. „Étă ḑiua triumfală“, de W. Humpel.
4. Pleyel: „Duett pentru 2 violini“.
5. „Inzadar“, serenadă de Hrimaly.
6. „Marş ostăşesc“, de N. Popovicí.
7. *a*) „Nóptea“ (melodie franţuzéscă) Serenadă.
   b) „Asta-i mândra“, de G. Dima.
8. Poutpuriu din op. „Craiu nou„, de C. G. Porumbescu, Duett pentru 1 violină şi 1 flautä.
9. „Moţul la drum“, de J. Vidu.
10. „Hora plóea“, de G. Dima.
11. „Cântec de séră“, de ⁂.
12. „Marşul cântăreţilor“, de C. G. Porumbescu.

După producţiune urméză dans.

* * *

Bibliografic. A apărut a XI-a programă a şcólei civile de fete, cu internat şi drept de publicitate, a „Asociaţiunii Transilvane pentru literatura romåna şi cultura poporului român“ din Sibiiu, pe anul şcolar 1896/97, publicată de Dr. Vasile Bologa, director. Cuprinsul: 1. Educaţiunea ficelor române, de Elena Petraşcu, directóra internatului şi profesóră de limba francesă. 2. Sciri şcolare, de directorul. Sibiiu, tipariul tipografiei archidiecesane. 1897.

Cuvênt de rĕmas bun! *)

Silit de împregiurări, ce nu depin leau de mine, de a părăsí locul activităţii mele de până acum, adresez, în momentul de a pleca, tuturor prietenilor, cunoscuţilor şi preste tot persónelor, cari m'au onorat cu simpatiile lor, un cordial şi frăţesc cuvênt de rĕmas bun.

Miseriile vieţei ḑilnice n'au alterat întru nimic stima şi iubirea, ce le am dela început pentru naţiunea română; dacă le-am adus aceste dóue sentimente deja întărite în mine în ḑiua sosirii mele acì din Ţéră, prin şederea mea aici, ele numai s'au potenţat şi adâncit.

Deci şi aḑi, în momentul de a părăsí Sibiiul, strig din inimă:

Trăéscă poporul român!
Trăéscă solidaritatea naţiunilor asuprite!
Trăéscă frăţia româno-slovacă!

Sibiiu, 30 Iunie n. 1897.

G. Augustini.

---

*) Ḑiarele politice române din Transilvania şi Ungaria sunt rugate sĕ binevoéscă a reproduce acest cuvênt de rĕmas bun.

Din public. *)

Dare de sémă şi mulţămită publică.

Corpul învĕţătoresc dela şcóla confesională din Tilişca în urma ţinerei maialului tinerimei şcolare din 18/30 Maiu a. c., vine prin acésta a-şi da următórea: Dare de sémă şi mulţămită publică.

Cu ocasiunea petrecerei au binevoit a suprasolví următorii:

D-nii: Petru Iuga sem., Pet. Iuga jun, preoţi, Savu Frĕcea primar, Vasile Iuga, Stef. Bratu, Valeriu Millea not. com., I. Dordea învĕţ. (Poplaca), d-şóra Iuliana Iovescu învĕţătóre (Sĕlişte), câte 1 fl. v. a., Ilie Floaşu, 1 fl. 50 cr.

G. Bratu, Dumit. Mihaiu, Neaga V. Iosof, Ioan D. Popa, V. Buchler, Ilie Iosof preot (Galeş), Ioan G. Bratu, Const. Oprean, Ana I. Prică, I. Crişan, I. Enescu învĕţ. (Sĕlişte), N. Chirca not. (Sĕlişte), I. Iuga amploiat de bancă (Sĕlişte), Berghesan cand. de not. (Sĕlişte), Toma Stancă câte 50 cr., Ioan Bunea 39 cr.

D. Miclĕuş, I. Zeic, I. Banciu, Mart. Bratu, Ioan And. Iuga, Parasch. D. Kodeanu, I. Mănig, An. N. Bunea, N. Marcu, Dumit. C. Banciu, Ilie Prică, Pet. Bunea, Ilie C. Stancă, Eman. Scóşte, Ioan Miclĕuş şi Ioan Kodeanu câte 20 cr.

Priméscă deci P. T. marinimoşii contribuenţi sincerile şi căldurósele nóstre mulţămiri pentru frumosul sprigin, atât material cât şi moral, ce ni-lau oferit şi cu acéstă ocasiune.

Tilişca în 4/16 Iunie 1897.

În numele corpului învĕţătoresc.

Dimitrie Iosof.
Invĕţător.

---

*) Pentru cele publicate în rubrica acésta redacţiunea nu este responsabilă.

[76] 2—3

CONCURS.

Devenind vacante dóue posturi de învĕțător la șcóla română gr.-or. din Boița, pentru întregirea acelora se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în ḑiarul „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu fiescecare dintre aceste posturi, sunt:

1. Salariu 300 fl. v. a. solviți din cassa bisericei în rate lunare anticipative.
2. Cuartir natural în edificiul șcólei.
3. Patru stângini de lemne.

Cererile de concurs instruite în înțelesul prescriselor §. 60 din Regulamentul pentru organisarea învĕțămêntului în șcólele poporale sunt a se înainta prea onoratului oficiu protopresbiteral al tractului Sibiiului în terminul sus indicat. Dintre cei aleși unul va avé sĕ conducă o strană în biserică ér celalalt va conduce cântările liturgice cu elevii șcólei în tóte Duminecile și sĕrbătorile, astfel deci aspiranții la aceste posturi înainte de alegere este de lipsă ca sĕ se presente în vr'o Duminecă séu sĕrbătóre la biserică pentru de a-și documenta înaintea poporului desteritatea în cântările bisericesci și tipic.

Dintre concurenți vor fi preferiți aceia, cari au cercetat vre-un curs de economie, pentru a cărei propunere — după sistemul nou —, se va statorí și o remunerațiune corĕspunḑĕtóre.

Pentru purtarea agendelor directoriale este statorită o remunerațiune de 50 floreni val. austr.

Boița, din ședința comitetului parochial ca scaun școlariu, ținută la 11 Maiu v. 1897.

Stanciu Cocă m. p., președ.   *Ioan Druhora* m. p., notar.

Nr. 441/897.

Cu scirea și învoirea subscrisului.

I. Papiu,
ppresb.

Ad. Nr. 288/1897. [84] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia adóua din Șinca-nóuă din protopresbiteratul Făgărașului, se publică concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în organul „Tel. Rom“.

Venitele împreunate cu acest post sunt 616 fl. v. a.

Doritorii de a ocupa acest post sĕ-și trimită cererile concursuale în terminul deschis la subscrisul oficiu. Oficiul protopresbiteral în conțelegere cu comitetul parochial gr.-or.

Făgăraș, 18 Maiu 1897.

Iuliu Dan,
protopop.

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Maiu 1897.

Budapesta—Predeal

Tren de persóne	Tren accele-	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat		Tr. de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.25	—	8.25	2.10	pl. Viena sos.	1.50	1.50	1.50	7.20	6 20
8.30	2.15	2.55	5.45	9.15	Budapesta	5.45	7.50	7.10	1.50	6.20
11.21	4.16	6.52	9.02	11.12	Szolnok	2.24	5.39	3.37	11.44	3.35
1.33	5.48	—	11.33	12.47	P. Ladány	12.03	4.08	1.19	10.03	1.34
3 42	7.07	—	1.48	2.11	sos. Oradea-mare pl.	—	2.38	11.04	8.43	11.32
3.58	7.14	—	2.06	2.18	pl. sos.	—	2.30	10.44	8,38	11.17
4.38	7.43	—	3.03	2.50	Mező Telegd	—	2.01	10.07	8.11	10.42
5.20	8.18	—	3.45	3.26	Rév	—	1.34	9.30	7.47	10.08
5.43	—	Tren micst	4.06	—	Bratca	Tren micst	—	9.10	—	9.50
6.31	9.06	2.52	4.53	4.16	Ciucia	5.48	12.52	8.32	7.09	9.19
7.16	9.37	3.51	5.32	4.52	Huiedin	4,59	12.20	7.54	6.40	8.37
8.06		5.05	6.24	—	Ghirbĕu	3.18	—	6.54	—	7.37
8.34	10.37	6.14	6.59	5.55	sos. Cluș. pl.	2.23	11.01	6.13	5.23	7.—
8.48	11.10	—	8.40	6.11	pl. sos.		10.46	5.24	4.35	6.45
9.05	11 27	—	9.09	6.27	Apahida	—	—	5.02	4.14	6.27
10.12	12.30	—	10.40	7.27	Ghiriș	—	9.24	3.47	3.01	5.18
10.42	12.57	—	11.25	7.50	Cucerdea	—	8.54	3.06	2.25	4.43
11.01	1.09	—	11.49	—	Uióra	—	--	2.49	2.08	4.27
11.09	1.16	—	11.59	—	Vințul-de-sus	—	—	2.41	2.—	4.20
11.31	1,36	—	12.29	8.17	Aiud	—	8.23	2.17	1.38	3.59
11.48	1.54	—	12.55	8.33	sos. Teiuș. pl.	—	8.06	1.55	1.17	3.38
12.05	—	—	1.30	8.38	pl. sos.	—	7.59	1 29	—	2.50
12.33	—	—	2.08	—	Crăciunel	—	—	12.55	—	2.30
12.57	—	—	2.27	9.10	Blaș	—	7.30	12.40	—	2.16
1.11	—	—	3.11	9.31	Micăsasa	—	7.09	12.01	—	1.44
1.42	—	—	3.31	9.43	sos. Copșa-mică pl.	—	6.56	11.41	—	1 25
2.13	—	—	3.46	9.45	pl. sos.	—	6.54	11.14	—	1.01
2.32	—	—	4.08	9.59	Mediaș	—	6.41	10.55	—	12.45
3.04	—	—	4.45	10.23	Elisabetopole	—	6.20	10.22	—	12.16
3.40	—	—	5.27	10.51	Sighișóra	—	5.53	9.45	—	11.40
4.03	—	—	6.12	11.12	Hașfalĕu	—	5.33	9.13	—	11.17
5.35	—	—	7.58	12.26	Homorod	—	4.27	7.44	—	10.03
6.13	—	—	8.36	12.58	Ágostonfalva	-	3.53	7.02	—	9.22
6.42	—	—	9.09	1.16	Apața		3.37	6.37	—	8.58
7.16	—	—	9.40	1.35	Feldioara	Circuléză nnmai Vineri	3.16	5.58	—	8.27
8.—	Tren acceler.	—	10.25	2.09	sos. Brașov pl.		2.45	5.08	—	7.48
—	11.—	—	—	2.19	pl. sos.	7.01	2.18	—	—	—
—	12.26	—	—	3.01	Timiș	6.39	1.42	—	—	—
—	1.11	—	—	3.31	Predeal	5.11	1.12	—	—	—
—	8.01	—	—	9.30	sos. Bucuresci pl.	—	8.35	—	—	—

Ghiriș—Turda

Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt		Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară
7.33	11.—	5.—	10.21	Ghiriș	5.05	10.30	3.20	9.12
7.55	11.22	5.22	10.43	Turda	4.45	10.10	3.—	8.52

Sibiiu—Cisnădie

—	5.30	2.15	8.25	Sibiiu	7.10	3.55	10.04	—
—	6.06	2,51	9.08	Cisnădie	6.36	3.21	9.30	—

Brașov — Zernesci

	Tren micst	Tren micst				Tren micst	Tren micst
	8.35	3.—	9.15	pl Brașov sos.	6.49	1.29	8.31
	9.05	3.18	9.30		6.34	1.14	8.16
	9.37	3.50	9.53	Cristian	6.04	12.51	7.57
	9.57	4.10	10.04		5.55	12.41	7.47
	10.17	4.30	10.24	Tohan. vechiu	5.35	12.15	7.30
	10.28	4.41	10.35	sos. Zernesci pl.	5.25	12.05	7.20

Simeria (Piski) — Hunedóra

6.15	11.35	4.25	10.28	Simeria	4.50	10.25	3.10	8.34
6.38	11.54	4.48	10.46	Cerna	4.34	10.05	2.54	8.14
7.13	12.20	5.23	11.12	Hunedóra	4.10	9.38	2.30	7.45

Brașov—Chezdi-Oșorheiu

5 19	8.50	—	2.55		Brașov	8.25	1.51	—		7.03
5.53	9.33	—	3.29		Prejmĕr	7.55	1.21	—		6.27
6.35	10.31	—	4 27		Sepși-S.-Georgiu	6.49	12 15	—		5.12
8 13	12.48	—	5.46		Covasna	5.43	11.08	—		3.43
8.53	1.37	—	6.23		Kezdi-Oșorheiu	4.58	10.22	—		2.37

Murĕș-Ludoș—Bistrița

4.—	9.10	—	4.20	—	Murĕș-Ludoș	6.48	7.21	—	—	—
6.44	12.39	—	—	—	Țaga-Budatelic	—	4.50	—	—	9.40
9.5	4.55	—	—	—	Bistrița	—	1.16	—	—	5.55

Budapesta—Arad—Teiuș

	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst
—	—	10.—	8.25	—	pl. Viena sos.	6.20	7 20	—	—	—
—	—	8.05	1.55	10.—	Budapesta	7.20	1.10	6.10	—	—
—	—	10.56	3.49	1.05	Szolnok	4.14	11.19	2.49	—	—
—	—	3.55	6.52	6.05	sos. Arad pl.	11.20	8.18	9.35	—	-
—	1.50	4.30	7.02	6.30	pl. sos.	10.50	8.08	8.55	—	6.54
—	2.04	4.42	—	6.41	Glogovaț	10.38	—	8.43	—	6.41
—	2.34	5.03	—	7.01	Gyorok	10.14	—	8 22	—	6.12
—	2.50	5.14	—	7.11	Pauliș	10.—	—	8.10	—	5.56
—	3.05	5.35	7.46	7.29	Radna-Lipova	9.45	7.28	7.54	—	5.40
—	3.43	5.57	—	7.51	Conop	9.15	—	7.22	—	5.02
—	4.02	6.13	—	8.07	Bêrzava	8.57	—	7.05	—	4.44
—	4.50	6.58	8.48	8.47	Soborșin	8.14	6.34	6.25	—	3.53
—	—	7.27	9.07	9.16	Zam	7.41	6 08	5.50	—	—
—	—	7.53	—	9.42	Gurasada	7.16	—	5.23	—	—
—	—	8.08	9.31	9.58	Ilia	7.06	5.45	5.13	—	—
—	—	8.26	—	10.16	Branicica	6.43	—	4.49	--	—
—	—	8.52	9.57	10.42	Deva	6.20	5.19	4.25	10.52	—
—	—	9.06	10.08	11.11	Simeria (Piski)	6.05	5 07	4.10	10.35	—
—	—	9.52	10.37	11.36	Orĕștia	5.19	4.39	3.31	9.51	—
—	—	10.16	—	11.57	Șibot	4.55	—	3.10	9.27	—
—	—	10.40	—	12.19	Vințul de jos	4.34	—	2.49	9.03	—
—	—	11.01	11.18	12.32	Alba-Iulia	4.11	3.57	2.28	8.47	—
—	—	11.30	11.40	1.05	sos. Teiuș pl.	3.43	3.33	2.–	8.11	—

Budapesta, gara de vest — Orșova — Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat		Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persón.
7.36 Vineri	11.—	9.05	9.35	4.—	pl. Viena sos.	5.50	6.30	7.20	6.30	6.35
2.—	8.30	2.30	7.—	10.35	pl. Budapesta sos.	6.45	10.35	2.10	1.25	9.05
5.05	5.31	8 02	5.44	8.14	sos. Timișóra pl.	9.25	—	9.01	7.50	4.10
5.15	—	8.10	7.15	—	pl. sos.	8.09	7.14	8.55	7.42	—
—	—	10.29	10.32	—	Caransebeș	5.15	4.10	—	5.37	—
9.08	—	12.30	1.09	—	Băile Herculane	2.37	—	4.40	3.27	—
9.47	—	1.20	2.39	—	Verciorova	12.50	—	3.40	2.18	—
6.55	–	11.40	5.50	—	Bucuresci	11.40	—	7.–	5.50	—

Cucerdea — Oșorheiu — Reg. săs.

—	2.30	8.10	3.11	10.59	Cucerdea	7.45	2.38	8.35	12.42	
—	3.19	8.51	3.52	11.40	Ludoș	7.07	2.—	7.47	11.54	
—	5.15	10.30	5.29	1.15	Oșorheiu	5.33	12.25	5.50	9.54	
—	5.22	10.42	5.39	—		—	9.—	5.04	9 35	
—	6.51	12.16	7.17	—	Reghinul-săs.	—	7.39	3.30	8.05	

Copșa-mică — Sibiiu — Avrig — Făgăraș

	Tren de povară	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst		Tren micst	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren de povară	
—	4.43	2.20	11.20	7.10	pl. Copșa-mică sos.	9 34	12.35	6.25	3.25	—
—	5.17	2.50	11.46	7.41	Șeica mare	9.08	12.11	6.02	2.56	-
—	6,02	3.28	12.22	8.21	Lómneș	8.37	11.32	5.32	2.20	—
—	6.27	3.57	12.48	8.50	Ocna	8.11	11.01	5.07	1.46	—
—	7.04	4.19	1.15	9.15	sos. Sibiiu pl.	7.44	10 30	4.40	1.16	—
—	circul. numai Marți și Vineri	4.34	2.05	—	pl. sos.	7.31	8 57	—	circul. numai Marți și Vineri	—
—		4.46	2.18	—	Șelimber	7.18	8.45	—		—
—		4.47	2.36	—	Veștem	7.01	8.25	—		—
—	—	5.26	3.01	—	Tălmaciu	6.42	8.04	—	—	—
—	—	5.42	3.18	—	Șebeșul sup.	6.21	7.36	—	—	—
—	--	6.16	3.58	—	Avrig	6.02	7 16	—	--	—
—	—	6.41	4.22	—	Porumbacul inf.	5.25	6.40	—	—	—
—	—	7.07	4.50	—	Cârtișóra	5.01	6.13	—	—	—
—	—	7.25	5.10	—	Arpasul inf.	4.52	6.02	—	—	—
—	—	7.45	5.33	—	Viștea inf.	4.24	5.32	—	—	—
—	—	7.55	5.44	—	Beșimbav	4.14	5.14	—	—	—
—	—	8.15	6.06	—	Sâmbăta inf.	3.58	4.57	—	--	—
--	—	8.42	6.35	—	sos. Făgăraș pl.	3.28	4.25	—	—	—

Arad — Timișóra

—	6.20	11.25	5.—		Arad		10.43	3.44	10.55	—
—	7.08	12.15	6.14		Vinga		9.42	3.01	10.11	—
—	8.01	1.10	7.39		Timișóra		8.20	2. –	9.10	—

Simeria (Piski) — Petroșeni — Lupeni

11.—	6.10	11.27	4.20		Simeria		4.25	10.33	8.45	3.24
12.48	7.31	12.48	6.03		Hațeg		2.58	9.05	7.34	2.0
4 30	9.55	3.40	9.05		Petroșeni		12.01	6.10	5.25	11.25
5.14	10.20	4.04	—.—				8.40	—	4.54	9.15
6.20	11.32	5.10	—.—		Vulcan		7.48	—	3.56	8.23
6.40	11.55	5.30	—.—		Lupeni		7.15	—	3.21	7.50

Sighișóră — Odorheiu

—	—	3.22	11.08		Sighișóră		9.51	—	5 32	—
—	—	6.20	1.59		Odorheiu		7.15	—	3.—	—

Notă: Órele însemnate în stânga stațiunilor sunt a se ceti din sus în jos cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte.

Redactor prov. Gavriil Hango.

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane

Nr. 68. Sibiiu, Sâmbătă, 21 Iuniu (3 Iuliu) 1897. Anul XLV.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
la „Tel. Rom.“ într'una cu suplementul „Fóia Pedagogică“
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuě ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Cărțile bisericesci.

Revenim din nou asupra acestei cestiuni, care din domeniul unei afaceri pur literare, și încâtva și rituale, a ajuns sě devină o afacere de caracter politic.

Cetitorii nostri se vor mira, cum se póte ca o asemenea afacere literară, cum e retipărirea cărților bisericesci cu litere latine, sě pótă deveni afacere de natură politică, care sě neliniștéscă pressa jidovéscă și jidovită dela noi, și probabil sě provóce și ingerința guvernului unguresc.

Vom deslega enigma, și vom spune, care e părerea nóstră în acéstă afacere.

După cum am arătat în numerii 59 și 60 ai diarului nostru, în sinodul din România s'a ridicat o voce, care a cerut uniformitatea în limbă și în ortografia cărților bisericesci pentru tóte metropoliile române greco-orientale, un lucru, care s'a observat totdeauna în biserica română-orientală; un lucru, care l'au cerut și congresele nóstre naționale bisericesci dela 1881 încóce, un lucru, care de sine se înțelege îndată ce avem aceleași cărți rituale în întréga biserica nóstră orientală, și aceeași limbă noi românii cu cei din vecinul regat România și cu cei din Bucovina.

Fiind vorbă de retipărirea cărților bisericesci, s'a aflat necesitatea de a se accentua o eventuală revisiune a textului actual, spre a ajunge la uniformitate, și ortografie asemene uniformă.

Ințelegerea se póte face în scris, care însě merge mai greoiu și cere timp mai îndelungat, se póte însě face și în calea unei înțelegeri a delegaților metropoliilor române.

In sântul sinod al României nu fără cuvênt s'a accentuat modalitatea din urmă.

Ministrul de culte al României s'a aflat motivat a pune chestiunea pe teren politic, accentuând, că o eventuală înțelegere a nóstră cu delegații metropoliei din Bucuresci însemnéză „intervenție afară din țéră“.

Noi nu am împărtășit aceste înguste vederi ale domnului ministru de culte din România și am fost de credința celor dela „Drapelul“, cari au pus cestiunea pe teren pur cultural, și au ilustrat cu lucrările academiei române, la cari participă românii din tóte locurile.

Intențiunea ministrului de culte român o au pătruns pressa din patria nóstră.

Diariul „Budapesti Napló“ în numěrul dela 21 Iuniu nou a. c. se pune pe partea ministrului de culte din România nu numai din causa consideraținnilor internaționale, cari trebue sě le observe guvernele statelor, cari trăesc în raporturi normale, ci și din considerațiuni la autonomia și autochefalia bisericei nóstre ortodoxe din Ungaria.

Spre a puté face cestiune politică din acéstă afacere și aici la noi, unde ómenii cu tot curentul magiarisărei de adi, totuși mai au considerațiuni față cu mintea sănětósă, diarul din cestiune dă afacerei caracter de administrațiune bisericéscă. Un amestec ar fi deci acesta al metropoliei din România în afacerile de administrațiune ale bisericei nóstre de aici, care invólvă primejdie pentru autochefalia metropoliei nóstre. Diarul din cestiune face apel la ministrul de culte din Ungaria, sě salveze autochefalia bisericei nóstre de un asemenea pericol, și la casul neașteptat, când dóră și metropolitul nostru ar fi de credința, că limba bisericéscă e afacere pur literară și dóră și rituală sě-l facă atent la datorințele sale de archiereu, chemat a-și apěra biserica.

Încât cunóscem noi aplicările personale ale ministrului nostru de culte, și spiritul, care domnesce în sinul ministeriului de culte în ce privesce afacerile bisericei nóstre, ușor ne putem trezì cu surprinderea, că și ministrul nostru de culte sě se pună pe cercul de considerațiuni al colegului sěu din Bucuresci.

In casul acela biserica nóstră își va regula afacecea acésta pe calea cea mai greóie, va trebui însě sě decline ajutoriul, ce cu atâta profusiune i-se dă din partea presei unguresci in apărarea autochefaliei bisericei nóstre.

Deocamdată numai atâta. Noi scim mai bine ce ne trebue, cari sunt durerile nóstre, și cari mijlócele, prin cari noi ajungem la perfecționarea instituțiunilor nóstre bisericesci.

Guvernului din România trebue sě i facem rugarea, că dacă în afacerile nóstre bisericesci nu ne póte ajuta, cel puțin sě nu ne creeze el greutăți.

Echou la Milleniu. Din tabera oposiției a eșit o jalnică voce, un sfâșietor suspin după tărăboiul millenar. „Hazánk“ face o reprivire asupra învěțămêntului din scólele medii, îndeosebi asupra resultatelor dela finea anului scolastic, și ajunge la nește conclusii, cari merită sě fie recomandate spre cetire tuturor Românilor. Étă ce scrie numita fóie în numěrul seu din 21 Iunie sub titula: *„Decăderea educațiunei“*:

> „Cultul moralei superióre a societății s'a încuibat în scóle și produce desastróse resultate. Incă un an séu doi sě mai înaintăm în spiritul acesta, și părinții onorabili vor puté plângênd sě privéscă la copii lor otrăviți spiritualicește. Făcênd o oglindă despre învěțămêntul din anul millenar și despre resultatele lui în scóle, — ne înspăimântăm, și nici o sforțare, nici o silită clasificare mai bună, nici o altă înfrumsețare séu causă, nu ne sterge impresia acésta.
>
> Clasa supremă din scólele medii arată neşte resultate, cari denótă lipsa de resultate în anul espirat, lucru ce trebue sě surprindă. Unde corpul profesoral este conscențios, unde comisarul guvernial s'a achitat conscențios de datorința sa, au trebuit ca cel puțin 50% dintre tinerimea maturisantă, sě se reiepteze ca nematuri. Inmoralitatea anului trecut a cuprins în mod destructiv facultatea de cugetare a tinerimei. Ei, și cum sě nu se corupă inimile fragede și susceptibile, privind la o țéră ce înótă în plăceri. Ungaria era cuprinsă din Maiu până în Octobre de cântece și chiote, de alungul și de alatul curgea beutura cea galbenă, cu marșul lui Rákoczi ne culcam, cu el ne sculam. Ős-Budavár, Constantinopolul, 22 orteie, statue golane-vivante, jocuri bizare, balete spaniole și un șir de banchete, — se succedeau în fața băeților.
>
> Pe cheltuelile statului au fost aduși aici Slovaci, Români, Sêrbi Sěcui și Sași, pentru ca sě se îmbete odată bine, ér pentru un pahar de vin sě voteze în 28 Oct. cu candidații guvernului.
>
> Din tóte părțile țerii au fost strînși băeți la producția din gimnastică, — pentru-că, vedi dómne, sě și dobândéscă cultură cosmopolită vest-europeană, venind în contact cu virginalele locale de plăcere din Ős-Budavár și ca sě se convingă ce risipă de părale se face aci din partea acelora, cari nici când n'au învěțat cum sě câștigă parale pe cale cinstită.
>
> O, tinerimea este docilă; ea níci când nu uită o instrucție atât de intuitivă....

In felul acesta curg jalbele mai departe, care de care mai grea acusă. Așa se vorbesce despre profesori corupți, cari comunică în ascuns temele scripturistice maturisanților. „Și acéstă tinerime are sě formeze basa viitorului națiunei nóstre.... halal de acéstă basă“,— dice gura pěcătosului!

Cu adevěrat halal!

Curente confesionale.

(*) Din tóte colțurile țěrii s'au pornit curente confesionale. În tóte colțurile patriei și la tóte popórele s'au aprins flacări, a căror menire e problematică încă.

In Ungaria, póte din vremile reformațiunei încóce, nu s'a vědut o mișcare atât de întinsă în cele confesionale ca în anul acesta. Nici chiar legile politice bisericesci, cari au provocat aprópe o revoluție confesională, la care angajați erau afară de reformați tóte confesiunile recepte, — n'au luat atât de largi dimensiuni de luptă și de agitațiune, ca nouele curente.

Fenomenul se explică pe lesne. E vorbă de realisarea unor dorinți nutrite de confesiuni de multe decenii încóce. Bisericile își reclamă indipendența, autonomia.

Mișcarea romano-catolicilor pentru crearea unei autonomii datéză dela anul 1871. Sêrbii își cer deja de mulți ani revisuirea constituției lor bisericesci. Românii greco-catolici sunt și ei interesați în chestiune. Numai Rutenii nu dau dovedi de viéță; de când nu mai viețuesc naționalicesce, ei și în cele confesionale se lasă în draga voie a întêmplării. Tot același lucru s'ar puté dice și despre Slovacii catolici. Slovacii n'au biserică națională. Poporul lor este în preponderanță catolic și este cârmuit astădi în tóte privințele de cârmacii partidului poporal, ér inteligența slovacă, care aprópe întrégă aparține bisericei luterane, se desparte tot mai mult de massa poporului.

Inaintea tuturor curentelor confesionale, în fruntea acestor frămêntări, stau șireaguri de anteluptători. Romano-catolicii au razime cu sutele în sus și în jos. Sêrbilor le este dat razimul în consciința lor națională, în caracterul național al bisericei gr.-ort. sêrbesci. Confrații greco catolici au isbutit în pripă a se afirma la Cluj. Numai Slovacii și Rutenii stau sub deplorabile auspicii.

Din resultatele de până acum a mișcărilor pornite în scopul alegerii membrilor pentru congresul catolic și pentru cel gr.-or. sêrbesc, reiese clar, că s'au validitat și pornit a se validita și la congres — elementele cele mai cu dragoste pentru biserică. Étă o impreiurare, care dovedesce, că mișcările aceste nu sunt provenite numai din indemnul de a-și crea o organisație, pentru o mai ușóră funcționare a administrațiunei bisericesci, ci ele sunt efluxul stărilor morale-crescinesci actuale, stări ce reclamă o intărire, o îngrădire a bisericei pentru o mai ușóră apărare față de dușmănósele înfluințe din afară și pentru sanarea relelor din lăuntru.

Ori cât ar fi de iesuiți, de bigoți, intoleranți și nesinceri față da alte biserici, — cei dela cârma bisericei catolice, ori cât ar fi ei de favoriți și de avidi în aglomerarea celor materiale, cari fac posibilă lupta lor pentru sutele de scopuri, — totuși trebue sě le recunóscem o parte bună, eșită la ivélă mai cu sémă în anii din urmă: ei stau astădi în fruntea rěsboiului declarat de biserică în contra corupțiunei de care țéra nóstră este cuplesită. Dacă biserica catolică, dobêndindu-'și autonomia, va continua a se lupta cu tóte forțele sub stindardul arborat in potriva corupției, ea'și va asigura stima tuturor aderenților creștinismului și a iubitorilor de patrie. Dacă însě puterea ce fi se va da, o va folosi pentru tendințele ei egoistice manifestate atât de des, ea va dovedi, că nu este démnă de acéstă stimă.

Felul cum se vor constela congresele apropiate nu va fi însě agreat în acel loc, de unde s'au făcut posibile actualele mișcări confesionale: la guvern.

Partidul, al cărei extract este guvernul, este astădi tare și mare în țéră, cum na fost nici odată. Omnipotența guvernului, cu un astfel de partid la spate, care a sěvêrșit botezuri cum sunt și legile bisericesci, este fără hotar. Cu încredere la acéstă gardă napoleonistă, guvernul ș-a propus resolvirea problemelor confesionale pendente de atâta timp, autonomia bisericelor catolice și a celei gr.-or. sêrbesci. Era firm convins, că resolvirea acésta se va întêmpla după principiul *sic volo, sic jubeo,* era sigur, că nădejdile unui guvern atât te puternic nu pot rěmâné neînplinite. O aștepta și pretindea acésta dela Sêrbi, pe cari îi cunoscea atât de neprimejdioși în raport cu puternicii catolici.

Nu i-a fost dat însě guvernului sě-'și vadă asigurate așteptările. Cu toții au vědut de ce e vorba. Au înțeles mai cu sémă Sêrbii, că intenția guvernului de a asigura pentru totdéuna amestecul statului, ca factor superior în ale bisericei, trebue făcută imposibilă. Au înțeles, că iminentele congrese trebue sě se compună din câți se póte de mulți bărbați, cari nu întră în vederile guvernului, vederi ce sunt diametral opuse caracterului autonom al unei biserici.

Ne interesăm aci de frații Sêrbi.

Murmur de displăcere se aude astădi din garda guvernului. Jurnalele unguresci varsă puciósă peste capetele Sêrbilor, pentru că congresul lor va fi compus din 4/5 părţi delegaţi, Sêrbi radicali şi liberali. Ei, şi o astfel de adunare, unde cele mai nefalisficate elemente ale unui popor sunt întrunite pentru apărarea bisericei, care némului îi este singurul scut de viéţă naţională, — nu oferă guvernului nici cea mai mică garanţă de reuşită cu planurile sale de subordonare a bisericei.

Adunarea Sêrbilor, care va fi compusă spre fericirea bisericei şi spre lauda némului, nu va vota un astfel de statut, care despóie biserica de caracterul ei şi némul sêrbesc de viitor.

Deşí póte alt statut nu li-se va da voie sě voteze, deşí preşedintele designat al adunării, baronul Nicolici, are ordinul guvernului de a disolva congresul în casul, că statutul guvernuului nu se va primí, deşí óre-care disordine şi nehotărîre în cele administrative va dăinuì şi mai departe, totuşi trebue sě ne bucurăm de stările actuale. Căci, decât o autonomie atârnătóre de stările sufletesci ale guvernului, decât o independenţă, de care némul sě se ruşineze, decât supunerea la o continuă controlă, decât o stare de legală sugrumare şi lipsită de voinţă liberă, — mai fericită este starea de astădi a lucrurilor.

Este chestie de timp, ca şi Sêrbii sě reuşască cu scopurile lor ideale şi în privinţa acésta într'ajutor contiunu le stă spiritul bisericei orientale, credinţa lor strămoşască, şi faptul, că biserica lor este biserica naţională.

Acestea le am avé de remarcat deocamdată faţă de curentele confesionale pornite din tóte colţurile ţěrii nóstre, curente ale căror sfîrşit e problematic încă.

La situaţiune.

Budapesta, 1 Iuliu 1897.

Situaţiunea o dominéză: obstrucţiunea înscenată de oposiţia parlamentară, la vedere, pentru apěrarea libertăţii presei în sens magiar, în faptă însě, ca sě accelereze venirea lui Apponyi la putere, şi autonomia catolică.

Guvernul a ajuns în corn de capră cu ambele.

Pentru cea dintâiu se teme, că nu va scóte la cale legea pentru premiul de zachar, carea până la 1 August trebue sě fie sancţionată, ér autonomia catolică din capul locului nu-'i vinea la socotélă, dar a trebuit sě o inicieze, agitaţia pornită însě îi insuflă mari îngrijiri.

Deşì guvernul, mai ales împintenat de grupul lui Tisza, 'şi-a pus carul în petri, ca cu tótă obstrucţia oposiţiei sě scótă la cale perhorescatul § 16, totuşi se vorbesce ca sigur, că dacă oposiţia îi va garanta admiterea legei pentru premiul de zahar, se va muia şi va face concesiuni.

Pe când veţi da publicităţii şirele acestea póte veţi şi avé deja sciri telegrafice, că guvernul se învoiesce ca §. 16 sě se îndrume la comisiunea parlamentară, ca sě-l studieze de nou şi sě-l stiliseze astfel, ca şi oposiţia sě-l priméscă.

Atât cu privire la acésta, cât şi cu privire la „autonomie“ însě, atât mişcarea comitetului naţionalităţilor, cât şi mişcarea românilor gr.-catolici, sunt momente binevenite pentru guvern, firesce, nu pentru ca sě satisfacă pe cei ce se plâng, ci ca pe oposiţie sě o sparie cu naţionalităţile, că earăşi periclitéză „ideia“ de stat maghiar, ear la locul seu sě se justifice: că nu el pórtă vina, că autonomia catolică nu se póte realisa.

Aţi mai vědut vr'o adunare românéscă, care sě fie apreciată cu atâta moderaţiune, ba poţi dice bunăvoinţă, cum este apreciată adunarea din Cluj a românilor uniţi?

Asta nu s'a pomenit de 30 ani încóce.

După semne omul ar fi sedus sě crédă, că într'adevěr „situaţiunea s'a schimbat“, cel puţin faţă de românii uniţi, dar se vor înşela cei ce vor crede acésta.

„Trebue lăsaţi în pace românii uniţi sě facă tóte demersurile contra autonomiei catolice aşa cum a fost contemplată de biserica catolică, şi de voie de nevoie admisă de guvern, ca la urmă sě se póte dice: că şi aceea invólvă pericol pentru ideia de stat. pentru-că greco-catolicii români pretind biserică naţională autonomă cu congres naţional, întocmai cum au românii ortodoxi, ceea-ce guvernul a declarat deja, că este o „greşélă“ politică din punct de vedere al ideei de stat magiar. Dând autonomie romano-catolicilor, va trebui sě se dee şi greco-catolicilor susţinuţi şi de Papa în astă privinţă. Raţiunea de stat nu admite însě autonomia cu biserică naţională a românilor uniţi, deci va trebui sě se iee dela ordinea dilei cestiunea autonomiei catolice cu atât mai vêrtos, că prin aceea s'ar mai întări şi partidul poporal“.

Acestea se susţin pe la locuri bine informate, că ar fi motivele culanţei jurnalisticei guvernamentale faţă de adunarea din Cluş, pentru-că, decât o autonomie cum o pretind şi romano-catolicii, ca adecă tóte fondurile catolice, cari până acuma au fost în administrarea guvernului, sě devină în administrarea organelor autonomice bisericesci, mai bine nici o autonomie. In jos strige lumea cât voiesce, numai în sus sě fie scuse, ér mişcarea românilor greco-catolici va fi bun pretext la timpul sěu în acest scop. ?.

Părerile împěratului Wilhelm. D. de Blowitz, corespondentul din Paris al marelui diar englez „Times“, a comunicat gazetei sale o conversaţie, care merită tótă atenţiunea.

Étă un fragment de convorbire ce am avut ieri în grădina ambasadei engleze cu un om fórte important, care se întórce din Germania, şi pentru a cărui exactitate garantez: vréu sě dic, că opinia sa e autorisată şi că reproduce cuvinte, cari sunt aşa de exacte ca şi când le-aşi fi audit însu-mi:

„În ce privesce chestia greco-turcă, acésta s'a dis deja, aţi repetat-o dv. şi alţii au dis-o şi ei, şi, în Germania o spune ori ce om competent: „Europa a dat Greciei Tesalia, şi cum nu Europa a fost bătută, ea nu va suferì ca sě so reia ceea-ce ea a dat cu învoirea unanimă a Congresului“.

Turcia nu numai că nu póte păstra Tesalia, dar nici s'o păstreze în mod serios. Se rěspunde la acésta: „Dar cine va silí pe Turcia sě o părăséscă?“ Şi eu rěspund: Rusia în 1878 a fost mai puternică decât Turcia actuală. Ea prinsese Constantinopolul între cele dóuě braţe de cleşte, care se numesc: Salonic şi Batum. Ei bine! Prin-tr'un simplu ascendent moral a silit pe Rusia sě-i dea drumul. Turcia actuală nu va resista acolo, unde Rusia n'a putut resista. De altmintreli, Abdul-Hamid e un om politic prea cuminte pentru a fi credut un singur moment, că Europa îi va ceda în punctul acesta.

El posedă prea mult tact pentru a fi comis greşéla de a cere Ţarului, îndată după depeşa sa pentru armistiţiu, un fel de plată pentru condescendenţa sa faţă cu cererea Împěratului. Nu, Sultanul scie prea bine că nici Rusia, nici Germania nu va susţine pretenţiunile sale de a păstra Tesalia séu sě rěmână acolo cu titlul de cuceritor, şi acésta cu atât mai mult, că 'şi-a interdis din capul locului dreptul de a se aspira la un aşa resultat. Nu, intenţia lui Abdul Hamid e mai rafinată: ceea-ce vrea, ceea-ce urmăresce dela începutul periódei actuale, e sě dividă Europa.

Ori, dacă insistă asupra acestui punct, e că speră sě găséscă aci mijlocul de a divide Europa, şi acésta e tótă politica şi tótă forţa sa; căci, băgaţi sémă, că dacă Rusia ar lăsa sě se creadă că-l susţine pe calea acésta, în ciuda tuturor tratatelor din lume, Franţa nu ar putea rěmâne de acord cu dênsa; ea n'ar putea admite cu nici un preţ ca Turcia, sub o formă óre-care, sě pue mâna pe Tesalia, şi vedeţi consecinţele: s'ar face a split, (o ţandără) în blocul european, şi politica Sultanului ar şci s'o lărgéscă îndeajuns pentru a face o gaură.

Din fericire n'avem sě ne temem de acésta. Europa rěmâne unită şi dacă Sultanul comptéză pe divisiunile ei, sunt convins că se înşală, şi că în chestia acésta a Tesaliei, nu va găsi nicăiri sprijin· Trebue numai sě nu fim grăbiţi şi sě ne reamintim, că césornicul oriental e totdéuna mai înapoi de cât ale nóstre. Le-am spus acesta în Germania, unde încep sě fie nerăbdători.

Mě întrebaţi ce gândesc despre împěratul Wilhelm II! Da, şciu că e greu sě-ţi formezi o idee exactă despre partea sa intelectuală şi modul de a cugeta şi vorbi. Dar, când ai ocasia sě-l vedi şi şansa de a-l găsi bine dispus, devine fórte interesant, şi originalitatea vederilor sale şi forma particulară ce le dă, sunt de natură pentru a fixa atenţiunea şi a impresiona mult pe acei, cari îl ascultă. Voiu încerca sě vě reproduc, cât de exact posibil, trei puncte asupra cărora şi-a spus părerea

„Nu sciu, a dis împěratul Wihelm — şi acésta e, într'adevěr, un mod picant de a judeca lucrurile, — nu sciu pentru-ce Francezii sunt atât de supěraţi pe mine. Nu eu am creat starea de lucruri existentă. E o moştenire ce am găsit, şi nu cred sě existe în lume o fiinţă capabilă sě gândéscă, care sě'mi pótă reproşa de a fi primit-o. Eu n'am făcut nimic pentru a agrava o situaţie, care 'mi a fost transmisă şi al cărei credincios şi respectuos servitor m'am mulţumit a fi pănă-acum.

„Cred, că chiar acei, cari strigă mai tare, dacă ia-şi întreba: ce povaţă îmi dau, n'ar putea sě mě consilieze, un lucru, pe care ar fi incapabil sě-l făcă, dacă ar fi în locul meu. Şi totuşi sunt supěraţi pe mine, ca şi când eu aşi fi făcut tóte acestea, şi zădărnicesc tóte sforţările mele pentru a îmbunătăţi o situaţie, a cărei ameliorare ar avea pentru ambele ţěri consecinţele cele mai fericite.

„Am încercat destul sě creez o acţiune comună pentru ambele ţěri, pe terenul industrial şi comercial, pe terenul economic. Dar unii au rěspuns cu hotărîrea unor ómeni incapabili; şi ceialalţi, cu disposiţiile simpatice ale ómenilor inteligenţi, dar cari nau nici curagiul, nici autoritatea necesară pentru a duce lucrurile la bun capět. In condiţiile acestea, trebue sě lăsăm, ca lucrurile sě-şi urmeze cursul regulat şi sě comptăm pe vreme pentru a aduce soluţiuni, ce nu se pot întrevedea acum“....

Nu vom reproduce aci al doilea punct: părerea Suveranului Germaniei asupra raporturilor sale cu Papa Leon XIII. Cu atât mai interesant e pasagiul următor:

„Sunt mai puţin asigurat — a dis Wilhelm II—în privinţa viitorului Europeĭ, pentru care prevěd un duplu periclu. Nu mě tem de „pericolul galben“; nici de „pericolui roşiu“, pentru-că acesta se întemeéză pe utopie şi spoliaţiune, şi lumea civilisată întrégă e hotărîtă sě-şi unéscă sforţările pentru a-i face faţă şi a se protege contra acţiunii sale destructive. Dar mě tem de o parte de pericolul unei óre-cari expansiuni năvălitóre şi continue de care Europa e ameninţată de una din acele rase armată cu tóte mijlócele pe care civitisaţia le pune şi le va pune în serviciul ambiţiunii sale; şi mě tem, de altă parte, de intervenţia lumii noui, care începe sě arete pofte, necunoscute până acum, care nu întârdie de a voì sě intervie în afacerile lumii vechi şi a se întâlni în drum cu ambiţiuni totdéuna deştepte, cari se agită în jurul nostru. Étă de ce mě tem, şi étă de ce eu, din parte-mi, lucrez fără a mě lăsa a trage la concepţiuni ambiţióse, care mi s'ar atribui fórte uşor, pentru a turbura Europa, sub pretextul, că vor sě mě împedece de a o turbura“.

Revista externă.

Evenimentele, cari preocupă de present mai mult pressa europénă sunt: crisa ministerială germană şi tratativele de pace între Greci şi Turci.

Nu pentru aceea preocupă pressa europénă crisa ministerială germână pentru-că Marschal, ministrul de externe a cădut şi ca atare a devenit Bülow, ci pentru-că acéstă crisă ministerială însémnă şi prevestesce o reîntórcere la politica lui Bismarck — la alianţa cu Rusia, la antipatia faţă de Anglia, la abdicerea contractelor comerciale, la vama de apěrare agrară cu tarife autonome, la persecutarea social-democraţilor şi la limitarea dreptului de întruniri prin mijlóce poliţenesci. — Ce a îndemnat pe împěratul Wilhelm sě se întórcă la politica lui Bismarck, pe care chiar şi în timpul din urmă nu-l puté vedé cu ochi buni, încă nu se scie. Crisa încă nu e terminată. Mi-

---

FOIŢA.

Claca.

E un obiceiu la noi în Crihalma, un obiceiu, care e împrumutat — după-cum mi s'a spus — din Ţéra Oltului, de vre-o 20 ani, că ómenii mai cu stare din comună, la secerişul bucatelor, arangiază clăci.

Nu pot trece fără de a face o descriere despre tot decursul clăcei, fiind acesta un obiceiu frumos, şi care numai la noi la Români se póte afla, ceea-ce ne îndreptăţesce a crede, că şi acesta, ca multe alte frumóse obiceiuri, e rěmas dela strămoşii nostri, glorioşii Romani.

Decum se lumină de diuă, câţiva feciori, luând pe diplaşul, — care în astfel de casuri mai totdéuna suflă cu clarinetul, pentru a da mai mare alarmă în sat — cu ei, cutremură tóte uliţele comunei în chiuituri şi strigături de joc, cum d. e.:

Pentru mândra, care-'mi place
Trei dile de clac'-aş face,
Pentru care 'mi-e urîtă,
Num' o di şi-'mi pare multă ş. a.

După care adunându-se la gazdă — cum o numesc ei, — plécă cu toţii cu un om al gazdei, séu chiar cu gazda, la câmp, şi înşirându-se într'un lung şir înjurul holdei, ficiori, fete, neveste şi bărbaţi mai tineri, lasă în urmă-le snopii, cari cu cât diplaşul mai bine îi scie îndemna prin violina séu clanaretul sěu, cu atâta se înmulţesc mai tare şi mai iute.

'Ţi-e mai mare dragul privind la frumósele româncuţe, fete tinere, ca şi neveste, cu câtă dibăcie sciu manua secerea în holda cea curată de grâu, şi cum se întrec la lucru prin glume nevinovate. Feciorii chiuie şi strigă de joc, nebăgând în sémă căldura cea înăduşitóre, pe când diplaşul, care e ţigan, după-ce dă căldura, se móie, ca tot ţiganul, şi nu mai trage cu arcul aşa cu foc ca mai nainte, ér feciorii şi bărbaţii mai tineri îl dojenesc pe ţigan prin strigături, strigându-i:

Cine trage cu arcu?
Trage „Cula săracu“,
„Dar nu trage,
„Dar se face“,
Nu trage de nici un rěu,
Da trage de dorul meu. ş. a.

După care diplaşul de voe de nevoe mai prinde puţin curaj, mânând astfel până la amédi, când după masă le dice la ficíor o Ardelenéscă.

După acésta s'apucă ér de lucru tot cu acel îndemn ca şi înainte de amédi, pe când ţiganul diplaş e mai móle, dar şi ficiorii il dojenesc mai aspru:

Měi ţigane burduhos,
Di-ne dicala frumos.
Di ţigane, ori te lasă,
Ori te dú la dracu-acasă s. a.

Astfel seceră până séra, când gazda îi conduce acasă, unde le dă o cină la toţi câţi a luat parte la clacă.

După cină tineretul mai jócă câte-va jocuri şi apoi se împrăşcie fie-care către casă.

In 6—10 Dumineci după clacă gazda le plătesce ficiorilor lăutarul (2 diplaşi) şi atunci numai aceia jócă, cari au fost la clacă.

Numěrul Duminecilor variază, după cum se póte înţelege gazda cu ficiorii, cari primesc Duminecile ca remuneraţiune pentru diua de clacă.

Crihalma 1897 Iuniu 26 st. n.

Ioan Boldea,
invěţător.

nistrul de finance, Miquel a devenit vice-president minist rial (titlul de preşedinte îl are cancelarul) şi şeful de secţiune din ministeriul de finance, Pozadovszki a devenit ministru de interne imperial. Probabil şi cancelarul Hohenlohe se va retrage. Europa aştéptă cu încordare sfîrşitul acestei crise ministeriale.

* * *

În sfîrşit s'au terminat şi pertractările de pace între representanţii puterilor europene, ca representanţii Greciei şi între delegaţii Porţii. Au convenit, ca graniţa sĕ fie rectificată şi Grecia sĕ plătéscă Turciei 40 milióne floreni în aur ca desdaunare pentru cheltuelile de resbel. Sultanul n'a subscris încă învoelile, ci continuă cu înarmările, ér Grecia încă nu s'a declarat asupra învoelilor, că le primesce séu nu le primesce.

* * *

Împĕratul Wilhelm al Germaniei a chemat ḑilele trecute la sine pe toţi ataşaţii militari cu locuinţa în Berlin şi le-a adus la cunoscinţă, că Germania deja din anul 1889 începênd se înarméză în secret cu tunuri cu repetiţie şi acum este terminată inarmarea întregei artilerii cu astfel de tunuri.

S'a străcurat în publicitate încă şi o altă scire de înarmare secretă a Germaniei. Infanteria şi cavaleria se provede cu pusci şi carabine nóue automatice şi de calibru mai mic.

Scirile acestea au suprins fórte mult pe statele vecine, dar mai cu sémă pe Francia.

Precum se vede nu sunt semne de pace îndelungată.

* * *

Din Constantinopol vin sciri, că tribunalul militar va avé sĕ judece asupra alor 25 studenţi turci din scóla militară şi facultatea de medicină, cari s'au înrolat în partidul turcilor tineri cari cer nóuă constituţie pentru stat şi alte reforme menite a reînvia imperiul turcesc.

Până acum cereau reforme numai creştinii, ér acum cer şi fataliştii turci. Semne, că Turcia, dacă vrea sĕ mai existe, trebue sĕ se renoveze.

Dar precum până aci, tóte mişcările pentru reforme au fost suprimate prin temniţe şi cu mórte, fórte uşor se póte întêmplă acésta şi cu tinerii studenţi acusaţi. Până când va merge însĕ tot aşa, nu e greu de prevĕḑut. Turcia va mai exista, în Europa cel puţin, numai întroducênd reformele cerute de cultura modernă şi de umanism.

Conferenţa dela Cluş în causa bisericei române unite.

La 17/29 Iuniu a. c. s'a ţinut în Cluş o conferenţă a credincioşilor bisericei gr.-cat. rom. în causa luărei unei posiţii faţă de mişcările de autonomie ale bisericei romano-catolice magiare dela noi, carea fără a întreba pe cei interesaţi, cércă a contopí cu totul biserica gr.-cat. rom. în organismul sĕu de administraţiune.

Adunarea a fost bine cercetată din tóte părţile Metropoliei unite române.

Inainte de deschiderea adunărei s'a ţinut servit divin, asistând un public numĕros. După terminarea serviţiului divin s'a deschis adunarea şi a ţinut dóue şedinţe sub presidenţa d-lui Alexandru Roman, profesor de limba română la universitatea din Budapesta.

In vorbirile ţinute de diferiţi oratori s'a accentuat cu deosebire ideia: Biserică liberă în stat liber, şi biserică română unită autonomă şi independentă în tóte privinţele de ori care altă biserică din patrie.

In şedinţa a dóua adunarea a primit următoriul proiect de resoluţiune ca

Conclus.

„Clerul şi poporul credincios al Provinciei metropolitane române greco-catolice de Alba-Iulia şi Făgăraş, întrunit în conferenţă din ocasiunea mişcărilor pornite pentru organisarea autonomiei bisericei catolice din Ungaria, ţinută în Cluşiu la 29 Iunie 1897, enunţă ca conclus următórele:

I. 1. Considerând, că prin actul unirei cu biserica Romei, sĕvîrşit la 1698—1700, s'a enunţat numai unitatea de credinţă cu biserica Romei şi supunerea faţă de S. Scaun apostolic, rĕmânênd intacte şi nealterate ritul, disciplina, limba liturgică şi celelalte instituţiuni de drept public ale bisericei rĕsăritene şi prin aceste rémânênd garantată independenţa bisericei române unite de ori-ce autoritate biseribéscă din patriă;

2. Considerând, că prin bulla pontificelui de piă memoriă Piu IX, care se începe cu cuvintele: Ecclesiam Christi, datată din VI Calendas Decembris a anului 1853 cu prea înaltă încuviinţare a Majestăţii Sale Regelui apostolic s'a reactivat vechia Metropolie românéscă de Alba-Iulia şi s'a declarat de exemtă pentru tóte timpurile de sub ori-ce autoritate a Primatelui din Strigoniu şi a ori-cărei autorităţi bisericesci din patriă ori de airea;

3. Considerând, că independenţa acésta a Provinciei metropolitane de Alba-Ilia şi Făgăraş şi-a primit garanţa sa prin înarticularea ei întêmplată prin articulul de lege XXXIX din 1868;

4. Considerând, că independenţa acésta şi a aflat expresiunea faptică prin cele dóue Concilii provinciali din anii 1872 şi 1882, apoi prin celebrarea sinódelor mixte şi a celor electorale ţinute în deosebite timpuri;

5. Considerând, că clerul şi poporul român unit a protestat întotdéuna solemn în contra încercărilor continue de ingremiare a bisericei unite în organismul bisericei latine din Ungaria şi mai vîrtos din incidentul tendinţelor de acest soiu manifestate mai cu sémă în anii 1869—1871:

Conferenţa declară solemn, că stă firm pe basele de desvoltare ale dreptului istoric al bisericei române unite şi ţine neclintit la condiţiunile de existenţă ale acestei biserici: independenţa, caracterul ei naţional român şi instituţiile sale rĕsăritene.

In urmare enunţă, că credincioşii acestei biserici nu pot lua parte la lucrările unui congres autonomic comun cu biserica catolică de ritul latin şi deodată protestéză în potriva încercărilor de a fi contopită în ori-ce organism străin de dreptul sĕu public, vină acelea încercări din ori ce parte.

II. Paralel cu enunţările de mai sus, conferenţa urmând exemplele trecutului şi mai ales voinţa clerului manifestată în Sinodul electoral dela a. 1893, nu póte întrelăsa a insista şi cu acéstă ocasiune, ca şi Provinciei bisericei unite de Alba-Iulia şi Făgăraş sĕ i-se asigure o organisare autonomică propriă şi independentă de ori-ce alt organism autonomic din patriă.

Organismul acestei autonomii proprii şi independente îl reclamă:

1. Instituţiile rĕsăritene, limba liturgică, ritul şi disciplina provinciei bisericesci de Alba-Iulia şi Făgăraş, cari prin faptul unirei au rĕmas nu numai neatinse, ci chiar asigurate şi pentru tóte timpurile garantate;

2. Condiţiile de existenţă şi de *prosperare a sântei uniri în mijlocul neamului românesc*, cari numai printr'un organism propriu şi independent, în al cărui cadru şi elementul lumean sĕ-şi pótă ocupa locul cuvenit, se póte ajunge;

3. Echitatea şi analogia cu alte biserici din ţéră;

4. In urmă chiar şi articolul de lege XLIII din 1868, care garantéză şi bisericei greco-catolice române unite acelaş organism autonomic, de care se bucură confesiunile recepte din patriă

III. Conferenţa ţine a declara, că postulatele ei nu pot sĕ altereze câtuşi de puţin legăturile firesci, ce isvoresc din unitatea credinţei, cu care biserica românéscă greco-catolică e unită cu biserica catolică de ritul latin din Ungaria, si că aceste postulate nu cuprind nici de cum o abḑicere, fie chiar şi tacită, dela îndreptăţirea ei asupra fondurilor comune ale bisericei catolice din Ungaria.

IV. Conferenţa îşi ţine de datorie a da expresiune alipirei sale neclintite către Scaunul apostolic al Romei, apoi de omagiala supunere către Maiestatea Sa împĕratul şi regele apostolic al Ungariei; în fine de reverinţă fiască şi încredere deplină în archiereii preasfinţiţi ai provinciei bisericeşci greco-catolice române de Alba-Iulia şi Făgăraş.

V. Conferenţa decide a aduce aceste concluse la înalta cunoşcinţă a metropolitului de AlbaIulia şi Făgăraş şi a celorlalţi episcopi provinciali, cu rugarea: sĕ binevoéscă a le lua spre sciinţă şi eventuală întrebuinţare şi totodată sĕ intrevină cu tótă autoritatea lor la locurile competente pentru realisarea acestor postulate“.

Dela „Reuniunea română de musică din Sibiiu“.

La mulţămita, care i-a adresat-o comitetul Reuniunei române de musică din Sibiiu, d-lui Dimitrie Popoviciu, pentru conlucrarea sa strălucită la concertul reuniunei din 16 Iuniu a. c., Dl D. Popoviciu a înaintat Presidentului reuniunei o epistolă, care fiind de interes public, în urma dorinţei sale proprii, se dă prin acésta publicităţei.

D-Sale domnului George Dima,
preşedinte al Reuniunei române de
musică
în Sibiiu.

Prin onórea ce 'mi-aţi făcut de a mĕ chema sĕ conlucrez alăturí cu Reuniunea română din Sibiiu de sub presidiul şi conducerea D-vóstre, m'aţi măgulit deosebit de mult, şi nu găsesc destule cuvinte, ca sĕ vĕ exprim mulţămirile mele Este a treia-óră în cariera mea artistică, că mĕ abat cu plácere din drumul mare şi mĕ opresc în acest drăguţ şi ales cuib românesc, astăḑi cel mai frumos centru de cultură musicală al tuturor Românilor, atât din Regat, cât şi din celelalte ţinuturi locuite de Români. Nici nu e nevoe sĕ vĕ mai asigur, cât de plăcut am fost surprins, regăsind Societatea de musică aşa de bine organisată, încât cu ajutorul prea-excelentului Chor, cum şi a soliştilor fórte bine pregătiţi de a lua cu tótă încrederea asupra lor o aşa de mare rĕspundere, am reuşit sĕ dăm împreună un Op atât de însemnat şi greu, cum este Elias, de F. Mendelssohn-Bartholdy, pentru ântĕia-dată în graiul românesc şi într'un mod aşa de strălucit, cum póte puţine societăţi din lumea mare, cultă musicală, s'ar puté fălí. Eu privesc acéstă predare eminentă a măreţului Oratoriu dramatic ca un eveniment cultural în analele poporului nostru încă tînĕr într'ale artelor; şi acest eveniment artistic eu îl accentuez cu tot dinadinsul, şi aş vrea sĕ fac atenţi chiar pe cei din Regat, cu deosebire pe acei ce au pricepere şi bunul gust, sĕ se ocupe mai de aprópe, şi cu mai multă stăruinţă, şi sĕ dee odată un început mai hotărîtor în predarea, în învĕţarea şi aplicarea dramei musicale. Cum mĕ bucur din suflet, că valorósa D-vóstre Reuniune, fără nici o dotaţiune bănéscă, stă astăḑi la aşa înălţime, tot aşa îmi pare de rĕu, că şcólele de musică din Regat, aşa ḑisele Conservatóre de musică şi declamaţie, dotate cu subvenţiuni dela Stat mai bune decât cele mai multe din Conservatórele renumite din străinătate, acele dóue şcoli de musică din Bucuresci şi Iaşi, în treiḑeci şi mai bine de ani de existenţă n'au fost în stare sĕ înjghebe absolut nimic în direcţia cântului de ensemblu; cât despre celelalte neajunsuri, nici mai pomenesc, căci atunci ar fi prea multe de înşirat. — Reuniunea română de musică sibiană a fost mai însufleţită, mai activă; de sigur, că partea leului în acéstă muncă spornică vi-se cuvine D-vóstre, cum şi inteligenţei, bine-voitórei societăţi române, care lăsând tóte prejudiţiile la o parte, alérgă cu dragă inimă şi se grupéză în jurul şi sub distinsa D-vóstre conducere. Frumósele cuvinte, ce mi le-aţi adresat după Concertul Reuniunei, cum şi în adresa de mulţămire, care mi-o trimiteţi acum, mĕ mândresc şi-mi umple sufletul de bucurie; eu n'am făcut, decât sĕ-mi dau numai o parte din sciinţa, din puterea mea, pentru reuşita splendidă a acestei sĕrbări musicale. Mĕ voiu bucura şi mai mult, dacă bunul prilej ne va întrunĭ iarăşi, ca sĕ păşim şi mai departe în acéstă sănĕtósă cale a culturei simţĕmintelor frumóse.

Încât privesce partea remuneraţiei, vĕ spun drept şi cu părere de bine, că nu o primesc; sciu, că veniturile Reuniunei sunt mai mult ca modeste, deci sĕ amânăm pe altă vreme rĕsplata mea bănéscă. Eu vréu acum sĕ fac un compromis, şi anume: banii, cari îmi oferiţi, eu îi restituesc Reuniunei cu rugămintea, de a mĕ prenumĕra printre membrii ei. Primindu-mĕ în sînul D-vóstre, mĕ voiu mândrí, că fac parte din cea dintĕiu şi cea mai frumósă Reuniune de musică.

Primiţi, vĕ rog, domnule president, asigurarea stimei şi înaltei consideraţii, ce întotd'auna vĕ păstrez, şi vĕ rog, aveţi bunătatea a împărtăşí simţĕmintele mele de înaltă stimă întregei Reuniuni, pe care aveţi distinsa onóre de a o presida şi conduce.

D. Popovici Bârlădeanul,
prim Bariton dramatic al theatrelor de operă
din Praga, Stuttgart, Bayreuth etc. etc.

Sibiiu, 1897, în luna Iuniu.

Dela „Reuniunea femeilor române din Sibiiu“.

Dare de sémă.

Pentru sortitura de obiecte ce se va arangia din partea „Reuniunei femeilor române din Sibiiu“, au mai incurs:

Dela d-na Zoe Petric, protopopésă în Braşov 5 fl., trimişi prin d-na Agnes Duşoiu.

Dela d-na Virginia Doctor, preotésă, Haşfalĕu, 1 fl.

Dela d-na Maria C. Popp, soţie de funcţionar de bancă, Sibiiu, 1 ţiitor de jurnale.

Din comuna Caţa: Dela d-na Elisaveta Mircea, preotésă, 1 ştergar ţĕrănesc; dela d şóra Eugenia M. Mircea, 1 ţiitor de perii; dela d. Maria G. Cabaşiu 1 ştergar ţĕrănesc; dela d-na Ana I. Cabaşiu 1 merindéţă; dela d. Victoria I. Cornea 1 ştergar ţĕr.; dela d. Elisabeta Cornea 1 merindéţă; dela d. Anghelina Bucur 1 merindéţă; dela d. Maria Cabaşiu 1 ştergar; dela d. Bucura Comşa 1 ştergar; dela d. Cornelia Sasu n. Ursu 1 merindéţă; dela d. Elisafta G. Lungu 1 ştergar de culme; dela d. Elisabeta I. Lungu 1 ştergar de culme; dela d. Maria Boeriu 1 ştergar de culme; — colectate prin d-şóra Eugenia M. Mircea.

Dela d-na Maria Borcia, vĕduvă de adv., Sibiiu, 2 ştergare românesci.

Dela d-na Eugenia R. Petric, soţie de cassar, Sibiiu, 1 tacâm de argint, pentru pesce.

Dela d-şóra Teresa Pipoş, Sibiiu, 1 milieux brodat, şi 1 service de liqueur.

Dela d-şóra Ida Pipoş, Sibiiu, 1 service de mocca pentru 6 persóne.

Dela dl Ioan Băilă, student, Sibiiu, 1 service pentru fumători, sculptat.

Dela d-şóra Iuliana Dancăş, Rĕşinari, 1 cassetă brodată pentru mănuşi.

Dela d-şóra Aurelia Roşca, Fizeş-Sânpetru, 1 perină de divan, brodată.

Dela d-şóra Mărióra Pĕtruţiu din Şepreuş 1 ştergar decorativ, 1 cursor brodat şi 1 săculeţ pentru părete.

Dela d-şóra Emilia Petruţiu din Şepreuş 2 tablete.

Dela d-na Maria Moldovan, protopopésă în Mediaş, 1 covor, industr. de casă.

Dela d-şóra Ida Serafin, comerciantă în Sibiiu, 1 perină de divan, brodată.

Dela d-na Sofia Cosmuţa n. Bechnitz, Sibiiu, 2 ştergare românesci.

Din Sĕlişte: dela d. Maria Stoica, 1 faţă de masă, industr. de casă; d. Agapia Vulc, 1 pachiol; d. Maria P. Comsa, 1 păreche şurţe sĕlişteneşci; d. Maria Borcia 1 cămăşuţă ţĕrănéscă; d. Elisabeta Herţa şi Ana Neamţu 1 iie sĕliştenéscă; d. Marina Lupaş, 1 săculeţ ţĕrănesc; d. Ana Herţa Lupaş, 1 săculeţ ţĕrănesc; d. Maria Andrásy, 1 merindéţă; d. Paraschiva I. Comşa, 1 cămăşuţă ţĕrănéscă; d-nul Simeon Simioneti, pantofar. 1 păreche de ghete de copii; d. Paraschiva Jurca, 1 ştergar ţĕrănesc; d. Paraschiva Herţa, 1 merindéţă; d. Paraschiva Lăpădat, 1 merindéţă; d. Ana Chirca, 1 merindéţă; d. Elisaveta N. Beju, 1 merindéţă; d. Ana Schitea, 1 merindéţă; d, Elena Gogonea, 1 ştergar, industr. de casă; d. Sora Popa, 1 merindéţă; d. Paraschiva Lăpădat 1 merindéţă; d-na Elisaveta Beju, pânză ($1^1/_4$ m., ind. de casă); d. Paraschiva D. Roşca, material pentru un săculeţ; d. Paraschiva D. Chirca, 1 merindéţă; d. Ana Dumitru Ghibu, 1 batistă ţĕrănéscă, brodată; d. Stana Popa, 1 batistă ţĕrănéscă brodată; d-na Ana V. Popa, 1 merindéţă; d. Paraschiva I. Haşigan, 1 ştergar, industr. de casă; d. Maria Sora

1 ştergar, industrie de casă; d, Marina Hîra, 1 merindéţă; d. Maria Ior. Roşca, 1 ştergar ind. de casă; d. Ana Popa, 1 faţă de perină ţĕrănéscă; d. Stana Popa, 1 merindéţă; d şóra Cornelia Stoica, înv., 1 cămăşuţă pentru băeţi, — colectate prin d-şóra Cornelia Stoica.

Dela d. Valeria Tanco, profesóră, Năsĕud, 1 cursor, ind. de casă.

Din Haşfalĕu: d-şóra Victoria E. Doctor a colectat dela d. Elena A. Doctor, o taviţă p. lampă; d. Victoria E. Doctor o ţiitóre de perii; d. Emilia A. Doctor o perinıţă pentru ace; dela ţĕrancele: Ana Soanea, Veronica Soanea, Ana I. Lăpădat, Mărinca Lăpădat, Maria Z. Coman, Maria N. Coman, Florica P. Morariu, Ana Cosma, Ioana D. Drăgiciu, Ioana Larga, Ana Tenea, Ana D. Morariu, Maria Mihaiu, Ioana Savu: câte un ştergar ţĕrănesc; dela ţĕrancele: Veronica Căpăţină, Maria Ponciu, Rafila Coman, Ana I. Lăpădat, Ioana Felegian, Ana I. Tesculă, Ana G. Tesculă, Paraschiva Tesculă, Maria N. Ponciu, Maria Savu, Diana Maior, Maria Solomon, Veronica Mihu: câte o merindéţă.

Dela d-şóra Vióra Eug. Ignat, Beiuş, 1 garnit. brodată p. canapea.

Dela d-şóra Eug. Iovescu, profesóră, Sibiiu, 6 stergare, industrie de casă.

Dela d-şóra Mărióra Balteş, elevă a şcótei „Reun. femeilor rom.“ Sibiiu, 1 stergar brodat, şi o tăviţă brodată p. lampă.

Din Nădăşelul-ung.: d-şóra Maria C. Drăgan, a colectat: dela d-şóra Maria C. Drăgan, 1 servietă brodată, dela d. Maria Pop, înv., d Raveca Drăgan, soţie de notar, d. Maria Toşa, Maria Costea, Nastasia Fodor, Nastasia Mocan, Nastasia Farago, Todosia Câmpean. Nastasia Cadiş, Ana Cadiş, Veronica Toşa, Ana Moldovan, Nastasia Lăpuşan, Maria Farago, Todosia Farago, Nastasia Gilăuan, Florica Farago, Maria Broica, Nastasia Farago, Oniţa Toşa, Nastasia Toşa, Maria Farago, Ana Câmpean, Dochiţa Toşa, Maria Galoş: câte un stergar, industrie de casă.

Dela d-şóra Tinica Pĕcurariu, Sibiiu, 1 mapă de scris, brodată.

Dela d-şóra Alma Păcurariu, Sibiiu, 1 coşuleţ brodat, pentru prăjituri de ceaiu.

Dela d-na Irina Bardosy n. Nistor, soţie de insp. şcol. pens., Sibiiu, 3 dantele croşetate p. perini.

Dela d-şóra Valeria Bardosy, Sibiiu, 1 milieux brodat.

Dela d-şóra Sabina Brote, Sibiiu, 1 tabletă brodată, p. masă de salon.

Dela d-şóra Angela Pletos, Năsĕud, 1 etagieră pentru verandă, arsă şi pictată.

Dela d-şóra Mărióra Spătariu, Verşeţ, o perină brodată, p. canapea, 1 cadră brodată, p. fotografie şi 1 ţiitor croşetat, pentru burete.

Pentru tóte aceste preţióse contribuiri rugăm şi pe acéstă cale pe generósele donatóre şi donatori, sĕ priméscă expresiunea căldurósei nóstre mulţămiri.

Biroul reuniunei femeilor române din Sibiiu.

Sibiiu, în 24 Iuniu, 1897.

Maria Cosma m. p., presidentă. Dr. *N. Vecerdea* m p., secretar.

Din România.

Ameliorarea stărei sănătăţii Principelui Ferdinand, moştenitorul de tron, continuă. Fiind clima dela Cotroceni puţin priinciósă convalescenţei Alteţei Sale, îndată ce va fi cu putinţă, probabil va fi transportat de acolo, la Sinaia ori aiurea.

*

În Octombre a. c., se va ţiné la Berlin un congres internaţional pentru combaterea leprei.

Ministrul de interne a delegat pentru congresul acesta pe domnii doctori Babeş şi Kalinder; administraţia spitalului Brâncovenesc pe domnii d-ri Petrini-Paul şi Kalinder.

*

În timpul din urmă s'au întêmplat mari inundaţii. Pentru ajutorarea încâtva a celor păgubiţi de tot, societatea centrală agricolă a subscris 10,000 de lei. Comunicaţia încă a fost întreruptă în multe părţi din causa acestor inundaţii.

Noutăţi.

Din causa sântei sĕrbători a „Nasc. S. Ioan Botez.“, numĕrul proxim al fóiei nóstre va apăré numai Joi în 26 Iuniu st. v. a. c.

* * *

Bóla Monarchului. La bursa din Viena şi în unele părţi ale oraşului s'a rĕspândit vestea, că Monarchui ar zăcea bolnav. S'a constatat însĕ, că Maj. Sa se află perfect de bine. Ḑilele din urmă a acordat şi audenţii, ér alaltăeri a plecat la Ischl.

* * *

Archiducele Lipot Salvator, cu familia a sosit în 27 a curentei în Wörishofen şi întrebuinţéză cura lui Kneipp.

* * *

Iubileul reginei Victoria. Regina Victoria a primit Sâmbătă omagiile membrilor casei de jos. Auḑind regina, că cu prilegiul acela, din causa unei neatenţii nu toţi membrii au fost de faţă, şi astfel nu toţi au avut prilegiul sĕ o vadă, a acordat o nóuă primire a respectivilor deputaţi şi soţiilor lor, pe aḑi după prânḑ în Windsor.

* * *

Archiducele Iosif a fost numit din partea universităţii din Cluş, doctor de onóre. Archiducele a primit dinstincţia- enunţând la timpul sĕu, că pentru primirea diplomei va merge la Cluş în persónă. In 6 Iulie — se ḑice — că archiducele va călĕtorì în scopul acesta la Cluş, unde se fac pregătiri pentru o primire cuviinciósă.

* * *

Regele Siamului a plecat din Budapesta Mercuri séra. La gară a fost însoţit de ministrii Perczel şi Darányi. Cu prilegiul petrecerei sale în capitala ungară, a distins pe mai multe notabilităţi cu diferite orduri. Intre cei distinşi sunt ministrii: Bánffy, Perczel şi Darányi.

* * *

Dar pentru biserică. Locuitorii George Mircea şi soţia sa Elisabeta din Caţa (pp-Cohalmului) au dăruit pe séma bisericei nóstre gr.-or. rom. din Ţĕlina (pp. Sighişórei) un rênd de vestminte bisericesci, de cari biserica avea mare trebuinţă. Priméscă deci pentru acest dar mărinimos călduróse mulţămiri, dorindu-le deplină sănătate şi viéţă îndelungată, ca sĕ pótă face încă multe fapte bune pentru mêntuirea sufletului lor şi a deaprópelui.

Ţĕlina, 15 Iunie 1897.

În numele parochienılor:

N. Brânduş.
invĕţător.

* * *

Examene. În comuna Alun s'a ţinut examenul la 4 Maiu, sub conducerea parochului Iosif Suciu fiind presenţi 18 şcolari, învĕţător Spiridon Popa, resultatul examenului îndestulitor.

În Cincis s'a ţinut la 14 Maiu, presenţi 20 şcolari, sub conducerea adm. protopresbiteral Avram Stanca, învĕţător Stefan Aruncutean, resultatul îndestulitor.

În Boz s'a ţinut la 20 Maiu, sub conducerea parochului din Zlasti, Leontin Ungur, presenţi 30 şcolari, învĕţător Ieronim Ungur, resultatul îndestulitor.

În Petrila, parochia de sus „Gergani“, s'a ţinut la 23 Maiu a. m., sub conducerea adm. protopresb. fiind de faţă ambii preoţi de acolo şi public numeros, presenţi 37 şcolari, înv. Simeon Albu, resultatul examenului clasificat de bun.

În Petrila, parochia de jos „Brad“, s'a ţinut examenul tot sub conducerea adm. protopresb. dela 1 óră p. m, fiind şcolari presenţi numai 16 la numĕr, resultatul examenului slab.

În Baia lui Craiu Toplitia cu filielele s'a ţinut la 9 Maiu, învĕţător Ioan Pop, presenţi 15 şcolari, resultatul bun.

În Bărăşti s'a ţinut examenul la 27 Maiu, sub conducerea adm. protopresb. fiind presenţi 56 şcolari, învĕţător George B. Reitescu, care a dovedit un resultat fórte bun.

În Nucşóra s'a ţinut examenul tot în 27 Maiu, sub conducerea parochului Zacharie Muntean, din Sălasiu, presenţi 25 şcolari, învĕţător Ioachim Cerbicean, resultatul după împregiurări a fost îndestulitor.

În Ohaba de sub pétră, examenul s'a ţinut la 28 Maiu, sub conducerea adm. protopresb., presenţi 31 şcolari, învĕţător Iosif Armean, examenul a fost bun.

In Sânpetru s'a ţinut examenul tot în 28 Maiu, sub conducerea adm. protopresb., presenţi 63 şcolari şi public numeros, învĕţător Nicolau Pĕcurariu, spor bunişor.

In Petroşeni s'a ţinut examenul la 6 Iuniu, sub conducerea adm. protopresb. fiind presenţi 29 şcolari, învĕţător George Şandru, de faţă o mulţime de popor de rînd şi inteliginţa, examenul a fost bun.

In Liveḑeni s'a ţinut examenul la 24 Maiu, sub conducerea adm. protopresb., presenţi 19 şcolari, învĕţător Dumitru Savu din Sebeş, care deşi în etate înaintat şi postul şi l'a ocupat numai prin Ianuar, totuşi a arătat un spor bun cu şcolarii sei şi poporul a fost mulţămit cu d-sa.

* * *

Diletanţii meseriaşi români din Sibiiu. Invită la „producţiunea teatrală“ împreună cu joc, ce se va arangia Sâmbătă, în 28 Iuniu (10 Iuliu) 1897, în pavilionul dela „Hermannsgarten“. Venitul curat e destinat în scop filantropic. Inceputul la 8 óre séra, sala e eluminată cu lumină electrică. Preţurile de intrare: locul I.: domnii 80 cr., damele 60 cr., familia à 3 persóne 1 fl. 50 cr. — Locul II.: domnii 60 cr., damele 40 cr., familia a 3 persóne 1 fl. 20 cr. Biletele de intrare se capĕtă dela 4 Iulie n., la „Tipografia“, soc. pe acţiuni, str. Poplăcii nr. 15, la „Librăria archidiecesană“, str. Măcelarilor nr. 45 şi séra la cassă. Suprasolviri se primesc cu mulţămită şi se vor cuita pe cale ḑiaristica.

Programa: „*Un secret*“, vodevil în 4 acte, traducere de dómna Zoti Hodoş.

Persónele: Ioan Milescu, consilier, dl Ioan Morariu; Octavia, soţia lui, d-şóra Aurelia Bogorin; Marta, nepóta lor, d-şóra Maria Costea; Valeria, nepóta lor, d-şóra Elena Popp; Dr. Vasile Scarlat, dl Vasilie Medrea; Cornel Haralampie, dl Iosif Chidu; Lidia Valean, balerină, d şóra Eugenia Călborean; Alex. Zorilă, locotenent, dl D. Zickeli; Jean, servitor, dl Demetriu Axente; Măriuca, servitóre, d-şóra Paraschiva Stanciu; un chelner, ⁂. După producţiune joc.

NB. Acei Preastimaţi Domni, cari din eróre nu vor fi primit invitare specială, sunt rugaţi a se considera prin acésta de învitaţi.

* * *

Catastrofa dela Colomea. Din Lemberg sosesc sciri teribile despre catastrofa din Colomea. Cassa postală de pe tren a fost găsită. Intre cei scăpaţi în viéţă e şi Felix Löwenstein şi soţia medicului de regiment Zeiler pe care soţul ei a aruncat-o pe feréstră în momentul suprem. Zeiler a căḑut jertfă. Unele foi aduc scirea, cà numĕrul morţilor e 9, ér a celor vulneraţi 12. Podul a fost mânat de apă cu desĕvêrşire. Lângă pod se află casa de vamă a oraşului, care s'a umplut de apă. Păzitorul s'a urcat în pod de gróza primejdiei, de acolo a vĕḑut trenul apropiindu-se. Atunci podul nu mai era. Păzitorul sbera din rĕsputeri sĕ opréscă trenul, dar graiul nu i s'a auḑit. Deşi rîul Kozaczovska a scăḑut cu 1 metru, locomotiva tot nu e visibilă încă. Maşinistul a cărui cadavru a fost găsit, avé mâna înţepenită pe signal. Incă 20 de pasageri lipsesc. Din incidentul catastrofei Maj. Sa a dat din casseta proprie 2000 fl. pentru păgubiţii din Colomea, pentru ceialalţi păgubiţi a trimis 1000 fl. Locoţiitorul a dat păgubiţ lor prin catastrofă 1000 fl. din fondul menit spre acest scop.

* * *

Chelnerii contra bacşişului. Abḑicerea de bacşiş de mult îi preocupă pe chelnerii din Budapesta. Ei ţin a fi dejositor sĕ priméscă bani de cinste pentru-că din pricina acésta stăpânii lor, computând bacşisul nu le dau simbrie bună. In Helveţia şi în America întrégă s'a şters bacşisul. O parte a chelnerilor a renoit mişcarea în acest scop. Ei vréu simbrie cinstită, şi ştergerea bacşişului. Au lansat apeluri în scopul întrunirei în o adunare monstră, în ḑilele aceste.

* * *

Pod surpat. Intre comunele Soborsin şi Valea-mare s'a surpat ḑilele trecute podul ce duce preste Murĕş. Dóue care încărcate cu sare treceau tocmai peste pod, când acesta s'a ruinat total îngropând sub el carele şi pricinuind rane grele cărăuşilor.

* * *

Invitare. Coratoratul bisericesc gr. cat. din Felfălàu învită la sânţirea bisericei celei nóue ce se va îndeplinì Duminecă în 11 Iuliu st. n. 1897, cu care ocasiune se va arangia şi o petrecere cu dans. Preţul întrării: de persónă 50 cr., de familie 1 fl. v. a. Venitul curat este destinat în favorul sântei biserici. Inceputul la 4 óre p. m. NB. Prea stimatele familii în timpul petrecerei sunt avisate la provisiunea proprie. Ofertele marinimóse se vor primi cu mulţumită şi se vor cuita pe cale ḑiaristică.

Din public. *)

Redacţiunei „Tribunei!“

Publicând în „Telegraful Român“ de aḑi „Cuvêntul de rĕmas bun“ al meu, nici pe departe nu m'am gândit la „Tribuna“, ca ea sĕ reproducă, voind tocmai prin faptul, că m'am dus la „Telegraful“, a arăta dispreţul meu faţă de conducerea „Tribunei“.

Permiţĕndu-vĕ a reproduce din „Telegraful“, aţi făcut-o din una dintre aceste dóue consideraţiuni: prostie ori înşelătorie. Căci, séu nu simţiţi dojana - palmă, ce v'am dat-o alegêndu mi pentru „Cuvêntul de rĕmas bun“ „Telegraful Român“, ér nu pe voi, cari maltrataţi cu peniţe hârtia şi o mâzgăliţi cu cernélă, séu aţi făcut-o din înşĕlătorie, voind a arăta publicului, că nu vĕ dispreţuesc, voind a vĕ face reclamă cu numele meu.

Alegeţi dar dintre acestea dóue consideraţii una care vĕ place: prostie, ori înşĕlătorie.

Aveţi la urma urmelor cel puţin atâta cinste şi publicaţi şi presenta scrisóre rectificătóre.

Primiţi ce credeţi că vĕ păstrez.

Sibiiu, 1 Iunie n. 1897.

G. Augustini.

P. S. La Dl Păcăţan nu se refer aceste şire.

Mulţămită publică.

Cu ocasiunea convenirei sociale împreunată cu producţiune teatrală ţinută la 15/27 Aprilie a. c., (a 3-a ḑi de Pasci) în localul şcólei gr.-or. din Veneţia inferióră a binevoit a suprasolví:

Domnii: George Comaniciu, notar 80 cr. şi Virgil Pop, paroch 80 cr., din Veneţia inferióră. Emil Pop, notar 80 cr., Valeriu Sassebeşi, practicant de notar 50 cr., ambii din Şinca veche. George Pop, notar 30 cr., Nicolau Bâţa, magistru postal 30 cr., din Perşaui. Ión Popiţa, paroch în Comana inferióră 1 fl. 10 cr., Dumitru Bărbat, paroch în Şercăiţa 30 cr., George Comşa, învĕţ. în Comana superióră 30 cr. şi Ehrenvald Adolf comersant în Veneţia inferióră cu 30 cr.

Prea stimaţilor domni, ca contribuenţi li-sĕ exprimă şi pe acéstă cale adâncă mulţămită pentru aceste solviri şi întreg onoratului public, care a participat la acéstă convenire.

Venitul curat, substrăgêndu-se spesele, a fost de 10 fl. 42 cr., v. a., care a incurs în fondul şcólei.

Veneţia inferióră, în 20 Aprilie 1897.

Mateiu Mateiu,
învĕţ. dirig.

Mătasă-foulard dela 60 cr. până la fl. 3.35 de metru — japoneză, chineză etc. în cele mai nouĕ mostre şi colori, precum şi **mătasă-Henneberg** négră, albă şi colorată dela 45 cr. până la fl. 14.65 de metru, lucie, vărgată, mostrată, damast etc. (circa 240 calităţi diferite, 2000 colori şi dessinuri etc.). Mărfurile comandate precum şi *mostrele le expedéză cu întórcerea postei în casă, franco şi scutite de vamă,* **fabricile de mătasă din Zürich ale lui G. HENNEBERG,** (*furnisor de curte c. şi r.*). Scrisorile adresate în Elveţia sunt a se provedé cu marcă de 10 cr., cărţile postale cu 5 cr. Comandele scrise în limba română sĕ execută punctual. [45] 4

3562/97 Szám.
polg.

[85] 1—3

Hirdetmény.

A nagy-szebeni kir. törvényszék részéről közzététetik, hogy Récse község határának általános tagositása megengedése feletti tárgyalást Krauss József birtokos kérelme folytán elrendelte és annak hatarnapul **1897. évi augusztus hó 10-ik** napját d. e. 9 órakor a récsei községi irodába kitűzte.

Ezen tárgyalásra az őssze érdekelt birtokosok azon megjegyzéssel idéztetnek meg, hogy az arra meg nem jelenő birtokosok a tagositásba beleegyezőknek fognak tekintetni.

A nagy-szebeni kir. törvényszéknek 1897-évi junius hó 18-án tartott űléséből.

Phleps Frigyes, h. elnők. *Sebestyén,* jegyző.

---

*) Pentru cele publicate în rubrica acésta redacţiunea nu este responsabilă.

Redactor prov. Gavriil Hango.

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane

Nr. 69. Sibiiu, Joi, 26 Iuniu (8 Iuliu) 1897. **Anul XLV.**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
la „Tel. Rom.“ într'una cu suplementul „Fóia Pedagogică“
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Prenumerațiune nóuă

la

„Telegraful român“,

care apare de trei ori pe sĕptĕmână deschidem pe pătrariul III. Iuliu August și Septembre al anului 1897, cu prețul cel mai moderat, ce se póte vedé în fruntea fóiei.

Prelângă „Telegraful Roman“ tot la 2 sĕptĕmâni se va da gratuit ca suplement „Fóia pedagogică‘.

Banii de prenumerațiune se trimit mai cu înlesnire pe lângă asignațiuni postale (Posta utalvány — Post-Anweisung.) Numele prenumerantului, al comunei, unde se află cu domiciliul și eventual al postei ultime, sĕ fie scrise bine, ca sĕ se pótă ceti.

Se atrage atențiunea on. domni abonați, al căror abonament s'a sfêrșit, sĕ-și înnoéscă abonamentul, pentru-că altfel expeditura va fi silită a sista espedarea fóiei.

Editura „Telegrafului Român“
în Sibiiu.

Conferența românilor uniți.

(*) Cetitorii nostri cunosc deja din n-rul 68. al „Tel. Rom.“ conclusele luate cu unanimitate de voturi în conferența convocată de fruntașii laici ai românilor uniți pe 17/29 Iuniu la Cluj. din incidentul punerei la cale a convocărei congresului catolicilor, pentru organisarea autonomiei bisericei catolice din Ungaria.

Conferența a fost bine cercetată. Afară de părțile bănățene au fost representați în ea toți românii uniți — peste 200 persóne, — și dacă comunicațiunea cu calea ferată nu era întreruptă la Aghireș, numĕrul celor presenți era și mai mare.

Clerul încă a fost bine representat, și se póte ḑice, că atât prin cei presenți, cât și prin cei cari prin adrese și telegrame și-au însinuat aderența la conclusele conferenței, s'au manifestat toți cei chemați a se interesa de afacerile naționale-bisericesci ale românilor uniți.

Sub presiunea opiniunei publice, manifestată prin ḑiare în urma convocării acelei conferențe, s'au întrunit în Blaj la 11/23 Iuniu și episcopii gr.-catolici cu secretarii lor într'o conferență, sub presidiul metropolitului, în care, pe cât scim din ḑiare, și ei ar fi luat posiție față de congresul catolicilor.

Despre conclusele acestui sinod episcopesc fórte puțin s'a străcurat până acuma în public.

Tot ce s'a publicat este, că episcopatul ar fi decis „sĕ se facă representațiune la Maiestatea Sa pentru apărarea drepturilor bisericei unite“ („Tribuna“ nr. 130).

„Unirea“ circumscrie acest conclus într'o ediție separată cu următórele cuvinte:

„Episcopii nostri s'au adunat în conferință comună pentru a hotărî o procedere comună și solidară în chestiunea însemnată a autonomiei, care așa de mult agitéză spiritele credincioșilor nostri. Și decisiunea ce o iau e, *sĕ lămurĕscă* înaintea supremului patron al bisericei posiția de drept public a provinciei nóstre bisericesci greco-catolice române de Alba-Iulia și Făgăraș, cerêndu-i sĕ aibă și în viitor sub înaltul sĕu scut aceste drepturi“.

Ce vor fi aceste „lămuriri“, nime nu póte sci cu positivitate.

Corespondenții ḑiarelor române susțin, că episcopatul ar fi hotărît, ca nici într'un cas sĕ nu intre în congresul catolicilor convocat de Primatele Ungariei, și că s'au angajat la solidaritate. „Alkotmány“ însĕ, care ca organul partidului poporal (catolic) pretinde a fi bine informat, ḑice, că refusul episcopatului greco-catolic român, de a participa la congresul general al catolicilor, n'ar fi așa categoric, ci intrarea lor în congres ar fi condiționată dela împlinirea unor postulate juste ale lor.

Noi nu vrem sĕ cercăm, cine póte avé drept? Timpul va descoperi tóte, ci ne mărginim a constata numai, că conferența din Cluș a fost mulțumită cu atitudinea episcopatului, și prin conclusul IV i-a și votat încredere, ér executarea concluselor sale o-a încredințat tot episcopilor (concl. V.), voind sĕ manifeste prin acésta, că toți credincioșii bisericei române unite sunt solidari cu episcopatul întru apĕrarea drepturilor autonomice ale bisericei, și că realisarea postulatelor conferenței numai în deplină armonie cu capii dieceselor se póte spera.

Este vrednică de tótă lauda acésta atitudine înțeléptă a conferenței, demnă de ponderositatea causei și dovadă de maturitatea celor ce au observat-o.

Cu acestea, ca ortodoxi am puté încheia aprecierile nóstre asupra concluselor unei conferențe a uniților, cari pentru noi din punct de vedere confesional au numai însĕmnătate istorică. Ca Români și frați de sânge cu credincioșii bisericei unite însĕ nu ne putem dispensa de datoria de ale aprecia și din punct de vedere național, pentru-că temerile de periclitarea caracterului național al bisericei lor au pus în mișcare pe frații uniți, ca sĕ implóre ajutoriul celor mai înalți factori în stat și în biserică, în lupta lor contra intențiunilor de amalgamisare a bisericei romano-catolice.

Noi credem, că suntem în deplin acord cu membrii conferenței, când susținem, că biserica unită numai așa are sens, dacă este națională, pentru-că din capul locului numai din acest punct de vedere i-s'a susținut ritul oriental. Românii uniți deci trebue sĕ subordineze ori ce altfel de interese caracterului național al bisericei lor, și în cas de necesitate sĕ fie resoluți a se lipsi și chiar de unele favoruri, de cari se bucură dela romano-catolici, în urma legăturei lor de credință cu ei, dacă altmintrea nu și-ar puté salva caracterul național al bisericei.

Din acest punct de vedere conclusul III. în care se ḑice „că aceste postulate nu cuprind nici decum o abḑicere, fie chiar și tacită, dela îndreptățirea ei (a bisericei române greco-catolice) asupra fondurilor comune ale bisericei catolice din Ungaria“ -- nu avea loc între celelalte concluse.

Ori cine, care cetesce cu atențiune acest punct, după postulatele corecte și energice I. și II, trebue sĕ-și pună întrebarea, că: „óre pentru-ce s'a susceput și acest punct, care represintă varḑa din cunoscutul proverb cu *„et caulis et capra“*?

Pun membrii conferenței așa mare pond pe pretinsul „drept“ la fondurile „comune“ ale bisericei catolice din Ungaria, încât déca p. e. autonomia separată a bisericei române unite s'ar condiționa dela tăiarea țiței ce o sug uniții din Ungaria dela fondurile catolice, ei ar putea șovăí întru alegerea autonomiei românesci séu a statului quo catolic?

Noi dăm cu socotéla, că punctul III. s'a primit în conferență de dragul solidarității, la insistența ungurenilor, dar totodată ne și temem, că acel punct va devení calul troian în fortăréța autonomiei inchipuite.

Ce bine a adus românilor, din punct de vedere național, ajutorul bănesc, care 'l capĕtă uniții ungureni dela fondurile catolice din Ungaria, și peste tot, dreptul de patronat al parochiilor unite situate în dominii catolice?

Sĕ înșirăm unele din acele bunătăți.

La primul loc punem lipsa unui institut teologic în diecesa Orăḑii.

Diecesa Orăḑii, care dispune de un dominiu din 74 comune, cu păduri imense, care varsă astăḑi un venit curat anual de peste 200,000 fl. din care episcopul actual a făcut și până acum fonduri de sute de mii pentru gimnasiul din Beinș, pentru internatul sĕu și pentru școla de fete: spre dauna bisericei unite și spre dauna națională a tuturor românilor, nu are nici până astăḑi seminar și institut teologic propriu.

Și óre pentru-ce?

Dóră pentru-că acel dominiu n'ar fi în stare sĕ supórte pe lângă dotațiunea episcopului și sarcinile unui seminar teologic?

Nu pentru asta, ci pentru-că bisericei catolice și guvernului le vine mai bine la socotélă întru ajungerea scopurilor lor, ca clericii români gr.-catolici sĕ se créscă dimpreună cu cei romano-catolici prin institutele catolice din Budapesta, Oradea și Sătmar și în cel rutean din Ungvár, și acolo-i adăpostesce pe spesele fondurilor catolice, ér episcopilor uniți din Orade le-a venit acésta bine la socotélă din punct de vedere material, și se tem, că într'un institut propriu românesc li s'ar denega acel ajutor séu póte nici chiar nu li s'ar permite înființarea unui institut teologic propriu, ca superflu din punct de vedere catolic.

Resultatul crescerei ce o capĕtă clericii gr. cat. români prin seminariile romano-catolice, este limba maternă maghiară prin cele mai multe familii ale preoților gr. cat. din diecesa Orăḑii, excepțiune făcênd aprópe numai aceia, cari au fost și profesori la gimnasiul din Beinș.

Resultatul acelei cresceri și a congruei, care o capĕtă preoții gr. cat. din fondurile catolice, este indiferentismul, cu care se pórtă cea mai mare parte a poporului păstorit de acei preoți, față cu afacerile bisericesci și naționale și aprópe incapacitatea de a resista tendințelor de desnaționalisare.

Sĕ nu vorbim și de abusul, care se face sub pretextul scutirei de sarcini bisericesci și școlare cu ajutoriul congruei, pentru vênarea de suflete, prin ce se lățesce demoralisarea în popor și se zădărnicesce susținerea școlelor confesionale.

Tot resultatul acelei cresceri comune este și spiritul intolerant față de frații de același sânge, despre care s'a mai scris prin ḑiare chiar cu privire la instituțiunile culturale din Beinș, cătră care cu drept cuvênt se mai póte adauge și faptul, că d-șóra Stolojan, care a fost profesóră și la școla de fetițe a reuniunei femeilor române din Sibiiu și la ceea a reun. fem. rom. din Arad, a trebuit sĕ-și părăséscă legea, pentru-ca sĕ pótă devení directóră la internatul de fete Pavelian din Beinș, precum s'a întêmplat și cu dl Ioan E. Prodan, instructorul actual de gimnastică dela gimnasiul din Blaș, trecut acolo dela gimnasiul din Brașov.

Despre folósele naționale ale patronatelor catolice, va fi de ajuns sĕ amintim numai casurile publicate prin gazete în anul acesta, în cari episcopul r. catolic Schlauch la parochiile unite din dominiul seu n'a denumit nici pe unul din candidații consistorului unit din Orade, ci a denumit pe care i a plăcut lui din punct de vedere maghiar.

Chiar și maghiarisarea gimnasiului românesc gr.-cath. din Beinș a urmat din un incident de umilire catolică față de episcopul Schlauch, când și-a cercetat parochia din Beinș.

Tóte acestea pot fi interese catolice, nu pot fi însĕ interese românesci.

Multe lucruri neromânesci s'ar mai puté înșira, cari nu s'ar fi putut întêmpla, dacă biserica unită s'ar fi mărginit numai pe lângă observarea strictă a contractului nefalsificat, încheiat nainte cu 200 ani, când protopărinții celor întruniți la Cluș au primit unirea, pe care ei o numesc și „sfântă“, dar credem, că și cele enarate sunt de ajuns, ca ori-care român nepreocupat sĕ pótă judeca, dacă merită, ca frații uniți, dacă vreau sĕ remână români, sĕ-și condiționeze autonomia bisericei naționale dela astfel de ajutóre ale romano-catolicilor, cari nu numai le paraliséză independența, dar cari, după resultatele de până aci, numai desastre au produs pe terenul național.

Nime nu póte sci ce resultat va avé acțiunea Românilor uniți.

Noi le dorim isbândă completă în sensul actului de unire fără iesuitul aplicat contra textului și sensului acelui act.

Noi numai bucura ne-am puté, dacă ambele biserici românesci autonome, cu arme egale ar emula întru susținerea credinței și întru cultivarea și moralisarea poporului român.

Ori le va succede însĕ de a-și câștiga o autonomie cu tóte atributele sale, ori ba, aceea credem că, dacă până în fine vor rĕmânea constanți, prelați și credincioși, cu sila nici o putere nu-i va puté înfunda în căldarea nimicitóre a autonomiei bisericei romano-catolice.

In fine ne place a spera şi aceea, că prelaţii lor, luând act de spiritul românesc manifestat în conferenţa din Cluş, aprobat de toţi Românii fără diferinţă de confesiune, chiar şi rĕmânênd în situaţiunea actuală, vor ţiné cont de acela.

Aşa sĕ fie!

Românii din Tesalia şi Turcia. Citim în Neue Freise Presse:

Constantinopole, 29 Iuniu (telegramă particulară). Delegaţi ai Românilor au înmanuat ambasadorilor o nouă petiţiune cu următorul conţinut:

Anexata hartă etnografică a Tesaliei arată importanţa populaţiei aromânesci. Cu acésta ocasie repetăm cu respect rugăciunea nóstră, ca Excelenţa vóstră sĕ ia în considerare dorinţele legitime ale poporului român şi sĕ le satisfacă: poporul român vrea se rămâie sub domnia otomană. Numai stăpânirea otomană îi garantéză conservarea intereselor naţionale şi economice şi a drepturilor sale legitime.

Rugăm, ca la rectificarea frontariilor greco-turce, românii sĕ nu devie sub dominaţiunea greacă. Românii sunt numeroşi în tóte părţile Tesaliei, şi mai cu sémă, cum se vede pe alăturata hartă, în districtul Tricala. Cantonul Aspropotamo conţine 42 de oraşe locuite exclusiv de români. Populaţia acestor 42 de oraşe e de 50,000 locuitori.

Rugăm ca glasurile nóstre sĕ fie ascultate, drepturile nóstre ocrotite; sĕ nu se permită ca poporul nostru, un popor creştin de rasă negreacă, sĕ cadă la sfîrşitul secolului 19. victimă intereselor unui popor mic, eterogen, al unui stat microscopic, care a dovedit, că e mai de grabă un factor de desordine, decât de ordine publică, de muncă roditóre şi de civilisaţie.

Bűlow ca ambasador german în România. În unul din numerii trecuţi ai foii nóstre am amintit, că noul candidat de subcancelar al Germaniei, dl Bűlow, a fost timp de 6 ani activ în calitatea acésta în Bucuresci. Etă ce scrie „Vossische Zeitung“ despre acéstă activitate:

„Până a merge la Roma în anul 1894, dl Bülow a fost activ ca ambasador german în Bucuresci, unde împreună cu amicul seu personal, cu colegul seu austro-ungar de atunci şi actualul ministru de externe în Viena, Goluchovski, a contribuit în mod esenţial la alungarea scrupulelor nutrite mai înainte în şirurile conservatorilor faţă de anexarea României la alianţa triplă. Convertirea lui Lahovari din Saulul duşmănos triplicei într'un Paul agreat alianţei acesteia, este în prima linie meritul acestor doi diplomaţi, în al căror timp de activitate în Bucuresci cad şi agitaţiunile puse la cale de Liga culturală şi de liberalii naţionali în aşa numita chestie transilvănénă.

În acest timp cade tot-odată şi regularea din nou a legăturilor politice de comerciu pe basa unei tarife autonome între Germania şi România, şi anume: cu favorabile considiraţii la interesele comerciale ale Germaniei“.

Scrisóre din Budapesta.

Curtea cu juraţi.

Primim din Budapesta următórea scrisóre:

Budapesta, 1 Iuliu 1897 n.

La tot casul va servi interesului comun a lua notiţă despre un cas obvenit în viéţa politică ungară, carele în prima linie e semnificativ şi interesant, ba de mare interes pentru noi Românii.

In comisiunea pentru dreptul public şi juridică a casei magnaţilor în ḑiua de 26 Iuniu a. c. n. s'a pertractat proiectul de lege despre curtea cu juraţi.

Referitoriu la acestea pertractări am putut cetì în tóte foile maghiare, că Il. Sa D. Dr. Iosif Gall, carele totodată a fungat şi ca referentele proiectului, la §. 4, în care se pretinde dela fie-care jurat cunóscerea limbei maghiare, a făcut acea propunere, ca acest §. sĕ fie modificat şi întregit astfeliu, că juraţii aplicaţi trebue sĕ cunóscă în părţile locuite de naţionalităţi şi limba poporului nemaghiar preponderant, comisiunea însĕ a respins acésta propunere unanim. Atât au raportat foile magiare, şi acésta cât se póte de scurt.

După foile magiare au luat notiţă şi foile nóstre.

Aflând acest eveniment demn de interesul Românilor, am căutat a afla şi cunósce starea faptică, şi din isvor autentic am primit următórele informaţiuni, a căror publicare cred, că nu vor fi de prisos.

Foile magiare, ca şi de comun şi consecuent când e vorba despre Români şi lucruri românesci, au raportat fórte manc şi pe lângâ întortochiarea adevĕruluí celor petrecute în comisiune.

Il. Sa Dl Dr. Iosif Gall, ca membru denumit a casei magnaţilor, basat pe §. 4 a art. de lege IV. din a. 1869 despre exerciarea puterii judecătoresci şi pe §§. 7 şi 27 a legii de naţionalităţi art. XLIV din a. 1868, unde dela judecătorii aplicaţi în părţile locuite de naţionalităţi nemagiare se recere necondiţionat cunóscerea limbei poporului, a cerut şi propus, ca tot aşa sĕ se ia şi în legea cestionată cunóscerea limbei poporului, carea e şi limba protocolară a comitatului, ca condiţiune pentru a puté fi cineva ales de jurat, pentru-că, juratul încă exerciază funcţiune judecătoréscă, dar şi altcum, principiul pertractării verbale şi mijlocite pretinde, ca juḑii sĕ înţelégă apĕrarea incusatului şi fasiunile martorilor, altcum nu e posibil sĕ aducă o judecată temeinică, şi înţelegerea prin mijlocirea tălmacilor nici când nu póte fi completă. In faţa acestei propuneri majoritatea comisiunei nu s'a pus pe acel punct de vedere marcat, ca juraţii nu trebue sĕ cunóscă limba ţinutului, poporului respectiv, a accentuat însĕ, că acésta disposiţiune nu e de lipsă a o intercala în lege, fiind-că la selecţiunea juraţilor (compunerea listei anuale a juraţilor) acésta împrejurare se va puté lua în considerare. În legătură cu acésta convingere a declarat însuşi preşedintele comisiunei contele Vay Béla, că precum se ia acésta împrejurare în considerare la denumirea oficianţilor, astfeliu şi cu atât mai vêrtos se va considera aceea la selecţiunea juraţilor.

Astfeliu comisiunea juridică a casei magnaţilor a recunoscut sincer, că cunóscerea limbei poporului forméză o recerinţă însemnată şi de interes comun la cualificarea, respective aplicarea funcţionarilor publici.

Din România.

Nou dar dela rege. M. Sa Regele a binevoit a adresa d-lui primar al Galaţilor următórea telegramă:

Domnului primar al Galaţilor,

„Prin un raport amănunţit al ministrului Nostru de interne, am putut sĕ-Mi dau sémă de marea nenorocire, ce a lovit Galaţii, în urma gróznicei inundaţiuni, care a înecat tótă partea de jos a oraşului, locuită mai ales de o populaţiune sĕracă“.

„Până în adêncul sufletului Meu am fost mâhnit de suferinţele şi perderile, ce bântue pe unul din cele mai însemnate porturi ale regatului, care, în ḑilele sale de fericire, M'a primit în tot-d'auna cu o dragoste aşa de căldurósă“.

„Spre a se puté întêmpina cât mai grabnic cele dintâiu trebuinţe de hrană şi de locuinţă, vĕ trimit lei noui 30,000, cu însărcinarea de a-i distribuí acelora din cei mai greu încercaţi“.

„Tot-de-odată, vĕ rog a exprima concetăţenilor d-vóstre viua compătimire ce resimt pentru nenorocirea lor, precum şi buna încredere ce am, că într'un scurt timp, Galaţii se vor ridica de sub acéstă grea lovitură“.

Carol.

*

Reconvalescenţa principelui. „Timpul“ dela 24 l. c. v. scrie: Anunţăm cu o deosebită bucurie, că starea sănĕtăţii A. S. R. principelui Ferdinand merge din ce în ce îmbunătăţindu se. Puterile A. S. R. cresc în mod simţitor.

Eri medicii A. S. R. au publicat următorul buletin:

22 Iunie, órele 9 diminéţa.

Starea Alteţei Sale Regale din ce în ce mai bună.

Viitorul buletin peste doue ḑile.

Dr. *Cantacuzino*. Dr. *Buicliu*.
Dr. *Kremnitz*.

Augustul bolnav va fi transportat Joia viitóre la Sinaia cu un tren special. În acest scop s'au şi făcut ieri experienţe, pe linia Bucureşci-Jilava, cu o maşină şi un vagon arangiat anume şi de plafonul căruia se află suspendat un pat fix.

In vagon erau miniştrii şi medicii curanţi ai A. S. Regale.

Cu chipul acesta Augustul bolnav va puté fi transportat dela Cotroceni la Sinaia fără a suferì cea mai mică sdruncinare.

In relaţiune cu acestea mai putem spune, că dl inspector sanitar Dr. Mihail se află de câteva ḑile la Sinaia în scopul de a supraveghia şi îngriji lucrările de asanare ale Sinaei.

*

Inundaţia din Galaţi. Étă datele oficiale în privinţa desastrului, întêmplat în ḑiua de 17 Iuniu trecut:

Galaţul este împărţit în 5 despàrţiri séu inspectorate poliţienesci.

Bădălanul forméză despărţirea I. a oraşului. Suprafaţa înecată este de 322 hectare, peste care s'a revàrsat o cantitate de 6,500.000 m. c. de apă séu 30,000.000 sacale. Pentru ca sĕ ne putem face o idee de proporţiile inundaţiei din anul acesta, va fi de ajuns sĕ spunem, că nivelul apelor Brateşului s'a ridicat acum, cu o jumĕtate de metru mai sus decât în teribilele înecuri din 1861 şi 1872.

Desastrul lasă fără adăpost 5000 bărbaţi şi 600 femei în afară de copii.

Dela „Reuniunea femeilor române din Sibiiu“.

Dare de sémă.

Pentru sortitura de obiecte ce se va arangia din partea „Reuniunii femeilor române din Sibiiu“, au mai incurs:

Dela d-na Ana Furduiu protopopésă, Câmpeni, 3 fl.

Dela d-na Elisabeta Comaniciu, soţie de not., Veneţia inf., 2 fl.; dela d-na Marióra Pop, n. Comaniciu, soţie de notar, Perşani, 1 fl.; din Veneţia au mai incurs: dela d-na Eugenia Pop, preotésă, 1 fl.; dela dl Mateiu Mateiu, înv. 50 cr.; dela dl Ioan Stoica, înv. 50 cr.; dela dl Nicolau Roşca, înv., 50 cr.; dela d. Iuliana Samuil Comaniciu, 50 cr., — colectaţi prin d-na Elisabeta Comaniciu.

Dela d. Ema Koncza, soţie de notar, Balşa, 1 fl 50; dela d. Maria Filimon, preotésă, Varmaga, 1 fl. 50; dela d. Valeria Ilianţ, Târgovişte, 1 fl.; dela d. Rozica Filimon, Varmaga, 1 fl. — colectaţi prin d-na Sabina Oprea

Din Braşov a colectat d-na Agnes Duşoiu, presidenta „Reuniunii femeilor române“ de acolo: dela d-na Elena A. Popovici 1 ţiitor pentru fotografii; dela d-na Agnes Duşoiu, pres. „reun. femeilor r.“ 1 cursor brodat; dela d Susana Laslo, 1 ţiitor de ştergare, brodat; d. Elena Th. Blebea, 1 casetă p. mânuşi, brodată; d. Catinca Puşcariu dantelă croşetată p. o garn. de pat; d. Elena Sabădeanu 1 covor p. masă de joc, pictat şi brodat; d-şóra Maria Popea 1 brodàrie rosa; d-na Zoe Damian 1 garnitură de cafea, brodată; d-na Maria Iordan Munteanu 1 fustă croşetată şi brodată; d. Catinca Muntean, 1 coşuleţ brodat, p. ştergare de praf şi 2 figuri de porcelan; d. Maria Murăroiu 1 ţiitor de jurnale brodat; d. Maria de Steriu 1 cassetă p. juvaere; d. Hareti Nemeş, 1 corfiţă de argint p. pâne; d. Elena Voina 1 tăviţă brodată şi o tabletă; d. Hareti Rusu 1 tabletă filată; d-ş. Marieta Ilasievici 1 sachet brodat; d. Teodora Literat 1 ştergar brodat; d. Maria St. Median 1 tabletă brodată; d. Paraschiva Dariu, 1 periniţă

FOIȚA.

Ḑiarul unui copil drăcos.

Tradusă de *Giulio*.

(Urmare din Nr. 28)

10. O societate neaşteptată.

Papa voia sĕ mĕ dea într'un institut, dar mama ḑicea: „Nu, că ş'aşa îl vor trimite acasă!“ Şi asta numai pentru-că cetăţenii voiau sĕ mĕ vadă dus. Bărbăţelul cel frumos şi ferches, care îşi rupsese piciorul, érăşi póte umbla şi asta mĕ supără mult, pentru-că nu voi mai avea ocasie de a gusta din bunătăţile, ce de obiceiu îi trimiteau sororile mele. Reverendissimul domn Slokum îşi póte acăţa deja harfa de cuiu, pentru-că Betti îmi istorisise eri, în secret, că Elsbett î înamorată foc de tinerul orăşan şi Betti se pricepe de minune în d'aldea astea, — ea scie din păţănia proprie, că dór şi ea are un drăguţ de riscat, cu înfăţoşarea unui bostan scobit c'o bucată de lumină aprinsă în el, cu care o spăriam, când era de tot întunerec. Eu cred, că ea n'ar trebui sĕ se sparie de aşa un fleac — este copia cea mai perfectă a adoratului ei.

Domnul Jenner, al cărui pcior ér îi teafăr, a fost eri séra aici, pentru a visita pe Elsbett; ḑicea, că mâne trebue sĕ se reîntórcă în oraş, dar va veni éră. Elsbett îmi şopti c'ar fi vremea sĕ mĕ culc, şi aşa îi ḑise-i: „nópte bună demnule Jenner!“ şi mĕ duse-i afară cu smerenia unui ţap, mĕ retrăse-i iute în odaia laterală şi mĕ aşeḑai pe sofă, pentru-că eram încă treaz ca un ulin şi auḑii pe Elsbett ḑicênd: „Rĕmâi până Vineri domnule Jenner, Joi se va inprovisa o serată surprinḑĕtóre şi fără domniata nu vom merge. Pe micul Jorji n'aş fi voit sĕ-l am aici pentru tótă lumea, — mi-e témă — că ér va face vre-o posnă, — asta i causa, de ce nu ţi-am spus, până n'a plecat la culcare. Va fi la judele Bell şi ne vom petrece de minune“.

El ḑise, că de dragul ei va rĕmânea şi îi strinse mâna ca şi cum ar fi fost o oranje. Trebue că-i drept ce spune Betti, de bună sémă se vor căsători. Voiam sĕ arunc un glonţ de hârtie asupra lor, dar mĕ gândii, că i mai bine sĕ stau molcom, ca nu cum-va Elsbett sĕ presupună, c'am auḑit ceva despre serata surprinḑĕtóre.

El o întrebă, dacă'i logodită cu domnul Slokum. Ea ḑise că nu l'ar lua de ar fi chiar unicul bărbat în lume, pentru că ea nu-i bună de soţia unui popă. După aceea o întrebă el, dacă nu cumva ar fi bună de soţia lui? Nu sciu ce avea ea, căci vorbea de tot încet, dar el aprópe sta sĕ o îmbuce, ca şi cum ar fi de zăhar, şi eu adormii.

Tot ḑăcea în umbra nopţii, când mĕ treḑii şi mĕ târâi pe trepte în sus aşa de încet cum nu mai putém, dar treptele trosniră şi papa se repeḑí afară şi sloboḑì pistolul.

Glonţul îmi rupse o mică bucată din urechea dréptă şi mĕ făcù sĕ cad pe trepte la vale, aşa că papa credea că a puşcat pe un tâlhar. El luă lampa şi Susi cu Elslectt îşi încuiară uşile şi strigau, ér el cu mama veniră în jos unde ḑăcém strîns colac şi ea ḑise: „O, Dómne, e mititelul şi scumpul nostru Jorji! O fiul, fiul meu!“.

Papa oftă, ca şi cum el ar fi fost puşcatul, mama observă sângele curgêndu-mi pe faţă şi exclamă: „E mort!“

Dar eu eram numai rănit ca un soldat şi sărind în picióre ḑisei: „Nu mi-e chiar nimica“ şi după aceea o apucară pe mama ér cârcei histerici. Atâta mai lipsa! Îmi legară urechia şi mĕ puseră în pat, când era deja ḑiuă. Betti îm aduse dejunul, dar nici chiar ei nu-i spusei nimic de serata surprinḑĕtóre.

Mama mai plânse ér o lécă, când vení sĕ mĕ cerceteze. Nu-i dădui pace, până ce nu-mi permise sĕ mĕ scol. Cât ce fui îmbrăcat, fugii pe nesimţite peste drum la judele Bell, întrebai de domnişóra Ana şi îi istorisii, că astă-séră are sĕ vină la ei o mare societate şi sĕ se facă numai cât se póte de surprinsă. Ea rîdea şi ḑise, că vrea, — era veselă, că-i spuse i — pentru că acum nu era silită sĕ scótă babilotele din pĕr până diséră şi feţele de perină sĕ le mai întindă, ér servitórei nu trebuia sĕ'i mai spună sĕ măture pe sub paturi.

După aceea mĕ dusei şi învitai pe dómna Tuckins, care muncesce cu ḑiua, şi pe Willi Giles, păzitorul dela tren, care are numai un picior, şi pe vĕduva Robinson, care totdeauua ne spoiesce biserica, şi pe cele dóuĕ fete bĕtrâne, cari sunt croitorese — oh, o mulţime de ómeni, tocma cum spune testamentul nou, că trebue sĕ se învite, dacă se dau ospeţe — şi ei cu toţi erau veseli, promiţêndu-mi, că vor vení, şi că nu vor spune tótă ḑiulica nimĕrui nimic.

brodată, p. ace, 1 abajur p. lampă și 1 tăviță p. lampă; d. Amalia Ch. Anton, 1 capac p. lampă, în formă de rosă și o corfiță p. prăjituri de ceaiu; d. Agneta Socol, 1 cursor brodat; d. Eufrosina Axentie 1 covor brodat; d. Iuliana Leményi 1 ștergar brodat; d. Hermine A Moldovan 1 ștergar brodat; d. Rosalia B. n. Rațiu, 1 șurță brodată; d. Luisa Popescu 1 necesaire brodat; d. Ludovica Pop, 1 milieux brodat; d. Elena Murĕșan 3 taiere decorative, (cu portretele lui Horia, Cloșca și Crișian); d. Maria Cernea, 1 șurță brodată; d. Sofia Spuderca, 1 tăier pictat; d-na Loulou Nastasi 1 tabletă brodată; d. Iosefina Glodariu 1 tabletă filată, cuptușită cu catifea; d. Alexandrina N. Danielopol, 1 cassetă cu parfum; d. Maria Navrea, 1 tăviță brodată; Fetițele din internatul „Reuniunii fem. rom. din Brașov“, 1 cursor brodat, p. masă de salon; d. Aurelia Brotea din Mateiaș, 1 garnitură de cafea, industr. de casă.

Dela d-șóra Sidonia Maior, Lugoș, 1 etagieră p. nipes, pictată pe sticlă.

Dela d-șóra Amalia Maior, Lugos, 1 cadră p. fotografii, pictată pe sticlă.

Dela d-șóra Marietta Popp, Poiana-Sărată, 1 cursor brodat p. masă de salon.

Dela d-na Aurelia Oltean, Poiana-Sărată 1 cursor croșetat.

Dela d-na Silvia Barcianu, soție de profesor sem., Sibiiu, poesiile lui Coșbuc: „Balade și Idile“, „Fire de tort“ și „Aeneis“, 3 volume, legătură de lux.

Dela dș. Maria Cheresteș, Deeș, 1 mapă de scris, brodată.

Dela dș. Cornelia Orășan, Murĕș Sân-Iacob, 1 ștergar brodat.

Dela dș Ana Rus, Murĕș-Ludoș, 1 tabletă brodată.

Dela dș. Măriόra Pascu, Sibiiu, 1 cursor brodat p. masă de salon.

Dela dș. Veturia Ivan, Sibiiu, 1 milieux brodat, p. masă de salon.

Dela dș. Veturia Muciu, Sibiiu, 1 milieux brodat.

Dela dș. Cornelia Muciu, Sibiiu, 1 ștergar brodat.

Dela dș. Maria Muciu, Sibiiu, 1 țiitor de perii, brodat.

Dela dș. Aglaia Lupu, Câmpulung (Bucovina), 1 covor la masă de scris, brodat.

Dela dna Maria Feneș, Făget, 1 covor brodat.

Dela dna Sidonia Bogdan, Făget, 1 cursor brodat.

Dela dna Maria Waltner n. Cosma, Beiuș, 1 covor brodat, și un țiitor de jurnale, brodat.

Din Buteni au contribuit: d. Olga Misici, 4 rosete p. luminări; d. Alexandra Popescu, 4 figuri de porcelan; d. Petronela Cornea n. Misici: „Suveniri de Sinaia“ vals de P. C.; d. Gheorghina Misici, 2 ulcele de porcelan, 1 tabletă și o tăviță brodată; d. Olga Misici, 1 tabletă b. și 2 părechi de ciorapi; d. Constanța Bodea n. Gurban, 1 ștergar, ind. de casă; d. Constanța Popa, 1 păr. de pantofi br. și 2 tăvițe; d. Silvia Cresnic, 1 tabletă și 1 tăviță de casă: colectate prin dna Olga Misici.

Dela dna Maria dr. N. Maier, protopopésă, Sĕliște: 2 cătrințe.

Dela dna Sabina Oprea, preotésă, Sĕcărêmb, 1 puf. de piciόre; dela dș. Silvia Piso, Sĕcărêmb, un cursor p. masă de salon.

Din Mediaș: dna Paraschiva Mircea, protopopésă, 1 mapă de scris, brodată; dna Firuța Fodor, 1 față de masă croșetată; d. Iuliana Popovici, 1 țiitor de perii, brodat; d. Maria Fodor, n. Popa David, 1 tabletă și 1 tăviță; d. Maria Fodor, 1 ștergar, ind. de casă; d. Fimia Veza, 1 ștergar, ind. de casă; dl. Dionisie Roman, cand. de adv., 1 ștergar, și 1 tabletă brodată: colectate prin dna P. Mircea.

Dela dna Maria Platoș, soție de inv. Turnișor, 1 traistă și un ștergar, ind. de casă.

Dela dl. Romul Platoș, student, Turnișor, 1 țiitor de epistole, și 1 perinița p ace.

Bin Beinș: d. Ana Pop n. Dringău, protopopésă, 1 perină, ind. de casă și 3 stergare ind. de casă; d. vĕd. Maria Cosma n. Papp, învĕțătόre, 1 țiitor de fotografii, brodat și un șachet pictat; dș. Veturia Popp, 2 tăere decorative, majolica; d. Georgina Popp, 1 ștergar brodat; d, Sofia Crișan 1 țiitor de jurnale și 1 ștergar brodat; dl Corneliu Papp, stud. 1 service de fumat: colectate prin d-na Antița Papp.

Din O-Zora: d. Maria Ghertinișian, 1 opreg, 1 șurță și 1 cilim; d. Nasta Ghertinișian, 1 cilim; d. Solomia Petruțiu, 4 ciupage albe, 2 oprege fără ciucuri, 2 ștergare; d. Anca Miclea; 2 lepedee, 3 ștergare, 1 cilim; d. Anica Șuboni, 3 șurțe și 3 brăcire; d. Elena Bulic 3 scurțe: colectate prin dl Paul Miclea.

Dela d-na Emilia Dr. I Rațiu, Sibiiu, 1 dejeuner.

Dela d-na Emilia O. Tilea, Sibiiu, 6 lingurițe de argint, aurite, p. mocca.

Dela dș. Măriόra Tilea, Sibiiu, 1 ștergar brodat.

Pentru tόte aceste prețiόse contribuiri, rugăm și pe acéstă cale pe generόsele donatόre și donatori, sĕ priméscă expresiunea căldurόsei nόstre mulțămiri.

Biroul reuniunei femeilor române din Sibiiu.

Sibiiu, în 6 Iunie, st. n. 1897.

Maria Cosma m. p., presidentă. Dr. *N. Vecerdea* m p., secretar.

Noutăți.

Archiducele Iosif — Dr. Alteța Sa archiducele Iosif a fost promovat Marți, în sala festivă a universității din Cluș, de *doctor* în filosofie, honoris causa, pentru merite pe terenul sciințelor matematice și naturale. Diploma de doctor i-a predat-o decanul dr. Farkas Gyula.

* * *

Nepόta archiducelui Iosif. Archiducesa Augusta, soția archiducelui Iosif August, a născut în 5 a curentei n o fetiță.

* * *

Regele Siamului Ciulalongkorn, Duminecă a sosit la Petersburg, unde a fost întimpinat de țarul și câți-va archiduci. Regele Ciulalongkorn a trecut în revistă garda de onόre compusă din un regiment de dragoni. Dela gară regele Ciulalongkorn a mers în societatea țarului, la palatul din Petershof, unde va avé cuartirul.

* * *

Visitele părechei princiare a Bulgariei. Principele Bulgariei, și soția, după o scire din Roma, Joia viitόre vor sosí la Roma și vor face o visită oficiόsă regelui Italiei, a cărui όspeți vor fi, în Quirinal. — După o altă scire din Sofia, părechea domnitόre bulgară va cerceta în timpul cel mai apropiat pe regele României. Visita acésta, se ḑice, că va cimenta legăturile de prietinie, dintre cele dόue state.

* * *

Dar pentru biserică. Nicolae Sîrb, parochian al bisericei gr. ort. din Alba-Iulia-Maeri, care în mai multe rênduri a ajutat biserica cu sume destul de frumόse, cari la timpul sĕu au fost publicate în ḑiarele nόstre, la 1 Iuniu a. c., din incidentul căsătoriei sale cu Varvara Rostaház a făcut o fundațiune de 77 fl. 82 cr. pe séma numitei biserici numită fundațiunea „Sântelor Pasci“, pe care a promis că în tot anul o va dota cu 30 fl.

Comitetul parochial își ține deci de datorință a-i aduce mulțămită și pe acésta cale, ca fapta acésta sĕ servéscă de exemplu némului nostru, ca sĕ jertféscă cu drag pentru biserică.

Alba-Iulia, 20 Iuniu 1897.

Florian Rusan, paroch. *Antonie Mureșan*, epitrop.

* * *

Examene. Ni-se scriu următόrele: Marți, în 17 l. c. s'a ținut examenul anual la școla nόstră ortodoxă din *Rĕșnov* (ppresb. Branului), presidat — în lipsa șefului tractual — de cei 2 parochi locali I. Hamsea și I. Teculescu, fie-care în câte 2 clase. Corecte rĕspunsuri, în cadrul unei bune discipline s'au primit și constatat, cu deosebire în cl. I. și III. conduse de tinerii învĕțători I. Nan și R. Cristolovean. Participarea poporului, afară de o parte din membrii comitetului a fost de astădată fόrte restrînsă Causa a fost faptul, că examenul s'a ținut în o ḑi de lucru, ér nu Dumineca séu sĕrbătόrea, ca de obiceiu, — care împrejurare a și causat poporului o vĕdită displăcere. Nu ar fi de loc indiferent, ba chiar de mult folos, ca după vremuri și împrejurări, sĕ se țină pe viitor cont de o atare așteptare a poporului, care cu atâta legitimă dorință voesce sĕ asiste la secerișul intelectual al tinerelor sale mlădițe.

— Examenul anual la școla nόstră din *Sĕcădate* s'a ținut — după-cum ni se scrie — în 21 Maiu st. v. sub presidiul ppresbiterului tractual Ioan Cândea, participând public numeros. Copiii au dat cu toții rĕspunsuri bune, ceea-ce învĕțătoriului Toma Măhăra îi servesce spre laudă. După terminarea examenului elevii au executat cântările liturgice în cor de dόuĕ voci.

* * *

Cererea de grațiare a Mehadicanilor. Cu câte-va sĕptĕmâni înainte, Curia a aprobat sentența celor dόue foruri subalterne, în causa „rĕscόlei“ dela Mehadica, care osândise pe acusați la 7 luni temniță. După publicarea sentenței Curiei, apărătorul osândiților, harnicul advocat Coriolan Brediceanu a adresat Maiestății Sale o cerere pentru agrațiarea lor. In petiție, dl Brediceanu documentéză cu argumente nerăsturnabile nevinovăția poporului, amărît prin nedreptățile suferite dela forurile administrative, și cere, ca Maiestatea Sa sĕ reverse mila sa asupra nepoților grănițerilor români, cari și-au vĕrsat sângele pentru tron și patrie. Cererea e ținută într'un ton demn.

* * *

Nou institut de economie. Ni-se scrie, că în 14 a curentei, a dόua ḑi de Rosalii, s'a ținut în comuna Sĕcădate adunarea generală de constituire pentru înființarea cassei de economie „*Plugarul*“ — S'a subscris un capital social de 10,000 corόne.

În direcție s'au ales d-nii: Ioan *Cândea* ppresb. în Avrig, C. *Prie*, paroch, S. *Grădinar*, notar, Ioan *Iordache*, înv. pens. și Ioan *Stanciu*, proprietar, toți din Sĕcădate; ér în comitetul de supraveghere: Ioan *Georgescu*, înv. în Scoreiu, I. *Petrișor*, paroch în Cornățel, Toma *Măhăru*, înv., Sever *Silca*, înv. și Ioan *Bucur* proprietar, toți din Sĕcădate.

* * *

Greva muncitorilor de pe Alföld. In urma dispozițiilor luate de ministrul de agricultură în cele mai multe comitate de pe Alföld muncitorii s'au calmat și s'au apucat de lucru în tόtă regula. Situația e mai neforabilă în comitatul Bács-Bodrog, unde ministrul a trimis peste 1000 de secerători de reservă, din pricina, că muncitorii din comitat au insinuat grevă.

După o șcire din Hodmező-Vásárhely, proprietarii din Csorvás și Pusztaföldvàr și-au tocmit sĕcĕrători din Kistelek. Acestia au primit scrisόrea dela secerătorii din Oroszháza, în care sunt amenințați cu mόrtea de vor cuteza sĕ priméscă lucru. In ajutorul celor amenințați a venit jandarmeria.

* * *

Schimbare de local. P. T. Domnule! Binevoiți a lua la cunoscință și a anunța pe cei interesați, că din *15 Iulie st. n. a. c.* o sĕ-mi mut cancelaria advocațială în casele: Strada Măcelarilor (Fleischergasse) Nr. 29 etagiul 1 (vis-á-vis ne institutul „Albina“). Sibiiu. în 20 Iunie st. n. 1897. Cu deosebită stimă: Dr. *Amos Frâncu*, advocat.

Mătasă de Henneberg, numai atunci veritabilă, când se comandéză direct din fabrica mea — négră, albă și colorată dela 45 cr. până la fl. 14.65 de metru — lucie, vărgată, mostrată, damast etc. (cîrca 240 calități diferite și 2000 dessinuri etc). Mărfurile comandate precum și *mostrele le expedéză cu întόrcerea postei în casă, franco și scutite de vamă*, **fabricile de mătasă din Zürich ale lui G. HENNEBERG**, (*furnisor de curte c. și r.*). Scrisorile adresate în Elveția sunt a se prevedé cu marcă de 10 cr., cărțile postale cu 5 cr. Comandele scrise în limba română se execută punctual. [64] 2

Omenii, pe cari îi învitasem eu, veniră cu toții tare de vreme. Ei fură mai de vreme aici decât ceialalți, și judele Bell, în credință că-i vr'un complot, se dusese d'acasă, și domnișόra Ana era așa de supărată, încât își luă pĕlăria și eși pe pόrtă. Și așa tόtă societatea împreună, luă prăjiturile și crema și cu musica în frunte veniră la noi, unde-și petrecură de tot bine.

Papa era grozav de supărat, fiind că el și judele Bell erau prietini buni. El sta mirat, că cine a mai putut arangìa și asta. Dar eu îmi gândém, că tot nu-i frumos, sĕ lase mulțimea asta de όmeni sĕ plece, fără a le oferí franselă cu unt, séu aluaturi de ale nόstre! Eu cred, că i-a suflat cineva în urechi, că Jorji ar fi arangerul, pentru că se uita prea țîntă la mine, așa că am aflat de bine a merge puțin prin curte, sĕ vĕd de a apus luna.

În curte era o mâță străină. Ea era de colόre bălțată, alb cu negru. Eu îi ḑisei: „Miți, miți, miți!“ dar ea o tulí. Mirosea așa de grozav, încât nu putém suporta, și de aceea mĕ dusei în casă.

Όmenii erau în prânḑitόre și tocmai se desfătau în mâncări, și așa intrai și eu. Ei sărira toți de pe scaune și strigau ca și cum aș fi fost o fiară sĕlbatică.

„O, eși afară, eși afară!“

Cocόnele își astupară fețele cu năframa, ca și cum ar fi avut durere de măsele. Papa mĕ luă de umere și mĕ conduse în grajd, mĕ așeḑă pe o claie de fên, ḑicêndu-mi sĕ remân acolo, până ce plécă societatea.

Fù cât se pόte de mojicesc lucru. Auḑiam musica cântând, dar nu mâncasem încă nimica. Era frig și întunerec aici și așa un miros, de p'ací era sĕ-mi dau sufletul.

După câtăva vreme ven Betti și îmi aduse o bucată de prăjitură. Când deschise pόrta, raḑele de lună străbătură în lăuntru, așa că puțin vedea cine era.

„Betti, scumpă Betti“, ḑise-i eu plin de bucurie, „aici's eu“.

„O“, ḑise ea, „te-aș fi putut afla cu nasul Jorji, d'ar fi fost încă p'atât de întunerec!“ și ea rîdea de gândeam că plesnesce. Dar eu, cu tόte astea nu mĕ supĕrasem pe ea, căci fú atât de gentilă, de-mi aduse, — în locul ăsta trist-ceva de mâncare.

O întrehai, de nu vrea sĕ rĕmână cu mine, dar ea avea prea mult de lucru. Ea ḑise, că cu graba posibilă îmi va adnce celalalt costum. C'am într'o jumĕtate de ceas, mi l aduse ḑicênd, că după ce mĕ voi fi pomenit, pot merge în casă.

Betti este o fată excelentă, asta cu mâna pe inimă trebue s'o recunosc. Eu ajunsei în casă ceva înainte de plecarea όspeților.

„Nu încheia preteșug cu mâțe străine, Jorji“ ḑise Doctor Moor

Toți mĕ drăgosteau. Domnul Jenner întrebă, de mi-am stropit batista cu esbuche?

Papa ḑise însĕ de tot serios: „Tu ai comandat potlogarii ăștia la judele Bell?“

Tocmai înainte de a putea rĕspunde, se făcu afară un spectacol teribil — coperișe vechi, trompete, cornuri și fluerături, destul tămbălău de se-i ia omului auḑul pe vecie. Toți se uitau la mine, ca și cum eu aș fi cel vinovat.

„Ce o mai fi și asta?“ oftă mama.

De astădată însĕ 'mi era consciința curată ca făclâia de ceară.

„Nu sciu mamă, pόte va fi vr'un concert de pisici?“

Acum se șcii iubite ḑiar, că comandasem câți-va strengari dela gară promițêndu-le aluaturi și vin de vor merge la judele Bell și vor face societății o serenadă și ei auḑiseră acolo, c'ăi în casa nόstră și d'aceea veniră la noi. Dar sĕ veḑi ce mai posnă înscenară όmenii acestia, — erau dόră trei duzine de strengari. Dacă aș fi șciut, că compania va veni la noi, n'aș fi învitat'o. Doctorul Moor eși în curte ca sĕ liniștéscă όmenii, cari tocmai urlau și chiuiau, dar trebui sĕ se întόrcă în casă înfundându-și urechile cu degetele.

„Va trebui sĕ le dați ceva, pentru ca sĕ scăpați de ei“, ḑise el.

Mama eșí, pentru a le serví aluaturi, dar όspeții le mâncaseră tόte, ș'acuma nu mai era vreme sĕ cόcă, ér un flăcău tocmai aruncase un bolovan prin geamul salonului — ceilalți urlau și mai grozav — îmi părea fόrte rĕu, că spusesem acestor strengari despre serenadă.

In fine Elsbett, scotocind prin cămară, află un țipău mare, pe care îl trimise tata dimpreună cu o mulțime de vin celor de afară. Cel ce ḑăriră acest plocon strigară cu toții un întreit de „sĕ trăéscă micul Jorji!“ și nu voiau sĕ se ducă, până ce nu le țin eu un toast.

(Va urma).

Nr. 354 1897 F. G. [82] 2–3

CONCURS.

In scopul conferirei de stipendii din **„Fundațiunea lui Gozsdu“ pe anul școlastic 1897/8** se escrie concurs pe lângă următórele condițiuni:

1. Concurenții sĕ documenteze cu documente originale séu autenticate de notariu public;

a) că sunt fii de cetățeni ungari și aparțin la biserica ortodoxă orientală română, spre care scop se recere extrasul din matricula botezaților provĕḑut cu clausula parochului competent, că și de present aparține la biserica greco-orientala română;

b) că studiéză cu succes bun la vre-un institut public din patriă, spre care scop au sĕ substérnă studenții dela scólele medii atestatul despre anul scolastic 1896/7, ér cei dela facultăți și universități indicele *despre tóte cursurile* ascultate;

c) că nici averea proprie, nici a părinților nu ajunge sĕ acopere tóte trebuințele pentru crescerea concurentului, spre care scop e a se produce atestatul diregătoriei politice competente;

2. Fie-care concurent are sĕ indice în petițiunea sa specialitatea, la care și locul unde voesce a continua studiile, precum și aceea dacă are și alt stipendiu.

3. Cei-ce voesc sĕ studieze în străinătate au sĕ arete necesitatea de a face studii în străinătatc, ca în casul dacă li se va vota stipendiul, sĕ se pótă îndată exopera concesiunea ministerială prescrisă.

4. Petițiunile instruate cu documentele necesare sunt a se adresa la representanța fundațiunei lui Gozsdu (Budapest, VII Király u. 13 sz.) până la *5 August a. c. n.*

5. Totodată se provócă toți stipendiștii actuali prin urmare și cei absolvenți, cari cer ajutóre pentru depunerea rigoróselor și câștigarea gradului de doctor, ca până la terminul susindicat și pe lângă observarea p. 2. din acest concurs, sĕ arete resultatul studiilor din anul scolastic 1896/7, căci altcum li se va sista stipendiul, respective nu vor căpĕta ajutorul.

6. Petițiunile, cari nu sunt instruate cu documentele susamintite séu sosite după terminul escris, nu se vor lua în considerare.

7. In interesul expedării regulate, fie-care concurent sĕ indice în petițiune locul și posta ultimă unde este a i se trimite resoluțiunea representanței.

Din ședința comitetului fundațiunei lui Gozsdu ținută în 22 Iuniu, 1897 n.

Comitetul.

---

[76] 3–3

CONCURS.

Devenind vacante dóue posturi de învĕțător la școla română gr.-or. din Boița, pentru întregirea acelora se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în ḑiarul „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu fiescecare dintre aceste posturi, sunt:

1. Salariu 300 fl. v. a. solviți din cassa bisericei în rate lunare anticipative.
2. Cuartir natural în edificiul școlei.
3. Patru stângini de lemne.

Cererile de concurs instruite în înțelesul prescriselor §. 60 din Regulamentul pentru organisarea învĕțămêntului în școlele poporale sunt a se înainta prea onoratului oficiu protopresbiteral al tractului Sibiiului în terminul sus indicat. Dintre cei aleși unul va avé sĕ conducă o strană în biserică ér celalalt va conduce cântările liturgice cu elevii școlei în tóte Duminecile și sĕrbătorile, astfel deci aspiranții la aceste posturi înainte de alegere este de lipsă ca sĕ se presente în vr'o Duminecă séu sĕrbătóre la biserică pentru de a-și documenta înaintea poporului desteritatea în cântările bisericesci și tipic.

Dintre concurenți vor fi preferiți aceia, cari au cercetat vre-un curs de economie, pentru a cărei propunere — după sistemul nou —, se va statorí și o remunerațiune corĕspunḑĕtóre.

Pentru purtarea agendelor directoriale este statorită o remunerațiune de 50 floreni val. austr.

Boița, din ședința comitetului parochial ca scaun școlariu, ținută la 11 Maiu v. 1897.

Stanciu Cocă m. p., președ. *Ioan Druhora* m. p., notar.

Nr. 441/897.

Cu scirea și învoirea subscrisului.

I. Papiu,
ppresb.

Ad. Nr. 288/1897. [84] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia adóua din Șinca-nóuă din protopresbiteratul Făgărașului, se publică concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în organul „Tel. Rom“.

Venitele împreunate cu acest post sunt 616 fl. v. a.

Doritorii de a ocupa acest post sĕ-și trimită cererile concursuale în terminul deschis la subscrisul oficiu.

Oficiul protopresbiteral în conțelegere cu comitetul parochial gr.-or.

Făgăraș, 18 Maiu 1897.

Iuliu Dan,
protopop.

Nr. 323/1897. [83] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de capelan pe lângă bĕtrânul paroch Ioan Făgărășan în parochia Drăguș, protopresbiteratul gr.-or. al Avrigului, prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 dile dela prima publicare în „Tel. Rom“.

Dotațiunea împreunată cu acest post este jumătate din întregul venit de 407 fl., al parochiei de clasa a treia Drăguș.

Doritorii de a ocupa acest post sĕ-și substérnă cererile concursuale instruite conform Stat. org. și a Regulamentului pentru parochii din 1891 la oficiul protopresbiteral gr.-or. al Avrigului în Avrig (posta Avrig, Felek, Szebenmegye) până la terminul susindicat.

Avrig, 19 Maiu 1897.

In conțelegere cu comitetul parochial.
Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Avrigului.

Ioan Cândea,
protopop.

3562/97 Szám.
polg. [85] 2—3

Hirdetmény.

A nagy-szebeni kir. törvényszék részéről közzététetik, hogy Récse község határának általános tagositása megengedése feletti tárgyalást Krauss József birtokos kérelme folytán elrendelte és annak hatarnapul **1897. évi augusztus hó 10-ik** napját d. e. 9 órakor a récsei községi irodába kitűzte.

Ezen tárgyalásra az összes érdekelt birtokosok azon megjegyzéssel idéztetnek meg, hogy az arra meg nem jelenő birtokosok a tagositásba beleegyezőknek fognak tekintetni.

A nagy-szebeni kir. törvényszéknek 1897-évi junius hó 18-án tartott űléséből.

Phleps Frigyes, h. elnők. *Sebestyén,* jegyző.

Nr. 304/897. [79] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia de clasa III Hasdeu cu filiile: Cernisora, Goleș și Florese, în tractul protopresbiteral al Hațegului, prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în ḑiarul „Tel. Rom“.

Venitele împreunate cu acest post dau suma de 255 fl. anual.

Informațiuni mai deaprópe despre starea parochiei se pot primi dela oficiul protopresbiteral și dela comitetul parochial respectiv.

Concurenții au aș asterne suplicele lor concursuale instruite conform normelor în vigóre până la terminul indicat, — la oficiul protopresbiteral subsemnat — în Petroșeni.

Oficiul protopresbite-al gr.-or. al tractului Hațeg, în conțelegere cu comitetul parochial respectiv.

Petroșeni, la 27 Maiu 1897

Avram Stanca,
adm. protopresbit.

Nr. 219/896. [81] 2—3

CONCURS.

Pe basa resoluțiunei consistoriale din 6 Maiu 1897 Nr. 3081 B. prin acésta se escrie concurs pentru ocuparea postului de capelan lângă neputinciosul paroch Ioan Mircea din Cața. protopopiatul Cohalmului, cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Tel. Rom.“

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: jumĕtate din tóte venitele sistemisate ale unei parochii de clasa a II-a în sumă de 602 fl. v. a.

Reflectanți la acest post au a și așterne petițiunile lor instruite conform legilor în vigóre la oficiul protopresbiteral subscris până la terminul defipt.

Cohalm, 27 Maiu 1897.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Cohalmului în conțelegere cu comitetul parochial respectiv.

Nicolau D. Mircea.
protopop.

Librăria Tipografiei archidiecesane

recomandă publicului român iubitor de cele religióse următórele

cărți bisericesci:

Acaftist bogat, legat fl. 1.25 fin legat . . . . fl.	1 60
* **Acaftist bogat**, simplu legat 60 cr. frumos legat 70 cr. in piele legat fl. 1.60 . . . „	2.20
* **Apostol**, legat. . . . . . „	5.75
Biblia ilustrată, Testam. vechiu și nou, nelegată fl. 10 legată. . . . . „	15.—
* **Carte de rugăciuni**, pentru tinerime, legată. . . . „	—.15
Chiriacodromion, nelegat fl. 10, legat . . . . . . „	12.—
Evangelia, nelegată fl. 8, legată fl. 12, fin legată fl. 18, în catifea roșie . . . . . „	56.—
Hirotonier, pentru sfințirea de preoți, nelegat . . . . „	2.—
Icóna Evangeliștilor, pe hârtie . . . . „	—.50
Icóna celor 3 Ierarchi, pe hârtie . . . . „	—.30
Molitvelnicul bogat, nelegat fl. 4.30, leg. fl. 5, fin leg. fl.	5.50
Octoichul cel mare, nelegat fl. 17, legat . . . . „	20.—
Octoichul mic, nel. 60 cr., legat 80 cr., fin legat . . . „	1.20
* **Octoichul mic**, legat. . „	—.75
Orologion, (ciaslov), nelegat 60 cr., legat 70 cr., fin legat „	1.20
Patima și mórtea D-lui Iisus Christos în versuri și icóne, legată . . . . . „	1.—
Penticostariul, nelegat fl. 8, legat. . . . . „	10.—
Psaltirea prorocului David, legată 60 cr., fin legată „	1.—
Rênduéla la sfințirea bisericilor, neleg. fl. 2, leg. „	2.50
Testamentul nou, nelegat „	1.—
Têlcul Evangeliilor, nel „	1.—
Triodul cu Strajnicul, nelegat fl. 20, legat . . . . „	25.—

Asemenea procură Librăria archidiecesană la comandă ori-ce cărți bisericesci apărute în- și afară de patrie, pe lângă cele mai modeste provisiuni.

Notă: Cărțile însemnate cu * sunt tipărite cu litere latine.

„ARDELEANA“,

institut de credit și economii, societate pe acții în Orĕștie.

Fonduri proprii: fl. 350.000. Depuneri: fl. 700.000.

Circulație anuală: fl. 3,000.000.

Institutul face următórele operațiuni, la cari recomandă serviciile sale:

1. **acórdă împrumuturi** cu interese de 8%;
2 **primesce depuneri** dela particulari cu **5** și cu **5½**, ér dela corrațiuni culturale cu **6%**;
3. **cumpĕră și vinde realități;**
4. **cumpĕră și vinde mărfuri și producte;**
5. **arêndéză și exarêndéză realități!**
6. **cumpĕră și vinde efecte publice;**
7. **mijlocesce operațiuni**, specificate sub 3, 4, 5.

☞ **La institut se mai află 500 acții proprii, puse în vindere conform Prospectului staverit de Direcțiunea institutului sub Nr. 68/1897.** ☜

Ori-ce afacere se póte resolva și informări se pot lua verbal în biuroul institutului, ér în scris prin corespondență.

Orĕștie, în Maiu 1897.

[73] 4—12

Direcțiunea.

Redactor prov. Gavriil Hango.

Editura și tiparul tipografiei archidiecesane

Nr. 70. Sibiiu, Sâmbătă, 28 Iuniu (10 Iuliu) 1897. Anul XLV.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
la „Tel. Rom.“ într'una cu suplementul „Fóia Pedagogică“
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei or 15 cr. rĕndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Prenumeraţiune nóuă

la

„Telegraful român“,

care apare de trei ori pe sĕptĕmână deschidem pe pătrariul III. Iuliu August şi Septembre al anului 1897, cu preţul cel mai moderat, ce se póte vedé în fruntea fóiei.

Prelângă „Telegraful Roman“ tot la 2 sĕptĕmâni se va da gratuit ca suplement „Fóia pedagogică“.

Banii de prenumeraţiune se trimit mai cu înlesnire pe lângă asignaţiuni postale (Posta utalvány — Post-Anweisung.) Numele prenumerantului, al comunei, unde se află cu domiciliul şi eventual al postei ultime, sĕ fie scrise bine, ca sĕ se pótă ceti.

Se atrage atenţiunea on. domni abonaţi, al căror abonament s'a sfêrşit, sĕ-şi innoéscă abonamentul, pentru-că altfel expeditura va fi silită a sista espedarea fóiei.

Editura „Telegrafului Român“ în Sibiiu.

Nr. 3702 Scol.

Notificare oficială

Venerabilul Sinod archidiecesan prin conclusul seu dela 28 Aprilie a. c. Nr. 112 — sub reserva aprobărei sinodului epitropesc în privinţa dogmatică — a admis ca manual de scólă spre folosire în scólele nóstre poporale „Catechismul mic al bisericei ortodoxe orientale pentru scólele elementare române, de Zacharia Boiu, ppresbiter, asesor consistorial.

Ceea-ce pe calea acésta se aduce la cunoscinţă publică.

Sibiiu, din şedinţa senatului scolariu, ţinută la 19 Iuniu, 1897.

Consistoriul archidiecesan.

Nrul 3706 scol. 1897.

Notă.

Venerabilul Sinod archidiecesan prin conclusul seu Nrul 119 din sesiunea anului curent a admis de carte didactică în scólele nóstre poporale opul „Aritmetica pentru scólele poporale de T. E. Lurz, partea II. tradusă de un învĕţătoriu“.

Sibiiu, din şedinţa consistoriului archidiecesan, ca senat scolariu, ţinută la 19 Iuniu 1897.

Consistoriul archidiecesan.

Nrul 3709 scol. 1897.

Notă.

Venerabilul Sinod archidiecesan prin conclusul seu Nrul 123 din sesiunea anului curent a admis de carte didactică în scólele nóstre poporale opul „Ântâia carte de lectură şi învĕţătură pentru scólele poporale române de Ioan Popescu, revĕḑută de Dr. Petru Şpan, ediţiunea XI.“

Sibiiu, din şedinţa consistoriului archidiecesan, ca senat scolariu, ţinută la 18 Iuniu 1897.

Consistoriul archidiecesan.

Egoism confesional.

(*) Voind a caracterisa ţinuta nóstră în cele confesionale, nu ne putem mai potrivit caracterisa, decât numindu-ne conservatori. Acéstă colóre confesională a nóstră iese la ivélă în conturi mai lămurite acum, când ne este dat prilegiul a face asemĕnări între noi şi alte confesiuni.

Suntem conservatori, ce-i drept, în dóue direcţii.

Ţinem înainte de tóte cu tótă tăria şi cu sfinţenie la biserica nóstră străbună, ţinem la tóte ceremoniile şi la tóte datinile desvoltate la sînul acestei biserici, şi în consecinţă repudiăm tóte îngredienţele străine, ferind astfel corpul vieţii nóstre de cangrene. Acest fel de conservativism la tótă întêmplarea numai spre mulţumire ne póte fi.

În a dóua linie însĕ vine socotit acel conservativism al nostru, care stă pe aceeaşi tréptă cu indiferentismul, cu lipsa de acţiune, cu lipsa de avênt şi de interes. Şi cu acesta avem sĕ ne ocupăm ací.

Idealismul este o notă cardinală a spiritului bisericei nóstre. Idealismul acesta a făcut şi pe membrii bisericei a părăsí basele reale, când era vorba de biserică. Averi lumesci nici când nu ne am nisuit a ne grămădí; peste strictul necesar nici când n'am ţinut de cuviinţă sĕ ne ridicăm; teritoriul bisericei nóstre a-l lărgi în paguba altora n'am încercat; vînătóre după suflete n'am întreprins. Biserica nóstră sémĕnă astfel cu o căsuţă frumósă din capul unui sătşor, în care casă o familie avisată numai la sine îşi trăiesce traiul cu tóte miseriile şi bucuriile, îşi bea apa din propria fântână, îşi culege păpuşoiul din propriaşi grădină, dorinţe de mărire familia acésta nu are, grandomania îi este o noţiune obscură.

Felul acesta de idealism însĕ, mulţumirea acésta perfectă în nisce stări atât de relative, orórea de tot ce este real — stări, cari tóte denótă cea mai desĕvêrşită lipsă de egoism, au avut drept urmare firéscă indiferentismul în corpul nostru confesional. Transiţia dela idealism la starea de mulţămire în mult-puţinul cât îl avem şi de aci la indiferentism şi neactivitate, la acest condamnabil conservativism, se explică chiar şi psichologiceste destul de uşor.

In acest timp al procesului nostru de transiţie, celelalte biserici, celelalte familii din sătşorul nostru, înzestrate cu alte înclinaţiuni şi aptitudini, îşi fac rostul lor conform caracterului lor specific. Indeosebi biserica papistaşă, favorisatul palat măreţ şi exorbitant, muncesce, cu neastêmpĕr şi cu plan promeditat, la ajungerea scopurilor sale reale. Condusă în totdeauna de cel mai cras egoism confesional, biserica papistaşă a ajuns tare şi mare ca nici o altă biserică. Şi când ne gândim la multele atacuri câte le-a îndurat căsuţa nóstră modestă din partea locuitorilor acestui palat, când ne reamintim cum s'au făcut acestia pârlaz în gardul din jurul nostru şi întrând în grădină ne-au luat prin vicleşug o mare parte din ea — trebue sĕ ne mirăm, cum de o biserică póte manopera cu atâtea mijlóce necorespunḑĕtóre spiritului creştinesc, pe de altă parte însĕ trebue sĕ ne mirăm de toleranţa nóstră extremă, cu care am suferit sĕ fim stingheriţi şi cu care am privit la mendrele acestei biserici.

Tot o urmare a rĕu înţelesului conservativism din parte-ne este împrejurarea, că faptele bisericei catolice nau produs nici o reacţie în sinul nostru, şi că din aceste fapte n'am ţinut sĕ tragem nici o învĕţătură, care ne-ar serví de preventivă pentru viitor.

Ajunşi însĕ la consciinţa, că până acum am întrelăsat a ne trage consecuenţele din cele experiate în viéţa nóstră confesională, convinşi, că de indiferentismul înrădĕcinat trebue sĕ ne scuturăm; vĕḑênd că basele prea ideale, pe cari întotḑéuna ne-am pus, n'au adus resultate practice, ci din potrivă, au fost adeseori scut pentru neactivitate, — trebue sĕ ne dăm séma de celea ce avem de făcut, pentru luarea unei nóuĕ direcţii, unei nóuĕ vieţi, potrivită cu demnitatea bisericei nóstre ortodoxe, însĕ incoronată şi de succese.

Injghebătorii acestei direcţii trebue sĕ fie preoţii.

Preoţii sunt datori a cunósce situaţia bisericei lor, şi dacă vĕd, că acéstă situaţie este gravă, sĕ facă tot posibilul, sĕ aducă ori ce jertfă pentru îmbunătăţirea situaţiei. Preoţii sunt datori a vedé, că vorbă fiind de o nóuă direcţie în viéţa nóstră confesională, tóte puterile lor sunt reclamate în scopul acesta.

Şi de datorinţele lor sĕ achită preoţii în primul rênd prin deşteptarea acelor sentimente în massa credincioşilor, cari trebuie sĕ aducă cu sine indemn şi însufleţire pentru causele bisericei nóstre.

Terenul e fórte vast. Vom insista la acest loc indeosebi asupra unuia dintre multele sentimente ce preoţii au a le cultiva, asupra egoismului confesional.

Egoismul nu este tocmai o nobilă insuşire a unui om. In mĕsura mare devine primejdios mai cu sémă când este inherent unei corporaţiuni, cum este şi biserica. Egoismul, cum îl vedem manifestându-se ḑi de ḑi în biserica cea papistaşă, ar fi pentru biserica nóstră umilitor. La papistaşi egoismul este indentic chiar cu şovinismul confesional.

Scopul nostru nu este a atinge aceste margini.

Egoismul îşi are şi părţile sale cele bune atunci, când nobile sunt scopurile nóstre şi nobile şi mijlócele cu cari lucrăm. Şi acest fel de egoism bine priceput avem noi a-l cultiva.

Egoişti în cele confesionale suntem atunci, când vom fi jaluzi de binele bisericei nóstre, unde tóte interesele ni le vom concentra când se cere, pentru a realisa acele postulate ce contribue la întărirea bisericei.

Egoişti în cele confesionale suntem atunci, când nu vom mai persista în conservativismul nostru atât de daunos, ci trezi şi cu însufleţire pentru biserică, vom declara duşmănie tuturor acelora, cari duşmănie ne păstréză şi vor sĕ ne strice.

Preoţii sĕ se pună deci pe lucru în acest sens, căci cât mai curênd li se va cere dare de sémă asupra resultatului muncei lor.

Cât mai curênd li se vor face cunoscute probleme grele, cari vor puté fi deslegate numai atunci, când egoismul confesional este tréz şi a prins deja rădĕcini în massele poporului.

Forurile nóstre bisericesci vor face cât mai curênd apel la acest egoism. Preoţilor grijiţi ca acest apel sĕ întimpine sentimentele necesare.

Congresul bisericei sêrbesci. Baronul Fedor Nicolici, comisarul guvernial la congresul autonomic al bisericei gr. or. sêrbesci, plécă aḑi la Carloveţ, unde mâne va deschide congresul. Foile guvernamentale afirmă, că scirea rĕspânditắ despre demisia patriarchului Brankovici e nebasată. In cercurile din apropierea patriarchului — spun foile guvernamentale — nu se scie nimic despre astfel de intenţii, şi nici despre causele cari sĕ-'l îndemne pe patriarchul la pasul acesta.

Din parlamentul maghiar.

Obstrucţia se continuă. In greul verii, când şi cercurile diplomatice sunt stăpânite de zăduf, e obiceiu, ca şi în parlament sĕ înceteze sgomotul. In anul acesta însĕ încă nu se vorbesce de vacanţe parlamentare. Legislatorii patriei nóstre mai stau la taifas de nevoie-bucuroşi, ḑi de ḑi ţin şedinţe lungi şi discută şi se frământă.

Oposiţia continuă a obstrua. Guvernul neputêndu-o scóte la cale cu §-ul 16, l'au luat deocamdată dela ordinea ḑilei, rĕmânênd ca sĕ fie resolvit cu- séu fără schimbări numai în şedinţele de tómnă. In locul acestui obiect de inexhauriabilă discuţie, s'a pus pe tapet proiectul de lege despre urcarea dării pentru zăchar.

Acest proiect este combătut acum cu aceeaş vehemenţă din partea oposiţiei întregi ca şi cel premergĕtor. Conducĕtorii obstrucţioniştilor sunt érăşi kossuthiştii, cari în proiectul de lege din cestiune vĕd un atac asupra unei pretensiuni inscrise în programul lor, pretensiune privitóre la teritoriul vamal independent.

Şedinţele aceste obstrucţioniste au multe momente interesante. Aşa bună-óră e interesant a amintì, că Sima Ferencz, cunoscutul demagog, a vorbit patru óre de-arêndul, adecă timp de o şedinţă întrégă. Se folosesce apoi fel şi fel de mijlóce pentru folosirea timpului. Se fac lungi interpelaţii şi se discută asupra lor. S'au pus în vedere chiar şi continue cereri de votări nominale. Adecă o obstrucţie deaprópe de felul celeia din Viena, decursă de curênd.

O imputare. De amintit este, că guvernului îi se impută din multe părţi, că proiectul de lege ce se discută ar fi înaintat la cererea şi intervenirea marilor producenţi de zăchar din afară, cu cari guvernul ar fi pactat.

Saşii lui Bánffy. Precum la § 16, aşa şi acum, guvernul a dat doveḑi, că are lipsă de sprigin moral din afară. Spriginul acesta constă din aderenţele ce se pun la cale şi se trimit din diferite părţi la adresa guvernului pentru a dovedi, că proiectele din cestiune sunt agreate. Ca la tóte ocasiile, cum s'a întêmplat şi din incidentul proiectului de lege despre academiile militare maghiare, aşa şi de astă dată s'au ocoşit Saşii şi s'au arătat de mameluci devoţi. Numĕrul de aḑi al lui „Pester Lloyd“, publică scirea, că Sighişorenii au trimis aderenţă guvernului pentru amintitul proiect.

Din România.

Sinaia. Marţi, Regele şi Regina României însoţiţi de d-l general Vlădescu, şeful Casei militare; de d-na Mavrogheni, mare dómnă de onóre; de d-na Bengescu, dómnă de onóre şi de dl colonel Manu, adjutant de serviciu, au plecat la Sinaia pentru a lua reşedinţa de véră.

— Eforia spitalelor civile, după cum află „Timpul“, tratéză cu o societate belgiană pentru a'i ceda pe timp de 40 ani tóte stabilimentele ei din Sinaia, cu condiţiunea, ca acéstă societate sĕ construéscă hoteluri dóue moderne, sĕ lumineze tótă Sinaia cu electricitate, sĕ facă un drum funicular până pe muntele Vêrful cu dor, sĕ construéscă un sistematic institut de hidroterapie, un casino spledind etc. Pentru continuarea tratărilor, societatea belgiană va depune chiar ḑilele acestea o garanţie de 100.000 lei.

*

Regele şi Galaţii. Étă rĕspunsul primarului de Galaţi, la telegrama prin care M. Sa Regele face cunoscut darul de 30,000 lei:

In numele populaţiei lovite de flagelul gróznicei inundaţii, mulţămesc cu adêncă recunoscinţă Majestăţei Vóstre pentru însemnatul ajutor trimis, care va contribuí fórte mult a'i uşura nenorocirea întêmplară.

In veci rocunoscătóre de îngrijirea părintéscă a Măjestăţei Vóstre, populaţia oraşului Galaţi nădăjduesce sĕ se ridice curênd de sub acéstă grea lovitură, spre a primi pe Majestatea Vóstră tot cu aceeaşi dragoste căldurósă, cu care V'a primìt în totdéuna.

Sĕ trăiţi Majestatea Vóstră,

Sĕ trăéscă Majestatea Sa Regina şi AA. LL. RR. Principele Ferdinand şi Principesa Maria.

Primarul oraşului Galaţi
C. G. Plesnilă.

*

Miniştrii în concediu. Preşedintele consiliului, d-nu Dimitrie Sturdza, va pleca sĕptĕmâna viitóre în străinătate.

D. Ferekyde, ministru de interne, va fi însărcinat cu interimatul ministerului de externe.

D. Spiru Haret, ministru de instrucţie, va pleca Duminecă în străinătate; interimatul va fi ţinut de d. Djuvara, ministru de jusiţie.

Programa gimnasiului de stat din Sibiiu.

Puţine şcóle medii vor mai fi, care sĕ nu-'şi fi încheiat cursurile. Elevii au plecat érăşi la vatra părinţéscă, ca sĕ guste odichna meritată ori — nemeritată.

În împrejurările critice, care ne stăpânesc, nu e de mică importanţă o privire şi numai mai fugitivă preste programele publicate în deosebi de direcţiunile gimnasiilor de stat, la care alérgă spre studiu sute de elevi români, mai ales din causa depărtării gimnasiilor nóstre naţionale confesionale de comuna natală. Am înaintea mea programa gimnasiului ung. reg. din Sibiiu pe anul şcol. 1896/7, publicată de prof. Ferenczy István. Căzanul milenar ferbe şi 'n acésta: începutul îl face vorbirea, cu care s'a deschis sĕrbătórea milenară din 9 Maiu a. tr., şi poesiile cântate şi declamate cu acéstă ocasiune.

Dintre cei 413 elevi, cari au frecuentat până la fine, au fost 161 gr. or. şi 59 gr. cat., Români 219, străini 194. Românii au fost deci în maioritate cu 25, o viuă ilustrare a paragrafului din legea despre naţionalităţi, care impune — pe hârtie — guvernului înfiinţarea de şcóle medii cu limba de propunere a maiorităţii poporaţiunii, în mijlocui căreia are sĕ fie.

Dintre cei 196 de străini, 70 sciau numai unguresce. Lucru unguresc şi acesta.

În cl. I. gimn. au fost clasificaţi din limba maghiară cu „nesuficient“ 31 elevi. Lucru firesc şi acesta. Dintre profesorii, aplicaţi în acésta clasă, puţini sciu ori voesc a sci românesce, pe când şi numai o mică schînteе de cunoscinţă într'ale pedagogiei — neînveninate de şovinism — cere, ca cel puţin în clasa acésta începĕtóre sĕ se propună studiile paralel în limba română şi maghiară. Nu e deci mirare, dacă toţi cei nesuficienţi în limba magiară au acelaşi calcul şi în limba latină. A învĕţa o limbă necunoscută cu ajutorul unei limbi necunoscute e o pretensiune, care numai la noi se póte face.

Dintre cei 5 Români înscrişi în clasa VIII gimn. au făcut examenul de maturitate cu succes 4, între cari unul cu eminenţă.

Scutiţi de didactru, total şi în parte, au fost 127, dintre cari 41 Români.

Profesori au fost 15 ordinari şi 2 substituţi.

Studiul religiunei s'au propus celor gr.-or. de d-nii Ión Ghibu, Ilie Moga şi Ión Popovici în câte 2 óre pe sĕptĕmână.

Limba română s'a propus şi acum ca obiect extraordinar, începênd cu clasa a doua gimnasială, prin profesorii Gidofalvi Géza şi Dr. Szőcs Géza, în şése óre pe sĕptĕmână. Elevii au fost împărţiţi în 4 secţiuni: secţia I. s'a compus din elevii clasei II., secţ. II. din cl. III. şi IV, secţ. III. din cl. V. şi VI. şi secţ. IV. din cl. VII. şi VIII.

Materialul tractat a fost în

S. I. (2 óre pe sĕp.) Partea etimologică a gramaticei în general, explicarea cuprinsului din piesele de cetire.

S. II. (2 óre pe s.) S'au tractat în mod sistematic gramatica, s'au analisat piesele de cetire, s'au declamat poesii. Pe sĕptĕmână o lucrare în şcólă.

S. III. (1 óră pe s.) Explicarea pieselor de cetit. Tot la dóuĕ sĕptĕmâni o lucrare în şcólă.

S. IV. (1 óră pe s.) *a*) Istoria literaturei române. Monumentele cele mai vechi a literaturei române, în deosebi codicele dela Veroneţ, psaltirile şi cronica lui Huru. Vechea limbă şi literatură bisericéscă a poporului român. Reprivire scurtă peste evul mediu. Influenţa reformaţiuni asupra românismului. Cronicarii secolului al XVII.: Miron Costin, principele Dumitru Cantemir. Cunóscerea literaturei mai nouĕ române cu deosebită privire la Alecsandri, Bolintineanu şi Eminescu. Activitatea limbistică a academiei române. Comparaţiuni între operele poeţilor români şi maghiari, Petöfi, Eminescu şi Vajda. *b*) Piese de cetit: singuratice piese din cartea de cetire a lui Viciu. Lucéfărul, Safira (?), Epigonii de Eminescu. Cântări şi plângeri de Bolintineanu. Doine şi lăcrămióre de Alecsandri. Traduceri în scris din maghiară în română şi viceversă.

Cărţile folosite au fost în cl. II. Alexi, Román Nyelvtan, cl. II—IV. Cartea de cetire de I. Popea, cl. V—VIII. Şoimescu, Catalina, tragedie originală în cartea de cetire pentru cl. V. gimn. de A. Viciu.

Se vede, că dnii profesori de limba română n'au cunoştinţă de ediţia scolastică a autorilor români.

Órele de limba română le-au ascultat 116 elevi. Adăugênd pe cei 68 Români din cl. I., totuşi au rĕmas 35 fără instrucţie în limba maternă.

„Masa studenţilor“, acest vecinic monument de iubire al institutului nostru „Albina“ faţă de tinerimea română, a fost împărtăşită de o deosebită supraveghere din partea gimnasiului, căci „direcţiunea şi corpul profesoral au visitat în urma ordinaţiunii ministrului de culte şi instrucţiune publică Nr. 38802 dtto 15 Sept. 1896 în decursul anului scolastic trecut forte des acéstă instituţiune şi au experiat la tóte ocasiunile o ordine, supraveghere şi curăţenie neexcepţionabilă“. „Aşa ceva n'am mai vĕḑut nicăiri“, vorba comisariului regesc. — Dintre elevii acestui gimnasiu au beneficiat 32 de favorul oferit de „Albina“.

V. Lazăr.

Dela „Reuniunea femeilor române din Sibiiu“.

Dare de sémă.

Pentru sortitura de obiecte, ce va arangia „Reuniunea femeilor române din Sibiiu“, au mai incurs:

Dela „Reuniunea femeilor pentru înfrumseţarea bisericei gr.-cat.“, Sibiiu, 1 los d. „Crucea roşie“ italiană, ser. 05,511, nr. 29.

Dela dş. Victoria Lazar, Valea Geógelului, 2 funduri de perină, croşetate.

Dela dş. Constanţa Serb, Chitighaz, 1 album de poesii şi 1 pompadour.

Din *Toracul mic* au contribuit: d-na Victoria Domşa preotésă: 4 batiste, ţĕsute din misir; d. Petronela Alasu, 2 m. pânză de bumbac; d. Iuliana Serb, 1½ m. borangic; d. Eva Milotin, d. Marta Baloş şi d. Pelagia Spăriosu, câte 1½ m. pânză, misir; d Emilia Serb 1 ştergar şi 2 tăviţe; d. Maria Chitărescu: 3 m. pânză, misir şi 1 covoraş, — colect. d-na Victoria *Domşa.*

Din *Cluş*, a colectat d-şóra Ana A. *Popp* dela: dl Vasile Almăşan, advocat, 5 fl.; d. Emeric Pop, advocat, 1 fl.; d. V. L. Hosszu, jude de tablă, 3 fl.; d. V. Podóbă, dir. de bancă, 2 fl.; d. A. Nemeş, jude pens. 1 fl. d. Camila şi V. Indre 2 fl.; d. Victoria Nasta 50 cr.; d. Rosalia Tosia 1 fl.; d. Nic. Bobeş, 2 fl.; d. Dr. S. Morariu 2 fl.; d. Gavriil Karsai 2 fl.; d. Emilia Iacobescu 1 fl.; d. Iuliu Coroian, adv. 5 fl.; I. Albon 1 fl.; d. V. Crişan, 50 cr.; d. Susana Truţa 1 fl.; d. Ana A. Pop 1 album şi 1 glob-călimăr; d. Elena Pandrea 1 milieux brodat; d. Veturia Podóbă 1 tabletă brodată; d. Ida Béres 2 ştergare brodate cu mătasă; d. vĕd. Therese Baldi 1 ţiitor de ceasornic şi 1 ţiitor de peri; d. Elisa Isac 5 obiecte diferite, de lux; d. Iulia Pavel 1 perinìţă de ace şi 1 pungă; d. Virginia Molnar 1 mapă; d. Ana Laslo 1 tavă, 1 perinìţă de ace; d. Al. Bogdan 1 faţă de perină; d. Mărióra Pop, 1 şervete brodate; d. Virginia Man 1 ţĕsătură p. perină de divan; X. Y. 1 rosă de mojalica, 1 farfurie jusc. — Tot dş. Ana A. Pop a colectat dela: dş. Irina Zehan din D. St. Martin 1 milieux brodat, d. Pulcheria Căluţiu din D. S. Martin, 1 tabletă brodată.

„*Reuniunea femeilor române din Abrud, Abrud-sat şi jur*“, a colectat:

Din *Abrud*, dela dd: Alexandru Filip, adv. 3 fl.; Sofia Buceşan 2 fl.; Banca „Auraria“ 4 fl.; dd: Silviu Lazăr 1 fl.; Petru Macaveiu 1 fl.; Laurenţiu Pop 3 fl.; Elena Bariţiu 2 fl.; Lanes Giurchescu 2 fl.; Dr. Enea Nicola 2 fl.; Mihaiu Cirlea 3 fl.; Dr. Enea Draia 3 fl.; Absolon Faur 2 fl.; Ana Filip soţie de adv. 1 cursor brodat, 1 corfiţă de arg. p. pâne şi o pĕreche de pantofi; Sofia Puşcariu 1 cursor brodat; Lucreţia Adamovici 1 şurţă; Elvira Pop 1 ţiitor de perii, brodat; Amalia Stoica şi Maria David câte 1 ţiitor de castane, brodat; Silvia Cirlea 2 vase de flori; Ana Adamovici 1 portmoneu; Ana Lobonţ 1 ţiitor de perii, brodat şi o păreche de pantofi; Maria Tobias un cursor brodat; Maria Borza 1 ştergar; Maria Fizeşan 1 cursor brodat; Ana Ivaşcu 1 cârpă de catifea brodată; Ida Faur 1 lampă; Florentina Târnovean 1 faţă de perină brodată şi 1 ţiitor de óuĕ; Elena St. Şuluţiu 1 şurţă cu dantelă împletită şi 1 coperitóre de pâne.

Din *Abrud-sat*, dela dd: Petru Popovici 2 fl; Silvia Pop 1 cursor brodat; Ludmila Draia 1 cutie p. giuvaere, 1 sărăriţă şi 1 vază; Ioseta Ciura 1 covor brodat.

Din Bucium: dela dd.: Mariţi David, Aviron Macaveiu, Vasile Macaveiu, Nicolau Ionuţiu, Simion Ionuţiu, Elena Macaveiu, Sofia Babuţiu, Sofia David, Salomia Macaveiu: câte 1 fl.; Maria Ţandrĕu 2 fl.; Laura Ţandrău, Sofia Cosma: câte 1 fl.; Nicolau Adamovici 3 fl.; Institutul de credit „Detunata“, Mina „Concordia“, Aurelia Danciu: câte 2 fl.; Dumitru Todea 50 cr.; Maria Ianculescu 50 cr.: Maria Danciu 20 cr.; Iudita Draia 30 cr.; Ana Danciu 20 cr.; Eva Brătian 20 cr.; Salvina Iancu 20 cr.; Anica Tomuş 20 cr.; Teodor Tomuş 30 cr.; George Tomuş 30 cr.; Gerasim Tomuş 50 cr.; Maria Tomuş 20 cr.; Salvina Câmpean 20 cr.; Flórea Câmpean 10 cr.; Sofia Ter 10 cr.; Veronica Macaveiu 20 cr.; Nicolau Todea 20 cr.; Ioan Corcheş 50 cr.; Paraschiva Corcheş 30 cr.; Dumitru Bodea 20 cr.; Iudita Nistia 50 cr.; Lazar Petrinca 10 cr.; Teodor Costinaş 20 cr.; Iudita Toma, Lucreţia Tomuş şi Salvina Toma, câte 50 cr.; Cornelia Danciu, 2 vaze de

---

FOIŢA.

Ḑiarul unui copil drăcos.

Tradusă de *Giulio.*

(Urmare).

Pe mine mĕ cuprinse o grózǎ teribilă, dar papa îmi ḑise: „Tu ne-ai adus în hal, băiete, acum sĕ vedem cum ne vei scóte!“ Doctor Moor me ridică pe umeri şi mĕ duse afară. Presupun, că eram palid ca ciara, dar când începură nemernicii sĕ rîdă şi sĕ urle, mĕ înfuriai ḑicêndu-le cu voce tare: „Concetăţeni“, începui eu, întocmai ca şi cum auḑii odată pe papa vorbind în sala sfatului, „Astăḑi avurăm dóuĕ visite neaşteptate cu ocasia seratei improvisate — una sosi prin fundul curţii şi fu un animal puturos. Cealaltă sosì prin faţa casei şi fu musică pisicéscă. Nu sciu pe care dintre ambele s'o prefer. Nópte bună!“

„Tu vei deveni cu vreme un orator popular, fiule“, ḑise papa, vĕḑêndu-i cum plécă de umiliţi ca nisce oi. Il apucase un rîs grozav, aşa că după-ce încetase de a mai rîde, uitase de supĕrarea ce-i causase comedia arangiată de mine, dar hainele mele de sĕrbătóre sunt ruinate şi îngropate în grădină, şi din pricina asta nu mĕ pot duce mâne în şcóla de Duminecă. Imi pare grozav de rĕu, căci voiam sĕ duc lui Harry Hank bricégul meu în schimp pentru o veveriţă de gumielastic, pe care o căpĕtase dela mătuşa lui şi cu care voiam sĕ spariu pe Betti.

In sĕptĕmâna viitóre avem banchet. Eu sper şi fac rugăciuni, ca hainele mele sĕ nu mai fie îngropate, fiind-că aşteptăm pe tot nemşugul la masă şi peste nópte, ca óspeţii nostri. Va fi de tot plăcut. Banchetul este cea mai plăcută ḑi din an, cu excepţia Crăciunului, ăsta-'i şi mai plăcut. Toţi copii adóră Crăciunul. Eu sciu ceva despre el, ce însĕ nu-i adevĕrat, dar eu nu voiu trăda una cu capul.

Sĕ nu creḑi, câtă mulţime de lucruri bune sunt în paştetele de carne, când le mânci — carne, mere, unsóre, cépă, lămâie, licheruri, cuişóre, scorţişóră, spumă de ou — în unele chiar şi tăbac de nas. Bucătărésa'mi dădù voie s'o privesc. Avém la mine cutia cu tăbac de nas a bunicului Hauzi, pe care o împrumutasem fără şcirea ei. Se părea ca şi cum ar fi scorţişóră şi când merse bucătărésa în cămară, o deşertai tótă în paştetă. Şi sunt de firma credinţă că va fi bună.

Oh, asta fu o ḑi de adevĕrata muncă! Elsbett mĕ luă pe după prânza întrégă la ţară. Acolo era un băiat şi o mulţime de nuci pe pomi în pădure şi raci. Noi ne culeserăm după plac. El îmi istorisise cum şerpii îşi îmbracă alt vestmênt. Asta-i curios! Eu avém pe cele vechi, fiind-că plecasem sĕ adun nuci şi fiind-că celálalt îmi era îngropat. De astă-dată te pot închide scumpul meu ḑiar, fără sĕ-ţi pătez filele cu vre-o întêmplare tragică. Ei ḑicéu că's un băiat bun.

Elsbett este la clubul din loc, unde se trage la ţîntă cu arcul. Ea îşi luă arcul şi săgeţile cu ea, ca se puşce acolo fiind mai mult loc. Când se obosí ea, îl împrumutarăm şi noi, adecă eu şi celălalt băiat.

Elsbett ni-l dădù sub condiţie de a nu puşca asupra casii séu asupra vr'unei cetăţi. Noi merserăm pe pajişte şi lipirăm o gazetă de un arbore în loc de altă ţintă; dar afurisitele de vaci tot pe acolo se preumblau, şi încă tot atunci, când ţintém asupra gazetei, trecù una încet pe lângă arbore dând din códă, ca şi cum şi-ar fi perdut minţile, de nu aflase un loc mai potrivit de preumblare. Pe urmă nimerí una dintre săgeţi tocma în ochi pe cea mai bună vacă, din câte avea tata băiatului, când voia sĕ se culce, şi mai gemù una dându-şi sufletul.

'Mi este témă, că de nu va mai venì vaca la muls în grajd, tata lui nu va mai crede că Jorji Hacker este un băiat cinstit! Dar eu n'am vrut s'o fac — nu, ḑĕu că nu! Eu n'am ţîntit la nici un alt lucru, decât asupra gazetei, şi dacă nătânga de vacă trece tocmai atunci pe acolo, a cui este vina — a ei séu a mea?

11. El merge la biserică.

Câte-odată 'mi dă voie dl Moor se mĕ joc puţin şi prin biroul lui; el are un cal de tot iute şi o droşcă uşóră, dar el nu mĕ lasă singur acolo, fiind-că giur împregiur sunt o mulţime de doctorii otrăvitóre. Eri însĕ a trebuit sĕ-l cheme cineva fără de veste — un bărbat avea un atac şi aşa îmi ḑise: „Jorji, tu vei rĕmânea în scaun până ce sosesc!“

Eu stătui liniştit până ce începui a căsca, de îmi părea că îmi picǎ capul de pe grumazi — după aceea vení domnişóra Baster, o hârca bĕtrână şi privindu-mĕ strajnic prin ochelari, mĕ întrebă, unde-i doctorul.

flori; Elisabeta Danciu, 1 tabletă brodată; Minerva Todescu 1 servetă p. pâne; Valeria Todescu, 1 perinită p. ace; Salomia Danciu 2 merindeţe, Elena Jurca 1 merindéţă; Sabina şi Lucreţia David din „Bucium-Isbita“, câte 1 cursor brodat; Iuliana Macaveiu tot de acolo, 1 şurţă ţĕsută.

Din Roşia dela dd.: Eufemia Caian 2 fl.; Silvia Maior, Regina Jurca, Rosa Ajty, Şarlota Barbu, Iustina Cosma, Iuliana Almăşan, Regina Henzel, I. Henzel, Cecilia Hocman, Catinca Giurca: câte 1 fl.; Iustina Dezsy, Amalia Henzel, Catalina Henzel, Iudita Almàşan câte 50 cr.; Ioan Maior 4 sticle de miere.

Dela d. Neti Gomboş, Vidra, 2 fl.

Din Câmpeni dela dd.: Sofia Dr. Chirtop şi Dominica Chirtop, câte 2 fl.; Iulia Poruţiu, Letiţia M. Corches, Irina Tomuţa, câte 1 fl.; Ana Manovici 2 servete brodate; Rafila Plic 1 traistă; Mariţi Morariu 1 ştergar brodat.

Din Albac dela dd.: Rafila Nicola 1 fl.; Otilia Todea 1 ştergar brodat.

Dela d. Ana Nicola n. Condor, Albac-Arada 1 fl.

Dela d şóra Aurelia Candrea, Baia de Criş 1 fl.

Dela dl Alexandru Lebu, proprietar în Sibiiu, 10 fl.

Pentru tóte aceste preţióse contribuiri, rugăm şi pe acéstă cale pe generósele donatóre şi donatori, sĕ priméscă expresiunea căldurósei nóstre mulţămiri.

Biroul reuniunei femeilor române din Sibiiu.

Sibiiu, în 6 Iunie, st. n. 1897.

Maria Cosma m. p., Dr. *N. Vecerdea* m p.,
presidentă. secretar.

Noutăţi.

† Dr. George Popa, asesor, referent scolar la consistoriul din Arad, a încetat din viéţă Duminecă, la Viena, unde se dusese pentru căutarea sănătăţii sale sdruncinate. Diecesa a perdut în el pe unul dintre cei mai mari bărbaţi ai bisericei şi scólei; ér naţiunea pe un erudit şi harnic bărbat al seu, pe unul dintre cei mai fruntaşi ai sĕi.

Dr. G. Popa s'a născut la anul 1841 în Câmpanii de jos (Bihor). A absolvat scólele medii din Beiuş. Studiile juridice şi le-a făcut la Budapesta, ér cele filosofice la Viena Din anul 1866 până la 1870 a redactat „Albina“ în Viena. La 1870 a fost ales asesor referent scolar la consistoriul din Oradea m. de unde trece la 1872 în aceeaşi calitate la Arad. La 1878 a fost promovat de doctor juris în Budapesta. In calitate de referent şcolar lucra cu un zel neobosit pentru înfiinţarea şcólelor confesionale în diecesă, şi pentru ocrotirea lor. S'a distins decedatul şi prin munca sa pentru înmulţirea şi ridicarea literaturei didactice. Sub şefia sa, învĕţământul din diecesa Aradului a luat un avênt gigantic.

Dilele din urmă decedatul a mers pentru căutarea sănătăţii întâiu în ţinutul unde s'a născut, apoi la Viena. Acolo după câte-va dile a trecut lu cele eterne, spre marea durere a bisericei şi a naţiunei întregi.

Primim următorul necrolog: Dr. Cuparescu şi Ioan Tuducescu cu inima frântă de durere, aduc la cunoşcinţa tuturor rudeniilor, amicilor, cunoscuţilor, bisericii, şcolii şi naţiunei, că Dr. *George Popa,* asesor referent scolar in Arad, deputat sinodal şi congresual etc. după un morb indelungat a reposat în Viena, în 3 Iuliu n. a. c. la órele $3^{1}/_{2}$ p. m. în vêrstă de 56 ani.

Inmormêntarea scumpnlui defunct va avé loc în 7 Iuliu la órele $9^{1}/_{2}$ diminéţa din biserica gr.-or. I. Fleischmarkt Nr. 13 în cimiteriul central cu spesele Ven. Consistoriu eparchial din Arad.

Viena, în 6 Iuliu 1897.

Fie-i ţĕrina uşóră şi memoria eternà

⁂

Prinţul de Orleans şi republicanii. Dilele trecute, preşedintele camerei franceze Brisson, într'un rĕspuns al seu la un discurs al preotului Olivier, a atacat în mod vehement biserica catolică şi pe preoţimea ei. Camera nu s'a mulţumit cu acest atac în contra bisericei, ci a dispus tuturor primarilor sĕ atêrne de păreţi vorbirea întrégă a lui Brisson, în formă de placate. Mai mulţi primari, între cari P. Princeteau, membrul partidului royalist au denegat împlinirea mandatului camerei. Pentru faptul acesta al lor, respectivii primari au fost delăturaţi din posturile lor. Din incidentul acesta prinţul Filip de Orleans a adresat primarului destituit Princeteau o scrisóre, în care îi exprimă mulţămită pentru purtarea sa conscienţiósă. In scrisóre prinţul spune, că singur royaliştii sunt adevĕraţii şi sincerii apărători ai religiunei.

⁂

Ţarul în Polonia. Polonii se pregătesc din rĕsputeri pentru primirea în chip splendid a Ţarului. Guvernul a aprobat planul polonilor din Varşovia, de a ridica cu acel prilegiu un arc triumfal, cu inscripţia: „*Bine ai venit împĕrate şi rege al Poloniei*“. Tot ca semn de apropiare între cele dóue popóre se póte priví şi cuvêntul de bineventare rostit din partea episcopului Kulinszki cătră prinţul Imeretinski într'o călĕtorie a sa printre poloni. Foile rusesci privesc în vorbirea episcopului pomenit, începutul împăcării.

⁂

Spesele de drum ale presidentului Faure. Camera franceză a votat presidentului Faure spre scopul călĕtoriei sale la Rusia un împrumut de 500,000 franci Toţi membrii camerei, afară de socialişti au fost de acord în a vota suma pomenită. Socialiştii au cerut întrebuinţarea ei pentru ajutorarea sĕracilor.

⁂

Graţiarea lui Bartha. Distinsul publicist maghiar, Bartha Miklós e osândit la temniţă grea. Mai ales din pricina, că Bartha timpul din urmă e bolnav, şi temniţa 'i-ar putea aduce chiar mórte, partisanii sĕi au adresat o petiţie cătră Maj. Sa, pentru graţiarea lui. Nu numai în Pesta, ci în întréga ţéră circulă liste de subscriere pentru graţiarea lui Bartha, pe cari le subscriu toţi ungurii, fără deosebire de colorit politic. Şirul subscrierilor l'a deschis contele Apponyi, şeful unui partid duşmănoş partidului lui Bartha.

⁂

Pentru Ruteni. In urma memorandului înaintat ministrului de interne din partea comitetului pentru îmbunătăţirea sorţii poporului rutean, ministrul Perczel a dispus înfiinţarea de staţiuni de gendarmi în ţinuturile periclitate prin desele imigraţiuni. După-cum se scrie din Sigetul Marmaţiei, în urma dispoşiţiilor ministrului, jandarmeria s'a sporit în mod considerabil în ţinuturile locuite de Ruteni.

Ministrul de finance — după-cum aflăm din foile unguresci — a permis poporului rutean miser plătirea restanţelor de dare în rate, în decurs de 10 ani. Celor mai sĕraci, cari nu dispun de nici un fel de realităţi, li s'au şters cu desĕvêrşire restanţele de dare. *Disposiţiunile aceste sunt valabile şi pentru jidovimea din acele părţi.*

⁂

Defraudare. Se scrie din Drezda, că în 7 a l. c. n., funcţionarul de postă de acolo Vogel, a dispărut, ducênd cu sine din cassa postală 50,000 de marce. Defraudantul e urmărit.

⁂

Catastrofa dela Colomea. Pentru eruarea causelor catastrofei dela Colomea, tribunalul de acolo a trimis o comisie scrutătóre. Comisia a declarat causa catastrofei de *vis major*, şi în consecinţă a asistat ori-ce cercetări mai departe.

⁂

Serbarea lui Amerigo Vespucci. In anul viitor va serba America aniversarea de 400 ani a nascerei lui Amerigo Vespucci. La festivitatea acésta au fost învitate tóte societăţile geografice ale lumei vechi şi nóuĕ. Tot în acelaşi an va fi sĕrbată şi memoria renumitului geograf italian Paolo Toscanelli, ale cărui mape geografice 'i-au servit de bun ajutor şi lui Columb.

⁂

Furtună. Duminecă în 15/27 Iuniu o furtună turbată s'a descărcat asupra comunelor învecinate Comăna inf. şi Vineţia inf., care furtună a ajuns şi prin Crihalma. Doi ómeni fiind la câmp adăpostiţi sub o salcie, au fost loviţi de fulger; unul a murit momentan, celalalt s'a înşănĕtoşat.

⁂

Catastrofă teribilă. În oraşul Pueblo din Mexico s'a întêmplat dilele trecute o nenorocire teribilă. Căldarea de vapor dela o fabrică de acolo a explodat. Întréga fabrică a luat flacări. Bucăţile de fer sfărîmate şi izbite în lături, au pricinuit devastări oribile în ómeni şi animale.

⁂

Deportatul de pe insula Dracului. — Diarul parisian „La France“ publică o scrisóre din Cayenne, în care se descrie într'un mod îngrozitor chinurile fostului căpitanului Dreyfus, condamnat pentru trădare. Étă ce istorisesce autorul scrisórei:

„Acum de curênd am avut ocasiunea sĕ vĕd pe Dreyfus. El a albit înainte de vreme şi e deprimat atât fisiceşte cât şi moraliceşte. E mai mult o ruină omenéscă. Când se preumblă, armat pas de pas de unul din pasnicii sei armat până în dinţi, se aşéză pe un vêrf vulcanic şi óre întregi privirea sa stinsă e îndreptată spre orisontul mării. Crucile negre şi mormintele arată destinaţia acestui loc pustiu: serveşce de cimiter pentru condamnaţii la galeră.

„Nimic nu-l póte scóte pe exilat din toropéla sa. Chinurile morale l'au sdrobit tot aşa ca si clima ucigătóre din Guyana. Faţa sa e plină de brazde, pĕrul rar şi alb, umerii gârboviţi. E păzit fórte straşnic di şi nópte. Luându-se în consideraţie sănĕtate sa sdruncinată, Dreyfus nu mai este legat cu lanţuri de „bara justiţiei“. Intregul şi numĕrosul personal de pază e pus sub comanda unui inspector, care e rĕspundĕtor ca nu cum-va condamnatul sĕ scape“.

⁂

Bibliografic. A apărut: I. programa şcólei civile gr.-cat. de fete împreunată cu internat a diecesei gr.-cat. de Oradea-Mare din Beiuş pe anul şcol. 1896/97, redactată de Vasiliu Stefanica, directorul şcólei. Cuprinsul în general: 1. Raport despre şcólă. 2. Raport despre internat. Beiuş-Belényes. 1897.

— Raportul al XXXIV-lea despre gimnasiul superior fundaţional din Năsĕud pentru anul şcolastic 1896/6, în limba română şi magiară.

Varietăţi.

Cea mai veche casă domnitóre de pe întrégă faţa pământului este adi casa domnitóre din Japonia, care domnesce dela anul 667 înainte de Christos. Actualul împĕrat este al 122-lea, şi se trage din familia Mutru Hito. Sub domnirea acestuia s'au întrodus marile reforme, prin care Japonia 'şi-a deschis graniţele pentru civilisaţiunea occidentală.

⁂

Mierea de stup ca medicament. O fóie anglesă scrie, că o femeie de 58 de ani a căpĕtat albéţă pe un ochiu şi se pregătea a-l supune unei oporaţiuni, când la sfatul unei cunoscute a picurat în el în trei rênduri câte un picur de miere de albină, curată, şi s'a vindecat. O revistă de stuparit americană încă scrie, că mierea de stupi se póte folosi cu succes la vindecarea aprinderei de ochi. După acéstă revistă, se umple cu apă caldă o linguriţă de cafea, apoi se picură în ea câţi-va picuri de miere de stup topită, composiţiunea acésta se mestecă bine cu degetul curat, se picură din acéstă fluiditate pe di de 4—5-ori câte 3—4 picuri în ochiul morbos şi după odichnă de câteva minute obrazul şi pleopele se sterg de fluiditatea cu care s'au udat şi ele, fără însĕ a se sterge şi ochiul. Procedura acésta vindecă ochiul în câteva dile. — Simplu medicament, dar fără recomandarea medicului totuşi nu e consult a-l aplica.

„Dl om a căpĕtat un atac, n'aş putea sĕ vĕ servesc eu cu ceva domnişóră?“ disei eu fórte complesant.

„Tu, Jorji Hacker?“ dise ea într'un ton despreţuitor şi miorlăit. „Tu ai fi în stare sĕ mĕ otrăvesci dacă aş fi destul de nebună sĕ mĕ las. Eu aş fi avut nevoie numai de un pic de doctorie şi de era aici n'aş fi trebuit sĕ plătesc nici un dolar“.

Într'acea privea tóte sticlele şi obiectele din pregiur — lumea dicea, că-i grozav de invidiósă, o adevĕrată sgârcită — şi vĕdênd o sticlă cu prafuri Seidlitz, merse iute şi-şi alese unu vînăt şi altu alb, lăsând cinci bani pe masă.

Pe masă se aflau câteva pahare, puţină apă de ghiaţă şi o zaharniţă. Eu o întrebai, de-mi permite sĕ-i mestec praful. Ea se socotí, că aşa va căpĕta zaharul gratuit şi se învoí. Eu îl făcui fórte dulce în dóuĕ pahare şi-i spusei sĕ bea mai întâiu cel vênăt şi după aceea pe cel alb, cum şi făcù. Aşa cam într'o minută avu şi ea un atac — oh, un atac grozav! Nu-mi pot închipuí din ce îi venise, prafurile erau veritabile. Ea picá pe spate şi faţa 'i-se făcú aşa de négră, ca şi cum ar fi înghiţit negreală; era aprópe sĕ móră înecată. Eu fugii afară sĕ chem pe doctorul, dar nu-l vĕdui nicăirea. Spusei deci unor ómeni, că domnişóra Basiter móre în potica nóstră şi fugiră înăuntru, o apucară şi o puseră pe sofă; ochelarii erau sparţi, haina sfăşiată, ér din ochi îi curgéu şiróe de lacrămi, ca şi cum ar fi fost la o înmormîntare.

Ei o întrebară, că ce i-s'a întêmpiat; ea dice, că nu le-a luat cum se cade — explosia s'a făcut în stomacul ei, în loc sĕ se întêmple în zăhar — şi eu încă cred, că a avut drept. Ea plătise 5 bani pentru prafuri, dar o pereche de ochelari noi o vor fi costând póte 50, — nu cruţă chiar atâta, cum socotise. Ea, când se duse mĕ ameninţă cu ploieriul cel verde, ca şi cum eu aş purta vina — de ce a vrut sĕ înşele pe doftorul?

Sub masă era o ladă şi în ea un etui frumos de rococo. Eu credeam, că conţine ceva bijuterii, dar după-ce mĕ uitai, erau tot cuţitaşe mici şi alte lucruri. Ele erau cât se póte de ascuţite. După aceea vení o fetiţă mică cu 25 bani şi c'o unflătură la mână, eu credeam, că a lunecat pe trepte şi s'a lovit. Îi spusei deci sĕ aştepte puţin, căci doftorul va sosí îndată, dar ea dicea c'o dóre grozav de tare, ér eu 'i-am rĕspuns: „Dacă stai liniştită, 'ţi oi tăia-o eu“, dar mica de sĕcătură nu stătu liniştită. Işi trase mâna tocmai la timp nepotrivit, aşa că-'i făcui de-alungul mânei o grósnică tăietură. Dacă sta cum se cadé, nu se întêmpla.

Sângele-'i curgea şiróie peste tot covorul cel nou, şi din causa asta îi disei sĕ mérgă degrabă la mama sa, ca sĕ-'i facă bandaj.

Era deja aşa de târdiu şi eu eram aşa de flămând, că nu mai puteam aştepta până ce vine doftorul, ca sĕ vadă petele pe covor. Dar fiindu-'mi témă, ca nu cumva, în absenţa mea sĕ spargă vr'un hoţ şi sĕ fure din casă, am tîrît scheletul din cămară, l'am aşedat pe un scaun şi 'i-am încleştat în mână un instrument ucigător. După aceea luai fosfor dintr'o sticluţă, făcui cu acésta o pereche de ochi pe o hârtie îi scufundai în căpăţină. Era grozav sĕ-'l privesci — destul ca sĕ bage draci în ori-ce hoţ şi aşa nu-'mi mai temeam apotica, lăsând'o sub paza scheletului şi mĕ dusei deci acasă la cină.

Ş'acuma dice doftorul, că sĕ nu-'i mai păzesc de altădată apotica, pentru-că domnişóra Baseter este rabietă şi Emelina Elder zace bolnavă cu aprindere de creieri, fiind-că fugise de grabă în apotică sĕ cumpere puţin clorofor contra durerii de măsele, şi vĕdênd pe ştrengarul cela mort, cu ósele góle şi cu ochii cei sclipicioşi, şedend aşa în întunerec, începu sĕ strige şi leşină.

Când se trezì, éră̆şi singură numai cu scheletul, strigă încă odată, perdêndu-şi simţirea. După aceea vení doftorul şi o trezí, dar acum are friguri şi strigă neîntrerupt — dar pentru aceea tot n'au la ce mĕ ocărî; eu îl aşedasem acolo pentru hoţi şi nu pe séma unei fete, şi cred, că bine am făcut.

Am uitat însĕ sĕ vĕ istorisesc despre un băiat, care venise cu durere de dinţi. Aşa-'l durea sĕracul, că nu mai puté suporta păn' ce sĕ duc scheletul afară din cămară şi-'mi ajutà sĕ-'l pun pe scaun, ca sĕ gat mai íute şi după aceea îi dădui sĕ miróse dintr'o sticlă cu clorofor, ba încă-'i spusei sĕ mai pună puţin şi pe batistă şi atunci nu-'l va mai supĕra durerea.

El însĕ se plecă chiar pe spate, lăsând sticla sĕ-'i cadă. Ea se sparse, dar el nu voia sĕ-;mi respundă, când îl întrebai de-'l mai dóre măséua, şi aşa plecai lăsându-'l acolo, fiind-că se făcuse un miros colosal de clorofor, de nu mai puteam sta. El şi Emelina zăceau inconscii la reîntórcerea doftorului.

(Va urma).

Nr. 3814. B. [86] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de paroch de clasa III-a în comuna Sân-Mihaiul inferior cu filiala Sân-Mihaiul superior, protopresbiteratul Turdei, în sensul conclusului comitetului parochial din 23 Februariu a. c., se publică din nou concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în organul archidiecesan „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post dau un venit anual de 421 fl., afară de casa parochială și o grădină arătóre, precum și alte venite accidentale.

Informaţiuni mai detaliate despre împregiurările acestei parochii se pot lua în faţa locului dela comitetul parochial.

Doritorii de a reflecta la acest post de paroch vor avea a așterne petiţiunile lor concursuale, instruite conform normelor în vigóre, consistoriului archidiecesan avênd cu observarea §-lui 18 din Regulamentul pentru parochii, a se presenta în biserica din numita comună pentru a cânta, respective a celebra séu a cuvênta.

Sibiiu, 25 Iuniu 1897.

Consistoriul archidiecesan.

Nr. 354 1897 F. G. [82] 3—3

CONCURS.

In scopul conferirei de stipendii din **„Fundaţiunea lui Gozsdu“ pe anul școlastic 1897/8** se escrie concurs pe lângă următórele condiţiuni:

1. Concurenţii sĕ documenteze cu documente originale séu autenticate de notariu public;

a) că sunt fii de cetăţeni ungari și aparţin la biserica ortodoxă orientală română, spre care scop se recere extrasul din matricula botezaţilor provĕḑut cu clausula parochului competent, că și de present aparţine la biserica greco-orientală română;

b) că studiéză cu succes bun la vre-un institut public din patriă, spre care scop au sĕ substérnă studenţii dela scólele medii atestatul despre anul scolastic 1896/7, ér cei dela facultăţi și universităţi indicele *despre tóte cursurile* ascultate;

c) că nici averea proprie, nici a părinţilor nu ajunge sĕ acopere tóte trebuinţele pentru crescerea concurentului, spre care scop e a se produce atestatul diregătoriei politice competente;

2. Fie-care concurent are sĕ indice în petiţiunea sa specialitatea, la care și locul unde voesce a continua studiile, precum și aceea dacă are și alt stipendiu.

3. Cei-ce voesc sĕ studieze în străinătate au sĕ arete necesitatea de a face studii în străinătate, ca în casul dacă li se va vota stipendiul, sĕ se pótă îndată exopera concesiunea ministerială prescrisă.

4. Petiţiunile instruate cu documentele necesare sunt a se adresa la representanţa fundaţiunei lui Gozsdu (Budapest, VII Király u. 13 sz.) până la *5 August a. c. n.*

5. Totodată se provócă toţi stipendiștii actuali prin urmare și cei absolvenţi, cari cer ajutóre pentru depunerea rigoróselor și câștigarea gradului de doctor, ca până la terminul susindicat și pe lângă observarea p. 2. din acest concurs, sĕ arete resultatul studiilor din anul scolastic 1896/7, căci altcum li se va sista stipendiul, respective nu vor căpĕta ajutorul.

6. Petiţiunile, cari nu sunt instruate cu documentele susamintite séu sosite după terminul escris, nu se vor lua în considerare.

7. In interesul expedării regulate, fie-care concurent sĕ indice în petiţiune locul și posta ultimă unde este a i-se trimite resoluţiunea representanţei.

Din ședinţa comitetului fundaţiunei lui Gozsdu ţinută în 22 Iuniu, 1897 n.

Comitetul.

Nrul 426—897. [80] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia de clasa a III-a Bruiu cu filia Gherdeal din protopresbiteratul Agnita, se publică prin acésta concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în organul „Telegraful Român“.

Venitele împreunate cu acest post dau suma de 402 fl. 40 cr. v. a.

Doritorii de a ocupa acest post au sĕ-și aștérnă cererile de concurs în terminul prefipt subsemnatului oficiu protopresbiteral,

Informaţiuni mai de aprópe 'și pot lua concurenţii dela oficiul protopresbiteral și dela comitetul parochial.

Nocrichiu, în 24 Maiu 1897.

Oficiul protopresbiteral în conţelegere cu comitetul parochial.

Nicolau Moldovan,
adm. protopresbiter.

Nr. 279/97. [75] 3—3

CONCURS.

Pe basa ordinului Măritului consistoriu archidiecesan din 1 Aprile a. c. Nr. 2113 Bis., prin acésta se escrie concurs pentru completarea postului de paroch în parochia de clasa III. „Silvașul-superior“ protopresbiteratul tractului Haţegului cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în fóia „Telegraful Român“.

Venitele împreunate cu acest post dau suma de 302 fl. 60 cr.

Doritorii de a ocupa acest post vor avea sĕ-și înainteze petiţiunea lor concursuală instruită conform legilor existente în terminul indicat la subscrisul oficiu în Petroșeni.

Oficiul protopresbiteral gr.-or al tractului Haţeg în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Petroșeni, la 17 Maiu 1897.

Avram Stanca,
adm. protopresb.

Ad. Nr. 288/1897. [84] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia adóua din Șinca-nóuă din protopresbiteratul Făgărașului, se publică concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în organul „Tel. Rom“.

Venitele împreunate cu acest post sunt 616 fl. v. a.

Doritorii de a ocupa acest post sĕ-și trimită cererile concursuale în terminul deschis la subscrisul oficiu.

Oficiul protopresbiteral în conţelegere cu comitetul parochial gr.-or.

Făgăraș, 18 Maiu 1897.

Iuliu Dan,
protopop.

3562/97 Szám.
polg.

[85] 3—3

Hirdetmény.

A nagy-szebeni kir. törvényszék részéről közzététetik, hogy Récse község határának általános tagositása megengedése feletti tárgyalást Krauss József birtokos kérelme folytán elrendelte és annak hatarnapul **1897. évi augusztus hó 10-ik** napját d. e. 9 órakor a récsei községi irodába kitűzte.

Ezen tárgyalásra az ősszes érdekelt birtokosok azon megjegyzéssel idéztetnek meg, hogy az arra meg nem jelenő birtokosok a tagositásba beleegyezőknek fognak tekintetni.

A nagy-szebeni kir. törvényszéknek 1897-évi junius hó 18-án tartott űléséből.

Phleps Frigyes, h. elnők. *Sebestyén,* jegyző.

Nr. 304/897. [79] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia de clasa III Hasdeu cu filiile: Cernisora, Goleș și Florese, în tractul protopresbiteral al Haţegului, prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în ḑiarul „Tel. Rom“.

Venitele împreunate cu acest post dau suma de 255 fl. anual.

Informaţiuni mai deaprópe despre starea parochiei se pot primi dela oficiul protopresbiteral și dela comitetul parochial respectiv.

Concurenţii au aș asterne suplicele lor concursuale instruite conform normelor în vigóre până la terminul indicat, — la oficiul protopresbiteral subsemnat — în Petroșeni.

Oficiul protopresbite-al gr.-or. al tractului Haţeg, în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Petroșeni, la 27 Maiu 1897

Avram Stanca,
adm. protopresbit.

Nr. 219/896. [81] 3—3

CONCURS.

Pe basa resoluţiunei consistoriale din 6 Maiu 1897 Nr. 3081 B. prin acésta se escrie concurs pentru ocuparea postului de capelan lângă neputinciosul paroch Ioan Mircea din Caţa. protopopiatul Cohalmului, cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Tel. Rom.“

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: jumĕtate din tóte venitele sistemisate ale unei parochii de clasa a II-a în sumă de 602 fl. v. a.

Reflectanţi la acest post au a și așterne petiţiunile lor instruite conform legilor în vigóre la oficiul protopresbiteral subscris până la terminul defipt.

Cohalm, 27 Maiu 1897.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Cohalmului în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Nicolau D. Mircea.
protopop.

Publicare de licitaţiune.

Edificarea unei școle nóue în **Abrud**, protopresbiteratului Abrudului, se va da în întreprindere pe calea licitaţiunei publice minuende **Dumineca în 13/25 Iuliu a. c.**, órele 10 a. m. în școla din loc.

Preţul de strigare conform preliminariului de spese e *4198 fl. 30 cr. v. a.*

Doritorii de a licita vor avea a depune ca vadiu 10% din preţul strigării.

Planul și preliminariul de spese precum și condiţiunile de licitare se pot vedea ori când la subscrisul.

Abrud, 1 Iunie 1897.

Pentru comitetul parochial.

Petru Popovici,
adm. prot.

[87] 1—3

Mare prăvălie
de
băcănie, candite, delicatese, bumbacuri etc.
a societăţii comerciale
„CONCORDIA“
Str. Măcelarilor Nr. 20. Strada Baier Nr. 1.
☛ **Edificiul „Albinei“.** ☚
Vênḑare în mare și mic.

Tóte articolele aparţinĕtóre sferei de **băcănie, delicatese, candite** și **bumbacuri** se pot procura cu **preţurile cele mai moderate și în calitatea cea mai bună**, la **societatea „Concordia“.**

Prăvălia nóstră arangiată după recerinţele moderne, numerósele localităţi ce ne stau la disposiţie, precum și importul direct de mărfuri, ne pun în plăcuta posiţie de a corĕspunde tuturor așteptărilor.

În special recomandăm Onor. public următórele articole: **Cafea, próspĕtă de diferite soiuri, Zăhar raff. I-a, Stafide, Migdale, Mazere, Linte, Orez, Piper, Cuișóre, Șafran francez, Thee, făină de toţi numerii, Orange, Masline, Icre negre și roșii Șuncă, Salamă, Pesci marinaţi (Aalfisch, heringi, ruși), brânze próspete, Liqueuri (E. Lichtwitz & Co.) Rum, Cognac.**

Vinars curat de drojdii. — Vinars curat de prune.
☛ Oțet de vin veritabil. ☚
Vinuri curate și tot felul de ape minerale.
Fructe sudice, Oleiuri, Lumini, Săpunuri, Petroleu etc.
diferite sĕminţe agronomice plombate și scutite de rocoină cu preţuri fórte favorabile.

Din despărţĕmêntul de textile recomandăm următórele: **Bumbacuri de ţesut, Bumbacuri franţozești veritabile (Marca D. M. & C.) albe si de diferite colori, Pĕr (Haras) bercă, Mătăsuri de cusut în diferite colori,** etc.

Așteptând numerósele comande ale Mult On. public și promiţĕnd serviciu prompt,

semnăm cu tótă stima:
„Concordia“,
societate comercială pe acţii.

[59] 6

Redactor prov. **Gavriil Hango.**

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 71. Sibiiu, Marţi, 1/13 Iuliu 1897. **Anul XLV.**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
la „Tel. Rom.“ într'una cu suplementul „Fóia Pedagogică“
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Prenumeraţiune nóuă

la

„*Telegraful român*“,

care apare de trei ori pe sĕptĕmână deschidem pe pătrariul III. Iuliu August şi Septembre al anului 1897, cu preţul cel mai moderat, ce se póte vedé în fruntea fóiei.

Prelângă „Telegraful Roman“ tot la 2 sĕptĕmâni se va da gratuit ca suplement „Fóia pedagogică“.

Banii de prenumeraţiune se trimit mai cu înlesnire pe lângă asignaţiuni postale (Posta utalvány — Post-Anweisung.) Numele prenumerantului, al comunei, unde se află cu domiciliul şi eventual al postei ultime, sĕ fie scrise bine, ca sĕ se pótă ceti.

Se atrage atenţiunea on. domni abonaţi, al căror abonament s'a sfêrşit, sĕ-şi înnoéscă abonamentul, pentru-că altfel expeditura va fi silită a sista espedarea fóiei.

Editura „Telegrafului Român“
în Sibiiu.

Congresul bisericei sêrbesci.

Eri s'a deschis cu rară pompă congresul bisericei surore sêrbe, de care congres s'au legat mari speranţe.

Pomposul ceremonial al primirei comisariului regesc s'a publicat încă de Sâmbătă în ḑiarele din capitală, şi face impresiunea, ca şi când din adins s'ar fi pus mare pond pe pompa externă, spre a acoperi abisul, care este între cercurile conducĕtóre sêrbesci şi între guvern, care voesce sĕ reguleze afacerile bisericei sêrbesci în un mod, care acesteia nu-i convine.

Congresul acesta a fost aşteptat cu dor din partea bisericei surori, şi după cum am ḑis, de el s'au legat mari speranţe.

Chemat era în locul prim acest congres sĕ facă un statut al bisericei sêrbe, care se-i garanteze deplina autonomie în cele bisericesci şi o desvoltare nejignită.

La început se credea, că biserica sêrbă va ajunge a-şi vedea stipulate în un statut tóte drepturile şi garantate de către puterea statului, care şi ea doria sĕ vadă odată împăcate spiritele mult agitate în timpul mai nou, pentru unele ingerenţe ale guvernului în afacerile pur interne ale bisericei.

Ne este încă în vie memorie furtuna care a fost provocată în opinia publică a sêrbilor în general prin confiscarea dreptului electoral şi denumirea patriarchului Angelici.

De atunci lucrurile s'au mai mulcomit, séu în limbagiul de aḑi vorbind: s'au mai îndulcit.

Guvernul şi congresul a ajuns a se înţelege în o persónă neesceptionabilă din nici o parte, şi alegerea actualului patriarch Brancovici era considerată ca începutul unei ere nóue.

Se credea deci, că după acéstă alegere şi după-ce şi în şirul ierarchilor în timpul din urmă au întrat tot bărbaţi binevĕḑuţi şi la guvern, în fine după-ce şi în cele politice sêrbii s'au muiat şi nu mai facéu nici în parlament opoziţie guvernului, sĕ credea că facerea statutului nu va întimpina greutăţi.

Mai mult, se vorbia, că comisiunea permanentă congresuală a lucrat un regulament acceptat şi de către biserică şi de către guvern, şi că congresul de acuma ar avé chemarea sĕ ratifice acea lucrare, sĕ o îmbrace în formele constituţionale, spre a puté fi sancţionată de corónă.

Starea acésta idilică s'a schimbat însĕ în timpul din urmă, şi organele de presă din capitala ţĕrei nóstre consideră congresul ca şi disolvat din pricina abisului care s'a format între congres şi între guvern.

Majoritatea congresului actual nu este pe placul guvernului, majoritatea de aḑi a congresului nu va accepta ordinea lucrărilor, ordine accentuată chiar în rescriptul preaînalt, cu care s'a făcut convocarea congresului. Conflictul acesta de natură formală atât se consideră de mare, încât din causa lui nici nu va ajunge la desbateri meritorice.

În ce consistă însĕ acest conflict acut.

În ordinea de ḑi a guvernului la locul prim e pusă cestiunea statutului, care are sĕ reguleze afacerile bisericesci.

Majoritatea congresului voiesce se alégă mai întâiu comisiunea permanentă congresuală, care se pare a fi un organ administrativ, deórece după organele de presă din capitala ţĕrei în mânile acestei comisiuni apasă întréga parte materială, averea bisericei sêrbesci şi prin ea dominarea asupra spiritelor în tóte direcţiunile.

Aşa ni-se presentéză lucrările acuma la deschiderea congresului.

Că desvoltarea lucrurilor s'a făcut în direcţiunea acésta, vina după organele oposiţionale o póртă guvernul, în special ministrul president Bánffy cu declaraţiunea sa din primăvara acestui an.

La o interpelaţiune ministrul president a dat rĕspunsul, că biserica sêrbéscă n'are sĕ spereze o autonomie, ca şi cum are biserica greco-orientală română. O asemenea autonomie nu mai permite nici ideia de stat, nici interesele specifice ale statului unguresc.

Declaraţiunea acésta a făcut mult sânge rĕu, şi îngrijirea a crescut în mĕsură egală cu declaraţiunile ministrului de cuprinsul, că décă congresul sêrbesc nu va ajunge la o înţelegere cu guvernul, atunci nu se va mai convoca alt congress, ci afacerile bisericei le va regula guvernul pe altă cale.

Declaraţiunile acestea cadréză de minune cu întrégă politica guvernului Bánffy, cadréză cu tot trecutul plin de volnicii şi de siluiri, cari au înălţat pe acest bărbat aḑi providenţial în analele politicei unguresci.

Alegerile pentru congresul de acuma s'au făcut sub impresiunea declaraţiunilor ministrului president.

A fost lucru natural, ca alegătorii sĕ privéscă în oglinda, care o ţiné în mână guvernul părintesc, a fost natural, ca se iasă victorióse elementele cele mai radicale, şi faptice în congresul de aḑi al sêrbilor conservatorii — ómenii aplecaţi a intra cu guvernul în pertractări — s'au redus abia la 4—5. Toţi ceialalţi sunt radicali, resoluţi a-şi apĕra cu bărbăţie interesele bisericei. În fruntea acestor radicali stă însuşi patriarchul, despre care în timpul din urmă cu predilecţiune se lăţiau vestile, că va dimisiona.

In loc de demisionare însĕ găsim acuma faptul netăgăduit, că patriarchul s'a pus în fruntea majorităţii, care voesce sĕ asigureze condiţiunile de prosperare şi de esistenţă ale bisericei, dară sĕ le asigureze după cum pretinde spiritul bisericei, spiritul naţiunei sêrbesci.

Aprópe tóte ḑiarele din capitala ţerei nóstre s'au ocupat cu congresul sêrbesc, şi unisono prevestesc disolvarea lui înainte de a fi întrat în desbateri meritorice.

Noi nu voim sĕ fim atât de pesimisti, şi tare credem, că o ruptură radicală nici guvernul nici biserica sêrbéscă nu o doresce. Inţelepciunea bărbaţilor sêrbi totdeuna a eşit la ivélă de câte-ori a fost vorba de lucruri mari. Mai sunt ei şi patrioţi buni, şi nu vor provoca conflicte tocmai acuma, când din nenorocire în fruntea ţerei e un guvern, care mai bine frânge totul dar de cedat nu cedéză.

Vom urmări desvoltarea lucrurilor şi ne vom bucura, când vom puté raporta bune despre sórtea acestui congres bisericésc.

Principele reconvalescent. A. S. R. Ferdinand a fost transportat la Sinaia. Scirile cari sosesc relative la starea principelui sunt dintre cele mai îmbucurătóre. Augustul bolnav a fost instalat în Castelul Foişor şi manifestă o vie satisfacţie că a fost transportat la Sinaia. Sĕ speră că schimbarea aerului va grăbi întrămarea definitivă a principelui. Ajute D-ḑeu.

MIJLÓCE.

(*) *Nóuă viaţă, nóuă direcţie,* — étă devisa scrisă pe stindardul ce trebue sĕ-l arborăm în fruntea unei mişcări confesionale a nóstre, necesare scopurilor nóstre de consolidare.

După ce am arătat, că virusul ce trebue inoculat corpului nostru confesional, este egoismul bine înţeles, după ce am accentuat în termini generali necesitatea regenerării nóstre confesionale, — trebue sĕ ne dăm séma despre mijlócele cari condiţionéză acéstă regenerare, despre felul cum are sĕ se manifeste iubirea faţă de biserică.

Mijlócele regenerării...

Da, asta este partea reala ce voim a o atinge. Prea ne-am deprins a nu mai vorbi şi a nu ne mai gândi de mijlóce când tractăm despre interesele bisericei. Prea aveam póte aversiune faţă de mijlócele altor biserici, de cari aceste se folosiau cu şi fără vizir pentru ajungerea scopurilor egoiste. Insĕ de acest fel de idealism trebue sĕ ne desbrăcăm acum pentru totdéuna. Am progresat cu timpul şi progresând, exigenţele bisericei au devenit mai mari şi mai multe. Intre împregiurările, de cari avem parte, trebue sĕ vorbim şi de mijlóce şi în prima linie încă de mijlócele materiale.

Intre aceste mijlóce şi biserică este acelaş raport ca între spirit şi corp. Ele condiţionéză funcţionarea bisericei, precum şi ródele spiritului omenesc dela funcţionarea corpului atârnă. Ele formézà basa solidă a bisericei şi fără ele biserica este un palat în aer atârnător.

Biserica vieţuesce în stat. Pe alocurea statul dă bisericei nutremêntul material, drept o urmare a legăturei firesci dintre ambele instituţiuni. La noi însĕ nu esistă acéstă harmonică legătură. Faptul se esplică, şi se esplică spre mulţămirea nóstră, dacă ne dăm séma, că pricina este: caracterul naţional neprihănit al bisericei nóstre ortodoxe.

Deci, lipsită fiind astfel biserica de acele mijlóce de vieţuire, cari îi compet din partea statului, lipsită fiind de un puternic şi legitim suc, — trebue sĕ ne întórcem la noi înşine, la propriile nóstre braţe şi puteri.

Biserica ne susţine ca crestini ortodoxi şi ca români, este deci sânta nóstră datorinţă, ca şi noi sĕ o susţinem.

Cu cât ne vom iubí biserica nóstră mai tare, cu cât mai însufleţiţi vom fi de idealurile ce le profeséză, cu atât mai clar ne vom da séma de datorinţa acésta a nóstră.

Jitniţele statului ne sunt închise, deşí contribuim şi noi în mĕsuri mari la acele, — trebue deci ca şi pe séma bisericei sĕ formăm tot noi astfel de jitniţe, din cari biserica şi cei din [illegible]

E vorba de sidoxie, de acésta colectă, ce o va orânduí cât mai curênd forul superior bisericesc, pentru scopurile bine cunoscute de credincioşii bisericei nóstre.

Acum se va dovedí cum bate pulsul fiilor de iubire faţă de mama lor. *Acum se va vedé, cum ş'au înţeles preoţii misiunea lor.* Acum se va da prilegiul ca consciinţa confesională sĕ se manifeste pe tótă linia.

Se cer mijlóce de subsistinţă, se caută isvor de viéţă nouă şi neatârnătóre.

Pătrunde-va óre acéstă cerere la inimile tuturor credincioşilor nostri, înţelege-vor ei rostul acestui glas?

Nu voim se fim optimişti, ci din potrivă privim cu îngrijorare la cele ce vor urma. Atât este de greu dór, ca dintr'odată se sguduí pe cei letargici. Atât e de greu de a porní un curent în mod repentin, ori cât ar fi de puternic motorul. Şi acì n'avem de lucru cu rele de eri séu alaltăeri, ci cu rele încuibate de secoli, cu rugină grósă, desvoltată sub aripile ocrotitóre ale indiferentismului.

Avem multe pilde cari dovedesc că de câte-ori se făcea apel la ajutoriul credincioşilor, acestia 'şi-au trimis cu drag obolul pentru scopul destinat. Avem însĕ alte pilde, cari ne arată că chiar preoţii şi învĕţătorii, conducĕtorii imediaţi ai credincioşilor, au tăgăduit ori-ce bunăvoinţă şi obedienţă, când obolul li se cerea în chiar interesul lor. E penibilă acéstă constatare, însĕ trebue sĕ o facem acum, pentru ca cei atinşi sĕ-'şi tragă consecuenţele; acésta cu atât mai mult, că în sarcina lor cade, de a lămuri pe credincioşi asupra importanţei mijlócelor materiale pentru biserică.

Dela destoinicia preoţilor, dela feliul cum vor sci ei lega de inima turmei ideia îmbunătăţirii materiale a bisericei din puteri proprii, atârnă realisarea planurilor, ce dirigiuitorii bisericei nóstre le vor comunica la timpul seu.

Poporul nostru îşi iubesce biserica în mod fanatic. Avem dór ḑeci de exemple, că credincioşi de ai nostri şi-au uitat limba, constrînşi de forţa împrejurărilor, — însĕ nu 'şi-au lăsat credinţa lor strămoşéscă, biserica ortodoxă.

Poporul nostru este supus şi jertfelnic. Deşì sĕrac şi în multe părţi chiar istovit, deşì vexat cu fel şi fel de contribuţii pentru fondurile maştere ale statului, — totuşi el dă pentru binele seu sufletesc chiar şi când nu i-se cere.

E mică jertfa ce i-se cere acum, dar mare şi sublim scopul pentru care o dă.

Şi dacă va înţelege poporul că aceste mijlóce au de scop regenerarea vieţii nóstre confesionale, cu drag va aduce jertfa posibilă.

Preoţii sĕ-'şi facă numai datorinţa.

Sultanul şi Maiestatea Sa monarchul nostru. Chestiunea păcii între Turci şi Greci se aproprie tot mai mult de solvirea definitivă. Étă neşte doveḑi sigure. Sultanul s'a adresat în ḑilele aceste Maiestăţii Sale Francisc Iosif, făcênd apel la sentimentele sale de bună vecinătate, în afacerea rectificării graniţei din Tesalia. Maiestatea Sa a dat Sultanului următorul esplicit rĕspuns:

„Amiciţia sinceră şi înală ce am pentru Maiestatea Vóstră, ḑice Impĕratul, şi pe care o invócă cu drept cuvênt în împrejurările de faţă, îmi impune datoria de a o sfătui în propriul sĕu interes şi în acela al imperiului seu, o încheiere repede a păcei cu Grecia; pe baza condiţiunilor formulate de ambasadori la Constantínopole.

Linia propusă de comisiunea ataşaţilor militarí respunde principiului rectificării strategice adoptată în prima linie de Maiestatsa Vóstră şi constitue cu celelalte condiţiuni de pace, maximul concesiunilor recunoscute ca echitabile, de concertul puterilor mari, cari tare şi unit în hotărîrile sale ţine mai nainte de tóte sĕ creeze o stare de lucruri oferind Europei garanţii solide de pace şi de linisce.

Rog deci pe Maiestatea Vóstră sĕ ia sfaturile mele în consideraţiune sériósă, şi profit de acéstă ocasie pentru ai reînoii expresiunea sentimentelor mele de înaltă stimă şi mare amiciţia.

„Viéţa nóstră publică“.

Acesta este titlul unui articolaş din „Egyetértés“ de Sâmbătă, pe care îl reproducem întocmai, lăsând cetitorilor a-şi chibzuí părerea asupra-i.

Étă-l:

Se pare, că a scăḑut terenul sub piciórele agitatorilor valachi. Au tot ce le trebue pentru agitaţie, numai popor nu au, care sĕ-'i asculte. Sunt nevoiţi sĕ recurgă la sgomote teatrale, după-ce poporul nu numai cà nu face sgomot, dar nici chiar sĕ murmure nu voesce.

Stimaţii domni agitatori umplu lumea cu scirea ţinerii de conferenţe, şi se constată, că n'au ţinut nici o conferenţă. Asta însémnă bancrotul agitaţiei. Agitatorul numai atunci póte sè fie óre-care putere, când are popor la spate.

Agitatorii valachi însĕ dela 48 încóce nici când n'au fost spriginiţi de popor. De aceea eu nici nu 'i-am luat în serios. Când la aparinţă aveau lângă sine şi tumultul, spre pildă cu prilegiul procesului memorandului la Cluş, şí atunci sătenii au fost aduşi cu diurne. Ér agitaţia cu diurne nu va cuceri lumea. Acum, când ajutórele din România au scăḑut, diurnul a rĕmas, şi nici o adunare poporală de dai dómne nu sunt în stare sĕ ţină.

*

E obiceiul a zugrăví pe poporul român de sĕlbatic, brutal. Eu din experienţă îndelungată îl cunosc ca cel mai blajin popor din lume. Blând, îndelung răbdător, înzestrat cu un bun naturel. Dragoste întrupată faţă de ai sĕi. Adesea ţi se dă prilejul sĕ-'i veḑi cum şi în decursul muncei sĕ îmbrăţiséză şi se gugulesc, din când în când se opresc, şi încep cu povestile lor şăgalnice. In cârcimă abia se întêmplă, ca cineva sĕ comande beutură, fără de a îmbia pe toţi cei din jur de sine. Décă vr'unuia 'i strică beutura, plini de dragoste 'l încungiură ceilalţi şi 'l îngrijesc. Totdéuna 'l tractéză cu amabilitate, până când nu'l pot ademení sĕ'l ducă acasă sĕ dórmă. Bătăi rar se întêmplă între ei. Peste tot nu sunt arţăgoşi.

Cine a călătorit mult în ţinuturi locuite de valachi, a putut sĕ-i bată la ochi, că lângă fântâni, isvóre sunt aşeḑate linguri adânc scobite, la locuri umbróse, ca călĕtorul sĕ-şi pótă stêmpăra setea. Nu póte fi rĕu poporul, care în aşa chip se îngrijesce şi de călătoriu.

*

Sub rĕscóla din secolul trecut a lui Horia şi Cloşca, precum şi în 1848, valachii au sĕvêrşit cruḑimi îngrozitóre. Cunosc faptele aceste. Am vĕḑut la Roşia minele, în cari înăduşeau cu fum pe unguri. De multe ori am trecut pe la Prisaca, unde o simplă cruce de lemn văpsită în roşu, vestesce locul de odihnă a o sută şi cinciḑeci de unguri măcelăriţi. (Numai doi băieţi mititei au lăsat în viéţă, unul e fostul ministru de comerciu Lukács Béla.) Am fost la Brad, şi am cercetat locul, unde pe malul Crişului au fost ucişi cei şeptespreḑece membri ai familiei Brády Sciu, ce cruḑimi au sĕvêrşit la Aiud. Sunt lucruri înfiorătóre acelea. Şi totuşi trebue sĕ afirm, că valahul e unul dintre cele mai blânde popóre.

Din ceea-ce pe timpul unei rĕscóle séu revoluţii sĕverşesce un popor, nu e permis sĕ facem deducţii privitor la caracterul lui. In vremuri de acestea ales după o robie îndelungată şi grea, nu omul, ci animalul lucră. Faptele fioróse sĕvêrşite în casuri de aceste, documentéză, până unde póte sĕ decadă omul, dar nu sunt probele cruḑimei deosebitelor rasse, pentru-că în împregiurări de aceste tóte sunt la fel. Din măcelurile sângeróse ale lui Dózsa György nu e ertat sĕ deducem, că poporul unguresc de rênd ar fi mai crunt, decât alte popóre. De asemenea nu-i permis a acuzá nobilimea maghiară de sete de sânge, pentru-că a pus pe Dózsa pe tron ferbinte. Irlandezii, când din timp în timp sĕ resculau contra Angliei, tocmai aşa cruḑimi sĕvêrşeau, ca şi valachii. Englezii cu nimic n'au fost mai blânḑi, când au putut subjuga pe Irlandezi. Nici faptele cele mai monstruóse ale valachilor nu sunt mai barbare decât acelea, pe cari le-a sĕvêrşit poporul francez în ḑilele regimului de terorism. Şi cu tóte acestea cine ar cuteza sĕ afirme, că francezul are natura barbară şi sângerósă.

Departe de mine intenţia de a voì sĕ scuz faptele din 1848 ale valachilor. Dar din ḑilele ferbinţelelor şi ale paroxismului sĕ nu deducem la situaţia normală. Şi pe lângă acésta sĕ ne aducem aminte şi de salciile acelea dintre Brad şi Baia de Criş, a căror ramuri erau înzestrate cu mulţime de valachi spênzuraţi de Hatvani.

*

Chestia naţionalistă a perdut fórte mult din putere în întréga Europă. Popórele încep sĕ vadă, că nu singur în acésta zace fericirea. Italia a devenit unitară, şi poporul ei e atât de sĕrac, cum nici când înainte n'a fost. Are Italia destule ţinuturi, unde poporul doresce tinpurile vechi. In Germania încă s'au desamăgit mulţi.

Ar fi numai natural, ca şi între valachii nostri sĕ fi perdut din putere mişcarea naţionalistă.

Simţĕmêntul poporului nici aḑi nu e rĕu încă, deşí fără îndoială s'a stricat mult în cei ḑece ani din urmă. Şcóle de stat, administraţie publică bună, şi câteva milióne de florini, pentru contrabalansarea institutelor de bani ale naţionalităţilor, în câţiva ani ar da altă direcţie causei.

Ar merita chestia, ca bărbaţii nostri de stat sĕ se ocupe mai temeinic de ea.

Programe şcolare.

II.

In nrul trecut al foii nóstre am început publicarea dărilor de sémă asupra programelor scolare din anul acesta. Continuăm de astădată cu

Programa (IX) scólei civile de fete, cu internat şi drept de publicitate, a „Asociaţiunei transilvane pentru literatura română şi cultura poporului român“, publicată de directorul Dr. Vasile *Bologa*.

Programa începe cu tractatul: „*Educaţiunea fiicelor române*“, de directóra şcólei, d-şóra Elena *Petraşcu*.

Urméză scirile scolare.

Personalul didactic îl forméză: directorul Dr. V. *Bologa*, directóra Elena *Petraşcu*. apoi învĕţătorii: Eugenia Moga n. Trif, Ioan Popovici, Eugenia Iovescu, Maria Cioban, catecheţii: asesorul Zacharia Boiu, pentru elevele gr. or., şi preotul Nicolau Togan, pentru elevele gr.-cath., instructorii: George Dima (musica vocală), Iulius Schaeffer (m. instrumentală), Sabina Brote (m. instrumentală).

Cele dóue mai principale studii: religia şi limba română, în cele 4 clase s'au predat în chipul următor:

Religiunea şi morală în tóte clasele s'a propus — „conform disposiţiunilor făcute de autorităţile confesionale“.

Din *Limba română* în clasa I. (4 óre pe sĕptămână) s'au făcut esercíţii de cetire logică şi estetică: Reproducerea materialului cu graiul şi în scris apoi contragerea lui. Memorisarea de fabule şi legende. Din etimologie cuvintele variabile cu deosebită privire la ortografie; din sintaxă părţile principale şi secundare ale proposiţiei. Pe lună 2 teme în clasă.

In clasa II. (3 óre pe sĕpt.): Pe basa lecturei din etimologie cuvintele neflecxibile şi din sintaxă proposiţía simplă pură şi augmentată, proposiţia compusă, contrasă, eliptică şi periodul. Formarea cuvintelor, ortografia. Cetire logică şi estetică, exerciţii de stil, recitări de poesii. La lună 2 teme în clasă séu acasă.

In clasa III. (3 óre pe sĕpt.): Analisări sintactice. Noţiuni despre stil. Proza şi poesia. Descrierea şi naraţiunea cu felurile lor. Actele oficiale mai obicinuite în viéţa practică. Recitări din materialul tractat. Câte 2 teme în clasă, la lună.

In clasa IV. (3 óre pe sĕpt.): Genurile poetice pe basa pieselor alese din autori români. Date despre viéţa şi activitatea scriitorilor mai însemnaţi din literatura română, cu deosebită atenţiune la literatura poporală, 2 teme la lună, una în clasă, alta acasă.

În cursul complementar, din limba şi literatura română s'au propus: Drama română, fiinţa, originea, rudeniile şi istoria limbii române.

S'au mai propus în cursul complementar următórele obiecte de învĕţământ: Limba şi literatura franceză şi germană; Istoria universală; Pedagogia de casă; Economia de casă cu bucătăria practică şi Lucrul de mână femeesc.

În anul şcol. present au fost înmatriculate în clasa I. 17 eleve (2 din Rmânia); în cl. II. 19 (1 din România); în cl. III. 21 (2 din România, 1 din Bucovina); în cl. IV. 10 (1 din România), — total 67 (între cari 6 din România, 1 din Bucovina); în cursul complementar 10, între cari 4 din România.

În internat au fost adăpostite cu totul 51 de eleve, dintre cari 4 au cercetat şcóla elementară de fete a „Reuniunei femeilor române din Sibiiu“.

Observăm, că n'ar fi de puţin interes sĕ se scie mai în detaiu, că în diferitele clase ce s'a propus din studiul religiunei, ca cel mai principal şi mai de importanţă obiect de învĕţământ.

Nu e însĕmnată în conspectul elevelor confesiunea acelora, ceea-ce de asemenea credem, că e de interes pentru public.

Credem, că n'ar fi de prisos sĕ se facă amintire în programă şi despre resultatul general obţinut din studiile speciale, séu cel puţin din cele mai principale.

FOIŢA.

Ḑiarul unui copil drăcos.

Tradusă de *Giulio*.

(Urmare).

Îmi făcú fórte rĕu, că se spărsese sticla, căci avea un preţ de 3 dolari şi băiatul era aprópe sĕ-şi dea pielea popii — dar sper, că nu mai are durere de măsele.

De unde m'am putut eu gândí, că Amelina se va speria de un aşa fléc, pe care eu şi aşa îl pusesem numai pe séma bandiţilor.

Doctorul ḑice, că cu tóte astea, trebue sĕ fi umblat vr'un hoţ p'acolo, fiindcă i lipsesce cutia cu zaharicalele gumóse.

Dar Hanz şi eu bine sciu unde sunt, în dosul şurii.

Mâne este banchet. Dar eu nu capătaí tótă ḑiua nici o bucăţică de paştetă, fiind-că tabacul de nas al bunicei lui Hanz, strică tótă paşteta, aşa că a trebuit s'o aruncăm. Mai sunt însĕ o mulţime de plăcinte cu mere şi alte aluaturi, dar s'a hotărît ca mie sĕ nu mi se dea nici din acelea. Şi eu cred, că asta-i cea mai ordinară batjocură. Tórta-mi place grozav de tare.

Sora mea Elsbett este de tot mândră, fiindcă-l corfase pe domnul Ulrikius, care nici nu s'a mai arătat pe la noi de când o luase calul la fugă, — şi în locul lui căpătă pe domnul Jenuer. Acum nici vorbă sĕ mĕ mai pot înţelege cu ea.

Scumpa nóstră Lili a sosit eri, pentru ca mâne sĕ fie la noi. Ea întrebă dacă-i tot aşa de drăcos, ca mai înainte vremea, pentru că ar voí bucuros sĕ mĕ ia cu ea pe vre-o sĕptĕmână.

Eu m'aş duce fórte, fórte bucuros. De ce asumuţă pe toţi se ḑică că's un bàiat netrebnic? Dór cu toţii ne avem scăderile nóstre. Am şi eu o pâreche, tocmai ca şi ceilalţi muritori. Sunt eu fàră de D-ḑeu, dacă n'am sciut, că tabacul de nas ruinéză paşteta, séu că domnişóra cea bătrână Basiter va sforăì ca róta rachetei din 1. Iulie, dacă nu 'şi mesteca treburile ei, înainte de a le înghiţí?

Fie-care om trebue se înveţe mai în tâiu a cunósce o mulţime de lucruri din propria şi amara esperienţă.

Lilí ḑice, că se merg cu ea, chiar şi dacă aş sparge tóte şecăturile aduse cu ea; ea tot deauna a fost băiat drăguţ; ea scie, că băeţii mici încă îşi au momentele lor, sbuciumate, ca şí ómenii mari.

Iubite ḑiar, pe filele tale mĕ declar sĕrbătoresce, că mâne îmi voi da tótă silinţa — posibilă — de a fi un băiat cum se cade, pentru ca se mĕ pot duce cu Lili la ea acasă. Las se apună o ḑi peste capul meu în linişte şi pace; înainte de prânḑ vréu se mĕ duc la biserică, ér după amézi se cetesc în biblioteca de Duminecă. Nu-mi voi murdări vestmintele, şi voi fi aşa de cuviincios, cum numai póte fi cineva.

Mătuşa Betrey încă-i aici. Papa îi scrie o epistolă şi o rugă, sĕ se împace éră, şi se mânce cu noi la banchetul nostru cocoş de munte — şi aşa vení.

Ea îmi dădù o piesă de aur, îndată ce sosì; domnul Jeuner încă vine din oraş se mânce — el este acuma un mădular de ai familiei nóstre.

Elsbett ḑice, că ea doresce se-l vadă şi mătuşa — ea de sigur se cugetă la serviţul de argint. Lilì mi a adus o jucărie hăzlie, este chinezéscă — e ascunsă într'o bucată mică de postav şi dacă-i tragi iute acul, sare un ce negru prin jumĕtate odaia, aprópe ca un şerpe. Am spăriat deja pe bucătărésa şi pe toţi ceilalţi, îi face se strige, fiind-că sare aşa fără de veste. Montagu îmi aduse o sumedenie de zaharicale, aşa că mâne nu mai pot mânca la masă. Dar eu îl şi am drag — el vrea sĕ mĕ duc cu ei.

Banchetul a sosit şi ér a trecut. Eu nu voi călătorí cu sora mea cea măritată. Trebue sĕ-mi ierţi iubitule ḑiar, — lacrămile ce-mi inundéză ochii, mĕ fac sĕ scriu atât de strâmb. Eu mĕ sculai tare de vreme şi mi-am pus tóte silinţele de a fi aşa de esemplar băiat, cum îi scris în carte.

După dejun mĕ dusei dincolo la Hanzi cu câteva bombóne. Mamăsa are un babi, care a venit cam de vre-o 2 sĕptĕmâni; eu îi înfundai o bombónă în gură, pe când nu băgase de sémă doica, pentru că îmi făcea aşa haz când mânca, de trebuia sĕ ne umfle rîsul, dar prostuţul de el voia s'o înghiţă înainte de a o sdrobí în gură şi se înecă aşa de tare, că doica de spaimă îl aşeḑă cu capul în jos, ér mamăsa mĕ trimise direct acasă.

Eu mĕ dusei în jos, în oraş, ca sĕ-mi cumpĕr ceva cu banul meu, dar prăvăliile erau tóte încuiate şi aşa cumpĕrai cu doi dolari buldocul lui Pat Finegan, dar cu un dolar îi rĕmasei dator.

În genere ar fi de dorit, ca tóte programele școlare sĕ priméscă în viitor o adjustare mai modernă, eșită din cadrele de șablon de până acum, cum spre pildă o observăm acéstă schimbare în cei din urmă câți-va ani la programele gimnasiului nostru din Brașov.

Noutăți.

Scolastic. Duminecă, în 29 Iuniu a. c. la órele 11 'și-a făcut în seminariul nostru archidiecesan pedagogico-teologic încheierea festivă a anului școlariu.

La festivitatea acésta au fost presenți comisarii consistoriali, care au condus examenele anuale: protopresbiterii Zacharia Boiu și Ioan Papiu, întreg corpul profesoral, apoi asesorii consistoriali: Nicolau Cristea, Mateiu Voileanu, Nicolau Ivan, Dr. Nicolau Vecerdea și Dr. Elie Cristea.

Directorul seminarial Dr. Remus Roșca accentuând în cuvinte alese importanța seminariului, ca institut special pentru creșterea teologilor și a pedagogilor în direcțiune bisericéscă națională, dă povețe bune elevilor, cari întră în viéța practică.

Pe urmă mulțămesce comisarilor consistoriali pentru ostenéla și bunăvoința la conducerea examenelor, și cetesce clasificațiunile elevilor, dându-le îndrumări celor cu calculi neîndestulitori cum au se urmeze la începutul anului pentru emendarea calculilor.

Comisariul consistorial Zacharie Boiu, mulțămesce profesorilor în cuvinte călduróse pentru ostenelele unui an întreg și mănios, declarându-se satisfăcut în rĕspunsurile elevilor.

Incheierea anului școlariu în mod atât de festiv cu un asemenea interes din partea consistoriului, a făcut adâncă impresiune pretutindenea.

Fiitorilor preoți și învĕțători din inimă le dorim depline puteri sufletesci și trupesci în împlinirea apostoliei la care se supun în sinul poporului nostru.

* * *

Archiducele Iosif în 7 și 8 a lunei curente a fost óspele Brașovului, cu diploma de *doctor* în buzunar. In ḑiua primă archiducele a visitat tóte instituțiunile mai însemnate ale orașului. A dóua ḑi a făcut visită asupra trupelor de honvezi de acolo. Séra a plecat.

* * *

Principele bulgar în Italia. Pricipele Bulgariei petrece în Roma ca óspe al regelui Umberto. Sâmbătă pricipele a primit dela regele Italiei cordonul ordului Anunziata. In aceeași ḑi principele a primit în audiență pe prim-ministrul și ministrul de externe al Italiei. Séra s'a dat un prânz de gală în cinstea principelui, la Quirinal.

* * *

Archiducesa Stefania, Joi a călĕtorit din Stockholm în Rusia, sĕ cerceteze părechea imperială din Petersburg. Archiducesa a petrecut dóue sĕptĕmâni în Stockholm unde a fost obiect de ovațiuni.

* * *

Botezul celei mai mici principese. Fetița nounăscută a archiducelui Iosif August și a archiducesei Augusta a fost botezată în castelul dela Kis-Tapolcsány, Sâmbătă. Actul botezului l a sĕvêrșit primatele Vaszary. Mica principesă a primit în botez numele Gizela, Augusta, Anna Maria.

* * *

Logodnă. Dl Ioan Moța, cleric absolut, redactor la „Revista Orĕștiei“ și deputat sinodal ș'a fidanțat de fiitóre soție pe amabila d-șóră Miți Damian, fiica preotului gr.-or. din Balșa. Felicitările nóstre!

* * *

Donațiuni. Vĕduva *Sofia lui Ioan Hălălai* născută *Baldea* din Cetea, protopresbiteratul Albei-Iulia, a lăsat la mórtea ei, în favorul bisericei nóstre din Cetea nisce realități, cari prin decisul tribunalului din 1 Martiu 1897 Nr. 1905 s'au și transcris pe numele bisericei nóstre. Fapta vorbesce de sine și dorim ca în frumósa nóstră comună Cetea sĕ aibă reposata mai mulți următori demni.

— Credincioșii nostri din Intorsătura-Buzĕu (tractul Treiscaunelor) *Nicodin Popica* și soția sa *Dumitra* născ. *Dogariu*, au făcut pentru biserica ortodoxă română din Vama-Buzĕului următórele donațiuni:

a) Suma de 100 fl., ca din o parte a intereselor sĕ se solvéscă competența preoților, ce vor funcționa la serviciul „Sântului Maslu“ din Paresimi, ér $^1/_6$ parte sĕ se capital seze;

b) Suma de 200 fl., ca din interesele ei $^1/_6$ parte sĕ se capitaliseze ér restul pentru îmbunătățirea dotațiunii parochului.

— *Atanasiu Inache* și soția lui *Ecaterina* născută Radu Răducanu din Rotbav, au donat tótă averea lor, constătătóre din o casă curte cu supraedificatele ei și 230 parcele de pământ arătoriu și fânaț pentru a se îmbunătăți din venitele lor dotațiunea parochului, cantorului și a se înmulți venitele bisericei din Rotbav.

Aceste fapte ale vrednicilor creștiní laudă de sine pe vrednicii donatori și zelul parochului local *David Coman*, la a cărui stăruință s'a făcut donațiunea.

Câte ocasiuni nu se ofer parochiior nostri se întrevină la poporenii lor, mai ales fără copii, a întări prin donațiuni și fundațiuni temelia celei mai scumpe instituțiuni naționale, a bisericei? Averea poporenilor fără copii devine adese-ori obiect de cértă între ereḑii mai îndepărtați și ajunge o mare parte, dacă nu întrégă în punga advocaților străini, cari le pórtă procesul; pe când la cas de donare, le rĕmâne numele pomenit și lăudat din neam în neam.

Cu durere trebue sĕ accentuăm cu acest prilegiu un regretabil fapt, care ne-a venit la cunoscință. Unii parochi, adecă abusând de nepriceperea donatorilor întabuléză pe numele lor, ca persóne particulare, locurile și realitățile donate bisericei, ca instituțiune.

Atragem atențiunea organelor competente asupra acestui lucru, spre a exercita controla necesară.

* * *

Grația țarului. Se telegraféză din Odessa, — că stegarul Wolkov, din regimentul de dragoni Woscensky, pe care, pentru uciderea locotenentului M. Michaelov, tribunalul militar îl osândise la perderea tuturor drepturilor și la exilare în Siberia, a primit grație dela țarul. Pedépsa i-a fost redusă din grația țarului la 8 luni închisóre de fortăréță și la perderea dreptului de avansare pe cinci ani. Grația extraordinară a făcut surprindere mare în cercurile militare

* * *

Un canonic osîndit. Cetim în „Süd-Ungarn“: O pertractare sensațională a avut loc înaintea tribunalului din Lugoj. Canonicul gr.-cat. Ioan Madincea a fost acusat pentru calumnie și a fost declarat de vinovat. Canonicul Ioan Madincea a făcut arĕtare la tribunalul din Lugoj: 1. contra căpitanului de jandarmerie Csersky pentru părtinirea hoților. 2. contra subjudelui Bălaciu pentru că într'un rênd ar fi adus o sentință nefavorabilă pentru el ca acusătoriu. 3. contra advocatului Dr. Livius Marcu pentru neîmplinirea datorințelor sale de advocat. 4. contra advocatului Coriolan Bredicean pentru falsificarea de documente publice. Și de astădată căuta dl canonic sĕ scape de binemeritata pedépsă cerênd scuze dar în zadar, căci acusările contra dlui Coriolan Bredicean s'au dovedit de neadevĕrate și nu a primit din partea dlui Bredicean ertare. Dl Bredicean declară, că nu-și póte revoca acusa, pentru că în casul acesta ar fi singur condamnat de opiniunea publică și pentru că pedepsirea acusatului ar scăpa pe viitoriu societatea de șicanele unui om, care nu are alt lucru decât se acuse. După rostirea vorbirii din partea procurorului Stein și a apărării rabulistice și încurcate a acusatului, tribunalul l-a declarat pe canonicul Madincea vinovat pentru calumnie și l-a judecat la o pedépsă de 300 fl. eventual 30 de ḑile închisóre. Au apelat contra acestei sentințe procurorul, acusătoriul și acusatul.

* * *

Conferențe pedagogice. Harnicul corp profesoral al școlelor nóstre medii din Brașov ș'a scos într'un volum de 13 cóle tipar tóte conferențele pedagogice ținute în ședințele sale în anii școlast. 1894—1897. Volumul acesta, care va fi fără îndoială bine primit în cercurile tuturor Românilor, conține lucruri de mare interes pentru școlele nóstre românesci. El costă 2 fl. și póte fi procurat dela tipografia Mureșanu s'au dela dl director Onițiu. Étă cuprinsul:

Prefața; I. Tratamentul escepțional, de V. Onițiu; II. Higiena ca obiect de învĕțământ, de Dr. Ios. Blaga; III. Cestiunea ocupațiunii private a școlarilor, de V. Onițiu; IV. Plan de învĕțământ p. limba latină, de V. Goldiș; V. Plan de învĕțământ p. limba elină, de P. Budiu; VI. O prelegere practică din l. latină în cl. VIII. g., de V. Goldiș; VII. Memorisarea în cadrul instrucț. din l. română, de V. Onițiu; VIII. Recensiunea cărții de cetire p cl. IV. gimn. a lui V. Onițiu, de I. Popea; IX. Recensiunea Sintaxei latine p. cl. III. și IV. g., a lui V. Goldiș, de Virgil Onițiu; Adaus: 1. Notițe din istoria școlelor nóstre medii, de V. Onițiu; 2. Cestiunea școlei comerciale, un memoriu, de V. Godiș; 3. Fondul „Coresi“, de direcțiunea școlară; X. Promovarea elevilor, de D. Făgărășianu; XI. Plan de învĕțământ p. limba română, de V. Onițiu; Pro memoria (David Almășianu și Dr. I. Bozoceanu).

* * *

Producțiunea meseriașilor nostri români ce a avut loc Sâmbătă, în 10 Iuliu n. în pavilonul din grădina „Hermann“ a succes pe deplin atât din punct de vedere moral cât și material. S'a jucat piesa „Un secret“, vodevil în 4 acte, trad. de d-na Zotti Hodoș. Representarea piesei a fost corectă, diletanții au interpretat bine rolele, în special domnii. Între d-șóre s'a observat unele începĕtóre, de altfel fiind piesa și cam grea, și luând în considerare că diletanții sunt toți meseriași, nu putem decât lăuda pe acesti tineri. Dintre diletanți au excelat însĕ d-nii: Ioan Morar (Ioan Milescu, consilier), Vasile Medrea (Scarlat) și Demetriu Axente, (Jean, servitor), ér dintre d-șóre mai bine s'a produs d-șóra Maria Costea (Marta). După producțiune a urmat joc, carele s'a început cu „Hora“. Petrecerea și de astădată, ca în totdéuna la meseriași, a durat cu animație până în ḑori de ḑiuă. Dintre inteligință încă am observat câteva familii.

* * *

Pod surpat. In orașul Békés s'a surpat ḑilele aceste podul ce duçe peste Criș, tocmai în momentul, când treceau preste el niste boi. 13 boi, dimpreună cu bouari cu tot au căḑut în rîu. Atât bouarii cât și boii au scăpat.

* * *

Greva muncitorilor. Secerătorii de pe Alföld încep a se calmá. Au băgat ei de sémă, că la cas de lipsă găsesc proprietarii destui alți muncitori în țéră, căci sĕrmanii ruteni și slovaci sunt bucuroși a lucra pentru jumĕtate sîmbria secerătorilor unguri. Încep deci rênd pe rênd a se liniștì și a face contract cu proprietarii. Sĕ vede că lè e frică, că în ḑilele grele de iarnă cu greu vor puté sĕ-și împace stomachurile din rodul grevei.

Muncitorii dela fabricele de cărămiḑi din Buda și din Steinbruch se pregătesc sĕ însceneze grevă. Ei cer sĕ li-se reguleze, resp. sĕ li-se urce simbria, în care scop au redactat un memorand, care pretind sĕ fie primit în tóte fabricele; la cas contrar nu vor lucra. Unii din proprietarii de fabrice le-au împlinit dorințele, alții ba. Duminecă muncitorii au ținut adunare în scopul înscenării grevei.

* * *

Bibliografic. Au apărut și se află de vênḑare în Librăria Tipografiei archidiecesane, Sibiiu, următórele cărți de școlă:

Antâia carte de lectură și învĕțătură pentru școlele poporale române de I. Popescu, revĕḑută de Dr. P. Șpan, ediț XI. leg.	fl. —.20
Catechism pentru învĕțământul religiunei dreptcred. rĕsăr. în școlele primare de Moise Toma, ed. VII. l.	„ —.20
Catechismul mic al bisericei ort. or. pentru usul școlelor elem. rom. de Z. Boiu, leg.	„ —.20
Cunoscințe din constituția patriei și din drepturile și datorințele cetățenesci pentru școlele poporale, de I. Popovici	„ —.20
Curs practic de limba maghiară pentru școlele poporale române de I. Dariu, partea I. pentru anul I. și II. de școlă, broș, ...	„ —.16
Exercițiile de stil în școla poporală teoria și practica lor pentru anii IV., V. și VI. de școlă, de D. Lăpĕdat, broș..	„ —.15
Gramatica elementară a limbei germâne pentru școlele secundare de Dr. G. Coman, partea III., broș. 85 cr., leg.	„ 1.—
Micul prietin al copiilor adecă carte pentru învĕțarea scrierii și cetirii de S. Moldovan, broș. 22 cr., leg.	„ —.25
Pomăritul, întocmit cu deosebită privire la grădina școlară, de Dem. Comșa. leg..	„ 1.—

La 10 séu mai multe exemplare din aceeași carte se dă rabatul cuvenit.

Spesele de expediție are sĕ le pórte comandatoriul.

Când sosii acasă era timpul de a merge la biserică. Îmi ascunsei cânele în grajd, și mersei alăturea cu Lil, care era atât de frumósă și avea o haină așa de elegantă, încât eram mândru de ea.

Domnul Slokum rostí o rugăciune grozav de lungă, așa că mĕ apucase somnul și fómea. Mi-ar fi plăcut se nu fi luat jucăreia chinezéscă cu mine, fiind-că îmi era așa de urît, în cât pe nesciute o scosei pe pult, pentru ca se mĕ conving, de nu cumva s'a spart, dar acul sărí ca din întêmplare afară și înainte de ce aș fi putut observa, sbură secătura cea négră și lungă prin biserică și îl plesni pe domnul Slokum peste nas, pentru că în decursul rugăciunii își închisese ochii. După aceea se rostogolí jos în cor, bătându-se ca și cum ar fi fost viu.

Tinerile dame, cari cântă în cor, credéu că-i un șerpe și tóte săriră pe scaunele lor — așa ceva, și chiar în biserică, era în adevĕr necuviincios! Cât ce observară, că ce-i, se sculă unul cu un aer sĕrbătoresc, își curățí ochelarii și ḑise: „Acéstă persónă păgână și nerușinată, care a cutezat se comită o așa faptă în prea sfîntul lăcaș, este atât de depravată, că nici nu este în stare sĕ-și dea sémă, cât de stricată și prăpădită este. Așa o purtare nerușinată, este prea dejositóre pentru noi, ca sĕ mai ținem cont de ea — Hai se cântăm!“

Eu credém că trebue sĕ se scufunde podina cu mine, fiind-că toți se uitau la mine, ca și cum ar fi sciut cine a făcut. Fiind-că mĕ grăbiam tare se aflu cântarea, îmi pică cartea de rugăciuni din mână și când mĕ plecai s'o ridic, îmi pică din buzunar pistolul, pe care mi l împrumutase Pat Finegeau de probă, dacă cumva aș avea voie sĕ-l cumpĕr, și esplodă.

Așa o detunătură! Papa mĕ apucă de umeri și mĕ conduse în jos prin coridor în cimitir, se așeḑă țépăn pe un mormênt, și ḑise:

„Jorji tu ești o cruce grea. Tu ești un scandal pentru întrégа familie. Nu mai sciu ce se mai încep cu tine, căci îmi stă mintea în loc!“ și mergea în sus și în jos și gemea, ca și cum l'ar fi strîns păpucii. Eu încă nu sciam, că ce se încépă cu mine — eram desperat. Pe urmă-i ḑisei:

„Ar fi fost bine, de fugém cu circul, ce fusese aici, acuma însĕ, în anul acesta, e prea târḑiu, Papa — póte c'ar fi mai bine se fi devenit un misionar ca domnul Slokum. Și atunci de mĕ vor mânca Canibalii, nu vei mai fi neliniștit prin drăciile mele. N'aș dorí se capĕt bubatul și apoi sĕ mor, dacă nu-s destul de bun de trăit. Aș vrea sĕ fiu încuiat în temniță séu sdravăn legat, ca se nu se mai pótă întêmpla atari lucruri, ce te fac sĕ gemi atât de grozav“.

„Asta se nimeresce!“ strigă Papa ușurat. „Eu te voiu lega, băiețelul meu!“

Și el merse, în marș, cu mine acasă, înainte de a eșí ceilalți din biserică, și mĕ legă cobză în cămara de lemne, de o bârnă, cu mânile la spate, așa cum légă bucătărésa cocoșul de munte, când vrea sĕ-l frigă.

Eu auḑém teierile hodorogind și mirosém mâncarea, pe când erau cu toții acasă — așa încet încă nu mi-a mai trecut vremea, ca de astădată. Îmi făcea o grozavă bucurie auḑind pe Hanzi cum fluera în curte. Îl chemai încet. Ea firăstrăi funia bucăți și îmi deslegă mânile.

„Nu spune nimica la ai nostri, Hanzi“ ḑisei eu, „eu îmi iau nevăstuica și buldocul și vréu se mĕ duc undeva, unde nu vor sci ómenii cât îs de rĕu“.

(Va urma).

Nr. 259—1897 [88] 1—3

CONCURS.

Pentru postul de paroch în parochia de a III-a clasă Mureș-Cuesdiu, devenind vacant, se excrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în fóia „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post, computate după calculul mediu de trei ani, sunt 371 fl.

Informațiuni mai de aprópe se pot trage dela comitetul parochial și dela oficiul protopresbiseral.

Suplicile concursuali, instruate conform legilor în vigóre, sunt a se adresa subscrisului, — p. u. Szász-Régen.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Reghinului.

Reghinul-săsesc, 12 Iuniu, 1897.

In conțelegere cu comitetul parochial.

Galacteon Șagău,
protopresbiter.

Nr. 625—897 [89] 1—3

CONCURS.

Neînsinuându-se la prima și a dóua publicare a concursului de paroch în parochia de clasa a III a Zlagna, protepresbiteratul Agnitei, concurenți cualificați, prin acésta se escrie pentru a III a óră concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în organul „Telegraful Rom“.

Emolumentele împreunate cu acest post dau suma de 440 fl.

Doritorii de a ocupa acest post au ași înainta cererile lor concursuali, instruite conform legilor în vigóre în terminul deschis subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Informațiuni mai de aprópe ’și pot lua concurenții dela comitetul parochial și dela acest oficiu protopresbiteral.

Nocrichiu, în 25 Maiu 1897.

Oficiul protopresbiteral în conțelegere cu comitetul parochial.

Nicolau Moldovan,
adm. protopresbiter.

Nr. 627/1897 [90] 1- 3

Concurs repețit.

In sensul ordinațiunei Preavenerabilului Consistoriu archidiecesan ddto 6 Septembre 1894 Nr. 5479 Bis. prin acesta se escrie concurs nou pentru ocuparea parochiei de classa a III-a Veseud tractul protopresbiteral al Agnitei cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în organul „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post aduce suma de 373 fl. 41 cr., v. a.

Informațiuni mai detaiate se pot lua dela comitetul parochial din Veseud, poșta ultimă Szt. Agota, și dela subscrisul oficiu protopresbiteral.

Concurenții au sě-și aștérnă cererile lor concursuali instruite în sensul normelor în vigóre în terminul deschis subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Nochriu, în 25 Maiu 1897.

Oficiul protopresbiteral în conțelegere cu comitetul parochial.

Nicolae Moldovan,
adm. protopresbit.

Szám 5516/897. fsrb. [91] 1—3

Pályázati hirdetmény.

Kistalmács községben a községi jegyzői állás üresedésben jött és annak betöltése czéljából ezzel pályázatot hirdetek.

Felhivatnak minösitett pályázók, hogy folyamodványaikat folyó évi **Julius hó 31-ig** alólirottnál adják be.

Nagy-Szeben, 1897. évi julius hó 9-én.

A járási főszolgabiró helyett:

Putkovszky,
szolgabiró.

Librăria Tipografiei Archidiecesane.

În Librăria Tipografiei archidiecesane din Sibiiu se află următórele **cărți de școlă:**

Abecedar pentru școlele poporale rom. de Zacharia Boiu, edițiunea XIV legat	fl.	—.24
„ („Micul prietin al copiilor“) de S. Moldovan, broșat 22 cr., legat	„	—.25
„ românesc, de V. Petri, legat	„	—.25
Abcdar maghiar-român, de N. Putnoky, partea I., leg.	„	— .20
„ „ „ de F. Koós și V. Goldiș, leg.	„	—.20
Ântâia carte de lectură și învěț. de I. Popescu, leg.	„	—.20
A dóua carte de lectură și învěțătură, de I. Popescu, leg.	„	—.60
Aritmetica pentru începětorii din școlele primare, de P. Dima, broș.	„	—.30
„ cu numerii dela 1—20, de D. Dogariu și I Dariu, broș.	„	—.15
„ cu numerii dela 1—100, de D. Dogariu și I. Dariu, broș.	„	—.15
„ cu numerii dela 1—1000, de D. Dogariu și I. Dariu, broș.	„	—.20
„ cu num. dela 1—10.000, de D. Dogariu și I. Dariu, broș.	„	—.30
„ pentru anii din urmă ai școlei primare partea IV, de I. Dariu, broș.	„	—.45
„ pentru școlele poporale, anul I. și II., de F. E. Lurz, trad.	„	—.20
„ pentru școl. pop. part. a II-a de F. E. Lurz	„	—.25
Bucóvna pentru învěțătura pruncilor, leg.	„	—.20
Carte de cetire I, de Z. Boiu leg.	„	—.40
„ „ „ II, de Z. Boiu, leg.	„	—.30
„ „ „ pentru cl. I. și II. gimn. de I. Popea edit. III., broș.	„	1.35
„ „ „ de G. Pletos, broș.	„	1.80
„ „ „ II. pentru școlele poporale, prelucrată de Dr. Petru Șpan, leg.	„	—.30
„ „ „ pentru anii din urmă, de Ioan Pop Reteganul	„	—.75
„ „ „ pentru cl. III gimn. reală, de V. Onițiu, broș.	„	1.—
„ „ „ pentru cl. IV. gimn. reală, de V. Onițiu, leg.	„	1.60
„ „ „ maghiară, partea I., de Dr. I. Crișianu și N. Putnoky, broș.	„	—.70
„ „ „ maghiară partea II., de Dr. I. Crișianu și N. Putnoky, broș. 1 fl. leg.	„	1.15
„ **de rugăciune** pentru tinerimea gr. or. română, frumos leg.	„	—.15
Catechism bogat de Z. Boiu, leg.	„	—.50
„ **mic** al bisericei ort. ort. de Z. Boiu, leg.	„	—.20
„ pentru învěțămêntul religiunei dreptcred. rěsărit. de Moise Toma. leg.	„	—.20
Chemia elementară anorganică și organică de A. Vlaicu, broș. 80 cr., leg.	„	1.—
Computul în școla poporală, de I. Popescu, broș.	„	1.20
Conductor la aplicarea ântâii cărți de lectură și învěțătură de I. Popescu, broș.	„	—.10
Culegere de cântări biser. în folosul tinerimei, broș.	„	—.12
Cunoscințe din constituția patriei, de I. Popovici, leg.	„	—.20
Curs de limba maghiară pentru scólele poporale române, de I. Molnar, partea primă broș. 16, leg	„	—.20
Curs de limba maghiară partea a doua broș. 20, leg.	„	—.24
„ „ „ „ pentru curs. III. broș. 16, leg.	„	—.20
Curs elementar de geometrie practică de D. Mirescu leg.	„	1.—
„ „ de musică, partea II., de Const. M. Cordoneanu, broș.	„	—.50
„ „ de musică, partea III. și IV., de M. Cordoneanu, broș.	„	—.80
Curs practic de aritmetică pentru școlele poporale de Ars. Vlaicu, I. 22 cr., II. 25 cr., III.	„	—.35
Curs practic de limba maghiară pentru anul I. și II. de școlă de I. Dariu, broș.	„	—.16
Dialogi româno-francezi, de M. Rudinescu	„	1.20
„ româno-germâni, de M. Rudinescu	„	1.—
Dicționariu român-germân și germân-român, de S. P. Barcianu, tom. I. fl. 2.50, tom. II.	„	3.80
„ român-maghiar de N. Putnoky, leg.	„	2.—
Drepturile și datorințele civile pentru școlele poporale confesionale, broș.	„	—.20
Economia câmpului și grădinăritul pentru școlele poporale, de G. Moian, broș.	„	—.25
Economia domestică pentru cl. IV. primară de fete, de o asociațiune de învěțători, leg.	„	—.60
Elemente de fisică pentru școl. popor. de I. Dariu, leg.	„	—.30
„ **de geografie** de Z. Boiu, leg.	„	—.30
„ **de geometrie** pentru anii din urmă ai școlei poporale de D. Dogariu și I. Dariu, leg.	„	—.20
„ **din teoria musicei,** de A. Sequens, broș.	„	—,50
Esercițiile de stil în școla popor. de D. Lăpědat, broș.	„	—.15
Fibel, după metoda analitică-sintetică de G. Jausz, leg.	„	—.30
Fisica pentru școlele poporale de D. Făgărășan, broș	„	—,30
Fisica pentru școlele poporale, de Iosif Bălan, broș.	„	—.25
Geografia Ungariei, de Dr. N. Pop, broș.	„	—.30
Geografia pentru școl. popor. de I. Dariu, broș. 30 cr., leg.	„	—.35
„ „ „ „ de D. Făgărășan și S. Moldovan, broș 25 cr., leg.	„	—.30
Geografia pentru școlele medii de D. Făgărășan și S. Moldovan tom. I., broș.	„	1.20
Geografia pentru școlele medii de D. Făgărășan și A. Bârsean tom. II., broș.	„	—.50
Geografia pentru școlele medii de D. Făgărășan și A. Bârsean, tom. III., broș.	„	1.—
Geografia pentru institutele pedagogice și școlele secundare după H. G. Wagner, de P. Drăgălina, broș.	„	1.--
Gramatica elementară a limbei germâne pentru școlele secund. de Dr. G. Coman, partea III., broș. 85 cr., leg.	„	1.—
Gramatica germână, de Sava Popovici Barcianu	„	1.40
„ **limbei maghiare** de Dr. I. Crișianu și N. Putnoky, broș.	„	1.--
Gramatica română, de I. Dariu, broș.	„	—.25
„ „ de S. P. Barcian, leg.	„	—.50
„ „ pentru cl. II. de I. Mihelțian, broș.	„	—.10
„ „ pentru cl. III. de I. Mihelțian, „	„	—.16
„ „ pentru cl. IV. de I. Mihelțian, „	„	—.24
Higiena poporală, de Dr. G. Vuia, broș. 1 fl., leg.	„	1.20
Higiena copilului dela nascere pănă la al 7-lea an al etății de Simion Stoica, broș.	„	—.15
Intrebări de educațiune și instrucț. de Dr. P. Span, br.	„	1.—
Isagogia, de Dr. Il. Pușcariu, broș	„	1.50
Istoria biblică, pentru școlele poporale, leg.	„	—.30
„ **biblică** pentru școlele medii, inf. și școl. civ. broș.	„	—.55
„ **bisericéscă** pentru școlele poporale, leg.	„	—.30
„ **bisericéscă** pentru școlele medii de Dr. Ilarion Pușcariu, partea I., broș. 50 cr., partea II. broș.	„	—.50
Istoria bisericéscă rom. de Șaguna, partea I. și II., br.	„	3.—
„ „ în limba germână	„	1.-
„ **literaturei române,** de I. Lazariciu, broș.	„	1.—
„ **naturei și fisică,** de Z. Boiu, leg.	„	—.30
„ **naturală,** de Dr. D. P. Barcian, partea II.	„	—.60
„ „ de Ipol. Ilasieviciu, leg.	„	—.36
„ **patriei,** de I. Dariu, broș.	„	—.25
„ **patriotică,** de Z. Boiu, leg.	„	—.30
„ **pedagogiei,** de Dr. Petru Pipoș, broș.	„	2.—
„ **Ungariei,** de Dr. N. Pop, broș.	„	—.20
„ „ în legătură cu istoria univers. pentru școlele poporale, de Silvestru Moldovan, broș.	„	—.20
„ **Ungariei** pentru școl. secund. de V. Goldiș broș.	„	—.80
„ **universală** de V. Goldiș evul vechiu, broș.	„	1.—
„ „ „ „ „ „ mediu, „	„	1.25
„ „ pentru cl. inferióre de I. Isopescu, tom. I. leg. fl. 1.10, tom. II. leg. 73 cr., t. III. leg.	„	—.93
Legendar sau **carte de cetire,** de V. Petri, leg.	„	—-50
„ **maghiar-român,** de N. Putnoky, leg.	„	--.30
Lesebuch germân, de Georg Jausz, partea I. leg. 40 cr., II. leg. 55 cr., III. leg. 65 cr., IV. leg. 70 cr., V. leg.	„	—.85
Limba maternă, de Dr. Il. Pușcariu, leg.	„	—.40
„ **română,** de V. Onițiu, broș.	„	—.50
Literele mobile (pe hârtie tare) pentru mașina de cetire, 144 bucăți	„	2.50
Lucrul în școlă, de G. Moian, broș.	„	—.45
Manual de dreptul cambial, de I. Socaciu, broș.	„	2.—
„ „ **istoria literat. rom.** de Enea Hodoș, broș.	„	1.—
Manuducere la abcdarul maghiar-român, de N. Putnoky, broș.	„	— .06
Manuducere la legendarul maghiar-român, de Nic, Putnoky, broș.	„	—.12
Mărturisirea ortodoxă, leg.	„	1.20
Merceologia și Technologia pentru școlele comerciale, profes., de Ars. Vlaicu, broș.	„	5.—
Noua metodă de a învěța cu înlesnire limba franceză, de M. Rudinescu, tom. I. leg. 1 fl., tom. II., leg.	„	1.20
Noua metodă de a învěța cu înlesnire limba germână de M. Rudinescu, tom. I. broș. 50 cr, tom. II. br.	„	1.—
Octoich mic, de 8 glasuri, leg.	„	--.75
Orologion (ciaslov), leg.	„	—.75
Pastorala nóuă, broș.	„	1.50
Pedagogia, de I. Popescu, broș.	„	2.—
Pomăritul, de D. Comșa, broș.	„	1.–
Principii de pedagogie, de Dr. Il. Pușcariu, broș.	„	1.—
Psichologia empirică, de I. Popescu, broș.	„	2.—
Religiunea creștină, de I. Popea, broș.	„	—.12
Studiu din economia națională, de N. Petra-Petrescu, broș.	„	—.40
Stupăritul, de C. Dimian, broș.	„	—.80
Toldi, narațiune poetică de Dr. Crișianu și Putnoky, broș.	„	—.70
Vocabular român-germân, de Șaguna, br. 70 cr., leg.	„	—.80

Afară de aceste procură Librăria Tipografiei archidiecesane ori-ce cărți didactice pe lângă cele mai avantagióse condițiuni.

Lângă prețul cărții este a se aclude și prețul transportului.

La 10 sau mai multe exemplare din aceeași carte se dă rabatul cuvenit.

Redactor prov. Gavriil Hangò.

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 72. Sibiiu, Joi, 3/15 Iuliu 1897. **Anul XLV.**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
la „Tel. Rom.“ într'una cu suplementul „Fóia Pedagogică“
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rĕndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Nr. 3711 Școl. 1897.

Notă.

Venerabilul Sinod archidiecesan prin conclusul sĕu Nrul 125 din sesiunea anului curent a admis pentru folosință în școlele nóstre poporale opul *„Abecedariu magiar pentru școlele elementare poporale* de *Mateiu Voileanu* și *Petru Bod,* partea I.“

Sibiiu, din ședința consistoriului archidiecesan ca senat școlariu ținută la 19 Iuniu 1897.

Consistoriul archidiecesan.

Reuniuni culturale.

Sub acest frumos nume se ascund diferitele reuniuni de maghiarisare din patria nóstră.

Și sunt multe asemenea reuniuni, și mai ales pe acelea locuri s'au înființat, unde elementul magiar e în minoritate.

Reuniunile aceste au de scop maghiarisarea naționalităților din patria nóstră.

Din acéstă nisuință a lor ele încă și acuma mai fac secret și în teorie și în practică.

Cea mai principală este reuniunea de maghiarisare din Cluș, cu numele tipic Emke.

Când s'a făcut acéstă reuniune era în mare pericol aici în Ardeal elementul unguresc, era în pericol de a se romanisa.

A trebuit deci o reuniune, care se întrunéscă în o sistematică lucrare tóte forțele maghiarismului.

Și în proporția pericolului s'a desvoltat și activitatea acestei reuniuni.

S'a pornit agitațiune în întrégă țéra. Guvern, societate, presă, bărbați de stat, parlament, poeți, artiști, toți s'au pus în serviciul acestei reuniuni.

Partea leului o au avut în acéstă reuniune mecenații. Ómenii cu dare de mână 'și-au deschis pungile, și în timp scurt s'a adunat un capital mare, care a făcut posibilă o activitate extra-ordinară.

S'au zidit școle, s'au zidit biserici, tóte cu scopul de a se salva elementul maghiar, de a se mêntuì de perire.

Și cine este inimicul atât de temut, cine atacă cu atâta înverșunare și cu așa tărie, încât a trebuit sĕ sară în apĕrare țéra întrégă cu un aparat atât de mare?

Cine e inimicul?

Românii sunt acest element periculos, care atrage, amalgamiséză și în scurt timp prelucră elementele unguresci, încât nu le mai cunosci.

Și cu ce fac Românii asemenea minuni?

Ce farmec zace în acest element, încât nobilii fii ai lui Árpàd sĕ-și lepede némul, și sĕ se romaniseze?

Românii cei batjocoriți, Românii cei asupriți, Românii cei sĕraci, cari nu pot numì al lor nici aerul, nici apa, fiind aceste proprietatea rassei maghiare, — Românii, cari n'au Dumnedeu special național, care sĕ le dea favoruri, — cum pot ei desvolta atâta farmec pe câmpiile frumósei nóstre patrii?

In adevĕr mari complimente ne fac nóue reuniunile de magiarisare din patrie, căci décă nu fățărnicia ar vorbì astfeliu când voesce sĕ ascundă adevĕratele scopuri, atunci noi Românii ar trebui sĕ dicem, că nu ne cunóscem noi pe noi.

De unde venim noi acuma ca din senin sĕ vorbim de reuniunile de magiarisare, vor dice cetitorii nostri.

Étă, spunem cum am venit noi la aceste reuniuni.

Pressa din capitala țerei nóstre a pus din nou pe tapet cestiunea cu unificarea reuniunilor de magiarisare, și generalisarea lor în țéra întrégă.

Din incidentul acesta se fac elogiuri deosebite reuniunei de magiarisare din Cluș, despre care din nou ni se spune, că s'a făcut în special spre a ferí elementul magiar de romanisare, și spre a-l remagiarisa.

Nu ne póte supĕra testimoniul, ce ni se dă și cu ocasiunea acésta.

Décă acuma după ani 25 de folosirea tuturor resurselor statului întru a întărì rassa magiară, décă noi și în stadiul amorțelei actuale mai însuflăm îngrijiri, încât pentru apărare contra nóstră trebue din nou alarmată țéra întrégă, noi — dicem — numai bucura ne putem.

O dorință am avé, și acésta o exprimăm în forma unei întrebări.

Reuniunile de magiarisare, pressa, societatea, guvernul, parlamentul, cari tóte și toți stau în serviciul unicului scop sânt: „magiarisarea“, sĕ ne spună: care e farmecul ce atrage la noi rassa magiară.

Nu se rușinéză în fața Europei bărbații din fruntea reuniunilor de maghiarisare, când vin cu asemene enunciațiuni spre a acoperí adevĕratele scopuri ale lor?

Nu li e vĕtămată demnitatea națională când maschéză în asemene mod atentatele îndreptate contra existenței naționalităților din patria nóstră.

Au dóră scopul sânțesce mijlócele atunci, când, voind a oțelí caracterul némului tĕu, 'l presentezi în totală lipsă de caracter.

Este un joc frivol acesta, care nu e demn de ómeni serioși, și nu mai ales atunci, când noi am pĕtruns de mult planul lor, și cu tótă mascarea, scim cum trebue sĕ ne apĕrăm.

Congresul Sêrbilor.

Congresul național bisericesc al Sêrbilor a fost deschis Duminecă în Carloveț, prin comisarul guvernial baronul Fedor Nicolici, care dimpreună cu secretarul sĕu Ioanovici s'a presentat în sala congresului în „diszmagyar“. Faptul acesta a făcut nu prea plăcută impresie asupra deputaților.

(In legătură cu acésta notăm, că foile sêrbești desmint scirea adusă de foile maghiare, că adecă Nicolici ar fi fost primit în chip entusiast).

Vorbirea de deschidere a rostit-o Nicolici la început *unguresce*, mai la urmă 'a întors-o pe sêrbĕsce, spunĕnd, că el încă e de un neam și religie cu deputații congresului.

A rĕspuns apoi patriarchul, mulțămind Mai. Sale în numele sêrbilor.

Comisarul după acésta a provocat pe deputați sĕ se constitue sub presidiul patriarchului, sĕ-și presinte credențíonalele; după sĕvêrșirea verificărilor sĕ se alégă un vicepresident mirean și notarii. Lista deputaților verificați și a funcționarilor congresului a cerut sĕ i-se comunice la timpul seu, totodată sĕ se presente la el o comisie, căreia i-va comunica misiunea ce o are dela locul prea înalt. — Cu acestea a părăsit sala.

Presidiul îl ocupă patriarchul.

Se ridică îndată deputatul Ioan *Zsifkovici* și face următórea declarație: „Ca cel mai vechiu membru al congresului declar în numele meu și al altor 65 soți de principii, cum că *regret, că Exc. Sa dl comisar reg. a adresat primele cuvinte în acest congres într'o limbă, care după statutele congresului și după regulament nu este limba oficială a congresului bis. și că astfel maioritatea membrilor congresului n'a putut pricepe aceste prime cuvinte ale comisarului regesc*“.

S'a constituit apoi biroul interimal și comisia verificătóre.

După prând patriarchul a chemat la un banchet pe câte 5 membrii din fie-care partid. Singur radicalii au absentat. A toastat patriarchul pentru monarch, apoi pentru Bánffy, guvern și ban, în fine tot el pentru comisarul.

Până pe Joi va dura verificarea, când se va severșí constituirea congresului în chip definitiv.

O forță a papistașismului.

(*) Sunt multe și puternice forțele bisericei papistașe, încât nu prea scii căreia sĕ-i dai mai multă atențiune. Dintre cele multe vom scóte aci una la ivélă, și o vom priví mai deaprópe. Este acésta o forță, ce lucră și produce mai mult în taină, — lucru altcum potrivit cu caracterul acestei biserici, — este un factor, despre existența căruia noi celelalte confesiuni fórte puțin scim, ale cărui resultate nu le băgăm în sémă, căci se desfășură în mod treptat și clandestin. Acéstă forță o forméză: reuniunile catolice.

Sgomot prin presă nu fac. Sfera de activitate a acestei reuniuni publicul mare nu'l are înaintea ochilor, încât sĕ-și pótă da verdictul asupra lor. Mijlócele cu cari lucră rĕmân astfel incontrolabile. Feriți de toiul lumii, aprópe ca și francmazonii, se adună la un loc credincioșii papistași, și-și țes planurile lor de lățire a spiritului papistășesc și de întărire a bisericei lor.

An de an apar numai nește seci date statistice, cari dovedesc existența acestui tainic isvor cu ramificațiile sale subterane. Sunt seci, ce-i drept, datele aceste, dar ele vorbesc destul de lămurit. Vedem clar din ele, că în sînul bisericei papistașe se muncesce în continuu într'un mod intensiv, și se muncesce cu succes.

Avênd aceste în vedere, nu ne mai putem mira de fanatismul de care acești credincioși sunt orbiți în cele confesionale și în care laicii rivaliséză cu preoții. Nu ne mai mirăm, convinși fiind, că nu frasele ce di de di se bucină despre puterea semi-deiască a papei și despre biserica „unică mêntuitóre“, — produce fanatismul acesta, ci faptul, că în sînul massei papistașe se lucră, se lucră cu zel febril și cu sistem. Și muncind, le cresce interesul și dorul de a-și vedé împlinite scopurile.

Au apărut și în anul acesta date statistice despre reuniunile catolice.

Reiese din acest anuar, că numĕrul acestor reuniuni se apropie de cinci sute în Ungaria. Anul trecut se scia numai de existența alor 325 de reuniuni cu caracter specific papistaș. Înmulțirea lor este prin urmare colosală.

După natura lor externă, reuniunile catolice din Ungaria se împart în:

1. *Reuniuni scientifice, literare și culturale.*

2. *Reuniuni de lectură.*

3. *Reuniuni sociale* (de industriași).

4. *Reuniuni de caritate* (pentru înfrumsețarea bisericilor; pentru ajutorarea bolnavilor, reuniuni de femei).

5. *Reuniuni pentru promovarea intereselor materiale ale bisericei catolice* (reuniuni de înmormêntare; însoțiri pe acții; însoțiri de consum și altele).

Mai puține sunt cele de sub numĕrul prim, cele scientifice, numai 10 cu totul, și mai mult cele din urmă.

În definitiv „interesele materiale“ predominéză la tóte. Reuniunile se nisuesc a-și îngrămădi averi pentru a puté lucra cu ele. Și succesele lor sunt mari. Reuniunea culturală „Szt István“ are bunăóră o avere de aprópe ½ milion fl., plus un palat propriu. Reuniunea „Szt Imre“, tot din Budapesta, în a cărei comitet s'a rătăcit și un Român, are venit anual de 1200 fl., cea dintâiu are 4520 de membrii, ér a doua numai 150. „Budapesti katholikuskör“ are 1000 (o mie!) de membrii și un venit anual de 6495 fl. Merită amintire încă reuniunea meseriașilor catolici din Budapesta cu 1074 membrii, casă proprie și un venit anual de 6500 fl., pe urmă reuniunea cat. de înmormêntare din Esztergom cu 2200 membrii, 4473 fl. venit anual și o casă proprie.

Cifrele acesta enorme ne dispenséză de ori-ce comentar.

Cu privire la organisație este de observat, că în fruntea tuturor reuniunilor acestora stau ca patroni, presidenți séu directori cei mai devotați bărbați ai bisericei papistașe, episcopii și canonicii. Primatele Vaszary este patronul mai multor reuniuni. Impregiurarea acésta dovedesce, că raportul dintre laici și preoți este fórte intim, cu mult mai intim ca în biserica nóstră.

In ce privesce scopurile inscrise în statutele acestor reuniuni, nu e nevoie sĕ perdem multe cuvinte, ele tóte au o menire: mărirea bisericei papistașe.

Mijlócele încă le ghicim ușor: agitațiuni prin vorbiri, cetirea de lucrări din istoria bisericei catolice și din diferite alte obiecte potrivite cu scopurile urmărite, aglomerarea de averi materiale.

Cam aceste ar fi de dis în general despre reuniunile papistașe, ca o forță cardinală de existență la noi a bisericei apusene.

Precum vedem, însemnătatea lor culminéză în faptul, că — *au caracter confesional.* —

Programe şcolare.

III.

„Programa (I). şcólei civile gr.-cat. de fete împreunată cu internat, a diecesei gr.-cat. de Oradea-mare, din Beiuş“, redactată de directorul şcólei Vasiliu *Stefanică*.

Programa se împarte în dóue părţi: în Raportul despre şcólă, şi în Raportul despre internat, — şi începe cu tractatul: „Despre feriile şcolastice“, de profesóra Marta Fabian.

Urméză istoricul înfiinţării şi descrierea festivităţii deschiderii şi inangurării institutului.

Scóla din chestiune e fundată de episcopul diecesei gr.-c. de Oradea-mare Mihail Pavel. Exelenţia Sa este şi patronul ei.

Institutul „stă din „Internatul de fetiţe“ şi „Şcóla civilă gr.-cat. de fetiţe“. Internatul este menit pentru fetiţele orfane misere de preot din diecesă, cari se intreţin gratuit cu tóte cele de lipsă. Ér cu preţul moderat de 15 fl. (din cari şi vestminte) se primesc fetiţele ori-cărui fidel gr.-cat. din diecesă, în cas de loc vacant şi din altă diecesă“.

Inangurarea institutului s'a sěvêrşit în 29 Septembre 1896., în consecinţă, în anul şcol. 1896/7 învěţământul n'a ajuns sě funcţioneze decât în dóuě clase.

In clasa I. s'au propus obiectele: Religiunea şi morala, Limbile: română, maghiară şi germână, Geografia, Aritmetica şi Geometria, Istoria nat., Lucrul de mână, Desemn, Caligrafie, Musica vocală şi Gimnastica.

In clasa II. s'a mai adaus studiul: Istoria.

Nu este făcut evident în programă, ce material s'a propus din Religie, elevelor gr.-orientale.

Corpul didactic a fost compus din un director, 2 profesóre ordinare, o profesóră suplentă şi trei profesori.

Catichet pentru elevele gr.-or. a fost protopopul gr.-or Vasiliu *Papp*.

Clasa I. a fost cercetată de 18 eleve, între cari gr.-or. rom. au fost 4, celelalte gr.-cat. rom.

Clasa II. cercetată de 14 eleve, între cari deasemenea 4 au fost gr.-or. rom., celelalte gr.-cat. rom.

Cu succes eminent în total au eşit 11, cu s. fórte bun 10, cu s. bun 6, cu îndestulitor 3 cu câte 1 neîndestulitor (din l. germană) 2 eleve.

Beneficiate au fost 14 eleve.

În capitolul 8. al programei aflăm „Legile şi regulele disciplinare ale şcólei civile“.

În capitolul 9. este descris istoricul şcólei în anul şcol. 1896/7, în care se constată, că „elevele gr.-or. au fost instruite în ale religiunei prin protopopul şi parochul gr.-or. din loc. Au frecuentat biserica în Dumineci şi sěrbători. S'au mărturisit şi cuminecat în postul Pastilor. Au format cor vocal bisericesc.“

Partea a dóua a Programei cuprinde informaţiuni despre „Internatul Pavelian din Beiuş al fetelor orfane de preoţi din diecesa gr.-cat. rom. de Orade“, care internat deasemenea a fost fondat de Ex. Sa episcopul Pavel, şi inaugurat deodată cu şcólă civilă.

In partea acésta aflăm indigitări despre inaugurarea şi scopul internatului, situaţia şi arangiamentul internatului, superioritatea lui, personalul educětor, inspecţia şi disciplina, educaţia, instrucţia, starea sanitară, festivităţi, escursii, visitaţiuni, ordinea de ḑi în internat şi informaţiuni.

Internatul a stat sub îngrijirea unei directóre, unei prefecte, unei guvernante şi a unei bone.

In internat au fost adăpostite 22 fete greco-catolice.

Elevele internatului sunt de 3 categorii: stipendiste, cari nu solvesc nimica; stipendiste de jumětate, cări solvesc jumětate taxa internatului, adecă 75 fl., şi solvente, cari plătesc o taxă anuală de 150 fl., tóte aceste apoi primesc întréga provisie.

In internat se primesc şi eleve, cari frecuentéză scóla elementară poporală.

Stipendiste, precum şi interniste pot fi numai fete de confesiunea greco catolică română.

Programul în genere servesce spre o exactă orientare.

Corespondenţă particulară

a *„Telegrafului Român“*.

Tractul Sighişórei la 1 Aprilie 1897. *)

Onorabilă Redacţiune!

Pe ḑiua de 6/18 Martie a. c., convocătoriul oficiului protopresbiteral tractal ne vestí cu 14 ḑile înainte ţinerea sinodului protopresbiteral tractual în şcóla română din cetatea Sighişórei, — de întrunirea cărei corporaţiuni în mod satisfăcětoriu eram în dubiu, în urma regretabilelor negligenţe a membrilor trieniului expirat, cari ici colea a ţinut amânări în ţinerea şedinţelor — onóre excepţiunilor, — dar astădată, spre lauda noilor membrii fie ḑis, abia au lipsit doi, aşa, că sinodul a fost întrunit aprópe în plenul sěu.

Acéstă şedinţă ordinară a sinodului nostru protopresbiteral, a fost una dintre cele mai remarcabile, pentru că ne-a făcut lumină asupra stărei tractului protopresbiteral cu resultate îmbucurătóre, şi totodată dătătóre de impuls pentru conlucrare armonică întru prosperarea tractului, — şi nu numai că şedinţa a decurs în desbaterea obiectelor sub tactica conducere a vrednicului nostru şef tractual, părintele protopresbiter Dimitriu Moldovan, în cea mai perfectă ordine şi frăţéscă înţelegere a membrilor sinodului, — ci raportul comitetului protopresbiteral pe anul solar 1896 şi şcolar 1895/6 în fidelă propunere a stărei tractului ne-a arătat, că acest tract în tóte ramurile aparţinětóre desvoltărei sale este pe calea unei frumóse înfloriri. — S'au adaptat şi edificat biserici, şcóle, case parochiale, s'au regulat salarele învěţătoresci cu excepţiunea unor comune mai sěrace, şi prověḑut şcólele cu învéţători cualificaţi, cu aparate de învěţământ, aşa, că nu mult ar mai fi de dorit pentru ca focularele nóstre tractuale de cultură sě pótă corěspunde peste tot recerinţelor timpului.

Fondul tractului întemeiat prin stăruinţele vrednicului de amintire defunctul protopresbiter Zacharia Boiu, constătătoriu la încetarea sa din viéţă din câte-va sutişóre floreni, astăḑi ne dă după timp relativ scurt suma de 2243 fl.

În laudabila stare se află un nou fond tractual întocmit abia de 3 ani de Preaveneratul domn asesor consistorial Zacharia Boiu, în amintirea fericiţilor sěi părinţi, prin depunerea unui capital de 100 fl. cu meniţiunea de a se pune basă edificărei cu timp a unei şcóle centrale tractuale, — care fond, după stăruinţa şi zelul neobosit a preademnului fundator, prin colecte efeptuite de Preavenerata persónă, s'a urcat peste tot la 700 fl., în timp atât de scurt. — Pentru măréţa faptă şi sublima iniţiativă pentru care îl va ferici şi posteritatea, priméscă deci Preaveneratul domn asesor consistorial Zacharia Boiu, ca întemeietoriu şi spriginitoriu puternic al acestui fond cu meniţiune atât de alésă pentru generaţiunea nóstră viitóre, pe lângă cele protocolari — şi pe calea publicităţii în numele corporaţiunei nóstre sinodale şi a întreg tractului, preameritatele ferbintele nóstre mulţămiri, şi adênca recunoscinţă.

Atâta în estras despre starea tractului în general. Ce ne îndémnă însě a eşí cu aceste comunicate în public, este raportul presidial al părintelui protopresbiter tractual Dimitrie Moldovan, privitoriu la îmbunătăţirile făcute în protopresbiterat sub conducerea D-sale, dela intrarea în activitatea protopresbiterală, adecă dela 1882 ca administrator protopresbiteral, éră dela anul 1886 ca protopresbiter ales, şi la 1892 denumit în mod definitiv.

Din însărcinarea protocolară a sinodului nostru tractual deci, — pentru ca P. T. public cetitor sě fie mai bine orientat în direcţiunea atinsei prosperări a acestui tract, ne permitem a specifica îmbunătăţirile făcute în următórele:

1. În Archita se va termina în anul viitoriu edificiul bisericei din pétră şi cărămidă, unde s'a câştigat şi o pădure dela comuna politică de acolo.

2. În Beşa s'a reparat biserica şi şcóla, s'a făcut un schimb dintre cele mai acomodate cu casa parochială, la cea schimbată s'a mai zidit o chilie şi s'a mai făcut adaptări la edificatele economice, s'au cumpěrat 16 parcele pământ ca porţiune canonică şi s'a prověḑut şcóla cu aparatele de învěţământ.

3. În Bodogaia s'a zidit biserică nouă şi casă parochială.

4. În Bundorf s'a zidit biserică nouă pompósă, din piatră şi cărămidă, şi s'a prověḑut şcóla cu aparate de învěţământ.

5. În Criş s'a zidit şcólă nouă din piatră şi cărămidă cu douě sale de învěţământ şi locuinţă pentru învěţătoriu, şi s'a reparat biserica.

6. În Feleag s'a zidit şcólă nouă din piatră şi cărămidă şi s'a prověḑut cu aparatele de învěţământ.

7. În Ferihaz s'a reparat biserica.

8. In Galomfalěul mare s'a renovat biserica şi s'a adaptat casa parochială.

9. In Hasfalěu s'a zidit şcólă nouă din piatră şi cărămidă cu 2 sale de învěţământ şi locuinţă pentru învěţătoriu s'a şi prověḑut cu aparatele de învěţ., s'a adunat piatră şi ars cărămidă pentru nou zidinda biserică şi s'a acuirat pământ pentru asigurarea salariului învěţătoresc şi preţul de cumpěrare se achitéză prin anuităţi a căror solviri în doi ani sunt terminate.

10. In Hendorf s'a reparat biserica, s'a zidit o şcólă nouă din piatră şi cărămidă şi adjustat cu aparatele de învěţământ, s'a cumpěrat casă parochială de piatră şi edificate economice.

11. In Hetur s'a reparat biserica.

12. In Jacul român s'a făcut un schimb favorabil cu casa parochială.

13. In Laslea mare s'a reparat biserica şi făcut un schimb favorabil cu şcóla adjustându-se cu aparatele de învěţământ.

14. In Malîncrav s'a reparat biserica.

15. In Mucundorf s'a înfiinţat un fond pentru nou zidinda biserică, care aḑi constă din 976 fl. şi prověḑut şcóla cu aparatele de învěţământ.

16. In Nadeşul săsěsc s'a zidit turnul bisericei din piatră şi cărămidă.

17. In Noul săsěsc s'a cumpěrat cu 420 fl. pământ pentru portiunea canonică şi un loc de biserică acomodat în internul comunei în strada principală cu 400 fl.

18. In Retisdorf s'a reparat biserica, s'a zidit şcólă nouă de piatră şi cărămidă cu doue sale de învěţământ, doue chilii şi o bucătărie, şi s'a prověḑut cu aparatele de învěţământ în regulă, s'a zidit din piatră şi cărămidă casă parochială cu trei încăperi, o bucătărie şi o cămară.

19. In Bóděs s'a zidit şcólă nouă din piatră şi cărămidă şi s'au cumpěrat 6 părcele de pământ ca porţiune canonică.

20. In Saeş s'a reparat biserica, s'a adaptat şcóla şi s'a prověḑut cu aparatele de învěţământ în regulă, s'a cumpěrat casă parochială în strada principală în apropierea bisericei.

21. In Şarpatoc s'a cumpěrat o moşie, care prin anuităţi este aprópe plătită cu meniţiunea a ameliora subsistenţa preotului.

22. In Saschiz s'a zidit casă parochială din piatră şi cărămidă cu trei încăperi şi o bucătărie şi pivniţă.

23. In Ţelina s'a cumpěrat un loc potrivit pe care s'a zidit biserica cea nouă din piatră şi cărămidă, s'a cumpěrat loc potrivit în apropierea bisericei pe care sě se zidéscă casă parochială.

24. In Sas-Daia s'a reparat biserica, s'a cumpěrat casă parochială cu edificate economice în regulă, s'a cumpěrat un edificiu de şcólă corespunḑětoriu în loc de tot potrivit.

25. In Sighişóra s'a cumpěrat un edificiu în cetate pentru şcólă şi s'a reparat biserica în véra trecută.

---

*) Întârziat în lipsă de spaţiu. Red.

FOIŢA.

Ḑiarul unui copil drăcos.

Tradusă de *Giulio*.

(Urmare).

12. El devine bandit.

„Firesce!“, ḑise unul c'o linisce nemaipomenită, „în cătrău merge flăcăul aşa grăbit?“

Era un vagabond. El şedea sub un arbore lângă şosea şi mânca o pastetă întrégă. Eu póte că fugisem vre-o 2 óre. Veveriţa era cu mine in buzunar, dar cânele nu era cu mine, fiindcă'mi desertase, auḑind fluerătura lui Pat Finegan, ca şi cum n'aş fi plătit un dolar pentru el, micul hoţ — aşa un câne necinstit.

„Şi eu tot — firesce! — ḑic“.

„Aşterne-te jos „te odihnesce şi mâncă o bucată din paşteta mea“ ḑise el.

„Mulţămesc frumos“, ḑisei eu „fórte bucuros“, căci eram grozav de flămând, credém, că piciórele nu mě vor mai putea duce nici un pas.

„Incătrău ţi-e calea?“ întrebă el după ce gătai cu mâncarea.

Eu şciam, că vagabonḑii încă nu's de tot buni; şi aşa'mi gândeam în mine, că nu va strica nimica de'i voi spune golul adevěr.

„Eu am desertat de acasă, fiindcă sunt un băiat aşa de rěu, încât le este ruşine de mine“.

„Mei“, ḑise el, „tu esti un băiat rěu! aşa, aşa!“ şi rîdea. „Dar ce făcu'şi, băiete? Ai omorît dór pe cineva, séu ai spart vre-o dughéauă?“

„Aş, nici poveste, aşa ceva nu, domnule vagabond“, rěspunsei eu, „dar eu totdéuna am pech, ca şi cum aş fi cel mai rěu băiat din lume. D'aş avea o maimuţă şi o fleşnetă, m'aş putea eu singur susţine şi părinţii mei n'ar trebui sě îşi mai spargă capul cu mine“.

„Eu le-am pe amândóue“ ḑise el iute. „Sunt în fundul codrului cu câţiva ómeni d'ai mei. Amêndóue sě le ai, de vii cu mine şi vrei sě rěmâi la noi. Noi ducem o viéţă splendidă, rupem mere şi nuci de pe pomi şi ne ferbem mâncările într'o căldare pe un foc colosal“.

„Aşa dar“ ḑisei eu, „da, vréu sě 'ncerc cum îmi va conveni.“

In pădure erau alţi 5 ştrengari, cu o înfăţoşare grozavă. Imi părea rěu, că mě aflam între ei, dar ei rîdeau, mě băteau pe cap şi ḑiceau, „ei, ce mai drag de băiat eşti tu!“ Dar foc nu era ca'n palmă, nici pui de căldare şi nici chiar maimuţă; dar avéu o flaşinetă şi'mi dădură pâne cu caş şi cât ce se întunecă, ne culcarăm.

'Mi era aşa de frig, de plângeam, căci aici nu era nici o Betti, care sě mě copere, dar eu nu-i lăsai sě observe, c'am plâns. Curênd însě adurmii, dar ei mě trezíră ḑicênd:

„Hai cu noi, acum sě facem marş, dacă eşti un bun băiat, şi de vei face astă nópte ce ţi vom cere noi, ţi-ai croit norocul. Dacă însě nu vei împlini strict ce-ţi vom spune, nu vei mai ajunge sě veḑi mâne rěsăritul sórelui!“

Nu este limbă pe lume, care sě pótă exprima, ce simţisem la auḑul grósnicelor cuvinte. Noi merserăm, pănă ce mě ostenii de nu mai póteam sta pe picióre. 2 din ei rěmaseră înděrět şi noi sosirăm într'un loc, unde pe ambele laturi erau case. Era grozav de întunerec şi începúí a merge, şi noi intrarăm într'o curte.

Ómenii îmi şoptiră, că de voi vorbi, séu voi face sgomot, mě vor sugruma.

Voiau sě mě înpingă printr'o feréstră mică şi eu trebuia sě mě duc încet pănă la uşa antreului séu uşa bucătăriei — sě o descui şi sě-i las înlăuntru. Era sumedenie de bani în casa acea, pe cari voiau sě pună mâna. Ei desfăcură închiḑětórea unei mici ferestre, mě ridicară pe umeri şi mě îndesară înlăuntru — aşa o tescuială greţósă“.

„Aici ai câte-va lemnuşe“, şoptiră ei. „Aprinde-le şi caută drumul la uşă. De vei face larmă te vor prinde ca pe un bandit şi te vor spênsura ca pe un hoţ“.

„Sudori reci îmi curgeau pe frunte — mădularele îmi tremurau ca varga. Ce ar ḑice scumpa mea mămucă, dacă ar şci, că micul ei fiu este hoţ! Eu desertasem, ca sě mě fac băiat bun, şi acum eram de 1000 de ori mai rěu ca mai nainte. Ăsta-i pechiul meu“.

„Grăbeşte-te měi!“ mormăi o voce dură prin ferestri. Eu aprinsei un lemnuş. Se stinse. Aprinse-i altul şi mě uitai împrejur.

* * *

Hm! Jorji Hacker băiatul cel rěu, astăḑi era leul oraşului. Chiar şi popa mi-a strîns mâna, pentru-că ómenii îşi ies din piele de bucurie, că acum hoţii cei temuţi — sunt prinşi şi aruncaţi în temniţă. Ei au

26. In Trapold s'a reparat biserica, s'a adaptat edificiul şcólei şi prověḑut cu aparatele de învěţământ şi în fine s'a făcut un schimb rentabil cu casa parochială.

27. In Vidacutul român s'a zidit în vara trecută biserică nouă din piatră şi cărămidă, şi s'a prověḑut în regulă şcóla cu aparatele de învěţământ.

29. In Filia Felța, care înainte cu matera Criş au aparţinut protopresbiteratului disolvat al Paloşului, încă pe atuncea s'a cumpěrat o moşie cu intravilan, casă şi edificate, pentru a serví în substanța pentru preot la timpul sěu, în preţul de 5000 fl., computate aci tóte spesele de întabularea hipotecară a tuturor realităților credincioşilor nostri din numita filie, în favorul fondului seminarial de unde a contras împrumutul menţionat.

(Va urma.)

Noutăţi.

Cea mai nóuă scire din Constantinopol. „Frankfurter Zeitung" primesce din Constantinopol cu datul de 13 Iuliu următórea telegramă:

„În cercurile bine informate se asigură, că ieri s'ar fi încheiat un compromis între Turcia şi România, cu care ocasiune a fost de faţă şi o putere mare. In înţelesul acestui compromis, Turcia are sě priméscă ajutor militar în casul când Bulgaria ar avé intenţii de rěsboiu. Favorurile ce le va primi România, după-cum se face cunoscut din cea mai competentă parte, vor fi acordate din partea Turciei în timpul cel mai apropiat. După iscălirea compromisului, Sultanul a primit în audienţă pe ambasadorul român, acordându-i cordonul cel mare al Ordului Osmaniei".

⁂

Óspeţii Maiestăţii Sale. Cu prilegiul manevrelor, ce la tómnă vor avé loc în jurul oraşului *Tata,* Monarchul nostru va avé de óspeţi pe împěratul *Wilhelm II* al Germaniei, regele *Albert* al Saxoniei, regele *Carol* al României şi pe regele *Alexandru* al Sêrbiei.

⁂

Archiducele Iosif, şeful honveḑimei a sosit Luni după prânḑ, dimpreună cu suita sa la Bistriţă, sě facă revistă asupra trupelor de acolo. Archiducelui 'i-s'a făcut la gară o primire cuvenită

⁂

Principele Ferdinand, Duminecă după prânḑ a părăsit Roma, şi s'a re'ntors acasă. Regele Umberto a însoţit pe principele la gară, unde deja erau întrunite autorităţile pentru a face salutul de adio. Regele şi principele s'au despărţit în modul cel mai cordial.

⁂

Regele Şvediei — doctor. Din incidentul iubileului sěu, regele şvedian a fost ales doctor de onóre din partea tuturor facultăţilor universităţii din Viena. Diploma o va primì regele la Stockholm, dela o deputaţie a universităţii din Viena.

⁂

Alegere. Consistoriul archidiecesan a aprobat alegerea de învěţătoriu a lui Georgiu Reitescu la scóla nóstră din Băreşti, protopresbiteratul Haţegului.

⁂

Bulgaria — regat. Faţă cu scirea rěspândită de unele foi, că adecă călětoria principelui Ferdinand ar avé de scop proclamarea Bulgariei de regat, ministrul president bulgar Stoilov a declarat unui redactor italian, că principele de present nici nu se ocupă cu ideia de-a ajunge rege, dar a adaus ministrul, că chestia acésta va urmá cu desvoltarea lucrurilor în viitor, de sine.

⁂

Un fisolgăbirěu dusman al religiunei. Ḑilele trecute la examenul şcólei elementare de stat dinn Alibunar a asistat şi fisolgăbirěul Kajtár Ienő, în calitatea sa de preşedinte al curatoratului şcólei. Invěţătoriul a început examenul în mod creştinesc, cu semnul crucei şi cu rugăciune. Faptul acesta l-a indignat teribil pe domnul fisolgăbirěu. Ca muşcat de şerpe, la vederea semnului crucii, domnul Kajtár s'a sculat de pe scaun şi a părăsit sala şcolară. Luitorii din Alibunar cu drept cuvênt cer dela minister înlăturarea lui din oficiu.

⁂

Statuă lui Petöfi. Ungurii din comitatul Târnăvei-mari au ridicat în Sighişóra poetului unguresc Petöfi, căḑut în 1848 lângă pomenitul oraş, o statuă, care se va desvělí la sfîrşitul lunei curente. Se svonesce, că saşii din Sighişóra pe ḑiua desvělirii au plănuit un maial în pădurea din apropiere, ca asttel sě se pótă abţinea dela sěrbare. *Ugron* Gábor a convocat tótă inteligenţa comitatului Odorheiu la o conferenţă. Conferenţa a ales pe Ugron president al unui comitet de propagandă pentru participare la sěrbarea desvělirii monumentului pomenit. Comitetul va avé sě lucre în acest scop mai ales între saşi.

⁂

Bustul lui Gr. Alexandrescu. „Voinţa Naţională" scrie: Aflăm, că în presenţa domnilor secretari generali ai ministerului instrucţiunei şi al domeniilor, precum şi a mai multor iubitori de lucrări de artă s'a turnat, în bronz, la şcóla de arte şi meserii, bustul fabulistului Gr. Alexandrescu, lucrat de tiněrul artist D. Pavelescu, şi care urméză a se ridica pe una din pieţele Têrgoviştei, din iniţiativa d-nei Smara. Bustul, de un metru înălţime şi lucrat cu fórte multă artă, va fi aşeḑat pe un piedestal înalt de 2 m., şi se va inaugura la tómnă.

Atât d-na Smara, care într'un timp relativ scurt a putut, pe lângă celelalte ocupaţiuni ale d-sale ca scriitóre şi profesóră, sě realiseze laudabila-i iniţiativă, cât şi artistul au fost viu felicitaţi de numiţii domni secretari, cât şi de publicul asistent.

⁂

„Dragoste sělbatică". Astfel îşi intituléză „Unirea" un rěspuns al seu la un articol din „Magyar Állam" în cari s'au scris neste bădărănii la adresa greco-catolicilor. „Tribuna" reproduce şi ea o parte din acest rěspuns, făcêndu-se a uita, că între cei ce tractéză afacerile românilor greco-catolici în colónele numitului ḑiar unguresc, se află chiar corespondentul „Tribunei", pe care mai eri alaltăeri îl omoria cu dragostea. Cu adevěrat dragoste sělbatică!

⁂

Greva e la ordinea ḑilei în statul nostru fericit. Abia mai sunt muncitori, cari sě nu fi abḑis lucrul, din pricina, că sunt nemulţămiţi cu plata ce o capětă. Mai în urmă minerii din comitatul Baranya se întrunesc mereu în a lunări în scopul înscenării de grevă, pentru a sili pe întreprinḑětori sě le măréscă simbria. Jandarmeria însě totdéuna le disólvă adunările.

Raportul general

al comitetului societăţii de lectură „Andreiu Şaguna" cu finea anului şcolar 1896/7.

Onorată Societate!

Este un adevěr mai presus de ori-ce îndoială, sânt şi nerěsturnabil, că progresul unei naţiuni depinde dela spornica şi priinciósa desvoltare culturală şi naţională a ei. Istoria, cartea adevěrului, oglinda fidelă a trecutului popórelor, ne arată până la evidenţă aserţiunea de mai sus.

Poporul, carele va fi norocos a avé o tinerime atât din punct de vedere intelectual, cât şi moral bine cultivată şi nelipsită de sentimente patriotice, acela va fi un popor plin de speranţe în viitoriu, şi nefericit va fi acela, care va avé în frunte o tinerime ignorantă şi îmbecilă, egoistă şi lipsită de idealuri.

A-şi cresce dar un popor bine tinerimea, a i desvolta atât calităţile minţii, cât şi ale inimei, a forma un caracter religios-moral şi naţional, însémnă a-şi asigura un viitor strălucit, a-şi acuira puteri tinere şi vênjóse pentru ajungerea idealurilor, ce le are.

Cu rigóre dar se impune şi este un postulat nunumai pedagogic, dar aşa ḑicênd şi naţional, cultivarea tinerimei.

Intre multele mijlóce de cultivare a tinerimei numěrăm şi societăţile de lectură. S'a ḑis, şi cu drept cuvênt, că numěrul societăţilor şi al reuniunilor, ce le are un popor, a fost şi va fi totdeauna considerat ca unul dintre cele mai drepte barometre ale stării lui culturale.

Tot cu atât drept putem afirma şi despre societăţile de lectură, cari numai şi numai din motive de cultivare în sensul strict al cuvêntului sunt întemeiate, şi ca atari mai mult drept au a sě numi barometrii stării de cultură a unui popor.

Fiind dară societatea de lectură un factor cultural de frunte pentru tinerime şi menirea ei trebue sě fie mare, ţînta ei măréţă şi nobil şi înalt scopul ei. Societatea de lectură are sě creeze din membrii ei tot atâţia ómeni virtuoşi, sě-i înarmeze cu armele spirituale şi morale, cu lumină şi şciinţă, cari ca un far sě-i conducă prin feliuritele peripeţii la limanul dorit, ca astfel sě-şi pótă manifesta forţele lor pentru binele comun şi sě lucre pentru realisarea marilor idealuri naţionale.

Afară de acéstă nobilă şi măréţă menire, ce ori-ce societate literară trebue s'o aibă, societatea de lectură „Andreiu Şaguna" are în vedere şi ţine mult ca din membrii ei sě créscă preoţi buni, zeloşi, devotaţi sântei nóstre biserici şi gata a aduce jertfe pe altariul ei şi ai naţiunei, şi învěţători harnici şi destoinici, cari sě fie conscii de s-ta lor chemare. Ea nu uită nici pe un moment legătura strînsă, raportul intim ce există între aceste 2 chemări şi drept aceea, ea şi nisuesce a desvolta în sînul membrilor ei, clerici şi pedagogi, spiritul de coherinţă, de solidaritate, care e sigură garanţă pentru o muncă harnică în viitor.

Acesta e scopul societăţii de lectură „Andreiu Şaguna", pentru realisarea acestui scop a lucrat ea precum în trecut aşa şi în anul acesta al 29-lea al existenţei sale.

Şi acum despre activitatea societăţii din acest an venim a presente următoriul raport general:

1. *Activitatea societăţii.*

A. In general.

Societatea 'şi-a ţinut la 22 Septembre st. v. şedinţa de constituire, sub conducerea dlui director seminarial Dr. Remus Roşca, şi s'a constituit în modul următor:

Preşedinte: Dr. Petru Şpan, profesor seminarial; vice-preşedinte: Ioan Dobre, cl. anul III; redactor la fóia „Musa": George Costin, cl. a. III; controlor: Nicolau Gorun, cl. a. III; archivar şi notar al coresp.: Paul Coteţ, cl. a III; notar pentru şedinţele societăţii: Terentie Popovici, cl. a. II; bibliotecar: Sabin Cerbu, cl. a. II; vice-bibliotecar: Vasiliu Cărpinişan, ped. a. I; cassar: George Perian, cl. a. I.

Membrii în comitet, respective în comisia literară:

Georgiu Hamsea, cl. a. III., Georgiu Gheţie, cl. a. III., Ieronim Hêrţiógă, cl. a. II; Corneliu Condor, cl. a. II., Ilie Hociotă, cl. a. I, Romul Frateş, cl. a. I., carele dedicându-se mai târḑiu altei cariere, a fost înlocuit cu Ioan Mateiu, cl. a. I., Constantin Criştiu, ped. a. III., Ioan Iacob, ped. a. II.

Societatea astfel constituită în decursul anului şcolar curent a ţinut 18 şedinţe, dintre cari 1 de constituire, 9 ordinare, şi 8 extraordinare. Dintre aceste şedinţe 13 s'au ţinut sub conducerea preşedintelui ordinar Dr. Petru Şpan, ér 4 sub conducerea vice-preşedintelui Ioan Dobre. Afară de aceste şedinţe, cari după necesitate au fost ocupate parte cu afaceri literare şi scientifice, parte cu afaceri administrative, s'a mai ţinut în preséra ḑilei Sântului Andreiu, o şedinţă festivă în memoria marelui metropolit „Andreiu", cu care ocasiune a resultat un venit de 99 fl. şi 13 cr., cari bani s'au adăugat la fondul societăţii. Incât privesce partea morală a acestei manifestaţiuni literare démnă de societatea de lectură „Andreiu Şaguna", nu putem sě nu remarcăm ca un eveniment îmbucurător şi faptul, că cu acea ocasiune solemnă, societatea s'a validitat în anul acesta pentru primaóră, cu executarea pe violină a unei piese clasíce musicale — duet, ceea ce demonstră un pas spre progres.

---

spart şi jefuit cel puţin 20 de case din diversele părţi ale oraşului. Obiectele şi argintul îl aflară ascuns în scorbura unui arbor, unde le ărăta-i, că mâncaseră aceşti mişei, colea în mieḑul pădurii. Tóte vréu sě ţi-le mărturisesc, scumpul meu ḑiar.

Aprinḑênd lemnuşul, mě uita-i împrejur şi věḑu-i propria nóstră cămară, şorţul bucătaresei într'un cui şi remăşiţele prăjituritor pe un teier. Inima îmi bătea vehement, dibuii în sus pe trepte, era întunerec besnă, dar eu cunosceam calea.

„Vai papa", strigai eu, „scólă-te şi puşcă-i, rogu-te! ca se nu pótă sugruma pe Jorji!" Şi sě veḑi scenă! La început nu mě înţeleseră. Montagu eşi repede, servitorii veniră din manşardă în jos, ei aveau dóue pistóle, când se repeḑiră asupra inimicului.

La început nu-i putură afla, dar după aceea treḑiră pe Şerif şi aduseră nisce cai. Se făcuse deja ḑiuă şi mě luară si pe mine, ca sě le arăt drumul. Ei îi prinseră pe câte-şi 5, dar nu mě voi mai întovărăşi nici odată cu vagabunḑi, ci voi rěmânea acasă şi mě voi purta cuviincios.

(Va urma).

Din obiceiurile dela Paşci ale Românilor din Grid.

(Plugariul).

Un obiceiu fórte interesant şi însemnat dintre cele multe dela noi este „Plugariul". Etă în liniamente generale felul cum se manifestéză la noi în comuna Grid acest obiceiu: Cel care ese mai întâiu primăvéra la arat (de regulă e fecior mai vêrstníc) se numesce „Plugar". Feciorii de joc se duc la el şi-'l încunosciinţéză despre acésta, ceea-ce el ia la cunoscinţă.

A dóua ḑi de Paşci diminéţa „Plugariul" se ascunde prin nimesţii, ca sě-l caute. Ficiorii încă se presintă şi-'l caută în tóte locurile, până ce-'l găsesc în şopru, sub fên, la cătuşe séu airea. Patru dintre cei mai voinici feciori, cari sunt aleşi, îl duc pe plugar pe umere pe o grapă cu colţi de lemn până la vale, însoţiţi fiind de lăutar. Costumul plugariului e simplu: Preste hainele de ḑi de lucru se îmbracă cu o zeche şi asta o încinge cu holdă verde; tot astfel îşi încinge şi pălăria; stă în picióre pe grapă şi spre a-'şi ţiné echilibru se raḑimă cu un furcoiu. După-ce conductul a ajuns la vale, pune pe plugar cu grapa pe ţěrmur. De aici plugarul întră în vale şi ḑice un „Christos a înviat", apoi „Tatăl nostru" şi în loc sě-'şi facă cruce la urmă, o face acésta lăsându-se cu tot corpul în apă, mai întâi spre rěsărit, apoi în celelalte părţi ale orisontului. După acésta începe lucrul hazliu: plugarul ese din apă spre a-'şi trage grapa în vale, — pentru-că el numai la aceea nisuesce, ca grapa sě 'şi-o aibă lângă sine, — şi spre scopul acesta începe a-'i stropi pe cei din prejur; îşi trage grapa, cei 4 feciori sar la el şi-'l trântesc în apă, dacă-'l pot, ér dacă nu, atunci se luptă crâncen până ce-'l cufundă în apă. Feciorii ies afară şi după ei plugarul, de pe care curge apa ciuroi, se sue érăşi pe grapă şi se reîntorc acasă cu toţii. Feciorii toţi se duc acum la „Plugar" unde după mai multe urări se pun la masă.

Despre originea acestui obiceiu n'am putut afla alta, decât, că datéză din moşi şi strămoşi. „Aşa ne-am pomenit" 'mi-a rěspuns un respectabil bětrân.

În multe comune din „Ţéra-Oltului" e acest obiceiu, dar se înţelege, că în diferite locuri în diferite moduri, d. e. în Fântâna, în loc sě-'şi încingă pălăria cu holdă, se pune un colac şi în vêrful lui un ou roşu, ér dupa plugar, pocnesce unul cu un biciu mare etc.

Eu cred, că e ori de origine romană' ori de origine slavă (în acest cas o deduc dela cuvêntul slav „Plug"); Că e de origine străveche nu mai încape îndoélă şi de bună sémă stă în legătură cu miturile, dacă cumva nu e o directă rěmăşiţă a acestora, despre Zeul câmpului. Că aşa e, o deduc eu din credinţa, ce am auḑit exprimându-se: „În anul acesta nu s'au făcut bucatele, fiind-că n'a fost „Plugarul", ori că: „în ěst an plugarul n'a urmat tóte datinile".

Ori cum ar sta lucrul, en am firma convingere, că obiceiurile mai sus indicate sunt de origine străveche; isvorul lor trebue căutat departe în stratul roman supra pus celui dacic, ori dacă aici nu îl aflăm, la tot casul îl aflăm între împrumuturile nóstre dela slavi.

La tot casul, ele sunt o dovadă nerěsturnabilă despre puterea de conservare a poporului nostru românesc.

În tot chipul se silesc duşmanii nostri sě ne schimbe portul şi sě ne desbare de obiceiurile străvechi ale nóstre, dar tóte încercările lor se frâng de puterea nóstră de conservare, de geniul ce ne ocrotesce.

Grid, în 24 Iuniu 1897.

Petru Boeriu.

Conclusele societății după natura afacerilor sunt parte literare-scientifice, parte administrative, și cele mai însemnate ating numĕrul de 20, dintre cari 19 s'au executat, ér unul a rĕmas a se executa în viitor.

Incât privesce numĕrul membrilor din acest an e de amintit, că membrii ordinari au fost 141 și extra ordinari 1.

B. In special.

Activitatea societății apreciată după natura afacerilor ei, o putem împărți în: *a*) literară și *b*) administrativă.

a) Afaceri literare.

Societatea ca corporațiune literară a discutat 14 piese, parte literare, parte scientifice, elaborate de diferiți membrii ai societății, atât în prosă cât și în poesie. Tóte lucrările au fost censurate de comitet și de comisiunile alese din sinul societății.

Totodată e a se aminti, că în decursul acestui an s'au declamat la societate 16 poesii.

Tóte acestea ne demonstră un interes viu și o activitate rodnică ce s'a desfășurat în decursul anului expirat în sinul societății.

b) Afaceri administrative.

Incât privesce afacerile administrative amintim, că abia în anul acesta ni s'a dat posibilitate de a arangia biblioteca, cel mai prețios tesaur al societății nóstre. Aranjarea s'a făcut după grupe — 11 la numĕr, — luându-se în vedere și partea estetică a acestei lucrări.

Totdeodată cu ocasiunea arangiărei bibliotecii s'au compactat tóte cărțile nelegate, ér cele-ce nu se mai pot întrebuința s'au scos din us. Tot astfeliu s'au scos din us și cărțile aflătóre în mai multe exemplare spre a se dona altor societăți.

Afară de acestea s'au mai compactat tóte cărțile broșurate și foile literare nóue și vechi, ér biblioteca patristică și colecțiunea de cântări, cari până în anul acesta au stat sub administrarea archivariului, s'au incorporat bibliotecii propriu ḑise. Mobiliarul, conform necesităților ivite, încă s'a înmulțit în anul acesta.

Totdeodată amintim la locul acesta, că întrégă averea societății s'a cuprins în un inventar duplu, dându-se astfeliu posibilitatea de a purta o corĕspunḑĕtóre evidență și o controlă corectă.

(Va urma).

Mătasă-foulard dela 60 cr. până la fl. 3.35 de metru — japoneză, chineză etc. în cele mai nouĕ mostre și colori, precum și **mătasă-Henneberg** négră, albă și colorată dela 45 cr. până la fl. 14.65 de metru, lucie, vărgată, mostrată, damast etc. (circa 240 calități diferite, 2000 colori și dessinuri etc.). Mărfurile comandate precum și *mostrele le expedéză cu întórcerea postei în casă, franco și scutite de vamă*, **fabricile de mătasă din Zürich ale lui G. HENNEBERG**, (*furnisor de curte c. și r.*). Scrisorile adresate în Elveția sunt a se provedé cu marcă de 10 cr., cărțile postale cu 5 cr. Comandele scrise în limba română sĕ execută punctual. [45] 4

Nr. 334/897. [92] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de paroch din parochia de clasa III. Gusu, protopresbiteratul Mercurei, se deschide concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Tel. Român“.

Dotațiunea împreunată cu acest post este în venite sigure 333 fl. 80 cr.

Reflectanții la acest post sunt avisați a-și așterne cererile de concurs instruite conform normelor în vigóre subsemnatului oficiu în terminul deschis.

Informațiuni mai de aprópe se pot lua dela președintele comitetului parochial séu dela oficiul protopresbiteral.

Dela concurenți se aștéptă a se presenta în o Duminecă séu sĕrbătóre la biserică, pe lângă observarea disposițiunei §-ului 18 din „Regulamentul pentru parochii“, spre a-'și arăta desteritatea în cântări și tipic, respective pentru a celebra și cuvênta.

Mercurea, la 13 Iuniu 1897.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Mercurei, în conțelegere cu comitetul parochial respectiv.

Ioan Droc,
protopresb.

Nr. 647/1897 [93] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia de classa a III-a Tórcla din protopresbiteratul Agnitei se deschide prin acésta concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în organul „Tel. Rom“.

Emolumentele împreunate cu acest post dau suma de 184 fl. 20 cr.

Doritorii de a ocupa acest post au sĕ-'și aștérnă cererile lor concursuali instruite în sensul normelor în vigóre în terminul deschis subscrisului oficiu protopresbiteral.

Nocrichiu, în 25 Maiu 1897.

Oficiul protopresbiteral în conțelegere cu comitetul parochial.

Nicolae Moldovan,
adm. protopresbit.

Nr. 627/1897 [90] 2–3

Concurs repețit.

In sensul ordinațiunei Preavenerabilului Consistoriu archidiecesan ddto 6 Septembre 1894 Nr. 5479 Bis. prin acesta se escrie concurs nou pentru ocuparea parochiei de classa a III-a Veseud, tractul protopresbiteral al Agnitei, cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în organul „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post aduce suma de 373 fl. 41 cr., v. a.

Informațiuni mai detaiate se pot lua dela comitetul parochial din Veseud, poșta ultimă Szt. Agota, și dela subscrisul oficiu protopresbiteral.

Concurenții au sĕ-și aștérnă cererile lor concursuali instruite în sensul normelor în vigóre în terminul deschis subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Nochriu, în 25 Maiu 1897.

Oficiul protopresbiteral în conțelegere cu comitetul parochial.

Nicolae Moldovan,
adm. protopresbit.

Nrul 426—897. [80] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia de clasa a III-a Bruiu cu filia Gherdeal din protopresbiteratul Agnita, se publică prin acésta concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în organul „Telegraful Român“.

Venitele împreunate cu acest post dau suma de 402 fl. 40 cr. v. a.

Doritorii de a ocupa acest post au sĕ-și aștérnă cererile de concurs în terminul prefipt subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Informațiuni mai de aprópe 'și pot lua concurenții dela oficiul protopresbiteral și dela comitetul parochial.

Nocrichiu, în 24 Maiu 1897.

Oficiul protopresbiteral în conțelegere cu comitetul parochial.

Nicolau Moldovan,
adm. protopresbiter.

Nr. 259—1897 [88] 2—3

CONCURS.

Pentru postul de paroch în parochia de a III-a clasă Mureș-Cuesdiu, devenind vacant, se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în fóia „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post, computate după calculul mediu de trei ani, sunt 371 fl.

Informațiuni mai de aprópe se pot trage dela comitetul parochial și dela oficiul protopresbiteral.

Suplicile concursuali, instruate conform legilor în vigóre, sunt a se adresa subscrisului, — p. u. Szász-Régen.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Reghinului.

Reghinul-săsesc, 12 Iuniu, 1897.

In conțelegere cu comitetul parochial.

Galacteon Șagău,
protopresbiter.

Nr. 323/1897. [83] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de capelan pe lângă bĕtrânul paroch Ioan Făgărășan în parochia Drăguș, protopresbiteratul gr.-or. al Avrigului, prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 dile dela prima publicare în „Tel. Rom“.

Dotațiunea împreunată cu acest post este jumătate din întregul venit de 407 fl., al parochiei de clasa a treia Drăguș.

Doritorii de a ocupa acest post sĕ-și substérnă cererile concursuale instruite conform Stat. org. și a Regulamentului pentru parochii din 1891 la oficiul protopresbiteral gr.-or. al Avrigului în Avrig (posta Avrig, Felek, Szebenmegye) până la terminul susindicat.

Avrig, 19 Maiu 1897.

In conțelegere cu comitetul parochial.
Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Avrigului.

Ioan Cândea,
protopop.

Nr. 3814. B. [86] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de paroch de clasa III-a în comuna Sân-Mihaiul inferior cu filiala Sân-Mihaiul superior, protopresbiteratul Turdei, în sensul conclusului comitetului parochial din 23 Februariu a. c., se publică din nou concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în organul archidiecesan „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post dau un venit anual de 421 fl., afară de casa parochială și o grădină arătóre, precum și alte venite accidentale.

Informațiuni mai detaliate despre împregiurările acestei parochii se pot lua în fața locului dela comitetul parochial.

Doritorii de a reflecta la acest post de paroch vor avea a așterne petițiunile lor concursuale, instruite conform normelor în vigóre, consistoriului archidiecesan avênd cu observarea §-lui 18 din Regulamentul pentru parochii, a se presenta în biserica din numita comună pentru a cânta, respective a celebra séu a cuvênta.

Sibiiu, 25 Iuniu 1897.

Consistoriul archidiecesan.

Nr. 625—897 [89] 2—3

CONCURS.

Neînsinuându-se la prima și a dóua publicare a concursului de paroch în parochia de clasa a III a Zlagna, protopresbiteratul Agnitei, concurenți cualificați, prin acésta se escrie pentru a III a óră concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în organul „Telegraful Rom“.

Emolumentele împreunate cu acest post dau suma de 440 fl.

Doritorii de a ocupa acest post au a și înainta cererile lor concursuali, instruite conform legilor în vigóre în terminul deschis subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Informațiuni mai de aprópe 'și pot lua concurenții dela comitetul parochial și dela acest oficiu protopresbiteral.

Nocrichiu, în 25 Maiu 1897.

Oficiul protopresbiteral în conțelegere cu comitetul parochial.

Nicolau Moldovan,
adm. protopresbiter.

Publicare de licitațiune.

Edificarea unei școle nóue în **Abrud**, protopresbiteratului Abrudului, se va da în întreprindere pe calea licitațiunei publice minuende **Duminecă în 13/25 Iuliu a. c.**, órele 10 a. m. în școla din loc.

Prețul de strigare conform preliminariului de spese e *4198 fl. 30 cr. v. a.*

Doritorii de a licita vor avea a depune ca vadiu 10% din prețiul strigării.

Planul și preliminariul de spese, precum și condițiunile de licitare se pot vedea ori când la subscrisul.

Abrud, 1 Iunie 1897.

Pentru comitetul parochial.

Petru Popovici,
adm. prot.

[87] 2–3

Szám 5516/897. fsrb. [91] 2—3

Pályázati hirdetmény.

Kistalmács községben a községi jegyző állás üresedésben jött és annak betöltése céljából ezzel pályázatot hirdetek.

Felhivatnak minősitett pályázók, hogy folyamodványaikat folyó évi **Julius hó 31-ig** alólirottnál adják be.

Nagy-Szeben, 1897. évi julius hó 9-én.

A járási főszolgabiró helyett:

Putkovszky,
szolgabiró.

„ARDELEANA“,
institut de credit și economii, societate pe acții în Orĕștie.

Fonduri proprii: fl. 350.000. Depuneri: fl. 700.000.

Circulație anuală: fl. 3,000.000.

Institutul face următórele operațiuni, la cari recomandă serviciile sale:

1. **acórdă împrumuturi** cu interese de 8%;
2. **primesce depuneri** dela particulari cu 5 și cu $5^1/_2$, ér dela corrațiuni culturale cu 6%;
3. **cumpĕră și vinde realități;**
4. **cumpĕră și vinde mărfuri și producte;**
5. **arêndéză și exarêndéză realități!**
6. **cumpĕră și vinde efecte publice;**
7. **mijlocesce operațiuni,** specificate sub 3, 4, 5.

☞ **La institut se mai află 500 acții proprii, puse în vindere conform Prospectului staverit de Direcțiunea institutului sub Nr. 68/1897.** ☜

Ori-ce afacere se póte resolva și informări se pot lua verbal în biuroul institutului, ér în scris prin corespondență.

Orĕștie, în Maiu 1897.

[73] 5—12

Direcțiunea.

Redactor prov. **Gavriil Hango.**

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

La numĕrul acesta se alătură ca suplement separat Nr. 13 din „Fóia Pedagogică“

Nr. 73. Sibiiu, Sâmbătă, 5/17 Iuliu 1897. **Anul XLV.**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
la „Tel. Rom.“ într'una cu suplementul „Fóia Pedagogică“
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

La încrucişarea drumului.

In frumósele nóstre poveşti şi basme nu arare-ori dăm de situaţiuni grele, în cari eroul din poveste nu scie încătrău se apuce.

Are norocul sĕ fie cine-va, care sĕ-l îndrepte pe drumul cel bun, atunci merge norocos înainte, n'are norocul acesta, trebue sĕ se întórcă la rêspêntie şi sĕ ia altă cale mai norocósă.

In asemene grele situaţiuni sunt de multe-ori părinţii cu fii lor, când vorba e sĕ alégă vre-o carieră óre-care.

Este cine-va, care sĕ le scie da poveţe, este cine sĕ le arete drumul cel bun, atunci părinţi dau sbor fiilor pe cărările arĕtate, şi sunt fericiţi, vĕḑênd că bine au lucrat, că copii lor au făcut carieră, au devenit folositori sie-şi, şi neamului lor.

De multe-ori în viéţă ne întêlnim şi cu părinţi, cari fie din lipsa de povĕţuitor, fie din preocupaţiune pentru o carieră óre-care, fie din o órbă iubire către fii lor, le-au dat drumul pe o cale greşită, şi se trezesc cu ei nefericiţi, când ar trebui sĕ stea la graniţa cariei lor.

Asemene ómeni sunt cei mai nefericiţi, şi pentru sine, şi pentru societate.

La noi românii presa e chemată sĕ suplinéscă pe povĕţuitorul, sĕ vegheze la timpul cuvenit la rĕspêntii, şi sĕ arete drumul cel bun.

Părinţii copiilor ascultă de acest povĕţuitor şi nu aleg drum greşit.

Tocmai acuma după terminarea anului scolariu ajung părinţii la rĕspântiile drumurilor. Drumurile se încrucişéză, şi nu sciu pe care sĕ o apuce.

Datorinţa nóstră este sĕ arătâm părinţilor, că este un drum, pe care Românii nu apucă în asemenea numĕr precum ar pretinde-o acésta interesele nóstre naţionale.

Există o carieră dintre cele mai onorabile, dintre cele mai rentabile, o carieră, pe care cu bună pregătire, pe lângă purtare bună omul póte atinge gradele cele mai înalte, póte ocupa posiţiile cele mai onorifice, unde totul atârnă dela vrednicia personală a omului.

Cariera acésta este cea militară. Puţini Români 'şi-au ales până acuma cariera acésta, puţini au reflectat la ea, mai ales după facerea examenului de maturitate, după câştigarea acelor cunoscinţe prealabile, cu cari întránd în un institut superior militar, uşor se puteau perfecţiona, ca apoi sĕ le stea drumul deschis pe întrégă scara de înaintare.

Şi dintre acestia mai nici unul nu a fost de acasă între favorabile condiţiuni materiale, cari sĕ-'i înlesnéscă cariera.

Urmarea a fost, că noi nu suntem representaţi în armata comună, nu în cea teritorială, nici numerice, nici în gradurile superióre, după-cum ar cere interesele nóstre bine pricepute.

În timpurile trecute, când cu sistemul de grăniţeri, eram mai bine representaţi în armată.

Talentele eşite din sinul poporului român au insuflat respect până în cercurile cele mai înalte, şi figuri măreţe ca baronul Ursu, Guran, Doda, Trapşa, br. Pop au fost fala armatei, dară totodată şi fala némului românesc.

In timpul din urmă s'au creat nóue institute superióre pentru cualificarea oficerilor în armata teritorială.

Asupra acestora atragem atenţiunea părinţilor tocmai acuma în timpul cel mai potrivit.

După scirile cele mai próspete, ministrul de honveḑi a luat mĕsuri, ca din partea municipielor sĕ se facă stipendii pentru susţinerea tinerilor mai sĕraci în acele institute.

Se dă deci posibilitatea, ca şi dintre tinerii nostri sĕ pótă unii pĕtrunde în acele şcóle superióre militare.

Ocasiunea trebue folosită, şi cu deosebire sĕ o fololéscă părinţi cei mai cu dare de mână.

Scim noi distinge fórte bine, şi cunóscem scopul, principul urmărit cu nóuele institute superióre militare.

In fóia nóstră am luat în diferite rênduri, şi cu drept cuvênt, posiţie hostila în chestiunea acésta, precând legea era proiect încă. Acum însĕ, sancţionată fiind, alte sunt punctele de vedere din cari trebue sĕ o apreciăm.

In curentul naţional de aḑi, şi în tineretul nostru este plantat un strat destul de puternic al consciinţei naţionale, încât de o paralisare a lui noi nu mai avem témă, căci este imposibilă.

Deci cât mai mulţi spre cariera militară.

Politică internă.

Lege sancţionată. Majestatea Sa a sancţionat proiectul de lege despre academiile militare maghiare, votat atât în parlament, cât şi în casa Magnaţilor cu unanimitate. Avênd acéstă lege a intra cât mai curênd în vigóre, foile maghiare atrag dejá de pe acum atenţia părinţilor, de a-şi trimite băeţii în nouele academii.

Din parlament. Discuţia ce se continuă asupra proiectului de lege despre premiile de zachar, ia un caracter tot mai duşmănos faţă de Austria. Oposiţia exploatéză obiectul pentru a-şi puté vĕrsa tot veninul în contra austriacilor. Din partea Kossuthiştilor se aud cuvinte vehemente, cum de mult n'au mai fost rostite.

În şed. de 14 Iulie a vorbit deputatul poporal, preotul Berger Ignácz şi a ḑis şi următórele:

„Austria, care se bucură de o bogată şi înfloritóre industrie cu zachar, este interesată ací cu 94%, de când Ungaria cea sĕracă intră în têrg numai cu 6%; facem deci cu ei o tomnélă, din care pentru noi resultă mai multă pagubă decât folos, pentru că plătim de douĕ-ori atâta dare cât venit avem. Nu, urcarea dării după zachar nu este în interesul Ungariei. Cu atât mai mult nu, pentru că economul maghiar nu trage folóse din economia cu napi. Am fost întotdeauna atent cu privire la cei ce cultivau napi, însĕ am observat, că de trei ani încóce numai aceia au dobêndit ceva, cari s'au asigurat în contra grindinei“.

Deputatul naţional-independent Mezösy Béla arată, că politica partidului liberal în ce privesce urcarea dării din chestiune datéză dela anul 1888, şi ea are de scop „de a da subvenţie de stat industriei austriace“. Stând lucrul astfel se miră, cum de acest proiect nu s'a lăsat a fi adus în discuţie deodată cu proiectul de lege despre reîncheierea pactului economic cu Austria.

Şi mai vehement în contra Austriei, a fost Lucács Gyula. El iese numai decât cu colórea adevĕrată şi ḑice despre proiect următórele:

„Nu ne trebue; vĕḑênd ori şi cine acest proiect, trebue sĕ exclame: *Până când vei abusa tu Austriă de pacienţa nóstră?* Mare lipsă de ruşine trebue sĕ aibă acela, care pretinde, ca Austria cea bogată sĕ-şi mai îmbunătăţéscă starea materială pe spatele Ungariei sĕrace. A recunoscut chiar şi ministrul de finanţe, că prin proiectul acesta de lege plătim Austriei cu vreo-câteva sute de mii mai mult şi fără nici un motiv. Ei, *Sftul Crispin a furat dela bogaţi şi a dat la sĕraci. Asta se mai înţelege. Dar ca Austria cea avută sĕ ne înşele cel din urmă al nostru filer şi ca acésta sĕ o încuviinţăm prin lege: afară de ministrul de finanţe şi de majoritatea parlamentului, nu este om pe lume sĕ o înţelégă*“.

Numitul deputat continuă apoi a vorbi despre relele ce resultă din uniunea personală a Ungariei cu Anstria şi se provócă la o scrisóre a lui Kossuth Lajos, de următorul conţinut: „*D-Vóstră voiţi a asigura sórtea Austriei pe basa uniunei personale. Poftiţi. Vĕ doresc succes. Inainte de anii 44 şi eu am încercat,* **însĕ în decurs de 24 óre m'am convins, că între aceste dóue state atât sunt de mari contrastele, încât este aprópe imposibil, ca ele sĕ fie aduse sub un coperiş**“.

„Ţineţi cont de adeveritatea cuvintelor lui Kossuth Lajos, ale acestui fără păreche patriot“, — ḑice deputatul Lukács.

Cam acesta ar fi tenorul şedinţelor obstrucţioniste de acum. Kossuthismul la ordinea ḑilei.

Ministrii la Viena. In faţa ţinutei hotărîte a oposiţiei, care obstruéză în continuu şi cu succes, situaţia guvernului inspiră îngrijire partidului liberal. Acesta şi-a trimis ministrii la Viena la consultări. A fost ad audiendum mai întâiu Bánffy, pe urmă Wlassics. Despre resultatul consultării lui Bánffy la Viena circulă diverse sciri. Se crede, că ar fi cerut dela Maiestatea Sa voia de a disolva camera, însĕ drept rĕspuns a primit mandatul de a întra în pertractări cu oposiţia şi a-i face unele concesiuni în causa proiectelor cu pricina. Se crede apoi şi aceea, că pentru a paralisa obstruarea mai departe, se va schimba ordinea casei, — o mĕsura — de terorisare, ce este e batjocură la adresa parlamentarismului. Mai sigur e, că se va primi o anti-obstrucţiune din partea guvernului, se va lungi adecă timpul de ţinerea şedinţelor, lăsând astfel oposiţia a se exhauria ea pe sine.

Autonomia catolică. Incă tot mai decurg alegerile membrilor pentru congresul catolic. După cum era de prevĕḑut, guvernul a avut puţin noroc pretutindeni. Partipul poporal a agitat mult şi cu succes. Chiar şi celelalte partide politice reuşesc cu candidaţii lor faţă de ai guvernului. Mai mult sgomot fac alegerile din cercurile capitalei.

Sinodul episcopesc sêrbesc. In 14 Iuliu s'a deschis în Karlovetz sinodul episcopesc gr. ort. sêrbesc, sub presidiul patriarchului Brancovici. Au fost de faţă episcopii: Miron Nicolici, Mihail Gruici, German Opacici şi Gavriil Zmejanovici.

La órele 11 s'a presentat delegatul Maiestăţii Sale, baronul Fedor Nicolici, împreună cu adlatul seu Petru Ioanovici, ambii în „diszmagyar“. Baronul Nicolici a ţinut apoi tot în limba maghiară alocuţiune în care arată, că Maiestatea Sa s'a îndurat graţios a îngădui ţinerea sinodului episcopesc paralel cu congresul bisericei sêrbesci. Continuând apoi în limba sêrbéscă îşi dă expresiune dorinţei, ca sinodul sĕ lucre spre mulţumirea Maiestăţii Sale şi spre binele bisericei. „Nu mĕ îndoiesc, că şi acum, ca totdéuna, pot ţiné cont de loialitatea d-vóstre şi de credínciósa alipire faţă de Inaltul Tron şi de biserica nóstră. Drept aceea, Vĕ provoc sĕ strigaţi cu mine împreună: Trăéscă cel cu credinţă şi supunere iubit domn şi rege al nostru, Francisc Iosif Intâiul!“ Cu aceste 'şi-au terminat delegatul Nicolici vorbirea de deschidere.

Patriarchul Brancovici îi mulţumi în cuvinte căldurόse.

In decursul acestor cuvêntări afară s'au făcut obicinuitele ceremonii cu salve din partea armatei comandate spre acest scop.

După deschidere, publicul a părăsit sala. Şedinţa însaşi a fost secretă. Obiectele pertractate nu sunt cunoscute.

Se luptăm în comune.

Sunt rari satele unde poporul sĕ fie mulţămit cu slujbaşii satului, séu mai bine ḑis cu isprăvile cârmacilor comunali.

Ómeni nemulţămiţi sunt şi ei de dóue categorii: unii cu motive temeinice, şi alţii cu motive netemeinice.

Cei cu motive temeinice, sunt ómenii cari vĕd şi pricep tóte abusurile şi mişeliile celor din fruntea unei comune; ér cei cu motive netemeinice, sunt ómeni, cari din nepricepere, ori din rea voinţă, nu consîmt cu conducĕtorii lor, nici chiar atuncea când aceia sunt la înălţimea chemării lor.

Sunt între representanţii comunali şi bărbaţi, cari cu votul lor împedecă tóte curentele bolnăviciόse şi pătimaşe, cari ţîntesc nedreptăţirea şi asuprirea ţeranului, — vor fi însĕ şi putregaiuri de acelea, cari se lasă seduşi şi amăgiţi de câte un încreḑut al stăpânirei maghiare.

Ochianul, prin care organele statului vĕd lucrurile de prin comune, sunt primarii şi notarii, fără deosebire de naţionalitate. Ori-ce lucru presentéză acestia înaintea „înţeleptei“ stăpâniri maghiare, e sfînt şi drept.

Unde se află astfel de conducĕtori, molipsiţi de patima de a se face unelte de încredere ale stapânirei maghiare, acolo e vai şi amar de acei săteni, pe cari 'i-a osândit D-ḑeu sĕ fie conduşi de astfel de indiviḑi.

Décă se află ómeni, cari sĕ descopere şi sĕ sbiciuiască mişeliile acelor rĕtăciţi, apoi aceia, drept rĕsbunare, devin ómenii cei mai periculoşi pentru societate, periculoşi pentru comună şi interesele ei; ba periculoşi chiar şi pentru naţiune, căci descoperindu-li-se mişeliile, ca sĕ scape teaferi, sĕ fie susţinuţi în post, îşi iau refugiul la cele mai scârbóse minciuni şi denunţări; ba cu timpul, în loc de a-şi lua pedépsa meritată, devin stânca în mijlocul valurilor, ér cei nemulţămiţi, cari le-au descoperit abusurile şi mişeliile, sunt timbraţi de agitatori şi trădători de patrie.

Acesti parasiţi ai societăţii românesci, cu voia ori din nepricepere, prin abusurile şi fărădelegile lor demoraliséză şi periclitéză poporul, înstrăinându-l chiar şi de către adevĕraţii şi drepţii lui conducĕtori.

Devenit astfel poporul, desconsideră şcóla, desconsideră biserica, dimpreună cu conducĕtorii acelora.

Cei chemaţi a lupta contra abusurilor şi fărădelegilor demoralisătóre, ce se comit de către organele stăpânirei de prin comune, — sunt preoţii şi învĕţătorii.

Acesti stâlpi şi propagatori ai religiosităţii şi moralităţii, la poporul nostru, datori sunt a lucra din tóte puterile pentru delăturarea acelor organe periculóse din fruntea comunei, cari împreună cu duşmanii nostri cu intenţiuni vědite lucră la demoralisarea poporului.

Durere însě, că se află şi de acei preoţi ori dascăli, cari din nepricepere ori din rea voinţă îşi uită de chemarea lor, şi-'şi părăsesc poporul încredinţat păstoriei lor, lăsându-l pradă la câte o lichea fără simţ de umanitate, dându-şi adese-ori mâna cu acesti impilători ai némului nostru.

Dacă contra organelor din comună, puse anume sě nedreptăţéscă şi sě asupréscă poporul, nu vom lupta fie-care în cercul seu de activitate, atunci am dovedit, că nu suntem vrednici de o stare mai bună.

Cele mai multe nedreptăţi şi mişelii se fac cu poporul dela sate şi încă de cei mai preferiţi ómeni ai stăpâniei.

Dacă un preot séu dascăl ar avé, după-cum ḑice apostolul, prorocie şi de ar sci tótă sciinţa şi tóte tainele; ba de ar avé credinţa încât sě mute şi munţi, ér dragoste pentru ném nu are, nimica îi plătesc tóte. Iubirea de neam, nu se trufesce, nu se înalţă, nu caută ale sale, nu se bucură de nedreptate, ci se bucură de adevěr.

Cel-ce are dragoste pentru némul seu, nu se lasă ademenit de ómenii cei fărădelege; ba luptă contra lor.

Prin luptă dréptă şi onestă se desvóltă în popor simţul de naţionalitate, simţul de a cunósce pe conducětorii buni şi rěi ai poporului. Şi unde este de lipsă, cei chemaţi trebue sě o şi facă. *b.*

Corespondenţă particulară

a „Telegrafului Român“.

Tractul Sighişórei la 1 Aprilie 1897.

(Urmare şi fine.)

Când s'a adnexat acéstă comună la protopresbiteratul nostru, capitalul de 5000 fl., era în presenţă şi ca interese nesolvite suma horibilă de 899 fl. 12 cr., — cu totul 5899 fl. 12 cr.

Acì mai întâiu harnicul nostru protopresbiter, interesat de sórtea poporului apăsat de acéstă sarcină grea, a intrevenit la veneratul sinod Archidiecesan pentru reducerea percentelor dela 8 la 6, s'au depurat apoi din capital 545 fl., remânênd încă 4455 fl. 12 cr.

Poporul nostru credincios de acolo, în numěr de 32 familii, care însuşi lucra moşia, sătul de acéstă sarcină grea de câţi-va ani suportându-o, — deşì s'a convins despre îmbunătăţirea stărei parochiale în cestiunea acestei cumpěrări prea pripite, — au început a părăsí vetrele lor părintesci emigrând în România 17 familii, cu atâta mai grea devenind sarcina pentru cele 15 famili rěmase.

Ameninţată acum Filia Felţa între aceste jurstări sugrumătóre de pustiire totală, energicul nostru protopresbiter, cu îngrijire acută pentru sórtea ei şi a poporului blând şi moral de acolo, a intrevenit la graţia autorităţilor nóstre bisericesci cerênd relaxarea unei părţi din restul debitului, ceea-ce a şi succes, iertându-se din restul de 4455 fl. 12 cr., suma de 2000 fl., şi prin urmare aḑi mai restéză filia Felţa suma de 2455 fl. 12 cr.

Din tóte înşiratele îmbunătăţiri, on. public cetitoriu, nu fără temeiu, va atribuí laudă şi merit făcětorilor de bine din singuraticele comune bisericesci, dela care a ne abate nici nouě nu ne este scopul, — onóre lor! Décă însě zelul neobosít, interesul cel viu, tactica de conducere şi stăruinţa de fer a vrednicului nostru protopresbiter lipsea, — majoritatea din comunele amintite rěmânéu încă departe de ajungerea scopului urmărit, cu atâta mai vêrtos, încât scim, că ochiul cel ager al neobositului nostru şef tractual neadormit a veghiat la lipsele comunelor bisericesci tractuali, — a pověţuit şi a condus însuşi cu mari osteneli şi trude acele comune în direcţiunea îmbunătăţirilor, şi conform raportului specificat, s'a constatat, că în preponderanţă singur spriginul sěu cel puternic a putut isbutì la acele îmbunătăţiri, — în timp relativ scurt exoperând colecte şi ajutóre din diferite locuri competente în total de 16,553 fl., pe lângă cari nisuinţe încordătóre protopresbiterali, servind în întreg decursul acestei activităţi singur în Sighişóra, unui popor numěros de peste 600 familii resfirate parte mare în depărtări de peste o óră de alt oraş prin bungoşti, în văi şi păduri, şi-a ruinat şi sănătatea în zelul sěu.

Étă deci, onorat public cetitoriu, fruptul ostenelelor unui zelos şef tractual în restimp de 14 ani, — într'un ţinut în care starea materială a bietului ţěran român nu permite jertfe însemnate pentru bunăstarea şi ridicarea comunităţilor, — pentru care zel şi devotament, sinodul protopresbiteral votându-i încredere şi aducêndu-i laudă, mulţămită şi recunoscinţă protocolaă, ne-a *însărcinat* unanim a o face acésta *şi în public.*

Ţinem a ne împliní numai o datorinţă publicând acestea în numele sinodului nostru protopresbiteral, — ridicând cunună de laudă şi recunoscinţă pe creştetul acestui neobosit lucrătoriu în via Domnului, — căruia îi dorim dela înduratul D-ḑeu desěvêrşită sănătate, tărie sufletéscă şi trupéscă, ḑile fericite şi linişte sufletéscă, întru ani îndelungaţi, mai putênd continua pe temelia pusă acestui tract edificiul măreţ al prosperărei, ca în adêncile sale bětrâneţe, comunele nóstre bisericesci înflorite ca nisce mândre odrasle de maslin în giurul sěu, cu roduri îmbelşugate sě-i rěcorěscă fruntea obosită de ḑěduhul stăruinţelor vieţei sale oficiale.

Din însărcinarea întreg sinodului protopresbiteral gr.-ort., al tractului Sighişórei.

Ai Onorabilei Redacţiuni,

Cu tótă stima:

Zacharia Ganea, paroch în Ferihaz.

Elie Ioanoviciu, paroch în Boiu.

Ioan Baciul, presbiter în Nadeşul s.

Deşí corespondeţa acésta de mult s'a publicat în ḑiarul „Tribuna“, şi astfel reproducerea ei şi în ḑiarul nostru nu mai avé nici un sens, totuşi la stăruinţa din mai multe părţi o am publicat şi noi, deşí după unele şi alte întêmplate între noi ca redacţiune şi domnul protopresbiter din cestiune, am fi fost dispensaţi de a o publica. Red.

Convocări.

Adunarea generală a despărţământului Cohalm al „Asociaţiunei transilvane pentru literatura şi cultura poporului român“ se va ţine în anul acesta în Cohalm la 1 August st. n. a. c. la 2 óre p. m. în sala şcólei rom gr.-or.

La acésta adunare se învită cu tótă onórea membrii Asociaţiunii, cum şi toţi binevoitorii acestei instituţiuni.

Programa:

1. La 2 óre p. m. deschiderea adunărei pin directorul despărţământului.
2. Raportul despre activitatea comitetului despărţěmêntului dela ultima adunare generală.
3. Raportul cassariului despărţěmêntului.
4. Alegerea unei comisiuni pentru inscrierea de membri noi şi încassarea taxelor.
5. Eventuale disertaţiuni.
6. Statorirea bugetului pre anul următoriu.
7. Alegerea a doi delegaţi la adunarea generală a asociaţiunei, ce se va ţiné în Mediaş a. c.
8. Alegerea biroului şi a comitetului pe periodul de 3 ani.
9. Curente.
10. Alegerea unei comisiuni pentru verificarea protocolului.
11. Incheerea adunărei.

Din şedinţa comitetului despărţěmêntul Cohalm al „Asociaţiunii transilvane, pentru literatura şi cultura poporului român“ ţinută în 17 Iuniu 1897.

N. D. Mircea, director desp.

Ioan Banuţiu, notar.

Adunarea generală ordinară a despărţěmêntului V. (Sělişte) al „Asociaţiunii transilvane pentru literatura şi cultura poporului român“ se va ţiné în anul acesta Duminecă în 8 August st. n. la 10 óre a. m. în biserica gr.-or. din Tilişca cu următoriul

Program:

1. deschiderea adunărei prin preşedintele despărţěmêntului.
2. Apelul nominal al membrilor.
3. Raportul comitetului şi al cassarului dimpreună cu propunerile şi proiectul de buget pe anul viitoriu.
4. Alegerea unei comisiuni pentru inscrierea de membri noi, pentru încassarea taxelor dela membrii vechi, şi pentru censurarea obiectelor de sub 3.
5. „Despre morburile inficióse, cu deosebită considerare la Tuberculosă“, — de Dr. Nicolau Calefariu.
6. Raportul comisiunei de sub 4.
7. Alegerea alor 2 representanţi pentru adunarea generală din est an a Asociaţiunei.
8. Propuneri eventuale.
9. Alegerea noului comitet pe un alt period de 3 ani.

La acésta adunare, pre lângă onoraţii membrii ai Asociaţiunei de pe teritoriul despărţěmêntului, sunt învitaţi toţi Românii doritori de înaintarea „Asociaţiunei Transilv.“ şi în genere de progresul poporului nostru.

Din şedinţa comitetului despărţěmêntului ţinută în Sělişte la 14 Iuniu 1897.

Dr. *Liviu de Lemény,* director.

Dumitru Banciu, actuar.

Noutăţi.

Limba română în biserica din Macedonia. Cu privire la întrebuinţarea limbei române în bisericele Românilor macedoneni se scriu Gazetei Maçedoniei următórele din comuna Molovisce:

„Dela data primirei ordinului din partea guvernului imperial, prin care ni se comunica libera permisiune de a ceti românesce în biserică, nu s'a iscat multă vreme nici un incident. Dumineca trecută însě, pe când un elev, George Nace, cetea Apostolul, un individ, anume Spiru Liu, s'a repeḑit asupra elevului, răpindu-i din mână apostolul şi oprindu-l de a mai ceti românesce. Românii revoltaţi s au repeḑit asupra nenorocitului agent al archiereului grec şi l'au pus la respect indată. De aci un scandal, care puţin a lipsit ca sě nu degenereze într'o bătae sângerósă.

„Românii au protestat la Bitolia ca sě li se respecte dreptul lor câştigat de a se ruga în limba maternă. Numitul individ, Spiru Liu, a fost citat la Bitolia, unde sperăm, că va primi o lecţie bine meritată, pentru-ca pe viitor nimeni sě nu mai îndrăznéscă a nesocoti ordinele guvernului“.

* * *

Ardeléncă distinsă la conservatorul de musică din Bucuresci. Domnişóra Adeline Piso din Sěcărêmb (com. Hunedórei), absolventă a şcólei superióre de fete din Sibiiu, a terminat în decursul anului şcolar acum terminat, clasa a IV-a şi a V-a a cursului de violină la conservatoriul de musică din Bucuresci, şi făcênd sěptămêna trecută cu succes eminent examenul, a obţinut întâiul premiu: cununa de lauri, pentru succesul atins în acéstă artă. („R. O.“)

* * *

Aniversarea de 50 de ani a uniunei Ardealului va-fi sěrbată anul viitor cu mare pompă din partea oraşului Cluşiu. Cu prilegiul acela se va aşeḑá o tablă comemorativă de bronz în păretele unei case publice de acolo, întru eternisarea memoriei uniunei.

* * *

Dela universitatea din Bucuresci. Vre-o 60 de studenţi ai facultăţei de litere au plecat sub conducerea d-lui profesor Gr. Tocilescu, în escursiune pe Dunăre, dela Turnu-Severin până la Belgrad, capitala Sêrbiei.

* * *

FOIŢA.

Ḑiarul unui copil drăcos.

Tradusă de *Giulio.*

(Urmare).

E o sěptěmână de când n'am mai scris în ḑiar. Crăciunul e tocmai în prag. 2 ḑile după banchet mě duse-i cu Lili la ea acasă, pentru ca sě petrec la ei o sěptěmênă. Ei nu ţin casă, ci locuesc în hotel.

„Pórtă-te cât poţi de cuviincios!“ îmi ḑise Lili. „Sunt o mulţime de ómeni distinşi în casa asta. Nu mi-ar plăcea, sě ajung in posiţia de a mě ruşina de micul meu frăţior.“

„Sciu ei, că's un băiat drăcos?“ o întrebai eu.

„Nu, şi nici nu vor afla, de nu te vei trăda singur!“

Prânḑul era gata când sosirăm, şi într'adevěr grandios prânḑ — o mulţime de plese şi pe urmă îngheţată. Servitorii, cari serveau la masă erau tocmai aşa de amabilí faţă de mine, ca şi faţă de ómenii cei mai vêrstnici.

Vis-à-vis de noi la masă, era o copilă mică, într'o haină de mătasă, cu mănuşi de glase şi cu o eşarpă rosa — o copilă de tot drăguţă. Eu mě uitam ţintă la ea şi ea tot aşa la mine. Montagu istorisia, că copii vor juca mai târḑiu in salon şi dacă vréu sě joc, mě conduce el. Mina o chema pe mica copilă. Eu îmi petrecu-i de minune. Ea era de tot gentilă faţă de mine, şi juca-i de câte-va ori cu ea. 'Mi gândeam, că tot nu mě voi căsători cu Betti, măcar de ar fi încă atât de bună. De nu se va mărita cu ciacârul ei, va rěmânea bětrână.

Eu spusei Minii, că nu cred sě iau vr'odată pe Betti de socie. Ea se uita la vêrful pantofilor, dar nu ḑicea nimic. De astădată nu comisei chiar nimic, afară că întinsei odată piciorul fără de veste, aşa că un băiat pică peste el — dar asta fusese numai în glumă.

Eu dormiam în odaia lui Lili pe canapea, fiind-că hotelul era tescuit de locuitori. Când mě trezii era încă tare de vreme; mě sculai încetişor, mě 'mbrăcai şi zups jos şi apoi prin oraş, ca sě-l privesc. Era o mare localitate, mai mare ca a nóstră. Mi-se da prilej sě věd năi şi apă, şi din pricina asta întrebai pe un om. El ḑicea că-'i rîul Hudzon. După aceea mě dusei la vale, ca sě věd ce fac şi ce lucréză ómenii. Aprópe de ţěrm era un vapor şi şufla la vapor. O mulţime de ómeni mergeau pe naie şi aşa mě dusei şi eu cu ei, şi scii, numai iac' aşa, ca sě fac o mică revistă şi ca sě întreb pe omul dela rótă ceva.

„Când plécă?“ l'am întrebat.

„Tocmai acuma a plecat“, ḑise el.

Şi 'n adevěr, róta stropia de-'mi era mai mare dragul. Puntea era trasă.

„Te rog frumos, eu aş voí sě mě scobor!“ ḑisei eu.

El rîdea ḑicênd: „Tu va trebuí sě aşteptï o lecuţă!“

„N'aş puté sě telegrafez surorii mele? Ea va crede că m'am perdut“.

El era un ştrengar de tot ordinar. Tot ce-'mi rěspunse fu:

„Nici poveste!“ şi după aceea trase cu ochiul, ca şi cum l'ar fi gâdilit ceva. Eu simţiam cum îmi vin lacrămilc, dar nu voiam sě-'i arăt că-'mi vinea a plânge. Şi aşa începui deci a fluera. Imi era frig. Nu dejunasem. N'aveam bani pentru drum, şi mě cuprinse nostalgia. Mi-se pare, că eram de tot vênăt, pentru-că el îmi ḑise inmediat, că am voie sě mě duc în cabină, c'acolo-i încălḑit. Şi aşa mě dusei. Erau o mulţime de domni şi dómne acolo. Mai întâiu nu mě observară, dar încetul cu încetul începură a mě întreba c'al cui sunt. Eu le spusei, că numai din greşală mě aflu aici pe naie; ei erau îngrijaţi de mine, şi într'una mě 'ntrebau de numele meu, şi că unde locuesc, încât la urmă le istorisii despre ḑiarul meu, şi că ce băiat de nimica sunt, că totdéuna am pechiu, chiar şi atunci când nu vreau, şi că Lil va crede acuma ,că sunt un băiat chiar fără Dumneḑeu, de am desertat de acolo, şi cu tóte că am voit sě věd numai apa şi că de ce se învêrtesc roţile aşa.

O cocónă chemă pe un lacheu sě-'mi dea ceva de dejun. După aceea îmi spuse un domn, că dacă vreau sě scriu o telegramă o va expeda el îndată ce sosim în oraş. Ei îmi dădură o bucată de hârtie şi o cerusă şi eu scrisei:

„Scumpă Lil — n'am vrut sě se întêmple aşa. Corabia 'i de vină. Nu fiţi neliniştiţi. Micul Jorji e de tot vesel. Eu mě reîntorc de séră cu vasul. Te rog spune-le sě aştepte cu mâncarea păn' ce sosesc!“

Domnul dădu îngrijitorului un dolar, pentru-ca sě-'mí pórte de grijă, ér mie-'mi ḑise se rěmân ḑiua întrégă în cabină şi atunci voi fi la adăpost sigur. Ei îmi strînseră mâna de adio, când părăsiră naia. Aşa mulţime de corăbii n'am mai věḑut! Era la améḑi. Vasul trebuia sě se reîntórcă la 3 óre.

Contele Majláth G., noul episcop al diecesei rom. cath. din Transilvania a depus Joi, jurămêntul oficios în mânile Maj. Sale.

* * *

Cererea pentru graţiarea lui Bartha a fost subscrisă până acum de preste 200,000 de inşi. Între cei subscrişi se află mulţime pe persóne distinse maghiare. In 14 a curentei n. s'a ţinut o conferinţă în scopul contemplării modalităţii de substernere a petiţiei la destinaţia sa.

* * *

O sută de mii de muncitori în grevă. Din Londra se scrie, că în 13 a curentei 100,000 de muncitori de maşine dela fabricele de acolo au abḑis lucrul. Pentru înscrierea grevei muncitorii pomeniţi s'au pregătit în decurs de mai mulţi ani şi 'şi-au agonisit o sumă de peste patru milióne fl. Scopul lor este, sĕ excopereze în loc de 9 óre de lucru ḑilnic, opt óre, pe lângă aceeaş simbrie, nu numai în Londra, ci în întrégа Anglie. Fabricanţii în cea mai mare parte nu voesc sĕ le împlinéscă dorinţa, ér muncitorii cred, că prin o grevă de vre-e dóue luni 'i vor putea constringe sĕ capituleze.

* * *

Călugăriţe la universitate. În urma dispoşiţiilor lui Wlassics, universitatea din Budapesta s'a deschis anul trecut si înaintea ascultătorilor de sexul femenin. Anul trecut însĕ numai cinci dame a avut universitatea între ascultătorii sĕi. Cu începutul anului scolar viitor se va sporí numĕrul lor cu câteva femei din ordurile călugăriţelor, cari se ocupă cu învĕţămêntul. Până acum trei orduri de călugăriţe din Pesta au hotărît sĕ trimétă la Universitate pentru mai înaltă cualificaţie câte 2 călugăriţe. Ele vor asculta facultatea filosofică.

* * *

Epilogul demonstraţiunei dela Vigszinház. Afară de ḑiariştii unguri, cari au fost deţinuţi cu prilegiul representaţiunilor date la teatrul poporal din Budapesta din partea unei trupe nemţesci din Viena, pentru batjocura făcută artei nemţesci, se află şi un candidat de advocat, oficer în reservă, care pentru „patriotismul“ sĕu a fost osândit la amendă în bani. Despre afacere a aflat şi autoritatea militară, care a provocat pe sublocotenentul, ca în decurs de 24 césuri sĕ declare pe cuvênt de onóre, décă el a fost acela, care a demonstrat în contra musei nemţesci, séu numai vre-o rudenie de nume a sa. Reservistul a declarat, că el e demonstrantul împricinat. Afacerea se va continua.

* * *

Ciocniri de trenuri. Catastrofele pe calea ferată se succedéză necontenit, în chip îngrozitor. Vom ajunge până acolo, că va trebui înainte de a pleca la drum, sĕ-'şi facă călĕtoriul testamentul. Luni s'au întêmplat dóue catastrofe: una la staţiunea din Giew-Jefte, lângă Kopenhaga: Trenul accelerat dela Helsingör s'a ciocnit de un tren de persóne ce stetea în gară. Ciocnirea a fost de tot vehementă. Opt vagóne s'au strivit total. Patruḑeci de ómeni au murit, şéseḑeci au fost grav răniţi.

A dóua catastrofă s'a întêmplat la staţiunea din Kirsch-Diomold. Trenul accelerat dela Frankfurt s'a lovit de un tren de persóne din gară. Trei persóne au murit, ér şepteḑeci au suferit rane grele.

Ér o a treia s'a întêmplat în Boemia, la staţiunea Pfauenstein-Warta într'una din dimineţile trecute. Dóue trenuri de povară s'au ciocnit cu vehemenţă. Mai multe vagóne s'au strivit. Câţi-va din personal au fost răniţi greu. Din fericire mórte nu s'a întêmplat. In urma carambolului, şinele au fost stricate, ceea-ce a întrerupt comunicaţia pe un timp óre-care.

* * *

Familie otrăvită. Economul Leonte Ursulescu, dimpreună cu nevastă-sa, cu cei doi feciori şi dóue fete ale sale a eşit ḑilele trecute între délurile dela Poianta sĕ adune fên. Până când ceialalţi munceau, soţia lui Ursulescu a adunat o corfă cu ciuperci, şi a pregătit din ele cu o ólă pentru prânḑ. S'au pus cu toţii la mâncare, şi au mâncat tóte ciupercile. Se vede însĕ, că între bureţi era amestecat vre-unul otrăvicios, căci peste dóue ciasuri fata cea mai mare a fost apucată de nisce sgârciuri de stomach. După o jumĕtate de cias se plângea de dureri şi a doua fată. Ursulescu înspăimântat, şi-a pus întrégă familia pe car şi a plecat spre sat. Inainte de a ajunge însĕ acasă, Măriuca cea de 9 ani a espiat pe drum între cele mai crâncene dureri. In apropiere de sat li s'a făcut rĕu tuturora. Ursulescu era adevĕrat rabiat, aşa că copiii au trebuit sĕ-l lege de car. Sătenii la vederea spectacolului au tulit-o la fugă. Intr'aceea şi a dóua fată a espiat. De către séră s'a abătut prin sat din întêmplare un medic cercual, care a făcut totul pentru salvarea bolnavilor. Pe Sâmbătă diminéţa a murit şi mama. Familia în chipul acesta scăḑută încă n'a trecut peste primejdie. După opinia medicului şi bĕtrânul are sĕ móră în curênd.

* * *

Elevul lui Jáger Mari. Faimósa otrăvitóre Jáger Mari dela Hódmező-Vásárhely are doi vrednici învĕţăcei în Baranyi Ferencz şi soţia sa tot de acolo. Pomeniţii adecă în schimbul a trei jugĕre de pămênt au luat la sine spre îngrijire pe vĕduva Aletar Ana. Au asigurat-o apoi pe netericita la mai multe institute de înmormêntare şi au otrăvit-o. Soţii criminali au fost osândiţi ḑilele aceste din partea tribunalului din Seghedin. Soţia lui Baranyi a fost condamnată la 12 ani, — ér Baranyi la 6 ani puşcărie.

* * *

Mănia lui D-ḑeu. Scótem din foile ungurescі următórea scire miraculósă: Pe hotarul comunei Kamjouka, (com. Szepes) ḑilele trecute mai mulţi ómeni săpau cucuruzul. Dóue femei s'au luat la cértă. Una a înjurat-o pe ceialaltă cu cuvintele: „Trăznite-ar D-ḑeu“!, — şi în momentul acela din cerul senin un fulger scânteetor s'a coborit la pămênt, lovind de mórte pe femeia blăstămată.

* * *

Jertfele sórelui. In Statele-Unite de vre-o dóue sĕptĕmâni domnesce o căldură teribilă, din pricina căreia dela 1. a lunei curente peste 1000 de inşi s'au bolnăvit; vre-o 150 inşi au murit de arşiţa sórelui.

* * *

Lovită de trăsnet. Ni se scriu următórele: In 4 Iulie n. cam pe la órele 5 diminéţa o furtună gróznică s'a descărcat preste comuna Rîmeţ-Sat, comit. Albei-de-jos.

Când s'a început tempestatea, o copilă cam de vre-o 14—16 ani, împreună cu o femea mai bĕtrână voiau se închidă vitele în o şură din marginea satului.

In momentul când o junincă întrase în şură, trăsnetul a nimerit în şură. Fata care era apróрe de şură a picat mórtă la pămênt. Femeia încă a căḑut ameţită la pămênt, dar după câte-va minute s'a trezit şi a fugit. Şura a luat foc şi juninca a ars, şi ardea şi copila, dacă nu nimerea un om, care luând cadavrul ce se aprinsese, îl duse la o parte.

* * *

Bibliografic. A apărut în tipografia Murĕşanu din Braşov „Promovarea elevilor“, raport presentat conferinţei corpului profesoral dela scólele medii gr.-or. române din Braşov de Dionisie Făgărăşan, profesor.

Raportul general

al comitetului societăţii de lectură „Andreiu Şaguna“ cu finea anului şcolar 1896/7.

(Urmare).

2. *Activitatea comitetului.*

Activitatea comitetului s'a început cu şedinţa sa de constituire din 25 Sept. st. v., când s'a ales de notar şi referent al afacerilor comitetului Georgiu Hamsea, membru din comisia literară.

Tot în acéstă şedinţă s'au denumit 2 comisiuni:

a) Comisiunea controlătóre în persónele membrilor: Georgiu Hamsea, Ieronim Hêrţógă şi Ilie Hociotă.

b) Comisiunea bibliografică în persónele membrilor: Georgiu Gheţie, Ioan Mateiu şi Constantin Criştiu.

În tot decursul anului expirat, comitetul a ţênut 28 de şedinţe, dintre cari 18 ordinare şi 10 extraordinare. Tóte şedinţele au fost conduse de preşedintele comitetului Ioan Dobre afară de a XVII-a ordinară, condusă de notariul comitetului Georgiu Hamsea.

În decursul acestui complex de şedinţe s'au adus 52 concluse, cari, parte căḑênd în directa competinţă a comitetului au şi fost executate, ér parte au fost înaintate societăţii spre ulterióra afacere.

În comitet s'au discutat 17 operate, dintre cari 10 au fost destinate spre a se admite în concurenţă la şedinţa festivă şi induce în fóia „Musa“.

Cu declamaţiuni s'au insinuat la comitet 13 membrii.

Ca afaceri administrative interne amintim.:

a) Alegerea celor 2 comisiuni permanente, una controlătóre, care s'a îngrijit, ca funcţionarii sĕ-şi îndeplinéscă cu tótă conscienţiositatea agendele lor; ér alta bibliografică, care a avut sĕ propună comitetului cumpĕrarea cărţilor de valóre mai mare literară pentru bibliotecă.

Şi în fine comitetul, ca organ executiv al societăţii, a îngrijit de mersul regulat al afacerilor societăţii, făcêndu-i propunerile necesare, pentru promovarea intereselor ei 'şi-a întreprins paşii de lipsă pentru executarea exactă a concluselor aduse în societate.

Averea societăţii cu finea anului.

A. Biblioteca.

1). Cărţile.

La începutul anului biblioteca a numĕrat 2282 opuri, în 2388 volume şi 485 fascicole.

Cu ocasiunea arangiării bibliotecii, prin scóterea din us a mai multor cărţi, firesce că numĕrul cărţilor a scăḑut, însĕ prin încorporarea biblitocii patristice şi a colecţiunei de cântări, la biblioteca propriu ḑisă precum şi prin procurarea de cărţi nóue şi mai ales prin donaţiuni benevole, numĕrul cărţilor a crescut, aşa, că cu finea acestui an numĕră 2225 bucăţi în 3150 de bucăţi.

Şi acum societatea sciind a apreţia ómenii, cari în acest an au arĕtat o alipire loială şi un viu interes, venim şi pe acéstă cale cu recunoscinţa adênc simţită a da lista specială a donatorilor din acest an.

I. Redacţiunea „Tribuna:“

1. Însoţiri de credit împreunate cu însoţiri de consum.
2. Chestinnea română în Roma, Roberto Fava.
3. Îndreptariu practic în economia rurală, I. Baciu.
4. Dare de sémă despre judecata rostită de sft. sinod asupra fostului metropolit Ghenadie.
5. Lumea ilustrată, fasc. în amintirea înaltei visite a M. S. Francisc Iosif I. în Bucuresci.

II. Societatea academică „România Jună“:

6. Raportul anual 1895/6.

III. Societatea academică „Junimea:“

7. Raportul anual 1895/6.

IV. Reuniunea de musică din Sibiiu:

8. Raportul general 1895/6.

V. Ereḑii réposatului dir. semin. Ioan Hania:

9. Deutsch-lateinisches Handwörterbuch, Ernes Georges.
10. „Der Hausfreund“, Familienbuch.
11. Aritmetica generală şi specială, T. Ciontea.
12. Glücksäligkeitslehre für das phisische Leben des Menschen.
13. Herr und und Gesinnung, de Ludwig Tysber.
14. Programa institutului teol.-ped. din Sibiiu.
15. Protocolul sinodului archidiecesan gr.-or. din Transilvania 1886.
16. Protocolul sinodului archidiec. gr.-or. din Transilvania 1887.
17. Protocolul sinod. archidiec. gr.-or. din Transilv. 1890.
18. Protocolul sinod. archidiec. gr.-or. din Transilv. 1896.
19. Protocolul congresului naţional bis. al metropoliei gr.-or. din Ungaria şi Transilvania 1874.
20. Sämtliche Schriften Voltaire.
21. Opera lui Horatius Flacus.
22. Familiile nobile române, de I. cav. de Puşcariu.
23. Românii şi constituţiunea Transilvaniei, de Dr. I. Hodoş.
24. Daciada, epopee, de Ioan Şoimescu.
25. „Familia“.
26. A VI-a adunare a Asociaţiunei transilvane ţinută la Alba-Iulia (1866).

VI. Ilustritatea Sa Dl D. Radu, episcopul gr. cat. al Lugoşului:

27. Epistola pastorală.

VII. Familia Ioan Popescu:

28. Idealism şi Naturalism, de Alex. G. Djuvara.
29. Trei souveniri, de Constantin Stamati Ciurea.
30. Judenthum und Heidenthum, W. Ehlebus.

(Va urma.)

Era fórte plictisitor, fiind-că vasul nu se mişca. Eu mâncai câte-va mere ce mi le dădură, înainte de améḑi. La moment însĕ îmi adusei aminte de domnul Jener.

„Cred, că va fi încă destulă vreme, sĕ l cercetez, până la plecarea vasului“, îmi ḑisei în mine, şi aşa mĕ ştersei afară, fără sĕ spun ceva îngrijitorului meu, de frică, că nu mi va permite.

Dómne Dumneḑeule! Cât ce eşii pe stradă din lada asta de lemn, credeam, că trebue sĕ ardă unde-va — aşa o îmbulzélă. Mĕ dusei dealungul stradelor, uitându-mĕ la firme, ca sĕ aflu numele domnului Jenner, dar neaflându-l îmi luai refugiul la un trecĕtor, pe care îl întrebai, de n'ar fi aşa de bun sĕ-mi spuie unde locuieste dl Jenner?

„Nu sciu, băiete“, fú rĕspunsul, întrébă pe un poliţist“.

Mĕ duse-i o leacă mai incolo, şi vĕḑênd o brutărie, întra-i şi ceru-i vr'o păreche de covrigi.

„Câţi?“ întrebă femeia.

„Dór 9“, ḑise-i eu.

După aceea îi mulţămii cu tótă complesanţa şi voiam sĕ mĕ duc, dar ea începú sĕ strige, ca şi cum ar fi avut un urs în faţă.

„Unde's banii, pungaşule mic?“

Şi acu îi istorisii cum m'am rĕtăcit, punêndu-i covrigii îndĕrét şi-mi luai calea opărit de întristare. Pe fie-care trecĕtor îl întreba-i, că unde-i vasul şi unde locuesce domnul Jenner.

Aşa ómeni simpli şi fără un pic de cultură nu cred, că mai există pe pămênt! Nici unul nu scia. Vĕḑu-i la ceasul unui turn, că's 4 óre şi începui a plânge, fiind-că mĕ dureau grozav piciórele. Un bărbat mare şi burtos într'un surtuc vênăt mĕ prinse de umĕr.

„Ce-ţi e tinĕrule?“

„Ah, domnule“, rĕspunse-i eu „aş dori sĕ nu mĕ fi suit pe naie şi sĕ nu mĕ fi scoborît, şi aş dori, ca ómenii din oraş sĕ nu fie aşa de proşti. Ei nu's în stare sĕ spuie unui băiat rĕtăcit, că unde locuesce domnul Jenner. Eu sunt micul băiat Jorji Hacker, care totdéuna are pechiu, dar nu's nici când de vină. Dacă naia n'ar fi plecat, fără scirea mea, nu m'aş fi rĕtăcit. Şi eu ḑeu n'am vrut s'o fac.

„Bine Jorji“, ḑise el, „dacă te-ai perdut, trebue sĕ încercăm a te afla.“

Domnul era fórte bun faţă de mine, numai, că voia sĕ mĕ descósă prin tot felul de întrebări. Atâtea mĕ întrebă, de abia îmi putui mânca cina.

Ómenii din oraş mâncă în pivniţă — aşa un obiceiu murdar! Nóptea asta durmii dus, pe un prici, aşa un pat comic ca o cutie! Cineva mĕ trezì cu nisce oftări, de stam sĕ mi-se rupă inima Eu mĕ scula-i şeḑênd şi-mi frecai ochii.

„O tu băiat de nimica, mişel şi scump! strigă Lil“.

Éa era galbenă ca ceara, numai ochii-i erau roşii. Montagu încă era aici. Ei veniră cu trenul, după ce sosise naia fără mine. Eu îi întrebai, că óre Mina nu-i îngrijată, creḑêndu-me perdut? că aşteptat'au cu cina? de ce plângi tu? Ea ḑicea, că plânge, fiind-că m'a aflat în fine Eu îi spuse-i, că e o drăguţă de gâscă próstă. Putea ea plânge dacă nu mĕ afla — dar acum sunt tóte în cea mai bună regulă, şi sĕ facă bine, sĕ nu mai spuie la ómenii de acasă, că éră făcu-i ceva — eu n'am făcut'o bucuros. Şi aşa strinse-i mâna domnului în surtucul vênĕt şi-l invita-i sĕ mĕ cerceteze odată, şi Montagu ne luà într'un restaurant, ca sĕ petrecem restul nopţii — dar eu i-am spus lui Lil (în taină), că nu cred, ca domnul Jenner sĕ fie aşa un om distins, după cum crede Elsbett, căci altfel ómenii din Nujork ar fi sciut mai mult despre el. (Va urma).

Ad. Nr. pp. 373/897. [94] 1—3

Concurs repeţit.

Pentru întregirea postului de paroch în parochia de clasa a III-a, Rogojel, prin acésta se escrie concurs repeţit, cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post, dau un venit sigur anual de 354 fl.

Doritorii de a ocupa acest post, au a-şi aşterne suplicele lor de concurs, instruite conform normelor în vigóre, subsemnatului oficiu, până la termenul sus indicat.

Oficiul protopresbiteral în conţelegere cu respectivul comitet parochial.

Cluş, 23 Iuniu 1897.

Tuliu Roşescu,
protopresbiter.

Nr. 262/897 prot. [95] 1—3

Concurs repeţit.

Pentru ocuparea vacantei parochii „Şard“ protopresbiteratul Sighişórei, se repeţesce, conform Veneratului ordin consistorial, concursul cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch, dau suma de 358 fl. 59 cr.

Informaţiuni mai detaiate despre starea acestei parochii se dau la subsemnatul oficiu protopresbiteral, eventual la comitetul parochial concernent.

Concurenţii au a-şi aşterne cererile concursuale instruite conform normelor în vigóre în terminul deschis subsemnatului oficiu protopresbiteral, avênd a se presenta sub durata concursului în vre-o Duminecă séu sărbătóre în biserica din respectiva comună bisericéscă spre a-şi arăta aptitudinea în cele rituale.

Sighişóra, 25 Iuniu 1897.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Sighişórei, — în conţelegere cu comitetul parochial concernent.

Dimitrie Moldovan,
protopresbiter.

Nr. 255 protopresb. 1897. [96] 1—3

CONCURS.

Pe basa resoluţiunei consistoriale din 6 Maiu 1897 Nr. 2682 Bis. prin acésta se escrie concurs pentru ocuparea postului de paroch în parochia de clasa a III a Alma, protopresbiteratul Mediaşului, cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Venitele împreunate cu acest post dau suma de 552 fl. v. a. anual.

Informaţiuni mai deaprópe despre starea parochiei se pot primí dela oficiul protopresbiteral şi dela comitetul parochial.

Reflectanţii la acest post au a-'şi aşterne petiţiunile lor instruite conform legilor în vigóre până la terminul prefipt subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Mediaşului în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Mediaş, 21 Iunie 1897.

Romul Mircea,
adm. protop.

Nr. 172. [97] 1—3

Concurs repeţit.

Pentru ocuparea vacantei parochii de clasa a III-a din Malomfalěu, tractul ppresbiteral al Murěş-Oşorheiului, — se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch sunt cele stabilite în şedinţa sinodului acestei parochii la 20 Martiu 1893, cari dau un venit anual de 428 fl. v. a.

Informaţiuni se por lua la faţa locului şi la subsemnatul protopresbiter.

Competenţii îşi vor aşterne cererile lor concursuale instruite în regulă (Stat. org. §. 13, Reglment pentru parochii §. 15 şi 17) la subsemnatul oficiu protopresbiteral.

M.-Oşorheiu, 19 Iuniu 1897.

Oficiul ppresbiteral gr.-or. al M.-Oşorheiului în conţelegere cu comitetul parochial din Malomfalěu.

Nicolau Maneguţiu,
ppresbiter.

---

[98] 1—3

CONCURS.

Pe basa ordinului Preaven. Consistoriu archidiecesan din 28 Maiu 1896 Nr. 3058 B., prin acésta se escrie concurs pentru întregirea postului de paroch în parochia de clasa III Bărăşti protopresb. gr. or. român al tractului Haţeg, cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Tel. Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post dau suma de 398 fl. 07 cr. v. a.

Doritorii de a ocupa acest post, au a-şi aşterne suplicele concursuale instruite conform normelor în vigóre, până la terminul sus indicat la subscrisul oficiu protopresbiteral, — în Petroşeni.

Concurenţii sunt poftiţi, ca sub durata concursului, sě se presenteze odată în comună, în o Duminecă séu sěrbătóre, spre a se face cunoscut personal poporului şi sě predice.

Bărăşti, la 18 Iuniu 1897.

În conţelegere cu oficiul protopresbiteral concernent.

Georgiu B. Reitescu, preşed. com. parochial. *Avram Popa,* notariu.

Vidi.

Avram Stanca,
adm. protopresb.

Nr. 108/897 kzgb.
V.
[99] 1—2

CONCURS.

Comisiunea economică a comitatului Sibiiu publică, că sunt de a se conferi deocamdată pe anul şcolar 1897/8 *3 stipendii,* şi anume, unul de *600 fl.* şi dóue de câte *100 fl.* la elevi dela vre-una şcólă specială de economie din patrie.

La stipendiul de 600 fl. pot concura numai atari competenţi, cari voesc sě frecuenteze academia agricolă din Magyar-Ovár, éră la cele de câte 100 fl., atari, cari voesc sě frecuenteze şcóla agricolă din Mediaş séu altă şcólă analógă din patrie. Asemnarea stipendiilor conferite se face numai după producerea documentului despre primire în institutul numit.

Concurenţii, cari în tot casul trebue sě aparţină acestui comitat, au sě-'şi subştérnă rugările provědute cu documentele despre studiile lor teoretice şi practice şi despre indigenat **până în 15 August st. n.** la 2 óre p. m. la vice-comitele comitatului Sibiiu ca president al comisiunei economice.

Sibiiu, în 13 Iuliu 1897.

Reissenberger m. p.,
vice-comite.

Nr. 334/897. [92] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de paroch din parochia de clasa III. Gusu, protopresbiteratul Mercurei, se deschide concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Tel. Român“.

Dotaţiunea împreunată cu acest post este în venite sigure 333 fl. 80 cr.

Reflectanţii la acest post sunt avisaţi a-şi aşterne cererile de concurs instruite conform normelor în vigóre subsemnatului oficiu în terminul deschis.

Informaţiuni mai de aprópe se pot lua dela preşedintele comitetului parochial séu dela oficiul protopresbiteral.

Dela concurenţi se aştéptă a se presenta în o Duminecă séu sěrbătóre la biserică, pe lângă observarea disposiţiunei §-ului 18 din „Regulamentul pentru parochii“, spre a-'şi arăta desteritatea în cântări şi tipic, respective pentru a celebra şi cuvênta.

Mercurea, la 13 Iuniu 1897.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Mercurei, în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Ioan Droc,
protopresb.

Nr. 647/1897 [93] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia de classa a III-a Tórcla din protopresbiteratul Agnitei se deschide prin acésta concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în organul „Tel. Rom“.

Emolumentele împreunate cu acest post dau suma de 184 fl. 20 cr.

Doritorii de a ocupa acest post au sě-'şi aştérnă cererile lor concursuali instruite în sensul normelor în vigóre în terminul deschis subscrisului oficiu protopresbiteral.

Nocrichiu, în 25 Maiu 1897.

Oficiul protopresbiteral în conţelegere cu comitetul parochial.

Nicolae Moldovan,
adm. protopresbit.

Nr. 627/1897 [90] 3—3

Concurs repeţit.

In sensul ordinaţiunei Preavenerabilului Consistoriu archidiecesan ddto 6 Septembre 1894 Nr. 5479 Bis. prin acesta se escrie concurs nou pentru ocuparea parochiei de classa a III-a Veseud, tractul protopresbiteral al Agnitei, cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în organul „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post aduce suma de 373 fl. 41 cr., v. a.

Informaţiuni mai detaiate se pot lua dela comitetul parochial din Veseud, poşta ultimă Szt. Agota, şi dela subscrisul oficiu protopresbiteral.

Concurenţii au sě-şi aştérnă cererile lor concursuali instruite în sensul normelor în vigóre în terminul deschis subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Nochriu, în 25 Maiu 1897.

Oficiul protopresbiteral în conţelegere cu comitetul parochial.

Nicolae Moldovan,
adm. protopresbit.

Nr. 259—1897 [88] 3—3

CONCURS.

Pentru postul de paroch în parochia de a III-a clasă Mureş-Cuesdiu, devenind vacant, se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în fóia „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post, computate după calculul mediu de trei ani, sunt 371 fl.

Informaţiuni mai de aprópe se pot trage dela comitetul parochial şi dela oficiul protopresbiteral.

Suplicile concursuali, instruate conform legilor în vigóre, sunt a se adresa subscrisului, — p. u. Szász-Régen.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Reghinului.

Reghinul-săsesc, 12 Iuniu, 1897.

In conţelegere cu comitetul parochial.

Galacteon Şagău,
protopresbiter.

Nr. 3814. B. [86] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de paroch de clasa III-a în comuna Sân-Mihaiul inferior cu filiala Sân-Mihaiul superior, protopresbiteratul Turdei, în sensul conclusului comitetului parochial din 23 Februariu a. c., se publică din nou concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în organul archidiecesan „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post dau un venit anual de 421 fl., afară de casa parochială şi o grădină arătóre, precum şi alte venite accidentale.

Informaţiuni mai detaliate despre împregiurările acestei parochii se pot lua în faţa locului dela comitetul parochial.

Doritorii de a reflecta la acest post de paroch vor avea a aşterne petiţiunile lor concursuale, instruite conform normelor în vigóre, consistoriului archidiecesan avênd cu observarea §-lui 18 din Regulamentul pentru parochii, a se presenta în biserica din numita comună pentru a cânta, respective a celebra séu a cuvênta.

Sibiiu, 25 Iuniu 1897.

Consistoriul archidiecesan.

Nr. 625—897 [89] 3—3

CONCURS.

Neînsinuându-se la prima şi a dóua publicare a concursului de paroch în parochia de clasa a III a Zlagna, protopresbiteratul Agnitei, concurenţi cualificaţi, prin acésta se escrie pentru a III a óră concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în organul „Telegraful Rom“.

Emolumentele împreunate cu acest post dau suma de 440 fl.

Doritorii de a ocupa acest post au aşi înainta cererile lor concursuali, instruite conform legilor în vigóre în terminul deschis subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Informaţiuni mai de aprópe 'şi pot lua concurenţii dela comitetul parochial şi dela acest oficiu protopresbiteral.

Nocrichiu, în 25 Maiu 1897.

Oficiul protopresbiteral în conţelegere cu comitetul parochial.

Nicolau Moldovan,
adm. protopresbiter.

Szám 5516/897. fsrb. [91] 3—3

Pályázati hirdetmény.

Kistalmács községben a községi jegyző állás üresedésben jött és annak betöltése czéljából ezzel pályázatot hirdetek.

Felhivatnak minősitett pályázók, hogy folyamodványaikat folyó évi **Julius hó 31-ig** alólirottnál adják be.

Nagy-Szeben, 1897. évi julius hó 9-én.

A járási főszolgabiró helyett:

Putkovszky,
szolgabiró.

Publicare de licitaţiune.

Edificarea unei şcóle nóue în **Abrud**, protopresbiteratului Abrudului, se va da în întreprindere pe calea licitaţiunei publice minuende **Duminecă în 13/25 Iuliu a. c.**, órele 10 a. m. în şcóla din loc.

Preţul de strigare conform preliminariului de spese e *4198 fl. 30 cr. v. a.*

Doritorii de a licita vor avea a depune ca vadiu 10% din preţul strigării.

Planul şi preliminariul de spese, precum şi condiţiunile de licitare se pot vedea ori când la subscrisul.

Abrud, 1 Iunie 1897.

Pentru comitetul parochial.

Petru Popovici,
adm. prot.

[87] 3–3

Redactor prov. Gavriil Hango.

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 74. Sibiiu, Marţi, 8/20 Iuliu 1897. Anul XLV.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
la „Tel. Rom.“ într'una cu suplementul „Fóia Pedagogică“
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Reuniuni ortodoxe.

I.

(*) In numĕrul penultim al foii nóstre am arătat în ce consistă o forţă principală a papistaşismului.

Am vĕdut, că „reuniunile catolice“ au un merit cardinal la susţinerea şi promovarea intereselor bisericei papistaşe.

Am remarcat, că importanţa acestor reuniuni zace în faptul, că au caracter confesional

Resultatele cele frumóse, la cari au ajuns numitele reuniuni, — resultate atât materiale, cât şi morale din punctul lor de vedere — denótă uşóra posibilitate de existare a astorfel de reuniuni, pe de altă parte însĕ explică necesitatea lor de a exista.

Cetind cine-va datele înşirate de noi, făcênd o privire asupra succeselor reale ale reuniunilor acestora, se va convinge, că sunt indispensabile, pentru biserica papistaşă sunt o condiţie de viéţă *sine qua non*.

Insĕ noi?

Avem noi o singură reuniune de natura reuniunilor catolice?

Avem noi vre-o societate, fie culturală, fie filantropică séu de altă colóre, — care ar avé de ţintă esclusiv promovarea intereselor bisericei ortodoxe?

Dat ne este vre-odată prilegiul, sĕ vedem prin oraşe şi sate, unde biserica nóstră are mii de credincioşi, cum agită şi se asociază acesti credincioşi, cum se nisuesc a pune lună de lună ba ḑi de ḑi chiar, câte un biet de filer la un loc, destinându'l pentru ḑilele grele ce biserica va avea sĕ le îndure?

Séu, ca sĕ fim mai pretenţioşi, auḑim noi vre-odată, că în cutare însoţire s'au ţinut instructive prelegeri, cu scop de a întărí pe ascultători în consciinţa confesională?

Nu, nimic din tóte aceste!

Stau frumuşel iubiţii nostri credincioşi, stau cu mânile şi cu — filerii în buzunare, fiind-că aşa s'au pomenit. Ér atitudinea acésta a lor şi-o motivézĕ cu trecutul bisericei. „Dacă pănă acum am existat, nu vom perí nici de aici înainte“... Vorba nóstră, sunt conservatori în cele confesionale credincioşii bisericei nóstre.

Astfel este în prima linie poporul, şi el este aşa, pentru-că nu sunt preoţii altfel. Preoţilor nostri nici prin minte nu le pică sĕ lucre şi afară de cadrul activităţii lor strict prescrise. A-i vorbí poporului în chestii, cari reclamă o mică jertfă, nu cutéză, pentru a nu-şi risca eventual popularitatea. Cu toţii aştéptă binele de sus, aştéptă, ca harul de sus sĕ se verse pe cei ce lipsă au de acest har...

Ei, şi ce sĕ ḑicem despre inteligenţii laici? Am puté înşira aici jalbe grămadă faţă de acestia. E mic numĕrul celor cei de ale bisericei se intereséză, e lighion însĕ numĕrul ómenilor — maşină, a acelei classe de inteligenţi, cari îşi trăiesc traiul lor într'un cerc îngust, fără a ţine cont de datorinţele confesionale.

Când îndrăsnesci a le vorbí acestor ómeni despre interesele bisericei séu despre consciinţa confesională eşti primit cu zîmbet rece séu despreţuitor chiar. Îşi ţin mĕ rog de falădomnii, că sunt cosmopoliţi în cele confesionale. „Nu facem tovarăşii pe temeiu confesional, nu, căci nu voim sĕ trecem de ortodoxi şovinişti, intoleranţi, etc.“ „Nu jertfim pe séma bisericei filerii nostri, şi cu atât mai puţin vrem sĕ dăm ceva din capitalul nostru spiritual, căci nu voim sĕ fim priviţi ca proseliţi“...

Respect de logica acestor domni!

Cu tóte aceste însĕ, ne permitem a-i învita, ca sĕ privéscă niţel şi peste îngustul cerc în care se mişcă, şi sĕ-şi oprésca privirile la alte némuri şi la alte confesiuni. Spună-ne pe urmă domnii: mai aflat-au undeva atâta toleranţă, cosmopolitism şi desinteres ca la dênşii?

Însĕ sĕ nu méargă tocmai departe, sĕ studieze puţin mai deaprópe pe inteligenţii papistaşilor români, şi se vor convinge, că şi faţă de acestia sunt tare remaşi îndĕrĕt în cele confesionale.

Ne simţim deci în drept, şi credem, că este timpul necesar a pune din nou pe tapet o chestie atât de importantă, cum este chestia înfiinţării de reuniuni cu caracter confesional după felul reuniunilor papistaşe, chestie, la care trebue sĕ se angajeze preoţi, inteligenţi laici şi poporul.

Ne-am simţit întotdéuna obligaţi a atrage atenţia credincioşilor bisericei asupra acestui factor atât de însemnat în viéţa unei confesiuni, şi vom stăruí şi de aci înainte pentru îmbrăţişarea acestei chestiuni.

Dacă e ca sĕ pornim o nóuă şi sănĕtósă direcţie apoi numai prin înfiinţarea şi cu ajutoriul reuniunilor ortodoxe, o putem face. Dacă vrem ca sĕ ţinem pas cu alte confesiuni, numai astfel suntem capabili.

Trebue sĕ avem focularele nóstre în giurul cărora cu toţii sĕ ne grupăm. Trebue sĕ ne ridicăm casele nóstre, cari sĕ ne garanteze un bun adăpost. Şi aceste case numai reuniunile ortodoxe pot fi.

O reflexiune „Unirei“.

(⁂) „Unirea nr. 30 luând act de articolul nostru din nrul 69 relativ la Conferinţa din Cluş, ne face doue observări la cari reflectăm următórele:

Cu privire la spiritul de intoleranţă, pe carele noi îl deducem, şi ne place a crede, că cu drept cuvênt îl deducem, nu din firea românului, ci din *crescerea comună* a clerului unit cu clerul romano-catolic prin seminariile romano-catolice, în urma ajutórelor ce le capĕtă din fondurile romano-catolice, fonduri, cari au existat când s'a făcut unirea, — a putut vedé şi „Unirea“ din Blaş, că noi am apostrofat pe uniţii din Ungaria, cari se bucură de mult de aşa numita „congrua“ şi de alte favoruri „catolice“, şi casul „Prodan“ din Blaş a fost numai aşa per tangentem amintit, mai mult ca o curiositate din Blaş, unde p. e. antecesorul lui Prodan nici n'a fost român, nici n'a fost unit, şi totuşi a fost aplicat, precum la posturi de instructori la studii technice, cum este desemnul şi gimnastica, nici la institutele nóstre confesionale, nici la altele, nu se cércă confesiunea, ci dexteritatea.

Dómne feresce sĕ cerem noi ca la institutele culturale unite sĕ se aplice profesori ortodoxi, séu ca sĕ admitem, ca la institutele nóstre sĕ se aplice uniţi, numai pentru-că sunt romani, precând şi unii şi alţii dispunem de puteri proprii.

Ceea-ce cerem noi însĕ este, ca confesiunea individului sĕ nu se degradeze la mijloc pentru de a obţiné séu de a dobândi un post, pentru-că în acest cas individul respectiv, nu face trecerea din convingere, de care nici noi, nici cei dela „Unirea“ n'avem drept sĕ ne atingem, ci din speculă, ér a specula cu religiunea este dovadă de caracter slab.

În asemenea casuri este mai moral şi mai românesc lucru, dacă nu se primesc serviciile unor astfel de indiviḑi.

Noi am puté serví cu exemple, când ómeni de valóre din inteligînţii uniţi au cerut posturi în biserica nóstră, firesce, oferindu-se a trece la confesiunea nóstră, dar Metropolitul nostru nu 'i-a primit, şi ei au rĕmas şi mai departe fii credincioşi ai confesiunei greco-catolice.

Naintea ochilor nostri au planat mai mult casuri din diecesa Orăḑii şi de pe la gimnasiul din Beinş, casuri vechi şi nóue, cari le cunóscem din intuiţiune proprie şi din ḑiare.

Scriitoriul acestor şire a cunoscut profesori chiar la gimnasiul din Beinş, carii, ca copii sĕraci au fost împărtăşiţi cu pâne din fundaţiunea „Vulcan“ sub condiţiune, ca „sĕ se facă uniţi“, şi s'au făcut fără nici o formalitate, când nici nu aveau facultate de a dispune de confesiunea lor fără scirea şi învoirea părinţilor.

„Fă-te unit că 'ţi dăm pâne, apoi te vom trimite la teologie, unde părinţii tĕi nu vor avé nici o cheltuélă cu tine“ — era o provocare stereotipă la unii profesori fanatici în vremile vechi, şi bietul copil se făcea, ba mai târḑiu, când era preot séu profesor, făcea şi pe tatăl şi pe rudele sale

Chiar şi pe scriitorul acestor rênduri, imediat după depunerea examenului de maturitate, l'a provocat profesorul *B. P. Sz.*, nepotul episcopului I. P. Sz. (atunci numai canonic şi comisar la examenul de maturitate), ca sĕ se facă unit „şi va fi trimis la Roma“.

Dar ce sĕ mai vorbim de lucruri sciute, cum era şi terminul de „şismatic“ cu care erau consecuent tractaţi studenţii ortodoxi, şi de abusurile cele multe ce se făceau preste tot prin Ungaria îndată-ce se ivea vr'o nemulţumire prin parochiile ortodoxe, promiţêndu li-se, că dacă vor trece la unire, nu vor mai avé sĕ plătéscă nici pe preot, nici pe învĕţătoriu, căci aceia se vor plăti din fondurile catolice?

Tóte acestea nu le mai aminteam, dacă nu ceteam lucruri de asemene natură şi chiar acum, p. e. casurile sciute de reverse, ba de treceri chiar la căsătoriile mixte, apoi neadmiterea catechisărei elevilor ortodoxi între păreţii gimnasiului din Beinş, pe când romano-catolicilor, reformaţilor şi chiar ovreilor li-se admite.

Noi nici aceea nu cerem dela internatele Paveliane sĕ facă, ce — recunóscem — se face în Blaş, ca pentru taxa prescrisă sĕ se priméscă în ele şi copii şi copile de confesiunea nóstră, în cât ar fi locuri neocupate de copii uniţi. Dar considerând noi unirea din punct de vedere naţional, credem că atunci n'au loc acolo nici neromâni, fie ei chiar catolici, séu apoi sĕ nu se ḑică, că acele internate sunt românesci, pentru-că ele în faptă sunt în prima linie catolice, şi numai în parte şi românesci.

Al doilea punct la care reflectăm, este acela, în care ni se imputâ, că relativ la punctul III. al concluselor din Cluş noi am fi ḑis, că uniţii „ar fi gata a abḑice mai curênd de autonomia bisericei lor, decât de dreptul ce-'l au la fondurile comune catolice din Ungaria“.

Noi n'am ḑis asta, ci am ḑis: că postulatul acela (punctul III.) nu avé loc între celelalte, pentru-că capra sătulă cu varḑa întrégă nu încap la un loc, că dăm cu socotélă, că acel punct s'a primit numai la insistenţa „ungurenilor“, şi că „ne temem“, că acel punct va devení calul troian în fortăréţa autonomiei separate a bisericei unite.

Şi de ce ne temeam noi atunci, se teme astăḑi şi „Gazeta Transilvaniei“.

Étă ce cetim aḑi în „Gaz.“ Nr. 148 sub titlul „Un mare pericol“, din péna unui român unit:

De lângă Orade, Iulie, 1897.

Stim. D-le Redactor! Umblând eu pe la mai mulţi domni preoţi şi învĕţători de ai nostri din diecesa unită a Oradeí mari, în comitatul Bihor şi Satmar, m'a cuprins mirarea, că *la cei mai mulţi dintre ei n'am dat de nici un ḑiar românesc, ci numai de foi unguresci, ca „Magyar Allam“, „Tiszántul“, „Pesti Hirlap“, „Képes Családi Lapok“* şi „Néptanitók Lapja“, cărţi românesci sĕ se afle în bibliotecile lor nici vorbă, afară de câteva rĕmase dela moşi, părinţi şi socri, ca d. e. „Fenice“, *unguresci însĕ cu grămada.* Şi sĕ nu credeţi, că lipsa de mijlóce ar fi causa. Mulţi dintre preoţii amintiţi au parochii fórte bune, ér învĕţătorii sunt în posturi bine plătite!

Indignat de atâta nepăsare faţă de ḑiaristica şi literatura nóstră românéscă, am întrebat de un altul, că pentru-ce nu-şi ţin mai bine ḑiare românesci în locul celor unguresci, căci Ungurii nu pártinesc literatura nóstră, ér de nu o vom părtini şi sprigini nici noi, ce va fi de ea, ce de poporul românesc, care ar aştepta dela conducĕtorii lui, ca sĕ-'l ducă înainte pe calea progresului naţional şi ca conducĕtorii sĕi sĕ fie Români verḑi?! Rĕspunsul ce l'am căpĕtat a fost acesta: Ḑiarele nóstre „Gazeta“, „Tribuna“, „Dreptatea“, „Unirea“ etc. sunt scrise într'un limbagiu atât de românesc, încât familiile nóstre nu le înţeleg, şi aşa în lipsa mijlócelor suntem siliţi sĕ ţinem ḑiare de acele, cari sĕ le pótă ceti şi familiile nóstre. Mai înainte — îmi ḑiceau unii — am abonat „Vulturul“ din Orade, dar după-ce „Vulturul“ într'atâta a degenerat, încât fără de a roşí nimeni nu-l puté lua în mână, am fost siliţi sĕ-'l părăsim şi pe acela.

Nu de supĕrare, că aceşti domni nu-şi mai pórtă „Vulturul“ scriu aceste orduri, dar mĕ dóre, că aici, unde sunt mai expuşi ţĕranii romăni, avem de acei „conducĕtori“ (onóre esceptiunilor), cari se aruncă orbesce în braţele maghiarismului, imitéză tot ce este unguresc şi despreţuesc ceea-ce e somânesc. Copii şi fetele îi cresc în institute unguresci, *în casă vorbesc unguresce*, cetesc unguresce, și unii dóră după atâtea „unguresce“ chiar și simțesc unguresce, ér în urma urmelor nu numai că nu aduc folos națiunei române, ci-i causézá cele mai mari pagube și perderi.

E trist lucru, când familiile preoților și dascălilor români se înțeleg între sine unguresce, dar tot atât de trist e, când doi-trei preoți ori dascăli români, dacă se întâlnesc laolaltă, abia că se salută românesce, apoi o și sucesc pe unguresce. Mirare, că până aci nici unul încă n'a ajuns sĕ se subscrie, — precum fac dascălii și preoții rusesci din diecesa Muncaciu și Eperieș, —: „magyar lelkész“, „magyar néptanitó“.

Mai adauge la acestea împrejurarea, că în Sătmar, un preot român unit, Papp Lajos cu numele, a înființat dela conferință încóce și redactézá un diar maghiar „Szatmári Ellenör“ în spirit neromânesc, și apoi sê-și închipue ori-cine, că la adecă, ce ar rĕspunde acestia? când aceia, dela carii atêrnă și una și alta, ar dice:

„*Séu una, séu alta!*“

„Séu autonomie deplină pentru biserica română unită, dar atunci nici o împărtășire din fondurile catolice; séu se susțin ajutórele actuale, ba se pun în vedere și altele, dar atunci nu póte fi vorbă de autonomie separată națională română“.

Ce credeți domnilor dela „Unirea“: ce ar alege elementele de mai sus, crescute cu concursul fondurilor catolice, la cari D-Vóstră nu voiți sĕ renunciați nici într'un cas?

Rĕspundeți D-Vóstră.

Noi nu mai dicem nimic.

Din România.

„Tractatul militar între România și Turcia“. În numĕrul trecut al foii nóstre am luat act despre scirea comunicată de „Frankfurter Zeitung“, cu privire la pretinsa încheiere a unui compromis militar între România și Turcia. Cu chestia acésta s'au ocupat și foile din țéră fără a-i da mare importanță. Foile guvernului o desmint — deși nu oficios. Corect este punctul de vedere al „Voinței“: *Din faptul, că relațiunile nóstre cu Turcia sunt excelente, nu urméză de loc, ca scirea din ziarul german sĕ fie întemeiată*“. Altcum scirea acésta a fost desmințită și de „Koelnische Zeitung“. Se vede că de motiv la combinația acésta a servit decorarea ambasadorului Djuvara.

Cu sănătatea principelui moștenitor merge spre bine. Aerul dela Sinaia îi priesçe de minune. A ajuns deja până acolo, de póte face mici preumblări prin casă, ér peste vre-o 8 dile îi se vor îngădui preumblări prin parc.

Medicilor Dr. Cantacuzino, Buicliu și Kremnitz li s'au acordat din partea Majestății Sale câte un onorar de 60,000 lei, însĕ ei nau primit suma, ci mulțumind Majestății Sale, au dis următórele: *Neam împlinit numai o datorință de patrie, când am luat în îngrijirea nóstră pe Augustul bolnav și suntem fericiți a fi putut satisface acestei datorințe.*

Studii archeologice. Cetim în „Vcința Națională“ de Duminecă: Asérâ au plecat la Turnu-Severin 76 studenți ai facultății de litere din Bucuresci, sub conducerea d-lui prof. Gr. Tocilescu.

În timpul dilei de astădi, studenții au visitat vechiul pod al lui Traian, precum și săpăturile, cari se fac la T.-Severin.

D. Gr. Tocilescu va ține astă-sérâ o conferință despre: Vechimea orașului Severin; conferința va fi urmată de un concert, în folosul inundaților.

Mâne, Regia Monopolurilor Statului va pune la disposiția studenților un șlep cu care vor pleca în escursiune pe Dunăre, până la localitatea numită Cazan, în Sêrbia.

În trécĕt, escursioniștii vor visita mica insulă Ada-Kaleh; apoi se vor întórce la Severin, unde primăria le va da un banchet.

Dela Severin, studenții vor merge la Tg.-Jiu, unde se fac pregătiri pentru primirea lor. Acolo d. Gr. Tocilescu va ține de asemenea, o conferință, asupra lui Tudor Vladimirescu.

Dela T.-Jiu escursioniștii se vor duce, în fine, la mănăstirea Tismana, și Marți séu Miercurea viitóre se vor reîntórce în Capitală.

Studii folkloristice. „Voința“ scrie: Ministrul cultelor și instrucțiunei publice a însărcinat o comisiune compusă din dnii Al. Hodoș, M. Canianu, C. Nottara, Popescu Ciocănel, Odor, Aug. Scriban și I. Ionescu, pentru a culege material folkloristic din județele Neamtu, Bacău, Putna, Botoșani, Roman, Suceava, Dâmbovița, Muscei, Buzău, Gorj și Rêmnicu-Sĕrat.

O altă comisiune compusă din 14 studenți, cari lucréză sub direcțiueea dlui prof. Gr. Tocilescu, a fost însărcinată sĕ facă o excursiune în țérâ în scopul de a fotografia, estampa, copia ori-ce inscripție, ori-ce odor de pe la biserici, mănăstiri, schituri, cum și documenee și hrisóre ce vor afla.

Ambele comisiuni vor lucra timp de 3 luni de dile.

Dl Urechia bolnav. „Timpul“ scrie: Aflăm cu părere de rĕu, că dl V. A. Ureche se află greu bolnav.

Dl Ureche a fost supus unei operațiuni. Îi urăm o grabnică însănĕtoșare.

Dl T. Burada, cunoscutul nostru etnograf, va pleca curênd în Dalmația spre a studia obiceiurile Românilor de acolo, și mai ales ale celor din districtul Sebenico.

Programe școlare.

IV.

Am primit și programa școlelor medii gr.-or. rom. din Brașov. Ea pórtă titlul: „*Anuarul XXXIII. al gimnasiului mare public român de religiunea greco-orientală din Brașov, al școlei comerciale și reale și al școlelor centrale primare pe anul școlar 1896—97, publicat de Virgil Onițiu, directorul școlelor medii*“.

În partea primă Anuarul cuprinde studiul pedagogic „Promovarea elevilor“, de prof. Dionisie Făgărășan, și „Promemoria“: Anunțele despre mórtea profesorilor David Almășan și Dr. Ioan Bozocean, date biografice, portretele și voci de presă asupra decedaților doi profesori.

Din partea a II-a a Anuarului: „*Date școlare*“, estragem următórele:

Personalul didactic, la gimnasiu a fost compus din directorul Virgil Onițiu, profesorii ordinari definitivi: Ioan Popea, Pant. Dima, Ipolit Iasievici, Lazar Nastasi, Nic. Pilția, Paul Budiu, Dionisie Făgărășan, Vasilie Goldiș, Dr. Ios. Blaga, Dr. Valeriu Branisce, Dr. Ioan Bunea; profesorul suplent: Pompiliu Dan, și prof. extraord. Dr. G. Baiulescu (medicul școlelor.)

La școla reală au funcționat profesorii ord. definitivi: G. Chelariu (dirigent de studii), Ios. Maxim, Nic. Bogdan, catechetul Bart. Baiulescu, prof. suplenți: Ioan Bapt. Boiu, Aurel Ciortea, Iordan Popovici.

La școla comercială: prof. ord. definitivi: Arseniu Vlaicu (director), Ioan Socaciu, Andr. Bârsean, I. C. Panțu, suplent Ioan Pricu.

Profesori secundari au fost: Petru Roșca (pentru gimnastică), Timoteiu Popovici (pentru cântări), Ernst Kühlbrand (prof. extern, p. desemn)

La școlele medii și cea comercială au funcționat 3 pedeli.

Din studiul *Religiunei*, la *gimnasiu* s'a propus următoriul material:

In cl. I. Istoria biblică test. vechiu.

In cl. II. Istoria biblică test. nou.

In cl. III. Mărturisirea ortodoxă part. I.

In cl. IV. Mărturisirea ortodoxă partea II. și III.

In cl. V. Istoria bisericéscă universală, noțiunea, împărțirea și isvórele istoriei bis. Starea religiósă morală a popórelor înainte de Christos și pe timpul lui. Grecii, Romanii, increștinarea lor. Despre Iisus Christos. Apostolii. Creștinismul între Iudei și păgâni. Organisația bisericéscă în secolul apost. Viéța creșt. și disciplina bis. Cultul. Istoria bis. până la finea evului mediu.

In cl. VI. Istoria bis. istoria nóuă dela 1453 până în dilele nóstre. Despre reformațiune. Bis. apusénă, rĕsăriténă. Biserica din Rusia, Turcia, Grecia; istoria bisericéscă a Românilor din Ungaria și Transilvania.

În cl. VII. *a*) Cunoscințe dogmatice; *b*) cunoscințe etice.

În cl. VIII. Dreptul canonic al bis. ortodoxe.

Profesori de religie au fost: în cl. I. și III. I Popea, în celelalte D. Făgărășan.

La reale: (prof. B. Baiulescu) In cl. I. Istoria biblică, testamentul vechiu.

Cl. II. Istoria biblică, test. nou.

Cl. III. Confesiunea ortodoxă p. I.

Cl. IV. Confesiunea ortodoxă: despre nădejde și dragoste.

La comerciale: (prof. B. Baiulescu), In cl. I. Istoria bisericéscă, începutul bis. creșt., viéța și instituțiile creștinilor dintâi, lățirea creștinismului, popórele cari s'au încreștinat.

În cl. II. Istoria bisericei române din Ungaria și Transilvania.

În. cl. III. Dreptul canonic al bisericei ortodoxe.

Din *Română* s'a propus (*la gimnasiu*):

În cl. I. Din partea sintactică și analitică a gramaticei. S'au memorisat poesii. Lucrări scripturistice.

În cl. II. Repețirea formelor regulate, formele și vorbele neregulate; lectură, memorisare de fabule, istorióre și versuri. Lucrări scripturistice.

În cl. III. S'au cetit și memorisat mai multe poesii și prosă. — Teoriă: Gramatica sistematică a limbei române, Fonetica, Morfologia, Sintaxa. Lucrări scripturistice.

În cl. IV. S'au cetit și analisat mai multe poesii și piese de prosă. Teoriă: Limba română. Ființa, originea, rudeniile și istoria ei. Câte o lucrare scripturistică pe lună.

În cl. V. Regulele gen. de composiție. Stilul. Figurile și tropii. Felurile stilului. Descripțiunea. Narațiunea. Disertația. S'au cetit și memorisat piese alese din autori români. Pe lună o lucrare scripturistică.

În cl. VI. Poetica. Noțiuni de estetică. Frumosul. Armonia. Artele. Poesia. Lectură în școlă și privată. Memorisare. Pe lună o lucrare scripturistică.

În cl. VII. Poetica: I. *Teoria dramei.* II. *Retorica.*

S'au cetit în clasă: Comediile: Conu Leonida și O scrisóre perdută, de Caragiale; tragediile: Macbeth și Richard III. de Shakespeare și Năpasta, de Caragiale; drama: Stâlpii societății de H. Ibsen. Critica de Gherea, asupra „Năpastei“, și mai multe discursuri. O composiție pe lună.

În cl. VIII. Istoria literaturei române întrégă. Epoca substratului român (107—700 d. Chr.). Epoca stratului slav (700—1560). Ep. feluritelor influințe străine (1560—1821). Epoca literaturii naționale (1821 până adi). Cetire de piese din autorii români din diferitele epoce. O lucrare script. pe lună, acasă.

La *reale:* cl. I. Din gramatică. Cetirea și memorisarea de piese în prosă și poesie. Lucr. script. — cl. II. Repețirea părții formale a gramaticei. Sintaxa. Cetire și memorisare. Lucr. script. — cl. III. Repețirea sistematică a gramaticei. Cetire și memorisare. La lună o composiție. — cl. IV. Stilistica. Cetire, memorisare. Pe lună un pens.

La *comerciale:* cl. I. Stilistica. Cetire din autori români. O lucrare script. la lună. — cl. II. Poetica. Cetire și analisare din autori români. — cl. III. Noțiuni din istoria limbei și literaturei române din cele mai vechi timpuri până adi. S'a cetit din autori români.

Lucrări scripturistice din limba română: în clasa VII. gimn. (prof. Dr. Blaga): 1. Întru cât poesia poporală este isvor pentru istoria națională? — 2. Pentru ce nu are poporul rom. literatură dramatică desvoltată? — 3. Sublimul în eroul tragic Macbeth din tragedia „Macbeth“ de Shakespeare. — 4. Efectele revoluțiunii franceze. — 5. „Orațio pro Milone“ a lui Cicero, (apreciare literară). — 6. Impresiunea primăverei asupra sufletului omenesc. — 7. Caracterul eroului dramatic din „Despot-Vodă“ de V. Alexandri. — 8. Pentru ce atâta „frundă verde“ în poesia poporală română?

În cl. VIII. gimn. (prof. V. Onițiu) 1. Raportul reciproc dintre istoria și literatura unui popor (disertațiune). — 2. Satirele lui M. Eminescu (aprețiare). — 3. Rolul căldurii în viéța animală și vegetală (disertație din sfera sciințelor naturale). — 4. Dare de sémă despre lectura mea privată în sem. I. — 5. Résbunarea individuală din punct de ved. etic și psichologic (disertație). — 6. Paralelă între Scipio și Hannibal pe basa dialogului de Grillparzer. — 7. Fabulele lui Grig. Alexandrescu (aprețiare).

Temele din română lucrate la examenele scripturistice de maturitate:

La gimnasiu: *a*). Comediile lui I. L. Caragiale, — Studiu literar. — *b*). Raportul dintre om și natură în poesia poporană, — disertație. — *c*). Cari sunt momentele, din cari se explică, cum și de ce au putut stăpâni Românii, un popor atât de mic, în timp secoli întregi pe sutele de popóre mari ale lumii cunoscute pe atunci? — Disertațiune istorică.

La comerciale: Factorii, cari promovéză comerciul.

Spre scopul *ridicării resultutului învĕțămêntului*:

1. S'au înființat în anul școlar trecut și în cel present câte 4 biblioteci de clase: pentru cl. III. reală, cu 46 volume; p. cl. IV. r. cu 53 vol.; p. cl. III. gimnnasială cu 55 vol.; IV. cu 56 vol.; V. cu 82 vol.; VI. cu 120 vol.; VII. cu 213 vol.; VIII. cu 315 vol.; total: 976 vol.

2. Conferențele pedagogice. În a. școl. present. s'au ținut 3 conf. ped., cari s'au ocupat exclusiv cu chestia „Promovării elevilor“ pe basa conferenței ținute de prof. D. Făgărășanu.

3. „Fondul „Coresi“ înființat de directorul școlelor medii și corpul profesoral, pentru tipărirea de cărți școlare și pentru trimiterea profesorilor în voiajuri de studii. Starea averii bănesci a acestui fond cu sfîrșitul lui Maiu a. c. e de fl.: 898. 19, depuși la filiala institutului „Albina“, Brașov.

Pe spesele fondului „Coresi“ s'a tipărit anul trecut: „Sintaxa limbei latine“ pentru cl. III. și IV. gimn. de prof. V. Goldiș în 2500 exempl. costând 674 fl. 99 cr., — și s'a hotărât editarea gramaticei grecesci de prof. P. Budiu.

Biblioteca școlelor medii conține 6175 opuri în 7624 volume și 2043 fasc.

S'au trimis gratuit revistele și diarele: Fóia pedagogică din Sibiiu, Fóia diecesană din Caransebeș, Monitorul Oficial al României, Telegraful Român, Gazeta Transilvaniei, și trei diare unguresci.

De corpul profesoral au fost administrate următórele *fonduri:* Fondul „Coresi“, amintit mai sus; Fondul pentru ajutorarea școlarilor sĕraci și a școlarilor bolnavi, (Din interese s'au spesat pentru medicamente fl. 36.03), cu încheierea anului școlar de fl.: 2519. 27. — Fondul „Bălașa St. Blebea“, pentru premiarea școlarilor distinși în musică (319. 88).

(Va urma.)

Noutăți.

Episcop gr.-or. sêrb la Buda se va alege după-ce agendele congresului sêrb vor fi exhauriate. Patriarchul va subșterne sinodului următórele trei candidaturi: Lucian *Bogdanovici* archimandrit în Szt.-Endre și actual adm. ep. în Buda; Platon *Telecsky*, archimandrit în Beocin și Sava *Stoiecici*, protopop în Panciova.

* * *

Regina Angliei a adresat un rescript de mulțămită tuturor supușilor sĕi. In rescript regina spune, că află de lipsă sĕ esprime, pe lângă mulțămita oficială, — și ea însași mulțămită sudiților sĕi, pentru nemărginita lor loialitate. E greu a da expresie — dice regina — adevĕratelor sentimente de mulțumire și surprindere, cari mi-au stăpânit sufletul, când cu prilegiul iubileului domniei mele de 60 de ani în chip atât de general și spontaneu și s'a manifestat loialitatea și alipirea către mine. I-a servit spre bucurie faptul, că ostenelele sale pentru binele țĕrii au găsit recunoscință. Le exprimă tuturora din adêncul inimei mulțămită, și termină: „Mĕ voi ruga totdéuna, sĕ ve binecuvinte D-deu, și sĕ'mi dee putința, ca până când mi s'a dat sĕ trăiesc, sĕ'mi pot împlini datorința spre binele D-vóstre“.

* * *

Nóuă fóie românéscă. In locul „Gazetei Bucovinei“ au ridicat frații bucovineni un nou drapel, care, precum promite, va fi un sincer și devotat apĕrător al intereselor poporului român din ducatul Bucovina. Nóua fóie, ce a început sĕ apară în Cernăuț cu ḑiua de 2/14 Iulie, pórtă numele „Patria“. „Organisarea politică a întregului popor român din Bucovina, închegarea într'un partid național puternic, fără nici o deosebire de clasă socială, este deci, — spune „Patria“ — cea mai apropiată țintă și primul pas, ce trebue sĕ-l facem, ca sĕ putem continua cu succes calea pe care am pornit“.

„Patria“ apare: Miercurea, Vinerea și Dumineca, și costă pentru monarchia Austro-Ungaria: pe an 12 fl. pe $^1/_2$ an 6 fl. pe 3 luni 3 fl. pe 1 lună 1 fl. Pentru România și strĕinătate 30 franci.

Dorim izbândă noului confrate, întru realisarea frumósei ținte, ce și-a prefipt.

* * *

Procesul episcopului Zmejanovici din Vêrșet, contra redactorului foii „Szrpsztvo“ s'a terminat în 15 a curentei la Timișóra. Apărătorul redactorului a fost dl Coriolan Bredicean, care prin cunoscuta-i destoinicie a absolvat pe acusat de sub vina calumniării; a fost judecat însĕ redactorul Dr. Illics pentru vĕtămare de onóre, la o lună închisóre și 100 fl. spese procesuale.

* * *

Socialiștii creștini sunt o nóuă sectă, care începe sĕ prindă rădăcini și în patria nóstră. Principiile de cari sunt călăuziți socialiștii creștini sunt frumósele principii ale creștinismului: „Iubesce pe deaprópele tĕu ca pe tine însuți“. „Muncitorul e vrednic de sîmbria sa“. „Rógă-te și muncesce“. — Inițiatorii mișcării social-creștine sunt calfe de prăvălii din Budapesta; ei voiesc, ca provocându-se la învĕțăturile lui Chr., sĕ exopereze pentru clasa sĕracă o stare mai suportabilă. Ei se organiséză pe încetul, fără zgomot; au deja aderenți și prin provincie. Au un comitet de cincispreḑece pentru conducerea afacerilor, care comitet a ținut Sâmbătă în Pesta o întrunire confidentă, pentru compunerea unui apel către tinerimea creștină din țéră. Numai când apelul va fi publicat, va eși secta la vilaeg și va porní mișcarea la lumina ḑilei. Ei s'au pus în legătură cu social-creștinii din Austria.

* * *

Monografia comunei Rĕhău. Părintele Nicolae Cărpinișan din Rĕhău ș'a retipărit în broșură după „Fóia Poporului“ monografia comunei Rèhău, — lucrare scrisă din îndemnul „Concursului literar“, escris de mai mulți tineri români din Sibiiu la anul 1894 în nr. 40 al foii numite. Lucrarea a fost reveḑută de o comisie (Dr. Barcian, Comșa), premiată cu al III-lea premiu de 10 coroane și complectată pe urmă conform indigitărilor date de comisie. E frumos broșata și costă 25 cr.

* * *

Dela procesul otrăvitórelor. Monstrii dela Hódmező-Vásárhely stau încă tot înaintea judecătorilor, și cu încetul slăbesc cu tăgăduitul. Pe ḑi ce merge perd și ultima raḑă de speranță în scăpare, și se aștéptă la pedepse înfiorătóre. Sunt dóue luni, de când una dintre oribilele ființe, între gróznice remușcări sufletesci a expiat între fiorósele ziduri ale temniței, și acum un soț al ei în pĕcate strigătóre la cer, Szappanos Juczi trage de mórte. 'Și-a și mărturisit preotului grelele sale pĕcate, și a fost transportată la un spital. — Martorii cu toții au fost ascultați, mărturisirile lor sunt teribile.

* * *

Invitări. Junimea studiósă din Armeni are onorul a învita la petrecerea cu joc, care se va ține la 1 August (20 Iulie) în ḑíua de sântul Ilie, într'o grădină privată. Inceputul la 3 óre p. m. Venitul curat este destinat în favorul înființării unei biblioteci scolare. Prețul de întrare: de persónă 1 corónă, de familie 2 coróne.

— Invitare la petrecerea de véră ce se va arangia din partea tinerimei studióse din Cetea și jur în 25 a l. c. st. n. din incidentul sânțirei scólei. Localul petrecerei va fi grădina școlei, eventual sala cea mare. Venitul curat este destinat pentru scólă. Prețul de persónă 50 cr. de fam. 1 fl. Inceputul la 3 óre d. a. In pausă se vor juca bătuta și călușerul. NB Suprasolvirile se primesc cu mulțămită și se vor cuita pe cale ḑiaristică. Pentru viptualii sunt rugate fam.

Raportul general

al comitetului societății de lectură „Andreiu Șaguna“ cu finea anului școlar 1896/7.

(Urmare și fine.)

VIII. Un anonim:

31. Preotul din Wakefield.

IX. Dr. Remus Roșca:

32. Protocolul sinodului archidiecesan gr. or. rom. din 1896.
33. Programa institutului teologic-pedagogic din Sibiiu 1895/6.

X. Axente Sever:

34. Rĕspuns la cartea négră.

XI. Victor Tordășianu:

35. Bucovina, de G. Bogdan-Duică.
36. La morminte de eroi, de D. A. Sturdza.
37. Tribuna și tribuniștii, de I. Slavici.
38. Chestiunea română în Ungaria și Transilvania, de E. Brote.

XII. Al. Lăzăreanu:

39. Sămĕnarea și plantarea pădurilor.
40. Studiu asupra crescerei arborilor.

XIII. Petru Barbu:

41. Religiunea și școla poporală.

XIV. Gavriil Hango:

42 Apák büne, de Városy Gyula.

XV. Gerasim Timuș:

43. Ermeneutica biblică.

XVI. Nicolau Togan:

44. Indice alfabetic al rev. Transilvania.

XVII. Petra Petrescu:

45. Monografia institutului „Albina“.

XVIII. Georgiu Vasiliu:

46. Doina lui Rațiu.

XIX. Vasiliu Osvadă:

47. Antologia română, de I. Manliu.
48. Limba iubirei și Raiana, de P. Vulcan.
49. Dragomir: P. Vulcan.

XX. Dionisiu Roman, advocat:

50. Voltaire: Kor és jelem rajz: Kreiten.
51. Rationelle theoretisch-practische Gramatic zum Unterricht in der italienische Sprache.

XXI. Ioan Dobre, teolog:

52. Marta și Maria dramă în 5 acte: I. N. Nenițescu.
53. Sgârcitul risipitor, dramă în 4 acte: V. Alexandri.
54. Noțiuni din istoria română: M. C. Florentin.
55. Epistolariu pentru corespondențe: V. Urzescu.
56. O pagină a vieței mele: N. T. Orășan.
57. O convorbire în folosul lucrătorilor de pământ: Kerekes.

XXII. Ioan Stoicuța, teolog.

58. Bibliotek der Unterhaltung und des Wissens, 13 bucăți.
59. Der Mann mit dem abgebrochenem Ohre, nach Edmund Abont: H. Meeholz.
60. Harald. Fürst der Waräger: Cléon Rangabe.
61. Aus den Novellen des Architekten von Gresse.
62. „Wenn und Aber“ Botho von Presentin.
63. Der Dorfsnotär: Ios. Eötvös, 4 bucăți.
64. Die Westalienen eder eine Reise um die Erde. R. Krafft, 103 fascicole.
65. Die Siegerin: Hans Hopfen.

XXIII. Sabin Cerbu, stud. teolog.:

66. Indreptariu către catechism.
67. Memoriile diavolului.

XXIV. Ioan Costescu:

68. Chrestomația musicală.

XXV. Iacob Balcăș:

69. Monografia comunei Vlădeni.

XXVI. Teodor Murgău:

70. Teologia dogmatică.

XXVII. Michail Chibeleanu:

71. Az iskola ördőge: Huszàr K.
72. A szocziál demókráczia czélja és liberális eszmék, de Huszár K.
73. A zsidó religio titkok és új zsido praktikàk a keresztény igazság tényében: Freint Bernardius.
74. Képesvilág tőrtenelem jelemrajzokban: Huszár K.

XXVIII Stefan Frâncu:

75. Magyarország historiája, Budai Esaias.

XXIX Ministrul de culte:

76. A vallás és lözoktatás ügyi m. kir. Ministernek a közoktatás állapotárol szóló és az ország gyülés elé terjestet jelentése.

XXX Ioan Crăciun:

77. Schul und Reise-Taschenwörterbuch der italienischen und deutschen Sprache. (2 bucăți)
78. Die guten Hochländer.

S'au compactat și înregistrat:

1. Vatra anul I și II.
2. „Familia“ anul 1896
3. „Amicul tinerimei“
4. „Musa“
5. „Convorbiri literare“.

2. Jurnalele:

In anul școlar expirat societatea a pus la disposiția membrilor sei 24 jurnale, și adecă:

1. Biserica ortodoxă; 2. Biserica și școla; 3. „Familia“; 4. „Candela“; 5. „Lumea ilustrată“; 6. „Fóia diecesană“; 7. „Fóia Pedagogică“; 8. „Tribuna“; 9. Gazeta Transilvaniei“: 10. „Telegraful Român“; 11. Deșteptarea“; 12. „Gazeta Bucovinei“; 13. Tribuna Poporului“; 14. „Revista Orăștiei“; 15. „Dreptatea“; 16. Fóia Poporului„; 17. „Unirea„; 18. „Povestea Vorbei“; 19. România musicală“; 20. „Revista copiilor“; 31. „Fóia interesantă“; 22. „Tageblatt“; 23. „Vulturul“; 24. „Néptanitók-Lapja“.

Dintre aceste jurnale parte au fost abonate din partea societății, parte trimise gratis din partea mai multor redacțiuni.

Drept aceea și cu acéstă ocasiune nu putem trece, fără a nu aduce mulțămitele și recunoscința nóstră cea mai sinceră Onor. redacțiuni, cari precum în trecut, așa și în anul acesta au arătat interes viu față de societatea nóstră, trimițêndu-ne foile gratis. Tot deodată ne rugăm, ca și pe viitor sĕ nu ne lase lipsiți de sucursul și interesul ce până acum au manifestat față de societatea nóstră.

Amintim în fine, că din „Almanachul“, ce l'a edat societatea nóstră, ca souvenir pentru primul sĕu iubileu, se mai află disponibile 199 exemplar.

B. Cassa.

Starea casei cu finea anului e de 1167 fl. și 17 cr. Venitul brut al anului expirat se urcă la 349 fl. și 81 cr, ér spesele la 357 fl. 70 cr. Resultă deci un dificit de 7 fl. 89 cr.

Averea societății în bani se compune:

1. Din un scris fonciar în valóre de 1000 coróne.

2. Din suma de 392 fl. 92 cr., depusă la institutul de credit și economii „Albina“.

3. Din fondul de ajutorare, care în decursul anului s'a urcat la suma de 264 fl. 80 cr., care sumă de asemenea se află depusă la „Albina“.

4. Din suma de 9 fl. 45 cr., care e disponibilă la cassarul societății.

După cum se vede, mișcarea cassei, luată în raport cu cea din anul trecut nu conține date satisfăcĕtóre, căci atunci în loc de dificit a fost un venit curat de 74 fl. 90 cr. Causa nu zace dóră în împregiurarea, că societatea nu ar fi destul de precautӑ în administrație, ci în faptul, că s'a ivit necesitatea absolută pentru arangiarea radicală a bibliotecii, cu care ocasiune s'au spesat aprópe 150 fl.

Tot-de-odată e de amintit, că la urcarea erogațiunilor a contribuit mult și cumpĕrarea de cărți nóue, apoi compactarea tuturor cărților deteriorate, precum și cumpĕrarea alor 2 dulape, ce au fost indispensabile pentru arangiarea cărților în mod corĕspunḑĕtor.

La ridicarea percepțiunilor mult au contribuit și donațiunile din fondul de fotografare al clericilor și al ped. abs în a. școlar 1895/6. Clericii adecă au donat societății suma de 22 fl. și 13 cr., ér ped. 20 fl. 46 cr.

Pentru acest fapt demn de înregistrat, societatea și pe acéstă cale le votéză bucuros mulțămita cea mai simțită pe de o parte, ér pe de altă parte doresce, ca viul interes și alipirea loială, ce adênc înrădăcinată a fost în inimile amințılor foști elevi seminariali, și în viitor sĕ persiste și sĕ se potențeze din ce în ce tot mai mult, ca astfeliu cu puteri unite sĕ lucrăm tot mai mult spre binele și prosperarea societății.

C. Archiva.

În archivă în anul acesta a intrat un numĕr de 77 acte, cari tóte sunt induse în protocolul de esebite în șir cronologic și alăturându-se la cele din anii trecuți s'a indicat datul intrării, urzirea, meritul, datul resolvirei, numĕrul bucăților și alte observări.

Tot în archivă se află și colecțiunea numismatică, descrierea obiectului, locul unde s'a găsit, valórea nominală, numele donatoriului și alte observări. Peste tot în decursul acestui an au intrat 27 piese (monede), tóte prin donațiuni. Adăugêndu-se la celelalte, dau numĕrul de 279 piese, între cari și o suliță veche, tóte în valóre nominală de 33 fl. $31^1/_4$ cr. v. a., 35 stotnichi, 16 baiochi, 8 copeci, 5 lepta, 5 centimes, 2 lei, 2 bani, $1^1/_2$ penny, 1 para și 1 liră.

Și acum remarcăm, că precum biblioteca a fost arangiată din nou, așa și archiva propriu ḑisă și colecțiunea numismatică s'au arangiat din nou și astfel acum s'a înlesnit atât administrația, cât și controla necesară.

D. Sale și mobiliar.

Precum în trecut, așa și în anul acesta, s'a pus la disposiția societății 2 odăi: una a fost folosită ca sală de lectură, ér cealaltă ca bibliotecă.

Valórea în bani a întregului mobiliar trece peste suma de 550 fl.

Despre acest mobiliar încă s'a luat inventar duplu, ca astfel sĕ se evite ori și ce fel de anomalie.

Și acum la încheiere, constatăm cu vie satisfacțiune, că societatea de lectură „Andreiu Șaguna“ și în anul acesta, ca și în trecut a lucrat cu multă asiduitate la realisarea nobilului ei ideal, ceea-ce se vede și din ródele morale și materiale, ce au resultat din démna-i manifestare festivă, ținută în preséra Sft. Andreiu în memoria marelui Archipăstor Andreiu. — Dea Domnul, ca societatea de lectură „Andreiu Șaguna“ démnă sĕ fie și mai departe de mărețul nume ce-l pórtă, pĕtrunsă de spiritul marelui Șaguna, condusă în tóte acțiunile de spiritul lui nesecat de lumină și profunditate.

În fine comitetul consciu, că 'și-a împlinit cu seriositate agendele ce au căḑut în competința lui, rógă pe on. societate a-i da absolutoriul.

Sibiiu, 22 Iuniu 1897.

Ioan Dobre m. p., pres. com.
Georgiu Hamsea m. p. not. com.

Nrii 281, 317 și 330—1897.

CONCURS.

Dela „Asociațiunea transilvană pentru literatura română și cultura poporului român“ cu începutul anului școlar 1897/8 sunt de conferit următórele stipendii:

I. Un stipendiu de *60 fl.* pe an din fundațiunea *„Marinovici“* pentru studenți români de gimnasiu ori școlă reală de aceeași categorie.

II. Un stipendiu de *40 fl.* pe an din fundațiunea *„Radu M. Riurean“* pentru studenți români de gimnasiu ori școlă reală.

III. Un stipendiu de *40 fl.* pe an din fundațiunea *„Dr. Ioan Moga și soția Anna n. Bologa“* pentru eleve, cari frecuentéză vre-o școlă de fete cu caracter național românesc, respective confesional românesc, în prima linie școla civilă de fete a Asociațiunei și școla elementară a Reuniunei femeilor române din Sibiiu“.

Cererile pentru aceste stipendii au sĕ se înainteze comitetului Asociațiunii în Sibiiu (Strada Morii, 8) până la *15 August a. c. stilul nou,* provĕḑute cu următórele documente:

Ad. I., II. și III.:

a) Atestat de botez:

b) Testimoniu școlar de pe semestrul din urmă al anului școl. 1896/7;

c) Atestat de paupertate eventual de orfan.

Ad. III. special: Concurentele, cari vor documenta, că sunt descendente din familia fericitului fundator Dr. Ioan Moga séu a soției sale Ana n. Bologa, vor fi preferite *ceteris paribus* la conferirea stipendiului.

Cererile întrate după termin nu se vor considera.

Sibiiu, din ședința comitetului Asociațiunii transilvane ținută la 12 Iuliu 1897.

Șuluțiu.
Dr. *V. Bologa,* secr. II.

Nr. 254. [100] 1–3

CONCURS.

În urma ordinului Preaveneratului Consistoriului archidiecesan dto 6 Maiu a. c., Nr. 2941 Bis: pentru întregirea parochiei de clasa a II-a, Loman, în protopresbiteratul Sebeşului, se publică din nou concurs cu termin de 30 de dile dela prima publicare în diarul „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch dau suma de 606 fl. 50 cr., despre cari informaţiuni mai deaprópe se pot primí dela comitetul parochial şi oficiul protopresbiteral.

Concurenţii au a-şi aşterne cererile concursuale instruite conform normelor din vigóre în terminul prefipt subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Sebeş, 27 Iuniu 1897.

În conţelegere cu comitetul parochial concernent, oficiul protopresbiteral al Sebeşului.

Sergiu Medean,
protopresb.

Ad. Nr. pp. 338/897. [101] 1—3

Concurs repeţit.

Pentru întregirea postului de paroch în comuna de clasa a III-a Someşfalěu de lângă Cluş, prin acésta se escrie concurs repeţit, cu termin de 30 dile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post. dau un venit sigur anual de 402 fl. 25 cr. după cum s'au statorit în şedinţa din urmă a comitetului parochial, care a îmbunătăţit venitul cu 34 fl., precum au fost arětat în concursul trecut.

Doritorii de a ocupa acest post, au a-şi aşterne suplicele de concurs subscrisului, până la terminul sus indicat.

Oficiul protopresbiteral rom. gr.-or. al Cluşului în conţelegere cu comitetul parochial.

Cluş, 4 Iuniu, 1897.

Tuliu Roşescu,
protopresbiter.

Nr. 712/897. [102] 1—3

CONCURS.

Neinsinuându-se la I-a şi a II-a publicare a concursului de paroch în parochia de clasa a III-a Somartin, protopresbiteratul Agnitei, concurenţi cualificaţi, prin acésta se publică pentru a 3-a óră concurs cu termin de 30 dile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post dau suma de 380 fl. 70 cr. v. a.

Doritorii de a ocupa acest post au sě-şi înainteze cererile lor concursuali instruite conform legilor în vigóre în terminul deschis subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Nocrichiu, în 26 Iuniu 1897.

Oficiul protopresbiteral în conţelegere cu comit. par.

Nicolau Moldovan,
adm. protopresbit.

Ad. Nr. pp. 373/897. [94] 2—3

Concurs repeţit.

Pentru întregirea postului de paroch în parochia de clasa a III-a, Rogojel, prin acésta se escrie concurs repeţit, cu termin de 30 dile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post, dau un venit sigur anual de 354 fl.

Doritorii de a ocupa acest post, au a-şi aşterne suplicele lor de concurs, instruite conform normelor în vigóre, subsemnatului oficiu, până la termenul sus indicat.

Oficiul protopresbiteral în conţelegere cu respectivul comitet parochial.

Cluş, 23 Iuniu 1897.

Tuliu Roşescu,
protopresbiter.

Librăria Tipografiei Archidiecesane.

În Librăria Tipografiei archidiecesane din Sibiiu se află următórele **cărţi de şcólă:**

Abecedar pentru şcólele poporale rom. de Zacharia Boiu, ediţiunea XIV legat	fl.	—.24
„ („Micul prietin al copiilor“) de S. Moldovan, broşat 22 cr., legat	„	—.25
„ românesc, de V. Petri, legat	„	—.25
Abcdar maghiar-român, de N. Putnoky, partea I., leg.	„	—.20
„ „ „ de F. Koós şi V. Goldiş, leg.	„	—.20
Ântâia carte de lectură şi învěţ. de I. Popescu, leg.	„	—.20
A dóua carte de lectură şi învěţătură, de I. Popescu, leg.	„	—.60
Aritmetica pentru începětorii din şcólele primare, de P. Dima, broş.	„	—.30
„ cu numerii dela 1—20, de D. Dogariu şi I Dariu, broş.	„	—.15
„ cu numerii dela 1—100, de D. Dogariu şi I. Dariu, broş.	„	—.15
„ cu numerii dela 1—1000, de D. Dogariu şi I. Dariu, broş.	„	—.20
„ cu num. dela 1—10.000, de D. Dogariu şi I. Dariu, broş.	„	—.30
„ pentru anii din urmă ai şcólei primare partea IV, de I. Dariu, broş.	„	—.45
„ pentru şcólele poporale, anul I. şi II., de F. E. Lurz, trad.	„	—.20
„ pentru şcól. pop. part. a II-a de F. E. Lurz	„	—.25
Bucóvna pentru învěţătura pruncilor, leg.	„	—.20
Carte de cetire I, de Z. Boiu leg.	„	—.40
„ „ „ II, de Z. Boiu, leg.	„	—.30
„ „ „ pentru cl. I. şi II. gimn. de I. Popea ediţ. III., broş.	„	1.35
„ „ „ de G. Pletos, broş.	„	1.80
„ „ „ II. pentru şcólele poporale, prelucrată de Dr. Petru Şpan, leg.	„	—.30
„ „ „ pentru anii din urmă, de Ioan Pop Reteganul	„	—.75
„ „ „ pentru cl. III gimn. reală, de V. Oniţiu, broş.	„	1.—
„ „ „ pentru cl. IV. gimn. reală, de V. Oniţiu, leg.	„	1.60
„ „ „ maghiară, partea I., de Dr. I. Crişianu şi N. Putnoky, broş.	„	—.70
„ „ „ maghiară partea II., de Dr. I. Crişianu şi N. Putnoky, broş. 1 fl. leg.	„	1.15
„ **de rugăciune** pentru tinerimea gr. or. română, frumos leg.	„	—.15
Catechism bogat de Z. Boiu, leg.	„	—.50
„ **mic** al bisericei ort. ort. de Z. Boiu, leg.	„	—.20
„ pentru învěţămêntul religiunei dreptcred. rěsărit. de Moise Toma. leg.	„	—.20
Chemia elementară anorganică şi organică de A. Vlaicu, broş. 80 cr., leg.	„	1.—
Computul în şcóla poporală, de I. Popescu, broş.	„	1.20
Conductor la aplicarea ântâii cărţi de lectură şi învěţătură de I. Popescu, broş	„	—.10
Culegere de cântări biser. în folosul tinerimei, broş.	„	—.12
Cunoscinţe din constituţia patriei, de I. Popovici, leg.	„	—.20
Curs de limba maghiară pentru scólele poporale române, de I. Molnar, partea primă broş. 16, leg	„	—.20
Curs de limba maghiară partea a doua broş. 20, leg.	„	—.24
„ „ „ „ pentru curs. III. broş. 16, leg.	„	—.20
Curs elementar de geometrie practică de D. Mirescu leg.	„	1.—
„ „ de musică, partea II., de Const. M. Cordoneanu, broş.	„	—.50
„ „ de musică, partea III. şi IV., de M. Cordoneanu, broş.	„	—.80
Curs practic de aritmetică pentru şcólele poporale de Ars. Vlaicu, I. 22 cr., II. 25 cr., III.	„	—.35
Curs practic de limba maghiară pentru anul I. şi II. de şcólă de I. Dariu, broş.	„	—.16
Dialogi româno-francezi, de M. Rudinescu	„	1.20
„ româno-germâni, de M. Rudinescu	„	1.—
Dicţionariu român-germân şi germân român, de S. P. Barcianu, tom. I. fl. 2.50, tom. II.	„	3.80
„ român-maghiar de N. Putnoky, leg.	„	2.—
Drepturile şi datorinţele civile pentru şcólele poporale confesionale, broş.	„	—.20
Economia câmpului şi grădinăritul pentru şcólele poporale, de G. Moian, broş.	„	—.25
Economia domestică pentru cl. IV. primară de fete, de o asociaţiune de învěţători, leg.	„	—.60
Elemente de fisică pentru şcól. popor. de I. Dariu, leg.	„	—.30
„ **de geografie** de Z. Boiu, leg.	„	—.30
„ **de geometrie** pentru anii din urmă ai şcólei poporale de D. Dogariu şi I. Dariu, leg.	„	—.20
„ **din teoria musicei**, de A. Sequens, broş.	„	—.50
Esercițiile de stil în şcóla popor. de D. Lăpědat, broş.	„	—.15
Fibel, după metoda analitică-sintetică de G. Jausz, leg.	„	—.30
Fisica pentru şcólele poporale de D. Făgărăşan, broş.	„	—.30
Fisica pentru şcólele poporale, de Iosif Bălan, broş.	„	—.25
Geografia Ungariei, de Dr. N. Pop. broş.	„	—.30
Geografia pentru şcól. popor. de I. Dariu, broş. 30 cr., leg.	„	—.35
„ „ „ de D. Făgărăşan şi S. Moldovan, broş 25 cr., leg.	„	—.30
Geografia pentru şcólele medii de D. Făgărăşan şi S. Moldovan tom. I., broş.	„	1.20
Geografia pentru şcólele medii de D. Făgărăşan şi A. Bârsean tom. II., broş.	„	—.50
Geografia pentru şcólele medii de D. Făgărăşan şi A. Bârsean, tom. III., broş.	„	1.—
Geografia pentru institutele pedagogice şi şcólele secundare după H. G. Wagner, de P. Drăgălina, broş.	„	1.—
Gramatica elementară a limbei germâne pentru şcólele secund. de Dr. G. Coman, partea III., broş. 85 cr., leg.	„	1.—
Gramatica germână, de Sava Popovici Barcianu	„	1.40
„ **limbei maghiare** de Dr. I. Crişianu şi N. Putnoky, broş.	„	1.—
Gramatica română, de I. Dariu, broş.	„	—.25
„ „ de S. P. Barcian, leg.	„	—.50
„ „ pentru cl. II. de I. Miheltian, broş.	„	—.10
„ „ pentru cl. III. de I. Miheltian, „	„	—.16
„ „ pentru cl. IV. de I. Miheltian, „	„	—.24
Higiena poporală, de Dr. G. Vuia, broş. 1 fl., leg.	„	1.20
Higiena copilului dela nascere până la al 7-lea an al etăţii de Simion Stoica, broş.	„	—.15
Intrebări de educaţiune şi instrucţ. de Dr. P. Span, br.	„	1.—
Isagogia, de Dr. Il. Puşcariu, broş	„	1.50
Istoria biblică, pentru şcólele poporale, leg.	„	—.30
„ **biblică** pentru şcólele medii, inf. şi şcól. civ. broş.	„	—.55
„ **bisericéscă** pentru şcólele poporale, leg.	„	—.30
„ **bisericéscă** pentru şcólele medii de Dr. Ilarion Puşcariu, partea I., broş. 50 cr., partea II. broş.	„	—.50
Istoria bisericéscă rom. de Şaguna, partea I. şi II., br.	„	3.—
„ „ în limba germână	„	1.—
„ **literaturei române,** de I. Lazariciu, broş.	„	1.—
„ **naturei şi fisică,** de Z. Boiu, leg.	„	—.30
„ **naturală,** de Dr. D. P. Barcian, partea II.	„	—.60
„ „ de Ipol. Ilasieviciu, leg.	„	—.36
„ **patriei,** de I. Dariu, broş.	„	—.25
„ **patriotică,** de Z. Boiu, leg.	„	—.30
„ **pedagogiei,** de Dr. Petru Piposs, broş.	„	2.—
„ **Ungariei,** de Dr. N. Pop, broş.	„	—.20
„ „ în legătură cu istoria univers. pentru şcólele poporale, de Silvestru Moldovan, broş.	„	—.20
„ **Ungariei** pentru şcól. secund. de V. Goldiş broş.	„	—.80
„ **universală** de V. Goldiş evul vechiu, broş.	„	1.—
„ „ „ „ „ „ mediu, „	„	1.25
„ „ pentru cl. inferióre de I. Isopescu, tom. I. leg. fl. 1.10, tom. II. leg. 73 cr., t. III. leg.	„	—.93
Legendar sau **carte de cetire,** de V. Petri, leg.	„	—-50
„ **maghiar-român,** de N. Putnoky, leg.	„	--.30
Lesebuch germân, de Georg Jausz, partea I. leg. 40 cr., II. leg. 55 cr., III. leg. 65 cr., IV. leg. 70 cr., V. leg.	„	—.85
Limba maternă, de Dr. Il. Puşcariu, leg.	„	—.40
„ **română,** de V. Oniţiu, broş.	„	—.50
Literele mobile (pe hârtie tare) pentru maşina de cetire, 144 bucăţi	„	2.50
Lucrul în şcólă, de G. Moian, broş.	„	—.45
Manual de dreptul cambial, de I. Socaciu, broş.	„	2.—
„ „ **istoria literat. rom.** de Enea Hodoş, broş.	„	1.—
Manuducere la abcdarul maghiar-român, de N. Putnoky, broş.	„	—.06
Manuducere la legendarul maghiar-român, de Nic. Putnoky, broş.	„	—12
Mărturisirea ortodoxă, leg.	„	1.20
Merceologia şi Technologia pentru şcólele comerciale, profes., de Ars. Vlaicu, broş.	„	5.—
Noua metodă de a învěţa cu înlesnire limba franceză, de M. Rudinescu, tom. I. leg. 1 fl., tom. II., leg.	„	1.20
Noua metodă de a învěţa cu înlesnire limba germână de M. Rudinescu, tom. I. broş. 50 cr, tom. II. br.	„	1.—
Octoich mic, de 8 glasuri, leg.	„	--.75
Orologion (ciaslov), leg.	„	—.75
Pastorala nóuă, broş.	„	1.50
Pedagogia, de I. Popescu, broş.	„	2—
Pomăritul, de D. Comşa, broş.	„	1.–
Principii de pedagogie, de Dr. Il. Puşcariu, broş.	„	1.—
Psichologia empirică, de I. Popescu, broş.	„	2—
Religiunea creştină, de I. Popea, broş.	„	—.12
Studiu din economia naţională, de N. Petra-Petrescu, broş.	„	—.40
Stupăritul, de C. Dimian, broş.	„	—.80
Toldi, naraţiune poetică de Dr. Crişianu şi Putnoky, broş.	„	—.70
Vocabular român-germân, de Şaguna, br. 70 cr., leg.	„	—.80

Afară de aceste procură Librăria Tipografiei archidiecesane ori-ce cărţi didactice pe lângă cele mai avantagióse condiţiuni.

Lângă preţul cărţii este a se aclude şi preţul transportului.

☞ **La 10 sau mai multe exemplare din aceeaşi carte se dă rabatul cuvenit.** ☜

Redactor prov. Gavriil Hango.

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 75. Sibiiu, Joi, 10/22 Iuliu 1897. *Anul XLV.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbătă.

ABONAMENTUL
la „Tel. Rom.“ într'una cu suplementul „Fóia Pedagogică“
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Reuniuni ortodoxe.

II.

(*) Sunt totodată *naţionale* motivele ce ne îndémnă a ne ocupa de chestia acésta şi a face în sensul arătat apel cătră toţi românii ortodoxi.

Şi este explicabil, cum de chiar acum ţinem de necesar, a ne întórce la acest fel de activitate confesională.

Cu toţii am vĕdut, cum chiar acum se nisuesc tóte confesiunile din patrie sĕ se fortifice.

Cu toţii am putut observa în timpul mai nou acele curente, cari s'au pornit din părţile duşmanului nostru în potriva nóstră, curente ce sunt indreptate în prima linie în contra bisericei, care s'a dovedit de acea instituţiune, care ne-a conservat pe noi ca popor român.

Cine dintre noi n'a vĕdut în acea procedură a guvernului de a abdice bisericei încassarea sidoxiei, — o cursă şi totdeodată o lovitură aplicată bisericei?

Au nu forméză tactica de statificare a şcólelor unul dintre cele mai ponderóse gravamine naţionale?

Dar apoi legile politice bisericesci atât de des hulite din partea majorităţii locuitorilor acestei ţĕri?

Dar sĕ ne reamintim numai vorbirea ţinută de actualul ministru de culte la începutul acestei sesiuni parlamentare: ce este punerea în prospect a statificării preparandiilor şi pe urmă planul fantastic cu înfiinţarea unei facultăţi teologice la Cluj pentru românii greco-orientali.... Nu sunt tóte aceste momente de posomorîtor augur în prima linie pentru ném?

Şi scumpele nóstre odóre noi ca români ortodoxi avem sĕ le apărăm. În contra curentelor acelora, în contra destructivelor tendinţe ale tot pustiitorului duşman, ca români ortodoxi trebue sĕ ne opunem.

Duşmanul nu rîvnesce numai la limba nóstră strămoşéscă, dar atentéză şi la drepturile nóstre confesionale, căci aceste singure apără limba şi némul nostru. Noi nu venim deci socotiţi în acelaşi grad ca papistaşii, pentru că ei pot exista şi în limbă străină. Avem pilde, că rutenii, românii papistaşi din Maramurĕş, precum şi o mare parte din cei din giurul Beiuşului există şi sunt mulţumiţi cu felul lor de existenţă.

Pentru noi Românii ortodoxi însĕ o astfel de existenţă ar însemna mórte duplă, şi naţională şi confesională. Pentru noi apărarea bisericei şi a tuturor drepturilor confesionale este o mai sântă datorinţă ca pentru alte confesiuni, căci este o necesitate naţională.

Şi cu acéstă menire au sĕ lucre reuniunile ortodoxe. Cu astfel de sânte scopuri trebue sĕ întemeiem reuniuni de aceste. Păzitóre au sĕ ne fie peste bunurile nóstre naţionale şi ajutóre puternice întru apĕrarea drepturilor confesionale, promovând astfel interesele bisericei nóstre *şi* ca interese curat românesci.

Un alt motiv, ce ne îndémnă a fi stăruitori în chestiune din punct de vedere naţional, este dorinţa de a vedé apropiindu-se un element de altul, popor şi preoţi, laici şi clerici, a-i vedé la un loc muncind spre o ţintă clară şi bine marcată cu concentrate interese. Atât este de plăcută speranţa, că credincioşii bisericei nóstre au sĕ se adune în diferite părţi ale patriei, au sĕ se organiseze şi sĕ ţină sfat despre binele şi înaintarea bisericei şi a némului românesc!

Punctele de concentrare a intereselor némului nostru şi aşa sunt fórte puţine. Legăturile dintre popor şi inteligenţi, şi în chiar sinul inteligenţei, sunt peste mĕsură laxe. Fie-care îşi bate cărarea sa proprie şi o cărare se depărtéză tot mai mult de către cealaltă. Reuniunile ortodoxe ar schimba mult aceste fatale stări.

Deosebită însemnătate în acest continuu contact, în acest proces de nivelare a intereselor, ar avé legătura dintre elementul clerical şi cel laic. De exemplu ne pot servì tot stările din sinul papistaşilor. Acolo acéstă legătură întru atâta s'a cimentat, încât un prelat (Zichy) n'a avut decât sĕ deie losinca pentru înfiinţarea unui partid politic pe base parlamentare, — ca sĕ se convingă, că elementul laic îşi iubesce fanatic biserica şi urméză cu drag cuvêntul preoţilor. Astădi biserica cea papistaşă are în parlament o puternică falangă de apărători, preoţi şi laici, — şi un merit principal la alcătuirea acestui partid, îl au, fără îndoélă, reuniunile papistaşe.

Óre n'ar ajunge la óre cari resultate în direcţia acésta şi reuniunile ortodoxe? Şi dacă am ajunge, n'ar fi acesta un succes din tóte punctele de vedere naţional?

Insĕ sĕ ne întórcem la o eventuală imputare, ce ni s'ar puté face din causa, că ne ocupăm de chestie.

Ni se va pune póte la răvaş imputarea, că voim a mări ruptura dintre noi şi confraţii uniţi, subordonând interesele nóstre naţionale celor confesionale.

Dómne feresce!

Dacă e se înfiinţăm reuniuni ortodoxe, nu o facem pentru-ca sĕ fie suliţe în cóstele uniţilor, ci pentru-ca sĕ fie străji în potriva altui duşman. Deja faptul, că eşim pe faţă cu planurile nóstre şi nu agităm în ascuns, cum ar fi făcut bunăóre papiştaşii, dovedesce în de ajuns curatele nóstre tendinţe.

Şi în sfîrşit, nu înţelegem, pentru ce n'am putea lucra fie-care deosebit?

Óre nu vedem chiar şi la institutele nóstre comune, fără colóre confesională, că cele mai multe ciocniri între persóne provin din interes confesional. Nam voì sĕ acusăm, însĕ totuşi ni se pare, că fraţii nostri uniţi îşi apără acest interes pretutindeni cu un chiar prea vedit zel. Nu este chestiune, fie curat naţională, fie de altă natură, unde sĕ nu se observe, séu sĕ nu sĕ bănuéscă cel puţin, că fraţii uniţi sunt interesaţi mai mult decât ar fi de lipsă.

Stând lucrurile astfel, este clar, că putem lucra fórte bine şi paralel, ba póte este consult chiar! Din o rivalisare nobilă între cele dóue confesii pentru naţiune, numai bine póte sĕ resulte....

Am mai puté înşira şi alte motive naţionale, ce îndémnă la înfiinţarea acestor fel reuniuni. Insĕ credem, că necesitatea lor este deja în de ajuns dovedită.

Politică internă.

Mĕsuri în contra obstrucţiei. Luni ş'a ţinut partidul liberal şedinţa, în care ş'a fixat mĕsurile, ce sunt a se lua faţă de atitudinea oposiţiei. Ministrul-president a făcut o propunere, în sensul căreia şedinţele dietale au se dureze de-aci înainte (pănă ce se vor vota cele dóue proiecte cu pricina) dela órele 10 pănă la 3 óre d. a. Propunerea a fost primită unanim. Terminul de ţinerea şedinţelor se va lungi deci cu o óră, în speranţă, că astfel oratorii oposiţiei îşi vor exhauria mai de graba materialului, ér proiectul despre premiile de zachar va puté fi votat deja pănă în 1 August.

Tratări de pace. Foile oposiţionale comunică scirea, că guvernul o devenit conciliant, şi ca ar fi aplicat a întra cu oposiţia în tratative şi a absta dela §-ul al 16 lea, în schimb pentru legea premiilor de zăchar. Chestia impăciurii va fi discutată de tóte fracţiunile oposiţiei, în care scop s'au şi convocat conferenţe. Se scrie, că unul din partidul kossuthist va face propunerea cu privire la încheierea unui compromis între oposiţie şi guvern.

Fusionarea fracţiunilor kossuthiste. „Pol. Ért.“ are informaţiunea, că între aderenţii lui Ugron şi ai lui Kossuth Ferencz se va sevêrşi cât mai curênd fusionarea mult aşteptată. Desbaterile ultime din dietă, precum şi nesce conveniri sociale, au făcut, ca divergenţele de păreri sĕ dispară dintre ei.

Organele celor interesaţi nu confirmă, însĕ nici nu desmint scirea.

Congresul sêrbesc. În 15 a curentei n., Joi, după-ce comisia verificătóre şi-a terminat agendele, s'a întrunit congresul în şedinţă. Comisia a raportat despre verificarea a 68 alegeri, şi despre nimicirea a 7 alegeri.

După constituirea congresului, baronul Iovan *Zsifkovics* a fost ales president mirean al congresului cu 62 voturi. S'au dat 10 şedule albe. S'au denumit notari definitivi: Josics Mladen şi Iovanovics Iovan, clericali, apoi Obrenovics L. şi Pavlovics Ljubomir, mireni.

Deputaţii congresuali au mers apoi în corpore în biserica catedrală, unde patriarchul asistat de doi episcopi a celebrat serviciul chemării sântului Duch. De faţă au fost şi comisarul reg. şi secretarul sĕu, şí aici în „diszmagyar“. Înaintea bisericei era aşedată o gardă de gală, cu musică, care sub decursul rugei pentru tron şi casa domnitóre a întonat imnul poporal.

După terminarea serviciului, comisarul fu condus cu festivitatea obicinuită la locuinţa sa, ér deputaţii s'au reîntors în sala şedinţelor, unde patriarchul a făcut întroducerea desbaterilor prin o vorbire mai lungă, în care a atins în chip temeinic agendele congresului.

Prima şi mai de importanţă problemă a congresului este — dice patriarchul — continuarea lucrărilor începute în anul 1893 şi terminarea organisărei bisericei.

Amintesce patriarchul de alegerile agitate, cari, îi este témă, că nu vor îngădui deputaţilor destulă calmitate şi obiectivitate, ceea-ce îl umple de griji. Spiritele sunt agitate, şi neînţelegerile au deşteptat suspiţionări şi duşmănie pe întregul plan.

Încă înainte de deschiderea desbaterilor trebue sĕ respingă bănuelile netemeinice, pe cari le-au accentuat unii înainte de alegeri, că adecă el ar voí sĕ jertféscă drepturile câştigate pân' aci ale ierarchiei şi sinodului, că ar voí sĕ micşoreze influinţa elementului mirean şi sĕ facă ilusoriu concursul lui în guvernarea bisericei.

Respinge în numele sĕu şi al episcopilor bănuelile aceste. Pe ei îi deobligă jurământul archieresc la împlinirea în tóte împrejurările a mandatelor bisericei, la propagarea învĕţăturilor şi obiceiurilor bisericei, ceea-ce ei totdeauna din convingere internă şi în chip loial o împlinesc, nici când ei nu lucră contra legii, pe căi ascunse, în contra poporului şi a congresului, cu atât mai puţin îşi vênd drepturile séu biserica.

Protestéză patriarchul contra bănuelilor ridicate asupra guvernului, că dóră acela ar voí sĕ restrîngă drepturile bisericei sêrbesci. Activitatea guvernului o circumscrie clar rescriptul pentru convocarea congresului. Rescriptul Mai. Sale din 20 Maiu 1897, enunţă clar, că organisarea bisericei sêrbesci trebue sĕ se întêmple pe basă art. IX. din 1868. Datoria guvernului e, sĕ câştige valóre mandatului Mai. Sale.

Guvernul are informaţii bune despre raporturile organisaţiei bisericei sêrbe, şi acum ne-a dat prilegiul, sĕ creăm organisaţi. Nu are loc neîncrederea în propunerea comisiei congresuale. Comisia a lucrat conform datorinţelor sale legale, propunerea sa n'a fost influinţată de vederi de partid, ci de trebuinţele bisericei.

Situaţia e cu mult mai seriósă, decât sĕ pótă trece congresul pe uşor peste datorinţele sale. Rĕspunderea nóstră e mult mai mare, decât sĕ ne putem închide dinaintea trebuinţelor îngrijitóre ale bisericei sêrbesci. Biserica nóstră are trebuinţă de pace, de muncă continuă şi înţeléptă. Sĕ cercăm a ne apropia unul de altul cu seriositate şi demnitate pe calea comunicărei obiective a vederilor şi convingerilor reciproce.

Sĕ ne luminăm din trecut, pentru-că neînţelegerile şi luptele reciproce vor subminá neîncungiurabil existenţa bisericei şi a poporului sêrb. Aducêndu-ne aminte de vrednicii nostri strămoşi, cari atât de mult au muncit pentru noi, sĕ fim fii credincioşi ai bisericei şi poporului nostru: atunci vom fi vrednici de nestrămutata graţiă a preabunului nostru rege, puternicul apărător al bicericei nóstre. In munca, ce ne stă înainte, sĕ se reoglindeze iubirea faţă de biserică, faţă de popor, faţă de progresul nostru cultural, iubirea faţă de patria comună, pentru-că numai o astfel de activitate póte sĕ conteze la aprobarea prea înaltă şi prea graţiósă a Maiestăţii Sale.

La sfîrşitul discursului sĕu, patriarchul face un călduros apel către congres pentru o solidară activitate, şi-l rógă sĕ fie cu încredere faţă cu propria-i ierarchiă. — Vorbirea patriarchului, deşì ea a fost întimpinată alocurea cu protestări, a fost primită cu aclamări din partea maiorităţii. După terminarea discursului, deputatul I. Zsifkovici propune, ca acela sĕ se acludă în intrigitate la protocol şi tipărindu-se sĕ se distribue între deputaţi.

La propunerea deputatului Dr. Elia Vucsetics, şeful partidului liberal, se alege o comisie de 15 pentru redactarea unei adrese de omagiu către Maiestatea Sa.

Referéză apoi comisia verificătóre. La propunerea ei 2 alegeri mirenesci se nimicesc, ér în contra uneia se ordonéză cercetare

Şedinţa din 4/16 a l. c. a ţinut puţin. — S'a ordonat cercetare în causa alegerii de deputat la Szt.-Endre. S'a ales comisia verificătóre permanentă, comisia petiţionară, com. pentru censurarea socotelilor fondurilor bis. şi com. economică congresuală.

In şedinţa dela 5/17 patriarchul presintă 43 exhibite. La ordinea ḑilei raportul comisiei exmise pentru redactarea adresei de omagiu. Adresa maiorităţii a presentat-o Mih. Polit, a minorităţii, care enumĕra şi o mulţime de gravamine, Mih. Mihailovici. După o discuţie îndelungată, la care ia parte şi patriarchul, se primesce adresa lui Polit cu 57 voturi contra 17.

Ea este următórea:

„Sub aripile Mai. Vóştre trăesc numĕróse popóre de diferite credinţe şi naţionalităţi, ér poporul sêrb este superb, că totdéuna şi în cele mai critice momente a fost impărtăşit de binecuvêntata bunavoinţă a casei domnitóre şi a Mai. Vóstre. Acestei bunăvoinţe, avem sé mulţămim, că Mai Vóstră şi între mişcările vieţii publice din patria nóstră V'a-ţi adus aminte de poporul pururea credincios sêrbesc, că graţios V'a-Ţi adus aminte de ceea-ce poporul atât de mult a dorit, fiind timpul suprem ca pe terenul vieţii bisericesti poporul sêrb sĕ ajungă în completă folosire a drepturilor ce i-le garantéză legile ţerii.

Acestei părintesci îngrijiri a Mai. Vóstre avem sĕ mulţămim, că s'au delăturat pedecile, cari au causat, că congresul naţ. bis. sêrbesc nu s'a putut întrunì la timpul legal, ér îngrijirea Mai. Vóstre a făcut, ca factorii ţerii din patria nóstră sĕ se subordineze voinţei Mai. Vóstre, şi astfel ni-au făcut posibil, ca şi după cinci ani sĕ ne întrunim éră în congresul nostru naţ. bis. în Carloveţ.

„Rugăm pe Maiestatea Vóstră sĕ fie încredinţat, că dacă ni se va da posibilitatea sĕ ne regulăm afacerile nóstre naţ. bisericesci, atât în spiritul bisericei nóstre, cât şí în spiritul legilor garantate poporului sêrb, — vom fi cei mai fericiţi de a putea corespunde intenţiunilor părinteşci ale Mai. Vóstre.

„Ca în totdéuna.... aşa şi de astădată poporul sêrbesc în congresul sĕu naţional bisericesc nu va trece peste graniţele, cari sunt de sine puse congresului naţional bisericesc, ci în spiritul bisericei sale, în spiritul legilor.... garantate, se va mişca în mod de tot legal, avênd cea mai viuă dorinţă, ca sĕ reguleze autonomia bisericei sale naţionale şi sĕ asigureze o desvoltare liberă şi legală a vieţii naţionale bisericesci.

„Mulţămim Maj. Vóstre etc. etc“.

S'a trimes apoi o deputaţie, care a învitat pe baronul Fedor Nicolici comisarul reg. Acesta s'a înfăţişat în curênd, dimpreună cu secretariul seu P. Iovanovici, ambii în „diszmagyar“. — Patriarchul însuşi a cetit adresa înaintea comisarului, care a ascultat-o cu capul coperit, pe când congresul, cu cinstea cuvenită, — stând. După cetirea adresei congresul a erupt în strigăte de: sĕ trăéscă, ér musica a întonat imnul poporal. Comisarul Nicolici a luat la sine adresa, pe care va avé sĕ o subştérnă corónei, şi in limba unguréscă a adresat o vorbire congresului, terminând-o cu un întreit „éljen“ la adresa Mai. Sale, — apoi a părăsit sala.

Din parochii.

Alegere de preot în Sighişóra. Despre întregirea postului al doilea de preot în Sighişóra, dl Stefan Ciceiu, membrul sinodal parochial de acolo, ne trimite următórele:

În fine, după o vacanţă de 19 ani s'a reîntregit şi postul al doilea de preot în Si ghişóra. Alegerea s'a făcut Duminecă, în 6/18 Iuliu, sub conducerea protopresbiterului tractual. Concurenţi am avut 4, şi anume pe: Directorul şcólei nóstre Ioan Muntean, Eliseiu Dan, învĕţător în Borgoprund, I. Baciu, adm. parochial în Nadeşul-săsesc şi pe Nic. Gheaja, înv. în Sighişóra. (Acest din urmă 'şi-a retras concursul.) Actul alegerii s'a început la 11 óre a. m. şi s'a terminat la 2 óre d. a. S'au dat voturi 340, cari tóte au fost întrunite de directorul şcólei nóstre Ioan Muntean, — fiind astfel dênsul ales cu unanimitate de voturi. Dl Muntean a fost 18 ani învĕţător şi director la şcólele din Sighişóra şi a fost totdéuna omul de încredere al poporului.

Corespondentul nostru îşi încheie apoi astfel raportul sĕu:

„Ca de încheiere amintesc, că o linişte şi mulţumire ca de present n'a existat nici când între credincioşii bisericei nóstre din Sighişóra. Prin alegerea de preot a d-nului Munteanu, pace şi linişte a întrat în popor“.

Sfinţire de biserică în Cristesci.

Vĕ rog, on. dle Redactor, sĕ binevoiţi a publica în stimatul ḑiar „Telegraful Român“ următórele date:

Marţi, în 24 Iuniu st. v. a c. s'a sânţit biserica nóstră din Cristeşti, care s'a reparat. Comuna nóstră e situată pe munte, unde nu poţi umbla decât numai călare. Diminéţa la 8 óre s'au adunat preoţii: Mateiu Moruşca, Iacob Petric şi Stefan Ivasc, servind toţi trei utrenia şi la pésna a 9-a sânţirea apei, şi sĕvêrşind rugăciunile obicinuite la sânţirea bisericei, miruirea cu apă sânţită prin biserică, botezarea poporului, care abia încăpea în biserică. După aceea s'au celebrat sânta liturgie cu ecteniile de mulţămire prescrise în liturgir. După finirea serviciului divin preoţii şi tot poporul, cu prapori şi icóne, au încunjurat biserica de treiori. Întrând apoi în sânta biserică, vrednicul preot local Mateiu Moruşca a ţinut o cuvêntare bine întocmită, amĕsurat ḑilei de astăḑi şi actului sĕrbătoresc sĕvêrşit.

Bĕtrânul şi bunul nostru părinte, care servesce la biserica nóstră de 32 de ani, ne a împodobit-o cu stăruinţa domniei sale cu 3 rênduri de vestminte preoţesci, cu care erau îmbrăcaţi toţi 3 preoţii. La stăruinţa dênsului s'au procurat pentru biserică cele 12 Minee şi alte cărţi, precum şi 4 sfeşnice în preţ de 30 floreni. Tot bunul nostru părinte a călĕtorit înainte de acésta cu 6 ani până la Sighişóra spre a ne procura un clopot şi care l'a şi procurat cu 120 fl. La îndemnul d-sale am câştigat dela nisce creştini, ómeni sterpi, eclesie pe séma bisericei nóstre, care aduce un venit anual de 20 fl. Ce e mai mult, părintele Moruşca, acum la repararea bisericei, când eram mai lipsiţi de bani şi stam cu lucrul în loc, ne-a dat din buzunarele d-sale un împrumut de 100 fl, ér după ce s'a vĕḑut lucrul gata, ne-a declarat, că acei 100 fl. nu-'i mai pretinde înapoi, ci sĕ fie ai bisericei pentru totdéuna, cu observarea, ca preoţii, cari vor urma după dênsul, sĕ-'l pomenéscă atât pe dênsul, cât şi pe soţia sa preotésă, la sântul jertfelnic. Întreg poporul mulţămindu-i pentru acest dar şi binefacere, şi rugând pe bunul Dumneḑeu, ca sĕ 'i lungéscă firul vieţii încă mulţi ani fericiţi, ca sĕ ne pótă sluji şi mângăia în lipsele nóstre sufletesci, dee cerul, ca aceste fapte sĕvêrşite de bĕtrânul nostru părinte sĕ le urmeze şi alţi preoţi iubitori de biserică, de Dumneḑeu şi de poporul seu. În numele comitetului parochial: *Gerasim Hirbea*, epitrop prim.

Din Poiana-sărată. Incă în séra de 23 Decembre 1896 a avut loc în şcóla confesională o producţiune teatrală împreunată cu cântări şi declamaţiuni urmată de dans, al cărei venit curat s'a destinat pentru adjustarea şcólei nóstre cu recuisitele de învĕţămênt necesare.

Despre resultatul moral al acestei producţiuni s'a publicat o dare de sémă din partea unui participant în fóia „Gazeta Transilvaniei“, în care s'a accentuat în termini fórte favorabili atât reuşita piesei „Pétra din casă“, de V. Alexandri, cât şi excelenta predare a acesteia de către diletanţi.

O dare de sémă însĕ despre resultatul material al acestei producţiuni până astăḑi nu s'a putut da, din causă, că unii domni din afară au întârḑiat cu trimiterea banilor încassaţi de d-lor.

Acum comitetul parochial îşi împlinesce o plăcută datorie, publicând bilanţul despre spesele şi întratele ivite cu ocasiunea producţiunei sus amintite spre a servi de orientare ori-cărui interesat.

A întrat la cassă séra şi ulterior din afară: Lei 64 şi fl. 66·70. Spesele avute: Lei 53·15 şi fl. 25·70. Venit curat: Lei 10.85 şi fl. 41. Lei 10·85 în val. austr. = fl. 5. Total fl. 46. S'au procurat recuisite şcolare în valóre de fl. 14·60, ér restul de fl. 31·40 s'a înmanuat epitropiei, ca la timp sĕ se foloséscă spre scopul destinat.

Comitetul parochial aduce în general mulţămită publică tuturora, cari au contribuit atât la reuşita morală, cât şi materială a producţiunei, precum şi acelor domni din afară, cari neputênd participa în persónă, au contribuit la ajungerea scopului cu obolul lor, în special tinerilor Ioan R. Ţuluca, comerciant în Brăila, şi Ioan Drăgan, comerciant în Galaţ, ambii născuţi în Poiana-sărată, cari neuitându-şi de şcóla în care 'şi-au câştigat în copilărie cunoscinţele necesare, au contribuit cel dintâi cu 75 Lei, cel din urmă cu 23 Lei.

Tot cu acéstă ocasiune comitetul parochial aduce cea mai ferbinte mulţumită tinĕrului Dimitrie Grosu, librar în Iaşi, născut în Poiana-sărată, carele a donat 110 nri din „Biblioteca pentru toţi“ pe séma bibliotecei parochiale, fondată în acest an, precum şi domnului George I. Popovici şi soţiei sale Elena, cari au donat bisericei nóstre o sântă Evangelie, îmbrăcată în argint în valóre de 105 fl. v. a. *Ioan G. Olteanu*, paroch şi preşedinte al comitetului parochial.

O rectificare. În nrul 25 al foii nóstre din 4/16 Martie a. c. am publicat la rubrica „din parochi“ o lungă corespondenţă, în care s'au făcut elogiuri părintelui Ioan Botean din Bintinţi (tractul Oraştiei). Deja prin Maiu am primit din partea mai multor fruntaşi din Bintinţi o scrisóre cu mai multe acluse-documente, în cari elogiurile făcute numitului preot se desmint în cel mai categoric mod şi se ridică acuse în contra lui. Impedecaţi până acum, facem de astă-dată rectificarea, şi constatăm pe basa documentelor oficióse şi pe basa datelor ce ni s'au trimis şi sunt demne de tótă credinţa, că preotul Ioan Botean numai de elogiuri nu este demn.

Corespondenţii nostri sĕ facă bine, şi în viitor sĕ ne spună adevĕrul curat şi sĕ nu ne ducă pe noi şi pe cetitori în rătăcire.

Programe şcolare.

IV.

(Urmare şi fine.)

Societatea de lectură „Ioan Popasu“ a studenţilor dela gimnasiu şi şcóla comercială în a. şcolar present a fost condusă de prof. Dr. Ioan Bunea. Membrii ord. ai ei au fost studenţii din cl. VIII. şi VII. gimn. şi cei din cl. III. şi II. comercială, cu totul 105; membrii extraord. sunt cei din cl. VI. şi V. gimn. şi din cl. I. com., cu totul 96. Numĕrul total al membrilor 201. Averea soc. e de fl. 1563. 61. Societatea a ţinut 1 şed. publică, 13 şed. ord. şi 3 extraord. Biblioteca soc. numĕră 1123 opuri în 1313 volume.

Stipendişti au fost 20, — 15 gimnasişti 5 realişti.

Scóla elementară capitală de patru clase ordinare şi trei paralele pentru copii si cinci clase pentru copile.

In clasele de copii şi copile se propun: Religiunea. — Exerciţii intuitive — Cetirea şí scrierea română, maghiară şt germână. — Gramatica română. — Gramatica germână. — Gramatica maghiară — Aritmetica. — Geografia şi istoria patriei, Constituţiunea statului. — Cunoscinţe din istoria naturală şi fisică. — Caligrafia. — Desemnul. — Cântările. — Gimnastică. — Grădinăritul. — Lucrul de mână femeesc.

La şcóla de băeţi au funcţionat învĕţătorii: Ioan Vătăşan (director substitut), Ioan Dariu, Candid Muşlea, Iosif Aron, Nic. Stoicovici, Ioan Prişcu. Timoteiu Popovici (cântări).

La şcóla de fete: Ioan Aron (director) George Belissimus, Nic. Oancea, Zosim Butnar, Nic. Bârsan, Stefan Popovici, Elena Rusu, Tim. Popovici (cântări) Ernst Kűhlbrand (desemn).

La *examenul de maturitate* (din gimnasiu) au fost admişi 28 de inşi. Dintre acestia cu fórte bine au eşit 3, cu bine 10, simplu 9; s'au retras din causă de bólă 2 inşi; relegaţi pentru repeţirea examenului în Septembre 2 inşi; respinşi pe un an 2 inşi.

La şcóla reală pentru facerea examenului de maturitate au fost admişi 18 inşi, dintre cari 3 au eşit cu fórte bine, 7 cu bine, 5 simplu, 1 repetéză examenul din 2 obiecte, 2 repetéză în Sept.

Pentru îndeplinirea datorinţelor crestineşti direcţiunea a făcut următórele disposiţii: In ḑilele de Dumineca şi la sĕrbătorile împĕrătesci se adună în sala mare a gimnasiului la 8 óre diminéţa alternativ, odată şcolarii din clasele superióre, odată cei din clasele inferióre ale şcólelor medii şi după exortaţia îndatinată merg la 9 óre însoţiţi de catichet la biserică. Peste érnă şcolarii nu sunt duşi la biserică, ci asistă numai la exortaţie. — De dóue-ori pe an, în postul Crăciunului şi în postul Paştilor se mĕrturisesc şi se cuminecă toţi scolarii de confesiunea gr.-or. şi gr.-cat.

La gimnasiu în anul şcolar present au fost inmatriculaţi 325 elevi; la reale 116; la comerciale 91: la şcólele medii şi comerciale cu totul 532.

La gimnasiu au fost 277 gr.-or., 32 gr.-cat., 2 ev. lut.: 309 români, 2 slovaci. — La reale 99 gr.-or., 10 gr.-cat., 1 de leg. moz.: 109 români, 1 ovreu. La comerciale 73 gr.-or., 16 gr.-cath.: 89 români.

Clasificaţi cu fórte bine la gimnasiu: cu totul au fost: 70, cu bine 80, cu suficient 85, cu nesuf. din 1 obi. 32, din 2 obi. 7, cu mai mulţi nesuf. 34. — La reale cu fórte bine 15, bine 29, suficient 31, nesuficient din 1 obiect 10, din 2 obiecte 8, din mai multe 18.

La şcóla elementară primară au fost inmatriculaţi 446 copii 278 fete; — la şcóla de repetiţiune 35 copii, 95 fete.

Suma totală a şcolarilor inmatriculaţi la şcólele centrale a fost în anul scl. 1896/7 **1386**.

Se constată faţă cu anul scl. precedent o crescere de *105* şcolari.

Anul şcolar 1897/8 se va începe cu 1/13 Septembre 1897.

In genere programa este redactată cu multă orientare. Ea ne oferă o privire fórto lămurită asupra stării culturale a şcólelor centrale române din Braşov, o stare culturală îmbucurătóre acésta, mulţămită zĕlului, destoiniciei şi conscienţiosităţii, cu care dascălii din Braşov îşi împlinesc nobila misiune, întru edificarea generaţiunii concreḑute conducerii lor.

V.

Avem la mână şi o programă dela şcóle evangelice săsesci. Zace în interesul nostru a face o privire şi peste activitatea acestor şcóle, căci şi ele ne dau an de an un mare contingent de tineri români pregătiţi.

Tóte cele cinci gimnasii săsesci sunt cercetate de studenţi români, mai mult cele din Sibiiu, Mediaş, Sighişóra, mai puţin din Braşov şi Bistriţa. Îndeosebi clasele inferióre sunt mai cercetate. Din clasele superióre se depărtéză, în parte pentru a merge la gimnasii române (îndeosebi la cel din Braşov), în parte însĕ pentru a absolva la un gimnasiu unguresc şi a-şi însuşí limba de care are lipsă la cutare carieră. Astfel se explică faptul, că ajunşi la universitate, tinerii români posed mai multe limbi de cât alţii.

Dintre gimnasiile săsesci ocupă locul de frunte cel din Sibiiu, el stă în legătură cu o şcólă reală complectă şi o şcólă elementară. Tóte aceste institute sunt cercetate de români.

Programa anului şcolar 1896/7 acestor trei institute din Sibiiu conţine:

1. Starea actuală a chestiunei despre originea Românilor de profesorul R. *Briebrecher* şi 2. Date şcolare de directorul Carl *Albrich* sen.

Lucrarea d-lui Briebecher (profesor de istorie şi geografie în clasa a V. reală) nu este starea actuală a chestiunei de care se ocupă, ci istoricul chestiunei peste tot. Se ocupă cu literatura de valóre despre originea Romanilor, cu: Iung, Rösler, I. Lad. Pic, Tomasckek, Cihac, Miklosich, Hurmuzachi, Xenopol, Haşdeu, cu Röslerianii Gaster, Tiktin, Réthy şi pe urmă cu Weigand. Autorul compiléză în mod destul de isteţ părerile acestora, oprindu-se cu predilecţie la unii (e sciut că toţi saşii sunt Roesleriani!) şi trecênd cu grabă peste alţii. Dela sine în genere nu adaugă nimic, nici părere proprie nu exprimă.

Însaşi tema „der gegenwärtige Stand der Frage“ este atinsă numai în următórele şire de încheiere, cari pot fi privite de conclusie la înşirarea părerilor autorilor citaţi.

„Astfel deci la chestiunea acésta, care multora li-se pare deslegată deja de 20 ani, nu se póte încă da un rĕspuns definitiv şi îndestulitor în tótă privinţa. Ce-i drept în chestia principală înclină, cum am vĕḑut, maioritatea scrutătorilor spre partea lui Rősler: că adecă poporul român nu e crescut din pămêntul unde-şi are actual punctul de gravitaţiune, şi că el a pribegit în cursul evului mediu din peninsula balcanică, unde e a 'i-se căuta patria străbună, până pe malul stâng al Dunării. Însĕ despre tóte împregiurările mai de aprópe ale acestei pribegiri, aflatele isvóre scrise şi în tóte direcţiile exploatate, nu ne dau deslușiri şi numai isvóre pe neaşteptate aflate ne-ar aduce în posiţie de a vedé mai clar şi ar îngădui istoricului a rostì un cuvênt hotărîtor. În ce privesce însaşi starea actuală a chestiunei, resultate nóue putem aştepta numai dela studii asupra limbei şi asupra numelor locurilor, cari despre originea limbei române şi despre sórtea de odinióră a poporului român vor da póte un mai explicit tablou. La tóte întrebările, ce li-se vor impune scrutatoriului, fireşte, că rĕspuns nu va puté da, astfel, că genesa şi istoria mai veche a Românilor va avé întotdéuna şi părţi nedeslegate“.

Urméză datele şcolare. Gimnasiul are 18 prof.; şcólele reale 16, ér elementarele 8 învĕţători, avênd fie care 2 despărţáminte.

Dintre studiile propuse bate la ochiu lipsa studiului limbei române. După cum scim limba română s'a propus la gimnasiile săsesci, chiar acolo unde nu studiau atâţia români ca aci. Manual de propunere a fost „gramatica limbei române“ de Sava-Popovici-Barcianu. Cum se póte, că chiar în Sibiiu sĕ nu se simţéscă necesitetea acestui obiect de învĕţământ! Ebraica se propune, dar româna nu! Prea e curiósă tréba asta! Óre sĕ nu se găséscă elevi saşi, cari sĕ aibă dorinţa de a învĕţa românesce?

Şi pe de altă parte nu s'ar cuvení, ca direcţiunea sĕ se îngrijéscă, ca elevii români sĕ aibă prilegiu de a se ocupa cu limba lor maternă? Eacă, în privinţa acésta ar puté lua o mică pildă şi dela gimnasiul de stat din loc.

Numĕrul elevilor este la gimnas: 230, dintre cari 166 Germani, 4 Maghiari, 58 Români şi 2 diferiţi; la reale: 346, dintre cari 261 Germani, 15 Maghiari, 58 Români şi 4 diferiţi; la elementare dintre 455 elevi sunt 37 Români.

În total au cercetat cele trei institute 848 Germani, 24 Maghiari, 153 Români, 6 de alte naţionalităţi. (Curiósă este gradaţiunea: 1. Germani, 2. Maghiari, 3. Români şi pe urmă alte naţionalităţi. Constatăm că de Saşi nu se vorbesce ci tot de Germani!!)

În ce privesce confesiunea, dintre cei 155 Români au fost 128 greco-orientali şi ceilalţi greco-catolici.

O orientare mai deaprópe asupra purtării elevilor nu se póte dobêndí din cele cuprinse în programă. Clasificaţiunile nu sunt expuse spre controlă şi nu ne explicăm de ce.

Nici despre studiul religiunei nu se vorbesce nimic cu privire la Români.

Sperăm, că pe viitor se vor complecta aceste lipsuri.

Din România.

Convalescenţa principelui moştenitor. Ĕtă ultimul buletin medical privitor la starea A. S. R. Principelui Ferdinand:

Sinaia,6 Iulie. Subsemnaţii, întruniţi în consultaţiune pe lângă A. S. R. Principele României, am constatat, că starea generală a A. S. Regale s'a ameliorat din tóte punctele de vedere.

Puterile au crescut într'un mod cu totul satisfăcĕtor.

Sub influenţa şederei la Foişor, putem spera, că deplina restabilire nu va întârḑia.

Dr. Cantacuzino. Dr. Buicliu. Dr. Kremnitz.

Tratatul Români Turc. „Drapelul“ scrie: Revue D'Orient din Pesta, organ oficios unguresc, publică următórele asupra tratatului militar româno-turc despre care a pomenit Frankfurter Zeitung.

Zvonurile asupra încheierei unei convenţiuni militare între Turcia şi România, despre care a vorbit Frankfurter Zeitung, nu póte întru nimic sĕ mire lumea europénă. E fórte posibil, şi chiar perfect logic, ca imperiul otoman sĕ se fi gândit a şi asigura concursul activ al României pentru casul eventual de complicaţii pe frontierele sale sêrbesci şi bulgăresci, şi de altă-parte, România are tot interesul sĕ pótă conta, în caz de nevoe, pe spriginul puterei otomane.

Misiunea confidenţială de care Munir-Paşa s'a achitat Joia trecută la Sinaia, audienţa acordată de către Sultan d-lui Djuvara câte-va césuri după întórcerea trimisului sĕu extra-ordinar pe lângă regele Carol şi înalta decoraţiune conferită ministrului României la Constantinopole în cursul acestei audienţe, sunt atâtea probe exterióre, că ceva important a venit sĕ strîngă legăturile cari uniau pe Turcia de România.

Din tóte micele state balcanice constituite, în 1878 de tratatul din Berlin, regatul României este singurul, care n'a visat o extensiune în paguba imperiului otoman. Chiar propaganda valachă în Macedonia meridională şi în óre-cari părţi ale Albaniei, nu viséză de loc la o reunire eventuală a acestor districte cu România, ci numai şi exclusiv conservarea statului-quo guvernamental, cu dobândirea a câtor-va reforme administrative şi altele, permiţênd elementului valach de a se desvolta liber şi la adăpostul tentativelor de penetraţie grecesci, sêrbesci şi bulgăresci.

In aceste condiţii, este perfect natural, ca Sultanul sĕ se fi înţeles cu Rege le Carol şi chiar sĕ fi consimţit a face óre-cari concesiuni raţionabile populaţiunelor valache din Turcia auropénă; acésta va da, de sigur, de gândit Bulgariei şi Serbiei, şi o asemenea a dóua lecţie — venind imediat după campania victoriósă a Turcilor în Tesalia — îi va face de sigur, şi pentru multă vreme, sĕ renunţe la ori-ce veleitate de acţiune, care ar puté sĕ le fie fatală.

Cât despre Europa, ea va privi, de sigur, apropierea turco-romană ca pe o nóuă manifestaţie de linişte în Orient, şi prin urmare, ca pe o garanţie mai mult a păcei generale.

Congresul studenţilor va avea loc anul acesta la Têrgu-Jiu.

Un delegat al studenţilor ieşeni s'a informat, dacă ministerul de culte ar fi dispus a le da bilete de tren gratuit.

Crisa de bilete fiind cam mare la ministerul de culte, delegatul studenţilor, se ḑice, că a plecat desilusionat.

Bacalaureatul. Duminecă s'a dat resultatul examenului în scris al candidaţilor la bacalaureat dela universitatea din capitală.

Resultatul este următoriul:

S'au presentat 483 candidaţi, între acestia 447 dela liceele clasice şi 36 dela liceele reale.

Au reuşit la înscris 299. Dela liceele clasice 278, ér dela cele reale 21.

Au căḑut prin urmare 184 de candidaţi. Dintre aceştia 169 dela liceiele clasice şi 15 dela cele reale.

Ieri, Luni, a început examenul oral, care va ţiné până în ḑiua de 16 Iuliu.

Apel.

Avênd în vedere timpul apropiat pentru adunarea generală a „Associaţiunei“ care se va ţiné în 27 August a. c. st. n., în Mediaş, rugăm pe toţi acei domni, cari doresc a participa la adunare şi la festivităţile împreunate cu aceea, sĕ binevoiască a se însinua de timpuriu pentru a ne puté îngrijí de o încuartirare corespunḑĕtóre; observând aceea, că avem destule cuartire, dorim însĕ a asigura comoditate deplină, atât pentru persóne singuratice, cât şi pentru familii cu mai mulţi membri.

Însinuările pentru încuartirare, precum şi alte corespondentive sunt a se adresa la dl Dionisiu Roman, candidat de advocat în Mediaş, preşedinte al biroului de încuartirare şi corespondentiv.

Pentru comitetul de arangiare:
Mediaş, 13/7 1897.

Ioan Moldovan, presid.
Dr. Ivan, secretar

Noutăţi.

Consistoriul archidiecesan a votat în şedinţa plenară dela 7/19 Iuliu a. c., *instrucţiunea pentru încassarea şi administrarea taxelor sidoxiale, care în curênd va fi pusă în lucrare.*

În aceeaşi şedinţă s'a denumit protopresbiter al tractului Orăştiei Onorabilul presbiter *Vasiliu Domşa*, paroch în Toracul-mic, eparchia Aradului. Domnul V. Domşa este de origine din Ardeal, născut în Baica, protopresbiteratul Unguraşului, şi a funcţionat înainte de trecerea sa în diecesă străină ca învĕţătoriu, mai târḑiu capelan în Cernat.

Administratorul protopresbiteral al tractului Haţegului, M.o.d. *Avram Stanca*, paroch în Petroşeni, a fost absolvat dela sarcina de administrator protopresbiteral şi în locul d-sale a fost instituit administrator nou onorabilul presbiter Nicolau Şinca, paroch în Biscaria, tractul Devei.

⁂

Chirotoniri. Escelenţia Sa I. P. S. archiepiscop şi metropolit *Miron Romanul* a chirotonit întru presbiteri: Duminecă, în 6 Iuliu a. c., pe clericul absolut *Ştefan Onea*, ales paroch în Almaşul-mare-suseni, tractul Geógiului; Luni în 7 Iuliu, pe clericul absolut *Teodor Adam*, ales paroch în Turdaş, tractul Orăştiei; Marţi, în 8 Iuliu pe clericul absolut *Ioan Popp*, instituit administrator parochial în Bosna, protopresbiteratul Unguraşului, ér Miercuri, în 9 Iuliu pe clericul cu pregàtiri extraordinare, *Aureliu Crainic*, ales paroch în Bica-română, tractul Clujului. Tot Miercuri s'a chirotonit capelanul *Ioan Iosof* din *Tilişca* de spiritual.

⁂

Vĕduva Archiducesă Stefania, care ca óspe a archiducelui Sergius, a petrecut mai multe ḑile în Iljinkrakoe, după informaţia foii „Novoje Vremja“ în 21 a curentei a sosit la Peterhof sĕ cerceteze părechea imperială.

⁂

Pietatea împĕrătesei Elisabeta. Maiestatea Sa împĕrătésa şi regina Elisabeta, după-cum se anunţă din Viena, în timpul cel mai apropiat va călĕtorí la Paris, sĕ cerceteze mormêntul surorei sale principesei de Alençon, mórtă cu prilejul arderei bazarului filantropic de acolo.

⁂

Scrisori ameninţĕtóre. Presidentul republicei franceze primesce aprópe la fiecare ḑi câte o epistolă, în care e făcut atent, sĕ grăbéscă cu facerea testamentului, căci în curênd va fi trimis dintre cei vii. Ḑilele trecute a primit scrisórea de cuprinsul următor: „Pe mâne ne va fi umplută bomba cu cuie de fer, şi tiranul nu ne va mai putea chinuí. — Un anarchist“. O altă scrisóre sună aşa: „In 14 Iuliu va fi mare dans în Paris. Presidentul republicei şi tovarĕşii sĕi vor sbura în aer ca iepurii. — Un amic al poporului“. Presidentul le-a primit tóte cu sânge rece. Autorităţile însĕ au făcut disposiţii de precauţie.

⁂

Otrăvitórele. Cercetarea finală în procesul monstruos dela H.-Vásárhely s'a terminat. Luni, înaintea unui public numeros 'şi-a rostit procurorul Dobák vorbirea de acusă. Cu deosebire capul monstrilor, *Jáger* Mari ascultá pe procurorul cu o atenţie intensivă. Acusa cea mai gravă a ridicat-o Dobák asupra lui Jáger Mari şi Szappanos Juczi, pe care au adus-o din spital cu calésa. Procurorul cere, ca Jáger Mari, Csordás Nagy Lidi, Szappanos Juczi şi Varga Lidi sĕ fie osândite la spênsurătóre. Ceilalţi acusaţi, anume: Gulyás Kiss Sámuel, Ifj. Horváth Iános şi Tóth Lidi, procurorul a cerut sĕ fie osândiţi la puşcărie pe viéţă. Marţi s'au rostit vorbirile de apărare. Joi se va rostí sentenţa tribunalului.

⁂

Greva cărămidarilor. In multe din fabricele din Buda şi jur continuă şi acum greva. Muncitorii, în numĕr de câte-va sute, petrec ḑi şi nópte pe liveḑile din jurul cărămidĕriilor, unde îşi smulg érbă, pe care o ferb şi astfel se nutresc, dar plainici nu se dau, până când nu li se va face pe voie. In câte-va fabrici fabricanţii au făcut unele concesii, mărind simbria cu 10—20% şi scăḑênd órele de lucru la 14 pe ḑi. In fabricele unde n'a succes sĕ exopereze îmbunătăţirea acésta, pauséză lucrul. Muncitorii cu dróia vin şi-şi cer cărţile de lucru şi emigréză în Galiţia. Numĕrul emigraţilor e circa de 3000.

⁂

Doi mineri îngropaţi de vii. În minele de metal din Kronpach s'a ruinat ḑilele trecute o galerie subterană şi pămêntul surpat a îngropat sub sine pe minerii M. Frava şi I. Zemian. Cadavrele nenorociţilor au fost găsite.

⁂

Gemeni în temniţă. Foile magiare au o interesantă ştire din temniţa ordinară din Erlau. Soţia unui servitor de gară, întemniţată pentru furt, a născut acolo doi băeţi gemeni. Ambi sunt sănĕtoşi şi fac zgomot teribil ḑi şi nópte prin plânsul lor.

⁂

Şcóle de Cadeţi. Suntem rugaţi a face loc următórelor date cu privire la şcólele militare, cari pregătesc pe oficerii armatei comune:

Fiindcă timpul de primire a aspiranţilor în şcólele de cadeţi se apropie, este necesar a atrage atenţia asupra celor mai însemnate condiţii. Aceste sunt: *a*) dreptul de cetăţean austriac, resp. ungar; a se dovedi prin un certificat din patrie; *b*) aptitudinea fisică pentru educaţie militară; a se dovedi prin o adeverinţă medicală adusă de un medic militar activ (Marină séu glóte); *c*) pregătirea necesară şcolară, care e a se documenta prin atestatul şcolar de pe anul 1895/96 precum şi de pe ambele semestre ale anului şcol. 1896/97. Pentru primire se recere un calcul general cel puţin „suficent“ din clasa a 4-a gimnasială, reală séu gimnasială dela şcólele provĕḑute cu dreptul de publicitate, séu şi din clasa a 4-a civilă organisată pe basa art. de lege XXXVIII. din 1868. Notele insufiente din latină şi elină *nu* împedecă primirea. Reflectanţii au astfel aşi documenta cunoscinţele lor şi la un examen de primire, unde trebue sĕ obţină un calcul general cel puţin suficent. La acest prilegiu, *faţă de acei aspiranţi de anul I, cari nau cercetat şcóle cu limba de propunere germană, se va purcede mai cu consideraţiune, premiţênd, că corespund pretensiunilor în limba lor maternă şi că posed limba germână în vorbit şi scris întru atâta, încât pot urma cu pricepere prelegerile* şi pot satisface tuturor pretensiunilor scientifice prescrise. Primirea cuiva într'un curs superior, se face numai, dacă la examenul de primire va dovedí, că cunósce tóte acele obiecte militare practice şi teoretice, cari s'au propus în cursurile inferióre; *d)* o purtare morală indestulitóre, dovedită prin atestatul şcol.; dacă nota acésta lipsesce din atestat, reflectantul are sĕ-şi céră atestat de moralitate dela antistia comunală; *e)* sĕ fi ajuns la vêrsta minimală şi sĕ nu fi trecut peste cea maximală şi adecă la primire în:

I-ul curs sĕ aibă 14 ani şi sĕ nu fi trecut de 17 ani.

II-lea curs sĕ aibă 15 ani şi sĕ nu fi trecut de 18 ani.

III-lea curs sĕ aibă 16 ani şi sĕ nu fi trecut de 19 ani.

IV-lea curs sĕ aibă 17 ani şi sĕ nu fi trecut de 20 ani.

Etatea indicată se refere la 1 Septem. 1897.

Pentru anul proxim şcol. (1897/98) vor fi primiţi în cursul I şi astfel de aspiranţi, cari au trecut de 17 ani, însĕ nu sunt încă de 18, dacă vor dovedi, că momente ce nau atîrnat dela dênşii (morb etc.) i-au împedecat dela studii şi vor depune examenul de primire cu succes cel puţin „bun“.

Celelalte disposiţii sunt cuprinse în broşura: Autnahmsbe lingungen für den Eintritt in die k. u. k. Kadetten-schulen (condiţiile de primire în …); costă 20 cr. şi se póte procura (e în limba germană şi în limba magiară) dela şcóla de cadeţi din Sibiiu.

Petiţiile de primire sunt a se adresa direct comandei celei mai apropiate şcóle de cadeţi ces. reg.; prin urmare pentru părţile transilvane comandei şcólei din Sibiiu, — *până în 15 August 1897* st. n. Petiţiile ce vor sosi după acest termin, *nu* se vor considera.

Examenele de primire se ţin din 12—16 Sept., despre cari aspiranţii vor fi avisaţi pe la începutul din Septembre.

Damasturi de mătasă dela 65 cr. până la fl. 14.65 de metru — precum şi *mătasă-Henneberg* négră, albă şi colorată dela 45 cr. până la fl. 14.65 de metru, lucie, vărgată, pătrată, mostrată, damast etc. (circa 140 calităţi diferite, 2000 colori şi dessinuri etc.). Mărfurile comandate precum şi *mostrele le expedéză cu întórcerea postei în casă, franco şi scutite de vamă,* **fabricile de mătasă din Zürich ale lui G. HENNEBERG,** *(furnisor de curte c. şi r.).* Scrisorile adresate în Elveţia sunt a se provedea cu marcă de 10 cr., cărţile postale cu 5 cr. Comandele scrise în limba română se execută punctual. [47] 3

Ad. Nr. pp. 338/897. [101] 2—3

Concurs repețit.

Pentru întregirea postului de paroch în comuna de clasa a III-a Someșfalĕu de lângă Cluș, prin acésta se escrie concurs repețit, cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post. dau un venit sigur anual de 402 fl. 25 cr. după cum s'au statorit în ședința din urmă a comitetului parochial, care a îmbunătățit venitul cu 34 fl., precum au fost arĕtat în concursul trecut.

Doritorii de a ocupa acest post, au a-și așterne suplicele de concurs subscrisului, până la terminul sus indicat.

Oficiul protopresbiteral rom. gr.-or. al Clușului în conțelegere cu comitetul parochial.

Cluș, 4 Iuniu, 1897.

Tuliu Roșescu,
protopresbiter.

Nr. 254. [100] 2—3

CONCURS.

În urma ordinului Preaveneratului Consistoriului archidiecesan dto 6 Maiu a. c., Nr. 2941 Bis: pentru întregirea parochiei de clasa a II-a, Loman, în protopresbiteratul Sebeșului, se publică din nou concurs cu termin de 30 de dile dela prima publicare în ḑiarul „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch dau suma de 606 fl. 50 cr., despre cari informațiuni mai deaprópe se pot primí dela comitetul parochial și oficiul protopresbiteral.

Concurenții au a-și așterne cererile concursuale instruite conform normelor din vigóre în terminul prefipt subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Sebeș, 27 Iuniu 1897.

În conțelegere cu comitetul parochial concernent, oficiul protopresbiteral al Sebeșului.

Sergiu Medean,
protopresb.

Nr. 712/897. [102] 2—3

CONCURS.

Neinsinuându-se la I-a și a II-a publicare a concursului de paroch în parochia de clasa a III-a Somartin, protopresbiteratul Agnitei, concurenți cualificați, prin acésta se publică pentru a 3-a óră concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post dau suma de 380 fl. 70 cr. v. a.

Doritorii de a ocupa acest post au sĕ-și înainteze cererile lor concursuali instruite conform legilor în vigóre în terminul deschis subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Nocrichiu, în 26 Iuniu 1897.

Oficiul protopresbiteral în conțelegere cu comit. par.

Nicolau Moldovan,
adm. protopresbit.

Ad. Nr. pp. 373/897. [94] 3—3

Concurs repețit.

Pentru întregirea postului de paroch în parochia de clasa a III-a, Rogojel, prin acésta se escrie concurs repețit, cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post, dau un venit sigur anual de 354 fl.

Doritorii de a ocupa acest post, au a și așterne suplicele lor de concurs, instruite conform normelor în vigóre, subsemnatului oficiu, până la termenul sus indicat.

Oficiul protopresbiteral în conțelegere cu respectivul comitet parochial.

Cluș, 23 Iuniu 1897.

Tuliu Roșescu,
protopresbiter.

---

[98] 2—3

CONCURS.

Pe basa ordinului Preaven. Consistoriu archidiecesan din 28 Maiu 1896 Nr. 3058 B., prin acésta se escrie concurs pentru întregirea postului de paroch în parochia de clasa III Bărăști protopresb. gr. or. român al tractului Hațeg, cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Tel. Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post dau suma de 398 fl. 07 cr. v. a.

Doritorii de a ocupa acest post, au a-și așterne suplicele concursuale instruite conform normelor în vigóre, până la terminul sus indicat la subscrisul oficiu protopresbiteral, — în Petroșeni.

Concurenții sunt poftiți, ca sub durata concursului, sĕ se presenteze odată în comună, în o Duminecă séu sĕrbătóre, spre a se face cunoscut personal poporului și sĕ predice.

Bărăști, la 18 Iuniu 1897.

În conțelegere cu oficiul protopresbiteral concernent.

Georgiu B. Reitescu, președ. com. parochial.
Avram Popa, notariu.

Vidi.

Avram Stanca,
adm. protopresb.

Nr. 108/897 kzgb. [99] 2—2
V.

CONCURS.

Comisiunea economică a comitatului Sibiiu publică, că sunt de a se conferi deocamdată pe anul școlar 1897/8 *3 stipendii,* și anume, unul de *600 fl.* și dóue de câte *100 fl.* la elevi dela vre-una școlă specială de economie din patrie.

La stipendiul de 600 fl. pot concura numai atari competenți, cari voesc sĕ frecuenteze academia agricolă din Magyar-Ovár, éră la cele de câte 100 fl., atari, cari voesc sĕ frecuenteze școla agricolă din Mediaș séu altă școlă analógă din patrie. Asemnarea stipendiilor conferite se face numai după producerea documentului despre primire în institutul numit.

Concurenții, cari în tot casul trebue sĕ aparțină acestui comitat, au sĕ-'și subștérnă rugările provĕḑute cu documentele despre studiile lor teoretice și practice și despre indigenat **până în 15 August st. n.** la 2 óre p. m. la vice-comitele comitatului Sibiiu ca presìdent al comisiunei economice.

Sibiiu, în 13 Iuliu 1897.

Reissenberger m. p.,
vice-comite.

Nr. 334/897. [92] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de paroch din parochia de clasa III. Gusu, protopresbiteratul Mercurei, se deschide concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Tel. Român“.

Dotațiunea împreunată cu acest post este în venite sigure 333 fl. 80 cr.

Reflectanții la acest post sunt avisați a-și așterne cererile de concurs instruite conform normelor în vigóre subsemnatului oficiu în terminul deschis.

Informațiuni mai de aprópe se pot lua dela președintele comitetului parochial séu dela oficiul protopresbiteral.

Dela concurenți se aștéptă a se presenta în o Duminecă séu sĕrbătóre la biserică, pe lângă observarea dispo sițiunei §-ului 18 din „Regulamentul pentru parochii“, spre a-'și arăta desteritatea în cântări și tipic, respective pentru a celebra și cuvênta.

Mercurea, la 13 Iuniu 1897.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Mercurei, în conțelegere cu comitetul parochial respectiv.

Ioan Droc,
protopresb.

Nr. 262/897 prot. [95] 2—3

Concurs repețit.

Pentru ocuparea vacantei parochii „Șard“ protopresbiteratul Sighișórei, se repețesce, conform Veneratului ordin consistorial, concursul cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch, dau suma de 358 fl. 59 cr.

Informațiuni mai detaiate despre starea acestei parochii se dau la subsemnatul oficiu protopresbiteral, eventual la comitetul parochial concernent.

Concurenții au a-și așterne cererile concursuale instruite conform normelor în vigóre în terminul deschis subsemnatului oficiu protopresbiteral, avênd a se presenta sub durata concursului în vre-o Duminecă séu sĕrbătóre în biserica din respectiva comună bisericéscă spre a-și arăta aptitudinea în cele rituale.

Sighișóra, 25 Iuniu 1897.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Sighișórei, — în conțelegere cu comitetul parochial concernent.

Dimitrie Moldovan,
protopresbiter.

Nr. 255 protopresb. 1897. [96] 2—3

CONCURS.

Pe basa resoluțiunei consistoriale din 6 Maiu 1897 Nr. 2682 Bis. prin acésta se escrie concurs pentru ocuparea postului de paroch în parochia de clasa a III a Alma, protopresbiteratul Mediașului, cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Venitele împreunate cu acest post dau suma de 552 fl. v. a. anual.

Informațiuni mai deaprópe despre starea parochiei se pot primí dela oficiul protopresbiteral și dela comitetul parochial.

Reflectanții la acest post au a-'și așterne petițiunile lor instruite conform legilor în vigóre până la terminul prefipt subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Mediașului în conțelegere cu comitetul parochial respectiv.

Mediaș, 21 Iunie 1897.

Romul Mircea,
adm. protop.

Nr. 172. [97] 2—3

Concurs repețit.

Pentru ocuparea vacantei parochii de clasa a III-a din Malomfalĕu, tractul ppresbiteral al Murĕș-Oșorheiului, — se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch sunt cele stabilite în ședința sinodului acestei parochii la 2 Martiu 1893, cari dau un venit anual de 428 fl. v. a.

Informațiuni se vor lua la fața locului și la subsemnatul protopresbiter.

Competenții își vor așterne cererile lor concursuale instruite în regulă (Stat. org. §. 13, Reglment pentru parochii §. 15 și 17) la subsemnatul oficiu protopresbiteral.

M.-Oșorheiu, 19 Iuniu 1897.

Oficiul ppresbiteral gr.-or. al M.-Oșorheiului în conțelegere cu comitetul parochial din Malomfalĕu.

Nicolau Manegulțiu,
ppresbiter.

Nr. 13753/1897 sz. [103] 1—1

Publicațiune.

Pentru asigurarea reconstruirei podului Nr. 4 aflător pe drumul municipal Daia-Vurper-Nocrich se va ținea **în 30 Iuliu 1897 la 10 óre a. m.** în sala mică din palatul comitatens o pertractare cu oferte închise.

Doritorii de a întreprinde acésta lucrare sunt provocați, sĕ-și substernă ofertele referitóre la intreprinderea efectuirii acestei lucrări *până la órele 9 a. m.* a ḑilei fixate, la vice-comitele comitatului. Oferte întrate mai târḑiu nu se vor considera. Ofertele trebue sĕ fie închise, séu sigilate și provĕḑute cu vadiul de 5% computate după suma preliminată cu 1857 fl. 47 cr.

Operatul technic și condițiunile referitóre la lucrarea din cestiune se pot vede la oficiu de construire reg. ung. din Sibiiu în órele de oficiu.

Sibiiu, în 19 Iuli 1897.

Reissenberger,
vice-comite.

Librăria Tipografiei archidiecesane

recomandă publicului român iubitor de cele religióse următórele

cărți bisericesci:

Acaftist bogat, legat fl. 1.25 fin legat . . . . fl.	1 60
* **Acaftist bogat,** simplu legat 60 cr. frumos legat 70 cr. in piele legat fl. 1.60 . . . . „	2.20
* **Apostol,** legat. . . . . . „	5.75
Biblia ilustrată, Testam. vechiu și nou, nelegată fl. 10 legată. . . . . „	15.—
* **Carte de rugăciuni,** pentru tinerime, legată . . . . „	—.15
Chiriacodromion, nelegat fl. 10, legat . . . . „	12.—
Evangelia, nelegată fl. 8, legată fl. 12, fin legată fl. 18, în catifea roșie . . . . . . „	56.—
Hirotonier, pentru sfințirea de preoți, nelegat . . . . „	2.—
Icóna Evangeliștilor, pe hârtie . . . . „	—.50
Icóna celor 3 Ierarchi, pe hârtie . . . . „	—.30
Molitvelnicul bogat, nelegat fl. 4.30, leg. fl. 5, fin leg. fl.	5.50
Octoichul cel mare, nelegat fl. 17, legat . . . . „	20.—
Octoichul mic, nel. 60 cr., legat 80 cr., fin legat . . . „	1.20
* **Octoichul mic,** legat. . „	—.75
Orologion, (ciaslov), nelegat 60 cr., legat 70 cr., fin legat „	1.20
Patima și mórtea D-lui Iisus Christos în versuri și icóne, legată . . . . . . „	1.—
Penticostariul, nelegat fl. 8, legat. . . . . „	10.—
Psaltirea proorocului David, legată 60 cr., fin legată „	1.—
Rênduéla la sfințirea bisericilor, neleg. fl. 2, leg. „	2.50
Testamentul nou, nelegat „	1.—
Têlcul Evangeliilor, nel „	1.—
Triodul cu Strajnicul, nelegat fl. 20, legat . . . . „	25.—

Asemenea procură Librăria archidiecesană la comandă ori-ce cărți bisericesci apărute în- și afară de patrie, pe lângă cele mai modeste provisiuni.

Notă: Cărțile însemnate cu * sunt tipărite cu litere latine.

Redactor prov. Gavriil Hango.

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 76. Sibiiu, Sâmbătă, 12/24 Iuliu 1897. Anul XLV.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
la „Tel. Rom.“ într'una cu suplementul „Fóia Pedagogică“
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strěinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuě ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Reuniuni ortodoxe.

III.

(*) Pentru-ca cetitorii nostri sě fie perfect lămuriţi asupra importantei chestiuni, nu ne este ertat a trece cu vederea raportul în care au sě intre aceste reuniuni cu organismul nostru bisericesc.

Din cele de pănă acum expuse reiese la evidenţă, că noi cerem o organisare pe tótă linia, şi anume: o organisare absolut independentă de organisaţiunea nóstră pe terenul bisericesc, cum este ea înscrisă în lege şi pusă în practică prin cunoscutul „Statut organic“.

Ceea-ce voim noi este, că viéţa nóstră confesională sě nu mai rěmână avisată exclusiv la cadrele acestui statut, ci alăturea cu întocmirile de pănă acum, sě pornéscă a funcţiona şi fertiliza *şi* organe de altă natură.

Cerem noue grupări, cari cu diferite mijlóce sě tindă la aceeaşi ţintă.

Zidul din giurul bisericei va fi puternic şi resistent, numai când va fi compus din tóte soiurile de material necesar.

Aici e la rênd a sta puţin de vorbă cu aceia, cari opinéză, că disposiţiile statutului nostru organic *ajung* la apărarea bisericei.

E fără îndoială, că statutul nostru este o genială lucrare şi pentru biserica nóstră cea mai fericitóre lege.

Este un tesaur, care în ochii tuturor duşmanilor nostri este un spine. E recent încă în memoria nóstră faptul, că ministrul preşedinte a hulit acest statut şi a blăstěmat aprópe pe predecesorii sěi, cari au fost atât de imprudenţi de au votat pe séma Valachilor ortodoxi o astfel de lege.

Ori cât ar fi însě de excelentă constituţia nóstră bisericéscă, ori cât de pětrunḑětóre ar fi în corpul confesional ramificaţiile acestei constituţii, — ea totuşi n'a produs în tóte direcţiile resultatele ce le-am dorí.

Lipsesce încă intimitatea între credincioşi şi lipsesce înainte de tóte entusiasmul pentru chestiuni confesionale, lipsesce dorinţa de propăşire.

Dar aceste nici nu se pot impune prin lege, ci înşişi credincioşii trebue sě-şi deie samă de ele.

O lege, fie ea cât de salutară şi fie aplicată în modul cel mai just, totuşi ajunge la urma urmelor în posiţia de a nu fi pe deplin satisfăcětóre şi de a avea trebuinţă de complectare, de apendice.

Ér complectările aceste, — ce cred cetitorii nostri, cine are sě le îndeplinéscă în casul acesta?

Evident, reuniunile de cari ne ocupăm.

Pentru-ce?

După cum am accentuat, la munca acésta, pentru ca sě ducă la bun sfîrşit, trebue sě se angajeze tóte elementele din corpul nostru confesional. Conlucrarea în reuniuni deci are sě fie cu mult mai strînsă, mijlócele cu mult mai vitale şi mai positive, ér scopurile mai imediate, decât la conlucrarea, cum este ea prescrisă în statut şi necesară în felul ei.

Mai vine socotită şi altă împregiurare. O mişcare confesională de felul cum noi o cerem, ar fi o mişcare de jos în sus, dela popor, mireni inteligenţi, preoţi pănă la prelaţii bisericei. Ar fi deci o mişcare perfect corespunḑětóre cu firea constituţională a bisericii nóstre. Biserica nóstră repudiază ori-ce mijloc absolutistic pentru întărirea sa, — este însě o datorinţă a massei credincioşilor, ca înşişi sě ocrotéscă binele bisericei, care la rêndul ei, atâta dar a revěrsat asupra-le.

Aici nu putem în de ajuns sě reprobăm şi înfierăm procedeul acelora, cari merg atât de departe în desinteresul lor, încât se abstrag dela tóte sarcinile ce interesul bisericei li'le impune, şi cari sub greutatea unei false emancipări, şi spoiţi numai în ale culturei, socot, că de binele bisericei numai *preoţii* au sě se îngrijéscă şi *forurile superióre bisericesci.*

Da, preoţii, forurile bisericesci şi prelaţi nostri îşi sciu împlinì misiunea, însě atunci, când au pe ce sě se razime.

Insě veleităţi de aceste au existat întotdéuna şi există şi la alte confesiuni.....

Fiind-că astfel de anomalii se spulbera numai prin o sinceră însufleţire, fiind-că însufleţirea acésta în cadrele disposiţiilor provědute în amintitul nostru statut nu se póte desvolta în měsura recerută de lipsele actuale ale bisericei, — trebue deci sě recurgem la alte remedii, la grupările în felul cum le-am cerut noi, la însoţiri absolut independente de constituţia bisericéscă, *cari cu acésta stau în legătură numai întru cât au sě represinte acelaş scop.*

Ori-cât ar fi de maştere legile ţerii nóstre, ori-cât ar fi de capritiósă měsura cu care se měsură dreptatea unei séu altei naţionalităţi, unei séu altei confesiuni, — ele totuşi îngăduie grupări de felul cum noi le cerem.

Am věḑut dór, că papistaşii au vreo 500 de reuniuni, tóte pe temeiu confesional, organisate cu statute aprobate din partea competentelor foruri politice.

Am věḑut, că aceste reuniuni stau cu forurile bisericesci în legătură, numai întrucât patronii sunt de regulă prelaţii bisericei.

Am věḑut, că după caracterul lor aceste reuniuni sunt:

1. *Reuniuni scientifice, literare şi culturale.*
2. *Reuniuni de lectură.*
3. *Reuniuni sociale* (de industriaşi, cântări etc.).
4. *Reuniuni de caritate* (pentru înfrumseţarea bisericilor, pentru ajutorarea bolnavilor, reuniuni de femei).
5. *Reuniuni pentru promovarea intereselor materiale ale bisericei,* (reuniuni de înmormêntare, însoţiri pe acţii; însoţiri de consum, de temperanţă şi altele.)

Reuniuni de noima acestora deci, cari tóte au de scop, de a muncí în interesul confesiunei, nu sunt oprite de legile ţerii. Deşi nóue ca Români *ni se vor face mai multe greutăţi,* — respinşi totuşi nu credem că vom fi. Ar urma ca cele papistaşe sě le desfiinţeze şi înfiinţarea altor reuniuni papistaşe guvernul sě nu mai îngădue. Una ca asta însě nu se va întêmpla.

Scim, că ori-ce organisare a nóstră pe basă naţională este oprită, că prin ucazul lui Hieronymi s'a dat o lovitură capitală mişcării naţionale, încât conducătorii de odinióră stau astăḑi neajutoraţi şi nedestoinici de a restabili drepturile naţiunei.

Organisarea nóstră pe base confesionale, în reuniuni ortodoxe cu statute şi cu scopurile indigitate, este admisă şi va fi admisa întotdéuna, căci acest firesc drept al bisericei, acéstă pretensiune a bisericei faţă de stat, va fi întotdéuna susţinută şi apărată din partea acelor prelaţi şi ocrotitori ai bisericei, cari îşi ţin de datorinţă a le apěra.

Sě ne adunăm deci prin tóte părţile, sě ne creăm numai statute, sě le înaintăm spre aprobare şi sě pornim muncă diferită pentru ajungerea unui scop: *întărirea bisericei nóstre naţionale-ortodoxe.*

Aceste am avut de-ale pune la inimile cetitorilor nostri.

Dorim sě fim cetiţi şi înţeleşi, ca bunele nóstre intenţii, bune resultate sě aibă. Cu drag deschidem colónele foii nóstre ori cui ar dorí sě discute mai în aměnunt şi care are ceva nou de spus asupra chestiunii acesteia.

În curênd vom da şi unele lămuriri cu privire la drepturile nóstre de întrunire şi de însoţire, pentru-ca cei ce ar dorí sě între în intenţiile nóstre, sě fie în deajuns orientaţi.

Politică internă.

Din parlament. In şedinţa din 21 Iulie a făcut Bánffy propunerea cu privire la prelungirea cu o óră a duratei şedinţelor. Primul, care a cerut cuvêntul, pentru a combate propunerea, a fost *Kossuth* Ferencz. El vede în propunerea făcută tendinţa guvernului de a exhauria oposiţia şi de a făuri o astfel de forţă parlamentară, cu ajutorul căreia oposiţia sě fie făcută imposibilă. Corectă e procedura acésta după pilda Austriacilor? Corectă e îndeosebi atunci, când oposiţia a pornit rěsboiu în contra unui proiect de lege, care şi în comisie a fost primit cu o maioritate de numai un vot, lipsind doi membri ai oposiţiei? Guvernul n'a făcut chestie de princip şi de partid din proiectele de lege acum combătute şi cu tóte aceste le susţine cu cerbicie: óre nu este acesta principiul *sic jubeo*? Oratorul continuă apoi a arěta deosebirea cea mare ce este, veḑi dómne, între felul cum obstruéză oposiţia parlamentului magiar şi între scandalele din Reichsrathul austriac şi pretinde în consecinţă, ca guvernul sě ţină cont de împregiurarea, că minoritatea are dreptul de a-şi ridica *veto* al seu. Face la sfîrşit contra-propunerea, ca şedinţele casei sě se ţină şi de aci înainte timp numai de 4 óre.

In numele partidului poporal vorbesce abatele *Molnár* János. El n'ar fi în contra propunerei, căci nu se referă la chestii, cum sunt trenurile vicinale şi altele, — însě este convins, că obstrucţia de pănă acum nu este de natura aceea, ca sě reclame restricţiuni. Propune, ca din partea casei sě se trécă preste propunerea presidentului Bánffy simplaminte la ordinea ḑilei.

Apponyi constată, că discuţia se învêrte în giurul duor chestiuni de greutate politică şi economică. Prin un proiect se tinde la exploatarea Ungariei în favorul Austriei, prin celalalt la nimicirea unui mijloc, care fie-cine îl socóte de cel mai preţios tesaur, la nimicirea libertăţii de presă. Minoritatea a combătut în mod demn aceste tendinţe ale guvernului, ér guvernul vine şi voiesce acum sě aplice astfel de měsuri, cari sunt în dauna morală a parlamentarismului. Ar trebui deci căutată o cale mijlocie, cale de împăciuire, şi acésta s'ar puté găsi în felul acela, ca pentru fie-care sě resulte — un favor. Şi acésta nu se póte decât în felul acela, ca partidul guvernului sě-şi retragă proiectul, care restrînge libertatea presei. Atunci şi oposiţia ar ceda.

Apponyi recunósce mai departe, că realisarea voinţei maiorităţii este în ultima analisă o lege a vieţii parlamentare. O lege, însě nu legea supremă, — căci suprema lege este validitarea liberă a voinţei naţiunei şi influinţa acesteia nu numai la alcătuirea legilor, dar şi la modul de guvernare. „*Insě cum stăm astăḑi cu manifestarea voinţei libere naţionale: nu doresc sě mě ocup acum, căci n'aş voì sě dau ansă la deslănţuirea pasiunilor*“. Consimt cu aceea témă, *că suntem pe cale a prescurta pe toţi cetăţenii ungari în garanţiile libertăţii şi ale siguritătii*‘, ...

Este în contra propunerei lui Bànffy.

Din partidul guvernului vorbesce contele *Tisza* István, căutând a zeflemisa pe Apponyi. El este deadreptul în contra condiţiilor ce le propune Apponyi pentru împăciuire. Acesta n'ar fi compromis, dacă am omite §-ul al 16-lea, ci o tomnélă egală cu depunerea armelor din partea majorităţii“. „Deşí aş dorí mult, nu cred peste tot, ca între noi sě se încheie vre-un compromis“.

Hentaller: Sě ne luptăm deci!

Meszlényi Lajos: Dacă poftiţi d-vóstrě, fie deci rěsboiu între noi!

Mai vorbesce încă *Sima* Ferencz în contra propunerei ministrului president.

Nu se va încheia compromis! Miercuri séra s'au întrunit în o conferinţă, de mult neobicinuită, corifeii tuturor partidelor, pentru a găsí calea mijlocie prin care s'ar pune capět şedinţelor iritate şi ar puté rěmânea împěcate tóte partidele. Conferinţa a presidat-o Szilágyi Dezső, presidentul casei, care prin purtarea sa calmă în timpul din urmă ş'a dobêndit tot mai mult simpatiile oposiţiei. Punctul de vedere al oposiţiei l'a desvoltat deputatul Györi Elek, care a vorbit în sensul expunerilor lui Apponyi, cerênd în schimb pentru încetarea obstrucţiei şi admiterea premiilor de zăchar, — abandonarea §-lui 16, resp. restituirea §-lui la comisie.

Ministrul Erdély daclară a nu puté primi o astfel de condiţie, din pricina, că acésta ar însemna o închinare a májorităţii înaintea minorìtăţii.

Rênd pe rênd mai vorbesc, fără a se înţelege, fără a convenì în păreri şi declinând fie-care dela sine responsabilitatea pentru cele ce vor urma.

Věḑênd Szilágyi, că stimabilii nu cad de acord, îi demite pe toţi, învitându-i aşi trage consecuenţele fie-care.

Tóte fracţiunile oposiţiei au ţinut după acésta fie care în parte şedinţe, în cari s'a referat despre cele petrecute la consfătuirea rěmasă fără resultat. Tóte au decis a purta şi mai departe lupta în contra proiectelor, şi anume cu tóte mijlócele posibile, sě încépă obstrucţie în stil mare.

Pentru-ca lupta sě pótă fi purtată mai cu succes, se vor nisuì, ca în proximul loc vacant de deputat, sě fie ales matadorul oposiţiei din sesiunile trecute, Ugron Gábor.

Tote foile oposiției îndémnă la luptă perseverantă în contra guvernului, care sĕ aducă cu sine séu căderea aceluia, séu o glorióră retragere. Procedura guvernului este taxată de fariseică; — partidul liberal s'ar fi demis în pertractări asupra unui eventual compromis, numai ca sĕ decline dela sine ori ce urmare, și sé arete, că bunăvoința i-a fost zădărnicită prin prea marea pretensiune a opoșiției.

Liberalii au ținut și ei o conferență, și în vorbirile lor au accentuat, că a sosit timpul pentru mĕsuri cât se póte de aspre, deocamdată pentru lungirea din nou adunatei ședințelor dietale.

Congresul sêrbesc. *Ședința dela 9/21* a fost mai bine cercetată de public ca cele precedente. Se credea adecă, că se va isca neînțelegere între congres și comisar la fixarea programului, și sfêrșitul va fi póte disolvarea congresului. După ce însĕ propunerea comisiei are sĕ se tipăréscă întâiu, și numai după doue ḑile va vení la desbatere, interesul a scăḑut mult față de ședința congresului, cu tóte că aceea alocurea a fost furtunósă, deórece radicalii făcéu patriarchului recriminări pentru pretinse violențe, dar presidentul totdeuna restabilea ordinea.

Ședința s'a început cu propunerea directorului școlar Arcadiu *Varogjoncsics*, care a pretins grabnica înființare a fondului de pensie pentru învĕțătorii sêrbi din Croația și Slavonia.

Profesorul Mih. *Stoiffics* a urgiat promulgarea raportului despre autonomia școlară. La interpelarea colonelului pensionat Simeon *Bogdanovici* pentru afacerile proselitistice romano-catolice din comuna Pogomchy, patriarchul a promis rĕspunsul pe atunci, când va primí informații despre starea lucrului. Plângerea aceluiași membru congresual pentru purcederea episcopului M. *Gruici* față cu un capelan, a îndrumat-o înaintea sinodului episcopesc, ca singur competent în afacere.

Intre patriarchul Brankovics și membrii radicali s'a născut o neînțelegere acută, când patriarchul a permis lui Slavko Militici sĕ discute asupra sentenței senatului școlar, care a detras dela doi credincioși din Vêrșeț dreptul electoral pentru lipsa consciinței bisericesci, — pentru-că asupra sentențelor meritorice ale tribunalului bisericesc congresul n'are voie sĕ desbată.

In urma atacurilor vehemente ale colonelului pens. Bogdanovici întreptate asupra protopopului I. Stekovici și episcopului M. Gruici, discuția asupra propunerilor comisiei a luat un chip agitat.

Comisia propune, ca afacerile ce vor veni sub desbatere, sĕ se împartă în dóue grupe, și înainte de tóte sĕ se alégă comisia permanentă congresuală, ca forul suprem administrativ bisericesc și numai dup'aceea sĕ se tranșeze propunerea senatului școlar despre întregirea salarielor învĕțătorilor dela școlele poporale, raportul despre activitatea comisiei actuale congresuale, revisia socotelilor fondurilor bis., mai departe raportul despre violarea autonomiei bisericesci. Intre lucrările legislatorice, la primul loc stă discuția asupra statutului organic bisericesc, apoi votarea de normativ pentru salarisarea parochilor, călugărilor și episcopilor.

Baronul Ioan Zsifkovici propune, sĕ se esmită o comisie de dóuĕḑeci, care sĕ redacteze un memorand despre tóte acele gravamine, pe cari autonomia bisericéscă sêrbă le-a îndurat dela promulgarea art. de lege IX. din 1868., și acela pe lângă schițarea împrejurărilor de acum ale bisericei sêrbe sĕ se substérnă în chip potrivit înaintea Maj. Sale cu umilita rugăminte, sĕ se îndure ca primul apărător al legii și dreptului, a lua sub scutul sĕu drepturile prin lege garantate ale vecinic credinciosului și loialului popor sêrbesc, și pentru sanarea acestor gravamine, mai departe pentru apĕrarea autonomiei naționale și bisericeșci asigurate poporului sêrb a crea garanția constituțională necesară.

Comisia pentru ordinea de ḑi, cu provocare la declarația comisarului, ca congresul cu delăturarea tuturor obiectelor sĕ iee sub desbatere statutul organic bis. și sĕ comunice cu comisarul ordinea de ḑi stabilită, propune, sĕ enunțe congresul, că nu póte sĕ satisfacă nici unei provocări a aceluia, pentru-că comisarul reg. conform capitolului 8. al statutului congresual nu are dreptul sĕ exercieze nici o înrîurire asupra desbaterilor congresuale, și sĕ împedece activitatea legală a congresului, și pentru-că congresul are dreptul, sĕ-și fixeze ordinea de ḑi.

Patriarchul Brancovics constată aceste dóue propuneri de atât de importante, încât acelea conform cu ordinea de ḑi întâiu trĕbuesc tipărite, și numai după patru ḑeci și opt de césuri pot fi luate sub desbatere.

După o discuție lungă asupra chestiei ordinei de ḑi, congresul a consimțit cu punctul de vedere al patriarchului, asupra căruia presidentul-patriarch n'a permis votare.

Ședința s'a ridicat la órele 2 după prânḑ.

Din România.

Rege și popor. Monitorul Oficial de Joi publică următorul manifest al Maiestății Sale Regelui Carol către poporul României:

Români!

In momentele de grele încercări, prin cari am trecut în timpul bólei periculóse a iubitului Meu Nepot, credinciosul Meu popor s'a strîns împrejurul Meu într'o singură gândire, înălțând rugi ferbinți către a Tot-Puternicul spre a salva viața Moștenitorului Tronului, chemat a lua într'o ḑi asupra sa marea și frumósa sarcină, încredințată Mie de națiune.

Impunĕtóre au fost manifestările de simpatie, mișcătóre doveḑile de adâncă compătimire, ce au pornit în aceste ḑile de restriște din tóte straturile sociale pănă și din cea din urmă colibă. Țéra întréga era în picióre, cuprinsă de un fior puternic, împărtășind îngrijirile Nóstre: gândurile se întunecau de amenințarea, că o muncă neîntreruptă de peste o jumĕtate de veac putea fi atât de greu încercată. Aceste simțeminte, isvorîte din inima caldă a poporului, acest avênt unanim în ceasul de primejdie pentru viitorul Statului, erau mângăerea cea mai dulce pentru Noi, o îmbărbătare nouă pentru Mine de a veghia necurmat asupra ursitelor României, pentru urmașii Mei un îndemn puternic de a se arăta tot mai vrednici de atâta iubire, de atât devotament.

Astăḑi, când sciința înaltă și hărnicia medicilor Țĕrii au curmat bóla și înviosat inimile Nóstre, îmi împlinesc cu veselie sânta datorie a mărturisì tuturor, că numai credința, cu care Ne-a înconjurat iubitul Meu popor, Ne-a putut ușura temerea în acele momente cumplite.

Adâncă și nemărginită este recunoscința, ce umple sufletul Meu, al Reginei și Principesei Maria pentru aceste duióse și nenumĕrate mărturii de iubire: ele au stabilit între țéră și tron legături noi și neperitóre. Cu toții eșim din acéstă încercare întăriți, Țéra mai încreḑĕtóre în viitor, ér Eu mai mândru de poporul Meu, care în aceste ḑile de desnădăjduire 'Mi-a rĕsplătit munca întregei Mele vieți.

Precum ne-au fost întrunite gândurile, asemenea ne întrunim acum rugile nóstre, înălțându-le către pronia ceréscă într'un avênt de recunoscință pentru deplina însănĕtoșare a Principelui moștenitor.

Ér Eu, pĕtruns până în adâncul sufletului Meu de o nesfârșită gratitudine, nu voiu înceta nici o ḑi de a chema binecuvêntările cerului asupra scumpei nóstre Românii și mult iubitului Meu popor.

Castelul Peleș, în 8 Iuliu 1897.

Carol.

MM. LL. Regele și Regina, împreună cu A. S. Principele Leopold de Hohenzollern, merg în fie-care ḑi la castelul Foișor spre vedea pe Augustul convalescent, pe lângă care petrece câte dóue óre.

Starea A. S. Regale Principele Ferdinand urméză a fi cât se póte de îmbucurătóre.

Alteța Sa petrece câte-va óre jos din pat; se simte bine, mai puternic și este vesel.

Turcia și România. Sub acest titlu L'Indépendance Belge publică următórea telegramă din Constantinopol:

Se desmint sgomotele cu privire la încheiarea unui tratat de alianță între Turcia și România.

Ministrul României a fost decorat pentru serviciile aduse cu prilejul negocierilor pentru încheierea unu *tratat de comerciu.*

De ale artei. Ministerul instrucțiunii publice a decis sĕ cumpere, pentru pinacotecele din Bucuresci și Iași, următórele tablouri și busturi:

Pentru pinacoteca din Bucuresci. — Statuele: Bustul Principelui Carol, de V. Brustolan, cu 200 lei; Micu (în marmoră), de Valbudea, cu 400 lei; Rittrato, de G. Vasilescu, 300 lei; total 900 lei.

Pentru pinacoteca din Iași. — Tablourile: Bătrêna, de V. Capidan, cu 150 lei; Exercițiu cu flautu, de V. Damian, 250 lei; O fată în cămașă, de G. Mărculescu, 300 lei; Natura mórtă, de d-na Zoe Stănescu, 140 lei; Un cap, de M. Gheorghiu, 150 lei; Un nemulțumit, de C. I. Petrescu, 130 lei; Struguri, de P. Șerbănescu, 120 lei; Un cap, de Tintorénu, 250 lei.

Tóte aceste tablouri și busturi au figurat la expoșiția artiștilor în viéță și represintă o valóre totală de 2.400 lei.

Monument găsit. „Epocei“ îi se scrie din Têrgu-Jiu: D. Polonic, arheologul trimis de ministerul instrucției în studii arheologice a descoperit Sâmbătă la Bumbesci, lângă T.-Jiu, sub ruinele cetății lui Traian, un monument de o lungime de doi metri și lărgime de un metru.

Monumentul este sfărîmat în mai multe bucăți, dar cu tóte acestea inscripția latină de pe el e aprópe intactă. De și monumentul nu este încă reconstituit, căci mai lipsesc câte-va bucăți, totuși din inscripție resultă, că el a fost cioplit de legionarii romani, sub privigherea directă a împĕratului Traian, ca semn, că la Bumbesci a fost așeḑată o parte a legiunilor.

D. inginer Polonic lucréză mereu cu 60 soldați la zidurile cetății romane, cu atât mai vîrtos, că o legendă populară spune, că acolo se află înmormêntată o comóră, — bogățiile luate de legionari din palatul de Sarmisegetuza, al regelui Decebal.

Ruinele sunt păzite ḑiua și naptea de soldați.

Noutăți.

Regele și regina Italiei, la învitarea împĕratului german va călĕtori în 3 Septembre la Hamburg, pentru a fi de față la manevrele de acolo.

⁂

Regele Sêrbiei după disolvarea scupștinei va călĕtorí la Karlsbad, unde va face cură în decurs de patru sĕptĕmâni.

⁂

Serbare poporală în Belgrad. În favorul inundaților din Sêrbia, sub patronatul reginei Natalia s'a arangiat sĕptĕmâna acésta o sĕrbare poporală în Belgrad, care a durat trei ḑile. În parcul „Kalimegdan“ au fost ridicate teatre și bazare de expoșiție. La serbare au participat regele Alexandru, guvernul sêrb, metropolitul, și societatea alésă din capitală. Séra orașul a fost iluminat. Sĕrbarea a adus un frumușel venit pentru alinarea miseriei inundaților.

⁂

Pentru inundați. La Anvers (Belgia) s'a constituit un comitet pentru a aduna fonduri spre a vení în ajutorul victimelor inundaților din România.

Acest comitet se compune din d-nii: baron Osy, pres. de onóre; G. Mendl; Arthur Morren, pres. al camerei arbitrale de grâne; I. van Put; Wĕgimont și d. Landau,

FOIȚA.

„Mĕsuratul oilor“.

(Din obiceiurile Românilor).

Ca sĕ-mi fac și eu o idee mai clară despre mĕsuratul oílor respective a laptelui, 'mi-am luat puțintel timp a descrie un obiceiu al românilor nostri de aici din „Valea Jiului“, la care am fost și eu învitat din partea poporenilor din Petroșeni, unde mĕ aflu actual în funcțiune.

Des de diminéță la 31 Maiu st. n., pe la óra 5 diminéța am plecat mai mulți deodată călĕri ca sĕ putem de timpuriu ajunge la locul anumit. În scopul sus amintit, am eșit pe un loc ce se numesce „Roșia“, după aceea am dat de alt dél și munte ce se chiamă „Preluca“; nu ne-am mai dus mult, și étă, că pe la óra 11 a. m., am sosit în „Bou“ — așa se chiamă muntele unde ies ómenii cu oile. — Ací erau o mulțime de ómeni, mueri, copii, cari toți aștéptau timpul sosit, ca fie-care sĕ vaḑă cu ochii: cât lapte vor mulge dela oile lor, și cât vor da la mĕsurat

Tóte obicieurile 'mi-au fost pe plac, numai chiar unul nu, și adecă și acolo fiecare sătén îl vedéi cu plosca ori sticla pliná cu vinars din care gustau mereu. Și óre de lipsă era acela chiar acolo la munte unde apa e atât de bună și sănătósă? Óre de lipsă era vinarsul, când laptele cel bun și sănĕtos de óie era înaintea lui? Eu cred, că nu, măcar atunci sĕ-l fi lăsat păcatelor la jidov și sĕ nu mai spurce aerul cel atât de curat și bun cu astfel de otravă periculósă, care nu duce la fericire, ci la peire.

Pe la améḑi, după un Tatăl nostru și după o sântă cruce, fie-care, altul într'o parte, altul într'alta se așéḑă sĕ îmbuce ceva de améḑi și spre a-și astêmpăra fómea, căci de, după vinars le venea pofta și de mâncare. Asta ținù pănă pe la 1 óră, când deodată veḑi ciobanii, că încep a sosì cu oile, cari fac o larmă deosebită, unele după miei, altele din causa, că deabia aștéptau sĕ fie mulsĕ și ușurate de ugerul împetrit și plin de lapte.

După ce s'au băgat tóte în „strungă“, fie care proprietariu vine ací cu găléta spălată, fie-care se spală pe mâni, ér eu împreună cu cantorul am început „Tatăl nostru“, și ómenii ceilalți ne-au imitat cu toții. După aceea fie-care s'a așeḑat la locul lui de muls, ér în strungă erau vr'o 3 persóne cari dădéu după oi sĕ vie la muls.

Am observat, că cei mai sărăcuți, cari avéu oi mai puține, nici habar nu avéu de a se apuca de muls. Întrebându-i de motiv mi-au dat rĕspunsul, că ei nu voiesc sĕ rĕmână mai îndĕrĕt de cei cu oi mai multe, ci voiesc a găta deodată cu ei. Deci își petrecéu timpul chiuind, strigând, și mai spunênd câte o anecdotă de rîs, câte o glumă din bĕtrâni. Unii ḑicéu, că de aceea nu le mulg, ca sĕ se adune lapte mai mult la oi, ca se ajungă pe cei bogați cu mĕsura.

Vĕḑênd pe urmă, că se împuținéză oile celor bogați, s'au apucat și ei de muls, ca sĕ nu rĕmână pe urmă de tot. După ce s'a gătat cu mulsul, care ținú vr'o 4 óre, — căci le mulg încet de tot, ca se nu mai rĕmână lapte nímic în uger, — aduc mĕsura, care se numesce „*Cioiu*“ și cu acela încep a mĕsura la cei bogați mai întâiu, și tot așa până în fine. „Cioiul“ e din lemn și conține 3 deți de lapte, așa dară 7 cioiuri fac o gălétă, 7 găleți fac o védră, 7 vedre fac o cupă. Cupa e cea mai mare mĕsură la ei. Sunt mulți, cari fac câte o cupă aici, deórece au oi multe și ținute bine.

Ací am vĕḑut un lucru frumos și tare plăcut, care e tare de lipsă a-l șcí și publicul nostru dela alte sate, și adecă, cei cu oi multe mai dau și de pomană câte o gălétă de lapte la cei cu mai puține oi séu la cei, cari n'au oi.

Dacă se întêmplă sĕ iese la mĕsuratul oilor preotul și învĕțătoriul, cei bogați îi remuneréză, dêndu-le câte o gălétă de lapte ca cinste ori poménă, ca sĕ aibă noroc la ele și în viitoriu. Calea și ostenéla mea încă a fost remunerată fórte cinstit din partea locuitorilor săteni din Petroșeni, de unde numai a dóua ḑi diminéța am sosit acasă dela munte, ducênd cu mine cele mai plăcute suveniri.

Petroșeni, la anul 1897.

George Șandru,
învĕțător gr.-or.

De asemenea ziarul belgian „La Metropole“ publică un călduros apel în favorul inundaţilor, reamintind cu acéstă ocasie, că numeroşi negustori din Brăila au fost primii, cari au trimis prin consulul general român din Anvers o sumă importantă în profitul victimelor catastrofei din Corvillain.

* * *

Catastrofa dela Colomea. Din Lemberg se vestesce, că rudeniile baronului Kapri şi Odolszka etc., pretind dela căile ferate provinciale o sumă de 250,000 fl. pentru despăgubirea familiilor nenorocitelor lor victime.

* * *

Cererea pentru graţiarea lui Bartha, subscrisă de 200,000 de inşi s'a decis sĕ se înainteze la locul preaînalt prin contele *Zichy* Jenő. Contele Zichy a fost rugat pentru sĕvêrşirea afacerei. El a promis, că o va înainta, când Maiestatea Sa se va întórce din Ischl la Viena.

* * *

Universitate ruténă. Se confirmă scirea, că corporaţiunile şi societăţile rutene pregătesc o petiţiune cătră guvern, în care cer înfiintarea unei universităţi rutene la Lemberg, necorespundĕnd necesităţilor rutene singuraticele catedre dela universităţile din Lemberg şi Cernăuţi.

* * *

Un bărbat de stat Japonez la Viena. În metropola austríacă a sosit Mercuri din Roma, unul dintre cei mai fruntaşi bărbaţi de stat ai Japoniei, *Ito Hirobumi*. Hirobumi are 57 de ani, şi a mai umblat prin Viena la 1882. Are mari merite în reorganisarea politică a Japoniei. În dóue rênduri, odată cu prilegiul rĕsboiului cu China, a stat în fruntea guvernului iaponez. Scopul călĕtoriei lui este, sĕ studieze în chip temeinic organisaţiile şi stările politice din Europa.

* * *

Atentat în contra lui Edhem-paşa. Se depeşéză din Constantinopol, că la adresa lui Edhem-paşa a sosit un pachet, cuprindĕnd o maşină infernală. Când pachetul a fost desfăcut, maşina a explodat, rupênd braţul stâng al paşei.

* * *

Ministrul de comerciu pentru copiii de Sĕcui. Foile unguresci ne spun, că ministrul de comerciu a luat nóue dispositiuni pentru a ferí pe copiii sĕcui de emigrare, şi pentru a-i face industriaşi în Ungaria. A provocat adecă ministrul pe industriaşii din Dobriţin, Arad şi Seghedin sĕ aplice de învĕţăcei tot copii de Sĕcui. Le-a dat apoi copiilor favorul de a călĕtorí gratis, şi le-a promis, că cu prilejul înaintării lor de calfe, le va distribuì premii.

* * *

Casa lui Starcevici sub licitaţie. Ne aducem aminte, că Croaţii ridicaserĕ conaţionalului lor, înflăcăratului croat *Starcevici* o casă, în care conducĕtorul lor ajuns la adânci bátrâneţe sĕ-şi petrécă restul ḑilelor. Cu mórtea lui, casa a moştenit-o fiul sĕu, advocatul Mile Starcevici. Acesta a provocat acum societatea Cyrill-Method sĕ facă disposíţii pentru cumpĕrarea casei, décă nu voiesce, ca aceea sĕ ajungă în mâni private. Décă societatea nu va voí sĕ o cumpere, va fi nevoit sĕ o vêndă el prin licitaţie, pentrucă în loc de a-i aduce venite, el trebue încă sĕ suprasolvéscă anual pentru ea.

* * *

Un oraş bântuit de cutremur de pămênt. *Laibachul* este oraşul nenorocirilor, care în nenumĕrate rênduri a fost îngrozit de cutremurul de pămênt. Mai ḑilele trecute încă a adus în grózā pe locuitori un puternic cutremur întêmplat în pomenitul oraş, în urma căruia locuitorii mai cu dare de mână se pregătesc sĕ emigreze, şi sĕ se aşeḑe în Graz şi în alte oraşe.

* * *

O nóuă catastrofă pe linia ferată. Ciocnirile de tren sunt la ordinea ḑilei. Duminecă după prânḑ a avut loc una în *Francensbad*. Dóue trenuri de persóne, cel din Bavaria cu cel din Lenchsterad s'au isbit deolaltă cu atâta vehemenţă, că trei vagóne s'au sfărâmat bucăţele şi locomotivele s'au deteriorat. Şépte pasageri au fost grav răniţi.

* * *

Invitare. Inteligenţa română din Hodac-Ibănesci şi Jur, Vĕ invită cu tótă onórea la petrecerea de vară, care se va arangia Duminecă, la 1 August st. n., 1897 în şcóla gr.-or. din Hodac. Începutul la 4 óre p. m. Preţul intrărei: de persónă 1 fl., în familie de persónă 80 cr. Suprasolviri se primesc cu mulţămită, venitul curat e destinat pentru ajutorarea şcolarilor miseri. N.B. Prea stimaţii participanţi sunt avisaţi la provisia proprie cu de ale mâncării. De cuartire şi beuturi bune se va îngrijí comitetul.

* * *

„Transilvania“ organul „Asociaţiunei transilvane“, pe luna Iunie şi Iulie are următorul cuprins: Casă naţională. — Din istoria băilor, de Dr. G. Vuia. — Avram Iancu, biografie de Iosif Sterca Şuluţiu de Cărpeniş. — Sciinţă, literatură şi artă: „Agrologia séu agricultura generală de Dr. George Maior, prof. la scóla centrală de agricultură în Ferĕstrău“. — Băile alcaline-muriatice dela Sângeorgiul român. — Astra: Programa şcólei civile de fete a Asociaţiunii şi examenele dela finea anului seolar 1896/7. — Casă naţională. — Din public — Partea oficială. — Apel. — Procese verbale din şedinţa comitetului „Asociaţiunii transilvane pentru literatura română şi cultura poporului român“ ţinută în Sibiiu la 13 Maiu şi 10 Iunie 1897 n. — Conspectul membrilor cari şi-au achitat taxele în cuartalul II 1897.

Condiţiuni de primire

în şcóla civilă de fete şi internatul Asociaţiunei.

Pentru primire în scóla civilă se cere atestat despre absolvarea claselor şcólei elementare, séu atestat despre clasa corespundĕtóre premergĕtóre dela o altă scólă de categoria şcólei civile. In lipsa unui astfel de atestat, séu pe lângă atestat dela şcóle de altă categorie, primirea se face pe basa unui examen de primire, conform ordinaţiunei ministeriului regesc-ungar de culte şi instrucţia publică, dto 11 August 1887, Nr. 29000.

Inscrierile pentru anul şcolar 1897/8, se fac din 1—6 Septembre a. c. stil nou.

Examenele de emendare se ţin în 3., ér cele de primire în 4 Septembre c. n.

Prelegerile se încep în 6 Septembre c. n.

Didactrul e fixat cu 2 fl. v. a. pe lună, şi pentru elevele, ce întră prima dată în acéstă şcólă, o taxă de inmatriculare de 2 floreni v a.

Pentru elevele cursului complementar, provĕḑut în § 6 din statut, didactrul este de 2 fl, pe lună, şi la prima inscriere taxa amintită de inmatriculare.

Elevele, cari voesc sĕ fie primite în internat, fie eleve ale scólei civile, séu ale şcólei elementare a reuniunii femeilor, au sĕ se însciinţeze de timpuriu, în tot casul înainte de inceperea anului scolastic, prin părinţi séu tutori la direcţiunea şcólei, pentru a putea face dispositiunile necesare. Taxa internatului e de 200 fl. v. a. pe an, plătiţi înainte în dóue séu cel mult patru rate. Cărţile trebuinciόse, materialul de scris, de desemn, de lucru de mână, se înţelege, nu sunt cuprinse în taxa amintită, ci cheltuelile reclamate în acéstă privinţă se pórtă de părinţi, în tocmai precum tot de dênşii se pórtă cheltuelile pentru îmbrăcaminte şi încălţăminte, pentru instrucţiune în musica instrumentală şi în limba francesă.

Taxele pentru instrucţiunea în piano sunt de 2 categorii:

a) dacă o elevă voiesce sĕ iee órele singură, se computā la 2 óre pe sĕptĕmână taxa de 9 fl.*) pe lună; dacă 2 eleve împreună iau instrucţiune în aceeaşi óră, taxa sĕ computā la 2 óre pe sĕptĕmână cu 6 fl.*) de elevă; séu

b) dacă o elevă voiesce sĕ iee órele síngură, sĕ computā la 2 óre pe sĕptĕmână taxa de 6 fl.*) pe lună; dacă se întrunesc 2 eleve în aceeiaşi óră, taxa se computā la 2 óre pe sĕptĕmână cu 3 fl.*) pe lună de elevă.

Pentru instrucţiunea în limba franceză câte 2 óre pe sĕptĕmână, se computā pe lună câte 1 fl. de elevă.

Tóte taxele se plătesc direcţiunii scolare, care remuneréză pe instructori.

Elevele din internat, afară de scólă, au în fie-care ḑi anumite óre de conversaţiune, în limba franceză, maghiară şi germană. Pe lângă aceea ele se prepară şi-şi învaţă lecţiunile sub conducerea şi cu ajutorul directórei şi al guvernantelor, şi în ori-ce altă privinţă se împărtăşesc de cea mai părintéscă îngrijire şi conducere.

Elevele, cari voiesc sĕ fie primite în internat, mai au sĕ aducă cu sine: o saltea, un covoraş la pat, 2 perini, 4 feţe de perini, o plapomă séu ţol de coperit, 4 ciarşafuri (linţoluri, lepedee), 6 ştergare, 6 servete, apoi perie de dinţi, săpun şi 2 pepteni, care tóte rĕmân proprietatea elevei. Afară de acestea, schimburile de trup şi albiturile, câte $1/2$ duzină din fie-care, ciorapi şi fuste de colóre închisă şi batiste (marămi) câte 1 duzină, un parapleu şi încălţămintea trebuinciósă. Cât pentru toalete nóue, părinţii şi tutorii sunt consiliaţi a nu face de acestea pentru copilele lor, căci pentru a obţinea o uniformitate în îmbrăcăminte pentru tóte internele, acele toalete, cu preţuri moderate, se fac aici prin îngrijirea direcţiunii internatului. Strîns de uniformă se ţin: o haină, dóue şurţe în forma unei haine, o pălărie de érnă şi una de véră, cari necondiţionat au sĕ se facă aici şi cari preste tot vor costa 16—22 fl. v. a.

Doritorii de a avea „Statutul de organisare“ precum şi „Regulamentul intern“ al şcólei, „Regulamentul pentru cursul complementar“ şi „Regulamentul ministerial pentru examenele publice, private, supletorii şi de emendare“, le pot primi dela direcţiune pentru câte 10 cr. unul. Tot dela direcţiune se póte primi pentru 1 fl. şi „Monografia“ scólei, în care pe lângă istoricul institutului, se află descris edificiul şcólei şi al internatului în tóte amĕnuntele lui.

Sibiiu, în Iuliu 1897.

Direcţiunea
şcólei civile de fete cu internat.

PARTEA SCIENTIFICĂ ŞI LITERARA.

Divorţiul în biserica ortodoxă-rĕsăriténă şi cea rom.-catolică,

de

*Dr. Remus Roşca.**)

Căsătoria este condiţiunea nealterabilă a existenţei şi susţinerii némului omenesc. Astfel considerând însemnătatea căsătoriei, e uşor de explicat: de ce omenimea din cele mai vechi timpuri şi până în ḑiua de astăḑi s'a ocupat şi se ocupă cu regularea acestei instituţiuni, şi, referitoriu la condiţiunile esenţiale pentru încheierea căsătoriei, conform gradului de desvoltare cultural şi moral, istoria popórelor ne şi arată, că regularea s'a făcut când într'o formă mai corectă, mai exactă şi mai corespunḑĕtóre fiinţei şi meniţiunii omenesci, când într'o formă mai puţin corĕspunḑĕtóre, nelipsind nici aberaţiunile cele mai mari în acésta privinţă.

Aşa se explică, pentru-ce cu privire la esenţa, la notele caracteristice ale căsătoriei, în diferite timpuri, la diferite popóre şi la diferiţi învĕţaţi aflăm diferite definiţiuni despre căsătorie.

Un adevĕr însĕ este mai presus de ori-ce îndoélă, că la tóte popórele, chiar şi la cele mai inferióre în cultură, căsătoria s'a considerat de un act important, împreunat cu anumite consecuenţe, pentru aceea îndeplinirea lui s'a legat de anumite forme, ca astfel şi prin forma exterióră sĕ i-se dee timbrul sĕrbătoresc.

Popórele mai desvoltate şi mai înaintate în cultură pe lângă perfecţionarea formelor exterióre, de cult, au normat acest raport social şi pe cale legislativă, mai ales în ce privesce consecuenţele naturale ale căsătoriei, consecuenţe, cari privesc familia şi ereditatea.

Prin rescumpĕrarea némului omenesc prin Mêntuitoriul nostru Iisus Christos şi prin descoperirea principiilor de credinţă şi morală de un adevĕr etern, tóte basele vieţii omenesci s'au format după anumite precepte mai clare şi mai sublime, şi biserica creştină a cuprins şi statorit învĕţăturile sale în anumite forme concrete, dogme. Taina căsătoriei este şi ea cuprinsă între dogmele bisericei, şi pentru-ca tema nóstră sĕ o putem mai bine clarifica, înainte de tóte trebue sĕ vedem: ce e căsătoria?

Căsătoria este *taina legei celei nóuĕ*, în care se *binecuvêntă legătura însoţirei pentru tótă viéţa* a *unei persóne bărbătesci* şi a *unei persóne femeesci*, înaintea *preotului*, după data *promisiune* despre *dragostea împrumutată* până la mórte, cu urmările acestei însoţiri, cari sunt: *nascerea* şi *crescerea copiilor*.

Abstrăgênd însĕ dela caracterul dogmatic al căsătoriei, căsătoria se póte defini şi ca:

Însoţirea pe întréga viéţă, a duor persóne de gen deosebit, pentru bunăstarea şi fericirea reciprocă, şi pentru nascerea şi crescerea copiilor.

Din aceste definiţiuni, cari, în ce privesce raportul căsătoriţilor între sine, nu difer una de alta, este evidentă partea obligaţională, de unde se şi explică împrejurarea, că la popórele neculte, căsătoria se încheiă prin contract, bărbatul îşi cumpĕră muerea, ca pe o marfă óre-care. Căsătoria însĕ cu tóte acestea diferă esenţial de ori-ce raport de contract prin aceea, că la regularea raporturilor conjugale, punctul cardinal este partea morală, deóre-ce numai prin ea póte corespunde căsătoria scopului ei înalt. Pentru aceea din cele patru forme ale căsătoriei séu vieţii conjugrle:

a) monogamia
b) polygamia
c) polyandria şi
d) promiscuitatea,

numai monogamia se póte accepta ca forma cea corectă a vieţii conjugale. Acésta se adeveresce şi prin împrejurarea, cà Dumneḑeu părechea cea dintâi de ómeni o a făcut: bărbat şi femee: „Bărbat şi femee i-au făcut pe ei“. (Fac. I. V. 27.) Că monogamia e forma de căsătorie cea mai adecuată meniţiunii omenesci, se justifică şi prin statistică, care ne arată, că la tóte popórele, proporţiunea între cele dóue genuri, cu unele neînsemnate abateri, rĕmâne cam aceeaşi; ér biserica creştină dela început s'a pronunţat pentru monogamiă, condamnând ori-ce altă formă a vieţii conjugale.

Biserica creştină, pe lângă că a acceptat forma monogamică a căsătoriei, totodată a declarat acéstă instituţiune de sântă, de taină, după-cum s'a accentuat mai sus, şi în privinţa acésta se pronunţă adese-ori mai ales evangelistul Mateiu şi apostolul Pavel. Acésta o a reclamat cu deosebire împrejurarea, că, atât Jidovii încreştinaţi, cât şi păgânii, cari au primit creştinismul, şi în privinţa vieţii conjugale au trebuit sĕ se desfacă de obiceiurile de mai nainte.

Luându-se de basă enunciaţiunile ss. evangelişti şi apostoli, biserica, în desvoltarea sa ulterióră, alăturea cu alte instituţiuni creştine a normat şi încheierea căsătoriei, dar în decursul timpului, precum şi în ce privesce alte instituţiuni, s'au desvoltat diferite păreri şi interpretări, cari au dus la împărecherea bisericei în mai multe confesiuni. Aşa şi în ce privesce căsătoria s'au ivit diferite păreri şi interpretări ale învĕţăturilor evangelice, biserica ortodoxă însĕ, care a căutat a păstra învĕţăturile fundamentale creştine în forma lor oríginală şi naturală, şi în punctul desfacerei căsătoriei, divorţiului, se deosebesce de biserica romano-catolică, care nu admite desfacerea căsătoriei.

În cele următóre vom căuta a documenta cum se póte justifica procederea bisericei ortodoxe rĕsăritene pentru desfacerea căsătoriei din punct de vedere

a) canonic,
b) al filosofiei dreptului, şi
c) al practicabilităţii.

(Va urma.)

Din public.*)

Mulţămită publică.

Ţinem a ne împliní o plăcută datorinţă, aducênd şi pe acéstă cale adênc simţita mulţumită a „Reuniunei române de agricultură din comitatul Sibiiului:“

a) Onorabilei Direcţiuni şi stimabililor acţionari ai Institutului de credit şi economii „Albina“ din Sibiiu, pentru ajutorul de fl. 100, votat pentru Reuniunea nóstră pro 1897 din cuota destinată spre scopuri culturale şi de binefacere;

b) Onorabilei Direcţiuni, cum şi onorabilei adunări generale a „Cassei de păstrare din Sĕlişte“, care a binevoit a trece amintita „Cassă de păstrare“ în şirul membrilor fondatori ai Reuniunei nóstre cu taxa de fl. 100, solvită în 5 rate anuale.

Fie, ca exemplul acestor Institute sĕ afle cât mai mulţi imitatori.

Sibiiu, 22 Iuliu n. 1897.

Comitetul central al „Reuniunei române de agricultură din comitatul Sibiiu“.

În absenţa d-lui president:

Dr. Aurel Brote, membru în comitet.
Victor Tordăşian, secretar.

Din care sumă 1 fl. se conteză pe lună institutului pentru susţinerea fortepianelor în stare bună.

*) Studiu extras din programa (XIII-a) institutului pedagogico-teologic din Sibiiu, anul şcolar 1896/7.

*) Pentru cele publicate în rubrica acésta redacţiunea nu este responsabilă.

Ad. Nr. pp. 338/897. [101] 3—3

Concurs repețit.

Pentru întregirea postului de paroch în comuna de clasa a III-a Someșfalĕu de lângă Cluș, prin acésta se escrie concurs repețit, cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post. dau un venit sigur anual de 402 fl. 25 cr. după cum s'au statorit în ședința din urmă a comitetului parochial, care a îmbunătățit venitul cu 34 fl., precum au fost arĕtat în concursul trecut.

Doritorii de a ocupa acest post, au a-și așterne suplicele de concurs subscrisului, pănă la terminul sus indicat.

Oficiul protopresbiteral rom. gr.-or. al Clușului în conțelegere cu comitetul parochial.

Cluș, 4 Iuniu, 1897.

Tuliu Roșescu,
protopresbiter.

Nr. 254. [100] 3—3

CONCURS.

În urma ordinului Preaveneratului Consistoriului archidiecesan dto 6 Maiu a. c., Nr. 2941 Bis: pentru întregirea parochiei de clasa a II-a, Loman, în protopresbiteratul Sebeșului, se publică din nou concurs cu termin de 30 de dile dela prima publicare în ḑiarul „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch dau suma de 606 fl. 50 cr., despre cari informațiuni mai deaprópe se pot primí dela comitetul parochial și oficiul protopresbiteral.

Concurenții au a-și așterne cererile concursuale instruite conform normelor din vigóre în terminul prefipt subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Sebeș, 27 Iuniu 1897.

În conțelegere cu comitetul parochial concernent, oficiul protopresbiteral al Sebeșului.

Sergiu Medean,
protopresb.

Nr. 712/897. [102] 3—3

CONCURS.

Neinsinuându-se la I-a și a II-a publicare a concursului de paroch în parochia de clasa a III-a Somartin, protopresbiteratul Agnitei, concurenți cualificați, prin acésta se publică pentru a 3-a óră concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post dau suma de 380 fl. 70 cr. v. a.

Doritorii de a ocupa acest post au sĕ-și înainteze cererile lor concursuali instruite conform legilor în vigóre în terminul deschis subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Nocrichiu, în 26 Iuniu 1897.

Oficiul protopresbiteral în conțelegere cu comit. par.

Nicolau Moldovan,
adm. protopresbit.

---

[98] 3—3

CONCURS.

Pe basa ordinului Preaven. Consistoriu archidiecesan din 28 Maiu 1896 Nr. 3058 B., prin acésta se escrie concurs pentru întregirea postului de paroch în parochia de clasa III Bărăști protopresb. gr. or. român al tractului Hațeg, cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Tel. Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post dau suma de 398 fl. 07 cr. v. a.

Doritorii de a ocupa acest post, au a-și așterne suplicele concursuale instruite conform normelor în vigóre, pănă la terminul sus indicat la subscrisul oficiu protopresbiteral, — în Petroșeni.

Concurenții sunt poftiți, ca sub durata concursului, sĕ se presenteze odată în comună, în o Duminecă séu sĕrbătóre, spre a se face cunoscut personal poporului și sĕ predice.

Bărăști, la 18 Iuniu 1897.

În conțelegere cu oficiul protopresbiteral concernent.

Georgiu B. Reitescu, președ. com. parochial. *Avram Popa,* notariu.

Vidi.

Avram Stanca,
adm. protopresb.

Nr. 647/1897 [93] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia de classa a III-a Tórcla din protopresbiteratul Agnitei se deschide prin acésta concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în organul „Tel. Rom“.

Emolumentele împreunate cu acest post dau suma de 184 fl. 20 cr.

Doritorii de a ocupa acest post au sĕ-'și aștérnă cererile lor concursuali instruite în sensul normelor în vigóre în terminul deschis subscrisului oficiu protopresbiteral.

Nocrichiu, în 25 Maiu 1897.

Oficiul protopresbiteral în conțelegere cu comitetul parochial.

Nicolae Moldovan,
adm. protopresbit.

Nr. 262/897 prot. [95] 3—3

Concurs repețit.

Pentru ocuparea vacantei parochii „Șard“ protopresbiteratul Sighișórei, se repețesce, conform Veneratului ordin consistorial, concursul cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch, dau suma de 358 fl. 59 cr.

Informațiuni mai detaiate despre starea acestei parochii se dau la subsemnatul oficiu protopresbiteral, eventual la comitetul parochial concernent.

Concurenții au a-și așterne cererile concursuale instruite conform normelor în vigóre în terminul deschis subsemnatului oficiu protopresbiteral, avênd a se presenta sub durata concursului în vre-o Duminecă séu sĕrbătóre în biserica din respectiva comună bisericéscă spre a-și arăta aptitudinea în cele rituale.

Sighișóra, 25 Iuniu 1897.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Sighișórei, — în conțelegere cu comitetul parochial concernent.

Dimitrie Moldovan,
protopresbiter.

Nr. 255 protopresb. 1897. [96] 3—3

CONCURS.

Pe basa resoluțiunei consistoriale din 6 Maiu 1897 Nr. 2682 Bis. prin acésta se escrie concurs pentru ocuparea postului de paroch în parochia de clasa a III a Alma, protopresbiteratul Mediașului, cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Venitele împreunate cu acest post dau suma de 552 fl. v. a. anual.

Informațiuni mai deaprópe despre starea parochiei se pot primí dela oficiul protopresbiteral și dela comitetul parochial.

Reflectanții la acest post au a-'și așterne petițiunile lor instruite conform legilor în vigóre pănă la terminul prefipt subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Mediașului în conțelegere cu comitetul parochial respectiv.

Mediaș, 21 Iunie 1897.

Romul Mircea,
adm. protop.

Nr. 172. [97] 3—3

Concurs repețit.

Pentru ocuparea vacantei parochii de clasa a III-a din Malomfalĕu, tractul ppresbiteral al Murĕș-Oșorheiului, — se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch sunt cele stabilite în ședința sinodului acestei parochii la 20 Martiu 1893, cari dau un venit anual de 428 fl. v. a.

Informațiuni se vor lua la fața locului și la subsemnatul protopresbiter.

Competenții își vor așterne cererile lor concursuale instruite în regulă (Stat. org. §. 13, Reglment pentru parochii §. 15 și 17) la subsemnatul oficiu protopresbiteral.

M.-Oșorheiu, 19 Iuniu 1897.

Oficiul ppresbiteral gr.-or. al M.-Oșorheiului în conțelegere cu comitetul parochial din Malomfalĕu.

Nicolau Manegutiu,
ppresbiter.

„ARDELEANA“,
institut de credit și economii, societate pe acții în Orĕștie.

Fonduri proprii: fl. 350.000. Depuneri: fl. 700.000.

Circulație anuală: fl. 3,000.000.

Institutul face următórele operațiuni, la cari recomandă serviciile sale:

1. **acórdă împrumuturi** cu interese de 8%;
2. **primesce depuneri** dela particulari cu **5** și cu **5½**, ér dela corporațiuni culturale cu **6%**;
3. **cumpĕră și vinde realități;**
4. **cumpĕră și vinde mărfuri și producte;**
5. **arêndéză și exarêndéză realități!**
6. **cumpĕră și vinde efecte publice;**
7. **mijlocesce operațiuni,** specificate sub 3, 4, 5.

☞ La institut se mai află 500 acții proprii, puse în vindere conform Prospectului staverit de Direcțiunea institutului sub Nr. 68/1897. ☜

Ori-ce afacere se póte resolva și informări se pot lua verbal în biuroul institutului, ér în scris prin corespondență.

Orĕștie, în Maiu 1897.

Direcțiunea.

[73] 6—12

Mare prăvălie
de
băcănie, candite, delicatese, bumbacuri etc.
a societății comerciale
„CONCORDIA“
Str. Măcelarilor Nr. 20. Strada Baier Nr. 1.
☞ Edificiul „Albinei“. ☜
Vênḑare în mare și mic.

Tóte articolele aparținĕtóre sferei de **băcănie, delicatese, candite** și **bumbacuri** se pot procura cu **prețurile cele mai moderate și în calitatea cea mai bună,** la **societatea „Concordia“.**

Prăvălia nóstră arangiată după recerințele moderne, numerósele localități ce ne stau la disposiție, precum și importul direct de mărfuri, ne pun în plăcuta posiție de a corĕspunde tuturor așteptărilor.

În special recomandăm Onor. public următórele articole: **Cafea, próspĕtă de diferite soiuri, Zăhar raff. I-a, Stafide, Migdale, Mazere, Linte, Orez, Piper, Cuișóre, Șafran francez, Thee, făină de toți numerii, Orange, Masline, Icre negre și roșii Șuncă, Salamă, Pesci marinați (Aalfisch, heringi, ruși), brânze próspete, Liqueuri (E. Lichtwitz & Co.) Rum, Cognac.**

Vinars curat de drojdii. — Vinars curat de prune.

☞ Oțet de vin veritabil. ☜

Vinuri curate și tot felul de ape minerale.

Fructe sudice, Oleiuri, Lumini, Săpunuri, Petroleu etc.

diferite sĕmințe agronomice plombate și scutite de rocoină cu prețuri fórte favorabile.

Din despărțĕmêntul de textile recomandăm următórele: **Bumbacuri de țesut, Bumbacuri franțozești veritabile (Marca D. M. & C.) albe si de diferite colori, Pĕr (Haras) bercă, Mătăsuri de cusut în diferite colori,** etc.

Așteptând numerósele comande ale Mult On. public și promițĕnd serviciu prompt,

semnăm cu tótă stima:
„Concordia“,
societate comercială pe acții.

[59] 7

Redactor prov. Gavriil Hango. **Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.**

Nr. 77. Sibiiu, Marți, 15/27 Iuliu 1897. *Anul XLV.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
la „Tel. Rom.“ într'una cu suplementul „Fóia Pedagogică“
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Recunoscința regelui.

De 10 sĕptĕmâni grea întristare apasă asupra sufletelor Românilor.

Bunul Dumneḑeu grea cercare a trimis asupra dinastiei Hohenzollern din România, grea cercare asupra poporului român din vecinul regat.

Îngerul morței fâlfâia cu aripile sale de ghiață asupra palatului dela Cotroceni.

În patul durerilor zăcea greu bolnav tinĕrul moștenitoriu de tron al României.

În jurul palatului cu lacrimi de desperare veghia familia domnitóre, și cu inimă tare în atot puternicia lui Dumneḑeu citea lin rugăciunile obicinuite preotul, acest servitor al Domnului, chemat a întărí inimile, și a le scóte din ghiarele desperărei.

Representanții sciienței medicale au făcut totul, ce le-a stat în putere, și cu ochi ageri urmăriau desvoltarea lucrurilor firesci.

În palat erau înalții dignitari ai statului, afară mulțimea, milióne de Români, cari cu lacrimi în ochi se rugau pentru viéța tênĕrului moștenitoriu de tron.

Téma pentru acéstă scumpă viéță de om apăsa ca o pétră de móră asupra inimilor Românilor.

În aceste momente de supremă gravitate s'a manifestat nefalsificata inimă a poporului român.

Și inima poporului român a fost lângă regele Carol și dinastia lui.

Dumneḑeu cértă pe ómenii, pe cari îi iubesce.

Dacă și aici după gradul cercărei mĕsurăm nemărginita iubire a lui Dumneḑeu, trebue sĕ spunem, că Dumneḑeu în înțelepciunea sa are nemărginită iubire către dinastia statului român.

A salvat viéța tênĕrului moștenitoriu de tron, și a dat poporului român ocasiune, îndemn de a-și arăta în mod nefalsificat dinasticismul seu, alipirea sa către regele Carol, și către familia lui.

Manifestațiunile aceste însĕ nu s'au mărginit numai la Românii din vecinul regat România.

Puterile străine, cari stau în raporturi pretinesci cu România și-au arătat viul lor interes din acest incident plin de îngrigiri.

In special românii din afară de regatul României au fost adânc consternați la auḑul vestei despre pericolul, care amenința viața tênĕrului moștenitoriu de tron, și în durerea generală a României, în durerea generală a dinastiei române, în durerea generală a românilor din regat și noi cei de aici am luat parte, și noi am suspinat, și noi am ridicat rugăciuni către cel a tot puternic pentru a mêntui România și dinastia română de o încercare grea și plină de pericole.

Rugăciunea comună a ajuns la tronul ceresc, și astăḑi principele de corónă este afară de ori-ce pericol.

Coróna României nu mai e în cercare.

Nemeșteșugita manifestare de iubire și alipire a poporului român a atins adênc inima regelui Carol și a dinastiei sale.

Și pe cât de nemeșteșugită, pe cât de impunetóre a fost manifestațiunea poporului român, pe atât de impunĕtóre este recunoscința regelui.

In numĕrul trecut am publicat manifestul regelui către „Români“.

In litere de aur va fi el gravat în istoria némului românesc, și vecinic va rĕmâné nemuritoriu monument despre legătura intimă dintre domnitoriu și popor.

Nu vom comenta acest act monumental al regelui Carol.

Cu sabia în mână în fruntea oștirilor sale a cucerit respectul lumei și al României.

Cu înțelepciunea sa a condus statul și a asigurat României locul cuvenit în concertul europén.

Cu actul acesta de mulțămire regele a câștigat inimile poporului seu pentru tóte timpurile.

Fost'am și noi părtași tuturor sentimentelor, cari de 10 sĕptĕmâni sbuciumă inimile Românilor.

In ḑilele de grea cercare am suspinat împreună cu ei, și tari în credința nóstră, că România are scutul de sus, am sperat ḑile mai senine.

In bucuria cea mare pentru acest manifest adresat către „Români“ sĕ ni se lasă și nóuĕ o mică părticică, căci ca popor de o limbă, de un sânge și *de o lege* avem titlu la aceleși bucurii și la aceleși întristări, de câte-ori vorba e de prosperarea statului român și de consolidarea dinastiei Hohenzollern în România.

Sĕ trăéscă!

Sub titlul acesta publică ḑiarul din Bucuresci „Timpul“ în numĕrul de Sâmbătă un articol la locul prim din incidentul manifestului regelui Carol către „Români“.

Deóre-ce acest articol scris cu mână măéstră, și dictat de o inimă caldă, exprimă sentimentele cele adevĕrate ale poporului român, îi dăm loc în ḑiarul nostru.

El e de următoriul cuprins:

Dóue luni și jumĕtate țéra a fost cuprinsă de o grijă nespusă. Moștenitoriul tronului, tênĕrul principe, care este menit a lua asupra sa continuarea operei dusă cu atâta succes și sîrguință de către înțeleptul nostru rege, a fost lovit de o crudă bólă, care 'i-a pus ḑilele în pericol.

Și grija țĕrei era legitimă, căci în principele Ferdinand al României, poporul român nu vede numai pe un principe iubit, dar și întruparea unui principiu, pentru care au luptat mai muite generațiuni de patrioți. Toți Românii priveau cu grijă spre patul de durere al principelui moștenitor, și se gândeau negreșit la persóna Augustului bolnav, la tênĕra și gingașa sa soție, la Suveranii nostrii sdrobiți de durere, dar gândul lor se îndrepta și mai departe; urând viéță și sănĕtate principelui Ferdinand, națiunea română înălța rugi ferbinți la cer pentru continuitatea dinastiei din al cărui lanț era cât pe aci sĕ se rupă un inel.

Noi scriam atunci:

„Strigătul „Sĕ trăéscă!“ care a isbucnit într'un glas din mii de pepturi, când M. Sa regele a vestit din balconul palatului din Cotroceni ameliorarea ce se produsese în starea principelui moștenitor, era pornit nu numai dintr'un sêmțĕmênt uman, dintr'o mișcare altruistă și generósă a inimei, ci și dintr'acel înalt egoism național, care face pe poporul românesc sĕ considere dinastia nóstră ca cheia de boltă a edificiului clădit cu atâta muncă de mai multe generațiuni și de domnia strălucită de treiḑeci și unul de ani a lui Carol I., a primului rege al României“.

Bóla moștenitorului corónei, pericolul prin care a trecut și mișcarea unanimă a țĕrii față cu încercarea cea grea la care a fost supusă familia regală, au avut darul de a dovedí, cât de adênc este săpat în inima poporului român simțĕmêntul dinastic și de a arăta, că țéra și dinastia sunt — și vor rĕmâné nedeslipite și nedespărțite în ḑile bune și în ḑile rele.

Pronia ceréscă a voit sĕ scutéscă țéra și dinastia de o lovitură durerósă, și astăḑi putem ḑice cu toții, că scumpul nostru principe moștenitor ne este redat.

In acest moment de bucurie, Majestatea Sa Regele a adresat poporului român proclamațiunea pe care Monitorul Oficial și tóte organele de presă au publicat-o ieri și prin care mulțămesce țĕrei pentru viul interes cu care a urmărit peripețiele bólei și pentru sêmțĕmintele de iubire și de devotament pe care le-a manifestat cu acest prilegiu față cu dinastia.

Am fost obicinuiți a admira în tóte actele isvorîte din inițiativa personală a Augustului nostru Suveran acea nobleță de gândire și de sêmțĕminte, care distinge rufletele înalte. Dar în casul de față nu este vorba numai de un act politic, de o manifestare pornită dela Suveran ca cea mai înaltă expresiune a națiunei și a statului; Carol I. vorbesce către poporul românesc ca întemeitorul dinastiei, ca primul rege al României neatârnate, ca om în fine. Și ce om ni se înfățișéză în splendida și duiósa proclamație pe care cu toții am cetit-o eri cu o emoțiune adâncă!

Sufletul unui ales printre aleși vorbesce într'un moment în care inima sa s'a topit la căldura iubirei și admirațiunii, arătate de țĕră nu numai persónei Regelui și familiei Sale, ci Augustul Soldat și muncitor care 'Și-a jertfit o viéță întrégă pentru a îndeplini înalta misiune încredințată Lui de némul românesc.

Fie.care rênd din proclamațiunea regală este măreț și totodată plin de inimă. Se vede cât colo iubitul nostru Suveran a sêmțit adânc valórea manifestărilor de compătimire și de interes, care au pornit unanim dela Palat până la colibă cu prilegiul bólei principelui Ferdinand și al grelei iîncercări prin care au trecut Regele și familia Sa.

A comenta un document istoric și plin de măreție ca proclamcțiunea acésta, ar fi a micșora. Asemenea acte se inscriu cu litere de aur in cartea mare a istoriei nóstre naționale; mai mult încă: ele se intipăresc pentru vecie în inima țĕrii ca o înaltă consfințire a unui pact neperitor de iubire și devotament mutual între poporul român și Dinastia, pe care 'și-a ales'o într'un moment de fericită inspirațiune.

Singurul rĕspuns pe care țéra îl póte da înaltelor gândiri și nobilelor sêmțeminte exprimate de Suveranul ei cu prilegiul ḑilelor de grea cumpănă prin care a trecut, este lealitatea și iubirea nemărginită, cu care din Carpați până la mare tótă suflarea românéscă va striga:

Sĕ ne trăéscă vitézul și înțeleptul Rege!

Sĕ trăéscă! Dinastia Hohenzollern a'rĕsăritului!

Revista politică.

Pace între Grecia și Turcia. In fine s'au statorit și condițiunile de pace între Grecia și Turcia și Sultanul a consimțit cu aceste condițiuni. Iradeua Sultanului prin care se reguléză chestiunea frontierelor între Grecia și Turcia, se ḑice, că a apărut și e bine primită. Cuprinsul ei încă nu e cunoscut în detalii.

Ḑiarului „Times“ 'i se scrie din Constantinopol cu datul 24 l. c.: „Sultanul primesce în principiu nouele frontiere în presupunerea, că în acelea vor fi cuprinse și e mulțime de sate locuite de ottomani și români. Tot cu ocasiunea pertractărilor ținute în ḑiua acésta cu privire la statorirea condițiunilor de pace, s'a concipiat și primit întroducerea și primul capitlu al preliminarelor acelora. Capitlul acesta se referă la regularea frontierelor așa după cum au fost propuse de atașații militari. Pórta l-a primit cu unule modificări mai mici în favorul Turciei. Modificările se refer la satele menționate mai sus. Pentru designarea satelor acelora, s'a exmis din conferența dela 23 l. c. o comisiune separata compusă din atașați militari și mai mulți oficeri greci și turci.“

Foile turcesci accestuéză fórte mult ridicarea prestigiului moral al Turciei prin resultatul acestui rĕsboiu, terminat atât de desavantagios pentru Grecia.

Ințelegem bucuria foilor turcesci, manifestată în felul acesta, acum. Tótă lumea însĕ scie, că Sultanul a cedat numai sub presiunea puterilor europene, cari la cas de resistența cu privire la primirea condițiunilor de pace destul de avantagióse pentru Turcia propuse din parțea lor, l'au făcut pe dênsul responsabil pentru urmări. Și Sultanul a trebuit sĕ cedeze, căci avea în vedere trecutul de 200 de ani al imperiului turcesc, care mereu a perdut din teren, de și a purtat și resbele gloriόse, dar expansiune de teritoriu tot n'a obținut, căci a fost rebonificat pe ale căi. Odată a bătut pe Montenegru, altă dată a împrăștiat pe Ruși la Silistria, a invadat Crimea, a distrus pe Sêrbi și era sĕ între și în Belgrad, ba încă și pe Țarul rusesc atât de mult l'a strîmtorat la Plevna, încât acesta numai Românilor trebuie sĕ mulțuméscă, că n'a căḑut în grópă cu tótă armata lui cea mare. Și cu tóte acestea, a treia parte din litoralul Mării negre posesiune ruséscă, dela Varna până la Batum circulă corabii străine. A Turciei a fost ore când aprópe întregă Ungaria și peninsula balcanică, și aḑi ce mai posede din tóte acestea: o îngustă fâșie de pămênt în peninsula balcanică, ce se întinge aprópe numai ca o ață între maria adriatică și Bosfor (Albania și Macedonia.) Africa era e posesiune turcéscă, dela Maracco până la Suez, dar aḑi a rĕmas aprópe numai cu Tripolis, căci Egipetul încă l'a perdut, devenind posesiune anglezéscă. Ciprul încă este posesiune anglezécsă. Caucasul și jumătate din Armenia a ajuns pe mâna ruséscă, și așa mai departe.

Din resbelul actual a eșit Turcia victoriósă, dar ne îndoim, că va avé ceva folos teritorial. Va câștiga câte-va sate locuite de otomani și Români în Macedonia, dar fórte probabil, că va perde Creta, un teritoriu mult mai mare.

Deci e fórte ușor de înțeles cedarea Sultanului și manifestarea lui de marinimos față de Grecia bătută de el. În suflet însĕ pórtă cel mai mare dispreț și ură neîmpăcată, pe care însĕ e silit a 'și-o ascunde, față de puterile europene, creștine, cari nu lasă, ca sĕ pună mână liberă pe prada ce și-a câștigat, dar n'au cutezat a trimite nici un om în contra lui. Scie el bine, că acestea nu-'i sunt prietini sinceri. Francia 'i-a luat

Epirul, Anglia Egiptul, Italia Massaua, Austro-Ungaria Bosnia şi Herţegovina, Rusia — Bulgaria şi Armenia, şi tóte acestea în timpul cel mai nou. Dar — de silă, ca de voie bună — se arată marinimos şi conciliant.

Împărţirea Turciei. Ceva semnificativ, că tocmai când e pe cale sĕ se termine pertractările de pace între Grecia şi Turcia, ér apar în presa europénă articlii, cari se ocupă cu chestiunea împărţirei Turciei, ca singura garanţă pentru ajungerea la o pace durabilă în Orient.

Din Londra se telegrafézā, că în „Quarterly Review“ a apărut un articlu din péna unui înalt personagiu politic, carele susţine, că chestiunea orientală nu se va puté uşor regula prin înfiinţarea de state mici independente, ci numai prin împărţirea Turciei, aşa după-cum a proiectat contele Iuliu Andrássy înainte cu dóueḑeci de ani. Pentru justificarea acestei politice, arată la Bosnia şi Herţegovina, cari atât de mult au progresat sub ocupaţiunea Austro-Ungariei. Greutatea urmăririi acestei politice zace însĕ în privinţa modului de împărţire a Turciei între puteri, după-cum a susţinut şi principele Aumale într'un articlu publicat anul trecut în „Revue des deu mondes“. Dar acum şi acéstă greutate pare a fi dispărută, prin bunele relaţiuni, ce s'au creat între Austro-Ungaria şi Rusia prin visita Împĕratului şi Regelui Francisc Iosif I. în anul acesta la Petersburg. Şi până acum, numai relaţiunile mult puţin încordate dintre aceste dóue puteri a fost pedeca cea mai mare la urmărirea acestei politice. În casul acceptărei acestei politice, Austro-Ungaria ar avé mână liberă în Albania până la Salonic şi 'i-ar fi de mare ajutor preoţimea romano-catolică de acolo. — Anglia încă va urma exemplul Austro-Ungariei; va ocupa Egiptul şi Siria, Rusia va menţiné Asia mică şi Armenia. Alianţa franceză-ruséscă nu împedecă pe Rusia ca sĕ se statorésca relaţiuni mai bune între ea şi Anglia, precum şi între Francia şi Germania.

Pentru executarea acestui mare plan autorul propune pe regina Victoria a Angliei de intermediatóre, care prin păşirea sa cu tact a împedecat nu demult un mare resbel în America.

Deci Sultanul n'are multe motive de a se bucura de amiciţia puterilor europene. Acestea însĕ îl tractézā creştinesce şi nu turcesce, cum ar fi tractat el cu ele în casul când acestea ar fi mai slabe ca el şi cum le-a tractat de atâtea-ori în trecut când semiluna strălucea pe bisericile creştine prefăcute în moşee în seculii trecuţi în mijlocul şi tot sudul Europei.

Dualismul austro-ungar. „Epoca“ dela 13/25 l. c. sub acest titlu scrie următórele:

Forma actuală a monarchiei habsburgice, după o existenţă de numai de trei-ḑeci de ani, a ridicat în contra ei o sumă de adversari.

Majoritatea partidelor politice din Austria sunt pentru federalism, prin urmare contra dualismului.

In Ungaria, majoritatea poporaţiunei — tóte naţionalităţile nemaghiare — sunt de asemene pentru federalism.

Purtătorii luptei contra dualismului sunt astăḑi Cehii.

Ferberea actuală din Austria, causată de ordonanţele pentru întrebuinţarea limbilor în Bohemia, nu e de cât o fasă a acestei lupte, şi e caracteristic, că Cehii — au sprijinul tuturor naţionalităţilor din Austria, afară de naţionalitatea germană.

Concesiunile pe cari guvernul vienez le-a făcut Cehilor au stîrnit, după-cum se scie, o adevĕrată furtună din partea Germanilor, cărora nu le vine de loc la socotélă sĕ piardă privilegiile de cari s'au bucurat până acum.

Cu tóte astea Cehii nu se arată îngrijaţi, şi pricina liniscii lor e lesne de ghicit: ceea-ce li s'a acordat de guvernul vienez, după o îndelungată şi îndĕrĕtnică resistenţă, nu se mai póte lua înapoi. Deosebit de acésta, Germanii în lupta pe care o duc, sĕvêrşesc o sumă de acte, de cari Cehii s'ar putea serví cu mult succes, atunci când împrejurările i-ar aduce din nou în oposiţiune.

Ceea-ce dă şi mai multă siguranţă Cehilor, e contagiunea pe care trebuie sĕ o exercite succesul lor.

In forma actuală a monarchiei, păn'acum erau tari numai dóue naţionalităţi: cea germană în Austria şi cea magiară în Ungaria. Tóte celelalte naţionalităţi, formând marea majoritate a monarchiei, erau şi sunt încă tratate ca supuse.

Cehii luptând pentru a-şi face loc între dóue naţionalităţi hegemone şi reportând succese, deştéptă şi pe cele-l'alte némuri ale monarchiei.

Deja Slovenii se agită puternic, cerênd drepturi asemenea celor acordate Cehilor.

In cursul lui Iulie şi al lui August se vor ţine mari adunări poporale în acest scop, ér deputaţii Sloveni vor începe lupta în Reichsrath la deschiderea sesiuni.

Italienii austriaci încep şi ei sĕ se misce.

Coróna şi Bánffy. Un înalt personagiu politic din Viena, care ḑice se, că stă aprópe de tron, trimite lui „Alkotmány“ un raport în care descrie starea cum e judecat Bànffy în Viena. Étă câteva pasage:

„În cercurile dela curte domnesce părerea, că tótă crisa maghiră provine de acolo, că clică lui Tisza luptă pe viéţa şi pe mórte în contra lui Apponyi şi contra fusiunei. Tiszaistii se luptă pentru existenţa politică, pentru susţinerea alianţei protestante israelite, care le asigură puterea politică şi majoritatea în parlament.

Dacă 'i-ar succede lui Apponyi sĕ facă fusiunea cu o parte din partidul liberal şi prin alegeri noue sĕ şi câştige o majoritate în parlament, Apponyi ar începe lupta contra corupţiunei şi ar face impossibil, ca membrii partidului tiszaist sĕ monopoliseze oficii incompatibile cu starea lor de deputaţi; şi când acésta va fi imposibil, clica tiszaistică s'ar descompune, căci n'ar avé mijloc de legătură între dênşii“.

În cele următóre arată, că în Viena fórte bine sciu, că Bánffy e mărginit politic, că e condus de tiszaisti, că puterea acestora zace în împregiurarea, că închid ochii înaintea corupţiunei, că Banffy e folosit de acestia numai ca mijloc pentru seducerea corónei şi sĕ o facă sĕ crédă, că Apponyi nu e amicul consolidării pactului dela 1867. L'au pus însĕ în fruntea guvernului, căci a promis renoirea pactului economic, dar nesuccedêndu i acésta, se mai duce. Afară de aceea Banffy nu e capabil sĕ resólve nici chestia naţionalităţilor, nici sĕ liniştéscă spiritele agitate din causa §-16 al procedurei penale şi din causa punerei în vedere a modificărei Regulamentului de casă din causa obstrucţiunei, ce face oposiţia în parlament din causa acestui paragraf.

Din parlamentul maghiar. Oposiţia continuă cu ostrucţiunea pentru a face imposibilă aducerea legii despre procedura penală, în special votarea §-lui 16, care tinde la restringerea libertăţii de pressă.

În şedinţa dela 23 a. l. c. deputatul Hock János a ţinut o vorbire fórte marcată, în care ajunge la conclusiunea, că ofertul de pace propus de guvern, mai mult agită spiritele oposiţiunei, decât le liniştesce. Sĕ nu se supere guvernul şi partidul sĕu, că oposiţia se luptă contra lor cu ultimul mijloc parlamentar; atacată libertatea pressei, atacată e şi libertatea cuvêntului în parlament şi în urmă atacată şi libertatea naţiunei. Suntem aprópe de cel mai strict absolutism de partid. Afară de aceea guvernul trimite şi ómeni (Pulszky, contele Tisza) necorĕspunḑĕtori pentru pertractări de compromisuri. Acestia propun mijlóce, ca sĕ aibă pretexte pentru de a întroduce clotura, şi aşa, ca sĕ scormonéscă prin Bánffy castanele din foc pe séma tiszaistilor. Cu cuvêntul condamnă politica lui Apponyi, dar în faptă îşi însuşesc principiile lui, şi cu tóte acestea persóna lui nu le trebue. — Sĕ ne iubim patria mai mult decât ne urîm unii pe alţii, exclamă cătră sfîrşit.

Congresul sêrbesc. In şedinţa de Sâmbătă a congresului sêrbesc s'a discutat asupra ordinei de ḑi şi cu tóte voturile contra 8 s'a decis, că congresul nu póte satisface dorinţei comisariului regal, ca înainte de tóte agendele sĕ desbată raportul comisiunei congresuale despre organisarea autonomă, fiind-că congresul nu póte renunţá la dreptul asigurat lui în statute, că el însuşi sĕ statorésca ordinea de ḑi şi tocmai din acest motiv classézā objectele ordinei de ḑi în administrative şi legislatorice, la cele dintâiu dând îtâietate alegerei comisiunei congresuale, ér la cele din urmă organisaţiunei bisericesci. Tot odată congresul a decis, sĕ trimită la regele o deputaţiune de 20 membrii, care se aducă regelui la cunoscinţă tóte gravaminele câte a îndurat biserica sêrbéscă dela 1868 până acum.

Comisarul regal în urma acesteia a plecat la Budapesta, ca sĕ raporteze ministrului-president şi sĕ-'i céră inviaţiuni.

Aḑi, Luni, încă se va ţiné şedinţă, şi dela acésta depinde ulterióra activitate a congresului.

Ḑiarele maghiare dau a se înţelege, că în cât congresul nu se va supune dorinţei comisarului, va fi disolvat. „Budapesti Hirlap“ spune chiar, că vorba e numai de forma în care sĕ se octroeze bisericei sêrbesci autonomia agreabilă guvernului.

Programe şcolare.

VI.

Programa III-a a Institutului pedagogico-teologic al archidiecesei ortodoxe române transilvane în Sibiiu pe anul şcolar 1896/7, publicată de Dr. Remus Roşca, profesor şi director.

Statul personal.

1. Remus Roşca, doctor în drepturi, presbiter, profesor ordinar şi director provisor, a propus 12 óre pe sĕptĕmână.
2. Ioan Ghibu, protopresbiter, profesor ordinar definitiv, a propus 19 óre pe sĕptĕmână.
3. Demetriu Comşa, profesor ordinar definitiv, a propus 19 óre pe sĕptĕmână.
4. Daniil P. Barcianu, doctor în filosofie, profesor ordinar definitiv, a propus 19 óre pe sĕptĕmână.
5. Petru Şpan, doctor în filosofie, profesor ordinar definitiv, a propus 22 óre pe sĕptămână.
6. Ioan Stroia, doctor în filosofie, profesor ordinar provisor, a propus 21 óre pe sĕptĕmână.
7. Demetriu Cunţan, presbiter, spiritual seminarial şi profesor extraordinar definitiv, a instruit 18 óre pe sĕptĕmână.
8. George Dima, artist, profesor extraordinar definitiv, a instruit 13 óre pe sĕptĕmână.

Dr. Ilie Beu, medic seminarial, a propus „Higiena pastorală“, 1 óră pe sĕptĕmână.

Gavriil Hango, presbiter, econom seminarial.

Ordinea prelegerilor.

A. În secţiunea teologică.

Cursul I.

I. Întroducerea în teologie, 2 óre pe sĕptĕmână, profesor Dr. Ioan Stroia.

2. Isagogia, întroducere generală în cărţile Testamentului vechiu şi nou, 3 óre pe sĕptĕmână, profesor Ioan Ghibu.

3. Exegesa, explicarea celor mai principale pericope ale Duminecelor şi sĕrbătorilor de peste an, în legătură cu Ermeneutica, 4 óre pe sĕptĕmână, profesor Ioan Ghibu.

4. Istoria bisericéscă generală dimpreună cu Patrologia şi Patristica; Istoria bisericei ortodoxe române gr.-or. din monarchia austro-ungară în special, 6 óre pe sĕptĕmână, profesor Dr. Ioan Stroia.

5. Psichologia, 2 óre pe sĕptĕmână, — şi elevii cursului II clerical, — profesor Dr. Petru Şpan.

6. Limba şi literatura română, 3 óre pe sĕptĕmână, profesor Dr. D. P. Barcianu.

7. Cântările bisericesci şi tipicul, 4 óre pe sĕptĕmână, profesor Demetriu Cunţan.

8. Musica vocală, la olaltă cu elevii cursului I. pedagogic, 2 óre pe sĕptĕmână, profesor G. Dima.

FOIŢA.

O călĕtorie
cu un
apărătoriu de drept.

Portret de **Mark Twain**.

În primăvéra anului 1893 am mers la exposiţiunea universală. În New-Iork, am făcut cunoscinţă cu un maior, carele ca şi mine se gătea sĕ mérgă la exposiţiunea universală, şi împretinindu-ne ne am decis sĕ mergem împreună. Maiorul era un bărbat frumos şi de o statură atletică. Avea maniere atrăgĕtóre; vorbire plăcută, aprópe linguşitóre. Era un om amicabil, dar de o natură fórte neliniştită; se interesa de tóte, câte se întêmplau în giurul nostru; dar în lucrurile întreprinse era de o linisce netulburaveră. Nimic nu era în stare a-l scóte din sărite séu a-l aţîţa.

Încă înainte de plecare am descoperit în el o patimă profundă. Acest om liniscit, nestrămutabil, se încerca cu o patimă de nespusă a extirpa séu a corege ori-ce abus în viéţa publică. Era de convingerea, că fiecare cetăţén aşa trebue sĕ se pórte, ca şi când ar fi poliţist onorariu şi în tot locul trebuie sĕ veghieze cu cea mai mare conscienţiositate, ca legile sĕ fie strict observate. Credea, că numai aşa póte susta binele public, moravurile publice şi ori-ce instituţiune, care privesce totalitatea cetăţenilor, dacă tot cetăţénul nu va întârḑie nici un minut a rĕsbuna, séu dacă se póte, a preîntîmpina vătămările ecelora, fie ele comise séu numai propuse, întru cât ele au ajuns la cunoscinţă prin óre-care mod.

Acésta póte sĕ fie un principiu fórte laudabil, dar cine cutézā sĕ nege, că nu e împreunat cu multe ostenele şi neplăceri, şi fórte adese-ori nu conduce la alt resultat, decât, că face de rîs pe onorabilul apărătoriu de drept?

Dar pentru acésta fórte ar greşí cel ce ar crede, că aflând onorabilul meu amic undeva un oficial public, care nu-şi îndeplinesce cu conscienţiositate datorinţa sa, ar esperia la acela în loc de îndeplinirea datorinţelor şi îndestulirea şi apărarea intereselor juste ale publicului, vătămarea acelora, l-ar denunţa superiorilor, ca sĕ-şi piardă oficiul şi pânea. Nu, el caracteriza un atare lucru de violienţă, care trebue folosită numai în casuri extreme. Devisa lui era „diplomaţia“. „Trebue sĕ corigem pe atari ómeni, cari şi-au uitat de datorinţa lor — ḑicea el — ca prin acésta sĕ devină capabili de chemarea lor. Poţi tracta cu ei, ca şi cum ai voì a-i denunţa, şi prin acésta ţi-ai ajunge scopul, dar denunţarea, pedepsirea e mult, caceea nu ar fi humanism, ci barbarism“.

Chiar aceste principii le desvolta, când am intrat în un oficiu telegrafic, voind a preda nisce telegrame. Oficialul, care era ordinat cu primirea telegramelor, chiar atunci spunea o istorióră comică unei domnişóre, care era ocupată cu transmiterea telegramelor, ceea ce nu i-a conces ca sĕ se simtă conturbat prin intrarea nóstră. Maiorul 'i a făcut cunoscut, că am dorí a-i preda nisce telegrame.

— Numai decât — rĕspunse, — dar cred, că puteţi puţin aştepta — şi îşi contiună istorióra.

Maiorul fără altă vorbă pâşi la masa pusă spre serviciu publicului, şi luând o bucată de hârtie, a scris următoriul text de telegramă, pe care îl cetí în decursul scrisului rar şi respicat:

⁂ Directorului suprem al telegrafelor. Washington, direcţiunea telegrafică. Pe mâne sérā te învit la cină. Aşi dorí sĕ vorbesc cu d-ta una-alta referitoriu la regulamentul de serviciu al oficialilor dela telegraf.... ⁂

Deodată s'a întrerupt istorióra comică. Oficiantul a sărit ca fript şi fórte umilit a cerut ertare dela maior pentru negligenţa-i şi a început a-l ruga sĕ nu facă arătare contra lui. La acestea maiorul a vîrît în buzunar telegrama concipiată mai pe urmă şi în locul ei a predat oficiantului telegrama adusă de acasă. Peste câteva minute telegramele nóstre erau pe drumul cătră locurile destinate.

După ce am eşit afară mi-a ḑis maiorul.

— Ai vĕḑut ce póte face diplomaţia.

— Aşa e, într'adevĕr — respunsei eu — numai, că nu tot omul e în posiţiunea, ca între asemenea împregiurări sĕ purcédă astfel, pentru-că nu fie-cine se află în astfel de referinţă cu directorul suprem al telegrafelor, ca sĕ-l pótă învita la cină.

(Va urma.)

Cursul II.

1. Teologia dogmatică a bisericei orientale ortodoxe în legătură cu Teologia comparativă şi Polemica, 6 óre pe sĕptĕmână, profesor Ioan Ghibu.

2. Teologia morală, 6 óre pe séptĕmână, profesor Dr. Ioan Stroia.

3. Didactica, 3 óre pe sĕptĕmână, — şi elevii cursului III. clerical, — profesor Dr. P. Şpan.

4. Cântările bisericesci şi tipicul, 4 óre pe sĕptĕmână, profesor Demetriu Cunţan.

5. Musica vocală, la olaltă cu elevii cursului II. pedagogic, 1 óră pe sĕptĕmână, profesor G. Dima.

Cursul III.

1. Dreptul canonic al bisericeí orientale ortodoxe în general, şi al bisericei nóstre în special, 5 óre pe sĕptĕmână, profesor Dr. P. Şpan.

2. Teologia pastorală cu Liturgica şi Catechetica, 5 óre pe sĕptĕmână, prof. Dr. Remus Roşca.

3. Omiletica, (Retorica bisericéscă), 2 óre pe sĕptĕmână, profesor Dr. I. Stroia.

4. Economia, 3 óre pe sĕptĕmână, la olaltă cu elevii cursului III pedagogic, profesor Demetriu Comşa.

5. Cântările bisericesci şi tipicul, 4 óre pe sĕptĕmână, profesor Demetriu Cunţan.

6. Musica vocală, la olaltă cu elevii cursului III. pedagogic, 1 óră pe sĕptĕmână, profesor G. Dima.

(Va urma).

Convocare.

Adunarea generală a „Asociaţiunii transilvane pentru literatura română şi cultura poporului român“, conform §§. 14 şi 21 din Statutele Asociaţiunii, se convócă la *Mediaş* pe ḑilele *27 şi 28 August st. nou*, pe lângă următórea

Programă:

Şedinţa I.

Vineri, în 27 August 1897 st. n. la órele 11 a. m.

Ordinea de ḑi:

1. Deschiderea adunării generale.
2. Raport despre activitatea comitetului în decursul anului expirat.
3. Alegerea comisiunilor de câte 3 membrii:
   a) pentru examinarea raportului;
   b) pentru examinarea raţiociniului pro 1896 şi a proiectului de budget pro 1898;
   c) pentru încassarea taxelor de membri.
4. Raport în causa modificării statutelor.
5. Propuneri eventuale.
6. Disertaţiuni.
7. Raportul comisiunii pentru înscrierea de membri.

Şedinta II.

Sâmbătă, în 28 August st. n. la órele 10 a. m.

Ordinea de ḑi:

1. Deschiderea şedinţei.
2. Verificarea procesului verbal din şedinţa I.
3. Rapórtele comisiunilor exmise în şedinţa I.
4. Disertaţiuni.
5. Întregirea comitetului central.
6. Defigerea locului pentru proxima adunare generală.
7. Dispoşiţiuni pentru verificarea procesului verbal.
8. Încheierea adunării generale.

Se observă, că eventualele disertaţiuni au sĕ fie presentate presidiului Asociaţiunii în scris cu 8 ḑile înainte de adunarea generală.

Sibiiu, din şedinţa comitetului Asociaţiunii transilvane, ţinută în 21 Iuliu 1897.

I. M. Moldovan m. p., president.
Dr. *V. Bologa* m. p. secretar II.

Noutăţi.

Chirotoniri şi chirotesiri. Excelenţia Sa I. S. D. archiepiscop şi metropolit *Miron Romanul* a chirotonit întru presbiteri pe următorii clerici cu pregătiri extra-ordinare:

1. Joi, în 10 Iuliu, pe St. Danciu, ales paroch în Trestia, protopresbiteratul Cetăţii de pétră.

2. Vineri, în 11 Iuliu, pe Ioan Sumedrea, ales paroch în Rusciori, tractul Sibiiului

3. Sâmbătă, în 12 Iuliu pe George Arone, ales paroch în Panc-Sĕlişte, protopresbiteratul Dobrei.

4. Duminecă, în 13 Iuliu pe diaconul Georgiu Albu (cleric abs.) din Pâclişa, instituit administrator al parochiei protopresbiterale din Alba-Iulia-Cetate.

Tot Duminecă a fost chirotonit diacon pentru trebuinţele generale ale archidiecesei clericul absolut şi învĕţătoriul Iosif Gomboş din Vidra-de-sus, tractul Câmpenilor, ér presbiterul Romul Mircea a fost chirotesit protopresbiter pentru tractul Mediaşului.

La óra 1 d. a. a dat Exelenţa Sa un prânḑ festiv în onórea celor promovaţi. In decursul mesei a ridicat Î. P. Sânţia Sa paharul pentru noul protopresbiter, éră acesta pentru Exelenţia Sa., dorind sĕ-i dăruéscă D ḑeu ḑile îndelungate.

* * *

Vĕduva Archiducesă Stefania a călĕtorit Sâmbătă din Moscva la Petersburg. La gară a fost însoţită de archiducele Szergej şi soţia lui.

* * *

Bucurie în casa archiducelui Frideric. Archiducesa Izabella, soţia archiducelui Frideric a născut Sâmbătă în Baden, lângă Viena. Nounăscutul e ficior, ceea-ce e o nespusă bucurie pentru familie, deóre-ce archiducesa a născut păn'acum tot fete, — şepte la numĕr. Micul prinţ va moşteni averea archiducelui Albrecht.

* * *

Escursie scientifică. Elevii şcólei de finanţe din Bucuresci plecaţi în escursie scientifică sub conducerea d-nului Maximilian Popovici, au sosit Mercuri în Braşov, unde au visitat mai multe instituţiuni românesci, apoi fabricele de postav, acid sulfuric, de bere etc.

* * *

Stégul unguresc nerĕsburat. Cu prilegiul sĕrbărilor millenare, comitetul parochial din comuna Luncaviţa, conform ordinelor mai înalte a arangiat şi el o sĕrbare şcolară millenară, arborând pe coperişul şcólei stégul unguresc. Poporul (vre-o 200 de inşi la numĕr) însĕ a pretins cu stăruinţă sĕ se delăture stégul. Judele comunal vĕḑênd spiritele agitate, a dispus delăturarea stégului de pe şcóla română. Afacerea a ajuns la tribunalul din Caransebes, care a absolvat pe acusaţi. În sentenţă se spune, că e adevĕrat, că prin pretensia sa, poporul a manifestat ură faţă de naţia ungurésca, e adevĕrat, că prin acésta a fost vĕtămat stégul ţĕrii, o transgresiune, ce merită sĕ fie pedepsită. Deórece însĕ nu sunt date, că tumultul ar fi fost provocat sĕ se împrăştie, după ce legile existente transgresiunea comisă în contra stégului ţĕrii nu o pedepsesc, „în conformitate cu acestea deci trebue sĕ enunţăm, că vătĕmarea comisă asupra stégului naţional în casul acesta, după legile nóstre existente nu póte fi pedepsită“. — Curtea de apel şi Curia au aprobat sentenţa tribunalului.

* * *

Otrăvitórele. Sentinţa în procesul otrăvitórelor dela Hm.-Vásárhely s'a rostit Joi. Faimósele otrăvitóre Iager Mari, Csordás Lidi, Varga Lidi şi Szappanos Iudit au fost osândite la mórte prin spênsurătóre. Ceilalţi acusaţi au fost judecaţi la temniţă pe viéţă, afară de unul, care a fost osândit la 6 ani puşcărie.

* * *

Poloni conjuraţi. In 21 a curentei, după foile polone, au fost deţinute in Varsovia mai multe persóne, între cari fraţii Bemissov, proprietarii fabricei de bere „Iung“. S'a făcut şi perchisiţie în fabrică. Se presupune, că deţinuţii ar fi făcênd parte din o conjuraţie, la care a fost facută atentă poliţia din Petersburg.

* * *

Madam Rigó, fosta princesă Chimay cu ţiganul ei, nu de mult au petrecut în Matrei (Tirol). Voiau sĕ steie mai mult acolo, dar n'au fost toleraţi. Preotului local adecă i s'a părut demoralisătóre purtarea părechei faimóse, şi a mijlocit depărtarea ei în alte regiuni mai tolerante.

Dela „Reuniunea femeilor române din Sibiiu“.

Dare de sémă.

Pentru sortitura de obiecte, ce va arangia „Reuniunea femeilor rom. din Sibiiu“, au mai incurs:

Dela Preasânţia Sa dl episcop al Aradului Ioan Meţian 40 fl.

Dela dna Elisabeta Părău, soţie de dir. gimn. Brad, 6 fl.

Dela dna Ana Petrişor, preotésă, Cornăţel, 2 fl.

Dela dna Eugenia Paraschiv, Sebeşul săsĕsc 5 fl.

Dela dl Nicolau P. Raţiu, capelan gr.-cat. Cluj, 1 fl.

Dela N. N. din Sibiiu 1 port-ţigare.

Dela dna Ecaterina Tincu, soţie de adv., Sibiiu, 1 vază de flori şi 1 ştergar ţĕrănesc.

Dela dna Maria Pop de Harşan, 2 farfurii decorative şi 1 măsuţă de bambus.

Dela dna Eugenia Dr. Vecerdea, 1 masă de fumat, cu brodărie.

Dela d. Emilia Roman, Sân-Miclăuşul mic, 2 cadre şi o batistă brodată.

Del dş. Constanţa Lungu din Rĕşinari, 1 ţiitor de jurnale, brodat.

Dela dş. Delia Marenescu, Oradea-mare 1 tabletă brodată.

Din *Sibiiu* au mai contribuit dd: Ioan de Preda adv. 1 cocoş de munte preparat; vĕd. Elena Borlea, 1 ştergar brodat; Elena Dr. Şpan, soţie de prof. sem., 1 sachet brodat; Mărióra Popescu, 1 etagieră cu brodărie; Lucreţia Bunea, 1 cursor brodat; Ana Crişan, protopopésă vĕd. 1 ţiitor de unt; Eufemia Catona, abs. de şcóla de lucrul de mână, 1 perină de divan cu brodărie spaniolă; Elena Cunţan, 1 ţiitóre de lucru de mână, brodată; dna St. Moga, soţie de covrigar, 1 blid pentru póme; Aurelia Moga, 1 corfiţă p. lucru de mână, croşetată; Eugenia Moga, 1 ştergar brodat; Maria Câmpean, soţie de archivar cons. 1 păreche de pantofi turcesci şi 1 ştergar brodat; Cornelia Câmpean, 1 coşuleţ p. lucru de mână; Dora Colbasi, 1 scaun ars.

Dela dna Maria Frâncu, preotésă în Cetea, 1 covor p. pat, industrie de casă.

Dela dş. Lucreţia Calefariu din Sĕlişte, 1 cursor brodat.

Dela d-na Elena Pop Hosszu Longin, soţie de adv., Deva, 2 stergare românesci, 1 blid de majolica; dela d-na Leonida Şerban n. Feier, Deva, 1 păreche de pantofi brodaţí şi 1 pompadour brodat, colect. prin d-na E. Pop H. Longin.

Dela d şóra Eugenia Meţian, Zernesci, 1 garnitură pentru talie şi 1 p. dantelă macramé pentru ştergar.

Din *Sebeşul-săsesc* dela dd.: Aurelia Üveges, Elena Cretariu câte 1 tabletă brodată; Rachila Opincariu 1 ştergar industrie de casă; Virgil Tipeiu 1 pult de note, sculptat, — colect. d-şóra Virgilia Tipeiu.

Dela d-na Maria Dragici n. Damian, soţie de protopretor, Sĕlişte, 12 cuţite de dessert şi 1 zaharniţă.

Dela d na Victoria Henteş, preotésă, Ocna-Sibiiului, 2 ştergare ţĕrănesci.

Din *Sibiel*, dela dd.: Ioana Decei 1 couvertă de credenţ; Ana Popovici 1 săculeţ şi 1 ştergar ţĕrănesc; Flore Popescu 2 ştergare; Bucura Andreescu, material pentru 1 săculeţ.

Dela d-şóra Maria I. Clóje, Boiţa, 1 faţă de masă.

Dela d na Lucreţia Nicóră, soţie de proprietar mare, Deva, 1 tablou.

Dela d-na Maria Raicu, soţie de protopop în Teaca, un cursur de masă, industr. de casă.

Pentru tóte aceste preţióse contribuiri, rugăm şi pe acéstă cale pe generósele donatóre şi donatori, sĕ priméscă expresiunea căldurósei nóstre mulţămiri.

Biroul reuniunei femeilor române din Sibiiu.

Sibiiu, în 12/24 Iunie, st. n. 1897.

Maria Cosma m. p., presidentă.
Dr. *N. Vecerdea* m p., secretar.

PARTEA SCIENTIFICĂ ŞI LITERARA

Divorţiul în biserica ortodoxă-rĕsăriténă şi cea rom.-catolică,

de

Dr. Remus Roşca.

(Urmare).

I.

Din punct de vedere canonic.

Dacă scrutăm sânta scriptură, unde la ss. evangelişti, dar mai ales la s. apostol Pavel, aflăm mai multe enunciaţiuni asupra desfiinţării căsătoriei, e evident, că numai pe basa unor interpretări de tot rigoróse şi abstracte se póte justifica procederea bisericei romano-catolice, care declară căsătoria de indissolubilă, pentru-că evangelistul Mateiu la cap 19 vers 9 ḑice: „Éră ḑic voue: că ori-cine va lăsa muerea sa, fără numai pentru curvie, şi va lua alta, preacurvesce, şi cel-ce ia pe cea lăsată, preacurvesce“. Astfel e clar, că în cas de adulteriu, desfacerea căsătoriei e admisibilă. Dar nici apostolul Pavel, carele mai mult a interpretrat şi desvoltat învĕţăturile Mêntuitorului, ca unul, carele nu a fost martor învĕţăturilor lui, nu eschide desfacerea căsătoriei, pentru-că, deşi în epistola I. către Corinteni cap. 7 vers. 10 ḑice: „Éră celor căsătoriţi poruncesc, nu eu, ci Domnul, muerea de bărbat sĕ nu se despartă“, chiar în versul următor al 11-lea ḑice: Éră de e se va şi despărţi, sĕ nu se mărite, séu sĕ se împace cu bărbatul seu, şi bărbatul pe muere sĕ nu o lase“. Aşa dară admite despărţirea, dar cu restrîngerea, sĕ nu se mai căsătoréscă părţile despărţite.

Biserica romano-catolică acésta contrarietate între evangelistul Mateiu şi apostolul Pavel crede a o deslega raţional, susţinênd, că apostolul Pavel s'a pronunţat pentru indissolubilitea căsătoriei, şi numai despărţirea aşa numită de pat şi de masă o admite. (Veḑi: Az Ó — és Uj szövetségi szirás a Vulgata szerint, figyelemmel az eredeti szövegre, Káldi György forditása nyomán, jegyzetekkel átdolgozva az apostoli szék jóvahagyàsàval, Egerben, 1865).

Acéstă enunciare a apostolului Pavel faţă de evangelistul Mateiu, mai natural se póte explica prin împrejurarea, că pe timpul apostolului Pavel despărţirile erau fórte dese, mai ales la necreştini şi la jidovi, la cari, conform legilor lui Moise, acest drept era dat numai bărbaţilor, cari nu arare-ori cu o usurătate nejustificată se foloseau de acest drept al lor; dar se póte explica şi prin împregiurarea, că creştinii la început, fiind devotaţi cu trup cu suflet învĕţăturilor creştine, şi avênd o predilecţiune pentru viaţa contemplativă, interpretau principiile fundamentale ale creştinismului cu cea mai mare rigóre, verbal, ceea-ce altfel este caracteristica şi a legei mosaice, si pe lângă aceea idealul vieţii creştine fiind abstinenţa şi înfrênarea dela ori-ce pofte şi lucruri lumesci, învĕţătura apostolului Pavel, după referinţele de atunci, era fórte acomodată pentru interpretare în sens ascetic.

Nu se póte ignora nici împregiurarea, că apostolul Pavel fiind om necăsătorit, a putut fi influinţat şi preocupat şi de starea lui, pentru-că, deşí nu prescrie viaţa singuratică, o recomândă totuşi, precum se póte vedea din epistola I. către Corinteni c. 7 v. 7.—8: „Că voesc, ca toţi ómenii sĕ fie precum sunt eu însumi, ci fiesce care după darul seu dela Dumneḑeu, unul aşa, éră altul altmintrelea.

Éră ḑic celor necăsătoriţi şi vĕduvelor: „bine este lor de vor rĕmânea precum şi eu“.

După cum am amintit mai sus, atât la alte popóre, cât şi la jidovi, despărţirile erau fórte dese, şi ca abusurile ce se comiteau, sĕ se împedece, cel puţin în parte, între alte dispoşiţiuni, Moise a regulat în cartea a V. cap 24 vers 1—4 în detaiu şi despărţirea, când ḑice: „Éră de-şi va lua cine-va muere şi va locui cu ea, şí va fi de nu va afla char înaintea lui, pentru-că a aflat întru ea lucru urît, sĕ-i scrie ei carte de despărţaniă, şi sĕ o dea în mânile ei, şi sĕ o slobóḑă pe ea din casa sa.

Şi ea ducêndu-se se va putea mărita după alt bărbat.

Şi de o va urî pe ea şi bărbatul cel mai de pe urmă, sĕ-i scrie şi acesta carte de despărţeniă, şi sĕ o dea în mânilĕ ei, şi sĕ o slobódă din casa sa, séu de va muri bărbatul cel de pe urmă, carele o a luat pe ea muere sie-şi.

Bărbatul cel dintâiu, carele o a slobodit pe ea, nu va putea sĕ se întórcă, şi sĕ o ea pe ea érăşi muere sie-şi, dupa ce s'a pângărit ea, că uriciune este înaintea Domnului D-ḍeului teu; şi sĕ nu spurcaţi pămêntul, care Domnul D-ḍeul vostru îl dă vóue sĕ-l moşteniţi“. (Va urma.)

Poşta redacţiunei.

Dlui Axente L. în Agnita. Bine ar fi, dacă ai termina studiile la şcólele nóstre comerciale din Braşov. Dacă voesci a competa după un stipendiu, pentru a puté face clasa a III-a şi maturitatea, adreséză-ţi cererea „Representanţei fundaţiunei Gozsdu“ în Budapesta, alăturând documentele ce se cer în concurs.

Dlui Ioan Paşca, preot în Geaca. Nu e de lipsă sĕ-'ţi mai publicăm apelul în chestia istoriei lui „Petru Maior“. Adreséză-te la ori-ce librărie românéscă şi-'ţi va procura cartea.

---

[104] 1—3

CONCURS.

Pentru îndeplinirea postului de preot în a treia parochie de cl. I. din comuna Şiria (Világos) devenită vacantă, pe basa ord. ven. cons. diecesan din Arad, de dt. 4/16 Iuniu Nr. 2689 1897 se escrie concurs nou cu termin de alegere pe ḍiua de 21 Sept. (3 Octomvrie) 1897.

Recurenţii sunt învitaţi a şi instrua recursele lor conform §-ul 15 lit a) din „Regulamentul pentru parochii“ şi a le subşterne Prea Onoratului domn Georgiu Popovici, protopresbiter în Şiria (Világos) inclusive până la 19 Sept. (1 Octomvrie) a. c.

Recurenţii sunt poftiţi a se înfăţoşa în comuna la sf. bis. într'o ḍi de Duminecă, ori sĕrbătóre, înainte de ḍiua alegerei cu 8 ḍile, spre a-şi dovedí desteritatea în cântare, tipic, şi oratoria, conform §-lui 18 din „Reg. pentru parochii“.

Cel ales e deobligat a predica totdéuna la sf. liturgie când e sĕptĕmânariu, mai departe alesul e îndatorat a supliní în serviciile preoţesci pe părintele protopop-paroch, în casurile când acesta e ocupat cu agendele oficióse ca protopresbiter şi inspector şcolar.

Dat din şedinţa com. paroch gr.-or. din Şiria dela 15/27 Iuniu 1897.

Stefan Antonescu, preşed. com. par. *Vasilie Popoviciu,* paroch, not. com. par.

Vĕḍut:

Georgiu Popovici, m. p., protopresbiter.

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Maiu 1897.

Budapesta — Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat		Tr. de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.25	—	8.25	2.10	pl. Viena sos.	1.50	1.50	1.50	7.20	6 20
8.30	2.15	2.55	5.45	9.15	Budapesta	5.45	7.50	7.10	1.50	6.20
11.21	4.16	6.52	9.02	11.12	Szolnok	2.24	5.39	3.37	11.44	3.35
1.33	5.48	—	11.33	12.47	P. Ladány	12.03	4.08	1.19	10.03	1.34
3 42	7.07	—	1.48	2.11	sos. Oradea-mare pl.	—	2.38	11.04	8.43	11.32
3.58	7.14	—	2.06	2.18	pl. sos.	—	2.30	10.44	8.38	11.17
4.38	7.43	—	3.03	2.50	Mező Telegd	—	2.01	10.07	8.11	10.42
5.20	8.18	—	3.45	3.26	Rév	—	1.34	9.30	7.47	10.08
5.43	—	Tren micst	4.06	—	Bratca	Tren micst	—	9.10	—	9.50
6.31	9.06	2.52	4.53	4.16	Ciucia	5.48	12.52	8.32	7.09	9.19
7.16	9.37	3.51	5.32	4.52	Huiedin	4.59	12.20	7.54	6.40	8.37
8.06		5.05	6.24	—	Ghirbĕu	3.18	—	6.54	—	7.37
8.34	10.37	6.14	6.59	5.55	sos. Cluş pl.	2.23	11.01	6.13	5.23	7.—
8.48	11.10	—	8.40	6.11	pl. sos.		10.46	5.24	4.35	6.45
9.05	11 27	—	9.09	6.27	Apahida	—	—	5.02	4.14	6.27
10.12	12.30	—	10.40	7.27	Ghiriş	—	9.24	3.47	3.01	5.18
10.42	12.57	—	11.25	7.50	Cucerdea	—	8.54	3.06	2.25	4.43
11.01	1.09	—	11.49	—	Uióra	—	--	2.49	2.08	4.27
11.09	1.16	—	11.59	—	Vinţul-de-sus	—	—	2.41	2.—	4.20
11.31	1,36	—	12.29	8.17	Aiud	—	8.23	2.17	1.38	3.59
11.48	1.54	—	12.55	8.33	sos. Teiuş. pl.	—	8.06	1.55	1.17	3.38
12.05	—	—	1.30	8.38	pl. sos.	—	7.59	1 29	—	2.50
12.33	—	—	2.08	—	Crăciunel	—	—	12.55	—	2.30
12.57	—	—	2.27	9.10	Blaş	—	7.30	12.40	—	2.16
1.11	—	—	3.11	9.31	Micăsasa	—	7.09	12.01	—	1.44
1.42	—	—	3.31	9.43	sos. Copşa-mică pl.	—	6.56	11.41	—	1 25
2.13	—	—	3.46	9.45	pl. sos.	—	6.54	11.14	—	1.01
2.32	—	—	4.08	9.59	Mediaş	—	6.41	10.55	—	12.45
3.04	—	—	4.45	10.23	Elisabetopole	—	6.20	10.22	—	12.16
3.40	—	—	5.27	10.51	Sighişóra	—	5.53	9.45	—	11.40
4.03	—	—	6.12	11.12	Haşfalĕu	—	5.33	9.13	—	11.17
5.35	—	—	7.58	12.26	Homorod	—	4.27	7.44	—	10.03
6.13	—	—	8.36	12.58	Ágostonfalva		3.53	7.02	—	9.22
6.42	—	—	9.09	1.16	Apaţa		3.37	6.37	—	8.58
7.16	—	—	9.40	1.35	Feldioara	Circulézǎ nnmai Vineri	3.16	5.58	—	8.27
8.—	Tren acceler.	—	10.25	2.09	sos. Braşov pl.		2.45	5.08	—	7.48
—	11.—	—	—	2.19	pl. sos.	7.01	2.18	—	—	—
—	12.26	—	—	3.01	Timiş	6.39	1.42	—	—	—
—	1.11	—	—	3.31	Predeal	5.11	1.12	—	—	—
—	8.01	—	—	9.30	sos. Bucuresci pl.	—	8.35	—	—	—

Ghiriş — Turda

Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt				Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară
7.33	11.—	5.—	10.21		Ghiriş		5.05	10.30	3.20	9.12
7.55	11.22	5.22	10.43		Turda		4.45	10.10	3.—	8.52

Sibiiu — Cisnădie

—	5.30	2.15	8.25		Sibiiu		7.10	3.55	10.04	—
—	6.06	2.51	9.08		Cisnădie		6.36	3.21	9.30	—

Braşov — Zernesci

	Tren micst	Tren micst						Tren micst	Tren micst	
	8.35	3.—	9.15		pl Braşov sos.		6.49	1.29	8.31	
	9.05	3.18	9.30				6.34	1.14	8.16	
	9.37	3.50	9.53		Cristian		6.04	12.51	7.57	
	9.57	4.10	10.04				5.55	12.41	7.47	
	10.17	4.30	10.24		Tohan. vechiu		5.35	12.15	7.30	
	10.28	4.41	10.35		sos. Zernesci pl.		5.25	12.05	7.20	

Simeria (Piski) — Hunedóra

6.15	11.35	4.25	10.28		Simeria		4.50	10.25	3.10	8.34
6.38	11.54	4.48	10.46		Cerna		4.34	10.05	2.54	8.14
7.13	12.20	5.23	11.12		Hunedóra		4.10	9.38	2.30	7.45

Braşov — Chezdi-Oşorheiu

5 19	8.50	—	2.55		Braşov	8.25	1.51	—		7.03
5.53	9.33	—	3.29		Prejmĕr	7.55	1.21	—		6.27
6.35	10.31	—	4 27		Sepşi-S.-Georgiu	6.49	12 15	-		5.12
8 13	12.48	—	5.46		Covasna	5.43	11.08	—		3.43
8.53	1.37	—	6.23		Kezdi-Oşorheiu	4.58	10.22	—		2.37

Murĕş-Ludoş — Bistriţa

4.—	9.10	—	4.20	—	Murĕş-Ludoş	6.48	7.21	—	—	—
6.44	12.39	—	—	—	Ţaga-Budatelic	—	4.50	—	—	9.40
9.5	4.55	—	—	—	Bistriţa	—	1.16	—	—	5.55

Budapesta — Arad — Teiuş

	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst
—	—	10.—	8.25	—	pl. Viena sos.	6.20	7 20	—	—	—
—	—	8.05	1.55	10.—	Budapesta	7.20	1.10	6.10	—	-
—	—	10.56	3.49	1.05	Szolnok	4.14	11.19	2.49	—	—
—	—	3.55	6.52	6.05	sos. Arad pl.	11.20	8.18	9.35	—	-
—	1.50	4.30	7.02	6.30	pl. sos.	10.50	8.08	8.55	—	6.54
—	2.04	4.42	—	6.41	Glogovaţ	10.38	—	8.43	—	6.41
—	2.34	5.03	—	7.01	Gyorok	10.14	—	8 22	—	6.12
—	2.50	5.14	—	7.11	Pauliş	10.—	—	8.10	—	5.56
—	3.05	5.35	7.46	7.29	Radna-Lipova	9.45	7.28	7.54	—	5.40
—	3.43	5.57	—	7.51	Conop	9.15	—	7.22	—	5.02
—	4.02	6.13	—	8.07	Bêrzava	8.57	—	7.05	—	4.44
—	4.50	6.58	8.48	8.47	Soborşin	8.14	6.34	6.25	—	3.53
—	—	7.27	9.07	9.16	Zam	7.41	6 08	5.50	—	—
—	—	7.53	—	9.42	Gurasada	7.16	—	5.23	—	—
—	—	8.08	9.31	9.58	Ilia	7.06	5.45	5.13	—	—
—	—	8.26	—	10.16	Branicica	6.43	—	4.49	--	—
—	—	8.52	9.57	10.42	Deva	6.20	5.19	4.25	10.52	—
—	—	9.06	10.08	11.11	Simeria (Piski)	6.05	5 07	4.10	10.35	—
—	—	9.52	10.37	11.36	Orĕştia	5.19	4.39	3.31	9.51	—
—	-	10.16	—	11.57	Şibot	4.55	—	3.10	9.27	—
—	—	10.40	—	12.19	Vinţul de jos	4.34	—	2.49	9.03	—
—	—	11.01	11.18	12.32	Alba-Julia	4.11	3.57	2.28	8.47	—
—	—	11.30	11 40	1.05	sos. Teiuş pl.	3.43	3.33	2. -	8.11	—

Budapesta, gara de vest — Orşova — Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat		Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persón.
7.36 Vineri	11.—	9.05	9.35	4.—	pl. Viena sos.	5.50	6.30	7.20	6.30	6.35
2.—	8.30	2.30	7.—	10.35	pl. Budapesta sos.	6.45	10.35	2.10	1.25	9.05
5.05	5.31	8 02	5.44	8.14	sos. Timişóra pl.	9.25	—	9.01	7.50	4.10
5.15	—	8.10	7.15	—	pl. sos.	8.09	7.14	8.55	7.42	—
—	—	10.29	10.32	—	Caransebeş	5.15	4.10	—	5.37	—
9.08	—	12.30	1.09	—	Băile Herculane	2.37	—	4.40	3.27	—
9.47	—	1.20	2.39	—	Verciorova	12.50	—	3.40	2.18	—
6.55	–	11.40	5.50	—	Bucuresci	11.40	—	7.—	5.50	—

Cucerdea — Oşorheiu — Reg. săs.

—	2.30	8.10	3.11	10.59	Cucerdea	7.45	2.38	8.35	12.42	
—	3.19	8.51	3.52	11.40	Ludoş	7.07	2.—	7.47	11.54	
—	5.15	10.30	5.29	1.15	Oşorheiu	5.33	12.25	5.50	9.54	
—	5.22	10.42	5.39	—		—	9.—	5.04	9 35	
—	6.51	12.16	7.17	—	Reghinul-săs.	—	7.39	3.30	8.05	

Copşa-mică — Sibiiu — Avrig — Făgăraş

	Tren de povară	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst		Tren micst	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren de povară	
—	4.43	2.20	11.20	7.10	pl. Copşa-mică sos.	9 34	12.35	6.25	3.25	—
—	5.17	2.50	11.46	7.41	Şeica mare	9.08	12.11	6.02	2.56	-
—	6.02	3.28	12.22	8.21	Lómneş	8.37	11.32	5.32	2.20	—
—	6.27	3.57	12.48	8.50	Ocna	8.11	11.01	5.07	1.46	—
—	7.04	4.19	1.15	9.15	sos. Sibiiu pl.	7.44	10 30	4.40	1.16	—
-	circul. numai Marţi şi Vineri	4.34	2.05	—	pl. sos.	7.31	8 57	—	circul. numai Marţi şi Vineri	—
—		4.46	2.18	—	Şelimber	7.18	8.45	—		—
—		4.47	2.36	—	Veştem	7.01	8.25	—		—
—	—	5.26	3.01	—	Tălmaciu	6.42	8.04	—	—	—
—	—	5.42	3.18	—	Şebeşul sup.	6.21	7.36	—	—	—
—	--	6.16	3.58	—	Avrig	6.02	7 16	—	--	—
—	—	6.41	4.22	—	Porumbacul inf.	5.25	6.40	—	—	—
—	—	7.07	4.50	—	Cârtişóra	5.01	6.13	—	—	—
—	—	7.25	5.10	—	Arpasul inf.	4.52	6.02	—	—	—
—	—	7.45	5.33	—	Viştea inf.	4.24	5.32	—	—	—
—	-	7.55	5.44	—	Beşimbav	4.14	5.14	—	—	—
—	—	8.15	6.06	—	Sâmbăta inf.	3.58	4.57	—	--	—
--	—	8.42	6.35	—	sos. Făgăraş pl.	3.28	4.25	—	—	—

Arad — Timişóra

—	6.20	11.25	5.—		Arad		10.43	3.44	10.55	—
—	7.08	12.15	6.14		Vinga		9.42	3.01	10.11	-
—	8.01	1.10	7.39		Timişóra		8.20	2.-	9.10	—

Simeria (Piski) — Petroşeni — Lupeni

11.—	6.10	11.27	4.20		Simeria		4.25	10.33	8.45	3.24
12.48	7.31	12.48	6.03		Haţeg		2.58	9.05	7.34	2.05
4.30	9.55	3.40	9.05		Petroşeni		12.01	6.10	5.25	11.25
5.14	10.20	4.04	—.—				8.40	—	4.54	9.15
6.20	11.32	5.10	—.—		Vulcan		7.48	—	3.56	8.23
6.40	11.55	5.30	—.—		Lupeni		7.15	–	3,21	7.50

Sighişóră — Odorheiu

—	—	3.22	11.08		Sighişóră		9.51	—	5 32	—
—	—	6.20	1.59		Odorheiu		7.15	—	3.—	—

Notă: Órele însemnate în stênga staţiunilor sunt a se ceti din sus în jos cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte.

Redactor prov. Gavriil Hango.

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 78. Sibiiu, Joi, 17/29 Iuliu 1897. Anul XLV.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
la „Tel. Rom.“ într'una cu suplementul „Fóia Pedagogică“
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Congresul sêrbesc.

Încă dela întrunirea congresului sêrbesc cei iniţiaţi în intenţiunile guvernului i-au prevestit sórtea. Părerea e generală, că congresul se va disolva fără a sĕvêrşi vre-o lucrare meritorică.

Astăḑi stăm în faţa acestei eventualităţi, şi pe când ḑiarul va eşi de sub tipariu, congresul póte va fi disolvat.

Judecând din depărtare lucrurile şi sub inspiraţia ḑiarelor din capitala ţêrei, capeţi impresiunea, ca şi când din capul locului s'ar fi făcut arangiamentele aşa, ca lucrurile sĕ ajungă la sfîrşitul acesta.

A premers în parlamentul ţêrei interpelaţiunea în afacerea congresului naţional-bisericesc al sêrbilor şi îndată a urmat rĕspunsul ministrului-president Bánffy, că sêrbilor nu li se va da autonomie bisericéscă, precum s'a dat românilor, de-óre-ce o asemene autonomie nu mai încape în cadrele ideei de stat unguresci.

Paralel cu acésta a urmat ameninţarea, că dacă congresul sêrbesc nu se va acomoda dorinţelor guvernului, în biserica sêrbă se va face ordine şi fără votul congresului.

Pe timpul alegerilor congresuale pressa guvernamentală în continuu provoca şi agita, comentând alegerile, care nu erau pe voia guvernului.

Comisariul dela congres cu preterarea limbei oficiale a bisericei a deschis congresul în limba magiară şi a provocat şi mai multă amărăciune.

Aceste în formă.

Provocările principale însĕ au fost în esenţă.

In rescriptul preaînalt, cu care s'a convocat congresul, s'a dat expresiune dorinţei, de a se considera între afacerile de prima importanţă crearea unui statut, care se reguleze tóte afacerile bisericei sêrbesci.

Comisariul guvernului dorinţei din rescriptul maiestatic ia dat explicare în acea direcţiune, că deliberarea asupra statutului sĕ se pună la ordinea ḑilei înainte de alte afaceri bisericesci.

Congresul a ţinut la dreptul sĕu de a-şi statorí ordinea de ḑi, şi cu preterarea dorinţei comisariului regesc, a făcut el ordinea de ḑi, punĕnd facerea statutului la ordine după unele afaceri de urgenţă.

Conflictul a fost gata.

Comisariul guvernului în şedinţa de Luni a declarat de nul şi nevalid conclusul congresului, şi i-a dat şi unele atribute. Anume comisariul s'a aflat autorisat a declara, că conclusul congresului este nesupunere faţă cu Maiestatea Sa, care a poruncit punerea statutului la locul prim spre deliberare. Provócă deci pe congress, ca îndată sĕ ia alt conclus, de cuprinsul, ca la locul prim sĕ ia în desbatere statutul despre organisarea bisericei, sĕ alégă comisiunea căreia sĕ se dea proiectul, care deja e lucrat, şi care a combinat lucrurile, luând în consideraţiune şi dorinţele bisericei şi cele ale guvernului.

Porunca acésta a avut efectul dorit. Congresul nu s'a supus la poruncă, a declinat dela sine imputarea de nesupunere către Maiestatea Sa, şi a declarat, că rĕmâne la conclusul adus.

Urmarea cea mai deaprópe e disolvarea congresului.

Ne face impresiunea, ca şi când lucrurile din adins ar fi fost arangiate aşa, ca sĕ ajungă la resultatul acesta.

Ḑiarele din capitală înpintenă pe guvern sĕ persiste la posiţia provocătóre de până acuma, şi unisono cer ordine în biserica sêrbéscă şi fără concursul congresului.

Unele din ele indică şi calea, pe carea are sĕ mérgă guvernul.

Sĕ se convóce congres expres numai pentru facerea statutului. In casul acela nu ar mai încăpea nici o discusiune şi congresul ar fi silit sé între în intenţiile curentului atât de mult spriginit de întréga opinie publică maghiară.

În conclusul din urmă, în care congresul nu a plecat capul la porunca comisariului guvernului, s'a făcut provocare la sângele, care poporul ortodox sêrb l'a vĕrsat pentru tron şi patrie. Sângele acela a dat doveḑi de alipire şi de loialitate, şi el este cu mult mai elocuent decât porunca unui comisariu guvernial.

Póte aḑi mai mult apasă o poruncă a guvernului decât tot sângele vĕrsat în rĕsbóie pentru tron şi patrie.

La tot casul: semnele timpului.

Revista politică.

Situaţia Sêrbilor din Turcia. In şedinţa dela 24 l. c. Simici, ministrul president al scupcinei sêrbesci, a respuns la interpelaţiunile deputaţilor Gersici şi Ciurcici privitóre la situaţiunea politică şi bisericéscă a Sêrbilor din imperiul turcesc. — Ministrul president scie apreţia din destul interesul natural ce-l arată scupcina către conaţionalii şi coreligionarii sei din imperiul turcesc. Regularea chestiunei şcolare şi recunóscerea naţionalităţii sêrbesci atârnă mai cu sémă dela resolvarea favorabilă a chestiunei bisericesci. Guvernul 'şi-a îndreptat atenţiunea asupra chestiunei metropolitane dela Ueskueb. După repausarea metropolitului grec Petrovici în anul trecut, s'ar fi aşteptat, ca patriarchul sĕ întregéscă scaunul vacant cu un metropolit de naţionalitate sêrbéscă şi astfel sĕ-şi împlinéscă promisiunile date regelui sêrbesc, guvernului sêrbescşi ambasadorului rusesc. Patriarchatul a denumit însĕ de metropolit pe grecul Ambrosiu, pe care însĕ Pórta, la protestările poporului sêrbesc din Ueskueb şi la intrevenirea guvernului sêrbesc, muntenegrean şi rusesc, nu l'a întărit. Astfel stă chestiunea acésta la venirea guvernului Simici la putere.

La erumperea conflictului între Grecia şi Turcia, trimisul sêrbesc la Constantinopol a fost îndrumat sĕ declare categorice Pórtei, că ţinuta amicală a Sêrbiei faţă de Turcia atârnă dela împregiurarea, că împlini-se-vor justele pretensiuni ale sudiţilor sêrbi din imperiul turcesc. Urmările pasului acestuia au fost, că Sultanul a demandat valilor dela Monastir şi Salonic, ca sĕ deschidă scólele sêrbesci. Metropolitul Ambrosiu a fost depărtat cu puterea din Ueskueb. Cu tóte acestea guvernul rusesc a recomandat Sêrbiei moderaţiune, carea şi observându-se, patriarchatul s'a aplicat a încheia un compromis, în favorul Şêrbilor. In urma acestor stări de lucruri e speranţa, că chestiunea încurênd se va regula, şi astfel in Turcia vor fi doí metropoliţi sêrbesci.

În privinţa şcólelor, ministrul president declară, că în Monastir şi Salonic s'au deschis deja mai multe şcóle şi se vor mai deschide încă multe.

Nu preste mult va fi recunoscută şi naţionalitatea sêrbéscă.

Încolo ministrul president face cunoscute dispoşiţiunile guvernului turcesc şi a celui sêrbesc pentru asigurarea poporaţiunei dela graniţele Sêrbiei şi Turciei contra bandelor de tâlhari şi ucigaşi arnăuţi ce invadéză din Turcia. (S'a trimis miliţie şi poporaţiunea atacată s'a provĕḑut cu arme.)

Interpelanţii şi scuptcina au luat cu mulţămită la cunoscinţă rĕspunsul ministrului president.

Pertractările de pace între Grecia şi Turcia decurg, deşì nu cu puţine greutăţi, cu deosebire cu privire la garantarea desdaunărilor, cheltuelilor de rĕsboiu pentru Turcia din partea Greciei. Între delegaţii puterilor, cari lucră în numele Greciei domnese dóue păreri. Unii din ei sunt de părerea, că Grecia sĕ depună odată cheltuelile de rĕsboiu, se înţelege din un împrumut sub garanţa puterilor, căci aşa Tessalia s'ar evacua deodată de armata turcéscă, şi s'ar evita conflictele în viitoriu: alţii sunt de părerea, că cheltuelile sĕ se depună pe rênd, şi în mĕsura depunerei s'ar evacua şi Tessalia. Cu deosebire delegatul Germaniei e pentru acéstă părere, fiind Germania mai mult interesată în afacerile financiare ale Greciei. Majoritatea delegaţilor a primit părerea primă, dar în privinţa detaiurilor încă nu s'au declarat. Suma desdaunării a fost statorită în patru milióne funţi turcesci (lire sterlingi.)

Locuitorii din Tessalia au trimis o cerere Sultanului, în care cer sĕ remână sub stăpânirea Turciei. Sultanul a comunicat cererea şi ambasadorilor spre luare la cunoscinţă.

Botezul copiilor născuţi din căsătorii mixte în Rusia. Până acum în Rusia exista usul pe basa unei ordinaţiuni vechi, că la căsătoriile mixte între ortodoxi şi eterodoxi, partea eterodoxă trebuia sĕ dee o declaraţiune, că toţi copii născênḑi se vor boteza în-confesiunea ortodoxa. Acum însĕ Ţarul Nicolau II. a dat un ucaz, prin care dispune, ca copii de parte bărbătéscă sĕ fie botezaţi în confesiunea tatălui, ér cei de parte femeéscă în cea a mamei. Ţarul a mai făcut concesiuni nesemnate şi în favorul pressei; ba chiar şi faţă de lucrători s'a arătat mai liberal decât antecessorii sĕi, reducênd órele de lucru.

Tratat de alianţă între România şi Turcia. Ḑiarul „Times“ din Londra publică o telegramă primită dela corespondentul sĕu din Atena, în care susţine, că la iniţiativa şi sub auspiciile împĕratului Wilhelm II. al Germaniei s'a încheiat un tratat de alianţă între România şi Turcia, care a fost ratificat la Sinaia, şi care după cum susţine corespondentul, e de caracter defensiv şi ofensiv şi sună pe ḑece ani.

Congresul sêrbesc. În şedinţa dela 26 l. c., după trecerea la ordinea ḑilei şi după resolvarea unor afaceri mai mici, preşedintele congresului, patriarchul Brankovics a declarat, că comisariul regesc doresce sĕ se declare înaintea congresului cu privire la hotărîrea congresului dela 24 l. c., de a nu primì ordinea de ḑi propusă de el, ci ordinea de ḑi statorită şi primită de congres. În urma acestei declaraţiuni a patriarchului-preşedinte, s'a trimis deputaţiă pentru petrecerea comisariului în sala congresului. Sosind acesta la locul destinat, ocupă loc pe podiul preşedintelui şi cetesce în limba sêrbéscă următórea declaraţiune:

„Ca comisar regesc trimis pentru executarea dreptului de suprema inspecţiune a Majestăţii Sale cesare şi regesci apostolice, sum dator a mĕ îngrijí, ca ordinaţiunea graţiósă a Majestăşii Sale cesare şi regesci apostolice cu datul de 2 Maiu 1897 sĕ se execute în total. Ordinaţiunea acésta prea înaltă îndatoresce congresul, ca pe basa art. de lege IX. din 1868 în rêndul prim sĕ ia la pertractare proiectele reteritóre la statorirea statutului bisericei greco-orientale sêrbesci. Fiind-că congresul în şedinţa sa ţinută la 24 Iuliu a. c., la statorirea ordinei de ḑi, a adus o astfel de hotărîre, care contraḑice ordinaţiunei Majestăţii Sale basate pe art. de lege IX. din 1868, şi fiind-că, prin acéstă hotărîre congresul s'a opus împlinirei datorinţelor sale impuse prin lege, dar nunumai atâta, ci a denegat chiar supunerea la preaînaltul mandat: eu ca comisar regesc, în urma puterii cu care sum învestit, decisiunea congresului adusă cu privire la ordinea de ḑi o declar de nulă, şi provoc congresul, ca încă în şedinţa de astăḑi sĕ alégă o comisiune, care sĕ ia proiectul de organisare bisericéscă la pertractare şi despre consfătuirile sale sĕ raporteze congresului. Îndată ce comisiunea acésta îşi va înainta raportul, congresul va fi dator a lua la ordinea ḑilei proiectul acesta, cu punerea la o parte a ori-ce obiect de pertractare, care de altcum aparţine sferei de competinţă a congresului“.

Membrii congresului au ascultat în tăcere adâncă declaraţia comisarului, care cu suita de mai nainte s'a depărtat din congres la locuinţa sa în palatul patriarchului. Depărtându-se comisarul, patriarchul a cetit încă odată declaraţia comisarului şi a suspendat şedinţa pe o óră. După redechiderea şedinţei br. Zsifkovici a presentat următorul proiect de resoluţiune subscris de 61 de deputaţi:

„Congresul naţional-bisericesc sêrbesc, alipindu-se strict de lege, mai cu sémă de Art. de lege IX. din 1868 şi de statutul congresual din 1875 basat pe acesta, şi de legea croată dela 14 Maiu 1887, pe basa cărora a statorit ordinea de ḑi cuprinsă în decisiunea sa dela 24 Iuliu:

cu considerare de o parte la fidelitatea şi supunerea către domnitoriul şi regele seu prea graţios, ca supremul apărătoriu al legilor statutului şi scutitoriul seu, carea la locurile mai înalte totdéuna a fost recunoscută şi carea antecesorii lor cu sângele lor o au întărit;

dar cu considerare de altă parte la respectul impus prin datorinţă faţă de aceste legi şi în legătură cu acestea faţă de autonomia bisericei naţionale sêrbesci, ca singura basă a bunei stări şi sânţeniei poporului gr.-oriental sêrbesc de sub coróna Sântului Stefan, nu e în stare sĕ satisfacă pretensiunei privitóre la ordinea de ḑi a domnului comisariu regesc, şi provocându se în partea acésta la dreptul seu evident şi la lege, şi pe lângă acestea la urgenţa deslegărei cestiunilor administrative de ani remase neresolvite, precum şi la regularea definitivă prin lege a autonomiei bisericesci: se alipesce şi mai departe de ordinea de ḑi statorită şi decisă în şedinţa sa dela 24 Iuliu.

Congresul e convins, că procedura acésta a sa nu vatĕmă supunerea sa îndatorată faţă de Maiestatea Sa cesaro şi regéscă apostolică, şi tocmai pentru aceea nu póte primí la nici un cas acea explicare, că prin procedura sa barem ori cât de puţin ar fi greşit în contra intenţiunilor preaînalte ale Maiestăţii Sale.

Credinţa şi supunerea sa neclătită cătră Maiestatea Sa şi iubírea de patrie cu tóte ocasiunile 'şi-a arătat-o poporul greco-oriental sêrbesc şi congresul seu, şi mai cu sémă a dat expresiune acesteia în adresa sa înaintată la 17 Iuliu".

Propunerea a fost primită cu majoritate colosală; contra ei au votat numai episcopii şi membrii partidului moderat câţi au fost de faţă. Ea a fost comunicată prin presidiu numai decât comisariului regesc, carele a declarat, că se va exprima asupra ei în şedinţa următóre.

În urma celor petrecute, disposiţiunea sufletéscă a deputaţilor congresuali e fórte posomorîtă. Toţi se aştéptă la disolvarea congresului, séu în casul cel mai favorabil, la amânarea ţinerei şedinţelor. Mulţi dintre deputaţi se şi pregătesc de cale, convinşi fiind despre disolvarea congresului; o parte din membrii partidului moderat s'au şi depărtat dela congres.

Sinodul archieresc încă tot ţine şedinţe; de present lucră la un Regulament privitoriu la disciplina bisericéscă. Episcop pentru eparchia Budei încă nu s'a ales.

Programe şcolare.

(Urmare).

B. În secţiunea pedagogică.

Cursul I.

1. Religiunea: Istoria biblica, 2 óre pe sĕptĕmână, profesor I. Ghibu.

2. Psichologia, 2 óre pe sĕptĕmână, — şi cei din cursul II, — profesor Dr. P. Şpan.

3. Limba română, 3 óre pe sĕptĕmână, profesor Dr. D. P. Barcianu.

4. Limba maghiară, 3 óre pe sĕptĕmână, profesor Dr. R. Roşca.

5. Aritmetica şi Geometria, 5 óre pe sĕptĕmână, profesor D. Comşa.

6. Geografia, 2 óre pe sĕptĕmână, — şi cei din cursul II, — profesor D. Comşa.

7. Istoria şi constituţia patriei, 3 óre pe sĕptĕmână, — şi cei din cursul II, — profesor Dr. I. Stroia.

8. Zoologia, 2 óre pe sĕptĕmână — şi cei din cursul II, — profesor Dr. D. P. Barcianu.

9. Cântări bisericesci şi tipic, 2 óre pe sĕptĕmână, profesor D. Cunţan.

10. Musica vocală 2 óre, instrumentală 3 óre pe sĕptĕmână, profesor G. Dima.

11. Desemn, 1 óră pe sĕptĕmână, profesor Dr. D. P. Barcianu.

12. Caligrafia, 1 óră pe sĕptĕmână, profesor Dr. I. Stroia.

13. Gimnastica, 1 óră pe sĕptĕmână, profesor Dr. P. Şpan.

Cursul II.

1. Religiunea: Istoria bisericéscă, 2 óre pe sĕpt., prof. I. Ghibu.

2. Didactica, 3 óre, şi în legătură cu acésta şcóla practică 2 óre pe sĕpt. — şi cei din cursul III., — prof. Dr. P. Şpan.

3. Limba română, 3 óre pe sĕpt., prof. Dr. D. P. Barcianu.

4. Limba maghiară, 3 óre pe sĕpt. prof. Dr. P. Şpan.

5. Aritmetica şi Geometria, 5 óre pe sĕpt., prof. D. Comşa.

6. Cântările bisericesci şi tipic, 2 óre pe sĕpt., prof. D. Cunţan.

7. Musica vocală, 1 óră, instrumentală 2 óre pe sĕpt., prof. G. Dima.

8. Desemn, 1 óră pe sĕpt., prof. Dr. D. P. Barcianu.

9. Caligrafie, 1 óră pe sĕpt., prof. Dr. I. Stroia.

10. Gimnastica, 1 óră pe sĕpt., prof. Dr. P. Şpan.

Cursul III.

1. Religiunea: Partea dogmatică şi morală, 2 óre pe sĕpt., prof. I. Ghibu.

2. Istoria pedagogiei, 2 óre pe sĕpt., prof. Dr. D. P. Barcianu.

3. Limba română, 3 óre pe sĕpt., prof. Dr. D. P. Barcianu.

4. Limba maghiară, 4 óre pe sĕpt., prof. Dr. R. Roşca.

5. Fisica şi chemia, 4 óre pe sĕpt., prof. D. Comşa.

6. Economia, 3 óre pe sĕpt., prof. D. Comşa.

7. Cântările bisericesci şi tipic, 2 óre pe sĕpt., prof. D. Cunţan.

8. Musica vocală, 1 óră, instrumentală 2 óre pe sĕpt., prof. G. Dima.

9. Desemn, 1 óră pe sĕpt., prof. Dr. D. P. Barcianu.

10. Gimnastica, 1 óră pe sĕpt. la olaltă cu cei din cursul II.

Profesorul G. Dima, a instruat şi 2 óre cântări chorale, cu toţi elevii.

Notă. În acest an a întrat în vigóre planul de învĕţământ pentru secţiunea pedagogică aprobat prin ordinul Preaven. Consistoriu archidiecesan din 30 Maiu 1896 Nr. 2898 Scol., şi astfel în acest an de transiţiune unele studii au trebuit sĕ se propună cumulativ, pentru câte dóue cursuri, ér unele obiecte de învĕţământ, ce după acest plan de învĕţământ elevilor din cursurile II. şi III. li s'au fost propus deja, în acest an scol. nu s'au propus, şi adecă nu s'a propus:

a) în cursul II. pedagogic: Geografia, Istoria universală şi Botanica;

b) în cursul III. pedagogic: Mineralogia şi Pedagogia;

c) în cursul III. clerical: Pedagogia.

Lucrul de mână, nici în acest an scol. nu s'a propus.

Conspectul elevilor înmatriculaţi.

A. Secţiunea teologică: Cursul I. 23; Cursul II. 21; Cursul III. 17;

B. Secţiunea pedagogică: Cursul I. 35; Cursul II. 39; Cursul III. 27.

C. Clerici extraordinari: 9.

În decursul anului au întrerupt cursul studiilor:

1. Din secţiunea teologică . . .	2
2. Din secţiunea pedagogică . . .	1
Suma . .	3

La finea anului au rĕmas deci în total:

1. În secţ. teologică ordinari . .	59
2. În secţ. teologică extraordinari .	9
3. În secţ. pedagogică	100
Suma . .	168

(Va urma).

Adunarea Asociaţiunei

pentru cultura şi literatura poporului român despărţĕmêntul Sas-Sebeş.

— Raport special. —

Adunarea despărţĕmêntului nostru s'a şinut în 29 Iuniu st. v., la sĕrbătórea sânţilor App. Petru şi Pavel.

Înainte de deschiderea şedinţei s'a celebrat serviciul divin prin protopresbiterul Ser. Medean, în frumósa biserica renovată, cu care — spre mândria sebeşenilor fie ḑis, — puţine biserici din archidiecesă se pot asĕmêna în pompă şi frumseţă. Biserica spaţiósă a fost îndesuită de poporul credincios, căci se svonise de mai înainte, că nisce tineri din giur vor executa liturgia dlui Dima.

Un sentiment de evlavie şi admiraţie se putea cetí de pe feţele credincioşilor la auḑul înălţătórelor rugăciuni de laudă şi prea mărire.

La 11 óre a. m., se deschide şedinţa în sala cea mare a şcólei din loc. Şedinţa e slab cercetată. Poporul e aprópe disparent atât din loc, cât şi din giur. Causa se ḑice a fi lucrul câmpului, ceea-ce însĕ nu se admite, deóre ce fiind deodată şi Duminecă şi şi sĕrbătórea Apostolilor, e de necreḑut, ca poporul nostru sĕ desconsidere sânţenia acestei ḑi. Causa adevĕrată e, că nu li-se atrage în destul atenţiunea asupra însĕmnătăţii acestor adunări. Nu se póte scuza însĕ indolenţa unor inteligenţi din Sebeş, cari de alt cum la tótă ocasiunea — când nu e vorbă de jertfe — pretind a fi stâlpi puternici ai progresului nostru pe tóte terenele. E bine, ca sĕ ne cunóscem!

După deschiderea şedinţei prin preşedintele substitut Ser. Medean, secretariul despărţĕmêntului Zev. Mureşan cetesce raportul, comitetului care se primesce în general ca basă pentru desbaterea specială.

Comitetul despărţĕmêntului în decursul anului trecut a ţinut 3 şedinţe.

În prima şedinţă s'au luat disposiţiuni pentru trimiterea banilor încasaţi la adunarea despărţĕmêntului, ţinută în Săsciori. Tot în şedinţa aceea, după-ce fostul director al despărţĕmêntului Dr. P. Isac şi-a dat abḑicerea, a fost ales director substitut Serg. Medean, apoi comitetul ia spre sciinţă şi conformare decisul comitetului central, în urma căruia delegaţilor din despărţĕminte la adunările generale ale Associaţiunii le compete diurne.

În şedinţa a doua s'a luat la cunoscinţă scriptul comit. central, prin care se adeveresce primirea sumei de 101 fl.; cel privitoriu la rĕspândirea cât mai intensivă în sînul poporului a Enciclopediei Române; apoi cel privitor la încasarea taxelor restante, în privinţa căruia s'au şi luat mĕsurile necesare fiind membrii restanţi în special provocaţi la achitarea taxei.

Tot atunci s'au hotărît ţinerea adunărei generale a despĕrţĕmêntului estan în Sas-Sebeş şi după-ce s'a statorit programa ḑilei, diferitele agenturi de comune au fost provocate la îndeplinirea datorinţelor cu sânţenie faţă de Associaţiune, ca cea mai înaltă instituţiune culturala-naţională.

În şedinţa a treia s'a constatat starea cassei cu venite 265 fl. 53 cr., ér eşite 106 fl. 18 cr., deci rĕmâne rest în cassa despărţĕmêntului 159 fl. 35 cr., v. a.

Broşura „Higiena copilului pănă la al 7-lea an" de Dr. Stoica, trimisă de comit. central în 100 exemplare, s'a decis a se solví per. 15 cr., din cassa despărţemêntului şi apoi cu ocasiunea adunărilor generale ale despărţĕmêntului sĕ se distribue în popor. De astă-dată s'au împărţit 15 exemplare între cei presenţi.

Pentru cultivarea gustului de cetit la popor, s'a decis înfiinţarea de biblioteci poporale, spre care scop se cere, ca adunarea sĕ voteze în fie-care an 20 fl., din averea despărţĕmêntului.

Comitetul propune mai departe votarea a lor 2 stipendii pentru băeţii meseriaşi în sumă de 40 fl., şi în fine s'a statorit budgetul pe anul viitor la intrare cu 288 fl., şi la eşite cu 175 fl. v. a.

Adunarea generală ia spre cunoscinţă activitatea comitetului şi aprobă conclusele luate şi primesce propunarile făcute, afară de una şi adecă: în loc de 2 stipendii a 20 fl., sĕ se împartă 4 stipendii a 10 fl., pentru băeţii ce se vor aplica la meserii.

Se alege apoi o comisiune de 3 pentru censurarea raportului cassarului şi alta pentru inscrierea de membri noi şi încassarea taxelor dela cei vechi.

Urméză o disertaţiune, despre scopul şi însemnătatea Associaţiunilor culturale, ţinută de N. Roşu, învĕţător în Sas-Sebeş. Disertantele în termini poporali şi la înţeles arată nobila intenţiune a acelor bărbaţi, cari au pus temelie Associaţiunei nóstre. Puterea de viaţă a unui popor se mĕsură după gradul de cultură, la care s'ă ridieat.

Combate indiferentismul ce alocurea se observă la noi faţă de Asociaţiune, care lucră pentru condiţiunea de viaţă a nóstră, deci cine o ajută, pe sine se ajută, ér cine o disconsideră, pe sine se desconsideră. Arată apoi organismul íntern al Asociaţiunii şi expune pe scurt datorinţela membrilor. Disertantele a fost viu aplaudat.

Raportul cassariului se află în bună ordine.

Comisiunea pentru inscrierea de membri noi şi încassarea taxei dela cei vechi, raportéză că au incurs 100 fl. 50 cr.; lista rĕmâne şi mai departe deschisă.

Ca delegaţi din partea despărţĕmêntului pentru adunarea generală din Mediaş se aleg cu unanimitate dnii: S. Medean şi Zev. Murĕşan; ér ca suplenţi: Roşu şi Oncescu.

Pentru restul periodului se alege de director al despărţĕmêntului S. Medean, ér membru în comitet advocatul Bojiţă.

FOIŢA.

O călĕtorie

cu un

apărătoriu de drept.

Portret de **Mark Twain**.

(Urmare).

— Dar d-ta creḑi — întrebă maiorul — că eu îi sum amic. Nici nu-l cunosc. Numai din diplomaţie l'am băgat şi pe el în joc, ca prin acesta sĕ pot face un serviciu bun acelui oficiant de telegraf, care 'şi-a uitat de datorinţă şi în interesul publicului....

— Dar — i-am replicat eu nu fără óre-care jenă — póte a minţi încă nu i lucru destul de cuviincios.

Maiorul nu a venit în confusiune, nici nu s'a simţit ofensat, şi numai decât şi-a justificat modul seu de purcedere.

— Aceea atârnă dela împregiurări. A minţí, ca se păgubim pe cineva şi prin acésta sĕ ne câştigăm un folos nedrept, şi a minţí ca sĕ facem bine aceştuia, a minţí în interesul publicului, sunt dóue lucruri cu totul contrarii. Dar póte căci nici nu e de lipsă, ca sĕ-ţi explic, ered că fie-cine scie acésta. Dealtmintrelea nici nu trebue sĕ ne disputăm despre mijlóce, ci sĕ privim numai resultatul. Oficiantul telegrafului se pare a fi un tênĕr inteligent şi din o familie bună, dar din uşurătate séu din încredere nu-şi îndeplinesce destul de conscienţios şi serios datorinţa sa. Acum sĕ presupunem, că întru adevĕr tractéză ca şi cu noi cu un amic intim al directorului suprem, ce va fi din acésta? Aceea, că pe tênĕr simplaminte îl dimite din serviciu. Întreg viitorul, întrégă-i viéţă e nimicită, póte o întrégă familie îi adusă la sapă de lemn. Veḑi! eu prin acéstă lecţie am pus capĕtul la ori-ce negligenţă de oficiu şi cu acésta am mêntuit pe acest tênĕr, am salvat póte o întrégă familie.

În decursul ḑilei a îndeplinit mai multe serviciuri de astă natură în interesul publicului, şi cu astfel de diplomaţie fină, cu o aşa îndestulire de sine, că aprópe am început a i invidia acéstă ocupaţiune şi póte şi eu a-şi păşí pe terenul „coregerei", dacă nu m'ar înspăimênta cugetul, că ceea-ce a succes de atâtea-ori odată, totuşi se va sfêrşí cu ruşine.

Era séra târḑiu, când voind sĕ mergem la cuartir, ni-am suit pe un tramvay cu cai. Deodată s'au suit şi trei tineri, beţi de tot, cari au început a scandalisa publicul călĕtor, — în care între mai mulţi domni erau şi dame — cu vorbe necuviinciόse, cu observări provocătóre, cu purtare obrasnică. Nime nu a cutezat a îndruma la ordine pe acesti beţivi séu a-i trage la rĕspundere pentru impertinenţa lor. Conducĕtoriul s'a încercat sĕ-i linişţéscă, dar cu atât mai tare au început a face sgomot şi a se purta scandalos.

Numai decât am prevĕḑut, că dacă va păşí maiorul în contra acestor derbedei beţivi cu îndatinata-i diplomaţie, nunumai că se va face de rîs, dar póte sĕ-l şi pălmuiască. Chiar voiam sĕ-l fac atent, ca sĕ nu se amestece între ei, când maiorul chemând pe călăuz s'a ridicat şi cu glas liniscit i-a ḑis! Conducĕtor! aruncă afară pe acesti beţivi, căci eu ţi-oi ajuta. Conducĕtoriul nu a aşteptat mult. Ambii au apucat pe mişelul care era mai aprópe de ei şi înainte de a sĕ fi deşteptat din mírarea lui, şi înainte de ai fi putut da ajutor soţii, l'au aruncat pe uşă în stradă. Pe cel dintâiu l'au urmat al doilea, pe acesta al treilea. Tóte acestea s'au întêmplat aşa de iute, că respectivii numai pe pavagiul stradei au observat, că ce s'a întêmplat cu ei, pe când tramvaiul era deja departe.

Eu însumi m'am mirat de păşirea atât de energică a amicului meu, blând de fire, şi nu putém admira deajuns procedura repede ca fulgerul a maiorului. După ce mi-am venit în ori din prima surprindere, fără voie am surîs la gândul, că onorabilul meu amic tótă ḑiua mi-a vorbit de influinţa şi resultatul admirabil al diplomaţiei, acum în ce mod a pus în praxă principiiile atât de mult lăudate. Chiar era sĕ fac o observare ironică, când, privind la faţa seriósă şi sĕrbătorescă a maiorului, m'am convins, că gluma mea nu ar fi potrivită şi pentru aceea mai bine am tăcut.

După-ce m'am coborît de pe tramvay şi înaintam pe jos spre locuinţa nóstră, nu m'am putut reţinea sĕ nu-i ḑic, când fără voia mea am imitat cu mâna mişcarea cu care maiorul a prins de după cap pe cel dintâiu beţiv.

(Va urma.)

Cu verificarea protocolului se încredinţéză Avr. David şi P. Opincariu.

După aceste preşedintele mulţămesce celor presenţi pentru interesul dovedit şi dorind prosperare despărţĕmêntului încheie şedinţa.

Séra a avut loc în pavilonul dela „Leul de aur“ un concert, care a fost mai bine cercetat ca şedinţa despărţĕmêntului. S'au cântat piese poporale de Dima, Vidu şi Popovici, apoi unele şi mai artistice, tóte au fost bine, cu simţ şi cu pricepere executate. Am dori, ca barem din an în an sĕ ni se dea şi posibilitatea de a gusta din dulcéţa farmecului, ce astfel de cântări au în sine. Tinerii concertanţi — au fost resplătiţi cu frenetice aplause şi în urmă cu laude bine meritate.

După concert a urmat joc, care a ţinut pănă târḑiu — diminéţa.

De încheere ţin sĕ amintesc, că Sebeşul e un centru românesc, ca puţine altele. Poporul din împrejurime în privinţa materială stă cu mult mai pe sus de alte ţinuturi. Urmarea e, că pe lângă o conducere bună însoţită de un interes nepreocupat multe lucruri bune şi frumóse s'ar putea realisa.

Sĕ punem la o parte egoismul, sĕ stîrpim odată din grădina vieţii nóstre buruiana veninósă, numită : pizmă ; sĕ dăm mâna ca fraţi şi uimitóre vor fi succesele la cari vom ajunge. *Raportor*.

Noutăţi.

O carte română oprită. Cetim în foile unguresci, că ministrul de interne unguresc a oprit din Ungaria cartea apărută în Bucuresci: „Prescurtare din istoria Românilor“, pentru cuprinsul sĕu îndreptat contra statului ungar. Pe basa acésta ministrul de comerciu i-a detras cărţii pomenite debitul postal. „Ideia“..... salvată!

* * *

Monument vênătorilor în Ploesci. In Ploesci s'a ridicat în onórea batalionului I. de vênători un monument. Inangurarea lui se va sevîrşí cu mare pompă în ḑiua de 30 August, aniversarea luării Griviţei.

* * *

Academia maghiară va depune prin secretariul seu I. pe monumentul lui Petőfi, ce se va inaugura la sfîrşitul lunei curente în Sighişóra, o cunună de lauri. Ér societatea geografică unguréscă a încredinţat representarea sa la pomenita festivitate, unui profesor dela universitatea din Cluş, care deasemenea va depune pe monument o cunună.

* * *

Necrolog. Luisa Bugarski, născută Popovits, în numele seu şi al tuturor rudeniilor, aduce cu inimă înfrântă de durere la cunoscinţă, că scumpul şi mult iubitul soţ, respective ginere, frate, cumnat şi unchiu *Constantin Bugarski*, comerciant, censor la banca austro-ungară, censor la banca „Bodenkredit“ din Sibiiu, a repausat după scurte suferinţe Luni, în 26 Iulie n. c. la órele 5 p. m., împlinind o vêrstă plină de activitate şi iubire de ani 62.

Rĕmăşiţele pămêntesci ale scumpului decedat vor fi aşternute spre odichnă eternă Joi, în 29 Iulie a. c. la órele 4 p. m., în cimiteriul gr.-or. din suburbiul Iosefin, la care ultimă însoţire cei adênc întristaţi invită prin acésta pe toţi pretinii şi cunoscuţii.

Sibiiu. 27 Iuliu 1897.

* * *

Antisemitismul în Galiţia. Intre popórele creştine ale Galiţiei se rĕspândesce antisemitismul în chip gigantic. Situaţia o zugrăvesce fóia „Zwiazek Chrzescijanski“ (Societatea creştină), redactată în limba polonă şi rusă, în un articol mai recent al sĕu, unde constată, că ura faţă de jidani în Galiţia nici când n'a fost mai neîmpăcată ca acum, pentru-că interesele de existenţă ale poporului sunt atacate prin perciunaţi. Capitalul mare e în mânile lor. Fără voia lor nimic nu se póte sĕvêrşi. Funcţionarii de tóte calegoriile lucră cum le dictéză jidovul, căci la din contră se pot aştepta ca la sigur la ruină materială. Jidanii lucră cu sistem la ruinarea proprietarilor independenţi. Cu crâsmele şi cu usura lor ruinéză poporul etc. Scopul foii amintite e unirea polonilor cu ruşii în interesul victoriei direcţiei creştine. Scopul acesta al seu crede fóia pomenită a şi l ajunge, dacă va uní cele dóue popóre în contra jidanului,

* * *

Invitare Tinerimea studiósă din Sèlişte, învită la obicinuita *petrecere cu joc*, ce va avé loc Dumінecă în 20 Iulie (1 August) (sf. Ilie). Locul petrecerii „Netedul“, la cas că plóuĕ „Sala şcólei“. Inceputul în casul prim. la 12 óre m., în casul al doilea la 7 óre séra. Oferte sĕ primesc cu mulţămită şi se vor alătura fondului menit pentru ajutorarea studenţilor sĕraci. Invitări speciale nu se fac.

* * *

Mórte furată. Dela institutul de patologie din Paris făptuitori îndrăsneţi au furat ḑilele trecute niste iepuri, cu cari se făceau experimentări, şi cari sunt plini cu germenii celor mai înfricoşate bóle exotice, ca colera, tifusul, ciuma etc. Poliţia a făcut disposiţii extinse pentru a împedeca vinderea iepurilor, deşi după declaraţiile medicilor în anotimpul cald veninul animalelor fripte, nu e primejdios. Locuitorii sunt îngroziţi, căci uşor se póte întêmpla ca prin iepurii pomeniţi sĕ se lăţéscă în oraş nisce bóle contagióse teribile.

* * *

Furtună. Ni-se scriu următórele: Vineri în 27 Iuniu st. v. o furtună teribilă a pornit de către muntele aşa numit Măgura Călăţelei (comitatul Cojocnei), care a făcut multă daună nu numai în ţarinile comunelor învecinate şi zidiri, ci şi viéţă de om a căḑut jertfă.

În cătunul Beliş, un biet om a eşit cu soţia sa în curte, pentru a mulge o văcuţă ce avé. Pe când bărbatul ţiné vaca şi femeia o mulgea, s'a sloboḑit un fulger, carele dela al treilea vecin a trecut prin coridorul casei primarului vecin şi neatingêndu-se de nimíc în calea sa, a trecut în curtea omului cu vaca, acestia aflându-se în calea curentului, fulgerul a lovit în ei şi 'i-a omorît momentan cu vacă cu tot. De aceşti doi nenorociţi au rĕmas 4 copii mititei.

Ajungênd furtuna în hotarul comunei Călăţele, pe când încetase plóia mai de tot, s'a descărcat un trăsnet în turnul bisericei. Fulgerul lovind în cruce s'a desfăcut în 3 părţi şi descoperind turnul total, o parte a fulgerului s'a sloboḑit pe colţul bisericei la vale stricând tot acoperişul în calea sa, a întrat sub zidul bisericei. Partea a doua a întrat în podul bisericei şi despicând un căprior în mici bucăţi, aruncând coperişul din calea sa, a întrat în zidul bisericei; ér partea a treia întrând de desubt în clopotniţă a lovit unul din cei 4 stâlpì de stejar în feţe pătrate de 12, cari ţin turnul bisericei, şi sdrobindu-l în bucăţi a sărit în clopotul cel micuţiu de jos, de unde a eşit afară spărgênd păretele de partea aceea. Norocul, că fulgerul n'a avut putere aprinḑĕtóre, căci altcum rĕmâneam fără biserică. Viéţă de om n'a căḑut jertfă, căci tocmai mai nainte s'au fost depărtat 2 ómeni, cari au fost tras clopotele contra gheţei.

Acésta întêmplare a causat daună numitei parochii, de altcum şi slabă în cele materiale, de preste 300 fl. *Corespondentul.*

* * *

Ciocnire de tren. Lângă staţiunea Radotin, în Boemia ḑilele trecute, un tren încărcat cu emigranţi, din causă, că i-s'au stricat câteva róte, s'a oprit. Intr'aceea a sosit de către Praga trenul de persóne. Maşinistul a observat târḑiu situaţia periculósă şi neputênd domoli avêntul trenului, acela s'a ciocnit vehement de cel ce aştepta. Mai multe vagóne s'au strivit total. Numĕrul vulneraţilor e mare. Mórte nu s'a întêmplat.

* * *

Bibliografic. Ne au sosit la redacţie spre anunţare: „*Ortografia română în actuala sa stare de desvoltare*“, de V. Dumbravă, profesor de limba română la gimnasiul din Beiuş Preţul 40 cr.

— „*Curs complet de corespondenţă comercială pentru şcólele de comerciu şi pentru particulari*“ de I. C. Panţu, profesor la şcólele comerciale în Braşov. Preţul 1 fl. 60 séu 4 lei. Acésta se află de vênḑare şi la librăria nóstră.

— **Biografia lui Avram Iancu**, de Iosif Sterca Şuluţiu de Cărpeniş, consilier de tribunal regesc în pensie, membru fundator şi membru în comitetul central al Associaţiunii transilvane pentru literatura română şi cultura poporului Român etc. Sibiiu. Tipariul tipografiei archidiecesane, 1897.

Cartea e reprodusă în 800 exemplare din numĕrul ultim al organului Asociaţiunei transilvane „Transilvania“, şi se estinde pe 44 pagine. Are trei ilustraţiuni; prima, în fruntea cărţii, represintă pe Iancu călare în fruntea Moţilor, a dóua ne arată casa în care s'a născut Iancu, şi care aḑi e proprietatea Asociaţiunei, ér a treia portretul autorului bibiografiei. Preţul 1 corónă, resp. 2 lei pentru România.

Autorul a donat cartea Asociaţiunei, ca din sumele ce vor incurge din vinderea ei, sĕ se înfiinţeze un fond de 400 fl., care sĕ pórte numele: „Avram Iancu“.

Cartea oferă o lectură fórte plăcută şi instructivă, şi merită sĕ ocupe loc pe masă fie-cărui român. Tot aşa merită şi autorul cărţii recunoscinţa fie-cărui patriot român, deoparte pentru scrierea ei, ca un modest monument memoriei nefericitului erou Avram Iancu, ér de altă parte pentru cedarea ei Asociaţiunei în scopul amintit.

În tot casul acesta e un mai demn monument de memoria marelui patriot român Avram Iancu, decât nefericita colectă, despre care aḑi nici nu se mai scie unde se află, şi că óre mai află se.

PARTEA SCIENTIFICĂ ŞI LITERARA.

Divorţiul în biserica ortodoxă-rĕsăriténă şi cea rom.-catolică,

de

Dr. Remus Roşca.

(Urmare).

Din aceste citate se vede, că Moise a căutat sĕ împedece despărţirile uşuratice, pentru-că se prescrie: Facerea cărţii de despărţire, inmanuarea ei şi dimiterea muerii din casă, tot atâtea lucruri, cari dau ocasiune de precugetare, ér reprimirea muerii dimise se cualifieă de pĕcat şi lucru necuvincios, ceea-ce este şi fórte corect, pentru-că altfel căsătoria ar fi fost arena unui arbitriu din partea bărbaţilor şi un joc al pasiunilor.

Atât din citatele s. scripturi din testamentul nou, cât şi din testamentul vechiu, procedarea bisericei ortodoxe rĕsăritene se póte justifica pe deplin, când admite în principiu divorţiul, şi procederea bisericei romano-catolice, în termini blânḑi ḑis, se póte cualifica de necorectă, când luând în înţeles verbal enunciarea evangelistului Mateiu cap 19. v. 6:

„Drept aceea mai mult nu sunt doi, ci un trup, deci ce a împreunat D-ḑeu, omul sĕ nu despartă“, şi ignoréză cu totul legătura celor premerse cu cele ce urméză. De-óre ce în cele ce premerg se preamăresce viaţa conjugală şi efectele ei morale, ḑicêndu-se în vers 3—5:

„Şi s'a apropiat către dênsul fariseii ispitind pe el, şi ḑicênd lui: Slobod este omului a lăsa muerea sa pentru fieşte-ce pricină;

Éră el rĕspunḑênd a ḑis lor: au n'a-ţi cetit, că cel ce a făcut din început, bărbat şi muere a făcut pre ei.

Şi au ḑis: pentru acésta va lăsa omul pe tatăl seu, şi pe mamă-sa, şi se va lipi de muerea sa, şi vor fi amêndoi un trup“, ér în vers 7 se ḑice:

„Ḑis-au lui, pentru ce dară Moise a poruncit a da carte de sloboḑenie şi a o lăsa pe ea.

Ḑis-au lor, cum-că Moisi după învêrtoşarea inimei vóstre, au îngăduit vóue sĕ lăsaţi muerile vóstre, éră din început nu au fost aşa“, dar în vers 9 ḑice:

„Éră ḑic vóue: că ori cine va lăsa muerea sa fără numai pentru curvie, şi va lua alta, preacurvesce, şi cel ce ia pe cea lăsată, preacurvesce“.

Din cele accentuate pănă aci se vede totodată, că procedarea bisericei ortodoxe în ce privesce desfacerea căsătotiei se pote justifica prin sânta scriptură nu numai din motivul adulteriului, ci şi din alte motive, pentru-că, după ce creştinismul a luat dimensiuni mai mari şi devoţiunea către moralul creştin a început a deveni mai lacsă, s'a experiat, că afară de adulteriu sunt şi alte cause, cari făcênd imposibil traiul conjugal, în raport cu atributele esenţiale ale căsătoriei sunt egale în gravitate cu adulteriul, după cum o accentuéză acésta şi Dr. I. Zhismann în opul seu: „Das Eherecht der orientalischen Kirche“ la pag. 107, unde ḑice: că biserica orientală a luat şi alte motive de divorţiu, care sunt *egale cu adulteriul.*

(Va urma).

Concurs Literar.

Societatea pentru crearea unui fond de teatru român a iniţiat sub auspiciile sale o întreprindere literară menită a pregăti terenul teatrului român, a cărui realisare este programul acestei sĕcietăţi.

E vorba de-a provedé cu material literar acea mulţime de dilentanţi români, cari în tóte unghurile ţĕrii luptă pentru desvoltarea gustului dramatic şi sunt atât de lipsiţi de piese uşóre potrivite trebuinţelor nóstre modeste.

Acestei necesităţi voiesce sĕi corĕspundă „*Biblioteca teatrală*“, care sub auscipiile societăţii pentru fond de teatru român va apăré în editura librăriei Nic. I. Ciurcu din Braşov.

„*Biblioteca teatrală*“ va apăré în broşuri format 8⁰ de câte 3—6 cóle de tipar cicero şi va cuprinde numai piese teatrale. Piesele vor fi traduceri, localisări séu originale şi se vor alege de-o camdată cu deosebită consideraţiune la trebuinţele diletanţilor mai mult piese uşóre de 1, 2 séu 3 acte, de ori-ce natură.

Pentru asigurarea stocului necesar de piese, fără de care nu am dori sĕ începem editura, comitetul societăţii pentru fond de teatru român escrie concurs literar cu următórele:

Condiţiuni de concurs.

1. Se deschide concurs fără termin fix pentru piese teatrale traduse, localisate séu originale de 1, 2 séu cel mult 3 acte, menite a fi edate în *Biblioteca teatrală* a societăţii pentru fond de teatru român, ediţia d-lui N. I. Ciurcu, Braşov. — La concurs pot sĕ participe şi piese cari s'au tipărit deja în vr'o revistă séu vr'un ḑiar român, dar nu au apărut în ediţie separată.

2. Manuscriptele au sĕ fie scrise, (ortografia este cea fonetică obicinuită) numai pe câte o pagină a fie-cărei foi, şi trebue sĕ aibă o margine albă de cel puţin 3 degete pentru eventuale corecturi. Fie-care manuscript va fi provĕḑut cu numele autorului, traducĕtorului séu localisătorului, cu indicarea exactă a adresei sale şi cu 4 mărci postale curate á 5 cr. pentru spesele poştale ulterióre ale societăţii în corespondenţa sa cu autorul.

3. Traducerile şi localisările se vor trimite totdéuna împreună cu textul tipărit al originalului, după care s'au tradus séu localisat. Piesele tipărite deja în vr'o revistă română séu ḑiar român, trebue sĕ aibă indicaţiunea exactă a numerilor şi a anului revistei séu a ḑiarului, în cari au apărut.

4. Tóte piesele întrate vor fi revisuite şi date în recensiune la bărbaţi de specialitate, cari vor avea dreptul şi datorinţa de-a face îndreptări şi corecturi în tóte piesele localisate şi traduse. Pentru îndreptări şi corecturi în textul pieselor originale se cere autorisare specială dela autorul, fără de care piesele se vor edita séu remite aşa cum s'au înaintat fără vr'o îndreptare.

5. Pentru fie-care piesă primită de comitet (localisare séu traducere) şi edată în Biblioteca teatrală, librăria editóre asigură autorului un honorar de *5 fl.* după cóla de tipar, ér recensentului, care revisuesce şi întocmesce piesele tot *5 fl.* după fie-care cólă de tipar.

Piesele originale bune vor fi honorate mai bine, dar nu cu mai mult de maximum 10 fl. după cóla de tipar.

Autorul va mai primì câte 20 de exemplare din broşura, în cara i-a apărut piesa.

Honorarul sĕ va trimite prin avis poştal din partea comitetului societăţii în timp de cel mult 15 ḑile după apariţiunea piesei.

Peste tot, ori-ce daraveri ale autorilor în chestiunea ediţiunii, a honorarului etc., au a se aranja prin biroul comitetului societăţii pentru fond de teatru, şi nu direct prin librăria editóre.

6. Autorul, a cărui piesă (fie originală localisare séu traducere) sĕ tipăresce în Biblioteca teatrală, nu are drept la nici un honorar special de representaţie a piesei din partea nimenui din patria nóstră, cu atât mai puţin are acest drept librăria editóre.

7. Honorarele indicate aci în pct. 5 se dau după ediţia I. (tiraj 1000—1500 exemplare). La o eventuală a II. ediţie se va stabili şi plăti honorar deosebit autorului.

8. Societatea p. fond de teatru şi librăria editóre nu primesc nici o responsabilitate

de drept civil în chestiunea drepturilor de autor şi editor al originalelor, după cari i-se înaintéză traduceri şi localisări spre editare. Tótă rĕspunderea în acéstă privinţă îl privesce pe traducĕtorul séu localisatorul piesii.

9. Manuscriptele sunt a se înainta recomandat la adresa d-lui Virgil Oniţiu, director gimn., vice-president al societăţii p. fond de teatru român, Braşov.

Din şedinţa comitetului societăţii pentru fond de teatru român, ţinută în Braşov la 26 Maiu v. 1897.

Pentru comitet :

Virgil Oniţiu, v. president.
Vasile Goldiş, secretariu.

Nr. 327/897. [105] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor de învĕţători la şcóle poporale gr. or. din comunele mai jos însemnate, se deschide concurs cu termin de 30 ḍile dela prima publicare.

1. Apoldul de jos, 2 posturi. Salariu 300 fl., cuartir natural în edificiul şcólei şi lemnele necesare pentru foc, sau 30 fl. relut de cuartir.

2. Apoldul de sus, 1 post. Salariu 300 fl., cuartir natural în edificiul scólei şi lemnele necesari pentru foc.

3. Cenade, 1 post. Salariu 300 fl., cuartir natural în edificiul scólei şi lemnele necesare pentru foc.

4. Gârbova, 1 post. Salariu 300 fl., cuartir în edificiul scólei, grădină de legume şi 4 stângini lemne de foc din cari e a se încălḍi şi sala de învĕţămênt.

5. Cunţa, 1 post. Salariu 300 fl. şi relut de cuartir 20 fl.

6. Poiana, 1 post de învĕţător la scóla de băeţi şi 1 post de învĕţător la scóla de fete. Salar 300 fl. şi relut de cuartir şi grădină 70 fl.

7. Reciu, 1 post Salariu 300 fl., cuartir natural în edificiul scólei şi lemnele necesari pentru foc.

8. Broşteni, 1 post. Salariu 300 floreni.

Recurenţii la acestea posturi sunt avisaţi a-şi înainta cererile, instruite conform normelor în vigóre, subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis şi a se presenta înainte de alegere în vre-o Duminecă séu sĕrbătóre în biserica din comuna la care au competat spre a-şi arăta desteritatea în cântările bisericesci şi tipic.

Învĕţătoriul ales în postul la care a competat, e datoriu a ţiné strana în biserică în Dumineci şi sĕrbători şi a conduce corul de cântări al elevilor la liturgie în tot decursul anului.

Mercurea, la 11 Iuniu 1897.

Oficiul protopresb. gr. or. al Mercurei în conţelegere cu comitetele parochiali respective.

Ioan Droc,
protopresb.

---

[106] 1—3

Publicare de licitaţiune.

Edificarea unei biserici nóue în Vinţul-inf. (Alvincz), protopresbiteratul Sebeşului, se va da în întreprindere pe calea licitaţienei publice minuende **Mercuri, în 6/18 August a. c.** la 3 óre d. a. la oficiul parochial din Vinţul-inf.

Preţul de strigare conform preliminariului de spese e 3185 fl. 65 cr.

Doritorii de a licita vor avea a depune vadiu de 10% din preţul de strigare.

Planul şi şi preliminariul de spese, precum şi condiţiunile de licitare se pot vedé la oficiul parochial din Vinţul-infer.

Sebeş, 14 Iuliu 1896.

In conţelegere cu comitetul parochial concernent.

Sergiu Medean,
protopresbit.

Librăria Tipografiei Archidiecesane.

În Librăria Tipografiei archidiecesane din Sibiiu se află următórele **cărţi de şcólă:**

Abecedar pentru şcólele poporale rom. de Zacharia Boiu, ediţiunea XIV legat	fl.	—.24
„ („Micul prietin al copiilor“) de S. Moldovan, broşat 22 cr., legat	„	—.25
„ românesc, de V. Petri, legat	„	—.25
Abcdar maghiar-român, de N. Putnoky, partea I., leg.	„	—.20
„ „ „ de F. Koós şi V. Goldiş, leg.	„	—.20
Ântâia carte de lectură şi învĕţ. de I. Popescu, leg.	„	—.20
A dóua carte de lectură şi învĕţătură, de I. Popescu, leg.	„	—.60
Aritmetica pentru începĕtorii din şcólele primare, de P. Dima, broş.	„	—.30
„ cu numerii dela 1—20, de D. Dogariu şi I Dariu, broş.	„	—.15
„ cu numerii dela 1—100, de D. Dogariu şi I. Dariu, broş.	„	—.15
„ cu numerii dela 1—1000, de D. Dogariu şi I. Dariu, broş.	„	—.20
„ cu num. dela 1—10.000, de D. Dogariu şi I. Dariu, broş.	„	—.30
„ pentru anii din urmă ai şcólei primare partea IV, de I. Dariu, broş.	„	—.45
„ pentru şcólele poporale, anul I. şi II., de F. E. Lurz, trad.	„	—.20
„ pentru şcól. pop. part. a II-a de F. E. Lurz	„	—.25
Bucóvna pentru învĕţătura pruncilor, leg.	„	—.20
Carte de cetire I, de Z. Boiu leg.	„	—.40
„ „ „ II, de Z. Boiu, leg.	„	—.30
„ „ „ pentru cl. I. şi II. gimn. de I. Popea edit. III., broş.	„	1.35
„ „ „ de G. Pletos, broş.	„	1.80
„ „ „ II. pentru şcólele poporale, prelucrată de Dr. Petru Şpan, leg.	„	—.30
„ „ „ pentru anii din urmă, de Ioan Pop Reteganul	„	—.75
„ „ „ pentru cl. III gimn. reală, de V. Oniţiu, broş.	„	1.—
„ „ „ pentru cl. IV. gimn. reală, de V. Oniţiu, leg.	„	1.60
„ „ „ maghiară, partea I., de Dr. I. Crişianu şi N. Putnoky, broş.	„	—.70
„ „ „ maghiară partea II., de Dr. I. Crişianu şi N. Putnoky, broş. 1 fl. leg.	„	1.15
„ **de rugăciune** pentru tinerimea gr. or. română, frumos leg.	„	—.15
Catechism bogat de Z. Boiu, leg.	„	—.50
„ **mic** al bisericei ort. ort. de Z. Boiu, leg.	„	—.20
„ pentru învĕţămêntul religiunei dreptcred. rĕsărit. de Moise Toma. leg.	„	—.20
Chemia elementară anorganică şi organică de A. Vlaicu, broş. 80 cr., leg.	„	1.—
Computul în şcóla poporală, de I. Popescu, broş.	„	1.20
Conductor la aplicarea ântâii cărţi de lectură şi învĕţătură de I. Popescu, broş.	„	—.10
Culegere de cântări biser. în folosul tinerimei, broş.	„	—.12
Cunoscinţe din constituţia patriei, de I. Popovici, leg.	„	—.20
Curs de limba maghiară pentru scólele poporale române, de I. Molnar, partea primă broş. 16, leg	„	—.20
Curs de limba maghiară partea a doua broş. 20, leg.	„	—.24
„ „ „ „ pentru curs. III. broş. 16, leg.	„	—.20
Curs elementar de geometrie practică de D. Mirescu leg.	„	1.—
„ „ de musică, partea II., de Const. M. Cordoneanu, broş.	„	—.50
„ „ de musică, partea III. şi IV., de M. Cordoneanu, broş.	„	—.80
Curs practic de aritmetică pentru şcólele poporale de Ars. Vlaicu, I. 22 cr., II. 25 cr., III.	„	—.35
Curs practic de limba maghiară pentru anul I. şi II. de şcólă de I. Dariu, broş.	„	—.16
Dialogi româno-francezi, de M. Rudinescu	„	1.20
„ româno-germâni, de M. Rudinescu	„	1.—
Dicţionariu român-germân şi germân-român, de S. P. Barcianu, tom. I. fl. 2.50, tom. II.	„	3.80
„ român-maghiar de N. Putnoky, leg.	„	2.—
Drepturile şi datorinţele civile pentru şcólele poporale confesionale, broş.	„	— 20
Economia câmpului şi grădinăritul pentru şcólele poporale, de G. Moian, broş.	„	—.25
Economia domestică pentru cl. IV. primară de fete, de o asociaţiune de învĕţători, leg.	„	—.60
Elemente de fisică pentru şcól. popor. de I. Dariu, leg.	„	—.30
„ **de geografie** de Z. Boiu, leg.	„	—.30
„ **de geometrie** pentru anii din urmă ai şcólei poporale de D. Dogariu şi I. Dariu, leg.	„	—.20
„ **din teoria musicei**, de A. Sequens, broş.	„	—.50
Esercitiile de stil în şcóla popor. de D. Lăpĕdat, broş.	„	—.15
Fibel, după metoda analitică-sintetică de G. Jausz, leg.	„	—.30
Fisica pentru şcólele poporale de D. Făgărăşan, broş.	„	—.30
Fisica pentru şcólele poporale, de Iosif Bălan, broş.	„	—.25
Geografia Ungariei, de Dr. N. Pop, broş.	„	—.30
Geografia pentru şcól. popor. de I. Dariu, broş. 30 cr., leg.	„	—.35
„ „ „ „ de D. Făgărăşan şi S. Moldovan, broş 25 cr., leg.	„	—.30
Geografia pentru şcólele medii de D. Făgărăşan şi S. Moldovan tom. I., broş.	„	1.20
Geografia pentru şcólele medii de D. Făgărăşan şi A. Bârsean tom. II., broş.	„	—.50
Geografia pentru şcólele medii de D. Făgărăşan şi A. Bârsean, tom. III., broş.	„	1.—
Geografia pentru institutele pedagogice şi şcólele secundare după H. G. Wagner, de P. Drăgălina, broş.	„	1.—
Gramatica elementară a limbei germâne pentru şcólele secund. de Dr. G. Coman, partea III., broş. 85 cr., leg.	„	1.—
Gramatica germână, de Sava Popovici Barcianu	„	1.40
„ **limbei maghiare** de Dr. I. Crişianu şi N. Putnoky, broş.	„	1.—
Gramatica română, de I. Dariu, broş.	„	—.25
„ „ de S. P. Barcian, leg.	„	—.50
„ „ pentru cl. II. de I. Miheltian, broş.	„	—.10
„ „ pentru cl. III. de I. Miheltian, „	„	—.16
„ „ pentru cl. IV. de I. Miheltian, „	„	—.24
Higiena poporală, de Dr. G. Vuia, broş. 1 fl., leg.	„	1.20
Higiena copilului dela nascere pănă la al 7-lea an al etăţii de Simion Stoica, broş.	„	—.15
Intrebări de educaţiune şi instrucţ. de Dr. P. Span, br.	„	1.—
Isagogia, de Dr. Il. Puşcariu, broş	„	1.50
Istoria biblică, pentru şcólele poporale, leg.	„	—.30
„ **biblică** pentru şcólele medii, inf. şi şcól. civ. broş.	„	—.55
„ **bisericéscă** pentru şcólele poporale, leg.	„	—.30
„ **bisericéscă** pentru şcólele medii de Dr. Ilarion Puşcariu, partea I., broş. 50 cr., partea II. broş.	„	—.50
Istoria bisericéscă rom. de Şaguna, partea I. şi II., br.	„	3.—
„ „ în limba germână	„	1.-
„ **literaturei române**, de I. Lazariciu, broş.	„	1.—
„ **naturei şi fisică**, de Z. Boiu, leg.	„	—.30
„ **naturală**, de Dr. D. P. Barcian, partea II.	„	—.60
„ „ de Ipol. Ilasieviciu, leg.	„	—.36
„ **patriei**, de I. Dariu, broş.	„	—.25
„ **patriotică**, de Z. Boiu, leg.	„	—.30
„ **pedagogiei**, de Dr. Petru Pipoş, broş.	„	2.—
„ **Ungariei**, de Dr. N. Pop, broş.	„	—.20
„ „ în legătură cu istoria univers. pentru şcólele poporale, de Silvestru Moldovan, broş.	„	—.20
„ **Ungariei** pentru şcól. secund. de V. Goldiş broş.	„	—.80
„ **universală** de V. Goldiş evul vechiu, broş.	„	1.—
„ „ „ „ „ „ mediu, „	„	1.25
„ „ pentru cl. inferióre de I. Isopescu, tom. I. leg. fl. 1.10, tom. II. leg. 73 cr., t. III. leg.	„	—.93
Legendar sau **carte de cetire**, de V. Petri, leg.	„	—-50
„ **maghiar-român**, de N. Putnoky, leg.	„	--.30
Lesebuch germân, de Georg Jausz, partea I. leg. 40 cr., II. leg. 55 cr., III. leg. 65 cr., IV. leg. 70 cr., V. leg.	„	—.85
Limba maternă, de Dr. Il. Puşcariu, leg.	„	—.40
„ **română**, de V. Oniţiu, broş.	„	—.50
Literele mobile (pe hârtie tare) pentru maşina de cetire, 144 bucăţi	„	2.50
Lucrul în şcólă, de G. Moian, broş.	„	—.45
Manual de dreptul cambial, de I. Socaciu, broş.	„	2.—
„ „ **istoria literat. rom.** de Enea Hodoş, broş.	„	1.—
Manuducere la abcdarul maghiar-român, de N. Putnoky, broş.	„	— .06
Manuducere la legendarul maghiar-român, de Nic. Putnoky, broş.	„	—.12
Mărturisirea ortodoxă, leg.	„	1.20
Merceologia şi Technologia pentru şcólele comerciale, profes., de Ars. Vlaicu, broş.	„	5.—
Noua metodă de a învĕţa cu înlesnire limba franceză, de M. Rudinescu, tom. I. leg. 1 fl., tom. II., leg.	„	1.20
Noua metodă de a învĕţa cu înlesnire limba germână de M. Rudinescu, tom. I. broş. 50 cr , tom. II. br.	„	1.—
Octoich mic, de 8 glasuri, leg.	„	--.75
Orologion (ciaslov), leg.	„	—.75
Pastorala nóuă, broş.	„	1.50
Pedagogia, de I. Popescu, broş.	„	2.—
Pomăritul, de D. Comşa, broş.	„	1.—
Principii de pedagogie, de Dr. Il. Puşcariu, broş.	„	1.—
Psichologia empirică, de I. Popescu, broş.	„	2.—
Religiunea creştină, de I. Popea, broş.	„	—.12
Studiu din economia naţională, de N. Petra-Petrescu, broş.	„	—.40
Stupăritul, de C. Dimian, broş.	„	—.80
Toldi, naraţiune poetică de Dr. Crişianu şi Putnoky, broş.	„	—.70
Vocabular român-germân, de Şaguna, br. 70 cr., leg.	„	—.80

Afară de aceste procură Librăria Tipografiei archidiecesane ori-ce cărţi didactice pe lângă cele mai avantagióse condiţiuni.

Lângă preţul cărţii este a se aclude şi preţul transportului.

☞ La 10 sau mai multe exemplare din aceeaşi carte se dă rabatul cuvenit. ☜

Redactor prov. Gavriil Hango.

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

La numĕrul acesta se alătură ca suplement separat Nr. 14 din „Fóia Pedagogică“

Nr. 79. Sibiiu, Sâmbătă, 19/31 Iuliu 1897. **Anul XLV.**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
la „Tel. Rom.“ într'una cu suplementul „Fóia Pedagogică“
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Nr. 4680 Școl.

CONCURS.

Din fondurile archidiecesane au venit vacante următórele stipendii, pentru conferirea cărora se publică concurs cu terminul 19/31. August a. c.

I. Din fundațiunea Moga un stipendiu de 500 floreni pentru tineri români greco-orientali din archidiecesă, cari studiéză sciințele juridice séu filosofice.

II. Din fundațiunea Francisc Iosif dóue stipendii câte de unasută (100) floreni și unul de 60 floreni pentru tineri români din archidiecesă, cari studiéză și cari sunt lipsiți de mijlóce.

III. Din fundațiunea Cologea 2 stipendii câte de 60 floreni și unul de 100 floreni pentru tineri români din archidiecesă, cari studiéză și cari sunt lipsiți de mijlóce.

Aspiranții la aceste stipendii au a-și așterne suplicele la consistoriul archidiecesan în terminul indicat, instruându-le cu următórele documente:

1. atestat dela oficiul parochial al comunei căreia aparține, că sunt români greco-orientali;

2 atestat școlariu despre progresul în studii în anul școlariu din urmă;

3 atestat medical, că sunt deplin sĕnătoși;

4 atestat dela primăria comunală despre posiția socială și starea materială a părinților;

5 eventual alte atestate recomandătóre.

Aspiranții au a indica locul, unde voesc sĕ studieze, și studiele, în cari voesc a se perfecționa.

Sibiiu, 17 Iuliu, 1897.

Consistoriul archidiecesan.

Ei între sine.

De astăprimăvéră parlamentul nostru nu a mai produs nimica spre binele țĕrii, ci partidele s'au certat între sine, singuraticii deputați asemenea s'au certat ei între sine, și s'au certat pe banii țĕrei.

Sesiunea actuală s'a lungit peste mĕsură, parlamentul 'și-a continuat ședințele până acuma, și le continuă încă.

Nu s'a dus încă parlamentul în ferii, deórece s'au întêmplat aceea, la ce marea majoritate parlamentară nu s'a așteptat, partidele oposiționale au împedecat mersul în sbor al reformelor proiectate de actualul guvern.

Cetitorii nostri sciu, că oposițiunea bine condusă a împedecat activitatea normală a parlamentului.

Sciu și aceea, că în fața acestei ținute a partidelor oposiționale guvernul a voit sĕ ia refugiu la repressalii, cari sĕ nu mai facă posibilă obstrucțiunea, cum e și la cea de acuma.

Certele aceste interne sunt dovadă, că e ceva putred în parlamentarismul dela noi, nu pentru-că legea electorală și abusurile de tot soiul nu ne fac posibilă și nóuĕ întrarea în parlament pe o cale, și în un numĕr cum voim noi, și cum cere demnitatea nóstră națională, ci pentru-că nu mai e posibil a guverna o țéră cu volnicii și absolutism, după-cum se face adi sub sistemul parlamentarismului de curentul bolnăvicios al timpului nostru.

La alt loc vor vedé stimabilii nostri cetitori și calea, care a dus la o pace între partidele din parlament, și astfel vor înceta deocamdată luptele dintre ei.

Am amintit acésta spre a remarca un lucru.

Ori cât de mare a fost înverșunarea reciprocă, și ori cât de vehemente atacurile asupra guvernului, scopul principal totuși nu s'a perdut din vedere, anume nu s'a putut trece, ca sĕ nu lovéscă în noi, însinuându-ne ca ómeni, cari lucrăm contra intereselor statului.

Un deputat din oposiție a adus pe tapet cestiuni de natură economică, și ca din ceriu senin s'a atins de institutele nóstre economice.

Chestiunea s'a presentat în formă de gravamen.

Institutele nóstre de bani pun mâna pe proprietățile nobililor unguri din Ardeal, pe cari apoi le parceléză la țĕranii români, și așa în timp relativ scurt deposedéză acéstă sentinelă a magiarismului în părțile nóstre.

Din incidentul acesta s'au făcut ministrului amare imputări, că nu vine sĕ împedece pe calea legislațiunei propășirea finanțiară a românilor.

Acésta e dorința tuturor politicilor unguri, cari se ocupă cu afacerile agrare din Ardeal.

Numai pe cale legislativă se mai póte împedeca pericolul ce amenință magiarismul din faptul, că proprietățile ungurescі ajung prin canalul institutelor române de bani în mânile românilor.

Se cértă ei între sine pentru sórtea parlamentarismului lor, și totuși le mai rĕmâne timp și ocasiune a mai cugeta și la asuprirea nóstră.

Acest *„ceterum censeo“* al politicilor unguri trebue sĕ fie *„Memento“* pentru noi românii.

Convocarea congresului național-bisericesc român. Maiestatea Sa ces. și reg. cu preaînalta resoluțiune din 13 Iuliu a. c. s'a îndurat a lua preagrațios în cunoscință notificarea din partea metropoliei nóstre, referitóre la convocarea congresului național-bisericesc pe 1/13 Octobre 1897.

Revista politică.

Pace în parlamentul magiar. Foile sosite eri aduc scirea, că oposiția s'a împăcat cu guvernul și a abdis de obstrucțiune. Consiliul de miniștrii împreună cu aderenții compromisului, Széll Kálmán și contele Csáky Albin, s'au înțeles în privința condițiunilor de pace și oposiția le-a primit. Indată au încetat cu vorbirile lungi, s'a trecut la pertractarea proiectului de lege despre premiile după zachar și în dece dile se va termina pertractarea și a celorlalte proiecte de legi puse la ordinea dilei în sesiunea parlamentară actuală și ședințele se vor amâna.

Condițiile în cari s'a încheiat pacea între guvern, respective partidul liberal dela putere și între oposiție sunt: Guvernul se învoesce la modificarea §-lui 16 a proiectului de lege despre procedura penală în afaceri de pressă; oposiția nu va împedeca prin obstrucțiune pertractarea provisoriului pactului economic pe basele stării actuale și va permite la tómnă pertractare normală indemnisației budgetare.

După „B. H.“ acésta însémnă:

1. Libertatea pressei este mêntuită.

2. Clotura abandonată.

3. In privința urcării cuotei guvernul nu face propunere.

4. Comunitatea vamală, pactul de bancă, contractele comerciale și cele în privința dărilor de consum remân în starea actuală,

5. Se va aduce o lege în privința provisoriului pe un an, probabil însĕ pe doi, care asigură Ungariei starea de drept actuală și permite timp de deslegare cu privire la încurcăturile din Austria.

6. Dacă în Austria constituționalismul ar ajunge la crisă, séu ar înceta, garanțiile depuse în Art. de lege XII. din 1867 pentru Ungaria se vor scuti și prin provisoriu nu se vor atinge. Acesta e singurul punct în care, de și s'au înțeles, dar încă nu l'au formulat.

7. Proiectul de budget pentru anul viitoriu neputêndu-se pertracta la tómnă din causa delegațiunile, remâne pe Ianuariu și oposiția abdice de folosul ce trage din tactica, că aduce pe guvern în impas la conducere economiei de stat prin dispute de indemnitate fără sfêrșit.

FOIȚA.

La sat.

— File din diarul Martei. —

Sosise diua plecării mele de-acasă.

Avém sĕ plec la X., unde fusesem denumită, ca sĕ-mi fac întâiul an de praxă învĕțătoréscă.

Cu tótă firea mea cea veselă, începém a perde din curagiu. Cele ce se petrecéu în giurul meu mĕ siliau a pricepe, că nu e glumă, că stau în pragul unei nouĕ vieți, acum sub ceriul liber, expusă și la rouă și la brumă, dar nu mai mult sub ocrotitórele aripi ale părinților

În casa întrégă era o mare iritație. Trei surori mai mici și doi frățiori ajutau la pachetat. Una îmi tîrîia chepul, alta ampirul, a treia haina cea nóuă... și le ducéu la mama, care rênd pe rênd le așternea în cele dóue geamantane și le uda cu lacrimi calde. Tata se primbla cu aer grav prin casă, privind din când în când cu ochii întrebători la mine. În crețele din fruntea-i lată putéi cetí multă îngrijorare. Deprimația era generală. Cu toții povestiam puțin. Nici chiar flecăreții de copii nu-și făcéu hazurile lor obicinuite.

Ca sĕ-mi ascund emoțiunea, mĕ pusei la pian, încercând a-mi transmite amarul momentului asupra córdelor pianului.

Pianul îmi era al șesĕlea frățior, deci și despărțirea de el îmi era destul de grea.

Tóte stetéu gata. La órele douĕsprezece sosí și trăsura poștei, ce avé se mĕ ducă la satul X. Nu, nu mai era șagă, trebuia sĕ plec...

Buiguită ascultai ultimele instrucțiuni ale părinților, lecțiile lor de bună purtare, buiguită le făcui solemnele mele făgăduințe, pe urmă îi sărutai pe toți îmi îmbrățișai pianul, dĕdui un bobârnac de adio mîțului, care îmi eșí în cale și... trara... poșta... plécă copilă la dăscălit!

Privind îndĕrĕt, vĕdui pe copilașii stând cu toții grămadă în portiță, ca albinele când se adună mototol înainte de a roí. Ér mamă-mea, din mijlocul lor, îmi trimetea sărutări, scuturând în vênt batista.

Dĕu, nu mi-a fost de tot ușóră despărțirea!...

*

Și étă-mĕ acum învĕțătóre în sat!

Idealul meu și al părinților s'a împlinit! Of, de-ar avé tóte idealurile o astfel de realisare... ori cum ar fi însĕ, dacă mi-ați vedé satul, m'ați invidía aprópe pentru norocul ce m'a nimerit.

Satul e pe țancuri aședat. Pe întinsu-i teritoriu muntos sunt resfirate hurubele de bârnă, ascunse în tufișurile de arini, de vișini și sălcii. Pâraie trec prin sat de-a curmezișul, vecinic concertând cu sgomotul lor. Din o cóstă tare piezișă amenință nește jghéburi mari a se prăbușí peste sat.

E un loc acesta mai potrivit pentru căprióre, decât pentru fete...

Și acum mai dică cineva, că fetele n'au curagiul vieții! Se mĕ vedeți numai pe mine cu câtă gravitate pâșesc prin uliciórele povêrnite, când merg la șcólă!

Consciința îmi cresce prin faptul, că sunt o somitate în sat. De domnișóra învĕțătóre toți se plécă. Pe dăscălița toți o au bíne. Fetele îmi aduc flori, ficiorii póme, femeile câte de tóte. Și bunul meu găzduitor, părintele Artemie se miră de puterea mea cuceritóre, și maica Stana, blajina preutésă, m'ar sórbe într'o lingură de apă. Moș-Vilă, directorul școlei, e mândru chiar cu mine.

Se póte altfel?

În satu 'ntreg eu singură cu clep, ampir, umbrelă și cu evantaiu... și când îmi vine în minte, scot din fundul gémantanului o păreche de ochelari, aduși cu mine pe furiș, și-i pun pe nas, ca sĕ fie și mai mare contrastul dintre mine și indigenii cei muritori...

Un astfel de contrast totdeauna impune!

*

Vanitate la sat — nucă 'n părete!

Nu, n'aș fi eu de loc vanitósă, dacă.....

Dacă?...

Mai este în sat încă un învĕțător, colega Alisandru, al treilea din corpul didactic. Ei, și acesta așa i de nusciu-cum, de serios. Ba e și chiar închipuit, că-i mare pedagog, că-i cu avere, că-i nusciu încă ce.

Haha, și sĕ-l vedeți fața de mine cât e de străin și de sĕlbatic...

Pasĕ-mi mie? Eu sunt directóra lucrului de mână la tóte elevele, sum învĕțătóre în clasa primă, sum.... ei, în sfîrșit nu sum eu destul de cuminte, ca sĕ țin pas cu el? El, chipu, e mai cu praxă, mai cu forfoiu.... o!!

Insĕ ce-o fi avênd, de e atât de tăcut și de ursuz cu mine?

Când vreau sĕ șăguesc, îi spun, că în clasa lui sunt mai mulți gușați ca la mine, — ér el tace atunci și mĕ fixéză cu ochii lui

„B. H.“ e fórte mulțumit cu aceste învoeli.

„Alkotmány“ însé se îndoesce despre seriositea păcii, dicênd, ca Bánffy e viclén și oposiția nu se încrede în el.

Unii susțin, că pactul acesta e o bătaie sdrobitóre pentru clica lui Tisza Kálmán și un succes enorm pentru oposiție.

Urmările vor arăta, cine are drept.

Congresul sêrbesc. Temerile deputaților congresuali exprimate după declarația comisariului regesc cu privire la ordinea de di votată de congres și după respunsul congresului, că ședințele acesteia, după-cum se desvóltă lucrurile între comisariul regesc și congres, cel puțin vor fi suspendate pe un timp óre-care, și în urmă congresul póte chiar și desolvat, în parte s'au adeverit. Comisariul regesc n'a luat la cunoscință spre conformare rěspunsul congresului, ca mai întêiu sě se resólve multele agende administrative restante, și numai apoi sě se ia la desbatere proiectul de Statut de organisare, ci în ședința dela 27 l. c. a ținut următórea cuvêntare.

„Mărit congres! Fiind-că congresul în ședința de eri, nici la provocarea mea repețită n'a satisfăcut ordinațiunei preaînalte a Majestății Sale cesare și regesci, a preagrațiosului nostru Domn, de datul 21 Maiu 1897, — îmi țin de datorință a subșterne Majestății Sale cesare și regesci spre luare la cunoscință decisiunea congresului adusă în privința acésta, și cu acésta suspind activitatea mai departe a congresului și ședințele lui până atunci, până când decisiunea prea înaltă a Majestății Sale nu va sosi!“.

După acésta între strigăte de „Sě trăéscă regele“ s'a depărtat la locuința sa în palatul patriarchului.

Congresul ș'a verificat protocolul ședinței de adi și a îndrumat comisiunile sě-și continue lucrările.

Decisiunea preaînaltă se astéptă pe Luni. Comisariul regesc a călětorit la Budapesta, ér de acolo va merge la Ischl. Membrii majorității se dice, că vor înainta regelui un memorand și vor esmite o proclamațiune către alegětori, în care vor raporta despre cele întemplate la congres. Tot în diua acésta înainte de amédi au ținut un Parastas pentru soții lor de principii, ér la amédi s'au adunat la un banchet de adio.

Credința generală e, că preste o septěmână ședințele congresului vor fi amânate pe timp nedeterminat, ceea-ce este egal cu disolvarea congresului.

Sêrbia se înarméză. Ministrul de resbel sêrbesc a comandat în fabrica de arme de stat francesă o sută de mii pusci cu repetiție de sistem Lebel rusesc. Transportarea are sě se efectuéscă în decurs de opt luni. Cu acésta puterea armată a Sêrbiei s'a ridicat la un nivel cu puterea armată a statelor vecine.

In timpul din urmă Sêrbia a început a concentra și la trupe și a face alte pregătiri de resbel la hotarele Turciei. Guvernul rusesc însě o a făcut atentă, ca sě se feréscă de ori-ce pas nesocotit și a făcut atent și pe regele Alexandru, ca sě evite ori-ce conflict cu Pórta și cu Patriarchul. Se presupune că și din Viena s'au trimis Sêrbiei astfel de admonițiuni.

Pertractările de pace între Grecia și Turcia încă nu s'au terminat, dar se apropie de sfirșit. Precum se scrie din Constantinopol s'au compus până acum nóue capitluri, și se aștéptă numai înțelegerea puterilor europene în privința controlării financelor Greciei, ca sě se pótă da garanțe Turciei în privinia rebonificărei cheltuelilor de resbel.

Din Athena se scrie, că trupele Turcesci au început a evacua Tessalia și guvernul grecesc a îmdrumat autoritățile, ca sě conscrie exact pagubele făcute de trupele turcesci, căci acestea se vor subtrage din rebonificările speselor de resbel, ce va avé sě le plătéscă Grecia Turciei.

Mișcări republicane în Portugalia. Din Madrid se scrie Agenței Havas, că după scirile primite din Lissabona, în Portugalia cresce mereu mișcarea republicanilor, din causa dispozițiunilor severe luate de guvern contra lor și pentru primirea proiectelor de legi financiare. Guvernul a luat cele mai estinse dispozițiuni administrative și militare pentru, oprinarea mișcărei.

Programe școlare.

(Urmare).

Starea mijlócelor de învěțămênt.

A. Biblioteca seminarială.

În acest an scolariu, respective dela 10 Iuniu a. tr. până la încheierea anului scolariu curent, biblioteca seminarială s'a înmulțit cu un numěr considerabil de cărți de valóre prin cumpěrare, dar mai ales prin unele donațiuni considerabile.

Încă înainte de încheierea anului scolariu 1895/6. On. Domn paroch Toma Frateș din Bacifalu, a donat bibliotecei seminariale biblioteca prețiósă a fratelui seu, fericitului în Domnul, protosincelul Nicanor Frateș, ases. cons. în pens.

Acésta prețiósă donațiune constă din 117 opuri în 313 volume, în numěr considerabil legate, parte în legătură de lux, precum și din 135 fascicole din diferite foi periodice.

O altă donațiune prețiosă s'a făcut bibliotecei seminariale din partea eredilor rěposatului dir. sem. emeritut Ioan Hannia, cari au donat biblioteca fericitului în Domnul dimpreună cu dulapurile, în cari au fost aședată.

Acésta donațiune de asemenea valorósă constă din 231 opuri, în 341 volume, în parte considerabilă legate, precum și din 152 fascicole din diferite foi periodice.

Pentru exactitate se observă, că conform indigitărei donatorilor, acele cărți, ce se aflau în biblioteca seminarială, s'au donat prin corpul profesoral bibliotecei societății de lectură „Andreiu Șaguna“ a elevilor seminariali, și bibliotecei reuniunei învěțătorilor gr. or. români din districtul Sibiiului.

S'a mai donat bibliotecei seminariale dela 10 Iuniu 1896 până la încheierea anului scolar curent cărți din diferite părți și dela diferiți autori.

Starea bibliotecei seminariale, de present preste tot este:

Grupa		opuri	față de	
I.	Teologie . . .	158	44	din a. tr.
II.	Filos. și pedag. .	108	48	„ „ „
III.	Limbă și literat.	132	81	„ „ „
IV.	Istorie și geogr.	140	54	„ „ „
V.	Matematică și sciințe naturale	45	29	„ „ „
VI.	Jurisprudență .	18	6	„ „ „
VII.	Agricultură, industr. și comerc.	27	10	„ „ „
VIII.	Protocóle sinod. și congresuale .	54	37	„ „ „
IX.	Enciclopedie .	24	13	„ „ „
X.	Diverse . . .	309	226	„ „ „
	Suma .	1015 opuri		

C. Colecțiunea pentru alte mijlóce de învěțămênt.

În acest an scolariu pe calea de donațiuni s'a înmulțit numai colecțiunea din istoria naturală. prin o donațiune prețiósă de minerale constătătóre din 169 bucăți, donată de Preastim. Domn advocat din Abrud, Dr. Enea Draia, pentru care donațiune și pe acésta cale i-se exprimă mulțămita institutului.

Tot la acest loc este a se înregistra, că pe lângă donațiunile amintite mai sus, o creștină evlaviósă și marinimósă, Dobra Stroia din Cacova de lângă Sibiiu, a pus la disposițiunea corpului profesoral suma de 120 fl. pentru procurarea unui rênd de odăjdii bisericesci, prin ceea-ce se acopere o trebuință de mult simțită în institut.

Acest fapt laudabil vorbesce de sine, și pe lângă celelalte disposițiuni luate din partea corpului profesoral, donătórei i-se exprimă mulțămită căldurósă și pe acésta cale.

(Va urma).

Convocare.

Adunarea generală a despărțěmêntului XXX (Sighișóra) al Asociațiunei transilvane pentru literatura și cultura poporului român, conform conclusului comitetului dela 12/24 Iuniu a. c., se convócă în comuna Daneș, pe diua din *27 Iuliu* (*8 August*) *a. c.* la 4 óre d. a. în școla germână.

La acéstă adunare sunt rugați a participa în numěr cât de mare, atât membrii despărțěmêntului, cât și toți Românii, cari cunoscênd scopul măreț al acestei instituțiuni culturale române, se intereséză de înaintarea ei. În special se rógă onorata preoțime a influința împreună cu domnii învěțători în acésta direcțiune asupra poporului, — în fine toți acei P. T. Domni, cari stau în fruntea agenturilor aparținětóre acestui despărțěmênt, sunt rugați a încassa taxele restante și curente și a le administra în persónă ori pe cale postală până la diua susamintită cassariului despărțěmêntului: Dlui Vasiliu Urdea, máiestru cojocariu în Sighișóra.

Obiectele de pertractat vor fi:

1. Deschiderea adunărei prin directorul.
2. Însinuarea membrilor noi și încassarea taxelor.
3. Comunicarea ordinelor comitetului central al Asociațiunei ddto 8 Octobre 1896 Nr. 477; ddto 10 Decembre 1896 Nr. 526; ddto 28 Novembre 1896; ddto 8 Aprile 1897 Nr. 156 și în fine ddto 7 Iuniu 1897 Nr. 191—1897.
4. Disertațiuni, cari au a se presenta directorului în scris cu 8 dile înainte de adunarea generală.
5. Raportul comitetului despărțěmêntului despre activitatea sa și raportul cassariului.
6. Staverirea listei membrilor Asociațiunei din acest despărțěmênt.
7. Designarea locului pentru proxima adunare generală
8. Propuneri.
9. Reconstituirea despărțěmêntului pe un nou period de trei ani.
10. Esmiterea unei comisiuni pentru verificarea procesului verbal.
11. Închiderea adunărei prin director.

Sighișóra, 18/30 Iuniu 1897.

Din ședința comitetului despărțěmêntului XXX (Sighișóra) al Asociațiunei transilvane pentru literatura și cultura poporului român ținută la anul, luna și diua susmemorată.

Director:
D. Moldovan,
protopresb.

Notariu:
Zachariă Ganea,
par. în Ferihaz.

NB. La $3^1/_2$ óre producțiune teatrală-declamatorică împreunată cu dans.

Noutăți.

Chirotoniri. Miercuri, în 16/28 Iuliu a. c., s'au terminat chirotonirile, ce de regulă se fac după sěrbătorile S-tului Petru din partea înalt preasânțitului nostru archiepiscop și metropolit. Pe lângă cei însemnați în n-rii anteriori ai fóei nóstre, au mai fost chirotoniți întru presbiteri următorii:

1. Luni, în 14 Iuliu a. c., clericul cu pregătiri extraordinare *Augustin Cupșa*, instituit paroch în comuna Bonțida, protopresbiteratul Deșuului.

2. Marți, în 15 Iuliu a. c., clericul extraordinar *Iosif Morariu*, instituit paroch în Mucundorf, tractul Sighișórei.

3. Mercuri, în 16 Iuliu a. c., clericul extraordinar *Ioan Olariu*, instituit paroch în Bucium, tractul Orăștiei.

Tot Mercuri s'a chirotonit diacon pentru trebuințele generale ale archidiecesei, clericul absolut și archivarul consistoriului archidiecesan Dumitru *Câmpean*.

Dorim ca toți acesti noi muncitori în via Domnului, sě desvólte o activitate mănósă și spre binele bisericei și a némului, care i-a ales între apostolii sěi.

⁂

Căsătoria regelui Sêrbiei. Ostenelele Curții din Sêrbia de a căsători pe regele Alexandru cu cea mai têněră fată a principelui de Muntenegru, n'aa ajuns la resultat, din pricina, că principele de Muntenegru n'a putut fi împăcat cu regele Milan.

⁂

Ministrul italian de culte visitând mai dilele trecute universitatea din Neapol, a fost primit cu huiduieli sgomotóse din partea studenților socialiști. Excelenția Sa indignat a început sě moraliseze și sě dojenéscă tinerimea pentru necuviință, dar acésta înverșunată și mai mult, s'a năpustit asupra șefului suprem al școlelor. Ministrul n'a mai avut rěgaz sě iee de glumă afacerea, ci a luat-o la sănătósa cât a putut de iute.

⁂

† Ioan Iosof. Jalnicii subscriși cu inimă înfrântă de durere aduc la cunoscința tuturor consângenilor, amicilor și cunoscuților, că prea iubitul lor tată, socru, moș și frate *Ioan Iosof*, paroch gr.-ort., asesor la scaunul protopresbiteral, după lungi și grele suferințe, astădi la 8 óre p. m., împărtășit fiind cu sântele taine, a adormit în Domnul în al 80-lea an al etății și în al 50 lea an al preoției sale. Rěmășițele pămêntesci ale neuitatului defunct se vor depune spre vecinica odichnă Sâmbătă în 19 Iuliu v. la 11

---

cei mari și negri... Uf, pare-că n'am mai vědut ochi ca ai lui!

Ce sě-'i fac? Vědêndul așa, fug de el, și în sferturile academice mě amestec între gușații mei din curtea școlei și îi învěț jocuri de-acasă, de-a „baba-órba“, de-a „puiagaia“ și de-a „inili-manili“.... Atât ce-'mi sunt de dragi gușații aceștia, încât de multe-ori îi gogolesc sub barbiă, căci tare sunt prostuți, de rîdi nebunesce când îi audi rěspundênd. ‚O, cum aș rîde, óre întregi, aș rîde de-aș avé cu cine...

Dar Alisandru — nu-'mi e omul rîsului!

*

Dar étă, — 'l-am prins pe nenișorul!

Ale inimei něcasuri îi apasă inima și-l fac atât de închis pe Alisandru. E îndrăgit sěrmanul, — de nu-i, sě nu mě cheme Marta!

Aséră am trecut pe la grădina lor. Spun — în credință — fără voie.

El era în filigoria lor de leurușcă și... cânta duios, cânta de jalnică dragoste. Mi-se părea, că n'are voce rea băiatul...

Lin, dar respicat îl aud oftând:

> „Nu pot crede...
> Ca tu sě nu fi 'nțeles
> Dorul lacremilor mele,
> Ce le věrs atât de des“...

Audi acolo! Lacrimi varsă bietul meu colegă. Lacrimi în ascuns..... pe flori.... lacrimi neînțelese! Și étă, că o ia pe o córdă și mai jalnică:

> „Mândro drag de dorul těu
> O crescut nucu 'n părěu
> Și-o venit părěul mare
> Și-o doborît nucu 'n cale...“

Posomorîtă situație!... „Trist e timpul, trist e și el și moros!“ E grósnică furtuna în inima bietului *„Minnesänger“*. A venit părěul furibund, a doborît nucul...

Curios și Alisandru ăsta! Însě dacă-i tot tăcut și trist și nu vorbesce decât cu leurușca și cu florile, cine sě-'l înțelégă? Póte „vecinii toți.....“ Eu nu, eu nu-'l înțeleg!...

Dar în sfîrșit, ce mě privesce? Uite... îmi e něcas... cum vin eu sě meditez asupra rostului purtării lui? Cum vin eu chiar sě mě ocup atâta timp de el, numai de el?

De,... îmi e colegă!

*

Trecut-au luni de atunci, și tóte, tóte le-am înțeles, a trebuit sě le înțeleg, căci și eu sum numai — femeie.

Alisandru nu mai e cel vechiu, necasurile inimei mi le-a destăinuit și mie, da, mie și amêndoi le suportăm acum dór mai ușor...

Și dacă l věd, că mě mai fixéză, îi acoper ochii cei mari și negrii.... cu amêndóue mânile, și dacă-l mai aud bombănind de-a lea de jale, aduc vre o câțiva gușați de-ai mei și îi las sě 'i facă musica pisicéscă.

Ah, și cum mi s'a mai îmblândit.... Acum vine adese-ori la noi, la părintele Artemie, și óre întregi stăm la povești. El îmi ajută la destrămarea bumbacului, și îi place sě facă și ghemuri, și cum le mai scie încurca... haha... cum se mai încâlcesce... nici mîțul meu de-acasă nu-'mi încurca așa de tare ghemul când se juca cu el...

Ér eu atât sum de satisfăcută vědênd pe închipuitul de odinióră acum umilit și míe supus!...

Și în curênd are sě fie sěrbătóre mare la casa părintelui Artemie. Au sě vină și părinții mei, cărora încă li drag de Alisandru, și ei îmi vor aduce și pe frățiorii pe toți, chiar și pianul. Fetele din sat au sě-'mi adune flori de câmp și de grădină și sě-'mi împletéscă din ele dragi cununí și lungi ghirlande din frunde de nuc. Cu ghirlandele împodobi-vom filigoria tristului „Minnesänger“... ér cu cununile... ghîciți?

Plăcute suveniri au sě ne rěmână, mie și lui Alisandru! — *Fidelio.*

óre a. m. în cimiteriul bisericii gr.-or. din loc. Tilişca, 16 Iulie v. 1897. Daniil Iosof, Ioan Iosof, Dumitru Iosof, Dionisie Iosof, Maria Stănilă născ. Iosof, Paraschiva Frăcea născ. Iosof, ca fii şi fiice. Ioan Stănilă, Savu Frăcea, Maria Iosof, Dorotea Iosof, Riţa Iosof, Neaga Iosof, ca gineri şi cumnate dimpreună cu numěroşii lor fii şi fiice, ca nepoţi şi strănepoţi.

* * *

Petrecere cu „csárdás“. Din Murěş-Bogata ni se scriu următórele: In 18 Iuliu a. c. s'a dat aici o petrecere românéscă, a cărei venit era destinat pentru scop filantropic, adecă pentru scóla gr.-cath. din loc. Arangerii au fost în cea mai mare parte clerici din Blaş Cu tóte că caracterul petrecerei, precum şi scopul ei a fost românesc, reverendissimii arangeri au comandat jocul neaoş unguresc „csárdás“ şi s'au aruncat la el de'ţi era mai mare dragul sě-i veḑi făcênd grimasele unguresci. Publicul cu adevěrat românesc s'a scandalisat şi s'a abţinut dela joc mai departe. Amintesc acest superăcios şi simptomatic cas numai ca sě se scie, că pe la noi, pe Murěş nu-i petrecere dela care se lipséscă acest faimos joc. Ruşine la culme. *„Un participant“.*

* * *

Examene. In 18 Iuniu st. v., s'au ţinut examenele verbale dela şcólele centrale rom.-gr. orient. din Bran, cu clasa a III-a şi a IV-a elementară sub conducerea preşedintelui Leontin Puşcariu, paroch ort. orient. Examenele au decurs în ordine exemplară şi au fost bine cercetate, aşa, că putem ḑice, de întréga inteligenţă din Bran, „Români şi Unguri“.

De remarcat e viul interes şi alipirea, ce peste tot manifestéză Ungurii faţă de şcólele nóstre. Şi precum peste tot, aşa şi cei din Bran.

Astfel ne putem explica faptul, că inteligenţa ungurésca din Bran a asistat cu multă ardóre şi interes. Şi e frumos şi de dorit, ca ori şi cine sě manifesteze interes viu, dar şi alipire loială şi sě lucreze pentru propăşirea instrucţiunei publice, ca astfel sě pótă ḑice: „am adăugat şi eu o mărgea în lanţul instrucţiunei publice“.

Ce privesce partea morală şi îndelectuală a instrucţiunei, accentuez, că sěminţele morale şi intelectuale au fost împrăşciate înţeleptesce, şi că atenţiunea sěmênătorilor în în continuu a fost îndreptată spre îngrijirea şi prosperarea plantelor eşite din seminţe.

Aşa, numai aşa se póte explica secerişul abundant în fructe morale şi intelectuale, succesul „laudabil“, ce bravii învěţători dela şcólele din chestiune, Niculau Runceanu şi Niculau Reit, l'au obţinut cu finea acestui an şcolar.

Laudă şi recunoscinţă deci trebue sě votăm acestor apostoli ai instrucţiunei publice, cari póte servi şi altora drept exemplu de imitare. Drept aceea şi Ilustritatea Sa Domnul archimandrit Dr. Ilarion Puşcariu, care încă a asistat la aceste examene, — accentuând în o frumósă şi vie vorbire însěmnătatea şi valórea instrucţiunei şi educaţiunei, precum şi necesitatea ei, — încă a recunoscut progresul viu, ce l-au manifestat vrednicii învěţători în decursul rodnicei lor activităţi.

Fie, ca acest interes viu şi acéstă activitate mănósă şi demnă de considerat, şi în viitor sě se potenţeze tot mai mult.

Toh.

* * *

Convocare. Adunarea generală anuală a despărţěmêntului al XXVI-lea al Asociaţiunei transilvane pentru literatura rom. şi cultura poporului român se va ţinea la 10 August st. n. a. c. la 3 óre p. m. în scóla gr.-cath. din Reghinul-săsesc, la care cu tot respectul sunt invitaţi a participa toţi membrii asociaţiunei şi toţi doritorii de înaintarea şi prosperarea poporului.

Programul obiectelor delibarânde în acéstă adunare generală se va pune la vederea publicului în ḑiua defiptă. Reghinul-săsesc, la 25 Iuliu 1897. *Petru Uilacanu,* director.

* * *

Concurs. Adunarea generală a despărţěmêntului subscris ţinută în 11 Iuliu st. n. 1896 în Reghinul săsesc a decis a da un premiu de 25 fl. acelui învěţător din raionul despărţěmêntului sěu, care s'a distins prin corul de cântări, cu adulţi séu cu copii de scólă. Spre scopul acesta se provócă toţi acei domni învěţători, cari doresc a obţinea acest premiu, ca sě şi aştérnă rugarea instruată cu atestat extradat din partea curatoratului bisericesc şi aprobat de oficiul protopopesc concernent, subscrisei direcţiuni până în preḑiua adunării generale din ěst an, care se va ţinea la 10 August st. n. a. c. în Reghinul-săsesc.

Dela direcţiunea despărţěmêntului al XXVI-lea al asociaţiunii transilvane. Reghinul-săsesc la 25 Iuliu st. n. 1897. *Petru Uilacanu,* director.

* * *

Un candidat de advocat, pungaş. Iuristul absolut *Simay* Gyula, fiul unui fost deputat la dietă, a stat Mercuri înaintea tribunalului din Pesta. Fiitorul advocat a fost acusat, că la începutul lunci trecute s'a înfăţişat în vre-o 6 fabrice de tutun din capitală, ca exmisul loteriei bisericei Rudolf din Kis-Pest şi a cerut dela şefii loteriilor sě-şi dea socótele. Luând apoi la sine banii incurşi pentru losuri, şi losurile încă rěmase, s'a depărtat. Banii pe calea acésta agonisiţi, firesce ţanţoşul domnişor i-a întrebuinţat pentru sine. La tribunal tinĕrul a declarat, că pentru viéţa sa inmorală fiind dat afară de mamă sa, a fost silit sě caute a scăpa pe calea acésta de mórtea prin fóme. Tribunalul a condamnat pe Simay pentru înşelătorie la 6 luni puşcărie.

* * *

Paşa osândit la mórte. Se telegraféză din Bruxela, — că paşa *Berovici* s'a refugiat acolo dinaintea morţii. După cum se scie, rěscóla din Creta s'a întêmplat sub guvernămêntul paşei Berovici. După terminarea rěsboiului greco-turc s'a constituit în Constantinopol un juriu special, care l'a osândit la mórte pe Berovici, pentru tradare de patrie.

* * *

Pentru excrocherie. Lazarovici Mihály, care ḑilele trecute a figurat ca acusator contra lui Tarnóczy, va ajunge în curênd înaintea tribunalului ca acusat pentru excrocherie. Lazarovici adecă, care nu de mult 'şi-a păpat miliónele ereḑite dela tatăl seu, cu o cântăréţă de orfeu, a cumpěrat dela un fabricant din Pesta mai multe călese, pe cari le-a vêndut pe un bagatel, pentru a ajunge la parale. Fabricantul, după-ce n'a putut sě-şi scótă pretensiunea dela Lazarovici, l'a acusat.

* * *

Invitare la producţiunea teatrală-declamatorică, ce se va ţinea din incidentul adunarii generale a despărţěmêntului Sighişóra a „Asociaţiunii pentru cultura şi literatura poporului român“, Duminecă în 27 Iuliu (8 August) a. c. în edificiul şcólei române din Danes. După producţiune urméză joc. Preţul de persónă 50 cr.; de familie 1 fl. 20 cr.; ţěranii preţul jumětate. Venitul curat e destinat pentru şcólă. De victuale sě se îngrijéscă fie-care. Oferte marinimóse se primesc cu mulţumită şi se vor cuita pe cale ḑiaristică. Inceputul la 6½ óre séra.

Programa: 1. „Harţa Rezeşul“, comedie într'un act de V. Alexandri. 2. Declamări şi cântări. 3. Dialogul „Norodul şi Neguţătorul“, de Anton Pan.

Corespondenţă particulară

a „Telegrafului Român“.

Biscarea, 8 Iuliu 1897.

Ce decepţiune! Sěrmanul agricultor věḑênd de cu primăvară cât de favorabil sě desvoltase grânele, nutria plin de bucurie speranţa sě obţină un seceriş mănos.

Ploile neîntrerupte însě dând desvoltării prea mare acceleraţie, îi dificultară în měsură considerabilă aşteptările. Faptul acesta îl dovedesce destul de clar resultatul, ce se constată în urma seceratului, căci grânele din causa arătată, atacate şi de tempestăţi, nu numai că au fost culcate la pămênt, ci peste acelea s'a întins o lésă verde cu diferite erburi şi burueni, din a căror desime secerětoriul abia póte smulge mănunchiul de grâiu. Cel din pămênturile cele mai ferite şi bine-cultivate e uşor şi pălit.

Lucrul merge monoton, fără de nici o bucurie, fără de nici o veselie, încet şi amânat; se seceră după cum în genere se auḑea susţinêndu-se: „numai, ca sě fie secerat“. Unii si din causa acésta au trecut peste ordinea de lucru usitată pe la noi cu — secerea, — s'au apucat de l'au cosit.

Ansă la acésta a dat şi lipsa simţită de lucrători, cari acum se plătesc ca nici-odată. Încolea cosîtu, pe lângă tótă scrupolositatea economului, care în risipirea unor spice află nu sciu ce daună, e nu numai mai practicabil, ci şi mai avantagios, şi în timp, şi şi în materie chiar.

Probe cu cósa s'au mai făcut, dar n'au avut imitatori. Casul de astădată, pentru noi în genere ḑicênd, excepţional l'a provocat şi recolta. Acésta în asěmênare cu anii precedenţi, e în cuant şi cualitate cu mult mai inferióră.

Cursul seceratului, pe lângă calamităţile înşirate, a mai fost împedecat şi de ploi, cari ţinênd vre-o cinci ḑile, inspira temerea, ca nu cumva grâul făcut mai mult picióre decât clăi, sě încépă a încolţi. Cătră finea ḑilei a patra un vênt vestic risipise nuorii, dar peste nópte condensându-se, urmă de nou o plóie torenţială.

Productul acesta dispare din considerare cătră recolta slabă din ce în ce tot mai mult de pe locurile de vênḑare. Preţurile de pe pieţele nóstre Hunedóra — Deva au şi luat un curs considerabil ridicat.

Specia cealaltă, cucuruzul, pe teritórele scăpate de esundări, începe după ploile din toiul secerişului sě se desvólte binişor. Şi preţul acestuia s'a mai urcat, dar n'a trecut mult peste maximul de plată a ḑuarului. Înainte de începutul ploilor, în primăvéră, costa měsura (trei-ḑeci litre) 80—90 cr., de present s'a urcat la 1 fl. 15 cr. v. a.

Starea sanitară a animalelor actual nu e prea normală. Pe multe locuri a erumpt între vitele cornute bóla de unghii şi gură. Dintre comunele învecinate stau sub lazaret Harău şi Rapoltu-mare. Têrgul de vite de sěptěmână din Orăştie, de asemenea e interḑis. Tot asemenea era pusă sub lazaret şi Deva, acum însě s'a publicat ţinerea têrgului de ţéră.

Cu rîmătorii se raportéză tot ca şi cu vitele cornute, căci şi pentru acestia se află pus un astfel de cordon.

Un cas neexplicabil s'a presentat de vre-o câte-va ḑile pe linia de comunicaţie Uroiu-colonia-Simeria spre Deva. De un timp încóce ḑi de ḑi se věd pe drumul acesta nişte străini ducênd cu carěle cu cai cărbuni de lemn din pădurile de peste Murěş. După înfăţoşare, plane după exteriorul lor, conclud că-s lifterii galiţiane. Décă perciunaţii acestia, sdrenţuroşi şi murdari, după cum sě věd în masă umblând, se vor localisa şi pe aici, atunci bietul contribuent în faţa celor ubi bene, ibi patria, va perde şi cea din urmă sfărîmătură de câştig. Câştigul în părţile acestea se reduce la căratul de pétră, lemne, var şi cărbuni, peste cari în scurt itigoşii lacomi după câştiguri, vor deveni stăpâni.

N. Şinca,
paroch.

PARTEA SCIENTIFICĂ ŞI LITERARA.

Divorţiul în biserica ortodoxă-rěsăriténă şi cea rom.-catolică,

de

Dr. Remus Roşca.

(Urmare).

Pentru-ca sě se vadă mai de aprópe, întru cât se póte justifica procederea bisericei ortodoxe, când pe basa s. scripturi, prin deducţiuni şi conclusiuni logice, admite afară de adulteriu şi alte motive pentru divorţiu, cari în ce privesce legătura conjugala sunt de aceeaşi gravitate ca şi adulteriul, sě apreţiăm motivele de divorţíu, unul câte unul, după cum ele sunt expuse in § 113 al Compendiului de drept canonic, compus de Andreiu baron de Şaguna.

Aceste motive sunt:

1. „Conjurarea în contra capului statului“. Acésta este o crimă, care abstrăgênd dela partea morală, că asupra făptuitorului lasă o pată şi din punct de vedere social, după legile civile mai totdéuna s'a pedepsit şi se pedepsesce chiar şi cu mórte, séu cel puţin cu închisóre pe viaţă, ca una dintre cele mai grave crime, care conturbă ordinea socială; prin consecuenţele acestei fapte deci, viaţa conjugală devine imposibilă, şi neadmiţêndu-se divorţiul pentru acest fapt, nu ar avé de consecuenţă alta, decât pedepsirea şi a părţii nevinovate (Blastar cap. XIII. lit. A.).

2. „Curse primejdióse contra vieţii soţului de căsătorie“. In privinţa acésta se exprimă lămurit s. Vasiliu în canonul 8, şi ca motiv de divorţiu ele se justifică pe deplin prin împrejurarea, că, fiind dragostea imprumutată basa căsătoriei şi a vieţii conjugale, este mai pe sus de ori-ce îndoială, că prin fapte, cari sunt îndreptate spre primejduirea vieţii unei séu altei părţi, fidelitatea şi încrederea reciprocă neţărmurită, ce trebue sě existe între părţile conjugale, se alteréză tot aşa de grav, ca şi prin adulteriu. (Veḑi Dr. Konek Sándor „Egyházjogtan“)

3. „Perderea şi uciderea fětului“. O condiţiune esenţială a căsătoriei este şi „nascerea şi crescerea“ copiilor, după cum s'a accentuat în definiţiunea căsătoriei; acum, dacă scopul principal al căsătoriei se zădărnicesce în mod criminal prin vina unei părţi conjugale, sě nu fie óre justificată desfacerea căsătoriei?

Dar şi altfel, acest fapt încă aparţine acelor crime ordinare, cari şi prin legile civile se pedepsesc cu tótă rigórea, şi cu cât trebue sě fie biserica mai simţitóre pentru atari fărădelegi, câtă vreme biserica este în linia primă chemată a cultiva, a susţinea şi a păzi întregitatea moralului. De aceea legislaţiunea bisericei ortodoxe cu acest motiv de divorţ sě şi ocupă fórte în detaiu.

4. „Deosebirea religionară“. Acesta este unul din motivele de divorţiu, pe cari biserica romano-catolică le consideră de dirimătore.

Biserica ortodoxă însě, când a admis acest motiv de divorţiu, s'a basat pe cuvintele s. apostol Pavel din epistola I. cap. 7 v. 12—15 cătră Corinteni unde ḑice: „Éră altora eu ḑic, éră nu domnul, de are vre-un frate muere necredinciósă, şi aceea va voi sě vieţuéscă cu el, sě nu o lase pe ea.

Şi muerea de are bărbat necredincios, şi acela va voi sě vieţuéscă cu dênsa, sě nu-l lase pe el.

Că se sânţesce bărbatul necredincios prin muerea credinciósă, şi se sânţesce muerea necredinciósă, prin bărbatul credincios, că într'alt chip feciorii vostri necuraţi ar fi, ér acum sânţi sunt.

Éră de se *desparte* cel necredincios, despartă-se, că nu este supus robiei fratelui, séu sora, întru unele ca acestea, că spre pace ne-au chemat pre noi Domnul D-ḑeu“.

Din aceste enunciaţiuni ale s. apostol Pavel totodată se póte deduce:

a) că ss. părinţi, respective sinódele ecumenice, au fost îndreptăţiţi a se pronunţa şi a statori motive de divorţiu, căci şi s. apostolul Pavel s'a simţit de competent a se pronunţa asupra acestui motiv de divorţiu;

b) că, dacă între părţile căsătorite se ivesc divergenţe basate, ca şi în acest cas, desfacerea căsătoriei e justificată, pentru-că: „spre pace ne-au chemat pre noi Domnul D-ḑeu“.

c) că biserica romano-catolică interpretéză cu o rigóre nejustificată cuvintele evangelistului Mateiu „ce au împreunat D-ḑeu, omul sě nu despartă“, căci deosebirea în religie este un motiv de divorţare, admis îndată la începutul lăţirei creştinismului, de însuşi apostolul Pavel.

(Va urma).

Mătasa este arsă! obicinuesc a ḑice damele fórte adese-ori, dacă haina *după a 2-a séu a 3-a purtare* se rupe la îndoituri séu se destramă *ca vatta.* Acéstă apariţiune nu se datoresce arderei din „greşélă“, ci ca sě apară mătasa mai grósă şi *totuşi ieftină, intenţionat* se móie în *acid de cositor şi de phosphor,* cari rod nervii din firele mătasei crude Acéstă procedură de colorare sě numesce *„îngreunare“.* Cu cât se intenţionéză mai mare îngreunare a mătasei, cu atât trebue se trécă prin mai multe *băi de cositor,* ca astfel sě absórbă de tot acéstă otravă. Mătasa astfel colorată — este *ţesătura cea mai fină!* — germenele distrugerii îl conţine aşa dară încă înainte de a ajunge pe rěsboiul de ţesut. Aşa *numita mătasă* fabricată din astfel de fire, după scurtă întrebuinţare, natural că trebue sě se rupă ca iasca, după cum e mai mult séu mai puţin îngreunată. — Haina cea scumpă (computând şi spesele confecţionării) este fără nici o valóre. Din *mătăsurile mele veritabile* trimit bucuros mostre, *franco şi libere de vamă cu întórcerea postei* **fabricele de mătasă din Zürich ale lui G. HENNEBERG,** (*furnisor de curte ces. şi reg.*). [51] 1

[107] 1—3

CONCURS.

Devenind vacant postul de învĕțător dela clasa I. dela șcóla gr.-or. rom. din Tărlungeni, pentru întregirea acestui post se escrie concurs cu termin de 30 de dile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de învĕțător, sunt următórele:

Salariu în bani gata 230 fl. v. a., din venitele cantorale peste 80 fl. v. a., și relut de cuartir.

Cererile de concurs instruite după prescriseie Regulamentului pentru organisarea învĕțămêntului în șcólele poporale sunt a se înainta prea onoratului oficiu protopresbiteral al tractului Brașov. Mai departe, concurenții, cari vor a ocupa acest post de învĕț., au a se presenta în una din Dumineci séu sĕrbători pentru a și arăta dexteritatea în cântările bisericesci.

Tărlungeni, în 8 Iuniu 1897.

Dimitrie Manole, pres. com. par. *Nicolau Comșa*, not. com. par.

În conțelegere cu subscrisul oficiu protopresbiteral gr.-or. al Brașovului.

Ioan Petric,
protopresbiter.

Nr. 261/897 protopresb. [108] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕțătoresci dela scólele confesionale gr. or. române din comunele bisericesci mai jos însemnate în protopresbiteratul Sighișórei, se puplică concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. Hetur, cu salariu anual de 300 fl. și anume: în bani 280 fl. lemne de foc cu 20 fl., pe lângă cuartir și grădină.
2. Zoltan, cu salariu anual de 300 fl. și anume: în bani 248 fl., victuale cu 28 fl., lemne de foc cu 24 fl., cuartir și grădină.
3. Archita, cu salariu anual de 300 fl., cuartir și grădină.
4. Boiul mare, cu salariu anual de 300 fl., cuartir, lemne și grădină.
5. Șard, cu salariu anual de 300 fl., din cari 202 fl. 50 cr. prin repartițiune dela popor, ér restul de 97 fl. 50 cr. din cassa bisericei, cuartir și grădină.
6. Saschiz, cu salariu anual de 300 fl. și anume: în bani 230 fl., victuale cu 16 fl., lemne cu 16 fl., folosirea a dóue pămênturi cu 38 fl. și cuartir în edificiul școlei.

Petițiunile concursuale instruite conform legilor în vigóre se vor substerne subscrisului în terminul sus indicat.

Sighișóra, 25 Iuniu 1897.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Sighișórei, în conțelegere cu comitetul parochial concernent.

Dimitrie Moldovan,
protopop.

Nr. 259 protopresb. 1897. [109] 1—3

CONCURS.

Pentru întregirea posturilor învĕțătoresci din comunele bisericesci mai jos însemnate, protopresbiteratul Mediașului, se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. Brateiu, cu salariu de 300 fl. v. a., solviți din repartiție dela popor, cuartir și lemne de foc.
2. Frêua, cu salariu de 300 fl. v. a., solviți din repartiție dela popor, cuartir și lemne de foc.
3. Vorumloc, cu salariu de 300 fl. v. a., solviți din repartiție dela popor. în suma de 77 fl. v. a., ér suma de 223 fl. v. a., se va solví ca ajutor de stat pentru întregirea salarului învĕțătoresc pe basa rescriptului ministerial din 11 Ianuarie a. c., Nr. 56489/96, cuartir natural în edificiul școlei și lemnele trebuinciόse pentru foc.

Concurenții au a-și așterne cererile instruite conform normelor din vigóre, până la terminul sus indicat subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Mediaș, 27 Iuniu 1897.

Oficiul protopresbiteral al Mediașului în conțelegere cu comitetele parochiale respective.

Romul Mircea.
adm. protopresb.

Nr. 192/897. [110] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea mai jos înșiratelor stațiuni învĕțătoresci din tractul protopresbiteral gr. or. al Murĕș-Oșorheiului, se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare, și anume la scólele poporale din:

1. Egerseg.
2. Gernesig.
3. Medeșfalĕu.
4. Petea.
5. Șoimușul român, și
6. Suplac; — tóte dotate cu salar anual de 300 fl. v. a., locuință și folosința grădinei scolare.

Informațiuni mai ample se pot lua dela subsemnatul ppresbiter și la fața locului dela comitetele parochiale.

Cererile concursuale, instruite conform §-lui 60 din „Regulamentul pentru organis. învĕțămêntului în școlele poporale“, se vor așterne în terminul deschis la subsemnatul oficiu ppresbiteral.

M.-Oșorheiu, 30 Iuniu 1897.

Oficiul protopresbiteral gr. oriental al M.-Oșorheiului.

Nicolau Maneguțiu,
protopresbiter.

Nr. 193 școl. [111] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea în mod definitiv a postului învĕțătoresc dela școla elementară poporală gr.-or. din Libotin, prin acésta se publică concurs cu termin de 30 de ḑile, computate dela prima lui apariție în „Telegraful Român“.

Salariul împreunat cu acest post este 300 fl. v. a., anual, și anume: 100 fl. v. a., din repartițiune de pe popor, ér 200 fl. v. a., ajutor de stat, apoi locuință în edificiul școlei și grădină.

Concurenții au sĕ se presenteze în parochia amintită în vre-o Duminecă ori sĕrbătórea spre a și dovedí dexteritatea în tipic și cântări, și au sĕ-și așterne petițiunile lor instruite conform normelor în vigóre, la subsemnatul oficiu protopresbiteral în termenul deschis, poșta ultimă Oláh Lápos.

Cupșeni, în 23 Iunie 1897.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Solnocului în conțelegere cu comitetul parochial respectiv.

S. Cupșa,
protopresbiter.

Nr. 328/897. [112] 1—3

CONCURS.

Pentru îndeplinirea posturilor învĕțătoresci gr. or. din comunele mai jos însemnate, se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. Tilișca, cu salariu anual de 300 fl. din fondul școlei, care se va solvì în rate lunare anticipative, eventual în cuartale; 15 fl. relut de lemne și cuartir natural în edificiul școlei.
2. Topârcea, cu salariu anual de 300 fl., care se va solvì în rate lunare, eventual în cuartale anticipative și cuartir natural.

Aleșii învĕțători sunt datori sĕ țină Dumineca și în sĕrbători strana în biserică și sĕ se îngrijéscă dimpreună cu ceialalți învĕțători de cultivarea grădinei școlare.

Reflectanții la susnumitele posturi învĕțătoresci sĕ-'și înainteze cererile lor concursuale, instruite conform legilor în vigóre, subsemnatului oficiu în terminul deschis.

Sĕliște, 2 Iuliu 1897.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Sĕliștei în conțelegere cu oficiile parochiale concernente.

Dr. **Nicolau Maier**,
protopresbiter.

Nr. 191/897. [113] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului al doilea de învĕțător în comuna Bucium-Poieni, tractul protopresbiteral gr.-or. al Abrudului, se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: salar anual de 300 fl. solvit în rate lunare anticipative din cassa bisericei, cuartir, grădină și lemne de foc.

Doritorii de a ocupa acest post, își vor trimite suplicile lor instruite cu tóte documentele prescrise la acest oficiu — fiind îndatorați a sĕ presenta în vre-c Dumineca séu sĕrbătóre la biserica din loc, în terminul deschis, spre a-și arăta dexteritatea în tipic și cântările bisericesci, punêndu-sĕ în perspectiva celui ales, dacă va corĕspunde așteptării poporului, solvirea cuincuenalului înainte de împlinirea celor 5 ani de serviciu.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Abrudului în conțelegere cu comitetul parochial respectiv.

Abrud, 16 Iuniu 1897.

Petru Popovici,
adm. prot.

Nr. 270. [114] 1—3

CONCURS.

Pentru întregirea posturilor învĕțătoresci dela scólele elementare gr. or. din comunele mai jos însemnate, în protopresbiteratul Sebeșului, se publică concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Tel. Român“.

1. Șugag, dóue posturi cu următórele emolumente:

a) pentru clasa I-ă cu salariu anual de 300 fl., cuartir în edificiul școlei, grădină și 6 m☐ lemne de foc;

b) pentru clasa a II-a cu salariu de 300 fl., 50 fl. relut de cuartir și grădină, 50 fl. pentru conducerea scólei de pomărit și agricultură și 20 fl. pentru agendele scripturistice ale comitetului parochial, în total 420 fl.

Pentru ambii învĕțători cuincuenalele legale.

Salariile se plătesc regulat din casa bisericei.

2. Pianul de sus, pentru clasa a II-a cu salariu anual de 300 fl., care se solvesc în rate lunare anticipative din cassa bisericei, cuartir liber și 2 stângini lemne de foc.
3. Ohaba, cu salariu de 300 fl., cuartir, grădină și 10 fl. pentru lemne.
4. Daia, un post de învĕțătóre cu salariu de 300 fl., cuartir și grădină.
5. Căpâlna, cu salariu de 300 fl, cuartir și lemne de foc.

Învĕțătorii cari vor ocupa posturile de sub 1, 2, 3 și 5, sunt datori a țіné Dumineca și sĕrbătórea strana în biserică și a cânta cu copiii la S. Liturgie, de aceea înainte de alegere sĕ se presenteze în vre-o Dumінecă séu sĕrbătóre în biserică, spre a 'și arăta dexteritatea în cântări și tipic.

Concurenții au a-și așterne cererile instruite conform normelor din vigóre, până la terminul prefipt subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Sebeș, 3 Iuliu 1897.

În conțelegere cu comitetele parochiale respective. Oficiul protopresbiteral al Sebeșului.

Sergiu Medean,
protopresb.

◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆

Publicațiune.

Deputatul dietal **Makfalvi Dozsa Endre**, din comuna Ida-mare (Nagy-Ida, p. u. Teke, comitatul Clușului, Kolozsvár), are de vênḑare peste **100 care nutreț de trifoiu**, calitate bună, și doresce a-l vinde mai ales la oieri, cărora eventual le póte da ca **pășiune de tómnă** și un teritoriu de peste 220 jugere, aprópe tot rît. Cei ce reflectéză sĕ binevoéscă a se adresa la numitul proprietariu în locul indicat mai sus. [115] 1—3

◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆

„ARDELEANA“,

institut de credit și economii, societate pe acții în Orĕștie.

Fonduri proprii: fl. 350.000. Depuneri: fl. 700.000.

Circulație anuală: fl. 3,000.000.

Institutul face următórele operațiuni, la cari recomandă serviciile sale:

1. **acórdă împrumuturi** cu interese de 8%;
2. **primesce depuneri** dela particulari cu 5 și cu 5½, ér dela corporațiuni culturale cu 6%;
3. **cumpĕră și vinde realități;**
4. **cumpĕră și vinde mărfuri și producte;**
5. **arêndéză și exarêndéză realități!**
6. **cumpĕră și vinde efecte publice;**
7. **mijlocesce operațiuni,** specificate sub 3, 4, 5.

La institut se mai află 500 acții proprii, puse în vindere conform Prospectului staverit de Direcțiunea institutului sub Nr. 68/1897.

Ori-ce afacere se póte resolva și informări se pot lua verbal în biuroul institutului, ér în scris prin corespondență.

Orĕștie, în Maiu 1897.

[73] 7—12

Direcțiunea.

Redactor prov. Gavriil Hango.

Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 80. Sibiiu, Marți, 22 Iuliu (3 August) 1897. **Anul XLV.**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
la „Tel. Rom.“ într'una cu suplementul „Fóia Pedagogică“
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr.
pentru fie-care publicare.

Nr. 4290 Școl.

Notă.

In institutul regnicolar de orbi din Budapesta a devenit vacant un loc gratuit din fundațiunea făcută de Dimitrie Lyka pentru un copil orb în etate de 8—10 ani de religiunea gr.-or.

Ceea-ce se aduce la cunoscință publică cu acea observare, că condițiunile mai detaiate de conferire se pot afla la acest consistoriu.

Sibiiu, din ședința senatului școlariu ținută la 3 Iuliu 1897.

Consistoriul archidiecesan.

Drepturile nóstre de întrunire.

I.

> *„Viața nóstră națională se începe din ḑiua, în care am început sĕ ne adunăm la un loc, sĕ ne înțelegem între noi, ... și cu cât mai strînsă e înțelegerea între noi, cu atât mai viuă ne e viața și cu atât mai tari ne simțim noi înșine și mai puternici ne socotesc alții“.*

(*) După ce cu atâta stăruință am îndemnat pe credincioșii bisericei ortodoxe române ca sĕ se întrunéscă în adunări și sĕ pună în acele basă la o zelósă acțiune confesională, resultă în mod firesc datorința nóstră, de a ne ocupa în amĕnuntul de importanța acestor întruniri și de drepturile nóstre cetățenesci, ce vin considerate la întrunirile nóstre preste tot.

Voind a satisface acestei datorințe vom considera de-astădată motive curat naționale, motive, ce se refer la viața nóstră națională-politică.

E o chestie acésta de actualitate și de dorit ar fi, ca, dacă până acum n'a fost în deajuns séu chiar de tot puțin discutată, sĕ ne preocupe de ací înainte pe toți românii de bine.

Pentru-ce?

Intréga nóstră chestiune națională se învêrte astăḑi esclusiv în giurul drepturilor de întrunire, este făcută pendentă de caprițiile acestor drepturi unguresci și de felul curios de interpretare a lor din partea oblăduirei.

Carul politicei nóstre s'a întroenit, osiile îi s'au frânt mai cu sémă prin felul de aplicare a acestor drepturi din partea adversarilor nostri.

Acéstă catastrofă este incontestabil cel mai important moment din viața nóstră națională, contimporană. Avut-am și ḑile de înălțare sufletéscă, ḑile de sĕrbătóre și mândrie națională, dar ḑile de mare nemângăere pentru noi au fost de a vedea, cum ni se încalcă fățiș drepturile nóstre de întrunire națională, cum ni s'au nimicit strînsele nóstre legături, activitatea nóstră prin organisarea în partid național politic, cum in consecință ni s'a suprimat pe tótă linia caracterul specific român în viața nóstră publică, cum viața nóstră politică a devenit imposibilă, individualitatea nóstră națională nesocotită, cum ne scot tot mai mult din cadrele constituționalismului.

Și în fața acestei stări de lucruri remedura e ascunsă încă în zarea viitoriului.

De loviturile aceste capitale cei din fruntea mișcărilor nóstre au remas zăpăciți și s'au împrăschiat ca o ușóră plévă în vênt, căreia îi lipsesce puterea de resistență. Prea au venit dese după olaltă și prea vehemente póte loviturile, decât conducĕtorii nostri, ocupați și cu proprii daraveri, sĕ fi fost capabili a le paria. Și n'au fost capabili mai cu sémă și din pricina, că nu s'au așteptat la mĕsuri tocmai atât de esceptionale, la cassarea celor mai elementare drepturi individuale, cum e și dreptul de liberă-întrunire, — n'au fost pregătiți.

Și se póte imputa cu drept cuvênt representanților alegĕtorilor români, că în conferențele lor prea s'au ocupat de reclamarea drepturilor perdute și a altora neavute încă, dar cari ne compet, și prea puțin de apărarea și asigurarea celor esistente.

Dreptul nostru de întrunire, așa cum l'am practicat atâția ani, organisarea nóstră politică în genere și asigurarea unor base solide pentru viitor, — au fost arareori obiecte de discuție în conferențe, ba au lipsit cu desĕvêrșire dintre agende.

Partidul național pe basa programelor sale politice avea, ce-i drept, de datorință sĕ tindă la „delăturarea legilor și ordinațiunilor, cari sunt contrare desvoltării naționale“, însĕ a uitat sĕ'și inscrie în program propriaș sórte, insistând asupra delăturării meschinelor ordinațiuni existente cu privire la drepturile de adunare, și înlocuirea lor cu o lege sancționată în care aceste drepturi puse pe base largi, respectând dorințele nóstre, sĕ fie garantate.

Însĕ sĕ ne oprim la afrontul cel mai strașnic ce s'a făcut la adresa drepturilor nóstre cetățenesci, la faimosul ucaz al lui Hieronymi.

Fost-a óre reacțiunea nóstră în potriva aceleia în raport corespunḑĕtor cu volnicia extremă ce ni s'a făcut pe de o parte și cu importanța causei pe de alta?

Afară de vre-o câți-va articoli de jurnal și de punctul prim al resoluțiunilor adunării alegĕtorilor, ținută la Sibiiu, în 28 Nov. 1894, — tóte aceste fără cel mai mic resultat practic, — găsitu-s'a măcar vre-un singur advocat, fie și din pleiada celor ce astăḑi au onorul de a stá în fruntea unei mișcări ce nu există, — care sĕ combată în mod temeinic din tóte punctele de vedere acel ucaz atât de contestabil? Óre n'ar fi dat singură acéstă combatere destul îndemn la un singur „Memorand“, înaintat la locurile competente?

Fără îndoială, dacă mai precauți am fi fost, și mai prevĕḑĕtori, aḑi n'am avé un știrb și neputincios comitet național pe acțiuni, a cărui singură misiune națională consistă în a susține o șubredă Tipografie și o fóie de aceeași natură, în a cărei colóne pasiunile stăpânesc și mici interese aparte, ér raḑele de lumină numai arareori și involuntar se rătăcesc.

Însĕ fără a mai recrimina, trebue sĕ recunóscem, că aprópe cu toții am contribuit cu câte o părticică la cassarea acelor drepturi, în cari își avé basă avêntul sentimentului național.

Trebue sĕ recunóscem, că adversarul nostru ne-a fost superior în judecată, înțelegênd el mai bine decât noi valórea dreptului de întrunire pentru noi. El a înțeles mai bine, „că viéța nóstră națională se începe din ḑiua, în care am început sĕ ne adunăm la un loc și sĕ ne înțelegem între noi“, .. drept aceea a aplicat cele mai riguróse mĕsuri de a ne împedeca adunările, de a ne desarma.

Cum au isbutit, vedem din halul și încurcătura extremă, în care ne-a adus nimicirea acelor drepturi. În consecință însĕ trebue sĕ judecăm calmi, fără a pierde timpul mai departe cu imputări și ieremiade, — asupra acestei stări reale.

Înainte însĕ de a ne trage acele consecuențe din acéstă stare a lucrurilor, trebue sĕ ne dăm séma despre unele chestiuni principiare, cari au sĕ ne determine atitudinea nóstră față de dispozițiile ministeriale în prima linie și în a doua față de noi înșine.

Trebue sĕ ne informăm, dacă există în Ungaria peste tot drepturi de întrunire?

Dacă există, sunt ele aplicate just, séu cu falsitate?

Séu sunt încălcate cu desĕvêrșire?

Din rĕspunsurile ce vom găsi la aceste întrebări, resultă pe urmă și atitudinea nóstră din punct de vedere de drept public față de nimicitórele dispoziții ministeriale cu privire la chestiunea de care ne ocupăm.

Revista politică.

Din parlamentul maghiar. În urma pactului dintre guvern și oposiție, acésta a încetat cu obstrucția. Condițiunile de pace le cunóscem din numĕrul trecut. În urma acestui pact s'au început ședințe mai normale în parlament și se discută cu mai puțină animositate proiectele de lege puse la ordinea ḑilei.

Mulți privesc obstrucția înscenată de oposiție — acum încetată — numai ca un mijloc al acesteia, pentru împedecarea pertractărei budgetului, ca sĕ aducă pe guvern în încurcătură și astfel sĕ-'l trântéscă. Tare nu i-a fost — se vede — oposiției de împedecarea înoirei pactului economic cu Austria, căci étă acum s'a învoit la prolungirea lui, de și numai pe o durată mai scurtă. — Vĕd bine Maghiarii, că fără Austria nu pot fi. Dară fac gură, ca sĕ apară mai mari patrioți, dacă nu pot stórce alte folóse dela Austriaci, și acésta numai, căci le convine putința de a ne asupri și mai departe.

Până când?...

Autonomia bisericei gr. ort. sêrbesci. Decisiunea congresului bisericei gr. ort. sêrbesci (acum amânat) de a nu primi ordinea de ḑi propusă de comisariul regesc, a scos din sărite pe liberalii austriaci și pe toți Maghiarii șoviniști. „Pester Lloyd“ amenință pe Sêrbi, că la ocasiune binevenită Coróna și guvernul vor face ordine în autonomia bisericei sêrbesci și fără concursul congresului. — La aceste amenințări „Vaterland“ din Viena respunde, că cu popórele nu poți tracta cum a tractat br. Bánffy cu țeranii români sĕraci și cu servitorii sei pe când era fișpan în comitatul Solnoc-Dobâca, ci cu altfel de politică, mai ales când e vorbă de reforme. Prin astfel de tractări bánffyane numai își mărturisesc singuri slăbiciunea.

Chestiunea limbilor în Austria. Se scrie, că chestiunea limbilor va fi resolvită favorabil în curênd în dieta din Bohemia. Pentru sustinerea claselor paralele la gimnasiul inferior din Cili, guvernul a luat în budget 125.000 fl.

Ferdinand principele Bulgariei și resbelul greco-turcesc. Un colaborator al ḑiariului „Figaro“ din Paris a avut o convorbire cu principele Ferdinand al Bulgariei și cu o persónă dela curtea bulgară. Dela acésta respectivul colaborator a aflat părerile principelui Ferdinand despre crisa orientală desfășurată deja. Declarațiunile acestuia ar fi, că Bulgaria ar fi sărit cu tot poporul în ajutorul Greciei, dar atunci România numai decât ar fi întrat în Bulgaria, și Turcia tot bătênd pe Greci, Bulgaria ar fi ajuns între dóue focuri fórte periculóse și interesele bulgarilor macedoneni ar fi suferit o lovitură fórte mare. Deci interesele Bulgarilor au pretins, ca Bulgaria sĕ stee ca privitóre în fața acestui conflict ivit între Greci și Turci. Dar pentru aceea Bulgaria nu încetéză a se interesa de autonomia Macedoniei, celelalte apoi vor urma. Isprăvind Europa cu aplanarea acestui conflict, privirile și le va îndrepta asupra Macedoniei.

Conflict între Sêrbia și Turcia. Am anunțat și noi în numĕrul trecut, că Sêrbia se înarméză la hotarele Turciei. Acum sosesc sciri, că între trupele sêrbesci și arnauții dela graniță s'au întêmplat deja și conflicte faptice. Sêrbii mereu caută pretexte, ca sĕ rupă relațiunile pacinice cu Turcia și astfel sĕ siléscă pe Sultanul la împlinirea pretensiunile naționale și confesionale ale sêrbilor sudiți turcesci. La erumperea conflictelor acestora a contribuit mult și vorbirea ministrului president Simici în scuptsina sêrbéscă.

Pertractările de pace între Grecia și Turcia încă nu s'au terminat. Precum se scrie din Constantinopol, acelea se vor termina în curênd, de cumva nu se vor iví ceva incidente neprevĕḑute încă. — Grecia refusă însĕ a-și supune controlarea financielor sale ori-cărui autoritate străină, internațională. Acésta ar fi o lovitură dată autonomiei sale din partea puterilor.

Revoluțiune în Constantinopol. Din Constantinopol se scrie, că Miercurea trecută a erupt o revoluțiune în școla militară totodată și facultate de medicină. Intre elevi și oficeri a erupt o cértă vehementă, încât cești din urmă au fost necesitați sĕ cheme soldați în ajutoriu. In tumultul, ce s'a produs, doi elevi au fost răniți grav, — unul a fost trântit la pămênt, ér celuilalt 'i-s'au scos ochii. Toți au fost arestați. Directorul școlei voia sĕ-i pusce pe toți și numai supunêndu-se unui ordin mai înalt, le-a cruțat viéța. Tribunalul constituit ad-hoc a judecat pe 47 de inși la deportare în loc necunoscut. Causa rĕscólei încă nu e cunoscută.

Ér mișcări armenesci în Turcia. Tot din Constantinopol vine scirea, că armenii se pregătesc a exmite un manifest pe ḑiua aniversării constituțiunei lor. In urma acestor pregătiri au provocat pe creștini sĕ se înarmeze, ca la cas de lipsă sĕ se pótă apăra. Poliția a luat însĕ de veste și a publicat un ordin, după care toți cei ce vor purta arme fără a fi îndreptățiți la acésta, vor fi aspru pedepsiți. Făcênd și o perchisiție într'o stradă din Pera, au fost arestați trei membrii din comitetul armean.

Mişcările republicane în Portugalia iau un caracter fórte periculos, căci încep a se lăţí şi în armată. La promovarea acestora contribue în mod indirect chiar şi ministrul-presidente Lucian Decastro, carele refusă aplicarea mijlócelor de oprimare propuse de soţii sei ministrii. In urma acestor împregiurări, republicanii ameninţă nu numai cu cuvêntul, ci şi cu fapta. Din causa acésta, situaţia inspiră serióse ingrijiri.

Revoluţiune în Indii. Cu tótă domnia înţeléptă a reginei Victoria a Angliei, nici vastul imperiu angles nu se bucură de pace deplină pretutindenea. E sciut, câtă miseriă a produs ciuma în timpul din urmă în India, carea a mai fost bântuită apoi şi de fómete, carea încă n'a încetat. Pentru delăturarea acestor plage înfricoşate, guvernul angles a luat tóte dispoziţiile posibile, dar în cele mai multe părţi fără nici un resultat, căci populaţiunea simţindu-se atacată în sentimentele sale religióse prin multe dispoziţii din acestea, s'a revoltat. Norocul numai, că diferitele popóre indigene n'au nici o legătură politică ori confesională între sine şi astfel nu pot resista cu succes contra anglesilor. Numai aşa se explică, cum de o mână de ómeni, anglesii, pot ţiné în frêu o ţéră atât de vastă şi populată.

Programe ṣcolare.

(Urmare).

Date din cronica institutului.

Ca momente mai însemnate din viéţa institutului sunt a se înregistra şi în acest an scolariu schimbările ivite în statul personal al corpului profesoral şi adecă, profesorul ordinar provisoriu din secţiunea teologică, Dr. Vasiliu Saftu, fiind ales în decursul feriilor de véră paroch în Braşov-Scheiu, încă înainte de începerea anului scolariu a renunţat la postul avut de profesor seminarial, şi prin ordinul consistorial dln 8 Octobre 1896 Nr. 6727 B., s'a numit profesor ordinariu provisoriu pentru acest post, profesorul mai nainte suplent Dr. Ioan Stroia.

În ḑilele dela începutul lunei Septembre, în conformitate cu dispoziţiunile regulamentului seminarial, s'au efeptuit înmatriculările şi s'au ţinut examenele de primire, emendare, private şi suplementare, despre ceea-ce mai în special se face amintire la alt loc.

Terminate aceste agende, prelegerile s'au început în regulă la 9 Septembre, ér la 12 Septembre s'a făcut inaugurarea festivă a anului scolariu prin serviciu divin şi invocarea Duchului sânt şi prin o vorbire ocasională rostită de directorul, cu care ocasiune şi fostul profesor Dr. Vasiliu Saftu şi-a luat adio dela corpul profesoral şi dela elevi.

În decursul acestui an scolariu institutul a fost cercetat de Preacuvioşia Sa dl archimandrit-vicariu archiepiscopesc Dr. Ilarion Puşcariu, ca representant al Ven. Consistoriu, asistând şi la câte-va prelegeri, precum şi din partea nou denumitului inspector regesc de scóle al comitatului Sibiiului, Preastim. Domn Dr. Pintér Gábor.

În 9/21 Maiu elevii din cursul III. teologic şi pedagogic, sub conducerea profesorului din Economiă, D. Comşa, au participat la prelegerea şi demonstraţiunile practice ţinute aici în Sibiiu de exmisul ministerial învĕţătoriu ambulant de stupárit, Andreiu Abend din Aiud.

Ca un moment mai însemnat în ce privesce arangiamentul internatului se amintesce, că pentru ameliorarea întocmirilor interne ale institutului, încă în primăvéra anului 1896 s'a început zidirea unui nou edificiu seminarial, cu meniţiunea de a fi folosit pentru dormitorii şi refectoriu. Terminată zidirea, în 8 Novembre 1896, după-ce mai întâiu s'a făcut sânţirea apei în presenţa corpului profesoral şi a elevilor, şi din partea directorului s'a rostit o vorbire corespunḑĕtóre însemnătăţii momentului, noul edificiu s'a luat în folosire, şi prin acest edificiu s'a ameliorat în mod însemnat starea institutului din punct de vedere higienic.

În fine tot la acest loc trebue sĕ ne împlinim şi o tristă datorinţă.

Directorul semin. emeritat *Ioan Hannia*, carele după un serviciu, ca profesor şi parte şi director aprópe un jumĕtate de secol, la 1 Septembre 1895 s'a fost retras în stare de odichnă, la 30 Martiu a. c. a repausat în Domnul.

Corpul profesoral, din acest incident trist 'şi-a manifestat tributul seu de recunoscinţă şi condolenţă în modul următoriu: pe edificiul seminarial s'a arborat flamura négră; familiei reposatului profesorii i-au exprimat condolenţă în corpore; ḑiua de 1 Aprile, ca ḑiua înmormêntărei, s'a declarat ḑi liberă de prelegeri; în loc de cunună pe sicriu, membrii corpului profesoral au contribuit o sumă ecuivalentă la fondul special al societaţii de lectură „Andreiu Şaguna", pentru ajutorarea membrilor ei în cas de morb; la actul înmormêntărei atât profesorii, cât şi elevii s'au presentât în corpore, executând cântările funebrale corul seminarial; şi în fine în numele institutului, la înmormêntare s'a rostit o cuvêntare funebrală prin directorul.

Din datele biografice ale reposatului încât se refer la activitatea sa din institut se amintesc următórele:

S'a născut la 20 Martiu 1818, în comuna Sadu, comitatul Sibiiu, din părinţi economi. Studiile gimnasiale le-a făcut în Sibiiu şi le-a completat în Cluş. Studiile academice le-a făcut la universitatea din Viena, unde a absolvat teología în internatul Sancta Barbara.

Reîntors acasă, în 7 Octobre 1845 a fost numit secretariu consistorial, la 29 Decembre 1848 e numit profesor seminarial, ér la 6 Iuniu 1865 e numit şi de director la acest institut, funcţionând până la 1 Septembre 1895, când s'a retras în stare de odichnă.

(Va urma).

Noutăţi.

Părechea regală română la Ischl. In prima jumĕtate a lunei August, regele României Carol, cu regina Elisaveta vor cerceta părechea domnitóre a Austro Ungariei la Ischl, unde vor sta dóue ḑile. Pentru primirea óspeţilor regali, mai mulţi membri ai casei domnitóre încă vor sosí la Ischl. Va fi de faţă cu prilejul acela la Ischl şi contele Goluchowsky.

* * *

Primarul capitalei Ungariei *Ráth* Károly a încetat din viaţă la Budapesta, Sâmbătă, în etate de 76 ani, după un serciu de 24 ani ca primar. Ráth a suferit de mai multă vreme de bólă de ficat.

* * *

Cununie. Eugenia M. Mircea şi Patriciu Pintea anunţă cununia lor „religiósă", ce se va celebra Duminecă, în 27 Iuliu st. v. a. c. la 11 óre a. m. in biserica gr.-or. din Caţa.

* * *

Inaugurarea monumentului lui Petőfi s'a sĕvêrşit Sâmbătă pe lângă mari festivităţi. Representată a fost la festivitate ungurimea întrégă; parlamentul, societaţile scientifice, comitatele, oraşele. Secuimea încă s'a înfăţişat la serbare în numĕr fórte mare, sub conducerea lui Ugron G Festivitatea s'a început pe plaiul de lângă comuna Ferihaz, unde s'a inaugurat o columnă comemorativă în amintirea poetului căḑut în luptă. Au vorbit acì fişpanul şi un fost honved din 48. Szász Gerő, — şi s'au aşeḑat mulţime de coróne pe monument. După inaugurarea columnei, publicul s'a adunat în jurul statuei poetului, ridicată înaintea casei comitatense, la Sighişóra. Desvĕlirea monumentului s'a început prin vorbirea com·telui suprem Sàndor Làszló. Au mai rostit vorbiri entusiaste Bartok Lajos şi Pósa Lajos. Statua a fost dată în grija vicespanului comitatens. După prânḑ s'a arangiat banchet. Séra s'a dat bal.

* * *

Clacă în sĕrbători. Din ţéra lui Bánffy (comitatul Solnoc-Dobâca) primim o corespondenţă mai lungă, în care ni se scriu multe de tóte, dar numai lucruri îmbucurătóre nu. Aşa între altele, corespondentul nostru constată la începutul scrisórei sale, că legile nóue politice-bisericesci, cari preste tot sunt constatate ca un isvor de demoralisare, până acum n'au adus atâta stricăciune în sinul poporului nostru, câtă au adus unii notari, juḑi, ba chiar şi preoţi, cari fără pic de mustrare de consciinţă calcă în picióre obiceiurile şi datinele sântei nóstre biserici strămoşesci şi obiceiurile şi datinele poporului nostru român. Una din aceste fărădelegi este aceea, că nu se ruşinézä de ómeni, dacă nu se tem de D-ḑeu, a scóte pe ómeni la lucru (la sapă, la secere, la cósă etc.) sub numele nevinovat de altcum de „clacă" în Dumineci şi sĕrbători, şi încă ómeni dintre cei mai avuţi din giurul acela. Dar nu numai atâta, ci o fac acésta însişi în persónă ori prin argaţii lor chiar pe timpul sântei liturgii, când preotul se rógă la altariul Dluí „pentru înmulţirea ródelor pămêntului şi pentru vremi cu pace".

Noi scim, că *clăcile sunt pentru cei sĕraci şi nenorociţi, şi nu pentru cei bogaţi şi îmbuibaţi.* Numai sub condiţiunea acésta admite biserica în unele casuri excepţionale lucrul în sĕrbători, ori în casuri de calamităţi publice. Şi reu face şi poporul, că merge la lucru chiar şi sub numele de „clacă" la astfel de ómeni în sĕrbători. Dacă nu ar merge, numai spre binele lui ar fi, căci atunci ar fi siliţi a-l duce la lucru în celelalte ḑile, de lucru, pe lângă plată mai bună. Aşa însĕ, în nesciinţa lui, ori din lăcomie după o porţie de otravă jidovéscă (rachiu), tocmai el îi desmérdă şi îmbuibă şi tot n'are nici un ajutor şi nici o cruţare dela ei în casuri de nevoi, ci se face şi de rîs înaintea celorlalte némuri străine, dar mai cu sémă înaintea jidovilor, a căror otravă o consumă.

Deci cu drept cuvênt susţine corespondentul nostru, că multe rele ne-au venit nu atât din partea străinilor, ci mai mult din partea unor inteligenţi de ai nostri, cari nu-şi pricep chemarea în sinul poporului nostru atât de apăsat de străini şi rĕmas înapoi în cultură şi bunăstare materială din vina acestora.

„Ér dacă sarea se va împuţi: cu ce se va săra" ḑice s. scriptură. Deci, unde sunteţi „preoţi cu crucea'n frunte"?

* * *

Un sergent — milionar. In San-Francisco a murit anul trecut un milionar, originar din Ungaria, cu numele Galló András. Neavênd familie, sumedenia de bani (6 milióne) a creḑit-o un nepot al lui, Galló József, de present sergent la o orchestră militară.

* * *

Pe monumentul lui Petöfi a trimis o cunună de lauri romanţieriul renumit Dr. Jókai Mór, prietinul din copilărie al poetului.

* * *

Invitare la petrecerea de véră, ce o va arangia tinerimea română din Sălciua, Duminecă, în 8 August 1897 st. n. în sala şcólei din loc. Preţul întrărei: de persónă 80 cr., de familíe 1 fl. 50 cr. Inceputul la 3 óre p. m. Venitul curat este destinat pentru procurarea de cărţi copiilor sĕraci dela scóla din loc. Suprasolvirile se cuitézä cu mulţămită.

* * *

Un foc teribil a bântuit ḑilele aceste la staţiunea din Moscva. 300 vagóne cu cerealii, 15 vagóne cu altfel de transporturi, 5 cisterne cu petroleu, un magazin cu manufacturi şi 100 vagóne góle au ars cu desĕvêrşire.

* * *

Catastrofă într'un teatru, În teatrul de véră din oraşul Paducah (statu Kentucky) s'a întêmplat ḑilele trecute o catastrofă înfiorătóre. Representaţia era pe sfîrşite, când un petard dela focul bengalic a explodat, aprinḑênd hainele unui teatralist. Focul a aprins şi culisele şi s'a respândit cu iuţélă. S'a născut o panică grozavă între actori şi public; toţi grăbéu spre eşiri. În

---

FOIŢA.

O călĕtorie
cu un
apăratoriu de drept.

Portret de **Mark Twain.**

(Urmare).

— Într'adevĕr acésta a fost o bună apucătură diplomatică, — trei apucături diplomatice fórte bune.

— Acésta?! Acésta nu a fost diplomaţie. D-ta eşti în eróre, diplomaţia e cu totul alt-ceva. În casul recent nu s'a putut acomoda diplomaţia, — acei mişei beţivi nici nu o ar fi înţeles. Repeţesc, acésta nu a fost diplomaţie, acésta a fost violinţă.

— Ori-ce a fost — am adaus la acésta — d-ta ai lucrat fórte corect.

— Despre acésta sum convins. În casul acesta violenţa a fost tot aşa de necesară, ca şi justificabilă.

— Şi dacă îm permit a întreba, acest al doilea procedeu acomodedi-l adeseori?

— Oh! fórte rar. La 5—6 luni odată.

— Şi nu te temi, că li s'ar puté întêmpla ceva nenorocire?...

— Nenorocire?! Dar n'ai observat d-ta, că aşa 'i-am aruncat pe tustrei, ca sĕ nu cadă pe şine séu în cap, ci pe fóle?

Acésta n'am observat-o, adevĕrul spuindu-l, dar i am creḑut-o bucuros, parte pentru liniscirea mea proprie....

A dóua ḑi după améḑi am plecat la Boston. — În sala de aşteptare a gărei am observat un domn bĕtrân, palid, care după exterior se vedea a nu fi din oraş. Bĕtrânul şedea lângă uşa salei şi cu un picior ţinea uşa puţin deschisă, ca sĕ respire aer mai curat, căci — trebue sĕ recunosc — aerul din sală era încărcat de fumuri de diverse mirosuri. Deodată grăbì spre uşă un hamal dela gară. Aşa se vede, că hamalul avea o trébă grabnică şi totodată era şi rĕu dispus, căci trecênd pe lângă sêrmanul bĕtrân şi aruncându-i o privire nu tocmai amicală, 'i-a trântit uşa cu putere pe picior, unii au început a rîde, dar domnul cel bĕtrân sfiicios s'a tras puţin mai departe dela uşe. Nu peste mult a intrat în sală un oficial dela gară, portar séu altceva.

— Portar, i-l a grăí maiorul, unde şi cui trebue sĕ denunţă omul, dacă are vre-o plânsóre contra vre-unui servitor dela tren.

— Ce plânsóre aveţi, întrebă funcţionarul.

Maiorul atunci i-a descoperit tot ce s'a întêmplat cu bietul bĕtrân. Funcţionarului, după cum se vede, i-a plăcut întêmplarea.

— Aceea voiţi sĕ ḑiceţi — ḑise — că hamalul nu a ḑis nimic, fără a trântit uşa pe piciorul onorabilului domn....

— Nu a ḑis nici un cuvênt — respunse maiorul, ca şi cum ar fi voit sĕ ḑică prin acésta, că hamalul, dacă s'a grăbit aşa de tare, încât nu a avut timp, ca sĕ închidă uşa frumos, cel puţin a trebuit sĕ-l facă atent pe domnul bĕtrân, ca sĕ-'şi tragă piciorul de acolo la timp.

— Îmi pare rĕu domnule, — ḑise funcţionarul, — óre, ce basă póte avé denunţarea, dacă servitorul nu a ḑis nici o vorbă. Dacă voiţi a pârí, că un hamal dela tren a vătĕmat pe un domn, mai întâiu aveţi sĕ fiţi întrebaţi, că ce a ḑis respectivul hamal. D ta recunosci, că nu a ḑis nimic. Statutele societăţei trenului prescriu pedépsă numai contra acelor amploiaţi, cari vorbesc séu rĕspund grobian călĕtorilor. În casul acesta pâra nu ar avé nici o basă...

Publicul însoţí vorbirea filosofică a amploiatului cu un murmur aprobătoriu. Maiorul nu s'a lăsat învins.

— În casul present, aşa dară nu se aflä vină în procedura hamalului, fără în defectuositatea statutelor societăţei trenurilor, cari conced funcţionarilor atari fapte faţă de publicul călĕtoriu. Din norocire călĕtoresc la o rudenie, care e consilier în direcţiunea societăţei trenurilor şi în modul acesta voiu atrage atenţiunea cercurilor conducĕtóre faţă de acéstă defectuositate, şi sperez, că nu voí ostení fără resultat...

Deodată s'a schimbat disposiţia cea bună a funcţionarului.

— Credeţi-mi, vĕ rog — ḑise fórte umilit — că nu e demn a vĕ ostení pentru un lucru aşa de neînsemnat atât d-vóstră, cât şi pe respectivul domn consilier direcţional. Hamalii dela gară stau sub inspecţiunea mea şi eu voiu chema la moment pe respectivul şi-l voi silí, ca sĕ deie satisfacţie mult onorabilului domn, dar numai aşa verbal...

(Va urma.)

tumultul gróznic ce s'a iscat, mai mulţi inşi 'şi-au găsit mórtea. În câteva minute întreg coperişul a prins foc, şi cu un zgomot îngrozitor s'a prăbuşit asupra publicului strîmtorat în teatru. Numĕrul morţilor trece peste 150.

Dela „Reuniunea femeilor române din Sibiiu“.

Dare de sémă.

Pentru sortitura de obiecte ce va arangia „Reuniunea fem. rom. din Sibiiu“ au mai contribuit:

Dela „Reuniunea femeilor române din Rĕşinari“ : d-na Susana P. Brote, 1 tavă cu 6 cesci de cafea négră, 1 faţă de masă industriă de casă şi 1 ştergar; d-na Caliopi Cioran, preotésă, 1 şurţ de postav brodat cu mătasă şi mărgele; d-na Constanţa Barcian, 1 faţă de masă şi 1 cană veche; d şóra Victoria Goga, 1 tabletă brodată; d-şóra Miţi Dancăş, 1 cămaşă brodată; d-şóra Elena Bratu, 1 fund de perină croşetat, 1 ştergar industrie de casă; d-na Maria I. Dancăş, 2 crătinţe sĕlişteneşti; d-na Stana M. Lungu, 1 faţă de masă şi 1 ştergar industr. de casă; d-na Paraschiva Simonetti, preotésă, 1 ştergar şi 1 şervet industr. de casă; d. Sora Comşe Mitrea, 1 ţol; d. Stanca C. Droc, 1 iie şi 1 brâu de mătasă; d. Sora Rucărean, 1 traistă; d. Sora A. Dancăş, 1 ştergar de uşă ţĕrănesc şi 1 cană veche; d. Paraschiva Ciucian, 1 traistă; d. Dobra A. Albu, 1 păreche desagi; d. Paraschiva Ilcuş, 1 faţă de masă industr. de casă; d. Ana Popu, preotésă, 1 ştergar industr. de casă; d. Ana P. Hambăşan, 1 ştergar; d. Sora I. Vidrighin, 1 traistră şi 1 merindeţa; Işa Giurcoiu, 1 căpătâiu ţĕrănesc ţĕsătură veche; Sora I. Goţa, 1 leşnecuţ de culme ţĕsătură veche; Maria Vidrighin, 1 şterger industr. de casă; Dobra M. Vidrighin, 1 merindéţă; Opreana P. Albu, 1 traistă; dl Iosif Goga, preot, 1 fl. v. a ; dl Maniu Lungu, fabricant de căruţe, 1 fl. v. a.; dl Ioan Isdrail, 1 fl. v. a.; Sora Vasilie Droc, 1 covor înaintea patului industr. de casă; Magdalena Bucur Dancăş, 1 traistă; Aurelia Goga, preotésă, 1 covor industr. de casă. — Colectate prin d-na *Aurelia Goga* presidentă şi Sora V. Droc membră a reuniunei femeilor.

Din Săcel dela dd.: Aurelia Pop, o cămaşe bărbătéscă şi 1 batistă; Maria N. Platoş 1 batistă şi 1 ştergar.

Dela Sabina Florian din Sĕlişte o batistă şi 1 tabletă.

Din Topârcea dela dd: Susana Schiau o couvertă de pat; Ana Greavu 1 ştergar, Ana Mosora 1 faţă de masă; Maria Huditan 1 ştergar.

Dela d. Mărióra Ghişa, preotésă în Rechita, 2 ştergare ţĕrănesci şi 2 feţe de perini de feréstră.

Dela d. Lucreţia Stanca, Vurpĕr, 1 cursor.

Din Caţa dela dd.: Maria Mircea, preotésă, 1 cârpă de mătasă; Anghel. Mircea, Ana Mircea, Ana G. Mircea, Ana Pălăşan, Maria M. Bucur, Domnica Cornea, Maria G. Cornea, Ana I. Cornea, Maria T. Pălăşan, câte un ştergar. Colect. prin d-na M. Mircea.

Dela d-şóra Minodora Radivoevici, Bozovici, 2 tăiere decorative şi 1 perinită de ace.

Din Câmpeni a colectat d. Sabina Preda, dela dd.: Carolina Andreica, 1 garnitură de cafea pentru 6 persóne; Sabina Preda, soţie de adv. 1 cursor brodat, 2 cămeşi brodate şi o batista de mătasă; Zoriţa Andreica 2 ştergare; Lucreţia Preda, un cursor brodat, 1 şurţă ţesută şi 1 tabletă brodată.

(Va urma.)

Corespondenţă particulară

a „Telegrafului Român“.

Dela Bistriţa.

— Iuliu, 1897.

Onorată Redacţiune!

Cu respect rog pre Onorata Redacţiune se binevoéscă a da loc spre publicare în „Telegraful Român“ următórelor:

„Reuniunea învĕţătorilor români gr.-or. din tractul Bistriţei“ şi-a ţinut în est an adunarea generală ordinară la 30 Iuniu st. v., adecă Luni, a dóua ḑi de „Sân-Petru“, în comuna Borgo-Bistriţa, precum a fost anunţată şi convocată şi în „Telegraful Român“ din Sibiiu, dela 14/26 Iuniu a. c. nr. 65.

Adunarea s'a ţinut sub presidiul ordinariu, a prea onoratului domn Simion Monda protopresbiterul tractului. S'a început la timpul hotărît în convocatoriu, în o sală a şcólei cont. gr.-or. din loc.

Tóte recerinţele de convocare şi de arangiare au fost efectuite în ordinea necesară.

Inceperea, prestaţiunile membrilor, a comisiunei censurătóre şi a comitetului, precum şi desbaterile în plen asupra acestora au decurs cu zel şi demnitate. — Un semn vĕdit acesta‘ că precum comitetul şi comisiunea, aşa şi membrii ceialalţi, cari n'au fost între funcţionari şi au fost presenţi, ai reuniunei, îşi înţeleg, îşi respectă misiunea acestei corporaţiuni a lor, şi deşí reuniunea e pe la începutul activităţei sale, acestia şi-au propus a lucra cu zel întru îndeplinirea conscienţiósă a agendelor ei.

Nu mĕ pot esprima favoritoriu despre membrii reuniunei rĕmaşi acasă fără a-şi motiva formal absenţia.

Ne sciind motivul ce i-a reţinut pe aceia dela participare, nu sciu nici ce sĕ cred despre ei, de aceea, ca om pĕcătos, cad în păcatul a presupune la unii dintre aceia lipsă de interes pentru reuniune.

Acum, că ar cădea acésta lipsă de interes, séu mai bine ḑis, de nepăsare, numai în sarcina învĕţătorilor, ori dóră numai în sarcina parochiilor, cari nu provéd la timp pe învĕţătorii lor cu celea necesare, ca sĕ pótă participa la adunările reuniunei, ori că dóră cade în sarcina amândora deodată, acésta eu nu o sciu — o vor scie ei — dar destul, că aceea lipsă de interes, din partea unora, şi-a arătat şi acuma existinţa.

Afară de membrii reuniunei, dintre cari însĕ au lipsit mulţi, — public străin n'a fost, decât domnul Ştefan Vrăşmaş, învĕţător pensionat din Borgo-Prund, carele s'a şi inscris ca membru ajutător al reuniunei, pentru anul 1897/8.

Servéscă-i spre laudă! — ér altora spre exemplu de imitat.

Din loc au fost presenţi câţi-va dintre ţeranii fruntaşi şi un student gimnasial.

Preoţime şi alţi inteligenţi n'au fost.

Obiectele programului s'au exhauriat, afară de: „Numĕrul 10“, prelegere practică din comput, pe carea avea sĕ o tracteze domnul Grigore Briciu, învĕţător în Coşna. — Absentând numitul domn dela adunare, acest obiect nu s'a tractat altcum, decât că fiind, ca tóte lucrările, înaintată şi acésta lucrare la comisiunea censurătóre în cris, acésta şi-a făcut obesrvările asupra ei şi pe aceiea le-a raportat la comitet şi adunare, şi s'au alăturat la actele reuniunei.

După terminarea şedinţei, unii dintre membrii avĕnd afaceri, unii de oficiu, alţi familiare, s'au depărtat, ér cei mai mulţi s'au întrunit la o măsuţă comună simplă, dar îndestulită şi veselă pentru buna reuşiţă a muncei prestate pentru scopul reuniunei în anul acesta, de cei ce se interesasă de ea

Un membru.

Examenele în Sebeş.*)

Sebeş, în 18 Iuniu, 1897.

Onorată Redacţiune!

S'au publicat rapórte din diferíte protopresbiterate despre resultatul obţinut cu ocasiunea examenelor, deci nu pot întrelăsa a nu raporta — deşí târḑiu — şi din protopresbiteratul Sebeşului cel puţin despre examenele din Lancrăm şi Sebeş.

În Lancrăm, unde funcţionéză ca învĕţători Ioan Bucur, Vasile Blaga şi Ioan Pavel, s'a ţinut examen în 28 Maiu a. c., presidat de M. O. Domn protopresbiter Sergiu Medean, însoţit de delegaţii Samuil Roşu şi V. Pop învĕţători. Începutul s'a făcut cu cursul I-iu, — elevi presenţi 81 din 91, învĕţător Ioan Bucur. Cred a nu greşi, când la acest loc îmi iau voie a caracterisa în scurte cuvinte pe veteranul învĕţător I. Bucur, care de 23 ani a muncit în via Domnului la acéstă şcólă, câştigându-şi prin purtarea lui exemplară atât în şcólă, cât şi afară de şcólă, iubirea şi încrederea tuturora.

Ţinuta lui în şcólă e a unui adevĕrat tată educĕtor în familia sa; că corectă e purcederea lui, a arătat şi examenul din anul acesta. Tot ca ceva caracteristic amintesc şi religiositatea sa, de care pĕtruns adesea trece peste marginile recerute, propunĕnd din studiul religiunei mai mult decât sunt elevii sĕi frageḑi în stare de a pricepe. În cât privesce celelalte studii s'a arătat la locul sĕu.

A urmat curs II. şi III., elevi presenţi din 86, 69, învĕţător Vasile Blaga, care în acest an a arătat mai multă diligenţă decât în trecut.

Învĕţătorul Ioan Pavel cu cursurile IV; V. şi VI. — elevi presenţi din 79 78 — deşí începĕtor pe cariera învĕţătoréscă, a dovedit, că a pĕtruns priincipiile pedagogiei, propagate de făcliile seminariului Andreian, de harnicii profesori de pedagogie.

Resultatul examenului a fost peste aşteptările tuturor. Mult a plăcut felul cum a desvoltat sciinţele naturale. Ér cântecile în 2 voci executate cu bun simţ, şi pricepere, ne-au frapat pe toţi şi ne-au întărit în convingerea, că nedisputabilă este forţa distinsului artist George Dima, întru înfiltrarea şi întruparea musicei în elevii, cari se dedică în seminariul adreian musicei instrumentale. Dibăcia în ale şcólei 'şi-a arătat-o deja în examenul sĕu prim.

In Sebeş s'a ţinut examenul cu curs I. de băeţi în 7 Iuniu, învĕţătóre d-şóra Alex. Aitean, — din 101 elevi 74 presenţi. Resultatul examenului a fost mulţămitor. Cu cursurile celelalte însĕ în 14 şi 15 Iuniu a. c., precum urméză: Curs I. de eleve, învĕţătóre d-na Elisa Roşu, elevi presenţi 76 din 82. La cursul acesta trebue sĕ constat, că d-na învĕţătóre 'şi-a dat tótă silinţa şi a făcut spor fórte mulţămitor cu elevele începĕtóre. Păşirea curagiósă a elevelor la declamări, a stors admiraţia publicului.

Dl S. Roşu cu cursul al 2-lea de elevi şi eleve, a arătat, că este o putere didactică probată. Resultatul examenului demonstră, că-i zace la inimă prosperarea şi înaintarea culturei tineretului nostru. N'ai decât sĕ participi la adunările învĕţătoresci spre a vedé interesul ce l arată acest învĕţător faţă de şcólă.

Dumінecă, în 15 Iuniu, după sĕvîrşirea serviciului divin s'a continuat examenul cu cursul III., învĕţător George Tatar — din 66 elevi presenţi 55. — Examenul d-lui învĕţător Tatar a format coróna examenelor din Sebeş. Metodul propunerei lui s'a arătat practic şi în conformitate cu cerinţele pedagogice, confirmându-o acésta limbajul frumos în rĕspunsurile precise şi corecte a elevilor. La religie s'a folosit stilul biblic. Sistemisarea momentelor etice a arătat pe învĕţător ca pe un cultivator a metodului herbartian. Limba română — cetirea, reproducerea — deprinderile gramaticale — au fost deplin succese, asemenea computul, geografia şi sciinţele naturale, cu observarea însĕ, că sciinţele naturale au fost tractate cam vast, cu cursul III lea.

După amiaḑi dela 2—6 óre a ţinut dl Avram David examen cu cursurile IV., V. şi VI., care învĕţător a dovedit multă pricepere şi cunoscinţă în ale didacticei, arătând precum în trecut, aşa şi în examenul de faţă, a fi un învĕţătoriu dibaciu. Rĕspunsurile date de elevi din istoria bisericéscă, istoria patriei şi universală, precum şi din fisică, au plăcut şi ca cuprins şi ca formă.

Am scris acest raport, nu ca sĕ satisfac vanităţii unuia séu altuia, ci mai mult ca sĕ servéscă spre îndemn tuturor celor ce sunt chemaţi a lucra pentru înaintarea şi prosperarea mlădiţelor tinere a mult cercatului şi iubitului nostru popor.

Un amic al şcólei.

PARTEA SCIENTIFICĂ ŞI LITERARA.

Divorţiul în biserica ortodoxă-rĕsăriténă şi cea rom.-catolică,

de

Dr. Remus Roşca.

(Urmare).

5. „Impotenţa“. După natura lucrului, la căsătorie consumarea matrimoniului este o condiţiune absolută, fiind scopul căsătoriei şi „nascerea“ copiilor, deci neadmiterea impotenţei, ca motiv de divorţiu, nici că se póte închipui logic, de aceea şi biserica romano-catolică 'l consideră de impediment dirimător, numai ca sĕ nu vină în contraḑicere cu principiul acceptat al indissolubilităţii căsătoriei, ceea ce însĕ este cu totului nelogic, pentru-că abstrăgênd dela împrejurarea, că acésta se póte constata numai după încheierea căsătoriei, atât la bărbat, cât şi la femeie, póte sĕ subverseze impotenţa relativă, ceea-ce tot de aceea-şi consecuenţă este, ca şi impotenţa absolută.

Dacă neconsumarea matrimoniului e a se subsuma numai sub impedimentele dirimătóre, pentru ce recunósce biserica romano-catolică validitatea căsătoriilor încheiate pe pat de mórte, chiar şi în casul, când a urmat letalitatea la unul din părţile nupturiente?

Pe lângă ori ce interpretare forţată a validităţil unei căsătorii încheiate sub astfel de împrejurari de forţă majoră, inconsecuenţa e evidentă.

6. „Pribegirea“. Un lucru ce se întêmplă destul de des, şi primirea pribegirei ca motiv de divorţiu se justifică pe deplin după natura căsătoriei, pentru-că părţile conjugale au luat asupra lor purtarea sarcinilor căsătoriei reciproc, şi îndată ce o parte se subtrage în ori ce formă dela acéstă sarcină, partea rĕmasă e espusă pe tótă viaţa la o sarcină grea, fără vina ei, şi ar fi silită, ca eventual sĕ ducă chiar şi o viaţă imorală.

Dar nu arare-ori se întêmplă, ca o parte conjugală sĕ móră între împrejurari, cari se facă imposibilă constatarea morţii. Ar fi atuncia just, ca partea rĕmasă în viaţă, fără vina ei, sĕ fie espusă pe tótă viaţa la o astfel de stare deplorabilă?

De aceea divorţiul din motivul pribegirei se baséză mai mult pe presumţiunea, că partea pribegită a încetat din viaţă, dar acésta nu se póte constata; şi numai în linia a dóua se consideră faptul ca atare, părăsirea cu necredinţă.

7. „Mania, epilepsia“, numai atunci se consideră în biserica ortodoxă ca motive de divorţiu, dacă aceste morburi au premers căsătoriei. Aceste motive de divorţiu se pot cualifica mai bine, dacă le subsumăm sub categoria acelor împrejurări, cari în înţeles mai general se consideră de înşelarea în persónă, pentru-că la încheerea căsătoriei s'a avut în vedere, că căsătoria se încheie cu o persónă sănĕtósă, capabilă pentru suportarea tuturor consecuenţelor căsătoriei. Dacă deci după aceea una dinte părţile nupturiente se convinge de contrariul, prin acésta se alteréză voinţa reciprocă pentru încheierea căsătoriei, şi fiind acésta motorul principal, mania şi epilepsia, ca motive de divorţiu, sunt tot aşa de justificate, ca şi cele înşirate până aici.

8. „Călugăria“. Acest motiv de divorţiu acceptat de biserica ortodoxă se reduce mai mult la idealul vieţii creştine, care recomândă înfrênarea patimelor, şi se baséză mai ales pe cuvintele apostolului Pavel către Corinteni, cartea 1. cap. VII, vers 8. unde ḑice: „Éră ḑic celor necăsătoriţi şi vĕduvelor: bine este lor de vor rĕmânea precum şi eu“; la validitarea acéstui motiv de divorţiu se recere însĕ învoirea reciprocă.

9. „Ura nedumerită“. In apreţiarea motivelor de divorţiu acceptate de biserica ortodoxă, anume am lăsat mai pe urmă acest motiv, pentru-că ori cât este el de just, reducêndu-se la simţul intern, care nu póte fi controlat, sub titlul acestui motiv, se pot comite şi cele mai multe abusuri la desfacerea căsătoriei.

Nu se póte contesta, că basa căsătoriei este gragostea, şi că, îndată ce lipsesce dragostea, urméză *ura*, ér când părţile conjugale se urĕsc, nu mai póte fi vorba de traiu conjugal tignit, aşa după cum idealul vieţii conjugale o pretinde.

Nu a fost şi nu póte fi pe lume psicholog, care sĕ pótă norma după anumite regule afecţiunile omului, acésta este şi va rĕmânea vecinic un secret al naturei omenesci.

(Va urma).

---

*) Întârḑiat în lipsă de spaţiu.

Nr. 316/1867. [116] 1—3

CONCURS.

Pentru întregirea definitivă a portorilor învĕţătoresci la şcólele poporale gr.-or. din comunele aparţinătóre protopresbiteratului Reghinului însemnate mai jos, se publică concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în fóia „Telegraful Român“, şi anume:

1. Deda, salar anual 300 fl. din lada comunală, cuartir, lemnele trebuincióse şi 2 fl. pauşal de cancelarie;

2. Dumbrava, salar 300 fl. din repartiţie, cuartir şi lemnele trebuincióse;

3. Rîpa-inferióră, salar 300 fl. din repartiţie, cuartir şi lemnele trebuincióse;

4. Poleţi, salar 300 fl. anume: 250 fl. din repartiţie, 50 fl. din fondul bisericei, cuartir şi lemnele trebuincióse;

5. Săcalul de pădure, salar 300 fl. din repartiţie, cuartir şi lemnele trebuinciose;

6. Lueriu, salar 300 fl. anume: 120 fl. în bani din repartiţie, folosinţa alor dóue locuri de păşunat, preţuită în 30 fl., 150 litre cucuruz din magazinul de bucate, litra preţuită cu 1 fl. folosinţa grădinei de legumi în mărime de 200°□, cuartir şi lemnele trebuinciose;

7. Filea, salar 300 fl. din repartiţie, cuartir şi lemnele trebuinciose;

8. Idicel-sat, salar 300 fl. anume: 260 fl. din repartiţie, 40 fl. din lada bisericei, cuartir şi dóue orgii□ lemne de focărit pe petióre;

9. Idicel-pădure, salar 300 fl. anume: 260 fl. din repartiţie, 40 fl. din lada bisericei, cuartir şi dóue orgii□ lemne de focărit pe petióre:

10. Ibaneşti-pădure, salar 300 fl. din repartiţie, cuartir şi lemnele trebuinciose;

11. Mureş-Cueşdiu, salar 300 fl. anume: 250 fl. din repartiţie, 50 fl. ajutor, cuartir şi lemnele trebuinciose;

12. Măierĕu, salar 300 fl. anume: 155 fl. în bani din repartiţie, folosinţa a 4 dărabe loc arătoriu şi cositor, computată cu 25 fl, 60 fl. ajutor, cuartir şi lemnele trebuinciose:

13. Potoc, salar 300 fl. anume: 250 fl. din repartiţie, 50 fl. ajutor, cuartir, lemnele trebuinciose şi folosinţa unei grădini de 200°□;

14. Urisiul-superior, salar 300 fl., anume; 250 fl. din repartiţie, 50 fl. ajutor, cuartir şi lemnele de focărit;

15. Naduşa-română, salar 300 fl. anume: 205 fl. în bani din repartiţie, 45 litre cucuruz, a 1 fl., 50 fl. ajutor, cuartir şi lemnele de focărit.

Petentele la postul din Deda e indatorat a-se presenta în vre-o Dumineca ori sĕrbătóre în s. biserică, spre a-şi arăta desteritatea în cântările bisericesci.

Suplicele concursuali, instruite conform legilor în vigóre, sunt a-se aşterne în terminul deschis, subscrisului, p. u. Szász-Régen.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Reghinului.

Reghinul-sĕsesc, 24 Iuniu, 1897.

In conţelegere cu concernentele comitete par.

Galacteon Şagău,
protopresbiter.

---

[117] 1—3

CONCURS

Pentru ocuparea postului de învĕţător la şcóla confesională gr.-or. din opidul Hunedóra, în protopresbiteratul Haţeg, se publică prin acésta concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în fóia oficiósă a archidiecesei „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest sunt: 400 fl. v. a. şi cuartir.

Dela fiitorul învĕţător se cere însĕ ca sĕ poşédă şi cunoscinţe musicale pentru a putea compune şi instrua un cor vocal cu adulţi, în 4 voci bărbătesci, eventual un cor în 6 voci.

Reflectanţii la acest post au a-şi trimite petiţiunile lor concursuale instruite conform legilor în vigóre până la terminul indicat comitetului parochial prin P. O. oficiu protopresbiteral al tractului Haţeg.

Din şedinţa com. parochial gr.-or.

Hunedóra, la 17/29 Iunie, 1897.

George Oprea, par. şi preş ad hoc. *Nicolae Stoichitia,* notar.

Cu scirea şi consensul subscrisului:

Avram Stanca,
adm. protopresb.

Nr. 287/1897 prot. [118] 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor învĕţătoresci dela scólele confesionale gr. or. române din comunele bisericesci mai jos însemnate din protopresbiteratul Sighişórei, se publică concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Tel. Român“.

1. Crişş, cu salariu anual de 300 fl. şi anume: 150 fl. în bani din cassa bisericei, folosirea unei lunci cu 110 fl., 4 stângini de lemne cu 40 fl., cuartir în edificiul scolei şi grădină.

2. Ródeş, cu salariu anual de 300 fl. şi anume: 240 fl. dela stat, 50 fl. din cassa bisericei, în viptuale 10 fl., cuartir în edificiul scólei şi lemnele necesari de foc.

3. Vidacutul român, cu salariu anual de 300 fl. şi anume: în bani 260 fl., lemne de foc în valóre de 40 fl., cuartir în edificiul scólei şi grădină.

4. Bundorf, cu salariu anual de 300 fl., şi anume: în bani 200 fl. în viptuale 60 fl., lemne de foc în valóre de 40 fl., cuartir în edificiul scólei şi grădină.

Informaţiuni mai detaiate primesc concurenţii dela subscrisul.

Concurenţii sĕ-şi aştérnă petiţiunile concursuale instruite conform legilor în vigóre în terminul deschis subscrisului, cu îndatorirea a se presenta în vre-o Dumineca séu sĕrbătóre în biserica din respectiva comună bisericéscă spre a-şi documenta aptitudinea în cele rituale.

Sighişóra, 7 Iuliu 1897.

Oficiul ppresbiteral gr. or. al tractului Sighişórei, în conţelegere cu comitetele parochiale concernente.

Dimitrie Moldovan,
protopop.

---

[104] 2—3

CONCURS.

Pentru îndeplinirea postului de preot în a treia parochie de cl. I. din comuna Şiria (Világos) devenită vacantă, pe basa ord. ven. cons. diecesan din Arad, de dt. 4/16 Iuniu Nr. 2689 1897 se escrie concurs nou cu termin de alegere pe ḑiua de 21 Sept. (3 Octomvrie) 1897.

Recurenţii sunt învitaţi a şi instrua recursele lor conform §-ul 15 lit. a) din „Regulamentul pentru parochii“ şi a le subşterne Prea Onoratului domn Georgiu Popovici, protopresbiter în Şiria (Világos) inclusive până la 19 Sept. (1 Octomvrie) a. c.

Recurenţii sunt poftiţi a se înfăţoşa în comuna la sf. bis. într'o ḑi de Dumineca, ori sĕrbătóre, înainte de ḑiua alegerei cu 8 ḑile, spre a-şi dovedí desteritatea în cântare, tipic, şi oratoria, conform § lui 18 din „Reg. pentru parochii“.

Cel ales e deobligat a predica totdéuna la sf. liturgie când e sĕptĕmânariu, mai departe alesul e îndatorat a suplinì în serviciile preoţesci pe părintele protopop-paroch, în casurile când acesta e ocupat cu agendele oficióse ca protopresbiter şi inspector şcolar.

Dat din şedinţa com. paroch gr.-or. din Şiria dela 15/27 Iuniu 1897

Stefan Antonescu, preşed. com. par. *Vasilie Popoviciu,* paroch, not. com. par.

Vĕḑut:

Georgiu Popovici, m. p.,
protopresbiter.

Nr. 327/897. [105] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor de învĕţători la şcóle poporale gr. or. din comunele mai jos însemnate, se deschide concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare.

1. Apoldul de jos, 2 posturi. Salariu 300 fl., cuartir natural în edificiul şcólei şi lemnele necesare pentru foc, sau 30 fl. relut de cuartir.

2. Apoldul de sus, 1 post. Salariu 300 fl., cuartir natural în edificiul scólei şi lemnele necesari pentru foc.

3. Cenade, 1 post. Salariu 300 fl., cuartir natural în edificiul scólei şi lemnele necesare pentru foc.

4. Gârbova, 1 post. Salariu 300 fl., cuartir în edificiul scólei, grădină de legume şi 4 stângini lemne de foc din cari e a se încălḑi şi sala de învĕţământ.

5. Cunţa, 1 post. Salariu 300 fl. şi relut de cuartir 20 fl.

6. Poiana, 1 post de învĕţător la scóla de băeţi şi 1 post de învĕţătóre la scóla de fete. Salar 300 fl. şi relut de cuartir şi grădină 70 fl.

7. Reciu, 1 post Salariu 300 fl., cuartir natural în edificiul scólei şi lemnele necesari pentru foc.

8. Broşteni, 1 post. Salariu 300 floreni.

Recurenţii la acestea posturi sunt avisaţi a-şi înainta cererile, instruite conform normelor în vigóre, subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis şi a se presenta înainte de alegere în vre-o Dumineca séu sĕrbătóre în biserica din comuna la care au competat spre a-şi arăta desteritatea în cântările bisericesci şi tipic.

Învĕţătoriul ales în postul la care a competat, e datoriu a ţiné strana în biserică în Domineci şi sĕrbători şi a conduce corul de cântări al elevilor la liturgie în tot decursul anului.

Mercurea, la 11 Iuniu 1897.

Oficiul protopresb. gr. or. al Mercurei în conţelegere cu comitetele parochiali respective.

Ioan Droc,
protopresb.

Nr. 261/897 protopresb. [108] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕţătoresci dela scólele confesionale gr. or. române din comunele bisericesci mai jos însemnate în protopresbiteratul Sighişórei, se puplică concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. Hetur, cu salariu anual de 300 fl. şi anume: în bani 280 fl. lemne de foc cu 20 fl., pe lângă cuartir şi grădină.

2. Zoltan, cu salariu anual de 300 fl. şi anume: în bani 248 fl., victuale cu 28 fl., lemne de foc cu 24 fl., cuartir şi grădină.

3. Archita, cu salariu anual de 300 fl., cuartir şi grădină.

4. Boiul mare, cu salariu anual de 300 fl., cuartir, lemne şi grădină.

5. Şard, cu salariu anual de 300 fl., din cari 202 fl. 50 cr. prin repartiţiune dela popor, ér restul de 97 fl. 50 cr. din cassa bisericei, cuartir şi grădină.

6. Saschiz, cu salariu anual de 300 fl. şi anume: în bani 230 fl., victuale cu 16 fl., lemne cu 16 fl., folosirea a dóue pământuri cu 38 fl. şi cuartir în edificiul şcólei.

Petiţiunile concursuale instruite conform legilor în vigóre se vor substerne subscrisului în terminul sus indicat.

Sighişóra, 25 Iuniu 1897.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Sighişórei, în conţelegere cu comitetul parochial concernent.

Dimitrie Moldovan,
protopop.

Nr. 270. [114] 2—3

CONCURS.

Pentru întregirea posturilor învĕţătoresci dela scólele elementare gr. or. din comunele mai jos însemnate, în protopresbiteratul Sebeşului, se publică concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Tel. Român“.

1. Şugag, dóue posturi cu următórele emolumente:

a) pentru clasa I-ă cu salariu anual de 300 fl., cuartir în edificiul şcólei, grădină şi 6 m□ lemne de foc;

b) pentru clasa a II-a cu salariu de 300 fl., 50 fl. relut de cuartir şi grădină, 50 fl. pentru conducerea scólei de pomărit şi agricultură şi 20 fl. pentru agendele scripturistice ale comitetului parochial, în total 420 fl.

Pentru ambii învĕţători cuincuenalele legale.

Salariile se plătesc regulat din casa bisericei.

2. Pianul de sus, pentru clasa a II-a cu salariu anual de 300 fl, care se solvesc în rate lunare anticipative din cassa bisericei, cuartir liber şi 2 stângini lemne de foc.

3. Ohaba, cu salariu de 300 fl., cuartir, grădină şi 10 fl. pentru lemne.

4. Daia, un post de învĕţătóre cu salariu de 300 fl., cuartir şi grădină.

5. Căpâlna, cu salariu de 300 fl, cuartir şi lemne de foc.

Învĕţătorii cari vor ocupa posturile de sub 1, 2, 3 şi 5, sunt datori a ţiné Dumineca şi sĕrbătórea strana în biserică şi a cânta cu copiii la S. Liturgie, de aceea înainte de alegere sĕ se presenteze în vre o Dumineca séu sĕrbătóre în biserică, spre a 'şi arăta dexteritatea în cântări şi tipic.

Concurenţii au a-şi aşterne cererile instruite conform normelor din vigóre, până la terminul prefipt subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Sebeş, 3 Iuliu 1897.

În conţelegere cu comitetele parochiale respective. Oficiul protopresbiteral al Sebeşului.

Sergiu Medean,
protopresb.

Convocare.

Domnii acţionari ai „Cassei de păstrare în Mercurea“ societate pe acţii, sunt poftiţi la o *adunare generală,* care prin acésta se conchiamă pe **6/18 August a. c.** la 3 óre p. m. la **Mercurea** în localul propriu al institutului.

La ordinea ḑilei este:

Raportul direcţiunei asupra resoluţiunei tribunalului reg. ung. din Sibiiu, ca for comercial, ddto 24 Iuniu a. c. Nr. 4014/897 pentru întregirea unor puncte a statutelor societăţii.

Mercurea, la 17/29 Iuliu 1897.

[119] 1—1 **Direcţiunea.**

Redactor prov. Gavriil Hango.

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 81. Sibiiu, Joi, 24 Iuliu (5 August) 1897. Anul XLV.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
la „Tel. Rom.“ într'una cu suplementul „Fóia Pedagogică“
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Drepturile nóstre de întrunire.

II.

(*) La întrebarea, dacă există óre la noi legi privitóre la drepturile nóstre de întrunire, trebue sĕ ne dăm durerosul rĕspuns, că nu există.

Cei chemaţi nu vor sĕ normeze şi acórde pe séma popórelor astfel de drepturi, cari la tótă întêmplarea ar primejduí ideia de stat maghiar, însĕ ar contribuì la întărirea lăuntrică a popórelor singuratice din stat.

Drepturile nóstre de întrunire sunt puse direct la discreţiunea guvernului, în special ministrul de interne îşi are reservată puterea discreţională.

Dóue sunt ordinaţiunile ministeriale, cari singure pot fi privite ca puncte de orientare la drepturile nóstre de întrunire, ordinul nrul 216 din 1848 şi ordinul nrul 128 din 1868. Acest din urmă este mai mult o completare a celuia dintâiu, completare făcută de Tisza Kálmán.

Cumcă astfel este, ne-o spune însuşi Tisza Kálmán, în o vorbire a sa, ţinută în calitate de ministru al internelor, în şedinţa dietei din 29 Martiu 1878.

„Basa drepturilor de întrunire — dice dl Tisza — o formézǎ o ordinaţiune ministerială, dată în 1848 în Aprile, cu ocasiunea mai multor casuri singulare ivite în ţéră, care ordinaţiune s'a aplicat pe urmă pretutindenea şi s'a ţinut în vigóre de guvern şi dela 1867 încóce“.

Acest ordin, dat poporului din Ungaria, în înţeles propriu, în forma de proclamaţiune din partea bărbaţilor de stat de atunci: Deák, Eötvös etc., în resumat este următorul:

„Nime nu póte convoca o adunare de popor, dacă timpul, locul şi scopul lămurit nu-'l va anunţa în decurs de 24 óre preşedintelui forului judecătoresc din loc; şi dacă cineva fără acéstă prealabilă anunţare totuşi ar conchema vre-o conferenţă, acésta sĕ se oprésca, ér convocătorii sĕ se pedepséscă“.

Din acest ordin, ţinut în termini atât de echivoci, precum şi din al doilea de care am făcut amintire, resultă, că:

1. Pentru ori-care scop, ce nu jignesce legea, séu vre-o ordinaţiune intregitóre de lege, întrunirile publice sunt îngăduite.

2. Se cere, ca aceste întruniri sĕ fie anunţate 24 óre înainte la oficiul pretorial pentru sate, ér pentru oraşe la primarul oraşului.

3. Anunţarea se face cu graiu viu séu în scris, ér respunsul nu e de lipsă a-l aştepta, căci anunţarea séu se ia spre sciinţă, séu nu.

4. Unele foruri îşi reservă dreptul de a cere şi programul agendelor pentru cari întrunirile se convócă.

5. În contra oprirei întrunirilor se póte apela la ministrul de interne.

6. Forul politic îşi trimite un representant, care controlézǎ mersul discuţiunilor şi are voia de-a intervenì, *însĕ nu imediat, ci prin graiul conducĕtorilor seu a arangerilor întrunirei.*

Reiese cu evidenţa palpabilă principiul urmat în afacerea întrunirilor: *mână liberă, putere absolută, cuvênt hotărîtor — ministrului de interne.*

Intrunirile, despre care am vorbit în tesă generală şi la cari şi ḑisele ordinaţiuni se raportă, sunt *întruniri poporale.* Trebue însĕ sĕ distingem între aceste şi între întrunirile nóstre cu caracter curat naţional, numite *adunări naţionale,* séu conferenţe naţionale.

In adunările poporale au intrare tot felul de elemente. Adunări poporale sunt bunăóră ale muncitorilor, ale socialiştilor şi cele puse la cale pentru a înscena vre o manifestaţiune séu vre o demonstraţiune. Adunările poporale se ţin pentru trebuinţele incidentale, ele n'au sistem, organisaţiune şi programe permanente de acţiune.

Adunările nóstre însĕ au fost curat naţionale, şi 'şi-au începutul pe Câmpul-libertăţii, unde miile de români au alergat din tóte unghiurile ţĕrii, representând întreg némul românesc. Intre decisele acestei falnice adunări, găsim, la punctul al 5-lea, următórea dispositiune, expresia voinţei unei naţiuni întregi:

„*Sĕ se ţină o adunare de tótă naţiunea pe fie-care an, spre a se consulta despre interesele naţionale ce le va cere timpul*“.

Deşí nu în fieşte-care an, totuşi, în conformitate cu acésta amintită hotărîre s'au ţinut adunări naţionale la Blaj, Alba-Iulia, Mercurea, Sibiiu... şi tóte aceste n'au fost alt ceva, decât „consultări asupra intereselor naţionale“, şi precum adunarea din anul desrobirei nóstre a cerut şi intenţionat „*reaşeḑarea naţiunii române în vechile ei drepturi şi libertatea individuală şi naţională*“, astfel au urmat a cere şi intenţiona şi adunările ulterióre.

Organisându-se naţiunea nóstră în „partid naţional“, ea a desvoltat o activitate politică pe base parlamentare-constituţionale decenii dearêndul, adunându-se din period în period, pentru a discuta în conferenţe publice chestiile ei de vitalitate.

Acest fel de viéţă naţională-politică era, ce-i drept, expusă la dese şicane din partea adversarilor ei, însĕ încercări de împedecare totodată nu s'au făcut.

Dintre conferinţele naţionale, cea din 1872, a prevĕḑut, că aceste şicane, repeţite, o sĕ devină primejdióse organisaţiunei, şi au ţinut de necesar a-şi formula şi în chestiunea acésta un gravamen. Acest gravamen, cuprins în punctul al 51-lea din memoriul amintitei conferenţe, este următoriul:

„Dacă legislaţiunea însaşi trebue sĕ constateze în legea sa 44 din 1868 existenţa faptică a mai multor naţionalităţi în Ungaria, apoi trebue ca sĕ recunóscă şi individualitatea lor şi libertatea de a se manifesta în stat ca atare... Atare drept îl póte manifesta numai naţionalitatea maghiară, care se unifică pe sine, ca naţiune politică a Ungariei; apoi naţiunea săséscă din Ardeal, care se înfăţişază înaintea statului ca naţiune politică, atât prin universitatea naţiunii saxonice, cât şi prin şeful ei, care este comitele naţiunei săsĕsci.

Cum-că atare manifestare a Românilor prin o asociaţiune într'o universitate naţională cu şeful lor naţional în frunte, nu póte nici decât prejudeca unitaţii şi întregritaţii statului ungar, am comprobat destul de evident, de-aceea mai adaugem numai atâta, că acésta ar fi tocmai în folosul statului ungar, *care prin aceea ar câştiga un organ formal de comunicaţiune şi înţelegere directă cu Românii,* cari în isolaţiunea topografică, etnografică, ce constrînge naţiunea română ca şi pe cea maghiară la reciprocă spriginire, nu póte fi de interes secundar pentru statul Ungariei“...

Acest gravamen al nostru, în care se pune în prospect o perfecţionare a organisaţiunei nóstre în o „asociaţiune naţională“, care se devină „organ de comunicaţiune“ între Români şi guvern, — în conferenţele urmatóre n'a mai fost accentuat cu atâta aplomb, ba nu s'a mai stăruit de loc asupra lui. Guvernul însĕ nu l'a băgat în sémă, ca şi tóte celelalte gravamine expuse în memoriile nóstre.

Cu tóte aceste însĕ partidul naţional a funcţionat între împrejurări destul de normale, adunările şi le-a ţinut, şi astfel aceste adunări, s'au ridicat la valóre de drept, care, deşi neînscris în lege, era un drept constituţional.

Étă ce a ḑis la anul 1868 în chestia astorfel de adunări, ministrul de interne de atunci, baronul Wenkheim Béla:

„*Precum un drept, intărit prin continuă exerciare şi datini legale se susţine, acesta şi trebue sĕ se susţină. Intre multe altele aparţine aci şi dreptul de întrunire, care nu e prin lege statorit, dar este o urmare naturală a ideii de constituţiune şi a libertăţii individuale, asigurate prin lege*“.

Insuşi Tisza Kálmán, marele strivitor al drepturilor naţionalităţilor, s'a exprimat atunci astfel. „*Un drept, care deşi nu e provĕḑut în lege, dar prin exerciare de către o naţiune e sfinţit:* **nu póte forma obiectul ordinaţiunilor guvernului**“.

Ér Mocsáry apăra acest fel de întruniri în chipul acesta:

„Dreptul de întrunire se basézǎ pe împregiurarea, că fie-care cetăţen are dreptul de a-şi manifesta liber gândirile, atât prin pressă, cât şi prin vorbire liberă; acest drept este o directă urmare a libertăţii individuale“.

Cu tóte aceste au urmat acele dóue cunoscute ucazuri din 1894 ale lui Hieronymi, prin cari *adunările naţionale sunt oprite, ér partidul naţional disolvat.*

„Drepturile individuale“, „drepturile constituţionale“ „drepturile sfinţite prin exerciare“ — cum le-au numit amintiţii bărbaţi de stat, drepturile nóstre de întrunire naţională ne-au fost strivite prin vre-o câte-va trăsĕturi de pénă din partea unui Hieronymi! Şi pentru ca ironia sĕ fie şi mai tare simţită din parte-ne, ministrul ne învită sĕ ne organisăm cu statute. Se face a nesocoti ordinul ministerial Nr. 1508 din 1875, care exclude cu totul posibilitatea infiinţărei unei reuniuni politice de naţionalitate, se face a nu cunóste § 25 din legea de naţionalităţi din 1868, unde se acórdă naţionalităţilor dreptul de reuniuni culturale, ér nu de reuniuni politice.

Dela ucazurile amintite încóce, conferenţe naţionale nu sau ţinut. Organisaţiunea politică ne este desfiinţată. Poporul nostru representanţi legali nu mai are. Dovadă e şi faptul, că cei ce astăḑi din lux séu din pietate faţă de trecut se numesc „comitet naţional“, n'au cutezat a convoca adunare naţională în preajma alegerilor, ca membrii ai „comitetului“; dovadă e indeosebi faptul, că nici capul, bĕtrânul president, nu mai are pofta de aşi indigita în „convocare“ şargia sa.

Importanţa ucazurilor lui Hieronymi culminézǎ în împrejurarea, că ele ne-au confişcat drepturile nóstre de întrunire naţională, reducêndu-le la valóre de întruniri poporale. Cumcă astfel este, se vede şi din faptul, că toţi aceia, cari convócă intruniri naţionale, vin pedepsiţi conform dispositiilor din ordinele ministeriale privitóre la intrunirile poporale. Şi acésta mistificare de noţiuni politice, făcută de guvern cu o rafinată iscusinţa şi cu o îndrăsnélă provocătóre, este ceea-ce a tăiat atât de afund în viéţa nóstră naţională.

Cum stăm deci cu drepturile nóstre de intrunire?

1. Drepturile nóstre de intrunire naţională în scopul unei organisate vieţi politice, deşì drepturi constituţionale, ne sunt luate.

2. Drepturile de intruniri poporale sunt puse la discreţiunea ministrului de interne, ceea-ce însémnă, că pentru noi sunt şi vor fi aplicate în mod esceptional.

Vom vedé, ce consecuenţe avem sĕ ne tragem.

Dragoste motivată faţă de românii uniţi. Guvernul stă de vorbă cu fraţii uniţi. Prin foile guvernamentale le dă sĕ înţelégă, ce procedură va observa faţă de ei în afacerea autonomiei. „*Pester Lloyd*“ se ocupă la loc de frunte în n-rul sĕu din 2 August n. cu hotărîrea episcopilor greco-catolici de a se abţine dela participarea la congresul general al catolicilor.

Numita fóie arată, că atitudinea actuală a uniţilor nu este nouă, de-órece tot asemenea hotărîri au luat şi la anul 1870, când însĕ episcopul Olteanu totuşi a participat la congres, desavuând pe ceilalţi episcopi uniţi.

Episcopii greco-catolici se feresc de ritul latin — ḑice „P. L“, — „însĕ ritualele, liturgia, limba bisericéscă, disciplina şi alte chestiuni, ce se refer la caracterul ritului, zac cu desĕvêrşire afară de cadrele autonomiei“. Deci îi învită a participa la congres şi a-şi da acolo expresie singuraticelor dorinţe.

După acésta continuă fórte explicit astfel:

„*In sfîrşit, fie încredinţaţi* (episcopii gr.-cat.), *că protestul lor de acum va rĕmâné întocmai astfel fără nici un resultat, precum a rĕmas şi cel făcut aprópe cu 30 ani înainte de asta. Congresul va organisa şi fără dênşii o autonomie pentru întréga biserică catolică din Ungaria şi va avé în vedere natural numai interesele generale. Şi pentru acésta românii greco-catolici numai mulţumitori au sĕ i fie congresului. Căci ar fi o grea lovitură pentru dênşii, dacă congresul ar estinde autonomia numai asupra celor catolici, cari vor fi representaţi atunci, ér pe românii greco-catolici i-ar lăsa în voia sorţii lor binemeritate*“.

Aici le pune în vedere uniţilor faptul, că la acel congres au sĕ fie tranşate şi o mulţime de chestiuni materiale, precum congrua şi chestiuni şcolare, a căror resolvire reclamă multe părale. Romano-catolicilor le-ar convenì sĕ resólve aceste chestiuni fără privire la catolicii români de rit grecesc, dar greco-catolicilor la nici o întêmplare nu le-o fi pe plac felul acesta de resolvire.

„Deci poftéscă românii greco catolici“ — încheie „P. L.“ — *și cumpăneze în mod mai matur chestiunea și se vor convinge, că atitudinea lor este în defavorul lor și că este mai consult a pune si pe acest teren la cale uniunea mult dorită, decât a se lupta de tot isolați cu multe greutăți materiale și culturale“.*

Ei, și acum ce mai ḑic onorabilii dela „Unirea“ la alternativele nóstre: *séu una séu alta?* Vorba lui „P. L.“: meditați serios!

Revista politică.

Din parlamentul magiar. In ședința dela 2 August a. c. n. a fost primit în general *proiectul de lege despre darea după zachar* și s'a trecut la desbaterea aceluia în special.

Din Austria. Situațiunea în Austria se încurcă fórte mult. *Lupta pentru limbă și dreptul public între Nemți și Cehi,* se continuă cu vehemență. Nemții nu voesc a lăsa puterea din mână și a da drepturi naționale și politice și celorlalte naționalități, ér naționalităților negermane, cu deosebire cehii și polonii, le pretind cu insistență. Țin adunări de protestare și se pregătesc a înainta și un Memorand contelui Badeni în care vor înșira tóte nedreptățile suferite dela Nemți.

In Viena a apărut o broșură anonimă, în care autorul încércă a arăta calea cea mai bună pentru resolvarea chestiei naționalităților în Austria. După autorul acestei broșuri, chestia acésta se va pute resolva numai așa, dacă pentru fie-care ținut se va decreta ca limbă oficială în tóte oficiile publice, limba acelei naționalități, care constitue majoritatea poporațiunei. Fie-care naționalitate sĕ-și aibă câte un parlament cultural propriu al seu, ér în fruntea tuturor acestora sĕ stea un parlament central, în care celelalte parlamente sĕ fie representate prin delegați etc. Planul întreg Badeni prevede, și cu drept cuvênt, mari greutăți la resolvarea acestei chestiuni, dar speră, că totuși îi va succede a o deslega prin bărbați fruntași a i diferitelor partide, cari până acum n'au întrat în acțiune în acéstă chestiune.

Precum se vede, óra parlamentarismului după sistemul de acum, a trecut, și probabil nu se va mai reîntórce.

Congresul sêrbesc. Ḑiarul „Kölnische Zeitung“ primesce din Budapesta o telegramă, că Monarchul n'a primit proiectul ministrului președinte br. Bánffy de a disolva congresul, ci și-a reservat sĕ hotărască însuși în causă. Comisarul regesc br. Nicolici a fost chemat la Ischl sĕ raporteze în persónă Maiestății Sale despre starea lucrului.

Din incidentul acestei telegrame „Magyarország“ scrie un prim-articol în care ḑice, că br. Bánffy și aci a aplicat forța, dar fără de a avé putere spre a o și validita și astfel a compromis numai autoritatea statului magiar.

Din Germania. Din Petersburg, se scrie ḑiarului „Berliner Tageblatt“, că *principele Hohenlohe, cancelarul imperial al Germaniei și-ar fi dat abḑicerea dela postul seu,* dar împĕratul nu i-a primit-o, fiind-că voesce, ca Hohenlohe sĕ-l însoțéscă la curtea rusécă. De următoriu alui Hohenlohe ar fi designat Bülow. Dar prin acésta tot nu se crede, că Impĕratul Wilhelm s'ar fi împĕcat cu Bismarck, și că Herbert Bismarck ar mai ocupa când-va oficii diplomatice.

Din Grecia. Ḑiarului „Budapesti Hirlap i-se telegrafézä din Viena, că *regele George al Greciei* sub presiunea guvernului seu *ar fi intrevenit la curțile europene, ca sĕ abstee dela supunerea controlării finanțelor Greciei la vre-o comisiune internațională, căci atacată fiind prin acésta autonomia, independența țĕrii, n'ar mai putea rĕmâne pe tronul Greciei.* Declarațiunea acésta a regelui Greciei a adus în mare confusiune pe diplomați, căci executându-se, le-ar face mari greutăți la evacuarea Tesaliei din partea Turcilor.

Din Bulgaria. Intre macedonenii din Bulgaria de un timp încóce domnesce mare nemulțămire din causa neactivității comitetului macedonesn secret. Se astepta dela acesta agitarea poporațiunei la rĕscólă pentru eluptarea independenței Macedoniei de sub suveranitatea turcéscă, dar n'a făcut'o. Precum se pretinde a se sci, se fac pregătiri pentru alegerea altui comitet, care sĕ lucreze mai cu insistință pentru realisarea acestui scop.

In Sofia, precum și in pressa Europei întregi, a făcut mare sensație un rĕspuns provocător la adresa Austro-Ungariei, dat de ministrul president Stoilov unui jurnalist, în atacerea Boiceff-Simon Anna. Stoilow a protestat în contra procedurei Austriei de a trage chestiunea amintită pe teren politic.

Din Sêrbia. Ținuta Sêrbiei față de Bulgaria și Turcia devine fórte suspiciósă prin înarmările, ce le efectuesce la hotarele acestora. Turcia, în vederea turburărilor, ce se pot întêmpla din causa întregirei scaunului metropolitan dela Ueskueb, a luat disposițiuni pentru asigurare contra sêrbilor. Bulgaria încă n'a luat nici o disposițiune.

Programe școlare.

(Urmare).

Starea disciplinei.

Casuri de transgresiune mai gravă, ca sĕ fie reclamată și ingerința autorității superióre bisericesci, în acest an scolariu n'au obvenit, și și în ce privesce competența corpului profesoral, numai în 4 casuri de transgresiune s'a ivit necesitatea de a se aplica pedepse mai grave, și altele tractate în sfera activității Direcțiunei, se póte susține, că starea disciplinară a fost mulțămitóre.

Starea morală.

Datorințelor creștinesci au satisfăcut elevii prin cercetarea bisericei în ḑilele de preste sĕptĕmână la utrenie și vecernie, în Dumineci și sĕrbători și la liturgie, ér în Paresimi elevii din cursurile III teologic și pedagogic și la liturgia înainte sânțită, totdéuna sub conducerea spiritualului seminarial și sub inspecțiunea profesorilor.

În posturile Nascerei și Învierei Domnului toți elevii au fost mărturisiți și împărtășiți cu ss. Taine prin spiritualul seminarial.

Starea sanitară.

Profesorii seminariali și în decursul acestui an scolariu toți s'au bucurat de deplină sănĕtate, și astfel cursul normal al instrucțiunei n'a suferit nici o scădere.

Starea sanitară a elevilor încă a fost pe deplin satisfăcĕtóre, pentru-că puținele casuri de morb ce s'au ivit au fost numai de natură ușóră și trecĕtóre.

În special cu multă plăcere se constată, că institutul și în acest an a fost scutit de ori-ce bólă epidemică, și nu s'a întêmplat nici un cas de mórte.

Conferențe profesorale

s'au ținut în acest an scolariu 18, dintre cari 9 ordinare, ținute tóte la timpul prescris prin regulamentul seminarial, ér cele 9 extra-ordinare au fost convocate și ținute din cas în cas, pentru resolvirea agendelor de natură mai presantă, ca cursul afacerilor sĕ fie deplin normal, ceea-ce a și fost, și la încheierea anului scolariu n'a rĕmas nici un act neresolvit.

Festivități.

1. În 12 Septembre inaugurarea festivă a anului scolariu 1896/7.

2. La 15 Septembre, ḑiua amintirei Stului mare mucenic Nichita Romanul, patronul institutului.

3. La 22 Septembre (4 Octobre) ḑiua onomastică a Maiestății Sale Împĕratului-rege Francisc Iosif I.

4. In 29 Novembre sera, societatea de lectură „Andreiu Șaguna“, întru amintirea memoriei fericitului archiepiscop și metropolit „Andreiu“, patronul societății, a arangiat și în acest an scolariu o ședință publică cu cuvênt ocasional, declamațiuni, disertațiuni și cântări ocasionale.

La acésta ședință publică a asistat corpul profesoral și un public ales din inteligința din loc și jur.

5. Ca în tot anul, dela repausarea fericitului archiepiscop și metropolit Andreiu br. de Șaguna, în 16 Iuniu, ḑiua morții, s'a ținut părăstas în biserică, la care a luat parte corpul profesoral și elevii seminariali în corpore, ér pe mormêntul, ce se află în comuna Reșinari, elevii institutului prin o deputațiune, în semn de pietate și venerațiune, au depus o cunună.

6. În 29 Iuniu, încheierea festivă a anului scolariu.

După terminarea examenelor, la 28 Iuniu, cu întrevenirea susnumiților domni comisari consistoriali s'a statorit clasificațiunea elevilor din singuraticele studii, avêndu-se în vedere atât prestațiunile de preste an, cât și rĕspunsurile dela examen, constatându-se din partea domnilor comisari un progres preste tot multămitoriu.

La 29 Iuniu, după serviciul divin împreunat cu rugăciunea de mulțămită, întrunindu-se corpul profesorâl în frunte cu comisarii consistoriali, precum și elevii, în sala cea mare a institutului, după rostirea unei cuvêntări ocasionale din partea directorului, s'a cetit clasificațiunea, și cu acésta s'a încheiat anul scolariu 1896/7.

(Va urma).

Din România.

†) **Doftorul Kremnitz** unul din medici curanți ai prințului moștenitor român a reposat pe neașteptate în Sinaia în urma unei paralisii de inimă.

— **Monument în Dobrogea.** Cetățenii Dobrogei au luat hotărîrrea de a ridica în Tulcea un monument, care sĕ comemoreze anexarea Dobrogei la România. Monumentul va fi de marmură. Un obelisc așeḑat pe un postament de 7 metri înălțime și 4 metri lățime. La colțurile de față ale postamentului vor fi postați doi ostași luptători: un dorobanț și un vênător cu arma la picior; pe cealaltă parte doi corniști cu fața spre interior, chiamă țéra la stăpânirea Mărei. Obeliscul va avea o înălțime de 20 metri și pe el va fi placat în bronz chipul Marelui căpitan. Pe vêrful obeliscului stă vulturul român, cu crucea în cioc și cu aripile-i întinse preste țéră.

Noutăți.

Maiestatea Sa Monarchul pentru inundați. Ploile torențiale au bântuit anul acesta pretutindenea. Inundațiile aprópe în tóte țĕrile au făcut enorme stricăciuni, devastând ținuturi întregi, din care pricină locuitorii, cu deosebire economii în mare numĕr au ajuns la sapă de lemn. În Austria încă au produs pagube enorme desele inundații. În ajutorul celor nenorociți a venit Mai. Sa, dăruind din cassa sa privată pentru inundații din Boemia 30,000 fl., ér pentru cei din Ischl 1000 fl.

* * *

Părechea regală română la reîntórcere dela băile din Ragaz va călĕtorì la Belgrad, unde va fi óspe a regelui Alexandru, în decursul unei ḑile.

* * *

Sosirea lui Ferdinand la Sinaia. Miercuri, 23 Iuliu, a sosit în țară principele Ferdinand al Bulgariei.

A. S. R. a fost primit la Predeal de dl ministru de rĕsboiu, de dl ministru al

---

FOIȚA.

O călĕtorie

cu un

apărătoriu de drept.

Portret de **Mark Twain.**

(Urmare).

Peste câte-va minute s'a reîntors portariul cu hamalul respectiv, pe care l'a înfruntat înaintea nóstră, la ce respectivul nu a întârḑiat a cere scusă dela bĕtrânul domn...

După ce ne-am suit pe tren, mi-a ḑis maiorul:

— Veḑi domnule, ce am făcut, nu am făcut din antipatie personală séu din dor de rĕsbunare, pentru-că pe mine nu m'a ofensat nime, fără curat numai pentru interesul public. Cei mai mulți călĕtori, numai din comoditate sufer purtarea necurtenéță, ba chiar și grobianitatea oficialilor dela tren. Ca nu cumva satisfacția sĕ fie împreunată cu ostenele séu cu călĕtorii nóue, călĕtoriul bucuros o întrelasă, ba chiar se ascunde, dacă li-s'a întêmplat vre-o ofensă. Spre norocul publicului se mai află unul care pășesce energic și pentru alții și mai retéză córnele acestor funcționari.

— Dar, — dacă mi permisă o întrebare — aveți într'adever o rudenie în consiliul direcțional al societăței trenurilor?

— În tot soiul de consilii direcționale, cari există, dacă ast-fel pretinde binele public.

— Da, ai o înrudire fórte mare, murmurai printre dinți.

În decursul călĕtoriei am mai avut o aventură. Intre Hartfort și Springfeld, un băiat chelar s'a suit într'un cupeu aducênd pe o tavă deosebite recoritóre. Băiatul își îmbia beuturile cu un așa zel, încât deodată s'a resturnat un pocal de bere pe tavă și s'a vĕrsat pe capul unui domn, care ședea comod pe scaun. Domnul cel ud a început a înfrunta aspru pe acel băiat, la ce l'au ajutat și cei doi domni de lângă el, cari, se vede, îi erau soții. În zadar a cerut băiatul scuse, în zadar s'a jurat, că el nu i de vină, ci conducĕtoriul, care a sguduit fără veste trenul, alăturând cupee nóue. Cei trei domni cu atât au făcut sgomot mai mare. La sgomotul cel mare a venit și conducĕtoriul, și aflând causa sgomotului, a tras pe băiat de ureche. Dar cei trei domni nu s'au îndestulit cu atâta, ci au declarat, că îndată ce sosesc în Boston, vor denunța pe băiat la direcțiune, ca sĕ-l dimită din serviciu. Infuriații călĕtori, se vedéu a fi comercianți distinși, și fiind fórte aprinși, se puté presupune despre ei, că vor fi în stare, a-și realisa amenințările. Băiatul era mai mult mort, decât viu. Maiorul a pășit între ei ca împăciuitor. S'a încercat a desfătuí pe comercianți, ca sĕ nu nenorocéscă pe bietul băiat pentru o neatențiune. Vĕḑênd, că astfel nu ajunge la resultat, a pășit érăși cu îndatinata-i diplomație.

— Credeți-mi — ḑise — dacă domnii serios voiesc sĕ denunțeze pe băiat, spre acest scop vĕ stau la disposiție, căci mĕ duc eu pe la direcțiune.

Atunci a ḑis unul dintre cei trei domni:

— Dóră cunósceți personal pe domnul Bliss.

— Unchiul meu — observà cu modestie maiorul.

Acésta a avut efect. Cei trei domni, cari s'au fost mai domolit puțin, au decis, ca ei sĕ nu și piardă timpul cu mersul la direcțiune, dacă mult onoratul soț de călĕtorie — maiorul — ar fi așa de bun, ca sĕ facă acest serviciu, ce nici nu causézä óre-care ostenélă deosebită fiindu-i directorul unchiu.

Nu-i de lipsă póte a nota, că dl Bliss, directorul, era chiar așa de puțin unchiu maiorului, ca și d-vóstră. A doua ḑi ne am reîntors din Boston în New-York și nu ni s'a întêmplat nimic, posibil, pentru-că am călĕtorit cu trenul de nópte și în tot decursul călĕtoriei am durmit.

În Chicago am zăcut bolnav în pat și așa nu am vĕḑut absolut nimica din exposițiune, pentru-că, îndată ce 'mi a fost conces sĕ părăsesc chilia, a trebuit sĕ mĕ reîntorc acasă. În spre ḑiua călĕtoriei, maiorul a închiriat un cupeu-salon, ca sĕ pot călĕtori, cât se póte de comod. Când am mers a dóua ḑi la stațiune, ni-s'a făcut cunoscut — cu cea mai mare părere de rĕu — că cupeul-salon reservat pentru noi din eróre a fost alăturat la trenul, care a plecat cu trei óre mai 'nainte spre New York. Conducĕtoriul a mai adaus, că spre despăgubire ne pune la disposiție un cupeu separat. Maiorul atunci a declarat, că el nu călĕtoresce în alt cupeu, fără în cupeu-salon, deórece cupeu-salon a abonat și mai bine aștéptă până vor afla unde va unul.

(Va urma.)

lucrărilor publice, de dl general Băicoianu, de dl comandant al corpului 3 de armată şi de dl comandant al regimentului Prahova. Onorurile militare au fost date de o companie din regimentul Prahova cu drapel şi muzică.

La gara Sinaia, garda de onóre a fost compusă din un escadron al reg. 4 de roşiori, cu drapel şi muzică.

La Castel, onorurile s'au dat de o companie din batalionul 2 de vênători, cu drapel şi muzică.

Principele Ferdinand al Bulgariei va pleca din ţéră Vineri, prin Giurgiu.

* * *

La inaugurarea monumentului lui Petőfi, după-cum spun foile ungurescí, au luat parte mulţime de sasi, cei mai mulţi dintre ei impodobiţi cu tricolor naţional unguresc. Decorul festivităţii a fost însĕ mulţimea de sĕcui conduşi la Sighişóra de Ugron Gábor. Numĕrul lor îl pun patrioticele la 7000 de capete, cari n'au fost încuartiraţi ci au poposit afară de oraş pe liveḑi.

Din Braşov au trimis câţi-va sasi comitetului pentru arangiarea festivităţii, următórea classică telegramă: „O societate săséscă bine dispusă 'şi permite a lua parte în spirit la marea sĕrbare a marelui poet şi a striga un înpătrat *sĕ trăiéscă Petőfi!* Onóre amintirei lui! Iános Ignác, Alois Albrich Lehrer, Gert Kraus, Franz Székelyi, Fritz Heller, Stefan Frank, Iohann Reiner, Karl Sahnen, Karl Semder, Adolf Däubel“. Trist simptom!

* * *

O adunare poporală s'a ţinut Duminecă în *Teschen,* la care au luat parte 10.000 de ómeni de prin Silezia, Galiţia, Boemia. Oraşul a fost decorat cu stindarde negre-galbine şi roşii-albe. Adunarea s'a ţinut sub cerul liber pe Graben-platz. Pe tribuna înpodobită cu flori a fost aşeḑat bustul împĕratului. Primul orator a vorbit pentru *egala îndreptăţire a limbilor* la oficicii, tribunale. S'au primit dóue concluse, în sensul cărora guvernul e recercat, sĕ facă dispoziţii, ca în oficii sĕ se întrebuinţeze limba polonă, şi sĕ dea drept de publicitate gimnasului polon din Teschen.

* * *

Un proces faimos. La tribunalul din Filippopol (Bulgaria) s'a terminat în 28 a lunei trecute n. un proces criminal faimos. Ca acusaţi au figurat căpitanul Boiceff şi câţi va soţi criminali ai sĕi. Căpitanul Boiceff a făcut cunoscinţă în Sofia la a. 1894 cu o cântăréţă de caffé-chantante, de origine din Ungaria, cu numele Simon Anna. Boiceff cu cântăréţa au continuat relaţii de dragoste, cari şi-au avut urmările lor naturale. Până în 1896 au trăit împreună, când mai bine, când mai rĕu. Pe la sfîrşitul anului trecut, observând Boiceff, că amantă-sa va fi din nou mamă, a părăsit-o. Simon Anna a trăit apoi anul acesta trei luni de ḑile prin Filippopol cu un frate al lui Boiceff. După trei luni érăşi a venit la Sofia, şi a căutat pe Boiceff la Curte, dar nu l'a găsit acolo, ér dela Curte a fost alungată. In decursul timpului Boiceff s'a logodit cu o fată avută, pentru a scăpa de multele datorii. Simon Anna vĕḑĕndu-se astfel necinstită şi părăsită, a făcut scandal teribil la Curte şi pe stradă. Prin April căpitanul reîntors la Sofia, auḑind despre cele întêmplate, s'a hotărît sĕ pună capĕt fetei. S'a întovărĕşit cu câţi-va pretini şi căutând un loc adânc in rîul Maritza, au hotărît sĕ o arunce acolo. Pentru executarea diavolescului sĕu plan, căpitanul a tocmit pe un poliţist, care in 29 April nóptea a luat fata dela hotel şi a dus-o în o trăsură până la podul preste Maritza, unde s'au urcat în trăsură şi căpitanul cu tovarĕşul sĕu Novelici, şef de poliţie. Au mai dus-o în trăsură cât-va timp, apoi au îmbătat-o cu nişte leacuri narcotice, şi érăşi s'au întors la pod, de unde apoi au aruncat-o în adâncime. Fapta s'a descoperit şi căpitanul cu criminalii sĕi tovărăşi au fost tîrîţi înaintea tribunalului. Criminalii au amestecat şi Curtea în afacerea foimosă. Tribunalul a condamnat pe Boiceff şi criminalii sĕi soţi la puşcărie pe viaţă.

* * *

Inundaţii în Austria. În Viena situaţia în urma crescerei continue a Dunării, e amenințătóre. Locuitorii de pe malul rîului au fost făcuţi atenţi de poliţie, sĕ aibă grijă de siguranţa proprie. Morile au ajuns tóte sub apă. Calea ferată Francisc Josif deasemenea stă sub apă. — Oraşul Ischl e inundat pretutindenea, numaí castelul imperial stă afară din apă. Grădina castelului a fost pusă la disposiţia óspeţilor dela băile de acolo, unde Mai. Sa împĕrătésa primesce daruri pe séma nenorociţilor. — În Trautenau primejdia e mare. În cercul Markendorf apa a mânat cassa primăriei cercuale, cu 150.000 fl. bani orfanali. 20 de persóne au fost mânate de apă. — În Gastein plóuă de 8 ḑile. Apele sunt atât de mari, încât ori-ce comunicaţie e cu neputinţă. — În Budweis în mahalale apa a ajuns la o înălţime de 1 metru pe strade.

* * *

Adunare de socialişti s'a ţinut în 1. August n. la Şopron, într'un hotel de acolo, participând vre-o 800 de inşì din clasa muncitorilor şi industriaşilor, între ei multe femei. Oratorii au dat expresie pretensiei lor la sufragiul universal şi estinderea lui şi asupra temeilor.

* * *

Dunărea amenință cu exundare. La *Pojon* adâncimea apei alaltăeri a fost de 620 cm. Oraşul e amenințat, décă apa va eşí din alvie. Apa din canalul principal e scósă cu pumpe. Liveḑile din apropierea oraşului sunt inundate. Pagubele în sĕlbătăcime şi în producte economice sunt mari. Locuitorii sunt îngroziţi. — La Budapesta încă a crescut atât de mult apa, că a fost necesar sĕ se mute transporturile pe locurile cele mai înalte dela porturi. Între Passau şi Viena Dunărea atât e de înaltă, cum numai iarna s'a pomenit. In ţinutul dela Passau în mai multe locuri s'au întêmplat exundări. Pagubele sunt mari.

* * *

Apunerea unei naţiuni. Nu demult s'a publicat o statitică despre mişcarea poporaţiunei în Francia, Germania şi Rusia şi s'a constatat, că în decurs de 25 de ani poporaţiunea Germaniei şi a Rusiei a crescut cu 25%, ér a Franciei abia cu 8%. Au fost ani, când în Francia numĕrul morţilor a întrecut pe cel al nou născuţilor şi chiar şi la crescerea poporaţiunei cu cele 8% au contribuit fórte mult inmigrările din alte ţeri. Din punct de vedere financiar póte fi în favorul Franciei acéstă crescere încétă a poporaţiunei, dar devine perículósă îndată ce se privesce din punct de vedere de apărare cu forţa faţă de alte state.

Corespondenţă particulară

a „Telegrafului Român“.

De pe Hârtibaciu, 15 Iuliu, 1897

Prea Onorate Domnule Redactor:

In aceste timpuri grele, în care trăim numai vesti triste Vĕ putem împartăşi din părţile nóstre.

Abia o ḑi, dóue, e timp frumos, şi érăşi continuă ploi grele. Hârtibaciul a enundat şi noroit în mai multe rênduri ţinutul întreg făcênd mari pagube, aşa încât economii sunt fórte îngrijaţi, că deoparte cucuruzele şi grânele din causa ploilor sunt de tot slabe — de altă parte, noroindu-se pe văi şi pe întreg şesul hârtibaciului ierburile, nu vor avé cu ce se nutrésca vitele prestre ernă.

Numai credinţa în D-ḑeu mai dă speranţă bietului popor român apăsat de atâtea sarcini grele — că nu'l va părăsi D-ḑeu până în sfîrşit.

O faptă îmbucurătóre totuşi Vĕ împărtăşim şi din părţile aceste. Poporul nostru ţine strîns la legea sa, se interesézá de factorii cei mai însemnaţi, de biserică şi şcólă, acolo, unde are în frunte preoţi demni, cari nu consideră preoţia ca meseriă, ci ca chemare dumneḑeéscă şi merge înainte ca păstoriu bun, şi oile merg după dênsul, că sciu glasul lui.

Un exemplu în feliul acesta ne dă comuna Coveş, tractul Agnitei. Poporul din comuna acésta mic la numĕr, dar tare în credinţă, a dat dovadă că numai voie şi buna înţelegere sĕ fie, cu puteri împreunate se pot face multe lucruri bune.

In comuna acésta înainte cu 4 ani s'a strămutat dela Chirper preotul George Borza. Aci a aflat biserica ruinată de tot. Edificiu de şcólă nu avea comuna. Visteria bisericei gólă. S'a pus în fruntea poporului noul preot nu numai cu cuvêntul, ci şi cu fapta. In conţelegere cu comitetul parochial a făcut aruncuri pe popor de dijmă din bucate şi bani. Poporul a ascultat. S'a cumpĕrat curte parochială, s'a cumpĕrat o curte domnéscă a unui nemeş Ungur cu edificii vechi ca loc pentru şcólă. Au renovat biserica şi turnul din fundament, la care s'au lucrat în anul acesta 9 sĕptemâni. In 6 Iuliu a. c. fiind isprăvit lucrul, s'a redeschis biserica cu ceremonia obicinuită, făcêndu-se întâiu sânţirea apei, cu care s'a stropit biserica împrejur, după aceea au urmat utrenia şi s. liturghie cu rugăciunea de mulţămită şi sântul Maslu pentru comună, la care ceremoniă au participat 6 preoţi din apropiere. La finea s liturghii parochul local G. Borza prin o cuvêntare potrivită, de pe noul amvon au mulţămit poporului pentru jertfele aduse pentru reînoirea şi înfrumseţarea casei lui Dumneḑeu, înbărbătând pe poporeni la lucru şi la jertfe noue pentru ridicarea şcólei, la carea deja a şi început pregătirile.

Numitul paroch G. Borza se póte deci bucura, căci o dorinţă îşi vede realisată, renovarea bisericei.

Poporul convins, că preotul lor le voesce binele — l'au ascultat fără şovăire, lucrând în armonie alăturea cu comitetul parochial, în care se află bărbaţi harnici, cari încă au dat exemplu bun, provĕḑênd biseríca cu cele de lipsă.

Aşa epitropul Andrei Tărziu a procurat un policandru cu 10 fl., pe care tot dênsul s'a obligat al provedea cu luminele necesare totdéuna la serviţiul dḑesc, până va trăi. Cantorul I. Armean a procurat o evangelie legată elegant şi aurită pe séma bisericei. Alţi membri au promis a procura mineiele cele nóue. Femeile au contribuit şi ele cumpĕrând dóue rênduri de vestminte preoţesci, îmbrăcămintea sântului prestol, perdele la uşile altariului şi alte odóre.

Dupa finea serviţiului dḑeesc s'a dat un prânḑ comun. Bucate bine pregătite de soţiile membrilor comitetului parochial, ca bune económe, în casa proprietarului Simeon Vecerzan, la care prânḑ nu au lipsit nici toastele.

Parochul local G. B. a toastat pentru Excelenţia Sa Preabunul nostru archiepiscop şi metropolit Miron Romanul, după care au vorbit preoţii participanţi pentru parochul local, pentru comitetul parochial ai popor şi pentru femeile cele harnice din loc.

A fost frumósă decurgerea festivităţii, frumósă petrecerea la prânḑul comun, însĕ n'a fost binevenită plóia mare, care ne-a petrecut în călătorie către casă, căci Hârtibaciul şi văile eşind din alviile lor au inundat de nou tot locul şi drumul în tóte părţile. Felicităm pe poporul nostru român din comuna Coveş şi îi urăm, că sub buna conducere a zelosului lor preot, şi tot în aceea şi bună înţelegere ca până aci, sĕ-şi întrunéscă încă odată puterile, ca cu ajutoriul lui Dumneḑeu sĕ-şi vadă şi şcóla ridicată, din care sĕ rĕsune un vers chiemătoriu: „Veniţi sĕ progresăm“.

Un participant,

Dela „Reuniunea femeilor române din Sibiiu“.

Dare de sémă.

D-na Maria Dan, a colectat din Beclean dela dd.: Hareta Clonţa 2 stergare decorative şi un ac de aur pentru cravată; Domníca E. Bârsan 1 merindeaţă; Ana N. Ludu 2 merindeţe; Paraschiva A. Ţuţurea 2 merindeţe; apoi dela dd.: Maria Dan, soţie de protopop în Făgăraş 1 spăcel femeesc şi 1 ştergar decorativ; Eugenia Recean, preotésă, Vajda Rece, 1 plapomă de vérá; Elena Herţogea, preotésă în Herseni 1 faţă de masă de lână; Firica Vas, Voila, 1 couvertă de pat; Maria Bărbat, preotésă în Şercăiţa, 1 ştergar şi 2 servete; Maria Cocan, preotésă în Mândra, 1 faţă de perină românéscă; Victoria Aron, preotésă în Galaţi, 1 pistelcă, ţĕsătură de casă şi 6 merindeţe; Teodosia Ficiu, Viştea sup., 1 merindéţă.

Dela d. Elisaveta Opriş, preotésă, Şuramare, 1 faţă de masă, ind. de casă.

Dela d. Maria Ioachim Muntean, preotésă, Gurarîuluì, 1 faţă de masă, ind. de casă.

Dela d. Maria Avram, Ocna-Sibiiului, 1 ştergar.

Din Sĕlişte a colectat d-şóra Cornelia Stoica, dela dd.: Maria Hâra şi Ana Banciu câte 1 peptar; Lucreţia Stoica 1 lambrequin; Ana Borcea 1 ştergar brodat; Maria I. Borcia 1 ştergar ţĕrănesc; Ana D. Comşa 1 merindéţă; Maria D. Bloţu, Stana Răcuciu, Elisaveta Borcia, câte 1 ştergar ţĕrănesc; Maria Stireciu 1 brâu naţional; Maria Pavel 2 brâne; Iustina Banciu 1 tabletă; Ana Hasigan 1 merindéţă; Maria Răcuciu, Maria Borcia, Maria N. Lupaş, Sora Dădârlat câte un săculeţ, Paraschiva N. Herţa, Maria N. Vârvorea, material pentru câte 1 săculeţ; Maria O. Hasigan 1 faţă de masă; Cornelia Milea din Tilişca 1 ştergar; Ana Dobrescu, Rodu, 1 faţă pentru perină de feréstră.

(Va urma).

PARTEA SCIENTIFICĂ ŞI LITERARA.

Divorţiul în biserica ortodoxă-rĕsăriténă şi cea rom.-catolică,

de

Dr. Remus Roşca.

(Urmare).

Afecţiunile de simpatie séu antipatie, de invidie etc., se produc din diferite incidente, ér consecuenţele lor, în ce privesce mai ales antipatia, sunt adeseori îngrozitóre, precum cu îmbelşugare se ilustréză prin statistica criminală, care arată, cum în mare parte crimele îşi au de bază ura, invidia şi alte disposiţiuni rele sufletesci. Este éră sciut, că ura e numai efectul provocat prin alte împrejurări

Viéţa conjugală, trebue sĕ fie cea mai intimă, cea mai sinceră şi mai fără reservă, şi aceia, cari combat acest motiv de divorţiu în biserica ortodoxă, 'l combat superficial. Ei ar trebui sĕ eschidă mai întâiu posibilitatea de a se provoca acest simţĕmênt de aversiune între ómeni, séu se documenteze, că aserţiunea de mai sus, nu este basată pe adevĕr psichologic, şi atunci sigur nu va mai susţiné nici biserica ortodoxă acest motiv de divorţiu, care e contrariul dela temelia căsătoriei, adecă dela iubirea reciprocă.

Motivele de divorţiu înşirate până aici, mai mult séu mai puţin tóte îşi au de consecuenţă şi ura, dar cu tóte acestea se mai pot iví şi alte împrejurări, cari deşi nu sunt taxative înşirate în canónele bisericesci, se pot subsuma sub numirea acésta colectivă de ură, cualificându-se ca cause ale efectului pentru aceea chiar sĕ se abuseze ici-colea de acest motiv de divorţiu, ar fi un lucru fórte greşit, când nu s'ar considera ca motiv de divorţiu, avênd aci aplicare mai mult principiul juridic: că mai bine sĕ scape ḑece vinovaţi, decât sĕ sufere unul nevinovat.

Biserica ortodoxă admite şi alte motive de divorţiu: maltratarea neomenósă, osândirea la robie, grubăvia, şi altele, dar acestea tóte sunt mai mult séu mai puţin în legătură cu cele expuse mai sus, séu cad sub aceléşi apreţieri, pentru aceea în special nu ne ocupăm cu ele.

In cele expuse până aici s'au apreţiat motivele de divorţiu, cari în biserica ortodoxă sunt acceptate pentru desfacerea căsătoriei, motive, cari după cum s'a dovedit, sunt tot aşa de grave, ca şi adulteriul, şi fără îndoélă se pot pune într'o categorie cu acesta, pentru-că tóte ating deaprópe esenţa legăturei conjugale. Tóte aceste motive de divorţiu sunt basate séu pe s. scriptură, séu pe învĕţăturile şi canónele ss. părinţi, şi pe practica continuă a bisericei, care s'a adeverit deplin corespunḑĕtóre pentru necesităţile, ce se ivesc. Acésta se constată şi prin împrejurarea, că faţă de tóte celelalte biserici, cari admit desfacerea căsătoriei, biserica ortodoxă e, care merge pe calea de mijloc, pe aşa numită: calea de aur. (Va urma.)

Mătasă-foulard dela 60 cr. până la fl. 3.35 de metru — japoneză, chineză etc. în cele mai nouĕ mostre şi colori, precum şi **mătasă-Henneberg** négră, albă şi colorată dela 45 cr. până la fl. 14.65 de metru, lucie, vărgată, mostrată, damast etc. (circa 240 calităţi diferite, 2000 colori şi dessinuri etc.). Mărfurile comandate precum şi *mostrele le expedéză cu întórcerea postei în casă, franco şi scutite de vamă,* **fabricile de mătasă din Zürich ale lui G. HENNEBERG,** (*furnisor de curte c. şi r.*). Scrisorile adresate în Elveţia sunt a se provedé cu marcă de 10 cr., cărţile postale cu 5 cr. Comandele scrise în limba română sĕ execută punctual. [45] 5

Nr. 245/887 [120] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕţătoresci împreunate cu cantoratul din mai jos numitele comune, aparţinĕtóre tractului protopresbiteral al Treiscaunelor, se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare.

1. Chezdi Mărtănuş, salariu 250 fl., din repartiţiă, 50 fl. ajutoriu dela Ven. Consistoriu, 2^0 lemne de foc, séu 10 fl. în bani, folosirea 1/3 părţi din grădina de lângă biserică în valóre de 10 fl. şi cuartir liber în edificiul şcólei.

2. Chichiş, 300 fl. în bani din repartiţie şi cuartir liber; se recere a propune în limba maghiară elevilor, cari nu vorbesc românesce.

3. Dobêrleu, 254 fl. în bani şi naturalii şi eventual ajutoriu de 50 fl. dela Ven. Consistoriu, cuartir liber în edificiul şcólei.

4. Heghig, 250 fl. din fond şi repartiţiune, 50 fl. ajutoriu dela Ven. Consistoriu şi cuartir în edificiul şcólei.

5. Întorsură-Buzĕu, comună curat românéscă, post de al doilea învĕţătoriu, salariu 300 fl. din repartiţie şi relut de cuartir.

6. Marcoş, comună curat română, salariu 300 fl. din fond şi repartiţie, solvind de către epitropia parochială în patru cuartale anticipative, cuincuenalele asigurate, precum şi tóte diurnele şi spesele de călĕtoriă la reuniunile învĕţătoresci, cuartir liber şi lemnele trebuinciόse.

7. Teliu, cu salariu de 300 fl., cuartir corespunḑĕtor în edificiul frumos al scólei.

8. Vama Buzĕu, comună românéscă, 200 fl. dela popor şi 10 fl. ajutoriu dela Ven. Consistoriu, cuartir liber în edificiul şcolariu şi lemnele necesarii pentru încălḑit.

Cererile concursuale, instruite conform legilor în vigóre, sunt a se aşterne în terminul deschis subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Breţcu (Bereczkf 9 Iuliu 1897.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Treiscaunelor.

Dimitrie Coltofean,
protop.

Nr. 231/897 [121] 1—3

CONUCRS.

Fiind vacante doue posturi învĕţătoresci la şcóla elementară gr.-or. din Sebeşul săsesc, pentru întregirea lor prin acésta se publică concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu posturile acestea sunt: *a)* pentru fie-care salariu anual de 400 fl., în care este computat şi relutul de cuartir şi grădină. Salariul se solvesce în rate lunare antecipative din cassa bisericei. *b)* Cuincuenalele legale.

Învĕţătorul, care va fi capabil a instrua copii în musica vocală, a conduce corul de copii şi cel de plugari, va primí pentru acésta o remuneraţiune anuală de 100 fl.

Învĕţătorii, cari vor fi aleşi, sunt datori a ţiné Dumineca şi sĕrbătórea strană în biserică şi a cânta cu copii la sf. liturgie. Cunoscĕtorii de musică vor fi preferiţi.

Concurenţii au a-şi aşterne cererile, instruite conform normelor din vigóre, pănă la terminul prefipt subsemantului oficiu protopresb., avênd totodată, ca înainte de alegere sĕ se presenteze în vre-o Duminecă séu sĕrbătóre în biserică spre a-şi arăta dexteritatea în cântări şi tipic.

Sebeş, 12 Iuniu 1897.

Oficiul protopresbiteral al Sebeşului în conţelegere cu comitetul parochial concernent.

Sergiu Medean,
protopresb.

Nr. 232/897. [122] 1—3

CONCURS.

Pentru întregirea posturilor învéţătoresci din comunele mai jos însemnate, în protopresbiteratul Sebeşului, se publică concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în ḑiarul „Telegraful Român“.

1. Rĕhĕu, dóue posturi, fie-care cu salariu anual de 300 fl., cuartir, grădină şi 1 stângin de lemne de foc. Salariul se plătesce regulat din lada bisericei.

2. Pianul de jos, dóue posturi fie-care cu salariu anual de 300 fl., cuartir şi grădină. Salariul se plătesce regulat din lada bisericei.

3. Lancrăm, pentru clasa III-a cu salariu anual de 300 fl., cuartir şi grădină. Salariul se plătesce regulat din cassa bisericei.

4. Rĕchita, cu salariu anual de 300 fl., cuartir şi lemne de foc.

5. Petrifalĕu, cu salar anual de 300 fl., cuartir şi lemne de foc.

6. Berghin, cu salariu anual de 300 fl., cuartir şi grădină.

Invĕţătorii, cari vor fi aleşi sunt datori a ţiné Dumineca şi sĕrbătórea strana în biserică şi a cânta cu copii la s. liturgie.

Concurenţii au a-şi aşterne cererile instruite conform normelor din vigóre, pănă la terminul prefipt subsemnatului oficiu protopresbiteral, avênd totodată a se presenta înainte de alegere, în vre-o Duminecă séu sĕrbătóre în biserică spre a-şi arăta desteritatea în cântări şi tipic.

Sebeş 12 Iuniu 1897.

Oficiul protopresbiteral al Sebeşului în conţelegere cu comitetele parochiale respective.

Sergiu Medean,
protopresbiter.

Nr. 296/897 [123] 1—3

CONCURS.

Pentru îndeplinirea unui post de învĕţător la şcóla capitală gr.-or. din Sĕlişte, protopopiatul Sĕliştei, se scrie concurs cu termin dc 30 de ḑile dela prima publicare în ḑiarul „Telegraful Român.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Salarul anual de 300 fl. v. a.
2. Bani de cuartir 50 fl. v. a.
3. Cuincuenal de 50 fl. v. a.

Atât salariul, cât şi banii de cuartir se vor solvi din fondul şcólei în rate lunare anticipative.

Reflectanţii la acest post învĕţătoresc sĕ'şi înainteze cererile lor concursuale, instruite conform legilor în vigóre, subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis

Sĕlişte, 6 Iuliu 1897.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Sĕliştei in conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Dr. Nicolau Maier,
protopresbiter.

Nr. 634/1897 [124] 1—3

CONCURS.

Pentru întregirea posturilor de învĕţători din comunele de mai jos, se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. Vurpĕr, cu salariu anual de 300 fl., cuartir în edificiul şcólei, lemnele trebuinciόse pentru încălḑit, şi 1/4 de jugĕr eatastr. grădină.

2. Riu Sadului 300 fl. salariu, care i-se va solvi în rate lunare anticipative din cassa alodială a comunei Rĕşinari, cuartir în edificiul şcólei, şi 5 stingini de lemne din cari se va încălḑi şi o sală de învĕţământ.

Petiţiunile de concurs instruite în sensul normelor din vigóre se vor aşterne la oficiul protopresbiteral al Sibiiului în terminul deschis, avênd concurenţii a se presenta înainte de alegere în vre-o Duminecă ori sĕrbători în biserică spre a-şi dovedi desteritatea în cântări şi tipic.

Sibiiu, 22 Iuliu 1897.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Sibiiului, în conţelegere cu respectivele comitete parochiale.

Ioan Papiu.
protopresb.

Nr. 638/1897. [125] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor de învĕţători dela şcólele din comunele de mai jos, se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. Cornĕţĕl, cu salariu anual de 300 fl., ce i-se va solvì în rate lunare anticipative, cuartir şi lemne de încălḑit.

2. Nucet, cu salariu anual de 300 fl., cuartir şi lemne de încălḑit.

3. Slimnic, cu salariu anual de 300 fl. cuartir în edificiul şcólei, 2 stingini de lemne pentru încălḑit şi venitul jumĕtate din grădina de pomărit.

Petiţiunile concursuale instruite în sensul normelor din vigóre sĕ se aştérnă la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Sibiiu, 23 Iuliu 1897.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Sibiiului. In conţelegere cu respectivele comitete parochiale.

Ioan Papin,
protopresb.

---

[106] 2—3

Publicare de licitaţiune.

Edificarea unei biserici nóue în Vinţul-inf. (Alvincz), protopresbiteratul Sebeşului, se va da în întreprindere pe calea licitaţienei publice minuende **Mercuri, în 6/18 August a. c.** la 3 óre d. a. la oficiul parochial din Vinţul-inf.

Preţul de strigare conform preliminariului de spese e 3185 fl. 65 cr.

Doritorii de a licita vor avea a depune vadiu de 10% din preţul de strigare.

Planul şi şi preliminariul de spese, precum şi condiţiunile de licitare se pot vedé la oficiul parochial din Vinţul-infer.

Sebeş, 14 Iuliu 1896.

In conţelegere cu comitetul parochial concernent.

Sergiu Medean,
protopresbit.

---

[104] 3—3

CONCURS.

Pentru îndeplinirea postului de preot în a treia parochie de cl. I. din comuna Şiria (Világos) devenită vacantă, pe basa ord. ven. cons. diecesan din Arad, de dt. 4/16 Iuniu Nr. 2689 1897 se escrie concurs nou cu termin de alegere pe ḑiua de 21 Sept. (3 Octomvrie) 1897.

Recurenţii sunt învitaţi a şi instrua recursele lor conform §-ul 15 lit. a) din „Regulamentul pentru parochii“ şi a le subşterne Prea Onoratului domn Georgiu Popovici, protopresbiter în Şiria (Világos) inclusive pănă la 19 Sept. (1 Octomvrie) a. c.

Recurenţii sunt poftiţi a se înfăţoşa în comuna la sf. bis. într'o ḑi de Duminecă, ori sĕrbătóre, înainte de ḑiua alegerei cu 8 ḑile, spre a-şi dovedí desteritatea în cântare, tipic, şi oratoria, conform § lui 18 din „Reg. pentru parochii“.

Cel ales e deobligat a predica totdéuna la sf. liturgie când e sĕptĕmânariu, mai departe alesul e îndatorat a suplinì în serviciile preoţesci pe părintele protopop-paroch, în casurile când acesta e ocupat cu agendele oficióse ca protopresbiter şi inspector şcolar.

Dat din şedinţa com. paroch gr.-or. din Şiria dela 15/27 Iuniu 1897

Stefan Antonescu, preşed. com. par.
Vasilie Popoviciu, paroch, not. com. par.

Vĕḑut:

Georgiu Popovici, m. p.,
protopresbiter.

Publicaţiune.

Pentru *liferarea* de:

1. **Pâne de grâu curat;**
2. **Franzele** (jimble) **făcute din făină de grâu curat şi lapte;**
3. **Fărină de grâu curat Nr. 2** şi **3;**
4. **Carne de vită;**
5. **Carne de viţel;**
6. **Carne de óie;**
7. **Carne de porc** şi
8. **Unsóre de porc,**

tóte de prima calitate, în scopul alimentării alor 160—170 de elevi dela Seminariul teologic-pedagogic gr. ort. rom. „Andreian“ din Sibiiu, apoi

9. **pentru provederea serviciului de servitori de casă,** în anul scolar 1897/8, cu începere dela 1/13 Septembre 1897, prin acésta se escrie *concurs.*

Doritorii de a reflecta la careva din aceste posiţiuni, sĕ-şi înainteze ofertele în scris, respective sĕ se insinue la subscrisul **până la 13/25 August 1897,** de unde vor afla şi condiţiunile speciale pentru încheierea contractelor.

Sibiiu, 24 Iuliu (5 August) 1897.

Gavriil Hango,
presbiter, econom seminarial.

[126] 1—3

Ţiglele lui Gavriil Ugron.

In fabrica de cărămidă şi de ţiglă din Odorheiul-sĕcuesc (Székely-udvarhely, bethlenfalvi) a lui Gavriil Ugron se pregătesc dóue feliuri de ţiglă: frământate cu maşina şi aruncate.

1. **Şindile francese de ţiglă** (ţiglă brăzdată) în mĕsurile următóre: lăţime 21 cm., lungime 40 cm., 15 bucăţi acoper 1 m.☐, într'un Waggon încap 4300—4500 bucăţi. Preţul în Odorheiul-sĕcuesc: 1000 de bucăţi în Waggon 24 fl.

Avantagii: Greutatea ţiglei necesară spre acoperirea aceluiaşi teren de coperiş, e mai uşóră cu 30% decât greutatea ori-cărei alte ţigle. Făcêndu-se lăţuirea la distanţă de 32 cm., se recer laţi numai pe jumĕtate atâţia, câţi la altfel de ţigle. Coperişul formézá un întreg, sub care nu se scurge nici plóie, nici se suflă zăpadă; avênd dinlăuntru şese canale de aer, se opune schimbărilor iuţi ale căldurei şi frigului, érna ţine coperişul cald, véra rĕcoros.

2. **Ţigle de rênd de coperiş,** frământate cu maşini, din lut de o calitate uniformă, a cărei mĕsuri sunt următórele: lungimea 40 cm., lăţimea 17·5 cm.; 34 bucăţi acoper 1 m.☐; lăţuirea sub ea se póte face la distanţe de 18 cm.; într'un Waggon încap 6300—6500 bucăţi. Preţul în Waggon la staţiunea dela Odorheiul-sĕcuesc 1000 bucăţi 13 fl.

[127] 1—3

Redactor prov. Gavriil Hango.

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 82. Sibiiu, Sâmbătă, 26 Iuliu (7 August) 1897. *Anul XLV.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
la „Tel. Rom.“ într'una cu suplementul „Fóia Pedagogică“
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Drepturile nóstre de întrunire.

III.

(*) Era un timp, când în fruntea celora, ce apĕrau libertatea întrunirii, steteau corifeii de astăḑi ai partidului liberal maghiar. Atunci ei detunau cu mare patos în cei ce confișcau aceste drepturi sfinte. Intre ei și Szilágyi Dezső, fost ministru coleg al lui Hieronymi și actual president al casei. Étă în ședințele dietei din 1878 ce ḑicea:

„Eu nu-i pot recunósce domnului ministru dreptul, ca libertatea întrunirii în Ungaria sĕ o hotărască dênsul după chibzuéla și placul propriu. Îi neg deadreptul puterea constituțională, ca existența dreptului de liberă întrunire sĕ o stérgă cu o singură trăsĕtură de pénă.“

Ér într'altă ședință observă tot Szilágyi cu și mai mare gravitate:

„Vom vedè pe ce se pune mai mare preț în Ungaria: pe lege ori pe ucazul ministerial, pe voința unei națiuni séu pe hamalii ministrului de interne. Ucazului ministerial nu-i vom da ascultare, și nici că ne este ertat a o face; acésta trebue comunicat poporului . . . căci pe basa dreptului constituțional, **cel ce dă ascultare ordinațiunilor ilegale, părtaș se face și el la călcarea legii“.**

Ne place a ne reaminti aceste sentințe atât de echitabile, acum, când cel ce le-a rostit s'a făcut însuși părtaș la călcarea legii, când de pe coturnele partidului uriaș de la putere, a contribuit și el la stergerea acestor drepturi.

Ne place a ni-le reaminti și din causa, că basându-ne pe aceste sentințe, ne putem trage prima și importanta conclusie, la care am voit sĕ ajungem.

Punctele de atunci de vedere ale lui Szilágyi au fost corecte.

Aceste puncte de vedere trebue sĕ ni le apropriăm, trebue sĕ le considerăm acum de ale nóstre.

Nu ne este ertat a recunósce ministrului de interne dreptul, de a hotărî dênsul, după chibzuiala sa, asupra libertății nóstre de întrunire națională.

Și mai departe: cel ce recunósce, părtaș se face de călcarea unui drept cardinal al constituțiunei.

Din aceste puncte de vedere, și cu considerare la principiile inherente concepției de constituțiune, au mânecat și alegĕtorii români, întruniți în adunarea națională „parțială“ din 28 Novembre 1894.

Étă hotărîrea acestei adunări:

„Adunarea alegĕtorilor români din Transilvania și Ungaria, convocată la Sibiiu pe ḑiua de 28 Nov. 1894, pentru a se pronunța asupra ordinului ministrului de interne de dto 16 Iuliu n. a. c., prin care se sistéză activitatea partidului național-român și 'i-se impune acestuia a se constituí cu statute aprobate de guvern:

Declară acéstă ordonanță de neconstituțională și nebasată pe nici o lege potrivită a patriei.

Și de vreme ce acéstă procedură arbitrară nu s'a aplicat față cu nici un partid politic din patrie și suprimă un drept cardinal al cetățenilor:

Adunarea protestéză solemn contra ei și declară hotărît, că națiunea română, conscie de drepturile sale politice inalienabile, respinge dela sine presupunerea, că ea se va pleca sĕ-și facă existența și activitatea sa politică pendentă dela arbitriul guvernului“.

Ori-cât s'ar puté ḑice despre acéstă adunare, ori cum a fost pusă la cale și așa ḑicênd improvisată, trebue sĕ recunóscem, că a fost ultima adunare națională a nóstră și trebue se recunóscem, că bine 'ș-a conceput chemarea în direcția acésta.

Lași am fi, dacă am recunósce cuiva îndreptățirea, de a ne nimicí drepturi ce decenii de-arêndul le-am esercitat nestingeriți și dacă ne-am umilí înaintea unui ucaz de valóre trecĕtóre.

Și, ne-am nesocotí cu desĕvêrșire datorințele nóstre cetățenesci, dacă nu ne am nisuí cu tóte mijlócele constituționale posibile a reveni iarăși în proprietatea drepturilor perdute.

Perdute?

Dacă judecăm real și privim partea practică a lucrurilor, respundem: deocamdată *incontestabil!*

Icul a intrat afund în organismul nostru național. Partidul este spart, și de lovitura ministrului a amorțit ca de o puternică dosă de morfiu. Elementele ce-l constituiau sunt reslețite ca oile spăriate, și ori-cât ar alerga câte un politician idealist sĕ înfiripe partidul, deocamdată nu va isbutí.

Nu va isbutí, pentru că mare este forța ce ni-se opune și decisă este oblăduirea a se folosí de tóte mijlócele pentru a împedeca reculegerea nóstră.

Nu va isbutí, pentru că pricina zace și în mulți dintre noi înșine, cari, prin certe am slăbit și devenit incapabili de muncă, cari prin interese străine causei ne-am tăiat înșine căile pe cari aveam sĕ înaintăm.

La desperare, séu cum am ḑice la cuțite, însĕ totuși n'am ajuns.

Deșì o stare mai rea, mai descentralisată, ca cum o avem, nu se póte închipuì, totuși, dându-ne sémă de greutatea situației, nu ne perdem judecata și cumpĕtul; găsi-vom și fire de scăpare destule, numai sĕ le căutăm.

Dreptul de întrunire națională deocamdată perdut, am vĕḑut, că ne-a mai rĕmas un alt drept constituțional, acela care se acórdă și tuturor muncitorilor și ființelor celor mai de jos din patrie, dreptul de întruniri poporale.

Nu ne-a rĕmas deocamdată altceva în actuala nóstră situație politică, în timpul politicei nóstre de abstinență, decât *sĕ usăm de acest drept.*

În tóte păturile inteligenței nóstre, în pressă și în popor, se nutresce și manifestă dorința de-a ne vedé érăși adunați, de-a da în massă curs liber plângerilor nóstre. Necasul și indignațiunea pentru noianul de neîndreptățiri ni s'au făcut ghem la inimă prin atâta tăcere; starea asta de înădușală e insuportabilă.

Scăpare din aceste stări aflăm deocamdată numai în întruniri poporale.

In aceste întruniri datorință și prilegiu avem de-a reclama dreptul luat, dreptul de întruniri naționale.

In aceste întruniri ne putem formula jalbele nóstre și așterne spre considerare la locurile cuvenite.

În aceste întruniri putem pune basă la stringerea rîndurilor, la complanarea multelor disensiuni dintre noi, la delăturarea cel puțin relativă a animosităților.

Aceste întruniri, pe scurt, ne pot devení noua nóstră armă de luptă.

Ar fi acésta o armă de cari nu numai noi ne folosim, ci care este chiar acum manuată și practicată de atâtea popóre în alte țeri.

N'avem decât sĕ reîmprospĕtăm în memoria cetitorilor nostri cele ce se petrec în timpul din urmă în Austria, unde naționalitățile au pornit o mișcare fórte intensivă în scopul afirmării caracterului lor național.

Adunări poporale, ca cea din Eger și mai pe urmă cea din Teschen, sunt făcĕtóre de opinie în patrie, ba în Europa întrégă.

Ca cetitorii nostri se vadă de ce caracter sunt adunările aceste din Austria, ce încape în cadrul lor de acțiune, schițăm după „Reichswehr“ despre adunarea din Teschen, ținută în 1 August, urmĕtórele:

La óra indicată erau întruniți la 10,000 de cetățeni, veniți din Silesia, Boemia și Galiția. Multe edificii decorate cu stindarde. Adunarea se ține sub ceriul liber. Pe o tribună împodobită cu flori se află bustul împĕratului. Se fac constituirile. Se țin vorbiri înflăcărate și se votéză în unanimitate următórele resoluțiuni:

1. „Adunarea poporală din Teschen recércă pe înaltul guvern ces. reg.. sĕ influințeze în acea direcție, ca tóte oficiile de pe teritoriul polon sĕ se foloséscă de limba polonă (în scris și cu graiu viu) și ca toți oficianții, cari funcționéză în mijlocul poporului polon, sĕ cunóscă limba polonă“.

2. „Adunarea provócă pe înaltul guvern a da gimnasiului polon din Teschen cât mai îngrabă drept de publicitate“.

Judecând după aceste resoluțiuni, cine dintre noi nu vede importanța astorfel de adunări, cine nu vede, că adunările poporale din Austria ating nivelul adunărilor naționale, înlocuiesc lipsa acelora.

Ar însĕmna deci, că trăim în alt veac, dacă n'am grăbì a ne trage consecuențe de aci, dacă n'am grăbi a urma exemplele, ce alte popóre oprimate ne dau.

Prilegiuri avem destule, — sĕ ne folosim de ele.

Aceste am avut a le recomanda în atenția cetitorilor nostri.

Revista politică.

Din parlamentul magiar. In ședința dela 4 Aug., a. c., la pertractarea proiectului de lege, despre asigurarea acțiilor, la capitlul despre acțiile căilor ferate, contele Karolyi Sàndor a vorbit și despre chestiunea trenurilor vicinale. Trebue regulată odată și mocirla acésta, ḑice contele Karolyi, și la regularea ei nu concesionarii sĕ se ia întêiu în considerare, ci interesul public. Legea despre concesionarea căilor ferate vecinale trebue revisuită, ștergêndu-se sistemul concessionar, și puterea nu întreprinḑetoriul, concesionarul, sĕ o aibă, ci aceia, cari edifică calea. Blaskovich Ferencz vorbesce despre împovorarea comunelor cu sume teribile la edificarea astorfel de căi ferate, din cari ele la urmă nu trag nici un folos. — Proiectul a fost primit nemodificat.

In acéstă ședință ministrii Daniel și Perczel și ministrul president Bànffy au rĕspuns la câte va interpelațiuni. Din aceste mai marcat a fost rĕspunsul ministrului președinte privitoriu la sĕrbările dela Pojun. Ministrul president declară, că nepresentarea parlamentului înaintea Maiestății Sale cu ocasiunea acelor sĕrbări, n'a fost un fapt intenționat. Deci rógă Casa, ce sĕ considere afacerea de încheiată. Tot în legătură cu acésta mai declară ministrul president cu privire la primirea representanților statului ungar în străinătate, că acum studiéza chestiunea și va raporta la timpul seu; în casuri de lipsă până atunci va cere și sfatul parlamentului. — Camera primesce rĕspunsurile cu maioritate de voturi.

Conflict greco-român. „Reichswehr“ din 4 August publică sub titlul acesta o corespondență datată din Atena, în care se scriu următórele:

„Foi franceze anunță, că între guvernul grecesc și cel român s'ar fi iscat un conflict. Guvernul din Bucuresci interḑisese adecă tuturor grecilor, cari au părăsit România pentru a lua parte la resboiul greco-turcesc, de a mai rĕmâné în țéră. Aceeaș procedură o urma și fața de acei greci, cari, ca supuși Turciei, au luptat alăturea cu grecii și au căutat refugiu în România. In urma demersurilor Greciei însĕ s'a redus acéstă rigóre într'acolo, ca acei greci și supuși turci de naționalitate grecéscă, cari pot dovedi, că sunt în propietatea necesarelor mijlóce de existență, și că au pasapoarte in ordine, — sĕ fie excepționați.

Cu acestea se credeau delăturate diferențele, însĕ înainte cu vre-o câteva ḑile comunică oficiul consular român în Grecia o nóuă notă, conform căreia de aci înainte numai acei Greci vor avé întrare în România, cari au deja în téră familie, rudenii séu proprietate imobilă. Acésta schimbare neașteptată a hotărîrei guvernului român, a produs o sensație generală și a stârnit din nou opinia, că trebue sĕ existe alianța turco-română“.

În cele următóre corespondentul din Atena al numitei foi amintesce încă unele împregiurări cunoscute, cari compróbă existarea numitei alianțe.

Publicarea vestirilor de căsătorii ungare în România. Conform instrucțiunei pentru executarea legii despre căsătoria civilă în Ungaria, când împregiurările aduc cu sine, ca căsătoria intenționată sĕ se publice și în alte state, publicațiunea are sĕ se facă pe calea jurnalisticei și în tot casul în limba maghiară, ér dacă respectiva fóie în care se publică nu e scrisă în limba maghiară, atunci trebue sĕ se facă și în traducere, în limba în care apare respectiva fóie. Așa dispune instrucțiunea amintită. După cum au venit însĕ arătări la ministeriul nostru, unele din foile din România denégă publicarea acestor anunțuri și în limba maghiară. In consecință, ministerul nostru de de justiție a îndrumat pe conducĕtorii de matricule, ca până la alta disposițiune, pentru România vestirile de căsătorie se le publice prin intermediarea ministeriului de justiție în foile „Voința națională“, „Timpul“ și „Bukarester Tageblatt“ din Bucuresci. Acéstă din urmă fóie le publică și în limba maghiară.

Congresul sêrbesc. "Magyarország“ pretinde a sci, că congresul sêrbesc în curênd va fi disolvat. Prin acésta va deveni acută și întregirea scaunului episcopesc vacant dela Buda.

Patriarchul Brankovics urgéză întregirea acestui scaun, ca sĕ pótă pune în el pe o rudenie a sa, pe Bogdanovici, administratorul actual al eparchiei dela Sânt-Andreiu. Corul episcopal însĕ, afară dór de Popovici, episcopul dela Timișóra, nu consimte la întregirea acestui scaun, ci aștéptă deslegarea problemei, că n'ar fi óre mai bine sĕ se desființeze acéstă episcopie și în locul ei sĕ se înființeze alta, la Zagrab. Episcopia dela Buda, episcopii o declară de superfluă, abia avênd 12,000 de credincioși, până când cea dela Carloveț are prea mulți, și prin divisarea ei în dóue, s'ar puté înființa alta la Zagrab, la care s'ar alătura și cea dela Sânt-Andreiu. Afară de acésta, neîntregindu-se scaunul ep. dela Buda, acesta s'ar puté aduce în legătură cu patriarchia dela Carlovet, și astfel s'ar da putință, ca patriarchul sĕ petrécă în fie-care an câte va luni și în capitala țĕrii, și astfel ar puté corespunde mai ușor și problemelor sale representative. — Combinațiunile acestea cu privire la episcopia Budei, ḑice „Magyarország“, au aflat aprobare și la guvernul maghiar.

Noua triplă alianță. Ḑiarul „Soleil“ din Petropole publică o epistolă, din care ar apăré, că s'a încheiat și o a dóuă triplă alianță. Acésta ar forma-o Francia, Germania și Rusia și ar fi îndreptată contra Angliei. Ca rĕsplată pentru alianță Rusia ar căpĕta Bosforul și Dardanelele, Germania Holandia și eventual și Belgia, ér Austro-Ungaria Peninsula Balcanică. Ce ar căpĕta Francia, numita fóie nu spune, ci observă numai atâta, că noua triplă alianță nu va fi în favorul Franciei.

Programe școlare.

(Urmare).

Insciințări pentru anul scolar 1897/8.

Pentru orientarea acelora, cari doresc a fi primiți ca elevi în vre una din secțiunile seminariului archidiecesan gr. or. român în anul scolariu 1897/8, se publică și în cadrul acestei programe normele în vigóre, și adecă:

A. Dispozițiunile cuprinse în regulamentul seminarial.

§. 29.

Primirea elevilor o face consistoriul archidiecesan, anume în secțiunea teologică senatul bisericesc, ér în secțiunea pedagogică senatul scolariu.

§. 31.

Tinerii, cari aspiră a fi primiți în vre-o secțiune a seminariului, au sĕ-și presente consistoriului archidiecesan suplicele instruite în regulă (§. 34) cel mult până la *1 August st. v.* avênd cei primiți în secțiunea teologica a se presenta în persónă la 28 August pentru examinarea intregității lor spirituale și corporale cu întrevenirea medicului seminarial, ér cei primiți în secțiunea pedagogică la 1 Septembre st. v., și a satisface toți obligămêntului prescris în §. 35.

§. 32.

In secțiunea teologică se primesc în prima linie tineri, cari au absolvat 8 clase gimnasiale ori reale cu succes bun.

Incât însĕ numĕrul normal de 90 nu ar fi acoperit prin elevi cu pregătire normală de 8 clase, se pot primi și tineri cu pregătire de 6 séu 7 clase gimnasiale ori reale absolvate în regulă; de asemenea se pot primi în cele din urmă și tineri cu pregătire de 4 clase gimnasiale ori reale, dacă acestia au și absolutoriul din secțiunea pedagogică.

§. 33.

În secțiunea pedagogică se primesc tineri, cari au împlinit 15 ani ai etății și au absolvat 4 clase gimnasiale, reale ori civile.

Nefiind complet numĕrul normal, se pot primi elevi și cu pregătiri mai puține, dacă supuși unui examen special de primire (§. 44) se vor afla apți pentru secțiunea pedagogică.

§. 34.

Pentru primire se recere, ca aspiranții se acludă la suplica scrisă cu mâna proprie, pe lângă o descriere scurtă a vieții, următórele documente în original:

a) carte de botez;

b) testimoniu de scólă;

c) atestat medical despre starea sănĕtății și anume, că nu are nici un defect spiritual séu corporal.

§. 35.

Cei primiți au sĕ solvéscă la cassa consistoriului archidiecesan taxa anuală pentru provisiunea în seminariu, normată de consistoriu, și cu adeverință despre solvirea ei au sĕ se presenteze în cele dintâiu 3 ḑile ale lunei Septembre la directorul seminarial pentru înmatriculare, avênd a solvì aici taxa de 2 fl. normată în §. 23 punct *a)* pe séma bibliotecei seminariale.

Spre acest scop consistoriul comunică atât directorului seminarial, cât și cassei consistoriale lista elevilor primiți.

Elevii, cari întră în anul al doilea și al treilea, au asemenea sĕ solvéscă la cassa consistorială taxa anuală și sĕ producă directorului la înscriere adeverință despre solvirea ei.

§. 39.

Elevilor institutului se dă cuartir și vipt pe întreg anul scolariu, fără a solví altceva decât taxa seminarială (§. 35).

Taxa acésta se póte solvì séu întrégă la începutul anului scolariu, séu în 2 rate egale, una înainte de înmatriculare respective de înscriere, ér alta la 1 Februariu.

§. 44.

Examenele de primire pentru tinerií concurenți la secțiunea pedagogică, cari nu au pregătirile normale se fac în cele dintâiu 3 ḑile ale lunei Septembre înaintea unei comisiuni examinătóre, care se compune din un comisar consistorial, din directorul seminarial și din toți acei profesori, la ale căror studii se referă examenul.

(Va urma).

Convocare.

Membrii „Despărțĕmêntului VIII Deva“ al Asociațiunei transilvane, pentru literatura și cultura poporului român, precum și toți aceia, cari pórtă la inimă mărețul scop al Asociațiunei nóstre, prin acésta se invită la *adunarea generală* a despărțĕmêntului, ce se va ține în opidul *Dobra* la 10/22 August, (Duminecă) la 10 óre a. m.

Ordinea de ḑi:

1. Deschiderea ședinței prin directorul despărțĕmêntului.
2. Raportul actuarului, despre activitatea subcomitetului, dela ultima adunare generală.
3. Raportul cassariului, despre starea cassei.
4. Alegerea unei comisiuni pentru conscrierea membrilor noi și încassarea taxelor restante.
5. Alegerea unei comisiuni pentru controlarea raportului presentat de actuar, și a socotelilor de cassar.
6. Cetirea disertațiunilor însinuate cu 24 óre mai nainte la directorul despărțĕmêntului.
7. Desbateri asupra propunerilor insinuate conform regulamentului.
8. Raportul comisiunilor exmise.
9. Alegerea a doi delegați, pentru adunarea generală a Asociațiunii, ce se va ține ĕst an la Mediaș.
10. Statorirea locului pentru ținerea adunării generale pe anul viitor.
11. Dispozițiuni pentru verificarea protocolului.

Deva, la 12/24 Iuliu 1897.

Francisc Hosszu Longin, director.
Dionisiu Ardelean, actuar.

Noutăți.

Consistoriul archidiecesan în ședința scolară din 24 Iuliu v. a. c. a instituit de catecheți pentru elevii greco orientali dela scólele străine și meserii din loc pe următorii:

1. Nicolau Ivan, ppresbiter și asesor cons. pentru gimnasiul superior de stat.

2. Ioan Popovici, diacon și 3. Dr. Elie Cristea, secretariu cons. pentru gimnasiul inferior de stat.

4. Dr. Ioan Stroia, prof. sem., gimnasiul și scólele reale superióre evanghelice-lutherane.

5. Elie Moga, diacon, pentru gimn. și scólele reale inferióre evangelice lutherane.

6. Mateiu Voileanu, asesor consist. pentru scólele elementare de stat, pedagogia de fete și elevele din mănăstirea Misericordianelor.

7. Dr. Petru Șpan, prof. seminarial pentru școla civilă de fete română și elevele dela scóla evang. luth.

8. Gavriil Hango, presbiter, pentru scólele de fete dela mănăstirea călugărițelor.

9. Demetriu Cunțan, prof. semin. pentru scóla elementară evang. luth.

10. Demetriu Câmpean, archivar consist. pentru scóla elementară rom. cath, ér pe clericii absoluți 11. Ioan D. Șuț, și 12. Teodor Orlea pentru elevii meseriași.

* * *

Monarchul la Viena. Maj. Sa monarchul, care după scirile mai vechi avé sĕ sté la Ischl până la sfêrșitul acestei luni și de acolo sĕ plece la manevrele dela Bistrița, din causa inundațiilor din Ischl, Mercuri diminéța a plecat la Viena.

* * *

Pentru inundați. Monarchul nostru a dăruit din casseta sa privată pe séma inundaților din Austria de jos 20,000 fl., pentru cei din Boemia 30,000 fl, ér pentru inundații din Moravia 50,000 fl.,

Maj. Sa împĕrătésa și regina Elisabeta a adunat în parcul castelului dela Ischl, pentru inundați, suma de 8200 fl.

Majestățile Lor regele și regina Saxoniei au dăruit păgubiților prin inundații 20,000 de marce.

In Viena s'a constituit sub presidiul primarului Lueger un comitet, care va avé sĕ caute căi și mijlóce pentru ajutorarea inundaților. In tóte districtele orașului se vor forma subcomitete.

Prim-ministrul Badeni a trimis locotenenței Austriei de sus 26,000 floreni, ajutoriu pentru păgubiții prin inundații.

* * *

Intrevederi de domnitori. Impĕratul Wilhelm al Germaniei a plecat Mercuri séra la Petersburg, spre a întórce visita ce a făcut-o țarul la Berlin, nemijlocit după urcarea sa pe tron. In suita Lui se află prințul Hohenlohe și secretariul de stat Bülow. Visita se face din îndemnuri de curtenie, este însĕ cu tóte aceste documentul intimității dintre curtea din Berlin și cea din Petersburg.

Reîntors dela Petersburg, împĕratul Wilhelm va veni în Ungaria la manevre pe 12 Septembre.

Regele Belgiei, după cum se vestesce din Bruxela se pregătesce la Dünkirchen, spre a se întâlni acolo cu presiden-

---

FOIȚA.

† Doctorul Kremnitz.

In numĕrul precedent al foii nóstre am luat și noi notiță despre încetarea grabnică din viață a unuia dintre cei trei distinși medici români, cari au scos din ghiarele morții pe Principele moștenitor, — despre mórtea doctorului Kremnitz.

Acest triumvirat de bărbați destoinici ai sciinței deveniseră în timpul mai din urmă cunoscuți, si populari prin tóte părțile locuite de români, căcí cu toții eram plini de admirație față de cei ce în acest pericol, ce plana asupra țĕrii românesci, atâta pricepere și devotament au sciut dovedi.

Cu atât mai pe neașteptate ne-a sosit scirea despre spargerea atât de nemilósă a acestui triumvirat. Acéstă întêmplare a stêrnit durere în poporul românesc, ea a atins însĕ mai dureros acele cercuri înalte, în serviciul cărora doctorul Kremnitz ș'a pus tóte forțele sale spirituale, în familia regală.

Drul Kremnitz rĕmăsese singur în giurul reconvalescentului principe. Ḑi de ḑi avea prilegiu de-ași vedea succesele sciinței sale, de-a vedea înviorându-se puterile principelui. Și precum grădinarul se bucură, dacă o flóre prețiósă ofilită ér își ridícă capul prin îngrijirea-i neobosită, astfel se simția fericit doctorul, vĕḑêndu-și succesul, care îi devenise pe urmă ideal.

Nu 'i-a fost dat însĕ de-a gusta perfectă fericire, căci în inima proprie purta de mult vermele morții. Kremnitz suferia de o bólă de inimă, care i-a pus capĕt vieții.

Ĕtă, după „Timpul“ unele amĕnunte referitóre la el:

Sâmbătă séra s'a rĕspândit în capitală trista scire, că dl Dr. Wilhelm Kremnitz, unul din cei trei medici, cari au îngrijit cu atâta devotament pe Principele Moștenitor, a încetat subit din viață; detaliile lipseau. Mai mulți medici, pe care i-am întrebat ne-au spus, că Drul Kremnitz suferea de mult de o bólă de inimă. Din nefericire, atât trista veste, cât și bănuelile medicilor erau exacte; Drul Kremnitz se sfîrșise Sâmbătă diminéța la órele 11, în castelul dela Foișor.

După informațiunile ce am cules la Sinaia, ĕtă cum s'au petrecut acest trist eveniment:

De diminéță se aranjase o partidă de lawn-tenis, pe peluza din fața castelului Foișor, partidă la care lua parte și A. S. R. Principesa Maria. Mai multe persóne de distincțiune, printre cari și defunctul doctor, urmau cu atențiune peripețiile jocului.

Deodată pe la órele 10 și jum., Drul Kremnitz duse mânile la cap și ḑise: „Mi-e rĕu!“

Se plângea de amețélă.

Fu ajutat sĕ se urce în camera ce ocupa la Foișor, alături de camera principelui Ferdinand, și aci, culcându-se ceru sĕ i se facă un ceaiu; dar abia sorbi din ceaiul, ce i-se aduse în grăbă și fu cuprins de convulsiuni.

In timpul acesta se trimesese după dl Dr. Romalo, aflător în Sinaia, ér. A. S. R. Principesa Maria se urcă in camera nefericitului doctor, căutând prin tóte mijlócele sĕ reție viața în corpul acelui, care căutase cu atâta sirguință pe Augustul ei Soț; l'a friccționat cu mâna ei cu apă de Colonia.

Tóte au fost însĕ zadarnice, căci câte-và minute după aceea, când sosí dl Dr. Romalo, nu putù decât sĕ constate, că ajutórele sciinței deveniseră inutile: teribila bólă își făcuse opera ei de destrucțiune; doctorul Kremnitz, care suferea de insuficiența aortei, sucombase, inima, încetând de a mai funcționa.

A fost imediat însciințat M. S. Regele, care a fost adânc mișcat de acéstă mórte prematură; M. S. Regina și A. S. R. Principesa Maria au presărat cu flori patul pe care zăcéu rĕmășițele pămêntesci ale celui ce fusese doctorul Kremnitz; s'au telegrafiat d-nei Kremnitz, care se afla cu cei doi copii ai lor în Tirol.

Dl Dr. Buicliu plecând cu familia la Ems, ér dl Dr. Cantacuzino fiind mai dinainte plecat in strĕinătate, doctorul Kremnitz era singurul medic al A. S. R. principelui Ferdinand, care rĕmăsese la Sinaia pe lângă Augustul bolnav. S'a telegrafiat atunci la Viena, unde se oprise dl Dr. Buicliu în călĕtoria sa, pentru a fi rugat sĕ se întórcă în grabă la Sinaia.

Principelui Moștenítor 'i-s'a ținut ascunsă nenorocirea ce se întêmplase alături de camera sa.

După prânḑ, întrebând unde e doctorul, i-s'a rĕspuns, că e ușor bolnav de friguri.

Séra, pe la órele 11, corpul doctorului Kremnitz a fost transportat dela Foișor într'un paraclis dela mănăstirea Sinaia.

Cortegiul era cât se póte de impunĕtor, priveliștea era mișcătóre: în întunerecul nopței, la lumina faclelor, pe un drum mărginit de o parte și de alta cu braḑi, corpul regretatului practician, așeḑat pe un pat pus pe brancarde, era dus de 12 gardiști în uniformă; urmau îndurerați M. S. Regina tul Faure. Scopul acestei intrevederi după cum se afirmă e, ca sĕ facă posibilă întâlnirea împĕratului Wilhelm cu presidentul Faure.

* * *

Moștenitorul nostru de tron, archiducele Francisc Ferdinand, în decursul lunei lui August va călĕtori la Sinaia, sĕ cerceteze pe reconvalescentul moștenitor de tron al României. Visita acésta avênd caracter privat, primiri nu se vor face.

* * *

Regele Alexandru al Sêrbiei Mercuri dupa prânḑ, dimpreună cu mamă-sa regina Natalia, a sosit la Budapesta. Din Budapesta regele Alexandru a plecat îndată la Viena, unde s'a întâlnit cu bolnavul sĕu tată regele Milan. Din Viena a plecat la băile din Karlsbad. Regina Natalia din Budapesta aplecat prin Viena și Paris la Biadritz.

* * *

La conferența interparlamentară, ce anul acesta se va ține la Bruxela, pentru representarea grupului unguresc, au plecat Marți: Pázmándi Dénes, Benke Gyula, Șerban Nicolau și Hock János. Conferența s'a început Mercuri.

* * *

Primejdia inundărilor. În urma ploilor torențiale ce au bântuit ḑilele din urmă în Austria, Dunărea a crescut în chip amenințător. Ținuturi întregi din Austria și Ungaria de pe valea Dunării zac aḑi sub apă; sĕmĕnăturile și alte producte economice sunt nimicite. Chiar și orașele sunt amenințate de primejdia potopului. În Budapesta Dunărea a crescut atât de mult, în cât amenință cu inundare insula Margaretei. În oraș însĕ primejdia nu e iminentă.

În *Pojon*, Mercuri, înălțimea apei a ajuns la 773 cm. Insula Ceala (Csalóköz) și o parte a comitatului Moson e inundată. Unele au răpit cu sine diferite obiecte și producte. Pagubele sunt enorme. Au căḑut jertfă undelor turbate vieți de ómeni. Într'o mahala din Pojon vre-o 200 de case stau sub apă. În case apa a ajuns la 2 metri înălțime.

În apropiere de Wolfsthal, în Austria undele au mânat 2 jireḑi de bucate ale baronului Walterskirchen.

Din Viena se vestesce, că Dunărea Joi diminéța a început sĕ scadă.

În *Győr*, Dunărea, Raba și Rabța cresc necontenit. Joi, aleul și teatrul de acolo steteau sub apă. În comunele din giur primejdia e amenințătóre. Comunele Révfalu și Pataháza stau sub apă. O parte din locuitori și-au și cărat averea mobilă la Győr. In alte comune căsi și edificii economice au fost demolate și mânate de valuri.

Din *Trautenau* (Boemia) se vestesce, că 50 de case de acolo au fost demolate prin inundări, ér vre-o 300 sunt nefolosibile. Comunele situate pe valea rîului Aupa au fost aprópe tóte mânate de apă. În Freiheit, apa a dus mulțime de căsi și a nimicit stradele. In unele suburbii abia unde și unde se ridică din apă câte un părete mai înalt. In Marschendorf pagubele sunt necalculabile. Intreg orașul e sub apă. Casa orașului nu mai există. Primarul numai atâta a putut mêntuí din averea orașului, cât a putut duce cu sine. Dela direcția financiară au perit cassele cu o sumă de 150,000 fl., bani gata, vre-o 14 ómeni 'și-au găsit mórtea în valuri. Comunele Dunkenthal, Aupa, Reisengrund au fost cu desĕvêrșire nimicite. In Jungbuch, rîul turbat a mânat mai multe fabrici. Pagubele numai în Jungbuch se urcă la aprópe o jumĕtate de milion. Peste 57 de ómeni 'și-au găsit mórtea în undele rîului Aupa.

* * *

Asasinări politice. Din Balcani sosesce iarăși scirea despre dóue asasinări politice. Din Belgrad se depeșéză, că deputatul radical Svetozar *Dremiacovici* a fost ucis în propria-i locuință. Se susține, că ucigașii au fost tocmiți de contrarii politici ai deputatului. — Celalalt cas s'a întêmplat în Bulgaria, patria asasinărilor politice. În Sofia au îndreptat asupra politicianului din oposiție *Takev* vre-o 15 pușcături, când acela a eșit la preumblare cu trăsura, dar nu el, ci scriitorul *Constantinov*, ce ședea lângă el, a fost nimerit și ucis. Că atentatul acesta n'a fost opera unei rĕsbunări, se vede de acolo, că șeful de poliție din Sofia, Piganov, n'a voit sĕ iee la cunoscință arĕtarea despre asasinare și despre cas n'a făcut raport ministerului Stoilov.

* * *

Grevă în Triest. Din Triest sosesce scirea, că muncitorii de acolo se pregătesc sĕ însceneze grevă, din pricina, că nu sunt mulțămiți cu starea în care se află. Deja de Luni începênd înscenéză ḑi de ḑi manifestații. Ba și ciocniri între poliție și muncitori s'au întêmplat. In 3 August turburările au luat dimensiuni mari, din pricina, că conducĕtorul muncitorilor, dr. Camber, asupra căruia subverséză bănuiala, că ar fi îndemnând pe muncitori la grevă, — a fost încarcerat. Se aștéptă din pricina acésta în fiecare ḑi la erumperea grevei. In San-Marco 1300 de muncitori au întrerupt lucrul, și au înscenat demonstrații de stradă. Poliția dovedindu-se insuficientă, s'a acuirat miliție pentru calmarea muncitorilor turbulenți.

A. S. R. Principesa Maria, tot personalul curților regale și princiare și un numeros și distins public.

Duminecă diminéța, la órele 5, M. S. Regina a venit pe jos la grădină și a presărat cu flori, culese de însăși Suverana nóstră în parcul Peleș, corpul doctorului Kremnitz.

* * *

D-rul Kremnitz era originar din Germania, dintr'o familie de iluștri practiciani în medicină. A luat parte la rĕsboiul franco-german, unde a obținut „Crucea de fier“ pentru bravură militară. Venind apoi în România, a luat parte ca medic în rĕsboiul din 1877–78 și în „Memoriile Regelui Carol“ numele Dr. Kremnitz e de multe ori pomenit pentru abnegația cu care îngrijea pe soldații răniți.

După campanie, Dr. Kremnitz a fost numit întâiu medic la spitalul Brâncovenesc, în secția condusă de Dr. Patzelt; apoi, la mórtea șefului sĕu, 'i-a luat locul.

Soția regretatului Dr. Kremnitz e cunoscuta scriitóre Mite Kremnitz, din familia Bardeleben din Germania și a colaborat multă vreme cu Regina nóstră la opere neperitóre, semnate *Dito* și *Idem* (*Dito* era Regina, *Idem* d-na Kremnitz).

Corespondență particulară

a „Telegrafului Român“.

Cetea, la 15 Iuliu 1897.

Onorabilă Redacțiune!

Ḑiua de 31 Iuliu v., pentru poporul din Cetea, de religie gr.-or., din tractul Alba-Iulia, a fost o mare sĕrbătóre Acésta comună sub înțelépta conducere a preotului și fruntașilor, a devenit fala și mândria giurului întreg, prin ridicarea unei școle admirabile pentru mai mulți învĕțători.

La 11 óre după serviciul divin sĕvîrșit în bis., poporul întreg în frunte cu comisariul protopopesc, Eremia Iliescu și cu parochul local Ioan Frâncu, asistat de o mulțime frumósă de domni și dame, venind la locul școlei, a sĕvîrșit cele prescrise la sfințirea școlei. Aici, atât părintele Iliescu, cât și parochul Frâncu și poporanul S. Truța au ținut câte o vorbire frumósă, cari au stors lacrimi de bucurie din ochii poporului.

Cântările bisericesci au fost de asemenea fórte bine executate din partea mai multor tineri teologi, veniți anume din deosebite părți.

După stropirea poporului cu apă sfințită a urmat banchetul anume întocmit pentru fruntașii poporului și străinii veniți.

Aici nu pot se nu amintesc dexteritatea întru îndestularea óspeților dovedită, precum altă-dată, așa și acum, din partea soției parochului, preutésa Maria Frâncu și a soției primariului Sava Anică. Firesce toasturile încă n'au lipsit.

Părintele comisar Iliescu a toastat pentru Excelenția Sa Miron Romanul. Parochul local Frâncu pentru fostul protopop al acestui tract N. Ivan și pentru comisariul protopopesc. Dl Dr. Vasilie Bologa fórte la loc a toastat pentru trifoiul din Cetea adecă, pentru preot, primar și notar. Studentul Barbu pentru poporul din Cetea, ér notariul Dărămus pentru óspeții veniți.

Înălțător a fost banchetul și prin cântările naționale executate de tinerii teologi și studenți, acompaniați de musică.

La 3 óre d. a., s'au început petrecerea tinerimei, carea s'a ținut în salele cele spațióse ale școlei, și care cu tot timpul ploios a reușit fórte bine. Mulțime multă atât de domni cât și dame și încă din depărtări mari. Petrecerea a durat până în ḑiua următóre pe la 8 óre diminéța, așa în cât îți era o mai mare bucurie, vĕḑênd că vine ḑiua și nime nu se gată de plecare. Cuadrile și romane le-a jucat 50 părechi.

În pausă jocurile naționale, bătuta și călușerul, au fost fórte bine executate din partea mai multor tineri studenți.

Nu pot sĕ nu amintesc, că în pausă, la cina comună, arangiată din partea tuturor familiilor presente, a vorbit fórte frumos Dl Dr. Vasile Bologa, apoi protopretorele Szász Iózsef în limba română, care lăudând poporul din Cetea pentru ridicarea acestei frumóse școle, își exprimă dorința, ca celelalte comune sĕ ia exemplul Cetenilor.

După cum s'au exprimat toți óspeții, astfel de petrecere animată încă nu au mai vĕḑut. Indestulire generală.

Dacă timpul era mai frumos mulțimea de óspeți era nespus de mare. Cu tóte astea venitul încă a fost destul de frumos. Venitul brut 88 fl. 20 cr. Din care subtrăgêndu-se spesele, mai rĕmâne venit curat la școlă 30 fl., după informațiunile primite.

Ca de încheiere rog On. inteligență din Cetea, ca cât mai dese petreceri de acestea sĕ plănuiască, cari lasă după sine frumóse suveniri tinerilor și bĕtrânilor.

Un óspe present.

Dela „Reuniunea femeilor române din Sibiiu“.

Dare de sémă.

Din Sibiiu au contribuit dd: Eugenia Moga 1 șurță; Luisa Rațiu soție de funcționar de bancă 1 service de rachiu și 1 țiitor de cărți de joc; Hersilia Vătășan, soție de funcționar de bancă 1 service de rachiu și 1 țiitor de cărți de visită.

Dela dd Irina Măcellariu, soție de proprietar, Mercurea 2 cămeși românesci bărbătesci; Iustina Greavu, soție de sub-jude reg. 1 ștergar; Florentina Muntean, soție de notar cerc. Blaș, 1 stergar; Elena Muntean abs. de preparandie, Blaș, 1 tavă; colect. d. Iustina Greavu.

Dela dl Ioan Maior din Roșia 4 șticle cu miere de stup.

Din Făgăraș dd: Elisaveta P. Popp brodărie pentru o păreche de pantofi; Elena P. Popp 2 țiitóre de fotografii; Letiția Micu 1 țiitor de perii, brodat, — colect. d. Elisaveta P. Popp.

Din Alba-Iulia dela dd: Mărióra și Cornelia Nicola, câte un stergar.

Din Brad dela dd: Letiția și Zoe Rimbaș 1 tabletă brodată și 1 stergar brodat.

Din Boroș-Ineu dela dd: Lucia Feier 1 țiitor de stergare, Valeria Feier 1 tabletă de pleuch.

Dela d. Maria A. Pĕcurariu, soție de protopop, din M.-Ilia 1 țiitor de batiste și 2 ștergare.

(Va urma).

PARTEA SCIENTIFICĂ ȘI LITERARA.

Divorțiul în biserica ortodoxă-rĕsăriténă și cea rom.-catolică,

de

Dr. Remus Roșca.

(Urmare).

Mijlocul cel mai acceptabil pentru justificarea și aprețiarea motivelor de divorțiu impuse, așa ḑicênd, de necesitate, este statistica, căci din datele statistice totdéuna se pot trage conclusiuni sigure.

Pentru a puté comproba aserțiunea nóstră cu privire la procederea bisericei ortodoxe, va fi bine sĕ ilustrăm lucrul prin câteva cifre. Necunoscênd vre-un op, care sĕ se ocupe de sistem cu acésta afacere, totuși, pentru-ca barem aproximativ sĕ se facă evident acésta, mĕ provoc la statistica din patria nóstră, edată de Dr. Láng Lajos și Dr. Jekelfalusi József sub titlul: „Magyarország népesedési statisztikájából“, în care se spune, că la 1000 căsătorii au fost despărțiri în:

	1880	1881	1882
1. Romano-catolici	1	1	1
2. Greco-catolici	3	2	2
3. Greco-orientali	7	6	6
4. Ev.-reformați	23	18	17
5. Ev.-luterani	33	26	20
6. Unitari	94	84	73
7. Israiliți	21	18	20

Fără îndoélă, că aceste resultate se referă la un timp fórte scurt, și la o populațiune cu mult prea mică, decât ca aceste date sĕ fie apte pentru a puté trage conclusiuni de valóre generală și nealterabilă, dar cu tóte acestea pot serví încâtva de dovadă, că biserica ortodoxă e aceea, unde divorțiurile nu sunt în numĕr prea mare, dar nici în numĕr atât de neînsemnat, ca sĕ nu fie justificată admiterea divorțiului.

Pentru a se vedea, cam în ce proporțiune se ivesc motivele de divorțiu, servéscă încât-va spre orientare datele, ce se află în opul lui Franz Adolf „Handbuch der Statistik“, Breslau 1864, în care op la pag. 67 se află următórele date:

	1858	1859	1860
1. Din mot. adulteriului	594	663	603
2. „ „ pribegirii	598	567	494
3. „ „ maltratării	156	118	122
4. „ „ închisorii	181	156	158
5. „ „ beției	56	53	37
6. „ „ impotenței	5	6	3
7. „ „ morburilor grețóse	8	5	4
8. „ „ maniei	4	2	4

Aceste date, deși nu se referă la biserica ortodoxă, totuși pot serví încâtva de cinosură și dovedesc, că în numĕr mai mare acele motive de divorțiu ocură, cari și-au basa nemijlocită în s. scriptură și s'au ivit și atunci când creștinismul a fost în era de aur, când s'au scris învățăturile testamentului nou, pe când acelea, cari s'au acceptat în consecuență logică ca impuse de neajunsurile ce se ivesc în viața conjugală, ocură în numĕr cu mult mai neînsemnat.

In cele de până aici am arĕtat mai ales punctul de procedere al bisericei ortodoxe, făcênd totodată evident, că biserica romano-catolică a acceptat principiul indissolubilității căsătoriei. Dar a trebuit sĕ vină și biserica romano-catolică la convingerea, că acest principiu nu se póte susținé, și de aceea și-a luat refugiul la mai multe modalități, cari barem în parte sĕ micșoréze nepracticabilitatea acestui principiu, și astfel a admis așa numitele impedimente dirimătóre și despărțirea de pat și de masă.

Despre despărțirea de pat și de masă în s. scriptură urmă nu se află, cel puțin nu în formă positivă, cí este numai o interpretare a cuvintelor evangelistului Mateiu cap. XIX v. 9., după cum acésta se póte vedé în opul citat mai sus a lui Georgiu Káldi, carele la nota 5 ḑice:

„Evangeliștii Marcu și Luca iau dimiterea în înțelesul desfacerii legăturii conjugale, și pentru aceea o și opresc necondiționat; evangelistul Mateiu însĕ ia dimiterea în înțelesul despărțirii de pat și de masă“.

Enunciatului evangelistului Mateiu însĕ atât este de clar, încât nu póte fi supus nici unei dubietăți, și interpretarea, ce se dă din partea bisericei catolice, este o interpretare forțată, fără nici un reson, și în cele din urmă, considerând consecuențele, este de combătut chiar și din punct de vedere moral, pentrucă: ce sunt consecuențele despărțirii de pat și de masă?

Lucru dela sine înțeles, că și biserica romano-catolică numai atunci pronunță acésta despărțire, când s'au adus doveḑi suficiente, că viéța conjugală nu se mai póte susțině, și urmarea e, că părțile conjugale trăesc una într'o parte, cealaltă într'alta, și amêndóue părțile sunt expuse neajunsurilor de tot felul, fiind adese-ori silite sĕ cadă în pĕcate grele, sĕ-și continue viéța în concubinat și sĕ neglige crescerea copiilor. Și mai presus de tóte viețuirea părinților în acéstă stare e un exemplu detestabil pentru copii, inveninându-le inima lor crudă și nevinovată.

(Va urma.)

Nr. 393/1867 [128] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor de învĕţători din comunele mai jos însemnate, se deschide prin acésta concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în fóia „Telegraful Român“.

1. Cublesul-român, cu salariu anual de 300 fl., din care 85 fl. dela popor prin repartiţiune şi 215 fl. ajutor de stat, cuartir şi grădină de legumărit.

2. Galpuia, cu salariu anual de 300 fl. prin repartiţiune dela popor, cuartir şi grădină de legumărit.

3. Miluan, cu salariu anual de 300 fl. prin repartiţiune dela popor în bani şi naturale şi cuartir în edificiul şcólei.

4. Tamaşa, cu salariu anual de 300 fl. prin repartiţiune dela popor în bani şi naturale, cuartir şi grădină de legumi.

Doritorii de a ocupa vre-unul din aceste posturi, au a-şi aşterne cererile de concurs în terminul de mai sus la subsemnatul oficiu protopresbiteral.

Avênd însĕ învĕţătoriul a conduce cântările liturgice cu elevii, are a se presenta în biserică înainte de alegere, spre aşi arèta desteritatea în cântări.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Unguraşului.

Fizeş-Sânpetru, 10 Iuliu 1897.

In conţelegere cu comitetele parochiale.

Paul Roşca,
protopresb.

Nr. 324/897. [129] 1—3

Concurs.

Pentru îndeplinirea următórelor staţiuni învĕţătoresci vacante din protopresbiteratul Branului, se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare, şi adecă:

1. Rĕsnov, 2 posturi învĕţătoresci cu câte 300 fl.
2. Poiana Mĕrului, 2 posturi înv. cu câte 300 fl.
3. Codlea, 1 cu salariu de 350 fl.
4. Şirnea, 1 cu sal. de 300 fl.
5 Mocciul superior, 1 cu salariu de 300 fl.
6. Vlădeni, 1 cu sal. de 300 fl.
7. Simon, 1 cu sal. de 300 fl.

precum şi cuartir liber şi lemnele de foc necesare.

Doritorii de a refiecta la vr'una din aceste staţiuni, au a-şi aşterne cererile lor instruite conform legii, în terminul indicat la subsemnatul oficiu.

In Codlea, Vlădeni, Poiana Mĕrului şi Rĕsnov, cei ce vor înfiinţa cor în 4 voci, vor primi încă 50 fl. anual

Zerneşti, 6 Iuliu 1897.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Branului.

Traian Meţian
prot.

Nr. 379/897 [130] 1—3

Concurs repeţit.

Pentru ocuparea postului de paroch din parochia de clasa a III a Reciu, protopresbiteratul Mercurei conform ordinului Preaven. Consistoriu Archidiecesan din 10 Iuniu a. c. Nr. 3527 Bis. se deschide concurs nou cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Dotaţiunea împreunată cu acest post este în venite fixe şi sigure de 412 fl.

Reflectanţii la acest post sunt avisaţi, a-şi aşterne cererile de concurs, instruite conform normelor în vigóre, subsemnatului oficiu în terminul deschis.

Informaţiuni mai deaprópe se pot lua dela presedintele comitetului parochial din Reciu.

Dela concurenţi se aşteptă, a se presenta în o Duminecă séu sĕrbătóre la biserică pe lângă observarea dispositiunei §-lui 18 din „Regulamentul pentru parochii“, spre a celebra şi cuvênta.

Mercurea, la 14 Iulie 1897.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Mercurei în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Ioan Droc,
protop.

Nr. 278/protop. 1897 [131] 1—3

Concurs.

Pe basa resoluţiunei consistoriale din 8 April 1897 Nr. 2173 Bis. prin acésta se escrie din nou concurs pentru întregirea postului de paroch în parochia de clasa a III-a Şeica-mare, protopresbiteratul Mediaşului, cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în organul „Telegraful Român“.

Venitele împreunate cu acest post dau suma de 503 fl. v. a. anual.

Informaţiuni mai de aprópe despre starea parochiei, se pot primi dela oficiul protopresbiteral şi dela comitetul parochial.

Concurenţii la acest post au a-şi aşterne cererile lor concursuale, instruite conform legilor din vigóre pănă la terminul prefipt snbsemnatului oficiu protopresbiteral.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Mediaşului, în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Mediaş, 15 Iulie 1897.

Romul Mircea,
protopresbiter.

---

[117] 2—3

CONCURS

Pentru ocuparea postului de învĕţător la şcóla confesională gr.-or. din opidul Hunedóra, în protopresbiteratul Haţeg, se publică prin acésta concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în fóia oficiósă a archidiecesei „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest sunt: 400 fl. v. a. şi cuartir.

Dela fiitorul învĕţător se cere însĕ ca sĕ poşédă şi cunoscinţe musicale pentru a putea compune şi instrua un cor vocal cu adulţi, în 4 voci bărbătesci, eventual un cor în 6 voci.

Reflectanţii la acest post au a-şi trimite petiţiunile lor concursuale instruite conform legilor în vigóre pănă la terminul indicat comitetului parochial prin P. O. oficiu protopresbiteral al tractului Haţeg.

Din şedinţa com. parochial gr.-or.

Hunedóra, la 17/29 Iunie, 1897.

George Oprea, par. şi preş ad hoc. *Nicolae Stoichitia,* notar.

Cu scirea şi consensul subscrisului:

Avram Stanca,
adm. protopresb.

◆ ◆ ◆

Publicaţiune.

Deputatul dietal **Makfalvi Dozsa Endre**, din comuna Ida-mare (Nagy-Ida, p. u. Teke, comitatul Cluşului, Kolozsvár), are de vênḑare peste **100 care nutreţ de trifoiu,** calitate bună, şi doresce a-l vinde mai ales la oieri, cărora eventual le póte da ca **păşiune de tómnă** şi un teritoriu de peste 220 jugere, aprópe tot rît. Cei ce reflectéză sĕ binevoéscă a se adresa la numitul proprietariu în locul indicat mai sus.

[115] 2—3

◆ ◆ ◆

Nr. 296/897 [123] 2—3

CONCURS.

Pentru îndeplinirea unui post de învĕţător la şcóla capitală gr.-or. din Sĕlişte, protopopiatul Sĕliştei, se scrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în ḑiarul „Telegraful Român.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Salarul anual de 300 fl. v. a.
2. Bani de cuartir 50 fl. v. a.
3. Cuincuenal de 50 fl. v. a.

Atât salariul, cât şi banii de cuartir se vor solvi din fondul şcólei în rate lunare anticipative.

Reflectanţii la acest post învĕţătoresc sĕ'şi înainteze cererile lor concursuale, instruite conform legilor în vigóre, subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis

Sĕlişte, 6 Iuliu 1897.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Sĕliştei in conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Dr. Nicolau Maier,
protopresbiter.

„ARDELEANA“,

institut de credit şi economii, societate pe acţii în Orĕştie.

Fonduri proprii: fl. 350.000. Depuneri: fl. 700.000.

Circulaţie anuală: fl. 3,000.000.

Institutul face următórele operaţiuni, la cari recomandă serviciile sale:

1. **acórdă împrumuturi** cu interese de 8%;
2. **primesce depuneri** dela particulari cu 5 şi cu 5½, ér dela corporaţiuni culturale cu 6%;
3. **cumpĕră şi vinde realităţi;**
4. **cumpĕră şi vinde mărfuri şi producte;**
5. **arêndéză şi exarêndéză realităţi!**
6. **cumpĕră şi vinde efecte publice;**
7. **mijlocesce operaţiuni,** specificate sub 3, 4, 5.

La institut se mai află 500 acţii proprii, puse în vindere conform Prospectului staverit de Direcţiunea institutului sub Nr. 68/1897.

Ori-ce afacere se póte resolva şi informări se pot lua verbal în biuroul institutului, ér în scris prin corespondenţă.

Orĕştie, în Maiu 1897.

[73] 8—12

Direcţiunea.

Mare prăvălie

de

băcănie, candite, delicatese, bumbacuri etc.

a societăţii comerciale

„CONCORDIA“

Str. Măcelarilor Nr. 20. Strada Baier Nr. 1.

Edificiul „Albinei“.

Vênḑare în mare şi mic.

Tóte articolele aparţinĕtóre sferei de **băcănie, delicatese, candite** şi **bumbacuri** se pot procura cu **preţurile cele mai moderate şi în calitatea cea mai bună,** la **societatea „Concordia“.**

Prăvălia nóstră arangiată după recerinţele moderne, numerósele localităţi ce ne stau la disposiţie, precum şi importul direct de mărfuri, ne pun în plăcuta posiţie de a corĕspunde tuturor aşteptărilor.

În special recomandăm Onor. public următórele articole: **Cafea, próspĕtă de diferite soiuri, Zăhar raff. I-a, Stafide, Migdale, Mazere, Linte, Orez, Piper, Cuişóre, Şafran francez, Thee, făină de toţi numerii, Orange, Masline, Icre negre şi roşii Şuncă, Salamă, Pesci marinaţi (Aalfisch, heringi, ruşi), brânze próspete, Liqueuri (E. Lichtwitz & Co.) Rum, Cognac.**

Vinars curat de drojdii. — Vinars curat de prune.

Oţet de vin veritabil.

Vinuri curate şi tot felul de ape minerale.

Fructe sudice, Oleiuri, Lumini, Săpunuri, Petroleu etc.

diferite sĕminţe agronomice plombate şi scutite de rocoină cu preţuri fórte favorabile.

Din despărţĕmêntul de textile recomandăm următórele: **Bumbacuri de ţesut, Bumbacuri franţozeşti veritabile (Marca D. M. & C.) albe si de diferite colori, Pĕr (Haras) bercă, Mătăsuri de cusut în diferite colori,** etc.

Aşteptând numerósele comande ale Mult On. public şi promiţênd serviciu prompt,

semnăm cu tótă stima:

„Concordia“,
societate comercială pe acţii.

[59] 8

Redactor prov. Gavriil Hango. Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 83. Sibiiu, Marți, 29 Iuliu (10 August) 1897. **Anul XLV.**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbata.

ABONAMENTUL
la „Tel. Rom.“ într'una cu suplementul „Fóia Pedagogică“
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Simptomatic.

(*) Cei ce susțin, că lupta nóstră națională a remas a fi purtată aprópe numai de diaristică, — nu greșesc.

Afară de puținul sgomot ce ici colo se mai face din partea românilor prin congregațiuni, — de obiceiu și acolo fără nici un resultat practic, — numai diaristica esploatéză chestiunile de di, cari agită viéța publică din țéră. Singură ea stă în directă legătură cu poporul, pe care tinde a'l capacita și îndemna la lucruri folositóre

Bună rea cum e diaristica nóstră, o parte din ea totuși este astădi la culmea chemării sale în a capacita și îndemna, în a sĕmêna idei menite de a fertilisa.

Remâne însĕ, ca cei ce spriginesc jurnalele nóstre sĕ se și intereseze de cele ce se cuprind întrênsele, sĕ le interpreteze cu aceeaș bunăvoință, cu aceeaș consciință și însuflețire de causa, cu care sunt scrise.

Intre cei ce au luat asupra-le sarcina de-a sta pe calea acésta în contact cu poporul vor fi fără îndoélă și iprocriți, vor fi și de aceia, cari îmbrăcându-și sfaturile lor în haine frumóse și furnisându-le în formă de misilic cetitorilor, vor sĕ facă bun geșeft, — căci de, cu cât sunt mai frumóse mărfurile din galantar, cu atât mai atrăgĕtóre este prăvălia respectivă și cei grupați întrênsa.

Publicul cetitor român însĕ are destulă maturitate intelectuală pentru a nu suferí în sanctuarul seu familiar vre-o fóie iesuitică, ale cărei sfaturi sunt cuțite cu dóue tăișuri; publicul român cetitor scie distinge, scie, că reputația istorică a unei foi séu formatul ei (fie mic, fie placat) nu sunt atribute recomăndătóre.

Insistăm deci, ca cei ce cetesc mai multe jurnale, acum în era de-a da sfaturi, sĕ binevoéscă a distinge între sfaturi și sfaturi.

Făcută acéstă distincție, cetitorii sĕ se conformeze după putință acestor sfaturi.

Fapt este, că e mai ușor de a îndemna pe cineva la un act, decât a se conforma, respective a sĕvêrși însuși actul.

Cu tóte aceste, conformarea la sfaturile comunicate de astă-dată nu este întocmai grea, căci cu toții am încetat a fi idealiști în mĕsura aceea, încât celor contemplate de noi sĕ nu le fie asigurată reușița.

Judecata nóstră, precum și întréga viéța nóstră publică este acum pusă pe base reale, fiește-care chibzuiesce mai întâiu înainte de a se pune la muncă. Am încetat a mai cere lucruri imposibile. Cele ce am cerut și cerem, sunt trebuințe reale.

Un lucru îmbucurător și simptomatic avem de a remarca în ținuta foilor nóstre.

În sĕptĕmânile din urmă tóte, din diferite colțuri ale țĕrii, insistă asupra înființării de reuniuni de diferită noimă.

Ca și când ar fi fost o ințelegere comună între diarele nóstre, astfel curgeau sfaturile pentru înființarea reuniunilor.

Noi, cei din giurul foii acesteia, ținênd cont de interesele bisericei, ca interese naționale, am pledat pentru înființarea „reuniunilor ortodoxe“. Și, fiind-că ceea-ce noi am cerut, este ceva nou și multilateral și reclamă o intensă mișcare încă neobicinuită, dar la nici o întêmplare străină sentimentelor și trebuințelor nóstre, — apelul nostru va întîmpina mai multe dificultăți.

Confrații dela „Dreptatea“ accentuéză în același timp necesitatea „însoțirilor și reuniunilor de agricultură“ („Dreptatea“ nr. 157). „Tot ce putem face e, sĕ înființăm în diferite centre românesci reuniuni de agricultură. Reuniunile aceste sĕ cuprindă în sînul lor tótă împregiurimea, și sĕ se nisuiască a avé de membrii pe toți țĕranii români câți numai va fi cu putință“ — dice „Dreptatea“

Apelul „Dreptăţii“ nu este tocmai nou după cuprinsul sĕu. Pressa nóstră agită de deci de ani încóce. Succese până acum pot dovedí aprópe numai românii din comitatul nostru, cari sunt bine organisați și au multe reuniuni agricole în fruntea cărora stau harnicii cărturari de aici, cari conduc mișcarea pe acest teren.

Activitatea acestor reuniuni și-o pot lua de model cei ce ar dorí sĕ urmeze sfaturile „Dreptății“.

Tot asupra înființării de reuniuni insistă cei dela „Unirea“ și confrații lor dela „Tribuna“. Acestia cer „societăți de temperență“. (Trib. nr. 162). În special „Unirea“ se dedica de mult chestiunei acesteia, „con sumul“ încă o preocupă adeseori.

Sunt și aceste lucruri de netăgăduită valóre națională.

Aprópe în acelaș timp cu sfaturile susnumitelor foi cade apelul „Patriei“, a noului stindard bucovinean, în care se cere înființarea de „reuniuni pentru susținerea și rĕspândirea portului național“, după modelul germanelor „Volks Trachten-Vereine“. De îndemn pentru a face apel în direcția acésta i-a servit „Patriei“ un circular lansat de căpitanul districtului Meran din Tirol, în privința susținerii și reîntroducerei portului național tradițional.

Acest circular a fost lansat, cei drept numai pentru acest district, insĕ el a făcut sensație în întrégă pressă europeană. Foile nóstre românesci au salutat și ele cu căldură ideile cuprinse în acel circular, care atât de mult corespunde și exigentelor nóstre.

Étă circularul din chestiune:

Circulariu către toți domnii preoți, antistiile comunale, consiliile școlare și direcțiile școlelor ale districtului politic Meran.

Alteța Sa i. r. dl archiduce Francisc Ferdinand de Austria-Este, a binevoit sĕ-mi exprime cu ocasiunea ultimei sale petreceri în Meran, dorința, sĕ se lucre într'acolo, ca țĕrănimea acestui district sĕ-și „conserve vechile sale porturi“, respective, ca sĕ se generaliseze cât se póte de mult întrebuințarea acestor porturi, ale acestor părți ale poporațiunei. Urmând intențiunea de a împlini după rĕsputeri dorința Alteței Sale imper. regale, rog pe domnii păstori sufletesci, pe direcțiunile școlelor acestui district, sĕ binevoéscă a promova temeinic și la ori-ce ocasiune „conservarea și reîntroducerea vechilor porturi naționale“.

Cu tóte, că numai singur dorința exprimată a înaltului protector el țĕrănimei tiroleze, ar fi deajuns sĕ motiveze pe deplin recercarea acésta, țin de a mai adauge, că venerabilul port al Tirolezilor representă fără îndoială un puternic mijloc spre a nutri în țĕranul tirolez, calitățile lui tradiționale, religiositatea lui, fidelitatea lui pentru împĕrat, bravura lui, onestitatea lui și simțul mândriei stărei sale. Și acésta atât în interesul țĕrănimei ca atare, precum și în interesul statului, și al societății, de óre-ce tocmai în timpul de adi, în care se sguduie în mod temerar temeliile ordinei sociale, conservarea unei țĕrănimi nestricate și conscie de sine, care va forma totdeuna puternicul sprijin al ordinei, e de cea mai vastă importanță.

Relativ la împrejurările acestui district aș mai releva în deosebi, că de portul național de aici se légă amintiri atât de glorióse, încât el forméză, așa dicênd, pentru fie care țĕran o haină de onóre, ce-i dă vază nu numai aici, ci ori și unde, și a cărei lăpădare ar fi în detrimentul lui. Considerând aceste motive și altele de aceeași natură, nu va cădea greu, de a nasce în țĕran interes pentru causa acésta, ér mai ales de a inspira tineretului dragoste pentru vechiul port național, o țintă acésta, la care se póte ajunge mai ales prin scólă.

Așteptând cu siguranță promovarea cea mai intensivă a dorinței exprimate din înalt loc, rog a-mi transmite până la 1 Octombre rĕsultatele obținute, precum și eventuale observări și propuneri, spre a le putea raporta Alteței Sale i. r.

Meran, în 14 Iulie 1897.

Spiegelfeld,
i. r. prefect și președ. al
cons. școlar district.

Faptul, că chiar în Bucovina, la frontariile elementului românesc doresc a trage conclusii de națională importanță din un circular atât de salutar, este fără îndoială îmbucurător.

La aceste tendințe nationaliste mai adaugem interesul dovedit de „Tribuna Poporului“ față de „Asociațiunea din Arad“, agitațiunile „Revistei“ pentru reușita ședințelor și înălțarea nimbului „Societății pentru fondul teatrului român“.

Ce denótă tóte aceste?

Semne palpabile sunt de o armonie în tendințe.

Simptóme sunt de comune necesități.

Diaristica pórtă actual politica nóstră națională. Și diaristica își împlinește misiunea cum am arătat. Programul și devisa ei este: „*Sĕ înființăm reuniuni*“!!

Prințul Bulgariei la Sinaia.

Trei dile aprópe a stat prințul Bulgariei la Sinaia. A sosit Miercuri séra și a plecat Sâmbătă diminéța. Timpul cât a petrecut aici 'i-a servit de prilegiu a cunósce sentimentele dinastei române și ale poporului față de țéra ce o guvernéză și față de tendințele poporului bulgar.

Primirea oficiósă însași a fost destul de afectuósă. S'au făcut ceremoniile obicinuite Regele Carol i-a strîns mâna prințului, ér pe urmă la banchetul festiv, Majestatea Sa Carol a rostit următorul toast:

„Îmi este o satisfacție, de a Vĕ saluta pe Alteța Vóstră Regală ca al doilea principe al Bulgariei, care m'a visitat în România. Mĕ simt fericit, a Vé puté asigura cu acest prilegiu, cât de prețióse îmi sunt relațiile bune față de Bulgaria și cât de mult dorim ca sĕ strîngem legăturile de prietenie, cari există între aceste dóue țĕri și cari din partea armatei mele au fost comprobate în luptele dintre Dunăre și Balcani. Mulțumindu-Vĕ din tótă inima pentru acéstă visită, închin în sănĕtatea Alteței Vóstre și a principesei, și întru propășirea Bulgariei, căreia îi doresc pacinică desvoltare și fericit viitor. Trăiască principele Bulgariei!“

Prințul Ferdinand în respunsul sĕu a închinat în sănĕtatea familiei regale române și pentru „propășirea și mărirea națiunei române“.

Atât din partea oficială.

Foile române precum și pressa străină sciu, că primirea prințului la Sinaia n'a fost tocmai căldurósă, și că poporul român din țéră nici n'are motiv de-a fi cu multă căldură față de Bulgaria.

Se scie altcum, că prințul se reîntorcea acum din un turneu, în decursul căruia a bătut la ușile diferiților domnitori, consultându-i în chestia proclamării independenței totale a Bulgariei și a proclamării sale de regat. Respunsul primit a fost rece. Domnitorii țĕrilor mari își întorc fața dela neliniștitul stat bulgar, devenit acum aria atâtor intregi și corupțiuni.

Diua proclamării eventuale are sĕ fie diua de 14 August, diua în care se împlinesc 10 ani dela venirea lui Ferdinand la Sophia.

Poporul român, îndeosebi pressa română are motive deosebite de a primí cu rĕcélă pe prințul Bulgariei.

Étă după „Drapelul“ aceste motive, expuse cu mult temeiu:

„Ce curios spectacol! Vine sĕ ne visiteze Domnitorul unei țĕri vecine, ale căreia destine au fost, sunt și vor fi strîns legate de ale nóstre: domnitorul unui popor pentru care am avut o nemărginită iubire, am făcut imense sacrificii, l'am tratat ca frații pe frate, — și presa română e ori indiferentă, ori ostilă acestui domnitor.

Póte că pe mulți bulgari îi va jigni adânc faptul acesta. Ii rugăm, înainte de a se lăsa sĕ fie atrași pe panta dușmăniei și a amărăciunei, sĕ cugete bine la un lucru.

N'a existat și nu există în lume popor mai îngăduitotor și mai blând ca poporul român. In vremurile triste ale trecutului, când închisiția înflorea pretutindeni, când ereticii și străinii erau urgisiți, torturați, arși de vii, românii n'au cunoscut și n'au practicat aceste orori.

Pămêntul nostru a fost deschis pentru eretici, ca și pentru străini, pentru ovreii goniți din Spania, ca și pentru Husiții alungați din Boemia, pentru Grecii, Bulgarii și Sérbii fugiți de urgia turcéscă, — pentru toți nenorociții, horopsiții și persecutații am avut țéră deschisă, casă ospitalieră, îmbrățoșare frățéscă, mângăere séu protecție, după cum și noi, după vremuri, am fost tari séu slabi.

Mai mult decât atât. Străinii au putut sĕ și găséscă la noi o a dóua patrie, sĕ se stabiléscă aci pentru mult timp, sĕ-și agoniséscă averi mari, sĕ-și cultive în liniște tradiții și limbă, sĕ-și pregătéscă renascerea patriilor lor cucerite și împilate de jug barbar.

Am fost pepiniera de unde generații de Greci, Bulgari și Sêrbi, înflorind pe pămêntul mănos al țĕrei și ajutate în înflorirea lor de protecția și prietenia nóstră, au putut porni lupta sântă pentru desrobirea țĕrilor lor.

La noi a început Eteria grecéscă, la noi s'au cultivat Bulgarii și au putut forma faimósele bande, care au revoluționat Bulgaria în 1876, pe la noi au trecut nesupěrați voluntarii ruși, cari au ajutat pe Sêrbi în rěsboiul cu Turcia.

Ne mândrim, că nici un popor din lume n'a acordat străinilor, ale căror țěri sufereau martirul din partea barbarilor, o ospitalitate mai largă, o prietenie mai sínceră, ajutor mai eficace întru dobândirea drepturilor încălcate.

Dacă Grecii, Bulgarii și Sêrbii ar fi găsit la noi pază strașnică la frontieră, supraveghere dușmănéscă înăuntru și ostilitate pe tótă linia, póte că Grecia n'ar fi renăscut la 1821, nici Bulgaria și Sêrbia la 1877.

Și mai ales am acordat Bulgarilor o desěvêrșită prietenie, ajutor în adevěr frățesc. Ajunsesem sě-'i considerăm ca fiind de ai nostri, și chiar dacă Rusia nu intervenea în 1877, e probabil, că Românii ár fi dus singuri lupta alături de dênșii, de Sêrbi, de Muntenegreni și de Greci.

Și la atâta iubire desinteresată și la atâtea jertfe, cu ce ni se rěspunde? Cu calomnii relative la Bulgarii din Dobrogea, cu insulte, cu atacuri dușmănesci, cu amenințări pe viitor.

Am credut — cel puțin o bună parte din noi — că ajutând la renascerea Bulgariei, punem basele unei viitóre înfrățiri a celor dóuě țěri danubiene, ca împreună sě lupte pentru civilisarea și supremația Orientului.

Étă de ce Domnitorul țěrei vecine a fost primit cu răcélă séu cu ostilitate.

Bulgari, cari vě maí amintiți de binele trecut; cari aveți în inimă cultul demnităței vóstre de popor ce se conduce de sine și înțelepțesce; cari n'ați uitat politica dusă de marii vostri patrioți de altădată, — nu luați în nume de rěu atitudinea presei române față de Domnitorul vostru, ci lucrați, ca sě împrăsciem răcéla și neînțelegerile iscate nu de noi, sě restabilim vechia prietenie a celor dóue popóre de vécuri prietene.

Revista politică.

Din parlamentul maghiar. Pacea încheiată între guvern și oposiție pare a nu fi de durată lungă. Oposiția a abdis de obstrucțiune in schimbul modificărei §-lui 16, care atăca libertatea presei, și a dat guvernuiui răgaz ca sě desbată în ticnă celelalte proiecte de lege puse la ordinea dilei. Modificarea §-lui 16 e însě de așa, încât oposiția nu pare a fi mulțămită de loc cu o astfel de modificare. Ce i-a dat guvernul cu mâna dréptă, i-a și luat deja cu mâna stângă. Deci pacea încheiată fórte ușor póte deveni călcată.

In ședința dela 7 August, la continuarea desbaterei speciale asupra proiectului de lege despre procedura în afaceri de presă, la § 15 a vorbit pe larg deputatul *Győry* Elek, care pas de pas a arătat cum guvernul mereu a nisuit a subtrage afacerile de interes public de sub competența juriilor de presă, până când principiul corect ar fi fost, ca afacerile de interes public să le supună competenții juriilor de presă, ér cele de interes privat judecătoriilor speciale.

Ministrul de justiție *Erdélyi* Sándor caută a se apăra, dar tot cu arme vechi, dicênd, că numai acele afaceri trebue sě se supună competenței juriilor de presă, cari acestea le și pot resolva așa cum trebue resolvate, și face o mărturisire fórte prețiósă, care ne intereséză fórte mult pe noi naționalitățile nemagiare. Étă ce a mărturisit dl ministru de justiție al nostru:

„Când recomand Onoratei Case primirea proiectului. trebue totodată sě declar, că acesta e resultatul propriu al unei învoeli politice, așa, că deși nu consimt cu tóte dispositiunile lui, acela, atât din considerațiune către referințele politice ale țěrii, cât și din considerațiune cătra asigurarea mersului sistematic al desbaterilor parlamentare, așa dară pentru un scop mai înalt, îl acceptez și eu și-l recomand Onoratei Case spre primire.“

Nu trebue mare minte spre a pricepe: ce a voit sě dică dl ministru când s'a provocat *la referințele politice ale těrii* și la *asigurarea mersului sistematic al desbaterilor parlamentare.* Prima provocare sună la adresa nóstră, a naționalităților nemaghiare, ér a dóua la adresa oposiției. Cele adresate nóuě nu sunt lucruri noue pentru noi, și le-am simțit totdeauna de câte-ori am avut afaceri pe la curțile cu jurați maghiari. Sunt noue însě cele îndreptate la adresa oposiției.

Étă pacea mult dorită între guvern și oposiție. Când ei între ei nu sunt sinceri, vor fi cândva sinceri față de noi? Ți-ai găst'o!

Dar credem, că totuși vor fi și sinceri odată, de silă ca de voie bună.

Congresul sêrbesc. Ceea-ce s'a prevědut cu privire la congresul sêrbesc, adi e fapt împlinit. Comisariul regesc, baronul Fedor Nicolici s'a reîntors la Carloveț, spre a comunica congresului decisul prea înalt cu privire la activitatea lui ulterióră. Patriarchul Brankovics, la 8 l. c., numai decât a convocat pe membrii congresului în ședință pe 12 óre a. m., și le-a comunicat, că comisariul regesc voesce sě le comunice decisul prea înalt privitoriu la activitatea congresului mai departe. (Erau puțini deputați de față). Presentându-se comisariul regesc însoțit de secretariul sěu în congres, ocupă locul presidial și ține următórea cuvêntare:

> „Onorat Congres! După-ce congresul cu neobservarea instrucțiunei preagrațióse cuprinsă în decisiunea preaînaltă dela 20 Maiu a. c. a Majestății Sale cesare și regesci apostolice n'a luat ântêiu la pertractare proiectele privitóre la statorirea definitivă a organismului bisericei naționale greco-orientale sêrbesci basat pe Art. de lege IX. din 1868, — prin acésta pe basa instrucțiunei primite în decisul preaînalt al Majestății Sale cesaro și regesci apostolice, dat în Ischl la 3 August 1897, *ședințele congresului bisericei naționale greco-orientale sêrbesci, convocat pe 11 Iuliu a. c., le amân pe timp nedeterminat*“.

Congresul a ascultat în tăcere adâncă cuvêntarea comisariului regesc. Patriarchul Brankovics a dat din nou expresiune fidelității congresului cătră Maiestatea Sa, apoi comisariul s'a depărtat, și congresul, după-ce și-a verificat protocolul ședinței de adi, s'a disolvat. Între membrii congresului domnesce óre-care temere și resignațiune; cei mai mulți s'au și depărtat deja din oraș. Sinodul episcopesc continuă ședințele.

Împěratul Germaniei la Petropol. La 7 August a. c. împěratul Germaniei a tosit la Petropole, unde a fost primit din partea curții domnitóre rusesci cu mare pompă și festivitate. Jurnalele rusesci salută fórte cordial părechia domnitóre germană și atribue acestei visite importanță universală.

Programe școlare.

(Urmare și fine.)

B. Dispozițiunile cuprinse în „Normativul“ pentru disciplina în seminariu.

§. 2.

Înmatricularea se face în cele dintâiu trei dile ale lunei Septembre (Reglm. seminarial §. 35) în cancelaria direcțiunei, dela 9 până la 12 óre a. m. și dela 3 până la 6 óre p. m.

§. 3.

Înmatricularea după 3 Septembre este admisibilă numai în cas de morb documentat séu din alte cause demne de considerațiune și deasemenea documentate.

La 15 Septembre înmatriculările se încheiă. Înmatriculări ulteriόre se pot face numai cu încuviințare specială din partea Consistoriului archidiecesan.

§. 4.

La înmatriculare fie-care elev este obligat a se presenta în persónă și a produce naționalul seu, precum și adeverința dela casa archidiecesană despre solvirea taxei seminariale (Rglm. §. 35).

§. 5.

Elevii, cari se presintă la prima înmatriculare, au sě solvéscă odată pentru totdéuna și o taxă de 2 fl. v. a. pe séma bibliotecei seminariale (Rgl. sem. §. 33 și 35), taxa de 1 fl. pentru scaldă, taxa pentru spălatul schimburilor, eventual și alte taxe prescrise a se solvì cu acésta ocasiune.

§. 6.

Cu ocasiunea înmatriculării fie care elev are a presenta direcțiunei seminariale o adeverință dela spiritualul seminarial, că 'și a procurat tóte cărțile necesare și că este provědut cu schimburile, încălțămintea și cu utensiile trebuinciόse pentru curățenie, precum și cu o ladă pentru păstrarea lor.

Deasemenea fie-care elev are a justifica prin adeverință dela croitoriul angajat de corpul profesoral, că posede, resp. că 'și-a comandat îmbrăcămintea uniformă prescrisă pentru secțiunea căreia aparține.

În lipsa acestei adeverințe înmatricularea nu se face.

*

Se observă, că acei tineri, cari nu au cualificațiunea normală de 4 cl. gimn., reale séu civile pentru a puté fi primiți în secțiunea pedagogică, dar sunt admiși din partea Preaveneratului Consistoriu la depunerea examenului de prímire (§§. 33 și 44 din Regul. seminarial), acest examen au sě-l prestee din studiile: *limba maternă, limba maghiară, istorie și geografie, matematică și musica vocală,* și au sě documenteze din acestea studii cunoscințele necesare în měsura recerută dela un absolvent de a IV-a clasă dela categoria institutelor indicate mai sus.

Pentru acest examen e a se solví la direcțiune o taxă de 2 fl.

C. Dispozițiuni speciale pentru înmatriculare.

La înmatriculare încât privesce schimburile fie-care elev este datoriu sě arete, că are cel puțin 4 rênduri de schimburi, adecă: 4 cămeși, 4 ismene, 6 batiste, 2 ștergare, 2 cămeși de culcat, 6 părechi de obiele séu ciorapi, apoi eventual gulere și mangete, tóte în stare bună, pe care sě fie scris cu tinctură séu cusut cu ață roșie numele întreg al elevului, și tóte după specie provědute cu numeri curenți 1, 2, 3 etc.

Spălatul schimburilor, pentru anul scol. 1897/8, cu considerare la unele împregiurări, ce se vor regula numai în decursul acestui an scolariu, rěmâne în administrarea proprie a elevilor.

Pentru orientarea celor interesați aci se însémnă și dispozițiunea cuprinsă în ordinul Ven. Consistoriu din 3 August 1896, Nr. 4179 Epitr., că taxele seminariale, ce se trimit prin postă, mai recomandabil e a se expeda de-adreptul la cassa archidiecesană, cu adresa: *Oficiului de cassă al Consistoriului archidiecesan* în *Sibiiu* (Nagy-Szeben), indicându-se pe cuponul asemnatei: Rata I. séu II. din taxa seminarială, pentru N. N. elev în cursul I., II. séu III. clerical séu pedagogic.

Sibiiu, 30 Iuniu 1897.

Direcțiunea.

Apel

cătră preoții și învěțătorii români din jurul Mediașului.

Stimate Domnule și Frate!

Fruntașii Români, pionerii culturei și literaturei poporului român, carí astădi conduc destinele Asociațiunei Transilvane, însuflețiți cu tărie de o inimă nobilă, ca lumina Asociațiunei*) sě se reverse preste fii neamului

---

*) Sě ne scuse domnii subscriși dacă nu folosim frasa domniilor lor „Astra“, care este un „non-sens“ din tóte punctele de vedere și regretăm, că fac abus de titlul „Asociațiune“.

FOIȚA.

O călětorie

cu un

apărătoriu de drept.

Portret de **Mark Twain.**

(Urmare și fine.)

Maiorul a rěmas neînduplecat. El a angajat un cupeu-salon, și adecă: societatea trenurilor a primit angajamentul, e datóre a-i presta un cupeu salon. Că de unde-l vor lua, pentru el e lucru secundar, însě în alt fel de cupeu nu intră. — Dacă pentru acésta ar trebuí sě întârdie puțin, la acésta se învoiesce, dar trenul fără el și fără cupeu-salon nu e permis sě plece.

— Dar domnule, — adause conductorul, — acum nu avem timp, ca sě facem un cupeu-salon. S'a întêmplat o erόre, noi suntem cei vinovați, recunóscem, dar în fine ce putem face? În un cupeu de clasa primă póte călětorí omul destul de comod.

— Aici nu e vorbă de comodisat — dise maiorul — ci de interesele juste ale publicului, pe cari trebue sě le apăr față de societatea trenurilor. Dacă voi lăsa lucrul numai așa, astfel veți tracta cu primul, care va mai ordina un cupeu-salon. Dealtmintrelea, dacă nu-mi puneți la disposiție cupeu-salon, aici rěmân în Chicago și voi improcesua societatea trenurilor pentru violarea obligamentului.

— A pârâ societatea pentru un bagatel?!

— Natural!

Și maiorul s'a întors ca și cum ar și pleca la judecătorie; conductorul s'a cugetat puțin și apoi a dis:

— Vě rog așteptați puțin, îndată chem pe principalul stațiunei.

Peste o jumětate de minută principalul era înaintea nóstră. Inaintea acestuia repeți maiorul tótă întêmplarea și că el pretinde cupeul-salon ordinat, căci la cas contrariu împrocesuéză societatea. Principialul, care la început vorbea cam rěstit, îndată a fost silit a recunósce, că maiorul are drept și-i făcù cunoscut, că numai decât îi va câștiga un cupeu-salon chiar și din fundul pământului.

In pămênt pot sě fie multe lucruri scumpe și prețióse, dar cupeu-salon mai n'aș crede. Principalul nici nu a scos de acolo cupeul-salon, ci a rugat pe proprietarul singurului cupeu-salon, care era deja prins de celelalte, ca sě mérgă în alt cupeu ordinar, ér eu cu maiorul am intrat victorioși în cupeul-salon.

In decursul călětoriei ne-am înpretinit cu conducětoriul, care nu a întârdiat a declara maiorului, că ar fi fórte bine, dacă mulți călětori ar purcede tot în modul acesta; astfel societatea trenurilor ar fi silită a-și face destul datorințelor.

Séra, în sala de mâncare, maiorul a cerut șuncă friptă.

— Imi pare fórte rěu, — rèspunse chelněrul, — dar nu vě pot servì. Șuncă friptă nu e însemnată pe lista de bucate, și noi numai cu aceea vě putem serví, cu ce stă în listă.

— Domnul dela masa de colo — observă maiorul — mâncă șuncă friptă.

— O, mě rog, e cu totul alt-ceva, domnul de colo e supraveghetor la societatea trenurilor.

— Cu atât mai vîrtos cer șuncă friptă. Eu nu voesc sě sufer atari deosebiri. Numai iute adà-mi șuncă friptă.

Chelnerul s'a depărtat și a venit cu bucătariul, care 'i-a declarat categoric, că de óre conform statutelor numai cu atare mâncare séu beutură este ertat a serví publicul, care se află însemnată în lista de bucate, cu șuncă friptă nu ne póte servì.

— Bine, dacă așa stă în statute — adause maiorul — atunci observați statutele fără partialitate, séu fără partialitate le și nesocotiți. Séu luați șunca dela domnul acela, séu îmi aduceți și mie.

Bucătariul nu scia ce sě facă. Spre norocul lui, chiar în momentul acela intră conducětoriul care scia deja din Chicago, că cât de mult ține maiorul la interesul public. Și aflând dela bucătar, că ce necas au, îl chemă la o parte și-i dise:

— Nu te sfărma cu statutele. Te sfătuesc, ca sě aduci domnului maior, ce poftesce; și dacă n'ar fi, opresce trenul în loc și scóte șuncă friptă din fundul pămêntului.

Trenul nu s'a oprit, șunca (spre norocire) nu a eșit din fundul pămêntului, dar peste dóue minute a fost înaintea maiorului, care în decursul mâncărei a declarat, că numai pentru susținerea principiului și în interesul pretensiunelor iuste ale publicului a stat mortiș pe lângă acéstă dorință, pentru-că lui de altmintrelea nu-i trebue șuncă nici friptă nici fiartă, — nu-i trebue nici trupului, nici sufletului.

Din exposițiunea dela Chicago, ce e drept, nu am vědut nimic până în diua de astădi, dar cel puțin am avut fericirea de a călětorí cu un apărătoriu de drept.

Rîpa-de-sus, în Iuliu.

Tradus de *Ilie Popescu.*

nostru în tóte unghiurile patriei în adunarea generală a Asociaţiunii din anul trecut ţinută la Lugoş, au primit cu dragoste învitarea nóstră, ca în anul curent Asociaţiunea transilvană sĕ-şi ţină adunarea sa generală la noi în Mediaş în ḑilele 27 şi 28 August st. n. la s. Marie-mare.

Acum e timpul binevenit, ca nu numai învitatorii, dar în general toţi Românii din Mediaş şi jur — inteliginţă şi popor, sĕ dăm doveḑi, că ne scim face vrednici de încrederea ce fruntaşii naţiunei nóstre au aşeḑat în noi.

Sĕ dovedim, că cu abnegaţiune şi dragoste, cu bunăvoinţe şi jertfe voim şi vom şi puté şi scì primi „Asociaţiunea“ la noi în Mediaş, în acest loc pănă acum cam uitat şi nebăgat în sémă, şi aducênd o mică jertfă pe sântul ei altariu, vom adauge şi noi petricică la măréţa clădire a Asociatiunii, menită de vrednicii ei întemeietori pentru promovarea culturei şi literaturei fiilor neamului nostru.

De aceea, Iubite Domnule şi Frate, ne adresăm cătră Domnia Ta şi din inimă te rugăm, ca:

1. Sĕ stăruesci cu însufleţire în cercul Dtale de activitate, ca sĕ câştigi cât de mulţi membri ordinari cu câte 5 fl. v. a. eventual ajutători cu câte 1 fl., séu dacă vom fi aşa de fericiţi şi membri fundatori ori pe viaţă pentru scumpa nóstră Asociaţiune!

2. Dela cei ce se vor inscrie ca membri de una din categoriile arătate sub punctul prim, sĕ încassezi taxele şi sĕ-i consemnezi în o listă, pe carea cu ocasiunea şedinţei prime a Asociaţiunii, vei binevoi a o preda, dimpreună cu taxele, cassarului nostru, domnului Alexandru Suciu, învĕţător în Mediaş, — ca aşa dela toţi din Mediaş şi jur sĕ se pótă compune o listă generală, ca cu acea ocasiune pe toţi membrii din Mediaş şi jur dimpreună cu obolul marinimos, sĕ-i putem presenta deodată adunării generale şi prin acésta sĕ dovedim, că deşi suntem puţini, putem şi noi contribui la tesaurul nobil, carele e menit sĕ dee avênt şi sĕ promoveze intenţiunea nobilă a culturei şi literaturei poporului român.

Sĕ dovedim, că aici în centrul Transilvaniei încă are naţiunea nóstră fii, cari deşi impresuraţi de multe vitregităţi ale sorţii, doresc şi voesc a sprijini causa săntă a „Asociaţiunei“.

De aceea te rugăm stimate şi Iubite Frate, ca nu numai sĕ îndemni şi sĕ însufletesci pe cei din giurul Dtale a se face membrii; dar sĕ stărui totodată, ca pe ḑiua de *27 August st. n.* sĕ participe aici în Mediaş cât mai mult popor, bărbaţi, femei, juni şi june, înbrăcaţi în vestminte de sĕrbătóre, cari sĕ fie presenţi atăt la adunarea generală, cât mai vîrtos în aceiaşi ḑi la órele 10 a. m. la primirea comitetului central al Asociaţiunii la gara Mediaşului.

Nici odată nu am apelat cu atâta căldură la bunăvoinţa Dtale, ca acum, sperăm şi suntem convinşi, că în aşteptarea nóstră nu ne vom înşela.

Mediaş, 17/29 Iulie 1897.

Ioan Moldovan,
protopop gr.-cath.

Romul Mircea,
protopresbiter gr.-or.

Convocare.

Neputêndu-se ţiné adunarea generală a învĕţătorilor din despărţĕmêntul tractului protopresbiteral gr.-or. al Deeşului din causa presentării alor numai 3 (trei) membri, prin acésta se convócă din nou acéstă adunare în comuna Ciceu-Giurgeşti pe 24 August a. c. st. v. la 8 óre a. m. pe lângă programa cea veche. La acéstă adunare din nou convocată sunt provocaţi a se presenta toţii domnii membri cu atât mai vêrtos, càci alte convocări speciale nu se vor expeda.

Ciceu-Giurgesti, la 23 Iuliu 1897.

Presidiul despărţĕmêntului învĕţătorilor gr.-or. din tractul protopresbiteral gr.-or. al Deeşului.

Gregoriu Gavrişiu,
preşedinte substitut.

Noutăţi.

Majestatea Sa Monarchul va sta la Viena pănă în 16 a curentei n., când va călĕtorí la Ischl. Din Ischl Majestatea Sa va merge la Tirol.

* * *

Conferenţa interparlamentară. Vineri a fost deschisă conferenţa judecătoréscă a alegĕtorilor interparlamentari. Representate sunt: Germania, Austro-Ungaria, Francia, Italia, Spania, Dania, Svedia, Holanda, România şi Statele-Unite. President a fost ales Beernaert, presidentul camerei.

* * *

Chestiunea bisericei sêrbesci înaintea Sultanului. Sultanul a primit ḑilele aceste pe delegatul sêrb Georgievici în audienţă de o óră întrégă. Sultanul a declarat representantului Sêrbiei, că chestia bisericeí şi scólei sêrbesci pe teritoriul turcesc va primì deslegare conform dorinţelor Sêrbiei.

* * *

Ajutóre de stat. Ministrul de culte şi instrucţiune publică a împărţit din suma votată de legislaţiune bisericei sêrbesci, — câte 100 fl., între şepte comune bisericesci sêrbe.

* * *

Marele Etimologic. După ce în sesiunea sa generală din primăvéra trecută a sistat publicarea Marelui Etimologic în estensia începută de dl. B. P. Haşdeu, Academia Română a însărcinat cu continuarea acestui op pe dl Al. Filipide, profesor de limba şi literatura română dela facultatea de litere din Iaşi. Dl. Filipide a declarat, că va termina lucrarea în cel mult 5 ani de ḑile.

* * *

Dr. Kovács Iózsef, renumitul profesor de chirurgie dela facultatea de medicină a universităţii din Budapesta a încetat din viéţă Vineri la locuinţa sa din comuna Erdőtelek. Kovàcs e cunoscut cetitorilor nostri decând cu demonstraţia inscenată contra lui anul trecut de medicinistii din Budapesta, pentru severitatea sa la clasificaţii. Conform dorinţei familiei lui, decedatul a fost înmormêntat în Budapesta, Luni după prânḑ.

* * *

Kozma Sándor, procurorul suprem pensionat din Budapesta a fost înmormêntat acolo Vineri, pe lângă mari condolări.

* * *

Cas de mórte. Ni se scrie, că tinĕrul preot gr. or. din Coşna (tractul Bistriţei), dl George Truţa ş'a perdut pe iubita sa soţie Sabina n. Spînu, repausată Duminecă în 8 a l. c. — Condolenţele nóstre.

* * *

Programa pentru adunarea generală a „Asociaţiuii transilvane pentru literatura română şi cultura poporului român“, care se va ţiné în Mediaş la 27 şi 28 August n. 1897.

1. In preséra adunării generale (14/26 August n) séra de cunoşcinţă în grădina hotelului „Strugurul de aur“ (Traube).

2. In 15/27 August:

a) la $7^1/_2$ óre a. m. celebrarea serviciului divin în ambele biserici române din Mediaş;

b) în aceeaş ḑi la 10 óre a. m. primirea comitelui central al „Asociaţiunei“ la gara Mediaşului;

c) la 11 óre a. m. şedinţa I-a a adunării generale în sala cea mare dela hotelul „Strugurul de aur“ (Traube);

d) la 2 óre p. m. banchet în pavilonul hotelului „Schützen“;

e) la 8 óre séra concert în grădina hotelului „Schützen“

3. In 16/28 August:

a) la 9 óre a. m. şedinţa a II-a a adunării generale;

b) la 2 óre p. m. prânḑ comun în grădina hotelului „Strugurul de aur“ (Traube).

c)la 8 óre séra petrecere cu dans în sala cea mare a hotelului „Strugurul de aur“ (Traube).

4. In 17/29 August:

La 10 óre a. m. escursiune la băile dela Basna.

* * *

Un scriitor rus despre poesia şi musica nóstră poporală. Dl Vladimir Korolenko, distinsul novelist rus, care petrece la băile dela Slănic în România, lucrézá la un studiu asupra poesiei şi musicei poporale românesci.

* * *

Inundările. Dunărea, care prin inundările sale, numai pe teritoriu ungar a pricinuit pagube de sute de mii, între Pojon şi Komárom a scăḑut. Dela Komárom în jos însĕ primejdia e ameninţătóre. Tóte comunele de pe valea Dunării, dela Komárom în jos, cu deosebire între Budapesta şi Mohács zac sub apă. Ministrul de agricultură a făcut disposiţiile de lipsă, pentru luarea mĕsurilor de apĕrare contra primejdiei pe teritoriul ameninţat.

În Budapesta, în decurs de o ḑi a crescut apa cu 30 cm., şi ameninţă edificiile de lemn situate pe mal ale societăţii de navigaţie. În Ó-Buda mai multe căsi zac sub apă. Comunicaţia se face numai cu ajutorul luntrelor. — Din iarna anului 1878 n'a venit atât de mare Dunărea la Budapesta ca acum. — Insula Margareta zace aprópe întrégă sub apă. Valurile turbate au pricinuit pagube mari. În comuna Ujpest pericolul e iminent.

Dela Budapesta în jos, cu deosebire insula Csepel e ameninţată. Valurile furióse au rupt umpluturile de apĕrare şi au inundat aprópe întréga insulă.

Primejdia cea mai mare e la Mohács şi jur. In Mohács Dunărea cresce rapid. Partea oraşului neapĕrată de umplături stă sub apă Comuna din apropiere Kis-Kőszeg e ameninţată cu totală distrugere. 800 de muncitori cu 500 de care lucră la umplături pentru împedecarea exundării. In casul, când umplăturile ar fi mânate de valuri, 15 comune ar cădea jertfă potopului. Mai multe domenii, între cari al archiducelui Frideric, sunt ameninţate cu devastare. Din comunele din jur de asemenea au eşit sute de ómeni şi lucră cu desperare pentru împedecarea potopului ce le emeninţă sémênăturile şi casele.

La Strigoniu apa a rupt iazurile şi a inundat un suburbiu întreg. Apa întră pe ferestri în case. Locuitorii s'au refugiat în oraş. Pe hotarul oraşului pagubele sunt enorme. Viile tóte stau sub apă. Mai multe şosele au fost inundate. In comunele din jur apa a căşunat pagube mari.

* * *

Tineri abessinieni în Rusia. La mijlocirea renumitului călĕtoriu african Leontice, ţarul s'a învoit, ca regele Menelik sĕ trimită în Rusia tineri abesinieni pentru a se cualifica în scólele militare de acolo. Deocamdată Menelik va trimite 12 tineri la Petersburg, numĕrul lor îl va sporì însĕ an de an.

* * *

Contra ovreilor. În comuna bucovinénă Bridka 40 de proprietari fruntaşi au luat în arêndă crîşmăritul, încă cu patru luni înainte. Resultatul a fost, că crîşmarii jidani au părăsit cu toţii comuna. Se fac mişcări în scop de a lua din mânile jidanilor şi comerciul. Ovreii se pregătesc din pricina acésta, sĕ emigreze în Kanada. Drum bun!

* * *

Jaf în biserică. Se scrie din B. Csaba, că în giurul acela în scurt timp s'au întêmplat patru jafuri de biserici. După bisericile jidovesci din Gyoma, Csaba şi Orosháza, acum au pĕtruns făptuitori necunoscuţi în biserica rom.-cat. din Orosháza şi au furat conţinutul discurilor de acolo.

* * *

Petroleu explodat. În Szepesváralja s'a întêmplat ḑilele acestea o nenorocire mare. În urma unei ruperi de nor eşind apă mare, a inundat oraşul întreg. S'a umplut cu apă şi pivniţa unui negustor de acolo, din pricina căreia un butoiu cu petroleu început, s'a rĕsturnat şi conţinutul i-s'a vărsat prin pivniţă. Cu ajutorul hydrophorului au cercat sĕ scótă apa din pivniţă. După o muncă de mai multe césuri neajungênd la nici un resultat, au întrerupt lucrul. Au băgat de sémă în curênd, că un ucenic al unui măsar lipsesce. Căutându-l 'l-au găsit în pivniţă, înecat. S'a trimes un servitor cu lumina în pivniţă. Cum a ajuns lumina în atingere cu aerul din pivniţă, petroleul a explodat. Servitorul şi mulţimea adunată în uşa pivniţei au prins foc. Ca făclii aprinse fugeau cu toţii în tóte părţile. Bărbaţilor le-au ars părul şi mustăţele. Mai mulţi inşi au primit rane periculóse. Câţi-va inşi au şi expiat între chinurile gróznice ale ranelor de arsură.

PARTEA SCIENTIFICĂ ŞI LITERARA.

Divorţiul în biserica ortodoxă-rĕsăriténă şi cea rom.-catolică,

de

Dr. Remus Roşca.

(Urmare).

Ca dovadă, că biserica romano-catolică, deşí a acceptat principiul indissolubilităţii căsătoriei, sub diferite forme şi în anumite casuri a trebuit sĕ se abată dela acest principiu, servéscă în fine şi cuvintele domnitorului mare, Napoleon, care, venind în discusiune desfacerea căsătoriei pe basa învoirei reciproce a părţilor conjugale, astfel s'a esprimat: „Aceia, cari susţin, că eternitatea căsătoriei nu se basézá pe voinţa părţilor ci pe indissolubilitatea căsătoriei, sĕ-mi spună o religiune, care n'a admis despărţirea principilor séu a domnilor mari; séu spună-mi vre-un secol, în care acésta nu s'ar fi întêmplat. In cas de impotenţă, căsătoriă nu există. Prin adulteriu căsătoria e violată. Faptele criminale sunt motive nealterabile pentru despărţire“. (Veḑi Memoires sur le consulat de Thibaudeau pag. 443).

In fine. pentru ilustrarea nepracticabilităţii principiului susţinut de biserica romano-catolică, servéscă raţionamentul atât de excelent al jurisprudentelui Heinrich Ahrens, carele în opul seu Dreptul natural séu filosofia dreptului se exprimă astfel: „Căsătoria fericită revarsă binefacere asupra vieţii; cea rea e periculósă pentru părţile care sunt necesitate a-i purta jugul, pentru copiii, cari îi simt influinţa stricăciósă, şi pentru socíetate, în care servesce de un exemplu detestabil“.

După ce în cele de pănă aici am căutat a tracta acéstă temă din punct de vedere canonic, sĕ vedem încât se póte susţiné desfacerea căsătoriei şi din punct de vedere al

II.

Filosofiei dreptului séu al dreptului natural.

Considerând desfacerea căsătoriei din punct de vedere al filosofiei dreptului, se impune dela sine rĕspunsul, că îndată ce condiţiunile esenţiale ale căsătoriei nu mai există, nu mai există nici căsătoria.

Pusă însĕ întrebarea astfel, că o căsătorie încheétă în mod valid mai póte-se desface, fiind părţile în viéţă? şi că părţile despărţite mai potu-se căsători? — aflăm la jurisprudenţi diferite păreri.

Sunt o sémă de jurisprudenţi, cari se pronunţă contra desfacerei căsătoriei, şi aceştia iau mai ales în privire scopul căsătoriei şi crescerea copiilor, afirmând, că dacă se admite desfacerea căsătoriei, ajungerea acestor scopuri se face imposibilă. Pe când, dacă părţile conjugale sciu, că acésta legătură este indissolubilă, sub impresiunea acestei convingeri, în cele din urmă vor trebuí sĕ caute, ca divergenţele dintre ei sĕ se complaneze.

Ca motiv plausibil la aparenţă se mai susţine din partea unora, că, fiind admisibilă desfacerea căsătoriei, căsătoriile neprecugetate ar deveni tot mai dese, şi prin acésta interesele societăţii omenesci ar fi tare periclitate, ba considerând firea egoistă a omului, la încheierea căsătoriilor nu s'ar mai pune preţ pe esenţa căsătoriei, pe iubire, ci s'ar căuta în linia primă asigurarea diferitelor interese de natură materială

Faţă de aceste raţionamente însĕ, pentru motivarea desfacerii căsătoriei, se póte susţiné cu tótă positivitatea, că a mai insista la susţinerea legăturei vieţii conjugale şi atunci, când este pe deplin constatat, că ea nu se mai póte susţiné, ar însemna sacrificarea scopului pentru mijlóce; pentru-că, lipsind dragostea împrumutată, despre ajungerea scopului nu mai póte fi vorba, şi dacă legislaţiunea declară căsătoria indissolubilă, viaţa conjugală devine o instituţiune cu consecuenţe nemorale, căci astfel de raporturi încordate nu pot sĕ aibă decât urmările cele mai detestabile, ce ni le am puté închipuí, ca urmate din o împrejurare nesurportabilă.

De altă parte nu se póte ignora, că omul după firea sa mărginită este supus greşelilor şi aberaţiunilor, şi astfel, şi la încheiarea căsătoriei, admiţênd cu tótă positivitatea, că părţile purced cu cele mai bune şi cu cele mai frumóse speranţe, totuşi, încât pentru viitoriu, nu se póte eschide posibilitatea, ca părţile conjugale în curênd sĕ observe, că nu se potrivesc pentru viaţa conjugală, că una séu alta dintre ele are scăderi de acelea, cari fac pentru ceealaltă parte imposibilă realisarea speranţelor legate de viaţa conjugală. In astfel de casuri a nu admite, ca o greşală cu consecuenţele cele mai grave sĕ pótă fi îndreptată, atât ar însemna, ca, pentru nealterarea cutărui principiu, sute, mii şi milióne de ómeni sĕ fie sacrificaţi în cele mai vitale interese.

(Va urma.)

Nr. 33/897 Com. par. [132] 1—3

CONCURS.

Pentu întregirea alor dóue posturi învĕțătoresci la școla greco-orientală din Poplaca, se publică concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu fie-care din aceste dóue posturi sunt:

1. Salarul anual de 300 fl. v. a.
2. Relut de cuartir 15 fl. v. a.
3. Relut de lemne 25 fl. v. a. solviți din cassa bisericei în rate cuartale anticipative.

Cei cari vor fi aleși sunt datori a ține Dumineca și sĕrbătórea strana în biserică și a cânta cu copiii la sânta liturghie.

Cei cu cunoscințe musicale vor fi preferiți.

Doritorii de a ocupa posturile acestea sunt poftiți a se presenta înainte de alegere séu în vre-o Duminecă séu sérbătóre spre a-și arĕta desteritatea în cântări și tipic, ér concursele instruate conform legilor din vigóre au de a le înainta oficiului protopresbiteral gr. or. din Sibiiu.

Purtarea agendeler direcținei școlare, renumerată special cu 50 fl. ./. precum și instrucția în școla de repetițiune și în cea de pomărit, ca și cântarea în cele 2 strâni bisericesci, se va împărți prin comitetul parochial în conțelegere cu corpul didactic — la începutul anului școlastic — între toți 4 învĕțătorii.

Din ședința comitetului parochial gr. or. din Poplaca, ținută în 13 Iuliu 1897 st. v.

Coman Baca, președinte. *Pantilimon Tanasie*, notar.

Nr 650/897

Vĕḑut și aflat în ordine.

Sibiiu, 28 Iuliu 1897.

Ioan Papiu,
protopresb.

N. 205 [133] 1—3

CONCURS.

Pentru întregirea posturilor învĕțătoresci dela școlele elementare gr.-or. din comunele mai jos însemnate, protopresbiteratul Orĕștiei, se publică concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în ḑiarul „Telegraful Român“.

1. Sibot, dóue posturi, fiecare cu salariu anual de 300 fl., cuartir și lemne de foc. Salariul se solvesce regulat din cassa bisericei.
2. Vaidei, cu salariu de 300 fl. din alodiul comunal, 10 fl. relut de cuartir și 3 stângini de foc, din care are a sĕ încălḑi și sala de învĕțămênt.
3. Dêncul mare, cu salariu de 300 fl., cuartir și lemne de foc.
4. Acmariu, cu salariu de 300 fl., cuartir și lemne de foc.
5. Dêncul-mic, cu salariu de 300 fl., cuartir și lemne de foc.
6. Ludești, cu salariu de 300 fl., cuartir și lemne de foc.
7. Romoșel, cu salariu de 300 fl., cuartir și 4 stângini de lemne de foc, din cari are sĕ se încălḑéscă și sala de învĕțămênt.

Invĕțătorii, cari vor ocupa posturile acestea sunt datori a ținé Dumineca și sĕrbătórea strană în biserică, și a cânta cu elevii la sf. liturgie.

Concurenții au a-și aşterne cererile instruite conform normelor din vigóre, în terminul prefipt, subsemnatului oficiu protopresbiteral, ér înainte de alegere a sĕ presenta în vre-o Duminecă séu sĕrbătóre în biserică spre a-și arăta dexteritatea în cântări și tipic.

Orĕștie, 15 Iuliu 1897.

Oficiul protopresbiteral în conțelegere cu comitele parochiale respective.

Sergiu Medean.
adm. prot.

Nr. 874—897 [134] 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor învĕțătorstci de la scólele confesionale gr. or. române din comunele bisericesci mai jos însemnate din protopresbiteratul Agnitei, se publică concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. Agnita, cu salariu anual de 300 fl., cuartir, lemne de foc și grădină.
2. Barghiș, salariu 300 fl., cuartir, și în loc de gradină, lemnele necesari de foc.
3. Bendorf, 2 posturi, ambele cu câte 300 fl., cuartir natural și grădină.
4. Bruiu, salariu 300 fl., cuartir și grădină.
5. Cincul mare, cu salariu de 300 fl., cuartir, lemne și grădină.
6. Fofeldea, salariu 300 fl., cuartir și în locul grădinei lemne de foc.
7. Ghijasa inferióră 300 fl., cuartir și grădină acest învĕțătoriu va avé a conduce și cântările bisericesci în tóte Duminecile și sĕrbătorile nefiind cantor bisericesc altul.
8. Ighisdorful român salariu 300 fl., cuartir și grădină, acest învĕțătoriu asemenea va fi datoriu a purta și oficiul cantoral.
9. Prostea, salariu 300 fl., cuartir, grădínă și 2 stângini lemne de foc.
10. Somartin, salariu 300 fl., cuartir și în locul grădinei lemnele necesari de foc.
11. Verd, salariu anual 300 fl., cuartir și în locul grădinei lemnele necesari de foc.

Toți concurenții sunt îndatorați la ori care din posturile aeestea ar concura a se presenta în vre-o Duminecă séu sĕrbătóre în biserica respectivă spre a-și arăta desteritatea în cântări și tipic, ér petițiunile de concurs instruile conform legilor în vigóre, sĕ le aștérnă subscrisului oficiu în terminul susindicat.

Nocrichiu, în 21 Iuliu 1897.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Agnita, în conțelegere cu comitetele parochiali concernente.

Nicolau Moldovan,
adm. protopresb.

Nr. 306/1897 [135] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕțătoresci din subsemnatele comune, protopresbiteratul Dobrei, prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în organul archidiecesan „Telegraful Român“.

1. Bastea-Holdea-Coșesci, învĕțătoriu ambulant, cu salar anual de 300 fl. din repartiție dela popor, cuartir și lemne de foc.
2. Brísnic, salar anual de 300 fl., cuartir și lemne de foc.
3. Dobra, un post de învĕțătóre la școla capitală cu salar de 300 fl. v. a.
4. Lăpugiul-inf.-Ohaba, învĕțătoriu ambulant, cu salar de 300 fl., cuartir și lemne.
5. Lăpușnic, cu salar de 300 fl.. cuartir și lemne de foc.
6. Panc-Sĕliște, cu salar anual de 300 fl., cuartir și lemne de foc.
7. Stâncesci-Ohaba-Făgețĕl, învĕțătoriu ambulant cu salar de 300 fl., cuartir și lemne.
8. Rădulesci-Strigónea, cu salar de 300 fl., cuartir și lemne de foc.
9. Roșeani-Mihăesci, cu salar anual de 300 fl. cuartir și lemne de foc.

Doritorii de a ocupa vre unul din aceste posturi au a'-și aşterne suplicele lor concursuale instruite conform normelor în vigóre subsemnatului oficiu, până la terminul susindicat.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Dobrei.

Dobra, 10 Iulíu 1896.

Avr. S. Pĕcurariu,
adm. prot.

Nr. 176/897. [136] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕțătoresci vacante la scólele comunelor bisericesci, mai jos însemnate, din protopresbiteratul Câmpenilor, se publică concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare oficiósă.

1. Câmpeni, un post cu 300 fl. v. a. din fondul scolar, locuință eventual relut. Dacă concurentul va fi cântăreț și va puté conduce cor bisericesc, va mai primi și o remunerațiune separată.
2. Certegea, un post cu 300 fl. v. a. din fondul bisericei și din repartiție și locuință cu grădină.
3. Lăpuș, un post cu 300 fl. v. a. din repartiție și locuință cu grădină.
4. Lăzesci, un post cu 300 fl. v. a. din repartiție și locuință cu grădină.
5. Neagra de jos, un post cu 300 fl. v. a. din repartiție și locuință cu grădină.
6. Poiana-Valea-verde, un post cu 300 fl. v. a din repartiție și locuință cu grădină.
7. Sohodol-Peleș, un post cu 300 fl. v. a. din repartiție și locuință cu grădină.
8. Ponorel, un post cu 300 fl. v. a. din repart. și locuință cu grădină.
9. Vidra-medie, un post cu 300 fl. v. a. din fondul scolar și locuință cu grădină.
10. Vidra de sus, dóue posturi cu câte 300 fl. v. a. din fondul bisericesc și locuința necesară.

Doritorii de a ocupa unul din aceste posturi sĕ trimită cererile lor concursuale instruite conform legilor din vigóre la oficiul protopresbiteral gr. or. din Câmpeni.

Câmpeni, 15 Iuliu 1897.

Romul Furdui,
protopresb.

---

[107] 2—3

CONCURS.

Devenind vacant postul de învĕțător dela clasa I. dela școla gr.-or. rom. din Tărlungeni, pentru întregirea acestui post se escrie concurs cu termin de 30 de dile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de învĕțător, sunt următórele:

Salariu în bani gata 230 fl. v. a., din venitele cantorale peste 80 fl. v. a., și relut de cuartir.

Cererile de concurs instruite după prescriseie Regulamentului pentru organisarea învĕțămêntului în școlele poporale sunt a se înainta prea onoratului oficiu protopresbiteral al tractului Brașov. Mai departe, concurenții, cari vor a ocupa acest post de învĕț., au a se presenta în una din Dumineci séu sĕrbători pentru a și arăta dexteritatea în cântările bisericesci.

Tărlungeni, în 8 Iuniu 1897.

Dimitrie Manole, pres. com. par. *Nicolau Comșa*, not. com. par.

În conțelegere cu subscrisul oficiu protopresbiteral gr.-or. al Brașovului.

Ioan Petric,
protopresbiter.

Nr. 259 protopresb. 1897. [109] 2—3

CONCURS.

Pentru întregirea posturilor învĕțătoresci din comunele bisericesci mai jos însemnate, protopresbiteratul Mediașului, se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. Brateiu, cu salariu de 300 fl. v. a., solviți din repartiție dela popor, cuartir și lemne de foc.
2. Frêua, cu salariu de 300 fl. v. a., solviți din repartiție dela popor, cuartir și lemne de foc.
3. Vorumloc, cu salariu de 300 fl. v. a., solviți din repartiție dela popor. în suma de 77 fl. v. a., ér suma de 223 fl. v a., se va solví ca ajutor de stat pentru întregirea salarului învĕțătoresc pe basa rescriptului ministerial din 11 Ianuarie a. c., Nr. 56489/96, cuartir natural în edificiul școlei și lemnele trebuincióse pentru foc.

Concurenții au a-și aşterne cererile instruite conform normelor din vigóre, până la terminul sus indicat subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Mediaș, 27 Iuniu 1897.

Oficiul protopresbiteral al Mediașului în conțelegere cu comitetele parochiale respective.

Romul Mircea.
adm. protopresb.

Nr. 192/897. [110] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea mai jos înșiratelor stațiuni învĕțătoresci din tractul protopresbiteral gr. or. al Murĕș-Oșorheiului, se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare, și anume la scólele poporale din:

1. Egerseg.
2. Gernesig.
3. Medeșfalĕu.
4. Petea.
5. Șoimușul român, și
6. Suplac; — tóte dotate cu salar anual de 300 fl. v. a., locuință și folosința grădinei scolare.

Informațiuni mai ample se pot lua dela subsemnatul ppresbiter și la fața locului dela comitetele parochiale.

Cererile concursuale, instruite conform §-lui 60 din „Regulamentul pentru organis. învĕțămêntului în școlele poporale“, se vor aşterne în terminul deschis la subsemnatul oficiu ppresbiteral.

M.-Oșorheiu, 30 Iuniu 1897.

Oficiul protopresbiteral gr. oriental al M.-Oșorheiului.

Nicolau Maneguțiu,
protopresbiter.

---

[106] 3—3

Publicare de licitațiune.

Edificarea unei biserici nóue în Vințul-inf. (Alvincz), protopresbiteratul Sebeșului, se va da în întreprindere pe calea licitațienei publice minuende **Mercuri, în 6/18 August a. c.** la 3 óre d. a. la oficiul parochial din Vințul-inf.

Prețul de strigare conform preliminariului de spese e 3185 fl. 65 cr.

Doritorii de a licita vor avea a depune vadiu de 10% din prețul de strigare.

Planul și și preliminariul de spese, precum și condițiunile de licitare se pot vedé la oficiul parochial din Vințul-infer.

Sebeș, 14 Iuliu 1896.

In conțelegere cu comitetul parochial concernent.

Sergiu Medean,
protopresbit.

Publicațiune.

Deputatul dietal **Makfalvi Dozsa Endre**, din comuna Ida-mare (Nagy-Ida, p. u. Teke, comitatul Clușului, Kolozsvár), are de vênḑare peste **100 care nutreț de trifoiu,** calitate bună, și doresce a-l vinde mai ales la oieri, cărora eventual le póte da ca **pășiune de tómnă** și un teritoriu de peste 220 jugere, aprópe tot rît. Cei ce reflectéză sĕ binevoéscă a se adresa la numitul proprietariu în locul indicat mai sus. [115] 3—3

Redactor prov. Gavriil Hango.
Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 84. Sibiiu, Joi, 31 Iuliu (12 August) 1897. *Anul XLV.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
la „Tel. Rom.“ într'una cu suplementul „Fóia Pedagogică“
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 30 Iuliu 1897.

Între instituţiunile ce le-am creat noi sub auspiciile bisericei în timpul din urmă, merită a fi socotit şi fondul de pensiuni al archidiecesei.

Era justă şi generală plângerea, că biserica nu s'a ocupat serios cu îngrijirea vĕduvelor preotese, şi a pruncilor orfani ai preoţilor — deşi încă în şedinţa VI dela 24 Septembre a congresului din a. 1868, — s'a fost făcut o propunere pentru întemeierea unui atare fond. Afacerea a fost obiect de studiu ani de-arêndul, pân' ce la 1891 sinodul archidiecesan 'i-a dat o soluţiune şi a votat statutele fondului, decretând, că fie-care membru din cler e obligat sĕ fie şi membru al fondului de pensiuni.

Astăḑi fondul de pensiuni după şese ani dela întemeierea sa trece preste o sută mii floreni, şi dacă toţi cei din cler ar fi înţeles intenţiunea cea bună a întemeietorilor, de bună sémă că fondul ar fi încă odată aşa de mare.

Sĕ fie lipsa şi sĕrăcia, atât de des accentuată, causa, că o parte considerabilă a clerului nostru nu a satisfăcut nici aḑi, după şése ani, obligămintelor sale, noi nu o putem crede.

Din contră, cunoscut ne este, că mulţi, fórte mulţi preoţi din cei cu stare bunişóră nici aḑi nu au satisfăcut obligămintelor lor — sub diferite pretexte destul de josnice şi urîte.

Vom enumera vre-o câte-va soiuri dintre cei ce nu află de bine a sprigini biserica în intenţiunile bune, şi anume vom scóte la ivélă, că unii sub cuvênt, că nu au prunci, alţii sub cuvênt, că sunt vĕduvi şi nu are cine beneficia de dispoşiţiunile fondului — nu vor nici sĕ audă de contribuirile la cari sunt obligaţi.

Se mai adaugă la acest soiu şi un al treilea, anume, cei ce ar dorì sĕ li se asigure o pensiune egală cu salariul respective emolumentele ce folosesc în stare de activitate, tot lucruri aceste la cari sĕ póte reflecta serios numai atunci, când fondul prin interesele sale ar fi în stare a suporta un budget anual de câte va ḑeci mii floreni.

Mic şi neînsemnat este numĕrul acelor preoţi, cari nu pot şi nu au de unde achita taxele fundamentale şi cele de rescumpĕrare — căci taxa anuală la cei mai mulţi computată cu 4 fl. la an, e un bagatel atât de neînsemnat, încât nici nu póte fi luată în serios ca greutate, ori sarcină nesuportabilă.

Cum vine deci totuşi, că şi aḑi după şese ani restanţele la fond sunt enorme, şi ating suma de câte-va ḑeci de mii?

Dela Consistoriu s'au făcut provocările la timp, sinodul archidiecesan a decis ca sĕ se ia cele mai aspre mĕsuri disciplinare faţă cu restanţierii — dar afacerea regulării restanţelor merge încet şi întimpină greutăţi.

Sunt câte-va protopresbiterate întregi de unde nu au întrat taxele dela preoţime, şi acestui simptom trebue sĕ-i dăm altă explicare.

Este o tendinţă vĕdită a unor organe subalterne de a îngreuna cursul afacerilor sub pretexte de nimica şi acéstă tendinţă va trebui paralisată prin mĕsuri extraordinari. Indulginţa trebue sĕ aibă şi ea marginile sale, şi biserica pe lângă duhul blândeţelor va trebuí sĕ aplice şi alte mĕsuri, ca sĕ delăture un reu, care s'ar putea generalisa şi ar putea deveni periculos în consecinţele sale pentru întreg organismul.

Nu avem pretenţia sĕ credem, că e perfect statutul fondului de pensiuni, nici nu trăim în convingerea, că nu sunt în el disposiţii, cari trebue îndreptate, dar odată trebue sĕ scim, cari sunt factorii cu cari avem de lucru, care e numerul membrilor şi câţi sunt cei ce-şi fac sémă cu posiţia lor de conducĕtori ai poporului, şi érăşi, câţi, cari nu au voie ori pricepere de a îngriji de sórtea lor la ḑile de nevoie şi de sórtea pruncilor lor eventual de a vĕduvei.

Scóse elementele putrede şi netrebnice, disciplinaţi cei renitenţi, vom fi îngăduitori numai faţă de cei ce trebue sĕ fim, de cei ce cunoscuţi sunt, că au bunăvoinţă, dăr le lipsesce puterea, şi aceia pot conta la sprigin pe altă cale, ca sĕ li se dea mână de ajutoriu.

Atunci, — da numai atunci vom puté vorbi de modificări de statute, de asigurări de pensiuni mai mari, când vom avé un numĕr de membrii, cari sciu apreţia însĕmnătatea unei atari instituţiuni binefăcĕtóre — şi cari vor nisui sĕ şi dea fondului, nu numai sĕ céră dela fond.

Ómeni scurţi de vedere sunt pretutindene, şi între aceia pot fi şi unii dintre preoţi, — dar cei chemaţi ca sĕ dee direcţiune lucrurilor nu au sĕ se determine în acţiunile lor de dorinţe efemere, ci de adevĕratele interese ale bisericei, care reclamă ca sĕ îngrijéscă de sórtea celor deveniţi neapţi de muncă şi cu deosebire de sórtea vĕduvelor şi orfanilor.

Aşa ni-am închipuit întemeierea fondului de pensiuni, şi tot aceste vederi le avem şi astăḑi, când deja 26 persóne beneficiază din resursele lui, între cari mai multe vĕduve şi orfani.

De se vor fi făcut unele greşeli — la câte o pensionare prematură — acele se pot îndrepta şi trebue sĕ se îndrepte, căci titlu de drept pot avé numai cei neapţi de câştig, mai cu sémă până se consolidéză fondul, ér nu şi ómeni, cari după puterile lor trupesci şi sufletesci pot şi ar mai putea face încă bune servicii bisericei.

Revista politică.

Nóue turburări în Creta. Din Canea se telegrafézǎ, că turburările din Creta, încetate odată, ér încep, căci turcii atacă din nou poporaţiunea creştină. In vederea acestor turburări, puterile europene vor fi silite a-şi înmulţi trupele de supraveghiere.

Conflict — evitat între Sêrbia şi Turcia. Până când în Constantinopol se ţin conferenţe pentru încheerea păcii între Grecia şi Turcia şi la Bruxella alte conferenţe, tot de pace, dar nu emanate din casuri concrete, ci ideale, — pe atunci era gata sĕ se întêmpla un conflict între Sêrbia şi Turcia, care uşor putea deveni motiv de un resbel european, dacă nu universal.

Este sciut, cât de crâncen a fost bătută biata Grecia din partea Turciei, şi prin acésta, cât de mult a suferit elenismul atât de mult trimbiţat în lume din partea falei góle grecesci. Prin bătaia acésta, elenismul a scăpat din mână pentru totdéuna frênele conducerei politicei în Balcani, şi acelea au ajuns în mânile Slavilor. Stătuleţele slave din peninsula balcanică erau gata sĕ saie şi ele în spatele Turciei, pe când acésta era atacată de Grecia, dar politica mai departe vĕḑĕtóre în favorul panslavismului a Rusiei le-a împedecat, şi astfel au trebuit sĕ rĕmână pasive în faţa evenimentele ce li se desfăşurau înaintea ochilor. Dacă săriau şi ele atunci în spatele Turciei şi acésta era bătută, atunci rĕmânea ca panslavismul sĕ se lupte singur cu panelenismul în peninsula balcanică şi lupta ar fi rĕmas multă vreme nedecisă. Aşa însĕ, fiind panelenismul nimicit pentru totdeuna preste graniţele Greciei, panslavismul şi-a conservat puterile spre a se putea lupta singur numai contra mohamedanismului, care se nimicesce în mod repentin şi fără atac străin. Incungiuraţi de astfel de împregiurări, slavii din peninsula balcanică încep a devení nerăbdători în ajungerea scopului lor. In special Sêrbia caută fel şi fel de pretexte spre a învada în Turcia şi ast-fel a o constrînge pe acesta la împlinirea pretensiunilor sêrbesci, eventual a stórce şi alte concesiuni dela ea în favorul slavismului. Aşa în timpul din urmă a trimis sub pretextul de a-şi apăra graniţele contra bandelor turcesci, mai multe trupe la grăniţă, şi ca sĕ aibă contra cui se lupta, avea de cuget sĕ angajeze anume bande de arnăuţi, cari atacând graniţele sêrbesci, ea apoi sĕ erumpă în Turcia, sêrbii din Macedonia sĕ se rescóle şi sĕ proclame independenţa Macedoniei. Turcia fiind slăbită, n'ar cuteza sĕ o atace, ci cerênd intrevenirea Europei, acésta pentru evitarea unui conflict — european, va fi silită a-i împlini cererile.

Guvernul turcesc a luat însĕ de veste şi a descoperit tot planul ambasadorului rusesc, Nelidov. Urmarea a fost, că ḑilele ultime a sosit o notă la oficiul de externe, în care Sêrbia e făcută atentă, că sĕ evite ori ce act, care ar trage după sine bănueli, că ar avé intenţiuni de a conturba pacea generală.

Şi efectul n'a lipsit, căci regele Alexandru şi-a început călĕtoria în străinătate, călĕtorie, care vrea sĕ şi-o amâne pe timp nedeterminat, ér Sultanul a promis împlinirea dorinţelor sêrbesci, întru cât va fi cu putinţă, numai sĕ mai aştepte puţin.

Asasinarea ministrului-president spaniol. Duminecă după améḑi un teribil omor s'a sĕvêrşit la baia Sânta Agueda de lângă San-Sebastian în Spania. Un anarchist italian, cu numele Michail Augine Golli din Neapole, care la început a ḑis, că îl chiamă Rinaldini, a puşcat de trei ori din un revolver asupra ministrului-president spaniol Canovas, care după o óră şi jumĕtate a repausat fiind provĕḑut cu sântele taine. Ultimele cuvinte i-au fost: „Trăiască Spania!“ Omorul a fost sĕvêrşit din rĕsbunare pentru oprimarea în sânge a unei mişcări anarchiste din timpul din urmă. Când s'a sĕvêrşit atentatul fatal, afară de soţia nenorocitului bărbat de stat nu erau de faţă decât trei óspeţi dela băi. Asasinul a fost prins numai decât, deşi cu mare greutate, din partea unui advocat cu numele Suarez şi cu ajutorul celorlalţi doi óspeţi, inginerul Aspiazu şi publicistul Torres. Publicul, ce în curênd s'a adunat, era sĕ sfăşie în bucăţi pe asasin, şi numai intrevenirei grabnice a poliţiei se póte atribuí, că acesta a scăpat de mórtea înfiorătóre.

Étă câte-va date biografice din viéţa regretatului bărbat de stat:

Antonio Canovas del Castillo s'a născut la Malaga în anul 1824. După-ce a studiat la Madrid dreptul şi filosofia, îmbrăţişă cariera ḑiaristicei. La 1852 fu ales representant al oraşului Malaga în Cortezi. După doi ani fu numit însărcinat de afaceri la Roma. În 1864 devení ministru de interne, apoi ministru de finanţe şi al Coloniilor şi propuse chiar un proiect de lege pentru abolirea sclavagiului.

Rĕsturnat dela guvern de către Narvaez şi Gonzales Bravo, fu unul din cei din urmă care apără în Cortez ideile liberale conciliate cu monarchia constituţională şi fu exilat puţin timp înaintea revoluţiunei din Septembrie 1868, la care nu luă parte.

După-ce combătù în camera constituantă, din care făcù parte, proiectele de Constituţie democratică, Canovas de Castillo se ocupă şi luptă pentru a prepara restaurarea Bourbonilor. El fu unul din şefii mişcărei, care aduse pe tron pe Alfons XII.

După pronunciamentul lui Martinez Campos, la 31 Decembrie 1874, el primí preşedinţia ministerului de regenţă. În 1875 se retrase, dar fu chemat la preşedinţie în Decembrie acelaşi an şi fu însărcinat a dirigea primele alegeri legislative ale noului regim. In 1876 fu ales în Camerĕ de către oraşul Madrid. El avu sĕ reprimeze atunci a dóua tentativă de rĕsboiu civil a Carliştilor şi prima rĕscólă din Cuba. La 3 Martie 1879, Canovas redă puterea lui Martinez Campos şi o reluă la 10 Decembrie acelaşi an, când trebuí sĕ reprimeze o a dóua rĕscólă din Cuba. Dar, combătut cu înverşunare de Castelar, Sagasta şi generalul Martinez, îşi dete dimisia în Februariu 1881. Atunci el organiză un nou partid, conservator-liberal, al cărui şef fu proclamat.

Canovas făcu în timpul acesta mai multe campanii politice remarcabile: contra sufragiului universal, pentru disciplina în armată, contra politicei radicale a cabinetului Possada şi reuşi sĕ rĕstórne pe acesta, la 18 Ianuariu 1884, când reluă preşedinţia consiliului. Dar în Iunie 1884 trebui sĕ dimisioneze, pentru că se opusese la dorinţa tinĕrului rege Alfonso de a visita provincia Murcia bântuită de cholerĕ. Deabia în 1890 Canovas reluă frênele puterii, şi de atunci a condus afacerile Şpaniei, cu mici întreruperi, în numele partidului conservator, până Dumineca trecută, când glónţele asasinului i-au scurtat aşa de timpuriu viaţa.

Vĕduva repausatului a primit mulţime de telegrame şi alte scrisori de condolenţă.

Consiliul de miniştrii numai decât s'a adunat în şedintă şi a luat disposiţiuni pentru conducerea afacerilor ministrului-president. A recomandat reginei regente ca sĕ încredinţeze conducerea acestor afaceri ministrului de resbel Atharaga, care a şi fost încredinţat cu conducerea provisoriă a acestor afaceri.

Faptul înfiorător a produs adâncă consternaţiune în întréga ţéră şi Europa. Din parte oficiósă se raportéză, că liniştea în ţéră nu e conturbată.

Împĕratul Wilhelm la Petersburg. La prânḑul de gală, ce s'a dat Sâmbătă la curtea ruséscă în onórea părechii imperiale germane, Ţarul Nicolae II. a ridicat următorul toast:

„Presenţa Majestăţii Vóstre şi a Majestăţii Sale Împĕrătesei între noi, îmi causéză o viuă satisfacţiune. Ţin mult de a Vĕ exprima pentru acésta mulţumirea Mea sinceră. Acéstă nóuă manifestare a legăturilor tradiţionale, ce Ne unesc, şi a bunelor relaţiuni stabilite în mod aşa de fericit între cele dóue imperii ale Nóstre vecine, este tot-odată o garanţă preţiósă pentru susţinerea păcii generale, care forméză obiectul silinţelor Nóstre constante şi a dorinţelor Nóstre celor mai fierbinți. Beau în sĕnătatea Majestății Sale Impĕratului și Regelui Wilhelm și în sănĕtatea Majestății Sale Impĕrătesei și Reginei precum și a întregei Lor auguste familii“.

Curênd după acésta și-a ridicat împĕratul Wilhelm paharul rostind următoriul toast:

„Mulțumesc Majestății Vóstre călduros tot-odată și în numele Majestății Sale Impĕrătesei pentru primirea atât de cordială și grandiósă ce Ni-s'a făcut, și pentru cuvintele grațióse, cu care Majestatea Vóstră Ne-a bineventat în mod atât de simpatic. Totodată a si depune îndeosebi mulțumirea Mea cea mai adâncă și cu bucurie simțită la piciórele Majestății Vóstre, pentru înnoita distincțiune pentru Mine atât de surprindĕtóre, ce Majestatea Vóstră ați avut bunătatea a'mi face prin înrolarea Mea în flota gloriósă a Majestății Vóstre. Este acésta o deosebită cinstire, pe care o sciu prețui în tótă extinderea ei și care a distins și marinea Mea în mod deosebit. Vĕd în numirea Mea de admiral rusesc, nu numai cinstirea persónei Mele, ci și o nóuă dovadă pentru continuarea relațiunilor Nóstre tradiționale și sincere întemeiate pe o basă nesdruncinabilă, precum și a relațiunilor ambelor Nóstre imperii. Hotărîrea firmă a Maj. Vóstre de-a păstra și în viitor ca și păn'acum poporului Vostru pacea, întêmpină și în Mine echoul cel mai vesel, și astfel mergênd pe aceleași cărări, Ne vom nizui în unire a conduce desvoltarea culturală a popórelor Nóstre sub bine-cuvêntarea păcii. Plin de încredere pot sĕ reînoesc — convins, că am poporul Meu întreg după Mine — solemna promisiune de-a sprijiní din tóte puterile Mele pe Majestatea Vóstră la acéstă mare operă, de-a susținea pacea popórelor și de-a da cel mai puternic concurs Majestățiii Vóstre, în contra tuturor acelora, cari ar încerca sĕ turbure séu sĕ rupă acésta pace. Beau în sănĕtatea Majestăților Lor a Impĕratului și Impĕrătesei“.

Aceste ultime cuvințe, Impĕratul Wilhelm le-a pronunțat în limba ruséscă; toastul l'a ținut ca și Impĕratul Nicolae pe-al sĕu, în limba francesă.

Adunarea despărțĕm. XII

a Asociațiunei pentru literatura și cultura poporului român din Alba-Iulia.

— Raport special. —

In 20 Iuliu st. v. s'a ținut adunarea despărțĕmêntului XII. al Asociațiunei în sala șcólei gr.-or. din Alba-Iulia oraș

Fiind sĕrbatóre duplă — Duminecă și sĕrbarea prorocului Ilie — și timp fórte frumos, se spera, că adunarea are sĕ fie una dintre cele mai bine cercetate, mai ales că se ține chiar în centru. Durere, acéstă speranță nu ni s'a realisat.

La órele 2 d. a. pe când a fost convocată adunarea, abia se presentase directorul desp. și doi membrii din comitet, și așa se credea, că va trebui sĕ se amâne adunarea pe altă dată. Cam pe la 3 óre s'au mai presentat vr'o câți-va membrii din comitet și cam 30 poporeni din parochia gr.-or. din loc. Inteligința din jur, ba chiar și o parte din generația mai tineră din centru a excelat prin absență. Este inexplicabilă causa la atâta indiferentism față de cea mai înaltă instituțiune a nóstra culturală. Nu cumva e lipsa de ómeni harnici în comitet, cari sĕ fie devotați cu timp și suflet scopului sublim pe care'l are Asociațiunea, cari apoi sĕ pótă desvolta și interes în public pentru acest scop. In anii trecuți, când comitetul desvolta o altă activitate, interesul publicului pentru aceste adunări încă era altul. *„Tempora mutantur et nos in illis“*. Vorbind cele drepte, chiar convocarea s'a făcut incorect, s'a publicat numai în „Gazeta“ și „Tribuna“, dóue diare acestea, cari, după cât sciu eu pe la noi *sunt mai puțin cetite.* Așa eu care, mulțămită Dlui, am abonate trei diare, abia în diua adunărei am aflat despre acest lucru.

Dar sĕ lăsăm acestea la o parte în speranța, că pe viitor va fi mai bine.

Directorul desp. dl protopop Micu, deschide ședința prin o cuvêntare bine potrivită, arătând cum în trecut ómenii noștrii arătau mai mare însuflețire și mai mult interes față de acéstă Asociațiune, care și-a pus de divisă cultura și literatura poporului românesc, dóue lucruri cari numai ele asigură existența unui popor. După acestea cetesce raportul comitetului despre activitatea sa în decursul anului, care se primesce în general ca basă pentru desbaterea specială.

Din acest raport — sĕ fiu scusat că spun adevĕrul — se vede, că comitetul în decursul anului trecut n'a ținut nici o ședință, că pentru mergerea la adunare generală a Asociațiunei ținută în Lugoș, s'au dat spese de călĕtorie unui delegat 15 fl., ér altuia la Blaj 5 fl. Tréba acésta cu banii a dat ansă la o discuție de aprópe un ceas. Și anume, unii dintre domni trăgéu la îndoială dreptul despărțĕmêntului de a vota o sumă óre-care de bani, pentru delegații de adunarea generală, ér alții îl apărau.

Au luat părte la acéstă discuție d-nii: Nicola, Crișan, Patița, Filip și Directorul. — Se cetesce apoi raportul cassarului desp. și se alege o comisiune de 2 pentru censurarea lui, ér alta pentru înscrierea de membrii noi și încassarea taxelor dela cei vechi.

Ședința se suspendă pe câteva minute.

Reîncepêndu-se urméză rapórtele comisiunilor: raportul cassariului în bună ordine, taxe încassate dela 25 membrii 57 fl. 20 cr., s'au făcut membrii ordinari noi 1, ajutători 15.

Ca delegați din partea despărțĕmêntului pentru adunarea generală din Mediaș, s'au ales d-nii: R. Palița din Alba-Iulia și Pop din Bucerdea, cărora li-s'au votat diurn și spese de călĕtorie 15 fl., (dacă or vrea sĕ-i priméscă?).

Exhauriat fiind timpul pe care au fost aleși funcționarii, se purcede la reconstituirea comitetului pe un nou period și se aleg: director al despărțĕmêntului dl Patița, secretar: Crișan; cassar, Rusan; ér în comitet: dl Micu, Cirlea și Pop. Au eșit din comitet d-nii: Nicola și Filip, și dl Ivan fiind că s'a mutat in Sibiiu.

Cu verificarea protocolului se încredințéză F. Rusan și I. Roșca.

Noul președinte, dorind prosperare despărțĕmêntului, încheie ședința.

Fie-mi permis, înainte de a încheia, a pune și eu o mică întrebare d-lor din centru, cari n'au ținut demn a sĕ presenta la acéstă adunare, că e fapt românesc acesta? Nu, acséta-i semn de indolența cea mai mare. Învață-te iubit popor a-ți cunósce ómenii, pentru-că nu tot cel ce dice: eu sunt român, lucră românesce.

A.

Adunarea generală

a despărțĕmêntului Sĕliștei al Asociațiunei nóstre transilvane s'a ținut Dumineca trecută în comuna Tilișca.

După deschiderea adunărei cu o cuvêntare însuflețită a directorului despărțĕmêntului dl Dr. Liviu de Lemenyi*), programul s'a pertractat în cea mai bună ordine în presența unui numĕr considerabil de membri și óspeți.

Dintre conclusele luate este de interes public acela, prin carele s'au creat dóue premii de 20 și 10 coróne, pentru económa aceea, care va fi făcut mai frumos progres cu pomăritul și legumăritul, — aceste dóue ramuri de economie, cari încà prea puțin sunt cultivate de poporul nostru.

Domnul Dr. Nicolau Calefariu, medic cercual în Sĕliște, a ținut cu acéstă ocasiune o prelegere fórte instructivă despre bólele infectuóse și cu deosebire despre tuberculosă, prelegere, care a fost ascultată cu multă atențiune și rĕsplătită cu vióie „sĕ trăéscă“ pentru simpaticul prelegĕtoriu.

Dar nu numai resultatul moral al acestei adunări a fost favorabil, ci și cel măterial, căci s'au încassat taxele membrilor ordinari, ér pentru trebuințele despărțĕmêntului încă a întrat dela darnicii membri ajutători o sumă destul de frumósă.

De nou membru pe viață cu taxa de 100 fl. a fost cu bucurie salutat dl silvicultor suprem cercual din Sĕliște, Mihail Ittu.

Tot în acéstă adunare generală s'a ales și comitetul despărțĕmêntului pe un nou period de 3 ani.

De óre-ce dl Dr. Liviu de Leményi fost pretor suprem în Sĕliște și acum asesor consistorial în Sibiiu, a declarat, că mutat fiind de pe teritoriul despărțĕmêntului, nu mai póte purta conducerea aceluia, adunarea generală cu însuflețire a ales de director nou al despărțĕmêntului pe actualul prim-pretor cercual în Sĕliște, dl Petru Dragits, care cu zelul sĕu cunotcut și cu neobosita sa activitate, este o garanție sigură pentru desvoltarea frumósă a acestui despărțĕmênt.

După încheerea adunărei generale tot publicul s'a întrunit la masa comună în sala șcólei.

Adunată inteligența din giurul întreg, într'un numĕr de aprópe 100, e lucru firesc, că nu au lipsit închinările de pahar: în sănătatea noului director, a vechului director, a țĕrănimei, a alipirei între țĕrani și cărturari, și nu a fost uitată nici harnica și de óspeți iubitórea comună Tilișca și fruntașii ei, cari în deplină armonie și-au dat tótă silința pentru a mulțămì pe óspeții numeroși.

După prând s'a încins apoi jocul arangiat de tinerimea studiósă din giurul Sĕliștei. Nóuĕ, cari începem a îmbĕtrânì, ne crescea inima, când vedeam cununa cea frumósă de gentile domnișóre prinse în horă cu tineretul nostru de multă speranță, și din nou se întări în noi convingerea, că al nostru este viitorul.

Astfel cu bucurie constatăm, că adunarea generală a despărțĕmântului Sĕliștei, a fost într'adevĕr o di frumósă de sĕrbătóre culturală românéscă.

Doiel.

---

*) Acèstă cuvêntare o vom publica în numĕrul viitor. Red.

Noutăți.

Școlar. Ministrul de culte și instrucțiune publică reg. ung., pe basa Art. de lege XXX din anul 1883 despre visitarea și suprainspecțiunea șcólelor confesionale din partea statului, a denumit pentru suprainspecțiunea șcólelor nóstre medii, anume pentru gimnasiul și șcóla reală inferióră din Brașov și pentru gimnasiul inferior din Brad pe domnul Iosif Elischer, director suprem cercual de șcóle în Sibiiu.

*
* *

Regele României la manevrele dela Tata. In cercurile Curții se menține scirea, că la manevrele, ce se vor ținea la Tata anul acesta, va fi învitat din partea Maj. Sale și regele Carol al României. Re'ntors din Ungaria, regele Carol va primí la Bucuresci pe împĕratul Vilhelm al Germaniei, care cu prilegiul acela voesce sĕ facă vísita de mult plănuită, Curții românesci.

*
* *

Congresul interparlamentar de pace — la Bucuresci. Cetim în „Epoca“: că dl Petre Grădisteanu, unul din membrii româniei ai congresului interparlamentar de pace, care e întrunit acum la Bruxelles, a propus, ca viitorul congres de pace sĕ se țină la Bucuresci.

Propunerea a fost adoptată cu unanimitate.

*
* *

Episcopul diecesei rom. cat. din Ardeal, contele Majláth Gusztáv Károly a sosit Luni la Cluș pentru a presida la statul rom.-cat., care s'a deschis acolo diua următóre. In societatea episcopului era și ministrul Jósika Sámuel, presidentul mirean al statului rom.-cat. Episcopului, care dela intronisarea sa încóce acum pentru prima dată a cercetat Clușul, 'i-s'au făcut ovațiuni demne.

*
* *

Congresul studenților din România. Anul acesta se va ține în România, la Tîrgu-Jiu al XVIII lea congres studențesc. Congresul se va deschide în 4 Septembre vechiu.

*
* *

Convocare. Direcțiunea institutului de credit și economii „Plugariul“ societate pe acțiuni în Săcădate, învită prin acésta pe d-nii acționari la *O adunare generală extra-ordinară* pe diua de 22 August 1897 st. n., care se va ține în localul școlei gr.-or. Obiectele: rectificarea §-lui 10 și complectarea §-lui 45 din statute.

Săcădate, în 29 Iuliu, 1897.

Direcțiunea.

*
* *

Procesul lui Korotnai, a pungașului medic dela Budapesta s'a terminat Luni înaintea tribunalului de acoco unde s'a rostit osânditului sentința Curiei, prin care e condamnat la $4^1/_2$ ani închisóre. Osânda se începe dela 22 Iunie a. a.

*
* *

Profesorul frances E. Cramaussel de câte-va sĕptĕmâni a sosit dela Bucureșci în Ungaria, pentru a studia poporul român din punct de vedere etnografic. Cramaussel e profesor la o șcólă normală superóră din Francia, în care se pregătesc profesorii pentru gimnazii și licee. Condus de o deosebită simpatie față de români, și-a luat un concediu de 3 ani și a mers la România, unde a stat doi ani profesor la șcóla normală superióră din

FOIȚA.

Piscicultura.

Pescuitul este nu numai una dintre cele mai însemnate ocupațiuni de câștig ale omenimei, ci și una dintre cele mai vechi. Cu tóte că pescuitul se exercita înainte de lucrarea pământului, totuși exerciarea lui la cele mai multe popóre a fost până în timpurile mai nóue primitivă, fără nici un sistem, pescuitul era restrîns pe lângă aceea de a se scóte cât mai mult pesce de prin ape, după cum cerea trebuința, fără de a se gândi cine-va, că prin pescuirea din sémă afară, pescii se vor rări.

In Germania pescuitul era liber, numai pe domeniile princiare era oprit. Carol cel Mare înfiintă pe domeniile lui cele dintâiu lacuri. In unele țĕri deja în secolul al 16-lea se îngriji guvernul prin legi și regulamente de pescuit. Așa în Brandenburg, Saxonia, Mecklenburg și Bavaria. Regulamentele aceste se extindeau numai asupra oprirei pescuitului cu instrumente nepractice, la timpuri nepotrivite, séu la modul de tot devastator și în urmă la nimicirea animalelor daunătóre pescilor.

Silința piscicultorilor era îndreptată numai la susținerea nóuelor soiuri de pesci și la înființarea de lacuri. Pe la finea secolului al 16-lea și mai mult în secolul al 17-lea pescăritul din bălți a scăpătat în mod însemnat, prin secularisarea mănăstirilor și mai mult prin reformațiune. Numai după-ce populațiunea se inmulți în mod însemnat în Europa și America de Nord, așa, că a trebuit căutat un nou isvor pentru mijlóceie de traiu, și după ce pescele din fluvii a început a scădé (a se împuțina), numai atunci s'a ajuns la ideia, că și pescuitul se póte cultiva tocmai așa de rațional ca și agricultura séu silvicultura, și se născu la popor și regim un interes vial pentru cultura acésta.

In anul 1750 locotenentul Iacobi din comitatul Lippe află un mijloc pentru prăsirea păstrăvilor și crăișorilor (crăeților) și se folosi la acésta de un fel de aparat pe cale artistică Pe domeniile Mönchrőden ale ducelui de Koburg prăsirea păstrăvilor prin aparatul acesta artificial exista deja la 1820. Doi pescari în Vogesi, cu numele Gehni și Remi, nu s'au îndestulit numai cu prăsirea pescilor în modul descoperit de locotenentul Iacobi, ci ei au căutat a și cresce pescii scoși sub mânile lor, fondând un fel de șcólă unde-și adunau productele (pescuții).

În urma îndemnului piscicultorului frances Coste și cu ajutornl lui Napoleon al III-lea, s'a pus basa unei instituțiuni de clocire în Hünningen, care se bucura de o lățire enormă. Asemene instituțiuni s'au mai înființat în marele ducat Baden la Oberlanchringen în Setzenhof la Freiburg prin primarul Schuster. În Gaisbach prin Haldenwang și Haufmann la 1878. Acesta din urmă a devenit locul de predilecțiune al visitătorilor de băi.

În Germania dela 1874 există o lege e pescuitului, în urma căreia rociurile, cari se folosesc la prinderea pescelui, trebue sĕ aibă ochiurile (găurele) de o mărime anumită, așa, că pescuții cei mici sĕ nu pótă fi prinși, ba pescii, cari se pot prinde, trebuesc sĕ aibă o mărime statorită prin lege. Nisuințele mai nóue pentru promovarea pisciculturei au ajuns culmea la 1880, când s'a ținut la Berlin cu un splendid succes prima exposiție internațională de pescărie, căreia la 1883 îi urmă a dóua la Londra, care fu cercetată de 2,500,000 ómeni, o dovadă destul de clară despre interesul ce-l are omenimea față de piscicultură.

I. Cândea.

Bucureşci. Insuşindu-şi cunoşcinţa limbei românesci, Cramaussel a venit acum la noi pentru a ne studia din punct de vedere etnografic. In 12/24 a lunei trecute a visitat Caransebeşul, ḑilele următóre a cutreerat aprópe întreg Bănatul. Acum petrece în Ardeal. Joi săptĕmâna trecută a petrecut în Orăştie, Vineri a plecat la Deva, avênd planul sĕ trécă preste Şoimuş la Bârsĕu, Săcărêmb, de acolo la Zlatna, Abrud, Câmpeni etc., se va întórce apoi pe la Alba-Iulia la Blaş, Cluş, Oradea-mare etc.

* * *

Sinucis din dragoste. Tinĕrul Şerban Cantacuzino din Craiova (România), un nepot al ministrului de finanţe al României Gogu Cantacuzino, s'a sinucis acolo în nóptea de Duminecă spre Luni. Tinĕrul Cantacuzino era îndrăgostit în o cântărêţă de cafee — chantant; femeia însĕ nu-i dădea ascultare cuvintelor lui de dragoste. Măhnit pănă'n adêncul sufletului pentru purtarea femeiii, Cantacuzino şi-a zdrobit têmplele prin un glonţ de revolver.

* * *

Social-creştinii se înmulţesc în mod considerabil. Numĕrul lor, deşí păn'acum n'au păşit încă în public cu programul lor, s'a urcat la 1000. Intr'o şedinţă ţinută ḑilele trecute s'au organisat, alegêndu şi president, secretar şi notar.

* * *

Catastrofă la Rusciuc. În oraşul din graniţa Bulgariei, Rusciuc, s'a întêmplat ḑilele trecute o catastrofă teribilă. Tocmai în momentul, când principele Ferdinand al Bulgariei, reîntors din visita ce a făcut regelui României la Sinaia, a ajuns la ţĕrmul Rusciucului, o fabrică de cartuşe din apropiere a fost sfărîmată bucăţi prin teribila explosie, ce s'a produs într'însa. Fabrica de cartuşe era situată în apropiere de malul Dunării, lângă şoséua, pe care trecea prinţul cu suita sa. În fabrica — baracă vre o 250 muncitori între cari 60 de copii, lucrau la scóterea glónţelor şi a prafului din nişte arme vechi. Uşile dela baracă se ţinéu totdeauna închise, pentru a împedeca intrarea străinilor. Explosia a izbucnit în un despărţĕmênt, unde se ţinea praful de puşcă. Acest despărţĕmênt a fost total distrus. La auḑul detunăturii îngrozitóre, lucrătorii din celelalte despărţĕmênte au năvălit afară prin ferestri şi uşi, pe cari le-au rupt, dar puţini au putut scăpa; cei mai mulţi au perit în baracă şi au fost aruncaţi in vĕzduh de explosia teribilă. Cei scăpaţi sunt răniţi de mórte, séu înegriţi, şi asurdiţi de detunătura teribilă. Mulţi sunt nebuni. Mulţi dintre ei avênd arsuri grave, pentru a-şi stâmpăra durerile s'au aruncat în Dunăre, unde au şi perit unii. Din 250 de lucrători, 50 de copii au scăpat, ér 12 dintr'înşii sunt muţi séu nebuni. Apoi 67 morţi până Sâmbătă la prânḑ, 63 pe patul morţii, 17 nebuni şi muţi, 21 nedescoperiţi încă şi restul grav răniţi. Dintre cei vulneraţi nu e nădejde sĕ scape nici unul. Se crede, că catastrofa a fost cu plan pusă la cale, pentru a prăpădí pe ptrinţul.

* * *

Potop în Ţéra Oltului. Ni se comunică, că în ḑiua de 4 spre 5 l. c. n., un potop de plóie s'a lăsat asupra comunei Sâmbăta-inferióră. Mai multe case au fost surpate, acoperişele de pe case ridicate de furtuna înfiorătóre, — mulţi au remas de pagube însemnate; în special grajdurile Hergheliei imp. şi reg. au fost inundate; apa prin grajduri a ajuns pănă la burta cailor. E de observat, că aceste grajduri sunt clădite cu mare măiestrie de a fi ferite de ori-ce desastru. Spun bĕtrânii satului, că n'au pomenit un asemenea potop de când se sciu ei în viéţă.

* * *

Bibliografic. Dna Aurelia Păcăţian-Rubenescu, foiletonista „Dreptăţii“, a scos de sub tipar un roman original „Lilian“. Broşura se presintă bine. Preţul 30 cr. Se póte procura dela autora: Nagy-Komlós, cottul Torontal.

Publicaţiune

despre distribuirea premiilor pentru caii de prăsilă, ce va avé loc la Sibiiu, Duminecă în 12 Septembre 1897.

Cu ajutoriul de 200 fl. dat de Exelenţia Sa Dl ministru r. u. de agricultură cu înaltă ordinaţiune din 24 Iuniu a. c. Nr. 32856, pentru premii, comisiunea pentru prăsitul cailor a comitatului Sibiiu în conţelegere cu vicecomitele comitatului va arangia *Duminecă, în 12 Septembre a. c. la 8 óre a. m.* în Sibiiu în piaţa vitelor o premiare pentru prăsila de cai, distribuind premii în bani şi diplome de laudă.

1. Premii în bani sunt destinate numai:

a) pentru atari iepe în etate dela 4—9 ani presentate dimpreună cu mânzii deplin lăptaţi, cari sunt bine nutrite, sănĕtóse, puternice şi posed recerinţele pentru o iapă aptă de prăsilă; mai departe

b) pentru astfel de mânze în etate de 3 ani, carí promit o deosebită facultate pentru prăsilă, în fine

c) pentru alţi mânzi şi mânze mai tineri, dar în tótă privinţa excelenţi, cari nu sunt amintiţi sub p. *a*) şi *b*).

2. Iepele precum şi mânzii, ce vor concura, sunt a se presenta pe ḑiua numită în timpul dela 7—8 óre pe locul numit şi a se posta în rênd după comune.

Presentarea şi postarea trebue sĕ se termineze pănă la 8 óre a. m. Taxa pentru loc nu se solvesce.

Transportarea vitelor la locul destinat şi de acolo acasă se întêmplă pe spesele şi risicul proprietarului.

3. Despre fie-care mânz séu iapă trebue sĕ se arete ţidula de vite, precum şi atestatul comunal, prin care sĕ dovedéscă, că respectiva persónă e de 6 luni în proprietatea mânzului înfăţoşat.

4. Comisiunea pentru împărţirea premiilor îşi va începe activitatea la 8 óre şi o va termina la 10 óre cu distribuirea premiilor.

5. Numai acelui proprietar se vor oferì premii în bani şi diplome de laudă, care locuesce pe teritoriul comitatului Sibiiu şi dovedesce, că mânzul séu iapa înfăţişată la premiare le-a crescut el însuşi séu e cel puţin proprietarul lor de 6 luni.

6. Premii în bani vor obţiné numai agricultori, ér persóne mai avute séu de rang mai înalt vor căpĕta numai diplomă de laudă.

În cas, când un agricultor demn de premiat ar renunţa dela premiul de bani, atunci va obţiné o diplomă de laudă.

7. Premii în bani sunt:

I.

Pentru iepe cu mânz bine lăptat:

a) un premiu . . . . de 50 coróne;
b) „ „ . . . . . „ 40 „
c) „ „ . . . . . „ 30 „
d) trei premii . . . . „ 20 „

II.

Pentru mânzí şi mânze de trei ani:

a) un premiu . . . . de 40 coróne;
b) „ „ . . . . . „ 30 „
c) dóue premii . . de câte 20 „

III.

Pentru mânzi şi mânze pe calitate eminentă sub 3 ani:

a) un premiu . . . . de 30 coróne;
b) patru premii . . de câte 20 „

8. Diplome de laudă se distribuesc cultivătorilor aparţinĕtori la ori-care clasă în proporţiune cu calitatea calului şi după buna chibzuinţă a comisiunei premiătóre, anume: diploma de clasa I de aur, diploma de clasa II de argint, diploma de clasa III de bronz.

9. Sunt dară rugaţi toţi acei cultivători de cai, cari doresc a concura pentru premiare, ca sĕ-şi presenteze în ḑiua şi locul numit caii lor înzestraţi cu recerinţele mai sus înşiráte, făcêndu-se totodată şi observarea aceea, că în interesul bine priceput al prăsitului de cai, e de dorit, ca concurenţi sĕ se înfăţişeze în numĕr cât mai mare.

Sibiiu, în 2 August 1897.

Comisiunea pentru prăsitul cailor a comitatului Sibiiu:

Thalman,
preşedintele comisiunei.

Dela „Reuniunea femeilor române din Sibiiu“.

Dare de sémă.

Dela familia Cordescu din Foventea, 1 ţiitor de cărţi de visită.

Din Topliţa română dd.: Cornelia Maier 1 covor de masă; Elena Antal 1 covor de părete; Domniţa Cristea 1 covor de pat; Ana Teglariu 1 covor de credenţ, — colect. d. Cornelia Maier.

D-na Eugenia Oprişa, soţie de profesor, Brad, a colectat din Cebea dela dd.: Ioan Jurca 2 ştergare ţĕrănesci; Amalia Stan, Maria Stan, Veca Albescu, Maria Oprişa l. Lazar, Măriuţa Oprişa, Terezia Groza a Culi, Maria Jude şi Ileana Oprişa, câte un ştergar ţĕrănesc; Ileana Tisu l. Onăcuţă o merindeaţă; Măriuţa Indreiu o străicuţă de lână; apoi dela d. Sofia Cutean din Brad 2 fl.; d. Eugenia Oprişa, Brad, un cursor de masă.

Dela d. Elena Roman din Luncoiul de sus 1 ştergar naţional.

Dela d-na Sofia Simonescu, soţie de secretar metr. Sibiiu, o corfiţă de argint p. pâne, şi un blid de sticlă p. bilete.

Dela d. I. Schneider, croitor, Sibiiu, 1 zaharniţă.

Dela d-şóra Victoria Jóndrea, învĕţătóre, Sibiiu, 1 mapă de scris, brodată.

Din Sas-Sebeş s'au colectat prin d-na Elisa Roşu învĕţătóre, dela d-şórele: Mariţi Dobrescu un cursor, industrie de casă; Ana Mihaiu Santeiu o crătinţă; Raveca Teodor Moga 2 funduri de perină crosetate; Rafila Durlea, 1 fund de perină crosetat; Dómna Elisa Roşu, o cămaşă brodată şi un ştergar ind. de casă; Maria Petru Gavrilă, un ştergar; dela ţĕrancele: Simiona Petru Maniu o crătinţă; Ioana Simion Moga un ştergar; Ana Ptr. Dreghiciu un ştergar; Paraschiva Simion Dicu o merindeaţă; Rafila Nicolae Opincariu şi Ioana Daniil Oltean câte o merindeaţă; dela Salomia Nicol. Henegar, un fund de perină.

(Va urma).

PARTEA SCIENTIFICĂ ŞI LITERARA.

Divorţiul în biserica ortodoxă-rĕsăriténă şi cea rom.-catolică,

de

Dr. Remus Roşca.

(Urmare).

In ce privesce în fine interesul copiilor, pe ceea-ce din partea acelora, cari susţin indissolubilitatea căsătoriei, se pune un deosebit preţ, dacă se consideră adevĕratul interes al copiilor — după cum astfel şi trebue sĕ fie considerat — şi nu se pune preţ nejustificat pe idealism, se póte susţiné cu positivitate, că este mult mai în detrimentul copiilor sĕ créscă sub influinţa relaţiunilor incordate ale părinţilor lor, decât sĕ ajungă sub influinţa binefăcĕtóre, şi sub îngrijirea numai a mamei séu numai a tatălui lor.

Dar chiar abstrăgênd dela acésta, considerând simţĕmêntul puternic de iubire, ce există la părinţi faţă de născuţii lor, care simţĕmênt este mai presus de ori-ce alt simţĕmênt, ce resultă din vre-o referinţă socială, el va fi totdéuna un memento puternic pentru ori ce purcedere neprecugetată. Ea, pe cât numai va fi cu putinţă, pre părinţi îi va ţiné în legătura lor conjugală, şi numai în cas de extremă necesitate se vor resolva ei pentru desfacerea legăturei lor.

S'ar puté însĕ şi întórce tesa, punêndu-se întrebarea, că óre póte-se subordona binele şi interesul copiilor binelui şi interesului părinţilor lor, presupunênd, ca adevĕr absolut aserţiunea, că, prin desfacerea căsătoriei, interesele copiilor ar fi alterate?

Nu mai încape îndoélă, că în acésta privinţă se pot aduce multe resonamente pro şi contra, ceea-ce însĕ nu are loc în cadrul acestei lucrări. Ajunge a atinge numai momentele mai esenţiale pentru deslușirea temei nóstre.

Procedura bisericei rom.-cat., care, neadmiţênd desfacerea căsătoriei, a întrodus aşa numita despărţire de pat şi de masă, chiar abstragênd dela împrejurarea, că acésta nu are bază canonică, nu se póte susţiné nici din punct de vedere al raţiunei, pentru-că despărţirea de pat şi de masă îşi are numai părţile umbróse ale despărţirei, dar nu şi avantagele, pentru-că la atari despărţiri căsătoria 'şi păstrézǎ numai numele, dar scopul căsătoriei şi tóte celelalte atribute, cari constitue căsătoria, nu se pot valora, ér raţionamentul, că părţile se pot împăca, cade de sine, sciut fiind, că şi despărţirea de pat şi de masă se decretézǎ numai atunci, când e constatat, că părţile conjugale nu mai pot trăí la olaltă.

Din cele expuse pǎnă aici se vede dară, că şi din punct de vedere al dreptului natural, al raţiunii, se justifică pe deplin principiul bisericei ortodoxe pentru desfacerea căsătoriei, pentru-că acésta o aduce cu sine înainte de tóte firea mărginită a omului, carele e supus în tot momentul şi în tóte acţiunile sale greşelei, şí astfel trebue sĕ-i fie deschisă şi calea pentru de a-şi puté îndrepta greşala, de unde urmézǎ de altă parte, că, cu cât omenimea va progresa şi va ajunge un grad mai mare de desvoltare intelectuală, şi mai ales morală, cu atât desfacerile căsătoriilor vor fi mai rari, pentru-că încheierea lor se va face mai cu precugetare.

Nu se póte accepta în fine pǎrerea unor jurisprudenţi, cari reduc căsătoria numai la o formă de contract bilateral şi în consecuenţă cred, că pentru desfacerea căsătoriei ajunge şi numai învoirea reciprocă, pentru-că abstrăgênd dela forţele morale ale căsătoriei accentuate mai sus, nici din punct de vedere curat juridic nu se póte trece cu vederea, că basa familiei este căsătoria, ér pe totalitatea familiilor se basézǎ statul, şi astfel admiţênd acea teorie, s'ar nasce cele mai detestabile consecuenţe pentru viaţa socială a omenimii.

Şi mai puţin s'ar puté admite la încheierea căsătoriilor condiţiuni admisibile altcum la contracte, ca sĕ se închee căsătoria pe anumit timp, căci validitatea contractului depinde dela împlinirea cutărei séu cutărei condiţiuni etc., ér la căsătorie, după scopul şi natura ei, nu pot avé aplicare atari condiţiuni de contract, de aceea dar încheierea căsătoriei nu se póte subsuma sub teoria dreptului obligaţional.

(Va urma.)

Din public.*)

Mulţămită publică.

Sunt în plăcuta posiţie a încunosciinţa pe onorabilii donatori, că biblioteca poporală din comuna nóstră înfiinţată în anul acesta cu scop, ca ţĕranii sciutori de carte, cât şi absolvenţii şcólei nóstre sĕ aibă ce ceti, ca astfel sĕ se cultive şi singuri mai departe, întărînd în chipul acesta legătura dintre ţĕran şi şcólă, prin concursul dlor s'a înmulţit cu 37 de cărţi, şi anume: dela I. Bucur, medicinist 20 bucăţi, I. Iordache, înv. pens. 11 bucăţi, Oct. Prie, teolog de Pesta 3 buc. şi C. Prie, paroch, 3 bucăţi.

Acest exemplu frumos este de dorit a fi imitat de toţi acei, cari ţin la luminarea săteanului, de toţi acei, a căror sânge nu s'a făcut în apă.

Astăḑi mai ales, când tóte popóreie se avêntă spre progres, ér poporul român, deşi dotat dela natură cu calităţi spirituale destul de preţióse, zace în ignoranţă, suferind multele şi durerósele ei consecuenţe, nu din altă causă, ci pentru-că în grosul lui cartea e prea puţin rĕspândită.

Nu e vorbă, avem o inteligenţă destul da numĕrósă, dar ce folos, dacă ţeranul, „mândria némului“, se află încă tot cufundat în noroiul nesciinţei.

„Ce folos de formă, dacă fond nu-i!“

Cred, că de acest adevĕr au fost pĕtrunsi şi persónele sus amintite, căror li-se aduce şi pe calea publicităţii viile mulţămiri pentru marinimositatea, ce au avut faţă de biblioteca nóstră.

Săcădate, 8 Iulie 1897 v.

T. Măhăra,
învĕţătoriu.

---

*) Pentru cele publicate în rubrica acésta redacţiunea nu este responsabilă.

Mătasă de Henneberg, numai atunci veritabilă, când se comandézǎ direct din fabrica mea — négră, albă şi colorată dela 45 cr. pănă la fl. 14.65 de metru — lucie, vărgată, mostrată, damast etc. (cîrca 240 calităţi diferite şi 2000 dessinuri etc.). Mărfurile comandate precum şi *mostrele lex pedéză cu întórcerea postei în casă,e franco şi scutite de vamă*, **fabricile de mătasă din Zürich ale lui G. HENNEBERG**, (*furnisor de curte c. şi r.*). Scrisorile adresate în Elveţia sunt a se prevedé cu marcă de 10 cr., cărţile postale cu 5 cr. Comandele scrise în limba română se execută punctual. [64] 3

Ad. nr. 285 [137] 1—3

Concurs.

Pentru întregirea posturilor învĕțătoresci din mai jos semnatele comune, prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. Cărbunariu, cu salariu anual 300 fl., și anume: 200 fl., repartiție pe popor, 40 fl., din lada bisericei, éră în preț de 60 fl. folosința unui pămênt arător, cuartir în edificiul școlei, lemne de foc și grădină.

2. Leschia, cu salariu anual 300 fl., anume: 172 fl. ajutoriu dela stat, 128 fl. repartiție pe popor, cuartir bun în edificiul școlei, lemne de foc și grădină.

3. Valeni-Șomcuți, cu salariu anual 300 fl. din repartiție pe popor, cuartir, lemne de foc și grădină.

Concurenții au a-și aşterne cererile concursuale instruite conform normelor în vigóre, în terminul deschis subsemnatului oficiu protopresbiteral prin poşta ultimă K. Monostor, avênd a se presenta sub durata concursului în vre-o Dumineca séu sĕrbătóre în biserica din respectiva comună, unde doresc á fi aleşi, spre a-și arăta aptitudinea în cântări și tipic, căci fiitori vor fi îndatorați a ținea strana stângă în biserică.

Fênațe, la 14 Iuliu 1897.

Oficiul protopresbiteral gr.-or., al Cetății de pétra în conțelegere cu comitetele parochiale respective.

Teodor Șovrea,
adm. prot.

---

[138] 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea unui post învĕțătoresc la scóla poporală gr. or. rom. din Sadu, se escrie concurs cu terminul de 30 ḑile dela datul publicăreí lui în ḑiarul „Tel. Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Salariu anual 300 fl. solvinḑi în rate lunare anticipative;
2. Cuartir natural în edificiul scolar;
3. Lemnele de lipsă pentru încălḑit.

Reflectanții la acest post au a-și da cererile lor instruite conform legei pănă la terminul susindicat la oficiul ppresbiteral al tractului Sibiiu.

Avênd alesul a conduce și cântările liturghice, se aştéptă presentarea concurenților în vre-o Duminecă séu sĕrbătóre în biserică, spre a-și documenta aptitudinea în cântări.

Sadu, din ședința comitetului parochial, ținută în 15 Iuniu 1897.

Ioan Popovici. paroch-preşedinte. *Dimitrie Hĕuş,* notar ad hoc.

Nr. 623/897.

Vidi.

Ioan Papiu,
protopresb.

Nr. 383/897. [139] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor vacante de învĕțători din comunele mai jos însemnate, se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. Dobârca, un post cu salar anual de 300 fl.

2. Broșteni, un post cu salar anual de 300 fl.

3. Sângătin, un post cu salar anual de 300 fl., cuartir în edificiul școlei și lemnele necesare pentru foc.

4. Gusu, un post cu salar de 300 fl.

Cererile de concurs, instruite conform normelor în vigóre, sĕ se înainteze subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Mercurea, la 15 Iuliu, 1897.

Oficiul protopresb. gr.-or, al Mercurei în conțelegere cu comitetele parochiale respective.

Ioan Droc,
protopresb.

Nr. 324/897. [129] 2—3

Concurs.

Pentru îndeplinirea următórelor stațiuni învĕțătoresci vacante din protopresbiteratul Branului, se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare, și adecă:

1. Rĕsnov, 2 posturi învĕțătoresci cu câte 300 fl.
2. Poiana Mĕrului, 2 posturi înv. cu câte 300 fl.
3. Codlea, 1 cu salariu de 350 fl.
4. Şirnea, 1 cu sal. de 300 fl.
5 Mocciul superior, 1 cu salariu de 300 fl.
6. Vlădeni, 1 cu sal. de 300 fl.
7. Simon, 1 cu sal. de 300 fl. precum și cuartir liber și lemnele de foc necesare.

Doritorii de a refiecta la vr'una din aceste stațiuni, au a-și aşterne cererile lor instruite conform legii, în terminul indicat la subsemnatul oficiu.

In Codlea, Vlădeni, Poiana Mĕrului și Rĕsnov, cei ce vor înființa cor în 4 voci, vor primi încă 50 fl. anual

Zernești, 6 Iuliu 1897.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Branului.

Traian Mețian
prot.

Nr. 379/897 [130] 2—3

Concurs repețit.

Pentru ocuparea postului de paroch din parochia de clasa a III a Reciu, protopresbiteratul Mercurei conform ordinului Preaven. Consistoriu Archidiecesan din 10 Iuniu a. c. Nr. 3527 Bis. se deschide concurs nou cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Dotațiunea împreunată cu acest post este în venite fixe și sigure de 412 fl.

Reflectanții la acest post sunt avisați, a-și aşterne cererile de concurs, instruite conform normelor în vigóre, subsemnatului oficiu în terminul deschis.

Informațiuni mai deaprópe se pot lua dela presedintele comitetului parochial din Reciu.

Dela concurenți se aştéptă, a se presenta în o Duminecă séu sĕrbătórə la biserică pe lângă observarea dispozițiunei §-lui 18 din „Regulamentul pentru parochii“, spre a celebra și cuvênta.

Mercurea, la 14 Iulie 1897.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Mercurei în conțelegere cu comitetul parochial respectiv.

Ioan Droc,
protop.

Nr. 193 școl. [111] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea în mod definitiv a postului învĕțătoresc dela școla elementară poporală gr.-or. din Libotin, prin acésta se publică concurs cu termin de 30 de ḑile, computate dela prima lui apariție în „Telegraful Român“.

Salariul împreunat cu acest post este 300 fl. v. a., anual, și anume: 100 fl. v. a., din repartițiune de pe popor, ér 200 fl. v. a., ajutor de stat, apoi locuință în edificiul școlei și grădină.

Concurenții au sĕ se presenteze în parochia amintită în vre-o Duminecă ori sĕrbătórea spre a și dovedí dexteritatea în tipic și cântări, și au sĕ-și aşterne petițiunile lor instruite conform normelor în vigóre, la subsemnatul oficiu protopresbiteral în termenul deschis, poşta ultimă Oláh Lápos.

Cupșeni, în 23 Iunie 1897.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Solnocului în conțelegere cu comitetul parochial respectiv.

S. Cupşa,
protopresbiter.

Nr. 328/897. [112] 2—3

CONCURS.

Pentru îndeplinirea posturilor învĕțătoresci gr. or. din comunele mai jos însemnate, se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. Tilișca, cu salariu anual de 300 fl. din fondul școlei, care se va solvì în rate lunare anticipative, eventual în cuartale; 15 fl. relut de lemne și cuartir natural în edificiul școlei.

2. Topârcea, cu salariu anual de 300 fl., care se va solvì în rate lunare, eventual în cuartale anticipative și cuartir natural.

Aleșii învĕțători sunt datori sĕ țină Dumineca și în sĕrbători strana în biserică și sĕ se îngrijéscă dimpreună cu ceialalți învĕțători de cultivarea grădinei școlare.

Reflectanții la susnumitele posturi învĕțătoresci sĕ-'și înainteze cererile lor concursuale, instruite conform legilor în vigóre, subsemnatului oficiu în terminul deschis.

Sĕliște, 2 Iuliu 1897.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Sĕliștei în conțelegere cu oficiile parochiale concernente.

Dr. **Nicolau Maier,**
protopresbiter.

Nr. 33/897 Com. par. [132] 2—3

CONCURS.

Pentu întregirea alor dóue posturi învĕțătoresci la școla greco-orientală din Poplaca, se publică concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu fie-care din aceste dóue posturi sunt:

1. Salarul anual de 300 fl. v. a.
2. Relut de cuartir 15 fl. v. a.
3. Relut de lemne 25 fl. v. a. solviți din cassa bisericei în rate cuartale anticipative.

Cei cari vor fi aleși sunt datori a țíné Dumineca și sĕrbătórea strana în biserică și a cânta cu copiii la sânta liturghie.

Cei cu cunoscințe musicale vor fi preferiți.

Doritorii de a ocupa posturile acestea sunt poftiți a se presenta înainte de alegere séu în vre-o Duminecă séu sérbătóre spre a-și arĕta desteritatea în cântări și tipic, ér concursele instruate conform legilor din vigóre au de a le înainta oficiului protopresbiteral gr. or. din Sibiiu.

Purtarea agendeler direcținei școlare, renumerată special cu 50 fl. ./. precum și instrucția în școla de repetițiune și în cea de pomărit, ca și cântarea în cele 2 străni bisericesci, se va împărți prin comitetul parochial în conțelegere cu corpul didactic — la începutul anului școlastic — între toți 4 învĕțătorii.

Dín ședința comitetului parochial gr. or. din Poplaca, ținută în 13 Iuliu 1897 st. v.

Coman Baca, preşedinte. *Pantilimon Tanasie,* notar.

Nr 650/897

Vĕḑut și aflat în ordine.

Sibiiu, 28 Iuliu 1897.

Ioan Papiu,
protopresb.

Nr. 874—897 [134] 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor învĕțătorstci de la scólele confesionale gr. or. române din comunele bisericesci mai jos însemnate din protopresbiteratul Agnitei, se publică concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. Agnita, cu salariu anual de 300 fl, cuartir, lemne de foc și grădină.

2. Barghiș, salariu 300 fl., cuartir, și în loc de gradină, lemnele necesari de foc.

3. Bendorf, 2 posturi, ambele cu câte 300 fl., cuartir natural și grădina.

4. Bruiu, salariu 300 fl., cuartir și grădină.

5. Cincul mare, cu salariu de 300 fl., cuartir, lemne și grădină.

6. Fofeldea, salariu 300 fl., cuartir și în locul grădinei lemne de foc.

7. Ghijasa inferióră 300 fl., cuartir și grădină. acest învĕțătoriu va avé a conduce și cântările bisericesci în tóte Duminecile și sĕrbătorile nefiind cantor bisericesc altul.

8. Ighisdorful român. salariu 300 fl., cuartir și grădină, acest învĕțătoriu asemenea va fi datoriu a purta și oficiul cantoral.

9. Prostea, salariu 300 fl., cuartir, grădínă și 2 stângini lemne de foc.

10. Somartin, salariu 300 fl., cuartir și în locul grădinei lemnele necesari de foc.

11. Verd, salariu anual 300 fl., cuartir și în locul grădinei lemnele necesari de foc.

Toți concurenții sunt îndatorați la ori care din posturile aeestea ar concura a se presenta în vre-o Duminecă séu sĕrbătóre în biserica respectivă spre a-și arăta desteritatea în cântări și tipic, ér petițiunile de concurs instruile conform legilor în vigóre, sĕ le aştérnă subscrisului oficiu în terminul susindicat.

Nocrichiu, în 21 Iuliu 1897.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Agnita, în conțelegere cu comitetele parochiali concernente.

Nicolau Moldovan,
adm. protopresb.

La **Tipografia archidiecesană** pot afla aplicare imediat **unul** séu **doi**

culegĕtori tipografi.

Doritorii sĕ se presinte la

Tipografia archidiecesană,
Sibiiu.

Publicațiune.

Pentru *liferarea* de:

1. **Pâne de grâu curat;**
2. **Franzele** (jimble) **făcute din făină de grâu curat și lapte;**
3. **Fărină de grâu curat Nr. 2** și **3;**
4. **Carne de vită;**
5. **Carne de vițel;**
6. **Carne de óie;**
7. **Carne de porc** și
8. **Unsóre de porc,**

tóte de prima calitate, în scopul alimentării alor 160—170 de elevi dela Seminariul teologic-pedagogic gr. ort. rom. „Andreian“ din Sibiiu, apoi

9. **pentru provederea serviciului de servitori de casă**, în anul scolar 1897/8, cu începere dela 1/13 Septembre 1897, prin acésta se escrie *concurs*.

Doritorii de a reflecta la careva din aceste posițiuni, sĕ-și înainteze ofertele în scris, respective sĕ se insinue la subscrisul **pănă la 13/25 August 1897,** de unde vor afla și condițiunile speciale pentru încheierea contractelor.

Sibiiu, 24 Iuliu (5 August) 1897.

Gavriil Hango,
presbiter, econom seminarial.

[126] 2—3

Redactor prov. **Gavriil Hango.**

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

La acest numĕr se adauge un suplement.

Nr. 176/897. [136] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învěţătoresci vacante la scólele comunelor bisericesci, mai jos însemnate, din protopresbiteratul Câmpenilor, se publică concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare oficiósă.

1. Câmpeni, un post cu 300 fl. v. a. din fondul scolar, locuinţă eventual relut. Dacă concurentul va fi cântăreţ şi va puté conduce cor bisericesc, va mai primi şi o remuneraţiune separată.

2. Certegea, un post cu 300 fl. v. a. din fondul bisericei şi din repartiţie şi locuinţă cu grădină.

3. Lăpuş, un post cu 300 fl. v. a. din repartiţie şi locuinţă cu grădină.

4. Lăzesci, un post cu 300 fl. v. a. din repartiţie şi locuinţă cu grădină.

5. Neagra de jos, un post cu 300 fl. v. a. din repartiţie şi locuinţă cu grădină.

6. Poiana-Valea-verde, un post cu 300 fl. v. a din repartiţie şi locuinţă cu grădină.

7. Sohodol-Peleş, un post cu 300 fl. v. a. din repartiţie şi locuinţă cu grădină.

8. Ponorel, un post cu 300 fl. v. a. din repart. şi locuinţă cu grădină.

9. Vidra-medie, un post cu 300 fl. v. a. din fondul scolar şi locuinţă cu grădină.

10. Vidra de sus, dóue posturi cu câte 300 fl. v. a. din fondul bisericesc şi locuinţa necesară.

Doritorii de a ocupa unul din aceste posturi sě trimită cererile lor concursuale instruite conform legilor din vigóre la oficiul protopresbiteral gr. or. din Câmpeni.

Câmpeni, 15 Iuliu 1897.

Romul Furdui,
protopresb.

Nr. 316/1867. [116] 2—3

CONCURS.

Pentru întregirea definitivă a portorilor învěţătoresci la şcólele poporale gr.-or. din comunele aparţinătóre protopresbiteratului Reghinului însemnate mai jos, se publică concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în fóia „Telegraful Român“, şi anume:

1. Deda, salar anual 300 fl. din lada comunală, cuartir, lemnele trebuinciόse şi 2 fl. pauşal de cancelarie;

2. Dumbrava, salar 300 fl. din repartiţie, cuartir şi lemnele trebuinciόse;

3. Rîpa-inferióră, salar 300 fl. din repartiţie, cuartir şi lemnele trebuinciόse;

4. Poleţi, salar 300 fl. anume: 250 fl. din repartiţie, 50 fl. din fondul bisericei, cuartir şi lemnele trebuinciόse;

5. Săcalul de pădure, salar 300 fl. din repartiţie, cuartir şi lemnele trebuinciόse;

6. Lueriu, salar 300 fl. anume: 120 fl. în bani din repartiţie, folosinţa alor dóue locuri de păşunat, preţuită în 30 fl., 150 litre cucuruz din magazinul de bucate, litra preţuită cu 1 fl. folosinţa grădinei de legumi în mărime de 200°□, cuartir şi lemnele trebuinciόse;

7. Filea, salar 300 fl. din repartiţie, cuartir şi lemnele trebuinciόse;

8. Idicel-sat, salar 300 fl. anume: 260 fl. din repartiţie, 40 fl. din lada bisericei, cuartir şi dóue orgii□ lemne de focărit pe petióre;

9. Idicel-pădure, salar 300 fl. anume: 260 fl. din repartiţie, 40 fl. din lada bisericei, cuartir şi dóue orgii□ lemne de focărit pe petióre:

10. Ibaneşti-pădure, salar 300 fl. din repartiţie, cuartir şi lemnele trebuinciόse;

11. Mureş-Cueşdiu, salar 300 fl. anume: 250 fl. din repartiţie, 50 fl. ajutor, cuartir şi lemnele trebuinciόse;

12. Măierěu, salar 300 fl. anume: 155 fl. în bani din repartiţie, folosinţa a 4 dărabe loc arătoriu şi cositor, computată cu 25 fl, 60 fl. ajutor, cuartir şi lemnele trebuinciόse:

13. Potoc, salar 300 fl. anume: 250 fl. din repartiţie, 50 fl. ajutor, cuartir, lemnele trebuinciόse şi folosinţa unei grădini de 200°□;

14. Urisiul-superior, salar 300 fl., anume; 250 fl. din repartiţie, 50 fl. ajutor, cuartir şi lemnele de focărit;

15. Naduşa-română, salar 300 fl. anume: 205 fl. în bani din repartiţie, 45 litre cucuruz, a 1 fl., 50 fl. ajutor, cuartir şi lemnele de focărit.

Petentele la postul din Deda e indatorat a-se presenta în vre-o Dumінecă ori sěrbătóre în s. biserică, spre a-şi arăta desteritatea în cântările bisericesci.

Suplicele concursuali, instruite conform legilor în vigóre, sunt a-se aşterne în terminul deschis, subscrisului, p. u. Szász-Régen.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Reghinului.

Reghinul-sěsesc, 24 Iuniu, 1897.

In conţelegere cu concernentele comitete par.

Galacteon Şagău,
protopresbiter.

Nr. 191/897. [113] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului al doilea de învěţător în comuna Bucium-Poieni, tractul protopresbiteral gr.-or. al Abrudului, se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: salar anual de 300 fl. solvit în rate lunare anticipative din cassa bisericei, cuartir, grădină şi lemne de foc.

Doritorii de a ocupa acest post, işi vor trimite suplicile lor instruite cu tóte documentele prescrise la acest oficiu — fiind îndatoraţi a sě presenta în vre-o Duminecă séu sěrbătóre la biserica din loc, în terminul deschis, spre a-şi arăta dexteritatea în tipic şi cântările bisericesci, punêndu-sě în perspectiva celui ales, dacă va corěspunde aşteptării poporului, solvirea cuincuenalului înainte de împlinirea celor 5 ani de serviciu.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Abrudului în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Abrud, 16 Iuniu 1897.

Petru Popovici,
adm. prot.

Nr. 393/1867 [128] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor de învěţători din comunele mai jos însemnate, se deschide prin acésta concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în fóia „Telegraful Român“.

1. Cublesul-român, cu salariu anual de 300 fl., din care 85 fl. dela popor prin repartiţiune şi 215 fl. ajutor de stat, cuartir şi grădină de legumărit.

2. Galpuia, cu salariu anual de 300 fl. prin repartiţiune dela popor, cuartir şi grădină de legumărit.

3. Miluan, cu salariu anual de 300 fl. prin repartiţiune dela popor în bani şi naturale şi cuartir în edificiul şcólei.

4. Tamaşa, cu salariu anual de 300 fl. prin repartiţiune dela popor în bani şi naturale, cuartir şi grădină de legumi.

Doritorii de a ocupa vre-unul din aceste posturi, au a-şi aşterne cererile de concurs în terminul de mai sus la subsemnatul oficiu protopresbiteral. Avênd însě învěţătoriul a conduce cântările liturgice cu elevii, are a se presenta în biserică înainte de alegere, spre aşi arěta desteritatea în cântări.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Unguraşului.

Fizeş-Sânpetru, 10 Iuliu 1897.

In conţelegere cu comitetele parochiale.

Paul Roşca,
protopresb.

Nr. 634/1897 [124] 2—3

CONCURS.

Pentru întregirea posturilor de învěţători din comunele de mai jos, se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. Vurpěr, cu salariu anual de 300 fl., cuartir în edificiul şcólei, lemnele trebuinciόse pentru încălḑit, şi $^1/_4$ de jugěr eatastr. grădină.

2. Riu Sadului 300 fl. salariu, care i-se va solvi în rate lunare anticipative din cassa alodială a comunei Rěşinari, cuartir în edificiul şcólei, şi 5 stingini de lemne din cari se va încălḑi şi o sală de învěţămênt.

Petiţiunile de concurs instruite în sensul normelor din vigóre se vor aşterne la oficiul protopresbiteral al Sibiiului în terminul deschis, avênd concurenţii a se presenta înainte de alegere în vre-o Duminecă ori sěrbători în biserică spre a-şi dovedi desteritatea în cântări şi tipic.

Sibiiu, 22 Iuliu 1897.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Sibiiului, în conţelegere cu respectivele comitete parochiale.

Ioan Papiu,
protopresb.

Nr. 232/897. [122] 2—3

CONCURS.

Pentru întregirea posturilor învěţătoresci din comunele mai jos însemnate, în protopresbiteratul Sebeşului, se publică concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în ḑiarul „Telegraful Român“.

1. Rěhěu, dóue posturi, fie-care cu salariu anual de 300 fl., cuartir, grădină şi 1 stângin de lemne de foc. Salariul se plătesce regulat din lada bisericei.

2. Pianul de jos, dóue posturi fie-care cu salariu anual de 300 fl., cuartir şi grădină. Salariul se plătesce regulat din lada bisericei.

3. Lancrăm, pentru clasa III-a cu salariu anual de 300 fl., cuartir şi grădină. Salariul se plătesce regulat din cassa bisericei.

4. Rěchita, cu salariu anual de 300 fl., cuartir şi lemne de foc.

5. Petrifalěu, cu salar anual de 300 fl., cuartir şi lemne de foc.

6. Berghin, cu salariu anual de 300 fl., cuartir şi grădină.

Invěţătorii, cari vor fi aleşi sunt datori a ţiné Dumineca şi sěrbătórea strana în biserică şi a cânta cu copii a s. liturgie.

Concurenţii au a-şi aşterne cererile instruite conform normelor din vigóre, până la terminul prefipt subsemnatului oficiu protopresbiteral, avênd totodată a se presenta înainte de alegere, în vre-o Duminecă séu sěrbătóre în biserică spre a-şi arăta desteritatea în cântări şi tipic.

Sebeş 12 Iuniu 1897.

Oficiul protopresbiteral al Sebeşului în conţelegere cu comitetele parochiale respective.

Sergiu Medean,
protopresbiter.

Nr. 245/887 [120] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învěţătoresci împreunate cu cantoratul din mai jos numitele comune, aparţinětóre tractului protopresbiteral al Treiscaunelor, se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare.

1. Chezdi Mărtănuş, salariu 250 fl., din repartiţiă, 50 fl. ajutoriu dela Ven. Consistoriu, 2° lemne de foc, séu 10 fl. în bani, folosirea $^1/_3$ părţi din grădina de lângă biserică în valóre de 10 fl. şi cuartir liber în edificiul şcólei.

2. Chichiş, 300 fl. în bani din repartiţie şi cuartir liber; se recere a propune în limba maghiară elevilor, cari nu vorbesc românesce.

3. Dobêrleu, 254 fl. în bani şi naturalii şi eventual ajutoriu de 50 fl. dela Ven. Consistoriu, cuartir liber în edificiul şcólei.

4. Heghig, 250 fl. din fond şi repartiţiune, 50 fl. ajutoriu dela Ven. Consistoriu şi cuartir în edificiul şcólei.

5. Întorsură-Buzěu, comună curat românéscă, post de al doilea învěţătoriu, salariu 300 fl. din repartiţie şi relut de cuartir.

6. Marcoş, comună curat română, salariu 300 fl. din fond şi repartiţie, solvind de către epitropia parochială în patru cuartale anticipative, cuincuenalele asigurate, precum şi tóte diurnele şi spesele de călětoriă la reuniunile învěţătoresci, cuartir liber şi lemnele trebuinciόse.

7. Teliu, cu salariu de 300 fl., cuartir corespunḑětor în edificiul frumos al scólei.

8. Vama Buzěu, comună românéscă, 200 fl. dela popor şi 10 fl. ajutoriu dela Ven. Consistoriu, cuartir liber în edificiul şcolariu şi lemnele necesarii pentru încălḑit.

Cererile concursuale, instruite conform legilor în vigóre, sunt a se aşterne în terminul deschis subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Breţcu (Bereczk) 9 Iuliu 1897.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Treiscaunelor.

Dimitrie Coltofean,
protop.

Nr. 287/1897 prot. [118] 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor învěţătoresci dela scólele confesionale gr. or. române din comunele bisericesci mai jos însemnate din protopresbiteratul Sighişórei, se publică concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Tel. Român“.

1. Criş, cu salariu anual de 300 fl. şi anume: 150 fl. în bani din cassa bisericei, folosirea unei lunci cu 110 fl., 4 stângini de lemne cu 40 fl., cuartir în edificiul scolei şi grădină.

2. Ródeş, cu salariu anual de 300 fl. şi anume: 240 fl. dela stat, 50 fl. din cassa bisericei, în viptuale 10 fl., cuartir în edificiul scólei şi lemnele necesari de foc.

3. Vidacutul român, cu salariu anual de 300 fl. şi anume: în bani 260 fl., lemne de foc în valóre de 40 fl., cuartir în edificiul scólei şi grădină.

4. Bundorf, cu salariu anual de 300 fl., şi anume: în bani 200 fl. în viptuale 60 fl., lemne de foc în valóre de 40 fl., cuartir în edificiul scólei şi grădină.

Informaţiuni mai detaiate primesc concurenţii dela subscrisul.

Concurenţii sě-şi aştérnă petiţiunile concursuale instruite conform legilor în vigóre în terminul deschis subscrisului, cu îndatorirea a se presenta în vre-o Duminecă séu sěrbătóre în biserica din respectiva comună bisericéscă spre a-şi documenta aptitudinea în cele rituale.

Sighişóra, 7 Iuliu 1897.

Oficiul ppresbiteral gr. or. al tractului Sighişórei, în conţelegere cu comitetele parochiale concernente.

Dimitrie Moldovan,
protopop.

Nr. 638/1897. [125] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor de învĕţători dela şcólele din comunele de mai jos, se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. Cornĕţĕl, cu salariu anual de 300 fl., ce i-se va solvì în rate lunare anticipative, cuartir şi lemne de încălḑit.

2. Nucet, cu salariu anual de 300 fl., cuartir şi lemne de încălḑit.

3. Slimnic, cu salariu anual de 300 fl. cuartir în edificiul şcólei, 2 stingini de lemne pentru încălḑit şi venitul jumĕtate din grădina de pomărit.

Petiţiunile concursuale instruite în sensul normelor din vigóre sĕ se aşternă la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Sibiiu, 23 Iuliu 1897.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Sibiiului. In conţelegere cu respectivele comitete parochiale.

Ioan Papiu,
protopresb.

Nr. 231/897 [121] 2—3

CONUCRS.

Fiind vacante doue posturi învĕţătoresci la şcóla elementară gr.-or. din Sebeşul săsesc, pentru întregirea lor prin acésta se publică concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu posturile acestea sunt: *a)* pentru fie-care salariu anual de 400 fl., în care este computat şi relutul de cuartir şi grădină. Salariul se solvesce în rate lunare antecipative din cassa bisericei. *b)* Cuincuenalele legale.

Învĕţătorul, care va fi capabil a instrua copii în musica vocală, a conduce corul de copii şi cel de plugari, va primí pentru acésta o remuneraţiune anuală de 100 fl.

Învĕţătorii, cari vor fi aleşi, sunt datori a ţiné Dumineca şi sĕrbătórea strană în biserică şi a cânta cu copii la sf. liturgie. Cunoscĕtorii de musică vor fi preferiţi.

Concurenţii au a-şi aşterne cererile, instruite conform normelor din vigóre, pănă la terminul prefipt subsemantului oficiu protopresb., avênd totodată, ca înainte de alegere sĕ se presenteze în vre-o Duminecă séu sĕrbătóre în biserică spre a-şi arăta dexteritatea în cântări şi tipic.

Sebeş, 12 Iuniu 1897.

Oficiul protopresbiteral al Sebeşului în conţelegere cu comitetul parochial concernent.

Sergiu Medean,
protopresb.

Nr. 259 protopresb. 1897. [109] 3—3

CONCURS.

Pentru întregirea posturilor învĕţătoresci din comunele bisericesci mai jos însemnate, protopresbiteratul Mediaşului, se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. Brateiu, cu salariu de 300 fl. v. a., solviţi din repartiţie dela popor, cuartir şi lemne de foc.

2. Frêua, cu salariu de 300 fl. v. a., solviţi din repartiţie dela popor, cuartir şi lemne de foc.

3. Vorumloc, cu salariu de 300 fl. v. a., solviţi din repartiţie dela popor. în suma de 77 fl. v. a., ér suma de 223 fl. v. a., se va solví ca ajutor de stat pentru întregirea salarului învĕţătoresc pe basa rescriptului ministerial din 11 Ianuarie a. c., Nr. 56489/96, cuartir natural în edificiul şcólei şi lemnele trebuincióse pentru foc.

Concurenţii au a-şi aşterne cererile instruite conform normelor din vigóre, pănă la terminul sus indicat subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Mediaş, 27 Iuniu 1897.

Oficiul protopresbiteral al Mediaşului în conţelegere cu comitetele parochiale respective.

Romul Mircea,
adm. protopresb.

---

[107] 3—3

CONCURS.

Devenind vacant postul de învĕţător dela clasa I. dela şcóla gr.-or. rom. din Tărlungeni, pentru întregirea acestui post se escrie concurs cu termin de 30 de dile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de învĕţător, sunt următórele:

Salariu în bani gata 230 fl. v. a., din venitele cantorale peste 80 fl. v. a., şi relut de cuartir.

Cererile de concurs instruite după prescriseie Regulamentului pentru organisarea învĕţămêntului în şcólele poporale sunt a se înainta prea onoratului oficiu protopresbiteral al tractului Braşov. Mai departe, concurenţii, cari vor a ocupa acest post de învĕţ., au a se presenta în una din Dumineci séu sĕrbători pentru a şi arăta dexteritatea în cântările bisericesci.

Tărlungeni, în 8 Iuniu 1897.

Dimitrie Manole, pres. com. par. *Nicolau Comşa,* not. com. par.

În conţelegere cu subscrisul oficiu protopresbiteral gr.-or. al Braşovului.

Ioan Petric,
protopresbiter.

Nr. 192/897. [110] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea mai jos înşiratelor staţiuni învĕţătoresci din tractul protopresbiteral gr. or. al Murĕş-Oşorheiului, se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare, şi anume la scólele poporale din:

1. Egerseg.
2. Gernesig.
3. Medeşfalĕu.
4. Petea.
5. Şoimuşul român, şi
6. Suplac; — tóte dotate cu salar anual de 300 fl. v. a., locuinţă şi folosinţa grădinei scolare.

Informaţiuni mai ample se pot lua dela subsemnatul ppresbiter şi la faţa locului dela comitetele parochiale.

Cererile concursuale, instruite conform §-lui 60 din „Regulamentul pentru organis. învĕţămêntului în şcólele poporale“, se vor aşterne în terminul deschis la subsemnatul oficiu ppresbiteral.

M.-Oşorheiu, 30 Iuniu 1897.

Oficiul protopresbiteral gr. oriental al M.-Oşorheiului.

Nicolau Maneguţiu,
protopresbiter.

Nr. 261/897 protopresb. [108] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕţătoresci dela scólele confesionale gr. or. române din comunele bisericesci mai jos însemnate în protopresbiteratul Sighişórei, se puplică concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. Hetur, cu salariu anual de 300 fl. şi anume: în bani 280 fl. lemne de foc cu 20 fl., pe lângă cuartir şi grădină.

2. Zoltan, cu salariu anual de 300 fl. şi anume: în bani 248 fl., victuale cu 28 fl., lemne de foc cu 24 fl., cuartir şi grădină.

3. Archita, cu salariu anual de 300 fl., cuartir şi grădină.

4. Boiul mare, cu salariu anual de 300 fl., cuartir, lemne şi grădină.

5. Şard, cu salariu anual de 300 fl., din cari 202 fl. 50 cr. prin repartiţiune dela popor, ér restul de 97 fl. 50 cr. din cassa bisericei, cuartir şi grădină.

6. Saschiz, cu salariu anual de 300 fl. şi anume: în bani 230 fl., victuale cu 16 fl., lemne cu 16 fl., folosirea a dóue pămênturi cu 38 fl. şi cuartir în edificiul şcólei.

Petiţiunile concursuale instruite conform legilor în vigóre se vor substerne subscrisului în terminul sus indicat.

Sighişóra, 25 Iuniu 1897.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Sighişórei, în conţelegere cu comitetul parochial concernent.

Dimitrie Moldovan,
protopop.

Nr. 296/897 [123] 3—3

CONCURS.

Pentru îndeplinirea unui post de învĕţător la şcóla capitală gr.-or. din Sĕlişte, protopopiatul Sĕliştei, se scrie concurs cu termin dc 30 de ḑile dela prima publicare în ḑiarul „Telegraful Român.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Salarul anual de 300 fl. v. a.
2. Bani de cuartir 50 fl. v. a.
3. Cuincuenal de 50 fl. v. a.

Atât salariul, cât şi banii de cuartir se vor solvi din fondul şcólei în rate lunare anticipative.

Reflectanţii la acest post învĕţătoresc sĕ'şi înainteze cererile lor concursuale, instruite conform legilor în vigóre, subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis

Sĕlişte, 6 Iuliu 1897.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Sĕliştei in conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Dr. Nicolau Maier,
protopresbiter.

---

[117] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de învĕţător la şcóla confesională gr.-or. din opidul Hunedóra, în protopresbiteratul Haţeg, se publică prin acésta concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în fóia oficiósă a archidiecesei „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest sunt: 400 fl. v. a. şi cuartir.

Dela fiitorul învĕţător se cere însĕ ca sĕ poşédă şi cunoscinţe musicale pentru a putea compune şi instrua un cor vocal cu adulţi, în 4 voci bărbătesci, eventual un cor în 6 voci.

Reflectanţii la acest post au a-şi trimite petiţiunile lor concursuale instruite conform legilor în vigóre pănă la terminul indicat comitetului parochial prin P. O. oficiu protopresbiteral al tractului Haţeg.

Din şedinţa com. parochial gr.-or.

Hunedóra, la 17/29 Iunie, 1897.

George Opréa, par. şi preş ad hoc. *Nicolae Stoichitia,* notar.

Cu scirea şi consensul subscrisului:

Avram Stanca,
adm. protopresb.

Nr. 270. [114] 3—3

CONCURS.

Pentru întregirea posturilor învĕţătoresci dela scólele elementare gr. or. din comunele mai jos însemnate, în protopresbiteratul Sebeşului, se publică concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Tel. Român“.

1. Şugag, dóue posturi cu următórele emolumente:

a) pentru clasa I-ă cu salariu anual de 300 fl., cuartir în edificiul şcólei, grădină şi 6 m☐ lemne de foc;

b) pentru clasa a II-a cu salariu de 300 fl., 50 fl. relut de cuartir şi grădină, 50 fl. pentru conducerea scólei de pomărit şi agricultură şi 20 fl. pentru agendele scripturistice ale comitetului parochial, în total 420 fl.

Pentru ambii învĕţători cuincuenalele legale.

Salariile se plătesc regulat din casa bisericei.

2. Pianul de sus, pentru clasa a II-a cu salariu anual de 300 fl., care se solvesc în rate lunare anticipative din cassa bisericei, cuartir liber şi 2 stângini lemne de foc.

3. Ohaba, cu salariu de 300 fl., cuartir, grădină şi 10 fl. pentru lemne.

4. Daia, un post de învĕţătóre cu salariu de 300 fl., cuartir şi grădină.

5. Căpâlna, cu salariu de 300 fl, cuartir şi lemne de foc.

Învĕţătorii cari vor ocupa posturile de sub 1, 2, 3 şi 5, sunt datori a ţiné Dumineca şi sĕrbătórea strana în biserică şi a cânta cu copiii la S. Liturgie, de aceea înainte de alegere sĕ se presenteze în vre-o Duminecă séu sĕrbătóre în biserică, spre a 'şi arăta dexteritatea în cântări şi tipic.

Concurenţii au a-şi aşterne cererile instruite conform normelor din vigóre, pănă la terminul prefipt subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Sebeş, 3 Iuliu 1897.

În conţelegere cu comitetele parochiale respective. Oficiul protopresbiteral al Sebeşului.

Sergiu Medean,
protopresb.

Nr. 327/897. [105] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor de învĕţători la şcóle poporale gr. or. din comunele mai jos însemnate, se deschide concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare.

1. Apoldul de jos, 2 posturi. Salariu 300 fl., cuartir natural în edificiul şcólei şi lemnele necesare pentru foc, sau 30 fl. relut de cuartir.

2. Apoldul de sus, 1 post. Salariu 300 fl., cuartir natural în edificiul scólei şi lemnele necesari pentru foc.

3. Cenade, 1 post. Salariu 300 fl., cuartir natural în edificiul scólei şi lemnele necesare pentru foc.

4. Gârbova, 1 post. Salariu 300 fl., cuartir în edificiul scólei, grădină de legume şi 4 stângini lemne de foc din cari e a se încălḑi şi sala de învĕţămênt.

5. Cunţa, 1 post. Salariu 300 fl. şi relut de cuartir 20 fl.

6. Poiana, 1 post de învĕţător la scóla de băeţi şi 1 post de învĕţătóre la scóla de fete. Salar 300 fl. şi relut de cuartir şi grădină 70 fl.

7. Reciu, 1 post Salariu 300 fl., cuartir natural în edificiul scólei şi lemnele necesari pentru foc.

8. Broşteni, 1 post. Salariu 300 floreni.

Recurenţii la acestea posturi sunt avisaţi a-şi înainta cererile, instruite conform normelor în vigóre, subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis şi a se presenta înainte de alegere în vre-o Duminecă séu sĕrbătóre în biserica din comuna la care au competat spre a-şi arăta desteritatea în cântările bisericesci şi tipic.

Învĕţătoriul ales în postul la care a competat, e datoriu a ţiné strana în biserică în Dumineci şi sĕrbători şi a conduce corul de cântări al elevilor la liturgie în tot decursul anului.

Mercurea, la 11 Iuniu 1897.

Oficiul protopresb. gr. or. al Mercurei în conţelegere cu comitetele parochiali respective.

Ioan Droc,
protopresb.

Nr. 85. Sibiiu, Sâmbătă, 2/14 August 1897. *Anul XLV.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbătă.

ABONAMENTUL
la „Tel. Rom.“ într'una cu suplementul „Fóia Pedagogică“
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rĕndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Fondul nostru de pensiuni.

I.

Veac de veac asuprită a fost biserica nóstră, și mêntuirea ei o datorim numai proniei dumnedeesci, care ne-a conservat aici ca români și ortodoxi, spre a împliní sublima misiune culturală, care ne este âncă reservată.

Abia de ani 30 dispunem noi de sórtea nóstră între cadrele instituțiunilor liberale de adi.

Ingrijirile nóstre au fost îndreptate spre trebuințele generale ale bisericei, avênd a urma numai la locul al doilea cele speciale ale singuraticilor membri din sinul ei.

Acésta o va observa fie-care om, care cu privire critică va judeca desvoltarea lucrurilor în biserica nóstră.

Tendența, scopul principal a fost, sĕ creăm instituțiuni pentru binele general al bisericei, și décă în executarea acestor nobile tendențe ici colea au avut un rol óre-care și momente personale, — și cumcă au avut noi nu o contestăm, — vina nu este a instituțiunilor, ci a ómenilor, cari nu toți s'au putut ridica la înălțimea, din care biserica a contemplat lucrurile.

Asemene generale momente s'au considerat la luarea basei celei largi cu sufragiul universal în biserica nóstră, asemene momente generale în special la organisarea comunelor, la cea a protopresbiteratelor, și cumcă nobilele tendențe au fost împedecate în unele locuri de considerațiunile personale, dovadă este faptul, că încă și adi, dupa ani 35, se mai fac reclame pentru o arondare mai dréptă, pentru o arondare mai potrivită trebuințelor generale bisericesci.

In conceptul trebuințelor generale bisericesci ocupă un loc de frunte și fondul de pensiuni archidiecesan.

Ḑi de ḑi vedeam cum se rĕstórnă din brazdă câte un harnic lucrătoriu din ogorul Domnului.

Vĕduva preotésă, orfanii mititei rĕmâneau pe strade, rĕmâneau în mila bunului Dumnedeu și în grija ómenilor buni de inimă.

Vedeam și casuri mai dureróse. Vedeam ceasuri de teribile nenorociri, când preotul rĕmânea pentru viață incapabil de lucru, și era părtaș și el de sórtea familiei nenorocite, n'avea nici mângâerea de a muri spre a nu vedea cum ai sĕi au ajuns sĕ rĕmână pe strade.

Situațiunea acésta, desperată ce era, nu mai putea fi tolerată, onórea și demnitatea bisericei trebuia sĕ creeze instituțiuni, cari sĕ delăture asemene grozave situațiuni.

Din aceste s'a creat în 1890 instituțiunea de pensiuni.

La crearea fondului de pensiuni nu s'a avut in vedere ameliorarea sorții materiale a preoților apți de lucru.

Acésta s'a accentuat cu destul aplomb, și încă dela inceput au fost mulți, cari au ḑis, sĕ punem la locul prim ameliorarea sórții materiale a preoților până sunt ei în viață, sĕ le creăm o sórte mai bună până muncesc în via Domnului, sĕ nu ne îngrijim de ei după mórte.

N'am fost noi străini de considerațiunile tocmai acuma desfășurate

Și noi am avut inimă, avem și acuma de sórtea preoțimei, dară noi dintre dóue rele la locul prim am pus delăturarea celui mai mare.

Și noi cunóscem situațiunea penibilă, în care trebue sĕ muncéscă preoțimea nóstră, dară încă, slavă Domnului, n'am vĕḑut preot sânătos în biserica nóstră, a cărui familie sĕ fi fost aruncată pe strade la cerșit.

Preoțimea nóstră în situațiunea actuală, s'a sciut ajuta, și ea în starea de plâns de adi ne-a sciut da o inteligentă, care ne face onóre, o inteligență ajunsă la stare bună, care acuma ea e chemată sĕ amelioreze starea părinților sei.

Am pus deci la locul prim crearea fondului de pensiuni pentru vĕduve și orfani și pentru preoții nenorociți.

Pentru crearea lui am angajat fondurile archidiecesane întru cât ne-a fost posibil, dară a trebuit sĕ apelăm și la preoțime, căci în favorul ei se făcea nobila intreprindere.

Asupra preoțimei am pus relative sarcinile cele mai mici.

O parte mare a preoțimei nóstre n'a înțeles nobila intențiune a bisericei.

Cunóscem ómeni, cari au credut, că fondul de pensiuni acuma îndată va veni și va da pensiuni tuturor acelora, cari au serviciu de 40 de ani.

Faptice ómeni încă în depline puteri trupesci și sufletesci, la o etate de ani 60, mai cu sémă aceia, cari în decursul timpului din fii și din gineri și-au acuirat capelani, au solvit iute și degrabă în fondul de pensiuni 200 fl., ca apoi mâne sĕ céră acordarea de pensiune în sumă anuală de fl. 200, póte pentru 20—30 de ani.

Omenii acestia ai speculei nu au avut ochi pentru familiile colegilor lor trecuți din viéță, ómenii acestia nu au avut nici ochi, nici inimă pentru nenorociții lor colegi, ómenii acestia au făcut specula cu cele sânte, voind a profana nobila instituțiune creată de biserică.

Am cunoscut și alte casuri, pentru cari trebue sĕ căutăm alte considerațiuni, de altă natură.

Am cunoscut ómeni cu inima pentru biserică și ale ei instituțiuni, ómeni cu dare de mână, cari adi au făcut fundațiuni de 10,000 fl. spre scopuri generale bisericesci, și mâne au cerut din fondul general de pensiuni suma anuală de 200 fl

Din tóte acestea se vede, că în preoțimea nóstră încă n'a străbătut conscienta necesităței fondului de pensiuni.

În un articol următoriu o vom ilustra acésta cu alte exemple, cu multele restanțe detrase la acest fond.

De încheiere anticipăm, că pentru trebuințele preoțimei fungente biserica a creat, adecă voesce sĕ creeze fondul sidoxial.

Revista politică.

Ferdinand principele Bulgariei la Constantinopol. Abia s'a reîntors acasă principele Bulgariei, și la 10 l. c. a și întreprins o altă călĕtorie, la Constantinopol. Indată-ce a sosit, s'a presentat la Sultanul, în uniformă de general turcesc, care l'a prímit încunjurat de curtenii sĕi și căruia la bineventare 'i-a sărutat mâna. Séra s'a dat un prânḑ de gală în onóre lui.

Se ḑice, că visita acésta ar fi pus'o la cale Rusia, ca sĕ liniștéscă pe Sultanul, că Bulgaria n'are intențiuni de a conturba starea de mai nainte în peninsula balcanică. Sultanul era neliniștit, căci luase veste, că Bulgaria la 14 l. c. când se împlinesc 10 ani de domnie a principelui Ferdinand, voia sĕ se declare de independentă față de Turcia și sĕ se proclame de regat. Foile turcesci afirmă însĕ, că Sultanul însuși a dorit acéstă visită, ca sĕ țină pe Ferdinand aici până va trece acéstă ḑi periculósă, parte ca prieten, parte ca prinsonier. Lucru de necreḑut.

Se mai vorbesce, că proclamarea independentei și regalității Bulgariei era sĕ se facă la Rusciuc, unde tóte pregătirile erau deja făcute spre acest scop, dar călĕtoriile lui Ferdinand n'au avut nici un resultat pe la curțile europene în privința acésta. Ultima încercare a făcut-o Ferdinand pentru a-'și ajunge scopul seu, la regele Carol al României, pe care l'a cercetat numai pentru a-i cere sfat în privința acésta. Regele Carol însĕ a fost fórte reservat și 'i-a comunicat, că atunci când s'a proclamat România de regat, el 'și-a arangiat lucrurile cu Sultanul și nici Lui nu-'i póte da alt stat pentru ajungerea scopurilor sale. De aici calĕtoria lui Ferdinand la Constantinopol. Fórte probabil, că nici aici nu va avé nici un resultat, căci Sultanul bine scie, că Ferdinand nu e binevĕḑut înaintea curților europene.

Spania.

Din incidentul tristului eveniment al asasinării ministrului president Canovas al Spaniei, nu va fi fără interes a schița în câteva liniamente generale starea politică și morală a Spaniei, carea, mulțămită influinței clericale papiste seculare, atât de mult a rĕmas

FOIȚA.

Diploma de nobilitate

a familiilor: Sztoján, Marián, Dán, Orosz, Boda, Román, Tamás și Farkas de Drága-Vilma; Mán, Rogozán, Boér și Pap de Boérfalva; Hango, Korne, Kirila, Bozura, Kira, Turkul, Petrucz și Demién de Hollómező.

Nos Acatius Barcsai, Dei Gratia Princeps Tranniae, Partium Regni Hungariae Dominus, et Siculorum Comes. Memoriae commendamus tenore praesentium significantes quibus expedit universis: Quod cum Regum, et Principum orbis terrarum, vitam, actiones, et res gestas si diligentius quis inspexerit; Praecipuum eorum studium in augendo Hominum Militarium numero, qua aliis praeclaris facinoribus eden. extitisse comperiet, ut nomina eorum monumentis Literarum posteritati traderentur, si quidem post mortem, qua Regibus, et Principibus aeque ac caeteris omnibus, communis est, solam virtutem, et nomen bonum immortale esse ducebant; ad quod vel maxime illud pertinere arbitrati sunt, ut subditorum suorum in ipsis virtutibus sectandis connatus laudabiles favore, et benignitate Principali adjuvarent, et promoverent. Hinc et Nos caeterorum piae memoriae Principum exempla imitati, nullis non praemiis Militaribus, aliisque virtutibus praeditos viros ornare, et quosdam veluti stimulos ad majora in Dies pro Nobis et Patria Nostra suscipiendis addere solemus. Acceden. itaque nonnullorum etiam Fidelium Dominorum Consiliariorum Nostrorum singulari, apud Nos propterea facta, intercessione, et commendatione, attentis quoque Clemen. et consideratis fidelitate, obsequiosisque servitiis Strenuorum *Pauli Sztoján, Thomae Sztoján, Bodi Marián, Bodi Dán, Ioannis Orosz, Ioannis Bodi, Merzae Román, Valentini Tamás, et Matthaei Farkas de Drága-Vilmán; Gregorii Mán, Simonis Rogozán, Michaelis Boër, Kifori Boër, et Theodori Pap de Boërfalva; Ioannis Hango, Szavae Korne, Ioannis Kirila, Gregorii Bozura, Lucae Kira, Andreae Turkúl, Petri Petrucz, et Theodori Demién de Hollomezö* Sclopetariorum Nostrorum, quae ipsi tam erga Praedecessores Nostros Excelsi nominis Principes, quam etiam erga Nos in omnibus occasionibus, rerumque et temporum vicisissitudinibus fideliter, et constanter exhibuisse, et impendisse perhibentur, publico quoque Patriae commodo in augendo Nobilium, et Militarium Hominum numero hac quoque in parte Consulen. esse voluimus; Eosdem itaque, ac per eos Fratres eor. nondum secum divisos sclt. *Sztoján Marián, Demetrium Boda, Gregorium, et Ladislaum Bode, Valentinum Marián, et Matthaeum György de Drága Vilmán; Simonem Hango, Kiforem Korne, Ioannem Bozura, Michaëlem Kira, Kira Turk, Demetrum Petrucz, et Petrum Demién, de Hollomezö* de speciali Gratia, et Principalis potestatis Nostrae plenitudine, e statu, et conditione plebea, et ignobili, in qua nati sunt, et hactenus extiterunt, Clementer eximen. ac in caetum, et numerum veror. natorum, et indubitatorum, insignitorumque Regni Nostri Tranniae, et Partium Hungariae eidem annexarum Nobilium, annumerandos, aggregan., cooptan., et adscriben. duximus; Prout annumeramus, aggregamus, cooptamus, et adscribimus praesentium per vigorem. Decernentes expresse, ut a modo deinceps successivis semper temporibus iidem Paulus Sztoján, Thomas Sztoján, Bodi Marián, Bodi Dán, Ioannes Orosz. Ioannes Bodi, Merza Román, Valentinus Tamàs, Matthaeus Farkas, Gregorius Mán, Simeon Rogozán, Michael Boër, Kifor Boër, Theodorus Pap, Ioannes Hango, Szava Korne, Ioannes Korne, Gregorius Bozura, Luca Kira, Andreas Turkul, Petrus Petrucz, et Theodorus Demién; ac per eos Fratres ipsorum, sclt. Sztoján Marián, Demetrius Boda, Gregorius, et Ladislaus Bode, Valentinus Marián, Matthaeus György, Simeon Hango, Kifor Korne, Ioannes Bozura, Michael Kira, Kira Turk, Demetrius Petrucz, et Petrus Demién, haeredesque, et posteritates ipsorum utriusque sexus univers. pro veris, natis, et indubitatis, insignitisque Nobilibus habeantur, et reputentur. In signum autem hujusmodi, verae, et perfectae Nobilitatis eorum, haec Arma sive Nobilitatis Insignia: Scutum videlicet Militare erectum, Coelestini coloris triangulare, in cujus campo sive Area Eques quida. armatus, sago viridi, pileoque cristato amictus, dextra manu sclopetum vulgo Tessenien. dictum tenere, sinistra autem habenas Equi dirigere visitur; Supra Scutum Galea Militaris clausa est posita, quam contegit Diadema Regium, gemmis, atque unionibus decenter exornatum; ex cono autem Galeae, teniae sive laciniae aut lemnisci variorum Colorum hinc, inde defluen. utrasque oras seu margines ipsius Scuti pulcherrime ambiunt, et exornant; Prout haec omnia in capite, sive Principio praesentium Literarum Nostrarum docta manu, et arte Pictoris clarius expressa, et depicta esse cernuntur. Animo deliberato, et ex certa scientia, liberalitateque Nostra Principali, memoratis Paulo Sztoján, Thomae Sztoján, Bodi Márián, Bodi Dán, Ioanni Orosz, Ioanni Bodi, Merzae Román, Valentino Tamás, et Mathaeo Farkas; Gregorio Mán, Simoni Rogozán, Michaeli Boër, Kifori Boër, et Theodoro Pap; Ioanni Hango, Szavae Korne, Ioanni Kirila, Gregorio Bozura, Lucae Kira, Audreae Turkul, Petro Petrucz, et Theodoro Demién, ac per eos Fratibus ipsorum secu. nondum divisis, vidlt. Sztojáno Marián, Demetrio Boda, Gregorio, et Ladislao Bode; Valentino Marián, et Mathaeo György; Simoni Hango, Kifori Korne, Ioanni Bozura, Michaeli Kira, Turco Kirán, înapoi faţă de celelalte ţĕri europene, cari s'au emancipat de acéstă dominaţiune jesuitică.

Înainte de tóte trebue cu regret sĕ constatăm, că Spania şi aḑi se află în privinţa stărei sale morale adânc înfundată în starea în care se afla în întunerecul evului mediu. Şi érăşi cu durere trebue sĕ constatăm şi aceea, că şi celelalte ţeri, unde influinţa jesuiţilor a fost atât de mare în conducerea afacerilor publice, în special vecina ei, Italia, se află aprópe tot în acéstă stare, şi dacă şi acestea au înaintat încâtva, acésta se póte atribuì cu positivitate numai bărbaţilor de stat laici, cari au rupt societatea de cătră influinţa jesuiţilor setoşi după domnie luméscă, carea le da atâtea mijlóce de a-şi urmărì scopurile lor antecreştinesci în detrimentul binelui public.

Unde e poporul mai sĕrac şi mai demoralisat? Unde e în flóre mai mare anarchismul? De unde a eşit un Caserio, care a asasinat pe presidentul republicei franceze Carnot, şi acum un Golli, care a ucis pe ministrul-president al Spaniei? Rĕspunsul e uşor de aflat. Sĕ se caute numai după patria acestor asasini.

Adevĕrat, şi în ţĕrile ortodoxe sunt societăţi antecreştinesci şi indiviḑi decăḑuţi moralicesce pănă la starea animalelor ca şi un Caserio ori Golli, dar aici acésta nu se póte atribui bisericei, ci dominaţiunei lumesci, carea a oprimat biserica şi o-a împedecat în activitatea ei moralisătóre, până când dincolo, în ţerile catolice, biserica a oprimat consciinţa morală a credincioşilor, unde a putut, cu cuvêntul, ér unde n'a putut astfel, cu puterea fisică, carea îi sta la disposiţiune. Abus de putere, şi de o parte şi de alta. Dar totuşi dacă facem o comparaţie între starea materială şi morală a ţĕrilor papistaşe şi nepapistaşe, aflăm, că poporul nu e atât de sĕrac şi de decăḑut moralicesce în ţĕrile nepapistaşe ca în cele papistaşe.

Departe de noi, de a învinovăţi biserica papistaşă, că ar propaga socialismul anticreştinesc, anarchismul ori alte doctrine distrugĕtóre binelui public, (cu tóte, că are şi doctrine eronate, ba chiar şi fatale destule), dar avênd puterea luméscă în mână, aceea nu o a folosit spre binele societăţii. Şi acésta mai bine o ilustréză starea materială şi morală decăḑută în care se află astăḑi tóte ţerile per eminentiam catolice. Cultura exterióră, carea ce e drept e mai desvoltată în aceste ţĕri decât ori şi unde, încă nu e un merit, căci n'a contribuit cu nimic, ori cu fórte puţin, la îmbunătăţirea stării materiale şi morale a popórelor.

Dovadă biata Spanie şi Italia, unde anarchismul face atâtea stricăciuni.

Cea dintâiu e teatrul tristului eveniment mai próspĕt, ér cea de a dóua e patria asasinului.

Că Spania a eşit încâtva, barem în privinţa formei de guvernament, din starea ei medievală, acésta se póte atribuì mai numai talentatului bărbat de stat Castelar, care însĕ, deşì e condus de sentimente republicane, e politician mai mult teoretic decât practic. Mulţămită activităţii acestuia, care deşì nu 'şi-a ajuns intenţiunile sale ideale, dar prin luptele sale a împins pe cei dela cârmă a rupe cu starea medievală şi a primi instituţiuni publice barem în parte moderne. Biserica nu mai conduce politica, preoţimea condusă de jesuiţi nu mai influinţéză asupra afacerilor de stat, dar poporul atât e de cufundat cu spiritul seu în evul mediu, în care a fost împins de jesuiţi, încât e aprópe incapabil de a primi instituţiuni moderne, şi acésta numai în detrimentul seu.

Spania e aḑi putere numai de a treia ori a patra mână în Europa şi nici ea nu se interesézà de afacerile europene, căci e sĕracă şi demoralisată, şi nici Europa nu se interesézà mai de loc de ea, căci nu numĕră în cumpănă mai nimic, tot din aceste cause. Óre-când era mare şi tare şi ea, dar aḑi, mulţămită jesuiţilor, a decăḑut, încât numai cu greu se va puté regenera. A avut o mulţime de colonii, pe cari le-a sciut cucerí, dar nu le-a sciut păstra. Lumea scie ce au făcut spaniolii cu bietii, „piei roşii“ din America şi cu nepapistaşii de pe teritoriul seu. Numai cu înfiorare îşi aduce omul aminte de monstruósa inquisiţiune spaniolă. Era destul ca sĕ pomenéscă cineva numai de inquisiţiunea spaniolă, şi fiori de mórte îngrozitóre îi străbateau tot trupul şi sufletul.

Dacă mai vorbesce adi cineva de Spania, o face acesta mai mult pentru de a-şi însemna nóuele desastre ce o ajung, mai cu sémă în luptele sale cu indigenii din colonii.

În secolul al XVI. Spania era prima putere în Europa. Căsătorindu-se Ferdinand supranumit Catolicul, moştenitorul Aragoniei, cu Izabella, princeca de Castilia, aceste dóue provincii s'au contopit într'un singur stat şi în curênd au tras la sine şi pe celelalte provincii independente, aşa că pe timpul regelui Carol al V., Spania se bucura de o înflorire pe tóte terenele, încât aprópe singură era dătătóre de ton în Europa. Dar nu peste mult prin barbariile sale sĕvêrşite faţă de indigenii din coloniile sale şi faţă de nepapistaşii din celelalte părţi ale vastului seu imperiu, şi-a atras ura şi mânia tuturor celorlalte popóre şi state din Europa şi America, şi rênd pe rênd i-au ocupat tot mai mult din teren, în special Anglia, şi în urmă indigenii subjugaţi şi torturaţi de ea atâţia secoli.

Spania a fost şi cea mai mare apărătóre a papismului, dar spiritul cel luminat al timpului i-au dat la o parte pe ambii, căci au abusat de puterea lor.

Spania póte serví de un memento pentru tóte statele, cari au legături cu papismul şi unde vrea acesta sĕ-şi câştige teren pentru scopurile sale egoiste, de dominaţiune, pe contul celorlalte biserici.

Am amintit mai sus, că anarchistul Golli a ucis din rĕsbunare pe ministrul-president spaniol Canovas. Nu va fi deci fără de interes a se sci şi causa acestei teribile rĕsbunări.

Este încă în memoria multora atentatul grozav ce au sĕvêrşit anarchistii anul trecut la 7 Iuniu la Barcelona asupra peregrinilor, ce mergeau la biserica sântei Marii. Au aruncat bombe umplute cu dinamit în mijlocul peregrinilor din cari mulţi au fost ucíşi într'un mod fórte grozav. Autorităţile au făcut cele mai extinse cercetări, şi pe toţi cei bănuiţi, i au arestat, cu numĕrul 380 persóne. In decursul pertractării crimei s'au lăţit cele mai oribile vesti despre torturele, ce sufereau cei deţinuţi, toţi anarchişti, din partea organelor poliţiale unde erau închişi, numai ca sĕ-şi mărturiséscă crima şi sĕ denunţă si pe alţii, cu cari erau învinovaţi că stau în legătură.

Se vorbea anume, că la mulţi nenorociţi li se smulgeau unghile, li se ardeau cu fer ferbinte cele mai sensibile părţi ale corpului, prin trup li se slobodea curent electric (fulger), îi băteau cu bice, nu li se da apa nici îi lăsau sĕ dórmă cu ḑilele. Unul dintre cei judecaţi la mórte scria unui pretin al seu, că opt ḑile dearêndul nu i s'a dat nici de mâncare nici de beut şi-l sileau sé fugă încóce şi încolo prin temniţa pănă a căḑut la pămênt lipsit de puteri fiind mereu bătut şi cu sbiciuri. Când n'a mai putut a alerga, îl sileau la fugă, înpungêndu-l cu fer ferbinte, ca sĕ se scóle şi alerge mai departe. Vĕḑênd, că numai póte suferi, şi tot va fi omorît, a mărturisit, că el a fost capul complotului; dar atunci chinuitorii l'au rîs în faţă, ḑicêndu-i, că acela deja e descoperit, şi l'au chinuit mai departe. — Ḑiarul „El Pos“ din Barcelona a publicat pe basa mărturisirei unui păzitoriu de temniţă, că dintre cei deţinuţi mulţi au fost aruncaţi cu carul în mare în timp de nópte; şi într'adevĕr, la pertractarea crimei au lipsit 50 de deţinuţi, despre cari în raportul oficios s'a scris, că au murit.

Un raportor al ḑiarului „Frankfurter Zeitung“ descria în colori de tot mişcĕtóre starea deţinuţilor, cari la pertractare nu puteau sĕ vorbéscă despre chinurile suferite, căci nu li se permitea. Abia după ce a intrevenit un oficer li s'a permis sĕ vorbéscă şi despre suferinţele teribile îndurate. — In Francia, Anglia şi Germania s'au format societăţi întregi, cari au protestat contra acestor barbarii neumane şi guvernul spaniol a fost aspru criticat. Ba, in parlamentul angles s'a înaintat chiar şi o interpelare în acel timp ministrului de externe în causa acésta. — Procesul, care s'a terminat cu judecarea la mórte aler 184 de inşi şi cu deportarea pe viaţă alor preste 100 de inşi, abia în ḑilele trecute s'a sfîrşit.

Când vedem atari barbarii într'o ţéră unde biserica (papistaşă) a condus atâţia seculi destinele ţĕrii, atât cele religióse cât şi cele de stat, ne întrebăm: unde este resultatul muncei sale moralisătóre în acea ţéră, şi ce a făcut în timpul unei domnii, nu numai spirituale, ci şi lumesci, atât de îndelungate? Dovadă, că nu este în interesul popórelor şi a omenimei a concentra ambele puteri (bisericesci şi lumesci) şi aceeaşi mână ori corporaţiune.

Inc'odată *mémento* celor ameninţaţi din partea bisericei, care tinde după domnie luméscă şi nu se mulţumesce cu puterea spirituală dată tuturor bisericilor particulare de pe pămênt din partea însuşi a întemeietorului bisericei universale, care se compune din totalitatea acestor biserici.

Cuvêntare de deschidere

ţinută la adunarea despărţĕmêntului Asociaţiunei la Tilişca.

Stimaţi Domni!

Iată a treia óră, că despărţămêntul nou creat al Asociaţiunei transilvane pentru literatura română şi cultura poporului român, despărţĕmêntul Seliştei, s'a întrunit aşi ţinea adunarea sa generală, de astădată în frumósa comună Tilişca, aşeḑată atât de romantic într'o vale ângustă a vechilor nostri Carpaţi.

Deşí am avut sĕ ne luptăm cu greutăţile începutului, deşì organisarea despărţĕmêntului nu este încă completă, totuşi cu óre-şi-care mulţămire putem privi înapoi la acesti trei ani trecuţi, căci cu ajutorul spiritului celui bun, care domnesce în poporul nostru din jurul acesta, şi al interesului, care'l are pentru înaintarea sa culturală, putem cu bucurie constata, că despărţĕmêntul nostru este pus în picióre şi e capace a păşi înainte pe calea culturei spre ţinta ideală.

Popórele mai favorisate până acum de providenţa divină şi mai înaintate în cultură, de mult deja au înţeles însemnătatea cea mare a intrunirilor, a associaţiunilor, pentru ajungerea mai uşor a scopurilor mari pe ori ce teren, în specie pe terenul economic cultural.

Poporul nostru românesc mai târḑior numai a ajuns la acéstă cunoscinţă; a trebuit mai întâiu sĕ se deştepte din letargia seculară, — sĕ-şi deprindă ochii la lumina cea nóuă, mişcându-se greoiu după atâta amorţélă. Dar curênd a devenit consciu de puterile sale, şi, povĕţuit de frumósa devisă alésă de Prea-Inălţatul şi Inţeleptul nostru Monarch „Viribus Unitis“, s'a întrunit şi a creat Associaţiunea nóstră, pentru ca cu puteri unite sĕ dea avênt mai puternic înaintărei sale culturale.

Sunt mulţi între noi, cari în rîvna cea mare, de care sunt cuprinşi pentru înaintarea

---

Demetrio Petrucz, et Petro Demién, ipsorumque haeredibus, et posteritatibus utriusque sexus universis, Clementer dedimus, donavimus, et contulimus; Annuentes, et concedentes, ut ipsi praescripta Arma sive Nobilitatis Insignia, more aliorum verorum natorum, et indubitatorum, insignitorumque Nobilium Armis utentium. ubique in proeliis, hastiludiis, torneamentis, duellis, monomachiis, ac aliis quibusvis exercitiis, Militaribus, et Nobilitaribus; nec non sigillis, vexillis, signis, cortinis, velis, aulaeis, annulis, domibus, tentoriis, clypeis, sepulchris, generaliter vero quarumlibet rerum, et expeditionum generibus, sub merae, et perfectae Nobilitatis titulo, quo eos, ab universis, et singulis, cujuscunque status, conditionis, gradus, dignitatis, praeeminentiae, et functionis homines existant, insignitos dicí, teneri, nominari, et reputari volumus, ferre, et gestare, omnibusque et singulis, iis honoribus, gratiis, privilegiis, indultis, libertatibus, immunitatibus, et praerogativis, quibus caeteri veri, nati, et indubitati, insignitique Nobiles, et Militares Homines praedicti Regni Nostri Tranniae, et Partium Hungariae eidem annexarum quomodocunque de Jure, et ab antiqua convuetudine, utuntur, fruuntur, et gaudent, perpetuo uti, frui, et gaudere valeant, atque possint; Ita tame. ut tam ipsi, quam haeredes, et posteritates eor. univer. bonis equis, frameis, sclopetis longis, vulgo Tesseni Puska dictis, ac aliis instrumen. Militaribus decenter sint instructi, ac ad Mandata Nostra, successorumque Nostrorum in defensione hujus Regni Tranniae, et Partium Hungariae eidem annexarum, tempore necessitatis, sine mora insurgere, ac omnibus bellicis expeditionibus, tam generalibus, quam partialibus interesse, ibique cum omnium rerum suarum, et vitae etiam periculo extremo fideliter inservire, constantemque Patriae operam navare debeant, et sint adstricti. Et nihilominus pro ampliori erga eosdem gratiae, et munificentiae Principalis Nostrae declaratione, Totales, et integras ipsorum Domos, Domorumque partes, haereditatesque Jure Avitico Paterno, et Materno, ac Sorte Divisionaria per Officiales Nostros, quorum intererit ipsis obvenire deben. in praememoratis Possessionibus Nostris, sclt. Draga Vilma, Boërfalva, et Hollomezö, Cottu Szolnok Mediocri existen. habitas, ab omni Censuum, Taxarum, et Contributionum Nostrarum quarumlibet, subsidiique, et lucri Camerae Nostrae Solutione, ac servitiorum quorumvis plebeorum, et Civilium exhibitione, onerum ignobilium supportatione, hospitum condescensione, vineas item, et seminaturas, allodiaturas, agricolationes, et quasvis haereditates ipsorum, in territoriis, et intra veras metas territorior. Possessionum praedictar. ad easdem Domos, Domorumque partes, haeriditatesque de Jure, et ab antiquo spectan., et pertinere deben. a Decimar., Nonarum, Jurisque, et Census Montani solutione, capetiarumque quarumvis quot, tamvis Fisco Nostro provenire debentium pensione, in perpetuum eximen., supportan., libertan, et nobilitan. duximus: Prout eximimus, supportamus, libertamus, et nobilitamus praesentium per vigorem. Quocirca Vobis universis, et singulis Spectabilibus, Magnificis, Generosis, Egregiis, et Nobilibus Supr. et Vice Comitibus, Judicibusque Nobilium quorumcunque Comitatuum, signanter autem praedicti Cottus Szolnok Mediocris; Item Bellıductoribus, tam Pedestris, quam Equestris ordinis Militum Nostror. Capitaneis, ac Distributoribus Hospitioru. quorumvis Exercituum; nec non Prudentibus, et Circumspectis Magistris Civium, Judicibus, Villicis, et Juratis Civibus, quarumcunque Civitatum, Oppidorum, Villar., et Possessionum, signanter autem praenotatarum Possessionum Nostrarum Drága Vilma, Boërfalva, et Hollomezö, cunctis etiam aliis, cujuscunque status, conditionis, ordinis, dignitatis, praeeminentiae, et functionis hominibus, officialibus etiam Nostris, modernis sclt. et futuris quoque pro tempore constituendis; Item Decimatoribus, Dicatoribus, eorumque vices geren. praesentes Nostras visuris, harum serie committimus, et mandamus firmiter, quatenus Vos quoque a modo, deinceps suscessivis semper temporibus dictas Domos, aliasque eor. haereditates, terras arabiles, et vineas, generaliter omnes allodiaturas, jam praenominatas exemptas, supportatas, libertatas, et nobilitatas in perpetuum habere debeatis, neque eosdem Paulum Sztoján, Thomam Sztoján, Bodi Marián, Bodi Dán, Ioannem Orosz, Ioannem Bodi, Merzam Román, Valentinum Tamás, Mathaeum Farkas, Georgium Mán, Simonem Rogozán, Michaelem Boër, Theodorum Pap, Ioannem Hango, Szavám Korne, Ioannem Kirila, Georgium Bozura, Lucam Kira, Andream Turkul, Petrum Petrucz, et Theodorum Demién, ac per eos Frates eor. videlicet Sztoján Marián, Demetrium Boda, Gregorium, et Ladislaum Bode, Valentinum Marián, Mathaeum György, Simeonem Hango, Kifor Korne, Ioannem Bozura, Michaelem Kira, Kira Turk, Demetrium Petrucz, et Petrum Demién, haeredesque et posteritates eor. utriusque sexus univer. ad aliqua Censuum, Taxarum, et Contributionum Nostrarum, tam ordinariarum, quam extraordinariar. subsidiique, et lucri Camerae Nostrae solutionem, servitiorum quorumlibet Civilium, et plebeorum exhibition. Item Decímarum, et Nonarum in rationem Fisci Nostri quotannis provenire deben. pensionem, et hospitum in Domos ipsor. praedictas reception. cogere, et compellere, neque propterea eosdem in Personis, rebusque, et bonis ipsorum, ad praememoratas domos pertinen. univer. impedire, turbare, molestare, seu quovis modo damnificare praesumatis, vel sitis ausi modo aliquali. In cujus rei memoriam, firmitatemque perpetuam praesentes Literas Nostras, pendentis, et authentici Sigilli Nostri munmine roboratas memoratis Paulo Sztoján, Thomae Sztoján, Bodi Marián, Bodi Dán, Ioanni Orosz, Ioanni Bodi, Merzae Román, Valentino Tamás, et Mathaeo Farkas de Drága poporului nostru, pětrunşi de un ideal măreţ. nu sunt mulţămiţi de progresul făcut până acuma, ce cred că mai mult s'ar fi putut face.

Dar aceia uită, că lucru omenesc nu póte fi fără scăderi şi fără greşeli, şi uită, că mic şi neînsemnat este în viéţa unui popor timpul acela, de când românul a eşit din somnul cel de mórte.

Din contră, fără înşelăciune proprie, cu satisfacţie şi cu mândrie chiar putem afirma, că pre terenul cultural, literar şi economic, poporul nostru a făcut mare progres, şi cu admiraţiune o recunosc acésta şi străinii.

Dar, făcut'am progres mare séu mic, — datorinţa nóstră este: sě păşim înainte, sě ne dăm silinţă cu mers sprinten a ajunge pe celelalte popóre, cari — de sórte mai favorisate — sunt mai înaintate de cât noi, — şi apoi sě emulăm cu ele în nobilă luptă.

In cadrul şi sub ocrotirea Associaţiunei nóstre, a căreia activitate şi atenţiune se estinde asupra ţerei întregi, despărţămintele acesteia, în sensul statutelor, sunt îndreptăţite şi chemate a desvolta de sine şi din sine activitatea cea mai salutară pentru înaintarea culturală, sunt în posiţie de a rivalisa cu despărţěmintele surori şi a da pildă bună unele altora.

Cercul de activitate culturală, asupra căruia are sě se estindă Associaţiunea nóstră şi despărţěmintele ei, este atât de vast, în cât abia are margini, şi dacă natura lucrului aduce cu sine, ca îndeosebi, desvoltarea şi promovarea literaturei române, sě cadă mai mult în sarcina organisaţiunei centrale, celelalte ramuri culturale se pot fórte bine, ba de multe-ori mai bine, promova prin diferitele despărţěminte, pentru-că acestea sunt în atingere mai désă şi mai strînsă cu însuşi poporul.

Prin întruniri cât mai dese, se desvóltă cultura socială, simţul de adevěrată înfrăţire, precum şi respectarea reciprocă a singuraticelor individualităţi, prin care mai cu sémă se caracteriséză cultura socială. Prin prelegeri ţinute la aceste întruniri se lăţesce în poporul nostru consciinţa lucrurilor pe cele mai diferite terene, i-se lărgesce cercul vederei, atât pentru interesele sânte ideale-morale, cât şi pentru cele trupesci şi materiale, cari încă îşi au marea lor însemnătate în timpurile de aḑi, când lupta pentru existenţă se pórtă atât de înverşunat

Prin producţiuni bine întocmite se deştéptă gustul estetic: pentru poesie, pentru artă, pentru musică şi cântări, — tot atâtea ramuri de cultură.

Prin creare de biblioteci se desvóltă la poporul nostru gustul pentru literatură, închegarea tot mai strînsă între ţěrani şi cărturari, prin lectură bine potrivită, multe bune şi frumóse află poporul nostru.

Dar nu e însě exhauriat cercul de activitate al despărţěmintelor.

Sub egida despărţěmêntului se póte promova instrucţiunea prin creare séu ajutorare de şcoli, prin creare de asile de copii.

Asile de copii, auḑitaţi?

Dar şi pe terenul economic se póte promova cultura, prin arangiare de exposiţii economice şi industriale, prin promovarea pomăritului, a grădinăritului, prin desvoltarea industriei de casă şi altele multe. Vedeţi domnilor, cât de mare este cercul de activitate al unui despărţěmênt al associaţiunei nóstre.

Dela D-vóstră atîrnă a desvolta activitatea recerută, ca cultura poporului nostru pe teritoriul acestui despărţěmênt sě înainteze pe tóte terenele astfel, în cât D-vóstră sě fiţi mulţămiţi, ér străinii sě vě admire, şi despărţěmintele surori sě pótă lua pildă dela despărţěmêntul Sělîştei şi încă odată sě se scie, ce popor harnic românesc locuesce pe aceste părţi.

În adunarea acésta generală veţi fi chemaţi a alege pe un nou period de trei ani comitetul despărţěmêntului. Dintre membrii vechiului comitet nu veţi mai puté conta la conlucrarea harnicului secretar, dl Romul Simu, care s'a mutat de pe teritoriul acestui despărţěmênt, şi tot în acéstă situaţiune mě aflu şi eu.

Mulţămindu-vě deci, pentru încrederea cu care m'aţi onorat de a fi primul director al acestui frumos despărţěmênt, doresc ca acesta sub conducerea cea nouă, care o veţi alege aḑi, şi cu concursul zelos al tuturor membrilor sei, sě ia un avênt tot mai frumos cătră idealul culturei naţionale românesci. *Dr. Liviu de Lemény.*

Cercularia

cătră toţi P. T. Domni membrii clericali şi mireni, ordinari şi extraordinari ai sinodului protopresbiteral gr. or. din protopresbiteratul Abrudului.

Avênd în vedere normele existente, cari sunt a se observa cu rigóre la întrunirea corporaţiunilor din organismul bisericei nóstre, subsemnatul, spre a-şi îndeplini onorifica misiune de a conduce actul alegerii de protopresbiter al tractului Abrudului, în conformitate cu ordinul Preavenerabilului Consistoriu archidiecesan dto 9 Iuniu a. c. Nr. 3307 Plen., are onóre a convoca comitetul şi sinodul protopresbiteral la locul central în oraşul Abrud.

Comitetul se va întrunì pentru stabilirea listei de candidare, conform regulamentului pentru procedură la alegerea de protopresbiter § 14, Marţi, în 19/31 August a. c. după améḑi în localitatea destinată pentru şedinţele acestuia.

Sinodul protopresbiteral electoral în vîrtutea acelui regulament § 15 şi în conformitate cu § 51 combinat cu § 42 din statutul organic este convocat pe *Mercuri, în 20 August st. v.* la 11 óre a. m. în localitatea ce se va designa în faţa locului după celebrarea cultului divin cu chemarea sântului Duch în biserica parochială gr. or. din oraş, la care sunt învitaţi a participa toţi membrii sinodului.

Sibiiu, 2/14 August 1897.

Ioan Papiu,
protopresb., comisar consist.

Noutăţi.

Intâlniri de domnitori. După cele mai nóue înţelegeri, regele *Carol* al României, nu la Isch, ci la Schönbrun va face visită Maj. Sale Monarchului nostru.

⁂

Regele Milan zace greu bolnav de mai multă vreme, în Viena. El este chinuit de o mulţime de rane veninóse, ce 'i-au eşit pe trupul întreg. Regele e îngrijit de cei mai renumiţi medici vienezi. Regele Alexandru al Sêrbiei a stat mai multe ḑile lângă patul părintelui seu bolnav. Acum, că bóla s'a mai ameliorat ceva, regele Alexandru va călětorì la Karlsbad.

⁂

Monument lui Alexandru Lahovari. Românii din regat vor rěsplăti luptele şi marile jertfe ale fostului ministru al României în mai multe rênduri, prin un monument. Relativ la sculptarea monumentului ḑiariul „L'Echo de Paris“ scrie:

„Sculptorul Antonin Mercié a primit comanda unui monument, care va fi ridicat pe una din pieţile principale ale Bucurescilor, în memoria lui Alexandru Lahovari, vechiu ministru al afacerilor străine a României, care fu unul din cei mai devotaţi amici ai Franciei“.

⁂

Episcopul rom.-cat. Majláth în pastorala sa pentru autonomia catolică a enunţat, că francmasonii şi membrii altor societăţi secrete, nu pot fi representanţi pentru congresul autonomic catolic. Deasemenea la propunerea episcopului Majláth, statul rom.-cat. din Ardeal, adunat la Cluş a enunţat, că francmasonii nu pot fi membrii nici în statul rom.-cat. transilvănean.

⁂

Baronul Nopcsa, fostul intendant al operei unguresci dela Budapesta, actual membru al dietei ungare, simţindu-se ofensat prin unele pasagii din declaraţiile ce cu prilegiul unui interviev acordat redactorului dela „Loka-Anzeiger“ a făcut primul ministru al Bulgariei *Stoilov*, reîntors în Ardeal, a adresat acestuia o scrisóre, în care 'l provócă sě se rectifice; la cas contrar îl va provoca la duel.

⁂

Patriotismul lui Rezey Szilviusz. Faimosul *Rezey* Szilviusz, fost demnitar la consistoriul gr.-catolic din Oradea-mare, mai târḑiu deputat în parlament, actual inspector şcolar în comitatul Békés, a propus, ca comisia administrativă comitatensă sě céră dela ministrul instrucţiei publice permisie pentru înfiinţarea pe teritoriul comitatului Békés a *dóueḑeci de şcóle de stat.* Firesce comisia adm. a primit unanim propunerea patrioticului inspector şcolar. — Pentru-ca la mai înaltă tréptă sě se învrednicéscă!

⁂

Adunare generală. Duminecă în 3/15 August a. c. se vor întruní membrii *„Insoţirei de credit şi depunere a meseriaşilor români din Sibiiu“*, în o adunare generală. Aşa suntem informaţi, că la acésta sunt învitaţi special toţi membrii, fiind-că se va tracta, cum sě se reguleze definitiv afacerea fostului consum.

⁂

Necrolog. George Truţa, preot greco-oriental ca soţ, Sabin ca fiu, în numele lor şi a tuturor consângenilor şi cunoscuţilor, cu inimă frântă de durere fac cunoscut, cumcă prea iubita lor soţie, mamă etc. *Sabina Truţa* născ. *Spinu*, după scurte suferinţe şi-a dat blândul sěu suflet în mânile Creatorului în 6 August st. n. a. c. la 12 óre nóptea în al 19-lea an al vieţii şi al 2-lea a fericitei sale căsătorii. Rěmăşiţele pământesci ale scumpei defuncte se vor aşeḑa spre odichna eternă Luni în 9 August st. n. a. c. la 10 óre a. m. în cimiterul gr.-or. din loc. Coşna, la 7 August st. n. 1897. Fiei ţěrîna uşóră şi memoria binecuvêntată!

⁂

Pentru inundaţi. Consiliul oraşului Viena, în şedinţa sa de Marţi a votat pentru inundaţii din Austria 50,000 fl. şi anume celor din Viena 20,000; celor din Austria de jos 20,000; celorlalte provincii austriace 10,000 fl. Oficerilor, cari au participat la lucrările de salvare, li s'au votat câte 2 galbini împěrătesci, fiecărui soldat câte 2 fl., în fine fiecărui muncitor o renumeraţie cuvenită.

⁂

Dunărea a început sě scadă pe tótă valea, scăpând de grózǎ pe locuitorii ameninţaţi. Ori-ce pericol mai departe e înlăturat. Pagubele pricinuite de exundările Dunărei se urcă la sute de mii. În Pesta se arangiază petreceri pentru a aduna bani în favorul păgubiţilor prin inundări.

PARTEA SCIENTIFICĂ ŞI LITERARA.

Divorţiul în biserica ortodoxă-rěsăriténă şi cea rom.-catolică,

de

Dr. Remus Roşca.

(Urmare şi fine.)

Se apreţiăm în fine subjectul temei nóstre şi din punct de vedere al

III.

Practicabilităţii.

Ca motiv pentru procederea raţională a bisericei ortodoxe în ce privesce desfacerea căsătoriei se póte considera şi împrejurarea, că statele, cari s'au pus pe punctul de reacţiune provocat mai ales de biserica rom.-cat., întinḑêndu-şi ingerinţa şi asupra regulării unor afaceri curat bisericesci, cum e şi căsătoria, deşi relígiunea dominantă în acele state a fost cea rom.-cat., tóte au admis în principiu desfacerea căsătoriei, şi ar încăpé multă discuţiune asupra temei, dacă ele s'ar fi gândit cândva la întroducerea acestor reforme, dacă nu se simţiau mai ales în viaţa şi referinţele sociale urmările interpretărilor forţate din partea bisericei rom.-cat. în ce privesce principiile fundamentele ale învěţăturilor religiunei creştine. De altă parte, ingerenţa statului în regularea afacerilor de natură curat bisericéscă, ori-cât s'ar pune biserica apusenă pe terenul ignorării acestei ingerinţe, este o dovadă eclatantă a neadevěrului, ce se susţine, că statul numai în biserica ortodoxă a avut ingerenţă în regularea afacerilor bisericesci, pentru-că reformele întroduse, cu deosebire în timpul mai recent, pe terenul afacerilor bisericesci chiar în statele cele mai catolice sunt cu mult mai radicale, decât ingerenţa puterii lumesci în biserica ortodoxă.

Ori ce acţiune câştigă séu perde mult în efectele sale prin modul de procedare. Acésta se póte aplica mai ales la acţiunile, ce cad în sfera justiţiei, ori de ce natură ar fi, pentru aceea vedem, că pe acest teren tóte acţiunile sunt legate de anumite forme, cari tóte 'şiau raţiunea lor, şi că axioma juridică: forma dat esse rei, şi la desfacerea căsătoriei s'a acceptat încă dela început, admiţêndu-se anumite forme de procedere, menite mai ales, ca părţilor litigante sě li se dee destulă ocasiune sě precumpěnéscă şi aprecieze faptul lor, sě li se pună unele greutăţi, cari sě eschidă capriţiul şi superficialitatea în procedere.

Şi în privinţa procedurei biserica ortodoxă a adoptat şi întrodus procedura cea mai corespunḑětóre, prescriind mai multe formalităţi, şi o recerinţă principală formală e, că la desfacerea căsătoriei nu ajunge sentinţa forului prim, ci din oficiu e a se promova actul la forul al doilea, totodată şi for de revisiune.

Că biserica ortodoxă e pe basa cea reală, când admite în principiu desfacerea căsătoriei, se justifică în fine şi prin împrejurarea, că tóte bisericile, cari în cursul timpului s'au format prin desfacere dela biserica romano-cat., au adoptat acest principiu, şi în aplicarea lui au mers cu mult mai departe, drept consecuenţă a reacţiunii; chiar şi acea biserică a conservat acest principiu, care, desfăcêndu-se de biserica mamă ortodoxă, a aflat de bine a se uní cu biserica romano-cat. sub anumite condiţiuni, susţinênd însě totuşi instituţiunile esenţiale ale bisericei ortodoxe.

In cele expuse până aici, cred a fi atins momentele mai principale pentru ilustrarea temei, ceea-ce mi-a şi fost scopul, pentru-că a desvolta acésta temă cu tóte aměnuntele ei, nu póte încăpé în cadrul unei lucrări de programă şcolară.

Vilma; Gregorio Mán, Simoni Rogozán, Michaeli Boër, Kifori Boër, et Theodoro Pap de Boërfalva; Ioanni Hango, Szavae Korne, Ioanni Kirila, Gregorio Bozura, Michaeli Kira, Turko Kira, Demetrio Petrucz, et Petro Demién de Hollomezö, ac per eos Fratribus ipsorum, secum nondum divisis Sztojáno sclt. Marián, Demetrio Boda, Gregorio, et Ladislao Bode, Valentino Marián, et Mataeo György; Simoni Hango, Kifori Korne, Ioanni Bozura, Michaëli Kira, Turko Kira, Demetrio Petrucz, et Petro Demién, ipsorumque haeredibus, et posteritatibus utriusque sexus universis, Gratiose dandas duximus, et concedendas. Datum in Castris Nostris ad Campum Keresztes positis, Die Vigesima Secunda Mensis Augusti, Anno Domini Millesimo Sexcentesimo Quinquagesimo Nono.

Acatius Barcsai m. p.

Iohannes Bethlen m. p.
Cancellar.

Anno Domini Millesimo Sexcentesimo Sexagesimo Primo, Die Decima Mensis Februarii in Oppido Deés in Generali Congregatione Dominorum Magnatum, Totius item univers. Nobilium Comitatus Szolnok Interioris Praesen. Proclamatae, Publicatae, et Extradatae sunt hae Armales Nemine Contradicente.

Nicolaus Csoma de Rettegh m. p.,
Juratus Notarius Sedis Judriae Nobilium Comitatus Szolnok Interior …

Observare. Originalul acestei diplome nu se scie unde se află. Copia acésta este scósă din un Transumpt al Conventului dela Cluş-Mănăştur, în care se ḑice:

„Erantque eaedem Literae Sigillo praetitulati Domini Principis super cera rubra ductili in choncha Lignea arte Tornaria excavata ex inferiori earundem Literarum margine de zona sericea varii color. penden. impressive communitae et roboratae, in pergameno conscriptae patenterque confectae, et emanatae“, — şi care are datul şi subscrierea următóre:

Datum Sabbatho proximo ante Dominicam Misericordiae. Anno Millesimo Septingentesimo Sexagesimo Nono. Lecta, correcta, et extradata per Ioannem Lukáts m. p., Ecclesiae Cathedr. Alben.. nonien… Conventus B. V. M. de Kolos Mono…. Conservatorem. —

Tot în Transumptul acesta se cuprinde şi copia mandatului de întroducere în posesiunile numite a noilor nobili menţionaţi în diploma reprodusă mai sus şi emanat dela acelaşi principe, precum şi raportul comisiunei despre întroducerea efectuită adresat aceluiaş domnitoriu. (Veḑi şi: Date istorice privitóre la Familiile nobile române, culese de I. cav. de Puşcariu, part. II Sibiiu, 1895, pag. 137—142, la titlul: Hollómező.)

Sibiiu, 1/13 August 1897.

Gavriil Hango,
presbiter gr. ort. român.

Nr. 227/B. [140] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de paroch din parochia vacantă dc clasa a III Rohia prin acésta se publică concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare a acestuia în „Telegraful Român“.

Venitele anuale împreunate cu acest post sunt de 311 fl. 80 cr., despre cari sĕ pot lua informaţiuni dela subsemnatul oficiu protopresbiteral.

Doritorii de a reflecta la acest post au aşi aşterne rugările lor instruite conform normelor în vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis, p. u. Oláh-Lápos.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Solnocului în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Cupşeni, în 14 Iuliu 1897.

S. Cupşa,
ppresbiter.

Nr. 420/897 [141] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia de cl. III-a Sălciua de jos, protopresbiteratul Lupşei, cu concesiunea Ven. Consistoriu archidiediecesan, se escrie al doilea concurs cu termenul de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Venitele împreunate cu acest post statorite în sinodul parochial fac suma de 321 fl. v. a.

Din ce constau aceste venite, interesaţii pot lua informaţiuni dela comitetul parochial, respective dela oficiul protoprespiteral.

Doritorii de a ocupa acest post, au a-şi aşterne cererile concursuale provĕḑute cu documentele recerute de Stat. organ. până la terminul susamintit.

Concurenţii sunt datori a se presenta în parochie în o Duminecă séu sĕrbătóre, înainte de ḑiua alegerei, pentru a-şi documenta dexteritatea în cântări, tipic etc.

În conţelegere cu comitetul parochial, oficiul protopresbiteral al tr. Lupşei.

Ofenbaia, în 21 Iuliu 1897.

Ioan Danciu,
protopresb.

Nr. 288/897 [142] 1—3

CONCURS

Pentru întregirea parochiei vacante Pescera, se escrie concurs pentru a treia óră, cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt 312 fl. v. a.

Petenţii au a-şi aşterne cererile instruite conform uormelor din vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în tsrminul deschis.

Brad, la 26 Iuliu 1897.

In conţelegere cu comitetul parochial, oficiul protopresbiteral gr.-or. al Zarandului.

Vasiliu Damiau,
protopresbiter.

Nr. 306/1897 [135] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕţătoresci din subsemnatele comune, protopresbiteratul Dobrei, prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în organul archidiecesan „Telegraful Român“.

1. Bastea-Holdea-Coşesci, învĕţătoriu ambulant, cu salar anual de 300 fl. din repartiţie dela popor, cuartir şi lemne de foc.

2. Brîsnic, salar anual de 300 fl., cuartir şi lemne de foc.

3. Dobra, un post de învĕţătóre la şcóla capitală cu salar de 300 fl. v. a.

4. Lăpugiul-inf.-Ohaba, învĕţătoriu ambulant, cu salar de 300 fl.; cuartir şi lemne.

5. Lăpuşnic, cu salar de 300 fl.. cuartir şi lemne de foc.

6. Panc-Sĕlişte. cu salar anual de 300 fl., cuartir şi lemne de foc.

7. Stâncesci-Ohaba-Făgeţĕl, învĕţătoriu ambulant cu salar de 300 fl., cuartir şi lemne.

8. Rădulesci-Strigónea, cu salar de 300 fl., cuartir şi lemne de foc.

9. Roşeani-Mihăesci, cu salar anual de 300 fl. cuartir şi lemne de foc.

Doritorii de a ocupa vre unul din aceste posturi au a'-şi aşterne suplicele lor concursuale instruite conform normelor în vigóre subsemnatului oficiu, până la terminul susindicat.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Dobrei.

Dobra, 10 Iulíu 1896.

Avr. S. Pĕcurariu,
adm. prot.

Nr. 278/protop. 1897 [131] 2—3

Concurs.

Pe basa resoluţiunei consistoriale din 8 April 1897 Nr. 2173 Bis. prin acésta se escrie din nou concurs pentru întregirea postului de paroch în parochia de clasa a III-a Şeica-mare, protopresbiteratul Mediaşului, cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în organul „Telegraful Român“.

Venitele împreunate cu acest post dau suma de 503 fl. v. a. anual.

Informaţiuni mai de aprópe despre starea parochiei, se pot primi dela oficiul protopresbiteral şi dela comitetul parochial.

Concurenţii la acest post au a-şi aşterne cererile lor concursuale, instruite conform legilor din vigóre până la terminul prefipt snbsemnatului oficiu protopresbiteral.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Mediaşului, în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Mediaş, 15 Iulie 1897.

Romul Mircea,
protopresbiter.

N. 205 [133] 2—3

CONCURS.

Pentru întregirea posturilor învĕţătoresci dela şcólele elementare gr.-or. din comunele mai jos însemnate, protopresbiteratul Orĕştiei, se publică concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în ḑiarul „Telegraful Român“.

1. Sibot, dóue posturi, fiecare cu salariu anual de 300 fl., cuartir şi lemne de foc. Salariul se solvesce regulat din cassa bisericei.

2. Vaidei, cu salariu de 300 fl. din alodiul comunal, 10 fl. relut de cuartir şi 3 stângini de foc, din care are a sĕ încălḑi şi sala de învĕţământ.

3. Dêncul mare, cu salariu de 300 fl., cuartir şi lemne de foc.

4. Acmariu, cu salariu de 300 fl., cuartir şi lemne de foc.

5. Dêncul-mic, cu salariu de 300 fl., cuartir şi lemne de foc.

6. Ludeşti, cu salariu de 300 fl., cuartir şi lemne de foc.

7. Romoşel, cu salariu de 300 fl., cuartir şi 4 stângini de lemne de foc, din cari are sĕ se încălḑéscă şi sala de învĕţământ.

Invĕţătorii, cari vor ocupa posturile acestea sunt datori a ţiné Dumineca şi sĕrbătórea strană în biserică, şi a cânta cu elevii la sf. liturgie.

Concurenţii au a-şi aşterne cererile instruite conform normelor din vigóre, în terminul prefipt, subsemnatului oficiu protopresbiteral, ér înainte de alegere a sĕ presenta în vre-o Duminecă séu sĕrbătóre în biserică spre a-şi arăta dexteritatea în cântări şi tipic.

Orĕştie, 15 Iuliu 1897.

Oficiul protopresbiteral în conţelegere cu comitele parochiale respective.

Sergiu Medean.
adm. prot.

Ad. nr. 285 [137] 2—3

Concurs.

Pentru întregirea posturilor învĕţătoresci din mai jos semnatele comune, prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. Cărbunariu, cu salariu anual 300 fl., şi anume: 200 fl., repartiţie pe popor, 40 fl., din lada bisericei, éră în preţ de 60 fl. folosinţa unui pămênt arător, cuartir în edificiul şcólei, lemne de foc şi grădină.

2. Leschia, cu salariu anual 300 fl.. anume: 172 fl. ajutoriu dela stat, 128 fl. repartiţie pe popor, cuartir bun în edificiul şcólei, lemne de foc şi grădină.

3. Valeni-Şomcuţi, cu salariu anual 300 fl. din repartiţie pe popor, cuartir, lemne de foc şi grădină.

Concurenţii au a-şi aşterne cererile concursuale instruite conform normelor în vigóre, în terminul deschis subsemnatului oficiu protopresbiteral prin poşta ultimă K. Monostor, avênd a se presenta sub durata concursului în vre-o Duminecă séu sĕrbătóre în biserica din respectiva comună, unde doresc á fi aleşi, spre a-şi arăta aptitudinea în cântări şi tipic, căci fiitori vor fi îndatoraţi a ţinea strana stângă în biserică.

Fênaţe, la 14 Iuliu 1897.

Oficiul protopresbiteral gr.-or., al Cetăţii de pétra în conţelegere cu comitetele parochiale respective.

Teodor Şovrea,
adm. prot.

---

[138] 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea unui post învĕţătoresc la scóla poporală gr. or. rom. din Sadu, se escrie concurs cu terminul de 30 ḑile dela datul publicăreí lui în ḑiarul „Tel. Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Salariu anual 300 fl. solvinḑi în rate lunare anticipative;

2. Cuartir natural în edificiul scolar;

3. Lemnele de lipsă pentru încălḑit.

Reflectanţii la acest post au a-şi da cererile lor instruite conform legei până la terminul susindicat la oficiul ppresbiteral al tractului Sibiiu.

Avênd alesul a conduce şi cântările liturghice, se aştéptă presentarea concurenţilor în vre-o Duminecă séu sĕrbătóre în biserică, spre a-şi documenta aptitudinea în cântări.

Sadu, din şedinţa comitetului parochial, ţinută în 15 Iuniu 1897.

Ioan Popovici. paroch-preşedinte. *Dimitrie Hĕuş,* notar ad hoc.

Nr. 623/897.

Vidi.

Ioan Papiu,
protopresb.

Nr. 383/897. [139] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor vacante de învĕţători din comunele mai jos însemnate, se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. Dobârca, un post cu salar anual de 300 fl.

2. Broşteni, un post cu salar anual de 300 fl.

3. Sângătin, un post cu salar anual de 300 fl., cuartir în edificiul şcólei şi lemnele necesare pentru foc.

4. Gusu, un post cu salar de 300 fl.

Cererile de concurs, instruite conorm normelor în vigóre, sĕ se înainteze subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Mercurea, la 15 Iuliu, 1897.

Oficiul protopresb. gr.-or., al Mercurei în conţelegere cu comitetele parochiale respective.

Ioan Droc,
protopresb.

Nr. 328/897. [112] 3—3

CONCURS.

Pentru îndeplinirea posturilor învĕţătoresci gr. or. din comunele mai jos însemnate, se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. Tilişca, cu salariu anual de 300 fl. din fondul şcólei, care se va solvì în rate lunare anticipative, eventual în cuartale; 15 fl. relut de lemne şi cuartir natural în edificiul şcólei.

2. Topârcea, cu salariu anual de 300 fl., care se va solvì în rate lunare, eventual în cuartale anticipative şi cuartir natural.

Aleşii învĕţători sunt datori sĕ ţină Dumineca şi în sĕrbători strana în biserică şi sĕ se îngrijéscă dimpreună cu ceialalţi învĕţători de cultivarea grădinei şcolare.

Reflectanţii la susnumitele posturi învĕţătoresci sĕ-'şi înainteze cererile lor concursuale, instruite conform legilor în vigóre, subsemnatului oficiu în terminul deschis.

Sĕlişte, 2 Iuliu 1897.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Sĕliştei în conţelegere cu oficiile parochiale concernente.

Dr. Nicolau Maier,
protopresbiter.

Nr. 33/897 Com. par. [132] 3—3

CONCURS.

Pentu întregirea alor dóue posturi învĕţătoresci la şcóla greco-orientală din Poplaca, se publică concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu fie-care din aceste dóue posturi sunt:

1. Salarul anual de 300 fl. v. a.
2. Relut de cuartir 15 fl. v. a.
3. Relut de lemne 25 fl. v. a. solviţi din cassa bisericei în rate cuartale anticipative.

Cei cari vor fi aleşi sunt datori a ţiné Dumineca şi sĕrbătórea strana în biserică şi a cânta cu copiii la sânta liturghie.

Cei cu cunoscinţe musicale vor fi preferiţi.

Doritorii de a ocupa posturile acestea sunt poftiţi a se presenta înainte de alegere séu în vre-o Duminecă séu sérbătóre spre a-şi arĕta desteritatea în cântări şi tipic, ér concursele instruate conform legilor din vigóre au de a le înainta oficiului protopresbiteral gr. or. din Sibiiu.

Purtarea agendeler direcţiuei şcolare, renumerată special cu 50 fl. ./. precum şi instrucţia în şcóla de repetiţiune şi în cea de pomărit, ca şi cântarea în cele 2 străni bisericesci, se va împărţi prin comitetul parochial în conţelegere cu corpul didactic — la începutul anului şcolastic — între toţi 4 învĕţătorii.

Dín şedinţa comitetului parochial gr. or. din Poplaca, ţinută în 13 Iuliu 1897 st. v.

Coman Baca, preşedinte. *Pantilimon Tanasie,* notar.

Nr 650/897

Vĕḑut şi aflat în ordine.

Sibiiu, 28 Iuliu 1897.

Ioan Papiu,
protopresb.

Redactor prov. Gavriil Hango. Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

La numĕrul acesta se alătură ca suplement separat Nr. 15 din „Fóia Pedagogică“

Nr. 86. Sibiiu, Marți, 5/17 August 1897. *Anul XLV.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
la „Tel. Rom.“ într'una cu suplementul „Fóia Pedagogică“
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Peutru **monarchie** pe an 8 fl.. 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rĕndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Fondul nostru de pensiuni.

II.

Interese generale bisericesci au fost motivele. cari au reclamat înființarea fondului nostru de pensiuni, și cu considerare la aceste generale interese s'a și pus el în lucrare.

Preoțimea dela sate a fost relativ mai puțin îngreunată la căutarea mijlócelor pentru crearea și alimentarea fondului nostru de pensiuni, și dupăcum s'au făcut clasificările acuma la început, eventuala pensiune, care venia vĕduvelor și orfanilor, acoperia un gol simțit, crea un surogat între actualele triste împregiurări.

Începutul acesta s'a contemplat numai pentru cinci ani, fiind pusă în însuși statutul fondului de pensiuni o eventuală revisiune a statutului după o practică de cinci ani.

Cumcă o supremă necesitate generală a dat nascere acestei salutare instituțiuni, se vede de acolo, că s'a statorit principiul, ca el încă dela început sĕ fie pus la disposițiunea acelora, cari reclamă ajutoriu dela acest fond de pensiuni, și acésta s'a făcut tocmai cu considerare la nobila lui menițiune.

Au fost mulți, cari au militat pentru părerea, ca din fondul acesta sĕ se pótă da ajutóre numai după o anumită vreme, lăsându-se timp ca el sĕ créscă.

Ori cât de resonabilă a fost părerea acésta, și ori cât de bine se motiva ea cu considerațiuni financiare, ea totuși nu a fost acceptată, deóre-ce noi trebuia sé ajutăm la moment, și am fost călăuziți de principiul: *„bis dat, qui cito dat“*, deși sciam, că în anii primi ai realisării acestei instituțiuni, primele ajutóre numai așa le vom puté da, dacă vom rumpe din capitalul adunat.

Preoțimea nóstră nu a înțeles considerațiunile generale ale bisericei, și nu a rĕspuns sumele, cu cari e chemată a înmulți fondul.

Lucru simptomatic: tocmai în acele părți s'a arătat preoțimea străină de considerațiunile generale pentru binele bisericei, unde relative ea în cele materiale stă mai bine: în părțile Brașovului și in cele ale Sighișórei.

Dacă considerăm părțile nordice ale archidiecesei, unde venitele preoțimei nóstre sunt din cele mai precarii, și unde lupta cu proselitismul religionariu e atât de mare; dacă considerăm, că preoțimea din părțile aceste extreme nu a fost dedată a recurge după ajutóre din mijlócele centrale ale archidiecesei, și în fața acestei preoțimi punem preoțimea din jurul Brașovului, care nu a fost dedată a înnota în sărăcie și a lupta cu curente proselitistice, apoi pre cea din protopresbiteratul Sighișórei, care s'a dedat a recurge permanent la ajutóre din centru, și pentru care fondurile archidiecesane au și fost vaci grase, ca cele din visul lui Faraon: atunci stăm pe gânduri, și începem a pricepe motivele, pentru cari preoțimea din părțile numite a luat posiție atât de mașteră față cu fondul nostru de pensiuni.

Exemplul rĕu s'a lățit, s'a generalisat în multe locuri, ómenii nu au voit sĕ pĕtrundă în considerațiunile generale ale bisericei, și în decurs de cinci ani ne-am trezit, că $^1/_3$ din preoțime nu și-a împlinit obligamêntul față cu fondul de pensiuni al archidiecesei.

Înainte de a trece la partea disciplinară a lucrului, autoritatea bisericéscă a examinat lucrul din tóte punctele de vedere, și mult a meditat asupra chestiunei, décă obligamêntul preoțimei față cu fondul de pensiuni e a se considera ca obligamênt general, în interesul bisericei, asupra împlinirei căruia trebue stăruit și cu mijlóce disciplinare, séu dóră el póte fi privit ca obligamênt numai personal, în care cas reintenții trebue șterși din lista membrilor fondului de pensiuni, ca nou, cari nu voesc sĕ fie părtași de beneficiile bisericei.

Deși statutele fondului de pensiuni vorbesc fórte clar, și obligamêntul general îl estind asupra tuturor preoților din archidiecesă, totuși organul administrativ al archidiecesei a venit la sinod cu propunerea, ca membrii restanțieri sĕ fie șterși dintre cei cu obligamêntul general bisericesc, fiind în favorul material al fondului, dacă ei vor fi șterși din șirul membrilor fondului de pensiuni.

Sinodul nostru archidiecesan însĕ n'a intrat în vederile consistoriului.

Nu interesele materiale ale singuraticilor, nu interesele materiale ale fondului au fost normative la înființarea acestei instituțiuni salutare, ci interese bisericesci de ordine mai înaltă, la care trebue sĕ contribue toți aceia, cari țin la legăturile lor cu biserica.

Nu este permis sĕ trécă în consciința publică bisericéscă, că biserica a voit sĕ negoțieze cu favoruri materiale când a creat fondul de pensiuni al archidiecesei, nu este permis sĕ trécă în consciința publică a bisericei, că o mĕsură bisericéscă de interes general bisericesc póte fi persiflată de preoțime, póte fi făcută obiect de discusiune în acel sens, că ea se observe séu sĕ nu observe obediența cuvenită față de biserică.

Décă am accepta vederile strimte, că fie care membru al bisericei póte observa după al seu bun plac ordinațiunile bisericesci, séu le póte călca când îi vine bună voie, în acel cas întroducem demoralisare în corpul bisericei, provocăm distrugere, și adi la fondul de pensiuni, mâne la sidoxie, și tot așa până ajungem la totală destrăbălare.

Trebue sĕ întroducem disciplină, décă vorba e sĕ susținem vada și autoritatea bisericei.

Revista politică.

Autonomia catolică. La 10 l. c. n., și-a ținut în Cluș adunarea generală extraordinară *statul catolic* din Ardeal, pentru de a-și hotărî posiția ce va lua în fața autonomiei catolice, ce se pregătesc pentru biserica catolică din Ungaria.

În cuvêntarea sa de deschidere, episcopul contele Malláth își pune întrebare, că: îndreptățită este óre mișcarea pentru autonomia bisericei catolice din Ungaria? la care întrebare respunde, că aceea este îndreptățită și încă din trei motive fórte puternice, anume: 1. Dela 1848 încóce, când biserica romano-catolică era religiune de stat, tóte confesiunile recepte și-au eluptat autonomie pentru biserica lor, numai biserica romano-catolică nu. 2. După urmarea fatalei politice bisericesci, biserica nu mai póte aștepta nici un sprigin dela stat, care s'a proclamat pe sine de stat fără confesiune. 3. Ca sĕ se delăture indiferentismul laicilor față de biserică, dându-le și lor de lucru în regularea afacerilor bisericesci. Cu tóte acestea episcopul, tótă puterea doresce a o concentra numai în mânile episcopatului și a da laicilor numai dreptul de consilieri ai acestuia, susținênd, că așa pretinde organismul general al bisericei r. catolice, și se mângăe pe sine și cercă sĕ mângăe și pe laici, că nu vor avé a se plânge, dacă preoțimea își va satisface datorințelor sale și va fi la culmea chemărei sale.

Pentru a se explica, cum doresce el autonomia, episcopul dice: Încă una trebue se adaug. Vorbim de autonomie, și póte nici nu suntem în curat cu conceptul ei. Nu póte fi aceea altceva, decât guvernarea independenta a bisericei catolice, séu adecă, ca biserica sĕ-și reguleze afacerile sale conform organisațiunei sale date cu excluderea ori cărui element străin. În conceptul autonomiei se cuprinde și conceptul libertății. Doresce libertatea bisericei și a catolicismului maghiar. Scim fórte bine, în ce direcțiune o pretindem acésta, dice episcopul. Libertatea acésta o pretindem la denumirile bisericesci, donațiunea dignității înalte sĕ nu fie premiu pentru servicii politice, ci recunoscință pentru merite bisericesci. Dorim libertatea acésta în Sanitate, ca biserica fără nici o pedecă și fără nici un amestec sĕ-și pótă îndeplini misiunea sa divină, care și-a câștigat'o dela magistrul sĕu. Când acela a dis: „Mergênd, învĕțați“, n'a dis, „Cereți permisiune și învĕțați“, ci: *Eu* vĕ dau vóuĕ putere de a învĕța. Libertate cere catolicismul în administrarea averilor, ca acelea sĕ se folosécă spre scopurile prefipte de fundatori, spre scopurile adevĕrat bisericesci. În urmă libertate pentru tóte direcțiunile cultului divin, a vieții bisericesci și a disciplinei.

În cele următóre explică mai în detaiu unele idei exprimate mai înainte și apoi președintele propune spre primire următórele puncte de directivă, cari s'au și primit cu unanimitate, după-ce adunarea s'a constituit în conferență și s'a consultat mai multă vreme în privința acésta. Étă-le în reasumat:

1. Adunarea reprobă, ca alegerea pentru congresul din Budapesta s'a făcut și în eparchia Ardealului fără aprobarea statului.

2. Statul catolic din Ardeal fie representat de astă-dată și prin deputați în congresul catolic aleși ast-fel, dar din acésta sĕ nu se facă cas de precedență, căci statul ține la independența sa și în privința acésta. Conclusele aduse în congresul din Budapesta vor avé însĕ valóre pentru diecesa Ardealului numai dacă și statul catolic ardelean le va primí.

3. Statul aprobă mișcarea pentru autonomia catolică regnicolară, dar numai așa va intra în organismul ei, dacă drepturile Statului catolic din Ardeal nu vor fi atacate.

4. Posiția astfel precisativ a statului catolic din Ardeal, se va aduce la cunoscința congresului catolic regnicolar, prin o adresă către președintele aceluia, Em. Sa cardinalul-primate.

Preliminariile Păcei. Étă, după „Frankfurter Zeitung“, care ar fi textul preliminariilor de pace, așa cum a fost redactat de representanții puterilor:

Puterile însărcinându-se cu apărarea intereselor Greciei, și Turcia acceptând intervențiunea puterilor, s'a stabilit o înțelegere, pentru cele unspredece paragrafe următóre, între ambasadorii însărcinați cu negociările și delegatul Porței.

1. Delimitarea fruntăriei se va face după traseul, care figurézá în anexele tratatului pentru preliminariile păcei.

Operațiunile delimitărei se vor începe cel mai târdiu 15 dile după semnarea preliminariilor. Ele vor fi executate de către delegații Turciei, ai Greciei și ai puterilor, acestia din urmă funcționând ca arbitri în cas de diferend.

2. Grecia va plăti Turciei o îndemnitate de patru milióne lire turcești (92 milióne de franci).

Marile puteri vor lua mĕsuri pentru ca drepturile creditorilor anteriori ai Greciei sĕ nu fie jignite prin plata acestei îndemnități și iau în acest scop sub controlul lor administrația veniturilor vechei și nouei datorii publice.

3. Privilegiile și prerogativele ce poseda Grecia în Turcia înainte de rĕsboiu, rĕmân neatinse.

4. Cel mai târdiu în 15 dile după iscălirea preliminariilor, delegații speciali ai Greciei, învestiți cu depline puteri, se vor transporta la Constantinopole, în scopul încheierei păcei definitive.

Vor regula în același timp chestiunile atingĕtóre de schimbul prinsonierilor, o amnistiție generală, libertatea navigațiunei și despăgubirile de plătit persónelor, cari au suferit stricăciuni în bunurile lor din faptul rĕsboiului.

5. Delegații vor încheia în afară de acestea trei convențiuni: întâia pentru regularea chestiunei naționalităților; a dóua prin care se vor determina relațiunile consulilor Greciei în Turcia cu administrațiunea imperială otomană; a treia. în fine, privitóre la delictele comise pe teritoriul uneia din părțile contractante și ale căror autori s'ar fi refugiat pe teritoriul celei-l'alte părți.

6. Imediat după semnarea preliminariilor va înceta starea de rĕsboiu între Grecia și Turcia.

Trupele turcesci se vor retrage imediat până la linia Salambriei și vor ocupa mai multe puncte, cu valóre strategică pentru Turcia, până ce Grecia va fi achitat complect indemnitatea ce datoresce Turciei.

7. Relațiunile normale între cele dóue State vor fi reluate imediat după semnarea preliminariilor.

Supușii celor dóue State se vor bucura de deplină libertate pentru a-și vedé de ocupațiuni în cele doue State.

8. Imediat după semnarea preliminariilor, posturile ocupate înainte de rĕsboiu în imperiul turcesc de către residenții și consulii greci, vor fi încredințate unor agenți timpurari, cari până la încheerea păcii definitive vor lucra sub controlul puterilor cari își asumaseră protecțiunea intereselor grecesci în timpul rĕsboiului.

Procesele întrerupte de rĕsboiu se vor reîncepe după vechile proceduri.

Procesele nóue se vor judeca după dreptul internațional și stipulațiunile convențiunei încheiată între Turcia și Grecia la 26 Februariu și 6 Maiu 1896.

9. Turcia își reservă dreptul de a propune puterilor revocarea firmanului imperial basat pe convențiunea încheiată între Turcia și Grecia la 9 Maiu 1891.

10. Representanții marilor puteri se vor constituí în tribunal de arbitri pentru tóte diferendele ce s'ar puté iví între Turcia și Grecia până la semnarea definitivă a

pacei, şi-şi reservă a exercita dreptul lor de arbitragiu, fie personal, fie prin mandatari.

11. Preliminariile de mai sus vor trebuí sě obţie sancţiunea M. S. Sultanului în termen de opt ḑile după acceptarea lor.

Intemniţarea Românilor.

„Drapelul“ din Bucuresci publică sub titlul acesta următoriul remarcabil articol:

Guvernul unguresc jócă un joc primejdios faţă de Românii din regat. Condamnările au început din nou sě curgă pe capetele acestora, şi din nou şepte fruntaşi Români, în cap cu D-rul Raţiu, vor fi întemniţaţi.

Motivul? Pentru-că au convocat în congres pe delegaţii alegětorilor români.

Şi tocmai Ungurii, ei cari sciu dintr'o lungă şi durerósă experienţă: ce însémnă lupta pentru naţionalitate; ei cari au vĕrsat sânge în aceste lupte şi au umplut Europa cu vaetele lor; ei, popor mic şi ameninţat din tóte părţile, popor de abia pe jumětate scăpat de sub jug străin, ei sě ajungă a condamna şi întemniţa pe alţii pentru asemenea motive!

E o adevěrată aberaţie.

Şi nu ḑicem acestea pentru apărarea celor de acelaşi sânge şi aceeaşi limbă cu noi, cât mai mult pentru a deştepta — cât mai e vreme — pe patrioţii Unguri, cari mai pot vedé pe ce pantă primejdiósă alunecă guvernele unguresci.

Nu noi, popor mai numeros ca Ungurii şi trecut prin încercările cele mai grele din lume, de unde am eşit şi mai numerosi şi mai oţeliti, nu noi, ḑicem, ne vom alarma pentru propria nóstră existenţă lovită de-o mână de ómeni lipsiţi de înţelepciune politică şi de prevedere pentru viitor.

Românul nu piere.

Acésta s'a demonstrat timp de vécuri întregi, şi n'a perit poporul nostru nici de năvălirile Turcilor victorioşi asupra Europei întregi, nici de invaḑiile Tătarilor, Polonezilor şi ale Ungurilor, şi nimic nu 'i-a păsat nici chiar când unele din aceste popóre s'au coalisat între ele ca sě-l nimicéscă.

Cu atât mai puţin îi va păsa poporului român de ḑeci şi sute de condamnări şi întemniţări. Tóte nu vor preţuì nici cât o mână de pae puse înaintea unei locomotive lansate cu iuţéla de 80 kilometri pe óră.

Dar e dureros sě veḑi, că suntem aci în Orient o mână de neslavi — Români, Unguri şi Greci — faţă de oceanul slav, care ne încunjóră, şi că în faţa primejdiei de dare înapoi şi de cutropire, unii din noi au orbirea sě uite primejdia cea mare şi sě provóce lupte şi ure între cei interesaţi sě mérgă împreună.

Cred óre Ungurii, că dacă vor avé în contră-le şi pe Români, vor puté biruí mai uşor în lupta pentru existenţa lor aşa de ameninţată din tóte părţile?

Şi cel puţin dacă ar avé un motiv temeinic ca sě se pórte astfel. Încercatu-s'au Ungurii sě trateze pe Români în egali şi ei nu le-au rĕsplătit prietenia prin prietenie?

Când óre Românii au arătat, că fiind pe picior de egalitate politică, culturală şi naţională cu Ungurii, ei n'ar fi elementul cel mai credincios Ungariei, cel mai devotat intereselor comune?

Caracteristica Românului a fost sě fie bun, cinstit şi fidel. O experienţă recentă şi de mare însemnătate ne-o arată.

Puţină, fórte puţină bunăvoinţă au arătat Turcii faţă de Românii macedoneni, şi în cea mai grea cumpănă prin care a trecut imperiul, Românii n'au hesitat de-a lua armele în contra duşmanului ţěrei, deşí în fond religia şi simpatiile naturale ar fi trebuit sě-'i impingă de a face tocmai contrariul.

Mai mult chiar. Dacă şedeau liniştiţi, era de ajuns, şi prin acésta demonstrau o adâncă fidelitate. Dar Românul e eşa făcut, ca la una rĕspunde cu ḑece, şi la rĕu ca şi la bine.

Astăḑi nici elementele musulmane convertite, ca parte din Albanezi, nu înspiră Turciei atâta încredere ca Românii macedoneni şi epiroţi.

Étă o experienţă pe care Ungurii, popor pretins mai civilisat decât Turcii, n'au încercat'o nici odată faţă de Români. Dispreţ, batjocură, calomnie şi închisóre pentru Români, aşa cred Ungurii, că-şi pot cimenta regatul lor multicolor şi din bucăţele.

Aberaţie fără seamăn. Popóre numěróse şi mari, mari până la a eclipsa pe Roma antică, cum sunt Englezii, şi încă n'au putut ajunge la nici un sfêrşit faţă de micile naţionalităţi străine, pe calea persecuţiei.

Şi în splendórea ei materială, morală şi intelectuală, Anglia are în Irlanda o rană mereu sângerândă, în stare prin complicaţiile ei sě-i pricinuéscă mai mult rěu decât coalisarea duşmanilor din afară.

Şi Anglia e o ţéră mare, bogată, o ţéră insulară şi cu o civilisaţie proprie, pe care nu o ameninţă nici o primejdie seriósă din afară.

Nu mai aducem alte pilde, căci trebue sě ne proporţionăm argumentele cu subiectul ce avem de tratat, şi la subiectul de faţă o singură pildă ajunge.

Cred Ungurii, că ei, popor de 5—6 milióne, de abia civilisat, avênd înăuntrul ţěrei mai multe elemente străine, decât unguresci, tóte duşmane, înconjuraţi de Slavi şi de Germani, cari nu le sunt pretini, cred óre Ungurii, că ei pot, fără a-şi pune ţéra în mare primejdie, sě-şi plătéscă luxul unei Irlande?

Pentru şoviniştii extremi, cari trăesc cu mintea în lumea fantasmagoriei lor, creḑênd posibilă realisarea unei Ungarii mari, asimilatóre a tuturor elementelor străine ce o compun, póte sě fie durerósă idea, că trebue sě-şi împartă supremaţia cu alţii.

Nici n'am încerca sě discutăm cu acéstă specie de ómeni cari trăesc cu idei din alte vremuri, intr'o lume străină cu totul acestor idei.

Ne adresăm numai acelora a căror minte nu e întunecată de visuri nebune, cari věd şi primesc realitatea aşa cum este, şi-i întrebăm: dacă nu e o crimă, ca sórtea poporului lor sé fie jucată aşa de uşor într'o luptă absurdă şi inegală cu tótă lumea?

Nu ne întunecă mintea nici o prejudecată, suntem departe de a mai pune preţ pe visurile şoviniste ale timpurilor trecute, şi de aceea credem, că existenţa poporului unguresc este de o mare necesitate în orient şi am dori din suflet sě-l vedem prosperând şi întărindu-se.

Dar calea pe care au apucat guvernele unguresci, duce poporul acesta la o apropiată peire. Şi când pledăm causa Românilor persecutaţi din Ungaria, pledăm în fond causa poporului unguresc. Ce bine ar fi dacă Ungurii ar avea numai un moment înţelepciunea sě ne crédă şi sě încerce o sinceră pretinie cu noi!

Cu cât Ungaria se slăbesce singură astăḑi prin persecuţia nejustificată a Românilor, cu atât ea s'ar întări prin amiciţia fidelă a celor patru milióne de Români, trataţi pe picior de egalitate cu Ungurii.

Şcolariu.

Raport general

despre starea şcólelor rom. gr.-or. în protopresbiteratul Murěş-Oşorcheiului cu finea anului scolariu 1896/7.

(Cerc. Cons. Nr. 3278/890 sc. şi 4088/891 Scol.)

A) Inspecţiunea.

Visitaţiunea şcólelor, prescrisă în §-ul 92 al „Normativului şcolar“, s'a îndeplinit sub decursul anului expirat la tóte şcólele nóstre prin subsemnatul protopresbiter.

Resultatul acestei inspecţiuni în general este următorul:

I. Intreţin şcóle confesionale comunele bisericesci:

1. Bandul (în comun cu gr. cath.) învěţător gr.-cath., salariul în jumětate.
2. Erdösângeorgiu, învěţător gr. or. definitiv.
3. Gernesig, înv. gr.-or. prov.
4. Iclandul mare, înv. gr-or. def.
5- Laslăul rom, înv. gr.-or. def.
6. Medeşfalěu, înv. gr.-or. prov.
7. Murěş-Órba, (în comun cu gr.-cath.) înv. gr.-cath., salariul în jumětate.
8. Murěş-Sângeorgiu, (în comun cu gr-cath.), înv. gr.-cath, salariul în $^1/_3$.
9. Nasna, învěţător. gr.-or. def.
10. Petea, învěţător gr. or. prov.
11. Şoimuşul rom., înv. gr.-or. prov.
12. Suplac, învěţător gr.-or. prov.
13. Vindraseu, înv. gr.-or. def.,

adecă 13 dintre 23 de comune bisericesci.

II. Nu întreţin şcóle celelalte (10) comune bisericesci şi anume din lipsa mijlócelor; unele precum: Coronca, Cor. Sămartinul, M.-Oşorheiul, Sânbenedicul şi Sângerul şi din causa numěrului de tot mic al familiilor nóstre gr.-or., lipsind contingentul copiilor.

III. Edificii şcolari proprii au tóte comunele, cari intreţin şcóle — afară de M.-Órba M.-Sângeorgiul şi Vidraseul, — ér dintre cele ce nu susţin şcóle au edificii proprii; Berghia, Corunca, Egerseg şi Sân Benedicul.

De tóte dar 14 edificii şcolari proprii în 23 de comune. Ca edificii sunt deplín corespunḑětóre şcólele nóue din Medeşfalěu şi Erdösângeorgiu; — corespunḑětóre sunt cele din Laslěu, Icland, Gernesig, Band, Petea, Şoimuş şi Berghia; — adecă 9 dintre 14; — celelalte, adecă 5 dintre 14 nu sunt corespunḑětóre.

IV. Mai bine prověḑute cu aparatele necesare la învěţământ sunt în şcólele următórea ordine: Gernesig, Erdösângeorgiu, Icland, Medeşfalěu, Laslěu şi Petea (— 6 dintre 13 —); rěu prověḑute sunt tóte celelalte (7 din 13) — şi acésta nu atât din causa sěrăciei comunelor, cât mai vêrtos din lipsa de aparate bune, şi din lipsa unui bun sistem de acuirare şi împărţirea acestora.

În punctul acesta de supremă trebuinţă s'ar puté ajuta, décă din centru s'ar acuira cele mai necesare şi mai bune aparate de învěţământ întru o perfectă uniformitate.

Aceste apoi s'ar împărţí comunelor bisericesci, cari le-ar plăti ulterior.

Fără aparate bune, instrucţiunea — precum sciu toţi învěţătorii — nu-şi póte atinge ţinta nici pe jumětate.

V. Frecuentarea şcólelor este în general extraordinar de bună în acest tract.

Acolo, unde sunt şcóle, se şi frecuentéză — mulţămită měsurilor luate dela oficiul protopresbiteral, bine-spriginite de preoţimea tractuală şi şi din partea organelor administrative ale statului.

VI. Pentru edificarea de şcóle nóue s'au făcut sub decursul anului tóte pregătirile necesari în comunele M.-Órba, Nasna şi Vidrasěu.

VII. Învěţătorii. La cele 10 şcóle pur confesionale au funcţionat următoriii învěţători:

1. Erdösângeorgiu, M. Piroşca, înv. definitiv, cualificat.
2. Gernesig, P. Nicolescu, înv. provisor, cualificat.
3 Icland, Mich. Chibelean, înv. definitiv, cualificat.
4. Laslěu, Teod. Oprean, înv. definitiv, cualificat.
5. Medeşfalěu, Petru Fărcaş, înv. provisor, necaulificat.
6. Nasna, N. Pogăcean, înv. definitiv, cualificat.
7. Petea, I. Moldovan, înv. provisor, necualificat.
8. Şoimuş, Teodor Vintilă, înv. provisor, necualificat.
9. Suplac, Justin Teglariu, înv. provisor, cualificat.
10. Vidraseu, Ioan Golea, înv. definitiv, cualificat.

De toţi dar 7 învěţători cualificaţi dintre 10, şi 5 dintr'ênşii instituiţi definitiv.

Toţi învěţătorii au avut salariul normal de 300 fl, locuinţă şi grădină.

Date mai speciale despre starea, frecuentarea şi averea şcólelor se găsesc în conspectele alăturate sub I—III.

(Va urma.)

Adunarea generală

a Associaţiunei transilvane pentru literatura şi cultura poporului român din despărţěmêntul Cohalm.

(Raport special).

Adunarea despărţěmêntului nostru s'a ţinut la 20 Iuliu st. v. a. c. în opidul Cohalm în localul şcólei române greco-orientale.

Adunarea este slab cercetată.

Inteligenţa din tractul nostru se compune aprópe numai din preoţi şi învěţători, dar mulţi din ei nu jertfesc nimic pe altariul naţiunei, şi mai bucuros alérgă pe la festivităţi străine, decât la petreceri românesci, arangiate spre scopuri culturale naţionale românesci. De astădată retac numele astorfel de „fruntaşi“ ai poporului nostru, dar cu altă ocasiune nu-i voiu retăcea.

La 2 óre p. m. se deschide şedinţa prin directorul sěu dl Nicolau D. Mircea, protopresb. gr.-or, prin o cuvêntare acomodată scopului ce urmăresce Associaţiunea.

Al doilea punct din program este Raportul comitetului despre activitatea despărţěmêntului dela ultima adunare generală!

Se alege o comisiune pentru censurarea acestui raport în persónele George Andron şi I. Bercan.

Mai departe urméză raportul despre starea cassei în decursul anului expirat. Din raportul cassariului se vede, că în anul trecut s'a încassat suma de 66 fl. 82 cr. din care suma 43 fl., s'au trimis la comitetul central, o parte din rest s'a folosit ca spese de birou şi a mai rěmas în bani gata 7 fl. 22 cr.

Raportul cassariului se află în bună regulă, totodată se şi urméză la încassarea tacselor. In decursul şedinţei se însinuă de membrii noi. 1 Ioan Grancea, proprietar Jibert. 2. Ioan Bărsan, învěţăt. în Bogata olténă. 3. George Sporinic, paroch gr.-cat. în Cohalm. 4. Ioan Bercan, preot, Merchéşa, cari şi solvesc taxa de membrii ordinari; ér Nicolau Bunea, proprietar în Cohalm solvesce taxa de membru ajutător. Dintre cei vechi selvesc taxe 3 ca membrii ordinari şi unul ca ajutătoriu, 4 membrii vechi nu s'au presentat la şedinţa şi nici taxele nu le-au administrat la cassariul despărţěmêntului.

Preste tot s'au încassat suma de 48 fl. 34 cr.

Urméză o disertaţiune. „Ce fel de cărţi sě procurăm pe sama bibliotecilor poporale prin care sě se desvolte cultură intelectuală şi morală a tinerimei“; ţinută de membrul I. Bănuţ. Disertantele arată, că ce fel de lectură este acomodată gradului de desvoltare a tinerimei, cu deosebire recomandă pentru vêrsta mai înaintată biografiile omenilor mari, prin cari se fortifică caracterul.

Raportul comisiunei însărcinată cu censurarea Raportului comitetului.

Comisiunea recomandă adunărei generale sě se ia spre sciinţă şi comitetului sě i se dea absolutoriu; ce privesce însě partea despre propuneri, comisiunea este de părere, că mai ântâiu sě se înfiinţeze în fiecare comună câte o agentură, ér pe basa acestora biblioteci poporale.

O viă discusiune se întinse între membrul I. Bănuţ şi referentul comisiunei G. Andron, în care fiecare sě silesce a demustra, că pe ce cale s'ar puté ajunge mai lesne la scop. La acésta discusiune ia parte şi dl Dr. Eleftenescu, prof. în România, care ne-a onorat cu presenţa. D-sa încă arată cu exemple practice, cum a păţit cu comuna Homorod în anii trecuţi, unde pre lângă tótă stăruinţa n'a putut înfiinţa bibliotecă poporală, nefiind spriginit de fruntaşii din acea comună.

Tot referitor la acest punct, preşedintele adunărei propune, că trebue încercate ambele modalităţi, póte că la unii le va succede pe o cale, la alţi pre alta, îndeosebi pune în vedere membrilor presenţi, că în decursul anului viitor fie-care sě aibă ambiţiunea, că a putut înfiinţa o agentură în comuna sa.

Ca delegaţi din partea despărţěmêntului pentru adunarea generală din Mediaş se aleg Dnii N. Mircea dir. desp. şi G. Spornic, ér ca suplenţi G. Repede şi I. Bercan fără diurne.

Pentru periodul de 3 ani se alege de directer dl N. Mircea, actuar I. Bănuţ, cassar I. Bunea, controlor I. Bercan şi G. Repede, G. Spornic, şi I. Brote membrii în comitet.

Cu verificarea protocolului se încredinţéză persónele G. Spornic şi I. Bunea.

După acestea preşedintele mulţămesce celor presenţi pentru interesul dovedit şi dorind prosperare despărţěmêntului închee şedinţa.

Séra a avut loc în Pavilonul dela Hotel Sóre o petrecere cu joc, arangiată de tinerimea din loc şi jur.

De încheere amintesc, că de-am pune la o parte egoismul şi invidia şi am trăí ca fraţi, la frumóse resultate am puté ajunge.

Raportorul.

Convocare.

Prin acésta se convócă adunarea generală a despărțămêntului X. (Brad) al Asociațiunei transilvane pentru literatura și cultura poporului român pe *Dumınecă, în 10/22 August* la Brad.

La acésta adunare sunt poftiți a participa membrii, precum și binevoitorii și sprigínitorii acestei instituțiuni culturale.

Obiectele:

1. Deschiderea adunărei la 10½ óre a. m. în biserica gr. or. din loc.
2. Raportul comitetului despre activitatea sa în anul 1896/7 și despre starea despărțĕmêntului.
3. Alegerea unei comisiuni pentru censurarea raportului.
4. Înscrierea de membrii noi și încasarea taxelor dela membrii vechi și noi.
5. Cetirea disertațiunilor, cari sunt a se insinua cu 2 ḑile mai nainte la directorul despărțĕmêntului.
6. Raportul comisiunei pentru censurarea raportului comitetului.
7. Alegerea alor 2 delegați pentru adunarea generală a Asociațiunei transilvane din ĕst an, convocată la Mediaș.
8. Designarea locului pentru adunarea generală viitóre.
9. Alte afaceri, cari cad în sfera de competință a adunărei.
10. Constituirea despărțĕmêntului pe un nou period de 3 ani.
11. Dispoziţiuni pentru verificarea protocolului.
12. Închiderea adunărei.

Brad, la 30 Iuliu 1897.

Vasiliu Damian, director. Dr. *Ioan Radu*, secretar.

Noutăți.

Avis. In atențiunea p. t. părinți: *La școla civilă de fete a Asociațiunii din Sibiiu*, înscrierile pro 1897/8 se fac din 1—6 Septembre 1897 stil nou. Examenele de emendare se țin în 3, cele de primire în 4 Septembre c. n. Prelegerile se încep în 6 Septembre c. n.

Didactrul e fixat cu 2 fl. pe lună. Taxa internatului e 200 fl. pe an.

Pentru elevele cursului complementar, taxele sunt aceleași.

Insinuările se fac la direcțiunea școlei.

Sibiiu, 16 August 1897.

Direcțiunea școlei.

* * *

Archiducele Francisc Ferdinand va călĕtori ḑilele prexime la Sinaia, pentru a cerceta pe reconvalescentul moștenitor de tron al României. Călĕtoria va avé caracter privat.

* * *

Tinerimea universitară română dela Bruxela a împărțit între membrii conferenței interparlamentare de acolo o broșură, cuprinḑênd informațiuni temeinice despre starea insuportabilă a Românilor de sub guvernul unguresc. Broșura pórtă titlul „*Protest*“ și s'a tipărit în 1000 de exemplare. — Membrii maghiari ai conferenței cu *Pázmándy* în frunte cércă sĕ desmintă prin foile din Bruxela afirmațiile protestului.

* * *

Adunarea generală a „Asociațiunii“. Comitetul arangiator al festivităților împreunate cu ocasiunea adunării generale a „Asociațiunii transilvane pentru literatura și cultura poporului român“ 'și-a dat tótă silința a face pregătirile de lipsă pentru o primire cât se póte de corĕspunḑĕtóre pentru p. t. óspeți.

Precum s'a accentuat în mai multe rînduri în foile periodice și și ocasionalminte, depinde fórte mult reușita îndestulitóre însĕ dela aceea, ca p. t. óspeți sĕ facă insinuările referitóre la cuartir și victuale (banchet cu deosebire) de timpuriu, cari insinuări vor serví spre ușurare și comoditate comitetului arangiator, mai mult însĕ p. t. óspeți.

Spre orientarea p. t. óspeți:

1. Biletul pentru una persónă la banchet costă 2 fl. 50 cr.
2. Biletul pentru una persónă la concert costă 80 cr.
3. Biletul pentru una persónă la petrecerea cu dans costă 1 fl.

Biletele pentru concert și petrecerea cu dans se pot procura dela biuroul comitetului de arangiare în localitatea hotelului „Schützen“ și séra la cassă, ér biletele pentru banchet tot de acolo pe lângă insinuare cel mult până în 14/26 August la améḑi. Mediaș, 12 August 1897. *Dionisiu Roman*, președintele secțiunei de încuartirare și coresp.

* * *

La temniță. Ministrul unguresc de interne a aprobat sentența căpitanului de poliție din Sibiu, prin care pe basa unui ordin ministerial din 1894: dl. Dr. Ioan *Rațiu* e condamnat pentru convocarea în tómna trecută a conferenței tuturor alegĕtorilor români, — *la 10 ḑile închisóre și 70 fl. amendă;* ér d-nii: Dr. Octavian *Rusu*, Dr. Amos *Frâncu*, Dr. Nicolau *Vecerdea*, Onoriu *Tilea*, Zacharie *Boiu* și Ioan de *Preda* pentru convocarea tot atunci a alegĕtorilor din cercurile Sibiiu, Cisnădie și Nocrihiu, în scopul alegerii de delegați pentru conferența convocată de Drul. Rațiu, — sunt condamnați *la câte 3 ḑile închisóre și 25 fl. amendă în bani, si toți la plătirea speselor de execuție și întreținere.*

* * *

Duel între principi. *Contele de Turin V. Emanuel* a provocat la duel pe *Henrich*, principele de Orleans, pentru-că acesta, în nisce scrisori despre călĕtoria sa prin Abessinia, publicate în foile franceze, s'a exprimat în chip ofensător despre purtarea armatei italiene în luptele din Abessinia. Contele a cerut principelui sĕ revóce pasagiile ofensătóre, principele însĕ a declarat, că deóre ce în scrisele sale a susținut purul adevĕr, nu revócă nimic. În urma acestui rĕspuns contele de Turin, prin secundanții sĕi marchisul *Ginori* și contele *Avegadro* Quinto a făcut provocarea. Contele deja a sosit la Paris, unde s'au întêmplat între părți obicinuitele pertractări. Duelul se va sĕvêrși ḑilele proxime; nu se scie însĕ că pe teritoriul Helveției séu al Belgiei, — pentru-că guvernul francez nu permite duelul pe teritorul francez. Guvernul italian spre deosebire de opinia publică italiană condamnă purtarea contelui de Turin, de téma, ca nu cumva din pricina duelului sĕ se strice din nou relația italiană-franceză.

* * *

Conferența interparlamentară s'a terminat. România a fost representată în chip demn, prin domnii: Ionel Grădisteanu, Em. M. Porumbaru, N. Ionescu, N. Fleva. N. P. Moroian Ioan Poenar-Bordea, G. A. Scorțescu și alții. Viitórea conferență se va țíné la Bucuresci.

* * *

Gimnasiu croat. Episcopul rom. cath. croat Strassmayer din diecesa Diakovarului, vĕḑênd necesitatea înființărei unui gimnasiu pentru biserica și națiunea sa a înființat pe spesele sale la Eszék un gimnasiu cu limba de propunere croată, ca tinerimea croată din diecesa sa sĕ nu mai fie silită a cerceta gimnasii străine. Foile maghiare motivéză nobila faptă a generosului episcop cu tendența, ca tinerimea croată sĕ nu fie silită a cerceta gimnasii unde i-se dă ocasiune sĕ învețe limba maghiară. Fie ori una, ori alta, generosul opiscop numai laudă și recunoscință merită.

* * *

Profesorul frances Cramaussel, Vineri a petrecut în Bocșa-montană, unde a sosit dela Lugoș, pentru a studia portul local. Savantul profesor a nimerit tocmai timp potrivit, pentru-că fiind Sâmbătă tîrg în comuna pomenită, 'i-s'a dat ocasiune a vedé mult popor, din diferite părți adunat la un loc. A fotografat cu prilegiul acesta dl Cramaussel mai multe grupuri de țĕrani. Mai mult 'i-a plăcut portul țĕrănesc din Bocșa-română și Vașovia, pe care l-a declarat de cel mai frumos port bănățănesc. Deasemenea 'i-au plăcut mult frumoșii țĕrani și țĕrance din pomenitele comune. Dela Bocșa dl Cramaussel a călĕtorit spre Timișóra.

* * *

Provocare. Aducânduse la cunoscința membrilor reuniunei învĕțătoresci, gr.-or. din despărțămêntul Agnitei, cumcă dl. Daniil R. Cordescu fără nici un motiv plausibil a refusat solvirea taxei de 1 fl. v. a. pentru fiecare membru al acestui despărțămênt după cum se oferise cu ocasiunea ținerei adunărei generale în comuna Fofeldea la 5 Maiu 1897; ér comitetul basat pe acel ofert primit în punct. prot. XIV au întrelăsat încassarea taxelor — se provócă deci fie-care membru, ca în termin de 8 ḑile dela publicarea acestei provocări în ḑiariul „Tel. Român“, sĕ solvéscă imediat taxa de un 1 fl. cassarului acestui despărțămênt dl. Emil Mandocea învĕțătoriu în Cincul-mare.

Ne împlinindu-și numitul domn promisiunea solemn făcută în adunarea amintită comitetul 'și ține de a sa datorință a și revoca mulțămita publicată în anul trecut în ḑiarele „Tel. Român“ și „Tribuna“, ér referitoriu la mulțămita protocolară, membrilor li se va da modul a se pronuncia în proxima adunare generală.

Din ședința comitetului susnumitului despărțămênt.

Agnita, in 31 Iuliu 1897.

Georgiu Borzia, preș. *Domețian Axente*, not. ad-hoc.

* * *

Hymen. Domnul Aureliu Vlăduț, învĕțător din comuna Mălâncrav, s'a logodit cu Domnișóra Elisaveta Rotariu fica preotului din comuna Proștea, ambii de religiune gr.-or. rom.

* * *

Altariu roman în Cinci-Biserici (Pécs). Se scrie din Cinci-Biserici, că la demolarea gimnasiului romano catolic de acolo s'a găsit o piatră de altaríu roman întreagă. Piatra este de un metru și jumĕtate înaltă și tot atâta de lată și are inscripția următóre: *Jovi Olimpii Manibus Marcus Ulpius Marcellus Proconsul Votumisolit libens Merito legio IV. Pia Felix.*

* * *

Primejdie la manevre. La manevrele ce ḑilele aceste s'au ținut în jurul orașului Beszterczebánya, au făcut exerciții împreună, batalionul 2 al regimentului 25 al armatei comune, cu honveḑimea de acolo. A dóua ḑi de exerciții, soldaților din armata comună li s'a comandat asalt asupra honveḑilor. Firesce soldații pușcau cu patróne órbe. Unii dintre honveḑi însĕ au pus și bucăți de plumb în pusci și astfel au puscat. Indată după primele pușcături, în șirele armatei comune se auḑiră vaete. Maiorul dela armata comună Schönner a dat îndată signal pentru încetarea focului, și s'a constatat, că șése soldați de ai sĕi au fost răniți. In urma cercetarii s'a constatat și aceea, că vre-o câți-va honveḑi au pușcat cu bucăți de plumb. Vulnerații au fost transportați la spital. Ḑiua următóre s'a ordinat la fața locului câte o comisie din fie-care armată, care a arestat pe mai mulți soldați honveḑi.

* * *

Calendarul gregorian. Se telegrafiază din Roma, că Papa a trimis pe învĕțatul părinte jesuit Toudini pela tóte curțile domnitóre de religiunea greco-orientală, ca se le îndemne a primi și întroduce și în țerile lor calendariul gregorian.

* * *

Bucurescii contra scumpirei pânei. Ca în multe orașe, și în Bucuresci brutarii au hotărît sĕ scumpéscă pâinea în chip considerabil. Magistratul de acolo însĕ a făcut pașii de lipsă pentru împedecarea intențiilor speculative ale brutarilor. A hotărît adecă, sĕ producă la ḑi, sub intreprinderea sa proprie, 29.000 kg. pâine.

* * *

Starea recoltei în anul curent. Pentru a puté pune în curent pe cetitorii și cu afacerile economice ale patriei nóstre, în numĕrul acesta facem o mică dare de sémă după datele statistice ce le avem la îndemână, despre recolta anului 1897 și în special al grânelor.

Toți cunosc inundările de apă din acest an, fiind-că prea puține țĕri au rĕmas neatinse de acest teribil înfierător al naturei, și în special, acele țĕri, cari sunt mai abondante în a da grânele pe piețele Europei, și tocmai acestea au fost încercate de mai mari inundații.

In special, dificitul recoltei se simte fórte mult în Ungaria, România, Francia, Bulgaria și mai ales în Rusia, care cu puțin se póte aștepta mai mult ca la anul 1881; fórte posibil, că nici cu 5%.

După cum se póte ceti într'o fóie americană „Brad streets“, transportul nu are sĕ fie ca până acuma numai pentru Anglia, ci și pentru celelalte state ale Europei, — prin urmare se înțelege usor, că America stă mai presus cu recolta decât noi — dar acésta nu trebue sĕ pue pe gânduri pe economii nostri — de óre-ce acésta nu se póte explica la o crisă séu fómete. — Departe dela asemenea temeri. Însĕ se rocomandă agricultorilor nostri, sĕ nu se grăbéscă cu vinderea grâului ce abia l'au treerat auḑênd, că hlt. se plătesce pe piața Budapestei cu 12 fl., căci prea ușor se póte întêmpla, ca sĕ se urce și până la 15—16 floreni — de scăḑut la nici un cas nu póte fi vorbă, póte până mai târḑiu.

Dela „Reuniunea femeilor române din Sibiiu“.

Dare de sémă.

(Urmare).

Dela dna Iustina Bárză Sibiiu, 10 fl.;

Dela dna Aurelia Ianca, înv. B.-Bistrița 1 fl.;

Dela dna Elena Aleman, preotésă, Topârcea, 1 fl.;

Dela dna Ana Togan, preotésă, Sibiiu, 3 fl.;

D-șórele Maria Cristea și Roma Costin au colectat din Brad dela dd.: Susana Costin, soție de profesor, un ștergar țărănesc și 1 fl.; Sofia German, soție de înv. 2 fl.; Otilia Boneu soție de profesor, dóue ștergare și 1 fl.; Maria Obădău, 1 fl.; Maria Impĕrat, 1 fl.; Eufemia Ometa, 2 fl.; Elena Zerna, 2 fl.; Maria Giurgiu, 2 fl.; Fani Siclovan, 1 fl.; Elisa Bota, 2 fl.; Sofia German, 1 fl.; Elisabeta Brădean, 1 fl.; Valeriu Candrea pretor, 2 fl.; George Feier 50 cr.; Irimie Leucuța, 50 cr.; Ecaterina Rusu soțiă de medic cerc., un ștergar țărănesc și o cutie cu parfum; Amalia Albu soție de profesor, o șurță de congré cu ajour; Maria Bogdan soție de preot, un acoperitor de credenț; Maria Oțiel, o șurță de congré; Elena Florea, un ștergar; Maria D. Giurgiu, dóue ștergare; Maria Stefan, un ștergar; Mariți Tulea, dóue ștergare cusute; Maria Bogdan, un ștergar și dóue merindețe; Marta Tonța, dóue ștergare; Fani David, dóue ștergare; Nina Achim, un ștergar; Maria Mandula, un ștergar; Elisabeta Jula, un stergar; Maria Costea, un cursor de congré; Ioan German, catichet învĕț., dóue opuri din „Biblioteca pentru toți“; Teodor Bulza oficiant de mine, un ținător de cernélă și un călindar de părete, sculptate în lemn; Maria Stanciu un serviet de congré; Maria Cristea învĕțătóre, dóue ștergare de decorat; Roma A. Costin, un ștergar brodat cu mătasă; — Teodor Pop, adv. în Baia de Criș, 5 fl.; Simion Băcila, paroch în Ormindea, 1 fl.; Romulus Cutioiu, comerciant în Baia de Cris, 5 fl.; Marta Felea, soție de preot din Valea-Brad, o măsăriță țărănéscă; Minerva Mihuțiu, soție de preot din Cărăstău, o măsăriță țărănéscă; Lucreția Pop, soție de înv. din Hărțăgani, o crătință pentru costum și un ștergar.

Dela d. Aurelía Albu, Păclișa, 1 cursor de masă și 1 crătință.

Din Sighișóra dela dd.; Calipsa Șandru soție de asesor orfanal 1 servet p. tavă, brodat și un țiitor de chibrite, brodat; Elena Șandru, 1 sachet brodat și 2 pase p. cămeși; Eufrosina Șandru, 1 mapă de scris brodată-1 tabletă fil. brodată, 1 perină p. masă de toaletă; Ioan Șandru 1 etagier sculptat.

Dela d. Ana Slăvescu, preotésă, Mohu 1 ștergar.

Dela d. Valeria Lupu, preotésă Roșia, 1 săculeț de lână, și 2 stufe (aur).

Din *Boiță* a colectat d-na Ana Druhora dela dd: Ana Bașu Bratilescu 50 cr.; Ana Druhora 1 fl. 50 cr.; Paraschiva Aleman Clóje 5 fl.; Ana Nic. Bratilescu 1 fl; Maria I. Clóje 1 fl.; Elena R. Istrate 1 fl.; Elena Bădilă 50 cr.

Din *Sĕliște* dd: Maria I. Roșca, 1 ploscă; Paraschiva Banciu, 1 măsăriță.

Dela d-na Agapia Droc, soție de protopop din Mercurea, 1 compotieră.

Dela d. Iosef Jikeli, comerciant, Sibiiu, 1 mașină p. înghețată și 1 service pentru liqueur.

Dela d. Victoria Crișan din Geomal, 1 covor de pat, ind. de casă.

Dela dl Simion Albu, înv. Petrila, 2 linguri de lemn.

Din *Petroșeni* dela dd: Elena Stanca, 1 șervet brodat; Elisabeta Stanca 1 purtător de jurnale; Ioana Stanca preotésă, 1 ștergar.

Dela d. Letitia Pașca, preotésă în Geaca, 1 față de masă.

Dela d. Rafilia Onițiu din Sebeș, 1 cursor de masă.

D. Valeria Roșescu a colectat din Cluș dela dd: Ana Roșescu protopopésă, 1 costum pentru băeți; Valeria Roșescu, 1 tabletă cusută; apoi dela dd: Aurelia Metea din Lona-săsească, 1 ștergar; Mina Simonca tot de acolo 1 ștergar; Ana Costea din Jilău, 1 ștergar; Nastasia Epure din Lona-săsească, 1 față de masă.

Dela d. Ana Florea din Sibiiu, portretul metropolitului A. b. de Șaguna și 1 tabletă brodată.

Dela d. Elena Băieșan preotésă în Bucium-Izbita, 3 fl.

La Nr. 332/1897 protp. [143] 1—3

CONCURS.

Pentru alegerea de învěţător definitiv la şcóla gr.-or. din parochia protopresbiterală Deva se escrie concurs cu termin de 30 ḑile de prima publicare oficiósă.

Pe lângă cualificaţiunea şi îndatoririle normate, cu preferinţă se admit la concurs acei învěţători practici, cari dovedesc pricepere şi spor în învěţarea cântului după note şi conducerea unui cor de 4 voci.

Spre acest scop concurentul are a sě înfăţişa, dela prima publicare în 30 de ḑile, la parochul locului şi aşi dovedí în ḑi de Duminecă ori sěrbătóre priceperea în învěţarea şi conducerea corului de 4 voci.

Emolumentele sunt:

a) 300 fl. léfă învěţătoréscă la an, plătită regulat în rate lunare antecipative, *b)* cuincuenalele de 50 fl., *c)*. 120 fl. honorar anual pentru învěţarea notelor în şcólă, instruirea şi conducerea corului la deosebite ocasiuni şi ţinerea stranei în biserică *d)*. locuinţa la şcólă, *e)* lemnele trebuinciόse, după datina statorită, *f)* venite laterale dela funcţiuni cantorale, concerte şi alte ocasiuni.

Concurenţii au a-şi aşterne rugările prin oficiul protopresbiteral la adresa comitetului parochial în Deva, în termin de 30 de ḑile dela prima publicare.

Din şedinţa comitetului parochial, ţinută la 13/25 Iuliu 1897.

In absenţa presidiului:
George Nicóră, pres. ad-hoc al com. par.
George Gila, notar ad-hoc.

Vĕḑut.

Avram P. Pĕcurar,
protopresb. adm.

Nr. 82/897 prot. [144] 1—3

CONCURS.

Pentru întregirea posturilor învěţătoresci din comunele mai jos însemnate în protopresbiteratul Făgăraşului, se publică concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în ḑiarul „Telegraful Român“.

1. Berivoi mici, cu salariu anual 300 fl., cuartir şi lemne de foc.
2. Comana inferióră, salariu anual 300 fl., cuartir şi lemne de foc.
3. Cuciulata, postul secundar cu salariu anual 300 fl., cuartir şi lemne de foc.
4. Dridif, cu salariu anual 300 fl., cuartir şi lemne de foc.
5. Galaţi, cu salariu anual 300 fl., cuartir si lemne de foc.
6. Grid, postul primar şi cel secundar cu salariu anual câte 300 fl., cuartir şi lemne de foc.
7. Herseni, cu salariu anual 300 fl., cuartir şi lemne de foc.
8. Hurez, cu salariu anual 300 fl., cuartir şi lemne de foc.
9. Ludişor, cu salariu anual 300 fl., cuartir şi lemne de foc.
10. Luţia, cu salariu anual 300 fl. v. a., cuartir şi lemne de foc.
11. Mândra, postul secundar cu salariu anual 300 fl. v. a., cuartir şi lemne de foc.
12. Păreu, postul primar şi secundar cu salariu anual de câte 300 fl. v. a., cuartir şi lemne de foc.
13. Perşani, cu salariu anual 300 fl. v. a., cuartir şi lemne de foc.
14. Rîuşor, cu salariu anual 300 fl. v. a., cuartir şi lemne de foc.
15. Rucăr, salariu anual 300 fl., cuartir şi lemne de foc.
16. Sâmbăta inferióră, salariu 300 fl., cuartir şi lemne de foc.
17. Sâmbăta sup. apus., salariu anual 300 fl., cuartir şi lemne de foc.
18. Sâmbăta sup.-res., cu salariu anual 300 fl., cuartir şi lemne de foc.
19. Şercăiţa, salariu anual 300 fl., cuartir şi lemne de foc.
20. Voivodenii mici, salar annal 300 fl., cuartir şi lemne de foc.

Cererile concursuale, instruite conform normelor din vigóre, sunt a se aşterne în terminul deschis subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Făgăraş, 26 Iuliu, 1897.

Oficiul protopresb. gr. or. al Făgăraşului în conţelegere cu comitetele parochiale respective.

Iuliu Dan.
prot.

Nr. 435/897. [145] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învěţătoresci dela scólele nóstre din comunele de mai jos se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. Petrila, cu dóue posturi de învěţători vacante, parochia de jos şi parochia de sus, cu salariu de câte 300 fl., cuartir şi lemne de foc.
2. Liveḑeni, cu salariu anual de 300 fl., cuartir şi lemne de foc.
3. Fizeşti-Federi, cu salar anual de 300 fl., cuartir şi lemne pentru încălḑit.

Reflectanţii au a-şi aşterne suplicele lor instruite conform legilor în vigóre până la terminul indicat, subscrisului oficiu protopresbiteral, în Petroşeni.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Haţegului în conţelegere cu comitetele parochiale concernente.

Petroşeni, la 24 Iuliu 1897.

Avram Stanca,
adm. protop.

Nr. 353/899 [146] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de învěţător secundar la şcóla elementară gr.-or. din comuna Helchiu, protopresbiteretul Braşovului, prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în ḑiarul „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post învĕţătoresc dau suma totală de 316 fl 90 cr. v. a. anual, solvite parte din alodiul comunal, parte din repartiţie dela popor, din didactru şi din venitele cantorale.

Doritotii de a ocupa acest post de înveţător, sunt invitaţi a-şi aşterne petiţiunile lor de concurs, instruite în sensul legilor din vigóre, subsemnatului oficiu protopresbiteral in terminul deschis, avênd a se presenta în decursul duratei concursului în vre-o Duminecă séu sěrbătóre în biserica nóstră din Hělchiu, spre a-şf arăta aptitudinra lor în cântările bisericesci.

Braşov, 28 Iuliu 1897.

Oficiul protopresbiteral gr.-or al Braşovului, în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Ioan Petric,
protopreobiter.

Nr. 874—897 [134] 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor învěţătorstci de la scólele confesionale gr. or. române din comunele bisericesci mai jos însemnate din protopresbiteratul Agnitei, se publică concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. Agnita, cu salariu anual ed 300 fl, cuartir, lemne de foc şi grădină.
2. Barghiş, salariu 300 fl., cuartir, şi în loc de gradină, lemnele necesari de foc.
3. Bendorf, 2 posturi, ambele cu câte 300 fl., cuartir natural şi grădina.
4. Bruiu, salariu 300 fl., cuartir şi grădină.
5. Cincul mare, cu salariu de 300 fl., cuartir, lemne şi grădină.
6. Fofeldea, salariu 300 fl., cuartir şi în locul grădinei lemne de foc.
7. Ghijasa inferióră 300 fl., cuartir şi grădină acest învěţătoriu va avé a conduce şi cântările bisericesci în tóte Duminecile şi sĕrbătorile nefiind cantor bisericesc altul.
8. Ighisdorful român. salariu 300 fl., cuartir şi grădină, acest învěţătoriu asemenea va fi datoriu a purta şi oficiul cantoral.
9. Prostea, salariu 300 fl., cuartir, grădínă şi 2 stângini lemne de foc.
10. Somartin, salariu 300 fl., cuartir şi în locul grădinei lemnele necesari de foc.
11. Verd, salariu anual 300 fl., cuartir şi în locul grădinei lemnele necesari de foc.

Toţi concurenţii sunt îndatoraţi la ori care din posturile aeestea ar concura a se presenta în vre-o Duminecă séu sěrbătóre în biserica respectivă spre a-şi arăta desteritatea în cântări şi tipic, ér petiţiunile de concurs instruile conform legilor în vigóre, sě le aştérnă subscrisului oficiu în terminul susindicat.

Nocrichiu, în 21 Iuliu 1897.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Agnita, în conţelegere cu comitetele parochiali concernente.

Nicolau Moldovan,
adm. protopresb.

Nr. 638/1897. [125] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor de învěţători dela şcólele din comunele de mai jos, se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. Cornĕţĕl, cu salariu anual de 300 fl., ce i-se va solvì în rate lunare anticipative, cuartir şi lemne de încălḑit.
2. Nucet, cu salariu anual de 300 fl., cuartir şi lemne de încălḑit.
3. Slimnic, cu salariu anual de 300 fl. cuartir în edificiul şcólei, 2 stingini de lemne pentru încălḑit şi venitul jumětate din grădina de pomărit.

Petiţiunile concursuale instruite în sensul normelor din vigóre sě se aştérnă la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Sibiiu, 23 Iuliu 1897.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Sibiiului. In conţelegere cu respectivele comitete parochiale.

Ioan Papiu,
protopresb.

Nr. 231/897 [121] 3—3

CONUCRS.

Fiind vacante doue posturi învěţătoresci la şcóla elementară gr.-or. din Sebeşul săsesc, pentru întregirea lor prin acésta se publică concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu posturile acestea sunt: *a)* pentru fie care salariu anual de 400 fl., în care este computat şi relutul de cuartir şi grădină. Salariul se solvesce în rate lunare antecipative din cassa bisericei. *b)* Cuincuenalele legale.

Învěţătorul, care va fi capabil a instrua copii în musica vocală, a conduce corul de copii şi cel de plugari, va primí pentru acésta o remuneraţiune anuală de 100 fl.

Învěţătorii, cari vor fi aleşi, sunt datori a ţiné Dumineca şi sěrbătórea strană în biserică şi a cânta cu copii la sf. liturgie. Cunoscĕtorii de musică vor fi preferiţi.

Concurenţii au a-şi aşterne cererile, instruite conform normelor din vigóre, până la terminul prefipt subsemantului oficiu protopresb., avênd totodată, ca înainte de alegere sě se presenteze în vre-o Duminecă séu sěrbătóre în biserică spre a-şi arăta dexteritatea în cântări şi tipic.

Sebeş, 12 Iuniu 1897.

Oficiul protopresbiteral al Sebeşului în conţelegere cu comitetul parochial concernent.

Sergiu Medean,
protopresb.

Publicaţiune.

Pentru *liferarea* de:

1. **Pâne de grâu curat;**
2. **Franzele** (jimble) **făcute din făină de grâu curat şi lapte;**
3. **Fărină de grâu curat Nr. 2** şi **3;**
4. **Carne de vită;**
5. **Carne de viţel;**
6. **Carne de óie;**
7. **Carne de porc** şi
8. **Unsóre de porc,**

tóte de prima calitate, în scopul alimentării alor 160—170 de elevi dela Seminariul teologic-pedagogic gr. ort. rom. „Andreian“ din Sibiiu, apoi

9. **pentru provederea serviciului de servitori de casă**, în anul scolar 1897/8, cu începere dela 1/13 Septembre 1897, prin acésta se escrie *concurs.*

Doritorii de a reflecta la careva din aceste posiţiuni, sě-şi înainteze ofertele în scris, respective sě se insinue la subscrisul **până la 13/25 August 1897,** de unde vor afla şi condiţiunile speciale pentru încheierea contractelor.

Sibiiu, 24 Iuliu (5 August) 1897.

Gavriil Hango,
presbiter, econom seminarial.

[126] 3—3

Ţiglele lui Gavriil Ugron.

In fabrica de cărămidă şi de ţiglă din Odorheiul-sěcuesc (Székely-udvarhely, bethlenfalvi) a lui Gavriil Ugron se pregătesc dóue feliuri de ţiglă: frămêntate cu maşina şi aruncate.

1. **Şindile francese de ţiglă** (ţiglă brăzdată) în měsurile următóre: lăţime 21 cm., lungime 40 cm., 15 bucăţi acoper 1 m.□, într'un Waggon încap 4300—4500 bucăţi. Preţul în Odorheiul-sěcuesc: 1000 de bucăţi în Waggon 24 fl.

Avantagii: Greutatea ţiglei necesară spre acoperirea aceluiaşi teren de coperiş, e mai uşóră cu 30% decât greutatea ori-cărei alte ţigle. Făcêndu-se lăţuirea la distanţă de 32 cm., se recer laţi numai pe jumětate atâţia, câţi la altfel de ţigle. Coperişul forméză un întreg, sub care nu se scurge nici plóie, nici se suflă zăpadă; avênd dinlăuntru şese canale de aer, se opune schimbărilor iuţi ale căldurei şi frigului, érna ţine coperişul cald, véra rĕcoros.

2. **Ţigle de rênd de coperiş,** frămêntate cu maşini, din lut de o calitate uniformă, a cărei mĕsuri sunt următórele: lungimea 40 cm., lăţimea 17·5 cm.; 34 bucăţi acoper 1 m.□; lăţuirea sub ea se póte face la distanţe de 18 cm.; într'un Waggon încap 6300—6500 bucăţi. Preţul în Waggon la staţiunea dela Odorheiul-sěcuesc 1000 bucăţi 13 fl.

[127] 2—3

Redactor prov. Gavriil Hango.

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 87. Sibiiu, Joi, 7/19 August 1897. **Anul XLV.**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
la „Tel. Rom.“ într'una cu suplementul „Fóia Pedagogică“
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr.
pentru fie-care publicare.

Fondul nostru de pensiuni.

III.

Încă dela începutul inactivărei fondului de pensiuni am audit plângeri din partea preoţimei dela sate, că fondul de pensiuni e făcut în special numai pentru funcţionarii bisericesci din centru, interesele materiale ale acelora sunt asigurate, éră preoţimea dela sate e cu totul desconsiderată.

Plângerile acestea s'au repeţit an de an, mai în cercuri private, mai în publicistică, mai în acte oficióse, până când în anul acesta s'au manifestat şi în forma unei propuneri făcute în sinul sinodului nostru archidiecesan din partea deputatului preoţesc din cercul Deşului.

Propunerea culminézâ în aceea, ca preoţimei sĕ i-se dea voie sĕ-şi rescumpere pensiune pentru parochie de classa I., chiar şi atunci când parochia respectivului paroch fiind numai de classsa III. şi contribuirile ei sunt reduse la minimul reservat parochielor de classa III.

Propunerea acésta s'a dat consistoriului spre a reflecta la ea în lucrările sale, cari vor trebuí făcute în starea actuală a fondului de pensiuni.

Fiind instituţiunea fondului de pensiuni una dintre cele de mai mare importanţă în biserica nóstră, noi tare credem, că ea e pusă în mânile cele mai competente, tocmai pentru natura ei delicată şi pentru starea critică, în care a ajuns ea din causa multelor restanţe ale preoţimei şi în parte ale comunelor bisericesci.

Vom avé deci ocasiune sĕ vorbim şi în meritul acelei propuneri, când vom cunósce elaboratul consistoriului archidiecesan şi propunerile speciale pentru sanarea rĕului.

La locul acesta ne vom ocupa cu plângerile ridicate contra fondului pentru favorurile făcute funcţionarilor din centru.

Funcţionarii din centru se reduc la asesorii consistoriali şi la profesorii seminariali.

Sĕ vedem cum stau în cele materiale acesti funcţionari.

Asesorii consistoriali în punctul dotaţiunei lor stau tot la stadiul, în care i-a aflat anul 1864, când li-s'au regulat remuneraţiunile.

De ani 33, în privinţa ameliorărei în emolumentele lor nu s'au făcut nimica, nu pentru-că dóră biserica n'ar fi avut inimă de durerile lor, ci pentru că nu au avut mijlóce materiale.

Cu salariu de 1200 fl., asesorii consistoriali trebue sĕ trăiască aici în Sibiiu, amĕsurat posiţiunei sociale, care li-o impune rangul lor, şi cu relutul de cuartir de 200 fl., trebue sĕ ţină locuinţă potrivită tot acelei posiţiuni.

De ani 33, timpurile s'au schimbat şi adi scumpetea e cel puţin de trei-ori mai mare ca acuma 30 de ani în tóte privinţele.

Relaţiunile s'au schimbat şi în ce privesce locuinţele, căci cu 200 fl., adi nu mai poţi afla în Sibiiu locuinţă pentru un asesor consistorial cu familie.

Cu profesorii seminariali încă aşa stă lucrul; diferenţa e, că ei în salariu cu 200 fl. au mai puţin, ei trebue sĕ trăéscă cu 1000 fl.

Dacă am face comparare cu funcţionarii statului, séu cu profesorii dela gimnasiu, séu chiar cu funcţionarii dela institutele de bani atunci asesorii consistoriali, cari trebue sĕ servéscă bisericei 40 de ani, după ce ani cel puţin 20 au făcut studii în institute mai înalte, în cele ale renumeraţiunei lor nu stau nici pe acea tréptă, care e dată funcţionarilor de bancă după un serviciu de 10 ani.

Dar sĕ nu ne punem pe acest teren. Ca biserica sĕ ajute acestor funcţionari, în timpul mai nou a făcut sistemul de cuincuenalii.

După un serviciu de 30 ani, asesorul consistorial ajunge la salariu 1200 şi la cinci cuincuenalii, va sĕ dică, ajunge la o dotaţiune de 1700 fl. Dotaţiunea acésta abia asigură existenţa de pe o di pe alta.

La cas de pensionare cuincuenalele nu se computâ, şi astfeliu un asesor consistorial décă după un serviciu continuu de 40 ani vine şi reflectézâ la pensiune, atunci i se asigură o penciune în urmă de 1200 fl., tocmai suma cu care a început a funcţiona înainte cu 40 de ani.

Evident, că la bĕtrâneţe cinstite mai nimica nu au asigurat asesorilor consistoriali.

Profesorii seminariali şi aici stau cu 200 fl. mai puţin.

Intre asemene condiţiuni nime nu se doresce în pensiune.

Faptice dintre funcţionarii din centru nime nu a rĕvnit la pensiune, şi décă fericitul în Domnul Ioan Hannia, după un serviciu de 50 de ani a fost pus în pensiune, acésta s'a făcut din interesul oficiului.

Dacă interesul oficiului va reclama, atunci in centru se vor mai face pensionări, dară sĕ se scie, că acele pentru respectivii nu sunt nici punerea în odichnă, nici remunerarea servicielor îndelungate, ci sunt pedepse, cari se dictézâ asupra lor în interesul oficiului.

Pe când deci funcţionarii din centru, avisaţi numai la salariu, căci alte economii ei nu pot face, pecând acesti funcţionari, dic, nu au cerut, şi nici nu vor cere, punerea în pensiune, pe atunci dela preoţii dela sate au venit în numĕr considerabil cereri pentru pensionare, mai ales dela aceia, cari si-au sciut acuira capelani.

Este deci de tot nejustă plângerea, că fondul de pensiuni favorisézâ funcţionarilor din centru.

Fondul de pensiuni e făcut din consideraţiuni mai înalte bisericesci, din aceste consideraţiuni mai înalte trebue el susţinut, desvoltat şi consolidat, şi noi dicem, că acésta trebue sĕ o facem aplicând aspre remedii disciplinare, dacă prin renitenţă împinşi suntem la asemene remedii.

Revista politică.

Din parlamentul maghiar. După o pausă de abia câte-va dile, ér s'au început desbaterile în parlamentul nostru, se înţelege, şedinţele nu se vor continua în mod ordinar, ci se vor ţiné şedinţe numai cerênd trebuinţa.

La 16 l. c. a ţinut casa magnaţilor o şedinţă, în care în decurs de $3^{1}/_{2}$ óre s'au petrecut aprópe fără nici o desbatere proiectele de lege votate de camera deputatilor.

La ordinea dilei a fost proiectul de lege despre procedura penală şi în afaceri de presă, proiectul de lege despre premiile după zahar, despre darea de spirt, despre asigurarea acţiunilor, despre judecătoria în afaceri de presă, despre punerea în aplicare a nóuei proceduri penale, despre oficiul statistic, mai multe rapórte ale comisiunilor, cereri etc., cari tóte au fost primite.

Înainte de ordinea dilei, archiepiscopul Császka dela Calocia, propune a-'şi exprima casa magnaţilor fidelitatea sa către Majestatea Sa din incidentul serbărei nascerei Majestăţii la 18 l. c. Se primesce cu mare însufleţire şi unanimitate.

În firul rapórtelor, Toth Vilmos aduce la cunoscinţa casei magnaţilor repausarea episcopului Lönhardt al Transilvaniei, repausarea baronului Armin Radák, a contelui Gavriil Bethlen şi alui Carol Rath; apoi învitarea marinei la sĕrbările slobodirei pe apă a corăbiei de resbel „Zenta“ la 10 l. c., cererea fiumanilor privitóre la ştirbirea drepturilor lor autonomice prin proiectul de lege despre nóua procedură penală, şi raportul comisiunei verificătóre despre întroducerea în şirul membrilor casei magnaţilor a noului episcop al Transilvaniei, contele Maláth Gusztáv.

La desbaterea asupra proiectului de lege despre judecătoriile în afaceri de presă, membrul Dr. Iosif Gall, propune, ca dela juraţi sĕ se céră, ca sĕ vorbéscă şi limba populaţiunei unde funcţionézâ şi care e totodată şi limba protocolară a comisiunei administrative — La acéstă cerere ministrul de justiţie Erdélyi reflectézâ, că cererea nu se póte accepta, deórece lovesce în praxa de 30 ani a parlamentarismului nostru, fiind limba oficiósă în tóte atacerile judiţiare exclusiv limba maghiară.

FOIŢA.

Istoria grădinăritului.

1. Sub grădină înţelegem un petec de pămênt închis din tóte părţile, pe care se cultivă diferite plante, atât pentru folos, cât şi pentru frumuseţe. Grădina în strictul înţeles al cuvêntului este adese-ori o recreaţiune a muncei de peste di a bărbatului şi plăcutul atelier al harnicei femei de casă. De grădină este legată poesia vieţei familiare, grădina ne oferă florile ei pentru serbările de bucurie, precum şi pentru doliul familiei; cu legumi próspete provede bucătăria şi cu póme mirositóre umple camerile. Grădinăritul nu este alt-ceva de cât o agricultură pe o scară mai înaltă, pe un loc mai restrîns, el se ocupă cu cultivarea particulară a plantelor şi oferă între tóte culturile cele mai mari venite.

Grădinăritul se póte împărţi:

a) Grădina de legumi, în care se cultivă diferite plante nutritóre.

b) Grădina de flori séu grădina artificială în care se cultivă florile.

c) Grădina botanică séu grădina de încercare, care e menită pentru scopuri scienţifice.

2. Deja popórele vechi au cunoscut valórea şi importanţa grădinăritului. În scrierile lui Homer cetim, că regii Alkimos şi Laertes lucrau în grădinile lor. Tuturor le este cunoscută tradiţiunea despre splendórea fabulósă a grădinilor reginei assyrice Semiramis. Dumbrăvile sfinte din giurul templelor deilor grecesci sĕmênau cu aleele nóstre, şi la Atena ca şi la Corint, învĕţaţii lumei ţinéu prelegerile lor în grădini publice.

3. La germanii cei vechi pe la început abia a putut fi vorba despre grădinărit în adevĕratul înţeles al cuvêntului. Grădinăritul cere mai delicate trebuinţe ale vieţei, de cum erau ei dedaţi. Pămêntul, a cărui cultivare era încredinţată femeilor, moşnegilor şi sclavilor, abia putea produce bucatele (cereale) neaparat trebulnciόse vieţei dilnice, legumele încă nu erau cunoscute, şi chiar dacă erau cunoscute unele plante mai bune, nu le pria pămêntul, ca pe tóte locurile pe unde agricultura este încă în faşă. Cu înaintarea agriculturei au început a se desvolta şi grădinăritul, şi noi aflăm în capitulare 70 a lui Carol cel Mare o tabelă lungă din acele plante a căror cultivare în grădini era impusă amploiaţilor de pe domeniile lui. Diferitele plante înşirate pe tabela acésta erau parte flori, parte legumi, cele mai multe însĕ se foloséu în medicină, cum se credea cel puţin pe timpul acela.

În seclul al 12—14 era deja cunoscuta grădina de legumi, de varză şi de ceapă şi grădina de pomi. Legumi şi pomi se cultivau cu mare diliginţă la mănăstiri şi prin oraşe, şi comerciul, care începea a înflorì, a dat ansă la cultivarea plantelor aromatice, dintre acestea se cultiva anason, coriandru, orez şi şofran.

În seclul al 15-lea au început harnicii locuitori din Erfurth a cultiva grădinăritul pe un teritor de peste 200 pogóne, care până în dilele nóstre este unul dintre cele mai bogate isvóre de venit a locuitorilor din Erfurth.

În seclul al 16—17-lea s'au înfiinţat mai multe grădini botanice, aşa la Königsberg 1551, Lipsca 1580, Breslau 1587, Heindelberg 1597, Würzburg 1709, Ingolstadt şi Hamburg 1710 şi Wittemberga 1711.

În cele mai multe grădini germane se cultiva pe la începutul secolului al 17-lea, varza, sfecla roşie, morcovi, ridichi, hrăniţe, castraveţi, bostani, cartofi, pĕtrângei, ţelină mazĕre, lăptucă, ceapă, usturoiu (aiu) şi tutun.

Grădinile de flori încă se făléu cu trandafiri, vióle, crini, garofiţe, maci, zambile, levante rosmarin, flórea pascilor (oiţe), căliguciόre, jale (salvie), cimbrişor, viole galbine şi tulipan (lălea).

4. Din Italia dela curtea cea splendidă şi artistică a familiei domnitóre de Medici 'şi-iau nascerea arta s'au stilul grădinăritului. Stilul italian a fost întrodus mai întâiu în grădinile princiare şi în parcurile vilelor bogaţilor patriciani din Germania, dar nu dură mult, căci fu înlocuit cu stilul olandez, care la rêndul sĕu s'a înlocuit cu cel francez, care dură până în secolul al XVIII-lea, în secolul acesta s'a întrodus în Germania stilul anglez.

5. Legumăritul încă a început a se ridica, cu deosebire în giurul oraşelor mari. În Ulm la Dunăre, Confluenţia, Colonia, Erfurth, Quedlinburg, Aschersleben, Eisleben. Bieberich, la Rhin se fac mari progrese şi mii de familii trăesc din venitul ce-l produc grădinile. Singurul oraş Erfurth cultivă grădinăritul pe o întindere de 170 ha. şi are peste 600 grădini cu flori şi tot atâtea cu legumi, în aceste grădini găsesc ocupa-

(A se vedea cuvêntarea dlui Dr. Iosif Gall la alt loc al fóiei nóstre. Rěspunsul ministrului îl vom publica per extensum în numěrul viitoriu. Red. „T. R.“)

Casa nu primesce propunerea dlui Dr. Iosif Gall, ceea ce n'a surprins de altcum pe nimeni, căci e sciut: ce „bune“ intențiuni au legislatorii nostri totdéuna față de naționalitățile nemagiare. La noi tóte sunt puse exclusiv în serviciul maghiarismului.

Tot așa a fost respinsă și cererea fiumanilor.

După verificarea protocolului ședința s'a încheiat.

Pertractările de pace între Grecia și Turcia ér stagnézā. Anglia nu se învoesce la ocuparea teritoriului grecesc dela Larissa și Volo spre médădi din partea trupelor turcesci până la depunerea speselor de rěsboiu din partea Greciei. Din partea Rusiei se presupune. că ar lucra într'acolo, ca punerea finanțelor Greciei sub controlă europeană, sě se pertracteze separat de celelalte condițiuni de pace între Grecia și Turcia.

Vorbirea

domnului Dr. Iosif Gall, ținută în ședința din 4/16 August 1897 a casei magnaților din Budapesta, cu ocasiunea pertractării proiectului de lege despre „curtea cu jurați“.

La finea primei alineă în §-ul 4 din proiectul de lege despre „juriu“ înaintea cuvintelor „dacă, séu“ ar trebuì vîrîte cuvintele: „afară de acésta, în părțile țěrei, unde se află naționalități mixte, pricepe una din acele limbi nemagiare, carea e obicinuită pe teritoriul respectivei judecătorii, și formézā limba protocolară a jurisdicțiunii acelui teritoriu“.

Necesitatea acestei modificațiuni o motivez cu următórele:

O condițiune cardinală, de comun primită, a funcționării corecte a juriului pe lângă concederea liberei aprețiări a dovedilor — e acea, ca sentința sě 'și-o pótă basa juriul pe impresiunea câștigată din nemijlocita pertractare și procedură de dovedi, ce se desvóltă imediat înaintea sa, prin urmare din fasiunile inculpatului și a martorilor, imediat exprimate înaintea sa, precum și pe acea impresiune, ce 'și-o câștigă din alte împregiurări, cari se ivesc cu ocasiunea fasionării, și cari de multe-ori reoglindézā starea sufletéscă a acelora; însě acéstă impresiune va fi — firesce — fórte mancă, dacă membrii colegiului de jurați nu pricep pe inculpat, séu pe martori, și mancă va rěmâné acea impresiune chiar și atunci, când s'ar aplica tălmaciul cel mai iscusit la asemenea ocasiuni. Dar un atare tălmaciu, carele sě posédă perfect atât limba magiară, cât și cea respectivă nemaghiară, carele afară de aceea sě aibă și cunoscințele recerute juridice într'atât, încât sě pótă traduce fără greșélă terminii și expresiunile technice, precum și graiul obicinuit la popor, cu greu se va puté căpěta, din causa beneficiilor celor neînsemnate, legate de astfeliu de posiție, éră greșita traducere a unei unice construcții, póte da de multe-ori întregei cause cu totul altă direcție, séu alt curs.

Recomandata disposiție în lege e cu deosebire de lipsă, pentru-că legea cea nóuă extinde cercul de activitate și competință al juriului, — carele era până acuma restrîns numai la causele de presă, — și asupra crimelor comune.

Înaintea juriului de presă adecă ajung de regulă numai individi aparținětori inteliginței, cari de regulă posed și limba oficiósă, și astfeliu sunt în stare, a se apěra și în acésta; dar pentru crime comune partea cea mai mare a inculpaților și a martorilor ese din păturile inferióre ale poporului, prin urmare în părțile țěrei, unde locuesc feliurite naționalități, vor sta înaintea judecății mulți ómeni, cari nu sciu limba maghiară, éră cu acestia jurații, dacă nu sciu cumva limba obicinuită a respectivului teritoriu al țěrei, nici nu se pot imediat înțelege, și nici nu se póte cineva provoca la vre-o praxă, carea ar fi reîntregit acéstă lacună.

Dar propunerea acésta își are basa sa și în legile ce sunt în vigóre.

Adecă § ul 7 al art. de lege XLIV din 1868 dispune următórele (cetesce legea din cuvênt în cuvênt), va sě dică asigurézā sub órecari condițiuni naționalităților nemagiare folosirea limbei lor, adecă a limbei nemaghiare — declarată de limbă protocolară a jurisdicțiunii — înaintea judecătoriilor și în causele civile, unde numai excepționalmente se póte pretinde înfățișarea necondiționată în persónă a partidelor, — și în consecință cu acésta §-ul 27 al aceleiași legi prescrie, ca de judi sě se aplice din feluritele naționalități persóne, cari posed pe deplin limbele necesare.

Din punct de vedere al necesității a acestei cunoscințe de limbi ordinézā întocmai § ul 4 din art. de lege IV din 1869, carele se referă deja la judecătoriile denumite de guvern, ca denumirile judilor la judecătoriile I-ei instanțe sě se facă pe lângă capacitatea prescrisă pentru judi în §§-ii 6 și 7, încât e posibil din sinul teritoriului tribunalului I-ei instanțe și în conformitate cu disposițiunile § ului 27 din art. de lege XLIV din 1868, cu privire ecuitabilă la individii feliuritelor naționalități de pe teritoriul respectivului tribunal.

Deducțiunea contrară, ce se face din §-ul 13 al legii de naționalitate, e după părerea mea cu atât mai vîrtos greșită, cu cât acésta e mai vechiă. aceea e însě lege mai nóuă.

Se póte dară cu drept pretinde și dela jurați, cari încă sunt chemați a îndeplini funcțiune de jude, ca sě poșédă cunoscința necesară de limbă.

Prin acésta nu se împedecă organisarea regulată a colegiurilor de jurați, pentru-că locuitorii teritoriurilor de naționalități mixte, carii vorbesc unguresce, pricep și limbile nemagiare, extinse pe acele teritorii.

Éră pe de altă parte e un interes comun, ca instituțiunea colegiurilor de jurați, ca una din garanțele libertății publice, sě prindă răděcină cât mai afundă în tóte păturile cetățenilor, pentru-că alipirea către instituțiunile libertăței publice ale patriei este cel mai puternic mijloc de a le întruni față de ori-ce atacuri contra patriei și contra libertății publice a ei.

Școlariu.

Raport general

despre starea școlelor rom. gr.-or. în protopresbiteratul Mureș-Oșorcheiului cu finea anului școlariu 1896/7.

(Urmare).

B. Despre decursul și resultatul examenelor.

(Normativ §. 108 lit. c., Cerc. Cons. Nr. 2854/890 Sc.)

Examenele de încheiere s'au ținut în întreg tractul pe timpul dela 11 până la 26 Maiu a. c., conform programei stabilite la oficiul ppresbiteral și comunicate prin circulara de dto 18 Aprilie a. c. Nr. 123 prot., de pe carea o parie se alăturá la acest raport sub ²/.

Cerculara reîmprospetézā în special tóte disposițiunile legilor nóstre școlare, menite a asigura buna ordine și un bun resultat al examenelor, a da acestora cea mai mare importanță sěrbătoréscă posibilă și a excita interesul poporului pentru ele.

Toți învěțătorii au fost învitați sě participe după putință la examene, dar câte unul a fost delegat a participa din oficiu.

Atât acestia, cât și conducětorii de examene, întru cât au substituit pe ppresbiterul, au fost îndatorați a face rapórte despre decursul lor, despre metodul de instrucțiune a învěțătoriului, sporul dovedit în învěțământ etc. etc.

Decursul examenelor a fost pretutindenea normal, participând inteligința și fruntașii poporului în masse sěrbătoresci; resultatul în general mulțumitor.

În special însě sporul cel mai bun s'a făcut la Gernesig, Vidraseu, Icland, Suplac, Erdösângeorgiu ș. a.

Constatăm și aici, că în lipsa de aparate bune la învěțământ, nu se pot aștepta resultate mari.

C. Despre școlele de repetiție, catechisațiunea adulților și catechisațiunea cu elevii gr. or. de la scólele străine.

(Cerc. Cons. Nr. 6253/889 Sc. și 3279/890 Sc.)

Ad. 1. Școlă de repetiție cu curs separat în sensul §§-ilor 5 p. 2, și 14 din „Norm. școlar“, cu instruirea în obiectele de învěțământ, anume prescrise pentru aceste, nu se ține nicăiri.

Elevii în etate de 12—15 ani cercetézā când pot, unii dilnic, școla de tóte dilele, — formând acì un curs separat de instrucțiune repețitóre.

Învěțătorii nostri în partea cea mai mare nu sunt în clar cu problema școlei de repetiție, deși au fost anume instruiți și îndatorați a o ținé, între altele, prin circularele oficiului ppresbiteral Nr. 710/890 și 229/894.

Ad. 2. Catechisațiune cu tinerimea adultă se face deasemenea numai în acele locuri, unde preoții nostri sunt mai zeloși. Resultatul acesteia se vede din conspectul aclus la acest raport sub ³/.

Ad. 3. În fine s'a catechisat la 8 școle străine frecuentate de elevi gr. or. și anume:

1. Școla normală rom. cat. din Mureș-Oșorheiu cu 16 elevi.

2. Școla civilă orășenéscă din M.-Oșorheiu cu 4 elevi.

3. Școla superióră rom. cat. de fete din M.-Oșorheiu cu 3 eleve.

4. Școla super. ev. reform. din M.-Oșorheiu cu 1 elev.

5. Gimnasiul rom. cat. din M.-Oșorheiu cu 8 elevi.

6. Gimnasiul ev. reform. din M. Oșorheiu cu 2 elevi. — La aceste școle a funcționat ca catechet ppresbiterul N. Maneguțiu.

7. Școla elementară comunală din Band cu 8 elevi, par. Z. Oprea.

8. Școla elem. comunală din M.-Sâncraiu cu 26 elevi, par. I. Bârsan.

Catecheții acestia nu a primit nici o remunerațiune. În M.-Oșorheiu se află un numěr însemnat de învețăcei la școlele de industrie și de comerciu, acestia nu sunt părtași la catechisațiune.

Date mai speciale se află în conspectul alăturat sub ⁴/.

(Va urma.)

Noutăți.

Vineri, în 8 August v., fiind diua regelui Stefan, legea opresce ca sě se lucreze în ateliere și astfel numěrul proxim al fóiei nóstre va apăré numai Marți, în 12 August v.

* * *

Diua onomastică a Maj. Sale Monarchului nostru. Eri, în diua „Schimbării la față“, fiind totodată și diua onomastică a Monarchului nostru, în biserica parochială de aici dl. protopop Ioan Papiu, a celebrat serviciu divin pentru viéța îndelungată a Maj. Sale.

Corpul milităresc din loc deasemenea a serbat diua cu obicinuită pompă. Dimínéță s'au dat salve de tunuri, și a circulat musica

---

țiune peste 1000 familii, cari transpórtă productele în tóte părțile lumei. În Woltfenbüttel trăesc 150 familii de grădinari pe un teritoriu de 300 ha. Venitul anual pro familie se urcă la 4460 franci.

6. Intinderea pământului pentru grădini, pe cât timp se póte aștepta din el un venit corespundětor, depinde de comun de la mărimea trebuinței economice, de la posibilitatea productelor ce se speră a se culege și dela desfacerea lor. La lipsa unei ocasiuni sigure pentru desfacerea favorabilă, este mai nemerit sě se restringă omul asupra trebuințelor economice, pe când la existența unei desfaceri favorabile este bine a se lărgi teritoriul de cultivat, fiind că cheltuelile economiei (lucrului) nu cresc egal cu prețul scăderei productelor. Fórte mult se mai póte face la țéră în privința grădinăritului, unde sunt omului la disposiție tóte condițiunile; o grădiniță bine cultivată lângă casa țěranului póte sě ajungă un isvor de venit pentru familie, și pe lângă acésta grădinița mai servesce și ca loc de recreațiune și desfătare. Numai acel țěran este în stare a prețui o grădină lângă casa lui, care nu o are, și care este avisat a alerga pe la vecini pentru cea mai neînsemnată legumă.

Acele grădini, cari se fac mai puțin pentru folos decât pentru plăcere, nu le putem numi ca ram al agriculturei, au însě ca mijloc de petreceri un preț fórte mare.

7. Lăsăm sě urmeze în parte istoria legumelor obicinuite.

a) Culturei cerealelor îi urmézā imediat legumele obicinuite, cunoscute sub numirea de păstăióse, cari se cultivă atât în grădină, cât și la câmp.

Dintre acestea fasolea, mazerea și lintea, au trebuit sě fie cunoscute mai întâiu păstorilor, pentru-că sěmênța acestor plante le dă hrană. După ce a început a se înmulți poporul și după ce lipsa a început a îngusta limitele vieței, a fost numai un pas până la cultivarea acestor plante.

Naturalistii susțin, că mazerea este originară în Asia medie, și de aci s'a deschis drumul prin Europa, adusă de la Greci în Italia și făcută cunoscută Germanilor prin Români; se póte sé mai fie fost adusă din Grecia de Goți și alte popóre germane la Dunărea de jos. Ea se cultivă des prin grădini și și pe câmp, dă o bună hrană verde, se mânâncă cu păstăi cu tot, uscată însě se desface de păstăi și după ce se ferbe se strecóră prin o sîtă séu se bate cu o lingură de lemn, așa pregătită se numesce mazere bătută și la noi în posturi jócă rolul de căpetenie, paiele se folosesc ca hrană pentru oi și capre (păstăile), unde nu sunt vite se folosesce ca material de foc.

b) Fasolea (phaseolus vulgaris) originală în India de Ost, a fost adusă de Romani în Germania unde se cultivă și acum în mai mult de 70 variante. Pentru mâncare se folosesce ca și mazerea atât verde cu păstăi, cât și uscată, păstăile (paiele) se țin ca nutreț pentru oi. Pe vapóre fasolea este hrana principală și formézā un însemnat articol de comerciu. Fărina de fasole în timpurile mai vechi se folosea la rumeneli (suliman)

c) Fasolea turcéscă séu multifloră originară în America de Sud se cultivă în părțile nóstre mai mult pentru frumseța (flóre), decât pentru folos.

d) Bobul (vicia faba) originar pe lângă Marea Caspică, este póte cea mai veche plantă de legumi, se cultiva mult în evul mediu și se folosea la pâne și plăcintă. Acum numai verde se folosesce la mâncări, uscată se folosesce pentru vite, cu deosebire pentru îngrășare de boi și rîmători, se face fărină și așa o dau ómeni la boi, presărând d'asupra puțină sare.

e) Lintea, a cărei patrie e Asía, a fost adusă la noi de către popórele europene de la Sud-Ost. Egiptenii și ovreii socoteau lintea între mâncările de căpetenie; acest lucru ni'l spune și istoria biblică. Scim cu toții, că străbunul Avram a făcut o mâncare de linte așa de bună, încât fiul sěu mai mare Esau și-a vêndut pentru o porțiune din mâncarea acésta dreptul de primogenitură, fratelui mai mic, lui Iacob. Se scie, că pe timpul acela de acest drept era legată tótă moștenirea părintéscă. Și în diua de astădi se mai aud cuvintele: Ș'a vêndut consciința séu sufletul „pentru un blid de linte“, acéstă despre ómenii aceia, cari depun jurăminte false séu caută prin minciuni a dejosi pe alții.

Grecilor nu le-a putut rěmânea mult timp necunoscută planta acésta, deja în secolul al V-lea ea era hrana aprópe dilnică a poporului de jos din Atena. Lintea se importa în cantități mari din Pelusiu de la gurile Nilului în Egipet. La Romani Cato în scrierea lui despre agricultură face amintire și de linte, spunênd, că este bună gătită cu oțet ca mâncare. Din Italia a ajuns preste Alpi în Germania apoi la Slavi. La noi puțin pond se pune pe cultura lintei.

(Va urma).

militară prin stradele principale, ér pe la órele 8 s'a făcut defilare pe plaiul de exercițiu.

* * *

Avis. În atențiunea p. t părinți! *La școla civilă de fete a Asociațiunii din Sibiiu,* înscrierile pro 1897/8 se fac din 1–6 Septembre 1897 stil nou. Examenele de emendare se țin în 3, cele de primire în 4 Septembre c. n. Prelegerile se încep în 6 Septembre c. n.

Didactrul e fixat cu 2 fl. pe lună. Taxa internatului e 200 fl. pe an.

Pentru elevele cursului complementar taxele sunt aceleași.

Insinuările se fac la direcțiunea școlei.

Sibiiu, 16 August 1897.

Direcțiunea școlei.

— La școla elementară de fete a „Reuniunei femeilor române din Sibiiu“ înscrierile se fac în dilele 1, 2, 3 și 4 Septembre a. c. st. n dela órele 9 a. m. în localitățile școlei strada Morii Nr. 8 partere.

Didactrul pentru o elevă 2 fl. pe lună, taxa de înscriere pentru nemembrii reuniunei este 2 fl.

Prelegerile se încep Luni în 6 Septembre a. c. st. n.

Sibiiu, 19 August 1897.

Direcțiunea școlei.

* * *

Parastas pentru Dr. George Popa. Invĕțătorii români ortodoxi din ppresb. Radnei au ținut în 12 a lunei curente nou în comuna Radna o conferență învĕțătoréscă. Inainte de deschiderea conferenței, protopresbiterul tractual, Vas. *Beleș* a oficiat serviciul chemării sântului Duch, după terminarea căruia învĕțătorii au asistat la servirea unui parastas din partea numitului domn protopop, în memoria regretatului Dr. G. Popa, fost referent școlar al consistorului din Arad. Cu prilegiul acela învĕțătoriul Damaschin *Medrea* a rostit o cuvĕntare frumósă, amintind nenumĕratele și neperitórele merite, ce regretatul Popa, prin muncă îndelungată și neobosită și-le-a câștigat pe terenul școlar în diecesa Aradului.

* * *

Statutele „Asociațiunii“ aprobate. Foile germane din loc aduc scirea, că statutele „Asociațiunii“ modificate în adunarea gen. a Asociațiunii în Blaș și cea gen. extraordinară ținută în Sibiiu la 11 Martiu a c. au fost aprobate din partea ministrului de interne. Titlul Asociațiunii va fi deci de aci înainte: *„Asociațiune pentru literatura română și cultura poporului român“.*

* * *

Dela temniță. Osândiții pentru convocarea întrunirei alegĕtorilor români, d-nii Dr. Nicolau *Vecerdea* și Dr. Amos *Frâncu* împlinindu-și pedepsele, au eșit din temniță Luni, dl asesor cons. Z. *Boiu* a scăpat Marți ér dl. Ioan de *Preda* eri după prând. Osândiții au fost încarcerați în niște birouri dela primăria din loc, cari spre scopul acesta au fost prefăcute în pușcării.

* * *

Construirea unui dig la Galați. La malul lacului Brateș se va construí un dig, care sĕ apere orașul Galați contra inundării apelor Brateșului, și sĕ întărescă șoséua Galați-Reni. Digul va avé o înălțime de 5 metri și 60 cm. și o lungime de 4 km. 600 m.; digul propriu dis va avé o lățime de 7 m. 30 cm. Lucrările pentru complecta lui terminare vor dura 2 ani, și vor costa 2 milióne și jumĕtate lei.

Punerea petrii fundamentale pentru construirea digului s'a sĕvêrșit Vineri, pe lângă festivități mari, fiind de față ministrii: Sturdza, Djuvara și Ionel Brătianu.

* * *

Nóuă volnicie. Redactorul „Gazetei Transilvaniei“ dl Dr. A. *Murĕșan* a fost condamnat din partea căpitanului de poliție din Brașov pe basa ord. minist. din 1894 Nr. 1488, pentru convocarea astă tómnă acolo a întrunirei a alegĕtorilor români, *la arest de 8 dile și 50 fl. amendă, séu alte 5 dile arest și cheltuelile de întreținere.* Viceșpanul comitatens ca a II. instanță, a aprobat sentința primei instanțe. — Ajungênd afacerea la ministrul de interne Perczel, acesta a aprobat sentința forului II. în punctul culpabilității; considerând însĕ, că acusatul a anunțat conferența la timp autorității competente, și aceea a fost numai ulterior oprită, a schimbat sentența în punctul pedepsei în chipul următor: Dr. A. Murĕșan e osândit la *arest de 8 dile, care se póte schimba în amendă de 80 fl. și la 50 fl. amendă, ér în cas de neplătire la alte 5 dile arest.*

* * *

Concertul Aurelia Cionca. Duminecă a avut loc în comuna de lângă Brașov, *Dêrste,* un concert dat, cu concursul corului de băeți al prof T. Popovici din Brașov, de fetița abia de *8 ani* a profesorului din Bucuresci Cionca, în presența unui public distins și numeros. Interesul față de concert a fost extraordinar, de-órece mica pianistă, deja până acum și-a câștigat un frumos renume prin talentu-i extraordinar, din care pricină e deosebit îmbrățișată de Curtea Română. Prin debutul sĕu, mica Aurelia Cionca a pus în uimire auditorul. Ea se presentă în adevĕr, înzestrată cu un talent admirabil artistic. A executat cu strălucit succes piesele următóre: „Rondo“ de Heller; valsul în H moll de Chopin; „Alla toccata“ de Mozart, „Doina“ și „Andante“ variat de Haydn și 2 composiții proprii, în cari a dovedit, că e în proprietatea și a unui simț musical inăscut. Geniala fetiță promite a ajunge, sub o educație înțeléptă, la un fórte mare grad de perfecție.

* * *

Ucigașul lui Canovas, anarchistul Angiolitto, a fost condamnat din partea tribunalului militar din Madrid *la mórte prin ștréng,* în 15 a curentei n. Executarea se va face dilele proxime, după-ce ucigașul va fi arătat lumii.

* * *

Duelul principelui Henrik de Orleans cu contele de Turin *Victor Emanuel* a decurs Duminecă în 15 a curentei nou diminéța, pe hotarul comunei Vaucresson la Bois de Malechant. Secundații principelui au fost markisul Ginori și contele Avegadro, ér ai contelui V. E. Leontiev și Murichon. Duelul s'a în'êmplat cu spada pe lângă condiții severe.

Combatanții s'au ciocnit în chip vehement în cinci rênduri. Abia la a cincea ciocnire a ajuns la sfîrșit duelul, când prințul de Orleans a primit o rană grea. Contele numai la o mână a primit o neînsĕmnată zgârietură.

Principele e vulnerat la un umĕr și la pântece. Medicii au legat ranele la locul de bătaie, și principele a fost transportat la locuința tatălui sĕu, principele Robert de Cartres. Duelul a durat 26 de minute.

Combatanții s'au împăcat. Pe când adecă medicii îi legau ranele, principele de Orleaus s'a ridicat, și întors spre contele i-a dis: — „Permite-mi D-le, sĕ-ți strîng mâna“. — Contele a dat mâna principelui. E interesant, că principele de Orleaus și contele de Turin sunt înrudiți, pentru-că fratele contelui are de soție pe o verișóră a principelui.

In Italia scirea despre resultatul duelului a fost primită cu multă satisfacție. S'au arangiat demonstrații în mai multe orașe. Regele a dispus cercetarea disciplinară în contra contelui, ér secundanții acestuia au fost încarcerați.

* * *

Ministrul de justiție italian *Costa* a încetat din viéță Duminecă séra după scurte suferințe, la Orada. Câte-va minute înainte de a-și da sufletul, a trimis regelui Umberto telegrama următóre: „Din agonie trimit Majestății Vóstre ultimul meu salut, și manifestarea omagiului meu, care numai deodată cu viéța va înceta“. — Portofoliul ministrului decedat va fi condus în chip provisor din partea prim-ministrului Rudini.

* * *

Magnum Etymologicum. În curênd va apărea volumul IV. din *Magnum Etymologicum Romaniae,* care cuprinde restul cuvintelor din lit. *B.,* nepublicate încă. Cu acest volum dl B. P. Hașdĕu încheie lucrarea sa din *Magnum Etymologicum,* ce apare în editura Academiei, care, se scie, a însărcinat cu continuarea lucrării pe dl A. Filipide din Iași. *„Epoca“* află, că dl Hașdĕu ține însĕ fórte mult sĕ doteze d-sa națiunea cu acéstă operă, pentru care a strîns material deci de ani. În consecință a contractat cu libräria Hanchette din Paris, sĕ-i editeze un *Magnum Etymologicum Romaniae* scris în franțuzesce. Lucrarea acésta va fi pur filosofică și va fi gata în câți-va ani.

* * *

De pe Hârtibaciu. Dl G. Borzea, paroch în Coveș, ne trimite o scrisóre în care rectifică unele lucruri comunicate în corespondența publicată în nr. 81 al fóiei nóstre din anul curent. Așa, încât privesce persóna sa, dice, că numai datoria și-a făcut față de biserică, când a întreprins una și alta pentru ridicarea vadei parochiei sale. Apoi nu contestă nici meritele comitetului parochial, care i-a dat puternică mână de ajutor întru realisarea bunelor sale intențiuni față de biserică, dar nu póte lăsa neamintite nici meritele învĕțătoriului A. Bârsan, care ca membru în comitetul parochial își are o mare parte din aceste merite la tot ce s'a sĕvêrșit până acum bun în acéstă parochie. Mai observă la aprețiarea cuvêntărei sale, că aceea n'a fost numai o mulțămită și îmbărbătare către popor, ci și un tractat despre oficiul divin extern; în fine, mai observă, că policandrul procurat de epitropul A. Tărdiu n'a fost 10 fl., ci 40 fl., pe lângă călătoria până la Brașov de unde l'a adus tot cu ostenelele d-sale.

* * *

Monument soldaților austriaci căduți la Königrätz în anul 1866 în luptă contra Prușilor. Ministrul de interne austriac a permis a se face colecte pentru ridicarea unui monument soldaților austriaci, căduți la Königrätz (Bohemia) în anul 1866 în lupta contra Prușilor. În scopul contribuirei la realisarea acestui scop, cu încuviințarea ministrului comun de resbel, regímentul de infanterie Nr. 31 din loc, va arangia la hotelul „Împĕratul Roman“ din loc la 20 l. c. st. n., (Vineri) un concert. Inceputul la 7½ óre séra. Intrarea 1 corónă.

* * *

Urmările dragostei. Din Bertan ni-se scrie, că într'o grădină de acolo în 1 a curentei nou, locotenentul de artilerie Carl Augustin a ucis pe amanta sa Matilda Bartd, apoi și-a pus șie-și capĕt. Pe peptul nefericitei fete s'a găsit o scrisóre, din care e evident, că pricina tragediei e dragostea. Locotenentul a fost de nascere din Lodomeria, ér consórta sa o simplă chelnĕriță din Bertan.

Corespondență particulară

a „Telegrafului Român“.

Sĕ luptăm în comune

Călean, la 13 Iuliu 1897.

In n-rul 73 a. c. a mult prețuitei foi ce binevoiți a redigia, cu deplină satisfacție aflaiu, cum On Redacțiune a aflat importanța acestui ram de luptă dând loc acelui articlu în locul de frunte, sub titlu „sĕ ne luptăm în comune“.

Incă dela începutul carierei mele de învĕțătoriu, — preot, am aflat de mare interes lupta în comune, ceea-ce am și urmat'o cu tótă abnegațiunea de câte-ori a cerut lipsa. — Nu am eșit nici odată în public, căci după părerea mea a-ți împliní datorința, satisfaci numai obligămêntului ce l'am primit ca conducĕtoriu natural al poporului din carele faci parte și nu așteptări de lauri cum își permit unii a face.

Ródele le-am gustat purtând personal consecuențe grave, — ér poporul meu câștiguri însemnate. Dar sĕ luptăm în comune cu tótă abnegațiunea, căci din comune se pornesce perirea nóstră națională, — dând însĕ pept dujmanului, 'l va afla disgustul și se va domolí, respective rușina și va țíné cont de noi; spre adeverirea acestora servă un cas.

In comuna nóstră locuesc 150 familii române și cinci proprietari magiari. De 19 ani fu tot un primar, — un instrument greţos al nobililor magiari. — Cercat'a acesta a-ne duce prunci cu sila la școla de stat. Pus'a în grevă poporul contra fostului paroch, fiind-că nu complăcea nobililor magiari, până sermanul preot silit a fost a și părăsi parochia. Despoiat'a poporul acest primar negenat susținut fiind de puternicii dilei, așa încât cu durere oftând își aduc aminte bieții ómeni de cei patru boi de cari se bucurau înainte cu 19 ani, neavênd adi nici o vacă. Cercat'a poporul în diferite rênduri la alegeri prin proteste a-se scăpa de acest om, dar fără succes. Ba în timpul din urmă și eșise din us a mai fi de față și poporul la alegerea de primar, căci simplamente eșia „főszolgabiró“-ul“ în fața locului și cu vorba „acesta vi-e biro“ se retrăgea. La venirea mea în comună nu audiai altceva decât suspine și blăstĕmuri asupra primariului despot, ba chiar frații lui 'și blăstemau muma, care i-a făcut. Sfaturile, că legea le dă dreptul și putința a se scăpa de el, erau neaudite, nu se potea crede, ba nici de vorbit. — Sosind diua de alegere, 17 Iunie a. c., în preséra acestei dile se strigă din deal, că „toți aceia, ce sunt datori a cosi D-lor, sĕ mérgă mâne la cósă, că de nu, vor fi duși în temniță“.

Cu tóte aceste, cei ce credeau sfaturilor mele: că sĕ póte alunga, și cei ce nu erau fricoși așia tare de amenințarea cu temnița, veniră la alegere. Constituindu-se representanța comunală, domnii mei mĕ propun de membru suplent, — poporul mĕ scóte de membru ordinar. La candidare propunem partea română 6 concurenți, partea magiară numai pe favoritul seu, pe judele actual, și, vedi Dómne, pentru ochii lumii, și pe un octogenar, ce stetea propit în bâta și carele el însuși se miră și dise: „Cum și puteți crede d-lor, că așiu potea fi și eu birĕu după-ce mĕ vedeți, că eu cu un picior sum în grópă și numai cu unul pe pĕmênt“ și cu aceste renunță.

Ai noștri candidați fură respinși de „főszolgabiró“-ul“ și astfel remase singur favoritul puternicilor dilei, carele declarat de birĕu, noi părăsirăm (36 indivizi) până la unul locul de alegere insinuând recurs, carele pregătindu-l, îl și înaintarăm. Acum nu aveau coconașii de unde recruta v.-primar, jurați etc.; dar „est modus în rebus“; aduseră pe un cociș domnescu și l făcură jurat, pe acesta 'l trimiseră după unul de al nostru, ce săpa mai apróפe, și-l făcură vice primar, și lucru gata. Acest din urmă nici nu scia, că ce a fost cu el și ce șargie are, și după ce află că ce-e, își înaintă abdicerea motivată.

Vĕdênd coconașii acestea, 'și puseră sluga, pe primariul ales numai de ei, sĕ abdică, ceea-ce se și făcu și se anunță în comuna, că va fi alegere nóuă. Așteptăm o sĕptămână, dóue, trei, și tot nu-i nimic, astfel tótă speranța ne era în recursul așternut.

Afaceri familiari grave mĕ chiamă la locul natal, carele fiind fórte depărtat, 'mi cer concediu pe 8 dile; cum aflară, că sum dus, „főszolgabiró“-ul“ vine la alegere, și, sĕ audi lume cu ce începe alegerea. Vorba lui: „Ómeni buni, unde e popa vost“? rĕspunsul fu: „la părinți, Domnule“. „Ba nu, că e în temniță pe trei sĕptĕmâni legat la mună și picior“. Ómenii demostrézǎ, că nu e adevĕr. Proprietarul din loc întăresce cu cuvintele: „ba e drept, moi, popa vost dat cu cela ce face șia“ înțelegând cădelnița, „la alt popa la cap și de aceea bogat pe el la doba“ și centinuând dice: „Io da la voi o ferie pàlinka sĕ fim cum mai fost“.

Astfel sicanați bieți ómenii erau a urma modalitatea dintâiu: adecă, a se depărta cu toți din locul de tortură, ceea-ce vĕdênd coconașii, le deteră voie a-și alege primar nou. Pe séră sosesce și „popa din temniță“, și mare îi fu mirarea când vĕdu, că casa îi era încunjurată de popor, carele venise a-i mângăia familia spăriată de mincinoșii păgâni. Destul că, ne-am scăpat de buruiana rea și acum avem primar om de al nostru și cinstit.

Acum poporul e însuflețit, și din înșuși pățania sa cunósce pe binevoitoriul, și dujmanul, ba mai mult, acest cas e pentru poporul nostru o școlă de mare preț pentru tóte eventualitățile.

Deci la luptă onestă, în cadrul legilor ce ne au mai rĕmas, și volnicia, și viglesugul dujmanului se va frânge, remânênd rușinați de fărădelegile lor.

Gavriil Simedrea,
preot român gr..ort.

Mătasa este arsă! obicinuesc a dice damele fórte adese-ori, dacă haina *după a 2-a séu a 3-a purtare* se rupe la îndoituri séu se destramă *ca vatta.* Acéstă apariţiune nu se datoresce arderei din „greșélă“, ci ca sĕ apară mĕtasa mai grósă și *totuși ieftină, intenționat* se móie în *acid de cositor și de phosphor,* cari rod nervii din firele mĕtasei crude. Acéstă procedură de colorare sĕ numesce *„îngreunare“.* Cu cât se intenţionéză mai mare îngreunare a mătasei, cu atât trebue se trécă prin mai multe *băi de cositor,* ca astfel sĕ absórbă de tot acéstă otravă. Mătasa astfel colorată — este *țesătura cea mai fină!* — germenele distrugerii îl conține așa dară încă înainte de a ajunge pe rĕsboiul de țesut. Așa *numita mătasă* fabricată din astfel de fire, după scurtă întrebuințare, natural că trebue sĕ se rupă ca iasca, după cum e mai mult séu mai puțin îngreunată. — Haina cea scumpă (computând și spesele confecționării) este fără nici o valóre. Din *mătăsurile mele veritabile* trimit bucuros mostre, *franco și libere de vamă cu întórcerea postei* **fabricele de mătasă din Zürich ale lui G. HENNEBERG,** (*furnisor de curte ces. și reg.*). [51] 2

Nr. 289—897. [147[1—3

CONCURS.

Pentru întregirea posturilor învĕțătoresci dela școlele din comunele mai jos însemnate se escrie concurs cu termin de 30 de ḍile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. Bleseni Plai și Sat, cu salariu de 300 fl., cuartir și lemnele necesari pentru foc.

2. Juncul de jos, cu filia Juncul de sus, cu salariu de 300 fl., cuartir și lemnele necesarii pentru foc.

3. Ormindea, cu salariu de 355 fl., din cari 40 fl. sunt computați din venitul cantoral, ér 15 fl. în prețul unui stângin de lemne, și cuartir.

Invĕțătorul va avea sĕ țină o strană în biserică.

Petițiunile de concurs instruite conform normelor din vigóre sĕ se aștérnă subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Brad, la 26 Iuliu 1897.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Zarandului.

Vasiliu Damian,
protopresbiter.

Nr. 324/897. [129] 3—3

Concurs.

Pentru îndeplinirea următórelor stațiuni învĕțătoresci vacante din protopresbiteratul Branului, se escrie concurs cu termin de 30 ḍile dela prima publicare, și adecă:

1. Rĕsnov, 2 posturi învĕțătoresci cu câte 300 fl.

2. Poiana Mĕrului, 2 posturi înv. cu câte 300 fl.

3. Codlea, 1 cu salariu de 350 fl.

4. Șirnea, 1 cu sal. de 300 fl.

5 Mocciul superior, 1 cu salariu de 300 fl.

6. Vlădeni, 1 cu sal. de 300 fl.

7. Simon, 1 cu sal. de 300 fl. precum și cuartir liber și lemnele de foc necesare.

Doritorii de a reflecta la vr'una din aceste stațiuni, au a-și aștерne cererile lor instruite conform legii, în terminul indicat la subsemnatul oficiu.

In Codlea, Vlădeni, Poiana Mĕrului și Rĕsnov, cei ce vor înființa cor în 4 voci, vor primi încă 50 fl. anual

Zernești, 6 Iuliu 1897.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Branului.

Traian Mețian,
prot.

Nr. 379/897 [130] 3—3

Concurs repețit.

Pentru ocuparea postului de paroch din parochia de clasa a III a Reciu, protopresbiteratul Mercurei conform ordinului Preaven. Consistoriu Archidiecesan din 10 Iuniu a. c. Nr. 3527 Bis. se deschide concurs nou cu termin de 30 ḍile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Dotațiunea împreunată cu acest post este în venite fixe și sigure de 412 fl.

Reflectanții la acest post sunt avisați, a-și aștерne cererile de concurs, instruite conform normelor în vigóre subsemnatului oficiu în terminul deschis

Informațiuni mai deaprópe se pot lua dela presedintele comitetului parochial din Reciu.

Dela concurenți se aștéptă, a se presenta în o Duminecă séu sĕrbătórə la biserică pe lângă observarea disposițiunei §-lui 18 din „Regulamentul pentru parochii“, spre a celebra și cuvênta.

Mercurea, la 14 Iulie 1897.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Mercurei în conțelegere cu comitetul parochial respectiv.

Ioan Droc,
protop.

Nr. 176/897. [136] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕțătoresci vacante la scólele comunelor bisericesci, mai jos însemnate, din protopresbiteratul Câmpenilor, se publică concurs cu termin de 30 ḍile dela prima publicare oficiósă.

1. Câmpeni, un post cu 300 fl. v. a. din fondul scolar, locuință eventual relut. Dacă concurentul va fi cântăreț și va puté conduce cor bisericesc, va mai primi și o remunerațiune separată.

2. Certegea, un post cu 300 fl. v. a. din fondul bisericei și din repartiție și locuință cu grădină.

3. Lăpuș, un post cu 300 fl. v. a. din repartiție și locuință cu grădină.

4. Lăzesci, un post cu 300 fl. v. a. din repartiție și locuință cu grădină.

5. Neagra de jos, un post cu 300 fl. v. a. din repartiție și locuință cu grădină.

6. Poiana-Valea-verde, un post cu 300 fl. v. a din repartiție și locuință cu grădină.

7. Sohodol-Peleș, un post cu 300 fl. v. a. din repartiție și locuință cu grădină.

8. Ponorel, un post cu 300 fl. v. a. din repart. și locuință cu grădină.

9. Vidra-medie, un post cu 300 fl. v. a. din fondul scolar și locuință cu grădină.

10. Vidra de sus, dóue posturi cu câte 300 fl. v. a. din fondul bisericesc și locuința necesară.

Doritorii de a ocupa unul din aceste posturi sĕ trimită cererile lor concursuale instruite conform legilor din vigóre la oficiul protopresbiteral gr. or. din Câmpeni.

Câmpeni, 15 Iuliu 1897.

Romul Furdui,
protopresb.

Nr. 287/1897 prot. [118] 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor învĕțătoresci dela scólele confesionale gr. or. române din comunele bisericesci mai jos însemnate din protopresbiteratul Sighișórei, se publică concurs cu termin de 30 de ḍile dela prima publicare în „Tel. Român“.

1. Criș, cu salariu anual de 300 fl. și anume: 150 fl. în bani din cassa bisericei, folosirea unei lunci cu 110 fl., 4 stângini de lemne cu 40 fl., cuartir în edificiul scolei și grădină.

2. Ródeș, cu salariu anual de 300 fl. și anume: 240 fl. dela stat, 50 fl. din cassa bisericei, în viptuale 10 fl., cuartir în edificiul scólei și lemnele necesari de foc.

3. Vidacutul român, cu salariu anual de 300 fl. și anume: în bani 260 fl., lemne de foc în valóre de 40 fl., cuartir în edificiul scólei și grădină.

4. Bundorf, cu salariu anual de 300 fl., și anume: în bani 200 fl. în viptuale 60 fl., lemne de foc în valóre de 40 fl., cuartir în edificiul scólei și grădină.

Informațiuni mai detaiate primesc concurenții dela subscrisul.

Concurenții sĕ-și aștérnă petițiunile concursuale instruite conform legilor în vigóre în terminul deschis subscrisului, cu îndatorirea a se presenta în vre-o Duminecă séu sĕrbătóre în biserica din respectiva comună bisericéscă spre a-și documenta aptitudinea în cele rituale.

Sighișóra, 7 Iuliu 1897.

Oficiul ppresbiteral gr. or. al tractului Sighișórei, în conțelegere cu comitetele parochiale concernente.

Dimitrie Moldovan,
protopop.

Nr. 383/897. [139] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor vacante de învĕțători din comunele mai jos însemnate, se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 de ḍile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. Dobârca, un post cu salar anual de 300 fl.

2. Broșteni, un post cu salar anual de 300 fl.

3. Sângătin, un post cu salar anual de 300 fl., cuartir în edificiul școlei și lemnele necesare pentru foc.

4. Gusu, un post cu salar de 300 fl.

Cererile de concurs, instruite conform normelor în vigóre, sĕ se înainteze subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Mercurea, la 15 Iuliu, 1897.

Oficiul protopresb. gr.-or., al Mercurei în conțelegere cu comitetele parochiale respective.

Ioan Droc,
protopresb.

„ARDELEANA“,
institut de credit și economii, societate pe acții în Orĕștie.

Fonduri proprii: fl. 350.000. Depuneri: fl. 700.000.

Circulație anuală: fl. 3,000.000.

Institutul face următórele operațiuni, la cari recomandă serviciile sale:

1. **acórdă împrumuturi** cu interese de 8%;
2. **primesce depuneri** dela particulari cu 5 și cu 5½, ér dela corporațiuni culturale cu 6%;
3. **cumpĕră și vinde realități;**
4. **cumpĕră și vinde mărfuri și producte;**
5. **arêndéză și exarêndéză realități!**
6. **cumpĕră și vinde efecte publice;**
7. **mijlocesce operațiuni,** specificate sub 3, 4, 5.

☛ La institut se mai află 500 acții proprii, puse în vindere conform Prospectului staverit de Direcțiunea institutului sub Nr. 68/1897. ☚

Ori-ce afacere se póte resolva și informări se pot lua verbal în biuroul institutului, ér în scris prin corespondență.

Orĕștie, în Maiu 1897.

[73] 9—12

Direcțiunea.

Mare prăvălie
de
băcănie, candite, delicatese, bumbacuri etc.
a societății comerciale

„CONCORDIA“

Str. Măcelarilor Nr. 20. Strada Baier Nr. 1.

☛ Edificiul „Albinei“. ☚

Vênḍare în mare și mic.

Tóte articolele aparținĕtóre sferei de **băcănie, delicatese, candite** și **bumbacuri** se pot procura cu **prețurile cele mai moderate și în calitatea cea mai bună,** la **societatea „Concordia“.**

Prăvălia nóstră arangiată după recerințele moderne, numerósele localități ce ne stau la disposiție, precum și importul direct de mărfuri, ne pun în plăcuta posiție de a corĕspunde tuturor așteptărilor.

În special recomandăm Onor. public următórele articole: **Cafea, próspĕtă de diferite soiuri, Zăhar raff. I-a, Stafide, Migdale, Mazere, Linte, Orez, Piper, Cuișóre, Șafran francez, Thee, făină de toți numerii, Orange, Masline, Icre negre și roșii Șuncă, Salamă, Pesci marinați (Aalfisch, heringi, ruși), brânze próspete, Liqueuri (E. Lichtwitz & Co.) Rum, Cognac.**

Vinars curat de drojdii. — Vinars curat de prune.

☛ Oțet de vin veritabil. ☚

Vinuri curate și tot felul de ape minerale.

Fructe sudice, Oleiuri, Lumini, Săpunuri, Petroleu etc.

diferite sĕmințe agronomice plombate și scutite de rocoină cu prețuri fórte favorabile.

Din despărțĕmêntul de textile recomandăm următórele: **Bumbacuri de țesut, Bumbacuri franțozești veritabile (Marca D. M. & C.) albe si de diferite colori, Pĕr (Haras) bercă, Mătăsuri de cusut în diferite colori,** etc.

Așteptând numerósele comande ale Mult On. public și promițĕnd serviciu prompt,

semnăm cu tótă stima:
„Concordia“,
societate comercială pe acții.

[59] 9

Redactor prov. Gavriil Hango.

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 88. Sibiiu, Marţi, 12/24 August 1897. *Anul XLV.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
la „Tel. Rom.“ într'una cu suplementul „Fóia Pedagogică“
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Fondul nostru de pensiuni.

IV.

Am desvoltat în articolii precedenţi vederile nóstre şi am arĕtat: pentru-ce fondul de pensiuni archidiecesan a fost şi este o necesitate în biserica nóstră, reclamată de interesele generale ale bisericei.

Am arĕtat netemeinicia plângerilor iscate din cercuri preoţesci, că fondul de pensiuni ar favorisa interesele funcţionarilor bisericesci din centru, şi am ajuns la conclusiunea logică, că funcţionarii din centru cu nimica nu sunt favorisaţi, căci după disposiţiunile actuale ale fondului de pensiuni, funcţionarii din centru după serviciu de ani 30 la profesori şi 40 la toţi ceialalţi pot ajunge la pensiune, însĕ numai cu acea sumă, cu care şi-au început funcţiunea lor.

Mai obvine şi anomalia, că la noi sistemul de cuincuenale e recunoscut numai la asesorii consistoriali şi la profesorii seminariali, rĕmân deci în stadiul începutului tóte celelalte funcţiuni, între cari postul de secretar consistorial, care numai în detrimentul oficiului va puté fi considerat ca până acuma de post de graduaţiune.

După vederile nóstre, solvirea taxelor la fondul de pensiuni este obligamêntul general, şi dispensare pentru nici un preot nu are loc.

Este normă sinodală, că preoţilor cu capelani din fondul de pensiuni li-se restitue taxele solvite.

Suntem încă în anii primi ai începutului fondului nostru de pensiuni, facem deci experienţe încă, şi nu ar strica, décă am căuta cum fac alte biserici cu experienţă şi pe terenul acesta.

Noi nu am putut aproba, şi nici acuma nu aprobăm, disposiţiunile sinodale, prin cari preoţii cu capelanii s'au dispensat dela obligamêntul general faţă cu fondul de pensiuni.

Preoţilor acestora drept pensiune trebuia sĕ li se dea, sĕ li se considere venitul ½, care li s'a asigurat cu ocasiunea instituirei de capelan.

Când va veni sub revisiune statutul actual al fondului de pensiuni, va trebui sĕ revenim la disposiţiunea sinodului, şi sĕ o îndreptăm, căci prin ea am ştirbit principiul obligamêntului general, şi am păgubit vĕdit fondul de pensiuni.

Venind odată la acésta corectură, vom corege totodată şi abusurile, cari se fac cu sistemul de capelani, deórece cine nu va reflecta la capelan cu obligămêntul la fondul de pensiuni, acela va fi supus visitaţiunei, încât e apt pentru pensionare, şi noi — repetăm — cunóscem instituiri de capelani, unde „neputinciosul“ paroch, căruia i-s'a dat capelan, e mai în puteri ca capelanul tinĕr, care i-s'a dat ca ajutoriu, şi tot lucrul ni se presentă ca o speculă neadmisă de biserică.

In sistemul capelanatului e provĕḑut casul de capelan preste voia parochului, când autoritatea bisericéscă preste voia parochului constată necesitatea instituirei de capelan în interesul credincioşilor din comună.

Finalisat între aceste consideraţiuni noi nu cunóscem nici un cas concret.

Ne mai rĕmâne sĕ reflectăm la o unică eventualitate.

Avem casuri concrete — aşa ni se spune — avem casuri concrete, unde unii şi alţii dintre preoţii actuali, pe lângă tótă bunâvoinţa nu pot solvi acuma la început taxele fundamentale şi cele reclamate pentru rescumpĕrarea anilor de serviciu cel puţin a celor 10 reclamaţi de normativul fondului de pensiuni.

Casurile aceste vor fi de tot sporadice, şi aici trebue sĕ vină şi sĕ ajute biserica.

Din ajutoriul dela stat acuma se împart an de an sume considerabile, cunóscem casuri unde preoţilor dela sate li s'au dat sume considerabile până la 200 fl.

La compunerea listei, care se promovéză la guvernul ţĕrei, în locul prim de bună sémă vor fi consideraţi asemenea preoţi în condiţiuni precarie, şi din ajutórele acordate la locul prim sĕ se acopere obligămêntul fondului de pensiuni.

Vine apoi fondul general la rubrica „Sidoxie“, unde sunt luaţi între persónele beneficiate şi preoţii.

Atârnă dela zelul şi dela prudenţa preoţimei nóstre, ca nóua instituţiune cu sidoxia sĕ fie pentru biserică instituţiunea cea mai binefăcĕtóre între tóte cele create dela introducerea statutului organic.

Din venitele acestei instituţiuni anual cel puţin 10.000 fl. pot fi daţi ca ajutóre preoţilor dela sate, şi ajutórele aceste se vor da fără de nici o ingerinţă străină.

La locul prim de bună sémă şi aici vor fi consideraţi preoţii cei mai îndreptăţiţi la ajutoriu, şi atunci obligămintele fondului de pensiuni uşor pot fi acoperite.

Totul atârnă deci numai dela noi. Sĕ pĕtrundem adânc în intenţiunile bisericei, sĕ fim adânc pĕtrunşi de spiritul solidarităţei şi la drepturi şi la datorinţe, sĕ fim lumina lumei şi sarea pămêntului, după ḑisa Sântei scripturi, sĕ fim ochiul cel ager al autorităţei bisericesci, şi atunci pentru noi nu mai pot exista obstacule, căci unde sunt „toţi pentru unul şi unul pentru toţi“, acolo nici porţile iadului nu pot forma obstacol.

Revista politică.

Congresul sêrbesc. Am amintit şi noi la timpul seu, că maioritatea deputaţilor congresuali, în vederea celor întêmplate la congres, au promis esmiterea unei proclamaţiuni către alegĕtorii, şi redactarea unui memorand către rege, în cari acte vor da sémă despre activitatea lor la congres, vor face evident resultatul aceluia, şi vor arĕta tóte fărădelegile guvernului unguresc sĕvêrşite faţă de biserică.

Proclamaţiunea a apărut deja în „Branik“ şi o dăm şi noi în traducere românéscă după foile maghiare. Étă-o:

Stimaţi alegĕtori! Deja de treiḑeci de ani ne luptăm în congresele nóstre contra puterei de stat, dar nici când n'am fost în mai grea posiţiune ca în ḑilele trecute. Guvernul a voit sĕ ne străbată în autonomie şi a voit sĕ ni-o vateme, când a voit sĕ ectroeze congresului ordine de ḑi, ca astfel sĕ ne dee constituţiune bisericéscă absolutistică. Noi am voit sĕ lucrăm, dar puterea de stat prin procedura sa fără drept ne-a împedecat la acésta. Numai nu ne-am potut învoi ca puterea de stat sĕ dispună asupra congresului şi sĕ-l facă pe acesta simplu organ executiv al voinţei sale. Sterilităţii congresului aşa dară numai puterea de stat e causa; nu ne-a permis a lucra, fiind-că ne-am alipit de drepturile nóstre autonomice asigurate prin lege. Noi avem regulamentul nostru congresual, care a fost sancţionat la 14 Maiu 1875, şi guvernul nu ne póte sili la primirea unei constituţiuni unitare. Guvernul a voit simplu sĕ comandeze congresului: ce se facă, ce se pertracteze, prin ceea ce a vătĕmat legile fundamentale ale ţĕrii, după cari congresul îşi resólvă independent afacerile sale bisericesci şi şcolare.

Dar cea mai mare greutate, pe care a avut congresul sĕ-o învingă, a fost ascunsă în acea încercare fără drept a guvernului, după care în contra ori cărei concepţiune constituţională s'a nisuit, ca sĕ induplice congresul la cedare cu invocare la mandatul regelui, când în stat constituţional un aşa numit mandat regesc are caracterul numai a unei fapte a guvernului responsabil. Ca cetăţeni ai unei ţeri constituţionale am respins acéstă procedură anticonstituţională, sciind că numai cu guvernul stăm faţă în faţă şi prin adresa nóstră de supunere ne-am exprimat fidelitatea nóstră către regele şi domnul nostru suprem.

Dar ne-a succes a respinge amestecul necompetent, şi trebue sĕ privim ca succes amânarea de caracter mai domol a congresului şi nu disolvarea aceluia, prin ceea ce şi însuşi guvernul a recunoscut, că pe base de drept stăm, şi că n'are motiv pentru disolvarea congresului.

Insemnată decisiune a congresului este, că a ales o comisiune de dóueḑeci, care va redacta o adresă petiţionară către regele, în care va înşira vătĕmările nóstre suferite de treiḑeci de ani.

Fraţi iubiţi! Acestea au fost causele, pentru cari n'am putut lucra. Dar pentru aceea, étă, declarăm sĕrbătoresce, că suntem gata numai decât a începe munca, îndată-ce

---

FOIŢA.

Istoria grădinăritului.

(Urmare şi fine.)

f) Varza se află sĕlbatică pe cóstele mărei Europei şi este una dintre legumele cele mai folisitóre şi tot-odată cea mai lăţită. Când şi unde s'a cultivat mai întâiu în grădini, despre aşa ceva scriitorii mai vechi tac. Multe lucruri rĕmân în întunerec; unele date le putem afla din numirile plantelor. După numirea „varză“, am puté da cu socotéla, că ea a fost cultivată mai întâiu în Italia de Sus, căci cuvêntul italian verza însémnă verde, şi probabil, că acest cuvênt s'a luat (format) dela acéstă plantă. Romanii şi Grecii au cultivat varza fórte de timpuriu. Varza este de mai multe specii; aşa varză cu căpăţină séu învĕlită, numită şi varză comună, apoi varza albă şi roşie; varza cu căpăţină înăcrită ne dă o mâncare gustósă pe timpul iernei. În Germania de jos, varza a fost adusă de Slavi.

g) Conopida séu carfiolul 'şi-are originea din Orient şi a fost adus la noi cu puţin înainte de rĕsboiul de 30 ani, peste Italia.

h) Napii, guliile şi sfeclele. Sfeclele iubesc un pămênt odichnit şi adênc arat, pe când napii şi guliile se mulţămesc cu un pămênt şi mai sĕrac, ba sĕ sémênă mai mult pe mirişte.

i) Ridichele de grădină, originare în Asia, au fost cultivate în Europa mai de timpuriu. Scriitorul roman Plinius (23—79 d. Chr.) lăuda deja mărimea ridichelor cultivate în Germania. Una dintre aceste specii iubită în Roma şi născută în Italia, este ridichea de lună (radies).

Una dintre plantele stricăciόse, şi care trebuesce stîrpită cu ori-ce preţ, este ridicheóra sĕlbatică séu barbişonul, care strică fórte mult sĕmênăturilor.

l) Varza négră s'au Muştarul (Brassica nigra) încă face parte din leguminóse. Deja în Altica se face amintire, că deşi conţine acéstă plantă substanţe care te irită până la lacrimi, totuşi la mâncări e fórte gustósă. La noi s'a adus din Italia. Cuvêntul italian „mostarda“ se derivă dela mustul cu care se prepară muştarul. Sĕmenţa acestei plante se macină prin o presă, se storc substanţele oleióse din ea, şi amestecată apoi cu oţet şi must, devine muştarul cunoscut. Nu numai varza négră din grădină, ci şi cea de câmp ne dă un muştar gustos, de aceea e bine ca şi pe acésta sĕ se pună o óre-care îngrijire.

m) Tot din Orient îşi trage originea şi chiminul. În întreg evul mediu, chiminul era socotit ca o plantă gustósă puţin pişcătóre şi aromatică. Precum era sarea un simvol al prieteniei, aşa se ḑicea şi despre chiminul cu sarea, că sunt intimi. Înainte de a fi cunoscut şi folosit piperul, chiminul juca un rol însemnat, cu deosebire la Romani. Columella şi Plinius vorbesc despre chimin ca despre un lucru de tóte ḑilele. Din Italia s'a adus chiminul în Gallia şi în Germania, şi până în ḑiua de astăḑi este una dintre plantele plăcute şi aromatice, se folosesce la pâne, brânză, varză, dar cu deosebire la beuturi spirtóse, cum e rachiul de chimin. Supa de chimin e gustósă şi nutritóre, în multe părţi înlocuesce laptele şi caféua, aşa în armata austro-ungară, militarii primesc diminéţa supă de chimin în loc de alte mâncări.

n) Ceapa a fost adusă din Italia în Germania. În Egipet găsim, că ceapa şi usturoiul făcéu fórte de timpuriu partea esenţială din hrana poporului. Fiind-că Egiptenii tóte lucrurile le cufundau în întunerecul religiunei, nu puté sĕ lipséscă, ca plantele acestea sĕ nu fie socotite şi ele de sânte, şi ca atari sĕ nu fie atinse de preoţi. Egiptenii se jurau pe ceapă şi usturoiu, cum ne jurăm noi pe onóre. Israiltenii pe când se aflau în deşerturi, ducéu dorul usturoiului, şi de pe atunci sunt prietini nedespărţiţi ai acestei plante.

La curtea persică usturoiul şi ceapa nu puteau lipsi dela prânḑurile regale.

Anticitatea cepei la Greci se constată prin Homer, care ne-o aduce înainte atât în Iliadă, cât şi în Odyssee. In Italia nu este ţĕran, care sĕ nu cultive usturoiu în grădina lui; lumea alésă se folosese însĕ de el cu mare precauţiune, şi acesta din motivul, că mirosul de usturoiu e tare neplăcut. Mai mult usturoiu decât în Italia se consumă în Spania. In Constantinopol ceapa nu póte lipsí dela masa regală.

Sparanghelul se spune, că ar fi originar din Orient, se găsesce mult sĕlbatic în Grecia şi în insulele grecesci. In Germania în vor depărta pedecile urnite înaintea congresului şi acela ér îl vor convoca. Consciinţa ni-e liniştită pe deplin; n'am lucrat, pentru că n'am putut, dar pentru aceea totuşi am făcut mult.

Am secerat o mare vietorie morală; am respins cu succes cel mai puternic atac îndreptat în contra independanţei autonomiei nóstre bisericesci naţionale. Datorinţa ni am înplinit'o dar cu credinţă. Ér dacă puterea de stat după puterea sa şi afară de congres îşi va continua acţiunea, de ar urma chiar şi timpuri mai triste, sĕ nu ne descurajăm, ci sĕ stăm faţă, sĕ ne organisăm pentru luptă în interesul drepturilor şi viitorului nostru şi sé desvoltăm o acţiune démnă de causă, călcând în picióre pe încetul tóte pedecile, înaintând spre victoria splendidă a poporului nostru.

Apponyi cătră alegătorii sĕi. Contele Adabert Apponyi drept dare de sémă la încheerea sesiunei parlamentare trecute a adresat alegĕtorilor sĕi o epistolă din care drept caracteristică a sistemului de guvernare banffyanistă extragem următórele:

„Prima jumătate a sesiunei a fost dominată de acele sentimente, ce le-au provocat alegerile executate cu forţă şi cu stricăciune morală fără exemplu. In istoria tuturor statelor constituţionale din lume stă fără păreche acea întrebuinţare cinică a banilor şi a puterii oficióse spre împedecarea manifestaţiunei legale a voinţei cetăţenilor, ce s'a dovedit în *lovitura de stat* din anul trecut, aşa numită alegere". Cu tóte acestea el nu négă legalitatea existenţei formale a majorităţii actuale din parlament, de şí nu are şi legalitatea existenţei morale; de aceea consideră acea majoritate în drept de a aduce legi, şi datorinţa oposiţiunei (minorităţii) e, ca sĕ-şi întrebuinţeze tóte puterile într'acolo, ca sĕ se aducă cel puţin legi mai puţin rele, dacă nu póte înfluinţa, ca sĕ se aducă totdeuna legi bune. Şi oposiţia şi-a făcut datorinţa în privinţa acésta în sesiunea trecută, şi încă cu succes, căci atunci, când a vĕḑut, că constituţia şi parlamentarismul este ameninţat de rele mari, dacă acelea nu le a putut pe tóte delătura, a ales dintre acele rele pe cel mai mic. Astfel a scăpat oposiţía libertatea pressei şi discuţia liberă în parlament în schimbul obligamentului guvernului de a remâné pe lângă cuota actuală faţă cu Austria până când aceea se va regula definitiv conform intereselor Ungariei. Ba a obţinut şi alte succese, de mai mare preţ, din punct de vedere naţional S'a asigurat crescerea în spirit naţional a oficerilor în armată. Acesta e un resultat însemnat, de şi nu încă pedeplin satisfacătoriu şi înformă. Prin acésta s'a realisat o idee cuprinsă în programul partidului sĕu, şi care a fost dorinţa, de şi ascunsă, precum s'a dovedit, şi a multor bărbaţi din majoritatea liberală a parlamentului.

In celelalte contele vede o ruptură în sinul majorităţii liberale, din care fracţiunea stăpânită de idei mai sănĕtóse se va rupe şi va fusiona cu partidul naţional şi astfel se va pune capĕt dominaţiunei de clică, a cărei aprópe singur scop este exploatarea materială a ţerii şi ambiţiunea numai de a domina.

E interesant cum îşi motivéză contele Apponyi primirea compromisului faţă de aceea, cari urméză şi se însufleţesc pentru principiul: „a muri, ori a învinge", şi „tot, ori nimica" şi atunci când încă nu e de lipsă.

— „Sunt frumóse şi măreţe aceste sentimente, dar încompatibile cu responsabilitatea seriósă a conducerii politice. Devisele: „a murí, ori a învinge", şi: „tot, ori nimica", stau în contraḑicere cu acéstă responsabilitate seriósă. Când nu despre afaceri proprii ale nóstre, ci despre interese mari de ţéră este vorba, atunci datorinţa ne impune, ca în present sĕ scăpăm ceea, ce putem scăpa, şi viitoriul mai bun sĕ-l pregătim după cât ni e cu putinţă şi sĕ-l asigurăm".

Ér într'alt loc ḑice, că, cum îşi póte cineva şi numai închipuí, că o majoritate atât de puternică ar ceda unei oposiţiuni atât de reduse şi a ar primí întrarea în discuţiuni asupra unor lucruri, cari nici chiar o majoritate mare a naţiunei nu le-ar puté deslega fără multe şi mari greutăţi.

Foile magiare tóte reproduc acéstă epistolă, destul de lungă, şi o comentéză, se înţelege, tóte din al lor punct de vedere. La tóte partidele oposiţionale până acum în general e bine primită.

Rĕspunsul

ministrului de justiţie Erdélyi Sándor la vorbirea domnului Dr. Iosif Gall, ţinută în şedinţa din 4/16 August 1897 a Casei Magnaţilor din Budapesta cu ocasiunea pertractărei proiectului de lege despre „curtea cu juraţi".

Excelenţia Vóstră Domnule preşedinte, Măriţi Magnaţi!

Cred, că nu e de lipsă sĕ dovedesc, nici cu citaţiuni din lege, nici altcum, că în Ungaria există praxa de treiḑeci de ani basată pe lege, care sustă permanent, după care în Ungaria limba justiţiară oficiósă este esclusiv cea maghiară Pe punctul acesta de vedere a stat proiectul atunci, când între dispositiunile aceluia s'a luat şi dispositiunea, contra căreia şi a făcut propunerea Magnificenţia Sa Domnul Dr. Iosif Gall, când adecă a decis, că şi limba curţii cu juraţi este exclusiv cea maghiară, şi între condiţiunile judecătoriei cu juraţi numai singură şi exclusiv limba maghiară s'a susceput. Propunerea acésta a Magnificenţiei Sale stă aşa dară în contraḑicere cu praxa legală sustătătóre de treiḑeci de ani. De altcum punctul de gravitate pentru motivarea propunerei sale Magnificenţia Sa şi-l'a pus mai cu sémă pe greutăţi de practică, dară cred, că greutăţile Magnificenţiei sale de practică nu sunt atât de mari, ca pentru acelea sĕ fie necesar a se face spărtură în marele principiu amintit. Tocmai de cuvintele Sale mĕ folosesc atunci, când ḑic, că: da. în regiunile ţĕrii locuite de naţionalităţi, unde se vor forma judecătoriile cu juraîi, mai cu sémă acele elemente, cari se suscep pe basa cualificaţiunei lor în judecătoriile cu juraţi. cunosc şi limba locală, aşa, că judecătoria cu juraţi se va constitui astfel, ca limba obicinuită în loc sĕ o cunóscă toţi ori cu puţine esceptiuni, aşa, că pertractarea afacerilor în privinţa acésta nu va suferi nici o scădere, şi susţinerea dispositiunei în modul acesta nu va servi cu nimic spre păgubirea justiţiei. Şi aḑi în afaceri penale la pertractarea finală partidele comunică direct cu juḑii, pe basa acelorași legi, la cari Magnificenţia Sa s'a provocat; dispositiunea este, că în astfel de ţinuturi juḑii sĕ cunóscă limba locului, aşa, că cu un inculpat, care nu înţelege limba maghiară sĕ pótă comunica direct cu acela în limba lui. După cum a fost praxa până acum, aşa va fi aceea şi în viitoriu.

Mai mare greutate ar fi atunci, pe ce Magnificenţia Sa pune mare pond, când la compunerea judecătoriilor cu juraţi, ca condiţiune de judecătorie de juraţi s'ar întroduce mai multe limbi. Datele statistice arată, că: da, sunt în ţéră ţinuturi, unde în privinţa numerului juraţilor se arată órecare lipsă. Pentru aceea e luată în proiect dispositiunea. ca guvernul de justiţie sĕ fie împuternicit, ca în astfel de ţinuturi, în cas de lipsă, mai multe tribunale sĕ formeze o judecătorie de juraţi. Acésta e dispositiune escepţională. Eu numai în casurile cele mai excepţionale doresc acésta sĕ se aplice. Dacă însĕ a-ţi binevoí a primí propunerea Magnificenţiei Sale, atunci va trebuí sĕ aplicăm în mai multe casuri acéstă dispositiune excepţională.

Ce privesce însĕ dorinţa, ca sĕ se facă dispositiune în privinţa aceea, ca greutăţile practicei în partea acésta sĕ înceteze, **cu tótă prevenirea declar, că în ordinaţiunea prin care se va regula constituirea judecătoriilor de juraţi, între marginile legii, voiu dispune, ca comisiunile alegĕtóre de juḑi-juraţi, sĕ fie cu atenţiune la aceea, ca după putinţă de juraţi sĕ se alégă numai atari indiviḑi, cari pelângă limba magiară oficiósă înţeleg şi limba ţinutului respectiv,** aşa, că după părerea mea, greutăţile amintite de Magnificenţia Sa nu vor obvení, şi în cestiuni de limbă justiţia bună şi punctuósă nici o ştirbire nu va suferí. Tocmai pentru aceea, cu profund respect Vĕ rog, sĕ binevoiţi a primì textul original cu preterarea propunerei.

(Casa Magnaţilor, precum am amintit în numĕrul trecut al fóiei nóstre, n'a primit propunerea Domnului Dr, Iosif Gall, ci a primit textul original al proiectului întreg, aşa precum a cerut ministrul. Remâne numai ca ministrul sè-şi împlinéscă cuvêntul şi organele lui sĕ i-l execute. Nu-i prost însĕ cel ce promite, ci cel ce crede. Despre acésta până acum ne-am convins de atâtea-ori. Dacă legislatorii nostri ar fi drepţi şi sinceri, şi-ar întroduce în lege barem minimul promisiunilor lor cu privire la împlinirea dorinţelor şi pretensiunilor nóstre naţionale. Red. „Tel. Rom").

Şcolariu.

Raport general

despre starea şcólelor rom. gr.-or. în protopresbiteratul Murĕş-Oşorheiului cu finea anului şcolariu 1896/7.

(Urmare şi fine.)

D. Grădinile şcolare.

(Cerc. Cons. Nr. 3655/894 Scol.)

În cele mai multe locuri şi în butul repeţitelor stăruinţe, comunele politice nu dau şcólelor nóstre locuri de grădini şcolare; s'au dat însĕ atari dela biserici pe lângă tóte scólele nóstre. Dar aceste grădini, cu puţine excepţiuni, nu se cultivă de loc, séu nu se cultivă corĕspunḑĕtor cu scopul ce se urmăresce.

Învĕţătorii nostri în general nu arată priceperea şi stăruínţa, ce s'ar recere în acest folositoriu ram de instrucţiune.

Pe câmpie mai ales, unde în general nu se pune nici un preţ pe horticultură — întroducerea ei în popor prin şcólă ar fi de un mare folos. Învĕţătorii nostri însĕ par a eşi din cursul preparandial pedagogic fără multă insufleţire pentru acest ram, în carele ar trebuì în mod practic şi pe cât se póte de perfect instruiţi.

E. Cualificaţiunea învĕţătorilor şi conferinţele învĕţătoresci.

Între tóte lipsele nóstre şcolare, lipsa de învĕţători cualificaţi este cea mai simţită. Şi după-ce acésta lipsă a devenit acum permanentă, ea póte avé funeste urmări pentru şcólele nóstre.

La câte 5 şi 10 locuri vacante, abia se insinuă câte un candidat.

Posturile învĕţătoresci, înzestrate altfel cu salariul normal de 300 fl., rĕmân în chipul acesta neocupate, ori apoi îndeplinite în substituţiune prin preoţii locali, apoi prin indiviḑi nepregătiţi etc.

În acest tract sunt 10 şcóle sistemisate, ar fi cu putinţă a se mai sistemisa 4, însĕ numai 5 învĕţători sunt definitivi şi numai 7 sunt cualificaţi.

Dar şi cualificaţiunea formală lasă mult de dorit. Parte mare dintre învĕţători au o pregătire de tot elementară şi numai atestatul de cualificaţiune îi îndreptăţesce la funcţiune.

Aşa dintre 5 învĕţători definitivi numai 2 sunt absoluţi de cursul pedagogic, numai 2 au câte 4 clase gimnasiale; ceialalţi au numai clase elementare etc.

De nimic dar nu avem atâta trebuinţă ca şi de aceea, ca sĕ ne îngrijim de o sucrescenţă în numĕr mare şi de o mai bună cualificaţiune formală în statul învĕţătoresc.

În privinţa conferinţelor învĕţătoresci tractul aparţine la Reuniunea învĕţătoréscă din districtul VIII (al Reghinului).

Acésia reuniune a fost constituită şi a funcţionat regulat până în anul 1895. Atunci însĕ ea fu disolvată ca din senin prín ordinul ministerial de culte şi instrucţiune Nr. 47805, 1895, pe motiv, că nu are statute speciale aprobate de guvern, — şi activitatea ei a fost oprită prin organele poliţiale. S'au făcut însĕ paşíi necesari şi rapórte speciale la Venerabilul Consistoriu Archidiecesan, ca ea sĕ pótă fi reactivată.

Murĕş-Oşorheiu, 30 Iuniu 1897.

Nicolau Maneguţiu,
ppresbiter.

Raport general

despre activitatea comitetului central al „Asociaţiunii transilvane pentru literatura română şi cultura poporului român" în decursul anului 1896.

Onorată Adunare generală!

În sensul § lui 32 din statute, comitetul central presentă onoratei adunări generale următorul raport despre actívitatea sa din ultimul an de gestiune, şi anume dela 1 Ianuarie până la 31 Decembre 1896.

I. Şedinţele comitetului.

În decursul anului 1896 comitetul central a ţinut 21 şedinţe, 12 ordinare, 9 extraordinare. Procesele verbale din şedinţele comitetului s'au publicat consecutiv în organul de publicitate al Asociaţiunii.

Numerii exhibitelor în 1896 au fost: 556 (1895: 576).

Întru executarea concluselor adunării generale din 1896, ţinută în Lugoş, subsemnatul comitet are onóre a presenta următórele rapórte speciale cu exhibit separat şi anume:

1. Relativ la autorisarea comitetului central de a publica consecutiv premii pentru tractate poporale şi scurte asupra materiilor, ce ating mai de aprópe relaţiile ţĕrănimii române din domeniul dreptului public, administrativ şi privat al statului, cari tractate sĕ se desfacă cu un preţ cât mai eftin pentru popularisarea cunoscinţelor de drept (Nr. prot. 12, p. VII).

2. Relativ la propunerea d-lui Gavriil Pop, canonic în Blaj, de a se lua dispoziţii pentru-ca sĕ se ajutore pe viitor şi şcólele nóstre poporale din mijlócele Asociaţiunii, care propunere s'a predat comitetului central pentru opinare. (Nr. prot. 12, p. VIII).

ḑiua de astăḑi sparanghelul se află în flóre, el se cultivă cu mare diliginţă în Germania în apropierea oraşelor mari, aşa, că oraşele Schweizingen, Darmstadt şi Braunschweig ne dau sparanghelul cel mai bun. In Böotia (Beotia) mai înainte nuoilor cununaţi (mirilor) li-se împletea cununa din sparanghel. Ovreii îşi înfrumseţau la sĕrbătórea cortului (şése sĕptĕmâni după Pasci) chioscurile lor cu surcei de sparanghel.

Numai în Schweizingen se află peste 100 cultivatori de sparanghel, cari de pe o întindere de aprópe 9 hectare culeg la 450 măji sparanghel, cari dau un venit de peste 25,000 franci.

E bine ca sparanghelul sĕ aibă totdeauna 20 cm. pămênt deasupra, spre a puté produce surcei cât se pot de lungi.

o) Castraveţii, bostanii şi pepenii, a căror fructe se socotesc de uriaşe (gigante), îşi trag originea din Asia, şi sunt astăḑi plantele favorite ale popórelor de sud şi mai cu osebire din ost. Din Constantinopol castraveţii au ajuns la Slavi, şi astăḑi sunt mâncarea de predilecţiune a Ruşilor. Fără castravete, rusul mai că nici nu póte trăì, înăcrit cu sare şi cu apă îl mânâncă tótă iarna. Dela Slavi a ajuns castravetele la celelalte popóre din Europa numai în secolul al 16 şi 17.

Pepenele s'a lăţit din Asia interióră şi Caucas până peste România şi Ungaria. Cel puţin dóue luni din an trăesce rusul de pe pustă din pepeni şi puţină pâne. Din Italia s'a dus pepenele în Germania.

Brâncuţa séu Nasturelul (Nasturium officinale) cresce sĕlbatic mai prin tóte locurile pe lângă vălcele şi ne dau o mâncare gustósă, în supă, prăjituri şi sălături. Cultura lui se face cu o mare diliginţă în Erfurt, fiind-că acolo îi priesce şi clima şi şi locul. Cultura năsturelului în Germania încă este fórte veche, deja pe la anul 1665 un anume Hans Hartzen ar fi cules prima dată acéstă plantă, pe care a aflat-o lângă o vană de spălat părăsită în grădină.

Culesul năsturelului se face în lunile de iarnă până în Maiu, se culege şi véra, dar atunci nu e aşa de gustos.

Bucuresci, 5/17 Maiu, 1897.

I. Cândea.

3. Relativ la statutele modificate ale Asociaţiunii, înaintate cu data 27 Martie a. c. ministerului regesc de interne pentru provedere cu clausala de presentare.

În legătură cu acestea se înaintéză încă onoratei adunări generale, spre competentă resolvire, următórele exhibite separate:

1. Raportul comitetului central pentru zidirea unei case naţionale pe noul intravilan, cumpĕrat în nemijlocita apropiere de edificiile Asociaţiunii în scopul înfiinţării unui museu istoric-etnografic, precum şi întru asigurarea unui modest adăpost pentru instituţiunile nóstre culturale, artístice şi sociale.

2. Raportul comitetului central pentru ridicarea unui internat de băeţi, cari frecuentéză şcólele medii din Sibiiu, în sensul donaţiunii de 20,000 fl., făcută Asociaţiunii de institutul de credit şi economii „Albina“ din Sibiiu, din incidentul iubileului seu de 25 ani, serbat în Martie a. c.

3. Propunerea comitetului central de a se fixa termin stabil pentru ţinerea adunărei generale ordinare a Asociaţiunii la Sântă-Măria-mică în 8/20 Septembre a fiecărui an.

4. Abdicerea dlui Dr. Amos Frâncu, advocat în Sibiiu, de membru în comitetul central al Asociaţiunii, dto 21 Martie 1897.

In nexul acesteia s'a luat un punct în programa actualei adunări generale pentru întregirea locurilor devenite vacante în sinul comitetului central prin abdicerea dlui Dr. Amos Frâncu şi prin rĕposarea fericitului profesor şi director seminarial în Sibiiu, Ioan Hannia.

5. Renunţarea secretariului II. al Asociaţiunii, Dr. Vasile Bologa, din acel post, cu finea lunei curente.

In fine se observă, că relativ la stipendiile şi ajutórele conferite dela Asociaţiune, s'a susţinut praxa de până aci, adecă s'au lăsat în folosinţa stipendistilor, cari n'au terminat încă studiile, dar au dovedit sporiu bun şi purtare corespundĕtóre. Ér stipendiile vacante s'au conferit de nou pe calea concursului, în sensul literiler fundaţionale. Alăturat sub A. se aclude consemnarea stipendiştilor Asociaţiunii din timpul present cu numirea fondurilor, din cari sunt înpărtăşiţi.

(Va urma).

Noutăţi.

Avis. În atenţiunea p. t. părinţi! *La şcóla civilă de fete a Asociaţiunii din Sibiiu,* înscrierile pro 1897/8 se fac din 1—6 Septembre 1897 stil nou. Examenele de emendare se ţin în 3, cele de primire în 4 Septembre c. n. Prelegerile se încep în 6 Septembre c. n.

Didactrul e fixat cu 2 fl. pe lună. Taxa internatului e 200 fl. pe an.

Pentru elevele cursului complementar taxele sunt aceleaşi.

Insinuările se fac la direcţiunea şcólei.

Sibiiu, 16 August 1897.

Direcţiunea şcólei.

— La şcóla elementară de fete a „Reuniunei femeilor române din Sibiiu“ înscrierile se fac în dilele 1, 2, 3 şi 4 Septembre a. c. st. n dela órele 9 a. m. în localităţile şcólei strada Morii Nr. 8 partere.

Didactrul pentru o elevă 2 fl. pe lună, taxa de înscriere pentru nemembrii reuniunei este 2 fl.

Prelegerile se încep Luni în 6 Septembre a. c. st. n.

Sibiiu, 19 August 1897.

Direcţiunea şcólei.

* * *

Dr. Emanuel Doctor. In „Tribuna Poporului“ din Arad, Nr. 147 apărut în 3/15 August a. c., la pagina 708, sub titlul „Scrisóre din Viena“ cetim între altele:

„Incă una de încheiere (dice autorul scrisorii). Petrecând în Viena mai multe dile, am primit convingerea, că Românii domiciliaţi aici încă fac progrese frumóse. Cu deosebire merită tótă atenţiunea Dr. Emanuel Doctor, medic în cercul Währing, unde funcţionéză ca medic specialist aprópe de 10 ani. E român de nascere din Ardeal. Om devotat cu desevîrşire carierei sale, plin cu tact şi simpatic la presentare, după o praxă de aprópe 10 ani, dispune de o numĕrósă clientelă şi e iubit de toţi. Ce e mai mult, om, care nu face reclame, ci lucréză mai mult în tăcere şi pentru binele naţiei sale; munca sa 'şi-a plasat-o tótă în băncile românesci din Ardeal“.

Numai bucura ne putem, că un frate al nostru se validitéză şi face onóre némului seu în străinătate. Şi-i dorim succes continuu.

Dar étă ce mai cetim din altă parte, anume în fóia Associaţiunii „Transilvania“ „Partea oficială“ pro 1896, pagina CLVIII, la procesul verbal al comitetului Associaţiunii, Nr. prot. 236, în cuprinsul raportului înaintat dela despărţĕmêntul Sighişórei, pct. 3: „s'a însinuat pe cale telegrafică (la adunarea generală a despărţĕmêntului ţinută în comuna Haşfalĕu) de membru ordinar al Associaţiunii dl Dr. Emanuil Doctor, medic în Viena, ceea-ce s'a luat spre plăcută scire“.

Iar în conclusul comitetului, aceeaşi pagină, relativ la acest pct. al raportului se dice: „însinuarea dlui Dr. Emanuil Doctor de membru ordinar al Associaţiunii se ia spre scire şi se va declara membru al Asociaţiunii îndată-ce va achita taxa prescrisă“.

Am dori sĕ scim dacă acésta a şi urmat în faptă pentru conglăsuire cu frumósele apreţiari ale d-lui corespondent din Viena, ceeace noi cu bucurie am înregistra. Şi merită Asociaţiunea nóstră pentru cultura poporului român, sĕ fie împlinit cuvêntul ce i-s'a dat.

Intru-cât am putut afla însĕ, dl Doctor nu figuréză încă în lista membrilor Associaţiunii. Nu ne îndoim însĕ, că în curênd îl vom găsi şi acolo, de unde nu este iertat sĕ lipséscă nici un fiu credincios al poporului nostru.

Argus.

* * *

Convocare. Onoraţii membrii ai comitetului central a Reuniunii învĕţătorilor români gr.-or. din districtul Deva sunt învitaţi a participa la şedinţa ordinară ce se va ţiné Sâmbătă în 16/28 August a. c., la 8 óre a. m., în sala şcólei nóstre din oraşul Deva.

1. Raport presidial despre starea Reuniunei.
2. Raportul cassariului şi a bibliotecariului.
3. Staverirea programei, locul şi timpul ţinerei adunărei generale.
4. Propuneri.

Haţeg, la 6/18 August, 1897.

Nicolae Sanzian, preşed reun.

Nicolae Pĕcurar, notar.

* * *

Magharisarea în cott. Solnoc-Dobâca. Din comitatul Solnoc-Dobâca se scrie foilor maghiare, că de câţi-va ani încóce maghiarisarea a făcut paşi însemnaţi în acel comitat. Mai mult s'a făcut însĕ pentru ajungerea acestui scop în anul trecut, anul millenar pentru maghiari, prin deschiderea celor *32 de şcóle poporale de stat.* Într'o şedinţă din urmă a comisiunei administrative comitatense s'a şi votat mulţămită protocolară inspectorului de şcóle Simó Béla, carele are mare parte la succesele obţinute până acum în privinţa acésta în acel comitat.

Triste lucruri pentru noi, dar
„Apa trece, petrile rĕmân“.

* * *

„Cum se respectéză sĕrbătorile nóstre“. Din Sĕlişte ni se scrie: „Comuna politică Sĕlişte a decis zidirea unui edificiu, în care sĕ se instaleze judecătoria cercuală şi cartea funduară. Acésta zidire s'a luat în întreprindere din partea unui italian. Mercuri, fiind „Schimbarea la faţă a D-lui şi Mêntuitoriului nostru Iisus Christos“ şi tot odată şi diua Monarchului, antreprenorul acelei zidiri a lucrat tótă diua avênd în lucru o mulţime de români, fără ca autorităţile competente sĕ 'l facă atent la respectarea sĕrbătorilor românesci în o comună curat românéscă“. Destul de rĕu.

* * *

Necrolog. Jovian, preot, Vasile proprierar, Augustin şi Ludovica minoreni ca fii, în numele lor şi al tuturor consângenilor fac cunoscut, că iubitul lor tată, frate, unchiu etc. *Anania Murĕşan,* paroch gr. or. al St. Mariei, după un morb scurt dar greu, Mercuri, 30 Iuliu v. a. c., în etate de 60 ani şi în al 36-lea al păstoriei sale şi a dat blândul şi nobilul sêu suflet în mânile Ziditorului. Inmormântarea osĕmintelor scumpului defunct s'a făcut Vineri, 1 Aug. v., cu asistenţă de 7 preoţi. Fie-i ţĕrîna uşóră si memoria binecuvêntată!

* * *

Invitare. Duminecă în 17/29 August a. c. va da inteligenţa din Sĕlişte un Concert, la care Vĕ rógă cu tot onorul sĕ participaţi şi D-Vóstră cu mult stimata familie. Inceputul la 7 óre séra în sala şcólei din loc. Preţul de întrare: după bunăvoinţă. Venitul curat se va alătura fondului menit pentru ajutorarea studenţilor sĕraci. După concert joc — la infinit.

Programa:

1. „Sun soldat român“, cor bărbătesc de G. Dima. 2. „Mândruliţă de demult“, cor mixt de G. Dima. 3. „Vin-o lele“, cor bărbătesc de I. Vidu. 4. „Ce faci Iónă“, cor mixt de G. Dima 5. *a)* „Fóie verde de mohor“, cor bărbătesc de T. Popovici. *b)* „Lumea mea“, cor bărbătesc de T. Popovici. 6. „Fost-ai lele“, cor mixt de Musicescu. 7. „Uite mamă“, cor bărbătesc de G. Dima. 8. „Stăncuţa“, cor mixt de Musicescu 9. „Serenadă“, cor bărbătesc de *** 10. „Toaca“, cor mixt de Ionescu.

* * *

Avis. In vederea, că la 1 Septembre st. n. 1897 se începe anul şcol. 1897/98, se aduce la cunosciinţa P. T. părinţi interesaţi, că la subscrisul se primesc în cortel şi vipt elevi gimnasiali pre lângă preţuri acceptabile, avênd aceia a fi controlaţi şi supraveghiaţi şi din punctul de vedere al progresului în studii şi al purtării. — Condiţie, ca sĕ aibă cu sine vesmintele trebuinciόse de pat. Năsĕud, 8/20 August 1897. prof. Greg. Pletos.

* * *

Economic. Magistratul oraşului Sebeş a anunţat, că morbul de gură şi unghii ivit în comuna Sas-Sebeş a încetat.

* * *

„Mureşanul“ este numele noului institut de credit şi economii, ce s'a înfiinţat în M. Radna, comitatul Aradului, cu un capital pe acţii de 40,000 fl. v. a. In adunarea dela 28 Iulie n. c., direcţiunea noului institut alésă pe trei ani, s'a constituit, după cum ni se scrie, în modul următor: Vasilie Beleş preşedinte; Demetriu Roman, vice-preşedinte; Paul Milovan, Dr. Aurel Halic, Constantin Paulcescu şi Meleţiu Suciu, membri în direcţiune. Director executiv: Ioan Tuducescu. In comitetul de supraveghiere s'au ales d-nii acţionari: Sava Raicu, Petru Popovici, Grigorie Macinescu, Isaia Monţa şi Zaharie Cuparescu. Censori: Ioan Beleş (Odvoş). Iosif Vuculescu, Alexandru Eftimie, Iosif Ognean, Protasie Ghivulescu, Iosif Clómbeş. Fabriţiu Manuilă, Teodosiu Moţ, Aurel Micu Georgiu Lupenciu, Georgiu Stojan, Ioan Berariu Solomon Giurcone, Emil Doge şi Ioachim Turcu. Rata a II a de acţii este a se solví în 29 August, ér rata a III-a în 29 Septembre n. c. D-nii acţionari sunt rugaţi a trimite ratele acestea la timp, ori décă se póte şi mai înainte, pe adresa d-lui: Demetriu Roman, în M.-Radna.

* * *

Bibliografic. A apărut: *Utasitás a hegyközségek alakulásáról és szőlőoltványokkal való felujitásáról.* Irta Fekete Pál. D. Sz. Márton. 1897. 16 lap. Ara?

— *ABC.* Carte de cetire pentru elevii clasei I. de Iosif Moldovan, învĕţătoriu în Arad. Nicolau Stefu, Nicolae Boşcaiu, Iuliu Grofşorean, Petru Vancu, învĕţători. Tóte drepturile reservate. Preţul 20 cr. Arad. 1897. Tiparul tipografiei diecesane. 69 pag. Ceva nou la cartea acésta: titlu cărţii se află tocmai pe fóia ultimă, pagina primă resp. 67.

— *„Transilvania“*, organul Asociaţinnei transilvane pentru literatura română şi cultura poporului român, Nr. VII. Sibiiu, August—Septembre 1897, cu următorul sumar: Partea oficială: Convocare. — Raport general despre activitatea comitetului central al Asociaţiunei transilvane pentru literatura română şi cultura poporului român în decursul anului 1896. — Raport despre producţiunea literară română în Transilvania. — Consemnarea stipendiştilor Asociaţiunii transilvane pentru literatura română şi cultura poporului român, pe anul şcolar 1896/7. — Consemnarea membrilor Asociaţiunii transilvane pentru literatura română şi cultura poporului român, cari s'au însinuat la comitetul central dela adunarea generală din 1896 până la adunarea generală din 1897. — Consemnarea membrilor Asociaţiunii transilvane pentru literatura română şi cultura poporului român, cari au rĕposat dela adunarea generală din 1896 până la adunarea generală din 1897. — Raţiociniul pentru anul 1896. — Inventarul Asociaţiunei transilvane pe anul 1896. — Proiect pentru budget pe anul 1898. — Procese vorbale din şedinţele comitetului Asociaţiunei transilvane pentru literatura română şi cultura poporului român, ţinute în Sibiiu la 11, 17 şi 21 Iulie şi 12 August 1897 n. — Consemnarea publicaţiunilor întrate la biblioteca Asociaţiunii transilvane în semestrul I al anului 1897.

Abecedar maghiar.

Din propria experienţă sciu, că abecedarele maghiare, autorisate până acuma de către biserică ca manuale în şcólele nóstre, fiind făcute după sistemul gramatical, cu diceri de model la singuraticele reguli gramaticale, nu au putut asigura acel resultat, la care silinţele învĕţătoriului cu drept au putut conta.

De mai mult ca 12 ani am avut gata planul sĕ compun un abecedariu maghiar şi o carte de lectură, întocmindu le astfel, ca limba maghiară sĕ se înveţe pe basa Abecedariului.

Cu considerare la posiţiunea ce o am ocupat ca referent şcolariu în sînul consistoriului archidiecesan, spre a evita între altele şi învinuirea, că din acea posiţiune fac presiune asupra învĕţătorilor, nu am executat planul meu cu privire la noul Abecedariu.

Dispensat de referada afacerilor şcólelor elementare, în colaborare cu directorul dela şcólele elementare de stat de aici, Petru Bodó, am compus Abecedariul de mult contemplat.

Materialul din partea primă e tradus şi dat la urmă ca adnex spre a sta în ajutoriu elevului, şi încât după explicările învĕţătoriului un cuvênt óre-care i-ar eşí din memorie, uşor sĕ-l afle la locul respectiv în traducere.

Cu chipul acesta elevul nu va învĕţa nimica în mod mechanic, ci întreg materialul percurs va fi proprietatea lui sufletéscă.

Pentru materialul din partea II. am făcut vocabulariu, şi fie care cuvênt se află la litera respectivă.

Partea acésta a Abecedariului vine tractată abia în anul al treilea de şcólă, şi folosirea vocabulariului nu cred sĕ facă considerabile greutăţi elevilor, mai ales nu, décă la început învĕţătoriul le va sta cu pricepere în ajutoriu.

Din capul locului am sciut, că învĕţarea limbei maghiare pe basa Abecedarului dă de lucru în locul prim învĕţătoriului, dară resultatul de bună sémă va fi mai mare ca cel al Abecedarilor cu diceri de model, în cari s'a făcut multă gramatică, ispravă însĕ fórte puţină.

Punênd cartea în mâna învĕţătorilor nostri, am o singură dorinţă, sĕ fie considerată ca isvorîtă din conscienţa cea mai curată, din iubire către şcólă.

Asemene motive sĕ aibă şi eventuala critică obiectivă, asupra acestui manual de şcólă.

Se va conserva ce e bun, se vor elimina eventualele neajunsuri, şi vom produce ceva mai perfect ca până acuma, perfecţiunea fiind idealul nostru.

Sibiiu, 19 August 1897.

Mateiu Voileanu,
asesor consist.

Mătasă-foulard dela 60 cr. până la fl. 3.35 de metru — japoneză, chineză etc. în cele mai nouĕ mostre şi colori, precum şi **mătasă-Henneberg** négră, albă şi colorată dela 45 cr. până la fl. 14.65 de metru, lucie, vărgată, mostrată, damast etc. (circa 240 calităţi diferite, 2000 colori şi dessinuri etc.). Mărfurile comandate precum şi *mostrele le expedéză cu întórcerea postei în casă, franco şi scutite de vamă,* **fabricile de mătasă din Zürich ale lui G. HENNEBERG,** (*furnisor de curte c. şi r*) Scrisorile adresate în Elveţia sunt a se provedé cu marcă de 10 cr., cărţile postale cu 5 cr. Comandele scrise în limba română sĕ execută punctual. [45] 6

Nr. 131/897. [148] 1—3

CONCURS.

La şcólele medii române gr. or., la şcóla comercială superióră română gr. or. din Braşov şi la scólele primare, sunt a se ocupa următórele posturi de profesori şi învĕţători vacante:

a) La gimnasiu:

1. Un post de *profesor ordinar,* cu cualificaţiune specială pentru *limba latină şi română.*

2. Un post de *profesor suplinitor* pentru *filologia clasică.*

b) La scóla reală:

3. Un post de *profesor ordinar* cu cualificaţiune specială pentru *limba română şi germână.*

4. Un post de *profesor ordinar* cu cualificaţiune specială pentru *matematică şi fisică.*

c) La şcóla comercială:

5. Un post de *profesor ordinar* cu cualificaţiune specială pentru *limba maghiară şi germână.*

6. Un post de *profesor suplinitor* pentru *limba franceză şi studii comerciale.*

7. Un post de *profesor suplinitor* pentru *istorie şi limba română.*

d) La tóte trei institutele:

8. Un post de *profesor secundar suplinitor* pentru *gimnastică.*

e) La şcóla primară:

9. *Dóue posturi de învĕţători.*

Terminul de concurs pentru posturile 1—8 e până la *20 August,* éră pentru cele de sub 9 până *la 31 August 1897 v.*

Toţi concurenţii vor adresa concursele lor subsemnatei Eforii scolare însoţite de următórele documente:

a) Că sunt români de religiunea gr. orientală;

b) că au purtare morală bună atât în privinţa moralităţii cât şi în relaţiunile civile;

c) că sunt de constituţiune fisică firmă şi deplin sănĕtoşi;

d) revers, că se va conforma întru tóte legilor şi disposiţiunilor nóstre bisericesci şi scolare, precum şi normativelor şi regulamentelor, ce sunt în vigóre;

e) concurenţii de sub 1—4 vor documenta cualificaţiunea universitară completă conform articulului de lege XXX din 1883; éră suplenţii sĕ aibă cel puţin examenul fundamental din specialitatea lor; preferiţi vor fi cei cu cualificaţiunea completă;

f) concurenţii de sub 5—7 vor documenta cualificaţiune superióră universitară ori academică conform regulamentului şcólelor comerciale superióre din anul 1895;

g) concurenţii de sub punctul 8 vor dovedì aptitudinea de lipsă pentru postul de profesor secundar de gimnastică;

h) concurenţii de sub punctul 9 vor documenta, că au depus examen de cualificaţiune învĕţătoresc cu calcul bun, că cunosc limba maghiară şi germână după recerinţă, şi că posed cunoscinţe teoretice şi practice din desemnul liniar, din gimnastică şi din grădinărit.

Beneficiile împreunate cu aceste posturì sunt:

1. Pentru profesorii ordinari în timpul serviciului provisor (prevĕdut în § 30 al legei de instrucţiune din 1883) salariu anual de *900 fl.,* éră începênd dela ocuparea definitivă a postului de profesor ordinar salariul anual de *1200 fl.,* cinci cuincuenale de câte *100 fl.,* bani de cuartir *200 fl.* anual şi drept de pensiune conform statutelor în vigóre la scólele nóstre.

2. Pentru posturile de profesori suplenţi salar anual de *800 fl.,* fără alte emolumente.

3. Pentru postul de profesor suplinitor la gimnastică salariu anual *600 fl.,* fără alte emolumente.

4. Pentru învĕţători în anul prim de serviciu provisoriu salariu anual de *500 fl.,* éră începênd dela ocuparea definitivă a postului de învĕţător salariu anual de *600 fl.,* cinci cuincuenale de câte *60 fl.* şi bani de cuartir *120 fl.* anual.

Braşov, 1 August 1897 st. v.

Eforia scólelor centrale
române gr. or.

---

[149] 1—3

CONCURS.

Pe basa ordinului Prea Venerabilului Consistoriu archidiecesan dtto 10 Iuniu 1897 Nr. 3531 B. se escrie concurs pentru ocuparea postului de paroch în comuna Nucet cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post dau suma de 233 fl. 80 cr. conform hotărîrei comitetului parochial din 27 Aprilie 1897.

Informaţiuni mai deaprópe despre starea parochii se pot lua dela comitetul parochial şi oficiul protopresbiteral.

Concurenţii au a-şi aşterne suplicele în sensul normelor din vigóre la oficiul protopresbiteral al tractului Sibiiului în terminul deschis.

Nucet, în 20 Iuliu 1897.

Ioan Petrişor, adm. paroch. *Ioan Natanail,* not. of. par.

Nr. 654/897.

Vĕḑut şi aflat în ordine.

Sibiiu, 30 Iuliu 1897

Ioan Papiu,
protopresb.

Nr. 241/1897 [150] 1—3

CONCURS.

Pentru întregirea posturilor învetătoresci vacante din comunele mai jos însemnate, se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. Bucium-Cerbu, salariu anual 300 fl., cuartir, grădină şi lemne de foc.

2. Bucium-Sat, salariu anual 300 fl., cuartir, grădină, şi lemne de foc.

3. Buninginea, salariu anual 300 fl. din repartiţie, cuartir, grădină, şi lemne de foc.

4. Petrângeni cu Valea-Bulzului, salariu anual 300 fl. şi adecă 133 fl. din venitul regalului, 10 fl. 50 cr. interesele după obligaţiunea de stat şi restul din repartiţie, cuartir grădină şi lemne de foc.

5. Roşia cu Covna, salariu anual 300 fl., cuartir şi lemne de foc.

6. Trîmpoiele, salariu anual 300 fl., cuartir şi lemne de foc.

7. Zlatna cu Vultoriu, salariu anul 350 fl. cuincuenalul de 50 fl., relut de cuartir 50 fl. şi lemne de foc.

Doritorii de a ocupa vreunul din aceste posturi 'şi vor subşterne cererile instruite conform normelor în vigóre subsemnatului oficiu până la terminul arătat.

Concurenţii la posturile de sub n rii 1, 2, 3, 4 şi 5 sunt poftiţi a sĕ presenta în vre-o Duminecă séu sèrbătóre la biserică, spre a 'şi arĕta desteritatea în cântări şi tipic; asemenea şi cei ce vor reflecta la postul de sub nr. 7 cu adausul, că cei cu cualificaţiune mai bună şi cunoscinţe musicale vor fi preferiţi.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Abrudului în conţelegere cu comitetele parochiale respective.

Abrud, 1 August 1897.

Petru Popoviciu,
adm. prot.

Nr. 449/897 [151] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor de învĕţători dela şcólelele confesionale române gr.-or. din mai jos însemnatele comune în protopresbiteratul Avrigului, se escrie concurs cu terminul de 30 ḑile dela prima publicare în fóia „Telegraful Român“

1. Arpaşul superior, postul de învĕţător cu salariul anual de 300 fl. v. a., cuartir şi lemnele necesari pentru foc.

2. Avrig, dóue posturi, şi anume: un post de învĕţător şi un post de învĕţătóre — fie-care post cu salariul anual de 300 fl., cuartir şi lemnele necesari pentru foc.

3. Corbi, postul de învĕţător cu salariu anual de 300 fl., şi anume 150 fl. din alodiul comunal, éră 150 fl. din repartiţiune, cuartir şi lemnele necesari pentru foc.

4. Porceşti, al doilea post de învĕţător cu salariul anual de 300 fl. v. a., cuartir şi lemnele necesari pentru foc.

5. Porumbacul superior apusén şi rĕsăritén — postul de învĕţător cu salariul anual de 300 fl. v. a., cuartir şi lemnele necesari pentru foc.

Doritorii de a ocupa vre-unul din acestea posturi sĕ-şi subştérnă cererile concursuale instruite conform legilor în vigóre la subscrisul oficiu protopresbiteral în Avrig (felek, Szebenvámegye) până la terminul sus indicat cu aceea, că cei aleşi la posturile acestea, sunt îndatoraţi a cânta cu pruncii de şcólă Dumineca şi sĕrbătórea în biserică la sânta liturghie.

Avrig, 1 August, 1897.

În conţelegere cu comitetele parochiale respective oficiul protopresbiteral gr.-or. al Avrigului.

Ioan Cândea,
protopop.

Nr. 312/897 [152] 1—3

Concurs.

Spre îndeplinirea posturilor învĕţătoresci din mai jos semnatele comune din protopopiatul Cohalmului, prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. Draos, cu salariu anual de 300 fl., parte dela popor, parte dela biserică, lemne de foc şi cuartir în edificiul şcólei.

2. Crihalma, cu salariu anual de 300 fl., prin repartiţiune dela popor, lemne de foc şi cuartir în edificiul şcólei.

3 Paloş, cu salariu anual de 300 fl., prin repartiţiune dela popor.

4. Jibert, cu salariu anual de 300 fl., din cari 150 fl. din repartiţiune dela popor, 100 fl. ajutor dela stat, 50 fl. sunt computaţi în folosirea unei grădini şi patru stângini de lemne, cuartir în edificiul şcólei.

5. Stena, cu salariu anual de 300 fl. dela popor, pentru al II-lea post de învĕţător, lemne de foc şi cuartir în edificiul şcólei; învĕţătorul va avea a ţinea strană în biserică în Dumineci şi sĕrbători.

6. Fântâna, cu salariu anual de 300 fl., din cari 250 dela popor, 30 fl. venite cantonale, 3 stângini de lemne de foc în preţ de 20 fl., cuartir în edificiul şcólei.

7. Valendorf, cu salariu anual de 300 fl., din cari 200 fl. dela popor, 100 fl. dela Consistoriu, lemne de foc şi cuartir în edificiul şcólei.

Doritorii de a reflecta la vre-una din aceste staţiuni, au a-şi aşterne cererile lor instruite conform legii, in termenul indicat la subsemnatul oficiu.

Cohalm, 15 Iuliu, 1897.

Oficiul prot. gr.-or. al Cohalmului.

Nicolau D. Mircea,
protopresbiter.

---

[153] 1—1

Publicare de licitaţiune.

Edificarea unei biserici nóue în Vinţul-inf. (Alvincz), protopresbiteratul Sebeşului, se va da în întreprindere pe calea licitaţiunei publice minuende **Duminecă în 31 August (12 Septembre) a. c.**, la 3 óre d. a., la oficiul parochial dia Vinţul-inf.

Preţul de strigare conform preliminariului de spese e 3185 fl. 65 cr.

Doritorii de a licita vor avé a depune vadiu de 10% din preţul de strigare.

Planul şi preliminariul de spese, precum şi condiţiunile de licitare se pot vedé la oficiul parochial din Vinţul-infer.

Sebeş, 6/18 August 1897.

În conţelegere cu comitetul parochial concernent.

Sergiu Medean,
protopresbiter.

Convocare.

Subscriitorii acţiilor institutului de credit şi de economii *„Zlăgneana“,* societate pe acţii în Zlagna, se invită prin acésta, în vîrtutea §. 154 al legii comerciale, la adunarea generală constituantă, care se va ţiné în Zlatna, **Sâmbătă, la 30 August v. (11 Septembre n.) 1897** înainte de amédi la 10 óre, în localul şcólei greco-orientale.

OBIECTELE:

[154] 1—3

1. Raportul fundatorilor.
2. Constatarea subscrierii capitalului social.
3. Stabilirea statutelor societăţii.
4. Constituirea societăţii cu capital social 50.000 coróne (25.000 fl. v. a.)
5. Alegerea direcţiunei şi a celoralalţi funcţionari.
6. Alegerea comitetului de supraveghiare.
7. Absolvarea fundatorilor de responsabilitatea normată în §. 152 al legii comercială.

În sensul §. 155 al legii comerciale, fie-care acţie subscrisă dă un vot, mai mult de 10 voturi însĕ nime nu póte exercita, ér subscriitorii pot participa la adunare séu în persónă séu prin plenipotenţiaţi, cari încă trebue sĕ fie acţionari.

Din şedinţa fundatorilor societăţii pe acţii „Zlăgneana“, ţinută la Zlatna în 9/21 August 1897.

Petru Popovici,
preşedinte.

Emanuel Beşa,
secretariu.

Redactor prov. Gavriil Hango.

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

La acest numĕr se adauge un suplement.

Nr. 289 - 897. [147[2—3

CONCURS

Pentru întregirea posturilor învĕţătoresci dela şcólele din comunele mai jos însemnate se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. Bleseni Plai şi Sat, cu salariu de 300 fl., cuartir şi lemnele necesari pentru foc.

2. Juncul de jos, cu filia Juncul de sus, cu salariu de 300 fl., cuartir şi lemnele necesarii pentru foc.

3. Ormindea, cu salariu de 355 fl., din cari 40 fl. sunt computaţi din venitul cantoral, ér 15 fl. în preţul unui stângin de lemne, şi cuartir.

Invĕţătorul va avea sĕ ţină o strană în biserică.

Petiţiunile de concurs instruite conform normelor din vigóre sĕ se aştérnă subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Brad, la 26 Iuliu 1897.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Zarandului.

Vasiliu Damian,
protopresbiter.

Nr. 227/B. [140] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de paroch din parochia vacantă dc clasa a III Rohia prin acésta se publică concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare a acestuia în „Telegraful Român“.

Venitele anuale împreunate cu acest post sunt de 311 fl. 80 cr., despre cari sĕ pot lua informaţiuni dela subsemnatul oficiu protopresbiteral.

Doritorii de a reflecta la acest post au aşi aşterne rugările lor instruite conform normelor în vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis, p. u. Oláh-Lápos.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Solnocului în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Cupşeni, în 14 Iuliu 1897.

S. Cupşa,
ppresbiter.

Nr. 435/897. [145] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕţătoresci dela scólele nóstre din comunele de mai jos se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. Petrila, cu dóue posturi de învĕţători vacante, parochia de jos şi parochia de sus, cu salariu de câte 300 fl., cuartir şi lemne de foc.

2. Liveḑeni, cu salariu anual de 300 fl., cuartir şi lemne de foc.

3. Fizeşti-Federi, cu salar anual de 300 fl., cuartir şi lemne pentru încălḑit.

Reflectanţii au a-şi aşterne suplicele lor instruite conform legilor în vigóre până la terminul indicat, subscrisului oficiu protopresbiteral, în Petroşeni.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Haţegului în conţelegere cu comitetele parochiale concernente.

Petroşeni, la 24 Iuliu 1897.

Avram Stanca,
adm. protop.

Nr. 353/899 [146] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de învĕţător secundar la şcóla elementară gr.-or. din comuna Helchiu, protopresbiteretul Braşovului, prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în ḑiarul „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post învĕţătoresc dau suma totală de 316 fl. 90 cr. v. a. anual, solvite parte din alodiul comunal, parte din repartiţie dela popor, din didactru şi din venitele cantorale.

Doritotii de a ocupa acest post de înveţător, sunt învitaţi a-şi aşterne petiţiunile lor de concurs, instruite în sensul legilor din vigóre, subsemnatului oficiu protopresbiteral in terminul deschis, avênd a se presenta în decursul duratei concursului în vre-o Dumineca séu sĕrbătóre în biserica nóstră din Hĕlchiu, spre a-şf arăta aptitudinra lor în cântările bisericesci.

Braşov, 28 Iuliu 1897.

Oficiul protopresbiteral gr.-or al Braşovului, în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Ioan Petric,
protopreobiter.

Nr. 420/897 [141] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia de cl. III-a Sălciua de jos, protopresbiteratul Lupşei, cu concesiunea Ven. Consistoriu archidiediecesan, se escrie al doilea concurs cu termenul de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Venitele împreunate cu acest post statorite în sinodul parochial fac suma de 321 fl. v. a.

Din ce constau aceste venite, interesaţii pot lua informaţiuni dela comitetul parochial, respective dela oficiul protoprespiteral.

Doritorii de a ocupa acest post, au a-şi aşterne cererile concursuale provĕḑute cu documentele recerute de Stat. organ. până la terminul susamintit.

Concurenţii sunt datori a se presenta în parochie în o Duminecă séu sĕrbătóre, înainte de ḑiua alegerei, pentru a-şi documenta dexteritatea în cântări, tipic etc.

În conţelegere cu comitetul parochial, oficiul protopresbiteral al tr. Lupşei.

Ofenbaia, în 21 Iuliu 1897.

Ioan Danciu,
protopresb.

Nr. 82/897 prot. [144] 2—3

CONCURS.

Pentru întregirea posturilor învĕţătoresci din comunele mai jos însemnate în protopresbiteratul Făgăraşului, se publică concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în ḑiarul „Telegraful Român“.

1. Berivoi mici, cu salariu anual 300 fl., cuartir şi lemne de foc.

2. Comana inferióră, salariu anual 300 fl., cuartir şi lemne de foc.

3. Cuciulata, postul secundar cu salariu anual 300 fl., cuartir şi lemne de foc.

4. Dridif, cu salariu anual 300 fl., cuartir şi lemne de foc

5. Galaţi, cu salariu anual 300 fl., cuartir si lemne de foc.

6. Grid, postul primar şi cel secundar cu salariu anual câte 300 fl., cuartir şi lemne de foc.

7. Herseni, cu salariu anual 300 fl., cuartir şi lemne de foc.

8. Hurez, cu salariu anual 300 fl., cuartir şi lemne de foc.

9. Ludişor, cu salariu anual 300 fl., cuartir şi lemne de foc.

10. Luţia, cu salariu anual 300 fl. v. a., cuartir şi lemne de foc.

11. Mândra, postul secundar cu salariu anual 300 fl. v. a., cuartir şi lemne de foc.

12. Pâreu, postul primar şi secundar cu salariu anual de câte 300 fl. v. a., cuartir şi lemne de foc.

13. Perşani, cu salariu anual 300 fl. v. a., cuartir şi lemne de foc

14. Rîuşor, cu salariu anual 300 fl. v. a., cuartir şi lemne de foc.

15. Rucăr, salariu anual 300 fl., cuartir şi lemne de foc.

16. Sâmbăta inferióră, salariu 300 fl., cuartir şi lemne de foc.

17. Sâmbăta sup. apus., salariu anual 300 fl., cuartir şi lemne de foc.

18. Sâmbăta sup.-res., cu salariu anual 300 fl., cuartir şi lemne de foc.

19. Şercăiţa, salariu anual 300 fl., cuartir şi lemne de foc.

20. Voivodenii mici, salar anual 300 fl., cuartir şi lemne de foc.

Cererile concursuale, instruite conform normelor din vigóre, sunt a se aşterne în terminul deschis subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Făgăraş, 26 Iuliu, 1897.

Oficiul protopresb gr. or. al Făgăraşului în conţelegere cu comitetele parochiale respective.

Iuliu Dan.
prot.

La Nr. 332/1897 protp. [143] 2—3

CONCURS.

Pentru alegerea de învĕţător definitiv la şcóla gr.-or. din parochia protopresbiterală Deva se escrie concurs cu termin de 30 ḑile de prima publicare oficiósă.

Pe lângă cualificaţiunea şi îndatoririle normate, cu preferinţă se admit la concurs acei învĕţători practici, cari dovedesc pricepere şi spor în învĕţarea cântului după note şi conducerea unui cor de 4 voci.

Spre acest scop concurentul are a sĕ înfăţişa, dela prima publicare în 30 de ḑile, la parochul locului şi aşi dovedí în ḑi de Duminecă ori sĕrbătóre priceperea în învĕţarea şi conducerea corului de 4 voci.

Emolumentele sunt:

a) 300 fl. léfă învĕţătoréscă la an, plătită regulat în rate lunare antecipative, *b)* cuincuenalele de 50 fl., *c).* 120 fl. honorar anual pentru învĕţarea notelor în şcólă, instruirea şi conducerea corului la deosebite ocasiuni şi ţinerea stranei în biserică *d).* locuinţa la şcólă, *e)* lemnele trebuincióse, după datina statorită, *f)* venite laterale dela funcţiuni cantorale, concerte şi alte ocasiuni.

Concurenţii au a-şi aşterne rugările prin oficiul protopresbiteral la adresa comitetului parochial în Deva, în termin de 30 de ḑile dela prima publicare.

Din şedinţa comitetului parochial, ţinută la 13/25 Iuliu 1897.

In absenţa presidiului:

George Nicóră, pres. ad-hoc al com. par.
George Gila, notar ad-hoc.

Vĕḑut.

Avram P. Pĕcurar,
protopresb. adm.

Nr. 193 şcol. [111] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea în mod definitiv a postului învĕţătoresc dela şcóla elementară poporală gr.-or. din Libotin, prin acésta se publică concurs cu termin de 30 de ḑile, computate dela prima lui apariţie în „Telegraful Român“.

Salariul împreunat cu acest post este 300 fl. v. a., anual, şi anume: 100 fl. v. a., din repartiţiune de pe popor, ér 200 fl. v. a., ajutor de stat, apoi locuinţă în edificiul şcólei şi grădină.

Concurenţii au sĕ se presenteze în parochia amintită în vre-o Duminecă ori sĕrbătórea spre a şi dovedí dexteritatea în tipic şi cântări, şi au sĕ-şi aşterne petiţiunile lor instruite conform normelor în vigóre, la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis, poşta ultimă Oláh Lápos

Cupşeni, în 23 Iunie 1897.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Solnocului în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

S. Cupşa,
protopresbiter.

Nr. 634/1897 [124] 3—3

CONCURS.

Pentru întregirea posturilor de învĕţători din comunele de mai jos, se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. Vurpĕr, cu salariu anual de 300 fl., cuartir în edificiul şcólei, lemnele trebuinciόse pentru încălḑit, şi $^1/_4$ de jugĕr eatastr. grădină.

2. Riu Sadului 300 fl. salariu, care i-se va solvi în rate lunare anticipative din cassa alodială a comunei Rĕşinari, cuartir în edificiul şcólei, şi 5 stingini de lemne din cari se va încălḑi şi o sală de învĕţământ.

Petiţiunile de concurs instruite în sensul normelor din vigóre se vor aşterne la oficiul protopresbiteral al Sibiiului în terminul deschis, avênd concurenţii a se presenta înainte de alegere în vre-o Duminecă ori sĕrbători în biserică spre a-şi dovedi desteritatea în cântări şi tipic.

Sibiiu, 22 Iuliu 1897.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Sibiiului, în conţelegere cu respectivele comitete parochiale.

Ioan Papiu,
protopresb.

---

[138] 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea unui post învĕţătoresc la scóla poporală gr. or. rom. din Sadu, se escrie concurs cu terminul de 30 ḑile dela datul publicărei lui în ḑiarul „Tel. Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Salariu anual 300 fl. solvinḑi în rate lunare anticipative;

2. Cuartir natural în edificiul scolar;

3. Lemnele de lipsă pentru încălḑit.

Reflectanţii la acest post au a-şi da cererile lor instruite conform legei până la terminul susindicat la oficiul ppresbiteral al tractului Sibiiu.

Avênd alesul a conduce şi cântările liturghice, se aştéptă presentarea concurenţilor în vre-o Duminecă séu sĕrbătóre în biserică, spre a-şi documenta aptitudinea în cântări.

Sadu, din şedinţa comitetului parochial, ţinută în 15 Iuniu 1897.

Ioan Popovici. paroch-preşedinte.
Dimitrie Hĕuş, notar ad hoc.

Nr. 623/897.

Vidi.

Ioan Papiu,
protopresb.

Nr. 191/897. [113] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului al doilea de învĕţător în comuna Bucium-Poieni, tractul protopresbiteral gr.-or. al Abrudului, se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: salar anual de 300 fl. solvit în rate lunare anticipative din cassa bisericei, cuartir, grădină şi lemne de foc.

Doritorii de a ocupa acest post, îşi vor trimite suplicile lor instruite cu tóte documentele prescrise la acest oficiu — fiind îndatoraţi a sĕ presenta în vre-c Duminecă séu sĕrbătóre la biserica din loc, în terminul deschis, spre a-şi arăta dexteritatea în tipic şi cântările bisericesci, punêndu-sĕ în perspectiva celui ales, dacă va corĕspunde aşteptării poporului, solvirea cuincuenalului înainte de împlinirea celor 5 ani de serviciu.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Abrudului în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Abrud, 16 Iuniu 1897.

Petru Popovici,
adm. prot.

Nr. 393/1867 [128] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor de învĕţători din comunele mai jos însemnate, se deschide prin acésta concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în fóia „Telegraful Român“.

1. Cublesul-român, cu salariu anual de 300 fl., din care 85 fl. dela popor prin repartiţiune şi 215 fl. ajutor de stat, cuartir şi grădină de legumărit.

2. Galpuia, cu salariu anual de 300 fl. prin repartiţiune dela popor, cuartir şi grădină de legumărit.

3. Miluan, cu salariu anual de 300 fl. prin repartiţiune dela popor în bani şi naturale şi cuartir în edificiul şcólei.

4. Tamaşa, cu salariu anual de 300 fl. prin repartiţiune dela popor în bani şi naturale, cuartir şi grădină de legumi.

Doritorii de a ocupa vre-unul din aceste posturi, au a-şi aşterne cererile de concurs în terminul de mai sus la subsemnatul oficiu protopresbiteral.

Avênd însĕ învĕţătoriul a conduce cântările liturgice cu elevii, are a se presenta în biserică înainte de alegere, spre aşi arĕta desteritatea în cântări.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Unguraşului.

Fizeş-Sânpetru, 10 Iuliu 1897.

In conţelegere cu comitetele parochiale.

Paul Roşca,
protopresb.

Nr. 245/887 [120] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕţătoresci împreunate cu cantoratul din mai jos numitele comune, aparţinĕtóre tractului protopresbiteral al Treiscaunelor, se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare.

1. Chezdi Mărtănnş, salariu 250 fl., din repartiţiă, 50 fl. ajuţoriu dela Ven. Consistoriu, 2° lemne de foc séu 10 fl. în bani, folosirea $^1/_2$ părşi din grădina de lângă biserică în valóre de 10 fl. şi cuartir liber în edificiul şcólei.

2. Chichiş, 300 fl. în bani din repartiţie şi cuartir liber; se recere a propune în limba maghiară elevilor, cari nu vorbesc românesce.

3. Dobêrleu, 254 fl. în bani şi naturalii şi eventual ajutoriu de 50 fl. dela Ven. Consistoriu, cuartir liber în edificiul şcólei.

4. Heghig, 250 fl. din fond şi repartiţiune, 50 fl. ajutoriu dela Ven. Consistoriu şi cuartir în edficiul şcólei.

5. Întorsură-Buzĕu, comună curat românéscă, post de al doilea învĕţătoriu, salariu 300 fl. din repartiţie şi relut de cuartir.

6. Marcoş, comună curată română, salariu 300 fl. din fond şi repartiţie, solvind de cătă epitropa parochială în patru cuartale anticipative, cuincuenalele asigurate, precum şi tóte diurnele şi spesele de călĕtoriă la re uniunile învĕţătoresci, cuartir liber şi lemnele trebuincióse.

7. Teliu, cu salariu de 300 fl., cuartir corespunḑĕtor în edificiul frumos al scólei.

8. Vama Buzĕu, comună românéscă, 200 fl. dela popor şi 10 fl. ajutoriu dela Ven. Consistoriu, cuartir liber în edificiul şcolariu şi lemnele necesarii pentru încălḑit.

Cererile concursuale, instruite con form legilor în vigóre sunt a se aşterne înterminul deschis subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Breţcu (Bereczk) 9 Iuliu 1897.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Treiscaunelor.

Dimitrie Coltofean,
protop.

Nr. 232/897. [122] 3—3

CONCURS.

Pentru întregirea posturilor învéţătoresci din comunele mai jos însemnate, în protopresbiteratul Sebeşului, se publică concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în ḑiarul „Telegraful Român“.

1. Rĕhĕu, dóue posturi, fie-care cu salariu anual de 300 fl., cuartir, grădină şi 1 stângin de lemne de foc. Salariul se plătesce regulat din lada bisericei.

2. Pianul de jos, dóue posturi fie-care cu salariu anual de 300 fl., cuartir şi grădină. Salariul se plătesce regulat din lada bisericei.

3. Lancrăm, pentru clasa III-a cu salariu anual de 300 fl., cuartir şi grădină Salariul se plătesce regulat din cassa bisericei.

4. Rĕchita, cu salariu anual de 300 fl., cuartir şi lemne de foc.

5. Petrifalĕu, cu salar anual de 300 fl., cuartir şi lemne de foc.

6. Berghin, cu salariu anual de 300 fl., cuartir şi grădină.

Invĕţătorii, cari vor fi aleşi sunt datori a ţiné Dumineca şi sĕrbătórea strana în biserică şi a cânta cu copii la s. liturgie.

Concurenţii au a şi aşterne cererile instruite conform normelor din vigóre, până la terminul prefipt subsemnatului oficiu protopresbiteral, avênd totodată a se presenta înainte de alegere, în vre-o Duminecă séu sĕrbătóre în biserică spre a-şi arăta desteritatea în cântări şi tipic.

Sebeş 12 Iuniu 1897.

Oficiul protopresbiteral al Sebeşului în conţelegere cu comitetele parochiale respective.

Sergiu Medean,
protopresbiter.

Nr. 278/protop. 1897 [131] 3—3

Concurs.

Pe basa resoluţiunei consistoriale din 8 April 1897 Nr. 2173 Bis. prin acésta se escrie din nou concurs pentru întregirea postului de paroch în parochia de clasa a III-a Şeica-mare, protopresbiteratul Mediaşului cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în organul „Telegraful Român“.

Venitele împreunate cu acest post dau suma de 503 fl. v. a. anual.

Informaţiuni mai de aprópe despre starea parochiei, se pot primi dela oficiul protopresbiteral şi dela comitetul parochial.

Concurenţii la acest post au a-şi aşterne cererile lor concursuale, instruite conform legilor din vigóre până la terminul prefipt snbsemnatului oficiu protopresbiteral.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Mediaşului, în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Mediaş, 15 Iulie 1897.

Romul Mircea,
protopresbiter.

Nr. 306/1897 [135] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕţătoresci din subsemnatele comune, protopresbiteratul Dobrei, prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în organul archidiecesan „Telegraful Român“.

1. Bastea-Holdea-Coşesci, învĕţătoriu ambulant, cu salar anual de 300 fl. din repartiţie dela popor, cuartir şi lemne de foc.

2. Brîsnic, salar anual de 300 fl., cuartir şi lemne de foc.

3. Dobra, un post de învĕţătóre la şcóla capitală cu salar de 300 fl. v. a.

4. Lăpugiul-inf.-Ohaba, învĕţătoriu ambulant, cu salar de 300 fl., cuartir şi lemne.

5. Lăpuşnic, cu salar de 300 fl., cuartir şi lemne de foc.

6. Panc-Sĕlişte, cu salar anual de 300 fl., cuartir şi lemne de foc.

7. Stâncesci-Ohaba-Făgeţĕl, învĕţătoriu ambulant cu salar de 300 fl., cuartir şi lemne.

8. Rădulesci-Strigónea, cu salar de 300 fl., cuartır şi lemne de foc.

9. Roşeani-Mihăesci, cu salar anual de 300 fl. cuartir şi lemne de foc.

Doritorii de a ocupa vre unul din aceste posturi au a'-şi aşterne suplicele lor concursuale instruite conform normelor în vigóre subsemnatului oficiu, până la terminul susindicat.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Dobrei.

Dobra, 10 Iuliu 1896.

Avr. S. Pĕcurariu,
adm. prot.

Ad. nr. 285 [137] 3—3

Concurs.

Pentru întregirea posturilor învĕţătoresci din mai jos semnatele comune, prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. Cărbunariu, cu salariu anual 300 fl., şi anume: 200 fl., repartiţie pe popor, 40 fl., din lada bisericei, éră în preţ de 60 fl. folosinţa unui pămênt arător, cuartir în edificiul şcólei, lemne de foc şi grădină.

2. Leschia, cu salariu anual 300 fl., anume: 172 fl. ajutoriu dela stat, 128 fl. repartiţie pe popor, cuartir bun în edificiul şcólei, lemne de foc şi grădină.

3. Valeni-Şomcuţi, cu salariu anual 300 fl. din repartiţie pe popor, cuartir, lemne de foc şi grădină.

Concurenţii au a-şi aşterne cererile concursuale instruite conform normelor în vigóre, în terminul deschis subsemnatului oficiu protopresbiteral prin poşta ultimă K. Monostor, avênd a se presenta sub durata concursului în vre-o Duminecă séu sĕrbătóre în biserica din respectiva comună, unde doresc á fi aleşi, spre a-şi arăta aptitudinea în cântări şi tipic, căci fiitori vor fi îndatoraţi a ţinea strana stângă în biserică.

Fênaţe, la 14 Iuliu 1897.

Oficiul protopresbiteral gr.-or., al Cetăţii de pétra în conţelegere cu comitetele parochiale respective.

Teodor Şovrea,
adm. prot.

Nr 316/1867. [116] 3—3

CONCURS.

Pentru întregirea definitivă a portorilor învĕţătoresci la şcólele poporale gr.-or. din comunele aparţinătóre protopresbiteratului Reghinului însemnate mai jos, se publică concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în fóia „Telegraful Român“, şi anume:

1. Deda, salar anual 300 fl. din lada comunală, cuartir, lemnele trebuinciósе şi 2 fl. pauşal de cancelarie;

2. Dumbrava, salar 300 fl. din repartiţie, cuartir şi lemnele trebuinciósе;

3. Rîpa-inferióră, salar 300 fl. din repartiţie, cuartir şi lemnele trebuinciósе;

4. Poleţi, salar 300 fl. anume: 250 fl. din repartiţie, 50 fl. din fondul bisericei cuartir şi lemnele trebuinciósе;

5. Săcalul de pădure, salar 300 fl. din repartiţie, cuartir şi lemnele trebuinciósе;

6. Lueriu, salar 300 fl. anume: 120 fl. în bani din repartiţie, folosinţa alor dóue locuri de păşunat, preţuită în 30 fl., 150 litre cucuruz din magazinul de bucate, litra preţuită cu 1 fl. folosinţa grădinei de legumi în mărime de 200°□, cuartir şi lemnele trebuinciósе;

7. Filea, salar 300 fl. din repartiţie, cuartir şi lemnele trebuinciósе;

8. Idicel-sat, salar 300 fl. anume: 260 fl. din repartiţie, 40 fl. din lada bisericei, cuartir şi dóue orgii□ lemne de focărit pe petióre;

9. Idicel-pădure salar 300 fl. anume: 260 fl. din repartiţie, 40 fl. din lada bisericei, cuartir şi dóue orgii□ lemne de focărit pe petióre;

10. Ibaneşti-pădure, salar 300 fl. din repartiţie, cuartir şi lemnele trebuinciósе;

11. Mureş-Cueşdiu, salar 300 fl. anume: 250 fl. din repartiţie, 50 fl. ajutor, cuartir şi lemnele trebuinciósе;

12. Măierĕu, salar 300 fl. anume: 155 fl. în bani din repartiţie, folosinţa a 4 dărabe loc arătoriu şi cositor, computată cu 25 fl, 60 fl. ajutor, cuartir şi lemnele trebuinciósе:

13. Potoc, salar 300 fl. anume: 250 fl. din repartiţie, 50 fl. ajutor, cuartir, lemnele trebuinciósе şi folosinţa unei grădini de 200°□;

14. Urisiul-superior, salar 300 fl., anume; 250 fl. din repartiţie, 50 fl. ajutor, cuartir şi lemnele de focărit;

15. Naduşa-română, salar 300 fl. anume: 205 fl. în bani din repartiţie, 45 litre cucuruz, a 1 fl., 50 fl. ajutor, cuartir şi lemnele de focărit.

Petentele la postul din Deda e indatorat a-se presenta în vre-o Duminecă ori sĕrbătóre în s. biserică, spre a-şi arăta desteritatea în cântările bisericesci.

Suplicele concursuali, instruite conform legilor în vigóre, sunt a-se aşterne în terminul deschis, subscrisului, p. u. Szász-Régen.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Reghinului.

Reghinul-sĕsesc, 24 Iuniu, 1897.

In conţelegere cu concernentele comitete par.

Galacteon Şagău,
protopresbiter.

Nr. 205. [133] 3—3

CONCURS.

Pentru întregirea posturilor învĕţătoresci dela şcólele elementare gr.-or. din comunele mai jos însemnate, protopresbiteratul Orĕştiei, se publică concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în ḑiarul „Telegraful Român“.

1. Sibot, dóue posturi, fiecare cu salariu anual de 300 fl., cuartir şi lemne de foc. Salariul se solvesce regulat din cassa bisericei.

2. Vaidei, cu salariu de 300 fl. din alodiul comunal, 10 fl. relut de cuartir şi 3 stângini de foc, din care are a sĕ încălḑi şi sala de învĕţămênt.

3. Dêncul mare, cu salariu de 300 fl., cuartir şi lemne de foc.

4. Acmariu, cu salariu de 300 fl., cuartir şi lemne de foc.

5. Dêncul-mic, cu salariu de 300 fl., cuartir şi lemne de foc.

6. Ludeşti, cu salariu de 300 fl., cuartir şi lemne de foc.

7. Romoşel, cu salariu de 300 fl., cuartir şi 4 stângini de lemne de foc, din cari are sĕ se încălḑéscă şi sala de învĕţămênt.

Invĕţătorii, cari vor ocupa posturile acestea sunt datori a ţiné Dumineca şi sĕrbătórea strană în biserică, şi a cânta cu elevii la sf. liturgie.

Concurenţii au a-şi aşterne cererile instruite conform normelor din vigóre, în terminul prefipt, subsemnatului oficiu protopresbteral, ér înainte de alegere a sĕ presenta în vre-o Duminecă séu sĕrbătóre în biserică spre a-şi arăta dexteritatea în cântări şi tipic.

Orĕştie, 15 Iuliu 1897.

Oficiul protopresbiteral în conţelegere cu comitele parochiale respective.

Sergiu Medean.
adm. prot.

Nr. 89. Sibiiu, Joi, 14/26 August 1897. *Anul XLV.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
la „Tel. Rom.“ într'una cu suplementul „Fóia Pedagogică“
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strëinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — **și timbru de 30 cr.** pentru fie-care publicare.

Asociațiunea.

Sibiiu, 26 August 1897.

Elementele supremului factor cultural al Românilor din Ungaria se întrunesc mâne, în ḑiua adormirei Maicei Domnului, la Mediaș.

După aprópe dóuĕ decenii, dela adunarea Asociațiunei ținută în Sighișóra, este întâiul cas, că Românii de pe malurile galbine ale Târnavei mari, sunt scoși din cadrele vieții lor de indiferență.

După atâția ani étă li-se dă cercurilcr conducĕtóre de acolo prilegiu a se emanicipa de sub influința spiritului săsesc ce predominéză de un timp încóce.

Tóte interesele mici și private puse vor fi la dosar, forțele, așa puține câte sunt, își vor da mâna pentru a asigura reușita adunării și a se achita ast-fel de onorifica sarcină ce au luat asupra lor.

Mediașul n'a fost tocmai aria curentelor liniștite. Fruntașii nostri de acolo erau conduși în afaceri comune cât și private de principiul quot capita, tot sensus. După cât scim, îndeosebi conflictele confesionale au fost și sunt în flóre ca póte în nici o altă parte.

Asociațiunea vine în acest oraș — durere prea puțin românesce — cu steagul alb al păcii.

Misiunea Asociațiunei este a nivela interesele și pasiunile, a sparge brușii dintre noi, pentru-ca pe cale oablă se pâșim cu ușurință înainte.

Misiunea ei este a vĕrsa duch de pace și armonie pe unde ajunge, a provoca entusiasm și căldură în straturile sleite ale românismului, a trezì consciință și dor de muncă comună și avênt pe terenul culturei naționale.

Mânecând din aceste considerații, Asociațiunea a făcut bine alegêndu-și Mediașul de locul adunării generale.

Atârnă acum dela factorii diriguitori ai Asociațiunei cum se vor afirma ei, ce pilde vor da, ca Medeșenii sĕ se dovedéscă de element pacinic și destoinic în viitor pentru scopurile ce le represintă Asociația.

Atârnă dela cei ce se vor întruní, între cari cei mai mulți desigur preoți și învĕțători din giur, cum își vor concepe misiunea, când vorbă este de acțiune pacinică pentru cause generale.

Comitetul Asociațiunei a înaintat propuneri de mare greutate, cari vin discutate la Mediaș. Avévom prilegiu a vedé, dacă aceste propuneri vor provoca discuții demne séu vor ațîța numai foc și flacările disensiunilor.

Cei ce merg la Mediaș, se aibă deci în vedere, ca atitudinea lor în chestiile ce vin discutate, este de influință hotărîtóre pentru atitudinea în viitor a Românilor de pe Târnave.

La Mediaș își ține Asociațiunea de prima dată adunarea generală sub nóua sa firmă.

Din isvor sigur suntem înformați că statutele Asociațiunei, modificate în adunarea generală extraordinara, ținută la Sibiiu în 26 și 27 Februariu, s'au primit din partea ministerului.

La acéstă favorabilă resolvire din partea ministeriului are un deosebit merit, după cum suntem informați, Ilustritatea Sa dl Iosif Gall, care cu multă insistență a stăruit pe lângă ministrul de resort ca se resolve favorabil lucrul din chestiune.

Pentru acéstă stăruință și interes al Ilustrității Sale Asociațiunea îi datoresce fără îndoială cu recunoscință.

Statutele întărite au sosit deci și comitetul a și luat măsurile necesare ca se fie presentate adunării proxime.

Cuvêntul „transilvană“, care era un spine în ochii guvernului a fost șters.

Ne-am convins cu toții ca perderea acestui atribut *în fond* nu este o perdere colosală, ear în forma titlul este mai adecuat, întrucât delătură restricțiunile și restabilește adevĕrul noțiunei.

Ne-am convins pe de altă parte, că o luptă în contra pretensiunei guvernului cu privire la ștergerea numitului cuvênt n'ar fi ducetóre la scop ci ne-am absorbi numai zădarnic puterile reclamate în atâtea direcții.

N'avem deci sĕ oftăm din causa acestei perderi, cum vor face-o bunăóră domnii cei cu votul lor separat de astă érnă, ci veseli ne vom apuca de muncă sub firma rebotezată.

Dela anul 1861 încóce, decând se desvóltă activitate prin acéstă instituțiune, linia ei de conduită na fost determinată prin acest singur cuvênt. Tendințele fondatorilor ei și îndeosebi a părintelui ei nemuritor Șaguna au fost de-a o pune pe base cât se póte de largi cu ramificațiile intinse prin tóte părțile Monarchiei locuite de Români.

Deci nu vom deplânge nimic, nu ne vom lega de forme góle și necorespunḑĕtóre, ci vom continua activitatea sub nóua egida.

Dorim succes tuturor acelora cari la Mediaș cu bune intenții se angajéză la activitatea acésta.

Cele ce se vor petrece la Mediaș se ne fie dovadă că răpirea unui cuvênt nu ne-a luat zelul și interesul pentru idealurile Asociației, că acéstă răpire pentru noi peste tot n a fost lovitură, ce ne-ar stingheri în vre-o privință.

Atârnă dela noi a dovedi acelora, cari cu ochi de rîvnă plini privesc la faptele nóstre culturale, că suntem destul de tari a ne afirma față de loviturile nejuste și a trece peste ele la ordinea ḑilei.

S'o dovedim acésta acum la Mediaș!

Tratările de pace ale ambasadorilor din Constantinopol stagnéză din nou. La 21 l. c. conferențele au fost amânate pe timp nehotărît. Causa este că ambasadorul Angliei aștéptă nóue instrucțiuni cu privire la evacuarea Tesaliei. *Germania amenință a eși din concert. dacă pt. VI din tractatul de pace nu se va primi precum l'a propus ea.*

Casa națională.

Strimți la vedere și ingusti la suflet — puținii ómeni grupați în jurul ḑiarului „Unirea“ au dat năvală asupra Sibiiului. Și credeți că dór vor sĕ înghită pe sași ori sĕ ia la răspĕr pe ungurii din Sibiiu?

Dómne feresce.

Sĕ nâpăstuesc chiar asupra Românilor.

Românii din Sibiiu au bunul gust de a simți dorul ca sĕ se întemeeze aci un museu istoric și etnografic. Monumentele nóstre istorice sunt risipite pe airea — și cine era mai competent ca sĕ nisuéscă a le vedea adunate la un loc, decât comitetul Asociațiunei, compus din ómeni cu vederi mai largi decât fanfaronii, cari în o rĕsuflare ar voi, ca pĕcatele celor din Selagiu, Bihor și Sătmar sĕ vie Asociațiunea și sĕ le spele, înființând școle unde de geaba le ai mai și înființa, căci ele ar accelera numai procesul maghiarisărei, care face pași gigantici tocmai acolo, unde papistașismul cosmopolit e în flóre și lucră cu îndoit zel la zelarea pentru sânta unire.

Ca sĕ mascheze intențiunea drăcéscă de a împedeca tot ce țintesce la ridicarea nimbului și vredniciei nóstre naționale, mititeii sbiară acum că le sunt școlele periclitate, pe când timp au avut sĕ le ridice din pulbere, dacă ar fi voit și nu alți gargăuni le ar fi umblat prin capetele seci.

Istoria nóstră națională, sciința, pentru ei e Hecuba, la ei numai unația e ceva și acel ceva trebue cultivat cu predilecție Toți cei ce au gândiri mai înalte, inimi mai calde pentru lucruri mai mari — au sĕ se ascundă în fața fantomei poreclită „Unație“. Étă de unde rancórea, étă de unde asaltul contra școlei Asociațiunei și contra a tot ce din întêmplare nu e în Blașiu — ci în Sibiiu. Nici că am fi dat atențiune sberĕtului desperat al

---

FOIȚA.

„As-tra“-
tra-ra-ra-
bum!

„S'a șters“!

Da, cu cuvêntul „transilvană“ din titlul „Asociațiunei“ s'a sters odată pentru totdéuna și „-tra“, predilecta silabă din strălucita poreclă „Astra“!

Nu este român care sĕ nu regrete perderea cuvêntului „transilvană“, care cu atâta volnicie ni s'a răpit. Sunt însĕ de compătimit așa numiții „Astriști“, poreclitorii „Astrei“, căci durerea lor este duplă, ei au perdut și pe „-tra“.

Sórtea cuvêntului „Astra“ a fost deci colosal de mașteră și „nașii“ au tot dreptul de a deplânge pe fĕtul lor născut mort.

Forța legii, ce-i drept, nu i constrînge a părăsi acest titlu, căci nevinovatul „-tra“ nu lovesce în dreptul public al Ungariei, nici în alte coduri; întemeietorii drepturilor unguresci n'au prevĕḑut, că se vor găsi ómeni geniali, cari sĕ-'i tragă pe sfóră, găsind un expedient de a conserva cuvêntul „transilvană“ în silaba „tra“. Dacă însĕ legea séu altceva nu, îi va constrînge pe neconsolabilii nași cel puțin rațiunea, ca sĕ abḑică acum de acest *non sens* literal, care prin omiterea cuvêntului citat a devenit un non-sens la a dóua potență. Și de atâta non-sens trebue sĕ se sfiască un om cu rațiune.

La timpul seu s'a protestat în contra abusului de a îmbogăți în felul acesta dicționarul limbei nóstre și în contra întroducerii pe furiș a acestui termin în ḑiarele nóstre, până și în organul Asociațiunei. S'a arătat, că deșì imitația este în multe privințe o nobilă însușire omenéscă, totuși ar trebuì sĕ fim mai cu luare aminte și mai cu gust la cele ce imităm. Nașii botezători ai „Astrei“ au pretextat că ei n'au fabricat titlul după modelul lui „Emke“ ci după modele strĕine. Lucru, fără îndoială, greu de adeverit, însĕ este fórte indiferent după ce model forméză cineva un non-sens.

Când imităm un lucru, pentru a l aplica la noi, o facem fi nd-că simțim o necesitate. Și nașii cuminți au socotit, că este necesar a prescurta pentru usul de tóte ḑilele titlul greoiu al „Asociațiunei transilvane pentru literatura și cultura poporului român“; ér fiind că și singurul cuvênt „Asociațiune“ prea li se parea lung, au format într'un moment de rară inspirație și ajutați de o deosebită inclinare spre imitațiune monstrul silabic „Astra“, contragênd inițialele celor dintâíu dóue cuvinte ale titlului complet.

Dóue momente au avut în deosebi în vedere: ca prin acéstă prescurtare sĕ facă o înlesnire culegĕtorilor de litere și ca sĕ-și facă ei loru-și înlesnire, — căci nașii prevedeau póte, că vor avé lung prilegiu de a manipula in scris séu în graiu viu cu titlul Asociațiunei . . .

Aceste dóue momente sunt, ce-i drept, mult ponderóse, dar totuși prea mi se par individuale și nu arată în deajuns necesitatea fabricării acestui cuvênt. Prea e caraghios lucru, ca în reformarea limbei, fie vorbă și de un singur cuvênt, se fim conduși numai de hatîrurile nóstre și de ale — culegĕtorilor de litere.

Insĕ nașii mai sciu invoca și un al treilea moment.

Ce frumos, înălțător și căt adevĕr cuprinde strămoșescul: „*Per aspera ad astra*“. Băieții din primele clase liceale cunoscênd acest principiu îndată vor ghici nexul causal dintre el și „Astra“; vor vedea, că Asociațiunea numai pe căi nebătute a devenit ceea-ce este, lucéfărul culturei nóstre. Dar aceiași băeți, dedați a face și puțină filologie, — ceea-ce nașii n'au prevĕḑut — vor ḑice, că „Asociațiunea“ este un singnr lucéfăr, ér *astra* în limba strămoșilor este pluralul, adecă mai multe stele și singularul după știrea lor și a altora este *astrum*, românește astru. Și écătă-i pe băeți ajunși în o dilemă. Unii își explică „Astra“ în felul acela, ca Asociațiunea este cel dintâiu luceafĕr, ér despărțemintele sunt celelalte steluțe; a dóua tabĕră, socotindu-se mai cu minte, resonéză, că „Asociațiunea“ este ce-i drept cel dintâiu lucéfĕr, însĕ ceialalți „lucéfărași“ (ași!) sunt însiși genialii botezători ai „Astrei“. Vedeți nașilor în ce hal ați adus pe — naivii băieți! E bine sĕ fim humani și sĕ-i dumerim. Enigma se deslégă ușor spunêndu-le. ca „Astra“ nu-i nici una nici alta, ci un *non-sens* făurit de unii domni înzestrați cu patima de a se juca de a botezul. Și acest non-sens devine non-sens ilustrat pe învĕlișul „Enciclopediei“!..

Ca sĕ fiu just și sĕ nu acuz prea tare, îmi iau voie a aminti dóue împregiurări, cari pare-mi-se au fost trecute cu vederea de alții și cari arată în o altă lumină alcătuirea cuvêntului „Astra“.

Zace în firea limbei nóstre, ca și în general în firea aprópe tuturor limbilor, de a prescurta cuvinte. Este sciut, cât de tocită și de puțin articulată este astăḑi limba engleză. La noi în popor se prescurtéză fórte mult. Călătorind prin țara țopilor auzim adeseori:

celor dela „Unirea“ dacă bětrâna „Gazetă“ nu ar fi sărit şi ea în ajutoriu confraţilor ei.

Sângele nu se face apă. Gazeta înótă şi ea sěrmana cum póte, şi când nu e apă limpede, o dă şi prin mocirlă.

Are şi ea multe la rěvaş. E luată la gónă, s'au scris cerculare la protopopii uniţi când cu Densuşan, ca sě nu o mai aboneze, şi ajunsă la strimtóre are sě şi facă mână bună cu domnii, séu cum mai ḑic unii cu Blaşul.

Şi secundéză şi ea — celor dela „Unirea“, îndrugă şi ea frase góle şi binesunătóre la urechile cetitorilor sei — voind sě îmbete lumea cu apă rece, că avem alte trebuinţe mai arḑětóre.

Ḑis'am noi, séu ḑis'a comitetul Asociaţiunei că dacă am făcut „casa naţională“ nu mai avem şi alte trebuinţe?

Spus'a cândva comitetul Asociaţiunei, că aici îşi privesce Asociaţiunea de încheiată problema sa?

Unde şi cine v'a spus D-vóstre că Sibienii rîvnesc după salóne — ca sě fie numai ale lor şi sě păstreze avutul naţional în ele pentru ei şi numai pe séma lor?

Séu dóră e vre-o supěrare chiar între Români, dacă aici în Sibiiu sunt cele mai multe reuniuni, cari tóte lucră cu un succes vědit — şi cari tóte merită sě fie adăpostite undeva?

Arătaţi-ne o singură reuniune de aceste, fie cea de musică, fie cea de agricultură, fie a casinei, fie a femeilor române, care nu ar merita sě aibă un adăpost, fie acela chiar şi un palat de vě place.

Lucră aceste reuniuni numai pentru Sibiiu?

Au nu dai de urmele activităţii lor prin tot Ardélul — şi în tótă Ungaria?

Légănul şcólelor de fetiţe aici trebue căutat şi odraslele resfirate în întreg românismul aici sub conducerea reuniunei femeilor române din Sibiiu au pus temeiul crescerei bune şi solide. Doinele românesci aici sě cultivă şi sala Ateneului din Bucuresci cu publicul ei distins va mărturisi multă vreme ce prestéză acésta reuniune pe terenul artelor.

De ce vě năpăstuiţi asupra acestor instituţiuni?

Numai orbiţi de patimi a-ţi putut da năvală asupra lor.

Duchul cel rěu al invidiei v'a făcut sě vě perdeţi rostul şi sě nesocotiţi prestaţiuni de mare valóre — denegându-le dreptul de a puté întra sub adăpostul Asociaţiunei.

Asociaţiunea este însě şi rěmâne instituţiune culturală şi când ea nu va încălḑi sub aripile sale reuniuni culturale, cari cultura o promovéză, a încetat de a mai avé titlu de existenţă. Atunci v'aţi ajuns scopul voi cei mici de suflet — o aţi dus şi pe ea la perire, şi-i veţi cânta prohodul, căci nu se va mai afla om cu mintea la loc sě mai spriginéscă o instituţie, care persecută reuniuni culturale şi nu vrea sě le adăpostéscă la sinul seu.

E ridicol a reduce necesitatea înfiinţărei casei naţionale la o trebuinţă locală a Sibienilor. Acésta e o trebuinţă generală şi o cere demnitatea nóstră naţională ca sě se facă, ér cât pentru loc, nici nu încape vorbă, până ce reşedinţa comitetului Asociaţiunei e în Sibiiu — şi casa naţională nu póte fi airea. Când va succede blăşenilor sě mute reşedinţa comitetului Asociaţiunei din Sibiiu, atunci pot muta şi casa naţională — pot şi şcóla, tóte sě pot — când puterea e în mâna lor.

În Veza, s'ar puté ridica o casă şi mai modestă. În Sibiiu, lângă museul lui Bruckenthal e mai greu sě faci o colibă ca airea. Acolo puţină lume o ar cerceta. Şi reuniunile de ceva ispravă nu prea sě îmbulḑesc, până la cea „de consum“ tóte sunt ofticóse şi trăgênd de mórte nu mai au lipsă de adăpost, tóte aştéptă mântuirea dela sapă şi lopată.

Semnificativ e la tot casul că la început „Tribuna“ cea din Sibiiu a sciut sě se entusiasmeze pentru casa naţională în Sibiiu şi când i-a dat de ochi Nr. 32 al „Unirei“, a sfeclit'o cu totul — s'a făcut mititea şi sfiiciósă, nu a-i mai scóte o vorbă dintr'ênsa — ca sě nu se strice cu Blaşul! Grozavă putere temută de sěrmanii gazetari, cari cu un ochiu se uită la principii şi cu unul la abonenţi.

Am ḑis în préjma adunării din Mediaş.

Un membru al Asociaţiunei.

Cronică politică.

Felix Faure în Rusia. Ţarului îi se returnéză pe rend visitele din partea marilor domnitori ai Europei. După împěratul Germaniei a urmat Felix Faure, presidentul republicei franceze, aliatul Rusiei. Faure a sosit pe pămênt rusesc, la Kronstalt în 23 l. c., unde a fost primit de archiducele Alexis, şi de mai marii marinei rusesci. In curênd sosind şi ţarul Nicolae s'au îmbrăţişat şi sărutat de dóuě ori şi după presentărilor celor de faţă din familia împěrătéscă, precum şi a ministrilor Murawieff şi Hanotaux au trecut cu toţii în vaporul imperial „Alexandria“ cu care au înaintat spre Petersburg. La sosirea în portul dela Peterhof 'i-au primit salvele din 31 de tunuri, public imens, miliţie, musică cu marseilleiză. Prima visită a făcut o Faure împěrătesei La dineurile de gală s'au ţinut din ambele părţi călduróse toaste. Foile franceze precum şi cele rusesci scriu cu însufleţire despre acéstă întâlnire, numindu o drept sigilare întăritóre a legăturilor de armonie dintre aceste dóue popóre.

Res Austriacae. La vatra popórelor austriace érăşi ferbe şi clototeşte. Guvernul Badeni, dela trimiterea în concediu a Reichsrathului încóce, umblă în ruptul capului aş forma o majoritate pe care sě se baseze în linişte. Astfel voieşte a pune la cale o alianţă între cehi şi germani, spre care scop a contemplat o conferenţă a deputaţilor cehi şi germâni. Contele Thun Osvald, presidentul marilor proprietari germani, a promis că va merge la acea conferenţă, însě, după-ce deputaţii germani ein Boemia s'au pronunţat în contra conferenţei, ş'a retras promisia. Germanii din Boemia au ţinut în 23 August adunări poporale la Praga, Asch şi Pilsen, în cari au protestat contra volniciei cehilor şi sau pronunţat a nu sta de vorbă cu guvernul până ce un-'şi va retrage cunoscutul ordin cu privire la întroducerea limb cehe. Intrunirile germanilor au fost manifestaţiuni naţionale. S'a cântat „die Wacht am Rhein“. S'au întêmplat însě şi conflicte cu gendarmii.

Din Viena se telegratéză, că între împregiurări de aceste Badeni îşi va da demisia, ordinul cu pricina se va revoca, ér chestia limbei va fi resolvită prin parlament şi codificată în lege.

In Viena domneşte o aversiune faţă de guvern şi de cehi.

Maghiarii pierd din prieteni. Relaţiile dintre Fiumani şi guvernul unguresc s'au rěcit în timpul din urmă. În fruntea oraşului Fiume stau astăḑi cei radicali Podesta (primariul) împreună cu o comisiune au fost la Budapesta la ministrul Érdély şi au protestat în contra întroducerii procedurei penale in Fiume aşa cum este contemplată pentru Ungaria. Relatând primariul în şedinţa representanţei din 23 August, s'au ridicat voci pretinḑênd demisia primariului şi a representanţei întregi, din pricina că n'au fost destul de radicali. Alţii au cerut ca sě se însceneze o demonstraţie în contra guvernului unguresc, precum şi trimiterea a 2 deputaţi în dieta din Croaţia.

Li se face de bătaie. Grecii ér au mâncărime. O telegramă din Atena anunţă, că preste 3000 de Greci au ţinut acolo o adunare de protestaţiune în potriva felului de a încheia pace cu Turcii. Adunarea a formulat în termini exageraţi o adresă către regele George, în care i-se pretinde, ca sě continue duşmăniile cu Turcia. Presa ia posiţie contrară faţă de acéstă manifestare. Regele e zăpăcit rěu.

O polemie interesantă.

Am luat şi noi notiţă aprópe despre tóte programele şcólelor medii române din patrie. Între programele, asupra cărora n'am făcut recensiune, e şi cea a gimnasului gr.-cat. din Blaj. Acésta din pricina, că programa respectivă nu ni s'a trimes. Causa? Nu ne-o putem închipuí. La tot casul e de regretat lucrul acesta, şi póte tendentios.

S'a făcut o recensiune asupra programei gimn. din Blaj în „Tribuna Poporului“, nr. 143. Dl recensent al „T. P.“ semnat „*P.*“ constată, că partea literară a programei, descrierea unei escursii „Dela Blaj la Veneţia“ e un fleac din punct de vedere literar; că corpul profesoral dela gimn. din Blaj merită puţină laudă şi pentru arangiarea excursiei millenare, (despre acéstă excursie faimósă am publicat şi noi o corespondenţă în n-rul 118 din anul trecut) adaogând: „se vede că la Blaj pun mare temeiu pe excursiuni“. Mai departe constată dl recensent, că în Blaj se întrebuinţézà mulţime de manuale traduse din unguresce, cari şi ele sunt tóte traduse de pe manuale nemţesci; — la gimn. din Blaj — ḑice recensentul — pentru l. română sunt destinate 26 óre, ér pentru cea maghiară 27, (până când la cel din Braşov l. rom. are 27 óre, ér cea magh. 23) ér la pedagogie 7 óre p. l. rom. faţă cu 12 pentru cea magh. „E surprinḑětor — ḑice dl P. mai departe — şi aprópe neexplicabil progresul slab al tinerilor gr.-or.“ Face apoi o comparaţie în percente, şi constată disproporţia în progres între elevii gr.-cat. şi gr.-or. În fine spune, că ar fi cu scop, décă profesorii dela tóte gimnasiile române fără deosebire de confesiune s'ar întruni în congres, unde sě discute afaceri de interes comun scolar, mai ales chestia manualelor de şcólă.

„*Unirea*“, în n rul 34 respunde recensentului „Tribunei Poporului“. Dl „*V.*“ al „Unirii“, necăjit pentru alusia la excursiile Blajului pe la Pesta, acusă pe dl „*P.*“ cu suspitionări (!). Impută mai departe d-lui „*P.*“ lipsă de stăpânire şi obiectivitate, pentru constatarea disproporţiei în progres între elevii gr.-or. şi gr.-cat., şi îl acusă de bănuiala, că corpul prof. din Blaj ar fi stăpânit de confesionalism. — Dl „*V.*“ spune, că s'au întêmplat casuri, când în aceeaşi clasă erau câte 3—4 eminenţi gr.-or., că nici în privinţa locaţiunei nu li-s'a făcut nedreptate gr.-orientalilor, — pentru a se convinge despre afacerea acésta, îl trimite pe dl „*P.*“ la profesorul Ciortea, la Ghidiu din Caransebeş, la N. Petrescu din Braşov, ba până la Bucuresci, la Sim. Popescu, tot atâţia foşti elevi distinşi ai Blajului, cari nu crede dl „*V.*“ că vor fi putut constata confesionalism în gimn. din Blaj; — că în seminariul gr.-cat. au fost primiţi şi gr.-orientali. În privinţa congresului comun cu prof. gr.-orientali dl „*V.*“ spune, că programa gimn. din 1884/5 dă deslușiri asupra causelor, cari au împedecat paşii întreprinşi în acest obiect la a. 1884.

Recensentul „Trib. Pop.“ respunde dlui „V.“ in nrul 153 al foii pomenite. Dl „P.“ ia cu bucurie la cunoscinţă deslușirea, că în „seminarul tinerimei gr. catolice s'ar primì şi tinerii gr.-or., — un lucru, ce în programă nu e făcut evident. — După ce mai constată odată numěrul neîndestulitor al órelor din limba română, faţă cu cel al órelor din limba maghiară, dl „*P.*“ continuă: „Noi am arătat cu cifre, a căror exactitate n'o póte contesta nici chiar dl „V.“ că la gimnasiul din Blaş, gr.-or. în anul şc. expirat au dat numai un contingent de 25$^0/_0$ La progres însě vedem, că faţă cu gr. cath., elevii gr.-or. cu calcul *emin.* séu *bun*, formézǎ numai 9. 5$_0/^0$; dar dintre cei cu 1 *nesuf.* 46$^0/_0$ şi dintre cei cu 2 *séu mai mulţi nesuf.* 51$^0/_0$ sunt gr. orientali! — Spre a se preveni ori-ce mistificare, însemnăm, că am făcut comparaţie numai între gr.-cath. şi gr.-or. — Nu era deci natural, ca acéstă disproporţie sě ne apară surprinḑětóre şi aprópe neexplicabilă?“ — Constată mai departe dl P., că în loc de a arăta causele progresului neîndestulitor al elevilor gr.-or. dl V. atribue îndemnuri de interes confesional. — Pentru constatarea adevěrului, la cas, dacă ar presupune confesionalism în gimn. din Blaş, — ḑice dl P. — nu ar întreba pe bărbaţii cari au absolvat gimn. din Blaş, cu 20—30 ani înainte, ci pe cei absolvaţi din anii din urmă, binestiind, că cu vremea s'au schimbat şi membrii corpului didactic. Odinióră erau în fruntea institutului Cipariu, apoi I. M. Moldovan, şi Blaşul era cel mai însemnat centru cultural român dincóce de Carpaţi, — „*epigonii de aḑi însě — insultă pe Eminescu şi . . ,. arangiază „excursiune millenară“ la Budapesta*“.

Ceca-cé în privinţa congresului prof. — ḑice dl P. — nu s'au putut face în 1884/5, sě se încerce a se face acum.

„Albina“ şi programa gimnasiului de stat din Sibiiu.

In programa gimnasiului reg. de stat din Sibiiu la rubrica beneficiilor sub titlul „Masa studenţilor“ aflăm următórele:

„Institutul de credit şi economii din Sibiiu „*Albina*“ deja în luna Octombre a anului şcolar trecut, a înfiinţat instituţiunea „*masa studenţilor*“ pentru atari 50 studenţi românii cari lipsiţi fiind de mijlóce, cercetéză şcólele medii din loc: gimnasiul de stat, cel evangelic şi şcólele reale, dovedind pe lângă un progres bun, o purtare morală corespunḑětóre“.

Direcţiunea gimnasiului şi corpul profesoral în înţelesul ordinaţiunei ministrului reg. ung. de culte şi instrucţiune publică din 15 Septembre 1896 Nr. 38802, a visitat fórte adese-ori (nagyon sürün) în decursul anului espirat instituţiunea numită şi a esperiat în totdéuna o ordine, o disciplină şi o curăţenie neesceptionabilă“.

„Masa studenţilor stă sub inspecţiunea directorului „Albinei“ *Parteniu Cosma*, agendele economice le îndeplinosce cu o îngrijire démnă de recunoscinţă D-na Partenie Cosma cu binevoitorul sucurs al membrilor reuniunei femeilor române din loc, inspecţiunea medicală o are medicul Dr. Ilie Beu.

In decursul anului şcolar 1896/7 au beneficiat de „masa studenţilor“ 32 elevi ai gimnasiului nostru, şi anume:

Din clasa a II-a: Nicolae Bonescu şi Dumitru Hociotă; din clasa a III a: Constantin Bucian, Augustin Coman, Nicolau Popa (în decursul anului i-s'a detras beneficiul), Octavian Pop şi Ioan Sěcărea; din clasa a IV-a: Antoniu German, Vasile Moldovan, Zacharie Muntean, Ioan Neagre, Aurel Pavel, Traian Petrişor, Petru Popa, Victor Popp şi Ioan Roman; din clasa a V-a: Nicolau Cristea, Ioan Holerga, Ioen Lupaş şi Vasile Matheiu; din clasa a VI-a: Dumitru Frîncu: din clasa a VII-a: George Bărbat, Aurel Bratu, Pompiliu Cioban, Victor Constantinescu, George Cosma, Ioan Iliu, Sever Moga şi Ioan Oţoiu; din cl. a VIII-a: Petru Děmian, Toma Jenciu şi Nic. Schiau“.

„Měi Ghio n'ai vězt pe Ni?“ Adecă: Měi George nai vězut pe Nicolae? Ei, de ce sě nu sě pótă face din „Asociaţiunea transilvană“ per analogiam „Astra“. Domnii naşi, deşi nu vor fi tocmai ţopi, sunt totuşi fii din poporul nostru şi îşi pot permite o analogie, — fie şi în felul acesta. Una la mână!

Este sciut pe de altă parte, că poporul nostru este aşa ḑicând maniac, dar pe lângă acésta şi genial de invenţios — în a supranumi sau polecri. Nu este persónă pe la sate care sě nu aibă şi un al doilea nume. De ce se nu pótă fi deci supranumită — tot per analogiam — şi o instituţiune? De ce sě nu se ḑică: Asociaţiunea transilvană pentru literatura şi cultura poporului român“, *alias* „Astra“? Aşa-i, că sunt perfect de geniali domnii naşi?

Insě de ce atâta vorbă „de lana caprina“? Tóte motivele ce le-aş aduce în favorul — nonsensului ar fi acum un chepeneag după plóie. E târḑiu! „Astriştii“ sunt în doliu; „*tra*“ s'a ascuns în stomachul nesaţios al ministrului de interne. Au remas cu „*As*“-ul în mână.

Ce sě-i faci? Aşa trec tóte....

„*Şi stelele se sting*“, — vorba lui Vlahuţă.

Fidelio.

„Institul de credit şi economii „Albina“, care pentru su tinerea acestei instituţiuni jertfesce pe an 3000 fl., în adunarea sa generală iubilară, ţinută la 27 Martie 1897 în Sibiiu, a donat 20,000 fl., pentru înfiinţarea unui internat de studenţi. Fundaţiunea acésta o administrézä institul respectiv până atunci, până când Asociaţiunea transilvană pentru literatura şi cultura poporului român séu altă reuniune competentă nu va pune în lucrare înfiinţarea internatului; şi dacă acésta îndecurs de 10 ani nu se va întêmpla, institutul „Albina“ i-şi reservă dreptul, ca pe lângă susţinerea caracterului cultural al fundaţiunei, sě aducă nóue hotărîre“.

„De benificiul „mesei studenţilor“, — care costă din prânḑul servit într'un local corespunḑĕtor tuturor cerinţelor — sau bucurat tocmai acei elevi ai nostri cu buze valache şi lipsiţi de mijlóce, cari mai mult au fost avisaţi la acésta“.

„Elevii gimnasiului nostru se bucură la „masa studenţilor“ de un beneficiu în sumă de 1920 fl.“

Atât.

De remarcat e, că desele visite, cu cari ne a onorat direcţiunea au fost comandate de sus.

La alt loc aflăm, că direcţiunea institutului nostru „Albina“, luând în considerare scopurile culturale, ce se intenţionéză prin arangiarea de intreceri cercuale în gimnastică (keriileti torna-verseny) a votat pentru gimnasiul de stat din Sibiiu suma de 200 fl., pentru-cari direcţiunea gimnasială dă expresiune mulţămitei Sale.

Ne bucurăm, când străinii ne spun, că institutul nostru „Albina“ e la culmea chemării sale, şi-i dorim prosperare neîntreruptă ca sě-şi pótă continua opera începută şi s'o pótă termina spre binele némului nostru românesc şi spre lauda celor ce jertfesc atât de mult pentru ea. *Trila.*

Noutăţi.

Din causa sfintei sěrbători „Adormirea Născ. de D-ḑeu“, numěrul proxim al fóiei nóstre va apăré numai Marţi, în 19 August a. c. st. v.

* * *

Personal. P. S. Lor dnii episcopi: Ioan Meţianu şi Nicolau Popea, apoi domnii: Ioan cav. de Puscariu, Dr. Iosif Gall, Dionisiu Poynar, Avram Berlogia şi Georgiu Szerb au sosit în Sibiiu, pentru a lua parte la şedinţele representanţei fundaţiei „Gozsdu“.

* * *

Chirotesiri. Excelenţia Sa I. P, S. Domn arhiepiscop şi metropolit Miron Romanul a chirotesit în 8 August v. de protopresbiter onorariu pe capelanul militariu în pensiune Simon Popovici, ér în ḑiua următóre, 9 August v. pe fostul paroch din Toracul-mic (diecesa Aradului) Vasiliu Domşa ales şi denumit protopresbiter al tractatului Orăştiei.

* * *

O rectificare In nrul nostru de Marţi am comunicat rĕspunsul ministrului de justiţie la cuvêntarea Ilustrităţii Sale Domnu lui Dr. Iosif Gall ţinută în casa magnaţilor.

Traducătorul nostru ca transilvănean a tradus cuvêntul „méltóságos“ cu „magnificenţă“, care corespunde la „nagyságos“, în loc de „Ilustritate“ pentru-că după usul din Transilvania „nagyságos“ este titlul magnaţilor ér „méltóságos“ al nobililor. Recunóscem înse că în casul concret traducerea este greşită, pentru-că acì trebuia observat usul din Ungaria, unde titlul magnaţilor este Ilustritate.

* * *

Ultimul mohican. Dl T. V. Păcăţianu, redactorul responsabil al „Tribunei“ a luat-o pe calea colegului sĕu G. Augustini, părăsind stégul sub care a lucrat. Suntem informaţi că nu mai are plăcerea de a se reîntórce şi că fóia o va semna Ioan Morariu, membru în corpul tipografic. Dl Păcăţianu a fost după Augustini ultima torţă mai nepreocupată şi mai puţin naivă din personalul redacţional al numitei foi.

* * *

Examenul pentru păzitorii de pădure, conform publicaţiunei emise prin ord nul ministerial Nr. 48921/97. se va ţinea în Sibiu, în 18 şi ḑilele următóre ale lunei Octobre în sala cea mare comitatensă. Suplicanţii pentru admitere la examenul de pădurar vor avea a-şi subşterne suplicile lor cel mult până în 3 Octombre, la inspectorul silvanal reg. din Sibiiu pe calea autorităţilor lor suporióre.

* * *

Necrolog. Subscrişii cu inima frântă de durere anunţă tuturor consângenilor, amicilor şi cunoscuţilor, trecerea la cele eterne a prea iubitului lor soţ, tată, frate, nepot şi cumnat *Petru Nicolescu*, preot gr.-or. în Gernesig tractul Murěş Oşorheiului, care după un morb fórte greu, şi-a dat sufletul în mâna creatorului, Dumineca séra la 10 şi $^1/_2$ óre 3/15 August a. c., în al 31-lea an al etăţii şi al 7-lea an al fericitei căsătorii precum şi al 5 lea an al preoţiei sale. Rĕmăşiţele pămêntesci s'au aşezat în cimitirul parochiei sale, Miercuri în 6/18 August la órele 10 a. m. *Jalnica familie*

* * *

Din oficer — episcop. Puţini vor şti că noul episcop al Transilvaniei ca soldat ş'a început cariera. Cu 15 ani înainte de aésta *Majláth Gustav* era oficer la husari. Mai târḑiu a schimbat sabia cu crucea, a cărui oficer e credincios e aḑi tocmai ca odinióră sab ei De altcum despre pontificele Pius al IX-lea încă se ḑice că şi-a început cariera ca soldat. A depus sabia a luat crucea şi pe încetul s'a urcat la cea mai înaltă tréptă bisericéscă.

* * *

Furt în biserica din Alba Regală. Din cripta bisericei catedrale dela Alba Regală, unde se înmormêntau odinióră regii Ungariei, s'au furat titvele dela mai multe cadavre ale regilor înmormêntaţi acolo. Faptul s'a întêmplat cu 10 ani înainte. Bănuiala pentru nelegiuita faptă zace asupra medicului din Pesta Dr. Tuszkai Ödön care pe timpul acela, ca rigorosant în medicină a stat mult în Alba-Regală, locul sĕu natal. Tuszkai respinge acusa. Afacerea va ajunge înaintea ministrului de interne, ca păzitorul regnicolar al reliquiilor acestora.

* * *

Invitări. Dumineca în 17/29 August 1897, sě arangiază o Petrecere de vară împreunata cu declamări şi rapresentaţiuni teatrale, de cătră inteliginţa română din Avrig, la care are onóre a Vě învita cu tótă stima. Petrecerea va avea loc în grădina Fraţilor Borger din Avrig. Preţul întrării de persónă locul I. 60 cr.; locul II 40 cr.; locul III, 20 cr. Inceputul punct la $7^1/_2$ óre séra. Oferte mariminóse se primesc cu mulţămită şi se vor cuita publice. Venitul curat este destinat pentru biblioteca şcólei gr. or. din loc.

Programa:

1. Şoldan Vitézul, cântecel comic de V. Alexanbri, predat de N. Postea.
2. „O şeḑătóre la ţéră“, (autorul necunoscut), predată de mai multe eleve ale şcólei din Avrig.
3. „Pe pămêntul turcului,“ de G. Coşbuc, declamată de I. Racotă.
4. „Harţă Rezeşul“, operetă comică întrun act de V. Alexandri.

După representaţiune urméză joc.

— Învitare la Concertul împreunat cu Dans ce se va arangia în Ţĕrĕţĕl la 17/29 August a. c., cu ocasiunea sfinţirii bisericei gr.-or. de nou renovată, în grădina învĕţătorului Avram Zacharie. Preţul de intrare: de persónă 1 fl., de familie 2 fl. Venitul curat este destinat pentru acoperirea speselor avute cu renovarea. Suprasolvirile sĕ primesc cu mulţămită, şi se vor cuita pe cale ziaristică. Începutul dansului la 4 óre p. m. — Începutul concertului precis la 8 óre séra, după care érăşi se va continua dansul. Notă: Atât cântările liturgice înainte de prânz, cât şi piesele cu ocasiunea concertului, se vor executa de către tinerimea, care au concertat şi în Brad, Dumineca după Sf. Petru.

Programa se va publica ulterior.

— Învitare la petrecerea cu joc ce se va arangia la 17/29 August 1897 în sala dela ospĕtăria „Trei arabi“ din Mercurea. În pausă se va juca „Căluşerul“ şi „Bătuta“. Începutul la 8 óre p. m. Preţul întrării benevol. Venitul curat e destinat în favorul şcólei gr.-or. din Mercurea.

* * *

Un omor îngrozitor. Comuna vecină Alămor e teatrul unei crime înfiorătóre. Étă istoricul crimei: Fratele preotului gr.-cath. de acolo a luat în căsătorie o fată de 15 ani, fiica unei femei desfrânate. Bărbatul observând adese ori faptele imorale a-le sócrei sale, de cari se înficiase deja şi nevasta lui, a început a-le tracta cu multă stricteţă. Astfel împedecate fiind în necuratele lor planuri, mama şi cu fata şi-au pus de gând sĕ omóre pe ginerele-bărbat. Pentru executarea diavolescului lor plan au cumperat otravă (arsenic) dela jidovóica din sat, pe care prima óră i-au dat'o bărbatului în rachiu, însĕ fără efect. In séra următóre în cantitate mai mare au amestecat otrava în mămăligă. In scurt timp, după ce barbatul şi-a luat merindea din mâna soţiei sale, a căḑut la pâment, nefiind însĕ efectul omorîtor, sócra bestială cu câte-va lovituri de secure aplicate la cap, a trecut dintre cei vii pe ginerele seu. Cadavrul l'au învĕluit într'o ţundră şi astfel l'au ingropat sub podele în grajd. In diminéţa următóre nevasta omorîtului s'a presentat la preotul gr.-cath. fratele bărbatului seu, ca se întrebe de urmele lui. Neputêndu se afla nimica despre dênsul a rĕmas eredinţa generală, că el s'a dus în ţară, unde de mult se doria Nevasta s'a împreunat cu altul şi a trăit cu el în concubinat până acuma de curênd. E de notat, că bărbatul acest din urmă n'a sciut nimic despre crima oribilă Lucrul s'a petrecut înainte de asta cu 4 ani. După scurtă vreme dela sĕverşirea omorului sócra criminală a plecat şi ea în ţéră, după urma scumpului seu ginere. Acolo a trăit până în primăvéra anului acestuia, când un morb greu a doborît'o la pat. Vĕḑêndu-se aprópe de tribunalul prea înalt, au început remuşcările consciinţei morale. A chemat la patul sĕu de mórte pe o femee tot din Alămor, careia i-a descoperit pĕcatul greu ce-i apasă sufletul ei negru şi i-a lăsat sub blăstĕm, ca „Dumneḑeu sĕ o trăsnĕscă, când i-a fi lumea mai dragă“, dacă nu va descoperi fapta ei la tótă lumea.

După mărturisirea acésta, bestiala sócră a murit părăsită de toţi într'un spital din România.

Femeia, caee avea mărturisirea repausatei s'a reîntors încă din primăvéră în comuna sa Alămor, la început însĕ a hesitat a descoperi omorul îngrozitor, temêndu-se, că nu va afla cadavrul la locul indicat de sócra mórtă şi astfel dênsa va veni în suspiciune şi va fi deţinută, ér mai târḑiu şi-a uitat de tótă afacerea. Dar ce sĕ veḑi. In timpul din urmă, când ploi torenţiale împreunate cu fulgere şi trăsnite ne cercau, un trăsnet căḑut în apropierea locuinţei temeei respective i-a servit de memento! Şi-a adus aminte de blăstĕmul sócrei rostit pe patul de mórte şi s'a decis a so convinge primadată ea însaşi despre adevĕrul celor mărturisite. S'a dus la nevasta omorîtului, ca sĕ i céră puţin gunoiu pentru lipit în casă. Intrând în grajd a luat un arşeu, a ridicat puţin podinele indicate de sócră şi numai decat a dat de ósele nefericitului bărbat. Fără a face vorbă s'a presentat la primărie şi a expus întreg istoricul crimei. Cadavrul s'a desgropat în faţa întregului popor. Au sşit la faţa locului comisiuni de medici din Cluş, precum şi dela tribunalul din Alua-Iulia; s'au făcut secţionarea cădavrului, s'a constatal omor pein otravă şi câte-va lovituri de sĕcure la cap. S'a pornit cercetare în causă. Nevasta a mărturisit totul, aruncând tótă vina pe mamă-sa, ér jidovóica ḑice, că otrava i-a vêndut'o pentru cloţani. Ambele au fost deţinute până în ḑilele aceste în arestul judecătoriei din Ocna, acuma au fost transportate la Alba-Iulia. Se aştéptă cu multă nerăbdara pertractarea finală şi sentinţa, ce va aduce tribunalul în afacerea acésta nespus de scârbósă. Poporul întreg e adânc revoltat.

* * *

Pentru monumentul soldaţilor căḑuţi la Königgrätz. Cu ocasiunea concertului dat de capela Regimentului de infanterie Nr. 31 din loc la 20 l. c. în sala dela hotelul „Împĕratul Roman“ pentru contribuirea la ridìcarea unuí monument soldaţilor austriaci căḑuţi în lupta contra Pruşilor la Königgrätz (Bohemia) în anul 1866, au întrat: din vinderea de bilete 162 fl 50 cr., din suprasolviri 6 fl. 50 cr. Suma 169 . . De aici erogate cu 8 fl. 45 cr. Rĕmâne venit curat 160 fl. 55 cr.

* * *

Cósĕ cu piciórele. În casele de ospătărie dela „Gesellschaftshaus“ va sta vre-o trei ḑile o fată din Nocrich, numită Paraschiva Lupu, care, lipsindu-i mânile, cósĕ cu piciórele cu o deosebită dexteritate tot felul de albituri românesci. Fata precum şi lucrări de-ale ei se pot vedé pentru 20 cr. de persónă, copii cu 10 cr. Sêrmana cere spriginul nostru!

Raport general

despre activitatea comitetului central al „Asociaţiunii transilvane pentru literatura română şi cultura poporului român“ în decursul anului 1896.

(Urmare).

II. Şcóla Asociaţiunii.

Şcóla civilă de fete cu internat şi drept de publicitate a Asociaţiunii se află în normală desvoltare spre deplina mulţămire a tuturor factorilor competenţi.

In anul şcolar 1896/7 au fost înmatriculate 78 eleve, anume: 67 în cursurile ordinare şi 11 în cursul complementar, împreunat cu şcóla civilă, şi tóte au urmat cursurile regulat până la finea anului şcolar.

În internatul şcólei au fost adăpostite în anul amintit 52 eleve, dintre cari 4 au frecuentat şcóla elementară a Reuniunii femeilor române din Sibiiu.

Instrucţiunea s'a provĕḑut între marginile planului de învĕţămênt prin corpul didactic din anul precedent. din sinul căruia domnişóra *Eugenia Iovescu*, după praxa de un an a fost întărită definitiv în postul sĕu de învĕţătóre ordinară, conform §. 9 din Statutul de organisare al şcólei, cu data 29 Octobre 1896; ér directorul provisor al şcólei *Dr. Vasile Bologa*, instituit în acéstă calitate la 11 Octobre 1893, deasemenea a fost numit definitiv în acest post cu data 17 Iuliu a. c., şi prin acésta s'au îndeplinit întru tóte disposiţiile Statutului (§. 9.) cu privire la instituirea personalului didactic al şcólei.

Comitetul a exerciat dreptul sĕu de supraveghiare prin delegaţii sei: Dl *Dr. Ilarion Puşcariu*, vice-preşedinte; şi d-nul *Iosif Sterca Şuluţiu*, membru al comitetului, şi constată, că mersul învĕţămêntului, spiritul şcólei şi internatului a fost deplin mulţămitor.

Date mai amĕnunţite cu privire la starea şcólei şi internatului în decursul anului 1896/7, se cuprind în programa şcólei, publicată de direcţiunea şcolară, din care se alătură mai multe exemplare sub *B)*.

Raţiociniul şcólei şi al internatului pro 1896/7, presentat de direcţiunea şcólei, examinat si aprobat de subsemnatul comitet, se subşterne onoratei adunări generale ca aclus la raţiociniul Asociaţiunii pro 1896, pentru informare.

III. Averea Asociaţiunii.

În alăturare sub *C)* presentăm onoratei adunări generale raţiociniul fondurilor Asociaţiunii pe anul 1896, compus de cassarul Asociaţiunii, examinat şi aprobat de comitetul central.

Din raţiociniu se constată, că percepţiunile fondului general în 1896 au fost: 42,121 fl. 93 cr., erogaţiunile: 35,675 fl. 86 cr., resultând la finea anului un sald de 6446 fl. 07 cr.

Averea fondului general a fost la finea anului 1869: 131.000 fl. 58 cr. şi 85.000 lei.

Întréga avere administrată de comitetul Asociaţiunii a fost: 160.543 fl. 48 cr. şi 85.000 Lei.

Faţă de anul precedent un scăḑĕmênt de: 15.117 fl. 72 cr. în averea mobilă, ceeá ce este a se explica prin cumpĕrarea intravilanului din vecinătatea edificiilor Asociaţiunii.

Între venitele extraordinare amintim stipenuiul dómnei *Zinca Roman*, vĕduvă soţie de advocat în Făgăraş, întemeiat în memoria fericitului seu soţ *Ioan Roman*, în suma de 120 fl. pro 1897/8.

Dimpreună cu raţiociniul pro 1896 presentăm onoratei adunări generale alăturat sub *D)* proiectul de budget al Asociaţiunii pro 1898.

Despre fundaţiunea fericitului advocat *George Filep* din Tăşnad se notéză şi de astădată numai atâta, că pertractarea lăsămêntului e încă în curgere şi representantul Asociaţiunii in acéstă afacere este dl Andreiu Cosma, advocat în Şimleul-Silvaniei.

(Va urma).

Nr. 401/1897 [155] 1—3

CONUCRS.

In sensul grațiosului ordin consistorial dto 30 Novembre 1893 Nr. 7590 B. și conform resoluțiunei consistoriale dto 6 Septembre 1894 Nr. 5404 B. pentru întregirea postului de paroch în parochia de clasa a III-a Fueș-Băgara din protopresbiteratul Iliei, se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Tefegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt venitele parochiale din birul în naturalii și din competințele stolare, care tóte laolaltă regulate și statorite la 8/20 Maiu 1894, computându-se după calculul mediu al celor cinci ani din urmă, dau suma de 261 fl. 90 cr.

In privința emolumentelor se pot lua înformațiuni mai detaiate dela oficiul protopresbiteral și dela comitetul parochial.

Dela reflectanțiii la acéstă parochie sē recere sē se presenteze până la alegere în comună, spre a-și face cunoscință cu poporul.

Doritorii de a ocupa acest post au a-și așterne petițiunile concursuale instruite conform legilor în vigóre sub semnatului oficiu protopresbiteral până la terminul sus indicat.

Ilia, la 31 Iuliu 1897.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Iliei în conțelegere cu comitetul parochial.

Avram P Pĕcurariu,
protopresbiter.

Nr. 299/897. [156] 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor învĕțătoresci din comunele mai jos însemnate, tractul protopresbiteral al Albei Iulia, se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Tel. Român“.

1. Ampoița, salar anual 300 fl., cuartir și lemne de foc.
2. Brădești, salar anual 300 fl., cuartir și lemne de foc.
3. Cristești, salar anual 300 fl., cuartir și lemne de foc.
4. Gârbova de sus, salariu anual 300 fl., cuartir și lemne de foc.
5. Ponor, salar anual 300 fl., cuartir și lemne de foc.
6. Tĕuți, salar anual 300 fl., cuartir și lemne de foc.
7. Valea Geogelului, salar anual 300 fl., cuartir și lemne de foc.

Doritorii de a ocupa vre-unul din aceste posturi, își vor subșterne cererile, instruite conform normelor în vigóre subsemnatului oficiu până la terminul arătat.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Albei-Iulia în conțelegere cu comitetele parochiale respective.

Alba-Iulia, 1 August 1897.

Petru Popovici,
adm. protopresb.

Ad. Nr. pp. 598/897 [157] 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor de învĕțători la școlele confesionale gr.-or. rom. din comunele mai jos enumĕrate a protopresbiteratului Clușului, prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. Agribiciu, 2. Apahida, 3. Bărĕi, 4. Bedeciu, 5. Butene, 6. Călata-mare, 7. Călățele, 8. Călian, 9. Cara, 10. Geaca, 11. Mănăsturul român, 12. Muntele-rece, 13. Panic, 14. Sebeșul-mare, 15 Someșfalĕu, — tóte dotate cu salariu anual de câte 300 fl., cuartir cu grădina de legumi și lemne de foc.

Concurenții au a-și așterne cererile instruite conform normelor în vigóre, subsemnatului oficiu, până la terminul susindicat, și a sĕ presenta înainte de alegere în vre-o Duminecă séu sērbătóre la biserica din comuna, la care au competat, spre a-și arăta desteritatea în cântări și tipic.

Invĕțătorul ales va fi dator, ca în Dumineci și sĕrbători la utrenie sĕ cânte în strană, ér la liturghie sĕ conducă corul elevilor.

Pricepĕtorii de musică vor fi preferiți, și vor fi remunerați, dacă vor compune cor cu adulții.

Oficiul protopresbiteral în conțelegere cu respectivele comitete parochiale.

Cluș, 30 Iuliu 1897

Tuliu Roșescu,
protopresbiter.

Nr. 359/897 [158] 1—3

CONCURS.

Pentru îndeplinirea unui post învĕțătoresc la școla capitală gr. or. din Sĕliște, ppresbiteratul Sĕliștei, se escrie concurs cu termin de 15 ḑile dela prima publicare în ḑiarul „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Salariu anual 300 fl. v. a. din fondul școlei.
2. Bani de cuartir 50 fl. v. a.
3. Cuincuenalele legale.

Salariul și banii de cuartir se vor solvi în rate lunare anticipative.

Fiind alesul învĕțătoriu în stare a propune limba maghiară și desemnul i se pune în vedere angagiarea de învĕțătoriu la școla industrială de loc cu un honorariu de 100 fl. pe an, ce'l va primi din cassa alodială a comunei politice Sĕliște.

Reflectanții la acest post învĕțătoresc sĕ-și înainteze cererile lor concursuale, instruite conform legilor în vigóre, subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Sĕliște, 30 Iuliu 1897.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Sĕliștei în conțelegere cu comitetul parochial respectiv.

Dr. Nicolau Maier,
protopresbiter.

Nr. 385/897. [159] 1—3

Concurs.

Devenind vacant postul de învĕțătoriu dela scólele române gr. or. din Satulung, biserica sânților Archangeli în protopresbiteratul Brașovului, pentru întregirea acestui post sĕ escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Tel. Român.“

Emolumentele împreunate cu acest post învĕțătoresc sunt următórele:

Salariu în bani gata din lada bisericei 350 fl. între cari sunt computați și banii de cuartir și un pătrar de jugér din grădina școlei.

Concurenții au a-și așterne cererile instruite conform normelor din vigóre până la terminul sus indicat subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Brașov, în 4 August 1897.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Brașovului în conțelegere cu comitetul parochial.

Ioan Petric,
ppresbiter.

Nr. 172/897. [160] 1—3

CONCURS.

Pentru întregirea parochiei Poiana cu filia Găureni, tractul protopresbiteral al Albei-Iulia, se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Tel. Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt 405 fl. 10 cr.

Informațiuni mai deaprópe se pot lua dela comitetul parochial și oficiul protopresbiteral.

Concurenții la acéstă parochie au a se presenta în vre-o Duminecă séu sĕrbătóre la biserică și își vor trimite cererile concursuale instruite conform normelor din vigóre, în terminul deschis la subsemnatul oficiu protopresbiteral.

Alba-Iulia, 30 Iuliu 1897.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Albei-Iulia în conțelegere cu comitetul parochial respectiv.

Petru Popovici,
adm. protopresb.

Nr. 266/897. [161] 1—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de paroch din comuna Blăseni Sat, se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post dau suma de 341 fl. 10 cr.

Petenții au a-și așterne cererile instruite conform normelor din vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Brad, la 18 Iuliu 1897.

În conțelegere cu comitetul parochial. Oficiul protopresbiteral gr. or. al Zarandului.

Vasiliu Damian,
protopresbiter.

Nr. 449/897 [151] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor de învĕțători dela școlelele confesionale române gr.-or. din mai jos însemnatele comune în protopresbiteratul Avrigului, se escrie concurs cu terminul de 30 ḑile dela prima publicare în fóia „Telegraful Român“

1. Arpașul superior, postul de învĕțător cu salariul anual de 300 fl. v. a., cuartir și lemnele necesari pentru foc.
2. Avrig, dóue posturi, și anume: un post de învĕțător și un post de învĕțătóre — fie-care post cu salariul anual de 300 fl., cuartir și lemnele necesari pentru foc.
3. Corbi, postul de învĕțător cu salariu anual de 300 fl., și anume 150 fl. din alodiul comunal, éră 150 fl. din repartițiune, cuartir și lemnele necesari pentru foc.
4. Porcești, al doilea post de învĕțător cu salariul anual de 300 fl. v. a., cuartir și lemnele necesari pentru foc.
5. Porumbacul superior apusén și rĕsăritén — postul de învĕțător cu salariul anual de 300 fl. v. a., cuartir și lemnele necesari pentru foc.

Doritorii de a ocupa vre-unul din acestea posturi sĕ-și subșternă cererile concursuale instruite conform legilor în vigóre la subscrisul oficiu protopresbiteral în Avrig (felek, Szebenvámegye) până la terminul sus indicat cu aceea, că cei aleși la posturile acestea, sunt îndatorați a cânta cu pruncii de școlă Dumineca și sĕrbătórea în biserică la sânta liturghie.

Avrig, 1 August, 1897.

În conțelegere cu comitetele parochiale respective oficiul protopresbiteral gr.-or. al Avrigului.

Ioan Cândea,
protopop.

16153/1897 szám. [162] 1—1

Publicațiune.

Pentru asigurarea reconstruirei podului Nr. 7 aflător pe drumul municipal Szasz-Sebeș-Suyag în secția klm 9. se va ține în **3 Septembre 1897 la 10 óre a. m.** în sala de consultare din palatul comitatens o pertractare cu oferte închise.

Doritorii de a întreprinde acésta lucrare sunt provocați, sĕ și subșternă ofertele referitóre la întreprinderea efectuirii acestei lucrări *până la órele 9 a. m.* a ḑilei fixate, la vice-comitele comitatului.

Oferte întrate mai târḑiu nu sĕ vor considera. Ofertele trebue sĕ fie închise, sigilate și provĕḑute cu vadiul de 5% computate după suma preliminată cu 1319 fl. 54 cr. Operatul technic și condițiunele referitóre la lucrarea din cestiune se pot vedea la oficiul de construire reg. ung. din Sibiiu în órele de oficiu.

Sibiiu, în 21 August 1897.

Reissenberger,
vice-comite.

Nr. 16205/897. [163] 1—1
IV.

Publicațiune.

Pentru asigurarea reconstruirei podului 17 aflătoriu pe calea municipală Sibiiu-Cisnădie-Tălmaciu secția kilometri 12 preste Hinterbach, se escrie pe basa decisiunei comitetului administrativ din 9 August 1897 Nr. 899 o pertractare cu oferte, care se va ține în **3 Octobre 1897** la 10 óre a. m în sala de consultare din palatul comitatens.

Doritorii de a întreprinde acésta lucrare sunt provocați sĕ-'și subșternă ofertele referitóre la întreprinderea executării acestei lucrări *până la óra 9 a. m.* a ḑilei mai sus fixate la vice-comitele comitatului.

Oferte întrate mai târḑiu nu se vor considera.

Ofertele trebue sĕ fie închise, sigilate și provĕḑute cu vadiul de 5% computat după suma de spese preliminată cu 1708 fl. 94 cr.

Operatul technic și condițiunile referitóre la lucrarea din cestiune se pot vedé la oficiul de construire reg. ung. de aici în órele de oficiu.

Sibiiu, în 23 August 1897.

Reissenberger,
vice-comite.

Țiglele lui Gavriil Ugron.

In fabrica de cărămidă și de țiglă din Odorheiul-sĕcuesc (Székely-udvarhely, bethlenfalvi) a lui Gavriil Ugron se pregătesc dóue feliuri de țiglă: frămêntate cu mașina și aruncate.

1. **Șindile francese de țiglă** (țiglă brăzdată) în mĕsurile următóre: lățime 21 cm., lungime 40 cm., 15 bucăți acoper 1 m.☐, într'un Waggon încap 4300—4500 bucăți. Prețul în Odorheiul-sĕcuesc: 1000 de bucăți în Waggon 24 fl.

Avantagii: Greutatea țiglei necesară spre acoperirea aceluiași teren de coperiș, e mai ușóră cu 30% decât greutatea ori-cărei alte țigle. Făcêndu-se lățuirea la distanță de 32 cm., se recer lați numai pe jumĕtate atâția, câți la altfel de țigle. Coperișul formézá un întreg, sub care nu se scurge nici plóie, nici se suflă zăpadă; avênd dinlăuntru șese canale de aer, se opune schimbărilor iuți ale căldurei și frigului, érna ține coperișul cald, véra rĕcoros.

2. **Țigle de rênd de coperiș,** frămêntate cu mașini, din lut de o calitate uniformă, a cărei mĕsuri sunt următórele: lungimea 40 cm., lățimea 17·5 cm.; 34 bucăți acoper 1 m.☐; lățuirea sub ea se póte face la distanțe de 18 cm.; într'un Waggon încap 6300—6500 bucăți. Prețul în Waggon la stațiunea dela Odorheiul-sĕcuesc 1000 bucăți 13 fl. [127] 3—3

Redactor prov. Gavriil Hango.

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 90. Sibiiu, Marți, 19/31 August 1897. *Anul XLV.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
la „Tel. Rom.“ într'una cu suplementul „Fóia Pedagogică“
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuě ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr.
pentru fie-care publicare.

Cuincuenalele învěțătorilor.

I.

Legea din 1893 prin care s'a statorit suma salarielor învěțătoresci cu minimul de 300 fl. pórtă, ca tóte legile scolare aduse dela era dualismului încóce, timbrul curentului actual, de a lua instrucțiunea din mânile bisericilor, și a o concentra în cele ale statului.

Tendența acésta a legei s'a dat pe față mai ales în acele disposițiuni, cari țintesc la instituirea de învěțători și la disciplinarea acelora în acele locuri, unde statul pentru completarea dotațiunei învěțărorilor contribue eu o sumă anuală peste 60 fl.

În sensul articlului de lege XXVI din 1893, căci de acesta e vorbă, susținětorii școlei tot la cinci ani trebue sě înmulțéscă salariul învěțătoriului cu câte 50 fl.

Terminul acesta se apropie, cu 1 Septembre 1898 primul cuincuenal trebue sě fie asigurat, și cu acésta se apropie în mod fatal o nóuă ispită asupra nóstră, o nóuă cursă primejdiósă, care póte pune din nou la grea probă existența școlelor nóstre.

La timpul seu am analisat cu deaměruntul disposițiunile acestei legi, am arătat ce pericol cuprind ele pentru școlele nóstre, am indigetat în mod hotărît cum se atacă posițiunea școlelor nóstre și noi am fost care am dat mai cu întețire alarma.

Cetitorii nostri au putut afla și în broșură separată studiul, care l'am făcut din incidentul acestei legi,*) în care este cuprinsă și însași legea, care ar trebui studiata de către fie-care preot și invěțătoriu, mai ales acuma, când vorba e de terminul apropiat al primului cuincuenal învěțătoresc.

Nu încape îndoială că în anul 1893 alarma făcută nu a rěmas fără óre-care resultat.

Comunele nóstre bisericesci aprópe pretutindenea au asigurat din al lor propriu minimul salariului învěțătoresc, și a fost neînsemnat numěrul acelora, cari au suplicat la stat pentru întregirea dotațiunei invěțătoresci pănă la suma minimală de trei sute floreni.

In legea de care vorbim pentru prima dată s'a codificat noțiunea: agitațiune contra statului.

Legea s'a pus în aplicare, și spre adâncă nóstră durere am věḑut: cum învěțătorii nostri, nededați cu asprimea legei, au dat ascultare acelora, cari i-au îndemnat sě se pună în vêrtejul mișcărilor politice.

Au urmat persecutările, fără cruțare au urmat persecutările contra învěțătorilor nostri sub cuvêntul agitațiunei contra statului.

Unii sunt âncă în închisóre, alții au eșit din acele, după-ce ani de-alungul au fost vexați cu procese criminale.

Astăḑi acesti ómeni sunt intimidați, și blăstamă momentul, când îndemnați de ómeni speculanți și fără de inimă, nu au considerat asprimea legei.

Marii politici de atunci, conducětorii cu gura mare când a fost vorba de a sigila resultatul lucrărilor lor, au fugit în țeri străine unde trăiesc domnesce, învěțătorii nostri însě au rěmas cu temnița, și cu ce e mai grea decât temnița, cu desamăgirea.

In asemene desolată situațiune ne află anul 1898, care cere dela noi nóue încordări spre a ne conserva caracterul confesional al școlelor nóstre, în asemene critică stare se apropie acel termin, când din nou va trebuì sě apelăm la poporul nostru. căci și aici, ca în tóte necasurile nóstre, numai la poporul nostru avem sě apelăm, căci el e talpa, el e basa tuturor acțiunilor nóstre, pe dărnicia lui se ridică existința tuturor instituțiunilor nóstre, și când nu vom mai puté conta la dărnicia poporului nostru, la simțul lui de jertfă, vom vedea, că stăm în aer, și ne dobóră și vêntul cel mai lin.

---

*) Noul atac asupra școlelor nóstre. Sibiiu, tipografia archidiecesană, prețul 25 cr.

O modestă întrebare. În ḑilele prime ale lunei acesteia s'a ținut la Bruxela a opta conferență interparlamentară. Romania a fost representată prin mai mulți deputați în frunte cu neobositul Petru Grădișteanu. „În discursul sěu de rěspuns la discursul presidențial, dl Petru Grădișteanu, în chip incidental, e adevěrat, a atins chestiunea națională“, — scrie „Tribuna“, care cu conferența acésta face mare tărăboiu și chestie de reclam.

Acesta e primul moment important dela numita conferență. Fórte bine. Suntem fericiți, că un om de greutatea d-lui Grădișteanu atinge chestia nóstră națională înaintea forului european de judecată.

Vine însě al doilea moment. Id est: „*Protestul Românilor din Transilvania și Ungaria contra opressiunei maghiare*“, tradus în franțuzește și publicat într'o frumósă broșură, pentru circumstanță, de brava studențime universitară română din capitala Belgiei“...

Acest protest, despre care corespondentul „Tribunei“ scrie, că a fost o adevěrată bombă pentru *cei doi* representanți maghiari“ (mare scofală!) este atribuit deci Românilor din Transilvania și Ungaria!

Sciți, că e perfect caraghioslicul!

Românii protestéză, și românii nu sciu nimic, că protestéză. Se găsesc bărbați celebrii, cari făuresc proteste în numele nației fără a consulta și nația. Când e vorba însě a-i căuta pe acesti celebrii, nu-i găsesci nicăiri

Ne permitem deci a întreba cu tótă modestia pe cei nemodești, că cine sunt? Întrebăm pe „Tribuna“, găzduitórea scirilor diplomatice, că: cine a protestat la Bruxela în numele națiunei întregi și cine i-a autorizat sě protesteze? De ce n'au avut curagiul de a iscăli protestul și a ne ferı astfel de imputările pressei străine?

E bine sě se scie lucrurile acestea, pentru-ca în viitor sě nu se mai comită abusuri atât de grosolane. E bine sě scim: cine sunt acei marinimoși bărbați, căci altfel protestul întreg se „bagateliséză“, se reduce la o încercare stilară a unor studenți, cari consideră tristele nóstre stări naționale de potrivite, ca sě-și dobêndéscă renume în străinătate, îndeosebi în pressă.

Alianța rusă-francesă. Pressa europénă se ocupa acum esclusiv de importanța întêlnirea presidentului Faure cu suveranul Rusiei la Peterhof. Cu prilegiul acestei visite s'a pronunțat de prima dată cuvêntul „*alianță*“, ceea-ce dovedesce, că alianța duplă între Rusia și Francia s'a contractat definitiv. Depeșele anunță, că compromisul este subscris deja de ambi domnitori, precum și de cei doi ministri de extrerne, este un compromis de defensivă și ofensivă față de alianța triplă, însè cu dorința exprimată de-a susține pacea europénă între marginile posibile. Cu deosebire în Francia domnesce mare entusiasm pentru acest eveniment. Poporul se pregătetce a-l primí pe Faure cu porți triumfale.

Ḑilele Asociațiunii în Mediaș.

Interesul pentru asociațiunea nóstră culturală cuprinde tot mai mult teren.

A străbătut pănă jos în masele poporului, că avem și noi românii un centru în jurul căruia ne putem grupa toți cei dornici de progresul și de cultura neamului nostru.

In Ardél nici când nu s'a observat acésta mai clar ca la adunarea din Mediaș. E ḑi de sěrbătóre. Comitetul central sosesce la 15/27 August în gara din Mediaș la 10 óre a. m. însoțit de numěroși fruntași din Sibiiu, Blaș Alba Iulia, Deva pănă la cele mai îndepărtate centre. Trenul se opresce — și din mii de pepturi rěsună un puternic „sě trăéscă“ la adresa Ilustrului nostru Vice-președinte Dr. Ilarion Pușcariu.

Protopopul Moldovan, — prin cuvênt avêntat salută comitetul în numele poporului român din Mediaș și jur — ér Vice președintele nostru emoționat de o primire atât de căldurósă mulțămesce în termini fórte aleși și pětrunḑětori. Cu abatere dela obiceiul de pănă acum — membrii comitetului central și óspeții — trec pe jos cu capetele descoperite printre rêndurile mulțimei postate de ambe părțile stradelor pănă la sala destinată pentru ședințele adunării — și nu exagerez dacă susțin, că preste 4—5 mii ómeni din popor, bărbați și femei, tineri și bětrâni erau, cari veniseră sě salute de bunăvenire pe domnii nostri din Sibiiu. Nu a fost comună din apropiere de unde alăturea

---

FOIȚA.

Poesii poporale.

(Din Gurarîului.)

Fóie verde mărăcine
O, străin sunt vai de mine.
Dómne cum m'am săturat
De furcoiul fênului,
De gura strěinului.
Că străinul păn' ce cină
Eu sunt feșnic la lumină.
Străinul dacă se lasă
Mě duc și eu către masă,
Lacrimi din ochi mi se varsă.
Iau cuțitul sě-'mi taiu pită
Lacrimile din ochi pică,
Când mě dau sě 'mi-o prăjesc
Tot cu lacrimi 'mi-o stropesc.
Mumă inimă de pétră
Cum de nu mai vii odată,
Veḑi străinul cum mě pórtă
Tot din pórtă până 'n pórtă.
Străinul mě pórtă bine
Nu taie lemne pe mine,
Că taie pe tăietoriu
Dar' eu tot aș vrea sě moriu...
Că-'s străin ca pasěrea
N'am milă nicăirea.
Nici paserea nu-'i străină
Că ea cină și s'alină,
Lângă ea multe s'adună,
Numai eu n'am ce cina
Nici unde mě alina,
Dacă m'alin lâng'un spine
Lângă min' nu vine nime!
Că's străin ca pui de cuc,
N'am milă unde mě duc,
Nici pui de cuc nu-i străin
Că el de se betejesce
Vine mirla și-'l grijesce...
Dar eu de m'oi beteji
Cine pământ m'a griji?

Culésă de *Fidelio.*

Educație.

Într'o séră, în restaurantul cel mai high-life din Boston, trei tineri ședéu la o masă bogată și béu *champagne*, de cea mai bună marcă, *extra-dry*. Vorbéu de femei și de cai, întocmai ca cei de vêrsta lor în continentul vechiu, dar — particularitate americană = și de chestiuni seriose: de marea problemă a timpului, cruda deosebire dintre bogați și sěraci.

— Ei, ași, ḑise unul dintre tineri, în America rěmâne sěrac numai cine nu-și cunósce puterile séu nu scie sě le întrebuințeze.

Cel care vorbea era Paul Jones, fiul unui milionar din Boston, tîněr, care fusese educat în faimosul *Harward College*. Pentru a dovedì o afirmare, anglo-saxonii cunosc numai un mijloc: rěmășagul. Paul Jones puse rěmășag, că, fără dolar în buzunar, cum am ḑice: gol ca un nou născut, va întreprinde călětoria în giurul lumei, își va satisface tóte trebuințele prin muncă, nu va rěmâne dator nicăiri un ban, și, peste un an, se va întórce acasă cu o economie de 5.000 dolari.

Călětoria și-o începù într'o diminéță la baia clubului atleților. Acolo își dăduseră întâlnire prietinii, nici el nu scia de ce: prietenii îi pregătéu o mică surpriză. Unul îl apucă de o mânecă, altul de alta, îl desbrăcară întâiu de haină, apoi de vestă, de cămașă; ceea-ce spusesese el mai mult în sens simbolic, se realiză pe deplin: când fu *gol ca un nou-născut*, prietenii îi urară călětorie bună.

S'a întreprins vre-o dată ocolul lumei în împregiurări mai dificile? Prima grijă a lui Paul Jones a fost firesce sě-și procure haine. Din fericire în școla unde își primise educația nu învěțase numai latinesce și grecesce, ci avusese în vedere și trebuințele practice ale vieței, de pildă: lustruirea de ghete.

Pe când membrii clubului făcéu bae séu exerciții atletice, Paul restabilea după tóte regulele artei lustrul încălțěmintelor lor; și fiind-că asemenea servicii nu se rěsplătesc rěu în America, după dóue sěptěmâni deja, tîněrul nostru fu în stare sě-și... continue călětoria înțolit cu un drăguț costum de șeviot.

De ací înainte, se servì de cele ce învěțase. Scia afară de limba maternă și limbile: germană, franceză și italiană, așa, că găsì ușor un loc gratuit, ca interpret, pe unul din marile vapóre transatlantice. Trecù în Anglia. Ajuns ací avé deja 50 de dolari în buzunar — o avere! — câștigați pe vapor prin tălmăciri. Suma asta o dublă, o înḑecí, debutând în tot felul de roluri de ocasie, când ca chelner, când ca comisionar de stradă, ca vênḑětor de ḑiare séu ca „anunț ambulant“. În curênd îi vení idea sě ție conferințe de el însuși și despre aventurile sale, ceea-ce'l puse în lecu preotul ori învĕțătoriul sĕ nu fi venit 40—50, cari sĕ dea onórea celor ce au venit în numele Domnului.

La órele $11^1/_2$ sala adunărei pentru ședințe e îndesată de lume.

Presidentul Asociațiunei Dl I: M. Moldovan, încungiurat de secretarii asociațiunei — deschide ședința prin o cuvêntare — in care accentuéză cu deosebire avantagiile obținute prin aprobarea statutelor.

Étă *celebrul* cuvênt de deschidere:

Onorată adunare generală!

Vĕ salut cu iubire frățéscă pe toți, cari din depărtări mai mici s'au mai mari ați convenit la acéstă sĕrbare fórte însemnată pentru toțî Românii, ce locuesc între munți și pe câmpiile din ostul Ungariei. Anul, care-'l petrecem, este și va rĕmâné remarcabil în viéța Asociațiunei nóstre, pentru-că întrênsul s'a terminat opera modificărei statutelor începută cu doi ani înainte de acésta la adunarea generală din Blaj și scósă la capĕt în adunarea generală extraordinară ținută în primăvéra anului curent anume spre acésta în Sibiiu. Bine scim cu toții, cu ce interes viu a fost îmbrățoșată causa acésta cu deosebire în stadiul cel din urmă al ei, în ce mĕsură au concurs la deslegarea ei nu numai publicul nostru în sens mai strîns, dar' putem dice toți cei cari se intereséză de chestiune referitóre la viéța poporului român. Diarele nóstre au cernut'o și desbătut o timp îndelungat din tóte punctele de vedere; ér' la termin, — deși acela multora s'a vĕdut mai puțin acomodat, — un numĕr frumos de membri s'au presentat la adunarea extraordinară, spre a contribuì cu luminile lor la decidere. Numai bucurie intimă am putut simțí cu toții, vĕdênd prețul cel mai mare ce se pune din tóte părțile pe instituțiunea acésta a póporului român.

Și étă acum ne vedem ajunși la acel stadiu epocal în viéța Asociațiunei nóstre, întru care situațiunea ne este deplin limpedită: statutele nóstre, a căror modificare de mult forma una dintre dorințele nóstre cele mai ferbinți, sunt statorite definitiv și aprobate de înaltul regim.

Cu acésta activitatea nóstră s'a lărgit și precisat mai mult întru amĕnuntele sale. Ea are sĕ devină mai sigură și are sĕ fie mai puțin expusă îngerințelor arbitrare. Acésta este un câștig, care ajungênd sĕ-'l putem valora într'u tóte deducțiunile și corolariile sale, Asociațiunea va deveni aceea ce trebue sĕ fie după intențiunea fondatorilor sei și după dorința nóstră a tuturor: un adevĕrat centru pentru desvoltarea și cultivarea poporului român aședat în creerii ostici ai Carpaților Ungariei și pe cóstele apusene ale lor; și acésta nu numai întru cele-ce se țin strîns de limba și de literatura lui. Țermurii, cari ne sunt trași în statutele nóstre precum le avem acum modificate și întregite, sunt mult mai bine determinați și chiar mai largi decât erau până aci. Prin urmare de aci înainte vom puté da impuls, vom puté înfluența și desvolta deosebitele ramuri de ocupațiune ale poporului român, și prin acésta Asociațiunea va contribuí în mod eficace la desvoltarea bunei stări a dînsului.

Când în anul trecut am urmat învitărei frățesci și am făcut prima descensiune peste creștetul fortăreței nóstre naturale, care ne a adăpostit și scutit în timpurile de restriste ale migrațiunei, terenul nostru de activitate s'a lărgit: acum când începem viața societăți după statutele cele nóue, problemele de care avem sĕ ne ocupăm s'au înmulțit; dar și puterile și mijlócele de realisare s'au sporit și regulat în mod îmbucurător. De aceea rĕspunderea este acum mai mare decât în trecut.

Fie ca Asociațiunea sĕ pótă încăldi și împreuna prin legătura dragostei frățesci pe toți factorii chemați a conlucra umer la umer întru deslegarea problemelor sale și ai însufleți spre aducerea jerfelor de lipsă spre acésta.

Purcedênd dintr'aceste puncte de vedere, după viață de 36 de ani și noi putem dice: *Asociațiunea nu a fost, ci va fi*

Cu acésta declar deschisă adunarea generală ordinară a Asociațiunei pentru literatura română și cultura poporului român.

Imediat se purcede la agendele puse la ordinea dilei, și, după-ce raportul comitetului central distribuit între membrii s'a considerat de cetit, s'au ales 4 comisiuni:

1. În comisiunea pentru censurarea raportului: George Pop de Băsesci, Dr. Lemény și G. Precup.

2. În comisiunea financiară: Simionaș, Garoiu și Bardosy.

3. În comisiunea pentru ridicarea casei naționale în Sibiiu și pentru internatul de băeți: N. Ivan, Dr. Dăian, N. Maneguțiu, Tisu, Patița, Zăhan și Dr. Isidor Marcu.

4. În comisiunea pentru înscrierea de membrii noi: Protopopii Mircea și Moldovan și Dr. Ioan Ivan.

Secretariul al II-lea, Dr. Vasile Bologa, cetesce resoluțiunea ministrului de interne prin care se notifică aprobarea statutelor, ér adunarea a luat act despre aprobare, prin manifestări de vii mulțumite.

Membrul Onoriu Tilea, avênd în vedere, că vor fi a se face și unele alegeri, propune și adunarea alege si o comisiune de candidare în persónele membrilor Vas. Rațiu, Dr. Ioan Ivan și Dr. Augustin Bunea.

Fiind propunerile la ordinea dilei — învĕțătoriul Ioan Pop Reteganul arată cum d-sa a adunat deci de cóle din poveștile poporale, cari nu le-a putut tipărì și cere sĕ se tipăréscă pe spesele Asociațiunei.

Propunerea și respective rugarea nu a fost considerată de adunare, după-ce membrul Nicolau Ivan a arătat, că adunarea nu se póte pronunța în meritul unei atari cereri, până ce nu cunósce materialul adunat — și acésta rugare trebue sĕ o presente la comitet, care e în prima linie chemat sĕ studieze lucrările literari. și el sĕ propună dacă e sĕ se tipăréscă ori nu lucrarea dlui Pop Reteganul ori altă lucrare.

La rêndul seu a cetit o disertațiune „Despre făină și morile fără iaz. Ér Pop Reteganul despre „Pintea Vitézul". La rêndul seu a citit o disertațiune dl Axente Sever, care, fiind tipărită, s'a și distribuit la popor cu un preț bagatel.

Întroducerea cu care 'și-a însoțit d-nul Axente disertația sa. ar fi putut rĕmânea, și tot asemenea nu erau de lipsă dialogurile între dl Axente și profesorul Glodariu. Lucruri de aceste trebue sĕ le combatem. Noi tinerií ne încăldim și entusiasmăm când audim de numele ómenilor nostri mari cum a fost și Axente, și nu e bine, că dacă îi vedem sĕ ne perdem tóte ilusiile și sĕ ne pară rĕu. că am făcut cunoscință cu ei la adunări culturale.

Banchetul.

La $1^1/_2$ óre pavilonul de sticlă dela hotelul „Schutzen" era îndesuit de public, aprópe toți membrii asociațiunei, între cari și o cunună frumósă de dame Dintre neromâni am observat pe primariul orașului Mediaș, Theil și pe protonotariul. Șirul toastelor l'a început, ca de regulă, presídentul asociațiunei — ridicând pocalul pentru Maiestatea Sa bunul nostru monarch. Urale de „sĕ trăéscă" au insoțit acest toast ridicat în onórea Monarchului nostru — preaiubit de întreg poporul românesc, pentru cunoscutele binefaceri ce s'au revărsat asupra românilor din grația monarchului. Frumos și elocuent a vorbit protopresbiterul Romul Mircea pentru comitetul central schițând în cuvinte alese marea problemă ce e chemată a o resolva asociațiunea nóstră culturală.

Primariul orașului în limba germană a dat expresiune bucuriei pentru onórea ce s'a făcut orașului Mediaș, ca asociațiunea culturală sĕ-și țină ședințele în Mediaș, și a salutat pe poporul român, care face progrese uimitóre în tóte direcțiunile și e vrednic sĕ fie considerat de un element de ordine și de civilisație aici în Ardeal. De remarcat mai e toastul d-lui G. Pop de Băsesci pentru fruntașii români din Mediaș, pe cari îi chiamă la conlucrare frățéscă și la concordie, al D-lui Roman pentru unitatea culturală.

Celelalte toaste au un caracter particular — păn' la al D-rului Șerban pentru preoțimea română și cel glumeț al advocatului „Popa Calicul" care a scos la ivélă multe defecte din viéța asociațiunei în mod umoristic — de bună sémă cu gând sĕ îndrepte unele efecte.

Cu aceste s'a terminat, pe la $4^1/_2$, banchetul ca membrii comisiunilor alese sĕ se pótă întruní și sĕ pregătéscă lucrările pentru ședința de a doua di.

Séra a fost concert de *musicanți*, o specialitate de concert cum nu a mai fost. Neorusticii din Brateiu au ajuns sĕ delecteze ei publicul — un lucru ce până acum nu a fost usitat la adunările nóstre culturale.

Ér isonul l'a ținut veteranii nostri Axente și Glodariu, ca sĕ se adeveréscă, că prelegerea ținută înainte de amédi contra beuturei și a tăbacului pusă în praxă póte aduce róde de cari poporul se póte încânta și dedulcì cum îi place. Brașovenii nu putéu fi representați mai cu demnitate la acéstă adunare.

(Va urma.)

Cercetările etnografice ale dlui Th. Burada.

Din „Drapelul" aflăm că în anul acesta, ca și în anii trecuți, cunoscutul nostru etnograf dl Theodor Burada, n'a încetat de a cerceta rĕmășițele românesci împrăștiate și reslățite de tulpina neamului românesc.

Dsa a petrecut cu vlahii din sudul Krainei ce se află în satele Boiancea și Hrast. Acesti vlahi, cari *sunt ortodoxi*, de și încunjurați de nenumĕrate sate slave, ușor se pot recunósce prin portul lor deosebit, care se asémênă, întru cât-va, cu al vlahilor ce locuesc în Vlasia (Istria), mai ales femeile. cari până în diua de adi pórtă fota (cătrință), opanci (opinci), ér bărbații, ca și ciobanii nostri, o geantă numită la ei torbă.

Obiceiurile încă se asémênă cu ale vlahilor din Istria și mai ales cu acei, cari locuesc în munții Cici.

Vlahii din acele sate sunt fórte primitori în gazdă. Ei s'au bucurat mult vĕdênd pe cine-va din țĕri depărtate venind la munții unde locuesc ei sĕ-i cerceteze și îndată au cinstit pe dl Burada cu pâne și rachiu.

După aceea fiind gloată multă adunată, un cioban a și prins a dice din fluer cântece ca de pe la ei. Fluerul cu care a cântat amintesce, prin forma sa, fluerul roman numit „geminae tibiae", fluer gemănat cum se dice în Vrancea. Acest fluer cu greu l'a putut cumpĕra dl Burada, căci ciobanul nu voia sĕ se despartă de tovarĕșul sĕu, care la vremi grele mai înveselesce gloata.

Vlahii din Kraina vorbesc dialectul slav din localitate.

Cu tóte acestea sunt o mulțime de cuvinte românesci, cari au rĕmas până adi în gura poporului.

Din Kraina d. Burada a trecut în Dalmația, oprindu-se mai întâiu în Zara, capitala țĕrei.

Aici neobositul etnograf a cercetat biblioteca, urmărind scrierile ce se vorbesc de vlahii cari odinióră locuiau în numĕr mare în acea țară. D-sa a copiat acte interesante de pe la 1253 și alte scrieri unde se vede limba italiană influențată de limba vlahilor, prin aceea, că *o* al italienilor e prefăcut in u. Așa de pildă: uomo italienește e scris omu, apoi articolul *l* se află la sfîrșitul cuvêntului: omul, fusul, etc.

Din Zara d. Buruda a trecut în Sebenik, Cernița, Buróia, Bergomete, Rogojnița și trecênd pe la muntele Vlaska s'a dus apoi în Spalato, Traguriu, numit adi Traú și prin alte sate oprindu-se în Raguza.

In acéstă călătorie d-sa a adunat o mulțime de nume de familie aceleași ca și la noi și multe cuvinte românesci păstrate până adi.

D. Th Burada este hotărît a ține conferințe în Capitală și la Iași, despre resultatul cercetărilor făcute în acéstă călĕtorie, care va interesa, de sigur, pe fie-care român.

Distinsul etnograf se ocupă cu asemenea cercetări de mult și visul lui e sĕ-și vadă tóte cercetările și impresiuuile culese din numĕrósele sale călătorii adunate și complectate într'un singur volum, care, de sigur, va contribuí mult la edificarea istoriei nóstre naționale.

Fundațiunea lui „Gozsdu".

Eri (în 30 l. c. n.) și-a terminat representanța fundațiunei lui Gozsdu lucrările începute la 25 l c

Nainte de tóte s'a constatat, că din legăturile fundațiunei au ieșit:

3 doctori în drepturi și 1 doctor în medicină.

3 candidați de profesori (studenți în litere).

3 technici.

2 studenți în silvicultură.

3 stud. de șcólele comerciale.

Total 15, cari și-au terminat studiile.

S'au șters dintre stipendiști:

3 rigorosanți în drepturi, pentru-că n'au depus rigorósele în timpul prescris prin normativele fundațiunei (3 ani).

4 stud. în drepturi, 2 stud. în litere 2 technici și 1 gimnasist, pentru-că n'au documentat progres și 1 gimnasist pentru-că a renunciat la stipendiu, total 13 inși.

Dup'acestea:

1. S'au susținut ajutórele votate mai înainte pentru 15 rigorosanți vechi în sumă de	fl.	3413.17
2. S'au votat ajutóre nóue pentru 8 rigorosanți	„	2936.80
Total 23 rigorosanți cu .	„	6349.97

3. S'au susținut stipendiile vechi ameliorate cu fl. 3500:

a) pentru 39 stud. în drepturi, în sumă de	fl.	11,025
b) pentru 13 stud. în medicină .	„	4,400
c) pentru 4 stud. în litere . . .	„	1,050
d) pentru 3 stud. în techn. . .	„	1,050
e) pentru 1 stud. în silvicult. . .	„	300
f) pentru 3 stud. în șc. comerc. .	„	1,000
g) pentru 4 stud. în gimn. . .	„	610
Total 67 stipendisti vechi cu . .	„	19,435

4. Stipendii nóue s'au votat:

a) pentru 9 stud. în drepturi . .	„	1800
b) pentru 3 stud. în medicină . .	„	600
c) pentru 2 stud. în litere . . .	„	400
d) pentru 1 stud. în tech. . . .	„	400
e) pentru 1 stud. în montanistică .	„	200
f) pentru 1 stud. în silvicult. . .	„	200
g) pentru 7 stud. în comerciale .	„	840
h) pentru 4 stud. gimnasisti . .	„	480
Total 28 stipendisti noi cu . .	„	4920

Se vor împărtăși deci în anul școlar viitor din fundațiunea lui Gozsdu:

I. 23 rigorosanți cu . . .	fl	6,349.97
II. 67 stipendiști vechi cu . .	„	19,435.—
III. 28 stipendiști noi cu . .	„	4,920.—
Total 118 stipendiști cu .	fl.	30,704.97

Noutăți.

Personal. Dumineca trecută serbându-se amintirea Sântului martir Miron, și fiind astfel și diua onomastică a Excelenției Sale Inalt Preasânțitului Domn archiepiscop și metropolit al nostru Miron Romanul, s'a ținut în biserica din Sibiiu-cetate oficiu

---

gătură cu diare și îi deschise un nou izvor de câștig. Din Anglia trecù în India, și de ací trimise corespondențe la diare în schimbul unor onorarii bune. Înainte de a pleca în India, mai cumpĕrase și câte-va cutii de marfă eftină, pe care o desfăcù cu folos în Bombay. În India îi merse de minune În scurt — când Paul Jones, după un an de dile, se aflà ér pe tărâmul american aduse dece mii de dolari economie, ceeace face douedeci de mii împreună cu suma pariului. Nu sciu dacă fiul milionarului din Boston nu regretă și acum anul, când, din capriciu, a gustat din plăcerea picantă a muncei dilnice.

Povestea asta instructivă se póte citi într'o carte apărută véra asta la Paris: *A quoi tient la supériorité des Anglo-saxons* de *Edmond Demolin.* Autorul crede, că pricina primordială a faptului că rasa anglosaxonă cuceresce lumea încetul cu încetul, este educația rațională ce se dă tineretului britanic. Iată cum descrie autorul o școlă engleză din Derbyshire:

„Școla nu are aparența posomorîtă a unei casărmi, ci e o vilă drăguță, plăcută, învecinată cu livedi și păduri. Mai mult de 50 de școlari nu se primesc. Acestora li-se dă instrucțiune nu numai în obiectele obicinuite, ci și în meșteșuguri manuale, grădina, pădurea, câmpul — elevii îngrijesc de ele. Elevii fabrică mai tóte uneltele și mobilele casei. Pe lângă limbi moderne și antice elevii învață dulgheria, olăria, strungăria, etc. În școlă domnesce o voioșie și o mulțumire de nedescris. Când am sosit era tocmai repaos, și în parc domnea viéța cea mai activă. Ací vr'o doi tineri fabricau unelte pentru jocul de crocket, dincolo alții construiau un pod bun peste o gârlă; unul văpsea gardul, altul mulgea o vacă, alții ér construiau un drum nou. La o oră fixă, fără sĕ fie chemați, toți intrară în școlă la învĕțătură. Séra se face muzică. se pictéză, se citesce. Intr'un cuvênt, s'a realizat cel mai frumos echilibru între activitatea celebrală și musculară, între instrucția sciințifică, artistica și practică".

Din asemenea școli es ómeni ca Paul Jones — adaugă autorul. Școlile nóstre dau biurocrați, ómeni istoviți de putere și energie, servili cu superiorii și obraznici cu inferiorii, nedemni de numele de om.

„Drapelul".

divin împreunat cu rugăciuni de mulţămire pentru Excelenţia Sa.

La 11 óre s'au presentat la Excelenţia Sa pentru a l felicita mai ântĕiu membrii representanţii fundaţiunei Gozsdu în frunte cu Preasânţiţii episcopi Ioan Meţian al diecesei Aradului şi Nicolau Popea al diecesei Caransebeşului, apoi membrii consistoriului archidiecesan şi alţi onoraţiori din Sibiiu şi jur, conduşi de P. O. D. Moise Lazar, asesor consistorial, care a felicitat pe Excelenţia Sa. Excelenţia Sa a rĕspuns felicitanţilor fórte graţios şi ca un adevĕrat părinte, carele vorbesce din tótă inima fiilor sei.

* * *

Aniversarea nascerei A. S. R. principelui Ferdinand s'a ţinut în 13/25 August în întrégă Românie cu sĕrbătoresc alaiu. La mănăstirea din Sinaia s'a sĕvêrşit un pompos ceremonial bisericesc, după terminarea căruia toţi domnii miniştrii s'au dus la castelul Foişor de au felicitat pe Alteţa Sa. În acelaş timp a sosit o sumedenie de telegrame, cari tóte urau moştenitorului deplină şi grabnică însănĕtoşare. M. A. L. R. Regele şi Regina, cari petrec la Ragaz, i-au trimis de acolo felicitări dorindu i însănĕtoşare. Numeróse telegrame au sosit şi dela Augusta familie a moştenitorului. — Principele tradéză o bună disposiţie şi e vesel de interesul ce i-s'a manifestat şi cu acest prilegiu.

* * *

Regele Umberto — la Germania. Regele Italiei, după cum se comunică din Roma, ḑilele acestea va călĕtorí la Germania, insoţit de ministrul afacerilor externe şi de mai multe somităţi politice. Foile italiene atribue călĕtoriei regelui, pe lângă caracterul de curtoasie, şi importanţă mare politcă cu privire la situaţia internaţională.

* * *

Dl V. A. Urechiă, venerabilul literat şi neînfrênat luptător naţional, a fost ales preşedinte al Ligei pentru propăşirea Dobrogei.

* * *

Edmond Cramaussel în Zlagna şi munţii apuseni. — Ni-se scriu următórele: Acest erudit profesor francez şi mare filoromân, a petrecut în Zlagna 2 ḑile în trecerea spre munţii apuseni şi aprópe 1 ḑi la întórcerea din acesti istorici munţi. — Din punctul d-sale de vedere Zlagna se vede a-l fi interesat fórte mult. — Informaţii detăiate în interesantul d-sale studiu, ş'a luat dela parochul Emanuel Beşa, a cărui distins óspe a fost, dela parochul Nicolae Cristea, candidatul de preoţie Ludovic Jurca, dela poporenii Stefan Păsculeţ, Petru Petrinjenariu etc. etc.

Fiind una din aceste ḑile ḑi de Duminecă, a participat la serviciul divin în biserica greco orientală din Zlagna. — Bine înţĕles, d-sa este şi un creştin fórte bun şi aparţine confesiunei romano-catolice. — Ca bun pedagog condamnă legile şcolare din Ungaria, condamnă pe toţi aceia, cari îşi cresc băeţii la scóle străine şi pretinde ca educaţia sĕ fie naţională, căci altcum ḑice d-sa: moralitatea se pierde şi o educaţie fără moral conduce la anarchism. — Asupra poporului român din Transilvania şi Ungaria s'a exprimat, că din tóte popórele de viţă latină poporul românesc din Transilvania şi Ungaria este cel mai cu putere de viéţă şi mai moral. — Asupra bisericei române din acest ţinut s'a exprimat: că biserica ortodoxă-română este cea mai tolerantă dintre tóte bisericile creştine. — Scurt: a petrece cu acest erudit profesor şi bun creştin, este: „a-ţi lumina sufletul şi a-ţi nobilita inima“.

Din Zlagna a mers la Abrud la părintele Petru Popovici, de acolo la Câmpeni în societatea dlui Dr. Chirtop şi familia, apoi la Buciumani şi întorcêndu-se pe la Zlagna a plecat pe la Blaj, Cluj — Oradea-Mare. *„Omul“.*

* * *

Condamnaţi pentru catastrofa dela bazarul filantropic din Paris au fost: baronul *Machau* la 500 franci amendă în bani, ér cei doi angajaţi la Kinematograf, la un an resp. 8 luni temniţă şi amendă în bani.

* * *

Îmbulzală la Măgurele. Măgurele, sătşorul de lângă Bucuresci, unde din remasul marinimosului Oteteleşanu, s'a ridicat cunoscutul institut, în care se admit an de an şi douĕ băete transilvanence, este asaltat de petiţiuni. Cetim în „Timpul“, că până acum s'au înscris 150 de copile, care doresc sĕ fie primite în şcóla dela Măgurele. Aceste 150 de candidate din tóte părţile locuite de români îşi dispută 15 locuri vacante ... Pedagog sĕ fi, pentru a face dreptate şi a alege bine!

* * *

Mircea dela Mare — arestat. Cetim în „Reichswehr“ următórea telegramă din Roma dto 25 August n.: „La cererea legaţiunei austro-ungare a fost arestat agitatorul român de aici şi corespondentul foilor române Câmpian Mircea dela Mare, care din partea judecătoriilor unguresci a fost osândit *în contumacia* pentru delicte de pressă la mai mulţi ani închisóre. Arestatul va fi extradat Ungariei, căci legaţiunea şi a motivat cererea cu aceea, că numitul ar fi comis şi delicte comune, (reato comune)“. — Mircea dela Mare, cum se scie, a fost corespondentul „Dreptăţii“ în rĕsboiul turco-grec. Mai mult nu scim despre dênsul.

* * *

Invitare la concertul ce'l va arangia societatea română de diletanţi „Progresul“ din Făgăraş cu binevoitorul concurs al dnilor Isaia Popa şi V. Popovici, Duminecă în 5 Septembre st. n. a. c. în sala hotelului „Leuritsch“. Preţul de întrare: Locul I.: şirul prim şi cercle 1 fl. Şirul 2, 3, şi 4, de scaun 80 cr. Locul II. 60 cr. Parter 50 cr. şi galeria 30 cr. de persónă. Bilete se pot căpĕta în farmacia Dlui Remus Ramontianu şi séra la casă. Inceputul la 8 óre séra. Pentru comitet: Dr. Ioan Turcu, preşedinte, Maria Dan, v.-preşed., I. Berescu, şecretar, Ioan Dejenariu, cassar. N. B. Oferte marinimóse în favorul fondului societăţei se primesc cu mulţămită şi se vor cuita pe cale ḑiaristică.

Programa:

1. G. Dimă: „Mândruliţă de demult“ executată de corul societăţei.

2. Dóue piese musicale pentru pian:

a) Paderewsky: „Menuet“,

b) I. Mureşan: „Potpurii românesci“, executate de d-şóra Letiţia Popa-Radu.

3. Dóue solo-uri pentru bariton:

a) Schubert: „Pax vobiscum“,

b) G. Dima: „Ciobanul“, cântate de dl Isaia Popa.

4. F. Mendelsohn R.: „Tómna“, cântare pentru dóue voci de dame, executată de coristele societăţei. Sopran: d-şórele Mariţi Turcu, Iulia Toflea, Elena Ghimbasian. Victoria Toma şi Rosa Tintariu; alt: d-şórele Elena Bunea, Irina Silaghi, Letiţia Popoviciu şi Elena Ganea.

5. G. Coşbuc: „Rugămintea din urmă“ poesie, declamată de dl Emil Dan.

6. Dóue solo uri pentru tenor:

a) G. Dima: „Meḑul nopţii‘,

b) G. Dima: „Mugur mugurel“, cântate de dl V. Popoviciu,

7. G. Dima: Cucuruz cu frunḑa 'n sus“ executate de corul societăţei.

8. Schumann: „Doi grenadiri“, baladă, solo pentru bariton, cântată de dl Isaia Popa. După concert dans.

* * *

Cruce înaintea judecătoriei. Consiliul nostru de miniştrii a decis ḑilele trecute într'o cestiune de mare importanţă. Protopretorul cercual dela Oraviţă, în comitatul Severinului, a pornit cercetare penală în contra mai multor locuitori din Borostyán, fiind-că acestia au pus o cruce, o au îngrădit cu laţuri şi au aşeḑat bănci pe lângă ea pe teritoriul drumului comitatens, fără permisiune dela autorităţi. În decursul cercetărei s'a constatat, că crucea şi îngrăditura au fost văpsite în colori naţionale românesci, ér băncile în colori naţionale maghiare. Prim-pretorul a dispus delăturarea crucei dimpreună cu îngrăditură cu bance cu tot, şi vĕḑênd în acestea şi delict comis în contra statului, prevĕḑut în §. 36 al legei penale despre delicte, le a trimis drept corpus delicti la judecătoria cercuală din Orávicza — Bánya. — Judecătoria cercuală însĕ nu s'a vĕḑut pe sine de competentă a judeca în causă, deóre-ce inculpaţii nedesfăşurând vre-o flamură ori insignie în colori naţionale românesci, în cestiunea de faţă nu subverséză delictul contra statului provĕḑut în legea citată, ci delictul provĕḑut în ordinaţiunea ministrului de interne din anul 1885, şi aşa afacerea compete organelor administrative. Protopretorele încă s'a declarat de necompetent a judeca în causă, deóre-ce colorile naţionale românesci au fost folosite ca demonstraţiune contra statului, ceea-ce se vede şi din aceea, că în colorile românesci a fost vapsită crucea, obiectul veneraţiunei religióse, ér în colorile naţionale maghiare bancele menite spre şedere, cari împregiurări denotă semnele delictului prevĕḑut în legea amintită. După precedenţele acestea afacerea a ajuns înaintea consiliului de miniştrii, care a dat dreptate judecătoriei cercuale şi a dispus cercetarea mai departe tot pe calea administrativă, cu motivarea, că: „§. 16 din legea penală în casul de faţă pentru aceea nu póte fi aplicat, pentru-că acela presupune folosire unui astfel de insigniu (stég, pajură) străin hotărît *individualiter*, carele este oprit din acea causă, pentru-că servesce pentru significarea tendinţelor inimice statului şi instituţiunilor aceluia; ér ordinaţiunea ministrului de interne opresce *în general* şi din aceea causă folosirea colorilor naţionale străine, pentru-că folosirea fără drept a acelora vatĕmă autoritatea teritorială a statului şi independenţa statului exprimată în insigniile naţionale, întêmple-se folosirea acelora cu tendenţă inimică, séu fără aceea“.

Am dorí sĕ scim adevĕrul dela cei competenţi, căci din rapórtele foilor străine nu ne putem orienta de ajuns nici într'o aface de ale nóstre. Până atunci ajunge sĕ constatăm, că după cele expuse mai sus, stăpânitorii nostri sĕ tem de cruce şi nu le place fumul de tămâie.

* * *

Abecedar magiar. Atragem atenţia învĕţătorilor nostri asupra *„Abecedarului magiar pentru şcólele elementare poporale“* de Mateiu *Voileanu*, asesor consistorial şi Petru *Bod*, director la şcólele elementare de stat din Sibiiu. Partea primă a apărut de curênd. Costă 25 cr. şi se póte procura dela „Tipografia archidiecesană“ din Sibiiu.

* * *

Unelte economice de vênḑare. Ne luăm voie a vestì prin acésta „Tovărăşiile nóstre agricole“, cum şi pe fruntaşii nostrii cu dare de mână, că la direcţiunea „Tovărăşiei agricole din Sĕlişte“ (comit. Sibiiu), se află de vênḑare cu preţ moderat o săpătóre şi un plug sistem Sack, în stare bună şi fórte practice.

Doritorii sĕ se adreseze cătră direcţiunea amintită.

Sibiiu, 13/25 August, 1897.

Comitetutul central al „Reuniunei române de agricultură din comitatul Sibiiu“.

Dem. Comşa, pres *Victor Tordăşianu*, secretar.

Corespondenţă particulară
a „Telegrafului Român“.

De pe lângă Arieş, August 1897.

Un preot apostata. — Scandale. — Din greul vieţii.

Prind condeiul pentru a relata stimabilului public fapte vrednice de aducere aminte.

Intâiu sĕ spun cine e popa Ioan German din Luncă. Cade greu a te ocupă de aşa persónă, care cât de colo te ameţesce cu „duhórea“ alcoholului ce'l consumă en gross.

Cine e dênsul?

Mai anul trecut figura ca martir naţional în temniţele Seghedinului. Fóia Poporului din Sibiiu a publicat şi o glossă la adresa sa din incidentul peregrinării la Mecca martirismului nostru naţional. E uşor de spus cum a devenit martir. Colo în birt în stare binecuvêntată alcoholică, cum e obiceiul ăstor soiu de oratori, a scăpat la adresa guvernului vorbă grea, pentru care a stat colea la recóre, 4 luni de ḑile.

Cine 'l cunósce însĕ va exclama: Dar vai de noi, când astfel de indiviḑi pot sĕ figureze în şirul celor ce sufer pentru causa naţională!

Acum de curênd a făcut alta. Póte presimţind, că în biserica ortodoxă, ca preot, acuş nu mai are loc — a cugetat sĕ-şi i-a refugiu în cealaltă bis. rom., însinuându-se la Blaş, pentru a fi primit acolo.

Gândit, şi — făcut.

N'am ce ḑice. Ne putem intr'adevĕr felicita, când ogorul vieţii nóstre bis. se cuvaţă de o pălămidă, care cu pilda rea mult a stricat în popor şi până acum. Ba proprii fii sufletesci s'au îngreţoşat cu un aşa păstor, că nu'l mai pot suferi. Din Blaşul încă nu mare spor póte arăta prin o aşa acuisiţie pentru casul că ar fi primit. Slab trebue sĕ stee sf. unire, dacă de asemene drojdii are lipsă. Eu unul nu cred, că dorul de proselitism confesional sĕ fie mai adânc împrimat decât sĕ se pótă face deosebire între vrednic şi nevrednic.

Nici dl canonic Raţiu, care — ḑice-se, ar fi în rudenie cu noul aderent, nu cred, că se va simţi prea măgulit, aflând ce a isprăvit „scumpul“ nepot, câtă vreme în céta rătăciţilor dela catolicism a fost înrolat.

Dar bunul gust nu permite năsdrăvăniile aeestui preot a le înşira pe tóte. Ḑic: Ortodoxi! Nu plângeţi óia cea rĕtăcită, n'aveţi pantru ce!*)

*

Şi fiind-că în scandale am început, fie iertat a pomeni şi de unele necuviinţe cu caracter de scandale publice, ce se petrec la vr'o 2—3 din familiile preoţilor de pe aici, repetându-se — aşa ḑis — periodic; nu însĕ din a preoţilor vină, cât mai mult a soţiilor lor.

Nomina odiosa. Nu numim nume. Dóre însĕ când poporul, în loc de a lua pildă însuşi dela familia preotului, trebue sĕ se scandaliseze.

Unde e influinţa moralisătóre? Ce efect mai pot avé cuvintele preotului ca predicator al moralităţii?

Trist!!

*

Însĕ sĕ nu reîntorn la altă tesă.

Anul 1897 este anul cel fatal.

După ploi continue a urmat sĕrăcia. Fómetea bate la uşă, cerênd întrare. Secerişul slab. Bucatele s'au scumpit fórte şi se scumpesc. Poporul de altă parte din causa grelelor dări publice şi a nĕcasurilor de tot felul, aprópe nimic nu mai are.

Ceva rĕu vine! Asta fie-care o presimte. Ca necunoscută fantómă apasă pepturile tuturor greul vieţii. Feţe triste şi şovăiri în tóte părţile.

Toţi caută în viitor, durere! fără prospecte favorabile de reuşită.

În tot rĕul şi ceva bine!

Moravurile bune, trebue recunoscut, au cam scăḑut în popor. Datini rele şi stângace, necredinţa şi altele au străbătut binişor în masele cele mari, mai cu sémă de când, din causa oblăduirei liberale-anarchice actuale, biserica nu póte susţiné şi exercia disciplina, ca mai de demult.

Pentru ca poporul éràşi sĕ revină la ogaşiile vechi barem încâtva, pot sĕ mai influinţeze numai calamităţile elementare ca cele ce se promit est-an.

Fapt e, că poporul binişor s'a recules.

În părţile aceste s'a împărţit o broşurică ce tractéză vedeniile ce o fată de undeva din Ungaria le are cu Preacurata fecióră Maria, în care se expune cum are poporul a se îndrepta. Fel şi fel de idei şi versiuni se nasc cu privire la sfîrşitul lumii, care, ḑice poporul, departe nu póte fi.

Aceste şi alte de felul acestora sunt dovadă, că poporul în dirigerea naturei mâna lui D-ḑeu o vede lucrând, când pentru-ca sĕ zidéscă, când pentru a dirima.

Ocasie binevenită pentru preot, ca predicator, a purcede în exhortaţiile sale dela motivele date a calamităţilor elementare. Aceste simptóme arată însĕ şi alta. Literatura poporală de felul „Visului“ şi „Epistoliei“ etc. a avut, are, şi totdéuna va avé influinţa sa bună în direcţiunea morală şi religiósă. Deci acest ram al literaturei cu preferinţă ar trebuì cultivat. Bibliotecile poporale sĕ nu fie în lipsa astorfel de opuri.

Se înţelege, minuni cu bălauri şi alte lucruri năsdrăvane nu trebue sĕ se povestéscă, căci o astfel de poveste uşor perde basa, credibilitatea.

Fenomene, scene din natură în legătură cu întêmplările şi faptele ómenilor, va fi de ajuns pentru ca scopul sĕ se atingă. Predarea atrăgĕtóre, stilul şi limbagiul corect poporan va mări numai efectul. *Censor.*

---

*) Tocmai aud, că autoritatea superióră l'ar fi suspendat dela oficiu şi beneficiu, întroducênd cercetare. Aut.

Nr. 356/897. [164] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia de clasa a III-a Bĕtrâna, protopresbiteratul Devei, con form graţiósei resoluţiuni consistoriale din 22 Iuliu a. c., Nr. 4526 Bis. prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt regulate şi statorite în şedinţa comitetului parochial ţinută la 17/29 Iuniu a. c., şi tóte la olaltă dau suma de 322 fl. 60 cr.

Informaţiuni mai deaprópe despre acéstă parochie se pot lua dela oficiul protopresbiteral şi dela comitetul parochial.

Reflectanţii la acest post au a-şi aşterne cererile lor concursuale, instruite conform legilor din vigóre, la subsemnatul oficiu protopresbiteral până la terminul sus indicat.

Deva, la 31 Iuliu 1897.

Oficiul protopresbiteral gr.-ort. al Devei în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Avram P. Pĕcurariu,
adm. protopresb.

Nr. 456/897 [165] 1—3

Concurs repeţit.

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia vacantă de clasa a treia Scoreiu, protopresbiteratul Avrigului, se escrie prin acésta de nou concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în fóia „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch sunt statorite în şedinţa sinodului parochial ţinută la 2 Iuniu 1896 şi dau suma de 150 fl. v. a.

Doritorii de a ocupa acest post sĕ-şi subştérnă cererile concursuale, instruite conform dispoziţiunilor Stat. org. şi a regulamentului pentru parochii din 1891 la oficiul protopresbiteral gr.-or. al Avrigului (posta Avrig, Felek-Szebenvármegye) până la terminul sus indicat.

Avrig, 5 August, 1897.

În conţelegere au comitetul parochial respectiv, oficiul protopresbiteral gr.-or. al Avrigului.

Ioan Cândea.
protopop.

---

[166] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de învĕţător în clasa II. a şcólei rom. gr.-or. din Feldióra, protopresbiteratul Braşovului, se escrie concurs cu terminul de 30 de ḑile dela datul publicărei în ḑiarul „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Salariul anual 300 fi. v. a., şi anume: *a)* 260 fl. v. a. repartiţie dela popor, *b)* 40 fl. dreptul de pămênt pentru 6 vite în păşunea comunală séu în natură séu în bani.
2. 25 fl. v. a. pentru cuartir.

Dela respectivul se cere ca sĕ ţină împreună cu ceialalţi colegi şcólă de repetiţie, Dumineca şi sĕrbătórea sĕ cânte cu copii rĕspunsurile dela s. liturghie. Cel mai cualificat se va preferí. Doritorul sĕ se presenteze înaintea alegerei în vre-o Duminecă séu altă sĕrbătóre la biserică ca sĕ se producă.

Reflectantele la acest post are a-şi da cererile instruite conform legei la oficiul protopresbiteral al tractului Braşov.

Feldióra, din şedinţa comitetului par. ţinută în 3 August 1897.

Iosif Micu, paroch. preşedinte.
Ioan Morariu, notar.

În conţelegere cu subscrisul oficiu protopresbiteral al Braşovului.

Ioan Petric,
protopop.

Nr. 442/897 [167] 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor învĕţătoresci din comunele mai jos amintite, protopresbiteratul Lupşei, prin acésta se escrie concurs cu terminul de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. Buru, cu salariu de 300 fl., cuartir şi lemne de foc necesare.
2. Brăzeşti-Sartăş, cu salariu de 300 fl., cuartir şi lemnele necesare.
3. Lunca-Vidolm, cu salariu de 300 fl., lemne şi cuartir.
4. Poşaga-de-jos, cu salariu de 300 fl., lemne şi cuartir.
5. Şasa, cu salariu de 300 fl., cuartir şi lemne.
6. Sălciua-de-jos, cu salariu de 300 fl, cuartir şi lemne.
7. Valea-Lupşei, cu salariu de 300 fl., cuartir şi lemne.

Reflectanţii la acestea posturi sĕ-şi înainteze cererile concursuale instruite cu documentele recerute de normele bisericei nóstre în vigóre în terminul preşcris la acest oficiu.

Ofenbaia, (Offenbánya) în 2 August, 1897.

Oficiul protopresb. gr.-or. al Lupşei.

Ioan Danciu,
protopresb.

Nr. 386/897 [168] 1—3

CONCURS.

Pentru îndeplinirea posturilor învĕţătoresci vacante din comunele mai jos însĕmnate ale protopresbiteratului gr.-or. al Sĕlişte, se escrie concurs cu terminul de 15 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. Aciliu, cu salariu anual de 300 fl. şi cuartir natural.
2. Cacova, cu salariu anual de 300 fl, cuartir natural şi 3 stângini de lemne.
3. Gura-rîului, 2 posturi, fie-care cu salariu anual de 300 fl., şi 30 fl. relut de cuartir.
4. Sibiel, cu salariu anual de 300 fl. şi cuartir natural.
5. Vale, cu salariu anual de 300 fl. şi cuartir natural.

Reflectanţii la vre-unul din aceste posturi învĕţătoresci sĕ-şi înainteze cererile lor concursuale, instruite conform legilor în vigóre, subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Sĕlişte, 11 August 1897.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Sĕliştei.

Dr. Nicolau Maier,
protopresbiter.

Nr. 662/897 [169] 1—3

CONCURS.

Pentru întregirea posturilor învĕţătoresci mai jos însemnate, în protopresbiteratul Târnavei, se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. Botez, cu salariu de 300 fl. şi cuartir.
2. Heria, cu salariu de 300 fl. şi cuartir.
3. Sĕlcud, cu salariu de 300 fl. şi cuartir.
4. Sânbenedic, cu salariu de 300 fl. şi cuartir.

Doritorii de a ocupa unul din acestea posturi au sĕ-şi trimită petiţiunile instruite conform legilor din vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în Cetatea de baltă (U. p. Küküllővár).

Cetatea de baltă, 30 Iuliu 1897.

Oficiul protopresbiteral gr.-ort. al „Têrnavei“ în conţelegere cu comitetele parochiale.

Nicolau Todoran,
protopresbiter.

Nr. 411/897. [170] 1—3

Concurs repeţit

Neînsinuându-se în urma primului concurs nici un candidat la parochia de clasa III-a Gusu, protopresbiteratul Mercurei, prin acésta se deschide din nou concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Dotaţiunea împreunată cu acest post este în venite sigure 333 fl. 80 cr.

Reflectanţii la acest post sunt avisaţi a-şi înainta cererile de concurs instruite conform normelor în vigóre subsemnatului oficiu în terminul deschis.

Informaţiuni mai de aprópe se pot lua dela preşedintele comitetului parochial séu dela oficiul protopresbiteral.

Dela concurenţi se aşteptă a se presenta în o Duminecă séu sărbătóre la biserică, pe lângă observarea disposiţiunei §-lui 18 din „Regulamentul pentru parochii“ spre a-şi arăta desteritate în cântări şi tipic, respective pentru a celebra şi cuvênta.

Mercurea, la 6 August 1897.

Oficiul protopresb. gr. or. al Mercurei în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

I. Droc,
protopresbiter.

Nr. 936/897. [171] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕţătoresci dela şcólele confesionale gr. or. române din comunele bisericesci mai jos însemnate din protopresbiteratul Agnitei, se publică prin acésta concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. Şulumberg, cu salar anual de 300 fl., cuartir, lemne de foc şi grădină.
2, Alţina, cu salar anual de 300 fl., cuartir şi în locul grădinei lemne de foc.
3. Cichindeal, cu salar anual de 300 fl.

Petiţiunile de concurs sĕ se aştérnă instruite conform legilor în vigóre până la terminul sus indicat subscrisului oficiu protopresbiteral.

Nocrichiu, în 29 Iuliu 1897.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Agnita în conţelegere cu comitetele parochiale concernente.

Nicolau Moldovan,
protopresbiter.

Nr. 420/897. [172] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului învĕţătoresc dela şcólele din comunele însemnate mai jos, se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegrafui Român“.

1. Bacea cu filia Cueş, cu salariu anual de 300 fl. repartiţiaţi în popor, cuartir în edificiul şcólei şi grădină de legumi.
2. Fueş-Băgara, eu salariu anual de 300 fl., lemnele trebuinciόse şi grădină.
3. Gialacuta cu filia Căbesci, salariu anual 300 fl., şi adecă: *a)* în bani repartiţiaţi în popor 100 fl., în naturale 100 mĕsuri cucuruz = 140 fl.; *c)* venitele cantorale 30 fl.; *d)* lemne de foc 3 stângini = 30 fl., cuartir în edificiul şcólei şi grădină de legumi.
4. Têrnava, cu salariu anual de 300 fl şi anume: *a)* în bani de repartiţie 100 fl.; *ó)* în naturale 100 mĕsuri cucuruz = 140 fl.; *c)* venitele cantorale 30 fl.; *d)* lemne de foc 3 stângini = 30 fl., *e)* cuartir în edificiul şcólei şi grădină pentru legumi.
5. Uleş, cu salariu anual de 240 fl. repartiţiaţi în popor, cuartir liber, folosinţa unui pămênt arătoriu şi fênaţiu preţuit în 60 fl.

Dela reflectanţii la aceste posturi se recere sĕ se presenteze până la alegere în vre-o Duminecă ori sĕrbătóre la biserica din comuna la care a concurat, spre a-şi arăta desteritatea în cântările bisericesci şi pentru luarea de informaţiuni mai detaiate despre starea şcólei şi modul de plătire al salariului.

Învĕţătoriul ales la vr'una din aceste şcóle e datoriu sĕ ţină şi prelegerile în şcóla de repetiţiune împreună cu instruirea în cântările bisericesci, va fi obligat a cânta Dumineca şi sĕrbătórea în strană, avênd a conduce cu şcolarii şi cântările liturgice în biserică.

Doritorii de a ocupa unul din aceste posturi au sĕ-şi aştérnă suplicele lor concursuale instruite conform normelor din vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral până la terminnl sus indicat.

Ilia, la 7 August 1897.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Iliei, în conţelegere cu comitetele parochiale.

Avram P. Pĕcurariu,
protopresbiter.

Nr. 465/897. [173] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de al doilea învĕţătoriu la şcóla confesională gr. or. română din Sebeşul inferior, protopresbiterdtul Avrigului, se escrie prin aceasta concurs cu terminul de 30 ḑile dela prima publicare în fóia „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Salariul anual de 300 fl. v. a. solvinḑi din alodiul comunal.
2 Cuartir natural.
3. Lemne pentu foc 4 stângini în natură séu 20 fl. în bani.
4. Folosirea grădinei şcolare dimpreună cu celalalt învĕţătoriu.

Reflectanţi la acest post sĕ'şi subştérnă cererile concursuale instruite conform legilor în vigóre la subscrisul oficiu protopresbiteral în Avrig (posta Avrig, Felek, Szebenvármegye) până la teminul susindicat.

Avênd alesul a conduce şi cântările liturghice şi a ţinea în tótă Dumineca şi sĕrbătórea o strană în biserică, se aşteptă presentarea concurenţilor în vre-o Duminecă séu sĕrbătóre la biserică spre aşi dovedi aptitudinea în cântări şi tipicul bisericesc.

Avrig, 8 August 1897.

In conţelegere cu comitetul parochial respectiv. Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Avrigului.

Ioan Cândea,
protopop.

Nr. 16205/1897. [174] 1—1

Publicaţiune.

Pertractarea cu oferte închise fixată cu publicaţiunea Nr. 16205/97 pentru asigurarea reconstruirei podului Nr. 17 aflător pe drumul municipal Sibiiu-Cisnădia-Tălmaciu preste rîul numit Hinterbach pe ḑiua de 3 Octobre 1897, nu se va ţinea în ḑiua acésta, *ci în 10 Septembre 1897 la 10 óre a. m.*, de aceea ofertele trebue subşternute până la *10 Septembre a. c. 9 óre a. m.*

Sibiiu, în 21 August 1897.

Reissenberger,
vice-comite.

Nr. 288/897 [142] 2—3

CONCURS

Pentru întregirea parochiei vacante Pescera, se escrie concurs pentru a treia óră, cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt 312 fl. v. a.

Petenţii au a-şi aşterne cererile instruite conform uormelor din vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în tsrminul deschis.

Brad, la 26 Iuliu 1897.

In conţelegere cu comitetul parochial, oficiul protopresbiteral gr.-or. al Zarandului.

Vasiliu Damian,
protopresbiter.

Redactor prov. Gavriil Hango.
Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 91. Sibiiu, Joi, 21 August (2 Septembre) 1897. *Anul XLV.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
la „Tel. Rom.“ într'una cu suplementul „Fóia Pedagogică“
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strěinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuě ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr.
pentru fie-care publicare.

Cuincuenalele învěțătorilor.

II.

Nu odată am accentuat în colónele acestui diariu, că guvernul țěrei nóstre îndată după întroducerea erei constituționale a pregătit în resortul ministrului de culte și instrucțiune publică un plan mare, un plan grandios, a contemplat un arbore puternic, al cărei corónă e maghiarisarea tuturor școlelor, concentrarea instrucțiunei publice în mânile statului, și ramurile cele mai tinere, cele mai înalte ar fi sě arete acest stat ca unitar maghiar, maghiar în limbă, maghiar în simțire, maghiar în tóte manifestațiunile vieței publice, după cum cu predilecțiune se exprima la ocasiuni sěrbătoresci rěposatul ministru de culte și instrucțiune publică Augustin Trefort.

Planul acesta se execută cu mare consecuență, cu mult studiu, și dacă ar erta finanțele țěrei, dacă aceste ar měrge deopotrivă cu curentul actual al maghiarisărei, curent, în fruntea căruia stă resortul ministrului de culte și instrucțiune publică, adi ar putea arăta resultate mai multe.

Cine a avut ochi și pricepere, a putut observa, că aici se lucră cu multă încordare, și când omul are puterea statului in mână, multe póte face.

Vom recapitula numai în fuga condeiului stațiunile, la cari s'a oprit carul statului și a pus câte o stațiune, unde sě adăpastéscă desmerdații copii ai sistemului districtor de maghiarisare.

La anul 1875 s'a adus legea pentru pensionarea învěțătorilor, (art. de lege XXXII : 1875).

Bisericilor românesci nu li s'a dat voie ca ele sě întemeeze fond propriu pentru pensionarea învěțătorilor lor, respective nu li s'a permis sě-și mai susțină fondul lor propriu de pensionare.

Tactica și aici a fost cea vechiă, care se urmăresce dela era dualismului încóce, legea susține acel drept al confesiunilor, acela însě în practică este făcut ilusoriu.

De ani 22 încât pentru biterica nóstră afacerea acésta este pendentă și ea încă nu s'a finalisat, în fapt învěțătorii nostri, bisericile nóstre cedênd forței, au intrat în fondul de pensiuni învěțătoresc al statului, și adi sub cuvêntul, că nu posed în děstulă měsură limba maghiară, ni se pensionéză învěțătorii încă în putere, pe cari nu-'i putem inlocuì cu alții, și în acest chip s'a mai creat un titlu pentru nimicirea școlelor nóstre confesionale, și titlul acesta este: lipsa de învěțători cualificați.

La anul 1879 s'a adus legea, prin care s'a întrodus limba maghiară în școlele nóstre poporale. (Art. de lege XVIII din 1879.)

Cari sunt tendențele acestei legi nu trebue sě o mai spunem, o au rostit acésta pressa periodică unguréscă, mai bine o a ilustrat însě viéța practică în decurs de 15 ani, și adi am ajuns sě vedem, că în școlele poporale pondul principal se pune pe învěțarea limbei maghiare; cu ce resultat practic, acésta acuma nu o discutăm.

La anul 1883 a urmat reforma legei școlare pentru școlele medii, care a întrodus și în școlele nemaghiare propunerea unor studii în limba maghiară, și a condiționat cualificarea tuturor profesorilor dela cunóscerea limbei maghiare în asemenea měsură, ca examenele în aceea sě se facă, totodată studiile universitare cel puțin cu 2 ani sě se facă exclusiv la universități din patrie.

În sistemul acesta a urmat reforma pentru asilurile de copii, cari intenționéza întroducerea limbei maghiare în sistemul de instrucțiune începênd cu anul al treilea din viéța cetățénului.

În 1893 a urmat apoi art. de lege XXVI, care a sistemisat salariul învěțătoresc cu suma minimală de 300 fl. a întrodus sistemul de cuincuenalii, tóte aceste însě au servit numai de pretexte, spre a puté băga guvernul mâna adânc în afacerile autonome ale bisericilor în eele școlare.

* * *

O analogie. „Tribuna“ din Sibiiu, în Nrul. 181, a. c., Pag. 722, scrie sub titlul:

„Ranele Rutenilor“: Fóia „Slovenske Noviny“ a Slovacilor emigrați dela noi în America, ne presintă *preoțimea rutênă* în colorí de tot sinistre. Preoțimea rutênă e aplicată a face ori și ce pentru a merita titlul de „preot patriotic“ — dice numita fóie. Poporul rutén s'a prostit de tot și s'a sělbătăcit, dəóre-ce preoțimea lui nu scie limba rutênă, nu o învață în seminar și așa preoții nu pot predica *în limba poporului*, ca sě fie înțeleși; preoții acestia umblă mai nainte de tóte după lauda foilor jidano-maghiare și a domnilor magiari. Ei nu cetesc diare și cărți rutene, se îndestulesc cu călindarul rusesc, și cu acesta numai din causă, că în el se află ordinea rituală. Preoțimea acésta e demoralisată și poporul rutean din Ungaria nu are alt sprigimitor, decât pe D-deu...

Că acéstă tristă icónă este adevěrată, se vede de acolo, că „Alkotmány“ luând notiță despre articolul diarului slovac din America și luând în apărare preoțimea rutênă dice între altele: „Preoțimea rutênă e patriotică, cultă și înțelege *în mare parte* limba poporului rutean...

Adecă chiar și o fóie maghiară recunósce, că preoțimea numai „în parte“ pricepe limba poporului, cu care ar trebuí sě fie un trup și un suflet!

Etă ranele dureróse causate Rutenilor de șovinismul maghiarisator!“

La adausul seu redacția „Tribunei“ nu și-a complectat dicerea. I-a remas în pénă tocmai ce ar fi sě intereseze mai deaprópe publicul român. Anume, că în faptă aceeași este și sórtea poporului român gr.-cat. din vecinătatea Rutenilor. Pentru-că de aceeași crescere străină este împărtășită și preoțimea română greco-catolică din părțile mărginașe. Aceeași crescere, de sine înțeles are același resultat, că preoții nostri greco-catolici neîntrerupt cu „mama Romă“ în gură, sprijinesc diaristica și literatura magiară, deóre-ce în familiile lor numai productele acesteia se găsesc, încât fiii lor astădi nici nu mai vorbesc limba românéscă, ba din, contră o tractéză cu dispreț. Exemplele sunt nenuměrate. Consecuențele acestei cresceri nu mai trebuesc ilustrate. E destul a indica, că le mijlocesce biserica greco-catolică. Étă, *rana* cea mai profundă, drept că nu a Rutenilor, ci a Românilor de bine. Și noi de mult și de nesfîrșite-ori am atras atenția la acest periclu îngrozitor. Giaba, că Blajul, centrul greco-catolicismului atât de urgisit în consecuențele sale amintite, — n'aude, nu vede! Statul de clarissimi moderni, în preocupațiunile sale bizare-papistașe, „cârpesce cerul cu stele“ în vorbărîi deșuchiate, dar' nu recunósce urmările fatale ale crescerii străine, ce se ivesc deja în sinul credincioșilor bisericii, ce dênșii păstoresc. Nici că le recunosc, decum sě caute a le îndrepta.

Înc'odată, étă rana cea profundă, nu a Rutenilor, ci a Românilor, și noi am crede de competența „Tribunei“ în linia primă, sě nu trécă cu vederea aceste rane ale Românilor, și mai bucuros sě slăbéscă din vedere pe cele ale Rutenilor. Acele cel mult ca exemplu sinistru pot serví.

Aici este de dorit sě vedem zel înzelare!! Aici este teren de lucrare sântă și folositóre pentru „clarissimi“, dacă e vorba sě mai poță fi justificată barem încâtva existența lor în sinul poporului român.

* * *

Dilele Asociațiunii în Mediaș.

(Urmare și fine.)

Ședința a II-a.

Pecând comisiunile lucrau cu viu interes în diua primă, ca sě vie cu propuneri concrete și motivate, și așa în plenul adunării sě nu se dea ansă la discusiuni înfocate, au aflat de bine unii membri a se pune în dosul comisiunilor, și nu au cerut informațiuni dela cei competenți, înadins, ca sě iasă la ivélă marea lor înțelepciune.

Cel mai destoinic membru de a da lecții în compunerea bilanțurilor, budgetelor și a preliminariilor a fost de astădată dl Dumitru

FOIȚA.

Poesii poporale.

(Din Gurariului).

I.

Pe colnița dealului
Stă muma Dăianului
Tot plângênd și suspinând
Și de Dăian întrebând.
— Dăiene sufletul meu
Lasămi-te de furat
Că vei murì împușcat.
— De furat nu m'oi lăsa
Până capul sus mi-a sta!
— Dăiene sufletul meu
Lasămi-te de hoții,
Că-i murí în pușcării
— Mumă eu nu m'oi lăsa
Până capul sus mi-a sta!

II.

Pe la noi pe sub pădure
Merge o nevăstuță'n lume
Cu'n copilaș de trei dile.
Copilul se văieta
Maică-sa din graiu grăia:
„Taci copile nu mai plânge
Că hoții ne vor ajunge;
Că hoții ne-or audi
Și 'nainte ne-or ieși
Și pe noi ne-or omorî“.
Ea nici vorba n'a sfîrșit,
Hoții'n cale le-au eșit
Și din graiu că au grăit:
„Nevastă, dragă nevastă,
Las' copilul la pămênt
Și hai cu noi la hoțît!“
— „La pămênt nu l'oi lăsa
Că mě dóre inima,
Dar ioiu face-un legănel
Într'un vêrf de cărpinel.
Când vêntul va trăgêna
Copilul s'a legăna,
Când Dumnedeu va ploua
Copilul mi-s'a scălda.
Dară țîță cin' i a da?
Da măicuța Precesta“...

Culese de: *Fidelio.*

PACE...

Se putea se nu mě împac?

N'am putut. Și'mi e rușine că's ușor la împăcat. Ce-o fi gândind ea de mine și cu ea lumea întrégă, toți acei ce ne cunosc?

Mănioși ne-am despărțit odinióră. Pentru-ce, — nici eu nu sciu, dar eram foc de mănie. Nici mânile nu ni le-am dat, de sărutat nici poveste.

Era nespus de trist de-a te despărți de ce ț'a fost drag atâta vreme cu un simplu salut de pălărie, cu un convențional compliment...

Și nu eram de vină eu. Tot ea,... căci așa-i de rěsfățată și atât ce-i place sě me vadă někăjit. Imi e, că scie, că's ușor la împăcat și scie, că împăcările sunt epocale în viéța îndrăgostiților.

Pusesem gând ca s'o urăsc, s'o uit — de s'a puté. Un an întreg am purtat gândul cu mine și'n lumea largă voiam sě mi o alung din minte. Dar m'am reîntors cum am plecat — cu acelaș gând neînplinit.

Și acum ne-am împăcat. Cum, — o scim numai amêndoi și taină o sě rěmână. Povestea ér ne-o începem, — o dragă de poveste. Ah, și'ți cade bine după un an întreg de chinuri încătușate, de dorinți suprimate a asculta din nou o dalbă poveste, ba sě fi însuși lucrul de căpetenie din ea...

Impăcarea a fost vêntul prielnic care a dus departe spuza de pe jăratecul ascuns al pasiunei și étă focul érăși aprins cu flacări mari, un foc mistuitor de chinuri și lămuritor de sentimente...

Impăcarea a fost deschiderea unei frumóse perspective în viitor.

Viitoriul acesta un potec prin o luncă acoperită de podóbele primăverii, ierburi, flori fluturi și isvóre, ce șoptesc de fericire și pe potec pășim noi doi, cu pași domoli, cu ochi rătăcitori peste minunățiile firei și 'n ochii ei cetesc iubire și credință, călăuzele vieții.

Și ajunși la marginea extremă a luncei, obosiți de drumul lung, ne aședăm pe un răzor și.... înděrětul nostru e deja tómnă, podóbele primăverii s'au scuturat și Mioara mea-i bětrână și eu cărunt, plăceri și pasiuni au adormit și n'a rěmas decât vîrtutea.... În giurul nostru saltă un cârd de nepoței, precum ne împrejmuiau odinióră fluturașii și dragul moșului își face cal din cârja mea și sare sglobiu printre ceilalți....

Ah... értă-mě Mioară, sborul gândurilor m'a răpit și dus cu deci de ani înainte, tare înainte.

Etă-mě érăși în brațele realități. Sunt brațele tale ce se încleștéză cu foc în giurul gâtului meu... Pe banca din grădina vóstră ședem amândoi și avem o frumósă séră de véră, — ca tóte serile de când ne-am împăcat. Și luna zimbesce pe ceriu de fericirea nóstră, zimbesce cu fiduție și radele i-se resfrâng tremurânde în apa ce țisnesce în deci de părți din fântâna săritóre.

În grădina întrégă, in flori și în pinii de lângă fântână și în aerul aprins de radele de lună e liniște și pace.

Ér pentru o sărutare îți cânt cântarea ta:

„Până când luna pe ceriu plutesce
Vino cu mine iubita mea,
Căci tinereța ce ne zimbesce
Trece ca ea, — trece ca ea!“

Sibiiu. *Dorin.*

Ciuta, advocat în Bistrița. D-sa a tot întrebat, a tot cerut deslușiri, a tot propus și a tot retras la propuneri, încât ómeni dedați cu viéța parlamentară își perduseră tótă paciența de a mai asculta la perorațiunile D-sale.

Se vedé, că omul e pus la cale, e informat rĕu, căci altcum nu ar fi putut comite atâtea greșeli parlamentare. Întrebările, cum a luat comitetul imprumut, de ce l'a luat, cu a cui scire și unde e fondul de reservă, le póte afla dela presidiu, fără ca sĕ crédă ómenii, că domnii au venit la Mediaș sĕ se certe.

Întrégă ședința a II-a, în care s'a luat raportul comitetului central la desbatere, a fost o dovadă, cât de mare e lipsa unui regulament pentru afacerile interne ale adunărilor generali, ca sĕ scie și presidentul și raportorii și și vorbitorii ce au sĕ facă, ce sĕ vorbéscă, cum sĕ discute și cari pot fi granițele până unde pot merge cu discuțiunile. În lipsa unui atare regulament, s'a admis la discuțiune o propunere a membrului Pop Gavrilă, făcută la adunarea din Lugoș, asupra căreia comitetul a decis: că între marginile budgetului actual al Asociațiunei nu i-se póte da loc, și totusi, presidentul, fiind voturile egali, a votat pentru propunerea membrului Pop Gavrilă, contra conclusului comitetului adus în ședința comitetului presidat de însuși presidentul Asociațiunei.

Un exces de zel a dovedit și Dr. Beu, când voia sĕ dovedéscă ceea-ce nimenea nu cerea, că comitetul póte lua împrumuturi, póte cumpĕra și vinde, fără îndemnisare dela adunarea generală, un lucru asupra căruia a discuta e perdere de timp, cum perdere de timp a fost tot timpul petrecut cu discuțiuni în ședința a II-a.

Indată ce s'a primit propunerea membrului Pop Gavrilă făcută la adunarea din Lugoș — ca din budgetul asociațiunei sĕ se ajutore și școlele confesionale, era lucru firesc ca la budget sĕ se pună o sumă óre care în scopul acesta. Dar acésta nu o a mai cerut nimenea în ședința de după prânḑ — la budget. Ómenii s'au mulțămit, că au ajuns cu frase bombastice și cu ajutoriul cla-querilor sĕ se împartă voturile, ca sĕ împingă pe presidentul sĕ desaprobe un conclus adus sub presidiul seu prin fatalul vot memorabil din 16/28 August dela Mediaș.

Imbucurător înregistrăm ceva și din ședința a dóua și anume: s'au însinuat membrii fundatori cu câte 200 fl. I. M. Moldovan presidentul Asociațiunei, Teodor Pop advocat în Baia de Criș, care a trimis prin dl Parteniu Cosma suma de 200 fl taxa de membru fundator și donațiunea de 20 mii lei, făcută de dl Stroe Beloescu profesor în Bêrlad, român din Săcele Brașovului.

Invinuirile ridicate de dl Axente, că despărțĕmêntul Brașovului e cel mai neactiv, că directorul despărțĕmêntului Brașov are poruncă dela Sibiiu sĕ dórmă și nu lucră nimica, au fost resfrânse cu acte autentice de secretariul Dr. Vasile Bologa — și pe dl Axente ómenii nu l'au prea luat în serios nici chiar când a apelat la martorele N. Óncea învĕțătoriu din Brașov, care nu avé încătro, spusese și el, că nu s'ar fi ținut adunări în 1897 — ér raportul nostru glăsuia despre despărțeminte și activitatea lor în 1896. Ce o fi voit dl Axente sĕ ajungă cu critica cea aspră asupra Brașovului, noi nu scim, ce scim e, că unui bărbat cu trecutul dlui Axente nu i șede bine când nu póte fi serios și când învinue fără se pótă dovedi.

Ședința a III-a.

Atacurile îndreptate contra școlei de fetițe, contra aristrocației române, (Dl Dr. Bunea adecă afirmase între aplausele blăjenilor, că școla civilă de fete a Asociațiunei este înființată numai pentru „aristocrați“ și asta d-sa negreșit o va fi făcut cu alusiune la familia d sale, pentru-ca copila fratelui D-sale a dlui Arseniu Bunea, care este actuar la fondurile grănițĕresci, încă s'a crescut în internatul și școla Asociațiunei. Rap.) contra Sibiienilor atacuri puse cu sistem de Dr. Bunea și resfrânse de Pop de Băsesci, de directorul Cosma, protopopul Ivan și de Tilea — îndreptățĕu sĕ sperăm, că dór ședința din urmă va fi mai puțin sgomotósă și discuțiunea se va reîntórce in jurul obiectelor puse la ordinea ḑilei cu mai multă obiectivitate.

Cei ce așa au creḑut, au avut ocasiune sĕ facă cu o experiență tristă mai mult.

Referentul comisiunei financiare dl Găroiu un orator distins, un bărbat cu multă cultură a expus starea fondului general și a arătat, că budgetul presentat este real, compus după starea faptică a averii asociațiunei.

Dr. Ciuta propune și pe urmă își retrage ér propunerea, ca în viitoriu sĕ se inducă și fondul de reservă în budget, lucru ce era evident în inventariu, dar pre care Dsa nu'l vêḑuse ori nu voia sĕ-l vadă.

S'a trecut și preste aceste observări critice ale D-rului Ciuta la ordinea ḑilei, și s'a primit budgetul presentat, precum și raţiociniul anului de gestiune, aflându-se corect și în consonanță cu cărțile purtate în regulă.

„Et nunc venio“ la obiectul important, la casa națională. Raportorul comisiunei Dr. Dăianu s'a întrecut pe sine însuși în tractarea acestui obiect.

A vorbit frumos, limpede, a vorbit în deplină cunoscință de causă și a arătat motivele, cari pledéză pentru ridicarea unei case naționale în Sibiiu.

Instituțiuni, cari nu se încălḑesc de idealuri mari, nu au titlu de existență, și Asociațiunea numai cu idealuri mari póte realisa problemele sale, a ḑis referentul între aplausele generale ale adunărei.

Motivele ponderóse invocate de raportorul comisiunei pentru ridicarea unui museu istoric și etnografic și cunoscința de causă, cu care a apărat vederile maiorității din comisiune au dispus pe o mare parte din membrii adunărei pentru primirea propunerii comisiunei.

Dr. Bunea, care mai astăérnă nu umbla după aplaudele tinerilor, a părăsit și cu acéstă ocasiune, ca și ante de améḑi terenul obiectivității după ce a fost de multe ori întrerupt ba chiar și apostrofat, că nu e loial în expunerea vederilor sale. In loc de argumente ș'a luat refugiu la frase, la întrebări, că, ce a făcut asociațiunea pentru popor, ce folos are poporul de scóle de fetițe, întrebări banale și până la un punct órecare ridicole.

Un călugăr — contra școlei de fete.

Lasă-ne pe noi, cari suntem părinți și aprețiem binefacerile acelei scoli — explică adv. Zehan. Dta veḑi de alte trebi — ori vorbesce la obiect. Intrerupt adese-ori — ș'a terminat vorbirea, dar fără efect — maioritatea era pentru ridicarea casei naționale și și pentru ridicarea internatului de băeți pe care încă'l combătea Dr. Bunea — nu sub cuvênt, că nu e necesar, ci sub cuvênt, că de ce sĕ se facă în Sibiiu, și încă până ce nu sunt cunoscute reservele cu cari „Albina“ dă banii și locul — pe când s'ar putea face în Clușiu ori în alt loc, unde asemenea ar fi lipsă de internate. Nici Axente bĕtrânul nu a consimțit cu vederile exprimate de Dr. Bunea și i-ar fi stat și rĕu unui om ca Axente sĕ se pună în serviciul unei clice

Pentru ridicarea museului istoric și a internatului de băeți a vorbit cu succes și între aplausele întregei adunări protopopul Nicolau Ivan. Intre alte a arĕtat, că dacă aḑi am dispune de 100 mii, atunci ar puté fi vorbă de aceea ce sĕ facem cu ei. Din nenorocire nu-i avem, avem sĕ-i adunăm și comitetul cere autorisare ca sĕ întreprindă pași pentru de a aduna bani în scopul întemeierei museului și internatului, fondurile asociațiunei nu le atacă nimene — și décă s'ar investi în realități, cari îi adună 6—7% în loc de hârtii și depuneri, cari aduc 4% numai interele asociațiunei le vede promovate.

Vom fi cu o institutie mai sĕraci, în ochii străinilor mai puțin considerați și comorile nóstre vor sta risipite, fără sĕ le putem aduna și avé — décă nu vom da comitetului autorisare, ca sĕ adune și colecteze bani în scopul ridicărei museului din cestiune și, nici vorbitoriul, nici cei de o părere cu dênsul nu pot lua rĕspunderea pentru tendința ce o au unii de a paralisa acțiunile comitetului central întru ridicarea museului și a internatului — dóue instituțiuni, chemate la viéță cu concursul ómenilor de bine, cu al institutului „Albina“ în prima linie, pe care nu le putem brusca prin suspiționări nedemne, cum, durere, au făcut-o unii din vorbitorii contrari proiectului comitetului.

Dr. Șerban — e pentru amanare ca sĕ nu mergem certați dela adunare.

Dr. Hosszu e pentru părerea D-rului Bunea — fără sĕ pótă convinge adunarea că e bine sĕ faci mâne, ce poți face aḑi.

Cu mult efect și cu multă cunoscință de causă au vorbit domnii Garoiu și Parteniu Cosma — și cu deosebire argumentele cestui din urmă au fost decidĕtóre în favorul ridicărei casei naționale și și a internatului de băeți, pentru care Albina a dat 20,000, cari peste 10 ani pot fi 30—40 mii și cu suma ce se dă pentru masa studenților de câte 3—4 mii la an, se póte ridica internatul fără sĕ coste pe asociațiunea un cruceriu. Tot cu asemenea efect a arĕtat financiarea favorabilă pentru casa națională, care ér numai un institut de credit are sĕ o facă, și acela care se va angaja, o va și duce la îndeplinire.

Ne mai fiind însinuați alți oratori s'au pus propunerile la vot și au votat 45 pentru zidirea casei naționale și a internatului de băeți sub auspiciile asociațiunei și 34 contra, deci o maioritate de 11 voturi, deși o parte însĕmnată a Sibienilor plecaseră cu trenul dela 7 séra, cari toți au fost pentru propunerea comisiunei.

Au mai urmat apoi alegerea a lor doi membrii ordinari și a unui suplent în comitetul central — și la propunerea comisiunei s'au ales de atari d-nii Coriolan Bredicean din Lugoș, Dumitru Ciuta din Bistrița și Elie Beu din Sibiiu, suplent. Ca loc pentru viitórea adunare s'a destinat cu mare maioritate de voturi Beinșul. Terminate agendele, presidentul declară ședințele adunărei de încheiate, ér advocatul Garoiu în numele adunărei mulțămesce pentru deosebitul zel desvoltat în aceste ḑile în conducerea adunării.

In sala de alături părechile erau înșirate la „hora veselă“ care a ținut până în ḑori de ḑi cu multă veselie. Așa s'au terminat festivitățile dela Mediaș. — Rĕmâne sĕ vedem are Dr. Hosszu dreptate, că capacitările nu sunt certuri și noi tot ca pretini avem sĕ ne întâlnim la adunările viitóre, ori dór' e mai mare psicholog Dr. Șerban, care crede după adunare deslănțuirea tuturora patimilor și continuarea certelor în presă cu o violență ne mai pomenită. Am dori, ca profețiile Drului Hosszu sĕ fi fost cele adevĕrate și dela el și soții sei atârnă ca sĕ fie pace ori rĕsboiu, pe care „Gazeta“ l'a și început.

Dela „Reuniunea femeilor române din Sibiiu“.

Dare de sémă.

(Urmare).

Din Sibiiu dela dd: Elena Petrașcu, directóra internatului de fete al „Asociațiunii“ 1 perină de sofă, 1 mapă de scris și un țiitor de ștergare; Cornelia Ciceu 1 ștergar brodat; Stefania Scurtu 1 cursor de masă; Aurora Lepa 1 tabletă brodată; Nina Savu 1 cursor brodat; Eugenia Lupean și Eugenia Grecu câte 1 coș cu flori artificiale; Maria Moga 2 tăiere decorative; Eugenia Pinciu n. Popescu, soție de funcționar de bancă, 1 șurță; Ana Dan n. Pinciu 1 ștergar și 2 tablete.

Dela d-șóra Cernelia Fercu din Timișóra 1 tabletă brodată. Dela d-șóra Stefania Fercu din Timișóra 1 cursor brodat.

Din Someș-Odorheiu dela dd: Ana Mica n. Catona 1 ștergar național; Elena Mica Lemény 1 tabletă, 1 ștergar cusut, și 1 ceascĕ de cafea négră.

Din Năsĕud au contribuit dd: Victoria Filipan 5 fl., Amalia Ciocan 2 fl., Dr. V. Rusu, Eufimia Bolfa, Elena Daniello, Ioachim Murĕșan, Măndia Ionașcu, Leopoldin Fetti, Vilhelmina Mihailaș, Paulina Macaveiu, Macedon Grigoruța și Teodor Simon prof. câte 1 fl.; Nic. Anthon, Letiția Murĕșan, Clotilda Malaiu, Roza Tofeu, Luisa Kirtsch și Sara Petri câte 50 cr.; Maria Grivase 40 cr.; Nic. Catarig și Demetriu Lazarescu câte 20 cr. — col. d șóra Ana Filipan.

Dela d. Hermina Maniu, Oravița, 20 fl.

Din Toplița au contribuit dd: Aurelia Popescu, soție de proprietar 1 garnitură de cafea pentru 6 persóne; Leontina Popescu 6 servete de cafea ind. de casă; Maria Popescu 2 stergare și 1 tabletă; Elisa Popescu o acoperitóre de credenț; colect. prin d. Aurelia Popescu.

Din Sibiiu: d-na Eleonora de Leményi, soție de asesor cons. 1 țiitor de țigări cu mechanică musicală; d-șóra Eleonora de Leményi 1 țiitor de stergare, cu brodărie; d. Maria de Leményi 1 tabletă brodată; d. Vera de Leményi 1 tabletă brod.

Dela d. Ioana Macsim soție de comerciant, Avrig, 1 față de perină, țĕsătură naț.

Dela d. Maria Nicola, preotésă, Slîmnic, 1 față de masă, industrie de casă, cu macrame.

Din Rĕșinari: au contribuit dd: Șerban Cioran, preot gr.-or. 4 fl.; Maria C. Droc 1 fl.; Sora A. Pinciu 50 cr; Ana P. Mitrea 20 cr.; Paraschiva P. Mitrea 20 cr.; Sora N. Giurcoiu 1 ștergar țĕrănesc; Maria Cioran, preotésă 2 ștergare decorative; Sora A. Pinciu, 1 ștergar țĕrănesc; Sora L. Părău 1 merindar; Opreana I. Plopăcenel 1 merindar; Dobra St. Severin 1 covor; Stana St. Severin 1 ștergar țĕrănesc; Stana M. Podar 1 merindar; Maria M. Podariu 1 ștergar; Ana I. Mutiu 2 merindar; Dobra B. Lungu 1 merindar și 1 servet; Stana C. Bratu material pentru o trăistă; Maria P. Muțiu, Paraschiva I. Muntean câte 1 ștergar țĕrănesc; Stana S. Pinciu, Ana S. Galea câte 1 merindar; Ana I. Droc material pentru o traistă; Ana A. Mitrea 1 merindar; Maria P. Mitrea material pentru o traistă, 1 merindar și 1 ulcior; Maria C. Droc 1 ștergar românesc; Constanța Mitrea 1 pânḑĕtură țĕrănéscă.

(Va urma).

Noutăți.

Ḑiua onomastică a Excelenței Sale sĕrbătorită. Din Câmpuri-Surduc ni-se scriu următórele:

Viu cu cea mai mare bucurie a Vĕ vestí cum în comuna nóstră Câmpuri-Surduc s'a serbat ḑiua onomastică a Excelenței Sale bunului nostru archiereu. Nu numai în formă am sĕrbat noi ḑiua sf. Mucenic Miron, ci la sfatul înțelept al vrednicului nostru protopop Avram P. Pĕcurariu, am pus pe lângă frumósa ceremonie piétra fundamentală la nou edificânda biserică dela noi. Acéstă piétră a fost o cruce, în care săpat fiind un loc s'a pus acolo scrisórea pe hârtie de pergament cu următórele:

Acéstă sfîntă biserică s'au ridicat în ḑilele Preaînălțatului împĕrat și rege:

Francisc Iosif I., fiind archiepiscop și metropolit, *Miron Romanul*; protopresbiter, *Avram P. Pĕcurariu*; preot, *Ioan Budoiu*; prin edificatorul, *Nicolae Părău.*

Dumneḑeule bine-cuvêntă acest lăcaș în vecii vecilor.

Câmpuri-Surduc, în ḑiua sfîntului Mucenic Miron, anul 1897.

Ca démnă iubire ce o manifestăm la ḑiua onomastică a bunului nostru archipăstor, cu mare însuflețire s'a ales de hram al nóuei biserici mucenicul Miron. La ceremonialul sĕvêrșit cu acéstă ocasiune au bine-voit a lua parte, pe lângă dl protopop și d-nii preoți din Tisa, Burjuc și Gurasada.

La prânḑul după ceremonial s'au ridicat pe lângă urale „sĕ trăiésca“ démnă vorbire de către dl protopop, pentru sănĕtatea Excelenței Sale d-lui archiepiscop, și a tuturor ajutătorilor și spriginitorilor bisericei nóstre.

În chipul acesta s'a sĕrbat la noi ḑiua onomastică a Excelenței Sale. Deie D-ḑeu, ca la anul sĕ putem vedea pre bunul nostru archiereu și la sfințirea nóuei biserici.

Ioan Budoiu,
preot.

* * *

Consistoriul metropolitan. Eri s'au început ședințele consistoriului metropolitan, sub conducerea Excelenței Sale domnului archiepiscop și metropolit Miron Romanul, fiind presenți Preasânțiții episcopi Ioan Mețianu și Nicolau Popea, apoi asesorii consistoriali, archimandriții: Dr. Ilarion Pușcariu, Iosif Goldiș și Filaret Musta, protosincelul Augustin Hamsea, protopresbiterii: Mihail Popovici, Zacharia Boiu, Constantin Gurban, Dr. Georgiu Popovici și Mateiu Voileanu, și asesorii mireni Dr. Alexandru Mocsonyi, Nicolau Zigre, Dr. Aurel Brote, secretariul Leontin Simonescu şi fiscalul Dr. Nicolau Olariu.

* * *

Iubileul de cinciḑeci de ani al Monarchului nostru va fi una dintre cele mai splendide festivităţi ale seculului present. La iubileu vor participa în chipul cel mai imposant tóte statele ce stau în relaţii prietinesci cu Monarchia nóstră. Statele aliate vor trimite cu prilegiul acela trupe întregi, cari sĕ iee parte la la marea visită a trupelor. România va trimete la iubileul domnitorului nostru un pluton de pedestraşi, o baterie de tunari şi un escadron de călăreţi.

* * *

Aniversarea urcării pe tron a Sultanului s'a serbat Marţi în întreg imperiul Otoman cu pompă mare. Din incidentul acesta pentru a preveni vre-un atentat, poliţia în tóte oraşele cu locuitori Armeni a făcut severe disposiţii de precauţie.

* * *

Subvenţia principelui Nichita de Muntenegru a fost urcată din partea Rusiei cu 100,000 ruble.

* * *

„Masa studenţilor“. Direcţiunea institutului de credit şi economii „Albina“ în Sibiiu, prin acésta publică concurs pentru ocuparea a 5 locuri vacante la „Masa studenţilor“ susţinută de numitul institut.

Reflectanţii au sĕ-şi înainteze cererile până la 10 Septembre a. c. st. n., şi vor avea sĕ producă: *a*) testimoniu de botez; *b*) un atestat dela primăria comunei lor despre starea materială a părinţilor lor; *c*) ultimul testimoniu şcolar şi *d)* un atestat despre aceea, că sunt înscrişi la una dintre şcólele medii din Sibiiu În cerere este a se aminti dacă reflectanţii primesc vre un ajutor séu stipendiu din altă parte.

Masa studenţilor se va deschide la 1/13 Septembre a c., dela care termin beneficianţii vor primí prânḑ gratuit până la finea anului şcolar 1897/8.

Sibiiu, 1 Septembre, 1897.

Directorul executiv.

* * *

Învĕţător confesional trecut la şcólă de stat. În „Budapesti Hirlap“ şi alte foi maghiare dela 9 August a. c. cetim, că ministrul de culte şi instrucţiune publică a denumit pe învĕţătoriul George Prigónă dela şcóla nóstră poporală greco-orientală română din comuna Magógea, protopresbiteratul Deeşului, de învĕţător la şcóla poporală elementară de stat în Teocul de sus, pretura Gherlei, şi precum suntem informaţi, fără ca numitul învĕţător sĕ-şi fi dat nici până aḑi abḑicerea dela şcóla nóstră.

Am dori sĕ scim causele acestei strămutări, căci precum scim şcóla nóstră confesională din parochia Magógea este înzestrată de ajuns cu tóte cele necesare pentru instrucţiune şi dotarea învĕţătorului: edificiu şcolar nou, din piétră, corĕspunḑĕtor, în care se află o frumósă sală de prelegere, locuinţă potrivită pentru învĕţător, (o chilie pentru locuinţă, culină, cămară, pod bun), curte, grădină lânga şcólă, grădină de pomărit — tóte în folosinţa învĕţătorului, salar legal (300 fl., din cari 200 fl. i-se solvesc odată din fundaţiunea fericitului George Bota, ér 100 din repartiţie), afară de acestea învĕţătorul n'a fost împedecat a-şi ţinea nici vite după cât a fost harnic pe hotarul comunei, fără însĕ a fi îndreptăţit la acésta. Afară de acestea noi am cunoscut până acì pe dl Prigónă de un învĕţător zelos şi bun ortodox şi român bun. Dacă însĕ domnia-sa nu e mulţămit cu starea materială acestei şcóle, cu care însĕ fórte mulţi învĕţători de ai nostri ar fi fórte mulţămiţi, şi şi renégă sentimentele sale nobile de până acum şi mai preferesce pânea mai bună (?) a stráinului chiar cu călcarea consciinţei sale, numai regreta putem. De ce nu merge la altă şcólă — de-ale nóstre, dacă nu-i convine la acésta, din causa, că nu e mulţămit cu salariul, ori dór' din alte cause — ascunse. Scim noi destul de bine, că autorităţile statului, duşmane tuturor şcólelor confesionale, dar mai cu sémă acelor cu caracter naţional nemaghiar, şi-au pus de mult ochii şi pe acéstă şcólă şi caută tot felul de mijlóce pentru de a o preface în şcólă de stat, şi vĕḑênd, că nu-şi vor ajunge scopul din causa mijlócelor pentru susţinerea ei, cércă sĕ o stingă prin adimenirea învĕţătorului a o părăsí.

Un simptom acesta, *un nou pericol pentru şcólele nóstre.* Autorităţile maghiare şoviniste ale statului vĕd, că nu avem destui învĕţători cualificaţi şi acum cércă a ni i lua şi pe puţinii, cari îi avem, ca astfel sĕ ne pótă lua şi şcólele mai curênd, maghiarisându-le, din nesuficienta învĕţătorilor cualificaţi. Regretăm din adâncul sufletului şi a inimei, că se află învĕţători, şi încă dintre cei mai bine dotaţi, cari se fac instrumente la ruinarea şcólelor nóstre confesionale-naţionale şi astfel contribue şi ei la nimicirea existenţei nóstre ortodoxe-naţionale române făcêndu-se codorişte la topor în mâna străinului. Unde e zelul, dacă nu jertfa, (căci în casul concret nu póte fi vorbă de jertfă) pentru apărarea intereselor nóstre bisericesci naţionale la astfel de pretinşi conducĕtori ai poporului nostru!?

Trist, fórte trist!

* * *

Ungurii de rîs. Conoscutul filolog german Dr. Weigand, pentru completarea studiilor sale asupra limbei române a întreprins o călĕtorie prin părţile Sĕlagiului. Voind sĕ trécă din Sĕlagiu la Marmaţia, Weigand în calea sa, în ḑiua de Sântă-Mărie, în 27 c. n.. s'a abătut pe la mănăstirea *Strîmbei* de lângă Ciachi-Gârbou, în comitatul Solnoc-Dobâca, unde, cu prilegiul pomenitei sĕrbători, era întrunită mulţime de popor evlavios. Savantul german a fost primit de inteliginţa şi poporul aflător la mănăstire în chip demn; acésta, şi împrejurarea, că Weigand a început îndată sĕ se înţelégă cu poporul, şi sĕ-şi facă însemnări, a înspăimântat pe gendarmi şi fisolgăbirĕul *Válya* F., chemaţi a susţinea ordinea la pelerinagiul dela mănăstire. Creḑênd ei adecă, că Weigand e şpion, l'au deţinut, şi în butul tuturor explicărilor şi opunerii inteligenţei române ce era de faţă, l'au escortat între baionete la Ciachi-Gârbou, unde l'au încarcerat, şi abia a dóua ḑi, după-ce s'a telegrafat ministrului de interne 'l'au eliberat.

* * *

Alegere de capelan. Ni-se scrie din Caţa, pp. Cohalmului, că la 3/15 l. c. a fost ales de capelan pe lângă neputinciosul paroch Ioan Mircea clericul absolut şi fostul învĕţătoriu în Sighişóra, Patrichie Pintea, carele a intrunit totalitatea voturilor.

* * *

Cununiă. Aureliu Vlăduţ şi Elisabeta Rotar anunţă cununia lor, care se va sĕvîrşi Duminecă, în 24 August stilul vechiu 1897, la 2 óre p. m., în biserica gr.-or. din Prostea.

* * *

Păgânii se înmulţesc. In Seghedin şi prin cătunele din jur s'au înmulţit tare neconfesionalii. Oficiul statistic regnicolar acum pentru a dóua óră a cerut informaţii dela primarul oraşului despre pricinile, cari determină pe ómeni sĕ-şi părăséscă confesiunile.

In Seghedin neconfesionalii sunt aprópe esclusiv din clasa economilor, şi au trecut la nazarineni.

* * *

Cu trenul la Sĕlişte! Marţi în 31 August n. s'a deschis linia ferată Sibiiu — Sĕlişte spre bucuria locuitorilor din satele învecinate. Representantul ministrului, vicecomitele, pretorii, precum şi o mulţime de inteligenţi aparţinĕtori cercurilor oficióse, au fost întîmpinaţi de public mult la staţiunile din Sĕcel, Orlat şi Sĕlişte. Au ţinut alocuţiuni învĕţătorul Radu din Sĕcel, dl Ludovic Pesamoska din Orlat şi vice-notarul Chirca din Sĕlişte. Séra s'a reîntors trenul şi la hotelul „Împĕratul Romanilor“ s'a dat un banchet. — Tot atunci s'a deschis şi linia ferată Miercurea — Vinţul de jos. Rĕmâne a se pune la cale juncţiunea Sĕlişte — Miercurea.

Pe ministeriul de comunicaţiune l'a representat un tînĕr, secretariul ministerial Képessy Arpád. Acest tînĕr ţine se vede, că demnitatea lui pretinde, ca pĕlăria lui sĕ nu se misce de pe cap nici când ómeni mai bĕtrâni şi în rang cel puţin egal cu el îl bineventéză cu capul descoperit Toţi oratorii, vice comitele comitatului Sibiiu, primariul Sibiului, preoţi bĕtrâni săsĕsci etc. l'au întîmpinat cu pĕlăria în mână, ear el sta înaintea deputaţiunilor şi le rĕspundea cu pĕlăria pe cap. Nu-i sta bine, ér în public a produs indignaţiune. Numai preotul Cărpinişan din Rĕhĕu, ca orator a vorbit cu pĕlăria pe cap cum era şi dl secretar min. Asemene au făcut şi membrii deputaţiunei din Rĕhĕu.

* * *

Dar pentru şcólă. In 6 August a. c. subscrisul paroch am fost plăcut surprins, când, deodată cu o epistolă, am primit şi un pachet conţinênd mapa Ungariei şi mĕsurile metrice în preţiu de 10 fl. ca donaţiune pentru şcóla nóstră. Donaţiunea a venit dela dl Ioan Morariu, redactor responsabil la „Fóia Poporului“ din Sibiiu, care ca fiu al acestei comune, şi-a adus aminte de şcóla nóstră, când cu ocasiunea unei serate teatrale a bravilor meseriaşi din Sibiiu, ţinută în ḑilele trecute, ne-a trimis din munca lor, chiar aceeaşi, ce pentru şcóla nóstră era atât de necesar.

Pentru intenţia acésta, subscrisul în numele comitetului şi a tuturor parochienilor mei, aduc mulţămită dlui Ioan Morariu şi tuturor, cari au conlucrat la acest dar al şcólei. Dḑeu binecuvinte şi rodéscă simţiul nobil de jertfă în inimile românesci, ca mai cu grab sĕ ajungem şi noi românii la fericirea înaltă a culturei. Rugându-vĕ a publica acésta Prea On. dle Redactor, rĕmân cu distinsă stimă, Nicolau Babeş, paroch gr.-ort.

* * *

Rabin contra — maghiarisărei. Lucru de necreḑut, dar totuşi e aşa. Până acum am fost de credinţa, că în Ungaria nu e cu putinţă, ca vre-un jidan sĕ se opună maghiarisării, şi totuşi, dacă trebue sĕ dăm creḑĕmênt foilor maghiare, cu bucurie trebue sĕ constatăm, că într'un cas concret ne-am înşelat. Casul este următoriul: Anul trecut a repausat în Nagy-Szöllös un jidan cu numele Gross Samuel, carele 'şi-a crescut familia în spirit „patriotic“ maghiar aşa, că aceea nu mai scia nimic de legea şi limba poporului seu. Vĕduva repausatului a ridicat acestuia la mormênt o pétră cu inscripţie maghiară indicând datele matriculare după calendarul creştin. Rabinul din loc insĕ, a considerat acéstă inscripţie de profanare a legii mosaice şi a datinelor naţionale ale poporului israiltean şi a înduplecat pe familie sĕ se conformeze acestora, ceea-ce s'a şi făcut. Totuşi ca neo-maghiarii acestei familii sĕ pricépă inscripţia jidovéscă, pe dosul petrii vĕduva a sculptat în pétră cu litere mici numele şi anul nascerei şi al morţii repausatului şi în limba maghiară. Indiviḑi necunoscuţi însĕ au astupat cu gyps acéstă inscripţie, dar o fată mai „patriotică“ a repausatului o a destupat. Găsindu-se inscripţia destupată nu mult după aceea murdărită, acésta a făcut arătare autorităţilor pentru descoperirea făptuitorilor Foile maghiare fac mari imputări jidovimei din pricina inscripţiei şi cer pedepsirea rabinului, carele a desconsiderat promisiunile de contopire a ovreilor în rassa maghiară.

* * *

Linia ferată Turnu Roşu — România încă nu va fi pusă în circulaţiune. Causa este întârḑiarea lucrărilor în ţéră. Cu privire la aceste lucrări, cetim în „Timpul“: „Lucrările pentru construirea liniei R.-Vâlcea — Călimănesci — Rîu-Vadului continuă cu multă activitate. Se pun tóte silinţele, pentru-ca véra viitóre, porţiunea de linie până la Călimănesci sĕ fie pusă în circulaţiune“.

* * *

Greva calfelor de brutari. Calfele de brutari din Budapesta, nu sunt îndestuliţi cu situaţia. Cer sĕ li se dee localităţi de lucru sănĕtóse, în locul pivniţelor mucegăite; orele de lucru sĕ li se reducă dela 18—20 la 10. Intr'o adunare 'şi au precisat dorinţele şi le-au inaintat la societatea industriaşilor. Décă nu li se vor împliní dorinţele, locuitorii capitalei într'o bună diminéţă se vor pomení fără pâne şi chifle.

* * *

Scumpete. Preţul făinei se urcă în chip rapid la Bucuresci, aşa, că aḑi 100 kg. făină costă 35 franci. Tocmai înc'odată atât de scumpă, ca anul trecut.

* * *

Bibliografic. A apărut în editura librăriei Nicolae Ciurcu din Braşov: *„Istoria universală pentru scólele secundare“*, de Vasile Goldiş, profesor. Volumul III. *Evul nou.* Preţul 3 coróne (1 fl. 50 cr.).

— *„Enciclopedia Română“*, edidată din însărcinarea şi sub auspiciile Asociasiunei Transilvane de Dr. C. Diaconovich. A apărut fasc V., care cuprinde mult preste 1000 articole (Balneum—Beulé) cu numĕróse ilustraţiuni. Dintre articulele mai mari, de interes special românesc, amintim: Banat, Băncíle (cu ilustr. Palatul Băncei naţ. din Bucuresci) Barac Ioan, Baranyi călugărul, Bărăţia, Barbu Barcean, Bariţiu (cu ilustr. Medalia bătută de Academia rom. în onórea lui), Barozzi, Bârsescu, Basaraba (de D. Onciul), Basarabia (de Z. C. Arbure), Beinş (cu 3 ilustr.: gimnaziul, internatul Pavelian de băeţi, şcóla de fete), Berariu, Bere (cu 4 ilustr.: instalaţiunile stabilimentului Bragadiru din Bucuresci). Dintre celelalte ilustr. mai amintim: Bananierul, Batoza (maşina de treerat) etc.

Cuprinsul bogat al acestui fascicol arangiat cu multă îngrigire, arată un progres continuu şi îmbucurător, care îndreptăţesce la la speranţa că această mare publicaţiune a Asociaţiunei se va termina cu deplin suces.

Abonamentele se fac la edítorul W. Krafft în Sibiiu (Nagyszeben) şi se achită în rate de fl. 5. — pentru 5 fasc., ori de fl. 10.— pentru un tom. Pentru România la librăria D. Storck & Müller în Bucuresci pentru câte 5 ori 10 fasc. à Lei 2.50.

Anunţ şcolar.

Anul şcolar 1897/98 la şcólele medii gr. or. române din Braşov se va începe cu 1 Septembre 1897 st. v., adecă în 13 Septembre st. n. Părinţii, cari doresc a-şi da copiii la aceste şcóle, sunt poftiţi a se presenta cu fiii lor în cancelaria Direcţiunii în ḑilele de *1, 2 şi 3 Septembre v.* pentru înmatriculare. Din causa aglomerării mari în cl. I gimn., în ḑiua primă în acéstă clasă se vor înmatricula numai şcolarii cu nota generală fórte bine, în ḑiua a dóua cei cu bine, ér în ḑiua a treia cei cu suficient, — între ceşti din urmă în prima linie şcolarii din Braşov şi comitat. In celelalte clase înmatricularea se va face fără aceste restricţiuni după ordinea pertractării.

Şcolarii, cari se înmatriculéză pentru prima dată la şcólele nóstre medii, vor aduce testimoniu şcolastic, extras de botez şi certificat de revaccinare. În 30 August v. dela 8—12 óre a. m. şi dela 2—5 óre p. m. se vor ţiné examenele supletorii şi de emendare. Cei ce s'ar presenta mai târḑiu, au sĕ petiţioneze la direcţiune, dovedind cu atestat valabil causa întârḑierii.

Taxa, care se va depune îndată la înmatriculare, este pentru şcolarii români de religiunea gr. or. şi gr. cat. cu totul de *8 fl. 80 cr.* în gimn. inferior şi în şcóla reală, ér în gimnasiul superior de *13 fl. 50 cr.*, respective *14 fl. v. a.*, pentru cei de alte confesiuni didactrul se socotesce împătrat. În sumele indicate aci sunt cuprinse pe lângă didactru şi taxa de bibliotecă, taxa de testimoniu şi programă şi în clasele superióre taxa de membru a societăţii de lectură.

Cei ce se înmatriculéză pentru prima-dată la aceste şcóle plătesc odată pentru totdéuna încă *2 fl. v. a. ca taxă de primire.*

De didactru se scutesc cei lipsiţi de mijlóce sub anumite condiţiuni, cari se pot afla dela Direcţiune.

Toţi şcolarii, cari întră în I gimn. séu I. reală pot fi supuşi la examen de primire conform normativelor existente. *Examenul de primire se va ţiné în 30 August şi în 1 Septembre st. v.*

Notă. Şcolarii, cari vin dela un institut, unde în gimnasiul superior nu s'a propus limba grecéscă, au sĕ fie supuşi la un examen de primire din limba grécă.

Braşov, în 13/25 August 1897.

Direcţiunea
şcólelor medii gr. or. române.

Mătasă foulard dela 60 cr. până la fl. 3.35 de metru — japoneză, chineză etc. în cele mai nouĕ mostre şi colori, precum şi **mătasă-Henneberg** négră, albă şi colorată dela 45 cr. până la fl. 14.65 de metru, lucie, vărgată, mostrată, damast etc. (circa 240 calităţi diferite, 2000 colori şi dessinuri etc.). Mărfurile comandate precum şi *mostrele le expedéză cu întórcerea postei în casă, franco şi scutite de vamă,* **fabricile de mătasă din Zürich** ale lui **G. HENNEBERG,** (*furnisor de curte c. şi r*) Scrisorile adresate în Elveţia sunt a se provedé cu marcă de 10 cr., cărţile postale cu 5 cr. Comandele scrise în limba română sĕ execută punctual. [45] 7

Nr. 397/1897. [175] 1—3

CONCURS.

Devenind vacante posturile învĕțătoresci dela școlele confesionale gr.-or. române din mai jos însemnatele comune, pentru întregirea lor se escrie concurs cu termin de 30 de ¢ile dela prima publicare în „Tefegraful Român“.

1. Homorod, cu salariu anual de 300 fl. solviți în 4 rate repartiție în popor, cuartir natural în edificiul școlei și 4 stîngini lemne de încăl¢it. Dela concurenți se aștéptă presentarea în vre-o Duminecă séu sĕrbătóre la sânta biserică.

2. Uroiu, cu salariu anual de 300 fl. și anume: 240 fl. din repartiție și 60 fl. dela stat, cuartir natural și lemne de încăldit.

3. Vărmaga, cu salariu anual de 300 fl. din repartiție, și lemnele necesare de încăl¢it.

Petițiunile concursuale, instruite conform normelor în vigóre, sunt a se adresa subsemnatului oficiu protopresbiteral, până la terminul susindicat.

Hondol, 9 August 1897.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Geoagiului.

Vasiliu Pipoș,
protopresiter.

Nr. 82/897 prot. [144] 3—3

CONCURS.

Pentru întregirea posturilor învĕțătoresci din comunele mai jos însemnate în protopresbiteratul Făgărașului, se publică concurs cu termin de 30 ¢ile dela prima publicare în ¢iarul „Telegraful Român“.

1. Berivoi mici, cu salariu anual 300 fl., cuartir și lemne de foc.
2. Comana inferióră, salariu anual 300 fl., cuartir și lemne de foc.
3. Cuciulata, postul secundar cu salariu anual 300 fl., cuartir și lemne de foc.
4. Dridif, cu salariu anual 300 fl., cuartir și lemne de foc
5. Galați, cu salariu anual 300 fl., cuartir si lemne de foc.
6. Grid, postul primar și cel secundar cu salariu anual câte 300 fl., cuartir și lemne de foc.
7. Herseni, cu salariu anual 300 fl., cuartir și lemne de foc.
8. Hurez, cu salariu anual 300 fl., cuartir și lemne de foc.
9. Ludișor, cu salariu anual 300 fl., cuartir și lemne de foc.
10. Luția, cu salariu anual 300 fl. v. a., cuartir și lemne de foc.
11. Mândra, postul secundar cu salariu anual 300 fl. v. a., cuartir și lemne de foc.
12. Páreu, postul primar și secundar cu salariu anual de câte 300 fl. v. a., cuartir și lemne de foc.
13. Perșani, cu salariu anual 300 fl. v. a., cuartir și lemne de foc
14. Rîușor, cu salariu anual 300 fl. v. a., cuartir și lemne de foc.
15. Rucăr, salariu anual 300 fl., cuartir și lemne de foc.
16. Sâmbăta inferióră, salariu 300 fl., cuartir și lemne de foc.
17. Sâmbăta sup. apus., salariu anual 300 fl., cuartir și lemne de foc.
18. Sâmbăta sup.-res., cu salariu anual 300 fl., cuartir și lemne de foc.
19. Șercăița, salariu anual 300 fl., cuartir și lemne de foc.
20. Voivodenii mici, salar anual 300 fl., cuartir și lemne de foc.

Cererile concursuale, instruite conform normelor din vigóre, sunt a se așterne în terminul deschis subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Făgăraș, 26 Iuliu, 1897.

Oficiul protopresb gr. or. al Făgărașului în conțelegere cu comitetele parochiale respective.

Iuliu Dan.
prot.

Nr. 131/897. [148] 2—3

CONCURS.

La școlele medii române gr. or., la școla comercială superióră română gr. or. din Brașov și la scólele primare, sunt a se ocupa următórele posturi de profesori și învĕțători vacante:

a) La gimnasiu:

1. Un post de *profesor ordinar,* cu cualificațiune specială pentru *limba latină și română.*

2. Un post de *profesor suplinitor* pentru *filologia clasică.*

b) La scóla reală:

3. Un post de *profesor ordinar* cu cualificațiune specială pentru *limba română și germână.*

4. Un post de *profesor ordinar* cu cualificațiune specială pentru *matematică și fisică.*

c) La școla comercială:

5. Un post de *profesor ordinar* cu cualificațiune specială pentru *limba maghiară și germână.*

6. Un post de *profesor suplinitor* pentru *limba franceză și studii comerciale.*

7. Un post de *profesor suplinitor* pentru *istorie și limba română.*

d) La tóte trei institutele:

8. Un post de *profesor secundar suplinitor* pentru *gimnastică.*

e) La școla primară:

9. *Dóue posturi de învĕțători.*

Terminul de concurs pentru posturile 1—8 e până la *20 August,* éră pentru cele de sub 9 până *la 31 August 1897 v.*

Toți concurenții vor adresa concursele lor subsemnatei Eforii scolare însoțite de următórele documente:

a) Că sunt români de religiunea gr. orientală;

b) că au purtare morală bună atât în privința moralității cât și în relațiunile civile;

c) că sunt de constituțiune fisică firmă și deplin sănĕtoși;

d) revers, că se va conforma întru tóte legilor și dispozițiunilor nóstre bisericesci și scolare, precum și normativelor și regulamentelor, ce sunt în vigóre;

e) concurenții de sub 1—4 vor documenta cualificațiunea universitară completă conform articulului de lege XXX din 1883; éră suplenții sĕ aibă cel puțin examenul fundamental din specialitatea lor; preferiți vor fi cei cu cualificațiunea completă;

f) concurenții de sub 5—7 vor documenta cualificațiune superióră universitară ori academică conform regulamentului școlelor comerciale superióre din anul 1895;

g) concurenții de sub punctul 8 vor dovedì aptitudinea de lipsă pentru postul de profesor secundar de gimnastică;

h) concurenții de sub punctul 9 vor documenta, că au depus examen de cualificațiune învĕțătoresc cu calcul bun, că cunosc limba maghiară și germână după recerință, și că posed cunoscințe teoretice și practice din desemnul liniar, din gimnastică și din grădinărit.

Beneficiile împreunate cu aceste posturì sunt:

1. Pentru profesorii ordinari în timpul serviciului provisor (prevĕ¢ut în § 30 al legei de instrucțiune din 1883) salariu anual de *900 fl.,* éră începênd dela ocuparea definitivă a postului de profesor ordinar salariul anual de *1200 fl.,* cinci cuincuenale de câte *100 fl.,* bani de cuartir *200 fl.* anual și drept de pensiune conform statutelor în vigóre la scólele nóstre.

2. Pentru posturile de profesori suplenți salar anual de *800 fl.,* fără alte emolumente.

3. Pentru postul de profesor suplinitor la gimnastică salariu anual *600 fl.,* fără alte emolumente.

4. Pentru învĕțători în anul prim de serviciu provisoriu salariu anual de *500 fl.,* éră începênd dela ocuparea definitivă a postului de învĕțător salariu anual de *600 fl.,* cinci cuincuenale de câte *60 fl.* și bani de cuartir *120 fl.* anual.

Brașov, 1 August 1897 st. v.

Eforia scólelor centrale române gr. or.

Nr. 227/B. [140] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de paroch din parochia vacantă de clasa a III Rohia prin acésta se publică concurs cu termin de 30 ¢ile dela prima publicare a acestuia în „Telegraful Român“.

Venitele anuale împreunate cu acest post sunt de 311 fl. 80 cr., despre cari sĕ pot lua informațiuni dela subsemnatul oficiu protopresbiteral.

Doritorii de a reflecta la acest post au a-și așterne rugările lor instruite conform normelor în vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis, p. u. Oláh-Lápos.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Solnocului în conțelegere cu comitetul parochial respectiv.

Cupșeni, în 14 Iuliu 1897.

S. Cupșa,
ppresbiter.

Institutul-internat de băeți Al. Frateșiu
Craiova.

Direcțiunea are onóre a anunța *dóuĕ posturi de institutori interni,* remunerați cu *80—100 lei* lunar cum și întreținerea cu strictul necesar primită în Institut.

Condițiunile de admitere:

a) Sĕ nu fie căsătorit.

b) Sĕ posédă cursurile pedagogice cu examenul de cualificațiune ori maturisanți.

Aspiranții au a-și înainta cererile la Direcțiunea Institutului cu începerea *15 August st. v. a c.*

[176] 1—3

Direcțiunea.

Avis!

Domnilor învĕțători și directori de școle recomandăm depositul nostru de **charte geografice** aprobate de Inaltul Minister reg. ung. de culte și instrucțiune publică, precum:

Charta Ungariei de părete	fl.	5.75
„ **Austro-Ungariei** de părete	„	5.75
„ **Europei** de părete	„	6.—
„ **Asiei** de părete	„	9.—
„ **America de Nord** de părete	„	7.—
Apoi **singuratice comitate din Ungaria** á .	„	—.10—15
„ **Ungaria,** ediț. format mic à	„	—.15

Asemenea oferim tot felul de recuisite pentru școlă: **ceruse** (Hardtmuth), **cerneli** (Leonhardt), **pene** (Kuhn & Comp.) etc.

Librăria Tipografiei archidiecesane.

Convocare.

Subscriitorii acțiilor institutului de credit și de economii *„Zlăgneana“,* societate pe acții în Zlagna, sĕ învită prin acésta, în vîrtutea §. 154 al legii comerciale, la adunarea generală constituantă, care se va ține în Zlatna, **Sâmbătă, la 30 August v. (11 Septembre n.) 1897** înainte de amé¢i la 10 óre, în localul școlei greco-orientale.

OBIECTELE:

[154] 2—3

1. Raportul fundatorilor.
2. Constatarea subscrierii capitalului social.
3. Stabilirea statutelor societății.
4. Constituirea societății cu capital social 50.000 coróne (25.000 fl. v. a.)
5. Alegerea direcțiunei și a celoralalți funcționari.
6. Alegerea comitetului de supraveghiare.
7. Absolvarea fundatorilor de responsabilitatea normată în §. 152 al legii comercială.

În sensul §. 155 al legii comerciale, fie-care acție subscrisă dă un vot, mai mult de 10 voturi însĕ nime nu póte exercita, ér subscriitorii pot participa la adunare séu în persónă séu prin plenipotențiați, cari încă trebue sĕ fie acționari.

Din ședința fundatorilor societății pe acții „Zlăgneana“, ținută la Zlatna în 9/21 August 1897.

Petru Popovici,
președinte.

Emanuel Beșa,
secretariu.

Redactor prov. Gavriil Hango.

Editura și tiparul tipografiei archidiecesane

La numĕrul acesta se alătură ca suplement separat Nr. 15 din „Fóia Pedagogică“

Nr. 92. Sibiiu, Sâmbătă, 23 August (4 Septembre) 1897. *Anul XLV.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
la „Tel. Rom.“ într'una cu suplementul „Fóia Pedagogică“
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Cuincuenalele învĕţătorilor.

III.

Stăm în faţa dispositiunilor legei positive în ce privesce cuincuenalele învĕţătoresci, şi avem sĕ ne facem sémă şi cu ele, şi cu puterile nóstre.

Învĕţătorii, cari la anul 1893 au fost instituiţi în mod definitiv, şi cari de atunci au continuat a fi învĕţători definitivi, cu 1 Septembre 1898 au sĕ capete un adaus la salariu în sumă de 50 fl.

Adausul acesta vine în legătură strînsă cu cealaltă dotaţiune a învĕţătorilor, dacă statul contribue şi el la dotaţiunea învĕţătorilor.

Dacă sub titlul augmentarea salariului învĕţătoresc până la suma de 300 fl. şi asigurarea cuincuenalului statul contribue cu o sumă de 90 fl., atunci este asigurată ingerinţa statului atât la instituirea, cât şi la disciplinarea învĕţătoriului.

Numai aşa în general reîmprospĕtăm aceste, spre a puté trece la starea actuală a lucrului şi la mĕsurile de apărare, cari vor trebuì luate.

Guvernul ţĕrei încă de timpuriu a provocat autorităţile bisericesci pentru datele statistice în ce privesce adausul de 50 fl. la salariul învĕţătoresc.

A voit sĕ scie guvernul: cari comune bisericesci se declară, că din al lor vor acoperì acest adaus cu 1 Septembre 1898 şi cari sunt avisate a recurge la ajutoriu din partea statului.

In privinţa acésta comunele bisericesci au fost provocate sĕ se declare încă în tómna anului 1896 şi noi credem, că declaraţiunile au şi ajuns până acuma în mânile organelor statului.

Scie deci până acuma statul: câte şcóle nu au asigurat din al lor propriu adausul de cuincuenal, şi de ce sumă are trebuinţă în budgetul anului 1898 spre a asigura adausul la salariu în întrégă ţéra.

Nu scim, décă autoritatea bisericéscă are şi ea datele, cari s'au dat guvernului, décă scie, cari şcóle au ajutoriu dela stat, şi în ce sumă, cari au reflectat la ajutorul statului pentru completarea sumei cuincuenale cu 350 fl. dela Septembre 1898 începênd.

De datele aceste am avé neapărată trebuinţă spre a ne scì orienta şi în privinţa acésta.

Un lucru e clar înaintea nóstră. Ca pressă avem datorinţă sĕ accentuăm că este interes bisericesc naţional, ca din al nostru sĕ asigurăm şi adausele de cuincuenalii, şi âncă de acuma sĕ scim: câţi învĕţători vin sub aceste dispoziţiuni ale legei, şi ce armă se recere spre a asigura dela noi acel adaus.

Avem datorinţă sĕ lucrăm cu toţii âncă de acuma spre a asigura din mijlócele nóstre adausul acesta, şi sĕ lucrăm âncă de acuma, fiind acest an anul dintre cei mai nefavorabili, putem ḑice ani critici în cele economice, şi décă nu vom începe a aduna cu puţinul âncă de acuma, atunci ne apucă terminul din Septembre 1898 nepreparaţi, şi nu sciu cum vom eşi din perplesităţile, în cari putem ajunge.

Dacă corporaţiunile bisericesci din parochiile nóstre în anii trecuţi mai făvorabili se vor fi îngrijit, punênd ceva la o parte, creând fonduri de bucate pentru timpuri mai bune, dacă urmând exemplul classic din testamentul vechiu vor fi pus în magazine în cei 7 ani roditori spre a putea lua acuma în anii neroditori, atunci va fi bine; dacă nu, atunci vom da de greutăţi, cari uşor ne pot împinge în braţele deschise ale organelor statului.

In privinţa modalităţilor solvirei acestui adaus de salariu s'au scris în unele din ḑiarele nóstre, şi în privinţa acésta avem şi noi o vorbă.

Efectele legilor politice-bisericesci. Diecesa ev. reformată din comitatul Baranya şi-a ţinut în 25 şi 26 a lunei trecute, nou, adunarea în comuna Harkány. Adunarea a fost presidată de *Szilágyi* Dezsö, fost ministru unguresc, din partea mirénă, şi de protopopul *Dányi* Gábor din cler. Protopopul în raportul sĕu a arĕtat efectele demoralisătóre a legilor politice-bisericesci şi a stăruit mai ales asupra urmărilor desastróse a neconfesionalităţii, constatând înrîurirea lor păgubitóre asupra bisericei ev. reformate. Calviniştii evlavioşi — a ḑis protopopul — repâşesc în numĕr mare din sînul bis. calvine şi trec la neconfesionalism. După protopop a vorbit presidentul mirean *Szilágyi* Dezsö, *autorul intelectual al legilor politice bisericesci.* Szilágyi atingênd chestia salarisării preoţilor din partea statului a ḑis, că preoţimea n'are sĕ aştepte ca statul sĕ plătéscă pe preoţi. Statul va întregí numai salariile fórte mici ale preoţilor. Biserica calvină şi-ar perde autonomia, când ar primí dela stat plata preoţilor. Sĕ se ajutore deci comunele cum vor puté. — După vorbirea lui Szilágyi adunarea a adus urmàtórea hotărîre de *anatemă* pentru cei trecuţi la neconfesionalism:

1. Celor fără confesiune sĕ li se denege împărtăşirea cu sântele taine, botezul şi cuminecarea; şi ei nici ca martori la botez nu pot figura!

2. Din biserică de eschis nu se eschid, dar ei pot sta acolo numai ca óspeţi, acolo unde găsesc loc, fără nici o privire la locul ce-l avéu mai înainte în biserică!

3. Asupra morţilor lor nu e ertat sĕ se facă nici o funcţie bisericéscă, nici clopotele sĕ li-se tragă, pentru nici un preţ!

4. In cimitir pot fi îngropaţi numai în loc anumit, ce li-se îngădue.

Asfel blastămă biserica, care a fost cel mai entusiasmat anteluptător al legilor politice bisericesci, şi ce e mai semnificativ, ea blastămă prin gura fostului ministru, şi acum president al dietei, care a creat acele legi nenorocite. Biserica calvină vede acum, că acele legi, pentru care ea a luptat o atacă în temeliile puterii sale de viéţă.

Exarchat ortodox român în Macedonia. Foile din ţară dau cu positivitate scirea, confirmată şi de „Le Temps“ din Paris, cu privire la înfiinţarea unui exarchat pe sama românilor ortodoxi din imperiul Turciei. Etă ce scrie „Le Tempes“ în privinţa acésta: „După cum se vestesce din Constantinopol, sultanul va da în luna viitóre (Septembre. Red.) o iradea în causa înfiinţării unui exarchat român în Turcia şi va resplăti astfel ţinuta leală a Cuţo-Vlahilor din Macedonia în timpul rĕsboiului greco-turc. Regele Carol va face o visită Sultanului înainte de sfîrşitul anului împreună cu prim-ministrul Sturdza, care este un aderent mare al unei alianţe între Turcia şi România cu consimţĕmêntul Germaniei“.

Manifestaţii naţionale.

(*) Ş'au întors privirile dela noi. Au început a ne mai slăbi cu dragostea lor ucigătóre!

Inţelegem pe cei dela cârma statului, cari dela lovitura ameţitóre încóce, dela nimicirea organisaţiunei nóstre naţionale nu mai arată interesul lor cel viu şi aprópe nervos faţă de trebile nóstre lăuntrice.

Aparatul de spionagiu al cabinetului negru, Ieszenszky cu suita sa de agenţi secreţi nu mai dau semne de viaţă şi de intoleranţă — maghiară.

Micile şicane cu pedepsele pentru convocarea alegĕtorilor sunt numai flóre la ureche faţă de cele de până acum şi n'au fost capabile a produce nici cea mai mică reacţie în massa poporului. Aceste şicane sémĕnă cu tunetul, care după ce viforul cumplit a trecut deja şi a strivit câmpii mănóse, mai sună debil din distanţă mare.

Şi ei, purtătorii de tunete, privesc satisfăcuţi la câmpiile nóstre sdrobite de ghiaţă, rîd de zăpăceala generală, rîd de plantele ce se nisuesc aş ridica din nou capetele, ei vor îngădui póte sĕ otăvéscă din nou câmpia, pentru a avé ce nimici de altă dată.

Ér până ce noi ne vom reculege, privirile lor sunt aţintite asupra sudului ţĕrii.

Sudul a luat rolul nostru politic.

Noi tăcem şi divisaţi ne hârjonim acum, până când sudul a deschis cu vitejie campania de apărare în contra acelora, cari şi nóuĕ ne sunt duşmani.

Élementele slave sunt în mişcare. Satanica politică de maghiarisare le-a trezit din letargie şi curentul oposiţional în contra acestei politice cresce, ia dimensiuni, cari silesc pe stăpânii nostrii a se opri în calea lor.

Ne sunt încă în memorie batjocurile ce s'au sĕvêrşit la Zagrab în anul trecut la adresa tricolorului unguresc. In urma acestui act Ungurii s'au aprins de o şi mai mare ură faţă de Croaţi. Cu cât mai tare cresce ura lor, cu cât mai aspre devin mĕsurile penrru satisfacerea poftelor lor — cu atât mai mult se ageresc Croaţii în consciinţa lor naţională.

Incuragiaţi de curentul naţional ce domnesce în sinul slavilor din Austria, numĕrul acelora cari nu sunt mulţumiţi cu raporturile de drept public dintre Ungaria şi Croaţia cresce din ḑi ce merge. Şi acestia se folosesc de ori ce prilegiu de a respinge îndrăsneaţa ingerinţă a Maghiarilor în aprópe tóte afacerile lor.

In véra acésta au decurs în Croaţia alegerile pentru dieta croată. Foile maghiare făcuseră alarm, le era mare teamă, că vor reuşi victorioşi oposiţionalii, dându-se astfel o mare lovitură politicei maghiare.

Guvernului însĕ i-a succes a-şi forma maioritatea. Cu tóte aceste, oposiţia aliată din dieta croată, este destul de considerabilă, pentru ca cuvêntul ei se valoreze în cumpăna opiniei publice.

Acéstă oposiţie, compusă mai cu sémă din aderenţi de ai lui Starcevici şi de ai lui Stossmayer, ş'a concretisat în program comun desideratele naţiunei. Acest program, pe care se baséză şi îşi stipuléză tóte celelalte pretensiuni ale lor, este în esenţă următoriul: *independenţa desĕvêrşită a Croaţiei şi restabilirea unui stat unitar, 'a regatului croat în felul acela, ca Dalmaţia, Istria, Bosnia şi Herţegovina şi Fiume sĕ se anexeze din nou la Croaţia.*

Acest program oposiţia l'a făcut cunoscut în ḑilele trecute, când ş'a dat rĕspunsul seu la mesagiul de tron prin care s'a deschis dieta croată.

Curentul naţional între Croaţi este precum vedem de natură teritorială. Croaţii îşi vĕd primejduită démna lor existenţă naţională, îşi vĕd urmărită limba din partea Maghiarilor, îşi vĕd ameninţate străbunele lor obiceiuri şi credinţe, — căci li s'a pus în prospect şi lor căsătoria civilă, — ei cred că numai prin o separare teritorială desĕvêrşită şi-le pot asigura şi prin unirea tuturor elementelor slave din Sudul monarchiei într'un singur regat croat.

Primul debut al oposiţiei cu acest program, primul sgomot făcut cu el în dietă şi în presă, a scos din ţiţini pe politicianii maghiari. Şi necazul lor e şi mai mare prin stările fiumane, cari inspiră îngrijire.

Aceste stări îi opresce deci pe cinstiţii nostri stăpânitori a se opri în calea lor în care alérgă cu nesocotinţă spre o ţintă spre înşelătórea *fata-morgana*, ce se numesce stat maghiar unitar. Aceste stări le forméză bariere mari, peste cari cu tótă vitejia lor în călărite, nu pot sărì cu calul lor politic, fără sĕ-'şi frângă ceva.

Şi cum stau astfel marii politiciani şi sdrobitori de naţionalităţi, se iau ei între sine la păruială şi-'şi fac reproşuri, că n'au fost mai radicali până acum întru apărarea intenţiilor rasei maghiare, ca sĕ se preîntimpine astfel de isbucniri naţionale.

Pressa maghiară oposiţională face responsabil guvernul liberal, care ar fi îngăduit sĕ *degenereze* (!!) lucrurile astfel.

Étă bunăóră „Egyetértés“ din 28 August ce scrie despre aceste stări, pentru cari face responsabil pe banul Khuen-Hédervári.

„Banul croat este elevul excelent al lui Tissza Kálmán. El se pricepe ca sĕ-şi susţină domnia prin alegeri cu forţa, se pricepe ca sĕ conducă majoritatea corpului legiuitor şi sĕ electriseze pe mameluci cu aparatul seu polemic. Dar ne-am putut convinge încă pe timpul transgresiunilor miserabile întêmplate pe timpul visitei Monarchului la Zagreb, că sub stăpânirea lui raporturile publice de acolo au pornit spre cea mai primejdiósă degenerare“.

Adecă banul este elevul lui Tissza, şi cu tóte acestea prea domol şi lânced pentru a representa cu hărnicie interesele unguresci.

Nesătui mai sunt politicianii maghiari. Sĕ nu scie ei óre, că cel cu mare apetit o mai mânâncă şi nespălat?

Sionismul.

In lunile trecute s'a luat în cele mai de valóre jurnale europene notiță despre o broșură a lui Dr. Herzl, prim-redactor la „Neue-Freie-Presse“, întitulată „Der Iudenstaat“. Eminentul scriitor ovreu, luptătorul fruntaş al sionismului, arată calea și mijlócele ce ar puté duce pe ovrei la o sórte mai norocósă, ce i-ar puté emancipa. Ocupându-se de chestiunea ovreiască el afla deslegarea ei esclusiv în sionism.

Ce este sionismul?

Nici mai mult, nici mai puțin, decât: ideia reîntórcerei evreilor din tóte țěrile în țéra de unde au venit, în Palestina, cu scopul de a înființa acolo un stat curat ebraic, un stat cultural și patriotic, care sě asigure miliónelor de ovrei împreschiați în lumea largă și atunci concentrate, condițiile de viață.

Deși mișcările ovreilor în acéstă direcție nu datéză de mult, ele cuceresc tot mai mult teren. Sionismul are astăḑi fórte mulți aderenți îndeosebi în acele țěri, unde ovreii au parte de cele mai multe miserii, precum e în Galiția, Bulgaria Rusia și Bucovina. In Austria, unde curentul antisemitic le devine tot mai primejdios, sunt cei mai înflăcărați adicți ai sionismului. Un aprig propagator, după Herzl, este Max Nordau, redactor la „Neue Freie Presse“ și sociolog cunoscut.

Resultatul agitațiunilor acestor doi bărbați este congresul sionistilor dela Basel, ținut acum în ḑilele ultime ale lui August. Adecă în Basel, unde cu altă ocasie ș'au ținut crestinii unul dintre cele mai însemnate concilii, s'au strîns ovreii la un mare sinedriu, ca sě-și discute idealul lor, modalitățile de a-și croi calea către Iordan. Și s'au adunat ovrei mulți, până și din statele unite, ér după cum se raportéză în jurnale, cei mai mulți au fost din Austria și din — România, — o împregiurare acésta fórte démnă de remarcat.

Congresul a fost deschis din partea unui anumit Dr. Lippe din Iași. Adecă tot de ai nostri. Acesta a propus congresului, ca sě se trimită o adresă omagială Sultanului, suveranul Palestinei, ér congresul a adresat calde cuvinte către mai marele stăpân peste locul doririlor lor.

Locul de president îl ocupă Herzl, care arată, că sionismul este o mișcare morală, legală și umană. El tinde la revenirea Ovreilor în Sion, la contopirea tuturor elementelor ovreiesci, la îmbunătățirea stării creștinilor în Orient prin colonisarea Ovreilor în Palestina. Sionismul are sě fie mijloc de împăciuire în contra curentului antisemitic.

După desvělirea acestui program ia cuvêntul Max Nordau, și vorbesce despre „situația generală a Ovreilor“. Constată, că Ovreii din tóte țerile, cu excepția celora din Englitera, plutesc în miserie, și îndeosebi miseria morală îi copleșesce tot mai mult. Sensație a făcut Nordau prin gravele acuse ce a rostit la adresa Ovreilor bancheri, cari vênéză după orduri și diplome de nobili, în loc de a da atenție poporului ovreiesc.

Vorbindu-se pe urmă despre sórtea Ovreilor din diferite țeri, despre cei din România a vorbit un anumit Pineles, ér despre cei din Ungaria advocatul din Budapesta Dr. Rónay (Rosenfeld).

S'au luat la sfêrșit diferite hotărîri cu privire la mijlócele de agitație pentru realisarea nobilelor intenții, pentru a ajunge cât mai îngrabă la limanul doririlor.

Caracteristic pentru stările nóstre din Ungaria este faptul, că aici aprópe toți Ovreii sunt neologi, dușmani ai sionismului. Prea se simțesc bine aici, decât ca sě se doréscă în Palestina. În mânile lor este comerciul, în mânile lor este pressa, ei au ultimul cuvênt în afacerile financiare. De curent antisemitic în Ungaria n'au témă. Ei residéză în Budapesta, pe care au schimbat-o în Iuda-Palestina, ei domnesc aci, de alt Sion nu le este dor.

Astfel pressa din capitala țěrii nóstre n'a avut cuvinte bune nici odată pentru sionism și nici despre congresul din Basel nu vorbesce cu prea multă măgulire.

Din România.

Starea A. S. R. Principelui moștenitor. Cetim în „Drapelul“ din 2 Sept. n. următórele: Scirile cari ne sosesc din Sinaía privitor la starea A S. R. Principelui Ferdinand, sunt dintre cele mai imbucurătóre.

Augustul convalescent se întremează pe fie-care ḑi și de unde până acum apărea pe terasa castelului Foișor sprijinit de doi lachei, alaltăeri A. S. Regală a eșit singur spre marea bucurie a A. S. R Principesa Maria și A. S. Marea Ducesă de Coburg, cari așteptau pe augustul convalescent sě-l vadă sprijinit de lacheii sei.

O telegramă anunță o scire și mai îmbucurătóre:

Eri diminéță la órele 10 A. S. R. Princepele Ferdinand, îmbrăcat în uniformă a eșit pentru prima óră din castelul Foișor, în trăsură, însoțit de A. S. R. Principesa Maria.

AA. LL. Regale au făcut o plimbare spre Bușteni.

Publicul a făcut cele mai călduróse ovațiuni părechei princiare.

Dacă timpul va continua sě fie favorabil la Sinaia, și întremarea Augustului convalescent va face repeḑi progrese. A S. Regală și a exprimat dorința, ca sě mérgă la Predeal, pentru a întimpina pe Suverani la întórcerea în țéră.

Inaugurarea Universității din Iași. M. S. regele și-a exprimat dorința de a se serba cu o deosebită solemnitate inaugurarea noului palat al Universității din Iași.

Suveranul va onora cu presența Sa serbarea, care va avé loc la 15 Octobre.

M. S. Regele va sta trei ḑile în capitala Moldovei, și va descinde, probabil, în palatul reconstruit pentru A. S. R. Principele Ferdinand.

Programul solemnității va fi întocmit de d. ministru al intrucțiunei publice împreună cu d-nii Gheorghian, prefectul județului Iași și N. Gane, primarul orașului.

Pe cât aflăm, va asista la acéstă serbare întreg corpul profesoral al Universității din Bucuresci.

Apel

cătră meseriașii români din loc.

Treiḑeci de ani au trecut de când cu concursul a vre o 30 meseriași români am înființat „Reuniunea sodalilor români din Sibiiu“, cea dintâiu reuniune în felul acesta în tótă românimea. La început Reuniunea a fost întîmpinată cu bucurie, dar și cu órecare îndoială. Se auḑia din partea unor domni, mai cu sémă din inteligența nóstră română, că va fi și acésta foc de paie. Când însě la 1878 s'a dat din partea „Reuniunei un *Concert* în sala „Împěratul Romanilor“ înaintea unui public fórte ales, atunci s' convins lumea, că meseriașii români, dacă se apucă de ceva, nu fac foc de paie. Și mai mare, dar și fórte plăcută a fost surprinderea în tómna anului 1892, când Reuniunea s'a presentat înaintea publicului, fără deosebire de naționalitate cu o *expozițiune* admirată și de străini.

Scurt după acésta au urmat mari năpăstii asupra conducětoriului Reuniunei, mai mari ca cele de până ací, căci de năpăstii a avut și mai înainte parte. Publicul, mai cu sémă cel român, preocupat acum de alte afaceri, a perdut Reuniunea din evidență și o porțiune de nepăsare a cuprins chiar și o parte din meseriașii nostri.

Cu tóte acestea Reuniunea există, are o bibliotecă corěspunḑětóre împregiurărilor ei și un capital modest. Va sě ḑică, pe lângă tóte něcasurile, are totuși și avere activă.

Membrii cari o susțin, consultându se aḑi între sine, vréu sě'i deie un avênt mai mare. De aceea au aflat cu cale a se adresa către *toți* meseriașii români din loc și a-i învita sě participe *toți* la Reuniune, căci cu cât vor fi mai mulți membrii, cu atât vor puté și presta mai mult și cu atât și folósele vor fi mai mari și mai bogate.

Membrii actuali au decis aḑi, ca adunarea generală sě se țină în *5 Septembre st. n. a. c. la 3 óre d. a.* în localul „Reuniunei“ (Poschen-Gasse Nr. 30). Pentru ca până atunci sě se sporésca și numěrul membrilor, se deschide listă de înscriere pe lângă condițiunile, care se pot afla dela membrul Reuniunei d-nul Florea Crucițiа, (Poschen-Gasse Nr. 30).

Cu ajutorul lui Dumneḑeu și cu voința decisă și sinceră, cu puteri nóue și viguróse „Reuniunea sodalilor români“ sě créscă, sě sporéscă și și sě înfloréscă.

Sibiiu, 20 August, 1897.

Nicolae Cristea,
președinte.

Noutăți.

Personal. Fiind aḑi a 69-a aniversare a ḑilei nascerei Excelenției Sale Domnului archiepiscop și metropolit *Miron Romanul*, membrii consistoriului metropolitan s'au presentat în corpore și prin graiul Preasânției Sale Domnului episcop al Aradului Ioan Mețianu au felicitat pe Excelenția Sa, dorindu-i încă întru mulți ani puteri sufletesci și trupesci spre a puté conduce cu mână tare și cu braț înalt naia bisericei nóstre ortodoxe române.

Excelenția Sa a mulțămit în cuvinte alese pentru sincera manifestațiune a membrilor consistoriului metropolitan.

* * *

Consistoriul metropolitan. Între cei ce au sosit la Sibiiu, Mercuri, pentru a participa la ședințele consistoriului metropolitan, se află și dl Vicențiu *Babeș*, al cărui nume din greșélă a rěmas din notița nóstră din numěrul trecut despre cons. metr.

* * *

Publicațiuni în limba boemă și germană. Ḑilele proxime se va publica un ordin al guvernului austriac, în sensul căruia de aici încolo tóte autoritățile din Boemia și Moravia vor afișa publicațiunile în dóue limbi, și anume: acolo, unde germanii sunt în maíoritate, va vení deasupra avisul în limba germană, ér acolo unde boemii forméză maioritatea, limba cehă va avé prioritate.

* * *

„Anunț școlar“. Înscrierile la gimnasiul rom. gr.-or din Brad, se vor începe la 1 Septembre st. v., și vor dura până în 4 Septembre.

Tinerii, cari doresc a fi primiți în cl. I. gimnasială, séu și în clasele normale, au a sě presenta la direcțiunea gimnasială însoțiți de părinții séu tutorii lor, și prověḑuți cu atestate de pe semestrul ultim, carte de botez și de revaccinare.

În classa I. gimnasială se primesc numai acei fii, cari au împlinit etatea de 9 ani, și cari nu sunt mai bětrâni de 13 ani. În privința primirei celor mai bětrâni de 13 ani, decide conferința corpului profesoral.

Elevii, cari se vor presenta fără atestate școlare, se vor supune unui examen, și se vor primì după pregătirile și etatea lor, pe cl. III. séu a IV. normală, eventual chiar și pe cl. I. gimnasială.

FOIȚA.

Versuri și proză.

de

G. Coșbuc.

Publicăm la acest loc dóue specimene din interesantul volum ce pórtă acest titlu, apărut în „Biblioteca Nóstră“ de sub direcția dlui Enea Hodoș prof. în Caransebeș.

Legendă.

A fost un tiněr împěrat —
De la mișei a smuls averea
Ș'a smuls de la tirani puterea
Și mulți nebuni a spênḑurat.
Dar patru inși vorbind în șópte
L'au dus în giulgíuri învělit
Și 'n codru cel mai tăinut
L'au îngropat târḑiu în nópte.

Cei tari au ḑis; „A fost mișel!
Ne-a prigonit prea multă vreme“
Ér popii fulgerau blăsteme
In cei ce mai vorbeau de el.
Nici voie sě-și cernéscă portul,
Nici drept sě-l plângă n'au avut
Și nici odată n'au sciut
In ce pămênt le dórme mortul

Și nu vor sci! Căci grópa lui
In blăstěmat pămênt s'ascunde
Nici sóre-acolo nu pětrunde
Nici plângerile niměrui.
Jurat-a Iadul sě 'ngrădéscă
Cu nopți de veci acest mormênt;
Ér braḑii tac, că nici un vênt
Nu-i clătină ca sě vorbéscă.

Dar nóptea 'n ḑare une-ori
Când e furtună 'n depărtăre
La margini de-orizont rěsare
Un fulger alb, târḑiu spre ḑori,
Și într'una spre păduri arată
Și scapără din ochi mereu:
E, par'c'arată Dumneḑeu
Spre grópa cea de veci uitată.

Ér într'o nópte va loví —
Și spintecată de lumină
Fugi-va nóptea cea haină
Și braḑii 'n flacări or vorbi:
Și-atunci, cu fulgerul tovarăș,
Ieși va mortul împěrat,
Și 'n Iadul lor, de-unde-au plecat
S'or prăbuși tiranii érăși.

Din „Vorba Ăluia“.

— Zicători explicate. —

I. Nici în clin nici în mânec.

Aprópe toți rostim rěu acéstă ḑicětóre din mânec făcênd mânecă. De óre-ce clinul e o parte a hainei — îndoiturile séu aripile de dinděrět ale sucmanului ori ale anteriului — a fost ușor sě amestecăm noțiunile mânec și mânecă, creḑênd, că dacă vorbim de clin, e natural sě vorbim și de mânecă. Dar ḑicětórea n'are a face nimic nici cu clinul hainei, nici cu mânecile ei.

Clin e vorbă veche, de origine slavonă și însemnéză „povârniș“. Corespunde pe deplin neologismuluí „pantă“. Țěranul vorbesce de „clinul délului“, de „clinul apei“, etc. Orce drum din dél în vale e clin. — Mânec e vorbă latinéscă și însěmnéză „a te scula de cu nópte ca sě pleci la drum“. Vorba acésta începe se dispară; ni se păstréză încă în proverbiile „cine mânecă, nu întunecă“. „Mânecul de diminéță și însuratul de vreme niměnui nu strică“ și în locuțiunea „pe mânecate“. Drumul țěranului e pe déluri, el mânecă deci ca sè urce délul și sě scobóre érăși în vale până nu întunecă, până nu'l apucă nóptea. Prin asociație de idei, a măneca e sinonim cu a urca délul. Mânec e drumul la dél. In Bănat se numesce ori-ce suiș pe dél „mânecul délului“.

Deci ḑicětórea are înțelesul: „n'am cu el de-a face nici pe drum la dél, nici pe drum la vale“. Explicarea ḑicětórei e asta: Când drumul la dél (mânecul) e greu și boii nu pot urní carul, țěranii înjugă patru și șese boi, dela alte care, și scot pe rênd carele în dél. La vale (la clin) îș împrumută lanțurile, ca sě împedice roțile. Țěranul, fie-cât de străin, când vede pe alt țěran că nu-și póte scóte carul în dél, îș desprinde boii și-l ajută. Un om care îl dușmănesce, ori un târgoveț, trece pe lângă țěran și-l lasă neajutorat în drum. Cu aceștia țěranul „n'are nici in clin nici în mânec“, sunt ómeni, care nu fac causă comună cu el: nu și-au prins nici odată boii la un jug, nici la dél, nici la vale.

2. La botul calului.

Sunt frumóse ḑicětorile Românului, când făcênd alusiuni la temperamentul séu apucăturile unui om, vorbesce de calul lui. Îngâmfatul „vorbesce de pe cal“, omul sigur „vorbesce din șea“, istețul „bate șéua sě pricépă épă“, prostul „umblă sě facă ușor calului“1), cel consciu de sine „scie cum sě-și jóce calul“, ér nevoeșul „a ajuns din cal măgar“.

„La botul calului“ e un tablou indilic. „A cinstí la botul calului“ însemnéză a bea cel din urmă păhar. Țěranul „s'a cinstit“ destul cu finii și cu cumetrii, e gata de plecare, dar înainte de a încăleca, ținêndu-și calul de frêu, e silit sě mai bea un păhar, cel din urmă „la botul calului“. „A bea la rótă cu înțelesul de „a fi beut destul, a fi bét“ are aceeași origine: Înainte de a se suì în căruță, stând gata sě pue piciorul pe butucul roții ca sě se avênte, el mai bea un păhar. Am auḑit și „a bea la tórtă“, dar nu înțeleg expresiunea. Póte „tórtă“ sě fie născut din „rótă“, ori póte are o explicare: nu sciu.

---

1) Povestea-Vorbei: Un țěran prost mergea călare ducênd pe umeri nisce desagi grei. Altul îl întrèbă: „Ești prost, mě? de ce duci desagii în spate și nu-i pui pe șea!“ Cela rěspunde: „De, nu sunt io calului destulă greutate, sě-i mai încarc și desagii? Las, sě duc io desagii, ca sě-i fie mai ușor calului!“

Examenele de repetițiune — emendare — se vor efeptuí tot în dilele prime ale lunei lui Septembre st. v.

Didactru, atât în clasele normale cât și în cele gimnasiale, solvesc toți elevii din fostul comitat al Zarandului — și recte cei din protopresbiteratul Bradului și al Halmagiului câte 4 fl. v. a. la an, ér cei din alte comitate — recte tracte — câte 8 fl. v. a.

Pentru biblioteca gimnasială fie-care elev e dator a solvì câte 1 fl. pe an, ér la fondul elevilor morboși, câte 50 cr. v. a. — Dela solvirea acestor dóue taxe nu se eliberéză nici un elev.

Competința didactrului etc. se solvesc de-odată, séu în dóue rate și anume: jumĕtate cu ocasiunea înscrierei, ér cealaltă jumĕtate la începutul semestrului al doilea.

Dela solvirea didactrului, se pot elibera — la propunerea conferenței corpului profesoral — prin comitetul gimn. numai școlarii distinși, sĕraci și cu purtare morală bună.

Fără scirea și consensul direcțiunei gimnasiale, nici unui școlar, nu-i este permis a ocupa cuartir.

Brad, în 16 August, 1897.

George Părĕu,
dir. gimn.

* * *

Gendarmi oribili. În diua sĕrbătorii Sfintei Mării, poporul din comuna românéscă Visma (com. Timiș), s'a întrunit la „rugă“ (petrecere cu joc în scop filantropic). Pe când tinerii pacinic își petrecéu după obicieiul străbun, doi gendarmi înarmați, un sergent și un corporal, au năvălit asupra lor, cerêndu-le sĕ le arete îngăduința în scris pentru joc. Unul din feciori a spus, că nu au îngăduință, cà nici când nu li-s'a cerut până acum. Sergentul s'a înfuriat pentru acésta, și l'a pălmuit. S'au dus apoi amêndoi gendarmi la crâșmă și după-ce s'au îmbătat, au eșit în stradă și pe cine numai găséu îl maltratau fără milă. Unui ficior pacinic i-au spart capul și i-au tăiat o ureche, altuia i au tăiat vinele brațului Poporul vĕdênd crudimile, a năvălit la fața locului în numĕr mare. Acum sergentul voí sĕ pusce asupra poporului, dar fu împedecat prin notar și învĕțător. Sergentul furios a cerut ajutorul corporalului; acesta nedându-i ajutor, fu rănit greu. Poporul perdêndu-și răbdarea de atâta crudime, a prins pe sergent și trântindu-l la pămênt l'a desarmat. Acum corporalul s'a pus în apărarea camaradului sĕu. Poporul s'a iritat mai rĕu. A apucat fără milă pe voinicosul corporal și i a tras o bătaie, din pricina căreia a dóua di a și murit. Sergentul a fost cu greu scăpat de furia poporului prin prietenul sĕu, notarul comunal. — Urmările de sigur le va suporta poporul, căci în țéra nóstră așa se face dreptate.

* * *

Intîmpinare. Preastimate Domnule Redactor! In „Telegraful Român“ am citit o provocare către învĕțători, făcută și subsrisă de părintele Ceorge Borzea cu notarul seu Domițian Axente. Pentru ca Onor. cetitori sĕ cunóscă causa pentru ce nu am plătit și nu plătesc banii doriți de Părintele G. Borzea, ce de alt-feliu cu sila nu se pot lua, Vĕ rog fórte respectuos a se publica în stim. D-vóstră fóe, că eu am făcut pentru învĕțătorii nostri de pe Hârtibaciu, când au fost la Foventea în anul trecut tot ce mi a stat prin putință încât chiar Părintele G. Borzea nu'i mai venea sĕ plece dela noi. Apoi în urma ofenselor și declarațiunilor refusătóre de unii învĕțători față de mine în adunarea generaiă din ĕst an ținută sub Președinția Părintelui Domn protopop al Făgărașului, am aflat cu cale a nu mai da nimica pe viitor nici învĕțătorilor și nici preoților, cari s'ar mai adresa către mine cu diferite rugări. Declar aceasta în public și pĕcatul fie al celor ce s'au purtat și se pórtă atât de necuviincios cu mine încât dacă aș trimite la tribunalul corecțional adresa cu Nr. 14 din 24 Iuniu suscrisă tot de cele 2 persóne ce subscriu provocarea către învĕțători, deu, nu sciu ce-ar păți zeloșii Domni din cestiune. In interesul public însĕ o voi păstra numai ca suvenir si 'mi va servi ca învĕțătură de minte pe viitor.

Foventea 18/30 August 1897.

Cu tótă stima.

D. R. Cordescu.

* * *

Un oficer român osândit. Din foie unguresci aflăm, că locotenentul grănițer pensionat, Ioan Lințu din Caransebeș, a fost osândit la perderea rangului și dreptului de pensie. Foile unguresci spun, că Lințu a fost condamnat din pricina, că a fost unul dintre autorii „faimosului memorand dela Viena“, a fost unul dintre deputații cari au dus acest memorand la Viena, apoi el a ars cu prilegiul mileniului stégul tricolor unguresc pe piața Caransebeșului și în urmă ar fi comis crima de laesa-Majestate.

* * *

Necrolog. Subscrișii, cu inima sfâșiată de durere, aducem la cunoscința tuturor rudeniilor, amicilor și cunoscuților, că preaiubitul nostru soț, tată, moș și socru *Nicolae Mosora*, fost primar comunal al Sĕliștei, epitrop al bisericei celei mari, cassariu al cassei de păstrare, membru al fundațiunei Șaguna, membru ordinar al Reuniunei române agricole din comitatul Sibiiului etc. etc., după lungi și grele suferințe. împărtășit cu sântele taine a adormit în Domnul, Joi, în 2 Septembre (21 August) a. c. la 8 óre diminéța în etate de 60 de ani.

Rĕmășițele pămêntesci ale neuitatului defunct se vor aședa spre odichnă vecinică Sâmbătă în 4 Septembre nou la 11 óre a. m. în cimiteriul bisericei celei mari din Sĕliște, la care tristă festivitate învităm pe toți condolenții.

Sĕliște, în 2 Sept. (21 Aug.) 1897.

Paraschiva Mosora, soție. Dumitru, Maria, Elisaveta, ca fii. Nicolae Stroia, ca ginere. Maria, nepótă.

— Vrednicul veteran și fruntaș de aici, *David Comșa*, econom și cantor em., tatăl d-lui profesor sem. *D. Comșa*, după împărtășirea cu S. Taine, a reposat Joi, în 21 c. v. la 11 óre a. m., în vîrstă de 90 ani. Înmormêntarea va avé loc Sâmbătă în 23 Sept. v. la $3^1/_2$ óre d. a. în cimitirul gr.-or. din suburbiul Iosefin în Sibiiu.

Fie-i țĕrîna ușóră!

* * *

Maghiarisarea de nume. Ministrul de interne ung. publică datele statistice despre schimbările de nume în Ungaria în prima jumĕtate a anului 1897. După aceste date statistice în Ungaria în timpul amintit 'și-au maghiarisat numele 822 de inși. Nici un siugur cas n'a obvenit unde numele maghiar sĕ se fi schimbat cu un nume nemaghiar. Numai dóră la cinci inși le-a permis ministrul sĕ-și schimbe numele nemaghiar cu alt nume nemaghiar. În anul trecut și-au maghiarisat numele în acelaș restimp — 663, în anul 1895 — 496 inși.

Între cei ce și-au maghiarisat numele în anul curent, în restimpul amintit, sunt *475 jidani* (57.78%), *249 rom.-catolici, 35 gr.-catolici, 6 gr.-orientali.* — Va sĕ dică contingentul cel mai mare îl dau perciumații, pentru care fapt al lor, firesce, sunt preamăriți din partea foilor unguresci.

Prin maghiarisarea numelor 2 familii Adler, 3 fam. Abeles, 6 fam. Blau, 4 Berger, 2 Bernstein, 3 Bergl, 2 Braun, 7 Deutsch, 2 Deutschländer, 4 Friedmann, 2 Fuchs, 3 Freund, 6 Fischer, 13 Goldstein, 9 Gross, 2 Gelb, 3 Goldberger, 2 Jacobovics, *58 Kohn*, 19 Klein, 6 Krausz, 4 Katz, 3 Lövinger, 5 Lövy, 2 Müller. 3 Meyer, 3 Neumann, 2 Neufeld, 2 Oberländer, 10 Pollák, 2 Resenthal, 10 Rosenfeld, 4 Roth, 9 Rosenberg, 6 Rosenzweig, 2 Rothstein, 1 Rothbaum, 2 Rothhauser, 1 Rosenblüh, 2 Reich, 13 Stern, 22 Swarz, 8 Schlesinger, 2 Sonnenschein, 1 Silberspitz, 4 Spitz, 12 Spitzer, 1 Scharf, 2 Schlächter, 1 Schönstein, 3 Singer, 5 Steiner, 2 Schönberger, 2 Schön, 1 Sternberg, 1 Steinberger, 1 Teitelbaum, 3 Ungar, 25 Weisz, 1 Weitzenfeld, 1 Wolf, 1 Weiner, 1 Weinreb și 1 Weinberger, au primit nume neaoșe unguresci.

Cele mai multe maghiarisări de nume s'au întêmplat în Budapesta, grație ostenelelor „Societății centr. pentru maghiarisarea numelor“. Între cei cu nume maghiarisate în jumĕtatea primă a anului curent, 270 sunt din Budapesta, urméză apoi orașele Arad, Timișóra, Vácz, Debreczen, Miskolcz, Oradea, Seghedinul, Clușul, etc., distinse prin numĕrul mare al celor ce primesc nume unguresci.

Cei mai mulți dintre cei cu nume maghiarisate, sunt *copii și studenți minoreni*, adecă 83, respective 61, urméză apoi funcționarii de stat.

Presidentul „Societății centrale pentru maghiarisarea numelor“, la sfîrșitul dării sale de sémă, — publicate în „B. H.“, asupra resultatelor obținute pe terenul maghiarisării numelor, constată cu multă părere de rĕu, că în prima jumĕtate a anului curent nu a succes societății, „ceea-ce mai mult ar fi de dorit:“ maghiarisarea numelor în grupe, prin provinții. „Poporul, dice el — se ține departe de maghiarisarea numelui, fiind-că nu e în destul informat despre însemnătatea chestiunii“. Face deci apel călduros la preoții, învĕțătorii dela sate, la notari, solgăbirăi, sĕ îndemne poporul la maghiarisarea numelor, și sĕ-i servéscă cu informații spre acel scop.

Corespondență particulară

a „Telegrafului Român“.

Petrecerea din Avrig.

Nimic mai frumos și mai onest, decât a stăruì pe lângă realisarea unei idei salutare, fie aceea pentru binele unui popor întreg, fie numai pentru binele unei persóne. Ideia salutară ce 'și-au propus-o d-nii învĕțători din vestita nóstră comună Avrig e: sĕ măréscă biblioteca școlei cu cărțile, cari încă nu le au, eventual cari apar acuma de sub tipar.

Pentru a-și puté realisa acésta frumósă idee, au hotărît, ca în tot anul sĕ arangeze cel puțin dóue producțiuni în favorul școlei.

În 17 August v. s'a ținut a dóua producțiune din est'an. Nobilul scop a fost luat în considerare de întrégă inteligința din loc si jur. Preoțimea, precum și învĕțătorii din tract au participat aprópe toți Dar nici massa poporului n'a pregetat a sprigini nobila întreprindere a corpului didactic, presentându-se în diua mai sus amintită într'un numĕr destul de frumos.

Producțiunea s'a început la órele $7^1/_2$ cu cântecul comic „Șoldan Vitézul“, predată cu succes de un elev al școlei. A plăcut mult piesa: „O ședĕtóre la țéră“, predată de elevele școlei, așa încât micele artiste — la aplausele nesfêrșite ale publicului — au fost silite sĕ o repeteze. Nu mai puțin a plăcut opereta comică de V. Alexandri „Harță Rezeșul“, în care d-șóra A. Cândea, prin melodiósa-i voce și prin o interpretare fórte corectă și naturală a secerat dese și furtunóse aplause. Asemenea și d-șóra A. Preda, înv. 'și-a predat cu multă acuratețá rola sa. Dl înv. N. Spârlea, în rolul lui „Harță Rezeșul“ 'și-a interpretat partea sa naivă și comică într'un mod vrednic de laudă. Bine a fost declamată și poesia lui G. Coșbuc „Pe pămêntul Turcului“ prin înv. I. Racotă.

După producțiune a urmat dansul. Programa jocurilor s'a început cu hora și s'a continuat — și cu alte jocuri naționale — în cea mai frumósă ordine și linisce până în dori de diuă, când ne-am despărțit cu toții mulțumíți de nobila întreprindere și de reușita cea splendidă a petrecerii.

Mitru.

PARTEA SCIENTIFICA ȘI LITERARA.

I. Löser.

Istoria Agriculturei.

Traducțiune autorisată de
Un prieten al plugarilor.

Partea I.

Istoria Agriculturei.

Întroducere.

Originea agriculturei este de a sĕ căuta fără îndoială în Asia. Zelul spre agricultură este străvechiu în China și India ostică precum și în Egypet.

În Biblie cetim, că Avel s'a ocupat cu economia de vite și Cain cu agricultura, séu mai bine dis: unul căuta ca vênător și păstor sĕ se perfecționeze, ér celalalt ca plugar. Noe este numit ca vier, ér urmașii lui se ocupau cu economia de vite.

După-ce țĕrile muntóse ale Asiei se împopulară érăși peste mĕsură cu urmașii lui Noe, se începù de ací mari emigrări în tóte părțile pămêntului. Popóre din sĕmênța lui Sem și Cham au plecat spre nord, ost și sud, éră cei din sĕmênța lui Iaphet au plecat spre vest și au împopulat țĕrile maritime.

Deșì nu ne-a rĕmas mai nici un dat sigur despre Egyptenii din timpurile cele mai vechi, totuși posedem aprópe cu siguranță prin monumente și scriitorii mai târdii scirile cele mai positive despre purtarea agriculturei la ei; numai mai târdiu poporul Hebräilor în Palestina a început a se ocupa serios cu agricultura. De aceea și începem cu istoria agriculturei la Egypteni și trecem cu vederea istoria altor popóre mai vechi ca sĕ putem descrie mai pe larg istoria agriculturei germane.

Treptele de desvoltare ale agriculturei se pot împărțí cam în modul următor:

I. Păstoritul cu trecerea la economia de câmp până aprópe 200 ani înainte de Christos.

II. Agricultura cu preponderanță cultura de cerealii 200—1750 d. Chr.

III. Agricultura rațională dela 1750 până în present.

Istoria agriculturei germane coincide mai cu sémă cu istoria.

I. Din timpurile cele mai vechi până la Carol cel Mare 800 d. Chr.

II. Dela Carol cel Mare până la 1254 (timpul fără rege).

III. Dela 1254 până la pacea westfalică (1648.)

IV. Dela pacea westfalică până la Thaer (1648—1750).

V. Dela Thaer până în present.

A. Agricultura popórelor vechi.

1. Agricultura și economia de vite la Egypteni.

1. Din Egypet avem cele mai positive date despre agricultură în activitate. Acì de mai înainte cea mai plăcută ocupațiune a popórelor a fost agricultura.

Acésta nici nu e de mirat în o țéră, pe care natura a înzestrat-o pentru agronomie, căci câmpiile udate și gunoite de fluviul Nil nu dau alt lucru agricultorulu decât sĕmênatul și seceratul. Eșirea (esundarea) anuală a Nilului din albie este vedenia cea mai însĕmnată în tótă țéra. Culesul bogat din țéra acésta a dat prilegiu poporului de a îmbunătățí fructele. Locuitorii apărau pămêntul acesta scump de valurile puternice ale fluviului prin astupături, și prin canaluri artificiale împrăsciau apa cum sĕ puté de departe.

Aceste canaluri, făcute în anumite locuri de-alungul rîului, duc apa și în locurile cele mai depărtate ale Nilului. Canaluri mai mici duc apa în lacuri făcute anume prin astupături, de unde apoi prin róte séu cu o mașinărie idraulică cu găleți o conduc pe pămênturi unde nu e apă. Noroiul produs prin canaluri rĕmâne pe pămênt și prin el devine apoi fructifer.

(Va urma).

Din public.*)

Dare de sémă și mulțămită publică.

Cu ocasiunea petrecerei ținută în Avrig în 17/29 August a. c. au incurs ca venit brut 62 fl. 10 cr., din cari subtragêndu se spesele de 34 fl. 68 cr., au rĕmas ca venit curat 27 fl. 42 cr., cari s'au depus la „Albina“ spre fructificare, punêndu-se basa unui fond al bibliotecei școlare gr. or. din Avrig.

Suprasolviri au încurs dela următorii stimați domni: Ioan de Preda, advocat în Sibiiu 1 fl.; Dr. Segal, medic in Avrig; Capesius, par. evang în Avrig, Ioan Schuller, par. evang. în Bradu și T. Orlea, cancelist consistorial câte 40 cr.; Nyilos Farkas, șet de gară în Avrig. Nussbaum, mag. postal în Avrig și Modran, teolog abs. din Bungard, câte 20 cr.; Victor Vulcan, par. în Oprea-Cârțișóra și Ioan Banciu, înv. în Viștea sup. câte 60 cr.; Löffler jun. din Avrig 10 cr.; N. Fleschin, notar în Porcesci 70 cr.; Ioan Cândea, protopop și Ioan David, notar, ambii din Avrig, câte 1 fl. 20 cr.; T. Dragomir, preot în Porcesci 50 cr.; Eremie Răduțiu, notar în Bungard 1 fl. 30 cr., cărora li-se exprimă mare mulțumită pentru aceste solvirl, tot asemenea și d-lor Frații Borger din Sibiiu pentru punerea (gratuită) la disposiție a salei din parcul din Avrig, unde s'a ținut petrecerea.

Avrig, în 19/31 August 1897.

Comitetul arangiator.

---

*) Pentru cele publicate în rubrica acésta redacțiunea nu este responsabilă.

Nr. 289—897. [147[3—3

CONCURS.

Pentru întregirea posturilor învĕţătoresci dela şcólele din comunele mai jos însemnate se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. Bleseni Plai şi Sat, cu salariu de 300 fl., cuartir şi lemnele necesari pentru foc.

2. Juncul de jos, cu filia Juncul de sus, cu salariu de 300 fl., cuartir şi lemnele necesarii pentru foc.

3. Ormindea, cu salariu de 355 fl., din cari 40 fl. sunt computaţi din venitul cantoral, ér 15 fl. în preţul unui stângin de lemne, şi cuartir.

Invĕţătorul va avea sĕ ţină o strană în biserică.

Petiţiunile de concurs instruite conform normelor din vigóre sĕ se aştérnă subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Brad, la 26 Iuliu 1897.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Zarandului.

Vasiliu Damian,
protopresbiter.

Nr. 353/899 [146] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de învĕţător secundar la şcóla elementară gr.-or. din comuna Helchiu, protopresbiteretul Braşovului, prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în ḑiarul „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post învĕţătoresc dau suma totală de 361 fl. 90 cr. v. a. anual, solvite parte din alodiul comunal, parte din repartiţie dela popor, din didactru şi din venitele cantorale.

Doritotii de a ocupa acest post de înveţător, sunt învitaţi a-şi aşterne petiţiunile lor de concurs, instruite în sensul legilor din vigóre, subsemnatului oficiu protopresbiteral in terminul deschis, avênd a se presenta în decursul duratei concursului în vre-o Duminecă séu sĕrbătóre în biserica nóstră din Hĕlchiu, spre a-şf arăta aptitudinra lor în cântările bisericesci.

Braşov, 28 Iuliu 1897.

Oficiul protopresbiteral gr.-or al Braşovului, în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Ioan Petric,
protopreobiter.

Nr. 420/897 [141] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia de cl. III-a Sălciua de jos, protopresbiteratul Lupşei, cu concesiunea Ven. Consistoriu archidiecesan, se escrie al doilea concurs cu termenul de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Venitele împreunate cu acest post statorite în sinodul parochial fac suma de 321 fl. v. a.

Din ce constau aceste venite, interesaţii pot lua informaţiuni dela comitetul parochial, respective dela oficiul protoprespiteral.

Doritorii de a ocupa acest post, au a-şi aşterne cererile concursuale provĕḑute cu documentele recerute de Stat. organ. pănă la terminul susamintit.

Concurenţii sunt datori a se presenta în parochie în o Duminecă séu sĕrbătóre, înainte de ḑiua alegerei, pentru a-şi documenta dexteritatea în cântări, tipic etc.

În conţelegere cu comitetul parochial, oficiul protopresbiteral al tr. Lupşei.

Ofenbaia, în 21 Iuliu 1897.

Ioan Danciu,
protopresb.

La Nr. 332/1897 protp. [143] 3—3

CONCURS.

Pentru alegerea de învĕţător definitiv la şcóla gr.-or. din parochia protopresbiterală Deva se escrie concurs cu termin de 30 ḑile de prima publicare oficiósă.

Pe lângă cualificaţiunea şi îndatoririle normate, cu preferinţă se admit la concurs acei învĕţători practici, cari dovedesc pricepere şi spor în învĕţarea cântului după note şi conducerea unui cor de 4 voci.

Spre acest scop concurentul are a sĕ înfăţişa, dela prima publicare în 30 de ḑile, la parochul locului şi aşi dovedí în ḑi de Duminecă ori sĕrbătóre priceperea în învĕţarea şi conducerea corului de 4 voci.

Emolumentele sunt:

a) 300 fl. léfă învĕţătorésca la an, plătită regulat în rate lunare antecipative, *b)* cuincuenalele de 50 fl., *c).* 120 fl. honorar anual pentru învĕţarea notelor în şcólă, instruirea şi conducerea corului la deosebite ocasiuni şi ţinerea stranei în biserică *d)* locuinţa la şcólă, *e)* lemnele trebuincióse, după datina statorită, *f)* venite laterale dela funcţiuni cantorale, concerte şi alte ocasiuni.

Concurenţii au a-şi aşterne rugările prin oficiul protopresbiteral la adresa comitetului parochial în Deva, în termin de 30 de ḑile dela prima publicare.

Din şedinţa comitetului parochial, ţinută la 13/25 Iuliu 1897.

In absenţa presidiului:

George Nicóră,	*George Gila,*
pres. ad-hoc al com. par.	notar ad-hoc.

Vĕḑut.

Avram P. Pĕcurar,
protopresb. adm.

Nr. 449/897 [151] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor de învĕţători dela şcólelele confesionale române gr.-or. din mai jos însemnatele comune în protopresbiteratul Avrigului, se escrie concurs cu terminul de 30 ḑile dela prima publicare în fóia „Telegraful Român“

1. Arpaşul superior, postul de învĕţător cu salariul anual de 300 fl. v. a., cuartir şi lemnele necesari pentru foc

2. A.rig, dóue posturi, şi anume: un post de învĕţător şi un post de învĕţătóre — fie-care post cu salariul anual de 300 fl., cuartir şi lemnele necesari pentru foc.

3. Corbi, postul de învĕţăto cu salariu anual de 300 fl., şi anume 150 fl. din alodiul comunal, éră 150 fl. din repartiţiune, cuartir şi lemnele necesari pentru foc.

4. Porceşti, al doilea post de învĕţător cu salariul anual de 300 fl. v. a., cuartir şi lemnele necesari pentru foc.

5. Porumbacul superior apusén şi rĕsăritén — postul de învĕţător cu salariul anual de 300 fl. v. a., cuartir şi lemnele necesari pentru foc.

Doritorii de a ocupa vre-unul din acestea posturi sĕ-şi subştérnă cererile concursuale instruite conform legilor în vigóre la subscrisul oficiu protopresbiteral în Avrig (felek, Szebenvámegye) pănă la terminul sus indicat cu aceea, că cei aleşı la posturile acestea, sunt îndatoraţi a cânta cu pruncii de şcólă Dumineca şi sĕrbătórea în biserică la sânta liturghie.

Avrig, 1 August, 1897.

În conţelegere cu comitetele parochiale respective oficiul protopresbiteral gr.-or. al Avrigului.

Ioan Cândea,
protopop.

Nr. 435/897. [145] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕţătoresci dela scólele nóstre din comunele de mai jos se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. Petrila, cu dóue posturi de învĕţători vacante, parochia de jos şi parochia de sus, cu salariu de câte 300 fl., cuartir şi lemne de foc.

2. Liveḑeni, cu salariu anual de 300 fl., cuartir şi lemne de foc.

3. Fizeşti-Federi, cu salar anual de 300 fl., cuartir şi lemne pentru încălḑit.

Reflectanţii au a-şi aşterne supli cele lor instruite conform legilor în vigóre pănă la terminul indicat, subscrisului oficiu protopresb în Petroşeni.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Haţegului în conţelegere cu comitetele parochiale concernente.

Petroşeni, la 24 Iuliu 1897.

Avram Stanca,
adm. protop.

„ARDELEANA“,
institut de credit şi economii, societate pe acţii în Orĕştie.

Fonduri proprii: fl. 350.000. Depuneri: fl. 700.000.

Circulaţie anuală: fl. 3,000.000.

Institutul face următórele operaţiuni, la cari recomandă serviciile sale:

1. **acórdă împrumuturi** cu interese de 8%;
2. **primesce depuneri** dela particulari cu **5** şi cu **5½**, ér dela corporaţiuni culturale cu **6%**;
3. **cumpĕră şi vinde realităţi;**
4. **cumpĕră şi vinde mărfuri şi producte;**
5. **arêndéză şi exarêndéză realităţi!**
6. **cumpĕră şi vinde efecte publice;**
7. **mijlocesce operaţiuni,** specificate sub 3, 4, 5.

☞ La institut se mai află 500 acţii proprii, puse în vindere conform Prospectului staverit de Direcţiunea institutului sub Nr. 68/1897. ☜

Ori-ce afacere se póte resolva şi informări se pot lua verbal în biuroul institutului, ér în scris prin corespondenţă.

Orĕştie, în Maiu 1897.

[73] 10—12

Direcţiunea.

Mare prăvălie
de
băcănie, candite, delicatese, bumbacuri etc.
a societăţii comerciale
„CONCORDIA“
Str. Măcelarilor Nr. 20. Strada Baier Nr. 1.
☞ Edificiul „Albinei“. ☜
Vênḑare în mare şi mic.

Tóte articolele aparţinĕtóre sferei de **băcănie, delicatese, candite** şi **bumbacuri** se pot procura cu **preţurile cele mai moderate şi în calitatea cea mai bună,** la **societatea „Concordia“.**

Prăvălia nóstră arangiată după recerinţele moderne, numerósele localităţi ce ne stau la disposiţie, precum şi importul direct de mărfuri, ne pun în plăcuta posiţie de a corĕspunde tuturor aşteptărilor.

În special recomandăm Onor. public următórele articole: **Cafea, próspĕtă de diferite soiuri, Zăhar raff. I-a, Stafide, Migdale, Mazere, Linte, Orez, Piper, Cuişóre, Şafran francez, Thee, făină de toţi numerii, Orange, Masline, Icre negre şi roşii Şuncă, Salamă, Pesci marinaţi (Aalfisch, heringi, ruşi), brânze próspete, Liqueuri (E. Lichtwitz & Co.) Rum, Cognac.**

Vinars curat de drojdii. — Vinars curat de prune.

☞ Oţet de vin veritabil. ☜

Vinuri curate şi tot felul de ape minerale.

Fructe sudice, Oleiuri, Lumini, Săpunuri, Petroleu etc.

diferite sĕminţe agronomice plombate şi scutite de rocoină cu preţuri fórte favorabile.

Din despărţĕmêntul de textile recomandăm următórele: **Bumbacuri de ţesut, Bumbacuri franţozeşti veritabile (Marca D. M. & C.) albe si de diferite colori, Pĕr (Haras) bercă, Mătăsuri de cusut în diferite colori,** etc.

Aşteptând numerósele comande ale Mult On. public şi promiţĕnd serviciu prompt,

semnăm cu tótă stima:

[59] 10

„Concordia“,
societate comercială pe acţii.

Redactor prov. Gavriil Hango.

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 93. Sibiiu, Marți, 26 August (7 Septembre) 1897. **Anul XLV.**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbata.

ABONAMENTUL
la „Tel. Rom.“ într'una cu suplementul „Fóia Pedagogică“
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Cuincuenalele învĕțătorilor.

IV.

Autoritățile bisericesci au dispus, ca comunele bisericesci sĕ caute a asigura din mijlócele proprii și adausul de 50 fl. la salariele învĕțătoresci, și numai în casul extrem de sĕrăcie sĕ recurgă la stat pentru acordarea acestui adaus de cuincuenal.

Ținuta acésta a bisericei a fost în consonanță cu ținuta din anii trecuți, când vorba era de minimul de 300 fl., ca salariu pe séma învĕțătorilor.

Intregirea dela stat se dă sub asemene condițiuni oneróse, încât autoritatea bisericéscă spre a scăpa intactă autonomia bisericei s'a aflat îndemnată a îndemna pe credincioși la încordare până la extrem în aflarea de mijlóce materiale spre scopuri școlare.

Fiind vorba de jertfe materiale spre scopuri școlare din interes mai înalt bisericesc, a fost naturală punerea cestiunei si în sarcina învĕțătorilor.

A fost natural sĕ se ḑică: décă e vorba, ca în interesul bisericei sĕ aducem jertfe materiale, atunci va fi consult, ca și învĕțătorii sĕ aducă o jertfă óre-care, și în casuri concrete pe un timp óre-care sĕ renunciă la o sumă din dotațiunea lor în casul când mijlócele bisericesci sunt cu totul sleite, și învĕțărorul bine cunósce situațiunea materială a comunei.

Accentuăm din capul locului, că nu noi am pus în discussiune acéstă cestiune, ea s'a pus la alt loc, și bine s'a făcut, că s'a pus în discusiune publică.

Noi acuma ne ocupăm cu ea pentru prima óră, și acésta o facem, ne mai putênd oprima datorința, ce ni se impune de a vorbí și noi în cestiune.

E just ca datorințele sĕ le împărțim în proporțiune dréptă, și când e vorba de interes mai înalt al bisericei, atunci cu toții sĕ aducem jertfe, este acésta o normă morală, care ne obligă pre toți.

Binecuvêntarea ceriului este acolo, unde ómenii se pot înțelege, se pot capacita, unde este bunăvoință reciprocă. Acolo lucrurile se impacă, nu se recurge la întrevenirea străină și o pace bună nici odată n'a adus stricăciune causelor bisericesci.

Décă dară cu considerări la specialele interese ale comunelor bisericesci, învĕțătoriul, ḑicem, pentru un timp anumit va renuncia la o parte a emolumentelor sale, bun lucru va face, și jertfa acéstă autoritatea bisericéscă o sci apreția, și o va sci rĕsplăti la ḑile mai bune, și noi sperăm ḑile mai bune și pentru comunele nóstre bisericesci și în general și pentru învĕțătorii nostrii.

Aceia, cari se vor arăta fără inimă, mai ales în anii acestia de grea cercare, și ducênd lucrurile la extrem cu dreptul lor formal, vor cere întrevenirea organelor statului, pot provoca total nimicirea școlei, și cu ea posițiunea lor ca învĕțători confesionali, căci tare se înșală aceia, cari dinadins lucră la stricarea școlelor confesionale spre a ajunge în școle neconfesionale la dotațiune mai bună.

Sĕ fim cu posibilă crutare acuma la începutul greutăților, și sĕ sperăm ḑile mai bune în tóte direcțiunile, sĕ avem în vedere trecutul bisericei nóstre, sĕ ne mulțămim cu ce avem, și sĕ aducem jertfe pe altariul bisericei nóstre, jertfe bineprimite.

Revista politică.

Presidentul Faure reîntorcêndu-se Marți în sĕptĕmâna trecută din Rusia, la Dünkirchen a fost primit de ministrul president Meliné, în fruntea cabinetului, care i-a eșit în cale. La un banchet ce a urmat, a ḑis Faure: „Prin lealitatea sa, înțelepciunea sa și maturitatea sa politică a ajuns democrația nóstră sĕ recâștige țĕrii rangul cuvenit între națiuni, prin nepregetarea sa și-a câstigat și susținut simpatia poporului și prin urmărirea aceluia-și ideal de pace, a înființat alianța intimă a celor dóue națiuni mari, ceea-ce constitue unul din cele mai însemnate evenimente ale secolului ce se duce“. La Paris a fost primirea entusiastă. Aici l'au salutat presidentul camerei Brisson și al senatului Loubet, cât și senatorii, deputații, consilierii comunali, consilierii generali, căpităniile oficiilor și o mulțime imensă de public. Intrarea în oraș a fost o cale triumfală, dar ca sĕ nu lipséscă nota discordantă, a esplodat la biserica Madeleine o bombă, fără de a causa însĕ vre-o stricăciune. Poporul a aclamat pretutindeni pe Faure cu strigăte: „Trăéscă Faure! Trăésaă alianța!“

Cum e și natural, alianța franco-rusă continuă a fi discutată de întréga presă europeană.

E alianța acésta numai defensivă, ori și ofensivă? Și in acest cas, în contra cui e îndreptată? In contra Germaniei? în contra Angliei?

Aceste sunt întrebările, cari preocupă lumea.

Presa germană pare a crede, că alianța franco rusă e îndreptătă în contra Angliei. Acéstă pressă atribue Țarului Nicolae ideia unei apropieri între dubla și tripla alianță.

Opiniunea publică francesă se măgulesce cu speranța, că Rusia va da mână de ajutor Franciei, ca sĕ recâștige cele dóue provincii pierdute în urma rĕsboiului de la 1870.

Cu tot entusiasmul provocat în Franța de toasturile rostite pe bordul lui Pothuau diferitele grupuri din oposițiune cer cu mult zgomot publicarea tractatului.

De sigur, că cererea aceasta se ve repeta și în parlament, dar tot așa de sigur e, că guvernul va refusa s'o satisfacă. In adevĕr, publicarea tratatului nu depinde numai de guvernul frances, ci și dela Impĕratul Rusiei.

D. Méline, primul ministru al Republicei va căuta sĕ încungiure furtuna menajind ilusiunile opiniunei publice în privința condițiunilor tractatului.

D. Déroulède, cunoscutul adict al Ligei Patrioților, într'o convorbire cu un redactor al lui Gaulois, a spus, că e nemulțumit cu alianța franco-rusă și că, ar prefera ca d. Hanotaux sĕ aducă de la Petersburg o bună convenție comercială cu Rusia.

Actuala alianță, a ḑis d-sa, urmăresce scopuri prea generale în Asia, în Africa și așa mai departe. Ar fi fost de preferat o alianța, care sĕ supraveghieze Germania dela rĕsărit și dela apus și sĕ redncă Prusia la propriele ei mijlóce.

Cu această ocasie, d. Déroulede a spus, că actnalul președinte Faure e dintre fondatorii Ligei patrioților.

Călĕtoria Țarului la Varșovia. Se comentéză fórte mult călĕtoria Țarului Nicolae II. la Varșovia, dela care se aștéptă o ameliorare a sorții Polonilor. Deși faptul, că Polonilor nu li-s'a admis, ca pe arcul triumfal, ridicat pentru primirea Țarului, sĕ pună inscripțiă și în limba polonă, sunt speranțe îndreptățite, că visita dela Varșovia va aduce cu sine o schimbare favorabilă pentru situațiunea politică și națională a Polonilor rusesci. Din singuratice dispositiuni ale lui Nicolae II. se deduce cu îndreptățire, că tînĕrul Țar nu are de gând a continua politica înaintașilor sĕi față de Poloni.

Aniversarea Sultanului. Ḑiua aniversării suirei pe tron a Sultanului, care s'a serbat în 20 August, a trecut fără incident.

Rĕspunḑênd la felicitările pe cari i le-a presentat Edhem-pașa în numele armatei din Tesalia cu ocasia aniversărei suirei sale pe tron, Sultanul a telegrafat, că nici odată, în timpul celor dóue-ḑeci de ani de domnie, nu fusese atât de felicitat ca acum.

Sultanul a felicitat armata pentru succesele pe cari le-a avut, mulțămită bravurei sale.

Acéstă depeșă a pricinuit un entusiasm mare.

Sultanul a primit în audiență pe patriarchul ecumenic și i-a acordat marele cordon al ordinului Osmaniei cu briliante.

După Malumat, Sultanul a ertat eri pe toți osândiții pentru delicte politice.

FOIȚA.

„Occhi turchini“...

Stênsesem lumina. Era deja târḑiu.

Înădușala din casă și iritația provenită din cetirea unui foileton nu îngăduiau ângerului somnului sĕ se apropie de mine și sĕ'mi atingă pleópele cu toiagu-i binefăcĕtor.

Întins pe pat meditam asupra foiletonului cetit.

Un tinĕr aprins de vraja unor ochi albastri. Adora din distanță o mândră de copilă cu ochi de mierióră și vedea de-asupra-și vecinic ceriu albastru; lumea întrégă îi era albastră. Dupá albastra minune — cum îi ḑicea copilei din poveste —, tinĕrului nostru îi era mai drag în lume de piesa lui Denza: *Occhi turchini.* Nu că dór ar fi fost un pasionat aderent al muzicei italiene, era vorba însĕ acolo tot de ochi albastri, colórea mării, senini ca ceriul.

Și tinĕrul, sprinten la pungă (asta era ce'mi făcea necaz!), se primbla cât era séra în giurul grădinei publice, în care musicalii faraoni secerau prin acordurile „ochilor albastri“ aplausele mușteriilor „nesimțitori“. Amoresatul prindea din depărtare sonurile cu urechile lui duióse, sonuri dulci cari îi punéu în vibrare timpana și inimioara. Privind la luna de pe ceriul-albastru ofta din adâncul sufletului: „Ah ochi albastri.. de-ale mele chinuri nu vreți sĕ sciți!“

In serile aceste de visări se trezi un dor în inima lui, dorul de a-și trada iubirea chinuitóre. Cui? Natural tot ei, divei adorate, celeia cu ochi albastri.

Ghiçi și modul delicat cum obicinuiesc amanții a sta indirect de vorbă cu iubitele lor, când vor sĕ le captiveze.

O serenadă, — da o serenadă și încă cu ochi albastri. Din armonia cerésca a acestor acorduri diva copilă va sci, că este iubită de el, va rĕmâné vrajită și nu'l va respinge, ci îi va face fericite ḑilele, senine și albastre.

Insĕ pipăindu-și buzunarele, tinĕrul își găsi portfoiul gol, înfiorător de gol, — portfoiul temeiul serenadei, potfoiul gol lovitura de mórte visurilor și speranțelor.

Plângênd aprópe de necaz plecă cătră casă, recitându-și textul italian:

„Occhi turchini, color de'l cielo,
Perché guardete, perchè ridete
Se una speranza piu non mi resta
Se non v'importa de'l mio penar?“.

Astfel foiletonul cetit. Asttel sórtea tristă a tinerului amorezat.

*

Și tolănindu-mĕ pe pat gandiam la torturile lui. Aș fi voit sĕ alerg și sĕ-'l ajut; căci prea mĕ atingea amoru-i nefericit. Mĕ reținéu însĕ trei pedeci:

Nu'l cunoscém.

Eram și eu cătră sfêrșitul lunei.

Diva lui avea ochi albastri, ér aceștia nu mi sunt — bucata.

Ochi albastri! Ce-or fi o avênd o sémă de ómeni cu ochii albastri? Cum de nu vĕd ei, că dragostei îi mai priesce lumina ochilor negri? Nóptea cea adâncă, întunerecul, fie și cel mai dinafară, este un conductor mai potrivit decât seninătatea. Dragostea cea adevĕrată este o patimă dintre cele mai intensive, ér ochii calmi, albastri, nu mi se par tocmai potrivite culcușuri pe séma acestei patimi...

Ear cum mi se rostogoliau aceste prin minte, simțam cum firele gândirei, unele albastre, altele negre, mi se încălciau, chípul tinĕrului nefericit devenia tot mai puțin marcat, tot mai spălăcit, simțam, că înger-îngerelul somnului se apropie...

*

Abia voi fi ațipit și étă că mĕ trezira din somn acordurile unei muzice. Surprinderea mea era mare, căci se cânta piesa lui Denza: *Occhi turchini.*

Buiguit mĕ scol din pat, merg la feréstră și crep oblonul.

In casa de peste cale, în catul prim, locuia d-șóra Puncescu, cea mai frumósă găzduitóre a celor mai frumoși ochi albastri din întreg orașul.

Sub feréstra acesteia se cânta.

La început credeam, că voi afla aci a doua parte a foiletonului cetit și eram deja dornic a cunósce pe tinĕrul nefericit, ajuns póte acum prin cine scie ce împregiurări în posiția, de aș vede visul realisat.

Nu era însĕ tinĕrul cu portfoiul ofticos. Cel ce dedea serenada era un ofițer, care, se vede, umbla a cuceri cu mijlóce moderne cetatea... cea cu ochi albastri.

Tabloul era frumos.

Ascuns în umbra porții stetea amorezatul locotenent răzimat pe sabia-i strălucitóre. Lună frumósă. Țiganii formaseră un cerc sub ferestrile Puncescilor și cântau cu măestrie despre ochii albastri cei ispititori.

Eu mĕ gândiam la ea, la frumósa mea vecină. Ce trezire plăcută din visurile ei. Cu câtă grabă va fi alergat ea la feréstră. Modestia o opria sĕ o deschidă. Dând la o parte gardinele, ea își va fi răḑimând capul și sinul de feréstră și rîvnitóre și perdută va fi ascultând melodia dulce a ochilor albastri. Ochii ei și-'i va închide și ascunde după

Argumentele Blăşenilor.

Din desbaterile la adunarea generală a Assocaţiunei dela Mediaş s'a vĕḑut ţinuta Blăşenilor în afacerile de interes generale ale Asociaţiunei.

Unirea dela 4 Septembre a. c. Nr. 37 la locul prim aduce un articol în care e depusă tótă comóra de argumente pur confesionale.

Reproducem acel articol şi 'l reservăm a revenì asupra lui.

Eată-l:

„Discusiunea interesantă, care s'a ţinut în adunarea generală a Asociaţiunii în Mediaş cu privire la mai multe obiecte, a scos la ivélă dóue curente contrare, de cari sunt stăpâniţi membrii acestei societăţi cu privire la scopurile ei.

Unul este un curent generos, înalt, desinteresat, care voesce sĕ facă din Asociaţiune o binefacere pentru întreg poporul românesc, pentru a cărui literatură şi cultură s'a înfiinţat. Acest curent nu vre sĕ concentreze instituţiunile Asociaţiunii numai în Sibiiu, ci sĕ le creeze ori unde poporul românesc are lipsă de cultură ca mijloc de conservare naţională. Expresiunea cea mai viuă şi-a aflat-o curentul acesta în accentuarea necesităţii. ca sĕ cercăm mijlóce nóue şi sĕ folosim mijlócele, de cari dispunem, mai vîrtos pentru promovarea literaturii şi pentru ajutarea şcolilor românesci existente şi pentru crearea de şcoli românesci acolo, unde poporul nostru este expus periclului de a fi desnaţionalisat.

Celalalt curent este fórte exclusiv şi egoist. El vrea, ca tóte instituţiunile Asociaţiunii sĕ se creeze în Sibiiu şi în prima linie pentru Sibiiu, deşì toţi Românii au contribuit la înfiinţarea şi contribuesc la susţinerea Asociaţiunii. Acest curent şi-a aflat expresiunea marcantă în motivarea, cu care comitetul central a respins propunerea domnului Gavrilă Pop, de a se ajuta şcólele poporale din mijlócele Asociaţiunii. În acéstă motivare se ḑice, că „prin susţinerea şcolii civile de fete Asociaţiunea a adus tot sacrificiul posibil pentru învĕţămêntul poporal“, deşí este cunoscut, că şcóla acésta este accesibilă numai pentru puţine familii românesci, cari dispun de o stare materială mai bună. Aderenţii acestui curent periculos au mers până acolo, în cât în butul paragrafului 2 al statutelor Asociaţiunii, care pune între scopurile Asociaţiunii şi „înfiinţarea eventual ajutorarea de şcoli“, au votat în contra propunerii, ca Asociaţiunea sĕ ajute respective sĕ înfiinţeze şcoli pentru cultura poporului. Şi fiind-că la votarea acésta s'a ivit paritate de voturi, dacă votul preşedintelui nu se alătura la propunerea aceea, s'ar fi adus un conclus, care ar fi vătĕmat în chipul cel mai vĕdit statutele Asociaţiunii. Tot curentul acesta esclusivist şi egoist s'a împotrivit şi la executarea conclusului adunării generale anterióre, prin care comitetul central fusese autorisat „de a publica consecutiv premii pentru tractate poporale şi scurte asupra materiilor, ce ating relaţiile ţĕrănimii române, din domeniul dreptului public, administrativ şi privat al statului, cari tractate sĕ se desfacă cu un preţ cât mai eftin pentru popularisarea cunoscinţelor de drept“. În zadar vedem din rapórtele presentate chiar de comitet, cât de mare lipsă de ajutor are literatura românéscă, căci pentru ea nu se însufleţesc aderenţii curentului amintit, precum s'au însufleţit pentru aşa numita „casa naţională“, care însĕ mult timp nu va fi alt-ceva de cât o casă sibiană, ce va serví pentru prelegeri publice, concerte, representaţiuni dramatice, conveniri sociale de ale Sibienilor şi pentru trebuinţele societăţilor române din Sibiiu.

Nici odată egoismul Sibienilor nu s'a pronunţat atât de puternic şi intolerant ca tocmai cu ocasiunea desbaterii asupra „casei naţionale“, când au terorisat întrégă adunarea cu ameninţarea, că nu vor face nici loterie nici colectă, dacă nu se face casa aceea, şi astfel nu vom avé nici bani, nici casă.

Omul cugetătoriu se întrébă, că ce póte fi motivul acestui curent periculos?

Dacă considerăm spiritul, în care s'au desvoltat instituţiunile naţionale în Sibiiu, credem a nu greşi, când susţinem, că motivul adevĕrat este interesul de a exploata instituţiunile naţionale spre scopuri confesionale.

Toţi scim, că „Albina s'a înfiinţat cu banii tuturor românilor, şi că chiar şi fonduri greco catolice sunt angajate cu un numĕr însemnat de acţiuni la acest institut puternic. La început când erau puţine avantagele materiale, s'au ales în direcţiune tot atâţia membri greco-catolici, câţi şi greco-orientali. După aceea în locul greco-catolicilor, cari au murit, n'au mai ales greco-catolici aşa, că astăḑi numai un greco-catolic din Sibiiu şi altul din provinţă mai sunt toleraţi în direcţiune, până când vor muri, ca sĕ facă loc numai la greco-orientali. Acei oficiali ai „Albinei“, cari nu de mult au voit sĕ bage în direcţiune pe un român, care din întêmplare e greco-catolic, au fost ameninţaţi cu cercetare disciplinară. Despre aplicarea oficialilor şi despre alte lucruri, cari tóte dovedesc, că din „Albina“ vor sĕ facă o instituţiune de căpătuélă greco-orientală, nici nu mai vorbim.

Tot aşa se purcede şi cu şcóla de fete a Asociaţiunii. Mai mulţi indiviḑi greco-catolici, cari şi-au făcut cursul regulat şi cu succes bun la universitate, şi cari în sensul legii existente erau cualificaţi pentru şcóla civilă, n'au putut încăpea de profesori, numai pentru că sunt greco-catolici, pe când din contră pe un greco-oriental după mai multe cercetări disciplinare îl întăresc definitiv în postul seu.

Mai înainte adunarea generală îşi alegea oficialii: secretariu, cassariu, controlor, bibliotecariu, archivariu. Sibienii însĕ cu ocasiunea modificării statutelor s'au îngrijit, ca aceste posturi sĕ le completeze numai comitetul, şi el va sci togmi lucrurile, în cât nici în aceste posturi, — fiind că sunt remunerate, — sĕ nu mai pótă ajunge şi vre un greco-catolic.

Casa naţională încă nu póte sĕ fie pustie, ea încă va trebui sĕ aibă câţiva oficiali şi astfel sĕ se prefacă din casă naţională în căpătuélă confesională, dacă membrii Asociaţiunii nu vor pune odată stavilă la acest curent periculos, care face, ca Asociaţiunea nóstră sĕ nu iea avêntul, care ar trebui sĕ'l aibă o instituţiune atât de frumósă şi salutară.

Sĕ ne grupăm deci cu însufleţire în jurul stégului Asociaţiunii, dar în acela-şi timp sĕ lucrăm din tóte puterile, ca acéstă instituţiune sĕ promoveze literatura românéscă şi cultura întregului popor român, şi sĕ nu permitem, ca ea sĕ fie exploatată spre scopuri confesionale.

Noutăţi.

Profesori noi la şcólele medii române din Braşov. „Gaz. Trans.“ scrie: In şedinţa de alaltăeri, Sâmbătă, a Eforiei şcólelor centrale române gr.-or. din Braşov au fost aleşi ca profesori suplenţi generali (pentru tóte şcólele medii) d-nii Dumitru Lupan şi Pavel Percea, ér pentru şcóla comercială d-nii: Procopiu Givulescu şi George Vătăşan. Dintre profesorii suplenţi de până acum au fost realeşi d-nii: Pompiliu Dan (gimnasiu), Aurel Ciortea (reale), şi Ioan Pricu (comerciale).

* * *

Prof. Weigand la Blăjel. Primim următórele: Astăḑi în 24 August v. m'am reîntors la ¼ pe 10 óre a. m. din Pàuea, unde am fost ca administrator — pentru celebrarea s. liturgii, şi spre marea mea bucurie am aflat la mine pe simpaticul şi cunoscutul filolog german — profesorul Dr. Weigand, care tocmai era ocupat cu o fată, pe care a întrebat-o despre tóte: limbă, port, datini, doine, strigături etc. etc. După presentarea şi salutarea reciprocă 'şi-a continuat lucrarea mai departe, până după 10 óre, când apoi 'şi a luat drumul la Mediaş şi de acolo la Sighişóra — după cum spunea dênsul.

La prima vedere dl Dr. Weigand te atrage, e tare simpatic; şi când îl auḑi vorbind dulcea nóstră limbà — te cucerresce, aşa vorbesce de frumos şi corect. Nemţii nostri deşí sunt printre noi şi aud des limba nóstră, totuşi de multe-ori nu-i înţelegi, dară numitul dn Dr. pare că a crescut tot între români, aşa frumos se exprimă. După ce i-am stat la disposiţie cu unele deslușiri, s'a depărtat. Eu din parte-mi îi doresc călĕtorie fericită ca sĕ-şi pótă termina măreţul scop, şi nici odată sĕ nu-şi uite de simpatia nóstră a românilor. Mi-am ţinut de datorinţă a vi-le comunica acestea. Cu deplin respect, Zacheiu Sas, paroch.

* * *

Adunări de popor. Partidul poporal a convocat pe ḑilele de 8 şi 19 Septembre adunări de popor la Kapuvár şi Lővő, cu care ocasiunea vor vorbi aprópe toţi corifeii partidului asupra situaţiei.

* * *

Cea mai veche reuniune română de meseriaşi, precum se scie este „*Reuniunea sodalilor români din Sibiiu*“, a cărei statute pórtă clausula de aprobare a guvernului reg. transilvan dto 4 Aprile 1867. Întemeietor al acestei reuniuni este venerabilul părinte Nicolau Cristea, fost redactor şi actual asesor consistorial în Sibiiu, ajutat de 28 sodali şi 2 măestri români, cari formau în acea vreme clasa de mijloc a românilor sibieni. Reuniunea a avut multe momente de bucurie, dar adese-ori şi de sbuciumare, despre care multe pot spune fostii membri ai ei, dar mai ales încăruntitul ei president, care ani 30 a stat neclintit în fruntea ei. Istoricul Reuniunei ar fi la tot casul de o deosebită importanţă. Nu ne îndoim, că cei competenţi se vor îngriji de adunarea la un loc a datelor mai importante din viéţa de 30 de ani ai ei. Deocamdată înregistrăm următórele şire ce ni-se trimit din cercul Reuniunei amintite: „Duminecă în 5 Septembre n. c. „Reuniunea sodalilor români din Sibiiu“ a ţinut adunarea sa generală sub conducerea veteranului president dl N. Cristea, care prin o cuvêntare bine simţită declarând adunarea de deschisă, rógă adunarea, ca la proximele alegeri sĕ nu mai reflecteze la persóna sa şi la a veteranului vice-president N. Simtion, deóre ce pe de o parte bĕtrâneţele, ér de alta ocupaţiunile, la care chemaţi sunt, nu le mai permit a sta în fruntea Reuniunei, ce o au condus preste 30 de ani. După cetirea raportului general al comitetului, adunarea generală ia raportul la cunoscinţă; apróbă socoteliie pro 1892—1896, revĕḑute de comitet şi de o comisie de 3, instituită de adunarea generală, care totodată scontrând cassa, pe care o au aflat în deplină ordine, se dă comitetului absolutoriul prescris. Din socoteli este evident, că fundaţiunea de 50 fl. a comerciantului de pie memorie Antoniu Bechnitz, aḑi a ajuns suma de 76 fl. 39 cr. (în mai mulţi ani interesele s'au folosit la acoperirea trebuinţelor Reuniunei); fondul creat în favorul unei a dóua exposiţii industrială constă din 81 fl. 99 cr.; bani gata vre-o 70 fl., ér valórea inventariului preste 800 fl.

Tóte acestea premerse, membrul ajutător dl Victor Tordăşianu, basat pe meritele, ce dl president şi le-a câştigat, ca întemeietor al Reuniunei şi ca president al ei; mai departe referindu-se la meritele indisputabile, pe cari dl vice-president, ca locoţiitor al dlui president şi le-a bine-meritat, recomandă adunării sĕ proclame pe dl president Cristea de president onorar şi pe dl vicepres. N. Simtion de membru onorar. La propunerea membrului ordinar Zach. Voileanu (membrii ajutători n'au drept de a face propuneri), adunarea cu mare însufleţire proclamă pe dl Nic. Cristea de president onorar, cu dreptul de a presida adunările generale, ér pe dl Simtion de membru onorar al Reuniunei.

În fine purceḑêndu-se la alegerea noului comitet au fost aleşi cu unanimitate următorii:

President: Victor Tordăşianu, funcţionar consistorial; Vice-preş.: Ioan Ganea, măestru cojocar; Notar: George Poponea, sodal tipograf; Cassar: Florea Cruciţa, măestru croitor; Controlor: Ioan Roşca, măestru pantofar; Bibliotecar: George Mocian, sodal tipograf. Membrii în comitet: Zacharie Voileanu, măestru croitor; Constantin Dragoş, măestru păpucar; Zacharie Aron, măestru cismar; Ioan Ban, măestru cismar; Ioan Morariu, sodal tipograf; George Săsărman, sodal pantofar; Pavel Imbĕruş, sodal văpsitor; George Maier, sodal măsar.

* * *

Daruri pentru biserică şi şcólă. Precum suntem informaţi, în parochia nóstră Magógea, protopresbiteratul Deeşului, s'au făcut mai multe daruri pentru biserică şi şcólă, şi între altele următórele: mai mulţ creştini buni au cumpărat diferite rênduri de vestminte bisericesci complete. Petru Marchişiu a Marcianului a cumpărat un Apostol (tipărit cu litere latine) în valóre de 5 fl. şi un clopot la şcólă în valóre de 40 fl., costându-l şi aşeḑarea lui la locul destinat 5 fl.; Gavriil Marchişiu a Marischi a cumpărat o candelă de argint în valóre de 20 fl. şi Augustin Cupşa, paroch în Bonţida, o icónă a Maicei Domnului în valóre de 12 fl. Apoi pentru procurarea unui policandru au contribuit următorii buni creştini: dómna Maria Ciboc din Odorheiu 20 fl.; Simeon Marchişiu a Marişchi, fĕtul, 20 fl.; Ilie Marchişiu a Marcianului 10 fl.; Ioan Şliam a Nucului 10 fl.; George Zob, crâjmariu, 10 fl.; Ioan Buzura a Petri Nucuţului 10 fl.; Augustin Cupşa, paroch în Bonţida, 5 fl.: Domnica Marchişiu, născută Lador, 5 fl.; Gregoriu Cupşa a lui Laschĕu 5 fl. şi Vasilie Buzura a lui Teodor 4 fl., — total: 99 fl., din cari s'a procurat policandrul cu 70 fl. şi un Liturgieriu (tipărit cu litere latine) cu 3 fl., resultând astfel un rest de bani în suma de 26 fl., care s'a transpus la epitropia parochială pentru acoperirea altor trebuinţe bisericesci-şcolare. Tot din contribuiri dela (întregul) popor s'a padimentat biserica şí s'a ridicat un frumos edificiu şcolar în timpul din urmă costând acestea la olaltă peste 1600 fl., deşì nu corĕspund pe deplin necesităţii şi modului de executare. Amintim totodată ací, că biserica nóstră din acéstă parochie are şi trei fundaţiuni, înfiinţate tot din contribuiri (benevole) dela popor. 1. Un fond de bucate pentru acoperirea speselor bisericesci şi şcolare, care se urcă aḑi la 300 mierţe mari de cucuruz sfărîmat. Acest fond s'a creat

---

pleópele cele frumos cercuite. Gândurile ei tóte, tóte vor sbura în acest moment la el, la cel cu spada strălucitóre… O, de 'şi-ar fi putut telegrafia în acest moment gândurile lor, câte de tóte nu 'şi-ar fi putut şopti!…

*

În acéstă desĕvêrşită armonie însĕ se ivi deodată o notă bizară.

Cu sgomot mare se deschise o feréstră din parterul de sub Punceştii. În feréstră se ivi un cap cărunt, sburlit, — era un maior în pensiune, ce locuia acolo, bolnav de ischias.

„*Hei Hallunken, Maul halten!*“ strigă Némţul bolnav, începênd sĕ ţipe la „Donnerwettere“.

Faraonii suspinau tocmai cele crude şi nu voiau sĕ încete odată cu capul, căci lor le era de têrgul încheiat cu amoresatul dela armadie.

Bĕtrânul însĕ, supĕrat ḑe-a fi stêrnit din linisce şi póte şi el duşman principiar al ochilor albastri, continuă cu strigătele: „*Nachtswaechter! Polizei! Einsperren diese Kerle!*“

Se mai pricepea la comandă bĕtrânul maior!

Cel cu blocada, cavalerul ochilor albastri, vĕḑu că se îngróşe gluma şi o ţinu de bine a eşi din umbra porţii pentru — a se cam duce cu paşi iuţi pe stradă în sus. Faraonii, óstea lui viteză, vĕḑêndu-'i curagiul, încetară de-a mai glăsui de dragoste, şi o luară şi ei frumuşel după el, căci — avêu de tranşat o afacere încă. Temeiul serenadei este dór portfoiul!

*

Armonia dispăruse. Situaţia avé aspectul unui câmp de luptă, din care cei agresivi fugiră. Bolnavul triumfător îşi închise feréstra bombănind. Ferestrile vecinilor erau deschise tóte. Auḑiam câte un rîs înăbuşit de vecine rĕutăcióse. Numai la feréstra Punceştei nu se mişca nimic. Sĕrmana copilă, cum 'şi-o fi cufundat în perne ochii albastri, póte scăldaţi în lacrimi… De prima dată i-o fi părut rĕu póte, de a avé ochi albastri.

Aerul de nópte era recoros. Vecinii se retraseră din feréstră unul câte unul. Strada îşi relua cu încetul haina obicínuită a nopţii liniştite. Luna se făcuse stăpână preste situaţie zimbind parecă ironic de nĕcazurile muritorilor.

Îmi vĕḑuì şi eu de patul meu şi înainte de a se apropia ânger-ângerelul meu a dóua óră de mine, îmi adusei aminte de tinĕrul din foileton.

Nu-'l mai compătímiam pentru desperata stare a portfoiului, care nu-i dedea voe a ofta prin rostul ţiganilor la feréstra divei cu ochi albastri

Sibiiu. *Dorin.*

la iniţiativa actualului paroch O. D. Victor Cupşa. 2. O fundaţiune în bani pentru dotarea parochului, care aḑi se apropie la valórea de 2500 fl. şi 3. O fundaţiune a fericitului George Bota pentru susţinerea şcólei şi dotarea învĕţătoriului, carea aḑi se urcă la suma de 7000 fl. Cele dóue dintâiu se administrézā la epitropia parochială, ér cea din urmă la Preaveneratul Consistoriu Archidiecesan in Sibiiu. Regretăm, că nu suntem în posiţie de a puté publica cu numele pe toţi aceia, cari au contribuit la crearea acestor fundaţiuni. Au meritat ca oficiul şi comitetul parochial sĕ le aducă mulţămită şi pe calea publicităţii; sperăm însĕ, că ceeá-ce nu s'a făcut în trecut, se va face în viitor. Mai amintim ací şi aceea, că şcóla (cu un învĕţător) are şi o frumósă bibliotecă şcolară la înbogăţirea căreia a contribuit fórte mult Preaonoratul comitet al Asociaţiunii pentru cultura şi literatura poporului român din monarchia nóstră, care i-a donat cărţi în valóre de peste 60 fl., apoi Onoratul domn Gavriil Hango, preot, redactorul „Telegrafului Român“, născut în acésta comună, şi în urmă învĕţătorul actual dela acéstă şcólă dl George Prigónă, carele cu multe ostenele a arangiat în fie-care an câte o petrecere şcolară publică şi a colectat şi bucate pentru îmbogăţirea ei. Au mai contribuit şi alţii la augmentarea acestei biblioteci, dar numele acelora, regretăm, nu ne sunt cunoscute.

Laudă deci şi recunoscinţă tuturor acelora, cari au contribuit atât de frumos şi din îndemn propriu la înzestrarea bisericei şi şcólei nóstre din acéstă parochie! Dumneḑeu sĕ le rĕsplătéscă după credinţa lor cu fericire şi aici în viéţa acésta şi şi în cealaltă dincolo de mormênt!

Multe lucruri bune şi frumóse vedem, că se pot face cu poporul nostru, dar numai atunci, când acela vede, că iniţiatorii le întreprind nu numai în interesul lor personal, ci şi în favorul lui. — Pe acéstă cale deci înainte!

* * *

Nou omor sensaţional în Bulgaria. Abia s'a încheiat afacerea cu omorîrea cântăreţei maghiare Simon Ana şi iată că se vestesce un nou cas de specia acésta. Aceeaşi femeie, care a descoperit omorul cunoscut, a făcut acum descoperirea, că un alt ofiţer bulgar a împuşcat pe o cântărĕţă, numită Olga, cu care avusese relaţii întinse. Olga acésta ar fi de origine din România. Consulul României dela Sofia a luat proces verbal cu descoperitórea omorului şi a cerut dela judecătoria competentă a dispune o urgentă şi scrupulósă cercetare.

* * *

Brad de munte. Din Gurarîului ni-se scriu următórele: „În 2 Septembre n. a c., a rĕposat în comuna nóstră Gurarîului un moşneag în vêrstă de 116 ani, cu numele Şerban Conţiu. Bĕtrânul era încă sănĕtos şi voinic ca un brad de munte. numai în decurs de trei ḑile înainte de mórte s'a simţit mai indispus“.

* * *

Anarchiştii din Spania continuă cu atentatele lor în contra bărbaţilor administraţiei. Cea mai nóuă jertfă este prefectul de poliţie din Barcelona, numit Portas, care a fost greu rănit prin puşcăturile anarchistului Sempan. Sempan a fost deţinut şi pus la recóre.

* * *

Pentru jucătorii de şac. Duminecă în 12 l. c., se va ţiné la Berlin congresul internaţional al socialiştilor, împreunat cu dóue mari partii de întrecere, cu premii de 2000 şi de 400 franci.

* * *

Bibliografic A apărut Nr. 3 şi 4 din „*Biblioteca nóstră*“ de sub direcţia E Hodoş, în Caransebeş: „*Versuri şi proză*“ de G. Coşbuc. Cuprins: Notiţe despre Coşbuc, de E. Hodoş. — Ḑiua învierii. — Andromache. — Legendă. — Cântec. — Lordul Iohn. — Sonet. — De pe deal! — Duşmancele. — Pe lângă boi. — Numai una. — Prosă: Vorba ăluia: — Ḑicĕtori explicate: — (1. Nici în clin nici în mânec. — 2. La botul calului. — 3. Cu căţel cu purcel. — 4. Lasă-l în mórea lui. — 5. Opt cu a brânzei. — 6. I a suflat în borş. — 7. Pe deasupra ca fuiorul popii. — 8. Burtă de popă. — 9. Ie pecetluit cu roşu. — 10. Târţa-părţa. — 11. Altă căciulă. — 12. A lua lumea în cap, — 13. A prins prepeliţa de códă. — 14. A vorbi românesce. — Ce ne-au dat Slavii şi Grecii. — Heu, quale portentum. — Pe culmea muntelui. — Neaga. — O poésie nemţéscă de Alexandri. — Popa Cojoc. — Portretul şi semnătura autorului: pag. 2 şi 52. — „Biblioteca nóstră“ apare în fie-care lună în Caransebeş. Un numĕr costă 14 cr. (35 bani). Abonamentele: O serie de 5 numere 70 cr. o serie de 10 numere 1 fl. 40 cr. — Abonamentele se plătesc înainte. Dnii abonenţi primesc tóte numerele franco. A se adresa la Caransebeş, către directorul „Bibliotecei nóstre“. — Sĕ póte procura şi dela Librăria archidiecesană în Sibiiu.

Corespondenţă particulară

a „Telegrafului Român“.

Din comune.

Topliţa-română.

Conducĕtorii naturali ai poporului nostru nu lucră mai înţelepţesce, decât atunci, când se nisuesc a-l emancipa de sub influinţa străinilor, cari în timpul din urmă s'au înmulţit şi întărit în multe din comunele nóstre.

In sate, în comune există forţa neamului nostru, acolo trebuesc asigurate şi promovate interesele lui. Nu numai nu e permis sĕ perdem terenul de sub picióre, ci din contră, trebuesc ocupate terene nóue şi deschise căli nóue de progres şi înaintare.

Comunele dela ţéră formézā temelia edificiului nostru naţional, deci este mare necesitate, ca acea temelie sĕ fie îngrijită şi întărită, căci ruinându-se fundamentul, uşor se póte prăbuşi edificiul, şi visul nostru de a deveni un popor, care sĕ „mérgă 'n fruntea altor neamuri“, numai vis va rĕmânea în veacul veacului.

Ţĕranul român trebue întărit în iubirea de moşie şi de vatra părintéscă.

Ce-i drept, în general este acésta o virtute a românului. El ţine la vatra-i strămoşéscă. Cu tóte aceste aflăm exemple contrare. Chiar comuna Topliţa română pare a fi o tristă escepţiune a celor afirmate mai sus. Mai ales dóue uliţi principale, ce se întâlnesc formând un unghiu drept, sunt o vie dovadă despre aceea, că românul ş'a părăsit vatra străveche, şi fugind de sgomotul uliţelor din centru, s'a retras la codru, unde se simte mult mai bine. Amintitele strade erau odinióră curat românesci, şi astăḑi în una abia mai sunt 6 case proprietate română, ér în cealaltă a rĕmas singur o casă română în mijlocul unei mulţimi de case secuesci şi armenesci, a căror locatari póte nici ei nu sciu unde s'au născut.

Cedând terenul de sub picióre, am dat străinilor ocasiune a prinde rădĕcini şi de a ne exploata, ducêndu-ne adese-ori la sapă de lemn.

Terenul perdut trebue recâştigat. Lucrurile cu cari vedem că se îndeletnicesc veneticii, trebue sĕ le luăm noi în mână. Pentru meseriile, ce le au, trebue sĕ crescem ómeni din sinul nostru, ca dela de ai nostri sĕ ne putem împlini tóte necesităţile traiului. Ne mai fiind astfel avisat a trece pragul străinilor, aceia vrênd nevrênd vor da îndĕrĕt şi cu timpul se vor duce pe unde au venit, ér noi — cari n'avem motive de a ne despărţi cu greu de ei, le vom ḑice din fundul inimei: „Cale bună, şi sĕ nevedem, când . . .“

Nu avem cuvinte de a infiera din destul pe aceia, cari dau mâna cu asemenea venituri, ajutorându-i în nisuinţele lor. Ajungă-i blăstĕmul lui Eminescu:

„*Cine a îndrăgit străinii etc....*“

Pe cât de mult dispreţ merită străinii, cari fără inimă esploatézā pe bietul ţeran, pe atât de multă laudă cuvine-se acelara, cari ostenesc întru a ocroti interesele bietului român şi a-i uşura sórtea, ce ḑilnic devine mai maşteră.

Un fapt de asemenea natură m'a îndemnat a scrie aceste rênduri, şi anume:

Străinii, aşeḑaţi în Topliţa română şi susţinuţi din munca românului, au început a se bueci şi a-şi bate joc de români şi de instituţiunile lui. Cercat-au sĕ schimbe şi schimonoséscă numele satului; cercat au sĕ încurce pe feciorii romăui, cari la Bobotézā au dat cu pusci salve cu ocasiunea procesiunei la rîu. etc., dar atacurile au fost respinse, In cele din urmă s'au proiectat lovituri de mórte şcólei confesionale române

Când s'a votat budgetul comunal pe anul 1897 s'au aflat „binevoitori“, cari sĕ pretindă stergerea posiţiunilor 6, 7 şi 8 în sumă de 624 fl. numiţi pentru dotarea şcólelor confesionale.

Conducĕtorii poporului — preoţii — s'au îngrijit însĕ încă la alegeri, ca în comitetul comunal românii sĕ fie în majoritate. Astfel propunerile duşmane au căḑut. Dureros atinşi au fost românii vĕḑênd pe un fiu de preot român şi pedagog absolut votând pentru ştergerea salariului învĕţătoresc, pe care el însuşi l'a folosit câţi-va ani, ca învĕţător la şcóla română ortodoxă.

Nereuşind atacul în comună, nemulţămiţii fac recurs la comitat, unde firesce află resunet şi bună-voinţă tot ce-i antiromânesc. Acolo salariul învĕţătoresc se şterge din buget împreună cu cuota fondului de pensiune regnicolar. Salariul învĕţătoriului nostru prin acésta se sistézā şi bine-voitorii nostri pândesc după momentul, când autorităţile bisericesci vor închide şcóla din lipsă de mijlóce.

De acéstă bucurie însĕ au fost lipsiţi, căci vrednicul preot *Georgiu Maier* însoţit de mai mulţi fruntaşi au înaintat recurs în contra decisului comisiunii administrative comitatense, motivând necesitatea existenţei şcólei confesionale, carea încă înainte de 1868 primesce salariul învĕţătoriului din cassa comunală.

Ministrul de interne ia în dréptă consideraţiune recursul părintelui G. Maier, şi prin ordinul sĕu dela 24 Iuliu 1897 nr. 56,562/III anulézā hotărîrea comitatensă, dispunênd reîntroducerea în budgetul comunal a posiţiunilor şterse.

Ministrul de interne notifică comitatului, că în conţelegere cu ministrul cultelor a ordinat în mai multe casuri susţinerea în budgetul comunelor a salariilor pentru învĕţătorii confesionali, unde acele salarii au fost votate înainte de anul 1868 şi unde comitetele comunale le votézā şi pe viitor.

Prin acest ordin duşmanilor s'a astupat gura, ér şcóla nóstră a scăpat de ameninţarea de-a înceta din lipsa de mijlóce.

Deosebită mulţumită se cuvine deci mai ales părintelui *Georgiu Maier*, care cu ochii vighetori a urmărit întrégă afacerea şi a făcut tot posibilul, ca interesele şcólei sale sĕ fie salvate şi asigurate. Domnia-sa s'a făcut prin acest fapt vrednic de consideraţiunea superiorităţii sale bisericesci şi de recunoscinţa poporului pe care chemat este sĕ-l conducă şi păstorésçă.

Fie, ca acest popor sĕ înţelégă tot deauna nobilele intenţiunii ale harnicului conducĕtor, şi urmărindu-l şi întinḑêndu-i mâna de ajutor, biserica şi şcóla română nu numai se vor consolida, ci vor face progrese viḑibile; ér poporul va ajunge în plăcuta situaţiune de a se bucura de progresele dobândite. . . .*

PARTEA SCIENTIFICA ŞI LITERARA.

I. Löser.

Istoria Agriculturei.

Traducţiune autorisată

de

Un prieten al plugarilor.

(Urmare).

2. Mijlócele de traiu la Egyptenii cei vechi constau cu deosebire din plante acuatice. Urmaşii lor mai târḑiu îşi procurau mijlócele de traiu din acele plante, cari se cultivau în timpurile acelea când eşiau apele, în fine fiindu-le acésta preste mână, s'au nisuit a cultiva atari plante şi în locurile acelea, unde nu era apă.

3. De plantele, cari au lipsă de umeḑélă continuă, se ţine papyrul. Planta acésta a fost pe timpul acela obiectul cel mai lăţit de cultivare şi se folosea la facerea hârtiei. Ba firele mai dure se ţeseau şi se făceau frînghii. Din cotóre făceau nisce mâncări gustóse şi bune. Din rădĕcinile principale, cari erau destul de tari, se făceau vase de tot feliul.

De când s'a început a se face hârtia din sdrenţe a început a se negligea şi cultivarea papyrului, şi cu timpul s'a stêrpit cu totul.

In locul papyrului s'a cultivat trestia de zahăr, care se ḑice, că ar fi fost adusă dela arabi, şi o foloseau ca nutremênt, însĕ cu încetul şi pe acésta o au părăsit.

Ba Egyptenii mai cultivau şi aşa numita rădĕcină de stomac séu rădĕcina lui Aron, care o expedau până şi în Roma. Cultivarea orezului o au adus din India, dar pe ce timp, nu se scie.

4. Sĕmênatul se făcea pe locurile acelea, pe cari le îneca Nilul, şi după ce se trăgea (scurgea) apa, se arunca sĕmênţa, care era mai grea, se cufunda, ér preste care rĕmânea de-asupra, se mânau vitele de o călcau. Folosirea vitelor în modul acesta la sĕmênat s'a delăturat de timpuriu. Plugul, care era fórte uşor, numai atunci îl foloseau, când pămêntul a prins deja cójă. Grâul şi orzul erau fructele principale. Ei culegeau numai grăunţele şi paiele le foleseau ca material pentru foc. Pe lângă acestea se mai cultivau şi păstăióse, precum: linte, mazere şi bob. Ca plante pentru tors şi oleiu se cultiva inul. Din făşiile lui se ţĕséu vestminte, din sĕmênţă făcéu oleiu. Cânepa nu era cunoscută la Egypteni, ei în locul ei se foloséu de arbustul de bumbac. Acéstă plantă cresceă şi în locuri mai ridicate pe cari le udau cu pumpa (tulumba), ba prin locurile acelea cultivau si cucuruz (porumb), din care se hrănea o însĕmnată parte din popor.

5. Finicul în anticitate s'a cultivat deja de Egypteni, dar s'a folosit puţin ca pom roditor; acuma este cel mai rĕspêndit pom roditor în Egypt, şi în unele regiuni e hrana de tóte ḑilele a locuitorilor. Dintre pomi sunt de amintit: olivii, smochinii, limonii, portocalii, citronii, mandulii şi alţii.

6. Uneltele de arat constau din un plug simplu, asemenea aceluia, pe care'l vedem pe monumente şi bani vechi. Sĕceratul se făcea cu o sĕcere, care de asemenea se află gravată pe bani şi monumente vechi, bărbaţii duceau spicele în coşuri mari. La îmblătit mânau vite preste spicele împrăşciate de le călcau, ér mai târḑiu vitele au fost înlocuite cu aşa numitele căróie punice. Cernutul se făcea în modul următor: ei ridicau grâul în sus, vêntul mâna pléva, şi grâul fiind mai greu cădea jos, ba se mai folosiau si de sîte, cari şi le făcéu din fire de papyr.

7. După seceriş şi îmblătit se începea pentru economul egyptean un timp aprópe fără lucru, care dura până când eşa Nilul din alvie, când ér se începea sĕmênatul. Ocupaţiunea agronomică consta aşa dar din sĕmênat şi secerat, în celalalt timp câmpul nu avea lipsă nici de lucru şi nici de grija economului.

8. Economia de vite la Egypteni era negleasă, căci condiţiunea pămêntului aici nu avea trebuinţă de vite. Gunoiul vitelor nu avea nici un preţ, fiind-că pămêntul se gunoia în de ajuns prin eşirea Nilului din alvie. Calul s'a folosit pentru călĕrit încă pe la anul 1800 înainte de Christos, şi şi la ham. Pharao din biblie avea o mulţime de cai de călĕrit. O lege a vechilor Egypteni oprea a se tăia vaci în măcelărie, numai boi şi tauri se puteau tăia. Preoţilor nu le era ertat sĕ mânânce carne din vitele cari se foloséu la plug. Nimĕnui nu-i era ertat a a mânca carne de viţel, de cât regelui. Găinile şi porumbii erau la culme. Clocirea óuĕlor se făcea în cuptóre, cari se încălḑiau cu o căldură proporţională prin gunoi.

9. Pe timpul ministrului jidovésc Iosif, pămêntul era împopulat partea cea mai mare cu miliţie, şi organisarea preoţilor, cari despreţuiau agronomia, acésta a împedĕcat mult desvoltarea agronomiei, aşa, încât agronomia a rĕmas în starea acésta primitivă încă secoli întregi.

10. Pămêntul atât la Egypteni, cât şi la evrei era împărţit între economi. Răzórele erau făcute prin petrii.

Moşiile private erau despărţite de moşiile regelui şi a preoţilor. (Cartea I. Moisi, 47, 20, 22.) Fiind-că Egyptenii deja în timpurile cele mai vechi prin eşirea regulată a Nilului erau siliţi a-şi împărţi în fie-care an din nou pămênturile, aşa, probabil că în ţéra acésta s'a dat mai întâiu de urmele geometriei, care mai târḑiu în Grecia a devenit o parte a sciinţei.

(Va urma).

Nr. 709/1897. [177] 1—3

CONCURS.

Pentru îndeplinirea posturilor de învĕțători din comunele de mai jos din protopresbiteratul Sibiiului se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. Tălmăcel, dóue posturi á 300 fl. salar anual, relut de cuartir și lemne 10 fl. la unul.

2. Turnișor, salariu anual 300 fl., cuartir în edificiul școlei și trei stîngini de lemne.

Cei ce doresc a reflecta la vr'unul din posturile vacante, avênd a conduce și cântările bisericesci, vor avé a sĕ presenta în vr'una din Dumineci ori sĕrbători în comună spre a-și documenta desteritatea.

Suplicele concursuale instruite în sensul normelor din vigóre, sĕ se adreseze la subscrisul oficiu protopresbiteral în terminul deschis

Sibiiu, 25 August 1897.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Sibiiului.

Ioan Papiu,
protopresb·

---

[149] 2—3

CONCURS.

Pe basa ordinului Prea Venerabilului Consistoriu archidiecesan dtto 10 Iuniu 1897 Nr. 3531 B. se escrie concurs pentru ocuparea postului de paroch în comuna Nucet cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post dau suma de 233 fl. 80 cr. conform hotărîrei comitetului parochial din 27 Aprilie 1897.

Informațiuni mai deaprópe despre starea parochii se pot lua dela comitetul parochial și oficiul protopresbiteral.

Concurenții au a-și așterne suplicele în sensul normelor din vigóre la oficiul protopresbiteral al tractului Sibiiului în terminul deschis.

Nucet, în 20 Iuliu 1897.

Ioan Petrișor, adm. paroch. *Ioan Natanail,* not. of. par.

Nr. 654/897.
Vĕḑut și aflat în ordine.
Sibiiu, 30 Iuliu 1897

Ioan Papiu,
protopresb.

Nr. 241/1897 [150] 2—3

CONCURS.

Pentru întregirea posturilor învețătoresci vacante din comunele mai jos însemnate, se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. Bucium - Cerbu, salariu anual 300 fl., cuartir, grădină și lemne de foc.

2. Bucium-Sat, salariu anual 300 fl., cuartir, grădină, și lemne de foc.

3. Buninginea, salariu anual 300 fl. din repartiție, cuartir, grădină, și lemne de foc.

4. Petrângeni cu Valea-Bulzului, salariu anual 300 fl. și adecă 133 fl. din venitul regalului, 10 fl. 50 cr. interesele după obligațiunea de stat și restul din repartiție, cuartir grădină și lemne de foc.

5. Roșia cu Covna, salariu anual 300 fl., cuartir și lemne de foc.

6. Trîmpoiele, salariu anual 300 fl., cuartir și lemne de foc.

7. Zlatna cu Vultoriu, salariu anul 350 fl. cuincuenalul de 50 fl., relut de cuartir 50 fl. și lemne de foc.

Doritorii de a ocupa vreunul din aceste posturi 'și vor subșterne cererile instruite conform normelor în vigóre subsemnatului oficiu până la terminul arătat.

Concurenții la posturile de sub n rii 1, 2, 3, 4 și 5 sunt poftiți a sĕ presenta în vre-o Duminecă séu sèrbătóre la biserică, spre a 'și arĕta desteritatea în cântări și tipic; asemenea și cei ce vor reflecta la postul de sub nr. 7 cu adausul, că cei cu cualificațiune mai bună și cunoscințe musicale vor fi preferiți.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Abrudului în conțelegere cu comitetele parochiale respective.

Abrud, 1 August 1897.

Petru Popoviciu,
adm. prot.

Nr. 356/897. [164] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia de clasa a III-a Bĕtrâna, protopresbiteratul Devei, conform grațiósei resoluțiuni consistoriale din 22 Iuliu a. c., Nr. 4526 Bis. prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt regulate și statorite în ședința comitetului parochial ținută la 17/29 Iuniu a. c., și tóte la olaltă dau suma de 322 fl. 60 cr.

Informațiuni mai deaprópe despre acéstă parochie se pot lua dela oficiul protopresbiteral și dela comitetul parochial.

Reflectanții la acest post au a-și așterne cererile lor concursuale, instruite conform legilor din vigóre, la subsemnatul oficiu protopresbiteral până la terminul sus indicat.

Deva, la 31 Iuliu 1897.

Oficiul protopresbiteral gr.-ort. al Devei în conțelegere cu comitetul parochial respectiv.

Avram P. Pĕcurariu,
adm. protopresb.

Nr. 456/897 [165] 2—3

Concurs repețit.

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia vacantă de clasa a treia Scoreiu, protopresbiteratul Avrigului, se escrie prin acésta de nou concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în fóia „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch sunt statorite în ședința sinodului parochial ținută la 2 Iuniu 1896 și dau suma de 150 fl. v. a.

Doritorii de a ocupa acest post sĕ-și subștérnă cererile concursuale, instruite conform dispozițiunilor Stat. org. și a regulamentului pentru parochii din 1891 la oficiul protopresbiteral gr.-or. al Avrigului (posta Avrig, Felek-Szebenvármegye) până la terminul sus indicat.

Avrig, 5 August, 1897.

În conțelegere au comitetul parochial respectiv, oficiul protopresbiteral gr.-or. al Avrigului.

Ioan Cândea.
protopop.

---

[166] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de învĕțător în clasa II. a școlei rom. gr.-or. din Feldióra, protopresbiteratul Brașovului, se escrie concurs cu terminul de 30 de ḑile dela datul publicărei în ḑiarul „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Salariul anual 300 fi. v. a., și anume: *a)* 260 fl. v. a. repartiție dela popor, *b)* 40 fl. dreptul de pământ pentru 6 vite în pășunea comunală séu în natură séu în bani.

2. 25 fl. v. a. pentru cuartir.

Dela respectivul se cere ca sĕ țină împreună cu ceialalți colegi școlă de repetiție, Dumineca și sĕrbătórea sĕ cânte cu copii rĕspunsurile dela s. liturghie. Cel mai cualificat se va preferí. Doritorul sĕ se presenteze înaintea alegerei în vre-o Duminecă séu altă sĕrbătóre la biserică ca sĕ se producă.

Reflectantele la acest post are a-și da cererile instruite conform legei la oficiul protopresbiteral al tractului Brașov.

Feldióra, din ședința comitetului par. ținută în 3 August 1897.

Iosif Micu, paroch. președinte. *Ioan Morariu,* notar.

În conțelegere cu subscrisul oficiu protopresbiteral al Brașovului.

Ioan Petric,
protopop.

Nr. 442/897 [167] 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor învĕțătoresci din comunele mai jos amintite, protopresbiteratul Lupșei, prin acésta se escrie concurs cu terminul de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. Buru, cu salariu de 300 fl., cuartir și lemne de foc necesare.

2. Brăzești-Sartăș, cu salariu de 300 fl., cuartir și lemnele necesare.

3. Lunca-Vidolm, cu salariu de 300 fl., lemne și cuartir.

4. Poșaga-de-jos, cu salariu de 300 fl., lemne și cuartir.

5. Șasa, cu salariu de 300 fl., cuartir și lemne.

6. Sălciua-de-jos, cu salariu de 300 fl, cuartir și lemne.

7. Valea-Lupșei, cu salariu de 300 fl., cuartir și lemne.

Reflectanții la acestea posturi sĕ-și înainteze cererile concursuale instruite cu documentele recerute de normele bisericei nóstre în vigóre în terminul prescris la acest oficiu.

Ofenbaia, (Offenbánya) în 2 August, 1897.

Oficiul protopresb. gr.-or. al Lupșei.

Ioan Danciu,
protopresb.

Nr. 386/897 [168] 2—3

CONCURS.

Pentru îndeplinirea posturilor învĕțătoresci vacante din comunele mai jos însĕmnate ale protopresbiteratului gr.-or. al Sĕliștei, se escrie concurs cu terminul de 15 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. Aciliu, cu salariu anual de 300 fl. și cuartir natural.

2. Cacova, cu salariu anual de 300 fl, cuartir natural și 3 stângini de lemne.

3. Gura-rîului, 2 posturi, fie-care cu salariu anual de 300 fl., și 30 fl. relut de cuartir.

4. Sibiel, cu salariu anual de 300 fl. și cuartir natural.

5. Vale, cu salariu anual de 300 fl. și cuartir natural.

Reflectanții la vre-unul din aceste posturi învĕțătoresci sĕ-și înainteze cererile lcr concursuale, instruite conform legilor în vigóre, subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Sĕliște, 11 August 1897.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Sĕliștei.

Dr. Nicolau Maier,
protopresbiter.

Nr. 288/897 [142] 3—3

CONCURS

Pentru întregirea parochiei vacante Pescera, se escrie concurs pentru a treia óră, cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt 312 fl. v. a.

Petenții au a-și așterne cererile instruite conform normelor din vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Brad, la 26 Iuliu 1897.

In conțelegere cu comitetul parochial, oficiul protopresbiteral gr.-or. al Zarandului.

Vasiliu, Damian,
protopresbiter.

Szeben várm. alispánja.

16564 sz. / XIII. 1896. [178] 1—1

Pályázati hírdetmény.

Szeben vármegyében évi 450 frt. fizetés és 200 fl. utazási átalànnyal javadalmazott ujonnan rendszeresitítt **törvényhatósagi állatorvosi** állomásra ezennel ujabbi pályázatot nyitok.

Pàlyázni óhajtók felhivatnak, hogy az 1888: VII t. cz. 133 §. és ennek végrehajtására vonathozó utasitás 303 §-ában elöìrt minősitést igazoló okmányokkal és keresztlevél esetleg eddigi szolgálatukat igazoló bizonyitvànnyal felszerelt folyamodványukat **folyó évi szeptember hó 20-ig** közvetlenül Szeben vármegye föispán Ur Ö-Méltósagához nyujtsák be.

A kinevezendő állatorvos székhelye Nagy-Szeben város, müködési köre pedig a szebeni járás föszolgabiró 18 és az ujegyházi jar. föszolgabiró 15 községeire, összesen tehat 33 községre terjed ki.

Nagy-Szeben, 1897 szeptember 5.

Reissenberger.
alispán.

Convocare.

Subscriitorii acțiilor institutului de credit și de economii *„Zlăgneana“*, societate pe acții în Zlagna, se învită prin acésta, în vîrtutea §. 154 al legii comerciale, la adunarea generală constituantă, care se va ține în Zlatna, **Sâmbătă, la 30 August v. (11 Septembre n.) 1897** înainte de amédi la 10 óre, în localul școlei greco-orientale.

OBIECTELE:

[154] 3—3

1. Raportul fundatorilor.
2. Constatarea subscrierii capitalului social.
3. Stabilirea statutelor societății.
4. Constituirea societății cu capital social 50.000 coróne (25.000 fl. v. a.)
5. Alegerea direcțiunei și a celoralalți funcționari.
6. Alegerea comitetului de supraveghiare.
7. Absolvarea fundatorilor de responsabilitatea normată în §. 152 al legii comercială.

În sensul §. 155 al legii comerciale, fie-care acție subscrisă dă un vot, mai mult de 10 voturi însĕ nime nu póte exercita, ér subscriitorii pot participa la adunare séu în persónă séu prin plenipotențiați, cari încă trebue sĕ fie acționari.

Din ședința fundatorilor societății pe acții „Zlăgneana“, ținută la Zlatna în 9/21 August 1897.

Petru Popovici,
președinte.

Emanuel Beșa,
secretariu.

Redactor prov. Gavriil Hango

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 94. Sibiiu, Joi, 28 August (9 Septembre) 1897. *Anul XLV.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
la „Tel. Rom.“ într'una cu suplementul „Fóia Pedagogică“
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — **și timbru de 30 cr.** pentru fie-care publicare.

Denunciări.

Voim sĕ vorbim de biserica ortodoxă română din Bucovina în legătură cu o corespondență publicată ḑilele aceste în ḑiarele unguresci din capitala țĕrei nóstre.

In ḑiarele dela noi fórte puțin se scrie despre biserica din Bucovina, și nóue ne vine a crede, că acesta e semn bun.

Lucrurile sunt în regulă, administrațiunea are curs normal, biserica nu are nici un gravamen, este deplin mulțămită cu stările actuale, și în liniște continuă a și desvolta consolidarea sa internă.

Mai anii trecuți și biserica din Bucovina își avé nĕcasurile sale, și nĕcasurile de atunci nu da liniște archiereului, nu bărbaților cu inimă din jurul lui.

Pe atunci un curent îngrijitoriu bântuia biserica ortodoxă din Bucovina, proselitismul religionar a dat năvală asupra bisericei ortodoxe și păstoriul conscienţios al turmei credinciόse, archiereul bisericei a ridicat toiagul în apărarea turmei sale.

Alarma dată a avut efect, preoțimea credinciósă, poporul credincios s'au grupat în jurul archiereului și curentul de atunci s'a domolit pe un timp óre-care, cel puțin aḑi nici un semn nu mai vedem, că el ar bântuì cu vehemența de atunci.

Mai anii trecuți Românii ortodoxi din Bucovina nu erau mulțămiți cu starea, în care se afla și se află încă fondul religionariu al bisericei lor ortodoxe.

Secularisate averile bisericesci în Bucovina, s'a adunat o sumă enormă de bani, cărora s'a dat numirea fondul religionariu al bisericei ortodoxe.

După natura sa acest fond are sĕ promoveze interesele speciale ale bisericei ortodoxe din Bucovina.

Fiind exclusiva proprietate a ei, din natura autonomiei urméză, ca acel fond sĕ fie administrat de către biserică și prin biserică liber și independent, reservându se corónei numai dreptul de suprainspecțiune, care o exerciéză prin guvernul țĕrei, și din când în când 'și i-a informațiuni despre prompta lui administrare.

In biserica ortodoxă din Bucovina nu așa se întêmplă, acolo administrațiunea fondului nu este în mânile bisericei, în faptă ea puțină influență are asupra administrărei fondului religionariu.

Mai anii trecuți în biserica din Bucovina era un curent puternic, care cu intețire cerea administrațiunea acelui fond prin biserică.

În interesul acesta se lucra cu multă incordare, aḑi despre tóte aceste nu mai auḑim nimica, în cât ne vine a crede, că acel curent acuma e în decadență.

Mai anii trecuți biserica cu intețire cerea convocarea unui congress bisericesc cu scopul de a regula afaceri bisericesci, între cari se amintea și cea atinsă mai sus. Pentru convocarea congresului bisericesc s'au întrepus archiereul cu cei mai de influență bărbați, în interesul resolvărei acelei dorințe generale s'au ridicat voci și în parlamentul din Viena.

Din declarațiunile de atunci ale ministrului de culte transpira óre-cum speranța de a vedea cât mai curênd întrunit congresul bisericesc al bisericei din Bucovina.

Astăḑi a dispărut și curentul acesta și nici organele de publicitate din Bucovina nu mai țin sémă de aceste postulate ale bisericei.

Am atins aceste cestiuni așa în fuga condeiului, ca sĕ preocupăm publicul cetitoriu pentru biserica ortodoxă din Bucovina și sĕ revenim apoi: la denunciările, de cari am vorbit la începutul articolului nostru.

Corespondența din ḑiarele unguresci pune față în față elementul slav cu cel românesc din Bucovina.

Élementul slav este în pericol, fiind slavii persecutați de către români.

Persecuțiunea se face în bisĕrică de către biserică și prin biserică.

In fruutea acestui curent s'a fost pus fericitul metropolit Morariu Andreevici, și curectul acesta panromânesc s'a manifestat în tóte direcțiunile.

S'a romanisat clerul încât rutenii ortodoxi de pildă nici la cursul teologic nu mai erau primiți, s'au romanisat școlele — românii asupréu pe rutenii pe tóte terenele pănă și prin mijlocirea fondului religionariu, despre care se ḑice, că și aḑi e în mâna românilor din Bucovina, cari se foloséu de el ca de o armă puternică.

Denunciațiunile aceste sunt simptomatice și e simptomatică mai ales ciudata cuincidență, care ne pune în uimire.

Pe când frații „uniați“ din diferite părți dau tocmai acuma cu mai vĕdită cutezanță năvală asupra ortodoxilor, pe atunci în pressa urgurééscă vine calumniată biserica ortodoxă din Bucovina.

In ḑiarele române dela noi se aruncă invinuirea, că cel mai puternic institut de credit și de economii, de care ne bucurăm noi românii din Ardeal, e pus în serviciul bisericei greco-orientale, ergo periculos pentru interesele ideei de stat unguresc, fiindcă biserica greco orientală gravitéză spre Russia, pe atunci acea meserie o face corespondența din ḑiarele unguresci denunciănd biserica-ortodoxă română din Bucovina, denunciănd fondul religionariu din Bucovina, de bună séma nu cu scopul de a stârní în unguri simpatie pentru biserica ortodoxă din Bucovina séu dóră pentru biserica ortodoxă dela noi.

Avem deci de lucru cu denuncianți de categoria cea mai ordinară, cari au în vedere numai scopul, și cari în alegerea mijlócelor n'au nici un scrupul, avênd devisa, că: scopul sânțesce mijlócele.

Denuncianții 'și fac meseria, sĕ fim deci la locul nostru, căci se apropie lupii de turma credinciósă.

Revista politică.

Congresul sêrbesc. Precum scím, congresul bisericei naționale greco-orientale sêrbesci dela noi a fost amânat din causa, că congresul n'a primit ordinea de ḑi propusă de comisariul regesc, baronul Nicolici, ca adecă sĕ se pertracteze mai întâiu proiectul de statut pentru organisarea bisericei și numai apoi celelalte afaceri, curente.

Starea acésta de lucruri nu numai amăresce pe Sêrbi, dar face nelinisce și guvernului maghiar. Acesta are temerea, că susținêndu-se încă cât-va timp acéstă stare, Sêrbii toți vor trece în tabĕra radicalilor și la timpul sĕu va perde și tóte cercurile electorale dintre Sêrbi. De aceea acum caută căi și mijlóce pentru împăcare óre-cum. — În scopul acesta baronul Bánffy a convocat o conferență Lunea trecută, la care au luat parte corifeii partidelor liberale și radicale sêrbesci, așa: br. Jivcovici, Polit, Vucetici, Dumcea, Crasoievici și Draculici. După arätarea scopului acestei conferențe, baronul Bánffy declară, că caracterul conferenței este confidențial. De aceea resultatul ei nici nu se scie în amĕnunte. Pe cât aflăm însĕ din foile maghiare, cari reproduc și ele după „Bud. Tud.“, membrii congresului sêrbesc au rĕmas pe lângă posiția luată în congres față de comisariul regesc, de asemenea și Bánffy pe lângă posiția acestuia.

A dóua conferență s'a ținut Mercuri la care au fost invitați membrii moderați ai congresului, ér a treia se va ținé Sâmbătă, cu corul episcopilor.

Între astfel de împregiurări sunt puține prospecte de împăcare.

Autonomia bisericei catolice din Ungaria. Am amintit și noi la timpul sĕu, că Statul bisericei catolice din Transilvania în adunarea sa ultimă a decis înaintarea unui memorand către primatele ungar pentru apărarea autonomiei sale față de contopirea lui autonomia bisericei catolice din Ungaria. Memorandul acesta a apărut deja și încurênd va fi înaintat la locul destinat. Statul își apără autonomia cu provocare la art. 3 p. I. din Aprobate; p. 1. din diploma leopoldină; p. 45 din o epistolă a împĕratului Francisc, adresată dietei la 26 Maiu 1792; decisiunea Majesteții Sale de datul 19 August 1867 comunicată de ministrul br. Eötvös sub Nr. 896 pres.; §. 14 Art. XLIII din 1868; rescriptul ministrului Trefort, Nr. 1008/873 și în parte la decisiunea prea înaltă din 4 Nov. 1893 emisă sub Nr. 54061 ministerial.

Triumful federalismului. Conferința fruntașilor majorității parlamentare din Viena,

FOIȚA.

„Biblioteca nóstră“.

Avem în leagănul literaturei nóstre, a românilor de dincóce, un nou copil, botezat „Biblioteca nóstră“. Și fiind-că acest copil, deși încă în fășii, arată dejá în anul prim al vieții sale bune porniri, cuvine-se sĕ-i dăm de timpuriu atenția nóstră.

Modestă de tot a pășit în vileag „biblioteca nóstră“, modestă, întru cât nu s'a anunțat cu sgomot prin jurnale și nu și-a făcut reclam la apariția sa. În multe părți ale românilor nici nu se va fi știind despre existența ei, ér unele jurnale nici nu-și dau zor a o face cunoscută. De, jurnalele nóstre încă își au particularitățile și reservele lor și le place adese-ori a nu încuragia interprinderi culturale și numai din pricina, că în fruntea acestor interprinderi stau bărbați póte neagreați celora dela jurnale. Un defect acesta al pressei nóstre, ce-l putem remarca cu diferite ocasiuni, care dovedesce, că n'am ajuns încă la acel nivel al culturei, încât sĕ ne putem desface de personalități și de vederi banale măcar în afaceri de interes cultural.

Și chiar modestia „bibliotecei nóstre“, intrarea ei în viéță fără mult svon și fără pretenții prea mari, e ce ne o face simpatică dintr'un început. Ea vrea sĕ se recomande de sine.

Deja numirea ei ne încălḑesce. Biblioteca — „nóstră“. A nóstră, a românilor din Ungaria, a acelor români, despre cari frații de dincolo cred, că suntem incapabili de a presta ceva statornic pe terenul literar, din pricină, că prea ne consumă luptele nóstre naționale. Eată pornesc și ómenii nostri a „presta“ după putință câte „ceva“ și este póte o chestie a viitorului apropiat pentru ca sĕ se restórne credința fraților de dincolo.

„Biblioteca nóstră“ apare în Caransebeș sub direcția d lui profesor Enea Hodoș. Cine cunósce pe dl Hodoș și lucrările d-sale în materie literară, îndeocebi manualul d-sale de istoria literaturei române, póte fi convins, că reușita morală a acestei interprinderi literare este garantată prin însuși directorul ei.

Deja primii patru numeri ai publicațiunei fac bună impresie și ca formă și ca conținut.

Nr. 1. *Realități și Visări.* Novelete și schițe de Septimiu Sever Secula. Conține șépte schițe scurte, ușóre și interesante la cetit, scrise într'o limbă bună românéscă, pline de umor potrivit. Dl Secula este un tînĕr publicist, — lucrările din broșura acésta încă sunt scóse aprópe tóte din viéța d-sale de student, — îl cunóscem însĕ din unele publicațiuni prin revistele literare și din unele studii istorice și suntem îndrept a lega și mai bune speranțe de condeiul d-sale.

Nr. 2. *Iancu de Hunyad.* Cercetare istorică de Iosif Bălan. Autorul își imparte studiul în dóue părți; 1) Originea, numele și legea lui Iancu de Hunyad; 2) Rolul Românilor în luptele lui Iancu.

Scopul la care tinde prin cercetarea sa, ni-l spune însuși autorul, adecă „a dovedì în mod critic, pe basa celor mai noui cercetări istorice, *că cel mai mare erou, cel mai genial beliduce al Ungariei a fost român*, că numele lui original a fost Iancu al lui Voicu (filius quondam Voyk de Hunyad), că în graiul poporului a fost numit Iancu Sibínianul, adecă Ardeleanul, ér în actele oficiale latine: Iohannes de Hunyad, ungaresce Hunyadi Iános“.

Despre legea (religia) lui Iancu de Hunyad, autorul nu împărtășesce vederilor altor istorici, că ar fi fost botezat catolic, ci că familia întrégă aparținênd bisericei rĕsăritene, — atunci impilată și numită eretică, — Iancu (de Hunyad) a trecut numai bĕtrân la catolicism, constrîns de împregiurările ce domniau între nobilimea țĕrii.

„Iancu, după părerea mea — scrie dl Bălan — numai silit prin ideile timpului și nu de voie a trecut la catolicism, căci ce farmec puté sĕ aibă asupra sentimentului sĕu adânc religios biserica apusénă, a cărei decadență pe timpul acela e cunoscută?“

În ceea-ce privesce rolul românilor în luptele turcilor, autorul ne spune, că „fără de români, maghiarii în luptele cu turcii nu au fost prea norocoși“ și că „românii (cei dincóci și cei de dincolo de Carpați) formau flórea armatei lui Hunyadi; numai românii se puteau mĕsura cu Jenicerii, ca și curcanii cu turcii lui „Gazi Osman“-pașa la Plevna“.

Și asertiunile sale și le raḑimă autorul pe istoricii cari n'au scris tocmai cu simpatii despre români, cum a fost spre pildă și Hunfalvy, și cari totuși au fost constrînși sĕ facă mărturisiri prețióse pentru noi.

a ales o comisiune de şepte membrii: câte un representant al boemilor, polonilor, rutenilor, al socialiştilor creştini, al marilor proprietari, al Slavilor de Sud şi al Românilor bucovineni.

Românii bucovineni au fost representaţi în acésta comisiune prin dl Dr. G. Popovici.

Contele Badeni s'a pus în raport direct cu acéstă comisiune şi după câteva ḑile de negocieri s'a angajat, în schimbul spriginului majorităţei, a inaugura un regim pur autonomist. Ceea-ce însemnéză primul şi cel mai important pas spre federalism.

Acéstă hotărîre a provocat o vie sensaţie nu numai în Austria, ci şi în Ungaria, unde se simte deja, că federalismul din Austria va fi o gravă lovitură pentru hegemonia Ungurilor.

Cât de furioşi sunt Ungurii de hotărîrile luate la Viena, reese şi din primul articol al oficiosului „Pester Lloyd“, care ameninţă, că în casul acesta *Ungaria va rupe dualismul* şi *îl va înlocui prin uniune personală.*

Situaţiunea devine din ḑi în ḑi mai gravă. Contele Badeni se bucură însĕ de încrederea desĕvêrşită a Împĕratului Francisc Iosif, ceea ce e o garanţie, că federalismul va triumfa definitiv, în curênd.

Umberto Regele Italiei în Germania. De câte-va ḑile Umberto Regele Italiei petrece în Germania pentru inspecţiunea unui regiment de husari a cărui proprietar este. Primirea s'a făcut la Hamburg în 3 Septembre st. n. La sosire părechea regală italiană a fost primită cu mare însufleţire din partea părechei imperiale germane. La 5 a lunei curente s'a dat un mare prânḑ în onórea părechei italiane, la care au luat parte mai mulţi bărbaţi de stat şi alţi demnitari înalţi din ambele părţi. La prânḑul acesta împĕratul Wilhelm adresându-se mai întâiu către generalul Wittich, apoi către regele Umberto şi în urmă către Regina Mergareta, a rostit un toast în care accentuéză bunele relaţiuni dintre casele domnitóre germane şi italiane şi imperiele lor, [illegible] mai cu sémă accentuéză starea puternică a triplei-alianţe, carea tot mai mult cuceresce teren în numele popórelor spre întărirea şi susţinerea păcii. La urmă face mari elogii Reginei Margareta, ca mare spriginitóre a artelor şi sciinţelor.

Regele Umberto respunde în termini alesi, mulţămind pentru denumirea de proprietariu a regimentului pe care a fost norocos a-l puté saluta acum, denumire, care s'a efectuit deja sub împĕratul Wilhem I. Laudă guvernul german, care lucră la susţinerea păcii europene. El şi guvernul sĕu încă se vor nisuì din tóte puterile la susţinerea acestei păci, căci numai aşa se va puté ajunge la fericirea popórelor la care misiune sunt cu toţii chemaţi.

„Reuniunea sodalilor români din Sibiiu“.

Discurs

rostit de presidentul Reuniunei dl Nicolae Cristea, în adunarea generală, ţinută la 5 Septembre n. 1897.

Onorată Adunare generală!

Adunarea generală de aḑi în linia primă are sĕ fie cum sunt tóte adunările generale. Are sĕ îndeplinéscă diferite agende. Are sĕ alégă o corporaţiune, prin care afacerile „Reuniunei sodalilor români din Sibiiu“, pe calea progresului sĕ le ducă mai departe.

Acésta însĕ aşa ḑicênd este numai laturea oficială a monetei. Multora dintre membrii, şi mai cu sémă dintre cei mai noi, adunarea de astăḑi nu li-se va păré a avé altă însemnătate. Adevĕrat, că şi atâta ar fi destul. Alegerea unei corporaţiuni totdeauna cuprinde destulă importanţă. Scopul ei, a promova desvoltarea unei instituţiuni şi a da curs liber şi avênt progresului, dă destul lucru şi minţii şi inimei. Căci mintea are sĕ caute ómeni cu cunoscinţe, dar şi cu experienţe, fiind că au sĕ conducă o Reuniune. Inima de altă parte are sĕ ḑică, că conducĕtorii unei reuniuni trebue sĕ fie ómeni cari se şi simtă şi simţĕmêntul lor sĕ producă zel pentru activitate incordată, eventual şi pentru sacrificii. Nu e destul sĕ ari şi sĕ sameni. Trebue la vreme sĕ cadă plóie şi róuă pe sĕmĕnătură şi se cadă şi raḑe de lumină şi de căldură. Numai aşa sĕmênţa încolţesce şi se desvóltă până a produce rod folositor.

Cu tóte că experienţa m'ar îndreptăţi sĕ ḑic, că a fost de lipsă a accentua conlucrarea minţei şi a inimei la lucrări cum sunt alegerile corporaţiunilor, cunoscênd firea poporului român. nu mĕ îndoiesc, că onoratei adunări generale nu-i lipsesce nici judecata cea trézā, nici zelul învăpăiat pentru lucrare sănĕtósă şi mai ales acum nu, când onorata adunare generală érăşi se află în situaţiunea de a-şi regula afacerile pe un óre-care period.

Adunarea generală de aḑi însĕ e mai mult decât o adunare generală obicinuită. Au trecut peste noi Românii evenimente, care după a lor fire cu Reuniunea sodalilor români n'au nimica de a face. Dar fiind şi membrii dênsei ómeni, cari nu se pot separa de cealaltă omenime, nici evenimentele nu pot trece fără óre care influinţă şi asupra dênşilor. Un astfel de eveniment a fost încercarea unora cu crearea însoţirei de credit şi depuneri... şi consumul. S'au făcut aceste afară de Reuniune, însĕ fiind-că asupra evenimentului acestuia a fost binişor atrasă şi atenţiunea membrilor, ba fiind-că unii dintre membrii au luat şi parte activá la însoţire şi la consum, nu e mirare dacă activitatea pentru reuniune, ici colea, din causa acésta a fost scăpată din vedere.

Însĕ nu pe împregiurarea acésta sĕ puneţi pondul, când auḑiţi dela mine, că fac deosebire între adunarea generală de astăḑi şi între alte adunări generale. Fondul, cuget, e a se pune pe împrejurarea, că Reuniunea sodalilor români, acum după un trecut de treiḑeci de ani; după un trecut în care Reuniunea a avut multe ḑile de trudă, dar şi de sĕrbători, şi încă de sĕrbători, prin care meseriaşii români cu mândrie s'au presentat, nu numai publicului nostru, ci publicului compus din tóte naţionalităţile şi confesiunile cu câte Reuniunea este în contact ḑilnic, aici în loc şi chiar şi mai departe în patrie, a ajuns la acel punct dela care are sĕ pâşéscă continuând calea începută cu puteri unite, cu puteri viguróse şi cu intenţiune vĕdită de a sporì momentele cele plăcute, despre care urmaşii celor ce trăim acum cu plăcere se audă vorbindu-se, despre care cu plăcere sĕ cetéscă chiar şi în viitorul depărtat.

Aceia, cari înaint cu cinci ani, aşa ḑicênd, din pămênt au scos exposiţiunea, de care cu mândrie ne putem aduce aminte óre sĕ nu mai fie în stare a face ceea ce au făcut înaintaşii lor? Mai mult decât atâta. Pentru-că aşa cere natura progresului. Cei ce au trăit mai nainte sĕ fie întrecuţi de ceia ce trăiesc în timpul de faţă, şi ceia-ce trăiesc în timpul de faţă sĕ fie întrecuţi de cei ce vor urma în viitor. Productele industriei şi meseriaşilor au sĕ fie tot mai perfecte. Perfecţiunea este unul din darurile prudinţei reservate numai omului şi spre perfecţiune datori sunt toţi ómenii sĕ nisuéscă. Sper, că Reuniunea pururea va rĕmâné credinciósă destinaţiunei providenţiale, ba 'şi va da şi mai multă silinţă sĕ lucre în înţelesul acesta. După ce am premis aceste, fie mi permis mie, care am contribuit la înfiinţarea Reuniunei, mai mult, pot ḑice, am înbătrênit alăturea cu dênsa, a mĕ îndrepta către on. adunarea generală cu o rugare modestă. Acésta este: pe viitoriu sĕ mĕ dispensaţi de postul de preşedinte al Reuniunei.

Deoparte bĕtrâneţele, dar mai cu sémă împregiurarea, că oficiul, cărui în linia primă datoresc serviciul cu tótă activitatea mea, mĕ reclamă acum mai mult ca ori şi când altădată. Deci nu-mi mai e cu putinţă sĕ mai stau în fruntea Reuniunei, unde bucuros am stat cu multă resignaţiune, cu multe jertfe mari spirituale şi materiale timp de preste treiḑeci de ani. Cu durere, dar trebue sĕ me despart. De aceea rugarea mea repeţită este, la nici un cas, cu ocasiunea alegerei comitetului, la neînsemnata mea persónă onor. adunare generală sĕ nu reflecteze.

Bărbaţi de cari sunt în stare a mĕ suplini, avem în sinul nostru destui. Sper şi cred, că suplinirea are sĕ fie cu mult mai priinciósă, pentru-că ne va feri Dumneḑeu de aci incolo, de ceea-ce în timpul mai din urmă nu am fost feriţi.

Ér când Vĕ rog sĕ nu mai reflectaţi la persóna mea, Vĕ mai rog onoraţi membri ai adunărei generale, de un ce, după mine de importanţă mare. Cugetaţi-vĕ a pune în fruntea Reuniunei un bărbat, carele după cum ḑice istoricul cel mare Momsen despre bărbaţii de stat: „nu pentru plată sĕ servéscă poporului, dar nici măcar pentru plata dragostei poporului, ci pentru binecuvêntarea viitorului, şi înainte de tóte, pentru-ca sĕ-i fie posibil a mêntui şi a face ca naţiunea sĕ pótă reîntinerí.

Incheiu cu cuvintele istoricului renumit şi declar adunarea generală a Reuniunei sodalilor români, convocetă pe ḑiua de astăḑi, deschisă.

Nr. 87/897.

Cercularius

către toţi P. T. Domni membrii clericali şi mireni, ordinari şi ad hoc ai sinodului protopresbiteral din tractul ppresbiteral gr. or. „Cetatea de pétră“.

Primind prin ordinul Venerabilului Consistoriu archidiecesan ddto 13 Martiu a c. Nr. 1318 Plen. onorifica misiune de a conduce actul alegerei de protopresbiter al tractului „Cetatea de pétră“: am onóre a convoca prin acésta comitetul şi sinodul protopresbiteral al acestui tract la locul central şi anume în parochia Făuresci.

P. T. membrii ai comitetului protopresbiteral, în scopul îndeplinirei agendelor normate în § 14 din regulamentul pentru procedura la alegerea de protopresbiter, sunt poftiţi a se întrunì în şedinţă extra-ordinară în Făuresci, *Sâmbătă, la 20 Septembre a. c. st. v. 3 óre p. m.* în localitatea şcolară.

Sinodul protopresbiteral electoral în vîrtutea §-ului 15 al regulamentului sus numit, conform §-ului 51 combinat cu §. 42 din Statutul organic, este convocat pe *Duminecă, 21 Septembre a. c. st. v. 10 óre a. m.* în edificiul sântei nóstre biserici din Făuresci, la care sunt învitaţi a participa toţi membrii sinodului spre scopul efectuirei alegerei de protopresbiter.

Deeş, 20 August (1 Sept.) 1897.

Teodor Herman,
ppresb., comisar consistorial.

O întimpinare.

Onorată Redacţiune!

În Nrul 93 al „Tel. Rom.“ reproduceţi după „*Unirea*“ din Blaş un articol, carele din incidentul discusiunilor ţinute în adunarea generală din Mediaş a „Asociaţiunei“ se ocupă şi de institutul „Albina“ presentându-l ca pe „o instituţiune de căpătuială greco-orientală“.

Cu ai cui bani s'a înfiinţat „Albina“, cine au fost şi cine sunt membri în consiliuei de direcţiune ?, tóte se pot vedé în Monografia institutului tipărită şi distribuită între acţionari în vara anului acestuia, din care au căpĕtat şi redacţiunile ḑiarelor române câte un exemplar.

La cele scrise de „Unirea“ cu privire la istoricul „Albinei“ deci, cel ce voiesce sĕ cunóscă adevĕrul, n'are sĕ se informeze din „Unirea“, pentru-că în „Monografie“ se află totul.

Se afirmă însĕ şi un lucru, carele eu, ca directorul executiv al institutului, nu-'l pot trece cu vederea.

Se ḑice anume că: „acei oficiali ai „Albinei“ cari nu de mult au voit sĕ bage în direcţiune pe un român, care din întêmplare e greco-catolic, au fost ameninţaţi cu cercetare disciplinară“.

Declar că acésta nu este adevĕrat.

Sibiiu, 8 Septembre n. 1897.

Parteniu Cosma.

Noutăţi.

Din causa sântei sĕrbători„ Tăerea Capului Sântului Ioan“, numĕrul proxim al fóiei nóstre va apăré numai Marţi în 2 Septembre st. v.

* * *

Iubileul Monarchului ca proprietar de regiment. Eri s'au împlinit 25 de ani, de când Monarchul nostu e proprietarul regimentul 16 prusian. Din incidentul acesta Maj. Sa a primit eri la Viena felicitările regimentului sĕu, comunicate prin graiul comandantului regimentului, vice-co-

---

Desteritatea cu care manuéză aparatul istoric şi-'şi trage deducţiunile îi fac cinste autorului. Mult ridică valórea broşurei şi claritatea stilului, care ici colo e chiar avêntat, precum şi însufleţirea pentru materia de care se ocupă.

Redăm aici un frumos pasagiu, în care se relevă unele însuşiri ale ostaşilor români:

„E adevĕrat, că Românul merge trist la bătaie. Se desparte greu de soţie, de copii şi de părinţi. Aşa erau şi străbunii nostri Romani. Românul merge trist, el nu cântă, nu e vesel, gândesce la mórte şi se împrietinesce cu ea mai ales, că în ocupaţiunea lui ḑilnică se dedă a privì în faţa morţii. În luptă e perseverant şi supórtă fóme, sete, frig şi tóte greutăţile fără a se plânge. Greutăţile îl oţelesc, şi — ceea-ce se pare paradox, când e mai mare primejdia, îl părăsesce tristeţa şi din sórtea sa face obiect de petrecere.

„Alexandri, Românul adevĕrat, a eternisat acésta particularitate a némului nostru în: „*Hora dela Plevna*“. Perseveranţa şi curagiul deşteptat şi oţelit în momentul de primejdie îi asigură victoria. E uşor a cânta, când pleci sătul de-acasă. Cântă când eşti flămând şi când cântecul ţi-'l acompaniază nerul puţin melodios al glónţelor, ér şrapnelele îţi bat tactul. — Românii au dovedit, că ei o pot face!“

Cetitorii vor observa din aceste puţine şire, că „cercetarea istorică“ a d-nului Bălan merită sĕ o avem între cărţile nóstre.

Nrii 3 şi 4: *Versuri şi proză* de George Coşbuc.

Coşbuc e al nostru şi prin urmare şi-a împlinit o datorinţă faţă de noi, ocupând loc în „biblioteca nóstră“. La noi şi-a făcut şcóla literară, noi îl admiram deja şi gustam cu mult înainte de românii de dincolo, dela noi a trecut în ţéră deja poet în puterea cuvêntului fiind. Dacă „poetul poporului“, laureatul Academiei, persóna de predilecţie a celor mai distinşi critici, bărbatul care cuceresce tot mai mult şi care în scurt timp a făcut epocă, a ajuns comet pe orisontul literaturei nóstre, — dacă acest bărbat ḑic, nu-şi uită de noi şi ne trimite un volumaş pe séma „nóstră“, n'avem decât sĕ 'i fim recunoscĕtori.

Şi recunoscĕtori îi suntem cetindu-'l.

Ne-a dat puţin în acest volum şi şi acest puţin ne este aprópe întreg cunoscut. Trei dintre poesii au apărut chiar în volumul „Fire de tort“, ér proza aprópe întrégă am mai cetit-o prin „Vatra“. Cu tóte acestea nu este lucru de prisos a mai ceti acest puţin (dar mult in fond), căci Coşbuc este mai admirabil, când îl cetesci mai pe urma. Mie bună-óră 'mi-a plăcut „cântecul fusului“ de câte-ori l-am cetit, însĕ mai încântat m'a lăsat când l'am cetit mai pe urmă... póte a suta-óră.

Nu întru în critică asupra celor cuprinse în volum, căci — cum fórte bine ḑice d-nul E. Hodoş în frumósa sa întroducere, în care scrie vre-o câteva notiţe despre Coşbuc — „întâiu şi mai întâiu nu mĕ ţin harnic de-a construí asemenea dare de sémă“... Ajunge sĕ citez tot cuvintele dlui Hodoş: „Biblioteca nóstră póte sĕ se mândréscă, că cel mai distins dintre poeţii români contimporani a autorisat-o sĕ publice acest volum de *netăgăduită valóre*“.

Făcênd astfel o scurtă şi nepretenţiósă privire asupra „bibliotecei nóstre“, eu găsesc publicaţiunea pusa pe temeiu bun şi solid şi dacă va păşi tot în acest ogaş, ea va aduce frumóse róde pe séma — nóstră.

Atârnă însĕ şi dela noi, cum o vom încuragia. Preoţii şi învĕţătorii nostri, cari se îngrijesc de cărţile pe séma bibliotecelor scolare séu poporale, se ţină deci totdéuna cont de existenţa „bibliotecei nóstre“.

I. Ch.

lonel *Rundstadl*, care a fost însoţit de căpitanul *Bülow* şi locotenentul *Schweling*, şi cari toţi au sosit dela Berlin la Viena alaltăeri.

* * *

Pěrechea regală română, în 27 Septembre nou diminéţa, va sosí din Ragaz la Viena, de unde în aceiaşi ḑi va călětorì la Budapesta, pentru a face Monarchului nostru visita plănuită pe luna trecută, care din causa inundaţiilor a rěmas atunci.

* * *

Ungurii şi împeratul german. Împěratul Wilhelm al Germaniei va sosí prin 20 Septembre la Budapesta, şi socialiştii unguri deja de pe acum pregătesc demonstraţii pentru sosirea lui. În fóia „Népszava‘, se publică un apel, în care se învită socialiştii sě întîmpine pe micul tiran, beţi de bucurie, pentru-că — spune apelul, — Wilhelm e „cel mai nemilos domnitor, care învaţă pe soldaţi sě împusce chiar şi în părinţii lor, dacă poruncesce împěratul“. Scirea despre pregătirile ungurilor a ajuns în Germania, de unde au şi sosit deja ḑilele acestea mai mulţi poliţai secreţi la Budapesta pentru a studia împregiurările.

* * *

Alegere de protopop gr. or. român în tractul Abrudului. Mercuri la 20 August v. 1897 s'a sěvêrşit cu tótă demnitatea alegerea de protopop a acestui tract. Candidaţi au fost 2, şi adecă: Domnul Petru Popovici, paroch în Abrud-sat şi adm. protopopesc al acestui tract. D-sa a şí întrunit majoritatea voturilor şi adecă din 44 voturi 27.

Al doilea candidat a fost domnul Romul Furduiu, protopopul actual al Câmpeni lor, d-sa a obţinut 17 voturi. — Actul alegerii a decurs întro ordine exemplară şi aprópe toţi preoţii, precum şi alţi onoraţiori au votat cu tótă încrederea cu mult simpaticul paroch şi adm. ppesc Petru Popovici. — D-sa întru aderěr este preot după rênduéla lui Melchisedec.

* * *

Secretariu de stat în contra ministrului. Cunoscutul Kasics Péter fost secretar la ministerul de honveḑi, despre a cărui hărţuire cu ministrul Fejérváry am luat notiţă în diferite rênduri, — continuă a tăbărî cu acusele în contra acestui ministru, precum şi în contra secretariului contele-Gromon Dezsö. A înaintat dóue pâri în contra celor numiţi la judecătoria din Budapesta, în cari îi acusă pentru vătěmare de onóre şi atentat la viéţă (Kasics fusese provocat la duel din partea numiţilor şi încă sub cele mai grele condiţii). — Se ascrie tot-odată, că fostul secretar Kasics a înaintat Majestăţii Sale un memoriu, în care arată tóte transgresiunile ministrului Fejérváry.

* * *

Austriac trădător de patrie. Ḑilele acestea a fost deţinut la Praga, *Hofer*, redactorul lui „Egerer Nachrichten“, şi a fost estradat judecătoriei cerc. din Eger. Acusa ridicată contra lui e, că cu prilegiul petrecerei sale prin Lipsca, mai sěptěmânile trecute, a ţinut nisce vorbiri, prin cari a comis *tradare de patrie*. Hofer e unul dintre germanii radicali.

* * *

Osemintele regilor ungurescі furate din Alba-Regală. D rul *Tuszkay* Ödön, cel învinovăţit cu furtul osěmintelor regilor maghiari înmormêntaţi la Alba-Regală a cerut la tribunalul de acolo cercetare în contra sa, pentru a se puté rectifica. Tribunalul a enunţat sentinţa clasică, că „înstrăinarea osělor, afirmative de importanţă istorică, nu formézá nici furt, nici vre-un alt fapt, care ar puté fi pedepsit pe basa vre-unei disposiţii din codul nostru penal, pentru-că obiectul aceluia póte fi numai obiect mobil cu valóre reală; de atari însě nu se pot considera ósěle din împregiurările descrise“.

* * *

Necrolog. Subscrişii cu inima întristată aduc la cunoscinţa tuturor amicilor şi cunoscuţilor, cum-că iubita lor mamă, respective soră şi mătuşă *Susana Cândea* născ. Popovici, după un morb greu şi îndelungat, în etate de 74 ani, a reposat în 12 August a. c. împărtăşită fiind cu sântele taine ale muribunḑilor. Inmormêntarea s'a sěvêrşit în 14 August după ritul strămoşesc gr.-or. în cimiteriul locului ei natal din Verd. Dorm în pace umbră, căci luptă bună te-ai luptat, credinţa ţi ai pădit şi ai luat dela Dumneḑeu cununa cerêscă.

Pavel Cândea, Elisaveta Chândea căs. Avram, ca fii Simon Popoviciu protopp. militar ca frate. Iosif Avram, ca ginere. Efimia, ca noră. Ioan Popoviciu şi Elisabeta Popoviciu căs. Herlea, ca nepoţi.

* * *

Electoral. „Conclusele comitetului central electoral al comitatului referitóre la reclamaţiunile despre listele alegětorilor dietali din cele patru cercuri electorale ale acestui comitat pentru anul 1898 sunt espuse spre vedere publică la oficiul comitatens în timpul din 20 pănă în 30 l. c.“ Sibiiu in 6 Septembre 1897.

* * *

Prověţuitor rěu. Din Foventea ni-se scriu următórele: „Avem în comuna nóstră Foventea un domn, pe cunoscutul Cordescu, cel care a îmbătat pe învěţătorii noştri cu apă rece, făcêndu le promisiuni cu gura mare. Acestui domn îi place să jóce pe povăţuitorul poporului din comuna nóstră. Îşi căuta diferite obiecte, cari de cari mai pe sprâncénă, despre cari ţine prelegeri „instructive“ poporului, unde se întâlnesce cu acesta. Cel mai nou obiect de care se ocupă, şi căruia îi dă mai multă atenţiune este — spiritismul. De o vreme încóce tot cu spiritismul ameţesce capetele ómenilor. Are o masă „spiritistică“, cu acésta rechiamă duhurile şi stă de vorbă cu ele, ér poporului îi spune câte şi mai câte něroḑii despre masa lui şi despre puterile duchurilor rechiemate. — Dle Cordescu! Dă-le pace ómenilor cu trebşórele d-tale private. N'avem lipsă de poveţele d-tale prea înţelepte pentru modesta nóstră pricepere. Uite, eşti încă om cu judecată şi atâta trebue sě sci şi d-ta, că spiritismul nu-i o mâncare potrivită pentru stomachul poporului. Deci puneţi mésa în pod! — *Fofendakis.*“ — Impărtăşim şi noi vederea d-lui „Fofendakis“, că e fórte greşit a povětui astfel poporul nostru.

* * *

Omor înfiorător. In comuna Trâmpoele din tractul Abrudului, Vineri la 22 August st. v., în ḑorii ḑilei s'a sěvêrşit un omor fórte crud, şi anume:

Nişte hiene cu tip de om au omorît o femee vrednică, pe Sofia lui Chirilă Trónchěs, cari întréga lor avere au testat'o bisericei greco-orientale române din Trâmpoele. Fericitul testator, Chirilă Troanchěs, carele a murit înainte cu câţi-va ani, ş'a fost testat întréga sa avere de mai multe mii floreni bisericei. Soţia sa înainte cu 4 ani s'a căsătorit a dóua-óră. Averea a chivernisit'o cu înţelepciune, n'a risipít, ci a adunat. Dar e înfiorătoriu de spus. Vineri diminéţa după-ce bărbatul a plecat cu carul după fên, nişce ómeni mascaţi au întrat în casa bětrânei, au legat'o cu mânile la spate, au bătut'o, au chinuit'o amarnic, în sfêrşit i-au dat în cap o lovitură de mórte, apoi, ca sě se convingă şi mai bine despre mórtea ei, au junghiat'o şi cu faţa in sus au lăsat'o mórtă în mijlocul casei.

Banii ce au luat se ḑice că s'ar fi ridicat preste suma de 3000 fl. v. a. Pănă la 60 fl. s'au aflat prin casă plini de sânge. Protopopul. resp. adm. ppesc., de Sâmbătă este la faţa locului, a luat inventariul frumósei averi mişcătóre şi nemişcătóre. Ér Duminecă la órele 2 s'a sěvêrşit actul înmormêntării cu o pompă deosebită. Au funcţionat 5 preoţi între cari şi fratele ucisei în etate de 82 de ani. Panegyricul l'au ţinut 3 preoţi. Probabil, că făptuitorii se vor descoperi cât mai îngrabă. *„Omul“.*

* * *

Profeţiile lui Falb. Profetul de timp Falb profeţesce pentru luna curentă următórele schimbări de tímp. 1—5 plóe ici şi colea, din 6—11 plóia se sporesce tare, în 9 vor fi furtuni, Temperatura care la început se urcă acuşi va scădea. Din 12—16 timpul va fi uscat şi recoros, posibil va fi şi brumă si numai în ḑilele ultime va fi ceva mai cald. Din 17—22 timpul va fi schimbăcios, fiind pe lângă timp frumos şi plóe. In 26 va fi ḑi critică de primul rang şi va fi a treia ḑi critică de preste an. Timpul va rěmânea tot rece şi prin 28 va şi îngheţa, ér în părţile muntóse va fi néuă. Pe la fine tempetatura se urcă şi timpul va fi domol.

Corespondenţă particulară

a *„Telegrafului Român“.*

Concertul din Făgăraş.

— Raport special. —

Intre fruntaşele nóstre societăţi culturale se numěră cu drept cuvênt şi societatea de diletanţi *„Progresul“* din Făgăraş.

Idealul acestei societăţi este lăţirea culturei în poporul românesc şi cultivarea gustului lui estetic prin arangiarea de representaţiuni teatrale, şi de concerte. „Progresul“ numěră la activul seu treisprcḑece ani de muncă plini. An de an acéstă societate dă din ce în ce mai eclatante şi mai îmbucurătóre doveḑi de înaintare pe greaua cale spre nobila sa ţintă.

Meritul pentru acest înveselitor fapt în linia primă fără îndoélă este al persónelor, în a căror mâni este aşeḑată chivernisirea societăţii. In fruntea „Progresului“ au fost totdéuna persóne, cari au fost entusiasmate de ţinţa ideală a lui. Dovadă este faptul, că foile nóstre în toţi anii s'au pronunţat favorabil despre „Progresul“.

De present deasemenea stau în fruntea societăţii persóne dibace şi cu însufleţit interes pentru causele ei. Dovadă vie despre acésta este concertul de Duminecă séra, — cel mai splendid póte dintre tóte concertele, ce pănă acum a arangiat „Progresul“.

La concertul din chestiune au cooperat dnii: Isaia *Popa*, preot în Ocna-Sibiiului, cunoscutul bassist, şi Vasile *Popovici*, cleric absolut, tenoristul „Reuniunii rom. de musică din Sibiiu“, ambii elevi ai şcólei artistului nostru G. *Dima*, şi cu bun nume pe terenul concertelor românesci. Faptul participării în chip activ a numiţilor doi cântăreţi a mărit interesul publicului faţă de concert. S'a adunat lume multă Duminecă séra în sala de concert a hotelului Lauritsch din Făgăraş, — atât din loc, cât şi din jur. Partea preponderantă a auditorului o formau preoţii, învěţătorii şi ţěrănimea. Străinii încă au participat în numěr mai modest.

Concertul s'a început cu frumósa cântare poporală *„Mândruliţă de demult“*, armonisată de dl G. *Dima*. A fost corect executată de corul societăţii.

Ce privesce corul societăţii, el este în privinţa numěrului membrilor ce'l compun, — considerabil, e bine organisat şi disciplinat, ceea-ce arată, că interesul membrilor faţă de el e viu. Dirigentul corului e dl *Heller*, un sas din Făgăraş, — dibaciu conducětor de cor, şi — se vede — cu cald interes şi tragere de inimă faţă de societatea „Progresul“.

La punctul al doilea, d şóra Letiţia *Popa-Radu*, bruneta cu ochii mari, a executat la pian cu dibăcie piesele: *„Menuet“* de Paderewski şi *„Potpurii românesc“* de I. Murěşan. D-şóra Letiţia promite a deveni o bună pianistă.

Au urmat apoi dóue cântări pentru bass solo: *„Pax vobiscum“* de Schubert, şi *„Ciobanul“*, de G. Dima, cântate de dl Isaia *Popa*, părintele din Ocna, cu mult sentiment. Dl Popa a fost frenetic aplaudat.

„Tómna“ lui Mendelssohn. a fost bine cântată de corul de dame al societăţii. Atât în sopran, cât şi în alt am observat voci puternice şi melodióse.

Duiósa poesie a lui Coşbuc *„Rugămintea din urmă“* a fost declamată cu mult sentiment de tiněrul iurist Emil *Dan* din Zerneşti. Gesturile, mimica declamatorului au fost fórte bine potrivite. Dl. Dan e un bun declamator, înzestrat cu talent rar.

Frumósele cântece ale dlui Dima: *„Mezul nopţii“* şi *„Mugur mugurel“*, au fost executate cu multă artă de tenoristul V. *Popovici*. Versul dulce al dlui Popovici, care pentru prima dată a cântat la Făgăraş, a stors nesfêrşite aplause. Cu deosebire „Mugur mugurel“ a plăcut atât de mult, că a trebuit sě fie repetat la dorinţa stăruitóre a publicului.

A urmat cântarea corală de Dima: *„Cucuruz cu frunḑa 'n sus“*, executată corect de corul societăţii.

Dl Isaia *Popa* a cântat la urmă *„Nor de vijelie“* de Humpel. Bassul melodios al părintelui a fost admirat. În urma aplauselor furtunóse dl Popa a fost silit sě mai cânte un cântec afară de program.

După terminarea concertului publicul s'a adunat în salele laterale, unde s'a încins o veselie animată.

După cină cei tineri de ani şi inimă s'au aruncat în vêrtejul fermecător al dansului. O mare parte a publicului însě a preferit sě rěmână în sala laterală unde un adevěrat concert s'a improvisat, un concert naţional, de farmec nedrescriptibil. S'au cântat mulţime de doine românesci, duióse şi încântătóre.

Cântăreţii, d-nii Popa şi Popovici au fost aplaudaţi de mulţimea poporului din sală, însufleţită de cântările lui, ce'l mângăie în ḑilele-i amare. A mai cântat spre nedescriptibila nóstră bucurie şi d-na *Maurovici*, soţia directorului bunurilor erariale din Făgăraş, — o adevěrată artistă, înzestrată cu o voce rară de sopran. D-na Maurovici deşí nu cunósce de loc limba românéscă, fermecată de dulcile melodii românesci, a învěţat de rost mai multe cântece românesci, şi le-a executat cu un sentiment, ce te lasă fermecat.

Veselía şi animaţia a decurs progresând, în ambele sale, şi a ţinut pănă diminéţa la 5 óre, când ne-am depărtat cu toţii plini de dulci suveniri, şi avênd în pept dorul ferbinte de a ne întruni cât de des la astfel de prilegiuri de inimi înălţătóre. *Riporter.*

Din public. *)

Mulţămită publică.

Cu ocasiunea petrecerei arangiate la 17/29 August a. c. în favorul şcólei gr. or. din Mercurea, au binevoit a contribui şi suprasolvi următorii stimaţi domni, cărora pentru marinimosul sprijin prin acésta, în numele şcólei şi al nostru, li se aduce mulţămită.

Au incurs din Mercurea dela:

Domnii Ioan Droc, protopresbiter 2 fl; Ioan Macelariu, mare proprietar 2 fl.; Herman Mangesius 2 fl.; Ioan Blaga, cancelist pretorial, Carl Cabdebo, comerciant, Ioan Aciu câte 1 fl. 50 cr,; Carl Karthal, comerciant 1 fl. 45 cr.; Stefan Ursulescu, vameş, Dr. Kovács Géza, medic, Dr. Coloman Albu, advocat, Gönczy Ödön, veterinariu, Nemes Iulius, Andrei Floaş, Ioan Dragomir, Szatmáry Béla, Michael Rienerth Sam., Macelariu Dumitru, Scherer Gáspár, George Muntean, George Stănese, Rudolf Martzy, August Hauenschild, Koreh Samu, câte 1 fl.; Iosef Huber, învěţător, Gustav Schmidt, Acker şi Iulius Löw, studenţi, Ilie Bunea Ioan Florea şi Wilhelm Koch, câte 50 cr. apoi dela:

Domnii Ioan Orăstian, parach în Apoldul inf. 2 fl.; Dumitru Ivan, din Apoldul sup. 2 fl.; Vasiliu Necşa, paroch gr. or. în Apoldul sup. 1 fl. 50 cr.; Sam. Suciu din Spring 1 fl. 50 cr.; Ioan Lazar, paroch în Apoldul inf., Pompiliu Predoviciu, paroch în Vingard, Ioan Dăian, teolog abs din Sângătin, Vasile Bratu, învěţător din Armeni, Moise Nicóră din Apoldul inf şi Nicolae Ludoşan, câte 1 fl.; Vasile Ivan, învěţătar diu Apoldul sup., Maria Topârcean, din Apoldul inf, Vasile Greavu, pedagog din Topârcea şi Ioan Bârsan din Draşor, câte 50 cr.

In total a incurs suma de 46 fl. 95 cr. din care subtrăgêndu-se spesele cu 32 fl. 95 cr. resultă un venit curat de 14 fl., cari s'au predat epitropiei porochiale.

Mercurea, la 18/30 August 1897.

Comitetul arangiator.

---

*) Pentru cele publicate în rubrica acésta redacţiunea nu este responsabilă.

Mătasa este arsă! obicinuesc a ḑice damele fórte adese-ori, dacă haina *după a 2-a séu a 3-a purtare* se rupe la îndoituri séu se destramă *ca vatta*. Acéstă apariţiune nu se datoresce arderei din „greşélă“, ci ca sě apară mětasa mai grósă şi *totuşi ieftină, intenţionat* se móie în *acid de cositor şi de phosphor*, cari rod nervii din firele mătasei crude. Acéstă procedură de colorare sě numesce *„îngreunare“*. Cu cât se intenţioneză mai mare îngreunare a mătasei, cu atât trebue se trécă prin mai multe *băi de cositor*, ca astfel sě absórbă de tot acéstă otravă. Mătasa astfel colorată — este *ţesătura cea mai fină!* — germenele distrugerii îl conţine aşa dară încă înainte de a ajunge pe rěsboiul de ţesut. Aşa *numita mătasă* fabricată din astfel de fire, după scurtă întrebuinţare, natural că trebue sě se rupă ca iasca, după cum e mai mult séu mai puţin îngreunată. — Haina cea scumpă (computând şi spesele confecţionării) este fără nici o valóre. Din *mătăsurile mele veritabile* trimit bucuros mostre, *franco şi libere de vamă cu întórcerea postei* fabricele de mătasă din Zürich ale lui G. HENNEBERG, (*furnisor de curte ces. şi reg.*). [51] 3

Nr. 465/897. [173] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de al doilea învĕţătoriu la şcóla confesională gr. or. română din Sebeşul inferior, protopresbiterdtul Avrigului, se escrie prin aceasta concurs cu terminul de 30 ḑile dela prima publicare în fóia „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Salariul anual de 300 fl. v. a. solvinḑi din alodiul comunal.
2 Cuartir natural.
3. Lemne pentu foc 4 stângini în natură séu 20 fl. în bani.
4. Folosirea grădinei şcolare dimpreună cu celalalt învĕţătoriu.

Reflectanţi la acest post sĕ'şi subştérnă cererile concursuale instruite conform legilor în vigóre la subscrisul oficiu protopresbiteral în Avrig (posta Avrig, Felek, Szebenvármegye) până la teminul susindicat.

Avênd alesul a conduce şi cântările liturghice şi a ţinea în tótă Dumineca şi sĕrbătórea o strană în biserică, se aştéptă presentarea concurenţilor în vre-o Duminecă séu sĕrbătóre la biserică spre aşi dovedi aptitudinea în cântări şi tipicul bisericesc.

Avrig, 8 August 1897.

In conţelegere cu comitetul parochial respectiv. Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Avrigului.

Ioan Cândea,
protopop.

Nr. 662/897 [169] 2—3

CONCURS.

Pentru întregirea posturilor învĕţătoresci mai jos însemnate, în protopresbiteratul Târnavei, se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. Botez, cu salariu de 3C0 fl. şi cuartir.
2. Heria, cu salariu de 300 fl. şi cuartir.
3. Sĕlcud, cu salariu de 300 fl. şi cuartir.
4 Sânbenedic, cu salariu de 300 fl. şi cuartir.

Doritorii de a ocupa unul din acestea posturi au sĕ-şi trimită petiţiunile instruite conform legilor din vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în Cetatea de baltă (U. p. Kükülővár).

Cetatea de baltă, 30 Iuliu 1897.

Oficiul protopresbiteral gr.-ort. al „Têrnavei“ în conţelegere cu comitetele parochiale.

Nicolau Todoran,
protopresbiter.

Nr. 420/897. [172] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului învĕţătoresc dela şcólele din comunele însemnate mai jos, se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegrafui Român“.

1. Bacea cu filia Cueş, cu salariu anual de 300 fl. repartiţiaţi în popor, cuartir în edificiul şcólei şi grădină de legumi.
2. Fueş-Băgara, eu salariu anual de 300 fl., lemnele trebuinciόse şi grădină.
3. Gialacuta cu filia Căbesci, salariu anual 300 fl., şi adecă: *a)* în bani repartiţiaţi în popor 100 fl., în naturale 100 mĕsuri cucuruz = 140 fl.; *c)* venitele cantorale 30 fl.; *d)* lemne de foc 3 stângini = 30 fl., cuartir în edificiul şcólei şi grădină de legumi.
4. Têrnava, cu salariu anual de 300 fl şi anume: *a)* în bani de repartiţie 100 fl.; *ó)* în naturale 100 mĕsuri cucuruz = 140 fl.; *c)* venitele cantorale 30 fl.; *d)* lemne de foc 3 stângini = 30 fl., *e)* cuartir în edificiul şcólei şi grădină pentru legumi.
5. Uleş, cu salariu anual de 240 fl. repartiţiaţi în popor, cuartir liber, folosinţa unui pămênt arătoriu şi fênaţiu preţuit în 60 fl.

Dela reflectanţii la aceste posturi se recere sĕ se presenteze până la alegere în vre-o Duminecă ori sĕrbătóre la biserica din comuna la care a concurat, spre a-şi arăta desteritatea în cântările bisericesci şi pentru luarea de informaţiuni mai detaiate despre starea şcólei şi modul de plătire al salariului.

Învĕţătoriul ales la vr'una din aceste şcóle e datoriu sĕ ţină şi prelegerile în şcóla de repetiţiune împreună cu instruirea în cântările bisericesci, va fi obligat a cânta Dumineca şi sĕrbătórea în strană, avênd a conduce cu şcolarii şi cântările liturgice în biserică.

Doritorii de a ocupa unul din aceste posturi au sĕ-şi aştérnă suplicele lor concursuale instruite conform normelor din vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral până la terminnl sus indicat.

Ilia, la 7 August 1897.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Iliei, în conţelegere cu comitetele parochiale.

Avram P. Pĕcurar,
protopresbiter.

Nr. 359/897 [158] 2—3

CONCURS.

Pentru îndeplinirea unui post învĕţătoresc la şcola capitală gr. or. din Sĕlişte, ppresbiteratul Sĕliştei, se escrie concurs cu termin de 15 ḑile dela prima publicare în ḑiarul „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Salariu anual 300 fl. v. a. din fondul şcólei.
2. Bani de cuartir 50 fl. v. a.
3. Cuincuenalele legale.

Salariul şi banii de cuartir se vor solvi în rate lunare anticipative.

Fiind alesul învĕţătoriu în stare a propune limba maghiară şi desemnul i se pune în vedere angagiarea de învĕţătoriu la şcóla industrială de loc cu un honorariu de 100 fl. pe an, ce'l va primi din cassa alodială a comunei politice Sĕlişte.

Reflectanţii la acest post învĕţătoresc sĕ-şi înainteze cererile lor concursuale, instruite conform legilor în vigóre, subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Sĕlişte, 30 Iuliu 1897.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Sĕliştei în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Dr. Nicolau Maier,
protopresbiter.

Nr. 385/897. [159] 2—3

Concurs.

Devenind vacant postul de învĕţătoriu dela scólele române gr. or. din Satulung, biserica sânţilor Archangeli în protopresbiteratul Braşovului, pentru întregirea acestui post sĕ escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Tel. Român.“

Emolumentele împreunate cu acest post învĕţătoresc sunt următórele:

Salariu în bani gata din lada bisericei 350 fl. între cari sunt computaţi şi banii de cuartir şi un pătrar de jugér din grădina şcólei.

Concurenţii au a-şi aşterne cererile instruite conform normelor din vigóre până la terminul sus indicat subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Braşov, în 4 August 1897.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Braşovului în conţelegere cu comitetul parochial.

Ioan Petric,
ppresbiter.

Nr. 266/897. [161] 2—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de paroch din comuna Blăseni Sat, se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post dau suma de 341 fl. 10 cr.

Petenţii au a-şi aşterne cererile instruite conform normelor din vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Brad, la 18 Iuliu 1897.

În conţelegere cu comitetul parochial. Oficiul protopresbiteral gr. or. al Zarandului.

Vasiliu Damian,
protopresbiter.

Nr. 312/897 [152] 2—3

Concurs.

Spre îndeplinirea posturilor învĕţătoresci din mai jos semnatele comune din protopopiatul Cohalmului, prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. Draos, cu salariu anual de 300 fl., parte dela popor, parte dela biserică, lemne de foc şi cuartir în edificiul şcólei.
2. Crihalma, cu salariu anual de 300 fl., prin repartiţiune dela popor, lemne de foc şi cuartir în edificiul şcólei.
3. Paloş, cu salariu anual de 300 fl., prin repartiţiune dela popor.
4. Jibert, cu salariu anual de 300 fl., din cari 150 fl. din repartiţiune dela popor, 100 fl. ajutor dela stat, 50 fl. sunt computaţi în folosirea unei grădini şi patru stângini de lemne, cuartir în edificiul şcólei.
5. Stena, cu salariu anual de 300 fl. dela popor, pentru al II-lea post de învĕţător, lemne de foc şi cuartir în edificiul şcólei; învĕţătorul va avea a ţinea strană în biserică în Dumineci şi sĕrbători.
6. Fântâna, cu salariu anual de 300 fl., din cari 250 dela popor, 30 fl. venite cantonale, 3 stângini de lemne de foc în preţ de 20 fl., cuartir în edificiul şcólei.
7. Valendorf, cu salariu anual de 300 fl., din cari 200 fl. dela popor, 100 fl. dela Consistoriu, lemne de foc, şi cuartir în edificiul şcólei.

Doritorii de a reflecta la vre-una din aceste staţiuni, au a-şi aşterne cererile lor instruite conform legii, in termenul indicat la subsemnatul oficiu.

Cohalm, 15 Iuliu, 1897.

Oficiul prot. gr.-or. al Cohalmului.

Nicolau D Mircea,
protopresbiter.

Institutul-internat de băeţi Al. Frateşiu
Craiova.

Direcţiunea are onóre a anunţa *dóuĕ posturi de institutori interni,* remuneraţi cu *80—100 lei* lunar cum şi întreţinerea cu strictul necesar primită în Institut.

Condiţiunile de admitere:

a) Sĕ nu fie căsătorit.
b) Sĕ posédă cursurile pedagogice cu examenul de cualificaţiune ori maturisanţi.

Aspiranţii au a-şi înainta cererile la Direcţiunea Institutului cu începerea *15 August st. v. a. c.*

[176] 2—3

Direcţiunea.

„Colecţiunea Şaraga“.

Din „Colecţiunea Şaraga“ à 1 leu = 50 cr. volumul au apărut:

Nr.
1. Elena Sevastos: Poveşti.
2. N. A. Bogdan: Poveşti şi anecdote.
3 Mihail Canianu: Poesii populare (Doine).
4. N. Gane: Poesii.
5. 6. Log. Cost. Konaki: Poesii vol. I. II.
7. Mihail Eminescu: Poesii complecte.
8. Sofia Nădejde: Nuvele.
9. A. Vlahuţă: Nuvele.
10. Henriete şi M. Eminescu: Scrisori.
11. 12. Ar. Densuşianu: Cercetări literare vol. I. II.
13. N. Gane: Domniţa Ruxandra.
14. N. Beldiceanu: Poesìi.
15. Elena Sevastos: Anecdote populare.
16. 17. A. Steuerman: Antologie, Crestomatie.
18. 22. N. Iorga: Schiţe din literat. română.
19. N. A. Bogdan: Şi noui şi vechi.
20. 21. I. L. Caragiale: Teatru vol. I. II.
23. Matilda Cugler-Poni: Poesii.
24. 25. Grigore N. Lazu: 451 poesii—traduceri şi imitaţiuni vol. I. II.
26. Carmen Sylva: Poveştile Peleşului.
27. V. Conta: Încercări de metafisică.
28. Mihail Eminescu: Nuvele.
29. Victor Onişor: Doine şi strigături din Ardeal vol. I.

Nr.
30. V. Conta: Teoria fatalismului.
31. 37. V. Conta: Teoria ondulaţiunii vol. I. II.
32. 40. D. Bolintineanu: Poesii vol. I. II.
33. D. Petrino: Poeme.
34. 35. Cavaler C. Stamati: Musa românéscă vol. I. II.
36. Ed. Gruber: Stil şi gândire.
38. M. Eminescu: Diverse.
39. Carol Scrob: De-ale inimei vol. I.
41. Const. Negruzzi: Pĕcatele tinereţelor v. I.
42. D. Bolintineanu: Proză vol. I.
43. A. Donici: Fabule.
44. V. Conta: Basele Metafizicei.
45. 56. A. D. Xenopol: Istoria Românilor.
57. Ionescu Raicu-Rion: Scrieri literare v. I.
58. Fabulişti Români: Fabule.
59. Traian Demetrescu: Aquarele (poesii).
60. A. Steuerman: Sărăcie (poesii).
61. A. Steuerman: O tómnă la Paris (scrisori şi versuri).
62. N. A. Bogdan: 15 Comèdii.
63. Al. Philippide: Starea socială.
64. I. L. Caragiale: Schiţe, trad. şi originale.
65. H. G. Lecca: Prima (versuri).

Se pot procura dela Librăria Tipografiei archidiecesane Sibiiu.

Redactor resp. Gavriil Hango

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 95. Sibiiu, Marți, 2/14 Septembre 1897. *Anul XLV.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
la „Tel. Rom.“ într'una cu suplementul „Fóia Pedagogică“
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Nr. 140 Metr.

Miron,

prin îndurarea lui Dumneḑeu archiepiscop al bisericei ortodoxe în Transilvania, metropolit al Românilor greco-orientali din Ungaria și Transilvania, ș. a.

Prea Sânților frați episcopi, venerabilelor consistorii eparchiale, onorabililor deputați congresuali, iubitului cler și popor din provincia Nóstră metropolitană: dar și milă dela Dumneḑeu, și salutarea Nóstră cordială!

Avênd în vedere §§. 151 și 152 din Statutul organic, convocăm și prin acestea declarăm de convocat congresul ordinariu-bisericesc al provinciei Nóstre metropolitane la biserica parochială din cetatea Sibiiu, pe Mercurea, ce cade în **1/13 Octobre a. c.** la 9 óre înainte de améḑi, în care ḑi după terminarea ritualelor bisericesci va urma numai decât deschiderea congresului și se vor începe lucrările congresuale conform Regulamentului afacerilor interne.

Dat în ședința nóstră archiepiscopéscă-metropolitană în Sibiiu, la 19/31 August 1897.

Miron Romanul m. p.

„Viribus unitis“!

(:) Invĕțătorilor la muncă!

Ḑilele de popas, de liniște bine meritată au expirat. Noul an școlastic își ia începutul. Puterile restaurate ér vĕ sunt reclamate. Adunați-vi-le și porniți munca vóstră — „*viribus unitis*“.

Conscii de măreția chemării vóstre veți porni cu însuflețire multă acéstă muncă.

Cu însuflețire, pentru-că reprivind asupra muncei vóstre din trecut, vĕ puteți convinge de succesele frumóse la cari ați ajuns și de lacunele, cari mai trebue delăturate, — ér succesele întotdéuna îndémnă și încuragiază.

Cu însuflețire, întru cât vedeți, că munca vóstră este o muncă sântă, căci e — națională. Un popor întreg își are raḑimul în voi, vĕ concrede o generație, un aluat crud, căruia voi aveți sĕ-'i dați formele cuvenite. Un popor întreg își depune așa ḑicênd viitoriul în mânile vóstre, făcêndu-vĕ deci nu numai părinți crescĕtori, ci și factori hotărîtori asupra sorții viitoriului nostru.

Voi, cunoscĕtori ai istoriei acestui popor, sciți ce-a suferit în trecut și în ce hal plutesce el astăḑi; istoria vĕ este cartea cea sânta din care aveți a vĕ scóte învĕțăturile, de care trebue sĕ fiți conduși. Consultați acéstă carte și însuflețirea pentru implinirea datorințelor vóstre va fi întotdéuna la culme, îndemnurile vor fi puternice și veți trece cu ușurință peste greutățile fatale, ce grijile ḑilnice vi le pun în cale.

Considerați indeosebi stările de astăḑi.

Din diferite părți ale țerii sosesc sciri despre cutezătóre meșchinării. Băeților noștri de școlă li se pun curse, se caută tot felul de apucături pentru a-i vêri în școle, unde numai limbi străine se vorbesc. Până și în Brașov, la vatra românismului, a încercat vespa a-și vêri acul otrăvitor, căutând a momi mai întâiu pe părinți.

Și dacă în vre-o comună de-a nóstră dăinuiesce din cine scie ce pricină neorênduélă, dușmanul se folosesce de prilegiu, se face stăpân peste stările triste, î-și clădesce fără nici un scrupul și fără rușinare scóla acolo — își depune oul ca cucul în cuib străin.

Și faptele aceste sunt încuragiate *de sus,* nu dela D-ḑeu, ci dela cei ce nu în numele lui D-ḑeu, nici în al legii, nici în al binelui țĕrii, nici în al binelui popórelor din țéră, lucră. Cei de sus sunt și ei ómeni, dar ómeni rêvnitori de popóre, pe cari vor sĕ și-le asimileze, și fiind-că popórele în școlă i-și au viitoriul, fiind-că școla le croiesce destinele, școla le este bârnă în ochi, bârnă, ce ei hotărîți sunt a o nimicí, pentru ca ochii lor atunci curați și nestingheriți sĕ se resfețe întru un plaiu, de pe care noi am fost înghitiți.

Făcêndu-vĕ seama cu starea acésta a lucrurilor, puteți vedea, fără a fi pesimisti, că lucrurile nu s'au îmbunătățit, ci din potrivă, s'au agravat, amenințările devin tot mai multe și mai mari, primejdia pentru existența națională a școlelor devine tot mai mare.

Acéstă constatare însĕ n'are sĕ vĕ indispună, ci din potrivă sĕ vĕ oțeléscă în fapte.

Istoria ne vorbesce de un geniu ocrotitor al neamului nostru. Acéstă impregiurare ne face a nu perde nici odată consciința și presența în luptă. Nu ne-am perdut'o în trecut, când ne răḑimam esclusiv în geniul nostru, ca putere primitivă și instinctivă. Nu ne vom perde însĕ presența acum, când avem sute de alte scuturi la spatele nóstre, între cari un scut de prima ordine sunteți voi, învĕțătorii.

Vîjeiască deci ori cât de cumplit orcanul în giurul nostru, hăuléscă vênturile ghețóse, urle cei flămânḑi și rêvnitori de neamuri, n'avem tocmai pricină sĕ tremurăm, — învĕțătorii sĕ steie numai neclintiți la posturile lor de sentinele treze.

Frânge-se-vor vre-o câte-va ramuri, uscăturile se vor scutura, căci ele se scutură și de o adiere mai lină, dar trunchiul, corpul național n'o sĕ se usuce. Câinii urlă, ér caravana trece înainte....

Și până ce trăim în acest timp viforos, până ce ceriul deasupra nóstră se va limpeḑí și va sosí un timp de binefacere, pace și de nejignită muncă și pentru noi, — voi, învĕțătorilor n'aveți sĕ stați numai cu mânile în șolduri, séu ca muierile fricóse, care de frica furtunei se închid în casă și se rógă numai în genunchi lângă lumina unui opaiț. Nici n'aveți sĕ vĕ amestecați în alte treburi ce strict ḑis nu se țin de trebile școlare, — ci sĕ munciți, și unde munciți, sĕ faceți lumină și școla sĕ o păziți ca cel mai prețios odor ce vi l'a concreḑut poporul.

Timpul a sosit sĕ vĕ reluați firul muncei vóstre de înaltă însemnătate.

Reluați-l cu firme hotărîri și cu însuflețire. Intrați în lăcașurile unde mii de mlădițe vĕ aștéptă ca sĕ le nobilitați. Intrați cu pietate în aceste lăcașuri, căci sânte sunt.

Mari sunt sarcinile ce vĕ aștéptă. Vĕ dorim isbândă frumósă.

Înainte cu D-ḑeu și — „viribus unitis“.

Împĕratul Wilhelm al II-lea în Ungaria. Duminecă 'și-au luat începutul o serie de ḑile frumóse și festive pentru Ungaria. Împĕratul Wilhelm al II lea, simpaticul domnitor al Germaniei a venit ca óspe al Majestății Sale regelui nostru Francisc Iosif, ca sĕ asiste la manevrele cele mari dela Totis (ung. Táta) din comitatul Comarom. După manevre va petrece mai multe ḑile la moșiile archiducelui Frideric, unde va lua parte la vênătorile ce se vor arangia din partea Curții. De aici va veni în 20 ale lunei la Budapesta.

La Budapesta se fac mari pregătiri. Jurnalele fără deosebire de colóre politică salută cu entusiasm, pe cel ce a distins pe Maghiari cu visita lui. „Budapesti Hirlap“ îl întimpină cu „*Ave caesar*“!“

Un singur incident neliniștitor până acum. Fruntașii din capitală sunt indignați, că în lista deputațiunilor, cari au sĕ se presinte împĕratului-óspe la gara din Budapesta, primariul orașului figuréză după căpitanul de poliție și după comítele comitatului. Pentru schimbarea acestei ordine de primire s'au făcut pași din partea representanței comunale, însĕ ministrul president le a rĕspuns, că nu se mai póte schimba nimic, din pricina, că și până acum astfel s'a practicat. Deci vor rĕmânea cu supĕrarea.

Pentru salutarea împĕratului va alerga o mare mulțime la Budapesta. Îndeosebi cetățeni ai Germaniei domiciliați în Ungaria se vor manifesta. Dela noi din Sibiiu încă va merge o deputație.

E de remarcat, că o misiune politică specială nu se atribue venirei împĕralului german în Ungaria.

FOIȚA.

Reflexiuni literare.

Literatura în genere, e sciut, că are menițiunea de a cultiva spiritul omenesc din însĕ și operele sale. Prin literatură ideile mari ale unui individ se predau ca moștenire generațiilor ulterióre pentru a trăí în ele și prin ele. Astfel se pun temeliile culturei spiritului omenesc. Sporind mereu capitalul spiritului, obținem progresul cultural..... Așa am ajuns aḑi, că vécul nostru, în virtutea progresului cultural, se numesce „véc al luminilor“. — Eu însĕ nu-l numesc d'atare.

E drept altcum, că trăim în mijlocul unei sumedenii de invențiuni, iscodite cu mintea omului, cari aḑi ne dau garanța, că — mâne — lumea nóstră va fi mai bogată în lucruri minunate. Și póte, numai în considerațiunea acestor invențiuni și a primit seclul nostru atribuțiunea de sus. Dar n'o merită, deórece voind a caracterisa cultura de aḑi a spiritului omenesc, mai puțin îi putem ḑice — unilaterală. Unilaterală, deórece literatura — factorul, prin carele tindem a ne cultiva spiritul — atât pe terenul speculativ ca filosofie, cât și pe cel real-practic, ca sciințe naturale, matematice ș. a., satisface numai necesității rațiunei omenesci de a tinde cătră un stadiu de perfecțiune mai înaltă.

Dar spiritul omenesc, pe lângă rațiune, se constitue și din sentiment. Literatura deci în vederea problemei sale, trebue sĕ țină sémă și de domeniul sentimentelor, cultivându-l și pe acesta carele după natura sa e — póte — și mai delicat, dar și de o importanță nu mai mică decât rațiunea. După cele premerse din adins, voiu reflecta aci în puține cuvinte numai, la cultura, ce se dă aḑi sentimentelor prin literatură.

Menită a cultiva sentimentul e în locul prim poesia, care e în stare sĕ atragă și sĕ cuceréscă nu numai prin sublimitatea ideilor, dar și prin teliurimea formei ideilor; al doilea loc îl ține prosa frumósă, carea prin spunerile sale de cuprins variu, de o potrivă cu poesia, tinde a deștepta, desvolta și nobilita sentimentul. Aceste, ambele, pe lângă distragere pot și trebue sĕ întipăréscă în sufletul cetitorului cele mai nobile sentimente, ca sentimentul consciinței de sine, de a-și iubí țéra, limba și legea, sentimentul datorinței și al onórei și altele. Acésta se póte ajunge, pe lângă poesiă, prin istorisiri, descrieri, schițe și prin alte forme ale literaturei frumóse, cari, cuprinḑênd gândiri înalte, exprimate ca formă în cuvinte alese, stârnesc plăcerea de a fi cetite și rescetite cu viu interes, stimulând pe cetitor a-și însuși acelaș curs de gândire și a imita aceleași fapte, carii îi stau înainte, tipărite pe hârtie cu cuvinte dulci și atrăgĕtóre.

Că exemplul bun ori rĕu, real ori numai nălucit, cuprins în o lucrare frumósă — influențéză deosebit asupra vieții omului, și că l predispune pentru a imita, mai ales acolo, unde nu póte fi vorbă de o deplină consciință de sine și de o judecată independentă, d. e. la copii și adolescenți: acésta e fapt psichologic incontestabil, după carele ca o urmare naturală se ivesce întrebarea: — Ce e a se urma, și ce fel de obiect sĕ punem în vederea cetitorului, ca și imitare, ca pe lângă scopul distragerii, sĕ se contribuiască la ridicarea sentimentului?

Eu aș ḑice: *a*) ca în locul prim, încât permite interesul variațiunei, obiectul lucrării, fie poesie ori prosă, sĕ fie așa ales, ca se pótă stêrni în cetitor un viu interes; la alegerea obiectului sĕ se țină în vedere și calitatea morală, preferindu se cu deosebire ca fir principal atari momente și impresiuni, interne ori externe, adevĕrate ori numai creațiuni ale fantasiei, cari stau în consonanță, nu numai cu „bunul simț“, dar și cu principiile estetice. Înțeleg aci cetitorii nematuri, de cari încă trebue sĕ presupunem că sunt. Ér în cât pentru modul de prelucrare, sĕ se urmeze așa, că câștigând plăcerea, inima cetitorului, sĕ-i sădéscă în suflet impresiuni și stimule menite spre a-l deștepta spre o nóuă viéță, cu porniri mai înalte, nobile. Așa d. e. Bolintinean reînvia trecutul glorios și plin de mărire al urmelor române, îndemnându-ne sĕ imităm iubirea idealurile naționale și legea străbună; ne presentéză tip dornic de libertate, ca pe Mircea cel Bĕtrân, care mai preferesce a-și schimba restul ḑilelor cu mórtea, decât îngenunchiând înaintea dușmanului; mai acolo — virtutea mamei, carea mai voiesce sĕ scie de căderea cinstită a fiului sĕu pe câmpul luptei, decât de o viéță rușinósă. Andr. Murĕșian prin musa sa deștéptă consciința națională a românului ș. a. m. d. Aceștia, și alții ca ei, cari au cântat dragostea de țéră, înălțată până la mórte în câmp de luptă ș. a., cu un cuvênt virtuțile naționale, și familiare, sunt cei, cari au deslegat și nimerit întrebarea pusă mai sus. Că ce mai rĕmâne, e: sĕ urmăm pe calea deschisă de ei! Séu dór aceștia au eshauriat întreg trecutul nostru? Și chiar așa de ar fi, cei cari pot, recurgă la puterea fantasiei!....

(Va urma.)

Conferenţa Sêrbilor.

„Divide et impera“, — este principiul marelui măiestru politic Bánffy, care îl urméză cu o scrupulositate extra-ordinară, îndeosebi în afaceri, ce refer la naţionalităţi.

Trista sórte ce a avut-o congresul sêrbilor ne este cunoscută. Neputênd ajunge guvernul la împlinirea poftelor sale mult păgubitórea intereselor sêrbesci, a sistat funcţionarea mai departe a congresului şi acum s'a pus şeful guvernului a sta de vorbă pe cale extra-parlamentară cu singuraticele partide ale congresului. Le chiamă una după alta la sine în Budapesta si acolo le ascultă ex-catedra gravaminele, pentru a chibzui pe urmă vre-un expedient.

Despre conferenţa avută cu fracţiunea radicală aliată cu cea liberală am luat deja notiţă.

În 8 Septembre 'şi-a ţinut Bánffy consfătuirea a dóua cu corifeii sêrbilor conservatori, între cari cunoscutul Dr. Maximovici. deputaţii dietali Popovici şi Iagici, secretariul ministerial (!) Mandici şi alţii.

Sêrbii de faţă regretă atitudinea majorităţii congresuale, cred însĕ, că iritaţia a provenit din efectul vorbirei din dietă a ministrului-president, în care s'a accentuat, că sêrbilor nu li se vor acorda aceleaşi drepturi autonome, cari s'au acordat din greşală Românilor ortodoxi. Însĕ ei speră, că se vor puté alia cu unele elemente mai moderate şi mai conciliante dintre radicali, în scopul reducerei punctelor de divergenţă dintre singuraticele tracţiuni. Guvernul este totodată admoniat a se feri de ori-ce mĕsuri ilegale, cum ar fi bunăóră octroarea unui statut organic bisericesc, căci acésta ar fi nu numai o călcare a drepturilor autonome ale bisericei, ci totodată şi o violare a dreptului public.

Mandici, binevoitorul secretariu ministerial solicita schimbarea legii electorale pentru congres şi constituirea unui congres cu o altă majoritate.

Bánffy reflectéză, că dela statutul cel pretins de corónă (?) nu póte absta. Stările existente sunt însuportabile. El se va nisui a trage conclusii din cele aflate şi a eşì din acest *circulus viciosus*, însĕ asigurând în afacerile bisericesci supremul drept de inspecţiune al corónei şi al guvernului.

In 10 Sept. s'a ţinut a *treia* conferenţă cu episcopii sêrbi. Au luat parte patriarchul Brancovici şi episcopii Popovici (Timişóra) Nicolici (Pacraţia) Gruici, Zmeianovici (Verşeţ) Opacici (Neoplanta). Afară de Bánffy a asistat la conferenţă şi secretariul de stat Darday.

Bánffy ţine de necesar a se explica în felul acela, că dreptul de inspecţiune al statului în afaceri bisericesci *nu'l mai* înţelege astfel, că guvernul ar avé sĕ formeze a treia instanţă în aceste afaceri. Cere deci o bună înţelegere între elementul hierarchic şi laic, asigurând totodată, că guvernul nu are intenţia de a recurge la *octroarea reformelor*.

Patriarchul Brancovici şi episcopul Gruici reduc anomaliile la defectuosul regulament electoral, votat în contra canónelor *„sede vacante metropolitana“*, adecă într'un timp, când scaunul metropolitan era vacant şi când reforme în biserică, conform canónelor, nu se admit.

Nicolici sulevéză ideia ţinerii unei conferenţe comune de tóte fracţiunile congresului sub presidiul patriarchului. Ideia este acceptată şi de ministrul preşedinte, ér patriarchul se însărcinéză a convoca pe corifeii partidelor la o consultaţiune. Brancovici declină totodată dela sine responsabilitatea pentru o eventuală neisbutire a conferenţei premeditate.

In fasa acésta a ajuns deci chesliunea regulării autonomiei bisericei sêrbesci.

† David baron Urs de Margina.

Naţiunea românéscă éră̆şi deplânge pe un fiu vrednic al seu. *David baron Urs de Margina*, colonel pensionat, presidentul comitetului administrativ al fondului şcolar grăniţăresc a încetat din viéţă Vineri aici în Sibiiu în frumósa etate de 82 de ani. Neinvinsul soldat, eroul de pe câmpul de luptă, românul învăpăiat, a cărui inimă până în sfêrşit a palpitat de cel mai înflăcărat naţionalism, s'a mutat dela noi. Generaţia nóstră bĕtrână s'a mai împuţinat cu unul dintre cei mai falnici şi mai meritaţi representanţi a ei.

Despre mórtea lui David baron Urs de Margína s'a dat următorul anunţ funebral:

„Comitetul administrativ de fondul şcolastic al foştilor grăniţeri din regimentul român I., cu inima frântă de durere aduce la cunoscinţă, că neuitatul sĕu president, domnul

David baron Urs de Margina,

ces. şi reg. colonel pensionat, cavaler al Ordului Teresian şi comandator al ordului corónei de fer cl. II., proprietar al crucii militare pentru merite, ambe cu decoraţiunea de resbel şi al ordului rusesc St.-Anna, membru fondator al Asociaţiunii pentru literatura şi cultura poporului român etc. etc., în anul al 82 al etăţii, astăḑi în 10 Septembre st. n., la 8½ óre înainte de ameaḑi după un morb scurt 'şi-a dat nobilul sĕu suflet în mânile Creatorului.

Rĕmăşiţele pămêntesci ale scumpului decedat se vor transporta Dumínecă în 12 Septembre n. la 3 óre d. a. din locuinţa sa, strada Urezului Nr. 6, în cimiterul bisericei gr.-cat. din loc“.

Sibiiu, în 10 Septembre, 1897.

Pentru comitet:

Constantin Stezar, vicepresident.
Arseniu Bunea, secretar.

Baronul Ursu s'a născut la 1816 în *Mărgineni*, com. Făgăraşului. Fiu de grăniţer, el a fost trimes la şcóla militară grăniţeréscă din Năsĕud, de unde la anul 1834 o fost înrolat în regimentul I. român grăniţeresc. In acelaş an a fost înaintat la şargia de „Gefreiter“ şi a ajuns la sfîrşitul anului următor la gradul de sergent. Ca subofîcer a servit până în 1841, când a fost avansat la rangul de sublocotenent cl. II. La anul 1848 a ajuns sublocotenent cl. I. în care calitate a luat parte în luptele de pe acele vremuri, la Oşorheiu, Lörinczfalva, Ürmös, Hidvég, Simeria, Cason-Ujfalu, Bicsad. Pentru vitejia sa dovedită în lupta din urmă a fost distins cu crucea pentru merite militare.

La 1849, în August a fost înaintat la rangul de căpitan cl. II., în Novembre 1850 transferat la regementul de infanterie 34., la 1851 în Ianuariu avansat la căpitan cl. I., ér la 5 Maiu 1859 înaintat la rangul de maior şi transferat la regimentul de infanterie 52.

La anul 1859, în calitatea sa de comandant de batalion a luat parte la rĕsboiul contra Franciei şi a Piemontului în Italia, şi în lupta dela Solferino prin purtarea sa eroică şi-a dobândit mare renume; ér Maj. Sa l-a distins cu ordul corónei de fer cl II. şi l'a înaintat la rangul de cavaler al ordului Maria Teresia, primind totodată si titlul de *baron*.

La 1861 baronul Ursu fu înaintat la rangul de vice-colonel, ér la 1863 la rangul de colonel. La 1863 a luat parte la rĕsboiul contra Prusiei şi Italiei. In lupta contra Italiei baronul Ursu a documentat prin apĕrarea vitejéscă a celui mai important punct strategic, *Lissa*, o ţinută eroică.

La anul 1867 colonelul baron *Ursu* fu pensionat.

Retras în pensie B. Ursu a fost ales din partea grăniţerilor president al fondurilor lor şcolare, în care calitate a sa a lucrat cu tot focul iubirei sale de neam.

Pe Baronul Ursu îl aflăm în fruntea aprópe a tuturor instituţiunilor culturale românesci. A fost membru fundator şi membru în comitetul „Asociaţiunei“, a cărei cause le-a îmbrăţişat cu multă căldură şi tragere de inimă. A fost unul dintre cei dintâi 7 membri fondatori ai „Albinei“. Până în anul 1874 a fost al II-lea vice-preşedinte al Albinei, când s'a retras din consiliul ei de administraţie.

Baronul Urs a încetat din viéţă Vineri diminéţa la 8 óre şi 30 minute în locuinţa sa din strada Urezului Nr. 6. A zăcut abia numai 3 ḑile. A fost întins pe catafalc în locuinţa sa, în uniformă de paradă.

Decedatul Baron *Urs* 'şi-a donat întréga avere de circa *50,000 fl. bisericei gr. catolice române din Blaş*, cu câteva luni înainte de catastrofă. Din averea acésta — după-cum spune „Unirea“ — s'au creat în seminarul Vancean al tinerimii române studióse de lângă gimnasiul gr. cat. din Blaş ḑece alumneate, adecă posturi de câte 100 fl., ér internatului Vancean de fetiţe 'i-a lăsat 10 acţii de ale „Albinei“.

Înmormêntarea.

Rĕmăşiţele pămêntesci ale regretatului baron *Urs* s'au aşeḑat spre vecinică odihnă Duminecă, în cimiterul de lângă biserica gr. catolică din loc.

Cu mult înainte de órele 3 după prânz în préjma locuinţei decedatului, în strada Urezului staţiona lume inmensă. La 3 óre s'a făcut obicinuita binecuvêntare din partea Exc. Sale metropolitului din Blaş *Mihályi*, asistat de 8 preoţi, apoi cosciugul a fost transportat şi aşeḑat pe carul mortual milităresc. Cortegiul imposantîn care erau representate tóte autorităţile civile şi militare, tóte instituţiunile nóstre culturale, şi un numĕr considerabil de şcolari grăniţeri — s'a pus apoi în mişcare între acordurile jalnice ale capelei orăşenesci. Stradele pe unde a trecut cernitul conduct erau asediate de lume inmensă.

Ajuns la biserica gr. cat. cortegiul s'a oprit şi cosciugul a fost transportat în curtea bisericei şi aşeḑat pe un catafalc. Preoţimea în frunte cu metropolitul s'a postat în jurul sicriului şi s'a făcut prohodul obicinuit. După terminarea serviciului, dl Dr. Aug. *Bunea*, secretarul metropolitan din Blaş a rostit un panegiric avêntat, stăruind asupra meritelor decedatului Ursu, câştigate pe câmpul de glorie şi pe terenul luptelor pentru dobândirea şi asigurarea bunei stări a némului seu iubit.

După terminarea vorbirei funebrale, cosciugul fu luat şi transportat la grópa de lângă biserică, cântăreţii au mai întonat şi aici jalnicul „în veci amintirea lui“ şi rĕmăşiţele pămêntesci ale neuitatului Ursu au fost sloboḑite în adâncimea mormêntului rece.

În momentul acela s'a dat signal, şi miliţia postată pe plaiul din préjma bisericei a dat 9 salve de tunuri în onórea veteranului seu colonel, care atâta cinste a făcut armatei monarchiei pe câmpul de rĕsboiu.

Astfel a fost aşeḑat la repaus etern veteranul baron Urs, care în ródele muncei sale grele va trăí şi după mórte şi al cărui nume va fi pomenit cu pietate şi falā până când vor trăí Românì.

Din Bucovina.

Comitetul naţional din Bucovina, s'a întrunit eri, Luni în 1/13 Septembre într'o conferenţă în „palatul ţĕrii“ din Cernăuţi, cu scopul de a se pronunţa asupra situaţiunei. Convocătorul a fost semnat de „Modest cavaler de Grigorcea.

Primejdie pentru şcolarii din Bucovina. „Patria“ aduce în ultimul seu numĕr unele sciri despre felul cum se persecută românismul din Bucovina în şcóle. Se falsifică adecă statistica prin emiterea rubricei: „naţionalitatea şcolarului“ şi prin inducerea românilor între neromâni. Totodată arată un pişicherlic al conducĕtorilor de şcóle, cari au demandat, ca lecţiile de limba română şi de limba ruteană sĕ se ţină în acelaş timp, ér românii, cari în parte sunt întroduşi în statistică cu limba maternă ruteană, sunt constrînşi a urma cursul rutean. La aceste stări observă „Patria“:

„Consciinţa naţională a poporului nostru trebue sĕ fie un protest viu contra acestei violentări criminale, ér nóuĕ ne incumbă datoria sĕ punem petrile în mişcare pentru grabnica sistare a acestei anomalii. *Şcóla nu póte fi o pepinieră de deznaţionalisare şi falsificare a consciinţei*“.

Consul nou reg. al României la Cernăuţi. „Monitoriul Oficial“ Nr. 16 publică decretul referitor la numirea dlui Constantin Cogălniceanu, consul reg. român în Cernăuţi.

† Prea cuv. Sa Archimandritul Mitrofor Ilarion E. Philipovici. Marţi a reposat în mănăstirea Suceviţa Prea cuv. Sa dl Ilarion E. Philipovici, archimandrit mitrofor, archipresbiter-catedral şi consilier consistorial etc. etc. după lungi şi grele suferinţe în etate de 66 ani. Scirea despre trecerea la cele eterne a acestui bărbat, care prin purtarea sa conciliantă, prin adevĕrata sa blândeţe preoţéscă, prin marele binefaceri a fost cunoscut în cercuri largi, a produs o adânca emoţiune.

Noutăţi.

Examenul de cualificaţiune preoţéscă. Luni şi Marţi, in 25 şi 26 August a. c. s'a ţinut examenul de cualificaţiune preoţéscă în seminariul nostru archidíecesan. S'au presentat la examen 14 candidaţi, toţi absolvenţi de cursul teologic în seminariul „Andreian“. Ca comisari esmişi din partea Prea Ven. Consistoriu la acest examen au fost: Preacuvioşia Sa Dl archimandrit-vicariu archiepiscopesc Dr. Ilarion Puşcariu şi P. O. Domni asesori consistoriali: Zacharia Boiu, Nicolau Cristea şi Mateiu Voileanu. Dintre candidaţi au prestat cu succes examenul 13 inşi şi anume: Emil Căpitan, Georgiu Costin, Pavel Cotoţiu, Ioan Cotuţ, Georgiu Gheţe, Nicolau Gorun. Ioan Goţa, Georgiu Hamsea, Maniu Lungu, Iacob Manuil, Vicenţiu Orăsan, Valeriu Scutea şi Vasiliu Suciu; unul a fost relegat la repeţirea examenului.

* * *

Inaugurarea „mesei studenţilor“ pentru anul şcolar 1897/8 s'a sĕvĕrşit eri la prânḑ, prin rostul directorului „Albinei“, dl Part. *Cosma*. Domnia sa a constatat, că la „masa studenţilor“ vor fi provĕḑuţi cu mâncare şi în anul şcol. curent 50 de studenţi: 32 vechi, şi 18 primiţi cu începerea presentului an şcolar, devenind adecă vacante cu sfîrşitul anului şcol. trecut 18 locuri prin faptul, că dintre membrii din anul trecut ai „mesei“ 5 au absolvat şcólele medii, 11 nu s'au presentat în anul şcol. curent, ér 2 din pricina sporiului neîndestulitor ~~documental~~ în studii au fost lipsiţi de beneficiile mesei stud. Dintre actualii membri ai „mesei stud.“ 22 sunt cu calcul general eminent, 4 cu suficient, ceialalţi cu ~~calcul gen~~. bun. Cei 4 cu ~~calcul~~ suficient sunt primiţi încă din anii precedenţi; începênd din anul şcol. curent, — conform unui conclus al direcţiei „Albinei“ — la „masa stud.“ nu vor fi primiţi decât studenţi cu ~~calcul~~ gen. eminent séu bun.

Domnul *Cosma* a adresat apoi călduróse cuvinte elevilor, îndemnându-i la hărnicie, pentru a fi vrednici de beneficiile de cari 'i face părtaşi „masa stud.“ şi folositori némului lor, şi punêndu-le la inimă stricta observare a datorinţelor lor ca membrii instituţiei ce-i ocroteşte.

La inaugurare a luat parte între alţi mulţi şi Rev. Domn vicar capitular din Blaş I. M. *Moldovan*. Domnia-sa s'a interesat amĕnunţit despre tóte afacerile interne ale mesei studenţilor, despre felul şi calitatea mâncărilor, modul servirei acestora, despre disciplină etc.

* * *

Iubileul episcopului Pavel. Excelenţia sa Mihail Pavel, episcopul diecesei gr. cat. a Orăḑii-mari şi-a serbat în 11 a curentei nou iubileul de un pătrar de veac a episcopiei sale. Din acest incident în tóte bisericile din diecesă s'au făcut serviţii de mulţămită. In biserica catedrală din Oradea-mare s'a celebrat în ḑiua pomenită un „Te Deum“ festiv, în presenţa unui public numeros, pontificând prepositul *Kővary*.

* * *

Limba română în bisericile din Macedonia. Se depeşéză din Bucuresci, că Inalta Pórtă a permis mai multor comune românesci din Macedonia, ca la serviciul divin, în locul limbei grecésci, sĕ întrebuinţeze limba română.

* * *

Întîmpinare. Primim următórele: *Făgăraş*, 27 August 1897. La aserţiunea d-lui D. R. Cordescu, din „Telegraful Român“ Nr. 92 a. c., prin care susţine, că în adunarea generală a Reuniunei învĕţătorilor rom. gr.-or. din districtul XI al Făgăraşului sub presidiul meu, ar fi fost ofensat, mĕ simt dator a respunde următórele:

Comitetul central al corporaţiunei sus amintite, a luat cu plăcere la cunoscinţă buna primire şi jertfele făcute de dl Cordescu, cu ocasiunea când despărţămêntul „Agnita“ al Reuniunei nóstre 'şi-a ţinut adunarea sa generală, sub conducerea presidiului sěu dl G. Borza în parochia Fofeldea. Dar comitetul central unde acest preşedinte a făcut raport, n'a putut aproba conclusul, dejositor pentru nimbul învěţătoresc, ca cineva sě vie sě le plătéscă taxele de membri, aşa ca de pomană, mai ales, acum, după-ce salariele învěţătoresci s'au ameliorat binişor. Deci — apreţiând buna intenţiune a d-lui Cordescu — a raportat afacerea adunărei generale, ţinută în comuna Stena şi în acéstă privinţă s'a adus următorul conclus:

Ad. 14. „Marinimosul ofert al d-lui Daniil R. Cordescu sě ia cu plăcere la cunoscinţă, dar sě însărcinéză comitetul central, ca prin presidiul despărţămêntului Agnita, sě mijlocéscă, ca membrii acestui despárţămênt sě-şi plătéscă înşişi taxele; ér dl D. R. Cordescu sě fie *rugat* a solví la fondul Reuniunei nóstre, suma ce ar fi de a o plătì ca taxe, sub un alt titlu mai corěspunḑětor prestigiului învěţătoresc“.

În acest conclus nu se cuprinde nici o ofensă la adresa d-lui Cordescu, dar mi-a fost datorinţa de conducětor, a reproba un conclus, prin care s'ar fi aruncat óreşi-care umbră, nu numai asupra despărţěmêntului condus de dl Borzea, ci asupra întregei reuniuni, cu conducerea căreia sunt încredinţat.

Dl Cordescu e în drept a face cu avutul sěu ori-ce vrea; ér dl Borzea, ca fost preşedinte, ar fi trebuit sě se conformeze conclusului adunărei generale, şi arătând mai mult tact ca conducětor al unui despărţămênt, sě nu şicaneze, contra concluselor, din puterea sa proprie şi a „secretarului sěu adhoc“ pe ómeni pentru bunele lor intenţiuni. Cu tótă stima: Iuliu Dan, prot.

* * *

Sânţire de biserică. Parochul nostru Aureliu Greblea din Leschia, aduce la cunoscinţa publică, că la 8 Septembre a. c st. v., se va face sânţirea bisericei nóstre renovate din acéstă parochie, la care act religios învită în numele poporului nostru ortodox-român din acéstă parochie pe toţi bine-voitorii şi spriginitorii sântei nóstre biserici.

* * *

† Valeriu Tempea, tiněrul pretor din Rěşiţa montană, fiul preotului rom. gr. or. din Lugoş a încetat din viaţă Mercuri, în Cluşiu, în etate de 25 ani. Reposatul abia cu câţi-va ani înainte 'şi-a terminat studiile juridice la universitatea din Cluş şi s'a dedicat carierei administrative. Anul trecut a luat în căsătorie o fică a protopopului gr. cat die Cluş, *Laslo*.

Mórtea 'l-a causat'o un tifus acut, ce 'şi-la contras aici în Sibiu luna trecută la exerciţiile de arme unde a fost chemat ca oficer în reservă. Il deplâng părinţii, fraţii şi soţia sa nemângăiată, care în momentele când el a espiat la casa pěrinţilor ei — a devenit mamă.

* * *

Pulszky Ferencz, unul dintre fruntaşii ómeni de sciinţă a ungurilor, mare archeolog, fost secretar de stat, inspectorul suprem al muzeelor şi bibliotecilor reg. ung., director al muzeului naţional ung. în pens., fost şef al francmazonilor, a repausat în 9 a curentei nou în Budapesta în etate de 83 de ani. Inmormêntarea i-s'a făcut acolo Sâmbătă cu pompă mare.

* * *

Falà gólă — straiţă uşóră. „Tribuna“ vorbesce de-a călare. Intr'un articol „acţiuni culturale“ ia act despre discuţia nóstră cu prietenii dela „Unirea“ şi punêndu-se pe un piedestal colea înalt, enunţă într'un ton maiestos următórele: „Am dorí chiar ca ele (discuţiunile. Red.) sě fie obiective şi sě nu decadă în certă, — dar credem, (mai frumos ar fi sunat: „ne place a crede“. Red.), că nu vom fi siliţi sě ne amestecăm în ele. Credem că nu vom fi provocaţi“... Caraghioşi de grandomaui acesti fanfaroni! Le dă mâna!

* * *

Miserie între Sěcui. Foile unguresci scriu, că Sěcuii din comitatul Odorheiului, în urma multor ploi, rěmânênd fără sěměnături, stau în faţa fómetei; — comitetul administrativ comitatens a hotărît deci pentru a alina miseria Sěcuilor, sě ceara un împrumut de sěmênţă dela ministeriu, replătibil în decurs de trei ani şi pentru a împedeca emigrarea lor în România sě propună, ca ministeriul se facă dispositii pentru construirea liniei ferate în părţile comitatului Odorheiu în tómnă şi la primăvéră, spre a da astfel Sěcuilor un isvor de câştig până la nóua recoltă. — Tóte aceste dispositii numai în interesul Sěcuilor, de ceealaltă poporaţiune a comitatului nu-i dóre pe unguri, — aceia nu ameninţă cu emigrare!

* * *

Iubileul primatelui. Primatele catolic Vaszary Kolos îşi serbeză ḑilele acestea iubileul de 50 de ani a întrării sale în ordul Benedictian. Din incidentul acesta membrii acestui ord au făcut ovaţiuni în onórea iubilantului.

* * *

Cine vorbesce? „Nu frase, nu discuţiuni, cu atât mai puţin certe, ci — fapte“, — se scrie într'un articol din „Tribuna“. Gândiţi serios cine vorbesce şi — rideţi!

* * *

Conducětor prin locurile de cură, băi, isvóre minerale şi cură de aer, precum şi conspectul institutelor sanitare din Europa centrală. In curênd se va începe tipărirea anuluì 1898, care va conţinea: stabilimentele de băi, isvórele minerale şi locurile de cură de aer, aranjate după grupe şi în ordine alfabetică împreună cu descrierea topografică, înălţimea preste nivoul mării, posiţia geografică a locului, împărtěşiri climatice, notarea temperaturei medie, caracteristica, numirea morburilor tratate acolo, însemnarea administraţiunilor, medicilor, hotelelor, restauraţiunilor şi pensiónelor, taxelor de cură, preţul băilor, serviciul divin, petreceri, legături de comunicaţiuni, postă, telegraf, telefon etc. etc. Pentru siguranţa publicărei acestui op, care după apariţiune se trimite gratis, resp. se pune la disposiţie tuturor stabilimentelor însemnate întrênsul, precum şi salónelor de lectură a hotelelor mai insemnate, apelăm cătră tóte administraţiunile de băi, isvóre şi institutelor sanitare, cătră administraţiunile comunale, reuniunile pentru circulaţiunea străinilor etc., în fine cătră tóte acele cercuri, cari doresc sporirea circulaţiunei de străini, a adresa o simplă cerere în scris cătră: „Redacţiunea conducětorului prin locurile de cură, băi isvóre şi stabilimente pentru cură de aer, Viena 5/1“ în urma căreia vor primi prospectele referitóre gratis şi franco. Astfel de cereri, cari nu causéză nici o osteneală, nu se pot recomanda din destul.

Corespondenţă particulară

a „Telegrafului Român“.

Sinodul ordinariu din Tohanul nou.

In 19 Ianuariu a. c. conform tuturor normelor şi dispositiunilor din vigóre a fost convocat sinodul ordinariu sub presidiul parochului local Ilariu Plotogea.

Sinodul s'a şi întrunit, însě părintele věḑênd, că de astă-dată fatum nu l protegéză, l-a disolvat. Causa a fost, că pe lângă tótă insistinţa sa n'a putut abate membrii sinodului dela idea sě nu alégă în comitet pe învěţătorul Ioan Băncilă, în care membrii sinodului î-şi pusese tótă încrederea. Despre acésta încă în aceeaşi ḑi s'a făcut arătare la P. V. Consistoriu archidiecesan. Resultatul a fost, că în urma unui rescript consistorial în 3 August c. s'a întrunit din nou sinodul sub presidiul Reverendisimului Dn. protopop tractual Traian Meţian, care după ce a premers tóte formalităţile prescríse de legea nóstră bísericéscă, a deschis sinodul prin o frumósă şi acomodată vorbire.

După constituire sě pune la ordinea ḑilei alegerea Epitropiei şi a comitetului parochial pentru o nóuă sesiune de trei ani. Referitor la candidaţi dl protop. cetesce o listă dată de dl paroch Ilariu Plotogea, prin care se intenţionéză a fi aleşi în comitet tot foştii membrii vechi, pe lângă fórte puţine excepţiuni — cu cari scia părintele Plotogea, că póte lucra cum îi place, — membri sinodului însě au glăsuit solidar „nu's buni, punem alţii“. Dela acéstă idee grosul poporului n'a putut fi abătut, ci vrênd nevrênd a trebuit a li se da libertate sě-şi exerciteze dreptul lor constituţional după cum se recere, şi nici nu sě putea altfel, căci atunci în aděvěr nu era „Vox populi, vox dei“.

Astfel s'au ales, ca epitropi: Moise Mosoiu şi Ioan Br. Puşcariu, ér în comitet: Ilariu Plotogea, ca membru natural, ér aleşi: Ioan Băncilă, Ioan Er. Ripea, Georgiu Zârnovan, Ioan Briotă, Georgiu T. Letcă, Ioan Pupăză, Bucur G. Petrişoriu, Nicolau I. St. Purcăroiu şi Nicodim Ionică.

Se pune apoi la ordinea ḑilei censurarea raţiociniului, la care cu tóte că s'au observat mai multe inconveniente şi anormalităţi, causate de dl Plotogea, totuşi se apróbă pe lângă restricţiunea de a reveni comitetul nou încă odată la censurare şi a face paşii de lipsă la organele competente.

Este deci rugat Preavenerabilui Consistoriu archidiecesan a nu aproba acel raţiociniu până nu vor veni clarificările necesare.

După discuţia mai multor lucruri de mai puţină importanţă, dl Protogea propune ca comitetul nou sě céră dela Preavenerabilul Consistoriu archidiecesan un ajutoriu pentru solvirea caselor cumpěrate pentru şcólă dela magistratul Braşovului, precum şi a se face o colectă în străinătate şi în patrie.

Cu acésta sinodul se închee.

De remarcat este, că după încheerea sinodului, constituindu-se comitetul, s'a ales de preşedinte pe învěţ. Ioan Băncilă, pentru care au fost tóte voturile, ér dl Plotogea, după 20 séu póte şi mai mulţi ani de presidenţă, se prăvălesce din înălţime fără a fi susţinut de nime.

Mare va fi fost indignaţia şi întristarea d-lui Plotogea — ce sě-i faci, dlui e vinovat —, mai mare şi mai expresivă a fost însě bucuria şi mângăerea poporului, pe care îl auḑiai din tóte părţile exprimându-şi mulţămirea şi veselia. Nu arareori o auḑi: „Acum se descoper tóte, acum sě-l vedem pe popa“.

Suspiţiunea şi ura poporului crescu şi mai tare, când dl paroch, rugat şi provocat de 3-ori din partea comitetului, în 6, 10 şi 17 l. c. sě-şi predea socotéla, actele şi tot ce se ţine de comitet, n'a voit, şi la comitet nici în urma unei comisiuni din comitet n'a voit sě participe.

Poporul e fórte indignat pentru purtarea incompatibilă cu posiţia de preot a d-lui Plotogea şi aştéptă cu mare impacienţă intervenirea părintelui protopop tractual, cu atât mai mult, cu cât sě scie, că dl paroch Plotogea în trecut aprópe singur a fost comitetul, singur epitropia.

Cassa şi tóte actele comitetului şi până acum se află la dlui, totul a concentrat în mâna d-lui, şi de nici una n'ar voi sě se despartă.

Acestea am voit sě le aduc la cunoscinţa P. T. public şi încă cu cea mai mare obectivitate, ca astfel sě şi pótă face idee clară despre mersul lucrurilor la noi în comuna bisericéscă.

Sperăm însě în neşte timpuri mai bune şi ne mângăem, că de aici în colo neşte vênturi mai bune şi dulci vor sufla şi pentru noi, „căci altfel de sigur ar fi „Perirea ta din tine Israile“.

Tohanul nou, 18 August 1897.

Un participant.

PARTEA SCIENTIFICA ŞI LITERARA.

I. Löser.

Istoria Agriculturei.

Traducţiune autorisată
de
Un prieten al plugarilor.
(Urmare).

2. Agricultura şi economia de vite la Arabi.

Arabia este peninsula Sud-Vestică a Asiei, care se desparte de Asia prin Golful Persic şi care e împreunată prin şesul pustietăţei Syrico Arabice. Impreunată prin istmul Suez cu Africa, a devenit un loc de trecere între Asia şi Africa. Nordul este un plan puţin ridicat, tăiat de munţi mai mici, cu pustietatea Dahi; mai departe, spre Sud, se întinde o câmpie uscată, fără apă, tăiată de multe văi, pe care se află o populaţiune statornică. O câmpie lată, avută în apă şi productivă în grâu şi póme se întinde spre Ost cătră sinul Mărei Persice şi împărţesce tótă câmpia în un teritoriu Nordic şi Sudic. In Sud se află ţéra, odinióră cunoscută sub numele „Arabia felix“ (Arabia fericită), a cărei producte excelente 'i-au câştigat un mare renume. Ţéra prin posiţiunea ei naturală este astfel întocmită, în cât în Nord şi Sud se póte lucra pămêntul, ér în mijloc se pórtă economie de vite, aşa încât locuitorii acestei părţi rěmân totdéuna nomaḑi.

In partea acésta sudică a Arabiei ploi dese şi esaborarea Oceanului indic dau plantelor o nóuă viéţă. Pe când partea nordică e mai puţin productivă, cu tóte acestea e plină de plante admirabile. Munţii sunt încărcaţi de arbori până pe vêrfuri, isvórele din munţi înlesnesc adăparea câmpiilor. Omul sě pună numai puţină diliginţă şi e asigurat de un seceriş îmbelşugat. Străbunii locuitori ai Arabiei sunt mândri a se numi fiii lui Sem. Cei de sânge curat arabic se numesc urmaşii lui Ismael.

Prin posiţiunea ei geografică Arabia încă din timpurile cele mai vechi a fost un loc de staţionare pentru comerciu între India, Africa şi Europa. Comerciul dinafară (extern) al Arabilor consta cu deosebire din productele naturale ale ţěrei, séu cultivate; între acestea fie amintit, tămâia, smirna şi cafeeul.

Támâia este rěşina livanului indic. Acéstă rěşină ese din cója livanului în bucăţele de o colóre brună; se vinde, şi la încălḑire împrăscie un miros plăcut (balsamic). Intrebuinţarea ei la ceremonii religióse se afla la jidovi şi diferite popóre din Orient încă în timpurile cele mai vechi. Aducerea ei în Europa s'a întêmplat mai târḑiu.

Smirna este sucul sleit (întărit) de balsamină. Sucul ese din cója acestor arbori în formă de picături galbine, cari la aer se sleiesc (întăresc). Smirna se folosesce ca uleu de uns la balsamarea cadavrelor; de presente se folosesce şi în medicină sub numele de „tinctură de smirnă“.

Aceste dóue producte forméză obiectele principale de comerciu extern în Arabia. Acaţii feluriţi ne dau aşa numitul „gumiarabicum“ pentru lipit, séu gumă cum îi ḑic unii.

Cafeeul în Arabia nu pare a fi fost sělbatic. Cultivarea lui a adus poporului mari folóse, de şi datina de a'l bea s'a întrodus în secolul al XV-lea; tot acésta se póte ḑice şi despre bumbac şi trestia de zachar.

Nu putem vorbi despre economia de vite la Arabi, fără de a nu pune în locul prim calul, pe a cărui crescere Arabii punéu un mare preţ.

Partea din mijloc a ţěrei interióre prăsesce caii cei mai frumoşi din tótă lumea. Calul arabic, care se deosebesce prin construcţiunea lui fină, elastică, picióre subţiri, însě tari, cap mic, ochi mari, are o cómă subţire, un grumaz subţire îndreptat in sus şi o códă frumósă, este de mărime mijlocie. Nu numai acestei perfecţiuni a rasei datoresc caii arabici tóte însuşirile lor bune, ci o parte însemnată tratărei stăpânilor de când sunt mici (mânzi). Arabul trăesce cu calul lui ca cu un prieten, şi nici odată nu'l tratéză rěu, el vede în el un ajutor al muncilor lui şi un mêntuitor în pericolele rěsboiului. O urmare a acestei tratări este, că între caii arabici rareori poţi afla vre un cusur, (vre-un cal cu pricină în limba poporului). Câmpia armenică, Persia de Nord, păşunatul cel gras al Capadochiei se folosesc de păşune, pe când orzul, pae de orz, şi fórte rar fênul se folosesc ca nutrimênt al lor

Cea-l'altă economie de vite la Arabi se orientéză după datina de viéţă a economilor de vite. Nomaḑii, adecă locuitorii Arabiei deşerte se folosesc încă din timpurile cele mai vechi la transportul productelor lor de cămilă, ba chiar şi în resbel o folosesc la călěrit. Laptele şi carnea le dă nutremênt (hrană) şi din pěrul ei fac ţesături dure, care le folosesc la corturi. Arabii cei vechi aveau datina de a libera cămilele din partea feminină, cari produceau un numěr óre-care de pui, dela lucru. Vitele cornute nu se puteau înmulţi la Arabi, cari duceau viéţa de nomad, însě aceia, cari se ocupau cu agronomia aveau cireḑi întregi de vite cornute. Folosirea untului era cunoscut la Arabi încă din timpurile cele mai vechi. Dela capră folosiau laptele şi pěrul ca şi dela cămilă pentru ţeseturi dure la coperirea cortului.

In Arabia locuiau dóue popóre, cari de secoli întregi sunt deosebite în privinţa moravurilor, fără de a fi avut influenţă unul asupra celui-l'alt. Noi vedem de o parte pe Arabul avut în abundenţa celor mai frumóse bunuri ale naturei, de altă parte pe nomadul îndestulit cu sórtea lui, care despreţuesce abundanţa plăcerilor vecinului lui, şi mai bucuros duce o viéţă necăjită, însě liberă, decât una comódă pe care şi o póte câştiga prin vinderea libertăţii. (Va urma).

Nr. 326/1897. [179] 1—3

CONCURS.

Pentru întregirea posturilor învĕțătoresci dela șcólele din comunele mai jos însemnate se escrie concurs cu termin de 20 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. Bulzescii de jos și de sus, cu salariu de 300 fl. și cuartir;

2. Căinel, cu salariu de 300 fl. din cari 50 fl. sunt computați din venitul cantoral;

3. Crăciunesci, cu salariu de 300 fl. și cuartir;

4. Șesuri, cu salariu de 300 fl. și cuartir.

5. Vara, cu salariu de 300 fl., cuartir și 1 stângin lemne de foc.

6. Zdrepți-Mihăleni, cu salariu de 300 fl., cuartir și 1 stângen lemne de foc;

7. Peștera, cu salariu de 300 fl. din cari 180 fl. în bani, și victualii în preț de 120 fl.

Petițiunile de concurs instruite conform normelor din vigóre sĕ se aștérnă subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Brad, la 23 August 1897.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Zarandului.

Vasiliu Damian,
protopresbiter.

Ad. Nr. 99/1897. [80] 1—3

CONCURS

Pentru ocuparea postului de învĕțătoriu primariu la școla nóstră din Șona, protopresbiteratul Făgărașului, se escrie prin acésta concurs cu termin de 15 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Roman“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt 300 fl. v. a., cuartir liber și lemne de foc.

Doritorii de a ocupa acest post au a-și subșterne suplicele lor instruite conform legii in terminul indicat la subsemnatul oficiu protopresbiteral.

Făgăraș, 18 August 1897.

Oficiul protop. gr.-or. al Făgărașului în conțelegere cu comitetul parochial respectiv.

Iuliu Dan,
protopop.

Ad. Nr. 440/897. [181] 1—3

CONCURS.

Pentru întregirea posturilor învĕțătoresci vacante dela școlele confesionale gr. or. române din comunele bisericesci mai jos însemnate a ppresbiteratului Bistrița se escrie cu acésta concurs până la 15 Septembre a. c. stilul vechiu.

1. Blașfalĕul de jos, cu salar de 300 fl. v. a. și anume: 150 fl. din repartiție dela popor; 150 fl. în naturale; apoi cuartir și lemne de foc;

2. Blașfalĕul de sus, cu salar de 300 fl. v. a. din repartiție, cuartir și lemne de foc;

3. Chintelnic, cu salar de 300 fl. și anume: 200 fl. din repartiție, 100 fl. în naturale; apoi cuartir și lemne de foc.

4. Galați, cu salar de 300 fl. din repartiție, cuartir și lemne de foc.

Concurenții au a-și înainta suplicile, instruite după lege, până la terminul pus, la oficiul ppresb gr. or. al tractului Bistrița.

Borgo-Bistrița, în 23 August 1897.

În conțelegere cu comitetele parochiale respective.

Simeon Monda,
protopresbiter.

Nr. 397/1897. [175] 2—3

CONCURS.

Devenind vacante posturile învĕțătoresci dela școlele confesionale gr.-or. române din mai jos însemnatele comune, pentru întregirea lor se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Tefegraful Român“.

1. Homorod, cu salariu anual de 300 fl. solviți în 4 rate repartiție în popor, cuartir natural în edificiul școlei și 4 stîngini lemne de încălḑit. Dela concurenți se aștéptă presentarea în vre-o Duminecă séu sĕrbătóre la sânta biserică.

2. Uroiu, cu salariu anual de 300 fl. și anume: 240 fl. din repartiție și 60 fl. dela stat, cuartir natural și lemne de încăldit.

3. Vărmaga, cu salariu anual de 300 fl. din repartiție și lemnele necesare de încălḑit.

Petițiunile concursuale, instruite conform normelor în vigóre, sunt a se adresa subsemnatului oficiu protopresbiteral, până la terminul susindicat.

Hondol, 9 August 1897.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Geoagiului.

Vasiliu Pipoș,
protopresiter.

Nr. 936/897. [171] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕțătoresci dela școlele confesionale gr. or. române din comunele bisericesci mai jos însemnate din protopresbiteratul Agnitei, se publică prin acésta concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. Șulumberg, cu salar anual de 300 fl., cuartir, lemne de foc și grădină.

2, Alțina, cu salar anual de 300 fl., cuartir și în locul grădinei lemne de foc.

3. Cichindeal, cu salar anual de 300 fl.

Petițiunile de concurs sĕ se aștérnă instruite conform legilor în vigóre până la terminul sus indicat subscrisului oficiu protopresbiteral.

Nocrichiu, în 29 Iuliu 1897.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Agnita în conțelegere cu comitetele parochiale concernente.

Nicolau Moldovan,
protopresbiter.

Nr. 411/897. [170] 2—3

Concurs repețit

Neînsinuându-se în urma primului concurs nici un candidat la parochia de clasa III-a Gusu, protopresbiteratul Mercurei, prin acésta se deschide din nou concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Dotațiunea împreunată cu acest post este în venite sigure 333 fl. 80 cr.

Reflectanții la acest post sunt avisați a-și înainta cererile de concurs instruite conform normelor în vigóre subsemnatului oficiu în terminul deschis.

Informațiuni mai de aprópe se pot lua dela președintele comitetului parochial séu dela oficiul protopresbiteral.

Dela concurenți se aștéptă a se presenta în o Duminecă séu sărbătóre la biserică, pe lângă observarea disposițiunei §-lui 18 din „Regulamentul pentru parochii“ spre a-și arăta desteritate în cântări și tipic, respective pentru a celebra și cuvênta.

Mercurea, la 6 August 1897.

Oficiul protopresb. gr. or. al Mercurei în conțelegere cu comitetul parochial respectiv.

I. Droc,
protopresbiter.

Nr. 386/897 [168] 3—3

CONCURS.

Pentru îndeplinirea posturilor învĕțătoresci vacante din comunele mai jos însĕmnate ale protopresbiteratului gr.-or. al Sĕliștei, se escrie concurs cu terminul de 15 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. Aciliu, cu salariu anual de 300 fl. și cuartir natural.

2. Cacova, cu salariu anual de 300 fl., cuartir natural și 3 stângini de lemne.

3. Gura-rîului, 2 posturi, fie-care cu salariu anual de 300 fl., și 30 fl. relut de cuartir.

4. Sibiel, cu salariu anual de 300 fl. și cuartir natural.

5. Vale, cu salariu anual de 300 fl. și cuartir natural.

Reflectanții la vre-unul din aceste posturi învĕțătoresci sĕ-și înainteze cererile lcr concursuale, instruite conform legilor în vigóre, subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Sĕliște, 11 August 1897.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Sĕliștei.

Dr. Nicolau Maier,
protopresbiter.

Ad. Nr. pp. 598/897 [157] 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor de învĕțători la școlele confesionale gr.-or. rom. din comunele mai jos enumĕrate a protopresbiteratului Clușului, prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. Agribiciu, 2. Apahida, 3. Bărĕi, 4. Bedeciu, 5. Butene, 6. Călata-mare, 7. Călățele, 8. Călian, 9. Cara, 10. Geaca, 11. Mănășturul român, 12. Muntele-rece, 13. Panic, 14. Sebeșul-mare, 15 Someșfalĕu, — tóte dotate cu salariu anual de câte 300 fl, cuartir cu grădina de legumi și lemne de foc.

Concurenții au a-și așterne cererile instruite conform normelor în vigóre, subsemnatului oficiu, până la terminul susindicat, și a sĕ presenta înainte de alegere în vre-o Duminecă séu sĕrbătóre la biserica din comuna, la care au competat, spre a-și arăta desteritatea în cântări și tipic.

Invĕțătorul ales va fi dator, ca în Dumineci și sĕrbători la utrenie sĕ cânte în strană, ér la liturghie sĕ conducă corul elevilor.

Pricepĕtorii de musică vor fi preferiți, și vor fi remunerați, dacă vor compune cor cu adulții.

Oficiul protopresbiteral în conțelegere cu respectivele comitete parochiale.

Cluș, 30 Iuliu 1897.

Tuliu Roșescu,
protopresbiter.

Concurs

pentru împlinirea postului de **contabil** la institutul de credit și economii **„Murĕșanul“**, societate pe acții în M.-Radna.

Salar anual 600 fl., afară de aceea cuartir liber și tantiemă din venitul curat.

Concurenții au sĕ documenteze etatea, absolvarea cursurilor comerciale și praxă cel puțin de un an.

Petițiunile sunt a se trimite până în *1 Octombre n. 1897* la adresa președintelui direcțiunei institutului: *Vasiliu Beleș,* protopop în *M.-Radna.*

Postul are a sĕ ocupa în 9 Septembre n. 1897.

[182] 1—2 **Direcțiunea.**

Comande făcute prin poștă se execută imediat cu cea mai mare acuratețā.

Noutăți în albituri bărbătesci și femeiesci.

Raport expres!

Am onóre a aduce la cunoscința P. T. public, că mi-au sosit în **„prăvălia mea englezéscă“, strada Cisnădiei Nr. 27,** novitățile procurate din străinătate și anume: **jachete de copile și dómne, ronduri și capes, blane Thibet, Plüsche și gulere de stofe anglezesci paltóne de fetițe și frantuzesci, bunḑi de călĕtorie și de stradă.** Tóte acestea le ofer On. public confecționate după ultima modă și pe lângă cele mai favorabile prețuri de concurență.

Cred deci că ḑace în propriul interes al On. public, a se convinge cât mai curênd de nóuele mele întreprinderi.

Rugându-Vĕ pentru binevoitoriul sprigin și asigurându-Vĕ de serviciu prompt și real, semnez

cu distinsă stimă:

Michael Braun,
Sibiiu, strada Cisnădiei Nr. 27.

[183] 1—10

Specialități în cravate.

Comande făcute prin poștă se execută imediat cu cea mai mare acuratețā.

Institutul-internat de băeți Al. Frateșiu
Craiova.

Direcțiunea are onóre a anunța *dóuĕ posturi de institutori interni,* remunerați cu *80—100 lei* lunar cum și întreținerea cu strictul necesar primită în Institut.

Condițiunile de admitere:

a) Sĕ nu fie căsătorit.
b) Sĕ posédă cursurile pedagogice cu examenul de cualificațiune ori maturisanți.

Aspiranții au a-și înainta cererile la Direcțiunea Institutului cu începerea *15 August st. v. a. c.*

[176] 3—3 **Direcțiunea.**

Redactor prov. Gavriil Hango.

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

La numĕrul acesta se alătură ca suplement separat Nr. 17 din „Fóia Pedagogică“.

Nr. 96. Sibiiu, Joi, 4/16 Septembre 1897. *Anul XLV.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
la „Tel. Rom.“ într'una cu suplementul „Fóia Pedagogică“
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuě ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Un cuvênt de deschidere.

(*) Reuniunea culturală maghiară, numită *„Felvidéki Magyar Közmüvelödési Egyesület“*, 'și-a ținut în 11 a lunei curente adunarea generală în Szakolca.

Presidentul acestei reuniuni, contele Károlyi István, o figură poporală și de greutate politică și socială, a ținut un discurs de deschidere, care a făcut sensație în presa din patrie.

Discursul acesta este de interes deosebit și pentru noi și merită sě ne ocupăm de el.

La început se face amintire de rěposatul conte Bethlen Gábor, de binecunoscutul president al lui Emke, de fișpanul Têrnavelor, de a cărui dictatură Românii de acolo numai cu oróre își aduc aminte. Acest unguroiu a fost totodată și un aprig membru al reuniunei presidate de contele Károlyi, a fost intru tóte homogen cu acesta, ambii politiciani oposiționali și șoviniști la extrem.

Este pentru noi prețiósă constatarea, că reuniunile culturale ale Maghiarilor aprópe tóte sunt conduse de elementele cele mai extremiste și că guvernul de obște în aceste reuniuni n'are majoritatea.

Prețióse sunt mai departe următórele cuvinte, rostite de Károlyi, vorbind despre feliul cum persecuta guvernul pe Bethlen Gábor:

„Forța, cumpěrarea sufletelor cu bani, desconsiderarea legii, au fost causele trântirei contelui Bethlen Gábor“.

De aci pornesce oratorul a continua cu acusele la adresa guvernului, pe care-'l scarměnă fără nici o milă din scaunul seu presidial.

Plin de cel mai orb șovinism esclamă următórele: *„Guvernele nóstre nu fac politică națională!* Onorată adunare generală! Dacă punem mâna pe inimă, dacă voim sě vorbim sincer, nu putem tăgădui, că dela anul 1867 încóce s'ar fi putut validita ideia națională pe tótă linia vieții de stat, dacă bărbații de stat, conducětorii afacerilor Ungariei s'ar fi nisuit într'acolo cu o voință tare, cu patriotism și cu curagiu“.

Care va se dică: dacă guvernele dela 67 încóce ar fi fost mai curagióse ne-ar fi putut deja maghiarisa pe toți și ideia de stat maghiar ar fi ajuns la desěvêrșire și realisare. Chestie de vederi! Insě *transit* peste aceste, se venim la lucruri, cari au valóre și în ochii nostri.

Étă cum continuă stimabilul conte:

„Tóte le-au centralisat. Din pricina asta nu se mai găsesc urme de o cârmuire de sine a comitatelor și a comunelor. In mânile lor (acelora dela guvern. Red.) *este depusă tótă puterea, ér drepturile sunt înjugate; ér pentrn-ca sě pótă fi atot puternici, au nimicit și puterea obligătóre a legii....* Guvernul ș'a deobligat prin funcțiuni cel puțin 400 de mii indivizi inteligenți, deci jumětate din numěrul total al alegětorilor, de unde urméză, că afară de forța publică mai este în mâna guvernului și condiția fericirei individuale..

„Dacă mai adaugăm la aceste, împregiurarea, că guvernul alege parlamentul, guvernul completéză și înmulțesce numěrul membrilor din casa magnaților, guvernul face posibil credinciosilor sěi — compatibili séu incompatibili — a ajunge la interprinderi grase și în direcțiuni, guvernul denumesce pe episcopi și exerciază în biserică dreptul de supremă inspecțiune, — dacă le considerăm tóte aceste, putem afirma fără șovăire, că **putere civilă mai mare, mai necondiționată și mai netěrmurită ca guvernul maghiar nici țarul Rușilor nu exerciază“.**

Cine aduce acest verdict isbitor?

Omul lor, bărbatul acreditat al némului unguresc, oratorul parlamentar, politicianul cunoscut și recunoscut, magnatul cu vederi largi, a cărui cuvinte mult trag în cumpěnă.

Am vědut că acest om se închină unui Bethlen Gábor ca unui idol, numai din causa, că a fost un persecutător al némurilor nemaghiare, un fruntaș al ideii de stat maghiar. Ce a vorbit deci Károlyi, a vorbit din curată dragoste față de némul sěu, de Unguri, pe cari îi vede atât de impilați. Iubire entusiastă, egoism extrem pentru némul sěu și ură órbă și dușmănie față de noi, — e ce-i caracteriséză vorbirea lui Károlyi.

Ér dacă un dușman al nostru astfel vorbesce, noi ne bucurăm, căci este în favorul nostru vorbit.

Nu dicem *noi*, — ci *tu* dici, voi diceți!

Nóuě nu ne dați creděmênt dacă ne plângem și vocile ce în străinătate le ridicăm, cercați sě le înăbușiți, aděvěrul îl intervertiți și presentați în străinătate în niște colori obrasnic de falșe.

De câte ori am fost bătuți, loviți până la sângerare, de câte ori umiliți și neîndreptățiți în drepturile nóstre cetățenesci; de câte ori am exclamat noi, că suntem tractați „ca în Rusia“; de câte ori am protestat în contra violențelor vóstre, în contra meschinului sistem de guvernare? Și voi ați rîs și ne-ați desmintit și v'ați continuat jocul vostru cel falș cu noi.

Și acum — poftim! De pe buzele vóstre pěcătóse, din graiul omului vostru fruntaș, ce vě represintă, din inima și creerii unui president al unei mari reuniuni a vóstre, ies de-a valma jeluirile nóstre. Voi înșive veniți și constatați în fața lumii, că aici în țéră domnesce centralism și absolutism, sisteme pěcătóse de guvernare; voi veniți și spuneți, că aici e *„nimicită puterea legii“* și *„drepturile sunt sdrobite“*. Voi vě rěsvrătiți în contra guvernelor. Voi șoptiți *odată*, ce noi de *mii* de ori am strigat.

Cum adecă?

Nici voi nu vě simțiți bine și cald în acéstă țéră? Și vouě vě este Ungaria Rusia? Atunci ce sě dicem noi, noi pătura esploatată, aria pe care apasă totul, — cum sě ne simțim noi în acéstă insulă a șerpilor?

Da e firesc, este o urmare a stărilor triste din țéra nóstră ca sě se mai găséscă și în taběra vóstră, bărbați, cari sě — țipe, sě bată alarm în gura mare. Ei, mai țipați și voi căci nóuě ne-a mai și răgușit vocea. De atâtea țipete neascultate, glasul ni'l îneacă adese-ori něcasul și plânsul. Mai luați-vě și voi între voi de pěr, căci póte astfel se va limpedi mai iute atmosfera cea grea și plină de miasme. ...

Vorbirea de deschidere a lui Károlyi este un bun început. Ea a avut resunet în presa maghiară și va avé și în cea din străinătate.

Insě mai are vorbirea din chestiune și o altă parte démnă de a fi scósă la iveală.

După cum am vědut a fost rostită într'o reuniune curat culturală, — însě dela început până la sfârșit n'a fost decât o vorbire curat politică, acuse în contra guvernului și a politicei contimporane maghiare.

Legea esclude politica din cercul de activitate a reuniunilor culturale. O scim și simțim acésta mai cu sémă noi românii. Noi ne ferim ca de foc, a implica puținele nóstre reuniuni în chestiuni politice, și cu tóte aceste reuniunile nóstre indură dilnice șicane.

La ei e firesce alfel. „Emke“ este vecinic câmpul pasiunilor politice. Chiar cearta ce decurge acum în sinul numitei societăți și lupta pentru presidentură în locul lui Bethlen, este de natură curat politică. Pe urmă vorbirea lui Károlyi în reuniunea culturală de rangul prim în Ungaria.

Dar găsesce-se cine-va sě-i ieie la rapanghel pentru procedările lor contrare legii? Aș!

Ér noi tăcem, căci suntem dedați deja de mult cu acest fel de měsurare a dreptății.

FOIȚA.

Reflexiuni literare.

(Urmare și fine.)

În cas contrariu, literatura frumósă, cu deosebire poesia pótě sě rěmână numai un mijloc de a distrage pe un — moment.

Tóte acestea le-aș aplica și la adresa prosei frumóse, și încă cu adausul, că în casul, când acesta ne pune în vedere fapte și întêmplări, cari nu tocmai consumă cu principiile bunului simț și nu corespund interesului etic, și când acésta se întêmplă cu scopul, ca per conclusionem a contrario sě se tragă consecințe morale bune: acésta nu totdeauna succede, fie, pentru că omul de multe-ori alege ceea-ce e supus imediat simțirilor, séu póte, convine cu vre-o înclinare individuală, fie, pentru-că nu s'a adus la destulă lumină momentele rěului, ca fiind stricăcióse.

De regulă adi, d. e. în novele, jócă rol necredința femeii, jalusia cu urmările ei, de multe-ori tragice. Îți înfățișéză apoi nisce scene peripețióse, cu un desnodămênt, care de multe-ori îți face pěrul măciucă. Nu lipsesc de aici: duelul, dușmănia jucată pe mórte — pe viéță, uciderile séu asasinările, și chiar sinuciderile desperate, cari ni-se pun înainte drept consecințe. — Voesc sě dic, pentru ultimul moment îți lasă în suflet o impresiune, ce-ți stârnesce fiori și grózǎ. Şi așa la fine, unde ar fi sě urmeze a încheia cu a se trage o dungă grósă peste momentele negre scoțêndu-se la ivélă frumsețea și învingerea virtuții ori josnicia pěcatului: — te trezesci de multe-ori cu o viéță stînsă, victimă! dar aděvěrat victimă fără a merita. În asemenea casuri lipsesce consecuența morală, cea-ce nu póte avé bun efect asupra desvoltării sentimentului.

Acum revin *b)* la obiectul unei lucrări frumóse, când după calitatea-i morală, nu ni-se póte presenta ca tip de imitare, ci cu scopul de a încungiura rěul și a urma contrarul. Nici de-cum nu le condamn, de óre-ce firea omului e mai înclinată spre rěu, și pentru-că presentarea rěului în tóte liniile sale negre aduce același folos, ca și presentarea virtuții. Dar la obiecte de acéstă natură se recere: privitor la scop, ca sě ni-sě pună în vedere pentru a cunósce rěul ca rěu în sine și în consecințele sale. Privitor la prelucrare apoi ea sě fie o fidelă icónă, în carea sě se oglindeze rěul. — Altmintre, pe lângă delectarea momentului, nu putem câștiga nimic, dar și asta se póte întêmpla în detrimentul educațiunei sentimentului.

Şi fără a fi cu considerațiune la acest interes, sunt mulți, cari cu plăcere cetesc atari lucruri, bag sémă pentru-că în ele věd icóna patimilor și slăbiciunilor omenesci, și de mai mult nu se întrébă.

Se ivesce deci simțita necesitate a unei direcțiuni nóuě, de a cultiva gustul de cetire, și prin el a nobilita sentimentele.

Acésta ar fi cu putință, cred eu, a se realisa pe calea revistelor nóstre literare, în locul prim, așa — dacă poesia pe lângă sentimentali smulsubiectiv al poetului, și prosa frumósă, pe lângă momentele, menite a distrage, vor cuprinde și momente educative. Și sě dicem de pildă, de ce se ridici la ivélă și mai vîrtos necredința femeii? Óre, numai acésta o caracteriséză? Și de ce o presentezi în acéstă colóre unui tîněr carele începe a se interesa de literatură, a cetí novele, fără a cunósce viéța? Și de ce nu chiar ca pe „Angela“ — „ângerul de Salingen“ a lui Bolanden, așa plină de modestie și demnitate, în cât sě o poți numí fără remușcare — ânger!? Óre, nu o Cornelia a fost mama celor doi Grachi? óre nu o mamă ca venerabila matrónă Veturia a înfrênat pe Coriolan, de n'a adus nefericire asupra cetății sale natale? Ore nu o mamă ca a lui Stefan, ș'a făcut fiul tare în rěsbóie și „domn mărit“ pe tronul moldovenesc? Apoi óre, nu o Monica a făcut din fiul sěu Augustin un — sânt? — Apoi: în viéța dilelor nóstre nu avem Cornelii, cari cresc bărbați folositori némului și bisericii lor, apoi Veturii, mame, ca a lui Stefan, cari peste generații întregi sunt dar ceresc pentru fii, și fiii fiilor lor, făcênd din ei ómeni de caracter și creștini buni! Étă dar câte virtuți póte întruní sînul femeii în schimbul atribuțiunei ce nu totdeauna o merită .... De ce dar sě nu trăesci cu mintea și simțirile și de ce sě nu le încăldesci în sferele ideale ale virtuții, când destul de rece simțim realitatea! Astfel înțeleg eu, nobilitarea gustului de cetit și educațiunea sentimentelor. Și chiar ne-ar fi binevenit un Silvio Pelico, ca al Italienilor și un Bolanden cari sě tindă a educa întâiu simțirile, sufletul, apoi a — distrage.

Adi stă lucrul întors pe la noi! .....

Revistele nóstre literare, constituind ele o literatură fluentă, cum s'ar dice — continuă, apar în intervale periodice, și astfel fac impresiunea a ceva pururea nou, atrăgênd asupra lor atențiunea comună nu mai puțin ca cele, cari se ocupă cu chestii politice, căci dór' și prin cele literare putem face politică, însě — culturală. Și împrășciate ele, dela colibi până la palate, fără considerare de stare și etate, pe cât de încet, pe atât de cu succes s'ar puté inaugura acéstă direcție în politica culturală. Atunci cultura spiritului omenesc n'ar mai fi — unilaterală.

Ghița dela Roși.

„Foaia literară“.

Convent bisericesc. Representanţii bisericei evangelice din districtul cis-danubin s'au întrunit în sĕptĕmâna trecută la Pojon luând parte şi acele cercuri, cari de 3 ḑile se împotrivesc participării la conventul general. Causa a fost neînţelegerile între diferitele cercuri, îndeosebi între cele slave (slovace) şi cele germane (maghiarisate). La conventul din estimp era sĕ se mijlocéscă o împăciuire între singuraticele cercuri. Senioratul din Nitra, unde slovacii au absolută maioritate au formulat patru puncte, cu scopul de a le asterne conventului spre aprobare ca basă a împăcării. Etă cele patru puncte:

1. Conventul districtual se revóce conclusul din 29 Decembre, prin care s'a întrodus în acest district limba maghiară, ca limbă oficiósă.
2. Să se decidă, ca uniunea cu biserica reformată nu se va întêmpla, fiind-că este în contra intereselor bisericei evangelice de confesia augsburgică.
3. Conventul sĕ hotăréscă, că cel ce îşi extradă pe copiii sei prin revers altor biserici, séu se căsătoresce cu o femeie necrestină, séu nu sĕ căsătoresce de loc şi nici copii nu şi-i botéză, — nu póte ocupa funcţie bisericéscă.
4. In creşterea învĕţătorilor şi a preoţilor conventul se procedeze mai corect în comunele slave, se dispună ca limbile slave sĕ se propună deja în gimnasii şi sĕ nu îngăduie ca se fie persecutaţi cei ce din propriu indemn vor sĕ înveţe limbile slave.

După o lungă desbatere s'a hotărît, ca limba maghiară se remână şi mai departe limbă oficiósă; punctul al doilea nu s'a acceptat; în ce privesce învĕţarea limbei slovace, s'a decis, ca chestiunea sĕ se pună de altă-dată la ordinea ḑilei.

După enunţarea acestor hotărîri slovacii au părăsit conventul în mod demonstrativ. Înţelegerea între cercuri deci nu s'a putut restabili.

Wilhelm II. la Totis. Maj. Sa Monarchul, Dumineca, — după-ce diminéţa a participat la serviciul divin din capela Piaristilor din Totis, şi după prânz la bazarul, ce s'a arangiat în parcul lui Eszterházy pentru păgubiţii prin inundaţii, — la órele 3 şi ½ după prânḑ, însoţit de o mare suită s'a transportat la gară, întru întimpinarea împĕratului Germaniei. De faţă erau la gară archiducii Iosif, Rainer şi Eugen şi autorităţile adm. comitatense. Majestatea Sa avea uniforma de general prusian, cu insigniile ordului vulturul negru. Ceva înainte de órele 4, trenul, care aducea pe Wilhelm II. a întrat în gară, şi împĕratul german, care purta uniforma de general austriac, cu stéua ordului Sf. Stefan, s'a dat jos. Cei doi puternici domnitori s'au salutat fórte cordial, sărutându se de mai multe ori. Maj. Sa a presentat înaltului óspe pe membrii suitei sale şi pe comiţii ce erau de faţă. Întrarea în oraş s'a făcut îndată, între aclamaţiunile mulţimei. După sosire, Maj. Sa monarchul a făcut visita óspelui seu în departamentul aceluia. Visita a întors'o îndată împĕratul Wilhelm, cercetând totodată şi pe archiducii ce se aflau în Totis. *Luni* Maj. Lor au luat parte la manevrele de pe hotarele dela Totis şi Mocsa. Pe la órele 2 după prânz s'au reîntors la Totis. La 3 óre au participat la un dineu. Maj. Sa Monarchul nostru, dela Tata a călĕtorit eri după prânz la 4 óre la Mohács, însoţit de contele Paar. Împĕratul Wilhelm a călĕtorit cu un pătrar de óră mai târḑiu.

Scrisóre din Cluş.

Cluş, 1/13 Septembre 1897.

După pausă. — Lipsa unei şcóle normale române şi a unui catechet în Cluş. — Un activ original. — Partidul de reformă.

Trecênd feriile pline de farmec pentru toţi, elevii ér alérgă a da ascultare glasului muselor, care în sesonul verii amuţise de tot. Nu e mirare, omul în desvoltarea sa e direct expus înfluinţelor de temperatură, spiritul nu póte lucra cu încordarea recerută de regulamentele şcólei atunci, când piroteala îl lipsesce de tótă vioiciunea şi claritatea necesară, ci caută mai mult recórea, pe când corpul mal cu înlesnire póte îndeplini lucrările sale pe lângă o temperatură fórte ridicată séu fórte scăḑută.

Cu 12 l. c. espiră terminul inscrierii la universităţile din patriă, deci m'am grăbit şi eu a mĕ inscrie ca ascultător la universitatea din Cluş. Dar venind aici, câtă durere! In inima Ardélului, în care se află universitate, 3 gimnasii complete, academie comercială şi de musică, şcólă de agricultură, preparandie de învĕţători şi învĕţătóre, şcólă industrială civilă şi alte institute mai mĕrunte, se înţelege tóte cu limbă de propunere maghiară, — noi Românii n'avem nici o şcólă poporală cinstită. Adevĕrat, că există şcólă elementară gr. cat. română într'un edificiu lipsit de beneficiile raḑelor solare, dar cuminte lucru ar fi, când s'ar întemeia o şcólă corespunḑĕtóre cu mai multe clase din partea ambelor biserici române, pentru-ca fii poporului nostru cel puţin crescerea elementară sĕ o capete în limba maternă, căci mai târḑiu au destulă ocasiune a studia ungauresce; aşa însĕ cum stăm aḑi, partea cea mai mare ascultă de mici copii clasele elementare la unguri şi continuă până în capĕt, e deci fórte explicabil cât de mulţi se perd din sinul naţiunei şi devin dacă nu apostoli ai maghiarismului, cel puţin indiferenţi faţă de mama, care i-a nutrit. Ating ideia acésta, pentru-că eu o aflu tare urgentă. Dacă nu suntem în stare sĕ înfiinţăm scóle superióre, har Domnului! o şcólă poporală în centrul Ardélului totuşi n'ar sta rĕu sĕ represinte elementul nostru, cu al cărui numĕr ne place sĕ ne lăudăm. Deasemenea ar fi necesară instituirea unei catechet la gimnasii.

Tot atât de slab numerice e representat elementul românesc şi la universitate. Dar nu şi în ce privesce cualitatea, şi aici după părerea mea corespondentul „Tribunei“ (Veḑi Nrii 188 şi 189 a. c) nu e obiectiv. D-sa, avênd a întra cu 1 Octobre în serviciul militariu de un an 'şi ia adio dela universitarii clujeni într'un lung studiu, în care denotă mul zel şi însufleţire pentru naţia sa, dar ici-colo e presărat şi cu afirmaţii temerare. Astfel d-sa riscă a susţinea următórele: „La noi tinerimea nu are alt ideal mai măreţ, decât ca după câţi-va ani petrecuţi în chef pe la şcolile superióre sĕ trécă bine-rĕu preste examenele prescrise şi apoi cu nasul sus, şi capul gol. sĕ tragă leata grósă, ori se „fericéscă“ şi se lumineze bietul popor, căruia i-au căḑut în cârcă“. Tinerimea universitară română în general recrutată din părinţi sĕraci şi dornici de progres, ar puté sĕ aibă un astfel de ideal? Dl corespondent scie destul de bine: câţi studenţi români, mai ales juristi se susţin prin propria lor muncă pe lângă un stipendiu, care nu ajunge sĕ le împace trebuinţele. Incât pentru acusa, ce o ridică contra juristilor români, că nu se ocupă afară de studiile speciale cu nici un alt studiu, respundă dênşii! — „Adieu“-ul dlui corespondent în forma, în care a apărut, a produs în cercurile studenţilor mai mult indignaţiune, decât aceea ce s'ar fi aşteptat.

Viaţa universitarilor maghiari a ajuns în stadiul, in care ei află necesare reforme radicale. Pentru realisarea acestora s'a constituit partidul de „reformă“, care 'şi întinde mreaja şi după ne-maghiari pentru ca „uitând tóte durerile trecutului sĕ lucrăm împreună la altariul unităţii şi al „ideii“.

Din România.

A. S. R. prinţul Ferdinand a început de câte-va ḑile sĕ facă şi preumblări pe jos prin împrejurimile palatului Foişor.

D. dr. Leyden, savantul profesor german, a părăsit Joi capitala, ducêndu-se la Sinaia.

Distinsul doctor, carele este óspele curţii princiare, a examinat cu de-amănuntul starea sănĕtăţii A. S. R. prinţului Ferdinand şi putem anunţa cu bucurie că, d-rul Leyden a constatat, că atât inima cât şi plămânii sunt în cea mai bună stare şi că funcţionarea lor nu lasă absolut nimic de dorit.

Studenţii facultăţii de litere din capitală au comandat o medalie de bronz, în amintirea descoperirei monumentului istoric dela Adam-Klissi. Acéstă medalie pórtă pe o parte ofigia monumentului dela Adam-Klissi, ér pe cea l'altă figura dlui profesor Gr. Tocilescu, descoperitorul monumentului.

Dl şi d-na Take Ionescu — scrie „Timpul“ — au plecat Dumineca diminéţă din Sinaia la Braşov de unde apoi, insoţiţi de mai multe persóne din localitate, se vor duce în escursiune prin munţii Branului.

Dl şi d-na Take Ionescu vor pleca de aici în ţéra Haţegului de unde vor urca muntele Paringul dela graniţa româno-ungurească.

Joia viitóre se vor întórce în capitală

Doxologie „Timpul“ scrie: La Sinaia s'a oficiat alalta-eri o Doxologie (Te-Deum, cum 'i ḑice T.) la Monastire pentru aniversarea luării Griviţei.

La acéstă Doxologie au asisiat ministrii — cari se aflau la Sinaia, generalii, şi un mare numĕr de persóne. Oraşul este împodobit cu drapele.

M. S. Regele a fost felicitat telegrafic atât de consiliu de ministrii, cât şi de mai multe alte persóne cu ocasia acestĕi aniversări.

In tóte oraşele de reşedinţă din ţară, s'a oficiat câte o Doxologie.

Noutăţi.

Regele României în Budapesta. Foile maghiare aduc ştirea că Regele României va visita în 27 Septembre pe Majestatea Sa Francisc-Iosif în Budapeşta. Era se fie — scriu foile — o întêlnire alor trei Monarchi, Vilhelm al II-lea, Francisc-Iosif I. şi Carol, întêlnire ce avé se fie o reducere a însemnătăţii întrevederii suveranilor la Petersburg, însĕ Carol a preferit a vení la Pesta numai după plecarea lui Vilhelm. „Adevĕrul“ din Bucuresci condamnă în termini vehemenţi mergerea regelui român în capitala unguréscă.

* * *

Comitetul despărţĕmêntului IX (Orăştie) al „Asociaţiunii“, convócă pe ḑiua de 26 Septembre n. 1897 adunarea generală ordinară a despărţĕmêntului în comuna Turdaş (lângă Orăştie). Din programul publicat în fóia locală „Revista Orăştiei“ vedem că dóue lucruri fórte laudabile pune la cale acest despărţĕmênt, şi din incidentul adunării sale acesteia: împărţire de cărţi poporale uşor de înţeles şi folos poporului, şi o expoşiţie de lucruri de mână femeesci, adunate din satele Turdaş şi Pricaz. Spre lauda actualului comitet al despărţĕmêntului, în frunte cu directorul sĕu domnul *Dr. I. Mihu,* scótem la ivélă, că acest despărţĕmênt acum de ani de ḑile la adunările sale se folosesce de ocasiune pentru a serví în chip real adevĕratului scop al Asociaţiunii: de a sădì adecă dragoste pentru literatură şi prin ea cultură în popor, prin împărţirea de cărţi poporale folositóre, une-ori disertaţii anume pregătite, potrivit împregiurărilor şi trebuinţelor.

* * *

Sistemul „Reiffeisen“ şi fond de teatru român în Bucovina. Cetim în „Patria“: Pentru a vulgarisa în poporul nostru sistemul Reiffeisen, s'a format un comitet, care a pregătit publicarea unei broşuri populare despre aceste bance. Broşura s'a tradus din limba germană în cea română. Traducĕtorului i-s'a oferit din partea comitetului pnntru munca sa o remuneraţie de 50 fl. v. a. Traducĕtorul însĕ a renunţat în numele familiei sale la cei 50 fl., exprimându şi dorinţa, ca ei sĕ fie întrebuinţaţi pentru un scop deosebit, adecă sĕ formeze începutul unui fond de teatru naţional-român bucovinean cu sediul în Cernăuţi. Scrierea va fi distribuită în popor încă în anul acesta. Vor urma apoi statutele întocmite după trebuinţele ţĕrii.

* * *

Român sinucis în Viena. Ḑiarele vieneze anunţă, că un Român din ţéră, cu numele Adriopol, a luat cuartir la un Hotel de frunte din Viena unde a dus o viéţă luxuriósă în decurs de mai multe ḑile. Deodată însĕ n'a mai dat semne de viéţă şi fiind lucru suspect, au întrat cu forţa în chilia lui, unde l'au găsit mort, — se sinucise cu un revolver. Curios este, că l'au găsit cu o ţigaretă în gură şi pe masă o sticlă de cognac pe jumĕtate deşertată. S'au găsit mai multe scrisori, din cari reiese, că sinucisul bonvivant (cam de vre-o 30 de ani) a aparţinut unei familii fruntaşe din România.

* * *

Pietro Mascagni, renumitul compositor italian, autorul „Cavaleriei rusticane“, — despre care duşmanii lui tocmai acum au rĕspândit vestea, că s'ar fi sinucis — a fost distins ḑilele acestea din partea regelui Umberto cu ordul corónei. Ministrul de instrucţie publică italian, în o scrisóre măgulitóre exprimă artistului regretele sale pentru atacurile suferite din partea duşmanilor sei.

* * *

Cehii serbéză. Demonstraţiile cehilor se succedéză necontenit. După o depeşă din Praga, alegĕtorii din Brod, Collin şi Podjebrad, au ţinut Luni într'un hotel în apropiere de Pecek o adunare în scopul de a sĕrba aniversarea rescriptului imperial dela 1871. În un proiect de conclus, primit unanim, au fost provocaţi deputaţii cehi sĕ nu servéscă centralismul vienez, ci sĕ lupte mai departe contra guvernului. Adunarea a trimes Monarchului următórea depeşă omagială: „Dea Dumneḑeu, ca promisia dată în rescriptul din 1871 sĕ se realiseze spre binele poporului“.

* * *

Demonstraţia Sêrbilor bosniaci pe lângă Sêrbia. Se comunică următoriul episod interesant: Ḑilele aceste a sosit la Gradisca din Bosnia vaporul sêrbesc „Belgrad“. Îndată-ce locuitorii sêrbi de pe ţĕrmul Bosniei au aflat despre acésta, o mulţime inmensă de ei au grăbit la Sava, spre a vedé vaporul. Mii de familii, cu mic cu mare au peregrinat acolo şi au arangiat o adevĕrată sĕrbătóre naţională, aclamând Sêrbia şi totul, ce e sêrb. S'au urcat pe vapor, şi cu o adevĕrată eviavie au umplut de sărutări drapelele, colorile sêrbesci şi părţile vaporului, unde era scris numele „Belgrad“.

* * *

Expediţie la Polul sudic. Ḑilele trecute a plecat din Amsterdam expediţia lui Adrian *Gerlache,* cu vaporul *Belgica, spre polul sudic.* Expediţia are dóuĕḑeci şi dóuĕ de persóne, între cari e şi biologul român *Racoviţă,* apoi un chemic polon şi un medic belgian. Vaporul pe la mijlocul lunei Novembre va lăsa America de sud, şi pe la începutul lui Decembre va ajunge şi descinde la ţĕrmul ostic dela Graham. Curagioşii întreprinḑĕtori au nădejde în ajungerea scopului lor, care în primul loc nu e ajungerea la polul sudic, ci alte cercetări scientifice asupra globului terestru.

* * *

Dela „Reuniunea sodalilor români din Sibiiu“, ni-se pune la disposiţiune următórea consemnare a membrilor ajutători, căreia cu plăcere îi dăm loc:

Cu taxa anuală de 5 fl. Ioan Bechnitz, privat.; cu taxa anuală de 4 fl. Aureliu Paniliu, cancelist; cu taxa anuală de 3 fl. Constantin Stezar, căpitan în pens., Alexandru Lebu, proprietar şi Adam Florea, cursor de bancă; cu taxa anuală de 2 fl. Zacharia Boiu, asesor cons., Moise Lazar, ases. cons., Dr. Aurel Brote, director de bancă, Mateiu Voilean, ases. cons., Dr. D. P. Barcianu, prof. semin., Demetriu Comşa, prof. semin., Ioan Papiu, protopresbiter, Dr. Vasile Bologa, director, Nicolau Ivan, ases. cons., Dr. Petru Cioran, medic, Demetriu Cunţan, prof. sem., Silvestru Moldovan, redactor, Victor Tordăşianu, funcţionar cons., Cornel Aiser, oficial de bancă; Ludwig Binder, dirigent technic al Tipografiei archidiecesane, Iulius Pankiewitz, restaurateur, Heinrich Meltzer, restaurateur, Dumitru Sêrbu, oficial de bancă, Dr. Elie Beu, medic, Niculau S. Nadasdi, comersant, Ioan Gârbacea, librar, Victor Dresnand, contabil, Iosif Marschall, şef de tipografie, Ioan Mafteiu, comptoarist, Petru Simtion, librar, Ioan Mihaiu, ospĕtar, Nicolau Mohan, culegĕtor tipograf, Ioan Pinciu, culegĕtor tipograf.

* * *

Rutenii ameninţaţi de mistreţi. Sĕrmanilor ruteni nu le ajunge cu lipitorile de Jidani muscălesci, ce-'i copleşesc, ci trebue sĕ se apere şi contra fiarelor sĕlbatice. În părţile nordice ale comitatului Bereg s'au înmulţit în chip înspăimântător mistreţii (porci sĕlbatici) şi fac pagube enorme în sĕmânăturile sĕrmanului popor. Poporul spune, că turme întregi de porci bântue. Nopţi întregi trebue sĕ vegheze sĕrmanul rutean lângă foc sĕmânăturile şi bucatele secerate.

* * *

Despre jidanii muscăleşti, cari continuă încă a imigra în ţinuturile locuite de Ruteni, pe la Munkács, se comunică sciri revoltătóre. Oribilele lipitori nu se îndestulesc cu despoiarea până la măduvă a sărmanului popor, ci încearcă şi atentate contra persónelor cari îndrăznesc a'l lumina în contra lor. Astfel sĕ vesteşte din Munkács, că în una din nopţile trecute o ceată de jidani a atacat pe preotul gr. cat. *Natolya* M. din Dombortel'e şi întratâta l-a maltratat şi zdrobit, încât aḑi se află între viaţă şi mórte Causa e, că preotul pomenit ajutora poporul cu bani, şi a făcut totul pentru a împedeca ajungerea întreprinderilor în mânile jidane. Scopul jidanilor a fost sĕ ucidă pe preot pentru a intimida poporul slab de înger.

* * *

Monument lui Széchenу. Memoriei lui Széchenyi István „celui mai mare maghiar“ conaţionalii sĕi au ridicat în Nagy-Czenk, (com. Sopron) locul natal al lui, un monument, a cărui inaugurare s'a sĕrbat acolo pelângă mari festivităţi.

* * *

Invitare la petrecerea de véra ce se va arangia Dumінecă în 7/19 Septembre a. c. în sala şcólei gr. or. din loc. Venitul curat este destinat în favorul şcólei. Vingard în 30 August 1897. Inceputul la 8 óre séra. Preţul întrărei: de persónă 50 cr. de familie 1 fl. Suprasolviri se primesc cu mulţămită şi se vor cuita publice.

* * *

„Nădlăcana“, institut de credit şi economii societate pe acţii, a deschis în Nădlac, strada Pecului Nr. 1075 (în fosta casă a lui Mannheim Eduard) o societate pe acţii, cu scopul de a câştiga poporului agricol capitalele necesare şi pentru a desvolta spiritul de cruţare. Ramii principali de operaţiune a institutului sunt: 1. Depuneri spre fructificare cu şi fără abḑicere; 2. Escomptare de cambii; 3. Împrumuturi pe obligaţiuni; 4. Împrumuturi hipotecare; afară de acestea institutul se ocupă cu tóte afacerile, cari cad în sfera de activitate a unei bănci. Împrumuturile se acórdă cu 6%, 7% şi 8%.

* * *

Post de contabil la „Murĕşanul“. In numĕrul precedent s'a strecurat la concursul publicat pentru postul de contabil o erőre cu privire la termin, ceea ce astăḑi rectificăm.

* * *

Bibliografic. Ne a sosit la redacţie spre anunţare: Antâia carte de scriere si cetire pentru învĕţarea limbei maghiare în folosul scólelor poporale române, întocmită pe basa planului ministerial de învĕţămênt de Ioan *Roman*, învĕţător în Şeitan. Preţul *cincisprediece* cr. Arad, la Réty şi fiu.

Dela „Reuniunea femeilor române din Sibiiu“.

Dare de sémă.

Rectificare: În unul din numerii trecuţi din greşélă am publicat, ca donat prin d-na preotésă Hareta Clonţa din Beclean, 1 ac de cravată (de aur). Acul e donat de dl deputat dietal Dr. Nicolae *Şerbanu*, — ceea-ce prin acésta rectificăm.

(Urmare).

Dela d. Letiţia Bologa, soţie de dir. şcol. Sibiiu, 1 cursor brodat.

Dela d. Mariţi Medanu, Muerău, 1 ştergar şi o cutie din sticlă.

Dela d. Maria Păcală, preotésă în Şulumberg, 3 feţe de masă şi 2 fl.; d. Eugenia Păcală, 1 surţă croşetată.

Din Curarîului dela dd: Reveca Manta, preotésă şi Maria Arseniu, câte o faţă de masă cu câte 6 şervete, ind. de casă; Maria Măcelariu, 1 faţă de masă ind. de casă; Paraschiva I. Chipară, dăscăliţă, 1 ştergar, ind. de casă.

Dela d-na Luiza Lazar, soţie de ases. cons. Sibiiu, 1 tabletă brodată.

Dela d-na Carolina Muntean, n. Edle von Dessovic', soţie de maior, Sibiiu, 1 ţiitor de argint pentru póme.

Dela d. Livia A. Moşoiu, n. Puşcar, Bran, 1 vĕl de borangic.

Dela d. Florica Roman din Luncoiul de sus, 1 cursor brodat.

Dela d. Maria Fodoran, preotésă, Moşna, 1 ştergar şi 2 şervete, ţĕsătură de casă.

Dela d. George Szerb de Cuvin, deputat dietal, Budapesta, 20 fl.

Dela d. Ioan cav. de Puşcariu, jude de Curie în pens. Bran, 10 fl.

Dela d. Dr. Iosif Gall, membru al casei magnaţilor, Lucareţ, 10 fl.

Dela d. Dobra Baca, preotésă, în Poplaca, 1 fl.

Din *Drăguş* dela dd: Ana Solomon, n. Vas, 1 fl.; Dionisie Făgărăşan, 2 fl.; Eva I. Făgărăşan preotésă, Solomia Făgărăşan soţie de înv., Maria Codru soţie de notar, económele: Maria G. Codru, Rafira Spr. Fogoroşiu, Eva Stoica Racu, Solomia Vl. Rogozea, Sofia M. Nichiu, Rafira Tatar, Maria N. P. Codrea, Elisaveta Sofonea, Maria Poparadu, Eva Guşeilă, Eugenia Găbrian, Maria I. Sofonea şi Catalina Popa, câte 1 merindar.

Dela dd: Aristiţa Petrescu din Budeniţ (Bucovina), 1 traistă de lână (naţională); Aglaia de Zotta, din Cernăuţi (Buc.), 1 camissol naţional; Marióra Petrescu din Budeniţ (Buc.), 3 ştergare, ţĕs. de casă, colect. d-şóra Aristiţa Petrescu.

Dela d. Silvia Oprişa, Armeni, 1 faţă de masă, ţĕs. de casă.

Dela d. Maria Cioban, profesóră, Sibiiu, 1 păreche perdele pentru feréstră, ţĕs. naţ. manufact. proprie.

Dela dd. eleve a cursului complementar dela şcóla civilă a „Asociaţiunii“: Ecaterina Nasta, Craiova (Rom.); Aurora Milovan, Mândruloc; Elisa Chitu, Bucuresci (Rom.); Veturia Murĕşan, Sibiiu: Nina Papp, Beiuş; Ecaterina Jorga, Lugoş; Cleopatra Nicolau, Sinaia (Rom.); Ella Radivoevici, Bozovici: 1 masă cu patru scaune, arse.

Dela dd. eleve în internatul „Asociaţiunii“: Eugenia Antonescu, Rîmnicul-Sărat (Rom.), Marióra Dima, Sibiiu, Cristina Loichiţa, Caransebeş, câte 1 cursor brodat; Veturia Murĕşan, Sebeşul săs., Iuliana Henţescu, Buzĕu (Rom.), câte 1 ştergar; Elena Ionuţ, Bucium-Şasa, Ana Hodoş, Aciliu, câte 1 tabletă brodată; Irina Coşciuc, Sibiiu, 1 batistă; Livia Leményi, Sibiiu, 1 tavă arsă; Maria Leményi, Sibiiu, Rafila Tutoiu, Porumbacul inf., câte o punguliţă; Nina Papp, Beiuş, 1 perină p. sofă; Silvia Andru, Beiuş, 2 converte de pat.

Dela dl Iohan Moravetz, juvelier, Sibiiu, 6 cuţite de argint p. dessert.

Dela d-şóra Elena Sântion, profesóră, Blaş, „Versuri şi proză“, de Alexandrescu şi scrieri de Carmen Sylva.

Dela d. Maria Comşa soţie de înv., Mândra, materie p. faţă de masă.

Din *Sibiiu* dd: Iohann Weindel, comerciant 1 servit de bere p. 2 persóne şi 1 blid de sticlă p. póme; Ludvig Fuchs comerciant, 10 cutii de sardine; W. Krafft librar, „Albina Carpaţilor“, tom. IV. şi 3 piese musicale.

Dela dna Ecaterina Dr. Prunaş n. Rebega, Orlat 1 perină de divan, ind. de casă.

Dela d. Ioana Rebega n. Manta, Gurarîului, 12 servete de cafea, ind. de casă.

Dela dşóra Valentina Penciu, Sibiiu, 1 tavă arsă şi pictată.

Dela dşóra Hortense Penciu, Sibiiu, 1 sachet pictat. (Va urma.)

PARTEA SCIENTIFICA ŞI LITERARA.

I. Löser.

Istoria Agriculturei.

Traducţiune autorisată

de

Un prieten al plugarilor.

(Urmare).

3. Agricultura la Jidovi.

Înainte de a venì jidovii în Palestina, se ocupau mai mult cu economia de vite; îndată ce s'au stabilit în acéstă ţéră, au devenit agronomi de frunte. Cărţile lor sânte căutau a promova agricultura, de aceea jidovii au rĕmas mult timp pe lângă agricultură şi economia de vite. Moşia lor era împărţită între cele 12 seminţii şi între singuraticele lor familii; toţi trăiau împrăsciaţi prin cătune şi toţi se ocupau cu agricultura. Gedeon era ocupat chiar cu cernerea grâului, când a fost chemat ca conducĕtor al armatei; Saul îşi căuta măgăriţele şi-şi trimetea vitele în ciurdă, când fu ales rege. David îşi păscea turma, când fu onorat cu aceeaşi demnitate.

Jidovii cunosceau deja gunoirea pămênturilor. Póte că acésta au învĕţat-o în Palestina, de óre-ce în Egypet nu aveau trebuinţă de ea. Ei nu foloséu numai gunoiul produs de vite, ci îl înmulţiau prin aceea, că împrăsciau paie, pe cari le lăsau sĕ putreḑéscă. Şi escrementul îl folosiau ca gunoiu, dându-i numele de „gunoiu de pulvere“; numirea acésta i-au dat'o spre a înlesnì comerciul cu el.

Ţarcul (un ocol închis cu gard în care dormiau oile peste nópte) de asemenea îl folosiau ca mijloc de gunoire, şi era conces chiar şi în anul Sabbatului, décă era câmpul slobod, adecă ogor. Porunca, că tot în al şéptelea an sĕ nu se lucre pământul, şi gunoiul sĕ se ducă în apropierea locului arător, a fost o ordinaţiune de tot nepotrivită.

Le era însĕ conces şi în anul Sabbatului, ca în locurile menite pentru sĕmĕnat sĕ adune petrile de pe câmp, dar numai pe acelea, cari erau afară, cele împlântate în pămênt nu. Cultivarea pomilor în anul Sabbatului afla o uşurinţă, fiind că atunci celor, cari se ocupau cu pomăritul le era ertat a lucra, însĕ altoirea şi înmulţirea lor nu era ertată cu o lună înainte de expirarea anului al şéselea. Olivul era pe lângă viţa de vie, primul, care se cultiva.

Jidovii avéu pluguri fără rotile, la fie-care plug se puneau de comun doi boi. Cei mai sĕraci însĕ în loc de boi sĕ folosiau cu asini. Soiurile de cereale erau grâu, orz şi un fel de alac. Grâul era de un soiu fórte bun şi îl folosiau la pâne şi griş, prăjindu-l puţin înainte de îmblătit. Ca legumi aveau: fasole, linte şi mazere; animale de casă: vite cornute, oi, capre, cămile, cai, asini şi catâri. Folosirea celor din urmă datează din timpurile cele mai vechi. Absolon în ḑiua resbelului era călare pe un catâr. Când şi-a încoronat David pe fiul sĕu Solomon, trebuì acesta sĕ se suie pe un catâr călare, ca sĕ se arete poporului.

Deşí unele legi favorisau agronomia la Jidovi, totuşi preocupaţiuni religióse, anul Sabbatului şi iubirea de argint a preoţilor, cărora li-se da a ḑecea parte din tóte productele, au împedecat mult desvoltarea agronomiei.

4. Agricultura şi economia de vite la Grecii cei vechi.

În timpul cel vechiu al Grecilor vênatul era ocupaţiunea lor de căpetenie. Homer în poesiile lui ne dă o icónă destul de vie despre starea poporului grec, cu deosebire despre aceia, cari trăiau în părţile muntóse şi se ocupau mai mult cu vênatul. Ḑeiţa vênatului era Artemis, şi mai prin tóte locurile i-se făceau statue şi sanctuare. În Skillus în apropierea Olympiei se prăsnuia sĕrbătórea ei, jertfindu-i-sĕ între altele, cerbi, căprióre, porci sĕlbatici. Cerbii prinşi îi domesticiau şi îi punaeu de trăgeau carul preotesei virginale în ḑiua sus numitei sĕrbători.

Ca animale pentru vênat apar în poesiile lui Homer, leul, lupul, ursul, vulpea, capre sĕlbatice, cerbi, porci sĕlbatici şi iepuri. Vênatul la porcul sĕlbatec (mistreţ) era pentru periclul lui, una dintre cele mai onorifice ocupaţiuni ale vênătorului. Ca pe tot-dearêndul, aşa şi în Grecia, animalele cele mari şi răpitóre trebuiau sĕ cedeze prăsirei, precum e leul, lupul şi ursul. În tot locul omul pâşia cu energie contra lor, în cât ei se împuţinau din an în an. Apropierea lor era împedecată atât din partea păstorilor, cât şi din partea agricultorilor. Chiar şi tăierea pădurilor îi alunga, căci pădurile sĕ tăiau parte pentru a puté lucra pămêntul, parte pentru lemne, cari le folosiau la facerea corăbiilor. Agricultură regulată şi economie de vite era mai cu sémă în Epyr şi Macedonia, unde de timpuriu se lucra cu grijă nutreţul artificial. Locurile séu mai bine ḑis liveḑile se udau prin drainage. Gunoirea regulată cu var şi margă era deja în us. Agricultura şi economia de vite era una dintre ocupaţiunile cele mai de frunte încă din timpurile cele mai vechi în Grecia. Scriitorii cei dintâiu amintesc despre aşa ceva în scrierile lor; aşa Hesiod 800 înainte de Christos, Xenophon 450 în. de Chr. şi alţii. Ei numĕrau agricultura între ocupaţiunile cele mai de frunte şi cele mai frumóse. Demeter era ḑeiţa agriculturei şi a rodirei. Ei i-se atribuia invenţiunea plugului şi a secerei, în onórea ei se edificau temple şi se ţineau sĕrbători. Pan era ḑeul economiei de vite şi al silvi-culturei.

(Va urma).

Varietăţi.

Impĕratul Wilhelm în Francia. „Etoile Belge“ din Bruxela publică următórele lucruri interesante: Impĕratul Germaniei Wilhelm II a fost în anul 1889 în Paris, despre care lucru n'a sciut nimeni, afară de guvernul frances. In Germania se credea, că împĕratul a călĕtorit la polul nordic, în realitate însĕ el îşi petrecea la „Hotel de Bade“. Impĕratul, incognito, visita exposiţia din Versailles şi avu de gând a petrece în capitala lumei dóuĕ sĕptămâni, dér în grădina „Tuillerii“ fu cunoscut de un oficer prusian şi din causa acésta împăratul trebuì sĕ părăséscă Parisul înainte de timp. Ce a fost însĕ mai interesant, tot timpul cât a mai stat Wilhelm în Paris, după ce a fost cunoscut de oficerul pusian, acesta a fost arestat de poliţiă şi numai după ce Wilhelm a părăsit Parisul, a fost eliberat din arest.

Din public.*)

Dare de sémă.

Cu ocasiunea concertului dat în 17/29 August a. c. de inteligenţa jună din Sĕlişte au incurs următórele sume: Dela d-nii: P. Cosma 5 fl.; P. Drăgist, N. Henţiu, D. Banciu, d-na M. Vulc din Pian, câte 3 fl.; Dr. N. Maiet, d-na Buceşan, Dr. Comşa, V. Oldea din Lancrăm, I. Banciu, N. Opriş, din Şura-mare, S. Savu din Vale, D. Juga din Rod, D. Simian din Rîmnic-Vâlcea, Al. Borcea câte 2 fl.; D na M. N. Roman şi Dr. I. Stroia din Sibiiu, câte 1 fl. 50 cr.; Il. Iosof din Galeş, A. Gogonea, A. Micu din Poiana, D-na Micu din Sebeşul-inf., D-şóra A. Răcuciu, P. Juga din Tilişca D na E. Peligrad, Maxim Vulc din Pian, Iul. Vulcu din Pian, D-şóra R Vasu din Voila, V. Popovici din Sibiel, I. Iosof din Tilişca, B. Comşa sen., N. Sêrbu, D. Lăpădat, Dr. N. Calefariu, Ursulescu din Duş, Soltesz din Sebeşul sĕsesc, Dr. Elekes din Sebeşul săsesc, Földeş din Sebeşul săsesc, Henteş din Sebeşul săsesc, Dr. Mihu din Poiană, N. N., I. Manta din Gurarîului, Il. Măcelariu din Gurarîului, Hidvégi, I. Popescu din Sibiel, I. B. Comşa, Dna M. Neamţu din Bucuresci, A. Decei din Sibiel, Il. Floaşiu din Tilişca, L. Comşia, Jord. Roşca, V. Harşan, N. N., I. Chirca, N N., dna N. Ştetlea, I. Popa, D. P. Românescu. P. Roşca câte 1 fl.; Blaga din Lancrăm, 70 cr.; Dna P. Florian, A. Ciugudean din Poiana, I. Juga, M. Tomoiagă, dna M. Ţintea, dna P. Comşia, N. Schitea, I. Chipară din Gurarîului, M. O. Borcea, I. Hanzu din Cacova, I. Beju, Il. Pop din Ludoş, N. N., V. Arsenie din Gurarîului, Şeulean din Gurarîului, Hanciu, A. Ciugudean din Poiana, N. N. N. Petra din Sibiel, S. Vidrighin din Rĕşinari, D. Suroiu din Rĕşinari, I. Sasu din Rĕşinari, I. Cioran din Rĕşinari, N. N., I. Rebega din Gurarîului N. N., I. Dobrotă din Cacova, N. N., Henegar, Il. Neamţiu, Raith din Sebeşul săsesc, N. Lupu din Sibiel, At. Moga din Mag, O. Borcea, D. Peligrad câte 50 cr.; I. Cifra 30 cr.; N. N. 10 cr. Ulterior au mai incurs dela dnul Zakariás I. 2 fl. 50 cr.; dnul C. Herţa 1 fl.; dşóra B. Lépter 1 fl.; dna I. Török 2 fl. Suma totală: 114 fl. 45 cr. Spese 39 fl. 63 cr. Rĕmâne un venit curat de 74 fl. 82 cr. care s'a alăturat fondului.

Binevoéscă On. contribuenţi a primí şi pe calea acésta căldurósele nóstre mulţămite pentru sprijinul oferit. *Concertanţii.*

---

*) Pentru cele publicate în rubrica acésta redacţiunea nu este responsabilă.

Mătasă de Henneberg, numai atunci veritabilă, când se comandéză direct din fabrica mea — négră, albă şi colorată dela 45 cr. până la fl. 14.65 de metru — lucie, vărgată, mostrată, damast etc. (circa 245 calităţi diferite şi 2000 dessinuri etc). Mărfurile comandate precum şi *mostrele lex pedéză cu întórcerea postei în casă, e franco şi scutite de vamă*, **fabricile de mătasă** din Zürich ale lui G. HENNEBERG, (*furnisor de curte c. şi r.*). Scrisorile adresate în Elveţia sunt a se prevedé cu marcă de 10 cr., cărţile postale cu 5 cr. Comandele scrise în limba română se execută punctual. [64] 4

Nr. 302/897 [184] 1 - 3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de învĕţător la şcóla din Măgina, tractul protopresbiteral al Albei-Iulia, se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în ḑiarul „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt, salariu anual de 300 fl., cuartir şi lemne de foc.

Cei ce doresc a ocupa acest post îşi vor subşterne suplicele instruite conform normelor în vigóre snbsemnatului oficiu în terminul deschis.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Albei Iulia în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Alba Iulia, 27 August 1897.

Petru Popovici,
adm. prot.

Nr. 42. [185] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului învĕţătorese din comuna Curtuius protopresbiteratul Cetatea de peatră, se publică concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în ḑiariul „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post învĕţătoresc sunt: salariu anual 300 fl. dìn cari 150 fl. dela popor prin repartiţie, ér 150 fl. dela stat, cuartir în edificiul şcólei, folosirea grădinei şcolare în mărime de 909☐ şi o jumĕtate de vatră lemne pentru încălḑitul şcólei şi a locuinţei învĕţătoriului, ce se dă regulat în tot anul din pădurea urbarialiştilor.

Concurenţii au a-şi aşterne cererile concursuale instruate conform normelor în vigóre în terminul deschis oficiului protopresbiteral tractual prin poşta ultima K. Monostor, avênd tot odată datorinţa a se presenta în vre-o Duminecă séu sĕrbătóre în biserica din comună spre a-şi arăta desteritatea în cântări şi tipicul bisericesc.

Oficiul parochial al comunei Curtuiuş în conţelegere cu comitetul parochial.

Curtuiuş, la 24 August 1897.

Georgiu Pasca, preşedinte.
Ioan Contiu, epitrop.

Nr. 330/897.

Vĕḑut şi aflat în ordine.

Fênaţe, la 26 August 1897.

Teodor Şovrea,
adm. protopresb.

Nr. 517/897. [186] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕţătoresci din comunele mai jos însemnate în protopresbiteratul tractului gr. ort. al Haţegului, prin acésta se escrie concurs cu terminul de 30 ḑile dela prima publicare în „Tel. Român“.

1. Valea Sângeorgiului-Grid, şcólă cu sistem ambulant, salar anual 300 fl., cuartir şi lemne.
2. Nădăstia superióră, cu salar anual 300 fl, cuartir şi lemne.
3. Booz-Zlaşti, şcólă ambulantă, salar anual de 300 fl., cuartir şi lemne de foc.

Doritorii de a ocupa aceste posturi au a-şi aşterne suplicele lor concursuale instruite cu documentele de lipsă şi recerute în normele în vigóre până la terminul amintit mai sus la oficiul ppiesbiteral subscris — în Petroşeni.

Petroşeni, la 26 August 1897.

Oficiul protopresbiteral gr. ort. al tractului Haţegului în conţelegere cu comitetele parochiale respective.

Avram Stanca,
adm. ppresb.

Nr. 277897]187] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de învĕţător la şcóla din Cărpiniş cu Vêrtop, tractul protopresbiteral al Abrudului, se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în ḑiarul „Telegraful Român“.

Émolumentele împreunate cu acest post sunt, salariu anual 300 fl., cuartir şi lemne de foc.

Doritorii de a ocupa acest post îşi vor subşterne suplicile instruite conform normelor în vigóre, subsemnatului oficiu, în terminul deschis.

Invĕţătorul ales dacă va puté înfiinţa şi conduce un cor va fi remunerat de parochul Grigorie Lima cu 50 fl.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Abrudului, în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Abrud, 26 August 1897.

Petru Popovici,
adm. prot.

Nr. 401/1897 [155] 2—3

CONUCRS.

In sensul graţiosului ordin consistorial dto 30 Novembre 1893 Nr. 7590 B. şi conform resoluţiunei consistoriale dto 6 Septembre 1894 Nr. 5404 B. pentru întregirea postului de paroch în parochia de clasa a III-a Fueş-Băgara din protopresbiteratul Iliei, se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Tefegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt venitele parochiale din birul în naturalii şi din competinţele stolare, care tóte laolaltă regulata şi statorite la 8/20 Maiu 1894, computându-se după calculul mediu al celor cinci ani din urmă, dau suma de 261 fl. 90 cr.

In privinţa emolumentelor se pot lua înformaţiuni mai detaiate dela oficiul protopresbiteral şi dela comitetul parochial.

Dela reflectanţiii la acéstă parochie sĕ recere sĕ se presenteze până la alegere în comună, spre a-şi face cunoscinţă cu poporul.

Doritorii de a ocupa acest post au a-şi aşterne petiţiunile concursuale instruite conform legilor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral până la terminul sus indicat.

Ilia, la 31 Iuliu 1897.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Iliei în conţelegere cu comitetul parochial.

Avram P Pĕcurariu,
protopresbiter.

Nr. 172/897. [160] 2—3

CONCURS.

Pentru întregirea parochiei Poiana cu filia Găureni, tractul protopresbiteral al Albei-Iulia, se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Tel. Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt 405 fl. 10 cr.

Informaţiuni mai deaprópe se pot lua dela comitetul parochial şi oficiul protopresbiteral.

Concurenţii la acéstă parochie au a se presenta în vre-o Duminecă séu sĕrbătóre la biserică şi îşi vor trimite cererile concursuale instruite conform normelor din vigóre, în terminul deschis la subsemnatul oficiu protopresbiteral.

Alba-Iulia, 30 Iuliu 1897.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Albei-Iulia în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Petru Popovici,
adm. protopresb.

Nr. 299/897. [156] 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor învĕţătoresci din comunele mai jos însemnate, tractul protopresbiteral al Albei-Iulia, se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Tel. Român“.

1. Ampoiţa, salar anual 300 fl., cuartir şi lemne de foc.
2. Brădeşti, salar anual 300 fl., cuartir şi lemne de foc.
3. Cristeşti, salar anual 300 fl., cuartir şi lemne de foc.
4. Gârbova de sus, salariu anual 300 fl., cuartir şi lemne de foc.
5. Ponor, salar anual 300 fl., cuartir şi lemne de foc.
6. Tĕuţi, salar anual 300 fl., cuartir şi lemne de foc.
7. Valea Geogelului, salar anual 300 fl., cuartir şi lemne de foc.

Doritorii de a ocupa vre-unul din aceste posturi, îşi vor subşterne cererile, instruite conform normelor în vigóre subsemnatului oficiu până la terminul arătat.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Albei-Iulia în conţelegere cu comitetele parochiale respective.

Alba-Iulia, 1 August 1897.

Petru Popovici,
adm. protopresb.

Nr. 465/897. [173] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de al doilea învĕţătoriu la şcóla confesională gr. or. română din Sebeşul inferior, protopresbiterdtul Avrigului, se escrie prin aceasta concurs cu terminul de 30 ḑile dela prima publicare în fóia „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Salariul anual de 300 fl. v. a. solvinḑi din alodiul comunal.
2. Cuartir natural.
3. Lemne pentu foc 4 stângini în natură séu 20 fl. în bani.
4. Folosirea grădinei şcolare dimpreună cu celalalt învĕţătoriu.

Reflectanţi la acest post sĕ'şi subştérnă cererile concursuale instruite conform legilor în vigóre la subscrisul oficiu protopresbiteral în Avrig (posta Avrig, Felek, Szebenvármegye) până la teminul susindicat.

Avênd alesul a conduce şi cântările liturghice şi a ţinea în tótă Dumineca şi sĕrbătórea o strană în biserică, se aştéptă presentarea concurenţilor în vre-o Duminecă séu sĕrbătóre la biserică spre aşi dovedi aptitudinea în cântări şi tipicul bisericesc.

Avrig, 8 August 1897.

In conţelegere cu comitetul parochial respectiv. Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Avrigului.

Ioan Cândea,
protopop.

Concurs

pentru împlinirea postului de **contabil** la institutul de credit şi economii **„Murĕşanul“**, societate pe acţii în M.-Radna.

Salar anual 600 fl., afară de aceea cuartir liber şi tantiemă din venitul curat.

Concurenţii au sĕ documenteze etatea, absolvarea cursurilor comerciale şi praxă cel puţin de un an.

Petiţiunile sunt a se trimite până în *1 Octombre n. 1897* la adresa preşedintelui direcţiunei institutului: *Vasiliu Beleş,* protopop în *M.-Radna.*

Postul are a sĕ ocupa în 10 Octombre n. a. c.

M.-Radna, în 9 Septembre n. 1897.

[182] 1—2 **Direcţiunea.**

Comande făcute prin postă se execută imediat cu cea mai mare acurateţă.

Noutăţi în albituri bărbătesci şi femeiesci.

Raport expres!

Am onóre a aduce la cunoscinţa P. T. public, că mi-au sosit în **„prăvălia mea englezéscă“, strada Cisnădiei Nr. 27**, novităţile procurate din străinătate şi anume: **jachete de copile şi dómne, ronduri şi capes, blane Thibet, Plüsche şi gulere de stofe anglezesci paltóne de fetiţe şi franţuzesci, bunḑi de călĕtorie şi de stradă.** Tóte acestea le ofer On. public confecţionate după ultima modă şi pe lângă cele mai favorabile preţuri de concurenţă.

Cred deci că ḑace în propriul interes al On. public, a se convinge cât mai curênd de nóuele mele întreprinderi.

Rugându-Vĕ pentru binevoitoriul sprigin şi asigurându-Vĕ de serviciu prompt şi real, semnez

cu distinsă stimă:

Michael Braun,
Sibiiu, strada Cisnădiei Nr. 27.

[183] 2—10

Specialităţi în cravate.

Comande făcute prin postă se execută imediat cu cea mai mare acurateţă.

Avis!

Domnilor învĕţători şi directori de şcóle le recomandăm depositul nostru de **charte geografice** aprobate de Inaltul Minister reg. ung. de culte şi instrucţiune publică, precum:

Charta Ungariei de părete	fl.	5.75
„ **Austro-Ungariei** de părete	„	5.75
„ **Europei** de părete	„	6.—
„ **Asiei** de părete	„	9.—
„ **America de Nord** de părete . . .	„	7.—
Apoi **singuratice comitate din Ungaria** á .	„	—.10—15
„ **Ungaria**, ediţ. format mic à	„	—.15

Asemenea oferim tot felul de recuisite pentru şcólă: **ceruse** (Hardtmuth), **cerneli** (Leonhardi), **pene** (Kuhn & Comp.) etc.

Librăria Tipografiei archidiecesane.

Redactor prov. **Gavriil Hango.**

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 97. Sibiiu, Sâmbătă, 6/18 Septembre 1897. *Anul XLV.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
la „Tel. Rom.“ într'una cu suplementul „Fóia Pedagogică“
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rĕndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Prenumeraţiune nóuă

la

„Telegraful român“,

care apare de **trei** ori pe sĕptĕmână deschidem pe pătrariul IV. Octobre, Novembre şi Decembre al anului 1897, cu preţul cel mai moderat, ce se póte vedé în fruntea fóiei.

Prelângă „Telegraful Roman“ tot la 2 sĕptĕmâni se va da gratuit ca suplement „Fóia pedagogică“.

Banii de prenumeraţiune se trimit mai cu înlesnire pe lângă asignaţiuni postale (Posta utalvány — Post-Anweisung.) Numele prenumerantului, al comunei, unde se află cu domiciliul şi eventual al postei ultime, sĕ fie scrise bine, ca sĕ se pótă ceti.

Se atrage atenţiunea on. domni abonaţi, al căror abonament s'a sfĕrşit, sĕ-şi înnoéscă abonamentul, pentru-că altfel expeditura va fi silită a sista espedarea fóiei.

Editura „Telegrafului Român“
în Sibiiu.

Procesul de purificare.

Cel mai puternic dintre gravaminele nóstre în actualul sistem politic a fost cel care se ridica contra abusurilor în administraţiune.

Şi plângeri de soiul acesta noi am avut multe, şi mai ales când abusurilor li-se da colorit politic, ele nu numai nu se delăturau, ci din contră se considerau ca merite patriotice, ca deosebită cualificaţiune spre a ajunge la graduri mai înalte.

Sistemul acesta de a acoperì abusurile cu interesele curentului actual, a inaugurat în întrégă ţéra un nou soiu de corupţiune şi coruptibilitate, s'a format o şcólă specială pentru crescerea fiitorilor amploiaţi dela administraţiune.

S'au favorisat abusurile, când li se da colorit că sunt făcute contra naţionalităţilor, când li-se da coloritul, că ele servesc ideii de stat, după-cum se profeséză adi aceea ideie, şi noi nu odată am accentuat, că nu e bine a cultiva acest sistem de corupţiune, căci în cele din urmă el se va rĕsbuna amar.

In tómna anului trecut s'au făcut alegerile dietali pentru un nou period de 5 ani, şi la alegerile aceste s'au comis din nou abusurile cele mai strigătóre la ceriu.

Din întêmplare abusurile dela alegerile dietale au fost sbiciuite în parlamentul ţerei nóstre, şi lumea cea mare a putut vedea ce se întêmplă în patria nóstră, s'a putut uita limpede în oglinda, care desvălia abusurile din administraţiunea ţerei nóstre.

Desvălirile nu le mai făceam noi cei dela pressa naţionalităţilor, cari pentru spunerea adevĕrului sunt duşi la curţile cu juraţi şi apoi încuiaţi cu cei fără de lege, ci desvălirea o făceau deputaţii unguri, abusurile acuma erau îndreptate contra acelora, cari nu erau după placul guvernului.

A privit lumea în viéţa internă a patriei nóstre, şi a trebuit sĕ se întrebe cu mirare, cum a putut lua corupţiunea şi coruptibilitatea asemene dimensiuni în patria nóstră!

E naturală acéstă întrebare, dar mai natural e rĕspunsul la o asemene întrebare.

În administraţiunea ţĕrei nóstre s'au favorisat abusurile, când ele au fost presentate ca favorabile curentului de a întărì rassa maghiară, s'au favorisat când au fost presentate ca indispensabile pentru guvern şi a lui politică, şi apoi în cele din urmă omul dedat a trăí din corupţiuni, nu uşor mai calcă calea adevĕrului.

În timpul din urmă s'a pornit un proces de purificare.

In 2 părţi extreme ale ţĕrei nóstre s'au făcut procese disciplinare primilor amploiaţi comitatensi pentru abusuri sĕvêrşite şi amêndoi au fost destituiţi.

Vicecomitele Deşan din comitatul Timişului a fost prima victimă a procesului de purificare şi îndată după el a urmat vicecomitele Ugron din comitatul secuiesc Odorheiu.

Publicul cel mare, setos de mult după adevĕr şi dreptate, cu satisfacţiune primesce scirile despre asemene proces de purificare, şi nu mai întrébă încat a jucat rol şi rĕsbunarea în aceste dóue condamnări.

Disciplinarea oposiţionalului Ugron mai ales se atribue dorului de rĕsbunare al guvernului, fiind ales în cercul Odorheiu secuiul Tibád Antal în contra candidatului guvernului, şi alegerea acésta a fost posibilă numai prin aceea, că vicecomitele Ugron a împedecat abusurile puse la cale în favorul candidatului guvernamental.

Ori cum va fi, un folos tot are ţéra, anume s'a pornit un curent de purificare.

Inainte numai, căci în administraţiunea dela noi bogat teren are acest curent de purificare.

Fondul de pensiune învĕţătoresc. Cetim în „Egyetértés“ următórele:

„Pe basa articolului de lege 41, p. 10 din 1891 este constrîns fie-care elev din scólele confesionale a solví taxa de 15 cr. în fondul de pensiune învĕţătoresc. Acésta lege însĕ n'a fost executată în cele mai multe părţi ale ţĕrii până la anul 1897. În anul acesta a urgentat afacerea ministrul de culte şi instrucţiune, ér direcţiunile financiare însărcinate cu colectarea paralelor, au stabilit competinţele pe patru ani înderĕt, şi acum voiesc ca în singuraticele comitate sĕ încasseze restanţe de mii de floreni pe calea execuţiunii. Între altele se află şi comitatul Bereg, unde sunt 15,000 fl. sub execuţie. E natural, că mai multe comune s'au adresat la ministrul Wlassics ca sĕ uşureze acéstă sarcină şi afară de aceea întréga afacere odiósă a format şi obiect de interpelaţie în parlament. Acéstă împrejurare a îndemnat pe Wlassics, a dispune pe cale legislativă, ca în comune sĕ se colecteze contribuirile la fondul de pensiune învĕţătoresc nu după capete, ci ca totalitate. Acéstă sumă colectivă comunele o pot solví mai uşor, însĕ cu tóte aceste restanţele sunt atât de mari, încât îndeosebi în anul acesta puţin productiv, nu pot fi acoperite. Pentru aceea ministrul Wlassics este dispus a uşura după putinţă sarcinile, a încuviinţa singuraticelor comune, ca taxele restante de 4—5 ani sĕ le solvéscă numai în rate, ba a proiectat deja ştergerea desĕvêrşită a competinţei de 15 cr. pentru elev. Fiid-că însĕ fondul de pensiune învĕţătoresc are indispensabilă lipsă de sumele ce incurgiau din contribuirile de câte 15 cr., — guvernul 'şi-a făcut obiect de studiu, cum ar puté suplinì sumele din chestiune“.

Şedinţa comitetului naţional din Bucovina. s'a ţinut Marţi în 14 Septembre n. sub presidiul d-lui Baron Victor de Styrcea în palatul ţĕrii.

„Patria“ scrie despre acéstă şedinţă următórele:

La şedinţă au luat parte dnii: bar. Victor de Styrcea, Iancu Lupul Dr. Ioan Ţurcan, bar. Eugen de Styrcea, bar. Nicolae Mustatza, bar. Eudoxiu Hormuzachi, Dr. Ioan cav. de Volcinschi, Modest cav. de Grigorcea, Dr. George Popovici, Dimitrie Socolean, Dr. Nicu Blându, Ilarion Onciul, Varteres cav. de Pruncul, Constantin cav. de Popovici, Ioan Dihon, George Şandru, Zaharie Voronca.

Dl deputat Dr. George Popovici, în calitate de substitut al d-lui president al clubului român Iancu Lupul la conferenţele partidelor majorităţii autonomiste a schiţat în liniamente generale situaţiunea şi cele petrecute în şedinţele comisiunei şi subcomitetului parlamentar, precisând raportul partidelor din majoritate, atât intre sine, cât şi faţă de cabinetul Badeni.

In urma unei desbateri amănunţite s'a votat în unanimitate următórea resoluţiune:

„Comitetul partidului naţional român în deplin acord cu atitudinea politică şi procedarea deputaţilor clubului român din senatul

---

FOIŢA.

Femeia necredinciósă.

E veche povestea, însĕ dilnic ni-se desfăşură din nou înaintea privirilor nóstre.

În vremile de demult trăia undeva o pĕreche de ómeni în cea mai desĕvêrşită fericire. Iubirea, sfânta legătură a vieţii, îi făcea sĕ se simţă atât de norociţi. Deodată însĕ nemiluita cósă a morţii puse capĕt fericirei. Bărbatul închise ochii, ér tînĕra-i soţie rĕmase desnădăjduită la extrem. La cripta soţului perdut sta sêrmana vĕduvă di şi nópte şi se bocea şi vĕrsa lacrimi şiróie pe cosciugul fericirei dărăpănate.

În acelaş timp fuseră restigniţi în cimitir doi pĕcătoşi de mórte. Ér un soldat ţiné strajă dí şi nópte, ca nu cumva cadavrele făcĕtorilor de rele sĕ fie furate de rudeniile lor şi sĕ fie îngropate. Atras de lumina unui opaiţ se apropie soldatul în nóptea primă de cripta, unde se bocea vĕduva cea credinciósă. Acésta îi căută în faţă şi-l găsí frumos, tot mai frumos...

În timpul de dulci povestiri însĕ rudeniile furară cadavrul unui restignit. Bietul soldat, încredinţat sĕ ţină strajă, era în primejdie de a umplé ca mâne locul cadavrului furat. Sermana femeie, era pe-ací sĕ şi piardă din nou fericirea. Dar iată mântuirea! La sfatul ei luară din criptă cadavrul bărbatului şi-l pironirà pe cruce în locul celui furat. Şi fericirea femeii devenì iarăşi desĕvîrşită cu soţul cel nou, cu soldatul.

Legenda acésta pare a fi o tragedie a femeii necredincióse, care s'a dat când-va pe scena vieţii unui popor. De atunci însĕ până acum ea a cutreerat scenele tuturor némurilor; cu toţii o cunóscem, ori-cărui strat social am aparţiné, cu toţii am asistat la vre un eveniment dramatic, ce ar puté purta titlul „necredinţa femeii“. Forma se schimbă numai, fondul rĕmâne acelaş.

Un scriitor german susţine de fapt, că legenda povestită ar trăì în graiul tuturor popórelor. *Grizebach* o găsesce de origine indică séu chinezà. Tot Grizebah a tradus din chinezeşte o poveste a lui *Ki-ku-ki-kuan*, care se deosebesce fórte puţin de cea de sus. Aici vĕduva învĕţatului Ciuang-söng îşi uită la 20 de dile de jurămêntul făcut la patul de mórte al bărbatului iubit. Căci în diua a douĕdecia luă securea pentru-ca sĕ spargă tidva bărbatului şi sĕ-i scótă măduva creerilor, ca sĕ o fiarbă în vin, şi sĕ-şi tămăduiască pe noul iubit, pe care şi-l acuirase când se bocea mai tare. Un tip póte şi mai plastic al necredinţei femeesci! Povestea acésta o avem şi noi în „biblioteca literară“ a lui Samitca. Este tradusă de dl *Maiorescu* după traducerea germană a lui Grizebach.

Legendele aceste dóue, după cât sciu eu, nu sunt rĕspândite *întocmai* în sînul poporului românesc, afară dór de siguratice motive înrudite ce se găsesc în poveştile nóstre. Nici chiar în productele literaturei nóstre, în puţinele drame séu romane ce le avem — pentru cari sunt atât de potrivite obiecte — n'au prins rădĕcini. În literaturile altor popóre însĕ ele formézà un predilect obiect. În deosebi prima legendă există prelucrată în tragedii, romane şi comedii. La Romani a scris mai întâiu asupra ei *Petronius*. La Germani s'a ocupat cu legenda acésta *Lessing*, ér Christian Felix *Weisse* a scris la iniţiativa lui Lessing o comedie „Matrona din Ephesus“, cu tendinţa de a ridiculisa femeile necredincióse.

Insĕ nu numai în aceste dóue legende este întrupată necredinţa femeii. O privire în literatura universală te face a te crede într'adevĕr în o pinacotecă, în care cele mai multe şi mai artistic zugrăvite tablouri sunt copii de pe femei necredincióse. Şi sunt multe între ele chiar figuri istorice, încât nu poţi admite că ar fi imposibilităţi psichologice, cum a-i puté eventual considera cele dóue poveşti.

Rĕsboiul troian l'a provocat o femeie necredinciósă; pe Hercule l'a îmbrăcat în cămaşa muiată în otravă o femeie; pe triumfatorul Agamemnon l'a rĕpus *Clitemnestra* pentru a se arunca în braţele lui Egist De *Mesalina* din Roma nici nu mai vorbim, ci trecem de adreptul la femeile lui Shakespeare. Câte alusiuni la legendele de sus nu găsim ací! Un cas ne va păré tocmai atât de legendar. Il scótem din tragedia Richard al III-lea: Principesa *Ana de Wales* este vĕduvă. Bărbatul i-a fost ucis prin Richard Gloster, fiară în chip de om. Vĕduva însoţesce tocmai la mormênt pe socrul sĕu, pe regele Henric al VI-lea, lovit de aceeaşi mână tirană a lui Richard. Iată că în cale îi iese pocitania de Richard, călăul bărbatului, al socrului ei şi al unui şir întreg de rudenii. Ea-l întîmpină cu scârbă, el îi jură acolo în cale dragoste şi vrea sĕ o aibă de soţie. Ea-l respinge indignată, pe urmă însĕ nu mai resistă, se întórce dela sicriul socrului şi — se căsătoresce cu Richard, care o face regină. Ca în legendă!

Merită amintire şi regina *Maria Stuart*, tragica eroină a lui Schiller, care şi ea 'şi-a imperial aprobă solidaritatea deputaţilor români cu majoritatea parlamentară a senatului imperial, consimte, ca clubul român al senatului imperial sĕ spriginéscă regimul în lucrarea pentru realisarea principiilor enunţate în proiectul de adresă al majorităţii imperial, şi aştéptă, ca regimul sĕ ţină pe deplin sémă de justele dorinţe ale ţĕrii şi poporaţiunei românesci. In deosebi comitetul partidului naţional român ţine mult, ca administraţiunea în ţéră sĕ fie pusă în conformitate cu principiile exprimate de majoritatea senatului imperial şi sĕ fie condusă în direcţiune naţională şi autonomistă în spiritul şi sensul acestor principii.

Revista politică.

Liberalismul maghiar — lăudat. Un redactor al lui „Berliner Naţionalzeitung“, care a însoţit pe împĕratul german în Ungaria, şi cu prilegiul petrecerei sale în ţéra acésta fericită, se vede, n'a venit în atingere de cât cu maghiari liberali, — laudă Ungaria liberală ca cel mai sigur sprigin al triplei alianţe, punêndu-o paralel cu Austria, unde „domnesce chaosul federalistic“. La acésta „Alkotmàny“ reflectéză: „Inainte de tóte Ungaria nici nu e liberală, pentru că aici numai acela e liberal, care are ceva de aşteptat dela guvern şi şí acesta numai de silă, după-cum am vĕdut cu prilegiul alegerilor trecute, când jandarmii şi militarii întreceau în numĕr pe votanţii liberali. Apoi în realitate fórte rĕu ar sta tripla alianţă, décă ar fi condamnată sĕ se razime numai pe liberalii maghiari, despre cari nici când nu putem fi siguri, că într'o bună diminéţă nu ne vom pomenì că s'au cărat cu căţel cu purcel în Palestina sĕ-şi întemeieze un stat independent.

Congres slavon s'a ţinut dilele aceste în *Laibach*, la care au participat din provinciile slavone ale Austriei 1500 de deputaţi, apoi mulţime de cehi noi, ruteni şi croaţi. Disposiţiunea congresului a fost fórte înverşunată în contra guvernului vienez. Cea mai de însĕmnătate hotărîre a congresului e, ca slavonií sĕ iasă din majoritatea Reichsrathului, décă acésta n'ar lucra pentru executarea programului slavon, adecă pentru egala îndreptăţire a naţiunii şi limbei slavone în tóte oficiile, şcólele, şi anume pretutindeni unde locuesc slavoni.

Alianţa statelor din Balcan. Marele diar „Figaro“ publică un interviev, pe care l'a avut un redactor de al sĕu cu Simics, ministrul preşedinte din Sêrbia. Intervievul a decurs în giurul alianţei statelor balcanice, despre care alianţă Simics se declară în următorul mod: Nu sciu, de ce sentimente sunt conduse celealalte state europene faţă de noi. Declar însĕ sincer, că înfrângerea Grecilor cu durere am urmărit'o. Am prevĕdut'o, dar n'am credut, că va fi atât de cumplită. Nu voiesc sĕ reviu asupra acelor mari diferenţe, cari ne-au separat pe noi până acuma. Dacă încă şi până astădi mai există antagonismul dintre Greci şi Slavi, sunt convins, că acolo în curênd va dispărea. Grecia trebue sĕ abdică de politica sa grandomană, care ar avé de urmare, că toţi Slavii s'ar uní în contra ei. Dacă cei din Athena vor absta dela pretensiunile lor ridicole, dacă vor căuta un mod de soluţiune practic, în loc de a scruta şi studia drepturile istorice ale Greciei, dacă vor a continua o lucrare diplomatică tréza şi cinstită, atunci cu tótă convingerea afirm, că alianţa uşor se va face.

E drept, suntem încă departe de ori-ce uniune. E afară de ori-ce îndoială însĕ, că principii statelor din Balcan o doresc acésta. Oposiţia unor state alimentéză şovinismul şi ori-ce concesiune o timbréză de tradare de patrie. Acésta îngreunéză încât-va acţiunea politicianilor mai luminaţi

Astădi tóte statele din Balcan sunt deplin convinse, că la nimic nu pot ajunge, dacă rĕmân isolate.

Ca dovadă ne póte servi aşa numita Europă „unitară“, care în o sută de direcţiuni lucră. Dacă într'adevĕr ar fi unitară, pacea de mult ar fi declarată, ér Sultanul nici pe un moment nu s'ar mai opune. Dar şi de altcum îndată ce pacea va fi declarată şi Turcii vor elibera Thesalia, întrebarea despre Macedonia se va ivi cu tótă puterea.

Părerea nóstră e, că dacă viaţa unui imperiu, ce trage de mórte, se póte lungi prin reforme, atunci aducă-le, séu întêmple-se, cât de curênd împărţirea, dar aşa, ca cercul de putere al fie-căruia se fie bine determinat. Pe basa acestui program suntem aplicaţi a întra în alianţă cu vecinii nostrii, pe cari bucuros şi cu drag îi salut ca pe aliaţii nostrii.

Parochie gr. cat. în Budapesta. În 6 Ianuariu 1895 greco catolicii din Budapesta s'au constituit în parochie, după care act cel mai urgent lucru le-a fost, că s'au adresat oraşului sĕ-'i iee şi pe ei sub patronat. Afacerea s'a trăgĕnat până acum în dilele trecute, când la propunerea fiscului orăşănesc representanţa era sĕ decidă asupra causei în ultima adunare generală, dar din óre-cari motive pertractarea ei s'a amânat pe adunarea viitóre. Este démnă de remarcat propunerea resp. opinarea fiscului, în carea între altele se dic şi următórele:

„Întru cât însĕ dreptul canonic statoresce pe partea patronului anumite drepturi tutorale, nu vor considera (greco catolicii) ca ingerinţă necompetentă în afacerile interne ale parochiei dacă municipiul capitalei dând loc cererei dă expresiune totodata şi speranţei şi aşteptărei sale, că comuna bisericéscă de rit gr. cat. din Budapesta, primită sub patronat, se va nisui din tóte puterile şi silinţele ei, ca limba acelei patrii, care a primit'o în sinul seu, sĕ fie pe deplin acasă şi în biserica şi ritualele ei“.

Va se dică, oraşul îşi întinde braţele ocrotitóre asupra parochiei greco-catolicilor din Budapesta, dar în schimb cere şi aştéptă ca ei sĕ întroducă în biserica lor drept limbă liturgică limba magiară. Şi în adevĕr — dacă e sĕ dăm credĕmênt celor ce ni-le spune „Bp. Hirlap“ — o mare majoritate a greco-catolicilor din Budapeşta insistă pentru liturgia magiară, şi — tot după cum spune „Bp. Hirlap“ că are informaţiuni sigure — „conducĕtorii distinşi (előkelő) ai greco catolicilor din Budapesta înşişi au mers la primărie şi au cerut, ca oraşul sĕ pună drept condiţiune a protectoratului liturgia magiară“. —

Dăm şcirea aşa cum am aflat'o în „Budapesti Hirlap“, notând, că între greco-catolicii stabiliţi în Budapesta se află şi români. Óre şi acestia insistă pentru liturgia magiară ??

Crisa din Austria. Guvernul din Austria acuma se consultéză în privinţa armelor, cu cari va avé sĕ lupte în viitor în contra obstrucţiei; despre viitórea sa ţinută încă nu s'a declarat. Cea mai nóuă devisă a partidelor din drépta e, că nemţii trebue flămândiţi cu totul, ér obstrucţia sĕ o facă imposibilă prin un şir nesfîrşit de şedinţe. Se vorbesce, că parlamentul va fi întruna diua, nóptea, şi cea mai scurtă şedinţă va dura 50 de óre.

— Slavii din Sud încă se pregătesc sĕ-i facă oposiţie contelui Badeni, dacă nu e îndeplinesce tóte desideratele lor. In Laibach s'a ţinut un congres sloven, care a proclamat uniunea slavilor de sud şi şi-a defipt ca ţîntă slavisarea părţilor sudice din întréga Monarchie.

— In Bohemia lupta politică dintre nemţi şi cehi a luat dimensiuni atât de mari, încât un oficer de armată a fost degradat din motive politice. Casul a produs mare sensaţie, şi deóre-ce marchéză nota situaţiei, merită sĕ fie amintit. Tribunalul corpului 10 de armată pedestră a degradat pe sublocotenentul Peckl, fiind-că a avut cutezanţa de a face observări unui senator orăşănesc, cum că nu ar sci destul de bine nemţesce, şi fiind-că s'ar fi exprimat, că el mai mult îşi preţuesce convingerea naţională, decât portopeul oficeresc. Ministrul de resbel a aprobat sentinţa tribunalului militar.

Noutăţi.

Manevrele dela Totis s'au terminat. Mercuri după prând Maj. Sa monarchul nostru cu împĕratul Germaniei au plecat din Totis la Mohács. Pe la 4 óre a plecat trenul cu Maj. Sa Monarchul, ér câteva minute mai târdiu s'a urcat şi împĕratul Vilhelm pe trenul sĕu şia părăsit între urarele mulţimei oraşul pe care l'a fericit cu înalta sa visită. Joi în zorile dilei Maj. Lor au ajuns la Mohács şi vor lua parte la o mare vĕnătóre prin codrii din acel ţinut. In 20 a lunei curente Maj. Lor vor sosi la Budapesta.

* * *

Monument memoriei archiducelui Rudolf. In frumósa vale de sub Retezat, în comuna *Gura-Zlati* publicul din com. Hunedórei a ridicat un monument întru amintirea dilelor, pe cari decedatul moştenitor de tron Rudolf cu soţia Sa Stefania le-a petrecut în acel ţinut cu prilegiul unei vênătóre. Desvelirea monumentului, care e aşedat într'o stâncă, s'a săvêrşit Marţi, pe lângă mare festivitate.

* * *

Distincţiune. Ambasadorul Germaniei la Viena, contele Eulenburg a fost distins din partea Majestaţii Sale cu crucea cea mare a ordului St. Stefan. Se dice, că Majestatea Sa ces. reg. a voit prin acéstă înaltă distincţiune a resplăti meritele numitului ambasador pentru întărirea legăturilor alianţei-triple.

* * *

Liga culturală română — după cum îi se vestesce telegrafice lui „Pester Lloyd“, — va ţine în 24 Sept. o adunare generală, cu ocasiunea căreia se va discuta asupra „atitudinei Românilor, resp. a legei faţă de persecuţiunile cărora Românii trânsilvăneni şunt expuşi din partea Maghiarilor“.

* * *

Fişpan erudit. Foile maghiare comunică un cas interesant. Fişpanul Sárközy Aurel al comitatului Torontal. avé sĕ ţină o vorbire de întîmpinare la sosirea împĕratului german la Totiş, însĕ nu scie nici o iotă nemţesce. Majestatea Sa regele nostru, îl chemă mai întâiu la sine ca sĕ-l întrebe ce şi cum va vorbí. Fişpanul îi rĕspunse tremurând.

Májesztét... nix dájcs...

„Bine, vei vorbí deci unguresce“, — îi respunse suridênd Majestatea Sa. — Impĕratul Germaniei s'a putut deci convinge, că bărbaţii ţĕrii nóstre sunt bărbaţi eruditi, cu o cultură universală... dar nu sciu numai unguresce.

* * *

Stipendiul de 500 fl. din fundaţiunea „Moga“, devenind vacant în urma absolvării candidatului de prof. Axente Banciu, preaveneratul consistor l'a acordat clericului absolut Victor Păcală, pentru continuarea studiilor la facultatea filosofică din Budapesta.

* * *

Himen. Candidatul de preot dl Ilie Pop, şi-a fidanţat de fiitóre soţie pe amabila d-şóră Lucreţia Calefariu, din Sĕlişte.

Felicitări!

* * *

Depravaţie în capitală. Sunt multe semnele de depravaţie în capitala ţerii nóstre. Intre aceste un loc de frunte ocupă furarea şi seducerea copilelor tinere. Adeseori întêlnim în gazetele din capitală scurte notiţe despre copiliţe dispărute, cărora nici poliţia, nici detectivii nu le mai pot da de urmă, — sunt de obiceiu copile de 11—14 ani, frumóse, sănĕtóse şi natural din familii mai sĕrăcuţe. In lunile trecute dispăruse copila unui păpucar, şi étă că se anunţă deja un nou cas. Copila de 14 ani Meszáros Iulia lipsesce dela părinţi de 8 dile. Părinţii sĕraci sunt de credinţa, că neşte domni cu avere le-au sedus copila. — Se vede, că Pesta vrea sĕ fie oraş modern á la Paris chiar şí în — pĕcătoşenii! Slab!

* * *

Raportul Reuniunei femeilor române din Mediaş şi giur despre starea materială a Reuniunei cu I. August 1897: 1. Cassa în numĕrar adi e fl. 989.78 cr.; 2. În obligaţiuni şi cambii fl. 5841.46 cr.; 3. Starea depunerei la institutul „Albina“ fl. 41; 4. Mobiliar în valóre de fl. 105; 5. În acţiuni dela Concordia fl. 144; averea activă a Reuniunei deci în suma de fl. 7121.24 cr. Dela adunarea generală ultimă din 11 Iuliu 1896 până adi s'a făcut: Încassări: titulo capital fl. 2021 96 cr.; titulo interese fl. 954.12 cr.; titulo tacse fl. 327.60 cr. Suma fl. 2803.68 cr Erogaţiuni: titulo capital fl. 1545; titulo spese restituibile fl 27.12 cr.; titulo spese nerestituibile fl. 241.78 cr. Suma fl. 1813 90 cr. Suma încassârilor şi a erogaţiunilor, adecă mişcarea cassei dela 11 Iuliu 1896 până adi face deci fl. 4617.48 cr. Subtrăgênd din venitul brut totalul eşirilor resultă un profit net al anului de fl. 539.94 cr. Mediaş 1 August 1897. *Maria Moldovan*, preşedintă. *Elena Suciu*, cassieră. *Maria Necsa*, secretărésă.

* * *

„Zlagneana“. Sâmbătă la 30 August 11 Septembre a. c., s'au întrunit acţionarii înfiinţândului institut de credit şi economii „Zlăgneana“ în Adunarea generală constituantă.

De faţă au fost 58 acţionari representând 340 acţiuni, prin plinipotenţii au fost representate 217 acţiuni, prin representanţi legali 15, la olaltă 572 acţiuni, cari dau capitalul de 14.300 fl. — Din listele incurse până la adunare s'au aflat subscrise 1058 acţiuni, cari respresintă un capital de 26.450, ér capital solvit deja s'a aflat 9.041 fl 41 cr.

In urma acestor constatări faptice, mult onorabilul presidiu, enunţă ca conclus: că pe basa dreptului comercial, Adunarea constituantă este în drept a exhauria întreg programul fundatorilor de dtto 9/21 August 1897.

Acésta s'a şi făcut şi încă într'o ordine exemplară. Cu toţii şi la tóte s'au înţĕles în mod frăţesc. Ca preşedinte a funcţionat harnicul profesor seminarial Dimitrie Comşa, ca secretar Dr. Vasilie Fodor. — Tóte conclusele s'au luat unanim. — Tot astfel a urmat alegerea direcţiunei şi a comitetului de supraveghere. — In direcţiune au fost aleşi domnii: 1. Petru Popovici, paroch şi adm. ppresb.; 2. Dimitrie Comşa, profesor; 3. Nicolae Cristea, paroch; 4. Iosif Magda, paroch; 5. Ilie Dumitrean, notar; 6. Ştefan Corpade, proprietar; 7. Dumitru Moguţu, proprietar. — In comitetul de supraveghere: ordinari: 1. Dr. Emanuel Doctor; Dr. Enea Nicola; 3. Niculae Motora, paroch; suplenţi.

---

ucis bărbatul pentru a trece rĕsfăţată în braţele altuia.

Şi câte deci de pilde de aceste n'aş puté cita! Femeia necredinciósă în literatură este o figură neperitóre, o fiinţă vecinic pribégă, care se opresce din când în când la tóte némurile şi în tóte vécurile. S'ar puté chiar afirma, că figura acésta este indispensabilă pentru literatură. În vécul nostru însĕ cu deosebire acum cătră sfêrşit, ea se ivesce tot mai des, îmbrăcată însĕ în vestminte tot mai moderne, tot mai bizare. în formă tot mai grotescă. Femeile din literatura vécurilor trecute totuşi mai provócă în noi óre-cari porniri umane, pentru-că patimile lor le putem vedé şi judeca numai prin vĕlul trecutului. Femeile necredinciόse din literatura modernă însĕ, cum s'a desvoltat ea în Europa occidentală, nu mai sunt alcătuiri, cari ne-ar înălţa sufletul prin vre-o bună parte a lor, cari ne-ar încăldi inima prin vre-o nobilă aptitudine a lor, — afară dór că ne ar aduce în clocot sângele prin graţiile lor stêrnitóre de plăceri sensuale. Literatura naturalistă de acum îţí presintă femeile fără de cel mai modest paravan. *Nana* lui Zola şi alte multe sunt mai presus de Mesaline. Cetind pe Zola, Ibsen, Sudermann şi pe mai tinerii şi mai puţin destoinicii lor imitatori, ajungi la conclusia, că viéţa este o luptă grea, ce-i drept, dar luptă între femeie şi bărbat, provocată exclusiv de necredinţa femeii.

Mirare fireşte nu-i, căci le ce alte conclusií poţi ajunge în era aceasta a madamei *Chimay!*

Acum de curênd s'a dat pe mai multe scene ale Europei drama lui Henry Becque: „*La Parisienne*“, o dramă ce aparţine noului *genre rosse.* Mĕ provoc la ea pentru că este póte cea mai caracterristică dintre productele de acest gen ale literaturei moderne. *Parisiana este femeia cu amantul necunoscut.* Femeia aceasta nu înşală numai pe unul, ci rênd pe rând, pe unul câte unul. Cu unul se plictisesce, pe al doilea il jupóie şi-l calicesce, la al treilea îi dă drumul pentru a-i face loc la al patrulea şi tot aşa înainte cu o nestavilită rêvnă, cu vecinic neînfrênate pofte. Vedem înaintea nóstră femeia cu cele mai josnice motive: onórea, ruşinea ceracterul îi sunt probleme obscure....

Astfel e femeia modernă din era realismului cras. Şi publicul aplaudéză frenetic şi se aprinde vĕdênd aceste caricaturi golane ale civilisaţiunei.

Pe noi românii fireşte nu ne-a atins incă acest fel de unde ale civilisaţiunei. Şi fără îndoială, e fórte bine aşa. *I. Ch.*

Niculae Adamovici, paroch şi 2. Dionisie Costea, paroch. — Dee cerul ca bunul în ţĕles şi sincera frăţietate dovedite acum, şi pe viitor sĕ-şi dee rodurile lor binecuvêntate.

„*Omul*“.

* * *

Demonstraţia socialistilor. Căpitanul de poliţie din Budapesta a permis social-democraţilor de acolo, sĕ arangeze în 19 a curentei n. o adunare şi un conduct de demonstraţie pe lângă sufragiul universal. Adunarea se va ţinea pe o livadă de lângă Városliget. Sub decursul demonstraţiei însĕ, social-democraţii n'au voie sĕ pórte decât stindarde cu tricolor unguresc.

* * *

Rĕsvrătire în temniţă. Intre cei 800 robi din temniţa dela Lipotvár s'a iscat o adevĕrată rĕsvrătire faţă de directorul temniţei şi de haiducii acestuia. Faptul, că întemniţaţii au fost dat jalbă în causa menagării prea miserabile, a îndemnat pe director sĕ dispună închiderea celor 4 matadori cu jalba în temniţele cele mai ascunse. Cei patru s'au împotrivit haiducilor şi când au vĕḑut consoţii lor cum îi maltratéză au dat năvală asupra haiducilor vre-o 40 de prisoneri, cari lucrau la ferărie. Haiducii au fugit, ér prisonerii au sfârmat poarta din lăuntru şi numai unei vorbiri convingĕtóre a directorului e a se mulţumì, ca cei 800 prisoneri n'au luat'o cu toţii la sănĕtósă. Pedépsa severă dictată celor patru inşi, pentru-că s'au jeluit asupra mâncării, a fost retrasă. Ministrul Perczel a dispus certetare în chestiune.

* * *

Familia anarchistului Angiolitto, a celui ce a ucis pe ministrul Canovas, după cum scriu foile neapolitane, trăesce în cea mai completă miserie în Foggia. Tatăl ucigaşului, care e croitor, nu capĕtă lucru. Mama lui Angiolitto s'a adresat prefectului pentru sprijin, care a şi internat pe o fată a ei în o casă orfanală.

* * *

O jertfă a bursei. In ḑilele aceste a însinuat concurs la judecătoria din Budapesta marele proprietar Eugen Fränkel din causa, că avea diferenţe la bursă preste 400,000 fl. Averea lui întrégă însĕ n'are valóre decât de 100,000 fl.

* * *

Socialistii se înmulţesc în chip îngrijitoriu aprópe prin tóte oraşele din Ungaria. Astfel se scrie din Pojon, că socialiştii de acolo au ţinut în 12 a curentei o adunare poporală, în care au serbat aniversarea a 28-a a existenţei clubului lor „Vorwärts“. In adunare s'au ţinut prelegeri şi mai mulţi oratori accentuând nedreptăţile ce se comit faţă de popor, au solicitat sufragiul universal. La adunare au participat vre-o 800 de muncitori.

* * *

Bibliografic. A apărut şi se póte procura din Librăria tipografiei archidiecesane din Sibiiu: „*Documente pentru limbă şi istorie*“ de Dr. Ilarion Puşcariu, Tomul II., pentru preţul de fl. 1.50.

PARTEA SCIENTIFICA ŞI LITERARA.

I. Löser.

Istoria Agriculturei.

Traducţiune autorisată
de
Un prieten al plugarilor.

(Urmare).

Grecii purtau grijă de moşie şi o lucrau cu sclavi. Aristotel în „Politica“ sa crede, că cea mai bună republică trebue sĕ constee din agricultori. El sfătuesce pe proprietari, ca ei sĕ fie cei dintâiu la sculat şi cei din urmă la culcat. Ba şi următórele proverbe sunt dela ei: „Ochiul stapânului îngraşe vitele. Urmele stăpânului sunt gunoiul cel mai bun pe moşie“, şi multe altele.

Din numĕrul cel mare al proverbelor pe cari Grecii le luau din agricultură, se vede, că ei avéu mare aplicaţiune la lucracrarea pământului şi la crescerea vitelor.

După sistemul lor agricol, numai o jumĕtate din moşie se lucra, cealaltă jumĕtate se lasă de ogor de o înturnau cu plugul. Sistemul acesta nu era destul de practic, căci nu le ajungea bucatele nici pentru acoperirea lipselor, de transport nici nu se putea vorbì.

La lucrarea pământului se foloséu de plug încă pe timpul lui Hesíod, care era şi cu fer (fer de plug). Injugătura consta din doi boi, cari erau legaţi unul de altul prin un jug de lemn, aplicat pe grumaḑi, asemenea jugurilor nóstre, numai ceva mai simplu, la pământ mai tare se foloséu de catâri.

La înmulţirea mijlócelor de gunoit i-a sfătuit Xenophon a arunca pae şi érbă în locul acela unde adunau gunoiul, acestea le amestecau cu pământul. Gunoirea verde, cum o numiau ei, era deja întrebuinţată în mai multe părţi, arând locurile pe unde crescea lupina, un fel de buruiană stufósă, care se amesteca prin arătură cu pământul, şi putreḑênd se prefăcea în un fel de gunoiu.

Cultivarea grâului, orzului, glumăcelului şi altor plante de feliul acesta, era cunoscută încă din timpurile cele mai vechi. Ovĕsul se cultiva în un grad mai mic, mai cu sémă în Asia mică. Sĕmnêatul tuturor cerealilor se făcea tómna, se începea cu orzul apoi veniau celelalte la rênd. Agricultorii experţi ḑicéu. că cele dintâiu sĕ se samene în pulvere, şi cele din urmă în noroiu. Culesul se începea cu orzul, apoi urmau celealalte, ca şi la sĕmênat. La cules întrebuinţau seceri, cari erau parte cu dinţi, parte fără dinţi. Indată-ce s'au adunat snopii. se incepea îmblătitul, care se făcea prin animale, cari se mânau preste snopii deslegaţi şi împrăsciaţi. Dintre legumi se cultiva fasolea şi lintea. Cultivarea inului la Greci era de o mare însĕmnătate; pânza din in se folósea la facerea vestmintelor (haine), la năi ca ventrele, la facerea rociurilor pentru pescuit, ba mai făceau din in şi frânghii. Cultivarea bumbacului a aflat loc cu mult mai târḑiu în Grecia. Ca plante pentru colori se cultiva érba roşie séu aşa numita ruibă şi brobinţă.

Pomăritul era în flóre. Se cultivau măr, păr, gutui; dintre póme cu simburele petros, cireşul şi prunul. Apricosul şi persecul numai mai târḑiu s'a cultivat, cel dintâiu s'a adus din Egypt, cel din urmă din Persia. Medicul grec Hypokrates (500 a. Chr.) se ḑice, că ar fi inventat ultoiul. Olivul şi smochinul au fost închinate Minervei, ca cei mai folositori pomi.

Viţa de vie în Grecia era cunoscută încă din timpurile cele mai vechi. Hesiod şi Homer vorbesc despre cultivarea viţei de vie, care se ridica pe pomi. Grecii venerau ca Ḑeu al vinului pe Dionysos (Bachus) şi în onórea lui ţinéu sĕrbătorile aşa numitele Aestherii, când erau viile înflorite, şi când mustul séu vinul era bun de beut serbau Orgiile, şi pe urmă adecă în cules Lanäeele. Mulţi struguri se uscau, cu cari Grecii purtau un însemnat comerciu.

Creşcerea cailor în Thesafia era pe o tréptă înaltă. Locuitorii Thesaliei avéu cavaleria cea mai bună şi cea mai tare. Fabula despre Centauri încă îşi ia începutul de acolo, ba rassa cailor din Thesalia era cea mai preţuită. Caii se foloséu la resbele, pentru lux şi alergări (hypodrom). Grecii cei vechi nu cunosceau potcovirea cailor, cel puţin nici un scriitor nu amintesce despre aşa ceva. Insuşi Xenophon, care a scris o carte despre creşcerea cailor, nu amintesce despre aşa ceva. Asinii şi catârii se foloséu la poveri.

Vitele cornute nu erau tocmai de o rassă însemnată. Folosirea untului era necunoscută. Plinius vorbesce despre unt numai ca despre o faimă a barbarilor. Rîmătorii erau cunoscuţi încă din timpurile cele mai vechi, şi carnea lor era hrana principală la ei. In scrierile lui Homer coteţul séu grajdul pentru porci al lui Ulyses jócă un rol însemnat, ba şi peţitorii Penelopei mâncau cu mare lăcomie carne de porc.

(Va urma).

Din public. *)

Coveş, 1 Septembre, 1897.

Mult Onorată Redacţiune!

Provocarea mea către învĕţătorii din despărţĕmêntul Agnitei, a îndemnat precum se vede pe dl Cordescu din Fofeldea, ca sĕ scrie o întîmpinare, pe care aţi binevoit a o publica în numĕrul 92 al „Telegrafului Român“. Tendinţa autorului nu a fost precum afirmă ca sĕ clarifice, ci mai mult ca sĕ mistifice adevĕrul, câştigând în favorul sĕu opiniunea publică a acestui ḑiar, sciind că adevĕrul curat este fórte pişcător pentru stimabila sa persónă.

Spre clarificarea lucrului, şi orientarea publicului cetitor în acéstă afacere, voiu expune numai purul adevĕr provocându-mĕ la toţi aceia cărora le este cunoscută acéstă cestiune întocmai ca şi mie.

Dl Daniil Cordescu cu ocasiunea ţinerii adunărei generale a reuniunei învĕţătoresci, despărţĕmêntul Agnitei, la 5 Maiu 1896 în comuna Fofeldea, a promis sĕrbătoresce în plenul adunărei şi a unui public fórte numeros, cum că dênsul va solví în tótă viéţa sa taxa anuală de 1 fl. v. a., pentru toţi acei membrii din acest despărţĕmênt, cari vor participa la adunările anuale. Acest ofert s'a primit cu aplause generale, şi susceput în protocolul numitei adunări, exprimându-se donatoriului mulţămită protocolară; ér biroul a fost însărcinat a-i exprima şi mulţămită publică, ceea-ce a şi făcut la timpul sĕu în ḑiarele: „Telegraful Român“ şi „Tribuna“ din Sibiiu. Cu tóte acestea marinimosul donatoriu, bine înţeles a fost deplin mulţămit.

În 30 Noembre 1896, s'a întrunit adunarea generală a reuniunei districtuale, în care luându-se la desbatere şi rapórtele despărţĕmintelor, s'a vorbit puţin şi de ofertul Cordescu; pe aripi de zefir i-a venit şi dênsului o soptire tainică de acel fermecător înţeles, că despărţĕmêntul nostru s'ar puté mulţămí şi numai cu promisiunea, şi ajutat de geniul sĕu bun, s'a conceput şi născut gata în dênsul hotărîrea, de a refusa ofertul făcut.

Comitetul despărţĕmêntului nostru, ne avênd nici cea mai mică bănuială de schimbarea tainică a donatoriului, şi ţinênd orbesce la ofertul făcut şi conclusul adus, a întrelăsat încasarea taxelor dela membrii pe anul acesta. După adunarea a dóua generală din acest an, constatându-se numĕrul celor ce au participat la ambele adunări, biroul a şi cerut prin scrisórea sa datul 25 Maiu a. c. nr. 12, solvirea taxelor promise dela dl Cordescu. Acesta însĕ în loc de a satisface angagiamêntului luat, prin o scrisóre ddto 3 Iuniu a. c., scrisă într'un ton suveran, şi dejositor pentru reuniune refusă categoric solvirea taxelor, din unele consideraţiuni, cari numai dênsului i-a fost posibil a le scóte la ivélă. Acest refus încă n'a surprins pe nimenea, fiind-că fiecare sciam până acum dela persóne demne de creḑĕmênt, că dl Cordescu a mai făcut şi alte promisiuni, pe cari séu că nu le-a împlinit de loc, séu numai în parte.

Scrisórea d-lui Cordescu s'a pertractat în şedinţa extra-ordinară a comitetului, ţinută la 22 Iuniu a. c., cu care ocasiune comitetul abstând dela ori ce pretensiune faţă cu dl Cordescu, i-o face acésta cunoscut prin resoluţiunea ddto 24 Iuniu nr. 14, dând un rĕspuns demn de sine, şi corporaţiunea ce o represintă, şi însărcinând pe birou a provoca pe membrii la solvirea taxelor.

Acésta adresă pe care generosul domn Cordescu n'a predat'o tribunalului corecţional, nici n'a binevoit a o da publicităţii, ori cum s'ar decide dênsul, subscriitorii ei nici-odată nu vor şovăí a lua tótă rĕspunderea asupra lor, şi care numai onóre le face, pe când dênsul şi aici ar fi acela, care ar trage cea mai scurtă.

Cum vine acum dl Cordescu, sĕ afirme în întimpinarea sa, că vrea sĕ arete causa pentru care nu plătesce banii doriţi de mine, pe cari de altfeliu cu sila nu i se pot lua? când eu tot ce am pretins dela dênsul au fost în numele reuniunei ce o represint, pe basa ofertului sĕu benevol, şi îndatorându-mĕ conclusul adunărei generale pe care trebuia sĕ-'l duc în deplinire! Cumcă nici cu sila n'am probat sĕ-i iau o dovedesce provocarea mea către învĕţători de a solví ei taxele denegate de dênsul.

În cât privesce pĕcatul descărcat asupra capului subscriitorilor desmenţionatei adrese, autorul întimpinărei şi aci este în rătăcire, căci deşí acésta ar fi ofensătóre pentru dênsul, s'au făcut după refusul dînsului, şi nu nainte ca sĕ-şi pérdă cu atâta amar pofta de a mai face bine preoţilor şi învĕţătorilor, cu făgădaş bun.... precum au făcut'o despărţĕmêntului nostru.

Rĕmâne acum sĕ mai clarific acel pasagiu din întimpinare unde dl Cordescu afirmă, că a făcut tot pentru învĕţătorii de pe Hîrtibaciu ce a putut, când a fost la Foventea, încât chiar mie nu-'mi mai venea sĕ plec. Cumcă şi aci spun numai adevĕrul, mĕ provoc la toţi cari au fost cu mine. După terminarea şedinţei s'a dat din partea representanţei bisericesci un banchet, la masă a luat parte şi dl Cordescu până în fine, cu care ocasiune a ţinut şi un discurs fórte măgulitoriu pentru persóna sa, amintind şi despre întemeierea unei societăţi de credit pe acţiuni, făcênd promisiuni splendide fiitorilor acţionari, cari de asemenea nu le-a ţinut. După banchet ne-a învitat în modul cel mai afabil la sine. Deşí timpul era înaintat, şi până în drumul mare trebuia sĕ mergem mai bine de 1 óră, pe căli nepracticabile, n'am putut refusa învitarea unui om, care cu câteva momente mai nainte s'a arătat aşa devotat reuniunei, fără a lucra contra bunului ton. Am mers însoţit de preoţii Ioan Alexandru din Ilimbav, Florian Bologa din Marpod şi 10—12 învĕţători în grădina d-nului Cordescu, unde ne-a tractat cu vre-o câteva pahare de licher, şi neavênd nici timp a-'i cerceta casa unde ne învita sĕ rĕmânem preste nópte, după o jumĕtate de óră am plecat către casă; mi-se părea de atunci, că am o presimţire care-'mi spunea, că cu acest om nu e bine sĕ faci o tovărăşie mai lungă.

Acésta este totul ce a făcut pentru învĕţătorii de pe Hârtibaciu, şi de unde eu, după afirmarea dênsului, nu-'mi venea sĕ plec. O insultă mai mare pentru mine numai dînsul ar fi fost capabil sĕ afirme. Toţi cari cunosc pe dl Cordescu, vĕd într'însul pe omul, care din sărac lipit, ajungênd la avere se umflă ca brósca din fabulă, şi care are mai mult simţĕmênt pentru pungă, decât pentru moralitate şi bunacuviinţă — adevĕrat caracter de ciocoiu.

George Borzea,
preşed. desp. Agnita.

---

*) Pentru cele publicate în rubrica acésta redacţiunea nu este responsabilă.

Mulţămită pubică.

Arangiându-se la 1 August st. n. în şcóla gr.-or. din loc o petrecere în favorul fondului înfiinţat pentru ajutorarea şcolarilor miseri, cu acéstă ocasiune preste preţui întrării au binevoit a suprasolvi următorii d-ni: Sever Barb, contabil, Reghin, 3 fl. 40 cr.; Ioan Racoţian, preot, Ibaneşti, 1 fl. 48 cr. Ioan Racoţian, cantor, Ibaneşti, 70 cr.; Gregoriu Nicóra, preot, Ibăneşti, 40 cr.; Mathe Ternanean, Ibăneşti, 40 cr.; Bucur Lupescu, neguţător, Ibăneşti, 40 cr.; Iuliu Crainic, preot, Urisiul inf. 60 cr.; Zacharie Mathei, preot, Urisiul sup., 40 cr.; George Pop, cancelist Jabeniţa, 50 cr.

Tot cu acéstă ocasiune şi spre susnumitul scop fără a lua parte la petrecere au binevoit a contribuí Dnul Ioan Budnari, proprietari, Petelea 1 fl. şi dna vĕduva Irina Boeri 1 fl. — Pentru cari suprasolviri li şe aduce susnumiţilor d-ni şi d-ne sinceră mulţămită şi pe acésta cale.

G.-Hodac, în 15 August st. n.

Cu tótă stima
Zacharie Frandeş,
înv.

Mulţămită publică.

Tuturer stimaţilor binevoitori şi amici, cari cu graiu viu şi în numĕróse scrisori ne-au manifestat condolenţa D-lor pentru perderea iubitului nostru soţ şi tată *Nicolae Mosora* şi căror a le rĕspunde tuturor separat ne este imposibil, aducem şi pe calea acésta sincerile nóstre mulţămite.

Priméscă în special mulţămitele nóstre On. direcţiune a „*Cassei de păstrare (reuniune) din Sĕlişte*“. *Reuniunea pompierilor*“. şi „*Comitetul parochial*“. cari în chip vrednic au sciut da ultimile onoruri vechiului lor membru.

Sĕlişte, in 5 Septembre 1897.

Jalnica familie Mosora.

Nr. 709/1897. [177] 2—3

CONCURS.

Pentru îndeplinirea posturilor de învĕţători din comunele de mai jos din protopresbiteratul Sibiiului se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. Tălmăcel, dóue posturi á 300 fl. salar anual, relut de cuartir şi lemne 10 fl. la unul.

2. Turnişor, salariu anual 300 fl., cuartir în edificiul şcólei şi trei stîngini de lemne.

Cei ce doresc a reflecta la vr'unul din posturile vacante, avênd a conduce şi cântările bisericesci, vor avé a sĕ presenta în vr'una din Dumineci ori sĕrbători în comună spre a-şi documenta desteritatea.

Suplicele concursuale instruite în sensul normelor din vigóre, sĕ se adreseze la subscrisul oficiu protopresbiteral în terminul deschis

Sibiiu, 25 August 1897.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Sibiiului.

Ioan Papiu,
protopresb·

---

[149] 3—3

CONCURS.

Pe basa ordinului Prea Venerabilului Consistoriu archidiecesan dtto 10 Iuniu 1897 Nr. 3531 B. se escrie concurs pentru ocuparea postului de paroch în comuna Nucet cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post dau suma de 233 fl. 80 cr. conform hotărîrei comitetului parochial din 27 Aprilie 1897.

Informaţiuni mai deaprópe despre starea parochii se pot lua dela comitetul parochial şi oficiul protopresbiteral.

Concurenţii au a-şi aşterne suplicele în sensul normelor din vigóre la oficiul protopresbiteral al tractului Sibiiului în terminul deschis.

Nucet, în 20 Iuliu 1897.

Ioan Petrişor, adm. paroch.
Ioan Natanail, not. of. par.

Nr. 654/897.

Vĕḑut şi aflat în ordine.

Sibiiu, 30 Iuliu 1897

Ioan Papiu,
protopresb.

Nr. 241/1897 [150] 3—3

CONCURS.

Pentru întregirea posturilor învetătoresci vacante din comunele mai jos însemnate, se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. Bucium-Cerbu, salariu anual 300 fl., cuartir, grădină şi lemne de foc.

2. Bucium-Sat, salariu anual 300 fl., cuartir, grădină, şi lemne de foc.

3. Buninginea, salariu anual 300 fl. din repartiţie, cuartir, grădină, şi lemne de foc.

4. Petrângeni cu Valea-Bulzului, salariu anual 300 fl. şi adecă 133 fl. din venitul regalului, 10 fl. 50 cr. interesele după obligaţiunea de stat şi restul din repartiţie, cuartir grădină şi lemne de foc.

5. Roşia cu Covna, salariu anual 300 fl., cuartir şi lemne de foc.

6. Trîmpoiele, salariu anual 300 fl., cuartir şi lemne de foc.

7. Zlatna cu Vultoriu, salariu anul 350 fl. cuincuenalul de 50 fl., relut de cuartir 50 fl. şi lemne de foc.

Doritorii de a ocupa vreunul din aceste posturi 'şi vor subşterne cererile instruite conform normelor în vigóre subsemnatului oficiu până la terminul arătat.

Concurenţii la posturile de sub n rii 1, 2, 3, 4 şi 5 sunt poftiţi a sĕ presenta în vre-o Duminecă séu sèrbătóre la biserică, spre a 'şi arĕta desteritatea în cântări şi tipic; asemenea şi cei ce vor reflecta la postul de sub nr. 7 cu adausul, că cei cu cualificaţiune mai bună şi cunoscinţe musicale vor fi preferiţi.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Abrudului în conţelegere cu comitetele parochiale respective.

Abrud, 1 August 1897.

Petru Popoviciu,
adm. prot.

Nr. 356/897. [164] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia de clasa a III-a Bĕtrâna, protopresbiteratul Devei, conform graţiósei resoluţiuni consistoriale din 22 Iuliu a. c., Nr. 4526 Bis. prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt regulate şi statorite în şedinţa comitetului parochial ţinută la 17/29 Iuniu a. c., şi tóte la olaltă dau suma de 322 fl. 60 cr.

Informaţiuni mai deaprópe despre acéstă parochie se pot lua dela oficiul protopresbiteral şi dela comitetul parochial.

Reflectanţii la acest post au a-şi aşterne cererile lor concursuale, instruite conform legilor din vigóre, la subsemnatul oficiu protopresbiteral până la terminul sus indicat.

Deva, la 31 Iuliu 1897.

Oficiul protopresbiteral gr.-ort. al Devei în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Avram P. Pĕcurariu,
adm. protopresb.

Nr. 456/897 [165] 3—3

Concurs repeţit.

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia vacantă de clasa a treia Scoreiu, protopresbiteratul Avrigului, se escrie prin acésta de nou concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în fóia „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch sunt statorite în şedinţa sinodului parochial ţinută la 2 Iuniu 1896 şi dau suma de 150 fl. v. a.

Doritorii de a ocupa acest post sĕ-şi subşternă cererile concursuale, instruite conform dispoşiţiunilor Stat. org. şi a regulamentului pentru parochii din 1891 la oficiul protopresbiteral gr.-or. al Avrigului (posta Avrig, Felek-Szebenvármegye) până la terminul sus indicat.

Avrig, 5 August, 1897.

În conţelegere au comitetul parochial respectiv, oficiul protopresbiteral gr.-or. al Avrigului.

Ioan Cândea
protopop.

---

[166] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de învĕţător în clasa II. a şcólei rom. gr.-or. din Feldióra, protopresbiteratul Braşovului, se escrie concurs cu terminul de 30 de ḑile dela datul publicărei în ḑiarul „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Salariul anual 300 fi. v. a., şi anume: *a)* 260 fl. v. a. repartiţie dela popor, *b)* 40 fl. dreptul de pământ pentru 6 vite în păşunea comunală séu în natură séu în bani.

2. 25 fl. v. a. pentru cuartir.

Dela respectivul se cere ca sĕ ţină împreună cu ceialalţi colegi şcólă de repetiţie, Dumineca şi sĕrbătórea sĕ cânte cu copii rĕspunsurile dela s. liturghie. Cel mai cualificat se va preferí. Doritorul sĕ se presenteze înaintea alegerei în vre-o Duminecă séu altă sĕrbătóre la biserică ca sĕ se producă.

Reflectantele la acest post are a-şi da cererile instruite conform legei la oficiul protopresbiteral al tractului Braşov.

Feldióra, din şedinţa comitetului par. ţinută în 3 August 1897.

Iosif Micu, paroch. preşedinte.
Ioan Morariu, notar.

În conţelegere cu subscrisul oficiu protopresbiteral al Braşovului.

Ioan Petric,
protopop.

Nr. 442/897 [167] 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor învĕţătoresci din comunele mai jos amintite, protopresbiteratul Lupşei, prin acésta se escrie concurs cu terminul de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. Buru, cu salariu de 300 fl., cuartir şi lemne de foc necesare.

2. Brăzeşti-Sartăş, cu salariu de 300 fl., cuartir şi lemnele necesare.

3. Lunca-Vidolm, cu salariu de 300 fl., lemne şi cuartir.

4. Poşaga-de-jos, cu salariu de 300 fl., lemne şi cuartir.

5. Şasa, cu salariu de 300 fl., cuartir şi lemne.

6. Sălciua-de-jos, cu salariu de 300 fl, cuartir şi lemne.

7. Valea-Lupşei, cu salariu de 300 fl., cuartir şi lemne.

Reflectanţii la acestea posturi sĕ-şi înainteze cererile concursuale instruite cu documentele recerute de normele bisericei nóstre în vigóre în terminul preşcris la acest oficiu.

Ofenbaia, (Offenbánya) în 2 August, 1897.

Oficiul protopresb. gr.-or. al Lupşei.

Ioan Danciu,
protopresb.

Nr. 397/1897. [175] 3—3

CONCURS.

Devenind vacante posturile învĕţătoresci dela şcólele confesionale gr.-or. române din mai jos însemnatele comune, pentru întregirea lor se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Tefegraful Român“.

1. Homorod, cu salariu anual de 300 fl. solviţi în 4 rate repartiţie în popor, cuartir natural în edificiul şcólei şi 4 stîngini lemne de încălḑit. Dela concurenţi se aştéptă presentarea în vre-o Duminecă séu sĕrbătóre la sânta biserică.

2. Uroiu, cu salariu anual de 300 fl. şi anume: 240 fl. din repartiţie şi 60 fl. dela stat, cuartir natural şi lemne de încăldit.

3. Vărmaga, cu salariu anual de 300 fl. din repartiţie şi lemnele necesare de încălḑit.

Petiţiunile concursuale, instruite conform normelor în vigóre, sunt a se adresa subsemnatului oficiu protopresbiteral, până la terminul susindicat.

Hondol, 9 August 1897.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Geoagiului.

Vasiliu Pipoş,
protopresiter.

Nr. 312/897 [152] 3—3

Concurs.

Spre îndeplinirea posturilor învĕţătoresci din mai jos semnatele comune din protopopiatul Cohalmului, prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. Draos, cu salariu anual de 300 fl., parte dela popor, parte dela biserică, lemne de foc şi cuartir în edificiul şcólei.

2. Crihalma, cu salariu anual de 300 fl., prin repartiţiune dela popor, lemne de foc şi cuartir în edificiul şcólei.

3. Paloş, cu salariu anual de 300 fl., prin repartiţiune dela popor.

4. Jibert, cu salariu anual de 300 fl., din cari 150 fl. din repartiţiune dela popor, 100 fl. ajutor dela stat, 50 fl. sunt computaţi în folosirea unei grădini şi patru stângini de lemne, cuartir în edificiul şcólei.

5. Stena, cu salariu anual de 300 fl. dela popor, pentru al II-lea post de învĕţător, lemne de foc şi cuartir în edificiul şcólei; învĕţătorul va avea a ţinea strană în biserică în Dumineci şi sĕrbători.

6. Fântâna. cu salariu anual de 300 fl., din cari 250 dela popor, 30 fl. venite cantonale, 3 stângini de lemne de foc în preţ de 20 fl., cuartir în edificiul şcólei.

7. Valendorf, cu salariu anual de 300 fl., din cari 200 fl. dela popor, 100 fl. dela Consistoriu, lemne de foc, şi cuartir în edificiul şcólei.

Doritorii de a reflecta la vre-una din aceste staţiuni, au a-şi aşterne cererile lor instruite conform legii, in termenul indicat la subsemnatul oficiu.

Cohalm, 15 Iuliu, 1897.

Oficiul prot. gr.-or. al Cohalmului.

Nicolau D. Mircea,
protopresbiter.

Comande făcute prin postă se execută imediat cu cea mai mare acurateţă.

Noutăţi în albituri bărbătesci şi femeiesci.

Raport expres!

Am onóre a aduce la cunoscinţa P. T. public, că mi-au sosit în „prăvălia mea englezéscă“, strada Cisnădiei Nr. 27, novităţile procurate din străinătate şi anume: **jachete de copile şi dómne, ronduri şi capes, blane Thibet, Plüsche şi gulere de stofe anglezesci paltóne de fetiţe şi franţuzesci, bunḑi de călĕtorie şi de stradă.** Tóte acestea le ofer On. public confecţionate după ultima modă şi pe lângă cele mai favorabile preţuri de concurenţă.

Cred deci că ḑace în propriul interes al On. public, a se convinge cât mai curênd de nóuele mele întreprinderi.

Rugându Vĕ pentru binevoitoriul sprigin şi asigurându-Vĕ de serviciu prompt şi real, semnez

cu distinsă stimă:

Michael Braun,
Sibiiu, strada Cisnădiei Nr. 27.

[183] 3—10

Specialităţi în cravate.

Comande făcute prin postă se execută imediat cu cea mai mare acurateţă.

Redactor prov. Gavriil Hango.

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 98. Sibiiu, Marţi, 9/21 Septembre 1897. Anul XLV.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
la „Tel. Rom.“ într'una cu suplementul „Fóia Pedagogică“
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl.. 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rĕndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

O desminţire.

În dilele aceste s'a întêmplat un lucru extraordinar şi neobicinuit în viéţa nóstră publică de până acum.

Ministrul de interne a ţinut de necesar a desminţí o scire privitóre la noi Românii, ce o luase pressa română după ḑiarul antisemit din Viena „Deutsches Volksblatt“.

Numitul ḑiar vienez, basat pe informaţiuni sigure, a vestit, că ministrul maghiar de interne este hotărît a continua cu persecuţiunile în potriva Românilor, şi anume, cu nóuĕ mijlóce până acum necunoscute. „Deutsches Volksblatt“ citéză chiar cuvintele proprii ale ministrului, ce le-ar fi rostit într'un cerc de politiciani maghiari. „Veţi vedé cum voiu înfrêna pe acesti Români trădători de patrie“...

Deja după un interval de vre-o câteva ḑile primesc foile din capitală şi cele vieneze, precum şi tóte foile române din patrie, din partea biuroului oficios de pressă o desminţire categorică cu privire la cele de sus.

Eată textul acelei desminţiri:

> „Deutsches Volksblatt“ a raportat, că ministrul de interne s'ar fi exprimat într'un cerc privat: „Veţi vedé cum voiu înfrêna eu pe acesti Români trădători de patrie“. Noi putem declara întemeiaţi pe împuternicirea cea mai competentă, că ministrul de interne n'a făcut nicăiri şi înaintea nimĕrui atari declaraţiuni. Comunicatul este lipsit de ori-ce temeiu, ca şi aserţiunea ḑiarelor românesci, că pentru combaterea mişcării naţionale românesci ar fi proiectat un şir întreg de mĕsuri. Necesitatea unor astfel de mĕsuri nu se ivesce nici din motivul, că de present întréga mişcare naţională a Românilor s'a redus la mici sforţări ḑiaristice“.

Acésta desminţire a primit-o şi „Deutsches Volksblatt“, însĕ înregistrându-o nu se află de loc îndemnată a-şi retrage afirmaţiunea, ci susţinêndu-o până la cel din urmă cuvênt, declară că ministrul de interne prin desminţirea sa nu voesce decât a mulcomi spiritele în préjma venirei regelui român Carol la Budapesta.

Noi dintr'un început n'am dat atenţiune deosebită celor susţinute în fóia din Viena. Prea ne-am obicinuit cu expectoraţiunile politicianilor maghiari, decât sĕ le mai dăm importanţă, vină acele chiar şi din partea ministrilor. Şi ne pare de tot indiferent, dacă ameninţarea a fost rostită séu nu, — căci de una am fost şi suntem siguri, că la gogoliri nu ne putem aştepta din partea cinstitei oblăduiri

Acum însĕ, după ce ministrul de interne află lucrul destul de grav, pentru al desminţi prin biuroul sĕu oficios, — afacerea întrégă îmbracă colorit mai serios.

E o împregiurare seriósă înainte de tóte, că ministrul mai stă de vorbă şi în lucruri ce se refer la noi, fie ele şi numai de natura acésta.

Durere numai că nu trebue sĕ alergăm şi sĕ ne frămêntăm mult pentru a afla adevĕratul motiv al acestei împregiurări. Şi aci cădem de perfect acord cu „Dentsches Volksblatt“, că desminţirea e făcută numai pentru a domoli spiritele şi foile române în preajma venirei regelui Carol la Bpeşta. Şi dacă aşa este, puţin de tot se face pentru neteḑirea drumului sdrunţuros ce-l va face regele României.

Insĕ mai are desminţirea din chestiune încă un ascuţiş. Este ironia batjocoritóre şi sacarsmul tăietor, cu care îşi motivéză desminţirea. „Nu s'a ivit necesitatea unor mĕsuri esceptionale pentru-că de present întréga mişcare naţională a românilor s'a redus la sforţări ḑiaristice“ — ḑice ministrul. Aici culminéză ironia, acesta-i hapul amar ce ni'l dă sĕ-l înghiţim.

Ministrul de interne e bun psicholog, cunósce perfect miseriile nóstre interne şi o critică mai potrivită asupra situaţiei nóstre n'a putut face.

Ori ce-am ḑice, nu putem tăgădăi adevĕrul, — marea nóstră mişcare naţională s'a redus la nesce debile sforţări ḑiaristice. Lupta naţională — am accentuat mai des — a rĕmas a fi purtată de gazetari.

Adevĕrul acesta ne dóre, şi ne dóre mai tare când ni'l arată cu degetul ministrul de interne, ne dóre, că ne scie atât de mici.

Insĕ ori cum ar fi, nu prea are nici ministrul motiv de a-şi bate joc, căci şi aceste mici „sforţări ḑiaristice“ îi dau destul de gândit. Dacă n'are rĕcóre de ele, pentru-ce dispune improcesuarea foilor române? Şi pentru ce în sfêrşit stă de vorbă cu ele, cum a fost şi casul acesta!?

Étă doveḑi, cari ne silesc a nu da crrḑĕmênt desminţirei şi a crede ca şi până acum, că la gogoliri n'avem sĕ ne aşteptăm deocamdată.

Revista politică.

Wilhelm II. împĕratul Germaniei în Ungaria. Din incidentul visitei împĕratului german în Ungaria, foile maghiare se nisuesc din tóte puterile a apoteosa şovinismul naţional german al împĕratului Wilhelm, ca apoi la rĕndul lor sĕ pótă trage conclusiuni pentru îndreptăţirea şovinismului maghiar, întru maghiarisarea naţionalităţilor nemaghiare din Ungaria. Ele raţionéză aşa: dacă şovinismul german, care a creat unitatea teritorială a Germaniei, este îndreptăţit, atunci este îndreptăţit şi şovinismul maghiar, care tinde la unitatea naţională maghiară a statului ungar. Şi nici nu se póte altcum, ḑic ele. Germania numai ca stat unitar german (înţelegênd teritoriul şi limba popórelor ce-l alcătue) póte susta, tot aşa şi Ungaria. Şi décă Germania a păşit în alianţă cu Ungaria, numai pe maghiari se póte răzima, nici-decum însĕ şi pe celelalte naţionalităţi nemaghiare, întocmai ca în Austria numai pe Germani. Deci.... Germania trebue sĕ doréscă şi sĕ spriginéscă crearea unui stat unitar naţional maghiar, recte maghiarisarea naţionalităţilor nemaghiare din Ungaria.

Nici mai mult, nici mai puţin.

Deci existenţa unităţii imperiului german numai pe maghiarii şi pe nemţii asupritori din imperiul austro-ungar se póte răzima. Ba chiar şi buricul pămêntului, după socotéla foilor maghiare, se află în Budapesta.

Ba bine, că nu.

A reflecta serios la aceste halucinaţiuni ar fi numai perdere de timp.

Noi credem, că împĕratul Germaniei va sci apreţia situaţia şi pe cine sĕ se razime în cas de lipsă. Numai pe asupritorii naţionalităţilor nemaghiare, pe maghiari, prin urmare şi pe asupritorii germanilor din Ungaria, ori şi pe naţionalităţile nemaghiare, majoritatea respectabilă a populaţiunei monarchiei habsburgică, şi partea cea mai vitală a populaţiunei.

Cu tractiruri nu poţi îmbĕta pe ori şi cine.

*

Tot aşa scriu aceste foi şi despre visita ce o va face Regele Romănei la Budapesta.Ací însĕ dau alt motiv. Ele ḑic, că Regele Carol va visita Budapesta, ca sĕ repareze greşéla (?) ce au făcut Românii anul trecut nevisitând tămbălăul millenar.

Fericiţi mai sunt şovinistii nostri maghiari! Tótă lumea alérgă sĕ le aducă omagii pentru asuprirea naţionalităţilor nemaghiare.

Ii compătimim.

Pacea greco-turcéscă. Étă şi începutul sfêrşitului anunţat de atâtea-ori cu privire la încheerea preliminarilor de pace între Grecia şi Turcia. S'a adeverit şi de astădată, ca de atâtea-ori tristul proverb, că între multe móşe se perde copilul. Concertul european a luat asupra sa sarcina de a împăca pe Turcia cu Grecia şi în sfêrşit după atâta vreme au ajuns la un resultat, de care numai bucura nu se póte, nici chiar Turcia, necum biata Grecie. Nu pentru apĕrarea intereselor bietei Grecii a luat în sarcina sa concertul european întrevenirea între aceste dóue state beligerante pentru de a le împăca; nu pentru constrîngerea Turciei la reforme pentru uşurarea sorţii creştinilor persecutaţi şi martirisaţi din imperiul turcesc au luat puterile europene în mâna lor tratativele de pace în numele Greciei, cu scop ca prin acésta sĕ contribue inairect şi la regenerarea putredului imperiu turcesc, séu a „omului bolnav“ cum îl numiau odinióră şi'l numesc şi astăḑi aceste state, ci cu scopul de a le exploata

---

FOIŢA.

Popa Cojoc.

Curênd după suprimarea revoluţiei dela 1848 în Ungaria, tinĕrul Împĕrat Francisc Iosif a visitat Ardealul. I-s'au făcut ovaţiuni din partea Românilor, şi pe unde trecea, îl saluta poporul în frunte cu preoţii. Intre acei preoţi, cari 'l-au salutat, a fost şi popa Cojoc dintr'un sat din sudul Ardealului. Acest preot era în vêrstă de vre-o cinciḑeci de ani. Împĕratul adresa câte o vorbă dóue fie-cărui preot şi uncori şi bĕtrânilor mai respectabili dintre ţĕrani. Cum s'a potrivit, cum nu, Împĕratul a întrebat pe preotul Cojoc, dacă are copii.

— Am, Maiestate. Sunt toţi aici.

Şi din şirurile poporului au ieşit patru feciori, unul de vre-o dóueḑeci de ani, şi ceilalţi trei fie-care mai tinĕr decât celalalt cu un an. Impĕratul s'a uitat la flăcăi, s'a uitat lung la popa, s'a întors apoi spre generalii din suita sa. Generalii s'au apropiat, privind cu mirare. Popa era un voinic înalt, plin de viaţă, flăcăii asemeni de voinici, sdraveni şi frumoşi.

— Se trăesci, părinte, şi sĕ-ţi trăéscă flăcăii. O sĕ facem soldaţi de frunte din ei.

Generalii continuau sĕ şoptéscă între dênşii; Impĕratul se uita cu ochii plini de zimbet la flăcăi: erau Români, acei Români pe care s'a răḑimat imperiul habsburgic in vremuri de grele primejdii, voinicii lui Iancu, care a ţinut strajă tronului, când resvrătitorii lui Kossuth au ameninţat cu ruină colosul imperiului.

— Sĕ-mi laşi, părinte, doi flăcăi, sĕ-i duc cu mine la Viena.

Garda imperială a fost totdéuna compusă în maioritate de Români, mai ales Năsĕudeni şi Bănăţeni, băeţi din cele dóue „confinii militare, cari dedeau dóue regimente de grăniţeri: păḑitori de plaiuri în timp de pace, purtători de steaguri şi avantgarda oştirilor imperiale în vremuri de rĕsboiu. In garda imperială Românii erau în maioritate, nu numai căci Impĕraţii cunosceau credinţa şi alipirea lor de tron, ci şi pentru că erau toţi voinici ca braḑii şi frumoşi mai mare dragul.

— Cum poruncesce Măria Ta, respunse preotul. Când le-o veni vremea, am sĕ dau cu drag şi pe ăstielalti doi şi pe cei mai mĕrunţi, sĕ slujéscă ţéra şi pe Impĕratul.

— Numai pe unul ţi-l mai vrem, că prea e voinic. Unul sĕ-ţi rĕmâe acasă, sĕ-ţi sprijine bĕtrâneţele, ḑise Impĕratul, familiar acum cu preotul şi încântat de el şi de băeţii lui.

— Pentru bĕtrâneţe avem noi alţii mai mici. De va vrea Dumneḑeu, vor cresce mari spre bucuria şi mângăerea nóstră. Şi apoi avem şi fete.

— Mai ai copii părinte?

— Mai am, Măria Ta! Dacă te înduri sĕ-i veḑi, sunt aici.

Impĕratul n'a rĕspuns, a zimbit numai clipind din ochi şi a sărit din şea jos, apropiindu-se de mulţimea poporului. Câţi-va din generalii au descălecat şi ei.

Popa Cojoc şi-a adus copiii, Impĕratul s'a dat un pas înapoi, creḑêndu-se ori mistificat, ori batjocorit. Erau trei fete mari, frumóse şi frumos îmbrăcate, în urmă doi flăcăiandri, subţiri şi îndrăsneţi la umblet, apoi 4 copii mai tineri. Preotésa venea în mijloc, şi de o parte şi de alta a rochiei i se ţineau doi copii mai mici, ér în braţe purta alţi doi cojocei de faşe, gemeni. Ei au venit în faţa împĕratului făcênd un grup cu cei patru flăcăi. Erau şaptespreḑece suflete, o spuză de copii, şi toţi ai popii. Asemênarea tipului copiilor şi buna credinţă a popii au linistit pe Impĕratul, care la început n'ar fi creḑut în schimbul împĕrăţiei sale cu un toiag de cerşitor, că toţi acesti copii sunt fraţi dela un tată şi dela o mamă.

— Ce ḑiceţi, domnilor, de lucrul acesta.

— E o minune, Maiestate, o minune, rĕspund generalii.

Bĕtrânii generali nemţi credeau, că e o minune lucrul, că tinĕrul popor al Românilor póte da probe de atâta fecunditate. Impĕratul bate pe umĕr pe popa Cojoc.

— Ai avere?

— Am, câtă a dat Dumneḑeu!

— Şi ce ḑici, când te gândesci, că ai atâţia copii?

— Ce se ḑicem Măria Ta? Noi nici nu ne gândim când îi facem, nicí nu ne batem capul cu ei când îi avem. Ne sunt grei până sunt mici. Dacă apucă sĕ créscă, ne sunt de ajutor, că nu mai muncim cu braţe străine Copiii sunt averea Românului, şi apoi noi Românii de copii şi de cóte góle nu ne plângem nici odată.

Generalii ascultau vorbele popii cu atenţiunea omului, care ar auḑi pe altul povestind de o călĕtorie în lună. Impĕratul îşi strinse sprâncenele ca isbit de o lumină puternică: par'că înţelegea acum de ce se plâng cele dóue naţiuni conlocuitóre ale Ardealului, Ungurii şi Sasii, că Românii se lămaterialicesce pe ambele. Dacă aceste puteri ar fi procedat numai conduse de interese generale de umanitate, atunci pacea mult dorită s'ar fi realisat de mult, ba s'ar fi realisat de mult şi póte mai avantagios chiar şi pentru biata Grecie, dacă nu se amestecau în afacere. În casul acesta Grecia era mai precaută şi nu silea pe Turcia sě-'i declare rěsboiu, ori cel puţin dacă acésta n'a putut'o evita, nu continua cu rěsboiul (la care nici nu era destul de pregătită) aşa departe şi cu atâtea jertfe de ómeni şi avere. Aşa însě aţîţată în ascuns, dar nesprigintă materialicesce mai de loc, a mers tot înainte spre grópa în care la urmă a cădut şi numai acum vede, că a fost înşelată în amicii în cari atâta încredere şi-a fost pus.

Din condiţiunile priliminarielor de pace statorite numai în general, avênd a se statori acestea în detaiu mai târdiu şi numai între representanţii direcţi ai Greciei şi a Turciei, se marchéză cu deosebire punctul în care financele Greciei sunt supuse controlei unei comisiuni europene cu sediul în Grecia şi Tessalia va fi evacuată de trupele turcesci numai dacă Grecia va primì necondiţionat şi în amenunte condiţiunile propuse, respective impuse de Turcia. Că puterile europene, mai cu sémă Germania, n'au întrevenit fără interese personale în defavorul Greciei la încheerea păcii, reese de acolo, că între condiţiunile de pace şi-au asigurat şi excontentarea datoriilor ce le are Grecia faţă de ele. Aşa dară Grecia mai ântâiu va avé sě-şi achiteze desdaunarea de resbel (4 milióne funţi turcesci) faţă de Turcía, apoi datoriile faţă de celelalte state şi numai restul îl va puté folosi spre scopurile sale de stat. Că va fi óre acésta cu putinţă, „binevoitoriul“ concert european nu s'a întrebat, ori şi de s'a întrebat şi a ajuns la un respuns negativ, nu i-a pasat. L'a durut inima mai tare de punga unor bancheri îmbuibaţi decât de sórtea unui popor impilat şi dus la prăpastia peirei prin nisce şovinişti nebuni şi fantaroni naţionali fără putere materială de a-şi realisa scopurile naţionale prea exagerate şi îndreptate contra altor naţionalităţi. De duşmanii, de Turci, s'ar fi putut apăra Grecii, dar nu s'au putut apăra de „amici“, de concertul european. Din teritoriu puţin perde, dar e lipsită de tóte mijlócele materiale pentru susţinerea sa ca stat şi pentru prosperarea bunei stări materiale şi culturale a bietului popor dus pe căi rětăcite. Nu e destul, că duşmanii externi o au trântit la pămênt, ci acum se reîncep frecările interne între partide. Ministerul dimisionat alui Delyanis, care a dus ţéra la peire, se pregătesce la luptă contra ministeriului actual alui Rallis, cercând a face pe acesta responsabil pentru deruta fatală în care a cădut ţéra din vina dênsului. Aşa e lumea. Causele desastrelor produse din vina sa caută a le pune în sarcina altora. In tot casul Grecia numai fórte târdiu se va puté reculege, şi atunci însě numai dacă se va rădima pe puterile proprii şi nu va umbla după idealuri pe contul altor naţionalităţi, la ajungerea cărora însě ii lipsesc şi mijlócele, şi chiar dacă le-ar avé, la urmă tot i se resbună fórte amar. Póte serví de învěţătură tuturor popórelor, cari cércă prin asuprirea altor némuri a se întărí pe sine, chiar şi numai de pe o di pe alta.

Fondul de pensiuni archidiecesan.*)

Şese ani sunt, de când sinodul nostru archidiecesan a votat statutul fondului de pensiuni, pentru oficialii bisericei gr.-or. din archidiecesă. Preoţii au întîmpinat la început cu mare însufleţire acéstă instituţiune salutară şi au grăbit a se înscrie ca membrii al acelui fond fără şovăire. Însufleţirea însě a scădut, îndată ce fie-care preot a primit câte un exemplar din acel statut şi l'a cetit § de §, aşa că punêndu-se statutul în lucrare, numai cei din centru şi câţiva preoţi au respuns taxele, ér mulţi şi astădi sunt încă în restanţă cu solvirea. Vedem neajunsul, dar nu putem sci causa adevěrată a aceluia. Ar fi de dorit, ca décă unul séu altul dintre preoţi, nu este mulţămit cu dispositiunile statutului de pensiuni, sě-şi dea publicităţii părerile sale şi dovedindu-se scăderi, organele nóstre superióre bisericesci de sigur le vor îndrepta. Dar ori că nu au cutezat, ori că au fost prea comodi, nici unul nu a scris nimic în acéstă causă. Numai acum de curênd a apărut un articlu de fond în trei capituli, dar şi în acela se fac reproşuri preoţilor, causa rěului nu se eruézǎ. Lucru natural, décă noi preoţii nu dicem nimic, atunci se presupune, că suntem mulţămiţi cu dispositiunile statutului şi în casul acesta sě nu ne mirăm, că suntem mereu ameninţaţi cu cercetare disciplinară.

Sinodul archidiecesan, forul nostru înalt bisericesc, a avut în vedere ridicarea clerului şi a bisericei, prin întroducerea acestei instituţiuni de mare însemnătate şi dispositiunilor aceluaşi suntem datori a ne supune necondiţionat. Acéstă împregiurare însě nu eschide posibilitatea de a ne exprima fiecare dorinţa, a se modifica unul séu altul din §§ acelui statut. Sunt chiar convins, că sinodul nostru, respective membrii sěi, vor lua în considerare cu bunăvoinţă dorinţile preoţilor, întru cât acelea vor fi juste şi admisibile, ceea-ce se vede din § 14 şi 31 al statutului, prin cari se admite modificarea în cas de lipsă. Şi décă statutul continuă a fi şi mai departe aşa cum s'a votat înainte de acésta cu şese ani, numai noi preoţii purtăm vina, că nu ne-am exprimat dorinţa de a se modifica unul séu altul din §§.

Permiţênd acestea, sperez, că nu voiu fi taxat de neascultătoriu şi contrariu acestei instituţiuni binefăcětóre, décă voiu da şi eu expresiune dorinţei mele de a se modifica unul séu altul din §§ statutului fondului de pensiuni.

Îmi permit a pune mai întâiu întrebarea: cine are lipsă de pensiune în prima linie, preotul ori familia sa? Eu cred, că familia! Pentru-că preotul deşí va slăbí trupesce şi sufletesce aşa ca sě nu pótă satisface dorinţelor sale preoţesci, — ceea-ce fórte rar se întêmplă — póte avé un capelan, carele înplinesce funcţiunile preoţesci pentru salariul jumětate, care este egală cu întréga lui pensiune eventuală, o primesce respectivul preot, spre susţinerea sa şi a familiei sale. Ce se întêmplă însě cu familia după mórtea preotului. Preotésa věduvă cu 3—4 prunci e aruncată din casa parochială la anul pe stradă, fără ca se aibă unde se adăpostì; ér pensiunea ce i-s'ar da, chiar după 40 de ani de serviciu a fostului sěu bărbat în sensul §-lui 19 din statut, ajunge la o sumă de a se ajuta, numai în casul când rěposatul ar fi ocupat o parochie de cl. I. Dic numai ajuta, pentru-că computênd anualminte numai 60 fl. bani de cuartir, se póte óre susţinea o femeie cu 140 fl. la an, şi décă se póte, óre cum tráiesce? Ce pensiune are sě priméscă apoi věduva unui preot cu parochie de cl. III-a? Tot în sensul §-lui amintit 100 fl., şi când preotul repauséză la 10 ani 80 fl. Décă subtragem şi din acéstă sumă banii de cuartir, — ce-i rěmâne bietei věduve, — ne mai vorbind de pensiunea pruncilor, statorită în § 21 carea abia se urcă la 15 fl. pentru orfanii preoţilor cu parochii de cl. III-a şi 33 fl. maximul celor cu parochii de cl. I.? Este acésta pensiune? Eu cred că nu! ci numai un simplu ajutoriu, spre aducere aminte, că a fost óre-când preotésă.

Mi-se va obiecta, că preoţii nostri sunt sîrguincioşi şi cruţători şi-şi vor strînge şi ei ceva avere, a cărui venit, cu ajutorul ce primesce věduva dela fond, va asigura următorilor subsistenţa. Da, aşa este! Preoţii nostri câştigă şi cruţă cât pot, dar despre câştig şi avere, numai la preoţi cu un trecut de cel puţin 25 de ani de serviciu se póte vorbí. În decurs de 10—15 ani, preotul fórte puţin póte strînge, mai cu sémă în parochii misere, de cari sunt fórte multe în archidiecesa nóstră. Sě admitem, că preotul şi în decurs de 15 ani de serviciu îşi póte face ceva avere. În casul acesta însě sufer interesele bisericei, pentru că preotul nu trăiesce exclusiv pentru chiemarea sa, ci are în vedere sporirea bunului material propriu. Nici nu i-se póte imputa preotului îngrijirea pentru viitorul familiei sale, nu numai din punctul de vedere social, dar şi bisericesc. Da! i-se póte imputa atunci, când viitorul familiei sale este asigurat prin o pensiune corěspundětóre, în care cas preotul este dator a abandona interesele sale private, în cât acelea vin în colisiunne cu interesele bisericei şi ale poporului sěu.

(Va urma.)

---

*) Dăm cu plăcere loc meditaţiunilor asupra fondului de pensiuni, şi dorim sě cunóscem pe deplin tóte dorinţele preoţimei, spre a putè reflecta la ele şi din partea nóstră. Red.

Din România.

A. S. R. Principele moştenitor. Din Sinaia ni-se telegraféză — scrie „Drapelul“ — că dl Buicliu a examinat eri starea Augustului convalescent şi a fost încântat de progresele repedi, care le face convalescenţa.

A. S. Regală merge spre o complectă restabilire şi bóla grea prin care a trecut nu va avé nici o consecinţă asupra sănětăţii sale.

A. S. e vesel, bine dispus şi a primit cu o nespusă bucurie pe dl Buicliu.

Se crede, că la intórcerea Suveranilor care va avé loc peste 8—9 dile, A. S. R. principele Ferdinand va pleca la Predeal pentru a-'i intimpina.

A. S. R. principele Ferdinand, a aflat despre mórtea Drului Kremnitz dilele trecute cetind diarul englez „Standard“ şi a fost viu afectat.

A. S. R. principesa Maria, 'i-a povestit apoi nenorocirea.

Era vorba ca A. S. Regală sě plece în curênd în Egipet.

S'a renunţat la acéstă călětorie şi este aprópe sigur, că A. S. Regală v'a petrece érna în împrejurimile dela Nice, de unde se va întórce în Aprile.

La sfêrşitul acestei luni d-nii Dr. Cantacuzino şi Dr. Buicliu vor face un memoriu asupra bólei A. S. principelui pe care-'l vor încredinţa M. S. regelui.

Acest Memoriu va fi publicat în „Monitorul Oficial“.

Conflictul ruso-român. „Epoca“ scrie: Citim în „Neue Freie Presse: Ciocnirile dintre Rusia şi România par a se agrava Aşa cel puţin pretinde „Novoe Vermia, care întrun articol întitulat Supărările României scrie următórele:

Pe când directorul societăţei ruse de navigaţiune pe Dunăre şi Marea Neagră dl Arkadaks'i, comunică pintr'o depeşă, că trimisul rus din Bucureşci ar fi dovedit violara convenţiunei comerciale şi a dreptului de internaţional de către poliţia portului Sulina e că o notă de protestare a fost trimisă guvernului român, — autorităţile portului român continuă cu actele arbritare împotriva vapórelor ruseşci.

Astfel comandantul vaporului rus Ismail, căpitanul Artijucov, pe când ancora în portul Galaţi, ar fi fost oprit de câtră un soldat român de a debarca. Acest cas ar fi datând de la 5 Septembre stil nou.

„Novoe Vremia“ adreséză ameninţări României şi spune, că Românii vor primi o aspră lecţiune pentru politica lor ciudată la Dunăre de a alunga drapelul comercial rus de pe acest fluviu.

„Neue Feie Presse“ reproducênd aceste rênduri după diarul rus, adaogă: de óre ce n'avem nici o scire din sorginte românească asupra acestor incidente, nu putem sě le comentăm.

†
Nicolae Popovici.

Earăşi un bărbat harnic şi de mare valóre am perdut.

Nicolae *Popovici*, unul dintre cei mai fruntaşi representanţi ai artei musicale la Români a fost doborît de nemilósa mórte.

Harnicul profesor de musică la gimnasiul român gr.-or. din Braşov, fostul dirigent al „Reuniunei rom. de cântări din Braşov“, s'a mutat dela noi.

Cântăreţul, de al cărui glas dulce, fermecător a rěsunat deatâtea-óri Karl-teatrul din Viena, care a fost admirat de regina Carmen-Sylva şi de nenuměraţi artişti, cel care, ca artist compositor şi cântăreţ atâta cinste a făcut némului sěu în străinătate, a adormit pentru vecie, ângerul morţii 'l-a scăpat de grelele suferinţe.

Regretatul Popovici a încetat din viéţă eri la órele 7 diminéţa, aici în Sibiiu, unde de mai mult de un an era sub cură. Era ţiněr încă, avé numai 40 de ani şi ar fi putut deci trăí şi muncí încă mult, décă o bólă înfricoşată, care mai mult de doi ani l'a chinuit, nu-i curma dilele. Timpul din urmă i-a fost numai chin îngrozitor, — şi Stăpânul şi-a făcut milă şi i-a pus capět suferinţelor.

Nemângăiata-i familie, la doliul căreia ne asociem şi noi, a dat urmàtoriul anunţ funebral:

ţesc şi învie, ér ei se reslăţesc şi se pierd. Numěrul birue! Românii numěr vréu sě aibă, şi numěr au, şi câtă vremee Saşii caută averea în bani şi Ungurii în fala exteriórǎ, Românii au cótele góle şi dic, că averea sunt copiii.

Împěratul a luat pe flăcăii lui Cojoc la Viena. Ca sě-şi susţie familia — mai ales însě ca o recompensă, séu ca un premiu pentru „merite“ — Împěratul a poruncit sě se dee popi Cojoc o pensiune de cincideci de floreni pe lună, pănă când „cel din urmă copil va fi mare“.

Au trecut într'acestea ani mulţi. Austria purtase rěsbóie cu Prusia şi cu statele nordice italiene. Impěratul îmbětrânise.

Era pe la 1880.

Intr'o di cancelarul anunţă Impěratului, că un bětrân preot român vrea sě aibă audienţă. I-se acórdă.

Preotul, un om bine făcut, de vr'o optdeci de ani, împuně tor cu statura lui, cu faţa blândă, cu părul cărunt de tot şi cu barba albă, spune Impěratului, că el e popa Cojoc. Impěratul, lucru înţeles, îl uitase.

Preotul îi amintesce întâlnirea de acum treideci de ani. Impěratul îşi aduce aminte, şi, Impěrat cum era, s'apropie respectuos de venerabilul bětrân ca sě-i strîngă mâna.

— Cum o mai duci, părinte?

— Bine, Măria Ta, audă-ţi D-deu rugăciunea şi te ţie Dumnedeu, ca sě ne stăpânesci cu pace şi cu dragoste!

— Şi ce-ţi fac copiii?

— De aceea am venit, Măria Ta. Fetele le-am măritat, mai pe aprópe, mai pe departe, cum le-a fost scris şi cum a rênduit Dumnedeu. Da' cu fetele nu faci casă; ele sunt date, şi date rěmân. De băeţi mi i jale, Mària Ta. Trei mi-au murit la Cânecreţ*), şi doi acolo cu Pământejii*) — trei sunt cătane aici în Beci*). Am avut opt feciori, toţi opt au slujit Măriei Tale, cătane cu credinţă Acum am acasă unul, singur unul, al optspredecelea copil, pe care Măria Ta nu l'ai vědut atunci, càci e născut în urmă, şi vrea stăpânirea sě mi l ducă şi pe el cătană. Io-s bětrân şi preotésa bětrână, şi mila Măriei Tale n'o mai avem, că mi au rupt-o şi ne-au spus că bani nu ne mai dau, pentru-că cel din urmă copil e acum mare. Şi vréu sě ni-l jure sub stég, şi noi nu putem muncì, că în el ni i tótă puterea — şi-am venit sě cad la piciórele Măriei Tale sě te rog, sě ne cruţi băiatul, că opt băieţi am avut şi pe toţi opt cu dragoste i-am dat în slujba împěrăţiei, dar pe al nóuělea nu-l putem, că suntem neputincioşi, şi io cu baba mea nu mai avem pe nimeni.

Opt soldaţi sě dai ţěrii! Impěratul, mişcat, se preumbla prin sală. Deodată se opresce.

— Părinte! Opt băieţi ai avut, şi opt băieţi au fost soldaţi. Mai ai unul; lasă-l şi pe acela sě fie soldat!

Şi popa Cojoc s'a întors acasă. Are sě l dea şi pe al nóuělea! Are sě-l dea.

Doi dintre băeţii lui Cojoc, amândoi căpitani în Viena, au fost puşi în disponibilitate prin ordin împěrătesc. Ei avéu sě ia léfă îndoită, cu condiţiunea sě îngrijéscă de bětrânii lor părinţi cât îi va mai ţiné Dumnedu cu dile. Era frumósă, era vrednică de un împěrat porunca ce a dat-o Impěratul, şi popa Cojoc puté sě se mândréscă şi sě spue tuturora vorbele Monarchului:

„Opt copii am avut, şi toţi opt au fost soldaţi! Am mai avut unul, şi l'am dat şi pe acela soldat, ca sě se pomenéscă de popa Cojoc şi de băieţii lui!“

(Din „Biblioteca Nóstră“ Nri 3 şi 4: „Versuri şi Prosă“ de George Coşbuc,)

---

*) Königgrätz, Piemont, Viena.

Nicolae Popovici

profesor de musică la gimnasiul rom. gr.-or. din Braşov, fost dirigent al Reuniunei române de gimnastică şi cântări etc.

în etate de 40 ani, după lungi şi grele suferinţe, astădi la 7 óre diminéţa, 'şi-a dat nobilul sĕu suflet în mânile Creatorului.

Rĕmăşiţele pământesci ale scumpului defunct se vor înmormênta din capela sanatoriului (Irrenhausgasse), Marţi în 9/21 Septembre a. c. la 4 óre p. m. în cimiteriul gr.-or. dela Pórta Turnului.

Sibiiu, în 7/19 Septembre 1897.

Maria Popovici, ca soţie; Ecaterina Popovici, ca mamă; Lelia şi Măriόra, ca fiice; George Popovici, ca frate; Maria Ivanescu, ca soră; Romul Ivanescu ca cumnat.

Despre viéţa neuitatului Nichi Popovici am putut sĕ ne acuirăm următórele date:

Nicolae *Popovici* s'a născut în Caransebeş la 2 Decembre a anului 1857. Tatăl sĕu a fost cojocariu, unul dintre fruntaşii Români din Caransebeş. Om cu pricepere şi cu dare de mână fiind, şi a dat de timpuriu băiatul la şcólă. După absolvarea gimnasiului în Timişóra, N. Popovici s'a inscris la seminariul teologic din Caransebeş. Episcopul de atunci *Popasu* observand deosebitul talent musical şi vocea rară a tinĕrului Popovici, l-a luat sub ocrotirea sa, şi după terminarea cursului clerical l-a trimis cu o bursă la conservatorul din Lipsca. La Lipsca Popovici a stat doi ani. A mers apoi la Viena, de unde, după ce a terminat conservatorul, conform dorinţei episcopului seu, s'a reîntors la Caransebeş. Aicí, la seminariul clerical-pedagogic, a stat ca profesor de musică vocală şi instrumentală 3 ani de ḑile. Şi érăşi s'a reîntors la Viena cu scopul de a păşi pe scenă, spre a se afirma. S'a şi angajat la „Karl-teatru", unde a debutat cu mult succes în decurs de un an. Fiind chemat, la 1887 a mers la Braşov, unde a fost angajat ca profesor de musică vocală şi dirigent de cor al şcólelor medii rom. gr. or. Românii Braşoveni l-au ales şi de dirigent al Reuniunii lor de musică. In Braşov Popovici a desvoltat o muncă fórte rodnică şi ca dirigent de cor şi ca compositor, în decurs de aprópe 9 ani, fiind iubit de toţi, şi fiind fala braşovenilor. In anul 1895 s'au ivit asupra lui Popovici primele simptóme ale unei înfricoşate bóle, care l'a şi doborit. La începutul anului 1896 obţinênd concediu a fost dus la Viena, acolo a stat sub îngrijire în decurs de aprópe un an; pronunţându-se bóla tot mai deslușit, Popovici a fost transportat în sanatoriul de aici din Sibiiu, unde a chinuit până eri, când Domnul, făcêndui-se milă de robul sĕu, l-a chemat la sine.

N. Popovici a fost un eminent compositor. Composiţiile lui sunt multe, atât bisericesci cât şi lumesci. N'a dat însĕ publicităţii, pe cât scim noi, nici una din composiţiile sale. Are liturgia S. Ioan gură de aur, pentru cor mixt şi cor bărbătesc, şi mai multe „Irmóse" şi „Pricesne". — Dintre multele lui composiţii lumesci noi numai următórele le cunóscem: *Hora Dobrogeană*, *Zăpada*, *Tainic se luptă*, *Era micuţă*, *Hora isvorul*, executate de corul „Reuniunei nóstre de musică", unele de corul seminarial.

Suntem informaţi, că cele mai multe composiţii ale decedatului sunt împrăşchiate pe la foştii sĕi elevi şi pe la membrii „Reuniunei de cântări din Braşov".

Ca cântăreţ Popovici a fost celebru Natura l'a dotat cu o voce (bariton), ce te lăsa fermecat. Când Popovici îţi cânta o doină jalnică românéscă, te podideau lacrimile. Sibienilor le-a fost cunoscut Popovici. In vre-o trei rênduri a debutat aici, şi a făcut ca numele lui sĕ fie în veci cu admiraţie amintit de toţi câţi l'au auḑit. Prima dată în 1883 ne-a cercetat. In acel an a dat mână de ajutor „Reuniunei rom. de cântări" în executarea operei lui *Gade* „Crăiasa ielelor". Concertul a fost cercetat de întreg publicul musical sibian. Popovici cu vocea-i dulce a fermecat auditorul. In 1886 a cântat aici în „O nópte în Granada" de Kreutzer. In 1890 a fost a treia-óră în Sibiiu. Atunci, la dorinţa stăruitóre a publicului, care nu-l uitase din 1883, trebuí sĕ cânte din „Crăiasa ielelor". Popovici e cunoscut şi în România, unde a cântat de mai multe-ori chiar şi la curtea regală, la dorinţa artistei-regine Carmen Sylva.

*

Rĕmăşiţele pământesci ale neuitatului Popovici vor fi transportate spre eternă odihnă aḑi după prânḑ la 4 óre, din sanatóriul de aici, la cimiteriul dela biserica rom. gr.-or. din Pórta Turnului. La înmormêntare va fi representat şi corpul profesoral din Braşov, în numele căruia va rosti un panegiric profesorul Dr V. Branisce. Pe sicriul decedatului a depus o cunună „Reuniunea rom. de musică din Sibiiu".

Noutăţi.

Personal. Excelenţia Sa Inalt Prealuminatul şi Preasânţitul Domn archiepiscop şi metropolit *Miron Romanul*, însoţit de protopresbiterii Ioan Papiu şi Mateiu Voileanu, de directorul seminarial presbiterul Dr. Remus Roşca, de ierodiaconul Demetriu Câmpean şi de secretariul consistorial Dr. Elie Cristea, a plecat cu trenul de Duminecă la Drăguş pentru a sânţi nóua biserică de acolo, şi s'a reîntors cu trenul de aḑi diminéţă.

Despre sânţire raport special în numĕrul proxim.

* * *

Impĕratul german la Budapeşta. Sâmbătă după prânḑ Maj. Sa monarchul nostru luânduşi rĕmat bun, dela împĕratul Wilhelm, a plcat dela Mohács la Budapesta, spre a primí însuşi pe óspele sĕu în capitala magiară. Maj. Sa monarchul a sosit la Budapeşta Duminecă diminéţa la 5 óre. Primiri nu i s'au făcut, numai fişpanul, primarul şi căpitanul de poliţie l-au întimpinat pe peronul gării dela Pesta.

Impĕratul Germaniei a sosit la Budapesta Luni diminéţa la 5 óre, a fost întimpinat de Maj. Monarchul, de mai mulţi membri ai casei domnitóre, de representanţii tuturor autorităţilor civile şi militare, de o mulţime de corporaţiuni şi de un public inmens. Intrarea în oraş a fost adevĕrat triumfală. Maj Sa Wilhel are cuartirul în palatul regal din Buda.

* * *

Iubileul Monarchului. Adunarea gen. extraordinară a societăţei „Crucea-roşie" din Austria a hotărît cu unanimitate înfiinţarea unei fudaţiuni de 30,000 fl. din incidentul iubileului Monarchului, din venitele căruia sĕ se ajutóre oficerii şi ostaşii invaliḑi.

* * *

Osândit „pentru agitaţie". Invĕţătorul român din Pintic, George *Chiş-Micu* a fost osândit în 16 a curentei n. din partea tribunalului din Cluş la *dóue luni temniţă ordinară*, pentru-că la sânţirea bisericei gr.-cath. din Milaşul mare, sĕvêrşită în Septembre 1894, a ţinut un toast pentru poporul român, în care a amintit şi despre condamnaţii în procesul „Memorandului".

* * *

Prima gimnasistă română în Transilvania. D-şóra *Eleonora de Lemeny*, fiica dlui asesor consistorial Liviu Bran de Lemeny a depus în ḑilele trecute exemenul de pe clasa primă gimnazială la gimnaziul de stat din Sibiu, — devenind astfel prima gimnazistă română în părţile nóstre. Gratulăm părinţilor pentru ideia fericită de-a indica astfel calea pe cari mulţi alţi părinţi trebue sĕ păşiască.

* * *

Universitatea din Cluj încă are între ascultătorii sĕi unul din sexul frumos. Se chiamă Margit *Wein* şi s'a înscris ca ascultătóre a sciinţelor matematice şi naturale.

* * *

„Reuniunea învĕţătorilor dela şcólele poporale gr.-or. rom. din protopopiatele Arad, Chişineu, Şiria, Boroşineu, Buteni, Radna şi Hălmagiu", şi-a ţinut adunarea generală extraordinară Joi în sala seminariului diecesan din Arad, pentru a se constitui de nou pe un period de trei ani, pe basa statutelor aprobate de guvern. Adunării i a premers „Chemarea Duchului sânt", şi „parastas" pentru metropoliţii Sava Brancovici şi Andreiu baron de Şaguna, profesorii preparandiali, membrii reuniunei şi pentru fostul preşedinte G. Popa. S'au ales: preş. Theodor Ciontea, v.-preş. N. Stefu, secr. I. I. Moldovan, secr. II. I. Vancu, cassar I. Grofsorean, bibliotecar M. Oltean, controlor P. Vancu, membrii în comitet: I. Jefticĭ, I. Voluntir, A. Coboş, D. Roman, I. Butar, N. Boşcaiu, M. Vidu, Fl. Popovici, A. Boţoc, I. Suciu, I. Roman.

* * *

Tatarii în Ungaria în 1896. Sub titlul acesta a apărut în Ungaria o broşură, care descrie în cele mai vii colori liberalismul guvernului maghiar şi isprăvile lui, şi mai ales alegerile brutate ale lui Bánffy din tómna trecută. Cartea e menită sĕ presinte în tótă golătatea sa, liberalismul guvernului unguresc înaintea întregei lumi culte. Autorii ei sunt bărbaţi politici unguri din oposiţie. Broşura s'a trimis la tóte ḑiarele din 44 oraşe ale Europei, din 2 oraşe ale Asiei, 3 ale Africei, 12 ale Americei şi 2 oraşe ale Australiei, spre care scop s'a tradus în tóte limbile străine. Multe foi străine şi-au şi exprimat scandalisarea asupra isprăvilor genialului prim-ministru maghiar. Cartea este preţiósă mai ales din pricina, că e o confirmare prin bărbaţi politici *maghiari* a adeverităţii plângerilor Românilor asupra insuportabilelor stări din Ungaria.

* * *

Gramatica germână de Dr. Ghiţă Pop. In cel mai próspet numĕr din „Timpul" se scriu la rubrica: „Litere-Arte-Sciinţe" urmĕtórele:

Am primit la redacţie „Gramatica limbii germane", pentru şcólele române, de dl dr. Ghiţă Pop.

Ori ce carte didactică, care păşesce cu o ideie nóuă şi totodată practică pe terenul învĕţământului, are dreptul de a fi. Privită din acest punct de vedere, gramatica d-lui Pop merită tótă atenţiunea. Deja în prefaţă autorul enunţă un principiu fórte sănĕtos: „Gramatica nu trebue sĕ fie centrul învĕţământului, ci numai în mijloc al acestuia. Centrul sĕ fie conversaţiile şi lectura". Acest principiu e practic nu numai pentru limba germană, ci pentru ori-ce limbă modernă. Intréga gramatică se baséză pe acest principiu. Exerciţiile sunt alese cu multă îngrijire şi fie-care proposiţie e aşa ḑicênd o ilustrare a vre-unei regule.

De tot nou şi practic ne pare metodul întrodus de d. Pop cu privire la declinări.

E sciut, că pentru majoritatea substantivelor în limba germană nu există nici un semn caracteristic, după care elevul român ar putea cunósce de ce declinare sunt. Ele trebue deci învĕţate anume. Dar cum? Aici autorul a aflat un metod fórte practic, după care elevul e silit sĕ-şi reimprospeteze declinarea fie cărui substantiv, de câteori are lipsă de el la traducerea dintr'o limbă într'alta. Anume: după-fiecare substantiv din temele de tradus e arĕtat în paranteză pagina, unde se află înţelesul lui. Deschiḑênd elevul la pagina indicată, el va afla acolo totodată şi declinarea substantivului dimpreună cu un tablou sinoptical tuturor substantivelor, cari aparţin declinării respective. In chipul acesta elevul e silit sĕ-şi reamintéscă tóte sistemele de declinare. Autorul ne asigură în prefaţă, că acest metod i-a dat resultatele cele mai satisfăcĕtóre.

O altă îmbunătăţire practică. Scim că pentru elevul român e greu de a şci care verbe se conjugă cu auxiliarul *haben* şi care cu *sein*, căci regula principală în privinţa acésta sufere o mulţime de excepţiuni. Ca elevul român sĕ capete o sigură orientare în direcţia acésta, autorul a pus în paranteză după fie care verb totdeodată şi auxiliarul, cu care se conjugă.

Cât privesce ortografia, vedem pentru primă dată într'o gramatică germană puse faţă în faţă cele dóuĕ sisteme de ortografie, anume sistemul întrodus în şcólele din Germania şi cel din Austria.

Paragrafal asupra interpuncţiunei póte da elevului român indicaţii preţióse şi cu privire la limba maternă.

* * *

Cărţi de valóre. D-nul profesor Ioan Petran din Arad a scos de sub tipar: *Gramatica română pentru învĕţământul secundar.* Partea a dóua: *Sintaxa.* Se póte procura dela autorul.

— În editura librăriei Socec et Co. a apărut: „*Carte de cetire germână pentru Români*", de Dr. Toma Dicescu, profesor în Câmpulung.

— Tot acolo a apărut: *Cartea de cetire* pentru cursul secundar de I. Manliu. Cartea e împărţită în trei volume elegant cartonate. În fie-care volum sunt modele de tractarea bucăţilor de cetire.

— O carte de mare preţ este: *Mitologia greacă şi română*, scrisă de profesorul St. Mihăileanu, din care a apărut la Bucuresci numai volumul I.

* * *

Neguţători de ómeni. Timpul din urmă din oraşul rusesc *Troki* au început sĕ dispară cele mai frumóse fete. Abia mai deunăḑi s'a aflat, că fetele sunt furate de o bandă secretă, şi duse în Constantinopol spre vênḑare. Pe lângă tóte sforţările, poliţiei nu i-a succes sĕ pună mâna pe nici unul dintre membrii bandei infame. Ḑilele aceste a dispărut şi o fată de 18 ani a neguţătorului din Troki, *Milikowszky*. După patru ḑile, pe o şosea, un ţĕran a găsit o scrisóre, pe care era scris: „In numele lui D-ḑeu îl rog pe aflător, sĕ dea scrisórea acésta tatălui meu Milikowszky, comerciant în Troki, e vorba sĕ se mêntuiască mai multe fete de necinstea mai îngrozitóre de cât mórtea!" — Epistola a fost dată neguţătorului. In ea scrie fata, că a fost prinsă de o bandă internaţională, şi vre-o 4 fete din ţinutul oraşului Troki încă sunt părtaşe de sórtea ei îngrozitóre, şi că le duc la têrg de fete în Constantinopol. Deşí s'a depeşat în tóte părţile, încă nu s'a dat de urma bandei.

Din public. *)

Maşină de sămênat.

Insciinţare.

Vestim prin acésta pe economii români din comunele ţinĕtóre de comitatul Sibiiu, în cari până acum nu se folosesce maşina de samĕnat, că comitetul central al „Reuniunei române de agricultură din comitatul Sibiiului" este aplicat a da în mod gratuit spre folosire în tómnă maşina de sămĕnat, ce a fost proprietatea economiei de instrucţiune din Reşinari, acum desfiinţată.

Cei ce doresc se foloséscă acésta maşină, sĕ se adreseze spre acest scop către subscrisul comitet.

Maşina se ia în primire din Sibiiu şi are sĕ fie transportată la faţa locului şi îndĕrĕt pe cheltuiala proprietarului, care o cere şi care va avé sĕ garanteze pentru înapoiarea maşinei în timpul hotărît de comitet, în stare bună În cerere sĕ se arete şi timpul de când şi până când voesce s'o foloséscă.

Dacă în comuna în care se va duce maşina nu se află om priceput la cârmuirea maşinei, comitetul îşi reservă a angaja de aici un om priceput pe spesele celui ce o cere.

Ar fi de dorit, ca fruntaşii din comunele interesate sĕ ia înţelegere în acésta afacere şi cererile sĕ se facă într'una pentru mai mulţi proprietari.

Sibiiu, 20 Septembre 1897.

Comitetul central al „Reuniunei române de agricultură din comitatul Sibiiu".

Dem. Comşa, preşedinte. *Victor Tordăşianu*, secretar.

Mulţămită pubică.

Cu ocasiunea producţiunei „teatrală-declamatorică", arangiată la nisuinţa demnului învĕţător Dumitru Mosora, de către elevii şcólei greco-orientale în 21 Februariu a. c., s'a pus basa unei biblioteci şcolare, destinându-se venitul curat, ce a resultat dela acea producţiune spre scopul acesta.

Pĕtruns de însemnătatea unei atari biblioteci şcolare, domnul Ioan Moţa, redactor al „Revistei Orăştiei, a donat pe séma bibliotecei nóstre şcolare 35 broşuri în preţ de 10 fl. 28 cr. v. a.

Tot spre scopul acesta a donat şi dl învĕţător D. Mosora 9 broşuri în preţ de 2 fl. 32 cr.

Priméscă stimaţii donatori frumósă mulţămită.

Vaideiu, la 6 Iuliu 1897.

Zacharia Tilicea,
capelan şi dir şcolar.

---

*) Pentru cele publicate în rubrica acésta redacţiunea nu este responsabilă.

Nr. 420/897. [172] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului învĕţătoresc dela şcólele din comunele însemnate mai jos, se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegrafui Român“.

1. Bacea cu filia Cueş, cu salariu anual de 300 fl. repartiţiaţi în popor, cuartir în edificiul şcólei şi grădină de legumi.

2. Fueş-Băgara, eu salariu anual de 300 fl., lemnele trebuinciόse şi grădină.

3. Gialacuta cu filia Căbesci, salariu anual 300 fl., şi adecă: *a)* în bani repartiţiaţi în popor 100 fl., în naturale 100 mĕsuri cucuruz = 140 fl.; *c)* venitele cantorale 30 fl.; *d)* lemne de foc 3 stângini = 30 fl., cuartir în edificiul şcólei şi grădină de legumi.

4. Têrnava, cu salariu anual de 300 fl şi anume: *a)* în bani de repartiţie 100 fl.; *ó)* în naturale 100 mĕsuri cucuruz = 140 fl.; *c)* venitele cantorale 30 fl.; *d)* lemne de foc 3 stângini = 30 fl., *e)* cuartir în edificiul şcólei şi grădină pentru legumi.

5. Uleş, cu salariu anual de 240 fl. repartiţiaţi în popor, cuartir liber, folosinţa unui pământ arătoriu şi fênaţiu preţuit în 60 fl.

Dela reflectanţii la aceste posturi se recere sĕ se presenteze până la alegere în vre-o Duminecă ori sĕrbătóre la biserica din comuna la care a concurat, spre a-şi arăta desteritatea în cântările bisericesci şi pentru luarea de informaţiuni mai detaiate despre starea şcólei şi modul de plătire al salariului.

Învĕţătoriul ales la vr'una din aceste şcóle e datoriu sĕ ţină şi prelegerile în şcóla de repetiţiune împreună cu instruirea în cântările bisericesci, va fi obligat a cânta Dumineca şi sĕrbătórea în strană, avênd a conduce cu şcolarii şi cântările liturgice în biserică.

Doritorii de a ocupa unul din aceste posturi au sĕ-şi aştérnă suplicele lor concursuale instruite conform normelor din vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral până la terminnl sus indicat.

Ilia, la 7 August 1897.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Iliei, în conţelegere cu comitetele parochiale.

Avram P. Pĕcurar,
protopresbiter.

Nr. 266/897. [161] 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de paroch din comuna Blăseni Sat, se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post dau suma de 341 fl. 10 cr.

Petenţii au a-şi aşterne cererile instruite conform normelor din vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Brad, la 18 Iuliu 1897.

În conţelegere cu comitetul parochial. Oficiul protopresbiteral gr. or. al Zarandului.

Vasiliu Damian,
protopresbiter.

Nr. 359/897 [158] 3—3

CONCURS.

Pentru îndeplinirea unui post învĕţătoresc la şcóla capitală gr. or. din Sĕlişte, ppresbiteratul Sĕliştei, se escrie concurs cu termin de 15 ḑile dela prima publicare în ḑiarul „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Salariu anual 300 fl. v. a. din fondul şcólei.
2. Bani de cuartir 50 fl. v. a.
3. Cuincuenalele legale.

Salariul şi banii de cuartir se vor solvi în rate lunare anticipative.

Fiind alesul învĕţătoriu în stare a propune limba maghiară şi desemnul i se pune în vedere angagiarea de învĕţătoriu la şcóla industrială de loc cu un honorariu de 100 fl. pe an, ce'l va primi din cassa alodială a comunei politice Sĕlişte.

Reflectanţii la acest post învĕţătoresc sĕ-şi înainteze cererile lor concursuale, instruite conform legilor în vigóre, subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Sĕlişte, 30 Iuliu 1897.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Sĕliştei în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Dr. Nicolau Maier,
protopresbiter.

Nr. 385/897. [159] 3—3

Concurs.

Devenind vacant postul de învĕţătoriu dela scólele române gr. or. din Satulung, biserica sânţilor Archangeli în protopresbiteratul Braşovului, pentru întregirea acestui post sĕ escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Tel. Român.“

Emolumentele împreunate cu acest post învĕţătoresc sunt următórele:

Salariu în bani gata din lada bisericei 350 fl. între cari sunt computaţi şi banii de cuartir şi un pătrar de jugér din grădina şcólei.

Concurenţii au a-şi aşterne cererile instruite conform normelor din vigóre până la terminul sus indicat subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Braşov, în 4 August 1897.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Braşovului în conţelegere cu comitetul parochial.

Ioan Petric,
ppresbiter.

Nr. 277897]187] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de învĕţător la şcóla din Cărpiniş cu Vêrtop, tractul protopresbiteral al Abrudului, se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în ḑiarul „Telegraful Român“.

Émolumentele împreunate cu acest post sunt, salariu anual 300 fl., cuartir şi lemne de foc.

Doritorii de a ocupa acest post îşi vor subşterne suplicile instruite conform normelor în vigóre, subsemnatului oficiu, în terminul deschis.

Invĕţătorul ales dacă va puté înfiinţa şi conduce un cor va fi remunerat de parochul Grigorie Lima cu 50 fl.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Abrudului, în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Abrud, 26 August 1897.

Petru Popovici,
adm. prot.

Nr. 401/1897 [155] 3—3

CONUCRS.

In sensul graţiosului ordin consistorial dto 30 Novembre 1893 Nr. 7590 B. şi conform resoluţiunei consistoriale dto 6 Septembre 1894 Nr. 5404 B. pentru întregirea postului de paroch în parochia de clasa a III-a Fueş-Băgara din protopresbiteratul Iliei, se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Tefegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt venitele parochiale din birul în naturalii şi din competinţele stolare, care tóte laolaltă regulata şi statorite la 8/20 Maiu 1894, computându-se după calculul mediu al celor cinci ani din urmă, dau suma de 261 fl. 90 cr.

In privinţa emolumentelor se pot lua informaţiuni mai detaiate dela oficiul protopresbiteral şi dela comitetul parochial.

Dela reflectanţiii la acéstă parochie sĕ recere sĕ se presenteze până la alegere în comună, spre a-şi face cunoscinţă cu poporul.

Doritorii de a ocupa acest post au a-şi aşterne petiţiunile concursuale instruite conform legilor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral până la terminul sus indicat.

Ilia, la 31 Iuliu 1897.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Iliei în conţelegere cu comitetul parochial.

Avram P Pĕcurariu,
protopresbiter.

Nr. 172/897. [160] 3—3

CONCURS.

Pentru întregirea parochiei Poiana cu filia Găureni, tractul protopresbiteral al Albei-Iulia, se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Tel. Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt 405 fl. 10 cr.

Informaţiuni mai deaprópe se pot lua dela comitetul parochial şi oficiul protopresbiteral.

Concurenţii la acéstă parochie au a se presenta în vre-o Duminecă séu sĕrbătóre la biserică şi îşi vor trimite cererile concursuale instruite conform normelor din vigóre, în terminul deschis la subsemnatul oficiu protopresbiteral.

Alba-Iulia, 30 Iuliu 1897.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Albei-Iulia în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Petru Popovici,
adm. protopresb.

Nr. 326/1897. [179] 2—3

CONCURS.

Pentru întregirea posturilor învĕţătoresci dela şcólele din comunele mai jos însemnate se escrie concurs cu termin de 20 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. Bulzescii de jos şi de sus, cu salariu de 300 fl. şi cuartir;

2. Căinel, cu salariu de 300 fl. din cari 50 fl. sunt computaţi din venitul cantoral;

3. Crăciunesci, cu salariu de 300 fl. şi cuartir;

4. Şesuri, cu salariu de 300 fl. şi cuartir.

5. Vara, cu salariu de 300 fl., cuartir şi 1 stângin lemne de foc.

6. Zdrepţi-Mihăleni, cu salariu de 300 fl., cuartir şi 1 stângen lemne de foc;

7. Peştera, cu salariu de 300 fl. din cari 180 fl. în bani, şi victualii în preţ de 120 fl.

Petiţiunile de concurs instruite conform normelor din vigóre sĕ se aştérnă subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Brad, la 23 August 1897.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Zarandului.

Vasiliu Damian,
protopresbitcr.

Ad. Nr. 440/897. [181] 2—3

CONCURS.

Pentru întregirea posturilor învĕţătoresci vacante dela şcólele confesionale gr. or. române din comunele bisericesci mai jos însemnate a ppresbiteratului Bistriţa se escrie cu acésta concurs până la 15 Septembre a. c. stilul vechiu.

1. Blaşfalĕul de jos, cu salar de 300 fl. v. a. şi anume: 150 fl. din repartiţie dela popor; 150 fl. în naturale; apoi cuartir şi lemne de foc;

2. Blaşfalĕul de sus, cu salar de 300 fl. v. a. din repartiţie, cuartir şi lemne de foc;

3. Chintelnic, cu salar de 300 fl. şi anume: 200 fl. din repartiţie, 100 fl. în naturale; apoi cuartir şi lemne de foc.

4. Galaţi, cu salar de 300 fl. din repartiţie, cuartir şi lemne de foc.

Concurenţii au a-şi înainta suplicile, instruite după lege, până la terminul pus, la oficiul ppresb gr. or. al tractului Bistriţa.

Borgo-Bistriţa, în 23 August 1897.

În conţelegere cu comitetele parochiale respective.

Simeon Monda,
protopresbiter.

Concurs

pentru împlinirea postului de **contabil** la institutul de credit şi economii **„Murĕşanul“**, societate pe acţii în M.-Radna.

Salar anual 600 fl., afară de aceea cuartir liber şi tantiemă din venitul curat.

Concurenţii au sĕ documenteze etatea, absolvarea cursurilor comerciale şi praxă cel puţin de un an.

Petiţiunile sunt a se trimite până în *1 Octombre n. 1897* la adresa preşedintelui direcţiunei institutului: *Vasiliu Beleş,* protopop în *M.-Radna.*

Postul are a sĕ ocupa în 10 Octombre n. a. c.

M.-Radna, în 9 Septembre n. 1897.

[182] 2—2 **Direcţiunea.**

◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆

Păşune de oi.

Un teritoriu comasat **pe hotarul Nocrichiului,** în mărime de **350 jugĕre,** se dă ca păşune pentru oi pe mai mulţi ani în arêndă.

A se întreba în **Sibiiu, strada Pintenului Nr. 19.**

I. Popa,
advocat.

[188] 1—3

◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆

Distins la exposiţiile de higienă din Cairo la 1895 şi Londra la 1896 cu **medalia de aur şi diplomă de onóre:**

SPIRTUL DE REUMA

mijloc extern probat de celebrităţile medicale şi folosit cu succes strălucit în cele mai mari spitaluri are efect grabnic şi sigur în contra a ori-ce fel de recélă a trupului, precum **paralisie, podagra, reumatism, ischias, asthma** etc.

Efectul lui în unele casuri este miraculos, încât adese-ori chiar la bóle învechite după o singură folosire încétă durerile.

Durerea de dinţi şi cap o vindecă în 5 minute.

Preţul unei sticle, împreună cu instrucţiunea **1 coróna, a unei sticle mai tari 2 coróne 40 fileri.**

Deposite principale în Budapesta: Farmacia d-lui **Iosif Török,** Király utza Nr. 12 şi a d-lui **Dr. A. Egger,** Váczi körút 17. Asemenea în tóte farmaciile capitalei şi aprópe în tóte cele din provincie, precum şi la preparatorul

Widder Gyula,
farmacist
S. A. Ujhely Nr. 102.

Comandele din provincie se execută prompt.

[189] 1—10

Redactor prov. Gavriil Hango.

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 99. Sibiiu, Joi, 11/23 Septembre 1897. **Anul XLV.**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
la „Tel. Rom.“ într'una cu suplementul „Fóia Pedagogică“
Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru streinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Argumentele Blășenilor.

„Ḑî-i mamă gușată,
până când nu ți-a ḑis.“

I.

În n-rul nostru 93 am reprodus un articol publicat în n rul 37 al „Unirei“ din Blaș, asupra căruia ne-am reservat a reveni.

Fiind acuma tipărit procesul verbal al adunării generale din Mediaș a „Asociațiunei“, si în acela publicate în mod autentic numele votanților în chestiunea „Casei naționale“, care a dat ansă la campania pornită de elementele dela „Unirea“ contra propunerilor comitetului central al „Asociațiunei“, nume, de care aveam trebuință la reflexiunile nóstre, venim a ne achita de promisiunea făcută.

Este sciut din ḑiaristica română, că ideia de a înființa aici în Sibiiu o „Casă națională“ în scopurile indicate în propunerea comitetului, sulevată în „Transilvania“, a fost întîmpinată cu însuflețire de tóte ḑiarele române, și numai în préjma adunărei generale din Mediaș au pornit o campanie fanatică contra ei elementele grupate în jurul „Unirei“, punênd chestiunea pe tapet mai întâiu în adunarea generală a despărțămêntului, care a luat posiție contra „Casei naționale“, îndrumând și pe delegații sĕi, ca în adunarea generală din Mediaș sĕ voteze contra ei, apoi prin articoli fórte transparenți în „Unirea“, din cari fie-care om, care cunósce elementele al căror organ este „Unirea“, ușor putea pricepe: care este adevĕrata durere a lor?

Ér aceea nu este ceea-ce deplânge vătavul campaniei, dl Dr. Bunea în vorbirile sale: literatura și cultura „întreg“ poporului românesc, ci este: pĕcatul strămoșesc al „Asociațiunei“, și anume: că la înființarea ei, partea leului a avut'o Șaguna, metropolitul „neuniților“, că sediul comitetului central este Sibiiul, ér Sibiiul este totodată și sediul metropolitului „neuniților“ și ca atare nu póte fi considerat de pepineria „sfintei uniri“ cum ar fi pentru exemplu seḑiul „Unirei“.

Prin urmare: ori-cari așeḑăminte naționale cu sediul în Sibiiu, sunt expuse a nu fi destul de inspirate de doctrinele „singur mântuitórei“ biserici catolice, ci trebue considerate de instituțiuni naționale „exploatate spre scopuri confesionale“, de „căpătuială confesională“ precum se ḑice și în articolul „Unirei“, ér acea confesiune, în Sibiiu, firesce n'ar putea fi alta de cât cea „neunită“.

Apoi decât așa, mai bine nimica.

Nici chiar ofertul „Albinei“ de 20,000 fl., pentru întemeierea unui internat de băieți nu-i trebue „Unirei“ dacă este ca acela sĕ se înfiinţeze în Sibiiu, pentru-că nici în acela nu se vor cresce copiii în spirit destul de catolic, și verosimil se vor „căpătui“ mai mulți „neuniți“ decât uniți.

Pentru Cluș, séu chiar pentru Blaș, ar primí și „Unirea“ și dl Dr. Bunea cu mulțămită marinimosul ofert, dar pentru Sibiiu la nici un cas.

Într'un articol anterior scris tot în acésta materie, în care de asemenea ḑicea, că numai din interese locale se intenționéză înființarea casei naționale, se expectora „Unirea“ că, dacă-i trebuesc publicului român din Sibiiu instituțiuni naționale sĕ și le procure din puterile sale, cum și le-au procurat Românii din Blaș, Năsĕud, și Brașov. Între parentese observăm, că „Unirea“ a rĕmas datóre cu documentarea acestei frase, ér noi ca neiniciați în afacerile interne ale greco-catolicilor, nu cunóscem nici un așeḑămênt, care l'ar fi înființat publicul din Blaș și din Năsĕud, pentru-că pe cele din Blaș le-au înființat episcopii și metropoliții greco-catolici, din prisosul venitelor sigure ce le-au avut din dotațiunea primită dela Corónă, resp. din averea catolicilor, ér cele din Năsĕud sunt înființate din mijlócele fondurilor grănițăresci, și numai cele din Brașov sunt întemeiate din averea privată a publicului ortodox și în special a comercianților ortodoxi din localitate.

În numele publicului român deci, din greco-catolicul oraș Blaș, nu póte face „Unirea“ nici o imputare in astă materie, măierenilor și puținei inteligențe din orașul săsesc Sibiiu. Din contră fapt este, că inteligința din Sibiiu a premers cu exemple bune, și a dat impuls la multe instituțiuni și lucruri de mare însemnătate din punct de vedere național, înființate mai târḑiu și în Blaș și în alte locuri.

Dar sĕ ne reîntórcem la obiect.

„Unirea“ a creḑut, că merge pe sigur, când a forțat lupta la Mediaș. Pentru-că adunările generale ale „Asociațiunei“ le cercetéză mai cu sémă cei din vecinătate, ér împrejurimea Mediașului aparține în preponderantă majoritate zonei Blașului.

Și în astă privință calculul nu era greșit, pentru-că dacă luăm drept mĕsură unica votare nominală, care s'a făcut în adunarea generală din Mediaș, la aceea au participat după confesiune: 49 gr. catolici și numai 32 orthodoxi.

Armata „Unirei“ era bine disciplinată, aplauda frenetic tóte frasele sforăitóre ale căpitanului Dr. Bunea, ér acesta tăia fără crutare în drépta și în stânga și cu tóte acestea a învins numai în o cestiune secundară, dar și în aceea numai cu voturi necontrolate, și cu ajutoriul președintelui, carele după o luptă crâncenă internă a adus sacrificiul a se desavua pe sine însuși ca președinte al comitetului, dirimând pentru propunerea elastică a drului Bunea, resp. a Blășenilor, între cari trăesce.— În chestiunea principală însĕ, în chestiunea „Casei naționale“ a perdut lupta. Și a perdut-o după convingerea nóstră, nu pentru-că greco-catolicii n'ar respecta Blașul, dar mai vîrtos a perdut-o, pentru-că argumentele blășenilor nu erau demne de o causă mare națională, ci erau efluxul unui orb fanatism confesional, care nu are loc în adunările „Asociațiunei“.

Bătuți cei dela „Unirea“ chiar prin greco-catolici, — referentul a fost dl Dr. Ilie Dăianu, — în o cestiune pe care ei o pusese pe teren confesional, vin acum, și după desastrul din Mediaș punêndu-se pe un piedestal înalt pur național, ei fac imputări sibienilor, că și în chestiunea acésta vênéză numai interese confesionale, se înțelege „neunite“.

Sĕ examinăm faptele, și apoi judece lumea, cine a pus cestiunea pe teren confesional? Sibiiul séu Blașul?

Ideia „casei naționale“ s'a născut în sinul comisiunei exmise de comitetul central, pentru ca sĕ facă propuneri cu privire la rentabilitatea casei cumpĕrate dela vĕduva Weindl în imediată vecinătate cu casa vechie a Asociațiunei. Membrii comisiunei au fost Iosif St. Șuluț, Onoriu Tilea și Dr. Corn. Diaconovich gr.-catolici, P. Cosma și Dr. A. Brote, gr. or. Propunerea s'a primit cu unanimitate.

Tot asemenea s'a primit și în comitetul central, în care este observată paritatea confesională chiar și la membrii suplenți.

In Sibiiu deci confesionalitatea „neunită“ tot sĕ fi încercat nu s'ar fi putut validita.

Sĕ mergem la Mediaș.

Cestiunea s'a pertractat din tóte punctele de vedere în comisiunea specială, compusă din membrii Dr. Dăian Dr. Isidor Marcu, V. Zehan gr.-catolici. N. Ivan, N. Mâneguț, Tisu și Pațița gr.-or.

Intre acestia din Sibiiu au fost numai doi: Dr. Dăian și Ivan. Deci paritate și aci.

Comisiunea, ca nucumva fondurile existente ale „Asociațiunei“, sĕ pótă devenì nefructifere învestindu-se în casa națională, mai vîrtos ca sĕ satisfacă și pe cei dela „Unirea“ și pe cei dela „Gazeta Transilvaniei“, — din propunerile comitetului central a eliminat punctul privitor la eventuala investire a unor fonduri în casa națională, și cu tóte voturile afară de al lui Dr. Marcu a primit o propunere pentru moment platonică, ér de referent a ales pe Dr. Dăianu, teolog gr.-catolic.

Acest act încă credem, că nu póte trece de un act al „neuniților“ din Sibiiu.

Cu tóte că argumentul cel mai puternic ai „Unirei“ devenise fără substrat în propunerile comisiunei, Blașul n'a desarmat, ci d-nul Dr. Bunea a combătut și propunerile comisiunei cu un fanatism, care a pus în uimire chiar și pe unii din amicii sei personali.

A urmat votarea nominală asupra contrapropunerei lui Dr. Bunea.

S'a enunciat, că dacă contrapropunerea lui Dr. Bunea nu se va primí, se va considera de primită propunerea comisiunei.

Au votat:

Pro:

C. A. Domșa, preot în Blaș; Dr. A. Bunea, secretariu consistorial în Blaș; Ioan German, profesor gimn. în Blaș; Iacob Macaveiu, protopop în Dicio-Sân Martin; Dr. Victor Smigelsky, profesor seminarial în Blaș; Dr. Vasile Hossu, profesor seminarial în Blaș; Gavriil Precup, profesor gimnasial în Blaș; Simeon Călutiu, advocat în D. S. Mărtin; Dr. Isidor Marcu profesor seminarial în Blaș; Basiliu Rațiu, vicar în Făgăraș; Stefan Câmpian, protopop în Ibașfalĕu; Valeriu Suciu, profesor în Blaș; Eugen Bian, proprietar în Făget; Stefan Pop, vice-notar consistorial în Blaș; Nicolau Popescu, profesor gimnasial în Blaș; Dr. Iacob Radu, profesor seminarial în Blaș; Laurențiu Pascu, funcționar consistorial în Blaș; Miron Dascăl, preot în Cetatea de Baltă; Iosif Lita, preot in Iclod; Ioan Rațiu, profesor în Blaș; Silvestru Nestor, profesor gimnasial în Blaș; Ioan Moldovan, protopop în Mediaș, Iuniu Brut Micu, cancelist consistorial în Blaș; George Ordace, proprietar în Blaș; Ioan Negruțiu, profesor preparand. în Blaș; Victor Muntean, adjunct inginer în Mediaș; Ioan Pop-Reteganul, învĕțător pens. în Reteag; Vasile Hossu, protopop în M.-Oșorheiu; Dr. Alexandru Codarcea, medic în Blaș; Sofron Stan, contabil în Blaș; Vasile Stoian, preot în Ațel; Teodor Vandor*), prefect la internatul „Văncean“ în Blaș; Vasilie Smigelsky, preot în Sâncel; Ioan Fodor, profesor gimnasial in Blaș. — In total 34 voturi.

Contra:

George Pop de Băsesci, proprietar în Băsesci, Ioan Simionaș, președintele sedriei orfanale în Deva; Ioan Papiu, protopop în Sibiiu; Dr. Ilie Dăianu, publicist în Sibiiu; Atanasiu, Cimponeriu, jude de tablă pens. în Budapesta; Nicolau Maneguț, protopop în Mureș-Oșorheiu; Zacharia Boiu, asesor consistorial în Sibiiu; Maria Cosma, soție de director de bancă în Sibiiu; Eugenia Vecerdea, soție de advocat în Sibiiu; Parteniu Cosma, director de bancă în Sibiiu; Nicolau Ivan, asesor consistorial în Sibiiu; Onoriu Tilea, inginer în Sibiiu; Nicolau Găroiu, advocat în Zernești; Dr. Ilarion Pușcariu, vicariu archiepiscopesc în Sibiiu; Demetriu Moldovan, protopop în Sighișóra; Dr. Vasile Bologa, profesor în Sibiiu; Dr. Liviu Leményi, referent școlar în Sibiiu; Dr. Nicolau Vecerdea, advocat în Sibiiu; Nicolau Todoran, protopop în Cetatea de Baltă; Nicolau Hențiu, notar în Sĕliște; Romul Mircea, protopop în Mediaș; Iuliu Bardosy, inspector regesc de șcóle pens. în Sibiiu; Anton Pop, proprietar în Bucerdea vinósă; Nicolau Bobeș, secretar de bancă în Cluș; Ioan Baptist Boiu, profesor gimn. în Brașov; Cornel Aiser, funcționariu de bancă în Sibiiu; Vasile Zĕhan, advocat în D. S. Martin; Constantin Costin, profesor gimn. în Brad; Dr. Stefan Morariu, advocat în Cluș; Petru Tisu, advocat în Panciova; Avram Acilinescu, notar în Galeș; Nicolau Doctor, preot în Hașfalĕu; Zacharia Ganea, preot în Ferihaz; Dr. Corneliu Diaconovich, secretar de bancă în Sibiiu; Valeriu Milea, notariu în Tilișca; Pompiliu Piso, proprietar în Săcărîmb; Dr. Iuliu Grecu, medic în Rĕșinari; Dr. George Miclea, advocat în Alibunar; Nicolau Togan, preot în Sibiiu; Ioan Neagoe, preot în Panciova; Ioan Popa, advocat în Sibiiu; Dionisiu Roman, cand. de adv. în Mediaș; Dr Emanuil Elefterescu, medic din Maier; Filon Necșa, învĕțător în Mediaș: Dr. Ioan David, cand. de adv. în Abrud. — In total 45 voturi.

S'au abținut dela votare membrii: Gregoriu Maior, publicist în Brașov și Dr. Nicolau Șerban, deputat dietal din Voila

Au votat deci pentru Dr. Bunea resp. contra înființărei casei naționale şi internatul de băieţi din Sibiiu 27 funcţionari bisericesci, preoţi, profesori etc. şi 7 civili toţi greco-catolici, ér între aceştia 18 preoţi şi 3 civili din Blaş, 9 preoţi şi 4 civili din alte comune.

---

*) Pe acest domn înzădar l'am cercat între membrii Asociațiunei, căci nu l'am găsit.

Contra Bunea, resp. pentru casa naţională şi internat, au votat 12 preoţi şi 33 civili.

Intre aceştia: din Sibiiu 5 preoţi (între ei unul gr.-cat.) şi 12 laici, ér din alte localităţi 7 preoţi şi 21 laici.

După confesiune din Sibiiu: 12 gr.-or. şi 5 gr.-cat; din alte localităţi 20 gr.-or. şi 8 gr.-cat. Total 32 gr.-or. şi 13 gr.-catolici.

Sĕ judece acum lumea nepreocupată: cine a pus cestiunea pe teren confesional: Sibiiul „neunit“, cu care au votat şi 13 uniţi, séu „Unirea“, resp. Blaşul, care şi-a pus în lucrare tot aparatul bisericesc, şi a luptat cu astfel de argumente, de care s'au sfiit 13 inşi din cei mai adicţi, dar totodată independenţi, fii ai bisericei gr.-catolice?

Va presupune „Unirea“, că preotul Togan, apoi Dr. Dăian, Bardoşi, Tilea, George Pop de Băsesci, Dr. Diaconovich, Zehan etc. toţi uniţi zeloşi, ar fi votat pentru propunerea comisiunei, dacă aceea ar fi fost de caracter confesional „neunit“?

Asta nu o credem. Dar vorba copilului: „Ḑî-i mamă guşată până când nu ţi-a ḑis“.

Sânţirea bisericei din Drăguş.

— Raport special. —

Luni, în ḑiua nascerii Născĕtórei de D-ḑeu, a îndeplinit Excelenţia Sa I. P. S. nostru archiepiscop şi metropolit *Miron Romanul* una din cele mai cardinale datorinţe archieresci - pastorale, sĕvêrşind în comuna Drăguş, protopresbiteratul Avrigului, actul sânţirei noului edificiu bisericesc.

De ani de ḑile a contribuit harnicul nostru popor din numita comună cu denarul sĕu la crearea unui fond pentru ḑidirea unei biserici nóue, cedând şi partea considerabilă, ce-i competea din dreptul cârcimăritului şi din alte venite comune. În anii trecuţi a ajuns fondul la suma recerută, edificarea s'a început sub conducerea întreprinḑĕtoriului Stefan Nägo şi în ḑilele acestea s'a terminat, încât s'a putut preda sântei sale destinaţiuni.

În scopul acesta Excelenţia Sa a plecat din Sibiiu Duminecă la órele 2 d. a. cu trenul spre Făgăraş, însoţit de o suită mai numerósă, constătătóre din P. O. d-ni: *Ioan Papiu* şi *Mateiu Voilean*, protopresbiteri, Dr. *Remus Roşca*, presbiter, director seminarial; *Isaia Popa*, parochi în Ocna-Sibiiului; *Demetriu Câmpean*, archivar consist. şi *Mihail Candrea*, diaconi; *Dr. Elia Cristea*, secretar; *Ioan Mihu*, expeditor consist. şi *Teodor Orlea*, cleric absolut şi cancelist consistorial, la cari s'au ataşat şi alţi onoraţiori din Sibiiu.

Ajunşi la staţiunea din Tălmaci, Excel. Sa a fost plăcut surprins prin omagiile ce i le-au făcut representanţa, atât parochială cât şi comunală, din frumósa comună Boiţa. Aceste n'au întrelăsat ocasiunea de a trece prin marginile hotarului lor şi a se presenta înaintea capului bisericei, căreia aparţin. Tînĕrul presbiter *Ioan Druhora*, capelan în Boiţa, a condus aceste representanţe asigurând pe Excel. Sa, că poporul din Boiţa se simte fericit a-l puté şi numai în treacĕt asigura de neclătita, puternica şi probata alipire cătră biserică şi cătră valorosul ei conducĕtor şi stăpân. Căldura simţemintelor descoperite şi farmecul aleselor cuvinte predate de tînĕrul păstor cu verve au înduplicat pe I. P. S. archiepiscop sĕ promită în rĕspunsul sĕu poporului din Boiţă, că — permiţêndu i împregiurările — va căuta sĕ afle un timp potrivit, ca sĕ cerceteze în persónă comuna Boiţa, care totdeauna a mers înainte în calea spre progres şi a excelat mai ales prin dragostea cătră ortodoxismul credinţei lor.

După aceste, sărutând preotul, notariul comunal dl *Indrieş* şi membrii mai bĕtrâni mâna Ex. Sale, trenul s'a pus în mişcare spre valea Oltului, marginată mai ales în partea dréptă de munţi înalţi şi romantici.

La staţiunea dela Sebeş aştepta o mulţime mare de popor din comunele învecinate sosirea archiereului sĕu. In fruntea mulţimei sta preoţii: *Dragomir* din Porceşti, *Toma Doican*, capelan în Sebeş. Scurţimea timpului nu a permis preoţimei presente a-şi descoperi omagiile prin cuvinte mai lungi. Presbiterul Doican a poftit în scurte cuvinte Ex. Sale călĕtorie norocósă şi reîntórcere sănĕtósă dela importantul act al sânţirei bisericei din Drăguş. Puternicele strigări de „sĕ trăéscă“ şi privirile pline de respect, şi evlavie, aţintite continuu spre persóna archiereului, erau o grăitóre tălmăcire a sentimentelor, ce le nutresce acest popor. Punêndu-se trenul în mişcare, aplausele deveniau asurḑitóre, şi fetiţele din popor se grăbiau a arunca buchete de flori în cupeul, unde se afla Exelentia Sa cu suita.

O şi mai impunĕtóre afluenţă de popor aştepta sosirea Inaltului óspe la comuna Avrig, centrul protopresbiteratului şi sediul şefului tractual. Aci întréga comună, mic cu mare, tinĕr cu bĕtrân, erau presentaţi în sĕrbătoresci vestminte. Parochul Vasiliu *Maxim* din Avrig a ţinut Ex. Sale o alucuţiune mai lungă, accentuând, că este o fericire pentru biserica şi neamul nostru, că în aceste timpuri critice şi grele, avem un conducĕtor atât de probat şi plin de tact. Doresce Ex. Sale viaţă lungă, spre a nu ne lipsi incât mulţi ani de liniscea sufletéscă, că naia bisericei are un cârmaciu dextru şi înţelept.

Inalt Preasânţia Sa rĕspunḑĕnd a mulţămit marei mulţimi pentru atenţiunea dată şi binecuvêntându o 'i-a pus la inimă interesul pentru biserica şi pentru şcóla ortodoxă-română, căci făcênd poporul în aceste direcţiuni posibilul, sarcina i-se uşuréză şi progresul nostru al tuturor este mai accelerat în mersul seu. — Terminate acestea, Ex. Sa s'a întreţinut puţin cu veteranul paroch din Avrig *Mihail Cândea*, tatăl ppresbiterului.

Tot atât de căldurósă primire s'a făcut iubitului nostru metropolit la gara Porumbacul-inferior. Aci era adunat poporul din comunele Porumbacul-inferior, superior-apuşan şi superior-rĕsăritean, Sărata, Glâmbóca, Săcădate şi Colun. În fruntea numerósei afluenţe de popor erau presbiterii: *Ioan* şi *Dumitru Mandeal* din Porumbacul inf., *Constantin Prie* din Săcădate, *Ioan Crăciun* din Glâmbóca, *Ioan Lupea* din Sărata şi *Nicolau Solomon* din Porumbacul-sup.-rĕs, Capelanul D. Mandeal. Părintele D. Mandeal, după ce dă expresiune bucuriei, ce a causat-o poporului vestea înaltei visite şi fiescei sale iubiri cătră preabunul archipăstoriu, îndréptă cătră Excelenţia Sa ferbintea rugare, ca reîntorcêndu-se din obositórea călĕtorie şi după trecerea şedinţelor consistoriului metropolitan şi ale congresului naţional-bisericesc, ce-'i stau înainte, sĕ se îndure graţios a cerceta şi comuna Porumbacul-inferior, unde asemenea o nóuă biserică aştéptă darul şi binecuvêntarea archieréscă.

Poporul credincios cu dragoste fiéscă şi încredere neterminată î-L aştèptă în mijlocul sĕu. La aceste descopere Ex. Sa, că cunósce dorinţa poporului din numita comună şi are speranţa, că o va şi îndeplini; D-ḑeu numai sĕ-i dee sănătate şi împrejurările sĕ permită a afla un termin corespunḑĕtor pentru importantul act al sânţirei unei biserici. Nesfêrşitele sunete de „sĕ trăéscă“ au acoperit cuvintele şi binecuvêntarea archiepiscopéscă, ce la plecare li s'a împărtĕşit.

(Va urma.)

Inmormêntarea lui Nicolae Popovici.

Rĕmăşiţele pământeşti ale vecinic neuitatului Nichi *Popovici* au fost aşezate la odichnă vecinică Marţi după prânz, în chip demn de regretatul defunct.

Alaltaieri la 4 óre după prânz capela dela casa de alienaţi şi jurul ei era plín de lume din societatea românéscă din loc, venită sĕ dea cu lacrimi în ochi ultimul onor tuturor iubitului Nichi Popovici. In capela fiorósei căsi de sănătate pe un catafalc simplu era întins trupul uscat al artistului de odinióră. Lângă cadavrul rece, soţia frântă de durere şi de chinurile anilor de singurătate, cu ochii storşi de lacrămi sĕ tânguia.

Catafalcul a fost împodobit cu 7 cununi cu următórele inscripţii pe fundele lor: „Neuitatului nostru soţ şi tată — Miţi, Lelia, Măriói a“. „Iubitului amic şi coleg — George Dima.“ „Neuitatului coleg N. Popovici — corpul profesoral dela şcólele Medii gr.-or. române din Braşov.“ „Neuitatului sĕu dirigent Nicolae Popovici — Reuniunea rom. de cântări din Braşov.“ „Valorosului artist — Reuniunea rom. de musică din Sibiu.“ „Iubitului profesor şi dirigent al corului — Studenţii şcólelor române din Braşov.“ „Iubitului meu profesor“ — Nicolae Danielopol.

Făcêndu-se obicinuita slujbă bisericéscă, prin preoţii: Ioan Papiu, protopresbiter, Mateiu Voilean, protopresb. asesor cons., parochii: Isaia Popa, G. Bobeş şi diaconul Ioan Popovíci, profesor al şcólei civile a Asociaţiunii, — cosciugul fu transportat pe carul mortual. S'a format apoi un imposant cortegiu în următoriul chip: In frunte un lung şir de elevi ai seminariului Andreian, urmau apoi: capela orăşenéscă, corul seminarial sub conducerea d-lui D. Cunţanu, preoţii slugitori, carul mortual, pe lângă care păşéu 6 studenţi dela şcólele rom. din Braşov, urma: jalnica soţie a decedatului, condusă de colegul în artă şi intimul amic al lui Nichi Popovici, G. Dima; membri din consistoriul archidiecesan, representanţii corpului prof. dela şcólele nóstre din Braşov: Dr. V. Branisce, N. Bogdan şi Dr. I. Bunea, corpul prof. seminarial şi cel al şcólei civile de fete a „Asociaţiunii“, comitetul „Reun. rom. de musică, numĕroşi membrii din societatea română sibiană şi un lung şir de dame cu lacrimi în ochi.

Cortegiul s'a pus în mişcare spre cimiterul dela biserica din Strada-lungă. Timpul era trist ca şi inimile celor ce acum dedeau cel din urmă tribut de recunoscinţă celui ce prin o muncă plină de entusiasm şi-a dobândit nemurirea.

Ajuns la cimiter, cortegiul s'a oprit şi cosciugul a fost transportat de cei şéşe studenţi, şi aşeḑat asupra lăcaşului strimt, unde va odihní vecinica odihnă regretatul Nichi.

Ací s'a făcut prohodul obicinuit între suspinele întristaţilor asistenţi.

După terminarea prohodului, asesorul consistorial, dl. Mateiu *Voilean*, des întrerupt de lacrimi a rostit un pătrunḑĕtor panegiric (în numĕrul viitor.)

In numele colegilor dela şcólele din Braşov ai defunctului, a rostit dl profesor Dr. Valeriu *Branisce*, următorul

Discurs funebru:

Ajuns a călĕtorul la capĕtul pelerinagiului sĕu pămêntean. Porţile vremelnicului recad şi părticelele eternului în eternitate se re'ntorc.

Ce este al pămêntului se redă pămêntului, şi ceea-ce din vecie este, în vecie reîntră.

Stăm în faţa înfiorătórei majestăţi a morţii, înfiorătóre, căci e nepătrunsă de mărginita nóstră minte, şi înfiorătóre, căci ne desface în mod crudel şi fără compensaţie de palpitările calde ale inimei, cari credeam că sunt pentru totdeauna indisolubil legate de fibrele sufletului nostru, cu cari atât de intim ne am unit şi contopit, încât încovăiaţi sub prima lovitură a neaşteptatului, neînţelesului şi nepătrunsului, nici a crede nu mai putem, că fără cel iubit vom puté noi mai departe continua a vieţii spinósă cale.

Şi totuşi mórtea este un pas înainte spre fericire. Sufletul, schinteia divină din noi scapă din robia pĕcatului, sĕ desmărginesce din catenele pumnului de pulbere şi cenuşă, care l'a ţinut pentru o clipă locului, dar care totodată prin durerea pămênteană l'a curăţit şi întărit, ca în puternic avênt sĕ se înalţe la Cel dela Care a purces, Care este singurul isvor al fericirei, căci este fericirea însa-şi.

Şi dacă mintea stă locului în faţa neînţelesului, inima ne şoptesce clar şi limpede, că prin mórte nu murim, ci ne renascem în existenţă indoită, lămurită de miserii şi nemărginită în dăinuire.

În faptele, ideile şi cugetările nóstre ne renascem prin mórte pentru omenime, tot ce am făcut, simţit şi cugetat va constituí o verigă neperitóre în imensul lanţ al desvoltării omenesci şi va reconstruí în cea mai intimă a nóstră amintire chipul iubit al aceluia, pe care credeam pentru un moment a-l fi perdut cu desĕvêrşire, care însé cu atâţ mai viu şi mai plin de adevĕrata viéţă va trăì în sufletul nostru făr' de mórte.

Dar se va renasce prin mórte sufletul nostru şi în economia eternităţii, din care numai pentru o clipă a eşit, pentru de a'şi face pelerinagiul pămêntean, orênduit de nepătrunsa înţelepciune a Aceluia, care stabilesce cursul lumilor, rĕsăritul sorilor şi viéţa fără de sfêrşit

Stând în faţa recelui cosciug, ori cât de mare ne-ar fi durerea causată de aparenţa perderii grave ce îndurăm, în cel mai discret unghiu al inimei nóstre trebue sĕ simţim, cum încolţesce compensaţiunea mângăitóre şi întăritóre, ce ne-o dă cunoscinţa celor eterne.

Nu până acum ai fost, iubite, care ne parăsesci, ci de aici în colo vei fi, vecinic în cele vecinice, prin mórte scăpat de cele mortale, lămurit şi candid, precum numai iubirea cea mai curată te póte alcàtuí în amintirea nóstră şi precum faptele, ideile şi cugetările tale 'ţi vor da locul binemeritat în acea viéţă, care nu cunósce nici dureri, nici chinuri şi necazuri.

Iubitul nostru coleg, veselul şi duiosul cântereţ, bunul nostru pretin şi artistul nostru naţional, Nichi Popovici a împlinit lungul şir al suferinţelor, cari în mod fatal au fost legate de înaltul sĕu geniu.

Născut la 2 Dec. st. v., 1857 la Caransebeş, din familie burgheză fruntaşă, 'şi-a primit prima instrucţiune în clasele primare la şcóla românéscă şi mai târḑiu la cea germană din oraşul sĕu natal până la anul 1870, când a trecut pentru continuarea studiilor sale la Lugoj, unde a urmat primele trei clase ale liceului, clasa a patra şi a cincea a urmat-o la Timişóra, ér clasa a VI-a gimn. a absolvat-o la anul 1876 la liceul din Seghedin.

La îndemnul fericitului Episcop al Caransebeşului Ioan Popasu, care deja pe atunci a observat predisposiţia şi talentul musical al fragedului student a intrat Nichi Popovici cu anul şcolar 1876/77 în cursul de teologie gr.-or. din Caransebeş, pentru de a se îndeletnicí mai mult în cele bisericesci, ca după terminarea cursului de teologie sĕ pótă fi trimis la vre-un conservator ca bursier al Diecesei, ceea-ce a şi urmat la 1880, când a fost trimis ca bursier al diecesei Caransebeşului la conservatoriul din Lipsca, unde a stat doi ani, ér cursul al treilea l'a făcut la şcóla pentru operă din Viena la anul 1882.

Terminându-şi cu succes complect studiile, a fost numit în Septembre 1882 profesor de musica vocală şi instrumentală la institutul teologic-pedagogic din Caransebeş, în care calitate a rĕmas până la anul 1886. Avisat la salariul sĕu de tot modest de 600 fl. şi lipsit de alte venite, s'a luptat în acest restimp cu multe miserii, cari îl indispunéu fórte mult. Mai adaogênd la acésta, că orăşelul Caransebeş nu oferia înaltelor lui facultăţi terenul absolut necesar pentru o activitate rodnică în stil mai mare, îl vom înţelege pe deplin, când îl vedem la anul 1886 luându-şi adio dela catedra, ce a ocupat şi primind angajamentul oferit de direcţiunea teatrului „*Karl*“ din Viena, care 'l remunerá deja dela început cu 250 fl. la lună.

Aici a rĕmas însĕ de-abea un an. Caracterul seu deschis, sufletul seu drept nu s'a potrivit în noul mediu, unde nu talentul şi forţa, ci intriga subţire şi mâna ascunsă de după culise îndréptà sórtea artiştilor. În decursul unui an de-abea de 2 ori şi în dóuĕ roluri din „Don Caesar“ şi aceste puţin potrivite tinĕrului artist, a ajuns sĕ debuteze sub pseudonymul „Römer“. Dar întru cât póte fi vorba de succes, acesta a fost complect.

După un an l'a perdut scena germană, a cărei detentori nu l'au sciut preţuì, l'a recâştigat însĕ arta naţională şi învĕţămêntul naţional de musică.

Venind acasă în vara anului 1887 a dat mai multe concerte în diferite localităţi, ér în drumul lui spre Braşov, oprindu-se tómna pentru vre-o câte-va ḑile la Bucuresci, a fost învitat de rectorul universităţii dl. Tit Maiorescu, la o serată musicală, la care au luat parte mai mulţi distînşi cunoscĕtori de musică, între cari şi binecunoscutul Wachmann, anume chemat pentru de a-şi da părerea asupra prestaţiunilor lui Popovici.

La serata acésta a luat parte şi dama de onóre a Maj. Sale Reginei, dómna Bengescu, căreia au plăcut atât de mult cântările lui Popovici, încât explicând M. Sale Reginei despre talentul lui musical, a dóua ḑi a fost invitat la palat, unde după-ce a cântat 2 cântări, la a treia cântare a avut rara fericire de a fi acompaniat la pian de însaşi Regina-poetă.

Cea mai mare satisfacţiune, după multele neajunsuri şi supĕrări câte le-a îndurat, a aflat-o tocmai în acest moment, şi nu odată am avut noi pretenii lui buni ocasiune, de a-i vedé faţa radiósă de fericire, când i-se reamintea acest incident al carierei sale artistice.

Cu începutul anului şcolar 1887/88 a întrat în serviţiu la gimnasiul mare român din Braşov în calitate de profesor de musică şi cântări, unde a rĕmas păn' ce gravul morb după un serviţiu de 9 ani a necesitat corpurile administrative ale şcólei sĕ 'l dimisioneze, şi neputêndu-l pensiona, lipsindu-i un an de serviţiu, conform rigidei disposiţii a statutului de pensiune, i-s'a dat o escontentare finală....

La anul 1891 a întrat în legăturile fericitei sale căsătorii, binecuvêntată cu dóue fetiţe, idoli ai tatălui, care prea timpuriu a trecut la cele eterne şi cari astăḑi în nesciinţa nevinovăţiei copilăresci, póte nici nu sciu, că n'au sĕ mai vadă nici când chipul adorat al părintelui, care atât de mult le-a iubit.

Ca profesor a fost Nichi Popovici model. Asediat de iubirea şi admiraţiunea şcolarilor sei, a ridicat şi susţinut învĕţămêntul musical la o înălţime, pe deplin apreţiată de prieten şi adversar.

În raportul seu cu şcolarii era un adevĕrat părinte. Purta grijă de tóte nevoile şi nĕcazurile lor. Pe cei săraci şi lipsiţi îi ajuta cu bani, cu mâncare şi cu haine. Datorinţele sale de profesor şi le-a împlinit cu zel şi abnegaţiune, ţinea lecţii extra-ordinare fără nici o remuneraţiune, numai ca sĕ ajungă resultatul corespunḑĕtor aşteptărilor sale superióre; străduinţele sale erau încoronate de cel mai strălucit succes, cântările deveniseră în sinul şcolarilor dela şcólele medii atât de predilecte, încât afară de corul societăţii de lectură şi de corul bisericesc, fie-care clasă 'şi formase corul seu propriu.

În sinul nostru, între colegi, a fost pururea senin, iubit de toţi şi iubind pe toţi, a fost cheagul convenirilor nóstre, fie serióse, fie vesele, încât unde lipsea Nichi, pare că lipsea seva societăţii; o fineţă deosebită îl caracterisa în tóte, în privinţa acésta contactul cu dênsul era o adevĕrată şcólă, deopotrivă pentru tineri şi bĕtrâni.

Şi când îmi trec prin minte minunatele tale cântări, iubite prietine şi coleg, unde voiu afla cuvintele pentru de a exprima fie chiar şi palid acea forţă a artei împreunată cu adâncul sentiment, cu care sciai interpreta cântecul haiducesc al poporului nostru, storcênd lacrimi şi din cea mai împetrită inimă.

Dorul de primăvară al Românului, iubirea pentru verdele codru, când din cobuz cântând, din frunze şuerând, din gură cântând, séu precând trece haiducul cu arma la brêu, rîḑênd de poteră, ospĕtându-se la jăratecul focului, séu restabilind ordinea de drept conturbată prin detentorii ei şi ajutând pe cei prigoniţi şi alungaţi pentru dreptul lor, cine le-a sciut atât de intim, atât de adevĕrat şi totodată simplu, nemeşteşugit şi nemijlocit exprima prin dulcile accente ale jeluitórei tale voci, ca şi tine iubite, care acum ne părăsesci!

Cântecul tĕu a amuţit... durerea ţi-a stors viersul, ne rĕmân composiţiile tale tot din durere plăsmuite, probe ale forţei tale creatóre. „Earna“, „Hora Dobrugeana“ sunt finele vibraţiuni ale sufletului tĕu adevĕrat artistic, simţitor pentru farmecele naturei, simţitor pentru durerile némului! Dar nu este aici locul şi nici nu sunt eu cel chemat a-ţi releva după merit creaţiunile tale, este numai impresia, redeşteptată prin consciinţa perderii, este ecoul impresiunei adânci ce ne-ai lăsat în suflet celor ce am avut fericirea a te auḑi, ascultà şi înţelege.

Dar s'a împlinit!

Ai deşertat pănă'n fund păharul suferinţelor şi acum reintri în viéţa cea de veci!

Durerosul adevĕr îmbrăcat în mitul despre Prometeu se perpetuéză. Ai furat schinteia luminii din cer, ai desfăcut omenimei o lume nouă, ai resfirat întunericul şi lumină ai rĕspândit, viaţă nouă ai deschis, şi în schimb, legat eşti de stâncă, vulturul prădalnic îţi roade ḑilnic inima, care în nópte se reculege, ca din nou pradă sĕ devină nespuselor dureri.

Da, este înfiorător, că geniul cu chinurile nemărginite ale trupului seu trebue sĕ rĕsplătéscă schintea divină, care s'a aprins în dênsul, şi pe care omenimei a consacrat-o.

Este lung şirul celor, ce prin ţipete fioróse în casa de nebuni încheie viaţa lor pămêntênă, distinsă prin înalte daruri sufletesci.

Bolintineanu, redeşteptătoriul gloriei străbune în pepturile românesci, Eminescu, copilul alintat al muselor şi vitregul fiu al societăţii moderne, au sfêrşit destinul lor în acel loc al durerii inconşcie, dar înfiorătóre în dimensiuni, din care conducem la ultimul repaos rĕmăşiţele trecĕtóre ale iubitului nostru coleg......

In durere zămislit, prin durere înălţat şi ucis de durere — étă data geniului pe pămênt.

E fatal — dar e adevĕrat, că extraordinarele facultăţi prin extraordinare dureri trebue sĕ rescumpere înalta lor menire.

Nichi Popovici şi-a rĕsplătit pe deplin misiunea.

Şi acum iubite, când ne despărţim de rĕmăşiţele tale mortale, când alăturea cu vĕduvita ta mamă iubitóre, când alăturea cu de durere frânta ta soţie neconsolată, când alăturea cu adânc întristatul şi nemângăiatul teu frate, alăturea cu jeluitórea ta soră şi nevinovatele tale fetiţe depunem o lacrimă ferbinte pe cosciugul tĕu, luându-ne rĕmas bun pentru totdeauna, înplinim datoria sacră a iubirii nóstre colegiale, fericindu-te, că ai încheiat cu al suferinţei robot, avêntându-te spre seninele regiuni, cari sufletelor blânde deschise le stau.

Plécă mare suflet, adorat şi iubit de noi, în al căror sin ai trăit şi lucrat, adorat şi iubit de acei a căror fericire pămênteană ai constituit, adorat şi iubit de aceia, cari la raḑele geniului tĕu şi-au umplut sufletul de căldura binefăcĕtóre a artei intime, de inimă înălţătóre şi dureri alungătóre.

Plécă şi fii fericit, căci suferinţele şi creaţiunile tale pămêntene la fericire te îndreptăţesc.

Plécă.... căci ţărina'ţi va fi uşóră şi memoria plină de binecuvêntare.

*

Amurgise binişor, pe când dl Branisce şi-a terminat magistralul discurs Preoţii făcură şi cea mai din urmă slujbă asupra mortului, şi sicriul cu osĕmintele reci ale odinióră fermecătorului cântăreţ Nichi Popovici, între jalnicele accente ale sfăşietorului „In veci pomenirea lui“, fu sloboḑit în adâncimea mormêntului.

Astfel a fost aşeḑat la repaus vecinic trupul rece al artistului Nichi *Popovici*, al cărui nume va fi pomenit totdéuna cu pietate de cei ce au fost fericiţi sĕ-i admire glasul duios, şi de mulţimea elevilor sĕi, pe care din bogatele sale cunoscinţe i-a împărtĕşit, şi pe care cu milósa sa mână i-a ajutat şi îmbrăcat.

Rin.

O reflexiune.

„Unirea“ rĕspunḑênd la întimpinarea mea din n rul 94 al acestui ḑiar, susţine şi mai departe afirmaţiunea desminţită, ba adauge că „acei oficiali ai „Albinei“, cari nu demult au voit sĕ bage în direcţiune pe un Român, care din întêmplare e greco-catolic“. nu numai au fost ameninţaţi cu cercetare disciplinară, ci au fost şi traşi la cercetare disciplinară, şi că acest fapt este de notorietate publică aşa, că toţi ómenii serioşi din Sibiiu se miră, cum m'am putut eu scobori aşa de jos, în cât sĕ-l neg

N'am ce-i face „Unirei“, dar de nou trebue sĕ declar, că nici cele afirmate în N-rul seu 37, nici cele afirmate acum în N-rul 39, cu tótă notorietatea publică, la care se provócă, nu sunt adevĕrate.

Nu este adevĕrat, că funcţionari de ai „Albinei“ ar fi fost ameninţaţi cu cercetare disciplinară, séu că ar fi fost traşi la cercetare disciplinară, „pentrucă au voit sĕ bage în direcţiune pe un Român, care din întêmplare e greco-catolic“.

Ci décă este vorba de acei funcţionari, cari în préjma adunărei generale din Martie au scris in tóte părţile după voturi puse la disposiţiunea lor, — şi verosimul la acestia ţintesce „Unirea“, — atunci ea este, séu 'i place sĕ fie sedusă cu privire la motivul, din care ar fi putut ei fi ameninţaţi cu cercetare disciplinară.

Cercetarea disciplinară la „Albina“ se face prin o comisiune, compusă din delegatul direcţiunei, directorul executiv şi un oficial, actuar al comisiunei.

Resultatul unei cercetări disciplinare este: séu achitarea, séu pedepsirea inculpatului.

Desfid pe „Unirea“, carea are pretenţia a sci lucruri, cari se petrec la mésa verde, lucruri, cari nu pot fi menite pentru publicitate — mai bine de cât aceia, cari participă la pertractarea lor — sĕ publice numele persónelor din cari s'a compus comisiunea încredinţată cu cercetarea disciplinară, sĕ publice pedépsa séu achitarea acelor funcţionari, împărtăşită lor în scris séu verbal.

Tóte aceste nu le va puté produce, pentru-că n'au existat.

S'au întrebat însĕ respectivii funcţionari, că: ce le-a fost întenţiunea?

Ér după-ce ei au respuns, că au intenţionat sĕ *nu* mai realégă, séu cu alte cuvinte, sĕ *scóţă din direcţiune pe un membru vechiu,* direcţiunea, fără a ordina contra lor cercetare disciplinară, a luat un conclus general pentru toţi funcţionarii, în sensul căruia:

„la alegerile membrilor consiliului de direcţiune, acei funcţionari, cari sunt şi acţionari, sunt stăpâni *independenţi* pe voturile lor, nu le este permis însе, sĕ agiteze contra membrilor direcţiunei, séu sĕ procure voturi dela alţii in acest scop, séu sĕ îndemne pe alţii a vota în contra lor“.

Aci nu este vorbă de greco catolic séu greco-oriental, ci este vorbă de ordine şi de respectul, care trebue sĕ-l observe funcţionarii ori-cărei institutiuni faţă de *superioritatea* lor. Cel ce părtinesce contrariul, alimentéză anarchia, carea în cât privesce pe „Albina“ nu póte conveni nici chiar „Unirei“, nici chiar dacă pentru moment ar putea profita din ea vr'un greco-catolic.

Sibiiu, 10/22 Sept. 1897.

Parteniu Cosma.

Noutăţi.

Studenţii din Braşov. Din tristul incident ~~al reposatului virtuosului~~ artist român, Nichi Popovici, profesor de musică la gimnasiul român din Braşov, corpul profesoral a trimis pentru ultimul onor dela actul funebral al reposatului o delegaţiune din sinul seu în persónele dlor: Dr. V. Branisce, Dr. I. Bunea şi N. Bogdan. Societatea de lectură a tinerilor studenţi dela şcólele nóstre medii din Braşov a trimis în delegaţiune pe tinerii: Al. Bogdan, I. Comanici, Il. Gonţea şi N. Fizeşan din cl. VIII gimnasială, I. Lăpădat şi I. Labodă din cl. III. comercială.

Tinerii studenţi au fost conduşi în corpore de distinsul profesor Dr. V. Branisce şi colegii sei la Exelenţia Sa I. P. S. D. archiepiscop şi metropolit Miron Romanul, care deşi sosise abia cu câte-va momente mai nainte din obositórea cale dela sânţirea nóuei biserici române din Drăguş, n'a pregetat a primi şi împărtĕşi de părintésca sa binecuvêntare archieréscă delegaţiunea tinerimei, interesându-se mult de progresul şcólelor nóstre medii din Braşov.

Domnii profesori au condus apoi tinerii la institutul de credit şi economii „Albina“ şi societatea comercială „Concordia“. Conducĕtorii acestor aşeḑăminte: Dl P. Cosma şi D. Raţ, au oferit tinerilor ocasiune plăcută pentru frumóse şi instructive cunoscinţe şi experienţe folositóre, în special tinerilor studenţi în comerciale. Au cercetat apoi internatul şi şcóla civilă de fete a Asociaţiunei, acest institut model de curăţenie, ordine şi de exemplară crescere morală-românéscă a fetiţelor poporului nostru. Întregul corp didactic în frunte cu directóra internatului au făcut onorurile delegaţiunilor institutelor nóstre de învĕţămênt din Braşov.

Membrii delegaţiunii studenţilor la prânḑ au fost óspeţii „Mesei studenţilor“ dela „Albina“. distinşi de amabila întêmpinare a dómnei Maria Cosma, presidenta „Reuniunei femeilor române din Sibiiu“, mama conducĕtóre a „Mesei studenţilor“, cea mai onbilă instituţiune protectóră a tinerilor strădalnici.

⁂

O sentinţă înţeléptă. Profesorul dela gimnaziul romano-catolic din Braşov, *Paal* G. s'a căsătorit ḑilele trecute, dar în chip demonstrativ numai la starea civilă s'a cununat. Statul rom. cat. ardelean în şedinţa sa din 13 a curentei, sub presidenţa episcopului *Majláth* a destituit pe numitul profesor din postul sĕu, pentru scandalósa sa faptă, aducênd tot odată conclusul, de a fi pedepsiţi în chipul acesta toţi profesorii dela gimnaziile rom.-catolice, cari ar cuteza sĕ urmeze lui Paal dela Braşov.

PARTEA SCIENTIFICA ŞI LITERARA.

I. Löser.

Istoria Agriculturei.

Traducţiune autorisată
de
Un prieten al plugarilor.

(Urmare).

Oieritul era economia principală de vite. Lâna o foloséu la trebuinţele casnice fără de a o vinde. Obiceiul de a mulge oile, îl aflăm deja la Homer. Laptele afară de mâncare îl amestecau cu lapte de capră şi făcéu brânză din el. Obiceiul de a da oilor sare era tare lăţit, căci îl ţineau de neapărat de lipsă pentru sănĕtate şi consumare.

Caprele le păşcéu în turme pe cóstele şi locurile neproductive. Productul principal al lor era laptele, din care se făcé brânză, care prin uscare se puté păstra timp îndelungat, fără de a se strica; din păr de capră făcéu fringhii, şi vestminte dure pentru matrozi.

Albinele domestice le aflăm deja pe timpul lui Hesiod; Homer fórte des vorbesce despre ele, ca despre un lucru de tóte ḑilele. Despre genul lor însĕ Grecii erau îndoelnici.

Cum de folositóre şi grabnic s'a desolvat agricultura la Greci, aşa de iute s'a apropiat de decadinţă. Tăerea fără înţeles a pădurilor de preste coline, grămădirea moşiilor în mânile puţinora, luxul şi politica formau causele principale ale ruinei agriculturei, precum şi a statului.

5. *Agricultura şi economia de vite a Romanilor şi a Italienilor de astăḑi.*

In imperiul roman pe timpul înflorirei ni se arată o icónă completă despre o agronomie bine desvoltată; acésta a provenit din înţĕlegerea cea bună, care sute de ani a stat întru ajutor sporirei şi bunei griji a agronomiei. Legislaţiunea assigura proprietatea şi susţinea moralitatea. Religiunea guverna acţiunile poporului şi iubirea de patrie şi glorie merse cu iubirea de natură şi viéţa dela ţéră mână în mână ca dóue surori. Nobili cetăţeni ca Cincinatus lăsau plugul, când îi chema patria, se înturnau éră modeşti la el, după ce a fost scăpată ţéra din mânile inimicului. Marcus Portius Cato în îmbulzéla politicei, a scris o interesanta broşură despre lucrarea pămêntului şi îşi lucra moşia părinţéscă ca o condiţiune impusă unui adevĕrat cetăţén. Şi alţii, mulţi scriitori au scris despre agronomie. Poeţii lăudau fericirea vieţii agronomice şi mulţi tribuni şi nobili se nisuiau după renumele unui bun agronom.

Lucrarea şi gunoirea pămêntului era excelentă, şi fructele erau bine representate. Cultivarea nutreţului forma un însĕmnat punct din agronomie. Unelte bune îi ajutau la lucrarea pămêntului, care se lucra cu mare grijă la ogor. Udarea liveḑilor cu apă séu irigaţiunea era de minune bună, şi la scurgerea apei se foloséu de un fel de canaluri acoperite. Impărţirea pămêntului era regulată deja. Administrarea moşiilor era de model şi regulată până la cea din urmă parte.

(Va urma).

Nr. 302/897 [184] 2-3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de învĕţător la şcóla din Măgina, tractul protopresbiteral al Albei-Iulia, se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în ḑiarul „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt, salariu anual de 300 fl., cuartir şi lemne de foc.

Cei ce doresc a ocupa acest post îşi vor subşterne suplicele instruite conform normelor în vigóre snbsemnatului oficiu în terminul deschis.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Albei Iulia în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Alba-Iulia, 27 August 1897.

Petru Popovici,
adm. prot.

Nr. 42. [185] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului învĕţătoresc din comuna Curtuius protopresbiteratul Cetatea de peatră, se publică concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în ḑiariul „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post învĕţătoresc sunt: salariu anual 300 fl. dìn cari 150 fl. dela popor prin repartiţie, ér 150 fl. dela stat, cuartir în edificiul şcólei, folosirea grădinei şcolare în mărime de 909☐ şi o jumĕtate de vatră lemne pentru încălḑitul şcólei şi a locuinţei învĕţătoriului, ce se dă regulat în tot anul din pădurea urbarialiştilor.

Concurenţii au a-şi aşterne cererile concursuale instruate conform normelor în vigóre în terminul deschis oficiului protopresbiteral tractual prin poşta ultima K. Monostor, avênd tot odată datorinţa a se presenta în vre-o Duminecă séu sĕrbătóre în biserica din comună spre a-şi arăta desteritatea în cântări şi tipicul bisericesc.

Oficiul parochial al comunei Curtuiuş în conţelegere cu comitetul parochial.

Curtuiuş, la 24 August 1897.

Georgiu Pasca, președinte.
Ioan Contiu, epitrop.

Nr. 330/897.

Vĕḑut şi aflat în ordine.

Fênaţe, la 26 August 1897.

Teodor Şovrea,
adm. protopresb.

Nr. 411/897. [170] 3-3

Concurs repeţit

Neînsinuându-se în urma primului concurs nici un candidat la parochia de clasa III-a Gusu, protopresbiteratul Mercurei, prin acésta se deschide din nou concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Dotaţiunea împreunată cu acest post este în venite sigure 333 fl. 80 cr.

Reflectanţii la acest post sunt avisaţi a-şi înainta cererile de concurs instruite conform normelor în vigóre subsemnatului oficiu în terminul deschis.

Informaţiuni mai de aprópe se pot lua dela preşedintele comitetului parochial séu dela oficiul protopresbiteral.

Dela concurenţi se aştéptă a se presenta în o Dumineca séu sărbătóre la biserică, pe lângă observarea disposiţiunei §-lui 18 din „Regulamentul pentru parochii“ spre a-şi arăta desteritate în cântări şi tipic, respective pentru a celebra şi cuvênta.

Mercurea, la 6 August 1897.

Oficiul protopresb. gr. or. al Mercurei în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

I. Droc,
protopresbiter.

Nr. 709/1897. [177] 3—3

CONCURS.

Pentru îndeplinirea posturilor de învĕţători din comunele de mai jos din protopresbiteratul Sibiiului se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. Tălmăcel, dóue posturi á 300 fl. salar anual, relut de cuartir şi lemne 10 fl. la unul.

2. Turnişor, salariu anual 300 fl., cuartir în edificiul şcólei şi trei stîngini de lemne.

Cei ce doresc a reflecta la vr'unul din posturile vacante, avênd a conduce şi cântările bisericesci, vor avé a sĕ presenta în vr'una din Dumineci ori sĕrbători în comună spre a-şi documenta desteritatea.

Suplicele concursuale instruite în sensul normelor din vigóre, sĕ se adreseze la subscrisul oficiu protopresbiteral în terminul deschis

Sibiiu, 25 August 1897.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Sibiiului.

Ioan Papiu,
protopresb·

Ad. Nr. 99/1897. [80] 2—3

CONCURS

Pentru ocuparea postului de învĕţătoriu primariu la şcóla nóstră din Şona, protopresbiteratul Făgăraşului, se escrie prin acésta concurs cu termin de 15 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Roman“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt 300 fl. v. a., cuartir liber şi lemne de foc.

Doritorii de a ocupa acest post au a-şi subşterne suplicele lor instruite conform legii in terminul indicat la subsemnatul oficiu protopresbiteral.

Făgăraş, 18 August 1897.

Oficiul protop. gr.-or. al Făgăraşului în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Iuliu Dan,
protopop.

Ad. Nr. pp. 598/897 [157] 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor de învĕţători la şcólele confesionale gr.-or. rom. din comunele mai jos enumĕrate a proopresbiteratului Cluşului, prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. Agribiciu, 2. Apahida, 3. Bărĕi, 4. Bedeciu, 5. Butene, 6. Călata-mare, 7. Călăţele, 8. Călian, 9. Cara, 10. Geaca, 11. Mănăşturul român, 12. Muntele-rece, 13. Panic, 14. Sebeşul-mare, 15. Someşfalĕu, — tóte dotate cu salariu anual de câte 300 fl, cuartir cu grădina de legumi şi lemne de foc.

Concurenţii au a-şi aşterne cererile instruite conform normelor în vigóre, subsemnatului oficiu, până la terminul susindicat, şi a sĕ presenta înainte de alegere în vre-o Dumineca séu sĕrbătóre la biserica din comuna, la care au competat, spre a-şi arăta desteritatea în cântări şi tipic.

Invĕţătorul ales va fi dator, ca în Dumineci şi sĕrbători la utrenie sĕ cânte în strană, ér la liturghie sĕ conducă corul elevilor.

Pricepĕtorii de musică vor fi preferiţi, şi vor fi remuneraţi, dacă vor compune cor cu adulţii.

Oficiul protopresbiteral în conţelegere cu respectivele comitete parochiale.

Cluş, 30 Iuliu 1897

Tuliu Roşescu,
protopresbiter.

Nr. 517/897. [186] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕţătoresci din comunele mai jos însemnate în protopresbiteratul tractului gr. ort. al Haţegului, prin acésta se escrie concurs cu terminul de 30 ḑile dela prima publicare în „Tel. Român“.

1. Valea Sângeorgiului-Grid, şcólă cu sistem ambulant, salar anual 300 fl., cuartir şi lemne.

2. Nădăstia superióră, cu salar anual 300 fl., cuartir şi lemne.

3. Booz-Zlaşti, şcólă ambulantă, salar anual de 300 fl., cuartir şi lemne de foc.

Doritorii de a ocupa aceste posturi au a-şi aşterne suplicele lor concursuale instruite cu documentele de lipsă şi recerute în normele în vigóre până la terminul amintit mai sus la oficiul ppresbiteral subscris — în Petroşeni.

Petroşeni, la 26 August 1897.

Oficiul protopresbiteral gr. ort. al tractului Haţegului în conţelegere cu comitetele parochiale respective.

Avram Stanca,
adm. ppresb.

Comande făcute prin postă se execută imediat cu cea mai mare acurateţă.

Noutăţi în albituri bărbătesci şi femeiesci.

Raport expres!

Am onóre a aduce la cunoscinţa P. T. public, că mi-au sosit în „prăvălia mea englezéscă“, strada Cisnădiei Nr. 27, novităţile procurate din străinătate şi anume: **jachete de copile şi dómne, ronduri şi capes, blane, Thibet, Peluche şi gulere de stofe englezesci paltóne de fetiţe şi franţuzesci, bunḑi de călĕtorie şi de stradă.** Tóte acestea le ofer On. public confecţionate după ultima modă şi pe lângă cele mai favorabile preţuri de concurenţă.

Cred deci că ḑace în propriul interes al On. public, a se convinge cât mai curênd de nóuele mele întreprinderi.

Rugându-Vĕ pentru binevoitoriul sprigin şi asigurându-Vĕ de serviciu prompt şi real, semnez

cu distinsă stimă:

Michael Braun,
Sibiiu, strada Cisnădiei Nr. 27.

[183] 4—10

Specialităţi în cravate.

Comande făcute prin postă se execută imediat cu cea mai mare acurateţă.

„ARDELEANA“,
institut de credit și economii, societate pe acţii în Orĕștie.

Fonduri proprii: fl. 350.000. Depuneri: fl. 700.000.

Circulaţie anuală: fl. 3,000.000.

Institutul face următórele operaţiuni, la cari recomandă serviciile sale:

1. **acórdă împrumuturi** cu interese de 8%;
2. **primesce depuneri** dela particulari cu 5 și cu 5½, ér dela corporaţiuni culturale cu 6%;
3. **cumpĕră și vinde realităţi;**
4. **cumpĕră și vinde mărfuri și producte;**
5. **arêndéză și exarêndéză realităţi!**
6. **cumpĕră și vinde efecte publice;**
7. **mijlocesce operaţiuni,** specificate sub 3, 4, 5.

☞ **La institut se mai află 500 acţii proprii, puse în vindere conform Prospectului staverit de Direcţiunea institutului sub Nr. 68/1897.** ☜

Ori-ce afacere se póte resolva și informări se pot lua verbal în biuroul institutului, ér în scris prin corespondenţă.

Orĕștie, în Maiu 1897.

[73] 11—12

Direcţiunea.

Avis!

Domnilor învĕţători și directori de școle le recomandăm depositul nostru de **charte geografice** aprobate de Inaltul Minister reg. ung. de culte și instrucţiune publică, precum:

Charta Ungariei de părete	fl.	5.75
„ **Austro-Ungariei** de părete	„	5.75
„ **Europei** de părete	„	6.—
„ **Asiei** de părete	„	9.—
„ **America de Nord** de părete	„	7.—
Apoi **singuratice comitate din Ungaria** á	„	—.10—15
„ **Ungaria,** ediţ. format mic à	„	—.15

Asemenea oferim tot felul de recuisite pentru școlă: **ceruse** (Hardtmuth), **cerneli** (Leonhardi), **pene** (Kuhn & Comp.) etc.

Librăria Tipografiei archidiecesane.

Redactor prov. Gavriil Hango.

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 100. Sibiiu, Sâmbătă, 13/25 Septembre 1897. **Anul XLV.**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sàmbàta.

ABONAMENTUL
la „Tel. Rom.“ într'una cu suplementul „Fóia Pedagogică“
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Óspeții monarchului nostru.

Totdéuna am luat parte și noi românii la bucuriile dinastiei.

Cu deosebită plăcere am urmărit și acuma bucuriile dinastiei din incidentul venirei împĕratului Germaniei la manevrele de tómnă din anul acesta.

In fața puternicului împĕrat al Germaniei s'a desfășurat forța armatei nóstre, i s'a dat acestui mare domnitoriu ocasiune sĕ cunóscă din proprie intuițiune facultățile trupesci și sufletesci ale armatei nóstre, sĕ admire virtuțile ei, și prin acésta sĕ se consolideze mai tare basele alianței dintre monarchia austro-ungară și Germania, care alianță asigură pacea Europei cu tóte binefacerile ei.

Cu deosebită considerațiune către dispozițiunile monarchului nostru, tinĕrul împĕrat al Germaniei a ținut sĕ cunóscă acéstă țéră și în desvoltarea ei culturală și economică.

A fost deci urmare naturală, ca după visita facută monarchului nostru în Viena, împĕratul Germaniei sĕ fie óspe iubit al bunului nostru monarch și în capitala Ungariei, a cărei desvoltare în timpul din urmă a luat un avênt atât de uriaș.

Ḑilele petrecute de către împĕratul Germaniei în capitala patriei nóstre au fost ḑile de bucurie pentru monarchul nostru și prin acésta ḑile de bucurie pentru toți fiii patriei, și bucuriei acesteia voim sĕ dăm și noi expresiune, noi, cari cu drept cuvênt punem ca suprema virtute: loyalitatea și alipirea catră tron și către dinastia de Habsburg.

Încă n'au trecut cu totul ḑilele de veselie din incidentul visitei împĕratului Germaniei, încă nu s'au luat de pe casele capitalei podóbele puse acolo din acest incident, încă mai vibréză în inima bunului nostru monarch fala și mândria pentru înalta visită a acestui puternic monarch și credincios aliat, și bunul nostru monarch face pregătirile cele mai scrupulóse spre a primí un alt óspe asemenea iubit.

Ḑilele aceste sunt destinate pentru sĕrbătorirea Hohenzollernilor.

Pe când se desparte de către bunul nostru monarch nobila odraslă a familiei Hohenzollern din Germania, altă odraslă se apropie de curtea regală a monarchului nostru, Carol Hohenzollern, înțeleptul rege al României.

Capitala țĕrei nóstre din nou îmbracă haină de sĕrbătóre ca cu demnitate sĕ priméscă pe óspele bunului monarch.

Cu bucurie luăm parte și noi și la acéstă sĕrbare căci un aliat al monarchului face onorurile regelui nostru în capitala țĕrei nóstre.

Și ca Români ne saltă inima de bucurie, căci alianța mai intimă a României cu monarchia austro-ungară nu póte rĕmâné fără bun efect și asupra raporturilor interne din patria nóstră.

Raporturile interne dela noi se esplică și cu împregiurarea, că din nici o parte nu și-au dat ómenii silința de a se cunósce mai de aprópe, de a apreția după adevĕrata ei valóre deosebita importanță a elementului românesc și unguresc aici în patria nóstră.

Cunóscerea mai de aprópe va delătura multe din neajunsurile actuale, și bărbații în ale cărora mâni sunt puse destinele acestor dóue elemente au ocasiune a se apropia mai negenați unii de alții, și a căuta căi și mijlóce pentru o eră mai senină.

Alianța între țĕri, amiciția între domnitori, visitele reciproce în capitalele țĕrilor, tóte aceste pot fi considerate ca augurii cei mai buni pentru timpuri mai fericite.

Ne bucurăm din inimă de ḑilele de veselie ale bunului nostru monarch, și din inimă salutăm sosirea regelui României în capitala țĕrei nóstre.

Revista politică.

Wilhelm II. împĕratul Germaniei la Budapesta. La 20 l. c. st. n. 10 óre a. m. a sosit Wilhelm II. împĕratul Germaniei la Budapesta unde a petrecut dóue ḑile. La gară a fost primit fórte cordial de Majestatea Sa împĕratul și regele nostru, cu carele s'a îmbrățișat și sărutat de dóuĕ-ori, de membrii familiei domnitóre, de ministrii și alte personagii înalte. Public a fost fórte mult si a salutat cu entusiasm. Tóte casele pe unde a percurs conductul până la palatul regal au fost splendid împodobite. După améḑi la 5 óre s'a dat un prânḑ de curte pentru 30 persóne în onórea înaltului óspe. În decursul acestei ḑile, după améḑi, împĕratul Wilhelm însoțit de Majestatea Sa monarchul nostru, de ministrii și alte notabilități a cercetat biserica de încoronare numită alui Matia, séu după numirea oficială Biserica Maicei Maria, unde a fost primit de primatele Vaszary în ornat festiv complet, însoțit de mare asistență, apoi museul de economie, unde s'a interesat fórte mult de obiectele expuse acolo, mai cu sémă de cele istorice. Séra la 8 óre s'a dat al doilea prânḑ festiv, la care au luat parte 1200 de persóne din tóte branchele societății celei mai înalte: membrii din familiile domnitóre, ministrii, episcopi, magnați, deputați dietali și o splendidă cunună de dame din aceeași societate.

Din incidentul acestei visite împĕratul german a împărțit o mulțime de decorațiuni între cari cele mai înalte au fost: Marea Cruce a ordului corónei prusiane oferită contelui Teodor Andrássy, întru amintirea meritelor tatălui acestuia, contele Iuliu Andrássy, privitóre la crearea alianței austro-maghiare și germane, apoi Marea Cruce a ordului Vulturul negru oferită ambasadorului austro-ungar dela Berlin, Ladislau Szögyény-Marich.

Marți la 5 óre p. m: s'a dat al treilea prânḑ de curte în onórea împĕratului german. La acest prânḑ Majestatea Sa împĕratul și regele nostru a rostit (în limba germână) în onórea înaltului sĕu óspe și aliat următoriul toast:

„*Visita, cu care Maiestatea Ta ai fost atât de grațios a mĕ onora, îmi umple inima de cea mai intimă bucurie și îmi servesce în deosebi spre satisfacțiune, că pot saluta pe Majestatea Ta cu acéstă ocasiune în orașul meu maghiar de reședință și capitală.*

In Maiestatea Ta salut pe prietenul credincios și soțul aliat, pe sotul meu muncitoriu cu perseveranță la marea operă a păcii, căreia nu vom înceta a ne consacra cele mai bune puteri ale nóstre. Convins pe deplin despre identitatea acelor sentimente, cari Ne împreunéză în nisuința sublimă, î-mi ridic pocalul în sănĕtatea Majestății Tale și doresc, ca D-ḑeu sĕ trăéscă pe Majestatea Sa împĕratul Wilhelm“ !

La acest toast rĕspunde împăratul Wilhelm (tot în limba germână) cu următórea vorbire:

„*Cu sentimentele cele mai profunde de recunoscință primesc salutarea atât de cordială a Majestății Tale. Mulțămită invitărei Majestății Tale, am putut cerceta acest pompos oraș, a cărui primire grandiósă într'adevĕr M'a răpit.*

Cu interes simpatic urmărim noi colo acasă istoria cavalerescei națiuni maghiare, a cărei iubire de patrie a devenit proverbială și care în trecutul sĕu bogat în lupte nici odată n'a pregetat a și jertfi viéța și averea pentru cruce. La nume, ca Zrinyi și Sziget încă și aḑi palpitéză sus inima fie-cărui june german.

Cu uimire simpatică am urmărit sĕrbarea aniversarei nascerei de o mie de ani, pe carea națiunea maghiară credinciósă adunându-se în jurul iubitului sĕu rege, cu pompă surprinḑetóre o a sĕrbat. Monumentele mărețe dau dovadă despre sentiment de artă, până când sdrobirea lanțurilor dela Pórta de fer a deschis nóue căi comerciului și comunicațiunei și a întrodus Ungaria ca factor de același rang în rêndul marilor popóre culturale.

Ceea-ce însĕ în decursul petrecerei mele în Ungaria, dar mai cu sémă în decursul primirei mele în Budapesta, mai mult m'a impresionat, este acea alipire însuflețită a maghiarului către înalta persónă a Majestății Tale. Dar nu numai aici, ci și în întrégă Europa și mai cu sémă în cercul poporului meu aceeași însuflețire arde pentru Majestatea Ta, din care îndrăsnesc a-mi lua și eu partea când privesc în mod fiesc la Majestatea Ta, ca la un amic părintesc.

Mulțămită înțelepciunei Majestății Tale, alianța nóstră încheiată pentru binele popórelor nóstre, e tare și indisolubilă și deja de mult a păstrat Europei pacea și o va păstra și mai departe. Sum sigur, că acea alipire însuflețită către Majestatea Ta încă și aḑi arde viu în inima fiilor lui Arpad, întocmai ca atunci, când marea străbună a Majestății Tale o au încunjurat cu strigarea: „Moriamur pro rege nostro“. Dând expresiune acestor

---

FOIȚA.

A munte.

(Impresii).

Gurarîului este o comună mare și frumósă la pólele munților cibinieni. Cine voesce sĕ o cunóscă mai de-aprópe, poftéscă și ostenéscă-se până acolo, séu apoi procure și monografia popii M.; aceea a fost premiată și conține multe verḑi și uscate...

Remarcabile lucruri în acéstă comună sunt gușații, fetele frumóse, apa, aerul și „Kracher“ele explosive, un fel de bragă nemțéscă din hanul lui Simon.

Interesantă coloratură de stradă sunt țigănușii bălțați, cari se cobóră din districtul lor Hodrea (căpitănatul țiganilor) și împletecindu-și piciorușele alérgă cu dróia după pasagerii străini, cerêndu-le „un creițar, sĕ iee o țiră de sare, că mânâncă mămăliga tĕt nesărată“...

O altă particularitate a Gurenilor (contras din Gura-ríuenilor) este faptul, că băeții lor mai mici sunt cam certați cu vremea. În faptul ḑilei ei te salută cu „bună-tala“ (vor se ḑică „bună-séra“, însĕ gușulițele le dau taga), ér colea către asfințit cu „bunădininéța“.

La acéstă grozavă mistificare a ordinei de ḑi paremi-se pórtă vina și dirigentul șcólei de-acolo, care mai dirigiază și orologiul din turnul bisericei și-l dirigiază cu atâta măestrie și cunoscințe astronomice, încât a-i crede că-și bate joc de bieții săteni. Ér de când l'au pus pĕcatele pe acest apendice al culturei moderne, ca sĕ se mai și amoriseze într'o foféză de fată, scuturată ca o codobatură și cu capul mic ca o crumpĕnă mai mare, — ceasul aiuréză și mai teribil, umblă leanca în dragă voie.

Sătenii sunt desperați, că nu găsesc móșe potrivită pentru lecuirea orologiului. Vaivoda din Hodrea e hotărît a înainta în numele suditilor sĕi o jalbă la administrația satului.

Notariul cu firea i cea aprigă va reveni în chestia asta-unaltă și la an pasagerii vor avé probabil onorul a vedé un orologer amoresat — în pensiune și un ceas pe felelat, — adecă dóue noutăți de sensație în Gurarîului.

Amintesc aceste nu dór cu intenția și curagiul de a complecta monografia popii M., ci fiind-că Gurarîului este prima stațiune a escursiei mele în munții Cibinului, către Iezĕr. Ér despre un plăcut popas cum ți-l oferă Gurarîului se pot scrie încă multe alte verḑi uscate, de care monograficul autor a binevoit a-și uita.

În Gurarîului ești cu un picior în — munte.

De n'ar fi biserica și turnul cu ceasul, de n'ar fi șcóla și „antistia comunale“, de n'ar fi preoții (doi ortodoxi și un uniatoș din Roma-mică), de n'ar fi cârcimarii, „gaveții“ cei sătui ca nisce fedeleșe pline de păstrăvi... ei, de n'ar fi satul întreg te-ai crede deja a munte. Astfel însĕ trebue sĕ te creḑi numai după-ce ai eșit din sat.

Dar stați, că nu eșim încă.

Tustrei, adecăte eu cu tovarĕșii mei Străulea și cu Grasu stăteam la cârcima lui Simon, (dl I. C. Panțu i-ar fi ḑis: cârcima lui Tiriplic!) și așteptam pe Albușoi, călĕuzul nostru, sĕ ne aducă caii, cu cari aveam sĕ plecăm a munte.

Era fórte de diminéță. Nici gurenele cele harnice nu se sculaseră încă, ca sĕ-și care din rîu apă de bĕut cu ulciórele.

Din casa de peste cale îmi băteau la ureche nisce tonuri ciudate, absolut nearticulate. Mi-se păré, că asist la un concert cu intrare liberă. Concertul însĕ nu era nici de pisici nici de diletanți, avé ceva propriu în sine, sĕmĕna cu o arie de cimpóie răgușite. În primul moment nu-mi putém explica fenomenul altfel, decât aducêndu-l în conex cu bóla de rîmători ce domnia în sat și care va fi cuprins și pe exemplarele din curtea de peste cale. Bĕtrânul Simon însĕ mĕ scóse din nedumerire, explicându-mi, că tonurile acelea nearticulate provin dela nisce mari proprietari de — gușe, cari locuesc peste cale și au o respirație tare anevoiósă. Bieții concertanți!

Într'aceia sosí și Albusoi cu cei trei cai ai nostri. Vai de caii nostri... ne cuprinse mila uitându-ne la acesti nobili bungărḑeni, nu-i cunoscém de sub bagagiul cel mult, că sunt óre cai séu pui de cămilă: pe fie-care o păreche de desagi ticșiți cu de tóte, o straiță cu plosca, țóle, un roc și... peste tóte cel mai de frunte bagagiu, călĕrețul.

Pĕcat numai că nu era cu noi și vre-o damă! O, e ceva clasic a vedé o damă sus pe un cal înțorțonat cu bagagiu, și dacă se întêmpla ca dama sĕ fie și frumósă, îți face impresia, că veḑi o ḑînă pe un tron de sdrențe portativ. Am vĕḑut ființe de aceste cu — corpul tescuit în șea de munte, am vĕḑut pe drumul către Păltiniș (Kur-ort zur Hohen-Rinne) și mi-s'a imprimat bine în *sentimente, tot ce pentru Majestatea Ta simțim, cugetăm și putem implora, cuprindem în acea aclamare, pe carea tot maghiarul până la ultima suflare o resună: (ungauresce) Trăiască regele!*

În decursul acestei ḑile împĕratul Wilhelm a făcut o visită contelui Ludovic Apponyi, mareșalul unguresc al curții, apoi a cercetat Parc-clubul, hala centrală pentru têrg, museul industrial și museul național. După dejun, care l'a luat la archiducele Iosif, a visitat edificiul noului parlament și palatul justiției. Séra, după prânḑul festiv, Majestățile Lor au cercetat representațiunea musicală dela operă, apoi însoțiți de un splendid cortegiu au mânat la gară, unde despărțêndu-se în modul cel mai cordial, la 10 óre împĕratul Wilhelm a părăsit Budapesta.

Fondul de pensiuni archidiecesan.

(Urmare și fine.)

De aceea dorința mea ar fi: modificarea § lor 19 și 21 într'acolo, ca preoteselor vĕduve și orfanilor sĕ li-se asigure o sumă mai convenabilă, ca sĕ pótă trăi, și pruncii sĕ pótă fi crescuți corĕspunḑĕtoriu stărei lor sociale. Cunosc neajunsul și presupun, că nu vor ajung mijlócele, respective fondul nostru de pensiuni nici după incurgerea tuturor restanțelor nu va fi póte în stare a satisface cerințelor în urma modificărei în sensul acesta, dar décă s'a înființat fondul de pensiuni, sĕ aibă deocamdată pensiune cel puțin vĕduvele și orfanii, cari sunt mai avisați la ajutoriu ca preoții însuși, atunci și fondul 'și-ar merita cel puțin a parte numirea. Și aceasta s'ar ajunge din motivele: că nici un preot nu cere bucuros pensiune, de órece în casul când se pensionează primesce o sumă carea este egală numai cu jumătate salariul lui avut ca paroch și décă în loc de pensiune i se dă un capelan, nu perde nimic, afară de aceea puține parochii vor fi, în cari preotul sĕ nu pótă suplini funcțiunile preoțesci, îndată ce a trecut preste etatea de 60—66 de ani. Mi-se pare, că și décă au cerut câțiva pensiune, cererea nu li s'a încuviințat. Preoții acum nu mai dau asalt fondului de pensiuni și sumele crutate se vor adauge la fond, prin ce s'ar putea ridica pensiunea preoteselor vĕduve și a orfanilor și apoi într'adevĕr s'ar șterge lacrămile de pe obrazii lor, după-cum le place unora a ḑice când se împart nisce mici ajutóre din venitele tipografiei archidiecesane. In casul acesta preotul s'a ușorat de o sarcină grea, adecă de grija, că ce vor face și cum vor trăi femeia și pruncii lui după mórtea sa. Atunci tótă puterea sa intelectuală și morală o ofere prosperării intereselor bisericei sale și binelui poporului seu.

Aceasta ar fi dorința subscrisului, și décă preoțimea cugetă a fi și alte cause la indiferența preoților față cu fondul de pensiuni, sĕ nu-și pregete a da fieşte care publicității dorințele sale, pentru că desbătênd causa noi cei mai de aprópe interesați și arĕtând interes viu față de aceastǎ instituțiune salutară póte și mai marii nostri vor pune pond pe dorințele preoților și la modificarea statutului vor ținea în câtva cont de ele.

Streiu-Sânt-Georgiu, la 27 August 1897.

Ieronim Uieț,
preot.

Sânțirea bisericei din Drăguș.

— Raport special. —

(Urmare).

Cu aceeași căldură și dragoste a fost întimpinat Exelenția Sa și la celelalte stațiuni și halte de pe valea Oltului. Pretutindenea masse de popor, care sĕrbătoresce îmbrăcat oferea o privelisce cu atât mai frumósă, cu cât de pe fețele tuturor puteam observa bucuria, ce o simțesc vĕḑênd și aclamând pe veneratul lor archipăstor. La Arpașul interior a vorbit părintele Nicolau *Cucu*, dorind Exelenței Sale în numele credincioșilor din ambele Arpașe și Cârțișóra viață lungă spre a putea împlini sântă-i misiune, ce dela D-ḑeu 'i-s'a încredințat.

Exelenția Sa mulțămind pentru omagiile manifestate și binecuvêntând poporul adunat, a urcat trenul între aclamațiuni de „sĕ triăască" și a continuat drumul spre Vistea de jos, unde o mulțime imensă aștepta sosirea trenului, care aducea pe doritul vestitor al cuvêntului lui Dumneḑeu. Poporul țĕran cu întrégă inteligința din comunele vecine era present în frunte cu P. O. D protepresbiter tractul Ioan *Cândea*, căruia poporul adunat la stațiunile anterióre i-a făcut prin întréga sa purtare și presentare deosebită onóre. Am observat aici prin marea de ómeni pe protopresbiterul Făgărașului Iuliu *Dan*, pe parochul Ioan *Dan* dela Zernești și numĕroși alți preoți, deputatul dietal Dr. Nicolau *Șerban*, pe deputatul sinodal Dr. Ioan *Turcu* și pe deputatul sinodal și congresual Dr. Ioan *Șenchea*, cu onorabila sa soție din Făgăraș etc. etc.

P. O. D. protopresbirer Ioan *Cândea*, a primit pe bunul sĕu archiereu cu însuflețite și simțite cuvinte subliniate și sigilate prin datele și freneticele aclamări a-le d-nilor presenți. Dsa a ḑis cam următórele:

Hotărîrea Inalt Exelenției Vóstre, prin carea Va-Ți îndurat părintesce a osteni la sânțirea bisericei celei nóuĕ din Drăguș, a umplut de deosebită bucurie inimile tuturor credincioșilor din acest protopresbiterat și jur.

Iubirea nețĕrmurită, ce o avem față de Inalt Exelenția Vóstră, — alipirea neclătită ce o nutrim față de actualul demn cap al sântei nóstre biserici, ne-au întrunit astăḑi aici cu mic cu mare, tinĕr și betrân, ca sĕ Vĕ salutăm sĕrbătoresce, și sĕ Vĕ descoperim simțemintele ce le nutrim față de biserică și de suprema ei autoritate.

Inalt Exelenția Vóstră, din inimă curată sinceră și smerită, din dragoste adevĕrată și alipire nefățărită, în numele preoțimei, învĕțătorimei și poporului din cercul Avrigului, ce prin îndurarea Inalt Exelenției Vóstre am norocirea al conduce, mĕ simt preafericit a Vĕ putea saluta la marginea cercului cu un „bine a-Ți venit în mijlocul nostru"! Tótă suflarea din acest ținut rógă pe Atotputernicul Dumneḑeu, ca se Vĕ țină la mulți fericiți ani spre binele bisericei și a poporului dreptcredincios, se Vĕ dăruéscă nóue puteri sufletesci și trupesci, ca sĕ puteți și mai departe lupta și apăra tot cu acel zel și înțelepciune drepturile sântei nóstre biserici, și a putea feri biserica și instituțiunile sânte de tóte primejdiile, ivéscă-se ele din ori-ce parte.

Inalt Exelenția Vóstră! Sĕrbătorea de astăḑi nestérsă va rĕmânea din inimile preoțimei și poporului din acest cerc, cu atât mai vêrtos, cu cât Inalt Exelenția Vóstră n'ați crutat sănĕtatea și jerrfele ce vi le reclamă oficiul preaînalt atras de iubirea poporului pe carele asemene îl iubiți, ați venit aici obosit, chiar acum în préjma altor obositóre ocupațiuni, spre a sânți după referințele nóstre pomposul edificiu bisericesc, ce poporul din Drăguș din evlavie și cu mari jertfe întru mărirea lui Dumneḑeu l'a ridicat.

Sĕ trăéscă Inalt Excelenția Sa preabunul și preademnul archiepiscop și metropolit Miron Romanul.

In cuvinte tot atât de căldurόse a respuns Ex. Sa, accentuând, că nici o jertfă nu i-se pare mare și ori-ce oboseĺă o supórtă ușor, atunci când vine în mijlocul credinciosului și iubitului sĕu popor, care atât de mult ține la biserica și instituțiunile ei și la persónele, cari le representă. Mulțămesce tuturor pentru fiésca primire.

Terminate aceste s'a suit Ex. Sa în trăsura cu patru sprinteni cai, pusă, împreună cu alte dóue trăsuri, la disposițiunea Ex. Sale din partea onorabilului domn *Fabian Maurovics*, director al domenilor statului de pe valea Oltului. In scurt se formézǎ un convoiu lung de trăsuri, care in frunte cu un frumos banderiu de călĕreți a mers între șiruri de braḑi până la marginea comunei unde era ridicată o frumósă pórtă triumfală din flori și crengi de verdéță. Ací a fost bineventat vrednicul nostru metropolit de notariul *Borzea* cu cuvinte alese și Ex. Sa i-a rĕspuns în același mod. Convoiul se pune din nou în mișcare prin comuna impodobită cu verdéță, spre a se opri din nou înaintea bisericei, unde parochul Nicolau Borzea în ornate bisericesci a bineventat pe Ex. Sa presentându-i sânta evangelie spre sărutare și conducêndu-l în biserica îmfrumsețată și iluminată. Dinaintea bisericei era o nóuă și frumósă pórtă de triumf cu inscripția:

„Bine ai venit".

Calea dela Viștea inf. până la Drăguș a ținut aprópe o óră. Călĕreții aveau deosebită grijă de óspeții călĕtori, fiind postat la fie-care loc mai de pricină al drumului câte unul cu faclie aprinsă. Astfel drumul până la Drăguș n'a oferit nici o piedecă, cu atât mai vêrtos, că comunele învecinate cu ḑile înainte l'au reparat, tăind chiar și o hulă mai mare.

Intrarea în comuna Drăguș a produs asupra tuturor impresiuni adênci și rare. Era deja sérǎ. Un glas de trîmbiță a anunțat comunei sosirea Excel. Sale. Imediat s'a pus tótă comuna în mișcare, eșindu-i întru întîmpinare. Tot satul purta lumini aprinse, terestrile tuturor caselor asemenea erau iluminate, încât comuna apărea un loc plin de gigantici, numeroși și mistici licurici, cari rĕspêndeau prin strade o lumină suficientă, pentru a face comunicațiunea posibilă. Sosind așteptatul archiereu la pórta de verdéță, mulțimea erumpe în strigăte nesfîrșite de „Sĕ trăiască", cari se amestecau cu glasul evlavios al clopotelor dela ambele biserici, ce — vestind giurului îmbucurătórea sosire — asemenea salutau venirea mult doritului mire. Comuna întrégă era înfrumusețată cu flori, verdéță și braḑi și cu mai multe porți de triumf.

La intrarea în comună Ex. Sa fu bineventat din partea simpaticului notar cercual *Leon Solomon* cam cu urmàtórele cuvinte, cari asupra tuturor auḑitorilor au făcut cea mai bună impresiune:

Excelența Vóstră Inalt Preasfințite D-le Archiepiscop și Metropolit!

A sosit momentul, în care bĕtrân și tinĕr, bărbat și femeie saltă de bucurie; a sosit momentul, în care toți credincioșii acestei sfinte biserici își vĕd încoronată munca și sîrguința, ce au desvoltat-o într'un șir lung de ani. Mâne este ḑiua cea mult așteptată; mâne este sĕrbătórea înălțătóre, care va desvĕlí pomposul edificiu și va face din el adevĕrată casă a lui D-ḑeu, o sfântă biserică.

Sĕrbătórea de mâne are pentru comuna nóstră o însemnătate duplă. Mai întâiu, pentru-că mâne este sfințirea bisericei în care pentru un depărtat viitor vor avé fiii comunei sĕ implóre ajutorul celui Prea puternic; a dóua pentru-că sfințirea este sĕvêrșită de Excelenția Vóstră, capul acestei biserici.

Pentru întâia dată avem fericirea de a Vĕ puté primi în sînul nostru. Bucuria momentului ne este atat de mare, încât nu putem îndestul sĕ ni-o exprimăm. Ca pe un bun păstor, care n'a crutat ostenélă și trudă, ci a venit spre a-și mângăia turma sa iubită:

Te primim Înalt Preasfințite Părinte cu brațele deschise, cu dragoste fiiéscă și-'Ți strigăm un puternic „bine ai venit!".

Ex. Sa i-a rĕspuns mulțămind pentru neașteptata sa frumósă primire binecuvêntând, implorând darul ceriului asupra comunei întregi și a celor ce cu credință viețuesc întrênsa. La biserica cea veche l'a întîmpinat veteranul paroch al comunei.... *Făgărășan* în ornate bisericesci oferindu-i evangelia spre sărutare.

După sosire și descălecarea tuturor óspeților s'a sĕvêrșit prescrisa vecernie cu litia și utrenia ḑilei proxime în biserica veche, care la anul 1797 a fost edificată din lemn, ér la 1797 zugrăvită după stilul și gustul timpurilor trecute.

Nu pot întrelăsa la locul acesta un frumos tablou, ce mi s'a oferit a avé la eșirea Ex. Sale din biserică. Archiereul încăruntit, pe cap cu camilafca cu flor negru, în mână cu cârja pastorală pâșia printre șirurile de ómeni cu pași mĕsurați, cu fața senină. Din public pâșesce un adevĕrat tip de țĕrană bĕtrână, îmbrăcată sérbătoresce și cu fața rumenă, de pe care puté-i cetí evlavia și credința ce-i cuprindéu internul. Cu ochii țînțiți spre înaltul archiereu și cu o față, ce exprima o bucurie plină de evlavie și venerațiune, se apropie de el, sărutându-i cu respect mâna și rostind remarcabilele cuvinte: „*Dómne mulțumescu-ți, c'am ajuns și asta!*" adecă, sĕ vĕd și sĕ sàrut mâna preabunului al meu și al nostru păstor.

Deosebită pabugă, că ochii chemați n'au vĕḑut acest tablou de însĕmnătate, pentru viéța nóstră națională bisericéscă spre a-l fixa și îmbogățí cu el un museu al nostru național.

Terminate cele rituale, s'a întrunit Ex. Sa, întréga lui suită și numerósa inteligență la o cină comună în casa parochului.... Făgărășan. (Va urma).

Cuvênt funebru

rostit de dl asesor consistorial Mateiu Voileanu, Marți în 21 a curentei, cu prilegiul înmormêntării profesorului Nicolae Popovici.

> „Acuma m'am odichnit și am aflat ușurare multă".

Aceste sublime cuvinte din frumósa cântare a svetilnei dela rênduiala la îngroparea pruncilor ne rĕsună în urechile nóstre, aceste cuvinte stràbat la inima nóstră în momentele aceste, și ni se pare, că admirabila ta voce, iubite amice, ni le șoptesce lin.

Și sublima ta voce atât de minunat scie interpreta cuvintele din cântarea bisericéscă.

Acuma m'am odichnit, acuma nu mai simt nici o durere, acuma am aflat multă ușurare!

Cuvintele aceste de mult sună în urechile nóstre, și ele ne spun cu multă duioșíe, că sufletul tĕu, mintea ta în timpul din urmă a părăsit ființa ta pămêntéscă, că ele plutéu în alte locuri ascunse înaintea ochilor nostrii scrutători, că în sborul seu partea dumneḑeéscă din ființa ta s'a intors la puternicul creator, și a rĕmas aici numai partea pămêntén̆ă, cea supusă stricăciunei, durerilor și nĕcasurilor, partea, care tocmai acuma zace la marginea mormêntului, spre a fi dată țĕrinei mame.

Ajuns până la marginea mormêntului, mai îngădue puțin călătoriule obosit, și aruncă-ți încă odată privirea asupra acelora, cari cu lacrămi în ochi au petrecut trupul tĕu până la acest loc al vecinicei tale odichne.

Privesce în jurul tĕu, și opresce-te în locul prim la iubita ta soție, care cu inima sfâșiată de durere a alergat dela orfanele tale fiice spre a petrece la ultimul loc de odichnă pe iubitul lor tată, opresce-te încă odată la iubita ta soție, care de tinĕră a rĕmas orfană și ea, ca acuma sĕ rĕmână de tinĕră vĕduvă jelitóre, opresce-te la ea și întrébă-o cu vocea ta cea argintie, ce a spus ea fetițelor tale la plecarea sa aici spre a te petrece la locul de odichnă, și ce le va spune când va pleca de aici, ce le va spune sciindu-te definitiv așeḑat aici în acest mormênt de vecinică odichnă!

Ridică-ți ochii și privesce la publicul distins, care cu lacrămi în ochi s'a grăbit a-ți da onórea cea din urmă, și între acest distins public vei afla pe toți aceia, cari au fost admiratorii geniului tĕu.

Autoritatea bisericéscă școlară cu durere a petrecut la mormênt pe profesorul dela gimnasiul ortodox român din Brașov corpul profesoral dela institutul archidiecesan pedagogic-teologic însoțit de elevii institutului și-a ținut de datorință colegială de a te petrece în ultimul tĕu drum.

---

memorie. Ca apropos trebue sĕ spun, că frumosul Păltinis e numai 4 óre departe de aici și ḑi de ḑi se urcă acolo câte o caravană de domni, ofițeri, domnișóre, ómeni și friseri de pe la Sibiiu, ba chiar și câte un cetățén al României libere și independente...

Insĕ sĕ reviu la cai.

Da, eram la cai și gata de plecare. Iepșóra mea, bĕtrâna Ieva, crăiasa din staulul lui Albușoi necheza viu și dornică de plecare și nechezând i-se umfla bobâlca de pe fóle, semnul rĕmas moștenire dela mamă-sa de pie amintire.

Îi dădui de trei-ori pinteni cu călcâiele și, hi Ievo la drum...

Faptul, că iapa mea avé un nume atât de venerabil îmi reamintesce o afirmațiune a unui învĕțat german, că adecă odată cu prima păreche de ómeni au mai părăsit raiul și alte dobitóce, între cari și o păreche de cai, pedepsiți pentru pĕcatul de a fi mâncat din — ovĕsul cel oprit.

Și non e vero...

Fidelio.

(Va urma.)

In mod de tot demn şi-a achitat ultima datorinţă corpul profesoral dela şcólele nóstre din Braşov, şi elevii acelor şcóle prin trimiterea deputaţiunei, care cu ochii scăldaţi în lacrimi, te petrece la mormênt, şi cu ochii scăldaţi în lacrimi va spune acasă colegilor lor cu câtă iubire te am petrecut noi pe tine la acest loc de odichnă.

Intre publicul jelitoriu cu satisfacţiune va observa ochiul tĕu comitetul reuniunei române de musică din Sibiiu, şi pe toţi acei iubiţi ai tĕi în sinul cărora te simţiai atât de bine, şi pe cari de atâtea-ori i-ai încântat cu farmecul vocei tale.

Cei mai de aprópe ai tĕi, colegii şi elevii între cari ai trăit, amicii, cunoscuţii, admiratorii tĕi stau acuma în giurul cosciugului, în care zac părţile pămêntesci din fiinţa ta, spre a-ţi ḑice cel din urmă adio.

Şi mie, pretinelui tĕu, care cu atâta iubire am urmărit cursul vieţii tale în cei 15 ani, de când am avut fericirea a te cunósce, mie mi-a fost reservat dela provedinţă sĕ te despart de toţi, cari cu lacrimi te-am petrecut la locul acesta.

Abia cu câteva óre mai înainte reîntors din o călĕtorie în afaceri bisericesci, trista scire despre trecerea ta din viéţă m'a sguduit trupesce şi sufletesce, încât abia mi-a rĕmas puţin timp fisic şi puţină putere spre a mĕ reculege şi a-mi concentra cugetul asupra acestui moment trist al despărţirei tale.

Nu sum deci în stare iubite amice sĕ-ţi fac panegiricul demn, cu care dĕtoriu aş fi sĕ te despart de lumea acésta.

Nu vei afla măestrie oratorică în vorbele mele, vei afla însĕ simţul de datorinţă şi ca preot, şi ca amic de a nu lăsa sĕ se dea mormêntului rĕmăşiţele tale pămêntesci fără a spune ce am perdut noi în tine.

Dară şi altcum nu se cere măestrie oratorică spre a rostì panegiricul tĕu. Viéţa ta pămêntéscă e plină de activitate binefăcĕtóre şi unde vorbesc faptele mări, acolo nu are loc măestria în vorbe alese.

Iubitul nostru confrate Nicolau Popovici s'a născut în Decembre, 1857, în orăşelul Caransebeş.

După absolvarea şcólelor medii, cu dorul de a servì bisericei ortodoxe-române din patria nóstră şi prin ea naţiunei nóstre, tînĕrul Nicolau a intrat în institutul teologic din Caransebeş.

Bunul episcop de atunci Popasu, cunoscênd talentul musical şi admirând frumósa lui voce, după absolvarea teologiei l'a trimis la conservatoriul din Lipsca spre a se perfecţiona în studiile musicale.

După absolvarea conservatoriului tînĕrul Nicolau s'a reîntors în patria sa şi a ocupat postul de profesor de musică la institutul pedagogico-teologic din Caransebeş, voind a-şi pune în serviciul bisericei şi al naţiunei cunoscinţele sale, talentul sĕu.

După doi ani de activitate la acest institut, aflăm pe amicul nostru angagiat ca cântăreţ de operă în străinătate.

Viéţa în străinătate însĕ n'a fost pentru firea şi inima lui. După un an de triste experienţe între străini, s'a reîntors în patrie, şi a ocupat postul de profesor de musică la şcólele nóstre din Braşov, unde a funcţionat 9 ani.

Lovit de o bólă grea, confratele nostru a cercat însănĕtoşare mai întâiu la un sanatoriu în Viena, mai pe urmă la sanatoriul de aici, de unde i-am luat acuma trupul rece, şi l'am petrecut până la acest loc, spre a-l da vecinicei odichne.

Ce activitate a desvoltat profesorul Nicolau Popovici la şcólele nóstre centrale din Braşov, şi în general ce a fost el pentru Braşov, acésta o va spune tot la acest loc o altă persónă chemată.

Mie-mi rĕmâne sĕ amintesc în treacĕt despre dulcile plăceri, cari ni le-a causat nóue Sibienilor rĕposatul nostru confrate în sînul „Reuniunei române de musică din Sibiiu“, şi în concertele sale, când prin farmecul vocei sale, prin nobila interpretare a cântărilor ne-a răpit în sfere mai înalte, făcêndu-ne sĕ uităm pe câteva momente miseriile legate de viéţa acésta.

Nu voiu încerca sĕ arăt cât de mare este perderea familiei, care prin el a perdut totul. Dumneḑeul cel milostiv îngrijesce şi de vĕduve, îngrijesce şi de orfani, şi el nu-şi va închide milele sale nici înaintea întristatei familii a rĕposatului nostru confrate.

Şi acuma spre Tine îmi ridic ochii mei, spre Tine Dumneḑeul milelor, Dumneḑeul îndurărilor şi al iubirei de ómeni, Tu carele ai povĕţuit pe robul tĕu în viéţa acésta şi l'ai înfrumseţat cu chipul tĕu, făcêndu-l părtaş de atâtea onoruri aici pe pămênt, primesce-l acuma întru împĕrăţia ta. Amin.

Dela „Reuniunea femeilor române din Sibiiu“.

Avis.

Din obiectele contribuite de publicul român pentru sortitura (loteria), care se va efectuí la timpul sĕu, „Reuniunea femeilor române din Sibiiu“ arangiază *o exposiţie* în edificiul „Albinei“ (în curte, partere), care se va deschide în *14 Octombre n. a. c.*, şi va rĕmâné deschisă mai multe ḑile — sub durata congresului bisericei greco-orientale române, convocat pe 1/13 Octombre a. a.

Preţul de intrare: 10 cr. de persónă.

Tot aceea reuniune arangiéză *în 16 Octombre n. a. c., o petrecere cu dans*, în sala dela „Gesellschaftshaus“.

Preţul de intrare: 1 fl. de persónă.

Atât exposiţia, cât şi petrecerea cu dans aparţin acelei serii de întreprinderi ale reuniunei, prin cari ea, pe lângă scopul social-cultural, intenţionéză în prima linie *crearea unui fond pentru înfiinţarea unei şcóle pentru economia şi industria de casă şi a unei preparandii pentru sexul femeiesc, împreunate cu internat.*

Accentuând acest scop special al ambelor intreprinderi, le recomandăm generosităţii onoratului public.

Biroul comitetului „Reuniunei femeilor române din Sibiiu“.

Sibiiu, în 24 Septembre n., 1897.

Maria Cosma, preşedintă. *Dr. N. Vecerdea*, secretar.

Noutăţi.

Impĕţatul Wilhelm II. al Germaniei Marţi séra, după-ce a luat parte la representaţia de gală dela operă, între urările nesfîrşite ale publicului, a părăsit capitala, după órele 10. Despărţirea Impĕraţilor a fost fórte cordială.

* * *

Părechea regală română. Regele *Carol* şi regina *Elisabeta* vor sosí la Budapesta sĕptĕmâna viitóre. Părechea regală va sosí din Sigmaringen, unde se află de present, Marţi după prânḑ, la órele 2 şi ½ în capitala maghiară, şi ca óspeţii Maiestăţii Sale Monarchului, vor locuí în castelul regal din Buda. In onórea óspeţilor înalţi, în ḑiua pomenită se va aranja un dineu festiv, şi se va da representaţie de gală la operă.

Părechea regală română va sta la Budapesta până Mercuri séra, va sĕ ḑică o ḑi, când apoi va călĕtorí preste Predeal la Bucuresci.

La Budapesta se fac pregătiri pentru o splendidă primire a Maj. Lor.

* * *

„Masa studenţilor“ a fost visitată Joi, de directorul *Ferenczy I.*, profesorii *Metz* şi *Szentgyörgyi* dela gimnasiul de stat din loc. Visita au făcut-o binişor înainte de órele 12, când studenţii nu erau sosiţi încă la masă. Domnii profesori au fost întimpinaţi de d na *M. Cosma*, conscienţiósa supraveghetóre a „Mesei studenţilor“. Domnia-sa 'i-a condus prin tóte localele „Mesei stud.“ servindu-le cu informaţii în privinţa organisaţiei, ordinei disciplinei instituţiunei, şi arătându-le mâncările, cari se servesc elevilor. Într'aceea au sosit studenţii, şi în cea mai perfectă ordine şi liniste 'şi-au ocupat locurile la masă. Faptul acesta a produs o vĕdită frapare, cu deosebire asupra celor doi domni profesori, cari pentru prima-óră au visitat „Masa stud.“ Ei au stat până când s'a ḑis rugăciunea şi s'a servit mâncarea, apoi dând expresie mirării lor pentru exemplara ordine, curăţenie şi disciplină ce au găsit la „Masa studenţilor“, s'au depărtat.

* * *

Mulţămită — Sultanului. Delegaţii Sêrbiei şi a Muntenegrului au trimis o adresă comună de mulţămită Sultanului, pentru-că a denumit la Uesküb în locul metropolitului *Ambrosiu* cel de origine grec, un locţiitor sêrb, — prin ceea-ce a împlinit dorinţa veche a Sêrbilor.

* * *

Péchy Tamás, unul dintre fruntaşii bărbaţi politici maghiari, fost vice-şpan, deputat dietal, mai târḑiu ministru de comunicaţie sub Tisza Kálmán în decurs de 5 ani, fost president al dietei ungare din 1880 până în 1892, cand a fost inlocuit prin Bánffy cel capacitat — a decedat Sâmbătă în Alsó-Komárom în etate de 68 de ani.

* * *

Hymen. Dl învĕţătoriu român gr. or. din Doboli-inferior Nicolau Rădoiu s'a fidanţat cu dşóra Terezia M. Petru, fiica dlui Mihail Petru, proprietar din Doboli-inferior.

* * *

Catastrofă la Fiume. O catastrofă dintre cele mai îngrozitóre s'a întêmplat Marţi în portul dela Fiume. Vaporul englez de mare, cu numele Tyria s'a ciocnit în pomenita ḑi pe la 7 óre după prânḑ, cu naia Ika, care ḑilnic face calea până la Portore, Crkvenica, Novi şi Salza. Ciocnirea a fost atât de vehementă, încât Ika câte-va minute mai târḑiu s'a cofundat, dimpreună cu aprópe toţi pasagerii. Numĕrul victimelor e *treiḑeci* până în *patruḑeci*.

* * *

Érăşi conduct de demonstraţie, pe lângă sufragiul universal şi o adunare poporală vor arangia în Octombre socialiştii din Budapesta, la care vor învita şi pe social-democraţii din Viena, avênd nădejdea sĕ fie lăsaţi neconturbaţi, neputênd subversa atunci presupunerea, că vor sĕ demonstreze contra împĕratului german.

* * *

Pungaşii. Cu ocasia sĕrbărilor în onórea împĕratului german, în capitala unguréscă au pescuit mulţime imensă de pungaşi de profesie şi ocasionali. Cu deosebire cu prilegiul intrării în oraş şi sub decursul iluminaţiei, s'au aprovisionat bine aceste podóbe ale capitalei preamăriţilor unguri. E imens numĕrul celor cari afară de bucuria visitei împĕrătesci au fost părtaşi şi de plăcuta surprindere de a se pomení uşuraţi de portofolii şi cu buzunarele tăiate. Tréza şi harnica poliţie a capitalei a deţinut o mulţime de — *doi* pungaşi.

* * *

Respêndirea socialismului. Socialismul în Ungaria dobândesce tot mai mulţi aderenţi nu numai între muncitorii de pe la fabrici, ci şi între agronomi şi industriaşii mai mici. Din Dobriţin se scrie, că acolo muncitorii se organiséză tot mai mult, formând cluburi, cari sunt representate la tóte demonstraţiile socialiste din Pesta. Mai curênd s'au constituit *păpucarii* într'un club, înrolându-se în tabăra social-democraţilor.

* * *

Convocare. Reuniunea învĕţătorilor gr. or. români din districtul „Deeşiului“ î-şi va ţinea adunarea generală a X la 28 şi 29 Septembre a. c. st. v. în Deeşiu în localitatea şcólei nóstre cu următoriul program, aprobat prin resoluţiunea Venerabilului Consistoriu archidiecesan din 7 August a. c. Nro 5114 Scol.

Şedinţa I. la 28 Septembre 11 óre a. m.

1. Participarea în corpore la celebrarea sântei-liturghii şi chemarea Duchului sânt diminéţa la 8 óre.
2. Cuvênt de deschidere prin presidiu.
3. Constatarea membrilor.
4. Raportul comitetului central despre activitatea sa în anul scol. 1896/7.
5. Alegerea comisiunilor.
6. Incassarea taxelor curente şi restante şi a pedepselor.

Şedinţa II. la 28 Septembre 3 óre p. m.

7. „Cei 10 leproşi“ prelegere practică pentru anul III. şi IV. de şcólă predată de Vasiliu Ferghete învĕţătoriu în Rachiş.
8. „Constituţiunea patriei şi a bisericei“, paralel între aceste dela comună, comitat respective parochia, protopresbiterat, prelegere practică pentru anul III. de şcólă, predată de Juon Dragomir învĕţătoriu în Surduc-Copalnic.
9. Reflexiuni asupra prelegerilor ţinute.

Şedinţa III. la 29 Septembre, 9 óre a. m.

10. Tractarea plantei „ciumăfóia“, prelegere practică pentru anul 5. de şcólă, tractată de Gavriil Bogdan, învĕţătoriu în Finteuşul-mare.
11. „Disertaţiune“ despre cum î-şi póte câştiga învĕţătoriul iubirea elevilor şi a poporului, de Gavriil Garda, învĕţătoriu în Bonţida, eventual de Ioan Georgea, învĕţătoriu în Bălan.
12. Reflexiuni asupra prelegerei şi disertaţiunei.

Şedinţa IV. la 29 Septembre, 3 óre p. m.

13. Rapórtele comisiunilor.
14. Stabilirea budgetului pro 1897/98
15. Propuneri şi interpelaţiuni.
16. Reconstituirea reuniunei pe un nou period de 3 ani.
17. Incheiarea adunărei prin preşedinte

Se observă, că contra acelor membrii, cari vor absenta se va aplica pedépsa statorită de adunarea generală.

Membrii reuniunei, cari până la adunare n'au solvit taxele curente şi restante la cassariul despărţământului se provócă a aduce cu sine şi taxele, ér acei membrii, cari au lipsit dela adunările generale districtuale din trecut fără a se fi escusat sunt obligaţi a aduce şi pedepsele.

In fine se observă, că conform §-lui 150 punct 5 din regulamentul pentru organisarea învĕţământului şi în legătură cu cercularul înaltului ministru de culte şi instrucţiune publică Nro 62844—1896, comunele bisericesci se deobligă a provedé pe învĕţători cu spese de călĕtorie corespunḑĕtóre, şi cu diurne de câte 2 coróne la ḑi.

Ciceu-Poeni, 20 Iuliu, 1897.

Comitetul central:

Alex. Sighiarteu, capelan, preşedinte. *Alex. Frasincariu*, secretariu.

Notă. Membrii comitetului central sunt poftiţi la şedinţă ordinară pe 27 Septembre, 4 óre p. m.

Din public.*)

Cărţi dăruite.

Mulţămită publică.

Veteranul căpitan ces. şi reg. în pensiune, dl Constantin *Stezar*, vechiu spriginitor al *„Reuniunei sodalilor români din Sibiiu“*, a dat o nóuă dovadă a viului interes, ce-l pórtă acestei instituţiuni prin dăruirea pe séma bibliotecei nóstre a colecţiunei ḑiarului „Tribuna“ pe anii 1893—1896.

Mai anii trecuţi dl căpitan ne dăruise „Tribuna“ complectă pe anii 1884—1892, ér prin darul de faţă, ne-a pus în posesiunea „Tribunei“ pe 13 ani. Acésta faptă a generosului dăruitor vorbesce de sine.

In legătură cu acestea ne luăm voie a aduce mulţămitele Reuniunei nóstre dlui Zacharie Voilean, măestru croitor, pentru opul „Hermann u. Dorothea“ şi „Egmond“ de Goethe; „Istoria lumei“, de G. C.; „Codice“ de M. Voileanu; „Ein fest Blatt zur Dreifachen Naţionalfeuer des Königreichs Românien am 10/22 Mai 1891“ şi „Rĕspunsul stud. univ. din Ungaria la Memorandul stud. din Bucuresci“ (în limba germ.); dlui Ioan Balteş, tipograf pentru opul: „Nume naţionale şi străbune“ de Ioan Moţa; „Copilul de suflet“ de N. Ivan; „Pădurénca“ de Ioan Slavici; „Ţesĕtorii“ de R. Lasker şi I. Kolnik; „Cine-i ucigaşul“ de Dr. Urechie şi în fine dlui Ioan Nicolau, tipograf, pentru opul: „Taina unei vieţi“ de Bjornstjerne-Bjőrnstson; dăruite pe séma bibliotecii nóstre.

Din şedinţa comitetului „Reuniunei sodalilor români din Sibiiu“, ţinută la 16 Septembre 1897.

Victor Tordăşian, president. *George Poponea*, notar.

---

*) Pentru cele publicate în rubrica acésta redacţiunea nu este responsabilă.

Mătasă foulard dela 60 cr. până la fl. 3.35 de metru — japoneză, chineză etc. în cele mai nouĕ mostre şi colori, precum şi **mătasă-Henneberg** négră, albă şi colorată dela 45 cr. până la fl. 14.65 de metru, lucie, vărgată, mostrată, damast etc. (circa 240 calităţi diferite, 2000 colori şi dessinuri etc.). Mărfurile comandate precum şi *mostrele le expedéză cu întórcerea postei în casă, franco şi scutite de vamă*, **fabricile de mătasă din Zürich ale lui G. HENNEBERG**, (*furnisor de curte c. şi r.*) Scrisorile adresate în Elveţia sunt a se provedé cu marcă de 10 cr., cărţile postale cu 5 cr. Comandele scrise în limba română sĕ execută punctual. [45] 8

Nr. 326/1897. [179] 3—3

CONCURS.

Pentru întregirea posturilor învětătoresci dela şcólele din comunele mai jos însemnate se escrie concurs cu termin de 20 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. Bulzescii de jos şi de sus, cu salariu de 300 fl. şi cuartir;

2. Căinel, cu salariu de 300 fl. din cari 50 fl. sunt computaţi din venitul cantoral;

3. Crăciunesci, cu salariu de 300 fl. şi cuartir;

4. Şesuri, cu salariu de 300 fl. şi cuartir.

5. Vara, cu salariu de 300 fl., cuartir şi 1 stângin lemne de foc.

6. Zdrepţi-Mihăleni, cu salariu de 300 fl., cuartir şi 1 stângen lemne de foc;

7. Peştera, cu salariu de 300 fl. din cari 180 fl. în bani, şi victualii în preţ de 120 fl.

Petiţiunile de concurs instruite conform normelor din vigóre sě se aştérnă subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Brad, la 23 August 1897.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Zarandului.

Vasiliu Damian,
protopresbiter.

Ad. Nr. 99/1897. [80] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de învětătoriu primariu la şcóla nóstră din Şona, protopresbiteratul Făgăraşului, se escrie prin acésta concurs cu termin de 15 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Roman“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt 300 fl. v. a., cuartir liber şi lemne de foc.

Doritorii de a ocupa acest post au a-şi subşterne suplicele lor instruite conform legii in terminul indicat la subsemnatul oficiu protopresbiteral.

Făgăraş, 18 August 1897.

Oficiul protop. gr.-or. al Făgăraşului în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Iuliu Dan,
protopop.

Nr. 936/897. [171] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învětătoresci dela şcólele confesionale gr. or. române din comunele bisericesci mai jos însemnate din protopresbiteratul Agnitei, se publică prin acésta concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. Şulumberg, cu salar anual de 300 fl., cuartir, lemne de foc şi grădină.

2. Alţina, cu salar anual de 300 fl., cuartir şi în locul grădinei lemne de foc.

3. Cichindeal, cu salar anual de 300 fl.

Petiţiunile de concurs sě se aştérnă instruite conform legilor în vigóre până la terminul sus indicat subscrisului oficiu protopresbiteral.

Nocrichiu, în 29 Iuliu 1897.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Agnita în conţelegere cu comitetele parochiale concernente.

Nicolau Moldovan,
protopresbiter.

Nr. 517/897. [186] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învětătoresci din comunele mai jos însemnate în protopresbiteratul tractului gr. ort. al Haţegului, prin acésta se escrie concurs cu terminul de 30 ḑile dela prima publicare în „Tel. Român“.

1. Valea Sângeorgiului-Grid, şcólă cu sistem ambulant, salar anual 300 fl., cuartir şi lemne.

2. Nădăstia superióră, cu salar anual 300 fl., cuartir şi lemne.

3. Booz Zlaşti, şcólă ambulantă, salar anual de 300 fl., cuartir şi lemne de foc.

Doritorii de a ocupa aceste posturi au a-şi asterne suplicele lor concursuale instruite cu documentele de lipsă şi recerute în normele în vigóre până la terminul amintit mai sus la oficiul ppresbiteral subscris — în Petroşeni.

Petroşeni, la 26 August 1897.

Oficiul protopresbiteral gr. ort. al tractului Haţegului în conţelegere cu comitetele parochiale respective.

Avram Stanca,
adm. ppresb.

Nr. 302/897 [184] 3-3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de învětător la şcóla din Măgina, tractul protopresbiteral al Albei-Iulia, se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în ḑiarul „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt, salariu anual de 300 fl., cuartir şi lemne de foc.

Cei ce doresc a ocupa acest post îşi vor subşterne suplicele instruite conform normelor în vigóre snbsemnatului oficiu în terminul deschis.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Albei Iulia în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Alba-Iulia, 27 August 1897.

Petru Popovici,
adm. prot.

Nr. 277897 [187] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de învětător la şcóla din Cărpiniş cu Vêrtop, tractul protopresbiteral al Abrudului, se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în ḑiarul „Telegraful Român“.

Émolumentele împreunate cu acest post sunt, salariu anual 300 fl., cuartir şi lemne de foc.

Doritorii de a ocupa acest post îşi vor subşterne suplicile instruite conform normelor în vigóre, subsemnatului oficiu, în terminul deschis.

Invětătorul ales dacă va puté înfiinţa şi conduce un cor va fi remunerat de parochul Grigorie Lima cu 50 fl.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Abrudului, în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Abrud, 26 August 1897.

Petru Popovici,
adm. prot.

Nr. 6336/1897. [190] 1—2
pol.

Publicaţiune.

Din partea subscrisului magistrat se aduce la cunoscinţă, că **Joi în 7 Octobre 1897 la 10 óre a. m.** se va ţinea licitaţiunea pentru arêndarea păşunatului de oi din hotarul Sighişórei pe iarna an. 1897/98 în sala de şedinţe a comitatului.

Vadiul este de 50 fl.; condiţiunile mai de aprópe de licitare se pot vedé în cancelaria magistratului.

Sighişóra 21 Septembre 1897.

Magistratul.

Păşune de oi.

Un teritoriu comasat **pe hotarul Nocrichiului**, în mărime de **350 jugĕre**, se dă ca păşune pentru oi pe mai mulţi ani în arêndă.

A se întreba în **Sibiiu, strada Pintenului Nr. 19.**

[188] 2—3

I. Popa,
advocat.

În **Tipografia Archidiecesană** a apărut:

I. Popescu.

Carte de cetire II.

pentru şcólele poporale române
prelucrată de
Dr. Petru Şpan.

ediţ. VII. (mai nainte: a dóua carte) 1897, şi costă leg. à **30 cr.**

De acelaş autor:

Ântâia carte de lectură şi învăţătură
pentru şcólele poporale române

ediţ. XI. 1896, leg. à **20 cr.**

Se pot procura din **Librăria tipografiei arehidiecesane, Sibiiu,** pe lângă cele mai avantagióse condiţiuni.

Distins la exposiţiile de higienă din Cairo la 1895 şi Londra la 1896 cu **medalia de aur şi diplomă de onóre:**

SPIRTUL DE REUMA

mijloc extern probat de celebrităţile medicale şi folosit cu succes strălucit în cele mai mari spitaluri are efect grabnic şi sigur în contra a ori-ce fel de recélă a trupului, precum **paralisie, podagra, reumatism, ischias, asthma** etc.

Efectul lui în unele casuri este miraculos, încât adese-ori chiar la bóle învechite după o singură folosire încétă durerile.

Durerea de dinţi şi cap o vindecă în 5 minute.

Preţul unei sticle, împreună cu instrucţiunea **1 corónă, a unei sticle mai tari 2 coróne 40 fileri.**

Deposite principale în Budapesta: Farmacia d-lui **Iosif Török**, Király utza Nr. 12 şi a d-lui **Dr. A. Egger**, Váczi körút 17. Asemenea în tóte farmaciile capitalei şi aprópe în tóte cele din provincie, precum şi la preparatorul

Widder Gyula,
farmacist
S. A. Ujhely Nr. 102.

Comandele din provincie se execută prompt.

[189] 2—10

„Colecţiunea Şaraga“.

Din „Colecţiunea Şaraga“ à 1 leu = 50 cr. volumul au apărut:

Nr.
1. Elena Sevastos: Povești.
2. N. A. Bogdan: Povești și anecdote.
3. Mihail Canianu: Poesii populare (Doine).
4. N. Gane: Poesii.
5. 6. Log. Cost. Konaki: Poesii vol. I. II.
7. Mihail Eminescu: Poesii complecte.
8. Sofia Nădejde: Nuvele.
9. A. Vlahuţă: Nuvele.
10. Henriete şi M. Eminescu: Scrisori.
11. 12. Ar. Densuşianu: Cercetări literare vol. I. II.
13. N. Gane: Domniţa Ruxandra.
14. N. Beldiceanu: Poesìi.
15. Elena Sevastos: Anecdote populare.
16. 17. A. Steuerman: Antologie, Crestomatie.
18. 22. N. Iorga: Schiţe din literat. română.
19. N. A. Bogdan: Şi noui şi vechi.
20. 21. I. L. Caragiale: Teatru vol. I. II.
23. Matilda Cugler-Poni: Poesii.
24. 25. Grigore N. Lazu: 451 poesii — traduceri şi imitaţiuni vol. I. II.
26. Carmen Sylva: Poveştile Peleşului.
27. V. Conta: Încercări de metafisică.
28. Mihail Eminescu: Nuvele.
29. Victor Onişor: Doine şi strigături din Ardeal vol. I.

Nr.
30. V. Conta: Teoria fatalismului.
31. 37. V. Conta: Teoria ondulaţiunii vol. I. II
32. 40. D. Bolintineanu: Poesii vol. I. II.
33. D. Petrino: Poeme.
34. 35. Cavaler C. Stamati: Musa românéscă vol. I. II.
36. Ed. Gruber: Stil şi gândire.
38. M. Eminescu: Diverse.
39. Carol Scrob: De-ale inimei vol. I.
41. Const. Negruzzi: Pěcatele tinereţelor v. I.
42. D. Bolintineanu: Proză vol. I.
43. A. Donici: Fabule.
44. V. Conta: Basele Metafizicei.
45. 56. A. D. Xenopol: Istoria Românilor.
57. Ionescu Raicu-Rion: Scrieri literare v. I.
58. Fabulişti Români: Fabule.
59. Traian Demetrescu: Aquarele (poesii).
60. A. Steuerman: Sărăcie (poesii).
61. A. Steuerman: O tómnă la Paris (scrisori şi versuri).
62. N. A. Bogdan: 15 Comèdii.
63. Al. Philippide: Starea socială.
64. I. L. Caragiale: Schiţe, trad. şi originale.
65. H. G. Lecca: Prima (versuri).

Se pot procura dela Librăria Tipografiei archidiecesane Sibiiu.

Comande făcute prin postă se execută imediat cu cea mai mare acurateţă.

Noutăţi în albituri bărbătesci şi femeiesci.

Raport expres!

Am onóre a aduce la cunoscinţa P. T. public, că mi-au sosit în **„prăvălia mea englezéscă“, strada Cisnădiei Nr. 27,** novităţile procurate din străinătate şi anume: **jachete de copile şi dómne, ronduri şi capes, blane, Thibet, Peluche şi gulere de stofe englezesci paltóne de fetiţe şi franţuzesci, bunḑi de călětorie şi de stradă.** Tóte acestea le ofer On. public confecţionate după ultima modă şi pe lângă cele mai favorabile preţuri de concurenţă.

Cred deci că ḑace în propriul interes al On. public, a se convinge cât mai curênd de nóuele mele întreprinderi.

Rugându-Vě pentru binevoitoriul sprigin şi asigurându-Vě de serviciu prompt şi real, semnez

cu distinsă stimă:

Michael Braun,
Sibiiu, strada Cisnădiei Nr. 27.

[183] 5—10

Specialităţi în cravate.

Comande făcute prin postă se execută imediat cu cea mai mare acurateţă.

Redactor prov. Gavriil Hango.

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 101. Sibiiu, Marţi, 16/28 Septembre 1897. Anul XLV.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
la „Tel. Rom.“ într'una cu suplementul „Fóia Pedagogică“
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rĕndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Argumentele Blăşenilor.

„Ḑi-i mamă guşată,
pănă când nu ţi-a ḑis.“

II.

Dóue curente scóte la ivéla „Unirea“ între membrii „Asociaţiunei“ cu privire la scopul ei.

Unul generos, înalt, desinteresat. Acesta este fireşte Blaşul.

Celalalt fórte exclusivist şi egoist. Acesta este Sibiiul, care vrea ca tóte instituţiunile Asociaţiunei sĕ se creeze în Sibiiu şi în prima linià pentru Sibiiu.

Motivele sunt de multe feliuri.

Sĕ ne ocupăm întâiu de cele ideale.

„Ajutorarea şcólelor din mijlócele Asociaţiunei“.

Domnul canonic Gavrilă Pop propusese la adunarea generală din Lugoş, ca Asociaţiunea sĕ ajutore în fiecare an câte o şcólă gr.-cath. şi alta gr.-or. cu câte 100 fl. A propus totodata şi şcólele, cari ar fi dorit sĕ fie ajutorate prima dată.

Adunarea generală n'a decis în merit, ci a transpus propunerea la comitet spre studiare şi raportare.

Comitetul a studiat-o, precum am vĕḑut din propunerea cetită la adunarea generală din Mediaş, — din tóte punctele de vedere, şi a ḑis, că un astfel de ajutor ar fi bani risipiţi, pentru-că sunt mii de şcóle românesci, de ambele confesiuni, cari au lipsă de ajutor. A da aḑi la o şcólă 100 fl., mâne la alta, n'ai salvat nici pe una. A ajuta şcólele periclitate, numai cu o subvenţiune permanentă s'ar putea. La aşa ceva, nici odată nu va putea cugeta Asociaţiunea, pentru-că întrégă averea ei n'ar fi deajuns a subvenţiona într'un an şcólele lipsite. Prin susţinerea şcólei civile de fete, a adus tot sacrificiul posibil pentru învĕţământul poporal. Pot sĕ facă însĕ mult în acéstă direcţiune despărţĕmintele, cari după statutele nóue, pot dispune de 20% din sumele ce încasséză pentru Asociaţiune.

Un conclus mai bine chibzuit nici nu putea lua nici un om serios, care nu pornesce după fraze.

Comitetul central, chiar de ar dispune de bani, n'ar putea fi echitabil întru ajutorarea şcólelor, pentru-că nu le cunósce pe tóte, ba negreşit s'ar provoca şi în sînul comitetului neplăceri confesionale. Despărţĕmintele însĕ cunosc tóte şcólele de pe teritoriul lor, sciu unde este lipsa mai mare, şi acolo pot da ajutoriul posibil, după împregiurări, în bani séu în recuisite de învĕţământ, şi pot şi controla şcólele.

Pe acest teren, despărţĕmintele pot produce fórte mult.

Din incidentul nepretenţiósei propuneri a d-lui Gavrilă Pop, resolvită astfel în comitet, — vine „Unirea“ şi pe toţi cei cari au spriginit propunerea comitetului în adunarea generală, îi presentéză ca pe unii, cari nu voiesc sĕ facă din Asociaţiune o binefacere pentru întreg poporul românesc, ci vor sĕ o exploateze în prima linie pentru Sibiiu, cari nu respectéză statutele, ce între scopurile Asociaţiunei provĕd „înfiinţarea, eventual ajutorarea de şcoli“, etc.

Astfel de învinuiri nu sunt loiale, a exclamat dl Dr. Diaconovich în adunarea gen. din Mediaş, la adresa d-lui Dr. Bunea, şi drept a avut Dr. Diaconovich, pentru-că argumentele demagogice n'ar trebuí sĕ resune în adunările Asociaţiunei.

Dar şcóla civ. de fete nu este înfiinţătă de Asociaţiune?

Dar despărţĕmintele îndrumate sĕ ajutore şcólele, nu sunt ale Asociaţiunei?

Dar póte susţiné un om serios, că Asociaţiunea, cu modestele sale resurse ar fi în stare sĕ salveze şcólele periclitate?

Asta în prima linià este datoria parochiilor, apoi a celor opt consistorii eparchiale.

Tot acel curent „esclusivist şi egoist“, ḑice „Unirea“, s'a împotrivit şi la esecutarea conclusului adunării generale anterióre, prin care comitetul central fusese autorisat „a publica consecutiv premii pentru tractate poporale şi scurte asupra materiilor ce ating relaţiile ţeranimei române din domeniile dreptului public, administrativ şi privat al statului“.

Nu ne aducem aminte, sĕ-şi fi ridicat cineva graiul în adunarea generală contra propunerei comitetului central privitor la acest obiect.

Invinuirea deci este luată din vênt, numai ca sĕ denunţe „curentul egoist“ şí cu acest pĕcat la „ţeranimea română“.

De altmintrea suntem curioşi a sci ce înţeleg plăsmuitorii acelui conclus sub frazele îngrămădite în el? şi cum îl vor executa?

Póte „Unirea“ ne va lumina.

Dar nu aceste sunt adevĕratele superări ale blăşenilor representaţi prin „Unirea“, ci altele, de natură cu mult mai prosaică şi „egoistă“:

„Dacă considerăm spiritul, în care s'au desvoltat instituţiunile naţionale în Sibiiu — ḑice „Unirea“ — credem a nu greşí când susţinem, că motivul adevĕrat este *interesul de a exploata instituţiunile naţionale spre scopuri confesionale*“.

Drept dovadă începe numai de cât cu instituţiunea „naţională“ „Albina“.

Am cetit statutele „Albinei“, dar de cuvêntul „naţional“ n'am dat în ele.

Cu tóte aceste recunóscem, că după faptele ei este instituţiune naţională, precum este p. e. şi „Patria“ din Blaş, deşí preşedintele comitetului de supraveghiare se numesce Salamon Sinberger, care sémănă a fi jidan.

„Toţi scim — ḑice „U.“ — că „Albina“ s'a înfiinţat cu banii tuturor Românilor... La început, când erau puţine avantagele materiale, s'au ales în direcţiune tot atâţa membri greco catolici câţi şi greco-orientali. După aceea în locul greco-catolicilor, cari au murit, n'au mai ales greco-catolicí....... Despre aplicarea oficialilor, şi despre alte lucruri, cari tóte dovedesc, că din „Albina“ vor sĕ facă o instituţiune de căpătuială greco-orientală, nici nu mai vorbim“.

Deşì nu putem pricepe în ce nexstă „Albina“ cu adunarea generală din Mediaş, din al cărei incident s'a scris articolul din „Unirea“, — sĕ vedem cât sunt de adevĕrate învinuirile ei cu privire la acel institut?

Cei dela „Unirea“ vor fi sciind multe, pentru-că ei sciu şi ce se petrece între patru păreţi cu uşile încuiate, dar aceea totuşi ne permitem a trage la îndoélă, că „Albina“ s'ar fi înfiinţat „cu banii tuturor Românilor“, pentru-că, precum dovedesce „Consemnarea primilor acţionari“, publicată în Monografia institutului „Albina“, pag. 110—126, aceea s'a înfiinţat cu banii acelor 1098 de acţionari, cari au subscris capitalul social de 300,000 fl., între cari nu se află toţi Românii, dar nici nu sunt toţi Români, ci sunt ómeni de tóte naţionalităţile, ér în special Români gr.-catolici sunt cam a cincea parte.

Tot în acea Monografie la pag. 74—76 sunt publicate şi numele acelor 31 de bărbaţi, cari dela înfiinţarea institutului până astăḑi au funcţionat ca membri în direcţiune.

Prima direcţiune a stat din Al. Mocsonyi, Iac. Bologa, Paul Dunca, Ant. Mocsonyi, Tim. Cipariu, b. D. Urs, I. Hannia, E. Măcellariu, Gr. Mateiu, Dr. A. Maniu, I. Popescu şi V. Babeş.

Din aceşti 12 membri, 3 au fost gr.-catolici: Dunca, Cipariu şi Urs.

Va sĕ ḑică 3 gr. cat. şi 9 gr. or., ceea-ce după „Unirea“ ar fi egal.

Cipariu a abḑis îndată la început (1873) şi în locul lui s'a ales I. Popa gr. or. (1874).

Br. Urs a abḑis în al doilea an (1874) şi în locul lui s'a ales I. Meţian, gr. or. (1874), care a abḑis în 1879, ér în locul lui s'a ales G. Bariţ gr. cat.

P. Dunca a abḑis în 1880, ér în locul lui s'a ales Ios. St. Şuluţ gr. cat.

Aceste date dovedesc, că la început au fost 3 gr. catolici în direcţiune, din cari unul n'a participat nici

---

FOIŢA.

A munte.

(Urmare).

Ḑiorile ḑilei erau ivite.

Aurul sórelui ce rĕsăria, săruta vêrfurile dealurilor din giurul rîului, pe valea căruia înaintam în sus. Cele ce porniau a se desfăşura înaintea ochilor mei, îmi gâdiliau privirile şi sufletul.

Îmi adusei aminte de Sion, de pasionatul călĕtor şi de vorbele lui simple, dar pĕtrunse de adevĕr:

„Dintre plácerile cele dulci, cari le gustă omul, amorul şi călĕtoria sunt cele întâiu; cea întâiu gâdile inima, cealaltă gâdile sufletul. Când omul gustă numai pe una este pe jumĕtate fericit. („Mult e dulce şi frumósă limba ce-o vorbim“, a ḑis Sion, însĕ aici d-sa devine cam echivoc. Sĕ nu-l înţelegem însĕ falş! Aut.) Când póte sĕ le guste pe amêndóue deodată, rĕmâne cu suvenirea pănă la mórte: am fost fericit odată“...

O, şi îl asigurez pe fieertatul Sion, că nici mie nu-mi place sĕ fiu numai „pe jumĕtate fericit“ (sunt curios cu ce cumpĕnă se mĕsura fericirea asta pe vremea lui Sion), eu sunt duşman a tot ce-i mediocru; îmi place sĕ tind spre desĕvêrşire, îmi place bunăóră cupa plină cu vêrf şi — fericirea desĕvêrşită.... Cupa 'mi-e plină ce-i drept adese-ori şi cu amar, amar mai chinuitor ca chiar cătranul, însĕ îi dau drumul închiḑênd ochii şi scârşnind din dinţi... căci, fiecare muritor trebue sĕ se opréscă şi la astfel de staţiuni în calea sa spre fericire.

Şi aducêndu-mi aminte de poetul Sion, observ admirabila coincidenţă, — acasă am lăsat o mândră de copilă cu ochi de mură, cu inima plină de iubire şi eu am alergat sĕ „gust“ a dóua parte a fericirei, farmecul călĕtoriei.

Şi tóte câte le vedém aici pe calea rîului în sus, prin prisma dragostei le vedém. In murmurul Cibinului auḑiam vocea ei melodiósă şi rîsul ei cel rĕstăţat şi în raḑele calde de sóre ce mĕ sărutau simţiam căldura buzelor ei, şi în picurile de róuă îi găsiam lacrimile ei de fericire ce le vĕrsa, când îi mărturisiam dragostea mea fără hotar. Chipul ei îmi stetea vecinic în calea privirilor rĕtăcitóre... şi vĕḑênd nenumĕratele tufe de romoniţe de pe malul rîului, îmi venia sĕ le rup, sĕ le strîng în braţe şi sĕ le sărut, căci bine sciam, că romoniţele îi sunt obiecte de distracţie pănă la reîntórcerea mea, pe ele le întrébă dacă o mai iubesc...

Dacă o mai iubesc?... O, ce tândală!

Dar cum inaintam chipul ei dispăré din ce în ce pănă ce se stinse în lumea din giuru'mi. Tóte necasurile, grijile şi intrigile se nivelau, natura triumfă asupra sufletului meu, puterile ei cele magice mĕ captivaseră...

Şi atât de mic mĕ simţiam în faţa Majestăţii Sale, a firei, şi îmi venia sĕ mĕ arunc în genunchi şi sĕ preamăresc puterea creatóre; îmi venia sĕ mĕ ascund într'un tufiş ca un nevrednic şi de acolo sĕ admir pe furiş atâta frumuseţe căḑută din ceriu...

„Spiritul îşi iubesce obârşia“, — ḑice filosoful Emerson, — „pentru aceea nu ne putem lipsi de natură. Oraşele sunt prea înguste pentru sensurile omenesci, deci ḑiua nóptea simţim dorul de a eşi în natură, de a ne desfăta privirile pe orizont, ér spaţiul întins este pentru noi indispensabil“...

O, e măréţă clădire natura şi ea e mai impunătóre acolo, unde colorile îi sunt mai intensive, unde spiritul omenesc şi puterile brachiale n'au cooperat cu nimic, — natura în nuditatea ei sublim de sĕlbatecă... Aici, în natura acésta ne simţim îndeosebi mici şi nemernici...

„Dacă ar exista ómeni buni, natura n'ar deştepta în noi sentimente de înaltă inspiraţie“, — ḑice Emerson. — „Omul a căḑut, natura însĕ a rĕmas măréţă. Vênătórea nóstră după tot ce este romantic, nu e decât un viu protest în potriva falşei societăţi. Privind noi la rîul ce curge cu sgomotu-i obicinuit, simţim mustrări de consciinţă; o, dacă viéţa nóstră ar curge mai cu energie, am puté fi siguri, că s'ar umilí rîul înaintea nóstră“. .

Citez cuvintele înţeleptului american, fiind-că găsesc mult adevĕr în acele.

Încet înaintarăm de alungul Cibinului în sus. Trecurăm pe lângă renumitul şipot al Plesciórei şi o luarăm imediat după aceea la stânga în sus. La drépta rĕmaseră frumósele „Runcuri“ cu fênaţele, ér noi pornirăm a suí pe serpentine, suirăm căci asta ne era scopul.

„Pus am gând sĕ sui la vêrf
S'aud braḑii şuerând
Şi oiţĕle sberând
Şi ciobanii chiotând
Pe lângă oi fluerând“...

Serpentinele sunt strîmte şi pieḑişe şi biata mea Ieva suspina adênc, ér întrebându-l pe Albuşoi, că de ce-i suspină iapa, la o ședință, ci a abdis înainte de a-și ocupa locul.

Că toţi trei 'și-au părăsit locul de bună voie și nu prin mórte.

Și astfel dacă și astădi sunt numai 2 gr. catolici în direcţiune, întru nimica nu s'a schimbat situaţiunea dela început.

De altmintrea: cine întrébă câţi gr. orientali sunt în direcţiunile institutelor de bani situate în centre cu populaţiune preponderantă gr. catolică, cum este „Patria" din Blaș, „Economul" din Cluș. „Someșana" din Deș, „Bistriţana" din Bistriţa, „Silvania" din Șimleu, „Sătmăreana" din Seini și multe altele mai mici?

Este un lucru fórte natural, ca în consiliile de administraţiune ale institutelor pe acţii sé se alégă membri din centru séu din apropiere. Direcţiunile institutelor de bani nu se compun după confesiuni, ci după chipul și asemênarea acţionarilor.

Și óre sunt institutele române mai puţin „naţionale", dacă direcţiunile sunt compuse din membri de una din confesiunile românesci, decât dacă ar fi compuse din ambele confesiuni?

„Tot așa se purcede — dice „Unirea" — și cu școla de fete a „Asociaţiunei", unde mai mulţi indivizi gr. catolici, cu curs regulat la universitate, n'au putut încăpea de profesori, „numai pentru-că sunt gr.-catolici", din contră, pe un gr. oriental, după mai multe cercetări disciplinare îl întăresc definitiv în postul sêu".

Asta nu póte fi adevărat, din simpla causă, că comitetul Asociaţiunei alege pe profesorii dela școla civilă, ér acela stă din bărbaţi, aleși chiar în adunarea generală din Blaș, cari ţin mai mult la demnitatea lor, decât să se dimită la astfel de nimicuri. Președintele este dl preposit și vicar-archiepiscopesc din Blaș I. M. Moldovan, și peste tot între membri atâţia sunt gr. orientali, câţi gr. catolici.

Dacă vr'odată va fi fost alegere între candidaţi de ambele confesiuni, negreșit nu pentru confesiunea sa n'a fost ales gr. catolicul, ci pentru-că celalalt va fi fost mai cualificat pentru școla civilă de fete.

Scim, că la început chiar directóra a fost greco-catolică, dar când nu i-a mai plăcut să funcţioneze, a abdis, și în locul ei s'a ales cea actuală.

A fost director greco catolicul Septimiu Albini, dar și acela, după-ce a tocat o considerabilă sumă din banii scólei, a abdis și s'a dus la „Tribuna" veche, în urmă a pribegit în România.

Dar la o școlă română neconfesională, noi credem, că nu confesiunea profesorilor impórtă — chestiunea de pâne nu este naţională, ci individuală, — ci impórtă învăţământul.

Ambele confesiuni au catecheţii lor. Intrebe „Unirea" pe eleve și pe părinţii lor, dacă se face în acea școlă confesionalism greco-oriental?

Suntem siguri, că nu va căpěta rěspuns afirmativ. Asta însě nu i-ar fi deajuns „Unirei" și acelor Blășeni, cari de când există școla Asociaţiunei, și-au adus fetele la școlă în Sibiiu, însě ca Români nu le au adus la școla română a „Asociaţiunei", ci le-au dus la a călugăriţelor romano-catolice.

Cetim și noi procesele verbale ale comitetului, publicate în „Transilvania", dar despre cercetări disciplinare contra directorului actual n'am cetit. „Unirea" însě și în acéstă materie scie mai multe decât alţii. Nu putem crede, că comitetul ar fi întărit de director definitiv pe dl Dr. V. Bologa dacă n'ar fi fost vrednic de postul sěu, și aci repeţim și noi exclamarea d-lui Dr. Diaconovich, că astfel de arme nu sunt loiale!

S'a raportat la adunarea generală despre întărirea d-lui Dr. Bologa, de ce n'au cerut deslușiri cei ce l bănuiesc?

Dar nici cu atâta nu se mulţumesce „Unirea" în astă direcţiune, ci mai *suspicionéză* pe Sibieni și cu aceea, că

„cu ocasiunea modificării statutelor s'au îngrijit, ca posturile de secretar, cassar, controlor, bibliotecar, archivar, sě le completeze numai comitetul, și el va sci tocmi lucrurile, încât nici în aceste posturi — fiind că sunt remunerate — *sě nu mai pótă ajunge și vre un greco-catolic*".

Asta totuși este prea multă orbie de fanatism confesional.

Proiectul pentru modificarea statutelor nu l'a făcut publicul din Sibiiu, ci l'a făcut comitetul Asociaţiunei.

Modificările le-a examinat în Blaș o comisiune în care cei dela „Unirea" erau mari și tari. Ei au reservat pentru adunarea generală numai alegerea președinţilor și a secretariului I.

Adunarea generală din *Blaș*, unde gr. catolicii formau marea majoritate a votanţilor, a stabilit textul actual al §-lui respectiv din statute. Alegerile numiţilor funcţionari le va face comitetul compus din număr egal de gr.-cat. și gr.-or. sub presidiul unui canonic greco-catolic. Și totuși, „neuniţii" din Sibiiu sunt suspicionaţi că vênéză cu el scopuri mêrșave materiale?

Mai suspicionéză în fine și chiar „casa naţională", care încă mulţi ani póte că va fi numai o ideiă.

„Casa naţională încă nu póte sě fie pustie, — încheiă „Unirea" — ea încă va trebuì sě aibă câţi-va oficiali, și astfel sě se prefacă din casă naţională în căpătuială confesională".

Étă adevěratele motive ale Blășenilor în afacerile Asociaţiunei.

Nu sunt acele nici naţionale, nici culturale, nici literare, cum sě încércă a și-le caracterisa „curentul", ci sunt confesionale de cea mai odiósă specie.

Revista politică.

Reichsrathul din Viena s'a redeschis. Guvernul este decis a-și continua activitatea basat pe aceeași majoritate ce o avea înainte de închiderea dietei. Minoritatea, germanii, continuă cu obstrucţiunea, cu vocifirări și sgomot de tot felul. Ședinţa de constituire a condus'o în calitate de president de etate Archimandritul dr. Ţurcan din Cernăuţi. President a fost ales energicul Kathrein, fost president în diferite sesiuni. Noul president a isbutit deja în a dóua ședinţă, de Sâmbătă, a duce în deplinire alegerea membrilor în delegaţiuni. Ca representat al Bucovinei a fost ales mareșalul ţerii Lupul.

Intre sgomotele din ședinţa primă s'au rostit din partea deputatului Wolf, aparţinětor fracţiunei Schönerer, cuvinte adênc ofensătóre la adresa premierului Badeni. Contele Badeni l'a provocat l'a duel și astfel s'a și întêmplat duel de piștóle între cei numiţi, care s'a sfêrșit cu rănirea lui Badeni la braţul drept. Rana nu este primejdiósă, contele lucră în biroul seu și a fost grămădit de o sumedenie de depeșe afective.

Stare de asediu în Croaţia. Dela deschiderea parlamentului din Agram încóce, la care oposiţia s'a distins prin pretensiunile sale teritoriale, massele poporului sunt în continuu agitate. S'a adaus la acéstă împregiurare faptul, că agenţi ai catolicismului au căutat sě convertéscă poporul cel rěsăriteanortodox, ér poporul s'a opus cu tótă hotărîrea și a luat refugiu chiar la arme, tăbărînd în potriva emísarilor catolici. Ansă la rěscularea poporului a mai dat segregaţiunea pămênturilor și arborarea stégurilor unguresci pe școle și biserici croate. Poporul a pornit o góna în contra stégurilor unguresci, căci îi s'a spus, că în curênd numai stéguri unguresci vor puté fâlfăi pe instituţiunile croate. Aceste stări revoluţionare s'au estins peste trei comitate. Conflictele au fost însě mari în orașul Sjenicak, unde au cădut mai multe jertfe; între alţii directorul cărţilor funduare Coijanovics, pe care l'a ucis poporul. Procedura gendarmilor înăspresce numai raporturile. Fișpanii dispun cassarea tuturor armelor. In multe locuri poporul nu îngăduie preoţilor sě între în biserici, fiind-că ar fi înţeles, că e vorbă de un atac în contra bisericei.

In faţa acestor stări locoţiitorul banului, șeful secţiei de interne: Krajcsovics a proclamat pentru cele trei comitate cu pricina „Standrecht"-ul, în urma căruia toţi cei ce se fac părtași la agitaţiuni în felul arătat, vor fi osândiţi la mórte.

Regele român la Budapesta. Adi sosesce r. Carol la Budapesta. Judecând după tenorul foilor maghiare, primirea va fi entusiastă. Tóte foile, până și șovinistul „Egyetértés" salută venirea regelui român și condamnă pe agitatorii valahi, cari singuri sunt obstacolul și impedimentul în mijlocul pretiniei maghiare române. „Budapesti Hirlap" scrie un fulminant articol întitulat „Román-magyar szövetség", — adecă deja alianţă în tótă forma, care nu e încă proclamată, însě va fi, póte în toasturile domnitorilor. Cu un cuvênt, foile maghiare omóră cu dragostea pe Românii din regat.

Nu tocmai așa însě de pretinósă este atitudinea foilor de dincolo. Foile din ţéră nu par a fi încântate de visita acésta. Indeosebi foile oposiţionale, între cari se distinge „Epoca", nu sunt mulţumite, ci o pun le răvașul dlui Sturdza, care ar fi pus la cale acest pas. „Epoca" anunţă, că Duminecă a avut sě fie un meeting de protestare la șosea. Nu scim dacă s'a ţinut.

Interesant este, că biuroul unguresc de pressă a învitat presa română sě ieie parte la festivităţile din Budapesta. Representanţii pressei române au și ţinut consfătuire și o parte a declarat a nu primi învitarea biuroului unguresc, din causa prea justă, că foilor române le este oprită intrarea în Ungaria. O parte a representanţilor însě s'a decis a merge la Pesta și anume, étă cine: d-nii Braunstein (Adevărul), Streitmann (Liberalul), Dichter (Constituţionalul) Mayer (R. Lloyd) Taubes (B. Tageblatt), adecă numai coșerii pressei române vor merge la soţii lor din Pesta!

Sânţirea bisericei din Drăguș.

— Raport special. —

(Umare).

Duminecă diminéţa, la órele 8, s'a început actul sěrbătoresc al sânţirii bisericei. Comuna și mai ales giurul bisericilor era plin de lume, de popor venit din tóte satele vecine, ca sě se împărtășéscă de bucuria și mângăierea de a fi vědut pe capul bisericei și de a fi asistat la un important și rar serviciu dumnedeesc. Întrégă comuna înfăţișa un aspect pitoresc, favorisat cu deosebire și de timpul admirabil.

Serviciul divin s'a deschis în biserica veche, unde preoţimea îmbrăcată de liturgie a aașteptat sosirea archiereului, carele îmbrăcându-se și el în tóte ornatele Sale, a intrat cu tótă preoţimea împreună liturgisitóre în altariu și acolo a împărţit la toţi obiectele, vasele, odăjdiile etc., ce avéu a fi strămutate în edificiul nou.

Erau multe obiectele, dară erau mulţi la numěr și preoţii oficianţi. Noi ne-am putut însěmna pe următorii: P. O. d-ni protopresbiteri: *Ioan Papiu*, (Sibiiu); *Mateiu Voilean, ases consistorial; Ioan Cândea* (Avrig); *Iuliu Dan* (Făgăraș); Onoraţii domni presbiteri: *Dr. Remus Roșca*, director seminarial; *Ioan Dan*, (Zěrnești); *Ioan Făgărășan*, (Drăguș); *Nicolau Borzea* (Viștea-int.); *Nicolau Clonţa*, (Viștea-superióră); *Andreiu Savu*, (Feldióra); *Ioan Crăciun*, (Glâmbóca); *Victor Vulcan*, (Oprea.-Cârţișóra); *Toma Dragomir*, (Porcesci); *Niculau Solomon*, (Porumb sup. résăritén); *Ioan Lupea*, (Sărata); *Constantin Prie*, (Sěcădate); *Ioan Popa*, (Arpașul super.); *Nicolau Cucu*, (Corbi); *Vasiliu Mușat*, (Sâmbăta inf.); *Demetriu Bărbat* (Șěrcaiţa); *Nicolau Cocoș*, (Cincșor); *Sofron Mogoș*, (Voivodenii mari); *Ioan Comșa*, (Voivodenii mici) și *D. Mandeal* (Porumbac).

Ca diaconi au servit archivarul consistorial *Demetriu Câmpean* și *Michail Candrea*, (Bucium Isbita).

Primind fie-care din acești servitori ai Domnului câte-ceva de dus, se dă signal de eșire și între sunetele troparelor hramului și al sěrbătorii, reproduse cu multă evlavie și corectitate de excelentul nostru basist, părintele *Isaia Popa* din Ocna Sibiiului, plécă întreg conductul spre biserica nóuă. Acolo se fac între cântări de clerici prescrisele 3 încungiurări cu tot atâtea apostole și evangelii. Urméză apoi intrarea în biserică, sânţirea apei, stropirea bisericei și a poporului și intrarea în altariu. Adunat întreg clerul în giurul prestolului, archiereul îmbracă haina albă și așéză cutia de argint cu sântele móște în mijlocul prestolului și o cimentéză.

Prestolul se acopere apoi cu un capac de lemn, care se spală cu unt de lemn și miresme, și în cornurile cele 4 se ţintuesc cei 4 evangeliști după ordinea prescrisă, îmbrăcându-se la urmă cu o pânză albă, care se légă de piciorul prestolului; apoi se așéză celelalte acoperemintе, antimisul, cărţile, crucea, luminări etc. După cădirea din partea archiereului, arătarea luminei, aprinderea din ea a tuturor luminărilor și candelabrelor, cântăreţii intonéză în mod triumfător „*Luminézá-te, luminézá-te noule Ierusalime*", ér archiereul rostesce rugăciunea de mulţămită și otpustul. Cu aceste terminându-se actul sânţirii, urmărit de toţi cu incordată atenţiune, se postéză pontificantul archiereu în mijlocul bisericei și predică credinciosului sěu popor cuvêntul dumnedeesc, punêndu-i la inimă păstrarea creștinescilor virtuţi și cultivarea datorinţelor atât cătră dinastie și patrie, cât și faţă de biserică și neam.

Terminată vorbirea, s'a început sânta liturgie cu aceeași asistenţa și solemnitate.

Înainte de liturgie însě a făcut I. P. Sânţitul Domn archiepiscop mai multe sânţiri clericale și anume a chirotesit de cetitori pe clericul absolut și secretariul consistoriului archidiecesan *Dr. Elie Cristea*, și pe clericii *Solomon Făgărășan* și *Ioan Banciu*; ér la trépta de protopresbiteri onorari a promovat pe presbiterul și directorul seminariului teologico-pedagogic Dr. *Remus Roșca* și pe parochul *Ioan Dan* din Zěrnesti.

Părintele *Andreiu Savu*, fost capelan și acum paroch în Feldióra, a fost chirotesit duhovnic.

Sub decursul liturgiei s'a chirotonit presbiter diaconul *Mihail Candrea*, instituit capelan lângă onoratul domn Nicolau Băieșan, paroch în Bucium-Isbita; ér diacon fiul parochului din Draguș, *Solomon Făgărășan*, pentru trebuinţele generale ale bisericei. Serviciul divin cu miruirea și împărţirea anaforei s'a terminat după óra 1 p. m. Poporul, încântat de sěrbătorescul și imposantul act al predării nóuei biserici creștinescei sale chemări, nu s'a putut răbda a striga la eșirea din biserică iubitului seu archiereu un însufleţit, puternic și repeţit „Sě tráéscă", ér cei ce de afară au ascultat rugăciunile preoţesci formând spalier, se grăbiau și îmbuldiau a săruta mâna binecuvêntătóre séu cel puţin a atinge haina Preasânţitului, pe care atât de mult îl stiméză și iubesc.

Pe cale dela biserică s'au presentat Ex. Sale mai mulţi bolnavi, aduși cu carul din comunele vecine. Ex. Sa binecuvêntându-i

---

îmi rěspunse, că sěrmana în suspine s'a născut, în suspine a crescut și suspinul din fire n'are locuire.... De povară stranuta și calul lui Străulea, ér Străulea găsi causa în aerul de munte, care ar fi prea próspět pe séma calului, ce avea fericirea sě-l pórte.

Tufării de aluniș formau gard firesc de alungul serpentinelor. Prin aluniș se audia câte un sgomot de găinușe și de obraznice veveriţe.

Sprintenul nostru conducětoriu făcu o abatere în dreapta, îndrumându-ne pe un hătaș (potec) îngust, făcut mai astă-érnă de tăietorii de lemne. Umbra era aci deasă și recorósă și o liniște plăcută ne cuprinse. Și cum înaintam pe aici, păré că suntem nesce contrabandiști, așa mai moderni, în frunte cu căpitanul Albușoiu, care cu luleaua în colţul încreţit al gurii și cu toporul în mână era o figură caraghios de eroică.

Pe acest hătaș umbros de preste dealul Măgurei, încungiurând Piscul și Intre-Sibiiele, ajunserăm la Poeniţa, un loc răpitor de priviri.

Fidelio.

(Va urma.)

i-a îndreptat şi la doftorul trupurilor, carele — pe lângă credinţă — mult póte celor neputinciosi sĕ le ajute.

Întrunindu-se întreg clerul şi inteliginţa mirénă în casele parochului Ioan Făgărăşan, s'a servit tuturor alese rachiuri şi alte „apetitorii“ din partea amabilei dómne diaconese *Ana Făgărăşan*, pe carea cu toţii au caracterisat-o model de preotésă română.

După o scurtă pausă s'au presentat Ex. Sale diferitele corporaţiuni bisericesci, comunale şi particulari.

Ocasiunea presentării clerului de faţă a folosit-o înţeleptul archiereu pentru distingerea unui credincios şi vrednic fiu al bisericei, a parochului local *Ioan Făgărăşan*. Ex. Sa — atingênd în scurte cuvinte meritele veteranului presbiter, ca conducĕtor al comunei bisericesci şi ca cap al familiei şi crescĕtor al copiilor sei, — îi incinge mijlocul cu brâu roşu, dându-i archipăstorésca binecuvêntare pentru purtarea lui şi accentuând, că prin distingerea parochului, a capului comunei, distinge şi însasi comuna, care cu unanimitate şi cu creştinéscă rîvnă a urmat şi urméză părintescile sfaturi ale bisericei şi feţelor bisericesci. La urmă îşi exprimă înaintea clerului dorinţa, de a i-se oferí cât mai dese ocasiuni pentru astfel de meritate distincţiuni.

Terminate şi aceste primiri, s'a întrunit întreg publicul inteligent la o masă comună, aşeḑată în o grădină mare de lângă biserica nóuă sub un cort improvisat pe stâlpi puternici. Bucatele servite au fost cât se póte de alese şi bine gătite; tot asemenea şi despre vin numai cuvinte de laudă se pot ḑice, deşi mulţi se aşteptau în ţinutul Drăguşului, Avrigului, Porumbacului etc., la un vin mai de porumbele

Lăutari dela Făgăraş au delectat publicul numĕros cu frumóse piese, mai ales naţionale şi poporale, dintre cari pe unele nu le-am mai auḑit în viéţă, precum hora Braşovului, hora haiducului Zdrelea etc. O altă desfătare au aflat cei presenţi în dansurile şi marea horă, ce au întins-o tinerii drăguşeni şi din vecini înaintea óspeţilor. Jocul tinerilor presenta variate figuri constătătóre din graţióse mişcări şi paşi greu de învĕţat. O particularitate drăguşană şi a ţinutului am aflat în portul fetelor. Ele pórtă — ca şi femeile din Reşinari şi Poplaca — pălărie bărbătéscă, şi dacă te uiţi numai la partea din sus a trupului nici nu le poţi distinge sexul. Creḑi că sunt nisce feciorași frumuşei şi tinerei, căci pe lângă pălărie pe cap au şi o tonsură de tot bărbătéscă: Din dĕrĕt bucle până la umeri şi retezate, ér dinainte e pĕrul şi mai scurt retezat, ajungênd numai până la jumĕtatea frunţii. Am aflat de altcum despre femeile din Drăguş, că nu numai exteriorul ci şi întreg naturelul lor este bărbătesc. Date mai amĕnunţite — am auḑit — c'ar puté da fostul candidat de deputat guvernamental, ovreul Krausz din Budapesta, carele şi-a luat îndrăsnéla a se presenta mai astă primăvéră în Drăguş.

Toastele — lucru fieresc — n'au lipsit. Şirul lor l'a început I. P. S. metropolit, vorbind în termini plini de loialitate pentru Majestatea Sa Impĕratul-Rege Francisc Iosif I şi pentru tótă curtea şi ostaşii Lui, accentuând mai ales şi aceea, că la ori-ce întrunire românéscă mai mare a devenit nu numai o datorinţă ci o necesitate sufletéscă a ne aduce aminte de gloriosul nostru domnitor, căruia biserica nóstră ortodoxă română are multe a-i mulţĕmì şi care şi pe viitor speră în părintésca sa ocrotire. Mii de aclamări puternice au acoperit cuvintele archieresci eşite din pepturile fiilor foştilor bravi grăniţeri la adresa Majestăţii Sale, pentru a cărui tron părinţii şi strămoşii lor ş'au dat sângele şi vitèza-le viéţă pe câmpuri de bătaie. Musica intonéză imnul poporal, ascultat de întreg publicul în picióre.

La locul al doilea a vorbit părintele ppresbiter tractual *Ioan Cândea* pentru Exelenţia Sa, mulţămindu-i în cuvinte alese pentru c'a ostenit acolo şi a dat poporului din acel ţinut o binevenită ocasiune de a-şi manifesta dragostea nemărginită către capul bisericei Sale şi de-a sorbí din rugăciunile lui nóuă însufleţire către ortodoxism şi instituţiunile lui şi a dobândí din întréga lui presentare oţelirea simţĕmintelor creştinesci şi naţionale. Clerul, inteleginţa şi întreg poporul aclaméză viu pe iubitul lor archipăstor. Valuri de sunete aduceau din diferitele colturi ale grădinei câte-un: „*Dumneḑeu sĕ-l ţină la mulţi ani*“.

Odată deslănţuit şirul toastelor, acele urméză fără întrerumpere, încât sĕ nasce o adevĕrată obstrucţie. Nici nu-i mirare, căci trăim în zodia obstrucţiunilor.

Dr. *Ioan Turcu* din Făgăraş, accentuând vitejia Drăguşenilor şi virtuţile lor creştinesci, vorbesce într'un toast mai lung pentru popor.

Secretariul Dr. *Elie Cristea* arată, că ḑiua de 8 Septembre are pentru comuna Drăguş, ba chiar pentru întreg ţinutul, o îndoită însĕmnătate. De o-parte prăsnuim naşcerea Născĕtórei de D-ḑeu, de alta şi mai ales serbăm aḑi momentul, în care cel mai înalt păstor al turmei ortodoxe-române din Transilvania şi Ungaria s'a coborît din reşedinţa sa şi a venit în mijlocul credinciosului sĕu popor din acest ţinut. Meritul acestei întruniri strălucite se cuvine bravului nostru popor din Drăguş şi vrednicilor lui conducĕtori clericali şi mireni. Noul edificiu bisericesc, care prin rugăciunile şi darul archieresc s'a predat aḑi sântei şi românescei sale destinaţiuni este o vie şi grăitóre dovadă, că acest popor — adunat în jurul nostru — păstréză sub sĕrbătorescile-i vestminte sentimente şi mai sĕrbătoresci, şi anume o adâncă iubire către credinţa, către legea şi biserica nóstră ortodoxă şi strămoşéscă, o deosebită veneraţiune către instituţiunile ei şi o neţĕrmurită şi caldă dragoste către autoritatea supremă bisericéscă şi către feţele bisericesci preste tot. Dar aceste virtuţi creştinesci şi românesci le-am aflat nu numai la harnicii Drăguşeni, ci la poporul nostru din tóte comunele acestui ţinut. Primirea entusiasmată, sinceră şi căldurósă, ce s'a făcut iubitului nostru archiereu şi stapân în tóte comunele, întăresce şi sigiléză spusele mele. Acésta ne umple sufletul de bucurie, căci toţi avem convingerea firmă, că cu cât va exista o mai strînsă şi mai intimă legătură între popor şi biserica sa ortodoxă-română, cu atât va fi mai temeinic adevĕratul nostru progres pe tóte terenele şi cu atât va fi chiar viitorul nostru mai asigurat.

Ochi observĕtori şi mai adênc pĕtrunḑĕtori vor âfla, că factorii principali ai acestei favorabile şi laudabile situaţiuni sunt membrii clerului, care este inmediatul conducĕtor al acestui popor. Acestui cler îi revine meritul principal pentru iubirea, alipirea şi însufleţirea faţă de biserică, ce o desvóltă, întăresce şi susţine în aceste timpuri ispititóre în sufletul credincioşilor sei. In fruntea acestui cler vrednic de tótă lauda, stă onorabilul şef tractual, ppresbiterul Ioan *Cândea.* Cele vĕḑute şi experiate în decursul călĕtoriei şi în comuna Drăguş mărturisesc despre tactul şi priceperea, cu care acest protopresbiter conduce şi administréză tractul, ce biserica şi suprema ei autoritate i l'a încredinţat. Clerul şi poporul numai onóre i-au făcut. Inchină între aplause generale pentru protopresbiterul tractual.

(Va urma.)

Noutăţi.

† Alexandru Roman, distinsul profesor de limba şi literatura română la universitatea din Budapesta, membru al Academiei române şi fruntaş luptător naţional a reposat eri, în 27 Septembre n. în Szász-Sebeş. Neamul românesc a mai perdut un isvor de îmbogăţire culturală şi de însufleţire.

Dl advocat Iosif Roman ne telegrafiază următórele:

„Fratele meu Alexandru, a reposat eri, înmormêntarea Mercuri la 3 óre“.

Trimitem neconsolatei familii condolenţele nóstre cele mai profunde.

* * *

Inaugurarea festivă a anului şcolar 1897/98 la seminariul nostru pedagogico-teologic din loc s'a făcut la 15 a. l. c în ḑiua mucenicului Nichita Romanul. La serviciul divin, celebrat de directorul seminarial, au luat parte întreg corpul profesoral şi elevii din ambele secţiuni. Cântările liturgice au fost executate de corul seminarial sub conducerea profesorului Dima. La sfîrşit s'a cântat „Impĕrate ceresc“ şi apoi s'a cetit rugăciunea chemării duchului sânt. După terminarea serviciului divin corpul profesoral şi elevii s'au întrunit în sala cea mare a seminariului unde directorul seminarial Dr. Remus Roşca, într'o vorbire acomodată sulevéză unele chestiuni mai însĕmnate, cu privire la instrucţiune, îmbunătăţirile făcute, disciplină şi mĕsurile disciplinare. Corpul profesoral e complet, şi format din bărbaţi conscii de înalta lor chemare. Elevii, cari pentru prima-óră au venit în seminariul nostru dau garanţa unor tineri mult promiţĕtori. Autorităţile superióre bisericesci s'au îngrijit ca seminariul nostru, în conformitate cu caracterul sĕu, şi în ceea-ce privesc întocmirile interne sĕ se ridice tot mai mult în rîndul institutelor moderne. După-ce în anul trecut s'a întrodus apaductul, în anul acesta a fost condusă în tóte museele lumina electrică. S'au făcut prin dormitori şi salele de prelegeri mai multe îmbunătăţiri, fórte laudabile din punct de vedere igienic. Din anul acesta începênd uniforma recomandată de corpul profesoral şi aprobată de Prea Ven. Consistoriu a devenit obligătóre şi pentru elevii din secţiunea teologică. În vederea acestor îmbunătăţiri suntem îndrept a pretinde o îmbunătăţire şi în privinţa disciplinei şi conduitei morale a elevilor. Pe lângă mĕsurile de disciplinare, pe cari corpul profesoral le-a cuprins în noul regulament seminarial, apeléză la simţul bun al fie-căruia, la consciinţa nobilă de demnitate, cari sunt superióre tuturor normelor disciplinare. Mĕ măgulesc cu speranţa, ḑice directorul, că nu vom avé ocasiune a le aplica.

Se aduc la cunoscinţa elevilor unele ordinaţiuni consistoriale cu privire la inspecţiunea de nópte în dormitorii, apoi cu privire la taxa seminarială, statorindu-se ca termin pentru solvirea ratei a dóua luna lui Februariu. Se institue doctori pentru fie-care curs separat. Cu acestea declară anul şcolar curent de inaugurat şi doresce a-l încheia cu bun succes.

* * *

Rectificare. In nrul 99 al „Telegrafului Român“, — care se vede, că a ajuns orgunul Astrei*), fiind vorba de „casa naţională“, se susţine, că campania contra ei s'a pornit, în adunarea generală a despărţĕmêntului (se înţelege „Blaj“), care a luat posiţie contra „Casei naţionale“, îndrumând şi pe delegaţii sei, ca in adunarea generală dela Mediaş sĕ voteze contra ei.“

In calitate de secretar al despărţ, XI mĕ rog sĕ binevoiţi a rectifica aserţiunea acésta în sensul, că conform p. 8. din protocolul adunării generale, — trimis On. Comitet central la 18/VIII a. c. — delegaţilor li s'a lăsat sĕ iee posiţie contra casei nationale numai în casul când aceea va fi vorbă de e se ridica din fondurile Asociaţiunii.**)

In acelaşi Numĕr, înşirându-se cei ce au votat contra casei naţionale (las că în sfîrşit votisarea nici nu s'a făcut pro séu contra casei) şi amintindu-se între alţii şi dl Teedor Vandor, se ḑice în notă: „Pe acest domn înzădar l'am cercat între membrii Asociaţiunii, căci nu l'am găsit“,*) în interesul adevĕrului îmi iau voie a observa următórele:

In p. 7 din protocolul aceleia-şi adunări generale se spune, că s'au încassat taxe dela membrii noi fl- 30 (adecă dela 5 câte 6 fl.) Membrii acestia, a căror nume a fost comunicat Comitetului central, au fost D-nii: Dr. Ales. Codarcea, Valer Suciu, Teodor Vandor, Stefan Oltean şi Aurel Trifan. Dacă dl Vandor n'a fost găsit (?) între membrii Asociaţiunii, cum de au fost găsiţi D-nii Codarcea şi Suciu, cari încă s'au făcut membri tot atunci? Dar ve altcum într'o vreme nici pe dl Ciuta, care e membru pe viaţă, nu-l găsiau în consemnarea membrilor.

Atâta în interesul adevĕrului!

Blaş, la 24 Sept. n.

A. C. Domşa,
secret. despărţ. XI Blaş.

* * *

O catastrofă la Cluş. În apropiere de staţiunea căii ferate din Cluş, societatea numită „Erdélyi pinczeegylet“ a început sĕ-şi edifice de curênd o pivniţă uriaşă. Edificarea a fost dată în întreprindere architectului *Czakó* Lajos, care în tótă vremea avea angajaţi la muncă 50—60 muncitori. Vineri după prânḑ la 4 óre, când majoritatea lucrătorilor era ocupată în internul pivniţei, boltitura deja edificată, în lungime de peste 30 metri s'a surpat, îngropând sub sine pe muncitorii cari n'au avut destul răgaz sĕ scape. *Nóue lucrători au fost găsiţi morţi, ér 8 greu răniţi.*

* * *

Ungurii ocupă teren. Foile unguresci publică cu satisfacţie un autograf al Monarchului prin care Maj. Sa însărcinează pe prim-ministrul Bánffy, sĕ pună la cale ridicarea de statue pe pieţele acomodate spre acest scop ale Budapestei, cari statue pe lângă împodobirea oraşului, sĕ eterniseze memoria bărbaţilor, cari pe diferitele terene ale vieţei naţionale s'au distins. Maj. Sa dispune ridícarea pomenitelor statue pe cheltuelile Curţii. Statuele vor avia sĕ represinte: pe episcopul de Cianad *Szent Gellért*, martir al religiei creştine; pe episcopul de Strigoniu *Pázmány* Péter; principii Ardealului *Bocskay* István şi *Bethlen* Gàbor; pe apărătorii crestinătăţii şi ai patrieí Ioan *Huniade* şi *Zrinyi* Miklos; pe comandantul de corp, *Pálffy* Iános, distins prin apărarea patriei şi a tronului; „*notarul anonim al regelui Béla*,“ pe iurisprudentul *Werböczy* István, pe scriitorul *Tinódy* Sebestyén.

Autograful Monarchului a pricinuit o însufleţire colosală la patrioţi. Ştudenţii universitari unguri drept recunoscinţă pentru graţiósa hotărîre a Maj. Sale au arangiat un conduct de torţe în onórea Monarchului, la care a participat şi rectorul universităţei, ér publicul capitalei a hotărît sĕ ilumineze oraşul din acest incident.

Dela „Reuniunea femeilor române din Sibiiu“.

Dare de sémă.

(Urmare).

Din *Rĕhĕu:* dela dd: Otilia Cărpinişan, 5 puntiţe p. tacămuri (argint); Cornelia Cărpinişan, 3 ştergare de praf; Maria Cărpinişan, 1 tabletă, ind. de casă, — colect. dna Ana Benţa.

Din *Sibiiu:* dela d-şórele: Agnes Cristea, 1 corfiţă brodată, p. lucru de mână şi 1 tabletă brodată; Elvira Cristea, 1 tabletă brodată; Delia Olariu, 1 tabletă p. masă de salon; dela dna Maria Dima, soţie de profesor sem. 2 fesnice p. pian şi 1 plattă p. tórtă; dela dl I. B. Misselbacher sen. comerciant, 2 garnituri (damast) p. cafea; dela dl Victor Constantinescu student, 4 tomuri: Die österreichisch-ungarische Monarchie în Wort u. Bild, legătură de lux; dela dna Margareta Moldovan, soţie de redactor, 50 de numeri din „Bibl. pentru toţi“; dl Silvestru Moldovan 9 esempl. din „Ţara nóstră“.

Dela dna Valeria de Colbasi, soţie de proprietar, din Şpring, 2 garnituri de masă (damast) p. câte 6 persóne.

Dela dna Ana Pop László, preotésă în Seleuş, 3 servete, ind. de casă; d. Miliţa Pop, 1 ţiitor de castane, brodat.

Din *Caransebeş:* dela dd: Lazar Schiopon, comerciant, 2 etagiere sculptate; Constantin Ghidiu, student, 1 cassetă p. mănuşi, sculptată.

Dela dl Ioan Grozăvescu, preot gr.-or. în Cireş, 1 feşnic de părete, sculptat.

Dela dşóra Taţiana Musta din Glimbóca (Bănat). 1 perină p. divan brodată.

Dela dl Dr. Iosif Gall, Lucareţ, membru al casei magnaţilor, 1 sachet brodat, 1 punguliţă de părete brodată, 1 tabletă brodată, 1 săculeţ de părete brodat şi 2 sticluţe pentru parfum. (Va urma).

---

*) Nu cunóscem nici o instituţiune cu numele „Astra“. Dar dacă este vorbă de Asociaţiune, tocmai aşa suntem noi organul ei, cum trebue sĕ fie tóte ḑiarele române. Sĕ scriem despre afacerile ei obiectiv şi fără patimă. Red.

**) Noi nu scim ce cuprinde protocolul adunării gen. a despărţĕmêntului, pentru-că acela nicăiri n'a fost publicat. Am luat însĕ act despre conclusul din chestiune din ḑiarele politice, unde n'a fost vorbă de acea restricţiune. De altmintrea dacă aşa sună conclusul adun. gen. a despărţĕmêntului, pentru-ce au votat delegaţii şi ceialalţi membri din despărţĕmênt pentru propunerea lui Dr. Bunea, carea a fost contra casei naţionale, deşi fondurile Asociaţiunei nu mai erau ameninţate? Red.

*) Noi am consultat procesele verbale tipărite în „Transilvania“ şi ne-am notat pe cei presentaţi la adunarea gen din Mediaş spre primire, precum şi pe cei inscrişi acolo de membri ai Asociaţiunei, şi între aceia n'am găsit numele d-lui Teodor Vandor. Dacă totuşi este membru, dar nu e publicat, nu este vina nóstră, şi-i cerem scusele. Red.

Ad. Nr. 440/897. [181] 3—3

CONCURS.

Pentru întregirea posturilor învĕțătoresci vacante dela șcólele confesionale gr. or. române din comunele bisericesci mai jos însemnate a ppresbiteratului Bistrița se escrie cu acésta concurs până la 15 Septembre a. c. stilul vechiu.

1. Blașfalĕul de jos, cu salar de 300 fl. v. a. și anume: 150 fl. din repartiție dela popor; 150 fl. în naturale; apoi cuartir și lemne de foc;
2. Blașfalĕul de sus, cu salar de 300 fl. v. a. din repartiție, cuartir și lemne de foc;
3. Chintelnic, cu salar de 300 fl. și anume: 200 fl. din repartiție, 100 fl. în naturale; apoi cuartir și lemne de foc.
4. Galați, cu salar de 300 fl. din repartiție, cuartir și lemne de foc.

Concurenții au a-și înainta suplicile, instruite după lege, până la terminul pus, la oficiul ppresb gr. or. al tractului Bistrița.

Borgo-Bistrița, în 23 August 1897.

În conțelegere cu comitetele parochiale respective.

Simeon Monda,
protopresbiter.

Nr. 299/897. [156] 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor învĕțătoresci din comunele mai jos însemnate, tractul protopresbiteral al Albei Iulia, se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Tel. Român“.

1. Ampoița, salar anual 300 fl., cuartir și lemne de foc.
2. Brădești, salar anual 300 fl., cuartir și lemne de foc.
3. Cristești, salar anual 300 fl., cuartir și lemne de foc.
4. Gârbova de sus, salariu anual 300 fl., cuartir și lemne de foc.
5. Ponor, salar anual 300 fl., cuartir și lemne de foc.
6. Tĕuți, salar anual 300 fl., cuartir și lemne de foc.
7. Valea Geogelului, salar anual 300 fl., cuartir și lemne de foc.

Doritorii de a ocupa vre-unul din aeeste posturi, își vor subșterne cererile, instruite conform normelor în vigóre subsemnatului oficiu până la terminul arătat.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Albei-Iulia în conțelegere cu comitetele parochiale respective.

Alba-Iulia, 1 August 1897.

Petru Popovici,
adm. protopresb.

Nr. 662/897 [169] 3—3

CONCURS.

Pentru întregirea posturilor învĕțătoresci mai jos însemnate, în protopresbiteratul Târnavei, se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. Botez, cu salariu de 300 fl. și cuartir.
2. Heria, cu salariu de 300 fl. și cuartir.
3. Sĕlcud, cu salariu de 300 fl. și cuartir.
4 Sânbenedic, cu salariu de 300 fl. și cuartir.

Doritorii de a ocupa unul din acestea posturi au sĕ-și trimită petițiunile instruite conform legilor din vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în Cetatea de baltă (U. p. Küküllővár).

Cetatea de baltă, 30 Iuliu 1897.

Oficiul protopresbiteral gr.-ort. al „Têrnavei“ în conțelegere cu comitetele parochiale.

Nicolau Todoran,
protopresbiter.

Nr. 42 [185] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului învĕțătorese din comuna Curtuius protopresbiteratul Cetatea de peatră, se publică concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în ḑiariul „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post învĕțătoresc sunt: salariu anual 300 fl. din cari 150 fl. dela popor prin repartiție, ér 150 fl. dela stat, cuartir în edificiul școlei, folosirea grădinei școlare în mărime de 909☐ și o jumĕtate de vatră lemne pentru încălḑitul școlei și a locuinței învĕțătoriului, ce se dă regulat în tot anul din pădurea urbarialiștilor.

Concurenții au a-și așterne cererile concursuale instruate conform normelor în vigóre în terminul deschis oficiului protopresbiteral tractual prin poșta ultima K. Monostor, avênd tot odată datorința a se presenta în vre-o Duminecă séu sĕrbătóre în biserica din comună spre a-și arăta desteritatea în cântări și tipicul bisericesc.

Oficiul parochial al comunei Curtuiuș în conțelegere cu comitetul parochial.

Curtuiuș, la 24 August 1897.

Georgiu Pasca, președinte. *Ioan Contiu,* epitrop.

Nr. 330/897.

Vĕḑut și aflat în ordine.

Fênațe, la 26 August 1897.

Teodor Șovrea,
adm. protopresb.

Comande făcute prin postă se execută imediat cu cea mai mare acuratețĕ.

Noutăți în albituri bărbătesci și femeiesci.

Raport expres!

Am onóre a aduce la cunoscința P. T. public, că mi-au sosit în „**prăvălia mea englezéscă**“, **strada Cisnădiei Nr. 27**, novitățile procurate din străinătate și anume: **jachete de copile și dómne, ronduri și capes, blane, Thibet, Peluche și gulere de stofe englezesci paltóne de fetițe și franțuzesci, bunḑi de călĕtorie și de stradă.** Tóte acestea le ofer On. public confecționate după ultima modă și pe lângă cele mai favorabile prețuri de concurență.

Cred deci că ḑace în propriul interes al On. public, a se convinge cât mai curênd de nóuele mele întreprinderi.

Rugându-Vĕ pentru binevoitoriul sprigin și asigurându-Vĕ de serviciu prompt și real, semnez

cu distinsă stimă:

Michael Braun,
Sibiiu, strada Cisnădiei Nr. 27.

[183] 6—10

Specialități în cravate.

Comande făcute prin postă se execută imediat cu cea mai mare acuratețĕ.

„ARDELEANA“,

institut de credit și economii, societate pe acții în Orĕștie.

Fonduri proprii: fl. 350.000. Depuneri: fl. 700.000.

Circulație anuală: fl. 3,000.000.

Institutul face următórele operațiuni, la cari recomandă serviciile sale:

1. **acórdă împrumuturi** cu interese de 8%;
2. **primesce depuneri** dela particulari cu 5 și cu 5½, ér dela corporațiuni culturale cu 6%;
3. **cumpĕră și vinde realități;**
4. **cumpĕră și vinde mărfuri și producte;**
5. **arêndéză și exarêndéză realități!**
6. **cumpĕră și vinde efecte publice;**
7. **mijlocesce operațiuni,** specificate sub 3, 4, 5.

☞ **La institut se mai află 500 acții proprii, puse în vindere conform Prospectului staverit de Direcțiunea institutului sub Nr. 68/1897.** ☜

Ori-ce afacere se póte resolva și informări se pot lua verbal în biuroul institutului, ér în scris prin corespondență.

Orĕștie, în Maiu 1897.

[73] 12—12

Direcțiunea.

Prăvălie de modistă.

Subsemnata aduc la cunoscința prea-stimatelor dómne, că am preluat prin cumpĕrare dela domnișóra **Elena Saida**

Prăvălia de modistă
din strada Măcelarilor Nr. 5,

și o voiu purta mai departe pe socotéla proprie.

Basată pe cunoscințe câștigate în decurs de mai mulți ani în specialitatea acésta și mai ales pe experiențele făcute în alte părți (andernorts), cari mĕ pun în posiție a corĕspunde pe deplin tuturor dorințelor ce privesce specialitatea de modistă a prea-stimatelor dómne, cu provocare la depositul meu bine asortat în pĕlării etc. îmi permit rugarea, sĕ binevoiască a mĕ onora cu cât de numĕróse comande.

Sibiiu, în Septembre 1897.

Cu tótă stima:

Henriette Frank.

[191] 1—1

Libraria Tipografiei archidiecesane

recomandă publicului român iubitor de cele religióse următórele

cărți bisericesci:

Acaftist bogat, legat fl. 1.25 fin legat . . . . fl.	1.60
* **Acaftist bogat**, simplu legat 60 cr. frumos legat 70 cr. in piele legat fl. 1.60 . . . „	2.20
* **Apostol**, legat. . . . . „	5.75
Biblia ilustrată, Testam. vechiu și nou, nelegată fl. 10 legată. . . . . „	15.—
* **Carte de rugăciuni**, pentru tinerime, legată. . . . „	—.15
Chiriacodromion, nelegat fl. 10, legat . . . . . . „	12.—
Evangelia, nelegată fl. 8, legată fl. 12, fin legată fl. 18, în catifea roșie . . . . . „	56.—
Hirotonier, pentru sfințirea de preoți, nelegat . . . . „	2.—
Icóna Evangeliștilor, pe hârtie . . . . „	—.50
Icóna celor 3 Ierarchi, pe hârtie . . . . „	—.30
Molitvelnicul bogat, nelegat fl. 4.30, leg. fl. 5, fin leg. fl.	5.50
Octoichul cel mare, nelegat fl. 17, legat . . . . „	20.—
Octoichul mic, nel. 60 cr., legat 80 cr., fin legat . . „	1.20
* **Octoichul mic**, legat. . „	—.75
Orologion, (ciaslov), nelegat 60 cr., legat 70 cr., fin legat „	1.20
Patima și mórtea D-lui Iisus Christos în versuri și icóne, legată . . . . . „	1.—
Penticostariul, nelegat fl. 8, legat. . . . . „	10.—
Psaltirea proorocului David, legată 60 cr., fin legată „	1.—
Rênduéla la sfințirea bisericilor, neleg. fl. 2, leg. „	2.50
Testamentul nou, nelegat „	1.—
Têlcul Evangeliilor, nel. „	1.—
Triodul cu Strajnicul, nelegat fl. 20, legat . . . . „	25.—

Asemenea procură Libraria archidiecesană la comandă ori-ce cărți bisericesci apărute în- și afară de patrie, pe lângă cele mai modeste provisiuni.

Notă: Cărțile insemnate cu * sunt tipărite cu litere latine.

Redactor prov. Gavriil Hango.

Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

La numĕrul acesta se alătură ca suplement separat Nr. 18 din „Fóia Pedagogică“.

Nr. 102. Sibiiu, Joi, 18/30 Septembre 1897. Anul XLV.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbata.

ABONAMENTUL
la „Tel. Rom." într'una cu suplementul „Fóia Pedagogică"
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Ce am perdut...

(*) In lungul şir al vécurilor am isbutit şi noi Românii a esopera dela apăsătorii nostri un favor, ca sĕ ne putem cultiva în ţéra nóstră limba şi literatura nóstră, şi anume la acea şcólă înaltă, pentru susţinerea căreia şi noi Românii an de an contribuim cu miile nóstre. Infiinţarea unei catedre publice de limba şi literatura română la universitatea din Budapesta a fost pentru noi Românii o incontestabilă cucerire de teren, teren menit de a produce îmbelşugate fructe pe séma poporului român.

N'a fost tinĕr universitar român la Budapesta, care sĕ nu se fi interesat de existenţa acestei catedre şi sĕ nu fi usat de beneficiile ei, — căci acésta i-o impunia datorinţa naţională.

La catedra acésta însĕ a stat un bărbat vrednic, un dascăl înţelept, dăruit de Provedinţă poporului nostru, — profesorul Alexandru Roman.

Multe generaţii a crescut acest destoinic bărbat în restimpul de 35 de ani, în decursul cărora cu profeticu-i glas ş'a preamărit limba şi neamul seu şi a isbutit cu sciinţa şi caracterul seu sĕ deie neamului tineri învĕţaţi, caractere şi inimi pĕtrunse de cele mai nobile sentimente.

In lunga catenă a anilor a îndurat multe acest de toţi Românii iubit bărbat, a fost expus îndeosebi persecuţiunilor ascunse din partea stăpânirei, care cu invidie privia la succesele lui multilaterale. A rĕmas însĕ vecinic neînfricat; pe bancele parlamentului dedea pept cu stăpânirea, în public apăra în jurnal propriu interesele neamului nostru, la „Academia română" contribuia la înălţarea flamurei nóstre culturale, la deslegarea celor mai grele probleme literare şi scientifice, ér la universitate continua în butul protestării mai marilor a prelege în dulcea limbă românéscă.

Individualitatea acestui bărbat a fost ce a ridicat nimbul şi însemnătatea catedrei de limba română din Budapesta, capitalul lui scientific a fost ce a înălţat catedra la rangul catedrelor fruntaşe.

Mai avem dór încă o catedră, cea din Cluş. Acésta însĕ faţă de cea din Pesta este o literă mórtă, o carte apocrifă. Un bărbat, la care naţiunea întrégă privesce cu dispreţ, cum i-se cuvine unui fiu rătăcit, îşi împrăschie aci falsele sale doctrine, pentru care rĕuvoitorii progresului nostru îl aplaudéză. Însĕ sub astfeliu de mâni, catedra din Cluş n'a avut nici un rol binecuvêntat în mersul nostru de desvoltare, ci din potrivă numai pedecă ne-a fost şi — genare. Singurul loc deci, la care neamul românesc cu drept cuvênt privia plin de nădejdi, era catedra din Budapesta.

Şi acum, după-ce singurul stegar şi-a plecat capul înaintea necesităţii fisice, acum după-ce falnicul arbore a căḑut în mijlocul grădinei în care mulţi altoi nobili a lăsat, acum când singurul profet nemincinos dela scólele înalte din patrie a încetat de-a mai glăsui fiilor némului seu, — acum vedem şi simţim ce-am perdut.

Am perdut pe Alexandru Roman.

Am perdut fórte mult, putem susţiné, că am îndurat o perdere ireparabilă.

Ireparabilă, pentru-că personalitatea lui Al. Roman a condiţionat felul de existenţă a catedrei de limba română.

Ireparabilă, pentru-că în şirul puţinilor nostri bărbaţi de sciinţă, durere, nu găsim bărbat de eruditiunea lui Alexandru Roman.

Ireparabilă în sfêrşit, pentru-că sórtea acestei catedre nu este depusă în mânile nóstre, ci asupra ei hotărĕsc cei dela cârmă.

Şi asta este ce ne dóre, sórtea catedrei de limba şi literatura română şi ce ne face sĕ simţim atât de greu lovitura ce am îndurat prin perderea profesorului iubit Roman.

Nu ne póte fi indiferent cine va fi chemat de urmaş al dascălului încăruntit în bravuri pentru némul sĕu. Nu ne póte fi indiferent cine va fi chemat sĕ ne cualifice pe profesorii pentru şcólele nóstre confesionale. Şi ne mâchnesce şi numai gândul ca acea catedră, care a ajuns epocă de strălucire, sĕ fie în curênd póte pângărită de cine scie ce individ odios, care pentru o lapalie de salariu sĕ pune în serviciul nisuinţelor meschine ale duşmanului limbei nóstre. Şi din starea lucrurilor de astăḑi nu putem decât sĕ-i facem un trist prognostic catedrei române. Îndată ce circuléză sciri, că pentru acest post sunt luaţi în evidenţă bărbaţi mici ca Moldovan Gergely, Alexits György şi Csokán, putem fi convinşi, că Roman Alexandru n'are demn urmaş, nici în ce privesce sciinţa, nici în ce privesce caracterul cel naţional de *pur sang*.

Am perdut deci fórte mult prin mórtea lui Alexandru Roman, am perdut o sentinelă tréză şi înţeléptă a românismului.

Binecuvêntându-i amintirea, privim îngrijoraţi în viitorul posomorît.

Din parlamentul maghiar.

La 27 l. c. s'a redeschis parlamentul maghiar după terminarea feriilor de véră. Şedinţa a fost bine cercetată atât de deputaţi, cât şi de public. Înainte de deschidere nu se vorbia despre altceva decât despre toastul împĕratului german şi despre darul regelui privitoriu la ridicarea de statue istorice pe pieţele Budapestei. Şedinţa o-a deschis la $11^1/_4$ óre presidentul camerei Szilágyi Dezső, presentând camerei rescriptul regelui în care mulţămesce camerei pentru felicitările ce i le-a adus din incidentul ḑilei nascerei. Camera ascultă cuprinsul rescriptului stând în picióre şi-'l ia la cunoscinţă cu însufleţite aclamaţiuni de „Sĕ trăéscă regele"!

Apoi aduce la cunoscinţă încetarea din viéţă a deputatului Péchy Tamás şi presentéză mandatele deputaţilor trimişi în dieta maghiară de dieta croato-slavonă-dalmaţiană. Acestea se predau spre raportare comisiunei verificătóre. Ultimul act presentat de preşedinte a fost adresa de aderenţă pentru dobândirea academiei militare maghiare pentru crescerea de oficeri.

În sensul regulamentului de casă se cetesce apoi catalogul interpelaţiunilor şi se anunţă, că la 4 Octobre se va ţiné serviciu divin în biserica Matia, din incidentul onomasticei Majestăţii Sale. La sfêrşit ministrul Lukács presentéză proiectul de indemnitate budgetară, care se predă comisiunei financiare spre raportare.

Şedinţă regulată nu se va ţiné până Marţa viitóre.

Sânţirea bisericei din Drăguş.

— Raport special. —

(Urmare şi fine.)

Protopresbiterul şi asesorul consistorial Ioan *Papiu* ridică păharul pentru bĕtrânul paroch I. Făgărăşan, dorind, ca multă vreme sĕ se bucure de distincţiunea, cu care l'a investit archiereul sĕu şi sĕ vaḑă comuna sa progresând tot mai mult şi servind ca exemplu bun şi comunelor vecine.

Dr. Ioan *Şenchea* din Făgăraş, accentuéză greutăţile enorme, ce le întimpinăm pentru susţinerea instituţiunilor nóstre culturale. In acéstă luptă partea leului compete veneratului Consistoriu, care face tot posibilul pentru ocrotirea şi desvoltarea lor. Inchină pentru consistoriu şi în special pentru membrii presenţi ai aceluia Papiu, Voileanu, Dr. Roşca şi Dr. Cristea.

Directorul seminarial Dr R. *Roşca* arată meritele nemuritorului metropolit *Andreiu* pentru întroducerea vieţei constituţionale şi a democraticelor base în organismul bisericei, accentuéză meritele actualului nostru metropolit pentru întruparea şi consolidarea acestei organisări şi închină pentru elementul mirenesc, care în corporaţiunile nóstre

---

FOIŢA.

A munte.

(Urmare).

Poeniţa e o padină lată şi frumósă, un platou încungiurat de braḑi. Érbă grasă acopere padina pe care pasc ciurḑile gurenilor. Câte un brad singuratic îşi aşterne umbrele peste érbă, ér în umbră tolănit stă ciurdariul cu capul răzimat de trunchiul bradului. Talangele produc acorduri destul de armoniόse, ce se pierd în desiştea de braḑi, purtate pe aripile echoului.

E încântător acest idil cu multele sale variaţiuni. O singură notă de discordantă este — strechia, care îşi jócă capriciósă şi aici mendrele sale, silind pe câte o vită cu códa ridicată smirnă şi cu nările umflate a da raita în giurul goliştei şi a se ascunde pe urmă neastâmpărată în tufiş.

Aici în poeniţă este şi o casă de bârne, căreia îi ḑic căsoaia forestierului. Are mai multe încăperi cu aşternuturi de cetină pentru voiagiori. În giurul ei o grădină cu câteva straturi de brădui cultivaţ, altoi de meri, cuiburi de cartofi, sălată şi ştir pe séma ciurdarilor, o grădină de munte.

În grădina acésta făcurăm popas, ca sĕ dejunăm. Era şi timpul, căci era la ḑece óre şi bietul Grasu era obosit şi se încălḑise, de îi evaporase întreg humorul, ér Străulea, care în decursul călĕtoriei făcuse mult haz cu echoul, — prinsese cobe.

Ne aşeḑarăm în umbra celor doi braḑi uriaşi din faţa casei şi ne aruncarăm năvalnic asupra desagilor, pe când caii năvăliră şi ei la érbă.

„De ce trăim?" întrébă Străulea, căruia i-se însĕninase fruntea vĕḑênd ploscuţa, şi care — fie în parenteze ḑis — purta cu sine şi sacul cu glumele.

„Ca sĕ mâncăm", — îi respunse Grasu.

„Ca sĕ bem", — îi reflectai eu.

„Ei, dar pentru ce mâncăm şi bem?" continuă el cu banalităţile lui.

„Moft, — natural, ca sĕ trăim. Taci Străuleo, că ai sfeclit-o, viţul e mai vechiu ca bună-ta!" îi respunse drasticul Grasu.

„Nu sciţi nimic", triumfă Străulea „Bem şi mâncăm numai fiind-că avem apetit, pentru-că ne priesce... Deci, sănĕtate în traistă „ai nostri", prosit!"

Şi scoţênd ploscuţa din traistă, se întórse către rĕsărit, stropi din ploscă cu pietate în drépta şi în stânga, spunênd, că astfel se face la ei în sat libaţiunea, îngână drept rugăciune refrenul:

„Eu în sus când te ridic
Tu-mi închini cu gli-gli-glic"...

şi pe urmă dăi, dăi cu nemiluita la léc în contra cóbelor. O, Străulea are un „zug" minunat...

Pilda bună prinse. „Iute şi degrabă" se plimblă plosca dela frate la frate, — ba vĕḑênd pe Albuşoi cât de neliniştit şede pe un muşinoi, cu un ochiu la slănină cu celalalt la ploscă, i-o oferirăm şi lui ca sĕ închine.

Este un deliciu a vedé pe Albuşoi cu plosca la gură, — o expresie a unei fericiri saturate: ochii mari căscaţi, buzele tremurânde convulsiv ca ale copilului când mozolesce ţîţa mamei, vinele dela grumaḑi umflate ca guma dela velocipedele pneumatice şi ca întregire gâlgăiturile cele profunde... a, ceva clasic de tot. Er luându-şi plosca dela gură rĕmâne vreo-câteva secunde rînjind a satisfacţie şi în sfêrşit îşi şterge cu mâneca picăturile din streşina musteţelor ciuntite şi din grópa bărbii...

În decursul potolirei setei şi a fómei nóstre am putut vedé un nou tablou: carĕ încărcate cu groşi (braḑi tăiaţi) şi cu scânduri dela joagĕrul Cindrelului, trecéu peste Poeniţă către casă. Câte un băeţandru somnuros şedé deasupra groşilor şi făcea fără voie închinăciuni în drépta şi în stânga...

*

Dela Poeniţă o luarăm pe o muchie înainte. Trecurăm peste muchia Cacovei şi dealul Folţii, lăsând la drépta plaiul Orlatului, ér la stânga în depărtare vêrful Ciorii, vêrful Surdului şi Crăciunésa. Pe Crăciunésa (muntele Saşilor din Cristian) este o piramidă de $3^1/_2$ stângini de lemne, de unde poţi privì tare departe, ér locului aceluia îi ḑic „la paramidă".

În Foltea ţi-se desfăşură o neobicinuită şi mult posomorîtă icónă. O mare parte a pădurii de brad de-alungul drumului e arsă deja din anii trecuţi. Cioturi de braḑi cărbunii stau încă mărturisind focul năprasnic ce a despodobit pădurea. Te atinge fórte neplăcut acest tablou tulburător al frumseţei universale. Pare că treci printr'un loc unde s'a dat o crâncenă luptă, ér duşmanul învingĕtor a prefăcut tóte în tăciune.

Coborând de aici ajungi la joagĕrul Cindrelului, ér trecênd obositorul deal al Surupeţii ajungi în mult aşteptatul Cindrel.

Poiana Cindrelului este o golişte întinsă, ici colo câte o tufă de brădui, de şneapĕn şi buhac, séu câte un jgheab, ce-şi scóte colţurile din érba cea mare.

Într'un colţ al acestei terase este o stână; oile sunt duse pe cóstele din giurul iezĕrului, prin Iuşbea şi Cănaia. În giurul stânei schiopătéză numai nişte oi bolnave de unghii, cari forméză astfel o mare disonanţă faţă de belşugul de sănĕtate ce respiră aici din tot firicelul de érbă. Lângă stână ţin strajă doi puternici zăvoḑi, cari se jócă cu muştele de trecere de vreme.

bisericeșci adese-ori se validitéză cu atâta demnitate.

Asesorul consistorial Mateiu *Voileanu* vorbeșce pentru confesiunile, cari ne au onorat cu presența lor acéstă sărbare familiară bisericéscă a nóstră, și închină în special pentru greco-catolicii români, cari împreună cu noi au onorat acéstă comună și acéstă bogată masă cu presența lor.

După un avêntat discurs pentru clerul present dl asesor Mateiu Voileanu a ridicat un al doilea toast pentru învĕțătorii români, ca egali factori culturali cu preoțimea nóstră în sinul poporului român, cari au sciut resista tuturor nĕcasurilor, și au rĕmas resoluți apĕrători ai scólelor nóstre confesionale.

Dr. *Șenchea* închină a dóua-óră pentru fiul acestui ținut, deputatul dietal Dr. Nicolau *Șerban*, care în țéra Făgărașului se bucură mai ales la popor de o mare popularitate și trecere.

Dr. Nicolau Șerban după un toast mai lung golesce păharul pentru feciorii din comuna Drăguș.

Fratele deputatului, Ioan *Șerban*, preot gr. cat. în Voila, toastéză pentru Excelenția Sa, numindu-l cel mai mare principe al bisericei române, ér Dr. Remus *Roșca* mai vorbesce odată, închinând pentru toți aceia, mai ales străini de noi, cari au contribuit la buna reușire a desnumitului act sĕrbătoresc.

Printre aseste toaste au mai fost firesce jocuri de feciori, cântări de lăutari, ciocniri de păhare etc. Am auḑit și o frumósă cântare cu vocea:

. . . .
Suflă vênt de primăvéră
Eu cânt doina pe hotarĕ,
De mĕ 'ngân cu florile
Și priveghitorile . . . .

Doina a fost condusă de clericul abs. și învĕțătorul Ioan *Banciu* din Viștea superióră, despre care uitasem a spune, că în séra premergătóre a surprins pe óspeții întruniți la cină în casa părintelui I. Făgărășan cu corul sĕu de băieți. Acest cor a reprodus cu pricepere și corectitate în 2 voci mai multe cântări bisericesci și naționale, începând și terminând cu *„Mulți ani sĕ trăéscă!“*

In chipul acesta a decurs banchetul de după prânḑ, continuându-se cu toastele și cântările până pe însĕrate.

Inalt Preasânția Sa și cu suita se retrăsese între asurḑitórele aclamațiuni ale poporului, spre a se odichni și pregăti de plecarea, care a și urmat cu trenul dela órele 4 diminéța. Reintórcerea s'a întêmplat pe aceeași linie, trecênd prin frumósa comună grănițĕréscă Vistea-inferióră în fruntea căreia stă parochul Nicolau *Borzea*, unul dintre cei mai harnici preoți din archidiecesă. Biserica sa din pétră, ridicată în vécul trecut, e într'o stare îngrijită și fórte presentabilă. În Viștea inf. mai există o bisericuță de piatră, mai veche, care odată încă a format proprietatea credincioșilor nostri, dar trecênd o parte de grănițeri în urma presiunii din partea autorităților militare superióre la unație, biserica s'a luat credincioșilor nostri și s'a dat uniaților. Creștinii ortodoxi, ca sĕ nu rĕmâe fără casă de rugăciune, nevoind a-și parăsi legea strămoșéscă, au adus o bisericuță de lemn, din Poiana-Mĕrului, a cărei locuitori și frați în neam și credință au sărit celor strîmtorați în ajutor. De acéstă biserică s'au servit Viștenii vr'o 50 ani, până au ridicat pe cea de aḑi din pétră.

Ajunși la gara din Viștea inf. Escelenția Sa și suita s'a suit pe tren și a continuat călĕtoria spre Sibiiu printre înalții munți ai Făgărașului; piscurile lor, ca *Surul*, *Ciorta*, *Negoi*, *Dealul-mare*, *Scara etc.* erau acoperite de céța, a cărei desime scădea în proporția, în care crescea intensitatea căldurei sórelui.

Satele de pe valea Oltului presentă o particularitate curiósă, care merită a fi amintită. Nicăiri, ca în jurul Făgărașului, n'am aflat o nomenclatură de comune mai sĕracă. 2—3 séu chiar 3—4 comune au aceeași numire, la care se mai adauge câte un atribut distinctiv. Așa Arpașul inferior, Arpașul superior, Sebeșul inferior, Sebeșul sup., Viștea de sus, Viștea de jos, Berivoii mari și Berivoii mici, Voivodenii mari și Voivodenii mici etc. etc.; ér când cu mare și mic, cu inferior și superior n'o mai scot la cale, i-au refugiul la alte direcțiuni a-le lumii, chiar cu risicul de-a adauge și mai multe atribute. Așa: Porumbacul de sus apusén, Porumbacul de sus rĕsăritén. Sâmbăta superióră rĕsăriténă și Sâmbăta superióră apuséná etc.

* * *

Reasumând impresiunile rĕmase dela acest sĕrbătoresc act, putem ḑice, că toți participanții s'au depărtat mulțămiți și veseli, c'au putut lua parte la o întrunire românéscă atât de distinsă și rară; cu deosebire poporul a dat mulțămită lui D-ḑeu, vĕḑênd, că rugăciunile archieresci au adus darul de sus, întru cât în decursul ḑilei proxime s'a pornit o binevenită ploiță pe pămêntul însĕtat, și peste sĕmênța, ce aștepta încolțirea.

Presența Ex. Sale în acel ținut, precum fórte nimerit a observat părintele Nicolau Borzea la primire, — pe lângă aceea, că va rĕmânea din gură în gură, dela tată la fiu, din generațiune în generațiune, ca o tradițiune de plăcută aducere aminte, a dat tărie și curagiu tuturor comunelor bisericesci din giur în aceste ḑile grele în, care trăesce biserica nóstră națională.

Cu deosebită satisfacțiune am luat act despre progresul comunei Drăguș, căci progres îmbucarător este acela, când din o bisericuță de lemn, scundă și sărăcăciósă, dintr'un locaș, ce-ți amintesce greutățile timpurilor trecute, te strămuți într'o biserică nóuă, frumósă, modernă și vrednică de cuvêntul lui D-ḑeu, care are sĕ fie vestit și propoveduit întrênsa. De dorit ar fi, ca aceste contraste sĕ fie eternisate în fotografii de importanță pentru viéța nóstră culturală. Durere însĕ, că priceperea pentru astfel de lucruri la noi fórte puțin, séu de loc nu-i desvoltată. Acésta ar fi cu atât mai de dorit sĕ se întêmple cât mai des, căci asemenea monumente și mărturii ale trecutului nostru dispar, fără ca sĕ fi fixate spre a puté fi astfel eternisate și predate viitoriului.

Special pe mine m'a înveselit intimul raport și nemărginita încredere, ce am aflat că există între popor, biserică și clerul ei. Acest lucru póte serví pentru deosebită mulțumire clerului din acel ținut, între cari aflăm vrednici păstori, ca părintele *Nicolau Borzea*, *Nicolau Clonța* și mulți alții.

Când veḑi cu ochii calda dragoste a poporului către biserică, către archiereul și clerul ei, uiți tóte nĕcasurile și greutățile, câte ḑilnic le întîmpini în munca pentru cultura și progresul némului, te renasci pare-că din nou și primesci oțĕlită însuflețire și voie pentru muncă în agrul bisericesc național, sciind că ai un cler, care te înțelege și un popor, care te ascultă.

Fie ca acest raport sĕ se generaliseze, și sĕ se susție pentru vecii-vecilor.

Și cât timp așa va fi,
Teamă n'am, că vom perì.

Deca.

---

† Alexandru Roman.

Érăși a apus o luminósă stea de pe orisontul némului nostru. Cósa morții nemilóse a tăiat firul vieței unui distins fiu al națiunii române, care a muncit alăturea cu cele mai marcante figuri ale redeșteptării nóstre și ale progresului, la care am ajuns până astăḑi.

Am avut ocasiune sĕ frunḑăresc epistolele particulare ale alesului defunct și sĕ mĕ conving despre ilustra pleiadă de bărbați, cu care întreținea legături intime. Sunt toți persóne, ce disting cu frumósa lor viéță istoria mai nóuă și contemporană a Românismului, toți modele și tipuri de bărbați, cari nu cu frase sforăitóre, ci cu fapte, pecetluite de suferințe și mari jertfe au sciut sĕ lupte pentru némul lor și justele lui pretensiuni și drepturi.

Acéstă societate de ómeni indică, cine era și cum era Alex. Roman. *Vasile Alex. Urechiă* îi ḑicea într'o scrisóre din 26 Decembre 1868: *„De am avé mulți ca d-ta, va fi bine de Români“*.

Cei-ce au avut ocasiune a conversí cu el, a-i cetí articlii ḑiaristici plini de entusiasm și de un cald naționalism, ori a-i asculta prelegerile, aceia vor mărturisí, că Alexandru Roman și-a împlinit cu scumpĕtate misiunea de dascăl, atât al tinerimii, cât și al întreg publicului român.

„Înzestrați-vĕ cu sciință“ — ḑicea el tinerimii din Budapesta — „căci ea este o putere, care ridică pe om și-'i face posibilă ajungerea scopurilor și împlinirea datorințelor față de neam. Adunăți aicea din diferite părți vĕ pregătiți pentru diferite cariere și funcțiuni. Unii veți alina suferințele sufletesci, alții cele trupesci, ér alții veți apĕră drepturile celor slabi și asupriți, etc.; cu toții însĕ veți lua apostolatul dăscăliei pentru poporul, din care faceți parte. Ca atari nu trebue sĕ uitați datorința cea mai sântă: a vĕ iubi națiunea, a oferi pentru binele ei obolul, labórea și chiar și viéța. Ca dela un frate mai bĕtrân primiți sfatul sĕ vĕ iubiți și prețuiți și limba dulce, pe care strămoșii și părinții v'o lasă ca pe o scumpă ereditate. S'o spălați mai vêrtos, ca aurul și s'o țineți pururea ca pe acel suflet, care însuflețesce națiunea și la care înaintașii nostri s'au închinat ca la un idol“.

Acest scurt pasagiu din o alocuțiune ținută tinerimii române din Budapesta indică mieḑul și direcțiunea inclinațiunilor sale sufletesci.

Preste iubirea de neam nu cunoscea altă putere, care sĕ-'l farmece și entusiasmeze. Era fiu de preot gr. cat., și el însuși cleric gr. cat., dară cu tóte acestea era departe de el intoleranța confesională, care astăḑi caracteriséză pe atât de mulți din fiii bisericei surori. Ba l'am auḑit adese-ori pledând cu foc de pe catedră contra cestor din urmă, accentuând cu regret, că crescerea tinerimii clericale gr. cat. în seminării străine, fie și în cele dela Roma, este pentru noi desavantagiósă și păgubitóre, întru cât cei mai mulți din cei crescuți astfel desvóltă acasă un deosebit zel pentru întroducerea de inovațiuni latine, și acésta produce în popor o depărtare tot mai mare, de ceea-ce au fost strămoșii nostri și o apropiere nejustificată de aceia, cari și altcum tind a ne înghiți și a ne perde urma. Mai ales am avut ocasiune a-l auḑi vorbind în acest înțeles expunênd biografia fericitului G. Șincai, care a venit din Italia inspirat de Roma lui Traian, ér nu de Roma Papei. Așa ar trebuí sĕ fie toți.

Étă datele mai importante câte le-am putut afla îngrabă despre viéța lui:

Alexandru Roman este fiul unei familii de preot din Ardeal, dela Micăsasa. Tatăl-sĕu Ioan s'a strămutat în părțile oradane pe timpul fericitului episcop dela Oradea mare *Samuil Vulcan*, care atrăsese în jurul seu, în diecesa sa, mulți tineri transilvăneni. Episcopul îl numi mai întâiu capelan în comuna Vad, apoi paroch în comuna *Aușeu* din ținutul Crișului repede. Aici s'a născut fiul seu Alexandru, la 26 Novembre 1826. Mai târḑiu s'a strămutat ca paroch în Rogoz, o comună aprópe de Beiuș. Studiile gimnasiale le-a făcut în Beiuș, studiind în mod extraordinar și limba română după gramatica episcopului din Gherla I. Alexi, éră studiile filosofice și juridice la Oradea-mare, pretutindenea a obținut un succes strălucit.

În acest timp a înființat tinerimea academică română din Oradea-mare o societate de lectură, la membrii căreia Roman le-a ținut prelegeri din limba și gramatica română, învĕțată la Beiuș.

La dorința părinților sei a întrat pe cariera preoțéscă, și ca cleric fu trimis de episcopul Erdélyi în convictul dela S-ta Barbara din Viena, unde studiă 3 ani teologia, dela 1846—1848, când isbucnind revoluțiunea părăsi Viena, spre a se întórce érăși în patria sa. În anul scolar 1848/49 a fost numit prof. pentru a III-a clasă gimnasială în Beiuș, unde în butul dușmănóselor evenimente, însuflețit de atmosfera redeșteptării neamurilor începu mai ântâiu a propune elevilor sei limba română. Tot în acel an își complectă studiile teologice, făcênd examanul din studiile cursului al IV-lea, care-i mai lipsea.

Pentru sentimentele sale românesci, ce căuta a le infiltra și oțeli in fragedele inimi ale elevilor sei și în întreg mediul, în care se învêrtea, și-a atras nu numai luarea aminte, ci și dușmănia multora, mai ales a Maghiarilor beiușeni. Trecênd revoluțiunea, episcopul îl puse înaintea dilemei, ca séu sĕ îmbrățișeze celibatul, dacă vrea sĕ rĕmâe profesor, căci fiind căsătorit nu póte funcționa ca profesor, séu sĕ se căsătoréscă spre a pute fi chirotonit și instituit paroch în vre-o parochie din diecesa Orăḑii. Neconvenindu-i celibatul, ceru timp de cugetare un an si lăsarea în postul de profesor, dar cererea nu i-s'a încuviințat și astfel — părăsind Beiușul — merge la Oradea-mare, unde petrecu mai bine de un an.

Aici a lansat Roman ideia înființării unei catedre pentru limba și literatura română. In scopul acesta a îndemnat prin fratele seu Iosif Roman, atunci concipist la procuratura regéscă și acum advocat în Oradea, pe tinerii români din Oradea, ca sĕ céră dela guvern înființarea numitei catedre. Junimea primind idea cu însuflețire, face cererea. In urma acestora și la întrevenirea și a episcopului Erdélyi scopul este ajuns, înființându-se la 1851 catedra de limba și literatura română la academia juridică și archigimnasiul din Oradea mare. Acésta a fost póte prima catedră de asemenea natură la institute de cultură maghiară. Profesor pentru numita catedră a fost denumit din partea ministeriului Alexandru Roman, la 29 Ianuariu 1851. Dar înainte de a fi sigur despre acest succes ceru a fi instituit funcționar la pretura din Mișca (Bihor). Postul l'a și obținut, dar avênd prospecte sigure de a obținea nouînființata catedră, renunță dela oficiul administrativ căpĕtat și astéptă denumirea de profesor. La 22 Octobre 1851 făcu examenul de profesor din limba și literatura română și trecêndu-l cu succes își și ocupă inmediat catedra.

Ca profesor și ca conducĕtor al societății de lectură a tinerilor români dela academia de drept și din cele dóue clase superióre ale gimnasiului, a lucrat mult mai ales pentru deșteptarea dragostei către limba maternă și pentru agerirea sentimentelor naționale.

In Octombre 1853 s'a dus cu concesiunea ministerială la Viena, spre a face cursul prescris pentru profesorii de gimnasiu. Acolo petrecú 3 ani, absolvă cursul, dar înainte de a face examenele a recurs pentru obținerea postului de translator român la consiliul Locotenenței regesci din Buda. Canonicul Teodor Aron, care se retrăsese din acel post, l'a îndemnat sĕ concurgă, și la 25 Aprile 1857 a și fost numit translator. Schimbându se la 1861 sistemul de guvernare, a ajuns în disponibilitate, dar în același an fu chemat, ca sĕ facă serviciul de concipist la consiliul restaurat.

Ivindu-se așa numita eră constituțională, Alex. Roman află necesitatea înființării unui ḑiar român, mai ales că organele politice ne făcéu atunci, ca și acum, greutăți la cetirea foilor din România. Alex. Roman avé jurnalul lui Boerescu „Naționalul,“ pe care după cetire îl da studenților români din Budapesta. Aceștia sĕ întrunéu și-l cetéu în cafenéua din strada „Korona Herczeg“, până ce căpitanul orașului i-a oprit. Alex. Roman se pune în conțelegere cu Sigismund Pop, numit căpitan suprem peste districtul Cetății-de-piatră, și înființéză la 1861 fóia „Concordia“. (La 1857 s'a fondat la Bucuresci la inițiativa poetului George Crețianu și alții, o fóie cu

---

Obosiți de calea cea lungă și de căldura cea dogorîtóre ne căutarăm un loc potrivit în apropierea stânei, la marginea brădetului.

La sgomotul nostru eși din stână ciobanul Iacob din T.... și era vesĕl fără margini că a dat de — ómeni. Ne împretinirăm iute căci Iacob e o fire deschisă și comunicativă. După deslușirile cuvenite, că unde mergem, cine suntem etc. ne cunosceam deja bine. Și sĕ-l fi vĕḑut pe Iacob cât era de vesĕl când vĕḑù tutun și vin, de cari atât era de duios. O surprindere teribilă îi făcurăm spunêndu-i că popa din satul lor a trecut la cele vecinice.

— „Ăce-că o murit popa Ion?“ — întrebă Iacob rĕmânênd cu gura căscată.

— „Murit zĕu, frate Iacobe!“

— „Ăce-că o murit“... și dând din cap scuipă îndignat prin strunga dinților celor albi, apoi continuă încă de vre-o câteva ori cu „ăce că“, (ḑice că) și-și șterse pe urmă dóue lacrimi din ochii cei frumoși.

Îi întinserăm plosca ca sĕ beie întru amintirea celui mort.

„D-ḑeu sĕ-l ierte pe fie-ertatul popa Ion, că mi-o fost — vecin“, ḑise Iacob emoționat.

„Amin, frate Iacobe!“

Fidelio.

(Va urma.)

aceeaşi numire). Fóia apărea în Budapesta şi a fost primul ḑiar tipărit întreg cu litere latine. Sigismund Pop era semnat ca redactor, dar adevĕratul conducĕtor era Alex. Roman, ajutat de colaboratorii Ioachim Murĕşanu, Parteniu Cosma, Iosif Vulcan şi alţii. Aici a scris Roman mulţi articlii de valóre, conducĕnd o luptă ḑiaristică de influenţă mare în viéţa nóstră politică. Articlii lui R. au apărut anonimi séu mai arareori sub pseudonimul „Cato Censoriul“. Concordia au avut şi dóue procese de presă, dintre cari ultimul s'a terminat cu condamnarea lui S. Pop, la închisóre şi amendă de 150 fl.

După planul dela Oradea s'a înfiinţat la finea anului 1862 catedră de limba şi literatura română la universitatea din Budapesta, şi alesul Maiestăţii Sale pentru acest oficiu cardinal pentru noi a fost *Alexandru Roman*, care la 20 Decembre 1862 primí decretul de profesor extraordinar. Bucuria, cu care Românii au primit vestea denumirii acesteia, a fost mare şi generală; mai ales Românii din Budapesta au fost atât de însufleţiţi, încât la primele prelegeri ascultară şi mai mulţi cetăţeni, vrĕnd sĕ audă, cum rĕsună dulcile acorduri ale limbei românesci în palatul muselor maghiare şi sĕ asculte propunerile binecuvêntatului român Roman.

In Ianuariu 1863 primí şi nominal redactarea ḑiarului „Concordia“. In acelaş an la 28 Novembre, se căsătorí cu fiica lui S. Pop, *Ida*, dar la 5 Iuniu 1865 a rĕmas vĕduv, reponsându-i soţia în frageda vêrstă de 19 ani.

La doi ani după rĕposarea primei soţii se căsătorí a dóua-óră cu Leontina *Balomiri*, fiica lui Simeon Balomiri din Sebeşul-săsesc, cu care a trăit în fericită căsătorie 30 ani, până-ce la 1897 trecênd la cele eterne a lăsat-o sĕ guste fructele amare ale vĕduviei. Căsătoria lor n'a fost binecuvêntată de copii; astfel Alex. Roman móre fără următori.

La 1865 fu ales deputat dietal pentru cercul cu centrul în Ceica, comitatul Bihariei, şi timp de 7 perióde, séu 21 ani, a representat acest românesc cerc în dieta Ungariei, apărând cu foc şi tărie drepturile cercului sĕu şi în general a întreg poporului român.

Deca.

(Va urma.)

Noutăţi.

Chirotoniri. Excelenţia Sa archiepiscopul nostru Miron Romanul a chirotonit în sĕptĕmâna acésta pe clericul absolut *Ioan Pascu* de presbiter. fiind ales şi întărit de paroch în comuna *Dêncul-mic*, protopresbiteratul Orăştiei.

* * *

Onomastica Monarchului, care va fi în 4 Octobre n. se va sĕrba cu pompă deosebită în întréga ţéră. În capitală în tóte bisericile se va celebra serviciu divin ocasional. În biserica Mathia din Buda va serví însuşi primatele.

* * *

Impĕratui Wilhelm II al Germaniei a trimes pe calea consulatului german la mâna primariului capitalei ungurescí 4000 de marce, pentru a se distribui între sĕracii oraşului.

* * *

Autograful Monarchului în chestia statuelor, ce vor representa bărbaţi renumiţi maghiari pe pieţele Budapestei, a produs între unguri o însufleţire, ce târḑiu şi cu greu se va alina. De atâta fericire ce a dat peste capetele lor ḑilele din urmă, stăpânii nostri se simt par'că în sînul lui Avram. Mai multe oraşe arangiază iluminăţii peste iluminăţii, şi conducte de torţe când în onórea lui Wilhelm, când în cinstea Monarchului. Cu deosebire Maj. Sa Împĕratul-rege e asediat de deputaţii şi de adrese omagiale pentru ultimul document al dragostei Sale faţă de maghiari. Deputaţiile şi adresele sunt puse la cale de municipalităţi şi oraşe.

* * *

Alegere de preot. Luni, în ḑiua Nascerei Născătórei de D-ḑeu, s'a ţinut alegerea de preot în parochia nóstră Sălciua de jos, protopresbiteratul Lupşei. Alegerea a fost condusă de protopresbiterul tractual P. O. D. Ioan Danciu, ér ales a fost dl Laurenţiu Ciorbea, cleric absolut de cursurile ordinare teologice ale seminariului nostru din Sibiiu. Precum ne scrie corespondentul nostru, parochia acésta a stat vacantă doi ani şi jumĕtate, din causa, că nu s'au aflat concurenţi, ér la acésta au contribuit frecările confesionale din loc, aţiţând „fraţii“ uniţi poporul ortodox în tot chipul şi felul, ca sĕ facă imposibilă întregirea parochiei nedând poporul cele ce se cuvine preotului ca sĕ pótă şi materialiceşte subsista, ca apoi sĕ-l atragă la rĕtăcirea lor. Şi n'au lucrat fără succes, căci amintind poporului de sidoxie, ḑice, că nu plătesce, mai bine se face unit, căci acolo nu trebue sĕ plătéscă nimenui nimic. — Mai ḑică apoi jesuiţii nostri români din Blaj şi aiurea, că aşa poreclita „Sântă Unire“ a adus când-va vre-un folos poporului român! când îl abat cu mârşave intenţiuni dela jertfe menite nunumai pentru asigurarea credinţei sale strămoşesci, ci şi dela jertfe menite a-i asigura naţionalitatea română atât de mult periclitată din partea némurilor străine.

Frumósă unire, … cu străinii, în contra neamului tĕu!

* * *

Studenţii maghiari dela universitatea din Pesta fericiţi peste mĕsură prin toastul împĕratului Wilhelm al Germaniei, au mers Vineri după prânḑ într'un cortegiu la palatul consulatului german, şi acolo prin o delegaţie au predat consulului german, pentru înaintare împĕratului Wilhelm, o adresa omagială.

* * *

Duelul lui Badeni. Rana prim ministrului austriac primită în duelul avut ḑilele trecute cu deputatul *Wolf*, nu e de natură de a inspira îngrijiri. Durerile s'au alinat într'atâta, că premierul Austriei a putut părăsí patul pentru a şi vedé cu rîvnă de afacerile parlamentare. Maj. Sa Monarchul se interesézä mult de starea lui Badeni. La dorinţa Sa ḑi de ḑi primesce informaţii telegrafice despre mersul bólei. Mulţimea de telegrame afective la adresa prim-ministrului încă n'au încetat sĕ soséscă. Astfel de telegrame a primit dela vĕduva moştenitóre *Stefania* şi dela archiducele *Ludovic Victor*. Archiducele *Iosif Ferdinand*, şi-a trimes cartea de visită rănitului prim-ministru.

Luni, Badeni a fost cercetat de însuşi regele *Carol* al României, care cu acel prilegiu a accentuat, că dorea mai ales din pricina aceea sĕ vadă pe prim-ministrul, pentru a puté informa pe Monarchul din intuiţie proprie despre starea lui. Deasemenea a fost cercetat Luni Badeni şi de ministrul *Goluchowsky*.

* * *

Cununiă. Maria Damian şi Ioan Moţa fac cunoscută sĕrbarea cununiei lor, care se va sĕvêrşi Dumінecă la 28 Septembre v. (10 Octobre n.) 1891, în biserica gr.-or. română din Orăştie, la órele 4 p. m. Felicitări!

* * *

Istoria celor ḑece statue, ce se vor ridica pe pieţile capitalei ungureşci, — după cum spun foile unguresci, — e următórea: Ideia statutelor e esclusiv a Maj. Sale Monarchului, care a comunicat o prima dată cu Mai. Sa împĕrătésa, apoi cu Bánffy şi mai târḑiu cu biuroul de cabinet şi ministrii. Pe basa consultărilor cu acestia, în urmă Mai. Sa s'a învoit şi asupra persónelor, cari sĕ fie eternisate: Pe episcopii Gellért şi Pázmány, apoi pe Pálffy i-a designat însuşi Mai. Sa, consultând şi pe primatele; pe Tinódi, Bocskay şi Bethlen i-a recomandat Banffy, Huniade şi Zrinyi sunt candidaţii Baronului Fejérváry Géza, pe Werbőczy l-a propus ministrul Erdélyi; eternisarea anonimului notar al lui Bela e ideia biuroului de cabinet.

* * *

Necrolog Alexandru Roman, profesor ordinar de limba şi litaratura română la universitatea din Budapesta, membru ordinar al Academiei române, fost deputat dietal, membru ordinar al Asociaţiunei trans. pentru cultura şi literatura poporului român şi membru onorar a mai multor societăţi literare, în al 71 an al vieţei şi în al 30-lea al fericitei sale căsătorii — după un morb greu şi îndelungat ş'a dat nobilul sĕu suflet în mânile Creatorului Luni în 15/27 Septembre 1897 la órele 10 a. m.

Osemintele scumpului defunct se vor depune spre repaus etern în cripta familiară din cimiterul gr. cat. din Sas-sebeş Mercuri în 29 Septembre a. c. la 3 óre d. a.

Sas-Sebeş, 27 Septembre 1897.

In veci pomenirea lui.

Leontina Roman născută Balomiri, ca soţie; Iosif Roman, ca frate; Dr. Stefan Pecurar şi Ermina Pecurar născ Balomiri, ca cumnaţi; Zinca Balomiri născ. Isacu, ca sócră; Dr. Ioan Neagoe, Veturia Neagoe născ. Roman, Leontina şi Alma Pecurar, ca nepoţi şi nepóte.

* * *

Catastrofă pricinuită de o bombă de tun. Firul telegrafic aduce dela Bucuresci scirea despre o catastrofă grozavă întêmplată ḑilele aceste acolo, cu prilejul exerciţiilor regimentului 5 de tunari. O bombă de tun a explodat omorând 3 ómeni şi 4 cai, şi rănind greu 6 ómeni.

* * *

Convocare. Adunarea generală din acest an a Reuniunii învĕţătorilor români gr. or. dela şcólele confesionali din diecesa Caransebeşului, conform §-lui 17 din statute şi a decisiunei luate în şedinţa comitetului ţinută la 14/26 Iulie a. c. de nou se convócă în *Lugoş pe ḑilele 21* şi *22 Septembre a. c. st. v.* după ce la Oraviţa, unde era destinată, din causa manevrelor militare, nu se póte ţinea.

La acéstă adunare se învită cu tot respectul:

a) P. T. Domni membri fundatori, ordinari şi onorari ai Reuniunii.

b) P. T. Reuniuni învĕţătoresci române.

c) Toţi iubitorii de înaintarea şcólelor şi a învĕţământului poporului nostru român.

Programul adunării:

Dumінecă în 21 Septembre înainte de améḑi:

1. La 9 óre diminéţa toţi membrii şi participanţii se întrunesc în biserica gr.-or rom. din Lugoj şi asistă la sânta liturgie împreunată cu chiemarea Spiritului sânt.

2. După liturgie întrunire în localitatea destinată pentru ţinerea adunării.

3. Deschiderea adunării prin preşedintele Reuniunii.

4. Raportul general al comitetului despre activitatea Reuniunii în decursul an. adm. 1895/6 şi 1896/7.

5. Raportul cassariului cu proiectul de buget pe a. 1897/8.

6. Raportul bibliotecariului.

7. Alegerea comisiunilor pentru censurarea raportelor de sub punct. 4, 5, 6, a unei comisiuni pentru inscrierea de membri şi încassarea taxelor dela membri şi a unei comisiuni speciale.

După améḑi:

8. La 3 óre cetirea operatelor încurse (disertaţiuni).

Luni în 22 Septembre înainte de améḑi:

9. La 8 óre diminéţa continuarea disertaţiunilor şi a lecţiunilor practice şi referadele comitetului prin referenţi speciali asupra temelor „Cestiunea pedepselor în şcólele poporale şi Cestiunea manualelor şcolare“.

10. Raportele comisiunilor.

După améḑi:

11. Staverirea bugetului pe a. 1897/8.

12. Defigerea locului pentru adunarea generală viitóre.

13. Propuneri din partea membrilor.

14. Alegerea biroului şi a comitetului pe a. 1897/8.

15. Alegerea comisiunei pentru autenticarea procesului verbal.

16. Inchiderea adunării.

Pentru orientare se notifică:

P. T. domni membrii, amici şi sprijinitori ai causei nóstre şcolare, cari vor participa la adunare, sĕ binevoéscă a se adresa pentru încortelare, domnului Vasiliu Cornea învĕţătoriu pensionat în Lugoj, ér pentru inlesnirea primirii şi a încortelării, aşi întocmí călĕtoria, ca Sâmbătă în 20 Septembre st. v. la 4 óre după améḑi, sĕ pótă fi întrunirea tuturor participanţilor la gara din Lugoj, când sosesce acolo trenul din spre Timişóra.

Bocşa-Montană, în 1/13 Septembre 1897.

Ioan Ionaşiu preş. reuniunii. *Ioan Marcu.* notariul gen. al reuniunii.

Program

pentru arangiarea festivităţilor împreunate cu ţinerea adunărei generale a „Reuniunei învĕţătorilor români gr.-or. din diecesa Caransebeşului“, convocată pe 21 şi 22 Sep. c. st. v. în Lugoş.

Sâmbătă, în 20 Sep. v,

Primirea comitetului central, a membrilor şi óspeţilor veniţi cu trenul de órele 4 p. m. de către Arad-Timişóra şi cu cel de órele $6^1/_2$ de către Caransebeş-Orşova.

La órele 8 séra: „Convenirea socială în hotelul „Concordia“. Cină comună a la carte“.

Dumінecă în 21 Sep. v.

1. La órele 9 a. m. Participare la serviciul divin împreunat cu chiemarea Duchului sânt şi cu un părăstas întru amintirea decedaţilor binefăcĕtori ai şcólei.

2. După serviciul divin şedinţa primă, conform programului publicat de comitetul central.

3. La órele 1 p. m. Prânḑ comun în hotelul „Concordia“. Preţiul unei cuverte, 1 fl. v. a.

4. D. a. la órele 4, Şedinţa a II. conform programului publicat de comitet.

5. La orele 8 séra, „Concert“. (A se vedea programui la noutatea „Invitare“).

6. După concert urmézä joc pe lângă programul indicat în ordinea jocurilor, ce se va distribuí.

Luni, în 22 Sept. v.

La órele 8 a. m. şeeinta III.

D. a. la órele 3. şedinţa IV. de închieere.

P. T. óspeţi şi membri, cari doresc a primí cuartire în mod gratuit, sĕ se adreseze d-lui Vasile Cornea, înv. pensionat în Lugoş.

Lugoş, în 14 Sept. v. 1897.

Comitetul de primire.

* * *

Invitare. „Reuniunea de cântări şi musică din Lugoş“, din incidentul adunării generale a „Reuniunei învĕţătorilor români gr.-or. din diecesa Caransebeşului“, arangiază Dumінecă la 3 Oct. (21 Sept.) a. c., în sala otelului „Regele Ungariei“, Concert împreunat cu petrecere de dans, la care Vĕ învită respectuos. Preţurile de intrare: Locul I. 1 fl. de persónă, locul II. 80 cr., locul III. 60 cr., loc de stat 40 cr. Venitul curat este destinat pentru fondul „Reuniunei învĕţătorilor rom. gr.-or. din diecesa Caransebeşului“. Începutul la 8 óre séra. NB. Biletele de intrare se pot căpăta la Librăria dela bazare şi séra la cassă.

Programul concertului.

(Coruri mixte).

1. *a*) D. F. E. Auber: La muta di Portici (Andante). *b*) Ales. Podolean: Imn de serbare.

2. *a*) Th. Georgescu: Scumpa mea bălăiórä *b*) I. Vidu: Din Şĕḑĕtóre.

3. *a*) D. Bortnenski: Dumneḑeule, cântare nóuă voiu cânta Ţie. (Psalm, Andante). *b*) G. Musicescu: Concertul 1-iu bisericesc. (Adagio-Alegro-moderato).

4. *a*) N. Popoviciu: Hora Dobrogeana. *b*) I. Vidu: Logojana.

* * *

Loteria mică în agonie. Incă câte-va ḑile, şi s'a terminat! Ambo, terno, quaterno, quinterno, solo, extrato, resconto, — vor trece în domeniul istoriei, viitoriul póte numai din tradiţii va sci însemnătatea lor. La 1 Octobre va fi îngropată loteria mică, pentru a fi înviată loteria de clasă, care va avea cel puţin avantagiul, de a nu ciupelí clasa cea mai sĕracă.

Corespondenţă particulară

a „Telegrafului Român“.

Tohanul-nou, 6 Septembre 1897.

Rectificare *)

Onorată Redacţiune!

În nr. 95, ddto 2/14 Septembre a. c. al „Telegrafului Român“ a apărut o corespondenţă din Tohanul-nou subscrisă de „un participant“, carele sub titlu, că descrie decursul sinodului parochial din această comună 'şi varsă amaru-i venin asupră-mi suspicionându-mĕ si presentându-mĕ publicului, ca pe unul care nu am purtare compatibilă cu demnitatea unui preot.

Pentru orientarea publicului despre purul adevĕr 'mi i-au voie a face următórele observări:

Sinodul parochial din 19 Ianuarie a. c. l'am disolvat pentru că clica-zurbagic a făcut scandal vorbind şi vocifarând despre câte tóte numai, despre ordinea ḑilei nu.

Am cerut întrevenirea D lui protopop şi în urma ordinelor primite dela dlui în mai multe rĕnduri, am convocat de nou sinodul dar D-sa ocupat fiind cu alte afaceri n'a putut eşi la faţa locului.

---

*) Publicăm această rectificare cu omiterea părţilor personale şi regretăm că s'a strecurat în ḑiarul nostru articolul cu vătămarea părintelui Ilariu Plotogea. Redacţiunea

Abia la 3 August a. c. a eşit în comună, dar nici atunci n'a venit la timp fixat 10 óre a. m. când poporul era adunat în biserică, fiind Duminecă în ḑiua aceea, ci pe la 12 óre, când ómenii erau împărţiţi pe la ale lor, afară de clicaşii, cari l'au asceptat în crâşma satului.

Sosind Dl protopop, au părăsit şi dlor cârciuma şi au venit la biserică, unde 10—15 inşi — câţi erau de faţă, — s'au propus unii pe alţii şi s'au ales membrii în comitet, şi un astfel de „grosul poporului“ a făcut „vox populí vox dei“.

Contra persónelor alese şi a modului de alegere s'a înaintat deja protest la P. V. Consistoriu.

Se mai afirmă în corespondenţă, că deşi în raţioţiniu s'au observat inconviente şi abnormităţi, totusi sinodul l'a aprobat cu restricţiunea de a mai reveni comitetul încă odată la censurare.

Sub inconvinente şi abnormităţi corespondentul şi clica lui înţelege salariul preoţesc, pe care din rĕutate voesc acum cu ori-ce preţ sĕ-l scărească fie şi cu desconsiderarea tuturor consluselor anteriόre luate în acéstă privinţă şi a praxei de mai mulţi ani.

Că s'a ales învĕţ. Băncilă preşedinte al comitetului, nu mĕ surprinde; sacul şi a aflat petecul; mĕ indignează însĕ, vorba necsocotítă a corespondentului cum-că eu sunt „vinovat“ şi expresiunea prin care ḑice-se, că sĕ manifestează bucuria poporului.

„Acum se descoper tóte, acum sĕ-'i vedem pe popa“.

În faţa acestor insulte şi suspicionări nu pot ḑice alte, decât ceea ce Mântuitorul ḑise poporului jidovesc, care striga: Ia-'l, restignesce-'l pe el:

Poporul meu! ce v'am greşit eu vóue? Nu v'am servit eu la altarul Domnului, spre mângăerea sufletéscă a tuturor? Nu v'am predicat cuvêntul adevĕrului la tóte ocasiunile? Nu am alergat eu la voi în tóte necasurile vóstre sufletesci? Ce aşteptaţi sĕ se mai descopere? Au dóră a-ţi voi sĕ sciţi, că din 600 fl. am urcat prin bună chivernisélă fondul bisericesc la aprópe 7000 fl.? Că am stăruit pe lângă un creştin adormit în Domnul de a testat bisericei ceva din averea sa, care fundaţie acum s'a urcat la 1000 fl.? V'aţi supĕrat póte, că am făcut prin sfaturi şi poveţe pe mulţi creştini sĕ doneze bisericei pămênturi şi odóre? V'aţi întristat, că cu multă ostenélă şi alergături din parte-'mi v'am câştigat aşa numitele „prunduri“? Nu v'a plăcut, că casele şi grădinele cele mai frumóse din comună, după mari şi multe alergături şi cheltueli, le-am cumpĕrat pentru biserică? Că am stăruit de s'a instalat şcóle în o clădire de nou reparată? Că casele numite „curie“ le-am închiriat astfeliu, că ele anual aduc bisericei venite de 4—500 fl.? Acestea vi-le descoper eu. Căutaţi şi vedeţi ce veţi mai puté descoperi, în sens rĕu, cum se înţelege în corespondenţă. — „Acum sĕ-l vedem pe popa“. Puteţi sĕ-'l vedeţi acum. L'aţi încăruntit înainte de vreme, în bârfelile, cu cârtelile şi nerecunoscinţa vóstră.

Că n'am predat actele comitetului numai aşa ne tam ne sam, am fost în drept. La o astfel de predare se recer forme şi se ia protocol, care se servéscă şi de revers, dar nu aşa cum a făcut noul preşedinte, că a trimis doi membri din comitet, ca sĕ ia actele dela mine pur şi simplu. Când lucrul s'a urmat cum se cuvine, n'am hesitat un moment, ci numai decât am predat tot.

Prin pasagiul, că în trecut eu singur am fost comitetul, singur epitropia, corespondentul uită, că ofenséză şi persóna bunului creştin şi harnicului român, a epitropului dl Moise Moşoiu, pe dinaintea căruia dl corespondent nu póte trece decât cu căciuliţa în mână dela distanţă.

Dl Moşoiu, ca om de caracter, consciu de responsabilitatea ce o are ca opitrop, — nu 'şi-a pus şi nu-'şi va pune nici odată iscălitura sub un act, despre care nu are cunoscinţă, că este exact şi conform adevĕrului, şi ca om înţelept nici odată nu s'a lăsat şi nu se va lasă condus de alţii, după arbitriu.

Viitorul apropiat va decide, dacă vechiul séu noul comitet a lucrat mai cu tragere de inímă şi mai cu zel pentru promovarea intereselor culturale şi materiale ale acestei parochii.

Mângăiat pe deplin aş fi, dacă noul comitet ar duce la bun sfêrşit opera concepută şi pusă în lucrare de vechiul comitet şi mai cu sémă de mine, adecă acuirarea pe séma bisericei a celor mai frumóse case din comună, a curiei Braşovului şi a altor locuri virane, cari constituesc fala şi decórea acestei comune.

Supĕraţi pot fi unii din poporeni pentru sarcina impusă întru acoperirea datoriei pentru casele cumpĕrate dela magistratul Braşovului; alţii éră pentru-că nu m'am învoit, ca realităţile cumpĕrate sĕ se întabuleze pe numele comunei politice, dar a afirma, că pentru purtarea mea incompatibilă cu posiţia unui preot e indignat poporul, acésta e cea mai necualificabilă obrăsnicie.

Lucru de aprópe 30 ani în serviciul bisericei şi naţiunei mele. Nici odată n'am fost admoniat, dojenit séu ameninţat de forurile superióre pentru purtare necorĕspunḑĕtóre séu negligenţă în oficiu, ci din contră pot arăta semne de înaltă gratitudine a Excelenţiei Sale, bunului nostru archiepiscop şi metropolit, pentru corectele mele lucrări oficióse, am sciut sĕ-'mi câştig stima şi dragostea celor de o sémă cu mine, lucrători în via Domnului, în urma cărora încă de mult m'au onorat cu alegerea de membru în scaunul, comitetul şi sinodul protopopesc, — şi acum sĕ vină un băeţandru, care nu 'şi-a spălat încă bine tina de pe urechi, şi carele până acum n'are nimic la activul sĕu, sĕ mĕ acusă în faţa publicului, că prin purtarea mea necinstesc tagma preoţéscă, asta tot e prea mare impertinenţă.

Ilariu Plotogea,
parach.

Din public.*)

Mulţămită publică.

Direcţiunea şcólelor medii gr.-or. române din Braşov î-şi îndeplinesce o plăcută datorinţă exprimându-şi sincera mulţămită pentru ospitala şi binevoitórea primire şi pentru instructiva călăuzire, de cere a fost împărtăşită delegaţiunea studenţilor şcólelor medii gr.-or. române din Braşov cu prilegiul petrecerii sale în Sibiiu în ḑiua înmormêntării regretatului profesor Nicolae Popovici, îndeosebi din partea stimaţilor Domni puşi în fruntea instituţiunilor românesci: „Albina“, instit. de credit şi economii, „Concordia“, societate comercială şi şcóla civilă de fete cu internat a Asociaţiunii în Sibiiu.

Ţin sĕ relevez cu speciala mulţămită munificenţa şi ospitalitatea direcţiunei mesei studenţilor a „Albinei“, care a învitat şi la prânḑ delegaţiunea studenţilor noştrii.

Rog sĕ priméscă toţi Domnii, cari ne-au deobligat prin deosebita D-lor prevenire, expresiunea deosebitei mele mulţămite şi recunoscinţe.

Braşov, în 15 Septembre v. 1897.

Virgil Oniţiu,
directorul şcólelor medii gr. or rom. din Braşov.

---

*) Pentru cele publicate în rubrica acésta redacţiunea nu este responsabilă.

Declaraţiune!

Vĕ rog On. D-le redactor sĕ binevoiţi a da loc în colónele mult preţuitul ḑiar „Telegraful Român“ următórei modeste declaraţiuni:

In Nr. 91 a „Tel. Român“ sub titlul: „*Invĕţătoriu confesional trecut la şcólă de stat*“. care titlu se ocupă tocmai de persóna mea, — vin a declăra, ca eu n'am trecut la şcóla de stat, şi mĕ aflu tot în Magógea ca învĕţător, — ba nici abḑicerea nu mi-am dat'o, de cum sĕ fi trecut la şcóla de stat. — Acésta spre scire şi orientare celor interesaţi.

Magógea, 10 Septembre 1897 v.

G. Prigónă.
învĕţător.

Stofe de mătasă pentru bal dela 35 cr. până la fl. 14.65 de metru — precum şi **mătasă-Henneberg** négră, albă, colorată dela 45 cr. până la fl. 14.65 de metru, lucie, vărgată, pătrată, mostrată, damust etc. (circa 240 calităţi diferite, 2000 colori şi dessinuri etc.). Mărfurile comandate precum şi *mostrele le expedéză cu întórcerea postei în casă, franco şi scutite de vamă* fabricile **de mătasă din Zürich** ale lui **G. HENNEBERG,** (*furnisor de curte c. şi r.*). Scrisorile adresate în Elveţia sunt a se provedé cu marcă de 10 cr., cărţile postale cu 5 cr. Comandele scrise în limba română se execută punctual. [194] 1

Nr. 6336/1897. pol. [190] 2—2

Publicaţiune.

Din partea subscrisului magistrat se aduce la cunoscinţă, că **Joi în 7 Octobre 1897 la 10 óre a. m.** se va ţinea licitaţiunea pentru arêndarea păşunatului de oi din hotarul Sighişórei pe iarna an. 1897/98 în sala de şedinţe a comitatului.

Vadiul este de 50 fl.; condiţiunile mai de aprópe de licitare se pot vedé în cancelaria magistratului.

Sighişóra 21 Septembre 1897.

Magistratul.

Szebenvármegye közig erd. bizottsàga.

Szám 518—867 ord. biz. [193] 1—3

Pályázati hirdetmény.

Szebenvármegyében ujonnan szervezett erdőgyakorni állásra, mely évi 500 frt. fizetéssel és 100 frt. lakpénzzel van egybekötve. ezennel pályázat nyittatik.

Ezen állásra csak oly egyének pályázhatnak, kik az erdészeti akademiat sikerrel végezték.

Előnyben részisülnek oly egyének, kik erdőrendezési teendőkben gyakorlati jártasságot igazolni képesek, az erdészeti allamvizsgát sikerrel letették és a német és román nyelvben jártasok.

Felhivatnak pályázni ohajtók, hogy kellőleg felszerelt kérvényeiket 1897 évi Oktober hó 12 áig ezen bizottsághoz nyujt ák be.

Nagy-Szeben 1897 Szeptember hó 25 én.

Szebenvàrmegye közig erdézeti bizottságától-

Thalmann,
föispàn mint. bizottsági elnők.

Comande făcute prin postă se execută imediat cu cea mai mare acurateţă.

Noutăţi în albituri bărbătesci şi femeiesci.

Raport expres!

Am onóre a aduce la cunoscinţa P. T. public, că mi-au sosit în „prăvălia mea englezéscă“, strada Cisnădiei Nr. 27, novităţile procurate din străinătate şi anume: **jachete de copile şi dómne, ronduri şi capes, blane, Thibet, Peluche şi gulere de stofe englezesci paltóne de fetiţe şi franţuzesci, bunḑi de călĕtorie şi de stradă.** Tóte acestea le ofer On. public confecţionate după ultima modă şi pe lângă cele mai favorabile preţuri de concurenţă.

Cred deci că ḑace în propriul interes al On. public, a se convinge cât mai curênd de nóuele mele întreprinderi.

Rugându-Vĕ pentru binevoitoriul sprigin şi asigurându-Vĕ de serviciu prompt şi real, semnez

cu distinsă stimă:

Michael Braun,
Sibiiu, strada Cisnădiei Nr. 27.

[183] 7—10

Specialităţi în cravate.

Comande făcute prin postă se execută imediat cu cea mai mare acurateţă.

În **Tipografia Archidiecesană** a apărut:

I. Popescu.

Carte de cetire II.

pentru şcólele poporale române

prelucrată de

Dr. Petru Şpan.

ediţ. VII. (mai nainte: a dóua carte) 1897, şi costă leg. à **30 cr.**

De acelaş autor:

Ântâia carte de lectură şi învăţĕtură

pentru şcólele poporale române

ediţ. XI. 1896, leg. à **20 cr.**

Se pot procura din **Librăria tipografiei arehidiecesane, Sibiiu,** pe lângă cele mai avantagióse condiţiuni.

Nr. 524/1897. [192] 1—3

Publicare de licitaţiune.

Edificarea unei biserici nóue în comuna orăşenéscă Petroşeni, protopresbiteratul Haţegului, se va în întreprinde pe calea licitaţiunei publice minuende — **Duminecă în 28 Septembre (10 Octomber) a. c.** la 10 óre a. m. în Cancelaria oficiului parochial din *Petroşeni.*

Preţiul de strigare conform preliminariului de spese e: *8971 fl. 09 cr.*

Intreprinḑĕtorii, cari doresc a licita au a depune un vadiu de 10% din preţul de strigare.

Intreprinḑĕtorul cu care se va închea contractul de edificare are a asigura comuna bisericéscă cu una cautiune de 1000 fl. pre un timp anumit, ce se va statorì în contract.

Planul şi preliminariul de spese aprobate, precum şi condiţiunile de licitare se pot vedea ori-când la oficiul parochial din Petroşeni.

Petroşeni, la 1/13 Septembre, 1897.

In conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Avram Stanca,
adm. protopresb.

Distins la exposiţiile de higienă din Cairo la 1895 şi Londra la 1896 cu **medalia de aur şi diplomă de onóre:**

SPIRTUL DE REUMA

mijloc extern probat de celebrităţile medicale şi folosit cu succes strălucit în cele mai mari spitaluri are efect grabnic şi sigur în contra a ori-ce fel de recélă a trupului, precum **paralisie, podagra, reumatism, ischias, asthma** etc.

Efectul lui în unele casuri este miraculos, încât adese-ori chiar la bóle învechite după o singură folosire încétă durerile.

Durerea de dinţi şi cap o vindecă

în 5 minute.

Preţul unei sticle, împreună cu instrucţiunea **1 corόna, a unei sticle mai tari 2 corόne 40 fileri.**

Deposite principale în Budapesta: Farmacia d-lui **Iosif Török,** Király utza Nr. 12 şi a d-lui **Dr. A. Egger,** Váczi körút 17. Asemenea în tóte farmaciile capitalei şi aprópe în tóte cele din provincie, precum şi la preparatorul

Widder Gyula,
farmacist
S. A. Ujhely Nr. 102.

Comandele din provincie se execută prompt.

[189] 3—10

Redactor prov. Gavriil Hango

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 103. Sibiiu, Sâmbătă, 20 Septembre (2 Octombre) 1897. Anul XLV.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
la „Tel. Rom.“ într'una cu suplementul „Fóia Pedagogică“
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Toaste regesci.

Publicăm în partea revistei politice toastele regesci, cari s'au rostit la prânḑul regesc de Mercuri din palatul regesc din Buda.

Visita făcută acum este anul de către monarchul nostru familiei regale din România şi prin ea României, a lăsat urme simţite în raporturile dintre cele 2 state, şi au întărit şi mai mult credinţa, că România a eşit din starea isolată de mai nainte, şi s'a apropiat de alianţa cea puternică dintre Germania, Italia şi monarchia nóstră.

Visita acésta însĕ a avut şi momente personale, care vor rĕmâné neperitóre in istoria poporului nostru.

Monarchul nostru a fost primit cu rară însufleţire atât în capitala României, cât şi pretutindinea, unde a petrecut cu atenţiune desvoltarea lucrurilor, şi a trebuit sĕ se convingă, că stima, iubirea generală a poporului român faţă cu persóna iubitului monarch este nemeşteşugită şi aici la noi şi dincolo la românii din vecinul regat România.

Visita regelui Carol în locul prim este un act de curtoasie, ea va sĕ stea strîns între regulele convenţiunilor diplomatice.

Pentru regele Carol a fost personal indiferent unde 'şi face onorurile faţă cu puternicul monarch al Austro-Ungariei, căci la locul stă persóna împĕratului-rege.

Cumcă visita acésta are caracterul în linia primă al unui act de curtoasie, reiese din vorbirile ţinute la masa, care s'a dat în onórea înalţilor óspeţi.

Monarchul nostru şi-a exprimat mulţămita şi din incidentul acesta pentru căldurósa primire ce i-s'a făcut în anul trecut in România, a adus cuvinte de laudă regelui Carol pentru nobilele nisuinţe de a da bunelor relaţiuni dintre popórele, în fruntea cărora stau, caracterul unei amiciţii strînse şi durabile, promiţênd, că în direcţiunea acésta va sprigini totdéuna în modul cel mai positiv ostenele regelui Carol.

Remarcabil este pasagiul din vorbirea monarchulni nostru, unde indică nivoul la care s'a ridicat România sub înţelépta conducere a Regelui Carol, devenind element de ordine şi de pace în Europa.

Rĕspunsul regelui Carol se ţine strict între marginile etichetei. Mulţămesce monarchului nostru pentru visita din anul trecut, despre care afirmă, că a contribuit mult la consolidarea relaţiunilor dintre aceste dóue state. Primirea visitei actuale din partea monarchului şi din partea capitalei Ungariei va contribui şi mai mult la consolidarea acelor bune relaţiuni.

Aceste sunt momentele mai principale din toasturile celor doi monarchi, şi dóră vor avé o specială importanţă politică cuvintele din toastul regelui Carol, unde poftesce monarchului nostru stăpânire lungă, spre bincle şi pacea popórelor credinciόse.

Toastele aceste au un caracter pur personal.

Tóte se reduc la persóna monarchilor. Monarchul nostru prin visita din anul trecut a contribuit nespus de mult la consolidarea bunelor relaţiuni dintre Austro-Ungaria şi România, aşa ḑice regele Carol, şi dela îndelungata stăpânire a monarcbului nostru sperézǎ binele şi pacea popórelor credinciόse.

Monarchul nostru relevézǎ ostenelele regelui Carol pentru crearea bunelor relaţiuni dintre popórele acestor 2 state, rolul însemnat, la care s'a ridicat România sub stăpânirea regelui Carol ca element de ordine şi de pace în Europa, şi în urmă promite spriginul cel mai positiv spre a se susţiné aceste bune relaţiuni.

În un singur loc se vorbesce de popórele din cele 2 state, în vorbirea monarchului nostru, care accentuézǎ nisuinţele necontenite ale regelui Carol pentru a da excelentelor relaţiuni dintre popórele acestor dóue state caracterul unei amiciţii strînse şi durabile.

Politica internă dela noi numai în trécĕt o atinge toastul regelui român, unde doresce monarchului nostru viéţă îndelungată şi domnire fericită spre binele şi pacea popórelor din monarchia nóstră.

Vorbirile aceste nu au mulţumit presa ungurésca dela noi, şi ele le comentézǎ fie-care din al seu punct de vedere.

Revista politică.

Toastele regale. Toastul rostit de Maiestatea Sa monarchul nostru:

„Plin de amintirea primirei pe cât de strălucite pe atât de căldurόse, pe care Maiestatea Vóstră aţi binevoit a-mi face în timpul petrecerei mele în România, sunt fericit, că pot întrebuinţa ocasiunea de acum spre a exprima din nou Majestăţii Vóstre profunda şi cea mai sinceră a mea mulţămită pentru aceea. Simţesc o vie mulţumire putênd saluta astăḑi în mijlocul nostru pe Maiest. Vóstră precum şi pe Maiest. Sa Regina şi deosebit mişcat de nisuinţele necontenite ale Maj. Vóstre de a da excelentelor relaţiuni dintre ţĕrile nóstre caracterul unei amiciţii durabile şi strînse, rog pe Maj. Vóstră de a fi convins, că şi mie în totdeauna îmi va zăcé la inimă de a sprigini în modul cel mai positiv nisuinţele Majestăţii Vóstre.

Fie ca Dumneḑeu sĕ ţină României îndelungaţi ani pe Domnitorul a cărei înţelepciune înaltă a făcut din acéstă frumósă ţéră un element de ordine şi de pace în Europa; şi pe când nutresc cele mai căldurόse dorinţe pentru durabilitatea şi întărirea unor stări de lucruri aşa de norocóse, béu în sănĕtatea ilustrilor mei óspeţi a Majestăţilor Lor Regele şi Regina României“.

Rĕspunsul regelui Carol:

*Imi permit, Majestate, a Vĕ exprima cea mai vie şi profundă multumită pentru cuvintele măgulitóre ale **Majestăţii** Vóstre, cari mĕ umplu cu mândrie, precum şi pentru primirea căldurósă, pe care aţi avut bunătate a ne-o pregătí. Majestatea Vóstră aţi fost aşa de amical de a amintí, că tocmai astăḑi e anul am avut fericirea extraordinară a Vĕ primí în România. Amintirea acestei visite va rĕmâné gravată pentru totdeauna în inima nóstră; acéstă visită a contribuit în mod puternic spre a întărí şi mai mult relaţiunile excelente, ce există aşa de norocos între statele nóstre, cari relaţiuni au aflat o nóuă întărire, în cordiala primire, ce ni-s'a pregătit aici şi la care capitala Ungariei s'a alăturat într'un mod atât de călduros şi simpatic.*

Rugând pe Maj. Vóstră de a fi convins despre sentimentele de adânca stimă şi despre dorinţele intime, ce le nutrim faţă cu Majestatea Vóstră şi ilustra Vóstră casă, ridic pocalul meu pentru sănĕtatea Majestăţii Vóstre.

*Fie ca ceriul sĕ scutéscă pe Majestatea Vóstră şi sĕ Vĕ dăruiască încă îndelungată stăpânire, **spre binele şi pacea popórelor Vóstre credinciόse**. Sĕ trăéscă Maj. Sa Impĕratul-Rege, sĕ trăéscă Majestatea Sa Impĕrătésa-Regină!*

Părechea regală română la Budapesta.

Mercuri după améḑi la dóue óre şi jumĕtate a sosit de către Viena părechea regală română la Budapesta. La gară a fost aşteptată şi primită de către Maiestatea Sa împĕratul şi regele nostru Francisc Iosif I., în suita căruia se aflau archiducii Iosif şi Otto, archiducesa Maria Iosefa, ducele Montenuovo, măestrul suprem de curte, ducesa Montenuovo, damă supremă de curte, însoţită de dama de curte contesa Pallavicini, — de ministrii br. Bánffy, br. Fejérváry, Perczel, Daniel, Lukács, Wlassics şi Darányi, ducele Lobkovitz, comandant de corp şi alte personagii înalte. In suita părechei regale române au fost colonelul Mano, cavalerul Mathes, majorul Gracsoczky, contele Ladislau Szapary şi majorul Leclair.

La sosirea trenului înalţii óspeţi au fost primiţi cu imnul român. Primul s'a coborît din tren Regele Carol îmbrăcat în uniformă de colonel austriac, pe pept cu marele cordon al ordului S. Stefan. La coborîre a fost

FOIŢA.

A munte.

(Urmare).

Inserase.

Eram hotărîţi a rĕmâné aici peste nópte. Sórele se cufundá după munţii Jinei. Albăstreala ceriului se prefăcù în colóre violetă şi deveni cu încetul plumburie. Cu cât mai mult se apropia umbra nopţii, cu atât mai fermecătóre, mai varie şi mai pronunţată în nuanţe devenia natura. Romanticismul cu realitatea se îmbrăţişau în armonie şi era greu a distinge graniţa ce desparte aceste dóue domenii.

În giurul întreg e pace. Pâraiele sunt prea îndepărtate, decât se pĕtrundă cu sgomotul lor până la înălţimea Cindrelului. Reînvie şi basmele sute de mii ce-şi au lăcaşurile lor neperitóre în părţile aceste. Tóte gândirile apăsătóre sunt puse la adăpost. Sufletul purtat pe aripile fantasiei se resfaţă pe plaiurile aceste neţérmurite.

Albuşoi a aprins focul mare la rădĕcina unui brad maiestos... o, aici toţi braḑii sunt maiestoşi, şi dacă întreb pe Albuşoi ce neam de brad e cutare, el îmi rĕspunde că e „brad nemeş“, brad nobil. Da, e o mare nobilime aici, cea mai ideală aristocraţie a naturei...

Focul arde cu flacări mari, producênd pocnete şi vîjeituri şi schinteile se avêntă prin braḑii înalţi pârjolind crengile fără cruţare. Braḑii acestia pârjoliţi, de cari mulţi se află în poiana Cindrelului, sémănă pintre ceilalţi cu nisce călugăriţe, cari în hainele lor cele cernite petrec în mijlocul copilelor senine.

Numai bîţanii, acest miserabil soiu de ţînţari îşi fac negenaţi mendrele şi ne cheunézǎ cu muzica lor de ultra-sopran.

Vĕḑênd acest potop de bîţani, nu putui sĕ nu reamintesc celorlalţi o teribilă naraţiune a scriitorului basarabian Stamati-Ciurea, care a susţinut într'un almanach, că o dróie de ţînţari dela gârlele Dunării s'a năpustit asupra unei tinere părechi, care şedea tocmai la umbra unei tufe de pe malul Dunării şi — se îndrăgostea. Ţînţarii năsdrăvani au supt tot sângele părechei amorezate, lăsând morţi pe cei ce pluteau în plăcerea cea mai desĕvêrşită a vieţii omenesci.

— „N'ai frică d le, bîţanii nostri sunt mai de omenie“ — mĕ linisci Iacob, auḑind povestea cea formidabilă....

De pe piscurile deasupra iezĕrului sunau nisce clopoţele şi ciobanul nostru ne deslușí, că plécă turmele la strungă.

Colega Străulea, pe care îl cuprinse sentimentalismul de atâta frumuseţe, nu se putú răbda sĕ nu-şi cânte cântarea:

„Turma pasce pe coline
Eu gândesc mândro la tine“...

Adecă sĕ fim drepţi. Străulea e mare utilitarist. Tot ce face, cu scop face. Şi la mândra sa tot cu scop anumit se gândesce. Gândind el la ea, gândesce tot-odată şi la sticla de cognac din desagi. Acéstă minunată asociaţie de idei se explică uşor, dacă mai scim, că mândra lui Străulea bea des cognac pentru-că are durere de cap.... séu, (după părerea lui Grasu) are durere de cap, fiind-că bea prea des cognac. Étă o dilemă, — a cărei deslegare altcum nu-mi preocupă minţile.

*

Auḑind chiotele nóstre se mai coborîră dela turmă doi mânzărari. Tot mai mult ne împretinirăm cu aceste fiinţe ale naturei.

Păcurarii acestia sunt fiinţe de o simpatică simplitate. Frumoşi şi rumeni la faţă ca bujorii de munte, sprintenei şi vecinic tinerei trăesc pe aici din copilărie şi cunosc hătaşurile prin lătăreţul şi crăcănatul jip ca şi găinuşile prin alunişul din părţile de jos ale muntelui. Cei dela mióre, mielarii, mânzărarii, bacii şi tinerii boitari ţin strînsă tovărăşie şi se înţeleg prin semne greu de imitat. La ḑile anumite se adună cu toţii (cei dintr'un sat) la un loc şi fac prasnic din câte un berbece hăzman. De elemente şi de fiare sĕlbatice (urşi şi lupi) n'au témă. Cu toţii sunt fatalişti. „Feri nu ne putem de ce ne este scris sĕ păţim“, — ăsta este principiul ce le normézǎ viéţa, în care tóte se succed cu o fatală necesitate. Şi acéstă viéţă le este adênc religiósă. Ceriul liber le este bolta bisericei lor, ér la câte un isvor limpede îşi rostesc diminéţa şi séra rugăciunile.

În anul acesta s'a întêmplat un lucru nu tocmai rar pe aici. Într'un munte de lângă Cindrel stetea un cioban în mijlocul turmei sale. Deodată se ridicară de de-asupra Iezĕrului nisce neguri mari şi cât ai bate în pălmi se formară nouri grei brăzdaţi de înfricoşîtóre fulgere, dintre cari unul se descărcă în turmă şi păstor. Treiḑeci de oi au remas mórte, ér ciobanul schilăvit pe viéţa întrégă. Astfel sórtea ciobanului...

Şi acésta mi-o spuse Iacob.

Şi fiind-cà dând aşa din vorbă în vorbă mai şi flămânḑisem, se puse Iacob sĕ ne omenéscă cu o cina ciobănéscă şi ne făcù într'un ceaon o dragă de mămăliguţă, ér dintr'un folicel de brânḑă ne croì nisce scoici (gogolóşe), cari prăjite pe cărbuni sunt pastetele ciobanilor. Erau de un gust admirabil aceste pastete, — dacă mai şi sorîntimpinat de Maj. Sa monarchul nostru cu care s'a sărutat şi îmbrăţişat fórte intim. Apoi s'a coborît din cupeu regina Elisabeta, carea de asemenea a fost întimpinată de Maiestatea Sa monarchul nostru, carele a voit sĕ-i sărute mâna, Regina însĕ l'a prevenit, căci în locul astei feliu de devoţiuni, l'a îmbrăţişat şi sărutat pe obrazul stâng.

Părechea regală română prospicia fórte bine. Regina făcea o fórte plăcută impresiune cu pĕrul ei cărunt, obraḑii rumeni şi faţa veselă. Pĕrul îi era peptenat după modă şi pe cap purta o pelărie francesă ornată cu pénă albă, ér talia ci înaltă şi mlădiósă era îmbrăcată în o haină de mĕtasă de colóre lila deschis. Pe ochi avea ochelari în cadre de aur. Mereu saluta şi suridea.

După presentarea reciprocă a suitelor pe peron, carea a ţinut cam un pătrariu de óră, Maiestatea Sa monarchul nostru a luat de braţiu pe Regina Elisaveta, ér Regele Carol pe archiducesa Maria Iosefa, şi percurgĕnd prin sala de aşteptare a curţii, le-au condus la trăsuri. Punêndu-se cortegiul în mişcare, înainte a mers la distanţă de 40 paşi trăsură cu căpitanul şi primariul oraşului, apoi a urmat trăsura, carea ducea pe Maiestăţile Lor Impĕratul şi Regele nostru şi Regele României, în a dóua trăsură era Maiestatea Sa Regina României şi archiducésa Maria Iosefa, în trăsura a treia şedea archiducele Otto şi ducesa Montenuova, în a patra archiducele Iosif cu adjutantul seu, în a cincea dóue dame de curte a Reginei Elisaveta, ér în celelalte trăsuri br. Bánffy, ministrul president ungar şi ceilalţi miniştri ai parlamentului nostru.

Pe tóte stradele, pe unde e percurs cortegiul, era o mulţime de public, care saluta cu entusiasm. Timpul încă a fost fórte favorabil. Casele erau frumos decorate cu stéguri maghiare şi române. Drept specimen amintim ací, cá colorile stégului Budapestei sunt aceleaşi cu cele ale insigniilor române, numai nu sunt aşeḑate perpendicular ca acestea, ci orisontal. Plăcut a fost atinsă Regina Elisabeta, când între furtunile de „Éljen“ a auḑit strigându-i-se şi câte un „Éljen *Carmen Sylva*“. Acésta nu suna Reginei-poete, ci poetei-regine. Ajunşi în castelul din Buda, aici au fost aşteptaţi de înaltul personal de curte, ministrul de externe Goluchowsky şi alţii După presentarea reciprocă şi aici, Majestăţile Lor s'au retras în apartamentele Lor unde s'au recreat puţin, apoi pe la órele patru părechea regală română au făcut visită în apartamentele Lor Majestăţii Sale Monarchului nostru şi archiducelui Otto.

La 5 óre s'a dat un prânḑ la care au luat parte numai dóueḑeci-şi-opt persóne, ér séra o representaţie musicală la operă, unde deasemenea au fost întîmpinaţi. Representaţia a fost fórte splendidă şi de alt public a putut fi cercetată numai cu bilete anume împărţite. Motivele pieselor musicale predate au fost în cea mai mare parte române şi maghiare. La întórcere Majestăţile Lor au fost deasemenea fórte călduros aclamate de publicul imens de pe strade pe unde a percurs cortegiul.

Ordinea festivităţilor din ḑiua acésta n'a fost conturbată prin nici un incident. Foile maghiare au scris şi ele într'un ton destul de calm, deşí în visita Regelui Carol la Budapesta nu vĕd altceva decât căderea totală a mişcărei naţionale-române de aici şi asigurarea egemoniei naţionale-maghiare pentru tot-deauna asupra celorlalte naţionalităţi nemaghiare a căror existenţă ca atare în cadrul statului ungar (maghiar precum ḑic ele) nu e îndreptăţită (?) nici decum.

* * *

A dóua ḑi, Joi, o-a folosit părechea regală română spre a cerceta monumentele mai însemnate ale Budapestei. Mai întâiu au cercetat la 10 óre a. m. pinacoteca Eszterházy, unde ministrul Wlassics a adus la cunoscinţa Reginei, că academia maghiară o va denumí de *doctor honoris causa*. Regina i a mulţămit înainte, cu bunătate, pentru acéstă distincţiune. De aici Regina s'a reîntors la castelul din Buda, ér Regele a mers la dejunul, ce a dat în onórea Sa Regimentul de infanterie Nr. 6 a căruі proprietar este. La momentul potrivit Regele Carol a ridicat pocalul în sănĕtatea Majestăţii Sale Împĕratului şi regelui nostru Francisc Iosif I., ér colonelul Wischinka, comandantul Regimentului, a toastat în onórea înaltului proprietar al regimentului. Pentru eternisarea acestei frumóse ḑile, regele Carol s'a fotografiat într'un grup cu întreg corpul oficerilor acestui regiment.

După améḑi înalţii óspeţi, au cercetat noul edificiu al parlamentului şi Park klub-ul. Pretutindenea au fost şi aici salutaţi şi întîmpinaţi. Majestatea Sa monarchul nostru pretutindenea i-a însoţit şi le-a dat cele mai afectuóse desluşiri.

La 6 óre s'a dat un prânḑ festiv de curte la care au luat parte 87 persóne. La acest prânḑ s'au rostit toastele ce le publicăm la al doilea loc al fóiei nóstre.

Decoraţiuni încă au împărţit monarchii.

Între cei decoraţi de Regele Carol este şi Alexandru Ieszenszky, consilier ministerial, care a primit ordul Coróna României clasa II. La nóue óre şi jumĕtate părechia regală română a părăsit Budapesta.

La gară înalţii óspeţi au fost petrecuţi de asemenea de către Maj. Sa monarchul nostru şi o înaltă suită. Publicul aaclamat şi deastădată cu entusiasm. Sosind momentul de despărţire, Maj. Sa monnarchul nostru cu o eleganţă neimitabilă s'a plecat şi a sărutat mâna Reginei Elisaveta, la ceea-ce Regina l'a sărutat pe obraz. Au schimbat câte-va cuvinte şi Regina s'a urcat în cupeu, veselă şi vecinic zimbitóre. Regele Carol a sărutat pe buze pe Maiestatea Sa monarchul, ér acesta pe Regele Carol de dóue-orí pe obraz, apoi s'au îmbrăţişat cu căldură, şi Regele Carol încă s'a urcat în cupeu. Inainte de plecare Regele şi Regina apar la feréstră şi salută cu multă afecţiune, respect şi bunătate pe cei ce îi aclamau. După ce s'a urcat şi suita Suveranilor români, trenul pornesce şi între rĕsunete sgomotóse de aclamaţiuni dispare în întunerecul nopţii.

Sĕ dăm lectură poporului.

În pieţe, prin têrguri vedem expusc fel şi fel de cărţi menite pentru popor. Samsari cu voce tare ofer marfă publicului, şi ţeranii plugari se îmbulḑesc, care una, care alta cumpĕră din productele geniului.

Nu în tîrguri, nu pe pieţe numai se desfac astfel de marfe. Speculanţi cutrieră satele, întră prin casele ţĕranului, până în cele mai retrase cătune, pe unde se dă ocasiune sĕ întâlnesci cărticele, de te miri în ce chip s'au strecurat acolo.

Când şi la poporul nostru a străbătut dorul de a auḑi, a ceti câte ceva, n'avem decât sĕ ne bucurăm.

Aşa ar fi sĕ fie, dacă tóte cărticelele, ce se îmbie spre cumpĕrare, ar fi opuri alese, din punct de vedere al moralului neesceptionabile — şi ar avé menirea a desvolta gustul estetic. În multe, fórte multe din ele însĕ ocur persóne de caracter dubiu, se descriu scene de conţinut obscen; — sensualismul în mare mĕsură jócă rol. Menirea lor mai mult se arată în a produce glume nesărate, a face haz, decât în a educa.

Scriitorii, se vede, au în vedere la compunere interesul. Bună e séu rea influinţa operelor lor, — cu asta puţini îşi bat capul. Am credinţa, că cu intenţiune se scrie aşa. Se are în vedere partea animalică a omului, care din fire e aplicat spre sensualism şi lucruri rele. Virtutea tocmai pentru aceea se numesce vîrtute, că se recere o óre-care tărie de caracter, pentru-ca sĕ se pótă de cine-va exercia, ceea-ce în faptele omenesci se observă mai rar în ḑilele nóstre.

Influinţa ăstor fel de scrieri, de sine înţeles, nu póte fi decât rea şi din punct de vedere al educaţiei poporului fórte păgubitóre. Se recer ḑeci de ani şi totuşi om sĕ fie acela, care ar putea repara o stricăciune produsă de un atare operat.

Dar sĕ vedem cum sunt întocmite acele cărticele?

Ca producte literare pot sta sub cea mai aspră critică. Nici stil. nici limbă, în unele şi ortografia lipsesce cu totul. Am avut ocasia a da preste o astfel de broşurică, care numai după cuvinte se mai póte numi română, încolo topică şi tóte celelalte — străine.

Barbare însĕ trebue sĕ le numim avênd conţinutul în vedere. Cum s'a ḑis, devastéză tot moralul pe unde se ivesc. Sunt ca o flamă de lăcuste, ce năpădesc câmpul; în scurt numai ruine de plante se mai vĕd.

Am convingerea, că în mare mĕsură au contribuit şi contribue la stricăciunea morală ce pas de pas se arată în păturile de mai jos ale poporului.

Sĕténul nu are acea pricepere sĕ le censureze şi numai apoi sĕ le procure; nici cetindu-le nu scie face deosebirea între ce e grâu şi neghină în ele. El primesce tot ce se oferă de bani buni; ba cu emfasă publică mai departe: uite, ce am cetit, ce sciu eu!

E ḑisa: mai rodnică e sĕmênţa rea, decât cea bună. Ne pomenim numai că în sînul poporului curente greşite se forméză; simţĕmintele nobile dispar şi în locul lor apucături stângace se ivesc şi năravuri neplăcute. Semidocţii pe aşa scrieri se baséză, când împrăscie în tóte părţile blasfemiile lor contra lui D-ḑeu.

Literatura totdeauna a fost puternic mijloc de educaţiune, cu atât mai vîrtos se póte susţinea asta despre literatura poporală.

Vorba e, că ómenii de bine, bărbaţii bisericei nu mai pot sta indiferenţi faţă de stricăciunile ce se observă. Asistăm la o muncă, care ca sobolul, sucumbă tot terenul de sub picióre. Témă'mi-e, că pe când ne vom treḑí, clădirea deja va fi ruinată...

Până nu e târḑiu ar trebuí sĕ ne punem pe muncă. În arta medicală se folosesc medicii de contra-otravă, pentru-ca sĕ vindece bóla; contra-scrieri, de conţinut moral, ar trebuí sĕ se rĕspândéscă şi la noi, ca sĕténul când se duce la têrg şi vrea sĕ aducă fiului sĕu o cărticică, ca dar, séu când acasă i-se îmbie spre cumpĕrare, — sĕ pótă avé ceva de valóre de cumpĕrat, şi nu scrieri fără gust sĕ fie silit a cumpĕra şi cetí.

Cărticele, broşuri poporale şi alte de felul lor, avênd conţinut adevĕrat şi creştin-ortodox, ar trebuí necontenit sĕ fie rĕspândite în popor.

Nu ori-ce lucrări, numai pentru motivul că au fond religios şi moral — se pot edita. Opurile aceste ar trebuí sĕ fie de valóre şi ca literatură, ér predarea sĕ fie atrăgĕtóre. Chiar de aceea bărbaţi de negăduită valóre literară, bărbaţi de inimă şi cu durere pentru sórtea poporului ar trebuì sĕ se pună în fruntea mişcării. Stégul sub care ar lucra şi firma ce i-ar împreuna într'o lucrare comună, mi se pare, ar fi editarea unei biblioteci ortodoxe cu menirea de a se reslăţí prin popor, conţinênd lucrări anume scrise pentru acela cu scop de a'l instrua şi educa.

Biserica nu trebue sĕ fie străină de acésta mişcare. Sucursul material şi moral, de care dispune, întreg trebue oferit.

Noi durmim, visându-ne prin păluturi feerice: într'aceea inimicul nu pauséză; noi stăm nepăsători: într'acea se sucumbă terenul de sub noi.

Sĕ ne punem pe lucru!

Preotul *V. G.*

† Alexandru Roman.

(Urmare şi fine.)

Papiu Ilarian laudă pe Roman pentru discursurile sale parlamentare Intr'o scrisóre datată, Bucuresci 23 Aprile 1866, îi ḑice lui Roman: „....scopul e sĕ ajungă causa la cunoscinţa lumii, sĕ se intereseze lumea a o cunósce. Şi acest scop nu se póte ajunge fără a face sgomot. Sĕ vĕ folosiţi de tótă ocasiunea a provoca asemenea discuţiuni sgomotóse. Incepeţi a vĕ convinge, că Gozsdu e patriot maghiar, (??) nu român.*) Pe Români ca aceia, cari ḑic, că în Ungaria e o singură naţiune politică — cea ungurésca — şi că Românii etc. sunt naţionalităţi numai genetice, trebue scoşi din societatea deputaţilor români.“**)

Ce e genetice? Românii numai sĕ pretindă curat şi simplu: *egalitate naţională*, adecă sĕ fie *naţiune politică egală şi confederată cu Ungurii.* Altmintrenea n'are nici un înţeles egalitatea naţională. Cu asta ocasiune, bravo deputaţi români! Numai înainte şi cu curaj şi causa vóstră va ajunge la cunoscinţa Europei şi atunci a-ţi câştigat“.

La 1866 şi mai bine la 1867 guvernul român convócă pe cei mai aleşi literaţi şi filologi români de pretutindenea, spre a lua o înţelegere asupra înfiintării unei societăţi filologice. Intre cei învitaţi fu şi A. Roman. De atunci, împreună cu alţi distinşi fii ai naţiunei nóstre, este membru al „Societăţii literare române“, din care s'a format „*Academia Română*“ de aḑi, în care totdéuna a ocupat loc de frunte, şi în timpul din urmă locul de preşedinte în secţiunea filologică.

Tot la anul 1866 se retrage dela „Concordia“ şi la 1868 înfiinţéză ḑiarul politic „Federaţiunea“, de asemenea cu influinţă în viaţa Românilor din patria nóstră. Ḑiarul acesta, care aparea în Budapesta de 4-ori la sĕptĕmână, încă a avut mai multe procese de presă, a căror resultat a fost condamnarea atât a d-lui Roman, cât şi a colaboratorului seu Ioan *Poruţiu*, acum secretariul consulatului României la Budapesta. Roman a fost condamnat la 500 fl. amendă şi un an închisóre de stat, pe carea a început-o în temniţa dela Vaţ în 18 Ianuariu 1870 şi a suferit-o împreună cu soţia sa, acum vĕduvă, carea a preferit a-'l însoţi în închisóre spre a i-o face mai suportabilă. O parte a închisorii a petrecut-o împreună cu renumitul conducĕtor al poporului slovac *Dr. Hurban*, cu care l'am şi vĕḑut împreună fotografat: Roman ţiind în mână „Federaţiunea“, ér Hurban fóia sa. Acesta a scăpat mai curênd din închisóre, dar a intreţinut cu R. legături de corespondenţă. Ĕtă ce-i scrie între altele soţului de suferinţe, în Maiu 1870 din Hluboke, în dóue scrisori, despre cari afirmă: „*die der asinus vaciensis returnirt.*“

„Wie soll ein Mann, wie du, in einem Loch verkümmern?... Gott wolle dir beistehen mit seinem Geist und Gabe.... Salonpistole schicke, Milchkastrol behalte..... Unser Volk interesirt sich seit..... um die Romänen sehr; ich musste schon bei meinen Leuten hier einen Vortrag über euere Trübsale halten. „„Acurat so, wie mit uns, handeln also die Herren mit den Romänen““, bemerkten sie.... Ich bin sehr erfreut über unser inniges Verhältniss zu Euch.... Möchte ich mit dir stets in geistigem Verkehre bleiben.....“

„..meine Erinnerungen auf Euch beide bleiben mir ewig theuer; sie gehören ja jenen Elementen, welche mir die Länge der Haft so bedeutend verkürzte... Lebe wohl sei muthig und geduldig!... Gruss und Siegen für alle Romänen!....“

La 15 Aprile 1870 étă ce-i scrie Drăgescu din Turin: „Îţi scriu, ca sĕ-ţi arăt, că nu te-am uitat, că cuget la d-ta, că te iubesc.... Eu îţi invidiez sórtea, căci este dulce a suferi pentru ceea-ce iubim; este consolator şi fericitor a purta cunună de recunoscinţă împletită de naţiune. D-ta ai dreptul

---

biai câte un pic de vinişor după ele. Nu'mi aduc aminte sĕ fi cinat cândva cu atâta poftă ca în séra acéstă sub ceriul Cindrelului şi în societatea lui Iacob şi a celorlalţi tovarĕşi de călĕtorie.

Şi era o séră de multe momente fermecătóre. Ceriul cu minunăţiile sale, cari acolo par de o mie de ori mai măreţe; luna cu belşugul de lumină ce se lasă peste vêrfurile de braḑi ca o uşóră şi transparentă pulvere de argint; şuerul misterios de lin al braḑilor, care îţi sună în urechi ca o musică de vrajă plină ce o asculţi cu capul răzimat de sînul iubitei; ţipĕtul ţapilor ce sémĕnă a strănut înăduşit; boncăitul cerbilor din depărtare... şi în sfîrşit focul acela mare de lângă noi, la care a-i fi putut pe lesne învêrtí frigări cu berbeci întregi, — tóte aceste momente laolaltă formau un amestec de o indescriptibilă frumseţe.

Albuşoi ne făcuse aşternutul, la cap o zăveadă (obor) de brădui, în loc de perină câte o şea, în loc de plapomă câte o ţolică, în loc de saltea muşchiul cel móle şi pufăios, ér la picióre grămada de jĕratec, — un aşternut de o comoditate *sui generis.*

Şi Iacob îşi scóse de după şerpar arma păcii, fluerul şi porní sĕ ne legene gândurile cu doinele sale de restrişte ...

(Va urma.) *Fidelio.*

---

*) Papiu Il. s'a înşĕlat în ceea-ce privesce sentimentele fericitului Gozsdu, căci testamentul lui a dovedit in chip splendid, că el şi'a iubit neamul mai presus de tóte, lăsând aceluia tótă averea sa, aḑi de preste 1,500,000 fl.

**) Se vede, că scrisórea a fost scrisă pe timpul desbaterilor asupra legii naţionalităţilor.

sĕ ḑici: „„Trăesc pentru românism“ “! Scii trăí, te felicit. Stràmoşul Virgil numia pe un atare om „*vir*“. Arestul d-tale este un titlu de nobleţă, sufere-l cu demnitate, căci veni-va ḑiua scăpării, ḑiua judecăţii ....“

Eşind Roman din închisóre a continuat cu redactarea „Federaţiunii“, suportând cele mai mari greutăti, cari în urmă l'au biruit, sistând după vr'o 8 ani de muncă apariţia fóiei. Activitatea lui ḑiaristică a contribuit la deşteptarea némului sĕu; dar rĕsplată mare pentru ostenéla sa n'a obţinut, din contră activitatea lui jurnalistică l'au înglodat în datorii, din cari până la mórte nu s'a putut elibera. Asta-i de altcum şi aḑi sórtea gazetelor nóstre.

La anul 1872 după multe intrígi fu numit profesor public ordinar pentru catedra, ce-o avé dela începutul anului 1863, şi în acéstă funcţiune a rĕmas până la mórte. El se simţia deja de mai mulţi ani bolnav şi greoiu, dar dragostea de limba sa nu l'a lăsat sĕ abḑică, binesciind, că în constelaţiunea de aḑi a împrejurărilor cu greu sĕ puté prevedea, că catedra lui va fi ocupată de un profesor la înălţimea chemării şi vrednic de el. Deja în 1893 îmi ḑicea: „*mai servesc anul acesta şi mĕ retrag*“; dar prietenii şi alţi bărbaţi valoroşi 'i-au ḑis, sĕ mai stee la postul seu, dóră se vor mai schimba relaţiunile, în spre bine, ca sĕ nu păţim cu catedra din Bpesta, ca şi cu cea dela Cluş. Astfel fiu credincios al neamului a stat în postul sĕu, până când mórtea l'a despărţit de el.

La anul 1893 s'au împlinit 30 de ani dela ocuparea catedrei de limba şi literatura română în Budapesta. Acéstă ocasiune a folosit-o tinerimea universitară din Pesta pentru a-şi manifesta atât tinerimea, cât şi amicii şi publicul român sentimentele de recunoscinţă faţă de un meritat bărbat al neamului, pe care o treime de vîrtuţi totdéuna l'a caracterisat: iubirea de limbă, neam şi patrie. În scopul acestei sĕrbători se constitue un comitet, în frunte cu clericul absolut şi studentul în filosofie *Elie Cristea*, acum secretariul consistoriului archidiecesan. Festivitatea a culminat în banchetul dat în onórea iubilantului în „Grand Hotel Hungaria“ la 30 Ianuariu 1893, în ḑiua sânţilor trei ierarchi şi mari dascăli: Vasiliu, Gregoriu şi Ioan, la care a luat parte între alţi distinşi óspeţi şi viceconsulul României la Budapesta prinţul *Nicolau Cantacuzino*. Acesta a ridicat şi un toast în onórea repausatului ca membru al Academiei române şi pentru tinerimea, care atât de frumos scie sĕrbători pe bărbaţii binemeritaţi ai némului.

Ideia tinerimii a fost salutată cu entusiasm de întreg românismul. Acésta o mărturisesc mai ales căldurósele telegrame şi scrisori de felicitare la adresa iubilantului, trimise din tóte părţile locuite de Români, începênd dela Academia română, archierei etc. şi până la cei din urmă foşti disciputi ai sĕrbătoritului.

Domnul *Elie Cristea* a ţinut din acest incident un discurs festiv la adresa iubitului profesor al tinerimii, accentuând însemnătatea catedrei române la universitatea din capitala patriei. Fiind de interes acest discurs pentru viéţa şi caracteristica fericitului bărbat, reproducem partea din urmă:

„.... ocupând din tinereţă catedra de profesor, a fost pururea adevĕrată lumină şi un nesĕcat isvor de cunoscinţe pentru ascultătorii şi discipulii sei, plântând în sufletul tuturor mai ales acele vîrtuţi, cari pentru fii ori-cărei naţiuni sunt mai de lipsă şi mai preţióse, şi cari se pot cuprinde pe scurt în cuvintele lui Ienăchiţa Văcărescu:

„Crescerea limbei românesci
„Şi a patriei iubire.

Busola conducĕtóre i-a fost totdéuna iubirea limbei şi a némului seu.

Nota acusătóre, adausă de directorul gimnasiului dela Beiuş la o tabelă de cualificaţiune înaintată ordinariatului gr. cat. din Oradea-mare, este o eclatantă dovadă despre acésta. În aceea notă se ḑice, că „*ardet zelo linquae romanae*“.

Tocmai acésta învinuire i-o atribuim noi de cel mai mare merit, căci décă frunḑărim istoria civilisaţiunei popórelor, aflăm, că cei mai binemeritaţi bărbaţi ai naţiunilor au fost tocmai aceia, cari au arătat mai mult interes pentru cultivarea limbei lor materne.

Trecênd preste popórele cele mai culte, sĕ luăm un exemplu din inmediata nóstră apropiere şi din cel mai próspèt trecut.

Academia de sciinţă maghiară a serbat mai deunăḑi memoria marelui Széchenỳ, — care — privind în limbă cel mai însemnat mijloc pentru promovarea desvoltării naţionale, — ardea şi el de dorul de a o vedé cât mai perfecţionată.

„Sĕ vorbim unguresce, ca sĕ putem simţi cu adevĕrat unguresce“ era devisa lui şi pentru realisarea ei a lucrat întrégă viéţa din tóte puterile sale spirituale şi materiale; (punênd basă şi la înfiinţarea academiei maghiare). Pentru acest zel naţiunea-i recunoscĕtóre i-a atribuit numele de cel mai mare maghiar.

În adevĕr, mari sunt asemenea bărbaţi la tóte naţiunile, mari şi veneraţi şi la noi, şi décă unii au atribuit veneratului nostru iubilant de vină zelul manifestat faţă de cultivarea limbei materne: naţiunea sa însĕ l'a luat de un însemnat merit şi i-a făcut loc între cei mei distinşi bărbaţi români, denumit fiind împreună cu un Cipariu, Hajdeu, Bariţiu, Babeşiu, Mocsonyi, Iosif Hodoş, Bar. Hurmuzachi etc., de membru al soctetăţii literare pentru cultivarea limbei, din care s'a format „Academia română“ de aḑi.

Timp de vre-o 15 ani a purtat cu mândrie şi onestitate stindardul jurnalisticei române şi în decurs de 21 ani a făcut parte din parlamentul ţĕrei nóstre, arătând cu tóte ocasiunile, că este un brav cetăţean şi că-i zace mult la inimă înflorirea patriei sale.

Cu un cuvênt, décă urmărim activitatea iubilantului nostru dela prima păşire în viéţa publică, pretutindenea îl aflăm la locul seu, pretutindenea model de român şi energic apĕrător al drepturilor poporului seu.

Cu drept cuvênt pot deci rostí şi eu cuvintele ce i le-a adresat V. A. Urechiă în o epistolă, ḑicênd: „de vom avé mulţi bărbaţi ca d-ta, va fi bine de Români“.

Sciind tóte acestea tinerimea română n'a putut trece cu vederea un moment atât de binevenit, ca si iubileul de 30 ani, fără ca sĕ afle un mijloc de a-i aduce omagiile sale de mulţămită, recunoscinţă şi veneraţiune.

A arangiat deci acéstă întrunire spre a da întregei tinerimi ocasiune sĕ ridice şi închine păharul ei întru sănĕtatea ilustrului iubilant şi sĕ ureze mulţi ani fericiţi aceluia, care din tinereţe a lucrat „*pro liquae li gentis honore*“.

Terminând ve învit la un întreit: Sĕ trăèscă ilustrul nostru iubilant“!!

Tinerimea română i-a predat cu ocasiunea banchetului un frumos album, provĕḑut cu iscăliturile tuturor şi un portret al sĕu lucrat în oleu. Studentul în folosofie şi clericul absolut, *Corneliu Perşinariu*, acum repausat, i le-a predat în numele tinerimei, însoţind predarea de următórele cuvinte: „Sunt neînsemnate aceste cadouri, dar primiţi-le ca pe denariul vĕduvei cu căldura, cu care tinerimea vi le oferă; ér ca cel mai preţios dar primiţi promisiunea şi asigurarea, că faptele d-vóstre le vom primí totdeuna ca pe un scump clenod, şi urmându le ne vom strădui a aduce folóse naţiunii, care ne cresce“.

Iubilantul mulţămesce, ḑicênd, că darurile aceste îi vor fi cele mai preţióse, fiindu-i oferite de junimea, pe care cu drag o instruéză şi fiind-că-i vor păstra suvenirul celei mai plăcute ḑile din întréga sa viéţă. Ér noi sĕ-i păstrăm amintirea, ca a unui fiu credincios al neamului sĕu.

Deca.

Un toast.

Ni s'a comunicat din o mână de tótă încrederea toastul rostit de Il. Sa dl Dr. Iosif Gall, membru al casei magnaţilor, la banchetul dat de jurnalistii maghiari din incidentul visitei Regelui Carol I. şi a Reginei Elisaveta a României la Budapesta în 20 Sept. 1897 st. n, care sună astfel:

Onoraţi Domni!

Precum accentuă şi stimatul amic Eugeniu Rákosi, activitatea pressei şi a literaturei nu se póte separa de politică. Efect reciproc desvóltă una asupra celeilalte, când una când alta ajunge în mĕsură mai mare pe deasupra. Aşa cred, că nici festivităţii de astăḑi nu-'i lipsesc consideraţiuni politice. Eu sum de părere, că representanţii de faţă ai pressei vréu într'un mod hotărît sĕ exprime consimţirea cu exemplul măreţ, care îl dau regele nostru încungiurat de iubirea popórelor sale şi regele de inalt spirit al României, cultivând relaţiuni bune de amiciţie. (Aprobare viuă).

Un politic serios, care nepreocupat privesce situaţiunea politică actuală, într'adevĕr uşor se va convinge, cum-că atât după interesele comune, cât şi după relaţiunile politice europene, e de fórte mare însemnătate şi împortanţă, ca statul maghiar şi România, respective ungurii şi românii lucrând în bună înţelegere împreună sĕ păşĕscă spre viitoriu şi sĕ lupte cu pedecile şi pericolele obveniente. (Aprobare viuă.) Aşa cred dară, că şi acéstă adunare prea onorată, aprobarea acestei idei a dorit sĕ o exprime aranjind astăḑi festivitatea acésta.

Fie-care ideă mai mare, cum e acésta, destinată a crea o eră nouă în viaţa naţiunilor, e de lipsă sĕ fie sprijinită de către publicistică, propagată, ca sĕ prindă rădĕcini şi în inima poporului.

Eu, carele de mult deja lucrez pe lângă acéstă ideiă în cerc mai restrîns, din tot sufletul doresc realisarea acestei idei şi ca pressa maghiară sĕ o propage şi sĕ o cultive, precum şi pressa română sper că tot acésta o va face, şi pentru aceea îmi iau voia ca sĕ ridic păharul meu în sănĕtatea representanţilor pressei maghiare. (Strigare viuă de vivat).

Noutăţi.

Avis. Spre desbaterea obiectelor puse la ordinea ḑilei pentru adunarea generală ordinară de tómnă a comitetului municipal din comitatul Sibiiului convocată pe a 5 Octobre n. 1897, se învită domnii membrii ai clubului municipal român la o şedinţă pe Luni în a 4 Octobre n. a. c. la 5 óre séra în localităţile casinei române din loc (edificiul Albina). Biroul clubului municipal român din comitatul Sibiiului. Sibiiu în 1 Octobre 1897 *Ioan de Preda* m. p., preşedinte. *Dr. N. Vecerdea*, m. p. secretar.

* * *

Monumentul lui Lahovary. Renumitului bărbat de stat *Lahovary*, decedat la începutul acestui an, i-se va ridica la Bucuresci o frumósă statuă de bronz, cu pregătirea căreia a fost încredinţat sculptorul parisian *Marcie*. Figura lui Lahovary, aşeḑată pe un pedestal de granit, va fi de 2·80 m. înaltă. Opera monumentală va costa peste 100,000 franci.

* * *

Noul guvernator al Algiriei. *Lozé*, ambasadorul Franciei la Viena a fost numit guvernator la Algeria în locul lui *Cambon*. Denumirea acésta, după scirile ce sosesc din Francia a produs multă amărăciune în cercurile radicale franceze, pentru-că ele credeau ca sigur, că Lozé nu va fi aplicat sĕ mérgă la Algeria, ci va rĕmânea la Viena. Din isvor semi oficios se comunică, că Cambou de aeea a fost chemat din Algeria fiind-că, populaţia de acolo era revoltată contra lui. Situaţia acésta fără periclitarea posiţiei guvernului n'a putut fi susţinută.

Corespondenţă particulară

a „Telegrafului Român“.

De pe câmpia Transilvaniei, Septembre, 1897.

Sciut este, că activitatea parochului e mărginită aprópe numai în parochie, unde lucră şi se jertfesce o viéţă întrégă pentru luminarea, deşteptarea şi moralisarea turmei lui încreḑute; deací provine, că afară de un cerc mic, nimeni nu cunósce, nimeni nu apreţiază activitatea unui paroch.

Se ḑice, că Fişpanii din comitatele locuite de români ar avea o carte négră, în care sunt induşi preoţii „antipatriotici“, necapabili de a se împărtăşi din ajutórele de stat: nu ar fi óre bine, ca şi superiorii noştrii sĕ aibă o carte, albă, în care sĕ se înducă preoţii, distinşi prin o viéţă morală exemplară şi prin o activitate mare?

In biserica nóstră constituţională sunt căi şi mijlóce de distingere pentru preoţii binemeritaţi; cum însĕ, când activitatea lor este necunoscută superiorităţii?!

In cele ce urméză, voesc sĕ fac cunoscut O. P. pe un preot, care prin viéţa sa, prin zelul sĕu, prin activitatea sa merită acésta; şi acesta este: Ioan Paşca paroch în Geaca. De 10 ani funcţionéză acest preot în acésta parochie, pe carea când o vede cineva se uimesce: cum un preot, cu o pregătire de şí normală, póte sĕ trăiască, póte sĕ aibă pânea de tóte ḑilele acolo, fie aceia cât de négră!

Când a acupat p. P. acéstă parochie, aceea era mai mult o ruină: un popor decăḑut, sĕrăcit, o ceată de jobagi a unui arendator armean, o biserică acoperită de muschiu şi painginiş, cu turnul pe jumătate rĕsturnat, o porţiune canonică de câteva jugĕre, a casă parochială, care mai mult sĕmĕna a locuinţă pentru vite, decât pentru ómeni; fără şcólă, fără instrucţiune, cu un salar învĕţătoresc de 60 fl. la an. Ce era sĕ facă, de unde sĕ o încépă?

A început cu moralisarea poporului, sciind prea bine: că nu miseria, ci imoralitatea poporului face imposibilă subsistinţă unui paroch în parochie. Pune poporului alternativa: ori eu, ori immoralitatea, „séu introduceţi pedépsa pentru cei ce trăiesc în nelegiuiri, séu plec eu dela voi“ a ḑis preotul, şi poporul s'a plecat. Astăḑi biserica este renovată, — turnul edificat din nou, — bine împodobită şi provĕḑută cu cele de lipsă; casa parochială asemenea prefácută în locuinţă pentru ómeni, nu cum a găsit'o; porţiunea canonică binişor mărită; ér în ce privesce şcóla, atât a alergat în sus şi în jos, atât a bătut, atât a cerut, până când a adunat un capital, care asigură pentru totdéuna salarul învĕţatoresc.

Dar nu numai în parochie, ci în tot locul unde a fost pus sĕ lucre, astfel a lucrat.

In anul 1894 a fost denumit administrator parochial în Călean la o depărtare de 23 k. m. Se presintă în parochie tocmai când numai 5 ḑile lipsiau dela a dóua insinuare de trecere a poporului la altă confesiune. Intórce poporul dela rĕtăcirea religionară, 'l mângăie şi'l animéză la lucru. Află, că proprietarii unguri au cerut şcólă de stat pentru întréga comună fiind-că românii nici edificiu n'au, nici şcólă nu ţin. Cércă după starea lucrului, şi află, că mai nainte s'a fost adus o şcólă de lemn dela munte, care a costat 800 fl., dar neputêndu-se tocmi cu măestrul acoperitor, neacoperită a rĕmas 10, ḑi: ḑece ani de ḑile, când s'a dat apoi pe calea licitaţiunei pentru 20 fl. v. a.; astfel acum nici loc acomodat, nici edificiu pentru şcólă nu-i. Ca sĕ prevină şcóla de stat, convinge pe popor despre pericolul ce-l ameninţă şi 'l înduplecă, sĕ ridice un împrumut din care sĕ se ridice o şcólă corĕspunḑĕtóre. Cu finea anului 1895, când cu predarea parochiei noului administrator, şcóla era pusă sub acoperiş, o şcólă ca şi care alta nu mai există în tractul Clujului. Dar, câte nopţi fără de somn a petrecut în drum spre parochie, câtă ostenélă, câte alergări a trebuit sĕ facă acest preot, şi câtă jertfă materială l'a costat din al sĕu propriu, numai acela póte sĕ scie, cine a mai lucrat pentru o parochie.

Referitor la şcóla acésta în Nr. 75 al „T. R“. din anul trecut s'a publicat o corespondenţă în care tot meritul pentru edificarea ei se atribue P. O. D. protopresb. tractual. Pentru restaurarea adevĕrului însĕ mĕ provoc la Raportul P. O. D. Sale cetit în şedinţa sinodului ppresbiteral din acest an, când însuşi P. O. D. Sa d. protopresb. laudă pe preotul Paşca şi tot meritul edificărei 'l pune în activul dênsului.

Din faptele expuse până ací póte ori cine sĕ-şi facă conclusiunea, că: numai un preot vrednic, numai un preot fórte zelos, lucrând în o parochie sĕracă, cu un popor asemenea sărĕcit, póte sĕ arete astfel de resultate, şi ca mai mult decât dênsul în asemenea împregiurări nime nu ar fi putut face. — Laudă deci şi recunoscinţă vrednicului paroch Paşca, carele precum se vede, e capabil de a lucra cu succes într'un cerc de activitate şi mai larg decât este cadrul unei parochii.

„**Albina“ institut de credit şi de economii în Sibiiu.**

Prima tragere la sorţi publică

a scrisurilor fonciare de 5% în Coróne ale **Institutului de credit şi de economii „Albina“** a urmat **în 30 Septembre 1897** în presenţa Domnului notar public reg. **Gavril Zagoni** şi a patru membrii ai comitetului de supraveghere al institutului. S'au tras, în valórea totală **de Coróne 33.000** următorii numeri:

à 500 Coróne: Nr. 7, 9, 10, 31, 32, 46.

à 1000 Coróne: Nr. 20, 29, 55, 56, 64, 70, 76, 99.

à 2000 Coróne: Nr. 17, 30, 48, 68, 80, 160, 184, 195, 212, 247, 268.

Cu începere dela **1 Aprile 1898** aceste scrisuri fonciare se rescumpĕră la **cassa institutului în Sibiiu,** la **Filiala sa în Braşov,** la **Wechselstuben-Actien-Gesellschaft „Mercur“ Viena** şi la **Pester ungarische Comercial-Bank, Budapesta,** în întréga valóre nominală împreună cu interesele curente; aceleşi se rĕscumpĕră şi mai nainte ori-când prin escomptare, séu se pot schimba cu alte scrisuri fonciare după cursul ḑilei.

Cu **1 Aprile 1898** încétă interesele lor mai departe şi cuponii de interese scăḑĕtori mai târḑiu, dacă la presentarea scrisurilor fonciare lipsesc, se subtrag din suma acestora.

Sibiiu, în 30 Septembre, 1897.

Direcţiunea.

Nr. 524/1897. [192] 2—3

Publicare de licitaţiune.

Edificarea unei biserici nóue în comuna orășenéscă Petroșeni, protopresbiteratul Haţegului, se va întreprinde pe calea licitaţiunei publice minuende — **Duminecă în 28 Septembre (10 Octomber) a. c.** la 10 óre a. m. în Cancelaria oficiului parochial din *Petroșeni.*

Preţiul de strigare conform preliminariului de spese e: *8971 fl. 09 cr.*

Intreprindětorii, cari doresc a licita au a depune un vadiu de 10% din preţul de strigare.

Intreprindětorul cu care se va închea contractul de edificare are a asigura comuna bisericéscă cu una cauţiune de 1000 fl. pre un timp anumit, ce se va statorì în contract.

Planul și preliminariul de spese aprobate, precum și condiţiunile de licitare se pot vedea ori-când la oficiul parochial din Petroșeni.

Petroșeni, la 1/13 Septembre, 1897.

In conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Avram Stanca,
adm. protopresb.

Szebenvármegye közig erd. bizottsàga.

Szám 518—867 ord. biz. [193] 2—3

Pályázati hírdetmény.

Szebenvármegyében ujonnan szervezett erdőgyakorni állásra, mely évi 500 frt. fizetéssel és 100 frt. lakpénzzel van egybekötve, ezennel pályázat nyittatik.

Ezen állásra csak oly egyének pályázhatnak, kik az erdészeti akademiat sikerrel végezték.

Előnyben részisülnek oly egyének, kik erdőrendezési teendőkben gyakorlati jártasságot igazolni képesek, az erdészeti államvizsgát sikerrel letették és a német és román nyelvben jártasok.

Felhivatnak pályázni ohajtók, hogy kellőleg felszerelt kérvényeiket 1897 évi Oktober hó 12 áig ezen bizottsághoz nyujt-ák be.

Nagy-Szeben 1897 Szeptember hó 25 én.

Szebenvàrmegye közig erdézeti bizottságától-

Thalmann,
föispàn mint. bizottsági elnők.

Pășune de oi.

Un teritoriu comasat **pe hotarul Nocrichiului,** în mărime de **350 jugĕre,** se dă ca pășune pentru oi pe mai mulţi ani în arêndă.

A se întreba în **Sibiiu, strada Pintenului Nr. 19.**

I. Popa,
advocat.

[188] 3—3

În **Tipografia Archidiecesană** a apărut:

I. Popescu.

Carte de cetire II.

pentru școlele poporale române

prelucrată de

Dr. Petru Șpan.

ediţ. VII. (mai nainte: a dóua carte) 1897, și costă leg. à **30 cr.**

De acelaș autor:

Ântâia carte de lectură și învăţĕtură

pentru școlele poporale române

ediţ. XI. 1896, leg. à **20 cr.**

Se pot procura din **Libraria tipografiei archidiecesane, Sibiiu,** pe lângă cele mai avantagióse condiţiuni.

Librăria Tipografiei Archidiecesane.

În Librăria Tipografiei archidiecesane din Sibiiu se află următórele **cărţi de școlă:**

Abecedar pentru școlele poporale rom. de Zacharia Boiu, ediţiunea XIV legat	fl. —.24
„ („Micul prietin al copiilor“) de S. Moldovan, broșat 22 cr., legat	„ —.25
„ românesc, de V. Petri, legat	„ —.25
Abcdar maghiar-român, de N. Putnoky, partea I., leg.	„ —.20
„ „ „ de F. Koós și V. Goldiș, leg.	„ —.20
Ântâia carte de lectură și învěţ. de I. Popescu, leg.	„ —.20
A dóua carte de lectură și învěţătură, de I. Popescu, leg.	„ —.60
Aritmetica pentru începětorii din școlele primare, de P. Dima, broș.	„ —.30
„ cu numerii dela 1—20, de D. Dogariu și I Dariu, broș.	„ —.15
„ cu numerii dela 1—100, de D. Dogariu și I. Dariu, broș.	„ —.15
„ cu numerii dela 1—1000, de D. Dogariu și I. Dariu, broș.	„ —.20
„ cu num. dela 1—1,000,000 de D. Dogariu și I. Dariu, broș.	„ —.30
„ pentru anii din urmă ai școlei primare partea IV, de I. Dariu, broș.	„ —.45
„ pentru școlele poporale, anul I. și II., de F. E. Lurz, trad.	„ —.20
„ pentru școl. pop. part. a II-a de F. E. Lurz	„ —.25
Bucóvna pentru învěţătura pruncilor, leg.	„ —.20
Carte de cetire I, de Z. Boiu leg.	„ —.40
„ „ „ II, de Z. Boiu, leg.	„ —.30
„ „ „ pentru cl. I. și II. gimn. de I. Popea ediţ. III., broș.	„ 1.35
„ „ „ de G. Pletos, broș.	„ 1.80
„ „ „ II. pentru școlele poporale, prelucrată de Dr. Petru Șpan, leg.	„ —.30
„ „ „ pentru anii din urmă, de Ioan Pop Reteganul	„ —.75
„ „ „ pentru cl. III gimn. reală, de V. Oniţiu, broș.	„ 1.—
„ „ „ pentru cl. IV. gimn. reală, de V. Oniţiu, leg.	„ 1.60
„ „ „ maghiară, partea I., de Dr. I. Crișianu și N. Putnoky, broș.	„ —.70
„ „ „ maghiară partea II., de Dr. I. Crișianu și N. Putnoky, broș. 1 fl. leg.	„ 1.15
„ **de rugăciune** pentru tinerimea gr. or. română, frumos leg.	„ —.15
Catechism bogat de Z. Boiu, leg.	„ —.50
„ **mic** al bisericei ort. ort. de Z. Boiu, leg.	„ —.20
„ pentru învěţămêntul religiunei dreptcred. rĕsărit. de Moise Toma. leg.	„ —.20
Chemia elementară anorganică și organică de A. Vlaicu, broș. 80 cr., leg.	„ 1.—
Computul în școla poporală, de I. Popescu, broș.	„ 1.20
Conductor la aplicarea ântâii cărţi de lectură și învěţătură de I. Popescu, broș.	„ —.10
Culegere de cântări biser. în folosul tinerimei, broș.	„ —.12
Cunoscinţe din constituţia patriei, de I. Popovici, leg.	„ —.20
Curs de limba maghiară pentru școlele poporale române, de I. Molnar, partea primă broș. 16, leg	„ —.20
Curs de limba maghiară partea a doua broș. 20, leg.	„ —.24
„ „ „ „ pentru curs. III. broș. 16, leg.	„ —.20
Curs elementar de geometrie practică de D. Mirescu leg.	„ 1.—
„ „ de musică, partea II., de Const. M. Cordoneanu, broș.	„ —.50
„ „ de musică, partea III. și IV., de M. Cordoneanu, broș.	„ —.80
Curs practic de aritmetică pentru școlele poporale de Ars. Vlaicu, I. 22 cr., II. 25 cr., III.	„ —.35
Curs practic de limba maghiară pentru anul I. și II. de școlă de I. Dariu, broș.	„ —.16
Dialogi româno-francezi, de M. Rudinescu	„ 1.20
„ româno-germâni, de M. Rudinescu	„ 1.—
Dicţionariu român-germân și germân-român, de S. P. Barcianu, tom. I. fl. 2.50, tom. II.	„ 3.80
„ român-maghiar de N. Putnoky, leg.	„ 2.—
Drepturile și datorinţele civile pentru școlele poporale confesionale, broș.	„ —.20
Economia câmpului și grădinăritul pentru școlele poporale, de G. Moian, broș.	„ —.25
Economia domestică pentru cl. IV. primară de fete, de o asociaţiune de învěţători, leg.	„ —.60
Elemente de fisică pentru școl. popor. de I. Dariu, leg.	„ —.30
„ **de geografie** de Z. Boiu, leg.	„ —.30
„ **de geometrie** pentru anii din urmă ai școlei poporale de D. Dogariu și I. Dariu, leg.	„ —.20
„ **din teoria musicei,** de A. Sequens, broș.	„ —.50
Eserciţiile de stil în școla popor. de D. Lăpědat, broș.	„ —.15
Fibel, după metoda analitică-sintetică de G. Jausz, leg.	„ —.30
Fisica pentru școlele poporale de D. Făgărășan, broș.	„ —.30
Fisica pentru școlele poporale, de Iosif Bălan, broș.	„ —.25
Geografia Ungariei, de Dr. N. Pop, broș.	„ —.30
Geografia pentru școl. popor. de I. Dariu, broș. 30 cr., leg.	„ —.35
„ „ „ „ de D. Făgărășan și S. Moldovan, broș 25 cr., leg.	„ —.30
Geografia pentru școlele medii de D. Făgărășan și S. Moldovan tom. I., broș.	„ 1.20
Geografia pentru școlele medii de D. Făgărășan și A. Bârsean tom. II., broș.	„ —.50
Geografia pentru școlele medii de D Făgărășan și A. Bârsean, tom. III., broș.	„ 1.—
Geografia pentru institutele pedagogice și școlele secundare după H. G. Wagner, de P. Drăgălina, broș.	„ 1.—
Gramatica elementară a limbei germâne pentru școlele secund. de Dr. G. Coman, partea III., broș. 85 cr., leg.	„ 1.—
Gramatica germână, de Sava Popovici Barcianu	„ 1.40
„ **limbei maghiare** de Dr. I. Crișianu și N. Putnoky, broș.	„ 1.—
Gramatica română, de I. Dariu, broș.	„ —.25
„ „ de S. P. Barcian, leg.	„ —.50
„ „ pentru cl. II. de I. Miheltian, broș.	„ —.10
„ „ pentru cl. III. de I. Miheltian, „	„ —.16
„ „ pentru cl. IV. de I. Miheltian, „	„ —.24
Higiena poporală, de Dr. G. Vuia, broș. 1 fl., leg.	„ 1.20
Higiena copilului dela nascere până la al 7-lea an al etăţii de Simion Stoica, broș.	„ —.15
Intrebări de educaţiune și instrucţ. de Dr. P. Span, br.	„ 1.—
Isagogia, de Dr. Il. Pușcariu, broș	„ 1.50
Istoria biblică, pentru școlele poporale, leg.	„ —.30
„ **biblică** pentru școlele medii, inf. și școl. civ. broș.	„ —.55
„ **bisericéscă** pentru școlele poporale, leg.	„ —.30
„ **bisericéscă** pentru școlele medii de Dr. Ilarion Pușcariu, partea I., broș. 50 cr., partea II. broș.	„ —.50
Istoria bisericéscă rom. de Șaguna, partea I. și II., br.	„ 3.—
„ „ în limba germână	„ 1.—
„ **literaturei române,** de I. Lazariciu, broș.	„ 1.—
„ **naturei și fisică,** de Z. Boiu, leg.	„ —.30
„ **naturală,** de Dr. D. P. Barcian, partea II.	„ —.60
„ „ de Ipol. Ilasieviciu, leg.	„ —.36
„ **patriei,** de I. Dariu, broș.	„ —.25
„ **patriotică,** de Z. Boiu, leg.	„ —.30
„ **pedagogiei,** de Dr. Petru Pipoș, broș.	„ 2.—
„ **Ungariei,** de Dr. N. Pop, broș.	„ —.20
„ „ în legătură cu istoria univers. pentru școlele poporale, de Silvestru Moldovan, broș	„ —.20
„ **Ungariei** pentru școl. secund. de V. Goldiș broș.	„ —.80
„ **universală** de V. Goldiș evul vechiu, broș.	„ 1.—
„ „ „ „ „ „ mediu, „	„ 1.25
„ „ pentru cl. inferióre de I. Isopescu, tom. I. leg. fl. 1.10, tom. II. leg. 73 cr., t. III. leg.	„ —.93
Legendar sau **carte de cetire,** de V. Petri, leg.	„ —.50
„ **maghiar-român,** de N. Putnoky, leg.	„ —.30
Lesebuch germân, de Georg Jausz, partea I. leg. 40 cr., II. leg. 55 cr., III. leg. 65 cr., IV. leg. 70 cr., V. leg.	„ —.85
Limba maternă, de Dr. Il. Pușcariu, leg.	„ —.40
„ **română,** de V. Oniţiu, broș.	„ —.50
Literele mobile (pe hârtie tare) pentru mașina de cetire, 144 bucăţi	„ 2.50
Lucrul în școlă, de G. Moian, broș.	„ —.45
Manual de dreptul cambial, de I. Socaciu, broș.	„ 2.—
„ „ **istoria literat. rom.** de Enea Hodoș, broș.	„ 1.—
Manuducere la abcdarul maghiar-român, de N. Putnoky, broș.	„ —.06
Manuducere la legendarul maghiar-român, de Nic. Putnoky, broș.	„ —.12
Mărturisirea ortodoxă, leg.	„ 1.20
Merceologia și Technologia pentru școlele comerciale, profes., de Ars. Vlaicu, broș.	„ 5.—
Noua metodă de a învěţa cu înlesnire limba franceză, de M. Rudinescu, tom. I. leg. 1 fl., tom. II., leg.	„ 1.20
Noua metodă de a învěţa cu înlesnire limba germână de M. Rudinescu, tom. I. broș. 50 cr, tom. II. br.	„ 1.—
Octoich mic, de 8 glasuri, leg.	„ —.75
Orologion (ciaslov), leg	„ —.75
Pastorala nóuă, broș.	„ 1.50
Pedagogia, de I. Popescu, broș.	„ 2.—
Pomăritul, de D. Comșa, broș.	„ 1.—
Principii de pedagogie, de Dr. Il. Pușcariu, broș.	„ 1.—
Psichologia empirică, de I. Popescu, broș.	„ 2.—
Religiunea creștină, de I. Popea, broș.	„ —.12
Studiu din economia naţională, de N. Petra-Petrescu, broș.	„ —.40
Stupăritul, de C. Dimian, broș.	„ —.80
Toldi, naraţiune poetică de Dr. Crișianu și Putnoky, broș.	„ —.70
Vocabular român-germân, de Șaguna, br. 70 cr., leg.	„ —.80

Afară de aceste procură Librăria Tipografiei archidiecesane ori-ce cărţi didactice pe lângă cele mai avantagióse condiţiuni.

Lângă preţul cărţii este a se aclude și preţul transportului.

☞ **La 10 sau mai multe exemplare din aceeași carte se dă rabatul cuvenit.** ☜

Redactor prov. Gavriil Hango. Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 104. Sibiiu, Marți, 23 Septembre (5 Octombre) 1897. *Anul XLV.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
la „Tel. Rom.“ într'una cu suplementul „Fóia Pedagogică“
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr.
pentru fie-care publicare.

Ură confesională.

Dilele de tristă aducere aminte se repețesc, și ele se repețesc tocmai acuma, când am avé trebuință sĕ lucrăm toți românii umĕr la umĕr spre a ne putea validita.

Dilele de tristă aducere aminte se repețesc.

Este un blăstĕm asupra nóstră a românilor, că tocmai la noi se pune în practică maxima *„divide et impera“*.

S'a aruncat în sinul poporului român blăstămata de scisiune confesională acuma sunt 200 de ani, și de atunci toți dușmanii nostrii recurg la acéstă armă, de câte-ori e vorba de a ne sleì puterile cu lupte interne.

Un curent periculos de proselitism confesional se simte tocmai acuma.

Cu durere am vĕdut cum diarul greco-catolicilor din Blaș a dat năvală asupra tuturor instituțiunilor nóstre publice și cu un fanatism ne mai pomenit în diaristica română dela noi s'au tras în tină nisuințele cele mai desinteresate ale bărbaților nostri de valóre.

Adunările generale ale Asociațiunei nóstre culturale au devenit centrele cele mai potrivite pentru-ca greco catolicii sĕ atace fără cruțare tot ce este îndreptat spre binele comun al națiunei nóstre, dacă acela nu servesce intereselor speciale catolice.

Sciam noi programul de ani 200 al papismului de a ne slăbi și de a a servi tóte forțele națiunei în favorul seu, nu ne putem da sémă însĕ pentru-ce tocmai acuma a isbucuit cu atâta furie ura confesională chiar și în sinul instituțiunilor culturale, cari ar trebui sĕ ne unéscă pe toți la o lucrare comună.

Cu deosebire tocmai la Asociațiune nu am înțeles noi isbucnirea urei confesionale cu atâta fanatism, deóre-ce noi greco-orientalii în modestia nóstră, care a degenerat în adevĕrată slăbiciune, în indiferentismul nostru religionar, care a degenerat în pĕcat, am lăsat conducerea Asociațiunei greco-catolicilor, și de ani mai bine ca 20 presidentul a fost totdéuna greco-catolic, în comitetul central totdéuna sunt în paritate confesiunile. și secretariatul prim, sufletul comitetului, ani dearêndul a fost în mâni greco-catolice, ba timp îndelungat ambele secretariate au fost în mâni greco-catolice, și adi secretariatul prim din nou este în mâni greco-catolice.

Nu ne sciam deci da sémă pentru ce cu atâta furie s'a manifestat ura confesională de ani încóce în sinul associațiunei, și nu înțelegem furia nou veniților apostoli ai papismului cari spre uimirea generală a tuturor românilor bine simțitori tóte interesele generale le subordinau papismului.

Un curent general se simția în întreg orientul, papismul lucra cu tóte mijlócele pentru stricarea bisericei ordoxe.

Fericitul în Domnul metropolit din Bucovina Silvestru Morariu a trebuit sĕ întrevină la corónă spre a curma proselitismul, care ca un potop s'a aruncat asupra bisericei din Bucovina mai anii trecuți!

Peninsula balcanică bâjbàie de agenți ai papismului.

România, care pànă acuma cu fatalitate privia asupra desvoltărei lucrurilor, ne considerând biserica și ale ei sacre instituțiuni, a fost terenul cel mai bogat pentru lățirea papismului.

In dilele din urmă România a trecut prin o crisă dintre cele mai acute.

Ca din ceriu senin vine guvernul liberal și în un mod barbar scóte din scaunul metropolitan pe capul bisericei române.

N'am putut străbate în secretele acestei crise, noi o am privit numai în manifestațiunea ei, o am pus sub critica canónelor, sub cea a legilor statului, sub cea a civilisațiunei, și am condamnat cu tótă tăria convingerilor nóstre modalitatea barbară, urmată la detronarea metropolitului Ghenadie.

S'a revoltat în publicul român simțul de dreptate și umanitate, și statul român a fost silit sĕ revină asupra destituirei barbare, și sĕ dea archiereului insultat, dreptăței și echităței insultate satisfacțiunea, care mai era posibilă.

Plutia ceva prin aer, se simția ceva, și nime nu cuteza sĕ-i dea expresiune în formă mai concretă, níme nu voia sĕ-i dea credĕmênt.

Se vorbia, că campania contra metropolitului Genadie este opera agitațiunilor papistașe.

Metropolitul Ghenadie a apărat ortodoxia bisericei sale, de aceea a trebuit sĕ fie el delăturat, și delăturat cu consensul regelui Carol, care dela venirea sa în țéră a favorisat papistașismul.

Simțiam noi aici „zelarea“ papistașilor nostri, o simția episcopul ortodox dela Arad, o simția mai vîrtos Preasânțitul dela Caransebeș, care a trebuit sĕ vină și la congres cu plângeri contra uneltirilor papistașe.

Intrégă politica nóstră era înfiltrată de tendențe papistașe, și cei mai mulți priviau în párintele Lucaciu pe agentul papismului care cu modestele venite dela parochia din Șisesci dela care era altcum suspendat, era în veci pe drumuri când în Bucuresci, când în Roma, când în Sofia, când în Moscva și Petropole.

Cu delăturarea sucrescenței dela episcopiile greco-catolice din patrie și dela metropolia din Blaș, la Lugoș s'a adus episcop un bărbat, care a stat tot în serviciul bisericei romano-catolice și încă în România, unde catolicismul era spriginit de curtea regală.

Acuma începe a se face lumină. Diariul kossuthist „Egyetértés“ s'a ocupat în 2 numeri cu frecările confesionale dintre Româui.

Primul articol l'a publicat înainte cu 14 dile, și articolul așa de tare a convenit greco-catolicilor din Blaș, încât în numĕrul „Unirei“ dela 14 Septembre, întreg articolul a fost reprodus fără de nici un comentariu.

În numĕrul acela diariul kossuthist arăta curentul papistaș aici în patria nóstră cu specială aplicare la afacerile Românilor.

Al doilea articol vine în numĕrul dela 2 Octobre n. al diarului „Egyetértés“, și el cuprinde revelațiuni asupra uneltirilor papistașe în România uneltiri, cari au provocat crisa cunoscută cu metropolitul Ghenadie.

Vom reproduce și noi ambii articoli, și apoi vom reveni spunêndu-ne și noi vederile nóstre pe basa experiențelor anilor din urmă.

Conferența episcopilor catolici. La 28 September a. c. st. nou s'a ținut în palatul primatelui din Budapesta o conferență a episcopilor catolici maghiari în causa autonomiei și a congruei. La acéstă conferență au luat parte și episcopii greco-catolici români în frunte cu metropolitul Mihályi, cu excepțiunea episcopului Pavel dela Oradea-mare, care și-a scusat absența.

După cum raportéză „Alkomány“ în convocările adresate episcopilor n'a fost indicată și ordinea de di. Acésta și-a reservat'o primatele sĕ o statoréscă după trebuință în decursul pertractărei obiectelor în ședință.

In comisiunea regnicolară pentru congrua a fost ales și metropolitul Mihályi.

In firul desbaterilor, episcopul Steiner dela Alba-regală, ca referent, cetesce un proiect privitoriu la elaborarea unui statut pentru regularea autonomiei bisericei catolice. In scopul acesta episcopul Steiner recomandă alegerea unei comisiuni mai restrinse, carea luând în considerațiunea situațiunea politică internă schimbată, sĕ elaboreze un astfel de plan pe basa elaboratului din anul 1871. — Propunerea acésta a fost primită cu *unanimitate*, ér elaborarea proiectului respectiv a fost concredută comisiunei alese încă în anul 1893 (cărdinalul Schlauch și episcopii Hornig și Steiner.)

Hotărîri meritorice nu s'au luat.

Foile maghiare comentéză în diferite moduri ținuta acestei conferențe. In deosebi foile guvernamentale își exprimă „pretensiunile“, că o astfel de autonomie precum o doresce o parte din episcopi, cu deosebire episcopul Mailath dela Alba-Iulia, care s'a pronunțat pe față contra liberalismului cum acela se presintă adi, la nici un cas statul nu se póte învoi.

FOIȚA.

A munte.

(Urmare și fine.)

Obosiți de calea cea lungă ceialalți durmiau cu toții. „Sie sind müde wie die Hunde und schlafen wie die Götter“, ar fi dis Heine, sĕ-i fi vĕdut.

Eu mai șoptiam cu Iacob, căci cu el nu ți-se gată ușor poveștile. Iacob scie multe de tóte, are un magazin întreg de balade și de versuri poporale. Dóue figuri îi sunt predilecte, a lui Vălean și a lui Dăian, ambi crai de codru, cari au rĕtăcit mult prin părțile aceste ale Carpaților.

Vălean a fost pe semne mai simpatic în ochii ciobanilor, căci îl descria în colori mai favorabile. După multe jăfuiri, cari le făcea pentru a ajutora pe cei sĕraci, Vălean a cădut jertfă intrigilor unei femei Marta Pe Marta o părăsise Vălean, care era un flăcău frumos, încât

„Nevestele de-'l vedeau
Tóte cu ochii-i trăgeau“...

Și acésta a căutat sĕ-și rĕsbune. Vĕdêndu-'l odată pe stradă:

„Bagă capul pe feréstră:
Haida mĕi Vălene 'n casă,
Că-i cafeu cald pe masă.
El în casă a întrat
Și din cafeu a gustat,
Apoi séra pe 'nsĕrat
'I-a mai tras un sărutat...“

Dar „cafeu“ era otrăvit și Vălean a murit în brațele rĕsbunătórei iubite. Astfel s'a sfêrșit un erou al poveștilor nóstre.

Al doilea era Dăian. Iacob mi-l presentă înalt, cu barbă mare, cu comănac lat și cu ciobóte. După cât sciu eu, Dăian a domnit prin părțile aceste între anii 1870 și 1880, și a domnit cu atâta teróre, încât i-a eșit vestea în țéră. Sunt multe năsdrăvăniile isprăvite de el și cu amĕnunte pot servì actele tribunalului din Sĕliște și ale celuia din Sibiiu. În aceste dóue locuri Dăian a fost adese-ori întemnițat pentru hoții ordinare. Cu tóte, că Dăian a fost un hoț de specia cea mai declarată, în fantasia poporului el s'a avêntat la rangul de haiduc viteaz, care dă pept cu potera. Poporul povestesce că Dăian ar fi trăind și astădi ca mare boeriu într'un sat din Dobrogea. Numele i-a fost eternisat în mai multe cântece, cari in mărginime sunt fórte des cântate. Etă un cântec, audit dela Iacob:

„Frunză verde de hirean
D'audit-am de Dăian
De hoțu de Sĕliștean (?),
Că umblă din stână 'n stână,
Sĕ 'ngușste brânza de bună.
Ear bacile-i fac de cină
Bălmoșelu cu smântână.
Și stăpânii când aud.,
I-și iau drumul și sĕ duc.
Vai sĕracii ciobănașii,
Că s'ascund ca grăurașii....

Pe din jos de Dealul-mare
Mergea Dăianu călare.
Ocolitu-i de pistoale,
Patru pline și trei goale
Strălucesc ca sfântul soare.
Se ducea la lăsători
Sĕ câștige gălbiori:
Ușurei 's la purtare
Dar spornici la numerare.

S'a oprit la crijmă 'n deal
Ca sĕ beie cu Vălean.
Bea vin roșu cu vadra
Și rachiu cu ocaua.
Bea vin roșu încăldit
Pe seama lor pregătit.
Crășmărița-așa dicea :
„Bea Dăiene nu prea bea
Că potera e colea“.
„Tu Aniță, crăjmăriță,
Fată de călugăriță,
N'avea tu de mine frică“.
El nici vorba n'a sfêrșit
Potera înainte — a eșit.
Dăian din graiu că graia:
„Trage potera 'n dĕrĕpt
Sĕ nu-i trag un glonț în pept,
Căci nu's mueiere 'nvĕlită
De pușcă sĕ'mi fie frică,
Că's voinic cu comănac,
Verde ca frunda de fag,
Cu șepte poteri mĕ 'npac,
Sunt voinic tinĕr de-acasă,
De șepte poteri nu'mi pasă;
Mi-e milă de poterași,
Le rĕmân copii sĕraci“.

. . . .

Aicise sfârșesce poesia. Dăian n'a fos prins de poterași și a trecut granița teafĕr, după-ce se cam lăsase de hoții, dând ascultare mamei sale, care i-a tot cântat:

Provisoriul. Pertractările pentru îndemnisarea provisorului între guvernul austriac şi cel maghiar încă nu s'au terminat. Singura chestiune terminată privitóre la acesta este, că va fi încheiat pe un an. Atât la guvernul austriac, cât şi la cel maghiar se manifestă fórte mare dorinţă de a l încheia cât mai curênd, şi ca sĕ ajungă la acest resultat, guvernul maghiar e aplicat a face oposiţiei câte-va concesiuni, cum ar fi de exemplu ca nici o lege ungară privitóre la pactul economic sĕ nu se execute pănă nu va aduce şi parlamentul austriac o astfel de lege, cari apoi sĕ între în valóre deodată în acelaşi timp.

Crisă ministerială în Spania. In timpul din urmă în Spania continuă nisce stări, cari de loc nu sunt îmbucurătóre pentru ea. Asasinarea ministrului president Canovas prin anarchişti, revoluţia din Cuba, starea financiară fórte desolată şi alte nĕcasuri interne nu sunt de atari, ca sĕ contribue la crearea de stări interne şi externe normale; la acestea s'a mai adaus şi o crisă ministerială

Partidul conservator, lipsit de conducĕtorul sĕu, Canovas, nu mai e în stare a conduce afacerile ţĕrii şi s'a retras dela putere. Regina e chemat pe liberali la cârma ţĕrii şi a încredinţat cu formarea cabinetului pe bătrânul Sagasta. Vor puté óre corespunde liberalii acestei învitări, e lucru fórte problematic, şi posiţia lor între împrejurările actuale nu e de loc de invidiat.

Scaunul episcopesc sêrbesc dela Buda. După cum i-se comunică lui „Bud. Tud.“, Maj. Sa a dispus alegere nóuă pentru întregirea scaunului episcopesc gr. ort. sêrbesc dela Buda. Sinodul episcopesc dela Carlovitz precum e sciut a ales de episcop pe Lucian Bogdanovics numai cu majoritate de un vot, şi acésta mojoritate s'a obţinut numai aşa, că patriarchul Brancovici a votat şi ca principe bisericesc şi ca preşedinte. Stând lucrul astfel, Bogdanovici şi contrariul sĕu Sevici au avut acelaş numĕr de voturi. Sinodul a proclamat de ales pe Bogdanovici, dar Maj. Sa în dreptul sĕu de a confirma pe unul dintre candidaţii, cari au întrunit mai multe voturi, nu la întărit, ci după cum se comunică din parte semioficiósă, a ordinat deja alegere nóuă.

La începerea anului şcolar,

Gradul de cultură al unui popor se mĕsóră în vécul nostru după numĕrul şcólelor, al elevilor şi după suma ce se speséză în scopul instrucţiunei.

Statele unite din America au dat exemplu în privinţa acésta; ele au înţeles, că o poporaţiune instruită valoréză mai mult, decât o naţiune înarmată cu Krupuri şi mitraileuse.

Şcóla este piedestalul pe care se ridică o naţiune la bună stare şi fericire, şcóla este farul cătră care trebue sĕ tindă o naţiune sbuciumată de valurile ameninţătóre ale destrucţiunei, şcóla este corabia, care cu siguranţă conduce o naţiune la limanul culturei, luminei şi independinţei, în fine şcóla îi arată omului calea pe care trebue sĕ păşască pe arena cea spinósa a acestei vieţi.

În şcólă se sădesce adânc în fragedele inimi ale elevilor frica şi ascultarea de D-ḑeu, în şcólă se plantéză în ei blândeţa şi ascultarea, lucrarea şi sîrguinţa, nevinovăţia şi curăţenia, iubirea şi îndurarea, cari sunt tot atâtea vîrtuţi, ce înalţă vaḑa şi vrednicia omului, nu numai aici pe pămênt, ci şi în patria cerécă.

Provedinţa a revĕrsat în fie-care om o putere nobilă, ce-'l distinge de celelalte făpturí, însĕ facultatea acésta dormitéză în om, şi numai printr'o stîrnire în mod potrivit se póte pune în lucrare, numai prin şcólă.

Cu tótă căldura sufletului meu pun la inimă fie-cărui părinte şi tată de familie, ca fără preget sĕ-şi trimită copii la şcólă.

Puterea aceea, care întrupéză, care dă viéţă şcólei este învĕţătorul.

Grea, anevoiósă şi împreunată cu multe neajunsuri este cariera învĕţătorécă şi mare e responsabilitatea ce învĕţătorul o ia asupră-şi.

Câtă ostenélă câtă muncă şi îngrijire desvóltă grădinarul pentru prosperarea semințelor sale? Cu câtă acurateţă sădesce şi altoesce el micile mlădiţe, şi cât lucru îi mai trebue pănă ajunge la scopul urmărit? De câte-ori trebue sĕ ia sapa în mână, sĕ ude, sĕ plivéscă, sĕ cureţe şi sĕ tae ce e stricăcios, până îşi vede resultatul ostenelelor sale încununate de succes?

Ei bine! Însutit şi înmiit mai mult are sĕ lucre un învĕţător, pentru-că ocupaţiunea lui este cultivarea şi nobilitarea celei mai desĕvêrşite fiinţe de pe pămênt, — a omului. Din fragedele mlădiţe încredinţate îngrijirei lui, are sĕ facă cu timpul fii credincioşi pentru biserică, părinţi iubitori pentru familie, bărbaţi harnici pentru stat, caractere solide, în fine mădulare bune şi folositóre societăţii omenesci.

Învĕţătorul prin întréga sa înfăţişare externă, prin calităţile sale interne, în fine prin tot ce atinge simturile elevilor reflectate asupra persónei sale, sĕ servéscă de model, de oglindă în care sĕ se refrângă exact tóte învĕţăturile şi cunoscinţele sădite în elevi, sĕ fie în scurt un ideal, la care elevii cu admiraţiune sĕ privéscă şi fie-care sĕ doriască a-'l imita.

După funcţiunea ce o ocupă, după scopul ce-'l urmăresce şi după binele ce învĕţătorul conscienţios aduce omenirei preste tot, cu drept cuvênt se aşteptă, ca lui sĕ i-se dea un loc de onóre în societate, sĕ fie primit şi îmbrăţişat cu iubire şi bunăvoinţă, sĕ fie spriginit şi ajutat, cínstit şi preţuit.

Fie-care învĕţător sĕ se socotéscă de un apostol, care are chemarea a desrobi, a deslega pe poporul din comuna în care servesce, de cătuşele nesciinţei şi ale întunerecului.

Avênd totdéuna înaintea ochilor acésta nobilă misiune, ea îl va întări, le va da curajul şi răbdarea cuvenită, a înfrunta cu bărbăţie şi statornicie pedecile multe şi diferite ce li-se opun.

Sĕ nu se uite însĕ că cultura este de dóue feliuri: a spiritului şi a inimii.

Ambele acestea trebuesc desvoltate în elevi în proporţie egală, căci din împreunarea acestor dóue ese omul aşa cum trebue.

O ating acésta, pentru că în timpul mai nou, se pare că unii ar fi cam ignorat cultura inimii, alipindu se mai mult de cea spirituală.

Astfeliu de ómeni ori cât de vaste cunoscinţe ar avea, tot nu se pot numi culţi şi nici nu pot aduce servicii şi folóse practice semenilor sĕi, pentru-că lipsindu-le cultura inimii, ei devin egoişti, vanitoşi, despreţuitori, aroganţi şi falşi, calcă în picióre bunele obiceiuri, sfaturile înţelepte şi poveţele bĕtrânilor pricepuţi, impunêndu-şi cuvintele lor, vînênd după măriri deşerte etc.

Inainte vreme ómenii nu erau aşa înaintaţi în cultura spiritului, o avéu însĕ pe cea a inimii, avéu religiositate şi moralitate, fundamentul tuturor vîrtuţilor. Şi era mai bine atunci, când omul se încredea în om, când pacea şi dragostea domnea între fraţi, când tinerii ascultau sfaturile bĕtrânilor, când fie-cine ţinea mai mult la sine şi la cinstea lui, când încrederea reciprocă era în flóre, ér ipocrisia, pisma, ura şi rĕsbunarea lipséu aprópe cu desĕvêrşire.

Sĕ ne silim deci, se nu cruţăm nici timpul nici pe noi, ci în creşcerea tinerimei sĕ fim cu deosebită atenţiune la desvoltarea culturei inimii, căci aprópe tóte celelalte cunoscinţe reale dispar cu timpul din mintea elevilor. cari î-şi termină instrucţiunea cu absolvarea scólei poporale, ér sentimentele nobile, iubirea de Dḑeu şi a deaprópelui, prinḑênd în inimile lor rădăcini puternice, vor fi soţii nedespărţiţi până la mormênt.

Er când în nĕcasurile nóstre ḑilnice avem lipsă de ajutor, sórtea nemilósă ne îndrumă tot numai la puterile nóstre, când nu avem pe nimeni, carele sĕ ne mângăe, liniştéscă şi ajute, când trecutul ni se presentă ca un labirint întunecos, presentul ca un deşert plin de mâhnire, ér viitorul ca o nópte fără stele, sĕ nu disperăm, căci o mână binefăcĕtóre ne adumbréză şi ne aprinde stéua cea stînsă a speranţei, — acésta e religiunea.

In adâncimea suferinţelor nóstre sĕ ne aducem totdéuna aminte, că atunci când toţi ómenii ne părăsesc, Dḑeu nu ne părăsesce.

Preotul *George Babeş.*

Din România.

MM. LL. regele şi regina s'a întors Vineri după amiaḑi la Sinaia, venind direct dela Budapesta.

Suveranii au sosit la órele 4.30, la Predeal, unde aşteptau pe peronul gărei Casa civilă şi militară a regelui dómnele Grecean Stolojan şi Haret, ministrii în cap cu dl Sturdza, I. P. S Sa Mitropolilul Primat înconjurat de archiereii Pimen, Dosotei, Nifon şi Atanasie, archimandriţii Dionisie Simionescu şi Nifon, stareţul mănăstirei Sinaia, d-nii Al. Em. Lahovari şi Al. Ghica Bragadiru, miniştrii plenipotenţiari Take Gianii, Caton Laca C. F. Robescu, Angel Saligny, generalii Pilat, Robescu, Teodori şi Comănénu, pictorul Adjukiviez, Lecomte de Nouy, Dr. Cantacuzino, inspectorul Teişanu, subinspectorul Sutzu şi V. A. Urechiă.

In gara Sinaia trenul a sosit la 5 p. m. MM. LL. au fost întêmpinate pe peronul gărei de AA. LL. RR. principele Ferdinand, principesa Maria şi principesa Beatrice de Koburg, şi de către membrii corpului diplomatic.

M. Sa regele descinḑênd din vagon a îmbrăţişat de mai multe-ori cu efusiune pe principele Ferdinand care purta uniforma de colonel de roşiori.

După ce s'au întreţinut câteva minute cu persónele presente, MM. LL. şi AA. LL. RR au plecat la Palat.

Rectificare.

Regret mult Dle Redactor, că sunt nevoit a face o nóuă rectificare.

In Nrul 101 al „Telegrafului Român“ se ḑice: „recunóscem, că după faptele ei („Albina“) este instituţiune naţională, precum este p. e. şi „Patria“ din Blaş, deşi preşedintele comitetului de supraveghere se numesce Salamon Sinberger, care sémĕnă a fi jidan“.

Aserţiunea acésta este absolut falsă. Ca unul care sunt notarul şedinţelor comitetului de supraveghiare, mĕ simt îndreptăţit a nega afirmaţiunea acésta pe basa protocolului luat la 18/4 n. 1896, în care îndată la inceput stau cuvintele: „Comitetul de supraveghiare adunându-se pentru întâia dată după adunarea generală, se constitue pe noul period de trei ani alegêndu-se preşedinte Alexiu Viciu“.

Cuvintele acestea sunt destul de clare şi din parte-mi nu adaug decât aceea, că protocolul stă la disposiţia fie-căruia, care voiesce sĕ se convingă de adeveritatea celor spuse de mine.

Blaş, la 30 Septembre n. 1897.

A. C. Comşa.

La rectificarea acésta observăm, că noi nu ne-am luat informaţiunile din protocólele „Patriei“, cari nu se tipăresc, ci le-am luat din o carte tipărită, în care datele privitóre la institutele de bani se dau publicităţii pe basa blanchetelor umplute de însĕşi institutele, pe spesele lor.

Acea carte este: „Mihók-féle Magyar Compass“ 1896/7 XXIV évfolyam“.

In acea carte la pagina 186 sunt publicaţi cu numele membrii direcţiunei, funcţionarii şi membrii comitetului de supraveghere dela „Patria“ precum urméză:

Preşedinte: Ioan M. Moldovanu. Membrii direcţiunei: Georgiu Vancea Simeon-Pop-Mateiu, Georgiu Bărbatu, Dr. Alexandru Pop, G. Munteanu, I. F. Negruţiu, Silvestru Nestor şi Dr. A. Bunea. Director executiv: I. Br. Hodoşiu, Contabil: Sofronu Stanu. Casier. I. Moldovanu. Comitetul de supraveghiare: *Salamon Sinberger* preşedinte, Dr. Vasiliu Hosszu, Aureliu C. Domşa, Aloisiu Viciu, Stefan Popu.

Nu este deci „absolut falsă“ aserţiunea nóstră, ci este „absolut adevĕrată“ scósă din date autentice, publicate de însuşi institutul „Patria“, ér date mai nóue publicate în acéstă materie nu există.

Nu este înse loială Rectificarea d-lui Domsa. Pentru-că şi dacă s'a ales alt comitet de supraveghiare după adunarea gen. din 1896, din care lipsesce Salamon Sinberger, D-sa scia că înainte de aceea Salamon Sinberger a fost preşedintele acelui comitet din carele însuşi făcea parte, şi corect lucru era numai décă ḑicea: „E drept că în periodul care s'a încheiat cu adunarea generală din 1896, şi Salamon Sinberger a fost membru al comitetului de supraveghiare, ba chiar preşedinte, dar dela acea adunare încóce nu mai este“.

In acest cas şi noi aveam drept şi el, şi nu eram presentaţi naintea publicului ca ḑiar carele se folosesce de date false.

Asta nu este loial, d-le Domşa!

Noutăţi.

Majestatea Sa Monarchul nostru Sâmbătă a plecat la Viena pentru vre-o 7—8 ḑile. După sosire dela gară Maj. Sa s'a transportat deadreptul la locuinţa primarului *Badeni.* La prim-ministrul Maj. Sa a stat aprópe un ceas întreg, apoi a cercetat şi pe soţia lui. După prânḑ a primit în audienţă pe ministrul afacerilor externe, contele *Goluchowszky.*

⁂

Imperăteasa-regină Elisabeta a sosit dela *Wallse,* — unde fusese pentru aşi căuta de sănĕtate, — la Budapeşta, Vineri diminéţa. Suverana nóstră va sta în capitala ungară, décă timpul va fi favorabil, în decursul lunei Octobre.

⁂

Părechea regală română şi Cluşenii. Maj. Sa regele *Carol* şi regina *Elisaveta* în călătoria lor dela Budapesta spre Bucuresci, la gara din Cluş au fost întimpinaţi cu aclamaţiuni din partea locuitorilor

---

„Dăiene sufletul meu
Lasămite de hoţii,
Cĕ-i murí în puşcării“...

După atâtia poveşti despre haiduci falşi şi veritabili ne-am dat şi noi dorului cu fratele Iacob, însĕ eu am avut o nópte fórte neliniştită, tot Dăieni am visat, — nu le-ar mai fi pomană.

*

Şi des de diminéţă ne-am luat adio dela stână şi dela Iacob şi ne-am cam dus către Iezĕr. Iezĕrul zace într'o depărtare de o jumătate de óră de poiana Cindrelului.

Iezĕrul este o taulă mare şi frumósă încungiurată de piscuri înalte şi pleşuve, cari forméză aprópe o căldare. Forma iezĕrului este eliptică, apa e cristalină şi rece ca sloiul. Aprópe până la jumĕtatea lacului veḑi petricelele de pe fund, ér unde ies vinele de sub jgheaburi, apa e verḑie şi fórte afundă şi — după credinţa ciobanilor — acolo se află lăcaşul bălaurului, care se mănie de câte ori arunci petri în lac. Noi am rostogolit petri în lac şi priviam încântaţi la frumoasele cercuri concentrice ce încreţau suprafaţa apei, — bălaurul însĕ n'a voit nici decât sĕ ne arete cinstita-i fisiognomie.

Din partea vestică a elipsei iese părĕul, care este modestul început al Cibinului şi câştigă considerabil în mărime prin părăul Nicolescilor.

Jur în prejur tot o tufă de bujor de munte, care se întinde pănă la pólele piscurilor ca un mare covor roşu. Aerul e îmbalsamat de parfumul acestui bujor.

Un fenomen de o rară frumseţe este aici echoul, care'ţi redă cu mare intensitate şi claritate o proposiţie ne 9 silabe. Dând o puşcătură preste lac, sunetul ocoleşce păreţii căldării şi se isbeşce cu tărie de câte o cóstă piezişă, încât ai crede că se surpă dealurile, astfel de sgomot produce.

Arare-ori se întêmplă ca sĕ nu plóie în vre-o ḑi pe la Iezĕr. Noi am avut o ḑi senină şi am putut admira în dragă voe frumseţile munţilor de pe aici.

. . . .

Adânc impresionaţi plecarăm pe alte hăţaşuri către casă. A vĕ descrie şi calea acésta e prea mult pretins. Închipuiţi-vĕ pe un tinĕr, care după ce a petrecut minute de fericire în braţele iubitei, plécă către casă, şi veţi ghici şi sentimentele mele, cu cari am plecat din braţele munţilor încântători.

Gurarîului, August, 1897.

Fidelio.

orașului, oferindu-se totodată și un buchet de flori Reginei. Maj. Lor nefiind încunosciinţaţi de vreme, nu s'au putut arĕta spre a mulţămi pentru ovaţiuni, de aceea regele Carol a însărcinat pe adiutantul sĕu colonel Manu sĕ exprime mulţămitele Maj. Lor publicului clușan prin o depeşă. Dl Manu a şi trimis următórea telegramă, în limba franceză, primariului din Cluş.

„Maj. Sa regele m'a încredinţat sĕ vĕ comunic expresia mulţămitei și gratitudinei Sale pentru ovaţiunea făcută în gara dela Cluş cu prilegiul trecerei Maj. Lor pe acolo, precum şi pentru frumosul buchet de flori oferit Maj. Sale reginei. Maj. Lor regretă mult, că nefiind prealabil încunoșcinţaţi, n'au putut da expresie cu graiu viu satisfacţiei Lor. Colonel Manu, adiutant“.

Depeşa a fost comunicată publicului clușan Sâmbătă prin placate.

* * *

Carmen Sylva doctor de onóre. Am luat şi noi notiţă despre hotărîrea facultăţii filosofice a universităţii din Pesta, de a promova pe Regina română, poeta *Carmen Sylva*, *doctor honoris causa*, pentru meritele sale pe terenul literar. Profesorii de universitate *Heinrich* Gusztáv şi *Beőthy* Zsolt au înaintat propunerea lor în chestia acésta la consiliul universităţii, care sub presidiul rectorului *Herczegh* Mihály a primit-o unanim în şedinţa de Sâmbătă. In sensul regulamentului hotărîrea va fi înaintată Maj. Sale spre aprobare. Diploma va fi înmanuată Reginei prin o deputaţiune.

* * *

Chirotoniri. Sâmbătă şi Dumineca s'au făcut din partea I. P. Sânţitului nostru archiepiscop și metropolit *Miron Romanul* următórele chirotoniri: Clericul absolut şi învĕţătorul dela şcóla din Rĕşinari *Ioan Marin* a fost chirotonit presbiter, fiind ales paroch în comuna isolată în creerii Carpaţilor *Rîul-Sadului*; ér clericul absolut *Patrichiu Pintea*, până acuma învĕţătoriu în Sighişóra, a fost chirotonit presbiter Dumineca. Domnia-Sa va fi instituit capelan cu drept de succesiune lângă parochul Nicolau *Mircea* din Caţa. Tot Dumineca a fost promovat învĕţătoriul dirigent dela şcóla nóstră din opidul Sebeşul săsesc, clericul absolut Avram *David*, la trépta ierodiaconiei, avênd a sta la disposiţia trebuinţelor generale ale bisericei.

* * *

Parlamentul maghiar a trimes din şedinţa sa de eri Majestăţii Sale Monarchului o adresă omagială pentru autograful preaînalt în chestia statuelor. Adresa e concipiată de baronul Podmaniczky, presidentul partidului liberal, s'a pertractat într'o întrunire a şefilor tuturor partidelor, şi s'a cetit în parlament în trei rênduri. Pentru ultima dată s'a cetit înaintea representaţilor dietali Luni, când a fost provĕḑută cu sigilul căsii şi cu iscăliturile presidentului *Szilágyi* şi a notarului *Molnár* Antal. Adresa e scrisă pe pergament, învĕlit în legătură de lux.

* * *

Consiliul comunal al Vienei în potriva Jidanilor. Şedinţa din 1 Octobre nou, a consiliului comunal vienez a fost un formal vifor descărcat asupra perciunaţilor membri ai consiliului. Viforul l-a pricinuit înpregiurarea, că viceprimarul *Neumayer* a făcut propunerea, ca consiliul comunal sĕ céră consiliului provincial prin o adresă, revocarea avansării judecătorilor jidani. Rugarea, pe care Neumayer a cetit-o în plenul şedinţei, atacă violent pe jidani şi moralul lor: între altele se ḑice în rugare, că avansările menţionate ale judecătorilor ovrei au jignit adânc pe creştini în sentimentele lor; „ar fi oribil, ca judecători jidani, sĕ judece asupra creştinilor, pentru-că judecătorii jidani î-şi scot moralul, principiile de drept şi opiniile lor din talmud“. La pasagiul acesta viceprimarul fu întrerupt de membrul liberal *Brunner* cu cuvintele:

— Asta totuşi e stupid, stupid!

S'a născut un zgomot infernal. Primarul *Lueyer* a provocat pe Brunner sĕ se modereze, ér mulţimea cu pumnii ridicaţi îl ameninţă strigând: „Afară cu jidanul! sĕ aruncăm afară pe toţi jidanii“. Dar Brunner tot nu se calma. A început sĕ critice procedura lui Lueger şi sĕ timbreze în chipul cel mai ordinar propunerea viceprimarului. Lueger scos din răbdări enunţă în mijlocul zgomotului, că eschide dela şedinţa presentă şi dóuĕ următóre pe Brunner. Maioritatea înfuriată se năpustesce atunci asupra lui Brunner şi isbutesce sĕ dea afară pe perciunatul. Jidanii rĕmaşi în sală nu voiau sĕ se cuminţéscă din păţania tovarăşului lor. Criticau mai departe propunerea, şi pe Lueger. Spiritele sĕ întărîtară şi mai mult. Prin vorbele sale nealese rostite la adresa primarului şi a viceprimarului, deputatul semit *Mittler* a făcut sĕ aibă şi el sórtea lui Brunner, prin ceea-ce liniştea s'a restabilit perfect.

* * *

Examen de oficeri în reservă. La examenul de oficer în reservă, ce au avut loc ḑilele trecute voluntarii dela scólele din Braşov şi Sibiiu la comanda de divisiune a trupelor de infanterie din Sibiiu, — au reuşit toţi voluntarii români, anume dela reg. de infanterie Nr. 50: Ioan Cocorandu, Nic. Ioan Stinghe; dela reg. nr. 2: Miltiade Nicolescu; dela reg. Nr. 82: Ioan Ciulei; dela reg. Nr. 31: Ioan Csighi, Mich. Măgheruşan, Victor Muntean, Cornel Papp; dela batalionul de vênători nr. 28: George Drimba, Leontin Puşcariu Alexandru Rimbaş.

Voluntarii dela artilerie au depus examenul la comanda de brigadă din Timişóra, unde deasemenea au reuşit toţi românii: anume: Adrian Cristea, Virgil Cioban, Dionisie Roman şi Vasile Simon.

* * *

Atentat contra Ţarului. Foile germane spun, că contra ţarului, pe timpul visitei sale la Varşovia s'a plănuit un atentat. Deja cu sĕptĕmâni înainte de sosirea ţarului un club de socialişti a început sĕ sape un tunel din pivniţa berăriei „Jung“, sub o stradă, pe care avea sĕ trécă ţarul cu echipagiul sĕu. Muncitorii poloni avênd bănuială despre planul socialiştilor, au denunţat afacerea poliţiei, care a deţinut pe socialişti. Se susţine că între conjuraţi ar fi fost şi patru ofiţeri germani. In contra conjuraţilor s'a pornit cercetare în cel mai complet secret.

* * *

Avis. Reuniunea femeilor române din Sibiiu va arangiă Sâmbătă, în 16 Octobre st. n. a. c. în sala cea mare dela „Gesellschaftshaus“, o serată cu dans în favorul înfiinţărei unei preparandii de fete şi-a unei şcóle pentru industria de casă.

Musica o va provedé capela Regimentului 31 de infanterie. — Inceputul la 8 óre séra. — Invitările la acésta serată se vor expeda în ḑilele proxime la toţi membrii Reuniunei, la membrii congresului bisericei gr.-or. rom. care va fi întrunit aici pe acel timp, cum şi la toţi acei amici ai Reuniunei, cari au participat la balurile aranjiate de acésta.

La cas, dacă căruiva dintre cei îndreptăţiţi de mai sus, nu iar veni la mână invitarea, binevoéscă a reclama la presidenta Reuniunei Maria Cosma.

Biletele de întrare cu preţul de 1 fl. de persónă se vênd numai în séra petrecerii la cassa comitetului.

Atât suprasolvirile la cassă, cât şi alte oferte marinimóse, care le primesce presidenta Reuniunei, se vor cuita cu mulţămită prin ḑiarele locale.

Sublimul scop umanitar şi cultural, ce se urmăreşce prin serata acésta, cum şi pregătirile, ce se fac din partea comitetului arangiator, ne îndreptăţesce a spera o participare numerósă a on. public inteligent atât din oraşul nostru şi împregiurime, cât şi din alte părţi îndepărtate.

* * *

Convocare. Reuniunea învĕţătorilor rom. gr. or. din districtul Deva al archidiecesei transilvane îşi va ţiné adunarea generală la 28 Septembre st. v. a. c. şi ḑilele următóre în sala şcólei nóstre din oraşul Deva cu următórea

Programă:

1. După serviciul divin deschiderea şedinţei.
2. Constatarea presenţilor.
3. Raportul comitetului central, al cassariului şi al bibliotecariului.
4. Alegerea comisiunilor revĕḑĕtóre şi de controlare.
5. Cetirea disertaţiunilor insinuânde cu 24 de óre înainte de deschiderea şedinţei.
6. Prelegeri practice după programul ce se va statori în şedinţa proximă a comitetului central.
7. Raportul comisiunilor.
8. Staverirea budgetului pentru anul viitoriu.
9. Propuneri.
10. Disposiţiuni pentru verificarea protocolului.

Prin acésta se învită toţi membrii acestei reuniuni precum şi toţi amicii şi binevoitorii causei şcolare.

Toţi membrii, cari vor sĕ participe la adunarea generală, sunt poftiţi a se insinua pentru încuartirare la d-nul învĕţător Toma Roşu, în Deva.

Din şedinţa comitetului central a reuniunei învĕţătorilor români gr. or. din distructul Deva, ţinută la 16/28 August 1897.

Nicolae Sânzian, preşedinte. *Nicolae Pĕcurar*, secretar.

* * *

O defraudare de 20,000 fl. *Kaufmann* Károly, comptoaristul băncii din Budapesta „Magyar Általanos Hitelbank“ a defraudat ḑilele aceste dela banca pomenită o sumă ce se apropie de 20,000 fl. Pe când s'a descoperit faptul, pungaşul deja o luase la sănĕtósa. Poliţia 'i caută urma.

Corespondenţă particulară

a „Telegrafului Român“.

Săcădate, 11 Septembre 1897.

In comuna Săcădate se află dóue naţionalităţi aparţinătóre la trei confesiuni. Acestea au trăit între sine până acum câţiva ani în cea mai bună armonie susţinêndu-şi fie-care scóla sa.

Naţiunea maghiară fiind în numĕr mai mic, şi-a asigurat scóla exoperându-şi scólă de stat. Vre-o câţiva ani s'a continuat învĕţĕmêntul în tóte trei scolile. Înainte însĕ cu vre-o ḑece ani biserica gr.-cath. a abḑis de scóla proprie şi prin indemnul parochului local, şi-a trimis pruncii la şcóla de stat.

Deşi scóla de stat e întru tóte corespunḑĕtóre legei şi s'a aflat de practică, totuşi pentru aceia, cari rĕmân numai cu scóla porală nu e de ajuns, lipsind studiul limbei materne pentru copii români. Pentru delăturarea acestui neajuns, gr.-or. şi gr. cath. la anul 1893 prin un protocol subscris de ambii protopresbiteri şi-au unificat scólele, protocolul 'l-au aşternut Ven. Consistóre spre aprobare, dar din partea bisericei gr.-cath. nici până în ḑiua de astăḑi n'a sosit vre-un rĕspuns.

Greco orientalii vĕḑênd purcederea necorectă a connaţionalilor lor, ş'au sistemisat singuri salariul învĕţătoresc din cassa bisericei şi repartiţie şi şi-au susţinut scóla şi o susţin şi până în ḑiua de astăḑi singuri.

Nu aşa însĕ greco-catolicii, deşi conducĕtoriul lor e totodată şi protopop tractual; şi vĕḑênd că nu capĕtă nici un rĕspuns dela Consistoriul lor, cel puţin poporul rom. gr.-cath. n'are cunoscinţă despre vr'un rĕspuns de acolo, au lăsat pruncii sĕ cerceteze scóla de stat.

N'a fost an, în care părinţii pruncilor de scólă gr.-cath. sĕ nu recerce pe parochul lor, ca sĕ întrevină pe ori-ce cale şi sĕ le mijlocéscă trimiterea fiilor lor la scóla românéscă, gr. ort., dar resultatul a fost totdéuna nefavorabil şi cu insulte chiar la adresa lor. In anul 1895 însĕ totuşi vine la directorul scólei gr.-or. şi îl rógă ca sĕ priméscă un numĕr posibil de elevi în scóla dênşilor, cu condiţiunea, că pe viitor se vor îngriji, ca sĕ avem doi învĕţători. Directorul scólei gr.-or., parochul Constantin Prie apróbă propunerea respectivului paroch Dimitrie Cutean, cu obligaţiunea, ca pentru elevii, cari se vor înscrie aici se solvéscă 21 fl. meniţi din vechime din cassa alodială pentru salariul învĕţătoresc gr.-cath.; condiţiunea a fost primită şi pruncii gr.-cath. au cercetat scóla gr.-or., dar la finea anului numitul paroch gr.-cath nu numai n'a voit sé solvéscă suma susindicată, încât astăḑi causa e în proces, ba de al doilea învĕţător cum promisese nici până aḑi nu s'a îngrijit. Din causa acestei purcederi nu s'au mai primit în scóla nóstră elevi gr.-catolici.

Vĕḑênd acésta parochienii respectivului preot, s'au dus la dênsul, ca sĕ-l róge sĕ solvéscă suma promisă şi sĕ convină cu noi pentru de a susţinea doi învĕţători, fiind în şcóla nóstră dóue sale de învĕţământ corespunḑĕtóre. Resultatul a fost însĕ ca şi în anii trecuţi. — In urma acestei împregiurări o parte din părinţi de desperare au venit şi au cerut, ca sĕ li se priméscă pruncii la şcóla nóstră, căci ei sunt gata a face chiar şi trecere confesională; dar respinşi fiind neputênd accepta astfel de condiţiuni din interes străin de şcólă, pruncii au fost siliţi a mai perde un an de şcólă. În ḑilele acestea, când au vĕḑut că se apropie inscrierea, ér au recercat pe parochul lor, ca sĕ mijlocéscă sistemisarea unui salar de al doilea învĕţător, în conţelegere cu direcţiunea scólei nóstre gr.-or.

Respinşi fiind şi de astă dată, că dacă au copii, sĕ se îngrijéscă ei de ei, şi că cu parochul gr. or. nu póte conveni la nici o conţelegere, — ceea ce nu e adevĕrat, — s'au adunat cu toţii şi fără voia dînsului (a parochului gr. cath.) au făcut o petiţiune şi prin o deputaţiune voiesc a o trimite direct la Consistoriul gr. cat. din Blaş.

Dacă acest Consistoriu a avut cunoscinţă despre starea tristă, în care se află poporenii gr. cath. din Săcădate, nu sciu, resultatul acestei deputaţiuni va clarifica lucrul. Nu aveam intenţiune a da publicităţii aceste stări de lucruri triste şi detestabile, dacă nu aş fi înţeles, că opiniunea publică fiind reuînformată, susţine, că nu gr. or., ci gr. cath. au şcóla lor proprie în acéstă comună mixtă, atât confesionalminte cât şi naţionalminte.

Atâta de astă dată. Dacă va fi de lipsă voiu reveni. *Corespondentul.*

Poşta redacţiunei.

Dlui *G. P. în T.* N'ai înţeles pe corespondentul nostru în chsestia cu înmulţirea străinilor în comunele românesci. Domnia Sa vorbesce în mod general, accentuând, că adese-ori ómeni de ai nostrii uşuréză situaţiunea veneticilor, ba chiar îi sprijinesc. La persóne din T. n'a făcut în acéstă privinţă alusiune. Comuna T. s'a amintit pur şi simplu ca un exemplu concret pentru dovedirea afirmaţiunii generale *„că ne copleşesc străinii“*. D-Ta aveai motiv de-a te supĕra şi de-a lua pe cineva peste picior numai pentru casul, când faptul, ce sĕ impută, ar fi neadevĕrat. Durere însĕ, că îl recunosci şi vreai sĕ-l scuzi cu greşelile altora şi cu detragerea meritului, ce compete aceluia, care a salvat scóla română. Un astfel de preot va fi considerat nu numai de noi, ci de tot omul cu minte, de o sentinelă credinciósă a poporului nostru cultural. Onóre lui.

Din public. *)

Act de recunoscinţă.

Ne simţim plăcut îndatoraţi a exprima şi pe acéstă cale adânc simţita recunoscinţă a „Reuniunei sodalilor români din Sibiiu“ vrednicilor moştenitori ai decedatului de pie memorie *Antoniu Bechnitz*, fost comerciant în Sibiiu, cari cu considerare la dorinţa exprimată de adunarea nóstră generală, ţinută la 5 Septembre a. c., ca legatul fericitului Antoniu Bechnitz astăḑi consistătoriu din fl. 76·39, sĕ se capitaliseze până la suma de fl. 100, au binevoit a ne dărui, prin dl Ioan Bechnitz, suma de fl. 23·61, cu care legatul acum este completat la fl. 100.

Fie ca acéstă faptă generósă, prin care suntem puşi în plăcuta posiţiune de a administra *prima* fundaţiune a Reuniunei nóstre, ale cărei interese se vor destina la timpul seu pentru scopurile urmărite de întemeietorii Reuniunei, — sĕ afle cât mai mulţi imitatori.

Din şedinţa comitetului „Reuniunei sodalilor români din Sibiiu“ ţinută la 23 Septemvrie n. 1897.

Victor Tordăşianu, preşedinte. *George Poponea*, notar.

Mulţămită publică.

Adânc emoţionată de numerósele acte de condolenţă şi simpatii din incidentul trecerei la cele eterne a mult regretatului meu soţ

Nicolae Popovici,

vin a exprima şi pe calea acésta mulţumita mea profundă tuturor prietinilor, cunoscuţilor şi binevoitorilor pentru sincera participare la nemărginita mea durere.

În deosebi mĕ simt deobligată la recunoscinţă deplină d-lor preoţi Ioan Papiu, protopop, Mateiu Voileanu, pro topop, Isaia Popa, paroch şi Ioan Popovici, diacon, precum şi corpului profesoral şi societăţii studenţesci dela gimnasiul mare român şi şcólele comerciale din Braşov, comitetelor Reuniunilor române de cântări din Sibiiu şi Braşov şi corului seminarial din Sibiiu condus de d-nul profesor Dimitrie Cunţan, cari pĕtrunşi de pietate au contribuit în mod esenţial, ca ultimul onor dat rĕmăşiţelor pământene sĕ fie demn de nenorocirea neuitatului meu soţ.

Braşov, 20 Septembre 1897.

Vĕd. **Maria N. Popovici.**

---

*) Pentru cele publicate în rubrica acésta, redacţiunea nu este responsabilă.

Nr. 480/897 [194] 1—3

CONCURS.

Pe basa ordinului Măritului Consistoriu Archidiecesan din 23 Decemcembre 1893 Nr. 8439 B. prin acésta se escrie concurs pentru întregirea parochiei de clasa a III-a Sânpetru cu filia Săcel din protopresbiteratul gr. or. al tractului Hațegului, cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare in „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post dau suma de 391 fl. 20 cr. v. a.

Doritorii de a ocupa acest post au a-și așterne suplicile lor concursuale instruite după normele în vigóre până la terminul susindicat la subscrisul oficiu protopresbiteral în Petroșeni.

Concurenții sunt poftiți a se presenta în vre-o Duminecă séu sărbătóre în comună spre a se face cunoscuți personal poporului.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Hațeg, în conțelegere cu comitetul parochial respectiv.

Petroșeni, la 14 August 1897

Avram Stanca,
adm. protopresb.

Nr. 252. [195] 1—3

CONCURS.

Pentru întregirea parochiei de clasa a III a Gelmar, în protopresbiteratul Orăștie se publică concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch dau un venit anual sigur de 400 fl. 90 cr., în privința cărora se pot lua informațiuni mai de aprópe dela comitetul parochial și oficiul protopresbiteral.

Concurenții au ași așterne cererile concursuale, instruite conform normelor în vigóre, până la terminul prefipt, oficiului protopresbiteral subsemnat.

Orăștie, 20 August 1897.

Oficiul protopresbiteral al Orăștiei în conțelegere cu comitetul parochial concernent.

Sergiu Medean,
adm. prot.

Nr. 524/1897. [192] 3—3

Publicare de licitațiune.

Edificarea unei biserici nóue în comuna orășenéscă Petroșeni, protopresbiteratul Hațegului, se va întreprinde pe calea licitațiunei publice minuende — **Duminecă în 28 Septembre (10 Octomber) a. c.** la 10 óre a. m. în Cancelaria oficiului parochial din *Petroșeni.*

Prețiul de strigare conform preliminariului de spese e: *8971 fl. 09 cr.*

Intreprinḑĕtorii, cari doresc a licita au a depune un vadiu de 10% din prețul de strigare.

Intreprinḑĕtorul cu care se va închea contractul de edificare are a asigura comuna bisericéscă cu una cautiune de 1000 fl. pre un timp anumit, ce se va statorì în contract.

Planul și preliminariul de spese aprobate, precum și condițiunile de licitare se pot vedea ori-când la oficiul parochial din Petroșeni.

Petroșeni, la 1/13 Septembre, 1897.

In conțelegere cu comitetul parochial respectiv.

Avram Stanca,
adm. protopresb.

Szebenvármegye közig erd. bizottsàga.

Szám 518—867 ord. biz. [193] 3—3

Pályázati hirdetmény.

Szebenvármegyében ujonnan szervezett erdőgyakorni állásra, mely évi 500 frt. fizetéssel és 100 frt. lakpénzzel van egybekötve, ezennel pályázat nyittatik.

Ezen állásra csak oly egyének pályázhatnak, kik az erdészeti akademiat sikerrel végezték.

Előnyben részisülnek oly egyének, kik erdőrendezési teendőkben gyakorlati jártasságot igazolni képesek, az erdészeti allamvizsgát sikerrel letették és a német és román nyelvben jártasok.

Felhivatnak pályázni ohajtók, hogy kellőleg felszerelt kérvényeiket 1897 évi Oktober hó 12 áig ezen bizottsághoz nyujt-ák be.

Nagy-Szeben 1897 Szeptember hó 25 én.

Szebenvàrmegye közig erdézeti bizottságától-

Thalmann,
föispàn mint. bizottsági elnők.

Distins la expozițiile de higienă din Cairo la 1895 și Londra la 1896 cu **medalia de aur și diplomă de onóre:**

SPIRTUL DE REUMA

mijloc extern probat de celebritățile medicale și folosit cu succes strălucit în cele mai mari spitaluri are efect grabnic și sigur în contra a ori ce fel de recélă a trupului, precum **paralisie, podagra, reumatism, ischias, asthma** etc.

Efectul lui în unele casuri este miraculos, încât adese-ori chiar la bóle învechite după o singură folosire încétă durerile.

Durerea de dinți și cap o vindecă în 5 minute.

Prețul unei sticle, împreună cu instrucțiunea **1 coróna, a unei sticle mai tari 2 coróne 40 fileri.**

Deposite principale în Budapesta: Farmacia d-lui **Iosif Török,** Király utza Nr. 12 și a d-lui **Dr. A. Egger,** Váczi körút 17. Asemenea în tóte farmaciile capitalei și aprópe în tóte cele din provincie, precum și la preparatorul

Widder Gyula,
farmacist
S. A. Ujhely Nr. 102.

Comandele din provincie se execută prompt.

[189] 4—10

Librăria Tipografiei archidiecesane

recomandă publicului român iubitor de cele religióse următórele

cărți bisericesci:

Acaftist bogat, legat fl. 1.25 fin legat	fl. 1.60
* **Acaftist bogat,** simplu legat 60 cr. frumos legat 70 cr. in piele legat fl. 1.60	„ 2.20
* **Apostol,** legat	„ 5.75
Biblia ilustrată, Testam. vechiu și nou, nelegată fl. 10 legată	„ 15.—
* **Carte de rugăciuni,** pentru tinerime, legată	„ —.15
Chiriacodromion, nelegat fl. 10, legat	„ 12.—
Evangelia, nelegată fl. 8, legată fl. 12, fin legată fl. 18, în catifea roșie	„ 56.—
Hirotonier, pentru sfințirea de preoți, nelegat	„ 2.—
Icóna Evangeliștilor, pe hârtie	„ —.50
Icóna celor 3 Ierarchi, pe hârtie	„ —.30
Molitvelnicul bogat, nelegat fl. 4.30, leg. fl. 5, fin leg.	fl. 5.50
Octoichul cel mare, nelegat fl. 17, legat	„ 20.—
Octoichul mic, nel. 60 cr., legat 80 cr., fin legat	„ 1.20
* **Octoichul mic,** legat	„ —.75
Orologion, (ciaslov), nelegat 60 cr., legat 70 cr., fin legat	„ 1.20
Patima și mórtea D-lui Iisus Christos în versuri și icóne, legată	„ 1.—
Penticostariul, nelegat fl. 8, legat	„ 10.—
Psaltirea proroculul David, legată 60 cr., fin legată	„ 1.—
Rênduéla la sfințirea bisericilor, neleg. fl. 2, leg.	„ 2.50
Testamentul nou, nelegat	„ 1.—
Têlcul Evangeliilor, nel	„ 1.—
Triodul cu Strajnicul, nelegat fl. 20, legat	„ 25.—

Asemenea procură Librăria archidiecesană la comandă ori-ce cărți bisericesci apărute în- și afară de patrie, pe lângă cele mai modeste provisiuni.

Notă: Cărțile însemnate cu * sunt tipărite cu litere latine.

„Colecțiunea Șaraga“.

Din „Colecțiunea Șaraga“ à 1 leu = 50 cr. volumul au apărut:

Nr.
1. Elena Sevastos: Povești.
2. N. A. Bogdan: Povești și anecdote.
3 Mihail Canianu: Poesii populare (Doine).
4. N. Gane: Poesii.
5. 6. Log. Cost. Konaki: Poesii vol. I. II.
7. Mihail Eminescu: Poesii complecte.
8. Sofia Nădejde: Nuvele.
9. A. Vlahuță: Nuvele.
10. Henriete și M. Eminescu: Scrisori.
11. 12. Ar. Densușianu: Cercetări literare vol. I. II.
13. N. Gane: Domnița Ruxandra.
14. N. Beldiceanu: Poesii.
15. Elena Sevastos: Anecdote populare.
16. 17. A. Steuerman: Antologie, Crestomatie.
18. 22. N. Iorga: Schițe din literat. română.
19. N. A. Bogdan: Și noui și vechi.
20. 21. I. L. Caragiale: Teatru vol. I. II.
23. Matilda Cugler-Poni: Poesii.
24. 25. Grigore N. Lazu: 451 poesii — traduceri și imitațiuni vol. I. II.
26. Carmen Sylva: Poveștile Peleșului.
27. V. Conta: Încercări de metafisică.
28. Mihail Eminescu: Nuvele.
29 Victor Onișor: Doine și strigături din Ardeal vol. I.

Nr.
30. V. Conta: Teoria fatalismului.
31. 37. V. Conta: Teoria ondulațiunii vol. I. II
32. 40. D. Bolintineanu: Poesii vol. I. II.
33. D. Petrino: Poeme.
34. 35. Cavaler C. Stamati: Musa românéscă vol. I. II.
36. Ed. Gruber: Stil și gândire.
38. M. Eminescu: Diverse.
39. Carol Scrob: De-ale inimei vol. I.
41. Const. Negruzzi: Păcatele tinerețelor v. I.
42. D. Bolintineanu: Proză vol. I.
43. A. Donici: Fabule.
44. V. Conta: Basele Metafizicei.
45. 56. A. D. Xenopol: Istoria Românilor.
57. Ionescu Raicu-Rion: Scrieri literare v. I.
58. Fabuliști Români: Fabule.
59. Traian Demetrescu: Aquarele (poesii).
60. A. Steuerman: Sărăcie (poesii).
61. A. Steuerman: O tómnă la Paris (scrisori și versuri).
62. N. A. Bogdan: 15 Comèdii.
63. Al. Philippide: Starea socială.
64. I. L. Caragiale: Schițe, trad. și originale.
65. H. G. Lecca: Prima (versuri).

Se pot procura dela Librăria Tipografiei archidiecesane Sibiiu.

Comande făcute prin postă se execută imediat cu cea mai mare acuratețā.

Noutăți în albituri bărbătesci și femeiesci.

Raport expres!

Am onóre a aduce la cunoscința P. T. public, că mi-au sosit în **„prăvălia mea engezéscă“, strada Cisnădiei Nr. 27,** novitățile procurate din străinătate și anume: **jachete de copile și dómne, ronduri și capes, blane, Thibet, Peluche și gulere de stofe englezesci paltóne de fetițe și franțuzesci, bunḑi de călĕtorie și de stradă.** Tóte acestea le ofer On. public confecționate după ultima modă și pe lângă cele mai favorabile prețuri de concurență.

Cred deci că ḑace în propriul interes al On. public, a se convinge cât mai curênd de nóuele mele întreprinderi.

Rugându-Vĕ pentru binevoitoriul sprigin și asigurându-Vĕ de serviciu prompt și real, semnez

cu distinsă stimă:

Michael Braun,
Sibiiu, strada Cisnădiei Nr. 27.

[183] 8—10

Specialități în cravate.

Comande făcute prin postă se execută imediat cu cea mai mare acuratețā.

Avis!

Domnilor învĕțători și directori de școle le recomandăm depositul nostru de **charte geografice** aprobate de Inaltul Minister reg. ung. de culte și instrucțiune publică, precum:

Charta Ungariei de părete	fl. 5.75
„ **Austro-Ungariei** de părete	„ 5.75
„ **Europei** de părete	„ 6.—
„ **Asiei** de părete	„ 9.—
„ **America de Nord** de părete	„ 7.—
Apoi **singuratice comitate din Ungaria** á	„ —.10—15
„ **Ungaria,** ediț. format mic à	„ —.15

Asemenea oferim tot felul de recuisite pentru școlă: **ceruse** (Hardtmuth), **cerneli** (Leonhardi), **pene** (Kuhn & Comp.) etc.

Librăria Tipografiei archidiecesane.

Redactor prov. Gavriil Hango.

Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 105. Sibiiu, Joi, 25 Septembre (7 Octobre) 1897. **Anul XLV.**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
la „Tel. Rom.“ într'una cu suplementul „Fóia Pedagogică“
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — **şi timbru de 30 cr.**
pentru fie-care publicare.

După visite.

I.

În timpul din urmă statul nostru a fost onorat cu visita din partea alor doi dintre cei mai cu influinţă monarchi la crearea relaţiunilor politice europene, — unul mai mult cu puterea, ér celalalt mai mult cu înţelepciunea sa. Cel dintâiu a fost tinĕrul împĕrat Wilhelm al II lea al Germaniei, ér al doilea a fost înţeleptul rege al României, Carol I.

Fie-care din aceşti doi domnitori a rostit câte un toast la prânḑul de curte ce s'a dat în onórea lor, toaste fórte semnificative pentru împrejurările politicei europene de aḑi, semnificative mai cu sémă din causa, că toastul fiecăruia deschide un teren de cugetare fórte vast cu privire la politica europénă în viitoriu.

Ce-i drept, nici unul n'a făcut declaraţiuni politice nóue, dar spiritul în care şi-au ţinut toastele, la astfel de cugetare ne conduce. Dar mai cu sémă sunt semnificative aceste toaste, ce e de altcum şi fórte natural, prin scopurile ce le urmăresc cei-ce le-au rostit. Şi aceste scopuri sunt fórte opuse unul alteia, căci până când unul ţintesce la fericirea mai multor popóre, celalalt ţintesce la fericirea numai a unui popor, folosind pe alt popor de instrument, măgulindu-i şovinismul naţional numai ca sĕ-l pótă câştiga pentru scopurile sale egoistice.

Dar sĕ trecem preste generalităţi şi sĕ facem o paralelă între toastele ambilor domnitori, ca sĕ se vadă contrastele dintre ele şi scopurile ce le urmăresc.

Cel dintâiu, împĕratul Wilhelm, prin toastul seu a măgulit fórte mult şovinismul naţional al stăpânitorilor nostri maghiari, ér al doilea, regele Carol, putem ḑice, le-a dat un tuş rege pe capetele înferbîntate.

Cel dintâiu a vorbit numai despre cavalerésca naţiune maghiară, despre proverbială iubirea ei de patrie, despre fidelitatea ei către rege, despre cultura şi ridicarea ei ca factor de acelaşi rang în rêndul marilor popóre culturale, — ér al doilea a accentuat alăturarea sa la nisuinţele bunului nostru monarch pentru fericirea tuturor popórelor acestei monarchii.

Împĕratul Wilhelm vede în acest stat numai un popor, o naţiune, naţiunea maghiară, dela care speră la timpul seu a primi ajutoriu, respective a-i servi de próptă ori de scut barem de o parte contra duşmanilor sei, — ér regele Carol vede mai multe popóre în acéstă monarchie, carea numai atunci va trage şi ea în cumpănă, fie pentru de a da ajutoriu cutărei monarchii, fie pentru conservarea păcii europene, dacă popórele cari o constitue vor fi tóte mulţămite şi va domni cea mai desĕvêrşită pace între ele.

Şi care a putut fi causa de acesti doi domnitori au ţinut toaste atât de diferite in cuprinsul lor la acelaşi loc şi aprópe în acelaşi timp.

Causa n'a fost alta, decât scopul ce-l urmăresce fie-care; numai cât fie care îşi alege mijlócele după pretensiunile timpului mai apropiat ori mai îndepărtat, în care cugetă, că va avé trebuinţă pentru ajungerea acelui scop.

Împĕratul Wilhelm cunósce prea bine dragostea nemărginită ce o au Maghiarii faţă de Francezi, duşmanii lui cei de mórte pentru răpirea Alsatiei şi Lotaringiei din partea Germaniei, precum şi ura éraşi nemărginită ce o au faţă de Germani din causa absolutismului austriac din trecut.

Luând acum în considerare alianţa francesă ruséscă, nu se póte simţi prea bine în vecinătatea astorfeliu de aliaţi, vecinătate întocmai ca şi când s'ar afla între dóue petri de móră. A cugetat şi căutat deci chip şi feliu de mijlóce cum sĕ pótă slăbi barem pe unul din vrăşmaşi, şi anume pe cel mai periculos, pe francezi, făcêndu-i amicii sĕ i părăséscă. Şi-a întors deci privirile spre Austro-Ungaria. Şi cum despre amiciţia Austriei propriu ḑisă, duşmană istorică a Franciei încă de prin evul mediu, a fost sigur, (las' că starea internă desolată în care se află acésta de present din causa asuprirei popórelor negermane, îi oferia puţină garanţă de sprijin la un timp mai apropiat), a căutat a-şi câştiga şi pe maghiari, şi i-a şi câştigat fórte uşor; le-a măgulit numai slăbiciunile naţionale, bine sciind, că pe ómenii, fuduli, îngâmfaţi şi lăudăroşi din fire mai bine cu astfeliu de mijlóce îi poţi câştiga. Le-a vorbit numai despre iubirea lor de patrie, despre fidelitatea lor către tron, despre cultura lor, despre cavalerismul lor, şi ce e mai mult, n'a făcut amintire nici cu un cuvênt, că în Ungaria ar exista şi alte popóre, necum sĕ facă alusiune, că ar exista în numĕr îndoit mai mare ca magiarii, ori că ar avé şi acelea drepturi naţionale, nici chiar Germanii connaţionalii lui. Şi maghiarii tóte acestea le-au creḑut, le-au luat de bani buni şi le-au comentat în feliu şi chip tot numai în favorul lor şi în defavorul nostru, până când tóte le-ar fi putut lua mai bine de o clasică ironie îndreptată la adresa lor direct din partea unui cap încoronat. Batjocură mai mare nu trebue decât aceea, când ţi se aduc laude nemeritate, precum nici stupiditate de minte nu dovedesce nimeni mai mare decât acela, care astfel de laude le ia în serios şi le comentéză tot în favorul sĕu şi în defavorul altora.

Cum aşa?

Étă cum!

Mai întâiu vestitul cavalerism magiar s'a manifestat şi se manifesta şi aḑi prin batjocorirea atot ce nu e magiar (exemple: *„hunczut a német“*, „büdős oláh“, „tót nem ember“, şi altele o mie şi o sută) şi acéstea pe tóte terenele vieţii publice şi privat: în atingere cu ei. Dar cel mai classic exemplu despre cavalerismul lor estee legea despre naţionalităţi, carea o au adus numai pentru aşi ascunde tendenţele magiarisătóre înaintea străinătăţi, dar în realitate sĕ nu-o observe de loc, ci sĕ o mai şi paraliseze prin alte legi ulterióre şi ordananţe ministeriale contraḑicĕtóre.

Apoi iubirea lor de patrie s'a manifestat prin aceea, că nobilimea şi-a trimis iobagii: pe români, ruteni sêrbi slovaci pe câmpul de luptă, ér ea a rĕmas acasă şi a banchetuit. Fórte plastic ni-o descrie acésta iubire de patrie cel mai mare poet al Magiarilor, Petöfy, în poesia sa: A magyar nemes. Tot aici ni se spune ce feliu de factori erau şi sunt şi aḑi acei mari boeri în privinţa culturală şi civilisătorică, cu cari atât de mult se laudă înaintea lumei. Noroc, că lumea îi cunósce prea bine, decât sĕ aibă lipsă de laudele şi informaţiile lor false şi tendenţióse.

Iubirea lor de libertate se manifestă şi aḑi prin asuprirea popórelor nemagiare conlocuitóre.

Ér fidelitatea către tron o au manifestat la 1848 prin detronarea dinastiei, ér în anii imediat dinainte de 1866 prin o passivitate, care a dus monarchia la Koniggrätz şi la alte desastre ale imperiului habsburgic.

In articolul următoriu vom arĕta „folósele“, ce le-a adus monarchiei nóstre împĕratul Wilhelm prin toastul seu bombastic întreptat numai la adresa magiarilor.

Revista politică.

Nou ministeriu în Spania. In Spania s'a constituit un nou ministeriu în modul următoriu: *Sagasta*, president; Guyon externe; Romeroy, justiţie; gen. Correa, resbel; Bermejo, marină; Lopez-Puigcerver, finanţe; Xigrena, lucrări publice; Capdebon, interne şi Moret colonii.

FOIŢA.

Predică

rostită la înmormêntarea d-nei Elena J. Ciocoiu, din Bacuresci, reposată în etate de 21 ani, în Rêşnov, în Iulie 1897, de către parochul Ioan Teculescu.

> „Omul ca érba, ḑilele lui ca flórea câmpului. . . . .
> Ps. 102. v. 15.

Mult jalnici ascultători!

Martori întristaţi ai unei atât de crude şi tirane fapte a morţei neîndurĕtóre, aflându-ne astăḑi cu toţii, cu ai nostrii ochi scăldaţi în lacrimi privind sicriul mut ce ḑace în faţa nóstră, — cuvintele Psalmistului ce ḑice cum-că: „Omul e ca érba, ḑilele lui ca flórea câmpului“, mai adânc ca altădată pătrund în inima nóstră înmuiată de jale. Pentru-că mai desluşit şi mai vĕdit ca de multe-ori cunóscem astăḑi, mult jalnici ascultători, cum-că: nestatornică şi peritóre, ca érba şi florile câmpului este şi viaţa omului pămêntean; nu află alegere înaintea morţei neîndurătóre nici tinerul vesel şi plin de nădejdea vieţei, nici bogatul îmbuíbat de plăcerile lumei acesteia, nici împĕratul tare şi puternic, ci cade lovit de cósa mórţei tinĕrul alăturea de bĕtrân, bogatul alăturea de sĕrac şi împĕratul alăturea de ostaş, cum cad în livadă firele de érbă şi în câmp florile frumóse, tóte fără de alegere, fără deosebire sub cósa ascuţită a omului. Da, cu adevĕrat, şi, ca mai bine sĕ cunósceţi şi pe deplin sĕ ve incredinţaţi, priviţi acum acest sicriu mut, priviţi-l, căci el vĕ arată cum-că: ca un fir crud de érbă, ca o flóre, carea încă nici nu se desvoltase pe deplin, era cu 2 ḑile mai înainte şi adormita în Domnul, ér astăḑi étă o uscată, étă-o pierită din mijlocul nostru, pentru totdeauna dusă, pe veci pierdută . . . mórtă. . . . . .

O mórte! crudă şi neîndurătóre, rece şi fără de simţire, numai din óse góle şi reci alcătuită, precum ní-te şi închipuim, cât de tirană eşti! Cât de fără de milă e lovitura ta adese-ori, încât noi micii şi neputincioşii tĕi supuşi, de-atâtea-ori în stare suntem de a ne resvrăti cu gândul împotriva ta, şi in culmea durerei ce o stărnesci cu a ta crudă nemilostivire de a-ţi striga în faţă că: nedréptă şi fără de milă eşti tu mórte!?!

Căci, pentru-ce óre, în nesaţiul tĕu cel mare, venita-i astăḑi chiar aci, ca sĕ stingi pentru vecie glasul blând şi dulce al unei atât de tinere soţii, glas duios, cu carele mult de aḑi înainte avea sĕ mângăie şi îmbărbăteze pe un soţ iubit şi iubitor?!

Pentru-ce, cu degetele tale reci şi uscate venit-ai sĕ închiḑi pentru totdéuna ochii blânḑi şi duioşi ai unei tinere mame, ochi, cari luminaţi de flacăra dragostei de mamă, neîncetat voiau sĕ privegheze asupra tinerei floricele, ce a rĕsărit voiósă alăturea de ea.

Şi în sfêrşit, pentru-ce lovitura ta şi aşa prea crudă şi îngrozitóre, voit ai ca întreit durerósă sĕ se arete, ér păcharul tĕu şi aşa amar întreit veninos sĕ-l faci, neluându-ţi prada de acolo de unde sĕ aştepta, de acolo, unde durerea era póte mai mică, de pe patul străjuit, cu inima svĕcnindă de către soţul credincios, ci, cu înşĕlăciune dându-i regaz, un moment, de a fugi dinaintea ta, şi cu nădejdea vieţei a se ascunde dela faţa ta, urmărindu-o pas de pas, la urmă tot sĕ o răpesci, tot sĕ-ţi i-ai prada de pe plaiuri străine!

. . . . ?!? Da! Inţelegem! Ca sĕ ne areţi puterea ta, ér noi sĕ arătăm a nóstră neputinţă. Căci cu ce putere, cu ce arme venim óre şi acum, ca de atâtea-ori, de a sta înaintea ta mórte?! Cu suspinuri înecate de jale, étă puterea nóstră, cu lacrimi, ce curg şiróe, étă armele nóstre. Atâta tot! Nimic mai mult nu suntem în stare a face, ori de câte-ori tu, cu cósa-ţi fiorósă tai şi duci din mijlocul nostru pe cei mai scumpi şi mai iubiţi ai nostri. Privind îngroziţi în urma ta, cum îţi duci prada putem sĕ plângem. putem sĕ suspinăm. . . . . . .

. . . .

Dar totuşi nu pănă la neîncetare şi nici pănă la desnădăjduire! Nu, nici decum!! Căci étă, acum tocmai, în césul acesta cel mai dureros, când negura durerei, ce învălue inimile nóstre e mai désă şi mai négră, o raḑă caldă şi luminósă, raḑa credinţei nóstre creştinesci, începe a lumina mai cu tărie în inimile nóstre, arătându-ne cum că: Nu a murit, ci dórme aceea pe carea o vedem culcată în sicriu!! Éră cu ochii nostrii scăldaţi în lacrimi vedem noi înşine, mai lămurit ca altădată cumcă: nu e fără de sfêrşit a morţei putere, şi nici nemărginită a ei împĕrăţie. Nu, căci étă, priviţi acum cu toţii voi jalnici ascultători, priviţi şi cunósceţi, că încetéză aci în marginea acestei grópe deschise tótă a morţei stăpânire. In fundul umed ai grópei zace tronul ei! Ací î-şi aduce şi ascunde prada, carea nu e decât un trup rece şi îngheţat, cum vor ajunge şi ale nóstre odată, eşite din pămênt, ca éraşi în pămênt sĕ se întórcă. Dară duchul! Da, acel duch, carele a mişcat mai înainte acest trup de lux, carele a luminat ochii acuma închişi, şi carele a pornit graiul acuma stins, o! acela nu întră aci în pămênt! Asupra aceluia nu se întinde a morţei putere, căci afară de a el stăpânire plutesce de apururi! Ştergeţi deci lacrămile, întristaţilor crestini, şi ridicaţi în sus ochii vostrii, ca sĕ-l vedeţi cum se înalţă încet în sus, în sus spre ceriurile înalte duchul acela, întorcêndu-se şi el ca şi trupul éraşi acolo de unde a fost eşit, la Părintele

Nou ministeriu în Grecia. Deasemenea s'a constituit și în Grecia un nou ministeriu, precum urméză: Zaimis, presidente și externe; Smolenski: resbel; colonelul Corpas, interne; Streit, finanțe: Toman, justiție; Panagiotopoulos, instrucțiune și Hadjikyriako, marină.

Generalul Smolonski întrebat fiind de primesce portofoiul ministerial, a rĕspuns: Eu nu sum om politic, ci militar, care se supune mandatului regelui seu.

Noul ministeriu, compus după dorința regelui, e bine primit. Intre miniștrii se află și unul de conf. rom.-cat. — Toman, primul ministru în Grecia (ortodoxă) de altă confesiune.

Pan-Germania. Sub titlul acesta înregistréză B. H. apariția unei broșuri intitulată: *O du mein Oestereich*, tipărită la Berlin și precum se presupune, eșita din péna unui austriac nĕcăjit. Étă după B. H. presentarea exteriósă și interióră a broșurei;

Pe titula broșurei deasupra este pictat bicolorul austriac (negru-galben), dedesupt tricolorul prusian (negru-alb-roșu), apoi tot deasupra vulturul prusian, ér dedesupt sórele în apunere.

Cuprinsul ei culminéză în provocarea către Germanii din imperiu, ca sĕ lucreze din tóte puterile pentru salvarea Nemților afară din imperiu, în special sĕ reocupe Austria și s'o contopéscă în marele imperiu german. Apoi constată, că în imperiul german se află ađi 49 milióne locuitori, din cari 45 milióne Germani, 3 milióne Slavi, 250,000 Francezi și 140,000 Danezi.

La acestia s'ar mai adauge prin anexarea Luxemburgului 208,000 Germani și 2000 Francezi; prin anexarea Austriei cu excepțiunea Galiției, Bucovinei și a Tirolului de sud. 8,100,000 Germani, 5,470,000 Cehi, 1,180,000 Slavi, 185,000 Italieni, 180,000 Poloni și 135,000 Croați.

Din Ungaria s'ar anexa la Germania orașul Pojon și ținutul lui, comitatul Moșon, partea nordică și vestică din comitatul Sopron și partea vestică a comitatului Vas cu 350 000 Germani, 30,000 Maghiari și 30,000 Slavi.

În chipul acesta Marea Germanie ar numĕra 54·5 milióne Germani, 10·25 milióne Slavi, 450 mii Francezi și Italieni și 200 mii altfeliu de naționalități.

Pentru realisarea acestui plan ar fi de lipsă încheierea unei alte triple-alianțe, între Germania, Italia și Rusia. Acestea ar prevoca un resbel european și ar împărți Europa altcum decum este astăđi- — In urma acestui resbel Francia ar cădea, Austria s'ar disolva, ér Turcia s'ar împărți, și formațiunea statelor în fine s'ar presenta astfel:

Italia capĕtă Nisa, Savoia și Tunisul, eventual Corsica și Algeria dela Francia și Tirolul de sud dela Austria.

Belgia capĕtă o parte din Francia.

Rusia capĕtă Galicia până la Carpați, și ca desdaunare în orient Armenia turcéscă, eventual întrégă Asia mică.

Austria încétă. Bucovina o capĕtă România Bohemia, Moravia, Silesia, Austria de sus și de jos, Salisburgia, Tirolul de nord și Voralbergia, Stiria, Carintia, Craina, Görz, Triest și Istria se anexéză la Germania. Ungaria perde Ardélul, care se anexéză la România, cerea astfel întregită și cu Bucovina, ocupă la gurile Dunărei de jos posiția ce corespunde intereselor germane. Afară de acésta Ungaria mai perde părțile sudice din teritoriul seu, ca la 100 de mile pătrate.

Astfel Habsburgilor pentru formarea unei nóue Austrii le-ar rămâné Ungaria ciuntită, Cronția. Slavonia, Dalmația, Bosnia și Hergețovina, o mare parte din Turcia europénă, dânduli se încă Sêrbia, Muntenegrul, Novibazarul, Macedonia până la Salonic și cea mai mare parte a Albaniei.

Grecia ar căpĕta Epirul, Albania de sud, Creta și insulele.

Italia ar mai căpĕta Tripolisul.

Constantinopolul: fie bulgar, fie grecesc, fie rusesc, ori nou-austriac, autorului nu-i pasă.

„B. H“. însoțesce acest extras cu observarea, că tóte „nebuniile„ acestea sunt îngrămădite la olaltă numai din ură către cehi, către guvernele austriace și către Habsburgi, și e sigură, că împeratul Wilhelm nu va face pe noul Bismarck anonim ministru de externe, nici va desființa actuala triplă alianță pentru încheerea unei alte triple alianțe.

Nu e broșura acésta óre un efect al toastului împĕratului german, deși póte resultat din o interpretare falsă al acelui toast?

„Luptă confesională între Români“.

Ne împlinim promisia făcută în primul nostru din numĕrul trecut, dând acì în traducere articolul apărut la locul prim al lui *„Egyetértés“* din 16 Septembre a. c. sub titlul de sus.

Étă-l:

„Dela un distins amic al foii nóstre, care cunósce bine relațiunile politice și tóte mișcările Românilor din Ungaria, am primit din Brașov articolul următor vrednic de atențiune, care ne face cunoscută lupta de natură politică, ce a erupt între Românii gr. catolici și gr. orientali:

După adunarea din est an a „Asociațiunii“ foile din Budapesta luând notiță despre decursul adunării, au constatat aprópe unanim, că antagonismul confesional dintre Românii gr. cat. și gr. or. încă nici când nu s'a manifestat așa de acut, ca și cu prilegiul acestei adunări generale. Foile române luând notiță despre acéstă observare a foilor maghiare, credinciόse vechiului lor obiceiu, au declarat-o de minciună luată din vênt și scornită de presa inspirată maghiară pentru spargerea solidarității Românilor.

A fost un joc caracteristic al sorții, că foile române câteva đile după acéstă desmințire ținută în ton provocătoriu, sub presiunea stării faptice au fost silite a scrie rênd pe rênd prim-articoli despre lupta confesională, constatată simplamente de foile maghiare, și astfel a recunósce fără încunjur și pe față, că între Românii gr.-catolici și gr.-orientali pe tóte terenele vieții publice române decurge cea mai furiósă luptă confesională.

În acéstă luptă, ce privesce polemica điaristică, începĕtorii au fost fără îndoiélă Românii gr.-cat. Punĕnd la o parte ori-ce considerațiune, au atacat, ca sĕ se pótă apĕra împotriva asaltului sistematic și bine pregătit, ce Românii gr.-orientali au pornit în cei din urmă doi ani în contra supremației greco-catolicilor.

Cine a urmărit cu atențiune mișcările naționale române dela 1891—1895, a putut observa, că în acelea, rolul de conducĕtori l'au jucat greco-catolicii, ér greco orientalii au fost restrînși așa đicênd la rolul secundar al trupelor auxiliare și de personal statist. Politica memorandistă la 1892 numai așa a putut triumfa, că greco-catolicii: Rațiu, Lucaciu, Coroian, George Pop de Băsesci și ceialalți au strîmtorat afară pe greco orientalii Babeș, Mocsonyi și Parteniu Cosma protivnici jocului memorandist, ce promitea a deveni periculos, din rolul distins, ce până aici au avut în comitetul național.

Politica memorandistă pĕtrunsă de spiritul școlei literare și politice din Blaș, dela 1892—1895 a raportat adevĕrate triumfuri. Isbândele ei externe au fost atât de sgomotóse și bătătóre la ochi, că mulți și dintre greco-orientalii aparținĕtori partidului contrar încă erau aplicați a crede în gloria ei finală. Nu au voit sĕ împedece séu sĕ zădărnicéscă chiar acéstă glorie, ce părea probabilă, de aceea s'au retras, confirmând astfel aparința, că solidaritatea Românilor în politica națională e atât de puternică, că din aceea nici cea mai neînsemnată licurire a vechei dușmănii confesionale nu transpiră.

Evenimentele întêmplate după 1895 însĕ ne-au arĕtat lămurit, că totuși a fost mare greșală politică a conduce românimea pe calea primejdiósă a politicei daco-române inaugurate de memorand; că Rațiu, Lucaciu, Coroian și ceilalți crescuți în spiritul scolii literare-politice din Blaj nu sunt bărbații, în a căror conducere politică te ai puté încrede și în a căror mâni sórtea politică a românimii ar fi depusă cu garanță completă.

Scurt, politica memorandistă condusă de corifeii români greco-catolici a suferit o înfrângere rușinósă. Acésta înfrângere a dat putere politicianilor greco-orientali, preterați până acum, de a face o seriósă încercare pentru dobândirea de nou a conducerii politice. Anii petrecuți în retragere silită le-a asigurat destulă liniste ca sĕ ajungă în curat cu problema lor și sĕ-și statoréscă programul politic.

Cel dintâiu punct al acestui program politic e: a părăsí politica agitatorică de până aci, pe care numai diletanții politici educați în spiritul turbulent al scolii politice din Blaj au putut-o crede ducĕtóre la scop. Cea mai utilă problemă pentru realisarea cerințelor politice a programului național român e: a pregăti poporul român cu ajutoriul unei politici culturale economice conduse corect și din punct de vedere național, ca sĕ pótă începe lupta în nădejde de isbândă cu națiunea maghiară pentru deplina egalitate politică și do drepturi, ca un factor egal séu cel puțin fórte serios în jumĕtatea rĕsăriténă a statului ungar.

Parteniu Cosma nu numai că a lucrat programul politicei economice naționale, ci așa đicênd, i-a pus și temeliile mult promițĕtóre cu ajutoriul „Albinei“. Cele ce a creat acest bărbat, n'au făcut ce e drept sensație, nici sgomot în străinătate n'au provocat, dar subsistă și au adus românimii róde frumóse. Ađi deja mai că nimeni nu se póte îndoì, că prin mijlocirea „Albinei“ centrul politicei economice și naționale e în Sibiiu în mâna Românilor greco-orientali.

Un distins funcționar al „Albinei“ și așa đicênd mâna dréptă a lui Cosma e Corneliu Diaconovich, bărbat cu spirit vioiu și de o cultură înaltă. El a luat asupră-și, în interesul scopului comun, a da direcțiune mișcărilor literare și culturale române în spiritul conceptului greco-orientalilor. El trebue sĕ deslege problema, ca Sibiiul sĕ devină împotriva Blajului și centru cultural și centru literar.

Diaconovich bine a sciut din istoria culturală a Românilor, că acésta numai așa o póte duce la sfîrșit, dacă din Sibiiu va face centrul unei mișcări literare, care sĕ umplă o astfel de lacună în cultura română, a cărei întregire păn'acum nici chiar în România nu o află cu putință. I-a lipsit culturii române păn' acum un însemnat mijloc, un „Lexicon român de conversație“. Diaconovich a lucrat acest Lexicon și încă cu resultat cinstit.

Din întêmplare și sediul „Asociațiunii“, a celei mai mari și materialicesce mai bine situate reuniuni culturale a Românilor din Ungaria, se află în Sibiiu. Diaconovich ca prim-secretariul acestei reuniuni și redactorul revistei aceleia, „Transilvania“, a luat în mână și conducerea reuniunii culturale. Primul gând i a fost, sĕ schimbe statutele reuniunii. Statutele vechi restrîng activitatea Asociațiunii numai asupra vechei „Transilvanii“, și dacă guvernul e numai puțin scrupulos, activitatea acésta nici decât nu putea fi estinsă și asupra Ungariei, cu tóte că politica, ce avea sĕ se inaugureze, pretindea, ca în acțiunea culturală și literară sĕ fie atrasă și românimea greco-orientală mai avută și mai cultă din Bănat.

Din titlul „Asociațiunii“ a trebuit sĕ se elimineze cuvêntul „transilvană“, pentru-că aceasta o pretindea nu numai guvernul maghiar, ci tot odată și politica națională, ce avea sĕ fie inaugurată din nou. „Gaz. Trans“ gr.-cat. și „Tribuna“ conduse de memorandiștii gr. cat. Rațiu și Coroian, de și au sciut, că nó-

---

luminilor, la D-đeu, cel a tóte stăpânitor..... Incetați cu suspinurile, pentru-ca sĕ auđiți, ceea-ce vĕ spune acest suflet bun și blând, ce se înalță acum în sus, că adecă: aceeași cale o vom urma pe rênd cu toții; pe el ca și pe tóte, care s'au mai despărțit de noi, le vom mai întâlni, le vom mai vedea, alăturea cu ele așteptând, cu frică și cu cutremur, cea din urmă judecată a dreptului judecător, când fiecarele din noi, după ale nóstre fapte sĕvêrșite aci pe pământ, séu ne vom prémări, séu ne vom osândi.....

Nu vĕ întristați deci voi, ca și ceialalți ce n'au nădejde, precum đice sf. ap. Pavel. Depărtați din inimi gróza morței fiorόse, căci étă acum îi cunósceți tótă a ei putere. Vedeți cumcă: a tăia și a despărți trupul de către suflet, atâta este a ei putere, dar nu de a nimicì cu totul, nu de a duce cu sine și sufletul, carele deapururea rămâne, în veci vieţuesce. Lăsați sĕ lumineze și sĕ vĕ încălđéscă, tot mai adênc în inimile vóstre rađa credinței nóstre creștinesci, carea vĕ spune și vĕ făgăduesce vóuĕ acestea. Căci fericiți, de trei-ori aceea, în a căror inimă adênc și bine întărită se adăpostesce aceea credință, că aceia vor afla mângăere și alinare și în cele mai grele încercări. Fericiti, de trei-ori fericiți aceia, cari se încălđesc de acea credință, cà aceia vor putea liniștiți a privi în fața morței fiorόse, în césul lor din urmă. Fericiți, de trei-ori fericiți aceia, în a căror inimă strălucesce curat aceea credință, căci aceia, la lumina ei dumneđeéscă vor zărí încă în cea din urmă a lor clipită strălucirea necuprinsă cu gândul a vieței de veci. Păstrați drept aceea iubiților creștini în inimile vóstre neștirbită credința sântă crestinéscă; ca pe cel mai scump odor să o păstrați. Sădiți acea credință, din vreme încă, și în inima pruncilor vostrii, căci atunci ei vĕ vor binecuvênta întotdeauna, cunoscênd și simțind, că au primit dela voi o moștenire bună, o moștenire sfântă, de cât tóte celelalte mai bogată. Pentru că rĕsare și va rĕsărí deapururi numai din astfel de credință nădejdea tare și mângăetóre, nădejdea dulce, carea și acum, în césul acesta atât de dureros, în inima celor mai deaprópe, ca și a nóstră a tuturora șoptesce lin și tainic, că: nu a murit, ci dórme acéstă reposată în Domnul! Că s'a depărtat acum dintre noi, ca după o vreme érăși sĕ o mai întâlnim, érăși sĕ o mai vedem, acolo sus, unde rênd pe rénd ne vom îndrepta și noi cu toții......

Vino deci dară soț iubit și mult dorit, vino, și încălđit de acéstă sântă nădejde apropiete acum, în césul cel mai de pe urmă și sărută încă odată trupul rece al mult iubitei tale soții. Aplécă-te și lasă sĕ pice pe fața ei ofelită lacrimile tale calde, ca semn al dragostei nestrămutate; privesce încă odată ochii ei închiși în întreită durere, căci nu te-au putut privi până în cea din urmă clipită; ér apoi ridicându-te în sus, ridicăți și inima din negura durerei amare, și, lin și dulce șoptesce i: la revedere! Căci o vei mai vedé, o vei mai întâlni, acolo sus, în ceriuri, unde și tu vei merge odată....

O! dar tu lipsesci, tu nu poți face acestea aci. Stingher și abătut de jale plângi acuma departe, căci scii césul, când în pământ apune trupul ei crud și tinĕr. Te vei îndoi astfel cu gândul, că ai perdut-o séu nu pe iubita ta soție!? Veí aștepta sĕ-ți scrie! Cu dor nespus îi vei eși în cale ca sĕ-'ți soséscă... dar — zadarnice sunt tóte! Nu-ți va scríe mai mult! Nu-'ți va mai sosi nici când și de nicăiri de pe acest pământ, căci pământul a înghițit-o! Nu-'ți va mai sosì...!

Vino deci numai tu floricică crudă și nevinovată, pe carea încă nici un vênt de prichană nu te-a atins, și carea cu a ta fragedă minte, nici nu poți cuprinde încă fapta crudă și tirană a morții vrășmașe, carea a înghețat sinul cald la carele adormiai, și a amorțit brațele moi ce te purtau, vino și privesce pe ceea-ce te-a născut. Sărută, cu nevinovatele tale buze fața iubită a mamei tale, ca pe o icónă sĕ o săruți, — căci de ađi n'o sĕ o mai veđi...! Dulce și înduioșător o vei striga pe nume, cu glasul tĕu ângeresc, când te vei întórce acasă, pe alte brațe purtată, în suspin și plâns amar vei adormi încă multă vreme, ne mai auđind și ne mai primind rĕspunsul dulce și duios de: „draga mamii“! Și așa va amuți apoi încet-încet pe buzele tale cea mai scumpă și mai dulce vorbă din lume, vorba de: „mamă“! Căci nu vei avé cui sĕ o mai rostesci, zadarnic așteptând, zadarnic căutând prin lumea întrégă Rĕmâi însĕ cu bine, rĕmâi, căci mama-ta tot nu-'și va uita de tine. De sus, dela Tatăl ceresc, unde s'a dus, ea se va ruga neîncetat, ca ângerul păzitor, de-apururi lângă tine sĕ petrécă, ca în tot locul de cele rele sĕ te păzéscă și spre cele bune sĕ te îndrepteze.

Rĕmâi cu bine și tu soț iubit, rĕmâi cu bine îți đic în sfêrșit, prin mine, iubita ta soție. Ceriul sĕ reverse preste inima ta cernită de jale, mângăerea întăritóre, ér preste fiica nóstră pogóre-se binecuvêntarea de sus. Te mângăe de acum cu ea, dacă eu te-am părăsit, cu nespusă durere; ér privind-o duios și de-apururea, sĕ sci cumcă: al meu însumi e și zimbetul și plânsul, ce îl vei zărí de ađi înainte pe fața ei iubită!!!

Amin.

uĕle statute sunt mai favorabile pentru interesele culturale ale românimei, totuşi prevĕḑênd că cu ajutorul lor rolul dominant va fi negreşit al greco-orientalilor, au pornit o agitaţie vehementă, pretinḑênd manținerea cuvêntului „trasilvană“. Credeau, că din pricina aceasta guvernul nu va întări nóuĕle statute şi astfel nici greco-orientalii nu-şi vor realisa scopul. In adunarea gen. extraordinară ţinută în Maiu însĕ, greco-orientalii au învins, şi în adunarea generală din ĕst an Diaconovich s'a putut presenta deja cu programul societăţii reorganisate.

Cel mai important punct al acestui program a fost, ca Asociaţiunea sĕ edifice în Sibiiu un museu naţional român, adecă o „casă naţională“. Acéstă „casă naţională“ ar fi simbolul exterior, că şi centrul cultural şi literar e transpus acum din Blaş la Sibiu. Din pricina acéşta au fost Blăşenii şi cu ei dimpreună greco-catolicii aprópe fără excepţiune împotriva casei naţionale. Astfel a erupt din jurul zidurilor casei naţionale şi înaintea publicităţii lupta confesională între Români, despre a cărei ulterióră desvoltare şi importanţă, dimpreună cu motivele i ascunse, voiu scrie într'una din epistolele proxime.

Din parochii.

Hosman, 29 Septembre 1897. n.

Onorată redacţiune!

In ḑilele din urmă a ajuns a fi pusă sub acoperiş solid nóua zidire a bisericei gr.-or. române din Hosman, com. Sibiiului. Subscrisul urmărind din an în an cu atenţiune înaintarea şi progresul ce l'au făcut aceşti credincioşi pe terenul bisericesc sub conducerea neobosită a actualului lor părinte şi păstoriu sufletesc, ér acum chiar admirând modul şi metoda, cum în curênd vor ajunge a avea o biserică dintre cele mai frumóse de pe valea Hârtibaciului, — am aflat de consult ale înregistra şi în colónele acestui ḑiar, deoparte ca sĕ se vadă, că acolo unde a dat Dḑeu poporului român conducĕtori zeloşi, de caracter firm şi interesaţi de sórtea şi binele lui, în butul tuturor greutăţilor timpului, uşor 'şi póte ajunge limanul dorit; ér de altă parte ca sĕ servéscă de stimul pentru alţii.

Sunt aprópe 40 de ani de când a sosit în comuna acésta On. Domn Iosif Morariu în calitate de paroch la 16 familii gr.-or., cari atunci s'au reîntors dela conf. gr.-cath. Greutăţi mari a trebuit sĕ îndure la începutul carierei sale, căci în biserică nu erau ornate bisericesci, cărţi etc. tóte lipseau. Bunăstarea materială, sciinţa şi abnegaţiunea ce l'a caracterisat însĕ de tinĕr, mai departe dragostea şi iubirea nemărginită ce l legau de sublimul sĕu oficiu, i-le făcea nevĕḑute. Nu se resigna a şi da tot denariul sĕu, numai ca sĕ-şi ajungă scopul. Ér când nu se putea ajuta astfeliu, alerga în depărtări cerênd cu dibăcie sprijinul şi sucursul altor persóne marinimóse. Aşa d. e. la anul 1863 în o călătorie de 3 sĕptămêni prin Braşov, Săcele etc. a colectat 135 fl. Tot în acel an întorcêndu-se din acésta călĕtorie fără de a suferi cea mai mică oboseală, a plecat la Reşinar unde a colectat 30 fl. De acolo venind în Sibiiu a primit şi din caseta fericitului Şaguna 50 fl., încât spre bucuria tuturor a sosit între ai sĕi cu o sumă frumósă, la care în loc de aş trage remuneraţiune pentru ostenele, a mai adaus şi din caseta proprie 20 floreni numai ca sĕ-şi ajungă scopul. Din banii aceştia a şi cumpĕrat o grădină pentru biserică, ér cu restul a alergat în Alţina de a cumpĕrat o biserică de lemn, pe care asemenea cu greutate o a transportat şi aşeḑat pe locul numit. Indată după aceste a alergat din nou la Sibiiu, unde prin devotatul sĕu respect şi ţinută socială a câştigat simpatia generalului conte Carol de Montenuova, care a donat numitei biserici un clopot în preţ de 150 fl. La 1864 şi anii următori a plecat ér la drum colectând sume frumóse, încât în scurt timp biserica era provĕḑută cu tóte cele necesare spre bucuria şi mângăierea credincioşilor, cari din causa miseriei nu puteau contribui cu nimica.

Ar fi prea obositor a enumĕra tóte faptele şi ostenelile ce le-a suferit pentru credincioşii sĕi în restimp de 40 de ani, resignând totdéuna la ori-ce remuneraţiune nemijlocită.

Dibăcia talentului şi spiritului sĕu luminat se póte vedea şi de acolo, că în anul 1894/5 cu ocasiunea comasării hotarului a cerut puţina porţiune canonică pe care tot dênsul o a câştigat dela comuna politică — pe o luncă aprópe de comună, într'un loc morăstinos. Clasificat aprópe neproductiv, pe unde numai pasările puteau umbla. Insĕ îndată ce o au primit în posesiune, a săpat şanţuri largi şi afunde, încât în anul de faţă s'a făcut cânepă şi ovĕs acolo unde era morăstina mai mare cum n'a crescut în alt loc pe întreg teritoriul hotarului comunal, aşa că aḑi dispune biserica gr.-or. de o porţiune canonică cu mult mai bună ca mai înainte.

Deşi sum fiu al bisericii gr.-cath., am enumerat câteva din faptele On. Domn Iosif Morariu preot cu o deosebită satisfacţiune, căci e un adevĕrat apĕrător nu numai a credincioşilor sĕi gr.-or., ci al intereselor tuturor românilor din comună. In calitate de membru al comitetului comunal nu odată a pus în uimire pe saşi, cari în continuu se încércă a aduce concluse nefavorabile românilor, precum pădurirea după dare, ţinerea vitelor după dare, nefericitul conclus, ca ori-ce român s'ar însura în comuna nóstră din altă comună, sĕ solvéscă în alodiu 100 fl. ş. a., apelând şi pe la ministri.

La tóte ocasiunile binevenite sfătuesce şi îndémnă poporul cu cuvêntul la facerea de lucruri bune şi folositóre. — Durere însĕ că mai târḑiu perderea soţiei şi mai în urmă şi a unicei fice iubitóre a lăsat o impresiune durerósă în inima sa. Infrânt de durere şi neconsolat de nime, rĕmas singur, şi-a perdut mult din curagiul de mai înainte. Ne cugetam cu toţii, că faptele sirguincióse ce le-a făcut pentru poporul sĕu, durerea suferită prin pierderea întregei sale familie şi vîrsta înaintată îl vor sili sĕ se retragă de pe câmpul de luptă. Dar nu; acum în periodul al patrulea al vieţei şi-a croit planuri şi mai măreţe, planuri, cari parte le vedem realisându se, parte sperăm, că se vor realisa. Anume i-se părea, cà biserica cea de lemn nu va ţinea mult, a voit sĕ încoroneze faptele sale cu o biserică, care sĕ rĕmână de suvenire póte pentru tóte posterităţile. A voit şi a cercat. Am admirat de multe-ori cum alerga în drépta şi în stânga ḑiua şi nóptea până ce a strîns materialul de lipsă, încât in véra anului curent s'a început zidirea bisericei. Era de admirat cum sta ca un stejar vesel, cu fruntea senină tótă ḑiua în vênt şi sóre lângă măiestrii de zid şi lângă bărdaşi, cu planul în mână, demandându-le ce şi cum sĕ lucre, fiind-că erau tocmiţi cu ḑiua fără îndeprinḑĕtor, şi pe cari îi plătea cu denarii sèi, căci puţina avere bisericéscă de 200—300 fl. câştigată cu mare greutate spre acest scop era depusă la casa de păstrare, ér credincioşii gr.-or n'au putut şi nu vor putea contribui cu nimica. Era mai mare dragul însĕ ai vedea pe toţi românii din loc fără deosebire de confesiune cum ajutau cu pălmile şi unii şi cu carăle, încât astăḑi se oglindesc raḑele sórelui în celea dóue cruci frumóse de pe altar şi biserică.

Étă încâtva complexul de suvenir al faptelor On. Domn preot Iosif Morariu, care şi aḑi pare că se simţesce în primăvéra vieţei şi care şi-a propus a-şi jertfi tótă viaţa altariului şi naţiunei sale.

Sĕ dea Dḑeu mulţi astfeliu de bărbaţi naţiunei române!

Ioan Pampu,
decente român.

Din România.

Căletoria Maj. Sale Regelui României la Belgrad a fost amînată pentru primăvéra viitóre.

Ministrul de externe al Sêrbiei a fost încunosciinţat în mod oficial, despre căletoria Suveranului.

Meeting naţional. La 21 Septembre v. a. c. s'a ţinut la Bucuresci un meeting naţional convocat de comitetul central al Ligei şi comitetul naţional studenţesc din incidentul explicărilor false a pressei maghiare cu privire la scopul visitei Suveranilor României ḑilele trecute la Budapesta, la care meeting s'a primit unanim următórea:

Moţiune.

Faţă cu însinuaţiunile pressei maghiare, că visita Maj. Sale Regelui României la Budapesta ar însemna părăsirea din partea cetăţenilor României a causei fraţilor lor de preste munţi:

Nói cetăţenii capitalei protestăm contra acestor însinuaţiuni, şi declarăm, că nu vom părăsi un singur moment causa fraţilor nostri de preste munţi cât timp ei vor fi primejduiţi în existenţa lor naţională.

Neclintiţi în convingerea despre legitimitatea drepturilor lor la o viaţă naţională, le trimitem salutul nostru frăţesc şi încredinţarea nestrămutatei nóstre solidarităţi, declarând în faţa lumei, că ăstăḑi mai mult ca ori-când le vom da întreg sprijinul nostru în marea şi drépta lor luptă.

Interesele permanente ale individualităţii nóstre etnice şi demnitatea nóstră naţională constituindu-ne o sacră datorie de a ne strînge puternic rîndurile în jurul Ligei pentru unitatea culturală a tuturor Românilor şi fiind adânc pĕtrunşi de înalta menire a acestei patriotice instituţiuni, declarăm şi ne îndatorim a o ridica cu inima şi fapta la înălţimea unei inexpungnabile fortăreţe a naţionalităţii nóstre.

Suntem siguri, că tot ce este minte luminată şi inimă românéscă în acéstă ţéră ne va înţelege şi ne va urma.

Noutăţi.

Regele Saxoniei la Viena. Maj Sa Monarchul a avut un nou óspe, Dumineca, de astă dată la Viena, în persóna regelui *Albert* al Saxoniei. Regele saxon a sosit la Viena în diminéţa ḑilei pomenite. La gară a fost întîmpinat de Maj. Sa Monarchul, archiducele *Eugen*, şefii administraţiei şi alte personagii distinse civile şi militare. Monarchul purta uniforma regimentului sĕu saxon de ulani, ér regele saxon pe cea a regimentului sĕu austriac de ulani. Musica a întonat imnul saxon. Domnitorii s'au salutat cordial, îmbrăţişindu-se şi sărutându-se de dóue-ori. Dela gară Maj. Lor s'au transportat la Schönbrunn. La órele 2 în castelul imperial s'a dat un dineu, la care au participat Monarchul, regele saxon, suita de gală, archiducii Lipot, Fr. Salvator, ministrii Goluchovszky Krieghammer, Lederer, baronul Beck, şeful statului major. Maj Lor au luat parte la vênătóre în Mürzsteg şi Neuberg.

* * *

Delegaţiunea congresuală pentru despărţirea ierarchică de coreligionarii sêrbi s'a întrunit Vinerea trecută în Arad sub presidiul vice-presidentului delegaţiunii, a P. S. Sale dlui episcop I. Meţianu, participând toţi membrii, anume domnii: archimandritul F. Musta, Zeno Mocsonyi, Dr. I. Gall, Vinc. Babeş şi I. Lengeru. Delegaţiunea va raporta congresului destpre activitatea sa.

* * *

Deputat congresual mirean în cercul Văşcăului, în locul decedatului Dr. George Popa, a fost ales în 15 a curentei cu majoritate de voturi medicul cercului Vaşcău Dr. Nicolae Popovici.

* * *

Alegere de protopresbiter: Dumineca trecută s'a ţinut în Făuresci alegerea de protopresbiter în tractul Cetăţii de pétră sub conducerea comisariului consistorial d. Teodor Herman, protopresbiter în tractul Deeşului. Dintre candidaţi parochul Teodor Şovrea din Fênaţe şi administratorul tractului până acum, a primit 22 voturi; parochul Teodor Cotuţiu din Diug 2 voturi şi parochul Alexandru Ciocaş din Făuresci 8 voturi, 6 şedule albe.

* * *

Cununie. Dl Ilie I. Pop şi d-şóra Lucreţia N. Calefar, fac cunoscută cununia lor, care se va celebra Dumineca în 28 Septembre (10 Octombre) 1897 la 10 óre a. m. în biserica cea mare greco-orient. din Selişte.

* * *

Apĕrarea generalului Baratieri. Generalul italian *Baratieri*, care a depus armele la *Makalle* înaintea regelui Menelik, descrie acum în o carte de 500 pagini cu fidelitate istorică expediţia nefericită a Italiei la Africa. Cartea face lumină şi în privinţa causei capitulaţiei dela *Makalle*, care nu se cunoscea până acum. Baratieri ḑice, că pricina înfrângerii armatei italiene în Africa e a se căuta în faptul, că Italia a fost cu desĕvêrşire inexpertă în Africa, n'a cunoscut relaţiile din Africa, n'a cunoscut Erytrea, pe care a voit sĕ o coloniseze, n'a cunoscut poporul, pe care a voit sĕ-'l învingă.

* * *

Caragiale — în limba germână. In biblioteca germană „Universal Bibliotec“ de sub conducerea lui Filip Reclam din Lipsca au apărut de curênd câteva bucăţi din scrierile dlui I. L. Caragiale, unul dintre cei mai de valóre scriitori români de peste munţi. Bucăţile apărute într'un numĕr al pomenitei biblioteci sub titlul: „Sünde.... und andere Novellen und Skizzen von I. L. Caragiale“, sunt: „Pĕcat“ (Sünde), „O făclie de Paşte“ (Eine Osterfackel“). „Om cu noroc“ (Ein Glücksmensch) „25 deminute“ (Füntundzwanzig Minuten), „Nirvana“, „A ḑecea musă“ (Die zehnte Muse) şi „Grand hotel Victoria Română“. Traducerea e făcută de L. Klein, redactor la „Buk. Tagblatt“.

* * *

Poliţie de stat în Karlstadt. Fóia oficiósă croată în numĕrul sĕu de Dumineca publică un ordin, în sensul căruia in *Karlstadt*, cu considerare la turburările din urmă cu totul neatârnător de admnistraţia oraşului, s'a înfiinţat o poliţie, sub titlul „Poliţia regală din Karlstadt. E caracteristică împrejurarea, că între afacerile, ce cad în competinţa acestei poliţii ocupă loc şi afacerile de presă.

* * *

Numerul analfabeţilor. După statistica lui *Hinkmann*, numerul celor ce nu sciu ceti şi scrie, în principalele state civilisate arătat în percente, e următorul: Şvedia 0·6%, Norvegia 0·8%, Dania 0·9%, Helveţia 0.9%, Germania 1·4%, Holanda 1·6%, Anglia 15%, Statele-Unite 16%, Franţa 32%, Belgia 33%, Austro-Ungaria 34%, Bulgaria 42%, Grecia 45%, Italia 46%, Portugalia 48%, Spania 52%, România 56%, Sêrbia 50%, Rusia 80%, Muntenegru 92%.

* * *

Convocare. Membrii „despărţĕmêntului III Făgăraş“, al *Asociaţiunei, pentru literatură română şi cultura poporului român*, prin acésta se învită la adunarea generală a Despărţĕmêntului, ce se va ţinea în comuna Vaida Recea, la 24 Octebre la 10 óre a. m.

Ordinea de ḑi.

1. Deschiderea şedinţei prin directorul despĕrţămêntului.
2. Raportul actuarului despre activitatea sub comitetului dela ultima adunare generală.
3. Raportul cassarului despre starea cassei.
4. Alegerea unei comisiuni pentru conscrierea membrilor noi şi încassarea taxelor.
5. Alegerea unei comisiuni pentru censurarea raţiociniului şi raportul actuarulului.
6. Cetirea disertaţiunilor insinuate cu 24 óre mai înainte la directorul despărţĕmêntului cercual.
7. Desbateri asupra propunerilor însemnate conform regulamentului.
8. Raportul comisiunilor exmise.
9. Alegerea directorului şi a comitetului cercual pe un nou period de 3 ani.
10. Inchiderea şedinţei.

Făgăraş, în 2 Octobre 1897.

Iuliu Dan,
actuar.

Basiliu Raţiu,
director.

* * *

Rectificare. In Nrul 104 al fóiei nóstre la „Multămita publică“ a d-nei vĕd. Maria N. Popovici este a se ceti în rêndul din urmă în loc de: „demn de nenorocirea“, „demn de *memoria* neuitatului meu soţ“.

* * *

Impĕratul Wilhelm şi piccolo. Din ḑilele, pe cari împĕratul german le-a petrecut în metropola maghiară, a eşit acum în public următorul mic epizod: Un piccolo (băiat, care póртă ḑiarele) dela o cafenea din capitală a spart 35 farfurii şi şeful sĕu l'a ameninţat cu demitere, dacă nu va restitui paguba. In strîmtórea grósnică, piccolo a adresat împĕratului Wilhelm o scrisóre provĕḑută cu o marcă de 10 cr., ca nu cum-va Mai. Sa sĕ aibă a plăti v'o pedépsă. Epistola sună:

Preastimate dle Impĕrat!

Am spart 35 farfurii ale şefului meu, şi acum trebue sĕ le plătesc. Dar fiind-că sum un sĕrman de piccolo, n'am bani.

Mĕ rog dară sĕ-mi trimiteţi câţi-va floreni. Vĕ mulţămesc înainte şi salut pe dómna şi copiii.

cu adêncă stimă:
(Numele şi adresa.)

Ḑiua următóre piccolo a fost provocat sĕ se presinte la consulul german din Budapesta. S'a şi presentat, şi pe lângă sfatul sĕ aibă altă dată mai multă grijă de farfurii, a primit 5 floreni. Băiatul s'a depărtat fericit.

Din public.*)

Mulţămită publică.

Din incidentul examenelor ţinute în 23 Maiu a. c. st. v. la şcóla confesională română gr. or. din comuna Bejan cu Filia Caenelul de jos şi 27 Maiu st. v. la şcóla mixtă gr. or. şi gr. cat. din comuna Minthia, au binevoit a dona ca premii pentru şcolarii diligenţi:

Ilustrisimul Domn gróf Kuhn Géza împreună cu Ilustrisima Dómnă suma de 4 fl. v. a. precum şi alte premii făcute la reşedinţa dînşilor în preţ de 6 fl. v. a. Stimatul Domn notar Augustin Herbai 2 fl. v. a., Dl Gergely Lázár, arêndator 1 fl. v. a., Dl Körösy Miklos — oficiant domenial 50 cr.

Subsemnatul vin şi pe acéstă cale a exprima cea mai profundă mulţămită memoraţilor contribuenţi generoşi.

Minthia, la finea lui Iuniu 1897.

Avram Zacharia,
invĕţător gr. or. provisor.

---

*) Pentru cele publicate în rubrica acésta redacţiunea nu este responsabilă.

Poşta redacţiunei.

D-lui A. C. D. în Blaş. Polemii cu insulte la adresa redacţiunei, nu publică nici un ḑiar.

Mulţămită publică

domnului Franz Wilhelm, farmacist în Neunkirchen, Austria-de jos, inventatorul theei de curăţirea sângelui antireumatice şi antiarthritice. Curăţitor de sânge pentru podagră şi reumatism.

Dacă păşesc în publicitate, o fac pentru-că mai ântâiu îmi ţin de datorie a exprima d-nului *Wilhelm*, farmacist în Neunkirchen, cea mai sinceră mulţămită, pentru serviciile, ce mi le-a făcut thea sa curăţitóre de sânge în durerile mele reumatice, şi apoi a face atenţi şi pe alţii, cari sufer de acéstă bólă, asupra acestei thee excelente. Nu sunt în stare a descrie durerile ce m'au torturat în decurs de 3 ani, la ori-ce schimbare de timp, de cari nici medicini, nici folosirea băilor de puciósă din Baden lângă Viena, nu m'au putut scăpa. Mĕ tăvăleam în pat nopţi întregi fără somn, apetitul îmi scădea vĕḑênd, prospiţiam rĕu şi întrégă puterea corporală îmi scădea. După o folosire de 4 sĕptĕmâni a numitei thee, nu numai am scăpat cu totul de dureri, şi sunt liberă şi acum după-ce nu o mai folosesc de 6 sĕptĕmâni, dar întrégă, starea sănĕtaţii mi s'a îmbunătăţit. Sunt convinsă că fie-cine, care va lua refugiu la acéstă theă contra astorfel de bóle, va binecuvênta ca mine pe inventatorul aceleia, dl *Franz Wilhelm*.

Cu distinsă stimă:
contesa Butschin-Streitfeld,
soţie de vice-colonel.

Deposite en gros în **Sibiin** la domnii: **Franz Jahn Söhne, J. B. Misselbacher sen., F. A. Reissenberger** şi farmacia **J. C. Molnar.** [197] 1—12

Nr. 18245 IV. 1887. 1—1 [196]

Publicaţiune.

Pentru asigurarea reparării podului Nr. 30 aflător pe drumul principal Sas-Sebeş—Şugag între chilometrii 21—22 preste Valea-Hedriului se va ţinea în *12 Octobre la 10 óre a. m.* în sala de consultare din palatul comitatens o pertractare cu oferte închise.

Doritorii de a intreprinde acéstă lucrare sunt provocaţi, sĕ-şi subştérnă ofertele referitóre la intreprinderea efectuirii acestei lucrări până la 9 óre a. m. a ḑilei fixate la vice-comitele comitatului. Oferte întrate mai târḑiu nu se vor considera.

Ofertele trebue sĕ fie închise, sigilate şi provĕḑute cu vadiul de 5% computat după suma preliminată cu 357 fl. 24 cr. Operatul technic şi condiţiunile referitóre la lucrarea din chestiune se pot vedea la oficiul de construire reg. ung. din Sibiiu în órele de oficiu.

Sibiiu, în 1 Octobre 1897.

Reissenberger,
vice-comitele.

Librăria Tipografiei Archidiecesane.

În Librăria Tipografiei archidiecesane din Sibiiu se află următórele **cărţi de şcólă:**

Abecedar pentru şcólele poporale rom. de Zacharia Boiu, ediţiunea XIV legat	fl. —.24
„ („Micul prietin al copiilor") de S. Moldovan, broşat 22 cr., legat	„ —.25
„ românesc, de V. Petri, legat	„ —.25
Abcdar maghiar-român, de N. Putnoky, partea I., leg.	„ —.20
„ „ „ de F. Koós şi V. Goldiş, leg.	„ —.20
Ântâia carte de lectură şi învĕţ. de I. Popescu, leg.	„ —.20
A dóua carte de lectură şi învĕţătură, de I. Popescu, leg.	„ —.60
Aritmetica pentru începĕtorii din şcólele primare, de P. Dima, broş.	„ —.30
„ cu numerii dela 1—20, de D. Dogariu şi I Dariu, broş.	„ —.15
„ cu numerii dela 1—100, de D. Dogariu şi I. Dariu, broş.	„ —.15
„ cu numerii dela 1—1000, de D. Dogariu şi I. Dariu, broş.	„ —.20
„ cu num. dela 1—1,000,000 de D. Dogariu şi I. Dariu, broş.	„ —.30
„ pentru anii din urmă ai şcólei primare partea IV, de I. Dariu, broş.	„ —.45
„ pentru şcólele poporale, anul I. şi II., de F. E. Lurz, trad.	„ —.20
„ pentru şcól. pop. part. a II-a de F. E. Lurz	„ —.25
Bucóvna pentru învĕţătura pruncilor, leg.	„ —.20
Carte de cetire I, de Z. Boiu leg.	„ —.40
„ „ „ II, de Z. Boiu, leg.	„ —.30
„ „ „ pentru cl. I. şi II. gimn. de I. Popea ediţ. III., broş.	„ 1.35
„ „ „ de G. Pletos, broş.	„ 1.80
„ „ „ II. pentru şcólele poporale, prelucrată de Dr. Petru Şpan, leg.	„ —.30
„ „ „ pentru anii din urmă, de Ioan Pop Reteganul	„ —.75
„ „ „ pentru cl. III gimn. reală, de V. Oniţiu, broş.	„ 1.—
„ „ „ pentru cl. IV. gimn. reală, de V. Oniţiu, leg.	„ 1.60
„ „ „ maghiară, partea I., de Dr. I. Crişianu şi N. Putnoky, broş.	„ —.70
„ „ „ maghiară partea II., de Dr. I. Crişianu şi N. Putnoky, broş. 1 fl. leg.	„ 1.15
„ **de rugăciune** pentru tinerimea gr. or. română, frumos leg.	„ —.15
Catechism bogat de Z. Boiu, leg.	„ —.50
„ **mic** al bisericei ort. ort. de Z. Boiu, leg.	„ —.20
„ pentru învĕţămêntul religiunei dreptcred. rĕsărit. de Moise Toma. leg.	„ —.20
Chemia elementară anorganică şi organică de A. Vlaicu, broş. 80 cr., leg.	„ 1.—
Computul în şcóla poporală, de I. Popescu, broş.	„ 1.20
Conductor la aplicarea ântâii cărţi de lectură şi învĕţătură de I. Popescu, broş.	„ —.10
Culegere de cântări biser. în folosul tinerimei, broş.	„ —.12
Cunoscinţe din constituţia patriei, de I. Popovici, leg.	„ —.20
Curs de limba maghiară pentru şcólele poporale române, de I. Molnar, partea primă broş. 16, leg	„ —.20
Curs de limba maghiară partea a doua broş. 20, leg.	„ —.24
„ „ „ „ pentru curs. III. broş. 16, leg.	„ —.20
Curs elementar de geometrie practică de D. Mirescu leg.	„ 1.—
„ „ de musică, partea II., de Const. M. Cordoneanu, broş.	„ —.50
„ „ de musică, partea III. şi IV., de M. Cordoneanu, broş.	„ —.80
Curs practic de aritmetică pentru şcólele poporale de Ars. Vlaicu, I. 22 cr., II. 25 cr., III.	„ —.35
Curs practic de limba maghiară pentru anul I. şi II. de şcólă de I. Dariu, broş.	„ —.16
Dialogi româno-francezi, de M. Rudinescu	„ 1.20
„ româno-germâni, de M. Rudinescu	„ 1.—
Dicţionariu român-germân şi germân-român, de S. P. Barcianu, tom. I. fl. 2.50, tom. II.	„ 3.80
„ român-maghiar de N. Putnoky, leg.	„ 2.—
Drepturile şi datorinţele civile pentru şcólele poporale confesionale, broş.	„ —.20
Economia câmpului şi grădinăritul pentru şcólele poporale, de G. Moian, broş.	„ —.25
Economia domestică pentru cl. IV. primară de fete, de o asociaţiune de învĕţători, leg.	„ —.60
Elemente de fisică pentru şcól. popor. de I. Dariu, leg.	„ —.30
„ **de geografie** de Z. Boiu, leg.	„ —.30
„ **de geometrie** pentru anii din urmă ai şcólei poporale de D. Dogariu şi I. Dariu, leg.	„ —.20
„ **din teoria musicei**, de A. Sequens, broş.	„ —.50
Esercitiile de stil în şcóla popor. de D. Lăpĕdat, broş.	„ —.15
Fibel, după metoda analitică-sintetică de G. Jausz, leg.	„ —.30
Fisica pentru şcólele poporale de D. Făgărăşan, broş.	„ —.30
Fisica pentru şcólele poporale, de Iosif Bălan, broş.	„ —.25
Geografia Ungariei, de Dr. N. Pop, broş.	„ —.30
Geografia pentru şcól. popor. de I. Dariu, broş. 30 cr., leg.	„ —.35
„ „ „ „ de D. Făgărăşan şi S. Moldovan, broş 25 cr., leg.	„ —.30
Geografia pentru şcólele medii de D. Făgărăşan şi S. Moldovan tom. I., broş.	„ 1.20
Geografia pentru şcólele medii de D. Făgărăşan şi A. Bârsean tom. II., broş.	„ —.50
Geografia pentru şcólele medii de D. Făgărăşan şi A. Bârsean, tom. III., broş.	„ 1.—
Geografia pentru institutele pedagogice şi şcólele secundare după H. G. Wagner, de P. Drăgălina, broş.	„ 1.—
Gramatica elementară a limbei germâne pentru şcólele secund. de Dr. G. Coman, partea III., broş. 85 cr., leg.	„ 1.—
Gramatica germână, de Sava Popovici Barcianu	„ 1.40
„ **limbei maghiare** de Dr. I. Crişianu şi N. Putnoky, broş.	„ 1.—
Gramatica română, de I. Dariu, broş.	„ —.25
„ „ de S. P. Barcian, leg.	„ —.50
„ „ pentru cl. II. de I. Miheltian, broş.	„ —.10
„ „ pentru cl. III. de I. Miheltian, „	„ —.16
„ „ pentru cl. IV. de I. Miheltian, „	„ —.24
Higiena poporală, de Dr. G. Vuia, broş. 1 fl., leg.	„ 1.20
Higiena copilului dela nascere până la al 7-lea an al etăţii de Simion Stoica, broş.	„ —.15
Intrebări de educaţiune şi instrucţ. de Dr. P. Span, br.	„ 1.—
Isagogia, de Dr. Il. Puşcariu, broş	„ 1.50
Istoria biblică, pentru şcólele poporale, leg.	„ —.30
„ **biblică** pentru şcólele medii, inf. şi şcól. civ. broş.	„ —.55
„ **bisericéscă** pentru şcólele poporale, leg.	„ —.30
„ **bisericéscă** pentru şcólele medii de Dr. Ilarion Puşcariu, partea I., broş. 50 cr., partea II. broş.	„ —.50
Istoria bisericéscă rom. de Şaguna, partea I. şi II., br.	„ 3.—
„ „ în limba germână	„ 1.
„ **literaturei române**, de I. Lazariciu, broş.	„ 1.—
„ **naturei şi fisică**, de Z. Boiu, leg.	„ —.30
„ **naturală**, de Dr. D. P. Barcian, partea II.	„ —.60
„ „ de Ipol. Ilasieviciu, leg.	„ —.36
„ **patriei**, de I. Dariu, broş.	„ —.25
„ **patriotică**, de Z. Boiu, leg.	„ —.30
„ **pedagogiei**, de Dr. Petru Pipoş, broş.	„ 2.—
„ **Ungariei**, de Dr. N. Pop, broş.	„ —.20
„ „ în legătură cu istoria univers. pentru şcólele poporale, de Silvestru Moldovan, broş	„ —.20
„ **Ungariei** pentru şcól. secund. de V. Goldiş broş.	„ —.80
„ **universală** de V. Goldiş evul vechiu, broş.	„ 1.—
„ „ „ „ „ „ mediu, „	„ 1.25
„ „ pentru cl. inferióre de I. Isopescu, tom. I. leg. fl. 1.10, tom. II. leg. 73 cr., t. III. leg.	„ —.93
Legendar sau **carte de cetire**, de V. Petri, leg.	„ —.50
„ **maghiar-român**, de N. Putnoky, leg.	„ —.30
Lesebuch germân, de Georg Jausz, partea I. leg. 40 cr., II. leg. 55 cr., III. leg. 65 cr., IV. leg. 70 cr., V. leg.	„ —.85
Limba maternă, de Dr. Il. Puşcariu, leg.	„ —.40
„ **română**, de V. Oniţiu, broş.	„ —.50
Literele mobile (pe hârtie tare) pentru maşina de cetire, 144 bucăţi	„ 2.50
Lucrul în şcólă, de G. Moian, broş.	„ —.45
Manual de dreptul cambial, de I. Socaciu, broş.	„ 2.—
„ „ **istoria literat. rom.** de Enea Hodoş, broş.	„ 1.—
Manuducere la abcdarul maghiar-român, de N. Putnoky, broş.	„ —.06
Manuducere la legendarul maghiar-român, de Nic. Putnoky, broş.	„ —.12
Mărturisirea ortodoxă, leg.	„ 1.20
Merceologia şi Technologia pentru şcólele comerciale, profes., de Ars. Vlaicu, broş.	„ 5.—
Noua metodă de a învĕţa cu înlesnire limba franceză, de M. Rudinescu, tom. I. leg. 1 fl., tom. II., leg.	„ 1.20
Noua metodă de a învĕţa cu înlesnire limba germână de M. Rudinescu, tom. I. broş. 50 cr, tom. II. br.	„ 1.—
Octoich mic, de 8 glasuri, leg.	„ —.75
Orologion (ciaslov), leg.	„ —.75
Pastorala nóuă, broş.	„ 1.50
Pedagogia, de I. Popescu, broş.	„ 2.—
Pomăritul, de D. Comşa, broş.	„ 1.—
Principii de pedagogie, de Dr. Il. Puşcariu, broş.	„ 1.—
Psichologia empirică, de I. Popescu, broş.	„ 2.—
Religiunea creştină, de I. Popea, broş.	„ —.12
Studiu din economia naţională, de N. Petra-Petrescu, broş.	„ —.40
Stupăritul, de C. Dimian, broş.	„ —.80
Toldi, naraţiune poetică de Dr. Crişianu şi Putnoky, broş.	„ —.70
Vocabular român-germân, de Şaguna, br. 70 cr., leg.	„ —.80

Afară de aceste procură Librăria Tipografiei archidiecesane ori-ce cărţi didactice pe lângă cele mai avantagióse condiţiuni.

Lângă preţul cărţii este a se aclude şi preţul transportului.

☞ **La 10 sau mai multe exemplare din aceeaşi carte se dă rabatul cuvenit.** ☜

Redactor prov. Gavriil Hango.

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 106. Sibiiu, Sâmbătă, 27 Septembre (9 Octobre) 1897. Anul XLV.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
la „Tel. Rom.“ într'una cu suplementul „Fóia Pedagogică“
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl.. 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei or 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Prenumerațiune nóuă

la

„Telegraful român“,

care apare de **trei** ori pe sĕptĕmână deschidem pe pătrariul IV. Octobre, Novembre și Decembre al anului 1897, cu prețul cel mai moderat, ce se póte vedé în fruntea fóiei.

Prelângă „Telegraful Roman“ tot la 2 sĕptĕmâni se va da gratuit ca suplement „Fóia pedagogică“.

Banii de prenumerațiune se trimit mai cu înlesnire pe lângă asignațiuni postale (Posta utalvány — Post-Anweisung.) Numele prenumerantului, al comunei, unde se află cu domiciliul și eventual al postei ultime, sĕ fie scrise bine, ca sĕ se pótă ceti.

Se atrage atențiunea on. domni abonați, al căror abonament s'a sfêrșit, sĕ-și înnoéscă abonamentul, pentru-că altfel expeditura va fi silită a sista expedarea fóiei.

Editura „Telegrafului Român“
în Sibiiu.

După visite.

II.

Toastul împĕratului Wilhelm nu ne-a stricat numai nóue naționalităților nemaghiare din acest stat, de și numai pe un moment, dar a stricat fórte mult chiar intereselor imperiului habsburgic, și mai cu sémă dinastiei, pe carea după cum înțelegem din darul ultim al monarchului nostru oferit maghiarilor (statutele), o a împins numai în brațele maghiarilor, în tocmai cum a mai fost impins'o odată Bismarck tot prin astfel de procedere, prin măgulirea sovinismului național a nemților austriaci și a maghiarilor, care a dus la încheierea pactului dualistic numai între nemții austriaci și maghiari cu desconsiderarea intereselor tuturor celorlalte naționalități din monarchie. Resultatul atunci imediat a fost împărțirea monarchiei austriace în dóue: Austria și Ungaria, cu nemții și maghiarii stăpânitori și asupritori în frunte și nu ca conducĕtori, ér preste 3 ani crearea unității germane întărită și prin lărgire de teritoriu răpit dela Francezi. Aceleași cause au aceleași efecte totdéuna. Nemții din Germania în frunte cu împĕratul lor cu tot ér măgulesc pe maghiari, tot pe contul Francesilor și al Austriei. Cine scie óre acum nu va duce acésta la totala disolvare a Austriei, rĕmânênd casa habsburgică numai cu tronul și coróna Ungariei, formându-se din Austria o federațiune de state după modelul statelor unite, ori alipindu-se la statele vecine unde va fi punctul de gravitațiune mai mare după naționalitatea popórelor ce le compun, ajungênd și Ungaria la independența perfectă dorită de Kossuthiști pe față, ér de liberali și ceilalți maghiari încă numai în ascuns? E întrebare însĕ, că óre atunci, popórele de sub coróna Sântului Stefan nu vor dori și nu vor căuta óre și ele mijlóce pentru a duce și ele pe Ungaria la sórtea Austriei! Și în tot casul acésta nu ar fi în favorul necum al Ungariei ca stat poliglot, dar cu atât mai puțin ar fi în favorul magiarilor, căci naționalitățile nemaghiare aducêndu-și aminte de multele nedreptăți strigatóre la ceriu ce le-au făcut, de sigur vor pretinde și ele mai cu succes partea cuvenită din bunurile țĕrii, drepturi naționale, nu pentru dismembrarea teritorială a statului ungar, nu maghiar, pentru întărirea lui și totodată și pentru asigurarea exsitenței naționalității lor.

Las' că o Ungarie perfect independentă cârmuită numai de magiari nici n'ar putea exista mult; și n'ar pute exista pentru-că n'a putut exista nici în trecut, ci sguduită de lupte interne — atunci numai între pardite, ér acum și între naționalități și magiari — acum a fost aruncată în brațele Austriei, acum într'ale Turciei. O astfel de Ungarie, astăḑi istovită cu totul materialiceste prin risipa ce se face pentru satisfacerea grandomanei magiare, carea contribue numai la îngrășarea întreprinḑĕtorilor jidani și alte adunături și pentru scopuri de magiarisare, érăși fără resultatul așteptat în favorul magiarilor, ci mai mult în detrimentul țerii, nu atât a popórelor contra cărora au fost îndreptate, — puțin sprigin póte oferí la timp de nevoie, celor ce-și pun nădejdea în ea. O astfel de Ungarie independentă se póte prevedé de pe acum la ce sórte va ajunge.

Étă serviciul, ce le-a făcut împĕratul Vilhelm magiarilor prin toastul sĕu de care aceștia aḑi atât de mult sunt încântați. Nu e acela deloc îmbucurătoriu pentru magiari. Acela e numai un măslac pentru ei, cu care împĕratul Wilhelm i-a îmbĕtat, pentru ca sĕ-i pótă prinde la timpul oportun în mregile sale pentru exploatarea în scopurile speciale ale germanilor.

Fie siguri Magiarii, că după ce se vor deștepta, iar' vor striga: mégis hunczut a német, numai cât atunci, ca și aḑi, nu vor folosí nimic.

Mai bun servițiu le-a făcut regele Carol prin cuvintele sale putem ḑice reci, dar înțelepte, decât le-a făcut împĕratul Wilhelm prin frasele sale bombastice asemenea unui vis frumos, care te desfătéză multă vreme chiar și treḑindu-te, dar care luându-l serios îți tulbură mințile.

N'au ce se fălì Maghiarii nici cu visita împĕratului german, nici cu cea a regelui român, și nici pentru darul monarchului nostru.

Împĕratul german are lipsă de amiciția lor, dar numai pentru scopurile germanismului; regele român și-a fost anunțat contra visita la Ischl, și numai inundațiunile teribile de astă primăvéră au fost causa, de n'a putut fi primit acolo la timpul seu; ér darul monarchului, cine scie nu este acela óre o încercare de a paralisa serbarea de 50 de ani a revoluțiunei maghiare din 1848, pregătindu-se a-și serba Însuși domnia Sa de 50 de ani preste Austro-Ungaria? Numai așa ne explicăm ridicarea de statue din partea monarchului unor bărbați de stat maghiari, din cari o parte din ei au luptat totdéuna contra dinastiei habsburgice.

Alianțe între împĕrați și ministrii se pot încheia în numele statelor pe contul popórelor, dar e întrebare óre, că popórele nedreptățite se vor și supune de bună voe astorfel de alianțe, ori că puté-vor fi supuse chiar și cu forța.

Deci n'avem de ce sĕ ne prea temem nici noi Românii asupriți din acest stat din causa toastului împĕratului german.

Ḑisa contelui francez Mirabeau: „Privilegiile trec, dar popórele rĕmân“, ori proverbul român: „Apa trece, petrile remân“.

Seculul al XIX-lea a șters privilegiile de castă și confesionale, ér seculul al XX-lea va șterge și privilegiile naționale ale unor popóre asupra altor popóre.

Libertatea între cadrele religiunei creștine va învinge în fine pe tóte terenele vieții omenesci.

Programul sêrbilor radicali dela noi. Dr. Gavrila și Dr. Mihailovici, delegații sêrbilor radicali, încredințați cu pertractările privitóre la încheierea unui pact cu sêrbii liberali, au elaborat programul acțiunei lor politice, respective a partidului lor, *program, care pretinde pentru sêrbi cea mai perfectă autonomie, nu numai bisericéscă, ci și națională.* Partidul radical, ḑice programul, recunósce dreptul de supra inspecțiune a corónei, dar pretinde, ca drepturile autonomice sĕ fie respectate. Sĕ înceteze odată acea procedură a puterei de stat, care pretinde pentru sine în tóte afacerile autonomice dreptul de decidere în merit. Autecesorii sêrbilor nu ca biserică, ci ca *națiune ortodoxă sêrbéscă* au imigrat pe teritoriul țĕrilor corónei Sântului Stefan și ca atari au încheiat contracte cu împĕrații Austriei și regii Ungariei. Prin urmare partidul radical pretinde, ca *autonomia sĕ fie recunoscută și pe terenul politic.* Biserica ortodoxă sêrbéscă e biserică națională, ceea-ce indică și numele de: biserică națională ortodoxă sêrbéscă independentă. Partidul radical se va nisuí, ca acest caracter democratic național sĕ se susțină, și conform acestuia drepturile și influința mirenilor sĕ se lărgéscă. Poporul sêrbesc își póte alege liber patriarchul seu. După procedura presentă însĕ patriarchul trebue ales dintre archierei. Partidul radical se nisuesce

---

FOIȚA.

Ḑile de tómnă.

— Impresii. —

Un miros de tómnă umple vĕzduhul.

Natura întrégă a îmbrăcat haina seriosității, căci tómna — simbolul bărbăției în apunere — și-a început domnia.

In orașe, la sate, în grădine și pe câmpuri, tóte au aspectul posomorît, consciința neputinței și a neînsemnătății imense față de natura autocrată.

O brumă aspră a frânt trufia sumețelor plante, și acum îngălbinite la față, mi se par plecate cu capul spre pămênt, ḑicênd cu jale: „din pămênt suntem și în același pămênt vom merge“ ....

Am cercetat locurile unde nu de mult veselia cea mai desĕvêrșită își avea popasul, unde cei favorisați de sórte, încunjurați de mulțimea stimătorilor și devotaților închinători cu o risipă disgustătóre își desfătau sufletul în distracții și plăceri, ... ér acuma n'am aflat decât ruină.

Aleele, cu potecile lor discrete — refugiul de predilecție a celor cuprinși de tainice porniri — astăḑi tóte sunt pustii. Acații și arinii umbroși au țĕsut covor din frunḑele lor și l'au așternut pe șoseaua rece.

Lanurile cari rĕsunau în lung și lat de melodiile fermecătóre a fetelor secerătóre au amuțit și ele, dimpreună cu fluerul ciobanului, din care doina eșia dulce și te umplea de o duioșie fără sémĕn.

In lunile de véră întreg universul pare vibrând de acorduri, ce produc delicii în sufletul omenesc și fără voie te răpesc și duc în lumea veseliei făcênd sĕ te bucuri cu cei-ce se bucură și sĕ uiți nĕcasul și durerea, dimpreună cu cei ce n'o cunosc și n'au simțit'o.

Astăḑi, când 'ți-s'a urît de acelaș condeiu, aceiaș masă, aceiași chilie și tot aceiași ómeni, cu cari de ḑile ai trăit și voesci ca afară în liber sĕ afli hrană nutritóre pentru sufletul tĕu setos după plăceri, o nóuă decepție te cuprinde.

Intreg orisontul are aspectul unui câmp de luptă, pe care dușmanul tiran a sĕmênat mórte. Pustietatea, în concepțiunea ei necuprinsă, când preste tóte s'a obtrus, te face ca priviri nețĕrmurite sĕ arunci și preste sufletul tĕu melancolic stăpân se face un dor nebun de ducă.

Ori în cătrău te uiți, veḑi numai coróne pleșuve, trunchiuri schilăvite, cotóre uscate, capete plecate, te creḑi în împĕrăția durerii, unde cel mai despotic domnitor ocârmuesce după propriul seu arbitriu. Involuntar trebue și tu sĕ te pleci, și Dómne, cum îți vine de greu, când tu singur ești silit sĕ-ți recunosci micimea, într'un timp când mare te credeai Și trebue, căci natura e cel mai despotic domnitor!

Tómna, cu înfățășarea sa morósă și melancolică, când tóte sunt silite în urma unei iresistibile forțe externe a îmbrăca colórea gălbuie și a-se pleca dinaintea puterii maiestatice a naturei, acuma când tóte sunt cuprinse de o jale, pentru ce au perdut și de un dor pentru reînvierea fericirii avute, ḑilele acéste de tómnă mi se par mai potrivite cu un suflet iubitor, care a simțit prea mult, ér acuma e vrednic de jale.

* * *

Am trăit odinióră ḑile frumóse, a căror dulce suvenire forméză un binecuvêntat oaz în pustiul sufletului meu.

Am plecat în lume, căci eram curios dacă voi întâlni în calea mea curățenia simțemintelor, complexul cărora dau cultura inimei, podóba ființei omenesci.

Și am ajuns în mijlocul unor ómeni, cari cu drag își oferiau din prisosința lor, și cu o sírguință laudabilă căutau se-mi facă ḑilele și mai plăcute.

Ér eu am rĕmas surprins și încântat de atâta prevenire și bunătate.

S'au apropiat de mine ființe pline de grații, au bătut la ușa inimei și 'mi-au cerut intrare. Un afect plăcut m'a sguduit în primul moment, apoi m'am recules... am refusat și nu m'am înălțat, căci eram robit deja.

În fine mi-am regăsit ființa, a cărei chip drăgălaș de multă vreme îl purtam în suflet. În momentul revederii, am resimțit bucuria marinariului, care după multe sbuciumări a nimerit portul mêntuitor.

La început m'am simțit străin, stângaciu, nededat cu binele, dar fie-care ḑi următóre era mai frumósă ca cea de ieri, și astfel succesiv s'au perondat ḑilele dalbe până când cea din urmă s'a imprimat adânc în inima mea, făcêndu-și amintirea neuitată.

* * *

ca patriarchul sĕ pótă fi ales nu numai dintre archierei.

Scopul partidului radical este, ca poporul sêrbesc sĕ-şi pótă alege el pe episcopii sei, precum şi pe preoţii sei.

Revista politică.

Din parlamentul maghiar. In şedinţa dela 5 Octobre s'a votat un proiect de lege după care fiecare product literar apărut în tipariu va trebuí transpus din partea editorilor resp. a autorilor în câte un exemplar Museului naţional din Budapeşta, precum şi procuraturei, carea după folosire apoi îl va transpune autorităţii administrative locale unde a apărut, ér în şedinţa din ḑiua următóre, ministrul preşedinte br. Bànffy a făcut declaraţiuni privitóre la programul de activitate al guvernului resp. al parlamentului în proximele şedinţe. După aceste declaraţiuni, cel dintâiu obiect de pertractare va fi proiectul de lege privitoriu la provisoriu şi îndemnitatea budgetară.

Din parlamentul austriac. *Kiesselwetter* (social democrat) i-a în apărare pe jidani contra social creştinilor.

Lueger declară, că nu e dusman al jidanilor ci numai al apucăturilor lor neiertate prin cari cércă a exploata pe creştini. Ia în apărare pe oficeri contra social democraţilor, ḑicênd, că şi acestia sunt fii ai poporului; cu tóte acestea el nu e amic al militarismului şi va lucra pentru reducerea cheltuelilor privitóre la sustinerea armatei şi se vor face propuneri pentru folosirea acesteia spre scopuri de pace. Tot aşa se apără contra lui Dasniski de acusa, că asupresce pe învĕţători; el nu e duşman nici al învĕţătorilor, dar nu póte suferí, ca acesteia sĕ créscă tinerimea în spirit social democrat. Dacă în Austria ar triumfa spiritul creştin, atunci încurênd s'ar restabilí pacea între popóre şi ar ajunge acestea la deplină mulţămire.

Grupul lui Schönerer înaintéză mai multe proiecte, între cari unele pretind retragerea ordinaţiunilor prin cari limba germană a fost scósă din administraţie între cehi şi moravi. Pretinde ridicarea limbei germane la limbă oficiósă în Dalmaţia, Bosnia, Galiţia şi Bucovina. Dalmaţia sĕ se reincorporeze la Ungaria şi până când sustă uniunea personală cu Ungaria, Austria germană, Galiţia şi Bucovina sĕ fie representate în delegaţiuni. In fine sĕ se interḑică aşeḑarea jidanilor din străinătate în Austria.

Din insula Creta. In insula Creta încă nici astăḑi nu domnesce ordine deplină. Puterile s'au angajat a face ordine acolo silind pe Grecia a se retrage, dar aşa se vede, că nu le-a succes. Resbelul încă tot mai decurge şi poporaţiunea, atât cea creştină, cât şi cea mohamedană a ajuns într'o stare de compătimit. Sultanul vĕḑênd acésta stare de lucruri a declarat, puterile că ori sĕ execute autonomia proclamată, ori sĕ-l lasă pe el sĕ facă ordine acolo, dar la domnirea unui guvernor creştin la nici un cas nu se va învoi, şi mereu îşi sporesce şi întăresce armata.

Acum sĕ vedem puterile, ce vor face faţă de acésta declaraţiune a sultanului, dacă acésta este adevĕrată.

„Luptă confesională între Români“.

Étă şi al doilea articol apărut sub acest titlu în „Egyetértés“ dela 2 Octobre n., pe care, după-cum ne spune pomenita fóie, l'a primit dela amicul sĕu din Braşov, şi care „face cunoscută esenţa şi importanţa luptei“ dintre Românii gr.-cat. şi gr.-or.:

La ultima adunare generală a „Asociaţiunei“, după-cum am făcut evident în articolul meu trecut, greco-orientalii au învins. „Asociaţiunea“ aşa dară a ajuns în mânile „Albinei“, — exclamau greco-catolicii, vĕḑêndu-se înfrânţi. Pentru-că aceea, că „Albina“ e institut curat greco-oriental, greco-catolicii credeau a o putea deduce în chip incontestabil din următoriul fapt: In consiliul de direcţiune al „Albinei“ a devenit vacant un loc. Greco-catolicii au candidat la postul acesta pe un om fórte distins al lor, ca în persóna lui sĕ fie representată şi confesiunea lor. Distinsul candidat greco-catolic însĕ a căḑut faţă cu un individ de tot neînsemnat în viaţa publică a românimei, după ei numai din pricina, că adversarul sĕu a fost greco oriental. In corpul profesoral al scólei civile de fete al „Asociaţiunei“ din Sibiiu, cel puţin până când a trăit bĕtrânul Bariţiu, elementul greco-catolic a fost în preponderanţă. Anul acesta a devenit vacant un post, şi la postul acesta greco catolicii şi-au avut candidatul lor în persóna unui tinĕr, pedagog cualificat, de religia gr.-cath., dar acest candidat a căḑut faţă cu un concurent gr.-or., cu cualificaţiune mult mai slabă, şi astfel greco-catolicii şi-au perdut supremaţia de păn'aci şi în corpul profesoral şi la conducerea scólei de fete.

Cultura greco-catolicilor e mai veche ca cea a greco-orientalilor, şi astfel în deşteptarea şi alimentarea spiritului naţional român şi meritele le sunt mai mari, ca ale greco orientalilor. Pentru accentuarea acestei imprejurări scriitorii greco-catolici s'au folosit de tóte ocasiunile. Anul trecut „Telegraful Român“, organul archiepiscopului metropolit din Sibiiu, într'o lungă serie de articoli s'a sculat în contra acestei păreri generalisate, străduindu-se a dovedí. că în biserica greco-orientală înainte de unaţie domnea un spirit puternic naţional român, şi décă în urma unaţiei românimea nu s'a maghiarisat, acésta o póte mulţămi deadreptul numai reacţiunii nisuinţelor greco-orientale. Tendinţa vĕdită a acestui articol şi a analisărilor de acelaş soiu, făcute într'un spirit analog a fost, sĕ se resfire legenda, care s'a format în decursul timpului în jurul unaţiei şi a bisericei greco-catolice, ca deşteptătórea ideii naţionale române.

E de interes a se cunósce şi causa internă, de ce organele bisericei greco-orientale se străduesc a spulbera acea „legendă naţională“, care multă vreme a încungiurat biserica gr.-cat. română înaintea ochilor românimei.

E lucru notoric, că nu un singur bărbat de stat român există, şi între ei în rêndul prim însuşi regele Carol, cari nu ţin de deosebită fericire, că românimea e greco-orientală. Religiunea greco orientată desparte românimea de fraţii sĕi de rasă latină şi o légă de „Orient“. Religiunea gr.-or. e pricina, că marea massă a poporului român privesce la ţarul Rusiei ca la protectorul sĕu suprem, şi că din causa acésta se alipesce mai tare de ţarul ortodox, cu care e de o religie, şi 'i nutresce mai mult respect, decât catolicului rege Carol. Religiunea ortodoxă e causa, că propaganda ruséscă póte în ori care moment sĕ se vîre la inima poporului român, în scopul intereselor ei politice. Din pricina acésta confesiunea ortodoxă a românimei e o împrejurare adevĕrat primejdiósă pentru independenţa statului român.

Regele Carol, firesce, e mult mai înţelept bărbat de stat, decât sĕ atace direct biserica ortodoxă, biserica oficiósă a României. Tot ce a făcut e, că a spriginit din început nisuinţele catolice în România. El privia greco-catolicismul de un mijloc, care cu legenda şi tradiţiile sale naţionale póte sĕ exercieze o putere mare atractivă asupra massei. Lucaciu eroul şi martirul ideii naţionale române, tocmai din pricina acésta a fost óspe bine vĕḑut şi în acele cercuri din Bucuresci, cari stau mai aprópe de Curte. A fost luat în plan sĕ fie dus la Bucuresci Lucaciu, de orator român al bisericei episcopale catolice de acolo, sĕ pregătéscă în chipul acesta calea spre o mişcare catolică în stil mai mare. Nu sunt cercurile bucureştene de vină, décă Lucaciu a fost nevoit sĕ rĕmână la Şişeşti.

In Macedonia trăesce un numĕr respectabil de Români. O condiţie a influienţei României în Orient e, ca românimea macedonénă nu numai sĕ rĕmână română, dar afară de acésta sĕ-şi şi validiteze deplin individualitatea naţională. Balcanul e nu numai slav, ci cu excepţia albanezilor catolici, puţini la numĕr, e şi ortodox. România numai aşa va puté păzi cu succes românimea macedonénă în acéstă mare de slavi şi ortodoxi, décă sprijinind pe albanezii catolici, îi va convertí şi pe ei în sinul bisericei catolice. Conducĕtorul oficios cultural şi spiritual al Macedo-Românilor e Apostol Mărgărit. Cà acest Apostol Mărgărit în ce relaţii stă cu propaganda catolică din Balcan, au ventilat-o de multe ori foile oposiţionale.

Anul trecut cea mai mare agitaţie în viéţa publică a României a pricinuit'o casul metropolitului Ghenadie. Pe Ghenadie l'a ridicat in scaunul metropolitan, înainte de căderea sa cu un an şi jumĕtate, tocmai voinţa regelui Carol, şi în butul acestui fapt Sturdza totuşi a putut sĕ alunge pe Ghenadie. De sigur Sturdza n'a putut sĕ o facă acésta fără învoirea regelui Carol. Ghenadie ca metropolit prin aceea a atras asupra sa ura regelui Carol, că a păşit ceva prea energic în contra nisuinţelor de catolisare manifestate în România. Astfel a ajuns prelatul favorit disgraţiat şi exilat.

Rusia îndată a băgat de sémă, că căderea lui Ghenadie de fapt e urmarea luptei dintre nisuinţele de catolisare şi ortodoxie. S'a folosit de situaţie, şi cu ajutorul agenţilor sĕi, a vecinic călĕtórelor ruble a produs o astfel de agitaţie în România, încât regele Carol pentru delăturarea unei primejdii şi mai mari e nevoit a se împăca cu metropolitul prin mijlocirea cunoscutului rusofil Alexandru Lahovari şi Catargiu.

Interesant e, că Lucaciu s'a amestecat şi în lupta acésta. Ce e drept, nu personal, ci prin mijlocirea credinciosului seu ostaş, Vasile Mangra. Amêndoi au fabricat un studiu pe temeiul istoriei dreptului canonic, care apărut sub numele lui Mangra, cerca sĕ dovedéscă cu argumente scientifice dreptatea şi validitatea detronării lui Ghenadie. Intreprinderea acésta a lui Mangra însĕ a isbutit în chip fatal, pentru-că opinia publică agitată a României a trecut la ordinea ḑilei cu cea mai pişcătóre şi mai despreţuitóre ironie peste sforţările literare ale lui Mangra.

Metropolitul din Sibiiu a păşit pe faţă în contra detronării lui Ghenadie, întru cât în scrisorile sale oficiale bisericesci n'a recunoscut legalitatea locotenenţei metropolitane denumite de regele Carol, şi organul seu „Telegraful Român“ s'a amestecat în luptă pe partea lui Ghenadie.

Ortodoxia deşteptată prin detronarea lui Ghenadie, la biserica gr.-catolică privesce ca la cel mai mare duşman al sĕu, şi acésta este pricina mai adâncă şi cea adevĕrată a luptei, pe care o continuă aḑi în contra ei tóte dominaţiunile. Înaintea ochilor celor neiniţiaţi numai simptómele acestei lupte se vĕd în acele frecări, la prima privire neînsemnate şi de calibru sărăcăcios, cari decurg între credincioşii celor dóue confesiuni a românimei din Ungaria.

Pe corifeii naţionali români îi atinge fórte neplăcut lupta acésta, pentru-că li-e témă, că acest rĕsboiu confesional va paralisa ori-ce mişcare politică naţională. Se străduesc deci a o înăduşi, şi numai în cas de mare lipsă o ating în foile lor. Fac politică de ştruţ, în credinţa, că vor puté împedeca prin tăcere valurile mai puternice decât ei ale unui curent de idei. Ei nu bagă de sémă, că istoria se repetéză, documentând, că interesul religios şi confesional sunt mai adânc înrădĕcinate în inimile massei, decât dorinţele şi idealele naţionale fabricate şi alimentate în chip măiestrit.

Dela comitatul Sibiiului.

Adunarea municipală a comitatului Sibiiului, ţinută Marţi, în 5 Octobre, a pertractat în fugă un numĕr mare de obiecte de însemnătate mai mare şi mai mică.

De interes pentru publicul cel mare este, că cu acéstă ocasiune s'au ivit şi dóue interpelaţiuni făcute de doi saşi dintre cei numiţi verḑi, una cu privire la faimósa propunere a comitelui suprem făcută la începutul adunărei premergĕtóre de a gratula celor doi ministri, Bánffy şi Fejérváry, pentru „patrioticele“ legi militare, carea atunci n'a înţeles'o mai nimenea şi a fost enunciată ca conclus printr'o simplă surprindere, cealaltă cu privire la o altă mĕsură maghiarisătóre, dar contrară legii, prin carea notarii comunali sunt siliţi cu desconsiderarea limbei protocolare a comunelor a face în limba maghiară acte şi rapórte oficióse. Vice comitele, care în locul comitelui bolnav a condus adunarea, a eşit din perplesitatea sa, declarând, că rĕspunsul meritoric va urma la adunarea proximă.

Suntem curioşi de acest rĕspuns, — în tot casul ne pare bine, că cel puţin unii dintre membrii saşi sunt mai susceptibili faţă de atacurile pornite contra drepturilor naţionale ale popórelor nemaghiare; — sĕ sperăm că şi comitele suprem Gustav Thalman se va feri în viitor de apucături husăresci, dacă va vedé, că acelea nu trec fără energic protest.

O desbatere mai viuă şi mai caracteristică pentru bunăvoinţa fraţilor Saşi faţă de Români şi iubirea lor de dreptate s'a ivit cu privire la preliminariul fondului economic al comitatului.

Pentru fondul acesta era propus sĕ se facă un arunc de $1\frac{1}{2}\%$ în suma de mai bine de 8000 fl.

Intr'aceea s'a decis a se da oficialilor comitatului un adaus de scumpete în suma totală de 5000 fl., şi pentru a afla acoperire pentru acéstă sumă, s'a decis a se reduce cu 1% aruncul pentru fondul economic şi sĕ se încaseze acel 1% in favorul oficialilor la fondul de dispoziţiune.

Dar de unde sĕ se acopere apoi lipsele fondului economic? Etă că iese la ivélă, că acel fond are nisce economisări din anii precedenţi de mai bine de 6000 fl., ba noi am auḑit, că sunt 8000 fl.

Aceste economisări nu au fost luate în sémă când a fost vorba de a cruţa poporul de arunc şi numai atunci 'şi-au adus domnii aminte de ele când a trebuit căutaţi bani pentru ameliorarea salariilor fără ca sĕ fie poporul în aparenţă împovărat, căci în merit tot bietul popor plătesce totul. Din fondul acesta economic se dau mii de floreni pentru scopuri economice săsesci, se dau sute de floreni pentru scopuri românesci.

Preliminariul 'l face comisiunea economică, acesta trece apoi prin censura comitetului permanent, firesce membri Saşi în majoritate covêrşitóre.

Aceste comisiuni între altele au propus ca subvenţiune pentru şcólele de învĕţăcei de meserie din Sibiiu 400 fl., din Sas Sebeş 150 fl. şi din Selişte 100 fl.

Stau îngândurat la pultul meu. Picurii de plóie purtaţi de un vênt rece se isbesc în geam cu vehemenţă şi cu sunetul lor neînţeles provócă în mine fiori de ghiaţă. Mi témă sĕ caut mai scrutător la plóia de afară, ca nu cumva sĕ observ furişându-se printre şirurile ei dese şi vre-un petulant fulg de zăpadă.

În jurul meu o disordine perfectă. Un curent rece mĕ percurge din creştet până în extremităţi Mĕ ridic şi mĕ apropiu de cuptor, dar şi acela mĕ respinge brusc, ḑicêndu-mi: încă nu e timpul.

Întunecimea de afară s'a furişat şi în odaiă, şi mie întunerecul nu-'mi place. Imi ridic gulerul dela palton şi plec în liber sĕ aflu seninătate. Stradele sunt puţin umblate, aleele şi parcurile au o înfăţişare lugubră, s'a stins viéţa din ele, ér în domeniul morţilor cei vii nu întră bucuros. Am eşit la câmp, în pădure, dar preste tot locul aceeaşi amorţélă, o înfrângere generală, o melancolie duiósă e prima şi ultima impresie.

Mĕ supun unei analise şi cu uşurinţă constat analogia dintre timpul de afară şi sufletul meu.

Sunt străin! Tot ce am avut drag am perdut! O inimă singură am aflat, care spunea, că bucuros s'ar face părtaşă durerii mele, dar şi aceea e departe! Sufletul meu alérgă într'un pustiu nehotărît, şi din când în când se opresce la câte un oaz verde, pentru a-şi lua putere, căci are încă mult de pribegit.

....Un oaz!... O grădină întinsă, în mijlocul ei un chiosc împresurat cu viţă de vie sĕlbatică. Frunḑele sunt atât de dese încât raḑele sórelui abia străbat prin ele. Înlăuntru amêndoi! La despărţire i-am şoptit:

Chiosc îngrădit cu vie
Sĕ ne fii tu mărturie
Dragoste, că ne-am jurat
Pentru vecie! —

Alerg mai departe, dar ochiul sufletului meu nu mai întâlnesce decât privelişti triste. Puţina nădejde, care mi-a fost rĕmas, e şi ea palídă.

În sufletul meu e târḑie tómnă ca şi în natură.

Sibiiu, Octobre 1897.

L. T.

Se scólă însĕ un membru sas al adunărei municipale şi arătând, că oraşului Sibiiu îi trebue mai mult, propune ca Sibiiului sĕ i sĕ dea nu 400 fl., ci 600 fl. ca subvenţiune.

Membrii români I. de Preda şi Dr. L. Lemény arată, că nu e corect şi nu e drept a altera o proporţiune bine chibzuită în favorul Sibiiului, arată că întrégă afacerea nu e îndestul de clară, propun deci ca deciderea sĕ se amâne pre altă adunare şi atunci sĕ vină comitetul permanent cu propunere bine studiată, dar la cas dacă s'ar primí totuşi mărirea subvenţiunei pentru Sibiiu, apoi sĕ se măréscă în proporţie dréptă şi subvenţiunea pentru Sas-Sebeş şi Sĕlişte măcar cu câte 50 fl.

Resultatul a fost, că mărirea pentru Sibiiu s'a primit, iar cea pentru Sebeş şi Sĕlişte s'a respins.

Nu e mirare, că membrii români s'au disgustat de atâta desconsiderare a dreptăţei şi cei mai mulţi au părăsit adunarea.

Se vede, că fraţii saşi prea se încred în pritenii lor de aḑi, — nu-i pismuim pentru acea prietenie danaică şi le dăm sfatul bun sĕ nu abuseze prea mult de puterea lor de aḑi faţă de români, sĕ nu uite, că comitatul Sibiiului e comitat românesc, dacă numĕrăm pre locuitorii aceluia, că róta timpului se învêrte şi uşor ajunge mâne de desupt cel ce aḑi e deasupra, iar românul în bine şi în rĕu are bună memorie, séu altfel ḑis „Ţine minte“.

Doiel.

Noutăţi.

Diploma de doctor a reginei poete Carmen Sylva. Senatul universităţii din Budapesta a dispus deja pregătirea diplomei Maj. Sale reginei României. Diploma va fi un adevărat lucru de artă. Pe tablele luxóse în cari se va aşeḑa diploma, va fi gravată emblema şi monogramul reginei. Sigilul actului va fi aşeḑat într'o cutie de argint. Diploma va fi inmanuată reginei prin o deputatie de doi membri ai senatului, conduşi de rectorul universităţii. Se vorbesce, că deputaţia sĕ fie mai mare, şi adecă constătătóre din patru decani în frunte cu rectorul, cum a foşt ceea ce a dus diploma de doctor archiducelui Rudolf la Praga. In causa acésta se va întruni ḑilele proxime senatul universitar.

* * *

Societatea „Andrei Şaguna„ s'a constituit în şedinţa sa ţinută sub presidiul directorului seminarial, Dr. Remus Rosca, Duminecă în 14 Septembre st. v. Societatea pe anul şcolar 1897/98 s'a constituit în modul următor: de preşedinte a fost proclamat prefesorul de teologie Dr. I. Stroia; vicepresedínte al societăţi şi preşedinte al comitetului: Lazar Tritean, cleric an. III.; archivar şi notariu al corespondenţelor: Emanuil Pop, cl. an. III; controlor: Vasile Giurgiu, cl. an. III; redactor al fóiei „Musa“ Sabin Cerbu, cl. an. III; notariu al şedinţelor: Ilie Hociotă, cl. an. II; bibliotecariu: Ioan Mateiu, cl. an. II; cassariu: Nic. Şandru, cl. an. I; — membri în comisiunea literară: Ioan Şortan şi Terenţie Popovici, clerici an. III., Mihail Ganea şi George Perian, cl. an. II., Const. Flămând şi Cornel Popescu, cl. an. I, Ioan Borşan, ped. curs. III. şi Eugen Popescu, ped. curs. II.

* * *

Din tractul Sighişórei. În o parochie din tractul Sighişórei linişteа credincioşilor poporeni de ani era tulburată din causa administrării greşite a avutului bisericesc. Pentru aplanarea şi scrutarea rĕului din partea Prea Ven. Consistoriu a fost exmis asesorul-protopop Nicolau Ivan, carele în 29 August a. c. s'a şi presentat în comuna respectivă. Cu cuvêntul seu de deschidere, în care asémênă folósele binefăcĕtóre ale apei şi focului cu ródele păcei, ér furia acestor elemente din natură cu neînţelegerile şi frecările pătimaşe din popor, apoi cu tactul seu de conducere aplicând principiul „*audiatur et altera pars*“, cu blândeţa şi îndelunga sa răbdare, a domolit spiritele agitate, cari de atâtea-ori au zădărnicit ţinerea sinódelor parochiale. O singură dorinţă mai are poporul, ca Prea Ven. Consistoriu sĕ aducă o sentinţă justă, prin care sĕ se dispună restituirea averei comune şi pedepsirea unor pĕcătoşi. Ne asociem şi noi la acei mulţi, cari au rostit cuvinte de laudă la adresa vrednicului protopop, acum asesor consistorial, Nicolau Ivan.

Am extras acesfe din o corespondenţă mai lungă, cu omiterea personalităţilor.

* * *

Deputaţia gr. catolicilor maghiari la Monarchul. Ungurii greco-catolici din Haidu-Dorogh voesc sĕ se înfăţişeze înaintea Majestăţii Sale într'o deputaţie monstră. Deputaţia va ruga pe Monarchul sĕ exopereze, ca ei sĕ pótă ţinea serviţiile dḑeesci în limba ungurească. Vor presenta Maj. Sale hotărîrea din ḑilele trecute a oraşului Dobriţin, în sensul căreia nici acolo nu capătă loc pentru biserică, nu au voe a se organisa în parochie şi nu'şi pot ridica şcólă, décă nu vor întroduce limba maghiară la serviţiul dḑeesc. Doroghienii cred a obţinea resultat favorabil.

* * *

Postul de primar al capitalei. Guvernul încă tot nu are candidat definitiv la postul de primar al Budapestei. Era luat la început în combinaţie Márkus I., om cu vaḑă şi trecere în cercurile dătătóre de mĕsură, el însĕ n'a primit candidaţia. Ḑilele din urmă prin cercurile din préjma guvernului se amintesce de Hieronymi, fostul ministru de interne, devenit celebru prin cunoscutul ucaz, cu care a desfiinţat comitetul partidului naţional român.

* * *

Schimbare la institutele militare. După scirile ce sosesc din Viena, în timpul cel mai apropiat se vor întêmpla schimbări esenţiale în conducerea pedagogiilor şi internatelor militare. Institutele aceste până acum steteau sub iuritdicţia secţiei a VI. a ministeriului comun de resbel, care exercia inspecţie nu numai asupra educaţiei şi cualificaţiunii elevilor, ci şi asupra cualificaţiunii mai înalte, asupra scólelor stratetigice, asupra cursurilor mai înalte technice şi administrative, de scrimă şi gimnastică; aceste cursuri de specialitate vor fi scóse de sub ingerenţa secţiei a VI. minist. şi vor întrá sub iuridicţiunea secţiei V., care păn'acum conducea numai afacerile operative. Aşadară în viitor pedagogiile militare vor sta sub suprema inspecţie a statului major.

* * *

Temeţi-vĕ de D-ḑeu. Ni-se scriu următórele: In comuna Balşa a trăsnit în 21 Septembre v. (3 Octobre n.) pe doi ómeni. Amêndoi erau fără frica lui D-ḑeu, ómeni cari pe căi neiertate umblau adeseori. Aşa şi în ḑiua de 21 Sept v. des de diminéţă au luat pe nedrept órecari sume de bani dela nisce ómeni negustori de vite, cari treceau prin comună şi cari le-au atins cu vitele un pământ ce era în apropierea drumului, fără însĕ de a le face vre o pagubă. Neguţătorii continuându-şi drumul rugau pe D-ḑeu pentru pedepsirea acelor ómeni aşa de rĕutăcioşi. Unul dintre ei ḑicea între altele, ca D-ḑeu se'i trăznéscă încă astăḑi şi sĕ nu'i mai cruţe. Şi minune, negustorii nu vor fi fost încă departe, când descărcându-se o plóe, fulgerul lovi în casa unuia dintre cei doi, unde ambii se refugiară de plóie. Amêndoi — fiind la masă — au rĕmas morţi, pe când mama, femeia şi copii celui a cărui era casă — au rĕmas neatinşi. Ferestrile, precum şi vasele din casă tóte s'au făcut bucăţi, casa însĕ, deşi coperită cu paie — nu s'a aprins. Singuri cei doi, cari, şi Duminecă fiind, nu s'au temut a pĕcătui, au fost pedepsiţi. Un semn acesta destul de elocuent pentru cari înjură şi nu se tem de Dumneḑeu.

* * *

Universitari socialişti. Socialismul 'şi-a înălţat stindardul sĕu şi între studenţii universitari din Pesta. Şi s'au găsit mulţi tineri la aceste înalte şcoli, cari au jurat credinţă acelui stindard. Tinerii acestia cu sentimente socialiste au voit sĕ ţină Duminecă séra o întrunire la Budapesta. S'au şi adunat vre-o 50 de inşi dintre ei, în o sală laterală dela cafeneaua *Continental*. Căpitanul de poliţie însĕ a oprit adunarea de timpuriu, prin un trimis al seu, în butul tuturor protestărilor socialiştilor. După-ce din sala laterală au fost daţi afară, universitarii socialişti s'au întrunit în cafenea, şi acolo în jurul meselor, printre public voiau sĕ desbată, dar şi de acolo au fost scoşi cu putere brachială.

* * *

Invitare. Societatea de lectură „Petru Maior“ învită la şedinţa generală care sĕ va ţinea Duminecă în 10 Octobre st. n. a. c. în sala dela „Hotel Naţional“ Váczi-utcza. Pentru comitet: Nicolae Puican, preşedinte. Simeon Păcurariu, secretar. Inceputul la órele 7 séra. Oferte marinimóse în folosul cabinetului de lectură se primesc cu mulţămită.

Program:

I. Partea oficială.

1. Cuvênt de deschidere.
2. Raportul anual.
3. Raportul comisiunei literare.
4. „Comediile lui I. L. Caragiali“ de Ilarie Chendi, stud. fil.

II. Partea socială,

în decursul căreia va concerta capela regimentului de infanterie 6.

* * *

Un oraş mistuit de flacări. In oraşul Manilla din Spania a bântuit ḑilele trecute un foc îngrozitor, care a mistuit aşa ḑicênd întreg oraşul. Afară de sute de căsi private şi de magazine, a ars casarma gendarmeríei, palatul pompos al bibliotecii şi al museului oraşului, palatul silvanal, edificiul colosal al reuniunii economice şi alte locale publice. Paguba se urcă la milióne. Cercetările de păn'ací au constatat, că focul a fost pus de insurgenţi spanioli.

* * *

Princesa Chimay. Din Port-Said se anunţă „Politicei Coloniale“, că princesa Chimay, d-na Clara Ward, însoţită de ţiganul Rigó, a sosit pe bordul vaporului german, venind din Genes, în ḑiua de 4 Septembre.

Princesa Chimay pornise spre Iaponia, dar în urma unei indispoziţiuni s'a oprit în Port-Said, ear de aici va pleca spre Cair, unde va sta mult timp.

La sosirea în Port-Said a princesei, o mulţime de fotografi s'au presentat, ca sĕ ia portretul acestei princese, care a făcut atâta sgomot în lume cu fuga sa cu ţiganul musicant Rigó Jancsi.

Exposiţie de vite

arangiată de „Reuníunea română de agricultură din comitatul Sibiiului“.

I. Programul:

exposiţiei de vite ce se va ţivé Duminecă în 5/17 Octobre 1897 în comuna Boiţa

1. In scopul de a înainta economia de vite, „Reuniunea română de agricultură din comitatul Sibiiului“ va arangia la 5/17 Octobre 1897 în comuna Boiţa o exposiţie de vite împreunată cu distribuire de premii în bani.

Exposiţia se va mărgini de astădată la vite cornute cu excepţiunea caprelor.

2. Exposiţia se va ţiné în ḑiua amintită, începênd dela 9 óre înainte de améḑi şi până la 1 óră după améḑi, când va urma premiarea.

Exposiţia se va ţiné pe locul numit „După grădini“.

3. In exposiţie nu se primesc decât vitele locuitorilor din comuna Boiţa, Tălmăcel, Porcesci, Sebeşul inferior, Sebeşul superior, Racoviţa, Veştem şi Sadu.

Pentru vitele aduse din afară de Boiţa se cer paşapórte în regulă.

Cerênd trebuinţa, proprietarii au sĕ dovedéscă, că au ţinut însişi vitele în timp de ³/₄ de an cel puţin.

Oile trebue expuse în grupe de cel mai puţin 3 capete; altcum nu se premiază.

4. Primirea vitelor în expositia se face prin comitetul arangiator local, care va publica din parte-'şi disposiţiunile luate. — Comitetul póte refusa primirea, însĕ numai din cause binecuvêntate.

La fie-care vită, respective grupă de oi se alătură o tăbliţă séu bilet, cuprinḑênd numĕrul curent, etatea vitei şi numele proprietarului.

5. Exponenţii sunt îndatoraţi a purta însişi grijă de vitele lor şi a le da hrana trebuincióśă.

6. Se vor distribui dóuĕḑeci şi patru de premii în suma totală de 200 coróne, dăruiţi de reuniune, şi anume se vor distribui următórele premii:

Grupa I. Bovine de prăsilă (rasa indigenă şi străină).

a) tauri de 3—5 ani: 1 premiu de 16 coróne;

b) vaci de 3—8 ani: 1 premiu de 12 coróne, 2 premii de câte 10 coróne, 1 premiu de 4 fl şi 1 premiu de 6 coróne;

c) junci, junince şi tăurenci, de 1—3 ani: 1 premiu de 10 coróne, 2 premii de câte 8 coróne şi 3 premii de câte 6 coróne;

d) viţei şi veţele de ¹/₄ — 1 an: 1 premiu de 8 ceróne şi 2 premii de câte 1 corónă;

Grupa II. Oi de prăsilă.

a) berbeci de 1—5 ani: 1 premiu de 10 coróne şi 2 premii de câte 8 coróne;

b) noatini din 1894: 1 premiu de 6 coróne şi 2 premii de câte 4 coróne;

c) noatine din 1894: 1 premiu de 6 coróne şi 2 premii de câte 4 coróne;

b) oi de câte 1—5 ani: 1 premiu de 8 coróne şi 2 premii de câte 6 coróne;

II. Premiarea.

In scopul premierii, comitetul central al reuniunii agricole a ales un juriu de 28 membri în persónele domnilor: Demetriu Comşa, ca preşedinte al juriului; Victor Tordăşianu, oficial consistorial, Emil Vazariu, func. de bancă, George Bobeş, paroch, toţi din Sibiiu; Ioan Chirca, v. not. în Sĕlişte, Radu Istrate, proprietar, Petru Indrieş, notariu, Ioan Boidocean, Ioan Iordan Clóje, Oprea Halmagiu, proprietari şi Ioan Druhora, paroch, toţi din Boiţa; Dumitru Secărea, paroch, Toma Nedelcu, primar în Tălmăcel; Toma Dragomir, paroch, Nicolae Grecu, comerciant, din Porceşti; Ioan Micu, proprietar, Toma Doican, paroch şi Ioan Ivan, notariu, din Sebeşul inferior; Ioan Mateiu, paroch, Dem. Sĕcărea, înv., din Sebeşul superior; Valeriu Florian, preot, George Bobanga, econ. şi George Dănilă, învĕţător din Avrig, din Racoviţa; Ieronim Sporinca, notariu, Irimie Milea, proprietar şi Nicolae Vestemian, primar, din Veştem; Ioan Popovici, paroch, Const. Popoviciu, notariu, din Sadu. Membrii absenţi séu împedecaţi dela vot se inlocuesc prin suplenţi.

2. Nu este iertat a funcţiona nimenea ca juror, când este vorba de vitele proprii séu ale rudeniilor mai deaprópe.

3. Juriul ia în primire lista generală a vitelor expuse, examinéză pe rênd şi cu deosebită luare aminte fiecare vită şi apoi se consultă asupra premiării, îngrijindu-se ca publicul şi exponenţii sĕ nu înrîuréscă câtuşi mai puţin asupra hotărîrilor de luat.

4. In şedinţa ce urméză examinării vitelor, membrii juriului se consultă din nou şi se pronunţă, dovedind îndreptăţirea propunerilor şi apoi hotărînd cu majoritate absolută de voturi.

Preşedintele votéză în totdeuna. La cas de voturi egale decide sórtea.

Asupra fiecărei premiări se votéză deschilinit.

5. Exponenţii de premiat se petrec în o listă separată, care odată stabilită, se subscrie de preşedinte şi secretar, precum şi de alţi doi membri ai juriului.

6. Impărţirea premiilor urméză a se face în mod sĕrbătoresc, ţinêndu-se mai întâiu o vorbire în presenţa juriului şi a comitetului arangiator, a exponenţilor şi a publicului întrunit.

Exponenţii premiaţi adeveresc primirea banilor prin subscrierea numelui în rubrica: „Adeveresc primirea în regulă a premiului“.

7. Secretarul juriului se însărcinéză a compune un raport special asupra exposiţiei şi a premiilor. Raportul subscris de preşedintele şi secretarul juriului se păstréză în archiva reuniunii.

III. Disposiţiunile de premiare

A. In general.

1. Scopul exposiţiei este mai ales a urni şi încuragia adevĕrata propăşire în economia vitelor. Drept-aceea, în privire se va lua nu atât intenţiunea vĕdită de a străluci cu vite de paradă, ci mai cu sémă buna chibzuire în alegerea vitelor de prăsilă, hărnicia şi inteliginţa dovedită în realisarea scopului urmărit.

2. Prin urmare vitele, altcum defectuóse în cât-va, se pot premia in rênd cu vitele óre-cum desĕvêrşite. Intrevenind împregiurările de mai sus, chiar şi întâietate se va da vitelor de a dóua mână. Dar nici măcar în totala lipsă de alte mai bune nu este ertat a premia vite hotărît rele séu avênd scăderi însemnate.

3. Astfel, dacă cutare grupă nu cuprinde îndestule vite vrednice de premiat, premiile, ce ar prisosi se pot destina pentr

o altă grupă. Premiile, care din una séu altă causă nu s'ar fi împărțit, se înapoiază reuniunii.

4. Aceia, cari au prăsit înșiși vitele, vor avé întâietate față cu aceia, care au expus vite prăsite de altcineva.

Nimenea nu póte fi premiat, care n'a ținut vita în grija proprie ¾ an cel puțin.

5. Același exponent nu póte dobândi decât un singur premiu în aceeași grupă. Față cu cel premiat in cutare grupă, concurenții din altă grupă au întâietate, presupunênd, că vitele lor sunt deopotrivă.

B. In special.

1. Bovine (vițel, vaci, tauri).

1. Ca vrednice de premiat se consideră mai ales bovinele, care întrunesc în mare mĕsură însușirile vitelor mari, puternice, frumóse la trup, blânde, lăptóse, bune de prăsilă și de îugrășat.

Față cu vitele corcite se va da întâetate vitelor de rasă curată.

2. Intre scăderile care nu îngădue premiarea se numĕră: Trup bolnăvicios, murdar, cu totul slăbit séu cu bóle înăscute, cum și scăderi, care supĕră vederea (d. e. un corn rupt, un mers prost, rane urîte etc).

3. ca semne de lapte mult se consideră; trup prelungit, piept larg și fóle șerpuit de vine; uger plin și mare, nu prea cărnos, nici prea gras, înzestrat cu pĕr scurt și móle și avênd apoi patru țițe moi, deopotrivă de mari; pele molatecă, pĕr subțire și privire blândă.

4 Ca bune de îngrășat sunt a se considera mai ales vitele trunchióse, cu capul mic, óse subțiri, piept larg și cărnos, șolduri îndepărtate, cópsă lătăréță, pele miscăciósă, pĕr móle.

5. Ca bune de muncă se consideră mai cu sémă vitele osóse, cu picióre cam lungi, piept larg și rotundit, șolduri puternice, copite sănĕtóse, mers vioiu și regulat.

II. Oi.

1. Ântâietete se cuvine mai ales oilor mari, carnóse, lăptóse și bogate în lână frumósă și subțire, móle și lungă, deasemea se cuvine ântâietate oilor de soiu vestit și însoțite de miei cu blană aleasă.

2. Rasa țigaie și stogoșă se preferă rasei bârsane (țurcane).

Din ședința comitetului central al „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiului", ținută la Sibiiu în 4 Octobre n. 1897.

Demetriu Comșa, președinte. *Victor Tordășianu,* secretar.

Mătasă-foulard dela 60 cr. până la fl. 3.35 de metru — japoneză, chineză etc. în cele mai nouĕ mostre și colori, precum și **mătasă-Henneberg** négră, albă și colorată dela 45 cr. până la fl. 14.65 de metru, lucie, vărgată, mostrată, damast etc. (circa 240 calități diferite, 2000 colori și dessinuri etc.). Mărfurile comandate precum și *mostrele le expedéză cu întórcerea postei în casă, franco și scutite de vamă*, **fabricile de mătasă din Zürich** ale lui **G. HENNEBERG**, (*furnisor de curte c. și r*) Scrisorile adresate în Elveția sunt a se provedé cu marcă de 10 cr., cărțile postale cu 5 cr. Comandele scrise în limba română sĕ execută punctual. [45] 9

Distins la expozițiile de higienă din Cairo la 1895 și Londra la 1896 cu **medalia de aur și diplomă de onóre:**

SPIRTUL DE REUMA

mijloc extern probat de celebritățile medicale și folosit cu succes strălucit în cele mai mari spitaluri are efect grabnic și sigur în contra a ori-ce fel de recélă a trupului, precum **paralisie, podagra, reumatism, ischias, asthma** etc.

Efectul lui în unele casuri este miraculos, încât adese-ori chiar la bóle învechite după o singură folosire încétă durerile.

Durerea de dinți și cap o vindecă în 5 minute.

Prețul unei sticle, împreună cu instrucțiunea **1 corónа, a unei sticle mai tari 2 coróne 40 fileri.**

Deposite principale în Budapesta: Farmacia d-lui **Iosif Török**, Király utza Nr. 12 și a d-lui **Dr. A. Egger**, Váczi körút 17. Asemenea în tóte farmaciile capitalei și aprópe în tóte cele din provincie, precum și la preparatorul

Widder Gyula,

farmacist

S. A. Ujhely Nr. 102.

Comandele din provincie se execută prompt.

[189] 5—10

Nr. 252. [195] 2—3

CONCURS.

Pentru întregirea parochiei de clasa a III-a Gelmar, în protopresbiteratul Orăștie se publică concurs cu termin de 30 de dile dela prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch dau un venit anual sigur de 400 fl. 90 cr., în privința cărora se pot lua informațiuni mai de aprópe dela comitetul parochial și oficiul protopresbiteral.

Concurenții au ași așterne cererile concursuale, instruite conform normelor în vigóre, până la terminul prefipt, oficiului protopresbiteral subsemnat.

Orăștie, 20 August 1897.

Oficiul protopresbiteral al Orăștiei în conțelegere cu comitetul parochial concernent.

Sergiu Medean,
adm. prot.

◆ ◆ ◆

Iernat de oi

pe hotarul comunei *Hozman*, — locul de pășune al biserîcei de *260 jug.* și aprópe tot atâta pădure — se exarêndéză în **17 Octobre a. c.** la 2 óre p. m. pe calea licitațiunei.

Hozman (p. u. Nocrich), 3 Octobre 1897.

Presbiterul evang. de C. A.

[198] 1—2

Nr. 480/897 [194] 2—3

CONCURS.

Pe basa ordinului Măritului Consistoriu Archidiecesan din 23 Decemcembre 1893 Nr. 8439 B. prin acésta se escrie concurs pentru întregirea parochiei de clasa a III-a Sânpetru cu filia Săcel din protopresbiteratul gr. or. al tractului Hațegului, cu termin de 30 de dile dela prima publicare in „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post dau suma de 391 fl. 20 cr. v. a.

Doritorii de a ocupa acest post au a-și așterne suplicile lor concursuale instruite după normele în vigóre până la terminul susindicat la subscrisul oficiu protopresbiteral în Petroșeni.

Concurenții sunt poftiți a se presenta în vre-o Dumineca séu sĕrbătóre în comună spre a se face cunoscuți personal poporului.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Hațeg, în conțelegere cu comitetul parochial respectiv.

Petroșeni, la 14 August 1897.

Avram Stanca,
adm. protopresb.

Comande făcute prin poștă se execută imediat cu cea mai mare acuratețĕ.

Noutăți în albituri bărbătesci și femeiesci.

Raport expres!

Am onóre a aduce la cunoscința P. T. public, că mi-au sosit în „prăvălia mea engezéscă", strada Cisnădiei Nr. 27, novitățile procurate din străinătate și anume: **jachete de copile și dómne, ronduri și capes, blane, Thibet, Peluche și gulere de stofe englezesci paltóne de fetițe și franțuzesci, bundi de călĕtorie și de stradă.** Tóte acestea le ofer On. public confecționate după ultima modă și pe lângă cele mai favorabile prețuri de concurență.

Cred deci că dace în propriul interes al On. public, a se convinge cât mai curênd de nóuele mele întreprinderi.

Rugându-Vĕ pentru binevoitoriul sprigin și asigurându-Vĕ de serviciu prompt și real, semnez

cu distinsă stimă:

Michael Braun,

Sibiiu, strada Cisnădiei Nr. 27.

[183] 9—10

Specialități în cravate.

Comande făcute prin poștă se execută imediat cu cea mai mare acuratețĕ.

„Colecțiunea Șaraga".

Din „Colecțiunea Șaraga" à 1 leu = 50 cr. volumul au apărut:

Nr.
1. Elena Sevastos: Povești.
2. N. A. Bogdan: Povești și anecdote.
3. Mihail Canianu: Poesii populare (Doine).
4. N. Gane: Poesii.
5. 6. Log. Cost. Konaki: Poesii vol. I. II.
7. Mihail Eminescu: Poesii complecte.
8. Sofia Nădejde: Nuvele.
9. A. Vlahuță: Nuvele.
10. Henriete și M. Eminescu: Scrisori.
11. 12. Ar. Densușianu: Cercetări literare vol. I. II.
13. N. Gane: Domnița Ruxandra.
14. N. Beldiceanu: Poesii.
15. Elena Sevastos: Anecdote populare.
16. 17. A. Steuerman: Antologie, Crestomatie.
18. 22. N. Iorga: Schițe din literat. română.
19. N. A. Bogdan: Și noui și vechi.
20. 21. I. L. Caragiale: Teatru vol. I. II.
23. Matilda Cugler-Poni: Poesii.
24. 25. Grigore N. Lazu: 451 poesii — traduceri și imitațiuni vol. I. II.
26. Carmen Sylva: Poveștile Peleșului.
27. V. Conta: Încercări de metafisică.
28. Mihail Eminescu: Nuvele.
29. Victor Onișor: Doine și strigături din Ardeal vol. I.

Nr.
30. V. Conta: Teoria fatalismului.
31. 37. V. Conta: Teoria ondulațiunii vol. I. II.
32. 40. D. Bolintineanu: Poesii vol. I. II.
33. D. Petrino: Poeme.
34. 35. Cavaler C. Stamati: Musa românéscă vol. I. II.
36. Ed. Gruber: Stil și gândire.
38. M. Eminescu: Diverse.
39. Carol Scrob: De-ale inimei vol. I.
41. Const. Negruzzi: Pĕcatele tinereților v. I.
42. D. Bolintineanu: Proză vol. I.
43. A Donici: Fabule.
44. V. Conta: Basele Metafizicei.
45. 56. A. D. Xenopol: Istoria Românilor.
57. Ionescu Raicu-Rion: Scrieri literare v. I.
58. Fabuliști Români: Fabule.
59. Traian Demetrescu: Aquarele (poesii).
60. A. Steuerman: Sărăcie (poesii).
61. A. Steuerman: O tómnă la Paris (scrisori și versuri).
62. N. A. Bogdan: 15 Comèdii.
63. Al. Philippide: Starea socială.
64. I. L. Caragiale: Schițe, trad. și originale.
65. H. G. Lecca: Prima (versuri).

Se pot procura dela Librăria Tipografiei archidiecesane Sibiiu.

Librăria Tipografiei archidiecesane

recomandă publicului român iubitor de cele religióse următórele

cărți bisericesci:

Acaftist bogat, legat fl. 1.25 fin legat	fl.	1.60
* **Acaftist bogat**, simplu legat 60 cr. frumos legat 70 cr. in piele legat fl. 1.60	„	2.20
* **Apostol**, legat	„	5.75
Biblia ilustrată, Testam. vechiu și nou, nelegată fl. 10 legată	„	15.—
* **Carte de rugăciuni**, pentru tinerime, legată	„	—.15
Chiriacodromion, nelegat fl. 10, legat	„	12.—
Evangelia, nelegată fl. 8, legată fl. 12, fin legată fl. 18, în catifea roșie	„	56.—
Hirotonier, pentru sfințirea de preoți, nelegat	„	2.—
Icóna Evangeliștilor, pe hârtie	„	—.50
Icóna celor 3 Ierarchi, pe hârtie	„	—.30
Molitvelnicul bogat, nelegat fl. 4.30, leg. fl. 5, fin leg.	fl.	5.50
Octoichul cel mare, nelegat fl. 17, legat	„	20.—
Octoichul mic, nel. 60 cr., legat 80 cr., fin legat	„	1.20
* **Octoichul mic**, legat	„	—.75
Orologion, (ciaslov), nelegat 60 cr., legat 70 cr., fin legat	„	1.20
Patima și mórtea D-lui Iisus Christos în versuri și icóne, legată	„	1.—
Penticostariul, nelegat fl. 8, legat	„	10.—
Psaltirea proroculul David, legată 60 cr., fin legată	„	1.—
Rênduéla la sfințirea bisericilor, neleg. fl. 2, leg.	„	2.50
Testamentul nou, nelegat	„	1.—
Têlcul Evangeliilor, nel	„	1.—
Triodul cu Strajnicul, nelegat fl. 20, legat	„	25.—

Asemenea procură Librăria archidiecesană la comandă ori-ce cărți bisericesci apărute în- și afară de patrie, pe lângă cele mai modeste provisiuni.

Notă: Cărțile însemnate cu * sunt tipărite cu litere latine.

Redactor prov. **Gavriil Hango.**

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 107. Sibiiu, Marți, 30 Septembre (12 Octobre) 1897. **Anul XLV.**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
la „Tel. Rom.“ într'una cu suplementul „Fóia Pedagogică“
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei or 15 cr. rêndul cu litere garmond — **și timbru de 30 cr.** pentru fie-care publicare.

Prenumerațiune nóuă

la

„Telegraful român“,

care apare de **trei** ori pe sĕptĕmână deschidem pe pătrariul IV. Octobre, Novembre și Decembre al anului 1897, cu prețul cel mai moderat, ce se póte vedé în fruntea fóiei.

Prelângă „Telegraful Roman“ tot la 2 sĕptĕmâni se va da gratuít ca suplement „Fóia pedagogică“.

Banii de prenumerațiune se trimit mai cu înlesnire pe lângă asignațiuni postale (Posta utalvány — Post-Anweisung.) Numele prenumerantului, al comunei, unde se află cu domiciliul și eventual al postei ultime, sĕ fie scrise bine, ca sĕ se pótă cetí.

Se atrage atențiunea on. domni abonați, al căror abonament s'a sfêrșit, sĕ-și innoéscă abonamentul, pentru-că altfel expeditura va fi silită a sista expedarea fóiei.

Editura „Telegrafului Român“
în Sibiiu.

La deschiderea congresului.

In terminul ordinariu se deschide mâne congresul nostru național-bisericesc

Simțim o bucurie nespusă, putênd constata, că de astă dată congresul se deschide în terminul ordinariu.

De un lung șir de ani unul dintre gravaminele nóstre principale au fost pedecile, cari ni s'au pus în ținerea normală a congresului.

Au fost nenormale încât pentru noi raporturile interne din statul nostru, și la acésta s'au redus pedecile, cari s'au pus în calea normală a organismului nostru bisericesc.

Adi nu mai stau pedeci în calea cursului lor normal, și noi cu bucurie o constatăm acésta la locul prim.

Archiereii provinciei nóstre metropolitane, representanții clerului și ai poporului din întrégă provincia nóstră metropolitană, toți de o limbă, toți de o lege, toți însufleți de acel spirit, toți animați de aceleași vederi, toți inspirați de aceleași aspirațiuni se întrunesc mâne în biserica nóstră catedrală de aici.

Următori fideli ai apostolilor întru un gând, întru o unire se intrunesc mâne representanții clerului și ai poporului ortodox român din Ungaria și Transilvania spre a chema pogorîrea Duchului sânt, ca luminați de acesta, se purcédă la lucrările lor pentru binele bisericei.

În véra anului 1895 la ultima întrunire a congresului nostru național-bisericesc nori grei se ridicau pe orisontul patriei nóstre, nori grei, cari cu furtună amenințau bisericile creștine.

Erau sancționate legile nóuĕ bisericesci, prin cari s'au întrodus căsătoria civilă, matriculele de stat, recepțiunea evreilor și liberul exercițiu al religiunei, egal cu nereligiositatea.

Biserica nóstră, în șirul celorlalte biserici creștine, avé și ea mari și temeinice îngrijiri.

Spre a salva instituțiunile străvechi bisericesci, și spre a ținé pe credincioși strîns legați de aceste instituțiuni, congresul din anul 1895, a decretat mĕsuri, cari au tăiat adênc în viéța bisericei nóstre.

Mĕsurile acele au avut atunci tótă îndreptățirea în situațiunea critică, care se contempla.

De atunci au trecut 2 ani. Popoporul nostru a trecut prin botezul de sânge, și rapórtele consistorului nostru metropolitan sunt chemate a ne da o icónă fidelă a stărei de lucruri adi, după-ce au trecut cei 2 ani cu proba de foc.

Rapórtele consistoriale sunt chemate a ne arăta întru cât nóua situațiune creată mai reclamă extraordinare mĕsuri de apĕrare, séu încât dóră vechile instituțiuni ridicate din valóre în mod interimal în contemplarea situațiunei dela 1895, unele pot fi érăși restituite tot în interesul bisericei.

Situațiunea nou creată a necesitat biserica la revisiunea și prelucrarea normativelor de până acuma. In special s'a decretat revisuirea regulamentului pentru procedura în causele matrimoniale.

Este întrodus numai în mod provisoriu regulamentul pentru organisarea instrucțiunei publice în provincia nóstră metropolitană, și în special planul de învĕțământ este supus unei revisiuni fundamentale.

Regulamentul pentru o uniformă administrare a averilor bisericesci în metropolie este în pertractare de deci de ani, și încă nu s'a ajuns la o înțelegere cu singuraticele eparchii, deși acesta este unicul, unde nu s'a ajuns la o uniformitate, și este enigmatic lucru, că tocmai la acesta, — care nu e cel mai important — nu s'a putut ajunge uniformitatea de mult dorită.

Aceste cestiuni principale de organisare vor forma substratul deliberărilor din anul acesta.

Vor mai fi încă multe alte de natură mai secundară, dară tóte menite a promova binele clerului și al poporului din provincia nóstră metropolitană.

O sectă periculósă a început a se lăți în părțile ungurene de când cu întroducerea liberului exercițiu religionariu.

Secta acésta a prins teren și printre credincioșii bisericei nóstre din unele părți ale eparchiei Aradului.

Rapórtele consistoriale ni vor da deslușiri și în punctul acesta, și vor arăta încât au avut și dóră mai au temeiu îngrijirile nóstre.

Articolul de lege XXVI din 1893 a sistemisat pentru învĕțătorii dela școlele nóstre confesionale prelângă salariul fundamental fl. 300 cuincuenali.

Primul cuincuenal se va da începênd cu Septembre, 1898.

Rapórtele consistoriale ne vor da lumină și în cestiunea acésta, care mult a agitat spiritele.

Teren de lucru este bogat. Cestiunile multe și de natură delicată de reclamă tótă mintea și tótă inima nóstră.

Se stăm bine, sĕ stăm cu frică, căci dilele grele sunt.

Resunet german la toastul împĕratului Wilhelm. Cât de rea impresie a făcut toastul împĕratului Wilhelm pretutindenea afară de Ungaria între maghiari se póte vede din tóte diarele maghiare din patrie și în fórte multe din cele din străinătate, în deosebi în cele germane, dintre cari unele până acum erau declarate pa față filo-maghiare.

Spre exemplu reproducem aci câteva pasagie dintr'un articol al fóiei săsesci „Kronstädter Zeitung“ din Brașov și altele din fóia „Zukuntt“ din Berlin, carea trece de organ inspirat de principele Bismarck, odinióră mare prietin al magiarilor.

Étă, ce dice „Zukunft“:

In întroducere înșiră luptele câte le-au avut sĕ supórte germanii cu ungurii în decurs de 1000 de ani, apoi continuă:

Numele regelui Otto, învingĕtoriul maghiarilor, și acum după o mie de ani este amintit cu recunoscința de germanii omenimei; încă și astădi, sĕ dicem, când într'o di posomorîtă de tómnă, a cărei urme ar trebui sterse pe veci din memoria germanilor, când un împĕrat german într'un toast la adresa Europei a glorificat pe maghiari, independența lor națională și istoria lor. Impĕratul Wilhelm al II-lea nu și-a prea desmerdat poporul; expresiunea vederilor sale străine a schimbat de mult admirațiunea celor mai buni în temere serióśă. Nu e acela om cu mine, care s'ar îndoi în scopurile înalte și bune ale împĕratului, dar nu există acela om de omenie și cu vederi înalte, care l'ar urma fără temere pe acésta cale“.

Aprópe fiecare vorbire a împĕratului și fără voia și dorința lui, produce contradicere și nemulțămire. Dar nici o vorbire a lui n'a dat ansă la mai mare și mai indreptățită temere, decât vorbirea ce a rostit în castelul din Buda cu ocasiunea prândului festiv. Cursul

---

FOIȚA.

Un sinucigaș.

de

Matild Serao.

Trecea încet pe via Nazionale în jos; pe fața lui frumósă, dar palidă și uscățivă se vedeau urmele unei oboseli de mórte. Cu capul în pămênt, cu brațele atârnate pășea înainte. Nici nu băga de sémă de câte-ori îl înboldea mulțimea de trecĕtori, ce grăbea în sus și 'n jos în aerul próspĕt al diminețel. Numai șueratul tramvaiului îl facea pe Iulian Sorel sĕ tresară din când în când, atunci se oprea și privea dus, până când tramvaiul trecea. Apoi érăși își continua pașii, oprindu-se adesea înaintea vitrinelor, a căror jamuri erau udate de róua diminetii de primăvéră. Și privea, privea dus, fără sĕ scie la ce-'și înhólbă ochii. Intr'o vitrină zărí o păpușă mare, cu pletele blonde. I-se umplură ochii de lacrimi. — A plecat mai departe, cu pași mai grăbiți. A ajuns până în colțul stradei Torino. Aici s'a oprit nemișcat, se simțea par'-că incapabil sĕ ajungă până la vila, care se înălța învitător dintre ramurile verdi ce-o împrejmuiau. Figura-i obosită luă o expresie de frică.

Vila aceea mică a deșteptat témă în el. Mii de șovăiri, îngrijorări îl rețineau, până când în sfêrșit cu mare greutatc a ajuns la pórtă, și cu mâna tremurândă a sunat clopoțelul. Cameriera, care i-a deschis, 'l-a titulat „excelență“, dar a tractat fórte nepăsător cu el, a plecat înainte, fără de-a băga de sémă, óre urmează-o Iulian, séu nu.

In salonul extrem da strălucit, se aședă într'un jeț de mătasă, și cu cótele răzimate pe genunchi privea înmărmurit înaintea sa, adâncit în gânduri atât de mult, încât nici nu audí pașii Gwendalinei Harris. Femeia blondă, sveltă, se opri înaintea lui, și-l fixă cu ochii ca de ghiață, mai albastri ca cea mai albastră boltă a ceriului.

— Ei, ce poftesci? — întrebă femeia cu un glas metalic, sonor.

— Oh, Gwendaline . . . . — bonbăní bărbatul, și deveni mai palid, neputênd suporta privirea pĕtrundĕtóre a ochilor ei azurii.

Femeia se aședă pe o sofă móle încărcată cu perini de mătasă, albe ca zăpada. Nisce păpuci albi de matasă avea în picióre, ér de sub fustă 'i-se zăreau d'abia ciorapii negri, brodați în argintiu. Buclele ei aurii le ținea adunate o țĕsătură de pĕr, în care erau împletite mărgele. Pielea îi era mai rumenă decât trandafirul.

— Ei, ce poftesci? — întrebă din nou pe Sorel.

El încă tot nu cuteza sĕ-i rĕspundă, ci o privea numai cu ochi de implorare. Gwendaline î-și dădu capul blond pe spate și începu sĕ se jóce cu inelele-i strălucitóre.

— E rĕu? — întrebă Gwendaline în tonul ei metalic.

— E rĕu, — rĕspunse abia șoptind bărbatul.

— Nu-i scăpare?

— Nu.

Nici urmă de întristare séu surprindere nu se putea observa pe fața rumenă a femeii, pe fruntea ei curată, în ochii ei reci, sclipitori.

— Atunci tu esti mort, — declară rece femeia.

— Da, — respunse Iulian Sorel, și fața i-se făcu palidă, ca de mort.

— Și-apoi ce vreiací? Casa mea nu-e cimiter, — dise Gwendaline, suflând pe un opal, și frecându-l sĕ-l facă mai sclipitor.

— Am venit sĕ-mi iau rĕmas bun dela tine.

— D'apoi nu ți-am dis aseară, sĕ mergi cu Ddeu? Nu m'ai înteles?

— Nu te-am înțeles, credeam, că bancarul Colzado 'mi va da adi bani — bombăní cu umilință bărbatul.

— Nădejde deșértă, unui mort nimeni nu-i dă împrumut.

— Adevĕrat, — adause bărbatul cu capul înclinat.

La cât ți se urcă datoriile? întrebă după o scurtă tăcere femeia.

Iulian Sorel 'și ridică capul și cu ochii visători priví spre Gwendaline, ca și când n'ar fi auzit'o, n'ar fi înțeles-o.

— La cât ți se urcă datoriile? întrebă ea din nou, aruncându-i o privire poruncitóre.

— Nu șciu. . . . nu șciu. . . . . nici nu vorbí despre ele, — o rugă bărbatul, netedindu-și fruntea.

— Cu dóue-sute șésedeci de mii de lire ești dator, după-cum am făcut eu socoteala.

Ca lovitură de fulger au cădut asupra sĕrmanului om aceste cuvinte, fața i-s'a întunecat, s'a îngălbenit.

— Și n'ai un sold, cu care sĕ plătesci, n'ai isvor de bani, tóte le-ai deșertat, n'ai nădejde de moștenire, pentru-că tóte némurile ți-au murit, nu poți sĕ ai nădejde în muncă, pentru că nu scii sĕ muncesci, întrégă viața ai trăit pentru dragoste, plăceri; nu poți sĕ ai nădejde în vre-o întreprindere ideilor vorbirei se baséză pe presupuneri false, carí în lumina adevĕrului drept şi a mărturiilor istoriei nu pot susta“.

Incolo ia la critică obiectivă singuraticele declaraţiuni din vorbire şi autorul articolului, dl Harden, exclamă:

„Cu tot respectul, dar tot cu atâta hotărîre trebue sĕ declarăm, că împĕratul prin aceste cuvinte (când a rostit cuvintele: cu admiraţiune simpatică am urmărit serbările aniversare ale milleniului, ce credinciolul popor maghiar, strîns în jurul regelui sĕu cu pompă surprindĕtóre le-a serbat .Red. „T. R“.) n'a exprimat sentímentul poporului german“.

Incolo citéză pe Lőher, carele dice: „Inzadar căutăm acele puţine petrii, pe cari le-ar fi adus la marele edificiu al omenimei; nici o idee culturală nu există, carea sĕ fi străbătut lumea prin intermediarea maghiarilor.

La urmă scóte conclusiunea, că magiarii numai de aceea se bucură atât de mult de toastul împĕratului german, ca sĕ-şi facă reclam din interese de speculaţiuni mârşave.

Scrie multe adevĕruri pişcătóre dl H. la adresa magiarilor şi a împĕratului german, pe cari spaţiul nu ne permite ale reproduce.

Ér „Kronstätdter Zeitung“ dice:

„Un dar defast i-a tost aşedat împĕratului Wilhelm II. în légănul sĕu. E darul oratoriei vii şi bombastice, tendinţa de a vorbi sub impresiuni de moment şi de uşóră escitabilitate.

În aplicaţiunea acestui talent împĕratul rar a nimerit'o, ceea-ce se póte constata în tóte discursurile sale.

Intre aceste derairări ale talentului sĕu oratoric trebue sĕ clasăm şi cea mai mare parte a discursului sĕu dela Budapesta. Mai ales în noi, saşii, trebue sĕ îngheţe ori-ce sentiment de cordialitate pentru purtătoriul corónei germane, când cetim cuvêntarea sa. Cu cea mai profundă amărăciune trebue sĕ rĕspundem noi la lovitura, pe care domnul Germaniei ne-a dat o nu numai nóuĕ germanilor din Ungaria şi Transilvania, ci tuturor germanilor din imperiu, cărora nu le este indiferentă sórtea connaţionalilor lor primejduiţi.

Impĕratul aliat nu avea nici o nevoe sĕ mai măréscă grandomania şi îngâmfarea rassei hegemone.

Dacă împĕratul trebuia numai decât pe pământul Ungariei sĕ vadă, sĕ strîngă mânile luminaţiilor maghiare şi sĕ distribue decoraţii, de ce a tribuit el sĕ aduleze în chip atât de necumpĕtat şi debordand, cu cuvinte atât de umflate, pe Maghiari?

Ne dóre şi ne revóltă sângele vĕdênd pe cel mai înalt şi mai puternic protector al germanismului, că preamăresce pe acel popor, carc în ură órbă séu órbă frică, prigonesce tot ce e german“.

Intr'adevĕr au mers şi departe foile magiare cu exploatarea toastului împĕratului german şi a visitei regelui Carol la Budapesta. A scóte conclusiuni că aceşti domnitori prin întórcerea unei visite de curtenie obligată de bunul simţ de cuviinţă faţă de monarchul nostru ar aproba politica lor asupritóre şi maghiarisătóre faţă de naţionalităţile nemagiare din Ungaria, naţionalităţi cari fac parte etnografică din popórele imperiilor lor, e totuşi prea cutezată ideie, ba nebună chiar, nu numai barbară.

Ori cât sĕ fi fost de măgulitóre toastele acelora la adresa lor, a presupune aşa ceva, trebue sĕ fii fórte barbar la sentimente ori lipsit şi de ultima schintee a intelectului.

Programul partidului sêrbesc liberal dela noi. In numĕrul trecut al fóiei nóstre am publicat în extras programul partidului sêrbesc radical dela noi, — în numĕrul de faţă publicăm érăşi în extras programul partidului sêrbesc liberal, dimpreună cu propositiunile sub cari acesta e aplicat a accepta o fusiune cu partidul radical. Spre scopul acesta delegaţii acestor partide păn'acum au convenit în următórele:

I. Ambele partide se obligă, ca de aci înainte în tóte afacerile naţionale sêrbesci bisericesci şi politice, atât în comitate şi comune, cât şi în eparchii şi parochii sĕ procédă după o înţelegere prealabilă statorită.

II. Basa activităţii pe terenul politic va servi pe teritoriul mai restrins al Ungariei programul statorit în congresul naţional ţinut la 10 August 1895, apoi tradiţiunile fostului partid naţional sêrbesc, ér cât privesce Croaţia şi Slavonia programul partidului naţional autonomist statorit la Ruma în anul 1881.

III. Ca basă pentru câştigarea autonomiei bisericesci naţionale va servi programul partidului naţional sêrbesc statorit la Ujvidék în 21 Iuliu 1872. Apoi programul statorit la Zagrab în 18 Iuniu 1885 şi cel statorit la Zombor în 27 Inniu 1885, cum şi principiile exprimate de partidul naţional în congresele bisericesci înainte de a fi acela divisat, adecă:

1. Autonomia bisericei naţionale sêrbesci sĕ se ţină curată şi neamestecată, violările suferite sĕ se remedieze şi ilegalităţile sĕ se sisteze.

2. Ori-ce amestec nejustificat al puterei de stat în afacerile bisericesci autonome, întrucât acela cade afară de cadrele de supremă inspecţiune a statului, sĕ fie împedecat; mai departe autonomia faţă de puterea statului sĕ fie cât mai bine întărită.

3. Influnţa elementului mirean câştigată până acum nu numai sĕ nu fie ciuntită, dar după putinţă sĕ fie mai lărgită.

4. Caracterul naţional al scólelor confesionale sĕ se susţină, respective sĕ se restabiléscă. Cele dóue partide se vor nisui ca numĕrul scólelor confesionale poporale şi medii sĕ se înmulţéscă şi sĕ se înfiinţeze şi alte institute, înalte.

5. Problema celor dóue partide va fi, ca starea morală şi materială a preoţimei şi învĕţătorimei sêrbesci sĕ se îmbunătăţéscă şi asigureze.

Revista politică.

Panislamism. Din Constantinopol vin sciri, că obiectul cel mai predilect de discuţie al foilor turcesci este panislamismul, adecă idea de a unì pe toţi mohamedanii de pe pământ sub un singur cap. Şi după-ce aprópe tótă pressa turcéscă îşi i-a inspiraţiunea din curtea Sultanului, este evident, că aici este în curgere o mişcare, care va surprinde tótă lumea politică şi religiósă. E vorba că Sultanul vrea sĕ-şi creeze o posiţie în lumea musulmană, analógă posiţiei, ce o are papa dela Roma în catolicism. Foile turcesci afirmă, că organisarea acésta a musulmanilor va fi numai spre binele omenimei de óre-ce are caracter pacinic.

Le şi credem, mai cu sémă până când Coranul tot mai susţine doctrina, că fie-care mohamedan e datoriu a propaga şi impune mohamedanismul chiar şi cu sabia în mână.

Au trecut vremile janicerismului.

Autonomia Cubei. De abia a venit la putere partidul liberal spaniol şi şi vrea sĕ se îndrepteze pe adevĕrata cale, care póte scăpa ţéra de noianul de nenorociri în care a adus'o încăpăţinarea şi incapacitatea partidului conservator.

Politicei de sânge, de ruine şi de sărăcie urmată de conservatori, liberalii vor sĕ substituiască o politică de pace, începênd prin a acorda Cubei o autonomie de mult reclamată şi pe care era pe cale de a şi-o lua cu armele.

Iată, în adevĕr, ce telegramă se trimite Agenţiei Române în privinţa acésta.

Madrid, 24 Septembre.

Consiliul de ministrí a decis sĕ acorde autonomia insulei Cuba, sub suzeranitatea Spaniei şi sĕ continue campania cât timp o fi nevoe.

Sĕ sperăm, că continuarea campaniei va deveni inutilă după acordarea autonomiei, şi că Spania va scăpa de ruşinea de a se vedea învinsă de cubani séu silită sĕ se retragă din Antile prin intervenţia Statelor-Unite.

Din România.

Jeszenszky şi „Coróna României“.

Bucuresci, 29 Sept. v. 1897.

Indignat şi eu ca tótă lumea, că ordul „Coróna României“ din liberalitatea neîntelésă de nimene a regelui Carol, decoréză peptul celui mai încarnat şovinist maghiar, al lui Jeszenszky, pe carele baronul Bánffy chiar pentru destoinicia lui de a insulta şi persecuta pe români, dovedită în procesele de pressă din Cluş, la cari a funcţionat ca organ al procuraturei, l'a dus lângă sine şi din míc subprocuror reg. l'a făcut consilier ministerial şi şef al biroului în care se prepară persecuţiunile sistematice a naţionalităţilor şi cu predilecţiune a Românilor din Ungaria şi Transilvania, am cercetat pe un fruntaş al liberalilor de aici, şi l'am rugat, ca pe unul ce stă aprópe de d-nul Sturdza, sĕ-mi spună: ce raţiune póte avé acea decoraţiune nesocotită“?

Sĕ fie într'adevĕr o manifestaţiune din partea regelui Carol, naintea lumei, că el consimte cu mĕsurile draconice ce la iniciativa lui Jeszenszky le aplică guvernul maghiar românilor precum afirmă pressa maghiară?

Séu dóră br. Bánffy va fi luat vr'un angajament faţă cu regele Carol, că va pune la cale reforme favoritóre românilor, séu cel puţin va executa legea naţionalităţilor, propunêndu-i totodată şi decorarea lui Ieszenszky, ca prin asta sĕ-şi uşureze posiţia faţă cu oposiţia maghiară mai şovinistă decât el?

Séu dóră atât este regele Carol de necrientat în chestiunea naţională de preste munţi, încât nu scie nici aceea că: cine este şi a fost Ieszenszky, carele în rechisitoriul seu din procesul „Replicei“ a insultat chiar şi pe România“?

Domnul din chestiune mi-a rĕspuns, că deşi aderent al d-lui Sturdza, tot aşa l'a surprins şi pe dênsul decorarea lui Jeszenszky, ca pe tótă lumea, şi nu scie sĕ-şi dea sémă, ce a putut îndemna pe regele Carol, ca din incidentul unei visite de curtoasie, ce era dator sĕ o facă în urma visitei împĕratului şi regelui Francisc Iosif I. din anul trecut, pe lângă persónele cari din oficiu au participat la primire, şi cari de regulă se decoréză, se mai decoreze şi pe un Ieszenszky, carele nici un merit nu-şi póte atribui la primirea splendidă din Budapesta.

Ceva trebue sĕ fie, ce a îndemnat pe regele Carol la lucrul acesta. Acel „ceva“ însĕ nici la un cas nu póte fi ceea-ce susţine pressa maghiară.

Lucrul este fórte delicat. Este o prerogativă a Corónei distríbuirea decoraţiunilor, ér pe Corónă nu o poţi constrînge sĕ se justifice în publicitate pentru ce a docorat pe x, pentru-ce y?

Regele Carol este bine informat despre tot ce se face în Transilvania şi la noi în chestiunea naţională, şi la tótă întêmplarea a sciut ce face când a decorat pe Jeszenszky.

Timpul negreşit va face lumină şi în acéstă chestiune.

Deocamdată însĕ n'avem ce face decât sĕ aşteptăm cum se vor desvolta lucrurile în Ungaria.

Regele Carol este un domnitor constituţional, şi ca atare nu presupunem despre el, ca sĕ fi usat de prerogativa Corónei, fără ca nainte sĕ fi consultat pe Cancelarul ordului, care este ministrul preşedinte d-nul Sturdza.

Dóră d-nul Sturdza va afla ocasiune ca sĕ ne dee desluşiri. Dacă nu va cerca el ocasiunea, i-o va crea oposiţia din parlament prin vr'o interpelaţie.

Se póte că ne va surprinde cu motive plausibile.

Eu de astădată nu-mi pot închipui nic un motiv de înaltă politică, pentru-că pe maghiari nu-i ţin capabili de inaugurarea unei retrageri în chestiunea naţionalităţilor. Ér dacă aş fi oposiţional şi maliţios, aş dice, că d-nul Sturdza numai pentru aceea a înduplecat pe regele Carol se decoreze pe cel mai aprig persecutător al „Replicei“ pentru care la stăruinţa lui Jeszenszky a fost condamnat în mod oribil d-nul Aurel Popovici (Dipsi), pentru-ca sĕ se resbune contra lui Popovici, pentru „desvĕlirile“ sale în chestiunea „îndulcirei iubilare“, prin cari atât pe Brote, cât şi pe Sturdza l'a făcut impossibil preste munţi.

Vĕ comunic acestea numai ca sĕ vedeţi cât este lumea de neorintată şi pe aici în acéstă causă ominósă, care aduce în perplexitate şi pe cei mai adicţi amici ai dinastiei.

Crişanul.

Agenţia română anunţă diarelor străine, că guvernul român a acceptat propunerea Rusiei, ca tóte conflictele ce s'ar ivi pe Dunăre între autorităiile romane şi vasele rusesci sĕ fie supuse comisiunei europene a Dunării.

Protestul diarelor române. Faţă cu îndrăsneaţa declaraţiune a diarului „Bukarester Tagblatt“, că un redactor al ei a vorbit la banchetul pressei din Budapesta în numele pressei române şi faţă, mai cu sémă cu scirile eronate ce s'au transmis din străinătate în acéstă privinţă, — diarele din capitală publică următoriul comunicat:

„Faţă de scirile eronate ce au circulat în unele diare din străinătate şi comunicate pressei din Bucuresci de către Agenţia română, noi subsemnatele diare declarăm, că d-nul Pavlowski, redactor la „Bukarester Tagblatt“, n'a putut vorbi la Pesta în numele pressei române, de óre-ce pressa n'a-

---

pentru-că peste-o lună, peste o sĕptĕmână îţi vor dice bancrotat, pungaş.

— Gwendaline, dacă mĕ iubesci . . . taci, taci. . .

— Eu nu te iubesc, — ripostă femeia. Nici nu te-am iubit nici când; şi-'şi împreună buzele rumene. Julian Sorel îi aruncă o privire atât de desperată, încât femeia izbucní într'un ris sarcastic.

— Dór nu odată . . . mi-ai dis. . . că mĕ iubesci . . . gângăví bărbatul.

— Firesce, că ţi-am minţit — şi tu bine ai sciut, că ţi-am minţit. Ţie 'ţi făcea plăcere dacă 'ţi minţeam astfel, atâta-i tot.

— Adevĕrat, şi minciuna acésta 'mi-a fost cea mai mare fericire.

—. . . Da, aşa e; şi tu ai făcut o datorie de dóue sute şése deci de mii de lire pentru minciuna acésta. Iată, minciuna acésta te va băga în pământ.

— În pământ — repetă el, făcênd un gest de desperare.

— A fost o dulce şi frumósă minciună, trebue sĕ-o mărturisesci — dise Gwendaline, încrucişându-şi piciórele — şi merită ca sĕ mori pentru ea.

Apoi a început sĕ-i înşire pe toţi cui era dator.

— Toţi acestia ţi au creditat — sfîrşí cu condica, — pentru-că deja şi înainte cumpĕrai dela ei. Dar acum vreau banii şi au dreptate; pentru-ce sĕ 'şi i arunce? Ér tu, după-cum vĕd, n'ai bani nici pentru un pistol.

— Nu am — gemu el în durerea-i neţĕrmurită.

— Ai risipit un milion şi opt-sute de mii de lire, şi acum trebue sĕ recurgi la o sinucidere ordinară, cerşitoréscă, la care 'şi iau refugiul servitórele decădute, la undele Tibrului, — bombăni femeia cu suris pe buze, ca şi când şi-ar fi vorbit şie-şi. — Te miri, că sunt atât de nemilósă? Sĕ ne facem dar socotéla, pentru-că mai mult nu-o sĕ ne mai vedem. Ce ai dorit tu dela mine?

— Sĕ mĕ iubesci, sĕ pot fi iubitul tĕu, prietinul tĕu, sĕ pot fi servitorul tĕu.

— Şi ce ţi-am cerut eu pentru asta?

— Nimic.

— Şi tu mi-ai dat tot ce ai avut, numai sĕ mĕ arĕt, ca şi când te-aş avea drag. Iată socoteala. E sfat binevoitoriu, şi nici decât nu e crudime, ceea-ce îţi pot recomanda, — sĕ te omori. Averea, iubita, cinstea, tóte le-ai perdut, inima ta fricósă nu se va putea lupta cu miseria, cu dispreţul. Omóră-te, altă scăpare pentru tine nu e. Cel-ce se omóră, scapă de datorii, cel ce se omóră, nu are trebuinţă nici de cinste, nici de bani, nici de dragoste; cel ce se omóră, şi-a dobândit cea mai desĕvêrşită fericire.

— Deja de dóue sĕptĕmâni sunt hotărît sĕ mĕ sinucid, după-ce altă scăpare nu găsesc.

— Prea mult ai amânat: dute, dute şi te aruncă în Tibru, — dise, şi-l fixă, ca sĕ-l farmece órecum cu hypnotismul dragostei, a durerei, a grózei.

— Mĕ duc — dise Julian Sorel, şi se sculă, dar nici un pas nu făcu.

— Dă-mi o sărutare — dise în sfîrşit, aruncându-se la piciórele femeei. Ea îi luă capul în mâni, şi un sărut lung, uşor îi puse pe frunte.

— Mergi, mergi, mort vei fi mai fericit.

— — — — — — — — — — — —

(Va urma.)

fost representată la banchetul cercului diaristilor din capitala Ungariei.

„Adevĕrul“, „Constituţionalul“, „Drapelul“, „Dreptatea, „Epoca“, „L'Independance Roumaine“, „Liberalul“, „Românul“, „Rumänischer Lloyd“, „Timpul“, „Universul“, „Voinţa naţională“.

Dela „Reuniunea femeilor române din Sibiiu“.

Dare de sémă.

(Urmare).

Dela d. Maria Lascu, Sĕlişte 1 păreche de papuci.

Dela d. Maria Dubenschi, Sĕlişte, 1 batistă ţĕrănĕscă.

Déla d. Franz M. Mikesch, friseur, Sibiiu, 1 cassetă cu parfum.

Dela dna Elena Popovici Barcianu n. de Iuga, Sibiiu, o corfiţă de argint pentru pâne.

Dela dl E. H. Lüdecke, juvelier, Sibiiu 1 cassetă cu tacâmuri de argint pentru 3 persóne.

Dela d. Indrieş, soţie de notar, Boiţa, 6 stergare, ţĕsătură naţională; dş. Aurelia Indrieş 1 batistă de mătasă.

Dela dna N. Borza, preotésă, Viştea inf., 2 modele de ştergare şi 3 merindeţe.

Dela dna Paraschiva D. Stanciu din Viştea inf. 1 merindar şi 50 cr.

Dela dna Iohana Bădilă, soţie de jude la tribunal, Sibiiu, 2 girandole (argint).

Dela dna Iohana Moldovan soţie de consilier aulic, Sibiiu, 1 gardinieră (de argint) şi 2 vase de argint.

Dela d. Maria Stăneasă, soţie de înv. Guşteriţă, 1 faţă de perină ţĕrănĕscă.

Dela dl Dr. Cornel Diaconovich, secretar la „Albina“, Sibiiu, 1 samovar (nickel)

Dela dna Octavia Voileanu, soţie de asesor cons. Sibiiu, 1 ţiitor de jurnale, brodat

Dela dna Otilia Comşa, soţie de prof. sem. Sibiiu, 1 serviţe de dulcéţă şi 1 flóre nat. cu vasă. Dela d şóra O. Erica Comşa, 1 tabletă filată.

Dela d-şóra Rafira Cuteanu din Órda de jos, 1 covor.

Dela d-şóra Ana Haţegan, din Şeuşa, 2 servete şi o cingĕtóre.

Dela dna Elena S. Nadasdy, Sibiiu 1 cursor.

Dela dna Maria P. Simtion din Sibiiu 1 faţă de masă colorată.

Dela d-şóra Mariţi S. Simtion din Sibiiu 1 stergar cu bordură.

Dela dl Nicolae Borza, preot în Viştea inf. 1 fl.

Dela N. N. din Sibiiu 10 fl.

Dela N. N., Sibiiu 10 fl.

Dela dna Elena Barbu soţie de adv. Reginul săsesc 5 fl.

Dela dl Leontin Pop, jude de tablă, Cluj, 5 fl.

Noutăţi.

Consistoriu metropolitan. Eri s'a întrunit aici la Sibiiu în sesiune estraordinară consistoriul metropolitan al bisericei nóstre ortodoxe, pentru a discuta asupra unor chestiuni, ce sunt a se promova la congresul naţional-bisericesc, care se va inaugura mâne, Mercuri.

Pentru a participa la şedinţele consistoriului metropolitan au sosit la Sibiiu P. S. Lor domnii episcopi: Ioan Meţianu şi Nicolau Popea, apoi membrii: archimandriţii Filaret Musta şi Iosit Goldiş, protosincelul Augustin Hamsea, protopresbiterii Mihail Popoviciu, Const. Gurban; membrii mireni: Alexandru Mocsonyi, Vincenţiu Babeş şi Ioan Lengeru — Şi-au scusat absenţiile asesorii: Dr. Georgiu Popoviciu, Ioan Bran de Leményi, Iulian Ianculescu, Dr. Iosif Gall şi Nicolau Zigre.

* * *

Autograful monarchului şi scólele. Ministrul instrucţiei publice Wlassics a lansat un circulariu, prin care deobligă tóte scólele medii, sĕ eterniseze într'o festivitate specială scolară autograful preaînalt privitoriu la cele dece statue. Indrumări speciale nu dă ministrul, ci încrede chibzuirii corpurilor profesorale stabilirea programului sĕrbării; pretinde însĕ, ca rescriptul preaînalt sĕ fie cetit în fiecare scólă medie şi sĕ se preamăréscă virtuţile de domnitor ale regelui.

* * *

Reuniunea femeilor române din Sibiiu. *Avis.* Obiectele donate de publicul român pentru arangiarea unei sortituri (loterii) sunt expuse — după cum am anunţat deja — în edificiul „Albinei“ (în curte parterre) şi se pot vedea *de Joi, din 14 Octobre n. 1897 începênd în fie-care di dela 9—12 óre a. m. şi dela 2—5 óre p. m, pe lângă o taxă de întrare de 10 cr. de persónă.*

Atrăgênd atenţiunea onoratului public asupra acestor obiecte, observăm, că ele sunt demne de a fi vĕdute.

Biroul reuniunei femeilor române din Sibiiu.

Sibiiu, în 11 Octobre n. 1897.

Maria Cosma m. p., presidentă. Dr. *N. Vecerdea* m p., secretar.

* * *

Invitare la serata cu dans arangiată de „Reuniunea femeilor române din Sibiiu“ în favorul fondului pentru înfiinţarea unei preparandii de învĕţătóre şi şcóle de industrii. Serata va avea loc Sâmbătă în 16 Octobre n. 1897 în sala cea mare dela casa societăţii (Gesellschaftshaus). Inceputul 8 óre séra.

Comitetul reuniunei.

Bilete de întrare á 1 fl. de persónă se vor vinde séra la cassă.

Oferte marinimóse se primesc cu mulţămită de cătră presidenta Reuniunei, Maria Cosma, şi se vor cuita pe cale diaristică.

* * *

Convocare. Adunarea generală a despărţĕmêntului II al Asociaţiunei pentru literatura română şi cultura poporului român se convócă pe Dumineca în 24 Octombre 1897 st. n. la 2 óre după amédi în edificiul scólei gr. or. române din Zerneşti, la care se învită onoraţii membri şi toţi aceia, cari se intereseeză de progresul poporului român. Pre lângă agendele regulate ale adunării generale, la ordinea dilei este şi alegerea directorului şi a comitetului cercnal pe un nou period de 3 ani. Zerneşti 3 Octombre 1897. *Nicolau Garoiu* direct. *Ioan Străvoiu* secretariu.

* * *

Alegere de preot. Cu privire la alegerea de preot din comuna Galaţ, protopresbiteratul Abrudului, primim dela un corespondent al nostru un raport mai lung, pre care îl dăm numai în extras, din motivul de a nu provoca certe şi polemii fără sfêrşit. Corespondentul nostru constată, că la alegerea ţinută încă în luna lui Iulie a. c. au fost doi concurenţi, Nicolau Cristea şi Ştefan Nicola. Alegerea n'a decurs după prescrisele legilor nóstre bisericesci şi după-cum pretinde demnitatea unui act atât de momentuos. Se constată presiune şi coruptiune din partea candidatului Nicola, care, ce e şi mai dureros — şi-a angajat de corteş pre notariul substitut Radu, care e teolog abs. de Blaş, şi care s'a folosit de tóte mijlócele neiertate pentru a produce neînţelegere în popor. In chipul acesta a reuşit candidatul Nicola.

Intru cât aceste corespund adevĕrului, luăm şi noi cu durere notiţă despre ele.

* * *

Alegere de medic la Ofenbaia. La 4 Octobre a. c. s'a ţinut alegere de medic în Ofenbaia, sub conducerea dlui protopretor Gavriil Asztaloş. Concurenţi au fost trei: dl Dr. Nerva Moldovan (român), Dr. Szatmári Zoltán (ungur) şi un jidan. Ales a fost cu majoritate de 21 voturi dl Dr. Nerva Moldovan, căpĕtând dl Dr. Szatmari Zoltan numai 2 voturi, ér jidanul nici unul.

* * *

Despre Bismarck. In ultimul numĕr al sĕu, fóia germană „Neue Revue“, publică următoriul episod, care ne arată individualitatea omului de fer, Bismarck: La începutul carierei sale politice, pe când era încă deputat, Bismarck a întrat cu o ocasie într'o berărie. La masa vecină o societate de tineri discuta despre o persónă din casa domnitóre. Unul dintre tineri întrebuinţa expresii calumniatóre. Bismarck s'a rĕstit la el:

— De nu te cari afară până când îmi beau berea, păharul acesta îl sparg de capul d-tale!

Tinĕrul n'a eşit, şi Bismarck, după-ce 'şi-a deşertat păharul, a mers la el şi a spart păharul de capul lui. Tinĕrul a cădut la pământ fără simţiri — tovarăşii lui îngălbiniţi, muţi priveau la cele ce sĕ întêmplară. N'au cutezat sĕ întrevină. Ér Bismarck a plătit berea şi păharul spart, şi s'a depărtat liniştit din crâşmă.

* * *

Constituirea soc. de lect. a elev. dela scól. com. sup. gr.-ort. rom. din Braşov. *Stim. D'le redactor!* O bucurie ne spus de mare, care a cuprins inimile elevilor scólei com. superióre române gr.-or. din Braşov, venim sĕ vi-o facem cunoscută şi tot deodată sĕ vĕ rugăm a o anunţa şi publicului nostru românesc.

Miercuri, 24 Septembre c. a fost diuă de bucurie, căci în acea di s'a inaugurat şi constituit în mod solemn nóua „Societate de lectură a elevilor dela scólele com. superióre dela scólele române greco-orientale din Braşov; deci daţi-ne voie, St. dle redactor, sĕ facem o mică dare de sémă despre decursul acestei serbări — căci în adevĕr serbare a fost pentru noi — ca astfel sĕ binevoiţi a raporta în colónele mult preţuitului DV. diariu despre modul cum s'a inaugurat şi constituit societatea.

La órele 2 p. m. toţi membrii societăţei adunaţi în sala de desemn aşteptam sosirea bunului nostru director, dl Arseniu Vlaicu, care avea sĕ sĕvirşéscă actul de inaugurare. In fine dl director însoţit de dl Procopiu Giuvulescu întrară în sală, unde fură întêmpinaţi cu o grózǎ de urale de „sĕ trăéscă“ ce eşiră din pepturile acelor peste 100 de elevi ai scólei nóstre.

Grandios moment! Dl director îşi începe discursul ocasional. Cu vocia-i tare şi sonoră vorbesce mai întâiu despre însemnătatea societăţei de lectură, despre dulcile suveniri ce ni le va causa în viitor amintirile plăcute ale şedinţelor societăţei.... apoi se provócă la membrii îndemnându-i la lucru, accentuând în deosebi faptul, că actualii membri sunt chemaţi a pune basă măreţului edificiu ce începe a se clădi şi la care fiecare va trebui sĕ lucre după cât puterile îi vor permite. Pune la inima membrilor societăţei sórtea şi în fine presentând pe conducĕtorul societăţei, dl Procopiu Giuvulescu, uréză societăţei viaţă lungă şi prosperare continuă. Efectul cuvintelor dlui director fu mai mare decât s'ar puté presupune, căci ori cât ne-am încerca sĕ facem o icónă fidelă a frumosului discurs, ne va fi imposibil, câtă vreme în cele ce am amintit mai sus, nu am arĕtat decât o palidă copie a discursului.

Se purcede apoi la constituire, care se face în următoriul mod: Preşedinte dl prof. Procopiu Giuvulescu, vice-preşedinte: Ioan I. Lăpĕdat III. com.; secretar: Mihail Navrea III. com.; vice-secretar: Vasile Mustea II. com. bibliotecar: Vasile Babi II. com.; vice-bibliotecar: Vasile Pop I. com.; cassariu: Nicolae Poteca III. com.; controlor: Traian Macaveiu II. com.; econom: Eremie Leucuţă I. com.

Comisiunea literară s'a constituit astfel: Preşedinte: vice-preşedintele societăţei.

Membrii: Nicolae Căldărea III. com. Sofroniu Roşca III. com.; Pavel Loboda III com.; Emil Rus II. com.; Gheorge Bărăscu II. com., şi Stelian Rusu I. com.

Cu aceste se fini constirea şi şedinţa fu închisă. Pe faţa fiecărui elev se putea ceti speranţa, şi când dl director şi dl prof. părăsiră sala, fură petrecuţi cu uralele cele mai călduróse......

* * *

Apărarea proprie a moştenitorului de tron grecesc. Pentru justificarea purtării sale documetate sub decursul rĕsboiului cu Turcii, moştenitorul de tron al Greciei a edat o carte, în care spune, că el a prevĕdut insuficienţa şi debilitatea óstei sale, şi că dela *Delyannis* nici n'a primit alta îndrumare, decât sĕ ia posiţie defensivă. După declarerea resboiului însĕ Delyannis l-a silit sĕ atace din tóte puterile pe Turci. Moştenitorul publică apoi depeşile schimbate cu şefii de divisiune.

* * *

Catafalc între flacări. La casa proprietarului Németh Károly din Micalaca a murit dilele trecute un băiat luat în îngrijire. Cadavrul mititelului a fost aşedat pe-un catafalc frumos, împodobit cu lumini aprinse, şi ai căsii au privegiat lângă el până'n zori, când au adormit cu toţii. Catafalcul a prins foc şi a început sĕ ardă cu iuţeală. In fumul năduşitor s'a trezit proprietarul căsii şi a stins iute focul, dar atunci era târdiu, căci micul cadavru arsese deja cu desĕvîrşire.

* * *

Avis literar. Vĕdênd seceta literaturei beletristice şi mai ales seceta de opuri publicate în volume separate, la îndemnul mai multora, mi-am propus sĕ dau în limba română celebrul roman, întitulat *„Trilby“* de George du Maurier.

Cunoscênd binişor coloritul romanelor moderne din criticele resfirate asupra lor, cu greu aşi fi putut găsì unul mai adequat ca acesta. Acest roman are o direcţiune cu totul deosebită de romanele acelea, al căror object sunt cavalerii evului mediu cu duelurile şi aventurile lor amoróse.

Trilby e un roman social, luat din viéţa modernă, fără de a desvĕlí însĕ în el miseriile sufletesci ale lumei de adi.

Conţinutul lui e cinstit, edificătoriu şi mişcătoriu.

Eroii sunt cel mai renumiţi artişti ai Angliei, eroul principal e Wiliam Bagot, creatorul şcólei de pictură modernă, ear' eroina e cea mai miraculósă cântăreaţă a seclului.

În scurt: prin edarea acestui sensaţional roman social m'am decis sĕ dau publicului român cea mai fină, delicată şi plăcută bucătură a literaturei moderne străine.

Nu e de lipsă sĕ accentuez, că pre cum totdéuna, aşa şi acum am ţinut în evidenţă moralitatea şi sânţenia caracterelor cu scopul de a edifica, nu însĕ de a corumpe pre cetitori.

În limba engleză s'au vêndut până acum deci de ediţiuni în sute de mii de exemplare; e tradus în tóte limbile culte europene, din objectul sĕu e compusă şi sensaţională piesă teatrală de acelaşi nume, carea de asemenenea e tradusă în tóte limbile culte.

Prin traducerea şi edarea acestui roman cuget a face un pun serviciu literaturei nóstre beletristice.

Mai edând şi alte opuri, cu frică dar' şi cu încredere, mĕ apuc de edarea acestui roman, şi sperez, că publicul român va lua în dréptă considerare spesele, dar' mai mult ostenelele mele şi mĕ va spriginí.

Opul va apăré în scurt timp şi se va estinde pe circa 20—25 cóle de tipariu, în volum elegant şi va costa numai 1 fl. 20 cr. + 10 cr. porto; cei cari vor trimite înainte abonamentul 1 fl. 20 cr. 'l vor căpĕta francat gratis.

Aceia, cari ar dorí sé 'l solviască după aparinţă, sĕ binevoéscă a notifica acésta prin o carte poştală

Aceia cari colectéză 10 exemplare solvite, prímesc un exempiar gratuit.

Cerênd încă odată spriginul publicului român şi rugându-l a mĕ onora cu abonamentele sale,

semnez cu deosebită stimă

Timişóra, 1 Octobre n. 1897.

Iacob Nicolescu,
colaborator la „Dreptatea“.

* * *

Tragedia din Szombathely. Cetiorii nostri îşi vor fi aducênd aminte de drama, care s'a petrecut la începutul lui Dec. a anului trecut în oraşul Szombathely. Căpitanul de husari Peták Emil într'o séră după cină şi-a vulnerat soţia cu un revolver, apoi parte cu sabia, parte cu revolverul a rănit pe locotenţii br. Korb şi Bezerédy, cari îi erau óspeţi. Nevasta a zăcut mult, în urmă însĕ s'a vindecat şi s'a întors la mamăsa. Tămăduirea baronului Korb încă a mers anevoie, trebuind a i-se scóte glónţele din trup. Pe timpul acela s'a vorbit mult despre pricina ce a dat ansă la paşii extrem de energici alui Peták contra nevestei sale. Unii spuneau, că femeia voia sĕ se despartă de bărbat pentru viaţa lui prădalnică, alţii spun, că Peták ar fi fost jelos. Causa adevĕrată însĕ până adi nu se scie, din pricina, că întreg corpul oficeresc al regimentului a promis pe cuvênt tăcere. Peták îndată după decurgerea casului s'a însinuat de bună voie la comanda de divisie, care l'a deţinut şi încarcerat. Tribunalul după cercetări lungi a adus dilele trecute sentenţa, în sensul căreia Peták *e total achitat.* Sentenţa a fost aprobată din partea ministrului de rĕsboiu. In consecuenţă Peták a fost eliberat şi acum servesce la armată cu rangul avut mai nainte.

* * *

Socialismul între învĕțători. In mai multe părți ale țĕrii socialismul s'a încuibat și între învĕțători. Invĕțătorii socialiști s'au organisat și în o reuniune, care se va întruni la Crăciun spre a desbate în causa organisării învĕțătorilor pe base socialiste. La conferența acésta s'au insinuat deja din 39 comitate câte un deputat. S'a format și un comitet de cinci, care a lucrat un proiect de memorand, cu scopul de al substerne la ministrul de culte și instrucțiune publică.

* * *

Profesorul Paal rehabilitat. Ministrul Wlassics a dat deplină satisfacție profesorului Paal, amovat dela catedra gimnasiului romano-catolic din Brașov din partea energicului episcop Majláth, pentru că s'a cununat cu ocolirea bisericei. Ministrul de culte adecă *l'a denumit profesor la un gimnasiu de stat.* Étă scirea ce o aduce o fóie liberală! Va sĕ ḑică în Ungaria prin desconsiderarea bisericei poți dobândi grația ministrului de *culte.*

* * *

Copiii anarchiștilor executați. După o telegramă din Madrid, regina regentă a Spaniei a dat un ordin, în sensul căruia copiii anarchiștilor decapitați, sĕ fie crescuți pe spesele ei în diferitele institute pedagogice din țéră.

Din public.*)

Mulțămită publică.

Subscrisul în urma recomandațiunei Prea onoratului domn protopresbiter al tractului Câmpenilor, Romul Furdui, viu a exprima pe acéstă cale tuturor prea stimaților domni cele mai sincere și mai călduróse mulțămite, pentru ajutoriul dat, spre a-'mi putea termina studiile clericale la seminariului „Andreian“.

1. R. Furdui, protopresb. 5 fl.; 2. Dr. Z. Chirtop 5 fl.; 3. C. Cothișel, paroch gr cat. 2 fl.; 4. Dr. B. Preda 3 fl.; 5. V. Dămian, protopresb. 1 fl.; 6 B. Boneu, prof. gimn. 1 fl.; 7. Dr. P. Oprișa, prof. gimn. 1 fl.; 8. C. Costin, prof. gimn. 50 cr., 9. I. German, învĕțător 1 fl.; 10. P. Rimbaș 50 cr.; 11. Dr. I. Russu 50 cr.; 12. Andron Bogdan, paroch gr.-or. 1 fl.; 13. I. Șerban 1 fl.; 14. A. Fejer 1 fl.; 15. N. Obĕdĕu 1 fl.; 16 A. Macaveiu 1 fl.; 17. M. Giurgiu 1 fl.; 18. I. Baianț 50 cr.; 19. I. Golda 50 cr.; 30. I. Zêrna 50 cr.; 21. I. Ometa 50 cr.; 22. G. Impĕrat 50 cr.; 23. I. Sabĕu 50 cr.; 24. I. Cutean 50 cr.; 25. P. Bota 50 cr.; 26. N. German 30 cr.; 27. A. Radu 20 cr.; 28. G. Fejer 20 cr.; Din țara Băiței s'a colectat 8 fl. Total 39 fl. 20 cr.

Ioan Șortan,
cleric an. III-lea.

---

*) Pentru cele publicate în rubrica acésta redacțiunea nu este responsabilă.

◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆

Iernat de oi

pe hotarul comunei *Hozman,* — locul de pășune al biserîcei de *260 jug.* și aprópe tot atâta pădure — se exarêndéză în **17 Octobre a. c.** la 2 óre p. m. pe calea licitațiunei.

Hozman (p. u. Nocrich), 3 Octobre 1897.

Presbiterul evang. de C. A.

[198] 2—2

◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆

Nr. 252. [195] 3—3

CONCURS.

Pentru întregirea parochiei de clasa a III a Gelmar, în protopresbiteratul Orăștie se publică concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch dau un venit anual sigur de 400 fl. 90 cr., în privința cărora se pot lua informațiuni mai de aprópe dela comitetul parochial și oficiul protopresbiteral.

Concurenții au a-și așterne cererile concursuale, instruite conform normelor în vigóre, până la terminul prefipt, oficiului protopresbiteral subsemnat.

Orăștie, 20 August 1897.

Oficiul protopresbiteral al Orăștiei în conțelegere cu comitetul parochial concernent.

Sergîu Medean,
adm. prot.

În **Tipografia Archidiecesană** a apărut:

I. Popescu.

Carte de cetire II.

pentru școlele poporale române

prelucrată de

Dr. Petru Șpan.

ediț. VII. (mai nainte: a dóua carte) 1897, și costă leg. à **30 cr.**

De acelaș autor:

Ântâia carte de lectură și învățĕtură

pentru școlele poporale române

ediț. XI. 1896, leg. à **20 cr.**

Se pot procura din **Librăria tipografiei archidiecesane, Sibiiu,** pe lângă cele mai avantagióse condițiuni.

Avis!

Domnilor învĕțători și directori de școle le recomandăm depositul nostru de **charte geografice** aprobate de Inaltul Minister reg. ung. de culte și instrucțiune publică, precum:

Charta Ungariei de părete	fl.	5.75
„ **Austro-Ungariei** de părete	„	5.75
„ **Europei** de părete	„	6.—
„ **Asiei** de părete	„	9.—
„ **America de Nord** de părete	„	7.—
Apoi **singuratice comitate din Ungaria** á	„	—.10—15
„ **Ungaria,** ediț. format mic à	„	—.15

Asemenea oferim tot felul de recuisite pentru școlă: **ceruse** (Hardtmuth), **cerneli** (Leonhardi), **pene** (Kuhn & Comp.) etc.

Librăria Tipografiei archidiecesane.

Comande făcute prin postă se execută imediat cu cea mai mare acuratețĕ.

Noutăți în albituri bărbătesci și femeiesci.

Raport expres!

Am onóre a aduce la cunoscința P. T. public, că mi-au sosit în „prăvălia mea engezéscă“, strada Cisnădiei Nr. 27, novitățile procurate din străinătate și anume: **jachete de copile și dómne, ronduri și capes, blane, Thibet, Peluche și gulere de stofe englezesci paltóne de fetițe și franțuzesci, bunḑi de călĕtorie și de stradă.** Tóte acestea le ofer On. public confecționate după ultima modă și pe lângă cele mai favorabile prețuri de concurență.

Cred deci că ḑace în propriul interes al On. public, a se convinge cât mai curênd de nóuele mele întreprinderi.

Rugându-Vĕ pentru binevoitoriul sprigin și asigurându-Vĕ de serviciu prompt și real, semnez

cu distinsă stimă:

Michael Braun,

[183] 10—10 **Sibiiu, strada Cisnădiei Nr. 27.**

Specialități în cravate.

Comande făcute prin postă se execută imediat cu cea mai mare acuratețĕ.

„Colecțiunea Șaraga“.

Din „Colecțiunea Șaraga“ à 1 leu = 50 cr. volumul au apărut:

Nr.
1. Elena Sevastos: Povești.
2. N. A. Bogdan: Povești și anecdote.
3. Mihail Canianu: Poesii populare (Doine).
4. N. Gane: Poesii.
5. 6. Log. Cost. Konaki: Poesii vol. I. II.
7. Mihail Eminescu: Poesii complecte.
8. Sofia Nădejde: Nuvele.
9. A. Vlahuță: Nuvele.
10. Henriete și M. Eminescu: Scrisori.
11. 12. Ar. Densușianu: Cercetări literare vol. I. II.
13. N. Gane: Domnița Ruxandra.
14. N. Beldiceanu: Poesìi.
15. Elena Sevastos: Anecdote populare.
16. 17. A. Steuerman: Antologie, Crestomatie.
18. 22. N. Iorga: Schițe din literat. română.
19. N. A. Bogdan: Și noui și vechi.
20. 21. I. L. Caragiale: Teatru vol. I. II.
23. Matilda Cugler-Poni: Poesii.
24. 25. Grigore N. Lazu: 451 poesii—traduceri și imitațiuni vol. I. II.
26. Carmen Sylva: Poveștile Peleșului.
27. V. Conta: Încercări de metafisică.
28. Mihail Eminescu: Nuvele.
29. Victor Onișor: Doine și strigături din Ardeal vol. I.

Nr.
30. V. Conta: Teoria fatalismului.
31. 37. V. Conta: Teoria ondulațiunii vol. I. II.
32. 40. D. Bolintineanu: Poesii vol. I. II.
33. D. Petrino: Poeme.
34. 35. Cavaler C. Stamati: Musa românéscă vol. I. II.
36. Ed. Gruber: Stil și gândire.
38. M. Eminescu: Diverse.
39. Carol Scrob: De-ale inimei vol. I.
41. Const. Negruzzi: Pĕcatele tinerețelor v. I.
42. D. Bolintineanu: Proză vol. I.
43. A. Donici: Fabule.
44. V. Conta: Basele Metafizicei.
45. 56. A. D. Xenopol: Istoria Românilor.
57. Ionescu Raicu-Rion: Scrieri literare v. I.
58. Fabuliști Români: Fabule.
59. Traian Demetrescu: Aquarele (poesii).
60. A. Steuerman: Sărăcie (poesii).
61. A. Steuerman: O tómnă la Paris (scrisori și versuri).
62. N. A. Bogdan: 15 Comèdii.
63. Al. Philippide: Starea socială.
64. I. L. Caragiale: Schițe, trad. și originale.
65. H. G. Lecca: Prima (versuri).

Se pot procura dela Librăria Tipografiei archidiecesane Sibiiu.

Librăria Tipografiei archidiecesane

recomandă publicului român iubitor de cele religióse următórele

cărți bisericesci:

Acaftist bogat, legat fl. 1.25 fin legat	fl. 1.60
* **Acaftist bogat,** simplu legat 60 cr. frumos legat 70 cr. in piele legat fl. 1.60	„ 2.20
* **Apostol,** legat	„ 5.75
Biblia ilustrată, Testam. vechiu și nou, nelegată fl. 10 legată	„ 15.—
* **Carte de rugăciuni,** pentru tinerime, legată	„ —.15
Chiriacodromion, nelegat fl. 10, legat	„ 12.—
Evangelia, nelegată fl. 8, legată fl. 12, fin legată fl. 18, în catifea roșie	„ 56.—
Hirotonier, pentru sfințirea de preoți, nelegat	„ 2.—
Icóna Evangeliștilor, pe hârtie	„ —.50
Icóna celor 3 Ierarchi, pe hârtie	„ —.30
Molitvelnicul bogat, nelegat fl. 4.30, leg. fl. 5, fin leg.	fl. 5.50
Octoichul cel mare, nelegat fl. 17, legat	„ 20.—
Octoichul mic, nel. 60 cr., legat 80 cr., fin legat	„ 1.20
* **Octoichul mic,** legat	„ —.75
Orologion, (ciaslov), nelegat 60 cr., legat 70 cr., fin legat	„ 1.20
Patima și mórtea D-lui Iisus Christos în versuri și icóne, legată	„ 1.—
Penticostariul, nelegat fl. 8, legat	„ 10.—
Psaltirea prorocului David, legată 60 cr., fin legată	„ 1.—
Rênduéla la sfințirea bisericilor, neleg. fl. 2, leg.	„ 2.50
Testamentul nou, nelegat	„ 1.—
Têlcul Evangeliilor, nel	„ 1.—
Triodul cu Strajnicul, nelegat fl. 20, legat	„ 25.—

Asemenea procură Librăria archidiecesană la comandă ori-ce cărți bisericesci apărute în- și afară de patrie, pe lângă cele mai modeste provisiuni.

Notă: Cărțile insemnate cu * sunt tipărite cu litere latine.

Redactor prov. Gavriil Hango.

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

La numĕrul acesta se alătură ca suplement separat Nr. 19 din „Fóia Pedagogică“.

Nr. 108. Sibiiu, Joi, 2/14 Octobre 1897. *Anul XLV.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
la „Tel. Rom.“ într'una cu suplementul „Fóia Pedagogică“
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei or 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Cuvêntarea

Excelenției Sale Domnului archiepiscop și metropolit Miron Romanul, rostită la deschiderea congresului nostru național bisericesc din terminul ordinariu dela 1/13 Octobre, 1897.

Preasânțiți domni episcopi! Preastimați domni deputați congresuali! Iubiți frați, iubiți fii sufletesci!

Vĕ mulțămesc, că la învitarea, ce Vi o am făcut, ați binevoit a vĕ aduna astădi din diferite îndepărtări aicia la metropola nóstră, ca sĕ luați în mână agendele congresului nostru național bisericesc, ale acestei corporațiuni organice supreme, în care culminézǎ unitatea și solidaritatea bisericei nóstre naționale, și se esprimă momentele cele mai notabile și importante ale vieței nóstre bisericesci.

Vĕ salut totdeodată cu tótă căldura inimei mele la acéstă nouă întrunire periodică, și din capul locului constat cu multă satisfacțiune: că întrunirea congresului nostru național bisericesc astădată n'a întimpinat nici o greutate din partea potestății statului, cea ce avem sĕ mulțămim în prima linie grației și propensiunei părintesci a Maiestății Sale domnitoriului împĕrat și rege al nostru Francisc Iosif I., căruia și altcum pentru înființarea, respective reînvierea metropoliei nóstre Îi datorim pentru totdeuna gratitudine omagială, plină de credință și alipire, carea fără îndoiélă în acord deplin cu D.-Vóstre o esprim și la acéstă ocasiune solemnă prin esclamarea cea mai sinceră: Trăiască Maiestatea Sa preagrațiosul nostru Monarch!

Acéstă împregiurare îmbucurătóre mĕ face sĕ cred, că în cercurile competente guverniale a străbătut în cele din urmă convingerea, că congresele nóstre bisericesci-naționale s'au ferit totdeuna de a se atinge de afaceri politice, cari nu au nimic cu instituțiunile nóstre bisericesci, și că întrunirea și activitatea acestor congrese întru nimic nu este prejudițiósă intereselor statului.

Și într'adevĕr putem sĕ fim mândri, când reprivind în trecut, vom constata adevĕrul, că congresele nóstre, conscie de chemarea lor, cu multă înțelepțiune, cu multă moderare, pot sĕ dic cu abnegațiune, și cu multă demnitate s'au mărginit în tóte acțiunile sale numai și numai la afacerile bisericesci scolare și fundaționale indicate în statutul organic, lăsând cu totul neatins terenul politic; cea ce de bună sémă se va observa și la ocasiunea presentă și se va transporta și la cele din viitoriu.

Nu vreau sĕ preocup astădată atențiunea D. Vóstre cu amintirea obiectelor mai însemnate, ce au sĕ vină la ordinea dilei în sesiunea acésta congresuală, pentru-că ele îndată după constituirea congresului se vor presenta aici prin rapórtele consistoriului metropolitan; amintesc însĕ în general, că și în acest congres nisuințele nóstre ale tuturora trebue sĕ fie îndreptate într'acolo, ca pelângă alte atribute canonice ale instituțiunilor nóstre bisericesci sĕ se conserve nealterat caracterul lor național, și ca cel mai deaprópe scop al nostru sĕ avem înaintea ochilor în tóte lucrările nóstre cultura și moralitatea publică, cari au sĕ ne asigure pacea și adevĕrata iubire frățéscă în societate.

Avênd firma speranță, că și D-Vóstre astfel vĕ pricepeți chemarea, ce o aveți ca membri ai acestei supreme corporațiuni bisericesci, după invocarea ajutorului lui Dumnedeu premérsă sub sânta liturgie de astădi, sesiunea ordinară a congresului nostru național bisericesc pentru periodul anilor 1896/7, 1897/8 și 1898/9 cu acésta o declar de deschisă.

Dela congresul național-bisericesc.

Conform cerculariului Excelenției Sale Preasânțitului nostru Domn Archiep. și Metropolit Miron Romanul prin care a fost convocat congresul național-bisericesc al metropoliei nóstre gr. ort. rom. din Transilvania și Ungaria, deputații congresuali s'au adunat eri la Sibiiu pentru a lua parte la ședințele congresului.

Inainte de a-și începe congresul activitatea, deputații congresuali în frunte cu Preasânțiile Lor episcopii Ioan Mețian din diecesa Aradului și Nicolau Popea din diecesa Caransebeșului au asistat la oficiul divin împreunat cu invocarea Duchului Sânt celebrat în biserica din Sibiiu-Cetate de Ex. Sa D. archiep. și metropolit asistat de Cuviosiile Lor archim. Filaret Musta dela Caransebeș și protosincelul Augustin Hamsea dela Arad, protopresbiterii Ioan Papiu din Sibiiu și Ignatiu Pop din Arad și diaconii Ilie Moga și Demetriu Câmpean din Sibiiu.

Cântările liturgice au fost executate într'un mod de tot sĕrbătoresc de corul elevilor seminariali condus de zelosul și talentatul nostru artist, profesorul seminarial dl Georgiu Dima.

După terminarea oficiului divin la 12½ óre m. Ex. Sa Dl Archiep. și Metropolit fiind învitat prin o deputațiune esmisă din sinul deputaților presenți se presentă întoțit de Preasânțiile Lor episcopii Ioan Mețianu și Nicolau Popea, cari în urma posiției lor, ocupă și ei loc la masa presidială, în sinul deputaților adunați în biserica din Sibiiu-cetate și deschide *ședința I.* prin cuvêntarea ce o publicăm la locul prim, în fruntea fóiei.

Cuvêntarea a fost ascultată cu multă atențiune din partea deputaților congresuali și a distinsului public adunat în biserică, și a fost întreruptă cu aclamațiuni dese și vii la adresa Majestății Sale prea bunului nostru împĕrat și rege Francisc Iosif I., căruia după cum s'a accèntuat în cuvêntare, avem de a mulțămi restaurarea vechei nóstre metropolii, precum și posibilitatea ținerei acestui congres.

După terminarea cuvêntărei de deschidere la învitarea Ex. Sale președintelui congresului se constitue biroul interimal constătătoriu din dep. Mateiu Voilean, Dr. Traian Putici și Dr. Traian Badescu deputați din cler și dnii Dr. Ilie Cristea, Dr. Ioan Șenchea, Dr. Nestor Opreanu, Dr. Nic. Popovici, Dr. Petru Ionescu, și George Bogoevici deputați mireni.

Se presentéză din partea Inaltului presidiu raportul consistoriului metropolitan dimpreună cu actele alegerilor deputaților congresuali.

I-și presentéză apoi în persónă credenționalele următorii deputați:

1. Adam Filip. 2. Ardelean Georgiu. 3. Babeș Vicențiu. 4. Dr. Bădescu Traian. 5. Barzu Traian. 6. Beleș Vasiliu. 7. Bârsan Ambrosiu. 8. Bogoevici Georgiu. 9. Burdea Constantin. 10. Ciorogariu Romul. 11. Cirlea Mihaiu. 12. Corcan Petru. 13. Dr. Cristea Ilie. 14. Curescu Ilie. 15. Damian Vasiliu. 16. Dan Iuliu. 17. Drăgălină Patriciu. 18. Dr. Farcaș Ioan. 19. Ghidiu Andreiu. 20. Goldiș Iosif. 21. Hamsea Augustin. 22. Hamsea Voicu. 23. Ionaș Ioan. 24. Dr. Ionescu Petru. 25. Ivan Nicolau. 26. Dr. Liviu Lemenyi. 27. Lenger Ioan. 28. Nicolau Maneguțiu. 29. V. Mangra. 30. Dr. Alexandru Mocsonyi. 31. Filaret Musta. 32. Dr. Aurel Novac. 33. Dr. Nicolau Olariu. 34. Sebastian Olariu. 35. Dr. Nicolau Oncu. 36. Dr. Nestor Oprean. 37. Papiu Ioan. 38. Pap Ignatiu. 39. Pap Ioan. 40. Dr. Pop Iustin. 41. Pĕcurariu Avram. 42. Petric Ioan 43. Pipoș Petru. 44. Popovici Alexandru. 45. Popovici Georgiu. 46. Dr. Popovici Georgiu 47. Popovici Michail. 48. Dr. Popovici Nicolau. 49. Preda Ioan. 50. Dr. Preda Vasilie. 51. Pușcariu Ioan, cav. 52. Dr. Putici Traian. 53. Roxin Nicolau. 54. Roșescu Tuliu. 55. Rotariu Paul. 56. Sĕgărcean Vasile. 57. Dr. Șenchea Ioan. 58. Seracin Teodor cav. 59. Sêrbu Gherasim. 60. Sêrbu Ioan. 61. Simonescu Leontin. 62. Dr. Șpan Petru. 63. Spătariu Vladimir. 64. Tisu Petru. 65. Traila Ilie. 66. Truția Petru. 67. Dr. Vecerdea Nicolau. 68. Voileanu Mateiu. 69. Zigrea Nicolau.

Deputatul present Parteniu Cosma neavênd la sine credenționalul, îl va

---

FOIȚA.

Un sinucigaș.

de

Matild Serao.

(Urmare și fine.)

Și pe via Nazionale în jos Sorel mergea la mórte. Nu-și mai tîra piciórele obosite, dar nici nu se grăbea, nu se oprea nici înaintea vitrinelor, dar ochii lui, cu cari se inholba la trecĕtori, aveau înfățișarea, ca și când nimic n'ar vedea. Muribundul a primit lovitura de grație; avea înaintea sa o cale designată, și el mergea, fără grabă, dar în chip fatal, condus de radele acelor ochi albastri, reci, de acel sărut din urmă al buzelor ei, de ultimele ei cuvinte, cari au pĕtruns în crerii lui, în inima, în sufletul lui. Numai acum 'și-a adus aminte, că Gwendaline Harris nu i-a spus locul, unde sĕ se arunce în Tibru. La Ripetta nu, acolo umblă prea multă lume, la Albero Bello nu, acolo se aruncă cei mai mulți sinucigași, și luntrea de salvare e la îndemână; unde dară?....

Își aduse aminte de o séră de August, când în calea sa din Viena spre Sorrento a făcut o primblare aici în Roma cu Gwendaline Harris. Inspre Ponte Molle au mers atunci, și s'au plimbat pe țermul rîului în sus și'n jos spre livedile dela Tor din Quinto și pe căile umbróse dela via Angelica: da, da, la Ponte Molle, acolo va fi dulce mórtea. Și a plecat în drépta pe stradă în jos. Mereu îl salutau, dar el aprópe pe nimeni nu cunoscea. Il oprea și câte un creditor mai mic, care credea că el e bogat, și numai nu voesce sĕ plătéscă. Și el acum mergea la mórte.

Temperamentul lui molatec, natura lui slabă erau cuprinse de ideia fixă de a se sinucide. S'a băgat orbiș într'un car, voia sĕ se arunce sub róte, dar vizitiul a oprit caii înjurându-l. Pe o așa di morósă, umedă, de Martiu, nimeni nu eșea afară din oraș, și primblarea pe câmpia pustie l'a domolit puțin. I-ar fi plăcut sĕ scrie cuiva o epistolă de adio și inima i se strînse de durere la gândul, că n'are pe nimeni afară de creditori. Nu va vĕrsa nimeni o lacrimă în urma lui, și cel din urmă moment din viéța lui se va sfîrși aci pe deșertul și nesfêrșitul șes al campagnei romane, în noroiul recorósei dile de Martiu.

In momentul acesta simțí, ca și când ceva 'i-s'ar freca de picior: se întórse. Un câne vagabund, urît, părăsit, hămisit, venea după el privindu-l incremenit. De unde a venit bidigania asta ací. Iulian Sorel nu și putea închipui.

— Piei! strigă furios.

Cânele se oprí un moment, apoi iarăși îi urmă.

— Piei! — și 'l loví cu piciorul.

Cânele cherlălăi într'un chip sfâșietor, și iarăși îi urmă. Sorel se opri turburat. Pentru ce 'l urmăresce atât de constant cânele acesta, chiar și după-ce l-a lovit? Pentru ce 'l privesce cu așa ochi; par'că ar fi al unui om, așa poți sĕ citesci durerea din ei.

— Va fi un câne vagabund, flămândit, care 'și caută stăpân, — cugetă în sine, în vreme-ce privea îngândurat animalul curios.

Cânele s'a oprit și el, și aștepta cu capul plecat.

— Mergi, mergi! — strigă Julian Sorel, — eu trebue sĕ mor.

Cânele l-a privit cu o căutătură duiósă, durerósă, în Julian tremura sufletul de mirare. Dar' cine, cine 'l privesce pe el astfel în căutătura tristă a acestui animal, ce manifestație de milă e acésta, care e chemată sĕ-i procure o nóuă durere adêncă, sĕ-i escite în inimă simțĕmêntul amar și dulce al lîngedirei.

— Trebue sĕ mor, trebue sĕ mor — dise, vorbind cu cânele, ca și când ar fi fost un om, — mort voi fi mai fericit!

Și s'a depărtat iarăși spre Ponte Molle, stăpânindu-și lacrimile, ce abia acum începea sĕ le cunóscă. Cânele 'i urma. Julian Sorell se cutremură, audind pașii animalului, care se vede, vrea sĕ-i urmeze necontenit. I-ar fi plăcut sĕ-l gonéscă cu petri, sĕ-l lovéscă în cap cu piciorul, dar frica, că érăși se va întâlní cu acei ochi dureroși, l-a făcut sĕ se cutremure.

Ah, în adevĕr *cineva* privesce din ochii aceia. Nu cuteza sĕ privéscă la câne, pentru-că din ochii lui vorbeau parcă bunătatea omenéscă pe care el a desconsiderat-o, chinurile, suferințele omenesci, pe cari el le-a desprețuit, par-că străluceau lacrimile omenesci, pe cari el nu le cunoșcea.

— De-aceea vine, sĕ mĕ vadă murind, gândi în urmă. Dar pe Ponte Molle umblau trăsuri, spre Tor din Quinto 'i-se părea apa prea mică, pentru a se putea îneca în ea. Mai bine va fi la via Angelica, acolo sunt vîltori și apa e adâncă.

Dar cânele mereu îi era în călcâiu, lingêndu-i vestmintele. Și cânele va lătra, de-l va vedea cădênd în apă, póte va și sări după el, sĕ-l scape; cânele nu vrea ca el sĕ presenta secţiunei verificătóre respective. Credenţionalul deputatului Ioan Groza se presentéză prin deputatul Ignatiu Pop; cel al lui Eugeniu Mocsonyi prin V. Babeş; cel al lui Teod. Ciontea prin A. Hamsea; cel al lui Dr. Florian Duma prin N. Zigre; cel al lui Paul Pop prin P. Cosma; cel al lui Alexandru Bireescu prin P. Tisu; cel al lui Michail Velici prin V. Mangra; cel al lui A. Suciu prin Romul Ciorogariu şi în fine cel al lui Dr. Ilarion Puşcariu prin I. cav. de Puşcariu.

Prin consistoriul metropolitan se presentéză credenţionalele deputaţilor: Coriolan Brediceanu, Dămian Simeon, George Fejér şi Dr. Constantin Groza.

Pentru verificarea deputaţilor înaltul presidiu propune, ér congresul primesce, instituirea alor trei secţiuni constătătóre fie-care din deputaţii unei eparchii, astfel, ca deputaţii archidiecesei sĕ verifice pe deputaţii din diecesa Aradului, deputaţii din diecesa Aradului sĕ verifice pe deputaţii din diecesa Caransebeşului, ér deputaţii din diecesa Caransebeşului sĕ verifice pe deputaţii din archidiecesa Transilvaniei.

Cu acestea agendele şedinţei I. s'au terminat. Proxima şedinţă s'a anunţat pe aḑi la 11 óre a. m. în sala cea mare a casei comitatului.

V. Mangra.

deputat congresual.

Sub iscălitura acésta se publică în numĕrul de aḑi al ḑiariului din Arad „Tribuna Poporului“ la locul prim un articol, care se ocupă în special cu ḑiariul nostru „Telegraful Roman“.

Nu căutăm „necsul causal“, în care ar fi sĕ stea acest articol cu deschiderea congresului nostru naţional bisericesc, mai puţin căutăm „necsul causal“, în care stă părintele Mangra cu guvernul din România, în ḑiariul „Tribuna Poporului“, a cărei redacţiune primesce regulat o rentă lunară dela guvernul actual al României, ci căutăm după „necsul causal“, din incidentul căruia părintele V. Mangra a scris acel articol.

In articolul din cestiune părintele V. Mangra ne face imputarea, că „rele servicii facem bisericei ortodoxe române şi în genere causei naţionale“ când luăm posiţiune în chestiunea crisei cu metropolitul primat din România, atăcând guvernul din România, şi persóna Maiestăţei Sale a regelui Carol.

Incident a servit la tóte aceste părintelui V. Mangra articolul nostru dela 23 Septembre a. c. cu care am întrodus cei 2 articoli din ḑiarul „Egyetértés“, în cari a fost atins şi parintele V. Mangra, despre care se ḑice, că făimósa broşură din véra anului 1896, în care a apărat votul sinodului referitoriu la detronarea metropolitului primat, o a fabricat în conlucrare cu părintele V. Lucaciu.

In loc de a rĕspunde la acéstă acusă ce i o face ḑiarul unguresc, şi aşi justifica desastrul scientific, punĕnd în părţi egale responsabilitatea în jumĕtate asupra catolicului părinte V. Lucaciu, părintele V. Mangra acuma sare în apărarea regelui Carol, despre care susţine, că l'am atacat noi cei dela „Telegraful Român“.

Din adins am publicat noi cei 2 articoli din „Egyetertés“, ca sĕ avem ocasiune de a reveni asupra lor.

Părintele Mangra se ascunde la spatele regelui Carol.

Din acéstă fericită posiţiune ne atacă părintele V. Mangra, presentându-se din nou ca defensor canonic acuma nu al Sântului Sinod, ci al regelui Carol.

Inţeleptul rege Carol de bună sémă va ḑice la privirea noului sĕu apĕrătoriu: Ferescе-mĕ Dómne de pretíni, căci de nepretini mĕ voiu feri eu.

Mai mult cu altă ocasiune.

Revista politică.

Din parlamenul magiar. La 11 l. c. n. s'a ţinut o şedinţă în care presidentul camerei, Szilágyi Dezső, presentă rescriptul ministrului preşedinte prin care Maj. Sa îşi exprimă camerei mulţămita Sa pentru felicitările şi omagiile aduse din incidentul aniversărei onomasticei Sale din est an, apoi necrologul deputatului kossuthist Helfy. După presentarea mai multor proiecte de lege mai cu sémă referitóre la căi ferate vicinale, din cari unele s'au şí primit, şedinţa, care a ţinut numai ½ óră, s'a terminat.

Budgetul comun. Duminecă d. a. s'a ţinut la Viena sub presidenţa Maj. Sale un consiliu de ministrii comun, la care au luat parte din ministrii magiari ministrul-president br. Bánffy, şi ministrii Darányi şi Lukács. După „Bud. Tud.“ în consiliul acesta s'a statorit budgetul comun, ce va fi presentat delegaţiunilor. Budgetul a fost urcat şi de astădată, mai cu sémă în părţile privitóre la susţinerea armatei, din causa scumpetei de bucate.

Desvĕliri diplomatice. Scriind despre crisa orientală revista „Contemporari Rewiew“ din Londra aruncă velul de pe un sensaţional plan, care schimba întrégă charta Europei, dacă împĕratul german se învoia. Desvĕlirea e următórea:

După ce Europa multă vreme înzadar a căutat după un urmaşiu, care sĕ priméscă rĕmasul lui Alexandru Battenberg, Stambulow a trimis un agent secret la Bucuresci, care sĕ îmbie regelui României uniunea Bulgariei cu România. Regele României în chipul acesta ar fi dispus de o armată de 162000 de ómeni. Planul lui Stambulow era, ca acesti 162000 de ómeni la prima ocasiune favorabilă sĕ înainteze spre Constantinopol, sĕ-l ocupe şi din acéstă capitală a imperiului ozmanilor sĕ facă capitală pentru noul regat româno-bulgar. Planul cutezat a răpit într'adever pe regele Carol, dar a declarat, că nu se póte învoi la executarea lui pănă nu va întreba pe doyenul casei sale în privinţa acésta, pe împĕratul german. Impĕratul german însĕ a degenat consimţirea sa şi astfel întregul plan a fost zădărnicit.

Nou proiect de constituţiune în Sêrbia. In Sêrbia s'a elaborat un nou proiect de constituţiune, care încurênd va fi supus deliberărei unei comisiuni alese din tóte partidele politice. Punctele principale ale noului proiect sunt următórele: Politiceşte Sêrbia se împarte în 5 comitate şi 50 de districte. Numĕrul dieceselor gr.-or. se va ridica dela 3 la 5. Corpul legislativ îl va forma scuptsina şi senatul, cari în casuri extraordinare se vor contopi în adunare mare naţională. Scuptsina va avea 120 de membrii, ér senatul 60. Deputaţii scupţsinei îi alege exclusiv poporul. Dintre senatori 20 îi denumesce regele, 20 îi alege scuptsina şi 20 ajung acolo după posiţia lor. Intre aceştia vor fi 5 comiţi supremi, 5 episcopi, 5 generali şi presidenţii consiliului de stat, a supremului for de comptabilitate, a tribunalului suprem etc. Nóua constituţiune se va îngriji, ca oficianţii sĕ nu fie daţi afară din funcţiunile lor când se schimbă guvernele, cum se făcea până acum. Nóua constituţiune va fi proclamată la 7 Nov. n. a. c. şi va întra în valóre sub acel guvern, care va avea majoritate în popor.

Precum se vede, guvernul sêrbesc aştéptă mult dela constituţiunea comitatensă, carea în Ungaria a dus tótă puterea în mânile guvernului. De altcum radicalii şi liberalii vor înainta şi ei câte un proiect de constituţiune.

Regat croat. In Spalato s'a constituit un club al partidului oposiţional alegêndu-şi de preşedinte pe deputatul dieteí imperiale austriace Bianchini, ér de secretariu pe cunoscutul poet croat Tricici Povicici. Nisuinţa principală a partidului e sĕ elupte unitatea şi independenţa regatului croat.

Scrisóre din Budapesta.

— 11 Oct. n. 1897.

— Dela Societatea „Petru Maior“. — Succesorul profesorului Roman. — Congresul filologic din Dresda.

Daţi-mi voie, dle redactor, se reieu firul activităţii mele de corespondent al foii ce redigiaţi. Încep cu chestiuni, cari pe noi cei din Pesta — nu sciu dacă şi pe d-vóstre — mult ne intereséză şi ne preocupă, în prima linie cu societatea „Petru Maior“.

Acéstă sociétate a tinerimei nóstre academice de aici, care are 35 ani de viéţă şi-a încheiat eri, în 10 Oct. n. anul seu de gestiune 1896/97. Cu abatere dela procedura de şablon de până acum, încheierea s'a făcut, mulţumită bravului comitet, în mod festiv. S'a ţinut adecă ieri în o sală spaţiósă şi elegantă a otelului „Nemzet“ o şedinţă publică festivă, la care a fost învitată inteligenţa din loc, precum şi public românesc din afară. Curios însĕ, posta i-a jucat societăţii o festă.

Cine scie din ce pricină, mai mult din jumĕtatea învităţilor n'au sosit la destinaţie, nici chiar foile române n'au primit tóte anunţul; învitările neprimite ni-au sosit însĕ îndĕrĕt numai în ḑiua şedinţei. Étă o conscienţiósă administraţie la „magyar királyi posta.“

Am mai avut însĕ încă un bucluc; acesta cu poliţia.

Odată ne-a dat permisia, ca sĕ ne cânte musica militară a regimentului 6 în decursul părţii sociale a şedinţei, tot poliţia însĕ şi-a revocat permisia şi degeaba am bătut după aceea pragurile, căci nu ni-s'a dat nici o ascultare. Pentru-ce? Rĕmâne nedeslușit.

Cu tóte aceste însĕ şedinţa s'a ţinut. La 7 óre era deja de faţă un numĕr îndestulitor din inteligenţa română din loc, vre-o 40—50 membri ai societăţii, noi şi vechi, au venit deputaţiunile studenţitor sêrbi şi slovaci vre-o 14 cu totul Dintre inteligenţă am remarcat pe Il. Sa dl Iosif Popu, jude la curie, Baronul Pop, Dr. Bilascu, Dr. M. Pop, preotul castrens N. Pap, părintele gr.-or. Murnu Georgiades cu stimabila familie, Dr. Crăciunel, funcţionar în direcţiunea postală cu st. familie, familia Grama, familia Orzu, dl Bogoevici, neobositul protector al stipentiştilor, mai mulţi funcţionari dela postă şi telegraf, şi alţii, trecuţi póte cu vederea. Poliţia natural că n'a lipsit, c a fost representată prin un căpitan maghiar şi un subcăpitan român. Ambii domni au fost fórte prevenitori.

Şedinţa a fost deschisă prin un călduros salut rostit de presidentul societăţii N. Puicanu. A urmat cetirea raportului general despre activitatea societăţii din anul espirat. Nu anticipez nimic din acest raport, deóre-ce el va eşi în ḑilele acestea de sub tipar şi va fi supus criticei d-vóstre speciale. Studentul în drept Iuon de Pop a cetit rapórtele speciale şi darea de sémă despre activitatea comisiei literare. In acéstă dare de sémă se arată şi argumentéză necesitatea înfiinţării din partea societăţii „Petru Maior“ a unui ḑiar social-literar în scopul întăririi legăturilor dintre societate şi poporul românesc.

Punctul din urmă din program a fost cetirea studiului asupra „Comediilor lui I. L. Caragiale“. Autorul, Ilarie Chendi stud. fil., a vorbit la început despre firea românului, care mai mult e aplicată spre jale decât spre veselie, a arĕtat motivele lipsei comediilor la noi, a făcut o analisă critică asupra comediilor lui Caragiale, şi a încheiat arătând unele defecte de formă. Autorul a fost rĕsplătit cu aplause.

Cu acestea s'a încheiat partea oficiósa şi s'a trecut la partea socială. În decursul cinei comune s'au rostit firesce mai multe toaste pentru óspeţi, pentru inteligenţa din loc, pentru Sêrbi şi Slovaci; ér din partea acestora ni s'au rĕspuns măgulitóre cuvinte. Îndeosebi au vorbit drăgălaş dl Crăciune în numele inteligenţei şi sêrbul Drd Dimovits, care în dóue toasturi ţinute în limba franţuzască a preamărit societatea şi neamul românesc.

Acuirându-se cătră 11 óre şi o muzică ţigănéscă sciutóre de doine românesci, animaţia a devenit mare, s'a încins o intimă conversaţie şi petrecere. Astfel séra acésta a fost pentru óspeţi şi pentru tinerime o séră plĕcută din diferite puncte de vedere...

*

Vĕ intereséză desigur, cine este urmaşul mult regretatului nostru părinte Alexandru Roman. Natural, că deocamdată numai de succesor provisor póte fi vorba. Şi acesta nu e nici Alexits nici Gherguţ, ci profesorul public ordinar pentru catedra de limbi slavice dl Dr. Oszkár Asboth. A fost denumit numai acum în şedinţa de Sâmbătă (9 Oct.) a corpului didactic dela facultatea filosofică. Denumirea ne-a surprins încâtva, aşteptam mai la sigur denumirea profesorului Dr. Mayr, care propune filologia comparativă şi este un cunoscĕtor perfect al literaturei nóstre. Nou numitul profesor suplinitor prelege în semestrul prim următórele trei colegii: 1. *Influinţa slavismului asupra limbei române*; 2. *Miron Costin, letopişeţele Moldovei*; 3. *Bucăţi de lectură din Ciril.* Inscrierile la aceste colegii numai astăḑi s'au început. Cu proxima ocasiune voiu relata despre modul de propunere a dlui Asboth.

*

In ḑilele prime ale lui Octombre s'a ţinut la Dresda congresul filologilor germâni, cu care ocasiune s'au discutat mai multe chestiuni de importanţă pedagogică şi filologică. Ministrul saxon de culte von Seidevits s'a ocupat de chestiunea gimnasiului, lucru ce şi la noi e actual, şi a ḑis următórele:

„Ne-am îngrijit de întărirea acestei instituţiuni. In planurile de instrucţiune am făcut loc pe séma matematicei. a sciinţelor naturale şi a limbilor mai nóuĕ, un loc la care aceste studii reflectéză în urma importanţei ce o au. Am înaintat cultivarea limbei germane, ér în istorie am pus pondul principal pe cunoscinţe istorice şi nu

---

móră: iată gândul înfricoşat, ce frământa creerul lui Julian Sorel. Şi acum ca şi când cânele acela străin ar fi un om, care-l pricepe, pe calea umedă, tinósă, sub arborii părăsiţi, pleşuvi, pe ţermul galbinului rîu şerpuitor, Julian Sorel cu un glas desnădăjduit îi strigă:

— Trebue sĕ mor, înţelegi, trebue sĕ mor; am făcut o datorie de dóue-sute şeseḑeci de mii de lire şi nu pot plăti, trebue sĕ mor, lasă-mĕ sĕ mor.....

Sĕrmanul câne murdar şi zdrenţuit, privea spre Sorel, ca şi când l-ar fi podidit lacrimile. Nici un glas nu se auḑea pe câmpia întinsă şi noroiósă, nici o luntre nu umblá pe rîu: era singur cu cânele.

Ce privire! Póte 'mi ḑice, că mórtea nu mĕ scapă de ruşine, şi e mai cinstit sĕ trăesci şi sĕ suferi urmările căderii, decât sĕ cauţi mórtea..... Dar *cine*, *cine* vorbesce din acei ochi? Póte toţi ai sĕi, cari au repausat în cinste, deplânşi, póte părinţii, némurile lui. Toţi aceia, cari l-au iubit şi cari acum sunt departe, departe, şi nu pot sĕ-l ajute, toţi aceia, pe cari i-a iubit în copilărie, în juneţe, toţi aceia, sufletul acelora, glasul lor slab de admoniţie, ochii lor plini de bunătate, cu cari voiesc sĕ-l admonieze, braţele lor, cu cari sĕ trudesc sĕ-l opréscă, tóte aceste se vedeau, se simţeau din privirea cânelui.

O slăbiciune nemărginită il cuprinse; se prăbuşi pe malul umed, năsipos al rîuiui, faţa şi-o culcă pe nisip, braţele 'şi-le întinse şi începu sĕ plângă. Cânele se aşeză înaintea lui, cu capul culcat pe piciórele i murdare, şi până când Julian Sorel a zăcut la pământ, şi de-asupra lui se luptau Viaţa şi Mórtea, — pentru dobândirea pradei, până atunci cânele zăcea înaintea lui şi privia, privia dus la omul chinuit. Ciasurile treceau. Cânele încetul cu încetul îşi luă curagiu şi începu sĕ lingă mânile lui Julian Sorel. Bărbatul se cutremură şi se ridică. Inima 'i fu copleşită de simţeminte delicate şi curate, de căinţă, de resignaţie şi de dorul de pocăinţă.

Apoi a plecat încet spre Roma. Cânele a dispărut şi Julian Sorel şi-a continuat calea spre ispăşire.

Rin.

pe simpla cunóscere a faptelor istorice. *In sfîrşit ne-am nisuit ca prin restrîngerea materialului gramatical, sintactic şi stilistic, sĕ ridicăm plăcerea elevilor pentru operele neperitóre ale autorilor latini şi greci.* Cu prilegiul ori-cărei reforme am ţinut fără preget şi voim ţinea şi pe viitor, ca introducerea în timpul classicităţii sĕ rĕmână punctul de concentrare al instrucţiunei gimnasiale!!"

Din acest discurs reiese evident, că în lupta ce deja de ani îndelungaţi se pórtă între humanişti şi realişti, între aderenţii gimnasiilor classice şi între spriginitorii gimnasiilor reale, — cei dintâiu sunt în majoritate şi conduc în Germania instrucţiunea. întroducênd îmbunătăţiri mari în planul lor. Pedagogii nostri din centru, cari chiar acum lucră la reformarea planului de instrucţiune pentru gimnasiu -- ţine-vor óre şi ei cont de interese atât de înalte ca cei din Germania?..

Insĕ congresul amintit din Dresda are pentru noi o specifică însemnătate. La el a fost representată şi România în mod oficios, şi anume prin valorosul academician dl Tocilescu. Numai mândri ne putem simţi, că România dă cuvenita atenţiune curentelor de desvoltare a sciinţelor, trimiţindu-şi harnici la diferite congrese, ca sĕ o represinte. In România planul de instrucţiune e departe de perfecţiune, şi scim, că ministerele de culte lucră de multişor la abandonarea sistemelor de până acum şi la apropierea de sistemul german. Dl Ioan Bogdan, profesor universitar, a fost bună-óră special trimis în Germania pentru studiarea sistemului de acolo. Despre resultatele sale a scris un studiu de valóre, — a cărui conclusii altcum n'au fost puse în practică. Dacă acum dl Tocilescu, venind dela Dresda, îmbogăţit cu o mulţime de cunoscinţe, se va grăbi a le pune în serviciul dlui Spiru Haret, e cert, că tolosesce considerabil causei instrucţiei publice în România.

Étă ce scrie „Neue Freie Prese" despre dl Tocilescu:

„Senatorul Tocilescu comunică salutarea guvernului român şi a Academiei de sciinţe din Bucuresci, arată mulţămita pentru indemnul şi sprijinul cu care el însuşi şi România datoresce sciinţei germane. La sfêrşit reimprospetéză salutul regelui Carol, ce acesta a adresat în anul 1895 congresului filologic dela Köln....

Intr'adevĕr ne putem bucura, că la astfel de congrese rĕsună şi glasuri românescci.

Dorin.

Voci de presă despre visita părechei regale române la Budapesta.

Am reprodus în numĕrul trecut dóue apreţieri nemţesci asupra toastului împĕratului Wilhelm rostit la Budapesta: una a ḑiariului „Zukunft" din Berlin şi alta a ḑiariului „Kronstädter Zeitung" din Braşov, apreţieri, cari caracterisézá acel toast numai din punct de vedere al germanismului şi cu totul nefavorabil pentru maghiari. De astădată reproducem apreţiarea unei foi francesă asupra visitei părechei regale române la Budapesta şi a impresiunei ce a făcut aceea în România şi la noi românii din acest stat, apoi apreţiarea unei foi maghiare tot cu privire la acéstă visită.

Étă cum se exprimă în privinţa acésta „Journal de Debats" într'o corespondenţă primita din Bucuresci:

Póte nici odată o visită princiară n'a fost interpretată într'un mod mai contraḑicĕtoriu, ca visita regelui Carol la regele maghiar în Budapesta. Acésta este a se atribui raporturilor caracteristice, ce există între cele dóuĕ popóre (Români şi Maghiari).

Maghiarii asupresc cele trei milióne de Români din statul lor. Românii din regat, conscii de micile lor forţe, s'au îndestulit cu atât, ca sĕ lămurêscă despre acest lucru opiniunea publică şi sĕ prepare lupta. Cu vre o patru ani înainte însĕ, Sturdza în numele liberalilor a declarat pe faţă în mod oficial, că deórece simpatia tuturor Românilor este pe partea celor asupriţi, o datorinţă ori-cărui bun guvern românesc e de a face presiune asupra guvernului maghiar, ca sĕ facă concesiuni în favorul Românilor din Ungaria. Pe lângă tóte protestările conservatorilor, mulţimea a urmat pe Sturdza şi cei naivi în ale politicei necontenit au dorit, ca guvernul din Bucuresci sĕ facă ceva în interesul fraţilor de peste Carpaţi.

In 1895 Sturdza a ajuns la putere. Primul fapt al lui a fost, că şi-a cerut iertare dela Ungaria, aşa, după cum i-a indicat ambasadorul austro-ungar din Bucuresci. Ce desamăgire a fost acésta pentru patrioţii români din România şi din Ardeal! In Bucuresci el a suprimat Liga română, în timp ce de altă parte guvernul maghiar a disolvat comitetul şi partidul naţional. Persecuţiunile în Ungaria s'au duplicat.

In urma tuturor urma visita dela Budapesta a regelui Carol, ca o reîntórcere a visitei, ce i-o făcuse în tómna trecută împĕratul Austriei. Şi ca acest eveniment sĕ fie cu atât mai bătător la ochi, visitei i-a premers toastul împĕratului german, în care salută regatul S-lui Stefan ca pe un stat independent şi pe Maghiari ca pe singurii cetăţeni ai Ungariei. Pressa maghiară nici n'a întârḑiat — fără îndoiélă în mod abusiv — de-a presenta visita regelui Carol ca o desminţire a „calumniilor", pe cari Românii le lăţiseră contra Ungariei.

In urma acésta Românii din Ungaria sunt consternaţi. De ani de ḑile ei au fost obicinuiţi sĕ privéscă cu speranţe asupra regatului român, şi acum, părăsiţi de acest regat, au rĕmas fără busolă în mijlocul unui ocean întunecos. De sigur, că din acest moment popularitatea regelui Carol va scădea grozav în Ardeal, unde până acum în fie-care bucătărie se afla potretul lui. Bucuresciul însu-şi este agitat. Ḑiariştii maghiari au învitat pe ḑiariştii români la un banchet, pe care l'au arangiat în onórea lor, dér aceştia n'au primit învitarea. O demonstraţie şi mai caracteristică a fost, că Sturdza n'a însoţit pe regele la Budapeşta. Ḑiarele, ce stau înafară de partide, sunt pline de o adevĕrată furiă, au apărut încadrate în doliu şi îndémnă poporul şi tinerimea sĕ ţină adunări şi sĕ protesteze. Pressa guvernamentală, după o tăcere îndelungată, se silesce a linişti opiniunea publică cu aceea, că acéstă visită nu are însemnătate politică. Er pressa conservatóre, cruţând pe regele, face de-a dreptul pe guvern responsapil şi află acéstă visită ca cea mai potrivită pentru a da năvală asupra lui Sturdza. Opiniunea publică însĕ unanim a luat posiţiă în contra visitei dela Budapeşta şi numai puţini sunt, cari cred, că acéstă visită va uşura sórtea Românilor din Ungaria. Se vor înşela însĕ şi aceştia, căci atâta este sigur, că din acéstă visită nu vor avea nici un folos nici Românii din Ardeal, nici dinastia.

*

Ér „Egyetertés" în'trun prim articol scrie;

„In cealaltă tabĕra a duşmanilor nostri sunt Romanii, pe cari visita părechii regale române la Budapesta 'i-a sĕlbătăcit — în înţelesul deplin al cuvêntului. Ceea ce fac acum românii e într'adevĕr aprópe nebunie. Ard de frigurile revoluţiunii. Patima órbă sĕvêrşesce orgii şi ori ce funcţionare a minţii sănĕtóse e împedecată în Bucuresci. Aici ómenii nu mai sunt conduşi de ignoranţă, ci de rĕutate. Rĕutate, care predominéză minţile şi inimile, care nu cinstesce nici drept nici lege, nici dreptate nici onóre. Rĕutate, care n-are grijă de altceva, decât de scopurile sale nemijlocite, şi a cărei urgie e că aduce nenorocire asupra acelor, în cari se găsesce.

Consecuenţa nemilósă a rĕsvrătirii sĕlbatice a Românilor din Ungaria e, că în România opinia publică a luat o direcţiune atât de furiósă, antimaghiară. Pentru-că însĕşi interesele României, ale naţiunei române nu pot sĕ şoptéscă aceea brutalitate a nebuniei, care nu cunósce margini în manifestarea urei înferbêntate contra statului maghiar şi a naţiunei maghiare. Bine! Luăm la cunoscinţă góna antimaghiară, ce se petrece acum în Bucuresci. O luăm la cunoscinţă şi nu o uităm!

Cu acésta mulţumesc cei din România, că aci în inima ţĕrii am primit cu bucuriă sinceră ca óspe pe regele lor? Cu acésta mulţumesc, pentru-că în regele lor am onorat statul român şi naţiunea română? Cu acésta mulţămesc, pentru-că cu inimă deschisă le am oferit pretinia nóstră şi nisuinţa nóstră loială pentru împrăştiarea diferenţelor naţionale? Cu tótă ticăloşia ómenilor neciopliţi, fără educaţiă, beţi de patimă ei resping aproprierea nóstră. Dar înfurie-se numai, deie cu piciorele, înjure 'şi regele, protesteze contra politicei înţelepte a acestnia şi demonstreze contra nóstră! Nouĕ puţină pagubă ne póte face grozăvenia lor. Pe calea acésta, cu mijlócele acestea nu vor abate nici statul maghiar, nici naţiunea maghiară, dela aceea direcţiune politică, care ne-o designéză acele interese, ce ne sunt cu mult mai preţióse, decât sĕ le putem jertfi pentru pretinia fără încredere a unui popor ameninţător în nebunie.

Sĕ ne însemnăm bine, până unde au dus lucrurile „duşmanii din Ungaria ai statului maghiar", când au rĕsvrătit într'atâta opinia publică a României. Nu e pe faţa pământului naţiune care ar tolera, că în ţéra ei sĕ abuseze într'un chip atât de revoltător de concilianţa ei. A sosit timpul, ca sĕ validităm vaḑa statului nostru cel puţin aici înlăuntru ţĕrei. Dacă nu o facem, suntem vrednici, ca naţia valahă sĕ ne arunce în faţă insulte josnice! Duşmanii din România sĕ îşi atribue lor, daca opinea publica a naţiunei maghiare se revoltă în contra Valahilor din Ungaria, şi îi consideră ca astfel de duşmani, cari nici nu vrea sĕ se supună ideii de stat meghiar".

Nu stăruim în detaiu la apreţiarea acestei păreri, decât, că mulţămim fóiei maghiare de „dragostea" cu care ne omórá fiindcă nu primim idea de stat maghiar.

Nu acestea sunt mijlócele prin cari vor câştiga maghiarii amiciţia românilor, ci altele, dictate de sentimentul de dreptate şi echitate. Prin astfel de mijlóce maghiarii împing numai pe naţionalităţile asuprite de ei la o luptă analóga în casul extrem la lupta lui Dugonics Titus, care vĕḑênd că nu póte învinge pe Turcul cu care se lupta pe zidurile cetăţii, s'a aruncat cu el cu tot în prăpastie unde amêndoi au perit, el cu onóre, ér Turcul cu ruşine ca un asupritor, ce era.

Noi sperăm însĕ, că Maghiarii vor prinde odată minte şi nu vor duce lupta până la acest extrem, ca sĕ nu ajungă şi ei la sórtea Turcilor.

Noutăţi.

Convocare. P. T. membrii ai „Reuniunei învĕţătorilor români gr. or. din districtul Sibiiului", se învîră prin aceasta a participa la adunarea generală a reuniunei, ce se va ţinea în ḑilele de 12, 13, eventual şi 14 Octobre st. v. a. c. în sala cea mare a seminaruiui „Andreian" din Sibiiu cu următorul

Program:

I. Participarea membrilor la serviciul divin. împreunat cu chemarea sântului Duch în biserica din Sibiiu-cetate.

2. Deschiderea adunării şi apelul nominal al membrilor ordinari.

3. Statorirea definitivă a programului.

4. Presentarea raportului comitetului central despre activitatea sa dela ultima adunare generală încóce până în present şi alegerea unei comisiuni pentru censurarea lui.

4. Incasarea taxelor restante şi curente

6. Presentarea elaboratelor întrate dela despĕrţĕminte.

7. Piesa din cartea a II-a de cetire de I. Popescu: „Cornelia mama Grachilor", lecţiune pentru anul al III lea de şcólă, ca basă pentru exerciţii de stil

8. „Prin ce se deştéptă şi susţine atenţiunea în şcólă?"

9. Eventuale propuneri.

Invĕţătorii, cari sunt împedecaţi a participa la adunarea generală, sĕ aducă împedecarea lor de cu bună vreme la cunoscinţa presidiului, căci la din contră se vor considera ca absentând fără causă binecuvêntată.

Sibiiu, din şedinţa comitetului central ţinută la 5/17 Septembre 1897.

Dr. Daniil P. Barcian. m. p.
preşedinte.

Candid Popa m. p.
secretar II.

* * *

Simptóme culturale. La judecătoria din secţia VI. Budapesta, negustorul de mobile Ludovic Müller a fost osândit la solvirea speselor avute într'un proces cu advocatul Dr. I. W. Indată ce s'a vĕḑut pre ambit, negustoriul astfel i-a mĕsurat cu bastonul advocatului una drept în cap, încât jobenul în puzdării a sburat prin curte, şi apoi pe de asupra i a mai dat şi dóue palme peste obraz. Müller a fost imediat arestat.

Şi scene de aceste în fie-care ḑi putem înregistra.

* * *

Dela „Reuniunea sodalilor români din Sibiiu" mai primim lista următorilor membri ajutători înscrişi ulterior: Dr. Corneliu Diaconovich, secretar de bancă; G. Dima, prof. semin.; Dr. Ilie Cristea, secretar consist.; Dr. Oct. Russu, advocat; Dr. Ioan Stroia, prof. semim; Emil Verzariu, funcţ. de bancă; Ioan Şut, Teodor Orlea şi Pavel Cotoţiu, funcţionari consist.; Elie Dopp, asist. de inginer de comassaţie; Iuliu Gyönös culeg. tipogr; Iosif Barbu; Nicolae Marcu, măestru tapetar; Emanuil Solomon, măestru lăcătar; Constantin Pop, Ioan Vătăşianu, funcţionari de bancă; Dr. Ilie Dăian, redactor; Iuliu Boda, cofetar; George Mărcuţ, culeg. tipogr; Lazar Praşca, cancelist advocaţial; Nicolae Ţeran, econom în Rusi.

* * *

Bibliografic. In curênd va apăré in tipografia archidiecesană *Calendariul archidiecesan* pe anul 1898.

*

— A apărut: *Calendariul „Aurorei"* pe anul comun 1898. Cu ilustraţiuni. Editura tipografiei „Aurora" A. Todoran. Gherla. Preţul unui exemplariu 30 cr. Spedat prin postă 35 cr.

* * *

Savant îngheţat. De curênd s'a ţinut, la Petersburg un congres geologic. Membrii acestui congres au intreprins o escursiune scientifică pe munţi Caucasului. Când urcau tocmai muntele Araratului, profesorul de medicină, Dr. Stöber a îngheţat.

* * *

Rectificare. Dl învĕţătoriu Ioan Bărbos din Trestie ne trimite o corespondenţă, din care cu omiterea părţilor personale publicăm următórele:

La corespondenţa apărută în „Telegraful Român" Nr. 65 cu datul 14 Iunie a. c. sub pseudo numele „Rîurean", care se ocupă cu activitatea mea de învĕţător, reflectez următórele:

In comuna Trestie până acuma n'a fost scólă regulată, edificiul scolar necorespunḑĕtoriu, nici o recuisită, la copii scolari nici o carte, antecesorul meu învĕţător necualificat, astfeliu toti scolarii mei au fost începĕtori; eu ca învĕţător încă începĕtor mi-am dat tótă silinţa ca sĕ fac progres, despre ce cu ocasiunea examenului şi domnul adm. protopresbiteral Teodor Şovrea s'a convins, că amĕsurat împrejurărilor am făcut destul, dar cu astfeliu de scolari şi între aşa împrejurări ce minuni de progres sĕ fii putut face?

Poftéscă „Rîurénul" şi'mi premérgă cu cu exemplu, că-l urmez, dară a negri pe cineva publice fără a fi orientat despre împrejurări, e lucru scârbos.

* * *

Cel mai nou feliu de reclam. O noutate de tot próspĕtă face sensaţiune pe bulevardele Parisului. La timpul seu a făcut mare haz reclamul după care se anunţau unele şi altele publicului curios prin inscripţiile de pe capul pleşuv al unor getlemani de altcum bine adjustaţi. Dar acésta aḑi nu mai are nici un efect. Deci s'a inventat un nou feliu de reclam. Şi acela e: folosirea fonografului. Anume, anunţul ambulant se aşéḑă într'un local cercetat de public numĕros, p. e într'o cafenea, otel etc., scóte din buzunariu un mic aparat, îl pornesce şi acela apoi spune publicului ce are de spus, ba la sfêrşit mai cântă şi cel mai nou cuplet, şi apoi tace. Prima problă a reuşit fórte splendid, şi publicul ascultă cu multă plăcere la astfel de reclam totodată şi delectatoriu.

* * *

Badeni felicitat. Din incidentul duelului prim-ministrului austriac cu deputatul Wolff, contele Bandeni a fost călduros felicitat prin o depeşă din partea Ţarului, Nicolae al II-lea.

Damasturi de mătasă dela 65 cr. până la fl. 14.65 de metru — precum şi *mătasă-Henneberg* négră, albă şi colorată dela 45 cr. până la fl. 14.65 de metru, lucie, vărgată, pătrată, mostrată, damast etc. (circa 140 calităţi diferite, 2000 colori şi dessinuri etc.). Mărfurile comandate precum şi *mostrele le expedéză cu întórcerea postei în casă, franco şi scutite de vama,* **fabricile de mătasă din Zürich ale lui G. HENNEBERG,** *(furnisor de curte c. şi r.).* Scrisorile adresate în Elveţia sunt a se provedea cu marcă de 10 cr., cărţile postale cu 5 cr. Comandele scrise în limba română se execută punctual. [47] 4

Lectură

pentru

copii de tóte etăţile:

Învěţăm sě cetim, nou abecedar ilustrat cu 21 figuri în colori, format în 4-^{0}, cartonat frumos . . :	fl.	—.75
Copii ascultători, mici poesii pentru copii, de Verona, cu 21 gravuri colorate şi negre, în 4-^{0}, l. frum.	„	1.—
Grădina şi câmpul. de Bonifaciu cu 22 gravuri colorate şi negre, format în 4-^{0}, legat frumos . .	„	1.50
Anicuţa, istorióră pentru copii mici, de Smara, cu 21 aquarele şi gravuri, în 4-^{0} mic, leg. frumos	„	1.—
Iancuşor-Ochişori, istorióră pentru copii, de Bonifaciu, cu 21 aquarele şi gravuri, în 4-^{0} mic, legat frumos	„	1.—
Mimi şi Tiţi la ţéră, istorióră de Mitica, cu 21 gravuri fine în culori şi negre, în 4-^{0}, l. frumos	„	1.50
Trei copii drăgălaşi, poveste de Mitică şi Radu, cu multe aquarele şi gravuri, în 4-^{0}, legat frumos	„	2.50
Din viéţa copilăréscă, mici poesii pentru copii, de Alma, cu 28 aquarele şi gravuri, în 4-^{0}, legat frumos	„	2.50
În lumea largă, (Din viaţa copilăréscă, Seria II.) mici poesii pentru copii, de Verona, ilustrate cu 28 aquarele şi gravuri, format în 4-^{0}, legat frumos	„	2 50
Topo, cum au petrecut trei copii români în Italia, de Jip, ilustrate cu 30 gravuri de Kate Greenway şi alţii, un volum broşat .	„	1.50
Cap de aur, basm	„	—.75
Nicu şi Lina, basm	„	—.75
Cei trei fraţi, basm	„	—.75
Prichindel, basm . , ...	„	—.75
Albă ca zăpada, basm	„	—.75
Cotoiul încălţat, basm.	„	—.75
Pantoful de sticlă, basm	„	—.75
Cele dóue surióre, basm	„	—.75
Iepurele şi ariciul, basm	„	—.75
Lupul şi iedii, basm.	„	—.75
Croitoraşul vitéz, basm	„	—.75
Scufiţa-roşie, basm	„	—.75
Piticul muntelui, basm	„	—.75
Oberon, séu **Cornul minunat**, basm	„	—.75
Aladin, séu **Lampa fermecată**, basm	„	—.75
Lenuţa lui moş Pârvu, poveste, cu 5 ilustraţiuni frumóse în colori, în 8-^{0} mare, legat frumos	„	1.50
Ingeraşul şi alte povesti pentru tinerime, cu 5 ilustraţiuni frumóse în colori, în 8-^{0} mare, legat frumos	„	1.50
Genoveva de Brabant, un volum în 4-^{0}, ilustrat cu 6 aquarele, cartonat frumos	„	1.50
Cerbul de aur şi alte povesti, de Dumitru Stăncescu, cu 13 ilustraţiuni originale de Jiquidi şi portretul autorului, un volum, broşat	„	1.50
Ciorap-de piele, de Cooper, cu 11 ilustraţiuni, un volum în 8-^{0}, broşat	„	1.50

Se pot procura dela Librăria Tipografiei archidiecesane, Sibiiu.

Librăria Tipografiei Archidiecesane.

În Librăria Tipografiei archidiecesane din Sibiiu se află următórele **cărţi de şcólă:**

Abecedar pentru şcólele poporale rom. de Zacharia Boiu, ediţiunea XIV legat	fl.	—.24
„ („Micul prietin al copiilor“) de S. Moldovan, broşat 22 cr., legat	„	—.25
„ românesc, de V. Petri, legat	„	—.25
Abcdar maghiar-român, de N. Putnoky, partea I., leg.	„	—.20
„ „ „ de F. Koós şi V. Goldiş, leg.	„	—.20
Ântâia carte de lectură şi învěţ. de I. Popescu, leg.	„	—.20
A dóua carte de lectură şi învěţătură, de I. Popescu, leg.	„	—.60
Aritmetica pentru începětorii din şcólele primare, de P. Dima, broş.	„	—.30
„ cu numerii dela 1—20, de D. Dogariu şi I Dariu, broş.	„	—.15
„ cu numerii dela 1—100, de D. Dogariu şi I. Dariu, broş.	„	—.15
„ cu numerii dela 1—1000, de D. Dogariu şi I. Dariu, broş.	„	—.20
„ cu num. dela 1—1,000,000 de D. Dogariu şi I. Dariu, broş.	„	—.30
„ pentru anii din urmă ai şcólei primare partea IV, de I. Dariu, broş.	„	—.45
„ pentru şcólele poporale, anul I. şi II., de F. E. Lurz, trad.	„	—.20
„ pentru şcól. pop. part. a II-a de F. E. Lurz	„	—.25
Bucóvna pentru învěţătura pruncilor, leg.	„	—.20
Carte de cetire I, de Z. Boiu leg.	„	—.40
„ „ „ II, de Z. Boiu, leg.	„	—.30
„ „ „ pentru cl. I. şi II. gimn. de I. Popea ediţ. III., broş.	„	1.35
„ „ „ de G. Pletos, broş.	„	1.80
„ „ „ II. pentru şcólele poporale, prelucrată de Dr. Petru Şpan, leg. .	„	—.30
„ „ „ pentru anii din urmă, de Ioan Pop Reteganul	„	—.75
„ „ „ pentru cl. III gimn. reală, de V. Oniţiu, broş.	„	1.—
„ „ „ pentru cl. IV. gimn. reală, de V. Oniţiu, leg.	„	1.60
„ „ „ maghiară, partea I., de Dr. I. Crişianu şi N. Putnoky, broş. . .	„	—.70
„ „ „ maghiară partea II., de Dr. I. Crişianu şi N. Putnoky, broş. 1 fl. leg.	„	1.15
„ **de rugăciune** pentru tinerimea gr. or. română, frumos leg.	„	—.15
Catechism bogat de Z. Boiu, leg.	„	—.50
„ **mic** al bisericei ort. ort. de Z. Boiu, leg. .	„	—.20
„ pentru învěţămêntul religiunei dreptcred. rěsărit. de Moise Toma. leg.	„	—.20
Chemia elementară anorganică şi organică de A. Vlaicu, broş. 80 cr., leg.	„	1.—
Computul în şcóla poporală, de I. Popescu, broş. . .	„	1.20
Conductor la aplicarea ântâii cărţi de lectură şi învěţătură de I. Popescu, broş.	„	—.10
Culegere de cântări biser. în folosul tinerimei, broş.	„	—.12
Cunoscinţe din constituţia patriei, de I. Popovici, leg.	„	—.20
Curs de limba maghiară pentru scólele poporale române, de I. Molnar, partea primă broş. 16, leg .	„	—.20
Curs de limba maghiară partea a doua broş. 20, leg. .	„	—.24
„ „ „ „ pentru curs. III. broş. 16, leg.	„	—.20
Curs elementar de geometrie practică de D. Mirescu leg.	„	1.—
„ „ de musică, partea II., de Const. M. Cordoneanu, broş.	„	—.50
„ „ de musică, partea III. şi IV., de M. Cordoneanu, broş.	„	—.80
Curs practic de aritmetică pentru şcólele poporale de Ars. Vlaicu, I. 22 cr., II. 25 cr., III. . . .	„	—.35
Curs practic de limba maghiară pentru anul I. şi II. de şcólă de I. Dariu, broş.	„	—.16
Dialogi româno-francezi, de M. Rudinescu	„	1.20
„ româno-germâni, de M. Rudinescu	„	1.—
Dicţionariu român-germân şi germân-român, de S. P. Barcianu, tom. I. fl. 2.50, tom. II. . .	„	3.80
„ român-maghiar de N. Putnoky, leg. . .	„	2.—
Drepturile şi datorinţele civile pentru şcólele poporale confesionale, broş.	„	—.20
Economia câmpului şi grădinăritul pentru şcólele poporale, de G. Moian, broş.	„	—.25
Economia domestică pentru cl. IV. primară de fete, de o asociaţiune de învěţători, leg.	„	—.60
Elemente de fisică pentru şcól. popor. de I. Dariu, leg.	„	—.30
„ **de geografie** de Z. Boiu, leg.	„	—.30
„ **de geometrie** pentru anii din urmă ai şcólei poporale de D. Dogariu şi I. Dariu, leg. .	„	—.20
„ **din teoria musicei**, de A. Sequens, broş. .	„	—.50
Esercíţiile de stil în şcóla popor. de D. Lăpědat, broş.	„	—.15
Fibel, după metoda analitică-sintetică de G. Jausz, leg.	„	—.30
Fisica pentru şcólele poporale de D. Făgărăşan, broş .	„	—.30
Fisica pentru şcólele poporale, de Iosif Bălan, broş. .	„	—.25
Geografia Ungariei, de Dr. N. Pop, broş.	„	—.30
Geografia pentru şcól. popor. de I. Dariu, broş. 30 cr., leg.	„	—.35
„ „ „ de D. Făgărăşan şi S. Moldovan, broş 25 cr., leg.	„	—.30
Geografia pentru şcólele medii de D. Făgărăşan şi S. Moldovan tom. I., broş.	„	1.20
Geografia pentru şcólele medii de D. Făgărăşan şi A. Bârsean tom. II., broş.	„	—.50
Geografia pentru şcólele medii de D Făgărăşan şi A. Bârsean, tom. III., broş.	„	1.—
Geografia pentru institutele pedagogice şi şcólele secundare după H. G. Wagner, de P. Drăgălina, broş.	„	1.—
Gramatica elementară a limbei germâne pentru şcólele secund. de Dr. G. Coman, partea III., broş. 85 cr., leg.	„	1.—
Gramatica germână, de Sava Popovici Barcianu . .	„	1.40
„ **limbei maghiare** de Dr. I. Crişianu şi N. Putnoky, broş.	„	1.—
Gramatica română, de I. Dariu, broş.	„	—.25
„ „ de S. P. Barcian, leg.	„	—.50
„ „ pentru cl. II. de I. Miheltian, broş.	„	—.10
„ „ pentru cl. III. de I. Miheltian, „	„	—.16
„ „ pentru cl. IV. de I. Miheltian, „	„	—.24
Higiena poporală, de Dr. G. Vuia, broş. 1 fl., leg. .	„	1.20
Higiena copilului dela nascere până la al 7-lea an al etăţii de Simion Stoica, broş.	„	—.15
Intrebări de educaţiune şi instrucţ. de Dr. P. Span, br.	„	1.—
Isagogia, de Dr. Il. Puşcariu, broş	„	1.50
Istoria biblică, pentru şcólele poporale, leg. . . .	„	—.30
„ **biblică** pentru şcólele medii, inf. şi şcól. civ. broş.	„	—.55
„ **bisericéscă** pentru şcólele poporale, leg. . .	„	—.30
„ **bisericéscă** pentru şcólele medii de Dr. Ilarion Puşcariu, partea I., broş. 50 cr., partea II. broş.	„	—.50
Istoria bisericéscă rom. de Şaguna, partea I. şi II., br.	„	3.—
„ „ în limba germână	„	1.
„ **literaturei române**, de I. Lazariciu, broş. .	„	1.—
„ **naturei şi fisică**, de Z. Boiu, leg.	„	—.30
„ **naturală**, de Dr. D. P. Barcian, partea II. .	„	—.60
„ „ de Ipol. Ilasieviciu, leg.	„	—.36
„ **patriei**, de I. Dariu, broş.	„	—.25
„ **patriotică**, de Z. Boiu, leg.	„	—.30
„ **pedagogiei**, de Dr. Petru Pipoş, broş. . . .	„	2.—
„ **Ungariei**, de Dr. N. Pop, broş.	„	—.20
„ „ în legătură cu istoria univers. pentru şcólele poporale, de Silvestru Moldovan, broş. .	„	—.20
„ **Ungariei** pentru şcól. secund. de V. Goldiş broş.	„	—.80
„ **universală** de V. Goldiş evul vechiu, broş. .	„	1.—
„ „ „ „ „ „ mediu, „ .	„	1.25
„ „ pentru cl. inferióre de I. Isopescu, tom. I. leg. fl. 1.10, tom. II. leg. 73 cr., t. III. leg.	„	—.93
Legendar sau **carte de cetire**, de V. Petri, leg. . .	„	—.50
„ **maghiar-român**, de N. Putnoky, leg. . .	„	—.30
Lesebuch germân, de Georg Jausz, partea I. leg. 40 cr., II. leg. 55 cr., III. leg. 65 cr., IV. leg. 70 cr., V. leg.	„	—.85
Limba maternă, de Dr. Il. Puşcariu, leg.	„	—.40
„ **română**, de V. Oniţiu, broş.	„	—.50
Literele mobile (pe hârtie tare) pentru maşina de cetire, 144 bucăţi	„	2.50
Lucrul în şcólă, de G. Moian, broş.	„	—.45
Manual de dreptul cambial, de I. Socaciu, broş. . .	„	2.—
„ „ **istoria literat. rom.** de Enea Hodoş, broş.	„	1.—
Manuducere la abcdarul maghiar-român, de N. Putnoky, broş.	„	—.06
Manuducere la legendarul maghiar-român, de Nic. Putnoky, broş.	„	—12
Mărturisirea ortodoxă, leg.	„	1.20
Merceologia şi Technologia pentru şcólele comerciale, profes., de Ars. Vlaicu, broş.	„	5.—
Noua metodă de a învěţa cu înlesnire limba franceză, de M. Rudinescu, tom. I. leg. 1 fl., tom. II., leg.	„	1.20
Noua metodă de a învěţa cu înlesnire limba germână de M. Rudinescu, tom. I. broş. 50 cr, tom. II. br.	„	1.—
Octoich mic, de 8 glasuri, leg.	„	—.75
Orologion (ciaslov), leg.	„	—.75
Pastorala nóuă, broş.	„	1.50
Pedagogia, de I. Popescu, broş.	„	2.—
Pomăritul, de D. Comşa, broş.	„	1.—
Principii de pedagogie, de Dr. Il. Puşcariu, broş. .	„	1.—
Psichologia empirică, de I. Popescu, broş.	„	2.—
Religiunea creştină, de I. Popea, broş.	„	—.12
Studiu din economia naţională, de N. Petra-Petrescu, broş.	„	—.40
Stupăritul, de C. Dimian, broş.	„	—.80
Toldi, naraţiune poetică de Dr. Crişianu şi Putnoky, broş.	„	—.70
Vocabular român-germân, de Şaguna, br. 70 cr., leg.	„	—.80

Afară de aceste procură Librăria Tipografiei archidiecesane ori-ce cărţi didactice pe lângă cele mai avantagióse condiţiuni.

Lângă preţul cărţii este a se aclude şi preţul transportului.

☞ **La 10 sau mai multe exemplare din aceeaşi carte se dă rabatul cuvenit.** ☜

Redactor prov. Gavriil Hango.

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 109. Sibiiu, Sâmbătă, 4/16 Octobre 1897. **Anul XLV.**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
la „Tel. Rom.“ într'una cu suplementul „Fóia Pedagogică“
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei or 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Prenumerațiune nóuă

la

„Telegraful român“,

care apare de **trei** ori pe sĕptĕmână deschidem pe pătrariul IV. Octobre, Novembre și Decembre al anului 1897, cu prețul cel mai moderat, ce se póte vedé în fruntea fóiei.

Prelângă „Telegraful Roman“ tot la 2 sĕptĕmâni se va da gratuit ca suplement „Fóia pedagogică“.

Banii de prenumerațiune se trimit mai cu înlesnire pe lângă asignațiuni postale (Posta utalvány — Post-Anweisung.) Numele prenumerantului, al comunei, unde se află cu domiciliul și eventual al postei ultime, sĕ fie scrise bine, ca sĕ se pótă ceti.

Se atrage atențiunea on. domni abonați, al căror abonament s'a sfêrșit, sĕ-și înnoéscă abonamentul, pentru-că altfel expeditura va fi silită a sista expedarea fóiei.

**Editura „Telegrafului Român“
în Sibiiu.**

Cuvêntul archiereului.

Dedați am fost până acum mai la tóte întrunirile nóstre bisericesci sinodale și congresuale a audi din gura archiereilor nostri cuvêntări de deschidere pline de temere, pline de îngrijiri seriόse pentru sórtea bisericei. Dedați am fost până acum nici a mai spera vre-o cuvêntare, care barem câte o schinteie de bucurie sĕ aprindă în sufletele nóstre îngrijate pentru sórtea bisericei. Și au fost fórte motivate aceste temeri, aceste îngrijiri, pentru-că multe și mari pericole ne amenințau biserica.

Biserica nóstră ca instituțiune religiósă-culturală, și carea a fost și este și va fi totdéuna cel mai puternic scut al intereselor nóstre religiose-culturale și naționale, n'a fost bine vĕdută nici odată înaintea dușmanilor ei și a națiunei nóstre. Nu pentru-că dór' acésta biserică ar fi fost dușmană vre-odată cui-va, căci dușmănósă n'a fost nimenui nici odată, ci numai din causa, căci ómeni rĕutăcioși o au ponegrit acusându-o, că are intențiuni dușmănóse statului și altor biserici, fiind-că cu atâta tărie, cu atâta credință firmă in D-deu și moralitatea evangelică a instituțiunilor el și-a apĕrat credincioșii față de acei lupi, cari pe față și în ascuns vreau sĕ sară în staulul și sanctuarul ei.

Dar ea n'a atacat nici-odată, ci numai s'a apărat, și acésta a făcut de acum și dușmanii ei trebue sĕ recunóscă bunele ei intențiuni, atât față de stat, cât și față de celelalte biserici.

A suferit mult biserica nóstră din causa instituțiunilor ei salutare pentru ea și pentru poporul ei. Și a suferit mult, pentru-că acele instituțiuni ale ei basate pe isvorul cel mai curat al doctrinei religióse nefalsificate, divine, a format un scut, care n'a putut fi pĕtruns de săgețile dușmanului.

Și acésta a fost causa persecuțiunilor atât în trecut, cât și în timpul de față.

Dar în fine au trebuit sĕ se convingă cei ce o atacau pentru-că își apăra credincioșii de a fi scoși din sinul ei și al naționalității lor, că apărându-i nu-i face agresivi nici statului, nici altor biserici, nici altor naționalități.

Și acésta cu bucurie trebue sĕ o constatăm din cuvêntul archiereului cu care acela a deschis sesiunea congresuală actuală.

De mult n'am audit un cuvênt de deschidere atât de îmbucurătoriu. Nu pentru că am câștigat ceva positiv real, ci pentru-că au încetat pe un moment persecuțiunile îndreptate contra ei. Dar ori cât am fi de optimiști, că dușmanii ei ar fi venit la mai bune convingeri față de intențiunile ei în tóte direcțiunile vieței ei publice față de stat, față de alte biserici și față de celelalte popóre din patrie, nu trebue sĕ ne prea încredem în convingerile mai bune ale dușmanilor ei, căci aceia totdéuna au fost convinși despre bunele ei intențiuni față de stat, față de alte biserici și față de alte némuri, întrucât ea nici odată n'a vĕdit intențiuni agresive față de acestea, dar nu o au putut suferi, căci cu atâta tărie și-a apărat totdéuna, ceace a fost al sĕu și a poporului sĕu.

Sĕ se fi schimbat óre atât de radical dușmanii ei încât sĕ nu se nici gândéscă a o mai persecuta, a o mai slăbi prin atacurile lor? Nu! Am fi prea naivi a crede așa ceva. Nu, ei nu s'au schimbat, ci n'au avut ce face și au trebuit sĕ se supună unui factor mai înalt, unui factor mai puternic decât ei, — și acel factor n'a fost altul decât Majestatea Sa, preabunul nostru monarch împĕrat și rege Francisc Iosif I., căruia după cum s'a accentuat și în cuvêntul de deschidere al archiereului avem sĕ mulțămim în prima linie și posibilitatea ținerei acestui congres. Ér acest puternic scut l'am câștigat prin înțelepciunea congreselor nóstre întrucât acelea precum vedem din acest îmbucurătoriu discurs de deschidere s'au ferit totdéuna de a se ocupa de afaceri, cari n'au aparținut sferei lor de activitate, politice și altele.

Și acestei înțelepciuni au trebuit sĕ se plece barem pe un moment și acei factori de stat, cari până acum vedeau în tóte instituțiunile bisericei nóstre numai pedeci pentru realisarea scopurilor lor.

Da, pedeci pentru realisarea unor scopuri, fie chiar și de stat, dușmane bisericei și numai în favorul special al unui singur popor și în defavorul celorlalte popóre, cari încă contribue la susținerea statului. Acésta însĕ nu însémnă a fi dușman, ci din contră, cel mai puternic sprijin instituțiunilor cari duc la fericirea popórelor și prin acésta și la însăși întărirea statului.

Sĕ sperăm, că în urmai unei astfel de ținute permanente a conducătorilor destinelor bisericei, acei factori de stat la urmă și de sine nu ne vor pune pedeci la realisarea scopurilor nóstre bisericesci naționale, ei însiși ne vor da sprijinul deobligat întru realisarea acestor scopuri, cari în ultima rațiune contribue mai mult la însăși întărirea statului.

Congresul național-bisericesc.

Ședința II.

Joi, la 2/14 Octobre 1897

President I. P. S. Sa metropolitul *Miron Romanul.*

Ședința se deschide la 11 óre a. merid.

Notariul Dr. Traian Putici cetesce protocolul ședinței de ieri, care cu unele modificări se autentică.

La ord. dilei rapórtele secțiunilor verificătóre.

Secția verificătóre I. compusă din deputații din archidiecesă, însărcinată cu censurarea actelor electorale ale deputaților din diecesa Arad, prin raportorul Dr. *L. Leményi* referéză

1. că toți deputații din pomenita diecesă 'și-au presentat credenționalele parte în persónă, parte mijlocit.

2. Proteste au întrat contra alegerii deputaților: Iosif Goldiș, cerc. electoral Oradea Peteș; Romul Ciorogariu, Arad; Dr. Nestor Oprean B. Comloș, Dr. N. Popovici, Vascău.

— Actele electorale ale acestor deputați se depun pe masa biroului, și se vor preda comisiei verificătóre, ce se va alege.

3. Deputații următori, contra alegerii cărora nu s'au dat proteste, și ale căror acte sunt în ordine, secția îi declară verificați:

Din cler: V. Beleș din cercul Aradului. V. Mangra, Chișineu, G. Popovici, Pancota, I. Groza, Iosășel. A. Hamsea, Leucușesci. V. Hamsea, Lipova. Dr. T. Putici, Timișóra. N. Rocsin, Tinca-Belin. Ign. Papp, Beiuș-Vascov.

Mireni: T. Ceontea, c. Rodna. Dr. N. Oncu, Giula. M. Veliciu, Chișineu. A. Suciu, Șiria. G. Feier, Ienopolea. P. Truța, Buteni. Dr. C. Groza, Halmagiu. Dr. E. Mocsonyi, Birchiș. G. Ardelean, Chișeteu. Z. Mocsonyi, Lipova. V. Babeș, Vinga. P. Rotariu, Timișóra. N. Zigre, Oradea-m. I. Papp, Pesteș. Dr. Fl. Duma, Tinca. Dr. Iustin Papp, Belin. Paul Papp, Beiuș.

Raportul se ia cu aprobare la cunoscință.

Secția verificătóre II, formată din deputații eparchiei Aradului, însărcinată cu censurarea actelor electorale ale deputaților diecesei Caransebeșului presentéză prin referentul sĕu Nicolau Zigre raportul următor:

Alegerile următorilor deputați ale căror acte electorale sunt în ordine se declară verificate, anume din *cler:* Filaret Musta (Caransebeș). Dr. G. Popovici (Lugoș), Sebastian Olariu (Făget), Dr. T. Badeșcu (Jebel), A. Ghidu (Verșeț), F. Adam (Jam), Ales. Popovici (Oravița), Mih. Popovici (Mehadia). *mirenii:* Dr. P. Ionescu (Valeaboului), Al. Mocsonyi (Lugoș), I. Ionaș (Buziaș) Traian Barzu (Ghilad), P. Corcan (Jam). I. Trăilă (Oravița). T. cav. de Seracin (Ohababistra), P. Drăgălină (Teregova), I. Curescu (Domașna), V. Sĕgârcian (Mehadia), I. Sêrbu (Prigor), G. Bogoevici (Bozoviciu), Dr. A. Novac (Biserica-albă), Al. Bireescu (Alibunariu) și Petru Tisu (Satul nou).

S'au dificultat din oficiu, aflându-se de defectuóse, actele electorale ale deputaților mireni Vladimir Spătariu (c. Verșeț) și Coriolan Bredicean, (c. Sasca-montană).

În contra alegerii deputatului mirean din cercul Caransebeș, Constantin Burdia s'a înaintat protest.

Actele electorele ale deputaților din *cler:* I. Pinciu (Ciacova) și Trifon Miclea (Petrovoselo) în fine ale deputatului *mirean* Titu Hațeg, (Făget), I. Budințan (Bocșa mont.) din lipsa de credenționale, nu s'au putut examina.

Actele electorale dificultate se pun pe masa biroului, și vor fi predate comisiei verificătóre ce se va instituí.

Raportul se i-a la cunoscință cu aprobare.

Raportorul secției III. verificătóre Traian Barzu — compusă din deputații diecesi Caransebeșului, însărcinată a censura actele electorale ale deputaților din archidiecesă, referéză, că secția a declarat verificați pe deputații ale căror acte s'au aflat în regulă și nu sunt dificultate prin protest, anume din *cler:* Dr. Il. Pușcariu Sibiiu-Sĕliște, V. Damian (Zarand-Câmpeni), T. Roșescu (Turda-Cluj), M. Voileanu (Solnoc-Bistrița) și N. Manegutiu (Têrnava-Sîghișóra; *mireni:* P. Cosma (Sibiiu) Dr. L. Leményi (Sĕliște), I. de Preda (Sebeș), M. Cirlea (A. Iulia), Dr. I. Mihu (Deva) A. Bârsan (Hațeg), G. Sêrbu (Ilia), P. Pipoș (Geógiu), S. Damianu (Zarand), Dr. V. Preda (Câmpeni), Dr. Petru Șpan (Turda), L. Simonescu (Cluj), Dr. E. Cristea (Bistrița), Dr. N. Vecerdea (Têrnava), Dr. N. Olariu (Sighișóra), Ioan Lenger (Brașov), I. cav de Pușcariu (Bran), Dr. I. Șenchea (Făgăraș) și Val. Bologa (Trei scaune).

Se depun pe masa biroului actele următorilor deputați, dificultate din oficiu: Nic. Ivan (A. Iulia), I. Papiu (Deva), Avram Pĕcurariu (Dobra), I. Petric (Brașov) și I. Dan (Făgăraș), — în fine ale deputatului Ioan Fărcaș (Solnoc), fiind atacate prin protest.

Pe temeiul rapórtelor secțiilor verificătóre, se constată că din diecesa Aradului s'au verificat 9 deputați din cler și 17 mireni, total 26, din diecesa Caransebeșului 8 din cler, 15 mireni, total 23; din Archidiecesă 5 clericali, 19 mireni, total 24. Numĕrul total al deputaților verificați e 73.

In consecință, presidiul declară congresul capabil, de a aduce concluse valide.

Se pune la ordinea dilei constituirea definitivă a biroului și alegerea comisiunilor.

Deputatul Al. Mocsonyi, avênd în vedere împrejurarea, că la congresul actual sunt întruniți deputați într'un numĕr mult mai mare ca la congresele trecute, propune, ca pentru combinarea biroului și al comisiilor sĕ se esmită o comisiune care sĕ se alcătuéscă din câte un deputat din fiecare eparchie.

Se esmite comisia în persónele deputaților Fil. Musta, Ioan cav. de Pușcariu și Nic. Zigre.

Ședinta se suspinde. După un pătrariu de ceas redeschidêndu-se, comisia de trei prin referentul sĕu F. Musta presentă proiectul sĕu, care se primesce fără modificare. Se numesc deci în birou din cler: M. Voilean Dr. Tr. Putici și Dr. Tr. Badescu; mireni: Dr. E. Cristea, Dr. Șenchea, Dr. Nestor Oprean, Dr. Iustin Papp, Dr. P. Ionescu și Ion Sêrbu.

Comisiile se alcătuesc în chipul următor:

1. C. verificătóre: Voicu Hamsea; Dr. L. Leményi și I. Trăilă,

2. C. organisătóre: Dr. I. Pușcariu, Aug. Hamsea, F. Musta; I. cav. de Pușcariu, P. Cosma, V. Babeș, N. Zigre, Al. Mocsonyi și T. cav. de Seracin.

3. C. bisericéscă: I. Papiu. I Papp. F. Adam; P. Pipoș, I. de Preda, P. Rotariu, E. Mocsonyi, Dr. A. Novacu, și P. Corcan.

4. C. școlară: I. Petric, V. Mangra, Dr. G. Popovici; I. Lenger, Dr. P. Șpan. R. Ciorogariu, P. Truța. I. Ionaș și P. Drăgălină.

5. financiară: N. Maneguț, G. Popoviciu, M. Popoviciu; Val. Bologa, Dr. I. Mihu, Dr. N. Oncu, Ioan Papp, Tr. Barzu, și I. Curescu.

6. C. petiționară: V. Damianu, V. Beleș, S Olariu, M. Cirlea, Dr. V. Preda, G. Feier, G. Ardelean, Dr P. Ionescu și G Bogoevici.

7. C. pentru afacerile F. Gozsdu: I. Dan, I. Groza A. Ghidiu; I. Lenger, L. Simonescu, Eug. Mocsonyi, Z Mocsonyi, I. Trăilă, și C. Brediceanu.

Presidiul presintă credenționalele deputaților: I. Budințan (Bocșa) și I. Pinciu (Ciacova). — se dau comisiei verificătóre.

Cererile de concediu ale deputaților: S. Damianu pe timp nedeterminat; Dr. C. Groza pe întréga durată a sesiunei; P. Papp pe întréga durată a sesiunei; M. Velciu pe 8 ḑile; A. Suciu, pe întréga durată, — se acórdă.

Consistoriul metropolitan substerne următórele esibite:

1. Raportul gen. al plenului cons. se dă comisiei organisătóre.

2. Regulamentul pentru facerea esamenului de cualificațiune preoțesc în diecesa Aradului. — Comisiei organisătóre. 3. Actele privitóre la legatul Mutovsky. — Comisiei Gozsdu. 4. Propunere: cine are se denuméscă pe administratorul protopresb.? — Comisiei organisătóre. 5. Impărțirea cercurilor electorale în diecesa Caransebeșului. — Com. organisătóre. 6. Locul central al protopresbiteratului Vêrșețiu. — Com. organisătóre. 7. Proiectul de regulament pentru afacerile epitropesci. Com. organisătóre.

8. Raportul delegațiunei congresuale. — Com. organisătóre.

9. Raportul gen. al cons. metr. ca senat bisericesc. — Com bisericesci.

10. Raportul gen. al cons. metr ca senat scolariu. — Com. scolare.

11. Raportul gen. al cons. metr. ca senat epitropesc. — Com. finanțiare.

12. Rațiociniile cons. metr. și budgetul metr. (1898—1900). — Com. fifianțiare. 13. Rațiociniile fundațiunei Gozsdu. — Com. Gozsdu.

Se presintă în fine petiția lui Ioan Apostolescu și N Mateiu din Reșița-montană în afacerea unei datorii alui G. Mărășescu la biserica de acolo.

Ședința se ridică la 1 óră după prânḑ. Ședința proximă se anunță pe mâne la 11 óre a. m.

Rin.

Ședința a III.

Vineri la órele 11 s'a deschis ședința a treía a congresului nostru. Presidiul ordinariu, notariu al ḑilei Dr. Elie Cristea.

După cetirea și verificarea protocolului din ședința a dóua s'a presentat credenționalul deputatului Trifon Miclea, care s'a dat comisiunei verificătóre.

S'a dat concediul cerut deputaților Dr. Ioan Mihu, Teodor Ceontea și Ioan Groza pentru întrégă durata sesiunei.

Inainte de a trece la ordinea ḑilei Excelența Sa I. P. S. D archiepiscop și metropolit a făcut propunerea; ca și în anii trecuți la ținerea congresului sě se țină Sâmbătă la órele 9½ părăstas solemn pentru marii binefăcětori ai bisericei nóstre, în Domnul adormiți: archiepiscop și metropolit Andreiu Baron de Șaguna și mecenatul Emanuil Gozsdu.

Din incidentul concediilor date la propunerea deputatului Parteniu Cosma în locul deputatului Ioan Groza s'a ales în comisiunea financiară deputatul Vasiliu Beleș din cler și în locul lui Dr. Ioan Mihu s'a ales deputatul Dr. Nicolau Vecerdea dintre mireni.

Comisiunea organisătóre prin referentul Nicolau Zigre arată, că în comisiunea organisătóre s'a pertractat deja proiectul despre afacerile epitropesci în metropolie încă în una din sesiunile trecute, pronunțându-se aceea principial pentru acceptarea aceluia, ar rěmânea acuma ca acela sě fie dat la comisiunea petiționară.

Se dă comisiunei petiționare.

Urméză la ordinea ḑilei raportul comisiunei verificătóre. Raportor este deputatul Dr. Liviu Leményi.

Se verifică deputatul clerical Ioan Pinciu, care și-a presentat credenționalul în ședința de eri, asemene se verifică deputații clericali din archidiecesă Nicolau Ivan, Ioan Papiu, Avram Pěcurariu, Ioan Petric, Iuliu Dan, dela actele cărora a lipsit listele preoților alegětori

Asemene s'au verificat și alegerea deputaților Coriolan Brediceanu și Vladimir Spătariu, ale căror alegeri au fost dificultate din oficiu pentru defecte formale.

Discusiune mai lungă s'a desvoltat la actele electorale mirenesci din cercul Solnocului în archidiecesă și la cele din Caransebeș, ambele atacate prin proteste.

Protestul contra actului electoral din cercul Solnocului e subscris de o persónă, a cărei identitate cu nimica nu a fost legitimată, nici acea nu s'a putut erua, décă respectivul protestator este alegětoriu, séu décă în general aparține el bisericei nóstre, spre a avé o îndreptățire óre-care la înaintarea protestului.

După regulamentul afacerilor interne la congresul nostru național bisericesc verificarea o fac respectivele secțiuni, și numai actele atacate prin protest și cele dificultate din oficiu se dau în esaminarea comisiunei verificătóre.

Era deci datoria comisiunei verificătóre sě examineze în locul prim întru cât póte veni considerat în formă un protest dela o persónă a cărei identitate cu nimica nu e legitimată.

Comisiunea verificatóre a întrat în meritul protestului, a constatat, că s'au respins mai multe protocóle din defecte nu tocmai esențiale. Considerate acele protocóle se alteréză resultatul. Propune deci anularea alegerei.

Deputatul Ignatie Papp din considerațiune, că nu s'a cercetat în punctul protestului, propune cercetare, până atunci alegerea se ține în suspens.

Deputatul Mateiu Voileanu, din considerațiune, că identitatea protestatorului nu e legitimată cu nimica, nu se scie de unde e, cine e, și că, dacă alegětorii s'ar fi simțit jigniți în simțul lor de dreptate din un cerc mare cu trei protopopiate s'ar fi aflat ómeni cunoscuți, cari sě dea protest, propune respingerea protestului, care cu nimica nu e motivat, și a cărui motivare nici nu s'a încercat.

S'a primit propunerea comisiunei verificătóre cu anularea alegerii și punerea la cale a unei alegeri nóuě.

La alegerea din Caransebeș deputatul V. Mangra a propus ținerea verificărei în suspens până se va termina cercetarea în afacere.

S'a primit propunerea comisiunei cu verificarea alegerii.

Revista politică.

Din parlamentul maghiar. După verificarea procesului verbal din ședința trecută, trecêndu-se la ordinea ḑilei, camera ia la desbatere proiectul de resoluțiune înaintat de abatele-deputat *Molnár* János după care: *Camera sě îndrume guvernul, ca pentru ajutorarea ținuturilor amenințate cu miserie sě înainteze cât mai curênd un proiect de lege.* Pentru motivarea acestei propuneri abatele Molnár înșiră nenorocirile câte s'au perondat de atâția ani asupra poporului agricultor. Mai ântâiu a arătat că a făcut teribile stricăciuni filoxera în vii, apoi a urmat bóla de unghii și de gură la vite, epidemia de porci, care a stirpit aprópe total rîmătorii din vre-o miie șese sute de comune, în fine inundațiunile, cari au mânat de pe alocurea total și puțina recoltă, ce a fost în anul curent. Și tóte acestea au atins numai pe poporul muncitor de pământ. Societatea a intrevenit deja pentru ajutorarea celor amenințați cu miserie, dar ajutorul acesteia nu e suficient, ci trebue sě vină statul cu ajutorul sěu mai eficace. Statul este un organism viu, care trebue sě funcționeze pentru popor, care-l susține. Se ia exemplu dela Anglia, care a susținut India în vremea de fómete din trecutul cel mai apropiat. Sě ia exemplu dela Austria, carea tocmai acum se ocupă cu elaborarea unui proiect de lege pentru luarea unui împrumut în scopul ajutorării celor ajunși la miserie din causa nenorocirilor elementare din est an. Aude, că guvernul vrea sě dee celor loviți de pagube elementare în acest an sěmênță de sěmênat, pe care cei ce o primesc, pe lângă garanța întregei comune, sě o restitue în bani în anul viitor. Acesta nu e ajutor, ci întreprindere nedémnă pentru casul nenorocit concret. Nu împrumut de stat voesce el (Molnar), ci ajutoriu gratuit. Guvernul sě nu sprijinéscă numai intreprinderi din cari poporul n'are nici un folos, ci sě se îngrijéscă odată și de ameliorarea sorții materiale și morale a poporului, nu numai de îmbuibarea intreprinḑětorilor și așa îmbuibați.

Ministrul *Darányi* reflecteză lui Molnar, că statul s'a îngrijit și până acum de ajutorarea celor lipsiți, și se va îngriji și acum, și și în viitoriu, dar trebue sě fie cu grijă, ca nu cumva prin ajutóre nepotrivite sě sporéscă însuși numerul acelora, cari caută căi și mijlóce sě pótă trăi fără lucru, de pe spinarea societății și a statului. Pentru motivarea conclusiunilor sale ministrul înșiră mai multe disposiții prin cari multora li s'a iertat o parte din dare ori din împrumutele de până acum dela stat (capital și interese), s'a acordat termin mai lung pentru plătirea dării, s'a distribuit sěmênță de sěmânat pelângă percente fórte mici, ori chiar fără interese; pentru lucrătorii din țéră s'a dispus, ca lucrători din străinătate sě nu pótă întra fără consentimentul ministrului, plata sě o capete toți în bani; pentru apărarea poporului față de usurari, s'a dispus ca autoritățile sě supraveghieze cu cea mai mare strictețǎ, ca acestia sě nu nedreptățéscă poporul, și altele. La sfîrșit rógă camera ca sě nu priméscă punerea la ordinea ḑilei spre desbatere a propunerei lui Molnár și camera încuviințéză prin majoritate de voturi cererea ministrului.

Din parlamentul austriac. Evenimente nu de tóte ḑilele se petrec în parlamentul austriac. Germanii se věd amenințați, că-și vor perde hegemonia peste negermanii din imperiu, ér negermanii věḑênd îndărjirea germanilor de a le acorda pe cale pacinică și lor drepturi naționale cum li se cuvine, se pregătesc și mai mult de luptă pentru apărarea drepturilor lor legitime. Ministeriul austriac a dat lunile trecute o ordinațiune prin care se restitue óre cari drepturi cehilor în privința folosirei limbei cehe în afacerile publice. Acésta a făcut sě țipe de năcas pe nemții usurpatori de drepturi naționale, și acum se pregătesc a exopera dela parlament punerea sub acusă a ministerului Badeni din causa acestei ordinațiuni. Propunerea a fost și presentată parlamentului și discuția asupra ei s'a și început în ședința dela 13 Octobre. Primul a vorbit pentru primirea propunerei deputatul național german Hochenburger și Wolf (schőnerian). La aceștia le-a rěspuns ministrul president Badeni. Discuția se va continua.

Nou atentat politic în Bulgaria. Nu de geaba s'a numit în timpul din urmă Bulgatria patria asasinilor. E destul, ca cineva numai sě-și apere drepturile sale față de cei mai tari ori sě desvólte o activitate politică mai energică contra cuiva, ca sě-și pericliteze chiar și viéța. Dela asasinarea marelui patriot bulgar Stambulov s'au perondat câteva asasinări politice dintre cele mai josnice. Ultimul cas, care însě spre norocire n'a isbutit, este următoriul:

Anumit Ivancovici Pera a fost atacat la 5 l. c. înaintea cafenelei Odesa din Sofia de 5 bărbați muntenegreni cari au voit sě-l omóre. Causa acestei încercări de omor a fost dușmănia, ce există între familia acestuia și casa domnitóre din Muntenegru. Anume fiii fratelui sěu fac pretensiune la tronul muntenegrean, și spre a-și scutí libertatea și viéța trăesc ca emigranți în străinătate. Fratele sěu însě mai anii trecuți a căḑut în mânile principelui Nichita, domnitoriul Muntenegrului, care-l ține și aḑi în prinsóre fără ai face barem judecată. Ivancovici Pera indignat din causa acésta a scris de mai multe ori prin foile bulgare lucruri supărătóre pentru Nichita. Cum s'a întêmplat, cum nu, destul că Ivancovici Pera era sě-și pérdă viéța în timpul și locul amintit, dacă nu-i sărea frate-sěu, poliția și alții de timpuriu în ajutoriu. A fost rănit cu cuțite și pușcături de revolver, dar nu de mórte, ér asasinii prinș, cari însě în curênd la intrevenirea consulului rusesc au fost eliberați.

Crude moravuri politice!

Din România.

Decorarea lui Jeszenszky.

Ḑiarele unguresci continuă sě grămădéscă necuviințe peste necuviințe, insinuații peste însinuații la adresa țěrei și regelui nostru.

Se scie că printre cei decorați cu ocasia visitei regelui României la Budapesta, a fost și faimosul Ieszenszky acela care și-a făcut o specialitate din prigonirea Românilor, acela căruia datorim interdicția întrărei în Ungaria a mai tuturor ḑiarelor românesci.

Alegerea celor ce aveau sě priméscă decorații românesci, era lăsată la discreția guvernului unguresc, după cum și era sě fie.

Guvernul unguresc a creḑut de cuviință sě puie pe listă pe acest faimos Jeszenszky.

Era din partea lui o lipsă de tact din cele mai extraordinare, dacă nu chiar un fel de batjocură la adresa Românilor de peste munți și un fel de provocare la adresa Românilor de dincóce.

Și acum presa maghiară exploatează în modul cel mai neomenos faptul acesta, arătând Românilor de peste munți, că dacă guvernul României a decorat pe persecutor, persecutații trebue sě tacă și sě se supună maghiarilor în totul.

Incă odată o spunem, nu înțelegem de loc conduita maghiarilor. Vor ei în adevěr amiciția nóstră? Cred ei, că ea le póte fi de folos, ér dușmănia nóstră primejdiósă? Primirea pe care au făcut-o regelui României pare a rěspunde positiv la acéstă întrebare.

Atunci cum cred ei, că vor putea căpěta cu nóue umilinți și persecuții pentru frații nostri, și cu nóue insulte și provocări la adresa nóstră, ceea-ce era deja greu de căpătat mai înainte de a se produce acéstă neexplicabilă atitudine?

Dar ori-ce rěu are și partea lui bună. Acum scim în modul cel mai categoric ce fel de sentimente nutresc Ungurii pentru noi, și în fața atitudinei necuviincióse și jignitóre a acelor ce se prefac, că ne caută amiciția, vom rěspunde cu adausul francez: Un homme averte, en vaut deux.

Și avertismentele nu ne lipsesc, după cum se vede. („*Drapelul*“.)

— **Mișcarea diplomatică** proiectată pentru 15 Octombre v. se ḑice, că este stabilită astfel: D. Papiniu, ministru la Belgrad, va înlocui la Constantinopol pe dl Djuvara. D. Djuvara va fi numit la Bruxeles, în locul dlui Bengescu. D. Alexandru Ghica-Brigadiru va trece la postul ocupat mai înainte de dl Papiniu, ér dl Dimitrie Ghica, actualul secretar al ministeriului de externe, va fi numit la Sofia în locul dlui Ghica Brigadiru, și în sfêrșit se va numí dl N. Mișu în locul ce va rěmânea vacant la secretarul general al ministeriului.

— **Dela academie**. Se scie că „Academia Română“ a ridicat dlui P. B. Haşdeu autorisarea de a mai continua Magnum Etymologicum, cu care a însărcinat pe dl Philippides din Iaşi. Dl Haşdeu a adresat, ḑilele trecute o întîmpinare, prin care arată, că contractul dsale espiră la Aprile viitor şi că, până atunci dsa înţelege aşi continua lucrarea.

Intrunirea naţională La 29 Sept. v. a. c. a avut loc întrunirea naţională convocată de studenţi în sala Hugo.

Nimic mai cald, mai entuziast de cât cum a fost acéstă manifestaţie naţională provocată de tinerimea universitară.

Nici-odată sala de întrunire nu a presentat un mai frumos aspect: alăturea cu tinerii entuziaşti pentru causa naţională se vedeau capetele albe ale bětrânilor, mişcaţi de glasul cald şi vibrător al acelor, cari vor fi chemaţi mâne se conducă ţéra.

Sala este tixită de lume. Lojele de asemenea sunt pline, ér pe scenă se îngrămădesce un stat major de tineri viguroşi şi entuziaşti.

In stradă, la porţile sălei, staţionéză o numerósă mulţime,

D. V. Miculescu preşedintele comitetului naţional studenţesc, explică celor adunaţi scopul întrunirei.

Ungurii, s'au înşelat când au credut, că visita M. S. regelui la Budapesta va însemna înăbuşirea chestiei naţionale. Calmul şi seriositatea întrunirei precedente sunt o dovadă nu numai că chestia naţională nu e îngropată, dar că ea se apropie de soluţia ei.

D. Miculescu îă apoi cuvêntul d-lui C. G. Disescu.

In mijlocul aplauselor entuzisate pe cari presenţa sa la tribună le provócă în sală, distinsul profesor începe prin a spune, că tineretul universitar a crezut că, din causa împrejurărilor politice şi mai ales nepolitice e bine sě convóce o întrunire. O datorie de recunoscinţă, continuă dl Disescu 'mi-a impus ca sě viu, la acéstă tribună, şi sě'mi spun cuvêntul.

Se întreabă apoi: ce e de făcut şi asupra cui cade rěspunderea.

Chestia e mare, e de mai multe-ori seculară. Stejarul, deşi găunosit de vremuri şi intemperii, se înalţă fainic în mijlocul pădurei. Ţéra e întocmai ca stejarul.

Vorbind de chestia naţională, dl Disescu declară, că ea nu aparţine unui singur om, care o póte înăbuşi când va vroi. Consimţimêntul naţiunei e necesar şi acela care nu'l are, nu póte spune că e în stare sě o înăbuşe când vroesce.

Evocând trecutul, dl Disescu arată comunitutea de limbă, de rasă şi de aspiraţiuni, care légă pe românii liberi cu fraţii lor din Transilvania şi nu crede că munţii cari ne despart de ea, au putut constitui vre-o-dată o piedecă. Nu se pot înăbuşi sentimentele unui popor, precum nu se pot sdrobi aspiraţiunile naţionale prin combinaţiunile politice ale momentului.

Din trei puncte de vedere póte fi privită chestia naţională: politic naţional şi umanitar.

Din punct de vedere politic, dl Disescu spune că chestia se cufundă cu idealismul. Politica însě e imcompalibilă cu idealismul, căci unde e naţiune, trebue sě fie şi un stat. Nu aspirăm după anexiuni, de óre-ce nu facem irendetism; întregimea ţěrii trebue însě sě fie idealul nostru.

Privind chestia din punct de vedere naţional, dl Disescu spune, că nu se póte cere înăbuşirea sentimentelor naţionale. Ele sunt mai sus decât ori-ce lege şi de ómeni, cari ar avea misiunea sě îngrópe chestia.

Aşa fiind, chestia naţională e totdéuna întrégă, şi în acéstă privinţă dl Disescu se unesce cu părerea dlui Delavrancea, din discursul sěu de Dumineca trecută.

Insistând asupra acestui punct de vedere, dl Disescu spune, că legile organice ale regatului ungare recunosc Românilor dreptul la existenţă.

Ilustrul profesor citéză pasagii şi paragrafe din legile maghiare. Din ele, acest drept reiese clar şi evident pentru Români, cărora li se recunósce, alăturea cu celelalte naţionalităţi ale corónei Sântului Stefan, drepturile politice, drepturi de cultură în limba maternă, drepturi la înfiinţarea de scoli etc.

Când vede, că aceste drepturi, recunoscute de legile organice ale Ungariei, sunt călcate în picióre de guvernanţii maghiari, dl Disescu nu póte considera visita Regelui la Budapesta de cât ca o cursă, un guetappens!

Din punct de vedere umanitar, oratorul declară, că atât legea morală, cât şi dreptul natural se opun la înăbuşirea chestiei naţionale. Ea trăesce tocmai în basa lor.

Dl Disescu abordéză apoi visita dela Budapesta, în mijlocul încordării generale.

Dsa spune, că sunt unii, cari afirmă, că era o datorie reîntórcerea visitei făcute anul trecut de împěratul Francisc Iosif. Cum însě tóte faptele sunt discutabile, d-sa se întrébă:

„Reîntórcerea visitei la Pesta era nimerită şi trebuia întórsă numai decât?

Nu era nimerită, declară dsa, şi tunete de aplause îi acoper vorbele.

Nu era nimerită, continuă oratorul, pentru că era o datorie de delicateţă şi de politeţă faţă cu Ungurij de a nu fi întórsă acolo.

Nu eră nimerită şi din alte puncte de vedere.

Mai întâi, pentru-că presa maghiară a desaprobat visita împěratului Francisc Iosif la Bucuresci şi tocmai pentru motivul acesta, Regele nostru nu trebuia sě o întórcă la Pesta.

Ne aducem aminte, că chiar o interpelare a fost anunţată în camera maghiară asupra visitei lui Francisc Iosif, şi contele Apponyi, acel care a desvoltat-o, a calificat-o de anti-maghiară.

Nu trebuia sě se întórcă visita la Pesta, în urma procesului Memorandului, care a umplut închisorile statului maghiar de Români.

Aceste cuvinte produc un entusiasm indiscriptibil in sală. Oratorul nu-şi póte continua discursul 5 minute.

Venind la urmările acestei visite, dl Disescu spune, că presa ungară a afirmat, că Românii s'au umilit.

Dar nu e numai atât. Duşmanul cel mai mare al neamului românesc, Jeszenszky Sándor, a fost decorat şi nu e permis niměnuia a insulta o naţiune! esclamă dl Disescu.

Cine e decoratul? se întrebă dsa.

Jeszenszky Sándor e acusatorul némului românesc, acela care a înjurat pe Românii liberi, afirmând, că oposiţia, punêndu se în fruntea ţěranilor — în 1888 — a voit sě năvălêscă asupra Bucurescilor; e acela, care a sustinut acusa în procesul lui Aurel Mureşanu şi Traian Pop, care şi-a făcut o plăcere condamnând pe preotul Ioan Macaveiu. care apoi — în 1894 a contribuit la osândirea lui Aurel Popovici, în procesul Replicei!!

Şi acestui gâde politic guvernul maghiar i-a dat apoi drept rěsplată, slujba de şef al biroului naţionalităţilor, — mai bine ḑis şef al spionagiului; ér regele nostru ì a dat „Coróna României“!

Mai bine exclamă dl Disescu, i s'ar fi dat „Bene-Merinti“, dacă acei cari l'au decorat apróbă faptele ce el a făcut?

Dar sě vedem ce însémnă, continuă oratorul, acéstă decoraţie, în sistemul legíslaţiunei nóstre?

„Stéua României“ se dă pentru servicii aduse statului; articolul 9 din legea ordinelor spune însě, că „Coróna României“ se dă numai pentru servicii naţionale. Acésta decoraţie are un caracter naţional şi lui Ieszenszky i s'a dat!

Sě ì se ia înapoi, tună sala, sě i se ia înapoi!

Când liniştea se restabilesce, dl Disescu declară, că ordinul „Coróna României“ e de acum înainte, ordinul lui Ieszensky. Eu nu mai merit sě port acésta decoraţie: am pierdut-o!

Aplausele sunt furtunóse.

Discutând rěspunderea acestui act, dl Disescu afirmă, că nu înţelege sě atace pe M. Sa. Decoraţiile, spune legea ordinelor naţiotionale, se dau în urma unei deliberări în consiliul de ministri. Acesta este dar rěspundětor pentru acordarea decoraţiei lui Ieszenszky.

Dar el póte a adus servicii extraordinare? se întrébă de nou oratorul.

Da, într'adevěr, rěspunde dl Disescu, el a înjurat clasa nóstră conducětóre, calificêndu-o de „mâncătóre de ţěrani“ si a tractat Liga culturală a Românilor de „subvenţionată din bani rusesci“.

Acesta este Ieszenszky, acestea sunt serviciile extraordinare aduse de el némului românesc Dl Disescu speră, că cuvintele sale vor ajunge până la dl P. Grădişteanu, pe care îl soméză sě-şi facă datoria.

Incheind, dl Disescu stabilesce rěspunderile.

Surprins şi indignat, că consiliul de ministri a putut sě apróbe decorarea „gâdelui politic Ieszenszky“, oratorul crede, că sfetnicii Corónei trebue sě se declare că au fost induşi în eróre. Altcum responsabilitatea faptului cade întrégă asupra lor.

Sfîrşesce cu cuvintele:

„Naţiunea română póte fi învinsă, póte fi bătută; ea nu se va lăsa însě nici odată sě fie insultată!“

Entusiasmul e la culme.

Nici odată mulţimea n'a fost mişcată de sentimente mai calde, mai vii, mai patriotice. Aplausele duréză câteva minute, în care timp oratorul este viu aclamat şi felicitat.

Dl Disescu mulţămesce publicului pentru simpatiile ce i se arată, ceea ce dă loc la nóuě manifestaţii. („*Epoca*“.)

Noutăţi.

Vacanţe şcolare. Fóia oficiósă „Hivatalos Közlöny“ în Nrul 18 din 1897 a publicat ordinaţiunea de mai jos din anul 1896 a ministrului de culte şi instrucţiune publică trimisă sub Nr. 71,667 inspectoratelor şcolare reg. din tóte comitatele, cu privire la statorirea sěrbătorilor de peste an, cari sunt a se observa ca ḑile de vacanţă pentru elevii gr. or. români şi sêrbi dela şcólele poporale din comitate.

Ordinaţiunea sună:

In urma pertractărilor avute cu patriarchul gr. or. sêrbesc şi metropolitul gr. or. român, cu privire la acele sěrbători, cari au a sě privi ca ḑile de vacanţă pentru elevii gr. or. români şi sêrbi, cari cercetéză vre-o şcólă de stat séu comunală, însciinţez inspectoratele şcolare, că în sěrbatorile înşirate mai la vale după calendariul vechiu, pentru-ca elevii gr.-or. români şi sêrbi, cari cercetéză vre o şcólă de stat séu comunală, sě-şi pótă împlini datorinţele lor religióse, nu sunt obligaţi la cercetarea prelegerilor.

Elevii gr.-or. români, cari cercetéză vre-o şcólă de stat séu comunală, se dispenséză dela cercetarea prelegerilor în următórele ḑile de sěrbători:

I. Acolo, unde confesiunea gr.-or. are biserică:

In 1 Ianuariu (13) Anul nou. Tăierea împrejur.

In 6 Ianuarie (18) Botezul Dlui.

In 2 Februariu (14) Intimpinarea Dlui.

In 25 Martie (6 Aprilie) Bunavestire.

In 29 Iunie (11) Iulie s. s. Petru şi Pavel.

In 8 Septembre (20) Nascerea Preacuratei Fecióre.

In 21 Novembre (3 Decembre) Intrarea în biserică.

In 23 December (6 Ianuarie) Ḑiua întâi de Crăciun.

In 26 Decembre (7 Ianuariu) Ḑiua a dóua de Crăciun.

Lunia Paşcilor.

Inălţarea Dlui.

Lunia Rusaliilor.

In ḑiua patronului (hramului) bisericii locale.

II. Acolo unde confesiunea gr. or. nu are biserică, dintre cele mai de sus:

1. Cele dóue ḑile de Crăciun (10, 11) 2. Botezul Ḑlui (2), 3. Lunia Paştilor (13), 4. Inălţarea Dlui (14), 5. Lunia Rusaliilor.

Se observă, că sěrbătorile amintite sunt statorite după calendariul vechiu, cu însemnarea în parantesă a ḑilelor după calendariul nou.

Iar pentru elevii sêrbi: 1. In ḑiua anului nou (1 Ianuarie). 2. In ḑiua Botezului Dlui (6 Ianuarie). 3. In ḑiua ss. P. ucişi în Sinai (14 Ianuarie). 4. In ḑiua Întîmpinării Dlui (2 Februarie). 5. In ḑiua Buneivestiri (25 Martie)! 6. In ḑiua Nascerii st. Ioan Botezătoriul (24 Iunie). 7. In ḑiua apost. Petru şi Pavel (29 Iunie). 8. In ḑiua Nascerii Preacuratei Feciótre (8 Septemvre). 9. In ḑiua întrării în biserică (21 Noemvre). 10. In ḑiua sf. Nicolae (6 Decemvre) 11. In ḑiua ântâia de Crăciun (25 Decembre). 12. In ḑiua a dóua de Crăciun (26 Decemvre). 13. In Vinerea patimilor. 14. A dóua ḑi de Paşci. 15. In ḑiua înălţării Dlui. 16. In Lunia Rusaliilor.

Aceia, cari sěrbéză vre-un sânt de patron al casei (familiei), spre a puté lua parte la serviciul dumneḑecsc în ḑiua acelui sânt încă se dispenséză dela cercetarea prelegerilor.

Aceste disposiţiuni întră numai decât în vigóre. —

Budapasta, 11 August 1897.

* * *

Nestorul Franciei. In ḑilele acestea a rěposat în Casteux (Francia) un econom numit Petru Conerbe. Conerbe s'a născu în 1786, încă sub domnirea regelui Ludovic al XVI-lea. Bětrânul econom până la mórtea sa singur îşi lucra bietul petecuţ de pămênt. In legătură cu acésta putem aminti, că înaintea unui tribunal reg. ung. a fost citat în anii trecuţi un econom ca martor. La întrebarea când a fost născut a rěspuns: că nu scie, decât atât, că atunci când s'a născut el în Ungaria domnia o femeie (Maria Teresia).

Corespondenţă particulară

a „Telegrafului Român“.

Coveş, în 8 September 1897.

Onorată Redacţiune!

La întimpinarea dlui protopresbiter Iuliu Dan, preşedintele reuniunii districtuale XI Făgăraş, publicată în Nrul 95 al „Telegrafului Român“, spre scopul restabilirei adevěrului mě věd silit a-'mi face următórele reflexiuni:

Dl preşedinte al reuniunei îmi face imputarea nemeritată adscriindu-mi lipsă de tact, că eu cu secretariul meu ad hoc şicanez din puterea mea proprie contra conclu selor adunării generale, şi anumit contra conclusului adus sub Nr. 14 al protocolului. Afirmând acestea, rog pe dl preşedinte Iuliu Dan a-'mi spune: când a comunicat d sa conclusul numit acestui despărţěmênt, ca eu sě pot pune spre retractare conclusul despărţěmêntului adus, referitoriu la solvirea taxelor prin dl D. R. Cordescu?

Satisfăcut'au comitetul central însărcinărei primite de adunarea generală ca prin presidiul despărţěmêntului Agnita sě mijlocéscă ca membrii acestui despărţěmênt sě-şi plătéscă însuşi taxele? Până când nu va putea rěspunde asupra acestor întrebări cu da! nu pot recunósce că am lucrat contra acelora. In lipsa de ori-ce notificare oficiósă dela comitetul central, am fost numai consecuent când am cercat a duce în deplinire conclusul despărţěmêntului pe care eu l'am ţinut nealterat, şi când nu l'am putut executa din causa refusului donatorului, am conchemat comitetul la sfat, şi decisiunea comitetului am executat-o, provocând pe membri a-şi solvi taxele.

Recunosc, că fie-care om e în drept a face cu avutul sěu ce vrea, dară şi aceea trebue sě recunóscă ori-ce om, că ori-ce promisiune trebue şi împlinită. Motivele de refus ale dlui Cordescu, nu sunt basate dóră pe conclusul adunării generale districtuale, despre a cărui existenţă nici dsa n'a avut cunoscinţă în tocmai ca şi mine, ci sunt cu totul altele, şi anume:

1. Când a făcut ofertul n'a cunoscut aşa pe pe preoţii şi învěţătorii de prin prejur, după cum îi cunósce acum, că cei mai mulţi trăiesc numai pentru ei.

2. Că ofertul sěu s'ar fi primit cu răcéla de către învěţători, şi combătut (ceea-ce nu este adevěrat) şi că nu s'ar fi împlinit unele forme dorite de dênsul, (pe cari nici odată nu şi le-a manifestat) şi în fine, —

3. Că în adunarea generală a reuniunei au fost cu nedemnitate combătut modestul sěu ofert şi comentat în diferite moduri, despre care împregiurare însuşi dl preşedinte îl asigură, că nu este aşa.

Referitoriu la nimbul reuniunei prin solvirea taxelor aşa ca de pomană, dacă luăm în considerare suma considerabilă a taxelor restante şi imposibilitatea de a le mai putea încassa, precum şi aceea, că în urma provocării comitetului, nici până acum n'a solvit barem un singur membru taxa curentă, s'ar mai putea discuta; dară pentru încunjurarea animosităţilor ce s'ar nasce din acéstă causă mai ales în publicitate — nu aflu oportun a mai vorbi.

Cu tótă stima:
George Borzea,
paroch.

Distins la exposițiile de higienă din Cairo la 1895 și Londra la 1896 cu **medalia de aur și diplomă de onóre:**

SPIRTUL DE REUMA

mijloc extern probat de celebritățile medicale și folosit cu succes strălucit în cele mai mari spitaluri are efect grabnic și sigur în contra a ori-ce fel de recélă a trupului, precum **paralisie, podagra, reumatism, ischias, asthma** etc.

Efectul lui în unele casuri este miraculos, încât adese-ori chiar la bóle învechite după o singură folosire încétă durerile.

Durerea de dinți și cap o vindecă

în 5 minute.

Prețul unei sticle, împreună cu instrucțiunea **1 coróna, a unei sticle mai tari 2 coróne 40 fileri.**

Deposite principale în Budapesta: Farmacia d-lui **Iosif Török**, Király utza Nr. 12 și a d-lui **Dr. A. Egger**, Váczi körút 17. Asemenea în tóte farmaciile capitalei și aprópe în tóte cele din provincie, precum și la preparatorul

Widder Gyula,

farmacist

S. A. Ujhely Nr. 102.

Comandele din provincie se execută prompt.

[189] 6—10

Nr. 1901/897 [199] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de învățătoriu la scóla confesională gr.-or. din Măgărei tractul protopresbiteral al Agnitei se publică prin acésta concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Roman“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt 300 fl. salariu, cuartir natural, grădină și lemnele necesari de foc.

Petițiunile de concurs sĕ se astérnă instruite conform legilor în vigóre până la terminul susindicat subscrisului oficiu protopresbiteral.

Nocrichiu, în 19 Septembre 1897.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. în conțelegere cu comitetul parochial.

Micolae Moldovan,
adm. protopresbiteral.

◆ ◆ ◆

Nr. 480/897 [194] 3—3

CONCURS.

Pe basa ordinului Măritului Consistoriu Archidiecesan din 23 Decemcembre 1893 Nr. 8439 B. prin acésta se escrie concurs pentru întregirea parochiei de clasa a III-a Sânpetru cu filia Săcel din protopresbiteratul gr. or. al tractului Hațegului, cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare in „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post dau suma de 391 fl. 20 cr. v. a.

Doritorii de a ocupa acest post au a-și așterne suplicile lor concursuale instruite după normele în vigóre până la terminul susindicat la subscrisul oficiu protopresbiteral în Petroșeni.

Concurenții sunt poftiți a se presenta în vre-o Dumineca séu sĕrbătóre în comună spre a se face cunoscuți personal poporului.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Hațeg, în conțelegere cu comitetul parochial respectiv.

Petroșeni, la 14 August 1897

Avram Stanca,
adm. protopresb.

◆ ◆ ◆

Librăria Tipografiei Archidiecesane.

În Librăria Tipografiei archidiecesane din Sibiiu se află următórele **cărți de școlă:**

Abecedar pentru școlele poporale rom. de Zacharia Boiu, ediţiunea XIV legat	fl.	—.24
„ („Micul prietin al copiilor“) de S. Moldovan, broșat 22 cr., legat	„	—.25
„ românesc, de V. Petri, legat	„	—.25
Abcdar maghiar-român, de N. Putnoky, partea I., leg.	„	—.20
„ „ „ de F. Koós și V. Goldiș, leg.	„	—.20
Ântâia carte de lectură și învĕț. de I. Popescu, leg.	„	—.20
A dóua carte de lectură și învĕțătură, de I. Popescu, leg.	„	—.60
Aritmetica pentru începĕtorii din școlele primare, de P. Dima, broș.	„	—.30
„ cu numerii dela 1—20, de D. Dogariu și I Dariu, broș.	„	—.15
„ cu numerii dela 1—100, de D. Dogariu și I. Dariu, broș.	„	—.15
„ cu numerii dela 1—1000, de D. Dogariu și I. Dariu, broș.	„	—.20
„ cu num. dela 1—1,000,000 de D. Dogariu și I. Dariu, broș.	„	—.30
„ pentru anii din urmă ai școlei primare partea IV, de I. Dariu, broș.	„	—.45
„ pentru școlele poporale, anul I. și II., de F. E. Lurz, trad.	„	—.20
„ pentru școl. pop. part. a II-a de F. E. Lurz	„	—.25
Bucóvna pentru învĕțătura pruncilor, leg.	„	—.20
Carte de cetire I, de Z. Boiu leg.	„	—.40
„ „ „ II, de Z. Boiu, leg.	„	—.30
„ „ „ pentru cl. I. și II. gimn. de I. Popea ediț. III., broș.	„	1.35
„ „ „ de G. Pletos, broș.	„	1.80
„ „ „ II. pentru școlele poporale, prelucrată de Dr. Petru Șpan, leg.	„	—.30
„ „ „ pentru anii din urmă, de Ioan Pop Reteganul	„	—.75
„ „ „ pentru cl. III gimn. reală, de V. Onițiu, broș.	„	1.—
„ „ „ pentru cl. IV. gimn. reală, de V. Onițiu, leg.	„	1.60
„ „ „ maghiară, partea I., de Dr. I. Crișianu și N. Putnoky, broș.	„	—.70
„ „ „ maghiară partea II., de Dr. I. Crișianu și N. Putnoky, broș. 1 fl. leg.	„	1.15
„ **de rugăciune** pentru tinerimea gr. or. română, frumos leg.	„	—.15
Catechism bogat de Z. Boiu, leg.	„	—.50
„ **mic** al bisericei ort. ort. de Z. Boiu, leg.	„	—.20
„ pentru învĕțământul religiunei dreptcred. rĕsărit. de Moise Toma. leg.	„	—.20
Chemia elementară anorganică și organică de A. Vlaicu, broș. 80 cr., leg.	„	1.—
Computul în școla poporală, de I. Popescu, broș.	„	1.20
Conductor la aplicarea ântâii cărți de lectură și învĕțătură de I. Popescu, broș.	„	—.10
Culegere de cântări biser. în folosul tinerimei, broș.	„	—.12
Cunoscințe din constituția patriei, de I. Popovici, leg.	„	—.20
Curs de limba maghiară pentru scólele poporale române, de I. Molnar, partea primă broș. 16, leg	„	—.20
Curs de limba maghiară partea a doua broș. 20, leg.	„	—.24
„ „ „ „ pentru curs. III. broș. 16, leg.	„	—.20
Curs elementar de geometrie practică de D. Mirescu leg.	„	1.—
„ „ de musică, partea II., de Const. M. Cordoneanu, broș.	„	—.50
„ „ de musică, partea III. și IV., de M. Cordoneanu, broș.	„	—.80
Curs practic de aritmetică pentru școlele poporale de Ars. Vlaicu, I. 22 cr., II. 25 cr., III.	„	—.35
Curs practic de limba maghiară pentru anul I. și II. de școlă de I. Dariu, broș.	„	—.16
Dialogi româno-francezi, de M. Rudinescu	„	1.20
„ româno-germâni, de M. Rudinescu	„	1.—
Dicționariu român-german și german-român, de S. P. Barcianu, tom. I. fl. 2.50, tom. II.	„	3.80
„ român-maghiar de N. Putnoky, leg.	„	2.—
Drepturile și datorințele civile pentru școlele poporale confesionale, broș.	„	—.20
Economia câmpului și grădinăritul pentru școlele poporale, de G. Moian, broș.	„	—.25
Economia domestică pentru cl. IV. primară de fete, de o asociațiune de învĕțători, leg.	„	—.60
Elemente de fisică pentru școl. popor. de I. Dariu, leg.	„	—.30
„ **de geografie** de Z. Boiu, leg.	„	—.30
„ **de geometrie** pentru anii din urmă ai școlei poporale de D. Dogariu și I. Dariu, leg.	„	—.20
„ **din teoria musicei**, de A. Sequens, broș.	„	—.50
Esercițiile de stil în școla popor. de D. Lăpĕdat, broș.	„	—.15
Fibel, după metoda analitică-sintetică de G. Jausz, leg.	„	—.30
Fisica pentru școlele poporale de D. Făgărășan, broș.	„	—.30

Fisica pentru școlele poporale, de Iosif Bălan, broș.	„	—.25
Geografia Ungariei, de Dr. N. Pop, broș.	„	—.30
Geografia pentru școl. popor. de I. Dariu, broș. 30 cr., leg.	„	—.35
„ „ „ „ de D. Făgărășan și S. Moldovan, broș 25 cr., leg.	„	—.30
Geografia pentru școlele medii de D. Făgărășan și S. Moldovan tom. I., broș.	„	1.20
Geografia pentru școlele medii de D. Făgărășan și A. Bârsean tom. II., broș.	„	—.50
Geografia pentru școlele medii de D Făgărășan și A. Bârsean, tom. III., broș.	„	1.—
Geografia pentru institutele pedagogice și școlele secundare după H. G. Wagner, de P. Drăgălina, broș.	„	1.--
Gramatica elementară a limbei germâne pentru școlele secund. de Dr. G. Coman, partea III., broș. 85 cr., leg.	„	1.—
Gramatica germână, de Sava Popovici Barcianu	„	1.40
„ **limbei maghiare** de Dr. I. Crișianu și N. Putnoky, broș.	„	1.--
Gramatica română, de I. Dariu, broș.	„	—.25
„ „ de S. P. Barcian, leg.	„	—.50
„ „ pentru cl. II. de I. Miheltian, broș.	„	—.10
„ „ pentru cl. III. de I. Miheltian, „	„	—.16
„ „ pentru cl. IV. de I. Miheltian, „	„	—.24
Higiena poporală, de Dr. G. Vuia, broș. 1 fl., leg.	„	1.20
Higiena copilului dela nascere până la al 7-lea an al etății de Simion Stoica, broș.	„	—.15
Intrebări de educațiune și instrucț. de Dr. P. Span, br.	„	1.—
Isagogia, de Dr. Il. Pușcariu, broș	„	1.50
Istoria biblică, pentru școlele poporale, leg.	„	—.30
„ **biblică** pentru școlele medii, inf. și școl. civ. broș.	„	—.55
„ **bisericéscă** pentru școlele poporale, leg.	„	—.30
„ **bisericéscă** pentru școlele medii de Dr. Ilarion Pușcariu, partea I., broș. 50 cr., partea II. broș.	„	—.50
Istoria bisericéscă rom. de Șaguna, partea I. și II., br.	„	3.—
„ „ în limba germână	„	1.
„ **literaturei române**, de I. Lazariciu, broș.	„	1.—
„ **naturei și fisică**, de Z. Boiu, leg.	„	—.30
„ **naturală**, de Dr. D. P. Barcian, partea II.	„	—.60
„ „ de Ipol. Ilasieviciu, leg.	„	—.36
„ **patriei**, de I. Dariu, broș.	„	—.25
„ **patriotică**, de Z. Boiu, leg.	„	—.30
„ **pedagogiei**, de Dr. Petru Pipoș, broș.	„	2.—
„ **Ungariei**, de Dr. N. Pop, broș.	„	—.20
„ „ în legătură cu istoria univers. pentru școlele poporale, de Silvestru Moldovan, broș	„	—.20
„ **Ungariei** pentru școl. secund. de V. Goldiș broș.	„	—.80
„ **universală** de V. Goldiș evul vechiu, broș.	„	1.—
„ „ „ „ „ „ mediu, „	„	1.25
„ „ pentru cl. inferióre de I. Isopescu, tom. I. leg. fl. 1.10, tom. II. leg. 73 cr., t. III. leg.	„	—.93
Legendar sau **carte de cetire**, de V. Petri, leg.	„	—.50
„ **maghiar-român**, de N. Putnoky, leg.	„	--.30
Lesebuch germân, de Georg Jausz, partea I. leg. 40 cr., II. leg. 55 cr., III. leg. 65 cr., IV. leg. 70 cr., V. leg.	„	—.85
Limba maternă, de Dr. Il. Pușcariu, leg.	„	—.40
„ **română**, de V. Onițiu, broș.	„	—.50
Literele mobile (pe hârtie tare) pentru mașina de cetire, 144 bucăți	„	2.50
Lucrul în școlă, de G. Moian, broș.	„	—.45
Manual de dreptul cambial, de I. Socaciu, broș.	„	2.—
„ „ **istoria literat. rom.** de Enea Hodoș, broș.	„	1.—
Manuducere la abcdarul maghiar-român, de N. Putnoky, broș.	„	—.06
Manuducere la legendarul maghiar-român, de Nic. Putnoky, broș.	„	— 12
Mărturisirea ortodoxă, leg.	„	1.20
Merceologia și Technologia pentru școlele comerciale, profes., de Ars. Vlaicu, broș.	„	5.—
Noua metodă de a învĕța cu înlesnire limba franceză, de M. Rudinescu, tom. I. leg. 1 fl., tom. II., leg.	„	1.20
Noua metodă de a învĕța cu înlesnire limba germână de M. Rudinescu, tom. I. broș. 50 cr, tom. II. br.	„	1.—
Octoich mic, de 8 glasuri, leg.	„	--.75
Orologion (ciaslov), leg	„	—.75
Pastorala nóuă, broș.	„	1.50
Pedagogia, de I. Popescu, broș.	„	2.—
Pomăritul, de D. Comșa, broș.	„	1.-
Principii de pedagogie, de Dr. Il. Pușcariu, broș.	„	1.—
Psichologia empirică, de I. Popescu, broș.	„	2—
Religiunea creștină, de I. Popea, broș.	„	—.12
Studiu din economia națională, de N. Petra-Petrescu, broș.	„	—.40
Stupăritul, de C. Dimian, broș.	„	—.80
Toldi, narațiune poetică de Dr. Crișianu și Putnoky, broș.	„	—.70
Vocabular român-germân, de Șaguna, br. 70 cr., leg.	„	—.80

Afară de aceste procură Librăria Tipografiei archidiecesane ori-ce cărți didactice pe lângă cele mai avantagióse condițiuni.

Lângă prețul cărții este a se aclude și prețul transportului.

La 10 sau mai multe exemplare din aceeași carte se dă rabatul cuvenit.

Redactor prov. Gavriil Hango.

Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 110. Sibiiu, Marţi, 7/19 Octobre 1897. **Anul XLV.**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
la „Tel. Rom.“ într'una cu suplementul „Fóia Pedagogică“
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei or 15 cr. rĕndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

România
şi
chestiunea ardeleană.

Sub titlul acesta publică ḑiarul „Alkotmány“ din Budapeşta cu datul Bucuresci 10 Octobre a. c. o corespondsnţă cu inicialele întroductive (T. K. E.), carea aflăm de bine a o reproduce şi noi în traducere chiar la acest loc, ca astfel sĕ fie în posiţiune a vede şi cetitorii nostri cum şi cel mai puţin şovinist ḑiar (la aparenţă) ne insinuă lucruri, cari nici prin minte nu ne trec, decât póte la nisce mici politiciani de stradă, cari în luptele nóstre naţionale se susţin la suprafaţa întocmai ca frunḑa pe apă, nepăsându-le, că din acésta suprafaţă unde vor fi aruncaţi de valurile furióse, ce ne încunjură despotrivă pe toţi.

Comentariile i le vom face de altădată, când ne va permite spaţiul.

Mai de curênd, decând visita regelui român şi evenimentele ivite în urma ei au facut din nou actuală aşa numita *chestiune română* ḑi de ḑi citesc din nou în foile maghiare lucruri care de care mai şóde despre relaţiunile din România. In versuri, în prosă, în primi articoli şi foiletóne, în rapórte senzaţionale trimise dela raportori, cari au dat rótă prin Bucuresci, s'a ocupat pressa maghiară de relaţiunea vecinilor din România faţă cu noi şi de situaţiunea politică din România.

E preponderant în articolii acestia tonul aeela superficial uşuratic şi încreḑut, în care partea cea mai mare a pressei unguresci a scris dela început despre chestia acésta, şi care ton oferesce dovadă nóuă, că la noi încă nici pressa cea de altcum pe deplin seriósă şi onorabilă nu e în stare a cuprinde momentuositatea acestei chestiuni şi abia sunt între ómenii pressei şi ai politicei vre-o câţi-va, cari ved necesitatea, ca referinţele vecinului regat român sĕ le facă obiectul unui studiu basat şi serios.

Şi totuşi póte că nu e de tot indiferent pentru noi ceea-ce se întêmplă dincolo preste Carpaţi, în regatul acelă mic, care se desvóltă puternic, care are în statul nostru dóue şi jumĕtate milióne de rudenii de rassă, *cari în mare parte sunt pĕtrunşi de dorinţa de a se împreuua cu România întocmai precum aşa ḑicênd în tóle straturile locuitorilor României e idealul naţional nisuinţa după formarea unei „Dacii Moderne“ mari, a cărei Dacii Moderne ar fi parte intregantă pământul unguresc dela Carpaţi până la Tisa.*

Sĕ nu ne amăgim noi pe noi înşine, acésta aḑi e lucru real. Acésta e ceea-ce în România o numesc *„Chestiune ardelénă“*. Incepênd dela anul 1754, când s'a înfiinţat seminariul clerical greco-catolic din Blaj, şi au descoperit acolo Daco-România, chestiunea acésta arde şi ferbe neîncetat. *„Suplex libellus Walachorum“*, strămoşul faimosului *memorand*, s'a gătit şi de aci a ajuns prin Viena în dieta transilvană din 1791. Cartea lui Petru Maior de Dicio-Sânt-Martin, care a apărut în Buda la anul 1812 în tipografia universităţii şi a cărei titlu este *„Pentru începutul Românilor în Dacia“* a făcut sĕ créscă mare în prima linie ceea-ce au început preoţii din Blaj. Poeţi, scriitori, politiciani au luat p'apucata cartea acésta şi au rĕspândit'o cu foc febril dímpreună cu povestile ei pe atunci de buna credinţă. Povestile acestea au devenit în poporul român cu adevĕrat mărturisire de credinţă şi au produs o literatură visătóre, a cărei cultivători erau ameţiţi de mărimea romană, ce o cetiau din cartea lui Petru Maior.

Febrilitatea acésta a cuprins şi pe învĕţaţi şi atât în cele dóue principate, precum şi între românii pămêntului unguresc, pe basa cărţii lui Maior, cântă, scriu şi vorbesc naţiunei lor toţi poeţii, istoriografii, eruditţii şi oratorii despre Roma şi despre impĕr. Traian.

Acestea sunt temele, în cari se cufundă acolo, poetul *Alexandri*, *Vulcan*, *Haralamb*, *Grandea*, *Heliade Radulescu*, *Marginean*, *Densuşianu*, toţi cântă tot despre acésta.

Cogălniceanu, *Laurian*, *Xenopol*, *Haşdĕu şi Maniu* pe basa acésta scriu istoria. Visarea şi nisuinţă politicianilor, cari au crescut în şcóla acésta, a putut fi óre alta, decât recâştigarea pămênturilor străbune perdute şi restaurarea Daciei mari? Când cele dóue principate sub *Cuza* s'au împreunat şi s'a format Valachia, „Ţéra românéscă“, atunci deja dincolo era exprimată pe faţă nisuinţa pentru cuprinderea părţilor ardelene. *Brătianu*, agentul principelui Cuza, a declarat pe faţa înaintea lui *Cavour*, *că ei nu abḑic de proprietatea Ardealulai, căci au promis fraţilor lor de preste Carpaţi sprijinul, éră dreptul istoric la care se provócă maghiarii, e simplamente ridicul.*

Mai târḑiu, când în urma desvoltărei norocóse a relaţiunilor din ţéra românéscă România a devenit regat, recucerirea marei Dacii s'a lăţit între români în cercuri şi mai largi; acum s'au gătit deja charte despre marea *Dacie Modernă*, studenţii mici şi mari de pe aceste şi din istoria lui Haşdĕu au supt în sine mărimea romană şi ura asupra magiarimei. Aşa s'a născut Liga, aşa s'au sculat în numĕr tot mai mare agitatorii la noi şi aşa a crescut mare chestiurea românéscă în România şi între compatrioţii nostri români.

Nu e opera unor-doi agitatori, nu e unéltă politică ori diplomatică *chestiunea ardeleană*, pe care partidele o folosesc ca armă una contra alteia, ci e o aspiraţiune politică seculară a părţii celei mai mari din totalitatea românimei, şi carea au fácut'o mare formarea norocósă a referinţelor.

Numai în timpul cel mai nou s'au găsit în România atari bărbaţi aleşi, trezi şi cu vederi adânci, cari în frunte cu regele Carol au cunoscut firea periculósă a acestei aspiraţiuni politice aventurióse şi au cunoscut aceea, *că pe séma României lucrul cel mai de folos e aliarea cu Ungaria.*

Aceştia se silesc a-şi validita acéstă pricepere. Pressa nóstră şi cercurile nóstre dătătóre de directivă au decí acuma datorinţa de a sprijini cu tótă seriositatea şi devotarea acéstă nisuinţă, căci nici noi nu putem sĕ negăm, că faţă cu curentul rusesc România ne este aliatul cel mai natural.

Congresul naţional-bisericesc.

Şedinţa IV.

Sâmbătă, 4/16 Oct.

Şedinţei i-a premers parastasul celebrat cu multă solemnitate din partea I. P. S. S. metr. *Miron Romanul* cu numĕrósa asistenţă, în memoria fericiţilor: marele archipăstor *Andreiu Şaguna* şi marele mecenat *Emanuil Gozsdu*. Parastasul s'a servit în biserica din Cetate. Au asistat P S. Lor Dnii episcopi I. Meţianu şi N. Popea şi aprópe toţi deputaţii congresuali. Măreţia actului de pietate a fost în chip considerabil ridicată şi prin împregiurarea, că ecteniile şi cântările funebrale, au fost executate de corul mixt al artistului G. *Dima*, sub conducerea d-sale, într'un chip înălţător.

Terminat parastasul, deputaţii se întrunesc în sala comitatensă, unde sub presidiul I. P. S. Sale *metropolitului* se deschide a IV-a şedinţă congresuală, la órele 10 şi 45 minute.

Notarul Dr. E. Cristea cetesce protocolul şedinţei de eri, care cu unele modificări se autentică.

Se presentéză cererea de concediu a deputatului Tit Haţeg. — Nefiiind verificat încă, din causa neaşternerii la timp a credenţionalului, cererea de concediu nu se ia în considerare până după verificare.

La ordinea ḑilei propuneri. Deputatul M. *Cirlea* propune, ca în locul deputatului Budinţan, care a cerut concediu, sĕ se alégă alt membru în comisia, în care dênsul a fost ales.

Asupra acestei afaceri se va pronunţa congresul, după-ce alegerea lui Budinţan va fi verificată.

Deputatul N. *Maneguţ:* Constată că crescerea şi în deosebi catechisaţia tinerimei nóstre la şcólele străine nu o corespunḑĕtóre. Tinerii nostri es din şcólele străine încărcaţi cu cunoscinţe şi idei măreţe despre bărbaţi străini de neamul lor. Despre religia lor, trecutul, istoria neamului şi bisericei lor, despre măreţia limbei lor nu au cunoscinţe aprópe de loc, ba unii nici cetí nu sciu. Marele metropolit Andreiu baron de Şaguna observând aeéstă scădere pricinuită de crescerea străină, şi de lipsa de catechisaţie, a luat, dela sine, mĕsurile posibile de remediu, instituind pe servitorii bisericei de catecheţi la institutele străine, cu şi fără remuneraţie. Sinodul archidiecesan s'a ocupat şi în anul acesta de regularea acestei ehestiuni, cum însĕ noi ne oprim totdéuna la mijlócele materiale, am vĕḑut, că s'a trecut la ordinea ḑilei peste o propunere în acéstă chestie a dlui P. Cosma. Consideră chestia de o importanţă atât de mare, în cât congresul are datorinţa a hotărí

FOIŢA.

În sat....

(Gânduri de tómnă.)

Ce jalnic şi tăcut e satul!... În sat totul e trist şi posomorît, sufletele tóte sunt predispuse spre lacrămi şi jale, aci e tómna.. recea şi nemilósa tómnă.

In fundul grădinei bĕtrânul salcâm cu crengile lui vecinic supĕrate cari continuu par' a spune la o istorie aşa de tristră — cu pretinósa lui laviţă încă tot mai trăesc! Vĕ salut cu tótă dragostea inimii pe voi scumpi şi vechi pretini ai copilării mele! Singurătatea, pretinia vóstră o căutam, pentru-că inima încărcată de tristeţă şi amărăciune nu-'şi află mangăea în valul şi svonul lumei. Cu ce dor v'am dorit, cât de mult visam despre dulcea nóstră revedere. Mĕ uscam de dorul vostru .... şi étă érăşi, o, érăşi, am alergat la voi sĕ-mi uşurez sufletul, sĕ mai iau putere pentru viaţă, sĕ gust érăşi din nemărginita vóstra bunătate. Voi singuri mi-aţi rĕmas din toţi câţi m'au iubit, cu voi singur mi'm ales din tot ce mi-a avut inima mai drag. Veţi mai putea voi mângăia şi înveseli un biet suflet amărît şi descurajat? ..... Veţi mai putea voi vĕrsa balsamul sânt al alinării pe ranele unei inimi îndurerate şi oropsită??...

— — — — — — — — — —

Decepţiune!.... Vechiul lemn nu-'mi mai respunde, el nu-'mi mai pricepe plânsul, între crengile lui nu mai poţi auḑi duióse şi triste cânturi, nu, căci şi ele sunt pustii, părăsite! Cu tótă mulţimea anilor silit e şi el — tristul lemn, a-şi pleca fruntea înaintea peirei... Cât de trist şi tăcut mĕ privesce, cât de străin îi sunt eu acum, Dómne, cu câtă mirare se uită la mine aceste crengi despoiate — frunḑele, acesti călĕtori pe vecie, cari pe rênd una câte una sĕ desprind şi într'un sunet ritmic cad jos, îmbrăţoşîndu-sĕ în comunul lor mormênt — pe pămênt... Cât de dulce le este ultima sărutare!...

Arinii şi teii din apropiere urmeză credincioşi bĕtrânului salcâm, îi urméḑă în acéstă tristă cale, căci una şi aceeaşi sórte o au......

— — — — — — — — — —

E linişte în grădină, linişte ca între morminte, jalnică şi misteriósă linişte conturbată numai de tênguiciosul şi ritmicul glas al frunḑelor căḑênde. Un vênt uşor, ce pare că-şi plânge ḑilele bune — străbate printre ramii arborilor din a căror vêrfuri cad frunḑele vrafuri-vrafuri.

Incătrău 'mi arunc privirea totul e trist şi posomorît, totul se pleacă cu fruntea la pămênt, totul se luptă cu tómna vieţi — cu mórtea veciniciei. Tríst, cu buzele îngheţate, cu capul greu de gânduri reci şi înfiorătóre, cu pumnii fricos încleştaţi stau în faţa acestui distrugĕtor spectacol, şi cu mâhnire admir acésta devastare fără de milă. Mĕ turbură mult, mĕ indignéză până la fapte acéstă nemilósă distrugere, da, căci sciu că deschise-i sunt dornicile-i braţe spre a mĕ îmbrăţoşa cu timpul şi pe mine....

Deodată un glas sinistru îmi săgétă inima... E fascinatoriul glas al unui covoiu de trunḑe care tocmai acum se desprinseseră din vêrful unui rămurel şi de pe créngă pe créngă cad jos la pămênt. Cât de durerósă le este acéstă despărţire de lângă sinul cald de mamă!...

Un fior trece prin mine, o grózǎ îmi sgudue întreg corpul din tălpi până în crescet, căci acest glas — e glasul rece — glasul peirei!...

Ca se'mi mai premenesc puterile, se'mi odihnesc ostenitul trup şi resignatul suflet mĕ aşeḑ pe vechea bancă, şi aprópe uitat privesc natura ce se luptă între viéţă şi mórte...... Nici că m'a părăsit încă asurḑitoriul sgomot de oraş, şi grupurile de ómeni cu vestmintele lor colorate, cari însĕ, ḑilnic tot acelaş tablou ni'l arată, nu mi-au dispărut cu desĕvêrşire — 'mi reapare şi acum. Cât de bine şi fericit mĕ simt eu depărtat de acestea, în acest lin şi blând sat — de unde neconturbat de nimeni pot da libertate gândurilor, acestor copii nestatornici ai vieţii mele — nici nu v'o pot spune!.......

Voi, — cari n'aţi vĕḑut nici când sórele în rĕsăritul şi apusul sèu, cari n'aţi fost martori nici când la învierea şi deşteptarea naturei, când şi celea mai neînsemnate firuţe de érbă numai despre viéţă ne vorbesc, cum măreţul sóre cu dulcele lui raḑe îmbrăţoşéḑă copacii codrilor pe cari apoi încep sĕ rĕsun eglasuri dulci şi atât de duióse, cari nu mai mulţămire 'ţi nasc în suflet şi pe tinĕr şi bĕtrân 'l iddémnă sĕ strige: ah, cât de dulce e viéţa, sĕ tot trăiesci sĕ numai mori! Simţiţi voi durerea şi bucuria în adevĕr din inimă?....

asupra ei. Face deci următórea propunere:

Congresul național bisericesc însărcinéză pe Cons. sĕu metr a elabora pentru proxima sesiune congresuală un proiect de regulament pentru catechisarea elevilor nostri de șcóle poporale, elementare, capitale, medii, civile de industrie și de comerciu, — de pe la institute străine pentru întréga metropolia; adunând datele necesare, și pe basa acésta designând locurile, unde au sĕ se instituie atari catecheți, ficsând remunerația acestora și deobligând sinódele eparchiale, a îngriji în termin preclus de instituirea și remunerarea lor.

Se dă comisiei școlare.

Tot deputatul N. Maneguț după-ce espune cam următórele: In decurs de 28 de ani dela sancționarea Statutului organic și inaugurarea vieții constituționale bisericesci, ne-am desvoltat pe basa acelei legi atât de mult, că noi ne putem gândì la codificarea legilor nóstre bisericesci. Crede a fi timpul sosit, sĕ ne punem și sĕ adunăm într'un codice sistematic legile nóstre bisericesci. Un astfel de codice ne e de trebuință neînlăturabilă. E de lipsă deopotrivă pentru tineri doritori de cunoscințe, ca și pentru ómeni în vîrstă, pentru savanți, dacă voim sĕ pótă fi folositori membri ai bisericei nóstre. Temeiul acestui codice va fi Statutul organic, vor urma apoi diferitele statute și regulamente, menite a regula diferite chestiuni bisericesci și administrative; — face următórea propunere:

Congresul naț. bis delégă o comisiune de 5 bărbați versați în dreptul canonic — ca și în legislatura practică a bisericei nóstre, care până la proxima sesiune ordinară congresuală sĕ elaboreze un codice sistematic al legilor nóstre bisericesci, se-'l supună de cu vreme sinodului episcopesc spre revisiune canonică și pe urmă congresului spre votare.

Se dă comisiunei organisătóre.

Tot deputatul Maneguț: Prin conclusul congr. 85/1895, s'au șters licențele protopresbiterale de cununii, cari constituiau aprópe unicul venit al protopopilor, ba formau chiar basa subsistenței lor; eparchiile au fost îndrumate sĕ se îngrigéscă de dodațiunea protopopilor. In archidiecesă, unde e mai de lipsă îngrijirea de subsistința acestor oficianți ai bisericei, nu s'a făcut nimic în chestia acésta. In consecință protopresbiterii din archidiecesă au fost nu numai neremunerați pentru ducerea oficiului lor, ci au fost cu totul lăsați în grija sorții, au fost lăsați pe drumuri, au fost puși oficianți fără remunerație. Ori-cât voi căuta după causele acestei stări, nu le pot afla, decât póte numai în un fel de sistem de trăgĕnare, cu care se sĕvârșesc la noi cele mai principiale afaceri. Propune:

Congresul naț. bis. regretă faptul, că archidiecesa nu a realisat conclusul congresual Nr. 85 din a. 1895 și îndrumă sinodul arch. a căuta după causele acestor stări de lucruri, a lua mĕsuri, prin cari sĕ se asigureze funcționarea regulată a organelor esecutive bisericesci, — și a efectui de urgință salarisarea preoțimei archidiecesane.

Se dă comisiunei organisătóre.

La ordinea ḑilei raportul comisiunei verificătóre.

Referentul Dr. L. Leményi raportéză asupra actelor electorale din cerc. Petrovoselo, ale deputatului din cler Trifon Miclea. Actele fiind în ordine, credenționalul presentat, la propunerea comisiunei, alegerea se verifică.

Acelaș raportor referéză asupra actului alegerii deputatului mirean din cercul Arad. Actul e protestat. In protest se susține, că s'a agitat cu mijlóce neiertate pentru a obținea alegerea deputatului provĕḑut cu credențional; că s'au folosit mijlócele de corumpere a alegĕtorilor; presidentul unui comitet parochial a dat primul vot pentru alesul, îndemnând în chipul acesta pe alegĕtori sĕ voteze și ei astfel, în una din comune s'a plătit bĕutură alegĕtorilor în ḑiua alegerii și în cea premergătóre. Consistoriul eparchial îndrumat a cerceta în causa gravamenelor din protest, a aflat, că s'au făcut mișcări în favorul deputatulu Ciorogariu, ele n'au trecut însĕ peste marginile admise; nu s'a constatat, că în una din comune s'ar fi plătit beutură pentru corumperea alegĕtorilor. — Comisia considerând, că gravaminele din protest nu sunt constatate; prin dificultarea unor protocóle din câteva comune, resultatul remâne tot în favorul dlui Ciorogariu, resultând 120 voturi contra 102, propune verificarea deputatului mirean din cercul Aradului, R. Ciorogariu.

Congresul primesce propunerea comisiunei.

In legătură cu acésta comisia dă espresie părerii sale de rĕu asupra faptului că într'un cerc electoral cu peste 1000 de alegĕtori, cum e cel al Aradului abia 500—600 de alegători iau parte la alegerea de deputat congresual.

Aceeași comisie raportéză asupra următórelor acte electorale:

Actul electoral din cercul mirenesc Banat-Comloș. Alegerea e atacată prin protest. Comisia avĕnd în vedere, că prin dificultatea protocolului din o comună, resultatul în favorul deputatului ales nu se alteréză, propune și congresul apróbă alegerea deputatului mirean din cercul B. Comloș, Dr. Nestor Oprean.

Actul alegerii deputatului mirean din cercul Vășcău, atacat prin protest. Comisia constatând, că protestul n'a întrat la locul competent în timp reglementar, propune, ér congresul apróbă alegerea deputatului mirean Dr. N. Popovici din cercul amintit.

La ordinea ḑilei raportul comisiunei organisătóre.

Raportorul, deputatul N. Zigre, cetesce raportul general plenar al consistoriului metropolitan.

Din acest raport ne-am putut însemna următórele:

Consistoriul metr. plenar a ținut 18 ședințe în decursul anilor 1895—1897.

Cons. metr. a emis o instrucțiune detaiată pentru întroducerea și esecutarea legilor politice-bisericesci. Instrucțiunea acésta a regulat tóte casurile relative la căsătorii, la religia pruncilor din căsătorii mixte și la matricule, cari erau reclamate de legile statului și de biserica nóstră. Instrucția s'a publicat organelor par. și credincioșilor.

Elaborarea unui memoriu despre viața nóstră constituțională bisericéscă în decurs de 25 de ani, s'a încredințat unei comisiuni de doi membri ai consistorului metropolitan.

„Împărțirea cercurilor electorale congresuale“, votată de congres, s'a aplicat pentru tóte eparchiile, cu escepția ep. Caransebeșului, care a cerut substernerea ei din nou la congres.

„Regulamentul pentru organisarea învĕțămêntului în școlele pop.“, votat de congres, s'a pus în aplicare în cursul a. 1896.

Proiectul de regulament pentru afacerile epitr. se promovéză congresului în sesiunea actuală, dimpreună cu declarațiile sinódelor eparchiale.

Afacerea inființării a dóue, eventual trei eparchii nóue, se va promova congresului, după-ce va fi întrat în stadiul unui proiect concret, discutat în sinódele eparchiale.

Colecta pentru crearea unui fond pentru ameliorarea dotațiunii înv. la școlele pop. a resultat la finea a. 1895 suma totală de fl. 101270.20. Din acéstă sumă s'a transpus la începutul anului 1896 archidiecesei (3/6), florini: 50635·10; diecesei Aradului (2/6), fl. 33756.72; d. Caransebeșului (1/6) fl. 16878·36.

La scrierea biografiei fericitului fundator *Gozsdu*, s'a angajat însași representanța acestei fundațiuni.

În scopul asigurării averilor bisericesci în comune față de tóte eventualitățile, s'a recomandat din partea cons. metropolitan pe calea consistorielor eparch. comunelor bis., sĕ scrie realitățile lor în cartea funduară pe numele diecesei, la a cărei iurisdicțiune aparțin.

La 10/22 Sept. 1895, cu ocasia manevrelor din ținutul Clujului, la cari a asistat Maj. Sa monarchul, metropolitul, însoțit de delegația archidiecesană a presentat Maj. Sale omagiile bisericei nóstre.

În fine raportul aduce la cunoscința congresului trecerea din viață a asesorilor cons. Ioan Hannia din Sibiiu, David Almășan din Brașov și Daniil Gabor din Sibiiu.

La propunerea comisiunii, raportul în general se ia la cunoscință și se primesce de basă la desbaterea specială.

În special, cu privire la punctul ce tractéză despre instrucția privitóre la legile politice-bis., comisia propune, ca congresul sĕ îndrume pe calea cons. metr. pe consistoriele eparchiale, sĕ ia mĕsuri pentru controlarea aplicării corecte a acelei instrucțiuni cu privire la crescerea copiilor din căsătorii mixte. Raportorul amintesce, că în comisie s'a sulevat chestiunea, că unele confesiuni fac presiune, ca copiii din căsătorii mixte sĕ se créscă în confesiunea lor, chiar și când părinții nu sunt aplicați la acésta.

Deputatul Vasile *Mangra:* Încă în sesiunea trecută am stăruit, ca supremul nostru for legislativ bisericesc sĕ nu insiste la întroducerea legilor privitóre la căsătorii, ci chestia sĕ se dea competenței sinodului episcopesc spre studiare prealabilă din punct de vedere dogmatic. Din raportul consistorului metr. lipsesce ceva, ce e de însĕmnătate primordială. Nu e făcut evident acolo, că ce efect s'a putut constata în urma legilor despre căsătoria civilă; în deosebi, că legile aceste au pentru religiositate, moralitate, pentru cultură, influență favorabilă séu dăunătóre? Aḑi e cunoscut în general, că tóte confesiunile s'au rostit în chip nefavorabil asupra acestor legi; chiar și confesiunile cele ce erau accesibile la început pentru ele, au constatat unanim, că legile politice-bisericesci sunt stricăcióse pentru cultură, religiositate și moralitate. Și fiindcă consistorul nu face amintire de ele, nu urméză, că efectele acestor legi nu se simt și în biserica nóstră. Sunt și la noi comune, unde credincioșii nostri încheiă căsătorii exclusiv numai la starea civilă. Nu sunt mulțumit cu propunerea comisiunei; noi trebue sĕ ne folosim de tóte mijlócele pentru conservarea și întărirea religiosității și moralității în biserică. Ceea-ce au constatat celelalte biserici, sĕ constate și forul suprem al bisericei nóstre și sĕ exprime temerea sa pentru efectele, ce vor resulta din legile politice bisericesci pentru religiositatea și moralitatea credincioșilor bisericei nóstre. — Propune, ca consistoriul metropolitan, archiereii bisericei nóstre, prin o representație la Maj. Sa, sĕ céră modificarea acelor legi, eventual abrogarea lor.

Raportorul *N. Zigre:* Dl Mangra va lua informații cu privire la daunele pricinuite de legile politice-bis. dela comisia bisericéscă, care va refera asupra raportului senatului bisericesc și asupra datelor statistice bisericesci din metropolie.

Deputatul *A. Hamsea* deasemenea e de părerea, că afacerea aparține competenței comisiei bisericesci.

Dep. *M. Cirlea* arată, că au obvenit mulțime de abusuri constatate, dovedite, cu prilegiul botezurilor copiilor din căsătorii mixte. Consistorul metropolitan sĕ facă remonstrație la ministrul de culte pentru sistarea abusurilor constatate.

Referentul N. *Zigre*: Ar trebui sĕ avem date concrete la mână, pentru a putea face demonstrație la ministru. Pentru împedecarea abusurilor ce se sevêrșesc, cu reversaliile sunt chemați parochii.

Dep. *Ioan Sĕrbu*: Sĕ se combine controla propusă de comisie cu propunerea deputatului *Cirlea.*

Dep. *Vasile Damian*: Consistorul metropolitan sĕ facă cunoscute dispozițiunile legilor birericesci, în formă de cercular séu instrucție, pentru-ca sĕ putem constata pe temeiul lor abuzurile, spre a ne putea apăra în contra lor.

Dep. *V. Mangra*: din discuțiile desfășurate constată, că propunerea d-sale e fondată. Efectele desastróse ale legilor politice-bis. se simt și în biserica nóstră. Constată, că propunerea d-sale a fost propunere de principiu

Trebue sĕ ne folosim de tóte mijlócele, sĕ aplicăm din bună vreme remedii în contra simptómelor păgubicióse.

Congresul are datoria sĕ ia mĕsuri pentru conservarea și întărirea moralului bis.

I. P. S. *Metropolitul* își exprimă dorința, ca contrapropunerile sĕ se facă în scris, pentru înlesnirea orientării Sale, și pentru înlesnirea lucrărilor biuroului.

Rap. *N. Zigre* observă, că consistorul metrop. de bună sémă, atunci, când se vor arăta casuri de abusuri, va face remonstrații, până atunci nu are basă. Referitor la propunerea deputatului Damian face observarea, că

Cari, n'ați privit muntele pe care se frâng ultimele raḑe de sóre, natura în órele sale de mórte, când totul se apropie de asfințit — a sórelui slăbite raḑe, cari așa de obosite privesc preste orisonul părăsit dându-i un aspect atât de divin și hrănitoriu pentru omul cu inimă. Când păduri și tufișuri sunt în împĕrăția celei mai perfecte liniște; cântecele lor dulci și duiósele glasuri, cari în durere cu alinare, în bucurii cu mulțămire 'ți nutresce sufletul — s'au sfîrșit și ele, au încetat cu desĕvêrșire. Când tóte 'ți șoptesc c'un glas ceresc: s'apropie, s'apropie, înfiorătórea mórte! Sciți voi ce este fericirea acestei vieți?... Cari în viéță n'ați auḑit nici odată cântecul atât de dulce al unei turturice, și nu cunóșceți glasul ei atât de jalnic când și-a perdut soțul — și érăși cântecul ei plin de triumf și mulțămire când și l'a regăsit. Cari n'ați vĕḑut codrul când se desbracă de splendida lui haină, și n'ați fost părtași la înăbușitórele suspine ale frunḑelor ce cad la pământ când vine și se apropie momentul peirei — tómna! Șciți voi cum se aprinde inima de sacra schinstee a iubirei?.......

Inima desperată și amagită cum va mai putea sĕ'și uite durerea déca nu cunóșce acestea chipuri pline de vrajă ale naturei?...

— — — — — — — — — —

Veniți deci, o veniți voi toți cei osteniți și așeḑați-vĕ pe acésta bancă, odihniți-vĕ puțintel sub acest jalnic salcâm, priviți frunḑișul acestui lemn trist cum se nimiceșce.... și deodată devine despoiat și părăsit.... Fiecare frunḑă 'mi e un gând, cu fiecare frunḑă în fiecare rămurel e săpat un cântec trist din viéța omului .....

Ascultați apoi în primăvéră concertul păsăruicelor, glasul desmerdat al priveghitórei care cunoscêndu-mi durerea, celea mai duióse cântece 'mi întonéză; priviți acum frunḑele îngălbinite cum pribegesc la vale, ce trist 'mi cad pe brațe îngropându'mi sinul; ascultați apoi ce ne povestesce vêntul serii de tómnă prin tristu-i cântec, ascultați-i glasul plin de iubire și sinceritate: Invĕțati-vĕ a iubí.... dar dedați-vĕ sĕ și uitați!

Măgina, luna lui Octobre 1897.

Candin C. Suciu.

cons, metr. a comunicat tóte dispoziţiile legii referitóre la căsătoria civilă.

I. P. S. *Metropolitul*: Comisia propune, ca consistoriele sĕ se indrume a controla executarea disposiţiilor instrucţiunei privitóre la căsătorii. Comisiunea nu amintesce de casuri, când consistoriele n'au făcut acéstă controlă. Până atunci trebue sĕ fim în presupunerea, că consistoriele îşi fac datoria. Propunerea deci nu e bine formulată.

Rap. N. *Zigre*: Un membru demn de tótă încrederea al comisiei a amintit de abusuri provenite din lipsa controlului din partea consistórelor ep. De aceea s'a luat conclus în forma acésta.

Încheiându-se discuţia propunerile se pun la vot.

Deputatul *Mangra* îşi retrage propunerea, reservându-şi a reveni asupra ei cu prilegiul desbatetilor asupra raportului senatului bisericesc.

Punêndu-se la vot, amandamentul dep. Damian cade.

Propunerea comisiunei dimpreună cu amandamentul deputatului Cirlea se enunţă ca conclus.

Referitor la punctul din raportul general despre elaborarea unui memoriu despre viaţa constituţională bisericéscă în decurs de 25 ani, comisia propune: Consistoriul metr. se indrumă a elabora acel memoriu.

D. *Mangra*: Memoriul trebuia sĕ fie gata, când am terminat cei 25 de ani ai vieţii nóstre constituţionale bis. Propune: Deórece nici după 2 ani de ḑile nu s'a ţinut acel memoriu, consistoriul metr. sĕ escrie concurs pentru elaborarea lui şi sĕ publice un premiu pentru cea mai bună lucrare în acéstă materie.

Excel. Sa *Metropolitul*: Nu sciu unde am ajunge cu premiile, dar nici nu stăm aşa de bine în privinţa finanţială, încât sĕ fim în posiţie de a putea împărţi premii. Are deplină încredere în destoinicia persónelor încredinţate cu pregătirea memoriului.

Propunerea comisiei se enunţă ca conclus.

Cu privire la punctul referitor la representarea clerului archidiecesan înaintea Monarchului cu prilegiul manevrelor dela Cluşiu, — comisia propune, ca atât vorbirea omagială a Ex. S. metropolitului, cât şi rĕspunsul Maj. Sale sĕ se acludă la procol.

La dorinţa deputaţilor se cetesce vorbirea metropolitului şi rĕspunsul Monarchului.

La propunerea comisiei congresul dă expresie prin sculare condolenţei sale pentru perderea membrilor cons. Hannia, Almăşan şi Gabor.

Raportul gen. plenar al cons. metr. se va tipărí şi aclude la protocol.

La ordinea ḑilei raportul comisiunei bisericesci.

Raportorul comisiei, deputatul P. *Rotariu* cetesce raportul general al senatului bisericesc al cons. metropolitan.

Comisia propune: în presupunerea, că se vor presenta şi rapórte speciale congresului, ca d. e. despre chestia dotaţiunii preoţilor, tipărirea cărţilor bisericesci cu litere latine, etc. raportul sĕ se ia la cunoscinţă în general, şi sĕ se primescă de basă la desbaterea specială.

D. V. *Mangra*: Propuneri concrete nu se pot face cu premise ca: „în aşteptarea“, „în presupunerea“. Comisia sĕ se informeze prealabil décă vin rapórte speciale séu ba şi numai după aceea sĕ facă propunere.

Raportorul P. *Rotariu*: Comisia nu s'a putut informa, de aceea a luat conclus în forma acésta.

V. *Mangra*: Formal nu e bine sĕ se facă propuneri în chipul propunerii comisiei. Décă comisia are vre-o nedumerire, vre-o aşteptare, sĕ facă adaus la propuuere, séu sĕ facă interpelare.

V. *Babeş*: Décă comisia a observat mancitate, trebuia sĕ exprime regret.

Al. *Mocsonyi*: Raportul senatului bisericesc sĕ se ia la cunoscinţă simplamente şi sĕ se priméscă de basă la desbatere. Referentul sĕ-şi facă observările ce le are, la fie-care punct, eventual şi afară de punctele speciale.

Se primesce propunerea deputatului Mocsonyi. La desbaterea specială comisia propune: 1. In special: fiecare punct se ia spre scire. Se ia cu plăcere act despre sporirea numĕrului născuţilor. Sĕ se arate în viitoriu în datele statistice numĕrul sufletelor, al născuţilor, morţilor, botezaţilor, cununaţilor, etc. — şi în percente.

V. *Mangra*: persifléză punctul din propunerea comisiunei, unde se constată cu plăcere sporirea numĕrului născuţilor; propune, ca acel punct sĕ se omită.

N. *Zigre*: In datele statistice sunt mancităţi, contraḑiceri isbitóre (Aserţiunea şi-o argumentéză cu exemple). Consistoriul metropolitan sĕ stărue pe lângă consistórele eparch., sĕ trimită date positive, concrete.

Referentul arată, că în date nu sunt contraḑiceri, decât la aparinţă

P. S. Sa ep. *Meţianu*: Datele statistice pot fi numai aproximative. La Arad sunt arătate cununiile cu un numĕr mic, pe când familiile cu un numĕr fórte mare. Acésta provine din împrejurarea, că mai multe parochii sêrbe au trecut la biserica nóstră. De aici provine şi numĕrul mare al născuţilor; sĕ nu se ia deci cu plăcere la cunoscinţă sporirea pruncilor. P. S. Sa e în contra formulării datelor cu + şi —. Sĕ se compare născuţii cu morţii, astfel va resulta o privire mai clară asupra datelor statistice.

N. *Zigre*: propune următoriul proiect de conlus: Congresul ia la cunoscinţă raportul, şi se indrumă consistoriele, sĕ caute, ca pe viitor datele statistice sĕ fie cât se póte de esacte. Punctul cu exprimarea plăcerii asupra sporirei sufletelor sĕ se omită.

Se primesce propunerea deputatului Zigre cu adausul, ca în viitor numĕrul născuţilor, morţilor etc. sĕ se facă evident şi în %-te.

2. Comisia propune: Consistoriul metropolitan se însărcinéză a regula chestiunea cu deosebirea în titulatură între *parochi* şi *adm. par.*, pe basa Statului org.

Exc. Sa metropolitul: Parochul e ales şi provĕḑut cu gramata archierécă. Administratorii nu sunt aleşi, ci denumiţi în mod provisor.

Ep. *Meţianu*: Administratorii nu sunt aleşi. Administratorii par. pentru diecesele Arad şi Caransebeş sunt arĕtaţi în datele statistice cu un numĕr fórte mare. Acésta provine din împrejurarea, că în aceste eparchii înainte de întroducerea Statutului organic nefiind sistem electoral, preoţii se de numiau prin episcopi. Toţi acei administratori, cari sunt arĕtaţi în datele statististice pentru eparchiile pomenite, sunt numiţi de atari prin episcopii de mai nainte.

Ep. *Popea* afară de inviaţiunile date de dl episcop Meţianu mai adauge, că sinodul diecesei Caransebeş a adus conclus, ca preoţii de aci înainte sĕ fie aleşi şi acolo în sensul Statutului organic.

Discuţiunea asupra acestui obiect se amână pe şedinţa viitóre, care se anunţă pe Luni, 6/18 l. c., la órele 9 a. m.

Şedinţa se ridică la órele 2 şi 30 minute după prânḑ.

Rin.

Din România.

„Dreptatea“ din Timişóra dela 4/16 Octobre publică fără comentariu următórea notiţă despre care în articolul prim ḑice, că o a primit din Bucuresci dela un bărbat, care scie fórte bine, că ce se petrece pe acolo:

După grăunţe... Ḑiarele din Bucuresci, apărute Joi diminéţa, aduc următórea scire:

„Dl Dr. Iuliu Coroianu, unul din conducĕtorii românilor de preste munţi, a sosit aséră în capitală, venind dela Sibiiu. Dl Coroianu va avea o întrevedere cu membrii comitetelor Ligei şi studenţilor din capitală relativ la mişcarea naţională“.

Lucrul trebuie înţeles astfeliu: dl Iuliu Coroianu, unul din conducĕtorii românilor de preste munţi (adecă dela noi!) înţelegênd, că la ligă încep a se aduna érăşi nesce părăluţe, a curs cu sacul după ele, ca sĕ nu-i prevină şi de astădata un alt conducĕtoriu al românilor de preste munţi (adecă tot dela noi!) de pildă.... părintele Mangra, cu care dl Coroianu nu póte face politică împreună, cum a spus'o singur.

Şi asta o numesc cei de dincolo „mişcare naţională, ér unii dela noi „luptă confesională“.

Ér în articlul prim reproduce după „Patria“ din Cernăuţi dela 12 Octombre n. următórele din articlul prim al acelui ḑiar:

Nime în lume nu ne póte nici nóue reproşa, că primim ca sinceră recunoscinţă manifestaţiunile de simpatiă şi încuragiare ale fraţilor din regat, şi nici lor nu li-se póte face imputarea, că exercită un amestec ilicit în afaceri, ce trec preste competenţa lor.

Un moment trebue însĕ sĕ ţinem şi noi şi ei neclintit în vedere, ca manifestaţiunile aceste de participare la durerile nóstre sĕ nu depăşéscă hotarele firesci, căci în acest cas periclitéză seriositatea mişcării lor şi nóuĕ în loc de folos, mai multă pagubă ne aduc.

Considerantele aceste nu sunt de natură teoretică, arangiate ad hoc, ci sunt resultatul învĕţăturilor triste, ce am fost nevoiţi a le trage din acţiunile analóge din trecut. Cu durere am trebuit sĕ vedem cum chestiunea naţională s'a degradat la infimul rang al unei arme eficace de partid, cum aceia cari în gură mare declamau durerile neamului, nici habar n'aveau de păsurile nóstre, şi totul ce făceau, era curată manevră de partid. Resultatul acestei metode, ca sĕ nu folosim un termin mai aspru, ne este prea bine cunoscut şi mai ales fraţii din Transilvania şi Ungaria nici până astăḑi n'au ajuns sĕ se reculégă de sub urmările funeste ale abusului, care s'a sĕvêrşit cu buna lor credinţă.

Chestiunea naţională este o chestiune de existenţă a întregului neam românesc şi în consecvenţă trebue susţinută la înălţimea ei, mai presus de ori-ce consideraţiune efemeră de partid şi de politică de ḑi. Trebue căutate şi aflate aceste puncte de atingere în cari se unesc toţi Românii fără deosebire de partid şi de frontieră, căci numai aceste pot constitui adevĕratul conţinut al unei mişcări leale şi curat naţionale.

Aflate aceste puncte de atingere, se vor oferí dela sine şi mijlócele, cari la tot casul vor fi şi mai binecuvêntate, în consecuenţe, de cât cele din trecut.

România ne póte da un puternic sprijin moral şi material în lupta nóstră. Pe basa legăturilor sale estinse diplomatice póte la timp şi loc potrivit atrage luarea aminte a cercurilor competente asupra suferinţelor nóstre punênd în evidenţă pericolul real ce urméză din nebăgarea lor în seamă pentru monarchiă şi desvoltarea pacinică a lucrurilor în Orient; pe basa legăturilor sale tot atât de estinse cu străinătatea, póte mai cu succes de cât noi face cunoscut lumei mari păsurile nóste şi mai ales ale fraţilor, cari sunt ameninţaţi cu esterminare............ şi cu cât vom fi noi mai apăsaţi şi sugrumaţi în espresiunea voinţei nóstre, cu atât mai liber şi fără reservă póte manifesta România lumei pretensiunile nóstre juste. Dela un amestec în atitudinea nóstră politică să se ferécă însĕ cu desĕvêrşire, căci prin acésta ar depăşí deja acele margini, cari sunt clar stabilite prin interesele nóstre şi patriotismul nostru. Cu atât mai mult sĕ se abţină de a da entusiasmului naţional o astfeliu de direcţiune, care taie în viéţa de partid din regat, căci acésta ar duce la totala devalvare a cestiunei naţionale nu numai în ochii străinilor, ci şi în ai Românilor. Ér' de îngenunchiarea acésta a causei mari n'avem nici noi lipsă şi nu servesce nici spre decorul fraţilor de dincolo“....

Apoi încheie:

Astfeliu înţelege „Patria“ sprijinul pe care fraţii nostri pot sĕ ni-l deie. Astfeliu ar trebuí sĕ'l înţelégă toţi, fie de dincolo, fie de dincóci dela noi....

Ér' Liga facă bine şi — dacă voeşte sĕ ne ajute — caute în jur de sine şi va afla fórte multe lipsuri în adevĕr naţionale şi culturale, întru a căror ajutorare sĕ-şi deschidă punguliţa pe séma „fraţilor de preste munţi“.

Noutăţi.

Documente românesci—vechi. Astăḑi şi în ḑilele următóre vor fi espuse spre vedere în localul esposiţiunei arangeate de „Reuniunea femeilor române“ mai multe documente scrise în limba română cu caractere cirilice, aflate în podul magistratului din loc. Documentele sunt de prin vécul al XV.

* * *

Himen. Dl Toma Măhăra, învĕţător definitiv în Săcădate s'a fidanţat cu D-şóra Maria Stanciu, fiica fruntaşului proprietar I. Stanciu din Săcădate. Sĕ fie intrun cias cu noroc!

* * *

Socialism ovreesc. E vorba de înfiinţarea unei societăţi socialiste din partea unor universitari, ovrei dela a — z. Şau format un program, cu care vor se scótă la timpul lor ţéra din noroiu, un fel de program socialist agrarist şi cu acesta se ocupa odată la septĕmână cu şcirea senatului univ. şi a poliţiei. Ce voesc adecă? Intreg scopul lor e, ca să lucre pentru întroducerea dării numai după proprietarii de pĕment, şi anume o dare, care se steie în raport egal cu venitul pĕmêntului. Bancherii, neguţătorii ect. sĕ fie scutiţi de dare. Ai naibi ovreiaşii, cum se îngrijesc ei de viitorul lor.

* * *

Panteonul ḑiariştilor. Ḑiariştii parisieni vreau sĕ realiseze o interesantă ideiă cu prilegiul exposiţiei universale din 1900. Ce mai nou numer al revistei „Revue des Revues“ esmite idea, că pentru esposiţia universală din Paris ar trebui sĕ se facă panteonul ḑiarelor şi al ḑiariştilor. Acesta ar fi icóna fidelă e pressei din întrégă lumea, în care s'ar cuprinde facsimile celor mai distinşi ḑiarişti şi istoria celor mai rare foi, potretele celor mai distinşi ḑiarişti şi istoria foilor celor mai rĕspândite. In Paris se şi ocupă deja un comitet central, compus din 20 distinşi ḑiarişti din Europa, cu prelucrarea planului acestei uriaşe opere. In acest plan se va statori ce date istorice sunt de lipsă, ce ilustraţiuni şi până când trebue sĕ se trimită. In singuratecele ţĕri se vor forma subcomitete de cătră reuniunile ḑiariştilor. Cu cheltueli reclamate de realisarea acestei opere nu'şi bat capul iniţiatorii. Sunt convinşi, că venitul are sĕ acopere cu mult cheltuelile.

* * *

Numĕrul celor fără de lege în Ungaria. O fóie maghiară publică nisce date statistice fórte interesante despre numĕrul acelora. cari dela întroducerea legii despre necontesionalitate în Ungaria au păşit afară din sinul religiunei creştine şi nu s'au inrolat în sinul nici unei alte religiuni, evreice séu păgâne chiar. După acéstă statistică în anul 1896 au eşit din sinul bisericei 3990 de indiviḑi. Dintre aceştia 446 orăşeni şi 3444 săteni. După confesiune: 1549 reformaţi; 922 papistaşi, 755 luterani, 717 ortodoxi, 28 israeliţi şi 27 uniţi. După sex 2181 femei şi 1809 bărbaţi. După naţionalitate trebue sĕ presupunem, că în cea mai mare parte sunt maghiari, fiind mai toţi din ţinuturi locuite în preponderanţă de magiari.

Óre rătăciţii aceştia, cari cu atâta nepăsare s'au lăpădat de Dḑeu, nu se vor lăpăda óre şi de statul omnipotent, când le-a veni mai bine la socotélă pentru interesele lor personale imorale, când statul adecă nu se va putea, ori nu va voi sĕ-i protegeze pe contul altora? Ba da, şi despre acésta nu ne îndoim. Statul prin aducerea acestor legi a creat însuşi o armă, cu cari aceia se se vulneréză nu numai pe sine şi biserica, ci la urmă sĕ ucidă însuşi statul.

Dee Dḑeu sĕ nu fie aşa, şi aceşti rătăciţi ér sĕ se întórcă la Dḑeu; tot aşa şi aceia cari prin crearea astorfel de legi însuşi contribue la ruinarea statului şi a societăţii omenesci.

Corespondenţă particulară

a „Telegrafului Român“.

Trêmpoele, Septembre 1897.

Comuna Trêmpoele este astăḑi teatrul unor scene teribil de criminale, fără păreche; anume, în luna lui Iuniu a. c. o femeie fără frică de Dḑeu din ură nedumerită au aprins grajdul vecinului ḑiua la améḑi, şi care femeie a mers singură la judecătoria reg. în Abrud de şi-au mărturisit fapta, ér Tribunalul reg. din Alba-Iulia o a osândit acum deaprópe la 2 ani temniţă grea. Fapta mai recentă sĕvêrşită de hiene în chipuri omenesci, s'au întêmplat în diminéţa ḑilei de 3 Sept. a. c. st. n. asupra donatórei St. biserici din Trêmpoele Sofia Tróncăş născătă Ciur, carea ca fericitul ei bărbat Chiril în sumă de cel puţin 10 mii floreni şi în imobile 2000 floreni — 12 mii fl. v. a. o au transpus-o încă în anul trecut pe biserica din Trêmpoele, ér 1000 fl. pe cea din Valea Dosului — pe acésta rară binefăcĕtóre a întregului popor, o au legat sĕlbaticii criminali cot la cot şi în mod tiranic i-au brezdat corpul cu cuţitul pe mai multe locuri, ér în fine iau sdrobit capul în mod îngrozitoriu. Regretata Sofiă în etate de 72 ani a încheiat a II căsătorie. Bărbatul ei în diminéţa ḑilei aceleia la 2 óre a plecat cu carul sĕ aducă fên; dar hienele au pândit ocasiunea, şi s'au năpustit asupra ei, bărbatul ajuns la 6 óre acasă a aflat de casul criminal, dar pe acela l'au tăinuit în vre-o 3—4 óre, nu se scie înse cu ce scop, căci numai la 10 óre din ḑi s'au sciricit în cerc mai larg. Convingêndu-se la faţa locului despre crima comisă au trimis momentan la gendarmeria din Zlatna ca sĕ vină la faţa locului, ér adm. protop. P. Popovici iam telefonat ca sĕ plece imediat; la postul de gendarmerie a fost numai 2 gendarmi, cari au eşit numai decât în comună, şi la sosire au deţinut pe feciorul bărbatului regretatei, la care au aflat o cămaşă improşcată cu sânge, ér ulterior au aflat şi o mască, carea au fost un corpus delicti şi prin carele s'au eruat încă alţi doi factori criminali, cari prin fasiunile proprielor lor prunci s'au descoperit a fi părtaşi acestei crime.

Precum s'au constatat criminalii sĕlbatici de mult au fost pregătiţi pentru reaua îndeplinire a faptei criminale, căci încă în dulcele anului 1896 au cumpĕrat larva, ér multele înoiri de cambii le era o povară nesuportabilă, fiind mai toţi înglodaţi în datorii.

Cei prinşi sunt internaţi la tribunalul din Alba-Iulia unde se face investigarea muniţiósă, pentru constatarea criminalítăţii şi pedepsirea lor.

Cu regret trebue sĕ declar publice, că poporul din Trêmpoele este cu puţine excepţiuni primitiv şi negles în ale religiosităţi, imoralitaţi şi a creşcerei — a fost el păstorit de un preot veteran cu puţine pregătiri, lui ia fost frică de fii sufletesci şi iau lăsat de capul lor; aşa apoi au devenit imorali, nepasători ca copiii rĕsfăţaţi. Scóla a fost primitivă cu învĕţători din sinul poporului cu pregătiri slabe. Ajuns acum de 5 ani în mijlocul unui astfel de popor, lesne îşi póte închipui ori cine că peste câte obstacole am dat, prin câte neplăceri am trecut, şi, câte am trebuit sĕ sufer! Este pe deplin ilustrată sĕlbătăcia necredinţii lor prin faptul, că nime în postul mare nu se mărturisesce şi împărtăşesce cu sf. taine a cuminecăturii, ci vieţuesc ca dobitócele necuvêntătóre.

Vrăşmaşi mai bine cunoscuţi şi în casul descris mai sus cu inima lor négră şi sufletul mânjit, au avut îndrăsnéla a iscodi feliurite versiuni, cu scopul mârşav de a mĕ amesteca în mod indirect, dar Dḑeul dreptăţii ia dat de gol şi îi va da şi în viitor, căci Dḑeu apără şi păzesce pe aleşii sĕi.

Nicolau Motora,
preot gr.-ort.

Stofe de mătasă pentru bal dela 35 cr. până la fl. 14.65 de metru — precum şi **mătasă-Henneberg** négră, albă, colorată dela 45 cr. până la fl. 14.65 de metru, lucie, vărgată, pătrată, mostrată, damust etc. (circa 240 calităţi diferite, 2000 colori şi dessinuri etc.). Mărfurile comandate precum şi *mostrele le expedéză cu întórcerea postei în casă, franco şi scutite de vamă* **fabricile de mătasă din Zürich ale lui G. HENNEBERG,** (*furnisor de curte c. şi r.*). Scrisorile adresate în Elveţia sunt a se provedé cu marcă de 10 cr., cărţile postale cu 5 cr. Comandele scrise în limba română se execută punctual. [194] 2

Anunţ.

Domnul advocat

Victor Popescu

din **Braşov** şi-a strămutat locuinţa şi cancelaria în **Strada Négră Nr. 31.** [200] 1-3

Se găsesce ḑilnic pesce próspet:

Somn, fogoş şi cegă

la [201] 1—2

Leopold Neuman,

Reissenfels-Gasse Nr. 11.

Nr. 1901/897 [199] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de învĕţătoriu la scóla confesională gr.-or. din Măgărei tractul protopresbiteral al Agnitei se publică prin acésta concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Roman“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt 300 fl. salariu, cuartir natural, grădină şi lemnele necesari de foc.

Petiţiunile de concurs sĕ se astérnă instruite conform legilor în vigóre până la terminul susindicat subscrisului oficiu protopresbiteral.

Nocrichiu, în 19 Septembre 1897.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. în conţelegere cu comitetul parochial.

Micolae Moldovan,
adm. protopresbiteral.

Librăria Tipografiei archidiecesane

recomandă publicului român iubitor de cele religióse următórele

cărţi bisericesci:

Acaftist bogat, legat fl. 1.25 fin legat	fl. 1.60
* **Acaftist bogat,** simplu legat 60 cr. frumos legat 70 cr. in piele legat fl. 1.60	„ 2.20
* **Apostol,** legat	„ 5.75
Biblia ilustrată, Testam. vechiu şi nou, nelegată fl. 10 legată	„ 15.—
* **Carte de rugăciuni,** pentru tinerime, legată	„ —.15
Chiriacodromion, nelegat fl. 10, legat	„ 12.—
Evangelia, nelegată fl. 8, legată fl. 12, fin legată fl. 18, în catifea roşie	„ 56.—
Hirotonier, pentru sfinţirea de preoţi, nelegat	„ 2.—
Icóna Evangeliştilor, pe hârtie	„ —.50
Icóna celor 3 Ierarchi, pe hârtie	„ —.30
Molitvelnicul bogat, nelegat fl. 4.30, leg. fl. 5, fin leg.	fl. 5.50
Octoichul cel mare, nelegat fl. 17, legat	„ 20.—
Octoichul mic, nel. 60 cr., legat 80 cr., fin legat	„ 1.20
* **Octoichul mic,** legat	„ —.75
Orologion, (ciaslov), nelegat 60 cr., legat 70 cr., fin legat	„ 1.20
Patima şi mórtea D-lui Iisus Christos în versuri şi icóne, legată	„ 1.—
Penticostariul, nelegat fl. 8, legat	„ 10.—
Psaltirea proroculul David, legată 60 cr., fin legată	„ 1.—
Rênduéla la sfinţirea bisericilor, neleg. fl. 2, leg.	„ 2.50
Testamentul nou, nelegat	„ 1.—
Têlcul Evangeliilor, nel	„ 1.—
Triodul cu Strajnicul, nelegat fl. 20, legat	„ 25.—

Asemenea procură Librăria archidiecesană la comandă ori-ce cărţi bisericesci apărute în- şi afară de patrie, pe lângă cele mai modeste provisiuni.

Notă: Cărţile insemnate cu * sunt tipărite cu litere latine.

Lectură

pentru

copii de tóte etăţile:

Învĕţăm sĕ cetim, nou abecedar ilustrat cu 21 figuri în colori, format în 4-⁰, cartonat frumos	fl. —.75
Copii ascultători, mici poesii pentru copíi, de Verona, cu 21 gravuri colorate şi negre, în 4-⁰, l. frum.	„ 1.—
Grădina şi câmpul. de Bonifaciu cu 22 gravuri colorate şi negre, format în 4-⁰, legat frumos	„ 1.50
Anicuţa, istorióră pentru copii mici, de Smara, cu 21 aquarele şi gravuri, în 4-⁰ mic, leg. frumos	„ 1.—
Iancuşor-Ochişori, istorióră pentru copii, de Bonifaciu, cu 21 aquarele şi gravuri, în 4-⁰ mic, legat frumos	„ 1.—
Mimi şi Tiţi la ţéră, istorióră de Mitica, cu 21 gravuri fine în culori si negre, în 4-⁰, l. frumos	„ 1.50
Trei copii drăgălaşi, poveste de Mitică şi Radu, cu multe aquarele şi gravuri, în 4-⁰, legat frumos	„ 2.50
Din viéţa copilăréscă, mici poesii pentru copii, de Alma, cu 28 aquarele şi gravuri, în 4-⁰, legat frumos	„ 2.50
În lumea largă, (Din viaţa copilărécă, Seria II.) mici poesii pentru copii, de Verona, ilustrate cu 28 aquarele şi gravuri, format în 4-⁰, legat frumos	„ 2.50
Topo, cum au petrecut trei copii români în Italia, de Jip, ilustrate cu 30 gravuri de Kate Greenway şi alţii, un volum broşat	„ 1.50

Cap de aur, basm	„ —.75
Nicu şi Lina, basm	„ —.75
Cei trei fraţi, basm	„ —.75
Prichindel, basm	„ —.75
Albă ca zăpada, basm	„ —.75
Cotoiul încălţat, basm	„ —.75
Pantoful de sticlă, basm	„ —.75
Cele dóue sorióre, basm	„ —.75
Iepurele şi ariciul, basm	„ —.75
Lupul şi iedii, basm	„ —.75
Croitoraşul vitéz, basm	„ —.75
Scufiţa-roşie, basm	„ —.75
Piticul muntelui, basm	„ —.75
Oberon, séu **Cornul minunat,** basm	„ —.75
Aladin, séu **Lampa fermecată,** basm	„ —.75
Lenuţa lui moş Pârvu, poveste, cu 5 ilustraţiuni frumóse în colori, în 8-⁰ mare, legat frumos	„ 1.50
Ingeraşul şi alte povesti pentru tinerime, cu 5 ilustraţiuni frumóse în colori, în 8-⁰ mare, legat frumos	„ 1.50
Genoveva de Brabant, un volum în 4-⁰, ilustrat cu 6 aquarele, cartonat frumos	„ 1.50
Cerbul de aur şi alte povesti, de Dumitru Stăncescu, cu 13 ilustraţiuni originale de Jiquidi şi portretul autorului, un volum, broşat	„ 1.50
Ciorap-de piele, de Cooper, cu 11 ilustraţiuni, un volum în 8-⁰, broşat	„ 1.50

Se pot procura dela librăria Tipografiei archidiecesane, Sibiiu

„Colecţiunea Şaraga“.

Din „Colecţiunea Şaraga“ à 1 leu = 50 cr. volumul au apărut:

Nr.
1. Elena Sevastos: Poveşti.
2. N. A. Bogdan: Poveşti şi anecdote.
3. Mihail Canianu: Poesii populare (Doine).
4. N. Gane: Poesii.
5. 6. Log. Cost. Konaki: Poesii vol. I. II.
7. Mihail Eminescu: Poesii complecte.
8. Sofia Nădejde: Nuvele.
9. A. Vlahuţă: Nuvele.
10. Henriete şi M. Eminescu: Scrisori.
11. 12. Ar. Densuşianu: Cercetări literare vol. I. II.
13. N. Gane: Domniţa Ruxandra.
14. N. Beldiceanu: Poesii.
15. Elena Sevastos: Anecdote populare.
16. 17. A. Steuerman: Antologie, Crestomatie.
18. 22. N. Iorga: Schiţe din literat. română.
19. N. A. Bogdan: Şi noui şi vechi.
20. 21. I. L. Caragiale: Teatru vol. I. II.
23. Matilda Cugler-Poni: Poesii.
24. 25. Grigore N. Lazu: 451 poesii—traduceri şi imitaţiuni vol. I. II.
26. Carmen Sylva: Poveştile Peleşului.
27. V. Conta: Încercări de metafisică.
28. Mihail Eminescu: Nuvele.
29. Victor Onişor: Doine şi strigături din Ardeal vol. I.

Nr.
30. V. Conta: Teoria fatalismului.
31. 37. V. Conta: Teoria ondulaţiunii vol. I. II.
32. 40. D. Bolintineanu: Poesii vol. I. II.
33. D. Petrino: Poeme.
34. 35. Cavaler C. Stamati: Musa românéscă vol. I. II.
36. Ed. Gruber: Stil şi gândire.
38. M. Eminescu: Diverse.
39. Carol Scrob: De-ale inimei vol. I.
41. Const. Negruzzi: Pĕcatele tinereţelor v. I.
42. D. Bolintineanu: Proză vol. I.
43. A. Donici: Fabule.
44. V. Conta: Basele Metafizicei.
45. 56. A. D. Xenopol: Istoria Românilor.
57. Ionescu Raicu-Rion: Scrieri literare v. I.
58. Fabulişti Români: Fabule.
59. Traian Demetrescu: Aquarele (poesii).
60. A. Steuerman: Sărăcie (poesii).
61. A. Steuerman: O tómnă la Paris (scrisori şi versuri).
62. N. A. Bogdan: 15 Comèdii.
63. Al. Philippide: Starea socială.
64. I. L. Caragiale: Schiţe, trad. şi originale.
65. H. G. Lecca: Prima (versuri).

Se pot procura dela Librăria Tipografiei archidiecesane Sibiiu.

Redactor prov. Gavriil Hango.

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 111. Sibiiu, Joi, 9/21 Octobre 1897. *Anul XLV.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
la „Tel. Rom.“ într'una cu suplementul „Fóia Pedagogică“
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl.. 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei or 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

România
şi
chestiunea ardeleană.

(†) Am reprodus în numĕrul trecut al fóiei nóstre o corespondenţă a ḑiarului „Alkotmány“ din Budapesta datată din Bucuresci, 10 l. c. st. n., şi am făcut promisiunea de a ne ocupa şi noi cu acéstă corespondenţă plină de tendenţiositate şi insinuări nemotivate la adresa nóstră a tuturor Românilor faţă de Maghiari. Venim deci acum prin câteva cuvinte a ne achita de acéstă promisiune, deşi obiectul discuţiunei n'ar mĕrita sĕ ne ocupăm cu el, nefiind acela nici serios, nici de bună credinţă.

Împregiurările însĕ între cari trăim nu ne permite a tăcé nici chiar în astfel de casuri mai puţin serióse, când ni-se impută tendenţele duşmănóse faţă de chiar concetăţeni ai nostri, cu vĕdit scop de a ne discredita înaintea străinătăţii, numai ca cei-ce ne fac astfel de imputări nemotivate sĕ ne pótă persecuta şi astfel străinătatea fiind rĕu informată despre tendenţele nóstre culturale-naţionale sĕ-i lasă în dragă voie a-şi ajunge scopurile lor pe contul nostru cultural şi naţional.

Am ḑis, împregiurările între cari trăim nu ne permit a tăcé nici chiar în astfel de casuri mai puţin serióse; căci cine va lua în eerios astfel de insinuaţiuni, că noi Românii fie cei din regat, fie cei de aici, barem ar cugeta serios între împregiurările politicei europene de aḑi la crearea unei „Dacii moderne“ alias: „Daco Românii“, cum le place compatrioţilor nostri maghiari a numi acea fantomă, cu care mereu cércă a spăria străinătatea, dar mai cu sémă ei înşişi pe sine, numai şi numai ca sĕ ni-se pună pedeci din tóte părţile, ca sĕ nu putem ajunge la drepturile nóstre naţionale legitime? Nici un om cu mintea sănătósă şi cu inima dréptă.

Suntem noi Românii din ţerile corónei Sântului Stefan atât de numĕroşi, ori atât de tari, ca resculându-ne am püté rumpe din acest stat părţile locuite de noi şi cu ele dimpreună sĕ ne incorporăm la vecinul regat român? Dispunem noi barem peste un singur om din armată? Avem noi o astfel de organisaţiune politică, care sĕ ne pótă conduce la ajungerea acestui scop, ce fără motive serióse ni se impută? Au nu vede tótă lumea starea politică deplorabilă la care am ajuns din causa neînţelegerilor dintre conducĕtorii nostri politici? Cum am putea şi visa numai despre un astfel de ideal, drept ḑicênd sublim pentru noi, când nici pentru ajungerea unor scopuri naţionale mai mici nu ne putem înţelege împreună din causa demagogiei pe carea unii dintre pretinşii conducĕtori politici ai nostri atât de unilateral şi într'un mod atât de greşit o au desvoltat!

Noi nu dispunem nici preste sângele, nici preste averea nóstră în acest stat ca sĕ le putem întrebuinţa în mĕsura recerută şi cuviinciósă pentru ajungerea scopurilor nóstre nici barem culturale, necum politice, ca români. Intre astfel de împregiurări, e posibilă şi numai visarea după crearea unei mari Daco-Românii? Nu, nici decum. Cel din temniţă şi legat în fére anevoie se viséză liber şi fericit.

Dar sĕ vedem pot visa óre măcar cei din România după o astfel de Dacie Modernă, mare, după o Daco-Românie, după cum li se impută acum mai cu insistenţă lor că viséză, după-ce după multe vărsări de sânge şi lupte diplomatice purtate cu înţelepciune au ajuns a se vedé liberi pe de plin şi a-şi crea un stat de care ţin acum cont şi cele mai puternice state dintre statele europene.

Nu, nu pot măcar visa nici ei.

Regatul român e încă un stat tinĕr, care are lipsă de pace îndelungată, ca sĕ se pótă organisa şi întări pe deplin inlăuntru pentru de a şi pute susţiné şi apăra independenţa faţă de duşmanii dinafară,între cari cei dintâiu sunt slavii şi apoi magiarii, cari cei din urmă în orbia lor politică nu vreau a vedé, că duşmănindu-se şi cu românii, rĕmân singuri pe terenul de luptă pentru apărarea existenţei lor naţionale contra slavilor.

*

Da, avem însĕ un ideal, un ideal mult mai măreţ, mult mai sublim, decât crearea unei Dacii Moderne, crearea unei Daco-Românii aşa precum cu atâta zor ne impută corespondentul lui „Alkotmány“ şi cu el toţi şoviniştii magiari, cari ne suspicionéză cu atâta rĕutate înaintea străinătăţii fără nici un motiv justificat, — şi acela e: crearea unei Dacii adevĕrat Moderne, crearea unei Daco-Românii *culturale*, carea sĕ ne asigureze existenţa culturei, limbei şi datinelor nóstre străbune române pretotindenea, în tóte părţile locuite de Români.

Acesta e idealul nostru, şi de acéstă mare Dacie Modernă ori Daco-Românie n'au ce se teme Magiarii, până când nu vor cerca sĕ spărie lumea şi pe sine cu fantóme create în creerii unor tirani, mari de patimi şi mici la suflet, cari numai ca parasiţii se pot susţiné din sângele şi sudórea altora, nici decum însĕ din vitalitatea şi hărnicia lor proprie.

Cu durere însĕ trebue sĕ constatăm, că astfel de tirani mari de patimi şi mici la suflet se află încă mulţi între magiari, şi ce e mai dureros, află şi creḑĕmênt.

Nu le stricăm gustul. Pe fie-care credinţa sa îl va mêntui, ori . . osăndi, şi credinţa rea osândesce.

La una însĕ făcem atenţi pe cei ce sparie şi amăgesc lumea cu astfel de fantóme: că nisuinţele Românilor după crearea unei mari Dacii Moderne, ori Daco-Românii, cum le convine mai bine a numi acéstă fantómă, ar fi de natură politică, — sĕ nu ne ducă în ispită, ca prin deasa repeţire, într'adevĕr la început sĕ visăm, apoi sĕ ne credem visul şi creḑêndu-ne visul sĕ cercăm la timp potrivit a ni-l şi realisa, căci scii, nu e bine a feşti dracul pe părete, căci în urmă póte sĕ se şi arete, şi atunci nu scim ḑĕu cum se vor simţi cei ce l'au feştit şi cum se vor scăpa de ghiarele lui.

Şi de cum-va într'adevĕr se va nasce când-va între Români idea despre crearea unei *Daco-Românii politice*, cum ni-se impută din partea Maghiarilor, că aceea deja de mult ar fi născută, apoi aceea numai acestei sugeraţiuni involuntare a şovinistilor maghiari vor avé maghiarii sĕ o mulţăméscă.

Nu cu astfel de însinuaţiuni tendenţióse şi fără temeiu vor împăca Maghiarii pe Românii, ci cu acordarea tuturor drepturilor confesionale, naţionale şi politice, ce li se cuvin.

Deci repetăm:

Nu e bine a feşti dracul pe părete, căci în urmă póte sĕ se şi arete.

Votul
sinodului episcopesc în afacerea vicariului din Oradea-mare, Iosit Goldiş.

Considerând declaraţiunea archimandritului Iosif Goldiş dată la protocol, că el nici când n'a consimţit cu crearea legilor aşanumite politice-bisericesci, ci a fost totdeauna şi rĕmâne şi pe viitoriu în ceea-ce privesce acele legi solidariu cu ţinuta autorităţilor nóstre bisericesci, ér enunciatul din vorbirea sa de program ţinută la ocasiunea candidării sale de deputat dietal, că el a urmat şi va urma şi în viitoriu principiilor partidului liberal, se refere numai la posiţiunea sa faţă de diferitele partide politice din ţéră, şi în special la moderaţiunea acelui partid faţă cu programele altor partide, fără ca acel enunciat sĕ învólve vre-un angajament contrariu intereselor nóstre bisericesci: Sinodul episcopesc declară pre numitul archimandrit de justificat în ceea-ce privesce în esenţial ţinuta lui bisericéscă; ia însĕ în nume de rĕu aceluiaşi archimandrit, că vorbirea sa de program divulgată mai apoi prin ḑiare o a ţinut în termini nu destul de clari, cari admit diferite interpretări, şi cari luaţi în sens contrariu cu declaraţiunea sa de acum, a provocat în publicul nostru bisericesc resens şi chiar indignaţiune generală; deasemenea i sĕ ia în nume de rĕu, că în vederea resensului public n'a grăbit sĕ rectifice opiniunea publică revoltată în contra sa, şi mai ales, că nu s'a justificat înaintea superiorităţii sale bisericesci îndată ce i s'a oferit ocasiune de a o puté face acésta.

Verdictul acesta sinodal, publicat numai decât archimandritului Iosif Goldiş, se va comunica şi congresului nostru naţional bisericesc, conform dorinţei aceluia.

Sibiiu, 7 Octobre 1897.

Sinodul episcopesc al Metropoliei ortodoxe române din Ungaria şi Transilvania.

Miron Romanul m. p.
metropolit.
Ioan Meţian m. p.
episcop.
Nicolae Popea m. p.
episcop.
Dr. *Ilarion Puşcariu* m. p.
archimandrit, asistent.
Filaret Mustea m. p.
archimandrit, asistent
şi notariu ad hoc.

Congresul naţional-bisericesc.
Şedinţa V.

Luni, 6/18 Oct.

President I. P. S. Sa metropolitul *Miron Romanul.*

Şedinţa se deschide la órele 9 şi 15 minute.

Notarul Dr. T. Badescu cetesce protocolul şedinţei trecute, care se autentică.

Se presentéză următórele esibite:

Credenţionalul deputatului Tit Haţeg — Se dă comisiei verificătóre.

Cereri de concediu: *a*) a deputatului Dr. Fl. Duma pe întrégă durata sesiunei, *b*) a deputatului I. Budinţan pe întrégă durata. Se acórdă.

O telegramă privată pentru concediu a dep. Brediceanu. Nu se consideră.

Dóue rugări ale lui P. Vinersariu şi cons. din Seleuş-Cigherel contra alegerii membrilor comitetului paroch. de acolo.

Se dau comisiei petiţionare.

La ordinea ḑilei propuneri.

V. *Mangra:* spune, că la desbaterea asupra raportului cons. metr. plenar a făcut o propunere, care însĕ a retras-o în urma desluşirilor referentului, pentru a o susţinea cu prilegiul desbaterii raportului senatului bisericesc al consistoriului metr. A urmărit şi acest raport, dar nici acolo nu i a găsit locul. Işi permite deci a face acea propunere acum, ca propunere de sine stătătóre:

„Considerând, că prin întroducerea şi aplicarea legilor politice bisericesci, urmările desastróse ale acestora pentru moralitatea societăţii şi ordinei publice le resimte în tótă ţéra, le resimte bis. ort. şi în genere le resimte creştinismul;

Considerând, că prin conclusul de sub Nr. 85 din 1895 congresul naţ. bis. a enunciat, că biserica ortodoxă română va lucra şi în viitor pe terenele legale spre scopul de a exopera ridicarea din valóre a acelor instituţiuni de reforme, cari sunt păgubitóre pentru interesele bisericei,

Congresul însărcinéză consistoriul metr. cu facerea şi presentarea unui memoriu către Maiestatea Sa, Împĕratul şi Regele Apostolic cu omagiala rugare, de a interveni prea graţios pentru scóterea din valóre a acestor legi“.

La ordinea ḑilei continuarea discuţiei asupra raportului comisiei bisericesci, întreruptă în şedinţa trecută şi în special asupra propunerii comisiunii de a se regula deosebirea în titulatură între parochi şi administratori par. pe basa Statutului org. şi a regulamentelor esistente.

Ep. *Meţianu:* Observă, că nu e în contra propunerii comisiunii, ci contra motivelor ei. Comisia a ḑis, că legile nóstre bisericesci nu cunosc decât parochi şi capelani, pe când regulamentul pentru parochii amintesc şi de adm. par. Deci motivul acesta al comisiei nu stă. — Dl deputat Novac a susţinut în şedinţa trecută, că administratorii parochiali de aceea nu se promovéză de parochi, fiindcă au sĕ plătéscă taxe prea mari pentru promovare. Aserţiunea acésta nu stă. După-cum am amintit în rêndul trecut, mulţimea de administratori par. în diecese sunt de pe timpul când nu exista încă Statutul org.

Ce privesce aşa numitele taxe de singhelie, cari se plătesc la promovare din partea parochilor, ca sĕ nu se creadă, că acele ar fi abus, trebue sĕ informez pe cei mai tineri domni deputaţi, cari n'au avut ocasiune a se informa despre acésta, că ele sunt sancţionate prin decrete şi rescripte împĕrătesci. Prin decrete regesci sunt aprobate şi taxele sidoxiale, cari le plătesc comunele, şi taxele de singhelie, cari formézā venitele episcopilor. Arată şi celelalte venite ale episcopilor, venitele preoţilor etc. Arată, că episcopii întimpină greutăţi la încassarea venitelor lor, — restanţele enorme de taxe sidoxiale.

Ex. *Metropolitul:* La promovarea preoţilor, atât în archidiecesă, cât şi în celelalte diecese sunt taxe. Aceste însĕ nu sunt taxe de singhelie, ele existau în trecut, s'au şters însĕ, şi ca rebonificare episcopii au primit dela stat câte 4000 fl.. ér în locul taxelor de singhelie a rĕmas o taxă de promovare, fórte moderată.

Ep. *Meţianu:* Archidiecesa o fi primind, diecesa Aradului nu primesce nici patru cruceri.

G. Sérbu arată, că taxele ce se dau episcopilor, sunt legale. Dacă s'ar putea, aceste taxe sĕ le pórte nu numai parochii, ci şi parochiile. Cons. metr. sĕ elaboreze pentru sesiunea viitóre un regulament normativ în chestia acésta.

Ex. Sa atrage atenţia deputaţilor la faptul, că sub desbatere este chestia administratorilor par. şi nu dotaţia preoţilor, şi cere ca discuţiile sĕ se restrîngă la obiect.

Vincenţiu *Babeş:* E vorba de administratorii parochiali. E lucru cunoscut, că pretutindenea, la episcopii, la protopresbiterate, la parochii, administratorul e numit în mod provisor, în cas de necesitate; când nu mai e necesitate, el are se sĕ delăture. Chestia cu adm. par. nu e regulată, şi trebue regulată. Recomandă propunerea comisiei. — A fost amintită aci dotaţia episcopilor. Nu există biserică, unde dotaţiunea episcopilor sĕ fie atât de neregulată, ca la noi. În seclii trecuţi episcopii pentru a-şi asigura existenţa luau taxe mari dela parochi, pentru visitaţiuni etc., făceau — după-cum se ḑicea — jaf formal. Aḑi sunt alte vremuri. Dotaţiunea episcopilor la celelalte biserici din patrie sunt regulate prin disposiţii guverniale. La noi nu. E timpul suprem, sĕ ne ocupăm de chestia acésta. Sĕ se studieze afacerea în vre-un chip. Sĕ se însărcineze metropolia sĕ vină cu vre-o propunere în chestie, sau vre-o persónă din congres.

V. *Mangra* arată, că chestia administratorilor e o culamitate. Trebue regulată afacerea. Sĕ se priméscă propunerea comisiei.

Part. *Cosma* cere încheierea discuţiei.

Ex. Sa rógă pe deputaţi sĕ nu se estindă prea mult în discuţii asupra chestiilor de importanţă secundară, cele mai importante chestiuni vor veni la desbatere numai de aci înainte.

M. *Popovici* e în contra propunerii comisiei. Preotului pentru a deveni paroch, pe lângă alegere 'i trebue investitură archierééscă. Administratorii din diecesele Aradului şi Caransebeşului nu au investitură, deci nu pot fi ḑeclaraţi parochi. Propune sĕ se trécă la ordinea ḑilei peste propunerea comisiei.

Punêndu-se la vot, propunerea comisiei se primesce.

La ordinea ḑilei raportul comisiunei verificătóre. Raportorul Dr. L. *Leményi* referéză asupra actului electoral al deputatului clerical din cercul Oradea-Pesteş, Iosif *Goldiş*. Actul e protestat. In protest îşi mai află expresie simţĕmêntul de indignaţie, pentru-că deputatul ales, un dignitariu al bisericei nóstre, cu ocasia cuvêntării sale de program, fiind ales deputat dietal, a declarat, că consimte cu disposiţiile legilor politice-bisericesci, punêndu-se astfel în contraḑicere cu principiile bisericei sale. Se mai afirmă în protest, că cu ocasia alegerii s'a făcut presiune asupra alegĕtorilor în folosul alesului deputat, cu provocare la influinţa alesului ca deputat dietal la împărţirea ajutórelor pentru preoţi din visteria statului. — Comisia verificătóre considerând, că afirmaţia privitóre la presiunea desvoltată asupra alegĕtorilor nu e dovedită şi nu se póte dovedi, deóre ce alegerea s'a făcut cu vot secret, chiar şi décă ar fi admisibilă faţă de un colegiu de feţe preoţesci, considerând că actul de alegere întrunesce tóte formele prescrise, propune sĕ se verifice deputatul ales Iosif Goldiş.

Pavel *Rotariu:* Ar voi sĕ facă o propunere în afacere; pentru a o pute face însĕ, are lipsă de unele lămuriri, din partea Ex. Sale metr. In opinia publică e lăţită scirea, că vicariul I. Goldiş se află sub cercetare disciplinară din causa conduitei sale manifestate în viéţă ca deputat, ceea-ce îl aduce în contrast cu biserica şi în special cu congresul. Rog pe Ex. Sa sĕ binevoéscă a mi spune: adevĕrat e că investigarea e pusă în curgere din partea consistoriului metr., séu ba?

E. Sa *Metropolitul:* Nu numai că sunt aplicat, dar sunt dator chiar, sĕ rĕspund. Consistoriul metr. s'a ocupat cu incidentul din chestiune, adecă, că vicariul episcopesc I. Goldiş a primit mandat de deputat dietal pe lângă unele enunciaţii în vorbirea sa de program. Consistoriul a pus afacerea spre resolvire în mânile episcopului diecesan ca nemijlocitul superior al vicariului pomenit. P. S. Sa a propus acum sinodului episcopesc, ca acesta sĕ ia în mânile sale afacerea, pentru-că încercările sale pentru resolvirea afacerei n'au dus şi nici nu crede, că vor duce la sfêrşit. Chestia e deci în mâna sinodului episcopesc, care se va ocupa cu ea la întrunirea sa cea mai apropiată.

Paul *Rotariu* pe temeiul respunsului Ex. Sale constată, că este în curgere ceva acţiune în contra vicariului Goldiş, care acţiune e pusă în mâna sinodului episcopesc şi aştéptă resolvire.

Ex. Sa mai adauge la cele ḑise mai sus: S'a susţinut în public şi s'a discutat şi în o şedinţă a cons. metr., că declaraţiile făcute de vicariul I. Goldiş la alegerea sa de deputat n'ar fi în consonanţă cu credinţele bisericei nóstre, cu simţĕmintele publicului nostru. Afacerea s'a dat în competenţa sinodului episcopesc. Sinodul epp. voesce sĕ scie, dacă vorbirea de program a vicariului Goldiş s'a despărţit de simţĕmêntul publicului nostru, s'a pus dl Goldiş în contrast dăunos cu biserica în urma declaraţiilor sale? Afacerea încă nu e declarată de chestie disciplinară; se va constata acolo; póte că va resulta chiar cercetare disciplinară.

P. *Rotariu*: Ex. Sa crede că e posibil sĕ se desvólte şi disciplină, eu adaug, că póte sĕ se desvólte descualificarea vicariului Goldiş faţă de biserică. Face deci următórea propunere: „La întrebarea făcută, aducêndu-se din partea înaltului presidiu la cunoscinţa congresului, că consistoriul metropolitan a ordinat a se lua mĕsurile reclamate de interesul bisericei în causa vicariului Iosif Goldiş pentru atitudinea lui la alegerea sa de deputat dietal şi considerând, că procedura póte sĕ cuprindă în resultatul ei şi eventuala lui discualificare bisericéscă, congresul ţine în suspens verificarea până la primirea resultatului procedurei în curgere.

P. *Truţa:* Din punct de vedere formal nu e bine formulată propunerea. Congresul nu póte sĕ ţină în suspens alegerea. El póte sĕ apróbe séu sĕ anuleze.

A. *Mocsonyi* regretă, că dl Truţa, deputat la atâtea congrese, póte sĕ susţină aşa ceva. Au fost atâtea casuri analoge, când intrevenind vre-o dubietate, alegerea cutărui deputat s'a ţinut în suspens. Noi trebue sĕ aşteptăm până când sinodul episcopesc va lămuri, décă vicariul Goldiş e descualificat bisericesce séu ba, până atunci nu putem sĕ decretăm alegerea. Este pentru propunerea dlui Rotariu.

I. de *Preda:* Comisia trebuia sĕ caute şi după cualificaţia internă, a celui ales: este el demn sĕ între în o corporaţie bisericéscă séu ba? Susţine propunerea lui Rotariu.

Ignatie *Papp:* Din capul locului e pentru propunerea comisiei. Causa vicariului G. a ajuns încă în a. 1896 la cons. metr. Până acum ar fi trebuit sĕ o tranşeze. E de părerea: décă alesul nu ar avea cualificaţia de a fi membru în congres, atunci nu ar avé cualificaţia nici de a presida un consistoriu. Vicariul G. stă în fruntea consistoriului din Oradea şi e membru în cons. metr. şi dela 1896 încóce neîntrerupt. A fost chemat la mai multe şedinţe ale consistoriului metr. Cât timp póte sta în fruntea consistoriului nu i se póte denega dreptul de a fi membru şi la congres, precât timp alegerea lui este în ordine.

Punêndu se chestiunea la vot propunerea deputatului Rotariu e primită cu majoritate covêrşitóre. Propunerea comisiei întrunesce numai 5 voturi.

Tot comisia verificătóre raportéză asupra actului electoral al deputatului Tit Haţeg (Făget) dificultat din pricina neaşternerei credenţionalului. Aşternându-se credenţionalul ulterior alegerea deputatului Tit Haţeg se declară verificată.

Se presentéză cererea de concediu a deputatului Bredicean, pe întrégă durata. Se acórdă.

La ordinea ḑilei raportul comisiunii scolare. Referentul Dr. P. *Span* cetesce raportul gen. al senatului scol. al consistoriului metropolitan.

Raportul în general se ia la cunoscinţă şi se primesce de basă la desbaterea specială.

In special, 1. referitoriu la punctul din raport, care tractéză despre grădinile de pomărit la scólele pop., arĕtându-se reducerea numĕrului lor în diferitele diecese, comisia propune, şi congresul primesce, ca consistoriul metr, sĕ se însărcinare a invita consistoriele eparchiale sĕ îngrijéscă ca pe viitor grădinile de pomărit sĕ se sporéscă şi catedrei de pomărit în institutele ped. sĕ i-se dea atenţia cuvenită.

2. Comisia propune: Deóre ce numĕrul învĕţătorilor provisori e extraordinar de mare în unele diecese, cons. metr. sĕ învite pe consistoriele eparchiale a institui pe învĕţători în chip definitiv

A. *Hamsea* arată, că sunt multe comune cu dotaţie învĕţătoréscă, atât de slabă, încât învĕţători cualificaţi acolo nu merg. In astfel de comune trebue sĕ se tolereze în chip provisor şi învĕţători necualificaţi. Propune sĕ se trecă la ordinea ḑilei preste acéstă propunere.

Referentul arată, că comisia a propus definitivarea învĕţătorilor cualificaţi, căci dintre acestia sunt în numĕr mare instituiţi numai provisor.

Congresul primesce propunerea comisici.

3. Comisia propune: Consistoriul metr. în viitor sĕ întroducă in datele statistice o nouă rubrică pentru însĕmnarea tuturor elevilor dela şcólele medii străine.

M. *Voileanu* adauge: sĕ se facă rubrică pentru elevii dela tóte şcólele străine.

Se primesce propunerea cu amandamentul făcut de dl Voileanu.

4. In viitor sĕ se facă evident în datele statistice şi numĕrul bibliotecilor şcolare şi resultatul examenelor de cualificaţiune. — Se primesce.

La ordinea ḑilei raportorul comisiei organisătóre. Ref. A. *Hamsea* raportéză asupra actului cons. metr. prin care se substerne regulamentul pentru facerea examenului de cualificaţie preoţesc în ep. Aradului. (E intrebarea: clericii din districtul cons. din Oradea-mare au sĕ facă examenul înaintea unei comisii din Oradea séu din Arad?)

Comisia propune: Congresul sĕ enunţe, că până când congresul nu va regula chestia acésta pentru tóte eparchiile, sĕ se susţină în diecesa Aradului usul de până acum (Candidaţii de preoţie din districtul Orăḑii-mari adecă, sĕ facă examenul la Arad.) Consistoriul metropolitan sĕ se însărcineze a elabora un regulament unitar pentru facerea examenului de cualificaţie preoţesc.

V. *Mangra:* Chestiunea e regulată independent prin Statutul organic. Diecesa Orăḑii-mari în cele administrative e coordinată cu diecesa Aradului. Face contra propunerea: Ce privesce examenul de cualificaiie pentru candidaţii de preoţie consiţtoriul Orăḑii-mari sĕ fie pus în posiţia de a-şi putea exercia dreptul sĕu garantat prin Statutul organic, fiind cons. Orăḑii coordinat cu cel al Aradului.

Ep. *Meţianu*: Nu face propunere, ci 'şi exprimă dorinţa, ca examenele de cualificaţiune şi în viitor clericii din districtul Orăḑii sĕ le facă la Arad, pentru a putea asista la examene şi episcopul, dându-i-se astfel putinţa de a cunósce pe elevi şi după prestaţiunile lor.

Dl *Mangra* cere cuvêntul sĕ reflecteze la observările P. S. Sale I. Meţian.

P. *Cosma.* Ne fiind încheiată desbaterea, cer cuvêntul nainte de cuvêntul din urmă al dlui propunĕtor V. Mangra, ca dacă voiesce sĕ rĕspundă sĕ-i dau şi eu ocasiune de a rĕspunde.

Ca membru al comis. organisătóre, constat şi eu din acte, că este adevĕrat, că chestiunea nu este iniciată de consistoriul din Arad, ci de sinod.

Ansă a dat un ordin din 1883 al ministrului de culte Trefort, carele a pretins ca esamene de cualificaţiune pentru învĕţători sĕ se facă numai la acele consistorii, unde este pedagogie, pentru-că în comisiunea esaminătóre trebue sĕ fie şi profesori de pedagogie.

Póte din acest incident, d-nul *Mangra* în sinodul arădan la 1884 a făcut o propunere, care s'a şi primit, ca consistoriul din Arad sĕ fie îndrumat, ca la proxima sesiune sinodală se presinte un proiect de regulament referitor la examenul de cualificaţiune preoţesc.

La sinodul din 1895 a şi presentat consistoriul din Arad proiectul de regulament, în care se ḑicea, că: „La ambele consistorii, — adecă şi la cel din Arad, şi la cel din Orade, — se institue câte o comisiune esaminătóre“.

Când s'a pertractat acel proiect în sinod, d-nul Mangra a făcut propunerea, ca proiectul sĕ nu se pertracteze în merit, până când nu se va comunica cu corpul profesoral dela institutul teologic din Arad, ca acela sĕ-şi dee opiniunea asupra lui.

Sinodul a primit propunerea d-lui Mangra.

La sinodul din 1896 raportéză consistoriul, că corpul profesoral incă nu şi-a făcut datoria. Se dispune solicitarea lui.

La sinodul din 1897 se presentéză un proiect nou al corpului profesoral primit şi de consistoriu, în care se propune instituirea comisiunei esaminătóre numai la consistoriul din Arad pentru întréga diecesă.

Acel proiect este subscris de profesorii: Goldiş, Mangra şi Teculescu.

Sinodul la propunerea d-lui Mangra, ca referent al comisiunei respectíve primesce proiectul corpului profesoral, cu puţine modificări stilisate de însuşi d-nul Mangra.

Acel proiect s'a pus în lucrare în 1880, şi de atunci până astăḑi se observă nealterat.

La sinodul din 1890 a înaintat consistoriul din Orade o cerere, în care 'şi reclamă dreptul de care s'a folosit nainte de 1888 ca cu privire la examenul de cualificaţiune preoţesc sě-şi institue din sinul seu comisiunea examinătóre.

Sinodul, cu considerare mai vîrtos la acea împregiurare, că preoţii totodată sunt cualificaţi şi pentru postul de învěţător, ér examenul de cualificaţiune învěţătoresc se póte depune numai la consistoriul din Arad, apoi că în prima lineă episcopul este chiămat sě observe pe fiitorii preoţi, şi prin examinarea lor sě controleze şi pe profesorii lor, — n'a încuviinţat cererea consistorului Oradan. Referent a fost tot d-nul Mangra.

In urma acestui refus a venit consistoriul de Orade cu cererea sa la congres.

In urma disposiţiunilor congresului, chestiunea s'a mai pertractat odată în sinodul din Arad la 1896.

Numai la acel sinod d-nul Mangra a abandonat atitudinea de mai nainte, şi faţă de propunerea comisiunei a făcut contra propunerea, ca sě se încuviinţeze cererea consistoriului Oradan.

Sinodul însě n'a primit propunerea dlui Mangra, ci a susţinut statul quo.

Acesta este istoricul cestiunei.

Dacă cineva voiesce ca sě susţină intact dreptul consistoriului Orădan, acela sunt eu, care în congresul din 1868, când s'a făcut Statutul organic, am făcut propunerea: sě se susţină consistoriul din Orade, carele rěmăsese afară din proiectul de statut.

Pănă-când însě însuşi congresul nu va face un regulament general în acéstă materie, cred că nu putem sě alterăm disposiţiunile luate de sinodul arădan, care este stăpênul ambelor consistorii, disposiţiuni luate cu considerare la înprejurările date.

Din aceste motive primesc propunerea comisiunei, carea susţinênd statul quo, totodată solicitéză şi facerea regulamentului general.

V. *Mangra:* Dl Cosma a făcut o excursiune istorică de prisos. Este adevěrat, că eu ca deputat în sinodul eparchial al Aradului am figurat ca raportor în comisiunea bisericéscă, care a presentat sinodului regulamentul pentru examenul de cualificaţiune a candidaţilor la preoţie, prin acésta însě nu viu de loc în contraḑicere cu mine, când în calitătea mea de deputat congresual în urma reclamărei înaintate la măritul congres, găsesc de justă şi legală reclamarea consistoriului din Oradea Mare. Regulamentul din chestiune în forma cum a fost votat de sinodul eparchial aradan, abătêndu-se cu desěvêrşire dela proiectul comisiunei presentat de mine, nu mě póte obliga nici moraliceşte. Eu contemplasem comisiunea examinătóre ca formată din profesorii de teologie şi câte doi delegaţi din partea fie-cărui consistor, dela Arad şi Oradea mare. Sinodul însě a hotarît, ca comisiunea de examinare sě o constitue singur consistoriul aradan fără privire la consistoriul din Oradea-mare şi la profesorii în activitate ai institutului teologic. Prea Sfinţiei Sale dlui episcop al Aradului îmi permit a reflecta, că P. S. Sa este preşedintele ambelor consistóre, nime nu-l împedecă de a participa şi presida în comisiunea examinătóre la Oradea-mare întocmai ca şi la Arad.

Referentul contată, că dl Cosma a făcut istoricul afacerii în mod fórte fidel, pe basa actelor.

Punêndu-se la vot se primesce propunerea comisiei.

Proxima şedinţă se anunţă pe mâne la órele 9 a. m. Cea presentă se ridică la 1 óră p. m.

Rin.

Revista politică.

„Rolul României în tripla alianţă. Sub titlul acesta publică „Alkotmány“ dela 4/16 l. c. un articol, datat din Budapesta, din care extragem următórele:

În întroducere autorul pune casul, că Austro-Ungaria ar fi atacată de Rusia, şi pornind de aci, arată folósele ce resultă atât pentru Austro-Ungaria, cât şi pentru România prin alăturarea României la tripla alianţă, prin ceea-ce acestora ii se designéză rolul deciḑĕtoriu în resolvarea chestiei orientale în Balcani.

Rolul României în tripla alianţă este în prima linie de cea mai mare însémnătate din din punct de vedere strategic. La un cas de atac, Rusia va încerca a invada în România şi în alianţă cu slavii din peninsula balcanică şi dela noi va cerca a pětrunde în Austro-Ungaria din partea dela sud, pe când armata acesteia va fi ocupată în Galiţia. Succeḑêndu-i acest atac, lupta ar fi perdută pentru Austro-Ungaria. Dar considerând desvoltarea enormă a armatei române şi însemnatele întărituri, ce s'au făcut în timpul din urmă în România, e mare speranţa, că acest atac nu-i va succede, chiar şi dacă i-ar succede a întra órecum în Ardeal.

Acesta ar fi favorul Austro-Ungariei câstigat prin întrarea României în tipla alianţă.

Ér folosul României prin alăturarea ei la tripla alianţă şi învingereă Rusiei ar fi şi mai mare, căci atunci n'ar fi imposibilă uniunea personală româno-bulgară, carea nu odată a fost obiect de discuţiune în cercurile diplomatice alor cei interesaţi şi în urmă România nu cu mari greutăţi ar ajunge la rolul Piemontului în formarea chartei geografice a statelor din peninsula balcanică.

Scrisóre din Budapesta.

— 16 Octobre.

Bánffy zăpăcit — Dr. Carmen Sylva. — Un profesor despre Şaguna. — Sfătoşenie iesuitică.

Prin gazetele de aici se discută mult zăpăceala lui Bánffy dovedită în şedinţa de ieri a parlamentului. Se discuta chestiunea fiumană, — o piatră de móră pe inima guvernului şi a maghiarilor peste tot. Se scie, că în Fiume trebile politice sunt conduse de partidul radical, care tot mai puternic se impune intenţiilor guvernului unguresc. Postul de guvernor al Fiumei nici astăḑi nu este ocupat, ér în scaunul de „podesta“ (primar) stă un fiuman naţionalist. Interpretat fiind guvernul în chestiunea acésta ministrul president a rěspuns ieri şi a ḑis între altele, că chestiunea fiumană culminéză în împrejurarea, că nici astăḑi nu se scie unde adecă aparţine Fiume....

Acéstă bócănă greşală şi documentarea lipsei desěvêrşite de orientare în dreptul public a stîrnit resens în parlament, ér Horánszky, presidentul partidului naţional s'a şi grăbit a rectifica greşala supunênd vorbirea lui Bánffy unei critice aspre. Cele ce au urmat nu ne mai interesézä, interesant pentru noi este a sci, ce jurisprudenţi, ce diplomaţi ocupă astăḑi scaunele ministeriale. Bánffy transpuse odată Copenhaga în Austria, acum n'a sciut dacă Fiume aparţine Croatiei séu Ungariei; ce bine ar fi ca aḑi mâne sě'i scape gura şi sě ḑică, că nu scie nici Transilvania unde aparţine!

Se înţelege, că foile oposiţionale îi dau amar peste nas şi îi scot în relief nevrednicia de a fi primit el pe cei doi suverani, de a fi fost el felicitat din fruntea guvernului pe timpul milleniului etc. După plóie chepeneag!

*

Astăḑi s'au publicat în tóte foile actul Majestăţii Sale iscălit şi de ministrul Wlasics prin care Majestatea Sa acceptéză şi sancţionéză hotărîrea senatului universitar cu privire la distingerea Carmen Sylvei cu rangul de *doctor honoris.* Iniţiativa în chestiunea acésta au luat-o profesorii dela facultatea filosofică si în special profesorul de limba şi literatura germână Dr. Gusztav Heinrich, care în prelegerile sale adese-ori amintesce numele lauratei poete. Diploma îi se va aduce la Bucuresci în curênd din partea unei deputaţiuni (profesori la numita facultate conduşi de ministrul de externe), — va fi o diplomă lucrată în mod artistic, cu desěvêrşire deosebită de diploma doctorilor muritori. Foile unguresci salută cu însufleţire acest evenìment în viaţa universităţii, care se póte mândri, că numěră între doctorii sěi şi o regină. „Budapester Tageblatt“ scrie un prim-articol, în care însě uită a accentua, că regina pentru meritele literare a fost distinsă, uită a înşira aceste merite, scóte în relief momente politice, aiuréză de dóue popóre impretinite, cu interese inrudíte. că raporturile reciproce sunt excelente şi dacă nu sunt, trebue sě fie... Şi acésta este partea curiósă a afacerei. Dacă distincţia reginei s'a făcut pe temeiu politic, — şi după cum o presintă foile unguresci pe acest temeiu s'a făcut — ea îşi perde tótă însěmnătatea. Las' că universitatea din Budapesta n'are reputaţie deosebită şi renume european încât diploma acésta sě fie o deosebită măgulire pentru o Carmen Sylva, însě dacă în chestiune se amestecă şi motive politice, distinsa cu atât mai puţin are causă de a pune preţ pe un astfel de dar.

*

La prelegerile dela universitate am avut în ḑilele aceste o plăcută surprindere, plăcută în deosebi pentru noi românii greco-orientali. Profesorul de dreptul canonic eruditul Kovács Gyula, vorbind despre literatura dreptului canonic, a vorbit o óră întrégă despre marele archiereu al bisericei nóstre Andreiu baron de Şaguna. Făcêndu-i mai întâiu o aměnunţită biografie a trecut la caracterisarea lui. *„Şaguna a fost un bărbat fórte mare“*, — ḑice Kovács „Cu mintea lui ageră (lángész), cu talentul luì de a cunósce şi sci exploata situaţiunea, el *a dus pe toţi diplomaţii nostri de nas, fiindu-le tuturor superior* şi ş'a dat bisericei sale iubite o constituţie genială, care basată pe consistóre şi pe sinóde întrunesce garanţiile de existenţă... Nóue nu ne póte fi simpatic Şaguna, pentru-că activitatea lui totdéuna ne-a fost duşmănósă, el totdéuna a lucrat în contra nóstră *însě trebue sě recunóscem că a fost mare bărbat*“.

Firesce că nóuě, ascultătorilor români ne creşcea inima auḑind cuvintele nepreocupatului profesor, îl ascultau şi ceialalţi cu mare interes, ér la sfîrşitul órei cu tótă dragostea iam striga un „éljen“.

Nu pot sě nu amintesc tot din óra acésta o aserţiune potrivită a lui Kovács. Vorbind despre constituţiunea nóstră, a vorbit şi despre mişcările autonomiste ale Sêrbilor şi ale Catolicilor. „Românii gr.-or. au constituţie, dar n'au „gerstli“, Sêrbii au „gerstli“ dar n'au constituţie şi nici nu vor avea în curênd, fiind-că ei se cértă pentru acest „gerstli“. Sub „gerstli“ profesorul K. înţelege bani. El crede deci, că Sêrbii nu se vor putea înţelege în chestiunea fondurilor.

Despre catolici profesorul nu crede sě se pótă înţelege la fiitorul congres şi că chestiunea autonomiilor se va trăgêna încă multă vreme.

*

Tot dela prelegerile universitare vě comunic un alt cas interesant. Profesor Dr. Ballagi Aladár, e un ovreu botezat reformat, prelege din istoria universală despre evul mediu, în special istoria papismului. Órele lui sunt fórte amusante, întrucât óră de óră suntem în .prea plăcuta posiţie de a asculta desvěliri de sensaţie despre onorabilii din scaunul infalibil. Interesant e, că Ballagi operéză cu un aparat scientific mare, cu doveḑi istorice, încât nu capitlul din Blaş, dar nici — haid se ḑicem monsignorul Taliani n'ar fi în stare sě dovedéscă contrarul. Cu tóte aceste s'a găsit un iesuit, un om de vre-e 35—40 de ani, care avé pofta sě-'şi měsure puterea cu profesorul nostru. A venit anume la óră. Profesorul vorbia despre viaţa Stei Brigitta (născ. la anul 1302) şi despre colorile în cari Brigitta resp. biograful ei presintă pe *infalibillimii* de atunci. „Aici suntem într'un timp al realismului cras în biserica catolică, — ḑice profesorul. *„Nu principii salutare creştine, nici preceptele bisericei şi ale lui Christos, ci egoismul şi iubirea de argint, intriga şi interesele personale domniau în Roma papală. S-ta Brigitta mărturisesce, că Papa şi cu ai sei au contras cele ḑece porunci în o singură poruncă, care sună astfel:* **„da nobis pecuniam!“**

Iesuitul nostru tremura ca varga în deamna lui indignare şi sculându-se îl rógă (mai mult provócă) pe profesor sě-'şi documenteze afirmaţiunile — riscate. Profesorul numai decât i-a citat autorii, până şi pagina, însě iesuitul tot mai susţine, că nu-i drept. In óra următóre Ballagi a venit cu o sumedie de cărţi şi a dat voie iesuitului se puie degetul în rană şi sě se convingă despre adevěrul celor auḑite... Iesuitul a rěmas plouat rěu. Nu cum-va se vor găsi la Blaşul nostru ómeni mai viteji ca el sě vie la discuţie? Prilegiu li s'ar da berechet!

Dorin.

Noutăţi.

Petrecerea cu dans, care a dat'o Sâmbătă séra Reuniunea femeilor române din Sibiiu a avut o reuşită fórte splendidă.

Public numěros si distins, animaţie, care a durat până în ḑori de ḑi, a fost caracteristica ei.

La petrecerea acésta am věḑut presentate tóte autorităţile civile şi militare din loc.

Deputaţii nostri congresuali încă au luat parte la acéstă petrecere arangiată de reuniunea femeilor române din Sibiiu, între cari amintim po archimandriţii Dr. Jlarion Puşcariu, Filaret Musta, generalul maior Cav. de Seracin, fraţii Mocsonyi şi alţii.

Pe lângă folosul moral s'a realisat şi cel material în mod îmbucurătoriu.

* * *

Inaugurarea şcólei de agronomie la Rădauţi. In chip solemn s'a înaugurat la 4/16 l. c. la Rădăuţi prima şcólă de agronomie cu limbă de propunere românească în Bucovina. De cinci ani, de când şi-a presentat în dietă dl deputat Dr. cav. de Volcinschi propunerea până în ḑiua acésta când cuvêntul trup s'a făcut, a revenit opinia publică de nenuměrate ori asupra acestui obiect.

Intregul corp învěţătoresc este compus din Români harnici dela care avem dreptul a ne aştepta, că vor păstra cu sânţeniă caracterul românesc al şcólei, iar faptul că 23 tineri români s'au anunţat pentru recepţie în şcólă, ne-a liniştit şiîn privinţa participării Românilor la acéstă şcólă de mare importanţă pentru agricultura raţională.

La inaugurare presidiul ţerii a fost representat prin însuşi presidentul ţěrei, contele Goëss şi cons. gub. de Fekete, comitetul ţěrii prin dl baron Mustatza. Au luat parte tóte căpeteniile autorităţilor orăşeneşci şi districtuale, representanţii bisericei şi şcólei din Rădăuţi, directorul şcólei medii agron. din Cernăuţi şi directorul şcólei agr. nou-înfiinţate din Coţman.

Solemnitatea inaugurări a avut loc în sala festivă a nou-ziditului edificiu pentru şcólă. In sala decorată era arangiată o tribună deasupra căreia se afla cadrul Maj. Sale Imperatului. In jurul tribunei erau designate locurile pentru publicul asistent, ear în dreptul tribunei erau cei 11 elevi, toţi băeţi rumeni la faţă şi plini de viaţă de-ţi creştea inima privindu-i.

Solemnitatea s'a deschis prin cuvêntul dlui baron Mustatza rostit în parte românesce în parte nemţeşte, după care a urmat discursul dlui Motrescul.

După încheerea discursului a întonat corul elevilor sub conducerea învěţătorilor imnul poporal, apoi a plecat întréga societate sě visiteze institutul şi tóte arangeamentele, cari întru adevěr sunt la înălţimea chemărei lor. După visita acésta, care a ţinut mai bine de o óră, a urmat banchetul festiv în localităţile şcólei cu un menu bogat. La masă s'a desfăcut lungul şir al toastelor, al căror centru era dl bar. Mustatza, care are merite neperitóre pentru înfiinţarea acestui institut. La órele 2 s'au încheiat tóte festivităţile.

* * *

89.364 fl. pentru gendarmeria dela alegerile dietale. La erogatele ministerului de interne pe anul 1896, pe cari curtea de compturi acum le censuréză, la titlul speselor gendarmeriei e un plus de erogate în sumă de 89.364 fl. Ministerul de interne motivéză acest plus prin spesele ce a costat poliţia pe timpul esposiţiunei şi gendarmeria esmisă sĕ susţină ordinea pe timpul alegerilor dietale.....

Sĕ mai facem comentariu? La ce?

* * *

Convocare. Onoraţii membri ai Reuniunei învĕţătorilor rom. ort. din despărţĕmêntul Albei-Iulia sunt învitaţi la Adunarea generală a despărţĕmêntului care se va ţinea la Alba-Iulia Duminecă în 19/31 Octobre a. c. în sala şcólei nóstre de acolo cu următórea

Ordine de ḑi.

1. Participarea în corpore a membrilor la serviciul divin împreunat cu rugăciunea chemării Duchului Sânt.
2. Deschiderea şedinţei prin v-preşedintele despărţĕmêntului.
3. Cetirea apelului nominal şi constatarea celor presenţi,
4. Cetirea rapórtelor funcţionarilor, şi darea lor unei comisiuni spre censurare şi referadă.
5. Cetirea operatelor, predarea eventualelor prelegeri practice şi reflexiunile asupra lor din partea membrilor.
6. Încassarea taxelor nóue şi restante.
7. Referada comisiunei censurătóre.
8. Propuneri şi interpelări.
9. Alegerea preşedintelei şi a unui membru în comitet.
10 Prefigerea timpului şi a locului pentru proxima adunare.
11. Dispositii pentru verificarea procesului verbal.

Invităm la acéstă adunare pe toţi cei-ce doresc binele şcólei române:

A.-Iulia, Din şedinţa comitetului ţinută la 4/16 Octobre a. c.

Candin C. Suciu, v.-preşedinte.
I. Roşca, secretar.

PARTEA SCIENTIFICA ŞI LITERARA.

I. Löser.

Istoria Agriculturei.

Traducţiune autorisată
de
Un prieten al plugarilor.

(Urmare.)

Pe timpul împĕraţilor ajunse moşia în mânile unor mari proprietari. Ele sĕ dădéu acum în arêndă, spre a trage venite cât sĕ póte de mari din ele. Ţéra din ḑi în ḑi se sĕrăcea. Cei bogaţi esportau bucatele, ca sĕ facă bani mulţi. Tăerea pădurilor, resbele sângeróse au dat nascere acestei ruinări, şi o mulţime de câmpii au rĕmas pustii, cari parte neci astăḑi nu mai sunt lucrate.

Cu renaşcerea intelectuală a ţerei pe timpul micilor republici, se începu şi pentru agronomie în Italia érăşi un timp de înflorire, care lua un avênd mare în Lombardia.

Agricultura, care în timpul de astăḑi se restringe pe lângă cultura grâului, se purta cu mare diliginţă în Italia superióră, Toscana şi în fostele provincii neapolitane. Cultura grâului în multe locuri, aşa mai cu sémă pe insulele Sicilia şi Sardinia, cari odinióră erau camerele cu grâu ale vechei Rome, este tare negleasă. Grâul produs nu ajungea pentru trebuinţele ţerei, şi numai din porumb şi ovĕs, dintre care cel din urmă se cultiva în provincia Novara şi pe şesul fluviului Po, se esporta în cantităţi mari. Cortofi se cultivă acum în tóte părţile ţerei; tare însemnată este cultivarea legumelor. Pentru esport servesce cânepa, (a cărei producţiune anuală se urcă cam la 1650000 kctr) cu deosebire la Bologna din districtele Umbria. Emilia şi provinciile sudice; érba roşie séu ruiba în provinciile neapolitane; scumpie séu sumac şi lemn dulce în Sicilia. Afară de acéste în diferite regiuni se cultivă tutun, safran pe insule, trestia de zahăr şi bumbacul în sud, cel din urmă se cultivă cu deosebire în Palermo, Calabria, Sicilia şi Sardinia. Pomăritul e în înflorire prin tóte locurile, cu deosebire cultura fructelor nobile orientale: Citróne, Simonii, Migdale, Smochine, Safran, Saflor, Olivii, Roşcobă stafide şi caisse. Aceste fructe, cari se cultivă în provinciile neapolitane, unde roşcoba se foloseşce chiar ca nutremênt pentru vite, aduc un mare venit locuitorilor, esportându-se mari cantităţi. In acele provincii îi prieşce de minune olivului, care de altcum şi în alte părţi formézĕ obiectul principal al agricultorilor, estragênd din el aşa numitul oleiu de oliv. In total producţiunea oleului de oliv se urcă cam la 1700.000 hl. Italia în provinţa vieritului ocupă al doilea loc în Europa, numai Francia o întrece în privinţa producerei în cantitate. Produce pe an una cu alta 27 Milióne Hectolitre, dintre acela cel mai scump şi mai nobil în Neapolitania şi Sicilia, nu mai puţin pe insula Elba. Vestite sunt aşa numitele vinuri: Lacrimae Christi şi Vino greco la pólele Vesuvului, apoi vinurile din Syracus şi Marsala. Cu acesta stă în legătură cultura Rosinelor, cu deosebire în Sicilia şi pe insulele liparice.

(Va urma).

Varietăţi.

Cum va fi iarna viitóre? Ca la întrebarea acésta sĕ putem da un rĕspuns hotărît şi precis, scrie „Ciel el Terre, *sĕ întrebăm albinele.* Mult timp s'a creḑut, că paserile gradului nostru de lăţime geografică se depărtéză de timpuriu, dacă presimţesc iarnă grea, ceea-ce însĕ nu stă aşa. Paserile numai atunci emigréză, dacă în ţinutul unde se află se întórce vremea spre rea. Albinele însĕ aşa se vede, au putinţa, ca încă la începutul tómnei sĕ presimţéscă: cum va fi iarna viitóre. Că din ce presimţesc ele acésta, nu scim, dar aceea e sigur, că dacă ne aflăm în apropierea unei ierni grele, închid gura cojniţei hermetice cu céră şi abia lasă o mică găuriţă pentru aerisare. Din contră, când prevĕd, că iarna va fi domólă, tóte întrările le lasă deschise. Aşa dară, dacă vrem sĕ scim: cum va fi érna viitóre, se căutăm numai la albine. Modul este fórte simplu, şi după fóia numită, de tot sigur.

Mulţămită publică

domnului Franz Wilhelm, farmacist în Neunkirchen, Austria-de jos, inventatorul theei de curăţirea sângelui antireumatice şi antiarthritice. Curăţitor de sânge pentru podagră şi reumatism.

Dacă păşesc în publicitate, o fac pentru-că mai ântâiu îmi ţin de datorie a exprima d-nului *Wilhelm*, farmacist în Neunkirchen, cea mai sinceră mulţămită, pentru serviciile, ce mi le-a făcut thea sa curăţitóre de sânge în durerile mele reumatice, şi apoi a face atenţi şi pe alţii, cari sufer de acéstă bólă, asupra acestei thee excelente. Nu sunt în stare a descrie durerile ce m'au torturat în decurs de 3 ani, la ori-ce schimbare de timp, de cari nici medicini, nici folosirea băilor de puciósă din Baden lângă Viena, nu m'au putut scăpa. Mĕ tăvăleam în pat nopţi întregi fără somn, apetitul îmi scădea vĕḑênd, prospiţiam rĕu şi întrégă puterea corporală îmi scădea. După o folosire de 4 sĕptĕmâni a numitei thee, nu numai am scăpat cu totul de dureri, şi sunt liberă şi acum după-ce nu o mai folosesc de 6 sĕptĕmâni, dar întrégă, starea sănĕtaţii mi s'a îmbunătăţit. Sunt convinsă că fie-cine, care va lua refugiu la acéstă theă contra astorfel de bóle, va binecuvênta ca mine pe inventatorul aceleia, dl *Franz Wilhelm.*

Cu distinsă stimă:

contesa Butschin-Streitfeld,
soţie de vice-colonel.

Deposite en gros în **Sibiin** la domnii: **Franz Jahn Söhne, J. B. Misselbacher sen., F. A. Reissenberger** şi farmacia **J. C. Molnar.** [197] 2—12

Nr. 1901/897 [199] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de învĕţătoriu la scóla confesională gr.-or. din Măgărei tractul protopresbiteral al Agnitei se publică prin acésta concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Roman“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt 300 fl. salariu, cuartir natural, grădină şi lemnele necesari de foc.

Petiţiunile de concurs sĕ se astérnă instruite conform legilor în vigóre până la terminul susindicat subscrisului oficiu protopresbiteral.

Nocrichiu, în 19 Septembre 1897.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. în conţelegere cu comitetul parochial.

Nicolae Moldovan,
adm. protopresbiteral.

Distins la exposiţiile de higienă din Cairo la 1895 şi Londra la 1896 cu **medalia de aur şi diplomă de onóre:**

SPIRTUL DE REUMA

mijloc extern probat de celebrităţile medicale şi folosit cu succes strălucit în cele mai mari spitaluri are efect grabnic şi sigur în contra a ori ce fel de recélă a trupului, precum **paralisie, podagra, reumatism, ischias, asthma** etc.

Efectul lui în unele casuri este miraculos, încât adese-ori chiar la bóle învechite după o singură folosire încétă durerile.

Durerea de dinţi şi cap o vindecă în 5 minute.

Preţul unei sticle, împreună cu instrucţiunea **1 coróna, a unei sticle mai tari 2 coróne 40 fileri.**

Deposite principale în Budapesta: Farmacia d-lui **Iosif Török,** Király utza Nr. 12 şi a d-lui **Dr. A. Egger,** Váczi körút 17. Asemenea în tóte farmaciile capitalei şi aprópe în tóte cele din provincie, precum şi la preparatorul

Widder Gyula,
farmacist
S. A. Ujhely Nr. 102.

Comandele din provincie se execută prompt.

[189] 7—10

Anunţ.

Domnul advocat

Victor Popescu

din **Braşov** şi-a strămutat locuinţa şi cancelaria în **Strada Négră Nr. 31.** [200] 2—3

Se găsesce ḑilnic pesce próspet:

Somn, fogoş şi cegă

la [201] 2—2

Leopold Neuman,
Reissenfels-Gasse Nr. 11.

În **Tipografia Archidiecesană** a apărut:

I. Popescu.

Carte de cetire II.

pentru şcólele poporale române
prelucrată de
Dr. Petru Şpan.

ediţ. VII. (mai nainte: a dóua carte) 1897, şi costă leg. à **30 cr.**

De acelaş autor:

Ântâia carte de lectură şi învăţĕtură
pentru şcólele poporale române
ediţ. XI. 1896, leg. à **20 cr.**

Se pot procura din **Librăria tipografiei archidiecesane, Sibiiu,** pe lângă cele mai avantagióse condiţiuni.

Avis!

Domnilor învĕţători şi directori de şcóle le recomandăm depositul nostru de **charte geografice** aprobate de Inaltul Minister reg. ung. de culte şi instrucţiune publică, precum:

Charta Ungariei de părete	fl.	5.75
„ **Austro-Ungariei** de părete	„	5.75
„ **Europei** de părete	„	6.—
„ **Asiei** de părete	„	9.—
„ **America de Nord** de părete	„	7.—
Apoi **singuratice comitate din Ungaria** á .	„	—.10—15
„ **Ungaria,** ediţ. format mic à	„	—.15

Asemenea oferim tot felul de recuisite pentru şcólă: **ceruse** (Hardtmuth), **cerneli** (Leonhardi), **pene** (Kuhn & Comp.) etc.

Librăria Tipografiei archidiecesane.

„Colecţiunea Şaraga“.

Din „Colecţiunea Şaraga“ à 1 leu = 50 cr. volumul au apărut:

Nr.
1. Elena Sevastos: Poveşti.
2. N. A. Bogdan: Poveşti şi anecdote.
3. Mihail Canianu: Poesii populare (Doine).
4. N. Gane: Poesii.
5. 6. Log. Cost. Konaki: Poesii vol. I. II.
7. Mihail Eminescu: Poesii complecte.
8. Sofia Nădejde: Nuvele.
9. A. Vlahuţă: Nuvele.
10. Henriete şi M. Eminescu: Scrisori.
11. 12. Ar. Densuşianu: Cercetări literare vol. I. II.
13. N. Gane: Domniţa Ruxandra.
14. N. Beldiceanu: Poesìi.
15. Elena Sevastos: Anecdote populare.
16. 17. A. Steuerman: Antologie, Crestomatie.
18. 22. N. Iorga: Schiţe din literat. română.
19. N. A. Bogdan: Şi noui şi vechi.
20. 21. I. L. Caragiale: Teatru vol. I. II.
23. Matilda Cugler-Poni: Poesii.
24. 25. Grigore N. Lazu: 451 poesii — traduceri şi imitaţiuni vol. I. II.
26. Carmen Sylva: Poveştile Peleşului.
27. V. Conta: Încercări de metafisică.
28. Mihail Eminescu: Nuvele.
29 Victor Onişor: Doine şi strigături din Ardeal vol. I.

Nr.
30. V. Conta: Teoria fatalismului.
31. 37. V. Conta: Teoria ondulaţiunii vol. I. II.
32. 40. D. Bolintineanu: Poesii vol. I, II.
33. D. Petrino: Poeme.
34. 35. Cavaler C. Stamati: Musa românéscă vol. I. II.
36. Ed. Gruber: Stil şi gândire.
38. M. Eminescu: Diverse.
39. Carol Scrob: De-ale inimei vol. I.
41. Const. Negruzzi: Păcatele tinereţelor v. I.
42. D. Bolintineanu: Proză vol. I.
43. A. Donici: Fabule.
44. V. Conta: Basele Metafizicei.
45. 56. A. D. Xenopol: Istoria Românilor.
57. Ionescu Raicu-Rion: Scrieri literare v. I.
58. Fabulişti Români: Fabule.
59. Traian Demetrescu: Aquarele (poesii).
60. A. Steuerman: Săracie (poesii).
61. A. Steuerman: O tómnă la Paris (scrisori şi versuri).
62. N. A. Bogdan: 15 Comedii.
63. Al. Philippide: Schiţe sociale.
64. I. L. Caragiale: Schiţe, trad. şi originale.
65. H. G. Lecea: Prima (versuri).

Se pot procura dela Librăria Tipografiei archidiecesane Sibiiu.

Redactor prov. **Gavriil Hango.**

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 112. Sibiiu, Sâmbătă, 11/23 Octobre 1897. Anul XLV.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
la „Tel. Rom.“ într'una cu suplementul „Fóia Pedagogică“
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei or 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Compromisul.

Una dintre cele mai puternice legături, cari légă pe Ungaria de Austria este aşa numitul pact economic, basat pe legile create la 1867 când s'a înfiinţat dualismul. E sciut, că acest pact în sensul legilor din acel an se încheia totdeuna pe un timp mai îndelungat, de obiceiu câte pe ḑece ani, şi când acest contract nu s'ar putea încheia între cele dóue parlamente, austriac şi magiar, atunci trebue sĕ se încheie prin intrevenirea Monarchului. Casul acesta până acum n'a obvenit; dar nu era mult ca sĕ nu obvină în anul acesta, când espiră ultima periodă de 10 ani. — Şi n'a obvenit, caci greutăţile puse mai cu sémă de parlamentul magiar, au fost delăturate de acest parlament, de şi nu în total, dar cel puţin în parte, prin acceptarea unui pact între condiţiunile din trecut, de şi nu pe 10 ani, ca mai nainte, ci numai pe un an, încheindu-se astfel un contract provisoriu.

Au fost instructive din tóte punctele de vedere desbaterile, ce au decurs între comisiunile ambelor parlamente cu privire la renoirea acestui pact, şi au fost mai cu sémă instructive din punct de vedere nu atât material, cât mai cu sémă din punct de vedere moral încât privesce pe magiari.

Cine a putut urmărì cu atenţiune desbaterile decurse asupra condiţiunilor puse de comisiunea parlamentului nostru, în primul moment va fi cugetat. că pe magiari îi interesézá numai partea materială din cestiune, accentuând ei mereu, că nu dau şi nu dau mai mult pentru acoperirea cheltuelilor comune ale monarchiei dualiste, precum pretindea comisiunea parlamentului austriac, decât atâta şi atâta, ci dacăparlamentul austriac voesce încheiarea pactului, atunci priméscă cât capĕtă, căci pe deoparte Ungaria a dat prea mult şi până acì, ér de altă parte în raporturile politicei externe ea a fost prea puţin scósă la ivélă prin ministerul comun, afară de aceea şi caracterul armatei comune e curat austriac, curat german.

Dar dacă a putut urmări cu atenţiune şi discuţia pressei maghiare desvoltată asupra acestor desbateri, acelaşi s'a putut convinge, că nu atât partea materială i-a interesat pe maghiari, ci mai mult partea morală, căci la urma urmelor vedem pactul încheiat, tot între condiţiunile vechi, de şi numai pe un an şi nu pe ḑece ani ca mai nainte.

Causa?

Maghiarii n'au putut spera, că ajungênd lucrul la Monarchul vor puté obţinea noue favoruri în defavorul celeilalte părţi a monarchiei, ci s'au mărginit cu resistenţa în contra încheerii pactului numai până la renoirea aceluia pe un an, şi parlamentul austriac, în vedereă luptelor ce se desvóltă cu atâta putere între partidele din sinul seu şi între naţionalităţile din Austria, s'a învoit la acésta.

Privind însĕ lucrul mai de aprópe, trebue sĕ constatăm un câştig pentru maghiari, şi nu de prea mică însemnătate şi importanţă. Câştig material acela nu e, ci e un câştig curat moral, pe care îl exploatézá acum pentru scopurile lor naţionale politice de rasă faţă de celelalte popóre din imperiul dualistic.

Ei n'au cutezat sĕ se opună până în sfîrşit la încheerea pactului punênd condiţiuni neacceptabile pentru austriaci ori refusând cu totul renoirea lui mai departe, ci bine sciind, că ei fără Austria nu pot exista, s'au mărginit cu punerea greutăţilor numai până acolo unde au cugetat, că totuşi vor putea obţinea ceva câştig şi din acéstă strimtóre a celeilalte părţi a monarchiei, ca şi la anul 1867, ca astfel dór' pe încetul vor puté strămuta punctul de gravitate al imperiului dela Viena la Budapesta.

Pe faţă se arată cei mai mari duşmani ai dualismului, dar când vine lucrul la adecă, se retrag şi primesc duni bucuroşi ori-ce condiţiuni puse de Austriaci, respective de germanii din Austria, numai şi numai ca sĕ-şi pótă păstra mai departe hegemonia de rassă preste celelalte popóre nemaghiare din Ungaria, ca şi germanii peste popórele negermane din Austria.

Până când le va succede acésta amênduror, nu e greu de provĕḑut.

In Austria naţionalităţile s'au desteptat şi-şi pretind drepturile lor legitime naţionale, şi nu fără succes.

In Ungaria încă se va întêmpla acésta, căci cu redobândirea drepturilor naţionale a popórelor negermane din Austria, germanii îşi perde hegemonia de rasă din mână, şi astfel maghiarii remânênd fără sprijin din partea nemţilor asupritori, vor trebui şi ei sĕ cedeze naţionalităţilor nemaghiare din Ungaria, nefiind în stare singuri a şi păstra hegemonia tirană, ruşinósă şi periculósă nu numai pentru noi popórele nemaghiare, ca rasă, ci şi pentru ei, ba chiar pentru stat.

Nu hesităm a ne exprima şi de astădată convingerea, că hegemonia acésta de rassa a germanilor în Austria şi a Magiarilor în Ungaria preste popórele negermane şi nemagiare din imperiul austro-ungar, periclitézá nu numai existenţa acestor popóre asuprite de ei, ci şi însaşi existenţa monarchiei.

Pentru ce?

Pentru-că statul a fost aservit numai în folosul alor dóue popóre cu desconsiderarea intereselor tuturor celorlalte popóre, cari formézá marea majoritate a cetăţenilor.

Ér că acéstă stare de lucruri nu póte fi priinciósă nici unui stat, nu mai încape nici o indoială.

Vor căuta germanii şi magiarii sĕ saneze acest rĕu?

Nu ne indoim de loc. Imprejurările externe şi interne îi vor silì la acésta.

Ori apoi în casul contrariu va cădea şi respunderea pentru desastrele ce eventual se vor descărca asupra imperiului, numai asupra lor.

Dar dreptatea trebue sĕ învingă odată. Viitorul va arĕta.

Congresul naţional-bisericesc.

Şedinţa VI.

Marţi, 6/18 Oct.

President I. P. S. Sa metropolitul *Miron Romanul.*

Şedinţa se deschide la órele 9 şi jum. a. m.

Notarul Dr. Nestor Oprean cetesce protocolul şedinţei de ieri.

V. *Babeş* cere sĕ se facă evident în procesul verbal numĕrul votanţilor pro şi contra verificării deputatului I. Goldiş. Sĕ se constate anume, că 55 deputaţi au votat contra verificării, ér 5 pentru verificare.

Ex. Metropolitul nu póte sĕ constate cu tótă precisia, că au fost 55 séu 51 contra verificării. N'are nimic însĕ în contra, sĕ se facă evident în protocol numĕrul votanţilor, dacă congresul o încuviinţézá acésta.

Se constată la protocol, că contra verificării lui Goldiş au votat 55 deputaţi, ér pro 5.

Dr. *Leményi* cere, şi congresul se învoiesce, ca propunerea comisiei verificătóre în afacerea verificării deputatului Goldiş, sĕ se introducă în protocol în estensiunea sa, dimpreună cu considerantele sale.

Cu aceste observări protocolul se declară autenticat.

Presidiul presentézá cererea de concediu a deputatului Vladimir Spătariu pe restul sesiunei. — Se acórdă.

Se fac următórele propuneri:

Propunerea deputatului Dr. Petru Şpan:

Avênd în vedere, că în anul 1898 se împlinesc tocmai 25 de ani dela mórtea fericitului în Domnul Archiereu Andreiu Br. de Şaguna;

Avênd în vedere, că aducerea aminte de binefăcĕtorii bisericei nóstre este una din cele mai de frunte vîrtuţi creştinesci;

Avênd în vedere, că e datorinţa bis. ca sĕ cultive şi desvólte sentimentele de mulţumită şi recunoscinţă în sinul credincioşilor faţă de mai marii şi binefăcĕtorii ei; şi în fine

Avênd în vedere mai ales crescerea religiósă morală a tinerimei nóstre, în inima căreia încă din primii ani trebuesc sădite sentimente de înaltă admiraţiune faţă de atari bărbaţi propun:

Consist. metr. se însărcinézá a lua dispoşiţiunile de lipsă, ca în ḑiua de 16 Iuniu 1898, în întrégă provincia metropolitană sĕ se facă o serbare bis. comemorativă, deamnă de Marele bărbat al bis. nóstre Andreiu Br. de Şaguna.

Se dă comisiei bisericesci.

Propunerea deputatului Dr. P. Ionescu.

Considerând dispoşiţiunile legii referitóre la pensionarea învĕţătorilor, ca vĕduva şi orfanii de înv. sĕ capete pensiune la 6 luni dela mórtea soţului;

Considerând, că §. 140 al art. de lege XXXVIII din 1868 dispune, ca vĕduva şi orfanii de învĕţatoriu sĕ rĕmână o jum. de an în cortelul şi în folosinţa salarului înv. întreg;

Considerând; ca Reglmtul pentru organisarea înv. în metropolia ort. rom. din Ungaria şi Transilvania, votat în 23 Oct 1878, dispune ca vĕduva şi orfanii de înv. se rĕmână o jum. de an în cuartir şi în folosinţa salarului înv. de jumĕtate;

Considerând, că în Rgltul pentru organisarea învĕţământului votat de congresul naţ. bis. în 1895, nu se află în privinţa acésta nici o dispoşiţiune:

Congr. naţ. bis. enunţă: §. 74 din Regltul pentru org. înv. votat în 23 Ocrobre 1878 se abrógă şi se decide: Vĕduva şi orfanii de înv. dela şcólele conf. gr.-ort. rom. din metropolia ort. română din Ungaria şi Transilvania rĕmân jumĕtate de an în cuartir şi folosinţa salarului înv. întreg.

Se dă comisiei şcolare.

Propunerea deputatului Dr. E. Cristea:

În biserica ortodoxă generală şi în special în bis. ordodoxă română este astăḑi o cerinţă de ordine disciplinară ca clerul atât monahal, cât şi mirenesc sĕ pórte permanent uniforma preoţéscă prescrisă.

În metropolia nóstră din Ungaria şi Transilvania însĕ nu se observă acéstă cerinţă, căci afară de membrii clericali din centrul eparchiilor, de câţiva protopresbiteri tractuali şi presbiteri din comune mai însemnate, nu numai nu pórtă nimenea uniforma preoţéscă, nici chiar când se află în funcţiuni bisericesci, necum în mod permanent ca îmbrăcăminte ḑilnic obicinuită, ci adese-ori vedem membri din cler, presentându-se în locuri publice în vestminte neconvenabile cinului preoţesc.

Resultatul neobservării acestei cerinţe este o dejosire atât a slujbelor rituale, cât şi a prestigiului clerului întreg.

Anomalia acésta este a se căuta de o parte într'un indiferentism desaprobabil faţă de cele rituale; ér de altă parte în referinţele de traiu ale clerului nostru mirenesc, cari deloc nu-i permit, mai ales clerului dela sate, ḑilnic, purtarea aşa numitelor reverenḑi.

Punêndu-se capĕt acestor stări de de lucruri, ar fi de dorit, ca clerul nostru minean din întrégă provincia metropolitană — căci cel monahal observă prescriptele bisericei, — sĕ fie obligat a se presenta la oficiarea diferitelor funcţiuni rituale, totdeauna în reverenḑi, ér ca îmbrăcăminte ḑilnică sĕ i-se permită a purta un costum mirenesc, corĕspunḑĕtoriu tagmei preoţesci şi referinţelor, în cari trăiesce.

Din aceste considerante propun următoriul proiect de conclus:

Congresul naţional bis. învită pe sântul sinod episcopesc, ca sĕ binevoiască a lua dispoşiţiunile necesare şi reclamate de vaḑa bis., pentru a se regula afacerea purtării costumului preoţesc.

Se dă comisiunii bisericesci.

Deputatul V. *Mangra*: De când cu introducerea legilor politice bisericesci în ţéra nóstră, cum se scie, guvernul ţĕrii din propria iniţiativă a început sĕ împartă preoţilor din diecesele nóstre un fel de ajutor bănesc, drept rebonificare pentru venitele perdute. Chestia s'a pus pe tapet şi în sinodul eparchial din Arad. Nu ne-am ocupat însĕ acolo cu ea. Ni s'a reflectat, că se va resolvi în sesiunea actuală a congresului naţ.-bis. După-cum am vĕḑut, în rapórtele de până aci chestia n'a fost atinsă, şi mai nu cred sĕ se atingă nici de aci încolo. Fiindcă chestia atinge dreptul autonomic al bisericei nóstre, întrucât guvernul în loc de a respecta dreptul autonomiei, al autorităţilor nóstre bisericesci, îşi reservă şieşi dreptul de a cualifica pe preoţi pentru a-i împărtĕşí séu nu, cu ajutóre. Tóte confesiunile s'au rostit în contra împărțirii prin guvern a acestor ajutóre. Scim că chiar un convent reformat presidat de *Szilágyi* Dezső a renunțat la ajutorul dat de guvern. Pentru-că, în adevĕr, nu se împărtĕșesc preoții vrednici a fi ajutați ci preoții, pe cari organele statului îi află demni. Cred, că nu-i e ertat organului nostru suprem a permite, ca în chipul acesta sĕ fie jignit dreptul ierarchiei, episcopilor, metropolitului nostru.

Face propunerea următóre:

Considerând, că în urma legilor politice-bisericesci, sub titlul de recompensarea și rebonificarea perderilor ce a suferit preoțimea prin întroducerea registrelor matriculare civile, guvernul după a sa chibzuială și rocotință împarte anumite ajutóre bănesci parțiale preoților din eparchiile ort. rom:

Congresul bis. al provinciei nóstre metr. sĕ se pronunțe asupra naturei și modului de distribuire a acestor ajutóre din respectul dreptului autonomic al bisericei.

Se dă comisiunei bisericesci.

Propunerea deputatului N. Zigre:

Avênd în vedere, că precum pe alte terene publice, așa și pe terenul învĕțămêntului poporal, funcționarii învĕțămêntului, adecă învĕțătorii, cari se disting prin hărnicia lor și prin resultatul serviciilor prestate, sunt de a se considera și a se remunera prin înaintare la posturi mai bine dotate, ceea-ce s'ar putea realisa numai prin clasificarea posturilor învĕțătoresci după dotațiunea acelora și prin regularea dreptului de a putea concurge la acelea; dar avênd în vedere și împrejurarea, că în anul 1898 cu 1 Septembre se vor întroduce adausele cuincuenale, ér prin promovarea învĕțătorilor cu servicii mai îndelungate dela posturi cu dotațiuni mai inferióre, la stațiuni mai bine dotate, — comunele bisericesci unde s'ar face strămutare ar fi scutite deocamdată de sarcina de a presta primul adaus cuincuenal — din aceste considerațiuni fac următórea propunere:

„Congresul cu privire la instituirea învĕțătorilor la scólele confesionale gr.-or. române elementare din metropolie, — spre completarea regulamentului votat sub Nrul 110 din a. 1895 §§. 56—74, hotăresce următoriul normativ:

1. Posturile — stațiunile — învĕțătoresci la scólele poporale gr.-or. române confesionale din metropolia nóstră, după emolumentele acelora, se împart în trei categorii séu clase și anume:

a) În classa — categoria — întâia aparțin acele stațiuni învĕțătoresci, cari sunt dotate cu cel puțin 600 fl. séu mai mult, afară de cortel și grădină.

b) In classa — categoria — a dóua aparțin posturile învĕțătoresci dotate cu 300—600 fl., afară de cortel și grădină.

c) In classa — categoria — a treia aparțin tóte scólele dotate cu 300—400 fl, afară de cortel și grădină.

2. La deplinirea posturilor învĕțătoresci sistemisate în modul premis se normézá următórele regule:

a) La posturile învĕțătoresci de prima clasă vor putea concurge acei învĕțători, cari pe lângă pregătirile de cel puțin 4 clase gimnasiale, reale, comerciale, ori civile, și absolvarea pedagogiei, vor fi provĕḑuți cu testimoniu de cualificațiune cu calculul general „distins“ și vor dovedi pe terenul cultural un serviciu de cel puțin 5 ani, cu resultat laudabil, recunoscut de autoritatea superióră a respectivilor.

b) La posturile învĕțătoresci de clasa a dóua vor putea concurge acei învĕțători gr.-or. români, cari pe lângă pregătirile recerute și pe lângă absolvarea pedagogiei vor fi provĕḑuți cu testimoniu de cualificațiune cu calculul general „bun“ și vor dovedi pe terenul învĕțămêntului poporal un serviciu de cel puțin trei ani cu resultat bun, constatat de autoritatea superióră a acelora.

c) La stațiunile învĕțătoresci de classa a treia vor putea concurge toți învĕțătorii aplicabili, precum și absolvenții de pedagogie și absolvenții de teologie, — dacă vor fi provĕḑuți cu testimoniu de cualificațiune învĕțătoréscă.

3. La cas, când la o stațiune învĕțătorésca cu dotațiune mai superióră nu ar concurge nici un recurent provĕḑut cu cualificațiunea pretinsă pentru aceea, — în mod escepțional, lipsind recurenți în condițiunile pretinse, — vor putea fi admiși în candidare pentru alegere și concurenți cu cualificațiune numai pentru classa mai inferióră.

Acest normativ întră în valóre la terminul prefipt, după publicarea prescrisă și la revisiunea regulamentului, pentru promovarea învĕțămêntului poporal, are sĕ fie întrodus în acel regulament“.

Se dă comisiunii școlare.

Deputatul George Ardelean adreséză presidiului următórele interpelări:

1. Inalt Presidiu! Avênd în vedere, că ḑiarul „Tribuna“ aduce scirea adresată chiar către membrii congresului, că față de causa despărțirii ierarchice a românilor dela biserica Stului George din Timișóra-Fabric, actualul protopop tractual n'ar desvolta interesul cuvenit, ci că dênsul ar purta vina trăgênării acestei cause;

Avênd eu, ca parochian dela acea biserică, interes atât pentru causă, cât și pentru autoritatea organului învinuit, adecă al protopopului, care ca organ al diecesei nu e permís sĕ fie bănuit fără vină, deóre-ce deodată cu dênsul sufer și interesele bisericei românesci din parochia nóstră;

Sciind eu în fine, că congresul este corporațiunea supremă, chiemată de a controla afacerea despărțirilor ierarchice în genere, și a bisericei Sântului George în special — care afacere s'a pertractat în acel congres de mai multe ori, —

Imi iau voie a adresa Inaltului Presidiu următórea întrebare:

Are Inaltul Presidiu cunoscință, că în adevĕr afacerea despărțirii ierarchice a românilor dela Sântul George se trăgênéză din vina protopopului actual, și că în ce stadiu se află acéstă causă?

P. S. Sa Ep. *Mețianu* rĕspunde, că în privința întârḑierii organisării parochiei nu pórtă vina organul învinuit. Protopopul a făcut consemnarea parochienilor și a constituit comuna bisericéscă. Interpelantul se declară mulțămit cu rĕspunsul P. S. Sale.

2. Inalt Presidiu! In ḑiarul „Tribuna“ s'a publicat scirea îndreptată către membrii acestui congres, că fondul pentru înființânda episcopie din Timișóra nu s'ar administra de către organele competente în curățeniă și în conformitate cu dispozițiile din vigóre. Ținênd eu atât ca parochian dela biserica Sântului George din Timișóra Fabric, cât și ca membru al acestui congres, ca pe de-oparte fondurile nóstre bisericesci sĕ corespundă meniției lor, ér pe de altă parte, ca organele nóstre bisericesci, și în casul de față protopopul actual, contra căruia sunt îndreptate atacurile din numitul ḑiar sĕ nu fie învinuit fără temeiu, deci, pentru clarificarea causei 'mi permit a îndrepta către înaltul presidiu următórea întrebare: Are cunoscință înaltul presidiu cum se administréză fondul pentru înființânda episcopie din Timișóra și că în ce stadiu se află acéstă afacere?

Ep. *Mețianu:* e în posiția de a asigura pe interpelant, că banii fondului episcopiei înființânde sunt depuși la Timișana. Fondul se administréză din partea protopopiatului Timișórei cu cea mai desĕvêrșită acurateță.

Deputatul Ardelean se declară mulțămit cu lămurirea.

Excelenția Sa *metropolitul* din pricina că se simte obosit, rógă pe P. S. Sa episcopul Mețianu se conducă ședința, declară, că va sta la disposiție, décă vre-o chestie va reclama lămuri din partea Sa. P. S. Sa Mețianu ocupă presidiul.

La ordinea ḑilei raportul comisiei finanțiare.

Raportorul Dr. N. *Oncu* referéză asupra raportului gen. al consistoriului metropolitan ca senat epitropesc.

In general la propunerea comisiei raportul se ia la cunoscință și se primesce de basă la desbaterea specială.

In special, ce privesc administrarea averii metropoliei și socoțile relative la acésta administrare de pe anii 1895 și 1896, preliminarele și darea de sémă asupra fund. „Gozsdu“, precum și proiectul de regulament petru afarerile epitropesci, înaintate tóte cu rapórte separate, se reservă dreptul congresului de a se pronunța, când aceste afaceri vor veni la ordinea ḑilei.

Comisia constată, pe basa conspectelor întrate dela diecese, starea averii dieceselor și a comunelor bisericesci la finea anului 1896 în următórele cifre sumare:

1. Starea archidiecesei: floreni: 2,269 909.14.

2. Diec. Arad fl. 1,228,440.88½ Averea comunelor bis. din epar. Arad și distr. cons. Orăḑii-mari fl. 8.542,267.34.

3. Averea diecesei Caransebeș fl. 631.197.66¼. Averea comunelor bis. din diesesa Caransebeșului fl 5,625,868.26 cruceri.

Lipsind conspectul despre averea comunelor bisericesci din archidiecesă, comisia propune, ér congresul însărcinéză pe consistoriul metropolitan, sĕ céră acel conspect dela archidiecesă, și în fine pe viitor în raportul sĕu gen consistoriul metropolitan sĕ presenteze în cifre sumarii și separat starea averii dieceselor și a comunelor din fiecare diecesă în mod comparativ cu starea din anii precedenți.

Deputatul V. *Mangra:* primesce propunerea comis. L'a surprins o posiție din raportul gen. al consistoriului; posiția relativă la monumentul lui Șaguna. A. Șaguna este regeneratorul bisericei nóstre și a încetat din viéță de un lung șir de ani. Cu tóte aceste suma menită pentru ridicarea unui monument acestui mare bărbat al némului și bisericei nóste s'a ridicat numai abia la 5000 fl. Suntem un popor sĕrac, însĕ cu tótă sĕrăcia nóstră s'ar pretinde, ca acest fond sĕ se presinte într'o stare mai bună. Preoțimea nóstră națională ar trebui sĕ-și aducă aminte și sĕ jertféscă mai mult pentru acest mare binefăcĕtor al némului și bisericei nóstre.

Face următoriul amandament la propunerea comisiunii: Consistoriul metropolitan se însărcinéză a recerca pe consistoriele eparchiale, ca sĕ continue colecta pentru ridicarea monumentului archiepiscopului și metropolitului Andreiu Baron de Șaguna.

Amandamentul propus de dl V. se primesce.

La ordinea ḑilei raportul comisiunii organisătóre. Raportorul Aug. *Hamsea* referéza în afacerea arondării cercurilor electorale congresuale în diecesa Caransebeșului. (Se scie, că fruntașii grănițerilor din diecesa Caransebeș au cerut abrogarea arondării cercurilor elect. congresuale decretate prin congres, cât pentru diecesa Caransebeșului) Comisia propune: Congresul apróbă conclusul consistoriului metropolitan în afacerea acésta adus în a. 1896, și decretéză susținerea impărțirii vechi a cercurilor pentru alegerea deputaților congr. în diecesa Caransebeș până atunci, până când neliniștea existentă, de altcum neîntemeiată, va înceta.

Ex. *Metropolitul* constată, că în cons. metropolitan a venit de repețite-ori obiectul acesta înainte. La început cons. metropolitan a insistat sĕ se facă împărțirea fără luarea în combinare a confiniului militar încetat. In urmă însĕ sub presiunea unor cereri amenințătóre din partea unor credincioși din diecesa Caransebeș, a fost nevoit sĕ cedeze. Conclusul din urmă al consistoriului metropolitan e luat sub presiunea unor amenințări de cel mai acut calibru. Iși exprimă părerea de rĕu asupra acestui incident. Unde am ajunge, décă totdéuna consistoriul ar fi silit sĕ lucre sub presiune? Constată, că cererile amenințătóre au venit tóte din partea inteligenței din diecesă; din partea consistoriului nu s'a făcut remonstrație. Considerând, că alegerea deputaților s'a sĕvêrșit după împărțirea veche, e pentru ținerea și mai departe a acestei împărțiri, până la un prilegiu mai bun de a aplica împărțirea nóuă.

Al. *Mocsonyi:* Susține părerea comisiei. E adevĕr, că s'a făcut presiune. Consistoriul metr. condus de îngrijirea părintéscă, ca credincioșii sĕ nu se simtă jigniți în sentimentele lor, a ținut în suspens executarea conclusului congresual. Trebue sĕ recunóscem, că aici stăm în fața unui triumf al particularismului în biserică, care ar fi de dorit sĕ nu se repeteze. Afacerea trebue lăsată sĕ adórmă de sine. Sĕ lăsăm în starea actuală chestiunea până la domolirea spiritelor.

I. de *Preda* e contra motivării propunerii comisiunii. Décă am enunța, că ținem în suspens aplicarea arondării până la liniștirea spirilelor, am recunósce, că cedăm presiunei. Sĕ constatăm simplu, că ținem în suspens aplicarea arondării celei nóuĕ.

V. *Babeș:* Vorba e: abrogăm noi legea, séu nu? Décă se primesce propunerea dlui Preda, atunci abrogăm legea sub mască. Pentru a salva prestigiul sĕu, congresul nu póte sĕ abróge legea, ce a adus-o odată, ci trebue sĕ o susțină în ceva chip. Trebue deci sĕ enunțăm ceva, prin ce susținem legea adusă. Sĕ se declare: suspindem legea în chip provisor, séu până când spiritele se vor calma.

P. *Cosma:* Nu e de acord cu vederile Ex Sale. Chestiunea e veche, și e provocată de Statutul org., care cere arondarea cercurilor electorale. Congresul a făcut arondarea. Sinodul din Caransebeș a cerut abrogarea ei. Sĕ așteptăm până când se vor calma spiritele. Va veni timpul, când și conducĕtorii grănițerilor se vor convinge, că nu li se face nedreptate.

I. *Ionaș:* E unul dintre cei ce au subscris petiții către consistoriu pentru abrogarea împărțirii cercurilor electorale. In petiții a făcut atent consistoriul la urmările desastróse, ce ar resulta, când s'ar forța afacerea. N'a fost însĕ nimic amenințător în acele petiții.

Ep. *Popea* spune, că a amintit și mai repetéză și acum, că nu trebue impusă împărțirea contra voinței poporenilor, căci în chipul acesta am produce numai vrajbă în spirite. No trebue sĕ nisuim la înfrățirea spiritelori Mulțămesce în numele credincioșilor din diecesa Caransebeșului, pentru resolvarea causei lor în ĕst chip.

Punêndu-se la vot, propunerea comisiei se primeșce, căḑênd cea a deputatului Preda.

Tot comisia organisătóre prin referentul A. Hamsea raportéză asupra chestiunii sulevate în cons. din Oradea și subșternută congresului prin cons. metr.: Óre presidentului consistorial, ori consistoriului 'i-compete dreptul de a denumí pe administratorul protopresbiteral?

Consistoriul metropolitan, considerând, că chestiunea nu este regulată în statul org., subșterne afacerea spre regulare, cu propunerea:

Presidentul consistoriului are sĕ denuméscă pe administratorul, notificând denumirea proximei ședințe plenare.

Comisiunea propune: Administratorii prot. se denumesc prin consistoriul eparchial, ér provisiunea interimală și anume până la proxima întrunire a consistorului, o face preşedintele consistoriului.

1. *Lenger* face contrapropunerea: Instituirea provisoră a administratorilor o face episcopul până la efectuirea alegerii.

Excelenţa Sa spune, că la archidiecesă se urméză în sensul propunerii cons. metr., care e identică cu cea a comisiei.

Presidentul face provisia, şi o face cunoscută proximei şedinţe plenare. Spriginesce propunerea comisiei.

Punêndu-se la vot, propunerea lui Lenger cade, şi se primesce cea a comisiei.

Tot comisia organisătóre prin acelaş raportor referéză asupra cererii cons. din Caransebeş pentru permisia de a se strămuta reşedinţa protopopiatului Vêrşeţ din Rîtişor la Vêrşeţ, unde e a se înfiinţa o parochie românéscă.

Cererea se încuviinţéză.

Tot comisia organisătóre prin raportul N. Zigre referéză asupra raportului general al delegaţiunii congresuale pentru despărţirea ierarchică a Românilor de Sêrbi. Raportul gen., în care se arată numĕrul comunelor şi a sufletelor desfăcute din legăturile ierarchiei sêrbesci şi stadiul proceselor pentru despărţirea celorlalte comune şi a mănăstirilor se cetesce în întregime.

Comisia propune, ca raportul sĕ se ia la cunoscinţă, sĕ se tipăréscă şi acludă la protocol.

V. *Mangra*: In forma, în care se presintă raportul delegaţiei înaintea congresului naţ. bis., în parte póte sĕ ne satisfacă, nu însĕ în resultatele sale înalte. Despărţirea ierarchică începută la 1871 se pare că n'a ajuns încă nici măcar la mijloc cu delegaţiunea nóstră ce privesce resultatele obţinute. E îmbucurătoriu, că am ajuns sĕ încorporăm câteva comune la metropolia nóstră. Comunele aceste însĕ sunt puţine faţă de cele ce nu sunt încă despărţite.

Nu sunt încorporate metropoliei mănăstirile, cari dispun de averi mari. Décă delegaţia nu va grăbí cu descorporarea lor dela sêrbi, vom ajunge, sĕ primim câteva din ele şi fără vre-o stăruinţă din parte-ne, după-ce averile lor vor fi exhauriate în favorul ierarchiei sêrbesci.

Propune, ca delegaţia sĕ grăbéscă cu chestiunea de despărţire cu mai mare intensitate, prin intentarea procesului pentru mănăstiri.

V. *Babeş*. Işi exprimă părerea de rĕu asupra faptului, că dl Mangra nu cunósce de loc afacerea despărţirii ierarchice. Observă, că nimeni apróре, nu esistă aḑi între fii bisericii nóstre, care sĕ cunóscă chestia acésta temeinic. Intr'o vorbire de peste o óră, face istoricul afacerii până în stadiul ei de de aḑi, arată că delegaţia lucră neîncetat şi cu stăruinţă, şi în curênd va arăta resultate tot mai îmbucurătóre în chestiunea despărţirii de Sêrbi.

Propunerea comisiune dimpreună cu amandamentul deputatului Mangra se enunţă ca conclus.

Şedinţa proximă se anunţă pe mâne la 9 óre a. m., cea presentă se ridică la óra 1 şi ½. *Rin.*

Laudă-te gură. „Unirea“ din Blaj în numĕrul sĕu 45 din a. c. reproducênd corespondenţa ḑiariului „Alkotmány“, pe care o am reprodus şi noi în numĕrul 110 al ḑiarului nostru, scrie la adresa nóstră următórele:

„*Cui sĕ creḑi?* — „Telegraful Roman“ abia lasă sĕ trécă numĕr, în care sĕ nu cerce a discredita sfânta unire repeţind până la gréţă, că ea ar fi fost identică cu vênḑarea individualităţii naţionale a Românilor.

Acum vine „Alkotmány“ şi în numĕrul sĕu din 10 a. c. ne aruncă în faţă învinuirea chiar contrară. Corespondentul lui din Bucuresci îi scrie adecă cu inscripţia „România şi cestiunea ardeleană“ următórele:“

Aici reproduce corespondenţa, apoi încheie:

„Astfel scrie catolicul (?) „Alkotmány“.

Cui sĕ-i credem deci, „Telegrafului Roman“ ori lui „Alkotmány“? Le facem pe plac la amêndoi şi le credem la amêndoi. „Telegrafului Român“ îi credem bucuros, că noi fii sfântei uniri suntem catolici mai credincioşi decât Ungurii catolici, ér lui „Alkotmány“ îi credem tot aşa de bucuros, că sfânta unire nutresce în fii sĕi o iubire mai mare de ném, decum o face acésta aşa numitul „ortodoxism“.

Nu-i stricăm „Unirei“ gustul pentru modul *cum* ne crede nóue şi cum crede lui „Alkotmány“. Ii observăm numai atâta, că acei bărbaţi români, cari au propagat naţionalismul în scólele din Blaj, dacă au ţinut la nefericita „unire“ cu biserica Romei, séu mai bine ḑis la desbinarea confesională a Românilor din ţĕrile corónei St-lui Stefan, au ţinut legături bisericesci numai cu Roma şi pe cât le a fost cu putinţă au căutat a se smulge cu totul de sub influinţa bisericei papistaşe *magiarisătóre* în braţele căreia i-a aruncat un archiereu nesocotit chiar cu călcarea jurămêntului sĕu archieresc şi numai pentru câştiguri materiale în favorul sĕu şi a clerului sĕu. Aceia şi-au priceput mai bine chemarea faţă de datorinţele lor către ném, decât clerul unit de aḑi, care în contra voinţii mirenilor luminaţi şi fără scirea poporului alérgă în numele lui şi se îmbulzesce la ólele bisericei papistaşe magiarisătóre dela noi.

Din partea clerului gr.-cat., mereu se accentuéză, că unirea cu biserica Romei e pur dogmatică. Intrebăm acum pe acest cler gr.-cat.: dacă unirea domniei lor cu biseríca Romei e curat dogmatică şi întreg cultul şi disciplina o ţin cea a bisericei orientale — atunci ce caută el în conferenţele clerului romano-catolic dela noi, care pe lângă aceea, că se ţine de o biserică cu alt cult şi altă disciplină, mai e şi duşman de mórte naţionalităţii nóstre române?

Dacă acea uniune bisericéscă e curat dogmatică, atunci numai la conferenţe în cari se pertractéză curat numai cestiuni de credinţă ar avea rost sĕ participe credincioşii uniţi, — încolo caute a-şi dobândí o autonomie bisericéscă perfectă, proprie numai bisericei lor, aşa precum li-o dictéză acésta spiritul organisaţiunei bisericei orientale. Exemplul îl au în referinţele bisericei nóstre ortodoxe române cu biserica ortodoxă sêrbéscă din patrie, cari numai în cestiuni dogmatice ţin consultări împreună. (Dar mulţămită cerului, dela despărţirea nóstră bisericéscă de către sêrbi până acum nici de acestea n'am avut trebuinţă.)

Scim noi ḑestul de bine, că fii „sfintei“ uniri din Blăşiu sunt catolici mai credincioşi decât Ungurii, ba mai catolici chiar şi decât Papa. Intocmai ca renegaţii, cari sunt cei mai mari persecutatori ai némului de care s'au lăpădat şi cei mai zeloşi naţionalişti ai némului în ai cărui óle îşi bagă nasul.

Dar că „sfânta unire ar nutrí în fii sei o mai mare iubire de ném, decum o face acésta aşa numitul „ortodoxism“, nici „Alkotmány“, nici „Unirea“ nu e chemată a judeca, ci în prima linie guvernul magiar, asupritoriu, şi legislativa ţerii, cari nu odată s'au exprimat în modul cel mai duşmănos asupra instituţiunilor nóstre, bisericesci cari pentru apărarea intereselor nóstre naţionale formézā un scut cu mult mai puternic, chiar şi faţă de guvern şi legislativa duşmană bisericei nóstre, decum formézā instituţiunile bisericei unite cosmopotite. Pentru ce altceva dar este mai persecutată biserica nóstră decât cea unită?

Ei, dar domnii dela „Unirea“ fiind-că li s'au adus órecari laude într'o corespondentă tendenţiósă publicată într'un ḑiar magiar pentru naţionalismul propagat în şcólele din Blaşiu, pentru care *clerul* unit nu are mai nici un merit, se umflă în pene şi se laudă încât de piatră sĕ fii, ca sĕ nu rîḑi de ei, ori, ce e şi mai rĕu, sĕ nu-i compătimesci.

Fac tocmai ca magiarii şovinişti, cari mereu se lauda cu cavalerismul lor faţă de naţionaţităţile nemagiare, că ei adecă nu voese magiarisarea acelora, ci pot în dragă voie sĕ-şi păstreze şi cultive limba, datinele şi alte caractere naţionale ale lor, dar pentru aceea tot pretind şi le silesc sĕ înveţe limba madiară şi nimic nu le dau pentru scopurile lor naţionale din budgetul statului la al cărui susţinere şi ele contribue şi póte în mĕsură mult mai mare cu avutul şi sângele lor decât ei, chiar cu desconsiderarea legilor existente.

Aşa şi uniţii din Blaşiu, mereu se laudă cu maica Roma şi cu naţionalismul lor supt de acolo, dar pentru aceea nu încéta a se îmbulzi la ólele (congrua) bisericei papistaşe magiarisatóre dela noi în afaceri cu totul străine de competenţa ddlor lor.

Nu e mirare, — din interese materiale s'a făcut unirea, şi interesele materiale se urmăresc şi aḑi în primul loc.

Deci:

Laudă-te gură, mai departe.

Revista politică.

Din parlamentul maghiar.

Casa magnaţilor. La 20 l. c. s'a ţinut în casa magnaţilor o şedinţă în care s'a notificat înalta distincţiune de care s'a împărtăşit Ungaria în timpul din urmă prin visita împĕratului german *Wilhelm II.* şi a regelui român *Carol I.*, distincţiune, care face pe magnaţi şi în general pe toţi Maghiarii sĕ-şi aducă aminte de gloria Ungariei de odinióră înainte cu seculi. In deosebi s'a acceneuat importanţa discursului împĕratului german şi darul Maj Sale împĕratului şi regelui nostru Francisc Iosif I. cu privire la cele *ḑece statue*, prin care se va eternisa memoria alor 10 bărbaţi maghiari, cari s'au distins în serviciul patriei. S'a cetit apoi o adresă de mulţămită către Maiestatea Sa, pentru acest dar carea se va inmanua la timpul seu Maiestăţii Sale.

A urmat apoi presentarea mai multor exhibite între cari una referitóre la suspendarea dreptului de imunitate a episcopului contele Gustav Majláth dela Alba-Iulia pentru primirea la confesiunea papistaşă a unei fete de confesiunea reformată înainte de a fi împlinit acésta etatea legală de 18 ani, pe când episcopul era încă numai capelan în Komorn. A fost interesantă motivarea conţilor Eszterházy şi Zichy pentru neextradarea episcopului înaintea judecăţii din causa acestui delict. Contele Eszterházy şi Zichy Nándor vĕd în cererea judecătoriei cercuale din Komorn pentru extradarea episcopului numai o şicanare nejustificată, cu atât mai vîrtos, căci fata din chestiune numai cu 2 luni nu înplinise etatea de 18 ani şi legile existente nu preved pedepse pentru astfel de casuri, ci quasi tacite numai nu recunosc legalitatea trecerei; apoi în casul concret nici urmări civile nu subsistă Acestea înţelegem din argumentarea numiţilor conţi. Contele Zichy Nándor însĕ se pune pe un punct de vedere mult mai înalt, când omul trebue sĕ se supună legilor omenesci, numai până la gragul, când acelea nu vin în colisiune cu legile divine, cu legile consciinţei. La acésta reflectéză minitrul de culte şi instrucţiune publică Wlassics, că o astfel de argumentaţiune e curat propagarea anarchiei, şi legilor existente ale statului trebue sĕ se supună deopotrivă toţi membrii confesiunilor recunoscute de stat. Punêndu-se la vot cererea extradării episcopului, aceea se încuviinţéză.

După primirea unor proiecte de legi de mai puţină însemnătate şi după verificarea protocolului şedinţei de aḑi, şedinţa se încheie.

Discursul domnului Méline. In vederea apropiatei sesiuni parlamentare şi în vederea apropiatelor alegeri generale, mai toţi miniştrii francesi cutreeră ţéra, ţinênd importante întruniri publice, în care se explică cu francheţă şi în amĕnunt tótă politica guvernului, tóte reformele ce se vor propune în parlament, întréga lui conduită trecută şi viitóre.

Acest fericit obiceiu există şi în Anglia. In ambele ţĕri opinia publică e în mĕsură de a judeca cele mai mici acte ale guvernului, căci representanţii lui nu se sfiesc de a i le expune fórte pe larg şi fórte categoric.

Acésta politică de sinceritate şi de lumină, dă ródele cele mai fericite, mai ales când o comparăm cu politica misteriósă şi ascunsă, care s'a făcut şi se face în alte ţĕri.

Cu un cabinet Salisbury séu Méline, opinia publică scie în cotro merge şi cum merge; cu un cabinet ca al lui Crispi, de pildă, ţéra e dusă în prăpastie înainte ca publicul sĕ afle ceva şi ca ómenii înţelepţi sĕ pótă interveni la vreme.

Ar fi de dorit ca sĕ vedem şi la alţii încetând sistemul Crispian, şi luându-se frumósele obiceiuri politice ale cabinetelor engleze şi franceze.

Din tóte discursurile pronunţate de miniştri în Franţa, cel mai important, din tóte punctele de vedere, şi ca francheţă, şi ca claritate şi ca cuprins, e acela al dlui Méline, preşedintele consiliului, scrie „Drp“.

Etă resumatul importantului sĕu discurs:

D. Méline s'a declarat partisan al stabilităţei guvernamentale, sub ori-ce formă. Aduce ca probă, că d-sa a ţinut mai tóte ministeriele, ba chiar cele care nu-i prea plăceau, pentru a confirma opiniei de mai sus.

Dóue excepţii a făcut numai: combătând ministerul Goblet, fiind-că avea în sînul sĕu pe generalul Boulanger, de a căruia porniri dictatoriale d. Méline s'a temut în totdéuna, şi pe ministerului Bourgeoist fiind-că pactisase cu socialiştii.

D. Méline s'a declarat partisanul unei puternice alianţe a tuturor elementelor republicane, dar conduita radicanilor, mereu animaţi de dorinţa puterei cu ori-ce preţ şi prin urmare obstrucţionişti în cameră, împedică acéstă alianţă. Pe de altă parte radicalii pactând necontenit cu socialiştii pentru a rĕsturna guvernele republicane, d. Méline crede, că nici o înţelegere nu e posibilă cu dênşii.

Neputând combate nici unul din actele guvernului actual, radicalii îi acusă de clericalism.

D. Méline protestéză în contra acestei acusaţiuni, care nu se pote proba, şi spune, că d-sa e partísanul menţinerei concordatului şi a nemestecărei clericilor în politică, dar că *are şi va avea pentru religie un respect sincer*.

Oratorul protestéză şi în contra alianţei cu monarchiştii, arătând, că radicalii se aliază la vot cu ei, pentru a resturna guvernele republicane.

Va primí însĕ în sînul majorităţei republicane pe ori-ce monarchist, care se lapădă sincer de ideile lui şi se aliază franc la republică.

Pe aceştia îi combate pe faţă şi declară, că va fi necontenit în contră-le, lăsând radicalilor grija sĕ se alieze cu dênşii.

La viitórele alegeri guvernul va susţine franc politica sa republicană, nealiindu-se cu nici un partid extrem, pentru a da ţĕrei odată posibilitatea de a se pronunţa categoric.

In viitórea sesiune parlamentară guvernul va propune următórele reforme: descentralisarea administrativă, case de pensii pentru lucrători şi pentru bĕtrâni, înfiinţarea de credite agricole, încurajarea mutualităţei, etc.

D. Méline închee cu acésta, spunênd, că realitatea mult dorită a comerţului european e plină de cele mai frumóse róde pe viitor.

Apoi, în mijlocul celor mai sgomotóse aplause, preşedintele consiliului aduce omagii dlui Felix Faure pentru reuşita călĕtoriei sale la Petersburg, de unde a adus alianţa franco-rusă.

O mai repetăm, încheie „Dr.“: Am dori ca exemplul dlui Méline sĕ fie urmat şi de alţi prim-miniştri, şi opinia publică sĕ fie ţinută şi în alte ţĕri aşa de în curent cu ideile şi planurile guvernelor, cum e ţinută cea din Franţa.

Noutăţi.

Dela congres. Vicariul Iosif Goldiş dela Oradea-mare, după-ce în urma votului sinodului episcopesc a fost justificat în esenţial cu privire la ţinuta sa faţă de biserică ca deputat dietal aparţinĕtoriu partidului liberal (guvernamental) şi astfel verificat, fiindu-i şi alegerea, protestată, în ordine, — în şedinţa ultimă, de eri după améḑi, a depus verbal mandatul la disposiţia congresului şi imediat a părăsit sala. Congresul i-a primit abḑicerea.

Şedinţele au fost terminate aséră, şi cu trenul dela 10 óre cei mai mulţi deputaţi congresuali au părăsit Sibiiul.

*
* *

Avis literar. O. D.! E oplângere generală, că învĕţătorului, preotului, ţĕranului cum şi orăşanului român, care a absolvit o şcólă primară, nu li-se oferă spre citire aceea ce e frumos şi folositor. Apar în ţĕră reviste cu un caracter apróре cu totul special, care pot folosi învĕţătorilor, preoţilor şi tuturor acelor, cari se ocupă cu o meserie óre-care; reviste însĕ, cu un caracter de popularisare și enciclopedic în care cetitorul, mai ales ţĕran sĕ găséscă într'o limbă înţeleasă de el, tot ce póte contribui la cultivarea minții și inimi lui nu avem încă pănă în timpul de fată. De aceea mulţi nu cetesc aprópe nimic, așa că pierd și ce câștigă în școlă, iar alţi citesc ce li-se oferă de cel dintâiu venit. S'au găsit în casele ţĕranilor și ómenilor cu puţină carte scrieri al căror coprins îţi sparie mintea și rĕmâi uimit cum s'au putut publica și rĕspêndi în popor asemenea scrieri cu desĕvârșire otrăvitóre pentru viaţa lor sufletéscă.

Un numĕr de profesori, institutori și învĕţători ne-am unit cu voinţa tare, ca sĕ punem tótă priceperea și munca nóstră, tótă inima nóstră spre-a înlătura acest rĕu și sĕ căutăm de a da poporului nostru adevĕrata hrană sufletéscă, dătĕtóre de viață. In scopul acesta vom scóte cu începerea dela 1 Octombre a. c., o revistă septĕmânală de popularisare cu titlul de „Albina“. Acestă revistă va purta un caracter cu totul naţional. Vom face ca atât prin cuprins, cât și prin formă sĕ fie privită cu drag de ori și ce Român, fără deosebire de vederi. De aceea politica de partid ne va fi străină, va fi înlăturată cu desĕvârșire din studiile nóstre. Avem convingerea intimă, că vom isbuti cu succes din punctul de vedere moral, în întreprinderea nóstră, căci urmărim o causă sântă natională și avem asigurat și concursul ómenilor de bine din ţéra acésta.

Facem însĕ un apel călduros la toţi cari cugetă și simt ca noi, de a face propagandă pentru acéstă revistă, prin rĕspêndirea ei până în cele mai îndepărtate colţuri ale ţĕrii, ca astfel sĕ putem ajunge cu timpul a o rĕspêndi pretutindeni unde se grăesce românesce.

Revista va apare în doue cóle format No. 12, cuprinḑênd 32 pagine, odată pe septĕmână; și pe lângă bogatul meterial ce va cuprinde, va avé cel puţin doue ilustraţiuni. Abonamentul cu tóte acestea nu va costa decât 5 lei pe an.

In speranţă. că apelul nostru va fi cu bună-voinţă primit de d-vóstră, Vĕ rugăm a ne comunica resultatul Administraţiunei revistei, strada Mântulésa No. 9, Bucuresci.

Primiţi, Vĕ rugăm, O. D., asigurarea stimei ce Vĕ păstrăm.

P. Garboviceanu, C. Rădulescu-Motru, I. Otescu, G. Adamescu, N. Nicolaescu, Const. C. Pop-Tașcă, V. Stoicănescu.

⁂

Comitetul parochial gr. or. din Alămor, are onorul a învita la celebrarea *sânţirei nouei biserici*, ce se va efeptui în 19/31 Octobre 1897. Alămor, Octobre 1897. Pentru comitetul parochial: *Simeon Alămorean* de *Alămor*, paroch.

⁂

Bibliografic. A apărut: „*Transilvania*, Nr, 8 pe luna lui Octobre — 1897, organul Asociaţiunei pentru literatura română și cultura poporului român, cu următorul bogat

Sumar:

Adunarea generală dela Mediaş. — Despărţĕmintele și agenturile „Asociațiunei.„ — „Die erde und ihre völker“ despre regatul României, de N. Togan. — Poveste despre bărbatul care a sciut limbi multe și despre păţeniile lui cu nevasta sa, de G. Todică. — Sciință literatură și artă. — Concurs literar. — † David baron Urs de Margina — † Alexanru Roman — † Niculae Popovici. — Partea oficială: Statutele Asociaţiunei pentru literatura română și cultura poporului român. — Propunere pentru ridicarea unei case naţionale și pentru înfiinţarea unui internat de băeţi în Șibiiu. — Proces verbal din ședința comitetului „Asociaţiunei pentru literatura română și cultura poporului român“ ţinută în Sibiiu la 23 August 1897. — Procesele verbale ale adunării generale a „Asociaţiunei pentru literatura română și cultura poporului român“ ţinută în Mediaş. — Şedinţa I. la 27 August 1897. — Şedinţa II. la 28 August 1897. — Şedinţa III. la 29 August 1897. — Proces verbal din şedinţa comitetului Asociaţiunei ţinută în Mediaş la 28 August 1897.

*

— In editura tipografiei W. Krafft din Sibiiu au apărut următórele **Calendare pe anul 1898**, tóte ilustrate:

Călendariul săteanului (17 cr.)
Amicul poporului (40 cr.) și
Posnașul (c. umoristic, 36 cr.)

Deasemenea a eșit de sub tipar în „Tipografia“ soc. pe acţiuni în Sibiiu, *Calendariul poporului* pe anul comun 1898 (preţul 20 cr.)

Varietăţi.

Despre o nemai pomenită invenţiune i-se scrie din Oraviţa „Gaz. Transilvaniei“ din Brașov. Anume croitorul român, dl Petru Manciu, premiat cu diferite diplome și medalii de aur și de argint pentru lucrările sale, care a inventat și un nou sistem de mașini de cusut, privilegiate deja pentru Austro-Ungaria, scrie că a mai făcut o invenţiune. Acéstă invenţiune însĕ, décă și nu mai pe jumĕtate s'ar adeveri, ar fi o adevĕrată minune. Invenţiunea, cum crede dl Manciu, ar puté înlocui tóte locomobilele, ce produc aḑi putere artificială; fără toc, fără apă și fără electricitate scie sĕ producă o putere, care fără cel mai mic pericul se póte aplica la mașini de cusut, la mașini de tipografie, la mori de măcinat, la mașini de treerat, de cosit, și de arat, la diferite fabrici, la căile ferate și cu un cuvênt la tóte întreprinderile, carí au lipsă de putere artificială. Mai spune dl Manciu, că prin nóua sa invenţie se póte pune în lucrare un aparat, funcţionând mai mulţi ani de-arêndul regulat ḑi și nópte, fără a avé lipsă de alt ajutor, decât numai de uleiul necesar la ungerea osiilor, deóre-ce, ḑice, „aparatul își ia el însuși din magazinul de aer puterea, ce o dă spre folosinţă, putênd avé în acest mod și diferite orológe de părete și de biserici, fără a le mai trage nici odată“. Ce-i mai mult dl Manciu, ḑice, că nóua sa invenţie se póte pune în comerciu numai cu un capital de 2000 fl. D-sa promite a da informaţiuni amĕnunţite tuturor celor ce se vor adresa la dênsul în Oraviţa (Bănat). O descriere completă, ḑice că va puté da numai după ce invenţiunea sa va fi privilegiată. — La tótă întêmplarea, dl Manciu e de admirat chiar și numai pentru idea, cu care se ocupă. N'ar fi fără interes, ca planurile dênsului sĕ fie studiate.

⁂

Bou și măgar. Adese-ori sĕ întâmplă, că certându-se doi între olaltă, unul se adreséză către celalt cu titlu „onorific“ de „bou“, ér celalat îi reflectéză nu cu mai puţină curtuasie cu titlu de „măgariu“. Intrun astfel de proces odată un judecător chemat stante pede a rostit urmĕtórea sentinţă solemnică:

„Ambii aveţi drept, și n'aveţi. In *esenţă* ambii aveţi drept, în *formă* însĕ nici unul n'are drept“.

Și certăreţii s'au depărtat fiecare mândru, că totuși barem în parte (în esenţă) a avut drept, regretând numai că n'a avut drept și în formă.

FALIMENT MARE!

New-York și **Londra** n'au cruţat nici continentul european și o mare fabrică de argintării s'a simţit îndemnată a desface provisiunea sa întrégă numai pe lângă o mică remuneraţiune a puterilor de lucru. Cu executarea acestui mandat sunt eu împuternicit. Expedez deci ori și cui obiectele următóre pe lângă simpla rebonificare de **fl. 6.60** și anume:

6 bucăţi **cuţite fórte fine** cu tăiș englez veritabil.
6 bucăţi **furculiţe de argint**-patent american dintr'o bucată.
6 bucăţi **linguri de argint**-patent american.
12 bucăţi **lingnriţe de argint**-patent american.
1 bucată **lingură pentru supă** de argint-patent american.
1 bucată **lingură pentru lapte** de argint-patent american.
2 bucăţi **păhare pentru oauĕ** de argint-patent american.
6 bucăţi **tave Victori**a englezesci.
2 bucăţi **felinare admirabile** de masă
1 bucată **sîtiţă** pentru ceaiu. [202] 1—7
1 bucată **presărătóre** pentru zăhar pisat fină.
44 bucaţi laolaltă numai fl. **6.60**

Tóte aceste 44 obiecte au costat mai nainte **fl. 40** și se pot căpĕta acum pentru preţul minimal de **fl. 6.60**. Argintul-patent american este un metal cu totul alb, care își păstréză colórea 25 de ani pe garanţă. Ca dovada cea mai bună, că inseratul acesta nu e

☞ nici o înșelăciune ☜

mĕ oblig prin acésta publice, a retrimite banii tuturora cărora nu le convine marfa fără nici o piedecă și nimenea n'ar trebui sĕ lase a trece acéstă ocasiune favorabilă, fără a-și procura acéstă **garnitură splendidă**, care se potrivesce mai ales ca

present escelent de nuntă și ocasional

cum și pentru ori-ce **gospodărie mai bună**.

Se află numai la

A. HIRSCHBERG,

agentura centrală a fabricelor unite de argint-patent american.

Viena, II. Rembrandstrasse 19/II. — Telephon Nr. 7114.

Trimiterea în provincie pe lângă ramburs sau anticiparea sumei

Praful necesar de curăţit 10 cr.

Veritabil numai cu marca de alături înregistrată (metal de sĕnătate)

AMERIK PATENT

Estras din scrisorile de recunoscinţă.

Primit spediţiunea și sunt fórte mulţămită, mĕ mai rog pentru o garnitură pompósă à fl. 6.60. Cluș.
Escelenţa baronessă Bánffy.

Primit comanda, sunt fórte mulţămit, rog sĕ-mi mai trimiteţi una.
Bozovicĭ, Ungaria. **Alex. Keresztes**, proto-pretor.

Cu prima trimitere sunt deplin mulţămit, mĕ rog încă pentru o garnitură.
Ioan Majarosy, canonic.

Avis!

Domnilor învĕţători și directori de școle le recomandăm depositul nostru de **charte geografice** aprobate de Inaltul Minister reg. ung. de culte și instrucţiune publică, precum:

Charta Ungariei de părete	fl.	5.75
„ **Austro-Ungariei** de părete	„	5.75
„ **Europei** de părete	„	6.—
„ **Asiei** de părete	„	9.—
„ **America de Nord** de părete	„	7.—
Apoi **singuratice comitate din Ungaria** á	„	—.10—15
„ **Ungaria**, edit. format mic à	„	—.15

Asemenea oferim tot felul de recuisite pentru școlă: **ceruse** (Hardtmuth), **cerneli** (Leonhardi), **pene** (Kuhn & Comp.) etc.

Librăria Tipografiei archidiecesane.

„Colecțiunea Șaraga“.

Din „Colecțiunea Șaraga“ à 1 leu = 50 cr. volumul au apărut:

Nr.
1. Elena Sevastos: Povești.
2. N. A. Bogdan: Povești și anecdote.
3. Mihail Canianu: Poesii populare (Doine).
4. N. Gane: Poesii.
5. 6. Log. Cost. Konaki: Poesii vol. I. II.
7. Mihail Eminescu: Poesii complecte.
8. Sofia Nădejde: Nuvele.
9. A. Vlahuţă: Nuvele.
10. Henriete și M. Eminescu: Scrisori.
11. 12. Ar. Densușianu: Cercetări literare vol. I. II.
13. N. Gane: Domniţa Ruxandra.
14. N. Beldiceanu: Poesìi.
15. Elena Sevastos: Anecdote populare.
16. 17. A. Steuerman: Antologie, Crestomatie.
18. 22. N. Iorga: Schiţe din literat. română.
19. N. A. Bogdan: Şi noui și vechi.
20. 21. I. L. Caragiale: Teatru vol. I. II.
23. Matilda Cugler-Poni: Poesii.
24. 25. Grigore N. Lazu: 451 poesii—traduceri și imitaţiuni vol. I. II.
26. Carmen Sylva: Poveştile Peleșului.
27. V. Conta: Încercări de metafisică.
28. Mihail Eminescu: Nuvele.
29 Victor Onișor: Doine și strigături din Ardeal vol. I.

Nr.
30. V. Conta: Teoria fatalismului.
31. 37. V. Conta: Teoria ondulaţiunii vol. I. II.
32. 40. D. Bolintineanu: Poesii vol. I. II.
33. D. Petrino: Poeme.
34. 35. Cavaler C. Stamati: Musa românéscă vol. I. II.
36. Ed. Gruber: Stil și gândire.
38. M. Eminescu: Diverse.
39. Carol Scrob: De-ale inimei vol. I.
41. Const. Negruzzi: Pĕcatele tinereţelor v. I.
42. D. Bolintineanu: Proză vol. I.
43. A. Donici: Fabule.
44. V. Conta: Basele Metafizicei.
45. 56. A. D. Xenopol: Istoria Românilor.
57. Ionescu Raicu-Rion: Scrieri literare v. I.
58. Fabuliști Români: Fabule.
59. Traian Demetrescu: Aquarele (poesii).
60. A. Steuerman: Sărăcie (poesii).
61. A. Steuerman: O tómnă la Paris (scrisori și versuri).
62. N. A. Bogdan: 15 Comèdii.
63. Al. Philippide: Starea socială.
64. I. L. Caragiale: Schiţe, trad. și originale.
65. H. G. Lecca: Prima (versuri).

Se pot procura dela Librăria Tipografiei archidiecesane Sibiiu.

Redactor prov. Gavriil Hango.

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 113. Sibiiu, Marți, 14/26 Octobre 1897. *Anul XLV.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
la „Tel. Rom.“ într'una cu suplementul „Fóia Pedagogică“
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl.. 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. - Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

După încheierea congresului.

Ḑece ḑile au durat desbaterile nóstre congresuale, și in ḑiua a ḑecea séra s'a încheiat sesiunea actuală a congresului.

După un interval de 2 ani s'a întrunit din nou biserica nóstră cea viuă, și acuma s'a întrunit la terminul normal.

Lucrările din sesiunea acésta au consolidat basele puse de congresele din trecut, au creat unele de tot nóue, și au dat condițiunile normale pentru o desvoltare sănĕtósă.

După 2 ani ne-am vĕḑut din nou întruniți la o conlucrare comună.

Fiii acelei mame, cu aceeași limbă cu aceeași credință, cu aceleași datini, cu aceleași aspirațiuni și naționale și și bisericesci, din nou ne-am vĕdut adunați la o lucrare comună, și din acéstă armoniósă conlucrare am supt puteri de viață încă pe trei ani.

Nici odată nu am simțit mai mult ca și acuma sensul profund al proverbiului: În unire este puterea.

Avem o limbă, o lege, aceleași datini, aceleași obiceiuri, aceleași aspirațiuni isvorîte din trecutul bisericei și al némului nostru.

Tóte aceste ne-au dat puteri îndoite de a merge înainte pe calea progresului.

Ce tari am fi noi Românii când unele și aceleși ar fi aspirațiunile nóstre și în cele bisericesci, și când inspirați de aceleași dorințe și în ale credinței, ne-am vedé toți la un loc, la o conlucrare, la o însuflețire.

Dómne, Dómne, când va dispăré păretele cel din mijloc al vrajbei.

Ce tari ne-am simțit noi Românii ortodoxi, când ne-am vĕḑut la olaltă, când cu o gură și cu o inimă am înălțat rugăciuni de cerere și de mulțumită către tronul cel prea înalt de unde vine tótă darea cea bună, și tot darul desĕvîrșit.

Lucrările congresului din sesiunea acésta în binefacerile lor se vor vedea mai târḑiu. Noi constatăm că desbaterile au fost la nivoul cerut de demnitatea acestei corporațiuni supreme în organismul nostru bisericesc, fie-care a contribuit cu partea cea mai bună din ființa sa, ca afacerile nóstre bisericesci sĕ dea înainte.

Rapórtele consistorului nostru metropolitan ne-au dat o icónă fidelă despre afacerile bisericesci. școlare și epitropesci în provincia nóstră metropolitană, și noi ocasional vom reveni, spre a pune pe credincioșii nostri în curent cu aceste importante afaceri.

Legile cele nóue bisericesci în general nu au fost chemate sĕ promoveze binele bisericilor creștine. În cești doi ani, de când ele sunt întroduse, influența lor vătĕmătóre s'a putut vedé până acuma mai ales la căsătorii și la religiunea copiilor din căsătorii mestecate.

S'au accentuat ivirea de casuri de natură proselitistică din partea bisericei greco-catolice, și consistoriul metropolitan s'a îndrumat a erua asemene casuri de uneltiri proselitistice, și a cere dela guvernul țĕrei curmarea.

Nefavorabile urmări au avut legile bisericesci în ce privesce venitele protopresbiterilor nostri mai cu sémă în archidiecesă.

Protopresbiterilor nostri la instituirea lor li s'au asigurat venitele dela licențele pentru cununii și dela procesele matrimoniale. Din interese mai înalte bisericesci congresul din anul 1895 le-a luat aceste venite și biserica în cesti 2 ani din urmă nu a fost în stare sĕ le dea alte venite în locul acelora.

A fost deci justă întețirea cu care s'a cerut ca biserica sĕ desdauneze pe acesti funcționari bisericesci.

In anii din urmă guvernul țĕrei a destinat ajutóre mai însemnate pentru biserici, în scopul de a ameliora dotațiunile servitorilor ei, până când le va putea asigura o dotațiune permanentă.

Modalitatea observată la distribuirea acestor ajutóre a insuflat seriόse îngrijiri autorităților bisericesci. Fără a-și motiva séu justifica procederea guvernul țĕrii a escepționat pe unii dintre aceia, pe cari autoritatea bisericéscă i-a presentat ca vrednici de a fi ajutați.

Chestiunea acésta s'a ventilat și în ședințele congresului din sesiunea acésta, și a rĕmas, ca consistoriele sĕ continue a delătura neînțelegerile și în punctul acesta.

Situațiune penibilă a creat bisericei vicariul dela Oradea-mare, archimandritul Iosif Goldiș prin atitudinea sa la alegerea de deputat dietal, și prin faptul, că în decurs de aprópe 2 ani de ḑile nu a aflat cu cale a desminți faimele, cari le-a aruncat în sinul bisericei nóstre pressa maghiară prin publicarea vorbirei lui.

Chestiunea verificării séu neverificării lui s'a deslegat ea de sine prin renunțarea la acel mandat tocmai în ajunul de a-și încheia congresul ședințele sale, ea însĕ a provocat un vot al sinodului archieresc, care e dovada cea mai eclatantă despre sânțenia cu care sinodul nostru episcopesc ține la corectitatea și onestitatea de caracter a dignitarilor nostri bisericesci.

De ani 16 se tot lucră, ca sĕ ajungem la un normativ uniform și în administrarea averilor bisericesci în metropolie.

Congresul din sesiunea acésta a făcut un pas înainte, a votat un regulament, l'a întrodus în mod provisoriu, rĕmânênd ca observațiunile din practica vieței sĕ fie notate spre a servi la ameliorarea lui, la perfecționarea lui.

Mĕr de aur a fost în congresul din anul acesta raportul despre starea înfloritóre a fundațiunei Gozsdu.

In fruntea acestei instituțiuni de binefacere pentru biserica nóstră stă o representațiune, care cu ochi profetici contempléză viitoriul, și voesce sĕ pună base unui internat, unde tinerilor nostri sĕ li se dea adevĕrata crescere națională-bisericéscă.

Din analele acestei fundațiuni vedem, că s'au și luat mĕsurile cuviincióse pentru înființarea unui internat, și ideia a emanat dela acei ómeni, cari s'au retras cu totul de pe terenul politic, și tóte puterile și le concentréză spre a realisa instituțiuni culturale în sinul poporului nostru, și cari au făcut începutul acuma sunt doi ani cu mésa studenților lipită de inima „Albinei“ din Sibiiu.

Vom publica pe rênd tóte aceste lucrări de mare importanță. și le vom comenta spre a fi bine pricepute.

Pe lângă lucrările presentate ca material dela consistoriul metropolitan au venit lucrări demne de tótă considerațiunea și din inițiativa deputaților congresuali.

Ce a avut mai bun, mai nobil, mai cu caracter metropolia nóstră, pe cei mai devotați fii ai sei i-a întrunit aici în ḑilele dela 1 până la 10 Octobre a. c. spre a lua în sémă mersul afacerilor, a îndrepta unde este de îndreptat, a da îmbărbătare, unde dóră s'ar reclama o îmbărbătare, a delătura pedecile, cari se pun în calea mersului normal al afacerilor, și a da pept cu atacurile îndreptate în contra bisericei

Vĕḑêndu-ne întruniți în casa Domnului, în frunte cu archiereii nostri, vĕḑênd la un loc flórea clerului nostru din provincia nóstră metropolitană, vĕḑênd rîvna și devotamentul, cu care inteligența nóstră mireană urmăresce mersul normal al afacerilor nóstre bisericesci, inima ni-s'a umplut de bucurie, și numai în asemenea momente am putut pricepe semnificativele cuvinte ale Marelui metropolit Șaguna din primul congres național bisericesc, cu cari plin de încredere a pus în mânile acestei corporațiuni sórtea bisericei ortodoxe române din patria nóstră

În congresul acesta mai mult ca până acuma am fost toți pentru unul și unul pentru toți.

Acésta este forța nóstră și de ea se vor sdrobí tóte uneltirile îndreptate contra bisericei nóstre și contra instituțiunilor ei.

Congresul național-bisericesc.

Ședința VII.

Mercuri, 8/20 Oct.

President I. P. S. Sa metropolitul *Miron Romanul.*

Se cetesce protocolul ședinței de eri și se autentică.

Se presentéză: 1 cererea lui N. Sânzian din Hațeg, pentru regularea chestiunii împărțirii ajutórelor de stat pentru preoțime.

2. Rugarea mai multor poporeni din tractul Dobrei pentru lămurirea unor disposiții din Statutul org.

3. Rugarea mai multor credincioși din Macea în chestia întregirii parochiei de acolo.

Se dau comisiei petiționare.

Se fac următórele propuneri:

I. Propunerile deputatului Dr. Nestor Oprean:

a) Avênd în vedere, că în sensul art. de lege IX din anul 1868 toți românii de religiunea gr.-or. din Ungaria și Transilvania, aparțin metropoliei gr.-or. române;

considerând, că comunele așa numite mixte numai provisoric stau și au stat sub jurisdicțiunea unor Eparchii gr.or. sêrbe, până la efectuirea faptică a despărțirii averilor pretinse comune;

considerând, că tóte aceste comune bisericesci deci vor avé pe basa legii sĕ iee parte activă la viéța nóstră bisericéscă prin participare la alegerile sinodale și congresuale;

considerând mai departe, că măritul congr. pe basa Statutului organic §. 148 din anul 1895 a făcut împărțirea cercurilor electorale pentru alegerile congresuale; că acésta împărțire a întrat deja în vigóre cu putere de lege — și alegerile numai pe basa acesteia se pot face legalminte;

luând însĕ în considerare, că la facerea acestei împărțiri s'au trecut cu vederea comunele mixte; din care unele au ajuns deja sub jurisdicțiunea metropoliei nóstre; ér' altele încă o sĕ între cât de curênd:

Propun aducerea conclusului:

Congresul îndrumă Consistoriul Metropolitan, ca la proxima sesiune congresuală sĕ aducă înaintea Congresului un proiect de suplement la arondarea cercurilor electorale pentru alegerile congresuale, care se cuprindă împărțirea comunelor mixte în cercurile electorale deja create, și si până va fi Congresul în posiția a decide asupra numitului suplement, acesta sĕ se aplice provisor la eventualele alegeri.

Se dă comisiunii organisătóre.

b) Subsemnatul 'mi iau voie a face următórea propunere: Cu privire la aceea, ca metropolia gr.-or. sêrbă din Carloveț a făcut contra-acțiune în procesele de despărțire hierachică intentate de comunele nóstre bisericesci pentru petrinse restanții de contribuire la spesele congresuale din Carloveț; a fost însĕ respinsă cu contra acțiunea;

considerând, că după încheierea proceselor de despărțire ierarchică a comunelor nóstre bisericesci: Fenlac, Sânmiclaușul-mare și Șarafola, ierarchia gr.-or. sêrbă la finea anului 1896 a făcut arunc de aprópe fl. 2000 titulo restanții la spesele congresuale din Carloveț pe credincioșii nostri din comuna bisericéscă Sarafola, și încassarea numitei sume a pus'o în curgere pe cale execuțională administrativă;

considerênd, ca ierarchia sêrbă nu va pregeta a face tot acelaș lucru și în celelalte comune mixte, décă va avea succes la Sarafola;

considerênd, că prin urmare aici nu este vorba numai de interesele private a unei comune, ci a tuturor comunelor mixte, cari în modul acesta pot suferí daune de mii de fl.;

considerênd, că aruncul acesta se face după definitiva despărțire ierarchică, deci când românii gr.-or. nu mai aparțin de fel hierarchiei sêrbe;

considerênd, că după lege ori ce corporațiune autonomică numai asupra membrilor sei póte aruncá contribuiri spre acoperirea speselor administrațiunei autonomice; ér nu și asupra acelora, cari nu mai aparțin respectivei corporațiuni;

avênd în vedere deci, că deciderea întrebării că óre îndatorați sunt românii gr.-or. din comunele mixte sĕ contribue la spesele Congresului din Carloveț — nu póte sĕ cadă în competința forului administrativ a unui séu altui comitat din țéră, ci în a ministeriului regesc —

și considerând în fine, că la deciderea acestei cause este lipsă se fie ascultată și Metropolia nóstră,

Congresul enunță:

Metropolia nóstră adreséză Inaltului regim regnicolar o notă referitóre la aruncul făcut de ierarchia gr.-or. sêrbă asupra credincioșilor comunei gr.-or. române din Sarafola cu observarea, că chestiunea fiind de natură principială și nu locală, și fiind-că din partea metropoliei nóstre nu se recunósce dreptul ierarchiei sêrbe de a face arunc și asupra credincioșilor gr.-or. români; sĕ se țină în suspens executarea deciselor comitatense și sĕ se dee şi metropoliei nóstre ocasiune aşi motiva contestarea dreptului ierarchiei sêrbe.

Cu esecutarea de urgenţă a acestui conclus se încredinţéză Ex. Sa dl Metropolit.

Se dă comisiunii organisătóre.

2. *Propunerile deputatului Ioan Sêrbu*:

a) Avênd în vedere, că anul viitor întrégă monarchia sĕrbéză iubileul de 50 ani dela întrarea în domnie a Maiestăţii Sale, prea bunului nostru Impĕrat şi rege Francisc Iosif I.

Avênd în vedere, că biserica ortodoxă română are a-şi mulţămi autonomia şi tótă viaţa sa constituţională atât nemuritoriului ei archiereu şi Metropolit Andreiu Baron de Şaguna, cât şi nemărginitei graţii a Maiestăţii Sale, îmi iau libertatea a propune: Cong. naţional bisericesc sĕ decidă, ca în anul viitoriu la timp potrivit o adresă omagială sĕ fie presentată Maiestăţii Sale în numele credincioşilor bisericei nóstre ortodoxe române, printr'o deputaţiune, care se va alege acum imediat.

Se dă comisiei organisătóre.

b) Avênd în vedere, că mai ales în urma legilor politico-bisericesci ale stăpânirii nóstre lumesci a început pe ici pe colo şi între credincioşii bisericei nóstre a slăbi simţul religios.

Luând în considerare înrîuirirea binefăcĕtóre si moralisătóre pe care a eserciat'o în tóte timpurile predicele şi cetirea cărţilor bune asupra sufletului omenesc; îmi iau libertatea a propune, Măritul congres sĕ decidă:

1. Prea Sânţiţii nostri archierei sĕ învite preoţimea parochială, ca cel puţin de 2—3 ori pe an sĕ ţină predice potrivite priceperii poporului şi stărilor locale.

2. Venerabilele consistóre sĕ provóce comitetele parochiale, ca în budgetele anuale sĕ destineze o sumă cât de mică, d. e. câte 10 fl pentru cumpĕrarea de cărţi bune, bisericesci şi lumesci, cu tendinţe morale, pe cari sĕ le pună la disposiţia tuturor credincioşilor, împlinind astfel cu încetul punctul 17 din §. 23 al statutului organic

Se dă comisiei bisericesci.

c) Avênd în vedere, că „regulamentul pentru parochii“ votat de congresul nostru naţional bisericesc în 13/25 Octobre 1878 s'a îngrijit de fixarea minimului, respective de ameliorarea dotaţiunii preoţesci **numai** în acele parochii, cari vor deveni vacante, prin urmare de o ameliorare succesivă şi în multe locuri în timp fórte îndepărtat;

avênd mai departe în vedere, că faţă de tendinţa guvernului ţĕrii nóstre, de a întregi venitele sigure preoţesci la suma de 600 fl., ba faţă de ajutorarea faptică a unor preoţi chiar direct fără mijlocirea archiereilor noştri, o ameliorare generală devine urgentă în interesul autonomiei nóstre bisericesci, îmi iau libertatea a propune următoriul suplement şi amandament la Regulamentul pentru parochii din a. 1878.

Lăsând în general dispoziţiile ḑisului regulament neatinse, congresul decide:

I. §. 1. (ad. §. 9). Fiecare preot trebue sĕ aibă dela parochia sa un venit sigur de cel puţin 600 fl. Celelalte hotărîri ale § 9. din 1878 se păstréză, punêndu se numai 600 fl. în loc de 400. In înţelesul acesta se eliminéză punctul *c.)* din §. 13 şi 14 rĕmânând numai dóuĕ clase de parochii.

§. 2. (ad. §. 13.) Intre venitele sigure se socotesc: *a.*, salariul în numĕrariu, *b.*, venitele după sesiunea parochială, *c.*, venitele din taxele stolari dela botezuri şi înmormêntări. — Pentru fixarea venitelor de sub *b*) şi *c.*, se ia media venitelor celor cinci ani din urmă.

§. 3. Parochiile, cari n'au sesiuni parochiale, séu unde taxe stolare nu sunt în us, precum şi acelea, cari ar voi a le scóte acum din us, vor plăti restul, respective suma întrégă în chip de salar.

II. §. 4. Salarul ce se va plăti preotului în bani, se câştigă parte pe calea aruncului, parte din venitele eventualelor fundaţiuni bisericesci.

§. 5. Pentru repartiţia de arunc, comunele bisericesci vor observa următórea normă:

a) O a treia parte din suma ce e a se câştiga în acest chip, se va repartisa pe familii. adecă pe parochienii de sine stătători.

b) O a treia parte se va repartisa pe suflete.

c) O a treia parte se va repartisa după darea directă către stat.

III. §. 6. Dispoziţiile aceste întră în vigóre cu 1 Ian. 1899.

§. 7. Ca executarea la timp sĕ nu întimpine pedeci, Ven. Consistóre vor avisa oficiile şi comitetele par., ca sĕ-şi compună şi aştérnă spre aprobare preliminarele pe a. 1899 cel mult pănă la finea lui Iulie 1898.

§. 8. În comunele, cari nu-şi vor fi făcut datoria la timpul fixat, din causa de greutăţi ce s'ar ivi, va merge protopopul ca sĕ presideze sinódele, ce vor avea sĕ apróbe preliminările, făcênd insciinţare timpurie despre sosirea sa, ca pregătirea preliminarelor de comitete, şi anunţarea sinodului cu 8 ḑile înainte sĕ nu lipséscă.

E de dorit, ca unde numai póte, deputatul mirean congresual al cercului, sĕ însoţésca pe protopop.

Se dă comisiei organisătóre.

Propunerea deputatului Dr. I. Şenchea:

Se decide, ca rapórtele generale ale ale Ven. Consistoriu metr., cari se înaintéză congresului naţ. bis., sĕ se tipăréscă şi distribue membrilor congresuali deodată cu convocatorul.

Se dă comisiei organisătóre.

Propunerea deputatului Tr. Barzu:

Considerând, că în suportarea speselor deputaţilor congresuali după modalitatea de până acum este disproporţiune;

Considerând, că este necesitate de a se asigura în mod echitabil acoperirea acestor spese ceea-ce s'ar puté face cu deosebire înfiinţându-se un fond special spre acest scop, propun:

Ven. Consistor metr. sĕ însărcinéză sĕ presinte un proiect proximului congres:

1. în privinţa solvirei din cassa metr. a speselor deputaţilor cong. şi respective în privinţa adrepartării acelor spese în mod mai echitabil pe singuraticele diecese;

2. în privinţa înfiinţării unui fond pentru acoperirea speselor deputaţilor congresuali.

Se dă comisiei financiare.

Ex. Metropolitul simţindu-se obosit, predă presidiul P. S. Sale episcopului Meţianu.

La ordinea ḑilei raportul comisiei bisericesci. Raportorul P. *Rotariu* referéză asupra propunerii deputatului V. Mangra, de a se înainta un memoriu la tron, pentru abrogarea legilor politice-bisericesci.

Comisia propune: considerând că conclusul congr. 85/95 are alt înţeles, nu pe cel cuprins de dl. propunĕtor;

considerând că actualul congres într'o şedinţă premergĕtóre a luat deja conclus cu privire la controlarea efectului ce-l vor produce legile politice-bis. pe teritorul metropoliei nóstre, care conclus va procura congresului date concrete;

considerând, că n'ar fi la loc a prejudeca acĕ conclusui, ce congresul va avea sé-l aducă după adunarea datelor concrete şi în conformitate cu împrejurările de atunci, — congresul trece la ordinea ḑilei peste propunerea făcută de deputatul V. Mangra.

V. *Mangra*: Prevĕd, că propunerea comisiunii va întruni majoritate de voturi. Cu tóte aceste, ca propunĕtor îmi susţin dreptul de a-mi apĕra şi motiva propunerea. Nu este exact ceea-ce dl raportor al comisiunii afirmă, că propunerea făcută de mine, prin care m'am provocat la conclusul congresual 85/95 n'ar fi în consonanţă cu acel conclus. Cá s'a adus un conclus în afacerea acésta în o şedinţă anterióră, — pe noi cu tóte aceste nu ne împedecă nimic de a lua paşi pentru scóterea din vigóre a legilor politice-bisericesci. Că s'au luat mĕsuri pentru constatarea efectelor acelor legi, încă nu s'a sanat rĕul. E vorba de a abroga acele legi, cari sunt isvorul relelor, după vederile nóstre. Din partea nóstră ar fi nn act de retragere, de recunóscere prin tăcere a îndreptăţirii acelor legi, dacă n'am reclama în contra lor. Dreptul de a protesta, de a ne apĕra contra lor nu ni-l contestă nici chiar legea statului. Cu vreme şi fără vreme — după ḑisa apostolului, — trebue sĕ lucrăm în impotriva lor. Congresul nostru are destule motive de a se pronunţa contra acelor legi. în tocmai cum au avut şi celelalte confesiuni din ţară. Secta nazarenismului ireligiositatea, corupţiunea, neconfesionalitatea — nu sunt destule motive pentru congres? Póte că vor fi şi de aceia, cari sunt împăcaţi cu acéstă stare de lucruri. Eu nu mĕ voi împăca cu ele. Dacă ţinem la curăţenia, religiositatea, moralitatea bisericei, trebue sĕ cerem abrogarea lor. E datoria bisericei, din consideraţia marilor interese ce le are şi a misiunei sale, sĕ păşéscă contra legilor politice bisericesci. Propunerea mea e făcută în cadrul legilor ţĕrii, în cadrul constituţiei statului.

În conclusul congr. 85 din anul 1895 se ḑice apriat, că biserica nu va înceta de a lucra pentru scóterea din vigóre a legilor nóuĕ de stat. Şi biserica de atunci nici un pas n'a făcut în direcţia acésta. Rog sĕ mi-se priméscă propunerea.

Excelenţa Sa *Metropolitul*, la observarea dlui Mangra, că pân' acum nu s'a făcut nimic pentru scóterea din vigóre a legilor politice bisericesci, că nu s'a protestat contra lor, accentuéză, că biserica nu va înceta a conlucra la scóterea acelor legi din vigóre, atunci, când va fi timpul potrivit. A protesta contra legilor sancţionate de Maj. Sa, nu este iertat.

V. *Mangra*. Am vorbit de memoriu, nu de protest.

P. *Truţa*. E pentru propunerea comisiunii. Stăm în faţa unor legi de stat. Pentru revocarea lor nu e timpul potrivit. Trebue sĕ aşteptăm vremi mai oportune. Nici în privinţa modului executării propunerii nu e de acord cu dl Mangra.

Referentul *Rotariu*: Motivele dlui Mangra provin din o confusie de idei. Propunerea d-sale constitue o acţiune, care ar trebui sĕ o încépă congresul. Prin concl. 85 din sesiunea trecută ne-am angajat la acésta. Sĕ aşteptăm timpul potrivit.

Punêndu se la vot, propunerea comisiunii s'a primit,

Aceeaş comisie prin acelaş raportor referéză tot asupra unei propuneri a deputatului Mangra, ca congresul sĕ se pronunţe asupra naturei şi modului de distribuire a ajutórelor de stat.

Comisia propune: considerând, că după informaţiunile date comisiunii, consistoriul nostru metropolitan deja s'a ocupat cu acésta chestiune, care este acolo pendentă, congresul transpune acéstă propunere consistoriului metropolitan.

V. *Mangra*: Am prevĕḑut, că va fi acésta sórtea propunerei mele, îndată-ce s'a dat comisiei bisericesci, pentru-că acolo sunt persóne interesate în chestia ajutórelor de stat. Chestiunea e de urgenţă, şi nu sufere amânare. Biserica trebue sĕ ia posiţie de apărare, îndată ce chestiunea s'a pus pe principiul de a se paralisa dreptul ei autonom prin modul de împărţire a ajutórelor bănesci pe séma preoţilor. Istoricul afacerii îl scim cu toţii. Au venit la adresa consistorielor nóstre câte 7000 fl. dela ministru, sub titlul de ajutóre, pentru împărţire între preoţi. Dar cu restricţiuni în ce privesce persónele ce ar fi a se beneficia din ele. Sciu, că P. S. Sa dela Arad a propus pe unii, şi ministrul a designat pe alţii. Nu e jignit prin acésta dreptul autonomic al bisericei nóstre, a persónelor puse în fruntea ei? — In faţa casurilor concrete află M. congres de bine a trece la ordinea ḑilei, a trăgăna afacerea, şi a nu decide acum asupra ei, şi a nu protesta în contra ingerenţelor incompetente a guvernului în autonomia bisericei nóstre? Rog sĕ primiţi propunerea mea şi sĕ o resolvaţi aci în şedinţa presentă. Nu sciu când ne va fi cu putinţă sĕ ne întrunim, peste 2 séu peste 3 ani. Chestiunea e de urgenţă şi de importanţă mare. Ajutórele acele sunt mijloc de căpătuială, de aservire a preoţimei bisericei nóstre.

Escelenţa Sa Metropolitul este convins că nimenea nu se află nu numai în sinul congresului, ci în sinul întregei biserici, care sĕ fie mulţămit cu modalitatea impărţirii ajutórelor de stat. Aḑi înse nu ne rĕmâne alta, decât séu sĕ primim ajutoriul aşa cum ni se dă, séu sĕ renuuţăm la el. Afacerea a ajuns în consistoriul metropolitan, care acum se ocupă cu ea. In meritul afacerii până acum n'a putut face nici un demers. Constată, că propunerea dlui deputat Mangra nu indică modalitatea, cum ar fi a se regula afacerea, şi dacă s'ar primi, ar trebui sĕ se dee încă odată unei comisiuni, care sĕ ne vină cu o propunere. — E mulţămit cu propunerea comisiunii.

P. *Cosma* deşi este convins că consistoriul metropolitan va face tot posibilul, ca interesele autonomice ale bisericei nóstre se fie respectate, doresce, ca chestiunea sĕ fie desbătută aici în congres din tóte punctele de vedere, pentru-ca atât consistoriul metropolitan, cât şi guvernul sĕ cunóscă încă de acuma, cari snnt vederile membrilor congresului în acéstă chestiune. Despre ajutor ḑice, că acesta este calul troian, prin care inimicii încércă sĕ între în cetate, în autonomia bisericei, prin ómenii nostri. Analog cu acest ajutor a fost şi ajutorul dat în archidiecesă, cunoscut sub numele: „mila împĕrătéscă“. Nici acesta nu se împărţia în deplină consonanţă cu interesele autonomíce ale bisericei, deşi îl împărţia consistoriul pentru-că dela început chiar erau legate mânile consistoriului de unele restricţiuni, dar guvernul constituţional nu s'a mulţămit numai cu acele restricţiuni, ci a venit cu un alt rescript, prin care 'i se lăsa Consistoriului numai dreptul de propunere, dar ministrul nu este obligat a considera propunerile făcute de Consistoriu, ér distribuirea între preoţi o face prin organele sale politice, prin ce ajutoriul de stat s'a devalvat la un fond de corteşie politică. Sinodul archidiecesan în fine după repeţite remonstrări zădarnice a declarat, că ajutorul în asemenea împrejurări nu 'l consideră de un ajutor dat bisericei şi aşa s'a ajuns, că biserica nu-l mai capĕtă. Ce se face cu el, nu scim, în budgetul ţĕrei însă el figuréză şi acum. — Legile bisericesci au micşorat venitele preoţilor, cărora guvernul le dă în schimb o recompensă, care se urcă din an în an. Acésta o face mai ales în considerare faţă de protestanţi. Bisericilor prostestante însĕ li-s'a făcut concesiunea, ca şi din ajutoriul de stat se formeze fonduri, şi şi dotaţiunea actuală o pot distribui ele după plac.

Dacă şi noi o vom căpĕta sub asemenea condiţiuni bine! mĕsuri excepţionale însĕ sĕ nu primim. Eu individual, deja de acum aş declara, că în condiţiunile actuale nu primesc dotaţiunea, dar fiindcă lucrul încă nu este matur de a recurge la ultima ratio, primesc propunerea comisiunei.

N. *Maneguţiu*: Crede, că nu e nimeni în congres, care sĕ nu fie de acord cu vederile dlui Mangra, că micul ajutoriu, ce'l dă guvernul preoţimei nóstre, e un mijloc de căpătuială, un mijloc de a produce destrăbălare în sinul bisericei; nu e nimeni, care sĕ nu fie pătruns de datoria, de a nu primí acel ajutor în forma, în care ni se dă din partea statului; nimeni care sĕ nu observe primejdia, ce acel ajutor invólvă pentru autonomia nóstră. Deóre-ce înse dl Mangra n'a făcut propunere concretă, ci a cerut numai, ca congresul sĕ se pronunţe în causă; — pentru a preveni inconvenientul de a se da chestia din nou spre studiare, şi astfel sĕ ajungă a face un nou încungiur pe la comisii, — propun următorul amandament: rĕmânênd şi pe anul curent fără resultat protestele episcopatului nostru in contra feliului de distribuire adoptat de guvern, renunţă la acel ajutor.

R. *Ciorogariu:* A observat, că peste chestiuni de importanţă s'a trecut la ordinea ḑilei, şi chestii de mai puţin interes au fost mai temeinic desbătute. Ar dori ca pentru viitor sĕ se reguleze, cari sunt chestiuni principale şi principiale în congres, şi cari sunt de ordine mai secundară.

Chestia ajutórelor de stat la noi e chestie veche, şi e o analogie dela „Kulturkampf"-ul din Germania. Si acolo s'a început cu detragerea venitelor preoţesci; s'au dat apoi rebonificări, firesce, cu intenţii viţióse. Şi biserica din Germania a renunţat la ajutóre. Noi, în faţa tendenţelor primejdióse deasemenea ar trebui sĕ avem bărbăţia, de a nu permite guvernului sĕ ne remunereze preoţii după mĕsura sa cualificătóre. Sĕ enunţăm aici, că preotul, care va primi ajutoriu fără învoirea episcopului sĕu, sĕ fie destituit.

Ig. *Papp*: chestia are dóuĕ părţi: primirea séu neprimirea ajutoriului între condiţiunile cum se asamnă dela guvern, şi împărţirea acelui ajutoriu între cei avisaţi.

Relativ la împărţire, comisiunea nu s'a aflat competentă a se pronunţa, pentru-că împărţirea cade în dreptul fiecărui episcop. S'a ocupat însĕ comisia cu partea primă, adecă cu întrebarea primirei séu neprimirei, şi tocmai pe basa informaţiunilor ce le are, că afacerea este pendentă la V. consistoriu metropolitan, n'a putut face altă propunere, decât cea făcută, adecă propunerea dlui Mangra sĕ se transpună cons. metropolitan, care a cerut, şi în parte a şi primit dela eparchii rapórte despre procedura guvernului, în cari raporte se expun gravaminele contra ingerinţei guvernului la asemnarea ajutoriului, şi special se arată modul ingerinţei guvernului, care discualifică pe unii şi pe alţii dintre cei presentaţi de eparchii, şi le denégă ajutoriul.

Expune apoi istoricul, cum s'a început şi desvoltat afacerea. Guvernul adecă, înainte de votarea, sancţionarea şi întroducerea legilor cunoscute politico bisericesci a cerut dela eparchii conspectul dotaţiunei anuale a tuturor parochilor. Nici o eparchie n'a aşternut conspectul înainte de a fi supus întrebarea deliberării V. cons. metropolitan. Pe basa conclusului acelui V. consistoriu însĕ au aşternut conspectul cu expresa declarare, că ajutoriul ce guvernul intenţionéză a'l da, biserica ortodoxă română numai aşa e aplicată a'l primí, décă acela se va pune în sumă generală la disposiţia autorităţii bisericesci, chemate a-şi regula în mod antonom dotaţiunea preoţimei sale. Guvernul a arĕtat apoi, că din suma luată din budgetul statului pe anul 1895 voiesce sĕ împărţéscă şi preoţimei gr.-or. române, şi a cerut dela eparchii a i se arĕta, cari sunt preoţii cei mai avisaţi la ajutoriu, cu expunerea oficiilor de dare pe calea cărora sĕ impartă însuşi ajutoriul.

Eparchia Aradului a protestat contra unei asememenea ingerinţe a guvernului de a împărţi însuşi ajutoriul, şi cu provocare la representaţiunea sa anterióră, a denegat aşternerea propunerii, cerênd, ca cuota ce compete diecesei Aradului sĕ o trimită la adresa autorităţii diecesane în sumă generală.

Guvernul declarând că nu voesce vătămarea autonomiei bisericesci, a reces dela intenţiunea de a împărţi însuşi ajutoriul, a cerut totuşi conspectul preoţilor avisaţi la ajutoriu, pentru-că ḑice: guvernul care dă ajutoriul, ar avea drept sĕ scie şi prealabil, cui se va împărţi acel ajutoriu.

Şi după-ce guvernul a declarat că banii îi va trimite autorităţii diecesane, i-s'a presentat conspectul, a şi urmat ajutoriul pentru 1895, dar dintre cei propuşi guvernul a excepţionat pe mai mulţi, şì dintre protopopi şí dintre preoţi.

Consistoriul a remonstrat din nou contra excepţionării, şi guvernul şi-a retras excepţiunea faţă de unii, dar nu faţă de toţi, pentru-că ḑice, că din punct de vedere al controlei, ce-i compete, nu póte admite, ca ajutoriul sĕ se impartă între individi, asupra cărora are scrupuli temeinici.

Asemenea s'a urmat cu ajutoriul pentru anul 1896. Atunci érăşi s'au excepţionat unii dintre cei propuşi, dar mai puţini decât înainte:

Aceste gravamine fiind arĕtate cons metropolitan cu date positive, şi astfel fiind chestiunea pendentă la cons. metropolitan, ca cel chemat în linia a dóua a protesta contra ingerinţei guvernului. — aderéză la propunerea comisiunii.

Dr. P. *Span* consideră afacerea de o importanţă mare. — Prin feliul împărţirii ajutórelor dela stăpanire, demoralisarea, destrăbălarea a început sĕ se lăţéscă între preoţii bisericei nóstre. Şi décă nu i vom pune stavilă, desastrul va fi neînlăturabil. — Sĕ nu trăgănăm afacerea ci sĕ o hotărîm aici. E de demnitatea congresului, sĕ enunţe aici, că nu primim micul ajutoriu sub condiţiile, pe lângă cari ni se oferă. Sĕ primim amandamentul lui Maneguţ

Ex *Metropolitul* nu împărtăşesce ideia de a se decide chestiunea direct din congres, fără de a lua întâiu informaţiuni dela organul executiv, care se ocupă cu afacerea. Acésta ar fi o desconsiderare a organului subaltern. S'ar porní în forma acésta de sus în jos şi acésta ar produce destrăbălare. E de părerea sĕ se dea curs normal afacerîi, care acum a ajuns la consistoriul metropolitan; sĕ se aştepte votul acestui for.

N. *Zigre:* Ingrijirile ne sunt basate. E clar, că atitudinea guvernului în chestia împărţirii ajutórelor pe séma preoţimei nóstre e o alterare a autonomiei bisericei. Consistoriul metr. s'a ocupat intensiv cu afacerea. E de părerea, sĕ se céră votul lui.

Deputatului I. *Papp* îi observă, că ministrul n'a ḑis: împărţiţi ajutórele, ci a trimis banii consistorielor; dar a cerut lista preoţilor destinaţi a fi ajutoraţi. Va sĕ ḑică, el vine în chipul unui sinod episcopesc, şi cualifică respective discualifică pe preoţi. Acesta e un pas íncompetent. vătămarea dreptului autonomic al bisericei, garantat prin lege. Crede, că afacerea s'ar putea accelera. Face amandamentul: Sĕ însărcinéză consistoriul metr., a presenta raport în chestiune încă în sesiunea actuală.

A. *Mocsonyi:* Din tóte părţile s'a recunoscut marea importanţă a chestiunei. Toţi au dat expresie neîndestulirii lor asupra modului, cum s'a practicat împărţirea ajutoriului din partea guvernului. Toţi au constatat, că prin acel fel de împărţire a ajutoriului se vatămă autonomia bisericei nóstre. In privinţa acésta nu există între noi nici o diferenţă de păreri. Intrebarea nu e: ce cugetăm noi, pe lângă cari principii ne ţinem noi, ci: se póte decide causa aşa incidental, exabrupto, fără pregătirile prealabile necesare?

Eu am onórea de a face parte din consistoriul metropolitan şi din sinodul eparchial din Caransebeş. Sinodul din Caransebeş ocupându se cu chestiunea acésta, a hotărît, sĕ se substérnă prin cons. metropolitan congresului. In consistoriul metr. pertractăm în chestiune; dar nu numai din incidentul acesta. Membrii consist. metropolitan au constatat unanim, că afacerea n'a ajuns încă în acel stadiu, ca sĕ se pótă substerne congresului. In consistoriu am avut motive, din cari am aflat de lipsă sĕ continuăm pertractările cu guvernul; vĕ spun drept, nu am speranţă că vom ajunge la resultat cu el, dar nici aceea n'o putem preḑice, că e imposibil sĕ ne înţelegem cu el. Nu ar fi demn de autoritatea nóstră ca congres, sĕ venim, şi cu un conclus sĕ resturnăm, ce cu multă prudenţă am făcut păn'acum. Óre suntem noi în stare, sĕ suplinim ajutoriul de stat? Avem lipsă de ajutoriu; — dar autonomia nu ni-om jertfi-o pentru el. Trebue sĕ cumpănim chestia din ambele părţi. Sè nu aducem hotărîre în pripă, in ruptul capului. Excelenţia Sa a binevoit a ne indigita unde am ajuge printr'un astfel de conclus. Décă noi vom respinge ajutoriul, ce vom face cu preoţii, cari cu tóte acestea îl vor primi? Nu va fi atunci mai mare destrăbălarea, când mulţime de preoţi şí contra conclusului cong. vor primi ajutor dela stat? Am credinţa, că în urma unui astfel de conclus preoţimea nóstră nu va primi ajutoriul dela stat, n'avem însĕ garanţă, că acéstă în adevĕr aşa se va întêmpla şi nu altcum. Consistoriul metropolitan va veni şi cu mĕsuri contra preoţilor cari vor primi ajutóre cu ocolirea autorităţilor bisericesci. Noi nu putem sĕ aducem aşa în pripă un conclus, care póte sĕ aibă consecinţe desastróse. Vĕ rog sĕ primiţi propunerea comisiei fără vre un adaus.

V. *Damian*: E de părerea sĕ se hotăréscă în afacere din congres şi în chipul acesta sĕ se dea directivă consistoriului metr., prin ce s'ar accelera resolvirea afacerii Ajutoriul de stat în principiu avem sĕ-l primim, căci eu am convingerea că suntem îndreptăţiţi la el, fiind o recompensă, un ecuivalent al venitelor perdute. Suntem în contra feliului împărţirii ajutorului, dar de renunţat nu renunţăm la el. — Face următórea propunere:

Atât din consideraţiuni autonomice bisericesci, cât şi din motive de echitate, congresul enunţă: După-ce ajutoriul de stat din chestiune stă în mare disproporţie cu numĕrul preoţilor îndreptăţiţi a fi împărtăşiţi din el, consistoriul metr. prin o representaţiune către guvern sĕ-l reclame pentru fondurile de ajutorare existente pentru preoţimea din întréga metropoliă.

Ex. *metropolitul* observă, că ajutoriul de stat nu este un ecuivalent, un fel de despăgubire pentru preoţi, în schimbul perderilor îndurate în urma legilor nóue. E adevĕrat, că predecesorul actualului ministru president într'un moment a declarat că ajutorul acesta ar fi o desdaunare, dar în momentul următor a grăbit sĕ-şi revóce declaraţia. Ér ministrul de resort actual a declarat pe faţă, că ajutoriul ce se dă preoţilor nu e desdaunare, ci un fel de competinţă, un ajutor asigurat preoţilor prin art. de lege XX. din 1848.

I. de *Preda:* Dl. Mangra a făcut o propunere neconcretă. Propunerea acésta sémănă cu o pétră pe care o aruncă cineva într'un lac, numai cu scopul, ca sĕ vadă, ce valuri va produce. — Ajutoriul de stat compete preoţilor nostri. Noi nu putem sĕ renunţăm la lupta pentru acuirarea acelui ajutoriu, care e avutul nostru. Nu mai atunci vom renunţa la el, când ne vom fi convins, că tóte stăruinţele nóstre sunt zădărnice întru delăturarea pedecilor dăunóse ce ni se impun din partea guvernului. E pentru propunerea comisiunii.

T. *Barzu* face propunerea: Congresul aştéptă dela Preasânţiţii archierei, consistoriele diecesane şi cel metropolitan, ca şi pe viitoriu sĕ stărue, ca în privinţa distribuirii ajutórelor de stat ce se dau pe séma preoţimei nóstre, sĕ lucre în direcţiunea salvării autonomiei bisericei nóstre, şi la cas de lipsă, sĕ iee măsuri pentru paralisarea efectului desastros a modului de împărţire a ajutorului de stat, cum s'a practizat din partea înaltului guvern.

P. *Truţa* combate propunerea lui Barzu şi se alătură întru tóte motivelor dlui Mocsonyi.

G. *Ardelean.* Are sĕ mulţăméscă dlui Mangra, că a adus chestiunea naintea congresului. Chestia e de importanţă gravă. E de acord cu vederile dlui Mocsonyi. — Tóte bisericile chiar şi cea catolică a declarat că sub condiţiile în cari se dă, nu primesce ajutorul de stat, ci renunţă la el. Şi nici noi nu vom putea face altcum — la timpul sĕu. Sĕ aşteptăm însĕ părerea consistoriului metr.

V. *Mangra:* Intre alte obiecţiuni ce mi se fac, e şi aceea, că am făcut propunere neconcretă. Chestiunea e atât de gingaşe, că eu nu puteam sĕ dau elemente de judecată congresului. Nu sciu în ce stadiu e afacerea la consistoriul metr. Propunerea am făcut-o, pentru-că consistoriul metr. a retăcut înaintea nóstră starea afacerii. Eu décă făceam propunere concretă, trĕbuia sĕ dau reprobă consistoriului. De doi ani de ḑile ajutórele se impart. Congresul trebue sĕ se pronunţe în afacere. Consistoriul metr. trebuia sĕ céră de timpuriu informaţii dela eparchii în afacerea acésta, ce învólvă consecinţe grave pentru biserică. Işi susţine propunerea cu amendamentul lui Zigre.

N. *Maneguţ* a purces dela presupunerea, că anii 1895, 1896 şi 1897 sunt o vreme suficientă, pentru-ca chetia sĕ se pótă deslega. — Recede dela propunerea sa, décă se primesce a deputatului Zigre.

N. *Zigre* constată, că nu cere dela consistorul metr. ceva imposibil. Intrunirea se póte face în ori-care moment. Sĕ vină apoi consistoriul, sĕ ne spună în ce stadiu e afacerea, sĕ avem basă, pentru a putea purcede mai departe.

P. *Rotariu.* Respinge bănuiala, că vre-un membru al comisiei ar fi interesat în chestia împărţirii ajutórelor. E de părerea, sĕ nu se hotărască în chestie, până când consistoriul metr. nu va fi terminat cercetările sale. Recomandă spre primire propunerea comisiei.

Ep. *Meţianu* crede a fi cu neputinţă întrunirea consistoriului metropolitan, din pricina că nu sunt toţi membrii cons. de faţă, nefiind toţi membrii consistoriali şi deputaţi congresuali. — De altă parte consistoriul metropolitan nu póte sĕ aducă nici o hotărîre în causă din pricina, că nu i-au sosit datele dela tóte consistoriele eparchiale.

Deputaţii Maneguţ şi Barzu îşi retrag propunerile.

Punêndu-se la vot, propunerea comisiei se primesce, fără amandament.

Aceeaş comisie prin acelaş raportor referéză asupra propunerii deputatului Dr. E. Cristea, pentru regularea prin sinodul episcopesc a chestiunii portului preosesc.

Comisia propune: Congresul transpune propunerea pe calea consistorului metr. Sântului sinod eppesc cu rugarea, sĕ binevoéscă a lua mĕsurile recerute pentru regularea şi întroducerea uniformităţii în portul preoţimii de mir din metropoliă.

P. *Cosma* propune, ér congresul se ~~învoiesce, că~~ atributul „*sânt*" sĕ se omită, şi sĕ se dică simplamente *sinod.*

Propunerea comisiunii se primesce.

Aceeaşi comisie prin acelaş raportor referéză asupra propunerii deputatului Dr. P. Şpan, ca în 16 Iuniu, 1898, ḑiua reposării lui Şaguna, sĕ se facă o serbare bis. în întréga metropoliă.

Comisia, considerând că meritele şi virtuţile bis. şcolare ale metr. Şaguna constituesc un neperitor isvor de pietate pentru tótă suflarea românéscă din metropoliă, — propune:

Consistoriul metr. sĕ însărcinéză a lua la timp potrivit mĕsurile de lipsă, ca ḑiua morţii neuitatului archiereu, în anul 1898 sĕ se jeléscă în fiecare comună bis. din metropoliă astfel, că în casul décă ḑiua de 16/28 Iuniu 1898 va cădea în ḑi de Duminecă séu sĕrbătóre: în aceeaşi ḑi, la din contră în proxima ḑi de Duminecă séu sĕrbătóre, sĕ se ţină în fie-care biserică parastas cu tótă solemnitatea piósă, avisându-se credincioșii despre acésta cu 8 ḑile înainte; sĕ se rostéscă predici bine potrivite — eventual pregătite anume din partea dnilor episcopi și distribuite spre cetire — despre datele vieții, meritele și virtuțile adormitului archiereu, în fine în aceeași ḑi și cu aceeași ocasiune sĕ se pórte în biserici un disc, spre augmentarea fondului pentru monumentul proiectat al neuitatului archiereu.

T. *Barzu* face contapropunerea, ca afacerea sĕ se încredințeze cons. metr. care sĕ fixeze ḑiua sĕrbării.

Propunerea deputatului Barzu se primesce.

La ordinea dilei raportul comisiei scolare. Referentul Dr. P. Șpan raportéză asupra părții din raportul sen. scolariu al cons. metropolitan, în care se arată, că „Regulamentul pentru organisarea înv. în scólele pop.“, s'a pus în aplicare cu începutul a. 1896, și că planul de învĕțămênt se va presenta după-ce pertractările în acésta privință cu consistoriele eparchiale se vor fi terminat, păn'atunci planurile de înv. vechi din singuraticele eparchii se vor ținea în vigóre.

Comisia propune: Cons. metropolitan sé satisfacă indatoririi primite prin conclusul 110 din congresul trecut, rĕmânênd și mai departe acest regulament în aplicare provisoră. — Se primesce.

Privitor la planul de învĕțămênt comisia face propunerea: cons. metr. se recércă a satisface și punctului din conclusul pomenit referitor la planul de învĕțămênt, avênd a îngriji, ca acesta sĕ se compună prin o anchetă de ómeni de specialitate, profesori și învĕțători.

F. *Musta:* Deocamdată nu putem lua conclusul propus de comisie, de óre-ce causa e în curgere la cons. metropolitan care póte încă în sesiunea actuală o va substerne congresului. Obiectul sĕ se ia deci dela ordinea ḑilei.

La propunerea deputatului Al. *Mocsonyi* causa se ține în suspens până când va veni raport în afacere dela comisia organisătóre, unde e transpusă spre studiare.

Referitor la propunerea deputatului Nicolae Maneguț, de a se însărcina cons. metropolitan sĕ elaboreze un proiect de regulament pentru catechisarea elevilor nostri dela scólele străine, comisia propune: afacerea se concrede consistoriului metr. spre a o studia în sfera sa de drept din tóte punctele de vedere și la timpul sĕu a pregăti un plan de regulare a catechisării, ér până atunci a îngriji prin consistoriele eparchiale, ca mai ales în locurile expuse sĕ se institue de catecheți bărbați cualificați pentru catedră. — Se primesce.

Propunerea deputatului Dr. P. Ionescu de a se decide, ca vĕduva și orfanii de înv dela scólele confesionale gr. or. din metropolie sĕ rĕmână jumĕtate de an în cortelul și folosința salariului înv. întreg — la propunerea comisiei — se transpune în competența consistoriului metr. cu însărcinarea, ca ascultând consistoriele eparchiale, sĕ vină cu propunere la proximul congres în legătură cu „Regulamentul pentru organisarea învĕțămêntului“.

Ședința proximă se anunță pe mâne la 9 óre a. m. ér cea presentă se ridică la 1 óră și 15 minute.

Rin.

Noutăți.

Personalia. Preasânția Sa domnul episcop romano-catolic din Ardeal G. Mayláth de 2 ḑile petrece în orașul nostru, făcênd visitațiunile canonice la credincioși sĕi.

In ḑiua sosirei sale aici, Sâmbătă séra, a făcut cuvenita visită Excelenției Sale I. P. S. Domn archiepiscop și metropolit al nostru Miron Romanul și celorlalte notabilități de aici.

Plecarea de aici va fi aḑi Marți la órele 2 după améḑi.

* * *

Rectificare. Notița din numĕrul trecut făcută nu de către raportorul nostru special despre ședințele congresului, în ce privesce ținuta și neverificarea deputatului Iosif Goldiș, s'a strecurat în o redactare necorectă.

Deputatul numit nu a fost verificat, ci congresul a luat simplu act despre renunciarea lui la mandat și despre părăsirea congresului.

* * *

Avis. Pentru a corespunde tot mai mult cerințelor stimaților nostrii cetitori neam provĕḑut în timpul din urmă cu publicațiunile periodice: „Biblioteca pentru toți“ „Biblioteca de popularisare“. „Biblioteca romanelor celebre“. „Biblioteca nóstră și „Colecțiunea Șaraga“ și efeptuim cu cea mai mare punctualitate ori-ce comandă.

* * *

Anunț. *Biografia lui Avram Iancu* — compusă de domnul Iosif St. Șuluțiu și dăruită Asociațiunei în 800 exemplare, pentru-ca din suma, ce se va realisa prin vinderea ei, adăugêndu-se la rĕmasul fericitului, sĕ se înființeze un fond în memoria lui Avram Iancu, care a dăruit tótă averea sa Asociațiunii, — se póte procura dela Biroul Asociațiunei (Nagy-Szeben, Strada Morii Nr. 8). Un exemplar costă cu post-porto 55 cr.

Biroul Asociațiunei.

* * *

Teribil accident din imprudență. Un accident îngrozitor a aruncat doliul asupra unei întregi familii de muncitori din comuna Sinești județul Iași. Copiii locuitorului Agrapi Drîncean, din acea comună au găsit sunt câteva ḑile, pe câmpul islazului, un obus de tun, rĕmas de sigur dela exercițiile artileriei. Intorși acasă cu proectitul în brațe, copiii au arătat părinților obiectul găsit și, cu toții de acord au decis sĕ pună proectitul pe foc ca sĕ vadă ce va face. Părinții și copii s'au așeḑat în jurul focului și au asvârlit proectitul înăuntru. După câteva secunde de așteptare, obusul ia foc și face explositie. O detunătură teribilă a pus tot satul în picióre. Inspăimântați de acésta, toți săteni au alergat în fuga mare spre casa lui Drinceanu, de unde venise sgomotul. Aci, un spectacol înfiorător sĕ desfășura înaintea ochilor. Drînceanu și socia lui zăceau întinși la pământ și tot trupul lor era sdrobit de sburăturile proiectilului explodat, ér mai în lături doi din copilașii nenorociților scoteau țipete sfâșietóre de durere. Sĕrmanii copii erau cu picióreIe frânte de sburăturile obusului. Cei patru răniți au fost transportati, într'o stare oribilă în căutarea spitalului din Podul Iloaia. Starea bĕtrânilor, cu deosebire, este îngrozitóre.

Din public. *)

Mulțămită publică.

Dela reuniunea femeilor rom. gr.-ar. din Făgăraș.

Prin lista încredințată p. t. dlui Dr. Nicolae Șerban deputat dietal, a incurs la fondul reuniunei nostre următórele sume și anume dela p. t. dnii: Dr. Nicolae Popovici adv. în Bucuresci 15 fl; Ghiță B. Pop proprietariu Brașov 10 fl; N. N. din Brașov 5 fl; Michail Cirlea not. public Abrud 5 fl; Dr. Ioan Farcaș advocat Dej 5 fl; Ioan Danciu protopop Ofenbaia 5 fl; Dr. N. Vecerdea advocat Sibiiu 5 fl; Aug. Nicóra cad. de advocat Deva 2 fl. Dr. Ioan Mihu adv. Orĕștie 10 fl; Dr. O. Russu advocat Sibiiu 5 fl; N. Henț notariu Sĕliște 5 fl; Vasilie Oltean advocat Blaj 5 fl; Ioan Grama prof. Bucuresci 5 fl; G. Popa profesor și director Bucuresci 10 fl; I. Clinciu prof. și director Bucuresci 5 fl; Dr. Nicolae Șerban deputat dietal 5 fl. — Suma 100 fl. v. a.

Pentru obolul jertfit în favorul fondului reuniunei nóstre exprimăm pe acésta cale cea mai căldurósă mulțămită p. t. dni contribuenți precum și dlui colectant.

Făgăraș, 13 Octobre 1897.

Maria Dan presidentă. *I. Berescu,* secretar

---

*) Pentru cele publicate în rubrica acésta redacțiunea nu este responsabilă.

Mătasă-foulard dela 60 cr. până la fl. 3.35 de metru — japoneză, chineză etc. în cele mai nouĕ mostre și colori, precum și **mătasă-Henneberg** négră, albă și colorată dela 45 cr. până la fl. 14.65 de metru, lucie, vărgată, mostrată, damast etc. (circa 240 calități diferite, 2000 colori și dessinuri etc.). Mărfurile comandate precum și *mostrele le expedéză cu întórcerea postei în casă, franco și scutite de vamă,* **fabricile de mătasă din Zürich** ale lui **G. HENNEBERG,** (*furnisor de curte c. și r*) Scrisorile adresate în Elveția sunt a se provedé cu marcă de 10 cr., cărțile postale cu 5 cr. Comandele scrise în limba română sĕ execută punctual. [45] 10

Distins la expozițiile de higienă din Cairo la 1895 și Londra la 1896 cu **medalia de aur și diplomă de onóre:**

SPIRTUL DE REUMA

mijloc extern probat de celebritățile medicale și folosit cu succes strălucit în cele mai mari spitaluri are efect grabnic și sigur în contra a ori-ce fel de recélă a trupului, precum **paralisie, podagra, reumatism, ischias, asthma** etc.

Efectul lui în unele casuri este miraculos, încât adese-ori chiar la bóle învechite după o singură folosire încétă durerile.

Durerea de dinți și cap o vindecă **în 5 minute.**

Prețul unei sticle, împreună cu instrucțiunea **1 coróna, a unei sticle mai tari 2 coróne 40 fileri.**

Deposite principale în Budapesta: Farmacia d-lui **Iosif Török,** Király utza Nr. 12 și a d-lui **Dr. A. Egger,** Váczi körút 17. Asemenea în tóte farmaciile capitalei și aprópe în tóte cele din provincie, precum și la preparatorul

Widder Gyula,
farmacist
S. A. Ujhely Nr. 102.

Comandele din provincie se execută prompt.
[189] 8—10

Anunț.

Domnul advocat
Victor Popescu
din **Brașov** și-a strămutat locuința și cancelaria în **Strada Négră Nr. 31.** [200] 3—3

În **Tipografia Archidiecesană** a apărut:

I. Popescu.
Carte de cetire II.
pentru școlele poporale române
prelucrată de
Dr. Petru Șpan.
ediț. VII. (mai nainte: a dóua carte) 1897, și costă leg. à **30 cr.**

De acelaș autor:
Ântâia carte de lectură și învățĕtură
pentru școlele poporale române
ediț. XI. 1896, leg. à **20 cr.**

Se pot procura din **Librăria tipografiei archidiecesane, Sibiiu,** pe lângă cele mai avantagióse condițiuni.

„Colecțiunea Șaraga“.

Din „Colecțiunea Șaraga“ à 1 leu = 50 cr. volumul au apărut:

Nr.
1. Elena Sevastos: Povești.
2. N. A. Bogdan: Povești și anecdote.
3. Mihail Canianu: Poesii populare (Doine).
4. N. Gane: Poesii.
5. 6. Log. Cost. Konaki: Poesii vol. I. II.
7. Mihail Eminescu: Poesii complecte.
8. Sofia Nădejde: Nuvele.
9. A. Vlahuță: Nuvele.
10. Henriete și M. Eminescu: Scrisori.
11. 12. Ar. Densușianu: Cercetări literare vol. I. II.
13. N. Gane: Domnița Ruxandra.
14. N. Beldiceanu: Poesii.
15. Elena Sevastos: Anecdote populare.
16. 17. A. Steuerman: Antologie, Crestomatie.
18. 22. N. Iorga: Schițe din literat. română.
19. N. A. Bogdan: Și noui și vechi.
20. 21. I. L. Caragiale: Teatru vol. I. II.
23. Matilda Cugler-Poni: Poesii.
24. 25. Grigore N. Lazu: 451 poesii — traduceri și imitațiuni vol. I. II.
26. Carmen Sylva: Poveștile Peleșului.
27. V. Conta: Încercări de metafisică.
28. Mihail Eminescu: Nuvele.
29 Victor Onișor: Doine și strigături din Ardeal vol. I.

Nr.
30. V. Conta: Teoria fatalismului.
31. 37. V. Conta: Teoria ondulațiunii vol. I. II.
32. 40. D. Bolintineanu: Poesii vol. I. II.
33. D. Petrino: Poeme.
34. 35. Cavaler C. Stamati: Musa românéscă vol. I. II.
36. Ed. Gruber: Stil și gândire.
38. M. Eminescu: Diverse.
39. Carol Scrob: De-ale inimei vol. I.
41. Const. Negruzzi: Pĕcatele tinerețelor v. I.
42. D. Bolintineanu: Proză vol. I.
43. A Donici: Fabule.
44. V. Conta: Basele Metafizicei.
45. 56. A. D. Xenopol: Istoria Românilor.
57. Ionescu Raicu-Rion: Scrieri literare v. I.
58. Fabuliști Români: Fabule.
59. Traian Demetrescu: Aquarele (poesii).
60. A. Steuerman: Sărăcie (poesii).
61. A. Steuerman: O tómnă la Paris (scrisori și versuri).
62. N. A. Bogdan: 15 Comèdii.
63. Al. Philippide: Starea socială.
64. I. L. Caragiale: Schițe, trad. și originale.
65. H. G. Lecca: Prima (versuri).

Se pot procura dela Librăria Tipografiei archidiecesane Sibiiu.

Avis!

Domnilor învĕțători și directori de școle le recomandăm depositul nostru de **charte geografice** aprobate de Inaltul Minister reg. ung. de culte și instrucțiune publică, precum:

Charta Ungariei de părete . . . . fl. 5.75
„ **Austro-Ungariei** de părete . . . . „ 5.75
„ **Europei** de părete . . . . „ 6.—
„ **Asiei** de părete . . . . „ 9.—
„ **America de Nord** de părete . . . „ 7.—
Apoi **singuratice comitate din Ungaria** á . . „ —.10—15
„ **Ungaria,** ediț. format mic à . . . . . „ —.15

Asemenea oferim tot felul de recuisite pentru școlă: **ceruse** (Hardtmuth), **cerneli** (Leonhardi), **pene** (Kuhn & Comp.) etc.

Librăria Tipografiei archidiecesane.

Redactor prov. **Gavriil Hango.**

Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 114. Sibiiu, Joi, 16/28 Octobre 1897. Anul XLV.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
la „Tel. Rom.“ într'una cu suplementul „Fóia Pedagogică“
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rĕndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Politică culturală.

(*) Noţiunea e nóuă în Ungaria. In anul trecut şi la începutul anului acestuia a fost născocită de diarele patriotice şi de atunci a format obiect predilect de discuţiune publică. Din gura ministrilor şi din péna diariştilor audim şi cetim dilnic lucruri multe despre acéstă temă.

Şi ce e politica culturală în lumină unguréscă?

Nimic altceva decât politica de maghiarisare în înţeles mai larg, séu cultivarea şi lăţirea limbei maghiare în înţelesul mai strict al cuvêntului.

Chestiunea e deci nóuă numai în formă, copilul ilegal există deja de mult şi îl cunóscem bine, acum a fost însĕ rebotezat şi a primit dela actualul ministru de culte, ca naş, numele strălucit: politică culturală. În fond însĕ tot copilul cel hîdos şi rînjit rĕmâne, cel ce poftesce binele vecinului, cel-ce *per fas et nefas* se octroéză vecinului ca un parasit primejdios.

Politica de maghiarisare îşi are rădăcini istorice, ea este o evoluţie firéscă a şovinismului fără sémĕn, de care poporul maghiar este condus. Suntem deja de mult timp expuşi acestei politice şi îi simţim colţii veninoşi, ce se infig în corpul nostru naţional, în deosebi dela urgisita eră a lui Tisza încóce.

Ei, şi acésta politică a întrat sub cârmuirea şi ocrotirea actualului ministru de culte într'o nóuă fază. Ministrul şi-a spoit harapul ca sĕ nu l cunóscem, i-a pus pe faţă masca — culturei.

S'a mai pomenit undeva o astfel de bătaie de joc la adresa noţiunei „cultură“? Mai există vre-un popor, ai cărui corifei sĕ intervertéscă cu atâta lipsă de consciinţă ideala concepţie a progresului omenesc? Politică culturală... A despoia pe un popor de limba sa, de drepturile individuale cu cari se nasce, de tóte însuşirile lui tipice; a-ţi făuri mijlócele de despoiare din chiar munca acelui popor, pe care îl lipsesci de cea mai sacră a lui avere; a înstrăiná copii de mamele lor prin impunerea unei limbi străine de firea lui... acésta-i cultură, politică culturală!

De, maghiarii sunt mari şi puternici astădi, vorbăreţul împĕrat al Germaniei i-a ridicat în slavă în şirul popórelor culte şi în contul verdictului împĕrătesc ei pot sĕ interpreteze „cultura“ cum vor, pot s'o explice după mĕsura lor. Şi dacă astădi ne spun, că maghiarisarea este o chestiune culturală, ei îşi baséză absurditatea pe verdictul preaînalt. Cu adevĕrat, dela visita împĕrătéscă maghiarii tot mai îngâmfaţi devin, pretenţiile lor cresc, jurnalele cer tot mai mult maghiarisarea, cer o politică culturală mai energică. Şi mic şi mare merg împreună unisono. Subalternii cer, pretind, — ministrul promite şi *face*.

Poporul maghiar se póte bucura că în fruntea lui are un ministru de culte ca Wlassics. De mult n'a existat un ministru de culte, care sĕ fi ţinut cont de dorinţele obştei maghiare, precum o face Wlassics. El are talent pentru „politică culturală“. Primele lui ordine au fost date în scopul maghiarisării capitalei. Jurnalele au cerut eliminarea limbei germane din scólele elementare ale capitalei. Wlassics a satisfăcut. Jurnalele au cerut maghiarisarea teatrelor, a orfeelor, a şantantelor. Wlassics a ordonat. Jurnalele au pretins înmulţirea órelor din limba maghiară la gimnasii Wlassics a dispus.

Mai astă tómnă le pică în minte jurnalelor, sĕ împintene şi mai mult pe acest zelos împlinitor de dorinţe. Au pornit, sĕ-i impute că nu se pricepe la politica culturală. Şi politică culturală nu face acela, care nu crează destule scóle de stat în părţile locuite de naţionalităţi, care nu scie maghiarisa, care nu scie înmulţi némul maghiar şi prin urmare nu este fidel aderent al ideii de stat unitar maghiar.

Acésta era deci o provocare la adresa ministrului şi un program de muncă — culturală. S'au găsit însĕ alte foi, cari susţineau că politica culturală maghiară trebue sĕ aibă o altă direcţie. Ministrul de culte sĕ lase naţionalităţile în grija domnului, căci tot nu-i va succede maghiarisarea (sic!), ci sĕ şi îndrepteze atenţia asupra massei poporului curat maghiar, care este destul de neglijiat şi are însuşi lipsă de şcóle. Diarele aceste, între cari unele şi guvernamentale („Pesti Hirlap“, „Nemzet“) îşi aveau deci resónele lor.

Erau deci dóue tabere. Discuţia era înverşunată, fiecare îşi lăuda stégul politicei — culturale, fieşte care îşi îmbia marfa celuia ce avea sĕ alégă, ministrului Wlassics. Şi ce credeţi, că a ales Wlassics? O, el e diplomat, cu obştea nu voesce sĕ se strice, — el şi-a ales amêndóue căile.

In şedinţa parlamentului din 26 Faur, Vlassics s'a ocupat de chestiunea acésta şi a declarat următórele:

„Eu cred, că în chestiunea importantă sulevată de foile nóstre, dreptatea e în mijloc. Nu este îngăduit, ca pe una séu pe alta dintre aceste dóue direcţii sĕ se pună mai mare preţ. Trebue însĕ sĕ purcedem paralel“.

Ceea-ce voesce sĕ însemneze: Mĕ voiu îngriji eu de crearea scólelor de stat, pentru a maghiarisa naţionalităţile, însĕ nici de întărirea elementului maghiar în massa maghiară n'o sĕ uit.

Şi ministrul s'a ţinut cuvêntul. Inaintea nóstră avem o fóie oficiósă. Intr'un numĕr recent ministrul Wlassics îşi dă socotélă despre activitatea sa. Raportéză despre cele ce a făcut şi despre cele ce va face, conform făgăduinţei din 26 Faur a. c. Raportul acesta are înainte de tóte meritul, că ne dumeresce pe deplin asupra programului de muncă a ministrului. Étă vre-o câteva pasage:

„Punctul de culminaţiune a politicei paralele culturale ce o pórtă ministrul Wlassics, este acela, *că din punct de vedere al politicei de naţionalităţi şi de instrucţiune este inevitabil necesar, ca în regiunile locuite de naţionalităţi sĕ se înfiinţeze şcóle de stat în numĕr corespundĕtor şi ca cu prilegiul organisării şcólelor de stat sĕ se aibă în vedere raporturile etnografice ale ţĕrii, stabilindu-se anumite zone.*

„In prima linie *trebue considerat punctul de vedere al apărării* (védelmi szempont), adecă sĕ se înfiinţeze şcóle de stat acolo, unde elementul maghiar este în minoritate şi lipsit de şcólă şi este ameninţat de forţa contopitóre a naţionalităţilor.

„In a dóua linie trebue avute în vedere acele comune, unde minoritatea naţionalităţilor stă în faţa maiorităţii maghiare; în aceste deci *se póte spera la sigur, că şcóla de stat póte avé influinţă binefăcĕtóre asupra crescerii naţionalităţii....*

Aceste dóue deci ar fi căile politicei „culturale“. O cale defensivă şi alta ofensivă. Ministrul îşi restrînge deocamdată activitatea la o politică mai îngustă, însĕ practică, voesce sĕ pornéscă maghiarisarea în locuri, unde elementele naţionalităţilor sunt mai espuse, mai lipsite de putere de existenţă, fiind în disparentă minoritate.

Lupta de maghiarisare în sine e necinstită. Dată însĕ între astfel de condiţii, cu forţe atât de neegale, lupta puterii oficióse împreunată cu preponderanţa numerică în contra unei masse disparent de mică, — este şi mai lipsită de cinste. Intenţiile lor sunt meschine. Gradat vor sĕ-şi sature poftele. După ce vor fi contopit aceste comune, (unde naţionalităţile sunt în minoritate mică vor păşi mai departe şi vor clădi şcóle de stat în regiuni locuite numai de naţionalităţi. Planul e cu sistem şi organisatorii planului sunt încăldiţi la nebunie de fiitórele succese. Étă ce se dice într'un loc din amintitul raport oficios;

„*Tóte aceste ne silesc a spera, că o procedură istéţă şi circumspectă ne va face posibil a cuceri teren pe séma creşcerei naţionale maghiare chiar şi în cercuri locuite numai de naţionalităţi.*“

Astfel stăm astădi. Duşmănie ni s'a declarat pe faţă scólelor nóstre. Maghiarisarea s'a proclamat oficios. Ministrul de culte îşi comunică fără nici un scrupul planul seu de nimicire a naţionalităţilor.

Lucrarea s'a început'o deja. Tot raportul oficios ne dă amĕnunte. Ni se spune, că în Transilvania şi în comitatele de dincóce de Tisza şi din giurul Murĕşului sunt cu totul 392 de comune, unde maghiarii sunt în o minoritate de sub 300 de suflete. In acestea ministrul a înfiinţat până acum 154 de şcóle de stat.

Pe acelaş teritoriu se află 343 comune, unde naţionalităţile sunt în disparentă minoritate. Aici s'au înfiinţat 122 şcóle de stat, cu destinaţia specială de a maghiarisa.

Wlassics promite solemn, că şi în comunele restante va dispune clădirea şcólelor, astfel, ca programul nimic sĕ nu sufere şi pentru ca politica lui culturală cât mai îngrabă sĕ-şi dovedéscă fructele. Şi ministrul Wlassics e energic şi îi credem, că-'şi va ţiné promisia.

Acésta i deci politica lor culturală.

Dacă ei pe faţă lucră şi nu mai au nici atâta respect de naţionalităţi, încât sĕ-şi ascundă cărţile, cu cari îşi jócă jocul fals, — e bine ca sĕ luăm act despre acest joc al lor.

Ceea-ce în prima linie avem de făcut este, ca sĕ ne dăm séma de situaţia în care ne împinge procedura lor. Cunóscerea rĕului este prima condiţia, pentru a te putea gândi la apĕrare împotriva acestui rĕu. Am vĕdut unde culminéză rĕul, care e partea, ce ei vor sĕ ne-o atace. Vréu sĕ ne ieie parcelele mici şi isolate mai întâiu, şi după aceea sĕ puie mâna pe jugĕr. Datorinţa nóstră e deci, sĕ ne apĕrăm şi îngrădim aceste parcele.

Cei chiemaţi sĕ fie cu ochii în patru.

Autonomia catolică. „Alkotmány“ de Marţi, scrie cá Duminecă şi Luni, comisiunea pregătitóre a conferenţei episcopesci a pertractat un elaborat al comisiunei aceleiaşi conferenţe, stătătóre din episcopul-cardinal Schlauch, şi din episcopii bar. Hornig, Steiner şi Ivankovits, în care se preciséză posiţia episcopatului catolic în chestiunea autonomiei regnicolare şi încheiă astfel:

„La conferenţă a participat şi metropolitul gr.-cat. din Blaj *Victor Mihályi*, şi astă împregiurare ne permite a presupune, că prelaţii gr.-catolici, în congresul autonomic vor observa o ţinută mai conciliantă, ceea-ce ar influinţa în mod îmbucurâtor înaintarea afacerilor autonomiei“.

Ér deputatul rutean din Krasznahorkavàralja, Hodinka Mihály, într'o corespondenţă lungă reprodusă după „Kelet“ tot de acelaşi „Alkotmány“, îşi pune întrebarea că: „Trebue sĕ luăm noi greco-catolicii posiţie, dacă Valachii bisericei nóstre nu se vor presenta la organisare?“, la care tot el rĕspunde: „Părerea mea este: eo ipso îi representăm noi pe ei, când representăm tot aceeaşi biserică“.

Congresul naţional-bisericesc.

Şedinţa VIII.

Joi, 9/21 Oct.

President I. P. S. Sa metropolitul *Miron Romanul.*

Şedinţa se deschide la órele 9 a. m.

Notarul Ioan Sêrbu cetesce protocolul şedinţei de eri, care se autentică.

Presidiul presentéză verdictul sinodului episcopesc în chestiunea archimandritului vicariu episcopesc din Oradea-mare, Iosif Goldiş. (Acest verdict s'a publicat în unul din numerii noştri trecuţi.)

La dorinţa deputaţilor, verdictul acesta se cetesce, apoi se predă comisiei verificătóre.

Excelenţa Sa metropolitul predă presidiul Preasânţiei Sale dlui episcop Meţianu.

La ordinea dilei comisia financiară. Referentul, domnul Dr. N. *Oncu* raportéză asupra raportului cons. metr., prin care se substerne „Regulamentul pentru administrarea afacerilor epitropesci în metropoliă.

Referentul comisiei cetesce tóte actele privitóre la chestiunea acestui Regulament şi constată, că comisia a elaborat un regulament nou pe basa regulamentului presentat de cons. metr.; — pe comisie — dice referentul — a îndemnat-o la acésta principiul autonomist: regulamentul consistoriului adecă ar avea tendenţe centralisătóre, pe când cel al comisiei, deşí în fond nu se deosebesce de al cons., urmăresce tendenţe descentralisătóre.

Comisia propune: În chestiunea regulamentului despre administrarea afacerilor epitropesci în întréga metropoliă, înaintat aici cu raportul cons.

metr. din 21 Aug. 1897, Nr. 162 M, comisia studiând actele relative la acéstă afacere atât de vitală pentru existenţa şi progresul provinciei întregi metropolitane, şi ascultând şi consultând şi votul eparchiilor, şi în fine luând de basă la desbaterile şi lucrările sale proiectul de regulament aci amintit, a elaborat şi propune sĕ binevoiţi a enunţa:

Congresul primesce şi decide sĕ se pună în aplicare, în mod provisor, cu începere dela 1 Ian. 1898 „Regulamentul pentru administrarea afacerilor epitropesci“ alăturat la raportul de faţă.

Ex. Sa *Metropolitul* constată, că după regulamentul afacerilor interne „Regulamentul“ presentat de comisie ar trebuí tipărit; fiind însĕ timpul înaintat, de astă-dată crede, că acésta nu se va puté face.

A. *Mocsonyi* e de acord cu Ex Sa în principiu, dar crede, că acésta sĕ se enunţe numai după-ce regulamentul comisiunii se va fi cetit.

Ref. Dr. Oncu cetesce Regulamentul.

Dr. *Puşcariu* ţine, că acest regulament e cu totului tot nou; şi findcă comisia intenţionéză un regulament perfect, e de părerea, sĕ nu se grăbéscă cu el. Sĕ se tipăréscă şi transpună consistoriului metropolitan spre studiare şi raportare la sesiunea viitóre.

P. *Truţa* nu e de acord cu Preacuvioşia Sa; proiectul nu e cu desĕvîrşire nou. Comisia ne spune, că a luat de basă proiectul consistorului metropolitan, care e împărţit între deputaţi. Schimbările făcute nu alteréză regulamentul în esenţă. Congresul a dat proiectul consistorului unei comisiuni spre studiare. Comisiunea vine cu resultatul studiilor sale. Congresul are dreptul sĕ priméscă dintre cele dóue proiecte, care îi convine.

Dr. *Lemĕnyi:* Regulamentul presentat de comisiune diferă cu totul de regulamentul care i-a servit de basă, — e cu totul nou. Avem acum înaintea nóstră dóue regulamente. Unul cel tipărit, altul al comisiunii. Unul cu vre-o 180 §§., altul numai cu 36. — Regulamentul trebue studiat. Din audit numai, mai că nici o ideă generală nu-ţi poţi forma despre el. — Chestiunea e fórte importantă, — sĕ nu aducem concluse pripite. Regulamentul propus de comisie 'i-se pare un fel de disposiţie, apendice la Statutul org., nu e proiect de regulare uniformă a afacerilor epitropesci pentru întréga metropolie. — E de părerea, ca proiectul comisiei sĕ se tipăréscă şi sĕ se presinte spre desbatere încă în actuala sesiune.

I. *Lenger*: Proiectul se deosebesce — ni-a spus comisia însaşi — de regulamentul presentat de cons. metr. în principiu. Proiectul nu doresce regularea prin congres a afacerilor epitropesci în chip uniform, de sus până jos, ci doresce numai principial sĕ dea o directivă organelor diecesane, ér afacerile lor speciale sĕ 'şi-le reguleze înşi-le.

Primesce propunerea dlui archim. Puşcariu.

P. *Cosma* e de părerea, că tipărirea se póte face până mâne. Sĕ se ia dela ordinea dilei şi sĕ se pertracteze mâne, tipărit. Propune deci, ca proiectul comisiunei sĕ se iee adi dela ordinea dilei, biroul sĕ se îngrijéscă de urgenţă, ca încă adi sĕ se tipăréscă, şi mâne sĕ se pertracteze, — respective în privinţa tipărirei primesce propunea dlui Dr. de Lemĕnyi.

L. *Simonescu* nu e de acord cu P. Cosma. Regulamentul trebue şi studiat până mâne, în asĕmănare cu proiectul cel vechiu.

Principiile proiectului comisiunii se abat de principiile celui lucrat de consistoriu.

Congresul din 1881 a dispus elaborarea unui regulament pentru regularea în mod unitar a afacerilor epitropesci în metropolie. Proiectul comisiei contempléză regulamente speciale pentru fiecare diecesă. — E pentru regularea uniformă a afacerilor epitropesci în biserică. Regulamentul consistoriului s'a lucrat în decurs de 16 ani, după-ce în diferite rênduri s'au pronunţat eparchiile asupra lui. Acum ni se presintă în pripă un proiect lucrat în 3—4 dile, cu totul deosebit de cel al consistorului. — Arată deosebirile dintre regulamente. E de părerea sĕ se dea consistoriului spre studiare, şi numai în sesiunea viitóre sĕ se pertracteze. Primesce propunerea dlui Dr. Puşcariu.

Ig. *Papp:* Sĕ se priméscă regulamentul aşa, cum ni-s'a presentat; sĕ se aplice în chip provisor, şi sĕ se céră opiniile eparchiilor asupra lui.

V. *Mangra* e pentru proiectul comisiunii şi e învoit cu propunerea dep. Cosma. Adi se va tipărí proiectul, la nópte îl vor studia membrii, şi mâne vom desbate asupra lui.

Dr. *Şpan:* Regulamentul e lucrat de bărbaţi cu experienţe, şi e perfect, — e lucrat după principiile depuse în statutul organic. Regulamentul epitropesc al consistorului metr. are tendenţe desastróse, contrare principiilor fundamentale ale bisericei nóstre: — vrea sĕ întroducă absolutismul în biserica nóstră. — Spriginesc propunea lui Cosma.

Dr. *Oncu* constată, că afacerea regulării afacerilor epitr. e de importanţă mare, şi cere resolvare grabnică. Pentru a li-se da deputaţilor posibilitatea de a se pronunţa în meritul lui, — se alătură propunerii lui Cosma.

Punêndu-se la vot, propunerea deputatului Cosma se primesce.

La ordinea dilei raportul comisiunei pentru afacerile fundaţiunei „Gozsdu“. Referentul Ioan *Lenger,* cetesce raportul despre starea averii fundaţiei Gozsdu.

Din raport e evident, că representanţa fundaţiei Gozsdu e compusă, conform testamentului fundatorului, din 3 prelaţi, un membru al familiei Poynar, şi 5 membri aleşi de representanţă, adecă: Ex. Sa metropolitul Miron Romanul, P. S episcopi I. Meţian şi N. Popea, domnii: Dionisiu Poynar, Ioan cav. de Puşcariu, Dr. Iosif Gall, Avram Berlogia, Parteniu Cosma şi George Szerb. Esactor al fund. e dl G. Bogoevici, inspectorul realitaţilor fund. din Budapesta dl A. Cimponeriu, ér al celor din Orade dl N. Zigre.

In urma unui conclus congr. representanţa a luat asupră-şi scrierea biografiei fundatorului Gozsdu, însărcinând cu afacerea acésta o comisie din dnii: Puşcariu, Cosma şi Poynar.

Representanţa a însărcinat pe comitetul sĕu a face pregătiri pentru înfiinţarea la Pesta a unui internat.

A luat iniţiativa pentru controlarea purtării morale a stipendiştilor.

Averea fundaţiei la finea a. 1896 a făcut 1,832,228 fl. 89 cr. în realitâţi (297,496 fl. 90 cr.), şi efecte.

Stipendii s'au împărţit, începênd dela 1889 până la finea anului 1896, socotit în mii, 139 mii; în anul, când s'a împărţit mai puţin, a fost 14000 fl. când s'a împărţit mai mult 22000 fl., érà numĕrul studenţilor stipendiaţi şi ajutoraţi în fiecare an, variézâ între 60 şi 120.

Comisia propune: 1. Congresul dă absolutoriu representanţei şi comitetului fund. „Gozsdu“ pentru socoţile de pe anii 1895, 1896, aflându-le în cea mai desĕvêrşită corectitate;

2. congresul constată cu satisfacţie buna îngrijire şi chivernisire a averii fundaţionale din partea representanţei şi comitetului fundaţiei;

3. congresul însărcinéză pe cons. metropolitan a mijloci la representanţă, ca încât e posibil, tinerii stipendişti sĕ cerceteze biserica în Dumineci şi sĕrbători şi sĕ ia parte fiecare la parastasul, ce sĕ ţine pentru fericitul fundator, esercitându-se în privinţa acésta controlă cât se póte de strictă;

4. congresul însărcinéză pe cons. metropolitan a-i face pe viitor un raport periodic — dela un congres la celalt — despre administraţia fundaţiunii cu respect la executarea disposiţiunilor existente şi la inovaţiunile, respective schimbările întêmplate;

5. congr. însărcinéză pe cons. metropolitan a-i face raport special despre ţinerea parastaselor pentru fericitul fundator în bisericile din eparchii, precum şi despre modul cum, şi în ce numĕr s'a rĕspândit portretul fericitului fundator la bisericile şi scólele din metropolie.*)

C. *Brediceanu*: Dl Dr. I. *Gall* în una din şedinţele representanţei fundaţiei Gozsdu, din anul curent, a făcut propunerea, sĕ se elaboreze prin comitetul acelei fundaţii un proiect „cum s'ar putea câştiga orientare mai bună asupra moralităţii şi stării materiale a concurenţilor de stipendii, precum şi despre aceea, cum s'ar putea controla mai bine purtarea morală a stipendiştilor“? Sunt rĕspândite, nu sciu cu cât temeiu, unele svonuri, că la conferirea stipendiilor din partea representanţei fundaţiei lui Gozsdu, nu sunt consideraţi cei mai sĕraci, ci în prima linie cei cu avere. Convingerea mea e, sĕ se împărţéscă cu ajutóre în prima line adevĕratele talente, şi sĕ se aibă în vedere şi starea materială slabă. Sĕ nu i-se ia unui tinĕr cu talent posibilitatea de a se cultiva, din pricina că e sĕrac. Propunerea dlui Dr. Gall e de fórte mare importanţă. Sĕ se adaugă şi acéstă propunere la propunerile comisiunii, în sensul, că organele eparchiale sĕ dea informaţii esacte despre starea religiósă morală, şi despre starea materială a tinerilor, chiar şi după-ce au fost împărtăşiţi cu stipendii. Mai departe ar fi de dorit, ca comitetul fundaţiei, în casul când vre-un concurent la suplica pentru stipendii nu şi-a alăturat vre-un document recerut, sĕ-l aviseze pe respectivul, pentru a-şi întregi suplica până la terminul întrunirei representanţei. In §. 36. al „Regulamentului afacerilor interne al representanţiei fundaţiei Gozsdu“, se cere, cà stipendiştii sĕ cunóscă limba română şi maghiară, ér încât nu le-ar cunósce, sĕ le înveţe, asemenea sĕ înveţe religia ortodoxă, şi sĕ fie înscrişi în decursul studiilor la profesorul pentru limba şi literatura română décă există în loc astfel de catedră. După părerea mea e de prisos, sĕ ne îngrijim şi noi de limba maghiară, se îngrijesc de ea cu destulă rîvnă organele statului.

Crede, că §-ul nu e destul de lămurit. Ar trebuí sĕ se dică, că stipendiştii au sĕ asculte pe profesorul pentru limba română, nu numai sĕ se înscrie la el.

Episcopul *Meţianu* ca membru în Representanţa fundaţiei Gozsdu declară, că svonuri pot sĕ fie, şi plângeri în contra feliului conferirii stipendiilor; nu urméză, că ele sunt şi întemeiate. — Representanţa îşi ţine şedinţele prin 25 şi 26 August, timpul cel mai potrivit şi resultatele cererilor le comunică petenţilor imediat după terminarea şedinţelor. — Se presentéză sute de cereri dela ascultători de diferite facultăţi universitare. Representanţa consideră în locul prim pe cei mai buni studenţi şi mai sĕraci în acelaşi timp. Se pot întêmpla greşeli. S'au conferit stipendii unora, cari materialicesce erau situaţi bine, aveau însĕ documente de paupertate. Constatându-se mai târdiu neesactitatea documentelor, li s'a detras stipendiul. Representanţa e autonomă în agendele sale, avêndu-şi regulamentele sale proprii. Sĕ nu aducem deci vre-un conclus, prin care ne-am putea pune în conflict cu ea. Propunerea dlui Gall e primită de representanţă, pentru ce sĕ o mai propunem şi de aici.

Dr. E. *Cristea* spune, că deşi n'a avut fericirea sĕ fie stipendist al fundaţiei Gozsdu, ca student în Budapesta a participat regulat la festivităţile ce stipendistii acestei fundaţii arangiau în memoria fericitului Gozsdu. Până când în biserica gr.-or. de acolo servea şi preot român, an de an se celebrá parastas pentru sufletul rĕposatului întru fericire Gozsdu. De când însĕ — durere — în acea biserică nu mai rĕsună graiu românesc, festivităţile în memoria marelui fundator se mărginesc la un pelerinagiu, ce stipendistii arangiază în fie-care an la mausoleul lui Gozsdu, unde se depune cu acea ocasie o cunună şi se rostesc discursuri de laudă şi recunoscinţă pentru marele mecenat.

De di a pelerinagiului şi depunerii cununei se folosesce diua morţilor după ritul catolic. Constată, că acésta de loc nu e corespundĕtor şi în consonanţă cu vederile bisericei ortodoxe. Face amendamentul la propunerea comisiei: Parastasul şi eventualele sĕrbări în memoria fundatorului sĕ se celebreze în diua morţii lui, ori într'una din Sâmbetele morţilor, după ritul bisericei ortodoxe.

I. Ionaş constată, că mulţi dintre foştii stipendisti ai fundaţiunei Gozsdu nu sciu sĕ fie recunoscĕtori naţiunei şi bisericei, pentru-că le-a dat putinţa de a-şi face studiile. Primind vre-un post bun dela stat, nu vréu nici sĕ vorbéscă românesce, nu voesc sĕ-şi mai aducă nici aminte de naţia şi biserica, care i-a ocrotit şî făcut mari şi tari, încungiură societatea românéscă. Sunt şi pĕcatoşi de aceia, cari în consciinţa înălţimii posiţiei lor, nici episcopilor nostri nu le dau cinstea cuvenită (ca specimen amintesce pe Al. *Popp,* jude în Arad). Sĕ tinbrăm fără milă pe acesti rĕtăciţi!

Romul *Ciorogariu:* Noi trebue sĕ cunóscem şi resultatele practice ale jertfelor nóstre. Sĕ căutăm, ce resultate produc stipendiile pentru noi şi pentru alţii, — şi sĕ ne tragem conclusii. Sunt apariţiuni triste, cele ce le-a amintit dl Ionaş. Póte causa lor e, că studenţii locuiesc isolaţi prin oraş, vin în atingere numai cu societatea străină. — Ar fi consult sĕ se scie şi aceea, că foşti stipendisti ce cariere au îmbrăţişat. Sĕ-i urmărim până la sfîrşitul vieţei lor.

Propune: Consistoriul metropolitan sĕ mijlocéscă la representanţa f. Gozsdu, sĕ ţină în evidenţă pe foştii stipendişti şi sĕ suscépă în rapórte evidenţă şi despre carierele, pe cari au apucat foştii stipendisti. Dar şi până când sunt la studii, óre n'ar fi mai uşor de controlat, dacă în loc de stipendii li s'ar da intreţinere într'un internat?

F. *Musta:* In privinţa parastasului propunerea comisiei e mancă. Nu se spune, că anume unde sĕ se celebreze parastas. Punctul privitor la parastas sĕ se omită.

T. *Barzu* e de părerea, sĕ nu se reglementeze stipendistii, căci îşi fac ei datorinţa faţă de memoria fundatorului.

Dr. *Şpan* e de părerea, sĕ nu se amestece congresul în trebile representanţei. Sĕ se omită aditamentul lui Dr. Cristea.

N. *Zigre*: Pe basa testamentului fundatorului, congresul e competent a regula afacerile fundaţiei Gozsdu. — Primesce propunerea comisiunei. — Cu privire la parastas, congresul în sesiunea trecută a adus conclus. Consistoriele sĕ îngrijéscă pentru executarea lui.

De sine se înţelege, că numai acolo se cere ca stipendistii sĕ participe la parastas, unde se face parastas pentru Gozsdu. Asemenea loc este p. e. şi Oradea, unde la academia de drepturi sunt mulţi stipendisti; părăstas se face, la care însĕ până acum n'au participat toţi stipendistii. Tot asemene este Cluşul etc. etc.

---

*) Raportul comisiunei este fórte interesant şi la timpul sĕu îl vom publica întreg. *Red.)*

V. Hamsea are convingerea, că propunerea lui Ciorogariu nu e executabilă.

P. *Cosma*, ca membru al representanţei fund. Gozsdu reflectéză şi din partea sa la cele ḑise de antevorbitori, şi cu deosebire la d-lii Bredicean şi Ciorogariu.

Peste tot crede, că nu este necesar, ca congresul sĕ între prea afund în afacerile administrative ale fundaţiunei, pentru-că, deşi representanţa nu cércă conflicte cu congresul şi cu plăcere primesce tóte sfaturile bune ce i-le dă, ea totuşi este autonomă, precum a accentuat şi Preasânţitul episcop al Aradului, ér congresul este competent se esercieze numai acea controlă, care se manifestă în revisuirea socotelilor — după testament — până atunci, când Românii vor avé o representanţă naţională în stat.

Propunerea dlui Ciorogariu nu este executahilă pentru-că tinerii dupăce şi-au terminat studiile, nu mai sunt nici într'o legătură cu representanţa. Se resfiră în tóte părţile, mulţi din ei se aplică în străinătate şi nici din ḑiare nu mai afli nimic despre ei, ér ca sĕ-i obligi a însciinţa representanţa despre ubicaţiunea şi ocupaţiunea lor, nu-i poţi.

Incât privesce inconvenientele de cari a vorbit dl Brediceanu, acelea nu se fac cu scirea representanţei. Representanţa totdeuna se nisuesce sĕ împărtăşéscă pe cei mai talentaţi şi totodată pe cei mai lipsiţi, de stipendii, dar ea judecă numai după documente, apoi se nisuesce, ca încât se póte, sĕ stabiléscă şi o proporţie dréptă după diecese şi poporaţiunea lor. Cereri totdeuna sunt cu sutele, şi nu este eschisă posibilitatea, ca în privinţa stărei materiale a părinţilor sĕ fie dusă în eróre prin primăriile comunale, cari dau atestatele de paupertate, cari, când este vorba de stipendii, nu sunt scrupulóse. Amintesc ca exemplu un cas dela alt loc, din Sibiiu, unde se dau ajutóre. Doi ani de ḑile a căpătat ajutor un tinĕr din apropierea Sibiului ai cărui părinţi sunt cei mai avuţi şi ralativ fórte avuţi în comună, — şi totuşi au produs atestat de paupertate, şi numai după doi ani de ḑile au aflat cei ce dau ajutoriul, pe cale indirectă, că atestatul de paupertate nu conţine adevĕrul, şi au reparat greşala.

Tocmai pentru-că s'au născut astfel de bănueli, a făcut membrul representanţei, dl Iosif Gall propunerea la care s'a provocat dl Brediceanu, ca încât va fi cu putinţă sĕ se curme acest rĕu, precum şi reul de care a vorbit dl Ionaş.

De altmintrea atât pentru de a putea supraveghia traiul şi moralitatea stipendistilor, cât şi de a le face posibil, ca sĕ steie la universitate şi sĕ studieze, sĕ capete localităţi şi vipt sănătos, încă în sesiunea de tómnă din 1895 a luat representanţa sub nrul 29 conclusul, prin care a îndrumat pe comitet, „sĕ studieze cestiunea înfiinţărei unui internat în Budapesta pentru stipendistii universitari de acolo“. Chestiunea este în lucrare, şi dacă se va înfiinţa internatul, vom avé ocasiune nu numai sĕ provedem pe internişti cu cele trebuincióse pentru studiare, dar sĕ ne îngrijim şi de crescerea lor morală şi naţională.

Precum vedeţi deci, representanţa a luat deja mĕsuri ca sĕ întimpine tóte relele de cari s'a vorbit aci, şi nu este necesitate de a se lua aici concluse de acéstă natură.

Coriolan Bredicean, după deslusirile primite îşi retrage propunerea.

Referentul e de părerea, că neajunsurile, pe cari unii dintre deputaţi le-au amintit, s'ar putea paralisa mai uşor, prin înfiinţarea de internate în oraşele, unde sunt în numĕr considerabil stipendiştii, — şi în direcţia acésta representanţa a luat iniţiativa.

R. *Ciorogariu* crede, că din şematisme s'ar putea afla, pe ce cariere au apucat stipendiştii fundaţiunii.

Congresul primesce propunerea comisiunii fără vre-un aditament.

Anunţându-se proxima şedinţă pe aḑi la órele 4 după prânḑ, — cea presentă se ridică la 1 óră p. m.

Rin.

Revista politică.

Din parlamentul maghiar. La 23 l. c. st. n. s'a început desbaterîle asupra indemnităţii. Discuţia o a deschis *Hegedüs* Sándor prin vorbirea sa ca referent al proiectului de lege din cestiune. Recomândă proiectul spre primire. Din exposeul referentului unii îşi exprimau temerea, că primindu-se proiectul acesta şi totodată şi provisorul cvotei, guvernul întră în puterea de a putea asemna pe cele dintâiu patru luni tóte cheltuelile comune ale ministeriului comun, ceea-ce nu le convine, fără ca parlamentul sĕ pótă controla şi el activitatea acelui ministeriu.

Kossuth Ferencz face şi alte deducţiuni. El vede în tulburările din parlamentul austriac triumtul principiilor independiste maghiare, dar pentru aceea, vrêndsĕ dovedéscă calmitate, declară că partídul sĕu va lua parte la desbaterile ce urméză. Nu primesce proiectul.

Tomcsányi László respinge şi el proiectul în numele partiduluí naţional şi declară resbel guvernului pentru apărarea intereselor naţionale maghiare. A mai vorbit Sima Ferencz aducênd elogii lui Bartha Miklós, care pentru o causă în care a venit în conflict cu legea, trebue sĕ între în temniţă, numai căci guvernul n'a exoperat agraţiarea dela Majestatea Sa, nu primesce proiectul. Pe Bartha, intrerupe Kubik, mai întâiu l'au tăiat Rusztow şi Dienstl, ér acul îl omoriţi dvóstre, adecă guvernul. (După o şedere de o ḑi in temniţă, Bartha a fost agraţiat. Red.)

După pausă au urmat câteva interpelaţiuni, ér desbaterea s'a terminat în şedinţele din ḑilele următóre primindu se proiectul.

Nou ministeriu în Sêrbia. Cabinetul Simici a încetat, din causă, că ministrul president Simici a venit în conflict cu politica regelui Alexandru fórte influínţat de tatăl sĕu, ex-regele Milan. Motorul principal al căderei sĕ fi fost între altele şi cestiuni financiare în favorul ex-regelui Milan la cari Simici nu s'a învoit. Desvoltându-se lucrurile repede în timpul din urmă, mai cu sémă de când şi Ex-regele Milan se află în Belgrad, şi-a dat demisia şi regele Alexandru a însărcinat cu formarea noului cabinet pe Dr. Vladan *Georgevici*, ambasadorul din Constantinopol.

Noul cabinet s'a constituit astfel:

Ministru-preşedinte şi de externe: Dr. Vladan *Georgevici*.

Interne: Efrem *Andonovici*.
Finanţe: Stefan *Popovici*.
Comerciu: *Lozanici*.
Iustiţie: Costa *Cristici*.
Resbel: colonelul *Vucovici*.
Lucrări publice: col. *Manacovici*.
Instrucţie: Andreiu *Georgevici*.

Noutăţi.

Anunţ literar. In curênd va apăré în editura domnilor *Ralian si Ignaţ Samitca* Craiova romanul de E. *Zola* „*Germinal*“ în traducere română, precum şi No. 38 „*Femeia îndărătnică*“ de *Schakespeare* şi No. 39–40 *Cestiuni literare şi pedagogice* de M. *Străjanu*. Sĕ pot procura din Librăria archidiecesană, Sibiiu.

* * *

Bibliografic. In sĕptĕmâna acésta va apare „Călendarul archidiecesan“ pe anul 1898. Pe lângă partea călendăristică va cuprinde: şematismul amplificat al archidiecesei ortodoxe transilvane, precum şi un mic şematism privitor la diecesele aparţinĕtóre metropoliei ortodoxe române din Ungaria şi Transilvania; o indicare lunară a agendelor protopresbiterale şi parochiale precum şi o indigitaru pentru trebuinţele clericilor absoluţi şi a învĕţătorilor confesionali. Partea literară conţine: „*Paşcile*“ „*Erna pe uliţă*“, poesii de Georgiu Cosbuc, „*Alexandru Roman*“, material pentru biografia şi activitatea lui, de Ilie din Urseni, şi „*Bunica Mărie*“, de Ilarie Chendi.

*

— A apărut: *Castelul din Carpaţi*, roman din viaţa poporului românes din Ardeal de Jules Verne. Traducere autorisată de Victor Onişor, cu o prefaţă despre Jules Verne — scriitor şi scrieri — de Dr. E. Dăian, cu ilustraţiuni. Sibiiu, 1897. „Tipografia“ societate pe acţiuni. Preţul acestui volum (ediţie poporală): Pentru Austro-Ungaria — fl 80 cr., pentru România şi străinătate 2 lei 50 bani. Reproducerea este interḑisă. Recomandăm cu tótă căldura cetitorilor nostri procurarea şi cetirea acestei cărţi prea instructive pentru noi, şi carea şi în exterior se presintă fórte frumos.

*

— *Exerciţiile Gimnastice* în şcólele elementare române. Manuducere la tractarea exerciţiilor gimnastice, de Iosif Aron, învĕţător Preţul 15 cr.

* * *

Convocare. Reuniunea învĕţătorilor români gr.-ort. din districtul Sas-Sebeş 'şi va ţinea adunarea sa generală în ḑilele din 26 şi 27 Octombre st. v. a. c. în oraşul Alba-Iulia.

La acéstă adunare generală se invită toţi membrii acestei reuniuni, precum şi toţi amicii şi binevoitorii causei şcolare.

Programa:

1. Duminecă, în 26 Octobre a. c. la 10 óre a. m. învocarea Duchului sânt; deschiderea adunărei şi constatarea membrilor presenţi.

Raportul comitetului central despre activitatea sa dela ultima adunare generală.

3. Alegerea unei comisiuni pentru censurarea acestui raport.

4. „Cum are a se propune cu succes limba maternă în cursul I. al şcólei poporale — de T. Popoviciu — critică de G. Tatar.

5. Cum are sĕ se propună cu succes limba maternă în cursul II. al şcólei póporale“ — de I. Pavel şi Simulescu — critică S. Roşu şi I. Pavel.

6. Prelegere practică — vie — din limba maternă, pentru cursul II. de Iuliu Roşca.

7. Mijlócele prin cari se póte pune o basă bună religiosităţii şi moralităţii în elevii incepĕtori — disertaţie de C. Sava, critică Avr. David.

8. Raportul comisiunei de sub p. 2.

9. Alegerea unuí cassar şi notar II.

10. Curenţii.

Din şedinţa comitetului central al reuniunii înv. rom. gr.-or. din districtul Sas-Sebeş, ţinută la 9/21 Octombre 1897 în Sas-Sebeş.

Z Mureşan, preş
George Tatar, notar.

N. B. Convocări speciale nu se trimit.

* * *

Apel în causa înfiinţării unui fond pentru reconvalescenţii spitalului comitatens din Sighişóra.

In timpul scurtei esistenţe a spitalului nostru comitatens s'a simţit adânc lipsa unui fond, din ale căror interese sĕ se împartă ajutóre reconvalescenţilor sĕraci cari ies din spital.

Adeseori aceşti sĕrmani nu dispun nici de crucerii de lipsă, ca sĕ se pótă reîntórce acasă cu trenul ori cu trăsura, ci în drumul cel lung, ce nu arare-ori trebue sĕ'l percurgă pe jos şi rĕu îmbrăcaţi, sunt în pericol a'şi altera din nou sănĕtatea.

Mulţi reconvalescenţi, cari prin operaţie norocósă au fost vindecaţi de albéţă nu sunt în stare a-şi putea procura ochelarii necesari şi aşa nici că se pot bucura pe deplin de puterea vederei recâştigate, căci sunt restrînşi în ocupaţiunile lor.

Adesea se întêmplă, că un pacient căruia i-a fost amputat un picior, trebue sĕ se târăie pe cârji lipsindui mijlócele de lipsă pentru procurarea unui picior de lemn, prin care mult s'ar mări forţa sa de lucru. Aşa însĕ e silit sĕ se pună pe cerşite.

Ca sĕ nu ostenim pe cetitori vom numi numai câţiva din acei articoli, cari aparţin îngrijirei recovnalescenţilor, dintre cari unii sunt de dorit séu chiar indispensabili pentru cei ce ies din spital vindecaţi, precum: legături pentru cei operaţi la pântece, fâşii de flanel pentru pacienţii cu umflături la pulpă, cămeşi de tricot pentru aşeḑarea corsetelor de gips la crucea spinării, abstrăgênd dela ochii artificiali de sticlă ş. a., reclamaţi numai de trebuinţe cosmetice.

Un fond de cel puţin 5000 fl. pentru reconvalescenţi ne-ar pune în posiţie a puté acoperi din interesele lui trebuinţele cele mai inteţitóre ale acestor sĕrmani!

Provocăm dar pe toţi ómenii cu simţĕminte umane, a contribui cu dinariul lor la înfiinţarea unui atare fond, şi ne rugăm, ca contribuirile în bani, — primindu-se cu mulţămită şi cele mai mici daruri — sĕ se trimită dlui Dr. Oberth, director şi medic primar al spitalului comitatens în „Sighişóra“, care le va cuita apoi în „Grosskokler Boten“.

De vreme ce nu numai locuitorii comitatului nostru, ci şi cei din comitatele învecinate recurg de multe-ori la spitalul nostru, adresăm rugarea nóstră şi către binefăcĕtorii locuitori ai altor comitate, ca astfel sĕ fim în stare, a puté ajutora pe toţí bolnavii sĕraci fără deosebire de religiune, naţionalitate şi ubicaţiune, numai după lipsa lor.

Sighişóra, în 20 Octobre 1897.

Somogyi István.
vice-comite.

* * *

Moralitatea capitalei ungare. Sub titlu: Probleme neglese „Budapesti Hirlap“ se ocupă în ediţia dela 20 Octobre cu raportul anual al căpitanului Budapestei, pe basa căruia constată următórele:

Numĕrul casurilor criminale însinuate 12.993, adecă faţă de anul 1895 s'a urcat cu 2390; înrăutăţire bătătóre la ochi vedem la eruări, căci numĕrul celor nesucese s'a sporit în mare mĕsură, pre când cu tot dreptul ne aşteptam la contrarul. A crescut numĕrul crimelor îndreptate contra averei, şi alăturea cu acestea şi cel al vĕtĕmărilor corporale; la celelalte categorii se observă scădere. Din suma totală a criminalilor ³/₄ sunt de parte bărbatéscă, ér restul îl liferează secsul cel slab.

Datele anilor din urmă pentru femei, drept că sunt mai favorabile, dar dacă luăm la examinare raportul datelor din mai mulţí ani, nu se póte nega înrăutăţirea situaţiunei sporirea numĕrului delinquenţilor de parte femeiască. Raportul aduce drept motiv la acésta miseria şi amorul criminal, şi nu se estinde la ceea-ce în ultima analisă e motorul tuturor, la slăbirea simţului moral, ba ici-colo completa lui dispariţiune. Puterea nobilitătóre a vieţei familiare prin nimic nu se dovedesce mai bine, de cât prin faptul, că dintre cei deţinuţi 76.7% au fost necăsătoriţi, şi numai 20.7% au fost din ceata celor căsătoriţi, ér restul cade pe vĕduvi şi vĕduve.

După femei urméză băeţii, ca se'şi iee şi ei partea din atacurile contra ordinei de drept. În acéstă privintă situaţiune e inconsolabil de întunecósă. Numerul făptuitorilor sub 16 ani se sporesce; numĕrul deţinuţilor minoreni a întrecut în anul 1896 cu 42 pe cel al majorenilor. Ce multe de tóte spun aceste cifre! . . . .

. . . „Poliţia Budapestei are multe statistice triste, dar mai întunecósă decât acésta nu esistă, căci nici nu póte sĕ esiste. Ceata în crescere a mititeilor făcĕtori de rele, cari nici nu pot fi traşi la respundere, cari prin muncă productivă cine scie cât bine, câte lucruri frumóse ar fi în stare sĕ dovediască astfel cresc ei sĕlbatec, amărîţi în contra tuturor lucrurilor, cari fac viaţa sĕ fie frumósă cari fac ca naţiunile sĕ devină mari. Mai trebue óre sĕ spunem, că abia avem probleme mai urgente decât aceea, că aceste stări în adevĕr barbare trebue sĕ le sanăm radical şi cât mai curênd? . . .

Varietăţi.

Casimir Périer şi ospătariul. Fostu preşedinte a republicei francese, Casimir Périer, precum sĕ scie, e unul dintre cei mai pasionaţi biciclişti. Ḑi de ḑi face mari escursiuni cu bicicleta (velocipedul). Intr'o ḑi din septĕmânile trecute, făcênd o escursine mai mare dimpreună cu fiiul sĕu, au ajuns la o ospătărie afară de oraş unde ajungêndu-i fómea au cerut un beefteak pentru domolirea ei. Ospătariul le respunde, că cu beefteak nu le póte servi, decât dacă îşi vor aduce însişi carnea din satul vecin, depărtare de o jumĕtate de óră, de óre-ce n'are carne la îndemână şi nu are pe cine sĕ trimită la moment după carne. Ce au avut sĕ facă; s'au suit din nou pe bicicletă, şi-au adus carne, ospătariul le-a pregătit beefteakul şi l'au mâncat, apoi au plătit şi s'au dus mai departe. — Ospătariul numai a dóua ḑi a sciut *pe cine* a trimis după carne.

Poşta redacţiunei.

Dlui I. P. paroch în Geaca. „Ist. bis“. de P. Maior nu o avem şi nici aceea n'am putut afla cine o ar avé aici şi ţi-ar putea împrumuta-o.

Dlui Ioachim *Munteanu*, par. şi Ieronim Mărdan, învĕţătoriu în Gurarîului. Regretăm mult, că glumele din Foiţa nóstră „A munte“ le-aţi luat în serios, şi le-aţi considerat ca vătĕmări personale. Nici autorul acelei foiţe, nici redacţiunea nu au avut tendenţa de a vĕ face supĕrări, cu atât mai puţin a fost vre-o tendenţă de a insulta comuna Gurarîului.

Nro. 20539. IV—1896 [203] 1—1

Publicaţiune

Pentru asigurarea reparării drumului rupt de apă pe linia municipală Sas-Sebes-Sugag în secţia klm. 4—5 se va ţinea în **5 Novembre 1897 la 10 óre a. m.** în sala de consultare dela palatul comitatens o pertractare cu oferte închise.

Doritorii de a întreprinde acéstă lucrare sunt provocaţi, sĕ'şi subştérnă ofertele referitóre la întreprinderea efectuirei **acestei lucrări până la órele 9. a. m.** a ḑilei fixate, la vice-comitele comitatului.

Oferte întrate mai târḑiu nu se vor considera. — Ofertele trebue sĕ fie închise, sigilate şi proveḑute cu vadiul de 5%, computat după suma preliminată cu 2108 fl. 51 cr. aparatul technic şi condiţiunile referitóre la lucrarea din cestiune se pot vedea la oficiul de construire reg. ung. din Sibiiu în órele de oficiu.

Sibiiu, în 24 Octobre 1897.

Reissenberger.
vice-comite

Nr. 268—897 [204] 1—3

Concurs repeţit.

Pentru ocuparea postului de paroch în comunele Apaţa-Ormeniş, tractul protopresbiteral al Treiscaunelor, formând la olaltă o parochiă de classa III-a, în urma părintescului ordin consistorial din 25 Iuniu a. c. Nr 3867 B. se escrie pentru a treia-óră concurs nou cu termin de 30 ḑile dela prima publicare.

Emolumentele împreunate cu acest post dau suma de 440 fl. 30 cruceri anual.

Informaţiuni mai de aprópe se pot lua dela oficiul protopresbiteral şi comitetele parochiale respective.

Reflectanţii, cari trebue sĕ comunice în limba maghiară cu credincioşii din Ormeniş, şi prin urmare sĕ vorbéscă cu înlesnire acéstă limbă, vor trimite cererile lor concursuale, instruite conform normelor în vigóre, la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Treiscaunelor.

Breţcu, 8 August 1897.

Dimitrie Coltofeanu,
preot.

În **Tipografia Archidiecesană**
a apărut:

I. Popescu.

Carte de cetire II.

pentru şcólele poporale române
prelucrată de
Dr. Petru Şpan.
ediţ. VII. (mai nainte: a dóua carte) 1897, şi costă leg. à **30 cr.**

De acelaş autor:

Ântâia carte de lectură şi învăţĕtură

pentru şcólele poporale române
ediţ. XI. 1896, leg. à **20 cr.**

Se pot procura din **Librăria tipografiei archidiecesane, Sibiiu,** pe lângă cele mai avantagióse condiţiuni.

Librăria Tipografiei Archidiecesane.

În Librăria Tipografiei archidiecesane din Sibiiu se află următórele **cărţi de şcólă:**

Abecedar pentru şcólele poporale rom. de Zacharia Boiu, ediţiunea XIV legat	fl.	—.24
„ („Micul prietin al copiilor“) de S. Moldovan, broşat 22 cr., legat	„	—.25
„ românesc, de V. Petri, legat	„	—.25
Abcdar maghiar-român, de N. Putnoky, partea I., leg.	„	—.20
„ „ „ de F. Koós şi V. Goldiş, leg.	„	—.20
Ântâia carte de lectură şi învĕţ. de I. Popescu, leg.	„	—.20
A dóua carte de lectură şi învĕţătură, de I. Popescu, leg.	„	—.60
Aritmetica pentru începĕtorii din şcólele primare, de P. Dima, broş.	„	—.30
„ cu numerii dela 1—20, de D. Dogariu şi I Dariu, broş.	„	—.15
„ cu numerii dela 1—100, de D. Dogariu şi I. Dariu, broş.	„	—.15
„ cu numerii dela 1—1000, de D. Dogariu şi I. Dariu, broş.	„	—.20
„ cu num. dela 1—1,000,000 de D. Dogariu şi I. Dariu, broş.	„	—.30
„ pentru anii din urmă ai şcólei primare partea IV, de I. Dariu, broş.	„	—.45
„ pentru şcólele poporale, anul I. şi II., de F. E. Lurz, trad.	„	—.20
„ pentru şcól. pop. part. a II-a de F. E. Lurz	„	—.25
Bucóvna pentru învĕţătura pruncilor, leg.	„	—.20
Carte de cetire I, de Z. Boiu leg.	„	—.40
„ „ „ II, de Z. Boiu, leg.	„	—.30
„ „ „ pentru cl. I. şi II. gimn. de I. Popea ediţ. III., broş.	„	1.35
„ „ „ de G. Pletos, broş.	„	1.80
„ „ „ II. pentru şcólele poporale, prelucrată de Dr. Petru Şpan, leg.	„	—.30
„ „ „ pentru anii din urmă, de Ioan Pop Reteganul	„	—.75
„ „ „ pentru cl. III gimn. reală, de V. Oniţiu, broş.	„	1.—
„ „ „ pentru cl. IV. gimn. reală, de V. Oniţiu, leg.	„	1.60
„ „ „ maghiară, partea I., de Dr. I. Crişianu şi N. Putnoky, broş.	„	—.70
„ „ „ maghiară partea II., de Dr. I. Crişianu şi N. Putnoky, broş. 1 fl. leg.	„	1.15
„ **de rugăciune** pentru tinerimea gr. or. română, frumos leg.	„	—.15
Catechism bogat de Z. Boiu, leg.	„	—.50
„ **mic** al bisericei ort. ort. de Z. Boiu, leg.	„	—.20
„ pentru învĕţămêntul religiunei dreptcred. rĕsărit. de Moise Toma. leg.	„	—.20
Chemia elementară anorganică şi organică de A. Vlaicu, broş. 80 cr., leg.	„	1.—
Computul în şcóla poporală, de I. Popescu, broş.	„	1.20
Conductor la aplicarea ântâii cărţi de lectură şi învĕţătură de I. Popescu, broş.	„	—.10
Culegere de cântări biser. în folosul tinerimei, broş.	„	—.12
Cunoscinţe din constituţia patriei, de I. Popovici, leg.	„	—.20
Curs de limba maghiară pentru scólele poporale române, de I Molnar, partea primă broş. 16, leg	„	—.20
Curs de limba maghiară partea a doua broş. 20, leg.	„	—.24
„ „ „ „ pentru curs. III. broş. 16, leg.	„	—.20
Curs elementar de geometrie practică de D. Mirescu leg.	„	1.—
„ „ de musică, partea II., de Const. M. Cordoneanu, broş.	„	—.50
„ „ de musică, partea III. şi IV., de M. Cordoneanu, broş.	„	--.80
Curs practic de aritmetică pentru şcólele poporale de Ars. Vlaicu, I. 22 cr., II. 25 cr., III.	„	—.35
Curs practic de limba maghiară pentru anul I. şi II. de şcólă de I. Dariu, broş.	„	—.16
Dialogi româno-francezi, de M. Rudinescu	„	1.20
„ româno-germâni, de M. Rudinescu	„	1.—
Dicţionariu român-germân şi germân român, de S. P. Barcianu, tom. I. fl. 2.50, tom. II.	„	3.80
„ român-maghiar de N. Putnoky, leg.	„	2.—
Drepturile şi datorinţele civile pentru şcólele poporale confesionale, broş.	„	— 20
Economia câmpului şi grădinăritul pentru şcólele poporale, de G. Moian, broş.	„	—.25
Economia domestică pentru cl. IV. primară de fete, de o asociaţiune de învĕţători, leg.	„	—.60
Elemente de fisică pentru şcól. popor. de I. Dariu, leg.	„	—.30
„ **de geografie** de Z. Boiu, leg.	„	—.30
„ **de geometrie** pentru anii din urmă ai şcólei poporale de D. Dogariu şi I. Dariu, leg.	„	—.20
„ **din teoria musicei,** de A. Sequens, broş.	„	—.50
Eserciţiile de stil în şcóla popor. de D. Lăpĕdat, broş.	„	—.15
Fibel, după metoda analitică-sintetică de G. Jausz, leg.	„	—.30
Fisica pentru şcólele poporale de D. Făgărăşan, broş	„	—.30
Fisica pentru şcólele poporale, de Iosif Bălan, broş.	„	—.25
Geografia Ungariei, de Dr. N. Pop, broş.	„	—.30
Geografia pentru şcól. popor. de I. Dariu, broş. 30 cr., leg.	„	—.35
„ „ „ „ de D. Făgărăşan şi S. Moldovan, broş 25 cr., leg.	„	—.30
Geografia pentru şcólele medii de D. Făgărăşan şi S. Moldovan tom. I., broş.	„	1.20
Geografia pentru şcólele medii de D. Făgărăşan şi A. Bârsean tom. II., broş.	„	—.50
Geografia pentru şcólele medii de D Făgărăşan şi A. Bârsean, tom. III., broş.	„	1.—
Geografia pentru institutele pedagogice şi şcólele secundare după H. G. Wagner, de P. Drăgălina, broş.	„	1.--
Gramatica elementară a limbei germâne pentru şcólele secund. de Dr. G. Coman, partea III., broş. 85 cr., leg.	„	1.—
Gramatica germână, de Sava Popovici Barcianu	„	1.40
„ **limbei maghiare** de Dr. I. Crişianu şi N. Putnoky, broş.	„	1.--
Gramatica română, de I. Dariu, broş.	„	—.25
„ „ de S. P. Barcian, leg.	„	—.50
„ „ pentru cl. II. de I. Miheltian, broş.	„	—.10
„ „ pentru cl. III. de I. Miheltian, „	„	—.16
„ „ pentru cl. IV. de I. Miheltian, „	„	—.24
Higiena poporală, de Dr. G. Vuia, broş. 1 fl., leg.	„	1.20
Higiena copilului dela nascere până la al 7-lea an al etăţii de Simion Stoica, broş.	„	—.15
Intrebări de educaţiune şi instrucţ. de Dr. P. Span, br.	„	1.—
Isagogia, de Dr. Il. Puşcariu, broş	„	1.50
Istoria biblică, pentru şcólele poporale, leg.	„	—.30
„ **biblică** pentru şcólele medii, inf. şi şcól. civ. broş.	„	—.55
„ **bisericéscă** pentru şcólele poporale, leg.	„	—.30
„ **bisericéscă** pentru şcólele medii de Dr. Ilarion Puşcariu, partea I., broş. 50 cr., partea II. broş.	„	—.50
Istoria bisericéscă rom. de Şaguna, partea I. şi II., br.	„	3.—
„ „ în limba germână	„	1.
„ **literaturei române,** de I. Lazariciu, broş.	„	1.—
„ **naturei şi fisică,** de Z. Boiu, leg.	„	—.30
„ **naturală,** de Dr. D. P. Barcian, partea II.	„	—.60
„ „ de Ipol. Ilasieviciu, leg.	„	—.36
„ **patriei,** de I. Dariu, broş.	„	—.25
„ **patriotică,** de Z. Boiu, leg.	„	—.30
„ **pedagogiei,** de Dr. Petru Pipoş, broş.	„	2.—
„ **Ungariei,** de Dr. N. Pop, broş.	„	—.20
„ „ în legătură cu istoria univers. pentru şcólele poporale, de Silvestru Moldovan, broş.	„	—.20
„ **Ungariei** pentru şcól. secund. de V. Goldiş broş.	„	—.80
„ **universală** de V. Goldiş evul vechiu, broş.	„	1.—
„ „ „ „ „ „ mediu, „	„	1.25
„ „ pentru cl. inferióre de I. Isopescu, tom. I. leg. fl. 1.10, tom. II. leg. 73 cr., t. III. leg.	„	—.93
Legendar sau **carte de cetire,** de V. Petri, leg.	„	—.50
„ **maghiar-român,** de N. Putnoky, leg.	„	--.30
Lesebuch germân, de Georg Jausz, partea I. leg. 40 cr., II. leg. 55 cr., III. leg. 65 cr., IV. leg. 70 cr., V. leg.	„	—.85
Limba maternă, de Dr. Il. Puşcariu, leg.	„	—.40
„ **română,** de V. Oniţiu, broş.	„	—.50
Literele mobile (pe hârtie tare) pentru maşina de cetire, 144 bucăţi	„	2.50
Lucrul în şcólă, de G. Moian, broş.	„	—.45
Manual de dreptul cambial, de I. Socaciu, broş.	„	2.—
„ „ **istoria literat. rom.** de Enea Hodoş, broş.	„	1 —
Manuducere la abcdarul maghiar-român, de N. Putnoky, broş.	„	—.06
Manuducere la legendarul maghiar-român, de Nic. Putnoky, broş.	„	— 12
Mărturisirea ortodoxă, leg.	„	1.20
Merceologia şi Technologia pentru şcólele comerciale, profes., de Ars. Vlaicu, broş.	„	5.—
Noua metodă de a învĕţa cu înlesnire limba franceză, de M. Rudinescu, tom. I. leg. 1 fl., tom. II., leg.	„	1.20
Noua metodă de a învĕţa cu înlesnire limba germână de M. Rudinescu, tom. I. broş. 50 cr, tom. II. br.	„	1.—
Octoich mic, de 8 glasuri, leg.	„	—.75
Orologion (ciaslov), leg.	„	—.75
Pastorala nóuă, broş.	„	1.50
Pedagogia, de I. Popescu, broş.	„	2.—
Pomăritul, de D. Comşa, broş.	„	1.—
Principii de pedagogie, de Dr. Il. Puşcariu, broş.	„	1.—
Psichologia empirică, de I. Popescu, broş.	„	2 —
Religiunea creştină, de I. Popea, broş.	„	—.12
Studiu din economia naţională, de N. Petra-Petrescu, broş.	„	—.40
Stupăritul, de C. Dimian, broş.	„	—.80
Toldi, naraţiune poetică de Dr. Crişianu şi Putnoky, broş.	„	—.70
Vocabular român-germân, de Şaguna, br. 70 cr., leg.	„	—.80

Afară de aceste procură Librăria Tipografiei archidiecesane ori-ce cărţi didactice pe lângă cele mai avantagióse condiţiuni.

Lângă preţul cărţii este a se aclude şi preţul transportului.

☞ La 10 sau mai multe exemplare din aceeaşi carte se dă rabatul cuvenit. ☜

Redactor prov. **Gavriil Hango.** Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

La numĕrul acesta se alătură ca suplement separat Nr. 20 din „Fóia Pedagogică“.

Nr. 115. Sibiiu, Sâmbătă, 18/30 Octobre 1897. **Anul XLV**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
la „Tel. Rom.“ într'una cu suplementul „Fóia Pedagogică“
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl.. 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Politică culturală.

In statul nostru mai mare aten ţiune se dă afacerilor şcolare.

S'a ḑis nu odată, că scóla este un factor principal în viéţa popórelor, în special se pun în gura cancelariului de fer al Germaniei, semnificativele cuvinte, că unitatea Germaniei au făcut-o dascălii dela sate.

In sistemul instrucţiunei publice din statul nostru tendenţa acésta, de a aserví scóla curentului politic, se urmăresce cu multă consecuenţă.

Cine a avut pricepere pentru observarea lucrurilor în statul nostru a putut vedé: cum se silesc organele din ministeriul de culte a pune şcóla în serviciul curentului bolnăvicios, care de mult bântuie ţéra nóstră.

In direcţiunea acésta ómenii au mers aşa de departe, încât mintea sănĕtósă a omului cugetătoriu a stat uimită, şi s'a întrebat: unde vor ajunge lucrurile, décă se vor continua pe calea apucată.

Vom urmărì tendenţa indicată mai sus din un incident, care tocmai acuma se ventiléză în pressa din capitală.

Guvernul ţĕrei a interḑis din folosinţa în scóle manualul de Geografie al deputatului dietal Schwicker, manual, care până acuma a avut rara fericire a eşi în IX ediţiuni. Manualul acesta s'a folosit în scólele cu limba de propunere germană.

Nu ne privesce deci direct, de aceea am puté trece peste incident, luând numai o simplă notiţă despre el.

Nu putem însĕ trece peste sistemul urmărit cu asemenea opriri, căci prin acésta oprire suntem şi noi atinşi în cele mai vitale interese ale nóstre,

Oprirea cărţilor şcolare s'a făcut cu sistem, mai ales cu sistem se făcea cu noi românii, şi ea se făcea fără a ni se arĕta şi motivele, din cari manualul era oprit. Se susţinea simplu, că cutare manual are tendenţe contra statului, séu e lucrat în spirit contra statului, şi autorii erau ţinuţi în continuă agitaţiune şi nesiguranţă.

Am fost ajuns acolo, şi mai suntem şi aḑi în special în ce privesce şcólele medii, că nu mai avem manuale. Profesorii, ca sĕ iasă din impasul ce s'au creat şcólelor, au fost nevoiţi sĕ traducă din literă în literă manuale unguresci aprobate chiar şi din sciinţele exacte, cum e bunăóră matematica şi chemia.

Unii autori au ajuns în strîmtorarea cea mare tocmai la estrem, şi la manualele din istorie au eliminat partiile, cari aveau indigitări despre legături cu România séu cu românii de aici, încât elevii în şcólele medii nimica nu mai auḑiau din istoria românilor.

Manualele de geografie au ajuns până la ridicolul, de nu mai obveniau nomenclaturi românesci nici la rîuri, nici la munţi, nici la oraşe, nici la comitate.

Aşa în formă, în materie apoi despre români nu era vorbă nicăiri, nu despre instituţiunile lor culturale, umanitare şi filantropice, pe când despre localităţi unguresci se luau notiţe chiar şi dacă ele produceau unii articoli de consum prin vècurile trecute.

In situaţiunea acésta desperată a trebuit sĕ întrevină biserica cu corecură şi se nu admită în şcólele sale asemene manuale monstre.

După cum am ḑis ḑiarele din capitală se ocupă cu casul concret, şi se întrébă: cum a fost possibil, că guvernul nu a interḑis până acum folosirea acestui manual.

Aici ḑace pentru noi pericolul în sistem.

Până acuma guvernul a ţinut sĕ nu eschidă manuale germane din mai multe consideraţiuni.

A avut resóne până acuma curentul politic dela noi de opiniunea publică din Germania.

O asemene oprire provócă resens, şi pressa străină cel puţin puné o mică pedecă curentului, care năvălia nebunesce.

Aḑi curentul acesta nu mai are reservele de până acuma.

Junele împĕrat al Germaniei prin emfatica sa cuvêntare la adressa actualului curent din politica maghiară a delăturat tóte pedecile, a deslănţuit tóte patimile şi aḑi curentul dă năvală fără de nici o reservă, stă órecum sub scutul autorităţei împĕratului german.

Póte sĕ mai fi fost şi alte reserve de natură politică locală.

Póte sĕ fi avut politica actuală unele reserve faţă cu saşii dela noi, cari cu puterile lor au ajutat a se ridica curentul bolnăvicios la nivoul de aḑi.

Acuma nu mai sunt reserve.

Şi noi din inimă am regreta décă casul concret al oprirei ar fi signalul unei ere de asupriri puse la cale şi contra saşilor, cari până acuma au fost desmierdaţi.

Convict gr. cat. român în Lugoş. Din cea mai nouă epistolă pastorală a episcopului Dr. Radu către diecesanii sei aflăm, că în scopul realisării unui „Convinct diecesan român gr. cat. în Lugoş“ la al cărui fond, prin scrisórea sa din 14/2 Maiu a. c. a contribuit şi In. P. S. Sa Metropolitul din Blaş Victor Mihàlyi, cu o asigurare de viéţă în sumă de 5250 fl, care se va respunde după mórtea lui, — consistoriul din Lugoş a cumpĕrat la 15 August a. c. o casă cu intravilan de 1800 stânjini pătraţi în nemijlocita vecinătate a resedinţei episcopesci, cu preţul de 22,000 fl. plătiţi din fondurile diecesane existente.

Pentru refundarea acestei datorii dispune episcopul o contribuţie şi colectă în diecesă, anume:

1. Toţi membrii clerului, începênd dela episcop, cu începere dela 1 Ianuariu 1898 vor contribui anual cu $^1/_2\%$ al beneficiilor lor eclesiastice.

2. Tóte fondurile diecesane, fundaţionale, bisericesci şi şcolare, cari stau în raport de raţiociniu către ordinariat (consistor), cu 1% al venitelor lor anuale.

3. In fie-care an la Sântul Dumitru se va face colectă prin parochii şi se va purta prin biserici un disc în acest scop.

4. Preoţii sunt datori, la ocasiuni bivenite, şi mai vîrtos la facerea testamentelor, a îndemna pe credincioşii lor sĕ-şi aducă aminte de convictul diecesan.

Dacă nu greşim, acesta este primul cas, când o diecesă greco-catolică impune contribuţie clerului şi credincioşilor sei, şi încă într'o mĕsură mai mare decât diecesele nóstre, pentru-că noi încă n'am ajuns sĕ obligăm şi fondurile, fundaţiunile şi averile bisericesci şi şcolare de prin parochii, ca sĕ contribue cu anumite percente la procurarea de instituţiuni centrale.

O diferinţă esenţială mai este, că la noi aceste imposite le decretéză biserica prin representanţii sei întruniţi în sinóde, până când la gr. cat. le impune episcopul.

Asociaţiunea. Comitetul central al Asociaţiunei a ţinut Joi o şedinţă, în care, după-cum suntem informaţi, s'au luat concluse privitóre la punerea în lucrare a statutelor nóue pe întreg teritoriul Asociaţiunei.

Intre altele s'a stabilit şi o instrucţiune pentru organisarea nóuelor despărţĕminte.

Se vor aronda din nou şi unele din despărţĕmintele esistente, şi se vor reorganisa tóte.

S'au luat mĕsuri pentru facerea planului de arondare pe teritoriul Ungariei.

Deocamdată se organiséză un despărţĕmênt cu centrul în Beinş şi altul cu centrul în Lugoş, unde s'a cerut de urgenţă.

Congresul naţional-bisericesc.

Şedinţa IX.

Joi, 9/21 Oct.

President P. S. Sa episcopul *Ioan Meţianu*.

Şedinţa se deschide la órele 4 şi jum. p m.

Se pune la ordinea ḑilei raportul comisiei pentru afacerile fundaţiei Gozsdu.

Referentul, Ioan *Lenger* raportéză în chestiunea legatului *Mutovszky*.

Macedo-românul Teodor Mutovszky, fost comersant la Budapesta a lăsat prin testament un legat de 500 fl. fericitului E. Gozsdu în semn de prietinie. Legatul acesta însĕ după testament avea sĕ între în proprietatea lui Gozsdu numai la a. 1882; atunci însĕ Gozsdu încetase din viaţă; s'a primit deci la fundaţia Gozsdu prin representanţă.

S'a născut întrebarea: Legatul acesta este a se contopi în fundaţia lui Gozsdu, séu e a se considera şi administra ca fundaţie de sine?

Comisia, basată pe vederile consistorului metropolitan, că Mutovszky n'a îndicat în testament dorinţa sa de a face o fundaţie precum a făcut cu alte legate ale sale, ci simplamente a lăsat un legat prietinului sĕu Gozsdu, care avea sĕ între în averea acestuia, propune: congresul enunţă, că legatul de 500 floreni din testamentul lui Mutovszky lit. p.) e a se considera ca parte intregitóre a fundaţiei lui Gozsdu şi a se lua în inventariu sub numirea de legatul Teodor Mutovszky, avênd a se administra contopit în cealaltă avere a fundaţiunii lui Gozsdu, éră nu ca fundaţiune de sine stătătóre.

I. cav. de *Puşcariu* propune, congresul sĕ susţină conclusul representanţei Fundaţiunii Gozsdu, ca legatul Mutovszky sĕ se administreze ca fundaţiune de sine, după acelea-şi principii, după cari se administréză fund. Gozsdu, — ori sĕ seştérgădin inventat cu totul şi sĕ se contopéscă în acésta.

Dr. N. *Oncu* e de părerea că cei 500 fl. lăsaţi de Mutovszky lui Gozsdu, nu sunt o fundaţiune, ci un legat, dat acestuia în semn de prietinie. După firea lucrului acest legat are sĕ între în f. Gozsdu, şi sĕ se administreze fără indicaţie.

Comisia se învoiesce cu propunerea deputatului Oncu, astfel acésta se enunţă ca conclus.

La ordinea ḑilei raportul comisiei financiare. Referentul Dr. N. *Oncu* propune: raportul cons. metr. prin care se subştern raţiociniile fondurilor metropolitane pe anii 1895 şi 1896, din cari reiesă, că faţă cu a. 1894 în anul 1895 au sporit:

1. Fondul gen. cu fl. 1164.19 — la fl. 39919.77.

2. Fondul congresual cu florini 279.64 — la fl. 2506.22

3. Fondul celor dóue eparchii cu fl. 8633.57 — la fl. 208,479.55.

4. Fondul Monumentului Şaguna cu fl. 274.94 — la fl. 5260.74.

5. Decrescênd în acelaşi timp fondul domestic cu fl. 1123.30, astfel că crescerea totală în 1895 este florini **9229.04**; — éră faţă de anul 1895 în a. 1896 au sporit:

1. fondul gen. cu fl. 1351.20 — la fl.41270.97.

2. fondul congresual cu fl. 123.80 — la fl. 2630.02.

3. fondul celor dóue eparchii cu fl. 10787.14 — la fl. 219,266.69.

4. fondul monumentului Şaguna cu fl, 264.83 — la fl. 5525.57.

5. decrescênd în acelaşi timp fond, domestic cu fl. 725.79, astfel că crescerea totală în 1896 a fost **11801.18**. — sĕ se iee la cunoscinţă, ér raţiociniile fondurilor metropolitane pe anul 1895 şi 1896 examinate de comisia financiară congr., şi aflate în regulă şi exacte, sĕ se apróbe, votându-se consistorului metr. pentru administrarea fondurilor metr. în a. 1895 şi 1896 absolutoriul recerut.

Scontrarea efectuită de comisiunea financiară la cassa metr., din care resultă, că atât purtarea registrelor la cassă, cât şi starea efectelor şi a valorilor s'au aflat în ordine, sĕ se iee spre scire.

Se primesce.

Şedinţa se ridică la órele 5, cea proximă se anunţă pe mâne la órele 9 a. m.

Şedinţa X.

Vineri, 10/22 Octobre.

President I. P. S. Sa metropolitul *Miron Romanul*.

Şedinţa se deschide la órele 9 şi 30 minute.

Notarii Dr. I. *Şenchea* şi Dr. Tr. *Putici* cetesc protocólele şedinţelor VIII. şi IX. de eri. — Se autentică.

Ioan de *Preda*: Cu privire la procedura nóuă în afacerile matrimoniale în urma legilor politice-bisericesci, congresul prin conclusul 81 din 1895 s'a pronunţat în sensul, că căsătoriile desfiinţate prin stat biserica nóstră nu le va considera desfăcute, ci va trebuí, ca procesele matrimoniale sĕ se pertracteze şi înaintea forului bisericesc, după procedura sumară. Consistoriul metropolitan, însărcinat a lua la revisie regulamentul afacerilor matrimoniale şi a studia modul pertractării în chip sumar a proceselor matr. înaintea autorităţii bisericesci, s'a ocupat cu chestiunea acésta; i-s'au substernut şi operate în materia acésta. Deóre ce până acum congresul n'a primit raport în chestiune dela cons. metropolitan și nefiind nădejde că un astfel de raport se va substerne de aci înainte, propun:

Se îndrumă consistoriul metropolitan, ca fără amânare sĕ elaboreze un regulament pentru nóua procedură sumară în causele matrimoniale, și acela îndată sĕ-l pună în aplicare în mod provisor; apoi sĕ-l substérnă proximului congres spre aprobare, arĕtând totodată experienţele făcute în privinţa practicabilităţii lui.

Propunerea se declară urgentă și se primesce.

Se pune la ordinea ḑilei alegerea de membri la cons. metropolitan în locurile devenite vacante prin mórtea asesorilor I. Hannia ordinar în senatul bisericesc, D. Almășan onorar în senatul scolar și D. Gabor onorar în senatul epitropesc.

Se suspinde ședinţa pentru consultare. Pe masa presidială se așéză trei urne, pentru cele 3 locuri vacante.

După o consultare de 15 minute ședinţa se redeschide. Se cetesce lista deputaţilor, cari pe rênd trec pe dinaintea mesei presidiale, depunênd în fiecare urnă câte o ședulă. Votéză cu totul 75 deputaţi și 2 episcopi. Excelenţa Sa sub controlul bărbaţilor de încredere A. Hamsea și V. Mangra numeră ședulele. Constatându-se cá numĕrul lor consună cu al votanţilor, se predau unei comisiuni de scrutinare compuse din deputaţii V. Damian, I. Lenger, și C. Brediceanu. Comisia se retrage pentru constatarea resultatului.

Se pune la ordinea ḑilei referata comisiei finanţiare. Referentul, Dr. N. *Oncu*, referéză asupra raportului consistoriului metr. prin care se substerne spre aprobare proiectul de *buget* al consistoriului metr. pentru anii 1898, 1899 și 1900. — La propunerea comisiei bugetul consistoriului se stabilesce conform proiectului, cu recerinţe: floreni 5570, acoperire fl. 5650.

Aceeași comisie raportéză în obiectul Regulamentului afacerilor epitropesci, luat dela desbatere eri și acum tipărit.

Referentul, Dr. *Oncu* la cele constatate în ședinţa de eri mai adauge că comisiunea finanţiară a discutat în chestiă afară de membrii sĕi cu câte 1—2 deputaţi din fiecare eparchie, cari în privinţa proiectului, toţi au căḑut de acord cu vederile comisiei, — unanim au primit regulamentul. Comisia se învoiesce, ca regulamentul sĕ se aplice în mod provisor, și ca deodată cu punerea lui în vigóre sĕ se céră pârerile singuraticelor eparchii asupra practicabilităţii lui.

Excelenţa Sa e contra proiectului nou, pentru-că el schimbă în esenţă starea de aḑi a lucrurilor. E de părerea, sĕ se dea cons. metropolitan ca material de studiu.

P. *Cosma:* Sĕ se priméscă cu unele modificări barem generale. După 16 ani e timpul sĕ se tranșeze chestiunea. Impărtășesce ideia de a se pune în aplicare în mod provisor, — după ce însĕ va fi desbătut în special.

Ioan de *Preda:* Proiectul e cu totul nou, deosebit de cel al consistoriului; — ne-a venit în pripă, fără de-a avea timp suficient, pentru a-l studia. — Citéză unii paragrafi în cari sunt disposiţii cu neputinţă de a le executa. — E de părerea, ca congresul sĕ nu se pripească cu afacerea, sĕ nu facă un lucru, de care în urmă póte sĕ-i pară rĕu. Sĕ mai așteptăm încă 3 ani și sĕ aducem atunci ceva cumpănit. Spriginesce propunerea dlui Pușcariu din ședinţa de eri, ca desbaterea sĕ se amâne până la sesiunea viitóre, când vom avea părerea cons. metr. în chestiune.

V. *Mangra:* Se constată din tóte părţile necesitatea de a regula în întréga metropolie administrarea averilor bis. — în general, și în cât e cu putinţă, și în special. Regulamentul e bine studiat. N'are garanţe, că în sesiunea viitóre va fi mai perfecţionat. Lucrarea e făcută, ascultându-se afară de membrii comisiei și specialiști, membri din tóte diecesele; e deci bine cumpănit. E în contra trăgării chestiei și ar fi învoit cu propunerea dep. Cosma, décă ar fi sigur, că se va putea ajunge până la sfîrșitul regulamentului cu desbaterea în special.

Dr. P. *Șpan* contestă, că regulamentul ar fi cu totul nou. E lucrat pe basa acelorași idei ca și regulamentul cons. Se deosebesce însĕ de acesta în punctul, că nu e întemeiat pe principiul centralist, ci autonomic. Nu e pentru întrarea în special, neavênd nădejde, că va putea fi desbătut până în sfêrșit. — Sĕ se priméscă proiectul en bloc.

Excelenţa Sa *Metropolitul* constată, că prin unele disposiţii ale lui, regulamentul rĕstórnă întreg sistemul practisat până acum în archidiecesă.

I. *Lenger* considerând, că proiectul cel nou se deosebesce principial de cel vechiu. întrucât el nu tinde la scopul principal al acestuia, care e regularea afacerilor epitr. de sus până jos. — Sĕ se asculte părerea cons. metr. asupra lui.

G. *Ardeleanu.* E pentru aplicarea în mod provisor a regulamentului consist. metr. Décă acésta nu se va face, sĕ se între în desbaterea specială a regulamentului cel nou, pentru a se îndrepta unele scăderi din el.

V. *Damian.* Regulamentul comisiei în loc de a ușura și clarifica administraţia, o îngreuiază și încurcă. Nu satisface scopului: regulare de sus până jos pentru tóte eparchiile. — Arată câteva scăderi esenţiale.

N. Zigre constată, că regulamentul nu diferă în esenţă de cel al consistoriului metropolitan. Basa și sistemul sunt acelea-și. — Observă, că ideia de a regula referinţele dintre organele bisericesci de sus până jos, de a lămuri unele disposiţii ale statutului organic, e a dînsului, — și regulamentul comisiunii corespunde vederilor sale. — Spriginesce propunerea dlui Cosma de a se primi proiectul de basă la desbaterea specială.

I. de Preda nu găsesce motivul, pentru ce comisia stărue, ca proiectul sĕu sĕ se pună încă acum în aplicare. Pentru-că s'a trăgănat chestiunea atâta vreme? Sĕ se trăgêneze și mai mult, numai sĕ ni se presinte în sfîrșit ceva perfect. Proiectul comisiei e abia de aḑi diminéţă, necunoscut încă, pe când al consistoriului e resultatul unui studiu de 16 ani. Sĕ se desbată proiectul din §. în §., în sesiunea actuală — e cu neputinţă. Nu avem motive, pentru cari sĕ nu putem aștepta încă 3 ani, dacă 16 am așteptat.

Dr. *Oncu* observă, că regulamentul e lucrat cu temeiu, pe basa esperinţelor; în el nu sunt disposiţii neesecutabile séu contraḑicĕtóre. Fiind chestia de importanţă și mare urgenţă, cere sĕ se desbată încă aḑi în sensul propunerii dlui Cosma

Punêndu-se la vot, propunerea deputatului Preda întrunind 22 voturi cade, și se primesce a deputatului Cosma, care a întrunit 47 voturi.

In desbaterea specială proiectul se primesce §. de §. cu unele modificări.

Regulamentul acesta se va aplica în mod provisor în metropolie cu începere dela 1 Ianuariu anul viitor.

Se enunţă resultatul votării pentru *intregirea consistoriului metropolitan.* Pentru locul vacant de asesor ord. în *senatul strîns bisericesc*, protopresbiterul din Sibiiu Ioan *Papiu* întrunesce *37* voturi, asesorul consistorial din Sibiiu Nicolau *Cristea 36* voturi; *4* bile albe.

Pentru locul de asesor onorar în *senatul școlar* intrunesc: Virgil *Oniţ*, dir. gimn. în Brașov *50* voturi, Dr. D. P. *Barcianu,* prof. sem. în Sibiiu *18* v., Dr. L. *Leményi,* asesor cons. în Sibiiu *3* voturi, *4* bile albe; 2 bile nevalide. — In consecinţă dl Virgil *Oniţ* se declară ales asesor onorar în senatul școlar.

Pentru locul de asesor onorar în *senatul epitropesc* întrunesc: consilieriul de tablă Petru *Fipoș* din Sibiiu *68* voturi, Demetriu *Comșa*, prof. sem. Sibiiu *2* voturi, Dr. *Leményi 1* vot, 4 bile albe, 2 nevalide. — Dl P. *Pipoș* se declară ales asesor onorar în senatul epitropesc.

Pentru intregirea senatului bisericesc se va face după prânḑ alegere în balotagiu între domnii I. Papiu și N. Cristea, neîntrunind nici unul maioritatea absolută a voturilor.

Ședinţa se ridică la óra 1 și 30 m. după prânḑ; — cea proximă la órele 5 p. m. *Rin.*

Revista politică.

Din parlamentul maghiar. In ședinţa dela 25 l. c. în care s'a terminat desbaterea proiectului de lege despre indemnisare, luând cuvêntul și deputaţii *Mocsy* și *Várossy*, provócă guvernul sĕ statifice scólele din Carașseverin și sĕ înfiinţeze în Seghedin un gimnasiu de stat, care ar maghiarisa pe românii și pe sêrbii de acolo. Acésta este o datorinţă naţională a fiecărui patriot maghiar. (Ba bine că nu. Se vede, că și domnii acestia, ca și toţi cei făcuţi după chipul și asemĕnarea șovíniștilor maghiari, nu vreau sĕ facă deosebire între ce e al meu și al tĕu, când e vorba de drepturile naţionale ale nemaghiarilor.)

După acești doi „stîlpi“ ai naţiei (maghiare) singure alcătuitóre de nu sciu ce stat naţional maghiar unitar, a luat cuvêntul ministrul-președinte, br. Bánffy și rĕspunde la dóue interpelaţiuni, una alui Sima în afacerea lui Bartha, și alta alui Kossuth: că guvernul nu vrea sĕ scótă folóse pentru Ungaria din neînţelegerile din Austria. Rĕspunḑênd lui Kossuth, Bánffy ḑice, că: guveruul maghiar nu află consult a se folosí de aceste neînţelegeri, din motivul, că nu consună cu interesele statului ungar slăbirea unei ţĕri, cu care acest stat e în o legătură de permanentă alianţă, și pe basa Sancţiunei pragmatice și a legei din 1867 e în strînsa legătura. Relativ la raportul, ce există între ţerile corónei s. Stefan și provinciile Austriei, ḑice, că legătura dintre acestea, pe basa art. de lege XII dìn 1867, e nedespărţită, și așa nu află de lipsă a se atinge de acésta basă, ci doresce, ca viéţa constituţională sĕ se susţină și întăréscă și în Austria, și așa sĕ se pótă renoi pactul transacţiunei pe basa articlului de lege citat. La casul însĕ, când transacţiunea nu s'ar putea încheia, guvernul va lua tóte mĕsurile legislative necesare pentru apĕrarea intereselor Ungariei și va raporta casei.

Declaraţiunile ministrului președinte maghiar au făcut mare sensaţie în pressa din Viena, și-l acusă, că Ungurii vreau sĕ înnoiéscă pactul nu cu factorii austriaci, ci prin o lege independentă ungară. preludiu, ca la urmă sĕ se rupă cu totul de austriaci, creându-și deplină independenţă prin abandonarea dualismului, ori susţinêndu-l pe acesta, dar cu titlul monarchiei schimbat: din Austro-Ungaria în Ungaro Austria. Așa: „Vaterland“, „Reichswehr“, „Neue Freue Prese“ etc. Se înţelege, că foile oficióse maghiare cércă a nega existenţa acestor intenţiuni.

Din parlamentul austriac. In ședinţa dela 26 l. c. presidentul camerei, Kathreín, a abḑis dela postul sĕu, și precum se susţine din causa, că nu s'a învoit la luarea de mĕsuri mai energice contra oposiţiunei, carea tot mai continuă cu obstrucţiunea, precum îl credea Badeni. Tot în ședinţa acésta Lueger a adresat guvernului o interpelaţiune în care îl întrébă: ce mĕsuri intenţionéză guvernul a lua pentru casul când în Austria provisoratul convenţiei nu s'ar puté regula pe cale constituţională, și acésta din incidentul declaraţiunílor ministrului-president maghiar din ședinţa de eri a camerei ungare. Situaţiunea politică în Austria este fórte încurcată. Oposiţia ér începe obstrucţiunea în parlament, așa, că nu sunt prospecte sigure, că pactul convenţional cu Ungaria se va puté încheia pe cale constituţională, ci se va octroa pe cale absolutistică.

Fondul monumentului lui Iancu.

În „Budapesti Hirlap“ Nr. 300 cetim o corespondenţă datată din Sibiiu la 26 Oct., care însĕ după cuprinsul ei nu póte fi scrisă în Sibiiu, ci verosimil în biroul lui Ieszenszky, — în care cu o exactitate laudabilă se descrie istoricul și starea actuală a fondului.

Extragem din ea următórele:

Russu-Șirianu și Ioan Moţa au colectat pentru un monument, care s'ar ridica în Câmpeni, ér Vasiliu Fodor, Grigorie al lui Sima și Aurel Danciu pentru un monument la mormêntul lui Iancu în Cebea.

Ioan Moţa provocat de „Tribuna“ a declarat în „Revista Orăștiei“, că el când a părăsit Sibiiul a dat tot, până la un crucer lui Tit Liviu Albini, care administra pe acele vremi „averea naţională“. Deci numai Albini este rĕspunḑĕtor pentru suma colectată, și dator cu socoteli.

„La începutul verei a apărut cunoscuta ordinaţiune a ministrului de interne cu privire la colectele publice“.

„Comitele suprem al Albei-inferióre, rĕḑimat pe acéstă ordinaţiune, a citat mai ântâiu pe membrii comitetului pentru monumentul la mormêntul lui Iancu, pe V. Fodor, Gr. lui Sima și Aur. Danciu, care era cassar“.

„Prima-dată s'a presentat numai Grigorie a lui Sima, care a ḑis, că el numai a subscris apelul, dar pentru colectă sunt rĕspunḑĕtori Fodor și Danciu“.

„La o citaţiune nóuă s'au presentat și acestia, si dându-și socotéla, totodată au arĕtat și un libel de depunere despre 263 fl., ca sĕ dovedéscă, că suma colectată este depusă la institutul român „Detunata“.

„Se observă, că datul libelului de depunere este din Maiu. Dovadă, că banii numai atunci i-au depus în cassa de păstrare, când prin provocarea din „Kolozsvár“ atenţiunea și interesarea publică era atrasă deja asupra fondului pentru monumentul lui Iancu“.

„Mai greu a mers lucrul cu Tit Liviu Albini“.

„La citaţiune s'a presentat, și și-a predat și socotelile despre colecta de 3780 fl. și 320 fl., dar banii nu i-a putut preda, nici n'a putut dovedì nici cu un fel de document, că i-a depus la loc sigur. A cerut respiriu de o lună, ca sĕ producă din România documentele despre depunerea banilor la loc sigur“.

„Respiriul acesta i-s'a și dat, și după espirarea lui, citat de nou, a presentat o recunoscinţă dela *Ioan Slavici*, directorul asilului „Oteteleșanu“ de lângă Bucuresci, subscrisă de *Eugen Brote* și de soţul seu întru martiriu de bună voie *Septimiu Albini* ca martori, prin care constată, că a primit dela Tit Liviu Albini *3450 fl.* ca deposit. Despre suma ce lipsescea afirmat, că și aceea este tot la Slavici, care nu va întârḑia a da cuitanţă și despre aceea“.

„Autorităţile politice, fiind de părerea că sume colectate în ţéră pentru scopuri publice nu pot fi așeḑate sigur la persóne private în stat străin, au provocat pe Albini, ca numai decât sĕ dispună, ca banii sĕ se aducă acasă și sĕ se depună spre fructificare la vr'un institut din patrie“.

„Albini a promis acésta, dar ca sĕ-și pótă înplini promisiunea a cerut un respiriu de 20 de ḑile.“

„Aceste 20 de ḑile au expirat la 5 Octobre, dar Albini, sub pretextul că Slavici pentru morbul nevestei sale n'a putut ridicá banii cercaţi dela acel institut de bani din Bucuresci la care i-a depus, a cerut un nou respiriu de 20 ḑile“.

„I-s'a dat și acest termin și eri a espirat și acesta, dar Albini nici acuma nu a arătat autorităţilor administraiive suma cercată.“*)

„Acesta este istoricul autentic al fondului pentru monumentul lui Iancu, ér resultatul este, că Ioan Slavici nu póte preda acea sumă, carea după declaraţiunea scrisă de el și întărită cu subscrierile martorilor a luat-o la sine, și nu póte dovedi în mod autentic nici acea, că unde sunt depuși banii?

---

*) De unde scie presumptivul corespondent aḑi în Sibiiu, ce nu s'a întêmplat eri în Aiud? Red.

„Pe domnul Slavici nu l póte ajunge mâna justiției ungare, și astfel este în siguranță contra acusărei prin procuror pentru detraudare, *dar ce va fi cu caracterul nepătat al apostolului și eroului național?*“

Étă unde am ajuns cu rușinea națională.

Sĕ fie necesară intervenția organelor statului, ca sĕ limpeḑéscă o afacere atât de delicată, pornită de ómeni nechiemați, cari de sine se obtrud de conducĕtori și abuséză de entusiasmul poporului.

Noi nici acuma nu credem, că dl. Slavici nu va preda banii la destinațiunea lor.

Suntem de pĕrere însĕ, că fondul pentru monumentul lui Iancu nu póte fi administrat nici de o persónă privată, nici aici, nici în România.

Iancu încă intreg fiind și-a testat tótă averea Asociațiunei, ca unicei instituțiuni naționale.

Iancu este astăḑi numai o măréță figură istorică, un ideal de român patriot și loial.

Sperăm, că va veni timpul, când și opiniunea publică maghiară va vedé mai limpede, și va saluta tot atât de cu însuflețire și ridicarea unui monument pentru un Avram Iancu, care a fost martirul națiunei sale, al patriei și al dinastiei, precum salută astăḑi ridicarea celor ḑece monumente din capitală, cu care i-a mulcomit Maiestatea Sa.

Până atunci numai la Asociațiune se póte administra fondul pentru monumentul lui Iancu.

Atât dl Fodor și soții, cât și dl, Slavici deci, după părerea nóstră, numai atunci vor lucra românesce și înțelepțesce în acéstă afacere, când vor transpune sumele colectate la Asociațiune ca deposit, spre administrare.

Cestiuni școlare.

Reuniunea învĕțătorilor gr.-or. din despărțămêntul Sibiiului și-a ținut adunarea sa generală pe anul școlar 1896/97 în Sibiiu la 12 Octobre a. c. st. v. In conformitate cu programa, publicată deja cu ḑile înainte prin foi, Dumінecă învĕțătorii sosiți au participat la serviţiul divin împreunat cu chemarea Duchului sânt, după terminarea căruia ne-am întrunit cu toții în sala cea mare — de astădată prea mică, — a seminariului „Andreian“. Afară de membrii reuniunii cu satisfacție am observat pre mai mulți dintre superiorii nostrii bisericesci asistând la deschidere și desbateri, un lucru, care ne ridică și ne dă nou impuls spre muncă, ér domniile-lor tot mai mult își asigură stima și iubirea nóstră.

Impresurat de așteptarea încordată a tuturora, mult stimatul president, Dr. *D. P. Barcianu* cu calmitatea și elocuența-i proprie și recunoscută, cu o logică și claritate convingătóre își rostesce cuvêntul sĕu de deschidere, care culminéză în adevĕrul, că arma cea mai puternică, mai sigură în învingeri, cu succese bune și dăinuitóre, în lupta desperată de existență, atât între indiviḑi, cât și între popóre, este *cultura!* Nu anticipăm nici unul din argumentele temeinice, cu cari și-a sprijinit aserțiunea, în credința, că D-sa î-și va publica per extensum vorbirea în „Fóia-Pedagogică“, ca astfel fiecărui învĕțătoru sĕ-i fie dat prilejul, a o ceti. Constatându-se maioritatea recerută, presidiul deschide adunarea.

Se cetesce apoi raportul comitetului central, din care remarcăm ca date mai însemnate, că comitetul în decursul anului espirat a ținut 4 ședințe în cari s'a ocupat cu esecutarea concluselor luate în ultima adunare generală. Cu privire la cestiunea uniformității cântărilor de școlă referéză, că despărțămintele n'au rĕspuns apelul comitetului. Singur despărțămêntul Sĕliștei a trimis la biroul comitetului central poesiile, ce se cântă în școlele nóstre din Aciliu, Galeș și Gura rîului, dar și acestea defectuos, întru-cât au trimis numai titula poesiilor, ér nu și textul. S'au retrimis și aceste despărțămêntului și s'a făcut un nou apel pentru colectarea poesiilor și trimiterea lor la comitetul central.

Au întrat dela despărț. Sĕliștei dóue elaborate: „Declinarea substantivelor terminate în consonante“, de Dum. Iosof înv. în Tilișca, și „Ce póte face învĕțătoriul pentru conservarea sănătății elevilor în școlă“, de Ioan Rĕchițan, înv. în Galeș. Comitetul central a mai fixat dóue teme și anume: „Cornelia mama Grachilor“ lecțiune pentru anul al treilea de școlă, ca basă pentru eserțiile de stil, prelegere practică lucrată după treptele formale de Cand. Popa, înv. în Sibiiu-cetate, și alta: „Prin ce se deștéptă și susține atențiunea în școlă“. Cei încredințați cu lucrarea temei din urmă s'au scusat prin presidiu înaintea adunărei generale, învocând motive, cari i a împedecat dela facerea elaboratului. Cele lalte se vor tracta în ședințele adunării actuale.

Averea reuniunii cu finea anului numĕră: 1567 fl. 57 cr.

Biblioteca 157 opuri, în 260 volume.

Se alege o comisiune pentru censurarea raportului în persónele membrilor: Dr. Ioan Stroia, Hămbășan și D. Lĕpĕdat, și apoi se purcede la încassarea taxelor curente și restante.

In ședința a II-a fixată pe órele 3 d a. se cetesce elaboratul dlui înv. I. Rĕchițan: „Ce póte face învĕțătoriul pentru conservarea sănătății elevilor în școlă“.

După cetire vice-președintele Dr. P. Șpan face pe cât de amĕnunțite, pe atât de potrivite observări provocându se la diferiți pedagogi germani, de asemenea și dl prof. sem. Dr. Ioan Stroia întregesce observările cu unele, cari au fost trecute cu vederea de antevorbitor și nu au fost amintite nici în elaborat. Președintele reasuméză în următórele:

Lucrarea ne mulțemesce pe toți atât în privința conținutului, cât și a formei. Scăderile pe cari le-ați amintit, tocmai prin faptul că le-ați remarcat și combătut sunt pentru noi motive de îndreptare. Tema o putem tracta din 2 puncte de vedere, cu privire, la intelectul și la fisicul elevilor. Intre mijlócele prin cari se conservă și promovéză elasticitatea spirituală la cele amintite în operat putem adauge: jocurile de copii, glumele, cari trebue făcute cu multă precauțiune; escursiunile cu deosebire își au însemnătatea lor mai pre sus de tóte celealalte; predarea dacă e de astfel, ca se desvólte interes, fără ca se obosiască, contribue și ea în mod însemnat la conservarea elasticității spiritului. Sunt unele apoi, cari nu atârnă dela învĕțătoriu, și anume: compunerea planului de învĕțămênt; trebue sĕ fie de astfel întocmit, ca obiectele grele sĕ nu vină unul după altul; statorirea maximului și minimului din materialul, ce are se fie propus; legătura dintre obiectele de învĕțămênt, pe cari aḑi în cele mai multe casuri le vedem în diferitele planuri de învĕțămênt isolate, și altele.

La mijlócele, ce privesc fisicul elevilor mai adaug: pausele, ce se fac între óre împreunate cu feliuritele mișcări, între cari gimnastica merită mai multă atențiune, de cum i-se dă. Suntem dedați a ne mulțămí cu gimnastica, ce o fac elevii cu plugul și cu sapa, și tare greșim, deóre ce în feliul acesta fisicul elevilor se desvóltă de totul unilateral, ceea-ce nu țintesce pedagogia; curățenia trebue strict observată, atât cu privire la îmbrăcămintea elevilor, cât și cu privire la edificiul școlar; și deóre ce fómea este un rĕu sprijinitoriu al lucrărilor spirituale, avem sĕ ne îngrijim — de sine înțeles — în conțelegere cu părinții și de mâncerea elevilor, de esemenea și de odichna, de care au lipsă în timpul afară de școlă.

S'a făcut amintire de îngrămădirea prea mare a elevilor cu material. Că prea mare lucrare intelectuală se face, nu ne putem plânge, dar a susținea contrariul încă nu putem, numai până la un loc. Sistemul nervos șubred constitue îngrămădirea prea mare. Dacă vom fi cu atențiunea cuvenită, chestia îngrămădirii rĕmâne o chestie numai relativă.

Aceste observate sunt de ajuns, ca sĕ corespundem maximei: *Minte sănĕtósă în corp sănĕtos.*

Observările se primesc din partea autorului cu mulțămită.

Membrul Dr. V. Bologa face următórea propunere: Elaboratele menite a fi tractate în ședințele adunărilor generale sĕ se publice cu cel puțin 10 ḑile înainte de adunare în vre-o fóie, séu sĕ se distribue unor comisiuni censurătóre, cari se vină apoi în adunare cu raport asupra lucrării, căci numai astfel vom avea claritatea noțiunilor; ér partea a dóua a propunerii este, ca lucrarea dlui Rĕchițan sĕ se publice în „Fóia Pedagogică“. Partea primă se predă comisiunei spre studiare și raportare, ér la partea a dóua născêndu-se o discuțiune mai lungă, se primesce propunerea dlui prof. Comșa, ca lucrarea sĕ se transpună comitetului central spre ulterióră dispunere.

Cu aceste ședința se ridică la órele 6 séra.

Ședința proximă Luni, la 8 óre a. m.

In ședința a III-a dl învĕțător Candin Popa a ținut o prelegere practică după treptele formale. Predarea după treptele séu după cum ḑic unii, după sistemul Herbart-Zillerian constitue singura garanță sigură, că noi lucrăm direct la ajungerea scopului, ce 'și-a prefipt învĕțămêntul. Prin predarea după treptele formale spiritul elevilor în continu lucră, ideile apperceptive ies în consciința lor la ivélă, se associéză cu cele nóue și elevii de sine sunt aduși în posiția de a-și forma judecățile morale. In sistemul acesta legile psichologice și pedagogice se sprijinesc împrumutat, ér învĕțătorul, care 'și-a însușit predarea după treptele formale face pre elevul sĕu adevĕrat stăpân pe cunoscințele ce și le-a câștigat și pune temeliă bună unui caracter religios-moral. Prin sistemul Zillerian noi deodată promovăm scopul învĕțămêntului și al educațiunei.

In „Fóia-Pedagogică“ s'a scris mai pe larg despre importanța treptelor formale și numĕr de numĕr aduce prelegeri, ca model, și bine face.

Dl înv. C. Popa s'a achitat conscientios dovedindu-se a fi un bun învĕțător. Din scurțimea timpului n'a putut desvolta numai analisa și sintesa.

Pentru ședința de Marți dl profesor și zelosul vice-președinte al reuniunei, Dr. P. Șpan a binevoit a se insinua cu o prelegere de model, ce o va ținea cu băieții din despărțĕmêntul al II lea.

La 11 óre presidiul ridică ședința pentru-ca în corpore sĕ cercetăm esposiția națională arangiată de reuniunea femeilor române din Sibiiu.

Despre acésta în numĕrul viitor.

L. T.

Noutăți.

Avis. Pentru a corespunde tot mai mult cerințelor stimaților nostrii cetitori, neam provĕḑut în timpul din urmă cu publicațiunile periodice: „Biblioteca pentru toți“ „Biblioteca de popularisare“. „Biblioteca romanelor celebre“. „Biblioteca nóstră“ și „Colecțiunea Șaraga“ și efeptuim cu cea mai mare punctualitate ori-ce comandă. Librăria archidiecesană, Sibiiu.

* * *

Parochii și darea suplementară. După o decisiune mai nóuă a judecătoriei administrative, parochul nu solvesce dare suplementară comunală nici după acel beneficiu de care uséză pentru servițiile preoțesci în parochia sa când acel beneficiu nu forméză venitul unui teritoriu proprietate a parochiei, ci al vreunui fond. (No. 83 din 1897). In sentința adusă în casul concret, care a dat ansă la aducerea acestei decisiuni, se face provocare la §. 138 din art. de lege XXII. din 1886. Spre orientare celor interesați.

PARTEA SCIENTIFICA ȘI LITERARA.

I. Löser.

Istoria Agriculturei.

Traducțiune autorisată
de
Un prietin al plugarilor.
(Urmare.)

Economia de vite în regat nu era neînsemnată. Cai buni se cresc în Neapol. Vite cornute în câmpii. Se mai cresc catâri și asini, oi, capre și porci, apoi puțini dromedari în Santo-Rossoru la Pisa. De însemnat este ací crescerea catârilor și asinilor, dintre cari cei din urmă în Toscana sunt rassa cea mai frumósă în Europa, precum în Italia superióră vitele cornute.

Renumită este producțiunea de brênză, cu deosebire așa numita brênză de Parmesan și Strachino, nu mai puțin însemnată este producțiunea cârnaților (salami), care forméză un însemnat articlu de export. Cu mult mai însemnat însĕ în anii din urmă este negoțul cu óue, din cari pe an se expórtă de 30 milióne mărci. Silvicultura, care în Toscana este admirabilă, nu este de ajuns pentru foc Cultura viermilor de mĕtasă (mĕtăsăria) cu deosebire în Piemont, expórtă pe jumĕtate din mĕtasa europénă. Stupăritul e bine representat prin tóte locurile. Hrana principală a poporului e așa numita Polentă (mămăligă românéscă) un fel de griș din porumb și urez.

6. Agricultura și economia de vite în Spania pe timpul Maurilor.

In Spania sub domnirea zeloșilor Mauri productele pămêntului se ridicară în un mod mai strălucit, decât pe timpul romanilor. Intrégă țéra sĕména unei grădini. Cerealiile cresceau cu abundantă prin tóte locurile. Pomăritul și viile erau în flóre, irigațiunea (udarea liveḑilor cu apă) era minunată. Poporațiunea, destul de désă, nu cunoscea lipsa. Lânăria și manufacturile de lână la ei era renumită. Spaniolii creștini, după-ce au cucerit de tot acésta țéră frumósă, au lăsat-o însĕ în decadință. Rĕsbóiele (cuceritóre) devăstătóre interne, precum și turburarea séu disordinea politică de partide, de care a suferit țéra atâta timp, au adus isvórele de hrană și venite a poporului în mare decadință. Diligință, industrie, mijlócele de a țíné pe locuitori tari și liberi, au fost neglese. Agricultura căḑu pelângă tóte că pămêntul era fórte bun și clima minunată. Numai în privința lânei celei fine țéra s'a deosebit până în seclul nostru, de aici a început a se distinge Germania în privința lânăriei.

In timpul mai nou cultura agronomică érăși e pe o tréptă însemnată, deși multe moșii bune rĕmaseră nelucrate, și deși în unele părți de agricultură nici nu era vorbă. Economia de vite în Spania pe timpul Maurilor era un însemnat isvor de venit și forma un capital destul de mare.

Crescerea cailor odinióră așa de vestită, care provedea Francia și Germania cu armăsari de rassă bună arabă, încă decăḑu, și în timpul de față puțin pond se mai pune pe crescerea cailor, căci Spanienii se folosesc de comun de catâri și asini pe a căror crescere pun cea mai mare grijă.

Și în privința crescerii vitelor cornute se arĕta în timpurile mai târḑii mari progrese. Cele mai bune vite cornute se prăsesc în provinciile nordice, unde lucrul de căpetenie se restrînge pelângă facerea brênzei și untului, și unde fac mare comerciu cu lapte, unt și brênză. In Spania de mijloc și de sud vitele cornute se restring pelângă boii de jug.

Taurii trebuincioși pentru jocurile așa numite spaniene se păsceau prin păduri și munții pustii. Locurile pentru crescerea taurilor meniți pentru lupte, sunt proprietatea boierilor avuți și sĕ rentau bine.

Renumită este crescerea rîmătorilor, cari în mĕsură mare se țin în Estremadura, unde pădurile cele mari de stejar favorisau acest ram de agronomie, oferind ghindă destulă pentru hrana de trebuință. Aci, precum și în Andalusias, se prăsesc fórte multe curce. Găini și mai cu sémă óue se espórtă în cantități mari în Anglia. Stupăritul odinióră așa de vestit, acum e puțin însemnat. In locul stupăritului se ridică din an în an cultura vermilor de mătasă.

(Va urma).

CONCURS.

La subsemnata societate se caută:

Un practicant

pentru comptoir cu scrisóre frumósă, cunoscinţe temeinice de aritmetică şi cunoscinţe de limbi. [205] 1—1

O calfă de prăvălie,

versat în afacerile de băcănie, cu cunoscinţe de mărfuri şi vênḑător perfect.

Numai tineri cu referinţe de primul rang se pot aplica.

Ofertele împreună cu atestatele eventual fotografia sunt a se înainta până cel mult in 20 Novembre a. c. la Direcţiunea societăţii nóstre.

În oferte e a se numí şi mărimea salarului, ce îl pretinde petentul.

„Concordia“
societate comercială pe acţii.

Nr. 268—897 [204] 2—3

Concurs repeţit.

Pentru ocuparea postului de paroch în comunele Apaţa-Ormeniş, tractul protopresbiteral al Treiscaunelor, formând la olaltă o parochiă de classa III-a, în urma părintescului ordin consistorial din 25 Juniu a. c. Nr 3867 B. se escrie pentru a treia-óră concurs nou cu termin de 30 ḑile dela prima publicare.

Emolumentele împreunate cu acest post dau suma de 440 fl. 30 cruceri anual.

Informaţiuni mai de aprópe se pot lua dela oficiul protopresbiteral şi comitetele parochiale respective.

Reflectanţii, cari trebue sĕ comunice în limba maghiară cu credincioşii din Ormeniş, şi prin urmare sĕ vorbéscă cu înlesnire acéstă limbă, vor trimite cererile lor concursuale, instruite conform normelor în vigóre, la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Treiscaunelor.

Breţcu, 8 August 1897.

Dimitrie Coltofeanu,
preot.

Nr. 427/897. [207] 1—3

CONUCRS.

În sensul ordinaţiunilor consistoriale dto 15 Iulie a. c. 4427 B. şi din 12 August a. c. Nr. 5203 B. prin acésta se publică din nou concurs pentru parochia vacantă de clasa I. din Braşovul vechiu cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în ḑiarul „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch dau suma de 810 fl v. a. anual, pe lângă casa parochială.

Doritorii de a ocupa acéstă parochiă, au a-şi aşterne cererile lor instruite în sensul legilor în vigóre, subsemnatului oficiu protopopesc în terminul deschis, avênd a se presenta sub durata concursului în vre-o Duminecă séu sĕrbătóre în biserica din acéstă parochiă, spre a-şi arĕta aptitudinea în cele rituale.

Informaţiuni mai de aprópe despre parochie se pot lua dela subscrisul oficiu protopresbiteral, eventual dela comitetul parochial respectiv.

Braşov, 1 Septembre 1897.

Oficiul protopresbiteral gr.or. al Braşovului.

Ioan Petric,
protopresbiter.

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia vacantă de cl. a II-a din comuna Poplaca se deschide prin acésta concurs cu termin de 30 ḑile dela I-a publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt venitele stolare pentru parochiă de cl. II-a, cari dau suma de 655 fl.

Doritorii de a ocupa acest post au a-şi înainta concursele lor, instruite conform legilor din vigóre, Oficiului ppresbiteral gr.-or. al tractului Sibiiu.

Din şedinţa comitetului parochial gr.-or. din Poplaca, ţinută în 21 Septemvrie 1897.

Coman Baca, preşedinte. **Ioan Viţelariu,** notar.

Nr. 874/1897. [206] 1—3

În conţelegere cu subscrisul.

Sibiiu, 30 Septembre 1897.

I. Papiu,
protopresb.

Distins la exposiţiile de higienă din Cairo la 1895 şi Londra la 1896 cu **medalia de aur şi diplomă de onóre:**

SPIRTUL DE REUMA

mijloc extern probat de celebrităţile medicale şi folosit cu succes strălucit în cele mai mari spitaluri are efect grabnic şi sigur în contra a ori ce fel de recélă a trupului, precum **paralisie, podagra, reumatism, ischias, asthma** etc.

Efectul lui în unele casuri este miraculos, încât adese-ori chiar la bóle învechite după o singură folosire încétă durerile.

Durerea de dinţi şi cap o vindecă

în 5 minute.

Preţul unei sticle, împreună cu instrucţiunea **1 corόna, a unei sticle mai tari 2 corόne 40 fileri.**

Deposite principale în Budapesta: Farmacia d-lui **Iosif Török**, Király utza Nr. 12 şi a d-lui **Dr. A. Egger**, Váczi körút 17. Asemenea în tóte farmaciile capitalei şi aprópe în tóte cele din provincie, precum şi la preparatorul

Widder Gyula,
farmacist
S. A. Ujhely Nr. 102.

Comandele din provincie se execută prompt.

[189] 9—10

Avis!

Domnilor învĕţători şi directori de şcóle le recomandăm depositul nostru de **charte geografice** aprobate de Inaltul Minister reg. ung. de culte şi instrucţiune publică, precum:

Charta Ungariei de părete	fl.	5.75
„ **Austro-Ungariei** de părete	„	5.75
„ **Europei** de părete	„	6.—
„ **Asiei** de părete	„	9.—
„ **America de Nord** de părete . . .	„	7.—
Apoi **singuratice comitate din Ungaria** á .	„	—.10—15
„ **Ungaria,** edit. format mic à	„	—.15

Asemenea oferim tot felul de recuisite pentru şcólă: **ceruse** (Hardtmuth), **cerneli** (Leonhardi), **pene** (Kuhn & Comp.) etc.

Librăria Tipografiei archidiecesane.

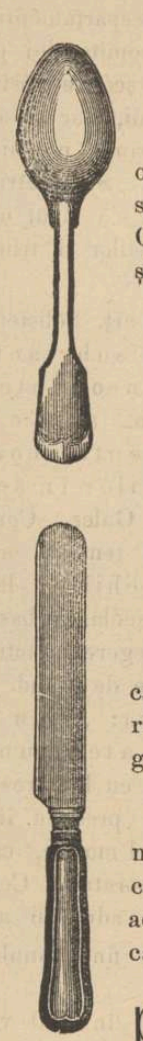

FALIMENT MARE!

New-York şi **Londra** n'au cruţat nici continentul european şi o mare fabrică de argintării s'a simţit îndemnată a desface provisiunea sa întrégă numai pe lângă o mică remuneraţiune a puterilor de lucru. Cu executarea acestui mandat sunt eu împuternicit. Expedez deci ori şi cui obiectele următóre pe lângă simpla rebonificare de **fl. 6.60** şi anume:

6 bucăţi **cuţite fórte fine** cu tăiş englez veritabil.
6 bucăţi **furculiţe de argint**-patent american dintr'o bucată.
6 bucăţi **linguri de argint**-patent american.
12 bucăţi **lingnriţe de argint**-patent american.
1 bucată **lingură pentru supă** de argint-patent american.
1 bucată **lingură pentru lapte** de argint-patent american.
2 bucăţi **păhare pentru oauĕ** de argint-patent american.
6 bucăţi **tave Victori**a englezesci.
2 bucăţi **felinare admirabile** de masă
1 bucată **sîtiţă** pentru ceaiu. [202] 2—7
1 bucată **presărătóre** pentru zăhar pisat fină.
44 bucaţi laolaltă numai **fl. 6.60**

Tóte aceste 44 obiecte au costat mai nainte **fl. 40** şi se pot căpĕta acum pentru preţul minimal de **fl. 6.60**. Argintul-patent american este un metal cu totul alb, care îşi păstréză colórea 25 de ani pe garanţă. Ca dovada cea maĭ bună, că inseratul acesta nu e

☞ nici o înşelăciune ☜

mĕ oblig prin acésta publice, a retrimite banii tuturora cărora nu le convine marfa fără nici o piedecă şi nimenea n'ar trebui sĕ lase a trece acéstă ocasiune favorabilă, fără a-şi procura acéstă **garnitură splendidă,** care se potrivesce mai ales ca

present escelent de nuntă şi ocasional

cum şi pentru ori-ce **gospodărie mai bună.**

Se află numai la

A. HIRSCHBERG,

agentura centrală a fabricelor unite de argint-patent american.

Viena, II. Rembrandstrasse 19/II. — Telephon Nr. 7114.

Trimiterea în provincie pe lângă ramburs sau anticiparea sumei

Praful necesar de curăţit 10 cr.

Veritabil numai cu marca de alături înregistrată (metal de sĕnătate) AMERIK PATENT

Estras din scrisorile de recunoscinţă.

Primit spediţiunea şi sunt fórte mulţămită, mĕ mai rog pentru o garnitură pompósă à fl. 6.60. Cluş. **Escelenţa baronessă Bánffy.**

Primit comanda, sunt fórte mulţămit, rog sĕ-mi mai trimiteţi una. Bozoviciĭ, Ungaria. **Alex. Keresztes, proto-pretor.**

Cu prima trimitere sunt deplin mulţămit, mĕ rog încă pentru o garnitură. **Ioan Majarosy, canonic.**

Lectură

pentru

copii de tóte etăţile:

Învĕţăm sĕ cetim, nou abecedar ilustrat cu 21 figuri în colori, format în 4-⁰, cartonat frumos . . :	fl.	—.75
Copii ascultători, mici poesii pentru copii, de Verona, cu 21 gravuri colorate şi negre, în 4-⁰, l. frum.	„	1.—
Grădina şi câmpul. de Bonifaciu cu 22 gravuri colorate şi negre, format în 4-⁰, legat frumos . .	„	1.50
Anicuţa, istorióră pentru copii mici, de Smara, cu 21 aquarele şi gravuri, în 4-⁰ mic, leg. frumos	„	1.—
Iancuşor-Ochişori, istorióră pentru copii, de Bonifaciu, cu 21 aquarele şi gravuri, în 4-⁰ mic, legat frumos	„	1.—
Mimi şi Tiţi la ţéră, istorióră de Mitica, cu 21 gravuri fine în culori şi negre, în 4-⁰, l. frumos	„	1.50
Trei copii drăgălaşi, poveste de Mitică şi Radu, cu multe aquarele şi gravuri, în 4-⁰, legat frumos	„	2.50
Din viéţa copilăréscă, mici poesii pentru copii, de Alma, cu 28 aquarele şi gravuri, în 4-⁰, legat frumos	„	2.50
În lumea largă, (Din viaţa copilăréscă, Seria II.) mici poesii pentru copii, de Verona, ilustrate cu 28 aquarele şi gravuri, format în 4-⁰, legat frumos	„	2.50
Topo, cum au petrecut trei copii români în Italia, de Jip, ilustrate cu 30 gravuri de Kate Greenway şi alţii, un volum broşat .	„	1.50
Cap de aur, basm	„	—.75
Nicu şi Lina, basm	„	—.75
Cei trei fraţi, basm	„	—.75
Prichindel, basm . , ...	„	—.75
Albă ca zăpada, basm	„	—.75
Cotoiul încălţat, basm.	„	—.75
Pantoful de sticlă, basm . . .	„	—.75
Cele dóue surióre, basm	„	—.75
Iepurele şi ariciul, basm	„	—.75
Lupul şi ieḑii, basm.	„	—.75
Croitoraşul vitéz, basm	„	—.75
Scufiţa-roşie, basm	„	—.75
Piticul muntelui, basm	„	—.75
Oberon, séu **Cornul minunat,** basm	„	—.75
Aladin, séu **Lampa fermecată,** basm	„	—.75
Lenuţa lui moş Pârvu, poveste, cu 5 ilustraţiuni frumóse în colori, în 8-⁰ mare, legat frumos	„	1.50
Ingeraşul şi alte povesti pentru tinerime, cu 5 ilustraţiuni frumóse în colori, în 8-⁰ mare, legat frumos	„	1.50
Genoveva de Brabant, un volum în 4-⁰, ilustrat cu 6 aquarele, cartonat frumos	„	1.50
Cerbul de aur şi alte povesti, de Dumitru Stăncescu, cu 13 ilustraţiuni originale de Jiquidi şi portretul autorului, un volum, broşat	„	1.50
Ciorap-de piele, de Cooper, cu 11 ilustraţiuni, un volum în 8-⁰, broşat	„	1.50

Se pot procura dela librăria Tipografiei archidiecesane, Sibiiu.

Redactor prov. Gavriil Hango.

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 116. Sibiiu, Marți, 21 Octobre (2 Novembre) 1897. Anul XLV.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
la „Tel. Rom." într'una cu suplementul „Fóia Pedagogică"
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei or 15 cr. rĕndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Obstrucțiune.

Cuvêntul acesta este acuma la ordinea ḑilei în presa din întrégă Europa, și obstrucțiunea o fac deputații germani din parlamentul austriac.

Mijlocul cel mai desperat este acesta prin care o minoritate parlamentară împedecă majoritatea, de a putea lua concluse, de a-și puté validita voința sa și drepturile, cari i-le garantéză constituțiunea.

Minoritatea germană din parlamentul Austriei a recurs la acéstă estremă armă, și ea o folosesce într'un chip, care ușor póte compromite constituționalismul în Austria, care ușor póte provoca suspendarea constituțiunei.

Lupta e pusă între elementul german și între coalițiunea celorlalte elemente din parlament, și ea se pórtă în un mod, care nu face cinste nici parlamentului, nici reputațiunei bărbaților, cari sunt trimiși acolo sĕ apere drepturile popórelor.

Stadiul actual e o urmare a desvoltărei lucrurilor în Austria.

Germanii de acolo au avut hegemonia în mâna lor și au folosit o după cum o folosesce aḑi elementul maghiar în statul nostru.

Nemulțămirile naționalităților au rĕsunat ḑeci de ani și în parlamentul austriac, au rĕsunat în pressa din Austria, și lucrurile au reclamat o resolvire óre-care favorabilă naționalităților.

Încă din anul 1879 au scăpat germanii hegemonia din mânile lor, și guvernarea s'a pus în mânile contelui Taaffe, care s'a încercat sĕ împace controversele fără a se răzima esclusiv numai pe una dintre cele dóue părți beligerante.

Esperimentarea acésta se face de 18 ani, și abia acuma a ajuns lumea la convingerea, că o soluțiune pacĭnică aici nu e posibilă.

Elementul slav este fórte puternic și germanii cu forța morală nu au putut străbate.

Polonii, bohemii au aristocrație bogată și luminată, industria Bohemiei ține pas cu cea a germanilor, o ciocnire deci pe terenele aceste nu putea asigura hegemonia germanilor.

În obstrucțiunea actuală s'a luat refugiul la forța brutală.

Parlamentul Vienei e scena unor lucruri rușinóse, omul la cetirea lor se crede, că i se presentéză o sarcină de calibrul cel mai ordinariu, și nu parlamentul unde e adunată flórea popórelor din provinciile austriace.

Au ajuns de asupra patimile omenesci, și ele fără considerațiune la demnitatea locului, la prestigiul instituțiunei, produc orgii, cari disgustă și produc impresiunea, că în degenerarea sa constituționalismul împinge lucrurile la anarchie.

Vorba este aici de prelungirea pactului dualistic încheiat între noi și Austria, și acésta voesc sĕ o zădărnicéscă germanii cu obstrucțiunea.

Scopul se va ajunge indirect, acésta este credința generală. Va demisiona cabinetul actual, care a dat ordinațiunea cu îndreptățirea limbei boheme în Bohemia, și va veni un alt guvern, care va revoca mĕsurile date de cabinetul Badeni, va mulcomí spiritele, și va face possibilă funcționarea normală a constituționalismului în Austria.

Possibilă este și o asemene deslegare.

Dacă elementului german i-a succes cu asemene arme sĕ ajungă la o schimbare de sistem, dacă forța brutală s'a putut afirma în viața de stat: cine garantéză, că de arma acésta nu se vor folosi și slavii din Austria, cari în cele culturale cu nimica nu sunt inferiori elementului german?

La lupta desperată din parlamentul Vienei privesce cu ochi ageri și presa dela noi, care vede primejduit dualismul prin scenele turbulente cari se petrec acolo.

Dualismul a creat ungurilor posițiunea favorabilă actuală, el le-a dat possibilitatea de a croì aici în patria nóstră curentul bolnăvicios de aḑi, care întrégă viața de stat o monopoliséză în favorul rassei maghiare.

Lupta din parlamentul Vienei póte provoca constelațiuni nóue.

E bine deci sĕ fim cu atențiune la cele ce se întêmplă, și sĕ nu fim surpinși.

Congresul național-bisericesc.

Ședința XI.

Vineri, 10/22 Oct.

President I. P. S. D. metropolit *Miron Romanul.*

Ședința se deschide la órele 3 și jum. p m.

Procesul verbal al ședinței a X-a se va autentica deodată cu cel al ședinței presente, mâne, din partea deputaților rĕmași în Sibiiu.

Se pune la ordinea ḑilei alegerea în senatul bis. al cons. metr. Alegerea se face cu ședule în chipul obicĭnuit. Votéză 75 deputați. Pentru constatarea resultatului se însărcinéză comisia de scrutinare alésă în ședința precedentă.

Comisia școlară prin referentul Dr. P. Șpan raportéză în afacerea planului de învĕțămênt pentru școlele poporale din metropolie.

Comisia propune: Materialul, cât există păn' acum cu privire la acest obiect, se transpune consistoriui metr. cu însărcinarea, sĕ întregéscă acel material prin cererea planului și dela celelalte diecese și sĕ le indrume a elabora acele planuri prin anchete compuse din referenții școlari din profesori și învĕțători, consultând chiar și reuniunile învățătoresci. — Din acest material cons. metr. sĕ compună un plan unificat, sĕ-l pună în lucrare deocamdată în mod provisor și sĕ raporteze congresului proxim. — Totodată cons. metr. sĕ caute modalitatea mai corĕspunḑĕtóre a inspecționării școlelor. — În fine se constată necesitatea de a se compune un plan uniform și pentru institutele pedagogice.

Propunerea comisiei se primesce dimpreună cu aditamentul propus de dep. Ioan *Pinciu*, ca sĕ se facă plan de învĕțămênt uniform și pentru *seminariile de teologie* din metropolie.

Cu privire la propunerea deputatului Nic Zigre, de a statori un plan după clase pentru posturile învĕțătoresci, — comisia propune, ér congresul se învoesce, ca aceea sĕ se transpună consistorului metr cu însărcinarea, ca consultând în afacere consistoriele eparchiale, sĕ facă propunere concretă proximului congres în chestiune.

Ex. *Metropolitul* comunică resultatul votării pentru alegerea unui membru în senatul bisericesc al cons. metr.: Protopresb. *I. Papiu* a primit 41 voturi; asesorul Nicolae *Cristea* 33; 1 bilă albă. — În consecință as. I. *Papiu* se declară ales.

Ex. Metropolitul, pe temeiul dreptului ce i-l acórdă Statutul org. neavênd motive de a excepționa alegerea făcută, declară pe alesul întărit de membru ordinarîn senatul strîns bisericesc al cons. metr.

V. *Mangra* deși convins, că Excelența Sa totdéuna a fost călĕuzit în lucrările sale de spiritul respectării legilor positive ale bisericei, — se simte dator în consciința sa ca membru al congresului a constata, că hotărîrea de întărire a alegerei prin Excelența Sa póte proveni numai din erórę de persónă, pentru-că între Excel. Sa și alesul există corelațiune de al 4-lea grad de cuscrie, — ceea ce e în contra §-lui din Statutul organic, care norméză corelația de rudenie între membrii consistoriului,

Excelența Sa declară, că până acuma nu 'și-a făcut sémă cu împregiurarea acésta. — E fapt, că e în gradul al patrulea de cuscrie cu alesul. Dar nu găsesce §. în Stat. org., care s'ar putea aplicá la casul concret, — căci §-ul respectiv se referesce la asesorii consistoriali, și după cât el scie până acum nu e asesor consistorial. Dacă însĕ congresul va aflá, că alegerea făcută e în contra normelor nóstre bisericesci, se va conforma părerii congresului.

V. *Mangra* propune, ca afacerea sĕ se supună deliberării sinodului episcopesc. — In Statutul organic se vorbesce de corelație de rudenie între membrii consistorului. Presidentul consistorului încă face parte din consistor.

C. *Brediceanu* avênd în vedere că Excelența Sa de fapt e în legătură de cuscrie grad. 4 cu prot. I. Papiu, propune sĕ se anuleze alegerea și sĕ se facă alegere nóuă.

P. *Rotariu:* Ar trebui sĕ avem date positive despre existența legăturei de rudenie, și că acésta e hotărît fixată în Statutul org. — Sĕ se trécă la ordinea ḑilei; și dacă se va face arĕtare pe basa documentelor, congresul sĕ se pronunțe în sesiunea viitóre.

N. *Maneguț* crede, că în privința acésta legea positivă e fórte lămurită. Începênd dela constituirea comitetului parochial până la consistorul diecesan și cel metropolitan, — la tóte se norméză în lege, că membrii aceleiași corporațiuni nu pot fi înrudiți între sine până la gr. 6 de consaguinitate și al 4-lea de cuscrie — Metropolitul și episcopii, ca cei mai înalți dignitari ai bisericei, fac parte din cons. metr. cu drept natural. — Sĕ sĕ trécă la ordinea ḑilei.

Ex. Metropolitul constatând, că e personal atins în acésta chestiune, predă presidiul P. S. episcopului *Mețianu.*

Dr *P. Șpan* are convingerea, că chestia e de natură principială. Sĕ se dea deci în competența sinodului episcopesc.

Dr. P. *Ionescu* e contra părerii drului Șpan, și e pentru propunerea lui Brediceanu, deórece — ḑice d-sa — pe temeiul Stat. org. metropolitul e a se considera membru al cons. metr. Pentru-ca totuși afacerea sĕ nu se hotărască în pripă, crede a se da cons. metr. pentru studiare.

Dr. L. *Leményi* este pentru validitarea alegerii. — § ul din Statutul org., care norméză corelația dintre membrii cons. nu se referă la metropolit. E fapt, că alesul de mai mulți ani funcționéză la cons. archidiecesan ca asesor onorar în senatul bis., la cons. metropolitan ca asesor suplent în senatul școlar. Și nimĕnui nu i-a venit în minte sĕ excepționeze starea acésta a lucrului.

Dacă §-ul, ce reguléză corelația de rudenie dintre membrii cons. s'ar aplica și cu privire la metr. și episcopi, — ce s'ar întêmpla, când și acestia ar fi înrudiți între sine? — N'ar putea sta alături în consistor.

Considerând, că protopopul Papiu nu e înrudit cu nici unul dintre asesorii cons. metr., sĕ se trécă la ordinea ḑilei.

Ignatie *Papp:* Aprobarea séu neaprobarea unei alegeri făcute, cade în competența metropolitului, și nu a congresului.

Punêndu-se la vot, propunerea dep. Brediceanu cade, întrunind numai 8 voturi.

Intregirea locului de asesor suplet în senatul școl. devenit vacant prin alegerea prot. Papiu în senatul bis., se amână.

Comisia organisătóre prin referentul N. *Zigre* raportéză asupra propunerii dep. I. *Sîrbu*, ca din incidentul iubileului Monarchului sĕ se presinte la tron o adresă omagială prin o deputațiune din sinul congresului.

Comisia propune: Considerând, că representanții bisericei nóstre, ținênd cont de tradiționalul simț de fidelitate și loialitate către înaltul tron, și în trecut la tóte ocasiunile date au presentat omagiile bisericei în mod demn și solemn la treptele tronului, — în firma convingere, că capul bisericei nóstre și de astă-dată va urma ca în trecut, — congresul nu află necesitate de a lua un conclus special în acest merit.

R. *Ciorogariu* propune, sĕ nu se ḑică „capul bisericei", fiind după principiile nóstre dogmatice numai Dumneḑeu cap al bisericei.

Se primesce propuneres comisiunii, înlocuindu-se cuvintele *„capul bisericei"* cu *„ierarchia bisericei"*.

In privința propunerii aceluiași deputat de a se face unele modificări în „Regulamentul pentru parochii", — comisia propune, ér consistoriul decide sĕ se transpună consistoriului metropolitan cu învitarea, ca încât va afla în acéstă propunere momente de a se putea lua în considerare, — sĕ facă propunere în privința revisiunii regulamentului pentru parochii.

Cu privire la propunerea deputului N. Manegułiu de a se elabora un codice sistematic al legilor nóstre bisericesci, — comisia propune: După-ce colecțiunea regulamentelor ep. și a concluselor congresuale nu póte forma afacerea corpului legislativ, și după-ce regulamentele speciale există în ediţiuni separate, ér canónele sunt culese într'un compendiu, propunerea făcută în privinţa unei nóue codificări nu se ia în considerare. — Se primesce.

Propunerea dep. Dr. Nestor Oprean de a se incorpora la cercurile electorale congr. şí comunele desfăcute din legăturile ierarchiei sêrbesci, — se transpune — la propunerea comisiei — consistoriului metr. pentru a face paşii trebuitori în privinţa acésta.

Propunerea aceluiaşi deputat relativă la aruncul, ce biserica sêrbéscă face asupra unor comune bisericesci române, în privinţa ierarchică despărţite de acea biserică, sub titlul de spese ale congresului din Carloveţ, — la propunerea comisiei – se transpune consistoriului metropolitan, învitându-l a lua mĕsurile trebuincióse cu urgenţă întru apĕrarea intereselor credincioşilor nostri trecuţi dela ierarchia sêrbéscă.

Privitor la propunerea deputatului Nicolau Maneguţ relativă la funcţionarea regulată a organelor executive bis. şi la chestiunea dotaţiunii protopopilor din archidiecesă — comisia propune: Deórece propunerea se referesce la o afacere internă, autonomă a archidiecesei, se transpune pe calea consistoriului metropolitan consistoriului archidiecesan pentru afacere competentă.

N. *Maneguţ* nu e mulţămit cu propunerea comisiunii. Congresul are datoria a solicita la sinodul archidiecesan executarea conclusului seu 85/895. Starea preoţimei nóstre aḑi e insuportabilă. Preoţii nostri sunt trimişi în comune sĕ facă servicii, fără de a primi de undeva cea mai neînsemnată remuneraţie sigură, fiind avisaţi la mila credincioşilor lor: şi dela ei asteptăm totul. Protopopilor li s'a luat unicul mijloc de subsistenţă, — şedulele de cununii, şi aḑi mulţi protopopi, cari n'au avere proprie, au ajuns — în înţelesul strict al cuvêntului — pe drumuri. Congresul are datoria a curma aceste triste stări de lucruri. Prin conclusul sĕu 85/895 acéstă înaltă corporaţie a însărcinat pe eparchii sĕ se îngrijéscă de subsistenţa protopopilor. Archidiecesa, unde lipsa e mai simţită, nimic nu s'a făcut în direcţia acésta. Face propunerea: sĕ se recerce consistoriul séu sinodul archidiecesan, ca cel puţin până la 1. Ianuariu sĕ se satisfacă conclusului congresual 85/895.

P. *Cosma* ca membru în sinodul archidiecesan observă, că acel sinod şi-a făcut datoria în afacerea din chestie, prin disposiţiile luate cu privire la sidoxie, din care se vor dota şi preoţii şi protopopii. Conclusul sinodal e pe cale de a se executa.

V. *Damian*: Se credea, că chestia cea mai importantă în congres vor constitui o rapórtele eparchiilor în afacerea dotaţiunii preoţilor şi protopopilor. Şi astfel de rapórte nu s'au sub ştemut. Din incidentul unei propuneri s'a pus chestia pe tapet. Şi acum comisia propune sĕ se trécă peste ea la ordinea ḑilei. Comisia avea sĕ se informeze despre starea lucrului; avea sĕ caute dacă conclusul adus de congres în afacere s'a executat séu ba? Congresul ştergênd şedulele ppesci a luat venitele protopresbiterilor, dar de rebonificarea lor nu se îngrijesce. După-ce scim, că din partea archidiecesei conclusul congr. nu s'a executat, sĕ dăm expresie regretelor nóstre asupra acestui fapt şi sĕ îndrumăm sinodul archidiecesan sĕ satisfacă acelui conclus.

C. *Brediceanu:* Congresul în sesiunea trecută a adus o hotărîre de importanţă mare: prin ştergerea venitelor lor dela cununii, a lipsit pe protopopi de subsistenţă, încât am ḑis atunci: décă fără acele venite vor trăí protopopii, vor trăì din propriul lor avut. E o chestie de demnitate a congresului, a se îngriji de dotaţia protopresbiterilor. Prin conclusul cu care s'au şters venitele protopopesci, eparchiile au fost îndrumate a găsì mijlóce de subsistenţă protopresbiterilor. Şi eparchiile n'au raportat şi aveau datoria sĕ raporteze în afacere. Face propunerea: Consistoriul metropolitan sĕ substérnă proximului congres rapórtele eparchiilor privitóre la paşii întreprinşi în scopul executării conclusului congresual 85/1895.

V. *Mangra* pledézá pentru propunerea dep. Damian şi primesce şi amandamentul lui Brediceanu.

Excelenţa Sa *Metropolitul* asigură congresul, că atât sinodul, cât şi consistoriul archidiecesan s'a ocupat cu chestia importantă a dotării protopopilor. Tocmai fiind-că e importantă afacerea, cere multe disposiţii binrchibzuite şi numai imbulzala lucrurilor a fost causa întârḑierii punerii în lucrare, care însĕ în scurt timp va urma. Sunt luate mĕsuri pentru dotarea preoţimei de sus până jos. — N'are nimic în contră, — sĕ se soliciteze consistoriul şi sinodul archidiecesan.

La vot se primesce propunerea comisei.

Propunerea deputatului Dr. Ioan *Şenchea* de a se tipări şi distribuí rapórtele gen ale cons. metropolitan de odată cu convocatorul, — la propunerea comisiei — se primesce în sensul, că rapórtele tipărite sĕ se distribue la începutul sesiunii congresuale.

Comisia financiară, prin referentul Dr. N. *Oncu* referézá asupra propunerii dep. T. Barzu de a se înfiinţa un fond pentru acoperirea speselor deputaţilor congresuali.

La propunerea comisiei, propunerea dep. Barzu se transpune cons. metropolitan pentru studiare şi presentarea unui raport, eventual a unui proiect de regulare a acestei chestiuni.

Comisia bisericéscă referitor la propunerea dep. I. Sêrbu de a se învita preoţimea prin archierei, sĕ ţină predice cel puţin de 2—3 ori pe an, — prin rostul ref. P. *Rotariu* propune: Fiindcă propunerea nu cuprinde în sine lucruri, cari nu ar fi deja relevate din partea autorităţilor nóstre bisericesci şi prin urmare un nou conclus în causă ar fi de prisos, — congresul trece la ordinea ḑilei asupra acestei propuneri.

Se primesce.

Comisia petiţionară raportézá prin referentul G. *Bogoevici* asupra următórelor cereri întrate la congres:

1. Cererea lui Ioan Apostolescu şi N. Marta din Reşiţa-mont. în causa unei pagube causate bisericei de acolo prin G. Marisescu, fost epitrop.

Se transpune pe calea consistoriului metropolitan consistoriului eparchial din Caransebeş spre competentă afacere.

2. Apelata — protest alui P. Vinersariu din Seleuş Cigherel în causa alegerii comitetului şi epitropiei parochiale de acolo.

Se transpune consistoriului metropolitan spre competentă afacere

3. Protestul aceloraş, în contra alegerii unor membri în comitetul parochial.

Se transpune consistoriului din Arad spre competentă afacere.

4 Petiţia lui Nicolau Sănzian, învĕţător din Haţeg. în causa nedreptei împărţiri a ajutorului de stat pentru preoţi.

Deóre-ce petentul nu are autorisare de a se amesteca în afaceri, cari nu-l privesc, — petiţia se respinge.

5. Petiţia lui Aron Muntean şi cons. din prot. Dobra pentru îndeplinirea postului vacant de protopresbiter şi lămurirea unor §§. din Regulamentul pentru procedura la alegerea de protopresbiter.

Se transpune consistoriului archidiecesan spre resolvire.

6. Petiţia mai multora din Macea, pentru întregirea parochiei.

Se transpune consistoriului metropolitan pentru luarea paşilor necesari în afacere.

Comisia verificătóre prin referentul sĕu Dr. L. de *Leményi* raportézá în chestia alegerii deputatului preoţesc în cercul Orade-Pesteş, *Iosif Goldişiu.*

Comisia propune: Considerând, că Sinodul episcopesc prin votul sĕu presentat congresului declară pe numitul deputat archimandrit, — pe basa enunciaţiunei sale date la protocol, „că nici odată n'a consimţit cu crearea legilor aşa-numite politice-bisericesci“ şi că „a fost totdéuna şi va rĕmânea şi pe viitor în ceea-ce privesce acele legi solidar cu ţinuta autorităţilor nóstre bisericesci“ — justificat în ceea-ce privesce în esenţial ţinuta lui bisericéscă.

Considerând, că prin acéstă justificare s'a îndeplinit condiţia principală, dela care s'a făcut pendentă deciderea meritorie asupra verificării numitului deputat;

Considerând, că partea primă a protestului înaintat contra acestei alegeri, privitóre la atitudinea contrară principiilor bisericei ort. rom. a deputatului din chestiune e resolvită prin cercetarea şi decisiunea sinodului episcopesc, ér partea a dóua, privitóre la afirmatele presiuni eserciate asupra alegĕtorilor nu póte servi de basă unei cercetări, deóre-ce alegerea s'a îndeplinit prin votare secretă, — deputatul Iosif *Goldişiu* ales în cercul Oradea-mare-Pesteş *sĕ se verifice.*

C. *Brediceanu* e contra verificării. Congresul trebue sĕ fie în curat cu chestiunea de compatibilitate a deputatului Goldiş. Se póte, ca un dignitar bisericssc, archimandrit vicariu episcopesc, president al unui consistor, sĕ fie în acelaş timp şi deputat guvernamental? — Dacă un solgăbirĕu, ales fiind deputat dietal, trebue sĕ renuncie la oficiul seu în virtutea legei de incompatibilitate, cu atât mai mult trebue sĕ ne tragem séma cum stă lucrul cu un dignitariu bisericesc, cum este vicariul dela Oradea-mare.

Ér în cât privesce abusurile la alegere, presiunea, acelea nu se pot constatá din votare. Alegĕtorii cumpĕraţi vin la alegere pregătiţi întru tóte.

Face contra-propunerea, ca actele electorale sĕ se transpună consistoriului metropolitan cu îndrumarea, sĕ ordineze investigaţie asupra momentelor din protest, şi despre resultat sĕ raporteze proximului congres.

Deputatul *Iosif Goldişiu* cerênd şi primind cuvênt, espune cam următórele:

Deşí în momentul ultim, numai silit îmi ridic cuvêntul. Accentuez, cu tótă puterea cuvêntului, că nimenea nu doresce mai tare ca mine, sĕ se facă cercetare în causa alegerei mele. Şi aş dorí, ca în comisia de cercetare sĕ se alégă însuşi dl Brediceanu. A vorbi numai în gura mare e uşor; — pe mine acésta nu mĕ sparie.

Am stat aici în faţa d-vóstră, în faţa unui odiu general. Causa mea n'a fost constatată până la votul sinodului episcopesc. E o stare penibilă acésta, căci sunt capul unui consistor şi doresc sĕ stau cu cinste în fruntea lui, ér acel odiu îmi detrage din autoritate. Am stat în faţa judecăţii sinodului episcopesc, dar mai pe sus decât ori-ce judecător stă preste mine consciinţa mea.

Sciu, şi d-vóstre sciţi, că o verificare trebue sĕ se facă numai pe basa §. 9 din Reg. afacerilor interne. Constat însĕ cu durere, că o interpelare neprecugetată a fost causa, că s'au făcut aici unele enunciaţiuni, cari stau în contraḑicere cu cuvêntul de deschidere al Excel. Sale şi cu disposiţiunile statutare ale bisericei nóstre.

Preasânţitul Sinod episc. a avut timp sĕ facă cercetare contra mea. Eu am voit sĕ me justific şi înaintea sinodului eparchial din Arad, — nu mi s'a dat însĕ ocasiune. M'am justificat ocasional şi înaintea consistoriului metr. prefăcut în conferenţă. Aş fi dorit sĕ se prefacă şi congresul în conferenţă şi sĕ me ascultaţi, ca pe oricare acusat, cu atât mai vêrtos, căci cu drept cuvênt aşteptaţi sĕ stau cu cinste în fruntea unui consistor. Pentru a pune capĕt discuţiunilor, cu învoirea Excelenţei Sale îmi permit a depune mandatul. (După rostirea acestor cuvinte vicarul Goldiş părăsesce sala).

Dep. *Bredicean* în numele sĕu, Dr. *Lemenyi* în numele comisiei verif. îşi retrag propunerile, ca devenite fără obiect.

Al. *Mocsonyi* ar dorí, ca din partea înaltului presidiu al congresului sĕ fie clarificat asupra unei împregiurări: După enunciaţiunile făcute de fostul deputat Goldiş lucrul se presintă, ca şi când trăgĕnarea afacerii ar fi provenit nu din vina lui, ci din a acelor organe, care au fost chemate sĕ o tranşese. Rógă pe Excelenţia Sa sĕ clarifice în privinţa acésta starea lucrului.

Excel. Sa *metropolitul* declară, că chestiunea vicariului Goldiş, în urma depunerii mandatului, s'a resolvit aici în congres.

Notarul gen. congresual presintă bugetul congresului. Se primesce.

Procesul verbal de faţă, dimpreună cu cel al şedinţei X. se vor antentica prin o comisie congresuală din deputaţii aflători în Sibiiu, mâne la órele 12 din ḑi în reşedinţa archiepiscopéscă.

Fiind exhauriate obiectele sesiunei actuale, Exc. Sa I. P. S. Domn archiepiscopp. şi metropolit *Miron Romanul* exprimă cordiala sa mulţumită, atât P. Sânţiţilor episcopi, cât şi tuturor membrilor congresuali, pentru zĕlul şi interesul desvoltat la pertractarea afacerilor nóstre bisericesci, lucrând 10 ḑile, atât în comisii, cât şi în plenul congresului. Doresce, ca decisiunile aduse sĕ pótă fi executate spre binele şi înflorirea bisericei. In momentul despărţirii doresee tuturor dnilor deputaţi, ca D-ḑeu sĕ-i povĕţuiéscă în căile cele bune, sĕ le conserve zelul faţă de interesele bisericei, ér celor externi le poftesce re'ntórcere sănĕtósă la cele de acasă. Cu acestea, împărtăşind tuturor binecuvêntarea archierésca, — declară sesiunea încheiată.

La cuvintele Excelenţiei Sale respunde dep. Alexandru *Mocsonyi.* D sa e convins, că interpretézá sentimentele generale, când dă expresie mulţămitei sincere pentru înţelépta şi binevoitórea conducere a şedinţelor congresuale. Doresce atât Excelenţiei Sale metropolitului, cât şi P. Sânţiţilor episcopi îndelungată sănĕtate pentru binele şi prosperarea bisericei.

Şedinţa se ridică la órele 7 séra.

Rinaldo.

Revista politică.

Italia şi tripla alianţă. Ḑilele trecute a apărut în revista italiană „Nuova Antologia“ un articol, în care vorbindu-se de apropiata apariţiune a unei cărţi scrise de publicistul Chiala, se fac destăinuiri de cea mai mare gravitate cu privire la tripla alianţă.

Documentul cel mai important, publicat în acel articol, e o scrisóre a reposatului general Robilant din anul 1886, când era primministru şi ministru de externe al Italiei.

Era vorba de reînoirea triplei alianţe şi rĕspunḑênd unei scrisori a lui Lanny, ambasadorul Italiei la Berlin, care'l îndemna sĕ mérgă la Gastein spre a trata direct cu prinţul Bismarck, generalul Robilant declară că alianţa cu Germania şi Austro-Ungaria e cu desăvârşire stérpă pentru Italia, că ţéra e sătulă de acéstă alianţă şi că el nu se simte de loc dispus a impune naţiunei reînoirea ei. Generalul recomandă ambasadorului sĕ nu intre în tratări cu guvernul german pentru reînoirea alianţei, ci sĕ'l lase pe acesta sĕ ia iniţiativa. Mai departe Robilant spune, că ar prefera sĕ nu angajeze ţéra, până în momentul hotărîtor al unui rĕsboiu, când s'ar alia bucuros cu Germania şi Austria dacă s'ar oferi Italiei avantaje

Sĕ şcie că tripla alianţă a fost reînoită fără nici o dificultate. Totuşi publicarea scrisorii lui Robilant e de mare interes şi a produs o adâncă impresie, căci ea dă arme puternice radicalilor italieni, cari combat tripla alianţă.

La Viena, părerea dela 1886 a generalului Robiliant a produs mare surprindere, caci până la acea dată generalul a fost mulţi ani ambasador la Viena şi nimeni n'a simţit, că ar fi adversar al triplei alianţe. Presa austriacă nu se arată înse de loc îndispusă de publicarea scrisorii. Ḑiarele vienese spun, că dela 1886 până astăḑi, Italia s'a putut convinge, că alianţa n'a fost stérpă pentru dênsa şi că probabil Robilant şi ar fi schimbat şi el părerea, dacă ar fi trăit până aḑi. Italia ar fi fost grav compromisă prin înfrângerea suferită la Adua, dacă aliaţii n'ar fi încungiurat-o şi acoperit-o cu puterea lor morală. Astăḑi nu i-se mai póte face Italiei ceea ce i-s'a făcut: Francia a pus mâna pe Tunis. In stîrşit, Italia póte privi fără mare grijă la asaltul pe care clericalii din tótă lumea se pregătesc sĕ-l dee contra unităţii italiene. Tóte astea sunt ródele alianţei.

De ceea-ce „Nuova Antologia“ pretinde, că alianţa n'a fost reînoită decât după încheierea unei convenţiuni cu Anglia pentru ocrotirea intereselor italiene în Marea Mediterană — lucru desminţit de „Agentia Reuter“ — ḑiarele vienese spun, că alianţa n'a adus nici odată vre-un prejudiciu relaţiunilor intime dintre Anglia şi Italia.

Ḑiarele guvernamentale italienesci şi o bună parte din ḑiarele oposante critică aspru publicarea scrisorii lui Robilant, pentru care nu s'a nimerit de loc momentul oportun.

Presa radicală e încântată. Ea spune, că alianţa cu Germania şi Austria e o alianţă dinastică, despre care poporul nu vrea sĕ scie nimic.

Se spune, că guvernul italian, rĕu impresionat de articolul din „Nuova Antologia“, are de gând sĕ-l rectifice prin publicarea unor acte diplomatice.

Fiind-că articolul aceste al revistei N. A. se ocupă şi cu principele Bismarck, autorul triplei alianţei, era de prevĕḑut, că un respuns din partea acestuia nu va rĕmâné, se înţelege, de şi scris în persóna a treia ori prin altul. Étă respunsul publicat în Leipziger N. N.:

Contele Robilant susţine, că Bismarck l'a îndemnat la timpul sĕu cu vorbe frumóse, dar mai mult n'a făcut nimic, nici barem degetul cel mic nu şi-l'a clătit, ca să creeze vre-o apropiere între Germania şi Italia. Dacă acésta e adevĕrat, causa trebue căutată în aceea, că Bismarck între impregiurările de atunci n'a aflat de consonant cu interesele germane, ca sĕ deştepte acea impresiune în Italia, că din partea germană se pune mare pond pe renoirea alianţei. Politica italiană, întocmai ca comerciul italian, totdĕuna s'a priceput cum sĕ-şi asigureze cel mai mare folos la tóte contractele, — aşa, că totdeuna a fost lipsă de precauţiune la convenţiunile încheiate cu Italia, şi e lipsă şi astăḑi. Aceea însĕ e esclus cu totul, că Bismarck ar fi fost condus de antipatie personală ca sĕ facă el pasul iniciativ, precum scrie Robilant în epistola sa, şi mai puţin e adevĕrat aceea, că Bismarck ar fi fost preocupat faţă de Italia. Se póte, că Bismarck n'a uitat, că la 1870 pe Italia numai raporturile interne o au împedecat de nu s'a aliat cu Francia, dar Bismarck e un politician cu mult mai real, decât ca astorfel de eminiscenţii sĕ le fi permis a-i înfluinţa mai mult hotărîrile, decât împregiurările i-au demandat neapărat. In casul acesta, însĕ reminiscenţiile acestea n'au fost de atari, ca cancelarul sĕ fi permis mai bine păşirea Italiei afară din tripla alianţă, decât sĕ nu facă primul pas pentru renoirea alianţei. Că un timp órecare a hesitat, acésta o a făcut din tact politică, care nu i-a permis, ca prin prea marea sa prevenienţă sĕ deştepte înfluenţa, că Germania are mai mare trebuinţă de tripla alianţă, decât Italia. Bismarck, ca creatorul triplei alianţe, totdeuna a pus mare pond pe aceea, ca sĕ susţină pe Italia în tripla alianţă, şi acésta din mai multe cause politice şi militare. Cea dintâiu din aceste cause îndată e aceea că este în favorul Germaniei, că Italia prin aparţinerea ei la tripla alianţă este subtrasă dela înfluinţa Franciei. Şi dacă Italia într'un cas de resbel nici nu ar ave vr'un rodicisiv, însuşi faptul, că Italia aparţine triplei alianţe, face posibil Austriei, ca acésta sĕ mérgă cu tótă puterea sa armată în ajutoriul Germaniei, pănăcând în casul contrariu ar fi silită a-şi eloca jumătate din puterea sa militară la graniţele austriace spre a le asigura. Suntem siguri, ḑice autorul articolului, că Bismarck şi aḑi stă pe acelaşi punct de vedere, şi în pertractările sale cu Italia totdéuna a fost condus de aceste idei. De aici se póte explica, că Bismarck nici odată n'a cugetat la aceea, ca sĕ facă pressiune asupra Italiei p. e. ca sĕ-şi sporéscă armata. Când a abḑis la dignitatea de cancelar, de multeori s'a exprimat celor din jurul sĕu, că dacă Italia din punct de vedere financiar ar veni în ispita, sĕ petrécă o viéţă comodă pe contul speselor triplei alianţei, şi acésta ar trebuí sĕ i-se permită. El însĕ nici odată n'a micit Italia, ci totdéuna o a recunoscut de putere mare europénă.

Cestiuni şcolare.

(Fine.)

Obiectele sunt espuse în localităţile institutului de credit şi economii „Albina“.

Intrând în sala cu obiectele, instinctiv o mândrie naţională te cuprinde, un sentiment de nobilă însufleţire se deştéptă în sufletul privitoriului. La vederea productelor adevĕrat artistice, în consciinţa superiorităţii şi vitalităţii propriului tĕu popor, te simţi înălţat, mai puternic şi mai încreḑut de o sórte mai bună. Am vĕḑut obiecte expuse din tóte părţile locuite de români şi cu bucurie a trebuit sĕ constat, că acul nemăiestrit al ţĕrancei concuréză reuşit cu acul artificial purtat de mânile gingaşe a-le aristocraţiei române. Puterea genială, creatóre, când are fericirea de a nu fi înfluinţată de motive străine, apare splendidă în productele de artă ale femeii române. E un pĕcat naţional, de care vom avea sĕ rĕspundem înaintea generaţiilor viitóre, indolenţa cu care noi cei chemaţi privim, cum speculanţii imbecili exploatéză spre îmbogăţirea lor şi spre ruşinea nóstră — puterea creatóre a poporului român. Ar trebui sĕ fim cu mult mai mândri şi mai jeloşi de propriul nostru product şi sĕ nu-l întindem ori-cărui parvenit pentru un preţ de nímica.

Originalitatea e o cerinţă primordială pentru un product de artă, de ori-ce specie. Astfel obiectele, la cari motive străine n'am putut observa, mi-au plăcut mai mult, şi s'au ridicat mult peste celelalte, tocmai prin originalitatea lor.

Impresia, ce ţi-o lasă in suflet o exposiţie depinde fórte mult dela priceperea şi gustul estetic cu care sunt arangiate obiectele. In privinţa acésta reuniunnea femeilor române din Sibiiu 'şi-a dat un eminent testimoniu. E o dovadă acésta, că M. St. dómne, cari stau în fruntea reuniunii se inspiră din isvorul cel maí curat şi nefalsificat, din popor. Nu pot trece, fără de a nu aduce şi la acest loc mulţămitele nóstre M. St. presidente a reuniunei, care cu o amabilitate deobligătóre ne-a condus şi esplicat obiectele espuse. Ne-am depărtat mulţămiţi în suflet şi hotărîţi în gândul nostru de a ne feri cu ori ce preţ averea naţională de influinţele străine. Trăéscă femeia română!

In şedinţa a IV-a s'a cetit lucrarea dlui învĕţător Dum. Iosof, din Tilişca. Dl Iosof, deşi aparţine generaţiei mai vechi a dovedit o sirguinţă laudabilă întru desvoltarea elaboratului sĕu după treptele formale.

Comisiunea revisuitóre referéză asupra raportului general şi apróbă tóte agendele comitetului central. Cu privire la rugarea învĕţătoriului Oprea Petra din Sibişel, comisiunea propune, ér adunarea îi conferesce un ajutoriu de 50 fl. v. a., cu condiţiunea, ca învĕţătoriul respectiv sé-şi justifice la comitetul central prin un act oficios despre starea sa materială şi sanitară sdruncinată.

Séra a fost banchet în restaurantul „Pankiewitz“.

Punctul culminant în adunarea generală a fost la tot casul prelegerea-model, ţinută de vice-preşedintele reuniunei, dl profesor Dr. P. Şpan. In deplină cunoscinţă a sistemului zillerian, d-sa a preles cu un suces, care pe toţi ne-a încântat. Adunarea îi votéză mulţămită protocolară, ér membrii reuniunei dau expresiune dorinţei lor, de a putea ceti cât mai des prelegeri de aceste în „Fóia Pedagogică“.

Preşedintele pune la ordinea ḑilei propunerea membrului Dim. Comşa, care cere întroducerea îmbrăcămintei uniforme pentru toţi învĕţătorii din reuniune. Adunarea primesce în principiu propunerea din cestiune şi însărcinéză comitetul cu studiarea modalităţilor ulterióre.

Vice-preşedintele, dl profesor Dr. P. Şpan face următórele propuneri:

1. Comitetul sĕ se ocupe cu alegerea cărţilor pentru bibliotecile scolare.

2. Comitelul sĕ studieze modalitatea după-care s'ar putea întroduce în scólele de fete cultivarea florilor- şi

3. Comitetul sĕ îndatoreze pe fie-care învĕţător, ca sĕ adune tóte jocurile de copii, pre cari le cunósce şi sĕ le presinte comitetului central, care va avea sĕ raporteze proximei adunări generale.

Nefiind propunerile amintite presentate în timpul normat în statute, adunarea nu decide asupra lor, ci le predă comitetului central spre studiare şi eventuală conformare.

Presidiul pune la inima învĕţătorilor interesul pentru scóla nóstră şi cu aceste desbaterile pentru adunarea generală actuală le declară de încheiate. *L. T.*

Noutăţi.

Óspeţi ilustri în Arad. Cetim în „Tribuna Poporului“ Nr. 198 următórele ddto 29 Oct.:

Eri a sosit în oraşul nostru dl Stefan Sihleanu, secretar general al ministeriului de culte şi instrucţiune publică, cu dómna Henrieta Sihleanu născ. Lupaşcu, şi d-şóra Lucreţia Lupaşcu, ambele fiice ale distinsului naţionalist Al. Lupaşcu vice-president al camerei române. *Tot eri a sosit aici şi dl Dr. Vasile Lucaciu.* Ilustrii óspeţi au petrecut séra *într'un cerc restrîns de amici*, aḑi la améḑi sunt óspeţii P. S. Sale dlui Episcop Meţianu, ér deséră ai dlui Dr. Stefan C. Pop.

In 29 séra au călĕtorit óspeţii bucuresceni în străinătate, petrecuţi fiind la gară de grupul celor dela „Tribuna Poporului“ cu soţiile lor cu tot şi de părintele Dr. Lucaciu, carele numai din întêmplare va fi sosit dela Şişeşti la Arad deodată cu dl Sihleanu din Bucuresci.

Cum se schimbă vremile!

Nainte de „crisa“ „Tribunei“ dna Sihleanu când călĕtoriá în „străinătate“ tot în Sibiiu făcea staţie, acuma cade mai în cale Aradul.

Tempora mutantur. . . . .

*
* *

Convocări. Reuniunea învĕţătorilor rom. gr. or. din districtul XI. Făgăraş al archidiecesei transilvane, îşi va ţinea adunarea generală din ĕst an Dumineca în 2 Novembre st. v' a. c. şi ḑilele următóre în comuna Lisa din protopresbiteratul Făgăraşului, la care sunt poftiţi a participa toţi membrii ordinari, cărora li se compete diurne de 1 fl. pe ḑi şi pauşal de călĕtorie corespunḑĕtoriu. Alţi bine voitori ai acestei corporaţiuni încă sunt poftiţi a participa la lucrările nóstre.

Programa:

1. La 8 óre a. m. participarea în corpore la serviciul divin şi celebrarea parastasului pentru decedaţii membrii ai reuniunei.
2. Deschiderea şedinţei şi constatarea membrilor ordinari presenţi.
3. Cetirea raportului general al comitetului central
4. Raportul cassariului.
5. Raportul bibliotecariului.
6. Alegerea comisiunilor pentru censurarea acestor rapórte.
7. Statorirea definitivă a programei.
8. „Proposiţie“ prelegere practică din gramatică de Moise Flita.
9. Treptele decadice (până la mie), prelegere practică din comput de Visarion Bica.
10. Flórea şi părţile ei, prelegere practică de Traian Păcală.
11. Austria, prelegere practică din Geografie de I. Muntean.
12. Lumina şi colorile, prelegere practica din Fisică de G. Andron.
13. Obiectele statorite la pctul 7 al acestei programe.
14. Raportul comisiunilor.
15. Propuneri şi interpelări.
16. Inchiderea şedinţelor.

Făgăraş, 10 Octobre 1897.

Juliu Dan, preşedinte
J. Berescu, secretar.

*

— Despărţĕmêntul IV. (Sibiiu) al „Asociaţiunei pentru literatura română şi cultura poporului român“ îşi va ţinea adunarea cercuală Dumineca, în ḑiua S. mucenic Dumitru, 26 Octobre v. a. c., în comuna Veştem, cu următoriul

Program:

1. După S. Liturgie deschiderea adunării prin directorul despărţĕmêntului.
2. Cetirea raportului general al comitetului.
3. Raportul cassarului despre starea cassei.
4. Esmiterea unei comisiuni pentru esaminarea raportului comitetului.
5. Esmiterea unei comisiuni pentru esaminarea raportului cassariului.
6. Esmiterea unei comisiuni pentru inscrierea de membri noi şi pentru încassarea taxelor dela membrii vechi şi noi.
7. Disertaţiuni:
   a) Alexandru Roman, material pentru biografia şi activitatea lui de Dr. Elie Cristea, secretar consistorial.
   b) O lucrare din sfera economiei de Romul Simu, învĕţător.
   c) O prelegere din sfera higienei de Dr. Ilie Beu.
8. Propuneri.
9. Raportul comisiunilor esmise.
10. Designarea delegaţilor pentru adunarea generală din Beiuş.
11. Luarea dispoziţiunilor pentru autenticarea procesului verbal al adunării cercuale presente.
12. Încheierea şedinţei.

Membrii Asociaţiunei şi toţi, cari iubesc progresul poporului român, sunt prin acésta invitaţi la participare.

Sibiiu, din şedinţa comitetului despărţĕmêntului IV. al „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român“ ţinută la 17/29 Octobre 1897.

Ioan Papiu m. p., director.
Dr. *Elie Cristea* m. p., secretar.

Din public. *)

Intrunire agricolă.

Invitare.

Subscrisul comitet central al „Reuniunei române de agricultură din comitatul Sibiiu“ va ţine Dumineca la 7 Novembre n. c. în comuna Sebeşul inferior o

întrunire agricolă,

la care se vor tracta mai multe cestiuni de pe terenul economic.

Inceputul la 10 óre a. m.

La acésta întrunire ne luăm voie a învita pe toţi membrii şi spriginitorii Reuniunei nóstre.

Sibiiu, 1 Novembre n. 1897.

Comitetul central al „Reuniunei române de agricultură din comitatul Sibiiului“.

Mătasă de Henneberg, numai atunci veritabilă, când se comandéză direct din fabrica mea — négră, albă şi colorată dela 45 cr. până la fl. 14.65 de metru — lucie, vărgată, mostrtă, damast etc. (circa 245 calităţi diferite şi 2000 dessinuri etc). Mărfurile comandate precum şi *mostrele lex pedéză cu întórcerea postei în casă,e franco şi scutite de vamă*, fabricile de mătasă din Zürich ale lui G. HENNEBERG, (*furnisor de curte c. şi r.*). Scrisorile adresate în Elveţia sunt a se prevedé cu marcă de 10 cr., cărţile postale cu 5 cr. Comandele scrise în limba română se execută punctual. [64] 5

---

*) Pentru cele publicate în rubrica acésta redacţiunea nu este responsabilă.

Nr. 264/897 [208] 1–3

CONCURS.

Pentru ocuparea parochiei gr.-or. de clasa a III-a din Gernesig cu filia Curtifaia, în tractul protopresbiteral al Murĕș-Oșorheiului, se excrie prin acésta cencurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch — pe lângă locuință gratuită în casa parochială, provĕḑută cu grădină și supraedificate economice — dau anual suma de 437 fl. 50 cr. și după ce fiitorul paroch va avea în administrație pe timp probabil mai îndelungat și parochia vecină Sânger, va avea și de aci un venit stabilit cu 190 fl. v. a.

Informațiuni mai detaiate asupra acestei parochii se pot lua dela subsemnatul protopresbiter, ori la fața locului dela comitetul parochial.

Cererile concursuale, instruite conform §-lui 17 din „Regulamentul pentru parochii“, sĕ se aștérnă subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis, căci la din contră nu se vor lua în considerare.

Murĕș-Oșorheiu, 30 Septembre 1897.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al M.-Oșorheiului.

Nicolau Maneguțiu,
protopresbiter.

Nr. 391/897 [209] 1–3

Concurs repețit.

Pentru ocuparea postului de paroch în comuna bisericéscă de a III-a clasă Mureș-Cueșdiu, protopresbiteratul Reghinului, se publică din nou concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în foia „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post și computate după calculul mediu de 5 ani sunt 371 fl.

Petenții vor avé a-și inainta suplicele concursuali, instruite conform legilor în vigóre, subscrisului în terminul deschis.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Reghinului.

Reghinul-săsesc, la 28 August 1897.

In conțelegere cu comitetul parochial.

Galacteon Șagău,
protopresbiter.

Nr. 444/897 [210] 1–3

CONCURS.

Pentru întregirea parochiei de clasa a III-a Bârsău, se publica prin acésta concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în ḑiarul „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post dau un venit anual de 417 fl. 10 cr. v. a.

Informațiuni mai detaiate despre starea acestei parochii se pot lua la comitetul parochial și la oficiul protopresbiteral.

Doritorii de a ocupa acest post, au a-și așterne suplicele de concurs instruite conform normelor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral până la terminul susindicat.

Hondol, 30 August 1897.

Oficiul protopresbiteral al tractului Geoagiului în conțelegere cu comitetul parochial concernent.

Vasiliu Pipoș,
protopresbiter.

Nr. 373 [211] 1–3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de paroch din parochia de clasa a III Cărpiniș prin acésta se publică concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare a acestuia în „Telegraful Român“.

Despre venitele anuale împreunate cu acest post se pot lua informațiuni dela subsemnatul oficiu protopresbiteral.

Doritorii de a reflecta la acest post au a și așterne rugările lor insstruite conform normelor în vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis, p. u. K. Monostor.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Cetății de pétră în conțelegere cu comitetul parochial respectiv.

Fênațe, la 4 Octobre 1897.

Teodor Șovrea,
adm. prot.

Ad. Nr. 237 [213] 1–3

CONCURS.

Pentru întregirea parochiei vacante de paroch Rohia, se escrie concurs pentru a dóua-óră în termin de 15 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Roman“.

Cu privire la emolumente, cari dau suma de 311 fl. 80 cr. v. a., se pot câștiga informațiuni mai deaprópe dela comitetul parochial și dela subscrisul oficiu protopresbiteral.

Petenții au ași asterne cererile instruite conform normelor din vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis, p. u. Oláh Lápos.

Cupșeni, în 3 Septembre 1897.

In conțelegere cu comitetul parochial oficiul protopresbiteral gr.-or. al Solnocului.

Samuil Cupșa,
protopresbiter.

Nr. 539/897 [214] 1–3

Concurs repețit.

După-ce în urma primului și al doilea concurs nu s'a însinuat nici un candidat la parochia de classa a III-a Gusu, protopresb. Mercurei, prin acésta se publică de nou concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Roman“.

Dotațiunea împreunată cu acest post este în venit sigur 333 fl. 80 cr.

Reflectanții la acest post sunt avisați ași înainta cererile de concurs instruite conform normelor în vigóre subsemnatului oficiu în terminul deschis.

Informațiunile mai deaprópe se pot lua dela comitetul parochial séu dela oficiul protopresbiteral.

Mercurea, la 24 Septembre 1897.

Oficiul ppresbiteral gr.-or. al Mercurei în conțelegere cu comitetul parochial respesctiv.

Din încredințarea dlui protopop.

Ioan Lazan,
paroch.

Nr. 149/1897. of. ppresb. [212] 1–3

Concurs repețit.

Pentrru îndeplinirea postului vacant de paroch la parochia de clasa a III-a Curtuiuș, prin acésta se deschide concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Dotațiunea împreunată cu acest post sunt venitele fixe din parochie, cari tóte dau suma de 252 fl. 10 cr și despre cari se pot lua informațiuni mai detaiate dela subsemnatul oficiu protopresbiteral precum și dela comitetul parochial

Concurenții au a-și așterne petițiunile lor instruite conform legilor în vigóre, la subscrisul în terminul deschis.

Deeș, 7 Octobre 1897

Oficiul protopresbiteral al tractului gr.-or. Deeș în conțelegere cu comitetul parochial concernent.

Teodor Herman,
protopresbiter.

Nr. 508/897. [215] 1–3

Concurs repețit

Neînsinuându-se în urma concursului repețit nici un candidat pentru postul de paroch din parochia de clasa a III a Reciu, așa prin acésta se deschide de nou concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Dotațiunea împreunat cu acest post este în venite fixe și sigure de 412 fl.

Reflectanții la acest post sunt avisați ași așterne cererile lor de concurs instruite conform normelor în vigóre subsemnatului oficiu în terminul deschis.

Informațiuni mai deaprópe se pot lua dela președintele comitetului parochial din Reciu.

Dela concurenți aștéptă a se presenta în o Duminecă séu sĕrbătóre în biserică pre lângă observarea dispozițiunei §-lui 18 din „Regulamentul pentru parochii“ spre a'și arĕta desteritatea în cântări și tipic, eventual spre a celebra și cuvênta.

Mercurea, la 12 Septembre 1897.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Mercurei în conțelegere cu comitetul parochial respectiv.

Ioan Droc,
prot.

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia vacantă de cl. a II-a din comuna Poplaca se deschide prin acésta concurs cu termin de 30 ḑile dela I-a publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt venitele stolare pentru parochiă de cl. II-a, cari dau suma de 655 fl.

Doritorii de a ocupa acest post au a-și înainta concursele lor, instruite conform legilor din vigóre, Oficiului ppresbiteral gr.-or. al tractului Sibiiu.

Din ședința comitetului parochial gr.-or. din Poplaca, ținută în 21 Septemvrie 1897.

Coman Baca, președinte. **Ioan Vițelariu,** notar.

Nr. 874/1897. [206] 2–3

În conțelegere cu subscrisul.

Sibiiu, 30 Septembre 1897.

I. Papiu,
protopresb.

Nr. 427/897. [207] 2–3

CONUCRS.

În sensul ordinațiunilor consistoriale dto 15 Iulie a. c. 4427 B. și din 12 August a. c. Nr. 5203 B. prin acésta se publică din nou concurs pentru parochia vacantă de clasa I. din Brașovul vechiu cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în ḑiarul „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch dau suma de 810 fl. v. a. anual, pe lângă casa parochială.

Doritorii de a ocupa acéstă parochiă, au a-și așterne cererile lor instruite în sensul legilor în vigóre, subsemnatului oficiu protopopesc în terminul deschis, avênd a se presenta sub durata concursului în vre-o Dumineca séu sĕrbătóre în biserica din acéstă parochiă, spre a-și arĕta aptitudinea în cele rituale.

Informațiuni mai de aprópe despre parochie se pot lua dela subscrisul oficiu protopresbiteral, eventual dela comitetul parochial respectiv.

Brașov, 1 Septembre 1897.

Oficiul protopresbiteral gr.or. al Brașovului.

Ioan Petric,
protopresbiter.

Nr. 268—897 [204] 3–3

Concurs repețit.

Pentru ocuparea postului de paroch în comunele Apața-Ormeniș, tractul protopresbiteral al Treiscaunelor, formând la olaltă o parochiă de classa III-a, în urma părintescului ordin consistorial din 25 Iuniu a. c. Nr 3867 B. se escrie pentru a treia-óră concurs nou cu termin de 30 ḑile dela prima publicare.

Emolumentele împreunate cu acest post dau suma de 440 fl. 30 cruceri anual.

Informațiuni mai de aprópe se pot lua dela oficiul protopresbiteral și comitetele parochiale respective.

Reflectanții, cari trebue sĕ comunice în limba maghiară cu credincioșii din Ormeniș, și prin urmare sĕ vorbéscă cu înlesnire acéstă limbă, vor trimite cererile lor concursuale, instruite conform normelor în vigóre, la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Oficiul protopresbiteral gr:-or. al tractului Treiscaunelor.

Bretcu, 8 August 1897.

Dimitrie Coltofeanu,
preot.

A eșit de sub tipar și se póte procura din

Librăria Tipografiei archidiecesane

CALENDARIU

pe anul comun dela Christos

1898.

Anul al patruḑeci și șeptelea.

Pe lângă partea calendaristică cuprinde: șematismul amplificat al archidiecesei ortodoxe transilvane, precum și un mic șematism privitor la diecesele aparținĕtóre metropoliei ortodoxe române din Ungaria și Transilvania; o indicare lunară a agendelor protopresbiterale și parochiale; o indigitare pentru trebuințele clericilor absoluți și a învĕțătorilor confesionali; însemnarea târgurilor după alfabet, luni și ḑile; anunțuri, și în fine catalogul cărților din librărie.

Partea literară conține: „Pascile“ și „Érnă pe uliță“, poesii de G. Coșbuc, Alexandru Roman, material pentru biografia și activitatea lui de Ilie din Urseni, și „Bunica Márie“ de Ilarie Chendi.

Prețul unui exemplar broșat 30 cr., 10 séu mai multe exemplare și în genere vênḑĕtorilor broșat 25 cr.

Librăria Tipografiei archidiecesane, Sibiiu.

Redactor prov. Gavriil Hango.

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 117. Sibiiu, Joi, 23 Octobre (4 Novembre) 1897. *Anul XLV.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
la „Tel. Rom.“ într'una cu suplementul „Fóia Pedagogică“
Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rĕndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Fundaţiunea Gozsdu.

In un articol, în care în general am vorbit despre obiectele mai importante, cu cari s'a ocupat congresul nostru naţional-bisericesc în sesiunea ordinară din tómna acésta, am făcut amintire despre fundaţiunea fericitului Gozsdu, şi o am numit mĕr de aur între obiectele, de cari am făcut amintire.

Ne-am reservat sĕ publicăm raportul comisiunei alese în sinul congresului pentru afacerile fundaţiunei Gozsdu, şi tot pe atunci ne-am reservat şi apreţierile asupra acelei fundaţiuni, asupra modului cum se administréză ea, cum a ajuns ea la considerabila sumă de aḑi, cum a fost ferită ea de cursele, cari eventual i se puteau pune, şi cum crede representanţa actuală sĕ fructifice mai bine şi în mod mai folositor acest capital al bisericei ortodoxe române.

In special am anticipat încă de atunci, că representanţa se ocupă cu ideia de a înfiinţa un internat la Budapesta pentru stipendiştii din fundaţiunea Gozsdu, ca aceia sĕ fie crescuţi sub îngrijirea bisericei, ca cu timpul sĕ devină folositori membri ai némului nostru.

N'am ajuns încă până la publicarea raportului despre numita fundaţiune şi deja trebue sĕ ne ocupăm cu fundaţiunea acésta, deóre ce o parte a pressei nóstre a început a se ocupa în mod tendenţios cu fundaţiunea Gozsdu, şi modul cum scriu cei ce tractéză cestiunile contemplate în sinul acelei fundaţiuni, uşor póte periclita încă înainte de înfiinţare instituţiunile culturale, pe cari le contempléză representanţa.

Nu putem discuta îndreptăţirea pressei nóstre de a scrie în ce privesce afacerile fundaţiunei Gozsdu, şi a tracta chestiunile din punt de vedere al partidelor şi al urei provenite din consideraţiunile către cutare séu cutare persónă.

Este greşită tactica de a voi sĕ considerăm şi fundaţiuna Gozsdu din punt de vedere politic, şi şi mai greşită este ea, când din consideraţiune către persónele din representanţă scriem despre fundaţiunea Gozsdu.

Din articolii de până acuma se vede tendenţa, de a se insinua internatului caracter străin de destinaţiunea care o contempléză membrii din representanţă.

Dureros este, că se atacă în caracterul lor de buni români cei — am puté ḑice — mai desinteresaţi 2 membri din representanţă, domnii Dr. Iosif Gall şi Georgiu Szerb.

Când se va publica istoricul fundaţiunei Gozsdu, când vor fi cunoscute diferitele fase prin cari ea a trecut, atunci chiar şi cei mai neîmpăcaţi adversari ai domnului Dr. Iosif Gall vor pune péna plină de invective la o parte, vor pune frêu limbei dedate numai a cleveti, şi vor recunósce meritele neperitóre ale domnului Dr. Iosif Gall în special pentru fundaţiunea Gozsdu, precum în general pentru sute de cause românesci de interes general şi privat.

Scrutătoriul conscienţios tot asemene momente va afla şi pentru dl Georgiu Szerb, care acuma şi el e tras prin noroiul invectivelor numai pentru că 'şi face datorinţa în representanţa fundaţiunei Gozsdu.

Aşa pentru trecut şi pentru present.

Décă ne iubim legea, biserica şi némul nostru, atunci trebue sĕ mergem mai departe, sĕ contemplăm lucrurile pentru viitoriu, sĕ creăm instituţiuni culturale, cari sĕ aibă viéţă şi sĕ atingă ţinta urmărită de fericitul Gozsdu.

Lucrările aceste vor fi fórte anevoióse, vor reclama multă abnegaţiune, multă desinteresare, mai pre sus de tóte inimă curată, nobleţa sufletului. care ca şi fericitul Gozsdu, rĕsplata o caută numai în conscinţa curată.

La lucrările aceste vom avé trebuinţă de intelectul şi de moralul Domnului Dr. Iosif Gall, Georgiu Szerb, şi în general de toţi aceia, cari în viaţa lor au fost atăcaţi de cei ce se închină principiului: *„ubi bene, ibi patria“*.

La lucruri mari nu se pun ómeni, cari n'au nimica, nici intelect, nici moralitate; nu se pun copii, cari dacă sciu innoda 2 cuvinte, se ţin de ómeni mari, cari voesc sĕ conducă lumea; acolo se pun ómeni probaţi; ómeni cu inimă şi pricepere, caractere de fer, şi sĕ mulţămim lui Dumneḑeu, că fundaţiunea Gozsdu a căḑut în mânile, cari o au dus la stadiul actual.

Sĕ nu punem focul în mânile copiilor, căci ei în neesperienţa lor, ne aprind casa.

In apĕrarea clerului.

Cluj, 19/31 Octobre 1897.

Cred, că dau expresiune unui adevĕr, în care sunt de acord toţi scrutătorii desvoltărei istorice a némului românesc, când repetez aceea-ce atâţia şi atâţia literaţi cu vază au constatat, că conservarea limbei şi a fiinţei nóstre etnice se datoresce bisericei. Sub biserică însĕ la tot casul nu putem înţelege edificiul neînsufleţit ca atare, ci pre conducĕtorii puşi de comunităţile bisericesci pentru îndeplinirea servicielor religióse şi cârmuirea societăţii respective, în ce privesce administraţia bisericéscă-şcolară, în scurt pentru călăuzirea credincioşilor la limanul fericirei prin o viaţă religiósă morală. E constatat dar, că clerul român în timpurile cele mai furtunóse, când atentatele contra aşeḑĕmintelor nóstre religióse se făceau cu o furie proprie evului mediu, a rĕmas sentinelă credinciósă némului, povĕţuitoriul fidel al ţĕranului român, şi recunoscinţa întregei românimi se resfrânge asupra acelor apostoli plini de iubire şi abnegaţiune pentru naţiunea despoiată de tóte drepturile omenesci.

În noianul veacurilor trecute ómeni fără multă carte, căci atunci sciinţa era monopolisată de clasele avute, de aristocraţie, preoţii nostri posedeau ceva ce-i ridică în ochii nostri tot atât de mult, ba încă mai mult decât când s'ar fi ocupat numai cu sciinţa, şi acésta este văpaia dragostei de ném, împărtăşirea comună a bucuriilor şi durerilor, de cari era cuprinsă massa poporului. Ḑilele de bucurie ale ţeranului erau şi ale preotului, ér durerea naţiei istovia şi inima părintéscă a acestuia. Cartea némurilor ne arată exemple clasice de jertfire din partea clerului numai pentru a pregăti o sórte mai bună bietului popor. În schimbul acestor jertfe se bucurau ei óre de beneficii corespunḑĕtóre? Nici-decum. Martoră ne este istoria şi timpurile actuale.

Dar óre cum stăm astăḑi?

Trebue sĕ anticipez, că ne-am obicĭnuit a ne exprima în modul convenţional, ce caracteriséză realismul de aḑi, adêncile omagii pentru clerul român cu merite neperitóre în cartea vécurilor. Prin acésta credem a ne fi achitat faţă de acest factor viu, care şi aḑi continuă credincios opera de muncitor fidel în ogorul naţional. Într'adevĕr sĕ ne dăm bine séma, óre nu clerul dirige calea bietului popor, óre nu el păstréză comóra nobilelor însuşiri, şi cine-l încurageză mai mult în lupta grea cu elementele străine?

Ca şi în trecut tot clerul are şi astăḑi partea de frunte în munca pentru conservarea individualităţii nóstre etnice, dar se înţelege în impregiurări cu totul schimbate. În termin mediu astăḑi preoţimea se bucură de o cualificaţie frumósă pe basa căreia în chemarea sa este în stare a resolva cu succes problemele impuse, între cari cea dintâiu este a veghia cu sfinţenie, ca focul sacru al iubirei de D-ḑeu, de ném, de patrie şi în veci sĕ nu se stingă.

Fiind astfel preotul, persóna, în care se concentréză şi perpetuă tot ce un popor are mai scump, urméză, că şi responsabilitatea înaintea lumei este mai mare. Ţĕranul român îl cinstesce pentru acésta în deosebi — numindu-l „părinte“, pentru-că ca un tată pórtă la inimă bucuriile şi durerile fiilor sei sufletesci. Natural, că ar trebui sĕ aflăm un raport între jertfele mari, nepreţuite, cari le aduce clerul la altarul naţional şi între benefciile ce i-s'ar cuveni. Dar înzadar vom căuta aşa ceva, nu cu lampa lui Diogene, dar nici cu lampa electrică a lui Edison nu vom afla. Tóte straturile sociale se bucură de îmbunătăţiri materiale, numai clerul nu; e de ajuns, când am ḑis, că el a fost şi e susţiitorul caracterelor nóstre de rassă, şi mai departe nu ne batem capul, că óre nu avem şi noi datorinţe faţă de cel-ce servicii neperitóre ne face?

Sunt sceptic, şi aşa sciu, că cu aceste rînduri încă nu voi sparge ghiaţa în direcţiunea unui adevĕrat interes pentru sórtea clerului din partea întregei inteliginţe române, dar nu pot sĕ păstrez tăcere, nu, când observ că o parte mare ia posiţie contra preoţimei. Ḑi de ḑi apar pe colóne întregi în ḑiariul din Arad atacuri tot mai dese contra preoţilor, contra autorităţilor bisericesci, prin cari se înţelege în colorile cele mai intensive se încarcă tóte relele, cari bântue societatea omenéscă în cârca preoţilor. Ne întrebăm, cum se póte suferi un curent atât de primejdios atât de făţiş, care lucră la dărimarea edificiului cultural religios, ce'l îndeplinesce cu atâta zel şi abnegaţie clerul român? Pentru ce óre se încurajéză elementele turbulente, in veci nemulţămite, cari numai când li s'ar împlini interesele lor private ar fi împăcate? In fine se face propunerea ridiculă, ca învĕţătorii sĕ fie puşi inspectori, cari sĕ raporteze autorităţilor bisericesci despre purtarea preoţilor. Infamie!

Interesul inteliginţei nóstre trebue sĕ constee în sprijinirea preoţilor în greaua lor chemare, dar nu în subminarea lor, şi cel-ce altcum lucră, e duşmanul acestor servitori fideli ai poporului şi prin urmare nu din dragoste, ci din ură lucră.

E datoria inteliginţei române sĕ pună stavilă acestei porniri nefaste până când rĕul e curabil. Óre e raţional, ca lupta ce o pórtă statul în general cu biserica, sĕ o întroducem şi între ţĕranii nostri şi sĕ-i cucerim pentru idea emancipărei totale de sub influinţa preoţimei, când scim, că acésta însemnéză peirea nóstră naţională?

In anii ultimi s'au dat lovituri grele bisericei, ér noi sĕ adaugem acestora altele? Nu, curentul duşmănos trebue combătut şi fapte singuratice vrednice de condamnat sĕ nu se atribue în general acestui cler, vrednic de cinste, care curăţă şi plivesce via încredinţată îngrijirei sale.

Atrag atenţiunea tuturor Românilor de bun simţ asupra acestei apariţiuni nesănĕtóse, în scopul unei conlucrări comune pentru apĕrarea autorităţii acestui factor social plin de merite în viaţa nóstră naţională. Sĕ ne cugetăm mai ales la datorinţele faţă de cler, luând de exemplu bunăóră pe Saşi, dar nu sĕ-i arĕtăm poporului ca exemple vrednice de despreţuit.

Nicolau Vătăşan,
cand. de prof.

Revista politică.

Bulgaria. Un corespondent al ḑiarului „Budapesti Hirlap“ din Budapesta a avut o intrevedere cu mai mulţi bărbaţi politici din Bulgaria şi publică declaraţiunile acestora în numĕrul dela 31 Oct. n. al numitului ḑiar. Din aceste declaraţiuni publicăm în extras următórele.

Rusofilul *Tzankov*, fost min.-preş. ḑice, că resolvarea chestiunei orientale în peninsula balcanică nu atârnă dela cei mai deaprópe interesaţi, dela locuitorii acestei peninsule, ci dela marile puteri europene, cari le ţin în frêu. Bulgaria nu póte sĕ facă deocamdată politică expansivă, ci trebue sĕ se mulţăméscă cu succesele obţinute dela Turcia cu privire la exarchatul bulgar în Macedonia medie. Pentru întărirea bunelor relaţiuni cu Turcia, fără îndeială s'a făcut ceva, dar numai de natură de curtuasie. Rusia nu se interesézä acum de Bulgaria cât s'a interesat atunci, când Bulgaria s'a eliberat; nici acum n'ar lăsa sĕ fie nimicită, dar nici a ne sprijini vre o politică dea ne lărgi teritoriul nu ne-ar ajuta.

Petkov, amicul lui Stambulow şi redactorul ḑiarului „Svoboda“, s'a exprimat, că nici nu vrea sĕ scie de vre-o confederaţiune a popórelor din Balcani, acésta ar fi în contra intereselor vitale ale bulgarilor. Fără îndoiala bunele relaţiuni trebue susţinute cu puterile vecine, dar n'ar fi cu scop a păşi în ceva alianţă cu ele; o legătură mai strinsă însĕ cu Turcia n'ar strica; şi acésta sĕ şi realisa, dacă principele nu-şi punea prea mult în cap recunóscerea sa din partea Europei. El nu crede, ca principele şi Stoilov sĕ întreprindă ceva serios cu Turcia. Ambii stau sub influinţa exclusivă a Rusiei. Doresce autonomia Macedoniei, şi bulgarii puteau obţine mari concesiuni pentru ei acolo, dacă guvernul era mai capabil. Reîntórcerea ofierilor refugiaţi în Rusia pentru detronarea lui Alexandru de Battenberg o consideră de primejdiósă chiar pentru principele; ce s'a întêmplat lui Alexandru, i se póte întêmpla şi lui, şi cu atât mai vêrtos, căci e mai pu ţin popular; uciderea lui Stambulow i-a sdruncinat mult popularitatea. Opiniunea publică bulgară încă şi aḑi e de credinţa, că principele Ferdinand numai pentru aceea nu i-a permis lui Stambulow a părăsi Bulgaria, pentru-ca sĕ-l pótă expune pumnalului ucigaşilor. O mare greşală are principele, că tóte afacerile le concentréză în mâna sa, fără a lua însĕ şi rĕspunderea pentru executarea lor, şi pentru aceea se şi luptă cu atâta înverşunare mulţi contra lui. Pressa o persecută, aşa, că şi de present trei colaboratori ai sĕi sunt în temniţă. Dela uciderea lui Stambulow, ḑice P., nu póte lăpăda dela sine revolverul.

Karavelov, ultimul ministru president sub domnia lui Alexandru de Battenberg, actual preşedinte al partidului democrat, şi redactorul ḑiarului „Zname“, declară, că bulgarii nu se vor linisci până nu vor puté ocupa tot teritoriul locuit de bulgari; acésta însĕ acum nu se póte. Doresce susţinerea stărei actuale în Macedonia. El încă e contra confederaţiunei popórelor din peninsula balcanică, cu atât mai vîrtos, căci se scie, că Rusia sprijinesce pe Sêrbi în Macedonia. Ii bate la ochi, că noul ministru preşedinte sêrb e ţinţar (macedo-român). Autonomia Macedoniei, între împrejurările nefavorabile de aḑi ale Bulgariei, ar fi periculósă, căci ar deştepta luptele politice şi naţionale din cari póte numai Grecia şi Sêrbia ar avé folos.

Canov, fost ministru de externe în cabinetul Karaveloz, spune, că după resbelul cu Sêrbii şi după uniunea Rumeliei orientale a fost trimis la Constantinopol pentru a închea o alianţă cu Turcia. Alianţa s'a şi încheiat, dar Kiamil paşa a făcut greséla de a supus contractul subscris puterilor europene spre opinare. Rusia a şi respuns imediat, că contractul încheiat între Bulgaria şi Turcia nu aparţine Europei. Atunci Turcia de frică a rupt pertractările şi din alianţă nu s'a ales nimic. Póte, că acum sĕ se fi reluat firul acelor pertractări pentru încheierea acelei alianţe. Cu privire la politica internă se esprimă, că starea de aḑi e cu mult mai favorabilă decât sub Stambulow, căci de când a luat principele tótă administraţia în mâna sa, nu se fac deţineri, cel puţin fără nici o corectare.

Radoslavov, conducĕtoriul partidului liberal, redactorul ḑiarului „Narodni Prava“, pe care în Bulgaria îl consideră de omul viitorului, îşi espune vederile în următórele: Resolvarea cestiunei macedonene atârnă în primul loc dela voinţa poporului interesat şi dela aspiraţiunile lui. Modul cel mai ideal ar fi punerea la cale al unui plebiscit. Acésta aḑi însĕ nu e cu putinţă şi bulgarii se vor mulţămi deocamdată cu executarea conscienţiósă a punctului 23 din contractul dela Berlin. *„Eu din partea mea, ḑice R.. sum aderent necondiţionat al unei confederaţiuni încheiânde cu România, Sêrbia, Montenegro şi Grecia, şi apostol serios al unei confederaţiuni balcanice contra Turciei“*. Şi acésta nu e un lucru cu neputinţă, continuă R., am da câte va concesiuni vecinilor, susţinênd principiul, că peninsula balcanică este ereditatea comună numai a popórelor din Balcani, eschiḑênd cu totul dela acéstă comproprietate pe tóte puterile europene. Apoi sĕ ne ferim de Rusia. Exemplul Greciei Bulgaria nu-l va imita. Puterile europene vor regula odată definitiv şi cestiune macedoneană. Cu privire la alianţa Bulgariei cu Turcia, ḑice, că acésta n'ar fi în favorul Bulgariei, deórece prin ea i s'ar lega mânile, aşa, că nu s'ar mai putea interesa de sórtea Bulgarilor din Turcia. Referitor la politica internă ḑice, că Stoilow n'are nici un program de acţiune, nici independenţă; nici odată nu scie ce voiesce, ér rusofilia lui trece preste ori ce mĕsură.

Ultimul pe care l'a intervievat a fost ministrul actual de culte *Vazov*, cel mai eminent scriitor bulgar, pe care în Bulgaria îl numesc *Stéua Bulgariei*, şi care a vorbit *în numele guvernului.*

In cestiunea macedoneană idealul nostru politic, ḑice V., este contractul dela San-Stefano. Nu pretindem acele teritorii la proprietatea cărora ne îndreptăţesc tradiţiunile istorice, ci ne mulţămim cu acele provincii, cari ni se cuvin după dreptul naţional şi al etnografiei. Dacă vom ajunge la acest ideal, atunci *vom puté juca rol preponderant, vom puté exercia supremaţie în întregul Balcan.* Sofia, tinĕra noastră capitală, va fi un centru strălucitoriu a cărui raḑe vor lumina dela Dunăre până la Grecia şi dela Marea négră până la Adria. Dar e evident, că încă nu suntem destui de tari pentru a urma o politică de espansiune şi trebue sĕ fim tare precauţi. Trebue însĕ sĕ ne pregătim pentru urmarea unei politice de espansiune. Bulgaria s'a desvoltat mult în timpul din urmă şi mai cu sémă pe terenul scolar a făcut mari progrese. În Belgia p. e. la 1000 locuitori cad 110 copii de scólă, ér în Bulgaria 100, ca şi în Dania, ceea ce e mai mult decât în Grecia, România, Portugalia şi Rusia. In Macedonia încă înaintéză frumos instrucţiunea naţională, deşi acolo trebue sĕ ne luptăm cu propaganda rivalilor nostrii greci, sêrbi şi români. Lumea va vedé odată, că locuitorii acelor ţinuturi în cea mai mare parte sunt bulgari, ba pe alocurea esclusiv bulgari.

Faima despre vre-o învoială bulgaro-turcéscă este cu totul neadevĕrată şi te autorisez a o desminţi categorice, ḑice Vazov. Se înţelege, că şi cu Turcia trebue sĕ întreţinem relaţiuni bune, dar Rusia nu ne-ar vede cu ochi buni sĕ încheiem vre-o alianţă ori entente cu Turcia, mai cu sémă nu acum, când nu ne ameninţă nimeni şi când nu putem sĕ ne punem în joc bunăvoinţa ţarului, a cărui simpatie cu atâta osteneală ni am recâştigat-o.

Cu privire la situaţiunea internă, ḑice, că aceea e deplin mulţămitóre. Principele lasă tótă iniţiativa guvernului în care se încrede pe deplin; e solidar cu guvernul, pentru-că scie, că acela e expresiunea voinţei poporului. Crisa de cabinet nu există. Popularitatea principelui cresce din an în an, şi mai cu sémă de când principele Boris a fost trecut la ortodoxism. Suntem mândri de principele nostru, şi precum în Budapesta se ḑice, că Maj. Sa regele Francisc Iosif este cel dintâiu magiar, întocmai ḑicem noi aici, că principele Ferdinand este cel dintâiu şi cel mai bun bulgar.

Din Austria. Situaţiunea nu s'a limpeḑit, ci continuă a fi tulbură. Despre vre o schimbare de cabinet însĕ nu e vorbă. Impĕratul a asigurat pe Badeni despre deplina sa încredere. Guvernul tot mai speră, că va putea obţine votarea provisoriului prin parlament, fără a se folosi de mĕsuri extraordinare contra oposiţiei obstrucţioniste. Foile din provincie se declară contra obstrucţiunei şi dau sfatul deputaţilor, ca sĕ nu periclitеze posiţia de mare putere a Austriei prin împedecarea votării provisoriului prin continuarea obstrucţiunei. De altă parte germanii liberali şi naţionali încep a ţiné adunări de popor şi ţin vorbiri vehemente contra votărei provisoriului, până când nu vor fi retrase ordinaţiunile privitóre la dreptul folosirei limbilor negermane în administraţie etc. — Dau pe naţionalii întocmai ca Ungurii dela noi, căutând a se identifica numai pe sine cu statul. Ba ce e mai mult, nu vréu a recunósce nici o necesitate mai înaltă, de stat, d. e. provisoriul, ḑic ei, până nu li-se vor împlini tóte pretensiunile. — Se vede, că nu se despart uşor de hegemonia peste celelalte popóre negermane din Austria. Şi totuşi vor trebuì odată sĕ se despartă de ea. Têmpul e ca aci, cu tóte încurajările la luptă contra slavilor din partea celor din Berlin.

Tinerimea română
la
monumentul lui Gozsdu.

Budapesta, 1 Nov. 1897.

Credinciósă obiceiului seu, tinerimea universitară din Budapesta a peregrinat şi în anul acesta la mormêntul marelui fundator Emanuil Gozsdu, ca prin cunună şi vorbiri sĕ-şi dovediască stima şi veneraţiunea sa.

Peste 50 de tineri, — între cari absenţa multor sipendişti a fost bătătóre la ochi — au luat parte la acéstă festivitate de astăḑi. S'a adunat şi o mare parte a coloniei române din loc, familiile Cimponeriu, Murnu, Mezei, Truva, domnii Bogoevici, Ionaş, Orz, Babeş şi dl Iosif Martin, mare proprietar în Rákos Csaba, care numai pentru acest act a venit la Budapesta.

Frumosul mausoleu al lui Gozsdu era incunjurat de mii de capete curioşi, cari la auḑul cântecelor nóstre au alergat din părţile cimiteriului ghiftuit de ómeni.

Cununa depusă a fost din lauri imitaţi şi avea o fundă tricoloră cu inscripţia:

Stipendiştii fundaţiunei Gozsdu,
— marelui lor patron.

Actul festiv l'a deschis corul tinerimei condus de stud. jur. Ioan de Pop. S'a cântat mai întâiu jalnica piesă: Finită-i calea lui.

După cântare a ţinut dl Octavian Vasu, stud. jur. în numele stipendiştilor următórea vorbire:

„A trebuit sĕ te cobori mai ântâiu în mormêntul rece, pentru-ca sĕ poţi deveni pentru poporul român, ceea-ce astăḑi eşti. A trebuit sĕ dovedesci adevĕrul nestrămutabil, că numai după mórte póte deveni cineva mare, numai după mórte târḑiu i-se recunosc şi apreciază faptele după adevĕrata lor valóre. Nime nu ţi-a cunoscut înainte de mórte intenţiunea nobilă, nime nu ţi-a cunoscut inima, care pentru neamul tĕu a bătut atât de puternic.

O viaţă întrégă ai muncit în tăcere, ai cruţat, ca sĕ poţi intrupa ideia măréţă „Fundaţiunea Gozsdu“, ce ca pe un lucru sânt ai privit o totdéuna. Inaintarea poporului român a fost idealul, pentru care ai jertfit întréga ta activitate, precum acésta clar se vede din însăşi cuvintele tale testamentare: „Venitul întreg al fondului principal .... sĕ se întrebuinţeze pe lângă sus espusele stipendieri, pentru ori-ce scopuri ale Românilor de religiunea ortodoxă răsăriténă, avênd în vedere prosperitatea şi înflorirea bisericei rĕsăritene ortodoxe şi a naţiunei române“.

Urmele binefacerei tale se observă, sunt marcante chiar pe tóte terenele vieţii românesci. Sute şi sute de conducĕtori, fie pe teren ştientific séu politic, mulţămesce némul românesc numai nobilei tale instituţiuni. „Fundaţiunea Gozsdu“ cresce naţiunei române an de an sute de tineri, toţi meniţi de a devenì campioni ai culturei şi înaintarei poporului român.

Emanuil Gozsdu s'a născut la anul 1802 din părinţi macedo-români neguţători în Oradea-mare. După ce a terminat studiile iuridice, a funcţionat ca advocat în Pesta, unde pe atunci era o frumósa colonie de Români macedoneni; a fost asesor tabular în mai mai multe comitate. La 1861 a fost numit comite suprem al Caraşului şi membru în casa magnaţilor, la 1866 ablegat al dietei ungare, la 1867 decorat cu ordul Leopoldin c. III. ér în 1869 a fost denumit jude la supremul for judiciar al Ungariei, în care calitate a şi reposat la 3 Febr. 1870.

A fost căsătorit în dóue rênduri. Prima dată cu Anastasia Pometa, a doua óră cu Melania Dumcea.

Averea „Fundaţiunei Gozsdu“ făcea la început până la 360 de mii, astăḑi se urcă la enorma cifră de aprópe 2 milióne. Din venitul curat al fondului 1/3 se împarte ca stipendii. Suma beneficiilor date în 5 ani din urmă face până la 140.000 fl. Beneficiaţi sunt anual până la 135.

Un sentiment de pietate ne-a întrunit astăḑi la mormêntul marelui binefăcĕtor. O sântă datorinţă îndeplinim faţă de neuitatul nostru Mecenat, când beneficiaţii „Fundaţiunei Gozsdu“ venim la mormêntul marelui patron.

Depunem acéstă cunună în numele beneficiaţilor, în numele tinerimei universitare române, în numele întreg némului românesc, la a cărui înaintare Emanuil Gozsdu atât de mult a contribuit.

Dormi în pace suflet nobil! Fieţi odihna liniscită, căci intenţiunea nobilei tale fapte, de a cresce conducĕtori neamului tĕu, este realisată.“

A urmat o altă cântare fórte frumos executată, ér după sfirşitul ei s'a adresat în numele tinerimei nestipendiate din acéstă fondaţie, dl Ilarie *Chendi*, stud. fil. cu următórele cuvinte către ascultători:

Domnilor!

Peregrinând noi în fie-care an la acest mormênt, satisfacem totodată unor necesităţi, sufletesci. unor puternice indemnuri lăuntricet.

Nu venim numai pentru a ne achita de datorinţele nóstre cele mai elementare, de acele datorinţe firesci, ce resultă din reciprocitatea dintre binefăcĕtori şi beneficiaţi; nu venim numai ca sĕ primenim cununa, acésta obicinuită podóbă, ce din partea societăţii omenesci şi a simţului ei estetic s'a fixa drept tribut pentru rĕsplătirea faptelor ierttile, — ci mai sunt şi alte momente ce înalţă însemnătatea şi caracterul festiv al ḑilei în care venim la acest loc.

Inainte de tóte, domnilor, venim sĕ ne primenim pe noi înşine, sĕ ne inoim sentimentele nóstre.

Stând la mormêntul unui vrednic bărbat, simţim cum raḑele virtuţilor lui se revarsă asupra nóstră, trăim vre-o câteva clipite sub impresia puternică a faptelor lui. In aceste clipite trec pe dinaintea ochilor nostri sufletesci tóte faptele lui măreţe şi noi le cumpĕnim şi ne însufleţim de ele. Autorul a murit, însĕ opera i a rĕmas şi acéstă operă e dătătóre de viaţă.

Astfel momentele ce le petrecem în meditaţiune la mormêntul unui mare bărbat pot şi trebue sĕ fie determinante pentru viaţa şi faptele nóstre, pot şi trebue sĕ ne fie isvor de inspiraţiune şi de idealuri, motor la muncă luptă şi perseveranţă.

Ca o ḑi de sĕrbătóre, când căutăm casa Domnului şi din rugăciunile ce ni se cetesc ne tĕlcuim însemnătatea ḑilei, ér după linistirea valurilor nóstre sufletesci plecăm din biserică cu consciinţa înălţată, cu inima plină de sentimente nobile şi de firme propusuri, — astfel este ḑiua în care căutăm mormêntul unui mare bărbat.

Astfel este pentru noi şi ḑiua de astăḑi, când la mormêntul lui Gozsdu, căruia istoria nóstră contimporană i-a acordat locul între bărbaţii sĕi cei mari, venim sĕ ne oţelim puterile nóstre morale, sĕ sórbem duch de viaţă din isvorul faptelor lui virtuóse şi umanitare.

Presenţa nóstră la acest mormênt deci este nu numai o chezăşie a veneraţiunei ce o păstrăm marelui binefăcĕtor, ci şi dovadă, că simţim necesitatea de a ne însufleţì de virtuţile lui.

Caracterul, altruismul, iubirea de ném şi de biserică, étă virtuţile lui Gozsdu, cari nóuĕ ne pot fi modele ideale în activitatea nóstră.

Şi modele de aceste, domnilor, mai găsim. N'avem decât sĕ privim în istoria nóstră, n'avem decât sĕ căutăm în lungul şi latul pămêntului locuit de némul nostru din acéstă ţéră, şi vom găsi destule morminte date uitării, morminte, a căror unică şi nevrednică podóbă este o cunună de polomide séu de alte buruieni, sub cari dorm urzitorii faptelor mari.

Este, cred eu, la loc, ca aici la grópa unuia dintre marii nostri sĕ facem amintire şi de ceilalţi, cari prin fapte deosebite de ale acestuia, prin alte jertfe prin curagiul faptei séu prin mintea lor cea luminată s'au săpat adânc numele în inimile nóstre.

Vĕ întreb domnilor: este demn de noi şi de némul nostru, ca cei-ce trecutul ni l'au luminat, cei ce temeiu solid au pus existenţei şi demnităţii nóstre etnice, sĕ fie acoperiţi de vĕlul uitării nóstre? Nu este umilitor, că nu cunóscem nici măcar grópa lui Petru Maior şi nici nu dovedim nici o interesare faţă de un Şincai şi Clain, — noi, cari altare sfiinte ar trebui sĕ le ridicăm şi sĕ le binecuvêntăm pămêntul sub care zac şi în ghenunchi sĕ le slăvim memoria?

Nu e o ruşine pe némul întreg de a nu puté împodobi mormêntul vitézului Iancu şi a cetei sale de tribuni căḑuţi pentru biata de libertate ce o gustăm acum, — noi, cari din satul lui Iancu ar trebui sĕ creăm o Mecca, unde sĕ pribegim, pentru-ca sĕ ne însufleţim de faptele lui şi sĕ le luăm de o cinosură în ḑilele aceste de grea cercare?

Dar Mureşan, deştepătorul românismului, a cărui voce ca un tulnic suprafiresc şi astăḑi ne pune încă în vibrare córdele inimei şi sângele ni-l aduce în clocot, vocea, a cărei echou nici astăḑi n'a dispărut încă din văile românismului, — cum, nici el sĕ nu merite mai multă atenţiune din partea nóstră?

Polomidele sĕ fie démna sórte a amintiţilor bărbaţi şi a multor altora, de pe mormintele cărora laurii nici pe un moment n'ar trebui sĕ se vestejéscă, făcliile nici când sĕ se stingă, ci sĕ lucéscă în întunecimea timpurilor vitrege, ér la luciul lor némul sĕ se strîngă, némul sĕ se întăréscă, némul sĕ se deştepte ....

Sĕ fim sinceri, domnilor, şi sĕ mărturisim, că împrejurările fatale au adus cu sine sĕ ne călcăm nisce datorinţe atât de sânte şi sĕ ne nesocotim totodată un mijloc, care mult ar fi contribuit la fortificarea şirelor nóstre. Prea ne-am dedat a lăsa „morţii cu morţii“, şi astfel am uitat un adevĕr istoric şi probat, *că faptele morţilor sunt un compas mai puţin înşelător ca ale celor vii.*

Sunt sigur, că nici dvóstră n'aţi fost nici când mai convinşi despre acest adevĕr ca acum, nici când n'aţi simţit mai tare lipsa acestui compas.

Şi fiind-că în ḑile de sĕrbătóre ne mărturisim tot amararul ce ne chinuiesce şi ne despovărăm sufletul, — voi mărturisì şi eu aici tristele motive ale acestui adevĕr.

Astăḑi, domnilor, ochiul dornic al tinĕrului român zădarnic caută idealuri personificate, zădarnic caută bărbaţi aleşi, pe cari cu însufleţire şi necondiţionat şi 'i-ar puté lua de modele. Caractere măreţe şi virtuţi de categoria celor înşirate mai sus, ómeni pe cari i-am puté îmbrăţişa cu tot focul juvenil al dragostei noastre, cu tótă credinţa nóstră, nu găsim. Zădarnic căutăm şi aşteptăm fapte, ce ne-ar puté determina şi indica vre-o direcţiune. Zădarnic vênăm după stêlpi, în giurul cărora ne-am puté grupa ca o compactă gardă în giurul stegariului.

Avut'am, ce-i drept, mai anii trecuţi vre-o câţi-va stêlpi, în giurul cărora noi formam iedera împodobitóre. Dar faptul trist, eă un vênt atât de mic i-a putut aşterne la pămênt, ne a despoiat de toate speranţele ce de ei am legat, iedera s'a descolăcit din giurul lor şi astăḑi îşi trăiesce singură traiul, jos pe pămênt, ne-avênd de cine sĕ se anine ca sĕ se înalţe ....

Şi astfel stăm pe tóte terenele! Iubirea de sine, materialismul, caracterele mici şi duchul rĕu al vrăşmăşiei sĕ lăţesc tot mai mult, şi înţelinéză ogorul, în care bărbaţii mari cu multă trudă au muncit odinióră.

Bărbaţi, cari jertfă sĕ aducă pe altarul némului şi al bisericei, binefăcĕtorii, devin rari, dispar chiar. Astăḑi din potrivă suntem osânduţi a vedé cum un bărbat, care preste 50 de ani a stat în slujba bisericei, chivernisându-şi o frumósă avere — trece la cele vecinice fără a se gândi nici la cea mai neînsemnată binefacere pe séma bisericei sale. Astăḑi trebue sĕ fim martori, cum bărbaţi de un sânge cu noi, cari s'au avêntat la înalte funcţii şi onoruri şi dispun de mari averi materiale, — se aliază cu gâtuitorii limbei nóstre, cu înăbuşitorii sântelor nóstre datini strămoşeşci, cu duşmanii declaraţi ai rasei nóstre Astăḑi suntem espuşi a privi la o luptă hazardă a pasiunilor între cărturarii nostri, o luptă inutilă şi necinstită, întrucât interesele aparte şi nu causa nobilă, patimile personale şi nu principiile dau directiva ....

Étă vre-o câte-va simptóme ale timpului de aḑi.

Ei, şi acum vĕ întreb: de aceste tipuri sĕ ne însufleţim noi, de aceste trestii ce se îndóie la adierea celui mai mic vênt? Dela acestia se luăm noi esemple? A lor cale s'o urmăm? Putem sĕ imităm noi acele fapte, cari în inimile nóstre simţitóre taie brezde afunde şi dureróse?

Nu, dlor colegi, nu putem.

Trebue deci sĕ întórcem tesa. Dacă până acum au fost lăsaţi „morţii cu morţii“, noi suntem siliţi a lăsa acum pe „vii cu vii“ şi a ne îndrepta faţa în trecut. Noi avem lipsă de idealuri, şi astăḑi, durere, numai în trecut le găsim, numai acolo găsim caractere neexcepţionabile, virtuţi mari, găsim isvóre de viaţa, linie de conduită, principii conducĕtóre ... Cât adevăr!

Am ţinut de potrivit a releva aceste aici în acéstă ḑi festivă pentru noi, la acest mormênt, care până acum este singurul loc de peregrinaj neuitat din partea nóstră, aici, unde an de an ne-am obicinuit a ne însufleţi şi a ne jelui, unde rugăciunile nóstre de mulţămită se înalţă la cer ca fumul cuvios al tămâiei ce se aduce jertfă la altarul Domnului.

Veni-vom şi de aci înainte an de an, însĕ sĕ nu uităm nici de mormintele celorlalţi aleşi ai némului nostru, — şi acésta în interesul nostru şi al némului.

Am firmă credinţă, ca glasul meu resunet va afla în inimile d-vóstre“.

Actul festiv a fost încheiat prin cântarea „Cu sfinţii odichneşte Christóse“ ... După aceste tinerimea s'a depărtat, convinsă că ş'a împlinit o datorinţă sântă prin acéstă manifestaţie a sa.

Séra s'a ţinut obicinuita poménă, la care tinerii au luat parte în numĕr destul de mare. Cu acéstă ocasiune deasemenea s'au rostit călduróse şi multe cuvinte în memoria demnului mecenat.

Ţin sĕ-mi esprim aici o dorinţă. Sĕrbătórea acésta cum se obicinuieşce a se aranja, este destul de frumósă. Ar puté însĕ se fie scósă din felul acesta de şablon. Bine ar fi dacă aniversarea ar fi precedată de un act bisericesc, de un părăstas în biserică. Părintele Murnu, séu preotul militar, ba chiar cel sêrbesc cu plăcere ni-ar celebra părăstasul, de care am puté lega serbarea nóstră. În casul acesta am puté sĕ-i sĕrbătorim memoria chiar şi în stil mai mare, bunăóră într'o sală mare, ţinênd an de an câte o şedinţă festivă. In felul acesta am scăpa de inconvenientul, de a cerceta mormêntul într'un anotimp rece şi într'o ḑi, care numai pentru alte confesiuni e sĕrbătóre.

Stipendiştii binevoiască a sĕ ocupa mai intensiv de acest plan.

Dorin.

Noutăţi.

Ministrul Wlassics contra protecţiunei şi a nepotismului. Ḑilele trecute ministrul nostru de culte şi instrucţiune publică a emis dóue ordonaţiuni, una contra protecţiunei, alta contra nepotismului. În prima aduce la cunoscinţa tuturor oficialilor resortului seu, că *de aci inainte* vor căpĕta posturi şi vor fi avansaţi numai cei capabili, cei cu purtări bune şi cei diligenţi, nici decum însĕ cei cu protecţiune. În adóua lovesce contra nepotismului, interḑicênd ca la universităţile si spitalele nóstre sĕ pótă fi aplicaţi ca profesori ajutători şi practicanţi fiii ori ginerii profes. resp. medicilor conducĕtori.

Frumóse ordinaţiuni, numai sĕ nu fie deochiate.

* * *

Sânţire de biserică. Credincioşii nostri din Alămor şi-au edificat o biserică, care ar face fală ori-cărei comune bisericesci. Dumineeă în 20 Octobre a. c. s'a sĕvêrşit actul sânţirei noului lăcaş al Domnului. Actul a fost condus de M. On. Domn asesor-protopop Nicolau Ivan, ca representantul archiereului. La serviţiul divin a fost asistat de următorii on. presbiteri: Alămorean (Alămor), Aleman (Topârcea), Henteş (Ocna), Popa (Ocna), Gogonea (Sĕlişte), Iosof (Tilişca) şi S. Dorca (Lómneş) ér ca diacon a funcţionat dl D. Câmpeanu, archivar consistorial. Rĕspunsurile liturghice au fost executate cu succes de către un cuartet al elevilor teologı din seminariul nostru „Andreian“. Pompa serviciului dumneḑeesc, dimpreună cu cântările liturgice au impresionat mult pe credincioşii adunaţi din tóte comunele vecine. La sfîrşit dl comisar adreséză celor de faţă o prea frumósă alocuţıune, ţinută în termini poporali. „Numai altariul ni-a mai rĕmas scutit, deci adunaţi-vĕ în jurul altariului şi păziţi cu scumpĕtate sânţenia lui ... siliţi-vĕ ca pe lângă mama iubitóre, mândră sĕ se ridice şi fiica, adecă şcóla“; astfel 'şi termină dl comisar vorbirea, la care emoţionat rĕspunde preotul local, dl Alămorean enumărând pe toţi aceia, cari au contribuit la înălţarea acestui sânt lăcaş.

După terminarea celor oficióse s'a servit prânḑul în casele şi curtea dlui preot, unde s'au ridicat mai multe toaste. Amintesc primul toast pentru Excelenţia Sa I. P. S. D. archiepiscop şi metropolit Miron Romanul, rostit de dl asesor Ivan, apoi al dlui prof. sem. Dr. P. Şpan pentru comitetul parochial şi altele.

Poporul credincios din Alămor póte fi mândru de edificiul pompos ridicat Domnului, căci e rodul credinţei şi hărniciei lui, ér păstorul póte fi mângăiat, când turma încredinţată lui pe căile Domnului umblă.

* * *

Insciinţare. Mi-a venit la cunoscinţă, că din unele părţi se lucră cu tótă silinţa, ca sĕ scótă din întrebuinţare cărţile de cetire ale răposatului Ioan Popescu, pe cari mi-am luat eu sarcina de a le prelucra şi acomoda trebuinţelor actuale ale şcólei române. Aduc la cunoscinţa onoratei învĕţătorimi, că Abcdarul revĕḑut de mine în ediţia XI. e aprobat prin un conclus sinodal din sesiunea trecută, ér cărţile de cetire nu au fost promovate sinodului spre aprobare, de óre ce nu erau tipărite în tipografia archidiecesană. Acum când Cartea de cetire II. ed. VII. prelucrată de mine este tipărită în acéstă tipografie, nu mai póte esista nici o piedecă de a fi aprobată când cărţile lui I. Popescu s'au dovedit în curs de atâta timp ca cele mai corespunḑĕtóre din punct de vedere pedagogic şi fórte acomodate trebuinţelor şcólei române. Mi-am ţinut de datorinţă a aduce acestea drept orientare pentru învĕţătorii nostrii.

Dr. *Petru Span*,
prof. seminarial.

* * *

Bun de gură. Am comunicat şi noi cetitorilor nostrii, că în parlamentul austriac germanii liberali ca sĕ nu-şi pérdă hegemonia preste popórele negermane din Austria, s'au pus pe obstrucţiune — pe ultimul mijloc „parlamentar“ prin care minoritatea póte sĕ împiedece aducerea cutărei legi ce nu'i convine. S'au pus deci pe „vorbe multă“, de şi bine sciu, că aceea tot „sĕrăcie“ rĕmâne. Intre cei cu vorba multă se distinse Dr. Otto *Lecher*, deputatal cercului Brünn, de profesiune advocat şi aderent al partidului german progresist, carele a vorbit în continuu *12 óre* cu o întrerupere numai de 10 minute. Vorbirea şi-a început'o Vineri séra la 7 óre şi a durat până Sâmbătă diminéţa la 7 óre. A vorbit exclusiv la obiect, prin ce a dovedit deplină cunoscinţă de causă în materia din discuţiune. Lecher e un bărbat de 45 anì, binefácut şi atrăgĕtoriu. După finirea vorbireí s'a supus visitei unui medic, carele a constatat, că de şi pulsul îi bate 100 pe minut, tot ar mai puté vorbi încă 10 óre continuitive. Dar n'a continuat. Mai mult decât Lecher numai renumitul *Gladstone* a vorbit în parlamentul anglez pentru apărarea drepturilor poporului irlandez, carele a ţinut o cuvêntare de *43 óre*. După Lecher urméză *Parnel* cu o vorbire de *8 óre* tot în cestiunea irlandeză, apoi Bianchini în camera italiană şi Dufouré în cea franceză cu vorbiri de câte 8 óre. In parlamentul nostru a vorbit *Eotvős* Károly *6 óre* contra reformei administrative şi *Sima* Ferencz *5 óre* în obstrucţiunea de astă-véră. Ar fi interesant însĕ a se sci: care câte cuvinte a rostit pe minut ori pe óră, căci atunci s'ar putea constata cu exatitate, care e într'adevĕr mai bun de gură.

* * *

Originea pietrilor scumpe. Arabii au o frumósă poveste despre pietrile scumpe din care înţelegem şi aceia pentru-ce iubesc femeile aţât de mult pietrile acestea. — Era în Paradis, pe când încă omul era nevinovat, o biserică zidită numai din pietrii scumpe. Ea sta în plină lumină în mijlocul raiului. Aici înălţau strămoşii nostrii rugăciuni de mulţămită către Creatorul lor. Stâlpii-i erau din smaragd strălucitoriu şi împodobiţi cu mărgele, cupola şi terasa din saphir, care strălucea orbitoriu ḑiua la lumină sórelui şi nóptea la lumina stelelor. Biserica era încunjurată de o mare de flori, cari umpléu aerul de miros. Vălcelele curate spălătoceau câmpul cu florile dimprejur şi valurile lucitóre se rostogoleau cu sgomot prestre petricelele din albia lor.

— Dar când primul păcat a făcut pată pe pămênt, fulgerile ceriului întunecat au dărîmat frumósa biserică, sfărîmând în mii şi mii de bucăţi cupolă, stâlpi, terasă şi tot împrăsciind bucăţelele peste tot pămêntul şi în fundul mărilor. O parte din ele în urma loviturei crâncene s'a scutundat în sinul pămêntului, alta parte în urma furtunei înspăimântătóre a fost aruncată pe bolta ceriului unde forméză acum calea laptelui.

— De atunci adună ómenii cu atâta sîrguinţă aceste rĕmăşiţe ale bisericei pompóse sfărâmate, cari sunt numai nisce atomi ai templului splendid de odinióră, ca semne triste ale fericirei perdute.

Corespondenţă particulară

a „Telegrafului Român“.

Turnul-Roşu, Octobre 1897.

Inţelepciuni cu sprîncene.

„Tribuna“ din Sibiiu în numĕrul seu din 1/13 Octobre a. c. publică un articol de fond din incidentul ţinerei congresului nostru naţional-bisericesc, din care estragem următórele:

„Dar conclusul ce l'a luat (congresul. Red.) cu privire la volnicia ministerială de a amâna fără motiv ţinerea congresului, ne pare lipsit de energia cuvenită“.

Ḑiarul „Tribuna“, dacă are cutezanţa a cualifica conclusele congresului nostru naţional-bisericesc cu nota „lipsit de energia cuvenită“, *trebuia sĕ se ocupe mai întâi cu energia prelaţilor bisericei greco-catolice dovedită prin participarea acelora la conferenţele episcopilor romano-catolici.*

Şi érăşi la un loc:

„Am atins unele din agendele principale ale congresului; din ele se vede, că deputaţii congresuali au un vast teren de muncă, spre binele şi fericirea bisericei, ai cărei representanţi sunt. Datorinţa lor este a lucra în aşa, ca lucrările lor folositóre sĕ fie bisericei; pentru acésta rĕspunḑĕtori sunt — nu numaî înaintea lui Dumneḑeu, ci şi înaintea poporului românesc“.

Redactorii ḑiarului amintit, înainte de a arĕta datorinţele membrilor congresului nostru naţional bisericesc făcêndu-i veḑi Dómne responsabili înaintea lui Dumneḑeu şi a poporului românesc în numele căruia se vede că încă tot mai au cutezanţa a vorbi, trebuia din capul locului sĕ scie, că membrii congresului 'şi cunosc datorinţele cât se póte de bine, aşa încât n'au nici câtu-şi de puţină lipsă de poveţele lor, şi mai ales după-ce sciut este, că timpurile când şef-redactorul „Tribunei“ absolvent de pedagogia din Arad pe propria sa rĕspundere se afirmă de representant al tuturor Românilor pe la conferenţele interparlamentare din Haaga, Bruxella cutrierând oraşe ca Tulon, Marseilles etc. jucând pe marele diplomat, tot astfel când chiar şi cel mai debil învîrtitoriu de rótă din tipografia „Tribunei“ — ca sĕ nu mai vorbim de colaboratori — 'şi da aerul de a figura ca cel puţin un apĕrătoriu al causei române, ba mai mult, chiar trecea pe lângă persóne distinse din biserica nóstră fără măcar a le saluta, sub cuvênt, că acelea nu se espun veḑi Dómne pentru biata naţiune, — mai ales ḑic acum, ḑiarul grecocatolic făcea bine dacă ne cruţa şi nu ne mai incomoda cu poveţe, căci poporul român s'a cam desteptat binişor şi-şi cunósce pe adevĕraţii sei conducĕtori.

Timpul fraselor bombastice pline de iesuitism şi-a trăit traiul, era Venerabilor presidenţi, idolului naţiunei, apoi Venerabilelor Dómne, ilustrelor D-şóre au cam apus şi dispărut din inima bietului popor român. Vorba românului: „Ce-a fost verde s'a uscat, ce-a fost dulce s'a mâncat“.

Turnu-Roşu.

Multămită publică

domnului Franz Wilhelm, farmacist în Neunkirchen, Austria-de jos, inventatorul theei de curăţirea sângelui antireumatice şi antiarthritice. Curăţitor de sânge pentru podagră şi reumatism.

Dacă păşesc în publicitate, o fac pentru-că mai ântâiu îmi ţin de datorie a exprima d-nului *Wilhelm*, farmacist în Neunkirchen, cea mai sinceră mulţămită, pentru serviciile, ce mi le-a făcut thea sa curăţitóre de sânge în durerile mele reumatice, şi apoi a face atenţi şi pe alţii, cari sufer de acéstă bólă, asupra acestei thee excelente. Nu sunt în stare a descrie durerile ce m'au torturat în decurs de 3 ani, la ori-ce schimbare de timp, de cari nici medicini, nici folosirea băilor de pucíósă din Baden lângă Viena, nu m'au putut scăpa. Mĕ tăvăleam în pat nopţi întregi fără somn, apetitul îmi scădea vĕḑênd, prospiţiam rĕu şi întrégă puterea corporală îmi scădea. După o folosire de 4 sĕptĕmâni a numitei thee, nu numai am scăpat cu totul de dureri, şi sunt liberă şi acum după-ce nu o mai folosesc de 6 sĕptĕmâni, dar întrégă, starea sănĕtaţii mi ş'a îmbunătăţit Sunt convinsă că fie-cine, care va lua refugiu la acéstă theă contra astorfel de bóle, va binecuvênta ca mine pe inventatorul aceleia, dl *Franz Wilhelm*.

Cu distinsă stimă:
contesa Butschin-Streitfeld,
soţie de vice-colonel.

Deposite en gros în Sibiiu la domnii: Franz Jahn Söhne, J. B. Misselbacher sen., F. A. Reissenberger şi farmacia J. C. Molnar. [197] 3—12

Nr. 264/897 [208] 2 - 3

CONCURS.

Pentru ocuparea parochiei gr.-or. de clasa a III-a din Gernesig cu filia Curtifaia, în tractul protopresbiteral al Murĕş-Oşorheiului, se excrie prin acésta cencurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch — pe lângă locuinţă gratuită în casa parochială, provĕḑută cu grădină şi supraedificate economice — dau anual suma de 437 fl. 50 cr. şi după-ce fiitorul paroch va avea în administraţie pe timp probabil mai îndelungat şi parochia vecină Sânger, va avea şi de aci un venit stabilit cu 190 fl. v. a.

Informaţiuni mai detaiate asupra acestei parochii se pot lua dela subsemnatul protopresbiter, ori la faţa locului dela comitetul parochial.

Cererile concursuale, instruite conform §-lui 17 din „Regulamentul pentru parochii“, sĕ se aştérnă subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis, căci la din contră nu se vor lua în considerare.

Murĕş-Oşorheiu, 30 Septembre 1897.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al M.-Oşorheiului.

Nicolau Maneguţiu,
protopresbiter.

Nr. 391/897 [209] 2—3

Concurs repeţit.

Pentru ocuparea postului de paroch în comuna bisericéscă de a III-a clasă Mureş-Cueşdiu, protopresbiteratul Reghinului, se publică din nou concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în foia „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post şi computate după calculul mediu de 5 ani sunt 371 fl.

Petenţii vor avé a-şi inainta suplicele concursuali, instruite conform legilor în vigóre, subscrisului în terminul deschis.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Reghinului.

Reghinul-săsesc, la 28 August 1897.

In conţelegere cu comitetul parochial.

Galacteon Şagău,
protopresbiter.

Nr. 444/897 [210] 2—3

CONCURS.

Pentru întregirea parochiei de clasa a III-a Bârsău, se publica prin acésta concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în ḑiarul „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post dau un venit anual de 417 fl. 10 cr. v. a.

Informaţiuni mai detaiate despre starea acestei parochii se pot lua la comitetul parochial şi la oficiul protopresbiteral.

Doritorii de a ocupa acest post, au a-şi aşterne suplicele de concurs instruite conform normelor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral până la terminul susindicat.

Hondol, 30 August 1897.

Oficiul protopresbiteral al tractului Geoagiului în conţelegere cu comitetul parochial concernent.

Vasiliu Pipoş,
protopresbiter.

Nr. 373 [211] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de paroch din parochia de clasa a III Cărpiniş prin acésta se publică concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare a acestuia în „Telegraful Român“.

Despre venitele anuale împreunate cu acest post se pot lua informaţiuni dela subsemnatul oficiu protopresbiteral.

Doritorii de a reflecta la acest post au a şi aşterne rugările lor insstruite conform normelor în vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis, p. u. K. Monostor.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Cetăţii de pétră în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Fênaţe, la 4 Octobre 1897.

Teodor Şovrea,
adm. prot.

Ad. Nr. 237 [213] 2—3

CONCURS.

Pentru întregirea parochiei vacante de paroch Rohia, se escrie concurs pentru a dóua-óră în termin de 15 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Roman“.

Cu privire la emolumente, cari dau suma de 311 fl. 80 cr. v. a, se pot câştiga informaţiuni mai deaprópe dela comitetul parochial şi dela subscrisul oficiu protopresbiteral.

Petenţii au aşi asterne cererile instruite conform normelor din vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis, p. u. Oláh Lápos.

Cupşeni, în 3 Septembre 1897.

In conţelegere cu comitetul parochial oficiul protopresbiteral gr.-or. al Solnocului

Samuil Cupşa,
protopresbiter.

Nr. 539/897 [214] 2 - 3

Concurs repeţit.

După-ce în urma primului şi al doilea concurs nu s'a însinuat nici un candidat la parochia de classa a III-a Gusu, protopresb. Mercurei, prin acésta se publică de nou concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Roman“.

Dotaţiunea împreunată cu acest post este în venit sigur 333 fl. 80 cr.

Reflectanţii la acest post sunt avisaţi aşi înainta cererile de concurs instruite conform normelor în vigóre subsemnatului oficiu în terminul deschis.

Informaţiunile mai deaprópe se pot lua dela comitetul parochial séu dela oficiul protopresbiteral.

Mercurea, la 24 Septembre 1897.

Oficiul ppresbiteral gr.-or. al Mercurei în conţelegere cu comitetul parochial respesctiv.

Din încredinţarea dlui protopop.

Ioan Lazan,
paroch.

Nr. 149/1897. of. ppresb. [212] 2—3

Concurs repeţit.

Pentrru îndeplinirea postului vacant de paroch la parochia de clasa a III-a Curtuiuş, prin acésta se deschide concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Dotaţiunea împreunată cu acest post sunt venitele fixe din parochie, cari tóte dau suma de 252 fl. 10 cr şi despre cari se pot lua informaţiuni mai detaiate dela subsemnatul oficiu protopresbiteral precum şi dela comitetul parochial.

Concurenţii au a-şi aşterne petiţiunile lor instruite conform legilor în vigóre, la subscrisul în terminul deschis.

Deeş, 7 Octobre 1897

Oficiul protopresbiteral al tractului gr.-or. Deeş în conţelegere cu comitetul parochial concernent.

Teodor Herman,
protopresbiter.

Nr. 508/897. [215] 2—3

Concurs repeţit

Neînsinuându-se în urma concursului repeţit nici un candidat pentru postul de paroch din parochia de clasa a III-a Reciu, aşa prin acésta se deschide de nou concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Dotaţiunea împreunat cu acest post este în venite fixe şi sigure de 412 fl.

Reflectanţii la acest post sunt avisaţi aşi aşterne cererile lor de concurs instruite conform normelor în vigóre subsemnatului oficiu în terminul deschis.

Informaţiuni mai deaprópe se pot lua dela preşedintele comitetului parochial din Reciu.

Dela concurenţi aştéptă a se presenta în o Duminecă séu sĕrbătóre în biserică pre lângă observarea dispoziţiunei §-lui 18 din „Regulamentul pentru parochii“ spre a'şi arĕta desteritatea în cântări şi tipic, eventual spre a celebra şi cuvênta.

Mercurea, la 12 Septembre 1897.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Mercurei în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Ioan Droc,
prot.

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia vacantă de cl. a II-a din comuna Poplaca se deschide prin acésta concurs cu termin de 30 ḑile dela I-a publicare în „Telegraful Rom.“

Emolumentele împreunate cu acest post sunt venitele stolare pentru parochiă de cl. II-a, cari dau suma de 655 fl.

Doritorii de a ocupa acest post au a-şi înainta concursele lor, instruite conform legilor din vigóre, Oficiului ppresbiteral gr.-or. al tractului Sibiiu.

Din şedinţa comitetului parochial gr.-or. din Poplaca, ţinută în 21 Septemvrie 1897.

Coman Baca, preşedinte. **Ioan Viţelariu,** notar.

Nr. 874/1897. [206] 3—3

În conţelegere cu subscrisul.

Sibiiu, 30 Septembre 1897.

I. Papiu,
protopresb.

Publicaţiune.

D-nii acţionari ai institutului de credit „Plugariul“ societate pe acţii în Sĕcădate prin acésta sunt provocaţi a-şi achita restul pentru acţiuni în dóue rate şi anume: rata primă până în 1 Decembre st. n. şi rata a dóua până în 1 Ianuariu 1898.

Pentru ratele de acţiuni, cari nu se vor numĕra la termin se plătesce pe basa § 9. din statute 8% interese de întârḑiere.

Direcţiunea.

Distins la exposiţiile de higienă din Cairo la 1895 şi Londra la 1896 cu **medalia de aur şi diplomă de onóre:**

SPIRTUL DE REUMA

mijloc extern probat de celebrităţile medicale şi folosit cu succes strălucit în cele mai mari spitaluri are efect grabnic şi sigur în contra a ori-ce fel de recélă a trupului, precum **paralisie, podagra, reumatism, ischias, asthma** etc.

Efectul lui în unele casuri este miraculos, încât adese-ori chiar la bóle învechite după o singură folosire încétă durerile.

Durerea de dinţi şi cap o vindecă **în 5 minute.**

Preţul unei sticle, împreună cu instrucţiunea **I coróna, a unei sticle mai tari 2 coróne 40 fileri.**

Deposite principale în Budapesta: Farmacia d-lui **Iosif Török,** Király utza Nr. 12 şi a d-lui **Dr. A. Egger,** Váczi körút 17. Asemenea în tóte farmaciile capitalei şi aprópe în tóte cele din provincie, precum şi la preparatorul

Widder Gyula,
farmacist
S. A. Ujhely Nr. 102.

Comandele din provincie se execută prompt.

[189] 10—10

În **Tipografia Archidiecesană** a apărut:

I. Popescu.

Carte de cetire II.

pentru şcólele poporale române
prelucrată de
Dr. Petru Şpan.

edit. VII. (mai nainte: a dóua carte) 1897, şi costă leg. à **30 cr.**

De acelaş autor:

Ântâia carte de lectură şi învăţĕtură

pentru şcólele poporale române

edit. XI. 1896, leg. à **20 cr.**

Se pot procura din **Libraria tipografiei archidiecesane, Sibiiu,** pe lângă cele mai avantagióse condiţiuni.

A eşit de sub tipar şi se póte procura din

Librăria Tipografiei archidiecesane

CALENDARIU
pe anul comun dela Christos
1898.

Anul al patruḑeci şi şeptelea.

Pe lângă partea calendaristică cuprinde: şematismul amplificat al archidiecesei ortodoxe transilvane, precum şi un mic şematism privitor la dieçesele aparţinĕtóre metropoliei ortodoxe române din Ungaria şi Transilvania; o indicare lunară a agendelor protopresbiterale şi parochiale; o indigitare pentru trebuinţele clericilor absoluţi şi a învĕţătorilor confesionali; însemnarea têrgurilor după alfabet, luni şi ḑile; anunţuri, şi în fine catalogul cărţilor din librărie.

Partea literară conţine: „Pascile“ şi „Érna pe uliţă“, poesii de G. Coşbuc, Alexandru Roman, material pentru biografia şi activitatea lui de Ilie din Urseni, şi „Bunica Márie“ de Ilarie Chendi.

Preţul unui exemplar broşat 30 cr., 10 séu mai multe exemplare şi în genere vèndĕtorilor broşat 25 cr.

Librăria Tipografiei archidiecesane, Sibiiu.

Redactor prov. Gavriil Hango.

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 118. Sibiiu, Sâmbătă, 25 Octobre (6 Novembre) 1897. Anul XLV.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
la „Tel. Rom.“ într'una cu suplementul „Fóia Pedagogică“
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Suum cuique.

Trăim în un timp de tot greu

Situaţiuni schimbate se succedéză cu o iuţélă înspăimêntătóre, şi noi nu avem timp fisic, ca sĕ ne putem orienta în nóuĕle situaţiuni.

Le-am observat aceste în politica nóstră a Românilor.

S'a pus o agitaţiune, démnă de o causă mai bună, în calumniarea archiereilor nostri, şi a tuturor bărbaţilor, cari nu erau de o direcţiune politică, cu cei-ce alimentau agitaţiunea.

Poporul nostru este încă în cele politice în era scutecelor, în era pruncieí, tot pe acéstă tréptă a stat şi stă şi junimea nostră.

Succesele agitaţiunei au fost enorme.

S'au tras în tină toţi bărbaţii nostri de ceva valóre şi junimea a ajuns la noi românii cei săraci în ómeni mari sĕ se plângă de tirania autorităţilor. Politica Românilor dela noi s'a pus pe terenul demonstraţiunilor. A trebuit sĕ se facă demonstraţiune monstră cu Memorandul, cu agitarea chestiunei prin pressa străină, cu totala ignorare a forţelor nóstre.

Ómenii serioşi au îndemnat la apreţiarea forţelor nóstre. Ce va urma dacă între condiţiunile date coróna ne va respinge?

Resonarea acésta a fost timbrată de trădare de neam.

S'a fanatisat junimea, s'a fanatisat poporul, s'a făcut demonstraţiunea pe stradele Vienei, ómenilor li-s'au închis uşile Hofburgului din Viena.

S'a publicat Memorandul destinat pentru Maiestatea Sa, cei-ce l'au subscris au fost puşi în faţa justiţiei la juriul din Cluj.

Procurorul de atunci Jeszenszky a adunat tóte insultele la adresa românilor, câte s'au publicat dela 1848 încóce şi a debitat cu ele între aplausele frenetice ale opiniunei publice unguresci.

Pledoariul acesta a făcut din micul procuror regesc mare consilier ministerial

Actualul ministru-president a înfiinţat o secţiune, care se ocupă în special numai cu afacerile românesci în viaţa publică de stat.

S'au luat mĕsuri esceptionale contra Românilor, cari acuma stau sub controla severă a lui Jeszenszky.

Politica Românilor s'a înglodat în noroiu.

Martirii ies din temniţe, se încurcă în certe interne, a căror causă nu o cercăm, politica română a rĕmas însĕ tot înglodată.

Poporul s'a desamăgit, tot asemenea şi junimea.

Din intervenţia, care avé sĕ urmeze în urma demonstraţiunilor, din intervenţia străină nu s'a ales nimica.

Tóte promisiunile au fos resultatul unor visuri deşerte, séu al unor speculaţiuni condamnabile.

Destul că junimea mai ales a rĕmas desamăgită.

A urmat visita Maiestăţii Sale Monarchului nostru în România şi contravisita regelui Carol, care a urmat în capitala Ungariei.

Din incidentul visitei din urmă a fost decorat fostul procuror dela pertractarea procesului Memorandului, actualul şef al secţiunei pentru urmărirea naţionalităţilor.

Întrégă lumea română s'a indignat de decorarea lui Jeszenszky.

Situaţiunea se schimbă.

Ómenii din giurul ḑiarului român din Arad, cari au creat era cererei de intervenţiuni străine, de demonstraţiuni pe stradele Vienei, cari publicau fulminantele discursuri ale actualului ministru president român Sturdza din sala Dacia cu petitul: intervenţie în favorul causei românilor ardeleni — acesti ómeni aḑi predică tocmai contrariul.

Intervenţiuni energice n'are sĕ se facă nici pentru noi, nici pentru elementul german, nici mai ales pentru elementele slave din monarchie.

„Prin noi înşine sĕ căutăm ameliorarea situaţiunei nóstre“.

Acéstă schimbare colosală în cele politice se estinde şi asupra casului cu decorarea lui Jeszenszky.

„Şapoi ce atâta pasiune faţă de Jeszenszky, **unealta**, *când decorat a fost şi şeful lui, cel ce dă poruncile? De ce adecă ar fi mai puţin vinovat Bánffy şi Perczel, cari până în ḑiua de aḑi opresc ori ce schinteiă de viaţă a partidului naţional-român? De ce sĕ fie ruşine şi trădare numai decorarea lui Jeszenszky, un om, care, — dacă i se va porunci — mâne are sĕ-i laude pe Români?!*

Atâtea situaţiuni schimbate au produs pe lângă desamăgire şi confusie şi amărăciune în junime.

Ne scim deci esplica amărăciunea din vorbirea junelui înflăcărat, care la mormêntul fericitului Gozsdu ne presentéză lumea în asemene colori posomorîte.

O pricepem acésta, şi în loc de desnădăjduire, în loc de lamentaţiuni, *„că aḑi nu mai găsim caractere neexcepţionabile, virtuţi mari, isvóre de viaţă, linie de* conduită“, etc. aşteptam alte conclusiuni. Anume credeam, că va fi apostrofat faptul dureros, că în caosul acesta nu este bărbat, care sĕ aibă curagiul a păşí cu un program naţional realisabil între condiţiunile date, ca junimea sĕ aibă de unde sĕ înveţe, cum sĕ lucreze când ea va fi chemată sĕ conducă destinele naţiunei.

Fiind tocmai la mormêntul marelui Gozsdu, care în viéţa sa nu odată a fost astfeliu caracterisat:

„Astăḑi trebue sĕ fim martori, cum bărbaţi de un sânge cu noi, cari s'au avêntat la înalte funcţii şi onoruri şi dispun de mari averi materiale, se aliază cu gêtuitorii limbei nóstre, cu înăbuşitorii sântelor nóstre datini strămoşesci, cu duşmanii declaraţi ai rassei nóstre“ — fiind tocmai la mormêntul acestui mare mecenat, nu aflăm raţiunea pentru ce trebue apostrofaţi bărbaţii nostri, cari din înalta şi fericita lor posiţiune privesc lucrurile ca şi Gozsdu, şi pot fi pentru noi suo tempore, ceea-ce aḑi e Gozsdu.

Nu o aflăm, dar o scim justifica.

Ea e resultatul avêntului junimei.

Junimea este a idealurilor, şi e fericită naţiunea a cărei junime nu s'a pus pe speculaţiuni, ci trăesce în idealuri.

Suum cuique.

Suntem chemaţi noi cei bĕtrâni sĕ îndemnăm pe junime la lucru, la moderaţiune în manifestaţiunile lor publice, până-ce ce pĕtrund bine situaţiunea şi mai pre sus de tóte la pietate către cei rĕposaţi, care nu se mai pot apĕra.

Sentenţa strămoşilor nostri: De mortuis aut nihil, aut bene.

Revista politică.

Din parlamentul maghiar. In şedinţa dela 3 Novembre a. c. st. n. deputatul Dr. Nicolau Şerban a adresat ministrului president br. Desideriu Banffy o interpelaţiune privitóre la decorarea cu ordul „Stéua României“ din partea regelui Carol I a şefului secţiunei naţionalităţilor Alexandru Ieszenszki din ministeriul ungar. Étă decursul acestei părţi a sedinţei:

Dr. N. *Şerban*: De şepte ani este membru al parlamentului, dar nici odată nu şi-a simţit mai tare greutatea posiţiunei sale ca acum. Totdéuna a avut în vedere numai binele public şi buna înţelegere (Sgomot) Experienţe nemijlocite l'au convins, ca diferenţele politice şi contrastele, ce există între poporul maghiar şi poporul român, nu atât între poporul maghiar şi poporul român există, ci mai mult între poporul român şi guvernul maghiar (Sgomot) Ba încă declară, că atât între românii de sub coróna Stului Stefan, cât şi între cei din România domineză acea convingere, că bunăstarea acestor dóue popóre atârnă în cea mare parte dela bunaînţelegere ce exístă între ele. In mijlocul stărilor desolatedin Austria, singura şi principala condiţiune a poporului român este, ca naţionalitatea sa sĕ şi-o pótă desvolta liber. (Sgomot şi mişcări în stânga extremă). Asigură casa, că îndată-ce guvernul maghiar nu va împedeca desvoltarea naţională a românilor (Sgomot şi mişcări la stânga extremă), civi mai devotaţi ca noi şi aliaţi mai credincioşi ca poporul român din România nu vor afla nicăiri. (Mare sgomot şi mişcări în stânga extremă. Hentaller Lajos: Da, da.) Incă ni e próspĕtă în memorie acea primire grandiósă, de care s'a împătăşit regele nostru în România (O voce din drépta: Regele nostru? Strigări din stânga extremă: Da, al nostru în România. Preşedintele: Rog pe dnii deputaţi pentru linisce). Şi ponderosítatea acelei primiri o măresce încă împrejurarea, că la acea primire a luat parte nu numai publicul din capitală, ci şi cel din întrégă ţéra. Primirea acésta strălucită n'a sunat numai la adresa regelui, ci şi la cea a Ungariei înşuşi. Durere, au fost şi de aceia, cari acéstă primire splendidă o au atribuit nu la adresa regelui Ungariei, ci la adresa împĕratului Austriei (O voce din drépta: Aceea, aceea. S'auḑim! S'auḑim!) Dar dela acésta tragere de pĕr nemotivată cu nimic, abstrage fără orì-ce observare (Ilaritate în drépta, căci în loc de *szörszál* hasogatás s'a exprimat *szálször* hasogatás. S'auḑim! S'auḑim! din stânga extremă). Cât este de nemotivată acéstă propunere se póte explica şi din împrejurarea, că deja în decursul unui an regele statului vecin România s'a grăbit a reîntórce visita Majestăţii în capitala *maghiară*. Regele român a venit la Budapesta, aici, unde Maj. Sa, durere, nici aḑi nu are încă curte separată. (Aşa e! strigări din stînga extremă). Poporul român din Ungaria, precum şi cel din România a fost de convingerea, că resultatul final al acestei visite va fi, că relaţiunile încordate dintre aceste dóue popóre se vor ameliora şi multele persecuţiuni politice se vor sfîrşi. (O voce: Lasă pe martirii valachi!), de oparte, ér de altă parte, că acésta însémnă alipirea ţĕrii vecine la tripla alianţă ce asigură ecuilibrul păcii europene. Dar ce s'a întêmplat? Ministrul-preşedinte a aflat de bine şi aici, ca în loc sĕ promoveze bunăînţelegerea cu poporul statului vecin, sĕ o mai incordeze, propunênd regelui român decorarea unei persóne, ce s'a făcut vestită prin persecuţiunile sale naţionaliste. (Ilaritate şi contraḑiceri în drépta.) E vorba de decorarea lui Ieszenszki Sándor. (Thaly Kálmán: Acela v'a ales pe Dvóstre. Acela a împărţit mandate. Sgomot. Preşedintele sună din clopoţel.) Decoraţiunea acésta a resculat întreg poporul român (Miscare în drépta). Decoraţiunea acésta neprecugetată a făcut imposibilă buna-înţelegerea între aceste dóue popóre, de şi nu pentru totdéuna, dar pe mai multă vreme, ba încă şi alăturarea României la tripla alianţă (Rîsete şi contraḑiceri în drépta.) Nu se ocupă cu causa distincţiunei, căci crede, că numai pentră-că Jeszenszky Sándor a condus alegerile de acum atât de isteţ, regele român nu l'a distins. (Ilaritate sgomotósă în stînga şi în stînga estremă.) Deci pe basa acestor motive adreséză ministrului preşedinte următórea interpelaţiune: (Cetesce:)

Interpelaţiune către dl ministru preşepinte br. Desideriu Bánffy în obiectul distincţiunei consilierului ministerial Jeszenszky Sándor.

1. Adevĕrat e, că Alexandru Jeszenszky, consilier ministerial, cu ocasiunea visitei, ce a făcut regele Românieí în capitala nóstră, a fost decorat cu ordul român „Coróna României?

2. După-ce susnumitul n'a luat parte la primírea regelui român, cu ce a meritat el acéstă distincţiune şi la ce are sĕ o mulţăméscă?

3. Adevĕrată e scirea adusă de foile române, că prin distincţiunea acésta nu s'a intenţionat altceva, decât desavuarea luptei politice a românilor din Ungaria şi că prin promoţiunea acésta dl ministru preşedinte a indus în eróre pe regele român? (Ilaritate la drépta.)

4. După ce e fapt constatat, că astfel de distincţiuni se fac numai cu intrevenirea ministrului de externe a statului interesat, cum se póte, că în privinţa retragerei acestei distincţiuni în România s'a ţinut un consiliu de ministri şi în faptul acesta nu vede óre stirbirea autorităţii Ungariei?

La acéstă interpelaţiune rĕspunde deocamdată ministrul presídent br. Desideriu Bánffy imediat următórele:

Min.-preş br. D. Banffy: Onorată Casă! (S'auḑim! S'auḑim!) Dacă în urma interpretării stricte a Regulamentului de casă nu mi-aş ţiné de datorinţă a rĕspunde în merit încă aḑi la interpelaţiune (Mare sgomot), m'aş declara îndată. (Sgomot continuu. Preşed.: Cer linişte P. St. Dd. deputaţi!) Insĕ, O. C., şedinţa de aḑi fiind după statoríre de mai nainte numai şedinţă formală, nu mĕ simt în drept a rĕspunde la interpelaţiune numai decât. Cu tóte acestea, vréu sé mĕ restrîng numai la scurt timp, până când voiu da rĕspunsul la ea, şi de aceea promit, că la interpelaţiunea acésta, carea de altcum nu aparţine de loc camerei (Aprobări în drépta, contraḑiceri în stînga şi în stînga extremă) voiu rĕspunde în şedinţa de mâne. (Aprobări în drépta).

Confederaţiune între statele din Balcani. „B. H.“ dela 3 Nov. aduce scirea dele un colaborator al sĕu din Sofia, că acolo a apărut sub titlul *Balkanska Konfederacia* o fóie cu programul pentru realisarea unei confedereţiuni între statele din peninsula balcanică îndreptată contra Turciei, contra Austro-Ungariei şi contra Rusiei. Planul ar fi: Bulgarii remânênd în proprietatea şi posesiunea teritoriului lor ocupat de ei aḑi, ar mai căpĕta: Macedonia, Tracia, Dobrogea, Nis, Pirot, Vrania și Leskovatz; Sêrbia pentru perderea Leskovatzului ar anexa Kossovo, Bosnia şi Harţegovina; România ar adnexa pentru perderea Dobrogei: Bucovina, Transilvania şi Basarabia; Grecia ar anexa: Epirul, Tesalia și Creta; ér Montenegro: Dalmaţia: — Pănă acum încă nu se scie cine susţine fóia acésta tendenţiósă, ḑice corespondentul lui „B H.“, guvernul ori careva partidă din oposiţie. Fapt însĕ e, că apariţiunea ei în Sofia a produs mare sensaţiune şi foile diferitelor partide bulgare o primesc cu mai multă ori cu mai puţină simpatie.

Din România.

In timpul din urmă s'au petrecut în România dóue festivităţi dintre cele mai înălţătóre pentru poporul român. Înălţătóre pentru-că prin una s'a arătat recunoscinţa binemeritată pentru cei ce 'și-au vărsat sângele pentru patrie și tron, ér prin a dóua s'a înaugurat un nou palat, măreţ, al sciinţelor, menit ca sĕ dea nóue generaţiuni, din ce în ce mai luminate pentru prosperarea şi întărirea pe tóte terenele a némului românesc. Prima a fost inaugurarea monumentului ridicat la Ploeşti în onórea batalionului al 2-lea de vênători și în amintirea eroilor căḑuţi pe câmpul de luptă în rĕsboiul dela 1877—1878, întêmplată la 12/24 Octobre a. c., ér a dóua a fost inaugurarea universitàti din Iași întêmplată la 21 Octobre (2 Nov.) a. c. — prima în presenţa Majestăţii Sale regele Carol, ér dóua în presenţa ambilor suverani ai Romaniei.

Regretăm, că spaţiul nu ne-a permis a reproduce barem cât de pe scurt descrierea acelor festivităţi, și și acum suntem siliţi tot din acea causă, a ne mărgini numai la câteva estrase cu privire la descrierea ace[illegible].

Cu privire la sĕrbările dela Ploesci ne mărginim a reproduce descrierea monumentului și rĕspunsul regelui.

Monumentul are o înălţime de 15 m. şi se compune din o colónă de granit, în vîrful căreia se află un vultur mare, cu aripile întinse și în cioc cu drapelul României. Pe colónă e fixată în bronz o ramură de stejar, care încadréză un corn de vênĕtor ér mai jos inscripţia; „Eroilor dela Griviţa“.

În cele patru colţuri ale pedestalului sunt așeḑaţi patru vênători, turnaţi în bronz, în mărime naturală.

Pe ambele feţe ale pătratului dela bază sunt încadrate dóue bas-reliefuri representând atacul vênătorilor la Griviţa şi o alegorie a victoriei. Pe laturile opuse sunt inscripţiunile:

„În anul 1897, sub domnia Regelui Carol I. şi a Reginei Elisabeta, cetăţenii ploieșteni, prin subscripţiune naţională, ridicat-au acest monument pentru gloria armatei române și oștenilor batalionului II. de vênători, cari au reînviat vitejia strămoşéscă în resbelul dela 1877—78“.

De cealaltă parte:

„Recunoscinţă eternă vênătorilor din Prahova, căḑuţi în asaltul dela Griviţa, în ḑiua de 30 August 1877 și tuturor vitejilor luptători pentru independenţa ţĕrei, libertatea patriei și mărirea némului românesc.“

În drépta și în stînga monumentului sunt aşeḑate dóue tunuri, luate de Români în lupta dela Griviţa.

După terminarea serviciului divin dl Sorescu, preşedintele comitetului de iniţiativă pentru ridicarea monumentului, a luat cel dintâiu cuvêntul făcênd istoricul luptelor vitejilor dela Griviţa.

Oratorul termină urând viaţă lungă şi sănătate Majestăţilor şi întregei Dinastii.

După aceea vorbí dl Miru Stefănescu, locoţiitorul de primar, mulţumind comitetului pentru frumósa iniţiativă, graţie căreia oraşul a fost înzestrat cu un monument atât de frumos.

Maiestatea Sa Regele a rĕspuns următórele:

„In numele armatei mulţumesc cetăţenilor ploieșteni pentru frumosul monument ridicat în memoria vitejilor, cari 'și au vĕrsat sângele pe câmpul de luptă.

Mândru am fost când în fruntea acestor eroi, am pornit la luptă pentru neatîrnarea ţĕrii și prosperarea ei.

Ḑiua de 30 August va rĕmâné sântă în istoria ţĕrii nóstre, când batalionul II. de vênători, sdrobit de prima înfrângere, s'a repeḑit cu o vitejie démnă, asupra inamicului și către séră au luat cetăţuia Griviţei. Au fost grele acele momente și efectele bravurei armatei române sunt mari pentru ţéră.

Sunt dóuĕ-ḑeci de ani de atunci, dar aceste fapte eroice trebuesc imortalisate. Cetăţenii Ploeşteni sĕ se făléscă, nu numai că au un frumos monument în oraşul lor; acésta este o pildă vie pentru generaţiunile viitóre, pentru ca sĕ se scie, că acei cari luptă pentru ţéra lor, sunt recompensaţi“.

Mulţumind comitetului de iniţiativă pentru frumósa sa operă şi cetăţenilor Ploeşteni [illegible] M. Sa termină spunênd:

„Sĕ trăiască armata Română!“

După acésta M. S. Regele dă ordin a se desvĕli monumentul. In faţă lângă baza monumentului, şedea soldatul Grigorie Ioan şi alţi câţi-va veterani din batalionul 2 de vênători, cărora Suveranul le-a adresat cuvinte binevoitóre.

Un document comemorativ pe care le-au semnat Regele, toţi ministrii, preşedintele Senatului, locţiitorul de primar şi preşedintele consiliului general a fost zidit la basa monumentului.

Raportul gen. al plenului consistorului metropolitan.

Mărit Congres!

Despre activitatea Consistoriului metropolitan în şedinţe plenare în periodul dela 1 Ianuariu 1895 pănă în ḑiua de astăḑi ne luăm voe a substerne următoriul raport:

In decursul periodului acum amintit au întrat la consistorul metropolitan preste tot 845 piese şi anume:

în anul 1895	323
„ „ 1896	240
„ „ 1897	282
de tot .	845

Împărţirea afacerilor în 8 resorturi se vede din conspectul aclus aici sub ¹/.

Obiectele plenului s'au resolvit în 18 şedinţe, cari s'au ţinut:

în anul 1895	10
„ „ 1896	3
„ „ 1897	6

Preste tot s'au resolvit la consistoriu:

în şedinţe	336
pe cale presidială	450
reservate coasistoriului întrunit acum, apoi sinodului episcopesc, delegaţiunii congresuale şi presidiului	39

Dispositiunile consistoriului metropolitan în scopul executării concluselor luate în congresul întrunit la termin estraordinariu în luna lui Maiu 1885 au urmat — întrevenind amânare la dorinţa fruntaşilor consistoriului, cari ar fi trebuit sĕ călĕtorésca în mai multe rênduri, în sesiunea ordinară convocată la terminul regulamentariu pentru 20 August al aceluiaşi an.

De inminentă urgenţă erau pentru acéstă sesiune mĕsurile pentru esecutarea conclusului congresual Nr. 85 în afacerea legilor politice-bisericesci, care conclus în punct 7 impunea consistoriului metropolitan datorinţa, a emite o instrucţiune, detaiată pentru întroducerea şi executarea principiilor enunţate în acel conclus.

Acéstă instrucţiune, care o presentăm Măritului Congres în aclusul ²/. stabilită în şedinţa consistorială din 25 August 1895 a regulat tóte acele casuri relative la căsătorii, la religiunea pruncilor din căsătorii micste şi la matricule, cari reclamau deoparte respectarea dispoşiţiunilor din legile statului, de altă parte conservarea intactă a instituţiunilor bisericei nóstre.

Tipărită într'un numĕr de exemplare corespundĕtóre, pentru a provedea întréga preoţime şi tóte comunele bisericesci, aceea instrucţiune s'a comunicat Consistoriilor eparchiale, cu însărcinarea, sĕ o publice la bun timp în cel mai estins mod, drept directivă pentru organele şi pentru poporul bisericei nóstre întru regularea ţinutei lor faţă de legile statului, dându-le astfeliu ocasiune, a se informa despre tóte, câte sunt puse în datorinţa lor.

Ca întregire la aceea instrucţiune a urmat conclusul consistoriului metropoiitan din sesiunea ordinară din ĕst an, conform căreia pruncii procreaţi „din căsătoria numai civilă“, sunt a se nota ca atari în matricula botezaţilor în rubrica, unde se indică legitimilitatea séu nelegitimitatea pruncului.

Elaborarea memoriului şi completarea documentelor istorice publicate la anul 1866, despre restaurarea metropoliei nóstre, — conclusul congresual Nr. 42/895, s'a încredinţat unei comisiuni din 2 membrii ai consistoriului metropolitan.

Împărţirea cercurilor electorale pentru alegerea deputaţilor la congresul naţional-bisericesc, votată prin conclusul Nr. 89/895 tipărită, cum arată aclusul sub ³/. în ediţiune separată, pentru comunele bisericesci, pentru organele bisericesci în general, şi pentru particularii, cari doresc a avea acea împărţire, s'a transpus consistorielor eparchiale pe la finea anului 1895 spre a o publica în modul usuat în tot casul şi în organele destinate pentru publicaţiunile oficiale ale eparchiilor şi a o pune în aplicare la tóte alegerile, cari se vor face cu începere din ḑiua când va fi publicat în şedinţele plenare ale consistoriilor eparchiale, cari sunt a sĕ convoca în conformitate cu dispoşiţiunile conclusului congresual normativ Nr. 194/891.

Pe basa acestei împărţiri s'au efectuit alegerile deputaților pentru actualul congres în archidiecesă şi în eparchia Aradului, ér încât pentru eparchia Caransebeşului, consistoriul metropolitan în mod excepţional s'a vĕḑut necesitat a ţinea cont de conclusul sinodului eparchial de acolo, care a insistat, ca împărţirea cercurilor electorale congresuale sĕ se promoveze de nou la congres spre nóua dejudecare, cu luarea în consideraţiune a votului şi a motivelor acelui sinod, ér până atunci alegerile la congres în eparchia Caransebeşului sĕ se facă pe basa împărţirei cercurilor electorale celei de pănă acum.

Obiectul se va presenta cu esibibit separat.

„Regulamentul pentru organisarea învĕmêntului în scólele poporale“ votat prin conclusul Nr. 110/895, tipărit şi acesta în ediţiune separată, din care un exemplariu se aclude sub ⁴/. s'a pus în aplicare în cursul anului 1896, anume cu începerea anului scolariu 1896/7.

Pentru a constata, dacă acest regulament s'a probat deplin practic în aplicarea lui, respective dacă are trebuinţă de întregire séu modificare, se cere un numĕr de ani, în cursul cărora se vor face experienţe practice, ér resultatul lor se va presenta Măritului Congres la timpul sĕu într'una cu propunerile acestui consistoriu.

Planul de învĕţământ se tractéză conform conclusului sus amintit, separat de partea administrativă, a regulamentului; noul plan de învĕţământ se va promova, după ce comisiunea instituită pentru studiarea materialului şi elaborarea unui proiect, 'şi va fi presentat operatul sĕu.

Proiectul de regulament despre administrarea afacerilor epitropesci, se va promova cu esibit special, într'una cu declaraţiunile sinódelor eparchiale, conform conclusului congresual Nr. 72/895.

Afacerea înfiinţării a dóue eventual trei eparchii nóue, — conclusul Nr. 95/895 se va promova Măritului Congres, după-ce va fi intrat în stadiul unui proiect concret, discutat în sinódele eparchiale, în conformitate cu însărcinarea primită dela congresul naţional-bisericesc ţinut în 1895.

Colecta întreprinsă de acest consistoriu, pentru a crea un fond din care sĕ se amelioreze dotaţiunea învĕţătorilor la scólele po-

---

FOIŢA.

Iuliu Caesar.

Tragedie în 5 acte
de
William Shakespeare,
traducere în prosă
de
Dr. P. T.

Persónele:

Iulius Caesar.	
Octavius Caesar	triumviri după mórtea lui Caesar.
Marcus Antonius	
M. Aemil. Lepidus	
Cicero	senatori.
Publius	
Pompilius Lena	
Marcus Brutus	conspiratori în contra lui Iuliu Caesar.
Cassius	
Casca	
Trebonius	
Ligarius	
Decius Brutus	
Matellus Cimber	
Cinna	
Flavius	tribuni.
Marullus	
Artemidorus, un sophist din Knidos.	
Un augur.	
Cinna poetul.	
Alt poet.	
Lucilius	amici de ai lui Brutus şi Cassius.
Titinius	
Messala	
Cato cel tinĕr	
Volumnius	
Varro	argaţi de ai lui Brutus.
Clitus	
Claudius	
Strato	
Lucius	
Dardanius	
Pindarus, argatul lui Cassius.	
Calpurnia, femeia lui Caesar.	
Porcia, femeia lui Brutus.	

Senatori, cetăţeni, praetori, ostaşi, alaiu,

Scena se petrece mare parte în Roma, după aceea în Sardes şi se finesce lângă Philippi.

Actul I.

Scena I.

Roma. O Stradă.

Întră Flavius, Marullus şi o mulţime de cetăţeni.

Flavius: Mergeţi acasă, mĕi perdevéră, căraţi-vĕ de aici! E sĕrbătóre dóră aḑi? Ce-i, voi ca lucrători, nu sciţi, că în ḑile de lucru nu vi iertat sĕ umblaţi fără unelte? Tu ce măiestrie ai? grăiesce!

Cetăţénul 1. Nó, domnule, i-os un bărdaş.

Marullus: Da unde 'ţi-e opregul şi triunghiul? Ce faci în hainele tale cele mai bune? — (către altul) Dar tu, jupâne, ce meserie ai?

Cetăţén. 2. Ca sĕ vorbesc drept, domnule, faţă de un măiestru fain, io-s — cum se ḑice — numai un cârpaciu.

Marullus: Dar ce măiestrie ai tu? rĕspunde mi drept!

Cetăţianul 2. O măiestrie, domnule, de care io sperez, că mĕ pot folosi de ea în dragă voie, care într'adevĕr constă din diregerea portului rĕu.

Marullus: Dar care-i aceea, tu blăstĕmatule, tu om de nimica, grăiesce apriat!

Cetăţén. 2. Nó, domnule, te rog, nu ieşí din fire, şi de totuşi de se va întêmpla sĕ ieşi, póte că te direg iară.

Marullus: Ce voiesci tu sĕ ḑici, sĕ mĕ reparezi, tu nevoiaşule!?

Cetăţén. 2: De ce nu, lasă-te numai pe mâna mea, că sĕ te cârpesc eu.

Flavius: Tu eşti un cârpaciu de călţuni, aşa-i mĕ?

Cetăţén. 2: Adevĕrat, domnule, eu trăiesc cu sula şi nu mĕ mestec nici în afacerile neguţătorilor, nici într'ale femeilor. Io-s într'adevĕr un chirurg de călţuni vechi; când aceia-s în mare nĕcaz, eu îi reparez. Mulţi ómeni eleganţi ca şi d-ta, au umblat în călţuni făcuţi de mine.

Flavius: Dar aḑi de ce nu şeḑi în lucrătórea ta şi de ce porţi ómenii ĕştia de nas pe strade?

Cetăţén. 2: Ḑĕu, domnule, ca sĕ-şi rupă încălţămintele şi sĕ-mi deie mai mult de lucru. — Dar într'adevĕr noi serbăm aḑi, ca sĕ vedem pe Caesar şi sĕ ne bucurăm de triumful lui.

Marulus: Dar cu ce cuceriri vine el acum acasă, ce motive aveţi voi sĕ vĕ bucuraţi? Ce tributari vin cu el la Roma legaţi de rótele carului sĕu triumfal? Voi sunteţi petri, bolovani şi mai nesimţitori decât obiectele fàra viéţă. O, inimi împetrite, inimi crude de Roman! N'aţi cunoscut voi pe Pompeiu? De câte-ori nu v'aţi scrînciobat voi pe ziduri şi pe păreţi, pe turnuri şi pe ferestri, ba chiar şi pe coperişele caselor cu copii în braţe şi aţi aşteptat ḑile întregi cu răbdare ca sĕ vedeţi pe marele Pompeiu trecênd pe stradele Romei; şi cum îi vedeaţi carul aparînd, nu strigaţi voi toţi de bucurie de tremura Tibrul în alvia sa şi îi reporale a resultat la finea anului 1895 suma totală de 101,270 fl. 20 cr.

Din acéstă sumă, distribuită conform conclusului congresual Nr. 88/1895, face partea alicuotă

a archidiecesei (3/6) . . . 50635.10
a diecesei Aradului (2/6) . . 33756.72
a „ Caransebeşului (1/6 . . 16878 36,

cari sume s'au transpus consistoriilor eparchiale la începutul anului 1896 pelângă recercarea sĕ continue an de an colecta pentru sporirea fondului.

Pentru executarea conclusului congresual Nr. 111/894 lit. A), care puse în grija consistoriului metropolitan scrierea biografiei repausatului fundator Emanuil Gozsdu, s'a angajat însaşi representanţa fundaţiunei Gozsdu, a cărei declaraţiune se aclude sub 5/.

Despre afacerea legatului fericitului Teodor Mutovsky, relegată la consistoriul metropolitan prin conclusul congresual Nr. 114/1895 urméză esibit special.

Tot aşa se promovéză şi representaţiunea consistoriului din Oradea mare în cestiunea examenului de cualificaţiune a candidaţilor de preoţie, asupra căreia s'a pronunţat sinodul eparchial din Arad, în executarea conclusului congresual Nr. 154/891.

Érăşi cu esibit separat se subşterne chestiunea sulevată de consistoriul din Oradea mare, că óre preşedintelui consistorial, séu consistoriului însuşi îi compete dreptul, de a denumí pe administratorii protopresbiterali.

Consistoriul şi sinodul eparchial al Caransebeşului contemplând înfiinţarea unei parochii române în Verşeţiu, proiectéză transpunerea locului central al protopresbiteratului dela Retişor la Verşeţiu. — Se va subşterne ca obiect de sine.

Notificarea consistoriului archidiecesan, conform căreia comunele bisericesci Limba cu filia Ciugud şi Drâmbariu cu filia Şeuşa, cari aparţineau ppresbiteratului Sebeşului, s'au anectat la ppresbiteratul Albei-Iulie, se aclude sub .6/.

Proiectul de buget al Consistoriului metropolitan pentru proximul period bugetariu întocmit pe basa resultatelor operaţiunilor de cassă în cei trei ani din urmă şi pe basa venitelor sperative va urma ca obiect de sine.

In scopul asigurării averii bisericesci în comune faţă de tóte eventualităţile, mai cu samă, după-ce s'a arătat, că nici edificiile bisericilor, nici sesiunile parochiale, nici celelalte realităţi ale comunelor nu sunt înscrise tóte în mod corect în cărţile funduare, Consistoriul metropolitan a recomandat comunelor bisericesci pe calea consistoriile eparchiale, sĕ scrie realităţile lor în cartea funduară pe numele respectivei diecese.

La 10/22 Septembre 1895 cu ocasiunea manevrelor militare, în ţinutul Cluşului, la care a asistat şi Maj. Sa preagraţiosul nostru monarch, metropolitul însoţit de delegaţiunea archidiecesei şi de preoţimea din părţile învecinate a presentat Maj. Sale omagiile bisericei nóstre.

Cuvêntarea metropolitului şi respunsul Maj. Sale sè comunică în aclus sub .7/.

In fine aducem la cunoscinţa Măritului Congres, că dintre membrii Consistoriului metropolitan au trecut la cele eterne: I. Hannia protopresbiter, director seminarial în pensiune, asesor ordinar în senatul strîns bisericesc; David Almăşian, profesor gimnasial în pensiune, asesor suplent în senatul şcolariu, şi Daniil Gabor, asesor suplent în senatul epitropesc.

Din şedinţa plenară a Consistoriului metropolitan, ţinută în Sibiiu, la 29 Septembre 1897.

Miron Romanul m. p.,
metropolit,
Leontin Simonescu m. p.
secretariu metropolitan.

Noutăţi.

Ubi bene ibi patria. Din America vine vestea, că printre candidaţii de aldermen (consilier), pentru alegerea viitóre în consiliul comunal al marei cetăţi New-York, care a avut loc Marţi, se află şi un cetăţen din România dl dr. Periere A. Sigelştein, emigrat din Iaşi, urbea sa natală, şi care prin posiţiunea sa socială şi culturală a sciut sĕ-şi cuceréscă o deosebită consideraţie şi sĕ'şi impună astfel candidatura sa cu sorţi de isbândă.

* * *

„Coróna României“ refusată. Sĕ nu credeţi, că Ieszenszky a refusat-o! Intre cei decoraţi cu ordul „Coróna României“ din incidentul visitei regelui Carol la Budapesta s'a indus ca alţi mulţi şi baronul Aczél Béla. Acest baron însĕ din principiu e contrar tuturor distincţiunilor şi astfel fidel convingerilor sale s'a şi presentat la consulul României din Budapesta şi i-a făcut cunoscută abdicerea lui de înălta distincţie! Nu aşa se gândesce însĕ Ieszenszky!

* * *

Nenorocire în băile dela Reşiţa. In băile de cărbuni dela Secal, cari aparţin la Reşiţa, s'a întêmplat o grozavă surpătură de pămênt, care a îngropat pe mai mulţi ocnaşi. Dintre cei nenorociţi mulţi au scăpat cu viaţa, dar schilăviţi în diferite părţi ale corpului. Până acuma numai doi inşi au murit.

* * *

Un turist ciudat. „Timpul“ spune, că a sosit în Bucuresci turistul francez Robin din Paris, care a pus rĕmăşag pe 20.000 lei, că va visita pe jos tóte ţĕrile europene, plecând din Paris fără nici un ban. Robin, care pórtă uniforma unui vênător alpin, are cu el numai o raniţă şi o puşcă, ér ca tovarăş de drum un câne de rasă. Sosit în Bucuresci, Robin a nimerit la Cosman pe Boulevard, unde a beut trei cafele negre una după alta. Cu acéstă ocasie s'a arĕtat şi Cosman galant, neprimind nici un ban pentru tótă consumaţia curiosului turist. Intrebat de rostul sĕu, Robin a presentat mai multor persóne acte în regulă, prin cari se probéză identitatea sa şi se amintesce scopul intreprinderei sale, care după cum am aflat i-a dat mult de furcă prin Rusia, unde cu tótă alianta franco-rusă, a fost pus la rĕcóre luat fiind drept un spion.

* * *

Noul intendant. Se scie, că postul de intendant la opera din Budapesta a rĕmas vacant în urma scandalelor petrecute după culise, a căror autor a fost însuşi intendantul Nopcsa Elek, deputat guvernamental. Foile din capitală ne aduc vestea, că postul de intendant va fi ocupat de Fenyvessy Ferencz, deasemenea deputat guvernamental. Cine nu cunósce mai deaprópe pe acest din urmă Domn? El este intreprindĕtoriul haremului millenar, numit Constantinopol. Cu ocasiunea unui conflict de vorbe, ce a avut în parlament cu deputatul Polonyi, a fost în plenul şedinţei timbrat din partea lui Polonyi, de cel mai demoralisat om din tótă Ungaria. Astfel Nopcsa va avea un demn urmaş, ér naţiunea maghiară póte felicita guvernul, care atât de conscienţios îşi scie face datorinţa.

* * *

Osândit pentru vêndare de jurnale. Procuratura supremă reg. din Cluş a făcut arĕtare la judecătoria cercuală reg. competentă contra unui anumit Shwartz Lipót, din Cluş pentru vêndare de jurnale pe stradele oraşului, pe motivul, că patenta din 1852, susţinută încă în valóre în părţile ardelene, nu permite colportagiul cu producte de ale pressei. La pertractare, apĕrătoriul acusatului a produs permisiunea căpitanatului suprem al oraşului prin care acesta permite acusatului vêndarea de jurnale pe strade, invocând totodată şi prescripţiunea acelei patente. Judecătoria cercuală a achitat pe acusat şi spesele procesului le-a judecat în contul statului. Procurorul însĕ a recurat şi afacerea a ajuns la tablă, care cu provocare la § 7 al procedurei de pressă din anul 1851 a osândit pe Schwartz la 10 fl. amendă în bani. In motivarea sentenţei tabla se provócă la art. de lege XIII din 1884, care se referă numai la productele de industrie, nici decum însĕ şi la productele de pressă şi aşa căpitanatul oraşului n'a fost în drept nici decum a da permisiunea respectivă pentru vêndarea de jurnale pe strade în aceste părţi ale ţĕrii. Considerând însĕ viaţa nepătată a acusatului şi împrejurarea, că la executarea delictului acesta a fost dus în rĕtăcire prin permisiunea dela căpitanatul oraşului, a adus sentinţa uşóră de mai sus.

De vre-o purcedere însĕ faţă de căpitanatul suprem al oraşului, carele a dat permisiunea respectivă, precum susţine tabla, ilegală, nu se face nici o amintire. E bătătoriu însĕ la ochi şi aceea, că de treidеci de ani încóce nu s'a făcut nici odată astfel de arĕtare la judecătorie contra vêndătorilor de jurnale pe stradele oraşelor din părţile ardelene ale Ungariei, deşi modul acesta de vêndare mereu a existat.

Nu voiesce óre sĕ fie casul acesta cas de precedenţă ca un nou mijloc pentru persecutarea pressei naţionalităţilor nemaghiare din Ungaria în viitoriu? Mai scii?

* * *

Poetul Nordului. Diarele din Petrupole comunică scirea, că laureatul poet al Nordului, bĕtrânul Leo Tolstoi în primăvéra anului venitor va face un turneu pentru cercetarea tuturor oraşelor mai mari din lumea nóuă şi veche. Turneul contemplat va dura 2 ani. Tot din incidentul acesta se spune, că veteranul scriitor tocmai 'şi-a sfârşit dóue romane; în unul sĕ ocupă cu aristocraţimea ruséscă, ér celalt cu sórtea ţĕranilor din Rusia. Tolstoi e recunoscut ca cel mai eminent scriitor al veacului nostru.

* * *

Mórte asupra regilor. Poliţia din Fiume a deţinut în dilele aceste pe anarchistul italian Enric Paolini, pe care tribunalul din Roma î-l osîndise la 4 ani temniţă, dar cu ajutoriul unui passaport fals i a succes a se refugia în Fiume. Anarchistul e de un esterior impunătot şi are pe braţul drept adânc tăiaţ în muschi devisa: Morte ai re (mórte asupra regilor). Anarchistul a fost predat autorităţilor din Italia.

Varietăţi.

Proporţiunea dintre creeri şi inteligenţă. Deja Daroin a statorit principiul că cu cât sunt mai mari şi mai crestaţi creerii omului, cu atât ace-ta sĕ bucură de o mai mare inteliginţă. Cu tóte acestea, principiul acesta din ce în ce a perdut tot mai mult din însĕmnătatea lui, cu tóte că s'a dovedit, că bărbaţii cei mari de comun au avut creeri de mare greutate, dar n'au lipsit nici esceptiunile. In timpul din urmă s'au făcut interesante studii în direcţiunea acésta. Până când creerii unui câne intiligent au dat greutatea de 80 gr, pe atunci creerii unui bou au dat 500 gr., şi până când greutatea mijlocie a creerilor unui om s'a arătat de 1360 gr., pe atunci greutatea creerilor unui elefant s'a arătat de 4600 gr. Astfel învĕţaţii au schimbat theoria într'acolo, că proporţia dintre greutatea creerilor şi a corpului este mĕsura, carea arată gradul de inteliginţă. Dar nici acésta n'a fost nimerit, pentru-că până-când creerii omului fac a patra parte din greutatea corpului, pe atunci greutatea creerilor vrabiei face numai a dóuĕdeci şi cincia parte, ér a maimuţelor numai o a sută cincidecea parte a greutăţii corpului lor, şi astfel şi acésta theorie e pe cale de a fi abandonată. Stând lucrul astfel, fisiologii mai noi s'au reîntors la theoria veche, modificând-o intr'acolo, că inteligenţa stă în proporţie numai cu creerul cel mare din cele dóue semigloburi, pentru-că numai creerul cel mare este reşedinţa inteligenţei. Pe basa acésta Ranke şi Darkchewitsch au căutat după proporţia ce există între sistemul cerebrospinal, ca organul funcţiunei corporale şi între creerul cel mare ca organul funcţiunei spirituale. Şi într'adevĕr calculele făcute pe basa acéste arată evident superiotatea intelectuală a omului preste cea a animalelor, pentru-că până când la om proporţia numerică este 49, pe atunci la animale acésta nici când nu se ridică preste 7 séu 8.

*

Bon ton. Un domn către un agent de cărţi: N'ai Dta o carte despre moravurile bune şi bon-ton?

Agentul: Ba am, şi încă mai multe.

Domnul: Dacă ai, fi bun şi le cetesce cu atenţiune si de altădată iaţi pălăria de pe cap când întri în casă străină.

*

Măgariu isteţiu. Intr'un sat din apropierea Madridului (capitala Spaniei), trăia un ţĕran, care se susţinea pe sine şi soţia sa din vinderea de lapte ce-l căra la oraş pe spatele unui măgariu. Intr'o di ţĕranul s'a bolnăvit, încât nu putea sĕ mâne măgariul cu laptele la oraş, ér soţia sa nu se putea depărta de lângă el, căci trebuia sĕ-l în grijéscă Intre astfel de împrejurări mereu îşi sfărmau capul ambii soţii, cum sĕ se ajute. Tocmai când se frământau astfel, étă că odată măgariul îşi bagă capul în casă pe ferésträ par'car vrea sĕ dică ceva, dar nu póte. „Scii ce, dise femeia — de altcum de un naturel jovial — către bărbat, sĕ trimitem măgariul singur cu laptele; el scie pe unde-l duci“. Dis şi făcut. Vecinul le-au concipiat o placată în care rugau pe cumpĕrători, ca sĕ-şi mĕsure ei laptele, şi o au aşedat pe spinarea măgariului. Acela plécă cu laptele şi rĕvaşul la óraş şi desminte categoric de astădată afirmaţiunea, că măgariul e măgar totdéuna. Ajungênd la oraş, caută cumpĕrătorii obicinuiţi, trage funea clopotului dela pórtă, întră, predă laptele conform indigitărilor din placată şi se reîntórce acasă în pace spre marea bucurie a stăpânului sĕu. Şi acésta o făcut'o dile dearêndul, negreşind nici odată adresa obicinuită.

*

Care e mai mare durere: cea spirituală, ori cea corporală? Un rege persian se disputa odată cu marele vizir al seu despre aceea, că óre care e mai mare durere: cea spirituală, ori cea corporală? Pentru deslegarea acestei probleme au încuiat într'un cătreţ un iepure vulnerat adânc, punêndu-i înainte totodată şi o bună porţiune de mâncare, apoi au încuiat într'alt cătreţ un al doilea iepure în societatea unui tigru, care însĕ era legat, ca sĕ nu-l pótă ataca, şi a pus şi înaintea aceluia o bună porţiune de mâncare. A dóua di au cercetat apoi iepurii sè vadă în ce stare se află. Iepurele bolnav a putut sĕ-şi consume mâncarea, dar iepurile din societatea tigrului n'a putut înghiţí de frică nici o îmbucătură, ba ce e mai mult în curênd a perit de frica morţii. — Astfel s'a dovedit, că durerea sufletéscă e cu mult mai mare decât durerea trupéscă.

---

sunau ţĕrmurii cei găuroşi? Şi voi vĕ îmbrăcaţi acum de sĕrbătóre, ţineţi sĕrbătóre adi şi aruncaţi flori în calea aceluia, carele sosesce în triumf peste sângele lui Pompeiu!? Duceţi-vĕ mai bine acasă, aruncaţi-vĕ în genunchi şi vĕ rugaţi de Dei, ca sĕ vĕ ferésca de pedépsa pentru nemulţămirea acésta.

Flavius: Mergeţi, mergeţi ómeni buni acasă, şi pentru greşala acésta, adunaţi pe toţi ómenii de sórtea vóstră, şi vĕ duceţi pe ţĕrmurii Tibrului, şi acolo plângeţi, cât sĕ-i crésca apa de lacrămile vóstre, până îi va trece preste ţĕrmuri. (cetăţenii se duc; către Marullus:) Vedi cum le-am înmuiat inima şi cum se duc tăcuţi şi supĕraţi acasă. Acum tu te ia pe stradă în jos către Capitol, eu mĕ duc în asta parte. De vei afla cum-va statuele impĕnate, rupe decoraţiunile de pe ele.

Marullus: Óre putem noi face acésta, căci scii, acum sunt Lupercaliele?

Flavius: Nu face nimica; nu lăsa nici un stêlp decorat cu trofeie de alui Caesar. Eu pornesc acum în partea asta şi voiesc sĕ duduiu poporul cel de rênd de pe strade, fă şi tu aşa unde-i vedea că sunt mulţi la olaltă. Penele acestea smulse din aripile lui Caesar i-ar împedeca avêntul cu care voiesce acum sĕ se ridice peste toţi ómenii şi sĕ ne ţină pe toţi în frică servilă.

Scena II.

O piaţă publică. Intră în cortegiu cu musica Caesar, Antoniu, Calpurnia, Porcia, Decius, Cicero, Brutus, Cassius şi Casca pregătiţi pentru jocurile de fugă; o mulţime mare de ómeni şi dupa ei un augur.

Caesar: Calpurnia. —

Casca: Tăcere aici! Caesar grăiesce! (musica încétă.)

Caesar: Calpurnia!

Calpurnia: Aici sunt, domnul meu!

Caesar: Pune-te tocmai în calea lui Antoniu, când o sĕ alerge el. — Antonie!

Anton.: Caesar, domnul meu!

Caesar: Nu uita în graba ta, Antonie, ca sĕ atingi pe Calpurnia, pentru-că bĕtrânii nostri dic, că o femeie stérpă, atinsă la jocul acesta sânt, se descarcă de blĕstămul sterpiţiunei.

Anton.: O sĕ-mi aduc aminte. Când Caesar dice: fă asta, atunci e şi isprăvit.

Caesar: Incepeţi şi nu lăsaţi nici o ceremonie afară. (musica începe)

(Va urma).

Nr. 264/897 [208] 3-3

CONCURS.

Pentru ocuparea parochiei gr.-or. de clasa a III-a din Gernesig cu filia Curtifaia, în tractul protopresbiteral al Murĕș-Oșorheiului, se excrie prin acésta cencurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch — pe lângă locuință gratuită în casa parochială, provĕḑută cu grădină și supraedificate economice — dau anual suma de 437 fl. 50 cr. și după ce fiitorul paroch va avea în administrație pe timp probabil mai îndelungat și parochia vecină Sânger, va avea și de aci un venit stabilit cu 190 fl. v. a.

Informațiuni mai detaiate asupra acestei parochii se pot lua dela subsemnatul protopresbiter, ori la fața locului dela comitetul parochial.

Cererile concursuale, instruite conform §-lui 17 din „Regulamentul pentru parochii“, sĕ se aștérnă subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis, căci la din contră nu se vor lua în considerare.

Murĕș-Oșorheiu, 30 Septembre 1897.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al M.-Oșorheiului.

Nicolau Maneguțiu,
protopresbiter.

Nr. 391/897 [209] 3-3

Concurs repețit.

Pentru ocuparea postului de paroch în comuna bisericéscă de a III-a clasă Mureș-Cueșdiu, protopresbiteratul Reghinului, se publică din nou concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în foia „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post și computate după calculul mediu de 5 ani sunt 371 fl.

Petenții vor avé a-și inainta suplicele concursuali, instruite conform legilor în vigóre, subscrisului în terminul deschis.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Reghinului.

Reghinul-săsesc, la 28 August 1897.

In conțelegere cu comitetul parochial.

Galacteon Șagău,
protopresbiter.

Nr. 444/897 [210] 3-3

CONCURS.

Pentru întregirea parochiei de clasa a III-a Bârsău, se publica prin acésta concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în ḑiarul „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post dau un venit anual de 417 fl. 10 cr. v. a.

Informațiuni mai detaiate despre starea acestei parochii se pot lua la comitetul parochial și la oficiul protopresbiteral.

Doritorii de a ocupa acest post, au a-și așterne suplicele de concurs instruite conform normelor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral până la terminul susindicat.

Hondol, 30 August 1897.

Oficiul protopresbiteral al tractului Geoagiului în conțelegere cu comitetul parochial concernent.

Vasiliu Pipoș,
protopresbiter.

Nr. 193/897. [218] 1—3

CONCURS.

Pentru întregirea postului învĕțătoresc din comuna Cibu, protopresbiteratul Gióg iului, se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: 300 fl. v. a. repartițiune în popor, cuartir gratuit și lemne de încălḑit.

Reflectanții la acest post, au sĕ-și aștérnă petițiunile concursuale instruite conform normelor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Hondol, 27 Sept. 897.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Geógiului, în conțelegere cu comitetul parochial respectiv.

Vasiliu Pipoș,
protopresb.

Nr. 150/1897. [216] 1—3
Of. ppresbit.

CONCURS.

Pentru îndeplinirea posturilor vacante învĕțătoresci dela școlele elementare poporale gr.-or. din parochiile mai jos însemnate prin acésta se deschide concurs cu termin de 15 ḑile, computate dela prima aparițiune a acestui concurs în ḑiarul „Telegraful Român“.

1. Cheuchiș cu salariu anual de 300 fl. v. a. din cari 100 fl. prin repartițiune dela popor; ér 200 fl. ajutoriu de stat; — apoi locuință și grădină.

2. Chiuesci cu salariu anual de 300 fl. v. a. prin repartițiune dela popor, locuință și lemne de foc.

3. Olpret cu salariu anual de 300 fl. prin repartițiune dela popor, locuință și grădină.

Doritorii de a ocupa vre unul din aceste posturi sunt poftiți a-și înainta cererile concursuali, instruite conform legilor în vigóre, la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Deeș, 7 Octobre, 1897.

Oficiul ppresbiteral al tractului gr.-or Deeș.

Teodor Herman,
protopresbiter.

Nr. 26/1897. [217] 1—3
com. par.

CONCURS.

Pentru ocuparea a dóue posturi de învĕțător la școla rom. gr.-or. din Vidra-de-sus, protopresb. Câmpeni, se escrie din non concurs, cu termin de 15 ḑile dela prima publicare.

Emolumentele împreunate cu acestea posturi sunt: salar de 300—300 fl. ce se solveșce în rate lunari anticipative, din fondul bisericei —; cuartir liber; loc pentru grădină; 12—12 m. 3 de lemne de foc, — din cari se încălḑesc și salele de învățĕmênt; primirea la timpul sĕu a cuincuenalilor. Cei aleși, dacă vor dovedì că ’s diligenți și cu purtări bune, pot conta cu siguranță și la alte venite accidentali, până la suma de 100 fl.

Doritorii de a ocupa aceste posturi au sĕ-și subștearnă petițiunile instruite conform normelor prescrise oficiului protopresbiteral gr.-or. în Câmpeni.

Din ședința comit. paroch. ținută la 14 Sept. v. 1897.

Iosif Gomboș, președinte. *Ioan Mihu,* not.

Nr. 266/897 In conțelegere cu:

Romul Furdui.
presbit.

Szeben várm. alispánja.

Sz. 554/1897. [207] 1—2
erd biz.

Pályázati hirdetmény.

Szebenvármegyében ujonnan szervezett erdőgyakornoki állásra, mely évi 500 frt. fizetés és 100 frt. lak pénzzel van egybekötve, ujabb pályázat nyittatik.

Ezen állásra csak oly egyének pályázhatnak, kik az erdészeti akademiát sikerrel végezték. Előnyben részesülnek oly egyének, kik erdőrenderési teendőkben gyakorlati jártasságat igazolni képesek, az erdészeti államvizsgát sikerrel letették és a német és román nyelvben jártasok.

Felhivatnak pályázni ohajtók, hogy kellőleg felszerelt kérvényeiket 1897. évi december hó 20-áig ezen bizotsághoz nyujtság be. Szeben várm. közigazgatási erdészeti bizottságának Nagy Szebenben 1897 évi October hó 25-én tartott üléséből.

Thalmann,
föispàn mint. bizottsági elnök.

A apărut:

Protocolul Sinodului

archidiecesei greco-or. române
din Transilvania
ținut la anul 1897.

Prețul 1 fl.

Se póte procura din
Librăria Tipografiei archidiecesane
Sibiiu.

Avis!

Domnilor învĕțători și directori de școle le recomandăm depositul nostru de **charte geografice** aprobate de Inaltul Minister reg. ung. de culte și instrucțiune publică, precum:

Charta Ungariei de pĕrete	fl.	5.75
„ **Austro-Ungariei** de pĕrete	„	5.75
„ **Europei** de pĕrete	„	6.—
„ **Asiei** de pĕrete	„	9.—
„ **America de Nord** de pĕrete . . .	„	7.—
Apoi **singuratice comitate din Ungaria** á .	„	—.10—15
„ **Ungaria**, ediț. format mic à	„	—.15
„ **globuri terestre** simple cu fl. 1.—, 2 —, 3.30, 5.30, și	„	10.—
„ **globuri terestre** cu meridian 3.15, 5.—, 8.40, 12.60 și	„	40.—

Asemenea oferim tot felul de recuisite pentru școlă: **ceruse** (Hardtmuth), **cerneli** (Leonhardi), **pene** (Kuhn & Comp.) etc.

Librăria Tipografiei archidiecesane.

FALIMENT MARE!

New-York și **Londra** n'au crutat nici continentul european și o mare fabrică de argintării s'a simțit îndemnată a desface provisiunea sa întrégă numai pe lângă o mică remunerațiune a puterilor de lucru. Cu executarea acestui mandat sunt eu împuternicit. Expedez deci ori și cui obiectele următóre pe lângă simpla rebonificare de **fl. 6.60** și anume:

6 bucăți **cuțite fórte fine** cu tăiș englez veritabil.
6 bucăți **furculițe de argint**-patent american dintr'o bucată.
6 bucăți **linguri de argint**-patent american.
12 bucăți **lingurițe de argint**-patent american.
1 bucată **lingură pentru supă** de argint-patent american.
1 bucată **lingură pentru lapte** de argint-patent american.
2 bucăți **păhare pentru oauĕ** de argint-patent american.
6 bucăți **tave Victoria** englezesci.
2 bucăți **felinare admirabile** de masă
1 bucată **sîtiță** pentru ceaiu. [202] 3-7
1 bucată **presărătóre** pentru zăhar pisat fină.
44 bucați laolaltă numai **fl. 6.60**

Tóte aceste 44 obiecte au costat mai nainte **fl. 40** și se pot căpĕta acum pentru prețul minimal de **fl. 6.60**. Argintul-patent american este un metal cu totul alb, care își păstréză colórea 25 de ani pe garanță. Ca dovada cea mai bună, că inseratul acesta nu e

☛ **nici o înșelăciune** ☚

mĕ oblig prin acésta publice, a retrimite banii tuturora cărora nu le convine marfa fără nici o piedecă și nimenea n'ar trebui sĕ lase a trece acéstă ocasiune favorabilă, fără a-și procura acéstă **garnitură splendidă**, care se potrivesce mai ales ca

present escelent de Crăciun și Anul nou,

cum și pentru ori-ce **gospodărie mai bună**.

Se află numai la

A. HIRSCHBERG,

agentura centrală a fabricelor unite de argint-patent american.
Viena, II. Rembrandstrasse 19/II. — Telephon Nr. 7114.

Trimiterea în provincie pe lângă rambus sau anticiparea sumei
Praful necesar de curățit 10 cr.
Veritabil numai cu marca de alături înregistrată (metal de sĕnătate)

AMERIK PATENT

Estras din scrisorile de recunoscință.

Primit spedițiunea și sunt fórte mulțămită, mĕ mai rog pentru o garnitură pompósă à fl. 6.60. Cluș. **Escelența baronessă Bánffy.**

Primit comanda, sunt fórte mulțămit, rog sĕ-mi mai trimiteți una.
Bozovici, Ungaria. **Alex. Keresztes**, proto-pretor.

Cu prima trimitere sunt deplin mulțămit, mĕ rog încă pentru o garnitură,
Ioan Majarosy, canonic.

Redactor prov. **Gavriil Hango.**

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 119. Sibiiu, Marţi, 28 Octobre (9 Novembre) 1897. *Anul XLV.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sàmbăta.

ABONAMENTUL
la „Tel. Rom.“ într'una cu suplementul „Fóia Pedagogică“
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl.. 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rĕndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Luptă pentru hegemonie.

I.

(*) Ochii politici ai Europei sunt astădi îndreptaţi asupra Vienei. Acolo se petrec lucruri, cari dau material de gândit şi de vorbit. Stările din Reichsrath-ul austriac au eşit din cadrele însemnătăţii lor locale, ele au provocat în multe părţi chiar discuţiuni asupra viitoriului ţĕrii; se vorbesce prin cele mai seriόse foi de reformarea constituţiei, de alterarea dualismului, de introducerea absolutismului, — împrejurare, ce dovedesce importanţa critică a stărilor parlamentare din Austria.

In fond aceste stări sunt o luptă pentru hegemonie dată între elementul german şi elementele slave plus naţionalităţile de rasa latină.

Lavina s'a pornit odată cu cunoscutul ordin al lui Badeni privitoriu la favorurile făcute limbei cehe în Boemia şi Moravia. Au urmat nóuĕle alegeri dietale, la cari partidele slave, îndeosebi prin întroducerea curiei a V-a, au reuşit învingĕtóre. Guvernul s'a format o majoritate compusă din tóte partidele slave, din români, italieni şi din fracţiunele ultramontane (catolicii) ale germanilor. Hegemonia a trecut în mâna acestei majorităţi.

Germanii radicali au declarat resboiu guvernului şi aliaţilor lui, au arangiat în părţile nordice ale ţĕrii meetinguri de protestare, luând resoluţii în potriva guvernului, ér după deschiderea dietei au continuat resboiul pe cale parlamentară, usând, mai bine dis abusând, de arma obstruării.

In istoria parlamentelor europene se vor găsí fórte puţine capitole, cari se presinte incidente asemenea celora din parlamentul austriac de pe timpul obstrucţiei, ce dăinuiesce acum deja de luni de dile. Deputaţii germani au folosit tóte posibelele mijlóce pentru a frustra funcţionarea parlamentului, s'au folosit de gălăgie la extrem, s'au înjurat şi pălmuit, au arangiat serii de votisări nominale, ér acum mai dăunădi s'a găsit un orator, deputatul Lecher, care 12 óre neîntrerupt a vorbit.

In faţa acestei lupte încăpăţinate purtată cu atâta rafinărie, parlamentarismul este jignit, viaţa publică a statului este scósă din ogaşul ei normal, guvernului îi este făcută imposibilă activitatea, cu tot ajutorul ce i-l dă maioritatea, şi se va vedé constrîns a lua refugiu la mĕsuri esceptionale pentru luarea pămêntului de sub piciórele minorităţii.

Guvernul actual are perfecta încredere a Monarchului şi fiind-că interesele statului cer votarea urgentă a provisoriului, este probabil, că guvernul va obţine din partea Maiestăţii Sale îndemnisări pentru a lua mĕsuri severe faţă de minoritate.

Ori-ce mĕsuri înse ar lua, acele nu vor fi în stare a pune stavilă curentului destructiv al Germanilor. Dacă vocea lor în parlament va fi pe un timp înăbuşită, ei vor afla alte căi, pe cari sper a ajunge în posesiunea puterii perdute, în posesiunea hegemoniei faţă de celelalte naţionalităţi.

Pe o cale au pornit deja. Au dat alarm prin massele Germaniei, în curênd se vor ţinea în Berlin şi alte colţuri ale Germaniei meetinguri, unde se va vorbi despre Germanii austriaci oprimaţi...

Impregiurările aceste vor aduce cu sine, ca simpatiile germanilor austriaci faţă de Prusia sĕ se potenţeze şi mai tare, numĕrul pangermaniştilor va cresce tot mai mult. Ear dincolo se găsesc agitatori, ca renumitul Th. Mommsen, care nu se sfiesce a stîrni pofte în pepturile Austriacilor, riscând aserţiuni ca „credeam până acum că Austria şi Germania formează *o* ţéră“ etc.

Interesul Germaniei, (altcum des aprobat de multe foi germane şi în special de „Hamburger Nachrichten“ a lui Bismarck) chiar şi dacă abstragem dela tendinţele aşa numite pangermaniste, se esplică. Vanitatea lor e mare, şi în biruinţa actualei majorităţi conducĕtóre în Austria, ei vĕd o înghenunchiare a elementului german, care până acum multe vécuri de-a-rêndul a stat în fruntea Austriei.

Nu este deci vorbă numai de o luptă în contra ordinului de întroducere a limbei cehe, ci de o apărare a ambiţiunei înrădĕcinate. Bine a dis deputatul Stransky în şed. din 22 Oct. 1897:

„Germanii cred, că ordinele privitóre la limbi sunt întocmite pentru nimicirea elementului german. Insĕ un popor, care pe terenul vieţii spirituale a avut bărbaţi ca Goethe, Herder şi Humboldt, un popor care are o cultură de o miie de ani şi nici în privinţa fisică n'are sĕ se plângă, . . . un astfel de popor se pótă fi nimicit prin un ordin de felul acesta? Asta e o nebunie de a o susţiné!... *Insĕ la ei de hegemonie e vorba*“.

Sĕ cercetăm, dacă e justificată atitudinea germanilor, pretenţiósă până la aroganţă.

În ori-ce stat poliglot conducerea este depusă în mânile acelui popor, séu acelui partid politic, care este în preponderanţă numerică, care prin cultura sa, prin numĕrul bărbaţilor capabili şi prin consciinţa misiunei întrunesce tóte condiţiile pentru cârmuirea statului spre binele tuturor cetăţenilor.

Este aici elementul german în preponderanţă numerică?

Nu, el formézá numai 36 procente faţă de cealaltă poporaţiune. Este elementul german atât de superior în cultură, încât celelalte naţionalităţi sĕ nu aibă bărbaţi cualificaţi, capabili de a dirige destinele ţerii? Nu, cu tóte că sub regimele germane naţionalităţile au fost greu apăsate, ele 'şi-au creat centre de desvoltare spirituală, ele dau astădi cel mai mare contingent de bărbaţi de stat pentru Austria.

Legitimitatea pretensiunilor germane nu se póte documenta cu nimic, cu atât mai mult nu, că eí între ei sunt divisaţi, dovada, că se află fracţiuni germane, cari desaprόbă atitudinea radicalilor şovinişti, atitudine, ce numai la sdruncinarea statului din temeliile sale póte duce.

Cu tóte aceste lupta va fi dusă până la cuţite. Conflictele devin din di în di mai complicate. Chaosul cresce şi nime nu este în stare a vedé sfîrşitul.

Asupra Austriei planéză astădi duchul cel rĕu, ca şi când o voce dispunĕtóre, o putere ce pe ascuns încurcă iţele ar fi şoptit:

„*Ceterum censeo, Austriam esse delendam*“.

Revista politică.

Din parlamentul magiar. In şedinţa dela 4 l. c. n. ministrul-preşedinte Br. Desideriu Bánffy respunde la interpelaţia deputatului Dr. Nicolau Şerban în privinţa decorărei consilieriului ministerial Alexandru Ieszenszki cu ordul român „Coróna României“. Étă „respunsul“: In sedinţa de eri a dis, că interpelaţia deputatului Şerban nu aparţine acestei case; cu declaraţiunea acésta a dat respunsul, că la un lucru, ce nu aparţine camerei, nu respunde. Rógă deci camera sĕ ia la cunoscinţă, că în meritul interpelaţiunei nu respunde. Dar rĕspunde la acea parte a vorbirei lui Şerban, unde acesta dice, că contraste nu există între poporul român şi poporul magiar, ci între poporul român şi guvernul magiar. Şerban n'are drept, dice ministrul-preşedinte, căci contraste nu există nici între poporul român şi guvernul magiar, ci acela există numai între guvernul magiar şi agitatorii valachi, cari prin agitaţiuni ilegale îşi câştigă pânea de tóte dilele. Intre monarchie însĕ şi între statul român există cele mai amicale relaţiuni. — Şerban nu e de faţă, şi astfel majoritate ia respunsul la cunoscinţă.

Dl ministru-preşedinte a rĕmas însĕ datoriu cu rĕspunsul, sĕ numéscă pre acei agitatori valachi, care îşi câştigă pânea de tóte dilele prin agitaţiuni, şi aşa nici un om de bună credinţă nu-i póte lua respunsul în serios şi demn de un bărbat de stat de posiţia dlui ministru-preşedinte Br. Bánffy, cu tot votul majorităţii parlamentului magiar. Afirmaţiuni generale nebasate pe casuri concrete nu sunt încă dovedi despre existenţa cutărei séu cutărei stări de lucruri.

Din parlamentul austriac. Obstrucţiunea continuă; cu tóte acestea provisoriul cu Ungaria a fost în prima cetire primit în lunga şedinţă de Joi şi Vineri cu 177 voturi contra 122.

Din România.

Inaugurarea universităţii dela Iaşi

Spaţiul fóiei nu ne permite sĕ publicăm tot ce s'a petrecut la frumósele sĕrbări dela Iaşi; ne mărginim deci a reproduce de astădată mĕreţul discurs rostit de Majestatea Sa Regele la inaugurarea universităţii, apoi frumosul discurs al Maj. Sale reginei rostit ca rĕspuns la adresa de omagii a corpului profesoral universitar

Discursul Maj. Sale Regelui:

Inaugurarea acestui frumos palat, închinat sciinţei şi literilor, este un eveniment însemnat nu numai pentru Iaşi, ci şi pentru România întrégă. Falnic şi măreţ, el se înalţă în mijlocul acestui oraş, care de a pururea a fost în fruntea pornirilor patriotice pentru unirea şi mărirea Patriei, el va străluci ca o mărturie despre recunoscinţa ţĕrei şi despre avênlul, ce a luat mişcarea intelectuală in a dóua nóstră capitală.

De acum înainte studiile înalte vor avé aici un lăcaş demn de dênsele unde studenţii se vor putea adăpa la isvórele curate ale sciinţei şi a patriotismului, spre a se arĕta odată urmaşi vrednici ai atâtor ómeni de Stat, născuţi în acéstă parte a ţĕrei, cari au fost servitori credincioşi ai Patriei şi înţelepţi consilieri ai Tronului.

Nu numai cu numĕrul soldaţilor şi cu desvoltarea vieţei economice se mĕsură astădi puterea Statelor. Un factor de căpetenie, póte cel mai însemnat, este gradul de cultură. O direcţiune sănĕtósă si naţională a înaltelor studii, ce se urmăresc în Universităţi, este dar condiţiunea neapărată a adevĕratei propăşiri.

Vóuĕ, domnilor profesori, este încredinţată misiunea, cu grea rĕspundere, de a pregăti pentru ţéră pe acei fruntaşi ai viitoriului, de a le înălţa vederile, de a sădi în inima lor ambiţiuni nobile şi generóse şi de a le încăldi sufletul pentru tot ce este drept, bun şi românesc.

Consciinta naţională redeşteptată prin luptele vitejesci ale armatei, aştéptă conducĕtori înţelepţi şi cumpĕniţi.

Eri datoria către ţéră era deslušită: recâştigarea independenţei. Astădi condiţiunile vieţei nóstre sociale s'au lărgit şi înmulţit şi ţéra are lipsă de puteri nóue spre a asigura mersul neîntrerupt al desvoltărei nóstre naţionale. Aceste elemente de ponderaţiune înţeléptă, care urméză a fi precumpănitóre în direcţiunea politică şi socială a Statelor moderne, le aşteptăm dela acéstă Universitate, care se stabilesce astădi în noul sĕu palat. Da, Am încredere, că Universitatea din Iaşi va rĕspunde la acéstă înaltă menire, şi că împreună cu sora sa din Bucuresci, aceste dóue făclii luminóse, vor rĕspândi schintei de viaţă sufleteścă asupra întregului ném românesc.

Regret, că Principele Ferdinand, scumpu-Meu Nepot, care a pus piatra fundamentală a acestui aşedĕmênt nu póte fi de faţă la inaugurarea lui. Gândul sĕu însĕ este cu noi în acest moment, căci pĕtruns de recunoscinţă pentru atâtea dovedi de iubire ce i s'au adus în timpul lungei Sale bóle, cea mai vie a Sa dorinţă este de-a aduce prinosul Sĕu de muncă pentru binele scumpei nóstre Românii.

Regina este fericită de a se găsi astădi lângă Mine spre a asista la acéstă frumósă serbare închinată literilor şi sciinţei. Ea mulţămesce împreună cu Mine, din suflet, pentru frumósa cuvêntare şi bunele urări ce Ne faceţi; la rêndul Nostru îndreptăm către cer rugile cele mai ferbinţi ca sĕ reverse tóte binecuvêntările sale asupra iubitei Nóstre a dóua capitală.

Discursul Suveranului a entusiasmat tótă lumea şi ultimele cuvinte au fost acoperite cu urare nesfêrşite.

*

Draperia care acoperia raportarul palatului universitar, dispare la un semn dat.

Draperia dispărênd, Regina putu citi următórea inscripţie în litere de aur:

MAMEI DUIOASE
A POPORULUI
REGINEI ROMANIEI, ELISABETA
Geniul literar şi artistic care a înălţat şi încăldit inimile tuturor
Carmen Sylva
dedică acéstă tabelă commemorativă Universitatea de Iaşi, în semn de recunoscinţă şi veneraţiune.

22 Octobre 1897.

Carmen Sylva citind inscripţia, adânc emoţionată mulţumi cu lacrămi în ochi.

Urale nesfêrşite şi puternice au isbucnit atunci în adunare.

După aceea Regele fu condus la întrarea uşei şi trase draperia de pe altă tabelă commemorativă.

Suveranul citi următórea inscripţie:

Aşedatu-s'a în 23 Maiu 1893 de către A. S. R. Principele Ferdinand, Moştenitorul Tronului, temelia palatului universitar de Iaşi, fundată în 26 Octobre 1860, — inaugurându se clădirea terminată în 21 Octobre 1897 de MM. LL. Regele şi Regina României.

Alte urale entusíaste.

⁂

Discursul M. S. Reginei.

Étă textul, discursului pronunţat de M. Sa Regina la Iaşi, ca rĕspuns la adresa de omagii a corpului profesoral universitar:

Mişcată am fost până în adêncul sufletului Meu vĕḍênd că Mi-aţi săpat numele pe tabla de marmoră din locaşul de unde isvoresce pentru noi învĕţătura.

Cum am putut merita o asemenea onóre, căci sunt numai un şcolar plin de rîvna de a munci şi de dorinţa de a vedea tinerimea urmând în acelaşi spirit şi cu aceeaşi tragere de inimă şi jertfe calea trasă de cei mai bĕtrâni?

Adevĕrat e, că învĕţătorii Mei sunt cei mai minunaţi ce-i póte arĕta scumpa nóstră ţéră: Miron Costin, istoricul plin de patriotism, cel maicurat şi mai nemeştugit; Dosotheiu, care cu inima smerită a pus în versuri psalmii luí David; Vasile Alexandri, care cu gura de aur a cântat rostul melodiilor, ce urechea lui cea fină auḑia. Aceştia m'au condus drept la isvor, la însuşi inima poporului, la acest rubin nepreţuit.

Gura popórelor e cântecul răpitor al privighiătórei, care aduce la auḑul nostru sunetele limpeḑi ale naturei, ce ies din freamătul vorbitor al codrilor României şi plutesc peste poeni strălucitóre şi peste valurile aurite ale câmpiilor şi lanurilor nóstre. Din gura poporului tragi învĕţură mare şi trainică, ca din sinurile nesecate ale tainicei Sfinx. Gura poporului este isvorul cel limpede, care iese din stana sănĕtósă spre a rĕcorí necurmat sufletele setóse. Gura poporului e înţelepciunea nesfîrşită, ér cântecul poporului este cea mai înaltă poesie, căci el dă viaţă şi viaţa-i suferinţă. Cântecul poporului este poesia cea mai sublimă, căci nimeni nu scie. care l'a făcut. Fiecare l'a cântat pentru ântêieşi-dată şi sute de ani în şir.

Cântecul poporului este cea mai profundă poesie, căci fie care l'a simţit pentru întâieşi-dată.

El curge din veselie şi din strigătul de durere, din nădejde şi din suferinţă; şi numai acela se póte numi poet, care a dat de aceste simţuri.

Am avut în partea Mea rara fericire de a auḑi cântecul României, când era încă ascuns şi necunoscut. El M'a făcut de am pătruns în inima poporului Meu, de par'că aşi fi din ea născută.

Da! Dintr'însa din nou M'am născut! Căci ce sunt? La ce scólă am învĕţat? Lumea basmelor românesci M'a încurajat, cu tot farmecul, şi versul românesc a cântat şi inima Mea.

Ferice sunt, că Mi s'a dat sĕ învĕţ aci şi tot aici voiu învĕţa până când sufletul în mine va fi.

Se ḑice, că măiestrii cei mari ai ântêei arte creştine au zugrăvit în genunchi şi în rugă ferbinte: şi eu în genunchi sunt înaintea cântecului, ca dinaintea ceea-ce Dḑeu a dat curat copiilor sĕi, ca dinaintea acelui cuvênt din evanghelie, care luminézǎ întunerecul, şi care-l duce spre aceste înălţimi strălucitóre, pe cari duhul simplu al omului sĕu nu şi-l póte altfel închipui, decât într'o spalmodie eternă înaintea feţei lui Dḑeu.

Tabla de marmoră, ce aţi aşeḑat în sala cea mare a Universităţii din Iaşi, este destinată sĕ aducă aminte tóte aceste. Ca şcolar şi pentru şcolari, mulţămesc din tótă inima şi din inimă plină de bucurie pentru acest semn de iubire.

Sĕ trăiască cântecul vecinic tênĕr al iubitei nóstre ţĕri!

Sĕ trăiască tóte inimile cele tinere, cari vor cânta de mii şi mii de ori, jos peste ţĕrêna nóstră, sus spre sufletele nóstre!

Sĕ trăéscă toţi scolarii şi toţi învĕţătorii!

Aplause entusiasmate.

Raportul general al cons. metropolitan ca senat bisericesc..

Nr. 278 M.

Mărit Congres!

Subsemnatul consistoriu, ca senat strîns bisericesc îşi ia voie a subşterne Măritului Congres următoriul raport despre activitatea sa în periodul dela 1 Ianuariu 1895 până în ḑiua de astăḑi.

Din numĕrul total al actelor întrate la consistoriu în periodul acum amintit, aparţin la competinţa senatului strîns bisericesc 174, s'au resolvit în şedinţe şi pe cale presidială 170, pendente sunt 4.

Senatul strîns bisericesc a ţinut şedinţe în anul 1895 2, 1896 1 şi 1897 3.

In şedinţe s'a pertractat în calea apelaţiunei *a*) procecese matrimoniale din archidiecesă 7, din eparchia Aradului 3, din eparchia Caransebeşului —. S'au decis: cu divorţiu 5, cu susţinerea matrimoniului 5. S'a aprobat sentinţa forului I. 1, sentinţa forului II. 9. Ca actor a figurat partea bărbătéscă 6, partea femeiască 4. *b*) procese disciplinare din archidiecesă 4, din eparchia Aradului 8, din eparchia Caransebeşului 4. *c*) cause administrative: din archidiecasă 3, din eparchia Aradului 12, din eparchia Caransebeşului 1.

Date statistice generale despre afaceri bisericesci sunt arătate în conspectul aclus sub ¹/.

Comparate datele a. 1896 cu datele a. 1894, resultă pentru cele din 1896: ad. 2. Comune bis.: în archidiecesă matre 5, filie — 4, în epar. Aradului matre + 5, filie — 2, din epar. Caransebeşului matre + 2, filie. — ad. 3. Parochii sistemisate: în archidiecesă - 3, în eparchia Aradului + 2. ad 5. Biserici: în epar. Aradului + 6, în epar. Caransebeşului + 2. ad 6 Familii. Comparaţiune între anii 1896 şi 1893 crescĕmênt séu scăḑĕmênt la finea a. 1896 în archidiecesă + 266, district. con. Arad + 2192, district. con. Orăḑii + 2605, eparchia Caransebeş + 1831. ad. 7. Numĕrul sufletelor: crescĕmênt séu scăḑĕmênt la finea a. 1896 faţă de a. 1893 în archidiecesă + 9340, în districtul cons. al Aradului + 15083, în districtul cons. al Orăḑii mari + 6777, în eparchia Caransebeşului + 8165. ad. 8. Numĕrul născuţilor: Crescĕmênt séu scăḑĕmênt în suma gen. a trieniului 1894/6 faţă de trieniul 1891/3: în archidiecesă — 120, în districtul cons. Arad — 624, în districtul cons. Orăḑii-mari + 376, în eparchia Caransebeşului — 158. Numĕrul născuţilor din pat nelegiuit: Trieniul 1894/6 faţă de trieniul 1891/3 în archidiecesă + 444, în districtul cons. Arad + 140, în districtul cons. Orăḑii-mari + 156, în eparchia Caransebeşului + 554. ad. 9. Părechi cununate: Trieniul 1894/6 faţă de tr. 1891/3 în archidiecesă — 2480, în district. cons. Arad — 2194, în districtul cons. Orăḑii mari — 1640, în eparchia Caransebeşului — 1945. Intre aceste căsătorii micste, aceleaşi trienie: în distr. cons. Arad — 75, în distr. cons. Orăḑii-mari — 53, în eparchia Caransebeşului + 65. Căsătoriile numai civile sunt arătate pentru archidiecesă cu 127 părechi. ad. 10. Conveţuiri nelegiuite: La finea anului 1896 faţă de finea a. 1893 în archidiecesă + 962, în distr. cons. Arad + 301, în distr. cons. Orăḑii-mari + 226, în eperchia Caransebeş + 660. ad. 11. Numĕrul repausaţilor: Trieniul 1894/6 faţă de rieniul 1891/3 în archidiecesă + 1848, în distr. cons. Arad — 9534, în distr. cons. Orăaii-mari — 1525, în eparchia Caransebeşului — 1672. Numĕrul născuţilor faţă de al reposaţilor în trieniul 1894/6 în archidiecesă + 19205, în distr. cons. Arad + 11694, în distr. cons. Orăḑii-mari + 7692, în eparchia Caransebeşului + 6425. S'au născut în trieniul 1894/6 prunci de genul bărbătesc faţă de cei de genul femeiesc în archidiecesă + 2404, în distr. cons. Arad + 707, în district. cons. Orăḑii-mari + 599, în eparchia Caransebeş + 1219. Au repausat în trieniul 1894/6 indiviḑi de genul bărbătesc faţă de cei de genul femeiesc în archidiecesă + 264, în distr. cons. Arad + 105, în bistr. cons. Orăḑii-mari + 213, în eparchia Caransebeşului + 728. Numĕrul total al sufletelor în întréga metropolie la finea anului 1896, — 1671805, la finea anului 1893, — 1632440, + 39365. ad. 12. Treceri dela ortodoxie la alte biserici în trieniul 1894/6 fată de 1891/3 în archidiecesă — 86, în distr. cons. Arad + 568, în distr. cons. Orăḑii-mari + 316, în eparchia Caransebeş - 61. ad. 13. Treceri dela alte biserici la ortodoxie în trieniul 1894/6 faţă de trieniul 1891/3 în archidiecesă + 60, în distr. cons. Arad — 97, în distr. cons. Orăḑii-mari - 63, în eparchia Caransebeşului + 13. Procese matrimoniale pentru divorţiu au întrat în trieniul 1894/6 faţă de trieniul 1891/3 în archidiecesă + 28, în distr. cons. Arad + 54, în distr. cons. Orăḑii-mari + 7, în eparchia Caransebeşului — 6.

Terminàm cu acestea comparaţiunea între datele cari le presentăm Măritului Congres acum, şi între datele, cari s'au arătat congresului din a. 1895, în scopul de a face evident progresul, respective regresul, în afacerile speciale ale bisericei nóstre.

Din şedinţa consistoriului metropotitan ca senat strîns bisericesc, ţinută în Sibiiu, la 30 Septembre 1897.

Miron Romanul m. p.,
metropolit.
Leontin Simonescu m. p.
secretariu metropolitan.

„Asociaţiunea“ la Veştem.

— Raport special. —

Despărţĕmintele Asociaţiunei, în sensul dispoşiţiilor înţelepte ale normativelor acestei societăţi culturale, 'şi ţin an de an adunările lor generale prin singuraticele comune din raionul lor. Scopul acestor adunări e, ca membrii din comitetul despărţĕmêntului însoţiţi de un numĕr órecare de inteligenţi din sediul comitetului, sĕ vină în nemijlocit contact cu poporul dela sate, sĕ-l lumineze asupra scopurilor sublime ale Asociaţiunii, poveţe bune sĕ i dea pentru deşteptarea şi îmbărbătarea lui în aceste ḑile grele.

În acest sens lucră şi despărţĕmêntul IV. (Sibiiu) al Asociaţiunei, care adunarea sa generală din acest an 'şi-a ţinut-o Duminecă în 7 a curentei st. nou în comuna grăniţeréscă Veştem din apropierea Sibiiului.

Afară de membrii comitetului desp., un considerabil numĕr de inteligenţi sibiieni au luat parte la adunarea generală, cari au sosit în pomenita comună Duminecă, la órele 9 diminéţa. La întrarea în Veştem au fost întimpinaţi din partea harnicului notar comunal Ieronim *Spornic*, învĕţătorii *Stoia* şi *Doican* şi câţiva fruntaşi.

In numele comunei dl notar Spornic bineventézǎ cu căldurόse cuvinte pe membrii comitetului şi inteligenţa sibiană. La cuvintele dlui notar rĕspunde dl director al despărţĕmêntului I. Papiu, apoi şirul de trăsuri se pune în mişcare spre locuinţa notarului, unde descind óspeţii.

Dintre sibiieni am remarcat pe următorii: dl protopop Ioan Papiu, directorul despărţĕmêntului; întréga familie a domnului director al Albinei P. Cosma; domnii: O. Tilea, Dr Remus Roşca, Dr. O. Russu, St. Stroia, Dr. N. Vecerdea, I. Bardosy, Dr. V. Bologa, Dr. E. Cristea, C. Aiser, Dr. E. Daianu, V. Dan şi alţii.

Óspeţii sibiieni au participat la serviciul divin, celebrat în biserica gr.-cat. din loc din partea preotului local T. Coman.

Splendórea slujbei divine a fost ridicată prin faptul, că cântăriie liturgice au fost executate de un numĕr de corişti, clerici ai seminarului „Andreian“ din Sibiiu, într'un chip încântător.

După terminarea slujbei d-ḑeesci, în casa notarului s'a servit un dejun bogat, din partea dnei presidente a „Reun. fem. rom. din Sibiiu“, *Maria Cosma*, soţia dlui P. Cosma, pe care o vedem participând apróре la tóte intrunirile, cari ţintesc la deşteptarea şi progresul poporului nostru. La dejun au luat patre afară de străini mai mulţi fruntaşi ai comunei.

După dejun, cărturarii din loc şi cei sosiţi dela Sibiiu, apoi poporul din comună în considerabil numĕr s'au întrunit în biserică, unde prin rostul dlui director al despărţĕmêntuuli prot. I. Papiu, s'a deschis adunarea generală. În cuvêntul de deschidere, dl director după ce esplică scopul adunării,

---

FOIŢA.

Iuliu Caesar.

Tragedie în 5 acte
de
William Shakespeare,
traducere în prosă
de
Dr. P. T.
(Urmare).

Augurul: Caesar!

Caesar: Hah! cine strigă?

Casca: Faceţi sĕ tacă toţi; tăcere pretutindenea! (musica încétă.)

Caesar: Cine-i acela acolo în mulţime, carele m'a strigat pe mine. Am auḑit o vóce mai pĕtrunḑĕtóre dacât musica strigând: „Caesar“; vorbesce! Caesar i gata sĕ te asculte.

Augurul: Păzeşce-te la Idele din Martie!

Caesar: Ce om e acela?

Brutus: Un augur, care te provócă sĕ te păzesci la Idele din Martie.

Caesar: Spuneţi sĕ vină la mine, ca sĕ-i vĕd faţa.

Casca: Omule, vino din mulţime sĕ te vadă Caesar.

Caesar: (Cătră augur) Ce ai ḑis tu cătră mine? Grăiesce înc'odată!

Augurul: Păzesce-te la Idele din Martie!

Caesar: E un visătoriu, lăsaţi-l sĕ mérgă; — depărtézǎ-te!

(Musica cântă; toţi se depărtézǎ afară de Brutus şi Cassius).

Cassius: Voesci sĕ te uiţi la curs?

Brutus: Ba.

Cassius: Te rog, fă-o.

Brutus: N'am voie. Mie-mi lipsesce o parte din spiritul vioiu al lui Antoniu. Dar eu nu voiesc sĕ te reţin. Du-te tu Cassius.

Cassius: Brutus, eu în timpul din urmă te am observat şi cu durere trebue sĕ-ţi spun, că nu mai aflu în privirea ta acea prietinie şi iubire cu care m'ai dedat. Prea moros si prea rece întimpini un amic, carele te iubesce.

Brutus: Cassius, nu te supăra, dacă mi-am întors privirea, pentru-că aşa mi-am înturnat turburarea sufletului meu numai spre mine însumi. Nĕcăjit fiind în timpul din urmă de pasiuni diferite şi cuprins cu planuri, cari mĕ privesc numai pe mine — se póte c'acestea au aruncat o umbră asupra purtărei mele. Dar pentru acésta prietenii mei — între cari eşti şi tu Cassius unul — nu trebue sĕ se supere, şi sĕ nu-şi facă alte păreri despre mine, decât că bietul Brut se află cu sine însuşi în luptă şi aşa îşi uită sĕ-şi arete iubirea şi afabilitatea faţă de amici.

Cassius: Atunci, Brutus, nu ţi-am înţeles pasiunea, şi în peptul meu am îngropat cugete şi idei de mare valóre. — Spune-mi bunule Brutus, iertatu-mi e sĕ ţi-le ghîcesc?

Brutus: Nu, — lasă-le Cassius, pentru-că ochiul nu le póte vedé, ci numai în reflectarea altor lucruri.

Cassius: Aşa e, — şi fórte mult se tânguiesc omenii acum, Brutus, că tu n'ai aşa privire, în care s'ar puté reoglinda valórea ta ascunsă şi care şi-ar puté arunca umbra peste tine ca sĕ ţi-o veḑi. Am auḑit mulţi ómeni respectabili din Roma — afară de nemuritorul Caesar — vorbind despre Brutus şi gemênd sub jugul têmpului acestuia cu dorinţa expresă, ca sĕ aibă ochii nobilului Brutus.

Brutus: O, pe ce căi periculóse voiesci tu sĕ mĕ duci şi sĕ caut în lăuntrul meu ceea-ce într'adevĕr nu axistă.

Cassius: De aceea, bunule Brutus, preparézǎ-te şi mĕ ascultă. De când tu scii, că nu te poţi vedea aşa bine ca prin reflexiune, eu, ca oglinda ta, voiesc modest sĕ te descoper ţie însuţi de ceea-ce tu încă nu scii, şi nu fi pentru aceea jelos de mine, iubite Brutus. Dacă aş fi eu hohotitoriu comun împreună cu alţii şi în tóte ḑilele mi-aşi apostrofa iubirea cu jurămênturi faţă de ori şi care nou cunoscut; dacă ai vedea, că eu mĕ linguşesc şi mĕ căciulesc pe lângă ómeni şi după aceea îmi bat joc de ei în ascuns şi când mai cunósce ca pe unul, carele banchetézǎ des nopţile şi umblă pe după cap cu toţi traşi-împinşii, atunci — ţine-me de periculos. (sunete la trompete şi de bucurie)

Brutus: Ce însemnézǎ chiuiturile ăstea? — mĕ tem, că poporul alege pe Caesar de rege.

Cassius: A! -- ţi-e frică de aceea? Atunci trebue sĕ cuget, că tu nu doresci acésta.

Brutus: N'aşi voì, Cassius, într'adevĕr; dar eu tare îl iubesc. Dar pentru ce mĕ ţii aşa îndelung aci? Ce voiesci sĕ-mi împărtĕşesci? Dacă-i ceva ce servesce spre binele public, pune onorul pentru un ochiu şi mórtea pentru celalalt, si eu voiu privi pe amêndoi cu sânge rece, pentru-că aşa sĕ-mi face amintire de virtuţile strămoşilor locuitorilor din Veştem, a vitejilor grăniţeri şi îndémnă poporul la muncă perseverantă, armonică, la ajutor împrumutat, spre a putea cu demnitate purta numele înaintaşilor sĕi, şi spre a i fi cu putinţă sĕ înfrunte greutăţile nenumĕrate şi de multe soiuri, ce întimpină în ḑiua de aḑi.

Secretarul despărţĕmêntului, dl Dr. E. **Cristea** cetesce apoi raportul gen. despre activitatea comitetului în anul espirat.

Din acest raport e evident, că comitetul în periodul amintit a ţinut 5 şedinţe pentru resolvirea afacerilor curente. — Membrii Asociaţiei din acest despărţĕmênt s'au înmulţit cu 15 ord. şi 21 ajutători; astfel despărţĕmêntul numĕră acum 6 membri fundatori, 19 pe viaţă, 60 ordinari şi 27 ajutători.

Au încetat din viaţă: membrul fund. D. br. Ursu, membrul pe viéţă I. Hannia, şi m. ord. D. Gabor.

Pe teritoriul despărţĕmêotului funcţionéză o agentură, în Bungard. Se vor lua disposiţii pentru înmulţirea lor după-ce comitetul central va lansa instrucţia sa privitóre la organisarea de agenturi comunale.

Comitetul despărţĕmêntului a pus la disposiţia protopopilor gr. or. şi gr. cat din Sibiu 30 resp. 20 de coróne spre cumpĕrarea de cărţi şcolare elevilor diligenţi şi săraci dela şcólele poporale de acolo. Banii s'au întrebuinţat spre acest scop.

(Va urma.)

Noutăţi.

„Reuniunea sodalilor români din Sibiu, invită la *Concertul împreunat cu teatru şi joc*, ce se va arangia Sâmbătă, în 1/13 Novembre 1897 în sala dela „Gesellschaftshaus sub conducerea dlui Candid Popa, învĕţător şi cu binevoitorul concurs a unui grup de clerici din seminariul „Andreian“ Sibiu, 5 Novembre n. 1897. *Comitetul reuniunei.* Inceputul la órele 8 séra. Preţul de intrare: de familie á 3 persóne 1 fl 50 cr, pentru domni 80 cr., (membrii Reuniunei 60 cr.), pentru dame 50 cr. Suprasolviri benevole se primesc cu mulţămită şi se vor cuita pe cale ḑiaristică. Bilete de intrare séra la casă.

PROGRAM:

I. Concert.

I. *a*) „Dumneḑeul nostru“, de D. Cunţanu;

b) „Cântec vênătoresc“, de T. Flondor.

2. *a*) „Tainic se luptă“, (serenadă) de N. Popovici;

b) „Cântul marinarilor“, de T. Flondor.

3. *a*) „Cucule cu péna sură“, cuartet duplu de G. Dima.

b) „Asta-i mândra“, cuartet, duplu de G. Dima.

4. „Marşul cântăreţilor“, de C. G. Porumbescu.

II. Teatru.

Bucóvna n'a învĕţat şi umblă la însurat séu *Vlăduţul mamei*, comedie cu cântece într'un act, de Ioan Lupescu, artist dramatic.

Persónele:

Vlăduţul mamei, şcolar de sat: dl Demetriu Axente. Iftimi Sbârciog, bĕtrân pădurar: dl Ioan Imbăruş Costică Sionescu, tinĕr boier: dl George Poponea. Savasta, mama lui Vlăduţ: d-şóra Elena Pop. Smarandiţa, fiica lui Iftimi: d-şóra Elena Poponea

Fumatul înainte de órele 10 este oprit.

N. B. Acei preastimaţi domni, cari din eróre n'au primit invitare, sunt rugaţi sĕ se considere prin acésta de invitaţi.

* * *

Avis atragem atenţiunea dlor învĕţători asupra anunţului nostru de aḑi de pe pag. 4. referitoriu la diferitele tabele de părete procurate în timpul din urmă

Librăria Tipografii Archidiecesane în Sibiu.

* * *

Atentat contra presidentului republicei braziliene, Moreas. Din Londra vine scirea, că s'a făcut un atentat contra presidentului Moreas Baros a republicei braziliene, căruia a căḑut jertfă fratele presidentului, Mandes (împuşcat) şi ministrul de resbel Vasquez Bernardo (străpuns de un pumnal), cari iau sărit în ajutoriu. Atentatul l'a sevîrşit un soldat, care imediat a fost prins şi predat autorităţilor. Causa atentatului sĕ fie de natură politică îndreptată contra republicei şi în favorul monarchiei nu de mult defiinţate. Partisanii monarchismului ḑic însĕ, că respectivul soldat a comis atentatul în stare inconscientă despre cele ce a făcut.

* * *

Teribilă catastrofă în America. La 26 Octobre n. s'a întêmplat în America lângă New-Yorck, o teribilă catastrofă pe rîul Hudson. Pe când era sĕ trécă trenul preste rîu, podul, în urma ploilor din véră, s'a surpat, şi tóte vagónele, pline de călĕtori, au căḑut unele preste altele în apă dela o înălţime de 108 urme. Vagónele dinainte s'au turtit tóte formal. Până acum s'au scos 28 morţi şi 120 răniţi.

Varietăţi.

O invenţiune uriaşă. Lumea economică este alarmată de o nóuă invenţiune, care punêndu-se în praxă pretutindenea va face o nóuă revoluţiune pe terenul economic. Este vorba adecă de o maşină, cu ajutoriul căreia se póte pregăti pânea direct din grâu, fără ca acesta sĕ se mai facă făină.

Maşina numită au inventat'o doi ingineri din Belgia: Avedic şi Desgoffe. Aceştia vĕḑênd, că prin măcinat făina se prea încălḑesce şi astfel perde o parte fórte însemnată din materiile nutritóre, ce se află în grâu; sciind de altă parte, cà pânea négră este mai nutritóre decât cea albă: au inventat o maşină, pe care au numit-o: „Panificatorul antispir“.

Panificatorul antispir constă din dóue róte: una scorburósă, care se învêrte înlăuntrul alteia, ce stă nemişcată şi înţepenită de un zid. A dóua rótă încă e scorburósă şi are de asupra un coş, în care se tórnă grâul, ca şi când se macină. Partea din jos a coşului stă în legătură cu întrarea în róte, pe cari apoi intră grâul.

Inainte de a băga grâul în coş, se spală, se curăţă şi se udă cum cere trebuinţa. Grâul căḑut din coş, ajunge între cele dóue róte, cari prin mişcările lor contrare, îl sdrobesc aşa, că eşind dintre róte este ca un aluat. Acest aluat, înainte de a eşi afară, se frământă bine, ér după ce ese din róte se cóce, ca şi pânea obicinuită.

Pânea acésta se ḑice, că nu se deosebesce mai întru nimic de pânea comună, ce se face din făină; abia se póte observa la ea o mică colóre roşietică, care vine dela tĕrîţele, ce se află în grâu, dar la gust si pentru nutrirea omului este cu mult mai bună şi mai sănĕtósă ca cea făcută direct din făină.

Pânea făcută în panificator, după părerea medicilor, cari au analisat'o, apĕră pe ómenii, cari se nutresc cu ea, de-o mulţime de bóle; apoi nu îngraşă corpul, nu îngreunéză stomacul şi este de dóue-ori mai saţiósă ca cea de făină. Copii nutriţi cu asemenea pâne se ḑice, că cresc şi se învêrtoşéză mult mai curênd, decât déçă ar fi nutriţi cu pâne de a nóstră.

De-almintrelea este îndeobşte cunoscut, că pânea négră este mai bună şi mai nutritóre decât cea albă, care nu are atâtea părţi nutritóre în ea. Un câne nutrit numai cu jimble (franzele) de cele albe, în decurs de 50 de ḑile a perit. Dér cum s'a făcut până acum pe la noi, pe cele mai multe locuri pânea cea négră nu a corĕspuns recerinţelor sanitare, de-óre-ce avea mai multe scăderi, era cam acră, greóie, nefrământată ş. a.

Panificatorul antispir s'a pus deja în lucrare în capitala Belgiei (Bruxela) şi, după cum scriu foile, până acum are o mulţime de consumenţi, cari toţi laudă pânea făcută direct din grâu cu ajutorul panificatorului.

PARTEA SCIENTIFICA ŞI LITERARA

I. Löser.

Istoria Agriculturei.

Traducţiune autorisată
de
Un prietin al plugarilor.
(Urmare.)

Capitlu al doilea.

Agricultura la Germani din timpurile cele mai vechi până la timpul lui Carol cel Mare (1800 după Christos).

Period I.

Starea agriculturei în anticitatea germanică până la finea secolului al cincilea.

1. Când au venit protopărinţii Nemţilor (Germanii) în Germania, care era acoperită de păduri mari, aveau de a se lupta cu animalele sĕlbatice — cu tauri sĕlbatici, urşi porci etc. O agricultură de Dómne-ajută aici pe timpul acela nu se putea căuta, ba lipsesc cu desĕvêrşire datele şi monumentele istorice. Póte că îmblânḑirea de animale sĕlbatice şi cresceraa lor la case din partea vênătorilor forma prima punte de trecere la viaţa de păstori. Porcul sĕlbatic în cârduri (întregi) mari prin tóte locurile împrăsciaţi, atrase asupra-şi de timpuriu atenţiunea ómenilor, şi de timpuriu s'a prefăcut în porcul de casă, (domestic). După alţii se ḑice, că s'ar fi adus ca porc domestic din Asia. Tot acésta se ḑice şi despre vitele cornute, al căror protopărinte póte că a fost diluvialul „ur“ (Bos-primigenius). In poesia Niebelungen se amintesce despre dóue soiuri de tauri. Wiesent şi Ur. Bojanus arată, ca numirile aceste se referă numai la tauri şi vacile sĕlbatice (zimbru), Wieseut nu este nici decum protopărintele vitelor nóstre cornute, căci acesta nu se póte îmblânḑi la nici un cas, are cu o părechie de cóste mai mult (14 perechi), şi nu are tragĕn. Óre numirea de bojan, care o folosesc ţĕranii la numirea boilor sĕ nu fie după acest scriitor? In Transilvania mai fie-care ţĕran numesce boul lui „bojan“. Cum-că emigraţii au adus în espediţiunile lor din Asia cai, oi şi capre, este cunoscut de toţi.

2. Pădurile cele mari au ţinut pe locuitorii străvechi legaţi de vênat şi păstorit, şi agricultura începută nu-i putea opri dela emigrări, de multe ori familii întregi emigrau spre a-şi căuta locuri mai bune. Cea mai mare parte a ţĕrei la început era pămênt de curênd desţelenit. Cultivarea pămêntului nu se putea face dintr'odată, ci pe rênd, după împrejurări şi mai mult şi mai puţin după cât era în stare a lucra, ba se mai aprindeau păduri întregi, ca mai uşor sĕ pótă lucra pămêntul gunoit fiind prin cenuşa rĕmasă, şi care era şi mai productiv. Locurile mai apătóse le destinau pentru fênaţe şi le numiau pagişte, care numire se folosesce şi acuma în Şvabia şi Elveţia.

3. Dela Romani posedem cele dintâi date despre starea Germaniei vechi, despre caracteristica locuitorilor, precum şi despre agricultura şi economia de vite. Dintre tóte sunt lucrările lui Iuliu Caesare, Tacit şi Pliniu isvórele istoriei anticităţii germâne din cari estragem următórele:

„Germanii nu iubesc locuinţele la olaltă, nu au oraşe, fiind-că Germanii în oraşe cobeau la legăturile iobăgiei şi credeau, că prin aceste lagături se va perde libertatea germană, de aceea dărîmau oraşele romane unde puteau, fie-care locueşce pentru sine şi depărtat de vecini, chiar cum i-a învitat spre stabilire o luncă, un isvor séu o pădurice. Fie-care îşi aşéḑă casa după placi nu aveau curte la casă, ei erau deschişi de tóte părţile, tóte edificiile sunt de lemn, nu sunt ordinate, fără nici o formă şi urîte.

Casele erau mai tóte fără ferestre. Peste un spaţiu gol neîmpărţit se ridica o columnă, cars ţinea coperişul şi pe care o numeau créstă.

(Va urma.)

---

ajute Dumneḑeu, precum iubesc un nume onorat mai mult decât îmi este frică de mórte.

Cassius: Eu sciu bine, că este virtute în tine Brutus, tocmai aşa precum îţi cunosc esteriorul. Ei bine! Onórea e subiectul istoriei mele. Eu nu pot spune, că cum cugeţi tu séu alţi ómeni despre viaţa acésta, dar mie mi tot una sĕ fiu, séu sĕ nu mai fiu, decât sĕ mai trăiesc cu frica în spate de un om ca şi mine. Eu m'am născut liber, ca şi Caesar, — aşa şi tu; ne-am nutrit, ca şi el, şi amêndoi putem indura gerul ca şi el, pentru că odată pe o ḑi furtunósă şi rece, pe când undele tulbure a Tibrului mai trecéu peste ţĕrmuri, Caesar a ḑis către mine: „Cutezi tu acum Cassius sĕ sari cu mine în Tibru şi sĕ dăm pe întrecute cu notul până dincolo“? La cuvintele acestea, eu îmbrăcat cum eram, am şi sărit în rîu şi l'am provocat sĕ-mi urmeze. El într'adevĕr încă a făcut aşa. Apa vîjeia, dar noi îi spintecam undele viforóse cu braţe musculóse şi opuneam pepturile valurilor turbate. Dar înainte de a fi ajuns ţĕrmurele celalalt, Caesar m'a strigat: „ajută-mi Cassius, că de-nu, mĕ cufund“. Eu, precum odinióră marele nostru străbun Aeneas a scos în spate din flacările Troiei pe bĕtrânul Anchises, aşa am scăpat şi eu pe Caesar din valurile Tibrului. — Şi omul acesta s'a ridicat acuma la Zeu, ér eu, Cassius, sunt o creatură miserabilă, carea trebue sĕ-şi încârlige spinarea când Caesar abia clătină din cap. In resbelul din Spania el avé friguri, şi când îl apucau fiorile, l'am observat că tremura — da, ĕsta tremura; de pe buzele sale cele laşe colórea a fost dispărut, ochii lui, la a căror privire cruntă acum tremură lumea, erau păiangeniţi şi îl auḑiam cum gemea. Da, limba lui, care demândă acum Romanilor sĕ asculte şi sĕ-i inducă discursurile sale în protocóle, striga: „ah, Titinus, dăm un pic de apă“, ca o fată morbósă. O Zeilor! Mĕ mir, cum a putut un om de o constituţiune aşa debilă sĕ ne întrécă pe ceialalţi în curs şi sĕ ieie el singur laurii majestăţii în mână. (Sunete de trompete şi sgomot).

Brutus. Ânc'un sunet de bucurie. Mi-se pare, că aplausele aceste sunt pentru alte onoruri, nóue, cari se ofer lui Caesar.

Cassius. Aşa-i, el păşesce peste lumea acésta ângustă cu paşi gingatici, ca un colos, iar noi ómeni umblăm ca furnicele pe sub piciórele lui cele măreţe şi căutăm în jur după un mormênt fără nici o onóre. Ómenii câte odată sunt însĕşi măestrii sorţii lor. Greşéla, scumpule Brutus, nu-i în stelele nóstre, ci în noi, — dacă ne supunem. Brutus şi Caesar! Ce-i în cuvêntul acesta Caesar? Pentru ce se amintesce numele acesta mai mult decât al tĕu? Scrie-le la olaltă: al tĕu e tocmai aşa de sonor, amândóue sună într'un chip la exprimare; cântăresce-le, şi sunt tot atât de grele. Învócă cu ele, şi cu Brutus tocmai aşa vor apăré spirite ca şi cu Caesar (sunete de bucurie) Acum, în numele tuturor Zeilor, cu ce mâncări se nutresce Caesar de a devenit atât de mare. Tîmpuri, voi aţi ajuns de ruşine! Roma, ţi-ai perdut cuibul viţelor de eroi, Dela potop câte vécuri au trecut în cari nu s'a distins barem un singur om? Cine a putut vorbi vre-o dată despre Roma, ca amintindu-o sĕ o aducă în combinaţiune numai c'un singu om? Dar acum întradevĕr e aşa, şi loc ar fi destul aici. Oh! amêndoi am auḑit dela părinţii nostrii, că a fost odată un Brutus, carele tocmai aşa de lesne ar fi suferit pe căpetenia dracilor sĕ-şi pună cuibul în Roma, ca pe un rege tronul!

Brutus. Cum că tu mĕ iubesci, despre acésta mĕ nădăiesc; la ce ţintesci şi ce voiesci sĕ fac, de asta nu mĕ mădăiu. Cum m'am socotit şi ce cuget eu despre timpul nostru, asta ţi-voi spune-o de altădată. De o camandată, dacă mi permis sĕ te rog, nu voiescu sĕ mĕ mai aţiţi. Ceea ce miai ḑis, voi lua o în considerare, şi despre ceea ce mai ai de ami spune, voi a căuta ocasiune şi timp, ca sĕ te ascult cu pacienţă. In cestiuni de acestea, mari, noi trebue sĕ ne mai înţelegem. Păn'atunci, amice nobile, înseamnăţi: Brutus mai bucuros voiesce sĕ fie un sătén, decât sĕ se folosésçă cu numele de fiu al Romei între condiţiuni aşa umilitóre cum cércă trupurile sĕ ne impună asupra nóstră.

Cassius. Imi pare bine, că cuvintele mele cele slabe au potut şi atâtea scântei sĕ scótă din Brutus. (Caesar se reîntórce cu alaiu).

Brutus. Jocurile s'au gătat şi Caesar se reîntórce.

Cassius. Când vor trece pe lângă noi, trage pe Casca de mânecă şi el după datina sa aspră îţi va spune ce s'a întêmplat aḑi mai de însemnat

Brutus. O voiu face. Dar uite, Cassius, la fruntea înroşită de mânia a lui Caesar şi cum tot alaiul lui sĕ pare dăbălat ca servitorii cei înfruntaţi. Obrazii Calpurniei sunt paliḑi, iar Cicero privesce cu aşa ochi înfocaţi şi aprins la faţă, cum îl vedeam numai în senat când se afla în dispută cu vre-un senator.

(Va urma).

Nr. 427/897. [207] 3—3

CONUCRS.

În sensul ordinaţiunilor consistoriale dto 15 Iulie a. c. 4427 B. şi din 12 August a. c. Nr. 5203 B. prin acésta se publică din nou concurs pentru parochia vacantă de clasa I. din Braşovul vechiu cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în ḑiarul „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch dau suma de 810 fl. v. a. anual, pe lângă casa parochială.

Doritorii de a ocupa acéstă parochiă, au a-şi aşterne cererile lor instruite în sensul legilor în vigóre, subsemnatului oficiu protopopesc în terminul deschis, avênd a se presenta sub durata concursului în vre-o Duminecă séu sěrbătóre în biserica din acéstă parochiă, spre a-şi arěta aptitudinea în cele rituale.

Informaţiuni mai de aprópe despre parochie se pot lua dela subscrisul oficiu protopresbiteral, eventual dela comitetul parochial respectiv.

Braşov, 1 Septembre 1897.

Oficiul protopresbiteral gr.or. al Braşovului.

Ioan Petric,
protopresbiter.

Nr. 150/1897. [216] 2—3
Ot. ppresbit.

CONCURS.

Pentru îndeplinirea posturilor vacante învěţătoresci dela şcólele elementare poporale gr. or din parochiile mai jos însemnate prin acésta se deschide concurs cu termin de 15 ḑile, computate dela prima apariţiune a acestui concurs în ḑiarul „Telegraful Român“

1. Cheuchiş cu salariu anual de 300 fl. v. a. din cari 100 fl prin repartiţiune dela popor; ér 200 fl ajutoriu de stat; — apoi locuinţă şi grădină.

2. Chiuesci cu salariu anual de 300 fl. v. a. prin repartiţiune dela popor, locuinţă şi lemne de foc.

3. Olpret cu salariu anual de 300 fl. prin repartiţiune dela popor, locuinţă şi grădină.

Doritorii de a ocupa vre unul din aceste posturi sunt poftiţi a-şi înainta cererile concursuali, instruite conform legilor în vigóre, la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis

Deeş, 7 Octobre, 1897.

Oficiul ppresbiteral al tractului gr.-or Deeş.

Teodor Herman,
protopresbiter.

Nr. 26/1897. [217] 2—3
com. par.

CONCURS.

Pentru ocuparea a dóue posturi de învěţător la şcóla rom. gr.-or. din Vidra-de-sus, protopresb. Câmpeni, se escrie din non concurs, cu termin de 15 ḑile dela prima publicare.

Emolumentele împreunate cu acestea posturi sunt: salar de 300—300 fl. ce se solveşce în rate lunari anticipative, din fondul bisericei —; cuartir liber; loc pentru grădină; 12—12 m. 3 de lemne de foc, — din cari se încălḑesc şi salele de învăţěmênt; primirea la timpul sěu a cuincuenalilor. Cei aleşi, dacă vor dovedì că 's diligenţi şi cu purtări bune, pot conta cu siguranţă şi la alte venite accidentali, până la suma de 100 fl.

Doritorii de a ocupa aceste posturi au sě-şi subştearnă petiţiunile instruite conform normelor prescrise oficiului protopresbiteral gr.-or. în Câmpeni.

Din şedinţa comit. paroch. ţinută la 14 Sept. v. 1897.

Iosif Gomboş, preşedinte. *Ioan Mihu,* not.

Nr. 266/897 In conţelegere cu:

Romul Furdui,
presbit.

Szeben várm. alispánja.

Sz. 554/1897. [207] 2—2
erd. biz.

Pályázati hirdetmény.

Szebenvármegyében ujonnan szervezett erdőgyakornoki állásra, mely évi 500 frt. fizetés és 100 frt. lak pénzzel van egybekötve, ujabb pályázat nyittatik.

Ezen állásra csak oly egyének pályázhatnak, kik az erdészeti akademiát sikerrel végezték. Előnyben részesülnek oly egyének, kik erdőrenderési teendőkben gyakorlati jártasságat igazolni képesek, az erdészeti államvizsgát sikerrel letették és a német és román nyelvben jártasok.

Felhivatnak pályázni ohajtók, hogy kellőleg felszerelt kérvényeiket 1897. évi december hó 20-áig ezen bizotsághoz nyujtság be. Szeben várm. kőzigazgatási erdészeti bizottságának Nagy Szebenben 1897 évi October hó 25-én tartott űléséből.

Thalmann,
föispàn mint. bizottsági elnök.

A apărut:

Protocolul
Sinodului
archidiecesei greco-or. române
din Transilvania
ţinut la anul 1897.

Preţul 1 fl.

Se póte procura din
Librăria Tipografiei archidiecesane
Sibiiu.

Ne-au sosit acuma:

Tabele de părete pentru cetit, românesci	fl.	2.40
„ „ „ „ „ unguresci	„	2.40
„ „ **istoria naturală** (16 bucăţi colorate: regnul animal, vegetat şi mineral)	„	7.20
Tabele de měsuri metrice cu esplicare	„	—.80

Librăria Tipografiei archidiecesane, Sibiiu.

A eşit de sub tipar şi se póte procura din

Librăria Tipografiei archidiecesane

CALENDARIU
pe anul comun dela Christos
1898.

Anul al patruḑeci şi şeptelea.

Pe lângă partea calendaristică cuprinde: şematismul amplificat al archidiecesei ortodoxe transilvane, precum şi un mic şematism privitor la diecesele aparţinětóre metropoliei ortodoxe române din Ungaria şi Transilvania; o indicare lunară a agendelor protopresbiterale şi parochiale; o îndigitare pentru trebuinţele clericilor absoluţi şi a învěţătorilor confesionali; însemnarea têrgurilor după alfabet, luni şi ḑile; anunţuri, şi în fine catalogul cărţilor din librărie.

Partea literară conţine: „Pascile“ şi „Érna pe uliţă“, poesii de G. Coşbuc, Alexandru Roman, material pentru biografia şi activitatea lui de Ilie din Urseni, şi „Bunica Márie“ de Ilarie Chendi.

Preţul unui exemplar broşat 30 cr., 10 séu mai multe exemplare şi în genere vènḑětorilor broşat 25 cr.

Librăria Tipografiei archidiecesane, Sibiiu.

Din „**Biblioteca pentru toţi**“ sub conducerea literară a d lui D. Stáncescu au apărut până acum:

Nr. 1 **Poveşti alese** de *Andersen*; Nr. 2 **Paserile nóstre** (legende), de *S. Fl. Marian*; Nr. 3 **Cântece şi plângeri**, I (poesii) de *M. Zamfirescu*; Nr. 4 şi 5 **Despre educaţie**, de *Herbert Spencer*; Nr. 6 **Icóne şterse** (nuvele) de *A. Vlahuţa*; Nr. 7 **De prin veacuri**, I. (nuvele) de *Carmen Sylva*; Nr. 8 **România, Roma, Piza etc.** de *Michelet*; Nr. 9 **Castelul Peleş**, descrierea de *Leo Bachelin*; Nr. 10 **Nuvele şi schiţe** de *T. Maiorescu*; Nr. 11 **Din tinereţe etc.** novele de *André Theuriet*; Nr. 12 **Nuvele** de *M. Demetrescu*; Nr. 13 **Nuvele romane** de *Duiliu Zamfirescu*; Nr. 14 **Antichitatea romană** de *Wilkins*; Nr. 15 **Prosă şi poesii** de *Gr. M. Alecsandrescu*; Nr. 16 **Povestea vorbii** I. proverbe de *Anton Pann*; Nr. 17 **Istoriόre** de d-na *Colomb*; Nr. 18 **Schiţe umoristice** de *Dumitru Teleor*; Nr. 19 **La ce viseazǎ fetele**, teatru de *Alfred de Musset*; Nr. 20 **Legende istorice**, de *D. Bolintineanu*; Nr. 21 **Ombra**, roman de *Genevraye*; Nr. 22 **Căl. imprej. odǎii mele**, roman de *Maistre-Xavier*; Nr. 23 şi 24 **Din viéţa meseriaşilor**, nuvele de *P. Bănăţeanu*; Nr. 25 **Povestea vorbii** II. proverbe de *Anton Pann*; Nr. 26 **Biografiile ómenilor celebri**; Nr. 27 **Antichitatea greacă**, de *Mahaffy*; Nr. 28-33 **Opere complete**, de *Creangă*; Nr. 34 **Istorice**, de *Jonescu-Gion*; Nr. 35 **La gura sobei**, snóve de *Dumitru Stăncescu*; Nr. 36 **Poveşti de Crăciun**; Nr. 37 **Prosă şi epigrame**, de *Radu D. Rosetti*; Nr. 38 **Werther** roman de *Goethe*; Nr. 39 **Povestea vorbii III.** (ultim.) proverbe de *A. Pann*; Nr. 40 **De prin vécuri II.** (ultim.) nuvele de *Carmen Sylva*; Nr. 41 **Noţiuni asupra sciinţelor** de *Huxley*; Nr. 42 **Doruri şi amoruri** I. poesii de *Depărăţeanu*; Nr. 43 şi 44 **Modele de discursuri rom.** de *Adamescu*; Nr. 45 **Doruri şi amoruri**, II. (ultim.) poesii de *Depărăţeanu*; Nr. 46 **Duşmanii nostri**, de Dr. *Urechiă*; Nr. 47 **Cântece şi plângeri** II. (ultim.) poesii de *M. Zamfirescu*; Nr. 48 şi 59 **Modele de discursuri streine**, de *Gr. Adamescu*; Nr. 50 **Convorbiri despre artă**, I. de *Pecaut* şi *Baude*; Nr. 51 **Din góna vieţii**, I., nuvele şi poesii de *A. Vlahuţă*; Nr. 52 **Prietene**, roman de *François Coppée*; Nr. 53 **Doi trandafiri** nuvele de *Wildenbruch*; Nr. 54 **Patriotul**, morală de *Bourde*; Nr. 55 **Din inimă** poesii de *Radu D. Rosetti*; Nr. 56 **Convorbiri despre artă**, II. (ultim). de *Pecaut* şi *Baude*; Nr. 57 **Din góna vieţii** II. nuvele de *A. Vlahuţă*; Nr. 58 **Schiţe usóre** de *Caragiale*; Nr. 59 **Din góna vieţii**, III. (ultim.) nuvele de *A. Vlahuţa*; Nr. 60 **Manon Lescaut**, I. roman de *Abatele Prévost*; Nr. 61 **Trotoarul Bucur**, nuvele de *D. R. Rosetti (Max).*; Nr. 62 **Enoch Arden**, poemă de *Tennyson*; Nr. 63 **Satire şi teatru** de *D. C. Ollanescu* (Ascanio); Nr. 64 **Spre primăvară**, poesii de *Costin*; Nr. 65 **Manon Lescaut** vol. II. roman de *Prévost*; Nr. 66 **Manon Lescaut** vol. III (ultim). de *Prévost*; Nrii 67, 68 şi 69 **Minunile universului**, vol. I. II. III. (istoria naturală); Nr. 70 **Legenda ţiganilor** de *P. Dulfu*; Nr. 71 **Ce este frumseţa**, artă de *Const. Stăncescu*; Nr. 72 **Cugetări noi asupra popórelor vechi, Egipetul**, geografie de *Buzoianu*; Nr. 73 şi 74 **Dan**, partea I. roman de *A. Vlahuţă*; Nr. 75 **Armonii intime** poesii de *A. Sihleanu*; Nr. 76 şi 77 **Dan**, partea II roman de *A. Vlahuţă*; Nr. 78 **Ginerile lui Poirier**, de *Augier & Sandeau*; N. 79 **Nastratin Hogea** de *A. Pann*; Nr. 80—84 **Ciocoii vechi şi noi**, roman de *Filemon*; Nr. 85 **Biografiile scriitorilor rom.** de *Adamescu*; Nr. 86 **Ce povestesce pădurea**, nuvele de *Putlitz*; Nr. 87 **Berberii Hesperidele**, geografie de *G. T. Buzoianu*; Nr. 88 şi 89 **Denisa**, teatru de *Duma (Al. fiul)*; Nr. 90 **Poeme** de *H. G. Leca*; Nr. 91 **Geniile sciinţei şi industriei**, biografii de *Gastineau*; Nr. 92 **Sincere**, poesii de *Radu D. Rosetti*; Nr. 93 şi 94 **Povestea lui Moş Albu** de *A. Pann*; Nr. 95 **Cartagena-Cyrena**, geografie de *G. T. Buzoianu*; Nr. 96 şi 97 **Paul şi Virginia**, roman de *B. de St. Pierre*; Nr. 98 **De demult**, poesii de *Stavri*; Nr. 99 **Apostol**, poemă de *Petöfi*; Nr. 100 **Carte de chipuri fără chipuri**, poveşti de *Andersen*; Nr. 101—110 **Dicţionariu francez-român** de *Urechiă*; Nr 111 **Poesii** de *Th. M. Stoenescu*; Nr. 112 şi 113 **Introducere la studiul sciinţelor fisice** de *Morand*; Nr. 114 **Liniştea sufletéscă** de *Seneca*; Nr. 115 **Alte schiţe umoristice**, de *Dumitru Teleor*; Nr. 116 şi 117 **Iubire** de *Vlahuţă*; Nr. 118 **Fleacuri**, amintiri duióse, schiţe şi novelete de *V. Pop*; Nr. 110 **Robia Peleşului** de Carmen Sylva, traducere de *Elena Radu Rosetti*; Nr. 120 **Un leu şi un zlot**, comedie intr'un act (localisare) de *D. Rosetti*;

Un numěr costă 16 cr.

Se află de vênḑare în

Librăria Tipografiei archidiecesane, Sibiiu,

Redactor prov. **Gavriil Hango.**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 120. Sibiiu, Joi, 30 Octobre (11 Novembre) 1897. *Anul XLV.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
la „Tel. Rom.“ într'una cu suplementul „Fóia Pedagogică“
Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl.. 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru strĕinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Luptă pentru hegemonie.

II.

Politicianii maghiari priveau la isbucnirea perturbaţiunilor din Austria cu multă satisfacţie. In parlament şi în ḑiaristică accentuau mereu deosebirea între atitudinea lor şi a Austriacilor, acum în faţa importantului act ce avea sĕ se sĕvêrşéscă.

Indeosebi dela visita împĕratului german încóce, importanţa Ungariei o scoteau tot mai mult în relief, nu era ḑiar, care sĕ nu accentueze, că punctul de gravitaţiune al politicei s'a transpus — aşa dintr'odată — din Viena la Budapesta. In consecinţă s'au găsit destui politiciani flămânḑi, chiar şi de cei ce stau aprópe de guvern, cari sĕ céră exploatarea stărilor triste din Austria în favorul Ungariei.

A trebuit sĕ vină Apponyi, ca să deschidă ochii acestor fanatici şi sĕ-i capaciteze, că încercări de exploatare şi agitaţiuni în contra Austriei, numai pe socotéla Monarchiei întregi merg. Bánffy a fost primul, care a înţeles pe Apponyi şi s'a grăbit a face şi în paramentt o declaraţie în sensul acesta.

Vorbirea lui Bánffy rostită în sĕptămêna trecută în parlamentul maghiar a stêrnit însĕ cu tóte aceste resens în cercurile austriace. Pentru-ce? Deşi Bánffy a declarat, că nu incumbă Maghiarilor de a se amesteca în chestiile „casnice“ ale Austriacilor, el totuşi nu s'a putut abţiné a nu vorbi într'un ton *ameninţător*. *„Mergem cu voi Austriacii, dacă se póte; mergem însĕ şi în contra vóstră, dacă va trebui“*, — acesta este tenorul vorbirei ministrului-preşedinte maghiar.

Acésta este însĕ şi pĕrerea în general a pressei maghiare, o părere între împregiurările actuale destul de domólă Se remarcă deodată lipsa de curagiu şi de şovinism la cele mai patriotice foi. Cu tóte că pentru independişti şi kossuthişti împregiurările sunt atât de favorabile, încât ar avea câmp prielnic de agitaţiune, ca sĕ ridice din nou steagul independenţei, — foile lor se feresc cu circumspecţune de agitaţiuni în direcţia acésta.

Explicaţia e tare uşóră. O găsim tot în foile lor.

Guvernamentalul „Pesti Napló“ din 31 Octobre făcênd o comparaţie între stările din ambele părţi ale Monarchiei, scrie următórele:

„Când Deák şi Andrássy au pus basă dualismului, după-cum se scie, ei au mânecat din presupunerea, că conducerea va rĕmâné întotdeuna pentru Ungaria în mâna maghiarilor, ér pentru Austria în mâna Germanilor. Intru cât s'au împlinit aceste aşteptări in ambele părţi? Şi dacă nu s'au împlinit *nu se póte întêmpla, că şi elementul maghiar sĕ aibă aceeaşi sórte vreodată, de care parte a avut în Austria elementul german?*“

Hic haerit! Politicianii maghiari au vĕḑut procesul politic, ce s'a desfăşurat înaintea ochilor lor. Au vĕḑut, cum a trecut rolul conducerei dela Germani la celelalte popóre. Iute s'au grăbit a trage o paralelă între Austria şi Ungaria; au găsit şi aici popóre, li s'a deschis o urîtă perspectivă, sórtea Germanilor i-a înspăimêntat.

Stările din Austria i-a îndemnat pe Maghiari a medita şi asupra situaţiei lor şi a urmărilor serióse, ce pot resulta din o imprudentă agitare în contra Austriei.

E fapt, că în Ungaria hegemonia maghiară e actualmente mai puternică ca ori şi când; e fapt, că ea are puternic razĕm în succesele politicei de maghiarisare obţinute îndeosebi pe teritoriul locuit de Germani; e fapt, că se consolidează tot mai tare, îşi întăresc centrele politice, desvóltă activitate întinsă pe teren cultural şi economic. Pe de altă parte este adevĕrat, că naţionalităţile nu sunt concentrate şi n'au nici pe departe contingentul necesar de bărbaţi, cari ar puté forma partide guvernamentabile.

Insĕ ar fi o mare sinamăgire din partea Maghiarilor, dacă n'ar prevedé. că nici în Ungaria n'o sĕ dăinuiască mult aceste raporturi. Ei nu pot fi convinşi, că o tactică mai bună şi mai energică din partea naţionalităţilor, — bunăóră o tactică de felul celei observate în Austria acum de Germani — nu va schimba actualele stări, şi nu va da naţionalităţilor din Ungaria putere hotăritóre în afacerile ţerii? Ei, şi atunci? Atunci a sosit *dies irae*. . .

Dar ei se socotesc de timpuriu. Pentru a preintimpina eventualele stări de urmare funestă pentru ei, se grăbesc a-şi trage consecinţele din stările din Austria, punêndu-se de astă-dată pe un punct de vedere practic.

Prima consecinţă, ce au grăbit a-şi trage, a fost de a nu se ingera în afacerile austriace şi de a contribui mai mult la împăcare, decât la lărgirea prăpastiei.

E natural, ca Maghiarii sĕ ţină la actuala formă de stat şi sĕ apere din rĕsputeri dualismul, sĕ voteze cu atâta grăbire provisoriul. E natural, pentru că pelea lor şi-o apĕră.

Se póte afirma, că hegemonia maghiară în a doua parte a Monarchiei este pendentă de forma dualistă. Dacă deci ei vor lucra în contra acestei forme — şi a sprijini acum luptele de partide din Austria însémnă a lucra în contra dualismului — ei ar da în sine înşişi. Ar pregătí astfel terenul pentru o luptă de hegemonie în Ungaria.

Astfel se esplică circumspecţiunea lor faţă de stările din Austria, astfel se esplică stăruinţa lor cu care cer, ca şi în Reichsrath sĕ se voteze provisoriul.

Atitudinea guvernului maghiar, care jócă pe mĕţa blândă şi vrea pace cu ori ce preţ şi delăturarea curentelor primejdióse constituţiei din politica Austriei, — îşi are basă şi în stările lăuntrice. Naţionalităţile din Ungania, a căror luptă se mărginesce încă la o mică acţiune de defensivă, inspiră guvernului destulă îngrijire, care luptă însĕ la o desvoltare seriósă a conflictelor din Austria, póte uşor sĕ devină ofensivă.

Şi acésta mai curênd séu mai târḑiu se va întêmpla, ori câtă silinţă şi-ar da guvernul maghiar de a-şi apăra hegemonia.

Raportul general al cons. metropolitan ca senat bisericesc..

Nr. 279 M.

Mărit Congres!

Subsemnatul consistoriu ca senat scolariu, 'şi ia voie a substerne Măritului Congres următorul raport despre activitatea sa în periodul dela 1 Ianuariu 1895 până în ḑiua de astăḑi:

Din numĕrul total al esibitelor întrate la consistoriu în periodul acum amintit aparţin la competinţa senatului scolariu 124, s'au resolvit 120 pendente sunt 4.

Senatul scoloriu a ţinut şedinţe în anul 1895 3, 1896 1, 1897 2.

S'au pertractat în calea apelaţiunii: *a)* procese disciplinare: din archidiecesă 1; ep. Aradului 3; ep. Caransebeşului —. *b)* afaceri administrative: din archidiecesă 1; ep. Aradului 5; Caransebeşului —.

Date speciale despre afacerile scolare şi ale învĕţământului în scólele nóstre, sunt presentate în conspectul aclus sub ·/.

Datele acestea comparate cu cele presentate congresului în anul 1895 arată următórele resultate: ad. 2. Comune bisericesci în a. 1896 faţă de a. 1893. *a)* cu scóla proprie: în archidiecesă + 31; în distr. cons. Arad + 26; Orăḑii mari + 1; în ep. Caransebeşului + 10. *b)* fără scólă proprie în archidiecesă + 37; în distr. cons. Arad + 7; în distr. cons. Orăḑii mari + 1; ep. Caransebeşului — 11.

FOIŢA.

Iuliu Caesar.

Tragedie în 5 acte
de
William Shakespeare,
traducere în prosă
de
Dr. P. T.
(Urmare).

Cassius: Ne va spune Casca ce s'a întêmplat.

Caesar: Antonie!

Anton: Caesar!

Caesar: Îngrijesce-te sĕ am tot ómeni cari sunt graşi pe lângă mine, de cei cu pĕrul luciu şi cari dorm bine nóptea; Cassius acela are o privire misteriósă, el se cugetă prea mult şi atari ómeni sunt periculoşi.

Anton: Nu te teme de el Caesar, el nu-i periculos; el e un bărbat nobil şi cu purtări bune,

Caesar: De ar fi numai cu puţin mai gras; dar eu totuşi nu mĕ tem, şi dacă totuşi aş fi în stare sĕ mĕ tem de ceva, eu nu sciu pe cine aş încunjura mai mult, ca pe Cassius. El cetesce mult, el e un observatoriu ager şi străbate tóte secretele omului. Lui nu-i place sĕ se jóce, ca ţie, Antonie, n'ascultă musica şi numai arare-ori zimbesce, dar atunci suride aşa, ca şi când şi ar bate joc de spiritul acela, care îl face sĕ zimbéscă. Ómeni de aceia, ca şi el, nici-odată n'au inima liniscită până când vĕd pe alţii mai înalţi decât ei, şi tocmai asta îi face aşa de temuţi. Eu îţi spun mai bucuros de ce trebue omului sĕ i fie frică, dar nu de ce mi frică mie, pentru-că eu sunt Caesar. Vino pe partea mea cea dréptă, pentru-că eu îs surd de o ureche şi spune mi ce socotesci tu despre el. (Caesar iese cu alaiul, Casca tras de mânecă rĕmâne).

Casca. M'ai tras de mânecă, voiesci sĕ grăiesci cu mine?

Brutus: Spune-'mi Casca, ce s'a întêmplat aḑi de i Caesar aşa de rĕu dispus?

Casca: Dar voi unde aţi fost, n'aţi fost pe lângă el?

Brutus: Atunci nu te aş întreba despre cele-ce s'au întêmplat.

Casca: Ei, i s'a fost oferit o cunună şi el a respins ofertul acesta cu dosul mânei la ceea-ce poporul a chiuit de bucurie.

Brutus: Pentru-ce a strigat a dóua-óră?

Casca: Nó, ér pentru aceea.

Brutus: Cum aşa, de trei-or i-s'a oferit cununa?

Casca: Aşa ḑeu, şi el de trei-ori a respins'o, tot mai încet ca mai nainte şi la tótă respingerea ómenii trăsăréu de bucurie.

Cassius: Cine i-a oferit cununa?

Casca: Dară Antoniu.

Brutus: Spune mi maniera respingerei, iubite Casca!

Casca: Dacă m'ar spênsura, încă n'aş fi în stare sĕ istorisesc tóte amĕnunţiurile. Pentru mine tótă ceremonia acésta a fost o comedie şi de aceea n'am băgat bine de sémă.

Am vĕḑut pe Marc Antoniu oferindu-i o corónă, dar aceea n'a fost o corónă, ci numai o cunună peste frunte şi precum v'am spus, el a respins-o odată, dar pe lângă tóte, după părerea mea, el mai bucuros ar fi luat-o. Atunci acela ér i-a oferit'o, dar el tocmai aşa a respins-o, — dar după socotéla mea, ér numai cu greu şi-a despărţit degetele de ea. Şi a treia-óră i-s'a oferit şi el şi a treia-óră a respins-o, şi la tótă respingerea plebeii strigau, bătéu în pălmile lor scorţióse, îşi aruncau căciulile unsuróse în sus si slobozau un aşa miros puturos din gurile lor pentru-că Caesar refusa cununa, de acesta era pe aci sĕ se înăduşe, căci el a leşinat şi a căḑut jos. Din partea mea nu cutezam sĕ rîd, de frică, ca nu cumva deschiḑêndu-mi buzele, sĕ rĕsuflu aierul acel rĕu.

Cassius: Încet, te rog, cum, Caesar a leşinat?

Casca: El a căḑut jos pe piaţă, cu spume la gură şi era ameţit.

Brutus: Aceea se póte, pentru-că el pătimesce de epilepsie.

Casius: Ba nu, Caesar nu pătimesce de epilepsiă, ci tu eu şi Casca, noi avem morbul acesta greu.

Casca: Eu nu sciu ce vrei sĕ ḑici, dar despre aceea sum sigur, că Caesar a căḑut jos. Dacă poporul acela sdrenţos n'a bătut în pălmi, n'a fluierat şi n'a strigat, tocmai cum îi-e datina sĕ facă cu comedianţi în teatru, atunci sĕ nu fiu om de omenie.

Brutus: Dar ce-a ḑis el când ér şi-a venit în fire?

Casca: Apoi, înainte de a fi leşinat, când a observat, că poporul se bucură de refusarea cununei, şi-a spintecat pieptarul şi şi-a oferit grumaḑii, ca sĕ îi taie. Dacă aş fi fost un om de vre-o atare meserie, sĕ mĕ iee dracul de nu-l luam scurt de vorbă, — şi cu acésta a căḑut jos. Când s'a trezit iară, a ḑis, că dacă au făcut cuiva ceva, séu a ofensat pe cineva, sĕ-l ierte şi sĕ i-o atríbue acésta slăbiciunei sale. Trei séu patru muieri, cari stătéu lângă mine, au strigat: „O, ce suflet bun“! şi l-au iertat din tótă inima; dar acésta nu însemnéză nimic, căci acelea şi atunci, când Caesar li-ar fi junghiat mamele, încă ar fi făcut aşa.

Brutus: Şi pentru aceea a trecut pe aici aşa mănios?

ad. 3. Prunci obligaţi la scólă în a. 1896/197 faţă de a. 1893/4.

	archidiecesă		Arad		Oradea-mare		Caransebeş	
	6—12 ani	13—15 ani	6—12 ani	13—15 ani	6—12 ani	13—15 ani	6—12 ani	13—15 ani
Prunci	536	+ 4481	+ 92	+ 373	— 334	+ 478	+ 87	+ 1248
Fete	— 671	+ 1046	— 111	+ 404	+ 65	+ 352	183	+ 913

ad 4. Prunci cari au frecuentat şcóle în a. 1896/7, faţă de a. 1893/4.

Prunci	+ 1733	+ 1097	— 321	+ 1353	+ 143	+ 200	— 735	+ 1270
Fete	+ 2455	+ 1443	+ 1663	+ 1365	+ 61	+ 341	+1266	+ 931

Dintre pruncii de 6—12 ani de ambele sexe au frecuentat scóla în a. 1896/7 faţă de a. 1893/4; în archidiecesă, 68% — 62%; distr. cons. Arad 64%, — 61%; Orăḑii-mari: 53%, — 52%. Caransebeşului; 62% — 59%. Dintre pruncii de genul bărbătesc de 6—12 ani au frecuentat scóla în a 1896/7 faţă de a. 1893/4: în archidiecesă 72°, — 67%; distr. c. Arad 73%, — 75%: Orăḑii m 60%, — 57%; ep. Caransebeşului 72%, — 75%. Dintre fetele de 6—12 ani au frecuentat scóla în a. 1896/7 1893/4: în archidiecesă: 63%, — 63%; distr. Arad: 54%, — 45%; Orăḑii 44%, — 44%; ep. Caransebeşului 50%, — 43%. Dintre pruncii de 13—15 ani de ambe sexele au frecuentat scóla de repetiţiune 1896/7.. 1893/4: în archidiecesă 51%, — 45%; în distr. cons. Arad: 36%, — 19%; Orăḑii 18%, — 13%; în ep. Caransebeş 33%, — 5%. Dintre pruncii de 13—15 ani de genul bărbătesc au frecuentat scóla de repetiţie 1896/7.. 1893/4 în archidiecesă: 52%, — 46%; în distr. Arad: 38% — 23%; Orăḑii-mari: 19%, — 16%; ep. Caransebeşului 36%, — 17%.

Dintre fetele de 13—15 ani au frecuentat scóla de repetiţiune 1896/7 : 1893/4 în archidiecesă: 50% : 43%, în dis. cons. Arad: 34% : 17%, în dis. cons. Orăḑii : 18% : 10%, în dis. ep. Caransebeş: 30% : 13%. ad. 5 edificii de şcólă proprii. Anii 1896/7 şi 1893/4, în archidiecesă + 12, în distr. cons. Arad + 24, în distr. cons. Orăḑii, — în distr. ep. Caransebeş + 4. ad. 6. Sale pentru instrucţiune corĕspunḑĕtóre, în archidiecesă + 67, în distr. c. Arad + 16, în distr. c. Orăḑii + 10, în ep. Caransebeşului + 20. ad. 7. Grădini de pomărit, în archidiecesă + 26, în distr. c. Arad + 116, în distr. c. Orăḑii + 22, în ep. Caransebeşului — 14. ad II A. Şcóle în anul 1896/7 faţă de a. 1893/4, în archidiecesă + 31, în distr. c Arad + 6, în distr. c. Orăḑii — 2, în ep. Caransebeşului + 3. ad. 2. Şcóle comunale şi de stat în comune de ale nóstre în a. 1896/7 faţă de a. 1893/4, în archidiecesă — 14, în distr. cons. Arad + 3, în distr. Orăḑii + 1, în ep. Carănsebeş — 7. ad. 4. Numĕrul total al posturilor de învĕţători în a. 1896/7 faţă de a. 1893/4, în archidiecesă — 13 în dist. c. Arad + 18. în distri. c. Orăḑii-mari — 2, în eparchia Caransebeşului + 3. ad. 6. Numĕrul înv. definitivi în a. 1896/7 faţă de a. 1893/4, în archidiecesă — 18 în distr. c. Arad + 48, în distr. c. Orăḑii-mare — 2 în ep. Caransebeşului — 2. ad. 7. Suma salariilor învĕţătoresci în a. 1896/7 faţă de a. 1893/4, în archidiecesă + 6698, în dis. c. Arad + 2722, în districtul c. Orăḑii-mari — 569·52, în eparchia Caransebeşului + 4061·46.

In aclusele de sub // se arată disposiţiunile, cari le au luat şi resultatele, cari le-au obţinut consistoriele eparchiale în scopul frecuentării şcólei de tóte ḑilele şi a celei de repetiţiune mai departe cu privire la propunerea religiunii şi a cântărilor bisericesci la şcólele comunale şi de stat în comune locuite de credincioşi de ai noştri; şi tot aici se arată şi numĕrul elevilor de religiunea nóstră, cari cerceteza scóle medii, cari nu stau sub direcţiunea metropoliei nóstre (concl. congr. 68/1895).

Colecta efectuită de cons metr. şi distribuită eparchiilor spre întregirea salariilor învĕţătoresci, se foloseşce acolo spre ajutorarea comunelor lipsite, dintre cari unele, cari n'au ajuns a fi împărtĕşite cu ajutóre din acest fond, au cerut şi au primit subvenţiune dela stat.

Regulamentul pentru organisarea învĕţămêntului în şcólele poporale votat prin concl. congresual Nr. 110/895 s'a distribuit eparchiilor pe la finea anului 1895, pentru a'l publica în modul usuat şi a'l pune în aplicare, ceea-ce a şi urmat în decursul anului 1896.

Pe lângă acest regulament se susţin planurile de învĕţămênt, aplicate actualmente în eparchii, până ce, în urma pertractărilor iniţiate cu consistoriele eparchiale, vom ajunge a statori şi a presenta Măritului Congres un plan de învĕţămênt unitariu pentru întréga metropolie.

Din şedinţa consistoriului metropolitan ca senat şcolariu, ţinută în Sibiiu la 30 Septembre, 1896.

Miron Romanul m. p.,
metropolit.
Leontin Simonescu m. p.
secretariu metropolitan.

„Asociaţiunea“ la Veştem.

— Raport special. —
(Urmare.)

Din raportul general al comitetului despărţĕmĕntului extragem partea următóre:

In general vorbind nu suntem în plăcuta posiţie de a presenta On. adunări cercuale un şir de óre-cari fapte impunĕtore, mai ales, că periodul espirat a fost un period de transiţie, provocat prin aşteptarea aprobării nouelor statute ale „Asociaţiunei“, care a şi urmat; dar afară de aceea greutăţile, despre cari în rapórtele anterióre s'a făcut amintire n'au încetat, ci au dăinuit şi mai departe, întârḑiind progresul nostru cultural şi slăbind celeritatea lui.

Insărcinaţi prin conclusul luat în adunarea cercuală ultimă sub Nr. 7. ne luăm voie a-şi atinge unele din momentele, cari după credinţa nóstră se opun unui avênt cultural dorit din tóte părţile.

Abstrăgênd dela spiritul general al timpului puţin favorabil unui idealism, care sĕ îndemne pe ómeni a sĕ jertfi fără nici un interes particular binelui şi progresului obstesc, trebue sĕ accentuăm, că poporul nostru român trăesce într'o situaţiune puţin priinciósă unei munci culturale temeinice.

Ori-ce progres cu pretenţii de statornicie, şi mai ales cel cultural, reclamă linişte sufletéscă dela singuraticii indiviḑi, cari constituesc un popor. Poporul nostru însĕ nu posede linisce suficientă, pentru de a se putea ocupa cu stabilirea de planuri bine precisate întru ajungerea ţintei, spre care nisuesce şi de a se angaja cu tóte forţele şi puterile sale la realisarea lor.

Referinţele între cari trăiesce poporul nostru i-au creat o situaţiune nemulţămitóre, plină de agitaţiuni sufletesci, cari îi risipesc gândurile şi nu-i dau posibilitatea, de a şi-le concentra asupra unui lucru, care reclamă atenţiune mai multă şi mai statornică.

Starea sufletéscă generală a poporului român isvorîtă din nefavorabilitatea împrejurărilor, este nepriinciósă progresului nostru cultural. O asemenea situaţiune încâtva se póte caracterisa prin ḑisa străbunilor: „*Inter arma silent musae*“.

Nu stăm — ce e drept — între arme în înţeles fisic, dară nimenea nu va putea nega lupta, ce o pórtă poporul nostru pe tóte terenele, cu graiul şi cu condeiul, şi mai ales lupta sentimentelor din internul sufletului nostru, cari adese ori se turbură prin nemulţămirile, ce pe tóte căile le întâlnim.

La acésta se adauge împrejurarea, că suntem un popor începĕtoriu, de curênd redeşteptat.

Vitregitatea timpului ne a înbrâncit şi amorţit întru atâta, încât nici aḑi nu ne-am treḑit pe deplin; corpul neamului nostru nici aḑi nu şi-a reluat ţinuta óblă, démnă şi impunĕtóre.

Astfel stând lucrul de sine se înţelege, că şi mersul este mai schiopătat, mai împedecat. Repet, deci nu putem înainta.

Marele cunoscĕtor al poporului român B. P. Haşdĕu ḑice, că suntem un popor-copil, renăscut, care e în desvoltare.

Sĕ nu ne mirăm deci, că deodată nu putem face lucruri mari, surprinḑĕtóre, ci sĕ ne mângăem cu împrejurarea, că va cresce micul mare, şi ajuns la bărbăţie va sĕvêrşi fapte mai valoróse, cu atât mai vîrtos, că escelentele şi neasĕmânatele însuşiri şi vitalitatea poporului nostru sunt garanţe puternice pentru un viitor mulţămitoriu.

Vrĕsta deoparte, ér dealta puţinitatea mijlócelor împedecă deocamdată formarea de factori suficienţi, cari — întrênd ca o dospélă în massa poporului — sĕ mijlocéscă ridicarea şi înălţarea lui.

Factorii culturali esistenţi sunt puţini şi adese-ori neînsemnaţi şi prea superficiali. Spre dovedirea acestei afirmaţiuni n'avem decât sĕ ne îndreptăm atenţiunea asupra unui însemnat ram al vieţei nóstre culturale asupra ḑiaristicei.

In România se reduc adese-ori tóte la certe personale sub nivelul bunei cuviinţe, ér la noi preste tot aflăm acelea-şi lucruri, acelea-şi idei. „Tóte-s vechi“ şi „tóte s nóue“ numai întru cât se presentéză din alt incident, în alte combinaţiuni, în altă ordine ori juxta-posiţiune.

Pretutindenea numai generalităţi. Articlii ḑiarelor nóstre constată situaţiunea precară şi o descriu în colori destul de vii; dar apoi aci se pune punct şi pausă.

Toţi strigăm „E rĕu, e rĕu, dar n'avem ce face“, adecă n'avem, fiind-că „nu scim“, ce se facem.

Cu un cuvênt n'avem „specialisti pe tóte terenele“. Unde de acestia avem, acolo şi progresul adese-ori e nu numai mulţumitoriu, ci fórte îmbucurătoriu, d. e. pe terenul institutelor de bani, şi în Sibiiu pe terenul musicei şi al agriculturei. Asemenea pe terenul şcolar şi în biserică; de altă parte d. e. avêntul comercial este slăbit tocmai prin lipsa de ómeni cu pregătiri speciale etc.

Acésta sĕrăcie de ómeni cu pregătiri speciale provine deoparte din nepriceperea nóstră faţă de cele ce sunt necesare pentru progresul nostru, ér de altă parte din sĕrăcia cea mare, care pare că a legat pretinie cu românul încă pentru multă vreme.

Din acéstă lipsă de specialişti se derivă apoi atât la noi, cât şi în România, o altă anomalie, anume necesitatea, de a aplica aceeaşi persónă în mai multe posturi, ceea-ce reclamă o împărţire a atenţiunei şi a puterilor mărginite; ér acésta are de urmare imposibilitatea de a servi la mai mulţi domni cu diliginţa, promptitudinea şi temeinicia recerută.

Ori cât ar fi cineva de inteligent, de harnic şi de dotat dela Dumneḑeu cu calităţi superióre, totuşi cu greu va fi în stare sĕ facă în asemenea împrejurări lucruri mari. Chiar sĕ aflăm vr'un cas contrar, acela va fi rar şi escepţional.

O privire şi numai fugitivă preste istoria, d. e. a lituraturei popórelor, ne arată că opuri de valóre statornică au areat mai ales acei bărbaţi, cari pe lângă talentul inăscut au avut timpul recerut pentru asemenea lucrări. Mulţi din ei n'au purtat oficiu de loc, séu apoi numai câte o sine cura.

Fórte nimerit esprimă adevĕrul acesta, aplicabil şi la referinţele nóstre, poetul german Platten:

„*Wollt ihr etwas Grosses leisten, setzet euer Leben d'ran!*
„*Keiner gehe, wenn er einen Lorbeer tragen will, davon,*
„*Morgens zur Kanzlei mit Akten, abends auf den Helikon,*
„*Dem ergiebt die Kunst sich völlig, der sich völlig ihr ergiebt etc.*

In considerarea celor expuse, societăţile culturale de pretutindenea caută a-şi angaja ómeni, cari sĕ se dedice esclusiv intereselor şi scopului, ce le urmăresc.

In proporţia, în care şi nóue ne vor permite mijlócele sé instituim la instituţiunile nóstre culturale personal — independent de alte funcţiuni — în aceea vom asigura şi noi progresul lor.

Pe lângă aceste mai trebue luat în considerare şi împrejurarea, că la noi aprópe tóte terenele sunt încă înţĕlenite. Pretutindenea ne luptăm cu greutăţile începutului. Atenţiunea şi îngrijirea nóstră, precum şi forţele nóstre sunt deci împărţite, şi efectul lor în urmare apare mai neînsemnat.

Aceste în general.

Cât privesce în special despărţĕmêntul nostru, este adevĕrat, că în Sibiiu o mare parte a inteligenţei este la cârma centrală. Lucrările comitetului central absorb interesul lor faţă de Asociaţiune etc., altă parte este angajată la lucrări culturale înscrise în programul altor societăţi românesci, ér în jur mulţi încă nu sunt conscii de datorinţa faţă de cultura şi progresul poporului nostru pe tóte terenele. (Mai ales la factorii culturali (!) din Veştem acéstă consciinţă este identică cu nula. Red. „T. R.“) Puţini sunt aceia, cari din îndemn propriu fac ceva. *Pedeca cea mai mare o presentă însĕ grosul poporului, care în cele mai multe părţi este indiferent în afacerile culturale.* Glasul binevoitorilor sună des în pustiu.

Indiferentismul acesta ar fi delăturabil prin o mişcare înscenată prin un aparat întreg şi cu mijlóce mai mari, de cari noi deocamdată nu dispunem.

Cu tóte greutăţile aceste indicate şi susţinute numai în general s'au pus şi la noi în multe locuri şi continuă a se pune basele unui progres îmbucurător şi sigur.

O parte a interesului nostru general este îndreptat şi asupra „Asociaţiunei“.

Dela „Reuniunea femeilor române din comitatul Hunedórei“.

Preastimată Dómnă,

Avênd noi dorinţa ferbinte de a porni „Reuniunea femeilor române din comitatul Hunedórei“ pe drumul unui avênt mai puternic, mai vĕdit ca în trecut, am luat unele hotărîri ce credem, că sunt menite a'i da un

---

Casca: Da.

Cassius: Dar ḑis-a ceva şi Cicero?

Casca: Da, a vorbit ceva grecesce.

Brutus: Spre ce scop?

Casca: O, dacă v'aş puté spune aceea, atunci n'aş mai cuteza sĕ dau faţa cu voi, dar aceia cari l'au înţeles, au surîs unii cătră alţii şi au clătinat din cap, pentru mine acea a fost grecesce. V'aş puté spune mai multe noutăţi: pe Marulus şi pe Flaviu, cari au rupt trofeiele lui Caesar de pe statue i-au pus la rĕcóre. Adio! — Aci au fost mai multe comedii, dacă mi-aş puté numai aduce aminte de ele...

Cassius: Voíesci sĕ cinezi la mine în séra acésta?

Casca: Ba, pentru-că am promis deja.

Cassius: Vii mâne la mine la prânḑ?

Casca: Da, — dacă voiu trăi şi dacă tu rĕmâi pe lângă învitarea asta şi mâncările-ţi sunt vrednice.

Cassius: Ei bine; te aştept.

Casca: Fă-o, adio! (Casca iese).

Brutus: Ce nătărău de fecior s'a făcut ăsta? El era plin de foc ca conscolariu.

Cassius: Şi acum e aşa la executarea tuturor întreprinderilor nobile şi măreţe şi numai de viclén se face aşa nătărău. Asprimea acésta a lui e numai un sauce la glumele sale cele bune şi pe care numai de aceea îl face, ca sĕ i-le consume ómeni cu apetit mai bun cu vorbe cu tot.

Brutus: Aşa-i; Deocamdată te las, şi mâne, dacă voiesci sĕ vorbesci cu mine, vin la tine acasă, séu dacă voiesci, haid' tu la mine şi eu te aştept.

Cassius: Aşa o sĕ fac, — tu până atunci mai cugetă-te asupra lumei acesteia bine (Brutus iese). Brutus tu eşti nobil, totuşi eu véd, că spiritul tĕu se póte abate dela ceea-ce spre ce e dispus. Pentru aceea se cade ca ómenii cei harnici, tot cu de cei de séma lor sĕ ţie; pentru-că cine este aşa tare ca sĕ nu pótă fi sedus. Pe mine Caesar mĕ pórtă rĕu, dar el iubesce pe Brutus, şi dacă aş fi eu acum Brutus, şi el ar fi Cassius, atunci nu şi-ar puté bate joc de mine. În nóptea asta voiesc sĕ-i arunc pe feréstră şedule scrise de mâni diferite, ca şi când ar veni dela mai mulţi cetăţeni şi în acestea sĕ-l asigurez despre părerea cea bună, ce are Roma despre el, făcênd alusiune pe de o parte şi la ambiţiunea lui Caesar.

După acestea lasă pe Caesar sĕ şédă sigur, ori îl doborîm, ori îndurăm ḑile şi mai grele (ese).

(Va urma).

avênt, şi a pune în mişcare şi lucrare mai viuă pe membrele şi membrii sĕi.

Firesce însĕ, că noi de noi, comitetul, nu putem, pe lângă tótă bunăvoința mişca şi urni la lucrare precum am dorí, fără de ajutoriul grațios al celor mai harnice membre şi binevoitóre ale Reuniunii.

Pentru aceea ne-am lua voie a ne adresa prin acésta, şi cătră on. D Vóstră, rugându-Vĕ mult sĕ binevoiți a ne da spriginul întru lucrarea ce voim sĕ pornim.

Étă anume ce dorim:

I.

Subscrisa presidentă am avut ocasional, norocirea a face cunoscința cu dl Ludwig Schmidt, director dominial în pensiune al rĕposatului archiduce Albrecht, German din Viena, care în o călĕtorie a sa prin Ardél a cercetat şi casa părinților mei, unde a vĕḑut multe lucruri de mâni femeesci din popor, țesĕturi, brodării, covóre, etc. din cele mai frumóse, mai reuşite. A stat mirat germanul în fața acestor lucruri de mână, şi întrebând despre ele, i-am dat lămurirea, că acelea producte ale mânilor harnice şi măestre ale țĕrancei române, şi că în comitatul Hunedórei, de pildă avem o Reuniune de femei, care 'şi-a pus de țintă a ființei sale, încuragiarea țĕrancei române în cultivarea mai departe a acestor lucruri, cari sunt o dovadă despre hărnicia şi gustul ei estetic fin.

Şi a admirat Germanul acéstă însuşire a țerancelor române, despre care el n'avea idee, ori cel mult o idee slabă, formată din clevetele şi calumniile aruncate asupra nóstră de duşmanii noştri prin scrieri şi foi. Şi ne a povestit cum în Viena este o firmă, o prăvălie mare, care se ocupă numai cu vinderea de astfel de lucruri de mână, pe care le vinde cu bune prețuri, deşi, recunoşcea însuşi, că acele lucruri sunt departe de a fi aşa frumóse cum sunt acestea ale țĕrancelor române!..

Ér întors în Viena şi neputêndu-i-se desface din gând chipul frumóselor lucruri vĕḑute în Ardeal, Germanul mi-a trimis o scrisóre măgulitóre la adresa Româncelor, în care îmi face cunoscut. că firma de care am pomenit mai sus, ar primí bucuros şi prea frumóşele lucruri de mână românesci, spre a le vinde, şi mĕ îndémnă sĕ facem încercări cu țĕrancele nóstre, sĕ trimitem.

M'am gândit îndată la „Reuniunea femeilor“ nóstre, că nimeni nu e mai chemat a face paşi în acéstă privință ca tocmai ea. Am adus o la cunoscința comitetului, ér comitetul ne-a îndrumat sĕ ne adresăm în causă cătră tóte stimabilele membre ale Reuniunii precum şi cătră acele dame şi domni, chiar, cari póte nu-'s membre ale Reuniunii, dar le cunóscem ca membre harnice ale societății nóstre românesci, şi despre cari sperăm, că adresându ne cătră dênsele, nu o sĕ rĕmână reci la glasul nostru.

Étă dar pentru-ce vĕ rugăm prea stimată:

Comitetul „Reuniunii femeilor“ a hotărît sĕ ne punem în legătură cu firma vieneză, şi adunând lucruri frumóse de mână, sĕ trimitem din restimp în restimp, câte un transport, spre a fi destăcut acolo.

Vĕ rugăm, preastimată Dómnă, sĕ o faceți acésta cunoscut celor mai măiestre țesĕtóre din comuna D-Vóstre, împărtăşindu-le totodată, că:

Lucrurile trimise (măsărițe, ştergare, şorțuri [oprege], cămăşi etc.), ele le vor prețui după cât cred că sunt vrednice, şi vĕḑêndu-se, prețul, ce ele l'au pus, li-se va trimite în bani acasă. E spre binele fiecăreia însĕ, sé nu pună lucrurilor prețuri cât nu sunt vrednice, căci nu pot trece, ci vor face numai spese Reuniunii cu drumul şi adusul ér înapoi. La prețuire sĕ nu se uite, că de aici la Viena se trimit cu cheltuială, şi în jurul vinderii încă e óre-care cheltuială, şi tóte trebue sĕ se acopere din prețul cu care de fapt se vor vinde acolo.

Cel dintâiu bun prilegiu pentru desfacerea de astfel de marfă, este Crăciunul şi Anul-Nou, când unele şi altele din acele lucruri pot fi cumpĕrate spre a fi făcute daruri de sĕrbători ori Anul-Nou cu ele.

Şi noi tare am dorí, ca pe Crăciunul catolic, sĕ putem avea deja trimis un transport.

De aceea Vĕ rugăm: îndemnați pe țĕrancele ce cunósceți ca mai istețe în acéstă privință, sĕ se pună pe muncă grabnică, şi sĕ gătéscă fiecare ce crede ca mai frumos şi mai drăgălaş, şi apoi séu prin stim. D-Vóstră, séu deadreptul sĕ le trimită până cel mult la 12 Decembre n., la adresa subscrisei presidente în Deva. De aici în 15 Decembre, arangiate şi puse laolaltă, lucrurile vor fi trimise prăvăliei cu care vom avea legătură, ca sĕ pótă fi puse în vênḑare în ajunul sĕrbătorilor. Îngăduindu-'mi împrejurările, subscrisa presidentă voi merge însumi, în persónă, cu întâiul transport, spre a stabili şi mai bine înțelegerea şi a pune întreprinderea pe un temeiu de tot bun.

Vĕ rugăm însĕ, stimată Dómnă, sĕ îndemnați pe țĕrancele, ce se vor apuca sĕ gătéscă câte ceva, sĕ-'şi pună tóte puterile ca sĕ ne trimită lucruri aevea frumóse. Ér când ḑicem frumóse, nu înțelegem de loc sĕ fie lucrurile încărcate de împestrițări bizare şi imitații de pe ceva modele străine! De loc! Tocmai acestea n'ar avea preț! Ci înțelegem sĕ fie alcătuite din forme originale, aşa cum le poți vedea şi în casa țĕrancei însaşi, pe țesĕturile, ce ea şi le a făcut pe séma proprie, pe culmea ei.

Ca sĕ fim şi mai bine înțeleşi, Vĕ spunem o întêmplare:

In tómna asta, prin Septembre, s'a arangiat la Tatatováros (com. Komorn), cu ocasiunea manevrelor împărăteşti, un bazar de binefacere în scopul ca din venitul lui curat sĕ se ajutore nenorociții prin marile înecări de ape de acolo. Baronesa Helena Ditfurth, se pusese în fruntea mişcării de ajutorare şi dênsa s'a adresat şi subscrisei presidente cu rugarea sĕ trimită ceva lucruri de mână spre a fi acolo vêndute. Fiind timpul scurt şi trebuind sĕ trimitem îndată ce vom putea, am adunat prin mijlocirea câtorva dame harnice şi binevoitóre Reuniunii, vre o 30 de lucruri: cămăşi, ştergare, cătrințe, peptărele etc. Nu erau însĕ lucrurile făcute anume şi luate aşa dea gata ce s'au aflat şi de unde ai putut. Şi le-am trimes. Cele originale au fost mult lăudate şi apreciate. Era între ele cu deosebire o cătrință (opreg) cu adevĕrat frumósă, de'ți opria ochii pe ea, s'o tot veḑi! O țesĕtură ce dovedea şi gust şi măiestrie la Româncuța ce a gătit'o. Şi acea cătrință a fost vêndută şi încă scump plătită: cu 25 fl! Dar a şi meritat.

Vrem sĕ arătăm prin acésta, că ceea-ce e cu adevĕrat frumos, sĕ prețuesce şi trece ori unde, chiar şi între de aceia, cari fug de tot ce e venit din mâni românesci, şi de aceea ḑicem, sĕ se străduiască iubitele țĕrance țesĕtóre, a pregăti ceva aievea frumos şi original!

Asta atât în folosul lor, ca se aibă mai bună nădejde, că lucrurile vor țrece, cât şi pentru cuvêntul, ca acolo, intre străini, când va întreba Neamțul, ori Francesul, ori Englezul ce le va cumpăre, că ce lucruri sunt acestea? şi 'i-se va rĕspunde, că's țesĕturi de ale țĕrancelor române: aceia sĕ admire pe țĕrancele însĕşi ce le-au țĕsut, şi poporul lor, şi bună ideie sĕ-'şi facă despre ele, cât sĕ dorească sĕ le mai vadă lucrurile!

Reuşind noi sĕ facem o mişcare mai puternică în privința asta, multe sunt folósele ce vom trage după ea, şi ca singuratici şi ca Reuniune şi ca neam.

Ca singuratici: că țĕranca cutare cu mâni măiestre, va putea sĕ védă după lucrul mânilor sale şi óre-care folos material, óre-care rĕsplătire a muncii sale, mai ales în aceste ḑile grele pentru bietul popor econom, afară de aceea lucrând şi aḑi şi mâne cu grijă şi străduință tot mai bună, se va desevîrşi fiecare, devenind tot mai meşteră şi mai meşteră.

ca „Reuniune“, că se va trezì o mai viuă luare aminte față de Reuniunea nóstră, care are într'adevĕr aşa de nobilă țintă, şi se vor strînge mai mulți şi mai multe în jurul ei, dându-i putința de a lucra mai cu folos întru binele némului pentru care s'a înființat;

ca popor, ca neam, vom avea folosul, că cu lucrurile frumóse se va duce şi numele de Român în locuri unde aḑi e aprópe necunoscut şi cu bucata cutare de țĕsătură mândră va întra în salonul baronului cutare, a învĕțatului cutare, a oficialului cutare şi numele de Român şi încă împreunat cu o vorbă bună, cu o notă de simpatie.

Ér acestea nu sunt folóse peste care noi sĕ putem trece la ordinea ḑilei, neluându-le în sémă!

II.

A doua hotărîre luată de comitet în acelaşi scop, de a pune în o lucrare mai simțită Reuniunea, pe membrele şi binevoitórele ei, e, că în véra anului viitor sĕ se țină o Adunare generală mai mare, împreunată cu o Exposiție de lucruri de mână, ce avem de gând s'o arangem în stil mai mare.. sĕ fie representate la ea toate ținuturile comitatului, ba, întrucât se va putea, toate satele şi oraşele!

Adunarea şi Exposiția aveam de gând s'o punem la cale încă în véra anului curent, ca iubileu de 10 ani dela înființarea Reuniunii. Cum însĕ anul a fost aşa de rĕu, şi a adus atâta nenorocire poporului plugar, ne-em resgândit, că poate i-ar fi fost spre greutate poporului, şi am amânat-o pentru anul viitor, când apoi se va ținea negreşit.

Veți înțelege, prea stimată Doamnă, că această Adunare şi acea Exposiție, e o chestie de onoare, de mândrie culturală şi națională, pentru noi Româncele şi pentru poporul românesc peste tot, din acest comitat. De aceea Vĕ rugăm stăruitor sĕ Vĕ dați tótă straduința, ca şi ținutul, şi îndeosebi comuna d-vóstre, sĕ fie la acea Adunare şi Exposiție, cu onóre representată.

Veți binevoí dar' a da încă de pe acum veste țerancelor țesătóre şi cusutóre, despre dorința nóstră, şi că le rugăm sĕ gătéscă care ce pot mai frumos, (e destul câte un obiect dela una, pe care sĕ-'l trimită), — sĕ se apuce sĕ gătéscă în decursul iernei lucruri pe ales pentru acea Exposiție. Care cum le-au gătat, pot sĕ ni-le trimită aici la comitet, unde le vom arangia şi păstra până la timpul seu.

Sĕ li se pună în vedere, că la Exposiție se vor împărți mai multe premii pentru cele mai bine reuşite lucruri, şi vor fi şi vêndute acelea, despre cari vor spune că pot fi vêndute, pentru prețurile pe care dênsele le vor însemna pe lucruri.

*

Reasumând cele de mai în sus, Vĕ rugăm prea stimată dómnă:

Sĕ binevoi-ți a aduna în jurul d-vóstre pe surorile țerance despre care sciți că-'s mai măiestre, şi împărtăşindu-le cu ce rugare sĕ îndreptézĕ prin acésta „Reuniunea femeilor“ nóstre cătră dênsele, — sĕ le îndemnați ca:

pănă la 10 Decembre sĕ gătéscă ce pot mai frumos pentru a fi trimis la Viena spre vênḑare;

ér' de aci încolo sĕ pregătéscă peste érnă lucruri cu tótă inima, pentru Exposiția „Reuniunei“ nóstre din véra viitóre.

Şi la unele şi la altele lucrul de căpetenie e, sĕ fie originale, naționale, cu forme învĕțate dela mamele lor, forme, ce îşi au şi numirile lor („Cornu cel mare“, „róta cea mare“ „cornu berbecelui“ etc.)

Pe fie-care lucru sĕ pună o şedulă cu numele şi locuința lucrătórei şi cu prețul lui.

*

Ér' stim. dv. îndeosebi, ve-Ți face un lucru fórte bun, dacă, din când în când, ve-Ți binevoí a vĕ mai duce pe la femeile ce au făgăduit că vor lucra şi ve-Ți vedea ce vor sĕ lucreze şi le ve-Ți încuragia într'una.

Reuniunea nóstră apoi, Vi-ar fi recunoscătóre, dacă Vi-ați lua ostenéla a întreba pe țesetóre, cum sĕ chiamă cutare şi cum cutare din motivele (formele) ce le-au țesut pe pânzĕturile lor, şi, întrucât se póte, sĕ ne aduna-Ți astfel de forme, fie țesute mai multe la olalte, fie bucățele singuratice, scriind pe o hârtie lângă ele numele lor.

Am face, cu ele, pentru „Reuniune“ o colecție de modele (forme), un fel de „Album-național al industriei nóstre de casă“, şi mare ar fi meritul tuturor celor-ce au ajutat la alcătuirea acelui Album!

Tóte țerancele nóstre au din acelaşi fel mai multe lucruri, şi póte ar fi aplicate a dăruí câte-un exemplar de mustră pentru „Reuniune“, exemplar din cele cu forme mai caracteristice, mai originale. „Reuniunea“ le-ar păstra pentru totdeauna ca suveniri frumóse, ca documente naționale şi material de studiu pentru învĕțați. Ear' înființêndu-se atelierul contemplat de Reuniune, ar serví drept modele.

Nădĕjduind mult dela bunăvoința şi străduința cu care ve-Ți lucra pentru întruparea dorințelor nóstre, în înțelesul indigitărilor date de noi aci, şi rugându-Ve, prea stimată dómnă, sĕ primi-Ți asigurarea dístinsei nóstre considerațiuni ce Vĕ păstrăm, semnăm cu multă stimă

Comitetul „Reuniunii femeilor române din comitatul Hunedórei“.

Deva, 25 Octobre 1897.

Elena Popu Hossu-Longin,
presidentă.
(Deva.)

Dr. *S. Moldovan*, adv.
secretar I.
(Orăştie.)

Dr. *G. Suciu*, adv.
secretar II.
(Hațeg.)

Noutăți.

Chirotoniri. Excelenția Sa I. P. S. D. archiepiscop şi Metropolit Miron Romanul a promovat în ḑilele dela 24—30 Octobre a. c. întru presbiteri pe următorii:

diaconul *Isaia Enescu*, ales capelan în Cheia, protopresbiteratul Branului;

Clericii absoluți *Ioan Schiopu*, ales capelan în Țințari (Braşov);

Ioan Nan, ales paroch în Sân-Petru, (Braşov);

Michail Jancu, ales paroch în Suprapetrii (Câmpeni);

Laurențiu Ciorbea ales paroch în Sălciva (Lupşa) şi *Elie Pop* ales paroch în Ludoş (Miercurea). Dorim tinerilor preoți succes în carièra lor de păstori ai poporului încredințat lor.

⁂

Alegere de preot. Duminecă în 26 Octobre (7. Nov) a. c. sa sevîrsit alegerea de paroch în comuna Sân-Mihaiul-inf., tractul protopresbiteral al Turdei. Actul alegerei, condus de administr. protopresbiteral concernent M. O. D. Teodor Ciortea, a decurs în deplină ordine, întrunind clericul absolut George *Costin* 56 voturi, ér parochul din Grind-Cristur Vasiliu *Stănescu* 8 voturi, şi declarându-se astfel primul de ales paroch pentru parohhia vacantă Sân-Mihaiul-inf. cu filia Sân-Mihaiul-superior.

⁂

Convocare. Pe basa conclusului comimitetului central din Oct. n. 1897 şí în conformitate cu §-ul 20 din statute, am onóre a convoca a

IX-a adunare generală ordinară

„Reuniunei române de agricultură din comit. Sibiiului“ în Sebeşul inferior (în edificiul şcolar) pe Dumineca în 9/21 Novembre a. c. la 11 óre a. m.

Program:

1. Presentarea raportului general al comitetului central, a rațioținiilor pe anul 1896 şi proietul de budget pe 1898.
2. Propuneri eventuale din partea membrilor.
3. Discurs despre cultura fênațelor şi a pómelor.

Despre însĕmnătatea „Tovărăşiilor agricole şi a lucrărilor săteşci sistem Raiffeisen.

5. Autenticarea protocolului şedinței.

Sibiiu, 8 Novembre n. 1897.

Demetriu Comşa,
preşedinte

⁂

„Misiunea şcólelor catolice în Romania“ este titlu unei broşuri, ce a apărut ḑilele acestea în Galați. Autorul N. I. Filip tractéză cu viu interes încercările de proselitism ale catolicilor în România prin şcólele private de fete (pensióne). Aceste şcoli lucréză sistematic întru înstrăinarea elevelor de religiunea şi limba lor, şi astfel după autor sunt cele mai fertile pepenierii de desnaționalisare. Intre mijlócele fecunde, ce le întrebuințéză aceste şcoli pentru ajungerea scopului ce îl au în vedere ni se arată excluderea studiului limbei române, ba şi a vorbirei, separarea şi chiar înstrăinarea fetelor de către părinți, practicarea cultului catolic in interiorul pensiónelor şi astfel atacarea indirectă a religiunei ortodoxe; desrădécinarea simțului național prin slăbirea iubirei de patrie, de limbă, obiceiuri şi credințe, înlocuite cu iubirea de D-ḑeu în genere şi de ómeni fără osebire de ném, şi astfel se pregătesce puntea de trecere la lege şi la neam străin. — Destăinuirile sunt viu ilustrate şi mult instructive şi pentru românii de aici, cari 'şi cresc fetele pe la călugărițe, în aşa numite claustre, cărora în deosebi le atragem atențiunea asupra acestei broşuri.

Nr. 373 [211] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de paroch din parochia de clasa a III Cărpiniş prin acésta se publică concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare a acestuia în „Telegraful Român“.

Despre venitele anuale împreunate cu acest post se pot lua informaţiuni dela subsemnatul oficiu protopresbiteral.

Doritorii de a reflecta la acest post au a şi aşterne rugările lor instruite conform normelor în vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis, p. u. K. Monostor. Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Cetăţii de pétră în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Fênaţe, la 4 Octobre 1897.

Teodor Şovrea,
adm. prot.

Ad. Nr. 237 [213] 3—3

CONCURS.

Pentru întregirea parochiei vacante de paroch Rohia, se escrie concurs pentru a dóua-óră în termin de 15 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Roman“.

Cu privire la emolumente, cari dau suma de 311 fl. 80 cr. v. a, se pot câştiga informaţiuni mai deaprópe dela comitetul parochial şi dela subscrisul oficiu protopresbiteral.

Petenţii au aşi asterne cererile instruite conform normelor din vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis, p. u. Oláh Lápos.

Cupşeni, în 3 Septembre 1897.

In conţelegere cu comitetul parochial oficiul protopresbiteral gr.-or. al Solnocului.

Samuil Cupşa,
protopresbiter.

Nr. 539/897 [214] 3—3

Concurs repeţit.

După-ce în urma primului şi al doilea concurs nu s'a însinuat nici un candidat la parochia de classa a III-a Gusu, protopresb. Mercurei, prin acésta se publică de nou concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Roman“.

Dotaţiunea împreunată cu acest post este în venit sigur 333 fl. 80 cr.

R flectanţii la acest post sunt avisaţi aşi înainta cererile de concurs instruite conform normelor în vigóre subsemnatului oficiu în terminul deschis.

Informaţiunile mai deaprópe se pot lua dela comitetul parochial séu dela oficiul protopresbiteral.

Mercurea, la 24 Septembre 1897.

Oficiul ppresbiteral gr.-or. al Mercurei în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Din încredinţarea dlui protopop.

Ioan Lazan,
paroch.

Nr. 149/1897. of. ppresb. [212] 3—3

Concurs repeţit.

Pentrru îndeplinirea postului vacant de paroch la parochia de clasa a III-a Curtuiuş, prin acésta se deschide concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Dotaţiunea împreunată cu acest post sunt venitele fixe din parochie, cari tóte dau suma de 252 fl. 10 cr şi despre cari se pot lua informaţiuni mai detaiate dela subsemnatul oficiu protopresbiteral precum şi dela comitetul parochial.

Concurenţii au a-şi aşterne petiţiunile lor instruite conform legilor în vigóre, la subscrisul în terminul deschis.

Deeş, 7 Octobre 1897

Oficiul protopresbiteral al tractului gr.-or. Deeş în conţelegere cu comitetul parochial concernent.

Teodor Herman,
protopresbiter.

4389—1897. [219] 1—3

Publicaţiune.

Móra cu 3 petri a comunei Gurarîului şi munşii **Cindrel, Niculesci, Foltea, Gaujoara** se dau în arândă pe 3 ani dela 1 Ianuarie 1898 începênd în cale de licitaţiune publică în 21 Novembre a. c. st. n. la 10 óre a. merid. în cancelaria comunei Gurarîului.

Vadiu pentru fiecare obiect de exarândare e 50 fl. şi condiţiunile speciale se pot vedea până la ḑiua de licitare în cancelaria susnumitei comune.

Selişte în 10 Novembre 1897.

Prim pretorul cercului.

Dragits.

7864 Sz. / 97. [218] 1—2

Pályázat.

Resinár községben a községi orvosi állás betöltendő.

Felhivatnak tehát a pályázni kivánók, hogy kellően felszerelt kérvényeiket f. évi november hó 21-ig alólirottnál adják be.

Az orvos fizetése 900 frt. és lakpénze 80 frt.

Nagy-Szeben, 1897 november 3 án.

A jári főszolgabiró.

Fabritius.

A apărut:

Protocolul Sinodului

archidiecesei greco-or. române

din Transilvania

ţinut la anul 1897.

Preţul 1 fl.

Se póte procura din

Librăria Tipografiei archidiecesane Sibiu.

Ne-au sosit acuma:

Tabele de părete pentru cetit, romănesci	fl. 2.40
„ „ „ „ „ unguresci	„ 2.40
„ „ **istoria naturală** (16 bucăţi colorate: regnul animal, vegetat şi mineral)	„ 7.20
Tabele de mĕsuri metrice cu esplicare	„ —.80

Librăria Tipografiei archidiecesane, Sibiu.

Avis!

Domnilor învĕţători şi directori de şcóle le recomandăm depositul nostru de **charte geografice** aprobate de Inaltul Minister reg. ung. de culte şi instrucţiune publică, precum:

Charta Ungariei de părete	fl. 5.75
„ **Austro-Ungariei** de părete	„ 5.75
„ **Europei** de părete	„ 6.—
„ **Asiei** de părete	„ 9.—
„ **America de Nord** de părete	„ 7.—
Apoi **singuratice comitate din Ungaria** á	„ —.10—15
„ **Ungaria,** ediţ. format mic à	„ —.15
„ **globuri terestre** simple cu fl. 1.—, 2 —, 3.30, 5.30, şi	„ 10.—
„ **globuri terestre** cu meridian 3.15, 5.—, 8.40, 12.60 şi	„ 40.—

Asemenea oferim tot felul de recuisite pentru şcólă: **ceruse** (Hardtmuth), **cerneli** (Leonhardi), **pene** (Kuhn & Comp.) etc.

Librăria Tipografiei archidiecesane.

Din **„Biblioteca pentru toţi“** sub conducerea literară a d lui D. Stáncescu au apărut până acum:

Nr. 1 **Poveşti alese** de *Andersen*; Nr. 2 **Pasĕrile nóstre** (legende), de *S. Fl. Marian;* Nr. 3 **Cântece şi plângeri**, I (poesii) de *M. Zamfirescu;* Nr. 4 şi 5 **Despre educaţie**, de *Herbert Spencer;* Nr. 6 **Icóne şterse** (nuvele) de *A. Vlahuţa;* Nr. 7 **De prin veacuri**, I. (nuvele) de *Carmen Sylva;* Nr. 8 **România, Roma, Piza etc.** de *Michelet;* Nr. 9 **Castelul Peleş**, descrierea de *Leo Bachelin;* Nr. 10 **Nuvele şi schiţe** de *T. Maiorescu;* Nr. 11 **Din tinereţe etc.** novele de *André Theuriet;* Nr. 12 **Nuvele** de *M. Demetrescu;* Nr. 13 **Nuvele romane** de *Duiliu Zamfirescu;* Nr. 14 **Antichitatea romană** de *Wilkins;* Nr. 15 **Prosă şi poesii** de *Gr. M. Alecsandrescu;* Nr. 16 **Povestea vorbii I.** proverbe de *Anton Pann;* Nr. 17 **Istorióre** de d-na *Colomb;* Nr. 18 **Schiţe umoristice** de *Dumitru Teleor;* Nr. 19 **La ce visează fetele**, teatru de *Alfred de Musset;* Nr. 20 **Legende istorice**, de *D. Bolintineanu;* Nr. 21 **Ombra**, roman de *Genevraye;* Nr. 22 **Căl. imprej. odăii mele**, roman de *Maistre-Xavier;* Nr. 23 şi 24 **Din viéţa meseriaşilor**, nuvele de *P. Bănăţeanu;* Nr. 25 **Povestea vorbii II.** proverbe de *Anton Pann;* Nr. 26 **Biografiile ómenilor celebri;** Nr. 27 **Antichitatea greacă**, de *Mahaffy;* Nr. 28-33 **Opere complete**, de *Creangă;* Nr. 34 **Istorice**, de *Jonescu-Gion;* Nr. 35 **La gura sobei**, snóve de *Dumitru Stăncescu;* Nr. 36 **Poveşti de Crăciun;** Nr. 37 **Prosă şi epigrame**, de *Radu D. Rosetti;* Nr. 38 **Werther** roman de *Goethe;* Nr. 39 **Povestea vorbii III.** (ultim.) proverbe de *A. Pann;* Nr. 40 **De prin vécuri II.** (ultim.) nuvele de *Carmen Sylva;* Nr. 41 **Noţiuni asupra sciinţelor** de *Huxley;* Nr. 42 **Doruri şi amoruri I.** poesii de *Depărăţeanu;* Nr. 43 şi 44 **Modele de discursuri rom.** de *Adamescu;* Nr. 45 **Doruri şi amoruri, II.** (ultim.) poesii de *Depărăţeanu;* Nr. 46 **Duşmanii nostri**, de Dr. *Urechiă;* Nr. 47 **Cântece şi plângeri II.** (ultim.) poesii de *M. Zamfirescu;* Nr. 48 şi 59 **Modele de discursuri strĕine**, de *Gr. Adamescu;* Nr. 50 **Convorbiri despre artă, I.** de *Pecaut* şi *Baude;* Nr. 51 **Din góna vieţii, I.,** nuvele şi poesii de *A. Vlahuţă;* Nr. 52 **Prietene**, roman de *François Coppée;* Nr. 53 **Doi trandafiri** nuvele de *Wildenbruch;* Nr. 54 **Patriotul**, morală de *Bourde;* Nr. 55 **Din inimă** poesii de *Radu D. Rosetti;* Nr. 56 **Convorbiri despre artă, II.** (ultim). de *Pecaut* şi *Baude;* Nr. 57 **Din góna vieţii II.** nuvele de *A. Vlahuţă;* Nr. 58 **Schiţe uşóre** de *Caragiale;* Nr. 59 **Din góna vieţii, III.** (ultim.) nuvele de *A. Vlahuţa;* Nr. 60 **Manon Lescaut, I.** roman de *Abatele Prévost;* Nr. 61 **Trotoarul Bucur**, nuvele de *D. R. Rosetti (Max);* Nr. 62 **Enoch Arden**, poemă de *Tennyson;* Nr. 63 **Satire şi teatru** de *D. C. Ollanescu* (Ascanio); Nr. 64 **Spre primăvară**. poesii de *Costin;* Nr. 65 **Manon Lescaut** vol. II. roman de *Prévost;* Nr. 66 **Manon Lescaut vol. III** (ultim). de *Prévost;* Nrii 67, 68 şi 69 **Minunile universului**, vol. I. II. III. (istoria naturală); Nr. 70 **Legenda ţiganilor** de *P. Dulfu;* Nr. 71 **Ce este frumseţa**, artă de *Const. Stăncescu;* Nr. 72 **Cugetări noi asupra popórelor vechi, Egipetul**, geografie de *Buzoianu;* Nr. 73 şi 74 **Dan**, partea I. roman de *A. Vlahuţă;* Nr. 75 **Armonii intime** poesii de *A. Sihleanu;* Nr. 76 şi 77 **Dan**, partea II roman de *A. Vlahuţă;* Nr. 78 **Ginerile lui Poirier**, de *Augier & Sandeau;* N. 79 **Nastratin Hogea** de *A. Pann;* Nr. 80—84 **Ciocoii vechi şi noi**, roman de *Filemon;* Nr. 85 **Biografiile scriitorilor rom.** de *Adamescu;* Nr. 86 **Ce povestesce pădurea**, nuvele de *Putlitz;* Nr. 87 **Berberii Hesperidele**, geografie de *G. T. Buzoianu;* Nr. 88 şi 89 **Denisa**, teatru de *Duma (Al. fiul);* Nr. 90 **Poeme** de *H. G. Leca;* Nr. 91 **Geniile sciinţei şi industriei**, biografii de *Gastineau;* Nr. 92 **Sincere**, poesii de *Radu D. Rosetti;* Nr. 93 şi 94 **Povestea lui Moş Albu** de *A. Pann;* Nr. 95 **Cartagena-Cyrena**, geografie de *G. T. Buzoianu;* Nr. 96 şi 97 **Paul şi Virginia**, roman de *B. de St. Pierre;* Nr. 98 **De demult**, poesii de *Stavri;* Nr. 99 **Apostol**, poemă de *Petőfi;* Nr. 100 **Carte de chipuri fără chipuri**, poveşti de *Andersen;* Nr. 101—110 **Dicţionariu francez-român** de *Urechiă;* Nr 111 **Poesii** de *Th. M. Stoenescu;* Nr. 112 şi 113 **Introducere la studiul sciinţelor fisice** de *Morand;* Nr. 114 **Linîştea sufletéscă** de *Seneca;* Nr. 115 **Alte schiţe umoristice**, de *Dumitru Teleor;* Nr. 116 şi 117 **Iubire** de *Vlahuţă;* Nr. 118 **Fleacuri**, amintiri duióse, schiţe şi novelete de *V. Pop;* Nr. 110 **Robia Peleşului** de Carmen Sylva, traducere de *Elena Radu Rosetti;* Nr. 120 **Un leu şi un zlot**, comedie într'un act (localisare) de *D. Rosetti;*

Un numĕr costă 16 cr.

Se află de vênḑare în

Librăria Tipografiei archidiecesane, Sibiu,

Redactor prov. Gavriil Hango.

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 121. Sibiiu, Sâmbătă, 1/13 Novembre 1897. Anul XLV.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
la „Tel. Rom.“ într'una cu suplementul „Fóia Pedagogică“
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl.. 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Magiarisarea numelor.

Tendențele de magiarisare ale curentului de ạdi tot mai mult ies la iveală cu tóte opintirile lumei oficiale de a le nega.

Din cas în cas s'au magiarisat destule nume în statul nostru, și mai ales s'au magiarisat nume evreesci schinbându se în nume unguresci istorice.

Specula, care se făcea era evidentă, jidanii prin luarea de nume istorice unguresci ajungeau acolo, că în generațiunea a dóua nu mai era cunoscută originea semitică, și se evita în chipul acesta și odiul poporului de rênd, care tot mai are reserve față cu jidanii.

In timpul din urmă magiarisarea numelor s'a făcut pe o scară mai mare.

In capitala Ungariei există o reuniune, care îngrijesce de înmulțirea rassei maghiare prin schimbarea numelui, ușurând procedura la maghiarisarea numelor.

Aḍi curentul acesta se manifestéză în chipul unei bóle contagióse, care a cuprins tóte cercurile, și acésta din incidentul unui cas concret.

Capitala Ungariei și-a ales un primariu. Alegerea a căḍut asupra unui vechiu funcționariu al magistratului.

Omul este din garda cea veche a rĕmășițelor teutonice, cari au fost fala funcționarilor, și în diligență, și în caracter și în capacitate.

A căḍut alegerea asupra acestui german, care a speculat cu actualul curent, și după alegere a declarat, că-și magiariséză numele.

S'a ales deci de primar un german, care s'a lăpădat de numele pe care cu cinste l'a purtat o lungă viéță laboriósă, pe care cu cinste l'au purtat părinții lui, și a luat altul, care nu mai sună nemțesce, 'și-a luat unul care sună unguresce, spre a manifesta prin acésta, că nici prin nume nu mai voesce sĕ țină cu părinții sei, și cu trecutul sĕu, plin altcum de fapte, cari l'au ridicat la trépta de primar al orașului.

Acesta este incidentul, și din acest cas concret întrégă pressa unguréscă scrie articole avêntate, pline de laudă la patriotismul noului botezat în nume.

N'am fi luat notiță de acest incident, pentru noi fără de nici o valóre morală, dacă pressa ungurească rĕmânea la preamărirea casului concret.

Pressa ungurească însĕ din acest incident provócă un nou curent de magiarisare, și magiarisarea numelui o pune ca condițiune spre a se puté omul validita în stat.

Se face apel în locul prim la societatea ungurésca, ca în calea socială sĕ se magiariseze cu ori-ce preț.

Apelul în locul ai doilea e adresat funcționarilor de tot soiul, mai ales e adresat el ministrului de comunicațiune, celui de industrie și comerciu, apoi celui de interne, în resortul cărora s'au făcut și până acuma mai multe încercări, nu fără succes.

Casul cu primarul din Budapeșta paremi-se este signalul unui nou curent vehement în directiunea acésta.

Și noi nu ne-am mira, décă sub guvernul actual s'ar încerca o asemene magiarisare în masse; ar fi o asemene încercare tocmai în consonanță cu tot trecutul actualului ministru-president, care pe timpul cât a fost în fruntea comitatului Solnoc-Dobâca a magiarisat numele comunelor românesci din acel comitat.

In direcțiunea de a magiarisa numele comunelor se ḍice, că se lucră la un proiect de lege chiar.

Nu credeam, că în mod oficial se va încerca o asemene lucrare acuma.

Credința nóstră e, că se va urma sistemul pe până acuma, oficial, pe față nu se va lucra, ca cu atât mai mare energie sé se pună în lucrarea ascunsă observată până acuma.

In special cu magiarisarea numelor comunelor va merge ușor, după ce se va întroduce administrațiunea de stat cu numirea funcționarilor.

In acel cas notarii comunali vor avé mai mare trecere și ca acuma, vor terorisa în asemene mĕsură, încât representanțele comunale — după exemplul celor din comitatul Solnoc-Doboca — ele vor cere schimbarea numelui comunelor.

Lucrarea o promovéză binișor în ce privesce numele de familie și cel de botez nóua instituțiune a matriculelor de stat, o promovéză scólele de tot soiul, asupra cărora noul curent belnăvicios ḍi de ḍi are tot mai multă stăpânire.

Până-când sé lucra deci cu bun resultat pe ascuns, lumea nu va păși pe fată, ca în fața Europei culte sĕ se pótă nega lucrurile, după-cum se întêmplă cu prigonirea nóstră în cele naționale.

Și până-când așa se va urma pressa ungurésca va fi în plăcuta posițiune de a afirma, cea ce în un lung articol prim a afirmat ḍiariul „Pester Lloyd“ din incidentul decorărei procurorului în afacerea cu Replica, în afacerea fáimosului Ieszenszky, susținênd cu mare emfasă în numĕrul de Mercuri, că între români nu este de present nici o nemulțámire.

Intrégă pressa română fără deosebire de colorit politic s'a pronunțat cu exprimarea indignațiunei pentru acea distincțiune, indignarea a fost generală, ea este generală, și generală va rĕmânea, și totuși în lumea mare se dă ca fapt, că noi stăm passivi în fața desvoltărei lucrurilor în direcțiunea apucată.

Bucuria patrioților e mare din incidentul schimbărei numelui despre care am vorbit, și putem fi în așteptare, că un nou curent va contribui din nou, ca noi românii sĕ nu mai ajungem la liniștea, de care atâta trebuință avem în mijlocul altor nĕcasuri de ale nóstre.

Țiunta nóstră bisericéscă.

Viă și puternică, nedespărțită este poporului român credința, că în timpurile de rĕstriste ale trecutului legea strămoșéscă și biserica a apĕrat, și a salvat individualitatea nóstră națională. Adênc imprimată este în inima poporului nostru acéstă credință prin tradițiunile și istoria trecutului sĕu. Ḑilnic o vedem întărindu-se și înoindu-se în viéța poporului român prin datinele sale religióse și naționale, pentru-că legea și biserica strămoșéscă fac parte întregitóre, sunt cea mai însemnată atribuțiune a individualității naționale a poporului românesc.

Faptul acesta ne impune neapĕrat îndatorirea, că ori-ce acțiune a nóstră îndreptată la ridicarea și întărirea individualității nóstre naționale sĕ procédă în deplină conformitate cu marea misiune, ce o a luat asupră-și biserica nóstră națională; ér abateri dela acéstă direcțiune, ori când ele s'au ivit, au avut desastróse consecințe chiar în ceea-ce privesce apărarea și întărirea individualității nóstre naționale. Ca dovadă despre acésta ne servesce între altele împrejurarea, că atunci când cu începere din vécul al patrusprеḍecelea și al cincispredecelea nobilii români, de cari am avut un numĕr destul de însemnat au părăsit biserica nóstră și au adoptat altă lege și altă biserică, au încetat pentru totdéuna de a mai face parte din poporul românesc.

Imprejurarea acésta, așa credem noi, rĕspunde cu destulă putere la întrebarea, că ce însemnéză la noi și pentru individualitatea nóstră națională legea strămoșéscă și datinele religiose, rĕmase din bĕtrâni. Faptul acesta de altcum l'au înțeles și alții, cari ori de câte ori au voit sĕ slăbéscă individualitatea nóstră națională, totdéuna s'au încercat a lovi în biserică, și în organul ei, în preoțime, cu scopul ca sĕ slăbéscă puterea și influența preoțimii și legătura de intimitate, ce a existat totdéuna între preoțime și poporul românesc Încercări de acéstă natură găsim între altele și pe timpul domniei așa numiților principi naționali calvini asupra Transilvaniei și a părților adnexe din Ungaria și Bănat, precum și de atunci încóce. Poporul nostru însĕ a luptat totdéuna cu tótă tăria contra astorfel de încercări.

Când amintim acésta, datorință avem sĕ adaugem totodată că în ceea-ce privesce desvoltarea ulterióră a individualității naționale a poporului român prin biserică în conformitate cu tradițiunile și istoria nóstră națională, s'au putut strecura în trecut și se pot întêmpla și astăḍi unele și altele greșeli. Ne aducem, de exemplu, aminte, că înainte cu dóuĕḍeci, treiḍeci de ani, aici în comitatul Aradului și în alte părți, atât împrejurările materiale ale poporului, cât și alte împrejurări sciute erau de astfel de natură, că cu o anumită grijă și prevedere se pótea asigura prin crearea de fonduri la comune și la diecesă dotațiunea preoțimii și a învĕțătorilor nostri mult mai ușor, de cum s'ar fi putut face de atunci încóce, și cum s'ar puté face astăḍi. Precum cunóscem noi stările de atunci, așa credem între altele de exemplu, că în vremea aceea și între împregiurările de atunci, mai favorabile decât cele de astăḍi, pe lângă o anumită grijă și precauțiune s'ar fi putut sĕ se mai taie din islazele comunale, întocmai ca odinióră pe timpul Mariei Teresiei, încă câte un complex de pămênt pentru asigurarea dotațiunii preoțimii și pentru asigurarea dotațiunii învĕțătorilor nostri confesionali. Pe atunci, așa credem noi, acésta era cu putință precum credem, că era cu putință. a se crea în tot locul câte un fond spre acest scop, deóre-ce împrejurările de atunci pe acest teren ne erau mult mai favorabile.

Nu s'a făcut atunci ceea-ce s'ar fi putut face. Și dacă nu s'a făcut acésta s'a întêmplat nu din lipsă de bunăvoință, nu din lipsă de zel către biserica strămoșéscă, ci, așa credem noi, din o greșélă ale cărui consecințe le simțim atât de greu astăḍi. Din causa acestei greșeli dotațiunea preoțimei și învĕțătorilor nostri nu s'a putut nici ameliora în formă corespunḍătóre trebuințelor timpului de astăḍi, dar nici nu s'a putut asigura.

Preoțimea este netăgăduit un factor însemnat în desvoltarea ulterióră a individualității naționale a poporului român. Cu tóte acestea preoțimea nóstră, acest factor atât de însemnat în desvoltarea nóstră culturală, este astădi mult mai rĕu situată, în ceea-ce privesce dotațiunea, de cum era la finea vécului trecut, când s'a regulat dotațiunea preoțimii prin așa numitul „decret illiric“, când era scutită dela suportarea sarcinelor publice, și când își putea încassa competințele așa precum erau normate și statorite, și când preoțimea la încassarea competințelor sale legale n'avea sĕ se lupte cu greutățile, cu cari faptice trebue sĕ se lupte astăḍi. Dotațiunea precarie și neasigurată a preoții nóstre se resimte apoi în împrejurarea, că tinerii, cari studiéză, își aleg cariere mai bine dotate, și nu se prepară pentru cariera preoțéscă; ér de aci apoi provine casul regretabil, că multe parochii in tóte trei eparchiile nu se pot îndeplini, ceea-ce este de sigur un lucru păgubitoriu pentru desvoltarea nóstră ulterióră.

Din causa greșelii amintite în cea ce privesce dotațiunea învĕțătorilor am rĕmas pe lângă așa numitele „spese de cult“, la a căror eiectare și încassare întêmpină administrațiunea nóstră bisericéscă atâtea greutăți aprópe neînvingibile.

Fiind apoi la noi, la români, atât de puternică și nedespărțită legătura dintre biserică și popor, dintre desvoltarea nóstră bisericéscă și națională, urméză neapĕrat, că asigurarea și ameliorarea dotațiunii preoțimii nóstre, asigurarea și ameliorarea dotațiunii învĕțătorilor nostri este astăḍi cea mai însemnată și mai urgentă chestie națională.

Repețim, nu s'a lucrat ceea-ce s'ar fi putut face pe acest teren în timpuri mai bune. Și nu s'a lucrat, repețim, ceea-ce pe atunci se putea face cu mai multă înlesnire decât astăḍi, — nu din lipsa de bunăvoință, nu din lipsă de zel, ci din altă causă, și anume din causa, că pe atunci, când s'ar fi putut resolvi acéstă chestiune mai cu înlesnire, am fost de sigur prea mult ocupați pe alte terene, pe cari așa se vede, am asceptat, și sperat, că vom putea ajunge mai repede la progres.

Cu putință este, că și de atunci încóce și chiar astăḍi sĕ fim stăpâniți și călăuziți de același mod de gândire.

Și cum că acésta astfeliu póte sĕ fie și astăḍi, putem conchide între altele și din următórea împrejurare, carea precum înțelegem noi lucrul, este fórte remarcabilă, și anume:

Din fonduri adunate pe cale socială și din fundațiuni înființate de ómeni de inimă se împart astăḍi mulțime de stipendii și ajutóre. Aceste stipendii și ajutóre, după menițiunea ce o au, se împart pentru diferite cariere din cari de tóte avem multă trebuinţă; dar pentru ajutorarea tinerilor, cari se prepară pentru cariera preoţéscă şi învĕţătoréscă nu avem nici fundaţiuni, nici ajutóre şi din acéstă causă tinerimea nóstră îmbrăţişéză alte cariere, rĕmânênd prea puţini, cari se prepară pentru cariera preoţéscă.

Crescerea tinerilor pentru cariera preoţéscă şi învĕţătoréscă a fost lăsată în sarcina bisericii ca atare, ér societatea, carea după istituţiunile nóstre forméză propriamente biserica, s'a ţinut órecum departe de acéstă cestiune. Şi acésta s'a întêmplat din causa, că am fost preocupaţi în alte direcţiuni şi pre alte terene, pre cari ni-s'a părut, că vom obţiné mai repede progrese!

Scăderile acestui mod de gândire se vĕd, şi se simt astădi în cestiunile amintite, şi anume cu grele consecinţe pentru viéţa şi desvoltarea nóstră ulterióră. Chiar pentru acésta, am ţinut, că este bine a atrage luarea aminte a societăţii nóstre asupra acestor cestiuni de mare valóre pentru desvoltarea ulterióră a individualităţii nóstre naţionale, ca sĕ revenim asupra lor, şi sĕ le putem da o nimerită soluţiune.

„Biserica şi Scóla“.

Raportul general al cons. metropolitan ca senat epitropesc.

Nr. 280 M.

Mărit Congres!

Subsemnatul consistoriu metropolitan ca senat epitropesc îşi ia voie a subşterne următoriul raport despre activitatea sa în periodul dela 1 Ianuariu 1895 până în ḑiua de astăḑi.

1. Dintre numĕrul total al esibitelor întrate le consistoriul metropolitan în periodul amintit, aparţin la competinţa senatului epitropesc 157, dintre cari s'au resolvit în şedinţe şi pe cale presidială 155 pendente sunt 2.

2. Senatul epitropesc a ţinut şedinţe:

în anul 1895	4
„ „ 1896	2
„ „ 1897	3

întrunindu-se după necesitate şi de mai multe ori în an.

3. Recurse în afaceri administrative epitropesci au întrat 8; s'au aprobat conclusele forului inferior în 3, s'au modificat, respective anulat în 5 casuri.

4. In sesiunea ordinară a anului 1895 s'au întregit posturile cassariului şi al controlorului devenite vacante prin renunţiare şi funcţionarii nou aleşi Mateiu Voileanu, cassariu şi Dr. Remus Rosca, controlor, ambii membrii ai acestui senat, au întrat în funcţiune la 1 Novembre al aceluiaşi an, după-ce primiseră în regulă cassa metropoliei.

5. Despre administrarea averii metropoliei, concreḑută acestui senat, şi despre manipularea aceleia dată în grija funcţionarilor, cassa sub inspecţiunea şi controla senatului, dovadă sunt raţiociniile pentru anii 1895 şi 1896, cari revĕḑute şi aflate în regulă de acest senat, se promovéză cu esibite separate.

6. In raport cu starea fondurilor la finea anutui 1894, raţiociniile încheiate la 31 Decembre 1896, arată în inventariu:

a) cassa domest., capit.	9160·14	=— 725·79
b) fondul generat, „	41270·97	=+ 1351·20
c) fondul congr. „	2630·02	=+ 123·80
d) fond. dóue epar. „	219266·69	=+10787·14
e) fond. mon. Şag. „	5525·57	=+ 264·83

Decrescerea la cassa domestică provine de acolo, că contribuirile eparchiilor la spesele administraţionale ale consistoriului metropolitan pentru anul 1896 în sumă de 600 fl. au întrat numai în anul curent, deasemenea şi venitele cassei domestice din vinderea protocólelor congresuale, a împărţirii cercurilor electorale şi a regulamentului pentru organisarea învĕţămêntului, cari parte bună au întrat érăşi numai în anul curent, parte sunt a se încassa de aci înainte.

Decrescerea efectivă se arată la taxele apelaţionale, cari cu înceterea proceselor divorţiale au rĕmas în 1896 departe înapoia sumelor realisate sub acest titlu în anii precedenţi.

7. In esecutarea budgetului consistorial se arată economii considerabile aprópe la toţi titlii fără sume fixe.

Sporirea celorlalte fonduri se efeptuesce în proporţiunea etalonului intereselor faţă cu capitalele fondurilor, în urma acesteia înaintéză numai în încetul.

8. Fondului general, care pórtă cu preferinţă sarcinile administraţiunei metropoliei, i se va crea situaţiune grea, dacă colecta cu discul metropoliei va continua a da an de an resultate tot mai slabe.

In conformitate cu resultatele economiei cassei s'a proiectat preliminariul consistoriului metropolitan pentru anii 1898, 1899 şi 1900 şi va urma cu esibit special.

9. Preliminariile fundaţiunei „Gozsdu“ s'au revĕḑut şi aprobat an de an în înţelesul conclusului congresual 249/878, ér raţiociniile fundaţiunei, cari pentru anul 1896 se presintă cu esibit separat, s'au revĕḑut şi aprobat în senat pentru anii, când nu era întrunit Măritul Congres, şi s'a dat absolutoriul în conformitate cu literile fundaţionale, raţiociniile sumarie ale acestei fundaţiuni, s'au substernut la guvernul ţĕrii.

10. Procesul intentat în representarea fondului celor dóue eparchii contra lăsămêntului fostului controlor Elia Macellariu pentru restituirea daunei de 192 fl. 50 cr. causate acelui fond, au întrat prin esecuţiune şi licitare în stadiul final, cu puţină speranţă, de a vedea încassată pretensiunea fondului.

Despre resultat vom raporta la timpul seu.

11. Proiectul regulamentului despre administrarea afacerilor epitropesci, însoţit de declaraţiunile sinódelor eparchiale, conform conclusului congresual Nr. 72/895, urméză cu esibit special.

12. Conspectele despre averea eparchiilor şi a comunelor bisericesci se aclud aici sub ·/.

Din şedinţa consistoriului metropolitan ca senat epitropesc, ţinută în Sibiiu la 30 Septembre 1897.

Miron Romanul m. p.,
metropolit.
Leontin Simonescu m. p.
secretariu metropolitan.

„Asociaţiunea“ la Veştem.

— Raport special. —

(Urmare şi fine.)

Raportul general se ia la cunoscinţă. Pentru perderea membrilor: Br. Ursu, Ioan Hannia şi D. Gabor adunarea îşi exprimă condolenţa prin sculare.

Dl C. *Aisĕr*, cassariul despărţĕmêntului cetesce raportul sĕu, din care e evident, că în anul 1896, suma perceptelor curate a fost de 133 fl. 88 cr. Din totala avere a despărţĕmêntului s'a transpus cassei centrale suma de fl. 155.50.

Raţiociniul se apróbă şi se dă absolutoriu comitetului.

Dl învĕţător din Sibiiu Romul *Simu* cetesce disertaţia sa *„despre înaintarea în avere“*, în care dă poveţe pline de înţelepciune poporului, în deosebi cu privire la cultivarea cu iscusinţă a pămêntului, pentru îmbunătăţirea stării materiale Disertaţia e lucrată cu multă orientare şi este ţinută într'o limbă frumósă poporală. Ea servesce spre deosebită cinste dlui Simu.

Se alege o comisie de 3, pentru încassarea de taxe dela membrii vechi şi pentru înscrierea de membri noi. Pentru a 'şi putea comisia sĕvêrşi lucrările, se suspinde şedinţa.

Directorul despărţĕmêntului comunică, cá s'au pus la disposiţia comitetului despărţ. pentru a le împărţi gratuit între copiii mai mari de şcólă din comună, următórele broşuri, tipărite pe cheltuiala Asociaţiunii: *Biografia lui Avram Iancu* de I. St. Şuluţiu (10 exemplare à 50 cr. procurate de dl Dr. O. Russu); *Higiena copilului* de Dr. S. Stoica (50 exemplare à 15 cr. procurate de dl P. Cosma) şi *Poveşti poporale*, de I. P. Reteganul, (20 exemplare à 50 cr., procurate de dnii: O. Tilea, Dr. R. Roşca, Dr. N. Vecerdea, Dr. V. Bologa şi Ilie Popp.)

Se decide a se preda broşurile pomenite comitetului scolar spre împărţire între scolari, după chibzuiala sa.

(Observ aci, cà poporul aprópe întreg înainte de a se redeschide şedinţa, ca la un semn dat, se depărtéză în massă din biserică, rĕmânênd în adunare aprópe numai inteligenţa. Faptul acesta a produs o impresie penibilă.)

Redeschiḑêndu-se şedinţa, comisia de trei raportéză, că s'au înscris domnii Ier. Spornic şi I. G. Bozdoc membri ordinari cu taxa anuală de 5 fl. şi 9 inşi ajutători cu taxa de câte 1 fl. S'au încassat taxe dela membrii vechi cu sediul în Sibiiu, în suma totală de 100 fl.

Ca delegaţi ai despărţĕmêntului, la adunarea gen. a „Asociaţiunii“ la *Beinş* se aleg dnii Dr. Oct. Russu şi Dr. N. Vecerdea.

Se hotăresce, ca disertaţia dlui Dr. Cristea, despre Alexandru Roman, din causa timpului înaintat, şi în deosebi din pricina insuportabilei rĕceli, ce era în biserică, sĕ nu se cetéscă, ci sĕ se publice în *„Transilvania“*.

Dl Dr. I. *Beu* încă era sĕ ţină o disertaţie în sensul programului. Dsa însĕ — după-cum sunt informat — din pricina unor agende oficiale, n'a putut sĕ participe la adunare.

Secretariul despărţĕmêntului, Dr. E. Cristea face următórea propunere:

Statutele „Asociaţiunii nóstre, a cărei înflorire cu toţii o dorim, deobligă pe membrii ei „a întra în mai de aprópe atingere cu poporul, rĕspândind la acesta tot feliul de învĕţături folositóre“.

Prin acésta însĕ — eu cred — că n'am făcut totul cât este de lipsă în atingerile nóstre cu poporul, căci noi avem datorinţa nu numai a da dela noi ce este bun, ci a şi lua dela popor ceea-ce la el aflăm vrednic de păstrat pentru viitor.

Nu mĕ estind aici asupra multelor lucruri şi datini frumóse din viaţa poporului nostru, ci ating de astădată numai neîntrecutele producte spirituale isvorîte din creerul românului.

De multişor timp s'a început adunarea acestor producte, precum: povesti, naraţiuni, legende, anecdote, snóve, poesii, chiuituri etc. şi încă cu frumos resultat.

Un ram însĕ a fost dat aprópe cu totul uitării, şi încă acela, care mai mult reoglindesce profunditatea şi agerimea minţii românesci. Acest ram îl forméză *proverbele*, séu acele expresiuni scurte, precise şi plastice, eşite din gura poporului, cari la anumite momente ale discuţiunilor ni se reamintesc în mod firesc, ca şi resultatul convingător al unor experienţe probate.

Colectarea acestor proverbe române, s'a negles până acuma, spre dauna generală, mai ales, că — pelângă deosebita lor însemnătate pentru studiul limbei şi pentru istoria culturei unui popor — ele formeză un bogat isvor de înţelepciune pentru viaţă. Deci propun:

Adunarea cercuală sĕ poftéscă comitetul despărţĕmêntului a lua disposiţiunile necesare, ca cu ajutoriul cărturarilor dela sate, sĕ se colecteze proverbele românilor de pe teritoriul despărţĕmêntului Sibiiului, eventual şi din alte ţinuturi.

Dr. V. *Bologa* propune aditamentul la propunerea lui Dr. Cristea, ca comitetul cercual sĕ iee disposiţii pentru colectarea de pe raionul despărţĕmêntului şi a cântecelor şi a ghîcitorilor poporului, cari apoi la adunările cercuale sĕ se cetéscă, prin ceea-ce adunările ar câştiga în importanţă şi ar fi mai atrăgĕtóre pentru tóte păturile poporului nostru.

Dr. E. *Dăianu* spune, că scopul adunărilor cercuale ale Asociaţiei este transplantarea vieţii dela centru în massele poporului. Cu neplăcere a observat, cum poporul,

---

FOIŢA.

Iuliu Caesar.

Tragedie în 5 acte
de
William Shakespeare,
traducere în prosă
de
Dr. P. T.
(Urmare).

Scena III.

Roma, o stradă întunecósă, tunete şi fulgere. Casca cu sabia scósă şi Cicero se întâlnesc venind din diferite părţi.

Cicero: Bună séra Casca; vii dóră dela Caesar? Pentru-ce eşti aşa de ostenit şi spăriat?

Casca: Pe tine nu te mişcă, când fundamentul pămêntului acestuia se clătină ca o trestie slabă? O, Cicero, am mai vĕḑut tempestăţi, când vênturile viforóse au smuls stejari din rădĕcină şi am mai vĕḑut marea cea ambiţiósă umflându-se turbând şi spumegând ca şi când ar fi voit sĕ se încaiere la bătaie cu norii, dar nici odată până în nóptea acésta n'am mai trecut prin schintei de fulgere. Séu este un rĕsboiu civil în ceriu, séu dacă nu, atunci lumea întrecută provócă ceriurile ca sĕ o sdrobescă.

Cicero: Ce-i, ai mai vĕḑut şi alte lucruri miraculóse?

Casca: Un sclav comun (tu îl cunosci din vĕḑute) şi-a ridicat braţul stîng în sus şi acesta a început a arde şi a lumina ca 20 de făclii la olaltă şi totuşi mâna lui nu a simţit focul şi a rĕmas ne arsă. Afară de aceea — şi eu de atunci nu mi-am băgat spada în técă — m'am întâlnit pe lângă Capitol cu un leu, carele s'a înholbat la mine şi după aceea a trecut mornăind grozav fără de a-mi face ceva; mai departe pe un dêmb erau adunate vre-o sută de femei spêrlite gróznic şi spăriate de frică, cari jurau c'au vĕḑut bărbaţii lor tot în foc alergînd în sus şi în jos pe strade. Iar ieri a şeḑut cucuveica, pasĕrea asta de nópte, chiar şi după améḑi pe piaţă, tot ţipând şi chîrăind. Dacă atâtea semne miraculóse se nimeresc la olaltă, nu ḑică nimeni, că acelea îşi au motivele lor, séu că sunt fenomene naturale, pentru-că eu acum tare cred, că acelea sunt semne de vremuri grele, cari au sosit pe capetele nóstre.

Cicero: Într'adevĕr, e un timp fórte curios acum, dar ómenii îşi construéză părerile după gusturile lor, şi aşa sunt adese ori departe de realitate. Vine Caesar mâne în Capitol?

Casca: Da, pentru-că el a demandat lui Antoniu sĕ te însciinţeze, cumcă se va înfăţişa.

Cicero: Nópte bună Casca; ceriul acesta turburat nu permite omului sĕ umble acum pe strade.

Casca: Cu Dumneḑeu, Cicero. (Cicero iese, întră Cassius)

Cassius: Cine-i aici?

Casca: Un Roman!

Cassius: Casca după voce?

Casca: Urechia ta e bună Cassius; ce nópte grozavă-i asta!

Cassius: Cea mai potrivită pentru ómeni onesti.

Casca: Cine a mai vĕḑut ceriul aşa de ameninţătoriu?

Cassius: Aceia, cari vĕd că, pămêntul e plin de păcate. Eu din partea mea pe tot timpul acesta m'am preumblat pe strade expunêndu-mĕ nopţii acesteia grozave şi aşa descins — precum mĕ veḑi Casca — mi-am desvĕlit peptul înaintea săgeţii trăsnitóre şi pe când se părea, că fulgerul şerpuitoriu deschide peptul ceriurilor, eu mĕ presentam însuşi de ţintă lui.

Casca: De ce ai ispitit ceriul aşa? Când puternicii Zei trimit aşa solii grozave spre înfricoşare, se cade ca omul muritor sĕ tremure şi sĕ aibă frică.

Cassius: O, Casca, tu eşti têmpit acum; schinteia de viéţă, ce ar trebui sĕ esiste în tot Romanul, ţie î-ţi lipsesce, séu n'ai lipsă de ea. Tu eşti palid la faţă, uimit şi cuprins de frică la vederea ceriurilor înfuriate. Dar, dacă ai scruta după causa cea adevĕrată: pentru-ce atâtea focuri şi fantóme rĕtăcitóre; pentru-ce paserile şi bestiele se înfăţoşéză afară de rênd; pentru-ce bĕtrânii povestesc şi copii profeţéză; pentru-ce atâtea lucruri schimbate şi legi naturale eşite din ţiţini, — atunci vei afla, că ceriul li-a însuflat şi lor spiritul resvrăţitoriu, ca se sĕrvéscă de semne de frică şi de gróză pentru ceva monstruos în ţéră. Aşi putea Casca, sĕ-ţi numescu un om mai gróznic şi mai crud decât nóptea asta, care durdue, trăsnesce, fulgeră, deschide mormênturi şi urlă ca leul din capitol, — un om, nu mai tare de cât tine séu decât mine în acţiuni personale, dar grozav ameninţătoriu în ridicarea sa, şi care întrece tóte elementele acestea turbate..

pentru luminarea şi deşteptarea căruia cărturarii din Sibiiu au alergat aici, s'a depărtat, pare-că indignat. Dovadă, că nu pricepe intenţiile salutare ale Asociaţiunii. Inteligenţa din comună, preotul şi învĕţătorii, chemaţi sunt a-l lămuri la ocasii potrivite asupra scopurilor Asociaţiunii.

Referitor la propunerea Drului Cristea e de părere, ca aceea sĕ se transpună comitetului central pentru luarea disposiţiilor în scopul adunării ghîciturilor, cântecelor şi proverbelor de pe întreg raionul Asociaţiei.

P. *Cosma* e de părerea, ca propunerea lui Dr. Cristea sĕ se priméscă fără vre-un aditament. Comitetul cercual sĕ iee iniţiativa, sĕ lanseze ideia colectării proverbelor, comitetul central póte apoi sĕ pornéscă mişcare în cerc mai estins.

Propunerea drului Cristea se primesce dimpreună cu aditamentul drului Bologa.

R. *Simu* propune, ca adunarea generală sĕ însărcineze comitetul despărţĕmêntului, a studia până la proxima adunare generală cercuală chestia organisării agenturilor comunale şi a înfiinţării bibliotecilor poporale prin comune.

După desluşirile date de domnul Dr. N. *Vecerdea*, că adecă comitetul a luat paşii de lipsă în direcţia acésta, dl Simu îşi retrage propunerea.

Proiectul de buget cu întrate 327 fl. 69 cr. şi eşite fl. 295 — se primesce.

Verificarea procesului verbal al adunării presente se concrede membrilor din comitet presenţi la adunare.

Directorul despărţĕmêntului mulţămesce inteligenţei din loc şi celei din Sibiiu, apoi poporului cât mai era de faţă, pentru interesul arătat faţă de lucrările şi intenţiile nobile şi salutare ale Asociaţiunii în general şi ale despărţĕmêntului în special. — Cu părere de rĕu relevéză faptul întristător al depărtării poporului din biserică fără vre-un motiv evident, înainte de încheierea lucrărilor adunării. Dovadă eclatantă, că poporul, pentru a cărui deşteptare „Asociaţia“ se trudesce, nu a ajuns a putea pricepe intenţiile ei sublime. Pune la inima inteligenţei locale, care necontenită atingere are cu el, sĕ lumineze poporul, sĕ-l lămuréscă asupra scopurilor Asociaţiunii, nisuitóre spre cultura şi spre asigurarea bunei stări a poporului românesc. Esprimându-şi nădejdea, că în viitor poporul din Veştem, condus de cei chemaţi pe calea cea bună, nu va da motive de decepţionare, declară adunarea generală încheiată.

La cuvintele dlui director respunde preotul local, dl T. Coman, mulţămindu-i pentru conducerea înţeléptă a adunării. Dsa asigură adunarea, că poporul nu e indiferent faţă de intenţiile Asociaţiunii; pricina, că el s'a depărtat din adunare e a se căuta în impregiurarea, că în comună sunt cinci nunţi, la cari trebue sĕ iee parte.

Terminându-se adunarea, inteligenţa sibiană şi cea locală, apoi într'un mic numĕr şi poporul, s'au întrunit la casa notarului Spornic, unde s'a servit un bogat prânḑ, gătit, în urma disposiţiilor aranjerilor, pe spesele participanţilor, care a durat până séra.

In decursul prânḑului s'au ţinut mai multe toaste: pentru poporul, şi inteligenţa din comună, pentru óspeţii sibieni, pentru directorul despărţĕmêntului, pentru comitetul central al Asociaţiunii, pentru dna presidentă a „Reuniunii fem. rom. din Sibiiu“ Maria Cosma, care doritóre de a-şi vedea neamul prosperând, şi de astădată a grăbit sĕ asiste cu familia sa întrégă la o adunare nisuitóre spre deşteptarea şi luminarea poporului românesc. — S'au mai ridicat toaste pentru restabilirea bunei înţelegeri, pentru viéţa armonică din comună. S'a relevat adecă faptul, care s'a manifestat binişor şi sub decursul adunării, că în poporul din Veştem domnesc neînţelegeri distrugĕtóre; ura neînpăcată a prins rădĕcină în sinul lui în locul dragostei reciproce; în locul armonicei lucrări spre propăşire, s'a încuibat în el discordia împedecătóre a ori-cărei nisuinţe salutare, discordia ducĕtóre la perire, — şi pricina acestor triste stări e a se căuta în faptul, că unii dintre cărturarii chemaţi în special a lumina poporul, a sădí spiritul înfrăţirei în sinul lui, — în loc de a-i serví binele, servesc interesul duşmanilor lui, îl învrăjbesc şi întărîtă în contra celor ce pentru binele lui se trudesc.

Sub durata prânḑului, clericii dela seminariul archidiecesan din Sibiiu ne-au amusat cu mai multe cântări corale, frumos executate, făcênd multă cinste harnicului lor profesor, artistului iubit al românimei, G. *Dima*, al cărui nume deasemenea s'a pomenit des şi cu drag în seria toastelor.

Se apropia de órele 8 séra, când s'a ridicat masa, şi óspeţii au pornit la gară, de unde apoi cu trenul s'au transportat la Sibiiu.

Rinaldo.

Dela Asociaţiune.

Avis!

Posturile de funcţionari ai „Asociaţiunei pentru literatura română şi cultura poporului român“, devenite vacante cu finea acestui an, şi anume postul de

1. secretar II.,
2. cassar,
3. bibliotecar,
4. archivar şi
5. econom

se vor întregi în şedinţa comitetului central din Decembre a. c.

Reflectanţii la vre-unul din aceste posturi au sĕ-şi înainteze cererile în scris la biroul Asociaţiunii (Strada Morii Nr. 8.) cel mult până la 30 Novembre a. c. st. n. Informaţiuni despre agendele funcţionarilor, stabilite în statute şi în regulamentul afacerilor interne, precum şi despre remuneraţiunea fixată pentru acele funcţiuni, se vor da la cererea reflectanţilor din partea biroului între 15 şi 25 Novembre a. c. st. n. la órele 5—7 d. a,

Sibiiu, din şedinţa comitetului Asociaţiunei ţinută la 28 Octobre 1897.

Dr. Il. Puşcariu, v.-pres. — *Dr. V. Bologa.* secretar II.

Noutăţi.

Himen. Maria N. Albu şi Savu Radu, au onorul a învita la serbarea cununiei lor, care se va celebra Duminecă în 9/21 Novembre a. c. la 3 óre p. m. în biserica gr.-or. din Ocna superióră, precum şi la masă. Ocna, Novembre 1897.

* * *

Reuniunea română de cântări din Elisabetinul-Timişorii arangiază în 14 Noemvre nou a. c. în salele restaurantului Novotny *Festivitate literară* împreunată cu Concert, Teatru, Declamaţiuni şi Joc întru amintirea întemeierii sale de cinci ani, la care cu toată onórea învită a luá parte. Începutul la 8 óre séra. Intrarea de persónă 30 cr., de familiă 70 cr. Suprasolviri se primesc cu mulţămită şi se cuitéză pe calea publicităţii. Comitetul arangiatoriu.

Program:

1. Moto. 2 Karrasz: Ţiganca, cor mit. 3. Karrasz: Consolarea, duett mit Clavierbegleitung. 4. Zeitler: Cântec de primă-véra. Cor mixt mit Clavierbegleitung.

Nebunul, dramă originală în 2 acte de N. Ţinţariu. Persónele: Florea, un bătrân, dl A. Nicolescu. Joniţă, fiiul seu, dl I. Andreescu. Anita, fata unui boier, d-şóra A. Radnianţu. Babeta, guvernanta ei, d-şóra Ch. Achim. Pafnutie, cârciumar, dl L. Radnianţu. Florica fata sa, d-şóra M. Covasală. Arcadie, dl M. Szilágyi. Eftimie, dl D. Stoica.

* * *

Bibliografic. In curênd va eşi de sub tipar în Tipografia archidiecesană „*Catechism pentru învĕţământul religiunei dreptcredincióse-resăritene în şcólele primare, de Moise Toma*, ediţiunea VIII. La ediţia presentă s'a lăsat afară adaosul „Estras din Statutul organic“, dar s'a redus pentru aceea preţul dela 30 la 20 cr.

*

— In editura librăriei Storck & Müller a apărut broşura „*Cătră un nou ideal*“ de *Nicu Filipescu*, cuprinḑênd:

Prefaţă. — *Partea I. — Critica.* — Inrîurirea filosofiei. — Minciuna liberală — Credinţele nóstre. — *Partea II. — Leacul* — Curentul idealist. — *Partea III. — Conclusiuni.* — Raport cetit la adunarea „cercului de studii“. — Conservatismul. — Partidul dominant. — Speranţele nóstre.

Corespondenţă particulară

a „Telegrafului Român“.

Sebeş, 30 Octobre 1897.

Onorate dle redactor!

Vĕ rog a da loc în preţuitul ḑiar „Telegraful Roman“ următórelor:

E lucru constatat, că la trecerea din viaţă a credincioşilor nostri, pe lângă alte nenorociri, ce întêmpină familiile celor reposaţi, în cele mai multe casuri, mai obvine şi imprejurarea tristă, că acele nu dispun la moment de paralele trebuincióse la înmormêntare, şi aşa îngroparea defuncţilor séu sĕ face nu destul de cuviincios, séu cei urmaşi se bagă, spre scopul acesta, în grele datorii.

Din motivul acesta, românii din Sebeş, avênd in vedere principiile evangelice despre iubirea deaprópelui, au format pentru locuitorii din Sebeş şi jur o reuniune de înmormêntare sub titlul „A treia reuniune de înmormêntare în Sebeş“ cu scop de a se da momentan ajutoriu celor rĕmaşi în viéţă pentru suportarea speselor împreunate cu îngroparea defuncţilor lor, dacă aceia au fost membri ai Reuniunei.

Fiecare membru are a solvi la cassa Reuniunei 4 fl. la an, şi anume la începutul fiecărui cuartal câte 1 fl. Solvirea duréză 10 ani, şi aşa va solvi în total 40 fl. După expirarea celor 10 ani, membrul e scutit de ori-ce solvire mai departe.

In schimbul acestor solviri, la decedarea unui membru, întêmple-se aceea ori când după-ce a fost primit în Reuniune, dar înainte de expirarea celor 10 ani de solvire, familia lui va primi momentan taxele ce le-au fost solvit decedatul plus un adaus de 50 fl. Dacă decedarea a urmat după expirarea celor 10 ani, şi aşa repausatul a fost solvit suma de 40 fl. întrégă, familia lui va primi o sumă rotundă de 100 fl. Şi într'un cas şi într'altul se va detrage numai 2 fl. pentru formarea unui fond de reservă.

Ori cine póte cunósce scopul umanitar al acestei Reuniuni, carea în urma unor solviri bagatele din partea membrilor ei, scutesce la decedarea lor famiile rĕmase de multe neplăceri şi încurcături.

Mai amintesc, că de membru al Reuniunei se primesce ori care individit sănĕtos şi nepetat, bărbaţii în etate dela 25—60 ani şi femeile dela 20—60 ani.

Ca Reuniunea acésta însĕ se pótă prospera şi sĕ-'şi pótă împlini cu destulă siguranţă misiunea creştinéscă, mai departe ca primo loco ai nostri sĕ se pótă bucura de binefacerile ei, — este de lipsă, ca şi din jur sĕ grăbéscă românii a o îmbrăţişa insinuându-se de membri. Ar fi de dorit, ca şi în privinţa acésta sĕ premérgă cu exemplu preoţii şi învĕţătorii nostri.

Cu distinsă stimă. *S. M.*

Mătasa este arsă! obicinuesc a ḑice damele fórte adese-ori, dacă haina *după a 2-a séu a 3-a purtare* se rupe la îndoituri séu se destramă *ca vatta.* Acéstă apariţiune nu se datoresce arderei din „greşélă“, ci ca sĕ apară mătasa mai grósă şi *totuşi ieftină, intenţionat* se móie în *acid de cositor şi de phosphor*, cari rod nervii din firele mătasei crude. Acéstă procedură de colorare sĕ numesce „*îngreunare*“. Cu cât se intenţionéză mai mare îngreunare a mătasei, cu atât trebue se trécă prin mai multe *băi de cositor*, ca astfel sĕ absórbă de tot acéstă otravă. Mătasa astfel colorată — este *ţesătura cea mai fină!* — germenele distrugerii îl conţine aşa dară încă înainte de a ajunge pe rĕsboiul de ţesut. Aşa *numita mătasă* fabricată din astfel de fire, după scurtă întrebuinţare, natural că trebue sĕ se rupă ca iasca, după cum e mai mult séu mai puţin îngreunată. — Haina cea scumpă (computând şi spesele confecţionării) este fără nici o valóre. Din *mătăsurile mele veritabile* trimit bucuros mostre, *franco şi libere de vamă cu întórcerea postei* **fabricele de mătasă din Zürich** ale lui **G. HENNEBERG,** (*furnisor de curte ces. şi reg.*). [51] 4

Casca. Ès'a-i Caesar pe care voieşti tu sĕ amintesci, aşa-i Cassius?

Cassius. Lasă-l sĕ fie ori şi cine, pentru că Romanii şi acum au măduhă în óse ca şi străbunii lor, dar vai de noi, spiritul părinţilor nostri e mort, şi noi suntem acuma guvernaţi de spiritul mamelor, pentru-că jugul şi suferinţele nóstre dovedesc o slăbiciune muieréscă.

Casca: Intr'adevĕr, se vorbesce că senatul voiesce sĕ proclame mâne pe Caesar de împĕrat. El póte purta coróna pe mare şi pe uscat, ori şi unde, numai aici în Italia nu.

Cassius: Sciu eu atunci unde sĕ înplânt pumnalul ĕsta, pentru că pe Cassius trebue sĕ-l scape Cassius de sclăviă. Prin ĕsta voi Zeilor faceţi pe cel slab puternic, prin ĕsta voi Zeilor îmblânḑiţi şi pe tirani. Nici cetăţi de piétră, nici valuri ferecate cu metal, nici temniţi fără aer, nici lanţuri de fer grele nu pot sĕ înăduşe puterea spiritului. Viéţa sĕturată de necasurile lumii acesteia totdeuna are putere sĕ se elibereze pe sine. Dacă sciu odată asta, tótă lumea sĕ scie, că partea de tirănie, pe care ar trebuí sĕ o încarc eu, totdeuna o pot după plac scutura de pe mine.

Casca: Şi eu pot asta. Tot sclavul îşi pórtă în mânile sale puterea ca sĕ se scape din prinsóre.

Cassius: Şi pentru-ce sĕ fie Caesar un tiran? Sĕrmanul om! Eu sciu, că el n'ar fi lup, dacă n'ar vedé, că Românii toţi sunt oi. El n'ar fi leu, dacă n'ar fi Românii cerbi. Aceia, cari vreau sĕ facă foc, mai întâiu iau vréscuri şi paie. Ce tufariu e Roma, ce gunoiu, ce lăpădătură, dacă servesce de basă materială luminătóre pentr'un aşa lucru urît cum e Caesar! O, durere! unde mai adus? Eu póte că le spun acestea unui spion, şi atunci sciu, că trĕbue să respund pentru ele, — dar eu sum totdeuna înarmat şi nu-mi pasă de nimeni.

Casca: Tu vorbesci cu Casca, c'un om, căruia nu-i place sĕ-i umble gura. Aici e mâna mea! Recrutéză numai soţii pentru delăturarea nĕcasurilor acestora şi eu voiu ţiné paş cu ori şi care, mérgă acela cât de departe.

Cassius: Atunci ne putem indată înţelege. Eu îţi fac cunoscut Casca, c'am vorbit cu mai mulţi Romnai de spirit nobil ca sĕ se asocieze cu mine pentru o intreprindere cu consecinţe atât de onorabile, cât şi de periculóse, şi cumcă aceia mĕ aştéptă acum în sala lui Pompeiu, — pentru-că în nóptea asta furtunóse stradele sunt góle, ér scopul nostru este tocmai aşa ca jocul elementelor, sângeros, crud şi fórte teribil. (întră Cinna).

Casca: Stăi mulcom un pic, pentru-că aud pe cineva venind iute.

Cassius: Acesta-i Cinna, pentru-că 'l cunoscu de pe mers; e un amic. (strigă) Cinna, unde te grăbesci aşa?

Cinna: Pe tine te caut. Cine-i acela, Metellus Cimber?

Cassius: Nu, e Casca, un aliat de ai nostri. Aşteptaţi dóră după mine?

Cinna: Imi pare fórte bine, că te aflu. Ce nópte grozavă e asta? Vre-o doi séu trei de-ai nostri au vĕḑut semne curióse.

Cassius: Spune-mi, aşteptaţi după mine, Cinna?

Cinna: Da, esci aşteptat; o Cassius, dacă ai puté câştiga şi pe nobilul Brutus pe partea nóstră.

Cassius: Fi asigurat bunule Cinna; ia hârtia asta, şi veḑi cum o pui în scaunul praetorului, ca numai Brutus sĕ o afle; pe asta i-o aruncă pe feréstră, ér cidula asta lipesce-o cu céră pe statua bĕtrânului Brutus, şi după ce ai făcut tóte, acestea vino în sala lui Pompeiu, unde ne vei afla pe toţi. Dar óre Decius Brutus şi Trebonius au sosit acolo?

Cinna: Toţi sunt acolo, afară de Metellus Cimber, carele s'a dus sĕ te caute acasă. Ii bine, acum mĕ grăbesc ca sĕ pun cidulele după cum mi-ai ḑis.

Cassius: După-ce ai isprăvit tóte acestea, aştéptă-mĕ lângă teatrul lui Pompeiu. (Cinna ese). Haida Casca sĕ căutăm pe Brutus acasă, până nu se face ḑiuă. Trei părţi am cucerit deja din el şi partea cea din urmă o câştigăm la întâlnirea de acum.

Casca: O, el stă sus în inima poporului, şi ceea-ce în noi ar păré de nebunie, prin presenţa sa aceea se preface ca în alchimia pétra învĕţaţilor, în vîrtute şi demnitate.

Cassius: Insemnătatea vaḑei şi a persónei lui fórte bine ai caracterisat'o. Haida acuma, căci a trecut de meḑul nopţii şi noi trebue sĕ-l treḑim până nu se face ḑiuă şi sĕ ne asigurăm de el. (Ies.)

(Va urma).

Nr. 150/1897. [216] 3—3

Of. ppresbit.

CONCURS

Pentru îndeplinirea posturilor vacante învĕțătoresci dela școlele elementare poporale gr.-or. din parochiile mai jos însemnate prin acésta se deschide concurs cu termin de 15 ḑile, computate dela prima apariţiune a acestui concurs în ḑiarul „Telegraful Român“.

1. Cheuchiș cu salariu anual de 300 fl. v. a. din cari 100 fl. prin repartiţiune dela popor; ér 200 fl. ajutoriu de stat; — apoi locuință și grădină.

2. Chiuesci cu salariu anual de 300 fl. v. a. prin repartiţiune dela popor, locuință și lemne de foc.

3. Olpret cu salariu anual de 300 fl. prin repartiţiune dela popor, locuință și grădină.

Doritorii de a ocupa vre unul din aceste posturi sunt poftiţi a-și înainta cererile concursuali, instruite conform legilor în vigóre, la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Deeș, 7 Octobre, 1897.

Oficiul ppresbiteral al tractului gr.-or.
Deeș.
Teodor Herman,
protopresbiter.

Nr. 26/1897. [217] 3—3

com. par.

CONCURS.

Pentru ocuparea a dóue posturi de învĕțător la școla rom. gr.-or. din Vidra-de-sus, protopresb. Câmpeni, se escrie din non concurs, cu termin de 15 ḑile dela prima publicare.

Emolumentele împreunate cu acestea posturi sunt: salar de 300—-300 fl. ce se solveșce în rate lunari anticipative, din fondul bisericei —; cuartir liber; loc pentru grădină; 12—12 m. 3 de lemne de foc, — din cari se încălḑesc și salele de învățĕmênt; primirea la timpul sĕu a cuincuenalilor. Cei aleși, dacă vor dovedì că 's diligenţi și cu purtări bune, pot conta cu siguranță și la alte venite accidentali, până la suma de 100 fl.

Doritorii de a ocupa aceste posturi au sĕ-și subștearnă petiţiunile instruite conform normelor prescrise oficiului protopresbiteral gr.-or. în Câmpeni.

Din ședința comit. paroch. ţinută la 14 Sept. v. 1897.

Iosif Gomboș, președinte. *Ioan Mihu,* not.

Nr. 266/897 In conțelegere cu:
Romul Furdui.
presbit.

4389—1897. [219] 2—3

Publicaţiune.

Móra cu 3 petri a comunei Gurarîului și munţii **Cindrel, Niculesci, Foltea, Gaujoara** se dau în arândă pe 3 ani dela 1 Ianuarie 1898 începênd în cale de licitaţiune publică în 21 Novembre a. c. st. n. la 10 óre a. merid. în cancelaria comunei Gurarîului.

Vadiu pentru fiecare obiect de exarândare e 50 fl. și condiţiunile speciale se pot vedea până la ḑiua de licitare în cancelaria susnumitei comune.

Seliște în 10 Novembre 1897.

Prim pretorul cercului.

Dragits.

7864 Sz.
97. [218] 2—2

Pályázat.

Resinár községben a községi orvosi allás betöltendö.

Felhivatnak tehát a pályázni kivánók, hogy kellöen felszerelt kérvényeiket f. évi november hó 21-ig alólirottnál adják be.

Az orvos fizetése 900 frt. és lakpénze 80 frt.

Nagy-Szeben, 1897 november 3 án.

A jár főszolgabiró.

Fabritius.

Ne-au sosit acuma:

Tabele de părete pentru cetit, românesci	fl.	2.40
„ „ „ „ „ ungurescì	„	2.40
„ „ „ „ „ românesci de I. Tuducescu	„	3.60
„ „ **istoria naturală** (16 bucăţi colorate: regnul animal, vegetat și mineral)	„	7.20
Tabele de mĕsuri metrice cu esplicare	„	—.80

Librăria Tipografiei archidiecesane, Sibiiu.

Avis!

Domnilor învĕțători și directori de școle le recomandăm depositul nostru de **charte geografice** aprobate de Inaltul Minister reg. ung. de culte și instrucţiune publică, precum:

Charta Ungariei de părete	fl.	5.75
„ **Austro-Ungariei** de părete	„	5.75
„ **Europei** de părete	„	6.—
„ **Asiei** de părete	„	9.—
„ **America de Nord** de părete . . .	„	7.—
Apoi **singuratice comitate din Ungaria** á .	„	—.10—15
„ **Ungaria,** ediţ. format mic à	„	—.15
„ **globuri terestre** simple cu fl. 1.—, 2.—, 3.30, 5.30, și	„	10.—
„ **globuri terestre** cu meridian 3.15, 5.—, 8.40, 12.60 și	„	40.—

Asemenea oferim tot felul de recuisite pentru școlă: **ceruse** (Hardtmuth), **cerneli** (Leonhardi), **pene** (Kuhn & Comp.) etc.

Librăria Tipografiei archidiecesane.

A eșit de sub tipar și se póte procura din

Librăria Tipografiei archidiecesane

CALENDARIU

pe anul comun dela Christos

1898.

Anul al patruḑeci și șeptelea.

Pe lângă partea calendaristică cuprinde: șematismul amplificat al archidiecesei ortodoxe transilvane, precum și un mic șematism privitor la diecesele aparţinĕtóre metropoliei ortodoxe române din Ungaria și Transilvania; o indicare lunară a agendelor protopresbiterale și parochiale; o indigitare pentru trebuinţele clericilor absoluţi și a învĕțătorilor confesionali; însemnarea têrgurilor după alfabet, luni și ḑile; anunţuri, și în fine catalogul cărţilor din librărie.

Partea literară conţine: „Pascile“ și „Érnă pe uliţă“, poesii de G. Coșbuc, Alexandru Roman, material pentru biografia și activitatea lui de Ilie din Urseni, și „Bunica Márie“ de Ilarie Chendi.

Preţul unui exemplar broșat 30 cr., 10 séu mai multe exemplare și în genere vênḑĕtorilor broșat 25 cr.

Librăria Tipografiei archidiecesane, Sibiiu.

FALIMENT MARE!

New-York și **Londra** n'au cruţat nici continentul european și o mare fabrică de argintării s'a simţit îndemnată a desface provisiunea sa întrégă numai pe lângă o mică remuneraţiune a puterilor de lucru. Cu executarea acestui mandat sunt eu împuternicit. Expedez deci ori și cui obiectele următóre pe lângă simpla rebonificare de **fl. 6.60** și anume:

6	bucăţi	**cuțite fórte fine** cu tăiș englez veritabil.
6	bucăţi	**furculițe de argint**-patent american dintr'o bucată.
6	bucăţi	**linguri de argint**-patent american.
12	bucăţi	**lignrițe de argint**-patent american.
1	bucată	**lingură pentru supă** de argint-patent american.
1	bucată	**lingură pentru lapte** de argint-patent american.
2	bucăţi	**păhare pentru oauĕ** de argint-patent american.
6	bucăţi	**tave Victoria** englezesci.
2	bucăţi	**felinare admirabile** de masă
1	bucată	**sîtiță** pentru ceaiu.
1	bucată	**presărătóre** pentru zăhar pisat fină.
44	bucăţi	laolaltă numai **fl. 6.60**

[202] 4—7

Tóte aceste 44 obiecte au costat mai nainte **fl. 40** și se pot căpĕta acum pentru preţul minimal de **fl. 6.60**. Argintul-patent american este un metal cu totul alb, care își păstréză colórea 25 de ani pe garanță. Ca dovada cea mai bună, că inseratul acesta nu e

☞ **nici o înșelăciune** ☜

mĕ oblig prin acésta publice, a retrimite banii tuturora cărora nu le convine marfa fără nici o piedecă și nimenea n'ar trebui sĕ lase a trece acéstă ocasiune favorabilă, fără a-și procura acéstă **garnitură splendidă,** care se potrivesce mai ales ca

present escelent de Crăciun și Anul nou.

cum și pentru ori-ce **gospodărie mai bună.**

Se află numai la

A. HIRSCHBERG,

agentura centrală a fabricelor unite de argint-patent american.

Viena, II. Rembrandstrasse 19/II. — Telephon Nr. 7114.

Trimiterea în provincie pe lângă rambur sau anticiparea sumei

Praful necesar de curăţit 10 cr.

Veritabil numai cu marca de alături înregistrată (metal de sĕnătate)

Estras din scrisorile de recunoscință.

Primit spediţiunea și sunt fórte mulţămită, mĕ mai rog pentru o garnitură pompósă à fl. 6.60. Cluș. **Escelenţa baronessă Bánffy.**

Primit comanda, sunt fórte mulţămit, rog sĕ-mi mai trimiteţi una. Bozovicĭ, Ungaria. **Alex. Keresztes,** proto-pretor.

Cu prima trimitere sunt deplin mulţămit, mĕ rog încă pentru o garnitură. **Ioan Majarosy,** canonic.

Redactor prov. Gavriil Hango.

Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

La numĕrul acesta se alătură ca suplement separat Nr. 21 din „Fóia Pedagogică“.

Nr. 122. Sibiiu, Marți, 4/16 Novembre 1897. **Anul XLV.**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
la „Tel. Rom.“ într'una cu suplementul „Fóia Pedagogică“
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl.. 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Magiarisarea numelor.

In numĕrul trecut al ḑiarului nostru am vorbit despre casul cum primariul orașului Budapesta și-a magiarisat numele, și la momentul acesta am indigitat ca la un simton îngrijitoriu.

Am accentuat, că un nou curent de maghiarisare este în curgere, și că ar fi în consonanță cu programul ministrului president actual, décă s'ar inaugura o nóuă eră a volniciilor în ce privesce magiarisarea cu forța.

Am făcut amintire de volniciile actualului ministru-president, de când era comite suprem în comitatul Solnoc-Dobâca, cum a maghiarisat în acel comitat numele românesc al comunelor.

Ar fi deci în consonanță cu caracterul actualului ministru-president, cu tot trecutul lui, décă magiarisarea s'ar încerca cu forța, și pe față, ca cel puțin față cu lumea cea mare, sĕ nu se mai pótă face provocare la lege, care încât ni-e favorabilă și nóuĕ nemagiarilor, rĕmâne neesecutată.

Am mai accentuat și svonul, care de mult timp se susține, că guvernul intenționéză aducerea unei legi pentru magiarisarea numelor comunelor.

Aḑi putem vorbi cu mai multă positivitate, stăm în fața unui nou proiect de lege, care este una dintre cele mai mari lovituri, ce s'au dat limbei românesci.

Ministrul de interne a presentat un proiect de lege, care este o zală în programul cel mare, la realisarea căruia cu multă tenacitate și consecuentă se lucră dela era dualismului încóce.

După noul proiect de lege ministrului de interne i-se dă dreptul de a statorí el numele comunei în casul, când mai multe comune au unul și același nume, în general se dă în competință ministrului de interne de a statorì cum e a se scrie corect numele comunei.

Tot ministrului se dă dreptul de a statorí numele comunei în casul, când o comună are mai multe nume. Aceste în general cu privire la numele comunelor. Un lucru bate la ochi dela prima cetire a acestui proiect de lege, și acésta este tendința vĕdită de a magiarisa numele comunelor, al șesurilor, al munților. al păraielor, al văilor, al pădurilor din țéra acésta.

Tendența acésta de mult s'a observat dară până acuma ea n'a stat sub scutul legei.

Am amintit cu altă ocasiune cum a purces guvernul țĕrei față cu manualele din școlele nóstre românesci, am arătat cum a oprit în masse manualele de istorie și de geografie, așa, că bieții autori au ajuns la estremul și spre a-și asigura manualele de geografie, au folosit esclusiv numai nomenclaturile ungurești la comune, la orașe, la munți și la riuri, așa, că elevul nu mai póte cunósce nici locul sĕu natal, nici numele comunei sale natale.

La extremul acesta împinge lucrurile actualul proiect de lege, care în specialele sale dispozițiuni vine și la manualele de școlă, și dispune, că în acele, apoi în tipăriturile ce se dau de către scóle, precum absențiile școlare câte de dóue-ori pe lună, conspectele despre inmatriculare, conspectele despre revaccinare, testimoniele scolare, stampiliele scólelor, inscripțiunea scólelor, ca sĕ rĕmânem numai la școlele elementare, cu un cuvênt în tóte ce se ține de viața școlară numele respectivei comune trebue scris așa, după cum e indus el în registrul dat de oficiul statistic al țĕrei.

Dispozițiunea legei merge și mai departe, și ea pentru notarii publici prescrie espres numai folosirea nomenclaturei oficiale — va sĕ ḑică numai numirea cea ungurésca.

Ca lucrul sĕ aibă vêrf, în tóte scrisorile, cari reclamă autenticare, vidimare din partea guvernului, apoi la tóte adeverințele, cuitanțele, cari eventual pot veni considerate ca acte cu valóre publică, numele comunei trebue scris ungurește, fiind însĕ dată facultatea de a se putea pune în parantesă și numele românesc al respectivei comune.

După cum se vede din cele schițate proiectul acesta țintesce la magiarisarea prin lege a numelor comunelor, cea-ce este o zală din lanțul cel mare, cu care curentul actual voiesce sĕ ne lege, ca apoi astfel ferecați sĕ putem simți adevĕrata fericire, care ni se contempléză.

Proiectul acesta va fi primit cu aplause frenetice, căci el promovéză specialele interese ale rassei magiare și tot ce promovéză specialele interese ale rassei magiare, este considerat ca lucru făcut în interesul statului.

Ca popor, care voesce sĕ se pótă desvolta, consolida și întări în țéra acésta cu tóte ale sale însușiri și caractere naționale, poporul român trebue sĕ protesteze contra acestor încercări, cari adânc jignesc simțul național.

La presentarea unui asemenea proiect de lege numai magiarisarea a putut îndemna pe actualul guvern, dorința de a schimba suprafața acestei țeri, ca în al doilea mileniu nici urmă sĕ nu mai rĕmână de ce a fost în mileniul trecut.

Deocamdată noi cei dela pressă trebue sĕ ne ridicăm vocea și sĕ protestăm contra acestor încercări, cari provócă indignațiune și îngrijire în sinul poporului român.

Guveruul are datorința să aducă proiecte de legi, chemate a fi în folosul tuturor cetățenilor, chemate a promova binele general al țerei, chemate a face îmbunătățiri generale, și e criminal guvernul, care în aceste ḑile critice sărăcia generală o mai ațîță prin astfel de mĕsuri excepționale și revoltătóre.

E bătaia lui Dumneḑeu, că tocmai când sĕrăcia e mai mare, când tóte elementele s'au aliat pare că spre a amărî sórtea poporului, atunci se aliază cu acele elemente și guvernul țĕrei, ca sĕ ne facă viața mai nesuportabilă.

Protestăm deci acuma prin canalul presei și demascăm pe toți aceia, cari în fața lumei se laudă cu egalitatea pentru toți cetățenii în patria nóstră.

Protestăm pentru asemenea acte nesocotite, séu dóră prea bine socotite, cari nu caută punctele de întâlnire între noi și guvernele țĕrei, ci tocmai acele, cari provócă mai multă amărăciune, mai mare desbinare.

Prin asemenea acte guvernul se presentă ca agent provocator, care voiesce sĕ ne împingă în estrem.

Revista politică.

Românii și alianța triplă. Sub titlul: „Die *Romänen und der drei Bund*“ publică fóia „Algemeine Blätter“ din Berlin un articol, în care arată, că Germanii nu pot avé nici un folos din tripla alianță dacă aceea le cere jertfirea connaționalilor lor din Ungaria, jertfirea Sașilor și a Șvabilor. Tot așa nici România nu póte avé nici un folos din tripla alianță, dacă i se cere jertfirea națională a poporului Român dìn Transilvania și Ungaria. Ba mai mult, pretensiunea acésta sgudue chiar și sentimentele monarchice față de principele de Hohenzollern. Pentru-ce trebue sè se susțină raporturile acestea de alianță din partea Germaniei față de Austro-Ungaria și România, pe contul germanismului și a românismului din imperiul austro-ungar? De frica, că într'un cas de resbel cu Rusia, magiarii se vor alia cu Rușii? Nici odată. Magiarii sunt siliți prin raporturiie lor interne a se alia cu contrarii Rușilor. Ori de frică, că într'un cas de resbel cu Francia, se vor alia cu acésta? Acésta da; dar atunci pentru-ce sĕ nu sprijinim pe germani și pe români, ca sĕ avem cine sĕ-i rețină? In tot casul, armata română unitară va trage mai mult în cumpănă, decât cea împestrițită a Aus.-Ung.. compusă din fiî atâtor naționalități asuprite de magiari. Autorul reclamă intervenția Germaniei în favorul Germanilor și a Românilor din imperiul aus.-ungar în contra Magiarilor. La urmă încheie ḑicênd cà póte va veni timpul acum ori mai târḑiu, când cei doi Hohenzollerni vor sigila alianța cu monarchia austro-ungară între zidurile vechilor cetăți săsesci Brașov ori Sibiiu, în mijlocul poporului român, care sub raportul cantității sale din aceste împrejurimi, póte sĕ susțină și aḑi o comparație cu magiarii.

FOIȚA.

POVESTE.*)

Poesie în proză.

De mult, de mult, pe când poveștile nu se spuneau, ci se întêmplau, trăia un smeu. Palatele sale erau clădite numai din argint și din aur și în încăperile lor erau adunate tóte avuțiile pămêntului.

Dar ce folos de atâtea frumuseți, când tot acolo locuia și smeóica a bĕtrână, care întuneca luciul nestimatelor cu slutenia ei.

Dela o vreme se sătură smeul de tovărĕșia smeóicei și de vreme lungă hotărî sĕ fure un băiat pămêntén.

Și îl fură.

Dar îndulcindu-se Românul la furat, ce-i trăsni prin minte? Sĕ mai fure și o fată.

Și o fură, căci bagsémă pe atunci nu era poliție ca aḑi.

Și îl închise pe băiat într'un fund al palatului cu 9 lăcate, ér pe fată într'alt fund de palat cu 12 zăvóre.

Dar pe vremea aia se întêmplau minunile mai ușor ca în ḑiua de aḑi, și nu sciu cum dreseră și cum făcură cei doi pămênteni, destul că scăpară de zăvóre și lăcate și se întâlniră.

Le va fi ajutat dragostea, drăguța!

Și smeul îi află pe amêndoi sărutându-se.

Și smeul i-a întrebat:

„Ce faceți?“

„Ne sărutăm!“

„Dar de ce vĕ sărutați?“

„Pentru-că-i bine!“

Și smeul le creḑu și se duce la smeóică și o sărută.

Dar nu află nimica bine în sărut. Se vede, că n'or fi avut guri ca ale nóstre.

Și întorcêndu-se la copii, i-a fost rușine sĕ le spună, că nu i-a plăcut sărutatul, ca sĕ nu se dea de gol, și le-a spus, că a fost bine; dar 'i-a despărțit érăși, și ca sĕ nu se mai pótă afla, a pus la ușa băiatului 24 de lăcate, ér la a fetii 99 de zăvóre.

Nu sciu de ce i-a venit lui sĕ pună chiar la fată mai multe, căci feciorul era dóră mai tare. Dar îmi pare că tot n'a nimerit rĕu, când a creḑut că fata e mai primejdiósă.

Aici au stat ei multă vreme despărțiți, până când din băiat s'a făcut flăcău și din fetiță fată 'n pĕr.

Dar dragostea e lucrul dracului — mai ales în vêrsta asta!

Așa se pomeni odată smeul, precând se preumbla prin grădină, érăși cu cei doi la olaltă.

„Ce faceți mĕ aici?“

„Nuntă!“

„Dar de ce faceți nuntă?“

„Că-i bine!“

Și s'a dus smeul la smeóica lui sĕ facă și el nuntă.

Dar la nunta ómenilor luna pe cer le-a fost preot, naș le-a fost codru, lăutari privighitorile și țînțarii și fin le era zafirul; ér la nunta smeului norii i-au fost popă, burulenile naș, ciorile și strechile lăutari și crivățul fin...

Ér la împlinirea vremii fata născu un copilaș ca un ânger, ér smeóica un puiu de smeu ca un drac.

Și din ḑi în ḑi micuții cresceau sugênd la țîțele mamelor lor — căci bagsémă doici n'au avut de unde afla.

Și totul era în ordine. Numai una nu putea sĕ înțelégă smeul: cum de copilașul ómenilor se făcea tot mai alb și mai frumos, ér al seu tot mai negru și mai hîd?

Adevĕrată minte de smeu!

Sextil Pușcariu.

Iuliu Caesar.

Tragedie în 5 acte
de
William Shakespeare,
traducere în prosă
de
Dr. P. T.
(Urmare).

Actul II.

Scena I.

Grădina lui Brutus. Brutus apare.

Brutus: Hei, Lucius! Scólă-te! Eu nu pot din mersul stelelor gâci cât e de aprópe ḑiua. Lucius! N'auḑi? Aș dori sĕ-mi fie scăderea mea un somn așa afund. Nó Lucius, ce-i cu tine? Scólă-te! Sus! (Lucius apare)

Lucius: Domnule, m'ai chemat?

Brutus: Aprinde lumina în odaia mea de studiu, si când vei fi gata, vino și mĕ chiamă.

---

*) Din volumul de proză și de versuri: „Juvenilia“, pe care autorul îl va publica în curênd in editura Ciurcu, Brașov.

Legea pentru magiarisarea numelor de localităţi. In şedinţa dela 8 Nov. a. c. ministrul de interne Perczel a înaintat parlamentului nostru un proiect de lege pentru schimbarea numelor tuturor localităţilor din ţéră. După acest proiect fiecare comună nu póte avé decât un nume oficial şi acela nu póte fi expus în altă limbă decât numai în limba magiară, şi tot astfel presentat şi manifestat în tóte acţiunile vieţii publice. Numele oficial are sĕ-l statoréscă ministrul. Localităţilor dimprejurul comunelor, cari n'ar avea încă nume, sĕ li se dea nume, se înţelege numai magiar. Pentru executarea acestei legi se institue un birou deosebit în ministeriul de interne. Mai strajnic este paragraful cinci în care se dispune, ca în tóte scólele publice pe acte şi pe sigile sĕ se scrie numele localităţii numai cu numele oficial, adecă magiar, fără considerare, că limba acelor acte şi sigile n'ar fi cea oficială, adecă cea magiară.

Foile magiare saltă de bucurie din causa acestui monstru şi nedrept proiect de lege faţă de naţionalităţile nemagiare din Ungar a.

Scopul este evident.

Voesc sĕ ne magiariseze cu ori ce preţ şi sĕ lasă posterităţii, istoriei **documente „oficiale“** *vedi Dómne, că aici n'au existat nici când nemagiari*, şi astfel nimeni afară de magiari n'are drept sĕ se bucure de beneficiile publice ale acestui pământ.

Noroc numai, că *şi alţii sciu scrie* şi lasă şi *altfel de documente, neperitóre, vii, poporul,* pentru posteritate, din care se vede fără îndoială adevĕrata stare a lucrului.

Poţi tot pune sigilul minciunei pe adevĕr, fie acel sigil chiar şi „oficial“, căci adevèru tot adevĕr rĕmâne, şi denótă numai tirănia cu care mínciuna a domnit órecândva peste adevĕr.

Demonstraţii studenţesci în Viena. In 10 a lunei curente st. n. studenţii universitari germani naţionali şi liberali au arangiat înaintea parlamentului o demonstraţiune monstră în favorul deputaţilor Wolf şi Schönerer şi în defavorul primariului Dr. Lueger şi a ministrului-preşedinte contele Badeni, pretindênd revocarea ordinaţiunii privitóre la folosirea limbei cehice în afacerile publice de stat. A trebuit sĕ întrevină poliţia, ca sĕ pótă fi depărtaţi.

Salisbury despre pace. Dilele trecute lordul Salisbury a ţinut la Guildhall o vorbire în care trecênd la evenimentele din anul acesta petrecute în Orientul Europei, arată că resolvarea cestiunei orientale reclamă multă prundenţă şi curaj. Concertul europén care mai bine s'ar putea numí confederaţiune între puteri pentru susţinerea păcii, decât concert european, numai atunci póte lucra cu succes, când nu e conturbat; şi are multe avantaje, numai cât cu celeritatea în acţiunile sale nu se póte lăuda. Lucră încet, dar sigur. Numai concertului acestuia este a se mulţămi, că Grecia nu s'a sinucis şi că cu tóte înarmările progresive ale statelor, civilisaţiunea n'a fost atacată de un resbel general de extermitaţiune, ci tóte statele tind aşi resolva conflictele pe cale pacinică.

Din România.

Inaugurarea Universităţii din Iaşi.

Discursul Dlui rector N. Culian.

Sire, Dómnă!

Sunt patru ani trecuti, de când Iaşul, a dóua capitală a ţĕrei, onorat cu presenţa Alteţei Sale Regale Principele Ferdinand, Moştenitorul tronului şi a representanţilor guvernului Maiestăţii Vóstre, a sĕrbătorit cu un sentiment de adâncă bucurie punerea petrei fundamentale a noului palat al Universităţii din Iaşi.

Astădi în jurul Maiestăţii Vóstre, Sire, Dómnă, din tóte unghiurile ţĕrei, unde bate o inimă iubitóre de cultură română, s'a întrunit o numĕrósă lume alésă, spre a serba marea sĕrbătóre inaugurală a instalării Universităţii din Iaşi, în măréţa clădire ce s'a ridicat pe însăşi pétra de temelie pusă cu o credinţă tare în viitorul poporului român, de iubitul ţĕrei, Moştenitorul Tronului. Impunĕtóre şi frumósă este acéstă sĕrbătóre naţională în care ţéra cu luminată şi patriotică iubire o înălţă institutului de cultură, hărăzindu-i ca locaş pentru şcóle, acest splendid palat; căci astădi când braţul soldatului României sub conducerea inteligentă şi energică a Maiestăţii Vóstre, a dat ţĕrii neatârnarea, nimic nu póte asigura mai bine Regatului român existenţa şi desvoltarea sa în mijlocul statelor civilisate ale Europei, ca răspêndirea culturei şi înzestrarea generaţiunilor presente şi viitóre cu tóte luminele sciinţei moderne. In interval a 40 de ani aprópe înpliniţi de la înfiinţarea Universităţii din Iaşi în 1860, mersul încet, dificultăţile moderne, dar naturale, ce le întimpină în oale acest aşedĕmênt superior de învĕţătură, au deşteptat adese-ori în inimile cuprinse de o nerăbdătóre dorinţă de repedi progrese în cultura nóstră naţională, întrebarea, dacă ródele modeste ale activităţii sale nu erau consecinţa unui viciu de organisare, şi dacă existenţa sa însăşi corespundea la adevĕratele nevoi culturale ale ţĕrii. Din partea unor inteliginţi influente, acéstă atitudine îndoelnică a fost de sigur nefavorabilă propăşirii acestui aşedĕmênt. — Progresul spiritului public însĕ, cugetarea înţeléptă, patriotismul luminat al guvernelor şi al corpurilor legiuitóre au stabilit convingerea generală, că doue mari focare de lumină nu sunt prea multe pentru 5 milióne de Români, chemaţi la o viaţă politică de stat independent în concertul statelor celor mai înaintate în cultură. Mulţămită acestei stări de lucruri, suntem astădi departe de acele grele timpuri de nestatornicie si nedumerire, în care ţéra nu mai era a ei, ci a întâmplărilor schimbătóre şi neprevĕdute, în care se vedea cu durere cum înaltele instituţiuni de cultură naţională se ridicau un minut şi dispăreau apoi sub însăşi mâna patriotică, care le înfiinţase. Astădi ţéra română representată prin acéstă măréţă adunare vede cu o adâncă fericire cum arborele şciinţei sădit pe pămĕntul acestei părţi a ţĕrei în anul 1860 de principele Alexandru Ioan primise cea mai desĕvêrşită a sa întărire prin înalta solicitudine şi neadurmita protecţiune a mult iubitorului de cultură naţională, Regele Carol I., Augustul fondator al Magnificiei şi Patrioticei instituţiuni Universitare din capitala României.

Astfel după un lung şir de ani vrîstaţi cu multe încercări, străbătuţi însĕ cu isbândă, Universitatea din Iaşi este în culmea fericirei sale, căci îşi vede asigurată desvoltarea sa în viitor, prin strălucita instituţiune, pe care ţéra i-o oferă cu atâta liberalitate şi onorătóre încredere. Chemaţi a servi în acest templu măreţ al şciinţei sunt pătrunşi de cele mai adânci şi sincere sentimente de recunoscinţă către Maiestatea Vóstră, Sire, înaltele autorităţi, care vĕ încunjură, pentru Augusta solicitudine, încurăjătórea bună voinţă şi dărnicia, cu care s'a dat satisfacere, cu deosebire trebuinţelor mult simţite al învĕţămêntului scientific de la acest aşedĕmênt superior de învĕţătură publică. Este, cred, aici locul a atrage atenţiunea onoraţilor mei colegi asupra faptului, că la determinarea definitivă a statului pentru aceste însemnate sacrificii făcute în favórea Universităţii Iaşene, au contribuit de sigur mai puţin stăruinţele consiliilor nóstre universitare, pe când ecoul puternic al curentului mişcării culturale care însufleţesce întréga nóstră societate. O parte din acest mare curent cultural se îndréptă către învĕţămêntul nostru primar şi secundar şi-şi află în interiorul ţĕrii, aprópe complecta sa satisfacere. O altă parte ţintesce la învĕţămêntul superior, şi în mod considerabil trece hotarele ţĕrei, dând contingente însemnate universităţilor din apusul Europei; ér numai restul vine sĕ formeze auditorul cursurilor nóstre universitare. Acest fapt ne dă cheia sacrificiilor însemnate pe care la face ţéra pentru ridicarea nivelului învĕţămêntului public superior şi în acelaş timp ne arată şi nouĕ învĕţătorilor dela acest aşedĕmênt înalt de cultură, tótă mărimea sarcinei, ce ni se încredinţéză şi pe care datori suntem sĕ o ducem la bun sfêrşit. Bĕtrânii profesori, care nu sunt încă printre noi, séu care s'au strecurat la catedrele acestei instituţiuni scolare pot de sigur avea, după dreptate, pretenţiunea modestului merit de a fi învins primele greutăţi, al celor dintâiu paşi făcuţi în cariera învĕţămêntului nostru universitar. Tinerilor nostri colegi, însĕ înzestraţi cu energie, însufleţiţi de iubirea curată a sciinţei, favoriţi de o mai nimerită distribuire a materiilor de învĕţământ, încunjuraţi de tóte mijlócele de muncă scientifică şi de aplicaţiune la studiile lor de predilecţiune, le rĕmâne de împlinit frumósa şi importanta sarcină de a ridica cât mai sus nivelul studiilor universitare în genere şi a determina în jurul universităţilor nóstre o activitate scientifică şi literară, menită a da şcólei române meritul unui loc de onóre, alăturea cu înaltele instituţii similare din ţĕrile înaintate în cultură. Pentru împlinirea acestei superióre datorii nu va lipsi de sigur laborioşilor nostrii colegi nici zelul, nici devotamentul în activitatea lor scientifică. Deja indicii fericite date din partea ambelor nóstre universităţi surori, ne îndreptăţesc a crede în realisarea neîntârdiată a speranţelor ţĕrii.

In acéstă privinţa frumósele şi strălucitele exemple ale unui trecut apropiat, date de sus, ne mai asigură, că şi în viitor, nu va lipsí muncitorilor pe câmpia culturei naţionale, tinerilor profesori şi junimii studióse, nici sprijiuul statului, nici încurajarea salutară din partea luminaţilor patrioţi iubitori de cultură superióră. In frumósa şi măréţa sĕrbătóre de astădi, motivul unei deosebite bucurii, se adresază, fără îndoială, în primul loc, junimei nóstre studióse. Pentru că tinerilor inbítori de lumină şi cultură se deschid uşile unui magnific templu al şciinţei. Intraţi cu mintea deştéptă şi inima bine însufleţită spre a vĕ înzestra cu tot ce forméză pe cetăţanul luminat şi iubitor de ţéră pentru a deveni demni urmaşi ai bărbaţilor nemuritori, cari au lucrat din rĕsputeri la dobândirea situaţiunei actuale, a statului român, visul de aur al generaţiunilor trecute. Păstrarea neatinsă şi ducerea în departe pe calea propăşirei a acestei strălucite stări de lucruri, impune generaţiunilor de faţă, care o moştenesc, datoria sântă de a înarma pentru ridicarea némului cu tóte mijlócele de muncă neobosită, pe care le pune la îndemână starea de progres a civilisaţiunii moderne. Junimea nóstră studiósă va sci de sigur sĕ îndeplinéscă acéstă sarcină de onóre, care-şi iubesce şi némul pe care este chemat sĕ-l ridice printre naţiunile civilisate, iubesce şi acéstă înaltă instituţiune, pe care o primesce cu fericire în sinul ei, şi pe care prin lumina minţei şi a inimei, cu care se va înzestra din focarele sale, o va ridica atât în stima concetăţenilor, cât şi a străinătăţii culte. Acestui tablou de vii dorinţi, de propăşire şi ridicare a culturei naţionale, ori cât de mare s'ar parea depărtarea, care ne desparte astădi de ţelul dorit, generaţiunile de faţă, care au avut fericirea a vedea deja sub ochii lor schimbându-se în fapte aievea, aspiraţiuni străvechi privite îndelung ca utopii patriotice, nu pot sĕ-i refuse nici credinţa inimilor, nici tótă cooperarea posibilă spre o complecta şi nedepărtată realisare. Acésta va fi, căci în epoca de faţă, apururea memorabilă în istoria nóstră naţională, în care o sórtă bună a împodobit Tronul României, cu dóuĕ înalte inteligenţi bine cugetătóre, cu dóue inimi însufleţite de cea mai caldă solicitudine pentru propăşirea poporul român s'a deşteptat în sufletul ţerei sentimentul salutar al încrederei în sine, agent puternic şi rodnic de activitate generală, care va ridica de sigur şi şcóla română la nivelul mult dorit.

Sĕ trăíască Majestatea Sa Carol I Marele rege al României.

Sĕ trăiască Majestatea sa Regina Elisabeta, Augusta protectóră a culturei femeii române.

Trăiască Alteţele lor Regale Principele Ferdinand, Moştenitorul Tronului, şi Principesa Maria.

Trăiască regatul român,

Adresa corpului profesoral universitar cetită de dl Xenopol:

Majestate!

Corpul profesoral al Universităţii din Jaşi este pĕtruns de o mulţămire şi mândrie deosebită, că póte arăta în acéstă di de mare sĕrbătóre simţirile ce tot-deauna le a hrănit în sufletul sĕu pentru Majestatea Vóstră, adânca veneraţiune pentru Regina Romaniei şi măréţă in minunarea pentru regina din lumea gândirilor; căci D-deu a vrut Majestate sĕ Vĕ încunune fruntea cu ambele coróne. Dacă însĕ înălţimea Tronului pe care staţi, pare a Vĕ îndepărta de mulţimea muritorilor, isvorul cugetării Majestăţii Vóstre tot-deauna viu, tot-deauna hrănit de amărăciunile şi durerile vieţei, Vĕ apropie de ea. De pe culmea pe care vĕ aflaţi şi pe care lumea ce nu simte o crede încunjurată de tóte fericirile, Voi pĕtrundeţi mai adânc în necasurile şi greutăţile acestei lumi, asemenea acelui ce vede sub el o prăpastie cu atât mai adâncă, cu cât pluteşce mai sus deasupra ei. De aceea tóte plăsmuirile eşite din bogata Vĕ minte se înşiră pe firul roş al tainicii dureri. Acéstă durere, în loc de a amorţi şi limpedi puterile vieţii, dă nascere în mintea Majestăţii Vóstre, unui isvor nesĕcat de înalte cugetări şi de forme frumóse, care, fie în proză fie în versuri, în roman ca şi în dramă, în poesie ca şi în cugetări filosofice, înşiră gând după gând scumpe mărgăritare.

Lucius: O sĕ-o fac îndată domnul meu. (Iese)

Brutus: (Singur). El trebue sĕ móră, eu din partea mea nu cunosc nici în motiv personal, ca sĕ me lapĕd de el, ci numai pentru binele public. El voiesce sĕ fie încoronat. E intrebarea acum, că cum se va schimba el atunci. La lumina şi căldura dilei cresc viperile, — şi aici trebue sĕ băgăm bine de sémă, că ce facem. Sĕ-l încoronăm? — Atunci mĕ tem, că noi îi dăm în ghimpe 'n mâna cu care póte în dragă voie sĕ ne facă rĕu. Abusul mai marilor sé nasce când se desparte remuşcarea de putere, şi ca sĕ vorbesc drept despre Caesar, eu nici odată n'am observat, că afecţiunile sale l'ar fi predominat mai tare, ca mintea. Dar aceea totdeauna se adeveresce, că umilinţia este scara ambiţiunei tinere, spre care suitoriul î-şi întórnă faţa, dar dacă odată au trecut peste fuşteii cei din vêrf, atunci îi întórnă dosul, caută numai în nori şi despreţuiesce fuşteii de jos pe cari s'a suit. Aşa póte că va face şi Caesar; de aceea trebue sĕ-prevenim. Şi de óre-ce n'am altă causă ca sĕ me cert cu el, calculez aşa: ce-i el acum, prin mărire póte ajunge la un estrem periculos şi de aceea trebue sĕ-l considerăm ca pe un ou de şerpe, carele clocit, va deveni veninos ca tot neamul sĕu şi de aceea trebue strivit încă în găóce. (Reîntră Lucius).

Lucius: Lumina arde deja în odaia dvóstre şi când am căutat în feréstră după cremene, am aflat cidula asta sigilată, şi eu sum sigur, că aceea n'a fost acolo când m'am culcat.

Brutus: Du-te şi te culcă iară, încă nu-i diuă; nu s mâne idele din Martie?

Lucius: Eu nu sciu domnule.

Brutus: Caută în călindariu şi apoi spune-mi.

Lucius: O sĕ o fac domnule.

Brutus: Fulgerile de afară dau lumină destulă ca se pot ceti. (Deschide epistola şi cetesce) Brutus, tu dormi? scólă-te şi caută în jur. Sĕ fie Roma... vorbesce, lovesce, corege! Brutus, tu dormi? trezesce-te!“ — atari provocări adeseori mi-au cădut în cale. „Sĕ fie Roma“? Asta aşa trebue sĕ o înţeleg: sĕ steie Roma sub tirănia unui om? Cum? Roma? Străbunul meu a duduit odinióră de pe stradele Romei pe Tarquin Superbul când o cutezat acesta sĕ se numéscă rege. „Vorbesce, lovesce, corege“... Óre asta înésmnă sĕ vorbesc şi sĕ lovesc? O, Roma! Iţi jur câ-ţi voi sta cu tótă puterea mea într'ajutoriu la restaurarea ta. (Reîntră Lucius).

Lucius: Domnule 14 dile au trecut din Martie. (se aude bătênd la pórtă).

Brutus: Ei bine; dute la pórtă, — mi se pare, că bate cineva. (Lucius iese). De când Cassius m'a aţiţiat în contra lui Caesar, eu n'am mai închis ochii nóptea. Intre sĕvêrşirea unui lucru grozav şi între hotărîrea planului tot internul mi este un fantom, un vis hîdos. Geniul şi organele nóstre muritóre ţin atunci consiliu la olaltă, ér făptura omului, ca un regat micuţ sufere un stadiu de revoluţie. (Revíne Lucius).

Lucius. Domnule, fratele dtale Cassius aştéptă afară şi dor sce sĕ te vadă

Brutus: Îi singur?

Lucius: Nu, domnule, sunt mai mulţi inşi.

Brutus: Cunosci-i tu?

Lucius: Nu domnule, pentru-că toţi sunt cu părăriile trase pe ochil şi cu faţa de jumĕtate învĕluită în togă, aşa eu nici de pe un semn nu i-am putut cunósce.

(Va urma).

Aceste însuşiri nestimate, au fost săd te de D ḑeu în sufletul Majestăţii Vóstre. Prin muncă şi încordată silinţă le a-Ţi întors şi spre folosul poporului pe care sórtea V'a chemat a'l domní, a-Ţi pĕtruns în tainele cele mai ascunse ale limbei românesci, acolo unde isvoresce graiul poesiei şi a-Ţi turnat şi'n acéstă limbă comóra nepreţuită a cugetărilor Vóstre.

De aceea Universitatea din Iaşi slăvesçe în Majestatea Vóstră pe îndoita Regină a României, prin coróna de aur, a poporului român întreg, prin graiu, cugetare şi coróna gândirii şi ar dori ca ori-ce Român sĕ Vĕ urmeze înţelépta povaţă, care şi pe Voi v'a călăuzit, Majestate în cumpenile vieţii:

„Nu e de cât o singură fericire:
Datoria.
„Nu e de cât o singură mângăere:
Munca.
„Nu e de cât o singură desfătare:
Frumosul.

Sĕ trăiască întru mulţi ani Majestatea Vóstră.

Ai Majestăţii Vóstre prea plecaţi şi supuşi servitori.

Terminându-se cetirea adresei sala resuna de un Ura furtunos. Pergamentul fu dat în mâna reginei.

Din Bucovina.

„Patria“ scrie:

Sĕrbările arangeate în onorul aniversării preoţiei de cinciḑeci ani ai preoţiei I. P. S. Sale d-lui Metropolit Arcadie au decurs, (Dumineca penultimă. Red. „T. Rom.“) am puté ḑice, aprópe strict conform programului stabilit, aşa, încât pe lângă tótă imposanţa festivităţii, nu ne-am putut ascunde rigiditatea oficialităţii întregului decurs.

Sâmbătă séra a fost servíciul divin cu litiă în catedrala pompos decorată cu flori şi stéguri (esclusiv bucovinene şi împĕrătesci). Duminecă a avut loc în catedrală serviciul divin festiv, la care a fost condus I. P. S. Sa de o deputaţiune din cler şi mireni. La acest serviciu au luat parte, pe lângă numeroşi preoţi veniţi din tóte părţile ţerii, şi presidentul ţĕrii, dimpreună cu toţi consilierii guverniali, comitetul ţĕrii în frunte cu dl Br. Mustatza, primarul şi vice-primarul Cernăuţilor, consulul român şi rusesc, precum şi căpeteniile tuturor oficiilor, patronii bisericesci şi deputaţiunile venite dela ţéră. Predica festivă a rostıt'o în limba română şi ruteană dl predicator catedral şi esarch Procopovici, după care s'a servit doxologia. De remarcat e ordinea exemplară, care a domnit în decursul întregului serviciu, ceea-ce constitue un merir deosebit al arangiatorilor.

După serviciu a urmat recepţiunile în reşedinţă. Mai nainte a primit I. P. S. Sa pe presidentul ţĕrii, care a felicitat pe iubilantul în numele Maj. Sale Impĕratului. Au urmat apoi recepţiunile diferitelor corporaţiuni, ér la órele 1 d. a. a avut loc în sala sinodală recepţiunea festivă a clerului şi mirenilor archidiecesei. Sala era îndesuită de representţii veniţi din tóte părţile, ér galeria ocupată de public ales, mai ales dame în toalete strălucitóre.

La recepţiune a cetit dl br. Mustatza românesce şi dl vicar general Dr. de Repta ruteneşte adresa o nagială a credincioşilor, acoperită de mii de subscrieri I. P. S. Sa a cetit românesce rĕspunsul (pe care îl vom reproduce în n-rul viitor. Red. „T. R“.)

A urmat apoi alocuţiunea deputaţiunei bisericei armeno-orientale şi a dlui paroch Dimitrie Dan.

După terminarea recepţiunilor s'a împrăsciat lumea adunată. La I. P. S. Sa a avut loc o masă familiară, ér la I. P. C. Sa dl Archimandrit şi vicariu general Dr. de Repta o masă, la care au luat parte preoţii din archidiecesă.

După masă s'au întrunit preoţii la o sfătuire confidenţială în chestiunea înfiinţării unei asociaţiuni preoţesci, ér séra a avut loc petrecerea societăţii „Lumina“.

Noutăţi.

Consistoriu metropolitan. Excelenţa Sa metropolitul *Miron Romanul*, prin nota Nr. 347 M. din 28 Octobre a. c. a convocat consistoriul metropolitan la şedinţă plenară şi în senate particulare pe Marţi, în 11/23 Novembre a. c. în special pentru esecutarea concluselor congresului naţional-bisericesc din est an.

* * *

Concertul meseriaşilor nostri. De câte-ori am luat parte la Concertele arangiate de meseriaşii nostri, totdĕuna am rĕmas mulţumit cu prestaţiunile lor. Şi de astădată nu am decât cuvinte de laudă pentru ei. Cântările au fost în general bine executate, cu tóte că cei mai mulţi dintre coristi acum au întrat pentru prima dată în reuniune. Mult a contribuit la succesul concertului împrejurarea, că printre meseriaşii cântăreţi, la fie care voce câte doi clerici ţineau isonul. Mai mult a plăcut publicului duiosul „Cucule cu pénă sură“ de G. Dima şi vesela „Asta-i mândra“ de N. Popovici, ambele esecutate de cuartetul duplu al clericilor. Au fost bisate dimpreună cu „Marşul cântăreţilor“. Corul a fost condus de dl Candid Popa, învĕţător în Sibiiu Cetate. Dl Popa — deşi a trebuit sĕ trécă prin emoţiunile primului debut în faţa unui public, printre care am observat şi pe iubitul măestru Dima — a dovedit multă dibăcie în conducere. Spunea un pricepĕtor în ale conducerei, că dl Popa va deveni cu timpul un dirigent apreţiat. Aşa sĕ fie, ḑic şi eu. Deocamdată servéscă-i spre mulţămită consciinţa, că un lucru bun şi nobil a făcut atunci, când de bună voe a luat conducerea corului meseriaşilor nostri, prin ce şi d-sa conlucră la ridicarea şi deşteptarea classei nóstre de mijloc. Partea a dóua din programă a format piesa „Vlăduţul mamei“, comedie într'un act, de Ioan Lupescu, artist dramatic. Piesa în sine e de puţină valóre artistică, are însĕ unele momente hazlii. Aceste au fost bine scóse la ivélă prin dl *Demetriu Axente*. Dsa a interpretat cu mult succes naivitatea băiatului, care cu tăbliţa de gât şi plângĕnd se ruga de mamă-sa ca sĕ-l mărite după Smarindiţa lui moş Iftimi. A fost rĕsplătit prin lungi aplause. Ceialalţi debitanţi încă s'au achitat conscienţios şi spre mulţumirea publicului. După terminarea teatrului s'a încins o horă întinsă cât e sala cea mare dela Gesellschaftshaus. Am auḑit că numai zorile au împrăştiat pe neastêmpĕraţii jucători pe la căminele lor. Judecând după resultatul moral nu pot decât sĕ-mi exprim dorinţa ca tot mai des sĕ ne întâlnim la astfel de ocasiuni. *Trila.*

* * *

Din Engel — Elek. Bucurie mare stăpânesce din nou naţia unguréscă, căci fapta „patriotică“ a primariului Halmos a găsit un imitator Fóia oficiósă adecă comunică scirea reprodusă cu inefabilă bucurie de tóte patrioticele, că „bărbatul cu minte "*Engel* Pál, directorul institutului „Magyar Kereskedelmi Részvénytársaság“, 'şi-a schimbat numele în *Elek* Pál.

* * *

Femei în contra lui Lueger. Sâmbătă séra s'a ţinut la Viena o adunare monstră de femei, în care oratorii s'au rĕsculat în contra social-creştinilor şi a lui Lueger.

* * *

Adunare poporală austro-germană — oprită. În Lipsca ḑilele trecute germanii au proiectat ţinerea unei adunări poporale din îndemnul situaţiei politice din Austria, la care voiau sĕ participe şi deputaţii austriaci. Adunarea a fost interḑisă direct la ordinul împĕratului.

* * *

Noul president al „Emkei“. Sâmbătă, în 13 a curentei nou s'a ţinut la Cluj o conferenţă prealabilă, în causa alegerei presidentului „Emke“-i, la care au participat în mare numĕr principalii matadori ai „Emke“-i. Unii erau pentru alegerea contelui *Béldi* Ákos comitele comitatului Coşocnei, alţii propunéu pe contele *Knuth* Géza. Dupăce Knuth a renunţat din causa stării sale sanitare la presidenţiă, a fost proclamat president contele *Béldi* Akos.

* * *

Invĕţătorii unguri pentru magiarisarea numelor. Casina învĕţătorilor unguri din Budapesta s'a întrunit ḑilele aceste în o adunare. Momentul principal din adunare a fost disertaţia unui învĕţătoriu despre „*magiarisarea numelor*“. In disertaţia sa învĕţătoriul a pornit din fapta „frumósă“ alui *Halmos*; acest cas — ḑice înv. — e o pildă frumósă, a cărui echou trebue sĕ fie magiarisarea în massă a numelor. Străinătatea judecă după nume, décă cineva e ungur séu ba. Succesul expoziţiei millenare — ḑice disertantul — în mare parte e al consilieriului Schmidt. Foile nemţesci judecând după numele lui, şi-l vindicau loruşi, şi susţinéu, că exposiţia millenară a fost arangiata ungurilor de un german. Trebue deci din frageda tinereţă infiltrată în sufletul copilului iubirea faţă de numele magiar, şi chemarea în privinţa acésta e a învĕţătoriului, care trebue sĕ premérgă cu pildă. Disertantul (Gáti György) spune apoi cum se nisuesce el, sĕ magiariseze numele străine ale elevilor sĕi. Pe *Adler* spre pildă îl agrăiesce pe numele *Abonyí*, lui *Blaschek* îi ḑice *Balázs* şi pe numele acesta îl provócă şi în scólă. Numele rĕmâne pe copil, în urmă şi părinţii se împacă cu el, ba şi ei se numesc *Balázs* şi *Abonyi*. Acésta e un fel de botez, care însĕ convine ori cărui magiar.

Dar nu numai asupra copiilor sĕ deprindem magiarisarea numelor — continuă Gáti, — ci sĕ dea exemplu în privinţa acésta şi învĕţătorii dirigenţi ai capitalei, a căror parte covĕrşitóre şi aḑi pórtă nume străine.

Adunarea ia conclusul: Toţi învĕţătorii magiari în urma chemării lor sĕ între în familia naţiunei, primind nume magiar. Casina sĕ învite invĕţătorimea din capitală şi din patrie, şi reuniunile înv. sĕ se nisuéscă a face plăcut numele magiar în scólă şi învĕţătorii sĕ-şi magiariseze numele străine în masse.

Étă cum îsi pricep chemarea de a lumina, învĕţătorii magiari!

* * *

Bătaie la universitatea din Viena. Duşmănia între partidele politice austriace e atât de mare, încât ea se manifestă într'un chip drastic şi între păreţii universităţii. Sâmbătă o bătaie sângerósă s'a înscenat între studenţii *germani-naţionali şi conservativi* de o parte şi între studenţii aşa numiţi *jidaninaţionali* de altă parte! Ceşti din urmă au fost bătuţi fundamental şi scoşi dintre păreţii universităţii.

* * *

Invitare. Comitetul parochial al bisericei române gr.-or. din Egerseg are onórea a invita la

Sânţirea bisericei nouedificate,

ce se va face cu ceremonia cuviinciósă Sâmbătă, în 8/20 Novembre (S. S. Archangeli) a. c. cu începere dela 9 óre a. m., precum şi la Banchetul şi serbarea popolară împreunată cu acest act sĕrbătoresc. Dăruiri si ajutóre pentru sânta biserică se primesc cu mare mulţumită şi se vor cuita publice în ḑiare.

Egerseg, 20 Octobre 1897.

Pentru comitetul parochial:
Ioan Bârsan,
paroch — preşedinte.

* * *

Necrolog. Inconsolabilii: Alexandrina Gh. Chiţu; Alexandru şi Speranţa Chiţu cu copii; Felice, Beatrice şi Alexandru; Locotenent Simion şi Elena Drinceanu; Constantz C. Ciocazan; Petru şi Maria Chiţu; Pantelie şi Zoe Herăscu; George Sefendache; Ernest şi Maria Arnold; Vittorio şi Aurelia Arimondi; Lucila, Lavina şi Marcel P. Chiţu; Barbu şi Atena Ionescu; Aretie Anastasiu cu copii; Dumitriu şi Elena Constantinescu cu copii; Stefan şi Elena Rudeanu cu copii; Căpitana Ioan şi Ecaterina Herescu cu copii; Toma şi Maria Herăscu cu copii; Aretie Popescu cu copilul; Marius Herăscu; Ioan Constantinescu au adânca durere a vĕ face cunoscut perderea prea iubitului lor soţ tată, socru, bun, frate, cumnat şi unchiu; *Gheorghe Chiţu* fost întâiul Primar al Craiovei, fost ministru, membru al Academiei, Mare Cordon al Coroanei României etc. etc. decedat în nóptea de 27 spre 28 Octombrie 1897, órele 12 şi jumĕtate, în etate de 69 de ani, la proprietatea sa Mirila. Ceremonia funebră avut loc Sâmbătă 1 Noembrie, óra 1 p. m. Serviciul divin s'a oficiat la Biserica Maica Domnului-Dudu din Craiova, ér rĕmăşiţele mortului s'ar depus la Cimiteriul Sineasca. Rugaţi-vĕ pentru dênsul. Craiova, 29 Octobre 1897!

* * *

Bibliografic. In curênd va eşi de sub tipar în Tipografia archidiecesană „*Catechism pentru învĕţământul religiunei dreptcredinciósereşăritene în şcólele primare, de Moise Toma*, ediţiunea VIII. La ediţia presentă s'a lăsat afară adaosul „Estras din Statutul organic“, dar s'a redus pentru aceea preţul dela 30 la 20 cr.

Din public. *)

Mulţămită publică.

Direcţiunea şcolară greco-orient. din Tilişca îşi ţine de datorinţă a aduce şi pe acéstă cale dlui Ioachim Muntean, preot în Gurarîului, cele mai călduróse mulţumite pentru donarea alor 9 opuri fórte valoróse bibliotecei şcolare din loc.

Tot D-Sa, cu ocasiunea examenului anului trecut, a binevoit a pune la disposiţia corpului învĕţ. dela susnumita şcólă 4 exemplare din opul „Monografia comunei Gurarîului“ spre distribuire între elevii eminenţi, pentru care fapt asemenea i-se aduce cele mai sincere mulţumiri.

Tilişca, 20 Octomvre 1897.

Petru Iuga,
director.

PARTEA SCIENTIFICA ŞI LITERARA

I. Löser.

Istoria Agriculturei.

Traducţiune autorisată
de
Un prietin al plugarilor.

(Urmare.)

Şi bordee în pământ îşi făceau ei, pe cari le acopereau cu un strat de gunoi, şi acolo se adăposteau érna, şi tot-deodată le foloseau pentru camere de (traiu) mâncare. Când vine inamicul în ţéră, atunci el jefuesce numai ce este afară; ce este ascuns în pămênţ nu cunósce, şi le trece cu vederea de o parte, éră de alta trebue sĕ muncéscă pănă le póte scóte, şi pentru aşa ceva numai are timp.

Hotarul era proprietatea întregei comune şi acésta împărţea pământul intre membrii ei în proporţiune cu rangul. Numai case, curte, grădină închisă şi curte pentru vite peseda fiecare ostaş din glótă ca proprietate liberă. Aprópe de locuinţe se întind locurile de arat şi liveḑile împărţite în losuri, pe cari le foloseau lucrându-le fie-care posesor pentru sine. Mai departe se întind pădurile, păşunile şi locurile, acestea se administrau de comună şi fie-care avea dreptul la ele, fie-care putea sĕ şi trimită ce avea, cai, boi, oi, capre, rîmători etc. la păşune.

Atât la lucrarea agrilor, precum şi la folosirea liveḑilor este omul restrins din partea comunei. O parte din hotar în un anumit timp al anului se păscea cu ciurḑile de vite. Fructele, cari are economul de ale sĕmêna, sunt prescrise din partea comunei. Cositul se făcea cu o lună mai târḑiu, de cum suntem noi dedaţi a'l face acum, căci primă-véra cea rece împiedeca crescerea repede a ierburilor, de aceea cositul la ei se făcea numai în luna lui Iulie. Iarba o uscau prefăcêndu-o în fên, care îl ţineau pentru iarnă ca nutreţ pentru vite, şi în scurt timp au învĕţat a cunósce folosul lui, aşa că în timpul acesta deja se putea afla oríginea sedimentului agricol. Săcurea (toporul) trebuia sĕ cedeze secerei, şi secerea cósei.

Locurile (agrii) se lucrau după sistemul economiei de câmp prin ogorîre. Ca unelte de câmp aveau plugul şi grebla, grapa însĕ se pare a nu fi fost încă cunoscută. Speciile de bucate (cerealii) arau ovĕsul şi orḑul. Meiul şi hrişca pe atunci încă nu erau cunoscute. Bucatele se tăiau cu secerea, se legau în snopi, şi se îmblăteau cu îmblăcii. Cum că ei cultivau şi in, se vede de acolo, că purtau vestminte făcute de ei. Eemeile puneau mare preţ pe vestmintele de in, le făceau cu mâneci scurte şi cu o tăietură la pept. Bărbaţii purtau mantile, cari se îmbumbau la grumazi cu o cataramă, cei mai avuţi aveau sub mantilă un vestmênt făcut după trup, adecă strimt.

(Va urma.)

---

*) Pentru cele publicate în rubrica acésta redacţiunea nu este responsabilă.

Stofe de mătasă pentru bal dela 35 cr. până la fl. 14.65 de metru — precum și mătasă-**Henneberg** négră, albă, colorată dela 45 cr. până la fl. 14.65 de metru, lucie, vărgată, pătrată, mostrată, damust etc. (circa 240 calităţi diferite, 2000 colori și dessinuri etc.). Mărfurile comandate precum și *mostrele le expedéză cu întórcerea postei în casă, franco și scutite de vamă* **fabricile de mătasă din Zürich ale lui G. HENNEBERG,** (*furnisor de curte c. și r.*). Scrisorile adresate în Elveţia sunt a se provedé cu marcă de 10 cr., cărţile postale cu 5 cr. Comandele scrise în limba română se execută punctual. [194] 3

4389—1897. [219] 3—3

Publicaţiune.

Móra cu 3 petri a comunei Gurarîului și munţii **Cindrel, Niculesci, Foltea, Gaujoara** se dau în arândă pe 3 ani dela 1 Ianuarie 1898 începênd în cale de licitaţiune publică în 21 Novembre a. c. st. n. la 10 óre a. merid. în cancelaria comunei Gurarîului.

Vadiu pentru fiecare obiect de exarândare e 50 fl. și condiţiunile speciale se pot vedea până la ḑiua de licitare în cancelaria susnumitei comune.

Seliște în 10 Novembre 1897.

Prim pretorul cercului.

Dragits.

Nr 193/897. [218] 2—3

CONCURS.

Pentru întregirea postului învěţătoresc din comuna Cibu, protopresbiteratul Geógiului, se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: 300 fl. v. a. repartiţiune în popor, cuartir gratuit și lemne de încălḑit.

Reflectanţii la acest post, au sě-și aștérnă petiţiunile concursuale instruite conform normelor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Hondol, 27 Sept. 897.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Geógiului, în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Vasiliu Pipoș,
protopresb.

Nr. 508/897. [215] 3—3

Concurs repeţit

Neînsinuându-se în urma concursului repeţit nici un candidat pentru postul de paroch din parochia de clasa a III a Reciu, așa prin acésta se deschide de nou concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare in „Telegraful Român“.

Dotaţiunea împreunat cu acest post este în venite fixe și sigure de 412 fl.

Reflectanţii la acest post sunt avisaţi a și așterne cererile lor de concurs instruite conform normelor în vigóre subsemnatului oficiu în terminul deschis.

Informaţiuni mai deaprópe se pot lua dela președintele comitetului parochial din Reciu.

Dela concurenţi aștéptă a se presenta în o Dumineca séu sěrbătóre în biserică pre lângă observarea dispoziţiunei §-lui 18 din „Regulamentul pentru parochii“ spre a'și arěta desteritatea în cântări și tipic, eventual spre a celebra și cuvênta.

Mercurea, la 12 Septembre 1897.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Mercurei în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Ioan Droc,
prot.

A apărut:

Protocolul Sinodului

archidiecesei greco-or. române
din Transilvania
ţinut la anul 1897.

Preţul 1 fl.

Se póte procura din

Librăria Tipografiei archidiecesane
Sibiiu.

În **Tipografia Archidiecesană** a apărut:

I. Popescu.

Carte de cetire II.

pentru școlele poporale române
prelucrată de
Dr. Petru Șpan.

ediţ. VII. (mai nainte: a dóua carte) 1897, și costă leg. à **30 cr.**

De acelaș autor:

Ântâia carte de lectur și învăţětură

pentru școlele poporale române
ediţ. XI. 1896, leg. à **20 cr.**

Se pot procura din **Librăria tipografiei archidiecesane, Sibiiu,** pe lângă cele mai avantagióse condiţiuni.

Ne-au sosit acuma:

Tabele de părete pentru cetit, românesci	fl.	2.40
„ „ „ „ „ ungurescì	„	2.40
„ „ „ „ „ românesci de I. Tuducescu	„	3.60
„ „ **istoria naturală** (16 bucăţi colorate: regnul animal, vegetat și mineral)	„	7.20
Tabele de měsuri metrice cu esplicare	„	—.80

Librăria Tipografiei archidiecesane, Sibiiu.

Lectură

pentru

copii de tóte etăţile:

Învěţăm sě cetim, nou abecedar ilustrat cu 21 figuri în colori, format în 4-, cartonat frumos	fl.	—.75
Copii ascultători, mici poesii pentru copii, de Verona, cu 21 gravuri colorate și negre, în 4-, l. frum.	„	1.—
Grădina și câmpul. de Bonifaciu cu 22 gravuri colorate și negre, format în 4-, legat frumos	„	1.50
Anicuţa, istorióră pentru copii mici, de Smara, cu 21 aquarele și gravuri, în 4- mic, leg frumos	„	1.—
Iancușor-Ochișori, istorióră pentru copii, de Bonifaciu, cu 21 aquarele și gravuri, în 4- mic, legat frumos	„	1.—
Mimi și Tiţi la ţéră, istorióră de Mitica, cu 21 gravuri fine în culori si negre, în 4-, l. frumos	„	1.50
Trei copii drăgălași, poveste de Mitică și Radu, cu multe aquarele și gravuri, în 4-, legat frumos	„	2.50
Din viéţa copilăréscă, mici poesii pentru copii, de Alma, cu 28 aquarele și gravuri, în 4-, legat frumos	„	2.50
În lumea largă, (Din viaţa copilăréscă, Seria II.) mici poesii pentru copii, de Verona, ilustrate cu 28 aquarele și gravuri, format în 4-, legat frumos	„	2 50
Topo, cum au petrecut trei copii români în Italia, de Jip, ilustrate cu 30 gravuri de Kate Greenway și alţii, un volum broșat	„	1.50

Cap de aur, basm	„	—.75
Nicu și Lina, basm	„	—.75
Cei trei fraţi, basm	„	—.75
Prichindel, basm	„	—.75
Albă ca zăpada, basm	„	—.75
Cotoiul încălţat, basm	„	—.75
Pantoful de sticlă, basm	„	—.75
Cele dóue sorióre, basm	„	—.75
Iepurele și ariciul, basm	„	—.75
Lupul și iedii, basm	„	—.75
Croitorașul vitéz, basm	„	—.75
Scufiţa-roșie, basm	„	—.75
Piticul muntelui, basm	„	—.75
Oberon, séu **Cornul minunat,** basm	„	—.75
Aladin, séu **Lampa fermecată,** basm	„	—.75
Lenuţa lui moș Pârvu, poveste, cu 5 ilustraţiuni frumóse în colori, în 8-⁰ mare, legat frumos	„	1.50
Ingerașul și alte povesti pentru tinerime, cu 5 ilustraţiuni frumóse în colori, în 8- mare, legat frumos	„	1.50
Genoveva de Brabant, un volum în 4-⁰, ilustrat cu 6 aquarele, cartonat frumos	„	1.50
Cerbul de aur și alte povesti, de Dumitru Stăncescu, cu 13 ilustraţiuni originale de Jiquidi și portretul autorului, un volum, broșat	„	1.50
Ciorap-de piele, de Cooper, cu 11 ilustraţiuni, un volum în 8-⁰, broșat	„	1.50

Se pot procura dela librăria Tipografiei archidiecesane, Sibiiu.

„Colecţiunea Șaraga“.

Din „Colecţiunea Șaraga“ à 1 leu = 50 cr. volumul au apărut:

Nr.
1. Elena Sevastos: Povești.
2. N. A. Bogdan: Povești și anecdote.
3. Mihail Canianu: Poesii populare (Doine).
4. N. Gane: Poesii.
5. 6. Log. Cost. Konaki: Poesii vol. I. II.
7. Mihail Eminescu: Poesii complecte.
8. Sofia Nădejde: Nuvele.
9. A. Vlahuţă: Nuvele.
10. Henriete și M. Eminescu: Scrisori.
11. 12. Ar. Densușianu: Cercetări literare vol. I. II.
13. N. Gane: Domniţa Ruxandra.
14. N. Beldiceanu: Poesìi.
15. Elena Sevastos: Anecdote populare.
16. 17. A. Steuerman: Antologie, Crestomatie.
18. 22. N. Iorga: Schiţe din literat. română.
19. N. A. Bogdan: Și noui și vechi.
20. 21. I. L. Caragiale: Teatru vol. I. II.
-23. Matilda Cugler-Poni: Poesii.
24. 25. Grigore N. Lazu: 451 poesii — traduceri și imitaţiuni vol. I. II.
26. Carmen Sylva: Poveștile Peleșului.
27. V. Conta: Încercări de metafisică.
28. Mihail Eminescu: Nuvele.
29 Victor Onișor: Doine și strigături din Ardeal vol. I.

Nr.
30. V. Conta: Teoria fatalismului.
31. 37. V. Conta: Teoria ondulaţiunii vol. I. II.
32. 40. D. Bolintineanu: Poesii vol. I. II.
33. D. Petrino: Poeme.
34. 35. Cavaler C. Stamati: Musa românéscă vol. I. II.
36. Ed. Gruber: Stil și gândire.
38. M. Eminescu: Diverse.
39. Carol Scrob: De-ale inimei vol. I.
41. Const. Negruzzi: Pěcatele tinereţelor v. I.
42. D. Bolintineanu: Proză vol. I.
43. A Donici: Fabule.
44. V. Conta: Basele Metafizicei.
45. 56. A. D. Xenopol: Istoria Românilor.
57. Ionescu Raicu-Rion: Scrieri literare v. I.
58. Fabuliști Români: Fabule.
59. Traian Demetrescu: Aquarele (poesii).
60. A. Steuerman: Sărăcie (poesii).
61. A. Steuerman: O tómnă la Paris (scrisori și versuri).
62. N. A. Bogdan: 15 Comèdii.
63. Al. Philippide: Starea socială.
64. I. L. Caragiale: Schiţe, trad. și originale.
65. H. G. Lecca: Prima (versuri).

Se pot procura dela Librăria Tipografiei archidiecesane Sibiiu.

Avis!

Domnilor învěţători și directori de școle le recomandăm depositul nostru de **charte geografice** aprobate de Inaltul Minister reg. ung. de culte și instrucţiune publică, precum:

Charta Ungariei de părete	fl.	5.75
„ **Austro-Ungariei** de părete	„	5.75
„ **Europei** de părete	„	6.—
„ **Asiei** de părete	„	9.—
„ **America de Nord** de părete	„	7.—
Apoi **singuratice comitate din Ungaria** á	„	—.10—15
„ **Ungaria,** ediţ. format mic à	„	—.15
„ **globuri terestre** simple cu fl. 1.—, 2 —, 3.30, 5.30, și	„	10.—
„ **globuri terestre** cu meridian 3.15, 5.—, 8.40, 12.60 și	„	40.—

Asemenea oferim tot felul de recuisite pentru școlă: **ceruse** (Hardtmuth), **cerneli** (Leonhardi), **pene** (Kuhn & Comp.) etc.

Librăria Tipografiei archidiecesane.

Redactor prov. **Gavriil Hango.**

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 123. Sibiiu, Joi, 6/18 Novembre 1897. *Anul XLV.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
la „Tel. Rom.“ într'una cu suplementul „Fóia Pedagogică“
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Denunciaţiuni.

Ḑiarele din capitală ne aduc scirea, că românii dela noi sunt nemulţămiţi cu rĕspunsul care l'a dat ministrul president Bánffy la interpelarea deputatului Şerban în afacerea cu decorarea consilieriului ministerial Ieszenszky.

Spre a da manifestaţiune potrivită unei nemulţămiri românii vor ţiné adunări poporale în mai multe locuri.

Prima adunare de acest soiu va fi la sânţirea bisericei greco-orientale române din Egerseg, care sânţire va avé loc la sĕrbarea sânţilor archangeli Michail şi Gavriil, adecă Sâmbătă în 8/20 Novembre a. c.

Aşa ne presentéză lucrurile pressa din capitală. Noi nu scim nimica despre manifestaţiunea din cestiune, şi credem a spune adevĕrul, că din tótă faima despre manifestaţiunea din cestiune numai atâta va corĕspunde adevĕrului, că în comuna Egerseg se va face sânţirea bisericei greco-orientale române, care apoi ca casa Domnului, se va da în folosinţa credincioşilor.

La ocasiunea acésta măreţ se va desvolta ceremonialul bisericei nóstre, căci în fruntea acestui tract este pus un protoprespiter erudit, care a crescut în tradiţiunile bisericei nóstre, care din pruncie a fost legat de biserica ortodoxă română, şi a crescut în mărirea casei Domnului

La ocasiunea acésta se va spune poporului credincios, că biserica a fost acel loc, unde am alergat noi în ḑile grele, ca sĕ ne putem păstra credinţa, obiceiurile, datinile, legea şi limba nóstră strămoşéscă.

În modul sĕu de a vorbí limpede, în frumósa limbă a poporului, în limbagiul lui, la înţelesul lui, importanţa bisericei şi a actului festiv o va face cunoscută poporului credincios protopresbiterul nostru tractual, care cu efect scie vorbí la inima poporului.

De sine înţeles la o asemene festivă sĕrbare, care abia se face odată în un secol, va lua parte multă lume.

Poporul român de pe şesul Mureşului, de pe şesul Niragiului, de pre întinsa câmpie, învecinată cu protopresbiteratul Murĕş-Oşorheiu, ţine şi acuma cu sânţenie la biserica sa, la datinile şi la tradiţiunile nóstre naţionale.

Pe malul stîng al Mureşului, fiind în preponderanţă elementul unguresc şi în timpul din urmă ajutat acest element de curentul bolnăvicios al magiarisărei, poporul român şi-a uitat limba românéscă.

Puţini dintre cei bĕtrâni o mai vorbesc încă chiar şi pe locurile între Murĕş şi Târnava-mică, pe frumósa vale a Niragiului, cei mai tineri însĕ nu mai vorbesc limba românéscă.

Toţi însĕ fără deosebire toţi ţin la legea lor românéscă, *„oláhvallás“* la care ţin cu sânţenie, şi de care nimica nu-i póte despărţí.

La sĕrbarea acésta, care astfel devine o sĕrbare specială a bisericei ortodoxe române, a românismului din părţile acele, va lua parte lume multă, este interesul nostru bisericesc, sĕ ia parte lume multă, în aceste timpuri ale indiferentismului religionariu.

Este în spiritul curentului plin de suspiţionări de aḑi, ca o asemenea festivitate bisericéscă sĕ fie presentată ca demonstraţiune politică, şi ea cu atât mai vîrtos sĕ fie pusă în o asemene lumină, cu cât e o sĕrbare a bisericei ortodoxe române din patria nóstră, şi acéstă biserică cu vreme şi fără vreme trebue persecutată, denunţată.

Este în spiritul curentului de aḑi de a denatura caracterul bisericesc al tuturor manifestaţiunilor din biserica nóstră, de a le imputa tendenţe politice ca apoi sub asemene forme, sĕ pótă ataca fortăréţa bisericei nóstre.

Faima cu demonstraţiunea poporului contra ministrului president Bánffy din incidentul sânţirei bisericei greco-orientale din Egerseg e datată de aici din Sibiiu, şi trimisă la ḑiarele din capitală.

Nóue nu ne vine sĕ credem, că faima acésta de aici s'a trimis la biroul de corespondenţă din Budapeşta.

Suntem ispitiţi sĕ credem, că isvorul ei este a se căuta în cabinetul secret din ministeriul de interne, unde se urmăresce mersul politicei românesci, şi unde se făuresc tóte scirile sensaţionale privitóre la noi românii.

Datori suntem sĕ protestăm contra tendenţelor, de a se însinua motive politice actelor nóstre bisericesci, şi acésta o facem şi în casul concret, şi o vom face totdéuna, decâteori mâni sacrilege se vor atinge de sanctuariul bisericei nóstre.

Afacerea Jeszenszky şi pressa strĕină.

Sub titlul „Chestia românéscă şi tripla alianţă ‘, „Naţionalzeitung“ din Berlin publică o scrisóre remarcabilă din Bucuresci „din isvor bine informat“.

Autorul constată mai întâiu, că speranţele puse în visita Regelui Carol la Budapesta — că acéstă visită va linişti adecă mişcarea naţională dincóce şi dincolo de Carpaţi — nu s'au realisat, deóre-ce Românii din Ungaria sunt mai amărâţi ca vre-odată, ér în România „patimile naţionale“ s'au aprins aşa încât nici un partid politic nu li se mai póte sustrage.

Mai mult, chiar situaţia cabinetului Sturdza se póte considera ca sdruncinată din acéstă causă. Mândria naţională, jicnită adânc, cere satisfacţie şi o victimă, si acéstă victimă póte fi numai guvernul Sturdza, deşi nevinovat

Autorul corespondenţei din Nationalzeitung face apoi istoricul visitei şi al decorărei lui Jeszenszky, constatând, că ea a fost cerută ministrului român Ghica, de către contele Goluchowsky cu explicaţia, că Jeszenszky este un şef de secţie din ministerul de interne. Numai mai târḑiu, după ce decorarea era deja un fapt îndeplinit, ḑiarele române din Ungaria au revelat cine este în realitate decoratul.

Deóre-ce însĕ nu se putea cere satisfacţie dela Goluchowsky, nici dela Bánffy, nici nu se putea retrage decoraţia, nu rĕmâne opiniei publice române jicnite altă satisfacţie, decât căderea cabinetului. Se crede, că dl Sturdza va lua asupră-'şi rĕspunderea pentru subsemnarea diplomei de decorare a lui Jeszenszky, şi în asemenea cas, retragerea sa este inevitabilă, dacă nu va obţine disolvarea Parlamentului.

Acésta, bine înţeles, dacă nu se va dovedi cât de curênd, că visita Regelui Carol la Budapesta a convins pe guvernanţii unguri, că tratarea blândă a Românilor din Ungaria este neapĕrat necesară, atât, în interesul întărirei situaţiei interne, cât şi pentru a face României posibilă alipirea durabilă la politica triplei alianţe şi în special a monarchiei habsburgice

Acéstă alipire ar fi imposibilă dacă cetâţenii României s'ar convinge, că guvernul Ungariei vrea sĕ magiariseze cu violenţă cele trei milióne de români de sub Coróna S-tului Stefan.

Căci fie-care om de stat, fie-care cetăţén român scie şi simte, că desnaţionalisarea Românilor subjugaţi ar avea de urmare peirea României libere.

Autorul citéză apoi din discursul ţinut de dl D. Sturdza, în Senat în 1893, pasagiul în care dsa arată, că Românii din Ungaria, departe de a fi iredentişti, cer mai ales aplicarea legei naţionalităţilor şi desfiinţarea legilor excepţionale din Ungaria.

Din nenorocire, guvernul ungar departe de a înţelege necesitatea schimbărei atitudinei lor faţă de români, persistă în politica lor de persecuţiuni şi de nedreptate.

Acésta a indispus adânc pe ómenii politici români ai triplei alianţe şi a făcut imposibilă apĕrarea politicei triplicei contra Românilor adversari ai ei.

In cas când dl Sturdza va fi silit sĕ se retragă dela putere în împrejurările actuale, nu se va mai găsì un ministru preşedinte român, care sĕ păstreze în chestia naţională o atitudine aşa de moderată şi de reservată; şi atunci, dacă nu ómenii de stat, cel puţin generalii Austro-Ungariei vor pricepe în curênd marea deosebire între o mobilisare în acord cu România contra Rusiei — şi între o mobilisare contra Rusiei aliată cu România.

Retragerea dlui Sturdza în împrejurările actuale ar pregătí érăşi drum liber influinţei rusesci, nu numai spre Macedonia şi Balcani, dar şi spre Dunărea inferióră şi spre ambele părţi ale Carpaţilor.

La acest articol „Pester Lloyd“, oficiosul ungar, rĕspunse următórele:

Nu e adevĕrat că Românii din Ungaria sunt aḑi mai amărîţi ca ori când, de óre-ce tótă agitaţia Românilor de dincolo, în cursul ultimilor doi ani, se póte reduce la o serie de hărţueli ḑiaristice de natură mai mult personale. Românii din Ungaria sunt desbinaţi, după propriile lor mărturisiri.

Nu e adevĕrat că Ieszenszky, funcţionând ca procuror în procesul Replicei, a rostit măcar o singură frasă, un singur cuvênt la adresa naţiunei Române séu a regatului Român. Afară de acestea activitatea oficială a unui acusator public nu póte fi luată ca o manifestare personală şi prin urmare nu póte fi ţinută în sémă când e vorba de a se aprecia o distincţiune urmată în cadrul politeţei internaţionale. Óre regele Ungariei n'a decorat pe dl D. Sturdza, care ca leader al oposiţiei a rostit faimosul discurs dela Orfeu?

De asemenea, n'a decorat pe Bârsan, ajutor de primariu al Bucurescilor şi unul din conducĕtorii ligei? Pressa ungară n'a protestat contra acordărei acestor distincţiuni.

Pressa română din potrivă interpretéză decorarea lui Ieszenszky ca o desonorare a agitaţiei Românilor din Ungaria. Acéstă interpretare greşită este o urmare a dorinţei Românilor, ca alipirea României la tripla alianţă sĕ se facă cu condiţia „sine qua non“, ca Ungurii sĕ încépă a face concesii.

Ei bine, declară „Pester Lloyd“, statul ungar n'are absolut nici un motiv sĕ-şi schimbe politica faţă de naţionalităţile nemagiare din Ungaria, şi cercurile competente din România pot numai aproba politica dusă de guvernul ungar prin iutermediul secţiunei dirigiate de Ieszenszky.

România şi Ungaria au interes sĕ fie amice în vederea unor mari interese internaţionale comune, şi nu pentru nisce cestii interne unguresci de a treia mână se va sdruncina acésta amiciţie.

Ar fi straniu ca ómenii politici români sĕ crédă că pot pune ca condiţie a alipirei României la tripla alianţă, ca guvernul unguresc sĕ se confórme programului politic elaborat de nisce advocaţei şi popi români.

Autorii scrisórei din „National-Zeitung‘ se amestecă nechemat în afacerile interne ale unui stat vecin şi cer modificarea unor legi cari le displac. Constatăm cu părere de rĕu, ḑice „Pester Lloyd“, că acésta este o nesocotire a suveranităţei unui stat mic, şi autorul scrisórei ar trebui sĕ se bucure dacă teoriile sale primejdióse vor scăpa vederei cercurilor politice bulgare din Sofia, cari în vîrtutea acestor teorii ar putea cere desfiinţarea mĕsurilor excepţionale contra Românilor din Dobrogea.

Ar fi de dorit ca incidentul de faţă sĕ facă pe ómenii politici români sĕ înţelégă, că campania gălăgiósă a pressei, în chestia naţională, nu va influinţa politica statului unguresc, nici nu e de natură a inspiră triplei alianţe încredere în valórea unui aliat, care ameninţă cu trecerea la adversari, fiindcă i se refusă amestecul în afacerile interne ale statului vecin.

E sigur că tripla alianţă pune mai multă valóre pe forţa statului unitar ungar, decât pe valórea problematică a unei Ungarii desmembrate şi desorganisate după naţionalităţi.

Din parochii.

Sânţire de scólă. Ḑiua de 19 Octombre, a fost o adevĕrată ḑi de bucurie şi veselie pentru întreg poporul românesc din comuna Richişdorf, în special însĕ pentru harnicul preot dl Vincenţiu Popoviciu, pentru străduitoriul epitrop Emanuil Peţerea şi membrii comitetului parochial, ca unii cari mai mult s'au ostenit la edificarea unei scóle, carea póte serví de model, fie ḑis spre lauda Richişdorfenilor, şi altor comune din tractul Mediaşului şi mai mari şi póte şi materialiceşte mai bine situate. Deşi parochia Richişdorfului numĕră abia 47 familii şi deşí la venirea în acéstă parochie sunt acum 13 ani actualul preot a aflat în cassa bisericei abia vre-o 15 fl., astăḑi dispun de o scólă, carea este o adevĕrată decóre pentru comuna Richişdorf, şi carea ia costat aprópe una mie fl. v. a, şi biserica dispune încă de un capital de peste 300 fl.

Étă dar ce póte face un popor mic la numĕr, însĕ harnic, şi dacă este condus de un păstor bun, de un preot cu inimă bună către fii sĕi.

Nu mai puţin merit la ridicarea noului edificiu scolar are şi M. On. D. protopop Romul Mircea, carele cu ori-ce ocasiune ia îndemnat şi încuragiat şi nu s'a lăsat învins de temerile unora, până ce nu şi-a vĕḑut dorinţa realisată.

Ḑiua de 19 Octombre am ḑis că a fost o adevărată ḑi de bucurie şi veselie pentru întreg poporul din comuna Richişdorf, da, ḑi de bucurie a fost, căci în acésta ḑi s'a sĕvârşit actul sânţirei noului edificiu scolar prin însuşi vrednicul şef tractual M. On. Domn Romul Mircea, cu care ocasiune a mulţămit mai întâiu lui Dḑeu, apoi dlui paroch local, comitetului parochial şi întreg poporului, pentru-că i s'a dat ascultare zidind o scólă atât de frumósă. Tot cu acésta ocasiune le-a pus la inimă, că dacă a sciut sĕ se îngrijéscă aşa de bine de o casă de educaţiune, de scólă, nu vor da uitărei a se îngriji și de mama scólei de s. biserică, carea se află într'un loc cam ascuns și într'o stare nu tocmai corespunḑĕtóre. De altcum și eu scriitoriul acestor șire am firma speranță în hărnicia și bărbăția parochienilor din Richișdorf, că precum n'au crutat nici lucru, nici timp pentru zidirea scólei, tot așa nici pentru biserică, neputênd suferí ca mama sĕ fie și sĕ steie umilită față de fică-sa.

Ideia, că puterea și viața unui popor zace în cultură, spre mulțămirea nóstră a tuturor, ocupă tot mai mult și mai mult teren în massa poporului nostru.

Astăḑi dacă numai cei puși în fruntea poporului nostru sunt la înălțimea chemărei lor, nu trebue sĕ mai dubităm, că nu vom reuși ori-ce vom voí sĕ întreprindem. Pentru-ca cineva sĕ pótă lucra însĕ cu succes, și în special preoții și învĕțătorii, cari stau în nemijlocita atingere cu poporul, apoi se recere și ceva artă, dar mai pe sus de tóte se recere ca dênșii șĕ-și fi câștigat iubirea și încrederea poporului. Cine odată și-a câștigat aceste dóue însușiri, iubire și încredere, fără a esagera, pot ḑice, că la glasul lui, în special al unui preot, poporul îi urméză fie chiar prin apă și foc.

De încheiere mai amintesc, că atât preotul din comuna Richișdorf, cât și epitropul Emanuil Pețerea, cari au făcut multe mersuri, și cest din urmă mai multe cărăușii cu zidirea scólei, nici cea mai mică pretensiune séu desdaunare n'au cerut și nici n'au luat.

Aceste am aflat cu cale ale da publicităței, de o parte ca cei-ce au ostenit mai mult la ridícarea noului și frumosului edificiu scolar, sĕ-și afle un teliu de mângăiere, ér de altă parte, ca faptele lor sĕ servéscă de îndemn pentru cei-ce nu se află încă în plăcuta posițiune de a avea edificii scolare proprii séu deplin corespunḑĕtóre.

Demetriu Stuchirean,
învĕțĕtor gr.-or. în Biertan.

Din Bucovina.

Discursul cetit de I. P. S. D, archiapiscop și metropolit gr.-ort. al Bucovinei și Dalmației, Arcadie Ciupercovici, ca rĕspuns la adresa credincioșilor sei cu ocasiunea serbărei preoției sale de 50 de ani, în Cernăuț, la 26 Octobre a. c. st. v.

Strălucită și mult stimată adunare, iubiților mei frați și fii întru Christos!

Când astăḑi înainte de o jumĕtate de secol prin mâna fericitului întru amintire episcopului Eugenie Hacman am primit o taină, a preoției, n'aș fi creḑut, că voiu ajunge órecând sĕ sĕrbez a 50 aniversare a acestei ḑile și n'aș fi creḑut nici când, că voiu ajunge-o în acea stare, în care sunt astăḑi.

Deplin conșciu de grația dumneḑeéscă, de care am fost învrednicit, și cu cea mai profundă umilință înainte de tóte plec genunchiul meu înaintea Atotputernicului, mulțămind din adêncul sufletului preabunului Dumneḑeu, care cu mână tare și cu braț înalt a condus pașii mei pănă în momentul acesta.

Timpul de 50 de ani, iubiților mei frați și fii întru Christos, e scurt, fórte scurt în istoria omenimei, o părticică neînsemnată din lanțul tainic al vieței, însĕ lung, fórte lung în viéța unui om, și puțini au parte a petrece un timp atât de îndelungat în unul și acelaș serviciu.

Atotputernicul, în a cărui mână stau destinele nóstre omenesci, mi-a prelungit firul vieții și mi-a dat sĕ mĕ bucur și de acéstă fericire.

Inainte de 50 de ani, după primirea s. taine a preoției, mi s'a fost încredínțat o turmă mică cuvêntătóre, care am condus-o după cum m'a condus și pre mine cel Atotputernic. Am petrecut cu turma mea împreuna ḑile senine și triste, ne-am bucurat împreună de frumsețile verii și am suferit împreună și viforul ernii. Eram însĕ atunci încă tênĕr și în putere, trupul nu ostenea ușor la muncă, spiritul resistă grijelor celor mai grele.

Turma mea astăḑi e însutit și înmiit mai mare, însĕ puterile mi au slăbit și păstorirea unei eparchii întregi mi-ar fi un lucru fórte greu, dacă cei ce sunt chemați sĕ conlucre împreună în viia Domnului nu și-ar fi consciuți de datorințele sale și n'ar avé voința bună a le împliní și a mĕ spriginí.

Cu ajutorul iubitului meu cler, zelos și consciu de înălțimea chemării sale, cu ajutorul unui numĕr considerabil de patroni bisericesci, sprijinitori calḑi ai bisericei, cu ajutorul inteligenței nóstre ortodoxe, devotate bisericei cu multă bunăvoință, cu ajutorul credinciosului nostru popor bucovinean, susțiitor tare al legii și ale virtuților strămoșesci și însuflețit de religiositate și moralitate, și sub scutul părintesc și puternic al prealuminatului și preabunului nostru monarch, ocrotitorul suprem al bisericei ortodoxe din Bucovina, sarcina primită îmi devine mai ușóră și-mi place a crede, că și în viitoriu ne vom bucura de resultate frumóse.

Conlucrând deci astfeliu fie-carele după puteri în starea și chiemarea sa pentru prosperarea maicei nóstre biserici, activitatea Archiepăstoriului trebue sĕ producă fructe binecuvêntate. Și dacă Domniile Vóstre, iubiților mei frați și fii întru Christos, în felicitarea solemnă și omagială — o amintire neuitaveră pentru mine pe viéță, — ce mi-ați adus-o astăḑi cu atâtă bunăvoință, amintind despre activitatea mea preoțéscă prin 50 de ani, m'ați asigurat de mulțămita, iubirea și devotamentul Domniilor Vóstre, acésta e pentru mine o mângăere și resplată dulce și aflăm multă mulțămire sufletéscă în consciința, că voind totdéuna numai binele Archidiecesei, am fost ajutorat fórte mult în activitatea mea prin aceea, că iubitul meu cler își împlinesce datorințele chemării sale, éră turma nóstră cuvêntátóre este blândă, cunósce glasul păstorului și-i urméză. — Acésta consciință dulce întărită prin dovadă nóuă de iubire, ce ați manifestat'o astăḑi, încurgéză puterile și voința mea întru urmărirea intereselor vitale și realisarea nisuințelor ce le am pentru binele clerului și al poporului nostru ortodox.

Acum iubiților, la vêrsta înaintată, n'avem înaintea ochilor alte interese, decât numai prosperarea bisericei și bunăstarea clerului și ale diecesanilor, și Vĕ asigur sĕrbătoresce, că — încât îmi vor ierta încă puterile spirituale și fisice — voiu lucra și mĕ voiu sacrifica pentru ridicarea vasei bisericei nóstre ortodoxe din Bucovina, pentru prosperarea instituțiunilor filantropice, culturale și confesionale, pentru bunăstarea iubitului meu cler, pentru luminarea poporului nostru și pentru susținerea și întărirea probatelor simțeminte patriotice în inimile clerului și ale diecesanilor.

Vĕ mulțămesc, iubiților încă odată din adêncul inimei pentru simțemintele de bucurie, de iubire și de alipire ce le ați manifestat astăḑi în ḑiua aniversării a 50 a chirotonirei mele întru preot și doresc din tot sufletul, ca rugăciunile, cari prin jumĕtate de secol le-am înălțat înaintea s. altariu la Tronul celui Atotputernic și cari nu voiu înceta a le prelungí pănă la finea vieții mele, sĕ vĕ aducă binecuvêntarea și fericirea ceréscă, îndestulare, pace, sănĕtate și bucurie aici pe pămênt.

Deie Domnul, ca prin grația sa nemărginită sĕ ajungeți și Domniile Vóstre ḑilele mele și sĕ Vĕ bucurați de acea atențiune, dragoste și alipire, cu care astăḑi pre mine m'ați îmbucurat.

Deosebită fericire și bucurie mi'a făcut acela, sub a căruia sceptru puternic se desvóltă măreț biserica ortodoxă din Bucovina, Majestatea Sa c. r., preagrațiosul nostru împĕrat Fr. I. I. a binevoit sĕ-mi trimită prin dl președinte al țĕrii contele Leopold Goës, felicitările sale la sĕrbarea aniversării a 50 a a chirotonirei mele întru preot.

Pĕtruns de cea mai profundă mulțămită îmi esprim érăși dorința mea cea mai ferbinde, rugându-Vĕ, ca din inimă credinciósă sĕ-i dorim Maj. Sale prealuminatului nostru împărat Fr. I. I. tatălui popórelor sale, mulți ani, Majestatea Sa sĕ trăiască.

Noutăți.

Din causa sântei sĕrbători a S-ților archangeli Mich. și Gavriil numĕrul proxim al fóiei nóstre va apăré Marți, în 8/20 Novembre st. n. a. c.

* * *

Dar pentru biserică. Precum aflăm, vĕduva Stana Ioan Hodrea din Rîu Sadului a dăruit pe séma séma sântei nóstre biserici de acolo un rînd de vestminte preoțesci în preț de 40 fl.

D-ḑeu sĕ priméscă acest dar, precum a primit denariul vĕduvei din Sânta Evangelie!

* * *

Onomastica impĕrătesei. Impĕrăteasa-regina *Elisabeta* își serbează onomastica Vineri in 19 a curentei, nou, în ḑiua acésta în cele dóue capitale se vor celebra servіții divine pompóse pentru îndelunga viață a Majestății Sale.

* * *

Archiducesa Stefania decorată. Vĕduva moștenitóre de tron, archiducesa Stefania cu prilegiul călĕtoriei sale, ce a făcut în véră la Rusia, a fost decorată din partea țarului Nicolae cu insigniile ordului imperial rusesc Sta-Caterina.

* * *

Plânsóre către impĕratul german, Treiḑeci și șése greci, supuși ai Turciei stau înaintea tribunalului militar din Constantinopol pentru infidelitate comisă sub decursul rĕsboiului. După tóte probalitățile ei vor fi condamnați la mórte. In desperarea lor grecii s'au adresat împăratului german cu rugămintea, sĕ imblânḑéscă inima sultanului față cu acusații greci. Impĕratul încă nu s'a pronunțat.

* * *

Verdi — vĕduv. Celebrul compositor italian *Verdi*, care nu de mult 'și-a serbat a 80-a ḑi a nascerei sale a ajuns vĕduv, în urma morții soției sale Giuseppina *Strepponi* întêmplată ḑilele aceste.

Giuseppina *Strepponi*, prin anii patruḑeci celebră cântăréță de operă, a fost a dóua soție alui *Verdi*; i-a făcut cunoscința în 1842 într'un teatru din Milano, tocmai după un debut al ei în opera *Nabucco* de Verdi, Succesul colosal obținut cu nóua sa operă. Verdi avea sĕ-l mulțăméscă în parte mare celebrei cântărețe. S'a și îndrăgit de ea, și după câțiva ani ș'a serbat cununia. Au trăit fericiți aprópe o jumĕtate de secol.

* * *

Consilierul de poliție Chudi în judecată. La tribunalul din Budapesta s'a început Vineri pertractarea unui proces faimos. Ca acusat figuréză consilierul de poliție *Chudi* Hugo, pentru falsificări de acte publice în 16 rênduri și pentru defraudare de bani oficioși în vre-o 20 de rênduri. Chudi neagă cu stăruință tot.

* * *

Profesorul Paal Géza, pe care episcopul *Majláth* l'a amovat dela postul sĕu de profesor la gimnasiul rom. cat. din Brașov, péntru-că cu ocasia căsătoriei sale a dóua s'a cununat numai la starea civilă, cu desconsiderarea bisericei, a fost numit din partea guvernului profesor la școla reală din *Kecskemét*.

* * *

FOIȚA.

Iuliu Caesar.

Tragedie în 5 acte
de
William Shakespeare,
traducere în prosă
de
Dr. P. T.
(Urmare).

Brutus: Lasă-i sĕ între. (Lucius ese). Acestia-'s soții. O, conspirare! Tie-ți e frică și nóptea, când rĕul e mai liber, sĕ-ți arĕți fruntea suspiciósă! Atunci ḑiua, unde socotesci tu sĕ afli o pesceră atât de întunecósă, ca sĕ-ți poți ascunde fața ta cea monstruósă? Nu căuta așa ceva; ascundeți-o mai bine în surîsuri și afabilități, pentru-că nici iadul n'ar fi destul de întunecos sĕ te ascundă mai bine de temere, ca o modă elegantă și lingușitóre.

(Întră Cassius, Casca, Decius, Cinna, Metellus Cimber și Trebonius).

Cassius: Bună diminéța Brutus, óre nu te conturbăm noi venind acum?

Brutus: O, eu sum de mult sus și am priveghiat tótă nóptea; cunosc eu ómenii, cari au venit cu tine?

Cassius: Da, pe fiesce care dintre ei, și nici unul nu-i, carele nu te-ar onora mult. Tot insul doresce, că de ai avé numai și tu o așa părere bună despre tine, cum o au toți ceialalți Romani nobili. Acesta-i Trebonius.

Brutus: E binevenit aici.

Cassius: Acesta-i Decius Brutus.

Brutus: Și el e binevenit.

Casius: Ĕsta-i Casca, ĕstai Cinna, ĕsta-i Metellus Cimber.

Brutus: Toți sunteți bineveniți. Dar ce griji s'au pus între ochii vostri și între nóptea asta?

Cassius: Pot vorbi ceva cu tine singur? (Ei șoptesc la olaltă).

Decius: În partea asta-i rĕsăritul, óre nu se crépă acum de ḑină?

Casca: Nu.

Cinna: Pardon, domnilor, — da, liniile acelea albastre, cari străbat norii, sunt presemne, că se luminéză de ḑiuă.

Casca: Trebue sĕ-mi concedeți, că amêndoi vĕ înșelați. Aici, unde arĕt cu spada mea, rĕsare sórele. E o parte mare încă spre miaḑă-ḑi, dacă considerați, că acum dă spre primăvéră. Numai peste dóue luni își ridică fața sa înflăcărată mai spre méză-nópte ér rĕsăritul e tocmai aici de către Capitoliu.

Brutus: Dați mi mânile, unul câte unul!

Cassius: Și haideți sĕ jurăm pe hotărîrea nóstră.

Brutus: Nu, nici un jurămênt. Dacă la o față de om suferințele sufletului nostru, abusul tîmpurilor, — motivele astea sunt prea slabe, atunci carĕ se de timpuriu în culcușul seu cel puturos și lase tirănia arogantă și crudă sĕ lucre până-ce la fiesce care îi va vení rêndul. Dar dacă acestea — și eu sum singur despre acésta — pórtă destul foc în sine ca sĕ aprindă pe slăbănogi și sĕ le oțeléscă cu putere bărbătéscă spiritul móle de femeie, atunci patrioților, ce lipsă avem de alt impuls, de alt ghimp, ca sĕ ne însufleţéscă, decât de causa nóstră singură! Ce alte legături! Romani discreți, cari au promis și nu vorbesc flécuri, — ne trebue noue. Ce lipsă avem de jurămênt, când omenia s'a legat cu omenia, ca așa sĕ fie și așa sĕ se întêmple, séu de nu, murim pentru causa nóstră. Lăsați pe popi, pe lași și pe ómenii prăpădiți, séu pe cei slabi de duh și pe sufletele răbdătóre de suferințe, cari se bucură de tótă îmbolditura ce o capĕtă și încă le pare bine de nĕcaz, sĕ jure. Lăsați sĕ jure ómenii prinși cu fapta a mână, cărora nu le crede nimenea, dar nu desonorați mărimea intreprinderei nóstre, nici curagiul neînvins al spiritului nostru, cu cugetul, că succesul causei nóstre recere un jurămênt — dupăce fiecare picur de sânge nobil de Roman, devine vinovat, — devine un bastard, îndată-ce ar vătĕma și cea mai mică părticea dintr'o promisiune dată.

Cassius: Dar ce-i cu Cicero? Cercămu-l și pe el? Eu cuget, că cu tótă inima va sta pe partea nóstră.

Casca: Haidați sĕ nu-l scăpăm.

Cinna: Nu, nici de cât.

Metellus: Haidați sĕ-l atragem pe partea nóstră, pentru că pĕrul lui cărunt ne va procura o opiniune bună, și póte prin graiul sĕu sĕ ne măréscă fapta. Ómenii vor ḑice, că judecata lui a condus mânile nóstre, focul nostru tineresc, și atunci resoluțiunea asta ageră ne va fi protejată și acoperită de seriositatea lui cea gravă.

Brutus: O, nu-l numiți, ca sĕ nu ne încâlcim cu el, pentru-că el nici odată nu se va alipi de un plan pe care alții l'au croit.

Cassius: Atunci lăsați-l.

Casca: E drept, el nu se nimeresce.

Decius: Dar óre sĕ nu ne atingem și de alții afară de Caesar?

Cassius: Decius, bine ḑici. Mie mi-se pare sĕ nu lăsăm nici pe Marcus Antonius ca sĕ scape viu, pentru-că el ține tare cu Caesar. El póte sĕ devină un intrigant mare și dacă se folosesce de tótă vaḑa lui, cu ajutorul legiunilor supuse orbesce lui Caesar, ne póte și strica, de aceeea ca sĕ prevenim acésta, sĕ-l doborîm și pe el împreună cu Caesar.

Catichet gr. or. în Budapesta. P. S. Sa episcopul *Meţianu* al Aradului a numit — după cum aflăm din „*Budapesti Hirlap*“ — catechet al elevilor de religia nóstră dela scólele din Budapesta pe teologul absolut şi esactor al fund. Gozsdu, G. *Bogoevici.*

* * *

Halucinaţiunile lui Bartha. Imbuibatul jurnalist al Ungurilor, *Bartha* Miklós, în vorbirea sa de program, ca candidat de deputat la dietă, ce a ţinut o ḑilele aceste în Békés-Gyula, 'şi-a descoperit următórele visuri deşerte, ce'l ademenesc:

„Trăim nisce vremuri, ca şi când ni s'ar iví ziorile! Când se înfăţişéză împĕratul german, cel mai puternic cap încoronat al Europei, sĕ mai adaugem ponderositatea lui individuală, cultura lui, şi gura incoronată 'şi uită conscient de împĕratul austriac şi salută pe regele magiar, apoi urméză, că regele îşi cinstesce naţia cu statuele a ḑece eroi naţionali ai nostri, — e acésta ceva, ca şi când *punctul de gravitaţie s'ar mutá la noi*“. Un moment îndemnător vede în edificarea palatului regal, ca şi când domnitorul ar avea de gând sĕ locuiéscă aici permanent. Din tóte aceste deduce Bartha a fi sosit timpul pentru schimbarea cadrelor de partid, pentru o formaţiune nóuă de partide politice unguresci.

* * *

Ambasador al Germaniei la Budapesta a fost numit principele *Hohenlohe-Oeringen.* Noul ambasador, care stă în relaţii de rudenie cu cancelarul german, a călĕtorit deja în capitala unguréscă.

Corespondenţă particulară

a „Telegrafului Român“.

Zarand, în Septembre 1897.

Liftele galiţiene. — Economie. Culturală.

Anul 1897 pe dreptul s'ar puté numì anul potopurilor, căruia nu i vei afla alt soţ în seclul present. Anul plin de desastre asupra bĕtrânei Europe. Pe când în general urmele desastrelor sunt amar gustate de întréga ţéră; pe atunci asupra comitatului nostru Hunedóra, desastrele s'au înmulţit cu unul, carele va fi permanent, asupra poporului nostru românesc atât de stors. E vorba de o inundare de lifte galiţiene. Incepênd din April la gara din Piski (Simeria) se dau jos din tren cete de câte 15—20 inşi perciunaţi sdrenţioşi, sosiţi din Bucovina, unde se vede, că jidovita Galiţie, nu află destule locuri pentru lipitorile aruncate din sinul sĕu. Am fost de 2-ori martor ocular, descălecărei alor dóue cete tot bărbaţi dela 16—50 ani, cari au căutàtura lor de speluncă ţi se pare că caută anume vênat în sinul creştinilor.

Ei au percurs calea Bistriţa Ludoş-Simeria, şi se vede, că culcuş cald ş'au aflat în comitatul nostru. Deja aceşti fii alui Israil s'au şi resfirat în întreg comitatul, şi-i vedem ajunşi şi prin Zarand. La têrgurile de sĕptămênă din Brad, Baia de Criş etc. veḑi acestea figuri pocite şi murdare vênḑênd negoţ în mic. Inele, petele, năfrămi, cercei, tótă marfa cu om cu tot abia ajunge 5 fl. v. a. Mâne poimâne o sĕ vedem aceste lifte aşeḑate în sate, apoi cârcimari, boltaşi, arendatori şi corteşi ai stăpânirei îngrăşaţi şi dichisiţi patrioţi patentaţi. Ei şi nime nu întrébă pe aceste lăpĕdături de unde vin, ce fac, si cu ce se ocupă? Halal de administraţie!! Şi când cugetăm că aceste lipitori sânge din corpul nostru vor suge, datori suntem a striga: Feriţi fruntaşi români poporul nostru de contagiul nóuei lepre. Sĕ nu uitaţi, că aceşti fii ai Palestinei sunt propagătorii corupţiunei şi a sĕrăciei în satele nóstre. Nu uitaţi, că aceştia sunt pionerii magiarismului şovinist. Şi durere! Aceşti jidovi rătăcitori, 'şi au fraţi de ai lor resfiraţi şi aşeḑaţi mai în fiecare comună până la isvórele Crişului alb. Vênḑarea de spirituóse e concentrată în mâna lor, şi ameninţă a concentra şi comerciul. Nu are cineva decât sĕ cerceteze ḑilelele de têrg, Joile în Brad ca sĕ observe la fiecare pas mâna Israelitului. Stavilă seriósă cu greu se va puté opune acestui periclu, cât timp la comerciu avem puţini representanţi români, şi şi aceştia în parte lucră cu capitale mici, în parte nu au pregătirile de lipsă pentru comerciu. O singură scăpare ar fi: o societate comercială pe acţiuni. Altcum voiu reveni la acésta.

*

Suntem deja târḑiu în tómnă, şi aşteptăm numai sĕ cadă fulgii albi de néuă. Cucuruzul nu a adus atâta ródă, cât se acopere spesele de lucru. Fên şi otavă au fost bune. Recolta crumpenilor mai mult decât slabă; în unele comune au perit cu totul. Legumăritul în timpul de tómnă s'a îndreptat binişor. Merele şi prunele, un frumos isvor de venit în aceste părţi, abia s'au făcut de leac. Nuci au fost puţine în unele locurì. Mai bună, decât de mijloc a fost recolta prunelor. Preţul prunelor a fost fórte ridicat, dela 80 cr. până la 1 fl. 50 cr. mĕsura de 50 litre. Prunele s'au cumpĕrat parte mare pentru vinars, şi încâtva pentru lictariu. In ramul fertului de vinars suntem cutropiţi de Jidovi. Jidovi străini din depărtări mari au venit şi aşeḑêndu-se prin sate, au fert vinars pe carele 'l transpórtă cu vagónele prin Alföld Pesta şi Viena. Abia vre-o 3—5 firme creştine între cari şi Români au concurat cu ei. Vinarsul se plătesce gradul dela 1 fl. 10 cr. până la 1 fl. 25 cruceri. E un ram de comerciu rentabil fertul de vinars în aceste părţi, numai cât se recere capital şi multă destoinicie.

Nu putem în destul recomanda economilor nostri prăsirea de pruni. Ajunge sĕ spun, că în acest an au fost economi, cari au făcut pe prune dela 100—250 fl. v. a. Preţurile cerealelor sunt ridicate. Grâul dela 2 fl. 30 cr. până la 2 fl. 90 cr. mĕsura a 30 litre, cucuruzul 1 fl. cr. până la 1 fl. 40 cr. mĕsura. Preţul acesta relativ mic este a se atribui împrejurării, că în Brad deja sunt mai multe magazine, cari concuréză şi provĕd toţi munţii. Cartofii se vênd cu un fl. mĕsura. De asemenea sunt bine plătite legumile. Preţul vitelor este destul de bun. E speranţă, că anul atât de slab în recóltă, nu va lăsa urme atât de triste în sinul poporaţiunei de aici avênd de lucru ómenii în băile dela Ruda şi „Fusariu“, cari continuă a vĕrsa mult aur în fiecare lună. Deja direcţiunea băilor dela „12 apostoli“ cu sediul in Brad, lucră cu inteţire la facerea unor nóuĕ steampuri între comuna Criscior şi Ţerăţel, la aceste stémpuri uriaşe se va transporta tótă pétra care conţine aur din băile societăţii, şi se va măcina prin puterea unei maşini cu o forţă de 580 cai.

Cele mai nóue maşinării vor fi aplicate numai ca nimic se nu sè pérdă din aurul scos din băi.

*

Străinii ne copleşesc. Şi noi? Păşim greoiu în desvoltarea nóstră culturală. Scólele poporului, cari an de an ar trebui sĕ verse mai multă lumină în popor, se pare că stăgnéză. Cei încredinţaţi cu conducerea scólei şi instruarea se pare că nu vĕd pericolul ce ne ameninţă Şi óre până când tot aşa? Până când vom fi tot aramă sunătóre, şi vom bucina numai din gură, că ne jertfim pentru scólă şi biserică? Şi când colo în scólă sporim ca 'n palmă; ér biserica gólă. Şi noi cei chemaţi ne vedem de alte treburi, cari aduc venite la „cuină.“ Mai multe fapte.

Corespondentul.

Anunţ literar.

In editura societăţii literare şi tipografice „Apollo“ din Budapesta au apărut în cursul anului curent sub titlul: „Igazgatósági tagok jogai, kőtelessége és felelösége“ („Drepturile, datorinţele şi responsabilitatea membrilor de direcţiune“) şi, „Felügyelő bizottsági tagok, jogai, kötelességei és felelőssége“ („Drepturile, datorinţele şi responsabilitatea membrilor din comitetele de supraveghiare, de Alfred Kormos, dóue opuri, comentare a legei comerciale, chiemate a călĕuzí pe membrii direcţiunei şi comitetele de supraveghiare dela societăţile pe acţii, întru îndeplinirea drepturilor şi a datorinţelor lor de mare importanţă şi grea responsabilitate.

Ambele aceste opuri au fost apreţiate la timpul sĕu de întréga pressă magiară, chiar şi de foi specialiste cât se póte de favorabil.

Avênd aceste lucrări însemnătatea lor şi pentru noi Românii, şi anume nu numai în special, pentru membrii din direcţiunile şi comitetele de supravegiare dela numĕrósele nóstre societăţi pe acţii, cari pot afla în ele tot, ceea-ce trebue sĕ scie despre drepturile şi datorinţele împreunate cu funcţionarea lor, ci şi pentru cei ce voiesc sĕ înfiinţeze societăţi pe acţii şi în genere pentru toţi aceia, cari stau în legătură cu atari societăţi, m'am hotărît a le traduce în românesce şi anume deocamdată pe cea mai importanţă: despre „Drepturile datorinţele şi responsabilitatea membrilor de direcţiune“.

Opul acesta se va estinde pe 16 cóle tipar 8⁰ mic şi faţă de originalul magiar al cărui preţ este 2 fl. va costa numai 1. 50 ceea-ce numai aşa 'mi este posibil, că institutul „Albina“ m'a asigurat despre purtarea unei considerabile părţi a spesĕlor de tipar.

Spre a mĕ putea orienta asupra numĕrului de exemplare, ce va fi sĕ tipăresc la timpul sĕu, rog prin acésta pe toţi cei-ce reflectéză la acest op, sĕ binevoéscă a mĕ însciinţa, arĕtându-mi numele, domiciliul şi numĕrul exemplarelor, la câte doresc sĕ fie prenotaţi.

Observ, că preţul cărţii se va plăti numai după apariţiunea ei.

Sibiiu, Novembre 1897.

Cu deosebită stimă.

Constantin Popp,
funcţionar la instit. de credit şi econ. „Albina“.

Dela Reuniunea română de agricultură din com. Sibiiului.

A apărut:

Raportul general al comitetului central al „Reuniunei române de ageicultură“ din comitatul Sibiiului pentru anul 1896 din care estragem următórele:

„Incă cu ocasiunea ţinerei adunărei generale din 1894, comitetului D-Vóstre 'i-s'a descoperit, că în harnica comună Mohu bunii economi de aici au înfiinţat din arênda păşunatului de iarnă un fond, ce ar atinge suma de fl. 9000, care se administréză fără nici un statut, prin o comisie a fruntaşilor. După legile în vigóre comunei 'i-s'a impus regularea proprietăţii acestui fond. Comisia fruntaşilor din comună au reclamát în acest scop conlucrarea comitetului Reuniunei. In consecuenţă delegaţiunea comitetului consistătóre din presidentul D. Comşa, membrul comitetului Dr. Aurel Brote şi secretariul V. Tordăşan, au asistat în 14 Aprile n. la conferenţa comisiei, care avea sĕ facă propuneri, ér în 14 Maiu n. la adunarea generală a proprietarilor, carea avea sĕ decidă definitiv asupra sorţei fondului. Mulţămită bunei înţelegeri, ce domnesce în acéstă comună, proprietarii cu mare însufleţire au acceptat, cu puţine modificări, propunerile comisiunei conorm cărora: părtaşi ai acestui fond sunt toţi proprietarii români din Mohu; din suma banilor, fl. 100 se dăruieşc pentru fondul pompierilor din Mohu; fl. 500 (comisía propusese fl. 1000) va forma basă la înfiinţarea unui fond de asigurarea realităţilor proprietarilor din Mohu contra focului; fl. 1000 (comisia propusese fl. 2000) se dăruiesc comunei bisericesci gr. or. române din Mohu pentru susţinerea şcólei confesionale; după ce propunerea comisiunei de a se vota fl. 100 pentru „Tovĕrăşia de ţesĕtorie a femeilor române din Mohu“ ce s'ar înfiinţa, s'a respins de adunare: restul banilor se folosesce la înfiinţarea „unei însoţiri de credit sistem Raiffeisen“ astfel, că cu cuota de câte 10 fl. se înscriu de membrii ai însoţirei toţi părtaşii fondului, ér prisosul banilor trece ca fond neatacabil al însoţirei. Aceste premerse, adunarea s'a prefecut în adunare generală constituantă a însoţirei, care a acceptuat şi subscris statutele şi 'şi-a ales funcţionarii. Multele piedeci, obvenite cu aprobarea statutelor, a făcut de însoţirea în 1896 n'a putut fi activată. Tot cu acea ocasiune s'a pus basă şi la înfiinţarea unei „tovărăşi agricole“ în Mohu.

Poporaţiunea română din Guşteriţa, deşi neînsĕmnată la numĕr, ne-a primit şi ea în mijlocul seu la 4 Octobre n. 1896. Cum comasaţia hotarului comunei este în curgere, vorbirea presidentului D. Comşa asupra comasării, a fost cu viu interes urmărită, ér în urma discursului aceluiaş president acomodat împrejurărilor locale despre însĕmnătatea „fondurilor bisericesci şcolare, create din contribuirile parochienilor în cereale“, bravii guşteriţeni au înfiinţat un asemenea fond, care va creşté mereu din contribuirile celor preste 30 membrii înscrişi. Statutele acestor fonduri lucrate de presidentul nostru au fost date spre studiare fruntaşilor din localitate“.*)

In cele următóre se arată activitatea diferitelor tovărăşii şi disposiţiile comitetului pentru înaintarea cultivării pomilor, a prăsirei de vite şi publicaţiunile lui pentru ajungerea acestor scopuri etc. Reuniunea numĕră cu totul 488 membri, ér averea ei face: 3040 fl. 10 cr.

---

*) Un astfel de statut am publicat şi noi anul trecut în n-rii 77—86 ai ḑiariului nostru. Red „Tel. Rom.“

Brutus: Fapta aceasta va aparé prea sângerósa Caius Cassius, dacă tăind capul am mai tăia şi mânile, pentru că Antoniu este numai un braţiu alui Caesar, iar ómenii ar cugeta, că noi am fost mănioşi şi plini de ură la sevirşirea ei. Sĕ fim jertfitori dar nu măcelari, Cassius. Noi toţi ne resculăm în contra spiritului luí Caesar şi în spiritul omenescu nu este sânge. O, de am poté noi ajunge la spiritul lui Caesar, fără de a-l dismembra pe el! Dar ah, Caesar trebue sĕ sângereze pentru el însuşi! Amici nobili! Haideţi sĕ-l omorîm curagioşi, dar nu mănioşi. sĕ-l despicăm ca pe o jertfă Zeilor, dar' sĕ nu-l dumicăm ca pe un hoit pe sama cânilor. Sĕ fim vicleni, sĕ-i aţîţăm servitorii contra lui şi după aceea îndată sĕ ne aruncăm ca vulturii pe el. Aşa va apăré propusul nostru de necesari, dar nu de urîcios, şi când ne vom înfăţişa poporului, acesta ne va considera de curăţitori, de restauratori, ér nu de ucigaşi. Ce privesce pe Marc Antoniu, cu el nu vĕ mai bateţi capul. pentru-că ce póte face braţiul lui Caesar, dacă acestuia i-a căḑut capul.

Cassius: Eu totuşi mĕ tem de el, pentru-că e tare ataşat cu iubire faţă de Caesar.

Brutus: O bunule Cassius, nu-ţi mai frĕmĕnta capul cu el; dacă şi iubesce el pe Caesar, tot ce face, în contra lui se întórce — afară de aceea noi scim bine, că el e dedat cu jocuri, cu petreceri şi cu ospeţe.

Trebonius: Atunci nu-i aşa periculos; lăsaţi-l sĕ nu móră, pentru-că lui i dragă viaţa şi va rîde de asta mai târḑiu. (Orologiul bate).

Brutus: Tăcere, numĕraţi sunetele!

Cassius: Togmai trei a bătut.

Trebon: E timpul de plecare.

Cassius: Dar eu mĕ îndoiescu că óre vine Caesar aḑi ori ba în senat, pentru că el în têmpul din urmă a devenit superstiţios, tocmai contrariul părerilor sale de mai nainte despre fantasii, visuri şi presemne. Se póte, ca semnele grozave ale nopţii acesteia ne mai văḑute şi sfaturile augurilor lui, sĕ-l reţină aḑi dela capitol.

Decius: Nu te teme de acésta, şi dacă totuşi s'ar hotărî la acésta, eu îl înduplec, pentru că lui i place sĕ-i istorisesc: că unicornul se prinde cu lemne, urşii cu oglinḑi, elefanţii cu laţuri, leii cu gropi, fetele cu presente şi omul în general cu linguşiri. Dar când îi spun, că el uresce linguşitorii, şi el ḑice „da“, atunci el mai tare e linguşit. Lasăţi l numai pe mine, că îl sciu eu lua cu vorba şi vi-l aduc în senat.

Cassius: Ba haidaţi cu toţi sĕ mergem sĕ'l aducem.

Brutus: Aşa dară cel mult la opt óre sĕ convenim.

Cinna: Cel mult, — ca sĕ nu ne scape.

Metellus: Caius Ligarius e mànios pe Caesar, pentru că acesta l'o oprit sĕ vorbéscă bine despre Pompeiu; mĕ mir, că nu v'aţi cugetat şi la el.

Brutus: Bine că-mi aduci aminte bunule Metellus; abate-te şi pe la el, el mĕ iubesce tare şi i-am dat motìve la acésta. Trimite'l numai aici, şi eu îl voiu converti.

Cassius: Sĕ luminéză de ḑiuă şi noi te lăsăm acuma Brutus. Amicilor împrăştiaţi-vĕ, dar aduceţi-vé aminte de ce aţi ḑis şi arătaţi-vĕ totdéuna ca romani adevăraţi.

Brutus: Fraţilor, faceţi feţe bune şi fiţi voioşi şi nu vĕ purtaţi propusul vostru pe frunte. Faceţi cum fac actorii nostri; rĕmâneţi statornici şi cu spirit voios, ér acum bună diminéţa la fie care. (Toţi ies, afară de Brutus).

(Va urma.)

Multțămită publică

domnului Franz Wilhelm, farmacist în Neunkirchen, Austria-de jos, inventatorul theei de curățirea sângelui antireumatice și antiarthritice. Curățitor de sânge pentru podagră și reumatism.

Dacă pășesc în publicitate, o fac pentru-că mai ântâiu îmi țin de datorie a exprima d-nului *Wilhelm*, farmacist în Neunkirchen, cea mai sinceră multțămită, pentru serviciile, ce mi le-a făcut thea sa curățitóre de sânge în durerile mele reumatice, și apoi a face atenți și pe alții, cari sufer de acéstă bólă, asupra acestei thee excelente. Nu sunt în stare a descrie durerile ce m'au torturat în decurs de 3 ani, la ori-ce schimbare de timp, de cari nici medicini, nici folosirea băilor de puciósă din Baden lângă Viena, nu m'au putut scăpa. Mĕ tăvăleam în pat nopți întregi fără somn, apetitul îmi scădea vĕdĕnd, prospițiam rĕu și întrégă puterea corporală îmi scădea. După o folosire de 4 sĕptĕmâni a numitei thee, nu numai am scăpat cu totul de dureri, și sunt liberă și acum după-ce nu o mai folosesc de 6 sĕptĕmâni, dar întrégă, starea sănĕtații mi s'a îmbunătățit. Sunt convinsă că fie-cine, care va lua refugiu la acéstă theă contra astorfel de bóle, va binecuvênta ca mine pe inventatorul aceleia, dl *Franz Wilhelm.*

Cu distinsă stimă:

contesa Butschin-Streitfeld,

soție de vice-colonel.

Deposite en gros în **Sibiin** la domnii: **Franz Jahn Söhne, J. B. Misselbacher sen., F. A. Reissenberger** și farmacia **J. C. Molnar.** [197] 4—12

---

[220] 1—3

CONCURS.

În scopul conferirei stipendiilor și ajutórelor ce sĕ votézǎ pe anul 1898 din **fundațiunea „Andronic"**.

I. Pentru învĕțăcei de ori și ce meserie.

II. Pentru sodali, deveniți de atari în decursul anului 1897.

III. Pentru sodali, cari au lucrat fără întrerupere 6 ani meseria lor, au dat dovedi despre desteritatea lor pentru de a puté deveni măestri, prin acésta sĕ escrie Concurs pre lângă următórele condițiuni:

Toți petenții la ajutóre și stipendii au sĕ producă în general:

1. Carte de botez;
2. Atestat dela comună despre averea proprie și a părinților;
3. Atestat familiar dela parochul locului, despre familia părinților concurentului ori fiind el căsătorit despre familia sa avênd a sĕ indica în acest atestat, câți prunci minoreni sunt în familie, câți cercetézǎ scóla și câți mai sunt la meserii?

Concurenții pot fi numai *români ortodocși născuți în archidiecesa Transilvaniei.*

În special mai au sĕ dovedéscă

I. Învĕțăceii:

a) că au împlinit anul al 12-lea al etății;

b) că au cercetat școla poporală ori altă școlă superióră.

c) că au încheiat contract cu măestru și că contractul este înregistrat la autoritatea industrială (pretură ori magistrat). Contractul trebue adaus la cerere în original sau în copie autentică.

II. Sodalii.

a) că au terminat anii de învĕțăcel în anul 1897, ceea ce vor dovedí prin atestatul autorității industriale (art, de lege XVII. din 1894 §. 67);

b) că au purtare bună și fac spor mulțumitor ceea-ce vor dovedi ori cu cartea de lucru. ori cu adeverință dela măestrul.

c) cei-ce vor dovedi, că sunt membri ai unei reuniuni de meseriași și că cunosc mai multe limbi vor avé proferință.

III. Sodalii, cari sunt în condițiuni de a deveni măiestrii.

a) să aibă certificatul de măestru;

b) sĕ fie lucrat cel puțin 6 ani fără întrerupere ca calfă, ceea-ce vor dovedi cu carte de lucru, eventual cu adeverințe dela măiestrii la cari au lucrat.

c) In cerere sĕ se arete anume locul unde voesc sĕ se așeze ca măestrii, ce fel de mijlóce mai au pentru de a începe meseria pe socotéla lor?

d) Să dovedéscă cu atestat dela oficiul parochial că cercetézǎ biserica nóstră și e creștin bun și moral.

Dela toți concurenții sĕ recere, *ca cererile scrise și subscrise cu mâna lor proprie* adresate Consistorului archidiecesan greco-oriental în Sibiiu, sĕ le înainteze până la **31 Decembre 1897 stilul vechiu.**

Cererile neinstruate în regulă și cele înaintate după termin nu se vor lua în considerare.

Consistoriul archidiecesan.

Sibiiu, din ședința plenară ținută la 3 Novembre 1897.

Dr. **Il. Pușcariu,**
archim., vicariu archiepiscopesc.

Dr. **Elie Cristea,**
secretariu consist.

Nr 193/897. [218] 3—3

CONCURS.

Pentru întregirea postului învĕțătoresc din comuna Cibu, protopresbiteratul Geógiului, se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: 300 fl. v. a. repartițiune în popor, cuartir gratuit și lemne de încălḑit.

Reflectanții la acest post, au sĕ-și astérnă petițiunile concursuale instruite conform normelor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Hondol, 27 Sept. 897.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Geógiului, în conțelegere cu comitetul parochial respectiv.

Vasiliu Pipoș,
protopresb.

A apărut:

Protocolul Sinodului

archidiecesei greco-or. române
din Transilvania
ținut la anul 1897.

Prețul 1 fl.

Se póte procura din

Librăria Tipografiei archidiecesane
Sibiiu.

Ne-au sosit acuma:

Tabele de părete pentru cetit,	românesci fl.	2.40
„ „ „ „	„ unguresci „	2.40
„ „ „ „ „ românesci de I. Tuducescu	„	3.60
„ „ **istoria naturală** (16 bucăți colorate: regnul animal, vegetat și mineral)	„	7.20
Tabele de mĕsuri metrice cu esplicare	„	—.80

Librăria Tipografiei archidiecesane, Sibiiu.

A eșit de sub tipar și se póte procura din

Librăria Tipografiei archidiecesane

CALENDARIU
pe anul comun dela Christos
1898.

Anul al patruḑeci și șeptelea.

Pe lângă partea calendaristică cuprinde: șematismul amplificat al archidiecesei ortodoxe transilvane, precum și un mic șematism privitor la diecesele aparținĕtóre metropoliei ortodoxe române din Ungaria și Transilvania; o indicare lunară a agendelor protopresbiterale și parochiale; o indigitare pentru trebuințele clericilor absoluți și a învĕțătorilor confesionali; însemnarea târgurilor după alfabet, luni și ḑile; anunțuri, și în fine catalogul cărților din librărie.

Partea literară conține: „Pascile" și „Érna pe uliță", poesii de G. Coșbuc, Alexandru Roman, material pentru biografia și activitatea lui de Ilie din Urseni, și „Bunica Márie" de Ilarie Chendi.

Prețul unui exemplar broșat 30 cr., 10 séu mai multe exemplare și în genere vênḑĕtorilor broșat 25 cr.

Librăria Tipografiei archidiecesane, Sibiiu.

FALIMENT MARE!

New-York și **Londra** n'au cruțat nici continentul european și o mare fabrică de argintării s'a simțit îndemnată a desface provisiunea sa întrégă numai pe lângă o mică remunerațiune a puterilor de lucru. Cu executarea acestui mandat sunt eu împuternicit. Expedez deci ori și cui obiectele următóre pe lângă simpla rebonificare de **fl. 6.60** și anume:

6 bucăți	**cuțite fórte fine** cu tăiș englez veritabil.
6 bucăți	**furculițe de argint**-patent american dintr'o bucată.
6 bucăți	**linguri de argint**-patent american.
12 bucăți	**lingurițe de argint**-patent american.
1 bucată	**lingură pentru supă** de argint-patent american.
1 bucată	**lingură pentru lapte** de argint-patent american.
2 bucăți	**păhare pentru oauĕ** de argint-patent american.
6 bucăți	**tave Victoria** englezesci.
2 bucăți	**felinare admirabile** de masă
1 bucată	**sîtiță** pentru ceaiu.
1 bucată	**presărătóre** pentru zăhar pisat fină.
44 bucați	laolaltă numai **fl. 6.60**

[202] 5—7

Tóte aceste 44 obiecte au costat mai nainte **fl. 40** și se pot căpĕta acum pentru prețul minimal de **fl. 6.60**. Argintul-patent american este un metal cu totul alb, care își păstrézǎ colórea 25 de ani pe garanță. Ca dovada cea mai bună, că inseratul acesta nu e

nici o înșelăciune

mĕ oblig prin acésta publice, a retrimite banii tuturora cărora nu le convine marfa fără nici o piedecă și nimenea n'ar trebui sĕ lase a trece acéstă ocasiune favorabilă, fără a-și procura acéstă **garnitură splendidă,** care se potrivesce mai ales ca

present escelent de Crăciun și Anul nou.

cum și pentru ori-ce **gospodărie mai bună.**

Se află numai la

A. HIRSCHBERG,

agentura centrală a fabricelor unite de argint-patent american.
Viena, II. Rembrandstrasse 19/II. — Telephon Nr. 7114.

Trimiterea în provincie pe lângă ramburs sau anticiparea sumei

Praful necesar de curățit 10 cr.

Veritabil numai cu marca de alături înregistrată (metal de sĕnătate)

AMERIK PATENT

Estras din scrisorile de recunoscință.

Primit spedițiunea și sunt fórte mulțămită, mĕ mai rog pentru o garnitură pompósă à fl. 6.60. Cluș. **Escelența baronessă Bánffy.**

Primit comanda, sunt fórte mulțămit, rog sĕ-mi mai trimiteți una.
Bozovici, Ungaria. **Alex. Keresztes,** proto-pretor.

Cu prima trimitere sunt deplin mulțămit, mĕ rog încă pentru o garnitură.
Ioan Majarosy, canonic.

Redactor prov. **Gavriil Hango.**

Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 124. Sibiiu, Sâmbătă, 8/20 Novembre 1897. Anul XLV.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
la „Tel. Rom.“ într'una cu suplementul „Fóia Pedagogică“
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strěinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuě ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — **şi timbru de 30 cr.** pentru fie-care publicare.

Din delegaţiuni.

Afacerile rěmase comune pentru ambele jumětăţi ale monarchíei se reguléză prin delegaţiunile ambelor parlamente, cari tocmai acuma sunt întrunite în sesiune ordinară în Viena.

Dintre afacerile aceste mai mare atenţiune se dă acelora, cari privesc politica externă a monarchiei nóstre.

Afacerile privitóre la armată, afacerile comune financiare sunt mai speciale, ele atrag mai mult atenţiunea cercurilor specialiste şi mai interesate.

Relaţiunile monarchiei cu statele europene, situaţiunea ei în concertul european, raporturile generale politice între state, situaţiunna generală în concertul european, tóte aceste ies la ivélă în lucrările din resortul ministeriului de esterne.

Situaţiunea generală se caracteriséză încă dela începutul delegaţiunilor prin rěspunsul Maiestăţii Sale la cuvêntările presidenţilor ambelor delegaţiuni.

Rěspunsul Maiestăţii Sale în anul acesta încă va afla rěsunet în tóte părţile, şi el va contribuí mult la liniscirea spiritelor turburate din incidentul rěsboiului din orient.

Cu chestiunea acésta începe rěspunsul monarchului nostru, şi constată cu mulţumire rolul principal al concertului europén în încurcăturile din orient.

În primăvéra trecută neînţelegerile dintre Turcia şi Grecia au trebuit sě fie delăturate cu sabia.

Rěsboiul sângeros purtat cu atâta inverşunare era chemat sě desmintă faima, că puterile europene în cele din urmă totuşi vor localisa flacările în orient.

După nimicirea armatei grecesci s'a trecut la preliminarele de pace, cari încă nu sunt terminate.

Un nou conflict între Turcia şi monarchia nóstră era se provóce rumperea legăturilor diplomatice, şi bombardarea unui port turcesc.

In acéstă situaţiune, nu tocmai favorabilă păcei europene, cuvintele monarchului nostru sunt considerate de de far luminos, care ne arată situaţiunea mai puţin periculósă, după cum s'ar păré.

La locul al doilea vin considerate raporturile statului nostru în concertul europén. De sine înţeles in planul prim e pusă alianţa nóstră cu imperiul german şi cu regatul Italia.

Tripla alianţă stă şi acuma pe base nestrămutabile, acésta o vestesce rěspunsul, şi ea stă spre a asigura pacea europénă.

De multeori s'a dis în anul acesta, că tripla alianţă e sdruncinată prin desele visite, cari s'au făcut în Petropole tiněrului domnitoriu al Russiei.

Rěspunsul Majestătei Sale vestesce tăria alianţei triple, şi se provócă între altele la visita împěratului german, care a urmat în mod demonstrativ mai ântâiu în Viena, pe urmă apoi în Budapeşta.

Alusiunea la visita împěratului german în Budapeşta a pus în estas pressa magiară, care din nou şi-a revocat în memorie bombasticul toast al împěratulni Germaniei.

Ca un lanţ nou în tripla alianţă sunt învocate bunele relaţiuni dintre monarchia nóstră şi monarchul Russiei, care representă totodată interesele colosului imperiu rusesc.

Ca completare a favorabilului tablou rěspunsul monarchului nostru face amintire de splendida primire ce s'a făcut în România Majestăţii Sale împěratului nostru, şi despre contra visita părechei române regale în capitala Ungariei.

Pressa magiară comentéză viu vorbirea presidentului delegaţiunei ungare, care a accentuat darul naţional al Majestăţei Sale cu cele 10 statue şi a scos în relief preponderanţa statului ungar în ce privesce presentarea în cele externe ale monarchiei. Ungaria a ajuns a avé o preponderanţă, un lucru care ţintesce la luptele din parlamentul austriac.

Bate la ochi, că pe când pentru fiecare pasagiu mai marcant din rěspunsul Maiestăţei Sale pressa magiară află cuvinte de apreţiare, de mândrie, pe atunci pasagiul privitoriu la petrecerea monarchului nostru în România, şi la contravisita făcută în Budapesta de către părechea regală română, este inregistrat simplu fără nici o observare.

Delegaţiunile austro-ungare.

La 5/17 l. c. şi-au început activitatea delegaţiunile austro-ungare convocate şi întrunite la Viena pentru controlarea conducerei afacerilor comune şi stabilirea budgetului comun.

De presidenţi au fost aleşi, în delegaţiunea trimisă de parlamentul austriac contele Leo Thun, ér în cea trimisă de guvernul ungar contele Iuliu Szapáry, fost ministru preşedinte ungar.

Presidenţii ocupându-şi locurile lor ţin fie-care câte un discurs în delegaţiunile întrunite separat, în care între altele, presidentul delegaţiunei austriace accentuéză desvoltarea armatei, ér presidentnl delegaţiunei ungare desvoltasea Ungariei ca condiţiune pentru susţinerea de mare putere a monarchiei dualiste în afară şi pentru întărirea ei tot mai mult înlăuntru.

La primirea delegaţiunilor (fie-care separat) din partea Maj. Sale, contele Iuliu Szapáry, presidentul delegaţiunei ungare a rostit următoriul discurs înaintea tronului:

Majestatea Vóstră, împěrătéscă şi regéscă apostolică. Preagraţiosul nostru Domn!

Înainte de a-şi începe activitatea sa comisiunea regnicolară esmisă de parlamentul ungar şi prin decisiunea prea înaltă a Majestăţii Vóstre convocată pe 16 Novembre, am dorit sě ne presentăm înaintea Maiestăţii Vóstre, ca sě asigurăm pe Maiestatea Vóstră despre adêncul nostru devotament şi alipirea nóstră neclătibilă.

Ca trimişi ai parlamentului ungar, e cu neputinţă sě nu ne aducem aminte despre acea decisiune praînaltă a Maiestăţii Vóstre, care a electrisat spiritul Ungariei.

Prin o dispoşiţiune Maiestatea Vóstră aţi eternisat memoria unor bărbaţi, cari s'au ridicit mult în istoria magiară; prin altă decisiune Mai. Vóstră aţi făcut începutul unor dispoşiţiuni pe cale legislativă, cari vor face posibil, ca tinerii magiari sě priměscă în numěr mai mare instrucţiune militară, ceea ce numai influinţă salutară póte avé asupra puterei armate a monarchiei.

Acéstă preaînaltă decisiune a Mai. Vóstre întrégă ţéra o a primit cu însufleţire, şi comisiunile administrative din tótă ţéra s'au grăbit prin fundaţiunile lor a promova ajungerea scopului propus de Mai. Vóstră.

În primăvéra acestui an s'au ivit mai multe încurcături în Orient; dar Mai. Vóstre şi celorlalte puteri le-a succes localisarea resbelului neînlaturabil şi restabilirea păcii Incurcăturile acestea au dat ocasiune bogată de lucru guvernului estern al Mai. Vóstre Cu bucurie am esperiat influinţa şi posiţia plină de autoritate, ce guvernul estern al Maiestăţii Vóstre a ocupat pe terenul acesta.

Cu bucurie privim înděrěpt la acele splendide serbări, cari au decurs în trecutul cel mai apropiat cu ocaciunea, când Mai. Vóstră a-ţi primit în palatul din Buda pe Mai. Sa împěratul german şi după aceea pe Mai. Lor părechia regală română.

Insufleţirea, ce s'a manifestat în capitala şi reşedinţa patriei nóstre, este cel mai splendid document, că naţiunea magiară cât de cu căldură se alipesce către tripla alianţă, carea forméză basa raporturilor nóstre externe, şi cât de cu bucurie a vědut pe un aliat lângă Mai. Vóstră.

Scim câtă grijă causéză Mai. Vóstre renoirea pactelor între regatele şi celelalte ţeri ale Mai. Vóstre cu Ungaria în sensul legilor existente. Dar cu cât sunt referinţele mai grele, cu atât ţin mai mult laolaltă aceia, cari doresc susţinerea creaţiunilor dela 1867.

Proiectele înaintate de guvernul Mai. Vóstre comisiunei regnicolare, ca totdeuna, le vom face obiecte de consultări aprofundate, şi cu tóte că relaţiunile economice şi mai cu sémă cele ce interesézá mai mult pe poporaţiunile ungare, precum şi relaţiunile de esport a productelor, sunt mai maştere în urma recoltei din acest an, ne vom ţiné de datorinţă a pune la dispoşiţiunea guvernului Mai. Vóstre acele mijlóce, cari sunt de lipsă pentru siguranţa şi vaza monarchiei şi prin acésta şi pentru interesul siguranţei nóstre.

Când cerem şi pentru mai departe bunăvoinţa părintéscă a Mai. Vóstre către patria nóstră, priméscă Maj. Vóstră preagraţios acea espresiune a celei mai ferbinţi dorinţe a nóstre, ca Maiestatea Vóstră sě trăéscă la mulţi ani!

La acest discurs Maiestatea Sa Împ. şi Reg. nostru Francisc Iosif. I. a cetit următoriul rěspuns:

Asigurarea alipirei credinciόse o primesc cu sinceră mulţămită.

In anul decurs situaţiunea orientală a dat causă de îngrijiri în mai multe direcţiuni, pe cari însě adi, mulţămită procederei solidare a marilor puteri, le putem considera de înlăturate în mod norocos.

In timpul acesta concertul european s'a adeverit de un factor puternic în aplanarea turburărilor orientale, şi cu tóte că nu i-a succes împedecarea unei ciocniri regretabile de resbel între Turcia şi Grecia, totuşi activităţii lui conscie de scop şi neobosite este a se mulţămi, că acéstă ciocnire a fost isolată şi în sfêrşit în urma intrevenirei puterilor a şi fost terminată.

Cea mai deaprópe problemă a concertului european va fi regularea stărilor cretane pe basa unei astfel de largi autonomii, care pe lângă scutirea drepturile de suveranitate ale Maj. Sale sultanului, dă garanţe pentru un viitoriu mai bun a insulei.

Cu satisfacţiune pot accentua, că raporturile faţă cu tóte puterile ne sunt dintre cele mai bune. Şi de aci înainte ca şi până aci, alianţa cu Germania şi cu Italia ne va forma basa neclătibilă a politicei nóstre. Susţinerea şi întărirea acestei base este nisuinţa permanentă a guvernului Meu.

Garanţele de până acum pentru susţinerea păcii, prin desvoltarea amicală a raporturilor nóstre către imperiul rucesc, s'au înmulţit. Convenind din nou cu Majestatea Sa împěratul rusesc şi convigêndu-ne despre armosarea sentimentelor nóstre, s'a creat un astfel de raport, a cărui întărire numai cu prospecte îmbucurătóre pentru viitoriu ne póte măguli.

Cu sentimentete ferbinţi de satisfacţiune imi aduc aminte de acele visite, cu cari amicul meu credincios şi aliatul meu, Maj. Sa împěratul german m'a îmbucurat aici în Viena şi nu de mult la Budapesta.

Nu cu mai puţine sentimente de satisfacţiune păstrez memoria dilelor petrecute în România, precum şi memoria visitei reîntórse a Maj. Lor Lor regele şi regina României.

Apărarea intereselor păcii europene va fi şi de aci înainte problemă de prima ordine a gurernului meu, şi sperez, că din partea acésta putem privi cu încredere în viitoriu.

La fixarea trebuinţelor sale, guvernul meu de resbel şi în anul acesta a fost cu consideraţiune estinsă la starea economică şi financiară a monarchiei, cu tóte că evenimentele ivite la începutul anului au pretins intregirea mai accelerată a puterei de resbel, carea a trebuit în parte executată, parte începută. Dar dispoşiţiunile acestea n'au trecut peste marginile statorite pentru desvoltacea armatei Mele, căreia de altcum corespunde întregul budget statorit de guvernul meu de resbel pe anul 1898.

Bosnia şi Herţegovina în urma desvoltărei lor normale economice, aceste ţěri şi în anul acesta, ca şi până aci, îşi vor acoperí din venitele lor proprii tóte necesităţile guvernamentului lor.

Recomandând rapórtele guvernului meu în chibzuinţa şi în predispoşiţiunea de jertfă probată a Domniilor-Vóstre, doresc cel mai bun succes lucrării Domniilor Vóstre şi pe toţi vě salut în modul cel mai cordial.

Delegaţiunea austriacă a fost primită după amédi la 1 óră. După ce Maj. Sa şi-a ocupat locul pe tron, contele Thun i-a adresat următoriul discurs.

Majestatea Vóstră cesară şi regéscă apostolică!

Urmând învitării Maj. Vóstre, delegaţiunea consiliului ţěrii s'a întrunit pentru aşi începe activitatea.

Delegaţiunea se simte fericită, că s'a potut presenta adi înaintea iubitului seu împěrat pentru de a-şi esprima omagiile sale pline de iubire. La acéstă esprimare a fidelităţii omagíale adaugem cererea, ca Maj. Vóstră sě ne urmeze cu consideraţiunea şi bunăvoinţa sa imperială activitatea ce acum începem. Delegaţiunea va pertracta cu seriositate patriotică şi cu consciinţa cea mai deplină proiectele aşternute înaintea ei, şi prin decisiunea sa va pune la dispoşiţia guvernului comun acele mijlóce, cari corěspund dignităţii şi posiţiei de mare putere a monarchiei.

Tóte acele popóre şi triburi, cari sunt norocóse a trăì împreună sub sceptrul Majestăţii Vóstre, îşi află apărarea cea mai sigură a intereselor lor spirituale şi materiale in solidaritatea strinsă a acestei mari familii de popóre, în puterea şi tăria monarchiei, şi delegaţiunea îşi împlinesce numai datorinţa faţă de poporaţiune, când cu precumpărirea cu grijă a prestaţiunei posibile a contribuenţilor concede acestei comisiuni mijlócele necesare.

Cu bucurie plină de recunoscinţă bate inima tuturor supuşilor Maj. Vóstre pentru persóna-Vě consacrată în care întréga Europa veneréză pe apărătoriul păcii şi a dreptăţii. O de ar ţiné Maj. Vóstră încă ani nenuměraţi cu mâna Sa puternică sceptrul străbun al Habsburgilor demn de veneraţiune. Acésta e acea rugăciune din lăuntru a miliónelor de supuşi credincioşi, ce o îndréptă în tóte dilele către domnul oştirilor. Şi noi ne alăturăm la acéstă rugăciune, când din inimă plină de bucurie ne esprimăm cererea, ca D-deu sě binecuvênte, D-deu sě păzéscă şi D-deu sě ţină pe Majestatea Vóstră!

Maj. Sa a respuns delegaţiunei parlamentului austriac ca şi delegaţiunei parlamentului ungar.

După alocuţiunile presidenţilor şi respunsurile date, Majestatea Sa a ţinut cercle agrăind pe mai mulţi dintre delegaţi. apoi a concediat delegaţiunile.

Raportul delegaţiunii congresale.

Nr. 43 1897. Deleg.

Mărit Congres!

Delegaţiunea congresuală 'şi ia voie a face măritului Congres despre activitatea sa dela 1895 încóce până astăḑi referitoriu la causele de despărţire ierarchică a Românilor de Sêrbi următoriul

Raport

Delegaţiunea a ţinut şi ţine regulat şedinţe ordinare în fiecare an odată, ér biroul este în continuă conecsiune atât cu delegaţiunea sêrbéscă cât şi cu comunele respective în cari Românii se află laolaltă cu Sêrbii.

Din an în an delegaţiunea face raport special cătră ambele sinóde eparchiale din Arad şi Caransebeş, pe cari le privesc afacerile de despărţire mai deaprópe, ér cu consistoriile numite este în continuă comunicaţiune, îndată ce sĕ ivesc comune în cari Românii doresc a fi despărţiţi de Sêrbi, séu îndată ce în una séu în alta comună mixtă sĕ îvesce între Români şi Sêrbi vre-o diferinţă.

Dela 1895 până acuma comunele, cari au ocupat delegaţiunea sub următórele:

I. Comune, în cari românii şi spiritualminte şi materialminte au fost despărţiţi de cătră sêrbi, adecă a căror procese s'au decis definitiv în tóte instanţele sunt următórele:

1. Sân-Miclăuşul-Mare
2. Sarafola
3. Monostor
4. Fenlac

din diecesa Aradului.

5. Ciacova
6. Deliblatha şi
7. Margitta-Mare

din diecesa Caransebeşului.

De facto tóte aceste comune respective Românii dintrênsele se află constituiţi în comune românesci de sine stătătóre şi în posesiunea averii, ce li s'au dat prin sentinţe, aparţinênd jurisdicţiunei eparchiilor nóstre române.

Formala predare şi luare în primire însĕ prin Delegaţiunea mixtă română-sêrbă s'au întêmplat până acuma numai în comunele Fenlac şi Monostor, în acésta din urmă pe basa unei învoieli fără proces, în cea dintâiu pe basa sentinţei curiale.

La celelalte predarea şi primirea se va întêmpla în timpul cel mai apropiat.

Se observă, că în Fenlac şi Monostor ai nostri au căpătat biserica şi scóla şi rĕsplătesc pe Sêrbi în bani, la Fenlac cu 11000 fl. La Monostor cu 8000 fl. în tóte celelalte comune citate mai sus bisericile şi scólele au rĕmas în mâna Sêrbilor, ér ai nostri primesc despăgubire în bani dela 10000 floreni până la 23000 fl. peste sesiunile parochiale câte 1 séu 1 şi $^1/_2$ pe fiecare parte.

Aceste sume se plătesc în câte 5 rate anuale egale fără interese, ér până la totala rĕsplătire bisericile şi scólele se folosesc în comun.

II. In următórele comune:

a) Becicherecul mic

d) Timişóra Fabrique S. George's

c) Parţa, s'a întêmplat la constituirea comunelor în comune românesci de sine stătătóre şi sunt în stadiu a se provedea cu preoţi şi învĕţători români ca parochii de sine stătătóre şi aparţinĕtóre ierarchiei române, diecesa Aradului, dar încă nu sunt despărţite materialiceşte de Sêrbi.

Spre scopul despărţirei în tóte trei casurile s'au dat procurele necesarii advocatului Dr. Emil Babeş şi i s'a transpus materialul procesual, de care dispunea Delegaţiunea; de facto însĕ procesul s'a început numai la comuna Parţa la celelalte dóuĕ încă nu; anume la Timişóra Fabrique biserica S. George nu s'a putut începe pentru-că primul advocat ales de comuna bis. dl Atanasiu Cimponeriu după-ce a studiat materialul a depus procura şi a restituit actele, aşa că greóea procedură de a alege alt advocat şi al provedea cu procură a trebuit începută d'acapo alegêndu-şi comuna de advocat pe Dr. Emil Babeş, carele primind procura şi actele a cerut la parochie intregirea materialului procesual, acéstă lucrare şi astăḑi este în curgere; în fine în Becicherecul-mic, comuna n'a putut sĕ-şi procure materialul procesual şi aşa nici procesul nu s'a putut începe, dar zelul ómenilor din acésta comună fiind fórte mare, credem, că le va succede a provedea pe advocat cu întreg aparatul de doveḑi în timpul cel mai scurt.

III. In următórele comune:

a) Lucareţ

b) Dobriţa

c) Omoliţa

d) Herniacova

deşí constituirea în comune separate românesci în presenţa autorităţii politice s'au întêmplat, totuşi din lipsa de mijlóce — fiind că comunele aştéptă ca Delegaţiunea sĕ le plătéscă şi pe preot şi pe învĕţătoriu — până astăḑi nu s'a putut primi nici una în sinul diecesei respective şi pertractările cu acelea sĕ află în curgere.

La Lucareţ fiindcă Sêrbii ne arĕtaseră la Ministeriu, că conturbăm liniscea comunei, am străbătut a face atâta cel puţin, că şi până când respectiva comună va trece sub jurisdicţiunea ierarchiei române, Sêrbii sĕ le dea preot şi învĕţătoriu român ceea-ce s'a şi întêmplat.

IV. Alte comune éràşi sunt, cari la revocarea Delegaţiunei, ni s'au arĕtat din partea Ven. Consistoriu din Caransebeş, ca comune cari elementul român aşa de tare e representat în respectiva parochie — acum aparţinĕtóre ierarchiei sêrbesci, încât merită ai aduce sub ierachia română.

Sêrbii însĕ păḑesc cu tótă îngrijirea, ca acei ómeni sĕ nu li se ia din mână, şi dacă simţesc pe cineva că se intereséză de ei în direcţiunea de ai despărţi ierarchiceşte, îndată fac arĕtare şi la diregătoriile inferióre politice direct şi la ministeriu pe calea episcopatelor lor, încât de multe ori abia ne putem apropia de ai nostri. Sêrbii în nici un cas fie causa Românilor cât de dréptă şi evidentă fiindcă sunt în posesiune nu vor sĕ recunóscă de bună voie dreptul Românilor. Cu tóte aceste Delegaţiunea e ocupată în continuu cu căutarea de ómeni harnici în respectivele ţinuturi, căci cea mai mare greutate este a pune pe ómenii nostri din respectivele comune sĕ céră ei dela Delegaţiune separarea lor de Sêrbi.

Comune de acestea ni s'au arĕtat până acuma din partea Ven. Consistoriu din Caransebeş următórele:

a) Şuşca

b) Vêrşeţ

c) Oresaţ

d) Jasenova

e) Parţa şi

f) Gaitosul în ppopiatul Verşeţului

g) Gadul şi Soca „ Ciacovei

tóte aparţinătóre la teritoriul Consistoriului din Caransebeş.

Acésta precum şi alte comune cu deosebire din fosta graniţă militară sêrbéscă centrul Panciova, de unde încă nu ni s'a presentat raport special, vor oferi pentru Delegaţiune material nou pe viitoriu.

V. In ceea-ce privesce causa Mănăstirilor de revindicat dela ierarchia sêrbéscă pe cale procesuală, după-ce referintele nostru în causă dl Vincenţiu Babeş, care în lipsa de ori ce date şi documente positive pentru dreptul nostru din capul locului a fost însărcinat cu studiarea causei din temeiu, precum şi cu adunarea de date şi documente, pe basa cărora se póte păşi pe calea judecăţii înaintea tribunalului. Dl referent numit ne-a făcut arĕtarea, că şi-a terminat cercetările, adunând deja destule date şi documente, prin cari sĕ se dovedéscă natura şi scopul mănăstirilor în biserică, natura de drept şi istoria acelora — de cari dispune astăḑi ierarchia sêrbéscă — usul comun prin secli, al unei părţi din ele, anume acelor din ţinuturile banatice ale patriei, chiar şi sancţiunea de drept comun positiv prin acte oficióse şi prin cărţile funduare etc. Aceste date şi documente comunicându-le advocatului delegaţional şi acesta găsindu-le îndestulitóre, pentru punerea la cale a proceselor, Delegaţiunea sĕ crede ajunsa în stadiul de a ruga pe Excelenţia Sa, părintele Metropolit, ca fără ulterióră amânare sĕ binevoéscă a esopera dela Majestatea Sa regele pe calea înaltului Ministeriu conform art. de lege IX din 1868 şi pentru acest gen de procese delegarea tribunalului, anume tot acelui de până acum, carele fusese delegat espres numai pentru comunele mestecate.

Intr'aceea advocatul Delegaţiunei pregătind planul proceselor şi conceptul acţiunii, Delegaţiunea la rêndul sĕu, conform dispoşiţiunei luate de ambele sinóde eparchiale din Arad şi Caransebeş, va convoca în sinul sĕu pe cei 6 jurisconsulţi aleşi din ambele sinóde menţionate pentru a le supune spre censurare lucrările advocatului, statorind astfeliu în mod definitiv acţiunea şi procederea ulterióră.

Arad, din şedinţa Delegaţiunei congresuale, ţinută în 19 Septembre 1 Octobre 1897.

Ioan Meţian m. p.,
episcop.
ca vice-preşedinte.

Ioan Lenger m. p.
secretariul Delegaţiunei.

Scrisóre din Budapesta.

16 Nov. 1897.

Simpatii între fraţi. Séră de înfrăţire. Rector Magnificus. Catedra de limba română. Societatea academică română.

Într'o scrisóre din Octobre v'am amintit, că legăturile de prietinie încheiate între studenţii români-sêrbi şi slovaci deja în anii trecuţi, continuă a se manţine şi în anul acesta. Nu este convenire socială, literară séu politică, la care sĕ nu se afirme aceste legături. La începutul anului scolastic am aranjat noi românii o serată festivă şi la aceea au luat parte Sêrbi şi Slovaci. La o sĕptĕmână după noi au avut Sêrbii o sĕrbătóre naţională — sĕrbarea memoriei poetului şi linguistului sêrb Vuk Kraiacici, la care şi noi Românii am luat parte în numĕr de peste 20 de inşi. Au urmat Slovacii, cari au sărbat aniversarea de o sută de ani a unui episcop al lor. Tot Slovacii au avut Dumineca séra teatru şi joc. La amêndóue convenirile au luat parte şi deputaţiuni din partea Românilor.

Culmea acestor manifestaţii de simpatie reciprocă a format'o „séra de înfrăţire", ţinută în anul acesta la iniţiativa Slovacilor în sala cea mare a hotelului Metropol. Au fost de faţă vre-o 100 universitari aparţinĕtori celor trei naţionalităţi. Séra a decurs în modul obicinuit de până acum, cu deosebire, că a avut un caracter mai serios. S'au ales presidenţi de fie-care naţionalitate, s'au ţinut discursuri însufleţite şi însufleţitoare, s'au cântat imnurile naţionale, ér în loc de a se trimite după usul de până acum depeşe la adresa conducĕtorilor politici, li s'a trimis o resoluţie, conform căreia sunt învitaţi a porni o acţiune mai energică şi a se conforma programului din 10 August 1895.

Foile magiare au fost informate despre acéstă séră şi primul comentar (împreună cu resoluţia) a apărut în oficiosul „Keleti Értesitő." Toate foile magiare au considerat

---

FOIŢA.

Iuliu Caesar.

Tragedie în 5 acte
de
William Shakespeare,
traducere în prosă
de
Dr. P. T.
(Urmare).

Mĕí Lucius! Iară dormi greu? Nu face nimica. Bucură-te de somnul tĕu adênc şi dulce ca mierea. Tu nu veḑi încă figuri, nici fantaşii cu cari o inimă plină de griji umple creeri omului, — de acea dormi tu aşa sănĕtos. (Intră Portia.)

Porcia: Brutus, bărbatul meu!

Brutus: Porcia, draga mea, dar de ce te scoli acum? Ţie nu-ţi prieşce sĕ-ţi espuni figura ta fragedă unei dimineţi aşa de reci şi umede.

Porcia: Ţie încă nu. Tu nu frumos te-ai furişat de lângă mine, ér asérà la cină îndată te-ai ridicat şi te ai preumblat cu mânile încrucişate oftând şi dus pe gânduri, Şi când te-am întrebat că ce-ţi e, tu te-ai înholbat la mine întunecat. Eu te-am ispitit mai departe, ér tu ţi-ai frecat fruntea şi ai dat cu piciorul plin de nestêmpĕrare în podele; eu totuş am insistat, mai tare, dar tu nu mi ai spus nimic, ci îndispus mi ai făcut semn cu mâna ca sĕ-ţi dau pace. Eu aşa am făcut, de frică sĕ nu-ţi măresc grijile, cari şi aşa te-au fost tare cuprins şi te am lăsat, sperând, că-i numai un afect trecĕtoriu de supĕrare, precum fieşce-care bărbat are câte odată. Estea vĕd cà nu te lasă sĕ mânci, sĕ vorbesci, sĕ dormi, şi dacă ţi-ar fi schimbat şi figura aşa, eu nu te-aş mai recunósce Brutus. Dragul meu bărbăţel, spune mi causa grijilor tale.

Brutus: Nu-mi e bine, nu-s sănĕtos, şi asta-i tot.

Porcia: Brutus e cuminte, şi dacă n'ar fi sănĕtos, ar recurge la mijlóce ca se devină.

Brutus: Asta o fac eu, draga mea, — dute şi te culcă!

Porcia: Dacă-i Brutus morbos, atunci óre bine-i sĕ umble aşa desbrăcat şi sĕ resufle aerul rece şi neguros de diminéţa? Cum? Brutus e morbos, şi atunci se scólă din patul cald, de lângă mine, ca sĕ se espună rĕcelilor de nópte şi sĕ-şi măréscă bóla? Nu, Brutusul meu, tu ai ceva la inimă, care pe basa dreptului şi a posiţiunei mele, socotesc c'ar trebui sĕ sciu, şi acum în genunchi te rog pe frumseţa mea lăudată de tine odinióră, pe tóte jurămintele nóstre de amor şi pe acel jurămênt mare de credinţă, care au făcut din noi doi unul, — descopere-mi şi mie, jumătăţii tale, ţie însuşi, ce griji s'au pus pe fruntea ta, cu ce ómeni ai vorbit în nóptea asta, pentru că au fost vre-o 6 séu 7 inşi aici, cari î-şi acoperiau feţele chiar şi prin întunerec.

Brutus: O, nu îngenunchia dragă Porciă!

Porcia: Eu n'aş trebui sĕ fac acésta dacă ai fi tu Brutusul meu cel gentil. Stă dóră în contractul nostru de cununiă — spune-mi iubite — ca eu sĕ nu sciu nici un secret de al tĕu? Sum eu, partea ta a dóua — numai cu anumite esceptiuni egală? — Sĕ şed numai la masă cu tine, sĕ împărtĕşim amêndoi patul şi sĕ mai vorbim câte ceva la olaltă? Stau eu numai în antişambra simţirilor tale? Dacă nu-s mai mult, Brutus, atunci nu ţi-s femeia ta, ci numai o concubină.

Brutus: Tu eşti nevasta mea cea adevĕrată, credinciósă şi onorată, mie aşa de scumpă, ca ori şi care picur de sânge, care se îndésă acum la inima mea cea morbósă.

Porcia: Dacă ar fi acésta adevĕrat atunci ar trebuí să-ţi sciu secretul tĕu. Eu conced, că-s numai o femeiă, dar totuş o femeiă pe care Brutus şi-a luat-o de soţiă. Eu conced, că-s numai o femeiă, dar o femeiă cu renume bun, fiica lui Cato.

Cugeţi tu, că eu nu-s mai discretă decât sexul meu, fiind aşa crescută şi măritată? Spune mi ce planuri aveţi, şi eu nu le voiu descoperi la mine. Eu am dovedit aspru discreţiunea mea, străpungêndu-mĕ însu-mi acum aici în picior; dacă pot asta face cu pacienţă, sĕ nu pot eu ţiné acum un secret al bărbatului meu?

Brutus: O voi Zei nemuritori! ajutaţi-mi sĕ fiu totdéuna vrednic de femeia asta nobilă! (Cineva bate la pórtă). Auḑi, auḑi, cineva bate la pórtă. Porcia, du-te deocamdată în odaia ta, şi după-aceea pe rênd, pe rênd o sĕ afli secretul inimei mele. Tóte angajamentele mele ţi-le voi descoperi şi tu o sĕ afli caracterul grijilor mele, cari acum îmi apasă fruntea. (Porcia iese, întră Lucius şi după aceea Ligarius.)

Brutus: Cine bate la pórtă, Lucius?

Lucius: Aicea-i un om morbos, carele doresce sĕ vorbéscă cu domnia-ta.

Brutus: E Caius Ligarius despre care a amintit Metellus. Ieşi Lucius! Da ce-i Caius Lígarius?

Ligarius: Primesce o bună diminéţa dela o limbă uscată.

Brutus: O, ce tîmp ţi-ai ales bravule Ligarius; de sigur nu esti morbos de te-ai învĕluit aşa.

Ligarius: Eu nu-s morbos; dacă Brutus are vre-o întreprindere vrednică de onóre, — atunci stau la disposiţie.

ucrul de o „proclamare a solidarităţii *dintre Slavi.*' Acţiunei acesteia a tinerimei i-a dat importanţă deosebită şi „Neue-Freie-Prese", avênd şcire telegrafică, sub titlul „Nationalitäten Konferenz". Inregistrând foile din loc şcirea acésta, n'au întârḑiat a ne denunţa — cu numele numai pe corespondentul d-vóstre — Rectorului universităţii, pe care'l învitau sĕ porniască cercetare impotriva nóstră. Ce avea însĕ sĕ cerceteze? Spus-am noi neadevĕruri? Conspirat-am în contra cuiva?

Nu! Rectorul ş'a luat informaţii (îşi are ómenii sei!) şi după ce s'a convins, că nu e nimic punibil în acţiunea nóstră decât legăturile de prietinie între noi, n'a pornit nici o cercetare. Ca sĕ jóce însĕ pe marinimosul, totuşi ne-a trimis o plăcintă. In „Budapesti Hirlap" şi în „Pester Lloyd" din 17 Novembre publică o scrisóre adresată nóuĕ, celora cari veḑi Dómne am proclamat „solidaritatea Slavilor". Se pune Magnificenţa sa şi politiséză cu noi. Ne laudă toleranţa magiară. Laudă legile maghiare, cari ar fi esemplar de juste faţă de naţionalităţi. Înşiră vreo-câteva inesactităţi istorice şi la sfîrşit ne chiamă la sinul sĕu şi al némului maghiar...

Scrisórea acésta deschisă adresată nóuĕ îşi are importanţa sa. Este primul cas, că un rector magnific dela universitatea magiară dovedesce o astfel de atitudine, că polemiséză în contra civilor academici, pe cari cu pretinse argumente istorice şi politice caută a-i abate dela convingerile lor şi a-i convêrti. Este primul cas, că în loc de a purcede în contra studenţilor, ca până acum, cu pedepse când îşi manifestau sentimentele lor de iubire de ném — vine însuşi rectorul şi îmbie flamura albă a păcii

Nici pressa magiară, nici rectorul însĕ nu cred ca se fi legat vre-o speranţă de scrisórea acésta. Şi cu drept cuvĕnt, căci asupra nóstră a făcut numai o impresie hazlie. Mulţi s'au indignat chiar vĕḑênd o astfel de procedură. Au nu şcim cu toţii, că onorabilul nostru rector magnific *este presidentul ligei de magiarisare?!* Nu cetim noi óre discursurile ce dl Herczeg cu foc le ţine în adunările acestei societăţi? Póte sĕ aibă un bărbat, care stă în fruntea curentului de magiarisare, intenţii curate faţă de naţionalităţi şi îndeosebi faţă de noi mlădiţele cele tinere, pe cari caută sĕ ne amăgiască? Atât de naivi ne ţine pe noi dl Herczeg?

Altcum rĕspunsul nostru la scrisórea amintită nu va întârḑia. Probabil, că în curênd îi vom aşterne un memorand, în care ne vom precisa amĕnunţit jalbele nóstre. Ni s'a dat ocasie bună şi nu vom lăsa-o neesploatată.

*

De interes pentru toţi românii este sórtea catedrei de limba română la facultatea filosofică de aici. Pe iubitul nostru profesor repausat Al. Roman îl suplineşce actual profesorul de limbile slave Asboth Oszkár. Prelegerile sunt slab cercetate Esplicarea e uşóră, — dl Asboth nu se ocupă numai de vreo 3 ani cu limba şi literatura română. După cât sunt însĕ înformat vom avé deja în semestrul de véră alt profesor, căci ministrul de culte ar fi provocat senatul univ. sĕ se îngrijască de împlinirea postului prin un specialist de limba română. Circuléză diverse şciri. Ar fi luaţi în combinaţie mai mulţi profesori şi anume în următórea ordine: 1. dl deputat Ioan Ciocan, care a propus limba r. la gimnasiul din Năsăud; 2. faimosul Moldován Gergely, 3. dl Virgil Oniţiu, directorul gimnasial din Braşov şi în ultima analisă Alexits Győrgy, în a cărui maturitate scientifică cei competenţi se îndoiesc. Faptul, că se vorbesce şi de dl Oniţiu, de popolarul nostru bărbat de şcólă, a făcut bune impresii în cercurile nóstre. De n'ar fi însĕ numai cuvinte volante, visuri deşerte!

Amintesc, că până la definitisarea unuia dintre cei numiţi, specialiştii de limba rom. vor fi esaminaţi de prof. ord. Dr. Magr, profesor de filologia comparativă.

*

La societatea academică „Petru Maior" s'a pornit din nou activitatea. Constituirea — despre care veţi fi oficios încunoscinţaţi — s'a sĕvêrşit Sâmbătă în 13 Nov. S'au reluat lucrările pentru „Almanach", cari sunt încă la început. Se va distribuí în curênd „raportul anual" tipărit.

Un mare sprigin atât moral cât şi material au dat societăţii mai mulţi bărbaţi ai coloniei române de aici, în frunte cu domnii Bogoevici, prof. Ionaş şi Crăciunel, cari au păşit în contact intim cu societatea, înscriindu-se de membri ajutători. Pentru membrii ajutători se va instala un cabinet deosebit de lectură cu românii din Pesta şi se speră, că acésta intimă legătură va avé frumóse succese pe terenul social.

De încheiere amintesc, că ilustrul profesor Weigand, numit membru onorar al societăţii, a mulţumit societăţii în ḑilele aceste într'o scrisóre tare căldurósă. primită de noi cu multă însufleţire. Dl Dr. G. Weigand devine o figură tot mai simpatică înaintea némului nostru şi cred, că societatea „Petru Maior" se póte mândri, că 'şi-a putut esopera concesiunea din partea guvernului, de al avé de membru onorar. *Dorin.*

Din România.

Inaugurarea monumentului dela Rĕsboeni. Luni în 8 a l. c. s'a sĕvîrşit în mod solemn inaugurarea monumentului dela Rĕsboeni, ridicat de oficerii regimentului XV. de Rĕsboeni, întru amintirea marelui rĕsboiu susţinut în Iulie 1476 de Stefan Vodă cel Mare contra sultanului Mohamed. Inaugurarea s'a început cu serviciu divin la care au asistat o mulţime de delegaţiuni. Armata a fost representată prin reg. 15 de rĕsboieni şi un escadron din reg. 5 de Roşiori împreună cu toţi oficerii. Pe monument au fost depuse 13 coróne frumóse între cari amintim pe cea a Maj. Sale Regelui, a Ligei, a Academiei Române, a Ateneului român, a clerului judeţului din Neamţu, şi a studenţimei ieşene. Primul discurs l'a ţinut loc. colonel Mihăescu glorificând eroismul soldaţilor lui Stefan cel Mare, au urmat apoi alte vre-o 10--12 discursuri, dintre cari reproducem în Nr. viitoriu frumósa cuvêntare a dlui V. A. Urechie, profesor universitar, fost vicepresident al Senatului etc.

Monumentul e o colónă din piatră de Tarcău, de vre-o 4 metri înălţime. În vêrf un vultur cu aripile întinse sfăşie cu ghiarele un drapel turcesc. Pe colónă, în faţă cam la mijloc, este aşeḑat un medalion în bronz, care representă pe Stefan cel Mare. Mai jos pe basa superióră a colónei, un bas relief înfăţişéză momentul cel mai psichologic al luptei: Stefan călare, în mijlocul soldaţilor, îi îndémnă la luptă. Pe faţa anterióră a basei inferióre este gravată următórea inscripţie:

Sub presidenţa de onóre a vechiului profesor universitar şi vicepreşedinte al Senatului:

Dr V. A. Urechia,

oficerii regimentului 15 Rĕsboeni au ridicat acest mic monument în al XXXI-lea an de domnie a Regelui Carol I-iu, Cuceritorul Plevnei, şi a Reginei Elisabeta.

Fiind consilieri ai tronului:

D-nii Dimitrie A. Sturdza, preşedinte şi ministru de externe; Anastase Stolojan, general Berendei, Mihail Pherekyde, Spiru Haret, George Cantacuzino, Alesandru Djuvara şi Ioan I. Brătianu.

S'a aşeḑat în acest loc cu învoirea d-lor Epitropi ai Eforiei Spitalelor Sf Spiridon din Iaşi, d-nii: G. M. Şendrea, Gr. M. Macri şi D. Botez.

Prefect al judeţului fiind: N. N. Albu.

Pe o lature:

Acest mic semn comemorativ e ridicat în anul 1897 de către corpul oficerilor regimentului 15 Rĕsboeni, ca un semn de amintire marelui Domn.

Micul monument va amintí etern Românilor pe marele Domn.

Pe alta:

Nemuritorului erou şi atlet al lui Christ, lui Stefan-cel-Mare, care la 26 Iulie 1476 în acest loc, vitejesce cu repunerea vieţii a apărat neatârnarea Moldovei şi existenţa naţiei românesci contra oştirilor musulmane comandate de Mohamed.

Pe faţa posterióră sunt gravate numele oficerilor regimentului.

Noutăţi.

O nóuă fóie slovacă, cu numele *„Slovenske Listy"* va apărea începând de Joia viitóre la Ruzomberok (Rózsahegy) sub direcţia iscusitului ḑiarist Gustav *Augustini*, binecunoscut publicului nostru sibian. Noul jurnal va nisui sĕ cultive alianţa naţionalităţilor din Ungaria.

* * *

Steagul unguresc pricină de turburări sângeróse. In Zagrab se pertractéză un proces monstruos. 36 locuitori din comuna *Sieniceac* (Croaţia) stau pe banca acusaţilor, traşi în judecată pentru că cu o lună de ḑile înainte au omorît pe trei funcţionari de acolo avênd bănuială în contra lor, că ar fi mers în comună sĕ arboreze steagul unguresc pe biserica sêrbéscă de acolo. Pertractarea va dura mai multe ḑile.

* * *

Vicepresident al Reichsrathului austriac, în locul lui Abrahamovitz, ales president, a fost ales dl *Jancu Lupul*, mareşalul Bucuvonei, presidentul clubului parlamentar al românilor bucovineni.

* * *

Procesul lui Chudy, a consilierului de poliţie a fost terminat Mercuri. Tribunalul a condamnat pe acusatul pentru falsificare de documente publice în *şésespreḑece* rênduri, defraudare în *şésespreḑece* rênduri, — la *şése ani puşcărie* şi la perderea oficiului pe ḑece ani, la plătirea sumei de despăgubire de 8935 fl. şi la suportarea speselor procesuale. In cei 6 ani nu se computŭ un an pe care osânditul l'a împlinit în închisóre preventivă.

Acusatul, procurorul şi apărătorul au apelat.

* * *

Chestia Dreyfus. Căpitanul în armata franceză *Dreyfus*, jidan de origine, mai anii trecuţi a fost osândit la exil pe viaţă şi trimis pe o insulă a Oceanului, pentru crima tradării de patrie. Guvernul frances adecă a pus mâna pe nişte scrisori, prin care sĕ pun la disposiţia armatei germane acte oficiale ale armatei franceze. Scrisorile s'au dovedit a fi fost fabricate de căpitanul Dreyfus. Afacerea acésta care a produs la timpul sĕu o consternaţie inmensorabilă în întrégă Franţa, pare a luà acum o întorsătură de sensaţie: *Matieu Dreyfus*, fratele căpitanului exilat a adresat ḑilele aceste ministrului de rĕsboiu o scrisóre, în care arată. că autorul scrisorilor, pe temeiul cărora fratele sĕu a fost condamnat este contele *Walsin-Esterhazy*. Contele Esterházi, oficer în disponsibilitate, care pe timpul acesta sĕ afla în Londra, la auḑul acestéi sciri, a grăbit la Paris şi îndată a informat redacţiile ḑiarelor că a predat ministrului de rĕsboi o scrisóre, care dovedesce în mod neîndoios nevinovăţia sa şi vinovăţia lui Dreyfus. A enunţat totodată că ómenii lui Dreyfus au inscenat un complot contra sa intemeindu-se pe împrejurarea că'i sémănă scrisórea cu a căpitanului Dreyfus. Afacerea care a produs mare sensaţie în Franţa, a fost obiect de discuţie şi la senat: Ministrul de rĕsboiu rèspunḑênd unei interpelaţii în afacere, a declarat, că sĕ nisuesce sĕ lămuréscă chestiunea. Contele Esterházy nu sĕ trudesce se scape cu fuga din încurcală, ci a cerut însuşi investigaţie contra sa, pentru a-şi argumenta nevinovăţia. Se susţine, şi nu cu puţin temeiu că întrégă afacerea e o gónă desperată pusă la cale, de altfel cu un plan de cea mai mare rafinărie, de către jidovii din Franţa, în fruntea cărora stă senatorul ovreu *Schenrer-Kestner*. Jidovii adecă nici decum nu se pot împăca cu faptul, că un membru al lor a vêndut ţéra duşmanului, e deci în interesul jidovimei întregi rehabilitarea lui Dreyfus. Sĕ nu pătiméscă un jidov — ḑic ei — haid sĕ încurcăm pe un creştin în afacere.

Contele Walsin-*Esterházy*, fost maior în armata francesă, după mamă stă în legătură de rudenie cu grofii maghiari Esterházy aceştia însĕ se lapădă de el.

* * *

Necrolog *Ioan Eftimie Popovici* paroch român greco-oriental, a încetat din viaţă în 1 Noemvre v. séra la órele 5, în etate de 69 de ani, în al 46-lea an de fericită căsătorie şi în al 45-lea al preoţiei sale.

Despre acésta durerósă pierdere soţia, fii, surorile, ginerii şi nurorile, nepoţii şi nepótele rĕposatului încunosciinţéză cu adêncă întristare pe tóte rudeniile, pe toţi amicii şi cunoscuţii.

Rĕmăşiţele pămêntesci ale mult regretatului s'au ridicat din casa proprie şi s'au depus spre vecinică odihnă în cimiteriul bisericei române gr.-or. din Ţinţari, Marţi in 4 Novembre la órele 10 a. m.

Fie-i ţĕrîna uşóră şi memoria binecuvêntată!

Ţinţari, 2 Novembre 1897.

* * *

Sultanul bătut de nevestele sale. „*Times*" din Londra primesce din Zanzibar vestea, că sultanul a fost bătut ḑilele aceste de către nevestele sale din harem atât de cumplit, că acum zace bolnav.

S'a făcut investigaţie, în urma căreia cinci tinere femei, de curênd acuirate din Etiopia, au fost legate în saci şi aruncate în mare. — Femeia sĕ se teamă de bărbat!

* * *

Sinagogă în Budapesta. Ovreii, ca sĕ vadă lumea, că ei sunt stăpâni în Budapeşta şi nu ungurii, se pregătesc a-şi ridíca acolo o sinagogă, pe lângă care biserica unguréscă romano-catolică de curênd edificată, se dispară în pompă şi frumseţă.

După cum scriu foile ungurescí, sinagoga, pe care va ridica-o parochia jidovéscă din Budapesta în Lipotváros, va fi adevĕrat monumentală. După planul făcut ea va fi cea mai pompósă dintre tóte sinagogile din lume şi cea mai mare podóbă a Budapestei. Preliminariul de spese sĕ apropie de 6 milióne. Ea se va ridica la rĕspântiile a 4 strade din Pesta.

Brutus: Un atare plan am într'adevĕr Ligarius; dacă-i avé numai o ureche bună, ca sĕ-l asculţi.

Ligarius: Pe toţi Zeii, înaintea carora Romanii se închină, acum mĕ lapĕd de ori-şi-ce morb. Sufletul Romei, ficior, brav din viţă nobilă născut. Tu ca un vrăjitor ai trezit în mine spiritul meu amorţit. Acum demândă sĕ dau năvală, şi eu mĕ voiu lupta cu lucruri fie şi chiar imposibile şi mĕ voiu nisui ca sĕ ajung de-asupra lor. Ce-i de isprăvit?

Brutus: Un lucru cutezătoriu, carele va preface pe morboşi în sănĕtoşi.

Ligarius: Nu şi de care pe cei sănĕtoşi i ar puté face morboşi?

Brutus: Ba da, şi de acela. Cum e e mai de aprópe, ţi-oi spune mergênd, şi haid' acum sĕ plecăm.

Ligarius: Păşeşce numai înainte şi eu te voiu urma la ori-şi-ce întreprindere; e destul dacă Brutus mĕ conduce.

Brutus: Vino dară!

Scena II.

Roma, o odaiă în palatul lui Caesar, Tunete şi fulgere Întră Caesar în vestminte uşóre de nópte.

Caesar: Nici ceriul, nici pămêntul n'au avut pace în nóptea asta. De trei-ori a strigat Calpurnia în somn: „Ajutoriu"! „ajutoriu"! că omóră pe Caesar"! Nu-i nime aci? (Întră un servitoriu).

Servitor: Domnul meu?

Caesar: Du-te la preoţi şi ḑi sĕ sacrifice ceva şi adu-mi profeţirea lor.

Servit.: Voiu face îndată domnul meu. (Iese, întră Calpurnia)

Calpurnia: Ce socotesci tu Caesar acum; voiesci sĕ mergi în senat? Aḑi sĕ nu cutezi sĕ ieşi un pas din casă.

Caesar: Caesar merge. Pe mine tóte nĕcasurile numai la spate m'au ameninţat; când le-am întors faţa, ele au dispărut.

Calpurnia: Caesar, eu nici odată n'am dat nimic pe presimţiri, dar acelea acum m'au înfiorat. În casă mai este unul carele ne spune, că afară de ce-am vĕḑut noi, sentinela istorisesce lucruri şi mai grozave: O leóică a puiat pe stradă şi din mormintele crepate au eşit morţii afară. Ostaşi cruḑi s'au luptat sĕlbatic pe nori din a căror sânge câţiva picuri au picat pe Capitol. Vuietul luptei rĕsuna prin aer, caii nechezau, muribunḑii gemeau şi umbre de morţi vîjeiau pe strade. O, Caesar! lucrurile acestea sunt ne mai auḑite şi eu mĕ tem fórte.

(Va urma.)

[220] 2—3

CONCURS.

În scopul conferirei stipendiilor și ajutórelor ce se votéză pe anul 1898 din **fundațiunea „Andronic"**.

I. Pentru învĕțăcei de ori și ce meserie.

II. Pentru sodali, deveniți de atari în decursul anului 1897.

III. Pentru sodali, cari au lucrat fără întrerupere 6 ani meseria lor, au dat dovedi despre desteritatea lor pentru de a puté deveni măestri, prin acésta se escrie Concurs pre lângă următórele condițiuni:

Toți petenții la ajutóre și stipendii au sĕ producă în general:

1. Carte de botez;

2. Atestat dela comună despre averea proprie și a părinților;

3. Atestat familiar dela parochul locului, despre familia părinților concurentului ori fiind el căsătorit despre familia sa avênd a se indica în acest atestat, câți prunci minoreni sunt în familie, câți cercetéză scóla și câți mai sunt la meserii?

Concurenții pot fi numai *români ortodocși născuți în archidiecesa Transilvaniei.*

În special mai au sĕ dovedéscă

I. Învĕțăceii:

a) că au împlinit anul al 12-lea al etății;

b) că au cercetat școla poporală ori altă școlă superióră.

c) că au încheiat contract cu măestru și că contractnl este înregistrat la autoritatea industrială (pretură ori magistrat). Contractul trebue adaus la cerere în original séu în copie autentică.

II. Sodalii.

a) că au terminat anii de învĕțăcel în anul 1897, ceea-ce vor dovedí prin atestatul autorității industriale (art, de lege XVII. din 1894 §. 67);

b) că au purtare bună și fac spor mulțumitor ceea-ce vor dovedi ori cu cartea de lucru, ori cu adeverință dela măestrul.

c) cei-ce vor dovedi, că sunt membri ai unei reuniuni de meseriași și că cunosc mai multe limbi vor avé proferință.

III. Sodalii, cari sunt în condițiuni de a deveni măiestrii.

a) sĕ aibă certificatul de măestru;

b) sĕ fie lucrat cel puțin 6 ani fără întrerupere ca calfă, ceea-ce vor dovedi cu carte de lucru, eventual cu adeverințe dela măiestrii la cari au lucrat.

c) In cerere sĕ se arete anume locul unde voesc sĕ se așeze ca măestrii, ce fel de mijlóce mai au pentru de a începe meseria pe socotéla lor?

d) Sĕ dovedéscă cu atestat dela oficiul parochial, că cercetéză biserica nóstră și e creștin bun și moral.

Dela toți concurenții se recere, *ca cererile scrise și subscrise cu mâna lor proprie* adresate Consistorului archidiecesan greco-oriental în Sibiiu, sĕ le înainteze până la **31 Decembre 1897 stilul vechiu.**

Cererile neinstruate în regulă și cele înaintate după termin nu se vor lua în considerare.

Sibiiu, din ședința plenară ținută la 3 Novembre 1897.

Consistoriul archidiecesan.

Dr. **Il. Pușcariu,**
archim., vicariu archiepiscopesc.

Dr. Elie Cristea,
secretariu consist.

Librăria Tipografiei Archidiecesane.

În Librăria Tipografiei archidiecesane din Sibiiu se află următórele **cărți de școlă:**

Abecedar pentru școlele poporale rom. de Zacharia Boiu, edițiunea XIV legat	fl. —.24
„ („Micul prietin al copiilor") de S. Moldovan, broșat 22 cr., legat	„ —.25
„ românesc, de V. Petri, legat	„ —.25
Abcdar maghiar-român, de N. Putnoky, partea I., leg.	„ —.20
„ „ „ de F. Koós și V. Goldiș, leg.	„ —.20
„ maghiar de P. Gönczy	„ —.14
Ântâia carte de lectură și învĕț. de I. Popescu, leg.	„ —.20
„ „ „ **cetire** pentru învĕțarea limbei germane de I. Doica	„ —.25
Aritmetica pentru începĕtorii din școlele primare, de P. Dima, broș.	„ —.30
„ de D. Dogariu și I. Dariu, cu numerii dela 1—20, broș. 15 cr.; cu num. dela 1—100, br. 15 cr.; cu num. dela 1—1000, br. 20 cr.; cu num. dela 1—1,000,000 br.	„ —.30
„ pentru anii din urmă ai școlei primare partea IV, de I. Dariu, broș.	„ —.45
„ pentru școlele poporale, de F. E. Lurz, trad. anul I. și II., 20 cr. part. a II-a	„ —.35
Atlas, de Kozma Gyula	„ 1.—
Bucóvna pentru învĕțătura pruncilor, leg.	„ —.20
Cântările bisericesci, culese și arangiate de D. Cunțan	„ 4.—
Carte de cetire de Z. Boiu partea I., leg. 40 cr. part. II., leg.	„ —.30
„ „ „ pentru cl. I. și II. gimn. de I. Popea	„ 1.35
„ „ „ II. pentru școlele poporale, prelucrată de Dr. Petru Șpan, leg. 30 cr. a III-a	„ —.60
„ „ „ pentru anii din urmă, de Ioan Pop Reteganul	„ —.75
„ „ „ de V. Onițiu, pentru cl. III gimn., reală, broș. 1 fl., pentru cl. IV. gimn. reală, leg.	„ 1.60
„ „ „ maghiară, partea I. de Dr. I. Crișianu și N. Putnoky, broș. 70 cr., partea II., broș. 1 fl. leg.	„ 1.15
„ **de rugăciune** pentru tinerimea gr. or. română, frumos leg.	„ —.15
Catechism bogat leg.	„ —.50
„ **mic** al bisericei ort. ort. de Z. Boiu, leg.	„ —.20
„ pentru învĕțămêntul religiunei dreptcred. rĕsărit. de Moise Toma. leg.	„ —.20
Charte geografice, aprobate: Ungaria și Austro-Ungaria, à fl. 5.75, Europa	„ 6.—
Chemia elementară anorganică și organică de A. Vlaicu, broș. 80 cr., leg.	„ 1.—
Computul în școla poporală, de I. Popescu, broș.	„ 1.20
Conductor la aplicarea ântâii cărți de lectură și învĕțătură de I. Popescu, broș.	„ —.10
Confesiunea ortodoxă, de Dr. B. Constantinescu	„ 1.20
Culegere de cântări biser. în folosul tinerimei, broș.	„ —.12
„ „ „ de G. Stefănescu, caetul I. 25 cr. II. 25 cr. III.	„ —.35
Cunoscințe din constituția patriei, de I. Popovici, leg.	„ —.20
Curs complet de corespondență comercială, de I. C. Panțu	„ 1 60
Curs de limba maghiară pentru scólele poporale române, de I. Molnar, partea I. broș. 16 cr. leg 20 cr.; partea a II-a broș. 20 cr., leg. 24 cr.; pentru curs. III. broș. 16 cr., leg.	„ —.20
Curs de limba maghiară, de M. Voilean și P. Bod, partea I., anul I. si II. de școlă	„ —.25
Curs elementar de geometrie practică de D. Mirescu leg.	„ 1.—
„ „ de musică, partea II., de Const. M. Cordoneanu, broș. 50 cr., partea III. și IV., broș.	„ --.80
Curs practic de aritmetică pentru școlele poporale de Ars. Vlaicu, I. 22 cr.: II. 25 cr.; III.	„ —.35
Curs practic de economie, de I. Georgescu	„ —.25
Curs practic de limba maghiară pentru anul I. și II. de școlă de I. Dariu, broș.	„ —.16
Dialogi româno-francezi, de M. Rudinescu	„ 1.20
„ româno-germâni, de M. Rudinescu	„ 1.—
Dicționariu român-germân și germân român, de S. P. Barcianu, tom. I. fl. 2.50, tom. II.	„ 3.80
„ maghiar-român de Dr. I. Crișan leg.	„ 2.—
„ român-maghiar de N. Putnoky, leg.	„ 2.—
Drepturile și datorințele civile pentru școlele poporale confesionale, broș.	„ —.20
Economia câmpului și grădinăritul pentru școlele poporale, de G. Moian, broș.	„ —.25
Economia domestică pentru cl IV. primară de fete, de o asociațiune de învĕțători, leg.	„ —.60
Elemente de fisică pentru școl. popor. de I. Dariu, leg.	„ —.30
„ **de geografie** de Z. Boiu, leg.	„ —.30
Elemente de geografie comparativă, pentru clasele infer. de S. V. Isopescu, curs. I.	„ --.95
„ **de geometrie** pentru anii din urmă ai școlei poporale de D. Dogariu și I. Dariu, leg.	„ —.20
„ **din teoria musicei** de A. Sequens, broș.	„ —.50
Exercițiile gimnastice în școlele elementare române de Iosif Aron	„ —.15
Esercițiile de stil în școla popor. de D. Lăpĕdat, broș.	„ —.15
Fibel, după metoda analitică-sintetică de G. Jausz, leg.	„ —.30
Fisica pentru școlele poporale de D. Făgărășan, broș.	„ —.30
Fisica pentru școlele poporale, de Iosif Bălan, broș.	„ --.25
Gaspey-Otto-Sauer, Metoda pentru studiul limbilor moderne, conversațiuni franceze de L. Leist.	„ 1.10
Geografia Ungariei, de Dr. N. Pop, broș.	„ —.25
Geografia pentru școl. popor. de I. Dariu, broș. 30 cr., leg.	„ —.35
„ „ „ „ de D. Făgărășan și S. Moldovan, broș 25 cr., leg.	„ —.30
Geografia pentru școlele medii de D. Făgărășan și S. Moldovan tom. I., broș.	„ 1.20
Geografia pentru școlele medii de D. Făgărășan și A. Bârsean tom. II., broș. 50 cr., tom. III., broș.	„ 1.—
Globuri terestre simple à	fl. 1.—, 2.—, 3.30, 5.30, 10.—
cu meridian à	„ 3.15, 5.30, 8.40, 12.60, 21.—
Gramatica elementară a limbei germâne pentru școlele secund. de Dr. G. Coman, partea III., broș. 85 cr., leg.	„ 1.—
Gramatica germână, de Sava Popovici Barcianu, curs practic pentru școlele secundare, prep. și priv.	„ 1.40
„ **limbei maghiare** de Dr. I. Crișianu și N. Putnoky, broș.	„ 1.—
Gramatica română, pentru școlele popor. de I. Dariu	„ —.25
„ „ întocmită pentru școlele secundare de I. Pilția	„ 1.25
„ „ de I. Petran, p. I. Etimologia	„ 1.—
„ „ de S. P. Barcian, leg.	„ —.50
„ „ de I. Mihelțian, pentru cl. II. broș. 10 cr.; cl. III. broș. 16 cr.; cl. IV., broș.	„ —.24
Gramatik der Rumänischen Sprache, de A. Pumnul, prelucrată de S. V. Isopescu	„ —.80
Higiena poporală, de Dr. G. Vuia, broș. 1 fl., leg.	„ 1.20
Higiena copilului dela nascere pănă la al 7-lea an al etății de Simion Stoica, broș.	„ —.15
Intrebări de educațiune și instrucț. de Dr. P. Span, br.	„ 1.—
Introducere în sciințele naturale, pentru învĕțămêntul secundar de B Nanian	„ —.75
Isagogia, de Dr. Il. Pușcariu, broș	„ 1.50
Istoria biblică, pentru școlele poporale, leg.	„ —.30
„ **biblică** pentru școlele medii, inf. și școl. civ. broș.	„ —.55
„ **bisericéscă** pentru școlele poporale, leg.	„ —.30
„ **bisericéscă** pentru școlele medii de Dr. Ilarion Pușcariu, partea I., broș. 50 cr.; partea II. broș.	„ —.50
Istoria bisericéscă rom. de Șaguna, partea I. și II., br.	„ 3.—
„ „ în limba germână	„ 1.—
„ **literaturei române**, de I. Lazariciu, broș.	„ 1.—
„ **naturei și fisică**, de Z. Boiu, leg.	„ —.30
„ **naturală**, de Dr. D. P. Barcian, partea II.	„ —.60
„ „ de Ipol. Ilasieviciu, leg.	„ —.36
„ **patriei**, de I. Dariu, broș.	„ —.25
„ **patriotică**, de Z. Boiu, leg.	„ —.30
„ **pedagogiei**, de Dr. Petru Pipoș, broș.	„ 2.—
„ **pedagogiei**, de V. Grig. Borgovan	„ 1.50
„ **Ungariei**, de Dr. N. Pop, broș.	„ —.20
„ „ în legătură cu istoria univers. pentru școlele poporale, de Silvestru Moldovan, broș	„ —.20
„ **Ungariei** pentru școl. secund. de V. Goldiș broș.	„ —.80
„ **universală** de V. Goldiș evul vechiu, broș.	„ 1.—
„ „ „ „ „ „ mediu, „	„ 1.25
„ „ pentru cl. inferióre de S. V. Isopescu, tom. I. broș 90 cr.; tom. II. broș. 53 cr.; t. III. br.	„ —.73
Le livre des demoiselles, pentru școlele de fete, de H. Barbieux	„ 1.50
Lectură școlară I. de V. Bumbac	„ 1.25
Legendar sau **carte de cetire**, de V. Petri, leg.	„ —-50
„ **maghiar-român**, de N. Putnoky, leg.	„ --.30
Leitfaden der rumänisch und deutschen Convers. Sprache	„ 1.—
Lesebuch germân, de Georg Jausz, partea I. leg. 40 cr., II. leg. 55 cr., III. leg. 65 cr., IV. leg. 70 cr., V. leg.	„ —.85
Limba maternă, de Dr. Il. Pușcariu, leg.	„ —.40
„ **română**, de V. Onițiu, broș.	„ —.50
Literele mobile (pe hârtie tare) pentru mașina de cetire, 144 bucăți	„ 2.50
Liturgica bisericei ortodoxe, de I. Stefaneli	„ 1.—
Lucrul în școlă, de G. Moian, broș.	„ —.45
Magyar olvasókönyv, de Torkos L. broș.	„ —.50
Manual de aritmetică, pentru gimnasiul inferior de Dr. F. Močnik, tradus de S. V. Isopescu, p. I.	„ 1.—
Manual de dreptul cambial, de I. Socaciu, broș.	„ 2.—
„ „ gramatica germână, pentru gimnasii, școle reale, prep. și particulari de S. Nestor și N. Popescu	„ 1.—
„ „ **istoria literat. rom.** de Enea Hodoș, broș.	„ 1.—
Manuducere la abcdarul maghiar-român, de N. Putnoky, broș.	„ —.06
Manuducere la legendarul maghiar-român, de Nic. Putnoky, broș.	„ —12
Merceologia și Technologia pentru școlele comerciale, profes., de Ars. Vlaicu, broș.	„ 5.—
Noua metodă de a învĕța cu înlesnire limba franceză, de M. Rudinescu, tom. I. leg. 1 fl., tom. II., leg.	„ 1.20
Noua metodă de a învĕța cu înlesnire limba germână de M. Rudinescu, tom. I. broș. 50 cr, tom. II. br.	„ 1.—
Octoich mic, de 8 glasuri, leg.	„ --.75
Orologion (ciaslov), leg.	„ —.75
Pastorala nóuă, broș.	„ 1.50
Pedagogia, de I. Popescu, broș.	„ 2.—
Pomăritul, de D. Comșa, broș.	„ 1.—
Praktische Gramatik der rumänischen Sprache, de I. Cionca	„ 1.25
Principii de pedagogie, de Dr. Il. Pușcariu, broș.	„ 1.—
Psichologia empirică, de I. Popescu, broș.	„ 2.—
Religiunea creștină, de I. Popea, broș.	„ —.12
Retorica și carte de cetire, pentru cl. ÎV. gimnasială, de Grig. Pletos și I. Ghețe	„ 1.80
Studiu din economia națională, de N. Petra-Petrescu, broș.	„ —.40
Stupăritul, de C. Dimian, broș.	„ —.80
Toldi, narațiune poetică de Dr. Crișianu și Putnoky, broș.	„ —.70
Vocabular român-germân, de Șaguna, br. 70 cr., leg.	„ —.80

Afară de aceste procură Librăria Tipografiei archidiecesane ori-ce cărți didactice pe lângă cele mai avantagióse condițiuni.

Lângă prețul cărții este a se aclude și costul transportului.

☛ **La 10 sau mai multe exemplare din aceeași carte se dă rabatul cuvenit.** ☚

Redactor prov. Gavriil Hango.

Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 125. Sibiiu, Marți, 11/23 Novembre 1897. *Anul XLV.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbâta.

ABONAMENTUL
la „Tel. Rom.“ într'una cu suplementul „Fóia Pedagogică“
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de döuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — **și timbru de 30 cr.** pentru fie-care publicare.

Ministrul de esterne.

Sâmbăta trecută a ținut ședință comisiunea pentru afacerile esterne a delegațiunei ungare. În ședința acésta ministrul nostru de esterne, contele Goluchovszky și-a desvoltat esposeul sĕu despre mersul afacerilor esterne dela sesiunea delegațiunilor din anul trecut.

În locul fostului ministru de esterne Kalnoky, care a trebuit sĕ-și părăséscă postul din incidentul unui conflict cu ministrul president Bánffy, spre mirarea generală la acest post de importanță este chemat fostul ambasador la Bucuresci, contele Goluchovszky, care era puțin cunoscut în lumea politică.

Chemarea lui a fost considerată ca o învingere a influenței unguresci în conducerea politicei esterne a României.

Ministrul de esterne în 2 ani de ḑile a sciut consolida posițiunea monarchiei în asemene mĕsură, încât e numai chestiune de timp anexarea Bosniei și a Herțegovinei la monarchia austro-ungară.

De remarcat e în esposeul ministrului de esterne noul raport al monarchiei nóstre cu colosul imperiu dela nord, și cel cu vecinul regat România.

Rĕsboiul oriental, care s'a manifestat ca crêncenă ciocnire între Grecia și Turcia, a putut fi localisat, și statele balcanice: Bulgaria, Sêrbia, au privit fatal, cum cresce din nou influența turcéscă prin desastrele armatei grecesci.

Ținuta statelor balcanice s'a redus și este a se reduce la o împărțire a sferei de putere între Russia și monarchia nóstră.

Există alianță între noi și Russia în ce privesce teritoriul european al Turciei.

Alianța acésta s'a încheiat dela venirea actualului ministru în fruntea afacerilor străine ale monarchiei, și s'a sigilat prin visita, ce a făcut monarchul nostru Țarului rusesc, și ultimul rĕsboiu oriental a pus la probă soliditatea acestei alianțe.

S'a făcut deci un pas înainte în cestiunea orientală, monarchia nóstră a ajuns a se înțelege cu colosul dela nord, și din pressa ungurécă a dispărut rubrica altcum permanentă, că Rusia este permanent pericol pentru desvoltarea și consolidarea Ungariei în sensul curentului bolnăvicios de aḑi.

Acestei alianțe este a se atribui atestatul de conduită, care s'a dat Sêrbiei, Bulgariei și României din incidentul ținutei lor în ultimul rĕsboiu dintre Grecia și Turcia, testimoniu, la care guvernul României a rĕspuns cu atâta prevenire.

E verosimil, că alianța acésta este în folosul rassei maghiare, dară mai verosimil este în al ei interes specific declarațiunea din exposeul ministrului de externe al monarchiei nóstre în ce privesce raporturile nóstre cu România.

Declarațiunile aceste au un colorit de tot unguresc, și ele de bună sémă vor fi exploatate de către pressa ungurécă, și vor fi aduse în legătură cu decorațiunea lui Ieszenszky.

Ministrul nostru de externe a vorbit de agitatori de profesiune, cari vréu se conturbe bunele relațiuni dintre monarchia nóstră și România.

Declarațiunile aceste de bună sémă sĕ reduc la manifestațiunile ultime din incidentul cu numita decorațiune.

In materia acésta póte vor vorbi și alții eventual după ale lor convingeri.

Delegațiunile austro-ungare.

Exposeul ministrului de externe, contele Agenor Goluchowski.

La 8/20 Nov. a. c., s'a întrunit subcomisiunea pentru afacerile externe ale delegațiunei ungare. Președinte: fostul ministru președinte ungar Coloman Tisza; referent: Falk Miksa. După deschiderea ședinței și scurta referadă a referentului, ministrul de externe contele Goluchowski își rostesce lungul exposeu în următórele:

Dela întrunirea nóstră cea mai din urmă, situațiunea politică ne a causat multe feliuri de temeri seriόse. Sórtea a voit, ca insula Creta sĕ servéscă ca punct de mânecare la complicațiuni de tot neplăcute în Orient, a căror resolvare a dat de lucru din abundanță diplomației europene.

Nu-mi póte trece prin minte a pertracta în mod aprofundat fiecare fasă a acestei cestiuni; aș pune la probă de tot mare paciența stimaților mei ascultători. Domnii cunosc desvoltările acestea, pe cari și pressa le-a discutat de atâtea-ori, atât de amĕnunțit, încât e superfluu a ne întórce în special la fiecare din ele.

Dar în general totuși trebue sĕ fac o reprivire asupra situațiunei desvoltate cu începere din anul trecut, ca sĕ pot aprecia posițiunea, care o am ocupat față de evenimente.

In scopul acesta, din punctul de vedere al unei înțelegeri mai ușóre, trebue sĕ deosebim dóue periόde a desvoltărei lucrurilor.

Prima, care s'a încheiat tómna trecută cu elaborarca proiectului din partea ambasadorilor din Constantinopole pentru regularea referințelor cretane, și a dóua, care prin pășirea activă a Greciei, a creat situațiunea presentă.

Principiile, cari dela începutul mișcărei cretane ne au fost dătătóre de direcțiune în privința ținutei nóstre, s'au basat pe nisuința, ca turburăriie erupte acolo sĕ le împedecăm cu posibilă grăbire și prin acésta sĕ delăturăm pericolul, ca mișcările acestea estinḑêndu-se și asupra celorlalte teritorii ale imperiului turcesc, anumit în provinciile din peninsula balcanică, sĕ dea signalul la încurcarea cestiunei orientale, și în vecinătatea nóstră imediată sĕ se creeze stări, față de cari n'am fi putut rĕmânea pe un punct de privitorì passivi.

Conduși de acéstă concepțiune, îndată la primul stadiu al cestiunei în conțelegere cu tóte puterile europene ne-am ridicat vocea pentru crearea de mĕsuri energice, și pentru realisarea ideei am luat iniciativa pentru elaborarea unui proiect, care a avut de țintă blocarea Cretei, séu mai corect ḑis închiderea insulei.

Numai pe calea acésta am vĕḑut de posibilă sesolvarea radicală a incidentului, căci în acésta am vĕḑut modul cel mai sigur de a puté subtrage terenul de sub piciórele agitatorilor lucrători din afară și de a se puté realisa o conțelegere imediată între guvernul Maj. Sale sultanului și locuitorii creștini sub controlul marilor puteri pe calea impulsului și desvoltării dorite din partea creștinilor a așa numitelor convențiuni dela Haleppa.

Am avut drept de a spera, că concertul european, care nu de mult înainte de acésta sub auspicii norocóse din nou a fost reînviat și în fața mișcărilor din Macedania și-a validitat voința sa cu atâta succes, va sta la locul seu și de astădată, și că înainte de tóte se va nisuí într'acolo, ca supunênd ori-ce considerațiuni interesului păcii europene, își va manifesta solidaritatea atât în prința scopului, cât și în privința mijlócelor.

Concepțiunea nóstră de fapt a aflat consimțire la cele mai multe cabinete. Numai in Anglia, unde de când cu măcelărirea Armenilor, opiniunea publica a fost deosebit agitată contra Turciei, a aflat proiectul nostru oposițiune decisă, mai cu sémă din acel punct de vedere, că regulamentul proiectat ar putea fi explicat ca un pas făcut în favorul Turciei, Asupra concepțiunei guvernului angles n'a putut face schimbare nici acea modificare ulteriόră a nóstră, după care blocarea insulei ar avea chemarea a împedeca transporturile nu numai din Grecia, ci și transporturile de trupe din partea turcéscă. Intre astfel de împrejurări a trebuit sĕ abandonăm proiectul menționat, pentru-că nici noi, nici celelalte puteri n'au vĕḑut de consult a abḑice de conlucrarea Angliei, și prin acésta, deși în mod trecĕtoriu, a provoca o ruptură în concertul europén, care ar putea știrbi în mod deprimătoriu autoritatea și activitatea aceluia mai departe.

Ostenelelor nóstre împreunate ne-a succes ce-i drept, cu tótă abḑicerea dela blocare, a ajunge la o încetare pe un moment a mișcărilor cretane; conducĕtorii s'au declarat gata spre pertractări, ba încă proiectul elaborat de către ambasadorii din Constantinopol, ca basă a nóuei constituțiuni a insulei, a aflat simpatică primire; dar spiritul pacínic n'a ținut mult, și tocmai aceea despre ce ne-am temut și prin închiderea împrejur a insulei am intenționat sĕ împedecăm — și cu tótă probabilitatea am fi și împedecat — tocmai aceea a urmat cu o repeḑițiune neîmpedecabilă.

Esmisii comitetelor revoluționare din Grecia au desvoltat tot mare activitate în insula Creta, tot mai mare s'a arĕtat lipsa de sinceritate la oficialii turcesci încredințați cu munca de reformă. Deoparte a eșit tot mai mult la ivélă, ca, punêndu-se de scop adnexarea insulei la Grecia, voesc sĕ împedece crearea unei stări, ce ar rĕmâné înlăuntrul legăturei actuale de drept public, ér de altă parte a fost tot mai pipăibil, că totul vor face pentru împedecarea știrbirei cercului lor de putere.

Între astfel de împrejurări acțiunea intermedietóre a puterilor necesarmente s'a oprit și a trebuit sĕ se védă, că curat numai pe calea mĕsurilor de potolire, și numai la ce-și ceva resultat de valóre nu se va puté ajunge. E drept, că în stadiul de mult mai târḑiu puterile totuși s'au reîntors la mĕsuriie de blocare. Timpul potrivit, însĕ durere, a fost întrelăsat, dar totuși în multe privințe s'a arĕtat de folositóre disposițiunea, într'atâta, încât nu de mult, când consiliul admiralilor a propus încetarea închiderei, în contra acesteia s'au ridicat temeri încă și la locuri, unde la început mai puțin se puteau împretiní cu blocarea. (Va urma).

Raportul com. congresuale pentru afacerile fund. Gozsdu.

Mărit Congres!

In a dóua ședință a acestei sesiuni congresuale s'a ales pentru fundațiunea „Gozsdu“ o comisiune specială de 9 membri, carea constituindu-se și-a ales de președinte pe Dl protopop Andreiu Ghidiu, éră de raportor pe mine, carele am onórea a Vĕ comunica despre averea fundațiunei următoriul

Raport:

Comisiunea specială condusă de nisuința, exprimată de măritul Congres prin mai multe concluse și disposițiuni, de a contribuì și prin rapórtele congresuale, ca starea fundațiunei, nobilele intențiuni ale nemuritoriului fundator binefăcĕtoriu sĕ fie rĕspândite între creștinii aparținĕtori bisericei nóstre într'un mod cât se póte mai estins, éră chipul fundatoriului și biografia aceluia sĕ ajungă a fi podóbă casei și modul de viață pentru fiitórele nóstre generațiuni, condusă comisia de acéstă nisuință, a dat și acestui raport o formă, care sĕ-l pună în necs atât in formă, cât și după cuprins — cu rapórtele publicate până acum de măritul Congres.

Preaveneratul consistoriu metropolitan a presentat spre revisuire acestui Mărit Congres numai socotelile representanței pe anul 1896, deóre-ce până la anul 1894 socotelile fundațiunei au fost revidate și aprobate de măritul congres ținut la anul 1895, éră socotelile pe anul 1895 le-a esaminat Preaven. Consistoriu metropolitan.

Măritul Congres din 1895 însĕ revĕḑênd socotelile dela 1889—1894 censurate dela 1889—1892 de Consistoriul metropolitan, éră cele de pe anii 1893 și 1894 de însuși Măritul congres, le-a aflat în ordine și a dat și absolutoriul răpresentanței și a comitetului fundațiunei „Gozsdu“, dar n'a publicat în protocolul sĕu din 1895 raportul comisiunei congresuale.

Ḑe aceea acéstă comisiune înainte de a comunica resultatul socoților fundaționale pe anul 1895 revidate de consistoriul metropolitan și a celor de pe anul 1896, subșternute spre revisiune acestui mărit Congres, 'și ia voe a reasuma în liniamente generale activitatea representanței și a comitetului fundațiunei cu novațiunile și schimbările obvenite dela 1889 până inclusive la 1896, a comunica apoi resultatele socotelilor pe anul 1896 și în fine a face propunerile de lipsă.

A. Organele administrative.

Administrațiunea averii se îndeplinesce în sensul testamentului prin representanța și prin comitetul acesteia.

Representanța e compusă în sensul testamentului din înalții nostrii 3 prelați, din un membru al familiei Poenariu și din 5 membri aleși de representanță.

Representanta la anul 1889 a întregit locul devenit vacant prin mórtea neuitatului și de biserică și națiune binecuvêntatului Iacob Bologa, reposat în Maiu 1888, alegêndo în representanță pe vrednicul nostru conmembru Partenie Cosma, așa, că începênd dela 1889 încóci representanța ce compune din următorii 9 membrii:

1 Esc. Sa I. Preasânțitul Domn archiepiscop și metropolit Miron Romanul.

2. Prea Sânția Sa episcopului Aradului I. Mețian.

3. Prea Sânția Sa episcopul Caransebeșului Nicolau Popea.

4. Magnificența Sa jude de tablă reg. Dionisie Poenariu.

5. Il. Sa cavaler Ioan Pușcariu jude de curie în pens.

6. Il. Sa Dr. Iosif Gáll membru în casa magnaților.

7. Magnificența Sa Avram Bêrlogea jude la curia reg.

8. Magnificența Sa Atanasiu Cimponeriu jude la tablă în pens.

9. Dl Parteniu Cosma director al institutului de credit „Albina“, ér advocat al representanței George Sêrb.

Acésta represeutanță a funcționat neschimbată pănă la anul 1893, când dl Atanasie Cimponeriu eșind din representanță, a primit locul de inspecție al caselor din Pesta ale fundațiunei, éră în locul sĕu devenit vacant a fost ales de membru în representanță dl George Serb deputat dietal.

Pănă astăḑi representanța fundațiunei este compusă din membrii susnumiți plus magnificența Sa Domnul George Serb, éră advocatul fundațiunei se alege din cas in cas.

Esactor și notariu al fundațiunei a fost și este dl George Bogoevici, membru al acestui congres.

Inspector în fine al caselor fundațiunei din Oradea-mare este On. Domn Nicolau Zigre, deputat congresual.

La cassa fundațiunei, care își are sediul în Sibiíu e aplicat ca cassariu dl Mateiu Voileanu, deputat congresual, ér ca controlor Dr. Remus Roșca, director al seminariului archidiecesan.

Comitetul representanții cu sediul în Budapesta se compune în modul următoriu:

1. Președinte: Il. Sa cav. de Pușcariu.
2. Notariu: George Bogoevici.

Membrii:

3. Dr. Iosif Gáll.
4. Avram Berlogea.
5. George Serb și
6. Dionisie Poynariu.

Representanța s'a întrunit în fie-care an în câte 2, éră în anul 1896 în 3 sesiuni, și a ținut în

1889	13	ședințe
1890	17	„
1891	12	„
1892	17	„
1893	13	„
1894	13	„
1895 și	12	„
1896	13	„
în total . .	110	ședințe

Comitetul fundațiunei a ținut în fie-care an ședințe, după-cum a cerut trebuința, nici într'un an însĕ mai puțin de 8 ședințe.

Agendele principale, de cari s'a ocupat comitetul și representanța, au fost împărțirea stipendiilor, îngrijirea de susținerea realităților in stare bună, valorarea acestora, precum și a hârtielor de valóre în mod cât se póte mai spornic, așa, că astăḑi putem caracterisa situațiunea fundațiunei ajunsă în stadiul de stabilitate, asigurată și scăpată de ori-ce atac din partea multor pretendenți, cari se iviseră la început. Organele administrative ale fundațiunei sunt în posițiune de a cugeta în liniște, ca un bun gospodariu, numai la îndeplinirea dispozițiunilor testamentare prin normative bine stabilite și la sporirea capitalului și a venitelor prin lucrări economico-financiare, corĕspunḑĕtóre naturei soiurilor de avere, cari formézä fundațiunea.

În faptă așa se și întêmplá, constatăm din protocólele representanței, că On. aceea și-a făcut un regulament al afacerilor interne, dovadă, că totalitatea agendelor sale a luat caracter de stabilitate, care póte fi ficsat în dispozițiuni sistemisate uniforme și în mod obligătoriu pe timp mai îndelungat.

În acest regulament On. representanță a regulat și procedura la împărțirea stipendiilor, în care într'altele dispune și aceea, că fie-care stipendist e obligat a învĕța religiunea și asculta órele de prelegere din limba română dacă aceea se propune în institutul frecuentat de stipendist.

Tot aici trebue sĕ comunicăm, că în urma conclusului luat de Măritul Congres sub Nr. prot. 111 din 1895 lit. *d.* On. Representanță a luat asupra sa scrierea biografiei fericitului fundator și a și însărcinat o comisiune de 3 membrii: I. cav. de Pușcariu, P. Cosma și Dionisie Poynariu pentru adunarea datelor necesarii.

Comisiunea cu plăcere aduce mai departe la cunoscința Măritului congres cea mai nóuă dispozițiune a representanței, prin care a însărcinat comitetul fundațiunei a face pregătiri pentru înființarea unui internat în Pesta.

Asemenea se aduce la cunoscință inițiativa luată de representanță pentru controlarea purtării morale a tinerilor stipentiști.

(Va urma.)

Din România.

Discursul rostit de dl V. A. Urechiă la festivitatea desvĕlirei monumentului dela Rĕsboeni, ridicat în amintirea luptei lui Stefan cel Mare contra sultanului Mahomet susținute la 26 Iulie 1476.

Când te ai urcat pe vêrful Ciahlăului ori pe al Caraimanului, ochiul tĕu vede, peste tot orisonturi nesfêrșite, perspective uimitóre, alți munți mai mici, cu fruntea poleită de lumină, generații de valuri uriașe alergênd de-alungul Patriei, până se așeḑă umiliți în șesurile josnice, în cari țĕranul varsă de cu primăvéră pănă în tómna târḑie, din zori de ḑiuă, pănă în nóptea négră, sudórea feței sale roditóre de pânea vieței....

Ca Ciahlăul și Caraimanul, ca munții cei mai uriași, sunt Domnii cei mari ai némurilor. Pe aripa iute a minței urcați-vĕ sus, tot mai sus, ca sĕ străbateți până la acele culmi mari, cari se chiamă Negru-Vodă, Dragoș, Alexandru cel bun, Alexandru Basarab, Vladislau, Mircea, Ștefan-Vodă, Mihai-Vodă.... De pe acele culmi pe care dintele aprig al timpului nu le a putut împuțina, veți descoperi, ca și de pe Ciahlău și de pe Caraiman, orisonturi și perspective de coprinsuri nesfêrșite imense. Veți vedea, la piciórele lor, sub zăbranicul tot mai des al uitărei, văile adânci, prin care au șerpuit părăuașele ori rîurile repeḑi, fapte ale lor, din mintea și sufletul lor isvorîte; vede-veți ca într'o fantastică Valhala, figurile, care de care mai strălucitóre, întrecêndu-se în importanță, ale Domnitorilor și bărbaților, cari au muncit pentru închegarea némului românesc și în fruntea cărora istoria a dat loc domnilor celor mai mari, unui Stefan-Vodă, unui Mihai-Vodă.

Sóre între sori a fost Stefan-Vodă între glorioșii Domni ai Românilor. Generațiunile imediate l'a numit „cel mare“.

Când ești imediat lângă munți, culmele mai mici îți ascund muntele cel mare. Depărtați cum suntem noi de culmele mici, noi vedem, mândră, uriașă acéstă créstă a muntelui cu adevĕrat mare. Pentru noi, generațiuni depărtate de el, Ștefan-Vodă nu mai este „cel mare“, ci „cel mai mare“ Domn. De sigur, glorióså faptă a fost aceea descălecărei a dóua a țerilor române, eveniment pe care eu l'am numit o simplă restaurațiune, cu tendința la o primă unificare a națiunei române; de sigur Negru-Vodă și Dragoș vor rĕmâne măreţe figuri în istoria nóstră; dar dacă este mare lucru a crea state, mai mare faptă este a le da viéța, a le apĕra existența contra vecinilor, neamicilor numĕroși și puternici din cari unii au îngrozit Europa.

Așa faptă făcut'a Ștefan-Vodă. Încungiurată țéra lui de state, nutrind scopuri dușmănesci de cucerirea Moldovei; în momentul când apusul Europei era îngrozit de cucerirea Constantinopolului de către turci; atunci când Papa chiema creștinătatea la nóua cruciată în contra semilunei, ale căreia oștiri amenințau sĕ ia calea Ungariei și Austriei, încă din momentul când altă cruciată creștină, neascultând de sfatul marelui Mircea-Vodă, fusese sdrobită la Nicopole: Ștefan-Vodă salvézä țéra lui și face din ea cetate de apĕrare a Europei întregi. Ceea-ce Europa aliată nu putuse sĕ isbutéscă la Nicopole, ceea ce Mircea Vodă el singur isbuti la Rovine, bătênd pe turcii biruitori oștirilor Europei, — pe o tréptă și mai ridicată împlini Ștefan-Voda în rĕsbóiele uriașe ce susținu contra turcilor Vitejia marelui Domn făcu pe scriitoriul Dlugoș sĕ exclame:

„O! bărbat minunat! în nimic mai inferior decât Ducii cei viteji pe cari atât îi admirăm! El, în ḑilele nóstre, dobândi o așa victorie în contra turcilor, încât putem ḑice, că e cel întâiu între Domnii lumei. După judecata mea, este cel mai vrednic de a i se încredința Domnia întregei lumi și în deosebi imperiul și sarcina de comandant și de conducĕtoriu contra turcilor, după faptul obștesc al creștinilor și după a lor obștéscă înțelegere și hotărîre, pe când ceilalți Regi și Domni catolici își cheltuiesc timpul în trândăvie și petreceri de voluptate, ori în rĕsbóie civile.

Ilustrul istoric Quinet a recunoscut, că Europa și-a datorit salvarea de nóua invasiune a barbarului otoman, numai eroismului neîntrecut alui Stefan-Vodă, Papa, puternicul acesta principe, care pe atunci pășia în fruntea tuturor monarchilor lumei creștine, recunoscu vitejia lui Ștefan-Vodă cu tóte intrigile lui Matei Corvin regele Ungariei. Acesta, cu insolență și fală străveche magiară, reclamă pentru el mulțămirile Europei, ḑicênd, că el a bătut pe turci, prin ómenii sĕi moldoveni. Papa însĕ nu se putu opri de a serba Te-Deum în biserica Stului Petru dela Roma, dând mulțămită lui Dḑeu pentru victoriile reîmpurtate de marele erou român, căruia i se dă în fața lumei titlul de „Atlet al lui Christ“.

Nu îngustul cadru al unui discurs ocasional póte încăpea narațiunea vieței și a făptuirilor gigantului Domn. Rĕsbóiele lui cu Polonii, cu Tătarii, cu Ungurii la 1463, când își făcu invasiunea în Ardeal; apoi rĕsboiul dela 1467, când sdrobi la Baia pe Matei Corvin regele Ungariei, care Matei Corvin după mărturia lui Dlugoș, nu scăpă cu viață decât rănit și deghisat în haine de țĕran român: tóte acestea sunt fapte, care aḑi le scie cel mai mic scolar din clasele primare. Asemenea, cine din acéstă adunare nu scie, cum la anul 1475, la Rahova, Stefan-Vodă cu 40.000 de ostași spulberă peste 120.000 de turci? Și aci, unde piciórele nóstre calcă, deșteptând fiori în sufletele nóstre, pămêntul crușit de sânge turcesc, dar și de sângele celor căḑuți din óstea lui Stefan-Vodă, în rĕsboiul dela 1476, Iuliu 26, — și aci, ḑicem, nu avem de a face istoria rĕsboiului, destul este sĕ amintim, că acest loc de atuncia și-a căpĕtat numele de Rĕsboeni.

„Rĕsboeni“! De rĕspundere nume, ce Maj. Sa regele Carol I. l'a dat regimentului XV, dvóstre, dlor oficeri, cari înaugurați aḑi monumentul la treptele căruia ne aflăm.

Spirite supĕrăcióse istorice v'ar putea ḑice: Dar, Domnilor oficeri, dvóstră commemorați prin acest monument, nu o victorie, ci o înfrângere a marelui Stefan-Vodă.

Acestora le veți aminti deprinderea Senatului antic al Romei, de a întêmpina cu solemnă primire pe cei, cari, făcêndu-și datoria în luptă, se întorceau repuși. Acestora le veți rĕspunde cu mine:

Valea-albă nu este locul de învingere numai, ci acel care, mai mult decât ori-care altul, glorifică vitejia oșteanului român. Aci „au poruncit Stefan-Vodă de s'au pedestrit toti, sĕ stea la rĕsboiu, sĕ nu se nădăjduéscă nimeni în fugă, ci numai în arme. Și dând rĕsboiu vitejesce, ḑice cronica, au stătut toți până la mórte. Că turcii adăugêndu-se cât nu se vedea locul de mulțimea lor, cât pe cei mai mulți moldoveni iau stropșit și i-au călcat cu caii, neavênd nici un ajutoriu de nicăiri, aceia a rĕmas biruit Stefan Vodă“.

(Va urma).

Noutăți.

Consistoriu metropolitan. Aḑi la órele 10 a. m. s'au deschis ședințele consistoriului nostru metropolitan sub presidiul Escelenței Sale I. P. S. Domn archiepiscep și metropolit Miron Romanul, fiind presenți dintre membri esterni: archimandriții Filaret Musta și Iosif Goldiș, protosincelul Augustin Hamsea, protopresbiterii: Michail Popovici, Constantin Gurban, Dr. Georgiu Popovici, apoi membri mireni, Vincențiu Babeș, Ale-

---

FOIȚA.

Iuliu Caesar.

Tragedie în 5 acte
de
William Shakespeare,
traducere în prosă
de
Dr. P. T.
(Urmare).

Caesar: Putem noi evita ce vor hotărî puternici Zei? Eu totuși mĕ voi duce, pentru-că semnele acestea le pot tocmai așa refera la lume în general, ca și la Caesar.

Calpurnia: Când mor cerșitorii, nu se arată stele cu códă. Peste prinți, însuși ceriurile insuflă mórtea.

Caesar: Slăbănogii mor de mai multe-ori de frică înainte de-a murí, omul cel harnic numai odată bea din cupa morții. Dintre tóte minunile, de cari am auḑit vre-o dată, cea mai curiósă mi-se pare frica ómenilor de mórte, de un sfêrșit natural și necesariu; pentru mine, sosésca când v'a vrea. (Reîntră servitoriul).

Caesar: Ce ḑic Augurii?

Servit.: Ei nu voiesc ca sĕ ieși aḑi afară din palat, pentru că atunci când au scos meruntaelele din jertfa adusă, n'a aflat nici o inimă în vită.

Caesar: Asta o fac Zeii spre rușinarea lașității. Un dobitoc fără inimă ar fi Caesar, dacă de frică ar rĕmâné aḑi acasă. Nu, aceea n'o póte face Caesar. Bine scie periclul, că Caesar e mai periculos de cât el. Noi suntem doi lei, ambii într'o ḑi născuți, dar eu sum cel mai bĕtrân și mai grozav și de aceea Caesar totuși va merge aḑi în senat.

Calpurnia: O, vai de mine bărbatul meu! Mintea ta se cufundă în încredere, totuși nu ieși din casă aḑi afară; numesce-o frica mea ceea-ce te reține aḑi. Noi vom trimite pe Marcus Antonius în senat, ca sĕ le spună, că tu nu ești bine dispus Lasă-mĕ sĕ te rog în genunchi pentru acésta.

Caesar: Apoi sĕ mérgă Marcus Antonius și sĕ le spună, că nu-s dispus bine aḑi. Pentru tine, voiesc dară se rĕmân aḑi acasă. (Intră Decius). Iacă, că vine Decius Brutus; sĕ le spună dară el!

Decius: Salve Caesare! bună diminéța înălțate Caesare! Vin ca sĕ te duc în senat.

Caesar: Tocmai bine ai venit, ca sĕ saluți din partea mea pe senatorii și sé le spui, că aḑi nu voiesc sĕ vin. Nu pot — e fals, iar cumcă nu cutez, e și mai fals. Aḑi nu voiesc ca se vin; spune-le așa Decius!

Capurnia: Spune-le, că-i morbos.

Caesar: Cum, sĕ recurg eu la minciună? De aceea mi-am estins brațul cuceritoriu așa de departe, ca sĕ-mi fie frică sĕ spun adevĕrul la nisce bărbați cărunți? Dute Decius și le spune, că Caesar nu voiesce sĕ vină aḑi.

Decius: Puternice Caesare, lasă-mĕ sĕ sciu care-i causa, ca sĕ nu rîdă de mine când le voiu spune așa.

Caesar: Causa e vointa mea; eu nu voiesc sĕ vin. Asta-i destul pentru a îndestuli pe senat, dar pentru satisfacerea ta privată, privind că te iubesc, ție voiesc sĕ ți-o împărtășesc: Calpurnia asta, femeia mea mĕ reține acasă. Ea a visat în nóptea asta, că mi-a vĕḑut figura, din care, ca dintr'o fântână cu sute de cepuri, — împroșca sângele, și cumcă mai mulți Romani harnici veniau surîḑênd ca sĕ-și spele mânile. Asta și-o esplică ea ca un semn de pază, de un nĕcas mare, care ne amenință, și de aceea m'a rugat în genunchi, ca sĕ șed aḑi acasă.

Decius: Visul esta-i cu totului tot fals interpretat. E o visiune frumósă și norocósă. Figura vóstră din care pe mai multe cepuri împroșca sânge și în care Romanii surîḑênd își întingeau mânile, însémnă, că din tine Roma cea mare va suge sânge dătătoriu de viéță nóuă, și cumcă mulți ómeni mari se vor îndesa ca sĕ capete dela tine demnități, posiții înalte, vaḑă, suveniri, și așa trebue înțeles visul Calpurniei.

Caesar: Așa mi-ai esplicat bine visul acesta.

Decius: Ei, dacă ai auḑi tot ce am de ați spune! Ascultă-mĕ: Senatul s'a hotărît sĕ-ți ofereze puternice Caesare, o corónă; dacă trimiți vorba, că nu voiesci sĕ vii, ei pot sĕ-și schimbe părerea. Afară de aceea fórte ușor s'ar puté schimba rĕspunsul într'o batjocură, când ar abserva careva: „amênați ședința pe altă vreme, până când femeia lui Caesar va avé visuri mai bune“. Dacă Caesar se ascunde, ei vor șopti: „vedeți, lui Caesar totuși-e frică“. Scuză-mĕ Caesar, scumpul meu, iubitul meu, pentru că grația ta mĕ face sĕ observ acestea și curtenirea stă înapoia iubirei.

Caesar: Cât de nebună îmi pare frica ta acum Calpurnia. Mi rușine c'am ascultat de tine. Dă-mi vestmintele pentru-că voiescu sĕ merg.

(Intră Publius, Brutus, Ligarius, Metellus, Casca, Trebonius și Cinna).

Caesar: Uită-te, că și Publius vine, ca sĕ mĕ însoțéscă.

Publius. Bună diminéța Caesare!

Caesar: Bine ai venit Publius! — Cum, Brutus, și tu te ai sculat așa de diminéță! Bună diminéța Casca! Caius Ligarius, Caesar nici odată nu ți-a fost inimic așa mare csandru Mocsonyi, Nicolau Zigre, Ioan Lenger, Virgil Oniţ.

Membri noi aleşi Augustin Hamsea, Petru Pipoş şi Virgil Oniţ au depus jurământul.

Ceialalţi membri şi au scusat absenţa.

* * *

† Ioan Suciu, strădalnicul director esecutiv al institutului de bani „Timişana“ din Timişóra, a trecut la cele eterne, în 18 Nov. n. a. c. în Timişóra, după o bólă îndelungată şi grea, în etate de 49 ani. Inmormêntarea i-s'a făcut în 19 a curentei în Fabricul Timişórei. Ceremonialul îngropăciunii l'a sěvêrşit protopopul gr.-or. român din Timişóra Dr. Tr. Putici cu frumósă asistenţă.

* * *

Stări regretabile. Din comuna Vaca tractul Zarandului, primim o corespondenţă mai lungă, în care dl preot Ioan Costea ni-se presintă, ca şi cum nu şi-ar cunósce chemarea. Cu învăţĕtoriul trăesce într'o continuă duşmănie şi astfel căuta tóte mijlócele prin cari se zădărnicéscă intenţiunile învĕţătorului, despre care-ne spune corespondentul — numai bine póte ḑice. Dl preot premerge cu exemple rele, căci între altele „în sântul altar nu şcie cum sě se grăbéscă, se isprăvéscă mai iute cu serviciul d-ḑeesc, ca se mérgă la pădure în ḑi de sĕrbătóre, ducênd ómeni în clacă“ şi altele. E dureros, când în locul iubirii imprumutate, pre care o propovedueşce legea creştină, vrajba domneşce între turmă şi păstor. Lăsând tótă responsabilitatea asupra corespondentului, Ioan Cleşiu, cu regret am luat notiţe despre cele comunicate.

* * *

Petrecerea, ce tinerimea română de aici a arangiat-o Sâmbătă séra în sala dela hotelul „Impĕratul Romanilor“, a avut un succes perfect. A participat aprópe întrégă inteligenţa sibiană. In tot decursul petrecerii de Sâmbătă séra dela órele 8 până Dumінecă la órele 4 diminéţa a domnit o animaţie, asemenea căreia la fórte rare petreceri din Sibiiu s'a manifestat. A resultat un venit de aprópe 80 fl.

* * *

Saşii contra magiarisării numelor localităţilor. Comitetele mai multor cercuri electorale săsesci, între cari şi a Sibiiului, vor convoca adunări de alegĕtori ḑilele proxime, cari vor însărcina pe representanţii sasi la dietă, sě iee posiţie în contra proiectului de lege despre magiarisarea numelor localităţilor.

* * *

Biserica din Strigoniu în sluşba magiarisării. „*Magyarország*“ luând în apărare autoritatea bisericéscă din Strigoniu în contra scriselor unor foi, că ea n'ar fi satisfăcut dorinţei comitatului de a îndruma pe parochii din comunele slovăcesci sě predice ungurescе poporului, — spune, că autoritatea diecesana deja cu ani înainte a îndrumat preoţimea, ca unde numai se póte *sě ţină predicaţii unguresci.* Şi causa, că acésta nu s'a făcut pretutindeni, e, că locuitorii comunei n'au sciut ungurescе. In şcóle însě pretutindeni înaintéză în chip îmbucurător magiarisarea, *ceea-ce o promovéză şi primatele prin premiarea bogată a învĕţătorilor, cari 'şi-au căştigat merite pe acest teren.* In ce proporţii se lăţesce magiarisarea pe teritorul comitatului Strigoniu, o arată faptul notoric, că vicişpanul Andrassy când anul trecut a visitat şcolile din comitat a premiat pe învĕţătorii rom. cat. aprópe din tóte comunele slovăcesci drept recunoscinţă pentru meritele câştigate pe terenul magiarisării.

* * *

Status-ul romano-catolic din Ardeal îşi va ţinea în curênd adunarea sa generală în care dóue chestiuni principale vor fi: schimbarea formulei de jurămênt în sensul, că oficianţi bisericesci nu pot fi membri ai nici unei societăţi secrete Proiectul de formulă pentru jurămênt e: Jur că nu sunt şi nu voi fi membru al nici unei societăţi oprită de biserică, în special a societăţii francomasonilor. Jurămêntul acesta vor avea sě'l depună şi profesorii dela şcólele rom. cat. A dóua chestie, la care a dat ansă afacerea prof. *Paal*, ca de aci în colo în casuri mai grave pedeapsa sě o dicteze consiliul de direcţiune a status-ului, cu acésta însě nu sě învoesce episcopul Majláth.

* * *

Guvernul pentru magiarisarea numelor. Părintescul guvern al fericitei nóstre patrii nu se mulţumesce numai cu spriginirea şi inspirarea acţiunilor cu tendinţa de a magiarisa numele cetăţenilor, ci s'a hotărît sě ia însuşi mĕsuri sě aducă legi pentru a asigura resultate mai bogate în acéstă direcţiă.

Foile unguresci ne vestesc, că ministrul trebilor interne, în conţelegere cu ministrul de finance, au de gând sě dispună elaborarea unui proiect de lege, care va decreta scutirea de timbru a documentelor de lipsă pentru magiarisarea numelor. Va sě ḑică nu trebuesc nici cele cinci piţule pentru a obţinea un nume sonor ungurese.

* * *

Londra in flacări. Vineri, în 19 a curentei nou, un foc îngrozitor a isbucnit în cea mai bogată parte a capitalei Engliterei, în *City*. Focul, care în privinţa mărimei dimensiunilor sale şi a pagubelor inmensorabile ce a pricinuit, e fără pereche în istoria incendiilor, a isbucnit Vineri la prânḑ şi abia séra la órele 10 a putut fi localisat. ér diminéţa următóre la órele 5 stins. Cu totul *şése strade şi preste o sută de deposite comerciale* au fost total mistuite de flacări. Nenumerate vieţi au căḑut jertfă teribilei catastrofe, care s'a iscat din o explosie de gaz întêmplată în o fabrică de corturi. Pagubele pricinuite de oribila catastrofă se urcă *preste patruḑeci de milióne de floreni.*

* * *

Căpitanul Boicev, ucigaşul Anei *Simon* a încercat ḑilele acestea sě fugă din închisórea tribunatului din Filipopol, unde e deţinut. Cu ajutorul a dóue fere gróse — acuirate nu se scie pe ce cale — a isbutit sě facă în peretele temniţei o gaură cam de $1/2$ metru. A fost surprins însě, şi pus sub pază strictă.

* * *

Bibliografic. Cel mai bun şi ieftin Călindariu este călindarul Românului pe anul comun dela Christos 1898. Anul al X. Format 8° mare. 170 pag. şi costă numai 30 cr. plus portul poştal sub banda cruciată 5 cr. Acest Calendariu a apărut în editura Tipografiei Librăriei diecesane Caransebeş şi are următorul cuprins: Cronologie pe anul 1898. — Partea calendaristică, lucrată cu deosbeită îngrijire. — Genealogiile caselor domnitóre din Europa. — Tabela taxelor de poştă şi telegraf. — Şematismul bisericii ortodoxe-orientale române din Ungaria şi Transilvania şi al diecesei Caransebeşului pe a. 1897. — Partea literară conţine: Potopul Garonei, scris de E. Zola şi însoţit de unele observaţiuni fórte potrivíte împrejurărilor în care trăim. — Stejarul din Borzeşti de N. Gane. — Dracul, novelă de V. R. Buticescu. — Maxim Sâmboan şi Ce a visat Moşul Vasile, dóue descrieri fórte instructive. — Norocu 'n casă, comedie într'un act, localisată din germânesce. Acéstă comedie uşóră, cu trei persóne, s'a jucat cu succes de „Societatea rom de cântări şi musică din Caransebeş“ şi de „Corul plugarilor“ din Logojel. In broşură separată încă se află acéstă piesă la Librăria diecesană şi costă 10 cr. — Fórte instructivă este „Partea economică“ din Călindarul Românului. Acéstă parte conţine: Despre pomete, un tractat fórte amĕnunţit despre crescerea pomilor. — Urméză apoi „Poesii“ de Coşbuc, Bolintinean, Alexandri I. Văcărescu, Vióra Magdu etc. Sfaturi, vorbe înţelepte, glume. — Consemnarea târgurilor din Ungaria, Ardeal şi Romania. — Anunţe.

Corespondenţă particulară

a „Telegrafului Român“.

Lipsca, Oct. v. 1897.

Seminariul român din Lipsca.

Vinerea trecută (5 Nov.) s'a deschis seminariul român din Lipsca, începêndu-şi activitatea pentru semestrul de iarnă 1897/98. Fiind-că dl prof. Weigand voiesce sě ţină în acest semestru un curs pentru elevii mai înaintaţi, primirea membrilor noi s'a amânat pentru semestrul viitor. Cei vechi ne-am întrunit érăşi. Intre ei sunt 3 Germani interni şi doi externi, un Engles şi un Bulgar. Colonia română, care cercetéză seminariul s'a înmulţit într'un numĕr îmbucurător, constând acum din 7 membri.

Dl prof Weigand şi-a început cursul în seminar cu o prelegere asupra Românilor din Istria. Programul pe acest semestru este: Discuţii din filologia română şi esercіţii în dialectul arămân, istrian, meglenit şi vechiu daco-român.

După seminar am fost invitaţi de conducĕtoriul seminariului la un ospĕţ. Veselia şi animaţia au făcut din ĕst ospĕţ o séră neuitată pentru noi. Intr'un discurs plin de miez ne-a salutat dl prof. Weigand, încurajându-ne la munca, ce ne aştéptă. Dintre membrii seminariului i-a rĕspuns dl S. Puşcariu, mulţămindu-i pentru interesul faţă de Români, atât în sciinţă, cât şi în politică şi în viaţa privată. Cu dragă inimă golirăm cu toţii păharele în sănĕtatea dlui Weigand şi a soţiei sale.

Tot în sĕptĕmâna trecută a depus la universitatea din Lipsca dl Constantin Locea esamenul de doctor philosophiae cu mare succes, fiind al 8 lea în şirul doctorilor eşiţi din seminariul român.

Seminaristul.

Diverse.

Plăcut examen. Mama cătră Niculiţă, care venea dela examen: Ei, cum ai făcut examenul?

Niculiţă: Fórte bine. Profesorul a fost atât de încântat, încât mi-a ḑis rîḑênd, sě mai dau încă odată examenul, în Septembre.

Din Public*)

Mulţămită publică.

Daruri pentru biserică şi scólă. „Aşa sě lumineze lumina vóstră înaintea ómenilor ca sě vaḑă faptele vóstre şi sě mărésca pe tatăl nostru din ceriuri“. Mat. V. 16.

Domnul Nicolau Russu sen. cu bunele sale soţii şi evlaviόse creştine din comuna nóstră bisericéscă gr.-or. Sita-buzeu, unul dintre cei mai fruntaşi creştini, dispune de o avere fórte frumósă în valóre peste 100.000 floreni v. a., nu moştenită, ci agonisită curat numai prin munca, sirguinţa şi înţelepciunea D-sale — adevĕrat merit pentru dsa — şi cu ajutoriul lui Dḑeu, în care ş'a pus totdéuna încrederea şi la care a avut totdéuna speranţa.

Susnumitul domn pe lângă averea frumósă, carea o posede, are şi o inimă nobilă şi darnică, pentru-că nu numai pentru sine şi ai sĕi a agonisit, ci şi pentru binele comun a contribuit, cu sfatul, îndemnul şi cu fapta, căci de câte-ori a vĕḑut lipsa, a tins mâna'i generósă, fiind condus de cuvintele Ap. Pav.: „Precum în tóte prisosiţi cu credinţa, cu cuvêntul, cu cunoscinţa, cu tótă sirguinţa şi cu iubirea vóstră cătră noi, aşa sě prisosiţi şi şi în acéstă binefacere“ II. Cor. VIII. 7.

Étă binefacerile prin care d-sa a ajutat şi înzestrat s. nóstră biserică:

a) cu soţia cea dintâiu Maria J. Ţupea în 1870 a cumpĕrat un policandru de aramă cu 6 luminări în valóre de 38 fl. 50 cr. v. a.

b) cu soţia Maria Í. Giuglea:

In 1885 când s'a făcut casă parochială nóuă — cea veche era deja numai o ruină, prin urmare lipsă neapĕrată de a se clădi — pe lângă concursul moral D-Sa a plătit tot lucrul de construcţie şi măsărit, care s'a urcat la suma de 200 fl. v. a.

In 1890 a cumpĕrat un potir de argint poleit cu aur şi pe dinlăuntru şi pe dinafară, disc, stea şi linguriţă, tóte de argint în valóre de 98 fl. v. a. Tot în 1890 a cumpĕrat un rênd de vestminte bis. de lână: felon, epitrafil, mănecari şi 3 acoperеминte în valóre de 35 fl. v. a.

In 1892 a cumpĕrat un rênd de vestminte bisericesci de mătase cu tot ce trebue în valóre de 140 fl. v. a.

In 1893 la reparaţia radicală făcută la biserică a contribuit în bani cu 100 fl. v. a. şi din pădurea-i proprie stîlpi pentru stobor şi butuci pentru scânduri la închiderea unei părţi a cimiteriului.

In 1896 a mai provĕḑut s. biserică cu un clopot mare în valóre de 209 fl. v. a.

Deşi la fie-care ocasiune s'au făcut cunoscute creştinilor aceste binefaceri în s. biserică şi s'a adus mulţămita cuvenită şi datorită, şi deşi Dlor nu au făcut aceste daruri, ca sě fie trimbiţate în lume — că ş'ar perde valórea, — ci pentru-că e bine, cum ḑice Domnul nostru Iisus Christos în s. evangelie: „ér tu făcênd milostenie, sě nu scie stânga ta, ce face drépta ta“. Mat' VI. 3.; totuşi ca binefacerile Dlor sě fie indemn şi exemplu şi pentru alţii, — în numele tuturor creştinilor aparţinĕtori comunei nóstre bisericesci 'mi ţin de sântă datorie şi pe calea acésta a le aduce mulţămita nóstră cordială şi sinceră.

Preabunul Dḑeu sě le priméscă şi scrie în ceriu! ér restul vieţii pămêntesci sě-'l petrécă în sânĕtate şi deplină mulţămire sĕvêrşind încă milostenii de acestea, şi după trecerea din viéţă Dḑeu, sě-i facă părtaşi împĕrăţiei sale cei ceresci!

Sitabuzeu, 2 Septembre 1897.

Ioan Dima,
paroch gr.-or.

Mulţumită publică.

Subscrisa adênc mişcată de simţĕmintele de condolenţă, venite din tóte părţile locuite de Români, pentru perderea mult regretatului meu soţ

ALEXANDRU ROMAN,

fost profesor ord. la universitatea regéscă de Budapesta, după-ce am mai scăpat de marea deprimare sufletéscă, mĕ simt îndatorată a le aduce pe acéstă cale mulţumitele mele sincere şi cordiale, specialmente Academiei române din Bucuresci representată şi prin delegatul sĕu, Decanatului universităţii reg. de Budapesta, Corpurilor profesorale gimnasiale şi de profesiune, Societăţii România Jună din Viena, Societăţii Petru Maior de Budapesta, tinerimei universitare din Budapesta şi Cluj, şi delegaţilor trimişi — tinerimei academice din Oradea-mare, distinsei inteligenţe rom. din Lugoş, inteligenţei române din mai multe oraşe şi ţinuturi, redacţiunilor jurnalelor românesci, şi în genere tuturor amicilor şi cunoscuţilor, cari parte prin depunerea de cununi, parte prin depeşe particulare au binevoit a vĕrsa balsam mângăitoriu pe inima-mi întristată, rugându-i sě priméscă espresiunea simţĕmintelor mele de gratitudine şi recunoscinţă.

Budapesta, luna Nov. 1897.

Leontina A. Roman,
născ. *Balomiri.*

---

ca frigurile éstea, cari te-au slăbit aşa de tare. Câte óre s.

Brutus: Au bătut deja 8 óre.

Caesar: Vĕ mulţămesc la toţi pentru ostenéla şi complesanţă. (apare Antonius) Vedeţi şi pe Antoniu, căruia îi place sě şéḑă mult nóptea, încă-i în picióre. Bună diminéţa Antonie!

Antoniu: Aşa şi celui mai nobil Caesar!

Cesar: Demândaţi, ca sě se pórte iute în casă, căci eu nu voiescu, ca sě aşteptaţi atâta după mine. No, Cinna! Ce-i Metellus! Cum o duci Trebonie! Mi-ar plăcé sě mai discurez cu voi vre-o óră. Aduceţi-vĕ aminte, că m'aţi cercetat aḑi, şi staţi în apropierea mea, ca sĕ-mi aduc aminte şi eu de voi.

Treboniu: Aceea voiescu sĕ-o fac Caesare, şi aşa de aprópe sě stau, (la o parte) încât cei mai buni amici ai tei sě mĕ doréscă mai departe.

Caesar: Haideţi un pic în lăuntru, amicilor, sĕ gustăm un pic de vin la olaltă şi dup'aceea, tot ca preteni buni, sĕ mergem toţi odată direct în senat.

Brutus: (la o parte) Tot aşa nu-i tot aşa, Caesare, inima lui Brutus sângeréză la aducerea aminte. (ies toţi).

(Va urma.)

---

*) Pentru cele publicate în rubrica acésta redacţiunea nu este responsabilă.

[220] 3—3

CONCURS.

În scopul conferirei stipendiilor și ajutórelor ce se votéză pe anul 1898 din **fundațiunea „Andronic“.**

I. Pentru învěțăcei de ori și ce meserie.

II. Pentru sodali, deveniți de atari în decursul anului 1897.

III. Pentru sodali, cari au lucrat fără întrerupere 6 ani meseria lor, au dat dovedi despre desteritatea lor pentru de a puté deveni măestri, prin acésta se escrie Concurs pre lângă următórele condițiuni:

Toți petenții la ajutóre și stipendii au sě producă în general:

1. Carte de botez;
2. Atestat dela comună despre averea proprie și a părinților;
3. Atestat familiar dela parochul locului, despre familia părinților concurentului ori fiind el căsătorit despre familia sa avênd a se indica în acest atestat, câți prunci minoreni sunt în familie, câți cercetéză scóla și câți mai sunt la meserii?

Concurenții pot fi numai *români ortodocși născuți în archidiecesa Transilvaniei.*

În special mai au sě dovedéscă

I. Învěțăceii:

a) că au împlinit anul al 12-lea al etății;

b) că au cercetat școla poporală ori altă școlă superióră.

c) că au încheiat contract cu măestru și că contractnl este înregistrat la autoritatea industrială (pretură ori magistrat). Contractul trebue adaus la cerere în original séu în copie autentică.

II. Sodalii.

a) că au terminat anii de învěțăcel în anul 1897, ceea-ce vor dovedí prin atestatul autorității industriale (art, de lege XVII. din 1894 §. 67);

b) că au purtare bună și fac spor mulțumitor ceea-ce vor dovedi ori cu cartea de lucru, ori cu adeverință dela măestrul.

c) cei-ce vor dovedi, că sunt membri ai unei reuniuni de meseriași și că cunosc mai multe limbi vor avé proferință.

III. Sodalii, cari sunt în condițiuni de a deveni măiestrii.

a) sě aibă certificatul de măestru;

b) sě fie lucrat cel puțin 6 ani fără întrerupere ca calfă, ceea-ce vor dovedi cu carte de lucru, eventual cu adeverințe dela măiestrii la cari au lucrat.

c) In cerere sě se arete anume locul unde voesc sě se așeze ca măestrii, ce fel de mijlóce mai au pentru de a începe meseria pe socotéla lor?

d) Sě dovedéscă cu atestat dela oficiul parochial, că cercetéză biserica nóstră și e creștin bun și moral.

Dela toți concurenții se recere, *ca cererile scrise și subscrise cu mâna lor proprie* adresate Consistorului archidiecesan greco-oriental în Sibiu, sě le înainteze până la **31 Decembre 1897 stilul vechiu.**

Cererile neinstruate în regulă și cele înaintate după termin nu se vor lua în considerare.

Sibiiu, din ședința plenară ținută la 3 Novembre 1897.

Consistoriul archidiecesan.

Dr. **Il. Pușcariu,**
archim., vicariu archiepiscopesc.

Dr. Elie Cristea,
secretariu consist.

În tipografia archidiecesană a apărut:

CATECHISM

pentru învěțămêntul religiunei drept-credinciόse rěsăritene

de

Moise Toma,

prelucrat de

Simeon Popescu,

ediția VIII.; prețul legat 20 cr.

Se află de vêndare în

Librăria Tipografiei archidiecesane.
Sibiiu.

A apărut:

Protocolul Sinodului

archidiecesei greco-or. române

din Transilvania

ținut la anul 1897.

Prețul 1 fl.

Se póte procura din

Librăria Tipografiei archidiecesane
Sibiiu.

Avis!

Domnilor învěțători și directori de școle le recomandăm depositul nostru de **charte geografice** aprobate de Inaltul Minister reg. ung. de culte și instrucțiune publică, precum:

Charta Ungariei de părete	fl. 5.75
„ **Austro-Ungariei** de părete	„ 5.75
„ **Europei** de părete	„ 6.—
„ **Asiei** de părete	„ 9.—
„ **America de Nord** de părete . . .	„ 7.—
Apoi **singuratice comitate din Ungaria** á .	„ —.10—15
„ **Ungaria**, ediț. format mic à	„ —.15
„ **globuri terestre** simple cu fl. 1.—, 2.—, 3.30, 5.30, și . . . . . : . . .	„ 10.—
„ **globuri terestre** cu meridian 3.15, 5.—, 8.40, 12.60 și	„ 40.—

Asemenea oferim tot felul de recuisite pentru școlă: **ceruse** (Hardt muth), **cerneli** (Leonhardi), **pene** (Kuhn & Comp.) etc.

Librăria Tipografiei archidiecesane.

Ne-au sosit acuma:

Tabele de părete pentru cetit,	românesci	fl. 2.40
„ „ „ „ „	ungurescі	„ 2.40
„ „ „ „ „	românesci de I. Tuducescu	„ 3.60
„ „ **istoria naturală**	(16 bucăți colorate: regnul animal, vegetat și mineral)	„ 7.20
Tabele de měsuri metrice cu esplicare		„ —.80

Librăria Tipografiei archidiecesane, Sibiiu.

A eșit de sub tipar și se póte procura din

Librăria Tipografiei archidiecesane

CALENDARIU
pe anul comun dela Chrstos
1898.

Anul al patrudeci și șeptelea.

Pe lângă partea calendaristică cuprinde: șematismul amplificat al archidiecesei ortodoxe transilvane, precum și un mic șematism privitor la diecesele aparținětóre metropoliei ortodoxe române din Ungaria și Transilvania; o indicare lunară a agendelor protopresbiterale și parochiale; o indigitare pentru trebuințele clericilor absoluți și a învěțătorilor confesionali; însemnarea têrgurilor după alfabet, luni și dile; anunțuri, și în fine catalogul cărților din librărie.

Partea literară conține: „Pascile“ și „Érna pe uliță“, poesii de G. Coșbuc, Alexandru Roman, material pentru biografia și activitatea lui de Ilie din Urseni, și „Bunica Márie“ de Ilarie Chendi.

Prețul unui exemplar broșat 30 cr., 10 séu mai multe exemplare și în genere vêndětorilor broșat 25 cr.

Librăria Tipografiei archidiecesane, Sibiiu.

Librăria Tipografiei archidiecesane

recomandă publicului român iubitor de cele religióse următórele

cărți bisericesci:

Acaftist bogat, legat fl. 1.25 fin legat	fl. 1 60
* **Acaftist bogat**, simplu legat 60 cr. frumos legat 70 cr. in piele legat fl. 1 60 . . .	„ 2.20
* **Apostol**, legat.	„ 5.75
Biblia ilustrată, Testam. vechiu și nou, nelegată fl. 10 legată.	„ 15.—
* **Carte de rugăciuni**, pentru tinerime, legată. . . .	„ —.15
Chiriacodromion, nelegat fl. 10, legat	„ 12.—
Evangelia, nelegată fl. 8, legată fl. 12, fin legată fl. 18, în catifea roșie	„ 56.—
Hirotonier, pentru sfințirea de preoți, nelegat	„ 2.—
Icóna Evangeliștilor, pe hârtie	„ —.50
Icóna celor 3 Ierarchi, pe hârtie	„ —.30
Molitvelnicul bogat, nelegat fl. 4.30, leg. fl. 5, fin leg.	fl. 5.50
Octoichul cel mare, nelegat fl. 17, legat	„ 20.—
Octoichul mic, nel. 60 cr., legat 80 cr., fin legat . . .	„ 1.20
* **Octoichul mic**, legat. .	„ —.75
Orologion, (ciaslov), nelegat 60 cr., legat 70 cr., fin legat	„ 1.20
Patima și mórtea D-lui Iisus Christos în versuri și icóne, legată	„ 1.—
Penticostariul, nelegat fl. 8, legat.	„ 10.—
Psaltirea prorocului David, legată 60 cr., fin legată	„ 1.—
Rênduéla la sfințirea bisericilor, neleg. fl. 2, leg:	„ 2.50
Testamentul nou, nelegat	„ 1.—
Têlcul Evangeliilor, nel	„ 1.—
Triodul cu Strajnicul, nelegat fl. 20, legat	„ 25.—

Asemenea procură Librăria archidiecesană la comandă ori-ce cărți bisericesci apărute în- și afară de patrie, pe lângă cele mai modeste provisiuni.

Notă: Cărțile însemnate cu * sunt tipărite cu litere latine.

Redactor prov. **Gavriil Hango.**

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 126. Sibiiu, Joi, 13/25 Novembre 1897. Anul XLV.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbata.

ABONAMENTUL
la „Tel. Rom.“ într'una cu suplementul „Fóia Pedagogică“
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Din Fiume.

Până unde merge volnicia guvernului magiar față de interesele autonomice ale diferitelor corporațiuni și naționalități din Ungaria — dacă peste tot în Ungaria mai póte fi vorbă despre vre-o autonomie ca scut contra magiarisării — s'a putut vedea și din procedura lui Bánffy, ministru președinte al nostru, față de autonomia orașului Fiume.

Precum e sciut, orașul Fiume s'a bucurat de óre-care autonomie față de Ungaria, întrucât nici o lege adusă de parlamentul magiar nu putea fi întrodusă în Fiume fără considerarea representanței orașului, locuit aprópe exclusiv de italiani. Guvernele magiare însĕ încă de mult s'au silit, și nu fără succes, a vêri în representanță elemente servile și adicte lui, ca astfel sĕ-și pótă ajunge și acolo scopurile sale șoviniste de magiarisare, și, mulțămită volniciei ce caracteriséză pe toți șoviniștii magiari, în urmă le-a succes a tulbura apa și acolo și astfel ași depune și acolo óuĕle de cuc in cuib străin spre a i le cloci alții, ca apoi din ele sĕ iasă magiari veritabili, cu pinteni, ori fie chiar și perciunați. Ba le a succes a tulbura apa într'atâta, încât pe timpul când ferbea agitația febrilă pentru întroducerea nóuĕlor legi politice-bisericesci, tulburătorilor de consciința și drepturile altora le-a succes a arangia chiar demonstrațiuni în favorul acelor legi, numai ca cu atât mai mult sĕ se pótă recomanda guvernului șovinistic magiarisator pentru a primi mai mari și mai grase óse de ros.

La inceput fiumanii, ca sĕ facă sĕ înceteze luptele dintre representanță și guvern, erau aplicați la óre-cari concesiunĭ reciproce, dar guvernul n'a cedat nimic, astfel, că în urmă lupta a erupt pe față între apărătorii autonomiei și între slujbașii guvernului, și deșteptându-se și poporațiunea conscie de drepturile sale naționale și cetățenesci autonomice, a sărit în ajutoriul autonomiștilor, cari în representanța comunală erau în maioritate, și au învins, respingênd pretensiunile nedrepte ale guvernului.

Dar volnicia nu pentru aceea e volnicie, ca sĕ cedeze, când scie, că are puterea fisică mai mare în mână.

Vĕḑênd guvernul, că nu-și póte ajunge scopurile sale cu parlamentări nedemne și silă morală condamnabilă, a recurs la ultimul mijloc, la forța brachiului și a silit representanța sĕ-și dea demisiunea, ceea ce la 10 a lunei curente s'a și întêmplat, ér la 20 a publicat cu dela sine putere întrarea în valóre a legilor ungurescí pentru orașul Fiume și întreg teritoriul aparținĕtoriu jurisdicțiunei sale.

Dar pentru-ca întroducerea acestor legi sĕ nu apară atât de volnică, pare, că pentru a-și bate și joc de drepturile altora oprimate cu puterea, viclénul Bánffy a convocat pe fiumani pro forma la o anchetă spre a se „consulta“ cu ei despre modalitățile punerei acelor legi în practică. Fiumanii însĕ bine cunoscênd tactica banffystă plină de apucături nedemne și la urmă volnică, când pe altă cale n'are șanse de reușită, nu s'au presentat, decât unul singur, cu atât mai vîrtos nu, căci Bánffy declarase de mai nainte, că nu le va face nici o concesiune în privința autonomiei. Astfel apoi Bánffy a declarat pur și simplu că: așa voesc, așa poruncesc, și legile ungare au fost întroduse cu forța fisică în Fiume.

Procedura volnică a lui Bánffy față de autonomia fiumanilor a produs indignare și consternare generală la toți ómenii drepți și binesimțitori. Numai foile maghiare iubiléză și-i ridică „patriotismul“ până la ceriu, deși unele din ele, cele oposiționale se prefac a-l desaproba.

Se vede însĕ, că totuși se teme și Bánffy de ceea-ce a făcut, dar rĕmâne pe lângă faptul împlinit, și pentru a se asigura contra cetățenilor cari ar mai cuteza sĕ protesteze ori sĕ se opună punerei acelor legi în practică, își ține poliția și armata la îndemână.

Curat stat de polițisti și gendarmi.

Ba ce e mai mult, oposiția representanței demisionate față de volniciile complinite ale lui Bánffy în contra autonomiei orașului Fiume, unele din foile maghiare nu se sfiesc a o ascrie chiar Românilor, întrucât demisionatul primar Maylender a studiat în Cluj și astfel și-a supt de acolo dela Români „ura“ față de Maghiari, tocmai pe timpul procesului Memorandului.

Apoi mai trebue sĕ auḑim chiar și din gura ministrului nostru de esterne vorbindu-se de agitatori de profesiune, când naționalitățile nemaghiare își ridică glasul prin pressă contra volniciilor guvernelor maghiare șoviniste maghiarisătóre, nepermițêndu-li-se altă cale de a protesta contra acelor volnicii pentru nedreptățirea lor.

Curat povestea lupului cu mielul.
Până când tot așa!?

Veni-va odată ḑiua, ḑice Homer, *când va cădé sânta cetate Ilion și cu dênsa Priam împreună cu tot poporul seu.*

Aducă-și aminte guvernul magiar de acésta, căci necinstirea și vătĕmarea drepturilor altora, fie private orĭ publice, nu rĕmâne pănă în sfîrșit nepedepsită.

Paris, fiiul regelui troian Priam, a necinstit numai casa regelui Menelau, răpindu-i soția, pe frumósa Elena, și a causat peirea întregului popor troian.

Dar când se călca în picióre drepturile publice ale unui întreg popor, ba chiar ale mai multor popóre?!

Delegațiunile austro-ungare.

Discursul contelui Agenor Goluchowski, ministru de externe.

(Urmare).

Ér acum trec la secțiunea a dóua a cestiunei cretane, la fasa care a condus la conflictul dintre Turcia și Grecia.

Punctul de mânecare l'a format precum e sciut aceea, că Grecia în contra admonițiunilor fórte ponderóse și fórte repețite a trimis corăbii de resbel în apele cretane. Dispoșițiunei acesteia a urmat debarcarea de trupe grecesci și nu mult după aceea mobilisarea armatei grecesci și concentrarea aceleia la hotarele Tesaliei.

Starea creată astfel n'a putut rĕmân fără efect ațîțătoriu în celalte țeri din Balcan și prin urmare s'a părut a fi amenințată pacea europeană cu pericol positiv. Inădușirea în embrion a pericolului deasemenea a fost la inima tuturor marilor puteri. Când constat, că tóte puterile și-au făcut datorința lor, ca sĕ se ivite ori-ce complicațiune mai mare, totuși la localisarea focului în peninsula balcanică meritul în bună parte cred a ni-l puté atribui nóuĕ și Rusiei, ca puterile cele mai deaprópe interesate în Orient.

Conlucrarea armonică a celore dóue cabinete de fapt a produs cele mai bune fructe. Resoluțiunea prin care ne-am exprimat de ambe părțile aceea hotărîre firmă, că nu vom suferi celorlalte state balcanice nici un feliu de acțiune, ne-a fost înțelésă la locurile competente și a fost pusă la inimă.

Acésta a fost îngrijirea nu numai pentru trebuințele momentane, ci și probarea unui mijloc pentru viitoriu, care e potrivit, ca sĕ închidă ușa dinaintea surprinderilor periculóse și sĕ le taie calea dela început pericolelor mai mari, ce ar amenința.

Din partea acésta fiind acoperite față de incidentele neplăcute, puterile și-au îndreptat acum îngrijirile ca în insula Creta sĕ câștige teren liniștirea. In linia primă a trebuit încetată întrevenirea neîndreptățită a Greciei, și paralel cu acésta a convinge populația insulei despre aceea, că Europa e decisă firm a procura garanțele pentru un viitoriu mai bun pe séma cretanilor. Dar în Atena au rĕmas fără efect admonițiunile cele mai ponderóse a tuturor marilor puteri.

Cedênd influinței comitetelor revoluționare guvernul regretabil slab a rĕmas surd la tóte admonițiunile și cu o orbie fără păreche tot mai mult s'a lăsat a fi răpit în acea întreprindere nebună, a cărei epilog s'a sfêrșit înainte cu vre-o câteva luni pe șesul Tesaliei.

Condusă de acea vedere corectă, că între astfel de împrejurări puterile nu se pot mulțămi cu sfătuiri, nici la jumĕtate de cale nu se pot opri, ba încă, interesul important al păcii europene direct îi pune de datorință intrevenirea activă, ca sĕ fie stinse de timpuriu flacările erupte, ceea-ce ar fi constrîns și pe guvernul grecesc sĕ abḑică de intreprinderea sinucigașă, — guvernul imperiului german a propus blocarea porturilor grecesci.

Proiectul însĕ, la care, în convingerea, că și Greciei facem un prea însemnat serviciu, ne-am alăturat dimpreună cu alte mai multe puteri, a aflat multe feliuri de excepțiuni tocmai din partea acelui guvern, care în anul trecut nu s'a putut împretini cu închiderea insulei; și cu tóte că de astădată n'a fost respins în mod necondiționat totuși primirea mĕsurei proiectate din partea Germaniei au legat-o de astfel de condițiuni, încât pertractările s'au prelungit până la un timp, când validitarea mĕsurei în urma erumperei faptice a resbelului dintre Turcia și Grecia, ar fi apărut ca o vătămare a principiului de neutralitate și astfel a devenit imposibilă.

In privința închiderei împrejur a insulei, după-cum am amintit, puterile totuși au convenit în decursul timpului, precum și în privința aceea, ca pentru susținerea ordinei, în orașele de pe mal locuite de mohamedani și creștini sĕ debarcheze trupe mixte, cari totodată ar fi fost chemate prin acésta a signalisa cuprinderea insulei în Europa.

La mĕsura acésta, adusă în conțelegere cu Turcia, și noi am luat parte, dar cu acea escepțiune esprimată, că trupele nóstre la eventualele operațiuni întreprinḑênde în interiorul insulei nu vor lua parte, și că și înmulțirea acelora ulterióră este eschisă, având misiunea lor strict definită, ca sĕ păzéscă asupra susținerii ordinei în stațiunile limitrofe designate lor și acolo sĕ apere stégul nostru fâlfâitor.

După acestea admiralii corăbiilor împreunate au esmis o proclamațiune în numele puterilor, în care și au esprimat dorința ca trupele grecesci sĕ fie retrase și pe resculați i-au provocat sĕ se predea pe lângă promisiunea, că insulei cu susținerea suveranității sultanului sub un guvernor creștin i se va asigura cea mai estinsă autonomie.

La împlinirea acestei promisiuni și astăḑi suntem gata, și că cestiunea cretană, la care voi reveni mai târḑiu, până acum n'a fost resolvită, causa este numai aceea, că în decursul timpului, precum e sciut, ne-au atras atențiunea alte griji, și n'a fost consult a complica pertractarea causei cretane cu pertractările de pace.

Ce se ține de ceste din urmă, după pertractări îndelungate și grele in urmă a a succes a se statorí în Constantinopol așa numitele preliminare de pace.

Punctele acestea le cunósceți deja domnilor. Corĕspund acestea acelor principii fundamentale, în privința cărora puterile au fost de acord dela început, că adecă Tesalia perdută — abstragênd dela o neînsemnată regulare strategică de hotar — trebue păstrată pe séma Greciei și că de altă parte pretensiunile îndreptățite ale Turciei învingĕtóre trebue întregite pe calea contribuțiunei de resbel.

În privința celor dóue puncte principale n'a fost divergență de păreri. Diferențele ivite în decursul negoțierilor s'au referit mai mult numai la amănunte, adecă: la modalitățile evacuărei teritoriului ocupat de turci și la o comisiune financiară controlătóre internațională înființândă în Atena, a cărei datorință va fi apĕrarea intereselor creditorilor din străinătate, mai departe la suma ce va trebui reîntórsă ca desdaunare a speselor de resbel și alte cestiuni, a căror regulare a fost încredințată ambasadorilor din Constantinopol.

Și problema aceea, mulțămită activității unitare desvoltate de puteri în interesul păcii comune și acelei convingeri generale, că prin concesiuni reciproce trebue evitată ori-ce neînțelegere adênc tăietóre, ori ruptură în concertul europén, a aflat resolvire norocósă.

Concertul european! Cât de mult a fost criticat în decursul pertractărilor, cât de dubios au judecat asupra lui, cât de puțin preț au pus pe succesele ce se pot ajunge prin el!

Și totuși, domnilor, concertul a persistat la proba de foc, în mĕsura, că deja póte fi caracterisat de un factor ponderos în regularea referințelor orientale.

O astfel de corporațiune, după natura ei — greu mișcătóre, spiritelor superficiale, a căror judecată e condusă numai de privire de un moment și de sentiment, le-a putut da material la observări ironice; dar istoria, care vede fasele desvoltărei în trăsĕturi mai mari și despre acțiune s'a deprins a da opiniune numai după resultatul final, óre-când va fi mai dréptă în judecata sa, și va ajunge la conclusiunea, că ceea, ce s'a ajuns în casul acesta, póte ridica deplină pretensiune la aceea, ca sĕ fie înșirată între cap de operele artei diplomatice.

E destul a privi la raporturile, cari au domnit la începutul nóuei crise, la acele pericole nenumĕrate, de cari a fost încunjurată situațiunea, ca sĕ aprețiăm după cum se cuvine gréua posițiune a cabinetelor și sĕ aprețiăm după deplina ei valóre acea speranță, carea solidaritatea dintre puteri și-a eluptat în interesul păcii.

Da, aceea e un succes în sensul strict al cuvêntului, și este spre onórea finei seculului al XIX-lea, ca i-a succes a proba un astfel de mijloc, care în afacerile cestiunei orientale s'a adeverit atât de puternic și care dóră și în viitoriu între asemene constelațiuni se va adeverí nu mai puțin salutar.

Dacă s'ar și afla defect în aceea, că concertul europén n'a putut împedeca mĕsurarea intre armele grecesci și turcesci, meritul aceluia nici decum nu se póte știrbi. Pentru-că problema lui principală nu e aceea, ca sĕ împedece pe Greci cu tóte mijlócele în întreprinderile lor nebune, în cari s'au aruncat cu o ușurătate fără exemplu, ci aceea, că dacă dela acésta nu sunt neclintibili, puterile sĕ fie decise, ca resbelul erupt sĕ-l localiseze, sĕ pună la o parte tóte interesele particulare și sĕ lucreze umĕr la umĕr pentru înăbușirea focului.

Dar și Grecia are deplin motiv pentru a fi recunoscĕtóre față de concertul europén, pentru-că fără pășirea hotărîtă și solidară a puterilor țéra nici pe departe n'ar fi scăpat cu un preț atât de ieftin în proporție de consecuențele aventurei sale, după cum statoresc punctele de pace asupra lor.

În situațiunea sa desperată Grecia fără întrevenirea energică a Europei ar fi fost lăsată la grația învingĕtoriului. Dacă în Atena cu tóte acestea se plâng cu patimă amară pentru asprimea punctelor de pace, acésta dovedesce numai o stare de naturel bolnăvicios.

Erupțiunile acestea nu le justifică nici chiar înființarea comisiunei internaționale chemate a controla venitele statului pentru depurarea datoriilor. Ḑic fără nici o basă, că mĕsura acésta e umilitóre, când Grecia ar puté cugeta, că fără acésta n'ar ajunge nici când la un împrumut, a cărui primire nu stă în strînsă legătură cu evacuarea Tesaliei. Puterile în tot casul totul fac bucuros, ca sĕ fie Greciei spre ajutoriu în starea sa strimtorată. Ḑar țéra încă trebue sĕ-și dea séma cu împrejurările faptice, și cu ținuta sa energică sĕ facă posibilă resolvarea problemei.

(Va urma.)

Raportul com. congresuale pentru afacerile fund. Gozsdu.

(Urmare și fine.)

B. Averea fundațiunii la finea anului 1894 revĕḑută și aprobată de Măritul Congres din 1895 prin darea de absolutoriu pe anii precedenți până la finea anului 1894 a fost 1,541.081.36,

ér în anul 1895 după socotelile revĕḑute și aprobate de Preaven. Consistoriu metropolitan a fost 1,481.239 fl. 05 cr.,

resultă deci o diferență de fl. 59.842.31.

Acéstă diferență în minus între 1894 și 1895 e numai aparentă și provine din causa cursului acțiilor dela I. cassă de păstrare pestană care în 1894 a fost luat cu 9200, ér în 1895 cu 7900:

Averea după inventar la finea anului 1896, care ne este dat spre revisuire, face 1,832.228 fl. 89 cr.

Acéstă avere cuprinde:

a realități 3 case din Budapesta și una în Oradea-mare, după detragerea a 1% din valórea prețului original, face	fl. 297.496.90
b) În efecte 177 acții de ale I. casse de păstrare pestane	„ 1.469.100.—
c) 20 acții „Concordia“ . .	„ 5.700.—
d) 10 sorți „Tisza“ . . .	„ 1.370.—
e) 441 acții „hazai bank“. .	„ 47.187.—
f) mobiliar	„ 650.75
g) Bani gata cu finea a. 1896	„ 6.401.24
h) Chirii restante	„ 323.—
i) Prețul viei vêndute . . .	„ 4.000.—
La olaltă suma de sus. .	fl. 1,832.228.89

Pasive.

1. Participarea dómnei vĕduve Gozsdu măritată Nemeshegyi cu 3 părți la 11 acții ale I. casse de păstrare . .	fl. 68.475.—
2. dtto după 200 acții ale morii „Concordia“ . . .	„ 4.275.—
3. Împrumuturi . . .	„ 173.000.—
În total . .	fl. 245.750.—

Scóse din avere	fl. 1,832.228.89
Pasivele de	„ 245.750.—
resultă ca avere curată . .	fl. 1,586.478.89
La acest capital se adaug 3 părți din 11 acții I. cassă de păstrare și 20 acții dela móra „Concordia“ . . .	„ 72.750.—
și face . .	fl. 1,659.228.89

Acesta este capitalul averii fundaționale cu finea anului 1896.

La acéstă avere se ține fără a fi socotită, fiind pentru totdéuna neproductivă averea următóre

a) mausoleul. . . . fl. 13068.15 cr.

b) mobile, cărți, recui site de. 4.155 —

Asemênênd starea averii la finea anului 1896	fl. 1,659.228.89
cu starea averii la finea anului 1894, adecă periodul ultim, pe care congresul a dat absolutoriu	„ 1,541.081.36
resultă un sporiu de . .	fl. 118.147 53

éră în comparație cu 1870 când averea s'a luat în primire în suma de fl. 93.363.08 resultă dela 1870 — finea a. 1896=fl. 1.565.865.81

La acest loc se observă, că representanța s'a ocupat și cu idea de a investi o parte de avere în realități în proporție mai mare, dar a amânat resolvarea acestei până se vor plăti tóte datoriile esistente.

Rațiociniul anului 1896, care se supune revisiunei și aprobării acestui mărit congres, se presindă în următorul mod:

I. Venite	fl. 104.170.17
Anume: 1. Chirii dela case .	„ 23.069.88
2. Venitul efectelor de valóre . .	„ 74.809.—
3. Venite estraordinare	„ 4.745.96
4. Restul cassei 1895	„ 1.545.33
În total suma de sus . .	fl. 104.170.17

Se observă, că în venitele estraordinare se cuprind 4000 fl. întrate dela Bogdanovits Vielibald, cu care sumă se achită întréga datorie de 32.635 fl. declarându-se restul de neîncassaver.

II. Erogatele	fl. 97.768 93
Anume: *a*) Venitele dela acțiile dela hârtiile de valóre ce compet vĕduvei	fl. 4.100.--
b) contribuțiuni . .	„ 7.285.99
c) Taxe de apaduct .	„ 438.74
d) Reparaturi la realități	„ 1.265.16
e) Interese la împrumuturi	„ 8.739.55
f) Spese administrative	„ 7.508.26
g) Stipendii	„ 22 873.83
Erogațiuni estraordinare	
h) Depurări de datorii	„ 45 000.—
i) Spese neprevĕḑute	„ 557.40
În total . .	fl. 97.768.93

C) Stipendii s'au împărțit dela 1889 până în finea anului 1896 socotit în mii 139 mii; în anul când s'a împărțit mai mult 22.000 fl. ér numĕrul studențitor stipendiați și ajutorați variază între 60 și 120.

Comisiunea deși a primit socotelile pe 1896 revĕḑute din partea consistoruiui metropolitan, totuși și-a câștigat convingerea prin esaminare de probă a unor posiții și a aflat socotelile corecte și provĕḑute atât la întrări, cât și la eșiri cu documentele recerute.

Pe basa acestor comunicări comisiunea face următórele propuneri:

1. Măritul congres luând la cunoscință aprobarea socoților din partea Consistorului metropolitan pe anul 1895 și aflând corecte prin esaminare și din partea sa socoțile anului 1896, dă absolutoriu representanței și comitetului fundațiunei „Gozsdu“ pe anii 1895 și 1896.

2. Congresul constată cu satisfacțiune buna grijire și chivernisire a averei fundaționale din partea representanței și a comitetului fundațiunii.

3. Congresul însărcinéză consistorul metropolitat a mijloci la representanță, ca încât e posibil tinerii stipendiști sĕ cerceteze biserica Dumineca și în sĕrbători și sĕ iee fiecare parte la parastasul, ce se ține pentru fericitul fundator esercitându-se în acéstă privință controlă cât se póte de strictă.

4. Congresul însărcinéză Consistorul metropolitan a-i face pe viitoriu un raport periodic — dela un congres la celalalt — despre administrațiunea fundațiunei cu respect la esecutarea dispozițiunilor esistente și la inovațiunile respectire schimbările întêmplate.

5. Congresul însărcinéză Consistoriul metropolitan a-i face raport special despre ținerea parastaselor pentru fericitul fundator în bisericele din eparchii, precum și despre modul, cum și în ce numĕr s'a rĕspêndit portretul fericitului fundator la bisericile și școlele din metropolie.

Sibiiu, 8/20 Octobre 1897.

Andreiu Ghidiu m. p., preș. comisiunei

Ioan Lenger m. p., raportor.

Din România.

Discursul rostit de dl V. A. Urechiă la festivitatea desvĕlirei monumentului dela Rĕsboeni, ridicat în amintirea luptei lui Stefan cel Mare contra sultanului Mahomet susținute la 26 Iulie 1476.

(Urmare și fine.)

Bine ați făcut domnilor oficeri de a glarifica acésta învingere momentană a marelui domn, căci cu acest monument d-vóstre împrospetați în mintea și inima tuturor românilor marile învĕțămênte ce es din cele petrecute în acel loc la 26 Iuliu 1476.

Acest monument va aminti dar':

Cum românul scie sĕ se lupte „până la mórte“ pentru apărarea patriei, fără sĕ-i fie teamă de numĕrul covêrșitoriu al ostirei neamice;

Spune-va lumei acest monument, că românul póte fi învins momentan, dar' că victoria până în fine se așéḑă sub drapelele oștirilor sale;

Și va mai grăí lumei române acésta piramidă de virtuțile mari ale femeei române, amintind cum o mamă eroică ḑicea după bătălia dela Valea albă învinsului sĕu fiu:

„Mergi și strînge óste, pentru țéră mori
Și-ți va fi mormêntul coperit cu flori!
și cum:
„Stefan se întórce și din cornu-i sună
Óstea lui sdrobită de prin văi adună . . .
Lupta ér' începe . . . dușmanii zdrobiți
Cad ca niște spice de securi loviți.“

Rĕsboiul dela Valea-albă are în ochii istoriei însemnătate mai mare decât cel dela Racova. Aci Stefan Vodă are în fața sa pe Mahomet II, care a hotărît nimic mai puțin, decât sĕ prefacă Moldova în pașalic. Apoi aci se dă lupta durerósă și contra domnitoriului muntenesc, care neînțelegênd idealul mare, urmărit de domnul Moldovei, Unirea Principatelor, fu silit sĕ-și înșire oștenii séi alăturea cu ai lui Mahomet, în contra celuia care învingênd pe turci, salvă de robie tot némul românesc și Europa întrégă.

Cunósceți domnilor, legenda Ciahlăului. Erau grelele ḑile, când în Dacia Trajană năvăleau barbarii. Românii, abandonați de metropola Roma, luptară zadarnic spre a opri șiróiele barbarilor. Intr'o ḑi, spune legenda, copleșiți de órdele mereu împrospĕtate de barbari, coloniile lui Trajan se vedeau în neputință de a mai opri invasiunea acelora. De odată însĕ geniul națiunei strigă luptătorilor

---

FOIȚA.

Iuliu Caesar.

Tragedie în 5 acte
de
William Shakespeare,
traducere în prosă
de
Dr. P. T.

(Urmare).

Scena III.

O stradă lângă Capitol. Artemidorus apare cetind o epistolă pe séma lui Caesar.

Artemidorus: „Caesare, păzesce-te de Brutus, bagă de samă la Cassius, nu veni în apropierea lui Casca, ține un ochiu pe Cinna, nu te încrede în Treboniu, observă bine pe Metellus Cimber, Decius Brutus nu te iubesce, ai vătămat odată pe Ligarius. Numai un cuget au toți, și acela e în contra ta îndreptat. Dacă tu nu ești nemuritoriu, caută în jur. Increderea ta face drum la conspirație; de te-ar apăra puternicii Zei!“

al tĕu iubitoriu,
Artemidorus.

Acum voiescu sĕ stau aci până trece Caesar și apoi sĕ-i dau lui scrisórea asta. Inima'mi bate teribil, căci vîrtutea nici odată nu póte trăi afară din sfera invidiei, care totdéuna se acață de ea ca sĕ o ródă. O, Caesare, de ai cetí numai asta! Dacă nu, atunci și sórtea merge mână în mână cu conspiratorii.

Scena IV.

O altă parte tot a acelei strade la casa lui Brutus. Apare Porcia și Lucius.

Porcia: Te rog copile, alérgă iute în senat! Nu-te opăci, du-te! ce stai?

Sucius: S'aud porunca, dómnă!

Porcia: Aș dorì sĕ-te vĕd acolo și iar aici înainte de-ați puté spune ce sĕ faci. O statornicíă, stai drept lângă mine și pune un munte între inimă-mi și limbă! Eu am minte bărbătéscă, dar putere femeiască. Cât e de greu un secret pentru o femeiă! — Tu esti ânc'aci?

Lucius: Dar dómnă, ce sĕ fac? sĕ alerg la Capitol, alta nimic și de acolo înapoi, — mai mult nu?

Porcia: Da, adu-mi scirea: cum prospițéza domnul teu, pentru că el s'a dus morbos de a acasă și bagă de sémă ce face Caesar și cine sĕ îndésă pe lângă el, — auḑi copile? Ce larmă-i asta?

Lucius: Eu n'aud nimic, dómnă!

Porcia: Te rog, ascultă mai bine. Eu am auḑit un sgomot mare, ca și când s'ar lupta, adus de vênt de către Capitol.

Lucius: Intradevĕr, dómnă, eu n'aud nimic. (apare un Augur).

Porcia: Vino încóce omule! Incotro te duci?

Augur: Mĕ duc de acasă, stimată dómnă.

Porcia: Dar mers-a Caesar în Capitoliu?

Augurul: Dómnă, âncă nu; eu mĕ duc sĕ-i țin calea când va merge în senat.

Porcia: Tu ai o rugare către Caesar, — așa-i?

Augur: Intr'adevăr am, dómnă. Dacă-i place lui Caesar, sĕ fie așa de bun cu Caesar, ca sĕ mĕ asculte pe mine, — eu 'l voiu conjura, ca sĕ țină cu sine.

Porcia: Cum? tu scii, că voiesce cineva sĕ i facă vre un rĕu?

Augur: Nu, de care aș scii eu, dar mĕ tem fórte tare de asta. Rĕmas bun dómnă! — Aici e strada îngustă. Alaiul de senatori, de pretori și de suplicanți, cari sĕ légă de călcâile lui Caesar, mai strucesc un om slab precum sum eu, și de aceea mĕ duc sĕ mĕ postez pe o piață mai largă, ca sĕ pot agrăì pe marele Caesar în trécĕt. (Iese).

Porcia: Eu trebue sĕ întru în casă. Vai de mine, ce făptură slabă e o inimă de femeiă! O, Brutus! Ceriul sĕ-ți ajute la intreprinderea ta. De sigur copilul ĕsta m'aude. (tare către Lucius) Brutus are o rugare către Caesar pe care ĕsta nu voiesce sĕ i-o împlinéscă. O, va fi rĕu! Alérgă Lucius și mĕ recomandă domnului. spune-i că eu sum voiósă și sĕnătósă și alérgă îndată înapoi, ca sĕ sciu ce-a ḑis el către tine.

Actul III.

Scena I.

Capitoliu. Ședința senatului O mulțime de ómeni pe strada, care conduce la Capitol; între aceia Artemidorus și augurul. Sunete de trimbiță. Caesar, Brutus, Cassius, Casca, Decius, Metellus, Trebonius, Cinna, Antonius, Lepidus, Popilius, Publius și alții.

Caesar: Acum au sosit ideile din Martie.

Augurul: Da, Caesare, dar n'au trecut.

Artemidor: Salve Caesar! Cetesce cidula asta!

Decius: Trebonius doresce, ca sĕ cetesci rugarea acésta umilită la un timp potrivit.

Artemidor: Cetesce pe a mea mai întâiu, o Caesare! pentru-că a mea te privesce mai deaprópe. Cetesce-o înălțate Caesare!

Cesar: Ce mĕ privesce pe mine, voiu lăsă mai pe urmă.

Artemidor: Nu o amâna Caesare, cetesce-o îndată?

Caesar: Ce-i, e nebun omul acesta?

Publius: Feri din cale mĕi!

Cassius: Ce te îndeși cu petițiuni pe strade, vino în Capitol! (Caesar intră în Capitol urmat de ceilalți; toți senatorii sĕ scólă în picióre.)

români: „Copii, luaţi toţi câte o mână de ţěrână şi o aruncaţi înaintea vóstră“.

Din acea mână de ţěrênă, spune legenda, s'au ridicat Carpaţii, cetatea de ultimă apěrare a némului românesc.

În secolul al XV legenda se schimbă: românii nu mai aruncă câte o mână de ţěrênă, ca sě ridice Ceahlăuri, ca sě înalţe bariere între ei şi Turci. Acum Ciahlăul nerěpus este însuşi Stefan-Vodă, este eroismul oştirei sale.

Dar nimeni nu va fi făcut mai elocinte istoria rěsboiului dela 1476, decât dta dle colonel Giosanu, cu bravii oficerii ai regimentului dtale, cari aţi ridicat aici acest monument comemorativ. Oşteni, dtre prin acéstă piramidă, proclamaţi cu glas rèsunător, eroismul marelui oştean dela 1476; cu o autoritate ce nu o póte avé au istoric, profan în ale rěsboiului, d-vóstră dlor oficeri luaţi încă în faţă Patriei prin acest monument comemorativ şi un mare legěměnt, acela de a binemerită tot-d'a-una cu gloriosul nume de Resboeni, ce alt erou al naţiunei române, Carol I, a dat regimentului d-vóstre, scump talisman, care v'au îndemnat la lupta vitejéscă la Plevna, şi carele în timpul de pace v'a suggerat gândul sě luaţi iniţiativa ridicărei acestui monument.

— Dar ce mică e acéstă piramidă faţă cu măreţia faptei ce are a comemora!

Nu numai pietrele megalitice pot commemora faptele istorice, pe marii eroi şi bărbaţi şi naţiunilor. Cum şi de altă dată am spus-o: pe o mică scândurică încape chipul mare al lui Dumnezeu: pre acéstă piramidă încape uriaşa amintire a lui Stefan-Vodă, representat aci prin medalionul datorit daltei eminentului sculptor C. Hegel. In un mic bassorelief de acelaşi artist, încape amintirea giganticei bătălii, căre abia coprinsă este de istoriă şi peste amintirea căreia, ca şi peste aceea a gloriosului Stefan-Vodă cel-Mare, zadarnic se vor grămădí secolii, căci eternă va sta memoria lor pe cât va trăí suflare românéscă. Sè ésă dar vèlul, care acopere chipul în bronz al aceluia, care va serví de model în vitejie, regimentului de Rosboeni şi sě strigăm: Trăiască memoria lui Ştefan-Vodă-cel-Mare! Éternă memoria vitejiei dela Răsboeni, sub conducerea acelui emul glorios al lui Ştefan-Vodă, care este Carol I Regele României!

Noutăţi.

Consistoriul metropolitan. Eri Mercuri s'au terminat şedinţele consistorintui nostru metropolitan.

Asesorii au plecat către casă, unii eri séră, alţii, Babeş Mocsonyi, Gurban şi Hamsea, cu trenul Sibiiu-Vinţul de jos-Arad, care aḑi s'a deschis.

* * *

Popilius: Doresc sě vě succédă întreprinderea de aḑi.

Cassius: Care întreprindere, Popilius?

Popilius: S'auḑim de bine. (avanjéză către Cacsar.)

Brutus: Ce a ḑis Popilius Lena?

Cassius: „Doresce sě ne succédă întreprinderea de aḑi“. Mě tem, că complotul nostru e descoperit.

Brutus; Uită-te cum se apropie de Caesar. Băgaţi de samă la el.

Cassius: Stăi gata Casca, pentru-că mě tem de prevenire. Brutus, ce-i de făcut? Dacă se vestesce, Caesar sěu Cassius nici odată nu se mai întórnă acasă, pentru-că atunci mai bine mě junghiu

Brutus: Fi constant Cassius. Popilius Lena nu vorbesce despre propusul nostru, pentru-că veḑi, el suride şi Caesar nu se schimbă.

Cassius: Trebonius îşi cunósce timpul, pentru-că uită-te Brutus, el trage pe Marcus Antonius din cale. (Iese Antoniu cu Treboniu. Caesar şi senatorii se aşéḑă.)

Decius: Unde-i Metellus Cimber? Lăsaţi-l sě mérgă şi sě-şi presenteze îndată rugarea sa lui Caesar.

(Va urma.)

Societatea de lectură „Ioan Popasu“ a junimei studióse dela Institutul teologic-pedagogic gr.-or. român din Caransebeş în şedinţa generală ţinută în 7 Oct, st. v. a. c. s'a constituit în modul următor: Preşedinte: Dl prof. Iosif Bălan. Vicepreşedinte: Ioan Roşca, cleric an III. Secretar: Cornel Panciovan, cleric an III. Notar: Ioan Popovici, cleric an III. Vicenotar: Mărian Groza, ped. an IV. Bibliotecar: Aurel Magheţiu, cleric an II. Vicebibliotecar: Nicolae Bololoi, ped. an III. Cassar: Felician Nemoian, cleric an II. Controlor: Ilie Ambruş, ped. an IV. Redactor al foii „Progresul“: vicepreşedintele Ioan Roşca. In comitet: Preşedinte: Ioan Roşca, cleric an III Membrii: Cornel Panciovan şi Traian Popovici, clerici an III. Vasilie Blaşiŭ şi Aurel Iosof, clerici an II. Ioan Miter şi Teodor Sandru, clerici an I. Patriciu Rěmneanţu ped. an IV. Alex. Onae, ped. an III., Iosif Jian, ped. an II, Simeon Popovici, ped. an I.

* * *

Himen. Dl Gheorghe Costin, cleric abs. şi candidat de preot pentru parochia Sân-Mihaiu, tractul Turdei, 'şi-a încredinţat de soţie pe d-şóra Cornelia Iliescu, amabila fiică a parochului Ioan Iliescu din Banabic. Noroc sě le dee D-ḑeu!

* * *

Tren nou, Aḑi la órele 8.44 diminéţa s'a deschis nóua linie ferată, Sibiiu—Vinţul-de-jos—Arad—Budapesta.

Trenul prim a plecat la órele 8.44 al doilea va pleca la 1 óră 50 m. d. a. al treilea la 5 óre 5 minute d. a.

* * *

Defraudare la postă. La unul dintre oficiile de inmanuare a direcţiei postei principale din Pesta s'a descoperit ḑilele aceste o defraudare. Făptuitorul. un oficial de postă cu numele *Herczog* Miksa, pe când au constatat lipsa a 5268 fl. 91 cr. din cassa postei a dispărut. Acum e căutat în ţéra întrégă.

* * *

Biserica gr. cat. magiară mijloc de magiarisare. Fóia ungurésca „Bud Hirlap“ něcăjită foc pentru-că infalibilitatea sa papa dela Roma a interḑis prin un nou ordin folosirea în biserica gr. cat. maghiară a limbei unguresci nu numai pentru liturgie, dar în genere pentru ori-ce slujbă d-ḑeéscă, şi a ordonat arderea tuturor cărţilor bisericesci unguresci folosite păn' acum în acea biserică, — îşi esprimă convingerea firmă, că ungurii nu vor împliní porunca papei, căci eliminarea limbei magiare din biserică ar fi un desastru nu numai pentru biserică, ci şi pentru naţiunea ungurésca însaşi, ar fi împedecarea lăţirii şi întăririi elementului magiar. Abia se póte închipui, ce folóse mari ar resulta pentru naţia magiară din întemeiarea unei biserici catolice magiare. Ce factor puternic şi neînvingibil al lăţirii limbei unguresci şi a *magiarisării* ar fi acea biserică! Mai mare, mai puternic, decât toţi ceilalţi factori împreună. Deja şi acum, când limba magiară e numai limbă tolerată în biserici, ea duce în mai mari unde limba ungurésca între naţionalităţi, decât „kisdedovurile“ şi şcóla. După-ce arată, ce teren mare a cuprins limba ungurésca prin mijlocirea bisericei gr. cat. unguresci în diecesa Munkácsului, spune, că décă păn' acum nu s'a putut, apoi nici de aci încolo nu se va puté elimina graiul unguresc din biserici. — La alt loc ḑice fóia pomenită: E o însuşire aprópe dogmatică a bisericei orietale, că pretutindeni în graiul poporului îşi sevêrşesce serviţiile, astfel şi biserica gr. cat. magiaro-română, a cărei limbă română e canonisată, şi şi celelalte biserici orientale. Ceea-ce deci e permis valachilor e permis şi ungurilor; décă e cóptă limba valachă pentru a puté fi limbă liturgică, e cóptă şi cea ungurésca, nu numai în înţelesul analogiei, ci pentru-că limba unguresca în adévěr e mai desvoltată, mai stabilită, decât cea valachă.

Ce va fi resultatul ordinului papei? întrébă „B. H.“ Şi respunde, că va trebuí, ca o deputaţie din Hajdu Dorogh sě céră sprijinul regelui. Acesta, ḑice tot „B. H“, sigur nu va păşi faţă cu papa. Atunci infalibilitatea sa séu nu va stăruí pe lângă necondiţionata împlinire a ordinului sěu, ci va răbda pracsa de secoli, séu va cere esecutarea lui, impunênd maghiarilor cu forţa graiul rusesc, — espunênd în chipul acesta la o mare încercare biserica gr.-catolică.

* * *

Dreyfus - Esterházy. Afacerea de sensaţie Dreyfus, pare a lua o întorsătură în detrimentul lui Esterházy In contra contelui s'a pornit cercetare, cu efectuirea căreia s'a însărcinat generalul *Pellieux*. Acusatorii lui Eszterházy spun, că au dat de urma unor lucruri, cari îl vor presenta pe contele într'o lumină cu totul nóuă. Ei susţin că, Esterházy nu-'şi cunósce hotărît locul nascerei şi că viaţa lui numai de 30 ani încóce e cunoscută. W. Esterházy nici nu e conte — ḑic acusatorii lui, — nu e înrudit cu generalii cu acelaşi nume, ba nici nu e francez; că e francez naturalisat, nu mai încape îndoială. In aceste chestii nelămurite cércă acum generalul Pellieux sě facă lumină.

Maiorul *Forcinetti*, inspectorul puşcăriei amovat cu câteva ḑile înainte, descrie în „*Figaro*“ pe larg aruncarea în temniţă a lui *Dreyfus* şi petrecerea lui acolo. El spune, că tótă afacerea s'a făcut cu plan premeditat, comiţêndu-se iregularităţi eclatante. I-se pare, că Dreyfus sufere, numai fiind că e ovreu. Convingerea lui firmă e, că Dreyfes e martir. Dóuěḑeci şi cinci de ani am stat ca inspector peste temniţă — ḑice maiorul F. — multe experienţe mi-am câştigat cu ómeni osândiţi, şi cutez sè declar sus şi tare, că în afacerea lui Dreyfus s'a comis o rătăcire teribilă. Causa, că Dreyfus nu s'a sinucis, e a se căuta în împrejurarea, că í-au făcut absolut imposibilă sinuciderea. Terminând spune, că procesul lui Dreytus e proces antisemit.

„*Figaro*“ reasuméză împrejurările agravătóre aduse în contra lui Esterházy, în următórele 7 puncte:

1. Asěmênarea izbitóre a scrisorii lui Esterházy cu scrisórea din bordereau (documentul ce a servit de substrat la acusă).

2. Imprejurarea, că dela publicarea facsimilei de pe bordereau, contele Esterházy s'a nisuit sě-şi schimbe scrisórea.

3. Imprejurarea, că Esterházy a luat parte la manevre (al căror secret se tradase), căpitanul Dreyfus însě nu

4. Observarea aflătóre în bordereau, care denótă, că scriitoriul actului e oficer la trupă, ér Dreyfus a servit la statul major.

5. Opinia oficerilor din Rouen despre Esterházy.

6. Viaţa lui Esterházy, patima lui de jocuri, datoriile lui, faţă cu referinţele lui Dreyfus regulate, şi starea avută a acestuia.

7. Argumentele, pe cari le va aduce contra lui colonelul Picquart, fiind el căpetenia biroului de informaţie al ministeriului de rěsboiu.

Ziarul „*Rappel*“ scrie, că înainte de enunţarea sentenţei în afacerea Dreyfus, însuşi împěratul *Wilhelm II*. al Germaniei a trimis o scrisóre autografă lui *Casimir Perier*, pe atunci president al republicei, declarênd pe cuvêntul sěu de onóre, că Dreytus n'a tradat nimic Germaniei. Casimir Perier, însě n'a putut avea nici o influinţă la pertractarea procesului, sentenţa a fost silit sě o semneze, ceeace — spun — i-a înfluinţat demisia urmată în scurtă vreme după terminarea procesului.

* * *

Internate de maghiarisare la Seghedin. În Seghedin s'a edificat de curênd un institut de maghiarisare, sporind astfel numěrul internatelor de acest soiu în pomenitul oraş la numěrul de *patru* Direcţiunea căilor ferate a ridicat acest din urmă internat de ungurisare, care e menit pentru crescerea în spirit „patriotic“ a copiilor amploiaţilor dela tren, umblători în şcólele medii. Internatul s'a edificat pentru 250 elevi.

* * *

Fómete în Rusia. Din părţile nordice ale Rusiei sosesc şciri teribile despre fómete ce a erupt între ómeni. Intre calmuchii din provincia archangeslk a erupt o fómete, care duce în mormênt mii şi mii vieţi omenesci. Cei loviţi de acéstă plagă sunt cuprinşi de bóle trupesci şi sufletesci de nu te poţi uita la ei fără adâncă compătimire. Sunt numai nisce óse acoperite cu piele, cu capurile cât ciuberele. Nu pot face nici doi paşi pe piciórele lor. Ba atâta au slăbit, încât nici mânca nu mai pot mâncări mai vîrtóse, decât puţin ceaiu absorbêndu-l prin fire de paie. Guvernul a trimis medici pentru ajutorarea celor nenorociţi; aceia însě de gróza celor ce au věḑut, abia au potut cerceta câteva barace pline de astfel de nenorociţi şi în raportul lor au scris guvernului, ca acolo nu de ajutoriu medical e lipsă, ci de pâne.

* * *

Advocat nou. P. T. Am onóre a Vě aduce la cunoscinţă că mi-am deschis *cancelaria advocaţială* în Făgăraş casele proprii. Cu deosebită stimă. Dr. *Nicolau Şerban* de *Voila*, dep. diet., advocat.

PARTEA SCIENTIFICA ŞI LITERARA

I. Löser.

Istoria Agriculturei.

Traducţiune autorisată
de
Un prietin al plugarilor.

(Urmare.)

Pămênturile împărţite prin losuri nu se priveau ca proprietate privată a posesorului, ci se schimbau în tot anul. Caesar (De bello Gallico IV 1) spune despre Suevi: „Agrul nu e o proprietate privată, ci este o posesiune deosebită, şi nu este ertat niměnui a locuì în acel loc mai mult de un an“. Despre Germania cu deosebire ne spune acelaşi (De bello Gallico VI 22). „Nime nu are o parte anumită de hotar şi o posesiune proprie, ci conducětorii şi bětrânii arată némurilor (rudeniilor) în tot anul locul şi partea agrului şi îl silesc după un an a pleca la altul. Acéstă schimbare a locuinţelor şi pămênturilor se întêmpla probabil în modul următor: Locuinţele ţěrănesci, bordeele şi şoprónele la schimbările anuale nu se děrîmau la nici o întêmplare, cum se făcea la popóre, cari emigrau pentru totdéuna, ci numai ce era miscător îşi lua economul emigrător cu sine, ca sě şi-le pună în altă curte pe care o găsia gólă. De aci provine şi uniformitatea locuinţelor lor. Schimbarea se întêmpla de comun în 20 Octobre, care ḑi şi aḑi e terminul de schimbare al servitorilor şi servitórelor în ţéra Jeverilor.

Schimbarea locuinţelor şi a pămênturilor, se ḑice că ar fi ţinut pe Suevi şi cu deosebire pe Germani harnici (apţi) pentru rěsbóe, căci după părerea lor de atunci, locuinţele stabile îi înmuiau şi slăbeau. Din causa acésta Ariovist la Suevi a interḑis importarea vinului şi folosirea hârşelelor (şabraca, un ţol de cai) la călěrit.

La o agricultură de Dómne-ajută în timpul acesta nu se putea gândí, numai după ce au încetat schimbările acestea, şi după-ce 'şi-au făcut locuinţe stabile a început a se desvolta şi agricultura.

Gunoirea pămênturilor la Germani în anticitate încă nu era cunoscută. Numai Nubii au sciut arta de a-'şi îmbunătăţi pămêntul, care afară de aceea era destul de bun, cu margă şi cu var.

Agronomia o purta sclavul libér, nu singur, ci îşi împărţea pământul între ţěranii lui, căci lui 'i se părea câştigul prin sudóre şi muncă de neomenos şi nenobil.

Pădurile erau proprietate comună. Fiecare German avea voe a se folosi de pădure după plac.

4. Unica avere naţională a Germanilor consta în turmele de vite. In crescerea vitelor cea mai mare grijă o puneau pe rîmători, căci pădurile de stejar oferiau nutremêntul (ghinda) de lipsă şi sě îngrăşau bine. De aci provine de carnea de porc era de mult mâncarea de predilecţiune la Germani. Şunce şi cârnaţi se esportau până în Grecia şi Asia-mică.

Pe cai — numele original Ors, de unde în secolul al XIV-lea se numea Ross — puneau o grijă deosebită, nu numai pentru că se foloseau de ei în resbele, ci pentrucă le foloseau carnea şi laptele la mâncare. După datele istoriografilor romani, caii la Germani nu se distingeau nici prin frumseţe şi nici prin iuţime, aşa încât Caesar între simbriaşii germani a împărţit cai romani, el însě recunósce, că caii germani prin exerciţii ḑilnice pot răbda cele mai mari strapaze. Nero a înhămat la carul lui iepe bastarde pe cari le-a aflat în Trier.

(Va urma.)

Mătasă-foulard dela 60 cr. până la fl. 3.35 de metru — japoneză, chineză etc. în cele mai nouě mostre şi colori, precum şi **mătasă-Henneberg** négră, albă şi colorată dela 45 cr. până la fl. 14.65 de metru, lucie, vărgată, mostrată, damast etc. (circa 240 calităţi diferite, 2000 colori şi dessinuri etc.). Mărfurile comandate precum şi *mostrele le expedéză cu intórcerea postei în casă, franco şi scutite de vamă*, **fabricile de mătasă din Zürich** ale lui **G. HENNEBERG**, (*furnisor de curte c. şi r.*). Scrisorile adresate în Elveţia sunt a se provedé cu marcă de 10 cr., cărţile postale cu 5 cr. Comandele scrise în limba română sě execută punctual. [45] 11

Nr. 2040/97. [224] 1—1.

Anunţ.

Casa, proprietatea com. Sělişte, situată în Sibiiu, strada Rosmarin sub Nr. 10 se va vinde pe calea licitaţiunei publice în 3 Decemvrie a. c. la 10 óre a. m. din mână liberă la faţa locului.

Sělişte, în 21 Novembre 1897.

Primăria comunală:

N. Sîrbu, primar. **N. Henţiu,** notar.

Nr. 22307/897. [222] 1—1

Publicaţiune.

Pentru asigurarea reparaturei podului Nr. 1 aflător pe drumul municipal Cornăţăl—Sěcădate—Bradu preste Hârtibagiu se va ţinea în **3 Decembre 1897 la 10 óre** a. m. în sala de consultare din palatul comitatens o pertractare cu oferte închise.

Doritorii de a întreprinde acéstă lucrare sunt provocaţi, sě-şi subştérnă ofertele referitóre la intreprinderea efectuirii acestei lucrări **până la órele 9 a. m.** a ḑilei ficsate, la vice-comitele comitatului. Oferte întrate mai târḑiu nu se vor considera.

Ofertele trebue sě fie închise, sigilate şi prověḑute cu vadiul de 5% computate după suma preliminată cu **1631 fl. 23 cr. v. a.**

Operatul technic şi condiţiunile referitóre la lucrarea din cestiune se pot vedea la oficiul de construire reg. ung. din Sibiiu în órele de oficiu.

Sibiiu, în 20 Novembre 1897.

vice-comitele.

Tobias.
proto notar.

Nr. 427/897 [221] 1—3

Concurs repeţit.

Pentru întregirea postului de paroch din comuna Blăşeni-Sat se escrie concurs nou cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Tel. Rom.“

Emolumentele împreunate cu acest post dau suma de 341 fl. 10 cr.

Petenţii au a-'şi aşterne cererile instruite conform normelor în vigóre la subsemnatul oficiul protopresbiteral în terminul deschis.

Brad, la 19 Ocrobre 1897.

Oficiul protopresbiteral gr.-oriental al Zarandului.

Vasiliu Damian,
protopresbiter.

Nr. 501/1897. [223] 1—3

CONCURS.

Pentru întregirea postului de paroch în parochia de clasa a III-a din comuna Tătăresci, protopresbiteratul Iliei, se scrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Cu acest post sunt împreunate venitele îndatinate şi regulate prin comitetul parochial la 22 Ianuariu 1892, ér în urma părintescului ordin consistorial dtto 20 Aprilie 1893. Nr. 2485 B. aprobate şi de către sinodul parochial la 13 Iuniu 1893, care venite computate în bani dau suma de 400 fl. anual.

Informaţiuni mai deaprópe se pot lua dela comitetul parochial respectiv şi dela acest oficiu protopresbiteral.

Doritorii de a ocupa acest post au a-şi aşterne cererile lor concursuale instruite conform normelor în vigóre, subsemnatului oficiu protopresbiteral până la terminul susindicat.

Oficiul protopresbiteral gr.-ort. al tractului Iliei, în conţelegere cu comitetul parochial concernent.

Ilia, la 22 Octobre 1897.

Avram P. Pěcurariu.
protopresbiter.

În tipografia archidiecesană a apărut:

CATECHISM

pentru învěţământul religiunei drept-credinciόse rěsăritene

de

Moise Toma,

prelucrat de

Simeon Popescu,

ediţia VIII.; preţul legat 20 cr.

Se află de vênḑare în

Librăria Tipografiei archidiecesane.
Sibiiu.

Nou car elegant de cununi

Cununi şi pantlici de cununi.

Intreprinderea
de
pompe funebre
şi
transport
de cadavre
ce există de un şir lung
de ani pe piaţa acésta

Coloman Paly & Fiu,

Piaţa mică Nr. 4.— Pempflingergasse Nr. 10

se recomandă pentru **înmormêntări** şi **transporturi de cadavre** pe lângă asigurarea unui **serviciu deplin solid** cu **preţuri moderate**. [225] 1—5

Sicrie nóue de metal,

adjustate pompos, pentru cripte şi pămênt, fórte durabile şi ieftine.

Care de morţi şi pentru împrejurime.

In deposit se află tóte obiectele necesare pentru înmormêntări.

Arangiarea dela cele mai simple până la cele mai mari catafalouri.

Ne-au sosit acuma:

Tabele de părete pentru cetit, românesci	fl. 2.40
„ „ „ „ „ ungurescí	„ 2.40
„ „ „ „ „ românesci de I. Tuducescu	„ 3.60
„ „ **istoria naturală** (16 bucăţi colorate: regnul animal, vegetat şi mineral)	„ 7.20
Tabele de měsuri metrice cu esplicare	„ —.80

Librăria Tipografiei archidiecesane, Sibiiu.

A eşit de sub tipar şi se póte procura din

Librăria Tipografiei archidiecesane

CALENDARIU
pe anul comun dela Chrstos
1898.

Anul al patruḑeci şi şeptelea.

Pe lângă partea calendaristică cuprinde: şematismul amplificat al archidiecesei ortodoxe transilvane, precum şi un mic şematism privitor la diecesele aparţinětóre metropoliei ortodoxe române din Ungaria şi Transilvania; o indicare lunară a agendelor protopresbiterale şi parochiale; o indigitare pentru trebuinţele clericilor absoluţi şi a învěţătorilor confesionali; însemnarea têrgurilor după alfabet, luni şi ḑile; anunţuri, şi în fine catalogul cărţilor din librărie.

Partea literară conţine: „Pascile“ şi „Érna pe uliţă“, poesii de G. Coşbuc, Alexandru Roman, material pentru biografia şi activitatea lui de Ilie din Urseni, şi „Bunica Márie“ de Ilarie Chendi.

Preţul unui exemplar broşat 30 cr., 10 séu mai multe exemplare şi în genere vênḑětorilor broşat 25 cr.

Librăria Tipografiei archidiecesane, Sibiiu.

Librăria Tipografiei archidiecesane

recomandă publicului român iubitor de cele religióse următórele

cărţi bisericesci:

Acaftist bogat, legat fl. 1.25 fin legat	fl. 1 60
* **Acaftist bogat**, simplu legat 60 cr. frumos legat 70 cr. in piele legat fl. 1 60	„ 2.20
* **Apostol**, legat.	„ 5.75
Biblia ilustrată, Testam. vechiu şi nou, nelegată fl. 10 legată.	„ 15.—
* **Carte de rugăciuni**, pentru tinerime, legată.	„ —.15
Chiriacodromion, nelegat fl. 10, legat	„ 12.—
Evangelia, nelegată fl. 8, legată fl. 12, fin legată fl. 18, în catifea roşie	„ 56.—
Hirotonier, pentru sfinţirea de preoţi, nelegat	„ 2.—
Icóna Evangeliştilor, pe hârtie	„ —.50
Icóna celor 3 Ierarchi, pe hârtie	„ —.30
Molitvelnicul bogat, nelegat fl. 4.30, leg. fl. 5, fin leg.	fl. 5.50
Octoichul cel mare, nelegat fl. 17, legat	„ 20.—
Octoichul mic, nel. 60 cr., legat 80 cr., fin legat . . .	„ 1.20
* **Octoichul mic**, legat. .	„ —.75
Orologion, (ciaslov), nelegat 60 cr., legat 70 cr., fin legat	„ 1.20
Patima şi mórtea D-lui Iisus Christos în versuri şi icóne, legată	„ 1.—
Penticostariul, nelegat fl. 8, legat.	„ 10.—
Psaltirea prorocului David, legată 60 cr., fin legată	„ 1.—
Rênduéla la sfinţirea bisericilor, neleg. fl. 2, leg.	„ 2.50
Testamentul nou, nelegat	„ 1.—
Têlcul Evangeliilor, nel.	„ 1.—
Triodul cu Strajnicul, nelegat fl. 20, legat	„ 25.—

Asemenea procură Librăria archidiecesană la comandă ori-ce cărţi bisericesci apărute în- şi afară de patrie, pe lângă cele mai modeste provisiuni.

Notă: Cărţile însemnate cu * sunt tipărite cu litere latine.

Redactor prov. **Gavriil Hango.**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 127. Sibiiu, Sâmbătă, 15/27 Novembre 1897. *Anul XLV.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
la „Tel. Rom.“ într'una cu suplementul „Fóia Pedagogică“
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — **şi timbru de 30 cr.** pentru fie-care publicare.

Magiarisarea comunelor.

Trebue sĕ ne oprim din nou la cestiunea cu magiarisarea numelor comunelor.

Ḑiaristica nóstră în ḑilele aceste agitate trebue sĕ reflecteze la multe cestiuni, dintre cari cele mai arḑĕtóre sunt de natură internă, şi delicată.

Vom veni şi noi, şi vom vorbí de afacerile nóstre interne după ce se va mai limpeḑi situaţiunea.

La limpeḑirea acésta lucră acuma pressa nóstră cu multă sîrguinţă.

„Gazeta Transilvaniei“ pare a fi mai radicală în metodul de a face lumină.

„Tribuna“ ér a pus condeiul în mâna lui Aurel C. Popovici, care nu odată a făcut desvĕliri sensaţionale.

E cestiune vitală acéstă limpeḑire, şi nu mai aşa ne putem esplica faptul, că pressa nóstră nu face mai mare agitaţiune în afacerea cu magiarisarea numelor comunelor.

Şi cestiunea acésta trebue sĕ ne agiteze pre toţi, şi sĕ ne agiteze acuma, când se lucră cu iuţélă pentru aducerea legei intenţionate de către guvernul nostru.

Prin magiarisarea comunelor ni se dă o lovitură, pe care o vor simţi după noi multe generaţiuni.

O mie de ani am trăit pe aceste locuri în societatea ungurilor şi ne-am păstrat firea nóstră cu tot ce se légă de ea.

In milleniul al doilea guvernul voesce sĕ schimbe suprafaţa acestei ţĕri, sĕ sdrobéscă tot trecutul de o mie de ani, sĕ nimicéscă tot ce a fost plăcut poporului nostru.

Aḑi se iau numele comunelor, mâne în cărţile nóstre de scólă nu vom mai da de numirile în cari ne-am născut, şi cari ca scumpă moştenire le-am ereḑit dela strămoşii nostri.

Locurile nóstre istorice vor dispărea, şi nóue numiri vor fi legate de reminiscenţele istorice.

Copiii nostri cu uimire vor vedé, că ei s'au născut în altă comună, şi nu în cea a părinţilor lor, numirile seculare numai în tradiţiune se vor păstra, şi se va lucra cu sistem ca şi acea tradiţiune sĕ se dea uitărei.

Nóue inscripţiuni vor fi puse prin comunele nóstre, nóue pe frontispiciul şcólei nóstre, nóue pe sigilele direcţiunilor nóstre scolare, nóue pe sigilele comunelor bisericesci

Au mai rĕmas numai bisericile şi inima caldă a poporului nostru.

Numai în sanctuariul bisericei se va mai păstra numirea seculară românéscă, a comunei, numai în sanctuariul bisericei şi în inima poporului va mai rĕmânea păstrată nomenclatura de o mie de ani.

Ni se răpesce deci un tesaur scump, şi noi nu am protestat destul de energic.

Dacă noi românii nu suntem în stare sĕ provocăm întruniri de popor şi sĕ protestăm contra barbariei cu confişcarea numelor comunelor nóstre, cel puţin în pressă sĕ o facem, ca sĕ se scie, că noi mai ţinem la bunurile nóstre comune.

Prin acésta nu ni se va puté ḑice, că aţiţăm la ură contra locuitorilor nostri unguri.

Cu un cuvênt nu ne atingem de conlocuitorii nostri unguri, noi numai cu curentul spriginit de guvern avem de lucru.

Inaintea ochilor nostri estebinele patriei, şi noi vedem, că curentul de aḑi pe tótă linia favoriséză demoralisarea.

Demoralisarea acésta împinge şi dinastia şi ţéra în prăpastie, şi noi dĕtori suntem sĕ protestăm, când vedem pericolul care stă cu braţele deschise.

Sa întrodus demoralisarea prin neconfesionalitate, care s'a proclamat în numele liberalismului din vécul nostru.

Se alimentéză demoralisarea prin persecuţiunile pornite în contra bisericilor, persecuţiuni, de cari noi românii avem mai mare parte.

La aceste se mai adauge confişcarea numelor comunelor nóstre, ca sĕ nu mai avem nimica plăcut, nimica, ce sĕ ne ţină legaţi de memoria părinţilor nostri.

In asemene desperată situaţiune cel puţin indignaţiunei nóstre sĕ-i dăm espressiune mai energică pe calea, care ne mai stă deschisă.

Delegaţiunile austro-ungare.

Discursul contelui Agenor Goluchowski, ministru de externe.

(Urmare).

Trecênd la situaţiunea cretană pot anunţa, că puterile au luat deja în lucrare cestiunea aceleia.

Pertractările ce curg în privinţa acésta între cabinete nu sunt încă în stadiul, ca despre acelea sĕ mĕ pot exprima fără reservă.

Numai atâta pot spune, că ne-am învoit în privinţa aceea, ca ambasadorii din Constantinopol sĕ elaboreze un statut de organisare, care sĕ formeze basa sistemului de guvernament în viitoriu

Precum am accentuat, scopul este acela, ca insula sĕ capete o autonomie largă pe lângă păstrarea drepturilor de suveranitate ale sultanului, care sĕ facă imposibilă exploatarea Cretei din partea oficialilor fără suflet, dar totodată şi minoritatea de credinţă mohamedană sĕ fie asigurată contra exceselor populaţiunei creştine.

Problema nu e uşóră, şi într'adevĕr va reclama o bună bucată de vreme; dar aşa cred, că putem spera, că puterilor prin voinţă firmă şi perseveranţă tenace le va succede a învinge greutăţile, în tocmai precum le a succes a se lupta cu oposiţiunea, cu care au fost întêmpinate nu de mult din altă parte.

Acésta o pretinde onórea Europei, după ce a luat în mânile sale regularea cestiunei.

La locul acesta trebue sĕ amintesc despre conflictul, în care am ajuns ḑilele trecute cu pórta, şi care prin dare de satisfacţiune completă din partea guvernului turcesc a fost resolvat în mod îmbucurătoriu. Vătĕmarea grea a drepturilor nóstre consulare, batjocorirea stégului nostru şi ignorarea sistematică a pretensiunilor nóstre pe deplin drepte şi de ani de ḑile înzadar urgitate cu privire la societatea căilor ferate orientale stătătóre sub protecţiunea nóstră, ne-au silit la energie fără cruţare, ca sĕ putem câştiga satisfacţiune eclatantă.

Tacticei de amânare atât de plăcută în Turcia, a trebuit odată sĕ i se pună capĕt, şi a convinge pe Pórta, că paciinţa nóstră are margini, peste cari nu e consult a trece.

Onórea, demnitatea şi interesele monarchiei au fost atinse, şi fără stirbirea autorităţii şi posiţiunei nóstre de mare putere nu am putut hesita mai departe a câştiga acestora respectul cuvenit.

Inainte de a trece dela cestiunea orientală la alt obiect, trebue în câteva cuvinte sĕ amintesc despre o cestiune, cu care ambasadorii din Constantinopol nu de mult s'au ocupat fórte aprofundat, şi care numai sub influinţa evenimentelor intrevenite a fost dată înapoi la o parte.

Acésta e aşa numita cestiune a reformelor turcesci, care a ajuns la suprafaţă în urma atrocităţilor şi tulburărilor erupte între locuitorii mohamedani şi creştini în diferitele puncte ale imperiului osman şi care a preocupat viu şi puterile europene.

Condusde convingerea, cum că susţinerea astorfeliu de stări permanent ameninţă pacea, şi că sanarea acelora atât din punct de vedere al iubirei de ómeni, cât şi din punct de vedere al existenţiei Turciei, forméză o necesitate urgentă, — cabinetele au însărcinat pe representanţii lor din Constantinopol, ca sĕ studieze în mod aprofundat cestiunea schimbărilor necesare în organismul administrativ sdruncinat, şi resultatele studiilor lor sĕ le cuprindă în proiecte concrete, cari sĕ pótă servì de basă pertractărilor mai departe cu Pórta.

Problema de fapt a şi fost resolvată, şi de şi din causele amintite pănăací, la punerea în practică a proiectului încă nu s'a potut începe, — totuşi faptul însuşi, că atenţiunea seriósă a puterilor europene a fost îndreptată către acésta cestiune, a contribuit mult, că opiniunea publică tulburată în tóte părţile s'a linişti, şi cercurile oficiale turceşci încâtva s'au îndreptat.

In interesul propriu al Turciei ar fi de dorit, ca acum însuşi Maj. Sa Sultanul, care cu ocasiunea pertractărilor de pace a dat cele mai mari semne despre moderaţiunea şi înţelepciunea sa politică, sĕ ia în mână iniciativa pentru repararea radicală a organismului de stat, prin ceea ce ar scăpa de necesitatea totdeauna penibilă a unui amestec în afacerile interne ale imperiului sĕu.

Că de reparare e lipsă, înaintea aceluia nimeni nu-şi póte închide ochii, cine are la inimă desvoltarea liniştită a raporturilor orientale şi în legătură cu acestea susţinerea unei păci stabile, şi tocmai din causa acésta Europa trebue sĕ pretindă, ca eliberată sĕ fie de aceste griji, cari mereu îi causéză abusurile ce domnesc în imperiul osman.

Nu ne închipuim reforme, în sensul cuvêntului european ocecidental cari n'ar fi executabile în lipsa puterilor corĕspunḑĕtóre, dar da, póte fi vorbă de crearea de stări tolerabile, umanitare, cari sĕ garanteze siguranţa persónei şi a averei, — ér a produce acésta, stă pe deplin în puterea sultanului.

Posiţia, autoritatea lui numai ar câştiga prin acésta, şi numai consilieri fără consciinţă l'ar puté abate dela o astfel de hotărîre.

După schiţarea evenimentelor petrecute în sud-ostul Europei şi a posiţiei ce am ocupat faţă de acelea, trec la ilustrarea acelor raporturi, în cari ne aflăm cu singuraticele puteri.

(Va urma.)

Sânţire de biserică.

Sâncraiu, 8 Nov. (S. S. Archangeli) 1897.

Parochia Egerseg, în tractul protopresbiteral al M. Oşorheiului, se constitue din comunele mici: Egerseg, Sâncraiu, Rimetea şi Podeni, cari la olaltă dau circa 100 familii cu 500 suflete române gr.-or. — ḑileri români, înghesuiţi printre alte némuri. . .

'Ţi pare un lucru de necreḑut, sĕ aibi a inregistra progres pe aceste locuri şi între atari circumstanţe.

Şi totuşt e aşa. . . .

Frumósa biserică din Egerseg, biserica din Vidrasĕu, scólele din Erdő-Sângeorgiu, Muşin, Medeşfalĕu, Nasna ş. a. au eşit ca din pămênt în timpul din urmă şi sunt vii mărturii de ceea-ce se póte presta cu sirguinţă şi energie, chiar şi între cele mai grele împrejurări. . . .

Sĕrmani sunt şi puţini români gr.-or. pe aceste locuri; — buna sórte însĕ a voit, ca ei sĕ fie conduşi chiar acum de o sémă de preoţi tot unul ca unul — şi în fruntea lor stă un protopop, care în energia sa nu retiréză de nici un obstacol.

Inzădar se sforţéză deci toţi cei ce se cred singuri stăpâni pe situaţie, se dee ca mort, pe cel-ce viéză; — ei se vor poticni de faptul: Aici suntem, aici voim sĕ fim şi fi vom,

Tot numai înzadar 'si caută ieftine merite patriotice cei-ce uneltesc în calea denunţărilor perfide. Ei se vor poticni de consciinţa vie şi liniştită a poporului român, carele scie ce este, şi pe basa acestei conscienţe, speră nu numai a rĕmânea, cum de vécuri este, ci şi a se întări şi progresa tot mai intensiv.

Aceste impresiuni ni s'au impus astăḑi, când am luat parte la imposantul act al sânţirei bisericei din Egerseg.

Un arc de verdéţă cu inscripţiunea: „Bine aţi venit“, sub care aştepta preoţimea şi muţime de popor pe protopopul, condus de o deputaţiune preoţéscă, denota sĕrbarea ce era în pregătire. Ér mulţimea străinilor atenţi, denotă interesul în feliul sĕu... Protopopul a fost bineventat din partea parochului local, căruia 'i-a rĕspuns Dsa in cuvinte părintesci şi avêntate.

Edificiul însuşi, proporţionat în mărime cu trebuinţele parochiei, vĕdesce la prima privire pe urḑitorii înţelepţi, cari pe lângă posibilă cruţare — 'şi acuiră un lucru solid, lipsit de ori-ce încărcături; — şi mai vĕdesce pe architectul isteţ, care cu puţine mijlóce scie sĕ împreune utilul cu frumosul. Intr'adevĕr acéstă biserică este de o frumseţă şi simetrie architectonică, ce cu atât mai mult te uimesce, cu cât, după-cum m'am informat, ea nu costă de cât circa 6000 fl. v. a., pe când am vĕḑut multe biserici în asemenea condiţiuni, care costaseră îndoit.

Rĕmâne însĕ un lucru de mirare, de unde a putut presta o sĕrmană parochie şi acest preţ, relativ destul de mare?...

La acésta întrebare vom primi mai târḑiu un rĕspuns competent şi liniştitor.

Pentru acum ne întórcem la actul sânţirei.

Actul acesta l'a sĕvêrşit cu binecuvêntarea Excelenţiei Sale I. P. S. D. Archiepiscop şi metropolit Miron Romanul, protopopul tractului dl Nicolau Maneguţiu asistat de preoţii: I. Bârsan, parochul locului; N. Aron, paroch în Laslĕul român; V. Hodoş paroch în Icland; I. Moldovan, paroch în Vidrasĕu; Z. Oprea, paroch în Band; St. Rusu, paroch în Nasna; St. Stoicoviciu, paroch în Cristur; I. Suceava, paroch în Erdö-Sângeorgiu, — după tipicul prescris pentru sânţirea bisericelor. Ér cântările rituale le-au executat vestiţii preoţi cântăreţi I. Vătăşan din Petea şi Iustin Teglariu din Suplac, storcênd admiraţiunea publicului, atât pentru frumseţea cântărilor lor, cât şi pentru sublimul nostru ceremonial ritual.

Creştinii nostri din parochie în numĕr complet, mulţime de credincioşi din comunele învecinate, şi — de remarcat — mulţime de străini, între cari şi mulţi oficianţi, asistau cu interes şi pietate la actul înălţătoriu, care mulţămită programului de mai dinainte stabilit şi rolelor dinainte împarţite din partea protopresbiterului, — a decurs în cea mai perfectă ordine, ér acésta ordine împreunată cu măreţia ritualului nostru a lăsat, mai ales străinii surprinşi şi plini de admiraţie.

După sânţirea apei, stropirea şi miruirea bisericei şi punerea antimisului cu rugăciunea de îngenunchiare şi după litia în giurul bisericei, s'a celebrat sânta liturgie, carea a înălţat inimile tuturor.

La fine protopopul Maneguţiu într'o cuvêntare de toţi inţelésă arată însĕmnătatea actului, — misiunea bisericei la români şi în special la românii de prin acest ţinut, face istoricul bisericei, laudă evlavia şi simţul de jertfă al credincioşilor, spune, că nóua biserică este rodul bunei înţelegeri dintre credincioşi şi conducĕtorii sei — îndeosebi este rodul bunei înţelegeri dintre protopopul şi vrednicul paroch I. Bârsan, apoi dintre acesta şi parochienii sĕi, arată, că idea edificărei bisericei s'a născut numai în ḑiua învierei Domnului la anul 1893, când, la apelul protopopului, credincioşii au rĕspuns cu subscripţiuni de preste 600 fl, că aceste subscripţiuni şi colecte s'au continuat apoi cu zel demn de tótă lauda din partea parochului, dând aḑi însemnata sumă de 1200 fl., cetesce cu numele listele tuturor contribuitorilor, spunênd, că aceste se vor aşeḑa în noul prestol de pomenire pentru tóte timpurile . . .

În fine protopresbiterul implóră darul lui D-ḑeu asupra nóuei biserici şi o închină îngrijirei credincioşilor parochieni, ca pe cel mai scump tesaur al lor, — 'i îndémnă la alipire cătră ném şi biserică şi la perseveranţă în părinţescile obiceiuri, cari nesmintit vor duce naţiunea nóstră către un viitoriu mai fericit . . .

Feliul uşor şi unic de predare al profundelor cugetări într'un limbagiu figurat şi totuşi limpede, asigură vorbirilor Păr. prot, Maneguţiu un efect neobicinuit, mai ales când improviséză.

„Biserica, ḑice, este o mamă bună, ce la sînul sèu încălḑesce şi hrănesce pe toţi ai sei cu dor, cu drag.

Biserica este fântână dulce, din carea bem nu numai apa credinţei, ci şi laptele şi mierea iubirei de ném şi de D-ḑeu. . .

Biserica este un mândru sóre, ce luminéză sufletului în calea mântuirei, dar şi întăresce şi înveselesce inimile nóstre în ḑile de restriste . . .

Biserica este cetate tare, carea ocrotit'a pe români ani sute şi mii dóue, — nu va pĕtrunde într'ênsa duşmanul in veci de veci. . . . Păstraţi-o, sânţiţi-o, apĕraţi-o, iubiţi-o acésta sfântă biserică . . . ca ea sĕ vĕ rĕmână . . . . . şi — furtunele vor trece — ér noi locului vom rĕmânea prin tr'ênsa“ etc. . .

Desvoltând frumosul esemplu de bărbăţie şi înţelepciune al metropolitului Sava II, când acestuia 'i aduseră duşmanii un căţel întăşiat spre botez, vorbitoriul ḑice:

„Écă iubiţilor! Care este biserica mea, care este legea mea!

Cel ce ca mine crede, ca mine vieţuesce, ca mine mânâncă — ridiche şi nu carne în post, acela e de legea mea, acela-'mi este frate de un sânge şi de o mamă, — ceialalţi 'mi sunt fraţi în omenire dar nu sunt de legea mea!“ ş. a.

După aceste întreg poporul s'a miruit şi s'a stropit cu apă sânţită, apoi a urmat prânḑul în casele parochului local, la care 'mi-am însemnat următórele toaste:

1. Protop. N. Maneguţiu pentru I. P. S. Sa D-lui archiepiscop şi metropolit Miron Romanul;

2. Păr. V. Hodoş pentru protopopul, căruia tractul 'i mulţămesce numeróse fapte ale progresului;

3. P. N. Aron pentru parochul locului I. Bârsan, care între imprejurări atât de grele a sciut sĕ producă o operă atât de măréţă în parochia sa;

4. Păr. St. Rusu pentru credincioşii parochieni;

5. Păr. I. Bârsan pentru óspeţii sĕi etc. etc. Toastele s'au continuat cu multă însufleţire până séra . . .

Într'aceste a fost şi o nóuă vorbire, prin care pretopopul tractului, dând însuşi esemplu cu un dar de 30 fl., a mai colectat o sumă frumósă pentru biserică dela toţi mesenii.

În stêrşit publicul întreg a luat parte la petrecerea populară, pe care tineretul o a continuat până în ḑiori de ḑi, éră noi ne-am despărţit însufleţiţi, mângăiaţi şi plini de speranţe, convinşi, că pe câtă vreme vom scí arĕta alor nostrii şi străinilor atari fapte şi atari manifestări, némul nostru va merge progresând chiar şi pe aceste locuri atât de espuse, în butul grelelor împrejurări.

Dela Têrnavă.

Dela „Reuniunea femeilor române din Sibiiu“.

Dare de sémă.

Din *Sibiiu* dela dd: Ana Moga n. Bologa 10 fl.; Constanţa Popp, soţie de medic, şi Valeria Popescu, soţie de amploiat de bancă, câte 5 fl.; Aurel Popescu comersant, Alexandra Dopp, soţie de asistent de ingineur câte 2 fl.; Maria Străoulea, Vasile Rusu protopop, M. Bacholsky comersant, câte 5 floreni.

Dela dl Zeno Mocsonyi de Foen, mare proprietar în Bulciu, 10 fl.

Dela dna Calipsa Şandru, vĕd. de ases. orf. Sighişóra, 3 fl.

Dela d. Cornelia Maier, Topliţa rom. 2 floreni.

Dela dl Emanuil Ungurean, adv. Timişóra, 10 fl.

Dela dna Ana I. Popa, preotésă, Ocna-Sibiiului, 3 fl.

Dela dna Anastasia Moldovan, Boiţa, 5 floreni.

Din *Şpring* dela dd: Emilia Solomon, 1 costum ţĕrănesc complet şi 1 cătrinţă; Ana Creiţariu, preotésă 1 câtrinţă şi o faţă de masă, industrie de casă, — colect. dna Valeria de Colbasi.

Din *Sibiiu* au donat: societatea comerc. pe acţii „Concordia“ 1 ulcior cu curaseu şi 1 ulcior cu alasch; apoi dd: Maria Crişan n. Roşca 1 ţiitor de jurnale brodat; Letiţia Popescu elevă, 1 tabletă brodată; Dr. E. Dăian, redactor şi Victor Onişor iurist câte 2 exemplare din romanul „Castelul din Carpaţi“ de Jules Verne, trad. de V. Onişor; Berhold Frenz, cofetar, 110 bucăţi de prăjituri à 5 cr.; Nina Dunca de Sajó, 1 părechi de pantofi turcesci Onoriu Tilea, ingineur, 1 litră cu vişinată; Maria Cosma, presidenta „reuniunii femeilor rom. din Sibiiu“ 1 garnitură de damast cu ajour pentru 12 persóne; Minerva şi Hortense Cosma 1 paravent de fotografii; pictat şi o perină de divan, pictată; Carolina Dr. Man şi Cornelia Man câte o tabletă croţeşată şi brodată; Irina Pop, o perină de peluche, brodată ;Alexandrina Moga, 1 tavă pictată în uleu; Eug. Moga, 1 casetă pictată şi arsă; Aurica Moga, 1 etajeră arsă şi pictată; Victor Constantinescu student, scrierea „Hajadonok könyve“ de Cziklay; Luisa Sandor de Vist, soţie de căpitan, 1 covor pentru masă de joc brodat şi un săculeţ de părete brodat.

Dela dna Lucia Dr. A. Cosma, soţie de advocat, Timişóra, 1 masă de servit pictată şi o decoraţie de părete pentru fotografii pictată.

Dela dl Ioachim Vintilă, preot în Calvasĕr, o carte de rugăciuni.

Din *Geógiul de sus*: dd: Ioana Barbu, preotésă, 1 cătrinţă, Susana Ciora învĕţătorésă, 1 fund de perină.

Dela dna Elena Popovici preotésă, Sadu, 1 merindéţă roşie, vărgată.

(Va urma.)

Adunarea generală a Reuniunei agricole.

— Raport special. —

A IX adunare generală a Reuniunei agricole din comitatul Sibiiului s'a ţinut în 9 Novembre v. a. c. în fruntaşa comună dela pólele muntelui Surul, Sebeşul-inferior.

Spre acest scop comitetul numitei reuniuni, însoţit şi de alţi d-nii, a plecat Duminecă diminéţa la órele 7 din Sibiiu spre locul destinat pentru adunare. Ajunşi la marginea hotarului comunei Sebeşul-inferior, comitetul a fost plăcut surprins prin o deputaţiune, consistătóre din fruntaşii comunei în vr'o 10 trăsuri şi aprópe 50 de călăreţi, în frunte cu harnicul învĕţătoriu *George Stoica*, care prin cuvinte calde şi frumóse a bineventat comitetul central al Reuniunii.

Presidentul reuniunii, dl *D. Comşa*, mulţemesce în numele comitetului pentru frumósele cuvinte ce i le-a adresat şi pentru neaşteptata întîmpinare, cu carea au fost surprinşi.

Terminându-se vorbirile, am plecat pe Valea Sebeşului în sus, spre comună.

Am ajuns pe la órele 10 a. m. în mijlocul comunei, unde mulţimea adunată erumpe în strigăte nesfêrşite de „Sĕ trăiéscă“. Aici comitetul a fost salutat prin notariul de acolo dl George Ivan.

Abia s'au terminat vorbirile, când étă se presintă în comună şi mult iubitul lor şef tractual P. O. D. protopresbiter *Ioan Cândea*. Nu pot întrelăsa, a nu aminti la acest loc faptul, constatat deja de mai 'nainte, că P. O. D. pretopresbiter *Ioan Cândea* e unul dintre cei mai zeloşi protopresbiteri din archidiecesă. Şi acésta o ḑic, căci nu arare-ori mi-s'a dat plăcuta ocasiune de a lua parte la astfel de întruniri cu scopuri culturale, şi întotdéuna părintele protopop, însoţit de mai mulţi preoţi şi învĕţători din tractul, ce conduce — a fost present, un lucru, care numai spre laudă îi póte servi şi d-lui protopop, precum şi celor din tract, avênd în fruntea lor un şef atât de zelos.

După celebrarea serviciului divin, am mers la părintele *Toma Doican*, unde am luat dejunul, apoi am plecat spre scólă — locul destinat pentru ţinerea adunării.

Presidentul, dl *D. Comşa*, prin o vorbire acomodată întrunirii, declară adunarea generală a Reuniunei agricole de deschisă.

Conform programului, se dă cetire Raportului general despre activitatea reuniunei pe anul espirat, prin secretariul acelei reuniuni dl *V. Tordăşianu*, care raport — s'a luat la cunoscinţă.

Se alege o comisiune, constătătóre din d-nii *Ioan Cândea*, protopresbiter, *Ieronim Spornic*, not. în Vestem şi *Ioan Doican*, econom în Sebeşul-inf., pentru esaminarea raţiociniului pe anul espirat 1896, precum şi a proiectului de budget pe 1898. Pentru a'şi putea comisia sĕvêrşi lucrările, şedinţa se suspinde.

Redeschiḑêndu-se şedinţa, comisia, prin referentul sĕu dl *Ieronim Spornic*, propune — ér adunarea primesce:

a) se dă comitetului absolutoriul, precum şi mulţămită protocolară pentru viul interes şi zelul ce-'l pórtă faţă de Reuniune;

b) se încuviinţéză proiectul de budget;

c) se votéză mulţămită protocolară onorabilului institut de credit şi economii „Albina“ pentru ajutoriul dat în sumă de 100 fl.

Pentru perderea membrilor şi a vicepreşedintelui *Iosif Pop*, adunarea îşi esprimă condolenţele prin sculare.

A urmat la ordinea ḑilei discursul d-lui preşedinte *„despre cultura fênaţelor şi a pómelor“*, ascultat cu viu interes de cei presenţi. În legătură cu acest discurs, dl preşedinte a mai vorbit şi despre însĕmnătatea

---

FOIŢA.

Iuliu Caesar.

Tragedie în 5 acte
de
William Shakespeare,
traducere în prosă
de
Dr. P. T.

(Urmare).

Brutus: El e gata; îndesaţi-vĕ şi haidaţi mai aprópe.

Cinna: Casca, mai ântâiu tu trebue sĕ-ţi ridici braţul.

Caesar: Suntem gata? Ce petiţiuni şi plângeri are Caesar şi senatul sĕu de pertractat?

Metellus: Gloriosule, înălţate şi prea puternice Caesare! Metellus Cimber îngenunchiă înaintea scaunului tĕu cu inimă duiósă...

Caesar: Trebue sĕ te întrerup Cimber! Căciulirea şi curtenirea asta josnică şi servilă póte aprinde sângele ómenilor de rênd, ca sĕ-şi rĕstórne decisiunile aduse şi sĕ le prefacă în legi copilăresci. Dar nu cugeta, că Caesar are un aşa sânge revoltătoriu, carele s'ar puté aţîţa şi topi de fapte, cari înmóie numai nĕroḑi, — precum sunt: vorbele dulci, spinări îngârjobate şi căciuliri cânesci; fratele tĕu e esilat prin o decisiune, şi dacă tu te pleci, te rogi şi té căciulezi pentru el, atunci eu te resping ca pe un câne cu piciorul. Sĕ scii, că Caesar nu comite nedreptăţi şi fără motive nu-l poţi îndestulí.

Metellus: Nu este altă vóce aici, mai vrednică decât a mea, care ar suna mai dulce la urechile marelui Caesar pentru reîntórcerea fratelui meu esilat?

Brutus: Îţi sărut mâna, dar nu din linguşire, Caesare, dorínd ca Publius Cimber inmediat sĕ capete libertatea şi permisiunea de reîntórcere.

Caesar: Ce-i? Brutus!

Cassius: Scuză Caesar, scuză! Şi Cassius ţi-se aruncă la piciórele tale, rugându-te pentru Publius Cimber.

Caesar: Aş puté fi într'adevĕr mişcat dacă aş fi şi eu ca voi. Dacă m'aş puté şi eu ruga, sciu c'atunci rugămintele altora m'ar mişca. Dar eu sunt constant ca stéua polară a cărei însuşire stabilă n'are asemenea pe tot firmamentul. Ceriul strălucesce de mii şi mii de stele, tot focuri, tot lumini splendide, dar într'acestea tóte, numai una stă în loc, şi aşa e şi în lume. Acésta e plină de ómeni, şi toţi acestia sunt din carne şi din sânge, şi simţitori, dar în numĕrul acestora eu numai unul cunosc, carele ţine neîndoit la rangul seu neclătit; şi cum-că eu sum acela, arĕtaţi-mi tocmai acum, când rĕmân pe lângă aceia, ca Cimber sĕ rĕmână esilat.

Cinna: O, Caesare!

Caesar: Cară-te de aci; voiesci tu sĕ muţi Olympul?

Decius: Mărite Caesare!

Caesar: Nu îngenunche Brutus înzădar?

Casca: Atunci vorbiţi voi braţe pentru mine!

(Casca sare la Caesar şi-i împlântă pumnalul în céfă, ĕsta îl apucă de mâni, într'aceea conspiratorii de tóte părţile îl străpung.)

Caesar: (La vederea lui Brutus, că acesta încă nu-i rĕmâne datoriu) Şi tu fiiule Brute? Acumca de Caesare! (Îşi acopere faţa cu toga, se clătină, cade şi móre).

Cinna: Libertate, scăpare, tirănia-i mórtă! Alergaţi şi proclamaţi pe tóte stradele.

Cassius: Haidaţi la tribună şi strigaţi: scăpare, libertate, restaurare!

Brutus: Popor şi senatori! nu vĕ spăriaţi, nu fugiţi staţi mulcom! Ambiţiunea şi-a căpĕtat rĕsplata!

Casca: Du-te pe tribună Brutus!

Decius: Şi tu Cassius.

Brutus: Unde-i Publius?

Cinna: Aici, cu totului confus de revoltarea asta.

Metellus: Staţi la olaltă, dacă cumva vre-un amic de ai lui Caesar ar cuteza...

Brutus: Nu vorbiţi de stat acuma! Publius, vină ţi în fire. Nici prin gând nu ne trece sĕ-ţi facem ceva séu altui Roman. Spune-le aşa.

Casius: Lasă-ne Publius; nu cumva poporul, dacă ar năvăli asupra nóstră, sĕ-ţi facă şi ţie ceva.

Brutus: Fă aşa, şi nime n'are de a rĕspunde pentru fapta acésta, decât numai noi făcĕtorii ei (reîntră Treboniu.)

Cassius: Unde-i Marc Antoniu?

Treboniu: E! a fugit acasă spăriat; bărbaţi, femei, copii, bĕtrâni sbiară şi alérgă pe strade făr' de cap, ca şi când ar fi ḑiua cea din urmă.

Brutus: Sórte! noi vom vedé: ce pretinḑi! Cumcă vom murí odată, asta o scim, numai cât omului îi place sĕ mai amâne ḑiua acea morósă.

Cassius: De ce nu, cine şi-a tăiat ḑece ani din viaţă, şi-a tăiat tot atâţia ani din frica morţii.

Brutus: Admite aceea, şi mórtea e o binefacere; aşa suntem noi amici alui Caesar, pentru-că l'am scăpat de frica morţii. Plecaţi-vĕ Romani, plecaţi-vĕ şi haideţi sĕ ne scăldăm mânile până peste cote în sângele lui Caesar, şi mângindu-ne şi spadele cu sânge, sĕ ieşim la popor pe piaţă şi în-

„Tovărășiilor agricole“, dându-le poveţe economilor de a înfiinţa şi dênşii o astfel de tovărășie.

Discursul preşedintelui a şi avut succesul dorit, căci îndată după terminarea lui s'a înfiinţat o „Tovărășie agricolă“ cu menirea de a cumpăra unelte pentru cultivarea mai uşor şi mai bine a pămêntului.

Secretariul reuniunei dl *V. Tordășianu* arată însemnătatea bancelor rurale sistem „Raiffeisen“.

Cumcă discursul d-lui secretariu a fost ascultat cu multă atenţiune şi bine primit, se vede de acolo, că s'a pus temelie unei bănci rurale, înscriindu-se 36 de membri.

S'a pus la ordinea ḑilei alegerea vice-preşedintelui, în locul decedatului Iosif Pop. Totalitatea voturilor a întrunit, distinsul nostru profesor dela seminariul „Andreian“ dl *Dr. D. P. Barcianu.*

Cu autenticarea protocolului s'a încredinţat comitetul central al Reuniunei.

Şedinţa s'a terminat abia la órele 4½, când ne-am dus cu toţii în cassa părintelui local *Toma Doican*, unde s'a dat masa, carea — între noi fie ḑis — era tocmai binevenită.

Nici vorbă, în decursul prânḑului toastele n'au lipsit. S'a toastat pentru locuitorii comunei, pentru comitetul reuniunei, pentru şeful tractului, pentru străini etc. etc.

Ne-am ridicat dela masă încântaţi de ospitalitatea cu carea ne-au cuprins bravii sebeşeni şi cred, că numai simţemintele tuturor óspeţilor le interpretez, când şi pe acésta cale le aducem mulţămitele nóstre pentru afabilitatea cu carea ne-au îmbrăţişat.

Zăvoi.

Noutăţi.

Magiarisarea numelor. De curênd botezatul primar al capitalei unguresci, *Halmos* lános, nu se îndestulesce numai cu darea pildei, ci se străduesce sě-şi căştige şí merite pe tărîmul ungurisării numelor. Prin un ordin a indrumat secţiile respective sě resólve în chip escepţional de urgent tóte cererile pentru magiarisarea numelor. A recercat totodată tóte oficíile parochiale din Pesta şi pe căpitanul de poliţie, sě estradea fără amânare documentele trebuincióse la magiarisarea numelor. La exemplul lui Halmos — ḑice-se — funcţionarii cu nume străine dela oficiul statistic vor cere în corpore schimbarea numelor lor cu altele mai sonore unguresci.

* * *

Adever sě fie óre? Fóia „*Pot. Korrespondenz*“ scrie, că *comunele române din ţinutul Aradului şi al Cluşului petiţionéză în masse pentru înfiinţarea de şcóle de stat*, respective pentru transformarea şcólelor lor comunale séu confesionale, în şcóle de stat. Ridicarea aceştor şcóle ar costa *110,000* fl. pentru susţinerea lor însě ar trebui îndată *440,000* fl. In bugetul an. 1898 s'au destinat cu totul 170,000 fl. pentru acest scop, dar guvernul instrucţiei publice nădăjduesce, că parlamentul şi va face cu putinţă împlinirea dorinţelor tuturor comunelor române. Poporul din partea sa face totul: în cele mai multe locuri ţêrani mai în stare *'şi au imbiat gratuit casele lor pe séma şcólei de stat.*

* * *

Despre sfinţirea bisericei din Egersig. Foile unguresci spuneau mai dăunăḑile, că Românii supăraţi pentru rěspunsul lui *Bánffy* la interpelaţia deputatului *Şerban*, plănuesc aranjarea de demonstraţii, dintre cari cea din tâiu se va ţinea cu prilegiul sfinţirei bisericei din Egersig. Luând notiţă despre actul inaugurării bisericii din pomenita comună, fóia „B. Hirlap“ spune, că acela a fost pur bisericesc, dela care a lipsit cu desěvêrşire ori-ce manifestaţie de natură politică. Au fost învitaţi la sěrbătóre mai mulţi unguri din împrejurime, cari s'au şi înfăţişat în numěr mare. Actul sfinţirei l'a sevêrşit protopopul *Maneguţiu* cu o asistenţă de 10 preoţi. S'au rostit rugăciuni pentru suveran şi pentru bunăstarea patriei. După sěvêrşirea actului bisericesc s'a dat prânḑ la casa parochului *Bêrsan*, unde s'au rostit mai multe toaste, nici unul însě n'a atins chestia naţională, nici unul n'a vătěmat sentimentul naţional Domnii unguri atât în biserică cât şi la casa parochului au fost trataţi cu ospitalitate distinctivă.

Ne place a crede, că e minciună ceea-ce spune de încheere înformatorul lui „B. H.“, dela sfiinţirea bisericei, cà adecă: *petrecerea urmată după prânḑ a fost începută cu un „csárdás“.*

* * *

Marchisul Pandolfi si autorităţile unguresci. Senatorul italian, marchisul *Pandolfi*, unul dintre fruntaşii bărbaţi politici italieni mare filo-român, a fost aşteptat ḑilele aceste la Bucuresci, unde avea sě asiste la representarea piesei sale „*Ultimul erede*“. Senatorul V. A. *Ureche*, N. *Fleva* şi un mare numěr de studenţi l'au aşteptat la gară. Inainte de sosirea trenului însě dl Urechiă a primit o depeşă dela dl Pandolfi din Orşova, în care îl încunoscinţéză, că *autorităţile unguresci nu i au dat voe sě trécă graniţa în România.* Faptul a produs indignaţie teribilă în capitala României.

* * *

Bătaie sângerósă în Reisrath. Şedinţa de Mercuri a parlamentului austriac convocată în chestiunea *provisorului* s'a terminat cu o bătaie sângerósă între deputaţii slavi şi nemţi. Căpetenia partidului naţional german *Schönerer* şi deputatul *Wolf* au smuls clopoţelul din mâna presidentului; câţiva deputaţi boemi cercau sě dea jos pe deputaţii nemţi de pe tribuna presidentului, iscându-se o hărţuială furiósă între ei. Presidentul suspinde şedinţa şi se depărtéză. Atunci *Wolf* apucă clopoţelul şi-l scutură straşnic. *Potocsnich*, giganticul polon îl provócă sě lase în pace clopoţelul; Wolf opunêndu se, e bătut de cătră Potocsnik cu pumnii peste cap şi faţă. In momentul următor mai mulţi deputaţi slavi se năpustesc pe tribună asupra lui Wolf, unul îl apucă de gât şi-l strînge cu atâta putere, că acesta e cât p'aci sě-şi dea duchul. Potocsnik sě aşterne atunci asupra profesorului *Pfersche* şi-i croiesce peste cap nisce pălmi cu atâta putere, că acesta căuşit se clătină pe picióre. Intr'aceste în sala întrégă decurge o bătaie turbată Deputaţii slavi se năpustesc cu furie asupra nemţilor, şi i îmblătesc fără cruţare, pe alţii îi trântesc la pămênt şi-i întind de pěr fără cruţare. Pe Wolf l'au îmblătit cu palmele, piciórele, clopoţelul i l au trântit de cap, hainele i le-au rupt zdrenţe. Schönerer grăbind în ajutoriul lui Wolf, fu lovit de Hagenhofer şi strins de gât. Atletul Schönerer însě, cu puterea sa gigantică, apucând un fotoliu, lovi cu el în Hagenhofer, încât acesta căḑu la pămênt şi de nu-i săreau în ajutor, póte 'i aplica încă o lovitură, care putea avea sfêrşit tragic. Profesorul Pfersche, neputênd sě scape din mânile dusmanilor sěi, cari îl gâtuiau, şi-a scos cuţitul, cu care, voind sě i-l scótă din mână, s'au şi rănit unii din deputaţi. Deci şi sânge! — Pe galerie era o panică de nedescris. Soţiile mai multor deputaţi de spaimă au leşinat. Ţipetele lor de grózá făceau scenele din parlament mai înfiorătóre. Circa 10 minute a ţinut lupta, când Wolf fu lăsat de duşmanii sěi, nu avu însě putere sě iasă din sală, ci căuşit se rezemă de un părete. Presidentul Abrahamovitz întrând în sală şi primind scire despre cele întêmplate, — încheie şedinţa.

S'a chemat poliţia în parlament. — In contra lui *Pferschek*, *Schönerer* şi *Wolf* s'a făcut arětare pentru violenţă faţă cu presidentul. Procuratura a intrevenit în acea ḑi. In şedinţa de Joi scandalul s'a continuat. Presidentul a fost bătut şi alungat din sala desbaterilor.

* * *

Prusia contra duelului. Ministrul de justiţie al Prusiei a lansat un ordin, prin care îndrumă judecătoríile a aplica dispoșițiile legii cu tótă rigórea faţă cu cei ce pentru duel vor fi traşi în judecată. Codicele penal adecă prescrie pedépsă cu închisóre de fortăreaţă dela 3 luni până la 5 ani pentru transgresiune de duel; în cas de sfîrşit cu mórte, închisóre de fortăreaţă dela 2 până la 15 ani. Secundanţii încă pot fi osândiţi la închisóre de fortăreaţă până la 5 ani. In pomenitul ordin al sěu ministrul observă, că pricina deselor duele e a se căuta în faptul, că nu se pedepsesc cu tótă rigórea, ci de regulă se aplică měsurile cele mai domóle faţă de duelanţi.

* * *

In afacerea Dreyfus nu s'a întêmplat nici o schimbare. Colonelul *Picquart* a plecat din Tunis şi e aşteptat pe aḑi la Păris. Colonelul Matieu Dreyfus şi contele Eszterházy vor fi confrontaţi. Dela destăinuirile colonelului Picquart se aştéptă desnodămêntul penibilei afaceri. Colonelul Picquart fiind numit şef la biroul de informaţie al ministeriului de rěsboiu a ajuns în posesia unor scrisori ale lui Esterházy. S'a ocupat îndată cu Eszterházy în legătură cu afacerea Dreyfus. A aflat asěmênarea isbitóre dintre slova lui Esterházy şi scrisórea de pe *bordereau* In momentul acela s'a deşteptat în el bănuiala, că Dreyfus e nevinovat, ér trăḑătorul e Esterhàzy. A cercetat mai adênc afacerea, şi bănuiala i-s'a întărit în o convingere nestrămutabilă, căreia i-a şi dat expresie în o convorbire cu şeful sěu. Din pricina acésta a fost transferat la Tunis, dar a declarat,' că nu va lăsa nelămurită afacerea. Se aştéptă acum cu interes viu în capitala francesă destăinuirile lui *Picquart.* Fóia „*Libre Parole*“ are pretenţia a sci, că presidentul *Faure* încă e de convingerea, că Dreyfus e nevinovat.

* * *

Dela Asociaţiune. *Convocare.* Inteligenţa română din loc şi jur este învrednicită de cătră „Asociaţiunea pentru literatura română şi cultura poporului român“ la acea deosebită distingere, că Asociaţiunea proxima sa adunare generală aici între noi o va ţiné. O mare distincţiune acésta; scim adecă, că ea, ca cea mai vechie şi importantă Asociaţiune la noi Românii, păn'acole ţinuse adunări numai între marginile Ardélului, acum însě pentru a dóua-óră trecênd aceste margini, acest frumos onor nóuă ni-l împărtăşesce, drept ce prin aceste fie-care inimă română din cercurile pretoriele Beiuş-Vaşcău şi Ceica, interesată de binele şi înaintarea némului sěu, este învitată la adunarea de consfătuire şi respective constituantă, care va avé loc în 2 Dec. la 4 óre d. a. st. n. în scóla gr. orient. din loc, ca cu puteri unite sě ne nisuim a ne arěta cât mai vednici de acest frumos onor.

Obiectele conferinţii:

1. Consultare asupra primiri Asociaţiunii.
2. Constituirea despărţěmêntului.
3. Eventuale propuneri.

Beiuş, 31 Octobre 1897.

Din încredinţarea inteligenţei române

Ioan Butean, president ad hoc.

Nicolau Fabian, notar ad hoc.

* * *

Societatea de lectură „Petru Maior“ a studenţilor universitari români din Budapesta s'a constituit pe anul scolar 1897/8 în modul următoriu:

În comitet: preşedinte: George Adam, stud. jur., vice-preşedinte: Vasile V. Moisil, ştud. med., secretar: Ión P. Pop, ştud. jur., cassar: Camil Velican. ştud. jur., controlor: Ioan Fruma, ştud. jur., notari: Virgil Păuşan, ştud. jur., Petru Maier, ştud. jur., bibliotecar: Nicolae Mihulin, ştud. fil., archivar: August Străiţariu, ştud. jur., econom: Aurel Cioban, ştud. jur.

În comisiunea literară: preşedinte: Ilarie Chendi, teol. abs. şi ştud. fil., referent: Vasile V. Moisil, ştud. med., membrii: Aurel Cioban, ştud. jur., Ioan P. Pop, ştud jur., Ion Fruma, ştud. jur., Nicolae Mihulin, ştud. fil., Stan Vidrighin, ştud. techn.

În comisia supraveghetóre: Roman Rudneanu, ştud. med., Traian Morcan, ştud. jur., Victor Peştean, ştud. med.

* * *

Avis. Domnii membri ai clubului municipal român din comitatul Sibiiului sě învită la o conferenţă, ce va avé loc Marţi în 30 Novembre n. 1897 la 5 óre p. m. în localităţile casinei române din loc.

Sibiiu, în 27 Novembre n. 1897.

Ioan de Preda, preşedinte.

Dr. N. Vecerdea, secretar.

* * *

Bibliografic. Societatea pentru învěţătura poporului român: Serbarea dela 21 Septembre 1897 pentru punerea actului de fundaţiune în temelia palatului şcólelor normală şi primară dela sânta Ecaterina.

Poşta redacţiunei.

O. D. Ĭ. Muntean, par. în Gurarîului. Materialul istoric trimis de O. D-ta e binevenit ḑiarului nostru. Publicând noi încă asemenea material, vě rugăm a ne trimite întreg materialul cât îl aveţi la disposiţie, deoparte, ca confrontându-l cu cel publicat deja, sě nu fim duşi în eróre a publica de dóue-ori unele eventuale documente, ér de altă parte, ca sě-l putem arangia după un sistem anumit, ca la urmă sě presinte un ce întreg binerotunḑit., dacă se póte.

---

vêrtindu-ne armele peste capete, sě strigăm cu toţii: pace! scăpare, libertate!

Cassius: Plecaţi-vě şi le întingeţi; încâte vécuri şi în câte staturi şi limbi încă necunoscute se va mai aminti actul acesta al nostru!

Brutus: De câte-ori vor sângera Caesari ca acesta, care zace fulgerat în pulbere la piciórele statuei lui Pompeiu!

Cassius: De câte-ori se va întêmpla aşa ceva, totdéuna se va aminti şi alianţa nóstră de bărbaţi, cari şi-au redat patriei lor libertatea.

Decius: Ce sě facem acum, sě ieşim?

Cassius: Da, toţi bine cu Brutus în frunte, şi noi îi vom decora paşii lui cu cele mai bune inimi în Roma. (Intră un servitoriu)

Brutus: Incet! cine vine aici; un amic de alui Antoniu?

Servitor: Aşa, Brutus, mi-a demândat domnul meu Marc Antoniu sě îngenunch şi aruncându-mě în pulbere sě-ţi spun următórele: „Brutus e nobil, cuminte, brav şi onest; Caesar a fost puternic, curăgios, loial, şi milostiv. Spune-i, că eu iubesc pe Brutus şi-l onorez, — spunei, — de Caesar m'am temut, l'am onorat şi iubit. Dacă Brutus îi garantéză siguritatea personală, ca sě vină Antoniu sigur la el, şi îi permite sě se informeze, că cu ce a meritat Caesar mórtea, Marc Antoniu nu va iubi pe Caesarul mort, aşa ca pe Brutusul cel viu, ci voesce sě urmeze norocul şi afacerile lui Brutus cel nobil cu tótă credinţa sa cea adevěrată printre zguduiturile statului acesta, care se clătină din temelii“. Aşa mi-a ḑis domnul meu Marc Antoniu.

Brutus: Domnul těu e un Roman cuminte şi brav; eu nici odată n'am avut o părere slabă despre el. Spune-i, că dacă poftesce sě vină aici, va fi îndestulit şi pe onórea mea, se va puté depărta neatins de nimeni.

Servitor: Îl aduc îndată (iese).

Brutus! Eu sciu, că noi îl vom avé de amic.

Cassius: Doresc, că aşa sě fie; dar am o presimţire în mine, care mě face sě-l tem şi acésta păn'acum totdéuna mi s'au împlinit. (Intră Antoniu).

Brutus: Ei, iacă vine Antoniu. Bine ai venit Marc Antonie!

Antoniu: O puternice Caesare! Cât de jos zaci acum! Tóte cuceririle, gloriile, triumfele şi jăfuirile tale sunt scăḑute la o aşa měsură mică. Sě-ţi fie de bine! Eu nu sciu, domnilor mei nobili, pe cine mai aveţi intenţiunea sě jertfiţi afară de mine. Ce mě privesce pe mine, alta óra mai potrivită nu cunosc ca şi în care a murit şi Caesar, nici scule mai vrednice ca spadele şi pumnalele vóstre decorate cu cel mai nobil sânge din tótă lumea. Vě conjur deci, dacă voiţi sě mě purtaţi rěu, sě vě împliniţi dorinţa acum până când mânile vóstre mai fumegă şi aburéză de sânge. De aş trăí chiar şi o mie de ani, nici odată n'aş fi aşa gata de mórte ca acum, nici loc, nici mijlóce nu mí-ar plăcé aşa, ca aci lângă Caesar, şi de mânile vóstre, străpuns de cei mai mari eroi de spirit ai secolului nostru.

Brutus: O, Antonie! nu-ţi cere mórtea dela noi! Noi, ce-i drept, aparem acum sângeroşi şi cruḑi după cum ne arată şi fapta nóstră de presinte, dar tu veḑi numai mânile şi afacerea acésta sěvêrşită, nu şi inimile nóstre, cari sunt pline de milă, şi mila nóstră faţă de afacerile generale ale Romei au dat mórtea lui Caesar. Pentru tine Marc Antonie spadele nóstre sunt tîmpite, braţele nóstre fără putere, ér inimile ne sunt gata sě te primim cu iubire frăţéscă, cu cugete bune şi reverinţă în societatea nóstră.

Cassius: Vocea ta aşa sě fie de ponderósă şi respectată la împărţirea demnităţilor nóuě, ca a ori şi căruia dintre noi.

Brutus: Aibi numai paciinţă până împrăsciem frica mulţimei, care de grózá şi-a perdut capul, şi apoi 'ţi-vom împărtěşi motivele pentru ce am proces aşa şi am omorît pe unicul, pe care l'am iubit.

(Va urma.)

Nr. 1483—897. [227] 1—3

Publicare de licitaţiune.

Prin acésta se face cunoscut, precum-că în partea de pădure numită „Riu-Ionelu“ a comunei Sebeşul-Inferior, — pe basa planului despre economisarea pădurilor aprobat — se va vinde la plus oferenţi prin licitaţiune publică ţinêndă în 16-a Decembre 1897 st. n. la 10 óre ante merid. în cancelaria comunală din Sebeşul-Inferior, o cantitate de lemne, blane de fag, şi trunchiuri în pădure de circa 2500 stîngini metrici care se póte produce în tăieturile de pădure prescrise spre folosinţă pentru anii 1896, 1897 şi 1898.

Preţul strigărei este 1 fl. 50 cr. de 1 stângin metric.

Doritorii de a cumpĕra sunt obligaţi înainte de începerea licitaţiunei a depune ca vadiu o sumă de 400 florini v. a.

Înainte de începerea licitaţiunei verbale se vor primi şi oferte în scris sigilate şi provĕḑute cu vadiul sus amintit şi compuse în modul prescris.

Condiţiunile de licitaţiune se pot privi la oficiul comunal în Sebeşul-Inferior ori-şi-când.

În fine se observă, cumcă numitele tăieturi din pădure sunt în depărtare cam de 10 Kilometri dela staţiunea călii ferate Felső-Sebeş şi cumcă şi în anii proximi se vor vinde în numita parte de pădure lemne blane de fag.

Sebeşul-Inferior, (cercul protopretorial central al Sibiiului) în 17 Novembre 1897 st. n.

Oficiul comunal:

Toma Flucsa, jude. **Ivan.** notar com.

În librăria Tipografiei archidiecesane se află:

Dicţionariu român-maghiar

şi

Dicţionariu maghiar-român

de

Dr. I. Crişan şi N. Putnoky,

apărute în 1893 şi 1895, cele mai nóue vocabulare pentru învĕţarea limbei maghiare.

Preţul leg. à fl. 2.—

În tipografia archidiecesană a apărut:

CATECHISM

pentru învĕţământul religiunei drept-credinciόse rĕsăritene

de

Moise Toma,

prelucrat de

Simeon Popescu,

ediţia VIII.; preţul legat 20 cr.

Se află de vênḑare în

Librăria Tipografiei archidiecesane. Sibiiu.

FALIMENT MARE!

New-York şi **Londra** n'au cruţat nici continentul european şi o mare fabrică de argintării s'a simţit îndemnată a desface provisiunea sa întrégă numai pe lângă o mică remuneraţiune a puterilor de lucru. Cu executarca acestui mandat sunt eu împuternicit. Expedez deci ori şi cui obiectele următóre pe lângă simpla rebonificare de **fl. 6.60** şi anume:

6 bucăţi **cuţite fórte fine** cu tăiş englez veritabil.
6 bucăţi **furculiţe de argint**-patent american dintr'o bucată.
6 bucăţi **linguri de argint**-patent american.
12 bucăţi **lingnriţe de argint**-patent american.
1 bucată **lingură pentru supă** de arg nt-patent american.
1 bucată **lingură pentru lapte** de argint-patent american.
2 bucăţi **păhare pentru oauĕ** de argint-patent american.
6 bucăţi **tave Victori**a englezesci.
2 bucăţi **felinare admirabile** de masă
1 bucată **sîtiţă** pentru ceaiu.
1 bucată **presărătóre** pentru zăhar pisat fină.
44 bucaţi laolaltă numai **fl. 6.60**

[202] 6—7

Tóte aceste 44 obiecte au costat mai nainte **fl. 40** şi se pot căpĕta acum pentru preţul minimal de **fl. 6.60**. Argintul-patent american este un metal cu totul alb, care îşi păstréză colórea 25 de ani pe garanţă. Ca dovada cea mai bună, că inseratul acesta nu e

☞ **nici o înşelăciune** ☜

mĕ oblig prin acésta publice, a retrimite banii tuturora cărora nu le convine marfa fără nici o piedecă şi nimenea n'ar trebui sĕ lase a trece acéstă ocasiune favorabilă, fără a-şi procura acéstă **garnitură splendidă,** care se potrivesce mai ales ca

present escelent de Crăciun şi Anul nou.

cum şi pentru ori-ce **gospodărie mai bună.**

Se află numai la

A. HIRSCHBERG,

agentura centrală a fabricelor unite de argint-patent american

Viena, II. Rembrandstrasse 19/II. — Telephon Nr. 7114.

Trimiterea în provincie pe lângă ramburs sau anticiparea sumei

Praful necesar de curăţit 10 cr.

AMERIK PATENT

Veritabil numai cu marca de alături înregistrată (metal de sĕnătate)

Estras din scrisorile de recunoscinţă.

Primit spediţiunea şi sunt fórte mulţămită, mĕ mai rog pentru o garnitură pompósă à fl. 6.60. Cluş. **Escelenţa baronessă Bánffy.**

Primit comanda, sunt fórte mulţămit, rog sĕ-mi mai trimiteţi una. Bozovicĭ, Ungaria. **Alex. Keresztes,** proto-pretor.

Cu prima trimitere sunt deplin mulţămit, mĕ rog încă pentru o garnitură. **Ioan Majarosy,** canonic.

Din

„Biblioteca pentru toţi“,

sub conducerea literară a d-lui D. Stăncescu au apărut până acum:

Nr. 1 *Poveşti alese* de Andersen;
Nr. 2 *Pasĕrile nóstre* (legende), de S. Fl. Marian;
Nr. 3 *Cântece şi plângeri,* I. (poesii) de M. Zamfirescu;
Nr. 4 şi 5 *Despre educaţie,* pe Herbert Spencer;
Nr. 6 *Icóne şterse* (nuvele) de A. Vlahuţă;
Nr. 7 *De prin veacuri,* I. (nuvele) de Carmen Sylva;
Nr. 8 *România, Roma, Piza* etc. de Michelet;
Nr. 9 *Castelul Peleş,* descrierea de Leo Bachelin;
Nr. 10 *Nuvele şi schiţe* de T. Maiorescu;
Nr. 11 *Din tinereţe etc.* nuvele de André Theuriet;
Nr. 12 *Nuvele* de M. Demetrescu:
Nr. 13 *Nuvele romane* de Duiliu Zamfirescu;
Nr. 14 *Antichitatea romană* de Wilkins;
Nr. 15 *Prosă şi poesii* de Gr. M. Alexandrescu;
Nr. 16 *Povestea vorbii* I. proverbe de Anton Pann;
Nr. 17 *Istoriόre* de d-na Colomb;
Nr. 18 *Schiţe umoristice* de Dumitru Teleor;
Nr. 19 *La ce visează fetele,* teatru de Alfred de Musset;
Nr. 20 *Legende istorice,* de D. Bolintineanu;
Nr. 21 *Ombra,* roman de Genevraye
Nr. 22 *Căl. împrej. Odăii mele,* roman de Maistre-Havier;
Nr. 23 şi 24 *Din viéţa meseriaşilor,* nuvele de P. Bănăţeanu;
Nr 25 *Povestea vorbii* II. proverbe de Anton Pann;
Nr. 26 *Biografiile ómenilor celebri;*
Nr. 27 *Antichitatea greacă* de Mahaffy;
Nr. 28—33 *Opere complete,* de Creangă;
Nr, 34 *Istorice,* de Jonescu-Gion;
Nr. 35 *La gura sobei,* snóve de Dumitru Stăncescu;
Nr. 36 *Poveşti de Crăciun;*
Nr. 37 *Prosă şi epigrame,* de Radu D. Rosetti;
Nr. 38 *Werther* roman de Goethe;
Nr. 39 *Povestea vorbii* II. (ultim.) proverbe de A. Pann;
Nr. 40 *De prin veacuri* II (ultim.) nuvele de Carmen Sylva;
Nr. 41 *Noţiuni asupra sciinţelor* de Huxley;
Nr. 42 *Doruri şi amoruri* I. poesii de Depărăţeanu;
Nr. 43 şi 44 *Modele de discursuri rom.* de Adamescu;
Nr. 45 *Doruri şi amoruri,* II. (ultim.), poesii de Depărăţeanu;
Nr. 46 *Duşmanii noştri,* de Dr. Urechiă
Nr. 47 *Cântece şi plângeri* II. (ultim.) poesii de M. Zamfirescu;
Nr. 48—49 *Modele de discursuri strĕine* de Gr. Adamescu;
Nr. 50 *Convorbiri despre artă,* I. de Pecaut şi Baude;
Nr. 51 *Din góna vieţii* I., nuvele şi poesii de A. Vlahuţă;
Nr. 52 *Prietene* roman de François Coppée;
Nr. 53 *Doi trandafiri,* nuvele de Wildenbruch;
Nr. 54 *Patriotul,* morală de Bourde;
Nr. 55 *Din inimă,* poesii de Radu D. Rosetti;
Nr. 56 *Convorbiri despre artă* II. (ultim) de Pecaut şi Baude;
Nr. 57 *Din goana vieţii* II. nuvele de A. Vlahuţă;
Nr. 58 *Schiţe uşóre* de Caragiale;
Nr. 59 *Din góna vieţii,* III. (ultim) nuvele de A Vlahuţă;
Nr: 60 *Manon Lescaut,* I. roman de Abatele Prévost;
Nr. 61 *Trotoarul Bucur.,* nuvele de D. R. Rosetti (Max);
Nr. 62 *Enoch Arden,* poemă de Tenyson
Nr. 63 *Satire şi teatru* de D. C. Ollanescu (Ascanio);
Nr. 64 *Spre primăvară* poesii de Costin;
Nr. 65 *Manon Lescaut* vol. II. roman de Prévost;
Nr. 66 *Manon Lescaut,* vol. III. (ultim.) de Prévost;
Nrii 67—69 *Minunile universului,* vol. I. II. III. (istoria naturală)
Nn. 70 *Legenda ţiganilor* de P. Dulfu;
Nr. 71 *Ce este frumseţa,* artă de Const. Stăncescu;
Nr. 72 *Cugetări noi asupra popórelor vechi, Egipetul,* geografie de Buzoianu;
Nr. 73—74 *Dan* partea I. roman de A Vlahuţă;
Nr. 75 *Armonii intime,* poesii de A. Sihleanu;
Nr. 76—77 *Dan,* partea II. roman de A. Vlahuţă;
Nr. 78 *Ginerele lui Poirier,* de Augier & Sandeau;
Nr. 79 *Nastratin Hogea* de A. Pann;
Nr. 80-84 *Ciocoi vechi şi noi,* roman de Filemon;
Nr. 85 *Biografiile scriitorilor rom.* de Adamescu;
Nr. 86 *Ce povestesce pădurea,* nuvele de Putlitz;
Nr. 87 *Berberii Hesperidele,* geografie de G. T. Buzoianu;
Nr. 88—89 *Denisa* teatru de Duma (Al. fiul);
Nr. 90 *Poeme,* de H. G. Leca;
Nr. 91 *Geniile sciinţei şi industriei,* biografii de Gastineau;
Nr. 92 *Sincere,* poesii de Radu D. Rosetti;
Nr. 93—94 *Povestea lui Moş Albu* de A Pann;
Nr. 95 *Cartagena-Cyrena,* geografie de G. T. Buzoian;
Nr, 96—97 *Paul* şi *Virginia,* roman de B. de St. Pierre;
Nr. 98 *De demult,* poesii de Stavri;
Nr. 99 *Apostol,* poemă de Petöfi;
Nr. 100 *Carte de chipuri fără chipuri,* poveşti de Andersen;
Nr. 101—110 *Dicţionariu francez-român* de Urechiă;
Nr. 111 *Poesii* de Th. M. Stoenescu;
Nr. 112—113 *Introducere la studiul Sciinţelor fisice* de Morand;
Nr. 114 *Linişteа sufletéscă* de Seneca;
Nr. 115 *Alte schiţe umoristice* de Dumitru Teleor;
Nr. 116—117 *Iubire* de Vlahuţă;
Nr. 118 *Fleacuri,* amintiri duióse, schiţe şi novelete de V. Pop;
Nr. 119 *Robia Peleşului* de Carmen Sylva, traducere de Elena Radu Rosetti;
Nr. 120 *Un leu şi un zlot,* comedie într'un act (localisare) de D. Rosetti;
Nr. 121—122 *Notiţe* şi *fragmente literare* de I. L. Caragiale;
Nr. 123 *Teatru* (vol. II) de R. D. Rosetti (Max);
Nr. 124 *Intrebuinţarea vieţii* de I. Lubbok;
Nr. 125 *Povestea Mavroghenéscă* de Pitarul Hristache;
Nr. 126—127 *Poesii* de Bălăcescu;
Nr. 128—137 *Codul civil-român, adnotat* de Hamangiu;
Nr. 138 *Suspine* (poesii populare din Basarabia) de George Madan.

Un numĕr costă 16 cr.

Se află de vênḑare în

Librăria Tipografiei archidiecesane, Sibiiu.

Redactor prov. **Gavriil Hango.**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 128. Sibiiu, Marți, 18/30 Novembre 1897. Anul XLV.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta

ABONAMENTUL
la „Tel. Rom.“ într'una cu suplementul „Fóia Pedagogică“
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei or 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr.
pentru fie-care publicare.

Revoluțiune.

În Austria lucrurile au luat o formă, care insuflă îngrijirile cele mai seriόse.

Desbaterile parlamentare au degenerat până la cel mai mare grad de anarchie și nime nu scie ce va aduce ḑiua de mâne.

Minoritatea germană a zădărnicit funcționarea normală a parlamentului și majoritatea stă neajutorată.

Guvernul este în cea mai mare perplesitate, și unica scăpare se mai asceptă dela pasul, ce este a se lua de către corónă.

In parlamentul din Viena lupta este între elementul german, care voesce sĕ fie la conducere și sĕ esploateze statul pentru sine, și între celelalte naționalități, cari și ele voesc sĕ ia parte la conducerea statului, și sĕ se bucure de o potrivă de beneficii, precum de o potrivă apasă asupra tuturor sarcinile.

Lupta acésta curge acuma de 18 ani.

De ani 18 li-s'a luat germanilor hegemonia din mână, și ministeriele, carí s'au succedat nu au cutezat sĕ se baseze fățiș pe una séu alta dintre partidele coaliate.

Posițiune fățișă a luat ministeriul actual cu ordinațiunea în favorul limbei boheme.

Elementul german vĕḑênd, că a perdut din mână hegemonia, voind sĕ se validiteze prin forță, a și recurs la mijlóce desperate.

S'a urmat formală obstrucțiune în parlament.

Până când obstrucțiunea s'a făcut cu mijlóce morale, lumea a aplicat față cu obstrucțiunea ale sale simpatii.

Obstrucțiunea însĕ a degenerat in larmă, în escese, în înjurături, cari au degenerat în bătăi.

Parlamentul țĕrei nu mai era locul, unde trimișii poporului se consultă și aduc legi pentru binele patriei.

Parlamentul din Viena, avea aspectul unei cârcîme ordinare, unde ómenii îșî sparg capetele reciproc și se insultă în modul cel mai ordinar.

Maioritatea a schimbat regulamentul casei și a început a eschide din parlament pe un timp anumit elementele turbulente.

Mĕsura acésta constituțională însĕ s'a aplicat abia 2 ḑile, căci în Viena a isbucnit revoluțiune formală.

Deputații eschiși nu au voit sĕ părăséscă parlamentul și a trebuit sĕ întrevină poliția.

Intre deputați și poliție s'a desvoltat bătaie, a curs sânge, și în situațiunea acésta a intrevenit strada.

Sambătă stradele Vienei au fost teatrul de ciocnire între cetățeni și poliție.

In fruntea mișcărilor s'a pus junimea, și aḑi școlele superióre ale Vienei sunt încuiate.

In asemene situațiune s'a făcut apel la corónă și acuma deciderea finală e în mânile Maiestăţii Sale.

Se va disolva parlamentul, și se vor ordina alegeri nóue? In acest cas agitațiunea se va pune în mânile poporului în mĕsură mai mare, și elementul german, care prin anarchie a ajuns a stăpâni din nou situațiunea, va veni în noul parlament în numĕr mai considerabil.

Se va suspenda constituțiunea și se va pune un regim militar? Acésta nu o va admite simțul constituțional, care a întrat în vinele poporului.

Se va revoca ordinațiunea cu favorul limbei boheme, și hegemonia se va da în mânile germanilor? In casul acesta se vor schimba rolurile și maioritatea de aḑi ajunsă a fi minoritate, va copia minoritatea de aḑi.

Intre asemene împrejurări nici vorbă nu póte fi de a se vota în Austria pe cale parlamentară constituțională provisoriatul pentru afacerile comune pe cei 10 ani viitori.

Situațiunea în Austria s'a agravat și nu este eschisă posibilitatea de a se cerca crearea unui federalism, care ar fi chemat sĕ schimbe fața lucrurilor în statele din Austria.

Situațiunea acésta a produs îngrijiri și în cercurile politice dela noi,

Sĕ nu se crédă, că acele îngrijiri au provenit din situațiunea, care o ar puté provoca naționalitățile din statul nostru.

Dómne feresce, de o asemenea eventualitate nici vorbă nu póte fi.

Naționalitățile în statul nostru dorm somnul fericitului, și fiind timpul de iarnă: ce póte fi mai folositoriu decât somnul.

In situațiunea critică de aḑi-guvernul nostru de frica cea mare cu naționalitățile a adus un proiect de lege pentru magiarisarea numelor comunelor.

Revoluțiunea din Viena a provocat dorul de a se realisa independența Ungariei.

Vorba consilieriului guvernial Beksics, la noi acuma pot face ungurii totul, și în faptă fiul guvernorului dela 1848, deputatul Kossuth în numĕrul de Duminecă al ḑiariului „Egyetértés“ face apel către națiune, ca sĕ se declare indepența Ungariei.

Amĕnunte nu aflăm în acel apel, se spune, că declararea sĕ se facă în cale pacinică, cu consensul corónei.

Vorbele aceste dulci însĕ de loc nu se potrivesc cu cuprinsul apelului.

In acela se vorbesce de revoluțiunile produse de către principii ardeleni, cari au conservat magiarismul, Ungariei, și cari și aḑi sunt fire de aur în analele istoriei patriei nóstre.

Incident la apel a dat revoluțiunea din Viena, și noi tare credem, că desele provocări la eroismul revoluționarilor unguri n'au eschis nici la noi posibilitatea revoluțiunei după ḑicala străbună: Flectere si nequeo superos, Acheronta movebo, séu pe românesce: Dacă nu isbutesc în numele Domnului, dau mâna cu iadul, și în revoluțiune tóte furiele iadului se pun în mișcare.

Am luat notiță de desvoltarea lucrurilor în Austria, căci este peste putință ca aceea desvoltare sĕ nu aibă înrîurință și asupra lucrurilor din statul nostru.

Egala îndreptățire a cetățenilor, care s'a pus în legile fundamentale dela 1867, la noi a rĕmas literă mórtă.

Cât de frivoli sunt ómenii la noi în punctul acesta, mai plastic o ilustréză noul proiect de lege, care tocmai acuma ține în cea mai mare agitațiune popórele nemagiare din patria nóstră.

Se pune în aplicare un nou sistem de persecuțiuni, și acuma sub scutul legei, căci noul proiect prin lege voesce sĕ dea în mânile guvernului dreptul de a decreta: ce anume nume sĕ aibă cutare comună și cu ce semne sĕ se exprime acel nume.

Proiectul acesta ar fi începutul unei lungi serii pentru magiarisarea generală în patria nóstră.

Adecă spre revoluțiune suntem împinși de desvoltarea lucrurilor în Viena.

Spre revoluțiune suntem împinși prin apelul deputatului Kossuth, care reclamă pentru acuma de sosit timpul independenței de către Austria pe basa eroismului din trecut.

Dacă n'am fi ómeni cu minte, precauți, și mai pe sus tóte, décă n'am fi element de ordine, ar trebuí sĕ credem, că spre revoluțiune ne împinge guvernul prin violentele acte de magiarisare.

Și cum ne află pe noi critica situațiune?

Cum ne află?

Ca totdéuna, ne află certați între noi, nepreparați, neorientați.

Evenimentele vor trece preste capetele nóstre, și éră ne vor exploata dușmanii nostri pentru ale lor speciale interese.

Pentru confesiune.

Se observă astăḑi din când în când pe alocurea un fel de pornire, carea așa se vede, se încércă cu voiă, séu fără voiă a produce un fel de rĕcéla, un fel de lipsă de zel față de confesiune, față de legea și biserica strămoșéscă. Față cu astfel de porniri, vină ele de ori și unde, datorință avem, sĕ fim cu tótă luarea aminte, cu atât mai vêrtos, cu cât nu mai este astăḑi taină pentru nimenea: încercări de o astfel de natură au mai fost și în trecut, și ne-au împedecat totdéuna fórte mult în desvoltare.

Ne aducem aminte, că atunci, adecă la sfîrșitul véculului al șeptespreḑecelea s'a pus la cale unirea lui Atanasiu cu biserica Romei, actului de unire s'a încercat a-i-se da din partea, care o inițiase, aparința, că unirea lui Atanasiu cu biserica Romei s'ar fi făcut din motivul, ca Românii sĕ scape de prigonirile și asupririle calvinilor.

Nimic mai neadevĕrat, decât acéstă aserțiune.

Unirea lui Atanasiu cu biserica Romei s'a întêmplat la anul 1698, și adecă într'un timp, când puterea calvinilor din Transilvania și părțile adnexe din Ungaria propriu ḑisă și din Bănat era deja înfrântă, deórece adevĕratul domn și stăpân în țéră în timpul, când s'a unit Atanasiu, era comandantul trupelor împĕrătesci, carele nu favorisa, și nu putea sĕ favoriseze intențiunea calvinilor de a atrage pe Români la calvinism. Din contră, situațiunea, ce se crease în Transilvania după ocuparea acestei țĕri prin Carol de Lotaringia la anul 1687, — cutezăm a afirma, că sub anumite condițiuni și cu o anumită îngrijire era favorabilă românilor; și dacă nu s'ar fi întêmplat unirea lui Atanasiu, și s'ar fi folosit acéstă situațiune în favorul bisericci române ortodoxe, de sigur s'ar fi putut esopera mari drepturi în favorul nostru. Ca dovadă despre acésta ne servesce între altele faptul, că sêrbii emigrați în acelaș timp în țéră au dobândit dela împĕratul și regele Leopold I., sub care s'a unit Atanasiu cu biserica Romei, însemnate și mari drepturi pentru biserica ortodoxă sêrbéscă. Și negreșit între altele condițiuni și cu prevederea trebuinciósă se puteau esopera acele drepturi și favoruri și pentru biserica ortodoxă română, deóre-ce dacă Leopold I. a acordat însemnate drepturi sêrbilor atunci emigrați în țéră, cu atât mai vîrtos ni s'ar fi acordat nóuĕ, bisericei române ortodoxe, ai cărui credincioși erau cunoscuți ca ómeni gata a servi de câte-ori țéra a fost primejduită, — lucru, care în viața statelor ponderéză fórte mult. S'a întêmplat însĕ unirea lui Atanasiu cu biserica Romii, și situațiunea favorabilă în carea ne găsiam pe atunci, s'a perdut, și a rĕmas pentru români nefolosită.

Prin unire poporul român s'a desbinat, și după ce formula amintită mai sus, și adecă, că prin unire românii ar fi scăpat de asupririle calvinilor începuse a numai avea trecere la poporul românesc, carele din fapte era convins de contrariul, s'a proces la o nóuă formulă, și anume, că prin unire s'ar fi deșteptat și alimentat la români simțul național, și s'a dat avênt literaturii românesci; și acéstă formulă, judecând pe basa istoriei, este tot atât de greșită, ca și cea dintâiu, care susține, că prin unirea lui Atanasiu am fi scăpat de asupririle calvinesci. Ca dovadă despre acésta ne póte servì în mod neîndoios faptul, că dacă pe timpul lui Leopold I. folosiam noi românii situațiunea destul de favorabilă, ce ni-o îmbiiase timpul, ca sĕ câștigăm drepturi pentru biserica nótră ortodoxă, precum au câștigat sêrbii pentru biserica lor, atunci neapĕrat nu se deschideau porțile scólei numai pentru o parte din români, ci se deschideau pentru toți, ér progresul ce s'ar fi putut realisa, ar fi fost fără îndoială mult mai mare, decum s'a putut întêmpla.

Stăm deci în fața duor formule greșite, și după părerea nóstră cu primejdióse consecințe pentru desvoltarea nóstră ulterióră. Sunt ale trecutului amêndóue aceste formule, dar semne sunt, că ele în altă formă încep a-se ivi și astăḑi din una, séu din altă parte. Ne aducem adecă aminte de nefericita caterisire a fostului metropolit-primate al României Ghenadie. S'a întêmplat aiurea și nu la noi acéstă nesocotită caterisire, dar ca pornire ea rĕmâne semnificativă, pentru că astăḑi nu mai este pentru nimenea nici secret, nici taină, că s'au întêmplat cu scopul de a lovi în simțul și alipirea poporului român către biserica ortodoxă.

N'a succes acéstă pornire, pentru că i-s'a opus sentimentul public al poporului din regatul ortodox al României; și pentru liniscirea spiritelor atât de mult agitate, caterisirea metropolitului Ghenadie s'a reparat și a trebuit sĕ se repareze în modul, în carele mai era cu putință sĕ se repareze o lovitură dată bisericei ortodoxe în un mod atât de neuman și nechibzuit. Casul, de carele vorbim, este destul de instructiv pentru cei ce au atentat la credința și alipirea poporului român față de legea si biserica strămoșéscă. Cu tóte acestea, așa se vede, încercările de a lovi în biserică se repețesc și astădi. Dilnic se rĕspândesc prin unele scrieri vătĕmări și calumnii contra preoțimei nóstre greco-orientale române, ér pe de altă parte se tămâiéză și se preamăresc preoții de altă confesiune. Scopul pentru carele se face acésta și adecă se calumniéză preoții greco-orientali, și se proslăvesce cutare preot greco-catolic, așa credem noi, nu are trebuință de esplicare ulterióră. El este vĕdut și cunoscut, precum cunoscută este și tendența, care se urmăresce prin acéstă pornire străină de credința și tradițiunile némului românesc.

Acésta tendență, suntem siguri, nu se va realisa nici odată, pentru-că este contrariă liniei de conduită a biserici și némului românesc. Greutăți și pedeci în desvoltarea nóstră culturală póte sĕ-ne facă, pentru-că zîzania, ce se înscenéză prin o astfeliu de nefericită pornire póte sĕ-ne împedece pentru moment mersul nostru spre desvoltare, dacă nu vom fi cu destulă luare aminte, ca sĕ-o zădărnicim, și sĕ-o reducem la neputință.

Chiar pentru acésta datorință avem ca față de o astfeliu de pornire și față de ori-care alta carea prin zîzanie ar încerca sĕ întroducă calul troian în sînul bisericii și poporului românesc, sĕ fim cu tótă priveghierea.

(„Biserica și Școla“.)

Adunarea sașilor. Duminecă la órele 3 după amédi s'a ținut în sala cea mare dela Gesellschaftshaus adunarea alegĕtorilor sași din cercul *Sibiiu—Cristian*, spre a lua posițiune în contra proiectului de lege privitoriu la magiarisarea numelor comunelor.

S'au adunat alegĕtorii în numĕr considerabil, și în mod neted s'au formulat conclusele, cari sunt chemate a esprima nemulțumirea Sașilor și din incidentul acesta.

Adunarea alegĕtorilor o a deschis presidentul comitetului cercual, advocatul Dr. Bruckner, în meritul lucrului a vorbit cu mult avênt și între frenetice aplause parochul din Cristian *Konnerth*.

Deputaților dietali din aceste cercuri, inițiați altcum în secretel guvernului, căci sunt adicți membri ai partidului liberal, deputaților dietali li-s'a cerut sĕ se declare, dacă consimt cu conclusul luat de către comitetul cercului electoral Sibiiu-Cristian, care conclus s'a publicat prin pressă dilele trecute, și după ce ei au declarat, că consimt cu acel conclus, a luat hotărîre și adunarea generală.

Esența acestui conclus e, că deputații dietali sĕ vorbéscă și sĕ voteze contra acelui proiect de lege, după votarea lui însĕ sĕ rĕmână tot în partidul liberal.

Gurile rele vorbesc, că tóte înscenările din partea Sașilor sunt numai pentru ochii lumei; sunt o comedie neseriósă, căci dacă în serios se plana oposițiune contra guvernului, atunci trebuia sĕ se tragă conclusiunea cea mai naturală, părăsirea partidului dela putere și întrarea în seriósă oposițiune.

Adunarea s'a ținut la mese întinse, mâncarea însĕ nu s'a servit ieri, acuma o prepară ministrul president Bánffy, care a mai preparat mâncări pe séma naționalităților.

Suntem curioși sĕ vedem, ce li-se va servi acuma compatrioților sași.

Delegațiunile austro-ungare.

Discursul contelui Agenor Goluchowski, ministru de externe.

(Fine).

Abia e necesar sĕ amintesc, că raportul nostru de alianță cu imperiul german și cu Italia și adi, ca și până acum, și sperăm că încă mulți ani dearêndul, va forma basa politicei nóstre.

Raportul acesta în sensul împărțirei egale a drepturilor și a datorințelor între părțile contrahente stă pe o basă atât de sănĕtósă, s'a adeverit de un sprijin al păcii în timpurile cele mai grele atât de însemnat și a corespuns scopului prefipt la înființarea lui atât de strălucit, încât adi și pe aceia trebue sĕ-i umple de încredere, cari la început au nutrit cea mai mare neîncredere față de el.

Cu un cuvênt: tripla alianță a câștigat drept de cetățean în Europa, și consolidarea acestei posiții a lui ne este nisuința neîntreruptă.

In nisuința acésta aflăm un sentiment onest și loial la cabinetele din Roma și Berlin, cari nu slăbesc nici odată în conlucrarea lor în sensul acesta.

Ce se ține de Italia, am avut mod a ne convinge când cu visita, ce am avut onóre a face la curtea regală la Monza, în decursul căreia am constatat deplin acord în convorbirile petrecute cu bărbații de stat de acolo în privința concepțiunei și pertractării cestiunilor politice.

Dar pe cât ne alipim de neclătibil de acéstă basă, și pe cât o privim de sigură garanță pentru pacea europeană, totuși numai în mod imperfect ne-am fi implinit problema, dacă nu ne-am fi nisuit a ne câștiga cea mai deplină încredere și a celorlalte puteri față raporturile nóstre.

Urmând direcțiunea acestei idei, mai întâiu am ajuns la o desvoltare îmbucurătóre a raporturilor nóstre față de imperiul rusesc. Conlucrarea plină de succes cu cabinetul din Petropole la erumperea resbelului elino-turcesc, despre care am vorbit mai nainte, a format punctul de mânecare și nu peste mult a condus la pertractări deschise și loyale, în cari ne am convins de ambe părțile, că în fond nu există între noi nici o diferență de natura, carĕ pe lângă óre-care bunăvoință nu s'ar puté aplana. Indată ce s'a putut constata, că ambele părți se nisuesc la susținerea stării actuale, că Rusia ca și noi, respinge ori-ce cuget de cucerire în peninsula balcanică, și că de ambe părțile e firmă decisiunea sĕ se respecteze independența și dreptul de dispunere autonom a statelor singuratice din Balcan — cu excluderea ori cărei influențe preponderante — terenul pentru înțelegerea unui altuia numai decât a fost deschis.

In împrejurările acestea a fost ușor de înțeles, că preste tot interesele nu ni se contradic, și că din contră, ca puterilor celor mai de aprópe atinse prin turburările din Orient, avem puternice motive de a ține la olaltă și a rĕmâne în contact permanent ca sĕ putem împedeca degenarea ori-cărei mișcări eșite la suprafață și sĕ punem capĕt întreprinderilor elementelor egoiste din jurul Balcanilor, cari totdéuna s'au nisuit a se eluda unele pe altele în favorul lor special.

Pe lânga ținerea strictă în ochi a principiilor acestora totdéuna suntem gata a procede în conțelegere solidară cu Rusia, și de aceea în raportul mai nou preparat atât de norocos cu ea, privim cu încredere nóuă ca puternică garanță pentru pacea europeană.

Cu Francia, ale cărei interese, precum am accentuat deja anul trecut, nicăiri nu se lovesc de ale nóstre, susținem și pe mai departe cele mai bune relațiuni, ba încă aceste bune relațiuni în decursul crisei orientale, în conlucrarea cu cabinetul din Paris, mai de multe ori am aflat expresiune practică, și despre nisuința neîntreruptă a bărbaților de stat francezi desvoltată în interesul cel mare a păcii, numai cu recunoscință se póte aminti.

Nu mai puțin amical ne-a rĕmas raportul față cu Anglia. Deși în privința modului resolvării unor cestiuni cu guvernul acestei țĕri câte odată am ajuns la órecare contradicere, diferența acésta de păreri n'a putut provoca nici odată răceală între noi. Am putut regreta contrarietatea, căreia guvernul bretan, cu considerare la opiniunea publică din patrie, i a dat expresiune contra unor anumite disposițiuni, cari după priceperea nóstră ar fi putut tăia calea dela început nu unei încurcături, — dar acésta n'a putut avé efect păgubitoriu asupra acelui raport eminent, în care ne aflăm cu imperiul britanic, și care dorim sĕ-l susținem și în viitoriu.

Acum dacă ne întórcem privirile către vecinii nostri dela sud, în prima linie trebue sĕ ne aducem aminte de România, carea prin politica sa externă corectă și înțeléptă deja de mai mult timp și-a câștigat o posiție fórte respectată în rêndul statelor europene. Relațiunile pline de încredere, ce légă acéstă éră de noi și care în visitele reciproce ale Majestăților Lor preagrațiasului nostru Domn și a regelui Carol au aflat expresiune elocuentă, din partea nóstră ne-am nisuit a le susține di tótă inima și a le întări, — și în partea acésta aflăm concepțiune corectă în cercurile politice serióse dătătóre de directivă în România, cari în îngrijirea relațiunei pretenesci sustătătóre între noi, aparțină acelea ori cărei direcțiuni politice, nu se lasă a fi seduse de **agitatori de profesiune.**

Cu interes simpatic urmărim desvoltarea internă și consolidarea celorlalte state din peninsula palcanică. Totdeuna suntem gata a sprijini și apĕra pe cât se póte aceste nisuințe ale acestor țĕri, și acelea totdeuna pot conta la amiciția nóstră în mĕsura în care se vor nisuí ași transforma raporturile lor către monarchie în amicale și prevenitóre.

Le servesce spre laudă, că în crisa din urmă au luat la inimă în mod corĕspundĕtoriu admonițiunile și sfaturile puterilor, ceea-ce le trage în cumpană ca merit.

Situațiunea politică o puteți vedé dar domnilor din tabloul schițat de mine, precum și aceea, că cu puteri umĕr la umĕr ne-a succes a trage în alvie pacinică cestiunile eșite din când în când la ivélă și a crea órecari garanțe pentru manținerea acestei stări.

Încă sunt multe de făcut, încă trebue sĕ trecem preste multe gretăți în viitoriul cel mai apropiat, dar avem motive de a spera, că mijlócele, cari s'au dovedit până acum atât de acomodate, nu-și vor abdice serviciul nici la resolvarea părții restante a problemei.

Sĕ cedăm acestei speranțe, acestei dorințe, cu atât mai vîrtos, căci, dacă semnele nu înșélă, am ajuns la un atare punct în desvoltarea Europei, care ne póte atrage atenția permanentă cu totul în nóuă direcțiune.

Marile probleme ale bunei stări materiale, a căror resolvare din an în an se presintă mai pretensiv, deja nu se mai mișcă în negura utopiei. De fapt există și nu sufere sĕ le ignorăm.

Acea concurentă fără crutare, cu care în parte ne aflăm deja adi pe tóte terenele activității omenesci din partea statelor de peste mare, parte ne vom afla în viitoriul cel mai apropiat, pretinde o apărare grabnică și fundamentală, dacă nu voim, ca popórele europene sĕ fie păgubite în interesele lor cele mai principale de existență. și sĕ nu mérgă spre o disoluțiune, care ar conduce pe incetul la o cădere totală.

Umĕr la umĕr trebue sĕ se lupte contra pericolului, și la lupta acésta trebue sĕ ne pregătim cu tóte mijlócele posibile ce ne stau la disposițiune.

E mare și grea problema acésta, și dacă semnele timpului nu înșéla, acésta va caracterisa epoca cea mai apropiată. Precum seculul al XVI și al

---

FOIȚA.

Iuliu Caesar.

Tragedie în 5 acte
de
William Shakespeare,
traducere în prosă
de
Dr. P. T.
(Urmare).

Anton: Eu nu mĕ îndoiesc despre înțelepciunea vóstră; întindenți-mi numai fieșcecare mânile vóstre sângerόse: mai ântâiu Marcus Brutus, ca sĕ le scutărăm la olaltă, apoi Caius Cassius îți iau mâna ta, după aceea Decius Brutus a vóstră și ale vóstre Metellus și Cinna, și a ta bravule Casca, apoi — de și pe urmă, dar nu mai napoi la iubire — a bunului Treboniu. Toți bărbați nobili! Ce sĕ dic? Viéța mea stă acum pe un fundament așa de lunecos, pe o cale așa de rea, de e împosibil sĕ nu vĕ apar vóuĕ, séu ca un lingusitoriu, séu ca un lașiu. Cumcă te-am iubit Caesare, o, acesta e adevĕrat; dacă sufletul tĕu caută acum peste noi, sĕ nu sĕ supere mai tare, ca de mórte, — vĕdênd pe Marc Autoniu făcênd pace și scuturând mânile sângerόse ale dușmanilor tei în presența cadavrului tĕu. Dacă ași avé eu atâția ochi, câte rane ai tu, și eu din toți aș plânge, precum din ranele tale curge sânge. mi-ar fi mai ușor decât sĕ leg pretiniă cu inimicii tĕi. Iartă-mĕ Iulius! Aici ai fost vênat și doborît, tu, cerb nobil, aici stau vênătorii tĕi împroșcați de sângele tĕu. O, lume! tu ai fost pădurea pentru cerbul acesta, și el într'adevĕr, lume, a fost inima ta! Cât de tare sémeni tu zăcênd aici cu un cerb vênat de prinți!

Cassius: Marc Antonie!

Antoniu: Iartă-mĕ Caius Cassius. Inimicii lui Caesar âncă vor vorbí așa și atunci pentru un amicu moderarea acésta e destul de rece.

Cassius: Eu nu-ți fac imputare pentru preamărirea lui Caesar așa. Dar ce compact vrei sĕ faci cu noi? Voiesci tu sĕ te numĕrăm între amicii nostri, séu sĕ pășim înainte fără de a te lua în conconsiderare?

Anton: Tocmai pentru aceea am dat mânile cu voi, dar acum într'adevĕr privind la Caesar, am fost uitat de ce am dis. Eu — sum amicul vostru și vĕ iubescu pe toți, în speranță, că voi îmi veți da deslușiri, că pentru-ce, și încât a fost Caesar periculos.

Brutus: Da, da, căci altmintrelea spectaclul acesta ar fi înfiorătoriu. Motivele nóstre sunt așa de pline cu respecturi bune și patriotice, încât dacă ai fi tu Antonie fiul lui Caesar, ai trebui sĕ fii îndestulit.

Anton: Aceea-i tot ce caut eu, și de aceea vĕ rog pentru favorul, ca sĕ pot espune cadavrul pe piața publică și acolo de pe tribună, cum i-se cade unui amic, sĕ țin un discurs la înmormêntarea lui.

Brutus: Poți sĕ o faci Marc Antonie!

Cassius: Brutus, pe un cuvênt între patru ochii. (Incet către Brutus). Tu nu scii ce faci; nu-ți da consimțirea ca se vorbéscă Marc Antoniu la înmormêntarea lui Caesar. Cine scie cum va fi mișcat poporul de discursul lui?!

Brutus: Te rog, iértă-mă! Eu însumi mĕ sui pe tribună ca să aret motivele pentru ce a trebuit Caesar ucis. Ceea ce Antoníu va vorbí, aceea o voiu declara, că se întêmplă cu permisiunea nóstră, și că se cade, ca înmormêntarea lui Caesar sĕ aibă tóte formele de onóre și ceremoniele legale după datină. Acésta mai mult ne va folosi, decât ne va strica.

Cassius: Eu nu sciu ce se va întêmpla, dar nu sum de părerea acésta.

Brutus: Aici Marc Antoniu, ia cadavrul lui Caesar și nu ne blama în discursul teu funebral, ci vorbesce tot binele ce poți deduce din viața lui Caesar și spune-le, că acésta o faci cu permisiunea nóstră. Mai departe sĕ nu te mesteci în ceremoniă. Tot de pe acea tribună, de pe care vorbesc eu, sĕ ți ții și tu discursul tĕu după mine.

Anton: Așa o sĕ fie, mai mult nu doresc.

Brutus: Preparați cadavrul și haidați cu el după noi! (Toți ies afără de Antoniu).

Anton: O, iértă-mĕ petec de pământ sângeros, căci m'am purtat așa frățesce cu măcelarii tĕi. Tu ești ruina celui mai nobil om, carele a trăit odinióră pe pământ. Vai, vai de mânile, cari au vĕrsat acest sânge scump! Acum profețez asupra ranelor tale, cari sunt mute și deschise ca buzele roșii și cer vocea și discursul limbei mele: un blăstem va sosi preste toți ómenii, o furiă internă, o luptă crâncenă civilă va sgudui tóte ținuturile Italiei. Sânge și ruinare așa vor fi de îndatinate, și așa de familiare cele mai grozave întêmplări, de mamele vor surîde când își vor vedea puișorii dragi despicați în patru de rĕsboiu. Spiritul lui Caesar căutând, strigând și îndemnând la rĕsbunare alăturea cu furia Ate va ieși din iadul ferbinte și va demanda cu voce de monarch rĕsboiu între hotare, încât fapta asta mișeléscă va puți până la ceriuri de cadavrele omenesci, cari vor geme până după înmormêntare (Intră un servitoriu.) Tu servesci lui Octaviu, așa-i?

Servitor: Da, Marc Antoniu!

Anton: Caesar i a scris, ca sĕ vină la Roma.

Servitor: El i-a primit epistola și se află în drum; mie mi-a demândat sĕ-ți spun

XVII-lea a fost al luptelor confesionale, precum seculul al XVIII a scos la ivélă principiile liberalismului şi precum seculul nostru present l'au caracterisat luptele desvoltate în jurul cestiuuilor naţionale, — astfel se presintă *seculul al XX-lea, ca seculul luptei de existenţă pe terenul politicei comerciale, şi popórele europene trebue sĕ se inroleze împreună, ca în apărarea intereselor lor de ixistenţă sĕ pótă resista învingĕtóre.*

O, dacă cunoscinţa acesteia ar ajunge la valóre generală, o, dacă am ajunge, ca ani desvoltării pacinice, înaintea càrora acum privim cu încredere, sĕ-i folosim pentru adunarea acelor mai bune ale nóstre puteri şi sĕ-i putem consacra acestui scop.

Cu acéstă dorinţă îmi încheiu discursul. Cred, că am atins tot ceea-ce ilustréză cursul evenimentelor dela ultima întrunire a delegaţiunilor şi e acomodat pentru înţelegerea situaţiunei actuale.

Dacă cu tóte acestea s'ar cere órecari clarificări, sum gata după putinţă a le da, şi rog pe domnii, ca întrebările respective sĕ şi-le înainteze.

Revista politică

Din parlamentul austriac. N'am fi putut crede nici odată ca scandalele sĕ pótă ajunge într'un parlament până la un grad la care au ajuns acelea în parlamentul austriac. Nemţii din Austria au declarat lupta până la cuţite contra tuturor acelora, cari ar cerca a le ştirbi şi numai cât de puţin drepturile lor de supremaţie peste celelalte naţionalităţi negermane din Austria Guvernul lui Badeni vedênd imposibilitatea susţinerii până la extrem a acestor drepturi nedrepte într'un stat cu atâtea popóre de diferite limbi, — pentru calmarea încêtva a spiritelor celor nemulţumiţi a dat o ordinaţiune în favorul limbei cehice, carea astfel póte fi folosită în Bohemia în tóte afacerile publice. Acésta a scos din minte pe Nemţi şi şi-au pus de gând a sili pe Badeni şi guvernul sĕu ori a-şi retrage acea ordinaţiune, ori a se retrage dela putere. Nu le-a succes însĕ până acum nici una nici alta

Vĕdênd acésta, s'au pus pe obstrucţiune faţă de pertractările ce tocmai sunt la ordinea dilei cu privire la renoirea pactului cu Ungaria, şi au mers atât de departe, încât dela expresiuni mai puţin cuviinciόse au trecut la înjurături şi în urmă la bataie formală, aşa încât a trebuit sĕ întrevină poliţia ca sĕ facă ordine, scoţênd cu forţa afară pe unii dintre turbulenţi. La 23 l. c. a decurs o bătaie formală între Cehi şi Nemţi, ér la 26 Berner, social democrat, a lovit cu pumnii în faţă pe presidentul Abrahamovitz şi cu piciórele l'a împins jos de pe scaun. Berner şi alţi matadori turbulenţi au fost scoşi afară pe sus din sala şedinţelor. Când a venit rêndul lui *Wolf*, acesta a strigat: *„Trăiască revoluţia!“* ér *Schönerer* a strigat: *„Hurra Germania“.* Studenţii au cercat sĕ demonstreze contra lui Badeni, Lueger şi Abrahamovitz, dar au fost împedecaţi. Mai multi deputaţi au fost eschişi dela şedinţe pe câte trei dile. Oposiţia e decisă a lupta până la extrem. Inaintea parlamentului áglomeraţia de popor e colosală. Iritaţia germanilor e colosală şi în provincie. Aşa la Graz, numai miliţia a putut restabili ordinea atacată de poporaţiune. Mai multe foi au fost confişcate şi s'au făcut mai multe deţineri.

Până unde vor ajunge lucrurile de cumva tulburările acestea se vor manţine se póte prevedea: ori la suspendarea constituţiunei şi întroducerea absolutismului, ori la o revoluţiune de carea însĕ sĕ ne feréscă D-deu. — Se vede, că n'au calculat rĕu aceia, cari au înfiinţat dualismul austro ungar spre apărarea naţionalităţilor negermane şi nemagiare din Austro-Ungaria. Ródele pentru Austria sĕ-şi arată, şi mai eclatant se vĕd în strigarea lui Schönerer „Hurra Germania !“ — Ce dic Ungurii la acésta! Vor învĕţa óre ei ceva din tulburările din parlamentul austriac! Anevoe credem deocamdată.

Revoluţiune în Albania. Pecând Wolf a proclamat revoluţia în parlamentul austriac, pe atunci în Albania a erupt de fapt o revoluţie sângerosă în contra stăpînirii turcesci. Sultanul a cercat sĕ mulcoméscă pe Albaneşi cu promisiuni de concesiuni, dar fără succes şi a trebuit să trimeată miliţie pentru restabilirea ordinei; cu ce succes încă nu se scie. Bulgaria şi Sêrbia încă se mişcă. Precum se vede, declaraţiunile contelui Goluchowisky în delegaţiunile austro ungare, au fost cam prea pline de încredere cu privire la manţinerea păcii „restabilite“ în peninsula balcanică.

E mare durerea şi sub povara păcii.

Noutăţi.

Monument lui Visarion Roman.

Direcţiunea „Albinei“ a dispus ridicarea unui monument la mormêntul lui Visarion *Roman*, primul director al pomenitului institut. Monumentul a fost ridicat dilele acestea. El are forma unui obelisc, e lucrat din sienit de Svedia de colóre neagră, e aşedat pe un piedestal de cărămidă şi e îngrădit cu gratii de fer. Monumentul şi lucrările din jurul lui au costat 623 fl.

* * *

Mórtea poetului Grandea. In diua de 8 Novembre a încetat din viaţă la Bacău cunoscutul poet român Gr. H. Grandea.

Defunctul a jucat un fórte mare rol în viaţa nóstră literară. Versurile sale mai ales cele din volumul Miosotis şi romanul Fulga au dat loc la mari critici literare, din cari Grandea a eşit ca un poet de fórte mare talent.

Mai târdiu Grandea a părăsit literatura şi a întrat în diaristică, unde la început a avut óre cari succese, dar după vre-o 5—6 ani s'a retras şi din diaristică şi din literatură, îmbrăţişind cariera didactică fiind numit profesor la gimnaziul din Bacău.

Grandea a murit sĕrac ca toţi ómenii nostri, cari s'au devotat literaturei.

* * *

Necrolog. Subscrisul cu inima frântă de durere aduc la cunoscinţă trista scire tuturor consângenilor, amicilor şi cunoscuţilor încetarea din viaţă a iubitului frate, tată, moş, strămoş, socru, unchiu şi cumnat *Ioan Cornea*, protopresbiter emerit gr.-or. rom. al Ienopolei, în etate de 75 ani, servind Sântului altar al Domnului, ca preot şi protopresbiter 53 ani, — împărtăşit fiind cu Sta cuminecătură, după un morb îndelungat la 13/25 Novembre diminéţa la 4 óre. Defunctul s'au născut în Repsig din părinţi preot, — începênd studiul în locul natal, şcólele medii în Arad, Oradea mare şi Seghedin, — ér cursurile iuridice în Pojon şi Pesta şi St. teologie în Arad.

Astrucarea osămintelor defunctului s'au făcut Vineri la 14/26 Novembre a. c. nainte de amédi la 10 óre, după ritul bisericei gr. or. române în cimiteriul comun din Ienopolea. Boroşineu (Ienopolea) 13/25 Novembre, 1897. Fie-i ţĕrina uşóră şi memoria binecuvêntată. In numele familiei jalnice: Simeon Cornea, paroch — ca frate.

* * *

– *Nicolae Miclea* născut în Şibot (Alkenyér) teolog de Arad după un morb îndelungat şi-a dat sufletul în mâniie Creatorului în 23 Nov. st. n. în etate de 22 ani Fie-i ţĕrina uşóră şi memoria binecuvêntată.

* * *

1848. Aniversarea de o jumătete de veac a evenimentelor din 1848 preocupă guvernul unguresc, în urma declaraţiei baronului Bánffy făcută în parlament din incidentul unei propuneri a lui Kossuth F. în chestia acésta. Ca termin pentru sĕrbarea din chestie, premierul unguresc a ficsat diua de 11 April a anului viitor, aniversarea de o jumĕtate de secol a dilei sancţionării legilor din anul 1848. Chipul acelei sĕrbări va fi ficsat în raportul, ce guvernul îl va presenta Ca ei la începutul anului viitor.

* * *

Dreyfus. Sâmbătă generarul *Pellieux* diua întrégă a avut de lucru cu interogarea lui *Esterhazy* şi a colonelului *Picquart*. Până acum nu se scie în favorul cui se va deslega penibila afacere. Foile de pe partea lui Scheurer-Kestner, deci prietine lui Dreyfus' cu órecare siguranţă spun, că nevinovăţia lui Dreyfus se va constata în curênd. Din contră diarele amice lui Esterhazy presintă lucrul, ca şi când resultatul cercetării ar fi fórte favorabil pentru acesta.

* * *

Bibliografic. Dilele acestea apare cunoscutul calendar al „Bibliotecei pentru toţi“ cu o bogată materie şi clişeuri splendide.

Din Public*)

Dare de sémă şi mulţămită publică.

Pentru fondul convictului gimnasial in Brad, au mai incurs, — cu lista concredută par. prot. Avram P. Pĕcurariu din Ilia murcşană următórele contribuiri benevole.

Dela George Nicóră, par. în Deva 5 fl.; George Popovici, par. în Leşnic, 1 fl.; Ioan Sêrb, par. 30 cr.; Ioan Cıntea 50 cr.; Serafim Olariu, Dimitriu Nistor, Ioaníchiu Luca şi Pavel Popa, câte 25 cr.; Iosif oprean şi Alexandru Tomaş, câte 50 cr.; Gerasim Olariu, 25 cr.; Petru Stef, 20 cr.; Iuliu Orbonaş, 50 cr.; Iosif Olariu 30 cr.; Toma Tamas, 50 cr.; Avram P. Pĕcurariu, 5 fl. v. a. Suma 15. 55 cr.

Suma tótă a venitului curat incursă până în presinte e de 536 fl. 55 cr. v. a. elocată spre fructificare la societatea de credit şi economii „Crişana“ din loc.

Priméscă P. T. P. contribuitori, cea mai profundă şi cordială mulţămită din partea tirimei studióse.

Marinimósele contribuiri, ce vor mai incurge, se vor cuita, tot pre acéstă cale.

Brad, în 20 Iuliu 1897.

Georgiu Părĕu.

Mai nou.

Maj. Sa a trimes alaltăeri contelui Badeni un autograf preaînalt de urmĕtoriul cuprins:

Iubite conte Badeni!

Mĕ aflu îndemnat a dispune prorogarea parlamentului până la o altă dispunere mai departe.

Viena, 28 Novembre 1897.

Francisc Iosif m. p.

Totodată Maj. Sa a primit demisiunea întregului cabinet încredinţênd formarea noului cabinet baronului de Gautsch.

Cehii tineri sunt adânc deprimaţi, ér Germanii fórte satisfăcuţi.

---

*) Pentru cele publicate în rubrica acésta redacţiunea nu este responsabilă.

Stofe de mătasă pentru bal dela 35 cr. până la fl. 14.65 de metru — precum şi **mătasă-Henneberg** négră, albă, colorată dela 45 cr. până la fl. 14.65 de metru, lucie, vărgată, pătrată, mostrată, damust etc. (circa 240 calităţi diferite, 2000 colori şi dessinuri etc.). Mărfurile comandate precum şi *mostrele le expedéză cu întórcerea postei în casă, franco şi scutite de vamă* **fabricile de mătasă din Zürich ale lui G. HENNEBERG,** (*furnisor de curte c. şi r.*). Scrisorile adresate în Elveţia sunt a se provedé cu marcă de 10 cr., cărţile postale cu 5 cr. Comandele scrise în limba română se execută punctual. [194] 4

cu gura — (vĕdênd cadavrul lui Caesar) o, Caesare!

Anton: Inima ta e plină, du-te la o parte şi plânge! Durerea sĕ vede că-i lipiciósă, pentru-ca ochii mei vĕdênd perlele întristării într'ai tĕi, încă au început a lăcrăma. — Când sosesce domnul tĕu?

Servitor: El va fi pe séră numai 7 miluri de departe de Roma.

Anton: Sări în şea şi călĕrind intrepede înapoi, spune-i ce s'a întêmplat. Aici acum e o Romă plină de tristetă, de supĕrare şi de sânge, şi nici pentru Octaviu nu-i sigură. Du-te iute şi spune-i aşa! Totuş, stai un pic! Tu sĕ nu pleci până n'am dus cadavrul ĕsta pe piaţă, unde mĕ voi incerca în discursul meu sĕ sondez poporul: cum cugetă despre fapta înfiorătóre a bărbaţilor acestia crudi. In înţelesul vorbirei mele şi băgând de sémă la ce dice poporul, sĕ referezi despre starea afacerilor tinerului Octaviu. Dă-mi mâna acum (ies amêndoi cu cadavrul lui Caesar).

Scena II.

Forul roman. **Brutus** şi **Cassius** vin c'o mulţime de cetăţeni.

Cetăţeni: Noi voim sĕ ne daţi sémă de cele s'au întêmplat!

Brutus: Atunci haidaţi după mine şi ascultaţi-mĕ amicilor! Tu Cassius te du în cealaltă stradă şi linişcesce mulţimea acolo. Aceia, cari voiesc sĕ mĕ audă pe mine sĕ rĕmână eci, ér aceia, cari voesc sĕ asculte pe Cassius, se mérgă cu el. Noi voim se dăm sémă tuturora despre mórtea lui Caesar.

Cetăţén 1.: Eu voiesc s'aud pe Brutus vorbind.

Cetăţén 2.: Eu pe Cassius; aşa putem noi apoi compara motivele după ce i-am audit pe amêndoi.

(Cassius cu câţi-va cetăţeni se depărtéză. Brutus sĕ sue pe tribună).

Cetăţén 3.: Tăcere! Brutus cel nobil s'au suit deja.

Brutus: Aveţi pacienţă până în capĕt! Romani şi compatrioţii iubiţi! Ascultaţi-mĕ în causa mea şi fiţi în tăcere ca se puteţi audi. Credeţi mĕ pe onóre şi aveţi respect faţă de onórea mea, ca sĕ puteţi crede. Judecaţi-mĕ după înţelepciunea vóstră şi ţineţi-vĕ simţirile treze, ca sĕ puteţi judeca cu atât mai bine. Dacă este care-va din adunarea asta, un amic scump a lui Caesar, acestuia îi spun, că iubirea lui Brutus faţă de Caesar încă n'a fost mai mică. Dacă după aceea amicul acesta ar întreba pentru ce s'a resculat dar Brutus în contra lui Caesar, îi rĕspund: nu pentru că am iubit pe Caesar mai puţin, ci pentru că am iubit Roma mai mult. Cum v'ar părea vóue mai bine: sĕ trăiască Caesar şi voi sĕ muriţi toţi ca sclavi, séu aşa — după ce au murit el, — sĕ trăiţi toţi ca ómeni liberi? — Fiind-că Caesar m'a iubit, plâng după el; când au fost fericit, m'am înbucurat de el; că au fost viteaz, l'am onorat; dar când a devenit ambiţios, l'am omorît. Aşa dară: lacrămi pentru iubire, bucurie pentru fericire, onóre pentru vitejiă şi mórte pentru ambiţiunea sa.

Care-i între voi aşa de josnic, ca sĕ doréscă sĕ devină sclav? Dacă este care-va, sĕ grăiască, pentru-că atunci pe el l'am vătĕmat. Care-i aici aşa de sĕlbatic de n'ar dori sé fie Roman? Dacă este care-va sĕ vorbéscă, pentru-că atunci pe el l'am vătĕmat. Care-i aici aşa de prăpădit de n'ar voí sĕ-şi iubéscă ţéra? Dacă este care-va, sĕ vorbéscă, pentru-că atunci pe el l'am vătĕmat. Acum fac o pausă pentru replică.

Cetăţenii: Nici unul Brutus, nici unul! (vorbind mai mulţi deodată).

Brutus: Atunci n'am vĕtămat pe nimeni. Eu n'am făcut mai mult lui Caesar, decât ce aţi fi făcut şi voi lui Brutus. Afacerea morţii lui e prenotată sus în Capitol, gloria lui nu-i atinsă unde a avut merite, greşelile lui nu sunt esagerate pentru cari a suferit mórtea. (Antoniu şi alţi sosesc cu cadavrul lui Caesar). Aici sosesce cadavrul lui deplâns de Marc Antoniu, carele deşi n'a luat parte la ucidere, totuş o sĕ se împărtăşéscă de binefacerea morţii lui, primind vre un oficiu corespundĕtoriu. Care dintre voi nu-i de părerea acésta? Cu acésta eu mĕ depărtez. Tocmai aşa precum am ucis pe cel mai bun amic al meu pentru binele Romei, tot aşa mai am şi acum pumnalul acela pe sama mea, când va recere ţéra şi mórtea sa.

Cetăţeni: Vivat Brutus! Vivat! Vivat!

Cetăţén 1.: Haideţi sĕ-l petrecem cu triumf!

Cetăţén 2.: Sĕ-i punem o statuă lângă cea a străbunului seu!

Cetăţén 3.: Sĕ-l punem pe el de Caesar.

Cetăţén 4.: Partea cea bună a lui Caesar, sĕ fie acum încoronată in Brutus.

Cetăţén 1.: Sĕ-l petrecem acasă cu vivate şi cu strigăte de bucurie.

Brutus: Cetăţeni!

Cetăţĕn 2.: Pace! linisce. Brutus vorbesce.

Cetăţén 3.: Linisce mĕi:

(Va urma.)

Nr. 113 [226] 1—3
of. parochial.

Publicare de licitațiune.

Acoperirea cu tinichea a bisericei din Borgo-Prund, protopresbiteratul Bistriței se va da în întreprindere pe calea licitațiunei publice minuende, în 11 Ianuariu 1898 n. la 11 óre a. m. în școla confesională din Borgo-Prund.

Prețul de strigare conform preliminariului de spese e 1734 fl 45 cr. Intreprindĕtorii, cari doresc a licita au a depune un vadiu de 10% din prețul de strigare.

Intreprindĕtoriul cu care se va încheia contractul are a asigura comuna bisericéscă cu o cauțiune de 500 fl. pe un timp anumit ce se va statori în contract.

Preliminariul de spese precum și condițiunile de licitare se pot vedea ori când la oficiul parochial din Borgo-Prund.

Comitetul parochial gr.-or.

Președintele:
Teodor Vrăşmaş m. p.

Notariul:
Teofil Vlad m. p.

N. 484.

Vĕḑut.

Oficiul protopresbiteral gr:-or. al tractului Bistriței.

Borgo-Bistrița, 22 Octobre 1897.

Simeon Monda,
protopresb.

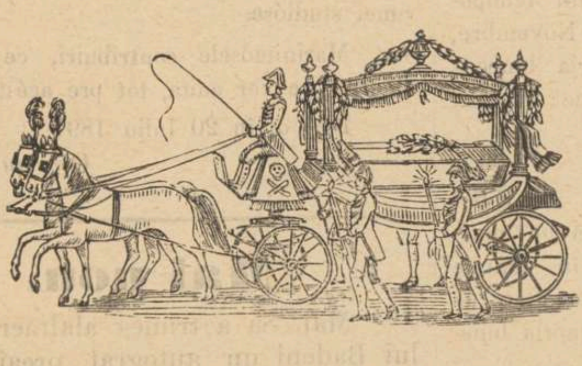

Nou car elegant de cununi

Intreprinderea
de
pompe funebre
și
transport
de cadavre
ce există de un șir lung de ani pe piața acésta

Coloman Paly & Fiu,

Piața mică Nr. 4.— Pempflingergasse Nr. 10

se recomandă pentru **înmormêntări** și **transporturi de cadavre** pe lângă asigurarea unui **serviciu deplin solid** cu **prețuri moderate**. [225] 1—5

Sicrie nóue de metal,

adjustate pompos, pentru cripte și pămênt, fórte durabile și ieftine.

Care de morți și pentru împrejurime.

In deposit se află tóte obiectele necesare pentru înmormêntări.

Cununi și pantlici de cununi

Arangiarea dela cele mai simple până la cele mai mari catafalouri.

Din
„Biblioteca de popularisare“,
pentru literatură, artă și știință,
au apărut până acum:

Nr. 1 *Nuvele siberiene*, de Vladimir Korolenko;
Nr. 2 *Nuvele țĕrănesci*, de Björnstjerne Björnson;
Nr. 3 *Nuvele și povestiri populare*, de Lew N. Tolstoi:
Nr. 4 *Schițe și tablouri*, de Ioan Neruda;
Nr. 5 *Şése nuvele*, de I. P. Iacobescu;
Nr. 6 *Nuvele* de H. de Balzac;
Nr 7 *Din viéța poporului*, de Alecs. Swientochowschi;
Nr. 8 *Pe apă* de Guy de Maupassant
Nr. 9 *Nuvele alese*, de Al. Puskin;
Nr. 10 *Ómeni și scrieri*, de Georg Brandes;
Nr. 11 *Din Cartea cântecelor*, de H. Heine;
Nr· 12 *Liga tinerimii*, comedie în 5 acte de Henric Ibsen;
Nr. 13 *Dómna Marchisă și alte nuvele* de Quida;
Nr. 14 *Lăutarul din Cremona*, de Francois Coppée;
Nr. 15 *Ilka și alte nuvele*, de Al. Dumas fils;
Nr. 16 *Nuvele* de Guy de Maupassant;
Nr. 17—18 *Suferințele tinĕrului Werther* de Wolfgang v. Goethe;
Nr. 19 *Nuvele estra-ordinare* de Edgar Poë;
Nr. 20—21 *Stilul în artă*, de Hans Sebastin Schmid;
Nr. 22 *Un roman în noue scrisori*, de Teodor M. Dostoiewski;
Nr. 23 *Poesii*, traduceri libere în versuri de Sully Prudhomme:
Nr. 24 *Studii și portrete literare*, de Jules Lemaître;
Nr. 25 *Pilone* de Wilhelm Bergsőe;
Nr. 26 *Darwin, viața doctrina și importanța lui* de A. de Condolles și A. Sűdekum;
Nr. 27 *Schițe din California*, de Bret Harte;
Nr. 28 *Simplu* de Traian Demetrescu;
Nr. 29 *In Lonț!...* de Paul Hervieu;
Nr. 30 *Scrisórea furată și alte povestiri estra-ordinare de* Edgar Poë;
Nr. 31 *Don Iuan* pe Molière;
Nr. 32 *Poesii alese*, de Al. Petőfi;
Nr. 33—34 *In temniță* de Z. C. Arbure
Nr. 35 *Crîng și luncă* de T. Dutescu-Duțu;
Nr. 36 *Chestiuni literare* ed M. Strajan.

Un nr. broș. 16 cr., leg. 30 cr.

Se află de vênḑare în

Librăria Tipografiei archidiecesane Sibiiu.

Din
„Biblioteca pentru toți“,
sub conducerea literară a d-lui D. Stăncescu au apărut până acum:

Nr. 1 *Povești alese* de Andersen;
Nr. 2 *Pasĕrile nóstre* (legende), de S. Fl. Marian;
Nr. 3 *Cântece și plângeri*, I. (poesii) de M. Zamfirescu;
Nr. 4 și 5 *Despre educație*, pe Herbert Spencer;
Nr. 6 *Icóne șterse* (nuvele) de A. Vlahuță;
Nr. 7 *De prin veacuri*, I. (nuvele) de Carmen Sylva;
Nr. 8 *România*, *Roma*, *Piza* etc. de Michelet;
Nr. 9 *Castelul Peleș*, descrierea de Leo Bachelin;
Nr. 10 *Nuvele și schițe* de T. Maiorescu;
Nr. 11 *Din tinerețe. etc.* nuvele de André Theuriet;
Nr. 12 *Nuvele* de M. Demetrescu:
Nr. 13 *Nuvele romane* de Duiliu Zamfirescu;
Nr. 14 *Antichitatea romană* de Wilkins;
Nr. 15 *Prosă și poesii* de Gr. M. Alexandrescu;
Nr. 16 *Povestea vorbii* I. proverbe de Anton Pann;
Nr. 17 *Istoriére* de d-na Colomb;
Nr. 18 *Schițe umoristice* de Dumitru Teleor;
Nr. 19 *La ce visează fetele*, teatru de Alfred de Musset;
Nr. 20 *Legende istorice*, de D. Bolintineanu;
Nr. 21 *Ombra*, roman de Genevraye
Nr. 22 *Căl. împrej. Odăii mele*, roman de Maistre-Havier;
Nr. 23 și 24 *Din viéța meseriașilor*, nuvele de P. Bănățeanu;
Nr 25 *Povestea vorbii* II. proverbe de Anton Pann;
Nr. 26 *Biografiile ómenilor celebri;*
Nr. 27 *Antichitatea greacă* de Mahaffy;
Nr. 28—33 *Opere complete*, de Creangă;
Nr, 34 *Istorice*, de Jonescu-Gion;
Nr. 35 *La gura sobei*, snóve de Dumitru Stăncescu;
Nr. 36 *Povești de Crăciun*;
Nr. 37 *Prosă și epigrame*, de Radu D. Rosetti;
Nr. 38 *Werther* roman de Goethe;
Nr. 39 *Povestea vorbii* II. (ultim.) proverbe de A. Pann;
Nr. 40 *De prin veacuri* II (ultim.) nuvele de Carmen Sylva;
Nr. 41 *Noțiuni asupra sciințelor* de Huxley;
Nr. 42 *Doruri și amoruri* I. poesii de Depărățeanu;
Nr. 43 și 44 *Modele de discursuri rom.* de Adamescu;
Nr. 45 *Doruri și amoruri*, II. (ultim.), poesii de Depărățeanu;
Nr. 46 *Dușmanii nostri*, de Dr. Urechiă
Nr. 47 *Cântece și plângeri* II. (ultim.) poesii de M. Zamfirescu;
Nr. 48—49 *Modele de discursuri strĕine* de Gr. Adamescu;
Nr. 50 *Convorbiri despre artă*, I. de Pecaut și Baude;
Nr. 51 *Din góna vieții* I., nuvele și poesii de A. Vlahuță;
Nr. 52 *Prietene* roman de François Coppée;
Nr. 53 *Doi trandafiri*, nuvele de Wildenbruch;
Nr. 54 *Patriotul*, morală de Bourde;
Nr. 55 *Din inimă*, poesii de Radu D. Rosetti;
Nr. 56 *Convorbiri despre artă* II. (ultim) de Pecaut și Baude;
Nr. 57 *Din goana vieții* II. nuvele de A. Vlahuță;
Nr. 58 *Schițe ușóre* de Caragiale;
Nr. 59 *Din góna vieții*, III. (ultim) nuvele de A Vlahuță;
Nr: 60 *Manon Lescaut*, I. roman de Abatele Prévost;
Nr. 61 *Trotoarul Bucur.*, nuvele de D. R. Rosetti (Max);
Nr. 62 *Enoch Arden*, poemă de Tenyson
Nr. 63 *Satire și teatru* de D. C. Ollanescu (Ascanio);
Nr. 64 *Spre primăvară* poesii de Costin;
Nr. 65 *Manon Lescaut* vol. II. roman de Prévost;
Nr. 66 *Manon Lescaut*, vol. III. (ultim.) de Prévost;
Nrii 67—69 *Minunile universului*, vol. I. II. III. (istoria naturală)
Nn. 70 *Legenda țiganilor* de P. Dulfu;
Nr. 71 *Ce este frumseța*, artă de Const. Stăncescu;
Nr. 72 *Cugetări noi asupra popórelor vechi*, *Egipetul*, geografie de Buzoianu;
Nr. 73—74 *Dan* partea I. roman de A Vlahuță;
Nr. 75 *Armonii intime*, poesii de A. Sihleanu;
Nr. 76—77 *Dan*, partea II. roman de A. Vlahuță;
Nr. 78 *Ginerele lui Poirier*, de Augier & Sandeau;
Nr. 79 *Nastratin Hogea* de A. Pann;
Nr. 80-84 *Ciocoi vechi și noi*, roman de Filemon;
Nr. 85 *Biografiile scriitorilor rom.* de Adamescu;
Nr. 86 *Ce povestesce pădurea*, nuvele de Putlitz;
Nr. 87 *Berberii Hesperidele*, geografie de G. T. Buzoianu;
Nr. 88—89 *Denisa* teatru de Duma (Al. fiul);
Nr. 90 *Poeme*, de H. G. Leca:
Nr. 91 *Geniile sciinței și industriei*, biografii de Gastineau;
Nr. 92 *Sincere*, poesii de Radu D. Rosetti;
Nr. 93—94 *Povestea lui Moș Albu* de A Pann;
Nr. 95 *Cartagena-Cyrena*, geografie de G. T. Buzoian;
Nr, 96—97 *Paul* și *Virginia*, roman de B. de St. Pierre;
Nr. 98 *De demult*, poesii de Stavri;
Nr. 99 *Apostol*, poemă de Petőfi;
Nr. 100 *Carte de chipuri fără chipuri*, povești de Andersen;
Nr. 101—110 *Dicționariu francez-român* de Urechiă;
Nr. 111 *Poesii* de Th. M. Stoenescu;
Nr. 112—113 *Introducere la studiul Sciințelor fisice* de Morand;
Nr. 114 *Liniștea sufletéscă* de Seneca;
Nr. 115 *Alte schițe umoristice* de Dumitru Teleor;
Nr. 116—117 *Iubire* de Vlahuță;
Nr. 118 *Fleacuri*, amintiri duióse, schițe și novelete de V. Pop;
Nr. 119 *Robia Peleșului* de Carmen Sylva, traducere de Elena Radu Rosetti;
Nr. 120 *Un leu și un zlot*, comedie într'un act (localisare) de D. Rosetti;
Nr. 121—122 *Notițe* și *fragmente literare* de I. L. Caragiale;
Nr. 123 *Teatru* (vol. II) de R. D. Rosetti (Max);
Nr. 124 *Intrebuințarea vieții* de I. Lubbok;
Nr. 125 *Povestea Mavroghenéscă* de Pitarul Hristache;
Nr. 126—127 *Poesii* de Bălăcescu;
Nr. 128—137 *Codul civil-român, adnotat* de Hamangiu;
Nr. 138 *Suspine* (poesii populare din Basarabia) de George Madan.

Un numĕr costă 16 cr.

Se află de vênḑare în

Librăria Tipografiei archidiecesane, Sibiiu.

Redactor prov. **Gavriil Hango**.

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

La numĕrul acesta se alătură ca suplement separat Nr. 22 din „Fóia Pedagogică".

Nr. 129. Sibiiu, Joi, 20 Novembre (2 Decembre) 1897. **Anul XLV.**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
la „Tel. Rom.“ într'una cu suplementul „Fóia Pedagogică“
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

România.

Dela scenele sângeróse și turbulente, cari s'au petrecut în parlamentul Vienei ne întórcem cu satisfacțiune privirea spre parlamentul vigorosului regat România, care Sâmbăta trecută și-a luat din nou activitatea.

Mesagiul de tron, cu care s'au deschis corpurile legiuitóre ale României, anunță o serie de proiecte de legi menite a întărì înlăuntru posițiunea României, ca ea, prin tăria internă, sĕ insufle încredere și respect înafară.

Primele cuvinte din mesagiul de tron sunt consacrate țĕrei, și ele ar putea fi consacrate tuturor românilor fără deosebire de granițe politice, căci incidentul din care Regele României se află îndemnat a mulțămí iubítului sĕu popor a provocat manifestațiunile inimilor românesci, și în manifestațiunea generală, ce a fost mai natural, ca inimile tuturor sĕ privéscă spre palatul din Cotroceni, unde junele clironom al României se lupta între viață și mórte.

Dumneḑeu a mai lungit dilele acelei vieți tinere, și regele după bunul Dumneḑeu se întórce cu mulțămită cătră poporul sĕu, care în acele ḑile de grea cercare a dat doveḑi de rară alipire de dinastia regelui Carol.

Legătura intimă dintre dinastie și poporul român s'a manifestat cu atâta viociune, ca sĕ folosim cuvintele proprii din mesagiul regal, — încât a impus tăcere chiar și acelora dintre neromâni, cari cu tendență lățiau credința, că în România n'a prins rădĕcini dinastia Hohenzollernilor și regele cu tot dreptul reduce acéstă legătură la munca neobosită, ce a depus pentru poporul român în cursul unei vieți întregi.

Dela acéstă strînsă legătură dintre dinastie și popor regele trece îndată la raportul dintre România și celelalte puteri europene scoțênd în relief în special sentimentele sale de prietenie și venerațiune pentru Maiestatea sa împĕratul și regele nostru, de cari légă cu viuă satisfacțiune primirea strălucită ce i s'a făcut în capitala Ungariei.

Marcant punct este în mesagiul regal amintirea atenținnei grațióse, cu care împĕratul tuturor rușilor a distins pe regele României din incidentul festivităților arangiate în Iași la inaugurarea universității de acolo.

Impĕratul Rusiei a dat acestei sĕrbări interne a némului românesc importanță, încât a trimis la aceea un representant special al sĕu.

Amintirea acestei speciale atențiuni nu a rĕmas fără efectul dorit, deórece acest pasagiu a fost viu aplaudat.

Pressa dela noi înregistrând acest incident, adaógă observațiunea picantă, că el a avut efect deprimătoriu în logia diplomaților.

Este cestiune de interpretare, și e încă întrebare: décă corpurile legiuitóre ale României au subliniat cu aplause pasagiul, în care s'a făcut amintire de atențiunea împăratului rusesc.

La nici o întêmplare camera din România nu va da mai puțină importanță unui act, care se petrece pe pământul României, din incidentul inaugurării unui aședĕmênt cultural, cum a fost și sĕrbarea dela Iași.

In celelalte messagiul a anunțat o serie de proiecte de legi, cari tóte țintesc la îmbunătățirea sorței interne a țĕrei.

S'a anunțat legea învĕțămêntului secundar și superior, care va aședa educațiunea națională pe temelii solide, care va îndrepta munca poporului spre câmpul întins al cunoscințelor scientifice și practice, s'a făcut amintire de insuficiența legei drumurilor și necesitatea reformărei ei, s'a făcut amintire de completarea serviciului maritim și îmbunătățirea porturilor dunărene spre a se evita catastrofe ca cea dela Galați, s'au insinuat legi pentru complecta organisare a armatei și pentru desvoltarea marinei, a cărei însemnătate cresce din an în an.

Deosebit iuteres vrea guvernul sĕ dea lucrărilor parlamentului, căci pentru a înlesní elaborarea de legi și revisuirea codicelor actuale, mesagiul regaĭ pune în prospect înființarea unui *Consiliu* legislativ permanent

Se mai pune în prospect reforma serviciului penitenciarelor și trecerea acestuia în departamentul justiției, reforma administratiunei, modificarea legei sanitare, reorganisarea direcțiunei statisticei, care va avé sĕ trécă în resortul ministeriului de interne.

În fine se aocentuéză necesitatea de a se reorganisa ministeriul agriculturei, comerciului, industriei și al domenielor punêndu se în prospect un proiect de lege și pentru aceste.

Coróna proiectelor de lege o va face legea, care va regula câștigarea pentru agricultură a pămênturilor mlăștinóse ale deltei Dunărei.

Potopul acesta de legi, modificări reorganisări, reformări, îndreptări și permutări cer o muncă uriașă, și noi din inimă ne asociem la dorințele regelui, care la realisarea acestora în locul prim cere zel și activitate, se înțelege încoronate de binecuvêntarea lui Dumneḑeu.

Simpatiile nóstre totdéuna au fost pentru cei-ce au lucrat spre binele și consolidarea României, și înaintea nóstră nici-odată n'au stat liberali séu conservatori, ci totdéuna au stat consilierii tronului.

Când au lucrat pentru binele României, noi am avut totdéuna cuvinte de laudă, când au lucrat pentru compromiterea vaḑei și a autorității României, noi am cerut îndreptarea rĕului.

Binecuvêntarea ceriului asupra lucrărilor parlamentului României!

Pactul între români și sași. Din incidentul proiectului de lege pentru magiarisarea numelor comunelor, unele ḑiare dela noi au lansat ideia de a lua și noi parte la adunările poporale convocate de către cercurile electorale săsesci, și împreună cu acestia sĕ protestăm și noi românii.

Pactul acesta — ḑice-se — s'a și realisat aici în Sibiiu, unde puținii români, câți din curiositate au luat parte la adunarea sașilor, sunt presentați, ca și când și ei ar fi votat împreună cu sașii.

Din acest incident ḑiariul „Egyetértés“ în un comunicat de aici din Sibiiu persiflézá pe români, și'i presentézá ca pe o suită a sașilor, făcênd sarcastica observare, că dacă din acea demonstrațiune va resulta vre-un bine, acela va fi al sașilor, de va resulta vre-un rĕu, atunci acela va fi pus în cârca românilor.

Noi n'am putut străbate în profunditatea politicei, ca românii sĕ facă suita sașilor din Sibiiu, mai puțin putem cumpănì gravitatea acestui pact.

Una o scim, și acésta cu istoria în mână, când vorba a fost de folóse, atunci frații sași totdéuna au ținut straița, când vorba a fost de rĕu, ei farisei au ḑis: mai ține și tu mâna frate Române.

La tótă întêmplarea persiflarea ḑiarului kossuthist e meritată, căci décă vorba e sĕ facem și noi ceva, apoi sĕ o fecem în socotéla nóstră: și la bine și la rĕu.

Din România.

La 16/28 Novembre a. c. s'a fácut cu obicinuita solemnitaie deschiderea corpurilor legiuitóre a României.

Inainte de solemnitate s'a celebrat o Doxologie la care au asistat dnii ministrii și înalții demnitori ai Statului.

La órele 12 sosirea Mai. Sale Regelui e anunțată prin 21 salve de tun.

In curtea metropoliei se afla o companie de infanterie și una de geniu cu drapele și musică.

Tóte tribunile sunt ticsite de lumea oficială și public.

Tribuna ḑiariștilor a fost transformată în tribuna damelor.

Intrarea Mai. Sale în palatul adunărei, deputaților e salutată cu aplausele unanime ale representanților națiunei.

Étă mesagiul rostit de Maiestatea Sa Regele:

Domnilor senatori!
Domnilor deputați!

In anul acesta am trecut cu toții prin grele încercări, înlăturate numai de Pronia cerésca, care necurmat a ocrotit și ocrotesce patria nóstră.

Dimpreună cu Mine, întregul popor a fost pĕtruns de o adâncă emoțiune în timpul bólei cumplite care pusese în primejdie viața moștenitoriului tronului, a preaiubitului Meu nepot. Tóte păturile sociale 'Mi au dat în acele ḑile de durere nenumĕrate doveḑi de duiósă dragoste și de credincios devotament.

Sunt fericit, că pot reînoi astăḑi, în mijlocul Representanței naționale, simțemintele Mele de recunoscință pentru vioiciunea acestor manifestări, cări sunt cea mai frumósă rĕsplată a muncei neobosite, ce am depus pentru scumpul Meu Popor în cursul unei vieți întregi.

Domnilor senatori!
Domnilor deputați!

Neliniscea, ce cuprinsese Europa din causa rĕsboiului dintre Grecia și Turcia, astăḑi a dispărut, și acțiunea unită a puterilor celor mari asigură pacea generală, care va da desvoltărei popórelor un nou avênt.

In mijlocul acestor împrejurări, situația României s'a întărit încă mai mult și am primit din tóte părțile semne de vii și reale simpatii pentru statornicia, cu care am urmărit o politică pacinică și prudentă.

Astfel relațiunile Regatului cu tóte Statele sunt din cele mai cordiale.

Am ținut sĕ reînoesc și în anul acesta expresiunea simțemintelor Mele de pretinie și de vanerațiune ce am avut totdéuna pentru Maiestatea Sa Impĕratul și Regele Francisc Iosif, și constat cu o vie satisfacțiune primirea strălucită ce Ni s'a făcut, Reginei și Mie, în capitala Ungariei.

Relațiunile de bună vecinătate și amicie dintre România și Bulgaria au aflat o nóuă întărire prin visita Alteței Sale Regale principelui Ferdinand, care ne-a dat o dovadă prețiósă de simțemintele sale și ale poporului sĕu pentru noi.

Nu pot sĕ nu amintesc cu recunoscință grațiósa atențiune a Maiestății Sale Impĕratul Rusiei, care a binevoit a Mĕ saluta prin un t rimis extraordinar în a dóua a Nea capitală.

Relațiunile economice dintre România și Imperiul Otoman se află astăḑi consolidate prin o convențiune comercială, care se va supune neîntârḑiat deliberărei Domniilor Vóstre.

Domnilor senatori!
Domnilor deputați!

Inaugurarea palatului universității din Iași este un fapt important în desvoltarea nóstră culturală, și a fost sĕrbătorită cu căldură de țéra întrégă, ér Regina dimpreună cu Mine am fost adânc mișcați de inimósa primire, ce ni s'a făcut cu acéstă ocasiune.

Legea învĕțămêntului secundar și superior, care se va presenta Domniilor-Vóstre, va îndeplini lucrarea de întărire și de reorganisare a școlelor nóstre, așeḑênd educațiunea națională pe temelii solide și îndreptând munca poporului spre câmpul întins al cunoscințelor stientifice și practice.

Intâiul budget votat de acéstă legislatură s'a încheiat la 30 Septembre trecut cu un excedent de peste trei milióne. Acest resultat ar fi negreșit mai satisfăcĕtor dacă în ultimele șese luni ale exercițiului, ploi necontenite și inundații extraordinare nu ar fi pricinuit recoltelor pagube însemnate, resfrângêndu-se efectul lor într'un mod simțitor și asupra exercițiului budgetar curent. Veți avea sĕ chibzuiți dimpreună cu guvernul Meu mĕsurile cuvenite pentru a asigura budgetului viitor echilibrul necesar unei gestiuni regulate a financelor și menținerei creditului nostru atât de bine stabilit.

De inundațiile, cari au bântuit țéra s'a resimțit întregul nostru sistem de comunicații.

S'a vĕdit acum încă mai mult insuficiența legei drumurilor și necesitatea reformărei ei, în scop de a interesa mai direct județele și comunele la construirea și întreținerea șoselelor și de a înființa asupra lor un control financiar și technic mai eficace.

Pentru a pune căile ferate în situațiune de a satisface cerințelor agriculturei și comerciului, se va urmări mai departe înbunătățirea și consolidarea vechilor linii, tot odată însĕ se va începe inmediat construirea magasiilor cu silosuri, dându le o organisare sistematică.

Complectarea serviciului nostru maritim și îmbunătățirea porturilor nóstre dunărene, greu atinse de apele cele mari, sunt urgent reclamate. Acolo unde s'a produs desastrul cel mai mare, la Galați, s'au început inmediat lucrări, cari vor pune în viitor la adăpost atât acel oraș, cât și calea ferată Bêrlad-Galați. Creditele acordate de corpurile legiuitóre au dat putința de a activa nouele construcțiuni de căi ferate. După a lor terminare vom pășì la complectarea sistematică a rețelei nóstre.

Legislațiunea asupra apelor trebue pusă neîntârḑiat în armonie cu desvoltarea economică a țĕrei; ér legea organisărei căilor ferate cere a fi supusă unei revisiuni, în urma desvoltărei lor repeḑi și constante și pentru a îmbunătăți sórta personalului acestui serviciu.

Solicitudinea ce totdéuna a-ți arĕtat pentru armată îi impune datoria de a se desvolta continuu prin instrucțiune și disciplină. Ea a păşit şi în anul acesta pe acéstă cale în mod regulat şi normal.

Se vor supune deliberărei Domniilor-Vóstre mai multe legi, destinate a ameliora şi a complecta organisarea armatei, şi anume legile, cari privesc înaintarea în armată şi recrutarea, precum şi desvoltarea marinei nóstre, a cărei însemnătate cresce din an în an.

Asigurarea unei justiţii bine distribuite cere ca posiţiunea independentă a magistraţilor sĕ fie întărită. Se va ajunge la acest scop modificând câte-va articole din legea organisărei judecătoresci.

Spre a înlesni elaborarea legilor, precum şi revisiunea codicelor actuale, Guvernul Meu va propune înfiinţarea unui Consiliu legislativ permanent.

Serviciul penitenciarelor are nevoe de o simţitóre reformă. Pentru a o pregăti, trecerea acestui serviciu la departementul justiţiei a devenit o adevĕrată necesitate.

Se va supune deliberărei Domniilor-Vóstre: modificarea legei consiliilor judeţiane, avênd de ţîntă o mai întinsă conlucrare a lor în administrarea intereselor proprii ale judeţelor; modificarea legei sanitare, pentru a garanta în mod mai sigur şi mai lesnicios formarea personalului medical, şi reorganisarea direcţiunei statisticei, care 'şi va îndeplinì mai bine scopul, trecênd la ministerul de interne.

Ministerul agticulturei, comerciului, industriei şi domeniilor are astăḑi o organisare insuficientă. Se va presenta Domniilor Vóstre în acéstă privire un proiect de lege, carea sĕ corespundă desvoltărei considerabile ce a luat acest departement.

Interesele agricultorilor stau astăḑi isolate, în mijlocul concurenţei generale; însĕ prin sindicatele agricole se va produce o îmbunătăţire simţitóre în acest ram însemnat al producţiunei naţionale.

O lege, care sĕ reguleze câştigarea pentru agricultură a pământurilor mlăştinóse ale deltei Dunărei se va supune desbaterilor Domniilor-Vóstre, dimpreună cu modificări devenite necesare legei vênḑĕrei în loturi a bunurilor Statului.

Domnilor Senatori!
Domnilor deputaţi!

Regatul României îşi are astăḑi situaţiunea sa politică bine întemeiată. Rĕmâne, ca el sĕ-'şi desvólte puterile sale materiale, sĕ-'şi creeze relaţiuni economice folositóre şi stabile, sĕ-'şi întăréscă mersul şi progresul moral şi ştiintific.

Frumósă este misiunea ce Corpurile legiuitóre au de îndeplinit. Nu Mĕ îndoesc, că veţi pune tot zelul şi activitatea Domniilor-Vóstre ca acéstă sesiune sĕ fie roditóre pentru scumpa nóstră ţéră şi sĕ înalţe încă mai mult prestigiul ei şi încrederea ce din tóte părţile se pune într'ênsa.

Dumneḑeu sĕ binecuvinteze lucrările Domniilor-Vóstre.

Sesiunea ordinară a Corpurilor legiuitóre este deschisă. **Carol.**

(Subseris şi de ministri).

Nr. 4587 Plen.

Cercularìu

către onoraţii membri clericali şi mireni, ordinari şi estraordinari ai sinodului protopresbiteral gr. or. din protopresbiteratul Haţegului.

Incredinţându-mi-se din partea Venerabilului Consistoriu archidiecesan cu ordinul din 4 August Nr. 4587 Plen. onorifica misiune de a conduce actul alegerei de protopresbiter al tractului Haţegului, în esecutarea acestui mandat, am onóre a convoca pe temeiul §. 15 din Regulamentul pentru procedura la alegerea de protopresbiter şi în sensul §-lui 42 combinat cu § 51 din Statutul organic pe Onoraţii membri ai sinodului protopresbiteral înmulţit din tractul Hţaegului a se întruni în sinod electoral Joi în 11 Decembre a. c. st. v. la 11 óre a. m. în biserica nóstră din Haţeg pentru alegerea de protopresbiter al numitului tract.

Serviţiul divin împreunat cu chemarea Sântului Duch, ce are sĕ premérgă actului de alegere se va celebra în aceeaşi ḑi la 9 óre a. m. în biserica nóstră din Haţeg.

Totodată conform § 14 din Regulamentul pentru alegerea de proto presbiter convoc prin acésta şi pe Onoraţii membri ai comitetului protopresbiteral la şedinţă extraordinară pe ḑiua de Mercuri în 10 Decembre 3 óre p, m. în localitatea ce se va designa la faţa locului, pentru combinarea şi statorirea listei de candidare la postul de protopresbiter.

Sibiiu, 18 Novembre, 1897.

Comisariul consistorial:
Nicolau Ivan m. p.,
prot., asesor consistorial.

Nr. 6691. Plen.

Cercularìu.

către onoraţii membri clericali şi mireni, ordinari şi extraordinari ai sinodului protopresbiteral gr.-or. din protopresbiteratul Dobrei.

Incredinţindu-mi-se din partea Venerabilului Consistoriu archidiecesan prin ordinul din 3 Novembre a. c. Nr. 6691 Plen onorifica misiune de a conduce actul alegerei de protopresbiter al tractului Dobrei, în executarea acestui mandat, am onóre a convoca pe temeiul §. 15 din regulamentul pentru procedură la alegerea de protopresbiter, şi în sensul §. 42 combinat cu § 51 din Statutul organic, pre Onoraţii membri ai sinodului protopresbiteral înmulţit din tractul Dobrei a se întruni în Sinod electoral Marţi, în 16 Decembre a. c. st. v. la 11 óre a. m. în biserica nóstră din Dobra pentru alegerea de protopresbiter al numitului tract.

Serviciul divin împreunat cu chemarea Sântului Duch, ce are sĕ premérgă actului de alegere se va celebra în aceeaşi ḑi la 9 óre a. m. în biserica nóstră din Dobra

Totodată conform §. 14 din Regulamentul pentru alegerea de proto presbiter convoc prin acésta şi pe Onoraţii membri ai comitetului protopresbiteral la şedinţă extraordinară pe ḑiua de Luni în 15 Decembre 3 óre p. m. în localitatea ce se va designa la faţa locului, pentru combinarea şi statorirea listei de candidare la postul de protopresbiter.

Sibiiu, 18 Novembre, 1897.

Comisariul consistorial
Nicolau Ivan m. p.
prot. asesor consistorial.

Noutăţi.

Din causa sântei sĕrbători: „Intrarea în biserică“, numĕrul proxim al fóiei nóstre va apăré numai Marţi, în 25 Nov. st. v.

⁂

Temniţă pentru „agitaţie“. Pentru întimpinarea ce au făcut rĕposatului *Băbuţiu* cu prilegiul eşirii lui din puşcărie, tribunalul din Alba-Iulia a condamnat la *temniţă ordinară* pe următorii Români şi Romànce din Munţii-apuseni: A. Danciu, director de mine în Bucium, Dr. I. David, cand. de adv., S. Dandea, propr., N. Băieşan, par. în Bucium-Izbita, G. David, student universitar, Virgil Todescu, drd. în medicină, Ioan Naicu, propr. în Bucium, Gr. Sima, paroch în Cărpeniş, *Elena David* şi *Sofia David*.

Tribunalul a provocat pe osândiţi a-şi începe pedepsele.

⁂

Procese cu nemiluita. In Croaţia o mulţime de procese sunt şi mai au sĕ vină sub desbatere:

Inaintea tribunalului din *Ogulin* se pertractéză procesul criminal al proprietarului *Trbovici* Manuil acusat pentru tăciunărie. După terminarea petractării tribunalul va enunţa îndată sentenţa, care se va şi esecuta fără amânare De aceea călĕul *Bali* M. a şi sosit la faţa locului, pentru-ca în casul condamnării unanime la mórte a acusatului, sĕ'l esecute.

Tot înaintea tribunalului din *Ogulin* se va pertracta în curênd un proces monstru: *69* ţărani din comuna *Plaski* sunt acusaţi pentru violenţă, împedecând ei arborarea stégului unguresc.

La tribunalul din *Zagrab* au fost acusaţi câţiva redactori din oposiţie pentru vătămare de onóre. Tot acolo amploiaţii dela magazinul căilor ferate din Zagrab au făcut arătare contra redactorului lui „*Obzor*“, care denunţase în fóia sa pe pomeniţii, că au furat o şuncă şi au mistuit-o cu puteri unite.

Procesul locuitorilor din *Sieiniciac*, cari au omorît pe nisce amploiaţi de stat pentru a le face cu neputinţă arborarea steagului unguresc pe biserica sêrbéscă, — se continuă deja de vreo 2 sĕptĕmâni.

După terminarea acestui proces va veni la desbatere, tot la tribunalul din Zagrab, afacerea unui omor cu jaf, întêmplat cu 24 ani înainte.

Va veni apoi la rênd al doilea grup al acusaţilor din *Sieniceac*. Aceştia sunt 100 la numĕr, în mare parte inteligenţi, autorii intelectuali ai vĕrsării de sânge din comuna pomenită. Procesul acesta va avé caracter politic.

⁂

„Status“-ul catolic ardelean s'a întrunit în 25 Nov. n. în Cluş şi a fost deschis de către episcopul *Majláth Gusztáv.* In vorbirea de deschidere a episcopului papistaş transilvănean găsim momente de relevat: La începutul cuvêntării sale ep, Majláth constată împlinirea de 24 ani dela inaugurarea autonomiei catolice ardelenesci decretată de Majestatea Sa. Mulţămită acestei autonomii, fondurile şi fundaţiile catolice s'au sporit spre folosul educaţiei poporului în spirit religios, s'a realisat un progres mare pe tărîmul cultivării spiritului bisericesc catolic şi acésta mai ales din pricina înţeleptei alcătuiri a autonomiei, în vîrtutea căreia episcopul ca director suprem al institutelor de învĕţămênt, supraveghiază crescerea tinerimei în spirit papistaş. Autonomia acésta împlinesce o misiune patriotică — ḑice episcopul — *căci în institutele sale cresce şi tineri de ai naţionalităţilor, pe cari îi convertesce, propagînd prin acésta ideia de stat magiar.* Constată mai departe, că nicăiri catolocismul n'a crescut mai tare ca în comitatul Hunedórei, unde în decurs de 15 ani numĕrul credincioşilor papistaşi a sporit cu 7000 suflete. In mod distinctiv scóte la relief activitatea pe teren confesional şi naţional a institutelor *de călugăriţe*: Călugăriţele — ḑice episcopul — în cea mai mare parte fiice ale naţionalităţilor se magiariséză nu numai ele, ci *şi pe fiicele de sub ocrotirea lor le cresc in spirit unguresc.*

La adunare s'au presentat din 208 membri 128 (53 clerici, 75 mireni). S'a trimis papei o telegramă de omagiu, ér împĕratului ca de obiceiu — nu. S'a hotărît a se face representaţiune direct la Monarch pentru paralisarea tendenţelor guvernului de a statifica şcólele confesionale. Fişpanul *Szentkereszti*, pentru atitudinea sa faţă cu episcopul, cu prilegiul visitei canonice a acestuia în comitatul Hunedórei, a fost scos din direcţiă, şi înlocuit prin o altă persónă.

⁂

FOIŢA.

Iuliu Caesar.

Tragedie în 5 acte
de
William Shakespeare,
traducere în prosă
de
Dr. P. T.
(Urmare).

Brutus: Bunilor cetăţeni, lăsaţi-mĕ sĕ mĕ depărtez singur şi rĕmâneţi la dorinţa mea aici la Marc. Antoniu. Onoraţi trupul lui Caesar, onoraţi-i predica în care i-se preamăresc faptele, pe cari Marc Antoniu cu permisiunea nóstră o va face. Vĕ rog, nici unul sĕ nu vĕ depărtaţi de aci — afară de mine — până vorbesce şi Marc Antoniu.

Cetăţén 1: Staţi mĕi şi haidaţi sĕ auḑim acum pe Marc Antoniu.

Cetăţén 3: Lăsaţi-l sĕ se suie pe tribună, ca sĕ l auḑim mai bine. Nobile Antonie, suiete pe tribună!

Anton: Pentru bunăvoinţa lui Brutus, vĕ sum la toţi deobligat.

Cetăţ. 4: Ce ḑice despre Brutus?

Cetăţ. 3: Ḑice, că se simte pentru Brutus tuturora deoblegat.

Cetăţ. 4: Ar face bine sĕ nu vorbéscă nimica rĕu despre Brutus.

Cetăţ. 1: Caesar acesta a fost un tiran.

Cetăţ. 3: Da, e drept; norocul nostru c'am scăpat de el. Tăceţi! Lăsaţi s'auḑim: ce póte şi Antoniu sĕ ne spună.

Anton.: Nobili Romani!

Cetăţén 2: Tăcere aici, ca sĕ auḑim!

Anton: Amicilor, Romanilor şi patrioţilor, ascultaţi-mĕ! Eu vin sĕ înmormêntez pe Caesar, nu sĕ-l preamăresc. Rĕul ce face omul duréză şi după mórtea sa, ér ce-i bun adese-ori se înmormênteză cu el. Aşa sĕ fie şi cu Caesar! Brutus cel nobil v'a spus, că Caesar a fost ambiţios; dacă-i aşa, acésta i-ar fi o mare greşélă, şi greu a fost Caesar pentru acésta pedepsit! Am venit aici cu permisiunea lui Brutus şi a celorlalţi (pentru-că Brutus e om de omenie şi aşa sunt ei toţi ómeni de omenie), ca sĕ ţin discursul la înmormêntarea lui Caesar. El mi-a fost un amic credincios şi drept, dar Brutus ḑice, că el a fost ambiţios, şi Brutus e om de omenie. El a adus mulţi prinsoneri la Roma, pentru a căror rescumpĕrare cassa ţĕrii s'a umplut. Óre sémĕnă acésta cu ambiţiunea? Când sĕracii s'au tênguit către el, Caesar a plâns; ambiţiunea are dóră o inimă mai aspră. Dar Brutus ḑice, că el a fost ambiţios, şi Brutus e om de omenie. Voi toţi aţi vĕḑut, că la sĕrbătorile Lupercalielor eu de trei ori i-am oferit o cunună împĕrătéscă pe care el de trei ori a respins-o; fost'a acésta ambiţiune? Dar Brutus ḑice, că el a fost ambiţios, şi eu sunt sigur, că el e om de omenie. Eu nu vorbesc, ca sĕ desaprob ceea-ce a ḑis Brutus, ci grăiesc numai aşa după cum sciu eu. Voi toţi l'aţi iubit odinióră şi nu fără causă; ce motive aveţi acum ca sĕ nu jeliţi după el? O, judecată, tu ai fugit la dobitócele próste, ér ómenii şi-au perdut mintea lor. — Aveţi paciinţă cu mine; inima mea e aici în sicriu la Caesar, şi eu trebue sĕ pausez până se re'ntórce éră.

Cetăţén. 1: Mi se pare, că în vorbirea lui este mult reson.

Cetăţén. 2: Dacă ne socotim bine, lui Caesar i s'a întêmplat o mare nedreptate!

Cetăţén. 3: Fost a el apăsătoriu? Eu mĕ tem, că vine altul şi mai rĕu în locul lui.

Cetăţén. 4: Auḑit'aţi ce ne-a spus? Caesar n'a voit sĕ priméscă coróna, şi aşa de sigur el n'a fost ambiţios.

Cetăţĕn. 1: Dacă aşa e tréba, o sĕ păţéscă careva cam rĕu.

Cetăţén. 2: O sĕracul om! Ochii lui sunt roşii ca sângele de plâns.

Cetăţén. 3: Acum în tótă Roma nu este om mai nobil decât Antoniu.

Cetăţĕn. 4: Băgaţi de sémă, că éră începe acum a vorbi.

Anton.: Numai eri, înzădar s'ar fi opus tótă lumea în contra voinţei lui Caesar, ér acum zace aici şi nici cel mai sĕrac om nu se plécă înaintea lui. O cetăţenilor! Dacă aş fi dispus sĕ vĕ aţîţ inimile şi mintea la resculare şi turbare, aş face rĕu lui Brutus şi lui Cassius, cari după cum toţi sciţi sunt ómeni de omenie, şi eu nu voiesc sĕ le fac nedreptate, mai bine voesc sĕ o fac acésta mortului, mie şi vóuĕ — decât sĕ mĕ ating de aşa ómeni de omenie. Dar aici este un pergament cu sigilul lui Caesar, eu l'am aflat în foişorul lui şi conţine dorinţa lui cea din urmă. Dacă poporul de rînd ar auḑi de testamentul acesta, pe care — iertaţi-mĕ, nu voiesc sĕ-l cetesc, — toţi ar alerga sĕ sărute ranele Caesarului mort şi-ar întinge cârpile în sângile lui sânt, şi ar cere fire de pĕr dela el de suvenire, şi murind, móştele acestea scumpe totdéuna le-ar amintí copiilor lor în disposiţiunile lor cele din urmă.

Cetăţén. 4: Noi dorim sĕ-i auḑim voinţa lui cea din urmă. Cetesce-o mare Antonie!

Cetăţenii toţi: Voinţa lui, voinţa lui, noi voim s'auḑim testamentul lui Caesar!

Anton.: Aveţi paciinţă dragii mei! Eu nu pot ca sĕ vi-l cetesc. Vóuĕ nu vi e ertat sĕ sciţi cât v'a iubit Caesar. Voi nu sunteţi de lemn, nu sunteţi de pétră, ci numai ómeni, şi fiind ómeni, la auḑul testamentului lui Caesar, aşa v'aţí aţîţa, de aţi deveni tur-

Zăpada s'a orientat de astădată strict după calculul papei Gregorie. Alaltăeri după prânḑ a început sĕ ningă şi nóptea întreagă a mânat'o cu zor şi spor, ca eri, în 1 Decembre nou, sĕ ne pomenim cu natura înfăşurată în iernaticul sĕu alb vestmênt. Pămênt şi case sunt coperite cu un strat gros şi alb de omĕt, ér ale arborilor ramuri sub povara apăsătóre a zăpeḑii şi-au plecat fruntea împodobită, spre albul pămênt. Inmensitatea nesfîrşită a luat nota pustiului fioros. Câmpii şi văi, încinse sunt de un brâu gheţos şi greu de nea. Pămêntul e ca un mormênt, în care tot ce viu era — s'a stins.

Iarna grea cu nopţile sale lungi şi gerόse se sălăşluesce tot mai stăruitor între noi. Cei bogaţi, in jurul căminului cald vor petrece ḑile şi nopţi reci, ér cei sĕraci ghemuiţi în colţul rece şi intunecos al bordeiului lor vor sgriburí o iarnă nesfêrşită, — căci aşa e data în lumea acésta.

* * *

Bibliografic. A eşit De sub tipar: *Sidoxia. Chestiunea dotaţiunei archiereului ortodox român din Transilvania, de Mateiu Voilean, asesor consistorial. Siibiu.* Tipariul tipografiei archidiecesane. 1897.

Broşura acésta pe 36 depagine tractéză cestiunea sidoxiei dela anui 1783 până la 1897.

In partea primă se arată greutăţile, cu cari a avut sĕ se lupte biserica ortodoxă înainte de unaţie şi după unaţie, cum unii greco-catolici chiar şi prin Enciclopedia română voesc sĕ falisifice istoria bisericéscă cu privire la scopurile şi tendenţele unaţiei; trece apoi la fasele sidoxiei până la anul 1868, când ea a fost cu totul în mânile guvernului ţerii, tractează stadiul ei dela 1888 până la 1895, când statul a sistat încassarea prin organele sale.

In fine arată ce mĕsuri a luat biserica. ca sidoxia sĕ fie un fond bogat din care sĕ dotăm pe protopresbiterii şi clerul nostru în general.

Broşur acésta e chemată sĕ deschidă ochii publicului român ortodox la pericolul, care ne amenință, décă nu vom îngrijí noi de sórtea preoţimei nóstre prin crearea unui fond, care sĕ-i asigure cu timpul existenţa în cele materiale.

Ea e dedicată deputatului sinodal şi congresual Parteniu Cosma, ca modelului, după care sĕ se orienteze în împlinirea detorielor către biserică tinera nóstră generaţiune.

Preţul unui exemplar 30 cr.

Corespondenţă particulară

a „Telegrafului Român“.

Roşia-săsécă, in 3 Nov. 1897.

Onor. D-le Redactor!

Subscrisul vĕ rog a publica în preţiosul organ al d-vóstre „Telegraful Român“ următórea faptă nobilă:

Parochianul din Roşia, Ioan Cica, fost mai mulţi ani de-a rêndul crâsnic şi epitrop, în înţelegere cu soţia sa Ana, au donat 50 floreni pentru biserică cu acea menire, ca din capitalul acesta sĕ se cumpere scânduri de brad pentru închiderea bisericei cu locul din jurul ei, cupălan.

Susnumitul însuşi a cumpĕrat mai multe părechi de scânduri din piaţa Sibiiului şi biserica avênd stâlpi din pădurea comunală, în sĕptĕmâna trecută pălanul a fost frumos pe deplin ridicat, aşa, că mai lipsesce numai cam a patra parte sĕ se mai facă din banii bisericei şi biserica şi cimiterul din jurul ei, care e cam mare, e cu totul închisă, şi-i stă fórte bine, căci fiind biserica într'un vîrf de deal, cu locul întreg din jurul ei ridicat, apare din tóte părţile ca un castel.

Biserica a fost edificată în anii 1856/7, ér şcóla, care încă se află lângă biserică, în anii 1874/75, ambele din material solid, şi corĕspunḑĕtóre cerinţelor timpului present.

Totdeodată s'au ridicat cu cheltuiala bisericei, de jos până sus la uşa şcólei, trepte pentru înlesnirea comunicaţiunei.

Acéstă faptă nobilă a creştinului nostru Ioan Cica se laudă însuşi de sine, nóuĕ ne rĕmâne numai recunoscinţa, care i-o aducem publice în numele comitetului şi a poporului întreg, rugând pe atot puternicul D-ḑeu sĕ-le lungéscă firul vieţii în pace, cinstiţi şi sănĕtoşi. Sĕ trăéscă la mulţi ani, aflânduşi mai mulţi imitători intru asemenea fapte generóse spre mărirea lui D-ḑeu şi a némului din care fac parte!

Pe lângă care rĕmân cu distinsă stimă

Ioan Bânda,
par. rom. gr.-or.

Mai nou.

Noul cabinet austriac. Lista noului cabinet e următórea: Dr. Paul *Gautsch* (presidenţă şi interne), conte *Welsersheim* (honveḑime), dr. I. *Böhm-Bawert* (finanţe), dr. Ernest *Körber* (comerciu), conte V. *Latour-Baillé* (instrucţiune şi culte), contele A. *Bylandt Rheydt* (agronomie), dr. Ignat *Ruber* (justiţie), dr. Heinrich *Wittek* (căile ferate).

Noul cabinet are caracter pur de guvern oficial; acésta resultă destul de evident din faptul, că cinci şefi de secţiune sunt luaţi în listă.

Faţă cu noul cabinet majoritatea parlamentară a şi luat deja posiţie.

PARTEA SCIENTIFICA ŞI LITERARA

Stabilimente de cură poporală

pentru bolnavi de plumâni şi scopul lor final.

de

Dr. Süssmann.

Istoria igienei publice ne arată, că de câteva decenii atât din partea statului şi a comunelor, cât nu mai puţin şi din partea institutelor medicinale şi a medicilor înşişi s'a desvoltat o activitate continuă şi rodnică în direcţiunea apărării împotriva bólelor infecţióse acute.

Acésta e cu atât mai puţin bătĕtor la ochi, cu cât cercetarea asupra ivirei şi lăţirii, precum şi asupra modului celui mai eficace de împedecare şi combatere a bólelor infecţióse, se póte considera aşa ḑicênd de punctul cardinal al igienei.

Precum colera din Hamburg a dat impulsul la un şir de îmbunătăţiri sanitare preţióse şi durabile, aşa şi bóla, ce s'a ivit în unele municipii ale patriei nóstre în 1893 şi 1894, a aflat poporaţia înfricată gata spre jertfe mai mari şi a pus basă multor întocmiri pe terenul igienei publice.

Despre lucrarea rodnică în direcţiunea acésta ne dă dovadă şi înfiinţarea unui institut de stat pentru producţiunea serului antidifteric şi împărţirea gratuită a acestui medicament municipiilor mai sĕrace.

Da, pe terenul amintit întâlnim la fiecare pas semne de progres, dar modestă este şi a fost activitatea publică faţă de o bólă infecţiósă cronică, care an de an aplică grave răni economiei poporului: faţă de tuberculósa pulmonară (oftica).

Cu drept cuvênt ḑice Dr. Chyzer: „Rĕsboiul, cutrĕmurul de pămênt şi colera la olaltă nu nimicesc atâtea vieţi omenesci ca tuberculósa pulmonară“.

E necesară numai o privire asupra cifrelor sĕci ale statisticei de mortalitate, pentru a observa corect ţinuta curiósă faţă de tuberculosă a societăţii precum şi a instituţiilor de stat şi comunale, datorinţa că rora mai mult séu mai puţin e de a uşura suferinţele provenite din bóle.

După statistica de mortalitate din Şviţera au murit de tuberculósă la an:

	1880—89	1890	1891	1892
	6017	6639	6141	5782
adecă	10·1 pr.	10·9 pr.	10 pr.	10·1 per.

a tuturor morţilor au suferit de tuberculosă pulmonară.

In patria nóstră aflăm împregiurări de acelaş fel:

In anii	1893	1894	1895
muriră de tuberculósă pulmorară	46·938	48 954	53·690
adecă	10·3 pr.	10·6 pr.	12·1 pr.

a tuturor decedaţilor; în municipiul nostru (Sibiiu) în anul 1896: 479, adecă 10·8 percente.

Compararea celor morţi de tuberculosă pulmonară şi a celor decedaţi în acelaş rĕstimp de bóle infecţióse acute dă resultate interesante:

În Sviţera au murit în anii:	1890	1891	1892
de tuberculosă pulmonară	6939	6141	5782
de difterie sau crup . .	990	1337	1135
tifus abdominal	441	349	345
tusă convulsivă	586	724	562
febră puerperală . . .	253	340	234
pojar	481	594	316
scarlatină	400	533	211
erysipel	124	161	114
şi variolu (vărsat) . . .	32	26	35
la olaltă . .	3307	4064	2952

în patria nóstră în anii:	1894	1895
de tuberculosă pulmonară .	48954	53690
de difterie	22205	15449
pojar	5049	5542
scarlatină	4562	5053
variola	832	1937
tifus abdominal	2909	4023
tifus exanthematic	26	204
colera	247	--
la olaltă . .	35835	32208

În comitatul Sibiiului muriră în anul 1896 de tuberculosă pulmonară 479, de bóle infecţióse acute 232.

Din aceste cifre reiese nedisputabil, că tóte bólele infecţióse la olaltă, nici mai vorbind de singuratice, nici aproximativ nu causéză aşa perdere mare de ómeni, ca tocmai tuberculosa.

Ce enormă păgubire a binelui public şi a bunei stări naţionale, şi aci nu sunt luate în considerare sumedeniile de bani, ce se speséză în familie şi în spital pentru îngrijirea celor ce încet se apropie de mormênt, nu e socotită durerea şi jalea, ce an de an tocmai acéstă bólă duce în mii de case, nimicind plăcerea de viaţă pentru ani de ḑile nu numai la bolnavii înşişi, ci pentru lung timp şi la familiile respective.

Considerând aceste fapte, e cel puţin bătĕtor la ochi, că în vécul nostru, în vécul umanităţii, până mai deună-ḑile activitatea publică se mărginea la popularisarea învĕţărilor profilactice contra tubereulosei.

Şi la noi s'a făcut la 1892 încercarea de o parte de către reuniunea igienică a comitatului Sibiiu prin publicarea unei broşuri întitulate „Cum sĕ ne apĕrăm contra ofticei“, de altă parte de către vicecomitele comitatului Sibiiu prin recomandarea unui îndreptaríu asupra procedurei în scóle pentru păzirea contra tuberculosei (curăţirea podelelor, aşeḑarea de vase de scuipat, etc), ca sĕ se delăture păreri şi prejudiţii înrădĕcinate, dar nu s'a ajuns la un resultat visibil.

Nu e permis a rĕmâné neamintit, că secţiunea din Sibiiu a societăţii carpatine (Siebenbürgischer Karpathenverein), când a iniţiat înfiinţarea stabilimentului sĕu de cură la Păltiniş, a atras atenţiunea asupra marii valori a climei muntóse în lupta contra tuberculosei pulmonare în stadiul iniţial.

---

baţi. Vóuĕ nu vi e permis sĕ sciţi binele acela, că-i sunteţi moştenitori, căci dacă l'aţi sci, o, ce s'ar puté întêmpla!

Cetăţ. 4: Cetesce testamentul! Noi voim sĕ-l auḑim, Antonie! Tu, trebue sĕ ne cetesci testamentul! Testamentul lui Caesar!

Anton.: Voiţi s'aveţi paciinţă, sĕ staţi un pic? Eu m'am prea grăbit şi v'am amintit de el. Mĕ tem, că fac rĕu bărbaţilor acelora de omenie, de a căror pumnaluri Caesar a fost străpuns. Mĕ tem tare de asta!

Cetăţén. 4: Au fost trădători acei ómeni de omenie!

Cetăţeni: Testamentul! Testamentul!

Cetăţén. 2: Aceia-s ucigaşi, mişei! Testamentul! Cetesce-ne testamentul!

Anton.: Aşadară voi mĕ constringeţi sĕ cetesc testamentul, faceţi un cerc pe lângă trupul lui Caesar, ca sĕ vĕ arĕt pe acela, carele v'a făcut moştenitori. Iertaţi-mĕ sĕ mĕ scobor?

Mai mulţi cetăţ.: Haida în jos!

Cetăţén. 2: Scobóră-te. (Anton se scobóră).

Cetăţén. 3: Te lăsăm bucuros.

Cetăţén. 4: Un cerc; staţi împejur!

Cetăţén 1: Daţi înapoi dela cosciug, feriţi vĕ un pic dela cadavru!

Cetăţén. 2: Loc pentru Antoniu, cel maí nobil Antoniu!

Anton.: Nó, nu vĕ îndesaţi aşa pe mine, staţi un píc înapoi.

Cetăţeni: Inapoi! Faceţi loc; feriţi-vĕ din cale.

Anton.: Dacă voi aveţi lacrimi, preparaţi-le acum şi le vĕrsaţi. Voi toţi cunósceţi toga asta. Eu 'mi-a aduc bine aminte de când şi-a îmbrăcat-o Caesar mai intâiu. Era o séră de véră, în cortul lui, dupăcea fost învins în ḑiua aceea pe Nervieni. Uitaţi-vĕ pe locul acesta a străpuns pumnalul lui Cassius, vedeţi ce spărtură mare a făcut încăpăţinatul Casca; prin acésta mult iubitul Brutus a dat, şi când şi-a retras blăstematul fer, băgaţi de sémă, cum a împroşcat sângele lui Caesar, ca şi când ar fi eşit pe pórtă sĕ vadă, că într'adevĕr Brutus dă aşa neomenesce séu ba, pentru-că Brutus precum sciţi — era îngerul lui Caesar. Judecaţi voi Ḑeilor cât de tare l'a iubit pe el Caesar! Impunsĕtura lui l'a durut mai tare ca tóte, pentru-că atunci când l'a vĕḑut nobilul Caesar şi pe el dând, nemulţămirea lui mai tare l'a durut ca împunsĕturile celorlalţi trădători, şi el îndată a leşinat, inima lui cea măréţă s'a rupt şi învĕlindu-şi faţa în togă până când sângele îi curge părău tocmai lângă statua lui Pompeiu, a căḑut marele Caesar. O, cetăţenii mei, ce cădere a fost acésta! După el am căḑut eu şi voi, — până când tradarea sângerósă se bucură peste capetele nóstre. O plângeţi acum, căci eu observ cât vĕ sunt de pĕtrunse simţirile de milă; aceea numai picuri de róuă. — Cum? fraţilor, voi plângeţi deja la vederea vestmintelor străpunse alui Caesar? Căutaţi aici, aici e el însuşi fleciuit, după cum vedeţi, de trădători!

Cetăţén. 1: O vedenie tristă!

Cetăţ. 2: O, nobile Caesare!

Cetăţén. 3: O, ḑi afurisită!

Cetăţén. 4: O, trădători mişei!

Cetăţén. 1: O, privire sângerósă!

Cetăţén. 2: Noi voim rĕsbunare, rĕsbunare! Sus! căutaţi, aprindeţi, ardeţi, loviţi în cap, omorîţi, nu lăsaţi nici un trădătoriu viu!

Anton.: Staţi pe loc cetăţenilor!

Cetăţian 1: Tăcere! Ascultaţi pe nobilul Antoniu!

Cetăţén. 2: Nu voim sĕ-l ascultăm, voim sĕ-l urmăm şi sĕ murim cu el!

Antoniu: Bunilor şi dragilor mei amici, eu nu v'aţiţ la furtuna rĕsbunării. Aceia, cari au făcut acésta, sunt ómeni de omenie, şi ce jalbe private au avut ei şi ce i-a îndemnat la aşa ceva, eu într'adevĕr nu sciu. Aceia toţi sunt cuminte şi de omenie şi vor sci — fără îndoială — ce motive sĕ ne spună nóue. Eu nu vin amicilor sĕ vĕ fur inimile, eu nu sum orator pe cum e Brutus unul, ci, după cum mĕ cunósceţi toţi, numai un om simplu, carele îşi jelesce amicul, şi acésta au sciut-o aceia toţi, cari mi-au dat permisiunea sĕ vorbesc despre el. Pentru-că eu n'am nici glume, nici cuvinte, nici merite, nici darul de a vorbi bine, ca sĕ vĕ revoltez sângele; eu vorbesc numai drept aşa precum este, şi vĕ spun ceea-ce şi voi sciţi. Eu numai vĕ arĕt ranele iubitului Caesar, gurile aceste sĕrmane şi mute, cari vorbesc ele în locul meu; dar dacă aş fi eu Brutus, şi Brutus Antoniu, atunci ar fi unul, carele v'ar puté aţîţa spiritul, ar pune o limbă în fiecare rană a lui Caesar, de însuşi petrile s'ar rescula.

Cetăţenii: Noi voim rĕsculare!

Cetăţén. 1: Daţi toc căsii lui Brutus!

Cetăţén. 2: Haidaţi sĕ căutăm conspiratorii!

Anton.: Dar ascultaţi-mĕ patrioţilor, ascultaţi ce ḑic!

Cetăţeni: Tăcere mĕi! ascultaţi pe Antoniu, pe cel mai nobil Antoniu!

Anton: Cei amicilor, sciţi voi bine ce faceţi acum? Pentru ce merită, Caesar iubirea vóstră? Hei! voi âncă nu sciţi; eu trebue sĕ vi-o spun: aţi uitat de testament, de care v'am fost amintit.

Cetăţeni: Fórte adevĕrat! Testamentul! staţi s'auḑim testamentul!

Anton.: Aici e testamentul cu sigilul lui Caesar în care el vĕ testéză la toţi cetăţeni din Roma câte 75 de drachme.

(Va urma.)

Deşi e nedisputabil meritul lui Bremer, de a fi recunoscut clíma muntósă drept scut contra ofticei şi a fi luat-o deja pela anii 50 de basă la un metod de cură, totuşi pe continent abia cu puţini ani înainte a devenit chestiune actuală mişcarea febrilă şi plină de succes întru combaterea tuberculosei şi înfiinţarea de stabilimente de cură pentru bolnavii sĕraci.

In Germania primul astfel de stabiliment s'a deschis 15 August 1892 în Falkenstein în munţii Taurus, în curênd după aceea (Octobre 1892) urmă Berlinul cu înfiinţarea unui sanatoriu în Malchov şi în Blankenfelde (1893).

In cele mai multe şi mai însemnate oraşe ale Germaniei, astfel în Bremen, Breslau, Köln, Dresda, Hannovera, Lipsca, München Nürnberg, Stettin, Würzburg s'au întemeiat spre scopul acesta reuniuni şi majoritatea comunităţilor îşi au deja sanatoriul lor.

Nu e permis a trece la locul acesta cu vederea, că societatea de asigurare numită Hauseatische Versicherungsgeselschaft — condusă de convingerea, că interesele societăţii, precum şi a celor asiguraţi sunt mai bine scutite prin susţinerea cât mai îndelungată a capabilităţii de lucru, — a încheiat contract cu 142 casse de bolnavi din raionul sĕu, conform căruia societatea de asigurare şi cassele de bolnavi se deobligă a plăti în unire pentru cei bolnani de plumâni asiguraţi spesele de întreţinere într'un loc de cură climatică.

In Sviţera, cantonul Bern, s'a deschis la 1895 un stabiliment de cură pentru tuberculoşii sĕraci, în Heiligenschwendi, ér în celelalte cantóne s'a început deja zidirea astorfel de institute séu cel puţin societăţi de binefacere se ocupă serios cu pregătirile pentru întemeierea astorfel de stabilimente.

Şi în Austria, unde dela 1883 Schrötter a susţinut acéstă idee cu un zel neobosit se află dela 1896 un asil pentru ofticoşi în Baden. In Ungaria e meritul profesorului Korányi a fi pus lucrul în mişcare. La desbaterea preliminariului ministerului de interne pe 1896 în Casa magnaţilor a atras atenţiunea guvernului şi a ţĕrii întregi asupra acestei bóle poporale şi arătă, întemeiat pe date vrednice de credinţă, că în tótă ţéra se află 400,000 ofticoşi şi că la an mor 60,000 de acest morb.

Iniţiativei sale este de a se mulţămi, că în acelaşi an a fost trimis consilieriul ministerial Dr. Chyzer pentru studiarea sanatoriilor din Germania. Şi Franţa s'a alăturat la acéstă mişcare întru cât ministrul internelor dela 1894 a fost încredinţat pe un medic cu studiarea stabilimentelor de cură populară din Germania.

Mişcarea generală privitóre la chestiunea acésta o caracteriséză nimerit Gebhardt directorul societăţii Hauseatische Versicherungsgesellschaft, cu următórele cuvinte: „E ca şi când am vedea trezirea din ameţéla, în care omenimea se simţia cuprinsă faţă de cel mai straşnic duşman al sănĕtăţii sale“.

(Va urma.)

Mulţămită publică

domnului Franz Wilhelm, farmacist în Neunkirchen, Austria-de jos, inventatorul theei de curăţirea sângelui antireumatice şi antiarthritice. Curăţitor de sânge pentru podagră şi reumatism.

Dacă păşesc în publicitate, o fac pentru-că mai ântâiu îmi ţin de datorie a exprima d-nului *Wilhelm*, farmacist în Neunkirchen, cea mai sinceră mulţămită, pentru serviciile, ce mi le-a făcut thea sa curăţitóre de sânge în durerile mele reumatice, şi apoi a face atenţi şi pe alţii, cari sufer de acéstă bólă, asupra acestei thee excelente. Nu sunt în stare a descrie durerile ce m'au torturat în decurs de 3 ani, la ori-ce schimbare de timp, de cari nici medicini, nici folosirea băilor de pucióşă din Baden lângă Viena, nu m'au putut scăpa. Mĕ tăvăleam în pat nopţi întregi fără somn, apetitul îmi scădea vĕdênd, prospiţiam rĕu şi întrégă puterea corporală îmi scădea. După o folosire de 4 sĕptĕmâni a numitei thee, nu numai am scăpat cu totul de dureri, şi sunt liberă şi acum după-ce nu o mai folosesc de 6 sĕptĕmâni, dar întrégă, starea sănĕtaţii mi s'a îmbunătăţit Sunt convinsă că fie-cine, care va lua refugiu la acéstă theă contra astorfel de bóle, va binecuvênta ca mine pe inventatorul aceleia, dl *Franz Wilhelm*.

Cu distinsă stimă:

contesa Butschin-Streitfeld,

soţie de vice-colonel.

Deposite en gros în **Sibiin** la domnii: **Franz Jahn Söhne, J. B. Misselbacher sen., F. A. Reissenberger** şi farmacia **J. C. Molnar.** [197] 5—12

Nr. 952—897. [228] 1—3

CONCURS.

Pentru intregirea postului de învĕţătoriu la şcóla confesională gr.-ort. din Roşia ocupat în mod provisoriu, în sensul venerabilei resoluţiuni consistoriale dtto 25 Sept. a. c. Nr. 6370 şcol. se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în fóia destinată pentru publicaţiuni oficiale „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt 300 fl. v. a. şi cuincuenalele asigurate în lege, cuartir în edificiul şcólei cu dóuĕ odăi, culină şi pivniţă şi lemnele necesare pentru încălḑit.

Doritorii de a reflecta la acest post au a şi aşterne suplicele concursuale instruite în sensul normelor din vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis, avênd a se presenta in persónă în vre-o Dumінecă séu sĕrbătóre în comună spre a-şi documenta desteritatea în cântările bisericesci şi în tipic la biserică.

Fiind disponibil va întra în oficiu imediat după întărirea alegerii, în cas contrariu numai cu începerea anului şcolar viitoriu.

Sibiiu, în 4 Novembre 1897.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Sibiiului.

Ioan Papiu,
peotopresb.

Nr. 501/1897. [223] 2—3

CONCURS.

Pentru întregirea postului de paroch în parochia de clasa a III-a din comuna Tătărésci, protopresbiteratul Iliei, se scrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima pu blicare în „Telgraful Român“.

Cu acest post sunt împreunate venitele îndatinate şi regulate prin comitetul parochial la 22 Ianuariu 1892, ér în urma părintescului ordin consistorial dtto 20 Aprilie 1893. Nr. 2485 B. aprobate şi de către sinodul parochial la 13 Iuniu 1893, care venite computate în bani dau suma de 400 fl. anual.

Informaţiuni mai deaprópe se pot lua dela comitetul parochial respectiv şi dela acest oficiu protopresbiteral.

Doritorii de a ocupa acest post au a-şi aşterne cererile lor concursuale instruite conform normelor în vigóre, subsemnatului oficiu protopresbiteral până la iterminul susindicat.

Oficiul protopresbiteral gr.-ort. al tractului Iliei, în conţelegere cu comitetul parochial concernent.

Ilia, la 22 Octobre 1897.

Avram P. Pĕcurariu.
protopresbiter.

Nr. 427/897 [221] 2—3

Concurs repeţit.

Pentru întregirea postului de paroch din comuna Blăşeni-Sat se escrie concurs nou cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Tel. Rom.“

Emolumentele împreunate cu acest post dau suma de 341 fl. 10 cr.

Petenţii au a-'şi aşterne cererile instruite conform normelor în vigóre la subsemnatul oficiul protopresbiteral în terminul deschis.

Brad, la 19 Ocrobre 1897.

Oficiul protopresbiteral gr.-oriental al Zarandului.

Vasiliu Damian,
protopresbiter.

Nr. 113
of. parochial. [226] 2—3

Publicare de licitaţiune.

Acoperirea cu tinichea a bisericei din Borgo-Prund, protopresbiteratul Bistriţei se va da în întreprindere pe calea licitaţiunei publice minuende, în 11 Ianuariu 1898 n. la 11 óre a. m în şcóla confesională din Borgo-Prund.

Preţul de strigare conform preliminariului de spese e 1734 fl 45 cr. Întreprinḑĕtorii, cari doresc a licita au a depune un vadiu de 10% din preţul de strigare.

Intreprinḑĕtoriul cu care se va încheia contractul are a asigura comuna bisericéscă cu o cauţiune de 500 fl. pe un timp anumit ce se va statori în contract.

Preliminariul de spese precum şi condiţiunile de licitare se pot vedea ori când la oficiul parochial din Borgo-Prund.

Comitetul parochial gr.-or.

Preşedintele:

Teodor Vrăşmaş m. p.

Notariul:

Teofil Vlad m. p.

N. 484.

Vĕḑut.

Oficiul protopresbiteral gr:-or. al tractului Bistriţei.

Borgo-Bistriţa, 22 Octobre 1897.

Simeon Monda,
protopresb.

Nr. 1483—897. [227] 2—3

Publicare de licitaţiune.

Prin acésta se face cunoscut, precum-că în partea de pădure numită „Riu-Ionelu“ a comunei Sebeşul-Inferior, — pe basa planului despre economisarea pădurilor aprobat — se va vinde la plus oferenţi prin licitaţiune publică ţinêndă în 16-a Decembre 1897 st. n. la 10 óre ante merid. în cancelaria comunală din Sebeşul-Inferior, o cantitate de lemne, blane de fag, şi trunchiuri în pădure de circa 2500 stîngini metrici care se póte produce în tăieturile de pădure prescrise spre folosinţă pentru anii 1896, 1897 şi 1898.

Preţul strigărei este 1 fl. 50 cr. de 1 stângin metric.

Doritorii de a cumpĕra sunt obligaţi înainte de începerea licitaţiunei a depune ca vadiu o sumă de 400 florini v. a.

Înainte de începerea licitaţiunei verbale se vor primi şi oferte în scris sigilate şi provĕḑute cu vadiul sus amintit şi compuse în modul prescris.

Condiţiunile de licitaţiune se pot privi la oficiul comunal în Sebeşul-Inferior ori-şi-când.

În fine se observă, cumcă numitele tăieturi din pădure sunt în depărtare cam de 10 Kilometri dela staţiunea călii ferate Felső Sebeş şi cumcă şi în anii proximi se vor vinde în numita parte de pădure lemne blane de fag.

Sebeşul-Inferior, (cercul protopretorial central al Sibiiului) în 17 Novembre 1897 st. n.

Oficiul comunal:

Toma Flucsa, jude. **Ivan.** notar com.

FALIMENT MARE!

New-York şi **Londra** n'au cruţat nici continentul european şi o mare fabrică de argintării s'a simţit îndemnată a desface provisiunea sa întrégă numai pe lângă o mică remuneraţiune a puterilor de lucru. Cu executarea acestui mandat sunt eu împuternicit. Expedez deci ori şi cui obiectele următóre pe lângă simpla rebonificare de **fl. 6.60** şi anume:

6 bucăţi **cuţite fórte fine** cu tăiş englez veritabil.
6 bucăţi **furculiţe de argint**-patent american dintr'o bucată.
6 bucăţi **linguri de argint**-patent american.
12 bucăţi **lingnriţe de argint**-patent american.
1 bucată **lingură pentru supă** de argint-patent american.
1 bucată **lingură pentru lapte** de argint-patent american.
2 bucăţi **păhare pentru oauĕ** de argint-patent american.
6 bucăţi **tave Victori**a englezesci.
2 bucăţi **felinare admirabile** de masă
1 bucată **sîtiţă** pentru ceaiu. [202] 7—7
1 bucată **presărătóre** pentru zăhar pisat fină.
44 bucaţi laolaltă numai **fl. 6.60**

Tóte aceste 44 obiecte au costat mai nainte **fl. 40** şi se pot căpĕta acum pentru preţul minimal de **fl. 6.60**. Argintul-patent american este un metal cu totul alb, care îşi păstréză colórea 25 de ani pe garanţă. Ca dovada cea mai bună, că inseratul acesta nu e

☞ nici o înşelăciune ☜

mĕ oblig prin acésta publice, a retrimite banii tuturora cărora nu le convine marfa fără nici o piedecă şi nimenea n'ar trebui sĕ lase a trece acéstă ocasiune favorabilă, fără a-şi procura acéstă **garnitură splendidă,** care se potrivesce mai ales ca

present escelent de Crăciun şi Anul nou.

cum şi pentru ori-ce **gospodărie mai bună.**

Se află numai la

A. HIRSCHBERG,

agentura centrală a fabricelor unite de argint-patent american

Viena, II. Rembrandstrasse 19/II. — Telephon Nr. 7114.

Trimiterea în provincie pe lângă ramburs sau anticiparea sumei

Praful necesar de curăţit 10 cr.

Veritabil numai cu marca de alături înregistrată (metal de sĕnătate)

AMERIK PATENT

Estras din scrisorile de recunoscinţă.

Primit spediţiunea şi sunt fórte mulţămită, mĕ mai rog pentru o garnitură pompósă à fl. 6.60. Cluş. **Escelenţa baronessă Bánffy.**

Primit comanda, sunt fórte mulţămit, rog sĕ-mi mai trimiteţi una.
Bozovicĭ, Ungaria. **Alex. Keresztes,** proto-pretor.

Cu prima trimitere sunt deplin mulţămit, mĕ rog încă pentru o garnitură.
Ioan Majarosy, canonic.

Redactor prov. **Gavriil Hango.**

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 130. Sibiiu, Marţi, 25 Novembre (7 Decembre) 1897. *Anul XLV.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
la „Tel. Rom.“ într'una cu suplementul „Fóia Pedagogică“
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl.. 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei or 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Reacţiunea.

Acţiunea începută în parlamentul din Viena şi continuată pe stradele acelui oraş, a provocat reacţiunea, care se manifestézá pe stradele oraşelor din Bohemia. În Viena demonstraţiunea de pe strade a avut resultat căderea minisreriului Badeni; ce resultat va avé demonstraţiunea de pe stradele oraşelor Bohemei, încă nu se scie.

Demonstraţiunile aceste au luat caracter de tot ameninţătoriu.

S'au spart ferestri, s'au jefuit case şi magasine, nu mai era asigurată nici viaţa ómenilor, miliţia nu a fost în stare ca sĕ resiste fortei poporului, şi s'a recurs la ultimul mijloc de apărare şi cel mai desperat în viéţa de stat: la statariu.

Ministeriul cel nou în Viena stă înaintea unei probleme dintre cele mai grele, el are chemarea sĕ împace divergenţele dintre elementul german şi cel slav.

Vorba este de aplicarea hegemoniei.

Simpatia popórelor totdéuna a fost cu cei apăsaţi, şi în casul acesta este ea pentru reacţiunea, care se manifestéză în Bohemia.

Situaţiunea este clară, şi nu face nici o onóre elementului german, că a împins lucrurile la estremul acesta.

Sunt boemii în acea situaţiune, în care ne aflăm şi noi românii din Ungaria.

In Austria hegemonia a fost în mânile germanilor până prin anii 1880.

De atunci s'au încercat a se pune în practică principiele din constituţiunea ţerei: egala îndreptăţire pentru toţi.

Şi acésta nu a plăcut germanilor. Guvernul lui Badeni prin drepturile garantate limbei boheme a executat loyal legea fundameutală, a împărţit egal drepturile întocmai precum egal erau împărţite şi datorinţele.

Aplicarea dreptăţei a provocat ţinuta duşmană a deputaţilor germani din parlamentul Vienei, ţinuta acésta a provocat demonstraţiunile pe stradele Vienei, cari au provocat apoi căderea ministeriului Badeni.

Dacă bohemilor li se făceau favoruri, dacă li se dau privilegii, dacă li se da ceva mai mult ca ce de fapt germanilor li s'a dat, în acel cas se poté esplica revoluţiunea isbucnită pe stradele Vienei.

Bohemilor însĕ li s'au dat numai acele drepturi, cari germanii de mult le folosesc pentru desvoltarea şi consolidarea lor.

Trebue deci sĕ se indigneze tot omul de ţinuta germanilor din parlamentul austriac, cari nu voesc drepturi egale pentru toţi supuşii tronului.

Şi dacă revoluţiunea de pe stradele Vienei a fost în stare sĕ sdruncine posiţiunea unui guvern, care în mod constituţional a esecutat legile fundamentale de stat, care în mod cinstit s'a nevoit a face dreptate: ce era mai natural, ca tot prin revoluţiune de strade sĕ se încerce a înlesní venirea la guvern a ómenilor, cari dreptate voesc sĕ facă pentru toţi, spre consolidarea dinastiei şi a statului.

La alt loc se va spune la ce stadiu au ajuns nisuinţele de împĕcare ale guvernului actual.

Aici vom observa, că situaţiunea e analogă şi la noi.

In tocmai ca în Austria elementul german, la noi elementul magiar voesce sĕ exploateze singur numai în favorul sĕu tóte forţele statului.

Intocmai ca în Austria cestiunea limbei e şi la noi, în jurul căreia se învêrte lupta cea mai crâncenă.

Noi încă nu suntem aşa de tari ca bohemii, nici nu avem firea resolută a lor.

Va veni timpul de şi noi vom reclama cu mai mult efect dreptul limbei, pentru care cu toţii vom lupta până la ultima rĕsuflare.

Revista politică.

Revoluţie şi stare de asediu în Praga! Am anunţat în ultimii doi numeri ai fóiei nóstre abdicerea cabinetului Badeni şi constituirea noului cabinet Gautsch. Precum e sciut causa abdicerei cabinetului Badeni a fost obstrucţiunea inscenată de nemţii austriaci în parlament din incidentul desbaterei asupra provisorului ce este sĕ se încheie cu Ungaria. Pertractările acestea au fost numai ocasiune de a face imposibilă rĕmânerea contelui Badeni la putere şi a guvernului sĕu până când acesta nu-şi va retrage cunoscutele ordinaţiuni de limbă date în favorul limbei cehice în Bohemia. Vĕdénd nemţii austriaci, că 'şi perd crénga de sub picióre de a se mai puté susţinea la putere pe contul tuturor celorlalte popóre negermane din imperiul Habsburgilor de dincolo de Laita, au creat greutăţi enorme guvernului Badeni cu privire la renoirea pactului cu Ungaria prin obstrucţiunea lor, şi când guvernul punea în perspectivă luarea de mĕsuri pentru suprimarea acestei obstrucţiuni prin modificarea regulamentului de casă, nemţii au pus în picióre plebea stradelor din Viena, care apoi a şi silit pe Badeni sĕ se retragă dimpreună cu întreg cabinetul sĕu ministerial. Dar prin acésta turburările n'au încetat, ci s'au continuat până s'au desvoltat în revoluţie formală. Se înţelege, că acum nu între nemţii apăsătorí, ci între cehii apăsaţi. De trei sute de ani şi mai bine pórtă cehii jugul nemţesc. Şi când după lupte grele şi îndelungate se vedeau mai aprópe de ajungerea scopului lor naţional pe deplin îndreptăţit, étă că atunci li se sdrobesc şi li se calcă în picióre speranţe şi drepturi dintre cele mai sânte, ce le póte avea un popor consciu de demnitatea şi valórea sa naţională şi culturală în mijlocul celorlalte popóre civilisate. Numai aşa se póte explica furia ce a erupt în Praga şi suburbiile ei contra nemţilor asupritori şi contra jidanilor uneltele acestora. Şi aceste turburări erupte cu atâta furie în contra nemţilor din Boemia nu sunt a se judeca după excesele plebeei de pe stradele capitalei Bohemiei, care şi-a ridicat mâna asupra vieţii şi averei nemţilor asupritori, ci după faptul, că aceştia voesc a se menţine şi de aci înainte la putere nu numai pentru ajungerea scopurilor lor naţionale, ci pentru păstrarea hegemoniei lor de rassă cu călcarea în picióre a tuturor drepturilor naţionale ale celorlalte popóre negermane de sub sceptrul Habsburgilor. Nemţii au rĕspuns cehilor cu demonstraţii de stradă, când aceştia şi au eluptat o parte din drepturile perdute, ér când prin aceste demonstraţi li-s'au răpit înapoi aceste drepturi pe deplin legitime după dreptul gintilor şi al naturei, ba chiar şi după dreptul legal, dar oprimat, au rĕspuns asemenea demonstraţii, ba în indignarea lor pe deplin justificată au mers mai departe chiar fără voia lor şi au proclamat revoluţie în tótă forma, carea deja a secerat şi vieţi omenesci şi a produs multe rane nu numai sufletesci, ci şi trupesci.

Dar étă pe scurt cele întêmplate în Praga dela retragerea contelui Badeni dela putere şi a ministeriului seu.

In nóptea din Mercurea trecută plebea de pe strade a spart tóte ferestrele dela palatul baronului Aerenthal. Vĕdênd acésta, autorităţile au consignat o mulţime de miliţie pentru apărarea vieţii şi averii nemţilor din Praga. Acésta a iritat şi mai mult pe cehi. In diua următóre cavaleria a primit ordin sĕ împrăscie mulţimea, ceea ce însĕ numai în parte s'a putut, căci mulţimea dintr'o stradă de unde era alungată se adună ér la olaltă într'altă stradă şi demonstra, comiţênd cele mai mari escese. După amédi (1 Decembre) tulburările au luat proporţii colosale. Au fost sparte tóte ferestrile dela locuinţele şi prăvăliile jidovesci. Sinagoga a fost bombardată cu petrii. Incurênd mulţimea huiduită de miliţie dintr'o stradă într'altă a străbătut în multe locuinţe şi prăvălii nemţesci şi jidovesci şi a sdrobit tot mobiliarul şi a scos mărturile afară pe stradă unde le-au dat foc. Tot acésta sórte o a avut şi universitatea germană şi gimnasiul german, unde mulţimea revoltată a spart ferestrile, a nimicit întreg aranjiamêntul, nimicind obiecte de preţiu scientific şi sfêrticând şi actele din archivă. Séra furia poporului a ajuns la culme. Jertfă acestei furii a cădut academia germană de comerciu şi şcóla poporală germană. Era sĕ fie devastat şi edificiul societăţii de salvare dacă nu întrevenea la timp un deputat ceh, numai, căci a fost transportat acolo un student german vulnerat de tulburători. Cătră 11 óre séra mulţimea a început sĕ arunce cu petri în miliţie şi poliţişti, ceea ce a îndemnat pe comandantul miliţiei sĕ comande: foc! Trupa a descărcat armele cădênd doi morţi şi o mulţime de greu răniţi. O femeiă a fost străpunsă cu baioneta. Mulţimea nu s'a spariat, ci a continuat escesele în grad şi mai mare, dând foc caselor, dintre cari unele au ars, ér altele au fost scăpate. Mulţi comercianţi nemţi şi-au scăpat prăvăliile de devastare numai prin aceea, că şi-au luat jos tablele de firmă cu inscripţie nemţéscă şi le-au înlocuit cu altele cu inscripţie în limba cehică. Asemenea au făcut şi jidanii, *mai punênd în ferestri iluminate cruci şi chipuri sânte creştine.* Abia târdiu după medul nopţii a succes miliţei a împrăştia mulţimea şi a restabilí încâtva ordinea.

A dóua di tulburările au erupt din nou, cu mai mare furie, aşa că miliţia fiind silită a se retrage s'a vĕdut de necesar a se spori şi a se proclama *statariul*, cu atât mai vîrtos căci revoluţia a erupt şi în satele din vecinătatea oraşului. Praga comiţênd aceleaşi escese contra nemţilor şi jidanilor. In diua acésta miliţia ér a fost silită a se folosi de armă. Au fost puşcaţi 9 ómeni şi fórte mulţi greu răniţi. Poporul începea a puşca din fereşti. A fost puşcat 1 soldat şi alţii greu răniţi, parte prin puşcături, parte prin petrii.

Poliţia a dat ordin, ca la 7 óre sĕ se închidă casele, ér la 9 óre birturile şi cafenelele. Umblarea pe strade séra este oprită. Cu totul au fost arestaţi preste 300 ómeni. In spitale zac 270 ómeni greu răniţi, dintre cari 4 au murit. De asemenea a murit şi un oficer în urma rănilor ce le-a primit prin bombardarea cu petri din partea mulţimei.

Sosesc sciri despre tulburări în mai multe oraşe ale Bohemiei.

Multe familii germane şi jidovesci au părăsit oraşul Praga.

De present în Praga se afla 15000 soldaţi pentru restabilirea ordinei. Generalul Grüne a fost numit guvernor militar al oraşului

Publicarea statariului deocamdată şi-a avut efectul seu, întru cât escesele s'au terminat şi mulţimea împrăsciată s'a liniştit.

Până când va ţiné acéstă linişte, încă nu se póte sci, căci Cehii sunt fórte amărîţi asupra nemţilor asupritori, şi cu tot dreptul.

Atâta e constatat, că la tóte acestea numai nemţii sunt de vină prin politica lor asupritóre.

Asupritorii nostri erau fórte deprimaţi în decursul acestor tulburări vĕdênd triumful cehilor, der acum ér iubiléză. Numai sĕ nu le fie bucuria prematură, căci dreptul odată tot învinge. Ba s'au aflat unii dintre ei, ceri militau pe lângă ideea, ca sĕ se foloséscă de aceste turburări din Austria ca la 1866 şi sĕ se proclame totala independenţă a Ungariei faţă de Austria. Vĕdênd însĕ acum noul triumf al nemţilor asupritori, fraţii lor de cruce, ér au luat dela ordinea dilei acéstă ideie.

Poftim cavalerism, şi încă fórte mult lăudat, dar numai de ei. Dar le va sosi şi lor odată diua de plată şi rĕsplată, căci prea mult, prea mult se îmbuibă şi se resfaţă din sângele şi sudórea altora.

Guvernul Gautsch are mari greutăţi de învins ca sĕ pótă face pe voie şi la nemţi şi la cehi.

De susţine ordinaţiunile esmise în favorul limbei cehice, se póte aştepta la nouă obstrucţiune în parlament tot din partea germanilor (minoritate) şi la tulburări pe stradele Vienei; de le retrage, se póte aştepta la obstrucţiune din partea elementelor slavone (majoritate) şi la nouĕ tulburări în Bohemia, şi încă provisoriul cu Ungaria nu e votat. Pertractările de pace ale guvernului, care s'a declarat independent faţă de partide, cu diferitele partide, încă n'au ajuns la nici un resultat, rĕmânênd fiecare partidă pe lângă principiile sale, şi ameninţarea ministrului-president br. Gautsch cu guvern absolutistic ori cu divolvarea parlamentului, numai au agitat spiritele şi mai tare.

Kramarz, vice-presidentul camerei austriace, e de părerra, că votarea provisoriului cu Ungaria se va ajunge numai pe calea § 14., care după dênsul nu e mijloc anticonstituţional precum îl interpretéză magiarii.

Din delegaţiuni. In a treia şedinţă publică a delegaţiunei magiare dela 1. Dec. a. c. referentul Falk Miksa prin o vorbire mai lungă în care accentuéză bunele relaţiuni ale monarchiei nóstre cu Rusia şi glorifică politica iniciată de repos. contele Andrassy, fost ministru de externe, şi urmărită cu multe succese bune pentru monarchia nóstră în orient, — presentă şi recomanda spre primire proiectul de budget pro 1898. In firul desbaterilor iau cuvêntul mai mulţi delegaţi, între cari şi Ilustr. Sa D. Dr. Iosif Gall, carele între altele accentuéză, că statele din Balcani tot mai mult se conving, că cel mai mare binevoitoriu al lor e monarchia nóstră, ceea ce s'a putut vedea şi din primimirea splendidă ce i s'a făcut monarchului nostru în România la Bucuresci.

Scrisóre din Budapesta.*)

Alexics profesor. — Memoriul tinerimei. — Wlassici în potriva slujbei dumnedeiesci. — Saşii persiflaţi.

Ceea ce nime n'a aşteptat, s'a întêmplat. Faimosul Alexics György, cel ce prin fleacurile lui numite „cercetări scientifice“ din domeniul istoriei şi literaturei române ş'a dobândit în mare měsură simpatiile magiarilor, — a fost numit privat-docent de limba română la facultatea filosofică de aici pentru semestrul viitor.

Prin numirea acésta, ce-i drept, încă nu s'a hotărît asupra catedrei române. Incă nu e sigur, că lui Moldovan din Cluj i-se va pune un vrednic contrapunct Concursul pentru ocuparea postului definitiv s'a escris nu mai acum si terminul pentru intrarea petiţiilor s'a ficsat până la 20 Decembre.

Se nominéză de concurenţi încă Dr Réthy şi profesorul Nicóră din Fiume. Se susţine, că d-lor Ciocan şi Oniţ li se vor pune piedici din causa, că le lipsesce doctoratul, titlul academic prescris de nouěle statute ale universítăţii Rěmânênd alegerea între Réthy şi Alexics — după cum mi-a spus un aderent al celuia din urmă, — senatul va decide la sigur în favorul lui Alexici. Dl Réthy a cerut adecă deja până acum, ca sě fie primit de docent privat, însě cererea i a fost refusată.

Stăm deci astfel în faţa unei chestinni de importanţă, la a cărei favorabılă deslegare nu avem multă speranţă. Faptul, că omul atât de odios şi de mic din punct de vedere naţional şi al cunoscinţelor, — a fost numit deja la acest post, provisoriu, nu admite mari nădejdi

*

Chestiunea Alexics va fi sulevată şi în memoriul, ce tinerimea îl va înainta rectorului în dilele aceste. Acest memoriu va fi o jalbă acumulativă a tinerimei celor trei naţionalităţi, un rěspuns energic la scrisórea rectorului cea plină de neadevěruri. Slovacii vor arăta lipsa unei catedre de limba slovacă la univesitatea din Pesta. Sêrbii vor expune chestia artonomiei bisericei lor naţionale. Acest memoriu va fi primul act de manifeştaţie bărbătéscă a tinerimei aliate.

*

Ministrul Wlassics a trimis în séptěmâna trecută o ordonanţă inspectorilor şcolari, conform căreia deschiderea şi închiderea anului şcolar cu solemnităţile de până acum se sistéză. In acéstă ordonanţă îşi dă espresie dorinţei, ca pe viitor „aceste solemnităţi ţinute până acum din punct de vedere curat religos, sè aibă în viitor caracter curat patriotic!“ La acéstă ordonanţă observă „Das Vaterland“ din Viena: „Sfântul Stefan n'a visat, că va fi vreodată în Ungaria o părere atât de condamnabilă, care crede, că momentul istoric este degradat prin cel religios“.

Ministrul a întocmit lucrul aşa, ca serbarea deschiderei sě se ţină în 4 Octobre, — la diua onomastică a Majestăţii Sale, ér închiderea anului în 8 Iunie, diua încoronării.

„Cât de isteţ şi de pěcătos — observă „Vaterland“. — Rugăciunea şi mulţămita către Ddeu se fie înlocuite prin omagiu adus Monarchului. Au dóră monarchul următor va avé asemenea diua onomastică la începutul anului şcolariu şi diua încoronării la sfêrşitul anului?...“

Patriotismul mai presus de tóte, mai presus de moral şi D-deu. Şovinismul unguresc n'are dór nici moral, nici D-deu.

*

Se mişcă Saşii? E timpul suprem, căci fără o lécă de gimnastică lâncezesc de tot. Vestea despre mişcarea lor din pricina noului proiect de magiarisare, a ajuns şi aici. Foile guvernamentale o inregistrézǎ fără co mentar, altele fac câte o laconică dar piscătóre observare la adresa celora ce numai acum în césul al 11-lea îşi deschid ochii.

Mai sus numítul „Vaterland“ publică scirea acésta sub titlul „Die sieben Schwaben von—Siebenbűrgen“, făcênd urmětoriul comentar:

„Fórte frumos din partea Saşilor viteji, însě prea vin târdiu cu resistenţa lor. Ei în loc se derîme sistemul liberal, l'au salvat prin ţinuta lor, şi acum, după acéstă tăgăduire a lui Christos, resistenţa lor în contra actelor de forţă a şovinismului pare a fi un fel de luptă a — celor 7 şvabi“. Care va sě dică: o ironie.

Tot în acest ton scrie „Vaterland“ şi la adresa Saşilor din Braşov, cari au felicitat pe Bismack din incidentul sěrbătorirei lui Honterus.

Bieţii Saşi, cu oportunismul lor au ajuns de batjocura rudeniilor. Dat es zě fil: *Dorin.*

---

*) Intârdiată din lipsă de spaţiu.

Dela „Reuniunea femeilor române din Sibiiu“.

Dare de sémă şi mulţămită publică.

Constatând cu deosebită satisfacţie, că apelul nostru din primăvéra trecută, adresat onoratului public român, a avut cel mai frumos resultat: atât prin obţinerea a 900 obiecte donate, cât şi prin ajutóre considerabile în bani, ér cu ocasiunea aranjărei expoşiţiei din obiectele primite şi formate în 800 câştiguri, precum şi cu ocasiunea seratei cu dans din 16 Octobre a. c. prin suprasolviri şi oferte marinimóse în bani, ceea-ce dovedesce, că realisarea scopului celui urmărim este nu numai o necesitate, ci şi o dorinţă generală:

ne împlinim o plăcută datorinţă, când şi pe calea acésta exprimăm adânca mulţămită a reuniunei nóstre tuturor acelora, cari prin suprasolviri şi ajutóre directe au contribuit la sporirea fondului pentru înfiinţarea unei preparandii de învěţătóre şi a unei scóle pentru industria de casă.

De aceste ajutóre au întrat

I. *Ca suprasolviri la serata cu dans* din 16 Octobre anul curent:

Dela Excelenţia Sa Miron Romanul, archiepp şi metropolit Sibiiu 20 fl.

Dela P. S. Sa Ioan Meţianu episcop Arad 5 floreni

Dela P. Sa Nicolau Popea episcop Caransebeş 10 fl.

Dela dnii: Alexandru de Mocsonyi mare proprietar Birchiş şi Eugeniu de Mocsonyi mare proprietar Căpâlnaş câte 9 fl.

Dela domnul Zeno Mocsonyi de Foen mare proprietar Bulci 4 fl.

Dela Excelenţia Sa Emil Probst nobil de Ohstorff comandant al corpului de armată XII, Sibiiu 3 fl.

Dela Excelenţia Sa Teodor cav. de Seracin locotenent mareşal campestru Caransebeş 4 fl.

Dela Institutul „Albina“ 25 fl.

Dela dl Parteniu Cosma directorul „Albinei“ ~~Sibiiu 6 fl.~~

Dela domnii Atanasiu Cimponeriu jude de tablă în pensiune Budapesta şi Alexandru Lebu mare proprietariu Sibiiu câte 5 fl.

Dela dnii Dr. Vasiliu Bologa directorul scólei de fete Sibiiu. Constantin Burdia pri mariu Caransebeş. Michail Cirlea, notariu public reg. Abrud. T. Hamrody, comersant Sibiiu. Dr. Nestor Oprean, advocat Sân-Nicolaul mare. Ioan Papp, protonotar comit Oradea-mare. Dr. Nicolae Şerban, deputat dietal Voila. Dr. A. Schwabe, medic dentist Sibiiu. Dr. Urmánczi Nándor, vice notariu comit. Dicso-St-Martin — câte 4 fl.

Dela dd: Ioan Bădilă, jude de tribunal Sibiiu. Ilie Curescu, locotent în pens. Caransebes. Dómna Doja Lipova. Dr. Octavian Russu, advocat Sibiiu — câte 3 fl.

Dela dd: Vas. Beleş, protopresb. Rodna-Totvaradia. Dr. Alexandru Bireescu, advocat Panciova. Georgiu Bogoeviciu esactor la fund. Gozsdu Budapesta. Petru Corcan, protopretor Jam. George Dima, profesor Sibiu. Dşóra Nina de Dunca, privatieră Sibiiu. Nicolau Garoiu, advocat Zernesci. Dómna Aurelia Goga, preotésă Reşinari. Augustin Hamsea, director seminarial Arad. Voicu Hamsea protopresbiter Lipova. Nicolau Henţu, notariu Sělişte. Dna Elena Horvath, Oradea-mare. Pantaleon Lucuţa, asesor consist. Sibiiu. Familia Maetz, architect Sibiiu. Trifon Miclea, protopresbiter Panciova. Paul Miclea, comersant O-Zora Dr. Atanasie Marienescu, jude de tablă Oradea-mare. Ilie Moga, învěţător Sibiiu. Filaret Musta, archimandrit Caransebeş. Dr. Aurel Novac, advocat Biserica albă. Sebastian Olariu, protopresbiter Făget. Ignatie Papp asesor cons. Arad. I. Petric, protopresbiter Braşov. Dr. George Popovici, protopresbiter Lugoş. Alexandru Popovici protopresbiter Oraviţa. N. Rocsin, protopresbiter Tinca. Paul Rotariu, advocat Timişóra. Dr. Petru Şpan, profesor Sibiiu. Iulius Schäffer, profesor de musică Sibiiu. Onoriu Tilea, inginer Sibiiu. Petru Tisu, advocat Panciova. Totoian, cleric ab. Kisfalud. Dr. Nicolau Vecerdea, advocat Sibiiu. Nicolau Zigre, adv. Oradea mare — câte 2. fl.

Dela dd: Dr. Traian Bădescu, secretariu consist. Caransebeş. Dómna Dr. Balint, Sibiiu. Nicolau Bogdan, profesor Braşov. Ioan Broju, capelan militar Sibiiu. Demetriu Câmpean, archivar consist. Sibiiu. Dr. Nicolau Comşa, medic Sělişte. Vasiliu Damian, protopresbiter Brad. Iuliu Dan, protopresbiter Făgăraş. Dşóra A. Dărămuş, învěţătóre Ocna. Patriciu Drăgălină, profesor Caransebeş. G. Feier, advocat B-Ineu, Dómna Ana Francu, Sibiiu. Dr. Iuliu Grecu, medic Rěşinari. Ioan Lenger, secretariu consist Arad. Nicolau Măneguţiu, protopresbiter M.-Oşorheiu. Paul Muntean, vice-colonel Sibiiu. Dr. Nicolau Oncu, director de bancă Arad. Dr. Iustin Papp, cand. de advocat Tinca. Ioan Papiu, protopresbiter Sibiiu. Avram Pěcurariu, protopresbiter Ilia. Ioan Pinciu, protopresbiter Ciacova. Dr. Ioan Pop, medic de stab Sibiiu. Dr. Nicolau Popovici, medic cerc. Vaşcău. Michail Popovici, protopresbiter Mehadia. G. Popovici, protopresbiter Şiria. Ioan Popovici, profesor Sibiiu. Sava Popovici, ppresb. militar în pens. Sadu. Dr. Ilarion Puşcariu, archim. vicariu archiepiscopesc Sibiiu. Dr. Traian Putici, protopresbiter Timişóra Dr. Remus Roşca, director sem. Sibiiu. Tuliu Roşescu, protopresb. Cluj. Dr. Ioan Şenchea, cand. de advocat Făgăraş. Vladimir Spătariu, advocat Verşeţ. Ales. Szánto advocat Sibiiu. Stefan Stroia, vice-notariu comit. Sibiiu. Elie Trăilă, advocat Oraviţa montană. Petru Truţa, advocat Arad — câte 1 fl.

Dela dnii: Traian Barzu, asesor consist. Caransebeş. Dr. Nerva Moldovan, medic Sibiiu. Oprea Steflea, practicant la comitat Sibiiu, — câte 50 cr.

II. *Ca contribuire directă la fond*, dela domnii: Alexandru de Mocsonyi, Eugen de Mocsonyi şi Zeno Mocsonyi de Foen, suma de 92 fl. 79 cr.

(Va urma.)

Noutăţi.

Monumentul lui Iancu. Chestiunea fondului pentru monumentul lui Iancu a ajuns în tótă forma în mânile procurorului.

Tribunalui reg. din Alba-Iulia a tras la rěspundere pe administratorul banilor colectaţi, Tit Liviu Albini, şi după-ce n'a putut da sémă de ei, l'a deţinut, şi astădi T. L. Albini se află în închisóre preventivă pentru defrauderea de bani publici.

Cercetarea pornită în Alba-Iulia s'a estins şi asupra Sibiiului.

Dl Gödry, judele de instrucţiune din Sibiiu, recercat prin tribunalul reg din Alba-Iulia, a cercetat dilele trecute la „Albina„: cine a depus bani sub numele „Monumentul lui Iancu“? câţi şi când i-a depus? cine, şi când i a ridicat?

Intr'adever lucru nepriceput, cum amicii dlui Albini, dd Slavici şi Brote, despre cari se dice, că ar fi luat în administrare fondul „monumentului lui Iancu“ prefer a lăsa în temniţă pe amicul lor Albini, decât a trimite banii la destinaţiunea lor, séu cel puţin la un institut de bani din patrie.

Corespondentul din Sibiiu (?) al lui „Budapesti Hirlap“ (verosimil Ieszenszky), pune în vedere şi iniciarea paşilor pentru estradarea dlui Slavici, la care după fasiunile lui Albini ar fi banii, şi el crede, că fiind dl Slavici supus ungar, ér urmărirea nefiind de natură politică, guvernul României nu va puté denega estradarea.

* * *

Studenţii universitari unguri în serviciul magiarisării. Tinerimea unguréscă universitară din Budapesta a pornit şi ea mişcare pentru promovarea agitaţiunei pornite în ţéra întrégă în scopul magiarisării numelor. Şocietatea ei literară *„egyetemi kör“* va lansa în curênd un apel către studenţii nemagiari dela universitate în care îi va provoca sě-şi magiariseze numele şi sě influinţeze în scopul acesta şi la părinţii, fraţii şi cunoscuţii lor. In chestia acésta va premerge cu pildă presidentul *egyetemi-kör*-ului, *Ortmann* Albert, care va primi numele patriotic „Váry“.

* * *

O nóuă surprindere. *„Magyarország*, pretinde a fi informat, că Monarchul va face o nóuă suprindere magiarilor pe dilele Crăciunului: E vorba, că Maj. Sa ar avé de gând sě schimbe colorile curţii regale, pentru că s'a informat, că *„schwartz—gelbul* e antipatic patrioţilor. Iată cum face istoricul afacerii fóia atinsă: Când împěratul german a visitat B.-pesta, i-a bătut la ochi, că prietutindeni numai stindarde ungurесci, prusiene, germane erau arborate, ér stindardul negru-galbin nu era de loc representat. Cerênd lămurire 'i-sa rěspuns din partea unei persóne dela Curte, că steagul negru-galbin nu prea e simpatic ungurilor, pentru că nu se leagă de el cele mai plăcute suveniri. Intîmplarea aceasta a ajuns şi la urechile Monarchului, care a hotărit sě impace pe *credincioşii* sěi sudiţi prin schimbarea colorilor dinastiei.

* * *

Dr. Lucaciu redivivus. După o lungă-lungă pausă pe părintele Lucaciu érăşi îl vědurăm prin Sibiiu.

Se dice, că „secretarul general al comitetului partidului naţional“ ar fi venit ca sě se împace cu „preşedintele“ comitetului, dar ar fi aflat uşile încuiate.

Nu scim dacă este adevěrat séu ba, că n'a succes împăcarea, dar atâta am vědut şi noi, că pe stradă şi prin berării, suita fostului „conducětor“ o făceau tot numai rěmăşiţele fostei tinerimi aderente a „Tribunei“ vechi: dd. Tordăşianu, Věrzar şi părintele Bobeş.

Sic transit gloria mundi.

* * *

Magiarisarea birtaşilor. Ungurii din Pesta nu pot suferi imprejurarea, că mulţi dintre birtaşii capitalei pórtă nume străine şi nu patriotrice. Au pornit deci mişcare intre ei, îi îndeamnă din resputeri sě adópte nume ungurеsci décă vréu sě trăească în ţéra ungurésсă.

* * *

Societatea academică „Junimea“ din Cernăuţi în adunarea generală din 2./14 Noemvre a. c. şi-a constituit comitetul pentru anul administrativ 1897/98 în următorul mod: Preşedinte: Vasilie Burduhos, stud. fil. Vice-preşedinte- Dragoş Bumbac, stud jur. Secretariul I: Eugen Tarangul, stud. jur. Secretariul II: G. Burcutian, stud. jur. Cassar: Eusebie Antonovici, stud. jur.; Controlor: Epaminonda Bocancea, stud. jur.. Bibliotecar: Octavian Scalat, stud. jur. Econom: Ioan Vorobchievici, stud. teol.

* * *

Dreyfus pe insula Dracului. De jur împrejurul insulei Dracului, locul de osândă alui Dreyfus, se află o mulţime de bănci de năsip şi numeróse adâncături largi, populate cu rechini. Negreşit, că nici acestea nu încurajază evadarea.

Cu toate aceste piedeci naturale, guvernul a credut de cuviinţă sě mai adauge şi altele. De jur împrejurul locuinţei lui Dreyfus şi a paznicilor lui a pus sě se facă un puternic zăplaz de gratii de fer, astfel că ex-căpitanul se află ca într'un fel de colivie.

Lucrările pentru instalarea lui Dreyfus au costat 60.000 de franci. Cheltuelile generale ale intreţinerei, supraveghiarea aspră, plata paznicilor, corespondenţa, telegramele (10 fr. cuvîntul), etc — trece anul peste 50.000 de franci.

Aşa dară, în trei ani de dile, cât a stat în insula Dracului, Dreyfus a costat pe guvern mai mult de 200.000 franci. Acestea sunt cifrele oficiale.

La început au fost puşi 6, ér acum sunt 9 păzitori. Fie-care paznic, afară de léfă, primesce anual o gratificaţie de 1500 de franci. Toţi sunt sub-ofiţeri, cari şi-au făcut deja stajul; în fruntea lor se află un sublocotenent. In timpul din urmă, ei au fost adese-ori schimbaţi — şi anume pentru ca sě nu ajungă prea intimi cu Dreyfus.

* * *

Necrolog Cu inimă înfrântă de durere aducem la cunoscinţa rudeniilor şi cunoscuţilor, cum-că scumpul nostru fiu *Eugen Piso*, învěţăcel de comerciante, după cumplite suferinţe de dóue săptěmâni a încetat din viéţă adi la 5 óre diminéţa în frageta etate de 15 ani. Inmormêntarea rěmăşiţelor pămêntesci ale neuitatului nostru fiiu s'a facut din locuința nóstră (Laterngasse Nr. 21) Luni în 6 Decembre a. c st. n., la 2 óre p m. după ritul gr.-or. în cimiteriul din suburbiul Iosefin. Sibiiu, în 4 Decembre 1897. Neconsolații părinți: Ioan Piso, senator în pensiune, Emilia Piso născ. Müller.

* * *

Invitare. Societatea de lectură „Andreiu Șaguna“ învită cu tótă onórea la *Ședința publică*, ce se va ținea Sâmbătă la 29 Novembre st. v. în memoria marelui Archiereu Andreiu, în sala cea mare a noului edificiu seminarial. Inceputul la 7 óre séra. Sibiiu, 22 Novembre 1897. Comitetul arangiator. Ofertele bonevole, incurse în favorul societății se vor cuita cu mulțămită pe cale publică. N. B. Intrarea va fi prin strada „Spinarea Cânelui“ (Hundsrüchen).

Progam:

1. „Cuvênt de deschidere“ rostit de preș. Dr. Ioan Stroia.

2. „Cântec de séră“, de Nic. Popovici chor.

3. „Onórea și duelul din punct de vedere moral“, de v.-preș. Lazar Tritean, cleric an. III.

4. Potpouri“, esecutat de orchestra societății.

5. „Dragostea învrăjbită“, de G. Coșbuc, declamată de Iosif Comanescu, cleric an. II.

6. I. Küfner IV. Livraison, duet de flaute, esecutat de George Henția, cleric an. II. și Emil Tărchilă cleric an. I.

7. „Dor și jale“, disertație de Terenție Popovici, cleric an. III.

8 *a*) „Sună buciumul de alarmă“, marș de Ion R. Simonescu, chor.

b) „Zorirea“. de C. Attenhofer, chor.

* * *

Diplomat flămând. Ambasadorul Turciei la Berlin *Galib* 'și-a părăsit sèptĕmânele trecute postul și s'a reîntors la Constantinopol, unde a declarat, că s'a reîntors din causa, că — răbda fóme. Guvernul turcesc adecă de treisprедece luni nu i-a plătit nici un creițar, și Galib om sĕrac fiind și săturându-se de viața în miserie, a fost nevoit sĕ purcédă în chipul pomenit. După cum scrie fóia bine informată „*Temps*“ din Londra, diplomații turci fără escepție sunt în modul acesta tratați de către guvernul lor. Sunt ambasadori turci, cari n'au bani nici pentru telegramele oficiale. Scene tragicomice din viața ambasadorilor turci, cu servitori, bucătărese, vizitii, croitori etc. neplătiți, încă nu sunt prea sporadice.

* * *

Convocare. Societatea română de diletanți „Progresul“ din Făgăraș își va ține adunarea generală din acest an Duminecă în 12 Decembre st. n. a. c. la 3 óre p. m. în localul societății, la care adunare generală sunt poftiți a participa toți membrii precum și alți binevoitori ai acestei corporațiuni.

Obiectele:

1. Deschiderea ședinței și constatarea membrilor presenți.

2. Solvirea taxelor restante și înscrierea de membrii noi.

3. Raportul general al comitetului.

4. Raportul cassariului.

5. Censurarea rapórtelor de sub pct. 3 și 4.

6. Votarea unui regulament despre afacerile interne.

7. Propuneri.

8. Inchiderea ședinței.

Făgăraș, 24 Novembre 1897.

Dr. *Ioan Turcu*, președinte. *I. Berescu.*

* * *

Bibliografic. Au apărut: *Rapórtele anuale ale Societății de lectură „Petru Maior“* din Budapesta pe a. adm. 1895/6 și 1896/7, precum și nóuele *statute*, aprobate de ministru. Din aceste rapórte se vede, că societatea a avut în a. 1895/7 — 65 membrii ordinari, 2. membrii extraordinari, 32 membri onorari și 32 membri fundatori; ér în 1896/7 79 membri ordinari, 2 membri extraordinari, 32 membri onorari și 33 membri fundatori. Biblioteca numĕră 1557 opuri în 2015 volume și 1454 broșure. Jurnale și reviste a avut 36, din cari 30 gratuite, 6 abonate. Averea totală a societății face 6302 fl. 40 cr.

Rapórtele cuprind interesante date, cu deosebire în ce privesce reactivarea societății și obținerea aprobării statutelor din partea ministrului.

Din Public*)

Mulțămită pubică

Comuna bis. gr.-ort. Craiva, protoprosbiteratul A.-Iulia, a luat nobila hotărîre, de și în grele дile, de aș zidi un locaș dдeesc, — biserică — din material solid. Spre scopul acesta locuitoriul de aici Gligor Stanciu alui George din îndemn creștinesc și spre a încuraja și pre popor a dăruit însemnata sumă de 100 fl. v. a., un dar fórte mare amĕsurat stărei lui materiale. Din acésta sumă s'au cumpărat lemnele necesare din pădurea erarială și s'a plătit de s'au făcut 3 vărniți var cu circa 1050 ferdele, care s'a stins și s'a așeдat în grópe.

Dacă acestui benefăcĕtoriu i-ar urma și alți locuitori de aici cu stare înдecit mai bună. frumósa idee nu preste mult s'ar întrupa mai ales sperând și contând și la ajutoriul Prea Ven. Consistoriu archidiecesan.

Pentru acéstă faptă creștinéscă subscrisul 'și ține de a sa datorință a aduce și pe calea acésta mulțămita sa pentru acést dar. Dee bunul D-дeu, ca fapta lui nobilă se-i fie rĕsplătită de Părintele Ceresc, spre a cărui zidire de locaș a jertfit.

In numele comunei bisericesci:

Craiva, la 13 Iuniu 1897.

Ioan Morușca,
paroch gr.-ort.

Mai nou.

După telegramele sosite din Budapesta, parlamentul țerei nóstre în ședința de eri a primit în general proiectul despre magiarisarea numelor comunelor.

În o дi, mult douĕ, el va fi primit și în special, și precând vor veni eventualele întruniri ale Românilor, legea va fi sancționată.

Și noi tot mai cântăm: „Deșteptă-te Române“!

PARTEA SCIENTIFICA ȘI LITERARA

Stabilimente de cură poporale

pentru bolnavi de plumâni și scopul lor final.

de

Dr. Süssmann.

(Urmare și fine.)

Pe cari experiențe clinice și bacteriologice se baséză alegerea armelor nóstre în lupta contra tuberculosei?

1. Tuberculósa e o bólă cronică cu un decurs mai mult trăgĕnat; e pricinuită sigur de bacilul tuberculosei.

2. Doctrina lui Laenec despre incurabilitatea ftiziei nu se mai póte susținé aдi după lumina revĕrsată de descoperirile lui Koch.

3. Bacilii tuberculosei în urma marei lor capabalități de resistență se susțin îndelungat în lumea externă, pe ceea-ce se baséză primejdia infecțiunii.

Excretul uscat, conținênd bacili, își conservă sĕptĕmâni de-alungul capacitatea de infecționare. Dar prin căldură înaltă și prin soluție de acid carbolic bacilii se nimicesc în dată, ér prin lumina difusă a sórelui în 5—7 дile. (Koch).

Experimente făcute la animale și experiențe clinice ne arată, că aerul curat próspĕt nu e favorabil încuibării bacilului tuberculosei în corp.

Drept locuri, unde germenii bólei se pot gasí în abundență, s'au dovedit:

a) Secretele bolnavilor (scupat, flegmă, lapte).

b) Obiectele din jurul bolnavilor, (vase, instrumente musicale, etc.)

c) Locuința (odăile de lucru).

d) Alimente, îndeosebi laptele dela vite tuberculose.

e) Pravul.

5. Germenii bólei pot întra cu deosebire pe dóue căi în organism, prin canalul digestiv, putêndu-se tuberculosa transplanta prin apa de beut séu prin alimente, anume lapte, unt, și prin organele respiratorice, putênd germenii bólei întra cu aerul în organele respirațiunii.

6. După tóte experiențele de pănă aci, tuberculosa înăscută și cea, care se ivesce în lunile prime ale vieții, e de a sĕ atribuí erediștii; cea care se ivesce în etatea mai înaintată, e de a sĕ atribuì însĕ inecțiunii. Cel mult se moștenesce o anumită debilitate, o mai mică forță de resistență împotriva înfluențelor înbolnăvitóre.

7. Tuberculosa — abstragênd dela primii ani ai vieții — obvine mai des între anii 20 și 60, își alege deci jertfele mai mult din etatea capabilă de lucru.

In Șvițera mor în etatea sub un an 2·48%, în etatea dela 5 pănă 19 ani 14·5%, dela 20 pănă 39 ani 44·5%, dela 40 pănă 59 ani 28%.

8. Inclinarea individuală spre tuberculosă cresce cu anii, de óre ce ocasiunea spre infecțiune e cu atât mai mare, cu cât mai mult întrăm în marele vêrtej al vieții.

9. Pentru așeдarea și desvoltarea sa, bacilul tuberculosei mai înainte de tóte are lipsă de un teren priincios, abundent în nutremênt. E deci plansibil, ca tóte catarele, înflamațiile și lesiunile organelor respirațiunii, precum și toți morbii, cari micșoréză capabilitatea de resistență a corpului oblesc calea pentru desvoltarea tuberculosei pulmonare.

10. Clima de mare și de munte nu e favorabilă tuberculosei; prima, pentru-că aerul e liber de prav și conține sare, a dóua de sigur pe lângă lipsa pravului și din alte cause.

Din principiile desvoltate mai sus se póte deduce ușor felul, cum ar trebuì igiena sĕ combată tuberculosa pulmonară. Trebue mânecat dela bolnavul însuși, eventual dela secrețiunile sale și dela împrugiurimea sa în sensul cel mai larg al cuvêntului, și anume fiind cu considerare la bolnavi, cari mai mult séu mai puțin sunt capabili de lucru, și e de sperat, că pe lângă un tratament potrivit își vor recâștiga capabilitatea de lucru total séu pe un șir de ani. Armele în lupta acésta sunt de natură directă și indirectă, celor dintâiu aparține înființarea de stabilimente de cură pentru bolnavi de plumâni sĕraci, celor din urmă aparține rĕspêndirea în popor a mĕsurilor profilactice contra tuberculosei prin aceia, cari au fost adăpostiți în astfel de stabilimente.

Condițiunile, pe cari suntem în drept și îndatorați a le pune astorfel de stabilimente, se pot reasuma în următórele:

In linia primă vom pretinde, ca clima sĕ nu arate oscilațiuni prea mari și repentine în temperatură.

La acésta se adauge ca nóuă pretensiune după putință o scutire perfectă contra vêntului, care — după cum e cunoscut — e fórte vătĕmător pentru bolnavii de plumâni. Dar munții, cari oferă acest scut contra vêntului, sĕ aibă o înălțime moderată în proporțiunea lărgimii văii, ca sĕ nu se prea scurteze timpul sórelui

Destweiler, conducĕtoriul senatorului pentru bolnavii de plumâni în Fukenstein, basat pe o experiență de 25 ani, consideră mult temutul vênt de un binefăcĕtor, dacă acela nu atinge pe bolnav direct și continuu. El doresce construirea de verande scutite, provĕдute cu așternuturi comode și închise înainte numai cu perdele, cari astfel permit așa дicênd în mod nemărginit folosirea extinsă a aerului próspĕt, totdéuna în mișcare și liber de prav.

Marea însemnătate sanitară a luminei sórelui, insușirile cele promovătóre ale asimilațiunei și ucigătóre de bacterii, influența sa asupra dispoșiției psichice fac plausibilă pretensiunea, ca stabilimentul sĕ fie astfel așeдat, ca sĕ permită întrarea luminei din din tóte părțile.

De óre-ce pravul amestecat cu tot felul de germeni de bóle e cel mai mare inimic al bolnavilor de plumâni, terenul trebue sĕ fie astfel compus, ca sĕ avem o anumită garanție, că aerul e liber de prav.

Mai departe bolnavilor de plumâni sĕ le fie posibilă folosirea cea mai estinsă a aerului liber prin mișcări, cari promovéză gimnastica plumânilor și a inimei și sunt acomodate forțelor singuraticelor casuri, spre care scop trebue sĕ stee la disposiție căi (potece) în cele mai variate proporțiuni de urcare. E bătĕtóre la ochi influența, ce esercitéză asupra bolnavilor de plumâni mai mult séu mai puțin slăbiți acéstă cură metodică, care pornesce dela principiul treptatei acomodări și începe cu cele mai mici prestațiuni de exerciții musculare.

Organele slăbite se reculeg, prin ameliorarea producțiunii sângelui și a asimilațiunii cresce forța inimei și in deosebi scade extraordinar tusa adese turburătóre.

La tratamentul tuberculosei pulmonare pe lângă petrecerea în aer liber e de a sĕ pune pond pe o nutrire abundentă, așa дicênd prea abundentă. Noi trebue sĕ-i dăm corpului slăbit albunin, grăsimi și idrocarbonate în tótă forma și în cantitate corĕspunдĕtóre. Aceeași vecinică cartă de bucate produce scârbă față de bucate și causéză regres în nutrire.

Un alt factor vindecător esențial al stabilimentelor de cură poporale e cultivarea pielei.

Deci, remediile indroterapiei nu e perpermis sĕ lipséscă, sunt chiar neapărat de lipsă, pentru-că prin aplicarea lor pielea se dedă cu schimbarea repentină a temperaturii și devine mai resistentă față de influența stricăciósă.

La acestea se mai adauge încă ceva.

Tóte învĕțăturile igienei în general și ale igienei bolnavilor în special nu folosesc nimic, dacă nu se face séu nu se póte face, ca cei atinși și încunjurimea lor sĕ înțelégă total necesitatea executării practice a acelora.

Nu e permis a ascunde dinaintea bolnavului, că el sufere de tuberculosă, el trebue sĕ fie în curat cu starea sa și sĕ fie convins, că vindecarea e posibilă și atârnă dela el.

Bolnavul trebue instruat asupra curățeniei, ventilațiunii, petrecerii în aer, nutririi, alegerei îmbrăcămintei după timp, asupra mĕsurii potrivite și a felului mișcării, asupra cultivării pielei pănă la cele mai mici lucruri.

Aici trebue instruat și educat bolnavul, cum sĕ și arangeze feliul traiului corespunдĕtor organismului sĕu chiar și între cele mai simple împrejurării ale vieței, independent de climă, de favorul séu nefavorul împrejurărilor.

Acésta însĕ mai aduce cu sine și un alt folos neprețuit: bolnavul, care în stabilimentul de cură poporal a experiat bunătatea îndrumărilor primite, respective a ajuns la ameliorare séu vindecare, e fórte potrivit, ca prin exemplul sĕu sĕ rĕspêndéscă între semenii séi principiele generale ale igienei și mĕsurile speciale contra bólelor pulmonare, și sĕ ajute esențial, ca acelea pe încetul sĕ devină bunul comun al celor mai largi pături ale poporațiunei.

Și între păreții nostri petrece dușmanul, care mereu róde la măduva nóstră, și ne aduce aminte, ca sĕ ne mișcăm.

Nu mĕ cuget la tratamentul climatic-dietetic în institute închise, al acelei mulțimi, care pătimesce de tuberculosă pulmonară înaintată, ci la înființarea unui stabiliment de cură în clime muntóse pentru bolnavi de plumâni cu tuberculosă pulmonară în stadiul inițial, respective pentru reconvalescenți, la cari e de temut o erumpere și desvoltare a tuberculosei și e speranță că prin un tratament corespunдĕtor sĕ-și susțină capacitatea de lucru durabil séu pe un șir de ani.

Dar acésta e numai așa realisabilă, dacă toți medicii dau sprijinul lor acestei chestiuni. De óre-ce succesul și împedecarea desvoltării formelor mai grave atârnă dela tratarea bolnavilor la timp potrivit și de cu vreme. După ce bóla a făcut odată stricăciuni mai mari în plumâni, scade verosimilitatea la 0 de a mai puté tempora tuberculosa pulmonară.

Fără de a atinge mai de-aprópe procurarea mijlócelor, ceea-ce ar trece peste cadrele acestui articol, considerând dărnicia institutelor de credit locale, considerând binevoitórea prevenire a organelor administrative față de idea inițiată și avênd în vedere împrejurarea, că secțiunea medicală a Reuniunei ardelene pentru sciințele naturale, de sigur cel mai chemat factor spre a judeca în chestiunea acésta, în principiu s'a declarat pro, apare întemeiată speranța, că în timp apropiat și păturile mai puțin înzestrate cu avere se vor puté împărtăși de bunătatea climei muntóse spre binele lor și al întregului.

Trad. de *Drib.*

---

*) Pentru cele publicate în rubrica acésta redacțiunea nu este responsabilă.

Nr. 952—897. [228] 2—3

CONCURS.

Pentru intregirea postului de învĕţătoriu la şcóla confesională gr.-ort. din Roşia ocupat în mod provisoriu, în sensul venerabilei resoluţiuni consistoriale dtto 25 Sept. a. c. Nr. 6370 şcol. se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în fóia destinată pentru publicaţiuni oficiale „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt 300 fl. v. a. şi cuincuenalele asigurate în lege, cuartir în edificiul şcólei cu dóuĕ odăi, culină şi pivniţă şi lemnele necesare pentru încălḑit.

Doritorii de a reflecta la acest post au a-şi aşterne suplicele concursuale instruite în sensul normelor din vigóre la subsemuatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis, avênd a se presenta in persónă în vre-o Dumineca séu sĕrbătóre în comună spre a-şi documenta desteritatea în cântările bisericesci şi în tipic la biserică.

Fiind disponibil va întra în oficiu imediat după întărirea alegerii, în cas contrariu numai cu inceperea anului şcolar viitoriu.

Sibiiu, în 4 Novembre 1897.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Sibiiului.

Ioan Papiu,
peotopresb.

Nr. 501/1897. [223] 3—3

CONCURS.

Pentru întregirea postului de paroch în parochia de clasa a III-a din comuna Tătăresci, protopresbiteratul Iliei, se scrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telgraful Român“.

Cu acest post sunt împreunate venitele îndatinate şi regulate prin comitetul parochial la 22 Ianuariu 1892, ér în urma părintescului ordin consistorial dtto 20 Aprilie 1893. Nr. 2485 B. aprobate şi de către sinodul parochial la 13 Iuniu 1893, care venite computate în bani dau suma de 400 fl. anual.

Informaţiuni mai deaprópe se pot lua dela comitetul parochial respectiv şi dela acest oficiu protopresbiteral.

Doritorii de a ocupa acest post au a-şi aşterne cererile lor concursuale instruite conform normelor în vigóre, subsemnatului oficiu protopresbiteral până la iterminul susindicat.

Oficiul protopresbiteral gr.-ort. al tractului Iliei, în conţelegere cu comitetul parochial concernent.

Ilia, la 22 Octobre 1897.

Avram P. Pĕcurariu.
protopresbiter.

Nr. 427/897 [221] 3—3

Concurs repeţit.

Pentru întregirea postului de paroch din comuna Blăşeni-Sat se escrie concurs nou cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Tel. Rom.“

Emolumentele împreunate cu acest post dau suma de 341 fl. 10 cr.

Petenţii au a-'şi aşterne cererile instruite conform normelor în vigóre la subsemnatul oficiul protopresbiteral în terminul deschis.

Brad, la 19 Ocrobre 1897.

Oficiul protopresbiteral gr.-oriental al Zarandului.

Vasiliu Damian,
protopresbiter.

Nr. 113 [226] 3—3
of. parochial.

Publicare de licitaţiune.

Acoperirea cu tinichea a bisericei din Borgo-Prund, protopresbiteratul Bistriţei se va da în întreprindere pe calea licitaţiunei publice minuende, în 11 Ianuariu 1898 n. la 11 óre a. m în şcóla confesională din Borgo-Prund.

Preţul de strigare conform preliminariului de spese e 1734 fl 45 cr. Intreprinḑĕtorii, cari doresc a licita au a depune un vadiu de 10% din preţul de strigare.

Intreprinḑĕtoriul cu care se va încheia contractul are a asigura comuna bisericéscă cu o cauţiune de 500 fl. pe un timp anumit ce se va statori în contract.

Preliminariul de spese precum şi condiţiunile de licitare se pot vedea ori când la oficiul parochial din Borgo-Prund.

Comitetul parochial gr.-or.

Preşedintele:
Teodor Vrăşmaş m. p.

Notariul:
Teofil Vlad m. p.

N. 484.

Vĕḑut.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Bistriţei.

Borgo-Bistriţa, 22 Octobre 1897.

Simeon Monda,
protopresb.

Nr. 1483—897. [227] 3—3

Publicare de licitaţiune.

Prin acésta se face cunoscut, precum-că în partea de pădure numită „Riu-Ionelu“ a comunei Sebeşul-Inferior, — pe basa planului despre economisarea pădurilor aprobat — se va vinde la plus oferenţi prin licitaţiune publică ţinêndă în 16-a Decembre 1897 st. n. la 10 óre ante merid. în cancelaria comunală din Sebeşul-Inferior, o cantitate de lemne, blane de fag, şi trunchiuri în pădure de circa 2500 stîngini metrici care se póte produce în tăieturile de pădure prescrise spre folosinţă pentru anii 1896, 1897 şi 1898.

Preţul strigărei este 1 fl. 50 cr. de 1 stângin metric.

Doritorii de a cumpĕra sunt obligaţi înainte de începerea licitaţiunei a depune ca vadiu o sumă de 400 florini v. a.

Înainte de începerea licitaţiunei verbale se vor primi şi oferte în scris sigilate şi provĕḑute cu vadiul sus amintit şi compuse în modul prescris.

Condiţiunile de licitaţiune se pot privi la oficiul comunal în Sebeşul-Inferior ori-şi-când.

În fine se observă, cumcă numitele tăieturi din pădure sunt în depărtare cam de 10 Kilometri dela staţiunea călii ferate Felső Sebeş şi cumcă şi în anii proximi se vor vinde în numita parte de pădure lemne blane de fag.

Sebeşul-Inferior, (cercul protopretorial central al Sibiiului) în 17 Novembre 1897 st. n.

Oficiul comunal:

Toma Flucsa, jude. **Ivan.** notar com.

În librăria Tipografiei archidiecesane se află:

Dicţionariu român-maghiar
şi
Dicţionariu maghiar-român

de

Dr. I. Crişan şi N. Putnoky,

apărute în 1893 şi 1895, cele mai nóue vocabulare pentru învĕţarea limbei maghiare.

Preţul leg. à fl. 2.—

Exarêndarea dreptului de móră!

Morile de apă, precum şi dreptul de móră al comunelor Roşia, Bendorf, şi Săsăuş se dau în arêndă în 12 Decembre a. c. la 2 óre p. m. în cancelaria pretorială din Nocrich pe timpul din 1 Ianuariu 1898 până la 31 Decembre 1900.

Preţul de strigare este pentru Roşia 380 fl., pentru Săsăuş 350 fl. şi pentru Bendorf 200 fl. anual.

Ca vadiu au sĕ se depună 10% din preţul de strigare.

Oferte sigilate împreună cu vadiul se pot înainta până la începerea licitaţiunei.

Condiţiunile mai detaiate se pot vedea la acest oficiu precum şi la respectivele oficii comunale.

Nocrich, în 30 Novembre 1897.

Bedeus,
protopretor.

[229] 1—2

A eşit de sub tipar şi se póte procura din

Librăria Tipografiei archidiecesane

CALENDARIU
pe anul comun dela Christos
1898.

Anul al patruḑeci şi şeptelea.

Pe lângă partea calendaristică cuprinde: şematismul amplificat al archidiecesei ortodoxe transilvane, precum şi un mic şematism privitor la diecesele aparţinĕtóre metropoliei ortodoxe române din Ungaria şi Transilvania; o indicare lunară a agendelor protopresbiterale şi parochiale; o indigitare pentru trebuinţele clericilor absoluţi şi a învĕţătorilor confesionali; însemnarea têrgurilor după alfabet, luni şi ḑile; anunţuri, şi în fine catalogul cărţilor din librărie.

Partea literară conţine: „Pascile“ şi „Érnă pe uliţă“, poesii de G. Coşbuc, Alexandru Roman, material pentru biografia şi activitatea lui de Ilie din Urseni, şi „Bunica Márie“ de Ilarie Chendi.

Preţul unui exemplar broşat 30 cr., 10 séu mai multe exemplare şi în genere vêndḑĕtorilor broşat 25 cr.

Librăria Tipografiei archidiecesane, Sibiiu.

Nou car elegant de cununi

Intreprinderea
de
pompe funebre
şi
transport de cadavre

ce există de un şir lung de ani pe piaţa acésta

Coloman Paly & Fiu,

Piaţa mică Nr. 4.— Pempflingergasse Nr. 10

se recomandă pentru **înmormêntări** şi **transporturi de cadavre** pe lângă asigurarea unui **serviciu deplin solid** cu **preţuri moderate**.

[225] 3—5

Sicrie nóue de metal,

adjustate pompos, pentru cripte şi pămênt, fórte durabile şi ieftine.

Care de morţi şi pentru împrejurime.

In deposit se află tóte obiectele necesare pentru înmormêntări.

Cununi şi pantlici de cununi.

Arangiarea dela cele mai simple până la cele mai mari catafalcuri.

Redactor prov. Gavriil Hango.

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 131. Sibiiu, Joi, 27 Novembre (9 Decembre) 1897. Anul XLV.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
la „Tel. Rom.“ într'una cu suplementul „Fóia Pedagogică“
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strěinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Magiarisarea comunelor.

In şedinţa de Luni a parlamentului nostru s'a desbătut proiectul de lege pentru magiarisarea numelor comunelor.

Sunt anumite chestiuni, cari adună în o singură tabără tóte partidele din parlamentul nostru.

De câte-ori vorba e de idea de stat unguresc, tóte partidele din parlamentul ţĕrei nóstre sunt la un gând şi la o acţiune.

Patriotismul ungurilor atâta e de potenţat, încât la asemene ocasiuni opoziţiunea se pune în frunte, licitéză fie-care, voind a fi mai radical.

In casul cu magiarisarea numelor comunelor guvernul, care a presentat proiectul de lege, apare în vestmêntul moderatului, şi lucrurile astfel sunt arangiate, încât oposiţiunea trebue sĕ vină şi sĕ acuse pe guvern, că nu e destul de radical.

Privirile nóstre au fost îndreptate asupra ţinutei deputaţilor saşilor, cari au primit mandat dela alegĕtori sĕ vorbéscă şi sĕ voteze în contra proiectului.

Adunările de popor arangiate de saşi s'au exprimat destul de clar în meritul acestui proiect de lege.

In adunarea de popor ţinută aici în Sibiiu oratorul ḑilei de atunci preotul din Cristian Konnerth a combătut întreg proiectul, şi a caracterisat de tot potrivit tendenţa guvernului, când a susţinut, că acel proiect atât de periculos este, încât dacă chiar şi titlul din el ar rĕmâné numai votat, pentru tendenţele guvernului şi pentru punerea în lucrare a aceleia şi acel titlu e de ajuns.

Saşii din ţéra Bârsei au fost şi mai resoluţi, ei au declarat, că décă proiectul se va primi, atunci deputaţii lor sĕ părăséscă partida guvernamentală.

Inainte de a vení proiectul în desbaterea parlamentului, deputaţii saşi au ţinut conferenţă, în care au cerut dela guvern unele concesiuni.

Concesiunile aceste se reduc la posibilitatea de a se folosi pe lângă numirea oficială magiară în parantesă şi numirea germană a comunei, şi acésta în documentele publice şcolare, cum sunt testimoniele şcolare.

Mulţămiţi cu acéstă concesiune deputaţii saşi au votat pentru primirea proiectului, şi astfeliu şi-au dat consensul nu numai la titlul, care pentru adunarea din Sibiiu în sine era pericol, ci şi pentru celelalte disposiţiuni din proiect, cari sunt numai începutul unui mare plan de pericole şi de persecuţiuni pentru naţionalităţile din patria nóstră.

In conferenţa partidei guvernamentale pentru puţinele concesiuni cerute de sasi a vorbit şi fostul ministru Bethlen, care representă cercul Hermanului.

Ministrul de interne s'a învoit cu acele concesiuni, e vorbă însĕ că parlamentul nu le va primi, şi astfeliu Saşii au ajutat cu voturile lor votarea acestui periculos proiect de lege.

Mai comic e lucrul, că partida guvernamentală a dat deputaţilor saşi permisiunea sĕ voteze contra proiectului de lege, de care permisiune numai 5 au făcut us.

La comicul acesta al ţinutei deputaţilor saşi ne vine sĕ facem amintire de notabilităţile ţĕranilor ruşi, cari voind sĕ facă revoluţiune, au trimis la Ţarul o deputaţiune spre a li se da voie la acésta.

O asemene revoluţiune permisă a fost şi farsa deputaţilor saşi.

In asemene lumină, adunările de popor inscenate nu mai au nici o valóre morală, ci tot lucrul se reduce la o comedie arangiată de ómeni neserioşi, cari nu au avut curagiul sĕ tragă consecuenţele nici până acolo, ca deputaţii lor sĕ facă cel puţin în acest cas o oposiţiune seriósă, căci vorbă numai de manifestare a putut fi.

Noi naţionalităţile avem datorinţa sĕ ne manifestăm nemulţămirea faţă şi cu acest proiect de lege, care e o zală din lanţul cel mare cu care tot mai tare ne strînge hegemonia, dată acuma în mânile magiarilor.

Décă vorba e ca manifestarea acésta sĕ o facă în parlament, cei ce au ajuns sĕ aibă loc acolo, atunci ea sĕ fie seriósă şi démnă.

In interesul progresului.

Cluş, 1 Decembre 1897 n.

Am marcat într'un articol precedent*) posiţia, ce o ocupă în organismul românismului tagma preoţéscă şi stările nefavorabile unui avênt de desvoltare, la care ar trebui sĕ ajungă chiar în urma tradiţiunilor istorice legate de fiinţa acestei corporaţiuni, odinióră singură luptătóre credinciósă pentru drepturile poporului, ér astăḑi continuatórea muncei nobile ereḑite dela descălecarea coloniştilor şi ocuparea acestor plaiuri. E munca cea mai sublină: întărirea părţii spirituale şi morale a creştinului în lupta, ce o pórtă contra elementelor protivnice. Firesce, că acésta-i este posibil, fiind în contact continuu cu poporul, înţeleg clerul dela sate.

Fiecare tagmă în societatea omenéscă 'şi are normată sfera activităţii şi pentru susţinerea aceleia 'şi acuiră materialul combustibil pentru tóte împregiurările, ér pentru combaterea adversarilor are diferite mijlóce. O privire, nu numai în societatea omenéscă, dar în lumea tuturor fiinţelor organice, ne dă dovadă vie despre acésta. O falangă puternică 'ţi stă în cale ori decâte-ori ai căuta sĕ schimbi mersul natural, séu sĕ răpesci aceea-ce nu-ţi compete, ori în fine sĕ subminezi solul priincios desvoltărei societăţii respective.

Instituţiile bisericei ordoxe-orientale române asigură pe deplin mersul normal al afacerilor, prescriind fiecărui membru datorinţele şi drepturile. Justiţia încă e prevĕḑută pentru tóte casurile, aşa că e un hiperzel séu un semn de anarchie a face din tóte mĕrunţişurile administrative chestie „publică“.

Observăm, că un preot 'şí cere taxa de înmormêntare pentru un creştin; sub cuvênt, că preotul s'a tocmit cu el, debitoriul plécă jalba la redacţie, care din incidentul acesta croesce firma: „Cine e causa, că poporul slăbesce în credinţă?“ — şi rĕspunde: preotul **). Casuri de acestea nenumĕrate.

In feliul acesta s'a pus basă scólei pentru ponegrirea clerului român ortodox, pentru-că corespondenţii mai toţi anonimii, cari n'au cutezat sĕ ia responsabilitatea afirmaţiunilor, au fost ocrotiţi de dnii dela redacţia „Tribunei poporului“.

Ei bine, dnii mei, ce însemnéză apariţia, că astăḑi numai sciţi ce sĕ începeţi cu corespondenţele, cari Vĕ sosesc „en masse“, alta, decât, că şcóla întemeiată Vĕ aduce ródele sale?

Recunosc buna intenţiune a D-V., dar aş dorí, ca cât mai rar sĕ faceţi întrebuinţare de corespondenţe anonime în astfeliu de cause. Aveţi dreptul a combate rĕul, asta e o datorinţă morală impusă fiecărui om, dar hiperzelul în ori ce direcţiune e stricăcios. Sper însĕ, că viitoriul mĕ va face sĕ îmi schimb părerile şi astfel nu numai cu buzele, ci din inimă sĕ resune cuvêntul pace, căci nu câştigarea popularităţii cu ori ce preţ are sĕ fie prima chemare a pressei, ci propagarea bunei armonii şi îndemn spre bune lucruri.

Dar sĕ revin la apreţiarea factorilor decisivi în avêntul cultural, ce ar fi sĕ-l ia poporul, ţĕranul român. Intre acești factori am pus în primul rênd pe preotul român, care petrece pe creştinul sĕu dela légăn până la mormênt, a cărui casă e un asil pentru toţi cei ce doresc sfaturi în complicaţiile vieţei ḑilnice.

Tot aşa de importantă e chemarea învĕţătorimei nóstre, pe care o pun deopotrivă cu a preoţimei. E de prisos sĕ mai perd frase cu rolul învĕţătorilor. Basa culturei generale şi naţionale e depusă în mânile acestor pioneri ai naţiunei, şi resultatele activităţii unui învĕţător ca şi a unui preot harnic se cunosc într'o generaţie întrégă de ómeni.

Cine călĕtoresce şi studiază puţin situaţia comunelor nóstre va afla, că totdéuna înflorirea acelora e a se datorí cutărui preot séu învĕţător-apostol al némului sĕu.

Şi inima ţi se umple de bncurie vĕḑênd ce pot presta un tingur séu doi fruntaşi dornici de progresul conaţionalilor şi răpiţi de entusiasmul necesar pentru înălţarea stégului cultural. În anii ultimi posiţia materială a învĕţătorilor s'a mai îmbunătăţit încâtva şi pe ḑi ce merge se observă îmbunătăţiri.

Rĕmâne sĕ se facă ceva pentru asigurarea materială a preoţimei şi sprijinirea celor-ce se dedică pe cariera acésta. In general în privinţa acésta nu ne putem lăuda şi urmarea e, că preoţi cualificaţi pe deplin sunt constrînşi a-şi îngropa scinţa adunată cu multă ostenélă, luptându-se cu existenţa de pe o ḑi pe alta.

Poporul dela sate rĕmâne înapoiat în desvoltarea sa culturală câtă vreme nu vom da atenţiunea cuvenită clasei preoţesci şi învĕţătoresci. În mânile acestora e depusă speranţa nóstră, ei sunt aluatul chemat a da o espansiune cât mai bogată nobilelor calităţi ale ţĕranului român, cari astăḑi stau ca şi într'un boboc florile lipsite de raze îmbelşugate de lumină şi căldură.

Şi durerea e mare, când trebue sĕ constatezi, că până acum suntem înapoiaţi binişor nu numai din vina altora, ci şi din a nóstră. In zadar vom cânta în gazete ţĕranului despre interesele triplei alianţe şi alte mirozenii, cu cari încă nu l'am educat de loc, ci sĕ-i presentăm articlii cât mai apropiaţi de sfera ocupaţiunilor sale, pledând cu tótă hotărîrea pentru reformele necesare în sistemul agriculturei, industriei şi îndemnându-l la îmbrăţişarea meseriilor şi comerciului. O ḑic acésta mai ales pentru foi cuotidiane cu numeri de duminecă separati cari dând astfel o lectură potrivită poporului vor fi ferite a'l duce pe povêrnişul anarchiei, ceea-ce se întêmplă prin publicarea productelor unor intriganţi şi calumniatori.

Ca prima problemă s'ar impune o agitaţiune întinsă pentru sprijinirea acestor dóue branşe, a preoţimei şi învĕţătorimei, pentru ca succesele culturale sĕ fie din ce în ce mai pipăibile. Étă unde s'ar da ocasiune societăţilor culturale ale fraţilor nostri sĕ se validiteze, am vedé un nobil avênt din letargia spirituală, în care gemem, fiii români îmbrăţişând tóte ramurile de ocupaţii şi nelăsând ca alţii sĕ ne cuprindă tot terenul de sub picióre.

Dacă nu ni permis sĕ ne ridicăm acolo, unde libertatea desvoltărei — dacă am avea-o — ne-ar duce, sĕ ne silim cel puţin sĕ ţinem pas cu străinii, în prima linie sĕ nu uităm, că edificiului cultural trebue sĕ-i punem basa în popor şi la asta e chemat învĕţătorul şi preotul.

Sĕ le dăm deci tot sprijinul.

Nicolau Vătăşan.

Scrisóre din Bucuresci.

Sigur, că cetitorii „Telegrafului Român“ nu sunt străini de proiectul de lege al generalului Berendei, ministrul de rĕsboiu, prin care interḑice străinilor — şi deci Ovreilor — de a mai face parte din armata română.

Firesce, că acest proiect de lege, a fost primit cu satisfacţie de întréga ţéră, a nemulţămit însĕ pe ovrei, cari ori unde numai interesul îl caută; nu dragóstea de ţéră îi face de a cere inrolarea în armată, ci faptul că făcênd armată, cu mai multă cutezanţă ar putea cere drepturi politice.

De aci o agitaţie în ţéră; de aci adunări publice prin oraşele din Moldova, unde ovreí sunt a tot stăpânitori; o sumă de înjurii şi calomnii la adrésa acestei ţĕri, unde ei află o ospitalitate fără margini; ameninţări chiar cu intervenţiá străinătăţii. Tóte aceste ale lor demersuri au fost primite de Români cu un profund sentiment de indignare, mai ales că în spriginul ovreilor s'a pus deputatul Wasile Kogălnicénu, fiul marelui patriot român, care de astădată a dat de smintélă proverbul român „din stejar, stejar rĕsare“. — E josnic pentru un asemenea om aşi vinde convingerile şi fala numelui sĕu, banilor ovreesci!

* * *

Pentru ḑiua de eri 16 c. Asociaţiunea ovreilor din România, conchemase o mare adunare publícă în sala „Dacia“ pentru a vota un protest, care sĕ se inmanueze preşedinţilor corpurilor legiuitóre. De data asta lucrurile au luas o altă faţă: studenţii universitari într'o prealabiiă întrunire hotăresc a cere discuţie contradictorie şi delégă chiar pe studentul Vasile Miculescu a se insinua acolo la cuvênt.

---

*) Veḑi Nr. 117 a. c.

**) Veḑi Nrul 198 (de Duminecă) al „Trib. pop“.

Eri la órele 2, studenţii — fără nici o intenţie rea — sĕ presintă în numĕr de vre-o 200 la localul de întrunire pe care îl află plin de ovrei, totuşi ei pot afla loc în sală. Intre acestea sosesce şi deputatul Kogàlniceanu, care-i primit cu ovaţiuni de către ovrei, în mijlocul căror ovaţiuni se aud strigăte de pereat! şi jos cu el!

Intrunirea se declară de deschisă prin preşedintele Dr. Wiesfried, care spuínd câteva cuvinte ce se perd în mijlocul sgomotului, studentul Miculescu şi prof. Leonte Moldovan cer cuvêntul şi propun discuţie contradictorie.

Atât a fost de ajuns pentru ca ovreii ȋnfuriaţi sĕ devină agresori, asvârlind scaunele de sus din logi în capetele studenţilor şi lovind cu bastónele; preşedintele însuşi lovesce cu sticla şi cu păharele de pe masă în studenţi, rănindu-i rĕu la cap pe vre-o câţiva. Studenţii vĕḑêndu-se atacaţi, ripostézā. Scandalul devine la culme, scaunele mesele şi bastónele manevra în regulă; tot era distrus în sală. După câteva minute studenţii isbutesc a curăţi sala de ovreii agresori, şi întrunirea ovreéscă sĕ preface în întrunire studenţéscă la care vorbesc studenţii: Miculescu Dumitrescu-Brăila şi Danieclénu vestejind cu toţii purtarea miserabilă a agresorilor ovrei şi anunţând pentru Dumineca venitóre o întrunire a studenţilor şi cetăţenilor Români pentru a protesta contra acestor lifte străine, care după ce te batjocoresce şi şi insultă în casa ta, te şi lovesce!

* * *

Faţă cu agitaţiunea ce-au purces'o în ovreii în ţéră, mulţi cetăţeni Români, mai cu greutate au cerut Dlui Eduard Drumond, şeful antisemiţilor francezi şi directorul ḑiarului „La Libre parole“ sĕ vie în Bucuresci pentru a ţinea mai multe conferinţe în cestiunea semită. Drumond a dat un rĕspun favorabil şi în curênd se aştéptă, sosirea sa.

L. p.

Dela „Reuniunea femeilor române din Sibiiu“.

Dare de sémă şi mulţămită publică.

III. *Ca suprasolviri la exposiţia din 14—25 Octobre a. c.*

Dela Excelenţia Sa Miron Romanul, metropolit, Sibiiu, 10 fl.

Dela P. S. Sa Ioan Meţianu, episcop, Arad, 5 fl.

Dela dl. Alexandru Mocsonyi, mare proprietar, Birchiş, 7 fl.

Dela domnii: Eugen Mocsonyi, mare proprietar, Căpâlnaş, şi Zeno Mocsonyi, mare proprietar, Bulciu, câte 5 fl.

Dela domnii: G. Pop de Băsesci, mare proprietar, Băseşti, Dr. Teodor Mihali, advocat, Deeş. Constantin Burdea, primar, Caransebeş şi Simion Damian, advocat, Braşov, câte 10 fl.

Dela dnul: Ioan Papp. protonotar com., Oradea-mare, 5 fl. 50 cr.

Dela dnii: Vincenţiu Babeş, particular Budapesta şi Onoriu Tilea, inginer, Sibiiu câte 5 fl.

Dela dd: Elena Petraşcu, directóră Sibiiu şi Dr. Vasile Fodor, advocat, Abrud câte 4 fl.

Dela dnii: Dr. Amos Frâncu, advocat, Sibiiu şi Dr. Iuliu Grecu, medic, Rĕşinari câte 3 fl.

Dela dd: Iohanna Moldovan, Sibiiu şi Ioan cav. de Puşcariu, septemvir pens., Bran câte 2 fl 50 cr.

Dela dd: Dr Nicolae Oncu, director de bancă, Arad şi Ioan Petric, protopresb,. Braşov — câte 2 fl. 10 cr.

Dela Excelenţia Sa T. cav. de Seracin, locotenent mareşal campestru, Caransebes, apoi dd: Ioan Pinciu, protopop, Ciacova. Dimitrie Câmpean, archivar cons., Sibiiu. Nicolae Bogdan, prof., Braşov. Dr. Ales. Bireescu, advocat, Panciova. Trifon Miclea, protopresbiter Panciova. Dr. Vas. Preda, advocat, Câmpeni. Nicolau Diamandi, profesor, Beinş. Hugo Borger, Sibiiu. Maria Waltner, Beinş. Georgiu Borzea, notar, Viştea. Dr. Octavian Rusu, advocat, Sibiiu. Dr. Aurel Novac, advocat, Biserica-albă — câte 2 fl.

Dela dd: Ilie Trăilă, advocat, Oraviţa montană 1 fl. 70 cr.

Dela dnii: Dr Nerva Moldovan, medic, Vasile Mangra, profesor, Arad. Sava Poporiciu, protopop, Sadu. Familia G. Dima, Sibiiu câte — 1 fl. 50 cr.

Dela dd: Br. Reichlin, locotenent, Sibiiu. Dr. George Ardeleanu, advocat, Timişóra. Dna Penciu, Sibiiu câte — 1 fl. 20 cruceri.

Dela dl Petru Simtion, preot, Sibiiu 1 fl. 10 cr.

Dela dd: Mihaiu Popovici, protopop, Orşova. Constantin Costin, profesor, Brad. Ioan Petraşcu, căpitan pens., Sibiiu. Iuliu Dan, protopop, Făgăraş. Romul Ciorogariu, profesor, Arad. Dr. Nicolae Popovici, medic, Vaşcău. George Popovici, protopop, Şiria. Patriciu Drăgălină, dir. şi profesor, Caransebeş. Dr. Petru Ionescu, profesor, Caransebeş. Vasile Sergêrcían, forestier, Orşova. Ioan Broju, capelan militar, Sibiiu. Ioan Bădilă, jude regesc, Sibiiu. Cornel Diaconovich, secretar, la „Albina“. Dumitru Comşa, prof. Sibiiu. Iohanna Bădilă, Sibiiu. George Bogoevici, esactorul fundaţiei „Gozsdu“, Budapesta. Eugen Vancu, aploiat de bancă, Sibiiu Ales. Popovici, protopop, Oraviţa. Avram Pĕcurariu, protopop, Ilia. Mihaiu Cirlea, notariu public, Abrud. Ioan Lenger, secretar cons., Arad. Iuliana Iovescu, învĕţătóre, Sĕlişte. Ana Frâncu, Sibiiu. Andreiu Ghidiu, protopop, Caransebeş. Dr. Nemet, adv, Arad Nicolau Ivan, asesor cons., Sibiiu. Iosefina Diaconovich, Sibiiu. Enea Papiu, iurist abs., Sibiiu, Dr. Ioan Stroia, profesor sem., Sibiiu. Eugenia Vecerdea, Sibiiu. Augustin Hamsea, director sem. Arad. Dr. Elie Cristea, secretar cons., Sibiiu. Ilie Moga, învĕţător Sibiiu. Paul Muntean, vicecolonel c. şi regesc, Sibiiu. Leontin Simonescu, secretar metr., Sibiiu. Nicolae Marienescu inginer, Sighişóra. Petru Tisu. adv., Panciova. Dr. Ilie Beu. medic, Sibiiu. Ioan Vătăşan, amploiat de bancă, Sibiiu. Ignatie Papp, asesor cons., Arad. Alexandru Lebu, mare proprietar, Sibiiu. Dna Comşa, soţie de profesor, Sibiiu. Vasile Damian, protopop, Brad. M. Păcală, preot Şulumberg. Nicolau Zigre, advocat, Oradea-mare. Victor Heldenberg, profesor de musică, Sibiiu. Dumitru Cunţan, spiritual, Sibiiu. Ioan Popovici, locotenent, Sibiiu. Dna Zimmermann, Sibiiu. Nicolae Chirca, vice-notar, Sĕlişte. Dna Dr. Werner, Sibiiu. Iulian Popescu, cassar, Sibiiu. Romul Petric, cassar, Sibiiu. Vasile Dan, candidat de advocat, Sibiiu Cornel Aisĕr, amploiat de bancă, Sibiiu. Ilariu Muciu, Sibiiu. Dr. Petru Şpan, profesor sem., Sibiiu. Elena Mafteiu, Sibiiu. Constantin Colbasi, proprietar, Şpring. P. Nedelcovits, comersant, Sibiiu. D. v. Knapp, dir. de bancă, Sibiiu. Dna Iulian Popescu, Sibiiu. Dna Ana Moga, Sibiiu. Dr. Remus Roşca, dir. sem., Sibiiu. Dr. D. P. Barcianu, profesor sem. Sibiiu. Iosif Goga, preot, Rĕşinari. Luisa de Dunca, Sibiiu câte — 1 fl.

Dela dl. Dr. Iustin Papp, adv., Tinca, 90 cr.

Dela dd: Nina Dunca, Sibiiu şi Dr. Ilarion Puşcariu, archimandrit, Sibiiu -- câte 70 cruceri.

Dela dd: Maria Simtion, Sibiiu 60 cr.

Dela d: Constantin Gurban, prot., Buteni. Vasiliu Beleş, protopop, Radna. Ambrosiu Bêrsan, primariu, Haţeg. Aurelia Dărămuş, Cetea. Dna Simtion, Sibiiu, N. N. Dr. Victor Mihu, medic, Poiana. Clemente Nicola, preot, Slîmnic. Oprea Steflea, Sibiiu. Dna Dr. Iancsik, Sibiiu. Dna V. Dr. I. Beu, Sibiiu. Pantaleon Lucuţa, asesor cons., Sibiiu. Virgil Antonescu, stud. Sibiiu. Dómna Dr. Balint, Sibiiu. Constantin Ştezar, căpitan în pensiune Sibiiu. N. N., N. N., Ettinger, asesor orfanal pens. Sibiiu. Dna br. Reichlin, Sibiiu. Nicolau Maneguţ, protopop, M.-Oşorheiu. Dr. Ioan Şenchea, cand. de adv., Făgăraş. Dr. N. Comşa, medic, Sĕliste. Dr. Nicolau Şerban, deputat dietal, Făgăraş. Patiţa, sublocotenent. Nic. Penciu, jude r. pens. Sibiiu. Fuchs, căpitan Sibiiu. Letiţia Bologa, Sibiiu. Voicu Hamsea, protopop, Lipova. Dr. L. Ghebeleş, adv. Pecica-rom. N. N., Szőcs Géza, prof. gimn. Sibiiu. Dr. V. Bologa, director, Sibiiu. Luisa Raţiu, Sibiiu. Gherasim Sêrbu, prof., Caransebeş. Ioan de Preda, adv., Sibiiu. Ioan Popovici, diacon. Sibiiu. Petru Pantea, comersant, Oradea mare. Dna R. Decianu, Sibiiu. Goica, locotenent, Sibiiu. Dna Wolf, Sibiiu. dna vĕd. Hannenheim, Sibiiu. Dr. Racoţa, medic, Şeica-mare. *I.* Vintilă, preot, Caltvasĕr. Dna Dr. Süssmann, soţie de medic, Sibiiu. N. Henţu, notar, Selişte. Maria de Hannenheim, Sibiiu. Corny Guth, Sibiiu. Elena Arpăşan, Sibiiu. br. F. Reichlin, sublocotenent, Sibiiu. Paraschiva Popp. Iurcsics, locotenent Sibiiu. Dominic Raţiu, amploiat de bancă, Sibiiu. Emil Vinţeleriu, amploiat de bancă, Sibiiu Emil Tobias, amploiat de bancă, Sibiiu. Ioan Dimitriu, amploiat de bancă, Sibiiu. Ioan Pinciu, amploiat de bancă, Sibiiu. Ioan Bojiţă, amploiat de bancă, Sibiiu. Aleman Galea, înv., Reşinari. Dna Dr. Popp. Făgăraş. Livia Desean, Sĕl. Valeriu Bologa, dirig. de bancă, Braşov. Octavia Desean, Sĕlişte. N. N. Sibiiu. N. N. Sibiiu. St. Stroia, vice-notar comit., Sibiiu. N. N. Sibiiu. N. N. Sibiiu. N. N. Sibiiu. I. Maior, Roşia. Petru Moga, Sibiiu. Nic. Iosit, înv. Aciliu, Ana Florea, Sibiiu. N. Hămbăşan, înv., Reşinari. Savu Avram, înv., Ocna. Ioan Rĕchiţan, înv., Galeş, — câte 50 cr.

Dela dd: N. Petrişor, preot, Cornĕţel. N. N. Covrig, funcţionariu, Sibiiu. G. Stoica, înv. Constantin Cristiu, înv., Sĕlişte — câte 30 cr.

Dela dd: Constantin Popovici, notar, Sadu. Paul Rotariu, adv. Timişóra, N. N. Savu Radu, înv. Ocna. Teofil Căliman, înv. Boiţa. N. N. T. Jóndrea, înv. Sibiiu. V. Scutea, înv. Aron Gogonea, înv. Sélişte. Ioan Banciu, înv. Viştea sup. G. Modran' inv. Poplaca. I. Viţelariu, inv., Poplaca. C. Ţintea, înv., Sĕlişte. N. Lupu înv., Cacova — câte 20 cr.

Dela N. N. 15 cr.

Cu acest prilegiu aducem pe calea acésta mulţămita nóstră şi domnului comersant *F. W. Elges*, care a sĕvêrşit în localul exposiţieí lucrările de măsar — gratuit.

Din şedinţa comitetului „Reuniunii femeilor române din Sibiiu, ţinută la 24 Novembre n. 1897.

Maria Cosma m. p., Dr. *N. Vecerdea* m p.,
presidentă. secretar.

Prospect

pentru înfiinţarea unei societăţi comerciale pe acţii în Caransebeş.

În scopul de a deştepta, încuraja şi desvolta comerciul în spiritul comercial şi economìc în poporul nostru, se fondéză în Caransebeş pe timp nedeterminat o societate comercială pe acţii.

Societatea se fondéză cu un capital social de 100,000 de coróne împărţit în 2000 acţii de câte 50 coróne.

Pentru subscrierea acestor acţii sĕ esmite prospectul de faţă.

Subscrierile se fac pe listele alăturate la prospect séu în persónă, séu prin plenipotenţiat, şi ca ultimul termiu de subscriere sĕ fixéză ḑiua de 5 Ianuarie 1898 st. n.

Pentru ca societatea sĕ-şi pótă începe activitatea după putinţă cât mai curênd, din capitalul social se plătesce îndată la subscriere 10% adecă 2.50 (5 coróne), la 1 Februarie 1898 st. n. 20% adecă 5 fl. (10 coróne), la 15 Februarie 1898 st. n. 10% adecă 2.50 (5 coróne) după fiecare acţie. — Restul se va plătí la terminul ce-l va fixsa direcţiunea. — Se póte rĕspunde însĕ întreg preţul acţiei séu mai multe rate de odată, în care cas se asigură 5% după suma plătită preste ratele prescrise.

Ca spese de fondare se plăteşte la subscriere de fiecare acţie câte 2 coróne.

Plătirile se fac:

1. În Caransebeş la dl Ilie Curescu preşedintele comunităţii de avere.

FOIŢA.

Iuliu Caesar.

Tragedie în 5 acte
de
William Shakespeare,
traducere în prosă
de
Dr. P. T.
(Urmare).

Cetăţén. 2: O, nobile Caesar! noi vom rĕsbuna mórtea ta!

Cetăţén. 3: O, împărătescule Caesare!

Anton.: Ascultaţi-mĕ cu paciinţă.

Cetăţeni: Tăcere mĕi!

Anton.: Afară de aceea el v'a lăsat tóte promenadele sale, toţi arborii sei privaţi şi grădinile cele nóuĕ plantate pe partea asta a Tibrului; el le-a lăsat vóuĕ şi ereḑilor vostri pentru todéuna, ca sĕ aveţi plăcere preumblându-vĕ pe acolo şi sĕ vĕ recreaţi. Aşa om a fost Caesar! Când va mai veni unul asemenea lui!

Ceţétăn. 1. Nici odată! Haidaţi, hai daţi acum sĕ-i ardem cadavrul pe locul cel sânt şi cu tăciuni dela rugul sĕu sĕ aprindem căsile ucigaşilor. Luaţi pe sus cadavrul!

Cetăţén. 2: Mergeţi şi aduceţi foc!

Cetăţén. 3: Rupeţi jos băncile!

Cetăţén. 4: Demolaţi bănci, uşi, ferestri, şi tot ce vine în cale (es cetăţenii cu cadavrul.)

Anton.: Acum lasă-i sĕ lucre, furiă tu eşti pusă acum în picióre, ia ori-şi-ce cale voiesci! (întră un servitor) Ce-i ficiorule?

Servit.: Domnule, Octaviu a sosit acum în Roma.

Anton.: Unde-i?

Servit.: S'a dus cu Lepidus la casa lui Caesar.

Anton.: Mĕ duc îndată la el ca sĕ-l cercetez. El nimeresce fórte bine. Norocul e glumeţ şi în capriciul seu nu ne va refusa nimic.

Servit.: L'am auḑit spunênd, că Brutus şi Cassius au eşit în ruptul capului călĕri intrepedea pe porţile Romei.

Anton.: Póte c'au auḑit cum am aţîţat poporul. — Condu-mĕ deocamdată la Octaviu. (Ies).

Scena III.

O stradă în Roma; întră Cinna, poetul.

Cinna: Am visat aḑi nópte c'am prânḑit cu Caesar şi acum tot lucruri de ĕstea îmi frĕmêntă capul. Eu n'am voie sĕ ies afară aḑi, dar totuşi mi-se pare, că ceva mĕ îndémnă (întră cetăţeni).

Cetăţén. 1: Cum ţi-e numele?

Cetăţén. 2: Unde te duci?

Cetăţén. 3: Unde locuiesci?

Cetăţén. 4: Eşti însurat séu holteiu?

Cetăţén. 2: Rĕspunde la fiesce care directe.

Cetăţén. 1: Da, şi pe scurt.

Cetăţén. 4: Da, şi cuminte.

Cetăţén. 3: Da, şi adevĕrat; ĕsta sfat ţi l dăm.

Cinna: Care mi numele? Unde mĕ duc? Unde locuesc? Sum însurăt séu holteiu? După aceea sĕ rĕspund la fiesce care direct şi pe scurt, cuminte şi adevĕrat. — Vĕ spun cuminte, că eu sum holteriu.

Cetăţén. 2: Va sĕ ḑică, cei însuraţi sunt proşti. Pentru asta am de gând sĕ-ţi dau una. Procede directe.

Cinna: Directe, eu eram sĕ merg la înmormêntarea lui Caesar.

Cetăţéni: Ca amic séu ca inimic?

Cinna: Ca amic.

Cetăţén. 2: La întrebarea asta a rĕspuns bine.

Cetăţén. 4: Locuinţa ta, — scurt!

Cinna: Scurt, eu locuiesc lângă Capitoliu.

Cetăţén. 3: Numele tĕu, domnule, cel adevĕrat!

Cinna: Numele meu cel adevĕrat e Cinna.

Cetăţén. 1: Rupeţi-l în bucăţi, e un conspirator!

Cinna: Eu-s Cinna poetul, eu-s Cinna poetul!

Cetăţén. 4: Atunci rupeţi-l pentru versurile sale cele rele, — rupeţi-l pentru versurile rele.

Cinna: Eu nu-s Cinna conspiratorul.

Cetăţén. 2: Nu face nimic, numele-i e Cinna; rupeţi-i numele din inimă şi lăsaţi-l scăpat.

Cetăţén. 3: Rupeţi-l, rupeţi-l! Aduceţi tăciuni mĕi, şi haidaţi la Brutus, la Cassius! Daţi-le foc! Ardeţi tot! Câţi-va la căsile lui Decius şi a lui Casca! Voi mergeţi la a lui Ligarius! Înainte! (Toti pornesc în direcţiuni diferite).

2. La casa de credit şi economii „Logojana“ în Lugoj.

3. La casa institutului de credit şi economii „Timişana“ în Timişóra

4. La casa institutului de credit şi economii „Victoria“ în Arad.

5. La institutul de credit şi economii „Fageţana“ în Făget.

6. La institutul de credit şi economii „Lucéferul“ în Vêrşeţ.

7. La institutul de credit şi economii „Oraviciana“ în Oraviţa.

8. La institutul de credit şi economii „Bocşana“ în Bocşa.

9. La cassa institutului de credit şi economii „Albina“ în Sibiiu, şi la filiala acestui institut în Braşov.

Dacă s'ar subscrie mai multe acţii de 2000, adunarea generală constituantă va decide urcarea capitalului social.

Iniciatorii abḑic de dreptul acordat în §. 183 din legea comercială, precum şi de favorurile în direcţiune pe cei dintâiu 3 ani.

După terminarea subscrierilor se va convoca adunarea generală constituantă în înţelesul §-lui 154 din legea comercială. Convocarea se va publica în ḑiarele: Fóia diecesană“, „Dreptatea“, „Tribuna poporului“, „Telegraful Român“ şi „Gazeta Transilvaniei“, apoi în o fóie germână din Caransebeş.

Caransebeş, în 29 Octobre (11 Novembre) 1897.

(Urméză subscrierile).

Notă. Pentru orientare dăm din proiectul de statute următórele informaţiuni:

a) Firma societăţii e „Severinéna“, ér' sediul e Caransebeşul, şi e îndreptăţită a deschide filiale şi agenturi după cum va cere trebuinţa.

b) Acţiile sunt indiviḑibile şi sună pe nume:

c) Acţionariul, care nu plătesce la timpul sĕu ratele fixate, i se vor computa 5% camete de întârḑiare şi dacă a rĕmas în restanţă cu 2 rate şi nici la 15 ḑile după provocarea făcută în scris nu va plăti ratele restante, atunci îşi perde acţiile, ér sumele plătite trec în favorul fondului de reservă.

d) Direcţiunea constă din 9 membri ordinari şi 3 suplenţi, cari se aleg prin adunarea generală tot din 3 în 3 ani.

e) Comitetul de supraveghiare constă din 5 membri ordinari şi 3 suplenţi, aleşi de adunarea generală tot din 3 în 3 ani.

f) Membrii direcţiunei şi ai comitetului de supraveghiare au a depune la cassa societăţii câte 8 acţii.

g) Din profitul net după alimentarea fondului de reservă se garantéză cel puţin 5% dividende acţionarilor.

Convocare.

Subscrişii ne luăm voe a convoca prin acésta pe *alegĕtorii dietali* de naţionalitate *români din cercurile electorale Sibiiu, Cristian, Sebĕşul săsese Cisnădie şi Nocrich la o*

adunare publică

ce se va ţinĕ *Marţi, la 14 Decembre n. 1897*, la 11 óre înainte de améḑi în sala cea mare a casei sociale („Gesellschaftshaus“) din Sibiiu, cu scopul de a *discuta şi a lua resoluţiuni privitóre la* noul proiect de lege, aşa numit *„despre numele comunelor şi alte nume de localităţi“*.

Sibiiu, 5 Decembre n. 1897.

Dr. I. Raţiu m. p. *I. de Preda* m. p.
Ioan Droc m. p. *Dr. N. Calefariu* m. p.
protopresbiter („*Tribuna*“.)

Un dialog profetic.

In conferenţa de protestare a saşilor contra proiectului de lege pentru magiarisarea numelor comunelor, etc., care a avut loc la 30 Novembre a. c., au luat parte din curiositate şi câţi-va români.

Sala era plină. Sus pe podiu erau trei mese. Una a biroului, alta a comisariului poliţiei şi a treia a jurnaliştilor. Tóte trei acoperite nu cu postav verde, ca de regulă la întruniri de acéstă natură, ci cu mesăriţe de pânză albă, ca şi unde se servesc mâncări, — numai mâncările lipseau.

Observând un fruntaş sas de pela Bistriţa — sĕ-l numim *B* — pe un fruntaş român, care-şi cerca loc — sĕ-l numim *C* — s'a sculat, şi întinḑêndu-i mâna 'i ḑice:

B. 'Mi pare bine, că te vĕd şi pe dta aici.

C. Am mai fost eu în o adunare săséscă şi anume în aceea, în care v'aţi îngropat programul vechiu şi aţi înaugurat pe cel actual. Am venit sĕ mai vĕd şi acest foc de paie.

B. Nu cred sĕ fie numai foc de paie, din contră cred, că acesta este începutul unei acţiuni energice, care se va potenţa, pentru că verosimil guvernul nu va sta aci.

C. Ba vei vedé, că va fi numai foc de paie, pentru-că Bánffy, şiret cum este, va sci pune pe mesele cele albe săsesci un „nesze semmit, fogd meg jól“ şi focul se va stinge.

B. Te înşeli.

C. Bine! Dar spunemi Dta: dacă mişcarea pornită este seriósă, se póte ceva mai puţin pretinde dela deputaţii saşi, decât ca se părăséscă partidul guvernamental in cas dacă proiectul de lege din cestiune nu s'ar revoca? Ce cugeţi, va lua conferinţa de astăḑi un asemene conclus?

B. Nu cred, ca deastă dată sĕ mérgă aşa departe.

C. Dacă nu creḑi asta, trebue sĕ recunosci, că oposiţia Dvóstre nu este seriósă.

Noutăţi.

Alexics György, după-cum se scie a fost numit ḑilele trecute privat docent la universitatea din Budapesta pentru limba românéscă. O batjocoră mai grosolană nici nu se putea comite faţă de limba nóstră. Faimosul tovarăş al lui Moldován Gergely 'şi-a tinut prelegerea de probă în 1 Decembre n. asistând vre-o 20 studenţi români. Alexics firesce nu se putea recomanda mai bine graţiei stăpânilor sĕi, decât prelegĕnd în limba *ungurească*, ceea-ce a produs o justă indignaţie la ascultătorii români, dedaţi a asculta pe fericitul Roman cuvêntând de pe aceeaşi catedră în dulcea limbă românéscă. Şi l-au huiduit straşnic pe renegatul; „simbriaş“ şi „trădătoriu“ şi alte porecle demne de el i-au dat bravii tineri, atât în cursul prelegerii, cât şi dupa prelegere întêmpinând-ul în aulă. Ḑiua următóre a fost citat la rectorul, unul dintre fruntaşii tinerimei române din Budapesta, dl Ilarie *Chendi.* Dsa a fost acusat la rectorul, că ar fi pus la cale demonstraţia nu însĕ contra lui Alexics, ci contra limbei magiare şi a statului, — că e presedintele unei reuniuni politice, care tinde la dărîmarea statului, — că agită contra legilor ungurescí; a fost poftit apoi sĕ expună gravaminele românilor. Dl Chendi a respuns, că demonstraţia a fost îndreptată contra persónei lui Alexics, că nu d-sa a pus-o la cale, căci ea a fost o manifestaţie spontaneă a indignaţiei tinerimei, care vede insultată limba românéscă prin denumirea de privat docent a lui Alexics; nu este preşedinte la nici o reuniune politică, pentru că atari reuniuni nici nu există în sinul tinerimei; — respinge bănuiala, că ar agita contra legilor şi limbei magiare: este român şi 'şi iubesce neamul, ceea ce nu e indentic cu a fi agitator. Dorinţei din urmă a rectorului a ḑis dl Chendi, 'i-va satisface *„memorandul“* ce tinerimea 'l va înainta Magnif. Sale ḑilele proxime, care memorand cuprinde jalbele românilor.

La sfîrşitul convorbirei, ţinută în ton prevenitor, rectorul a comunicat dlui Chendi planul sĕu, de a înfiinţa un *„Országos egyetemi békeegyesület“* (*societate regnicolară de pace a universitarilor.*), după modelul conferenţelor interparlamentare. Membrii acestei societăţi ar fi toţi studenţii universitari fără deosebire de naţionalitate. Scopul ei — după-cum o spune rectorul şi într'un articol scris din acest incident într'o fóie unguréscă, — ar fi, de a resolva chestii de naţionalitate, confesiune şi onóre, ce s'ar iví între studenţii universitari. La constituirea acestei societăţi rectorul voiesce sĕ învite şi membri de ai congresului de pace interparlamentar. La realisarea planului sĕu — ḑicea rectorul — are trebuinţă de spriginul tinerimei române, şi în deosebi a cerut în convorbirea cu domnul Chendi, spriginul acestuia. Dl Chendi ia spus că nu are nădejde, ca rectorul sĕ obţină resultate prin planul sĕu de a împăca naţionalităţile, mişcări în acéstă direcţie are sĕ facă guvernul, nu o persónă; a declarat în fine, că tinerimea română nu va sprijini acţiunea rectorului. — Va sĕ ḑică nu a tras la rĕspundere pentru demonstraţia contra lui Alexics, ci politică teribilă a făcut dl rector al universităţii de sciinţe. — A mai chemat la interrogator rectorul şi pe alţi studenţi, şi în special pe presidentul societăţii „P. Maior“.

* * *

Afacerea Dreyfus. Generalul *Pellieux* a terminat cercetarea în potriva contelui *Esterházy.* In cursul investigaţiei, generalului i-au ajuns la mână scrisori compromiţătóre pentru Esterházy, cuprinḑênd insulte grave la adresa francezilor şi în deosebi la a armatei franceze. Scrisorile aceste însĕ, pe cari Esterházy le declară plastografiate, nu stau în nici un nex cu afacerea Dreyfus. In consecinţă generalul Pellieux a sistat cercetarea contra lui Esterházy. Acusatorii lui Esterházy sunt indignaţi, în deosebi pentru-că generalul n'a cercetat asupra întrebării, décă Dreyfus séu Esterházy e autorul *bordereaului.* Generalul spune, că în chestia acésta s'a adus odată sentinţa, declarându-se Dreyfus vinovat şi sentinţa acésta nu se mai póte altera. Esterházy, firesce, îndată a luat posiţia nevinovatului vătĕmat. In o scrisóre, ce a adresat-o generalului Pellieux a cerut sĕ fie judecat înaintea tribunalului militar, pentru a se lămuri chestiunea şi pentru a i se asigura satisfacţia cuvenită. Scrisórea a fost înmanuată generalului *Saussier*, guvernorul militar al Parisului.

Jurnalul „*Patrie*“ publică hotărîrea generalului *Saussier.* Guvernorul constată, că *Esterházy* e vinovat de actul *falsificării de documente*, şi dispune, ca tribunalul militar în conţelegere cu un comisar guvernial sĕ pornéscă anchetă contra lui.

In înţelesul procedurei penale militare comisarul guvernial, după terminarea anchetei va face raport despre resultat guvernorului *Saussier*, care va dispune sistarea séu pornirea procedurei; în casul din urmă va ordona întrunirea tribunalului militar.

Afacerea a ajuns şi înaintea Camerei deputaţilor. Prim-ministrul *Meliné* respunḑênd unei interpelaţii a declarat, că *afacerea Dreyfus nu există.* E vorba numai de acusa trădării de patrie, ridicată contra unui oficer, şi în afacerea acésta s'a pornit cercetare. Intre *afacerea Dreyfus* şi *afacerea Esterházy nu esistă nici un nex.* Tribunalul militar se ocupă cu chestia şi 'şi va face datoria. Condamnă şi află a fi primejdiósă pentru patrie ţinuta publicisticei, care ridică bănueli în contra justiţiei pentru sentinţa adusă în afacerea Dreyfus. Cere sĕ nu se facă chestie politică din o afacere pur de drept.

Ministrul de rĕsboiu *Billot* declară, că *Dreyfus a fost osândit corform legii, în mod corect. Dreyfus e vinovat.* Tribunalul militar va porni achetă contra lui Esterházy. Afacerea acésta aparţine justiţiei, asupra căreia s'ar face presiune prin un amestec din partea camerei. Condamnă campania detestabilă pornită în afacere, pe care o află îndreptată în contra onórei naţiunei şi a armatei. Camera ia la cunoscinţă cu aprobare declaraţíile ministrilor şi trece la ordinea ḑilei.

* * *

Pentru omor cu jaf. Vineri şi Sâmbătă s'a pertractat la tribunalul din Pesta procesul contra ucigaşilor *Fuchs* Màtyás şi *Hegyi* Károly, cari în vara anului trecut au ademenit şi dus cu sine pe dealul Gellért din apropiere de Pesta pe juvelierul *Appel* Lajos şi acolo l-au ucis şi l-au jăfuit.

Tribunalul a osândit pe *Fuchs* Mátyás pentru crima de omor cu jaf, la *puşcărie pe viéţă*, ér pe *Hegyi* Károly, deasemenea pentru omor cu jaf, ca complice, la *12 ani puşcărie.*

* * *

Incompatibilitatea profesorilor. Ministrul *Wlassics* a lansat de curênd un ordin aspru, prin care interḑice profesorilor dela şcólele medii unele ocupaţii laterare. In sensul ordinului profesorii n'au voie sĕ participe la înfiinţarea şi dirigiarea institutelor de bani, de depuneri, a societăţilor pe acţii şi în genere a întreprinderilor de câştig; nu au voie sé ocupe la institute de aceste posturi împreunate cu salar fix, dividende séu cu remuneraţii. Ordinul însărcinéză pe inspectorii şcolari la controlă severă în privinţa acésta, avênd a raporta ministrului în tóte casurile.

Actul IV.

Scena I.

O odaie în casa lui Antoniu. Antoniu, Octaviu şi Lepidus şed la masă.

Antoniu: Atunci ómenii ĕştia a căror nume sunt scrise aici, trebue sĕ móră.

Octaviu: Şi fratele tĕu trebue sĕ moră; învoiesci-te Lepidus?

Lepidus: Mĕ învoiesc.

Octaviu: Scrie-l pe listă Antonie!

Lepidus: Cu conditiunea, ca nici publius sĕ nu rĕmână viu, carele e ficiorul surorei tale Antonie!

Antoniu: Sĕ nu trăiască; uitaţi-vĕ cum l'am condamnat cu o linie. Dar Lepidus du-te la casa lui Caesar după testamentul lui, ca sĕ vedem şi sĕ hotărîm, care legate s'ar puté şterge şi prescurta de acolo.

Lepidus: Şi vĕ aflu ér aici?

Octaviu: Aici séu în capitol. (Lepidus iese).

Anton: Acesta-i un om uşor de minte, fără merite, şi numai bun de a-l trimite încóce şi încolo. Óre sĕ cade, când împărţim noi lumea în trei părţi sĕ capete şi el pe a lui?

Octaviu: Aşa cugeţi despre el? şi totuşi ai luat şi a lui voce în considerare la sentinţele nóstre negre de proscripţiune.

Anton.: Eu am vĕḑut mai multe ḑile ca tine; de încărcăm onoruri pe el, ca sĕ scăpăm noi de imputările diverse ruşinóse; el le pórtă acelea în spate tocmai aşa, ca măgarul povara de aur, şi până când geme şi asudă în conducerea afacerilor, mânate după cum îi arĕtăm calea noi, şi când a dus tesauerele nóstre acolo unde voim, atunci îi luăm povara din spate, îi întórcem dosul ca la un măgar descărcat, ca sĕ-şi scuture urechile şi sĕ pască pe unde póte.

Octaviu: Poţi face cum vrei, dar el totuşi e un soldat brav şi ager.

Antoniu: Aceea-i şi calul meu, Octavie, şi pentru asta îi dau porţia sa de fên. Acesta e o creatură, pe care o fac sĕ se lupte, sĕ se învêrte, sĕ steie şi sĕ alerge înainte, — tot mişcări corporale de a lui guguvernate de spiritul meu. În óre-care mĕsura şi Lepidus e aşa. El trebue instruat, condus şi făcut atent, e un om cu spiritul mărginit; el e de aceia, cari se îndópă cu obiecte de artă imitată, cari au eşit din modă, séu au fost lăpĕdate de alţii. Nu vorbi despre el altcum, decât ca despre o proprietate. Şi acuma Octavie ascultă lucruri mari. Brutus şi Cassius recrutéză ómeni, noi trebue sĕ le oferim faţa şi de aceea haida sĕ combinăm alianţa nóstră, sĕ ne adunăm prieteni buni pe spesele nóstre cele mai mari, şi ţinênd după aceea un consiliu, sĕ ne hotărîm cum s'ar puté afacerile secrete mai uşor descoperi şi periclurile deschise înfrunta.

Octaviu: Acésta haida s'o facem pentru că avem mulţi duşmani, cari latră în contra nóstră şi unii dintr'acestia, cari surid, pórtă în inima lor — mĕ tem — o mie de planuri perfide. (ies amêndoi).

Scena II.

Înaintea cortului lui Brutus în câmpul de lângă Sardis. Dobele sună. Apare Brutus, Lucilius, Lucius şi soldaţi. Pindarus şi Titinus se întêlnesc cu ei.

Brutus: Stăi!

Lucius: Stăi, parola!

Brutus: Ce-i Lucilius? E aprópe Cassius?

Lucilius: El nu-i departe şi aici vine Pindarus sĕ te salute în numele domnului sĕu (Pindarus predă o epistolă lui Brutus).

(Va urma.)

Mătasă-foulard dela 60 cr. până la fl. 3 35 de metru — japoneză, chineză etc. în cele mai nouĕ mostre şi colori, precum şi **mătasă-Henneberg** négră, albă şi colorată dela 45 cr. până la fl. 14.65 de metru, lucie, vărgată, mostrată, damast etc. (circa 240 calităţi diferite, 2000 colori şi dessinuri etc.). Mărfurile comandate precum şi *mostrele le expedéză cu întórcerea postei în casă, franco şi scutite de vamă,* **fabricile de mătasă din Zürich** ale lui **G. HENNEBERG**, (*furnisor de curte c. şi r*) Scrisorile adresate în Elveţia sunt a se provedé cu marcă de 10 cr., cărţile postale cu 5 cr. Comandele scrise în limba română sĕ execută punctual. [45] 12

Nr. 952—897. [228] 3—3

CONCURS.

Pentru intregirea postului de învĕţătoriu la şcóla confesională gr.-ort. din Roşia ocupat în mod provisoriu, în sensul venerabilei resoluţiuni consistoriale dto 25 Sept. a. c. Nr. 6370 şcol. se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în fóia destinată pentru publicaţiuni oficiale „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post sunt 300 fl v. a. şi cuincuenalele asigurate în lege, cuartir în edificiul şcólei cu dóuĕ odăi, culină şi pivniţă şi lemnele necesare pentru încălḑit.

Doritorii de a reflecta la acest post au a-şi aşterne suplicele concursuale instruite în sensul normelor din vigóre la subsemuatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis, avênd a se presenta în persónă în vre-o Duminecă séu sĕrbătóre în comună spre a-şi documenta desteritatea în cântările bisericesci şi în tipic la biserică.

Fiind disponibil va întra în oficiu imediat după întărirea alegerii, în cas contrariu numai cu începerea anului şcolar viitoriu.

Sibiiu, în 4 Novembre 1897.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Sibiiului.

Ioan Papiu,
peotopresb.

În tipografia archidiecesană a apărut:

CATECHISM
pentru învĕţămêntul religiunei drept-credincióse rĕsăritene
de
Moise Toma,
prelucrat de
Simeon Popescu,
ediţia VIII.; preţul legat 20 cr.
Se află de vênḑare în
Librăria Tipografiei archidiecesane.
Sibiiu.

În **Tipografia Archidiecesană** a apărut:

I. Popescu.
Carte de cetire II.
pentru şcólele poporale române
prelucrată de
Dr. Petru Şpan.
ediţ. VII. (mai nainte: a dóua carte) 1897, şi costă leg. à **30 cr.**

De acelaş autor:
Ântâia carte de lectur şi învăţĕtură
pentru şcólele poporale române
ediţ. XI. 1896, leg. à **20 cr.**
Se pot procura din **Librăria tipografiei archidiecesane, Sibiiu,** pe lângă cele mai avantagióse condiţiuni.

Redactor prov. Gavriil Hango.

Exarêndarea dreptului de móră.

Morile de apă, precum şi dreptul de móră al comunelor Roşia, Bendorf, şi Săsăuş se dau în arêndă în 12 Decembre a. c. la 2 óre p m. în cancelaria pretorială din Nocrich pe timpul din 1 Ianuariu 1898 până la 31 Decembre 1900.

Preţul de strigare este pentru Roşia 380 fl., pentru Săsăuş 350 fl. şi pentru Bendorf 200 fl. anual.

Ca vadiu au sĕ se depună 10% din preţul de strigare.

Oferte sigilate împreună cu vadiul se pot înainta până la începerea licitaţiunei.

Condiţiunile mai detaiate se pot vedea la acest oficiu precum şi la respectivele oficii comunale.

Nocrich, în 30 Novembre 1897.

[229] 2—2
Bedeus,
protopretor.

Mântuire de beţie.

pentru totdéuna cu **thee antialcoholică.** Cel mai bun mijloc probat. Cel mai deplin succes garantat. **Efectul** fără a şti dinainte acelaşi, e sănĕtos şi întăresce stomachul. Singura espediţie: **Ph. Wenck, Worms a. Rh.,** fco. rambu rs 1 pachet 10 Mc. [230] 1—6

A apărut:

Protocolul
Sinodului
archidiecesei greco-or. române
din Transilvania
ţinut la anul 1897.
Preţul 1 fl.

Se póte procura din
Librăria Tipografiei archidiecesane
Sibiiu.

J. Pserhofer

PILULE DE CURĂŢIREA SÂNGELUI

numite mai nainte „PILULE UNIVERSALE",

merită pe deplin numirea ultimă, pentru-că în faptă sunt fórte multe bóle, la cari şi-au validitat aceste pilule efectul lor cu adevĕrat escelent.

De multe decenii sunt cunoscute aceste pilule peste tot locul şi puţine familii se vor găsi, la cari sĕ nu se afle măcar o mică cantitate din acest escelent mijloc de casă.

De mulţi medici au fost şi sunt recomandate aceste pilule ca mijloc de casă, mai ales contra a ori-ce bólă provenită din mistuire rea şi constipaţie (lipsă de scaun), precum: **conturbarea circulaţiunei ferei, dureri de ficat, lâncedirea intestinelor, vênturi, congestiune de sânge la creeri, hemoroide** ş. a.

Prin însuşirile lor de a curăţi sângele au mai ales un efect admirabil la **lipsa de sânge** şi bólele ce resultă din aceea, precum: **anemie, dureri de cap nervóse** ş. a. m. d. Aceste pilule depurative vindecă pe lângă aceea aşa de domol, încât nu causéză nici cele mai uşóre dureri; prin urmare pot fi luate fără témă şi de cei mai debili şi chiar de copii.

Aceste **pilule depurative se prepară singur veritabil în farmacia „la mĕrul imperial de aur" a lui I. Pserhofer, Singerstrasse Nr. 15 în Viena** şi costă o cutie cu 15 pilule **21** cr. v. a. Un sul cu 6 cutii costă **1** fl. **5** cr. La trimiterea anticipată a sumei costă împreună cu espediţia francată 1 sul de pilule **1** fl. **25** cr., 2 suluri **2** fl. **30** cr., 3 suluri **3** fl. **35** cr., 4 suluri **4** fl. **40** cr., 5 suluri **5** fl. **20** cr., 10 suluri **9** fl. **20** cr. Mai puţin de un sul nu se póte espeda.

NB. În urma lăţirei lor mari, se imitéză aceste pilule sub cele mai diferite forme şi numiri; rugăm deci a cere espres **pilule depurative de I. Pserhofer** şi numai acele au sĕ se privéscă ca **veritabile,** a căror instrucţiune de folosire e provĕdută cu subscrierea proprie a lui **I. Pserhofer,** şi cari pórtă pe acoperişul fiecărei cutii aceeaşi subscriere cu scrisóre **roşie.**

Din nenumĕratele scrisori, prin cari mulţămesc consumenţii acestor pilule pentru redobândirea sănĕtăţii după cele mai diferite şi mai grele morburi, lăsăm sĕ urmeze aici numai câteva, cu observarea că fiecine care a întrebuinţat numai odată aceste pilule, le recomandă mai departe.

Colonia, 30 Aprilie 1893.

Stimate Domnule Pserhofer! Fiţi buni şi-mi mai trimiteţi 15 suluri din neîntrecutele DVóstre pilule depurative cu ramburs. Şi cu acéstă ocasiune Vĕ esprim mulţămita mea perfectă pentru puterea miraculósă a pilulelor DVóstre. Semnez cu tótă stima:

Francisc Pawlistik, Colonia, Lindenthal.

Hrasche l. Flödnik, 12 Septembre 1887.

Stimate Domnule! Voia lui D-ḑeu a fost, sĕ-mi cadă în mâni pilule DVóstre şi acum Vĕ scriu resultatul: mĕ rĕcisem în lehusie aşa că nu-mi mai putém isprăvi lucrurile, şi de sigur aş fi deja mórtă, dacă nu m'ar fi mântuit pilulele escelente ale DVóstră. D-ḑeu se Vĕ binecuvênteze pentru acésta de mii de ori. Eu am credinţă, că pilulele DVóstre mĕ vor face deplin sănătósă, cum au ajutat şi altora.

Teresia Knific.

Eichengraberamt, lângă Gföhl, 17 Martie 1889.

Onorate Domnule! Subscrisul 'mi permit a Vĕ ruga sĕ-mi trimiteţi din nou 4 suluri din într'adevĕr folositórele şi escelentele DVóstre hapuri. Nu pot sĕ nu Vĕ esprim cea mai perfectă recunoştinţă a mea pentru valórea acestor pilule şi le voi recomanda, pe cât numai voi putea, cu tótă căldura tuturor bolnavilor. De acéstă scrisóre de mulţămită a mea Vĕ imputernicesc a face ori-ce întrebuinţare publică. Cu tótă stima:

Ignatie Hahn.

Gotschdorf lângă Kohlbach, Silesia aust, 8 Octobre 1886

Stimate Domnule! Vĕ rog a-mi trimite un sul cu 6 cutii din pilulele depurative universale ale DVóstră. Numai escelentelor DVóstră pilule am de a mulţămi, că m'am mântuit de o bólă de stomach, care m'a torturat în decurs de cinci ani. Nu-mi vor mai lipsi nici când aceste pilule şi Vĕ esprim prin acésta mulţămita mea cea mai ferbinte. Cu perfectă stimă:

Ana Zwikl.

Liquer Bernhardin din plante de Alpi de W. O. Bernhardt în Bregenz. O sticlă 2 fl. 60 cr., $\frac{1}{2}$ sticlă 1 fl. 40 cr., $\frac{1}{4}$ sticlă 70 cr.

Alifie americană pentru reumatism, cel mai bun mijloc la tóte suferinţele reumatice: dureri de măduva spinării, junghiuri, ischias, migrenă, durere nervósă de dinţi, de cap, de urechi, etc., 1 fl. 20 cr.

Balsam miraculos englez a lui J. Pserhofer 1 sticlă 50 cr.

Balsam de degerături, de I. Pserhofer, recunoscut de mulţi ani ca cel mai sigur remediu contra tuturor bólelor causate de ger, precum şi pentru răni fórte vechi etc., 1 borcan 40 cr. cu trimitere franco 65 cr.

Kola-Preparate de Stoll, cel mai escelent mijloc pentru întărirea stomachului şi a nervilor.

Elixir-Kola sau Vin, 1 lit. 3 fl., $\frac{1}{2}$ lit. 1 fl. 60 cr. $\frac{1}{4}$ lit. 85 cr.

Balsam de guşi a lui Pserhofer, mijloc recomandabil contra guşii, 1 flacon 40 cr., cu trimiterea francată 65 cr.

Esenţă de viaţă, J. Pserhofer **(Picături de Praga)** contra stomachului stricat, mistuirei rele, durerilor de pântece de tot felul, un mijloc de casă escelent, 1 flacon 22 cr., 12 flac. 2 fl.

Sirup de plantagea (limba oii) J. Pserhofer, un mijloc escelent de casă cunoscut pretutindenea contra catarului, răguşelei, tusei măgăresci etc. 1 sticluţă 50 cr, 2 sticluţe espediate franco 1 fl. 50 cr.

Pomadă de Tonnochinină, de I. Pserhofer, recunoscută de medici, de un şir îndelungat de ani ca cel mai bun între tóte mijlócele de crescutul pĕrului. O dosă mare elegantă 2 fl.

Plastru universal, de prof. Steudel la răni din lovitură sau împunsătură, umflături rele de tot felul şi la umflături vechi, periodice, la picióre, gâlci rele ulcioróse, la buba vênătă durerósă, la sugei, ţiţe cu răni şi aprindere de ţiţe, podagră şi alte asemenea bóle, probat de repeţite-ori. Un borcan 50 cr., cu trimiterea franco 75 cr.

Sare de curăţire universală, de A. W. Bulbrich. un mijloc de casă escelent în contra tuturor urmărilor digestiunei stricate, ca durere de cap, ameţélă, cârcei de stomach, acrélă, dureri hemoroidale, încuiere etc. 1 Pachet 1 fl.

Afară de preparatele aci amintite se mai află gata tóte specialităţile pharmaceutice interne şi externe anunţate în ḑiarele austro-ungare, şi tóte articolele, ce nu se află în deposit, se procură la dorinţă prompt şi ieftin.

Trimiterile prin poştă se execută cu cea mai mare grăbire trimiţêndu-se banii înainte, comande mai mari şi cu rambursă.

[231] 1—6

Apoteca la „mĕrul imperial de aur" J. Pserhoffer Viena I. Singerstr. 15.

De veritabile sunt a se considera numai acele pilule, a căror îndrumări pentru folosire sunt provĕḑute cu numele I. Pserhofer şi cari pórtă acelaşi nume şi pe acoperemêntul cutiei cu scrisóre roşie.

☞ Scutite prin marcă şi mustră înregistrată. Imitări se pedepsesc aspru ☜

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 132. Sibiiu, Sâmbătă, 29 Novembre (11 Decembre) 1897. *Anul XLV.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
la „Tel. Rom.“ într'una cu suplementul „Fóia Pedagogică“
Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru streinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei or 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Liturgie magiară.

La ordinea ḑilei este magiarisarea.

Şi este vitală cestiune magiarisarea, şi vitală fiind ea, trebue sĕ se manifesteze pe tóte terenele vieţei publice.

Noi de mult am ḑis, că guvernul ţĕrei nóstre stă în fruntea curentului de magiarisare.

De mult am ḑis, că în scopul acesta guvernele tóte au fost una dela era dualismului încóce, şi numai cestiune de oportunitate a fost, dacă din când în când curentul cu magiarisarea se manifesta cu mai mare vehemenţă séu dóră cu o îndulcire óre-care.

De mult am ḑis, că guvernul are gata un plan mare, bine studiat, acest plan vine esecutat în rate, dar esecutat, el formézā un ce întreg, perfecţiunea magiarisărei popórelor din patria acésta.

Multe s'au esecutat din planul cel mare al cestiunei cu magiarisarea dar multe mai sunt încă de esecutat

Aḑi dóue partii înteresante sunt la ordinea dilei: magiarisarea numelor comunelor, şi prin aceea o lovitură decesivă tuturor naţionalităţilor, şi magiarisarea liturgiei bisericesci.

Despre magiarisarea numelor comunelor am vorbit, şi cetitorii nostrii vor afla la rubrica din parlament cum a decurs desbaterea generală asupra proiectului de lege presentat de guvern in meritul magiarisării numelor comunelor.

Magiarisarea liturgiei este în stadiul de pregătire, acest stadiu înse este atât de înaintat, încât aḑi mâne ne vom trezi cu un proiect de lege şi pentru magiarisarea liturgiei.

Cestiunea acésta este de mult în desbatere.

Sunt o mulţime de credincioşi greco-catolici, cari aḑi nu mai vorbesc limba lor maternă. Pentru acestia s'a cerut de mult o liturgie magiară.

În fapt s'a şi tradus liturgia sântului Ioan pe limba unguréscă şi dacă nu ne înşelăm, cu ocasiunea festivităţilor milenare s'au şi produs ómenii cu o asemenea traducere în una din bisericile catolice din Budapesta.

Sunt mai ales în Treiscaune o mulţime de credincioşi ai bisericei nóstre greco-orientale, cari nici ei nu mai vorbesc limba română.

Curentul de aḑi a reclamat şi pentru acestia liturgia în limba unguréscă

În punctul acesta deci deopotrivă suntem ameninţaţi noi Românii, atât greco-orientalii, cât şi greco-catolicii.

N'am putut înţelege deci motivul etic, pentru care organul din Blaş ne-a insinuat bucurie din incidentul eventualei întroduceri a liturgiei ungusesci în biserica greco-catolică.

Nu acuma e timpul sĕ rĕspundem la lauda proprie, că noi ortodocşii existăm numai pentru-că există Românii greco-catolici.

Noi ortodocşii am esistat şi pe timpul, când şi greco-catolicii de aḑi au fost toţi ortodoxi, vom exista şi în viitoriu ca români ortodocşi şi va veni vremea când toţi românii vor fi ortodocşi dela Tisa până în Macedonia, logica evenimentelor ne va împinge la acésta, deşi organul din Blaj dă sfaturi dlui Nicu Filipescu sĕ se uniască şi el, după logica cu liturgia magiară.

Sĕ rĕmânem însĕ la magiarisarea liturgiei.

Încercările cu magiarisarea liturgiei n'au isbutit, şi acésta din causa oposiţiunei din partea episcopatului romano-catolic.

Episcopatul romano-catolic încă lucră pentru magiarisarea tuturor gr.-catolicilor, acésta însĕ nu cu preţul magiarisării liturgiei, căci acésta ar provoca ruptură şi în biserica romano catolică şi s'ar strica unitatea, carea şi ea este una dintre forţele bisericei apusene.

Guvernul ţĕrei a întrat în pertractări cu episcopatul romano-catolic în scopul magiarisărei prin biserică, căci unul este scopul, şi episcopatul romano-catolic totdéuna a fost în curentul de aḑi al ideii de stat unguresc.

Guvernul ţĕrei a ajuns la o înţelegere cu episcopatul romano-catolic, şi acestei înţelegeri s'a dat expresiune în un articol publicat ḑilele trecute în ḑiariul guvernamental „Nemzet“, şi încă la locul prim.

Nu se va magiarisa liturgia, ci numai unele părţi din liturgie, cari au mai mare înrîurinţă asupra inimei poporului.

Se va cetí ungaresce Apostolul, Evangelia, unele ectenii, unele rugăciuni dela sânţirea apei, dela rênduiala botezului, dela nuntă, dela înmormêntări, ungaresce se va ţiné ca şi până acuma predica, lucruri, cari sunt permise şi în biserica apusénă cu órecari reserve.

Ḑiariul guvernamental ne pune în perspectivă o asemene regulare în timpul cel mai apropiat.

Suntem deci în ajunul unei acţiuni puternice, spre un scop: spre magiarisare.

Stă scóla în serviciul curentului de magiarisare, e pe cale administraţiunea de a se pune mai din adins în serviciul ei, şi proiectul, care tocmai este la ordinea ḑilei tocmai acésta o contempléză, va urma acum biserica.

Vedem unde se împing lucrurile, şi o simţim, că cu paşi repeḑi suntem împinşi spre prăpastie.

Nu credem, că unirea cu biserica Romei va fi pedecă pentru lăţirea curentului de magiarisare.

Cei din Blaş tot mereu fac apel la scutul celor de confesiunea romano catolică.

Noi ortodocşii? Noi n'am făcut apel la scutul celor de o lege cu noi.

Aici e deosebirea între noi, sĕ se scie acésta.

Incă odată accentuăm, nu e timpul sĕ respundem acuma la provocările, cari continuu ni se fac din partea ḑiarului din Blaş.

Este fapt, că episcopatul romano catolic a pactat cu guvernul spre a accelera magiarisarea în biserica greco-catolică.

Este fapt, că în punctul acesta s'a şi ajuns la o înţelegere.

Este fapt, că biserica romano-catolică magiariséză, tendenţa ei este de a magiarisa, şi acesteia i-a dat espresiune publice episcopatul romano-catolic mai ḑilele trecute în adunarea statului romano-catolic, care adunare s'a ţinut în Cluş.

Este fapt, că guvernul a ajuns la acord cu episcopatul romano-catolic, în ce privesce magiarisarea în sinul bisericei greco-catolice.

Catolicismul la noi a dat deci mâna cu curentul de magiarisare

Nu înţelegem deci pentru ce cei din Blaş ne mai apostrofézā, când noi în punctul acesta până acuma n'am scris nici o literă.

A face apel la Roma catolică, când clerul catolic episcopal din patria ta a dat mâna cu duşmanii tĕi, este o cestiune, de care noi nu legăm speranţe.

De bună sémă episcopatul catolic dela noi a înformat Roma în punctul acesta.

Am puté noi sĕ fim provocatori, noi pre cari cei de o lege cu noi âncă nu ne-au dat pradă.

Incă odată, sĕ înceteze cu provot cările aceia, a căror naiă a începu-a se cufunda, căci noi nu voim mórtea păcătosului, ci sĕ se întórcă şi sĕ fie viu.

Revista politică.

Din parlamentul magiar. In şedinţa de Luni a parlamentului nostru a fost presentat spre desbatere generală *proiectul de lege despre magiarisarea numelor de comune şi alte localităţi*, care proiect, precum am anunţat deja, a fost şi primit în general.

Étă pe scurt decursul acelei şedinţe în cât privesce desbaterea asupra acestui obiect.

Preşedinte: Szilágy Dezső; referent Ruffy Pál.

Referentul recomandând proiectul ḑice, că o astfel de lege e necesară nu numai din punct de vedere administrativ (poştă, telegraf, justiţie, unificarea chartelor de instrucţiune în şcólă şi militare etc.), dar e necesar mai mult din punct de vedere naţional magiar, cu atât mai vîrtos, pentru-că e just ca co-

---

FOIŢA.

Dl Dimitrie Popovici,

ca óspe la opera regală din Viena.

Duminecă, în 5 Dec., d-l D. Popovici a debutat în piesa „Evangelimann“, si în rênd cu valorosul şi iubitul artist al vienesilor „Van Dyk“ a secerat furtunóse aplause.

Tóte jurnalele au luat notiţă despre acéstă păşire a artistului, pe care îl cunosc ca pe un escelent cântăreţ şi putere dramatică dela teatrul din Bayreut, şi îi laudă vocea cea puternică, cu timbrul nobil, şcóla cea bună şi arta dramatică, cu care a câştigat publicul vienez deja dela început. Bine trebue sĕ notăm, că e vorba de opera regală din Viena, unde publicul e dedat a auḑi artiştii cei mai buni, şi pe lângă aceea óspele este un Român, care numai prin puterile şi prestaţiunile proprii îşi póte face cariera. Cetind recensiunile foilor vieneze, inima ni-se umple de bucurie şi suntem mândri de confratele nostru, dl D. Popovici.

Domnul Popovici pe lângă alte neajunsuri a avut sĕ dea pept cu intriga, care s'a făcut punte munte spre a-i încuia uşile operei din Viena.

Rivalitatea pretutindinea se arată în lume, nicăiri însĕ ea nu erumpe cu atâta forţă elementară, ca şi în lumea artistică.

Acésta a făcut de renumita nóstră Agata Bârsescu, desmierdata artistă a teatrului de curte din Viena, a trebuit sĕ ia lumea în cap, şi după multe sbuciumări sĕ priméscă angajament la Berlin; acésta a făcut, că talentatul artist mult regretatul Nicolau Popovici în un an de ḑile abia de dóuĕ-ori a putut păşí în Viena în role de tot neînsemnate în nisce operette trecĕtóre.

Rivalitatea s'a făcut punte şi munte şi în calea dlui Demetriu Popovici şi cu tot renumele câştigat în lumea musicală unele ḑiare jidovesci fac recensiuni insolente.

Reproducem unele din recensiunile foilor din Viena spre a presenta pe iubitul nostru artist şi cetitorilor nostri.

(*„Neues Wiener Journal“*:)

„În rolul lui „Johannes Freudhofer“ din opera „Evangelimann“ de Kienzl, ni s'a presentat eri un nou baritonist, dnul D. Popovici.

La moment s'a putut observa, că el ca cântăreţ este o putere dramatică de origine nobilă (dramatisches Vollblut). Posede o însemnată putere de caracterisare, şi pe lângă aceea temperament de ajuns, ca sĕ înterpreteze cu succes diferiţii demoni — barytonişti — din literatura operilor. Vocea artistului, care sună nobil şi puternic, nu se póte judeca în de ajuns după rolul de eri. Am fi curioşi sĕ-l auḑim pe dl Popovici ca „Rigoletto“, séa ca „Telramund“, care partiă a cântat-o cu succes în Bayreuth. În tot casul 'i-s'a făcut artistului la noi o primire prietinósă, şi pe lângă dl Van Dyk, care ca Mathias a oferit érăşi o perfectă prestaţiune artistică, a fost distins cu vioiciune.

(*„Die Reichswehr“*:)

D. Popovici a cântat eri pe „Johannes Freudhofer“ în Evangelimann.

Noi cunóscem pe Popovici din Praga, unde se numĕra între cei mai însemnaţi cântăreţi, ai acestui teatru german, odinióră aşa de însemnat. Principalele sale calităţi sunt o voce de bariton minunată, plină, un rar dar de predare, şi o cântare necondiţionat curată şi cu şcólă. Noi suntem de părere, că tocmai opera nóstră póte folosi fórte bine aceste calităţi, şi că un institut de artă de primul rang numai onóre îşi póte câştiga cu Popovici. Se înţelege, că ni-ar fi mai plăcut, sĕ-l vedem începênd cu „Telramund“ séu „Holländer“, decât cu rola acésta.

Popovici a aflat la public aplause sincere, sgomotóse şi demonstrative.

(*„Extrapost“*:)

Demetriu Popovici a documentat eri la prima sa păşire ca óspe în rolul lui „Johann Freudhofer“ din „Evangelimann“ de Kienzl, că posede un testimoniu de cualificaţiune de prima clasă pentru teatrul curţii. Forţele vocei lui, care pe lângă un timbru admirabil întunecat, posede o mare estensiune, par a'l cualifica mai mult pentru lucrări dramatice. În scena, unde móre Johannes, de abia a fost până acuma cineva, care sĕ fi desvoltat atâta simţ. Publicul cel peste mĕsură mare se afla în cea mai bună disposiţie de sĕrbătóre, şi dărui atât óspelui, cât şi dlui Van Dyk, care era escepţional de bine dispus, aplause îmbelşugate.

(*„Ilustriertes Wiener Extrablatt“*:)

În modul cel mai favorabil se presentă ieri publicului vienez dl D. Popovici cu prima sa păşire ca óspe în opera „Evangelimann“ de Kienzl.

În actul prim, unde s'a dat puţină ocasiune de a eşi la ivélă baritonul lui frumos, de un timbru întunecat, apoi predamunele cu nume străine nemagiare sĕ-și recapete vechiul lor nume istoric magiar și astfel sĕ se evite împrejurarea, ca unele comune sĕ aibă câte dóue ori chiar trei numiri cum au astăḑi unele, cari numai îngreuézá administrația și nu corĕspund nici intențiunilor ideei de stat unitar național magiar. Acesta e în esență cuprinsul vorbirei referentului Ruffy.

Imediat se ridicà deputatul sas Friedich *Schreiber*, carele recunósce îndreptățirea presentărei acestui proiect, și acésta din punct de vedere al practicabilității, dar în forma cum este presentat nu-l póte primí. Acela țintesce a se da tuturor comunelor și localităților numai nume magiare, adecă și comunelor și localităților locuite de nemagiari, ceea ce învólvă în sine înmormêntarea numelor istorice corĕspunḑĕtóre reatității.

Olay Lajos: Poftesce în Saxonia!

Schreiber: Dacă intențiunile proiectului s'ar mărginí numai la practicabilitatea lucrului, care se pótă ajunge dându-se comunelor și localităților numiri, cari corĕspund realității, atunci s'ar evita espresiunea amăràciunilor pe deplin justificate ale celor nedreptățiț; dar susțiuêndu-se în forma în care e presentat, nu crede, că acestea sĕ se pótă evita.

Primesce cu satisfacțiune aparența, că prin proiectul înaintat nu se intenționézá un amestec în afacerile interne ale bisericilor autonome, dar prin detaiurile acestui proiect, acésta nu se póte ajunge. După lege confesiunile înseși au dreptul ași dirige afacerile lor bisericesci și școlare, și abunăséma acelea vor evita a vení în contrast cu interesele statului, carele are dreptul de control, ca acelea sĕ nu urmăréscă tendențe contrare lui. Dar aceea e óre tendență îndreptată contra statului, când acelea în cărțile lor școlare dau comunelor și localităților numiri corĕspunḑĕtóre realității? în limba în care sunt compuse acele cărți școlare și se póte, îngrijí ca tinerimea sĕ învețe și numirile oficióse? Nici decât. Nu se estinde la stările, ce se pot crea prin ignorarea acestor principii pe deplin justificate, când adecă în cărțile școlare aceste principii n'ar fi considerate. Așa precum se presintă însă proiectul, o mare parte a cetățenilor nu vor fi convinși despre intențiuni părintesci ale guvernului față de toți cetățenii patriei.

Ar fi necesar, ca în cărțile școlare barem în parantese sĕ pună pe lângă numirile magiare și numirile nemagiare în care sunt compuse acele cărți, căci altcum singuraticele naționalități nu vor avé nici cunoscință despre multe comune și localități.

Dar acésta o pretinde chiar și iubirea de patrie, carea atât de frumos o exprimă Germanul în cuvêntul Heitmatsgefüll (dor de patrie). Nu póte iubí nimeni un loc, a cărui numire moștenită cu atâta afițenie dela părinți a fost schimbată.

Primesce proiectul numai cu modificări pe cari și-le reservă a le expune la desbaterea specială.

Sándor Iózsef se ocupă cu proiectul din punct de vedere al necesității, practicabilității și consecuenței, declarând,că-l primesce. Intre altele susține, că în Ardeal multe comune au nimiri dela Tatari și Germanii lui Bach, ér în timpul din urmă s'a lucrat la valachisarea și germanisarea acelora.

Primesce proiectul cu deosebire din acel motiv, căci în școle se impune folosirea numirilor nóue oficiale adecă magiare, ceea ce nu exclude și amintirea acelora cu numele cel vechiu la explicare. Acésta o pretinde și interesul instrucțiunei.

Adevĕrat, că după un proverb turcesc Dḑeu are nouedeci și nóue de numiri, dar acésta nu exclude ca între noi sĕ aibă numai o numire, și citézá după Goethe versurile :

„*Wir suchen din Dinge zu benennen,*
Und glauben am Namen sie zu kennen!"

La sfêrșit ḑice, că trebue sĕ inceteze acea grandomanie cu împestrițéla atât de caracteristică la popórele din Orient, și trebue sĕ ne apropiem de Occident, sĕ fim democrați, practici și simpli, sé creăm unitate în cheaos. Acésta o pretind și interesele nóstre de comunicnțiune, de frecuență, de administrație, de stat, naționale și politice.

După pausă ia cuvêntul *Eötrös* Kàroly și négă intențiunea de a magiarisa pe cine-va prin acest proiect. Dar unitatea acestor numiri o pretinde autoritatea statului magiar conservându-se numirile istorice. Apoi se ocupă cu cererea orașului Brașov, cercând a o combate ḑicênd, că prin proiectul de lege presentat nu se vatĕmă legea despre naționalități și esclamă. „*Ţĕra acésta are numai o națiune, numai o limbă de stat, și aceea e cea magiară.* Da, avem atari compatrioți cu buze străine, cari nu vorbesc unguresce. Legea, pe care o numesc ei legea pentru egala îndreptățirea naționalităților, asigurà ca acesti compatrioți ai nostri cu buze nemagiare sĕ-și folosécă cu drept limba în familie, în școlă, în biserică, în comună, la autorități, în pressă, în literatură și le asigură si aceea, ca sĕ se folosécà de limba lor cu acel drept în marile probleme culturale ale omenimei, cu care drept se folosesce de a sa elementul alcătuitoriu de stat, care vorbesce limba statului *In privința acésta atare stat cult, care ar sta mai pe sus decât Ungaria în asigurarea, crutarea și respectarea drepturilor cetățenilor de alte buze, pe fața pămêntului nu esistă.*

In cele următóre cércă a combate pe Schreiber, ḑicênd, că n'au ce se teme Sașii de magiarisare, dacà nu s'au magiarisat în cei 600 de ani decând se află aici între magiari. Recomandă guvernului, ca dela oficiile postale și telegraf, precum și dela căile ferate sĕ alunge numele străine și se le înlocuéscă numai cu nume magiare.

Ultimul vorbitoriu la desbeterea generală asupra acestui obiect afost Münich Aurel, carele se miră de pâsirea deputaților sași contra acestui proiect, în loc sĕ lumineze poporul despre avantagiile lui. Primesce proiectul.

Nefiind însinuați alți dep. la cuvênt se închee desbaterea generală asupra proiectului și se primesce. Numai cinci deputați Sași nu l'au primit.

*

Tot în ședința acésta a fost presentat un proiect de lege privitoriu la pactul *economic ce este a se reînoi cu Austria.* După proiectul acesta, tóte legile, cari regulézá raporturile economice dintre Austria și Ungaria și a căror valóre espiră cu finea anului 1897, se prelungesc pe basa stărei actuale a acelor raporturi. Cestiunile pragmatice rĕmân neatinse și astfel se regulézá numai pactul vamal și comercial și banca austro-ungară. Regularea cuotei se amână dar pe termin de un an prin autorisația Corónei, cum dispune Art. de lege XII din anul 1867 Coróna însĕ până acum n'a hotărît încă. Proiectul acesta împuternicesce pe guvern a face pregătiri pe cale de ordinațiuni, ca raportul economic dintre Austria și Ungaria sĕ se reguleze independent, dacă în Austria nu s'ar puté lua disposițiuni până la finea anului 1897 prin cari sĕ se prelungéscă pe un an stările actuale. Sigur acésta în presupunerea, că în Austria astfel de disposíțiuni nu se vor puté lua pe cale parlamentară, ci va trebui sĕ se recurgă la aplicarea §-lui 14 din legea imperiului Mai departe proiectul îndatorézá pe guvern a presenta un proiect de lege in sensul § lui 68 din Art. de lege XII din anul 1867 pentru regularea independentă a raporturilor economice dintre Austria și Ungaria, dacă în decursul anului viitoriu nu s'ar puté reinoi definitiv pactul economic cu Austria și încă într'un timp în decursul anului 1898, ca acela sĕ pótă fi ridicat la valóre de lege cu finea acelui an.

Va sĕ ḑică intențiunea despărțrei totale a Ungariei de către Austria află deja espresiune, de și încă învĕlită órecum, chiar în proiecte de lege presentate parlamentului.

Proiectul acesta e primit cu osanale de întrégà pressa magiară, numai *kossuthistii* sĕ fac a nu fi mulțămiți pe deplin. *Ei pretind independență totală de către Austria în tóte afacerile de stat, susținêndu-se numai uniunea personală în persóna domnitoriului.* Pe ruinile dualismului sĕ înființăm statul magiar independent, strigă între altele „Egyetértes". Și cum sunt de îndrăsneți magiarii, vor și face acesț salt mortal, decumva nu-i va părăsi norocul în momentul decisiv, cum trebue sĕ mărturisim că nu i-a părăsit de atâtea ori până acum în contul celorlelte naționalități nemagiare din patrie.

In ședința din ḑiua următóre Kossuth Ferencz pretinde dela guvern, ca proiectul de lege privitoriu la regularea afacerilor economice în Austria sĕ fie extradat secțiunilor spre studiare și raportare. Apoi își exprimă opiniunea, că stările de anarchie parlamentare din Austria din timpul de acum sunt cea mai bună ocasiune pentru despărțirea totală de càtră Austria. A produs mare efect, când a exclamat, că precum casa domnitóre germană de Habsburg a cedat aspirațiunilor cehice, pentru-ce n'ar ceda aspirațiunilor magiare? Dacă guvernul nu se folosesce de acésta ocasiune providențială, partidu 48-ist își va sci face datoria.

Și așa au mânat toți oratorii din oposițiune, sculându-se din când în când câte un mameluc guvernamental spre a-i astêmpĕra, pro forma, ca nu cumva se apară și ei revoluționari în ochii lumei. Dar lumea îi cunósce, și cu deosebire noi naționalitățile nemagiare asuprite de ei de toți fără excepțiune.

Ședința s'a terminat cu strigàte de: Sĕ trăéscă Ungaria independentă! Sĕ trăéscă Kossuth! Desbaterea se va continua.

* * *

Din Austria. Pertractările între diferitele partide și guvern s'au terminat. Min.-president Gautsch sĕ fi presentat următórea proposițiune pentru împĕcarea Cehilor luându-se dela ordinea pertractărilor retragerea lui Abrahamovitz dela presidența camerei și moțiunea lui Falkenhayni:

In cercurile locuite curat de Cehi, limba oficială sĕ fie numai limba cehică; în cercurile locuite de Germani, limba oficială sĕ fie numai limba germană, ér în cercurile mixte sĕ fie întrebuințate ambe limbile. Cercuri mixte sunt a se considera acele cercuri, în cari cel puțin 25% sunt de altă naționalitate față de majoritatea preponderantă cehică și germană, ér cercuri curate cehice ori germane sunt a se considera acelea, în cari cel puțin 20% sunt de altă naționalitate față de majoritatea cehică ori germană. Oficianții de stat în Bohemia sunt îndatorați a cunósce ambele limbi (cehice și germane). Terminul învĕțărei celeilalte limbi însĕ se ridică dela 5 la 15 ani.

Cu împărțirea Bohemii în aceste teritorii de limbă Cehii ar fi fest invoiți, dar nu s'au învoti cu învĕțarea limbei germane; tot așa nu s'au învoit nici germanii cu unele proposițiunile de limbă. Acésta a fost și adusă la cunoscința guvernului.

Dep. ceh Herold a declarat chiar și Monarchului, că o împăcare a Cehilor cu Germanii e posibilă numai pelângă egala îndreptățire a ambelor popóre.

Remânênd pertractările fără resultat, parlamentul va rĕmâné amânat și guvernul va procede pe calea §-lui 14 (paragraf de necesitate), adecă absolutistic. Astfel guvernul se află față în față cu tóte partidele din parlament· Unii deputați s'au și depărtat din Viena.

* * *

Monarchul despre revoluția din Praga precum scriu foile boeme sĕ se fi exprímat nefavorabil cu privire la ținuta primariului Podlipny, ceea-ce a provocat într'o ședință a consiliului comunal demonstrațiuni în favorul acestuia, votându-i-se chiar și budgetul unanim și fără discuție.

Liniștea n'a mai fost tulburată în urma proclamării statariului si unele mèsuri excepționale pentru susținerea ordinei în parte au fost ușurate. Prelegerile în scóle s'au început și n'a fost judecat încă nimeni după legile statariului.

---

rea cea distinsă au stîrnit îndată plàcere generală.

Acéstă generală plăcere după sfîrșitul actului al treilea, în care dl Popovici, atât prin cântare cât și prin joc de scenă, s'a avêntat la un niveau dramatic, care mai că a întrecut opera cea agilă, s'a potențat la viforóse manifestațiuni.

Domnul Popovici a trebuit sĕ apară dimpreună cu Domnul Van Dyk, a cărui „Evangeliman" este o prestațiune desăvêrșit artistică, de repețite ori.

„*Neues Wiener Tageblatt*".

A representa ca óspe pe „Iohannes Freudhofer din Evangeliman de Kienzl, însémnă a vêna după un succes efemer. Acest făcĕtor de rele, care la începutul operii trece preste scenă ca amant respins și ca un asasin, pentru ca după 30 de ani, la sfêrșitul operei, sĕ móră de o mórte fórte ceremonióså, detailată și radicală; acest tablou al unui caracter tragic petecit din diferite reminiscențe triste, nu este temă seriósă nici pentru actor, nici pentru cântăreț. I'a succes și domnului Popovici (dela teatrul din Praga), care a representat Duminecă pe nenorocitul de Freudhofer, sĕ arete ceea ce nu póte. Suntem aplecați a atribui disposiția spre distonare și tremolare, mimica exagerată, tóte aceste le atribuim nu artistului, ci rolului, în care a cântat. Se póte, că domnul Popovici a jertfit arta sa crassului realism al autorului, ca astfel cu vocea închisă a omului maltratat sĕ pótă geme, miorlăi și sbiera. In loc de satisfacțiune pentru sfêrșitul îngrozitoriu al lui Freudhofer, care ne lasă de tot îndiferenți, ne-a fost milă de artist, și în mila acésta nu tocmai tragică s'a amestecat frica ascunsă, că dóră Domnul Popovici totuși a dat posibil adevĕrată probă despre calitațile sale. Dorim sĕ ne convingă că ne-am înșelăt.

„*Neue Freie Presse*":

Eri a pâșit baritonistul Domnul Dem. Popovici ca „Iohannes" în opera Evangeliman de Kienzl, și s'a presentat ca un actor îndemânatic, ceva prea mobil, și un cântăreț destul de bun. Vocea lui e mai mult móle decât cu putere, dar cu un sunet simpatic. Sperăm, că artistul își va putea arăta talentul într'o altà partie, mai puțin declamatorică ca cum e rolul lui „Iohannes", care se petrece tot în accente înfierbîntate.

(„*Ostdeutsche Rundschau*").

Când înainte cu trei ani s'a luat „Lohengrin" în programa festivităților dela Bayreuth, rolul lui Telramund l'a avut dl Demetriu Popovici. Prin prestațiunea sa originală, plină de pasiune elementară, el a făcut furóre. Tare ne temem, că prin prima pășire de eri în opera nóstră publicul din Viena a primit o slabă impresiune despre însușirile lui artistice. Mie'-mi este neclar, cum póte excela un artist în rolul lui Iohannes din „Evangeliman". In adevĕr rolul acesta pune pe representante în luminà nesimpatică, și pe cântăreți în o situațiune nemulțămitóre. In ce privesce organul, altcum puternic, dl Popovici în notele profunde stă sub baritonii nostri și ca volum și ca lustru.

In cele esențiale eri ni s'a presentat prin prestațiunile sale realistice și pasionate numai ca un actor de valóre.

(„*Deutsches Volksblatt*").

In rolul lui Iohann din opera Evangeliman din Kienzl s'a presentat eri domnul Demetriu Popovici, și pășirea acésta are sĕ decidă décă el va fi séu nu va fi angajat la opera nóstră Óspele nostru și a făcut renumele în 1894 ca Telramund în Bayreuth la festivitățile de atunci, și la tot casul este un însemnat representant al acestui rol în specialitatea sa. Eri s'a întrodus ca actor de nobleță și fórte distins. Deja în primele scene cu máestrie ne-a sciut prepara pentru puternicile erupțiuni de pasiuni elementare, cu care lucrézá Iohannes asupra publicului în actul al treilea. In aceste óspele a dat prestațiuni, cari au pus pe privitori în încordare fórte mare, încordare, care s'a estins peste mĕsura caracteristicà a pasíunilor sufletesci, de cari de obște întêlnim pe scenele de opere. Ce póte el presta ca cântăreț, nu o putem judeca definitiv după proba de eri. Exprimarea lui este de o admirabilă claritate și numai la unele locuri mai accelerate era ici colea neînțelésă. Organul lui e sănĕtos și marcat, precum am observat, nu este de nobleța organului artiștilor nostri Ritter și Reichmann. Intr'altele după-cum am ḑis, nu putem judeca definitiv asupra acestui lucru. Situațiunea dramatică nu permite nici odată, ca interpretele lui Iohannes în Cantilenă liniștită sĕ-și pótă desvolta vocea sa în tótă frumseța și curățenia.

(„*Deutsche Zeitung*:")

Domnul Demetriu Popovici, mult vestitul și energicul Telramund din Bayreuth, care atunci (1894) era la teatrul german din

Cestiunea fiumană pare a se aplana. Guvernul pare a face unele concesiuni. Anume br. Bánffy a învitat pe fostul primar Mayländer a-i expune dorinţele fiumanilor; acesta însě a denegat pănă nu se va consulta cu partidul autonomist

Cestiuni preoţesci.

Vécul nostru, care în curênd are sě trécă în rêndul celor ce au fost, are diferíte numiri şi porecle. Unii l'a botezat secolul luminilor, alţii al invenţiunilor, unii al materialismului, éră alţii al sinuciderilor şi câte alte numiri destul de adequate îi se mai póte da.

Avênd în vedere scopul ce'-l urmăresc prin aceste rênduri, tot aşa de potrivit l'am putea numi secolul asociaţiunilor.

Şi într'adevěr: aprópe fiecare branşe de ómeni, îşi are asociaţiunea, reuniunea, tovărăşia sa. Astfel sunt: asociaţiuni de cultură, de binefacere, de meserii, de agricultură, de bani, reuniuni de advocaţi, medici, învěţători, de musică şi gimnastică şi câte şi mai câte, pănă şi asociaţiuni pentru ómeni deţinuţi în temniţe, — numai noi, preoţimea afară de asociaţiunile prevěḑute în „Statutul organic“ nu avem nici o altă asociaţiune séu reuniune a nóstră proprie.

Décă vom deschide marea carte a vieţii — istoria — ne vom convinge pănă la evidenţă, cumcă statul preoţesc în tóte timpurile şi la tóte popórele, atât păgâne cât şi creştine a stat în mare cinste şi a făcut parte din clasa cea mai înaltă a societăţii ómenesci.

Preoţimea, ca representant al ḑeităţii pe pământ, rěspândínd cultura, religiositatea şi moralitatea în lume, a contribuit în mod hotărîtor la formarea de state şi împěrăţii puternice, ér când acéstă preoţime a deviat dela adevěrata ei cale, séu când prin agenţi externi a fost împedecată în exerciarea binefăcătórei sale acţiuní, când în locul virtuţii a început a se ivì frasa gólă, când religiositatea a devenit chimeră, ér moralităţii i-a luat locul desfrênarea şi patima órbă, state şi împěrăţii puternice s'au prăbuşit cu sunet, dispărând fără de urmă.

In creerii munţilor, în crepăturile pămêntului, în chilia cea rece, scundă şi întunecósă, bětrânul pustnic, stafidit de vreme şi abţinere, cugetând la rostul lumei acesteia, şi-a pus pe hârtie sfintele-i gândiri, pline de înţelepciune şi frumóse învěţături, pe cari cu drag şi plăcere le cetesce fie cine.

In umbra désă a pădurilor, ferită de sgomotul lumei şi de rěutatea omenéscă, stă mănăstirea singuratică, adăpostind sub negrele i zidiri câteva vieţi omenesci.

Aici se lucră cu mare asiduitate la marea carte a némului românesc şi scrutătorii de astăḑi cu multă evlavie scutură praful de pe galbinele foi, învechite de vremuri şi róse de molii, şi fericiţi sě simt, când pot scóte la ivélă din ele fapte şi întêmplări, cari vorbesc despre mărirea vremurilor de mult trecute.

In sărăcăciósa colibă a bietului iobagiu la slaba lumină a unui opaiţ, în loc sě-şi dea truditu-i trup la odihnă, învaţă preotul român, chiar cu risicul de a se pomenì că argaţii domnesci îl iau în sfěrcul biciului, — pe ţěranul desnădăşduit sě-şi iubéscă legea şi limba, îl mângăie în něcasurile ce ḑilnic le îndură, îl îmbărbătéză şi îi aprinde sânta candelă a speranţei în un viitor mai fericit.

Tovarăş la nenorociri, părtaş la bucurii, preotul şi 'n bine şi 'n rěu a rèmas deapururi cu sufletul şi inima lângă iubitul sěu popor. De aceea se bucură el şi astăḑi pretutindeni la români de mare stimă şi iubire, de aceea este şi trebue sě fie privit de cel mai natural şi mai nemijlocit conducětor al poporului.

In timpuri de cumpěnă şi grele încercări, preotul nu s'a deslipit de poporul sěu, ér în timpul redeşteptării, al emancipării şi libertăţii, în fruntea lui îl vedem.

Astăḑi avem o frumósă inteligenţă.

Aşi dorí sě-şi ia cineva ostenéla sě facă o statistică. Resultatul aceleia cred, că ar dovedì, că din acésta frumósă inteligenţă 50% o dă fiii de preot.

Acum referinţele s'au mai schimbat, dar greutăţile şi responsabilitatea unui preot s'a înmulţit.

Aruncat de sórte pănă şi în cele mai micuţe şi răsleţe sate, în multe locuri este aprópe singurul om mai inteligent între poporul respectivei comune.

„Blând ca porumbul, şi înţelept ca şerpele“ trebue sě fie în acest cas.

De multe-ori împrejurările îl aduc, ca el sě facă pe judecătoriul, pe advocatul, pe doctorul, pe notarul, pentru ca sě pótă împlini lipsurile ḑilnice ale poporului sěu.

Cu sapa în mână, pentru-că trebue sě muncéscă, şi încă din greu, pentru aşi agonisí mijlócele de substinţă pentru sine şi familie, cu cartea într'altă mână, pentru-că continuu trebue sě înveţe, ca sě pótă învěţa pe alţii, preotul de multe-ori îşi perde rostul şi în atari împrejurări mult ar da, când ar avea la îndemână un prietin, un om, care sě-l înţelégă şi cu care sě se pótă înţelege, scurt, simte lipsă de societate potrivită cu tendinţele şi aspiraţiunile lui.

Acestea şi încă alte multe consideraţiuni, cari nu încap în cadrul uni articol de ḑiar, m-au îndemnat a lansa în public ideia unei asociaţiuni preoţesci şi, mi-ar plăcea şi mult aş dori, ca tot pe acésta cale sě se pronunţe fraţii preoţi asupra ei, ori sě vină chiar cu proiecte formale pentru realisarea ei.

Eu anticipez aici următórele deocamdată:

In lungile seri de érnă, când preotul e mai puţin ocupat, sě se formeze un ciclu de conveniri, colegiale, între 5—6 séu mai mulţi preoţi mai din apropiere, cari odată pe sěptămână, sě se întrunéscă pe rênd, când la unul când la altul cu soţiele lor la o societate frugală.

Femeile s'ar retrage apoi într'o odaie unde ar conversa şi s'ar înţelege asupra lucrurilor, ce cad în sfera lor de activitate, ér bărbaţii de altă parte s'ar sfătui despre ale lor treburi şi afaceri comune. S'ar putea ceti predici, disertaţiuni etc. şi multe alte lucruri bune şi folositóre s'ar putea pune la cale.

Prin acéstă procedură nu numai că preoţimea şi-ar putea petrece o séră în mod demn, potrivit şi nevinovat, dar s'ar desvolta mai mult spiritul de solidaritate şi intimitate între fraţi.

Preotul *George Babeş.*

Din România.

Times dela 30 Noemvrie publică următórele:

„*Pasagiul din mesagiul tronului la deschiderea parlamentului român privitor la relaţiile României cu Austro-Ungaria a fost primit fórte rece şi cu adâncă tăcere. Pasagiul relativ la relaţiunile cu Rusia a fost primit cu salvă de aplause. Acésta este prima demonstěaţie în favórea Rusiei, care s'a făcut în camerile românesci de a rěsboiul din 1877.*“

Privitor la proectata visită a Regelui Carol la Ţarul scrie *Le Nord*, organul rusesc din Paris, următorele înteresante şire;

„Ingrijirile şi neliniştea lor din Viena şi Pesta în privinţa viitórei visite a Regelui nu sunt de loc justíficate. Ele nu au mai cu seamă aerul de a se teme, ca din aceasta visită să nu resulte cumva, un *tratat de alianţă* întră Rusia şi România.

„Rusia şi România nu au trebuinţă de nici un tratat de alianţă pentru a continua raporturile *frăţesci*, ce întreţin de pe timpul domniei lui Petru-cel-Mare. Regele Carol va găsi la Petersburg, fără a vorbi despre *numěroşi fraţi de arme*, cu cari a luptat pentru independenţa ţěrei sale, primirea, ce se datoresce Suveranului unui stat amic şi unei naţiuni coreligionare cu Rusia“.

Noutăţi.

Funcţionarii „Asociaţiunii“, aleşi în şedinţa de alaltă eri a comitetului central: cassar: Leontin *Simonescu*, secretar metr.; secretar II: Dr. Ilie *Beu*, medic; bibliotecar: N. *Togan*, preot; archivar: Ioan *Popovici*, prof.; econom: Ilie *Moga*, înv.; cancelist: Romul *Simu*, înv.

* * *

Afacerea Dreyfus în senatul frances. In 7 a curentei n. *Scheurer-Kestner* a luat cuvênt la senat în afacerea Dreyfus, descoperindu-şi opinia sa, că Dreyfus e nevinovat şi a fost osândit dintr'o greşală fatală, deórece *bordereaul* nu el l'a scris, ci un altul, ér cel mai ponderos document în contra lui Dreyfus a fost acel *bordereau*, — sě se facă deci revisia procesului. Destăinuiri nóuě nu a făcut. Au respuns ministrul de rěsboiu şi prim-ministrul, constatând ambii, că Dreyfus a fost judecat drept, şi sunt convinşi i acum, că e vinovat. S'a judecat nu numai pe basa *bordereaului*, ci şi pe basa altor documente netăinuite De altcum afacerea e în mâna justiţiei, unde sunt transpuse tóte documentele, dimpreună cu *bordereau* cu tot; — sě se lase justiţia a-şi împlinì chemarea. Condamnă ambii ministri campania ḑiaristică, îndreptată în potriva onórei naţiunii şi a armatei; e vorba de chestii, cari ating cele mai vitale interese ale statului, şi cari trebuesc ţinute în taină. Respunsurile ministrilor s'au luat la cunoscinţă. — In aceeaşi ḑi studenţimea a arangiat o demonstraţie în potriva senatorului *Sch.-Kestner* şi a jurnalului „Figaro“.

Lucie E. Dreyfus, soţia căpitanului deportat s'a adresat către *papa* în o scrisóre, cerênd întrevenirea lui, pentru liberarea bărbatului sěu. In scrisóre jalnica femeiă spune că bărbatul sau a fost condamnat pe temeiul unei acuse mincinóse şi frivole, — ómenii, cari crescinesce judecă, sunt pe partea acusatului, — specialiştii examinând scrisorile, şi-au dat opiniile în nesiguranţă, — după aducerea sentenţei îngrozitóre nimenea n'a avut voe sě vadă pe osândit, care a fost deportat pe insula Dracului, unde duce o viaţă îngrozitóre.

După cele mai nóuě depeşe, în Paris se susţine cu putere scirea, că acea mare putere, căreia s'au comunícat unele secrete ale armatei francese în anul 1894 nu e *Germania*, ci *Rusia*. Dreyfus deci trebue sě rěmână vinovat, pentru-că Rusia, cu care s'a încheiat în decursul timpului relaţie amicală, nu póte fi, şi nu e ertat sě fie compromisă. Din pricina acésta Scheurer-Kestner — ḑicese — va tăcé, pentru a nu vătăma sentimentul de adoraţie a poporului frances faţă de ţarul şi de Rusia. Se speră, că cercetarea se va termina pe Sâmbătă, ér Mercuri se va enunţa sentinţa.

* * *

Fapta sângerósă a unui oficer de husari. Luni séra s'a petrecut în Dobriţin următorul incident penibil: Era în teatru. Sub decursul representării primului act din o piesă poporală, sublocotenentul dela husari *Szlávy* József, ca de obiceiu întors cu spatele către scenă, conversa cu alţi tovarăşi ai sěi intr'un chip ostentativ, conturbând pe actori şi publicul. Ne mai putênd răbda purtarea scandalósă a husarului, jurnalistul *Mérő* Béla îl provocă sě observe linişte. Husarul indignat de „atâta cutezanţă“, îndată a provocat pe jurnalist. După terminarea actului, Mérő a eşití pe stradă, unde a declarat sublocotenentului, că n'a vroit sě'l ofenzeze. Husariul fără a'l asculta, lovì pe jurnalist cu pumnul în faţă cu atâta putere, că acesta se rostogolì la pămênt. Mérő se sculă şi voí sě lovéscă şi el în agresivul oficer, dar acesta scoţêndu-şi spada îl croì cu ea preste cap, încât îndată'l năpădí sângele. Mérő a luat-o la fugă, husariul după el, lovindu-l necontenit, pănă când acela al căḑut la pămênt fără consciinţă. Vulneratu a fost transportat indată la spital, unde i-au cusut rana periculósă de 15 cm. lungă, ce a primit-o la cap. In potriva oficerului s'a pornit cercetare.

* * *

Osândit la mórte. Ḑilele acestea s'a terminat la tribunalul din Budapesta procesu, contra lui Alfons *Hradil*, acusat că a ucis şi jăfuit pe o bětrână din Pesta, cu numele *Hoch*. S'a constatat că Hradil e ucigaşul şi a fost osândit la mórte prin ştreang.

* * *

Defraudare în capitală. Ḑilele aceste poliţia din Budapesta a deţinut pe oficialul dela posta centrală de acolo, *Kriszt* Árpád, pentru că a defraudat suma de 788 fl. 69 cr.

* * *

Jeszenszky şi „Coróna României“. „Budapesti Közlöny“, monitorul oficial unguresc publică în numěrul sěu de Sâmbătă decretul regal, prin care *Jeszenszky este autorizat a purtá insemnele de mare oficer al „Corónei României“*, pe basa brevetului regal român cu datul de 12 Octobre.

* * *

Intrunirile ovreesci oprite — în România. Ministrul de interne român, dl. *Ferekide*, a lansat un ordin către prefecţii de judeţe şi către poliţia capitalei, prin care le dă împuternicire a opri ori-ce întrunire jidovéscă, deórece întrunirile pe basa art. 26 din Constituţie numai Românilor le sunt îngăduite. N'au fost oprite păn' acum aceste intruniri. — ḑice ministrul — căci s'a creḑut că acsti străini nu vor abusa de toleranţa ce li s'a acordat. Când însě întrunirile aceste au devenit provocătóre, dând loc la escese, ministrul declară, că e nevoit a le oprì.

* * *

Bibliografic. A apărut. *Raportul anual al Soc. acad. rom. „Junimea“* în Cernăuţi. Al XIX an administrativ 1896/7.

Societatea numěră 31 membri onorari, 11 m. fundatori, 4 m. ajutători, 29 m. binefăcětori, 78 m. emeritaţi şi 49 m. ordinari. Societatea dispune de o avere în valóre de 3359 fl. 72 cr., în biblioteca i constă iar present din 2987 opuri în 3818 volume şi broşure.

Poşta redacţiunei.

Domnului *Pavel Şendrea*, învěţătoriu în *Rîpa de sus*. Diplomele învěţătoresci din anul 1896 şi 1897 se vor poté da numai după ce se vor delătura unele divergenţe intre guvernul ţěrei şi autoritatea bisericéscă. Lipsa testimoniului in casuri de necesitate la cerere se suplinesce cu un atestat oficial dela autoritatea bisericească.

Domnului *Georgiu Babeş* paroch în *Sohodol*. Nepublicarea pănă acuma a articolului trimis se esplică cu imbulzala materialului.

Domnului *N. S.* în *Sân-Mihaiu*. Gravaminele în afacerea cu alegerea de paroch nu se pot publica. Locul lor este la Verabilul Consistor unde au sě vină actele de alegere. Deci adresaţi-Vě acolo.

Praga, fără a fi acuma angajat permanent la alt loc, a păşit eri (Dumineca) ca óspe la opera nóstră în Evangelimann de Kienzl. A jucat în rolul lui Iohann, pentru care noi în teatrul dela operă avem escellenţi representanţi în persónele lui Reichmann şi Ritter. Deşi nu ne putem da séma pentru ce domnul Popovici a păşit prima dată în acest rol, totuşi trebue sě recunóscem, că el a avut un succes extraordinariu. Prin frumósele şi eminent desvoltatele sale forţe a sciut el exprima tot atât de răpitoriu maliţia ascunsă şi lăcomia lui Iohannes din actul prim, ca şi remuşcările de consciinţă şi frica de mórte a pěcătosului desperat în actul din urmă. In tóte situaţiunile a sciut alege masca cea mai caracteristică, preste acésta am stat uimiţi věḑênd la un român o asemene cunosciinţă a limbei germâne. In privinţa acésta în comparare cu anul 1894 domnul Popovici a făcut inmense progrese. Domnului Popovici i-a fost dat eri sě fie cu drept cuvênt părtaş de onoruri alăturea cu domnul Van Dyk, neîntrecutul interprete al operei Evangelimann. La sfěrşitul representaţiunei ambii artişti au fost frenetic aplaudaţi şi de repeţite-ori rechemaţi.

(„*Pester Lloyd*:“)

Din o lungă epistolă musicală din Viena extragem pasagiul ultim, care se ocupă cu opera:

„Şi acuma sě facem în fuga mare o săritură în sfera de curte, unde directorul Mahler în Sâmbăta trecută a înlocuit piesa cea de 54 de ani „Der fliegende Holländer“ cu o alta, nóuă, interesantă, care prin personagiul cel nou ni s'a presentat cu graţiile unei novităţi. Cu o ḑi mai târḑiu domnul Demetriu Popovici (un român, angajat în anii din urmă la teatrul din Praga, în 1894 energicul Telramund dela Bayreuth) a dat cu mare succes pre Iohannes din opera încă tot plăcută Evangelimann de Kienzl. Şi acest debut a dechis o sěptămână de serate cu óspeţi, ca şi care nici dóră s'a mai věḑut în analele operei din Viena.

Nr. 562/897. [233] 1—3

Concurs repeţit.

Pentru ocuparea postului de învăţător la şcóla poporală elem. ort. română din Cunţa, protopresbiteratul Mercurei, după-ce în urma primului concurs nu s'a insinuat nici un concurent, se publică prin acésta concurs nou cu termin de 15 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Roman“.

Salariu 300 fl plătiţi din venitul moşiei şcolare şi repartiţiune asupra poporului şi 20 fl. relut de cuartir.

Cererile de concurs sĕ se înainteze, instruite cenform normelor în vigóre, până la terminul susindicat subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Mercurea, la 22 Octobre 1897.
Oficiul protopresb. gr.-or. al Mercurei, în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

I. Droc,
protp.

---

ad. Nr. pp. 746/897 [232] 1—3

Concurs repeţit.

In sensul ordinului venerat. consistor. archid. din 15 Oct. a. e. de sub Nr. 6092 Bis. prin acésta sĕ publică concurs repeţit pentru întregirea postului de paroch în comuna de clasa a III-a Someşfalĕu de lângă Cluş, cu termin de 30 de ḑile dela prima publioare în „Telegraful Român“.

Emolumentele impreunate cu acest post dau un venit sigur anual de 402 fl. 25 cr. după cum s'au statorit în şedinţa din urmă a comitetului parochial şi sunt prospecte de a sĕ mai îmbunătăţí.

Doritorii de a ocupa acest post au a-şi aşterne suplicele de concurs subscrisului, până la terminul susindicat şi a sĕ presenta la biserică în vre-o ḑi de Duminecă séu sĕrbătóre, ca sĕ fie cunoscut din partea poporului, observându se în privinţa acésta dispoşiţiunile cuprinse în § 18 din Regulameutul pentru parochii.

Oficiul protopresbiteral rom. gr. or. al Cluşului în conţelegere cu comitetul parochial concernent.

Cluş, 10 Novembre 1897.

Tuliu Roşescu,
protopresbiter.

Un tinĕr român

cu câteva clase reale séu gimnasiale se aplică imediat ca

practicant

în Librăria Tipografiei archidiecesane pe lângă condiţiuni favorabile.

Prospecte frumóse pentru viitor.

A se adresa către
Librăria Tipografiei archidiecesane,
Sibiiu.

În librăria Tipografiei archidiecesane se aflâ:

Dicţionariu român-maghiar
şi
Dicţionariu maghiar-român

de

Dr. I. Crişan şi N. Putnoky,

apărute în 1893 şi 1895, cele mai nóue vocabulare pentru învĕţarea limbei maghiare.

Preţul leg. à fl. 2.—

A apărut:

Protocolul Sinodului

archidiecesei greco-or. române
din Transilvania
ţinut la anul 1897.

Preţul 1 fl.

Se póte procura din
Librăria Tipografiei archidiecesane
Sibiiu.

Din „Biblioteca de popularisare“,

pentru literatură, artă şi ştiinţă,
au apărut până acum:

- Nr. 1 *Nuvele siberiene*, de Vladimir Korolenko;
- Nr. 2 *Nuvele ţĕrănesci*, de Björnstjerne Björnson;
- Nr. 3 *Nuvele şi povestiri populare*, de Lew N. Tolstoi:
- Nr. 4 *Schiţe şi tablouri,* de Ioan Neruda;
- Nr. 5 *Şése nuvele,* de I. P. Iacobescu;
- Nr. 6 *Nuvele* de H. de Balzac;
- Nr. 7 *Din viéţa poporului,* de Alecs. Swientochowschi;
- Nr. 8 *Pe apă* de Guy de Maupassant
- Nr. 9 *Nuvele alese*, de Al. Puskin;
- Nr. 10 *Ómeni şi scrieri*, de Georg Brandes;
- Nr. 11 *Din Cartea cântecelor*, de H. Heine;
- Nr· 12 *Liga tinerimii*, comedie în 5 acte de Henric Ibsen;
- Nr. 13 *Dómna Marchisă şi alte nuvele* de Quida;
- Nr. 14 *Lăutarul din Cremona*, de Francois Coppée;
- Nr. 15 *Ilka şi alte nuvele,* de Al. Dumas fils;
- Nr. 16 *Nuvele* de Guy de Maupassant;
- Nr. 17—18 *Suferinţele tinĕrului Werther* de Wolfgang v Goethe;
- Nr. 19 *Nuvele estra-ordinare* de Edgar Poë;
- Nr. 20—21 *Stilul în artă,* de Hans Sebastin Schmid;
- Nr. 22 *Un roman în noue scrisori*, de Teodor M. Dostoiewski;
- Nr. 23 *Poesii*, traduceri libere în versuri de Sully Prudhomme:
- Nr. 24 *Studii şi portrete literare*, de Jules Lemaître;
- Nr. 25 *Pilone* de Wilhelm Bergsőe;
- Nr. 26 *Darwin, viaţa doctrina şi importanţa lui* de A. de Condolles şi A. Sűdekum;
- Nr. 27 *Schiţe din California*, de Bret Harte;
- Nr. 28 *Simplu* de Traian Demetrescu;
- Nr. 29 *In Lonţ!...* de Paul Hervieu;
- Nr. 30 *Scrisórea furată şi alte povestiri estra-ordinare de* Edgar Poë;
- Nr. 31 *Don Iuan* pe Molière;
- Nr. 32 *Poesii alese*, de Al. Petőfi;
- Nr. 33—34 *In temniţă* de Z. C. Arbure
- Nr. 35 *Crîng şi luncă* de T. Duţescu-Duţu;
- Nr. 36 *Chestiuni literare* ed M. Strajan.

Un nr. broş. 16 cr., leg. 30 cr.

Se aflâ de vênḑare în
Librăria Tipografiei archidiecesane Sibiiu.

Ne-au sosit acuma:

Tabele de părete pentru cetit, românesci	fl.	2.40
„ „ „ „ „ unguresci	„	2.40
„ „ „ „ „ românesci de I. Tuducescu	„	3.60
„ „ **istoria naturală** (16 bucăţi colorate: regnul animal, vegetat şi mineral)	„	7.20
Tabele de mĕsuri metrice cu esplicare	„	—.80

Librăria Tipografiei archidiecesane, Sibiiu.

Ce dar póte fi mai potrivit de
Crăciun şi Anul-nou
ca o carte bună?

Librăria Tipografiei archidiecesane, Sibiiu, póte servi publicului cu cele mai nóuĕ apariţiuni literare, cărţi pentru tóte etăţile, din *„Biblioteca pentru toţi“, „Biblioteca de popularisare“, „Biblioteca nóstră“, „Biblioteca şi Colecţiunea Şaraga“, „Colecţiunea Haimann“*, (scrieri frumos ilustrate pentru copii) etc. etc.

Apoi diverse calendare: *Lumea ilustrată* şi *Calendariu pentru toţi fii României*, à *75 cr., Calendariu de părete block* cu stilul vechiu şi nou à **80 cr.** etc.

Librăria Tipografiei archidiecesane,
Sibiiu.

A eşit de sub tipar şi se póte procura din
Librăria Tipografiei archidiecesane

CALENDARIU
pe anul comun dela Christos
1898.

Anul al patruḑeci şi şeptelea.

Pe lângă partea calendaristică cuprinde: şematismul amplificat al archidiecesei ortodoxe transilvane, precum şi un mic şematism privitor la diecesele aparţinĕtóre metropoliei ortodoxe române din Ungaria şi Transilvania; o indicare lunară a agendelor protopresbiterale şi parochiale; o indigitare pentru trebuinţele clericilor absoluţi şi a învĕţătorilor confesionali; însemnarea têrgurilor după alfabet, luni şi ḑile; anunţuri, şi în fine catalogul cărţilor din librărie.

Partea literară conţine: „Pascile“ şi „Érnă pe uliţă“, poesii de G. Coşbuc, Alexandru Roman, material pentru biografia şi activitatea lui de Ilie din Urseni, şi „Bunica Márie“ de Ilarie Chendi.

Preţul unui exemplar broşat 30 cr., 10 séu mai multe exemplare şi în genere vêndĕtorilor broşat 25 cr.

Librăria Tipografiei archidiecesane, Sibiiu.

Redactor prov. **Gavriil Hango.**

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 133. Sibiiu, Marţi, 2/14 Decembre 1897. Anul XLV.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
la „Tel. Rom.“ într'una cu suplementul „Fóia Pedagogică“
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl.. 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strëinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rĕndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Magiarisare.

Rubrica acésta trebue sĕ o ţinem în permanenţă.

Parlamentul nostru în şedinţa de Sâmbătă a votat proiectul de lege pentru magiarisarea numelor comunelor.

Era sĕrbare naţională în parlamentul ţĕrei nóstre, căci vorba era de votarea unei legi chemate a promova magiarisarea.

S'a făcut o concesiune saşilor, întru-cât li-s'a dat voie ca în manualele şcolare pe lângă numirea oficială magiară, sĕ se indice în parantesă şi numirea vechiă istorică a comunei.

Favorul acesta însĕ, dacă favor se póte el numì s'a făcut pe lângă un preţ mare.

Parlamentul a înăsprit legea cu un adaos în sensul căruia dispoziţiunile proiectului cu numirea unguréscă se estind şi asupra administraţiunei bisericesci.

Vom da espresiune indignaţiunei nóstre deci şi acuma, după-ce proiectul a trecut prin forul prim.

O facem acésta în pressă, o vom face în întrunirile de alegĕtori, o vom face când ocasiune ni-se va da în adunările municipale, ca sĕ se scie că noul atentat s'a făcut contra voinţei nóstre

Se vorbesce, că s'a făcut concesiune pentru mulcomirea saşilor.

Concesiunea aceea n'are nici o valóre etică.

Ce însemnéză adecă indicarea în parantesă a numelui vechiu?

În manualele şcolare sĕ se mai conserve şi numirea vechiă, ca reminiscenţă istorică.

Un fel de anticuariu, un fel de museu este acea parantesă, ca sĕ indice ce a fost óre cândva.

Au dóră pentru trecut mai trăim noi?

Au dóră atât de tare am decăḑut, încât tot ce se légă de fiinţa nóstră, de eul nostru, sĕ fie considerat ca lucrul trecutului.

Nu mai avem noi românii present nu mai avem noi viitoriu?

Este permis la finea vécului al XIX sĕ-şi bată joc cineva de tótă fiinţa nóstră, după-cum în mod cinic o face actualul curent de magiarisare?

Vom protesta deci în contra acestei legi, care face un botez nou, cu tendenţa vĕdită de a magiarisa.

Un deputat din partida independentă a cerut dela naţionalităţile din patria nóstră o condiţiune cam grea de împlinit. Numai sub aeea condiţiune ni se garantéză şi nóuĕ drepturi civile, dacă vom documenta un patriotism aşa de cald, şi în asemenea *formă* după cum o fac ungurii.

E fórte greu sĕ o facem acésta, căci alte sunt convingerile nóstre, şi alte cele ale actualului curent de magiarisare.

De ani o mie trăim împreună cu magiarii pe aceste locuri pe cari le am apĕrat cu sângelenostru.

De ani o mie numele comunelor şi reminiscenţele legate de ele nu s'au adeverit de pedeci în calea consolidărei patriei nóstre.

Magiarisarea numelor şi forţa ce ni se impune, ca în afacerile nóstre bisericesci-scolare sĕ folosim numirile cele nóuĕ ungurescí, tóte aceste nu promovéză binele comun al patriei, nici în cele culturale, nici în cele economice, nici în cele morale.

Ce se intenţionéză însĕ cu răpirea numelor vechi, şi magiarisarea acelora?

Siguranţa rassei magiare sĕ se exprime, sĕ se recunóscă în afară unitatea, forţa, majestatea statului magiar.

Definiţiunea acésta s'a dat ca explicare în desbaterile parlamentare, şi acésta între aplause generale

Scim deci pentru ce s'a adus legea acésta, pentru ce se agitéză cestiunea cu magiarisarea liturgiei, pentru ce în harte va fi indicată numai numirea oficială magiarisată.

Are sĕ pĕtrundă acésta în consciinţa elevilor de şcólă, şi prin ei în consciinţa fiitorilor cetăţeni, că în statul nostru în al doilea milleniu nu mai e asigurată în cale normală esistenţa rassei magiare, ci mijlóce extraordinare vor fi aplicate pentru asigurarea aceleia.

Se vor crea deci condiţiunile cele nóuĕ, şi âncă după cum s'a accentuat în vorbirea deputatului Eötvös, ele se vor crea una după alta şi în cea mai mare grabă.

Vorba nóstră, din planul cel mare vin aplicate anumite partii.

Acuma magiarisarea numelor, mâne magiarisarea liturgiei, poimâne magiarisarea limbei în şcólele de tot soiul, apoi magiarisarea limbei oficióse în biserică şi în intrégă administraţiunea, magiarisarea limbei în sanctuariul familiar, căci vorba e de unitatea, forţa, majestatea statului magiar.

E tocmai acuma binevenit momentul, şi cine nu se folosesce de buna ocasiune, acela nu e om cu mintea la loc.

Acéstă oglindă ni se pune inaintea ochilor nostri. Suntem nisce păpuşi noi românii, se jócă cu noi după plac copiii, cări au plăcere a se juca cu păpuşi.

Ni s'a declarat deci pe faţă o luptă de esterminare, şi acésta pe tóte terenele.

Ne revocăm în memorie ḑilele de prigonire de odinióră, şi căutăm sĕ ne inspirăm de virtuţile părinţilor nostri.

Puternica împĕrăţie romană trei veacuri de arĕndul n'a putut estirpa creştinismul.

Religiunea şi naţionalitatea la noi românii sunt concepte sinomime.

Din martiriul părinţilor nostri pentru lege sĕ tragem puteri în lupta cea grea pentru păstrarea limbei nóstre.

Aplicăm memorabilele cuvinte ale poetului nostru aḑi cel mai mult cântat:

Acum sĕ 'ncércă cruḑii în órba lor trufie, sĕ ne răpéscă limba, dar morţi numai o dăm.

Proiect de lege

despre numele comunelor şi altor localităţi

(După stilizarea comisiunei administrative)

§. 1.

Fiecare comună numai un nume póte avea.

§. 2.

Designarea numelor oficiale ale comunelor cu mai multe numiri, provederea cu pronume séu cu nume nóuĕ a comunelor cu numiri identice, fixarea numelor comunelor înfiinţate de nou, şi schimbarea numelor comunelor, precum şi stabilirea ortografiei numelor comunelor aparţine competenţei ministrului de interne reg. ung.

Acest drept al sĕu, ministrul de interne îl exercită, cu ascultarea respectivelor comune şi a adunării principale, pe lângă luarea în considerare a §-lui 1 al legii presente, precum după putinţă şi a dorinţei comunelor interesate, între marginile designate de interesele generale ale ţerii.

§. 3.

Coloniile, pustele, munţii, apoi alte locuri situate pe teritoriul extern al comunei, întru-cât n'ar avea încă numiri speciale, sunt a se provedea cu de aceste.

Asupra numirei deliberéză corpul representanţei comunale, competent, în sensul legii comunale, pe temeiul învoielii proprietarului, séu a majorităţii proprietarilor, computate pe basa dării directe de stat, care deliberare e a se subşterne spre aprobare în rĕndul prim la adunarea municipală, ér spre resolvare finală la ministrul de interne.

§. 4.

Pentru evidenţa numelor comunelor şi altor localităţi, şi a schimbărilor ce s'ar ivi în acele, oficiul statistic central va purta un registru regnicolar permanent; care va sta sub spriginul, inspecţiunea şi controlul special al unui „Comitet pentru registrul comunal regnicolar“, instituit spre acest scop.

Datorinţa acestui comitet mai este s face propunere:

a) în privinţa ortografiei numelor localităţilor;

b) cu privire la designarea numelui oficial pentru comunele cu mai multe nume

FOIŢA.

Luarea Plevnei.

(Din memoriile Regelui Carol),

28 Novembre, 1877.

Ḑi posomorită şi frigurósă. — La 7 óre diminéţa, împĕratul Alexandru II. trimite Prinţului Carol scirea telegrafică ce a primit-o dela Marele duce Nicolae, că trupe turcesci şi-ar fi făcut apariţia de-alungul Vidului.

Imediat, prinţul Carol, telegrafiează generalului Cernat sĕ întărésca aripa stângă a diviziei IV. cu cele 4 batalióne ale brigadiei colonului Sachelarie.

Prinţul Carol dă ordin sĕ se facă pregătirile necesare pentru plecarea sa; la órele 8 primesce prin un ofiţer de călăraşi scirea, că duşmanul a golit Carşinul; ér la órele 9 sosesce o altă veste, că Turcii dau năvală de atac asupra trupelor aliate. Prinţul Carol mai cere alte amĕnunte; i-se spune însĕ că, firele telegrafice sunt tăiate!

Prinţul Carol pornesce în echipajul sĕu tras de 8 cai la trupele sale, ér împĕratul Alexandru pornesce la Radicevo. Pe drum un ofiţer aduce prinţului Carol scirea, că vrăşmaşii au părăsit reduta Griviţei No. 2 şi că Bucova e pe cale de a fi părăsită.

Din aripa dréptă a trupelor române, prinţul Carol primesce scirea, că Turcii ar fi ocupat o redută ruséscă, gonind armata aliată; imediat prinţul dă ordin diviziei IV sĕ pornéscă în marş de atac împotriva aripei drepte a Turcilor. Zgomotul e asurḑitor, tunurile bubue din tóte părţile, puşcile pocnesc de se cutremură pămĕntul.

La órele 11$^{1}/_{2}$ lupta încetéză şi prinţul telegrafiază împĕratului Alexandru: „Bătălia pe ţĕrmul Vidului a stat. Vĕd bine cele trei rĕnduri, Turcii sunt prinşi între dóue focuri, în acest moment mi se aduc cei dintâi prisonieri“.

După ce fumul tunurilor se împrăscie, prinţul Carol a putut sĕ recunóscă, că Turcii sunt cuprinşi de amândóue părţile de armatele aliate; avĕnd în faţă diviziunea de grenadieri, ér la spate trupele românesci. Diviziunea de grenadieri le-a făcut cu neputinţa întórcerea, tăindu-le drumul în spre Plevna; ori-ce încercare de scăpare e zadarnică.

Prinţul primesce apoi vestea, că trupele române au luat cu asalt Opanezul, căḑĕndu-le pradă 6 tunuri şi 7000 de prisonieri Turci. Prinţul Carol împărtăşesce împĕratului acéstă veste: „Felicit pe M. V. pentru succesul de aḑi. Trupele mele au ocupat Opanezul; 7000 prisonieri şi 6 tunuri defiléză chiar acum dinaintea mea. Plec la Plevna, unde voiu petrece nóptea.

Ėtă că sosesce în góna calului un ofiţer şi anunţă prinţului, că Osman-Paşa s'a predat cu tótă armata lui! — E o întêmplare norocósă, că acéstă scire de bucurie a putut sĕ vie atât de repede la sciinţa prinţului, cu tóte că nimeni n'a putut spune ofiţerului locul unde se afla prinţul în acel moment.

Osman Paşa e rănit şi prisonier; s'a predat trupelor române şi se află în acest moment într'o casă de pe ţĕrmul Vidului, la o depărtare de 4 kilometri de locul unde se află prinţul. Impĕratul e însciinţat îndată de acéstă fericită întêmplare.

Intêmplările acestea par a fi prea norocóse. Cu tóte că se aştepta din ḑi în ḑi acéstă deslegare, dar totuşi repeḑéla lucrurilor pare surprinḑĕtóre!

Prinţul cercetéză diviziunea a III-a şi o privelişte frumósă i se înfăţişéză înaintea ochilor: De pe tóte délurile cari încunjóră Plevna năvălesc grămeḑi trupele, cari din depărtare par ca nisce furníci-

Diviziunea a III-a, care a dat atacul dela Opanez şi care este cuprinsă de entusiasmul biruinţei, primesce pe prinţul României cu urale nesfĕrşite. Prinţul încalecă şi însoţit de Statul sĕu Major o pornesce spre podul Vidului, acolo unde după o aşteptare atât de lungă s'a produs întêmplarea fericită. In adâncimile văii pe stânga se află situat oraşelul nenorocit şi în acéstă clipă înălţătóre, în care se apropie de el ca biruitor, prinţul e cuprins de un simţĕmênt de compătimire pentru acei prisonieri, cari s'au împotrivit atât de vitejesce.

Un amestec şi o îmbulsélă ne mai pomenită domnesce pe şesul dintre Plevna şi Vid. Colóne de armate rusesci şi românesci se duc şi vin în tóte părţile; şiruri lungi de Turci prinşi şi locuitori fugari din Plevna sunt mânaţi din tóte părţile; pe şoséua care duce la Sofia, mii şi mii de căruţe, care şi cai încărcaţi cu bĕtrâni, femei, copii de Turci cu tótă sĕrăcia lor de avere — o priveliste care îţi sfăşie inima!

Cu greu îsi póte face drum prinţul prin acéstă îudesuială. Trupele rusesci şi cele românesci pe cari le întêlnesce, Il salută cu *c)* cu privire la eliminarea numelor multiple ale comunelor şi altor localităţi;

d) cu privie la numirea comunelor de nou înfiinţate şi în fine

e) cu privire la tóte acele disposiţiuni, ce sunt de trebuinţă, pentru ca numele de comune şi alte localităţi, stabilite cu autenticitate publică, nu numai în folosinţa oficiósă, ci şi *în contactul social* sĕ se generaliseze tot mai mult şi sĕ devină din ce în ce *mai exclusive.*

Presidentul comitetului pentru registrul comunal regnicolar este directorul oficiului statistic central r. ung., presidentul substitut — vice-directorul acestui oficiu.

Organisaţia şi regulamentul afacerilor comitetului 'l stabilesce ministrul de interne cu concursul consiliului ministerial, în formă de ordinaţiune.

§. 5.

In acte oficióse de stat, legislative şi comunale, precum şi de alte categorii, pe pecete, sigile, şi pe table de indicaţie, mai departe în administraţia instituţiunilor şi stabilimentelor de sub iurisdicţiunea nemijlocită a statului, municipiilor şi a comunelor, în *cărţile didactice* folosite în şcóle cu drept de publicitate, deasemenea în tipăriturile destinate pentru publicitate ale acestor şcóle, precum şi *pe pecetele şi sigilele* (stampilii) *lor*, în fine în actele de notari publici — *fără considerare* la împregiurarea, că enumĕratele acte, cărţi didactice, tipărituri, pecete, sigile etc. sunt redactate în limba oficială a statului séu *în altă limbă*, — e a se întrebuinţa *esclusiv* numele oficial al comunei, după *modul de scriere* care e întrebuinţat în registrul comunal regnicolar.

In textul înregistrării de corporaţiuni la tribunale, în documente şi alte acte, ce reclamă aprobarea séu vidimarea guvernului, precum şi în alte referinţe cu autenticitate publică şi caracter oficios, deasemenea e obligatóre folosirea numelor oficiale ale comunelor, dar pe lângă aceste se pot face evidente şi numele diferente în paranteză.

§. 6.

Cu esecutarea acestei legi se încredinţéză ministeriul.

*

Am publicat în traducere acest proiect de lege, ca cetitorii nostri sĕ pótă cunósce singuraticele lui disposiţiuni.

Incât s'au întêmplat unele modificări la desbaterea în special a acestui proiect, anume favorul făcut la cererea deputaţilor saşi, care se cuprinde în propunerea făcută de deputatul Pulszky, apoi înăsprirea în urma propunerei deputatului Ivánka şi Szentiványi, cetitorii nostri află îndrumări la rubrica: Din parlament.

Din parlamentul magiar.

La ordinea ḑilei desbaterea asupra modalităţilor desbaterei preventive a proiectului de lege despre afacerile vamale şi de bancă·

Discuţia o-a deschis *Kossuth* Ferencz, carele într'o vorbire mai lungă îşi susţine propunerea presentată în şedinţa din urmă, anume ca proiectul sĕ fie predat şi secţiunilor spre desbatere prealabilă nu numai comisiunei financiare; altcum acele nu mai au raţiune de a exista, dacă nu li se dă de lucru Mai interesantă a fost însĕ întroducerea vorbirei lui Kossuth, unde accentuéză stricta dişciplină ce există între membrii partidului dela putere, înaintea cărora n'au nici o valóre nici ideile, nici argumentele cele mai sublime, patriotice, când e vorba şi interes de a nu primi nimic, ce vine dela membrii din oposiţiune a parlamentului. Sĕ mĕ credeţi, ḑice Kossuth, aceea nu contribuie la ridicarea prestigiului parlamentului, când la argumente se rĕspunde numai cu votisare.

In sensul acesta au mai vorbit *Olaj* Lajos şi *Sima* Ferencz.

Purceḑêndu-se la votare, proiectul a fost predat numai comisiunei financiare spre studiare şi raportare.

După pausă a urmat apoi la desbatere specială: *proiectul de lege despre numele comunelor şi altor localităţi.*

Paragrafii dela 1 până la 5 au fost primiţi fără observări.

La §. 5. dep. *Pulszky* Agost propune a se adauge o alinie nóuă după alinea primă, şi anume:

„In cărţile didactice folosite în scóle cu drept de publicitate şi în tipăriturile acestor scóle destinate pentru publicitate, — facerea evidentă a numirilor istorice ori a celor folosite în usul comun lângă numele oficios *ca explicare*, nu cade între disposiţiunile acestei secţiuni“.

Deputatul sas *Schreiber* Fridich nu e mulţămit numai cu acésta, ci doresce, ca acésta sĕ se facă şi în afacerile administrative interne ale comunelor; altcum se atacă autonomia acestora garantată prin lege şi se tinde la un centralism jignitoriu de drepturile ce au şi le compet.

In sensul acesta vorbesce şi deputatul Schmidt Karl, éraşi sas, carele mai resuscitéză violarea faţă de drepturile naţionale ale poporului săsesc câştigate prin diplome regale şi legi dietale în decursul timpului de 800 sute de ani de când se află în acésta ţéră. Şaşii au fost aduşi aici pe locuri neimpopulate pe care apoi impopulându-le le-au dat nume şi le-au supus culturei. Afară de aceea străinătatea tot nu se va lăpĕda de numirile istorice de localităţi, ci le va susţine şi mai departe, şi ei nu-i se pot impune aceste numiri nóuĕ. Cetăţenii nemagiari ţinênd la naţionalitatea lor sunt tot atât de patriotici ca şi ori care magiar. Deci, pentru ce sĕ li se vateme acest patriotism impunêndu-li se numiri nóuĕ ilegale, de localităţi. Pledéză pentru primirea aditamentului propus de Schreiber. (O voce: Păşéscă afară din partidul guvernamental! Sgomot).

Imediat ia cuvêntul *Eötvös* Károly, carele se preface a nu înţelege motivele plângerilor naţionalítăţilor nemagiare aduse în legătură cu acest proiect din partea deputaţilor saşi! Pentru ce? Pentru-că el nu vede, ca guvernul sĕ intenţioneze serios şi de grabă sĕ îmbrace în uniformă magiară numirile tuturor localităţilor din ţéra întrégă, şi se teme că acésta nu o va face tocmai în părţile locuite de saşi, unde ar fi trebuit sĕ o facă acésta mai de mult. Peste tot el nu vede atăcată legea de naţionalităţi prin acest proiect. Sensul legii despre naţionalităţí nu e acela ce i-l dau naţionalităţile nemagiare. Naţiunea magiară totdéuna a fost gata a da şi a dat aceleaşi drepturi celorlalte naţionalităţi nemagiare din patrie, dar numai sub condiţiunea, ca alipirca lor faţă de statul magiar, aşa numitul patriotism magiar sĕ fie tot aşa de curat, tot atât de fără reserve, ca şi la ori care magiar. Şi acésta condiţiune e legată şi de legea despre naţionalităţi, de şi nu se află expresiune directă în ca despre acésta. Indată ce naţionalităţile nemagiare ar folosi acésta lege ca tendenţă în contra unităţii statului magiar, în contra elementului magiar ca singur alcătuitor de stat în imperiul magiar şi ar tinde a slăbi caracterul magiar al acestui stat, — în momentul acela acea lege a devenit un anachronism. Dacă vedem tendenţe contra statului aşa numite Schulvereiniane, dacă naţionalităţile alérgă cu plângerile lor închipuite, la popóre, ţeri şi stăpânii străine, atunci legea despre naţionalităţi cade sub un alt punct de vedere din partea magiarilor, pentru-că drepturile şi libertăţile, numai până atunci plătesc ceva, până când asigură tăria statului şi promovéză siguranţa rassei magiare Acésta o fac tóte naţiunile în interiorul statelor lor. Pretensiunea sasilor de a da ei numiri localităţilor ocupate de ei, e neîndreptăţită. Acésta compete numai poporului, care a ocupat ţéra mai nainte, ér acel popor este poporul magiar. Parlamentul constituţional în conţelegere cu regele sĕu totdéuna are drept sĕ aducă legi după necesităţile timpurilor, dar prin acésta nu se vatĕmă nici o lege, fundamentală, de stat. Provocarea la legea despre uniunea Ardélului, care asigură drepturile confesionale şi naţionale ale naţionalităţilor nemagiare alăturea cu magiarii, încă e fals trasă în acéstă discuţie, pentru-că aceea nu e ertat sĕ fie exploatată în defavorul naţiunei magiare. — Nu primesce nici aditamentul lui Pulszky. La urmă declară, că cu tótă cruţarea drepturilor de rasă ale altora, statul magiar se va nisui, ca şi în afară sĕ i se facă evidentă şi sĕ i se întăréscă unitatea, puterea şi suveranitatea, şi acésta după olaltă şi *repede.*

Ivánka Oszkár încă nu primesce aditamentul lui Pulszky; dores-ce ca după cuvintele: „în cărţile didactice“ sé se adaugă: „*şi în chartele*“ „folosite în şcóle cu drept de publicitate“ etc.

Ministrul *Perczel*, négă, că legea acésta ar sta în contraḑicere cu vre-o lege specială ori fundamentală. Cel mult póte fi vorbă, că o lege abrógă pe altă lege după necesităţile timpului. Aditamentele propuse de Schreiber ar schimba cu totul proiectul şi ar nimici tóte intenţiile guvernului avute în vedere la elaborarea aceluia. Primesce însĕ întregirea propusă de Ivànka. Rógă camera sĕ priméscă proiectul cu aceste complectării.

Szentiványi Árpád face propunerea, ca după cuvêntul „legislative“ sĕ se ştérgă conjucţiunea „şi“ şi în locul ei după cuvêntul „comunale“ sĕ se adaugă şi „şi bisericesci“.

Incheindu-se discuţia şi punêndu-se la vot, proiectul se primesce în total cu delăturarua aditamentului propus de Schreiber şi cu primirea aditamentelor propuse de Pulszky, Ivánka şi Szentiványi.

Va sĕ ḑică forţa statului, ce *noi* îl susţinem, ne-a luat şi numele moştenit dela părinţi.

Protestăm, şi ne vom nisuí totdéuna, ca acest nume sĕ nu fie şters nici odată din gura şi din inima poporului nostru. La acesta avem drept şi ne vom şi nisuí sĕ ni se şi respecteze acest drept.

Dreptatea nu póte fi omorită.

Dela societatea „Petru Maior“.

Apel

cătră preoţii şi învĕţătorii români.

Ne adresăm preoţilor şi învĕţătorilor români în o afacere de importanţă pentru evoluţiunea nóstră culturală.

Preoţii şi învĕţătorii români, cari trăiesc în nemijlocită atingere cu poporul român, cari înălţătóre menire au de a povăţui şi conduce şi a-i croí cale spre progres şi deşteptare culturală — s'au convins la tótă întêmplarea de colosalul capital spiritual, ce'l are ascuns în sine poporul român ca un tesaur lăsat drept scumpă moştenire de protopărinţii nostru.

Adeseori acest tesaur ne a fost unica nóstră ocrotire, mica nóstră povaţă.

Ori cât de negre şi de orgoliόse au fost vécurile pentru noi, orcanele ori cât de turbate, ele n'au avut forţă de a ne despoia de aceste sfinte proprietăţi, puse la adăpostul geniului bun al némului nostru.

Datinele şi credinţele, frumósele nóstre poveşti şi basme, imensa mare de poesii poporale de lacrĕmi şi dureri cristalisate, baladele, depositarele tradiţiunilor, proverbele şí cimiliturile cu notele lor variate — cari tóte împreună alcătuesc tesaurul amintit — au fost fântâna din care şi astăḑi încă sórbe duh de viéţă şi de conservare naţională.

De şi acest tesaur nici când nu va dispărea de şi va rĕmâné vecinic jeratic de încălḑire în vatra poporului, totuşi — vĕḑênd cum valurile civilisaţiunei, precum şi alte împregiurări, ce nu atârnă la noi ne răpesc câte un obiceiu, ne falsifică câte o credinţă, ne în grópă proverbe, — trebuesĕ ne ridicăm glasul întru apărarea acestor proprietăţi. Invĕţătorii némului nostru au înţeles deja de mult inmensa valóre a acestui capital spiritual, au pornit de timpuriu a aduna tóte părţile constitutive din tóte unghiurile locuite de români, şi le au tălmăcit cu multă pricepere. Cu ajutorul acestor învĕţaţi, şi în deosebi la impulsul falnicei nóstre „academii române“, care an de an desgrópă câte o comóră de acésta, avem astăḑi o folkloristică română, cu care din tóte punctele de vedere ne putem mândri, avem colecţii folklor. ale căror valóre din punct de vedere literar-scientific şi naţional este fórte mare. — Insĕ de desĕvêrşire suntem departe încă. Nu sunt exploatate tóte păturile poporului, nu sunt adunate tóte petricele cele scumpe depuse în aceste pături. Astăḑi, când lozinca vieţii nóstre culturale este „sĕ păstrăm, ce avem, cuvine — se, ca sĕ ne îndreptăm atenţia nóstră şi asupra acestor mărgăritare şi sĕ ne nisuim a le strînge, din locurile cele mai ascunse şi a complecta astfel cununa — podóba literaturii nóstre. Preoţii şi învĕţătorii nostri pot presta

---

nesfêrşite urale. Pe şoseua, care duce dela Plevna la Sofia. escortat de regimentul al III-lea de călĕraşi, întâlnesce trăsura în care se află şeful armatei turcesci, învinsul Osman-Paşa, rănit la picior. Indată ce generalul turc află cine se află în apropierea sa, se scólă în picióre cu tótă durerea ce simte şi cu greu póte fi înduplecat sĕ se aşeḑe ér la loc Prinţul Carol îi întinde mâna şi cu cuvinte mişcătóre îi exprimă admiraţiunea sa pentru chipul vitejesc cum a apĕrat Plevna.

Osman-Paşa e de statură mijlocie; o barbă plină, négră îi încadréză faţa, şi ochii mari melancolici îi dau un aer interesant; tótă fiinţa lui este liniştită, simpatică şi plină de demnitate. E însoţit de şeful statului sĕu major, Tahir Paşa, şi de şeful corpului de ingineri Tevfic Paşa, cari au meritul de a fi pregătit atât de bine apĕrarea Plevnei.

In timp ce prinţul Carol stă lângă trăsura lui Osman-Paşa şi vorbesce cu el intrebând şi pe doctorul, care se afla lângă rănit, despre starea generalului turc, sosesce marele Duce Nicolae, însoţit de statul sĕu major între cari şi generalul Todtleben. Prinţul şi marele Duce se îmbrăţişéză şi exprimă urări pentru isbânda reportată şi fără sĕ vré sĕ umiléscă pe generalul turc, îl iau de martor la bucuria lor.

Marele Duce se intórce apoi cătră Osman-Paşa, îi strînge mâna şi-i exprimă elogiile sale; apoi dau ordin sĕ fie dus la Bogod şi sĕ fie tratat cu cea mai mare atenţiune.

După ce Osman a pornit mai departe, marele Duce, prinţul Carol şi generalul Todtleben au luat hotărîrea, ca armaţa turcéscă prisonieră sé rĕmâie peste nópte acolo unde se află păḑită de mai multe regimente.

Prinţul Carol după ce întră în Plevna ca sĕ vadă situaţiunea oraşului, se decide a se întórce la Poradim. Plevna a suferit puţin de bombardamentul armatelor aliate, dar casele par a fi mórte şi tóte uşile şi porţile sunt hermetic închise. Pe strade domnesce un sgomot surd, aerul e împuţit, şi din când în când lătratul răguşit al unui câne se aude din depărtare.

Intunerecul nopţii se întinde pretutindeni şi se mai aud ici-colo împuşcături. Prinţul cu suita sa nesciind pe unde sĕ iasă din stradele înguste şi murdare ale oraşului, e cuprins de panică, un băieţan, pe care îl întêlnesc în stradă, întrebat pe unde e drumul lor, se împotrivesce a le rĕspunde, dar după ce i-se face cunoscut, că Otman-Paşa e prisonier se învoesce a le arăta drumul, care duce în spre Griviţa.

E, într'adevĕr, o minune cum prinţul şi însoţitorii sei a putut ajunge teferi la Griviţă, căci nóptea era întunecósă, drumul cu hêrtópe, firele telegrafice încurcate; o trăsură a ambulanţei române plină de răniţi turci, e făcută ţăndări şi e rĕsturnată în şanţul din marginea drumului; gemetele nenorociţilor se ridică gróznic la cer cerênd ajutor în întunerecul nopţii, şi sunt siliţi totuşi sĕ petrécă până diminéţa acolo în durere. Pe la órele 9 prinţul sosesce la Poradim şi trage deadreptul la casa împĕratului. Impĕratul dormia acum şi nimeni nu îndrăsnia sĕ l destepte. Prinţul Carol poruncesce aghiotantului sĕ-l anunţe împĕratului, căci trebue sĕ-i vorbéscă numai decât astăḑi. Aghiotantul ascultă porunca prinţului şi nu mult după asta împĕratul îmbrăţişéză pe prinţul României în modul cel mei călduros. Hotărĕsc apoi amêndoi, ca a dóua ḑi sĕ între în triumf în Plevna.

Abia la órele 10 prinţul pornesce spre cartieriul sĕu şi obosit şi istovit se pune sĕ îmbuce ceva, căci în tot timpul învălmăşelii n'avusese nici măcar timpul sĕ mânânce. La Poradim găsesce o telegramă a împĕratului pe care acesta i-o trimisese la Plevna.

Numerul trofeelor şi al prisonierilor nu e încă bine cunoscut, se crede însĕ, că vor fi 70 de tunuri şi 40.000 de ómeni.

(„*Albina.*“)

mai mult în direcţia asta, căci ḑi de ḑi au prilegiu de a vedé şi auḑi poporul manifestându-şi gândirile şi credinţele, cultivându-şi cu sfinţenie datinele strămoşesci. Décă e deci ca sĕ avem colecţii complecte de folklor numai cu ajutorul preoţilor şi învĕţătorilor, putem sĕ avem. — Colecţii, cari sĕ le punem pe urmă la disposiţia învĕţaţilor nostrii spre înţelépta apreţiare. — Rogăm deci pe harnicii nostri preoţi şi învĕţători sĕ aibă în vedere acésta împregiurare, sĕ grăbésca a desvolta o activitate zĕlósă şi în direcţia acésta, a contribuí astfel la desĕvêrşirea lit. nóstre şi — ce e mai pe sus — a apăra comóra nóstră naţională.

Avem însĕ o rugare specială către preoţii şi învĕţătorii nostrii.

Vĕ este póte cunoscut, că distinsul literat român şi laureat al academii din Bucuresci dl Iuliu Zanne a scos de curênd de sub tipar monumentala sa operă „Proverbele române“. Opera acésta însĕ este numai un început, tractând numai provorbe de dincolo de Carpaţi. Dl Zanne, după cum suntem informaţi, are intenţia aşi estinde studiul sĕu şi a asupra proverbelor nóstre din Transilvania şi Ungaria, este însĕ împedecat în lucrarea sa prin faptul, că lipsesc colecţii de proverbe de pe la noi.

Societatea academică „Petru Maior“ a tinerimei române din Budapesta a hotărît în şedinţa sa din 4 Dec. a facilita lucrarea acestui literat român dându-i tot concursul posibil.

Pentru a i putea da deci ajutoriul nostru, facem apel la preoţii şi învĕţătorii nostri români, la cunoscuta dragoste ce o au şi trebue sĕ aibă faţă de ori-ce întreprindere literară românéscă, trimiţêndu-ne nóuĕ la adresa societăţii „Petru Maior“ Budapesta, Molnár utcza Nr. 20, colecţiii de proverbe române din tóte satele şi ţinuturile locuite de români.

Acei preastimaţi domni, cari vor da ascultare rugării nóstre, sĕ binevoéscă a ne indigeta provinţia, satul şi înţelesul proverbului. In deosebi atragem atenţia asupra ḑicerilor istorice, adecă ḑiceri în cari se găsesc nume de ómeni, localităţi etc.

Ca la tot ce se culege din popor, astfel are şi aici deosebită importanţă limba. Rugăm pe acei, ce se pun în serviciul acestei cause a scrie proverbele în chiar graiul poporului cu tóte provincialismele şi nuanţele dialectice, cari de sine au însemnătatea lor. Colecţiile primite noi le vom trimite domnului Zanne spre aşi putea continua acea operă de valóre pentru literatura română.

Avem nădejde mare, că acest apel al nostru nu va rĕmâné fără favorabile resultate, căci preoţii şi învĕţătorii vor sci apreţia ponderositatea chestiunei şi îşi vor ţinea de datorinţă a-şi da concursul lor.

Incheiem cu observarea, că ceea-ce va face fiecare pentru opera urmărită de dl I. Zanne, va fi făcut pentru naţiunea română.

Budapesta, din şedinţa comisiei literare, ţinută în 7 Dec. 1897.

Ilarie Chendi, preşed. com. lit.
Vasile Virgil Moisil, refer. com. lit.

Din România.

Demisiunea rectorului Universităţii din Bucuresci. Rectorul universităţii din Bucuresci, dl Tit Maiorescu şi-a dat demisiunea din postul de rector al acestei înalte corporaţiuni culturale românesci. Motivele demisiunei încă nu sunt cunoscute cu siguranţă. Se susţine, că la acest pas a fost împins prin purtarea guvernului faţă de agitaţiunea antisemită a studenţilor universitari şi prin cuvintele rostite de d. min. Ferechide în parlament referitóre la tulburările provocate în contra ovreilor Duminecă a trecut sĕptĕmêna, în cari rectorul vede o încurajare pe faţă a mişcărei antisemite a tinerimei, ceea-ce el nu póte aproba.

*

Duel cu sfârşit tragic. Ni-se scrie din Bucuresci: Astăḑi în 29 Novembre st. v. d. Lahovary, directorul jurnalului „Indep. Rumaine“ a fost ucis în duel de către fostul primar al capitalei, d. Nicu Filipescu.

Noutăţi.

Oprirea conferenţei. Conferienţa alegĕtorilor dietali, convocată pe ḑiua de 14 Decembre a. c. cu scopul de a discuta şi lua resoluţiuni privitóre la noul proiect de lege despre magiarisarea numelor comunelor — a fost oprită prin o ordinaţiune din partea protopretorului Fabriţius.

* * *

Sedinţa festivă a societăţii de lectură „Andreiu Şaguna“ anunţată pe Sâmbătă séra s'a ţinut în presenţa unui numeros şi distins public avênd un succes deplin mulţămitor. Raportul special, din lipsă de spaţiu, va apărea numai în numĕrul de Joi al ḑiarului nostru.

* * *

Congrua preoţilor protestanţi. In 7 Dec. mai mulţi preoţi protestanţi au ţinut la Sepsi-S.Georgiu o consfătuire în care au adus hotărîri în chestia *congruei*.

In sensul acestor hotărîri, preoţii ardeleni ai pomenitei confesiuni vor înainta primministrului şi ministrului de culte un *memorand*, în care vor cere luarea deja în bugetul anului 1898 suma trebuitóre, pentru ca fiecare preot protestant sĕ priméscă un salar anual de cel puţin 800 fl., şi anume, nu în natură, ci în bani gata, ridicaţi în cuartale dela oficiile de dare. Memorandul va fi inmanuat ministrilor prin o deputaţie numerósă sub conducerea alor 3 episcopi protestanţi.

„*Pester Lloyd*“ comunicând scirea acésta adauge, că *proiectul de lege, ce Wlassici îl va înainta în curênd casei în chestia congruei preoţilor necatolici*, va face in mare parte fără obiect mişcarea acésta.

* * *

Nou episcop sêrb la Buda a tost ales în sinodul episcopesc sêrb din Carloveţ Lucian *Bogdanovici*, vicariul episcopesc din Szt.-Endre. — Bogdanovici a mai tost ales odată episcop la Buda, în 11 August, a fost însĕ anulată alegerea din pricina unor defecte. Bogdanovici adecă obţinuse voturi egale cu contra candidatul, şi maioritatea i-a asigurat-o patriarchul Brancovici, dând în favorul lui dóuĕ voturi: în calitate de episcop şi în calitate de patriarch. Intre sêrbi a produs acest fapt al patriarchului indignaţie, Brancovici a fost acusat cu nepotism. Pentru calmarea spiritelor, guvernul a nimicit alegerea. De astădată au fost *şése* candidaţi. Bogdanovici a primit maioritatea absolută a voturilor.

Nou alesul episcop are 31 de ani; a studiat teologia in Carloveţ şi a tost înscris şi la iură în Eger. După mórtea lui *Maghiarevici*, el a condus afacerile episcopiei, în fruntea căreia va sta acum. „E om învĕţat, cualificat, ḑice fóia „*B. H.*“ şi *cu sentimente adevĕrat unguresci*“. Unul din planurile sale e, strămutarea din St.-Endre a sediului episcopiei la Budapesta.

* * *

Alegere de preot. Ni se scrie, că în 23 a lunei curente, s'a făcut alegere de preot în comuna Bârsĕu, tractul Geógiului.

Actul alegerii condus de protopresbiterul Vasiliu Pipoş, a decurs în ordine. Concurenţi au fost, domnii Leontin *Ungur*, preot în Zlaşti (tractul Haţeg) şi Ioan *Ioanovici* preot în Hărĕu. A reuşit părintele Ungur, primind 29 voturi, faţă de 20 de voturi ale părintelui *Ioanovici*.

* * *

Scrierile lui Vlahuţă şi Delavrancea în America. Corespondentul din America al unui ḑiar din Bucureşti scrie, că ḑiarul „New-YorkStaats-Zeitung“ din New-York traduce din când în când în numĕrul seu literar bucăţi de a le dlor Delavrancea şi Vlahuţă Intre altele a publicat „Trei bani“ şi „Amintire“ de Vlahuţă şi „Moş Crăciun“ de Delavrancea.

* * *

Incompatibilitatea la universitate. Câteva organe pedagogice unguresci se rescólă în potriva ordinaţiunei ministrului Wlassics în chestia incompatibilităţii profesorilor dela şcólele medii. Faţă cu ţinuta acestor foi pedagogice pentru susţinerea ordinaţiunei şi pentru estinderea ei si asupra *profesorilor dela universităţi* s'a pornit mişcare tocmai în sinul profesorilor universitari, cari sunt de opinia, că atât din punctul de vedere al succesului învĕţămêntului cât şi al nisuinţelor mai ideale a corpurilor didactice, disposiţia e neînlăturabilă.

* * *

Delirul ungurisării numelor. Numĕrul din 10 Dec. al monitorului oficial mahiar aduce vestea despre magiarisarea a o *sută şi ḑece* nume. Mulţi dintre cei rebotezaţi, îndrăgiţi de el, au primit numele sonor *Halmoş*, după pilda primar. capitalei. In acéstă imensă massă de nume unguresci găsim şi pe cele ale amploiaţilor oficiului statistic. Iată câteva specimene de sonóre nume, date numiţilor funcţionari patriotici: din Grobesti-*Gorondi*, Fortuner — *Pàl*, Faix—*Fülöp*. Kanitz—Kalós, Vizneker *Vizaknai*, Schneider—*Szaboki* etc.

Foile unguresci comunică „ca o pildă démnă de a fi imitată de toţi colegii lui“ disposiţia inspecturului şcolar al comit. Esztergom, *Vargyas* Endre, în interesul magiarisării numelor. Inspectorul pomenit a lanşat un apel către învĕţătorii cu nume neunguresci de sub iurisdicţiunea sa, sĕ-şi magiariseze poreclele. 60 de învĕţători de rebotezat are în comitat *Vargyas*, cărora le-a şi recomandat deja numele nóuĕ unguresci. La sfîrşitul apelului sĕu inspectorul spune, că va face paşi şi pentru introducerea serviţiilor divine unguresci în bisericile neunguresci din comitat.

In legătură mai amintim, că comitele suprem al com. Somogy, *Tallián* Gyula, şi la pilda lui cel al com. Bekés, *Lukács* György, au adresat ordine către diregĕtorii lor subalterni, apoi către primăriile comunale, sĕ se promoveze şi uşureze din tóte puterile magiarisarea numelor.

* * *

Universitarii unguri au voit ḑilele aceste sĕ discute într'o întrunire situaţia politică, — rectorul *Herczegh* Mihály însĕ nu le-a pus la disposiţie nici o sală a universităţii, spunêndu-le, că nu au voe sĕ se ocupe cu politica. Patrioticile mlădiţe 'şi-au luat atunci refugiul în cafenele, dar aici le-a interḑis întrunirea poliţia.

* * *

Căpitanul Peták din Sombathely, care anul trecut, nu se scie din ce pricină a puşcat asupra soţiei sale şi a unui curtesan a acesteia, absolvat de pedeapsă de către tribunalul militar şi reinstalat în rangul şi drepturile avute, — la cerere a fost scos din legăturile armatei.

* * *

Bibliografic. A apărut o nóuă fóie escelentă cu numele „*Albina*“, apare în Bucuresci, redigiată de un comitet compus din scriitorii recunoscuţi P. Garboviceanu, C. Rădulescu Motru, I Otescu, P. Dulfu, G. Adamescu N. Nicolaescu. C. C. Pop-Tască, V. Stoicănescu. Revista acésta redactată în o limbă frumósă poporală, aduce în toţi numerii sĕi articoli escelenţi şi de valóre, cuprinḑênd sfaturi înţelepte deopotrivă pentru popor şi cărturari, ilustraţiuni bine esecutate, cu deosebire din viaţa poporului românesc. „Albina“ a eşit până acum în *opt* numeri. Al şeptelea cuprinde şi următórele articole:

M. S. Regina, discurs rostit la Iaşi. — Carmen-Sylva, cugetări. — Dr. Tadem, febra tifoidă. — Petra Petrescu: Peştera lui Vucul. — Ionescu Candid: Folósele asociaţiei. — Gh. Adamescu: Convorbiri cu vecinul meu Niţa; deschiderea Camerilor. — P. I. Stroescu, călĕtoria lui Nansen. — Rădulescu-Codin: Braşóve poporane. — P. G. Publicaţiuni nóue, apoi sfaturi diferite şi informaţiuni etc. Ilustraţiuni: 1. Carmen Sylva. — 2. M. S. Regina în bibliotecă. — 2. Nansen atacat de morse.

Al optulea numĕr cuprinde:

I. Găvănescu: Beţia. — Carmen-Sylva: Cugetări. — P. Dulfu: Din sciinţa fericirii. — X. O sĕrbare şcolară. — V. S. Moga: Ingrijirea vacilor de lapte. G. C. Atanasiu: Cum se făcea locul în vechime şi cum se face astăḑi. — St. G. Carpen: Arêndaşul priceput. — Econ. St. Călinescu: Către redacţie. — Popescu Glâmbocel: Ţiganul la Iaş so. — * Fiţi blânḑi. — G. Ionescu: O faptă vrednică de imitat. — Maria Teodorescu: Snóvă. — * Sfaturi practice. — * Informaţiuni. Cărţi şi reviste. — * Poşta redacţiei. Ilustraţiuni: 1. Vacă de lapte. — 2. Vaca. — 3. Vacă românéscă.

Varietăţi.

Gura copiilor. Este un proverb, care ḑice, că copii şi nebunii totdéuna spun adevĕrul, şi acésta nu odată a adus neplăceri pe neaşteptate celor, cari s'au încreḑut în ei şi nu s'au sciut apĕra contra naivităţii ori nepriceperii acestora Acéstă s'a întêmplat şi în casul următoriu.

O dómnă din Viena cu numele Hermina Berstein a observat de mai multă vreme, că-i dispar multe lucruri de valóre din casă şi nu-şi putea da sémă nici decum cine póte sĕ fie furul. In urmă, vĕḑênd principiile de morală fórte laxe ale crescĕtórei franceze Maria Jeancevelle, ce o avea în casă lângă copií, precum şi dărnicia acesteia faţă de mulţii sĕi curtisani, a presupus pe acésta cu furtul şi o-a dat în judecată; dar fără resultatul dorit, căci n'au putut afla nimic ceva compromiţĕtoriu la ea şi era cât pe aci sĕ fie eliberată. Inainte de a se face acésta însĕ, oficiantul însărcinat cu cercetarea a venit la ideia genială: sĕ întrebe despre unele şi altele pe copii încredinţaţi conducerei acestei guvernante, ceea-ce s'a şi întêmplat, şi mica Lilly, o copilă de şése ani, prin spusele sale a condus la descoperirea adevĕrului atât de bine ascuns de guvernanta hóţă.

— Spune-mi mica mea copilă: unde vĕ preumblaţi cu dşóra?

— Pe aici şi pe acolo, fu rĕspunsul.

— Dar tot îţi vei aduce aminte pe unde?

— Pe promenadă, pe dinaintea bisericei şi în alte locuri.

— Totdéuna vorbea dşóra numai cu voi?

— Nu totdéuna, ci şi cu alţii.

— Cu cine?

— Cu un bădic cu căciulă roşie.

— Şi ce vorbea cu el?

— Nu vorbea mult. Îi da numai câte un pachet.

— Pachet?

— Da, apoi aşteptam un pic, ne preumblam, până când venea bădicul cu căciula roşie înapoi.

— Apoi?

— Apoi bădicul cu căciula roşie îi da bani şi noi veneam acasă.

Lucrul a fost evident. „Bădicul cu căciula“ roşie a fost un tragĕr, carele punea amanet obiectele furate. Când copila a spus acestea în faţa guvernantei, acésta şi-a perdut tótă presenţa spiritului şí a mărturisit totul. In firul investigaţiunei s'a constatat prin însaşi fasiunile inculpatei furturi de preste 1000 fl. nu numai la dómna Bernstein, ci şi la alte familii unde a fost aplicată în serviţiu.

Din Public*)

Mulţămită publică.

La concertul împreunat cu teatru şi joc arangiat de „Reuniunea sodalilor români din Sibiiu“ în 1/13 Novembre c., au binevoit a suprasolvi următorii: Pantaleon Lucuţa, căp. în pens. şi asesor consistorial; Ioan Stoicuţa, paroch în Săscíori câte 2 fl.; Iosif Barbu, ospĕtar, Dr. D. P. Barcianu, profesor seminarial; Dr. Ilie Beu, medic; Iuliu Boda, cofetar; Dr. P. Cioranu, medic; Demetriu Comşa, profesor; Demetriu Cunţan, profesor; George Dima, profesor; Gavriil Hango, redactor; Nicolau Ivan, asesor consistorial; Ioan Mihu, espeditor consistorial; Stefan Moga, măestru franzelar; Silvestru Moldovan, redactor; Tudor Munteanu, proprietar în Rĕşinari; Dr. Ioan Pop, medic de stat-major, toţi câte 1 fl.: Victor Ancean, vice-notar de tribunal; Victor Balu, proprietar câte 70 cr.; N. Comşa, notar în Tălmăcel; Teodor Orlea, funct. consist., câte 60 cr.; Dr. E. Dăianu, redactor; Petru Moga, măiestru franzelar; N. N. câte 50 cr.; Dr. Ioan Stroia, prof semin. 40 cr.; Nicolae Togan, capelan 30 cr.; Dr. Ioan Ivan, adv. Mediaş, Valeriu Medeşan, notar în Bucerdea-vinósă; Ioan Popovici, profesor la şcóla civ. de fete; Romul Simu, învĕţător, toţi câte 20 cr.

Tuturor acestora ne simţim plăcut îndatoraţi a le exprima şi pe acéstă cale mulţămita nóstră adânc simţită.

Din şedinţa comitetului „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“, ţinută la 13/25 Novembre 1897.

Victor Tordăşian, president.
George Poponea, notar.

---

*) Pentru cele publicate în rubrica acésta redacţiunea nu este responsabilă.

Damasturi de mătasă dela 65 cr. până la fl. 14.65 de metru — precum și *mătasă-Henneberg* négră, albă și colorată dela 45 cr. până la fl. 14.65 de metru, lucie, vărgată, pătrată, mostrată, damast etc. (circa 140 calități diferite, 2000 colori și dessinuri etc.). Mărfurile comandate precum și *mostrele le expedéză cu întórcerea poștei în casă, franco și scutite de vama,* **fabricile de mătasă din Zürich** ale lui **G. HENNEBERG,** *(furnisor de curte c. și r.).* Scrisorile adresate în Elveția sunt a se provedea cu marcă de 10 cr., cărțile postale cu 5 cr. Comandele scrise în limba română se execută punctual. [47] 5

Nr. 173—1897. [234] 1 -3
of. ppresbit

CONCURS.

Pentru îndeplinirea posturilor învěțătoresci dela școlele gr.-or. elementare poporale din parochiile mai jos însemnate prin acésta se escrie concurs cu termin de 15 ḑile computate dela prima apariţiune a acestuia în ḑiarul „Telegraful Român“, și anume:

1. Osoiu cu salar anual de 300 fl., din cari 40 din repartițiune da pe popor; ér 260 fl. ajutor de stat; apoi locuință, grădină și lemne de foc.

2. Baba, cu salar anual de 300 fl., din cari 120 fl. din repartițiune de pe popor; — ér 180 fl. ajutor de stat; apoi lemne de foc și bani da cuartir până la edificarea școlei.

Doritorii de a ocupa vre-unul din aceste posturi învěțătoresci au a-și așterne petițiunile concursuale, instruite conform legilor în vigóre, la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Deeș, 16 Novembre 1897

Oficiul protopresbiteral al tractului gr.-or. Deeș, în conțelegere cu respectivele comitete parochiale.

Teodor Herman,
protopresbiter.

Nr. 562/897. [233] 2—3

Concurs repețit.

Pentru ocuparea postului de învățător la școla poporală elem. ort. română din Cunța, protopresbiteratul Mercurei, după-ce în urma primului concurs nu s'a insinuat nici un concurent, se publică prin acésta concurs nou cu termin de 15 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Roman“.

Salariu 300 fl plătiți din venitul moșiei școlare și repartițiune asupra poporului și 20 fl. relut de cuartir.

Cererile de concurs sě se înainteze, instruite conform normelor în vigóre, până la terminul susindicat subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Mercurea, la 22 Octobre 1897.

Oficiul protopresb. gr.-or. al Mercurei, în conțelegere cu comitetul parochial respectiv.

I. Droc,
protp.

---

ad. Nr. pp. 746/897 [232] 2—3

Concurs repețit.

In sensul ordinului venerat. consistor. archid din 15 Oct. a. c. de sub Nr. 6092 Bis. prin acésta sě publică concurs repețit pentru întregirea postului de paroch în comuna de clasa a III-a Someșfalěu de lângă Cluș, cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post dau un venit sigur anual de 402 fl. 25 cr. după cum s'au statorit în ședința din urmă a comitetului parochial și sunt prospecte de a sě mai îmbunătăți.

Doritorii de a ocupa acest post au a-și așterne suplicele de concurs subscrisului, până la terminul susindicat și a sě presenta la biserică în vre-o ḑi de Dumінecă séu sěrbătóre, ca sě fie cunoscut din partea poporului, observându se în privința acésta dispozițiunile cuprinse în § 18 din Regulamentul pentru parochii.

Oficiul protopresbiteral rom. gr. or. al Clușului în conțelegere cu comitetul parochial concernent.

Cluș, 10 Novembre 1897.

Tuliu Roșescu,
protopresbiter.

Un tiněr român

cu câteva clase reale séu gimnasiale se aplică imediat ca

practicant

în Librăria Tipografiei archidiecesane pe lângă condițiuni favorabile.

Prospecte frumóse pentru viitor.

A se adresa cătră

Librăria Tipografiei archidiecesane,
Sibiiu.

În librăria Tipografiei archidiecesane se află:

Dicționariu român-maghiar
și
Dicționariu maghiar-român
de
Dr. I. Crișan și N. Putnoky,

apărute în 1893 și 1895, cele mai nóue vocabulare pentru învěțarea limbei maghiare.

Prețul leg. à fl. 2.—

A apărut:

Protocolul Sinodului
archidiecesei greco-or. române
din Transilvania
ținut la anul 1897.

Prețul 1 fl.

Se póte procura din

Librăria Tipografiei archidiecesane
Sibiiu.

J. Pserhofer

PILULE DE CURĂȚIREA SÂNGELUI

numite mai nainte „PILULE UNIVERSALE“,

merită pe deplin numirea ultimă, pentru-că în faptă sunt fórte multe bóle, la cari și-au validitat aceste pilule efectul lor cu adevěrat escelent.

De multe decenii sunt cunoscute aceste pilule peste tot locul și puține familii se vor găsi, la cari sě nu se afle măcar o mică cantitate din acest escelent mijloc de casă.

De mulți medici au fost și sunt recomandate aceste pilule ca mijloc de casă, mai ales contra a ori-ce bólă provenită din mistuire rea și constipație (lipsă de scaun), precum: **conturbarea circulațiunei ferei, dureri de ficat, lâncedirea intestinelor, vênturi, congestiune de sânge la creeri, hemoroide** ș. a.

Prin însușirile lor de a curăți sângele au mai ales un efect admirabil la **lipsa de sânge** și bólele ce resultă din aceea, precum: **anemie, dureri de cap nervóse** ș. a. m. d. Aceste pilule depurative vindecă pe lângă aceea așa de domol, încât nu causéză nici cele mai ușóre dureri; prin urmare pot fi luate fără témă și de cei mai debili și chiar de copii.

Aceste **pilule depurative se prepară singur veritabil în farmacia „la měrul imperial de aur“ a lui I. Pserhofer, Singerstrasse Nr. 15 în Viena** și costă o cutie cu 15 pilule **21** cr. v. a. Un sul cu 6 cutii costă **1** fl. **5** cr. La trimiterea anticipată a sumei costă împreună cu espediția francată 1 sul de pilule **1** fl. **25** cr., 2 suluri **2** fl. **30** cr., 3 suluri **3** fl. **35** cr., 4 suluri **4** fl. **40** cr., 5 suluri **5** fl. **20** cr., 10 suluri **9** fl. **20** cr. Mai puțin de un sul nu se póte espeda.

NB. În urma lățirei lor mari, se imitéză aceste pilule sub cele mai diferite forme și numiri; rugăm deci a cere espres **pilule depurative de I. Pserhofer** și numai acele au sě se privéscă ca **veritabile,** a căror instrucțiune de folosire e provědută cu subscrierea proprie a lui **I. Pserhofer,** și cari pórtă pe acoperișul fiecărei cutii aceeași subscriere cu scrisóre **roșie.**

Din nenuměratele scrisori, prin cari mulțămesc consumenții acestor pilule pentru redobândirea sănětății după cele mai diferite și mai grele morburi, lăsăm sě urmeze aici numai câteva, cu observarea că fiecine care a întrebuințat numai odată aceste pilule, le recomandă mai departe.

Colonia, 30 Aprilie 1893.
Stimate Domnule Pserhofer! Fiți buni și-mi mai trimiteți 15 suluri din neîntrecutele DVóstre pilule depurative cu ramburs. Și cu acéstă ocasiune Vě esprim mulțămita mea perfectă pentru puterea miraculósă a pilulelor DVóstre. Semnez cu tótă stima:
Francisc Pawlistik, Colonia, Lindenthal.

Hrasche l. Flödnik, 12 Septembre 1887.
Stimate Domnule! Voia lui D-ḑeu a fost, sě-mi cadă în mâni pilule DVóstre și acum Vě scriu resultatul: mě răcisem în lehusie așa că nu-mi mai putém isprăvi lucrurile, și de sigur aș fi deja mórtă, dacă nu m'ar fi mântuit pilulele escelente ale DVóstră. D-ḑeu se Vě binecuvênteze pentru acésta de mii de ori. Eu am credință, că pilulele DVóstre mě vor face deplin sănătósă, cum au ajutat și altora.
Teresia Knific.

Eichengraberamt, lângă Gföhl, 17 Martie 1889.
Onorate Domnule! Subscrisul 'mi permit a Vě ruga sě-mi trimiteți din nou 4 suluri din într'adevěr folositórele și escelentele DVóstre hapuri. Nu pot sě nu Vě esprim cea mai perfectă recunoștință a mea pentru valórea acestor pilule și le voi recomanda, pe cât numai voi putea, cu tótă căldura tuturor bolnavilor. De acéstă scrisóre de mulțămită a mea Vě împuternicesc a face ori-ce întrebuințare publică. Cu tótă stima:
Ignatie Hahn.

Gotschdorf lângă Kohlbach, Silesia aust., 8 Octobre 1886
Stimate Domnule! Vě rog a-mi trimite un sul cu 6 cutii din pilulele depurative universale ale DVóstră. Numai escelentelor DVóstră pilule am de a mulțămi, că m'am mântuit de o bólă de stomach, care m'a torturat în decurs de cinci ani. Nu-mi vor mai lipsi nici când aceste pilule și Vě esprim prin acésta mulțămita mea cea mai ferbinte. Cu perfectă stimă:
Ana Zwikl.

Liquer Bernhardin din plante de Alpi de W. O. Bernhardt în Bregenz. O sticlă 2 fl. 60 cr., $^1/_2$ sticlă 1 fl. 40 cr., $^1/_4$ sticlă 70 cr.

Alifie americană pentru reumatism, cel mai bun mijloc la tóte suferințele reumatice: dureri de măduva spinării, junghiuri, ischias, migrenă, durere nervósă de dinți, de cap, de urechi, etc, 1 fl. 20 cr.

Balsam miraculos englez a lui J. Pserhofer 1 sticlă 50 cr.

Balsam de degerături, de I. Pserhofer, recunoscut de mulți ani ca cel mai sigur remediu contra tuturor bólelor causate de ger, precum și pentru răni fórte vechi etc., 1 borcan 40 cr. cu trimitere franco 65 cr.

Kola-Preparate de Stoll, cel mai escelent mijloc pentru întărirea stomachului și a nervilor.

Elixir-Kola sau Vin, 1 lit. 3 fl., $^1/_2$ lit. 1 fl. 60 cr. $^1/_4$ lit. 85 cr.

Balsam de gușí a lui Pserhofer, mijloc recomandabil contra gușii, 1 flacon 40 cr., cu trimiterea francată 65 cr.

Esență de viață, J. Pserhofer **(Picături de Praga)** contra stomachului stricat, mistuirei rele, durerilor de pântece de tot felul, un mijloc de casă escelent, 1 flacon 22 cr., 12 flac. 2 fl.

Sirup de plantagea (limba oii) J. Pserhofer, un mijloc escelent de casă cunoscut pretutindenea contra catarului, răgușelei, tusei măgăresci etc. 1 sticluță 50 cr, 2 sticluțe espediate franco 1 fl. 50 cr.

Pomadă de Tonnochinină, de I. Pserhofer, recunoscută de medici, de un șir îndelungat de ani ca cel mai bun între tóte mijlócele de crescutul pěrului. O dosă mare elegantă 2 fl.

Plastru universal, de prof. Steudel la răni din lovitură sau împunsătură, umflături rele de tot felul și la umflături vechi, periodice, la picióre, gâlci rele ulcioróse, la buba vênătă durerósă, la sugei, țițe cu răni și aprindere de țițe, podagră și alte asemenea bóle, probat de repețite-ori. Un borcan 50 cr., cu trimiterea franco 75 cr.

Sare de curățire universală, de A. W. Bulbrich. un mijloc de casă escelent în contra tuturor urmărilor digestiunei stricate, ca durere de cap, amețélă, cârcei de stomach, acrélă, dureri hemoroidale, încuiere etc. 1 Pachet 1 fl.

Afară de preparatele aci amintite se mai află gata tóte specialitățile pharmaceutice interne și externe anunțate în ḑiarele austro-ungare, și tóte articolele, ce nu se află în deposit, se procură la dorință prompt și ieftin.

Trimiterile prin poștă se execută cu cea mai mare grăbire trimițêndu-se banii înainte, comande mai mari și cu rambursă. [231] 2—6

Apoteca la „měrul imperial de aur“ J. Pserhoffer Viena I. Singerstr. 15.

De veritabile sunt a se considera numai acele pilule, a căror îndrumări pentru folosire sunt prověḑute cu numele I. Pserhofer și cari pórtă același nume și pe acoperemêntul cutiei cu scrisóre roșie.

☛ Scutite prin marcă și mustră înregistrată. Imitări se pedepsesc aspru ☚

Redactor prov. Gavriil Hango.

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 134. Sibiiu, Joi, 4/16 Decembre 1897. **Anul XLV.**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
la „Tel. Rom." într'una cu suplementul „Fóia Pedagogică"
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strëinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuë ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rëndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Conferența oprită.

Cetitorii nostri au cetit convocarea alegëtorilor români din cercurile electorale ale comitatului Sibiiu la o conferență spre a se manifesta în afacerea noului proiect de lege pentru magiarisarea numelor comunelor.

Din notița publicată în numërul de Marți al ḑiarului nostru s'a putut vedea, că conferența nu s'a putut țînê, deóre-ce autoritățile publice nu au permis ținerea ei

Oprirea conferenței s'a făcut cu provocare la legea de naționalități, și ca batjocura së fie și mai mare, acelei legi i se dă o interpretare, care stă în contraḑicere și cu titlul ei, și cu tendențele, și cu spiritul ei.

Cetitorii nostri vor ceti mai la vale textul ordinațiunei de oprire.

Lucrul acesta nu mai e nou, se practică acuma de trei ani.

Românii nu se mai pot întruní ca Români, ca naționalitate română, căci cetățenii statului constituesc o singură națiune politică, și aceea este cea magiară.

Așa ḑice ordinul de oprire, și se provócă la legea despre „egala îndreptățire a naționalităților".

Cum se potrivesce legea despre egala indreptațire cu interpretarea, care i se dă numai acuma de trei ani, ar fi pĕcat së mai perdem timpul cu capacitarea acelora, cari dela începutul erei constituționale nu o au esecutat onest, și cari acuma din ea au făcut o caricatură.

Primariul orașului Sibiiu a purces după calapodul din trecut.

După oprirea conferenței va urma pedepsirea acelora, cari o au convocat, tot după formulariul din trecut, și folosul material va fi al statului, care va mai încassa câteva sute de floreni pelângă pedépsa cu închisóre a convocatorilor.

Din casul acesta vor învëța românii din celelalte cercuri: convocarea o vor face cât mai puțini, ca së nu îmbogățim cassa statului din sĕrăcia nóstră.

In meritul lucrului noi nu am perdut nimica.

Ne indignăm de frivolitatea, cu care guvernul țërei 'și bate joc de legile fundamentale; frivolitatea lui însë nu ne descuragiéză.

In meritul lucrului n'am perdut nimica, căci lumea e în curat cu starea lucrurilor din cestiune.

Intrégă suflarea românéscă e indignată de actualul curent de magiarisare, care se manifestéză acuma în magiarisarea numelor comunelor.

Dacă nu se permite së o spună acésta sutele de mii întrunite în conferențe, o spunem noi cei dela pressă, cari esprimăm sentimentele din sinul poporului român.

Un lucru este la care trebue së mai reflectăm.

Pe ḑiua de alaltăeri a fost concentrată aici gendarmeria în numër escepțional de mare.

Gendarmeria însë n'a avut nici un rol, concentrarea ei nici o îndreptățire.

Românii sunt ómeni ai ordinei.

Cei cam la 200 de alegëtori, cari s'au presentat alaltăeri aici în Sibiiu, după-ce li-s'a spus că conferența nu se va țîné, s'au dus în linisce fiecare la ale sale.

Vëḑênd atâta resignațiune, dacă nu am cunósce firea Românului, ar trebuí së despërăm de o sórte mai bună.

Concentrarea gendarmeriei o a dictat consciența cea rea, și cu plăcere luăm act, că în cercurile guverniale tot mai este o bună dosă de frică.

Dacă conferența de alaltăeri a fost së fie începutul unei nóue ere de luptă din partea conducëtorilor nostri politici, atunci slab început s'a făcut.

Revista politică.

Din Austria. „Patria" din Cernăuți scrie:

(*) Revolta parlamentară a Stîngei obstrucționiște a zădărnicit cu desëvêrșire lucrarea corpurilor legiuitóre, creând părții nóstre a Monarchiei o situațiune de tot critică.

Nici retragerea contelui Badeni, nici încercările tacticóse ale baronului Gautsch, nici atitudinea binevoitóre a Cehilor în deosebi și a partidelor din majoritate în genere nu au putut îndupleca pe estremii parlamentari obstrucționiști, cari se giréză de representanți ai intereselor germane din Austria, së abstee dela tactica lor periculósă, ca dând posibilitatea unei înțelegeri pacinice reciproce, sé se afle cale și mod de a împăca contrastele naționale atât de acute și de a resolva conflictele în spiritul dreptății pe basa egalei îndreptățiri a tuturor Națiunilor Monarchiei susținêndu-se drepturile istorice ale singuraticelor regate și țëri austriene.

Prin încăpățînata negațiune a partidelor Stîngei obstrucționiște a ajuns parlamentul în imposibilitate de a resolva afacerile dela ordinea ḑilei, cari nu pot suferí amênare făr' de a periclita serios interesele vitale ale Monarchiei întregi.

Furia obstrucționistă, care a înveninat aprópe întréga viéța publică, a adus lucrurile păn' acolo, încât stăm în preajma înaugurării formale a regimului absolutist în Austria.

Era firesc, era corëspunḑëtor adevëratelor interese a Monarchiei întregi și a singuraticelor Națiuni, era necesar impus de impregiurări, ca în fața acestei situațiuni së se închege și mai puternic șirele majorității și së lanseze cuvêntul de ordine atât de necesar.

Partidele din majoritate și-au priceput pe deplin și în înțelegere comună și învoire perfectă au stabilit următorul

MANIFEST.

Cluburile parlamentare unite pe basa principiilor autonomiste, cari alcătuesc majoritatea casei deputaților și anume: Clubul deputaților boemi, Grupul marilor proprietari conservatori boemi, Centrul, Clubul polon, Clubul român, Uniunea creștină-socială slavă și Clubul partidului catolic poporal, consideră de înalta lor datorie de a manifestá în fața momentului present vederile și sentimentele lor, fiind-că — durere — lucrarea constituțională a parlamentului central al Austriei este pe timp nehotărît întreruptă, în urma tristelor evenimente parlamentare, a căror consecvențe pentru viitor sunt greu de prevëḑut.

Drept fir conducëtor pentru atitudinea politică a numitelor grupuri din maioritate vor servi și în viitor principiile depuse în proiectul de rëspuns la mesagiul de tron.

In consecvență vor luptá solidar și în viitor pentru recunóscerea drepturilor istorice politice și a autonomiilor regatelor și țërilor austriene, pentru justa ducere în deplinire a egalei îndreptățiri a tuturor națiunilor din Imperiu, pentru cultivarea adevëratei religiosități și moralități, cât și pentru lucrarea rodnică întru ridicarea socială și economică a tuturor claselor populațiunei în firma convingere, că prin acésta promovéză bunăstarea și puterea întregei Monarchii și întăresce în singuraticele popóre sentimentul solidarității.

Dacă dejá faptul, că numëroși representanți ai țërilor germane alpine aparțin maiorității, probéză deplina netemeinicià a des auḑitei reproșări, că maioritatea së micșoreze drepturile poporului german — este de altă parte evident, că partidele maiorității sunt îndreptățite de a pretinde dela deputații opoziționali justa și drépta considerare a drepturilor naționale a celorlalte popóre.

Partidele maiorității conduse totdéuna numai de interesele Monarchiei întregi au căutat së resolveze pe cale constituțională raportul cu Ungaria și së evite în modul acesta o crisă de stat.

Durere, acésta n'a succes pe lângă cel mai încordat zel și o perseveranță plină de jertfe.

Nici cea mai estremă prevenire probată de maioritate și după demisiunea cabinetului Badeni și în timpul ministeriului bar. Gautsch în decursul tratativelor inițiate în chestiunea de limbă și de cestiuni formale n'a fost in stare së aducă restabilirea ordinei în raporturile parlamentare.

Partidele maiorității consideră acest fapt de fórte regretabil și îndeosebi deplâng intim, atât actuala gravă deteriorare a parlamentarismului în Austria, cât și nesiguranța referitor la raportul către cealaltă parte a Monarchiei și împedecarea de a puté satisface justelor și urgentelor dorințe a populațiunei, cel puțin în privința economică și socială.

În fața tuturor accstor fapte trebue së decline dela sine partidele maiorității responsabilitatea pentru acéstă stare tristă de lucrari, și le rëmâne convingerea de a fi voit binele, din care causă nici nu abḑic de speranța în o deslegare priinciósă a dificultăților pendente.

Manifesul s'a votat unanim în ședința comisiunei parlamentare a Dreptei, ținută la 14 Dec. st. n. la care au luat parte deputații: Jaworski, Dzieduszycki, Abrahamovicz, Iendrzejovicz, Fuchs, Ebenhoch, Karlon, Falkenhayn, Lupul, Popovici, Palffy, Pabstmann, Barwinski, Sustersic, Ferjancic, Gregorec, Laginja, Bianchini, Bulat, Vukovic, Engel, Kaizl, Herold, Pacak, Brzorad, Zaczek, Kramarz, Stransky, Pininski, Kozlowski, Rutowski.

Deputații de Zallinger și Dipauli, representanții grupului tirolez ai partidului poporal catolic, au absentat dela conferență.

In comisiunea parlamentară a Dreptei a exprimat deputatul conte Palffy în numele comisiunei mulțămite cavalerului Jaworski, pentru tacticósa conducere a desbaterilor.

Cav. de Jaworski, a mulțămit din partea sa pentru ajutoriul moral primit din partea comisiunei și a declarat, că va remâné la Viena, pentru de a putea convoca în cas de necesitate imediat comisiunea parlamentară.

* * *

Din parlamentul magiar. La ordinea ḑilei este un proiect de lege, care are menirea de a regula referințele dintre lucrători și proprietari, respective cei cari îi angajéza la lucru.

Proiectul e împărțit în opt secțiuni și disposițiuni finale, conținênd cu totul 80 de §-i.

Prima secțiune vorbesce despre certificatele de lucru (§ 1—5), după care fie-care lucrătoriu angajat la lucrul câmpului este îndatorat a se provede cu certificat de lucru. Acesta îl eliberésă antistia locală și e scutit de timbru.

A dóua vorbesce despre încheerea contractelor de lucru între lucrători și proprietari (§ 6—21). Contractul se încheie în mod liber între lucrători și proprietari. Ori-ce pretensiuni ulterióre necuprinse în contract, nu se pot válídita pe cale administrativă. Contractelr sunt scutite de timbru și competențe.

A treia secțiune (§ 22—30) prevede casurile pentru desfacerea contractelor.

A patra secțiune (§ 31—45) cuprinde disposițiuni privitóre la împlinirea condițiunilor cuprinse în contract.

A cincea secțiune (§ 46—56) sună despre ḑilerii lucrători la câmp.

A șesea secțiune (§ 57—71) cuprinde disposițiuni pentru pedepsirea celor cari au călcat ori n'au împlinit condițiunile cuprinse în contract.

A șeptea secțiune (§ 72—76) reguléză procedura autorităților la executarea acestei legi, după care ca foruri de administrare se designézà în comitate pretopretorele, în orașe un membru designat din consiliul comunal, ér în Budapesta antistele cercual (primul for); ca for al doilea în comitat: o subcomisiunne alésă din comisiunea administrativă municipală, ér ca al treilea for: ministrul de agricultură.

In decisiunile finale se cuprind dispoțiuni privitóre la executarea legii prin ministrii agriculturei, de interne, de finanțe și de justiție.

Proiectul urmăresce dóue tendențe: de o parte a regula referințele dintre proprietari și lucrători, ér de altă parte, ca prin regularea acestor referințe së se taie calea mișcărilor socialiste ivite pănă acum între acestia din causa asupririlor proprietarilor față de lucrători.

Disposițiunile proiectului cuprinse în secțiunile I, II, III, IV, V, și VII nu se pot prea mult excepționa, dar disposițiunile privitóre la pedepsirea lucrătorilor în cas de călcarea condițiunilor cuprinse în contract, sunt atât de aspre, încât se pot numi cu drept cuvênt draconice; și acésta nu o ḑicem, numai noi, ci și cele mai multe din foile magiare. Étă d. e. cum le caracterisézà „Egyetértés":

„Partea a dóua a proiectului, care cuprinde disposițiunile penale, pune în aplicare față de lucrători o strictețá atât de draconică, încât nu o putem aproba nici din punct de vedere al umanismului, nici al egalității de drept, nici al scopului. Spiritul întreg șirului de disposițiuni penale îl caracterisézà o atare unilateralitate, care nu corespunde de loc dreptății și dreptului".

Disposițiunile prea aspre nu'și ajung nici odată scopul de a calma spiritele agitate, și acésta s'a și manifestat deja pănă acum în mișcările socialiștilor puse la cale deja în mai multe localități ale țërii. In parlament încă decurge o campanie vehementă în contra lor din partea oposițiunei.

* * *

Din Turcia. Puterile n'au putut găsí încă persóna corespunḑëtóre care le-ar conveni tuturor pentru ocuparea postului de guvernor al insulei Creta. Interesele sunt fórte divergente, și anevoe se vor echilibra. Incepe a se scóte tot mai mult la ivélă scopul ascuns, că adecă resbelul dintre Greci și Turci n'a fost pricinuit atât din divergențe dintre aceste dóuë puteri, ci mai mult din divergențe de interese între Anglia și Rusia. Anglia e stăpână pe Marea mediterană, ér Rusia pe Marea négră, și acum tinde fiecare a pune mâna pe Bosfor și Marea aegheică.

Se ḑice, că Ţarul contribue cu mari sume la zidirea bisericei greco-orientale din Creta, şi în schimbul acesta pretinde, ca fiitoriul guvernor al Cretei sĕ fie de religiunea greco-orientală. Dar acésta nu le convine celor de altă lege, pentru-că în Orient s'ar susţine principiul, că cei de religiunea greco-orientală, cari nu sunt greci, toţi ar recunósce pe Ţarul de domnitoriu al lor. Aici în orient, nu naţionalitatea, ci religiunea e lucrul principal, aşa pretind a sci cei interesaţi mai deaprópe în afacerile orientale.

Din România.

Proiect de rĕspuns

al Senatului român la Mesagiul Tronului.

Sire!

Ingrijirea, care a cuprins inima Majestăţii Vóstre în timpul grelei bóle a Principelui Moştenitor, a fost adênc resimţită de naţiunea întrégă, fiind-că ea se vedea, nu numai crud lovită în simţĕmintele ei de iubire către Augusta persónă a Majestăţei Vóstre şi a Principelui Moştenitor, dér se simţea tot de odată ameninţată în speranţele şi viitorul ei, în continuarea normală a operei de întemeiare şi desvoltare a statului, întreprinsă cu atâta statornicie de Majestatea Vóstră.

Naţiunea română scie astăḑi, Sire, că pe întemeiarea şi întărirea Dinastiei se radimă însăşi tăria şi securitatea patriei; şi de aceea bucuriile şi întristările Vóstre şi ale familiei Regale vor fi pururea bucuriile şi întristările eí.

Cele dintêiu, dér, cuvinte ale Senatului vor fi cuvinte de mulţămire către Cel A-Tot Puternic, că a înlăturat dela noi durerea grelelor încercări. Şi, fericit de a sci, că deplina însănĕtoşire a Principelui Moştenitor este de acum asigurată, Senatul îşi împlinesce o scumpă datorie astăḑi, trimiţêndu-i în depărtare salutările luí respectuóse şi espresiunea sinceră a iubirei şi devotamentului lui.

Sire!

Ţéra a auḑit cu o vie satisfacţiă, că relaţiile nóstre cu tóte puterile sunt din cele mai cordiale.

Acéstă fericită situaţie a relaţiilor nóstre esterióre se datoresce politicei prudente şi prevĕḑĕtóre, urmate cu stăruinţă de tóte guvernele Majestăţii Vóstre. Acéstă politică este în prefect acord cu silinţele constante ce-şi dau marile puteri de a înlătura conflictele şi de a asigura lumei binefacerile unei păci durabile.

Senatul nu póte decât sĕ esprime şi cu acéstă ocasie dorinţa, ca guvernul Majestăţei Vóstre sĕ persevereze pe acéstă cale.

Senatul împărtăşesce mulţămirea Majestăţei Vóstre pentru primirea strălucită ce Vi s'a făcut în capitala Ungariei de Augustul Vostru Amic, Impĕratul şi Rege Francisc Iosif. Nu mai puţin simţitor rĕmâne la delicata atenţie a Ţarului tuturor Ruşilor de a Vĕ fi felicitat printr'un trimis extraordinar în a dóua capitală a ţĕrei.

Am constatat asemenea cu bucurie, că raporturile de bună vecinătate cu Bulgaria s'au manifestat prin visita ce Principele Ferdinand a făcut Majestăţei Vóstre în anul acesta.

Sire!

Tractatul de comerciu, încheiat de guvernul Majestăţii Vóstre cu imperiul Otoman, menit a desvolta raporturile economice ale ţĕrei cu Turcia, va face obiectul primelor nóstre lucrări.

Vom lua asemenea în de-aprópe cercercetare proiectele, ce guvernul Majestăţii Vóstre va supune deliberărei Corpurilor legiuitóre, spre a se aduce cuvenita îmbunătăţire diferitelor ramuri ale administraţiei publice.

Increderea reciprocă dintre guvern şi Senat este o chezăşie, ca sesiunea actuală va fi spornică în lucrări folositóre binelui obştesc.

Sĕ trăiţi, Sire, ani mulţi fericiţi!

Trăiască Majestatea Sa prea graţiósa nóstră Regină!

Trăiască Dinastia!

Conferenţa alegĕtorilor români din cercurile electorale ale comitatului Sibiiu.

Precum am anunţat în numĕrul trecut al fóiei nóstre, conferenţa alegĕtorilor români din cercurile electorale ale comitatului Sibiiu, convocată în Sibiiu pe ḑiua de 2/14 Decembre a. c., a fost oprită. Ba ce e mai mult, organele administrative chiar înainte de a fi oprită, au luat mĕsuri pentru de a împedeca pe alegĕtori a se presenta la ea.

Étă actele însciinţării şi oprirei adunării din partea primăriei şi apoi cele întêmplate după aceea.

Adunarea a fost însciinţată la primărie în 13 Decembre la 9 óre a. m., prin următórea scrisóre:

Preastimate Domnule Primar!

Subscrişii ne luăm voe a Vĕ aduce la cunoscinţă, că dimpreună cu domnii: Ioan Droc, protopresbiter în Mercurea şi Dr. Calefariu, medic în Sĕlişte, am convocat pe alegĕtorii dietali de naţionalitate români din cercurile electorale ale comitatului Sibiiu la o adunare publică, care se va ţiné aici în Sibiiu, în sala dela „Gesellschaftshaus“, in 14 Decembrie 1897, la 11 óre înainte de améḑi.

Scopul acestei adunări este a discuta şi a lua resoluţiuni privitóre la noul proiect de lege „despre numele de comune şi alte localităţi“,

Ordinea de ḑi este următórea:

1. Deschiderea adunărei din partea unuia dintre convocatori printr'o vorbire despre scopul ei.

2. Alegerea unui president şi a doi notari.

3. Discusiune şi luarea resoluţiunilor privitóre la obiect.

4. Închiderea adunării din partea presidentului,

Binevoiţi a lua acésta la cunoscinţă.

Sibiiu, la 13 Dec. 1897.

Dr. I. Raţiu **Ioan de Preda.**

*

Primarul a rĕspuns imediat, pe la 11 óre cu următórele:

Nr. 25—1897. pres mag.

On. Domn. Dr. Ioan Raţiu şi soţii

în **Loc.**

Ţinerea adunărei poporale românesci însinuată sub Nr. 25/897 res. de D-ta nu o conced.

Nu o conced pentru aceia, pentru-că D-ta ai convocat la acéstă adunare numai pe membrii naţionalităţei române, pe când conform §-lui 1 din art de lege XLIV din 1868 despre egala îndreptăţire a naţionalităţilor: „Toţi cetăţenii Ungariei după principiile fundamentale ale constituţiei în privinţa politică formează o naţiune, naţiunea unitară indiviḑibilă magiară“. — Acéstă disposiţie legală exchide, ca în Ungaria sĕ se organiseze cetăţenii séu pe basă de rasă, séu de naţionalitate cu exchiderea acelei părţi, care nu aparţine la rasa séu naţionalitatea lor.

Fiindcă adunarea însinuată prin D-ta convócă numai pe Români, de aceea nu se póte considera ca adunare de popor, şi fiindcă scopul ei, după-cum clar apare din însciinţare, este, ca sĕ atribue locuitorilor români ai Ungariei individualitate de drept public contra §. 1 art. de lege XLIV din 1868, nu pot da permisiune spre a ţiné adunarea, fiind convocată în mod contrar legei şi în contrarietate cu disposiţiile legale.

Sibiiu, 13 Decembre 1897.

Drotleff, m. p.,
primar.

Sosid ḑiua adunării, pela 11 óre a. m. s'au presentat înaintea „Casei Societăţii“ ca la 200 de alegĕtori români din Sibiiu şi jur, între cari mulţi inteligenţi din tóte tagmele societăţii române. In curênd se presintă între aclamaţiunile de: „Sĕ trăéscă!“ ale alegĕtorilor Dl Dr. Ioan Raţiu, şi dându-se jos din trăsură aduce la cunoscinţa alegĕtorilor, că adunarea este oprită, şi-i rógă sĕ plece liniştiţi acasă. Acésta o face înaintea „Casei societăţii“ şi căpitanul de poliţie Simonis. Conducĕtorii se depărtéză, dar mulţimea cere sĕ fie lăsată în „Casa Societăţii“ spre a se restaura barem, ceea-ce după multe intreveniri în sfêrşit i se permite. Ea întră în sala cea mică şi se începe o conversaţie animată în contra oprelişţei conferenţei şi în contra magiarisării.

Cam preste o jumătate de óră se presintă în sală şi Dl Dr. I. Raţiu, şi ca convocatoriu aduce din nou la cunoscinţa alegĕtorilor oprirea adunărei şi mulţămindu-le din nou pentru presentare, îi rógă érăşi sĕ se depărteze. Alegĕtorii însĕ nu vreau, ci ḑic, că vor rĕmâné barem pentru de a bé câte un bocal de bere. Şi aşa au şi făcut. În decursul „berei“ se ridică dl Dr. Ilie Dăian, şef. red. al „Tribunei“ şi vorbesce contra magiarisărei numelor comunelor şi a locurilor ocupate şi numite de noi. Şeful poliţiei il opresce, agrăindu-l nemţesce. Dl Dăian ḑice, că nu-l înţelege; atunci îl provócă românesce, şi ḑice, că sĕ nu vorbéscă despre afaceri politice, căci atunci va fi silit a evacua sala, la ceea ce dl Dăian ne mai pomenind în vorbirea sa despre protestări speciale, continuă accentuând, că de şi le-ar succede a magiarisa cojile, simburele totuşi rĕmâne curat, căci de acela nu se pot atinge, fiind-că e românesc, şi ca creştini numai un botez cunóscem, acela pe care l'am dat noi comunelor şi localităţilor nóstre. — Bea pentru poporul român. Imediat s'a cântat: *Deştéptă-te române*“. Apoi a toastat dl I. Scurtu, deasemenea redactor la „Tribuna“, pentru Saşii verdi, fiind presenţi şi câţiva domni Saşi în societatea alegătorilor români coadunaţi. S'a cântat: *Hai sĕ dăm mână cu mâna.*

Fiind 12 óre a. m., cei adunaţi părăsesc sala şi merg în corpore spre locuinţa D-lui Dr. I. Raţiu unde din nou îi aduc ovaţiuni. Dl Dr. Raţiu apare la feréstră şi mulţămind din nou alegĕtorilor pentru presentare, ḑice, că de şi adunarea acésta a fost oprită, tot se va afla cale şi mijlóce pentru de a duce lupta naţională mai departe, precum şi pentru-ca poporul român sĕ şi pótă manifesta voinţa sa. Alegĕtorii din nou aclamă, şi apoi, după ce ér au cântat un „Deştéptă-te Române“ se depărtéză, formând un cortegiu şi defilând pe stradele Schewis, Bretter şi a Cisnădiei reîntrunindu-se la restaurantul Pankiewitz. S'au ţinut şi aici mai multe vorbiri contra tendenţelor de magiarisare şi s'a subscris de unii un feliu de declaraţiune — protest.

Şedinţa festivă

a

societăţii de lectură „Andreiu Şaguna“.

— Raport special. —

Din cel mai nobil impuls de recunoscinţă şi pietate către memoria Marelui Archiereu Andreiu, şi conşcie de necesitatea

---

FOIŢA.

Iuliu Caesar.

Tragedie în 5 acte

de

William Shakespeare,

traducere în prosă

de

Dr. P. T.

(Urmare).

Brutus: El mĕ agrăiesce amical Domnul tĕu Pindarus s'a schimbat, póte fiind rĕu informat ca de obiceiu — şi mi-a dat câteva doveḑi, ca sĕ doresc, că unele lucruri făcute mai bine ar fi fost dacă nu s'ar fi întêmplat; dar dacă el e aprópe, noi îndată ne vom înţelege.

Pindarus: Eu nu mĕ învoiesc, căci nobilul meu domn îndată se va înfăţişa plin de respect şi cu onóre.

Brutus: Eu nu mĕ îndoiesc de el. Un cuvênt, Lucilius! Spune-mi, cum te-a primit Cassius pe tine.

Lucilius: Cu curtuasie şi cu respect destul, dar nu cu aşa încredere familiară, nu cu aşa vorbe deschise şi prietinesci cum îi era datina mai demult.

Brutus: Tu ai deseris cum sĕ rĕcesce un amic ferbinte. Însemnéză-ţi asta Luciiius: când iubirea începe a se îmbolnăvi şi a decădé, ea totdeuna se folosesce de ceremonii forţate. În credinţa simplă şi dréptă nu sunt complimente, dar ómenii falşi sunt ca caii iute în frêne, cari fac figuri galante şi promisiuni mari la vedere, dar când îndură pinteni sângeroşi, îndată le cade crésta şi ca nisce scóbe pline de năravuri, cad la esamen. Vine armata lui?

Lucilius: Ei socotesc sĕ se încuartireze în Sardes în nóptea asta. Partea cea mare, călĕrimea în general vine cu Cassius în frunte. (se aud tropote de cai).

Brutus: Auḑi, au sosit! Ieşiţi le încet în cale.

(Întră Cassius cu soldaţi)

Cassius: (Strigă) Staţi!

Brutus: Daţi porunca mai departe: staţi!

(După scenă s'aude: Staţi, staţi, staţi!)

Cassius: Nobile frate, 'mi-ai făcut o durere mare.

Brutus: Judecaţi-mĕ Voi Zeilor, fac eu ceva rĕu inimicilor mei, şi cum aş puté face aşa ceva atunci unui frate?

Cassius. Brutus, purtarea ta acésta seriósă totuşi conţine nedreptate, şi dacă tu o faci…

Brutus: Cassius, fi liniscit şi spune mi jalbele tale încet. Eu sĕ le cunosc bine. Înaintea ochilor armatelor nóstre aci, cari nu trebue sĕ vadă altceva decât iubire între noi, sĕ nu ne certăm. Comandéză-le sĕ se depărteze un pic şi după aceea întră la mine în cort, spune-mi: cu ce te-am vĕtĕmat, şi eu te voiu asculta.

Cassius: Pindare, spune la coloneli sĕ comandeze un pic la o parte legiunile.

Brutus: Lucilie, fă şi tu aşa, şi nu lăsa pe nimeni sĕ între la noi în cort până când ne-am isprăvit conferenţa. Pune pe Lucius şi pe Titinus de sentinele la uşa nóstră (ies).

Scena III.

Cortul lui Brutus cu Lucius şi cu Titinus de sentinele la óre-care distanţă. Brutus şi Cassius vin împreună în cort.

Cassius: Asprimea ta faţă de mine e evidentă din împregiurarea, că tu ai condamnat şi notat pe Luciu Pella, pentru-că au primit presente în secret dela Sardieni. Întrevenind eu în favorul lui, pentru-că îl cunosc bine, epistola respectivă a mea tu n'ai luat o în considerare.

Brutus: Tu te-ai compromis însuţi, scriind în o atare causă.

Cassius: În vremuri de astea, nu se cade sĕ fim aşa rigoroşi faţă de tóte greşelile.

Brutus: Lasă-mĕ sĕ-ţi spun Cassius, tu însuţi eşti mult critisat şi condamnat, pentru-că faci mâna pungă, pentru-că vinḑi oficiile pe bani la ómeni nevrednici.

Cassius: Cum, eu fac mâna pungă? Tu scii bine, că Brutus le ḑice acestea, căci de nu, pe toţi Zeii, cuvintele acestea ar fi ale tale cele din urmă.

Brutus: Numele lui Cassius acopere corupţiunea şi de aceea îşi ascunde pedépsa capul.

Cassius: Pedépsa?

Brutus: Adu-ţi aminte de Martie, de idele din Martie! A sângerat marele Iuliu Caesar pentru causa dreptăţii. Care nemernic nu s'a atins de corpul lui şi n'a împuns pentru dreptate? Ce se va alege de noi, cari am tocat în cap pe cel mai mare om de pe lumea acésta, acum dacă suferim hoţii. Sĕ ne mânjim degetele nóstre acum cu mituiri şi sĕ ne vindem aureola de onóre pentru atâtea hodoróse cât póte lua omul odată în mână? Mai bine sĕ fiu un câne şi sĕ latru la lună, decât un atare Roman.

Cassius: Brutus, nu lătra pe nime, căci asta n'o pot suferí. Tu uiţi de tine însuşi, când mĕ împingi la de acestea; eu sum un ostaş mai vechiu în praxă şi am mai multă esperienţă decât tine ca sĕ pot dicta condiţiuni.

Brutus: Du-te încolo, tu nu esti Cassius!

Cassius: Ba, da!

Brutus: Eu ḑic, că tu nu esti!

de a sĕ însufleţi de virtuţile lui, societatea de lectură „Andreiu Şaguna“, credinciósă obiceíului sĕu a arangiat şi în anul acesta în presara ḑilei Sântului Andreiu o şedinţă festivă publică.

Éra la órele 7½ p. m. când, aflându-mĕ în spaţiósa şi cu mult gust estetic decorata sală seminarială, a cărei necesitate — pentru a cuprinde pe toţi cei ce sciu respecta şi încuraja astfel de şedinţe — de mult timp a fost simţită, s'a început seria momentelor de dulce seninătate în sufletul meu. Am observat aprópe pe toţi dignitarii bisericei nóstre din loc, precum şi o mare parte a inteligenţei române. Şcóla civilă de fele, studenţii dela ambele gimnasii, cu un cuvênt publicul a fost bine representat, prin ce şi-a asigurat stima elevilor, ér ei au primit un şi mai mare zel de muncă.

Cuvêntul de deschidere rostit de preşedintele societăţii Dr. Ioan Stroia, a fost primul motor al acestori stări sufletesci. Şi într'adevĕr o activitate rodnică, pentru a cărei espunere — după cum ḑise cuvêntătorul — ar trebuì o viéţă întrégă, revocată în memorie prin cuvinte atât de potrivite, cum am avut fericirea a le auḑi din gura acestui conscienţios presidiu, numai momente de suflet înălţătóre a putut provoca în ascultători. Vorbitorul o fost viu aplaudat.

Partea musicală executată sub conducerea membrului acestei societăţi Ioan Mateiu încă a fost la înălţimea ei. „Tainic se luptă“ de Nicolau Popovici, studiată sub conducerea scrupulósă a dlui Dima, care din motive binecuvêntate a fost necesitat a o concrede dlui Mateiu, a făcut asupra ascultătorilor impresiune fermecătóre. Composiţiile devotatului servitor al musei române N. Popovici, care — sciut este — cât a fost în viéţă, în străinătate némul l'a ridicat, ér acasă ne-a îmbogăţit şi încântat, sunt peste tot cunoscute ca duióse şi simpatice, ér „Sună buciumul“ de Ioan R. Simionescu cu accentele sale potrivite cu starea nóstră actuală, a fost executat cu atâta putere, încât córdele inimei ni le-a pus în vibrare, — provocând o revoluţie internă. Numai puţin reuşită a fost drăgălaşa poesie „Zorirea“ de C. Attenhofer, cu accentele ei uşóre şi vesele.

Plăcut ne-a impresionat şi orchestra societăţii condusă tot de dl I. Mateiu, precum şi „Duetul“ de flaute al Dlor: George Henţia şi Emil Tărchilă. Siguranţa, cu care au fost executate şi aceste puncte, ne-a insuflat respect. In faţa progresului, ce societatea de lectură „Andreiu Şaguna“ ni-l dovedesce pe acest teren, numai cuvinte de laudă putem exprima. Anul trecut pentru prima dată ne-a delectat cu un „Duo“ de violine, şi anul acesta deja, îi şi succede nu mai puţin a ne delecta prin piese musicale executate de orchestră, precum şi prin un plăcut „duet“ de flaute.

Poesia „Dragostea învrăjbită“ de G. Coşbuc, deşi plină de momente psichologice greu de interpretat, totuşi a fost predată de dl Iosif Comanescu aşa de bine, încât — cutez a ḑice — însuşi autorul ei de ar fi fost de faţă numai mulţămit putea fi. Dovadă plóia de aplause, ce au silit pe declamator a sĕ urca din nou pe bină spre a mulţămi. Dl Comanescu prin o deprindere continuă va deveni un declamator de prima forţă, avênd pe lângă altele şi o voce puternică şi sonoră

Şi acum câteva cuvinte şi referitor la lucrările literare.

Incât privesce operatul: „Duelul şi onórea din punct de vederemoral“, autorul ne-a dovedit a fi un bun cunoscĕtor al stărilor sufletesci şi a fenomenelor psichice. Cum ajunge omul la demnitate şi onóre, însemnătatea lor socială, grija ce trebue ca sĕ purtăm acestui sentiment şi mijlócele de rehabilitare a onórei atacate cu deosebită privire la duel. Aceste sunt întrebările, pe cari autorul şi-le pune şi pe cari în şirul desvoltării le resólvă spre deplina mulţămire a tuturor. Prima dată stabilesce onórea şi demnitatea din punct de vedere psichologic, carea însĕ e de tot inferióră faţă de onórea si demnitatea nóstră internă, ca resultat al consciinţei nóstre despre originea divină a omului. Sentimentul acesta e cel mai puternic motor spre fapte morale. Vorbesce despre însemnătatea socială a unui om cu bun nume, şi apoi ne spune, că în onórea nóstră putem fi atacaţi prin suspiciuni, calumnii, grăire de rĕu şi înjurii. Creştinul are datorinţă sântă a se apăra. Modul de apĕrare depinde dela natura ofensei şi dela raportul în care stă ofensatul cu ofensatorul.

Rehabilitarea creştinul o face prin resgingerea calumniilor în public, séu în presă, prin o viaţă conformă normelor rel. creştine, prin simpla ignorare, cum a făcut însuşi Mântuitorul înaintea judecătorilor şi în fine pe cale judecătoréscă. Societatea modernă a mai adoptat o soluţiune a diferendelor de onóre, care este reliquia ruginită şi barbară din evul mediu, acésta e duel. Originea duelului o află autorul la popórele germane păgâne. Cu o tendinţă mai nobilă găsesce duelul cultivat de reuniunile studenţilor germâni din prima jumĕtate a veacului nostru. Dela acestia a trecut la societatea modernă, în ochii căreia are pretenţia unui act de cavalerism, de fapt însĕ nu e altceva, decât o mască, după care se comit cele mai murdare abusuri, provenite din simţul de rĕsbunare. Duelul se împotrivesce cu legea positivă divină, cu firea omului şi cu ordinea socială. La sfêrşit spre ilustrare autorul ne presintă câte-va specimene de duel, prin cari îl persiflézá cu succes. Autorul prin alegerea temei sale, prin espunerea clară şi făcută într'o limbă frumósă a sciut ţiné încordată atenţiunea publicului dela început şi până la sfêrşit, când aplause furtunóse au urmat ultimelor sale cuvinte.

A dóua disertaţie a fost „Dor şi jale“, de T. Popovici.

În firul tractării disertantul observă un sistem bine stabilit, care uşuréză urmărirea temei. Cum se nasce dorul, cum se nasce jalea, motivele pentru cari poporul nostru este atât de aplicat spre dor şi jale. Autorul deslégă cu succes aceste întrebări mai ales pe base psichologice şi predarea o face într'un stil corĕspunḑĕtor unei lucrări pentru o şedinţă publică. La sfîrşit a fost viu aplaudat.

Fiind tóte punctele din program eshauriate Ilustritatea Sa Domnul vicariu archiep. Dr. Ilarion Puşcariu constată în câteva cuvinte progresul, ce societatea „Andreiu Şaguna“ an de an i-l face, îndémnă pe membri la muncă zelósă, ca astfel sĕ se desvólte şi sĕ-şi îmbogăţéscă cunoscinţele devenind folositori némului şi bisericei nóstre. Numai în chipul acesta vĕ arĕtaţi vrednici de numele ce societatea d-vóstre pórtă, ḑice d. vic.

După şedinţă membrii societăţii sub conducerea directorului seminarial şi a corpului profesoral s'au întrunit la o convenire socială restrînsă, unde s'au ţinut mai multe vorbiri edificătóre pentru elevi.

Barbarossa.

Noutăţi.

Din causa sĕrbătórei „Sântului Părinte Nicolae“, numĕrul proxim al fóiei nóstre va apăré numai Marţi în 9 Decembre a. c. st. v.

* * *

Chirotoniri. Excelenţia Sa I. P. S. D. archiepiscop şi metropolit Miron Romanul a promovat Duminecă în 28 Novembre v. a. c. intru presbiter pe diaconul Aron Şerb, denumit capelan personal lângă parochul Ioan Şerb din Poiana, ér în ḑiua următóre, Luni, pe clericul abs. şi înv. Ioan Muntean, pentru parochia a II din Sighişóra.

* * *

Instalare de preot. In 18 Novembre a. c. s'a îndeplinit prin M. On. D. protopresbiter tractual, Ioan Droc actul instalării nouluí preot, Ilie Popp în comuna Ludoş. Comuna Ludoş în privinţa numerului credincioşilor este una dintre cele mai fruntaşe comune din archidiecesă, dar dela mórtea preotului G. Popp a fost cu totului negligată. Pe mai multe locuri crepături adânci străţaie păreţii bisericei şcóla nici nu mai sémână a şcólă ér în popor s'au generalisat obiceiuri stricăcióse moralităţii. Poporul a primit cu multă bucurie pe alesul sĕu, căci pune mare nădejde în noul preot, care este urmaşul unei famílii de frunte şi cu interes faţă de biserică şi şcólă.

Dee D ḑeu ca aşa se fie. Dorim noului păstor multă abnegaţiune şi zel întru restabilirea moravurilor creştine şi înaintarea poporului sĕu.

* * *

†Dr. A. Brote. În momentul punerii sub presă a foii nóstre primim trista scire, că valorosul barbat, naţionalist şi bun finanţier, dl Dr. A. *Brote*, directorul băncii „Transilvania ‘ din Sibiiu, a incetat din viaţă după suferinţe grele

* * *

Necrolog. *Danil de Tamas*, a încetat din viaţă după o lungă suferinţă în 10/28 Decembre 1897, la órele 5 după améḑi în etate de 61 ani.

Despre acéastă durerósă şi ireparabilă perdere se incunosciinţéză tóte rudeniile şi amicii rĕposatului.

Rămăşiţele pământesci ale scumpului decedat s'au ridicat din locuinţa proprie Duminecă în 30 Nov. (12 Dec.) la órele 12 din ḑi şi s'au depus spre eterna odichnă în grădina proprie de lângă biserică lângă mormintele fraţilor. Nina Tamas născ Pepelovits, ca soţie. Cornelia, Xenia, George ca fii. George Maier, Vilhelm Marc, ca gineri. Ionel, Niculae, Dorina, Ioan, Sever, Victor, ca nepoţi.

* * *

Bánffy — înotătoriu dela natură.

Din incidentul întrunirei delegaţiunilor austro-ungare din ĕst an la Viena, Maj Sa monarchul nostru a dat un prânḑ de curte în onórea acestora, la care ţinênd şi cercle, între alţii a distins cu agrăire şi pe Falk Miksa dela „Pester Lloyd“, întrebându-l despre afacerile politice magiare. Falk Mikşa în rĕspunsul sĕu permiţêndu-şí a face o glumă, între altele a asemênat pe br. Bánffy, ministrul nostru preşedinte, cu un înotătoriu dela natură (szabadùszó), carele scie inota fără scólă, adecă fără a se ţine de regulile inotatului; sare în apă curăgios, dă din mâni şi din picióre, lovesce în drépta şi în stânga, lovind şi stropind adeseori şi pe alţii, — şi ajunge la ţĕrmure. La acésta sĕ fi ḑis Maj. Sa riḑênd cu dulce:

Asta e lucrul de căpetenie.

Caracteristică şi nimerită asemênare, de şi nu prea măgulitóre.

* * *

Bombă în teatrul german din Praga.

Din Praga se telegrafiază, că în decursul representaţiunel din séra de 9 Dec. în teatrul reg. german regnicolar din Praga s'a găsit înaintea unei uşi o bombă, a cărei fitil deja ardea. A fost o mare nenorocire, că a fost observată la timp şi a putut fi delăturată înainte de a exploda. Cercetările urméză.

* * *

Convocare. Adunarea generală ordinară X-a a reuniunei femeilor române gr.-or. din Rĕşinari se va ţiné Duminecă în 14 Decembre 1897 st. v. la 2 óre p. m. în localitatea scólei gr.-or. din Reşinari.

La acéstă adunare generală sunt învitaţi a participa toţi membrii, precum şi alţi binevoitori ai acesteía.

Obiectele:

1. Raportul comitetului despre activitatea sa dela ultima adunare generală.
2. Raţiociniul şi budgetul.

Reşinari, 30 Novembre 1897.

Aurelia Goga
presidentă.

Ioan Marin,
secretar.

Poşta redacţiunei.

Corespondentului în Gióğiul de jos. Cu afacerea şcolară se te adresezi la Consistoriul archidiecesan.

D-lui *Georgiu Petru*, învĕţătoriu în *Armeni*. In afacerea comunicată nóue adreséză-te la consistoriul archidiecesan.

Cassius: Nu mĕ aţîţa mai departe, căci mi-aş puté uita de mine. Păzesce-te şi nu mĕ cerca mai departe.

Brutus: Du-te întrébă-ţi, flusturatule!

Casius: E posibil?

Brutus: Ascultă mĕ, pentru-că voiesc sĕ-ţi vorbesc! Trebue sĕ-ţi cedez, pentru-că eşti iute la fire? Trebue dóră sĕ mĕ înfiorez, când turbă un nebun?

Casius: O, voi Zeilor! Zeilor! Trebue sĕ sufer eu tóte acestea?

Brutus: Tóte acestea? Da, mai mult încă; mănie-te până îţi crépă inima cea fudulă. Du-te şi te arată sclavilor tĕi cât de choleric eşti, şi fă pe aceia ca sĕ tremure. Trebue sĕ mĕ feresc eu din calea ta? Sĕ ţi fac curte? Séu sĕ întimpin cu spinarea gârjobită, capriţiul tĕu şi ferea care te năpădesce? Pe toţi Zeii! Tu sĕ-ţi înghiţi însuşi veninul ferei tale şi dacă ai plesni chiar, pentru-că de aḑi încolo îmi servesci de glumă, ba de rîs, dacă mai murmuri aşa.

Cassius: Pân' aici am ajuns?

Brutus: Tu ḑici, că eşti un soldat mai bun decât mine; dovedesce-o acésta, prefă laudele tale în fapte, şi mie fórte mult îmi va plăcé şi sum voios când pot învĕţa ceva dela bărbaţi nobili.

Cassius: Tu pe tóte căile îmi faci imputări, mĕ învinuesci, Brutus. Eu sum un ostaş mai bĕtrân, nu mai bun; am ḑis dóră că-s mai bun?

Brutus: Eu nu m'aş fi supĕrat, dacă ai fi ḑis-o chiar.

Cassius: Lui Caesar, dacă ar trăi, nu i-aş fi permis sĕ mĕ aţîţe aşa.

Brutus: Pace! Pace! Tu n'ai fi cutezat sĕ-l cerci aşa.

Cassius: Ce, eu n'aş fi cutesat?

Brutus: Nu!

Cassius: Cum? N'aş fi cutezat sĕ l cerc?

Brutus: Pentru viaţa ta n'ai fi cutezat.

Cassius: Nu-ţi permite atâta, pe iubirea mea; aş puté face ceva, de ce mi-ar părea rĕu.

Brutus: Tu ai făcut-o deja şi ar trebui sĕ-ţi pară rĕu. Infricările şi ameninţările tale Cassius, nu mĕ înspăimântéză, căci eu sunt aşa de tare înarmat cu caracter, încât acelea trec pe lângă mine ca vêntul pe care nu-l bag în sémă. — Am fost trimis la tine după óre-care sumă de bani, pentru-că eu nu pot cu mijlóce mârşave a-mi procura, şi tu mi-ai denegat. Zeu, eu mai bucuros aş bate bani din inima mea şi mi-aş turna sângele în drachme, decât sĕ smulg din mânile scorţóse ale ţeranilor averea lor miserabilă pe cale nelegiuită. Am trimis la tine după bani, ca sĕ-mi plătesc legiunile, şi tu nu mi-ai dat; fost-a fapta acésta vrednică de Cassius? Când Marcus Brutus va deveni aşa de sgârcit ca sĕ refuse o atare sumă bagatelă amicilor sei, atunci Zeilor, staţi gata cu tóte fulgerele Vóstre şi trăsniţi-l!

Cassius: Eu nu ţi-am denegat.

Brutus: Ba, da!

Cassius: Eu nu ţi-am denegat; a fost un nătărău acela, care ţi-a adus rĕspunsul meu. Brutus mi-a rupt inima. Un amic trebue sĕ sufere scăderile altui amic, dar Brutus le face pe-ale mele mai mari de cum sunt.

Brutus: Eu n'am făcut o, până n'ai început tu mai întâiu.

Cassius: Tu nu mĕ mai iubesci.

Brutus: Nu-ţi iubesc scăderile.

Cassius: Un ochiu de amic nici-odată n'ar vedé atari scăderi.

Brutus: Un linguşitor nu, chiar şi când ar fi aşa de mari ca Olympul.

Cassius: Haidaţi Antonie şi tinere Octavie, haidaţi şi rĕsbunaţi-vĕ singur numai asupra lui Cassius, pentru-că Cassius e săturat de viaţa acésta şi unul de unul, pe carele el îl iubesce, e respins de fratele sĕu şi ocărît ca un argat. Tóte erorile sale sunt observate şi descrise, învĕţate de-arostul şi aruncate mie în faţă. O, de mi-aş puté plânge sufletul din ochii mei! Aici e pumnalul şi peptul meu gol, în lontru e inima mai avută decât minele lui Plutus, mai scumpă decât aurul; dacă tu esti un Roman, — ia-o! eu carele ţi-am denegat banii, voiesc sĕ-ţi dau inima. Străpunge, cum ai făcut cu Caesar, pentru-că sciu, că atunci, când l'ai urît pe el mai tare, atunci încă l'ai iubit pe el mai mult decât pe Cassius vre-odată.

Brutus: Bagă-ţi pumnalul în técă; fi mănios dacă vrei, dacă ai vre-un scop, fă ce vrei, desonórea numesce-o capriţiu. O, Cassius, tu esii înjghiebat cu un miel în care numai atâta foc este cât în cremene. Mult ciocnită, scapără câteva schintei şi după aceea ér e rece.

Cassius: De aceea trăiesce Cassius, ca sĕ fie numai de glumă şi de rîs lui Brutus, când el e nĕcăjit şi supĕrat?

Brutus: Când am ḑis acelea, şi eu am fost mănios.

Cassius: Mărturisesci atât de mult. Dă-mi mâna.

Brutus: Cu inimă cu tot.

Cassius: O, Brutus!

Brutus: Ce doresci?

Cassius: N'ai destulă iubire ca sĕ ieşi cu mine la cale când firea mea moştenită dela mamă-mea e mănióså; şi asta mĕ face câte odată de 'mi uit de mine.

Brutus: Ba da, Cassius; de acum înainte când vei mai fi aşa de mănios faţă cu Brutusul tĕu, voiu socoti, că mamă-ta grăiesce din tine, şi te-oi lăsa în pace.

(Larmă după bină.)

(Va urma.)

Multămită publică

domnului Franz Wilhelm, farmacist în Neunkirchen, Austria-de jos, inventatorul theei de curăţirea sângelui antireumatice și antiarthritice. Curăţitor de sânge pentru podagră și reumatism.

Dacă pâșesc în publicitate, o fac pentru-că mai ântâiu îmi ţin de datorie a exprima d-nului *Wilhelm*, farmacist în Neunkirchen, cea mai sinceră multămită, pentru serviciile, ce mi le-a făcut thea sa curăţitóre de sânge în durerile mele reumatice, și apoi a face atenţi și pe alţii, cari sufer de acéstă bólă, asupra acestei thee excelente. Nu sunt în stare a descrie durerile ce m'au torturat în decurs de 3 ani, la ori-ce schimbare de timp, de cari nici medicini, nici folosirea băilor de puciósă din Baden lângă Viena, nu m'au putut scăpa. Mĕ tăvăleam în pat nopţi întregi fără somn, apetitul îmi scădea vĕdênd, prospiţiam rĕu și întrégă puterea corporală îmi scădea. După o folosire de 4 sĕptĕmâni a numitei thee, nu numai am scăpat cu totul de dureri, și sunt liberă și acum după-ce nu o mai folosesc de 6 sĕptĕmâni, dar întrégă, starea sănĕtaţii mi s'a îmbunătăţit. Sunt convinsă că fie-cine, care va lua refugiu la acéstă theă contra astorfel de bóle, va binecuvênta ca mine pe inventatorul aceleia, dl *Franz Wilhelm.*

Cu distinsă stimă:

contesa Butschin-Streitfeld,
soţie de vice-colonel.

Deposite en gros în **Sibiin** la domnii: **Franz Jahn Söhne, J. B. Misselbacher sen., F. A. Reissenberger** și farmacia **J. C. Molnar.** [197] 6—12

Mântuire de beţie.

pentru totdéuna cu **thee antialcoholică.** Cel mai bun mijloc probat. Cel mai deplin succes garantat. **Efectul** fără a sci dinainte acelaşi, e sănĕtos și întăresce stomachul. Singura espediţie: **Ph. Wenck, Worms a. Rh.**, fco. ramburs 1 pachet 10 Mc. [230] 2—6

Nr. 562/897. [233] 3—3

Concurs repeţit.

Pentru ocuparea postului de învăţător la şcóla poporală elem. ort. română din Cunţa, protopresbiteratul Mercurei, după-ce în urma primului concurs nu s'a insinuat nici un concurent, se publică prin acésta concurs nou cu termin de 15 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Roman".

Salariu 300 fl plătiţi din venitul moşiei şcolare şi repartiţiune asupra poporului şi 20 fl. relut de cuartir.

Cererile de concurs sĕ se înainteze, instruite conform normelor în vigóre, până la terminul susindicat subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Mercurea, la 22 Octobre 1897.
Oficiul protopresb. gr.-or. al Mercurei, în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

I. Droc,
protp.

Nr. 173—1897. [234] 2 - 3
of. ppresbit

CONCURS.

Pentru îndeplinirea posturilor învĕţătoresci dela şcólele gr.-or. elementare poporale din parochiile mai jos însemnate prin acésta se escrie concurs cu termin de 15 ḑile computate dela prima apariţiune a acestuia în ḑiarul „Telegraful Român", și anume:

1. Osoiu cu salar anual de 300 fl., din cari 40 din repartiţiune da pe popor; ér 260 fl. ajutor de stat; apoi locuinţă, grădină și lemne de foc.
2. Baba, cu salar anual de 300 fl., din cari 120 fl. din repartiţiune de pe popor; — ér 180 fl. ajutor de stat; apoi lemne de foc și bani da cuartir până la edificarea şcólei.

Doritorii de a ocupa vre-unul din aceste posturi învĕţătoresci au a-și aşterne petiţiunile concursuale, instruite conform legilor în vigóre, la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Deeş, 16 Novembre 1897

Oficiul protopresbiteral al tractului gr.-or. Deeş, în conţelegere cu respectivele comitete parochiale.

Teodor Herman,
protopresbiter.

---

ad. Nr. pp. 746/897 [232] 3—3

Concurs repeţit.

In sensul ordinului venerat. consistor. archid din 15 Oct. a. c. de sub Nr. 6092 Bis. prin acésta sĕ publică concurs repeţit pentru întregirea postului de paroch în comuna de clasa a III-a Someşfalĕu de lângă Cluş, cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post dau un venit sigur anual de 402 fl. 25 cr. după cum s'au statorit în şedinţa din urmă a comitetului parochial și sunt prospecte de a sĕ mai îmbunătăţi.

Doritorii de a ocupa acest post au a-și aşterne suplicele de concurs subscrisului, până la terminul susindicat și a sĕ presenta la biserică în vre-o ḑi de Duminecă séu sĕrbătóre, ca sĕ fie cunoscut din partea poporului, observându se în privinţa acésta di posiţiunile cuprinse în § 18 din Regulamentul pentru parochii.

Oficiul protopresbiteral rom. gr. or. al Cluşului în conţelegere cu comitetul parochial concernent.

Cluş, 10 Novembre 1897.

Tuliu Roşescu,
protopresbiter.

„Colecţiunea Şaraga".

Din „Colecţiunea Şaraga" à 1 leu = 50 cr. volumul au apărut:

Nr.
1. Elena Sevastos: Poveşti.
2. N. A. Bogdan: Poveşti şi anecdote.
3. Mihail Canianu: Poesii populare (Doine).
4. N. Gane: Poesii.
5. 6. Log. Cost. Konaki: Poesii vol. I. II.
7. Mihail Eminescu: Poesii complecte.
8. Sofia Nădejde: Nuvele.
9. A. Vlahuţă: Nuvele.
10. Henriete şi M. Eminescu: Scrisori.
11. 12. Ar. Densuşianu: Cercetări literare vol. I. II.
13. N. Gane: Domniţa Ruxandra.
14. N. Beldiceanu: Poesìi.
15. Elena Sevastos: Anecdote populare.
16. 17. A. Steuerman: Antologie, Crestomatie.
18. 22. N. Iorga: Schiţe din literat. română.
19. N. A. Bogdan: Şi noui şi vechi.
20. 21. I. L. Caragiale: Teatru vol. I. II.
23. Matilda Cugler-Poni: Poesii.
24. 25. Grigore N. Lazu: 451 poesii – traduceri şi imitaţiuni vol. I. II.
26. Carmen Sylva: Poveştile Peleşului.
27. V. Conta: Încercări de metafisică.
28. Mihail Eminescu: Nuvele.
29. Victor Onişor: Doine şi strigături din Ardeal vol. I.

Nr.
30. V. Conta: Teoria fatalismului.
31. 37. V. Conta: Teoria ondulaţiunii vol. I. II.
32. 40. D. Bolintineanu: Poesii vol. I. II.
33. D. Petrino: Poeme.
34. 35. Cavaler C. Stamati: Musa românéscă vol. I. II.
36. Ed. Gruber: Stil şi gândire.
38. M. Eminescu: Diverse.
39. Carol Scrob: De-ale inimei vol. I.
41. Const. Negruzzi: Pĕcatele tinereţelor v. I.
42. D. Bolintineanu: Proză vol. I.
43. A. Donici: Fabule.
44. V. Conta: Basele Metafizicei.
45. 56. A. D. Xenopol: Istoria Românilor.
57. Ionescu Raicu-Rion: Scrieri literare v. I.
58. Fabulişti Români: Fabule.
59. Traian Demetrescu: Aquarele (poesii).
60. A. Steuerman: Sărăcie (poesii).
61. A. Steuerman: O tómnă la Paris (scrisori şi versuri).
62. N. A. Bogdan: 15 Comèdii.
63. Al. Philippide: Starea socială.
64. I. L. Caragiale: Schiţe, trad. şi originale.
65. H. G. Lecca: Prima (versuri).

Se pot procura dela Librăria Tipografiei archidiecesane Sibiiu.

Nou car elegant de cununi

Cununi și pantlici de cununi.

Intreprinderea
de
pompe funebre
și
transport
de cadavre
ce există de un şir lung
de ani pe piaţa acésta

Coloman Paly & Fiu,

Piaţa mică Nr. 4.— Pempflingergasse Nr. 10

se recomandă pentru **înmormêntări** și **transporturi de cadavre** pe lângă asigurarea unui **serviciu deplin solid** cu **preţuri moderate.** [225] 4—5

Sicrie nóue de metal,

adjustate pompos, pentru cripte și pământ, fórte durabile și ieftine.

Care de morţi și pentru împrejurime.

In deposit se află tóte obiectele necesare pentru înmormêntări.

Arangiarea dela cele mai simple până la cele mai mari catafalcuri.

Ce dar póte fi mai potrivit de
Crăciun și Anul-nou
ca o carte bună?

Librăria Tipografiei archidiecesane, Sibiiu, póte servi publicului cu cele mai nóuĕ apariţiuni literare, cărţi pentru tóte etăţile, din *„Biblioteca pentru toţi"*, *„Biblioteca de popularisare"*, *„Biblioteca nóstră"*, *„Biblioteca și Colecţiunea Şaraga"*, *„Colecţiunea Haimann"*, (scrieri frumos ilustrate pentru copii) etc. etc.

Apoi diverse calendare: *Lumea ilustrată* și *Calendariu pentru toţi fi României*, à *75 cr.*, *Calendariu de părete block* cu stilul vechiu și nou à *80 cr.* etc.

Librăria Tipografiei archidiecesane,
Sibiiu.

A eșit de sub tipar și se póte procura din

Librăria Tipografiei archidiecesane.

CALENDARIU
pe anul comun dela Christos
1898.

Anul al patruḑeci și şeptelea.

Pe lângă partea calendaristică cuprinde: şematismul amplificat al archidiecesei ortodoxe transilvane, precum și un mic şematism privitor la diecesele aparţinĕtóre metropoliei ortodoxe române din Ungaria și Transilvania; o indicare lunară a agendelor protopresbiterale și parochiale; o indigitare pentru trebuinţele clericilor absoluţi și a învĕţătorilor confesionali; însemnarea têrgurilor după alfabet, luni și ḑile; anunţuri, și în fine catalogul cărţilor din librărie.

Partea literară conţine: „Pascile" și „Érnă pe uliţă", poesii de G. Coşbuc, Alexandru Roman, material pentru biografia și activitatea lui de Ilie din Urseni, și „Bunica Márie" de Ilarie Chendi.

Preţul unui exemplar broşat 30 cr., 10 séu mai multe exemplare și în genere vênḑĕtorilor broşat 25 cr.

Librăria Tipografiei archidiecesane, Sibiiu.

Redactor prov. **Gavriil Hango.**

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

La numĕrul acesta se alătură ca suplement separat Nr. 23 din „Fóia Pedagogică".

Nr. 135. Sibiiu, Marţi, 9/21 Decembre 1897. *Anul XLV*.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
la „Tel. Rom.“ într'una cu suplementul „Fóia Pedagogică“
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

ÎNSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Proiectul de lege

despre numele comunelor.

Am avut în sĕptĕmâna trecută surprinderea, că proiectul de lege despre numele comunelor, primit cu câteva ɖile mai nainte în casa representativă a dietei, a ajuns cum numai se póte de iute şi în casa magnaţilor la pertractare.

După informaţiunile autentice ce le avem direct din Budapesta, casa magnaţilor în şedinţa de Vineri, 5/17 a curentei, când vení în discusiune acest proiect, a fost fórte slab cercetată; în contra proiectului au luat posiţie numai cei trei archierei ai noştri gr.-or. români, ér episcopatul sêrbesc şi cel greco-catolic român a lipsit total, în mod neesplicabil, de asemenea au lipsit şi magnaţii naţionali: Dr. Müller episcop evangelic, Dr. Gall şi Maşirevici.

Ne reservăm sĕ revenim într'alt numĕr la acest incident, ér acum grăbim şi noi sĕ punem în vederea onoraţilor nostri cetitori un singur moment premergĕtoriu, apoi amandamentele fórte conciliante ce le a făcut în casa magnaţilor Escelenţia Sa metropolitul nostru spriginit numai şi numai de ambii Preasânţiţi episcopi din Arad şi Caransebeş.

Din capul locului trebue sĕ accentuăm, că Escelenţia Sa metropolitul nostru a propus în casa magnaţilor, ca proiectul de lege sĕ se ia de astădată dela ordinea ɖilei. In loc de a vorbí noi în acéstă parte, lăsăm sĕ urmeze aici înse-şi vorbele, cu cari Escelenţia Sa şi-a motivat propunerea şi cari sunt următórele:

Escelenţia Vóstră, Domnule Preşedinte! Ilustră casă de Magnaţi! — Proiectul de lege pus la ordinea ɖilei, este fără îndoélă de mare însemnătate nu numai din punctul de vedere al administraţiunei publice, ci şi pentru-că disposiţiile lui fac mari restricţiuni în folosirea limbilor nemagiare, garantată în aşa numita lege pentru naţionalităţi.

Dacă mĕ uit împregiur, trebue sĕ observ, că astădată suntem presenţi numai fórte puţini în casa magnaţilor. De ne-am numĕra, am afla, că casa nu este capabilă de a lua conclusiuni valide; eu însĕ nu poftesc sĕ ne numĕrăm, ci vin cu rugarea respectuósă, ca în considerare, că astăɖi lipsesc aici mulţi din acei membri ai casei magnaţilor, cari de bună sémă se intereséză în mĕsură mare de acest proiect de lege, — sĕ se ia proiectul acesta dela ordinea ɖilei de aɖi, şi pentru pertractarea lui sĕ se ficseze un termin mai acomodat, cu atât mai ales, pentru-că acela a făcut deja impresiuni fórte neplăcute asupra unei anumite părţi a poporaţiunei nemagiare, înţeleg deosebi pre românii şi saşii ardeleni.

Abia vor fi 8 ɖile, de când proiectul acesta de lege fu petrecut în casa representanţilor, şi étă că este deja pus pe aɖi şi aici la ordinea ɖilei, în timp aşa de scurt, încât nici chiar episcopii greco-orientali români, cari ocasional sunt presenţi, n'au putut sĕ studieze mai cu pĕtrundere acest proiect de lege.

Nu e bine sĕ ne grăbim aşa tare cu lucrul acesta, şi nu e bine sĕ se improviseze o astfel de lege, care ar avé de urmare ne mulţumiri din partea multora; de aceea rog pe Ilustra casă a magnaţilor din nou, sĕ ia pentru acum dela ordinea ɖilei acest proiect de lege şi sĕ pună pertractarea lui pe un termin în tot casul mai corĕspunɖĕtoriu, bunăóră pe Ianuariu séu Februariu.

Propunerea acésta, spriginită numai de cei doi episcopi, a căɖut, şi casa magnaţilor a trecut la pertractarea specială a proiectului, la care apoi Escelenţia Sa metropolitul a făcut mai multe amandamente, — repeţim şi aici — fórte conciliante, întru salvarea drepturilor acordate limbilor nemagiare prin legea pentru naţionalităţi. Se înţelege, situaţiunea şi disposiţiile maiorităţii au fost de astfel, în cât amandamentele mai esenţiale au trebuit sĕ cadă la votare.

In loc de recensiuni mai ample, publicăm deci mai la vale însu-şi textul proiectului discutat în casa magnaţilor, şi în acela la locul lor punem amandamentele făcute, observând spre orientarea cetitorilor noştri: că amandamentele sunt reproduse cu cursive, ér textul cu litere grase indică pasagele, cari propunĕtoriul amandamentelor a cerut sĕ fie şterse din text.

Mai observăm: că comisiunea juridică a casei magnaţilor la începutul §. 5 a propus o modificare la aparenţă în favorul bisericilor, dar în realitate totuşi înjuriósă, după care §-ul s'ar începe aşa: *„In scriptele de stat, municipale şi comunale, precum şi în tóte altele oficiale, afară de cele ce privesc administraţiunea internă a bisericii“* ş. a. acéstă modificare însĕ a căɖut, primindu-se alta a contelui Andrássy, ca din text sĕ se elimineze cuvêntul *„bisericesci“*.

Proiectul de lege cu amandamentele Escelenţiei Sale metropolitului este următoriul:

Proiect de lege

despre numele comunelor şi al altor locuri

§. 1.

Din punct de vedere de stat fie care comună numai un nume oficial póte avé. *Folosirea oficială a altor numiri usitate în ţinuturi singulare, se concede între marginile acestei legi.*

§ 2.

Designarea numelui oficial al comunelor, cari au mai multe feluri de numiri, provederea comunelor, cari au identice numiri, cu cognume séu cu nume nou, numirea comunelor nou-formate şi schimbarea numelui comunelor, nu altcum statorirea ortografiei pentru numele *oficiale ale* comunelor, aparţine sferei de activitate a ministrului reg. ung. de interne.

Ministrul de interne 'şi esercéză acest drept cu ascultarea comunelor concernente şi a adunării generale municipale, **întru marginile trase prin §-l 1 al legii presente, precum şi prin interesele generale ale ţerii**, *şi* cu posibila considerare a dorinţei comunelor interesate.

§. 3.

Alodiile, prediile, munţii, apoi alte locuri locuite, cari sunt situate pe teritoriul exterior al comunei, au sĕ fie provĕɖute cu numire separată, încât încă nu o ar avé.

Asupra numirii decide representanţa comunală competentă după legea comunală, pe basa statorirei proprietariului, séu a maiorităţii proprietarilor computate după contribuţiunea lor directă pentru stat; care decisiune este a se promova spre aprobare în prima linie la adunarea generală municipală, ér pentru decidere finală la ministrul de interne.

§. 4.

În scopul de a se ţiné în evidenţă numele comunelor şi ale altor locuri, oficiul central reg. ung. de statistică pórtă o matriculă regnicolară stabilă, carea stă sub spriginul specialistic, sub inspecţiunea şi controla unei „Comisiuni regnicolare pentru matricula comunală“, carea se va constituí în scopul acesta.

Problema acestei comisiuni este mai departe a face propunere cu privire:

a) la ortografia numelor *oficiale* de locuri;

b) la indicarea numelui oficial al comunelor cu mai multe nume;

c) la eliminarea numelor de comune şi de alte locuri, cari ocur mai de multe-ori;

d) la numirea comunelor formate mai nou, şi în fine:

e) la tóte disposiţiunile, cari sunt necesare *pentru esecutarea legii presente* **spre acel scop, ca numele de comune şi de alte locuri statorite cu autenticitate publică, sĕ se lăţéscă cât mai în general, şi sĕ devină tot mai mult esclusive nu numai în usul oficial, ci şi în referinţele sociale**.

Preşedinte al comisiunei regnicolare pentru matricula comunală este directorul oficiului central reg. ung. de statistică, ér preşedinte substitut subdirectorul acestui oficiu.

Organismul comisiunei şi normativul pentru agendele ei îl statoresce ministrul de interne prin ordinaţiune, în acord cu consiliul de ministri.

§. 5.

In scriptele de stat, municipale *şi* comunale **şi bisericesci**, precum şi într'altele oficiale, pe sigilele, stampiliile şi tăblile de signale ale comunelor, apoi în administraţiunea institutelor şi întreprinderilor, cari stau sub disposiţia immediată a statului, a municipiilor şi a comunelor, în cărţile didactice şi pe mapele folosite în şcólele cu drept de publicitate, de asemene pe tipăriturile acestor şcóle, cari vin în publicitate, precum şi pe sigilele şi stampiliile lor, în fine în scriptele publiconotariale, **fără privire la aceea, că** — *dacă* scriptele, cărţile didactice, tipăriturile, sigilele, stampiliile ş. a. enumerate, *sunt* redactate în limba oficială a statului, **séu în altă limbă**; este a se folosi exclusiv numele oficial al comunei, după ortografia, precum aceea se pórtă în matricula de comune regnicolară; *dacă însĕ acelea sunt redactate în altă limbă usitată în ţinuturile singulare ale ţerii: se póte folosi acel nume al comunei şi a locului, care corespunde limbei din respectivul ţinut.*

In cărţile didactice folosite în scólele cari au drept de publicitate, şi pe tipăriturile acestor scóle, cari vin în publicitate, punerea esplicativă lângă numele oficial a numirei istorice séu de folosinţă comună, divergente de numele oficiale, nu cade sub disposiţiunea acestui paragraf.

In tecstul improtocolării firmelor la tribunale, în documentele şi alte scripte, cari au trebuinţă de aprobare séu vidimare din partea autorităţii guverniale, precum şi în tóte alte acte cu caracter de autenticitate publică séu de oficiositate, folosirea numelui oficial al comunei este ce e drept obligătóre, însĕ pe lângă acésta se póte face evidentă între parentesă şi numirea divergentă de acela.

§. 6.

Esecutarea legii presente se concrede ministeriului.

După tóte cele comunicate mai sus încheiem astădată cu resumatul: că casa magnaţilor a primit proiectul de lege din cestiune aşa, precum i-a venit dela casa representanţilor, cu trei mici modificări, anume în §§. 2 şi 4. la anumit loc s'a încis cuvêntul *„oficiale“*, ér din începutul §-lui 5. s'a eliminat cuvêntul *„bisericesci“*. Proiectul astfel modificat se va remite casei representanţilor, pentru ca şi aceea sĕ se alăture la modificările făcute; nóue însĕ faţă cu înjuriile acestui proiect de lege nu ne rĕmâne deocamdată altă mângăere, decât aceea, că archiereii nostri ortodocşi români şi-au făcut şi astădată conscienţioşi datorinţa lor archipăstorală.

Scrisóre din Budapesta.

(Politică de pace. — Un chiţibuşer. — Ţinuta tinerimei aliate. — Reforme la „Petru Maior“. — Mai nou.)

Se ɖice, că cercurile conducĕtóre politice de aici sunt dispuse acum mai mult ca de altă dată pentru pace. Un advocat slovac dintre cei mai intransigenţi a fost în ɖilele aceste în diferite afaceri la ministrul de interne şi venind de-acolo ne-a declarat spre marea lui mirare, că ministrul a fost prevenitor din cale afară şi i-a făcut promisiuni mari şi multe. Intre altele se dă ca sigur, că ministrul de culte va lua în lunile următóre disposiţii pentru înfiinţarea unei catedre de limba şi literatura slovacă. Profesor la acéstă catedră va fi numit un slovac, secretariu de stat la ministeriul cultelor.

Prin o politică de natura acésta e vorba de a dobândí în prima linie simpatiile tinerimei inteligente a naţionalităţilor. Rectorul universităţii din Budapeşta a primit ordin special dela Wlassics, ca sĕ pună la cale împăciuirea tinerimei universitare. Lucrarea rectorului vĕ este cunoscută din foile magiare: lanséză apeluri teribile către tinerime, apeluri cu dóue feţe, ameninţătóre şi ademenitóre. In aceste apeluri rectorul magnific agitéză în scopul înfiinţării unei reuniuni de pace compusă din tinerii universitari de tóte naţionalităţile. Acéstă reuniune ar avé chemarea sublimă de a distruge duşmăniile dintre naţionalităţi şi magiari şi a restabilí raiul vieţii pe pămêntul unguresc. Tactica, ce o observă rectorul, dovedesce, că d-sa e mare chiţibuşer. Primul pas spre pace l'a făcut prin faptul, că ne-a învitat şi pe noi: Români, Sêrbi şi Slovaci, a participa la un banchet ce s'a dat în onórea sa. Cu ocasia banchetului — despre care spunea, că n'are sĕ aibă însĕmnătate politică — voia sĕ'şi desfăşure rectorul programul sĕu de pace. Natural, că noi am vĕɖut întriga. A ne duce la banchet însemna a întra a priori în intenţiile de pace a rectorului. Atât rectorului, cât şi tinerilor magiari, cari ne-au învitat, le-am rĕspuns, că deocamdată nu vedem nici o necesitate de a bancheta cu maghiarii. Banchetul sa ţinut fără noi, rectorul nu ş'a ţinut discursul preparat ovreii au vărsat foc în potriva nóstră.

Cu tóte aceste deja 2 ɖile după banchet s'a întrunit tinerimea ovreo-maghiară şi s'a constituit în comitet de pace, alegêndu-şi şi o comisie de 15 pentru a prepara congresul general. Foile magiare luând scire despre acésta s'au obrăznicit a anunţa ca fapt complinit, că tinerimea naţionalităţilor s'a ataşat tinerimei maghiare. Conducĕtorii tinerimei aliate rom.-slov.-sêrb., au desminţit categoric acéstă malițiósă scire. Lucrul stá astfel, că tinerimea aliată va cere o sală dela rector și va ține o adunare în care va lua resoluții în chestie. Tinerimea aliată va documenta în resoluțiile sale: pentru ce nu póte intra în acea reuniune de pace, va respinge categoric tóte ofertele de împăciuire după calapodul indigitat de rectorul magnific și va declara, că tinerimea nóstră nu se va pune nici când în oposiție cu sentimentul public al popórelor din care face parte.

Avem credința, că prin resoluțiunile nóstre vom pune sfêrșit tuturor sforțărilor și comediilor cu „politica de împăciure“ sub patronatul rectorului și al guvernului. Voiesc pace și mulțămire în țéră, binevoiască guvernul a întra în pertractări cu conducĕtorii nostri, cu bărbatii nostri politici, ér nu cu noi, ca tinerime, care numai pentru o astfeliu de pace nu suntem predispuși.

*

La societatea „Petru Maior“ se lucră în timpul din urmă cu mult zel. Dragostea de muncă seriósă cresce prin interesul ce'l arată societății inteligența română din loc. A fost de mult dorința nóstră supremă, ca raportul dintre noi și acéstă reslățită inteligență din loc sĕ devină mai intim, ca cu toții sĕ ne vedem concentrați la vatra ce ne încălḑesce de 36 ani, în societatea „Petru Maior“. In anul acesta ni s'a înplinit dorința nóstră. Mulțămită zelului desvoltat de către amicul societății nóstre dl G. Bogoeviciu, s'au înscris o mulțime de bărbați în lista membrilor ajutători ai societății. In fruntea acestor bărbați stau Il. Lor domnii: Mocionyi, domnii V. Babeș și Adv. Babeș, cand. de adv. Dr. T. Non Babeș, Mgf. Sa dl Athanasie Cimponeriu, părintele Murnu, prof. Ionaș, of. minist. Moldovan, Crăciunel, Popescu etc. etc Acesta e un mare succes al societății nóstre și ne cresce inima vĕḑênd cum s'adună bétrânii nostri unul câte unul în sala destinată și aranjată pentru dênșii. Viața nóstră are deodată un caracter mai familiar. Ne adresăm lor ca fii către părinți, ca frați către frați și ne pare că și dênșii simt óre-care plăcere și mulțămire internă de a se vedea încunjurați de tinerele mlădițe ale neamului. Legăm mari speranțe de acéstă nóuă fasă în care intră societatea nóstra.

*

Ér ce vĕ comunic acum întrece tot ce s'a tntêmplat până acum. Sâmbătă în 18 l. c. au fost citați la rectorul magnific universitarii români, Chendi, Adam, Pop, Moisil, Sêrbul Oca și slovacul Hodja. S'au presentat cu toții afară de cel dintâiu, care a plecat deja din Budapesta *Rectorul le-a comunicat un ordin al ministrului Wlassics, conform căruia sunt amenințați cu eschidere, toți cei ce vor înainta anunțatul memorand.* — Étă deci o nóuă țără de lege. Rectorul ne batjocuresce, ne amenință, afirmă lucruri neadevĕrate, vrea sĕ ne momească cu aiurări de pace, și — când voim sĕ-i rĕspundem intervine ministrul și ne amenință cu detragerea stipendiilor, cu eliminarea dela tóte universitățile. *Ni se ia dreptul de libera vorbire, ni se răpesce dreptul de apărare.* Póte să esiste o imoralitate mai mare?

Dor.

Serbarea ḑilei Andreiu în biserica gr.-or. din Beinș.

Beinș, la 15 Dec. 1897.

Până aci nu eram dedați a ține sémă de ḑilele mari ale bisericei și neamului nostru, pentru-că nu era cine sĕ esciteze în noi interesul, cu care datorim ómenilor mari, laici deopotrivă cu bisericani, nu era cine sĕ ne indice datorințele, ce avem a le presta la asemene ḑile mari mic și mare, preot și mirean aparținĕtoriu bisericei ortodoxe și némului românesc. Dar provedința n'a voit ca în fața molochului proselitistic din acest cerc, sĕ rĕmână biserica nóstră în dĕrĕtul celorlalte, și consistoriul eparchial într'un moment fericit ne-a trimis pe inteligentul și simpaticul nostru catichet actual dl Nicolae Diamandi, despre care în virtutea frumóselor sale cunoscințe nu numai teologice ci și generale, cu drept cuvênt se ḑice și e convingerea nóstră generală, că vrednic este de posițiunea ce ocupă, fiind totdéuna la înălțimea chemării sale, nu numai în ale catechisării și bisericei, ci și în cele sociale, și ne face onóre putêndu-l numi al nostru. Durere însĕ numai, că cei competenți orbiți de patimi și preocupațiuni țesute prin intrigi provenite dela josnici lingușitori — nu vor sĕ vadă, ce a prestat și prestă acest eminent tiner, nu arare-ori sacrificând și materialicesce din al seu propriu în scop de a ridica prestigiul bisericei și a tineretului în al căror serviciu este pus.

Sub asemene impresiuni actualul protopresbiter Dr. Vasiliu *Papp* și Dl Nic. *Diamandi* încă de timpuriu s'au îngrijit, ca ḑiua de marele Andreiu sĕ fie sĕrbătorită și în biserica gr. or. din loc cu solemnitatea cuvenită, cum până acum încă nu s'a întêmplat. Astfel încă cu ḑile mai nainte poporul mic și mare, tineri și bĕtrâni deopotrivă au fost învitați de a participa la serviciul divin și parastasul ținut în memoria celui mai mare bărbat al bisericei și națiunei române la 30 Nov. (12 Decembre) a c. și nu fără resultat.

La serviciul divin și parastas au funcționat afară de amintiții domni încă dl Dumitru *Seliștean* și Lazar *Muț* preoți în comunele învecinate, ér rĕspunsurile liturgice le a dat corul bine instruat al studenților gr. or. de sub conducerea diligentului tinĕr Victor *Fildan* stud. de cl. VII. Corul a cântat plăcut și armonios, executând mai multe cântări nóue, mulțămită zelului și sacrificiilor aduse de dl Nic. Diamandi, Dar mai pe sus de tóte ne-a emoționat până la lacrimi pe toți cei presenți — vorbirea ocasională rostită de dl Nic. Diamandi, în care în timp de aprópe $1^1/_2$ óre cu colori vii face în liniamente generale istoricul metropoliei gr. or. dela început până la reînființarea ei prin nemuritoriul Andreiu baron de Șaguna, ér în special întréga acestuia activitate până la cele mai mici minuțiosități, îndemnând poporul și în deosebi tineretul a urma întru tóte principiile și idealurile profesate de acest mare bărbat. O vorbire fórte instructivă a fost acésta, și dacă dl Diamandi a obosit întru adunarea datelor înșirate în vorbirea sa, cred că e resplătit pe deplin prin satisfacția, ce o a resimțit fiesce carele din noi cei presenți aducênd-i dlui Diamandi elogíile nóstre pentru momentele plăcute ce ni-a procurat în acéstă ḑiuă mare.

Și sunt de lipsă asemenea vorbiri ori mai bine ḑis predice, fiind-că escită în deosebi în tineret mai mare interes pentru biserică, școlă și națiune, ér cunoscĕnd pe bărbații de valóre și binefăcĕtori — față de memoria acestora mai multă pietate și respect.

Un ortodox.

†

Dr. Aurel Brote.

Am anunțat în numĕrul trecut al fóiei nóstre trecerea la cele eterne a mult regretatului și de toți stimatului bărbat Dr. Aurel Brote, directorul bancei generale de asigurațiune mutuală „Transilvania“ din Sibiiu.

Despre onorurile cu cari au fost așeḑate osĕmintele defunctului spre vecinică odichnă Sâmbăta trecută, dăm următorul scurt raport:

a) Comitetul central al Asociațiunei pentru literatura și cultura poporului român, a cărui, membru era și rĕposatul, conform decisiunei sale luate în ședința sa extraordinară de Joi a dat espresiune protocolară durerii sale, a arborat flamură négră pe edificiul asociațiunei din strada Morii până după înmormêntare, a esprimat familiei condolențele sale în corpore, a participat în corpore la înmormêntare și în loc de cunună pe sicriu a depus contribuirile membrilor sei la fondul G. Barițiu.

b) Direcțiunea institutului de credit și de economii „Albina“ din loc, a cărui president în comitetul de supraveghiere a fost decedatul, a dat expresiune la protocol dnrerei sale, a comunicat vĕduvei condolențele sale prin scrisóre, a depus în loc de cunună pe sicriu o sumă de 25 fl. la fondul G. Barițiu și s'a presentat în corpore la înmormêntare.

c) Direcțiunea firmei comerciale române „Concordia“ din loc, a cărui membru a fost și decedatul, a dat expresiune protocolară durerii sale, a exprimat vĕduvei condolențe în scris, a arborat flamură négră până după înmormêntare și a contribuit în loc de cunună pe sicriu cu suma de 20 fl. la fondul pentru înfrumsețarea cimiteriului gr. ort. român din Pórta Turnului, unde a fost așeḑat defunctul, și a participat în corpore la înmormêntare.

d) Comitetul Reuniunei de cântări, a cărei întemeietoriu, prim-presidențt și membru fundator și onorariu a fost, a luat parte în corpore la înmormêntare și a depus o cunună pe sicriu.

e) Comitetul reuniunei de agricultură române din comitatul Sibiiului, a cărui membru a fost, a luat parte în corpore la înmormêntare și a depus o cunună pe sicriu.

Adânc întristata vĕduvă a publicat următoriul anunț funebral:

Dr. Aurel Brote, director al băncii de asigurare „Transylvania“ etc. etc. după îndelungate și grele suferințe 'și-a terminat cursul vieții neobosite, dedicate binelui comun și al familiei, în 16 Decemvre n. a. c. la 2 óre dimineața, in etate de 55 de ani.

Rĕmășițele pămêntesci ale neuitatului decedat se vor așeḑa spre odihna de veci Sâmbătă în 18 l. c. la órele 2 d. a. din casa proprie, Strada Cisnădiei Nr. 45, în cimiteriul dela biserica gr. or. din suburbiul „Poarta–Turnului“.

Cu profundă durere aduce aceasta la cunoscința tuturor pretinilor și cunoscuților, în numele sĕu și al tuturor rudeniilor, adînc întristata soție

Sibiiu, în 16 Decemvre n. 1897.

Minerva Brote născ. Dragits.

Ér consiliul direcțional al băncei de asigurațiune mutuală „Transilvania“ din loc dă următoriul:

Implinim o tristă datorință, anunțând, că directorul cel de mulți ani al institutului nostru *Domnul Dr. Aurel Brote*, după îndelungate și grele suferințe, a reposat aḑi diminéță.

Prin rara sa credință în oficiu și prin distinsul sĕu talent, precum și prin eminentele sale calități personale rĕposatul și-a asigurat o memoriă durabilă și recunoscința nóstră.

Sibiiu, 16 Decembre 1897.

Consiliul direcțional

al bancei generale de asigurațiune mutuală „Transilvania“.

Inmormêntarea s'a făcut pe lângă asistența unui public fórte numĕros și ales din tóte clasele societății sibiene

---

FOIȚA.

Iuliu Caesar.

Tragedie în 5 acte
de
William Shakespeare,
traducere în prosă
de
Dr. P. T.
(Urmare).

Un poet: Lăsați-mĕ sĕ întru, sĕ vĕd beliducii. Trebue sĕ fie ceva între ei, și nu-i bine sĕ steie singuri.

Lucilius: Nu ți-e iertat sĕ întri la ei.

Poet: Nimic, numai mórtea mĕ póte reține (întră).

Cassius: Da ce-i?

Poetul: Nu vĕ genați beliducilor, ce voiți voi sĕ faceți? Iubiți-vĕ și fiți amici precum bărbății ca voi trebue sĕ fie, pentru-că eu am vĕḑut mai mulți ani ca voi și-i mult din copilăria mea.

Cassius: Ha, ha! cât de șod scie cynicul ĕsta rimá!

Brutus: Du-te de aici, mĕi perdevéră, cară-te idiotule!

Cassius: Lasă-l în pace, Brutus, asta-i datina lui.

Brutus: Eu îi recunosc humorul, dacă își cunósce și el timpul, dar ce sĕ facem în timp de rĕsboiu cu nătărĕi de acestia? Cară-te, mĕi!

Cassius: Du-te, du-te de aici. (Poetul ese),

(Întră Lucilius și Titinus)

Brutus: Lucilie și Titinie spuneți la comandanți sĕ pregătéscă cuartire de nópte pentru ostași.

Casius: Veniți după aceea înapoi și aduceți și pe Messala îndată cu voi. (Iese Lucilius și Titinus.)

Brutus: Lucius, o cupă de vin!

Cassius: Eu n'aș fi cugetat, că te poți supĕra așa tare.

Brutus: O, Cassius, eu sum morbos de mai multe nĕcasuri.

Cassius: Ce-i, nu te-ai folosit de filosofiă, ci te-ai lăsat debălat de întêmplări?

Brutus: Nici un om nu pórtă mai ușor grijile; Porcia a murit.

Casius: Hahi! Porcia!

Brutus: Ea-i mórtă!

Cassius: Cum am putut eu scăpa viu când te-am nĕcăjit așa? O perdere amară și nesuportabilă! De ce morb?

Brutus: N'a putut suferi absența mea, și de nĕcas, că tinĕrul Octaviu cu Marc Antoniu au devenit așa puternici, ca a nebunit de dorul meu și a înghițit foc.

Cssius: Și așa a murit?

Brutus: Tocmai așa.

Cassius: O, voi Zeilor nemuritori!

(Lucius vine cu vin și cu lumini.)

Brutus: Nu mai aminti de ea. Dă-mi un pocal de vin! În ĕsta-mi îngrop tóte nĕcasurile (bea).

Cassius: Inima mea e setósă de perderea acésta mare a ta; bagă Lucius până trece peste margini; mai puțin nu pot bea pentru iubirea lui Brutus. (bea).

(Întră Titinus cu Messala.)

Brutus: Hai în lontru Titine! Bine ai venit bunule Messala! Acum sĕ ne așeḑăm în giurul luminărilor astea și sĕ discutăm despre afacerile nóstre.

Cassius: Porcia, — tu te-ai dus!?

Brutus: Te rog nu-mi aduce aminte de ea! Messala am primit aici o epistolă, că tinĕrul Octaviu cu Marcu Antoniu vin în contra nóstră cu o armată puternică și ei își iau direcțiunea spre Philippi.

Messala: Și eu am primit sciri tot de acel înțeles.

Brutus: Cu ce adaugere?

Messala: Că prin proscripțiune și condamnare triumviratul Octaviu, Antoniu și Lepidus au omorît vre-o sută de senatori.

Brutus: În privința acésta scirile nóstre nu consună; a mea amintesce de vr'o 70 de senatori, cari au murit în urma proscripțiunei lor și între acestia și Cicero.

Cassius: Și Cicero?

Messala: Da, Cicero e mort, și prin ordin de proscripțiune. Căpĕtat'ai vre o epistolă dela nevasta ta domnul meu?

Brutus: Nu, Messala.

Messala: Nu ți-a amintit nimeni în epistolele tale despre ea?

Brutus: Nu, Messala.

Messala: Atunci mi-se pare fórte curios.

Brutus: Pentru-ce mĕ întrebi tu? Scii tu ceva din epistolele tale despre ea?

Messala: Nu, domnul meu.

Brutus: Acum, precum esti un Roman, spune-mi adevĕrul.

Messala: Atunci și tu ca un Roman sĕ suporți scirea pe care ți-o aduc, pentru-că ea-i mórtă și prin un mod estraordinar.

Brutus: Cu Dumneḑeu, iubită Porcia! Și noi trebue sĕ murim, Messala; prin meditarea, că ea trebuia sĕ móra odată, acum am și eu tăria ca sĕ suport scirea.

Messala: Așa supórtă ómenii cei mari nĕcasurile lor cele grele.

Cassius: Și eu am atâta curagiu în mine, dar eu totuși n'aș puté-o suferi așa.

(Va urma.)

fără deosebire de confesiune şi naţionalitate. Oficiul divin l'au împlinit Dl. protopresbiter Ioan Papiu şi parochul George Bobeş, ér rĕspunsurile: corul funebral al elevilor dela Seminariul nostru teol. ped. „Andreian“ din loc sub conducerea dlui profesor şi spiritual seminariul D. Cunţan cu multă frumseţă.

Pe sicriu au fost depuse o mulţime de cunune, care de care mai frumósă. Discursuri funebrale nu s'au ţinut. Repausatul a fost şi membru suplent în senatul epitropesc al consistoriului nostru metropolitan gr. ort. rom. din Sibiiu.

Noutăţi.

Personal. Escelenţia Sa I. P. S. D. archiepiscop şi metropolit Miron Romanul, însoţit de secretariul consistorial Dr. Elie Cristea, a plecat cu trenul de Joi séra la Budapesta, unde a luat parte la desbaterile proiectului de lege referitoriu la magiarisarea numelor comunelor. Duminecă la améḑi s'a reîntors deplin sănĕtos.

Despre desbaterile din casa magnaţilor în numĕrul proxim aducem raport special.

* * *

Avis. Suntem în plăcută posiţiune a anunţa celor interesaţi, că am procurat pentru Librăria Archidiecesană, Sibiiu, un deposit mai mare de globuri terestre dela cele mai eftine până la cele mai scumpe; deci pe viitoriu putem efectui ori-ce comandă fără amânare. Librăria Tipografiei Archidiecesane, Sibiiu.

* * *

Adunare la Arad. „*Tribuna Poporului*“ publică în fruntea numĕrului sĕu de Sâmbătă un *convocatoriu* adresat *către alegĕtorii români*, şi semnat de 167 fruntaşi români dela Arad, Braşov, Baia-mare, Satmar, Chişineu, Orăştie, Baia de Criş, Caransebeş, de prin Munţii-Apuseni, Buteni, Şiria, Pecica, Comlăus, Şimand, Curtici, De pe Valea-Murĕşului, Pâncota, Cianad, Cercul Josăşelului Oradea-mare, Bârzova, Chesinţ, — prin care se conchémă o *adunare la Arad, pe Joi, în 11/23 Decembre a. c.*

Obiectele discuţiunii vor fi:

1. Exprimarea lealităţii către tron, şi accentuarea patriotismului sincer.
2. Accentuarea posiţiei poporului român cu considerare la situaţia internă şi la evenimentele de peste hotare şi chibzuirea mijlócelor pentru promovarea bunei stări şi a înflorirei patriei.
3. Protestare contra proiectului de lege despre magiarisarea comunelor.
4. Eventuale propunerí.

Din convocător nu reiese, dacă adunarea va fi o „adunare de alegĕtori“ séu o „adunare poporală“.

* * *

„Dreptatea“ încétă. Ḑiarul „*Dreptatea*“ publică în fruntea numĕrului sĕu dela 4/16 a curentei un *cuvênt către cetitori*, semnat de mai mulţi cărturari fruntaşi bănăţeni, în care spunênd, că politica numitului ḑiar, de a conplana pe cale pacinică neînţelegerile din patrie — nu e la timp, anunţă „*sistarea foii „Dreptatea“* şi a „*foii de Duminecă“ cu sfêrşitul anului curent. Curêntul* pomenit, ce se pronunţă temeinic asupra actualelor stări politice din ţéră, îl vom reproduce şi noi.

* * *

Inmulţirea celor fărădelege. In comuna Pálfa din comitatul Tolna s'au mai însinuat 45 de inşi la protopretore, că es din legăturile biserecei reformate. In urmarea acestor eşiri en masse din legăturile bisericei, numĕrul evangelicanilor din acésta comună s'a redus atât de mult, încât biserica şi şcóla le-a remas de tot gólă.

* * *

„Popi valachi despoitori“. Sub acest titlu reproduce „Budapesti Hirlap“ dela 13 Decembre n. a. c. după „Arad és Vidéke“ următorul comunicat: „Procedura absolutistică ce-şi permit popii valachi din laturile Murĕşului faţă de credincioşii lor, pe ceşti din urmă i-a îndemnat, sĕ se plângă direct la metropolitul român din Sibiiu. Mai cu sémă contra volniciei materiale şi contra despoierei vecinice din partea popilor cer apărare în acel memorand provĕḑut cu dóue sute de subscrieri aceia, ce'l vor substerne metropolitului încă înainte de sĕrbători. Mai întâiu doresc regularea venitelor şi taxelor popilor. Apoi cer, ca averile bisericesci sĕ nu le administreze preoţii, ci un om cu totul independent materialicesce, care sĕ ia şi respunderea pentru averea bisericéscă. In sfârşit cer, ca preşedinte al scaunului şcolar, cu abatere dela usul de până acum, sĕ nu fie popa, ci órecare membru conducĕtoriu mai cu autoritate al comunei. Fiecare punct al memorandului aştéptă lecuirea unui rĕu arḑĕtoriu şi nesuferibil; ar fi de dorit, ca metropolitul, sĕ ajute pe credincioşii sei pe cari propriii sĕi păstori îi necăjesc până peste cap“.

Tendenţa e evidentă: de a scóte pe credincioşi de sub influenţa preoţilor şi a-i supune cutărui membru „fruntaşiu“ al comunei, care sĕ servéscă intereselor străine.

Décă într'adevĕr sunt atare plângeri contra preoţilor de acolo, atunci primul for al celor asupriţi nu e metropolitul, ci episcopul, respective consistoriul şi sinodul eparchial local, care de sigur îşi va sci face datorinţa.

* * *

Hymen. Iovanca Pavloviciu şi Dr. Ioan Nemet fidanţaţi. Pâncota Arad. 7/19 Decembre 1897.

* * *

Bătaie între ostaşii nemţi şi boemi. Lui „*Bud.-Hirlap*“ i se depeşéză din Praga, că Mercurea trecută între ostaşii germani şi cehi din casarma Ferdinand, ér ḑiua următóre între cei din casarma Iosef a isbucnit o bătaie sângerósă, din care 25 s'au ales cu rane primejdióse. Bătaia a fost provocată de antagonismul naţional neîmpăcat. Despre casul acesta cercurile militare manifestă o tăcere adâncă; ér foile, cari au luat notiţă despre el, au fost confiscate.

* * *

Necrolog. Elena Ioan Schiopu n. Duţia, vĕduvă de învĕţător, după scurte suferinţe împărtăşită fiind cu sfintele Taine, a încetat din viaţă în 3/15 Decembre a. c. la órele 6 diminéţa în etate de 44 aní şi în al 3½-lea an de vĕduvie.

Despre acéstă durerósă perdere încunoscinţâm cu inima frântă de durere pe tóte rudeniile, amicii şi cunoscuţii.

Rĕmăşiţele pământesci ale rĕposatei mult regretate s'au ridicat din casa proprie şi s'au depus spre vecinica odichnă în cimiteriul bisericei române gr. or. din Crizbav, Vineri în 5/17 Decembre la órele 10 a. m. Fie-i ţĕrîna uşóră şi memoria binecuvântată! Crizbav în 3/15 Decembre 1897. Pentru jalnica familie: Ioan Schiopu, paroch ca fiu; Elena Schiopu, ca fiică; Hortensia Schiopu născ. Popovici, ca noră; Vasile Duţia, econom, ca ginere.

* * *

Excelenta revistă Albina, ce apare în Bucureşti, la sĕptĕmână, anunţă în al zecelea numĕr al sĕu, întrarea în comitetul ei redacţional a *poetului ţĕrănimei G. Coşbuc.* Avem deci puternice motive de a lega de acéstă revistă nădejdi tot mai frumóse, Nrul 10 cuprinde: P. Dulfu. — Datoria de a munci. — Gh. Adamescu. — Veniamin Costachi. — Veniamin Costachi. — Cuvêntare. — S. P. Radian. — Cultura ridichei. — D. Mirescu. — **Probleme pentru calendar** — Dr. Buzău. — Buruiana de friguri. — G. C. Atanasiu. — Chibriturile. — P. Volănescu. — Albinăritul. — C. Şerbulescu. — Din ale lui Păcală. — N. Muz — Felurimi. — Sfaturi practice. — Cronică politică. — Informaţiuni. — Posta redacţiei. — *Ilustraţiuni*: Veniamin Chostachi. — Buruiana de friguri.

* * *

Bibliografic. A apărut: *Constantin de Stamatî-Ciurea.* Note critice de Mihail Telimon Retipărire neschimbată din numerii 62 şi 63 ai „Patriei“

Din Public*)

Mulţămită publică.

Dar pentru biserică. Vasile Pleşa lui Gavrilă din parochia gr. or. Sartăş, a dăruit pentru biserica din loc o cruce de argint de china în preţ de 15 fl.

Au solvit şi suma de 50 fl. lăsată de reposata sorusa Teodora Pleşa, pentru formarea unui fond bisericesc.

Achim Harda din Muncel a dăruit tot numiteí biserici 10 fl.

Comitetul parochial îşi ţine deci de datorinţă a-le aduce mulţămită şi pe acéstă cale, ca faptele acestea sĕ servéscă ca exemplu, ca ori şi cine sĕ jertféscă cu îndemn şi dragoste pentru biserică.

Sartăş, în 21 Novembre 1897.

Vasile Bumbuţ
adm. paroch.

George Andreca.
epitrop.

PARTEA SCIENTIFICA ŞI LITERARA

Bibliografic *Abcdariu magiar pentru şcólele elementare române poporale de Mateiu Voilean, asesor consistorial, şi Petru Bod, director la scólele elementare de stat din Sibiiu. Partea I. Sibiiu. Tiparinl tipografiei archiedecesane. 1897.*

Asupra acestui Abcdariu anunţat la timpul sĕu şi în ḑiarul nostru, ḑiarele unguresci au publicat recesiuni favorabile Credem, că facem serviciu învĕţătorilor nostri, décă le presentăm vederile esprimate de bărbaţi de şcólă unguri.

Eată unele din recinsiunile ḑiarelor magiare:

O carte folositóre.

„Déva és vidéke“, 11 Novembre, 1897. Nr. 45.

Invĕţarea limbei magiare în scólele elementare nemagiare nici acuma nu corespunde cerinţelor. In butul puterei obligătóre a legei, în butul referinţelor politice şi sociale cari spumegă de spirit magiar, şi cari tot mai mult fac sĕ se simţă în cercul concetăţenilor nostri nemagiari necesitatea de a cunósce limba magiară, în butul tuturor acestora massa cea mare a poporului fórte puţin, séu ce e mai trist, mai nimica nu scie din limba magiară. Nu căutăm causa în sentimentele duşmănóse ale compatrioţilor nemagiari, căci abstragênd dela unii eroi de gură, partea cea mai mare sunt buni patrioţi şi bucuros ar învĕţa limba magiară, o căutăm acolo, unde o aflăm, şi o aflăm în modul cum se propune limba magiară în scólele nemagiare. Da, o scim din experienţă, şi afirmăm cu tótă positivitatea, că metoda e rea, şi nici prin minte nu ne trece, ca pentru acésta vina sĕ o atribuim învĕţătorilor. Sĕrmanul învĕţătoriu dela sate, el cu scóla, cu nĕcasurile de tóte ḑilele, din slaba dotaţiune dela stat séu dela alţi susţinĕtori ai scólei, care abia 'i asigură existenţa de pe o ḑi pe altă, abia mai ajunge sĕ facă ceva şi pentru cultivarea sa. Nu putem deci aştepta, ca el sĕ-şi rumpă timp şi ceva din salariul cel puţin spre a inventa nóuĕ metode în gloria ministeriului de culte şi instrucţiune.

Insĕ deşí am avé destulă causă de a acusa, noi nu acusăm. Constatăm simplu, că afacerea cu învĕţarea limbei magiare n'a făcut progrese dela aducerea legei respective începênd, şi n'a făcut, pentru-că învĕţătorilor nu li s'au pus în mână cărţi bune metodice după cari sĕ fi putut învĕţa limba magiară. Abecedarele, cărţile de cetit, gramaticele mai vechi scrise pentru acel scop, care cu mai multă, care cu mai puţină pricepere pedagogică, tóte au fost cu defectul vechiu: s'au silit sĕ înveţe limba magiară prin traducerea de ḑiceri seci şi prin învĕţarea de rost a unor regule gramaticale.

Nu trebue sĕ mai spunem, că cu cărţile aceste învĕţătorii făceau muncă de robi, şi cu tóte aceste resultatul abia era ceva peste nimica. In cele din urmă credem, că am trecut şi peste neajunsul acesta. In şirurile de mai jos presentăm cetitorilor nostri o carte, care în istoria învĕţărei limbei magiare, însemnéză hotărît o eră nóuă. Titlul complet al acestei folositóre cărticele este: Abecedar magiar pentru scólele elementare române poporale, de Mateiu Voileanu, asesor consistorial, şi Petru Bod, director la scólele elementare de stat din Sibiiu, Parteaa I. Sibiiu, tipariul tipografiei archidiecesane, 1897. Cu alte cuvinte: abecedariu magiar pentru scólele elementare române.

Broşura întrégă se estinde peste 88 de pagine, preţul este 25 cr. Este tipărită pe hârtie bună, trainică, şi provĕḑută cu table tari, fiind a se da în mânile copiilor.

Forma externă, literele curate, tipariul lipsit de erori face onóre tipografiei archidiecesane greco-orientale.

Opul este numai începutul, căci acesti autori vor mai scóte de sub pressă o carte de cetire şi o gramatică, şi cu privire la cuprins se împarte în 4 părţi principale. Partea primă o forméză literile mici, a dóua cele mari, cu cuvinte şi ḑiceri de exerciare, partea a treia are piese de cetit, şi a patra vocabulariu.

Scopul opului este, ca elevii români pelângă învĕţarea scrierei şi cetirei unguresci, sĕ priméscă întroducere şi în vorbirea unguréscă, şi acest scop autorii l'au ajuns în mod eminent.

In partea primă şi a dóua literile cele mici şi cele mari, cu considerare la greutatea scrierei lor, se succed după principiul graduaţiunei. Prin aceea, că spre a esercia literile mici şi mari autorii au ales la formarea de ḑiceri cuvinte, pe cari elevii le-au învĕţat deja la exerciţiele de vorbire din limba magiară, cartea acésta întrece cu mult opurile de până acum de asemene categerie. Scrierea şi cetirea unguréscă o exerciéză deci elevii pe basa de cuvinte şi ḑiceri cunoscute, şi astfel îndemânarea în limba magiară nu numai şi o statornicesce, ci prin învĕţarea de nóue cuvinte în mare mĕsură o şi desvóltă.

Cu privire la partea a treía, observ că la alegerea şi prelucrarea pieselor de cetit pelângă cunoscinţa metodei de a învĕţa limba magiară se mai cere şi cunóscerea lumei, în care se învĕrte inima copilului, şi autorii şi aici au documentat, că sunt pedagogi cu vocaţiune.

In cele 37 de bucăţi, pelângă piesele şi poesiele lucrate pe basa cunoscinţelor de până acuma din limba magiară, şi pelângă desvoltarea acelora, aflăm şi materialul gramatical pentru clasa I. şi a II. din studiul limbei magiare. Materialul acesta nu e dat în regule gramaticale seci, ci este intuit pe basa exemplelor luate din piesele de cetit, şi numai apoi e cuprins în formă de regule ca reasumare.

Esaminând piesele de cetit după cuprinsul lor, aflăm în acéstă carte descrieri, piese de cuprins religios-moral, edificătóre de spirit, apoi poesii, tot lucruri, cari perfect corespund creaţiunei naive a spiritului în desvoltare a copilului şi priceperei lui, ş incontestabil au o înriurinţă educativă.

Ca ilustrare dintre piesele de cetit reproducem aici poesia „Ima“ (rugăciunea) de Posa Lajos, care nu numai pe poetul inspirat de sentiment religios 'l înalţă către Dḑeu, ci ridică spiritul copilului plăpând, care cetesce acea poesie:

„Mennyben lakó én Istenem
Vedd füledbe dicséretem!
Téged dicsér egész világ,
Neked köszön a kis virág,
Madárka is, mikor dalol,
Magasztol a bokor alól,
Mikor a fa sohajtozik:
Atyám! hozzád imádkozik“.

(Dumneḑeul meu, care locuesci în ceriu,
ascultă lauda mea!
Pre Tine Te laudă lumea,
pe Tine te salută flórea cea mică,
Pasĕrea când cântă,
pe Tine te măresce din tufă;
Când oftéză lemnul,
părinte, către tine înalţă rugăciune).

Nici celelalte piese nu stau îndărĕptuli acestei poesii uşóre de înţeles, simple, şi care totuşi aşa tare te impresionéză, ca urmare din aceste o putem spune cu îndrăsnélă, că autorii au făcut o lucrare, care umple un mare gol în literatura didactică magiară. Ministrul de culte ar face mare serviciu desvoltăreí propunerei limbei magiare, décă abandonând spriginirea „Lecţiunilor de conversaţiune“ de Mikszáth Kálmán, care n'au nici un merit şi sunt numai o lucrare de caricatură, ar procura acest op dela autori, şi l'ar prelucra şi pentru scólele celelalte de limbi nemagiare. Invĕţătorii nostri dela scólele române şi până atunci se întroducă în scólele lor opul acesta; prin acésta se ajută pe sine şi ajută elevilor, şi munca lor cea grea de bună sémă va fi încoronată de succes.

Nota redacţiunei numitului ḑiariu:

Cartea din cestiune o am dat spre censurare unui colaborator intern al nostru, care e pedagog de profesiune, şi recensiunea de sus el o a făcut. Din partea nóstră ne alăturăm la recensiunea colaboratuluí nostru, şi cu căldură recomandăm acest op. Red.

(Va urma.)

---

*) Pentru cele publicate în rubrica acésta redacţiunea nu este responsabilă.

Nr 502./897 [235] 1—3

CONCURS

Pentru întregirea postului de paroch în parochia de clasa a III-a din comuna Almaş-Selişte, protopresbiterat. Ilia, se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Roman“

Cu acest post sunt împreunate venitele regulate în sensul graţiosului ordin consistorial dtto 28 Decembre 1894 Nr 8854 .B. prin comitetul parochial la 5 Iuniu a.c.- cari venite computate în bani dau suma de 377 fl. anual.

Informaţiuni mai deaprópe se pot lua dela comitetul parochial respectiv şi dela acest oficiu protopresbiteral.

Doritorii de a ocupa acest post au a-şi aşterne cererile lor concursuale instruite conform normelor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral până la terminul susindicat.

Ilia, la 20 Novembre 1897.

Oficiul protopresbiteral gr. or al tractului Ilia în conţelegere cu comitetul parochial concernent.

Avram P. Pecurariu,
protopresbiter.

Pályázat.

Resinár községben a községi orvosi állás betöltendő és felhivatnak pályázni kivánók, hogy kellően felszerelt kérvényeik 1898 évi Januàr hó 5-ig alolirottnál adják be.

Illetmények:

Fizetés 900 frt, [236] 1—2
lakpénz 80 frt és
a megállapitott látogatási dijak.

Nagyszeben, 1897 deczember 18-án.

A jarási főszolgabiró,
Fabritius.

Un tinĕr român

cu câteva clase reale séu gimnasiale se aplică imediat ca

practicant

în Librăria Tipografiei Archidiecesane pe lângă condiţiuni favorabile.

Prospecte frumóse pentru viitor.

A se adresa către
Librăria Tipografiei archidiecesane,
Sibiiu.

Ce dar póte fi mai potrivit de
Crăciun şi Anul-nou
ca o carte bună?

Librăria Tipografiei archidiecesane, Sibiiu, póte servi publicului cu cele mai nóuĕ apariţiuni literare, cărţi pentru tóte etăţile, din *„Biblioteca pentru toţi“, „Biblioteca de popularisare“, „Biblioteca nóstră“, „Biblioteca şi Colecţiunea Şaraga“, „Colecţiunea Haimann“*, (scrieri frumos ilustrate pentru copii) etc. etc.

Apoi diverse calendare: *Lumea ilustrată* şi *Calendariu pentru toţi fi României*, à *75 cr., Calendariu de părete block* cu stilul vechiu şi nou à *80 cr.* etc. etc.

Librăria Tipografiei archidiecesane,
Sibiiu.

Nou car elegant de cununi

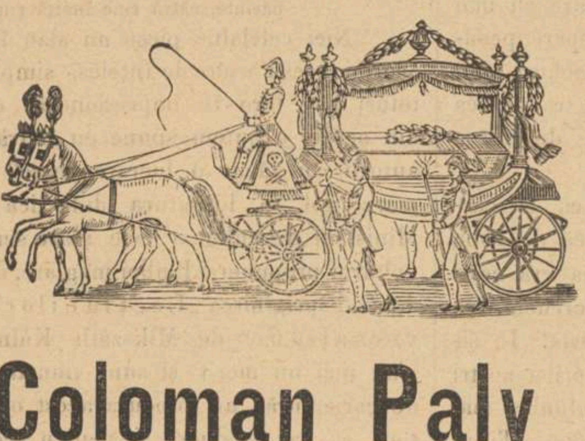

Intreprinderea
de
pompe funebre
şi
transport
de cadavre
ce există de un şir lung de ani pe piaţa acésta

Coloman Paly & Fiu,

Piaţa mică Nr. 4.— Pempflingergasse Nr. 10

se recomandă pentru **înmormêntări** şi **transporturi de cadavre** pe lângă asigurarea unui **serviciu deplin solid** cu **preţuri moderate**. [225] 5—5

Sicrie nóue de metal,

adjustate pompos, pentru cripte şi pămênt, fórte durabile şi ieftine.

Care de morţi şi pentru împrejurime.

In deposit se află tóte obiectele necesare pentru înmormêntări.

Cununi şi pantlici de cununi.

Arangiarea dela cele mai simple până la cele mai mari catafalcuri.

Din
„Biblioteca pentru toţi“,
sub direcţiunea literară a d-lui D. Stăncescu au apărut până acum:

Nr. 1 *Poveşti alese* de Andersen;
Nr. 2 *Pasĕrile nóstre* (legende), de S. Fl. Marian;
Nr. 3 *Cântece şi plângeri,* I. (poesii) de M. Zamfirescu;
Nr. 4 şi 5 *Despre educaţie,* pe Herbert Spencer;
Nr. 6 *Icóne şterse* (nuvele) de A. Vlahuţă;
Nr. 7 *De prin veacuri,* I. (nuvele) de Carmen Sylva;
Nr. 8 *România, Roma, Piza* etc. de Michelet;
Nr. 9 *Castelul Peleş,* descrierea de Leo Bachelin;
Nr. 10 *Nuvele şi schiţe* de T. Maiorescu;
Nr. 11 *Din tinereţe etc.* nuvele de André Theuriet;
Nr. 12 *Nuvele* de M. Demetrescu;
Nr. 13 *Nuvele romane* de Duiliu Zamfirescu;
Nr. 14 *Antichitatea romană* de Wilkins;
Nr. 15 *Prosă şi poesii* de Gr. M. Alexandrescu;
Nr. 16 *Povestea vorbii* I. proverbe de Anton Pann;
Nr. 17 *Istorióre* de d-na Colomb;
Nr. 18 *Schiţe umoristice* de Dumitru Teleor;
Nr. 19 *La ce visează fetele,* teatru de Alfred de Musset;
Nr. 20 *Legende istorice,* de D. Bolintineanu;
Nr. 21 *Ombra,* roman de Genevraye
Nr. 22 *Căl. împrej. Odăii mele,* roman de Maistre-Havier;
Nr. 23 şi 24 *Din viéţa meseriaşilor,* nuvele de P. Bănăţeanu;
Nr 25 *Povestea vorbii* II. proverbe de Anton Pann;
Nr. 26 *Biografiile ómenilor celebri;*
Nr. 27 *Antichitatea greacă* de Mahaffy;
Nr. 28—33 *Opere complete,* de Creangă;
Nr, 34 *Istorice,* de Jonescu-Gion;
Nr. 35 *La gura sobei,* snóve de Dumitru Stăncescu;
Nr. 36 *Poveşti de Crăciun;*
Nr. 37 *Prosă şi epigrame,* de Radu D. Rosetti;
Nr. 38 *Werther* roman de Goethe;
Nr. 39 *Povestea vorbii* II. (ultim.) proverbe de A. Pann;
Nr. 40 *De prin veacuri* II. (ultim.) nuvele de Carmen Sylva;
Nr. 41 *Noţiuni asupra sciinţelor* de Huxley;
Nr. 42 *Doruri şi amoruri* I. poesii de Depărăţeanu;
Nr. 43 şi 44 *Modele de discursuri rom.* de Adamescu;
Nr. 45 *Doruri şi amoruri,* II. (ultim.), poesii de Depărăţeanu;
Nr. 46 *Duşmanii nostri,* de Dr. Urechiă
Nr. 47 *Cântece şi plângeri* II. (ultim.) poesii de M. Zamfirescu;
Nr. 48—49 *Modele de discursuri strĕine* de Gr. Adamescu;
Nr. 50 *Convorbiri despre artă,* I. de Pecaut şi Baude;
Nr, 51 *Din góna vieţii* I., nuvele şi poesii de A. Vlahuţă;
Nr. 52 *Prietene* roman de François Coppée;
Nr. 53 *Doi trandafiri,* nuvele de Wildenbruch;
Nr. 54 *Patriotul,* morală de Bourde;
Nr. 55 *Din inimă,* poesii de Radu D. Rosetti;
Nr. 56 *Convorbiri despre artă* II. (ultim) de Pecaut şi Baude;
Nr. 57 *Din goana vieţii* II. nuvele de A. Vlahuţă;
Nr. 58 *Schiţe uşóre* de Caragiale;
Nr. 59 *Din góna vieţii,* III. (ultim) nuvele de A Vlahuţă;
Nr: 60 *Manon Lescaut,* I. roman de Abatele Prévost;
Nr. 61 *Trotoarul Bucur.,* nuvele de D. R. Rosetti (Max);
Nr. 62 *Enoch Arden,* poemă de Tenyson
Nr. 63 *Satire şi teatru* de D. C. Ollanescu (Ascanio);
Nr. 64 *Spre primăvară* poesii de Costin;
Nr. 65 *Manon Lescaut* vol. II. roman de Prévost;
Nr. 66 *Manon Lescaut,* vol. III (ultim.) de Prévost;
Nrii 67—69 *Minunile universului,* vol. I. II. III. (istoria naturală)
Nn. 70 *Legenda ţiganilor* de P. Dulfu;
Nr. 71 *Ce este frumseţa,* artă de Const. Stăncescu;
Nr. 72 *Cugetări noi asupra popórelor vechi, Egipetul,* geografie de Buzoianu;
Nr. 73—74 *Dan* partea I. roman de A Vlahuţă;
Nr. 75 *Armonii intime,* poesii de A. Sihleanu;
Nr. 76—77 *Dan,* partea II. roman de A. Vlahuţă;
Nr. 78 *Ginerele lui Poirier,* de Augier & Sandeau;
Nr. 79 *Nastratin Hogea* de A. Pann;
Nr. 80-84 *Ciocoi vechi şi noi,* roman de Filemon;
Nr. 85 *Biografiile scriitorilor rom.* de Adamescu;
Nr. 86 *Ce povestesce pădurea,* nuvele de Putlitz;
Nr. 87 *Berberii Hesperidele,* geografie de G. T. Buzoianu;
Nr. 88—89 *Denisa* teatru de Duma (Al. fiul);
Nr. 90 *Poeme,* de H. G. Leca;
Nr. 91 *Geniile sciinţei şi industriei,* biografii de Gastineau;
Nr. 92 *Sincere,* poesii de Radu D. Rosetti;
Nr. 93—94 *Povestea lui Moş Albu* de A Pann;
Nr. 95 *Cartagena-Cyrena,* geografie de G. T. Buzoian;
Nr, 96—97 *Paul* şi *Virginia,* roman de B. de St. Pierre;
Nr. 98 *De demult,* poesii de Stavri;
Nr. 99 *Apostol,* poemă de Petöfi;
Nr. 100 *Carte de chipuri fără chipuri,* poveşti de Andersen;
Nr. 101—110 *Dicţionariu francez-român* de Urechiă;
Nr. 111 *Poesii* de Th. M. Stoenescu;
Nr. 112—113 *Introducere la studiul Sciinţelor fisice* de Morand;
Nr. 114 *Liniştea sufletéscă* de Seneca;
Nr. 115 *Alte schiţe umoristice* de Dumitru Teleor;
Nr. 116—117 *Iubire* de Vlahuţă;
Nr. 118 *Fleacuri,* amintiri duióse, schiţe şi novelete de V. Pop;
Nr. 119 *Robia Peleşului* de Carmen Sylva, traducere de Elena Radu Rosetti;
Nr. 120 *Un leu şi un zlot,* comedie într'un act (localisare) de D. Rosetti;
Nr. 121—122 *Notiţe* şi *fragmente literare* de I. L. Caragiale;
Nr. 123 *Teatru* (vol. II) de R. D. Rosetti (Max);
Nr. 124 *Intrebuinţarea vieţii* de I. Lubbok;
Nr. 125 *Povestea Mavroghenéscă* de Pitarul Hristache;
Nr. 126—127 *Poesii* de Bălăcescu;
Nr. 128—137 *Codul civil român, adnotat* de Hamangiu;
Nr. 138 *Suspine* (poesii populare din Basarabia) de George Madan.

Un numĕr costă 16 cr.

Se află de vêndare în

Librăria Tipografiei archidiecesane, Sibiiu.

Redactor prov. **Gavriil Hango.**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 136. Sibiiu, Joi, 11/23 Decembre 1897. *Anul XLV.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
la „Tel. Rom.“ într'una cu suplementul „Fóia Pedagogică“
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sulemenirea Patriei.

Sibiiu, 10 Dec., 1897.

Votându-se proiectul de lege despre numele comunelor şi al altor localităţi şi din partea casei magnaţilor, vom ajunge în scurt timp sub obligămintele unei nóue legi, care vatĕmă adênc nu numai sentimentele nóstre, ci şi puţinele drepturi, ce unele legi anterióre ni-le mai garantau.

Stăpânii ḑilei fac aḑi un pas, ér mâne altul în nebuna direcţiune, spre care au apucat, mânaţi de deşertul vis de a crea o ţéră — ori de va fi posibil chiar o împărăţie, — cu caracter curat maghiar.

Atât este de amăgitóre şi îmbătătóre de minte acéstă utopică nisuinţă, încât în calea lor cu o cinică desconsiderare a buneicuviinţe şi a celor mai elementare cerinţe morale trec peste drepturile naturale şi istorice ale concetăţenilor de altă limbă şi de alt neam.

Splendórea visului închipuit îi face sĕ nu védă şi audă nici chiar sunătórea păruială, ce se petrece din analóge porniri în casa vecinului.

Ba putem chiar constata la ei o stare de bolnăviciósă nervositate, care-i lipsesce de paciinţa, reclamată mai ales la efeptuirea de lucruri şi mai puţin mari.

„*Stat naţional maghiar*“ strigă aḑi toţi dela primul ministru până la cel mai zdrenţos cârciumar perciunat din cea din urmă comună. Basaţi pe succesele din veacurile trecute, obţinute de unele popóre prin superioritatea etnică şi culturală şi prin o muncă intensivă de sute de ani, favorisată de o completă lipsă de conscienţă naţională: — cred, că vor fi şi ei în stare a înăbuşí în ajunul veacului al XX-lea consciinţa naţională deşteptată a popórelor nemaghiare din patria, în care acele formézä majoritatea locuitorilor.

Succesele, obţinute faţă de nisce fracţiuni demoralisate şi decăḑute, îi încurajézä.

Şi cum magiarii n'au pacienţa de a se convinge, că încercările de contopire în rassa lor a popórelor nemagiare treze, compacte şi sănĕtóse, sunt şi vor fi zadarnice: dau cu barda 'n lună şi creéză cu duiumul legi, cari cel puţin esteriorul ţerii sĕ-l feştéscă cu colorile rassei lor neastêmpĕrate şi vanitóse.

Aşa au adus legea naţionalităţilor, în sensul căreia exista în Ungaria numai o naţiune politică, cea ungară şi totuşi însaşi legea acésta este o mărturie, că Ungaria este un stat poliglot, compus din mai multe naţionalităţi.

Scosu-néu de pe tóte terenele vieţii publice de stat şi umplut-au tóte oficiile cu ómeni mult mai inferiori nóue şi mai necualificaţi şi continua-vor şi pe viitor cu acéstă bunăvoinţă; cu tóte acestea nu ne-am prăpădit, şi avem firma speranţă, că nici în viitor nu ne vom prăpădi.

Acéstă desconsiderare póte cel mult sĕ ne îndemne a susţinea şi pe viitor ocupaţiunea nóstră principală de popor agricultor, şi prin acéşta ne păstrăm mai uşor conservativismul, care şi până acuma ne-a ferit de multe influenţe străine şi stricăcióse.

Folosit-au tóte contribuirile nóstre numai pentru instituţiuni şi scopuri culturale esclusiv maghiare, pe cari apoi le presentézä străinilor ca făcute din propria lor hărnicie, atribuindu-le pretinsei lor puteri de viaţă, despre care ḑic, că-i ajută la realisarea în scurt timp a unui progres, pe care alte neamuri în timp întreit nu l-au putut arĕta.

Uşor este însĕ a stórce fie şi cu baioneta contribuţiuni dela 16—17 milióne de cetăţeni şi a folosi o parte fórte considerabilă din acelea numai pentru desfătarea alor 5—6 milióne din locuitorii ţerii, desconsiderând aprópe total interesele culturale şi de multe feluri ale majorităţii poporaţiunii.

In chipul acesta şi alte popóre ar putea creá în fiecare ḑi câte o instituţiune de valóre.

Dar nu-i invidiem nici pentru acest abus de mijlócele nóstre, întrebuinţate adeseori chiar direct pentru desfiinţarea nóstră, căci probabil tocmai acésta înbuibare o sĕ aducă cu sine mai curênda lor decădinţă în moravuri şi în tóte cele bune. Istoria ne-a mai arĕtat asemenea esemple la popóre mult mai culte şi mai numĕróse.

Un pas înainte în direcţiunea indicată mai înainte este şi proiectul de lege din chestiune, care tinde a îmbracă ţéra în haine magiare, împistriţate cu şinóre, cu tricolor numai magiar, punêndu-i, unde va fi mai potrivit, chiar şi câte un pinten sunător.

Puţin le pasă lor de bătăile inimei, pe care acoper acele vestminte şi cari la o proximă încurcătura nu vor mai putea suferì şinórele, ce le stringe, ci cu elementară forţă vor erumpe, prefăcênd tot lustrul estern, tótă spoială în zdrenţe netrebnice.

Jumĕtatea vecină a monarchiei nóstre este cea mai próspetă şi mai vorbitóre ilustraţiune, că cu paşi siguri trebue sĕ mergem într'acolo.

Ori cât s'ar încerca unele persóne de înaltă posiţie — şi puse în situaţiunea de-a sci tainele laboratoriilor, unde sĕ făuresc legile terii, — a ne convinge, că proiectul de lege despre numele comunelor etc. nu ţintesce la magiarisarea acelor numiri, şi că s'a născut pur şi simplu numai din mai multe încurcături de natură administrativă, provenită din identitatea numelui mai multor comune: noi nu ne putem de loc împăca cu asemenea liniştire.

Décă oficiul statistic al ţerii a propus guvernului acest proiect de lege pentru uşurarea administraţiunii şi pentru evitarea încurcăturilor ulterióre, atunci pentru ce proiectul nu s'a mărginit numai la numirile identice, cari pot provoca confusie?

Décă guvernul nu ţintesce a magiarisa cel puţin esteriorul patriei, atunci pentru-ce se vîră cu disposiţiunile desnumitului proiect până şi în manualele şi mapele şcólelor nóstre, neadmiţênd nici chiar în paranteze, numele istorice etc., căci acele n'au nimic de a face cu administraţiunea?

Dar argumentarea descoperită — la noi nu prinde; e mai mult numai un pretext, séu cel mult putem numera uşurarea administraţiunii între causele, cari au produs proiectul de lege.

Adevĕrata causă este de sigur şi aici — ca la tóte — *magiarisarea.*

Stăpânitorii actuali — în corupţiunea moravurilor, la care au ajuns — nu se mai mulţumesc cu fisiognomia sănĕtósă şi frumósă a ţĕrii nóstre, ci voesc sĕ-i schimbe faţa-i naturală sulemenindu-o cu colori şi rumenele netrebnice nenaturale şi nedemne de nimbul şi reputaţiunea unei figuri cu minte şi seriósă.

Acésta apare evident din punctul *e)* al paragrafului 5., care tinde nu la regularea administraţiunii, nici la delăturarea confusiunilor, ci direct la magiarisarea numelor de comune şi de alte localităţi şi la generalisarea acelor numiri în usul vieţii sociale şi a discuţiunilor particulare

Prin acéstă disposiţiune legea devine chiar ridiculă, căci cine ne póte constringe sĕ ḑicem in discuţiunile cu pretinii nostrii *Tyukos* în loc de *Găinariu*, *Prázsmár* în loc de *Tórcla*, *Csáklya* în loc de *Cetea*, *Feketehalom* în loc de *Codlea*, *Hortobágyfalva* în loc de *Cornăţel.*

Poporaţiunea va folosi de sigur numirile originale naţionale ale comunelor, cătunelor, păraelor, crângurilor, plaiurilor şi codrilor, cu cari de vécuri a legat atât de intimă şi trainică amiciţie, lăsându-le intacte în gura generaţiilor viitóre din ném în ném.

Tendenţe magiarisătóre analóge celor cuprinse în proiectul de lege present, s'au ivit şi înainte de conceperea lui şi póte că chiar greutăţile, de cari acele s'au lovit, l'au produs. „Reuniunea carpatină“, soră dulce a Kulturegyletului, a nisuit de mult spre magiarisarea comunelor şi localităţilor din Ardeal. Provocări întregi au trimis autorităţilor comitatense împreună cu lista comunelor cu nume nemagiare şi cu recomandarea de botezare nóuă. Asemenea provocări s'au trimis prin solgăbirĕi comitetelor comunale, cu îndrumarea a accepta noul botez.

Cum înse membrii comitetelor n'au fost de natura celor din Reuniunea carpatină şi a celor ce pentru 5 piţule îşi renégă tot trecutul şi — lĕpădând numele vechiu, — acceptéză altul cu totul străin şi nou: ele s'au opus şi au respins cu indignaţiune ordinele primite, apărând numirea strămoşéscă, dată comunelor de cei competenţi, de cei ce au înfiinţat-o.

Schimbarea fisiognomiei ţĕrii pe calea acésta n'a succes; deci a trebuit sĕ se aducă o lege, care se justifice purcederea şi atacul înjurios.

Mângăerea, că noi prin magiarisarea numelor de localităţi nu perdem nimic sub cuvênt, că acele numiri sunt şi aşa de origine slavă, asemenea nu este acceptabilă.

Cei drept esistă în ţéra nóstră, precum şi în alte ţĕri, — drept dovadă a esistenţei pe aceste locuri a popórerelor de viţă slavă — mulţime de numiri topografice, ce sunt slavóne séu cel puţin sémĕnă a fi de origine slavónă, dar desminţim pe ori şi cine a susţinea, că tóte-s slave şi române nici una ori puţine, căci chiar şi în fuga penei putem citá unşir de numiri numai de comune, a căror origine latină nime nu va trage-o la indoélă. Aşa:

Bucium-Cerb, Cărpiniş, Corna, Valea-Dosului, Vultor, Cincul-mare, Găinari, Cârna, Limba, Magina, Tibru, Corbi, Porceşti, Porumbacul inf., Sărata Sântul, Fundata, Fórta, Purcăreni, Satulung, Câmpeni, Albac, Négra, Sĕcătura, Suprapetrii, Cetatea de peatră, Cărbunari. Făureşti, Fĕnaţe, Plopiş, Văleni, Cara, Muntele-rece Fântână, Negrileşti, Bĕtrâna, Cerişor, Găinósa, Mărgineni, Riuşor, Veneţia-infcrióră, Porcurea, Valea-Epii, Vălişóra, Valea-mare, Voia, Alun, Nucşóra, Luncani, Petrila, Petroşeni, Sântă-Măria-de pétră, Vălcelele-bune şi rele, Câmpuri, Furcşóra, Lăturenĭ, Subpétră, Mercurea-Lupu, Pauca, Sânger, Petreni, Rîpa, inf. şi sup., Sibiiu, Cornăţel, Nucet, Jacul-rom, Noul, Boiul-mare, Cetatea-de-baltă Arini, Muierĕu, Scrófa, Şesuri, Tomnatec, Vaca, etc.

Dar în cele din urmă slave sĕ fie tóte numirile, de ce sĕ nu le susţinem aşa precum sunt, şi precum le-au produs vécurile trecute, de ce sĕ estindem şi asupra lor mania ridiculósă a botezării a dóua-óră? Ori dóră punênd pe cap pălărie magiară, urméză acum ca după pălăria impusă sĕ 'mi conformez şi sentimentele şi întréga viéţă, ori la proxima ocasiune sĕ dău cu pălăria de pămênt?

Veneticii şi patrioţii de 5 piţule de pela oficiul statistic pot sĕ-şi lapede numele, pot sĕ şi-l schimbe cu altul, căci póte numai rusine este legată de reamintirea lui.

Ei pot sĕ céră şi botezarea nóuă a locurilor, căci pe ei nu-i légă de acele tradiţii istorice, reamintiri glorióse şi neuitate.

Pentru noi însĕ fiecare deal, fiecare stâncă este un monument preţios din trecutul nostru de 2000 ani pe aceste plaiuri frumóse şi iubite.

Aceia pentru parale sclipicióse pot sĕ 'şi şi vêndă eventualele plaiuri ajunse în posesiunea lor şi sĕ-şi cumpere altele la alt loc, în alte ţĕri; căci pentru ei banul este idolul suprem. Alte reliquii scumpe nu le rĕmâne aici.

„*Ei ce au îngropat aici?*“ îi putem întreba cu Coşbuc.

„Nimic!“

Éră pe noi ne légă de pămêntul strămoşesc osĕmintele rudeniilor, părinţilor, fraţilor etc. si suferinţele de vécuri.

Pe noi fiecare stâncă seculară — eşind cu fruntea ei îmbătrênită din iedera trainică — ne încurajéză, şoptindu-ne prin rostul părăelor de lângă ele cuvêntul strămoşesc: **„Alios ego vidi ventos“** etc. şi nu v'au nimicit, deci numai curaj şi bărbăţie şi pentru viitoriu“.

In urmarea acestora noi nu putem fi indiferenţi, că ce numiri se vor da locurilor şi plaiurilor, udate într'atâtea rênduri cu vitejescul sânge al strămoşilor nostri, cari au ţinut pept cu duşmanii lor şi ai patriei, a cărei faţă acum unii voesc a o schimonosí.

Archiereii nostri ortodocşi români au simţit acéstă nóuă incălcare şi au presimţit durerea, ce va urma din injuriósele ei disposiţiuni, de aceea — ca şi totdéuna, de câte-ori ia chemat glasul credincioşilor lor — au grăbit la şedinţa de Vineri a casei de sus, ca noul atac îndreptat asupra intereselor poporului lor, sĕ-i afle la locul onorific de luptă.

Preasânţiile lor, în frunte cu Escelenţia Sa archiepiscopul şi metropolitul nostru *Miron Romanul* şi-au făcut datorinţa archipăstorésca, cercând mai întâiu a amâna desbaterea, pe când şi alţi archierei plini de responsabilitate faţă de biserica, ce o conduc, vor fi venit la consciinţa datoriei lor pastorale, şi după-ce amânarea n'a succes au continuat cu onóre lupta până în fine, cercându-se cel puţin domolirea disposiţiunilor nedreptului proiect.

Ca totdéuna onórea bisericei ortodocse prin vrednicul ei episcopat române a fost salvată.

Durere numai, că biserica greco-catolică română, a cărei archierei au fost adescori încărcaţi cu multe atribute de mari apărători ai poporului român, n'a fost absolut de loc representată.

„*Tribuna*“ î-şi exprimă mirarea faţă de acéstă neparticipare, trăgênd — firesce ca totdeuna, când e vorba de episcopatul gr.-cat. — mănuşi înainte de luarea în mâni a penei, ca astfel scrisele, ce es din pană, sĕ fie cât se póte de domóle şi cruţătóre. ér archiereii gr.-cat. tot români mari sĕ rĕmâe în ochii publicului mare.

„Tribuna“ se miră de acésta neparticipare şi ca cu gura altuia întrebă „unde a fost episcopatul gr.-cat.?“

Noi nu ne mirăm ca şi „Tribuna“, care scrie despre Saşi acum, când românesci întrebări ar trebuí lămurite, ci îi rĕspundem, că episcopatul gr.-cat. român a fost şi de astădată acolo, unde a fost şi la 1883, când s'a votat legea şcólelor medii — adecă *acasă*.

A fost *atunci* mai rodnică acésta remânere acasă, decât lupta archiereilor ortodocşi români căci a adus cu sine decorarea unui membru al episcopatului gr.-cat. român, şi cine scie, nu va avea şi *cea mai próspĕtă* remânere acasă vr'o analógă distincţiune

„Unde-i acum marele archiereu *Radu*, venit direct din inima Românismului, dela Bucuresci, la Lugoş?“ întrebăm noi.

Unde e acela şi alţii, pentru cari colónele unui ḑiar nu erau suficiente pentru de-ai presenta din incidentul unor simple festivităţi de fala némului şi a bisericei, ér biserica lor de singură mântuitóre a neamului românesc?

Acasă!!

Adecă acolo, unde sunt toţi cei cu 2 bani în 3 pungi.

Acésta firesce este mai convenabil, căci e mai uşor a scrie propriilor tĕi credincioşi pastorale de câteva cóle, decât a rosti din înalta posiţie de membru al supremei corporaţiuni legislative o singură proposiţie în interesul bisericei şi a poporului tĕu.

Ne-am ţinut datori nóuĕ şi poporului român a spune aceste, încheiênd cu cuvintele „*Dreptăţii*“:

„*Sĕ-'şi insemneze bine toţi Românii,*
„*că dintre şepte archierei români,* —
„*trei greco-orientali şi patru greco-cato-*
„*lici* — **numai cei greco-orientali,**
„în frunte cu metropolitul **Mi-**
„**ron** — mult criticat din partea unor
„mari naţionalişti cu patentă — **au**
„**grăbit la Budapesta, ca sĕ-şi facă**
„**datorinţa faţă de neamul şi bi-**
„**serica lor**!“

Sĕ-'şi însemneze fie cine acest remarcabil pasagiu, ḑicem noi cu atât mai vîrtos, cu cât — de sigur — vor veni éraşi timpuri, când ómeni, cari umblă cu 2 bani în 3 pungi din nou vor fi representaţi lumii ca mari apostoli ai némului românesc.

Din casa magnaţilor.

— Raport special. —

Budapesta, 6/18 Decembre, 1897.

Abia s'a desbătut şi votat în camera deputaţilor proiectul de lege despre numirea comunelor şi a altor localităţi Vineri în 28 Novembre (10 Decembre) şi Vineri în 5 17 l. c. a şi fost presentat casei magnaţilor spre pertractare şi primire. Astfel archiereii ortodoxi români au plecat la Budapesta, spre a-şi face datorinţa dictată de interesele bisericei, în fruntea cărei a stau.

Escelenţia Sa, Inalt Preasânţitul archiepiscop şi metropolit *Miron Romanul*, a plecat Joi, ca Vineri împreună cu ceialalţi 2 archierei sĕ fie la locul sĕu în casa de sus şi sĕ pótă descoperi cuvêntul bisericei faţă cu un proiect, care devenind lege vatĕmă interesele bisericei şi drepturile credincioşilor, ce o compun.

Şedinţa în casa de sus s'a început la órele 12 din ḑi sub presidiul baronului *Vay Béla*, fiind presenţi membrii puţini, de tot vr'o 40 inşi.

Episcopatul ortodocs sêrbesc şi cel gr.-cat. român n'a fost representat prin nimenea, ér dintre archiereii romano-catolici era present numai archiepiscopul dela Kalocsa Georgiu *Császka*. Membrii mireni ai naţionalităţilor asemenea au lipsit.

Dintre ministrii erau de faţă trei inşi: *Perczel Dezső*, baron *Fejérváry Géza şi Lukács Làszló.*

Deschiḑêndu-se şedinţa se ia spre scire introducerea in lista magnaţilor a membrilor noi: *Samuil Hettyey*, episcop în Pécs şi grof *Szapáry László*, guvernor al Fiumei; şi se suspinde la cererea judecătoriei cercuale din Heves dreptul de imunitate al membrului grof *Almássy Tassilo*, ér după aceste se pune la ordinea ḑilei proiectul despre numirea comunelor şi a altor localităţi.

Se cetesce mai întâiu raportul comisiunii juridice a casei de sus, cu care se promovéză la plenul casei numitul proiect, şi preşedintele întrébă, décă are cineva în general ceva de observat cu privire la acest proiect?

Escelenţia Sa, Inaltpreasânţitul archiepiscop şi metropolit Miron Romanul, cerênd cuvêntul, se scólă şi propune luarea proiectului dela ordinea ḑilei şi amânarea discuţiunii asupra lui pe altă ocasiune mai potrivită. Escelenţia Sa şi a motivat propunerea cu cuvintele publicate deja în numĕrul trecut al fóiei nóstre.

După Escelenţia Sa se ridică imediat ministrul de interne Perczel şi, luând în calitate de ministru de resort cuvêntul, indică, că numai pe scurt voesce se expună punctul de vedere al statului faţă cu propunerea făcută.

A lua proiectul acum dela ordinea ḑilei — ḑice ministrul — ar însemna după părerea lui a potenţa agitaţiunea şi animositatea, deşteptate din acest incident — şi pe cari unii mai voesc a le continua şi susţinea. Acest proiect de lege a fost cunoscut şi înainte de pertractarea lui în dietă, l'au cunoscut deci şi aceia, cari au luat posiţie contra lui, şi póte chiar mai bine decât aceia, cari îl apróbă, deóre-ce l'au studiat mai deaprópe. După părerea lui prin amânare nu s'ar ajunge nici decât scopul, care tinde la liniştirea spiritelor; cere deci, ca proiectul sĕ se pertracteze imediat.

Terminând ministrul se ridică Preasânţitul episcop al diecesei Aradului, *Ioan Meţianu*, şi declară: că se alătură la propunerea de amânare a Escelenţiei Sale metropolitului *Miron Romanul*.

Acéstă declaraţiune o face şi Preasânţitul episcop al diecesei Caransebeşului, *Nicolau Popea*.

Punêndu-se propunerea Excelenţiei Sale metropolitul nostru la vot, aceea întrunesce numai voturile archiereilor ortodocşi români, deci cade, şi imediat se pune la ordinea ḑilei desbaterea specială asupra proiectului, după paragrafi.

Un notariu, baronul *Nyáry*, cetesce textul proiectului statorit de comisiunea casei magnaţilor, paragraf de paragraf, şi preşedintele provócă pe magnaţi aşi face eventualele observări.

Escelenţia Sa metropolitul *Miron Romanul* cere aprópe la fiecare paragraf cuvêntul şi propune mai multe modificări, ştergeri ori amandamente la proiectul comisiunii.

Ministrul ia totdéuna după Excelenţia Sa cuvêntul şi pe cele mai esenţiale, cari tind a apăra şi scuti drepturile naţionalităţilor nemagiare şi a ferí limbele lor de influinţa vătĕmătóre a proiectului din chestiune, se încércă a le combate; ér dóue amandamente mai neesenţiale le primesce

O privire mai uşóră asupra modificărilor propuse se póte face cetind întreg proiectul presentat din partea Escelenţiei sale metropolitului nostru, publicat în numĕrul anterior, şi considerând, că textul cu litere cursive formézá amandamentele propuse de Escelenţia Sa spre primire, ér textul cu litere grase era propus pentru eliminare din proiect.

Mai esenţială este propunerea cu privire la schimbarea §-lui prim, întru cât aceea pretinde o stilisare mai lămurită, şi admite între restricţiunile legii presente folosirea oficiósă a numirilor, ce obvin în limba provincială a diferitelor ţinuturi locuite de naţionalităţi

Primirea acestei propuneri ar fi fost cu atât mai favorabilă, cu cât în casuri nu destul de explicite este cunoscută bunăvoinţa guvernului de a esplica tóte în defavorul popórelor nemaghiare.

Ministrul Perczel afirmând, că ceea-ce doresce Escelenţia Sa este cuprins în paragrafii ulteriori şi astfel ţinênd schimbarea propusă de superfluă, cere primirea textului original. Casa de sus, cu escepţiunea archiereiloă ortodocşi români, primesce §-ul prim în stilisarea originală.

Adausul cuvêntului „oficial“ (hivatalos) în contextul paragrafului 2 şi 4 se pare neînsemnat, dar totuşi câştigă însemnătate prin restrîngerea guvernului la statorirea numirilor numai în afaceri oficiale.

Escelenţia Sa metropolitul propunênd aceste adausuri, îşi esprimă speranţa, că nici ministrul nu le va esceptiona, neavênd a se estinde legea asupra numirilor folosite în diferitele limbi provinciale.

Ministrul Perczel şi primesce acele amandamente şi cu el întrégă casa.

La §-ul al 2-lea, alinea a dóua, Escelenţia Sa propune ştergerea cuvintelor tipărite cu litere grase:

Ministrul de interne 'şi esercéză acest drept cu ascultarea comunelor concernente şi a adunării generale municipale, **între marginile trase prin §-l 1 al legii presente, precum şi prin interesele generale ale ţerii**, *şi* cu posibila considerare a dorinţei comunelor interesate.

Stergerea o motivéză cu presupunerea şi temerea, că acele cuvinte pot cuprinde o intenţiune departe ducĕtóre.

Temerea esprimată de Escelenţia Sa este desigur fórte justificată, căci în patria nóstră mai ales în deceniile din urmă numai *interesele generale ale ţerii* poliglote nu se iau în considerare; ci din contră guvernul va înţelege sub „interesele ţerii“ de sigur interesul unei singure rasse, a celei magiare. Stergerea acelor cuvinte era deci favorabilă *adevĕratelor* interese ale ţerii şi în special nóuĕ nemaghiarilor.

Ministrul de interne susţine, că partea a cărei ştergere se pretinde tocmai îngrădesce voia ministrului, pe când eliminându-se, ministrul ar avé mână mai liberă la regularea afacerilor din chestiune; dar de sigur nici ministrul nu a creḑut în adevĕrul celor ce le-a ḑis şi susţinut.

Una din cele mai vătĕmătóre, ba putem ḑice draconice disposiţiuni mai ales pentru sentimentele şi tradiţiunile nóstre cele mai scumpe atât istorice, cât şi familiare etc. cuprinde următorul pasagiu din §-ul 4. de sub litera *e*):

Problema „comisiunii regnicolare pentru matricula comunală“ este între altele a face propuneri cu privire:

e) la tóte disposiţiunile, cari sunt necesare *pentru esecutarea legii presente* **spre acel scop, ca numele de comune şi de alte locuri statorite cu autenticitate publică, sĕ se lăţéscă cât mai în general, şi sĕ devină tot mai mult esclusive nu numai în usul oficial, ci şi în referinţele sociale.**

Escelenţia Sa propune, ca sĕ se priméscă amandamentul cu cursive, ér partea típărită cu litere grase sĕ rĕmână peste tot afară; avênd legea a se mărgini numai la afacerile administrative oficiale, ér nu a se estinde şi a întra până şi în referinţele interne ale vieţii sociale.

Acésta este o violentare a dreptului individual.

Fără îndoială însemnată modificare este şi cea propusă de Excelenţia Sa metropolitul *Miron*, cea dela paragraful 5, care privesce corespondenţa bisericilor şi a comunelor, cari au dreptul a coresponda în limba naţionalităţii, ce le compun.

Excelenţa Sa — tinḑênd la asigurarea acestui drept cu tóte consecuenţele — propune, ca în casurile acele, când actele etc, sunt redactate în limba statului, sĕ se foloséscă numai numirea oficială a comunelor; ér décă actele etc. sunt redactate în una din limbile, ce se folosesc în diferitele ţinuturi ale ţĕrii, atunci sĕ se foloséscă şi numirile comunelor corĕspunḑĕtóre limbei respective.

Escelenţia Sa motivéză amandamentul acesta cu drepturile garantate comunelor şi bisericilor prin legea naţionalităţilor. Comunele pot avé ca limbă protocolară o limbă a unei naţionalităţi din ţéră. Aceste au dreptul a coresponda cu autorităţile comitatense în limba respectivă, décă ea este şi la comitat limbă protocolară. Aceste drepturi sĕ estind şi asupra bisericilor autonome.

Fiind deci actele redactate în una din limbile provinciale, şi numirea comunelor *din dat* trebue sĕ fie în límba respectivă, căci datul e o parte intregitóre a actului întreg.

Membrul grof *Andrássy Aladár* luând şi el cuvêntul arată, că nu consimte cu aceea, ca bisericile sĕ se oblige la folosirea exclusivă a numirilor oficiale, căci acésta ar însemna un amestec în afacerile şi viéţa internă a bisericilor, deci propune, ca începutul §-lui 5 sĕ nu se priméscă în stilisarea comisiunii juridice a casei de sus, ci în stilisarea făcută de camera deputaţilor, dar cu escluderea cuvêntului „**bisericesc**“, care adaus a fost propus de deputatul dietal Szentiványi.

Ministrul de interne acceptéză propunerea lui Andrássy, care restabilesce textul original, statorit din partea guvernului, ér modificările propuse de Exelenţia Sa le respinge, sub cuvêntul, că în casul primirii lor, legea nu va corespunde intenţiunei, ce a produs-o, şi scopului, pentru care se aduce.

Punêndu se propunerile la vot, se primesce propunerea magnatului Andrássy, ér a Escelenţiei Sale cade, fiind sprigínită numai de archiereii ortodocşi români.

Astfel §-ul 5 sĕ primesce cu escluderea cuvêntului „*egyházi*“ şi prin acésta rĕmâne probabil neatins dreptul bisericilor de a numi comunele în, afacerile ei interne în limba naţionalăă — avênd a se folosi numirea oficialle numai în corĕspondenţele ei cu organele statului şi cele administrative, — de cumva espresiunea „*precum şi intr'alte (acte) oficiale* dela începutul paragrafului 5, notată şi în textul următoriu cu litere grase:

§. 5.

In scriptele de stat, municipale *şi* comunale, **precum şi intr'altele oficiale,** pe sigilele, stampiliile şi tăbliţele de signale ale comunelor, apoi . . . . . .

nu se va explica în acel înţĕles, că ea se referesce la actele, scriptele etc. şi *bisericesci*.

Cu privire la §-ul 6 nu s'a făcut nici o observare şi astfel preşedintele declară proiectul de primit si în desbatere specială, şi în urma acestora vom avé de nou de înregistrat un atac injurios la adresa drepturilor, sentimentelor şt tradiţiunilor nóstre naţionale.

Deca.

Salarisarea preoților din partea statului. Intr'una din ședințele ultime ale comisiunei financiare din parlamentul nostru, Fenyvessy Ferencz a întrebat pe ministrul de culte și instrucțiune publică Wlassics despre proiectul de lege despre congruă și despre autonomia catolică.

Ministrul a rĕspuns, că referitoriu la completarea emolumentelor preoțesci a preoților de confesiuni acatolice în tot casul va subșterne camerei proiectul de lege respectiv încă înainte de pertractarea budgetului.

Resolvarea cestiunei privitóre la congrua preoților catolici formézā obiect de desbatere separată.

Referitoriu la autonomia catolică ministrul declară, că punctul de vedere al guvernului l'a făcut acesta evident primatelui. într'un memorand, din care reiesă, ca guvernul consimte cu o autonomie, carea nu vine în contradicere cu legile țerii, și anume cu §. 6 al Art. de lege III din 1848 referitoriu la denumirea archiereilor, cu §. 7 al aceluiași articol de lege, referitoriu la fondul religionariu, fondul de instrucțiune și fondul academiei, și cu articolul de lege din 1883 referitoriu la școlele medii. Exerciarea dreptului de patronat al Maj. Sale este asigurată în tótă întregimea lui între cadrele constituțiunei.

Revista politică

Din parlamentul magiar. In casa representanților decurge pertractarea proiectului de lege despre vămi și banca austro-ungară. Inainte de presentarea acestul proiect de lege în parlament apróре tóte partidele politice magiare pretindeau desfacerea totală a Ungariei de către Austria, susținêndu-se numai uniunea personală; dar decând s'a presentat acest proiect de lege spre desbatere, pare, că li e trică de acéstă despărțire, și numai Kossuthiștii o mai pretind. Dilele trecute contele Apponyi a pledat cu mare aparat oratoric pentru primirea acestui proiect din partea camerei, pe cum se susține, din puncte de vedere mai înalte de stat.

Va sĕ dică, când e la adecă, recunosc și Magiarii, că nu-și pot susține hegemonia fără sprijinul Germanilor austriaci pe contul celorlalte popóre nemagiare și negermane din monarchia austro-ungară.

Din Bucovina.

De-ale fondului religionar gr. or. Cetim în „Patria" din Cernăuți: Menirea fondului este pentru biserica ortodoxă. pentru clerul ei, și apoi pentru școli. Biserica ortodoxă póte fi fudulă — că are un fond bogat, — nu se póte însĕ mândri cu folósele ce-i aduce acest fond.

Biserici puține se zidesc, mulți parochi și toți cooperatorii n'au case. Dotațiunea clerului e rea, ameliorarea salariilor trăgénéză, — de dragul cui?

Pentru aceea trăiesc acei vecini bine din folosurile fondului nostru, pentru cari nu-i menit.

Așa Iesuiții capĕtă lemne, călugărițele dela „Maria familie" capĕtă lemne gratis, pentru că-s rom-cat și nu gr. or. — Amploiați și nu fii de-ai bisericei nóstre — și cu salare mari; pentru pădurari se zidesc palaturi, pentru că peste 3/4 din ei sunt rom. cat. și nu gr. or.

„Societatea Dómnelor Române" a cerut în anul trecut lemne pentru internatul de fetițe și nu i-sa dat, pentru că servesce pentru scopuri greco-orientale.

Internatul de băeți român a cerut lemne și nu a primit, pentru că de-asemene servesce pentru scopuri gr. or.

Preoților spre a le ameliora salarul, cere guvernul statificarea școlei reale, probabile și a gimnasiului din Suceava.

Sĕ fim mulțămiți cu așa o stare de lucruri? Póte cineva sĕ fie mai rĕu tratat? Póte sĕ fie dreptul cuiva mai grav jignit? Óre nu e timpul suprem, ca fiii bisericei sĕ și dee seamă de cele ce se întâmplă cu averea fondului și sĕ facă o cerere la Majestatea Sa?" — Astfel „Patria".

Pare, că biserica gr. or. română din Bucovina adi s'ar afla în starea bisericei nóstre când preoții acesteia plăteau dijme preoților de alte confesiuni, purtau în lectică pe superintendenții reformați și țineau cânii de vênătóre ai domnilor feudali.

Nu e mirare, când suntem atât de nepăsători față de ce e al nostru și blândeța evangelică față de străini ne-a degenerat în lașitate și slugărnicie.

Numai așa s'au putut face străinii stăpâni în casa nostră.

Iî vom puté scóte órecând?

Cu greu! căci suntem divisați, și noi inșine nu ne respectăm ce e al nostru, ci dăm ântâetate totdéuna la ceea-ce a venit dela străini.

Dómne, până când tot așa?!

Din România.

Lege în contra duelului. Din incidentul duelului cu tragic sfêrșit întêmplat dilele trecute între dl N. Filipescu fost primariu al Bucurescilor și între dl E. Lahovary, redactorul diariului „L' Independance Roumaine" în care cest din urmă a fost omorît, Dl V. A. Morțun a criticat aspru duelul în ședința din 29 Nov. a. c. st. v. a camerei. Critica acésta a dat ocasiune ministrului de interne dlui Ferechide a face nisce declarațiuni la cari nime nu s'a așteptat, cu atât mai vîrtos nu de pe banca ministerială.

Étă ce a dis dl Ferechide pe scurt:

Ori ce s'ar dice, e sciut de toți, că moravurile sunt mai puternice decât legile. Regretă, că moravurile pressei în loc sĕ micșoreze rĕul, pe di ce merge îl agravéză. Crede, că nenorocirea de adi va face ca pressa pe viitoriu sĕ-și stăpânéscă condeiul.

Va sĕ dică Dsa se pare, că recunósce superioritatea moravurilor, fie bune, fie rele, asupra legilor, cari au menirea de a stârpi moravurile cele rele și de a întări pe cele bune.

La acésta declarațiune i-a rĕspuns dl P. S. Aurelian în următórele:

Neapărat, dlor vĕ veți mira, că intervin în discuțiunea acésta. Voesc sĕ relevez numai trei puncte din cuvêntarea d-lui ministru de interne, în scopul de a servi atât pe majoritate cât și partidul național-liberal.

Primul punct este, că dl ministru de interne a lăsat sĕ se înțelégă, că duelul e în moravurile țĕrei acesteia. Nu împărtășesc părerea acésta și cu Istoria a-și putea dovedi că duelul nu a fost și nu este în moravurile țĕrei nóstre; el este o marfă de importatiune séu de contrabandă, o camelotă întrodusă din străinătate. In trecutul nostru n'a existat și nici odată el nu s'a practicat în România.

Aș putea dice fără teamă de a fi desmințit, că până și cuvêntul a fost străin în limba nóstră. Nu, nici odată duelul n'a fost în deprinderile Românilor. Neam blând și îngăduitor, pacinic și tolerant, noi Românii n'am fost deprinși a spăla prin sânge neînțelegerile. Furtuni violente, neînțelegeri de tot feliul, au fost aranjate prin buna înțelegere.

Mai mult, nici odată la noi neînțelegerile n'au lăsat acele urme de vendetti ca in alte țĕri. După cum ne a ferit D-deu de feudalitate occidentală, de spadasini, de baroni rĕsboinici, tot asemenea ne-a ferit și de bóla duelului. El, duelul, este încă odată o nenorocită contrabandă.

Prin urmare sĕ nu punem în spinarea țĕrei asemenea deprinderi, pe cari nu le are și nici nu le-a avut vr'o dată. (Aplause).

Al doilea punct este acela din care a reeșit întru câtva, din cuvintele dlui ministru justificarea instituțiunei duelului.

D. M. Pherekyde, ministru de interne: m'ați înțeles rĕu.

D. P. S. Aurelian: Dați-mi voe sĕ protestez și contra acestui punct, fiind-că nu cred eu că este bine ca dela banca ministerială sĕ emane idei relative la patronarea unei asemenea instituțiuni barbare, (Aplause) care nu e decât o rĕmășiță a unor veacuri de tristă memorie. (Aplause).

Dacă sunt și astădi ómeni, cari practică aședĕmintele medievale, ca duelul și altele, există și alte urme din aședĕmintele trecute pe cari progresul le face sĕ dispară din ce în ce, cel puțin aci la noi, unde duelul nu e decât o importațiune străină, sĕ nu-i dăm caracterul unui aședĕmênt, ci sĕ'l blamăm așa precum merită.

In ceea ce privesce presa d-lui ministru de interne, i-au scăpat cuvintele, că acei, cari țin condeiul în mână, sĕ se modereze.

D-lor de bine, de rĕu, avem și noi o pressă, avem libertatea cuvêntului și a condeiului; eu scriu de 40 de ani, dar dați-mi voe se mĕ întreb: după care cod trebue sĕ ne conducem în scrierile nóstre? Cum sĕ ne moderăm? Unde începe moderațiunea și unde începe excesul?

Intêmplarea nenorocită pe care o regretăm cu toți, are de causă un articol de pressă, articol pe care l'ați citit de sigur și d-vóstră, pe care eu l'am citit de dóuĕ-ori și sĕ'mi dati voe sĕ Vĕ spun, că n'am găsit nimic în el, care sĕ pótă indigna în așa grad, încât sĕ justifice duelul. (Aprobări).

De alt-fel este sciut, că în pressa nóstră de multe ori discuțiunile sale sĕ fac pe un ton fórte ridicat în comparațiune cu articolul despre care vorbesc.

Nu avem însĕ ce face, căci abaterile cuvêntului și ale pressei trebuesc suportate de óre-ce ele sunt legate de regimul nostru constituțional, la care trebue adăugat și temperamentul nostru óre-cum meridional. Sunt cel din'tâiu a regreta excesele de condeiu și de vorbire. Nu le am practicat nici odată, însĕ le am suferit.

Și aceste excese nu prin duel vor dispăré, ci prin cultură, prin îmblândirea moravurilor.

Audeam adinéori pe dl Fleva, că în Anglia sunt dați afară din armată oficerii, cari se bat în duel.

D. N. Fleva. Este fórte exact.

D. P. S. Aurelian. Apoi dacă în Anglia, o țéră eminamente civilisată și unde libertatea cuvêntului și a condeiului este proverbială, se iau mĕsuri riguróse contra duelului, cum putem noi sta nepăsători. mărginindu-ne a învita presa și oratorii sĕ-și modereze vorbirea, de teamă, ca sĕ nu ne întâlnim cu duelul? Luați mĕsuri aspre contra duelului. (Sgomot).

Am socotit dlor deputați, cum că este bine, ca aceste cuvinte sĕ fie relevate, pentru-ca nu cum-va sĕ se acrediteze, dacă maioritatea ar trece cu vederea declarațiuni, cari nu mi se par potrivite nici cu principiile, nici cu programul nostru, nici cu progresul de astă di.

Dl ministru de interne m'a întrerupt dicêndu-mi, că nu l'am înțeles bine.

Eu cred, că nu numai eu, dar și Camera l'a înțeles, căci a protestat sgomotos. In tot casul am credut de datoria mea sĕ nu las fără rĕspuns cuvintele rostite de pe banca ministerială, și acésta incă odată, pentru-că sunt convins, că duelul este o deprindere barbară, necunoscută Românilor și nici pe departe nu trebue sè căutăm a'l justifica. (Aplause).

* * *

Pentru împedecarea lățirei maniei duelului și pentru stîrpirea lui cu totul în România, din inițiativa parlamentară s'a supus camerei următoriul proiect de lege motivat astfel:

Domnilor deputați,

De câte-ori se presintă fapte cari pun în pericol siguranța publică, și legile existente nu sunt îndestulătóre spre a protege, e de datoria cea mai imperiósă a legiuitoriului sĕ ia la timp mésurile necesare. Evenimentul dureros de acum câteva dile ne arată în destul că, trebue sĕ ne alarmàm și sĕ punem cât mai curênd un frêu unui învechit obiceiu din alte țĕri și care pare a se infiltra ca modă și în societatea nóstră. Dacă în însăși țĕrile în cari mai persistă duelul ca rĕmășiță de tradițiuni și prejudecăți naționale, legiuitorii se luptă ca sĕ-l stîrpéscă, cu atât mai mult noi suntem datori sĕ prevenim, ca rĕul strĕin sĕ nu se întindă și sĕ prindă rădĕcini.

Prejudecata, că onórea n'ar putea fi satisfăcută fără o reparațiune pe cale de duel, este nu numai absurdă și contrară bunului simț, interesului siguranței publice și principiului de ordine, că nimeni nu-și póte face singur justiție, dar încă și ofensatóre pentru tradițiunile nóstre naționale. Óre ar putea cineva îndrăsni sĕ susție, că tóte generațiunile nóstre anterióre, necunoscênd duelul, au trăit fără noțiunea de onóre.

Adi, în ori-ce societate civilisată, fie monarchică fie republicană, nimeni, nici în doctrină, nici în legislațiune, nu mai discută dacă duelul trebue pedepsit fie după principiile generale din codul penal, fie mai cu sémă ca un delict special. Tótă diferența e numai în natura și gradațiunea pedepselor, precum și în specificarea faptelor.

Noi am pĕstrat principiul legislațiunei nóstre actuale, că duelul este un delict special și am combinat un proiect de lege, care ni se pare, că ne-ar garanta mai bine contra năpustirei rĕului pe care voim cu desévêrșire al stîrpi cât mai curênd.

Din inițiativă dar parlamentară, vĕ supunem dlor deputați, în desbaterile dvóstră. alaturatul

Proiect de lege.

Art. unic. — Art. 258 și 259 se modifică precum urméză:

Art. 258—1) Ori cine va provoca la duel, séu va face provocarea în numele altora, fie în ori ce mod, dacă n'a urmat duelul, se va pedepsi cu închisóre dela 20 dile până la șese luni.

2. Dacă cel, care a făcut provocarea, nu va fi însuși unul din combatanți séu din martori, și va urma duelul, se va pedepsi dela șése luni până la doi ani.

3. Acela, care într'un duel servindu-se de arme, nu a ocasionat nici omor, nici răniri, se va pedepsi la închisóre dela un an până la trei ani.

4. Când ar fi resultat răniri, pedépsa va fi dela trei ani până la cinci ani, ér dacă a urmat mórte, dela cinci ani până la dece ani.

5. In tóte casurile de mai sus, circumstanțele atenuante nu sunt amdmisibile.

Ori-cine va fi condamnat la vreuna din pedepsele provĕdute mai sus, va perde dreptul de a ocupa funcțiuni și oficii publice și tóte drepturile cetățenesci fără a mai fi nevoe de o pronunțare judecătoréscă, cu disctincțiunile următóre:

a) In casul dela Nr. 1 de mai sus, pe termin de un an.

b) In cel de sub Nr. 2 pe termin de doi ani.

c) In cel dela Nr 3 pe termin de trei ani, și

d) In cel dela Nr. 4, în cas de răniri, pe termin de dece ani, ér în cas de mórte pe tótă viața.

7. Martorii, medicii și chirurgii asistenți la duel, vor fi pedepsiți în aceleași casuri și cu jumĕtate din aceleași pedepse de mai sus. In casul când perderea drepturilor e pe viață, ea va fi pe timp de 20 de ani.

Românii, cari vor sĕvêrși vre-unul din tóte delictele de mai sus, pe teritoriul unei țĕri străine, vor fi urmăriți și supuși la aceleași pedepse chiar dacă după legile acelei țĕri n'ar constitui delicte.

9. Arestarea preventivă este obligătóre în tóte casurile de mai sus, și nu se va putea acorda nici liberarea pe cauțiune.

Art. 259.—1). Ori-ce funcționar polițienesc séu administrativ, care avênd cunoscință nu va fi împedecat sĕvêrșirea vre-unuia din delictele provĕdute în articolul precedent, se va pedepsi cu închisórea dela 10 dile până la doi ani.

2. Ori-ce funcționar public însărcinat de lege cu urmărirea delictelor, avênd cunoscință de sĕvêrșirea vre-unuia din delictele specificate în articolul precedent, și nu va urmări pe cei culpabili, se va pedepsi cu închisórea dela un an până la trei ani.

3. Funcționarii prevĕduți în ambele aliniate de mai sus, vor perde de drept capacitatea de a ocupa funcțiuni publice pe termin de un an, cei de sub al. 1-iu și de trei ani, cei de sub al 2-lea.

4. Acțiunea publică contra acestor funcționari se va putea întroduce în justiție de-a dreptul chiar numai după plângerea părței.

P. S. Aurelian, B. M. Missir, I. Poenaru Bordea, I. St. Brătianu, C. Lecca, St. Sendrea, Vasile Lascar, Em. Porumbaru, N. Xenopol, C. Dumitrescu-Iași, Dobrovici I. Mincu, Villacros, Em. Costinescu, N. I. Constantinescu-Buzĕu, G. Ștefănescu-Gogu, Gh. Dem. Teodorescu, C. G. Vernescu, și alții.

Er la senat alt proiect cu următórea motivare:

Subsemnaţii:

Avênd în vedere garantarea tuturor libertăţilor;

Avênd în vedere cele petrecute cu ocasiunea unei polemice de pressă;

Avênd în vedere, că „Duelul“ e o disposiţiune nenorocită întrodusă în codul nostru de represiune, contrarie datinelor nóstre strămoşesci, contrarie organisărei unui Stat modern;

Avênd în vedere, că „Duelul“ e o usanţă mediavelă, care avea raţiunea de a fi în o societate neorganisată;

Avênd în vedere că „Duelul“ nu e basat pe principiul dreptului divin;

Avênd în vedere că „Duelul“ avea raţiune de a fi când cetăţénul nu găsia apĕrare în protecţiunea legilor;

Considerând, că Statul Român a organisat pe calea libertăţii şi democraţie, şi tóte drepturile cetăţenilor sunt garantate prin legiuiri, şi bucurarea tuturor drepturilor e asigurată prin disposiţiile judecătoresci în hotărîrile ei:

Pentru aceste motive, subsemnaţii propunem ştergerea din codul penal a secţiunei a VI-a „Despre Duel, a articolelor 258, 259, 260 şi 261, rĕmânênd acest delict crimă ordinară de omucidere cu voinţă, pândire şi precugetare.

Şi propunem urmâtorul proiect de lege:

Art. 1. — Ştergerea din codul penal al secţiunei VI. „Despre Duel“: rĕmânênd delicuenţii supuşi provisiunilor şi penalităţilor din codul penal pentru faptul de omucidere cu voinţă gândire şi precugetare.

Art. 2. — Provocarea duel constitue crima de tentivă de omor cu voinţă, pândire şi precugetare.

A. C. Viişorénu, Al. V. Mortzun, Dr. Bucşenescu, A. Antonescu, R. S. Campiniu, N. Mănescu-Călăraşi, N. Ionescu, I. Procopie-Dimitrescu.

Noutăţi.

Avis. Reuniunea femeilor române din Sibiiu va arangia în carnevalul proxim, anume în 5 Februariu st. n. 1898, în sala cea mare dela „Casa socială“ (Gesellschaftshaus) un *bal* pentru scopuri culturale.

* * *

Măcel în comuna Tisoviţa. In apropiere de Mehadica, în comun *Tisoviţa*, s'a sĕvârşit în 16 a lunei curente un măcel îngrozitor de către nişte jandarmi unguri. Românul Iacob *Sêrbu* a fost măcelărit formal, ér alţii răniţi greu.

Vicenotariul din comuna amintită, *Petrovics* György, urgisit în ţinutul acela, neincasând intreg anul nimic din dare, a pornit acum la sfirşitul anului sĕ încaséze impositele în suma totală de pe sermanii ómeni. Pretutindeni slujbaşul e *urmat de jandarmi* şi décă ómenii nu plătesc, căci nu au de unde, sunt maltrataţi. In 16 a curentei pomenitul vicenotar după ce s'a ospătat bine cu jandarmii în casa comunală, a plecat la Iacob *Sêrbu* sĕ încasseze darea. Sârmanul om n'avea la casa sa decât neste ţesături. Când şi acestea au voit sĕ i le confisce, s'a opus oferind notariului deocamdată 2 fl. ne avênd mai mult. Atunci *unul dintre jandarmi l'a lovit cu patul puscei peste cap şi spate apoi a fost luat între baionete şi dus la casa comunală.* La casa comunală notariul cere bani! Omul întrébă cât are sĕ plătească. I respunde, că „6 fl robotă.“ Şi când sĕrmanul om a avut curagiul sĕ spună, că el scie că numai 3 fl trebue sĕ plătească, *a fost legat.* Pentru ce mĕ legaţi — întrebă omul — vĕ dau 2 fl., ér cei lalţi sĕptĕmâna viitóre. Aturci jendarmii sĕ năpustesc asupra lui şi-*l împung cu baioneta în pept.* Omul prinde de baionetă sĕ o scotă din carne şi dă sĕ fugă. La uşă însĕ e ajuns de un jandarm, *care 'i infige baioneta prin spate până în intestine, celalalt jandarm dă foc, glonţul întră prin spatele omului şi ese prin pept, omul cade mort. Glonţul nimeresce apoi pe un frate al nenorocitului Sêrb.* care stetea pe coridor *şi-i rupe o mînă,* şi de nu se oprea în pervazul uşei, póte mai rănea câţi-va ómeni.

S'a pornit cercetare. Jandarmii au fost lăsaţi liberi.

Corespondenţă particulară

a „Telegrafului Român“.

Onorată Redacţiune!

Făgăraş, 7 Dec. 1897.

Duminecă în 5 Decembre a. c. societatea română „Progresul“ din Făgăraş, şi-a ţinut prima sa serată literară. E un obiceiu şi într'adevĕr demn de imitat a se întruni inteligenţă şi popor barem din când în când la un loc, unde uitându-şi de nĕcasurile ḑilnice şi de grijile vieţii îşi face şi câte un moment de distracţie. Acest obiceiu este o legătură puternică, o cimentare a referinţelor bune şi atât de necesară între noi.

Astfel fără pompă, fără multă vorbă societatea Progresul, conform usului din trecut, şi-a stabilit un program modest, dar plăcut pentru serata sa şi în 5 Dec. a. c. a putut delecta publicul present cu prestaţiunile sale.

„Primul punct a fost: „Cucule cu péna sură“ de G. Dima executată de corul societăţii. Atât de frumos, atât de duios rĕsuna în spaţiósa sală dela hotelul Lauritsch, încât la finea cântării ca dintr'un singur suflet s'a esprimat dorinţa publicului de a se repeta. Aplausele nu mai aveau sfêrşit.

Trec peste dialogul: Vespasian şi Papinian“ predat de d-nii Ioan Dejenariu jun. şi Victor Fulicea, precum şi peste disertaţiunea: „Carmen Sylva şi poveştile Peleşului de Ioan Muntean, care au fost cu plăcere ascultate de public, şi voesc, sĕ mĕ opresc la pct. 4. Un duet de citeră esecutat de d-şórele Iulia Toflea şi Helli Ghimbăşan. Era ceva fermecător a privi, cu câtă desteritate lunecau degetele numitelor d-şóre peste strunele citerei. Ambele d-şóre au dovedit în modul cel mai eclatant, cât de sigure sunt în arta de a cânta la citeră. Aplausele nu voiau sĕ se mai sfîrşéscă, şi erau aplause binemeritate.

Punct 5 a fost: Declamarea poesiei „Groza“, de V. Alexandri, declamată de dl Nicolau Aron. Dl Aron a dovedit prin declamarea poesiei, că are pricepere şi talent pentru astfel de lucruri, şi ar fi de dorit, ca cât de des sĕ dea publicului posibilitate, cu ocasiunea seratelor literare a asculta poesiile nóstre românesci pline de atâta farmec. Aplausele şi complăcerea publicului i-au rĕsplătit pe deplin munca.

Punctul 6 a fost pt. de culminaţiune. Vidu: „Stelele“ solo, cântat cu acompaniament propriu pe citeră de amabila d-şóră Iulia Toflea. Ori-cât ar fi de mare dorinţa mea de a descrie, totuşi mi-ar fi imposibil a descrie plăcerea întreg publicului asistent. Ţi se părea, că auḑi din depărtare cântarea fermecătóre şi răpitóre a sirenelor.

D-şóra Iulia Toflea este o putere de prima ordine în ale cântării în sînul societăţii Progresul, şi numai onóre face societăţii amintite.

Cântarea d-sórei Toflea era atât de ademenitóre şi atât de atrăgătóre de priviri ale minţii şi porniri ale inimei, încât nu te mai puteai despărţi de acest farmec. Furtunóse aplause au fost rĕsplata d-şórei Toflea, care a stors admiraţiunea tuturora.

A urmat un duet de sopran şi alt esecutate de Dşórele coriste ale societăţii, care asemenea a fost cu cea mai mare plăcere ascultat şi care în urma aplauselor nesfêrşite a fost bisat. Au urmat apoi câteva melodii naţionale executate de orchestra societăţii érăşi bine sucese. Un lucru plăcut am observat aci. Printre tinerii din cari se compunea orchestr am observat ca prima violinistă pe Dşóra Victoria Toma. Îţi era mai mare dragul sĕ veḑi pe dşóra Victoria Toma cu câtă desteritate purta arcul, aşa, că se părea, că nu atinge córdele violinei, ci numai córdele inimilor ascultătorilor. Dşóra Victora Toma, vĕḑêndu-o între céta de tineri, făcea impresia unui ostrov senin pe ceriul nourat, — senin ca haina albastră ce-o purta, şi senin ca şi privirea ce o arunca plină de încredere peste publicul ascultător.

Au mai urmat încă dóue cântări executate de corul mixt al societăţii, care a lăsat plăcute şi mulţămitóre impresii asupra publcului, ér după aceea vorbirea de încheiere a primei serate literară a societăţii „Progresul“ rostită de zelosul ei preşedinte domnul Dr. Ioan Turcu. Serata acésta a mulţămit pe deplin aşteptările publicului şi cred, că fiecare s'a despărţit cu dorinţa a ne vedea cât mai curênd éră întruniţi la o astfel de séră plăcută.

Dintre Dómnele şi Dşórele presente mi-am putut nota pe urmàtórele dómne: Dna Aron, dna Belle, dna protopopésă Dan, dna Florea, dna Ghimbăşan, dna Hobian, dna Meţian, dna Micu, dna Muntean, dna Silaghi, dna Stoica, dna Toflea, dna Toma şi dna Dr. Turcu şi pe amabilele dşóre: Leniţi Belle, Dămian, Helli Ghimbăşan, Irina Hobian, Elena Mohan, Rosalia Muntean, sororile Elenuţa şi Irina Szilágyi, Rosa Ţinţar, Iulia Toflea, Victoria Toma, amabila dşóră Maria Turcu şi — *Una a lipsit.* —

r

Din tractul Clujului, Novembre 1897.

Onorate dle redactor!

In Nrul penultim a mult preţuitei foi ce binevoiţi a redigia, atingeţi scirea lansată de un ḑiar germân în care sĕ susţine, că Românii din comitatul Clujului etc. cer dearêndul statificarea scólelor lor.

O minciună mai grosolană nu se putea afla ca sĕ-şi pótă ascunde şoviniştii nostri necruţarea cu cari urmăresc scólele nóstre întru a le paralisa şi a le preface în cuiburi de magiarisare.

Tóte comunele sunt cercate a fi seduse, şi acolo unde nu succed momeli, mituiri şi înfricări, cu un cuvênt unde dau de ómeni de bine de ai nostri, cari au tăria a nu se lăsa învinşi cu metaformozarea scólei, aceştia apoi au sĕ se ţină lanţ, sunt persecutaţi de societatea lor de justiţie, cu un cuvênt pe tóte liniile desconsideraţi şi batjocoriţi.

Spre ilustrarea acestora servéscă numai un cas; — în o comună de ale nóstre din acest comitat 5 proprietari unguri aflători în acea comună esoperară scólă de stat în loc cu scopul vĕdit de a trage şi pe cele 150 familii române în ea.

Bieţii români rĕu situaţi materialiceşte fiind ca de comun ce e mai bun în mâna nemeşilor unguri, şi astfel jumĕtate locuitorii români servitori acelora, tot nu au voit odată cu capul aşi lăsa scóla lor română. Ba mai mult, în timpul din urmă fură provocaţi bieţii români de nobilii magiari: că de nu vor sta cu ei sĕ fie una cu scóla, nu vor mai căpĕta de lucru dela ei etc.

Ce rèspunseră însĕ Românii? „Dapoi Măria Ta, cu trupul suntem cam într'a D-V. mână, cu sufletul însĕ vrem sĕ fim liberi, — decât legea, mai bine capul“ şi urmarea fu că pe când bietul Român întra în biserică, Vineri la sĕrbătórea „Intrărei în biserică“ şi pe timpul când în biserica română sĕ celebra sânta liturgie în presenţa totalităţii poporului executorii de dare goleau casele, de bucate haine, vite, etc. şi bieţii copilaşi rĕmaşi acasă plângeau spăriaţi. Pe semne vréu a rumpe pedeca. Redusă şi legea Românului, atunci totuşi s'a putea face ceva. Până când însĕ preotul Român e la culmea chemării sale, — legea nu va slăbí, şi mulţămită Dlui, preoţimea nóstră o arată din destul acésta. Din contră se va întărí „legea“ după ce aḑi poporul de rênd magiar dearêndul alérgă la preotul Român, cu „istálom egy sluzsbát, istálom egy máslujt“ etc.

Aci ar trebui sĕ pipăe domnii dela „Tribuna“ din Arad, şi sĕ afle cât are de suferit preotul Român, câte servicii face némului sĕu, şi cu ce e recompensat? Cu mii de fl. ca Dlor? Ba nici cu cruceri.

Dar sĕ revin, — nu poporul nostru sĕ îmbie la scólă de stat, ci stăpânirea comite totul pentru al insgheba acolo.

Poporul sĕ apĕră cât póte şi jertfesce totul pentru scóla nóstră confesională, fără care vrea a nu mai trăi. *„Clujanul“.*

PARTEA SCIENTIFICA ŞI LITERARA

(Urmare).

Brassói lapok, 9 Novembre, 1897. Nr. 129.

Abcdariu magiar. Sub titlul acesta a apărut în Sibiiu un abecedariu şi carte de cetire magiară, care e scris pentru şcólele elementare cu limba de propunere română, dară care e potrivită şi pentru studiu privat pe séma acelora, cari în legătură cu cetitul şi scrisul unguresc voesc sĕ înveţe unguresce pe basă gramaticală, căci pe cele 88 de pagini ale acestui op didactic nu numai cu piese de cetit făcute din gruparea metodică a literilor unguresci şi tipărite cu gust pe o hărtie elegantă se va întêlnì elevul, ci îndată la terminarea literilor mici va învĕţa împărţirea sonurilor, va se ḑică primele cunoscinţe fundamentale gramaticale, şi âncă în o formă simplă şi uşóră, încât nu mai e trebuinţă de instructor.

Cartea e împărţită în 2 părţi, partea primă are de scop cunóscerea literilor mici şi mari, a 2 parte cuprinde piesele de cetit.

Atât ordinea şi împărţirea materialului din partea primă, cât şi alegerea pieselor de cetit arată, că autorii sunt bărbaţi de şcólă, cari nu numai din teorie cunosc principiile pedagogice, ci ei înşişi s'au ocupat în practică cu aplicarea acelora, şi cei ce au scris, o au făcut pe basa studiului spiritului elevului şi cu aplicarea esperienţelor câştigate. Acésta o documentéză mulţimea de poesióre de variu cuprins, de care aflăm în partea a dóua, cari sunt ca şi gimnastica limbei, ca şi eserciare a esprimărei ceea ce este prima condiţiune la învĕţarea unei limbi străine; acésta o indică nimerita deducere a regulelor gramaticale din singuraticele piese de cetit, apoi înşirarea, cuprinderea lor în forme simple, şi acésta în 2 limbi, prin ce nu numai procederea învĕţătoriului se înlesnesce, ci cartea se póte folosì şi pentru studiu privat.

Cuprinsul cărţii — şi prin urmare şi valórea pieselor — se întregesce prin partea a treia, care pe 22 de pagini cuprinde vocabulariul cuvintelor din carte, aşa, că nu este cuvênt, care sĕ nu fie explicat, sĕ nu fie tradus în limba română, şi sĕ nu se afle în vocabulariu.

Eserciţiele de cetit dela literile mici şi mari cuprind în sine proverbe şi sentenţe patriotice, piesele de cetit sunt alese din descrieri séu naraţiuni luate din cercul eserciţielor de vorbire şi înţeles. Cu un cuvênt asesorul consistorial gr. ort. Mateiu Voilean şi profesorul director Petru Bot, autorii cărţei, au făcut bun serviciu învĕţătorilor colegi români, càci nu numai le-au înlesnit lucrarea, ci le-au asigurat un mai mare resultat la învĕţarea limbei magiare.

După tóte aceste voesc sĕ dau espresiune dorinţei mele, că în interesul resultatului, al continuităţii şi al colegilor români ar fi de dorit, ca ăncă înainte de începerea anului şcolariu viitoriu sĕ apară şi partea a dóua.

Preţul cărţii, legate în table tari, este 25 cr.

(Va urma.)

Poşta redacţiunei.

Dlui *Ioachim Muntean* paroch gr or. în *Gurarîului.* Unele din documentele trimise se vor publica, altele fiind publicate deja dintr'alt loc, e superfluu a le mai publica şi-a dóua óră în fóia nóstră. Cele publicânde se vor publica însĕ numai adunânduni-se material pentru cel puţin o cólă tipărită, intenţionându-se a se continua cu colecţiunea de Documente pentru limbă şi istorie întreprinsă de Il. Sa Dl Archimandrit şi vicariu archiepiscopesc Dl Dr. Ilarion Puşcariu. Deci trimite-ne şi celalalt material, ca sĕ alegem eventual din el ceea ce se póte publica în acéstă colecţiune. Cu privire la publicarea Aforismelor şi proverbelor poporale“, ce ḑiceţi, că le aveţi adunate, nu ne putem exprima, până nu le vom vedé. Deci, vĕ rugăm, sĕ ni le trimiteţi şi pe acestea.

Dlui *I. Paicu* învĕţătoriu. Cu afscerea despre adunarea generală a reuniuni învĕţătorilor din districtul Târnavelor, adresaţi-vĕ la Preavenerabilul Consistoriu archidiecesan.

Mătasă-foulard dela 60 cr. până la fl. 3.35 de metru — japoneză, chineză etc. în cele mai nouĕ mostre şi colori, precum şi **mătasă-Henneberg** négră, albă şi colorată dela 45 cr. până la fl. 14.65 de metru, lucie, vărgată, mostrată, damast etc. (circa 240 calităţi diferite, 2000 colori şi dessinuri etc.). Mărfurile comandate precum şi *mostrele le expedéză cu întórcerea postei în casă, franco şi scutite de vamă,* **fabricile de mătasă din Zürich** ale lui **G. HENNEBERG,** (*furnisor de curte c. şi r*) Scrisorile adresate în Elveţia sunt a se provedé cu marcă de 10 cr., cărţile postale cu 5 cr. Comandele scrise în limba română sĕ execută punctual. [45] 13

Mântuire de beţie.

pentru totdéuna cu **thee antialcoholică.** Cel mai bun mijloc probat. Cel mai deplin succes garantat. **Efectul** fără a sci dinainte acelaşi, e sănĕtos şi întăresce stomachul. Singura espediţie: **Ph. Wenck, Worms a. Rh.,** fco. ramburs 1 pachet 10 Mc. [230] 3—6

Redactor prov. **Gavriil Hango.**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 137. Sibiiu, Sâmbătă, 13/25 Decembre 1897. Anul XLV.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
la „Tel. Rom.“ într'una cu suplementul „Fóia Pedagogică“
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl.. 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Prelaţii nostri.

Cel mai de căpetenie loc, unde trebue sĕ ne spunem gravaminele, plângerile, dorinţele şi pretensiunile nóstre, este fără îndoială parlamentul ţĕrei.

Lucrurile petrecute în parlament au natura publicităţii în cel mai mare sens al cuvêntului, şi lumea mare, voind a cunósce viéţa unei ţeri, la lucrările parlamentului privesce.

Un nefericit curent politic în sinul poporului nostru a decretat pentru Românii din Transilvania încă la 1867 passivitatea faţă cu parlamentul ţerii.

Passivitatea, — după cum ea la noi Românii a fost esecutată — a avut drept resultat demoralisarea poporului nostru.

A urmat apoi politica de asupriri iniţiată cu era Tisza, corupţiunile de tot soiul, cari au provocat passivitatea şi pentru Românii din Ungaria propriu ḑisă.

În mod oficial deci noi Românii nu luam parte în casa deputaţilor, nu participăm aici la acţiunile vieţii de stat, şi puţinii deputaţi români din casa deputaţilor sunt acolo pe rĕspunderea lor proprie.

În faptă noi Românii nu suntem representaţi în casa deputaţilor, şi acestei stări de lucruri i-s'a dat espresiune în ḑilele trecute, când s'a desbătut proiectul de lege pentru magiarisarea numelor comunelor.

Dela anul 1883 — de când cu legea pentru şcólele medii —, nu s'a pertractat în parlamentul ţerei un proiect de lege mai injurios pentru noi Românii.

Cumcă noi nu suntem representaţi în parlamentul ţerei, s'a vĕḑut la pertractarea acestui proiect, de óre-ce nici un deputat român nu a ridicat glasul pentru apărarea intereselor naţiunei române.

A rĕmas pentru apărarea drepturilor poporului nostru numai casa magnaţilor, şi acolo numai archiereii români au loc.

La tóte ocasiunile archiereii nostri au fost la locul lor, şi cu bărbăţie au apărat interesele poporului român.

Trei legi au atins mai ales interesele nóstre românesci: legea din 1879 (articlul XVIII.), prin care s'a întrodus limba magiară ca obiect obligat în şcólele poporale elementare; legea dela 1883 (articolul XXX.), care a regularisit şcólele medii, şi acuma proiectul, care magiariséză numele comunelor nóstre.

Sĕ vedem, care a fost ţinuta archiereilor nostri la aceste ocasiuni, pururea memorabile pentru interesele poporului nostru.

În anul 1879 noi Românii eram fórte bine representaţi în ambele corpuri legiuitóre.

Vecinic memorabilă va rĕmânea lupta naţionalităţilor în desbaterile parlamentare din anul 1879.

Pe când proiectul actual cu magiarisarea numelor comunelor a trecut prin casa deputaţilor în decurs de 2 óre, şi şi în acest scurt timp discusiunea o a lungit deputatul ungur Eötvös, pe atunci, adecă în 1879, desbaterea a ţinut 7 ḑile.

La proiectul actual cu magiarisarea numelor a vorbit un sas întreg şi unul de jumătate.

In 1879 au vorbit contra proiectului 4 saşi, 6 sêrbi, 1 ungur şi 5 români: Nicolau Strĕvoiu, Petru Mihályi, Alexandru Roman, Georgiu Pop de Băsesci şi Parteniu Cosma.

In casa magnaţilor au vorbit contra proiectului: Metropoliţii Dr. I. Vancea şi Miron Romanul, şi episcopii: Ioan Meţianu şi Dr. Victor Mihályi.

In 1883 lupta o au purtat numai archiereii români ortodocşi, de órece în casa de jos abia odată s'a auḑit vocea unui român la o propunere de tot neînsemnată stilară.

Episcopatul greco catolic demonstrativ a absentat din Budapesta la desbaterea proiectului de lege pentru scólele medii.

Absenţa episcopatului român greco-catolic a dat ansă pressei dela noi sĕ cerce causa din care acel episcopat nu a apărat interesele naţiunei române.

La o întrebare a „Gazetei Transilvaniei“, organul metropoliei din Blaş („Fóia bisericéscă“) în numĕrul sĕu 11 dela 10 Iuniu 1883 a dat următoriul rĕspuns:

„Noi am adus la timpul sĕu la cunoscinţa publicului, că Escelenţia Sa, Preasânţitul nostru metropolit, a călĕtorit la Budapesta în causa proiectului, ce atunci era încă sub desbatere. Neputênd însĕ lua parte la desbatere în casa magnaţilor, din causă, că preste tótă aşteptarea, desbaterea în casa de jos a durat tare îndelungat, vorbirea cea Voit a o ţiné în casa de sus, în care declară în desbaterea generală, că nu primesce proiectul.... o a *lăsat la presidiul casei în formă de representaţiune pentru timpul, când proiectul va ajunge la desbatere şi în casa de sus*“.

La declaraţiunile aceste o corespondenţă din Budapesta a ḑiarului nostru „Telegraful Roman“ (Nr. 66.—1883) face următórele reflecsiuni:

„Cum se póte presupune despre un Metropolit conscienţios, că el cugetă, că a făcut un pas serios pentru apărarea intereselor bisericei şi naţiunei sale, când în loc de a păşi cu fruntea deschisă înaintea lumei în parlament, preferă — contra regulamentului casei — a preda cuvêntarea scrisă preşedintelui acelei corporaţiuni, al cărei membru este el însuşi, sciind a priori, că după regulamentul acelei corporaţiuni pentru acea cuvêntare nerostită nu este loc mai cinstit, decât corfa cu papire aruncate, şi a se duce acasă, sĕ odichnéscă pe laurii închipuiţi“.

Mai jos corespondenţa continuă:

„Escelenţia Sa a venit la Pesta 10 ḑile înainte de începerea desbaterei în camera deputaţilor, pentru-că pe atunci a fost chemat din partea primatelui la conferenţa episcopatului catolic.

Acéstă conferenţă a trebuit sĕ premérgă desbaterei în cameră, căci aici avea sĕ se hotăréscă şi atitudinea, ce vor avé sĕ observe deputaţii catolici în casa de jos.

Astfel s'a şi urmat.

Episcopatul catolic s'a împăcat cu guvernul. A obţinut concesiunile, ce a dorit faţă cu gimnasiile susţinute de călugări, de „statul catolic“ din Transilvania, şi asigurări în privinţa dreptului de proprietate asupra fondului religionariu; din contră el s'a obligat a primi proiectul de lege în general şi apoi în casa magnaţilor preste tot, aşa precum va eşi din casa de jos.

In special s'a angajat episcopatul catolic a nu sprigini nici o propunere în favórea naţionalităţilor.

In conferenţă s'a accentuat deosebit, ca catolicii prin atitudinea lor în parlament sĕ dovedéscă, că sunt mai buni magiari decât protestanţii, că în sinul bisericei catolice *nu se ivesc tendenţe în contra ideii de stat magiar*; căci în trecut numai reformaţii se gerau de biserică naţională magiară, şi dacă s'ar puté susţiné acésta şi în viitoriu, s'ar puté periclita bunurile bisericei catolice, cari de ani stau sub sabia lui Democle“

Aceste interese generale catolice au fost preţul pentru care episcopatul român greco-catolic în 1883 nu s'a presentat în parlament spre a apăra interesele naţionale românesci.

A mai venit şi un moment de natură personală.

La 1 Iuliu 1883 ministrul de culte de atunci A. Trefort trimite Preasânţiei Sale episcopului din Gherla, Ioan Szabó din incidentul decorărei acestuia cu ordinul Francisc Iosif, crucea cea mare, următoriul autograf:

„La recomandarea consiliului de ministri, Maiestatea Sa, preagraţiosul nostru domn şi rege, Te a distins în mod eclatant pe Ilustritatea Ta. Am provocat pe domnul comite suprem, Baron Bánffy Dezső, sĕ-ţi predea distincţiunea. Cu mare plăcere mi-aş fi împlinit însumi în persónă acéstă misiune, şi cu o cale mi-aşi fi împlinit şi promisiunea de a veni în véra acésta la Gherla, ca sĕ vĕd în ce mĕsură lipsesc la reşedinţa Episcopiei tóte acele, de cari are episcopul trebuinţă spre a puté lucra cu succes. In adevĕr e timpul sĕ îndreptăm tot ce au omis acele guverne, cari avênd în vedere veleităţile naţionalităţilor, şi nu adevĕratele interese bisericesci, au înfiinţat episcopii, fără a le provedea cu instituţiile trebuincióse. Cu tóte aceste Ilustritatea Ta îţi scii îndeplini misiunea, şi pe când Te felicit la acéstă distincţiune, nu pot sĕ nu-ţi doresc noroc şi la înţelépta şi fina purcedere, cu care guvernezi episcopia. Ilusritatea Ta scii pune în ecuilibru şi în consonanţă

FOIŢA.

Din Lipsca.

III.

„Le mouvement poëtique en Roumanie“.

Sub acest titlu a apărut anul trecut în Craiova e broşură, a cărei conţinut s'a retipărit după un articol scris franţuzeşte în „Moniteur universel“ de domnişóra Lucile Kitzo. Tractate despre literatura română scrise în limbi străine sunt pentru noi de cel mai mare interes. Sĕ ne fie deci ertat sĕ spunem câte-va cuvinte despre acéstă carte.

D-şóra Chiţu cunósce bine literatura nóstră şi scrie într'un stil uşor şi plăcut. Dacă tractatul acesta ar fi fost scris pentru Români cu acelaşi scop cu care s'a scris pentru Francezi, adecă de a arăta în liniamente generale punctele strălucitóre în literatura nóstră, el ar fi fost de sigur mai bun. Când scrii însĕ pentru străini, iai asupra ţi o responsabilitate cu mult mai mare, ţi-sĕ nasc piedeci, pe cari autoarea nu le-a putut învinge.

Dşóra Chiţu n'a vrut sĕ dea o istorie a literaturei române şi nici n'ar fi putut'o face pe cele 76 de pagini, ci a vrut numai sĕ arete, că de şi tineră, literatura nóstră, posede un şir de opere, cari sunt demne de a fi luate în sémă şi de străini. După o scurtă întroducere în care arată causele pentru cari nu s'a putut desvolta o literatură naţională la noi până bine de curênd, trece la Heliade Rădulescu. Face fórte bine când nu pomenesce numele lui Maior, Şincai, Klain, Konaki, Beldiman etc., căci opurile lor nu întră în cadrul unei „literaturi“, ci îi premerg numai, ér înşirarea atâtor nume ar îngreuna numai lectura unui străin. E pomenit numai I. Văcărescu şi G. Lazar. Despre Rădulescu încă se spune puţin ca poet şi se atrage luarea aminte asupra-i pentru însemnătatea lui în istoria nóstră culturală. E greşită însĕ părerea, că el ar fi întrodus la noi curentul latinizător (pag. 9). Apoi autoarea trece la Bolintinean şi dela el direct la Alexandri. Cred, că n'ar fi stricat pomenirea lui Alexandrescu şi C. Negruzzi. Dar póte lipsa de spaţiu a făcut-o sĕ trécă preste ei. Dar nu ne împăcăm de loc când nu pomenesce nici un singur cuvênt despre Creangă, Slavici, I. Negruzzi, Delavrancea, Caragiale etc., căci dacă cei doi dintâiu n'au scris opuri aşa de mari, ceşti din urmă de sigur merită sĕ fie traduşi în ori-ce limbă. Séu crede d-şóra Chiţu, că dacă ei n'au scris verşuri, activitatea lor nu întră în acest „mouvement poétique“. Atuncia de ce se vorbesce despre Maiorescu? Când un francez va ceti lucrarea îşi va ḑice: „Ei bine, cu 5 poeţi (Bolintinean, Alexandri, Eminescu, Vlăhuţă şi Coşbuc) vreţi voi sĕ vĕ făliţi, că aveţi o literatură? Şi are drept sĕ se întrebe aşa, ér noi n'avem drept sĕ îl lăsăm in astă părere greşită.

Séu nu i a pomenit d-şóra Chiţu tot din lipsă de spaţiu?

Sĕ vedem cum se umple acest spaţ. Mai tot ce spune despre Bolintinean şi Alexandri se referă la poesiile lor eroice cu subiecte din istoria nóstră. Are drept autoarea când intonéză însemnătatea astor poesii la noi, cari ne aflăm în redeşteptare naţională şi prin redarea conţinutului unor astfel de poezii ai totodată ocasie sĕ areţi străinilor pagine strălucitóre din trecutul neamului nostru. Asta cred că a ispitit'o pe autoarea mai mult. Dar sĕ ne transpunem în situaţiunea Francezului cetitor. Când va ceti el aceste esclamări oratorice la Bolintinean, nu îşi va ḑice cu drept: „dar asta încă nu e o poesie adevĕrată şi e frumósă numai pentru Românul, care o judecă subiectiv!“

Făcea mai bine autoarea dacă arăta în câte va cuvinte desvoltarea poesiei eroice la noi, mai întâiu în forma ei primitivă la Bolintinean, apoi mai artistic lucrată la Alexandri şi ajunsă la valórea de baladă adevĕrată în forma-i sculpturală la Coşbuc. O pagină séu dóue ajungeau şi ar fi rĕmas loc şi pentru alţi scriitori ai nostri, ér când e vorba de Bolintinean, are unele poesii în „Florile Bosforului“ a căror valóre artistică e de necontestat şi sunt mai frumóse, decât baladele sale.

Am amintit, că dşóra Chiţu dă conţinut şi chiar traduceri după poesii de Bolintinean şi Alexandri. Traducerile sunt făcute în prosă. Ĕtă ce ni se spune la pagina 30:

„ Il faudrait lire dans l'original ces petites piéce pour goûter le charme poétique qui s'en exhale. La tâche du traducteur est trés ingrate. S'il traduit en vers, les exigences de la rime le forcent d'altérer la pensée de l'auteur, et, s'il traduit en prose, presque toute la poesie de l'original s'évapore le plus souvent. Il-y-a telles beautés qui tiennent exclusivement à de simple rapprochements de mots, á des combinaisons d'expressions, et qui perdent tout leur effet dans une traduction. Puis, quand les quelitès d'une poè-

naturalele dorințe ale poporului **cu pretensiunile bisericei catolice, și cu ale statului magiar**, *căci Ilustritatea Ta scii, cà stat poliglot e imposibil în Ungaria, scii, că nici odată nu s'au înființat staturi cu granițe după limbi, și nici că se vor înființa, și că aspirațiunile sentimentale ale rasselor nu vor nimici granițele naturale și desvoltările istorice seculare. Noi în mănia hartelor din* **Bucuresci** *și ale toastelor din* **Iași** *nu numai vom susține părțile Ardealului și Bănatul, ci dacă va fi trebuință, le vom apăra și cu arma, și pe aceia, cari aici acasă 'și permit astfel de fantasii 'i vom sci aduce la rațiune, aparțină ei ori și cărei classe de cetățeni. Ilustritatea Ta în tótă privința poți servi de model episcopilor bisericei greco-catolice unite, în calitatea acésta 'ți zace la inimă binele statului și al turmei, căci aceste interese nu sunt opuse unele altora, pentru aceea te rog primesce espresiunea căldurósei mele simpatii și a deosebitei mele stime.*“

Aceste au fost prețul pentru care la 1883 episcopatul român greco-catolic nu a apărat interesele românilor, lăsând acéstă odiósă sarcină episcopatului nostru.

Și mai misteriósă este absentarea acestui episcopat din casa magnaților acuma, când vorba a fost de conservarea numelor comunelor nóstre, de eliberarea lor din ghiarele chaosului și a curentului magiarisătoriu.

Vor avé curagiul civic organele nóstre de publicitate sě caute și sě ventileze motivele din cari episcopatul român greco-catolic a lipsit și acuma dela postul sěu ca apărătoriu al intereselor naționale-bisericesci?

Al lor este cuvêntul.

Revista politică.

Din parlamentul magiar. În ședința dela 22 l. c. n. a camerei deputaților a vorbit și ministrul președinte br. Bánffy și a făcut declarații de mare însemnătate. Nu primesce proiectul de resoluție propus de partida extremă, căci ar face imposibilă situația actuală la începutul anului 1898. Primesce însě proiectul lui Enyedi, după care sě se facă studii referitóre la teritorul vamal independent. Guvernul în cas de necesitate va regula teritorul vamal deosebit pe basa §-lui 68 din art. de lege XII din 1867 și își va face datoria în interesul țerii pentru asigurarea inviolabilității dreptului public al ei și a intereselor ei economice încă pe un an. Cătră sfîrșit declară ministrul, că guvernul voesce pe basa afacerilor comune a realisa o cohesiune și mai strînsă între cele dóuě părți ale monarchiei. — Majoritatea ia la cunoscință declarațiile ministrului president. Ședințe nu se vor mai ținé până după Crăciun.

Din Autria. Fóia oficiósă publică o patentă împěrătéscă prin care se convócă dietele provinciale pe finea lunei lui Decembre și începutul lunei lui Ianuariu. Astfel luptele încinse în parlamentul austriac din causa ordinațiunilor de limba și a pactului economic cu Ungaria se vor continua în dietele provinciale. Nici germanii nu sunt dispuși a ceda, nici Slavii în frunte cu Cehii. Tot așa nu sunt dispuși nici austriacii a primi pactul economic cu Ungaria, decât numai pe basa unei egale împărțiri a sarcinilor comune între Austria și Ungaria.

Rușii în China. Rușii au întrat în timpul din urmă cu vre-o câteva năi în portul maritim Port-Arthur din China sub cuvênt ca sě ierneze acolo. De mult s'aŭ nisuit Rușii ca sě pótă pune mâna pe vr'un port chinez, care sě le asigure dominațiunea pe Marea Galbênă, și dacă vor reuși sě afle motive, ca sě nu părăséscă acest port, atunci și-au ajuns scopul pe deplin, fiind acest port de o importanță fórte mare, atât comercială, cât și strategică. Pe uscat și-au asigurat perfect influența preponderantă în China, prin clădirea călei ferate deasemenea până la Marea Galbênă.

Prin aceste dóue lucrări Rusia și-a asigurat cu totul influința în Asia orientală față de Anglia, astfel că acésta póte fi îngrijită cu drept cuvênt de interesele sale de acolo.

E sciut, că în resbelul iapano chines Rusia a ținut parte Chinesilor bătuți și drept recompensă pentru acésta a primit dela China învoirea sě-și zidéscă calea ferată de alungul Siberiei până la Marea-Galbênă, ér acum sě ocupe Portul Arthur, cu tótă protestarea indirectă a Angliei și Germaniei, cari și-au trimis deja flotele lor în apele Asiei orientale, deși sub alte pretexte, bagsémă necutezând a păși încă pe față contra Rusiei pentru aceste ocupațiuni, deși neterminate încă pe deplin după tóte formele diplomatice.

În legătură cu acestea se mai vorbesce și despre o împărțire a Chinei între puterile cari au interese directe față de ea. Dar aceste sciri aștéptă încă a fi confirmate.

De altă parte începe a se scóte la ivélă, că Anglia numai de acea a produs (pe sub mână) incurcăturile din Orientul european între Grecia și Turcia, ca sě și pótă asigura influința preponderantă în China, dând de lucru diplomației éuropene în Europa orientală. Dar politica ruséscă, germană și francesă i-au străvědut planul și nu s'au lăsat a fi seduse de uneltirile ei.

Agitația în Anglia contra Rusiei e mare, în Germania însě nu într'acea měsură, ér pressa rusécă dă pe mielul cel blând.

Încă nu se póte prevedea, ce se póte întêmpla nici chiar în viitorul cel mai puțin apropiat.

Un iminent pericol.

I.

Intr'o corespondență din Zarand cetesc: „Anul 1897 pe dreptul s'ar pute numì anul potopurilor, căruia nu'i vei afla alt soț în seclul present. Anul plin de desastre asupra bětrânei Europe. Pe când în general urmele desastrelor sunt amar gustate de întrégă țéra, pe atunci asupra comitatului nostru Hunedóra, desastrele s'au înmulțit cu unul, carele va fi permanent asupra poporului nostru românesc atât de stors. E vorba de o inundare de lifte galițiene“.

Ieremiade de aceste cu privire la starea economică desolată a poporațiunei rurale se dă ocasie a ceti permanent prin organele de publicitate, terminând totdeuna cu refrenul: Ne copleșesc, ne nimicesc străinii!

O pornire generală se observă, mai ales prin comunele nóstre cu locuitori compacți români, cu scop vědit de a cutropi. Vine de undeva (Scie D-ḑeu de unde!) un perḑe-véră, însě se vede, om cu apucături și dornic de a se îmbogățí din sudórea altuia, se așéză într'o comună, cu capital de 2—3 fl. începe meseria și la 10—15 ani atât s'a umflat, că te pomenesci, că tótă comuna este în punga lui. Nu se opresce nici aci. Vrea a se face indispensabil. Se amestecă în tóte, până și datinele, credințele poporului vrea sè le predomniască. Se înțelege de sine stricăciunea ce se produce. Economicesce suge și trage la sine tot sucul nutritor, moralicesce sapă tótă temelia esistenței.

Decă în mare měsură nivoul moral în poporul nostru s'a înrěutățit, apoi are a se mulțămi fără îndoială veneticilor, înaintea cărora nimic nu e sânt, decât punga lor. Se acață de credință, menagéză aplicările rele din popor, și apucat odată în ghiară, putere luméscă abia ar mai fi, care sě-l desfacă de acolo.

Formală plagă a dḑeirei este, când într'o comună pășesce vr'o lipitóre de aceste. Și rugăciunea nóstră de tóte ḑilele, între altele, ar trebui sě fie și aceea, ca sě depărteze dela noi Dḑeu rěul, care ne vine cu liftele de odată

Poporul român e laborios. Intreg teritoriul țěrei aprópe e brăzdat cu sudórea feței sale. Păreche nu are, când e vorba de a osteni. Unde zăduful e mai nădușitor, acolo e locul sěu. Muncesce ca vita. De tóte e capabil, numai de una nu. Grație conservatismului tradițional, care la el este a dóua natură, nu pricepe și nu sci asigura interesele lui de existență. Nu le sci, fiind-că nu înțelege rostul vécului nostru, care în mare měsură a schimbat în feliul de a agonisi mijlócele cele de subsistință.

Fatal urméză apoi crisa. Întâiu crisa economică, care lipsesce țeranul de avutul sěu. Din economiă neapărat trece la crisa pe terenul moral. Procesul de descompunere s'a început deja. Micile proprietăți rênd pe rênd se desfac în calea licitațiunei, căci sěrmanul țeran nu póte rěsbí cu poverile cele multe pentru a-și păstra moșióra ereḑită din moși strămoși.

Pe noi, cari ḑi cu ḑi asistăm procesele de descompunere, trebue dureros sě ne atingă acele. Fără voie și cu amarul în pept întrebăm: Ce va fi în 10—20 de ani cu bietul țeran?

Negreșit, tótă proprietatea lui va trece în mâni străine și el în mare parte rěmâne proletar în tótă puterea cuvêntului și cu tóte acele însușiri rele, ce caracteriséză pe omul, care scie, că a perdut tot și nu mai are nimic.

Am fost noi Românii și suntem optimisti. Ne place a ne mândrì cu poporul nostru. Până la un punct óre-care bine e așa. Dar asta nu-i scuză ca sě ne ocupăm mai intensiv cu miseriile ce apasă poporațiunea rurală, căci — după a mea părere — nu într'aceea zace o bună politică românéscă, că îmbětăm lumea cu apă rece, cu frase frumóse și sunătóre, ci într'aceea, că punem mâna pe ranele ce se observă la noi înșine, le vindecăm și delăturăm pe acelea.

În casul de fațá trebue sě ne tragem séma cu un factor — miseria ce amenință — și după putință sě nisuim a-i tăia ascuțișul, care de-a dreptul are de țintă nimicirea!

Tabloul zugrăvit nu ne arată în colori vesele. Dela noi în mare parte atârnă ca uměr cu uměr, într'o lucrare armoniósă însoțindu-ne, sě putem delătura pericolul ce amenință nu basa morală și materială numai, ci ne póte pune în pericol individualitatea națională, ca popor cu aspirațiuni culturale și menire istorică.

Noutăți.

Parastas pentru nemuritoriul Andrei. Credincioșii ortodoxi din comuna Totoiu, tractul protopresbiteral al Albei-Iulia, încă din anul 1893 și-au luat de patron al bisericei pe Marele archiereu Andrei. De atunci în fie-care an la ḑiua de 30 Novembre se slujesce un parastas pentru odichna sufletului fericitului Archiereu. In anul acesta parastasul a fost dat din partea Dlui Ioan Moldovan oficial în pensiune. După sěvêrșirea serviciului d-ḑeesc învěțătoriul din loc într'o vorbire acomodată espune viața bogată în fapte mărețe, cari i-au asigurat archiereului Andreiu nemurirea.

Servéscă fapta totoienilor spre exemplu și altor comune.

* * *

Necrolog. Biserica gr. or. română din orașul Lugoj aduce la cunoscință publică cu inimă plină de durere și recunoscinșă decedarea bunei și evlaviósei fundatore a Dómnei *Ana Nedelco* născută Hauptmann, întêmplată la 7/19 Dec. a. c., fiind înmormântată la 9/21 Dec. în cimiteriul comun din Budapesta.

Vineri în 12/24 Dec. a. c. s'a celebrat s. liturgiă în sobor împreunată cu parastas pentru odichna sufletelor ferici̦ților și marilor fundatori și mecenați Alexandru și Ana Nedelco în biserica ortodoxă din Lugoj.

Lugoj, în 10/22 Decembre 1897.

Comitetul parochia.

* * *

Alegere de protopresbiter. La alegerea de protopresbiter al tractului Hațegului întêmplată la 11/23 Decembre sub presidiul dlui ases. cons. .N Ivan, a întrunit Tit Vesp. Gheaja 33, Ieronim Ueț 15 și Avram Pěcurariu 6 voturi, s'au dat de tot 54 voturi.

* * *

Domnul Demetriu Popovici. Artistul nostru Demetriu Popovici a pășit a dóua óră, Marți în 2/14 Decembre a. c., în opera din Viena de astădată în rolul de el creat la teatrul din Bayreuth, în Tellramund, și a fost de tot simpatic primit de cătră publicul operei din Viena.

Ḑiarele din Viena aduc recensiuni de tot măgulitóre pentru artist.

---

sie sont surtout la grâce et la fraîcheur, le traducteur s'efforcerait en vain da les rendre. Ces qualites sont à la poésie ce qu'est aux ailes du papillon la poudre impalpable qui leur donne leur éclat; mais pressez ces ailes entre vos doïgts, et vous verrez qu' elles ont perdu leurs brillantes couleurs“.

Aceste cuvinte sunt fórte adevěrate întru-cât se refer la d-șóra Chițu. Numai cât ceea-ce se potrivesce pentru dumneaei nu e spus și pentru ori-ce traducětor. Un traducětor bun nu va strînge fluturile între degete, ci îl va prinde cu precauțiune, așa ca sě rěmână frumos și cu pulberea strălucitóre pe aripi. Și pentru un tractat ca cel de față trebue ca autorul sě dea și traduceri bune, dacă nu esistă altele, traduceri proprii. Numai așa se va puté stîrni interesul străinului, numai așa îl vei face sě-ți crează spunêndu-i că cutare poesie e minunată séu admirabilă. Ori-cât de multă silință și-a dat d-șóra Chițu sě traducă într'o prosă frumósă, ea răpesce tot farmecul originalului, căci o poesie numai în traducere poetică în versuri e frumósă. Câtă diferință spre pildă între:

„Tu es beau comme l'ange de mes rêves. Mais je ne saurais te suivre, car tu me sembles un étranger. Tu brilles sans vie, tandis que je suis vivante. Tu sembles un mort et ton regard me glace“

și între:

„O, ești frumos cum numa 'n vis
Un ânger se arată,
Dar pe calea ce-ai deschis
N'oi merge nici odată.

Străin la vorbă și la port
Lucesci făr' de viață,
Căci eu sunt vie, tu ești mort
Și ochiul těu mě 'nghiață!

Și aici zace greșéla principală a lucrării. Pildele aduse nu sunt în stare sě confirme cele susținute despre poeții nostri, parte că sunt rěu alese (s. e. mai bine alegea ori-care poesie de Coșbuc, decât blăstěmul babei din „Mihnea și baba“) și parte pentru-că prin traducerea în prosă își perd tot farmecul.

Dar tot mai bine așa, decât dacă le ar fi tradus în versuri. Asta ne-o confirmă singura traducere rimată după „Melancolia“ lui Eminescu

În numěrul penultim al „Familiei“ am cetit o traducere după „Sänger“ de Goethe, în care șirul:

„Wer kennet ihre Namen?“

se redă cu:

„Cu nume legendare“.

Apoi asta încă nu-i cea mai mare minune de a traducětorilor. Cetiți s. e. în traducerea d-șórei Chițu:

Un voile vapeureux sur les mondes s'étend

pentru:

Bogată în întinderi stă lumea 'n
promoroacă

séu:

L'église solitaire, éleve tristement
Sa ruine.

pentru

Biserica 'n ruină
Stă cuviósă, tristă, pustie și bětrână.

Fără sě mai vorbim de umflături ca „souvent“ și de 3-ori „hélas!“, d șóra Chițu face din admirabilul vers:

Credința zugrăvesce icónele'n biserici:
C'est la Foi qui jadis peignit d'anges ce mur,

fără ca bietul Eminescu sě-i fi făcut vre un rěu în viață!

Sě-mi ierte d-șóra Kitzo astă mojicie!

Sex. Til.

Publicăm unele dintre recensiunile ḑiarelor vieneze:

„Fremdenblatt“. Representația de eri a piesei Lohengrin a avut interes mai mare prin conlucrarea a doi óspeți. Domnișóra de Mildenburg a cântat partia Ortrudei, și Domnul Popovici cea a lui Tellramund. Ambii și-au resolvat problemele lor mulțămitóre la aparență, dar fórte normative pentru judecarea siguranței musicale și a facultății de representare dramatică, cu deplin succes. Domnul Poporici a documentat îndată la început, prin acusa înaintea judecătoriei, atât de corect predată, că a trecut prin esemplara și renumita școlă din Bayreuth. Organul lui s'a dovedit ca fórte plin și sonor; prin coloritul lui mohorît se potrivesce eminent pentru firea puțin amabilă a diferiților baritoniști — demoni. Dar Domnul Popovici în tânguirea după onórea perdută a avut și tonuri veritabile scóse din adêncul inimei. El este un artist vrednic și demn, care n'ar trebuí lăsat din mână. Pe lângă óspeții, încoronați cu succese, artiștii nostrii stabili și au serbat triumfele obicinuite.

„Deutsches Volksblatt“. Ca „Tellramund“ respective „Ortrud“ în piesa Lohengrin de Wagner, Domnul Popovici și Domnișóra de Mildenburg continuară jocul lor ca óspeți, început sub auspicii atât de favorabile, și după prestațiunile lor de eri numai încape nici o îndoială, că angajamentul ambilor însemnéză o completare prețiósă pentru ensemblu-l dela operă. Domnul Popovici este nu numai un actor extraordinar de inteligent, ci și un artist mare în cântare, care stăpânesce escelent mijlócele sale puternice, și scie dobândí prin ele efecte, cari nu stau înapoia acelora, pre cari suntem dedați a le vedea la artiștii nostrii Ritter și Reichmann. Organul cel puternic și nobil al d-rei de Mildenburg și răpitórea ei artă de representare am admirat'o deja în rolul Brunhildei. In Ortrud n'a fost cu nimic mai inferióră, și întocmai ca și Tellramundul lui Popovici cu tot dreptul a secerat viforóse aprobări din partea publicului, care umplea întréga sală.

„Deustche Zeitung“. „La representațiunea de astăḑi („Lohengrin“) a debutat înaintea unui public fórte numĕros d-șóra de Mildenburg în rolul „Ortrudei“ și dl Popovici în rolul lui „Tellramund“. Ambii au debutat cu un succes strălucit și au fost după actul al doilea, care e decisiv pentru aceste roluri, de repetițe-ori frenetic chemați și aplaudați . . . Eminent dramaticul și în joc aprópe prea vioiul „Tellramund“ al d-lui Popovici î-l cunóscem din Bayreuth (anul 1894) când vocea lui încomporabilei acustici de acolo a impresionat și mai favorabil publicul. In tot casul trebue însĕ sĕ concedem, că rolul acesta greu 'l-am mai vĕḑut atât de bine și fascinător înterpretat de mulți ani încóce, dela debutul óspelui berlinez, baritonistul-măestru Betz. Meritul prestațiunei d-șórei de Mildenburg și a dlui Popovici e cu atât de mai mare valóre și mai neprețuit, cu cât ambele partii au fost aprópe neprescurtat predate: o prestațiune uriașă.

„Neue Freie Presse“. Dl Popovici a studiat și interpretat partea lui „Tellramund“ în Bayreuth și s'a produs și astăḑi în mod de tot minunat. Deși în privința puterii vocii trebue sĕ'l înșirăm după cântăreții noștrí Reichmann și Ritter, totuși ca actor e de neprețuit. Rolul sĕu îl pricepe perfect și l jócă cu temperament.“

„Reichswehr“. Demetriu Popovici a cântat partia lui „Tellramund“. A fost o prestațiune fără cusur puternică și demonică, care a răpit publicul vĕḑênd cu ochii.

„Neues Viener Journal“: Cântarea de distingere, condusă deja de 2 sĕptĕmâni de directorul Mahler pentru completarea ensemblului, se continuă. Și eri a fost o pețire. Doi óspeți au întrat deodată în foc. Mai corĕspunḑĕtor n'au putut fi cântate rolurile Ortrud și Tellramund decât prin d-șóra de Mildenburg și dl Popovici. Din tótă silaba, din ori-ce ton se observa, că ambii au trecut deja têmpul de esaminare din Bayreuth și că au dobândit, și numele și modul de cântăreț wagneriani. Scena primă din actul al doilea mai cu sémă e fost redată cu o precesiune de model.

* * *

Conferențe la Brașov. La inițiativa comitetului reuniunii femeilor române pentru ajutorarea vĕduvelor sĕrace din Brașov, se arangéză în pomenitul oraș o serie de conferențe publice. Prima conferență a ținut-o Dumínecă dl prof. gimn. Dr. Iosif *Blaga*, vorbind despre *„chestiunea emancipării femeilor privită prin legile biologiei, fisiologiei și psichologiei“*. Conferențiarul e contrar emancipării femeilor. Dl Blaga a arătat, că chestia emancipării femeilor e agitată în deosebi de spiritele tinere fantasiste, e product al fantasiei. — Pe base scientifice nu se póte susținea emanciparea femeiei. Femeia se desvóltă mai repede decât bărbatul, deci nu póte avea tăria acestuia în sistemul nervos, nu va puté prin urmare nici sĕ supórte acele sarcine sufletesci, pe cari un bărbat le supórtă. Educația și instrucția se póte da pănă ține desvoltarea, deóre-ce însĕ la femei desvoltarea se face mai repede, lor nu le rĕmâne timp, pentru a primi o educație și instrucție egală cu a bărbaților.

Storțarea prea mare duce la slăbirea sistemului nervos, la o extremă nervositate, ce încă în prima generație se observă la femeile aplicate în funcțiuni. Altă consecință a bărbățirei genului femeiesc e perderea formelor frumóse ale trupului, după care urméză nimicirea vieții familiare. Conferențiarul arată, că numĕrul divorțurilor e mai mare în statele, unde chestia emancipării femeilor e mai agitată.

Emanciparea e contemplată de popórele creștine in raiu. Acolo femei și bărbați sunt egali între sine. Femeile sĕ stărue a face și pe pămênt raiu, ceea-ce înse nu o vor puté face pe basa principiilor de „emancipare„, ci pe basa principiilor naturale, lăsate de D-ḑeu.

* * *

Adunarea dela Arad, convocată pe *Joi*, *a fost oprită* de către primarul de acolo. Motivul oprirei e, că s'au convocat numai alegătorii de naționalitate română.

Suntem în posiția de-a mai împărtăși următórele dela Arad: Convocătorii adunării, după primirea resoluției primariului, au înaintat ministrului recurs telegrafic. Ministrul a respuns, că nu cunósce starea lucrului, și numai la depeșă nu schimbă hotărirea primariului. S'a luat hotărîrea a se face recurs nou la ministrul.

In preséra ḑilei adunării s'a ținut cină în „Hotelul central“, luând parte inteligență numerósă. Au toastat: Dr. St. Popp, Dr. Lucaciu, Truța, Dr. Dăian, Russu-Șirianu, Mangra ș. a.

Joi diminéța mulțime de popor a sosit la Arad, din împrejurime, umplând sala adunării. La órele 10 se înfățișéză convocatorii. Dl Mangra la stăruința poliției anunță, că adunarea e oprită. Poporul în frunte cu conducĕtorii într'un imposant convoiu percurg stradele orașului până la curtea episcopului *Mețianu*. P. Sânția Sa la ovațiunile poporului se ivesce pe balcon. Părintele Lucaciu rostesce un discurs, în care rógă pe P. S. Sa sĕ intervină împreună cu colegii sĕi la tron pentru causa poporului Episcopul asigurând poporul de interesul sĕu, 'i împărtășesce binecuvêntare archieréscă. La întrevenirea părintelui Lucaciu P. S. Sa dă voe pentru ținerea unei doxologii în catedrală. Mulțimea umple catedrala unde se celebréză docsologia, se rostesc rugăciuni pentru împĕratul și se cântă „Dómne ține și protege“. Protopopul *Gurban* rostesce o predică, în care accentuéză fidelitatea către tron, dela care așteptăm revendicările nóstre.

Din biserică poporul plécă la „Central“ unde se concentréză mulțime inmensă. Poliția înarmată cu pusci circuléză prin sală. Vorbirile sunt oprite.

Convocatorii au publicat în „Tribuna Poporului“ enunciațiunile pregătite pentru adunare, cari se rostesc asupra actualei situații politice.

* * *

Omor în Veștem. Invĕțătorul-dirigent dela școla grănițărescă din *Veștem*, *Popescu*, a fost bătut în nóptea de 14 spre 15 l. c. atât de grav, că diminéță a fost găsit mort.

In nóptea pomenită, *Popescu* a plecat dela locul obicinuit unde lua cina, la locuința sa, în edificiul școlei de peste drum. Abia a eșit însĕ din curte, cineva l-a pălit în cap cu atâta putere, că îndată 'l-a năpădit sângele. S'a târât apoi cu multă trudă până în etajul școlei, unde își avea odaia, dar se vede, că în tălbăcéla, ce l-a cuprins, n'a putut deschide ușa, căci s'a coborît în parter la învĕțătorul Doican, dela nevasta căruia a cerut un cuțit cu care sĕ'și déschidă ușa. Dăscălița Doican s'a spăriat, căci Popescu de ani de ḑile nu le călcase în casă, trăind în dușmănie cu ei. Popescu s'a plâns, că se simte rĕu de tot. S'a dus apoi éraș în etaj. Se vede însă că nu a putut deschide odaia nici acum, căci a întrat într'o clasă de prelegere a încuiat ușa pe din lăuntru și s'a trântit pe o bancă, unde in diminéța ḑilei următóre a fost găsit scăldat în sânge, respirând încă; n'a putut fi adus însĕ la consciință pe lângă tóte silințele ce 'și-au pus ómenii cari l-au grijit. După amiaḑa ḑilei Popescu a espiat. In 15 și 16 a l. c. a eșit comisia investigătóre din Sibiiu la fața locului și a constatat, că Popescu a fost lovit în cap. In 17 l. c. s'a înmormêntat nenorocitul învĕțătoriu pe lângă numĕrósă asistență.

Popescu — se ḑice — era o fire unică; cu toți inteligenții din comună era în dușmănie; și-a format o clică din câțiva ómeni din comună, cu care ori-ce acțiune pornită de ceilalți fruntași cerca sĕ o zădărnicéscă; se muncea cu ideia de a preface școla grănițărescă din Veștem în școlă de stat; pe lângă tóte aceste mai era și mare cămătar.

* * *

Avis. Domnii membrii ai clubului municipal român din comitatul Sibiiului sunt invitați prin acésta la o conferență pe Marți în 28 Decembre n. 1897 la 5 óre p. m. în localitățile casinei române din Sibiiu.

Conferența se va ocupa cu obiectele cuprinse în programa congregațiunei extraordinare a comitatului Sibiiu, care este convocată pe a 29 Decembre n. 1897.

Biroul clubului municipal român din comitatul Sibiiului. *Ioan* de *Preda*, președinte. Dr. *N. Vecerdea*, secretar.

* * *

Convocare. Comisia comitatensă permanentă se convócă la ședința, care se va ține Marți în 28 Decembre la 8 óre a. m. și continuativ d. a. la 3 óre în sala cea mică a casei comitatense.

* * *

Invitare la *adunarea generală estraordinară* a comitetului municipal al comitatului Sibiiu, care conform ordinului ilustrității sale D lui comite suprem din 15 Decemvre 1897, Nr. 1198, se va ținea. *în 29. Decemvrie 1897 la 9 óre a. m.* în sala palatului comitatens.

* * *

In potriva magiarisării. In ședința representanței comunale din *Orĕștie Românii* și *Sașii* au protestat în potriva proiectului de lege despre ungurisarea localităților. S'a ales o deputație, care în numele orașului sĕ se înfățișeze înaintea Monarchului și sĕ céră denegarea sancționării proiectului de lege din chestiune.

* * *

Părintele Em. Beșa din Zlatna a fost osândit de către tribunalul din Sibiiu anul acesta la 25 fl. amendă, pentru „agitație“. Pedépsa acésta a schimbat-o tabla din Cluș în 6 sĕptĕmâni temniță. Curia a schimbat ambele sentințe, condamnând pe domnul Beșa la 100 fl. amendă.

* * *

Bibliografic. A apărut: Istoria Patriei și Elemente din Istoria Universală tractată după metodul biografic în doue cursuri concentrice pentru școlele poporale române, de Ioan Dariu. Carte aprobată de Inaltul Ministeriu r. ung. prin ordinațiunea Ministerială dto 20 Dec. 1888, Nro. 37,358; și de Vener. Consistóre Archid. din Sibiu, Arad și Caransebeș etc. Prețul unui exemplar broșat 25 cr. (Cu portretele mai multor regenți și și bărbați aleși). Edițiunea a IV-a, revĕḑută.

* * *

Tabele de părete. In tómna anului 1896 am făcut nouă ediție de *„Tabele de parete“*, ilustrate cu icóne și în doue colori în usul școlelor poporale.

Tot atunci am adresat corporațiunile institutelor de bani și persónelor cu dare de mână — un călduros „apel“ cu rogare, sĕ aboneze câteva exemplare pentru scólele serace.

Despre norocosul resultat, cu onóre fac on. public cunoscut, că s'au provĕḑut 68 de scóle serace, cu „Tabele de părete“ — gratis.

Dar cu atât trebuința nici aparte nu e acoperită Avem o mulțime, — aș poté ḑice — sute de școle serace cu păreți goli.

Mai în tóte ḑilele imi vin cereri și rugări dela învățători pentru „Tabele de părete“ — gratis. Vorba lor:

„Ducem mare lipsă de acest indispensabil recvisit școlar!

Renoindu-mi apelul mĕ provoc la axioma. „Totul pentru școlă.“ cu tótă stima:

Ioan Iuducescu învățător.

Din Public*)

Mulțămită publică.

Daruri pentru biserică. Pentru biserica din comuna bisericéscă gr.-or. română, Văleni, tractul Solnocului, au binevoit a dona următorii creștini buni și creștine:

1. Evlaviosul creștin Giran Nechita din comuna bisericéscă gr.-or. Peteritea a dăruit pe séma bisericei gr.-or. din Văleni un întreg rênd de vestminte bisericesci în preț de 65 fl. v. a.
2. Maria Hrior a lui Alexă a dăruit la biserică mai multe acopereminte la împodobirea prestolului în preț de 12 fl.
3. Maria Velle alui Todor lui Alexa nisce mânecări și un brâu în valóre de 4 fl.
4. Irina Boț lui Mihaiu, a dăruit un brâu în preț de 2. fl.
5. Pelagia Boț alui Mihaiu lui Iacob a dăruit un sticharíu în preț de 3 fl.
6. Maria Alexa a lui Ioan locuitóre de present în Lăpușul-unguresc și născută în Văleni, a dăruit 3 perdele la ușile împărĕtesci în preț de 3 fl.
7. Vrednic de amintit este bunul creștin Ioan Martin cu soția sa Flóre, cari pe spesele lor proprii au ridicat în capĕtul de sus a comunei nóstre Văleni o rĕstignire frumósă în preț de 25 fl. și au donat la biserică și un epitrafil in preț de 3 fl. Dḑeu sĕ le rĕsplătéscă pentru binefacerile vrednice de amintit.

Pentru comitetul parochial gr.-or. din Văleni.

Augustin Herman,
paroch gr.-or.

PARTEA SCIENTIFICA ȘI LITERARA

(Urmare).

„Néptanitók Lapja“, 25 Novembre 1897. Nr. 47. (Organul oficial al ministeriului de culte și instrucțiune publică).

Sub titlul „Abecedariu magiar“ a eșit de sub pressă un abecedariu magiar pentru scólele poporale elementare române. Cartea e scrisă de Mateiu Voileanu și Petru Bod director la scólele de stat din Sibiiu. Ea stă din dóue părți. In partea primă sunt literile mici și mari după norma de Gönczy, — aici însĕ aflăm și gramatică, însĕ ea ne dă clasificarea sonurilor. In partea a dóua sunt esemple de cetit și gramatica. Precum se vede autorii au luat o cale nóuă, încât gramatica nu o tractéză ca obiect separat, ci după exemplul din scólele medii (așa sunt făcute gramaticile pentru scólele medii de Szinnyei) regulele gramaticale sunt desvoltate din piesele de cetit, și acésta e fórte corect. Documentarea acesteia ar reclama o disertațiune întrégă, aici observ numai atâta, că la întrebuințarea gramaticei mai bună e metoda desvoltătóre. Cartea este tótă unguresce, românesce este prefața, regulele gramaticale, ceea-ce asemenea este fórte corect, și apoi la fine vocabulariul magiar-român. Eu, care de ani 21 funcționez între români și care cred, că cunosc cum se propune limba magiară în scólele românesci — cu inima liniștită pot mărturisí, că prin întroducerea și consciențiósa prelucrare a acestei cărți se deschide o nóuă eră pentru lățirea cuvêntului unguresc. Piesele de cetit sunt fórte nimerit alese, aflăm aici cele mai bune opere ale autorilor celor mai buni; este adevĕrată plăcere cetirea lor și pentru cei mari, căci sunt prelucrate în ḑiceri scurte și la înțeles. Și acésta ér este o înnoire démnă de tótă lauda. Décă iau în mână cărțile nóstre scolare și cetesc ḑicerile de câte 3—4 rênduri întortochiate și schimonosite, îmi vine sĕ moriu de necas. Bietul copil nu înțelege nimica, și pe când ajunge la sfĕrșit, a uitat începutul. Acesteia este a se atribui sterelitatea învĕțĕmêntului în mare parte. Și prin clasele V. și VI. mai dăm preste copii, cari nu sciu bine ceti, și ce a cetit, aceea nu o scie reproduce. Atragem atențiunea colegilor români asupra acestei cărți. Se póte procura din Sibiiu cu 25 cr.

Csulak Lajos.

(Va urma).

---

*) Pentru cele publicate în rubrica acésta redacțiunea nu este responsabilă.

Nr. 470—97. [237] 1—3.

CONCURS.

Pentru intregirea postului de paroch din parochia de clasa a III-a Stanija-de-sus, se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post dau suma de 405 fl. 20 cr.

Petenţiii au a-şi aşterne cererile instruite conform normelor din vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

În conţelegere cu comitetul parochial, oficiul protopresbiteral gr.-or al Zarandului.

Brad, la 27 Nov. 1897.

Vasiliu Damian,
protopresbiter.

Nr. 173—1897. [234] 3-3
of. ppresbit

CONCURS.

Pentru îndeplinirea posturilor învěţătoresci dela şcólele gr or. elementare poporale din parochiile mai jos însemnate prin acésta se escrie concurs cu termin de 15 ḑile computate dela prima apariţiune a acestuia în ḑiarul „Telegraful Român“, şi anume:

1. Osoiu cu salar anual de 300 fl., din cari 40 din repartiţiune de pe popor; ér 260 fl. ajutor de stat; apoi locuinţă, grădină şi lemne de foc.

2. Baba, cu salar anual de 300 fl., din cari 120 fl. din repartiţiune de pe popor; — ér 180 fl. ajutor de stat; apoi lemne de foc şi bani de cuartir până la edificarea şcólei.

Doritorii de a ocupa vre unul din aceste posturi învěţătoresci au a-şi aşterne petiţiunile concursuale, instruite conform legilor în vigóre, la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Deeş, 16 Novembre 1897

Oficiul protopresbiteral al tractului gr.-or. Deeş, în conţelegere cu respectivele comitete parochiale.

Teodor Herman,
protopresbiter.

Sz. 9178. [238 1—2

Pályázat.

A rákoviczai kőrjegyzői állás, nyugdijaztatás folytán üresedésbe jött és ennek betöltése czéljából pályázat nyittatik.

A kőrjegyzőséghez Rakovicza és Felső-Sebes községek tartoznak.

Pályázni kivánók felhivatnak, hogy kellően felszerelt kérvényeiket 1898 évi január hó 4. ig alólirottnál adják be.

Nagy-Szeben, 1897. decz 19 én.

A jàr. főszolgabiró helyett:
Putkovszky,
szgbiró.

Pályázat.

Resinár községben a községi orvosi állás betöltendő és felhivatnak pályázni kivánók, hogy kellően felszerelt kérvényeiket 1898 évi Januàr hó 5-ig alolirottnál adják be.

Illetmények:
Fizetés 900 frt, [236] 2—2
lakpénz 80 frt és
a megállapitott látogatási dijak.

Nagyszeben, 1897 deczember 18-án.

A jarási főszolgabiró,
Fabritius.

În librăria Tipografiei archidiecesane se aflá:

Dicţionariu român-maghiar
şi
Dicţionariu maghiar-român
de
Dr. I. Crişan şi N. Putnoky,

apărute în 1893 şi 1895, cele mai nóue vocabulare pentru învěţarea limbei maghiare.

Preţul leg. à fl. 2.—

Librăria Tipografiei Archidiecesane.

În Librăria Tipografiei archidiecesane din Sibiiu se află următórele **cărţi de şcólă**:

Abecedar pentru şcólele poporale rom. de Zacharia Boiu, ediţiunea XIV legat	fl.	—.24
„ („Micul prietin al copiilor“) de S. Moldovan, broşat 22 cr., legat	„	—.25
„ românesc, de V. Petri, legat	„	—.25
Abcdar maghiar-român, de N. Putnoky, partea I., leg.	„	—.20
„ „ „ de F. Koós şi V. Goldiş, leg.	„	—.20
„ maghiar de P. Gönczy	„	—.14
Ântâia carte de lectură şi învěţ. de I. Popescu, leg.	„	—.20
„ „ „ **cetire** pentru învěţarea limbei germane de I. Doica	„	—.25
Aritmetica pentru începětorii din şcólele primare, de P. Dima, broş.	„	—.30
„ de . Dogariu şi I. Dariu, cu numerii dela 1—20, broş. 15 cr.; cu num. dela 1—100, br. 15 cr.; cu num. dela 1—1000, br. 20 cr.; cu num. dela 1—1,000,000 br.	„	—.30
„ pentru anii din urmă ai şcólei primare partea IV, de I. Dariu, broş.	„	—.45
„ pentru şcólele poporale, de F. E. Lurz, trad. anul I. şi II., 20 cr. part. a II-a	„	—.35
Atlas, de Kozma Gyula	„	1.—
Bucóvna pentru învěţătura pruncilor, leg.	„	—.20
Cântările bisericesci, culese şi arangiate de D. Cunţan	„	4.—
Carte de cetire de Z. Boiu partea I., leg. 40 cr. part. II., leg.	„	—.30
„ „ „ pentru cl. I. şi II. gimn. de I. Popea	„	1.35
„ „ „ II. pentru şcólele poporale, prelucrată de Dr. Petru Şpan, leg. 30 cr. a III-a	„	—.60
„ „ „ pentru anii din urmă, de Ioan Pop Reteganul	„	—.75
„ „ „ de V. Oniţiu, pentru cl. III gimn., reală, broş. 1 fl., pentru cl. IV. gimn. reală, leg.	„	1.60
„ „ „ maghiară, partea I. de Dr. I. Crişianu şi N. Putnoky, broş. 70 cr., partea II., broş. 1 fl. leg.	„	1.15
„ **de rugăciune** pentru tinerimea gr. or. română, frumos leg.	„	—.15
Catechism bogat leg.	„	—.50
„ **mic** al bisericei ort. ort. de Z. Boiu, leg.	„	—.20
„ pentru învěţămêntul religiunei dreptcred. rěsărit. de Moise Toma. leg.	„	—.20
Charte geografice, aprobate: Ungaria şi Austro-Ungaria, à fl. 5.75, Europa	„	6.—
Chemia elementară anorganică şi organică de A. Vlaicu, broş. 80 cr., leg.	„	1.—
Computul în şcóla poporală, de I. Popescu, broş.	„	1.20
Conductor la aplicarea ântâii cărţi de lectură şi învěţătură de I. Popescu, broş.	„	—.10
Confesiunea ortodoxă, de Dr. B. Constantinescu	„	1.20
Culegere de cântări biser. în folosul tinerimei, broş.	„	—.12
„ „ „ de G. Stefănescu, caetul I. 25 cr. II. 25 cr. III.	„	—.35
Cunoscinţe din constituţia patriei, de I. Popovici, leg.	„	—.20
Curs complet de corespondenţă comercială, de I. C. Panţu	„	1 60
Curs de limba maghiară pentru scólele poporale române, de I Molnar, partea I. broş. 16 cr. leg 20 cr.; partea a II-a broş. 20 cr., leg. 24 cr.; pentru curs. III. broş. 16 cr., leg.	„	—.20
Curs de limba maghiară, de M. Voilean şi P. Bod, partea I., anul II. si III. de şcólă	„	—.25
Curs elementar de geometrie practică de D. Mirescu leg.	„	1.—
„ „ de musică, partea II., de Const. M. Cordoneanu, broş. 50 cr., partea III. şi IV., broş.	„	--.80
Curs practic de aritmetică pentru şcólele poporale de Ars. Vlaicu, I. 22 cr.: II. 25 cr.; III.	„	—.35
Curs practic de economie, de I. Georgescu	„	—.25
Curs practic de limba maghiară pentru anul I. şi II. de şcólă de I. Dariu, broş.	„	—.16
Dialogi româno-francezi, de M. Rudinescu	„	1.20
„ româno-germâni, de M. Rudinescu	„	1.—
Dicţionariu român-germân şi germân român, de S. P. Barcianu, tom. I. fl. 2.50, tom. II.	„	3.80
„ maghiar-român de Dr. I. Crişan leg.	„	2.—
„ român-maghiar de N. Putnoky, leg.	„	2.—
Drepturile şi datorinţele civile pentru şcólele poporale confesionale, broş.	„	— 20
Economia câmpului şi grădinăritul pentru şcólele poporale, de G. Moian, broş.	„	—.25
Economia domestică pentru cl. IV. primară de fete, de o asociaţiune de învěţători, leg.	„	—.60
Elemente de fisică pentru şcól. popor. de I. Dariu, leg.	„	—.30
„ **de geografie** de Z. Boiu, leg.	„	—.30
Elemente de geografie comparativă, pentru clasele infer. de S. V. Isopescu, curs. I.	„	—.95
„ **de geometrie** pentru anii din urmă ai şcólei poporale de D. Dogariu şi I. Dariu, leg.	„	—.20
„ **din teoria musicei** de A. Sequens, broş.	„	—.50
Exerciţiile gimnastice în şcólele elementare române de Iosif Aron	„	—.15
Eserciţiile de stil în şcóla popor. de D. Lăpědat, broş.	„	—.15
Fibel, după metoda analitică-sintetică de G. Jausz, leg.	„	—.30
Fisica pentru şcólele poporale de D. Făgărăşan, broş.	„	—.30
Fisica pentru şcólele poporale, de Iosif Bălan, broş.	„	—.25
Gaspey-Otto-Sauer, Metoda pentru studiul limbilor moderne, conversaţiuni franceze de L. Leist.	„	1.10
Geografia Ungariei, de Dr. N. Pop, broş.	„	—.25
Geografia pentru şcól. popor. de I. Dariu, broş. 30 cr., leg.	„	—.35
„ „ „ de D. Făgărăşan şi S. Moldovan, broş 25 cr., leg.	„	—.30
Geografia pentru şcólele medii de . Făgărăşan şi S. Moldovan tom. I., broş.	„	1.20
Geografia pentru şcólele medii de D. Făgărăşan şi A. Bârsean tom. II., broş. 50 cr., tom. III., broş.	„	1.—
Globuri terestre simple à . . fl. 1.—, 2.—, 3.30, 5.30,		10.—
cu meridian à „ 3.15, 5.30, 8.40, 12.60,		21.—
Gramatica elementară a limbei germâne pentru şcólele secund. de Dr. G. Coman, partea III., broş. 85 cr., leg.	„	1.—
Gramatica germână, de Sava Popovici Barcianu, curs practic pentru şcólele secundare, prep. şi priv.	„	1.40
„ **limbei maghiare** de Dr. I. Crişianu şi N. Putnoky, broş.	„	1.--
Gramatica română, pentru şcólele popor. de I. Dariu	„	—.25
„ „ întocmită pentru şcólele secundare de I. Pilţia	„	1.25
„ „ de I. Petran, p. I. Etimologia	„	1.–
„ „ de S. P. Barcian, leg.	„	—.50
„ „ de I. Mihelţian, pentru cl. II. broş. 10 cr.; cl. III. broş. 16 cr.; cl. IV., broş.	„	—.24
Gramatik der Rumänischen Sprache, de A. Pumnul, prelucrată de S. V. Isopescu	„	—.80
Higiena poporală, de Dr. G. Vuia, broş. 1 fl., leg.	„	1.20
Higiena copilului dela nascere pănă la al 7-lea an al etăţii de Simion Stoica, broş.	„	—.15
Intrebări de educaţiune şi instrucţ. de Dr. P. Span, br.	„	1.—
Introducere în sciinţele naturale, pentru învěţămêntul secundar de B Nanian	„	—.75
Isagogia, de Dr. Il. Puşcariu, broş.	„	1.50
Istoria biblică, pentru şcólele poporale, leg.	„	—.30
„ **biblică** pentru şcólele medii, inf. şi şcól. civ. broş.	„	—.55
„ **bisericéscă** pentru şcólele poporale, leg.	„	—.30
„ **bisericéscă** pentru şcólele medii de Dr. Ilarion Puşcariu, partea I., broş. 50 cr.; partea II. broş.	„	—.50
Istoria bisericéscă rom. de Şaguna, partea I. şi II., br.	„	3.—
„ „ în limba germână	„	1.
„ **literaturei române**, de I. Lazariciu, broş.	„	1.—
„ **naturei şi fisică**, de Z. Boiu, leg.	„	–.30
„ **naturală**, de Dr. D. P. Barcian, partea II.	„	—.60
„ „ de Ipol. Ilasieviciu, leg.	„	—.36
„ **patriei**, de I. Dariu, broş.	„	—.25
„ **patriotică**, de Z. Boiu, leg.	„	—.30
„ **pedagogiei**, de Dr. Petru Pipoş, broş.	„	2.—
„ **pedagogiei**, de V. Grig. Borgovan	„	1.50
„ **Ungariei**, de Dr. N. op. broş.	„	—.20
„ „ în legătură cu istoria univers. pentru şcólele poporale, de Silvestru Moldovan, broş.	„	—.20
„ **Ungariei** pentru şcól. secund. de V. Goldiş broş.	„	—.80
„ **universală** de V. Goldiş evul vechiu, broş.	„	1.—
„ „ „ „ „ „ mediu, „	„	1.25
„ „ pentru cl. inferióre de S. V. Isopescu, tom. I. broş 90 cr.; tom. II. broş. 53 cr.; t. III. br.	„	—.73
Le livre des demoiselles, pentru şcólele de fete, de H. Barbieux	„	1.50
Lectură şcolară I. de V. Bumbac	„	1.25
Legendar sau **carte de cetire**, de V. Petri, leg.	„	—50
„ **maghiar-român**, de N. Putnoky, leg.	„	--.30
Leitfaden der rumänisch und deutschen Convers. Sprache	„	1.—
Lesebuch germân, de Georg Jausz, partea I. leg. 40 cr., II. leg. 55 cr., III. leg. 65 cr., IV. leg. 70 cr., V. leg.	„	—.85
Limba maternă, de Dr. Il. Puşcariu, leg.	„	—.40
„ **română**, de V. Oniţiu, broş.	„	—.50
Literele mobile (pe hârtie tare) pentru maşina de cetire, 144 bucăţi	„	2.50
Liturgica bisericei ortodoxe, de I. Stefaneli	„	1.—
Lucrul în şcólă, de G. Moian, broş.	„	—.45
Magyar olvasókönyv, de Torkos L. broş.	„	—.50
Manual de aritmetică, pentru gimnasiul inferior de Dr. F. Močnik, tradus de S. V. Isopescu, p. I.	„	1.—
Manual de dreptul cambial, de I. Socaciu, broş.	„	2.—
„ „ gramatica germână, pentru gimnasii, şcóle reale, prep. şi particulari de S. Nestor şi N. Popescu	„	1.—
„ „ **istoria literat. rom.** de Enea Hodoş, broş.	„	1 —
Manuducere la abcdarul maghiar-român, de N. Putnoky, broş.	„	— .06
Manuducere la legendarul maghiar-român, de Nic. Putnoky, broş.	„	— 12
Merceologia şi Technologia pentru şcólele comerciale, profes., de Ars. Vlaicu, broş.	„	5.—
Noua metodă de a învěţa cu înlesnire limba franceză, de M. Rudinescu, tom. I. leg. 1 fl., tom. II., leg.	„	1.20
Noua metodă de a învěţa cu înlesnire limba germână de M. Rudinescu, tom. I. broş. 50 cr, tom. II. br.	„	1.—
Octoich mic, de 8 glasuri, leg.	„	--.75
Orologion (ciaslov), leg	„	—.75
Pastorala nóuă, broş.	„	1.50
Pedagogia, de I. Popescu, broş.	„	2.—
Pomăritul, de D. Comşa, broş.	„	1.–
Praktische Gramatik der rumänischen Sprache, de I. Cionca	„	1.25
Principii de pedagogie, de Dr. Il. Puşcariu, broş.	„	1.—
Psichologia empirică, de I. Popescu, broş.	„	2.—
Religiunea creştină, de I. Popea, broş.	„	—.12
Retorica şi carte de cetire, pentru cl. IV. gimnasială, de Grig. Pletos şi I. Gheţe	„	1 80
Studiu din economia naţională, de N. Petra-Petrescu, broş.	„	—.40
Stupăritul, de C. Dimian, broş.	„	—.80
Toldi, naraţiune poetică de Dr. Crişianu şi Putnoky, broş.	„	—.70
Vocabular român-germân, de Şaguna, br. 70 cr., leg.	„	—.80

Afară de aceste procură Librăria Tipografiei archidiecesane ori-ce cărţi didactice pe lângă cele mai avantagióse condiţiuni.

Lângă preţul cărţii este a se aclude şi costul transportului.

☞ La 10 sau mai multe exemplare din aceeaşi carte se dă rabatul cuvenit. ☜

Redactor prov. **Gavriil Hango**.

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 138. Sibiiu, Marţi, 16/28 Decembre 1897. **Anul XLV.**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
la „Tel. Rom.“ într'una cu suplementul „Fóia Pedagogică“
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Suspendarea constituţiunei.

In 31 Decembre a. c. era sĕ se reînoiască convenţiunea vamală dintre cele 2 state ale monarchiei nóstre pentru un nou period de ḑece ani, şi reînoirea avea sĕ se facă cu consensul corpurilor legiuitóre.

Situaţiunea încurcată din Austria a adus cu sine sistarea constituţiunei şi guvernarea pe calea de ordinaţiuni.

Lupta dintre cele dóue elemente, dintre germani şi slavi — a făcut imposibilă funcţionarea parlamentarismului în Austria.

După revoluţiunea din Viena a urmat revoluţiunea din Praga, după căderea ministerului Badeni a urmat ministeriul Gautsch, şi în fine în locul mĕsurilor constituţionale a urmat absolutismul, ca ultimul reson, dela care până la dictatura militară este numai un pas.

Acésta este icóna constituţionalismului în Austria la finea seclului al XIX-lea.

Sĕ privim lucrurile în cealaltă jumĕtate a monarchiei, sĕ privim lucrurile în statul nostru.

Guvernul a presentat un proiect de lege, care în privinţa convenţiunei vamale cu Austria creaza un provisoriu de 5 luni de ḑile.

Proiectul acesta este în principiu acceptat şi de către partida oposiţiunei aşa numite naţionale, de către partida lui Apponyi, şi contra lui este numai partida estremilor, cari luptă pentru independenţa Ungariei, şi situaţiunea actuală este considerată ca momentul cel mai binevenit pentru totala desfacere de Austria.

Este vorba de oposiţiune încă de 5 ḑile în parlamentul Ungariei.

La 31 Decembre espiră terminul normal pentru convenţiune; dacă până atunci parlamentul nu acceptéză proiectul guvernului urméză a se lua mĕsuri anticonstituţionale şi la noi ca şi în Austria.

Cu alte cuvinte, în locul costituţionalismului întră guvernarea absolutistică prin ordinaţiuni ministeriale.

Eventualitatea acésta insuflă serióse îngrijiri, şi din situaţiunea încurcată numai aşa este scăpare, décă partida lui Kossuth va da graţia cerută, şi va permite sĕ trécă prin desbaterile parlamentare proiectul guvernului.

Astăḑi se va clarifica situaţiunea.

In cuvêntarea sa din Vinerea trecută ministrul president a ameninţat pre independenţi cu responsabilitatea cea grea, care va urma din neacceptarea proiectului presentat, căci guvernul în ori ce împregiurări 'şi va face datorinţa.

Se svonesce, că guvernul va disolva parlamentul, în care cas ar salva situaţiunea în cele formale, căci pentru cele întêmplate în timpul alegerilor ar cere îndemnisare dela parlamentul cel nou.

Se svonesce şi aceea, că guvernul nu va propune disolvarea parlamentului, ci va trece la celalalt estrem, va guverna pe calea de ordinaţiuni, şi se pune în gura ministrului president o gravă enunciaţiune, că el anume este cel din urmă ministru president constituţional.

Acésta este situaţiunea de aḑi.

Sĕ sperăm, că în cele din urmă ea se va mai ameliora, şi din ameliorarea acésta va vení ceva bine şi pentru noi.

„DREPTATEA“.

Ḑiarul din Timişóra „Dreptatea“ cu finea anului acestuia 'şi sistéză activitatea sa.

Dispărerea acestui ḑiariu de pe terenul de luptă e caracteristică tocmai acuma, când curentul duşmănos cu mai mare înverşunare a dat năvală asupra nóstră pe tóte terenele.

Reproducem manifestul, prin care bărbaţii valoroşi din Bănat, cari au fost grupaţi în jurul numitului ḑiar, anunţă cetitorilor vestea despre încetarea ḑiarului.

Atragem deosebita atenţiune a cetitorilor nostri asupra acestui manifest. El este o clasică caracteristică a situaţiunei, esprimate în mod classic prin peana unicului bărbat politic al nostru, care atât în virtutea cualificaţiunei, a talentelor sale, a posiţiunei sale sociale şi a caracterului nepătat ar fi chemat sĕ se pună în fruntea românilor din statul nostru, mai ales în situaţiunea înglodată şi încurcată de aḑi, grupând în jurul seu pe toţi ómenii de bine, cari s'au disgustat de multele desastre, prin cari a trecut politica nóstră de ani 15 încóce, şi de multele desamăgiri, la cari a fost espus poporul român.

La timpul sĕu vom reveni asupra activităţii ḑiarului din Timişóra, şi după cum o am mai făcut la începutul acestui an, vom accentua din nou, că ḑiarul „Dreptatea“ aşa precum a fost redactat, cu politica, pe care o a apărat, nu a avut raţiune de a fi.

Din punctul acesta încetarea e urmare naturală, mórtea lui naturală e cursul normal al firei. Şi dacă totuşi durerea nóstră e mare la încetarea acestui ḑiariu, şi dacă acelei dureri dăm marcantă espresiune la locul acesta, o facem pentru cuvêntul, că românii din Bănat au rĕmas din nou fără organ de publicitate, menit a-le ţinea inimile calde şi mintea în trezvie pentru timpuri mai bune.

Étă acel manifest:

Către cetitori!

Pe basa conclusului luat astăḑi de fundatorii fóiei „Dreptatea“, noi, membrii comitetului de supraveghiere ai acestei foi, ne luăm voie a Vĕ aduce următórele la cunoscinţă.

„Nu desbinarea completă şi neîmpăcaveră, ci bunaînţelegerea basată pe dreptatea şi încrederea reciprocă a popórelor de sub Coróna St. Stefan forméză stéua conducĕtóre, „sub al cărei semn fundatorii dela „Dreptatea“ au înfiinţat aici în Timişóra, înainte cu 4 ani acest organ naţional, a cărui misiune, în vederea acestui scop sublim, a fost: a representa pe basa programului dela 1881 şi sub devisa solidarităţii naţionale, legitimele aspiraţiuni naţionale cu mijlóce strict legale, în spirit adevĕrat constituţional şi cu seriositatea impusă de demnitatea causei“.

Subscrişii credem, că fóia nóstră a corespuns după puterile sale acestui spirit şi acestei direcţiuni.

Nici odată însĕ în tot restimpul dela restabilirea constituţionalismului, acest sublim scop de bunăînţelegere pacinică a popórelor Ungariei, n'a fost atât de departe de realisarea lui, ca astăḑi. Nici odată, în tot periodul acesta, drepturile şi libertăţile constituţionale ale cetăţenilor peste tot, ér ale Românilor în deosebi, n'au fost atât de făţiş desconsiderate, atât de violent vătĕmate, ba chiar şi drepturi fundamentale constituţionale, ca dreptul de reuniune şi întrunire n'au fost cu atâta necruţare confiscate, — dar nici amărăciunea poporului român asupra acestei încătuşări politice n'a fost aşa de adâncă şi generală ca astăḑi.

Este deci de mirat, dacă vocea de împăciuire se perde ca în pustie?! dacă organul cu ţînta de a conplana diferinţele naţionale, n'a putut afla la poporul român nici rĕsunetul dorit, nici spriginul recerut?!

Şi ori cât de greu are sĕ ne cadă o astfeliu de mărturisire, fundatorii foii „Dreptatea“ au considerat de postulat al corectităţii politice a constata pe faţă acest fapt şi a trage consecinţele practice.

Adunarea fundatorilor, condusă de acésta consideraţiune politică, a decis pentru acuma: sistarea fóiei „Dreptatea“ şi a „Fóiei de Duminecă“ cu finea acestui an. Noi, cei ce ne-am grupat în giurul fóiei „Dreptatea“, ne numĕrăm şi de aci încolo între cei mai pronunţaţi şi decişi aderenţi ai ideei unei complanări pacinice a diferinţelor naţionale; dar tocmai ca atari avem sentimentul, că am pĕcătui în contra seriosităţii şi sfinţeniei causei, dacă chiar şi în faţa presentei situaţiuni lipsite de ori-ce prospect de succes pentru acésta ideie, am persista pornirea de a face şi mai departe propagandă publicistă pentru ea.

Când vedem cum dela locurile competente se solicitéză tot mai mult înăsprirea intrasingenţei înţepenite, — dacă avem înaintea ochilor, că o complanare pacinică a contrastelor naţionale nu se póte închipui decât pe teren constituţional şi în forme constituţionale, — şi când apoi vedem, cum aceiaşi factori, precum la fiecare ocasiune cu mare emfasă accentuéză acésta singur adevĕrată şi necontestabila tesă fundamentală a unei sănătóse politice naţionale, tot atunci însĕ în flagrantă contraḑicere cu acest principiu despóie de esenţa lor dearêndul tóte instituţiunile constituţionale ale ţĕrii, confiscă în mod sistematic tóte drepturile şi libertăţile constituţionale ale cetăţenilor, de a subtrage est-mod complanării pacinice deja din capul locului tot terenul de sub picióre, — când în fine vedem cum, ca consecinţă a acestora, credinţa şi speranţa pentru o complanare pacinică şi echitabilă a neînţelegerilor naţionale dispar din ḑi în ḑi tot mai mult, ér sentimentul de desperare în aceeaşi mĕsură cuprinde spiritele prin straturi tot mai largi ale poporului: atunci, stimaţi cetirori, aşa credem, — veţi fi şi DVóstră cu noi de acord, că „continuarea unui organ cu stéua conducĕtóre a concordiei între popóre, apare — cel puţin — nepotrivită timpului.

Ba încă, — a voi sĕ propagăm ideia concordiei între popóre atunci, când factori deciḑĕtori ai statului, cu séu fără voie lucră din resputeri la discordia artificială a popórelor, — ar fi o profanare a acelei idei sublime.

Rĕgretăm fórte sistarea fóiei „Dreptatea“, deplângem însĕ şi mai mult starea lucrurilor, care ne-a adus la acésta. Şi deplângem situaţiunea acésta nu numai din punct de vedere particular românesc, de altmintrea destul cunoscut, ci şi din punct de vedere al patriei nóstre. Noi suntem pĕtrunşi până în adâncul sufletului nostru de convingerea, că pentru Ungaria nu esistă o cestiune mai importantă decât cestiunea naţionalităţilor. Tot asemenea ţinem, că cestiunea acésta nu este causa a unui séu altui popor, ci este causa comună a tuturor popórelor, causa patriei comune.

Sunt profunde contrastele de principii şi interese ce le cuprinde în sine acéstă cestiune, căci contrastele principale nu ating nimic mai puţin, decât însaşi ideia de stat a Ungariei, èr contrastele de interese nimic mai puţin, decât însaşi esistenţa naţională a popórelor Ungariei.

Óre se póte şi óre trebue, ca Ungaria poliglotă prin contopirea artificială a rasselor sĕ fie transformată într'un stat curat naţional şi astfel existenţa naţională a celorlalte popóre sacrificată acestei idei de stat? Séu:

Óre se póte şi óre trebue, ca unitatea de stat a Ungariei sĕ fie sacrificată ideei de stat a federalismului naţional? Séu în fine:

Óre se póte şi óre trebue, ca aceea ideiă de stat sĕ fie dusă la învingere, care, mijlocind între aceste dóue estreme unesce intim şi armonic postulatele unităţii de stat ale Ungariei ca condiţiunile de esistenţă naţională ale popórelor sale? — Acestea sunt acele mari şi afund tăietóre controverse, care constituesc schimbările acestei cestiuni.

Priméscă-se acuma ori care din atinsele idei de stat, între politicii serioşi despre aceea nu póte încăpea diferinţă de păreri, că o cestiune, care cuprinde în sine astfel de controverse, constitue pentru Ungaria, în sensul cel mai strict al cuvêntului, o cestiune de viaţă, deóre-ce dela direcţiunea adevĕrată séu greşită ce se ia în cestiune, depinde nu numai desvoltarea pacinică şi sânĕtósă, ci eventual şi esistenţa Ungariei.

Nu e de mirat deci, dacă contraste atât de mari şi necomplanate apasă cu greutate astmatică asupra întregei nóstre vieţi publice. In adevĕr, în întrèga nóstră viaţă politică şi socială nu esistă parte, care sĕ nu fie atinsă de aceste contraste, nu teren, unde reacţiunile daunóse ale acestora sĕ nu fie simţite. Aceste contraste sunt acelea, cari subminéză în ţéră sentimentul de respect către legi, corump spiritul constituţionalismului genuin şi împing viaţa constituţională a Ungariei din ce în ce tot mai mult pe căile unui formalism lipsit de fond. Căci cine ar puté sĕ mai nege astăḑi, că spiritul public în Ungaria nici când n'ar fi decăḑut la acest grad, dacă contrastele naţionale n'ar esista?! Şi cine ar puté sĕ nege acéstă decadenţă, asupra căreia astăḑi deja în ţéra întrégă rĕsună plângeri atât de puternice?!

Aceste profunde şi necomplanate contraste sunt, cari în mod artificial ţin astăḑi desbinate popórele Ungariei, cari în timp de pace împedecă la tot pasul consolidarea internă şi desvoltarea sănĕtósă a statului, ér în timpuri critice, grele, pot sĕ devină fatale chiar pentru esistenţa Ungariei.

Stând astfel lucrurile, — şi nu credem că cele ḑise s'ar puté serios contestá — întrebăm: esistă óre pentru Ungaria o problemă mai importantă şi mai urgentă, decât aceea: a pune la cale o complanare pacinică a acestor contraste fatale?!

Întrebăm: n'avem óre sĕ plângem, că bărbaţii de stat conducĕtori ai Ungariei, punêndu-se într'un contrast bizar cu însemnătatea şi importanţa cestiunei, încă si astăḑi proclamă teoria, că acéstă cestiune de viaţă a Ungariei „nu este decât numai opera unor agitatori de profesiune“?!

S'ar puté óre închipui o greşală mai fatală în politica de stat a Ungariei, decât aceea de care culpabili s'ar face acesti bărbați de stat, dacă teoria ce o proclamă, ei înșiși ar și crede-o serios?!

Și, oare s'ar puté închipui un joc mai frivol cu cele mai înalte interese ale statului, decât in casul, când acesti bărbați n'ar crede nici ei înșiși, ceea ce proclamă?!

Ori cum se fie însĕ, noi privim, la tot casul, acésta intrasigență împetrită de o nefericire și de un pericol pentru patria nóstră.

O cestiune, care cuprinde în sine contraste atât de profunde, atinge interese atât de înalte, — o astfel de cestiune împinge cu putere iresistibilă spre o complanare naturală a contrastelor sale; a închide în mod măestrit calea acestei desvoltări naturale, însémnă a o împinge pe cărările șanselor neprecalculabile: o politică de stat insĕ, care începe a lua alurile unui joc de hasard, o putem numi cu drept cuvênt o nefericire și un pericol pentru țéră.

Dar ori cum se vor desvoltá lucrurile, puteți fi convinși, st. cetitori, că noi între tóte impregiurările vom ține nealterat la principiile credeului nostru politic, și că, precum în trecut, așa și în viitor vom pune modestele nóstre puteri în serviciul acelei cause, căreia, precum de altmintrea sciți, ne-am dedicat viața.

Timișóra, în 12 Decembre n. 1897.

Ales. Mocsonyi. Eugeniu Mocsonyi. Zeno Mocsonyi. Vinc. Babeș, Titu Hatieg. Vincentiu Pap. Emanuil Ungurian. Iuon Lengeru. Dr. G. Vuia. C. Bredicean. I. Budințianu. V. Pop. Dr. A. Oprea. Dr. Aurelìu Cosma. Dr. St. Petrovici. Dr. Tr. Putici. Alesandru Creciunescu. Țegle. Vasiliu Vaianțiu. Dr. Dobrin. P. Rotariu. Dr. Isidor Pop. Dr. Ion Nedelcu.

Un iminent pericol.

II.

Lupta pentru esistință în veacul nostru nu se pórtă mai mult cu puterea fisică, cu armele, ci cu mintea. Un popor, care forța fisică, brachiul îl pune drept basă a esistenței sale — e timbrat drept popor barbar.

Și cu adevĕrat așa e.

In vécurile trecute, scim, dela ascuțișul sabiei atârna a fi séu a nu fi popor séu stat. Rĕsbóiele se țineau lanț; pace, liniște nu mai era. Dar nici de civilisație, în înțelesul modern al cuventului, nu putea fi vorba. Óre este cineva, care adi se dorésca reîntórcerea timpurilor vechi? — Nu! Ne înfiorăm și cu drept cuvênt se revóltă simțul de umanitate al nostru, de câte ori audim, că unde-va s'ar fi susținênd fapte ce sémênă a barbarism.

Apoi e cert și aceea, că un popor barbar nici póte exista, nici se póte afirma adi. Ca umbra când cu ivirea sórelui, trebue sĕ se retragă, sĕ facă loc altuia. Fără a simți trebuința de dovedi, e destul sĕ afirm, că istoricesce e deplin dovedit, cum piere poporul ce nu cu mijlócele culturei luptă.

Aplicând stărilor nóstre adevĕrurile constatate ne vom întâlni cu apariția destul de curiósă, cum s'a vĕdut că poporul român departe de a fi popor barbar, totuși face loc străinilor în sinul sĕu; îi adapă, hrănesce, până ce cresc mari și tari preste el și și'l aservesc. Décă de bunăvoie nu primesce jugul de servitor, apoi silit e a lua lumea în cap și a emigra, fapte ce se petrec mereu între români.

Cum se esplică asta?

— Ușor!

Poporul nostru român*) în simplicitatea sa patriarchală, a rĕmas îndĕrĕtul popórelor de speculă, care au spirit vioiu pentru întreprinderi, pentru câștig. El se mărginesce singur la ceea-ce produce pămêntul lucrat de el.

— Așa a trăit tata și moșul — dice românul, așa voesc și eu sĕ trăesc, și așa va fi și cu copii nostri.

In simplicitatea sa, scapă din vedere dóue momente: cei ce trebue sĕ trăéscă de pe acelaș petec de pămênt se tot sporesc și de altă parte cu înaintarea civilisațiunei se înmulțesc și trebuințele ce neapărat trebuesc împlinite. Astfel trebue sĕ dee fiecare îndĕrĕpt. Până póte face datorii, plătesce camete grase, când nu póte resbì, cu lacrimi în ochi e silit a se deslipí de bucata de pămênt, care 'i-a fost mamă bună, l'a hrănit. N'are încotro, trebue s'o lase. Și cui? Deaprópelui sigur nu, căci și acela e lipsit ca și el. O ia străinul. Ca amarul sĕ fie și mai mare, o vede trecênd póte în mânile dușmanului de mórte....

Nu străinul îl face sĕrac cu puterea. El are parale și se folosesce de ele la nevoía nóstră. Se póte sĕ obvie și înșĕlăciuni la astfel de ocasii și apucături. Tóte denótă însĕ, că partea cea mai slabă, românul din vina sa cade. Îi lipsesce priceperea și n'ai ce sĕ-i faci. Se pórtă luptă pe teren economic cu armele moderne, și décă românul e cel mai slab, are sĕ pórte consecuența nepriceperii sale.

Ne tânguim, căci așa e firea nóstră, pornită spre tânguire, ca babele ce n'au putere, ci tótă arma le este limba, dar când vorba e sĕ judecăm obiectiv, mai cu sânge rece, suntem siliți a recunósce, că străinii nici odată nu vin nechemați, nici ar petrece între noi, décă am suplinì noi golul ce ei îl ocupă.

Fiind-că de astă armă nu dispunem în mĕsura trebuinciósă, ei ocupă teren, noi din ce în ce scăpătăm.

S'a făcut încercarea de a mêntui poporul prin capitalele ce și-le póte procura de pe la bănci. S'au înființat prin tóte colțurile țĕrii banci rurale, ca sĕ scótă din ghiarele cămătarilor pe bietul popor.

Institutele de acest fel au în vedere însĕ în primul loc interesele lor. Nu permit nici o prelungire a scadențelor, terminul cambiului espiră, bani nu sunt. Firesce se face procesul. Ce ar rĕmânea dela cămătarnic, consumă cu belșug procesul și sêrmana nație se trezesce tot acolo, de unde a plecat — pe cale a i-se lua averea! Ba în nenumĕrate casuri debitorul a pățit'o mai rĕu ca cu cămătarul, căci acela l'a jefuit odată pe an, și atunci fără proces, pe când o bancă nu mai puțin de 4-ori cere și nu mai puțin de patru ori póte înprocesua cambiul pe an.

Care e dobênda? Care e perderea? Românul nu se pricepe a întórce capitalul lui încredințat, ca sĕ tragă ceva folos din el, de aceea în cele mai multe casuri — acel capital îl omóră.

---

*) Nu am intenția a amesteca momente politice în expunerile de fața. *Autorul.*

Protestanți și legile politice-bisericesci.

Ródele nefaste ale legilor politice-bisericesci au pus pe seriόse meditații chiar *și* biserica protestantă care — cum se scie — a fost anteluptătórea pomeniteler legi.

In fața primejdiei, ce legile amintite au adus în viața bisericei protestante în deosebi cu privire la păzirea credincioșilor ei, — conferența preoțéscă a diecesei ev. reformate din Felső-Borsod a publicat concurs pentru o lucrare, care sĕ lămuréscă chestia: Intre referințele schimbate de adi, care sunt problemele și datorințele înmulțite ale preotului protestant pe terenul administrației bisericesci și în deosebi pe cel al curei pastorale? La concurs a fost primită lucrarea preotului *Szuhay*, care lămurind întrebarea de mai sus atinge unele chestii importante vrednice de a ni le însemna și noi.

Constatând decadința religiósă morală autorul cărții pomenite spune, că pricina acestei apariții îngrijitóre sunt *legile despre căsătoria civilă*, *despre religia pruncilor* și despre *neconfesionalitate, coloritul nereligios al școlelor și preparandiilor*, — lipsa legilor de stat, cari se conțină disposiții severe pentru pedepsirea delictelor cetățenilor și pentru ținerea sĕrbătorilor, în fine misera remunerație a preoților și sĕrăcia tradițională a bisericei protestante.

Datorințele preoților protestanți le reasună în următórele:

Ținta nóstră sĕ fie, ca propoveduirea cuvêntului divin sĕ-'și conserve spiritul evangelic, demnitatea morală, în și afară de biserică sĕ zdrobéscă deșertăciunea materialismului secolului present; sĕ edifice templul sânt al vîrtuții, moralului și adevĕrului. A dóua datorință: a se îngríjí ca școlele sĕ devină din nou pepiniere ale bisericei. A treia datorie: a se purta grijă cu mai multă energie de viața religiósă morală a tinerilor de ambele sexe. Preotul sĕ adune tinerimea în sĕrbători la biserică și sĕ-i dea povețe morale. A patra: preotul sĕ-și împlinescă nu numai datoriile administrative, ci sĕ păzéscă și disciplina bisericéscă cu consciențiositate, sĕ întrebuințeze tóte mijlócele de pedépsă trĕbuitóre pentru corecție.

In înțelesul cel mai adevĕrat al cuvêntului sĕ-și împlinéscă preotul chemarea de medic sufletesc. Din pricina defectuósei împliniri a acestei datorii se întêmplă, că mai în urmă într'un pătrar de an bis. protestantă în urma căsătoriilor micste a perdut 179 suflete. Trebue îmbrățișată causa sĕracilor și orfanilor; administrația bis. trebue consciențios supraveghiată. In sfârșit salarisarea preoților trebue sistemisată pe base mai juste, și unde comuna nu ar putea împlini salariul la 600—800 fl. sĕ se céră ajutorul statului. In privința acésta însĕ forurile bis. sĕ fie cu deosebită băgare de sémă, nu cumva în schimbul ajutoriului sĕ trebuéscă a ne vinde un drept autonomic mai scump decât ori-ce, care în sĕrăcia nóstră ne e avuție.

Opul încheiă: *Sĕ avem grijă, nu cumva sĕ o pățim ca cu prilegiul părtinirei legilor politice-bis., cari tare ne-au dus în rĕtăcire, ne-am însuflețit pentru aducerea unor legi, cari acum ne sunt spre pagubă, și la rugămintea nóstră pentru rebonificarea stolară, ce ne a făgăduit, guvernul manifestă o tăcere filosofică.*

Noutăți.

Meeting la Bucuresci. Sub impresia sorții ce a avut întrunirea din Sibiiu, convocată pentru a protesta contra proiectului de lege magiarisător de localități, comitetul Ligei și studenții din Bucuresci au hotărît sĕ țină acolo un meeting de protestare Duminecă în 7/19 a l. c. Meetingul însĕ nu s'a ținut atunci, căci nu se scie din ce pricină, nu s'a pus la disposiția inițiatorilor nici o sală. S'a amânat deci — după cum scrie „*Epoca*“ — pe Dumineca următóre (alaltaeri), când s'a și ținut cu un splendid succes; s'a făcut o procesiune imposantă pe stradele Bucureștilor, participând mii de studenți cu stéguri și bandiere cu inscripția „Jos legea magiarisării comunelor“!

⁂

Nemții în potriva ungurilor. Reuniunea scolară germană din Berlin „*Schulverein*“ în fruntea căreia se află celebrul istoriograf *Mommsen*, a publicat următorul manifest în contra șovinismului unguresc:

FOIȚA.

Iuliu Caesar.

Tragedie în 5 acte
de
William Shakespeare,
traducere în prosă
de
Dr. P. T.
(Urmare).

Brutus: Ei bine, haideți la lucru: ce cugetați voi, sĕ nu plecăm și noi cătră Philippi acum?

Cassius: Mie nu mi-se pare c'ar fi bine.

Brutus: Motivele tale?

Cassius: Estea-s: E cu mult mai bine, dacă inimicul ne caută; prin acésta el își consumă mijlócele, își obosesce ostașii căutând ofensiva; noi într'aceea stăm mulcom și hodiniți într'o posițiune defensivă, plini de voie bună.

Brutus: Motivele cele bune sunt constrînse a ceda celor mai bune. Poporul de aici până la Philippi numai de frică ni-se arată afabil și prevenitoriu, pentru-că mi-au plătit dările murmurând. Inimicul trecênd pe lângă ei, se va mai întări cu sucursul nemulțumiților și va deveni reîmprospĕtat, înmulțit și încuragiat. De avantajul acesta noi îl lipsim, dacă dăm față cu el la Philippi și lăsăm poporul acesta la spate.

Cassius: Ascultă-mĕ, iubite frate!

Brutus: Cu permisiunea ta! Mai departe voi trebue sĕ vĕ însemnați, că noi am făcut deja încordările cele mai mari, legiunile sunt complete și causa nóstră e cóptă. Inimicul se îngrósă pe di ce merge, noi suntem pe culme și aprópe de scoborît. În afacerile omenesci sórtea pe aceia îi conduce la noroc, cari observéză cursul valurilor; cine însĕ întârdie dela ocasiunea dată, tótă călĕtoria vieții lui îi decurge împedecându-se, legată de lipse și miserii. Așa stăm si noi, ca o corabiă slobodită pe vêrfurile undelor, și acum trebue sĕ ne servim de curent, séu ne prăpădim cu totul.

Cassius: Atunci fie după voia ta, sĕ ieșim noi în calea dușmanului și sĕ-i ținem calea la Philippi.

Brutus: Ne-a ajuns nóptea sfătuindu-ne, ér acum trebue sĕ ne supunem recerințelor naturale pe cari ațipind puțin voim sĕ le îndestulim.

Nu mai este nimic de observat?

Cassius: Nu. Nópte bună! Mâne ne sculăm de timpuriu și plecăm.

Brutus: Lucius, haina mea de nópte. Adio bunule Messala! Nópte bună Titinus! Nobile, nobile Casius, nópte bună și rĕpaus liniscit!

Cassius: O scumpul meu frate! Avu o rea începere întâlnirea nóstră; nici odată sĕ nu ne mai despartă neînțelegerile inimile nóstre. Nici-odată, Brutus!

Brutus: Acum tóte stau bine.

Cassius: Nópte bună!

Brutus: Nópte bună, bunule frate!

Titinus, Mes.: Nópte bună, domnule Brutus!

Brutus: Dumnedeu cu fiesce care (ese Cassius, Titinus și Messala, întră Lucius cu vestminte.) Dă-mi haina, unde-ți e lira?

Lucius: Aici, în cort.

Brutus: Ce-i, tu grăiesci așa de somnuros? Sĕrman copil, — eu nu te înfrunt pentru acsésta, căci ești obosit; chiamă pe Claudiu și pe vre-o câțiva ómeni de ai mei, ca sĕ dórmă aici pe lădi în cortul meu.

Lucius (strigă) Varo, Claudius! (întră Varro și Claudius).

Varro: Demândați domnule?

Brutus: Eu numai vĕ rog ca sĕ vĕ culcați aci; sĕ póte, că acuși o sĕ vĕ trezesc în afaceri cu fratele Cassius.

Varro: Dacă poftesci, noi stăm și priveghem la dorința d-tale.

Brutus: Aceea n'o voiesc; culcați-vĕ bunilor mei amici. Se póte, că mĕ socotesc într'alt chip. Vedi Lucius, aici e cartea după care atâta am fost căutat. Eu am fost băgat-o în buzunariu (Varro și Claudius se culcă.)

Lucius: Eu am fost sigur, că d-ta nu mi-ai dat-o mie.

Brutus: Ai răbdare cu mine, bunul meu, pentru-că acum sunt tare uituc. Mai poți ține tu ochii un pic deschiși și sĕ-mi cânți vre-o melodie séu dóue pe instrument?

Lucius: Da, domnul meu, dacă poftiți.

Brutus: Fă-o copile dragă! Eu te nĕcăjesc prea mult, dar tu esti bun.

Lucius: Asta-i datorința mea, domnul meu.

Brutus: Eu n'aș trebui sĕ te îndemn la datorințe acuma nóptea, pentru-că sciu bine, că sângele cel tiner doresce tare somnul.

Lucius: Eu am dormit deja, domnul meu.

Brutus: Bine ai făcut, și tu iar o sĕ te culci. Eu nu voiesc sĕ te țin lung. Dacă voiu trăi, ți-oi face și eu vre-un bine. (Musică și cântec). Melodia-i somnurósă. O somn omorîtoriu! Îți pui dór mâna-ți de plumb pe cântărețul meu? Nópte bună, micule ștrengariu! Nu voiesc sĕ-ți fac atâta rĕu și sĕ te trezesc, — numai de nu ți-ai strica in-

„Europa cea cultă condamnă de mult violențele, ce se comit necontenit în Ungaria de către minoritatea magiară în potriva naționalităților de alte limbi ale țerii. Legislațiunea, administrația și justiția precum și așeḑămintele sociale sunt în mod egal împărtășite la acéstă asuprire. Cea mai nóuă lovitură pregătită de guvernul magiar șovinist în potriva naționalităților, cari formézǎ maioritatea în țérǎ, este proiectul de lege asupra numelor localităților.“

* * *

Croați condamnați la mórte. Procesul faimos intentat în potriva țĕranilor din *Sjeiniceac* pentru că au omorît trei slușbași unguri, s'a terminat la tribunalul din Zagrab în 23 l c.

Acusații au fost 36 la numĕr. Dintre aceștia **11** au *fost osânḑiți la mórte prin ștréng*, 8 la inchisóre până la 10 ani, 16 au fost achitați, ér în contra unuia s'a pornit de nou cercetare.

* * *

Invitare la Petrecerea cu dans ce-o vor arangia Damele române din Lipova în tavorul copiilor sĕraci dela școlele române din loc în 7/19 Ianuariu 1898 în sala „Archiducelui Iosif“. Comitetul arangiator. Inceputul la 8 óre séra. Biletul de persónă 1 fl.; de familiă (3 membrii) 2 fl. Oferte și suprasolviri marinimóse, sĕ primesc cu mulțămită la adresa d-nei Elena V. Hamsea în Lipova (Lippa) și se vor cuita pe cale ḑiaristică.

* * *

Petrecere în Sighișóra. Tinerimea din Sighișóra și jur are onóre a învita la Petrecerea cu dans ce se va arangea în Sighișóră, Sâmbătă în 27 Decembre 1897 (8 Ianuarie 1898, a treia ḑi de Crăciun) în sala dela Geverbevercin“. Venitul curat e destinat în favorul „fondului școlei centrale din Sighișóra“. Sighișóra, 6/18 Decembre 1897. Comitetul arangiator. Inceputul la 7 óre séra. Prețul întrărei: de persónă 50 cr. de Familie de 3 membrii 1 fl. 20 cr. Oferte marinimóse se primesc cu mulțămită și se vor cuita pe cale ḑiaristică. In pausă se va juca „călușerul“. Pentru viptuale se va îngrijí birtașul.

* * *

Concert Tourneé. Suntem rugați a anunța, că trios-ul artistic, domnii Klement (Viena), Laszky (Hamburg) și Altmann (Paris) vor da în curênd un concert internațional aici în Sibiiu, unde s'au oprit în turneul lor. Primul debut Joi, în teatrul orașului.

* * *

Bibliografic. A apărut al 11-lea numĕr al escelentei reviste poporale „*Albina*“ cu următoriul cuprins: G. Coșbuc, Stefan Vodă, (poesie). — Gh. Adamescu, 11 Decembre 1861. — Barbu Catargiu, Discurs la unirea definitivă. — S. P. Radianu. Caracterele botanice ale richitei. — C. Nottara, Sub ninsóre. — D. Mirescu. Probleme practice. — Pegripa, Predică. — Spectator, O sĕrbare patriotică. — Manole, Asigurarea pe viață. — Petre Petrescu, Stânca Carbiței. — P. G., Societatea pentru ajutorul elevilor sĕraci — Sfaturi practice. — M.. Cronica agricolă. — Informațiuui. — Apel. — Voci din pressă. — Pentru domnii institutori și învĕțători, — Adrese către redacție. — Erată — Poșta redacției — Cărți și reviste.

Ilustrațiuni: Barbu Catargiu. — Moț de salcie cu flori mascule. — Moț de salcie cu flori femele. — Flori mascule de richită. — Flori femele de rechită. — Doctorul Sergiu.

Corespondență particulară

a „Telegrafului Român“.

Comitatul Hunedórei, în 13 Decembre 1897.

Adunarea comitatensă din 13 Decembre a. c. Lupta Românilor. Mai multă disciplină

La 13 Decembre s'a ținut adunarea de tómnă a comitatului Hunedórei în spațiósa sală municipală din Deva zidită aprópe numai din crucerii câștigați de Români. La ordinea ḑilei în convocatoriu — au fost o mulțime de obiecte. Era sciut însĕ cu câteva ḑile înainte de congregațiune, că va vení la desbatere și o propunere a membrilor Români — indreptată contra proiectului de lege — despre magiarisarea numelor de comune etc. etc.

Vre-o 15 fruntași români — dintre cari cei mai mulți membrii și la municipiu — în frunte cu bravul luptătoriu Francisc Hossu esmiseseră un apel prin care provócă pre membrii municipali români — a se presenta în numĕr cât se póte mai însemnat. Ḑiua designată sosì. Ne așteptăm la o manifestare română cât mai imposantă . . ! La órele $8^1/_2$ din ḑi — membrii municipali încep a se aduna în sală. Intre cei de ântâiu sunt membrii români — în frunte cu adv. Fr. Hossu. Ne numèrăm și abia suntem preste 20 inși.

Vor mai sosì și alții — ḑiceau unii ! — Imposibil sĕ nu vină!?

La órele 9 antemeridiane, comitele suprem deschide adunarea. Dintre membrii municipali magiari — puțini și ei — mai mult oficialii. Se cetesc câteva rescripte ministeriali. Se iau spre sciință; apoi comitele anunță o propunere a membrului Fr. Hossu-Longin. Deputatul și membrul Pogàny, face propunerea ca: sĕ se schimbe ordinea de ḑi, punêndu se sub desbatere propunerea Hossu — fiind de însemnătate. Ne fiind nime contra, se primesce propunerea membrului Pogány. Maghiarii — secur — observară, că membri Români sunt puțini.

Membrul Francisc Hossu Longin face apoi următórea propunere mativată:

On. Congregațiune.

In fața proiectului de lege, privitor la dreptul de a statorí (de fapt însĕ de a magiarisa) numele oficios al comunelor locurilor și localităților din întrégă țérǎ, presentat detei din Budapesta prin ministrul reg. ung. de interne, subscrișii membri ai congregațiunei, atât ca civi ai prtriei, cât și ca membri ai partidului român:

Avênd în vedere, că după dreptul public al tuturor popórelor, apoi după dreptul natural și logică sănètósă, într'un stat constituțional dreptul și competența legislativei încă-și are și trebue sĕ aibă limitele sale, preste care a trece nu este permis — prin urmare nici un stat nu póte avé chemarea de a aduce astfel de legi, ce nu cad și nu pot cade în cadrul competenței sale;

avênd în vedere, ca deta din Budapeșta încă nu póte avea chemarea de a aduce legi, ce trec preste limitile competenței sale;

avênd în vedere, că proiectul din chestiune — după a nóstră părere încă e de o natură, ce nu póte avé dreptul sĕ fie obiect al desbaterilor legislative, deórece tinde a cassa un us și drept prescris de sute și mii de ani;

avênd în vedere, că proiectul amentit nu are și nu póte avé nici un motiv de existență, de necesitate, și nici chiar de oportunitate;

avênd în vedere, că prin proiectul citat s'a născut deja o îritațiune și consternațiune generală, între națiunile ce alcătuesc acest stat poliglot;

avênd în vedere, că prin primirea și sancționarea acelui proiect, se vor isea cele mai mari confusii în tóte direcțiunile vieții publice:

avênd în vedere, că desamintitul proiect în forma și timpul, în care s'a presentat, apare ca o nóuă dovadă, că ținta guvernului, pelângă dobândirea unui drept absolutistic, nu este decât magiarisarea cu forța legală;

avênd în vedere, că noi Românii, nici odată, și sub nici o condițiune, nu ne vom lăpĕda de némul din care facem parte, drept aceea ținem și vom țìné cu tótă tăria la numirile de sute și mii de ani, a comunelor, locurilor și localităților numite de strămoșii nostri; deci prin proiectul de lege ne am simți fórte jigniți în un străvechiu us și drept al nostru, în fine;

avênd în vedere, că comitatul Hunedórei încă e unul din acele comitate, care în tóte timpurile vieței nóstre de stat a fost și este locuit în covêrșitóre maioritate de Români, și numirile comunelor, locurilor și localităților sunt de sute și mii de ani mai cu sémă românesci, la care trebue sĕ ținem cu pietate, facem următórea:

Propunere:

Congregațiunea comitatului Hunedórei, întrunită aḑi în Deva, la 13 Decembre 1897 st. n. decide: că din considerațiunile de mai sus, se aștérnă la ministrul de interne reg. ung. o representațiune, rugându-l, ca acela sĕ revóce proiectul de lege privitoriu la dreptul de a statori numele oficios al comunelor locurilor și localităților din întréga țérǎ!

Contra propuneri membrului Hossu au vorbit deputații dietali și membri ai municipiului: Pogány și Barcsai, vice comitele Hollaky, apoi Dr. Solyom-Fekete.

Motivele lor în esență erau:

a) că propunerea dlui Hossu ar fi fost post-festa după-ce legea e primită și în special în dietă.

b) Veḑi Dómne! s'ar ușura administrația la poste, telegraf, și la alte oficii.

c) Pentru-ce una și aceeași localitate sĕ pórte câte 3 nume, d. e. Szászváros, Broos, Orăștie?

d) Bună-óră în Romania, orașele etc. au câte un nume numai; și cumcă unele nume nu scii ce însémnă.

e) S'ar reînvia — prin nóua lege — vechile numiri magiare, eventual se vor da altele potrivite. —

f) Și mai pe urmă, că nu s'ar intenționa magiarisarea comunelor etc. etc. Auḑi, auḑi!?

Pentru propunerea membrului Hossu vorbesc dintre români protop. V. Damian, și I. German dela Brad. —

Cest din urmă arată, că: pe cât timp proiectul de lege amintit póte fi supus modificărilor, și pe cât timp nu a trecut prin casa magnaților, și nu a fost sancționat, până atunci se pot face propuneri și se pot discuta asupra proiectului. Propunerea Hossu deci nu e „post festa“. — Arată cum nóuele numiri, ce s'ar da comunelor, numai confusiuni pot aduce, cum se vor numi sate ca: Scrofa, Iuncul, Porcurea etc.? — Arată periclu în care vor fi aduși autorii de cărți române de geografie și istorie — fiind opurile scóse din scóle ca ne mai corespunḑĕtóre legei. Arată cum în România nimenea nu e împedecat a și pune firma în ori-ce limbă îi place, cum în scóla magiară din Craiova etc. nime nu are grijă ce nume i se dă cutărui oraș, etc. —

Exhauriat obiectul, se dă ultimul cuvênt dlui Hossu, carele când serios, când satiric, ascultat cu încordare de întrégă adunarea, scarmĕnă și resfrânge după merit tóte reflecsiunile contrare. Étă esența discursului — după cât imi revoc în memorie. Ne vom lupta până la cel din urmă om, când va fi vorbă de a i se răpì limba. Nu mai ascundeți, că proiectul nu are intențiunea sĕ magiariseze, căci toți deputații dietali, vorbitori au intonat, că scopul proiectului e magiarisarea.

Nu poporul e făcut pentru oficiali, ci oficialii pentru popor. Ce va ḑice un străin când va veni și va întreba un oficial de aici: unde este un Broos, érǎ oficialul sciind numai de un „Szászváros“ va ḑice, că nu scie în ce parte a lumei este!! Cum veți boteza Retezatul etc.? Amintesce apoi de societatea archeologică din Deva când un membru al ei — un inginer magiar — a afirmat în sinul ședinței, că: „Avarii au regulat Tisa și Mureșul“ ceea ce auḑind fericitul Barit, carele era present, a ḑis: „în astfel de adunări n'ai ce căuta“. Scopul cel urmăresce proiectul nici când nu se va ajunge. —

Poporul nostru va rĕmâne la ale sale vechi numiri — și vom nisuí ca sĕ le păstreze cu sânțenie. Mare ilaritate a produs următórea anecdotă. Când s'au întrodus matriculele de stat avea un țigan un copil sdrențos numai ca el, și-i puse numele „Culiță“ — vine însĕ matriculantul și-l numesce „Miklós“, dar țiganul cu tótă legea, tot „Culiță“ și ér „Culiță“ îi ḑice pruncului. Mai vorbesce membrul Pogány spunênd, că: nici cu o intențiune rea nu a vorbit. Punêndu-se propunerea Hossu la votare nominală — au votat pentru ea 27 inși Români și un sas; cu totul 28 inși. Un român, ce-i ḑic: „Camil H.“ a votat cu membrii magiari contra propunerii, cu totul 87 inși. Astfel propunerea Românilor a căḑut. Membrii români și-au făcut datoria. Nu au rĕmas datori cu nimic.

Eram însĕ presenți numai 27 inși. Nimeni din cei așteptați nu mai sosiră în decursul desbaterei. Sé nu uităm, că în comitatul Hunedórei sunt membri la municipiu vre-o 138 inși. Unde au fost ceilalți?

(Va urma).

Varietăți.

Toți ómenii 'și vor perde mințile, și anume, după calculul unui statistic englez — peste *patru sute de ani.* Inainte cu patruḑeci de ani în Europa pe 535 ómeni se venea un smintit la cap; aḑi deja pe 312 ómeni cade un nebun. Décă vom progresa tot în proporția acésta și — după englezul din chestie — cursul vieții sociale e acesta, atunci după 80 de ani în Europa tot al sutălea om va fi capiu, peste 260—300 ani tot al ḑecelea om ar luá câmpii, și *după 400 de ani deja globul terestru ar fi locuit exclusiv numai de nebuni.*

PARTEA SCIENTIFICA ȘI LITERARA

(Urmare.)

„Nemzeti iskola“, 27 Novembre 1897. Nr. 48.

(Cel mai radical și mai șovinist dintre jurnalele pedagogice unguresci).

Abcdariu magiar pentru școlele valache. Mateiu Voileanu și Petru Bod, directorul școlelor de stat din Sibiiu au scris un abecedariu magiar pentru școlele elementare românesci. Titlul este: „Abecedariu magiar pentru școlele elementare poporale“. Sibiiu. prețul 25 cr. Românesce în carte sunt numai regulele gramaticale și vocabulariul. Cetind până la sfêrșit acéstă carte, trebue sĕ o declarăm de carte normativă (fundament nou) în ce privesce studiul limbei magiare în școlele poporale române. Décă guvernul unguresc ar lua mĕsuri, ca acéstă carte așa cum e sĕ și fie prelucrată, atunci elevii români, satisfac pe deplin în studiul limbei române cerințelor legei. Limbagiul e frumos, clar, în ḑiceri scurte și precise, piesele sunt alese pentru priceperea, sufletul copilului; că ele sunt încopciate cu instrucțiune gramaticală acésta a fost o ideiă fericită. Ar fi fórte bine, décă ar fi impusă ca obligată pentru școlele cu limba de propunere română.

(Va urma).

---

strumentul. Mai bine îl iau dela tine. Nópte bună, bunule copile! Sĕ vĕd n'am înturnat óre fóia unde am început sĕ cetesc. Aicea-i mi-se pare. (Se așéză la cetit. Întră spiritul lui Caesar). Cât de întunecos arde lumina asta! Hah! Cine vine aici? Mi-se pare, că slăbiciunea ochilor mei îmi croiesce înfățișarea asta monstruósă, Vine către mine. Ești tu óre ceva? Ești tu cutare Zeu, ceva ânger, séu cutare drac, care îmi înfioréză sângele și face sĕ mi se ridice pĕrul în crescet? Grăiesce, cine ești?

Spiritul: Duhul tĕu cel rĕu, Brutus.

Brutus: Pentru-ce vii tu?

Spiritul: Ca sĕ-ți spun, că ne vom întêlni la Philippi.

Brutus: E bine; atunci iară te voiu vedé.

Spiritul: Da, la Philippi. (Umbra dispare.)

Brutus: Vom vedé pentru-ce trebue sĕ ne întêlnim la Philippi iară. Acum, când am prins ér curagiu, tu dispari. Bucuros aș fi vorbit mai multe cu tine, duh rĕu. Copile! Lucius! Varro! Claudius! Treziți-vĕ! Claudius!

Lucius: Córdele mi-s'an sloboḑit.

Brutus: Cugetă la instrumentul seu. Lucius, scólă-te!

Lucius: Domnul meu!

Brutus: Visat-ai Lucius, de ai strigat așa?

Lucius: Eu nu sciu sĕ fi strigat, domnul meu!

Brutus: Dar' tu ai strigat. Vĕḑut ai ceva?

Lucius: Ba nu, nimica, domnul meu.

Brutus: Culcă-te iară Lucius. Hei, Claudius! Trezesce-te!

Varro: Domnul meu!

Claud.: Domnul meu!

Brutus: De ce ați strigat așa în somnul vostru?

Varro și Claudius: Am strigbt noi domnule?

Brutus: Da, dór ați vĕḑut ceva?

Varro: Nu, domnul meu, eu n'am vĕḑut nimic.

Claud.: Nici eu, domnule.

Brutus: Mergeți și mé recomandați fratelui meu Cassius; spuneți-i sĕ se pună diminéță în fruntea armatei și îi vom urma.

Varro și Claud.: O sĕ o facem îndată domnule. (Ies toți).

(Va urma).

Nr. 470—97. [237] 2—3

CONCURS.

Pentru intregirea postului de paroch din parochia de clasa a III-a Stanija-de-sus, se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post dau suma de 405 fl. 20 cr.

Petenţiii au a-şi aşterne cererile instruite conform normelor din vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

În conţelegere cu comitetul parochial, oficiul protopresbiteral gr.-or al Zarandului.

Brad, la 27 Nov. 1897.

Vasiliu Damian,
protopresbiter.

Nr. 502/897 [235] 2—3

CONCURS

Pentru întregirea postului de paroch în parochia de clasa a III-a din comuna Almaş-Selişte, protopresbiterat. Ilia, se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Roman“

Cu acest post sunt împreunate venitele regulate în sensul graţiosului ordin consistorial dtto 28 Decembre 1894 Nr 8854. B. prin comitetul parochial la 5 Iuniu a.c.- cari venite computate în bani dau suma de 377 fl. anual.

Informaţiuni mai deaprópe se pot lua dela comitetul parochial respectiv şi dela acest oficiu protopresbiteral.

Doritorii de a ocupa acest post au a-şi aşterne cererile lor concursuale instruite conform normelor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral până la terminul susindicat.

Ilia, la 20 Novembre 1897.

Oficiul protopresbiteral gr. or al tractului Ilia în conţelegere cu comitetul parochial concernent.

Avram P. Pecurariu,
protopresbiter.

Anunţ.

Cassa de păstrare în Mercurea societate pe acţii, cu un capital social de **64.000 coróne,** după ce înregistrarea firmei s'a efectuit îşi va începe activitatea în **1 Ianuarie 1898** şi deocamdată va face următórele operaţiuni:

a) va primi depuneri spre fructificare;

b) va escompta cambii cu cavenţi;

c) va acorda împrumuturi pe obligaţiuni cu cavenţi şi pe hipotecă.

Localul „Cassei de păstrare“ e în „Drumul ţerii“ în casele dlui Daniil Stroia.

Órele de birou în fie care ḑi sunt dela 9—12 a. m.

Mercurea, în 15 Decemvrie 1897.

Direcţiunea
„Casei de păstrare în Mĕrcurea“
societate pe acţiunii.

Sz. 9178. [238 2—2

Pályázat.

A rákoviczai körjegyzői állás, nyugdijaztatás folytán üresedésbe jött és ennek betöltése czéljából pályázat nyittatik.

A kőrjegyzőséghez Rakovicza és Felső-Sebes községek tartoznak.

Pályázni kivánók felhivatnak, hogy kellően felszerelt kérvényeiket 1898 évi január hó 4. ig alólirottnál adják be.

Nagy-Szeben, 1897. decz 19 én.

A jàr. főszolgabiró helyett:
Putkovszky,
szgbiró.

Contra tusei

şi răguşelii sunt cel mai bun mijloc bombónele Pemetefü a lui **Réthy,** se află în tóte farmaciile. Preţul unei dose 30 cr., 5 dose espedéză franco farmacia Adler din B.-Csaba. Numai atunci veritabil, dacă stă pe fiecare dosă subscrierea următóre: [239] 1—10

Réthy Béla
gyógyszerész

A eşit de sub tipar şi se póte procura din

Librăria Tipografiei archidiecesane

CALENDARIU

pe anul comun dela Christos

1898.

Anul al patruḑeci şi şeptelea.

Pe lângă partea calendaristică cuprinde: şematismul amplificat al archidiecesei ortodoxe transilvane, precum şi un mic şematism privitor la diecesele aparţinĕtóre metropoliei ortodoxe române din Ungaria şi Transilvania; o indicare lunară a agendelor protopresbiterale şi parochiale; o indigitare pentru trebuinţele clericilor absoluţi şi a învĕţătorilor confesionali; însemnarea têrgurilor după alfabet, luni şi ḑile; anunţuri, şi în fine catalogul cărţilor din librărie.

Partea literară conţine: „Pascile“ şi „Érnă pe uliţă“, poesii de G. Coşbuc, Alexandru Roman, material pentru biografia şi activitatea lui de Ilie din Urseni, şi „Bunica Márie“ de Ilarie Chendi.

Preţul unui exemplar broşat 30 cr., 10 séu mai multe exemplare şi în genere vènḑĕtorilor broşat 25 cr.

Librăria Tipografiei archidiecesane, Sibiiu.

Ce dar póte fi mai potrivit de

Crăciun şi Anul-nou

ca o carte bună?

Librăria Tipografiei archidiecesane, Sibiiu, póte servi publicului cu cele mai nóuĕ apariţiuni literare, cărţi pentru tóte etăţile, din *„Biblioteca pentru toţi“, „Biblioteca de popularisare“, „Biblioteca nóstră“, „Biblioteca şi Colecţiunea Şaraga“, „Colecţiunea Haimann“,* (scrieri frumos ilustrate pentru copii) etc. etc.

Apoi diverse calendare: *Lumea ilustrată şi Calendariu pentru toţi fii României,* à *75 cr., Calendariul ilustrat al Bibliotecei pentru toţi* à *35 cr.*

Librăria Tipografiei archidiecesane,
Sibiiu.

Librăria Tipografiei archidiecesane

recomandă publicului român iubitor de cele religióse următórele

cărţi bisericesci:

Acaftist bogat, legat fl. 1.25 fin legat	fl. 1.60
* **Acaftist bogat,** simplu legat 60 cr. frumos legat 70 cr. in piele legat fl. 1.60	„ 2.20
* **Apostol,** legat	„ 5.75
Biblia ilusrată, Testam. vechiu şi nou, nelegată fl. 10 legată	„ 15.—
* **Carte de rugăciuni,** pentru tinerime, legată	„ —.15
Chiriacodromion, nelegat fl. 10, legat	„ 12.—
Evangelia, nelegată fl. 8, legată fl. 12, fin legată fl. 18, în catifea roşie	„ 56.—
Chirotonier, pentru sfinţirea de preoţi, nelegat	„ 2.—
Icóna Evangeliştilor, pe hârtie	„ —.50
Icóna celor 3 Ierarchi, pe hârtie	„ —.30
Moltivelnicul bogat, nelegat fl. 4.30, leg. fl. 5, fin leg.	fl. 5.50
Octoichul cel mare, nelegat fl. 17, legat	„ 20.—
Octoichul mic, nel. 60 cr., legat 80 cr., fin legat	„ 1.20
* **Octoichul mic,** legat	„ —.75
Orologion, (ciaslov), nelegat 60 cr., legat 70 cr., fin legat	„ 1.20
Patima şi mórtea D-lui Iisus Chirstos în versuri şi icóne, legată	„ 1.—
Penticostariul, nelegat fl. 8, legat	„ 10.—
Psaltirea prorocului David, legată 60 cr., fin legată	„ 1.—
Rênduéla la sfinţirea bisericilor, neleg. fl. 2, leg.	„ 2.50
Testamentul nou, nelegat	„ 1.—
Têlcul Evangeliilor, nel	„ 1.—
Triodul cu Strajnicul, nelegat fl. 20, legat	„ 25.—

Asemenea procură Librăria archidiecesană la comandă ori-ce cărţi bisericesci apărute în- şi afară de patrie, pe lângă cele mai modeste provisiuni.

Notă: Cărţile însemnate cu * sunt tipărite cu litere latine.

„Colecţiunea Şaraga“.

Din „Colecţiunea Şaraga“ à 1 leu = 50 cr. volumul au apărut:

Nr.
1. Elena Sevastos: Poveşti.
2. N. A. Bogdan: Poveşti şi anecdote.
3 Mihail Canianu: Poesii populare (Doine).
4. N. Gane: Poesii.
5. 6. Log. Cost. Konaki: Poesii vol. I. II.
7. Mihail Eminescu: Poesii complecte.
8. Sofia Nădejde: Nuvele.
9. A. Vlahuţă: Nuvele.
10. Henriete şi M. Eminescu: Scrisori.
11. 12. Ar. Densuşianu: Cercetări literare vol. I. II.
13. N. Gane: Domniţa Ruxandra.
14. N. Beldiceanu: Poesii.
15. Elena Sevastos: Anecdote populare.
16. 17. A. Steuerman: Antologie, Crestomatie.
18. 22. N. Iorga: Schiţe din literat. română.
19. N. A. Bogdan: Şi noui şi vechi.
20. 21. I. L. Caragiale: Teatru vol. I. II.
23. Matilda Cugler-Poni: Poesii.
24. 25. Grigore N. Lazu: 451 poesii — traduceri şi imitaţiuni vol. I. II.
26. Carmen Sylva: Poveştile Peleşului.
27. V. Conta: Încercări de metafisică.
28. Mihail Eminescu: Nuvele.
29 Victor Onişor: Doine şi strigături din Ardeal vol. I.

Nr.
30. V. Conta: Teoria fatalismului.
31. 37. V. Conta: Teoria ondulaţiunii vol. I. II.
32. 40. D. Bolintineanu: Poesii vol. I. II.
33. D. Petrino: Poeme.
34. 35. Cavaler C. Stamati: Musa românéscă vol. I. II.
36. Ed. Gruber: Stil şi gândire.
38. M. Eminescu: Diverse.
39. Carol Scrob: De-ale inimei vol. I.
41. Const. Negruzzi: Pĕcatele tinereţelor v. I.
42. D. Bolintineanu: Proză vol. I.
43. A. Donici: Fabule.
44. V. Conta: Basele Metafizicei.
45. 56. A. D. Xenopol: Istoria Românilor.
57. Ionescu Raicu-Rion: Scrieri literare v. I.
58. Fabulişti Români: Fabule.
59. Traian Demetrescu: Aquarele (poesii).
60. A. Steuerman: Sărăcie (poesii).
61. A. Steuerman: O tómnă la Paris (scrisori şi versuri).
62. N. A. Bogdan: 15 Comèdii.
63. Al. Philippide: Starea socială.
64. I. L. Caragiale: Schiţe, trad. şi originale.
65. H. G. Lecca: Prima (versuri).

Se pot procura dela Librăria Tipografiei archidiecesane Sibiiu.

Redactor prov. Gavriil Hango.

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 139. Sibiiu, Joi, 18/30 Decembre 1897. Anul XLV.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
la „Tel. Rom." într'una cu suplementul „Fóia Pedagogică"
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Alegeri de protopresbiteri.

In ḑilele acestea s'au întrunit sinódele protopresbiterale din tractul Hațegului și al Dobrei spre a face alegerea de protopresbiter, pentru-ca sĕ înceteze administrațiunea cu provisoriatul de până acum.

În curênd va urma și alegerea de protopresbiter în tractul Devei, și astfel vom ajunge la amploiați stabili definitivi și în aceste trei protopresbitarate.

Se cuvine ca la locul prim sĕ ne ocupăm cu afacerile administrative din biserica nóstră, și în special cu afacerile administrative din aceste trei tracturi protopresbiterale.

Corectitatea administrațiunei atârnă în mare mĕsură dela persóna, care stă pusă în fruntea ei și în special atârnă acésta în viéța nóstră bisericéscă.

Administrațiunea cu persóne interimale — făcută din necesitate, — nici odată nu póte fi administrațiune de model, și nu mai ales în biserica nóstră, unde în lipsă de esecutivă, pondul principal este pus pe autoritatea morală a conducĕtorului.

Intre împregiurările nóstre de aḑi posițiunea protopresbiterilor nostri este fórte grea.

Afacerile bisericesci pe ḑi ce merge se înmulțesc, în mĕsura, în care se perfecționéză organismul nostru constituțional, în mĕsura în care organele din parochie pĕtrund tot mai adênc în sfera lor de activitate.

In mod însemnat cresc, se înmulțesc afacerile scolare, și cu cât e mai nefavorabil actualul curent întregei nóstre desvoltări culturale, cu atâta cresce și datorința de a griji de ce mai avem până acuma conservat, și de a lucra pentru perfecționarea acelora.

Și mai mult avem aḑi de lucru cu școla confesională, căci asupra ei sunt îndreptate persecuțiunile cele mai sistematice.

Încă tot mai laborăm și acuma la neajunsurile provenite din nesuficiența puterilor didactice; încă tot laborăm la neajunsurile provenite din nesuficiența mijlócelor pentru susținerea școlei.

Paralel cu aceste merg încercările de a seduce organele nóstre din parochii la abandonarea școlelor confesionale.

Nu neînsemnată greutate ne face emulațiunea statului de a acorda mai mari favoruri materiale învĕțătorilor nostri, prin ce acestia abandonéză școla confesională și trec la cea ridicată de către stat paralel cu cea confesională.

In multe locuri edificiul scólei confesionale este acomodat sĕrăciei nóstre, pe când al statului este palat, și în asemenea neegale condițiuni trebue sĕ susținem concurența.

Se înmulțesc pe ḑi ce merge afacerile financiare în comunele nóstre biscricesci, și décă nu s'ar înmulți de sine în proporțiune dréptă cu mĕsura, în care organele din parochie penetréză tot mai mult în sfera proprie de activitate, ar trebui sĕ intrevenim noi și sĕ provocăm noi înmulțirea afacerilor financiare în parochie, căci dela înmulțirea averei bisericesci atârnă în mare parte înflorirea comunei bisericesci în tóte direcțiunile.

Aceste afaceri trec tóte prin mâna protopresbiterului, de aceea se cere, ca în fruntea protopresbiteratelor sĕ stea ómeni întregi și trupesce și sufletesce, ómeni cu autoritate, ómeni, cari sĕ aibă și timp și tragere de inimă către afacerile bisericesci și către fericita lor desvoltare.

Administratorii protopresbiterali din mai multe cause nu totdéuna pot fi la înălțimea misiunei lor.

Din lipsa de persóne acomodate în tract, la cas de vacanță de multe ori administrațiunea tractului se încrede protopresbiterului din vecinătate. Acestuia timpul fisic nu-i permite ca tóte sĕ le facă la timp și acurat în ambe protopresbiteratele, și autoritatea superióră bisericéscă în considerarea acestor situațiuni trebue sĕ închidă ochii la mai multe neajunsuri.

Se dă administrațiunea unui om din tract, acesta chiar și în casul când nu are pregătirea și cualificațiunea de a deveni protopresbiter, în decursul timpului capĕtă gust, aspiréză la protopopiat, 'și face în tract partidă și acésta în sarcina bunei administrațiuni, a ordinei, a disciplinei și a autorității, de care legea necondiționat trebue sĕ se bucure.

Agitațiunile produse în tractele protopresbiterale din asemene situațiuni sunt bine cunoscute, și tot omul cu durere pentru asemene triste aparițiuni trebue sĕ doréscă îndreptarea rĕului.

Aceste le-am avut 'înaintea ochilor, când am vĕḑut alegerile de protopresbiteri în cele trei tracte de mult vĕduvite.

Prin înplinirea posturilor prin ómeni stabili punem o nóuă pétră la temelia bunei administrațiuni bisericesci.

Proiectul cu pricina. Cetitorii nostrii sciu în ce fasă a întrat pĕcătosul proiect de lege despre magiarisarea numelor de comune. Cu modificările făcute în Casa Magnaților a fost retrimis guvernului, care — după cum aflăm din foile de eri — îl va pune în forma cea nóuă la ordinea ḑilei în una din proximele ședințe ale casei de jos. Se scrie, că aici se va vota fără nici o observare, dacă sașii nu se vor sufulca cum-va la vre-o polemie din nou.

„Budapesti Hirlap" luând notiță despre acestea, face următórea *sensatională descoperire:*

„**Aflăm, că guvernul s'a isbit deja dintr'u început de mari pedeci, până ce a isbutit a supune proiectul acesta de lege desbaterei constituționale. Sĕptĕmâni întregi a zăcut proiectul în cancelaria cabinetului. A fost esceptionat mai cu sémă de cercurile militare superióre, fiind-că în hartele statului major și în cele militare în genere se află numele germane ale comunelor....** In sfârșit s'au convins (?) și cercurile militare despre însemnătatea proiectului .... și — gunul a primit suprema îndemnisare de a înainta proiectul de lege spre desbatere".

Cercurile militare au combătut deci proiectul a priori din punct de vedere practic. Naționalitățile îl combat rênd pe rênd din punct de vedere național. Rĕmâne ca aceste dóue momente sĕ fie luate în sémă când se va supune proiectul sancționării. Ultimul cuvênt este al Monarchului.

Guvernul magiar sub acusă, acésta e cea mai nóuă amenințare asupra guvernului magiar din partea oposițiunei, dacă acésta ar cuteza sĕ renoiască pactul economic cu Austria pe calea ordinațiunilor și nu pe calea parlamentară. Și în privința acèsta, precum scriu foile magiare, tóte partidele din oposițiune sunt pe deplin acord. Situația deci e destul de încurcată.

Un iminent pericol.

III.

Slăbiciunile!

Da! Un factor de mare importanță, care în mod eficace contribue la dărăpânarea materială și morală a poporului sunt slăbiciunile nóstre naționale. Slăbiciuni le numesc nu din motivul, că ar lipsi putința și cuvenita destoinicie în popor de a le delătura, ci fiind-că prin transmitere i-au devenit o a dóua natură și îi cade greu a le părăsi.

Inșirând aci, și numai pe apucate, unele dintre ele, sunt pregătit a întimpina resens și a fi timbrat de ponegritor al propriei națiuni.

Nu asta e important. Ceea-ce trebue sĕ impórte e, că adevĕrul trebue esprimat. Nosce te ipsum. Trebue sĕ cunóscem relele ce bântue în popor, ca sĕ le scim îndrepta, spre a putea urni înainte progresul material.

S'ar potea cu o singură frasă caracterisa tótă nedestoinicia românului: E slab econom. Cum? — El, care restórnă pămêntul necontenit, pentru a scóte rod din acela, el, care întră în pămênt spre a scurma comorile acolo ascunse, care traverséză crucis-curmeziș tótă patria sa, ca lucrător, ḑiua-nóptea obosind — sĕ fie slab econom?!

E slab econom, — repet.

La economie se cere nu singur sĕ câștige omul, ci ceea-ce se câștigă sĕ se și păstreze, respective sĕ se întrebuințeze în conformitate cu trebuințele reale, ținênd totdéuna dréptă cumpăna intre venit și erogate.

Alta e ceea-ce lipsesce: computul din economie. Trebuințele sunt nenumĕrate și dacă un econom numai după acele se orientéză, nici odată din datorii nu va eși teafĕr. Cunosc români, cari mereu se întrébă: ce 'mi lipsesce sĕ cumpĕr? ce are vecinul și eu n'am? Ér trebuințele se refer la lucruri de nimica, in cele mai multe casuri vorba e de podóbe. Vinde boul, vinde vaca, ca sĕ satisfacă unele ambiții deșerte, fără a cugeta și ași bate capul cu viitorul. Va fi ce va da D-ḑeu! — ḑice, și trăesce cu speranța.

Nu-i vorbă, fudulia e una din aplicările rele ce caracteriséză în timpul modern țĕranul român In sine, ca însușire, ar fi de suferit. Când însĕ de dragul ei se speséză ḑeci și sute anual, pentru-ca sĕ arete mai sus din ce e, când prin urmare fudulul jertfesce avutul sĕu pentru satisfacerea unor pofte și trebuințe deșerte — laudă mare au se cuvine celui fudul? Ba ocară chiar.

Aș fi trecut peste acest punct, care aduce perderi însemnate materiale, dacă s'ar ivi casurile sporadic numai. Dar nu póte fi vorba de casuri sporadice, e un simptom general din care s'a născut probabil și proverbul: „Falã gólă, straiță ușóră.

Fala asta mâncă sudórea țeranului.

Comune întregi sunt în care cea mai mare grijă se pórtă de podóbe, ca sĕ aibă cu ce se sumeți în adunările din Dumineci, care se întêmplă totdéuna la casa satului, ce nu póte fi alta decât cârcĭma.

În timpurile de glorie străbună vîrtutea Romanului era sĕ ajungă în forum, unde sĕ-și desvóltе aptitudinile și sĕ pótă cu ceva contribui la prosperarea patriei. Actualii pitici vor a se arĕta demni de străbunii lor, prin aceea, că convin în birtul jidanului, consumă alcoholul veninos și fac politica ómenilor bețivi.

Intr'adevĕr, e dureros a vedea timpindu-se cele mai nobile însușiri în acest fel Tóte slăbiciunile sunt rele, nici una din ele însĕ ca patima alcoholismului, din care tóte relele posibile se nasc ca dintr'o mamă, resar ca dintr'o trupină comună

Beția duce sub dobă și frumósele moșii părințesci.

Și cine suride, cine trage folosul?

— Jidanul. El îndémnă sĕ bee, căci scie, că punga lui cresce și se umple, pecând de altă parte poporul tot mai jos și mai jos cobóră pe scara corupțiunei.

E bine. Când Românul însĕ ar judeca, când ar face puțină socótă, — tóte aceste nu s'arîntêmpla. Conscienta vie despre starea în care se află, ar scuti poporul dela multe rele. Tocmai asta e ceea-ce lipsesce. E drept, se trezesce el și Românul mai pe urmă, când ḑice: Dă'mi Dómne mintea Românului cea din urmă! Atunci e prea târḑiu. Nu mai póte desface ce odată deja e făcut.

Nu ușor se împacă omul cu sórtea rea. Gândul nenorocirei mereu îl mustră. Deci, ce e mai natural decât a voi a întuneca desperarea. Numai aci se arată tristul efect al pĕcatelor dinainte de vreme.

De câte-ori la astă din urmă alternativă în evoluțiunea lucrurilor dela noi cuget, totdéuna fiori reci mĕ împresóră. Se póte sĕ se perpetueze până în sfîrșit stările actuale și nu este nici un singur mijloc de scăpare?

Prea e pĕcat de poporul român, din fire așa deștept și cu aptitudini atât de strălucite dotat dela natură! El nu póte, nu'-i ertat sĕ péră! Timpul în care trăim e numai de transiție la alte stări mai fericite!

Din România.

În decursul desbaterilor asupra rĕspunsului la discursul de tron în parlamentul României s'au rostit cuvêntări în cari se reoglindéză fórte fidel deoparte cum e privită chestiunea nóstră națională la publicul din România, ér de altă parte cum e tractată acésta chestiune din partea guvernului român.

Etă câteva estrase din cuvêntările rostite în acéstă materie.

Dl Barbu Stefănescu—Delavrancea, în cameră, la 9/21 Dec. a. c., între altele ḑice:

Mulțumindu-vĕ de atențiune și de buna primire ce ați făcut cuvintelor mele, trec la o delicateță excepțională. Vĕ declar însĕ, că mĕ voiu sili sĕ înlătur tóte acele detalii, care ar avea un resunet prea personal. Da, voiu evita detaliile, și de témă, ca nu cumva voind sĕ fiu drept cu persónele sĕ fac vre-un rĕu unei cause prea mari, şi scumpă nóue tuturora.

D-lor, vĕ este cunoscută discuţiunea îndelungată ce s'a altoit pe visita M. Sale Regelui la Budapesta. Câte întrebări nu s'au ridicat! Pentru-ce s'a ales Budapesta? Pentru-ce Maiestatea Sa n'a fost însoţit de nici unul din consilierii sei? Pentru-ce Maiestatea Sa n'a fost însoţit îndeosebi de primul-ministru? Pentru ce dl prim-ministru a avut aerul de nepăsare la evenimente atât de importante? S'a decorat ori nu cutare maghiar? Şi dacă s'a decorat, e cineva de vină? E greşélă? E nepricepere? A cui e rĕspunderea? Sĕ fie greşală de partea unora séu mai mult o şiretenie de partea altora fără scrupul şi fără delicateţă?

Guvernul a tăcut. Pressa oficiósă a păstrat aceeaşi tăcere. Şi o discuţiune fără obstacol amenință şi amenință sĕ ție îndefinit.

Trecênd peste tóte acele detalii, cred fără umbră de îndoială, că ori-unde M. Sa representă numele şi drepturile poporului român, le representă în tótă întregirea lor cu mândrie şi înţelepciune (Aplause).

Dlor, în nebuloasa acestui proces esistă o stea de prima ordine, cestiunea naţională, asupra căreia stau aţintiţi ochii a ḑece milióne de Români, (Aplause).

Despre ea voiu vorbí.

Cestiunea naţională nu este opera unui om, ori-cât de genial ar fi fost séu ar fi el; nu este concepţia unei generaţiuni, oricât de măréţă ar fi fost séu ar fi ea; nu este lozinca unor revoluţionari, ori-cât de eroici ar fi fost séu ar fi ei. În lumina conscienţei d vóstre este convingerea, că o aşa de mare cestiune nu se póte restrînge la o generaţiune, nici nu se póte coborî la micşorimea unei persóne.

Dela început trebue sĕ declar, că abia mai merită un rĕspuns acusaţiunea ce pressa magiară şi cei din parlamentul magiar ne aduc de „irredentisti“ de „daco-romanisti“. Nimeni din noi, nimeni de peste Carpaţi n'a cerut altceva de cât legitimele drepturi istorice şi naturale ce se cuvin celor 3 milióne de români, stăpâni pe pămêntul de unde nici-odată n'au fost înlăturaţi.

Şi aceste drepturi le vor câştiga, afară dacă nu s'ar admite ca posibil distragerea fisică a unui popor de 3 milióne, căci unul, unul singur dacă ar rĕmâné, ar puté vorbì în numele unei fiinţe etnice cu drept de viéţă (Aplause).

Curios lucru! Pe când românii de dincolo cer egală îndreptăţire, magiarii le rĕspund: „nu, voi voiţi o Dacie mare din pustele Ungariei şi până în valurile Mărei Negre“.

Ce scop urmăresc? Ei vor sĕ ne presinte Europei ca pe un popor de desordine spre a ne înpuţina simpatiile şi credinţa marilor puteri în înţelepciunea şi străinicia nóstră.

Dar', urmàrind acest scop, ei pot sĕ atingă un altul.

Noi de aici şi conducĕtorii de dincolo voim sĕ ţinem deştéptă conşciinţa despre legitimele drepturi ale fraţilor nostri. Magiarii se silesc sĕ întreţină un vis, care, ca ori-ce vis, prin o prea îndelungată continuitate póte deveni o posibilitate istorică.

La strigătul de „libertate“ magiarii rĕspunḑênd „daco-romanism“, siluesc conşciinţa unui popor ca sĕ concépă în cele din urmă salvarea lui într'o posibilitate la care nu se gândeşce.

Spiritul revoluţiunei îl aţiţă asupritorii prin ura lor necumpĕtată, drepţi şi înţelepţi sunt încă asupriţii... (Aplause prelungite).

Voci: Prea bine.

Delavrancea. Dlor, cestiunea naţională s'ar puté întru câtva, dacă nu defini, semnala.

Suntem datori sĕ ne lămurim odată şi bine, pentru ca sĕ evităm prea multul entusiasm dintr'o posiţiune, şi prea multă moderaţiune din cealaltă posiţiune, şi sĕ scutim conduita nóstră de contraḑiceri prea dureróse nu de téma de a ne micşora pe noi, ci de frica de a nu vătĕma causa însăşi.

Cestiunea naţională este formula actuală a energiei în virtutea căreia poporul român a străbătut secolii, păstrându-şi unitatea în limbă şi identitatea în consciinţa sa despre sine însuşi. Sub diferite state am constituit în totdéuna o singură fiinţă cu funcţiuni de viaţă, care nu se pot reteza, cum se retéză pe harta Europei teritoriul unui popor aparţinênd la diferite state. Circulaţiunea vieţei nóstre se face perfect dela centru la periferie şi dela periferie la centru, fără ipotesa unei revoluţiuni, fără ipotesa unor deslipiri şi alipiri. Circulaţia se face normal şi firesc.

Tinĕra şi profunda scólă germană, cu un puternic rĕsunet în tótă cultura europénă, nu are altă concepţie la basa istoriei, a sociologiei şi a tuturor sciinţelor morale.

Aşa fiind, durerea fraţilor nostri trece la noi pe căi naturale, durerea lor e durerea nóstră Când vom înceta de a simţi astfeliu, séu că o atrofiere se va produce în estremele organismului nostru, séu că un nor gros şi năbuşitoriu va înfăşura consciinţa nóstră, reducêndu-i lumina la nisce pâlpăiri ce s'ar putea stinge fără ca lumea sĕ prindă de veste. Acésta nu se póte. Suntem popor tinĕr, în creşcere, nu cădem de gârbovirea unei bĕtrâneţi covêrşitóre. Avem de trăit avem de spus cuvêntul nostru în armonia lumei, şi fiinţa acésta de 10 milióne are menirea ei în progresul umanităţei. (Aplause).

Aşa concepênd cestiunea naţională resultă ca o consecinţă fatală, că ea nu póte aparţiné unuia séu câtorva, nici chìar unui partid, ci ei suntem subordinaţi cu toţii ca unui categoric imperativ al existenţei nóstre.

Ce voiţi, dlor? Când nu ai destulă experienţă şi când nu cunosci decât o faţă a politicei nóstre, aceea a oposiţiunei, şi când veḑi pe bărbaţii îmbĕtrâniţi în luptele publice că aprind speranţe ce trec peste puterile lor de realisare, găsesci o slabă mângăere în faptul că cei mai tineri nu numai că nu i-au întrecut dar au rĕmas ceva mai înapoi! (Aplause).

D lor- ceea-ce ne-a sguduit pe noi, vĕ mărturisesc că nu este o impresiune a momentului, sunt ómeni însemnaţi, cari şciu, că am avut multe nedumeriri în acéstă ordine de idei, — ceea-ce ne-a dus... cum sĕ ḑic... la o binefăcĕtóre neîncredere în parte din avênturile de pe timpuri, a fost înfiorătórea afirmaţiune, că există printre noi Românii atâţia trădători de neam. Dar ne-am întrebat cu spaimă, este cu putinţă sĕ admiţi atâţia miserabili într'un popor? şi cu cât s'a înmulţit numĕrul credulilor. (Ilaritate. Aplause).

Şi când am auḑit cu câtă asprime se póte judeca din dulceaţa cabinetelor nóstre acei, cari zăceau în umezala dela Seghedin şi Vácz, Vĕ mărturisesc, că n'a rĕmas nici un pic de credinţă, în modul acesta de a ceti în evenimente şi de-a pĕtrunde în ómeni.

Şi ne am ḑis: dacă ne vom presenta, rînd pe rînd, şi cu o reciprocitate uşóră şi vinovată, ca nisce trădători, cari trec pela guvern, vom ajunge sĕ convingem lumea, că suntem un popor, care ar merita sĕ nu mai esiste, de témă de a nu lăţi miserabila molimă a trădărei în naţiunile oneste şi liniştite. (Aplause).

Sĕ ne lecuim de credulitatea, că o asemenea cestiune se póte trada. Da! se póte întêmpla ca sĕ nu o serveşci cât ar trebuí, nici cât ai puté. Acésta se póte. Dar trădare, nu! Se póte trăda un secret de stat, dar nu poţi sĕ tradezi un adevĕr mărturisit. Se póte trăda o armată, dar' nu poţi trăda o stare sufletéscă.

Şi cât bine nu s'ar face când am părăsí absurditatea şi patima!

N'am avé regretul d'a constata următórele fapte: acum 3—4 ani, în organele de publicitate ale conservatorilor, abia zăriai câte ceva despre evenimentele de dincolo şi cât se póte de domol şi de uscaţiv, pe atunci în organele partidului naţional liberal, erau atât de multe şi se spuneau cu vioiciunea, care denota credinţă şi entusiasm. Astă-ḑi proporţia s'a rĕsturnat: ce multe şi emoţionale şciri în organele partidului conservator, şi ce puţine în organele oficióse ale partidului liberal!

Eu cred, că nu este decât un leac: Cestiunĕa naţională sĕ stea mai presus de partide, şi sĕ ne înfiorăm d'a pune mâna pe ea ca pe o armă cu care sĕ ne sângerăm unii pe alţii. Cu o mare uşurinţă am continua d'a comite un mare pĕcat în contra unei cause sfinte (Aplause)“.

Noutăţi.

Parastas. In ḑiua de S. Andreiu s'a ţinut parastas solemn în Topliţa română în memoria „Marelui Andreiu“. După-ce preotul Georgiu Popescu cu 8 ḑile înainte a anunţat ţinerea acestui parastas, — poporul din Topliţa, credincios religiunei sale şi avênd veneraţiune către marele archipăstor, a venit în mulţime mare la s. biserică, unde preotul Georgiu Popescu cu cunoscutul lui talent oratoric a descris, după serviciul divin, în liniamente principale viaţa şi activitatea marelui archíereu; s'a vĕḑut cum lăcrimau ómenii la acesta cuvêntare, atât era poporul de pĕtruns, încât gândeai că se află în altă lume; am fost emoţionat adânc când poporul neasignat de nime la ectenia pentru morţi a îngenunchiat şi a rostit fiecare o rugăciune pentru „Marele Andreiu“.

După eşirea din biserică s'a făcut înaintea bisericei pomană pentru sufletul marelui decedat. — Apoi în memoria acestei ḑile la iniţiativa preotului Georgiu Popescu s'a decis ca în tot anul sĕ fie în Topliţa o sĕrbătóre mare bisericéscă, în ḑiua acésta asemenea s'a decis după-ce poporul s'a întrunit în sinod extra-ordinar bisericesc, ca în memoria aceste ḑile sĕ se înfiinţeze un al 2 lea post de învĕţătoriu, ce cred, că pe anul viitoriu va şi fi, căci şi acum în scólă sunt preste 120 de copii.

Un membru din comitetul parochial.

⁂

In amintirea iubiţilor reposaţi. Se şcie ce sume considerabile de bani se cheltuesc pe cununile, ce se procură de amicii şi consângenii iubiţilor răposaţi, sume, cari adause la un loc, s'ar pute folosi spre scopuri umanitare, prin ce se eternisézā şi memoria decedatului şi se sĕvârşesce şi un lucru bine plăcut lui Dumneḑeu şi ómenilor. Din aceste considerante purceḑênd, comitetul „*Reuniunei sodalilor români din Sibiiu*“, a luat laudabila hotărîre de a pune basă la un fond, în care sĕ încurgă eventualele sume de bani, dăruite de cei mai deapróре ai iubiţilor rĕposaţi, şi pe cari le-ar fi destinat pentru procurarea cununei. Din acest fond cu timpul se vor acorda modeste ajutóre băneşci momentane vĕduvelor séu orfanilor meseriaşilor români din Sibiiu, membri ai reuniunei amintite.

Din incedentul trecerei la cele eterne a mult regretatului director Dr. Aurel *Brote*, presidentul Reuniunei sodalilor români din Sibiiu, dl. Victor *Tordăşianu*, în semn de adânc regret şi în amintirea decedatului a transpus, în loc de cunună, suma de fl. 5 la casa Reuniunei spre administrare în fondul menţionat,

Fie ca acestă faptă sĕ afle cât ma mulţi imitatori!

⁂

Alegere de protopresbitor. Mercuri în 16/28 l. c. s'a făcut alegerea de protopresb. al tractului *Dobrei* sub conducerea comisariului consistorial P. O. D. *Nicolau Ivan*. Resultatul alegerii se presintă astfel:

1. Apram S. Pĕcurariu actual administrator 31 voturi.
2. Gerasim Sêrbu, profesor seminarial 15 voturi.

Iosif Morariu, paroch în Cubin (Caransebeş) 1 vot.

⁂

Alegere de învețătoriu. În 9/21 Novembre s'a ţinut alegere de învĕţător în comuna Sâmbăta superióră sub presidiul dlui protopresbiter Iuliu Dan. Concurenţi la acest post au fost dnii: Chirion Adămoiu învĕţătoriu prov. şi Ioan Stăneiu învĕţătoriu încomuca Voivodenii mici, dintre cari concu

---

FOIŢA.

Iuliu Caesar.

Tragedie în 5 acte
de
William Shakespeare,
traducere în prosă
de
Dr. P. T.
(Urmare).

Actul V.

Scena I.

Şesul dela Philippi. Întră Octaviu, Antoniu şi oştile lor.

Octaviu: Nó, Antonie, speranţele mele se împlinesc. Tu ai fost ḑis, că inimicul nu se va scoborî, ci va sta pe culmi şi pe regiunile superióre ale délurilor, de faptă nu se adeveresce; cetele lor s'apropie. Ei voiesc sĕ ne provóce aici la Philippi şi sĕ ne rĕspundă înainte de a fi întrebat noi.

Anton: Hei, eu vĕd în inimile lor şi sciu pentru ce fac acésta. Ei doresc sĕ 'şi câştige alte posiţiuni mai bune, şi se scobóră acum cu curagiu provocătoriu, cugetând că prin înfăţoşarea asta repede ne vor impune. Dar aceea nu-i aşa.

(Întră o solie.)

Solia: Pregăti-ţi-vĕ, beliducilor! Inimicul s'apropie în phalangi ţiapene, stégul lor sângeros de bătaiă fâlfăie şi trebue immediat dispus ceva.

Anton: Octavie, condu-ţi încet óstea de-alungul câmpului pe mâna stîngă înainte.

Octaviu: De-a drépta eu, şi tu te ţine de-a stînga.

Anton: Pentru-ce-mi încrucişezi planul acum când s'apropie inimicul?

Octav.: Eu nu ţi-l încrucişez, ci voiesc sĕ faci aşa.

(Marş, sunete de dobe. Brutus şi Cassius sosesc cu trupele lor. Lucilius, Titinus, Messala şi alţii)

Brutus: Ei stau, şi se pare cà voiesc sĕ ḑică ceva.

Cassius: Stăi pe loc Titinus! Noi trebue sĕ mergem şi sĕ vorbim.

Octaviu: Antonie, dăm semnul de bătaie?

Anton: Încă nu Caesare, noi voim sĕ le rĕspundem. Haida sĕ păşim înainte. Generalii lor voiesc sĕ vorbéscă ceva.

Octav.: Stăi, până ne fac semn.

Brutus: Vorbe înainte de lovituri, aşa-i compatrioţilor?

Octav.: Nu că dóră am iubi vorbele mai mult ca voi.

Brutus: Vorbele bune sunt mai cu cale decât loviturile rele, Octavie!

Anton: Brutus se pricepe bine la vorbe frumóse şi la lovituri grele, după cum dovedesce spărtura ce a făcut în inima lui Caesar, strigând „Salve Caesare“!

Cassius: Antonie, posiţiunea loviturilor tale nóue ne este încă necunoscută, dar ce-ţi privesce vorbele, acelea răpesc mierea albinelor din Hybla şi le lasă fără nutremênt.

Anton: Dar nu şi fără ace.

Brutus: O da, şi mute, pentru-că le-ai furat şi graiul, Antonie, şi fórte viclén înainte de a fi împuns.

Anton: Perfiḑi! N'aţi făcut şi voi aşa, când pumnalele vóstre s'au ciocnit unele de altele în cóstele lui Caesar; nu v'aţi arătat dintâi ca maimuţele şi v'aţi apropiat pe furiş ca cânii de el, apoi v'aţi plecat ca sclavii până la pàmênt sàrutând piciórele lui Caesar şi într'aceea blăstĕmatul de Casca pe dinapoi ca un mişel i-a străpuns grumaḑii? Linguşitorilor!

Cassius: Linguşitori!? Adu-ţi aminte Brutus, că limba asta nu ne-ar ofensa astăḑi dacă s'ar fi urmărit sfatul lui Cassius.

Octav: La causă, la causă, dacă argumentarea ne face sĕ asudăm, sĕ ne mésurăm puterile prin vĕrsarea de picuri roşii. Uitaţi-vĕ aici, mi-am tras spada acésta în contra conspiratorilor, şi când socotiţi voi, că o voiu băga în teacă? — Nici odată până când cele 23 de rane a lui Caesar nu sunt rĕsbunate, séu până când un alt Caesar n'a căḑut măcelărit de spadele conspiratorilor.

Brutus: Tu, Caesare nu poţi muri de conspiratori până când nu-i ai pe lângă tine.

Octaviu: Aşa sperez şi eu Eu nu m'am născut sĕ mor de spada lui Brutus.

Brutus: O, dacă ai fi tu cel mai nobil din viţa ta, tinere, n'ai putea murì mai onorabil.

Cassius: Un şcolar închipuit şi nedemn de atâta onóre aliat aci c'un beţiv şi un om desfrânat!

Antou: Taci, Cassius.

Octav: Haida Antonie, haida! Totuşi vĕ arunc în faţă cuvêntul: trădĕtori, şi vĕ provoc — dacă cutetaţi — sĕ vĕ luptaţi aḑi, — haidaţi în câmp, dacă nu, când aveţi curaj. (Se depărtéză Octaviu, Antoniu şi ai lor.)

Cassius: Pentru ce nu? Acum suflă vêntule, umflaţi-vĕ undeior, şi plutesce luntre! Furtuna e în picióre şi totul hazardat.

renţi a reuşit dnul Chirion Adămoiu întrunind majoritatea voturilor.

* * *

O şcólă românéscă închisă cu forţa. „*Gazetei Transilvaniei*“ i-se scrie din *Feleacul-săsesc*, că stăpânirea *a inchis cu ajutorul panduri or şcó'a românéscă confesională de acolo.*

In scrisórea ce primesce „G. T“. dela faţa locului se spune, că ungurii din Feleacul săsesc au pornit o gónă furiósă în potriva şcólei românesci, pentru a-şi putea susţiné şcóla de stat întemeiată de curênd acolo pentru a propoveduì şi alimenta ideia de stat magiar. După-ce însĕ preotul şi poporul au resistat tentaţiunilor primejdióse în 6/18 a l. c. în preḑiua Sf. Nicolae doi jandarmí au fost comandaţi în comună cu ajutorul cărora şcóla românéscă a fost încuiată. Pandurii s'au postat în uşa şcólei şi *nu dedeau voe copiilor sĕ între în şcólă, ér alţi slujbaşi 'i duceau cu forţa în şcóla de stat.* Diua următóre preotul român şi învĕţătorul au fost citaţi la fisolgăbirău. *Preotul a primit îndrumare aspră de a trimite copii la şcóla de stat,* — la din contra va fi dat în judecată — ca *agitator.* Invĕţătorului de altă parte i-s'a dat sfatul a părăsì comuna în 24 ceasuri, la din potrivă va fi escortat.

* * *

Sêrbii în potriva proiectului de lege magiarisător de comune. Se susţine scirea, că cele dóuĕ partide sêrbesci au convocat pe aḑi la *Vêrşeţ* o adunare poporală de protestare în potriva proiectului de lege despre magiarisarea numelor comunelor. Convocarea subscrisă de maì mulţi fruntaşi sêrbi şi adresată către poporul sêrbesc s'a publicat în foile „*Zastava*“ şi „*Branik*“,

Foile unguresci spun, că adunarea va provocá comitetul congresului naţionalităţilor din 1895 sĕ adreseze o proclamaţie către popórele representate la acel Congres, ér Monarchului sĕ-i înainteze un Memorand, în care sĕ expună atrocităţile guvernului unguresc în potriva naţionalităţilor.

* * *

In potriva cărţilor postale. Librariia Storch & Müller din Bucureşti a pus în circulaţie de curênd un soiu de cărţi postale ilustrate alegorisând imnul naţional „Deşteptăte Române“. „Budapesti Hirlap“ spune, că aceste cărţi postale sunt fabricate pentru a serví ca mijloc de agitaţie contra Ungariei, şi se miră, cum de autorităţile române toleréză, ca ele sĕ fie expuse în vitrina librăriei pomenite, care e tocmaí în vecinătate cu legaţiunea austro-ungară, ba mai teribil, cere ministrului de comerţ unguresc a interveni pentru desfiinţarea acelor cărţi postale.

* * *

Hymen. George Costin şi Cornelia Iliescu au onóre a învita la sĕrbarea cununiei lor, ce se va ţiné în 28 Decembre a. c. în Banabic la 4 óre d. a. Banabic, în 6 Decembre 1897. Viéţă fericită!

* * *

Avis. Prin acésta se aduce la cunoscinţă publică, cum că „Nera“ cassa de păstrare ca societate pe acţiuni cu sediul în Bozoviciu (comitatul Caraş-Severin) şi-a început activitatea, în urma căreia acórdă imprumuturi cambiale şi hipotecare, primesce depuneri spre fructificare şi îndeplinesce tóte operaţiunile comerciale pe lângă cele mai favorabile condiţiuni.

Bozoviciu, în 20 Decembre 1897.

Direcţiunea.

* * *

Invitare. Corpul didactic din Sebeşul-inferior are onóre a învita la *Producţiunea teatrală* împreunată cu declamări şi cântări ce se va arangia Sâmbătă, în 27 Decembre st. v. în şcóla română greco-orientală din loc. Sebeşul-inferior, în 12 Decembre 1897. Comitetul arangiator. Inceputul la 7 óre séra. Venitul curat este destinat pentru înfiinţarea unei biblioteci şcolare. Preţul întrării: de persónă locul I. 40 cr., locul II. 20 cr. Suprasolvirile benevole se primesc cu mulţămită şi se vor cuita publice.

Programa:

1 „Lăudaţi'l, că e mare D-ḑeu, cântare esecutată de elevii şcólei;

2. „Mama Angheluşa“, predată de E. Micu;

3. „De-ar fi vêntul“, cântare, esecutată de elevii şcólei;

4. "Pe pămêntul turcului", poesie de G. Coşbuc, declamată de G. Stoica;

5. „Progresul“, cântare, esecutată de elevii şcólei;

6. „Cârlanii“, vodevil într'un act de C. Negruzzi. Persónele: Lionescu, fiiul boeriului, propr etar: I. Stoica. Miron, ţĕran fruntaş: D. Cândea. Terinte, ţĕran fruntaş: G. Stoica. Domnica, femeia lui Miron: A. A. Roman. Vochiţa, femeia lui Terinte: A. Stoica.

7. „Cine trece Oltul mare“, cântare esecutată de elevii şcólei.

8. „O şeḑĕtóre la ţéră“. Persónele: Maria: E. Micu. Ioana: A. Costea. Ana: A. A. Roman. Salomia: Elis. Doican. Elisaveta: M. Doican. Ileana: E. Ritivoiu.

După producţiune urméză joc.

* * *

O rugare. Onoraţii domni preoţi de ritul nostru şi toţi preastimaţii domni binevoitori, cari au primit liste de colectare pentru nóua biserică din comuna nóstră, sunt rugaţi pe lângă cuvenitul respect a ne retrimite listele cu resultatul obţinut. Acéstă rugare o repetăm cu atât mai vîrtos, căci e în deobsce şciută darea în sémă a tuturor listelor numerisate şi împrotocolate în cea mai bună rênduială.

Mulţumitele publice dintre stimatele foi până acum „Revista Orăştiei“ ni le-au publicat chiar tóte. Dar după sosirea tuturor listelor se va efectui mulţumita generală într'un mod cuviincios, însemnându-se fieşte care contribuent.

Vĕ rugăm deci preastimaţi domni ca: „până când avem vreme sĕ facem bine către toţi, şi mai vîrtos către cei de o credinţă“ (Ap. Pavel către Galat. c. 6, v. 10). Câmpuri-Surduc, la ajunul Nascerii Domnului 1897. La însărcinarea comunei bisericesci gr.-or.: Ioan Budoiu, preot. Longin Popa, notar.

* * *

Marele etimologic al Romaniei, Dl Al. *Filipide* împreună cu dnii G. *Ibrăileanu*, C. *Botez*, I. *Popovici*, şi Teodorescu *Chirileanu* au început dela 1 Nov. sĕ adune materialul pentru „Magnum Etymologicum“ scrie Evenimentul“ din Jaşi. Adunarea materialului va durá doi ani, după cari în 3 ani dl Filipide va lucra la desĕvârşirea acestui monument al limbei române. Academia a acordat dlui Filipide dreptul de a începe lucrarea dela capĕt fiindcă planul d-sale e cu totul altul de cât acela al Dlui Haşdĕu.

* * *

Lectură pentru preoţi şi învĕţători. *La tipografia archidiecesană au apărut în ḑilele aceste trei broşuri, cari tóte sunt destinate special pentru preoţii şi invĕţătorii nostrii. Ĕtă aceste broşuri;*

2, **„Sidoxia“** *de Mateiu Voileanu asesor consistorial. Preţul broşurei 30 cr.*

2. **„Un vis“** *de Gavriil Hango, preot şi redactor. Preţul broş. 20 cr*

3. **„Alexandru Roman“** *de Ilie din Urseni. Preţul 40 cr*

Tóte aceste broşuri 'şi au însemnătatea lor. Cea dintâi orientéză perfect asupra importanţei cestiunei şi dotaţiunei archiereului ortodox român din Transilvania. A dóua dă exemplu şi învĕţături preotului vĕduv. Ér broşura din urmă desfăşură momentete din viaţa unui mare dascăl român, ale cărui fapte de pildă sĕ ne servéscă şi de îndemn la progres. Sunt aceste chestiuni, cari preoţii şi invĕţătorii nostri ar trebui sĕ le îmbrăţişeze şi cumpăniască în mod deosebit, şi pentru aceea le şi recomandăm cu tótă căldura tuturor cetitorilor nostri.

Corespondenţă particulară

a „Telegrafului Român“.

Comitatul Hunedórei, 14/XII 1897.

(Urmare şi fine.)

— Mai multă disciplină. —

Pe cât timp magiarii ne vor vedea risipiţi, fie în comună, fie în salele de adunare ale comitatelor, fie în adunările nóstre publice, până atunci orbiţi de şovinism ne vor cresta. Ne vor despreţui chiar, continuându-şi opera de magiarisare în mod sistematic şi cu precugetare. Era de aşteptat, era o darorinţă sântă a fiecărui român, ca în faţa noului atac de magiarisare, în faţa proiectului pentru magiarisarea numelor de comune etc. sĕ pună umĕr la umĕr, şi se lupte bărbătesce pentru causa sântă.

Astăḑi inimicul e cu mult mai puternic, şi mai încreḑut în forţele sale, decât sĕ-l poţi spăria cu piele de óie. Sĕ ne punem întrebarea, décă noi ca Români ne am făcut datoria pe deplin? Rĕspunsul şi-l póte da fiecare. Mé restring la Românii din comitatul Hunedórei, cari de sute de ani forméză maioritatea, aprópe totalitatea băstinaşă a locuitorilor, şi cari au dat nume comunelor, văilor, délurilor, munţilor şi rîurilor, pe cari nu le vor mai sterge nici spiritele infernului, nici şovinismul magiar. Ne am făcut óre noi detoria pe deplin? Óre în adunarea comitatensă din 13 Decembre a. c. ne am validitat cu tótă forţa posibilă? Nu! Sunt vre-o 138 membri români municipali. Şi câţi erau presenţi? Numai 27. Acest numĕr nu a fost destul de impunĕtoriu. Nu a representat în de ajuns — poporul român din comitatul Hunedórei. La mai mulţi ne aşteptam.

Şi, ce e mai dureros, nu s'au presentat la adunare chiar cei chemaţi, cei aleşi; apoi cei, cari puteau sĕ vină mai uşor, şi cari cu nimic nu-şi pot scusa absenţa dela adunare. N'au venit la adunare, chiar dintre cei-ce esmiseră un apel — ca sĕ participe toţi membrii congregaţiunei. Ţinuta acestora este neesplicabilă.

Nu s'au presentat dintre convocatori bună óră D. Dr. Muntean — carele adese a luat parte activă la adunările comitatului, — apoi Aurel P. Barcian, Dr. Silviu Moldovan, Mihaiu etc. Din pretura Iliei era singur părintele ppresb. Pĕcurariu, dela Dobra, un preot Sêrbu; — dela Haţeg un membru; mai mulţi veniră din Zarand. Mai bătĕtóre la ochi ne-a fost absenţa feţelor nóstre bisericesci, pe cari de altădată le puteam vedé la adunare. Lipsiau dela adunare, chiar aceia, cari mai uşor puteau veni. Tóte aceste sunt semne, că ne lipsesce încă disciplina recerută în afaceri publice. E póte timpul suprem, că toţi cei ce vreau a trece în rêndul luptătorilor pentru eluptarea drepturilor politice, fie ca gregari, fie ca conducĕtori se pună la o parte indolenţa, în timpuri atât de critice. Laşii, şi cei-ce mai au veleităţi, ori interese personale de cari nu se pot desface — abḑică de a mai figura în sinul luptătorilor. Se luăm de model pe Boemi, cari la un semn dat — au făcut sĕ tresalte opresorii, şi sĕ-şi aducă aminte, că ori-ce acţiune produce reacţiune. Sĕ luăm de model tinerimea nóstră — carea atât de brav se pórtă. — Sapienti sat.

Corespondentul.

Diverse.

Ce sunt renegaţii? Nisce copii bastarḑi născuţi din un amor în cele mai multe casuri siluit, în care mama nu şi-a putut apăra onórea faţă de atacatorii miserabili, ba nici sĕ strige n'a putut sĕ o audă cineva, *punêndu-i-se pumnul în gură în momentul siluirei.* Şi dacă aceşti copii bastarḑi se mai şi laudă cu originea lor pătată, merită tot dispreţul ómenilor cu sentiment de onóre. — Dar, vai! şi violatoriului onórei bietei mame, ce nu s'a putut apăra, *căci rĕsbunarea, cu drept cuvênt meritată, nu rĕmâne!*

PARTEA SCIENTIFICA ŞI LITERARA

„Közérdek“, 11 Novembre, 1897. Nr. 90.

Abecedariu magiar. Asesorul consistorial Mateiu Voileanu şi directorul scólelor de stat Petru Bod au făcut lucru folositoriu când au scris sub acest titlu Abecedariu magiar pentru scólele elementare române. Precum vedem din exemplariul, care ni s'a trimis nóuĕ, autorii tractéză pe basă nóuă propunerea limbei magiare în scólele elementare, şi-au ajuns ţinta, căci copiii români fără multă ostenélă şi fără a se încorda prea mult, uşor pot învăţa limba magiară. Incât scim noi acesta e primul Abecedariu magiar pentru scólele elementare române pe basa căruia limba magiară în scólele elementare se póte invĕţa cu plan. Cartea stă din trei parţi: partea primă tractéză literile unguresci, a dóua comunică piese de cetit din autorii didactici unguri: Ioan Gáspár, Alecsiu Benedek, Gavriil Czuczor, Posa Lajos, cu explicările şi traducerile românesci, partea a treia tractéză pe basa pieselor de cetit regulele gramaticale, şi în urmă ne dă un vocabulariu complet. Acéstă în adevĕr e eminentă carte didactică, o recomandăm cu căldură atenţiunei directoratelor scolare. Se póte procura dela Tipografia archidiecesană cu 25 cruceri.

Brutus: Hei, Lucilius, la o vorbă cu tine.

Lucilius: Domnul meu! (Brutus şi Lucilius converséză la o parte).

Cassius: Messala!

Messala: Ce-i, generalul meu?

Cassius: Messala, astăḑi e ḑiua nascerei mele, togmai pe têmpul ĕsta m'am născut eu. Dă-mi mâna Messala! Fii-mi mărturie, cumcă eu în contra voinţii mele, şi numai constrins reschirez tóte libertăţile nóstre într'o singură bătălie. Tu scii bine, că nu m'am ţinut tare de Épicurus şi de principiele filosofiei lui; acum î-'mi schimb părerea, şi cred în lucruri, cari preḑic viitoriul. — Venind din Sardes, doi vulturi mari s'au aruncat pe stégul nostru din frunte şi acolo steteau ei mâncând şi înghiţând din mânile soldaţilor nostri. M'au însoţit până la Philippi, dar aḑi diminéţă s'au ridicat şi-au sburat. In locul lor acum corbi, găi şi cióre se învêrt peste capetele nóstre, şi caută la noi ca şi când am fi o pradă sigură. Umbrele lor se par o cerime în doliu peste armata nóstră ca şi când acésta ar fi gata sĕ-şi deie sufletul.

Messala: Nu crede acésta.

Cassius: Eu însumi numai în parte cred acésta, pentrucă-s iute la fire şi hotărît sĕ întimpim tóte necazurile cu statornicie.

Brutus: Aşa fă Lucilius.

Cassius: Acum, cel mai nobil Brutus, sĕ ne ajute Zei ca sĕ ajungem iubindu-ne în pace ḑilele nóstre pană la bĕtrâneţe! Dar de órece afacerile omenesci rĕmân totdeauna nesigure, haida sĕ ne cugetăm şi la casul cel mai rĕu, ce ni-se póte întêmpla. Dacă perdem noi bătaia asta, atunci acum grăim noi mai pe urmă la olaltă; ce te-ai hotărît sĕ faci tu?

Brutus: Togmai după regulele filosofiei în a căror înţeles am blamat pe Cato, pentru că şi-a dat el ênsuşi mórtea. Eu nu sciu cum, dar aflu de josnic a lasă sĕ prevenim sfêrşitul vieţii naturale, de frica celor ce ni-se pot întêmpla: înarmêndu-mĕ cu rĕbdare voiu sé aştept dispunerea providenţii, carea ne guvernéză de sus pe noi pămêntenii.

Cassius: Ḑacă perdem bătaia, te învoiesci sĕ te ducă în triumf pe stradele Romei?

Brutus: Nu, Cassius, nu; nu cugeta nobile Romane, că Brutus va puté fi dus legat la Roma. El e prea superb. Ḑiua de astăḑi trebue sè se isprăvéscă lucrul carele s'a început la Idele din Martie, şi cumcă óre ne vom mai întêlní la olaltă, asta nu-o sciu; de aceea, haida sĕ ne luăm adio pentru totdeuna unul dela altul — pentru totdeuna, pentru totdeuna. Adio Cassius! Dacă ne mai întêlnim iară, de ce sĕ nu suridem la olaltă; dacă nu, despărţirea acésta ne cade bine.

Cassius: Pentru totdeuna, pentru totdeuna, adio Brutus! — Dacă ne mai întêlnim iară, într'adevĕr vom suride. Dacă nu, aceea i drept — despărţirea acésta ne va cădé bine.

Brutus: Acum dară înainte! O, de ar scii cineva capĕtul ḑilei acesteia înainte de a sosì! Dar e destul, că ḑiua sĕ va găta, şi atunci îi vom vedé sfêrşitul. Haidaţi sĕ mergem. (Toţi se duc).

Şcena II.

Câmpul de bătăliă. Triumf de luptători. Apare Brutus şi Messala.

Brutus: Du-te, du-te întrepedea Messala, şi du cidula asta la legiunile de ceea parte. (Vuet de luptă). Lasă-i sĕ năvăléscă deodată, pentru că observ, că aripa lui Octaviu abia se susţine şi o îmbolditură repede o va resturna de tot. Du-te, du-te Messala şi lasă i sĕ se scobóre toţi în jos. (Ies).

(Va urma).

Mulțămită publică

domnului Franz Wilhelm, farmacist în Neunkirchen, Austria-de jos, inventatorul theei de curățirea sângelui antireumatice și antiarthritice. Curățitor de sânge pentru podagră și reumatism.

Dacă pâșesc în publicitate, o fac pentru-că mai ântâiu îmi țin de datorie a exprima d-nului *Wilhelm*, farmacist în Neunkirchen, cea mai sinceră mulțămită, pentru serviciile, ce mi le-a făcut thea sa curățitóre de sânge în durerile mele reumatice, și apoi a face atenți și pe alții, cari sufer de acéstă bólă, asupra acestei thee excelente. Nu sunt în stare a descrie durerile ce m'au torturat în decurs de 3 ani, la ori-ce schimbare de timp, de cari nici medicini, nici folosirea băilor de puciósă din Baden lângă Viena, nu m'au putut scăpa. Mě tăvăleam în pat nopți întregi fără somn, apetitul îmi scădea vědênd, prospițiam rěu și întrégă puterea corporală îmi scădea. După o folosire de 4 sěptěmâni a numitei thee, nu numai am scăpat cu totul de dureri, și sunt liberă și acum după-ce nu o mai folosesc de 6 sěptěmâni, dar întrégă, starea sănětații mi s'a îmbunătățit. Sunt convinsă că fie-cine, care va lua refugiu la acéstă theă contra astorfel de bóle, va binecuvênta ca mine pe inventatorul aceleia, dl *Franz Wilhelm.*

Cu distinsă stimă:

contesa Butschin-Streitfeld,

soție de vice-colonel.

Deposite en gros în **Sibiin** la domnii: **Franz Jahn Söhne, J. B. Misselbacher sen., F. A. Reissenberger** și farmacia **J. C. Molnar.** [197] 7—12

[241] 1—2

Concurs.

La institutul de credit și economii „Zlágneana“ din Zlatna este a se ocupa în mod provisor postul de comptabil sub condițiunile:

a) salariu anual 300 fl. v. a. solviți în rate lunare anticipative;

b) cuartir și pentru încălḑit lemne necesarii;

c) Cererile provězute cu documentele necesarii, sunt a se înainta „Direcțiunei“ cel mult până la 15 Ianuarie 1898 st. n.

d) Unui comptabil înzestrat cu tóte cunoscințele teoretice și practice și de un caracter onorabil, Direcțiunea îi va vota la timpul sěu și o remunerație potrivită împregiurărilor.

Din ședința Direcțiunei ținută în Zlatna la 12/24 Decembre 1897.

În **Tipografia archidiecesană** au apărut:

Sidoxia,

cestiunea dotațiunei archiereului ortodox-român din Transilvania

de

Matei Voileanu.

Prețul 30 cr.;

Alexandru Roman, 1826--1897.

Material pentru biografia și activitatea lui

de

Ilie Dinurseni.

Prețul 40 cr. și

Un vis,

narațiune din viața unui preot

de

Gavriil Hango.

Prețul 20 cr.

Se pot procura din

Librăria Tipografiei archidiecesane
Sibiiu.

Din
„Biblioteca nóstră“,

sub direcția dlui E. Hodoș, au apărut:

Nr. 1 *Realități și visări*, de S. S. Secula;
Nr. 2 *Iancu de Huniad*, de Ios. Bălan;
Nr. 3—4 *Versuri și Proză*, de G. Coșbuc;
Nr. 5 *Fabule alese*, de Gr M. Alexandrescu;
Nr. 6 *Dela sat*, piesă popor. în dialect bănățean de N. Mocovișteanu;
Nr. 7 *Intocmai*, de Zotti Hodoș.

1 numěr 14 cr.

Mântuire de beție.

pentru totdéuna cu **thee antialcoholică.** Cel mai bun mijloc probat. Cel mai deplin succes garantat. **Efectul** fără a sci dinainte același, e sănětos și întăresce stomachul. Singura espediție: **Ph. Wenck, Worms a. Rh.**, fco. rambus 1 pachet 10 Mc. [230] 4—6

Din
„Biblioteca de popularisare“,

pentru literatură, artă și știință,
au apărut până acum:

Nr. 1 *Nuvele siberiene*, de Vladimir Korolenko;
Nr. 2 *Nuvele țěrănesci*, de Björnstjerne Björnson;
Nr. 3 *Nuvele și povestiri populare*, de Lew N. Tolstoi:
Nr. 4 *Schițe și tablouri*, de Ioan Neruda;
Nr. 5 *Șése nuvele*, de I. P. Iacobescu;
Nr. 6 *Nuvele* de H. de Balzac;
Nr 7 *Din viéța poporului*, de Alecs. Swientochowschi;
Nr. 8 *Pe apă* de Guy de Maupassant
Nr. 9 *Nuvele alese*, de Al. Puskin;
Nr. 10 *Ómeni și scrieri*, de Georg Brandes;
Nr. 11 *Din Cartea cântecelor*, de H. Heine;
Nr 12 *Liga tinerimii*, comedie în 5 acte de Henric Ibsen;
Nr. 13 *Dómna Marchisă și alte nuvele* de Quida;
Nr. 14 *Lăutarul din Cremona*, de Francois Coppée;
Nr. 15 *Ilka și alte nuvele*, de Al. Dumas fils;
Nr. 16 *Nuvele* de Guy de Maupassant;
Nr. 17—18 *Suferințele tiněrului Werther* de Wolfgang v. Goethe;
Nr. 19 *Nuvele estra-ordinare* de Edgar Poë;
Nr. 20—21 *Stilul în artă*, de Hans Sebastin Schmid;
Nr. 22 *Un roman în noue scrisori*, de Teodor M. Dostoiewski;
Nr. 23 *Poesii*, traduceri libere în versuri de Sully Prudhomme:
Nr. 24 *Studii și portrete literare*, de Jules Lemaître;
Nr. 25 *Pilone* de Wilhelm Bergsőe;
Nr. 26 *Darwin, viața doctrina și importanța lui* de A. de Condolles și A. Sűdekum;
Nr. 27 *Schițe din California*, de Bret Harte;
Nr. 28 *Simplu* de Traian Demetrescu;
Nr. 29 *In Lonț!...* de Paul Hervieu;
Nr. 30 *Scrisórea furată și alte povestiri estra-ordinare de* Edgar Poë;
Nr. 31 *Don Iuan* pe Molière;
Nr. 32 *Poesii alese*, de Al. Petőfi;
Nr. 33—34 *In temniță* de Z. C. Arbure
Nr. 35 *Crîng și luncă* de T. Duțescu-Duțu;
Nr. 36 *Chestiuni literare* ed M. Strajan.
Nr. 37 *Antologie sanscrită*, de G. Coșbuc;
Nr. 38 *Femea îndărătnică*, de V. Schakespeare;
Nr. 39—40 *Cestiuni literare*, de M. Strajan

Un nr. broș. 16 cr., leg. 30 cr.

Se află de vênḑare în

Librăria Tipografiei archidiecesane Sibiiu.

Din
„Biblioteca pentru toți“,

sub direcțiunea literară a d-lui D. Stăncescu au apărut până acum:

Nr. 1 *Povești alese* de Andersen;
Nr. 2 *Pasěrile nóstre* (legende), de S. Fl. Marian;
Nr. 3 *Cântece și plângeri*, I. (poesii) de M. Zamfirescu;
Nr. 4 și 5 *Despre educație*, pe Herbert Spencer;
Nr. 6 *Icóne șterse* (nuvele) de A. Vlahuță;
Nr. 7 *De prin veacuri*, I. (nuvele) de Carmen Sylva;
Nr. 8 *România*, *Roma*, *Piza* etc. de Michelet;
Nr. 9 *Castelul Peleș*, descrierea de Leo Bachelin;
Nr. 10 *Nuvele și schițe* de T. Maiorescu;
Nr. 11 *Din tinerețe etc.* nuvele de André Theuriet;
Nr. 12 *Nuvele* de M. Demetrescu;
Nr. 13 *Nuvele romane* de Duiliu Zamfirescu;
Nr. 14 *Antichitatea romană* de Wilkins;
Nr. 15 *Prosă și poesii* de Gr. M. Alexandrescu;
Nr. 16 *Povestea vorbii* I. proverbe de Anton Pann;
Nr. 17 *Istoriόre* de d-na Colomb;
Nr. 18 *Schițe umoristice* de Dumitru Teleor;
Nr. 19 *La ce visează fetele*, teatru de Alfred de Musset;
Nr. 20 *Legende istorice*, de D. Bolintineanu;
Nr. 21 *Ombra*, roman de Genevraye
Nr. 22 *Căl. împrej. Odăii mele*, roman de Maistre-Havier;
Nr. 23 și 24 *Din viéța meseriașilor*, nuvele de P. Bănățeanu;
Nr 25 *Povestea vorbii* II. proverbe de Anton Pann;
Nr. 26 *Biografiile ómenilor celebri;*
Nr. 27 *Antichitatea greacă* de Mahaffy;
Nr. 28—33 *Opere complete*, de Creangă;
Nr, 34 *Istorice*, de Jonescu-Gion;
Nr. 35 *La gura sobei*, snóve de Dumitru Stăncescu;
Nr. 36 *Povești de Crăciun*;
Nr. 37 *Prosă și epigrame*, de Radu D. Rosetti;
Nr. 38 *Werther* roman de Goethe;
Nr. 39 *Povestea vorbii* II. (ultim.) proverbe de A. Pann;
Nr. 40 *De prin veacuri* II (ultim.) nuvele de Carmen Sylva;
Nr. 41 *Noțiuni asupra sciințelor* de Huxley;
Nr. 42 *Doruri și amoruri* I. poesii de Depărățeanu;
Nr. 43 și 44 *Modele de discursuri rom.* de Adamescu;
Nr. 45 *Doruri și amoruri*, II. (ultim.), poesii de Depărățeanu;
Nr. 46 *Dușmanii nostri*, de Dr. Urechiă
Nr. 47 *Cântece și plângeri* II. (ultim.) poesii de M. Zamfirescu;
Nr. 48—49 *Modele de discursuri strěine* de Gr. Adamescu;
Nr. 50 *Convorbiri despre artă*, I. de Pecaut și Baude;
Nr. 51 *Din góna vieții* I., nuvele și poesii de A. Vlahuță;
Nr. 52 *Prietene* roman de François Coppée;
Nr. 53 *Doi trandafiri*, nuvele de Wildenbruch;
Nr. 54 *Patriotul*, morală de Bourde;
Nr. 55 *Din inimă*, poesii de Radu D. Rosetti;
Nr. 56 *Convorbiri despre artă* II. (ultim) de Pecaut și Baude;
Nr. 57 *Din goana vieții* II. nuvele de A. Vlahuță;
Nr. 58 *Schițe ușóre* de Caragiale;
Nr. 59 *Din góna vieții*, III. (ultim) nuvele de A Vlahuță;
Nr: 60 *Manon Lescaut*, I. roman de Abatele Prévost;
Nr. 61 *Trotoarul Bucur.*, nuvele de D. R. Rosetti (Max);
Nr. 62 *Enoch Arden*, poemă de Tenyson
Nr. 63 *Satire și teatru* de D. C. Ollanescu (Ascanio);
Nr. 64 *Spre primăvară* poesii de Costin;
Nr. 65 *Manon Lescaut* vol. II. roman de Prévost;
Nr. 66 *Manon Lescaut*, vol. III (ultim.) de Prévost;
Nrii 67—69 *Minunile universului*, vol. I. II. III. (istoria naturală)
Nr. 70 *Legenda țiganilor* de P. Dulfu;
Nr. 71 *Ce este frumseța*, artă de Const. Stăncescu;
Nr. 72 *Cugetări noi asupra popórelor vechi*, *Egipetul*, geografie de Buzoianu;
Nr. 73—74 *Dan* partea I. roman de A Vlahuță;
Nr. 75 *Armonii intime*, poesii de A. Sihleanu;
Nr. 76—77 *Dan*, partea II. roman de A. Vlahuță;
Nr. 78 *Ginerele lui Poirier*, de Augier & Sandeau;
Nr. 79 *Nastratin Hogea* de A. Pann;
Nr. 80-84 *Ciocoi vechi și noi*, roman de Filemon;
Nr. 85 *Biografiile scriitorilor rom.* de Adamescu;
Nr. 86 *Ce povestesce pădurea*, nuvele de Putlitz;
Nr. 87 *Berberii Hesperidele*, geografie de G. T. Buzoianu;
Nr. 88—89 *Denisa* teatru de Duma (Al. fiul);
Nr. 90 *Poeme*, de H. G. Leca;
Nr. 91 *Geniile sciinței și industriei*, biografii de Gastineau;
Nr. 92 *Sincere*, poesii de Radu D. Rosetti;
Nr. 93—94 *Povestea lui Moș Albu* de A Pann;
Nr. 95 *Cartagena-Cyrena*, geografie de G. T. Buzoian;
Nr, 96—97 *Paul* și *Virginia*, roman de B. de St. Pierre;
Nr. 98 *De demult*, poesii de Stavri;
Nr. 99 *Apostol*, poemă de Petőfi;
Nr. 100 *Carte de chipuri fără chipuri*, povești de Andersen;
Nr. 101—110 *Dicționariu francez-român* de Urechiă;
Nr. 111 *Poesii* de Th. M. Stoenescu;
Nr. 112—113 *Introducere la studiul Sciințelor fisice* de Morand;
Nr. 114 *Liniștea sufletéscă* de Seneca;
Nr. 115 *Alte schițe umoristice* de Dumitru Teleor;
Nr. 116—117 *Iubire* de Vlahuță;
Nr. 118 *Fleacuri*, amintiri duióse, schițe și novelete de V. Pop;
Nr. 119 *Robia Peleșului* de Carmen Sylva, traducere de Elena Radu Rosetti;
Nr. 120 *Un leu și un zlot*, comedie într'un act (localisare) de D. Rosetti;
Nr. 121—122 *Notițe* și *fragmente literare* de I. L. Caragiale;
Nr. 123 *Teatru* (vol. II) de R. D. Rosetti (Max);
Nr. 124 *Intrebuințarea vieții* de I. Lubbok;
Nr. 125 *Povestea Mavroghenéscă* de Pitarul Hristache;
Nr. 126—127 *Poesii* de Bălăcescu;
Nr. 128—137 *Codul civil-român, adnotat* de Hamangiu;
Nr. 138 *Suspine* (poesii populare din Basarabia) de George Madan.

Un numěr costă 16 cr.

Se află de vênḑare în

Librăria Tipografiei archidiecesane, Sibiiu.

Redactor prov. **Gavriil Hango.**

Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 140. Sibiiu, Sâmbătă, 20 Decembre 1897 (1 Ianuariu 1898). **Anul XLV.**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
la „Tel. Rom." într'una cu suplementul „Fóia Pedagogică"
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rĕndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Prenumeraţiune nóuă
la
„Telegraful Român",

care apare de trei ori pe sĕptĕmână deschidem pe pătrariul I. Ianuariu, Februariu şi Martiu, al anului 1898, cu preţul cel mai moderat, ce se póte vedé în fruntea fóiei.

Banii de prenumeraţiune se trimit mai cu înlesnire pe lângă asignaţiuni postale (Posta utalvány — Post-Anweisung.) Numele prenumerantului, al comunei, unde se află cu domiciliul şi eventual al postei ultime, sĕ fie scrise bine, ca sĕ se pótă ceti.

Se atrage atenţiunea on. domni abonenţi, al căror abonament s'a sfêrşit, sĕ-şi înnoéscă abonamentul, pentru-că altfel expeditura va fi silită a sista expedarea fóiei.

Editura „Telegrafului Român"
în Sibiiu.

Către cetitorii nostri.

Suntem la încheierea anului 1897, şi cu el diariul nostru încheiă anul 45 al esistenţei sale.

Infiinţat în dile grele, diariul nostru a fost strîns legat de viaţa internă a bisericei nóstre, de interesele poporului român.

In dilele grele ale absolutismului poporul român, preoţimea, învĕţătorimea nóstră din diariul nostru a învĕţat a nutri speranţa în dile mai senine.

Pe vremea primăverei de scurtă durată a regenerărei nóstre naţionale, între anii 1860 şi 1866 diarul nostru a ţinut caldă în inima poporului român credinţa către tron şi patrie, şi el nutria şi alimenta speranţele în o vară bogată, în un seceriş mănos.

Indată cu introducerea erei constituţionale, diariul nostru a acceptat basa de drept creată, şi până în diua de adi el a fost singurul diariu român, care a ţinut strîns la basa legalităţii, tare în credinţă, că numai pe acéstă basă putem sĕ ne validităm între condiţiunile date în viaţa de stat

Mai ales legat este trecutul diariului nostru de interesele bisericei nóstre ortodoxe române, căreia cu devotament i-a servit aprópe o jumĕtate de veac.

In diariul „Telegraful Român" se află o comóră din trecutul bisericei nóstre. In el s'au sĕmĕnat tóte instituţiunile mărete, câte s'au realisat în biserica nóstră, iubirea şi căldura, cu care ele au fost tractate au dat hrana cuviinciósă, desinteresarea şi entusiasmul pus întru ocrotirea lor le-au dat scutul cuviincios, şi ele s'au desvoltat şi se desvóltă sub influinţa controlei, care o dă la tóte ocasiunile diariul nostru.

Loialitatea către tron şi casa domnitóre, adevĕrata iubire de patrie, respectarea legilor, patriotismul nefalsificat, iubirea de biserică şi prin ea iubirea de neam, aceste au fost programul diarului nostru dela întemeierea lui, şi aceste vor rĕmânea şi pentru viitoriu.

In cele formale totdéuna am observat maxima: fortiter in re, suaviter in modo.

Legat de interesele bisericei, legat de interesele poporului român, diariul nostru nici odată nu s'a lăsat sĕ fie răpit de curentul demagogiei, care durere, tot mai mult prinde rădăcini şi în diaristica nóstră.

In pressa nóstră noi totdéuna am representat elementul mai conciliant, şi astădi suntem unicul diariu românesc, care în consecuenţă cu trecutul seu de ani 45 în spiritul păcei, în spiritul iubirei creştinesci voim sĕ ne continuăm activitatea.

Ţinem tare la drepturile poporului român, ţinem mult la drepturile bisericei nóstre, ţinem mult la egala îndreptăţire a naţionalităţilor din patria nóstră, ţinem la drépta aplicare a legilor sancţionate, şi curentul bolnăvicios de adi, care bântue în patria nóstră, care ne insuflă serióse îngrijiri, curentul acesta totdéuna cu bărbăţie va fi combătut de către diarul nostru,

Către cetitorii nostri ne adresăm deci în ajunul anului 46 al esistenţei diarului nostru.

Către clerul, către învăţĕtorimea nóstră, către inteliginţa nóstră ne îndreptăm adi glasul nostru, şi cerem sprijin material şi moral, ca cu puteri unite sĕ continuăm lupta în anul următoriu.

Nici odată biserica şi naţiunea nóstră n'a străbătut dile mai grele, ca şi cele de acuma.

Suntem atacaţi ca naţiune, şi în fruntea curentului bolnăvicios, durere, stă guvernul şi legislaţiunea ţerei nóstre.

Suntem atacaţi ca biserică de neamicii neamului, la cari cu predilecţiune se ataşéză din neamul nostru neamicii bisericei nóstre.

Avem lipsă de un diariu tare în romanitatea sa, tare în ortodoxia sa.

Diariul nostru în ambe direcţiunile va sta ca luptătoriu neînfrânt.

Naţiunea, biserica, şcóla vor afla cei mai aprigi luptători şi apărători în generaţiunea bĕtrână, grupată în jurul diariului nostru, lângă care s'a alăturat generaţiunea mai tineră, flórea junimei nóstre.

In dilele grele, prin cari trebue sĕ trecem, avem trebuinţă de un diariu, care se ţină caldă în noi iubirea de biserică şi de neam, speranţa în un viitoriu mai bun, avem trebuinţă de un diariu, care sĕ aibă curajul a arăta situaţiunea în adevĕrata ei colóre, ţinĕnd sémă cu realitatea.

Nu mai este ertat sĕ presentăm poporului nostru visuri deşerte, cari dispar, şi poporul rĕmâne cu decepţiunea.

Nu este bine sĕ abusăm de credulitatea poporului nostru, nu este bine sĕ-l trecem prin multe desamăgiri, ca nu cum-va când vom mai avé trebuinţă de el, sĕ nu mai aibă încredere în maturitatea nóstră.

Noi vom lua lucrurile cum sunt, şi nu cum am dori ca ele sĕ fie, şi astfel le vom presenta cetitorilor nostri, sprè a cresce un popor conşciu de sórtea sa actuală amărîtă, şi doritoriu de alta mai bună, mai démnă.

Cerem sprijinul material şi moral al cetitorilor nostri, ca sĕ fim toţi pentru unul, şi unul pentru toţi, şi atunci nici porţile iadului nu ne mai pot opri în mersul nostru spre progres.

Revista politică.

Provisoriul. In şedinţa dela 29 Dec. n. 1897, contele Apponyi Albert a luat cuvĕntul şi a declarat că §. 68 al art. de lege XII. din 1867 nu póte fi interpretat altcum în legătură cu pactul economic încheiat cu Austria, decât, că Ungaria pe basa aceluia îşi póte regula în mod îndependent teritoriul seu vamal faţă de Austria. Şi a mai esprimat şi convingerea, că şi însuşi ministrul president br. Bánffy Dezső încă se va declara astfel. — Oposiţia a primit cu aplause furtunóse declaraţiunile lui Apponyi şi a aşteptat cu mare încordare declaraţiunile br.-lui Bánffy. Şi ca ministrul president sĕ-şi pótă tace declaraţiile mai fără reservă, s'a cerut şedinţă închisă, ceea ce s'a şi acordat. Aici ministrul preşedinte declară, că se va declara numai în plenul şedinţei publice şi numai când va afla de oportun. Astfel reîncepêndu-se şedinţa în plen, br. Bánffy ia cuvêntul şi declară, că remâne pelângă declaraţiunile sale de mai nainte, că adecă, guvernul şi acum tinde la încheerea pactului vamal cu Austria până la 1 Maiu 1898, ér dacă nu i-ar succede, atunci se va înfiinţa póte teritoriul vamal independent, după cum vor pretinde interesele ţerii. Camera purcédă cum va afla de bine, priméscă ori nu priméscă, proiectul presentat, dar el nu-şi póte însuşi interpretările eronate ale nimenui. — Polonyi cere rĕspuns precis dela ministrul preşedinte, că adecă, este el de părerea contelui Apponyi în privinţa interpretărei §-lui de lege amintit, ori ba? — Presidentul însĕ încheie şedinţa sub cuvênt, că timpul desbaterilor pentru adi a espirat.

Declaraţiunile ministrului president au produs mare inverşunare între oposiţionali, cari astfel sunt decişi a continua cu obstrucţiunea.

In şedinţa dela 30 Dec. Horánszky Nándor a ţinut o vorbire mai lungă în care a pledat pentru primirea proiectului. El constată, că Ungaria la 1 Ianuariu 1898 n. îşi póte ridica barierele teritoriului vamal independent faţă de Austria, ori póte sĕ nu dispună nimic, ceea ce însĕ ar fi o necuminţenie, şi în fine póte sĕ acórde Austriei timp pentru reculegere. Scopul din urmă se urmăresce prin proiectul presentat, căci altcum n'am sta pe casele legei dela 1867 în privinţa acésta. El doresce învoială din punct de vedere economic şi numai atunci va cere teritoriul vamal independent, când interesele Ungariei nu vor puté fi apărate pe basa legilor comune. Până atunci nu.

Kossuth Ferencz a dis, că pentru teritoriul vamal independent face concesiune în privinţa cuotei. Acésta nu e corect şi protestéză contra amestecărei acestor dóue cestiuni. Cetesce declaraţiunile br. Bánffy şi a contelui Apponyi în privinţa interpretărei §.-lui de lege amintit, şi le constata de acord. In sfêrşit Horánszky declară, că ce e drept n'a vornit în privinţa acésta cu ministrul preşedinte, ce se va întêmpla la 1 Ianuariu, dar nu póte urma altceva, decât ordinaţiune, ori stare afară din cadrul legilor. Face însĕ atentă camera (ţintind de sigur numai la oposiţionali Red.) la mulţimea duşmanilor ţĕrii, şi sĕ nu dee acelora puncte de razim atacurilor lor.

Vorbirea lui Horánszky a fost primită de guvernamentali cu furtunóse aplause.

Discuţia urméză

Oposiţiunea e decisă, precum am dis, a continua cu obstrucţiunea, şi pentru acésta maioritatea o face numai pe ea responsabilă, dacă se vor produce stări afară din cadrele legilor.

Europa în Asia orientală. Precum e sciut Germania a ocupat baia chinesă Kiao-Ciau, din incidentul, că chinezii au omorît doi misionari creştini, ér Rusia portul Arthur ca recunspensă primită dela Chinezi, pentru că ia ajutat la ajungerea unei păci mai favorabile în resboiul nefericit cu Japania. — Acum vine scirea, că Anglia încă va ocupa archipelagul Ciasan pentru a-şi apăra interesele sale comerciale în provincia Sangai. Archipelagul acesta Anglia l'a mai avut în stăpânire la anii 1840 şi 1841, când numai sub acea condiţiune l'a recedat Chinei, că nu-l va ceda altuia nimĕnui, decât ér ei când aşa iar pretinde interesele sale ameninţate. Pentru orientare observăm, că Anglia ţine de multă vreme ocupat Hong-Kongul, Francia Ananul şi Tonkinul, ér acum înaintéză şi Rusia în Nordul Chinei. Deci ese la ivélă o concurenţă între diferite state europene în China, carea, precum se svonesce va duce la împărţirea Chinei între ele. În urma acestora ne putem aştepta la o conflagraţiune européna în orientul Asiei, cu atât mai vîrtos, căci Anglia pare a păşi la învoială cu Japonia, carea încă nu vede cu ochi buni pe celelalte puteri europene în Asia. — Deci avem mai mult cu un „om bolnav", (China în Asia), şi puterile speră, că vor puté pune mâne mai uşor pe ereditatea aceluia, decât pe cea a celui din orientul Europei şi occidentul Asiei (Turcia). In chipul acesta cestiunea orientală din statele balcanice şi occidentul Asiei se transmută în cel mai îndepărtat orient, în Asia. Acésta situaţie e fórte favorabilă pentru asuprirea popórelor mici din Europa din partea popórelor, cari duc de present cârma statelor. De acéstă situaţiă se vede că tind a se folosí şi stăpânitorii nostrii cu asupririle lor îndreptate contra nóstră. E întrebare numai, că vêntul nu va aduce şi de acolo vre-o schintee, care sĕ pună în flacări şi continentul nostru. Ar fi bine sĕ ţină cont şi de acéstă împrejurare fórte posibilă de nu vor curma cu sistemele de asupriri.

Un iminent pericol.

IV.

Dator sum cu aducerea tributului de recunoscinţă acelor fii ai naţiunei mele, cari în conformitate cu spiritul timpului present, au păşit şi din ce în ce mai numĕroşi păşesc pe terenul indicat de împregiurări, realisând bunişóre profite materiale şi agonisind averi însemnate.

Când astfel de apariţiuni ar lipsi dintre noi, adevĕrat ar trebuì sĕ desperăm de sórtea nóstră ca popor.

O singură ochire prin pieţele de sĕptĕmână şi têrgurile ţerei ne încredinţéză deplin, că spiritul de întreprindere nu lipsesce nici la poporul nostru. Ţinuturi întregi trăesc din speculă, pe acolo adecă, unde poporaţia e mai luminată şi a avut şi are conducĕtori cu inimă deschisă pentru interesele poporului şi cu zel spre îmbunătăţirea sorţii sale.

Acésta se póte dice cu privire la locuitorii români, cari trăesc între alte némuri, cu preferinţă la cei din sudul patriei, cărora s'a dat ocasia aşi însuşi dela conlocuitorii lor spiritul de a specula materialicesce, şi sunt bine situaţi.

Durere, alte ţinuturi órbecă în întunerecul cel mai mare. Odată cu capul nu vor sĕ abandoneze „ruginitul" obiceiu, de a transforma ceva în felul de a agonisi. Ei sunt deci espuşi pericolului de a fi înghiţiţi de molochul fără saţ, care se numesce capitalism.

Iobăgia a fost totdéuna asupritóre şi în consecuenţele sale funestă. Nici o iobăgie nu e aşa periculósă însĕ ca aceea, care prin mijlócele materiale ţine vecinic în neputinţă spiritul de a se puté afirma, de a puté liber şi neîmpedecat întrebuinţa facultăţile. Divinul întemeetor al creştinismului a ḑis deja: Nu vĕ temeţi de cei ce ucid trupul, ci de cei-ce cu trupul deodată pot ucide şi sufletul!

Robie spirituală în adevĕratul înţeles esercită asupra poporului nostru cei-ce materialicesce l'au aservit. Nenorocitul prins în cleştele lor, ḑi bună nu mai are, nici atât rĕgaz nu-i permit sĕ pótă cugeta la modul de scăpare.

E timpul sĕ cugetăm mai intensiv şi sĕ aplicăm mijlócele spre a scuti ţeranul de a se cufunda în abisul, pe a cărui clină a apucat.

De un fel de regenerare e vorba. Regenerare însĕ nicăiri pe lume nu s'a produs în mod şi cu mijlóce artificiale. dinafară. Până când un individ nu simte trebuinţa internă de a schimba în ceva, până ce nu este convins despre bunătatea lucrului ce vrea a-l întreprinde, şi până ce folósele pipăibile nu le are înaintea ochilor — un pas nu face într'acolo. Ca parul din gard rĕmâne împlântat şi chip şi mod nu e sĕ-l poţ urni. Acest adevĕr cu cât mai vîrtos îl putem aplica la poporul român. popor din fire conservativ, greoiu în mişcările sale, când la ceva nou vrei a l deprinde.

Unde ar fi sĕ se încépă lucrarea?

Negreşit atenţiunea nóstră are sĕ se îndrepteze în primul loc la însaşi gospodărie ţeranului. Ordine trebue învĕţat sĕ se introducă acolo. Cea mai bună ocasie pentru acest lucru este tocmai încheerea anului şcolar şi începerea celuilalt. În tóte societăţile bine organisate se practică facerea socoţilor la finea anului, pentru a se sci percepţiunile şi erogatele, pentru-ca pe basa acelora sĕ se pótă face bilanţul. Şi acele societăţi, se póte ḑice, că arată spor, care pot arĕta plus în bilanţ la percepţiuni. Unde minusul e mai urcat în sumă ca plusul, vai de loc va fi. Progresul racului e la acea societate.

In facerea bilanţului societăţile atât au înaintat de mult, că şi acele societăţi, ce nu se ocupă cu bani, deci societăţi culturale, încă s'au obicinuit a face bilanţ despre activitatea lor în comparaţie cu trecutul, sciut fiind, că nu mai pe asta basă se pot cunósce lipsurile şi neajunsurile, şi numai astfel póte urma îndreptarea.

Ţeranul nostru? — ferit'a ceriul sĕ facă el bilanţ. Ḑice: Până am, tot dau, — de unde nu-i, nici D-ḑeu nu ia.

Asta e dureros. Prin nesocotinţă se apucă în spese, a căror amar îl gustă numai mai pre urmă Sumedenie de ţerani sar înglodaţi în datorii din simplul motiv, că au dat ascultare glasului sirenic al impulsului momentan, făr' aşi trage socotéla cu puterea materială de care dispun. Veḑi bine, au imitat moda modernă, care nu permite îmbrăcăminte fără lucs, nici cap de familie fără cambiu. Par'că a face datorii e cu totului la ordinea ḑilei. Acui e dobânda însĕ? — A capitalistului.

Prea sunt convins, că deprinsă naţia, cum se ḑice, cu socóta cât de cât, s'ar deprinde a'şi cunósce trebuinţele reale, care trebuesc satisfăcute, şi multe himere ar lĕpăda dela sine. Lăpădând himerele, s'ar pune pe calea progresului material. În scurt timp multe din miseriile actuale ar perí. Dar s'ar obţinea îmbunătăţire morală, — enormele sume, ce se varsă în punga birtaşului şi pentru fală, s'ar cruţa, căci omul cu consciinţa clară despre starea şi posiţia sa, nu uşor se aruncă în braţul deşertăciunei,

Cui încumbă datorinţa a lumina într'aceste poporul? — Firescilor sei conducĕtori.

Preoţi! învĕţători! — faceţi-vĕ datorinţa, chiar acum, când e timpul a se face tóte bilanţele!

Adunare municipală.

Adunarea municipală a comitatului Sibiiului ţinută Sâmbătă în 17/29 Decembre a fost de un interes mai deosebit, din causă, că la începutul şedinţei comitele suprem a dat rĕspuns la cele dóue interpelări adresate lui în ultima adunare din partea a doi membri aparţinĕtori aşa numiţilor „saşi verḑi“.

La interpelarea privitóre la ordonanţa judecătoriului cercual din Sibiiu, prin carea dispune, ca notarii comunali în afaceri de conscriere de casuri de mórte şi de rĕmas, sĕ folosécă esclusiv numai limba magiară, rĕspunsul comitelui a fost, că el a aflat despre acéstă ordonanţă, dar nu e competent a interveni în afacere, căci forurile judecătoresci după lege purced independent.

Deci acest rĕspuns nu l'a mulţămit pe deplin pe interpelant, acesta totuşi s'a declarat că 'l ia spre scire, şi aşa ar fi şi rĕmas dacă un membru român nu ar fi intervenit pentru salvarea reputaţiunei întregei adunări municipale. Membrul Ioan de Preda cerênd cuvêntul a arătat, că după-ce odată acéstă afacere în adunarea municipală nu se mai póte trece peste ea simplu numai luând la cunoscinţă un rĕspuns atât de evasiv, ci propune, ca adunarea generală în forma unei resoluţiuni sĕ declare, că menţionata ordonanţă a judecătoriului cercual din Sibiiu stă în contraḑicere cu dispoşiţiunile clare ale articlului de lege 44: 1868 atât de puţin considerat în aceste timpuri. Acéstă propunere a fost primită cu totalitatea voturilor.

La a dóua interpelare privitóre la surprinderea cu care comitele suprem a escamotat aşa ḑicênd un vot unanim de încredere şi mulţămită ministrilor Bánffy şi Fejérváry pentru acele patriotice proiecte de lege, prin care se cércă magiarisarea armatei, comitele suprem a rĕspuns în formă destul de rabulistică, ḑicênd, că el din oficiu numai unguresce póte vorbi, şi că nimenea nu a cerut ca propunerea sĕ fie tradusă şi în celelalte dóue limbi protocolare, şi vĕḑênd, că nimenea nu e contra propunerei sale, a enunciat conclus unanim.

A promis însĕ şi a declarat, că precum în trecut astfel şi în viitoriu, de câte-ori se va cere, va propune, ca propunerile sĕ se comunice şi în limba germână respective română.

E destul de observat, că propunerea comitelui suprem nu a fost pusă la ordinea ḑilei şi a făcut'o intr'una cu cuvêntarea sa de deschidere, şi astfeliu e fórte natural, că acei membri ai adunărei municipale, cari nu pricep limba magiară, şi mai cu sémă limba magiară aşa precum o tractéză comitele nostru suprem, nu au sciut în genere, că s'a făcut o propunere, şi aşa nici nu au putut sĕ céră predarea aceleia şi în alte limbi egal îndreptăţite în comitatul nostru, şi aşa aceşti membri numai din ḑiare într'un târḑiu au votat încredere lui Bánffy.

Interpelantul totuşi s'a declarat mulţămit cu rĕspunsul.

Se vede, că Saşii verḑi nu au voit sĕ facă supĕrare comitelui suprem.

Noi apreţiăm considerările pe cari le au pentru persóna actualului comite Gustav Thalman, care e un bun amploiat, sincer fiu al poporulu, seu, — dar totuşi constatăm, că interesele generale politice-naţionale trebue sĕ fie deasupra tuturor considerărilor personale.

Purceḑêndu-se apoi la pertractarea obiectelor puse la ordinea ḑilei, acelea s'au resolvit aprópe fără nici o desbatere cu primirea propunerilor pregătite de comitetul permanent.

Intre acestea amintim, că s'a creat un statut prin care se reguléză modul substituirei notarilor în casuri de concediu şi de bólă, firesce, că în consonanţă cu spiritul timpului cu desconsiderarea autonomiei comunelor şi cu mărirea potestăţii solgăbirăesci şi totuşi s'a găsit un solgăbirău, domnul Bedeus, care administréză ḑiua şi nóptea cercul Nocrichiului, care mai pretindea, ca notarii nici în afaceri oficióse sĕ nu se misce din comuna lor fără a face arătare mai marilor lor, — noroc, că acéstă propunere nu a fost sprijinită de nici măcar un membru al adunărei. In fine constatăm, că la înoirea diferitelor comisiuni municipale s'au reales toţi membrii cei vechi, ér în locul regretatului Dr. Aurel Brote maioritatea săsécă în bună înţelegere cu membrii români a ales în cele dóue comisiuni pentru drumul de fer pe membrul Ioan de Preda, ér în comitetul administrativ şi în cel permanent pe membrul Dr. Liviu Leményi.

Doiel.

Din România.

Dăm de astădată un extras din magistralul discurs al dlui P. S. Aurelian rostit în cameră Mercuri, în 22 Decembie n. a. c referitoriu la discuţia asupra rĕspunsului la adresa tronului, încât privesce chestia nóstră naţională în România.

Mĕ folosesc de acéstă ocasiune, ḑice d. A., dlor, pentru a căuta sĕ fac sĕ dispară óre-cari nedumeriri, séu mai nimerit óre cari însinuări privitóre la politica nóstră externă. Nu vé este străin, dlor deputaţi, că s'a căutat în multe rênduri, de unii sau de alţii, sĕ se facă a se acredita, că conducerea politicei externe e exclusiv în mânile Majestăţei Sale Regelui. S'a ḑis şi s'a scris, că tot ce privesce activitatea politicei nóstre externe, e concentrată în mânile Regelui.

Dlor, sĕ-mi daţi voie a protesta în contra unor asemenea însinuări, pentru-că ele sunt în contra Constituţiunei şi a usurilor nóstre constituţionale (Aplause).

Regele nostru, dlor, e un Rege prea constituţional, prea conscienţios de datoriile cari i le impune Constituţiunea. Prin urmare, aceia, cari insinuéză asemenea lucruri, cum că politica nóstră externă e exclusiv concentrată in cabinetul Majestăţei Sale, fac o eróre profundă.

Neapărat, dlor, că capul Statului, se ocupă de politica externă cu aceeaşi îngrijire, cu care se ocupă de tóte afacerile Statului, şi lucru e fórte firesc. Cum s'ar admite ca capul Statului sĕ fie străin de politica. externă? Dar a se ocupa, nu va sĕ ḑică a lua tot asupră şi şi a lăsa pe ministri afară de ori-ce rĕspundere.

Dlor, in afară de faptul cum că acésta ar fi în contradicţiune cu Constituţiunea, ar mai resulta un inconvenient destul de însemnat, acela, că s'ar descoperi capul Statului şi s'ar pune la adăpost rĕspunderea ministrilor.

Vĕ convine sĕ pun în legătură cele de mai sus cu un fapt petrecut în decursul anului?

Vĕ aduceţi aminte, că în decursul verei M. S. Regele a ţinut de cuviinţă sĕ înapoieze visita făcută cu un an de M. S. Impĕratul Austriei.

Visita s'a înapoiat în capitala Ungariei.

Un act de curtenie internaţională, o visită Regală, care rĕspunde unei visite Imperiale, lucru fórte firesc.

S'a scris şi s'a vorbit fórte multe asupra acestei visite, încât ar putea cineva sĕ facă o bibliotecă întrégă din câte s'a scris în foile nóstre şi în acele din tótă Europa. S'a căutat a se face din acéstă visită un act politic. Eu unul am fost şi sunt dintre aceia, cari am considerat visita dela Budapesta ca un act de politeţă cu caracter desĕvêrşire privat, şi acésta cu atât mai mult, că n'a fost însoţit de un ministru la Budapesta

Dacă visita dela Budapesta ar fi un act cu caracter politic, este evident că Maj. Sa Regele nu ar fi mers singur în capitala Ungariei.

FOIŢA.

Iuliu Caesar.

Tragedie în 5 acte
de
William Shakespeare,
traducere în prosă
de
Dr. P. T.
(Urmare).

Scena III.

Altă parte a câmpului de bătaie. Tumult.
Apare Cassius şi Titinus.

Cassius: O, uită-te Titinus, uită-te cum fug mişeii! Eu însumi am fost devenit duşman faţă de ai nostri; când stégul ĕsta al nostru a fost dat înapoi m'am repeḑit şi am ucis pe slăbănogul acela smulgându-i stégul din mână.

Titinus: O, Cassius, Brutus a demandat prea de timpuriu reserva, şi aflându-se în avantagiu faţă de Octaviu, s'a luat prea înfocat după el. Soldaţii lui au început acum a despoia, — până când Marcu Antoniu ne încunjură de tóte părţile. (Întră Pindarus).

Pindarus: Fugi mai departe domnul meu, fugi mai departe. Marcu Antoniu e în cortul tĕu, domnule, fugi de aci nobile Cassius, fugi!

Casius: Dêmbul ĕsta-i larg destul. Uită-te, uită-te Titinus! Ore în corturile mele e focul acela?

Titinus: Da, ard domnule.

Cassius: Titine, dacă mĕ iubesci, sai pe calul meu, dă-i pinteni până când te-a dus la ostaşii aceia şi întórce-te îndată înapoi, ca sĕ sciu, óre amici séu inimici sunt acolo.

Titinus: Ca gândul o sĕ fiiu ér aci. (Iese.)

Cassius: Du-te Pindare şi te urcă mai sus pe deal, pentru-că eu n'am ochii ageri; bagă de sémă la Titinus şi spune-mi ce veḑi pe câmp. (Iese Pindarus). — În o ḑi ca aḑi am respirat mai întâiu; timpul e împlinit rotund, şi unde am început, acolo o sĕ mĕ şi sfîrşesc. Viaţa mea şi-a împlinit cursul. — Hei! acolo sus ce-i nou?

Pindarus: O, domnule!

Cassius: Ce i nou?

Pindarus: Titinus e încungiurat de călăreţi, cari s'au luat pe urma lui, dar el dă pinteni mai departe. Acuma l'au mai ajuns. Nó, Titinus! Unii descalecă — o, şi el — el e prins, şi auḑi cum strigă de bucurie (strigăte de bucurie).

Cassius: Hai în jos, nu te mai uita. O prăpăditul de mine! Sĕ trăiesc, ca sĕ vĕd pe amicul meu cel scump prins în faţa mea! (Întră Pindarus) Hai aici frate! În Parthia te-am făcut eu prinsonier pe tine şi te-am lăsat sè juri — cruţându-ţi viaţa — că ori ce voiu ḑice, tu sĕ faci. Vino acum şi te ţine de jurămênt, fii acum liber, şi cu spada asta bună, care a străbătul prin trupul lui Caesar, străpunge-mĕ. Nu-mi rĕspunde nimic. Aicea, ţine-o de mănunchiu, şi când faţa'mi va fi acoperită ca acum, dă cu spada! Caesare tu eşti acum rĕsbunat tomai de spada cu care ai fost omorît (móre).

Pindarus: Aşa, sum liber; ar fi mai bine sĕ nu fiu... dacă ar fi fost după voia mea... O, Cassius, departe va fugi Pindarus din ţéra acésta, acolo unde nici un Roman nu-l va mai vedé. (Iese.)

(Reîntră Titinus cu Messala).

Messala: E numai schimb, Titinus, pentru-că Octaviu a fost rĕsturnat de armata lui Brutus, tocmai precum legiunile lui Cassius au fost respinse de Marcu Antoniu.

Titinus: Scirea asta tare va îmbucura pe Cassius.

Messala: Dar unde l ai lăsat?

Titinus: Cu totului tot supĕrat lângă sclavul seu Pindarus pe dêmbul ĕsta

Messala: Óre nu-i el acela, care zace acolo pe pămênt?

Titinus: El nu zace ca un om viu. O, inima mea!

Messala: Aşa-i, că-i el?

Titinus: Nu, acesta numai a fost, Messala, dar Cassius nu mai este. O sóre ce apuni! Precum te scufunḑi tu în nópte, în raḑele tale cele roşii, aşa s'a aşeḑat şi Cassius, în ḑiua sa cea din urmă. Sórele Romei a dispărut! Ḑiua nóstră a trecut! — Vină nori, ploi şi vifore acum, noi ne-am făcut datoria! Neîncrederea în reuşirea mea l'a omorît.

Messala: Neîncrederea în succes l'a ucis. O eróre gróznică, o ilusiune înşelătóre, de ce areţi tu ómenilor visiuni ce nu există! O, eróre aşa de iute, tu nici ódată n'ajungi la o nascere fericită, ci-ţi omori mama, care ţi-a dat viaţă.

Titinus: Dar unde-i Pindarus?

Messala: Caută-l Titinus până când eu mĕ duc sĕ întêlnesc pe nobilul Brutus şi sĕ-i străpung cu scirea acésta grozavă urechile. Bine am ḑis că-i străpung urechile, pentru-că oţelele ascuţite şi săgeţile vîjei-

Cu tóte acestea, dlor, dacă aţi urmărit cele scrise în pressă, de sigur că aţi vĕḑut, că atât o parte din presa nóstră, cât şi din cea europénă, în special presa unguréscă, a căutat sĕ insinueze, că visita M. S. Regelui Carol la Budapesta a fost o visită politică. Am protestat mulţi din cei cari ţinem condeiul în mână în contra unei asemenea interpretări, dar cu tóte acestea până acum câteva sĕptĕmêni jurnalele magiare au susţinut, că acésta a fost o visită politică şi chiar o visită tendenţiósă.

Şi cu acéstă ocasiune vĕ puteţi da sémă, dlor deputaţi, de inconvenientul ce ar resulta, când s'ar acredita ideia, că Regele singur conduce politica externă.

Dacă numai pentru acéstă visită cu totul particulară şi încă s'a brodat atât asupra ei, ce ar fi fost când s'ar bănui, că Regele nostru ar fi fost singurul conducĕtoriu al politicei externe? Din punctul acesta de vedere găsesc, că este o fericire, că Constituţiunea nóstră, pentru tóte actele politice face pe ministri responsabili.

S'a făcut cu ocasiunea acestei visite dela Budapesta sĕ se insinueze tot feliul de idei, s'a ḑis deoparte din presa unguréscă, că presenţa Regelui nostru la Budapesta, însémnă desarmarea luptătorilor români de dincolo de Carpaţi.

Mai întâiu fac de aci declaraţiune, că sunt dintre aceia, cari cred, că noi ca stat, nu avem nici un drept de a interveni în afacerile altora, precum tot aşa nu admit, ca alţii sĕ se amestece în afacerile nóstre.

Dar, dlor, nu este mai puţin adevĕrat, că cum s'a ḑis de toţi ómenii nostri politici, ori cât nu ne-am amesteca, este cu neputinţă, ca sĕ nu ne atingă tot ceea-ce atinge existenţa a 3—4 milióne de Români, cari trăesc dincolo de Carpeţi (Aplause).

Dlor, aş vrea sĕ mi se arete în care parte a Europei s'a vĕḑut vre-o dată, că un stat, care are connaţionali, ómeni de aceeaşi rasă în alte ţĕri, a putut sĕ rĕmână cu desĕvêrşire nesimţitor, când fraţii de sânge, de origine, au suferit într'un mod séu într'altul?

Veţi fi observat dlor, o coincidenţă bizară şi nenorocită în timpul acestei visite.

S'a întêmplat, că tocmai pe când regele nostru se afla la Budapesta, în acele momente se trimiteau în închisorile magiare Români pentru delicte de natură politică.

Eu mărturisesc, că sunt dintre acei cari sperau, că în urma visitei regelui nostru la Budapesta, sórtea Românilor de dincolo de Carpaţí, va fi întru câtva îndulcită.

Am vĕḑut din contră, că imediat după plecarea regelui, ministrul de interne ungar a presentat un proiect de lege prin care propune magiarisarea tuturor numirilor de comune, de sate, de văi, de munţi.

Inţelegeţi, că acéstă magiarisare geografică n'a putut sĕ lase indiferenţi pe Români, şi nu numai pe români, dar nici pe Sêrbi, nici pe Saşi, nici pe Slovaci.

Tóte aceste naţionalităţí au făcut întruniri pacinice de protestare, în contra acelui proiect de lege, care e menit sĕ schimbe numirile geografice, cari de detéză de sute şi mii de ani.

Care a fost atitudinea autorităţilor magiare cu ocasiunea acestei mişcări de protestare?

Intrunirile pe cari au căutat sĕ le facă Românii au fost oprite. Ḑilele acestea vĕḑui, că s'a anunţat o altă întrunire la Arad, sunt sigur, că şi acésta va avea sórtea celor dintâiu. Şi lucru de mirat: întrunirile Saşilor au fost tolerate, ale Sêrbiior asemenea după câte sciu au fost oprite, în ce privesce pe Slovaci nu sciu dacă s'au întrunit.

Este invederat, că ministrul de interne al Ungariei are dreptul sĕ propună ori-ce proiecte de legi; dar eu vĕ întreb: Noi aceştia de aici putem sta nepăsători când vedem acésta pornire a magiarilor de a magiarisa numele satelor, munţilor, délurilor, văilor, rîurilor, lucru ne mai pomenit în istoria Europei? Cum sĕ nu simţim o durere pentru asemenea procedări? Este adevĕrat, că nu avem dreptul de a ne amesteca, de a interveni, dar asemenea procedimente nu se pot lăsa reci, căci ele tind ca treptat, treptat sĕ se desnaţionaliseze poporul român din Transilvania şi Ungaria.

In senat când s'a atins acésta cestiune, unul dintre cei mai distinşi bărbaţi de stat ai conservatorilor, dl P. Carp, rĕspunḑênd la un discurs al învĕţatului profesor de istorie, dl Urechiă, îi arată modul cum trebue sé procédă ómenii de stat în cestiunile naţionale. Dsa spune, că în ce privesce naţionalitatea germană că dela Barba Rosa s'a visat unitatea Germaniei, dar că numai principele de Bismarck a realisat'o.

Trecênd apoi la Italia dsa spunea, că unitatea Italiei s'a visat de Petrarca, dar numai Cavour a realisat'o. Dl Carp sfátuia senatul, că în asemenea cestiuni trebue sĕ tacă, lăsându-se ca sĕ lucreze timpul prin acţiunea sa îndelungată.

Fiind că dl Carp ne-a făcut citaţiuni vorbindu-ne şi despre Italia, îi voiu spune în special despre Cavour, că astfeliu s'a purtat marele bărbat de stat pe cât timp a avut sĕ dirigeze destinele Italiei. Ori-cine dintre dv., cari aţi urmărit viéţa politică alui Cavour aţi putut vedea, că acest om nu s'a sfiit nici odată de a declara dela tribuna, de a se declara pe sine de un mare naţionalist. Vedeţi dar dlor, exemplul pe care ni'l dă acest mare om şi noi sĕ nu îndrăsnim sĕ ne numim naţionalişti, sĕ tăcem?

Dlor, tăcerea în asemenea cestiuni nu ne póte duce la un resultat favorabil pentru noi ca naţiune. Nu împărtăşesc dar părerea dlui Carp, ca sĕ tăcem în mod absolut, aşteptând nu sciu ce momente istorice despre care a vorbit onorabilul representant de Văslui. Din contră, trebue sĕ ne interesăm de sórtea tuturor românilor din tóte statele Europei (Aplause).

---

tóre arfi tocmai aşa pentru auḑul lui Brutus, ca scirea despre vedenia acésta trista.

Titinus: Pórtă te Messala, eu caut până atunci după Pindarus. (Messal iese.) Pentru ce m'ai trimis, tu bravule Cassius? Nu m'am întêlnit eu cu amicii tĕi? şi nu mi-au pus ei cununa acésta de învingere pe frunte, ḑicêndu-mi, ca sĕ ţi-o aduc ţie? N'ai auḑit tu strigările lor de bucurie? Ah, tu tóte împregiurările le-ai cufundat! Rĕmâni aici şi ţine guirlanda asta pe fruntea ta după cum a ḑis Brutusul ţĕu sĕ fac. Vino iute Brutus, şi veḑi, cum onerez eu pe Caius Cassîus! Pardonaţi-mĕ Zeilor! Asta-i datină romană... Haid spada lui Cassius şi sărută inima lui Titinus (móre).

(Vuiet de bătălie, Messala vine înapoi cu Brutus, cu Cato cel tinĕr, cu Strato, cu Volumnius şi cu Lucilius)

Brutus: Unde ḑici, Messala, că-i zace cadavrul?

Messala: Uită-te acolo! Titinus jeleşce lângă el.

Brutus: Faţa lui Titinus e întórs în sus.

Cato: El e mort!

Brutus: O, Juliu Caesar, tu eşti puternic şi acum! Spiritul tĕu umblă în jur şi întórnă spadele spre pepturile nóstre.

(Vuiet mare).

Cato: Bravule Titinus! Uitaţi-vĕ cum a încununat pe Cassius cel mort.

Brutus: Óre mai trăiesc doi Romani ca acestia? Tu cel din urmă Roman — cu Dumneḑeu! E imposibil, ca Roma sĕ mai nască atari bărbaţi ca tine. Amicilor! Bărbatului acesta mort îi sunt datoriu cu mai multe lacrimi, decât veţi puté vedé, că-i plătesc acum. O sĕ aflu timp Cassius, o sĕ aflu timp! Haide-ţi acum şi-i trimiteţi cadavrul la Thassos; înmormêntarea lui sĕ nu se facă pe câmpul de bătălie, pentru-că ne-ar deprima. Lucilius, haida, şi vino şi tu Cato pe câmpul de onóre. Flavie şi Labe o puneţi-vĕ în fruntea oştilor! Acum sunt trei óre şi înainte de a înopta, Romanilor, trebue sĕ ne mai încercăm odată norocul în o a dóua bătălie, (ies).

(Va urma).

Ad Nr. 7929 Plen.

Cercularіu

cătră onoraţii membri clericali şi mireni, ordinari şi extraordinari, ai sinodului protopresbiteral gr.-or. din protopresbiteratul Devei.

Venerabilul consistoriu archidiesan a binevoit prin ordinul din 1 Decembre a. c. Nr. 7929 Plen. a-mi încredinţa onorifica misiune de a conduce sinodul protopresbiteral pentru alegerea de protopresbiter al tractului Devei.

Intru îndeplinirea acestei misiuni, în sensul regulamentului pentru procedura la alegerea de protopresbiter, am onóre a convoca pe onoraţii membri ai sinodului protopresbiteral din tractul Devei, clericali şi mireni, ordinari şi extraordinari, la sinodul electoral, ce se va ţiné Joi în 8/20 Ianuariu 1898 la 11 óre a. m. în biserica nóstră din Deva; ér pe onoraţii membri ai comitetului protopresbiteral clericali şi mireni, la şedinţă, conform § lui 14 din regulamentul sus provocat, pentru constatarea cualificaţiunei concurenţilor şi compunerea listei de candidare, pe Mercuri 7/19 Ianuariu 1898 la 4 óre după améḑi în localitatea, ce se va designa la faţa locului.

Actului de alegere, conform prescriselor legei şi datorinţei nóstre creştinesci, va premerge celebrarea s. liturghii cu chemarea s. Duch în aceeaşi ḑi la 9 óre înainte de améḑi în biserica nóstră din Deva.

Sibiiu, 19 Decembre 1897.

Comisariul consistorial:

Moise Lazar,

protopresbiter, asesor consistorial.

Noutăţi.

Pentru preoţii şi învĕţătorii nostrii. **Deóre-ce restanţele cu abonamentul ḑiarului nostru pe anul 1897 se urcă la suma de aprópe 10,000 fl. autoritatea bisericéscă a luat mĕsuri esceptionale pentru încassare. Aducem acésta la cunoscinţa preoţilor şi învĕţătorilor nostri spre evitarea de alte neplăceri.**

* * *

Daruri de Crăciun. La Românii braşoveni se sustine încă bunul obiceiu, de a împărţi în ajunul Crăciunului ca daruri de anul nou îmbrăcăminte şcolarilor lipsiţi. Actul acesta de milostenie se sĕvêrşesce în toţi anii în sala cea mare a gimnasiului românesc de acolo, şi e împreunat cu festivitate. Din pricina asprimei iernei, de astădată împărţirea darurilor s'a făcut mai timpuriu ca în anii trecuţi, anume Dumineca trecută. S'au împărtăşit sute de studenţi sĕraci de îmbrăcăminte.

Comitetul bisericei sf. Nicolae a destinat o sumă de peste 800 fl pentru îmbrăcăminte pe séma a 230 şcolari. Comitetul „reuniunei femeilor române din Braşov“ a cumpĕrat din suma colectată de 350 fl. îmbrăcăminte pentru 46 şcolăriţe, şi a ajutat trei familii sĕrace. Au mai făcut daruri elevilor sĕraci mai multe dame şi domni din societatea braşoveană.

Impărţirei darurilor i a premers obicinuita festivitate, cu care prilegiu parochul Dr. Saftu a rostit o frumósă predică. Corul de băieţi a esecutat mai multe cântări sub conducerea dlui Tim. Popovici.

* * *

In afacerea duelului cu sfârsit tragic dintre d. N. *Filipescu* şi G. E. *Lahovari* va judeca secţia III. a tribunalului Ilfov în 14 Ianuarie st. v.

* * *

Medic român în Timişóra. Dl Dr. Alexandru Bordia (Borza) face cunoscut publicului, că s'a stabilit în Timişóra dând consulaţiuni medicale între órele 9—11 a. m. şi 2—4 p. m. la locuinţa sa din Fabricul-Timişórei, strada Andrássy Nr. 18.

* * *

Meeting la Iaşi s'a ţinut Dumineca, la care s'a protestat în potriva tendenţelor magiarisătóre a stăpânirei nóste unguresci. Meetingul l-a iniţiat comitetul din Iaşi al Ligei. Au ţinut discursuri dnii profesori de universitate *Densuşanu* şi *Xenopulu.*

* * *

Invitări. „Reuniunea Femeilor rom. gr.-or. din Hunedóra“ are onóre a învita la *Concertul* ce se va arangia în Hunedóra, de corul vocal al bisericei gr,-or. (susţinut de reuniunea femeilor române) sub conducerea d-lui înv. Ilie Mihaiu, Sâmbătă la 8 Ianuarie st. n. 1898 în sala hotelului „Hunyadi-Varhoz“ Inceputul la 7½ óre séra. Preţul de întrare: Locul I 70 cr., locul II. 50 cr., Partere 40 cr. Hunedóră, în Decembre 1897. Comitetul arangiator. Suprasolviri se primesc cu mulţămită şi se vor cuita pe cale ḑiaristică. Bilete de întrare se pot procura până la 8 Ianuarie n. la d-nii: N. Stoichiţia, Buda Bela si Albert Schuster, ér séra la casă. N. B. Fumatul în decursul producţiunii este interḑis.

Programa:

1. „Cu respect Vĕ salutăm“, cor de dame de I. Viest.
2. „Nevasta care iubesce“, cor mixt de N. Musicescu.
3. „Acorduri amoróse“, cor mixt de K. Frühling.
4. „Cântec de séră“, cor bărbătesc de N. Popovici.
5. „Stelele“, cor mixt de * * *
6. „Bobocele şi inele“, cor bărbătesc de N. Vidu.
7. „Dor-dorule“, cor mixt de N. Musicescu.
8. „Stăncuţa“, cor mixt de N. Musicescu.

După concert urméză dans.

— In 26 v. l. c. a dóua ḑi de Crăciun se arangiază cu elevii şcólei din comuna *Viştea-superióră în locaul şcólei o producţiune musicală-declamatorică împreunată cu petrecere cu joc*, la care sĕ învită şi se consideră prin acesta de învitaţi toţi amicii şi sprijinitorii progresului nostru cultural, căci învitări speciale nu se pot face. Inceputul la 7 óre séra. *Venitul curat e menit pentru sporirea fondului şcolar* Tacsa de întrare de persónă 20 cr. Eventuale suprasolviri şi contribuiri generóse se vor cuita pe cale ziaristică.

Program:

1. a.) „Cântec de stea“ (2 voci), b.) „Óspeţii primăverei“ (2 voci) esecutate de corul şcólei.
2. „Cerşitoríul“, declamare de un elev.
3. a.) „Mórtea lui Mihaiu“ (3 voci) b) „Séra“ (solo şi cor în 3 voci) esecutat de corul şcólei.
4. „Judecata dréptă“, comedie într'un act predată de elevi.
5. a.) „Rugăciune“ (2 voci), b.) „Mórtea viteza“ (3 voci) esec. de corul şcólei.
6. „Limba mea“, declamare de o elevă.
7. „Trageţi hora“ (3 voci) esec. de corul şcólei.
8. „O şeḑĕtóre la ţéră“ piesă dram predată de eleve.

* * *

Bibliografic. Societatea geografică română a pus sub tipar *„Marele Dicţionar Geografic al României“*, alcătuit şi prelucrat după cele 32 dicţionare parţiale de judeţe.

El va forma cinci volume de câte 100 cóle fie-care volum, în formatul Documentelor Hurmuzaki, tipărit pe trei colóne. Primul volum va aparé în cursul lunei Februarie 1898, ér celelalte volume succesiv din şése în şése luni, astfel ca până la 1 Februarie 1900 tótă lucrarea sĕ fie terminată.

Preţul acestor cinci volume s'a fixat, pentru cei-ce vor subscrie acum la 100 lei, plătibili în patru rênduri, din 3 în 3 luni, cu începerea dela 15 Februarie 1898. Preţul dicţionarului pentru cei neabonaţi va fi de 150 lei.

Doritorii de a subsemna sunt rugaţi a se adresa la secretarul general al Societăţii Geografice Române, Dl George Lahovari, strada Rotari, Nr 1.

Mai nou.

31 Dec. 1897. Fóia oficială publică un autograf preaînalt adresat ministrului-president br. Bánffy Dezső, după care Maiestatea Sa în puterea dreptulu Seu legal declară cuota pentru anul 1898 neschimbată.

Tot în sensul acesta publică şi fóia oficială din Viena ordinaţiunea pe basa §-lui 14 prin care se prelungesce pactul vamal şi comercial cu Ungaria până la finea anului 1898, dar cu restricţiunea, că dacă în ţerile corónei Sântului Stefan nu s'ar susţinea raportul de mai nainte, atunci ordinaţiunea îşi perde validitatea, regulându-se acéstă afacere într'altă direcţiune.

PARTEA SCIENTIFICA ȘI LITERARA

I. Löser.

Istoria Agriculturei.

Traducțiune autorisată
de
Un prietin al plugarilor.

(Urmare.)

Vitele cornute erau neînsemnate. Numai numěrul lor te înveselea. Dacă Tacit amintesce de turme nenuměrate, atunci erórea póte sě fie aceea, că el vě̦dênd mulțimea de vite cornute la pășune dela sate întregi, le-a ținut de proprietatea unui singur posesor, căci ele formau bogătatea cea mare. Ca sě nu se pérdă la pășune, li se atârna (lega) la grumadi clopote, cum sě află și acum în Pădurea-Négră, Elveția și alte locuri.

Oeritul era tare plăcut, fiindcă acestea își aflau hrană și pe ogor mai bine ca alte vite cornute, ele cereau puțină grijă vara și puțin nutreț iarna. Dela oi folosiau carnea, laptele și pelea; folosirea lânei era necunoscută.

Dintre paseri erau gâscele la culme, pentru penele lor. Ele în scurt timp au devenit un articol însemnat de comerciu și cete mari de gâsce trebuiau sě trécă Alpii. In Roma sě vindea funtul de pene cu cinci denari, 7 mărci (adecă lei 8 bani 60).

5. In privința grajdurilor erau primitivi, fiind-că vitele de comun rěmâneau pe câmp; numai pentru vitele fětate se făcea un adăpost mai de Dómne-ajută.

6. Intreg poporul german se împărțea mai întâiu în dóue State, în statul liber și neliber. Fiecare din acestea se subimpărția în dóue părți, adecă cel dintâiu în liberi nobili (nobiles) și în liberi comuni (simpli) liberi, al doilea în robóte, adecă obligați a servi (liti) și în sclavi (servi).

Cei obligați a servi séu liti erau parte subjugați, parte de aceia, cari 'și-au perdut libertatea. Ei însě mai târḑiu prin anumite servicii și dări de bucate séu vite, primiau dela alodii locuințe și pămênturi pentru lucru și folosire, se puteau însě vinde cu moșióra pe care ședeau cu tot. Insě li se lăsa ocasiunea de a'și câștiga libertatea, și se puteau rěscumpěra de sclăvie. Din cei obligați a servi eliberați, se forma cu încetul statul liberilor. Sclavii, un stat format din prisoneri, se țineau în case, ca unelte, marfă séu mijloc de schimb, chiar décă aveau vre-o meserie. Sórtea lor era cu mult mai nefavorabilă de cât sórtea celor obligați a servi, adecă a liților. Stăpânul séu domnul putea tracta după plac cu sclavul lui, îl putea bate, ba chiar și omorî fără nici o vină, fără de a fi pedepsit, fiind-că numai nobilii erau sub scutul dreptului german.

7. Viața familiară a străbunilor (germani) păgânesci era de model. La încheierea căsătoriei trebuia tiněrul (mirele) sě aducă fetei (miresei) după alegerea ei o zestre, și nu învers ca acum, așa o zestre consta din o păreche de boi, un cal de bătaie și arme.

8. Mâncarea germanilor consta din carne, lapte, unt, miere, păstârnac și spargă; lăsa sè-i se aducă împěratului roman Tiberiu păstârnac și spargă din Germania in Roma; rădichile erau de mărimea unui cap de copil, rădichi, fragi de pădure, și puțină mâncare din bucate (cerealii). Dintre póme era cunoscute měrul, care în multe părți era pădureț.

Ca bucate sěměnau ověs și orz. Îmblătitul în timpurile cele mai vechi se făcea așa, că ómenii séu vitele călcau cu piciórele spicele, apoi le sdrobiau (măcinau) cu pietre late și făceau făină, din care nu coceau pâne, cum se face pela noi acum, ci făceau un fel de lichia (turtă, pogaciă) lată.

Untul era cunoscut de timpuriu; pe atunci îl numiau grăsime (untura netopită) care termin Sveḑii și Danezii l'au păstrat până astăḑi. Vasul séu hârbul în care făceau untul deja Plinius ni l'a descris. Facerea brênzei au învěțat-o Germanii mai târḑiu dela popórele slave

Beutura cea mai veche era așa numitul mied, care se făcea din miere și apă, și care după dospélă (ferbere) primia o calitate îmbětătóre (amețitóre), acuma nu sě mai bea decât în Polonia, Prusia vestică și în Rusia.

Pădurile erau fórte favorabile albinelor sèlbatice; multă miere se găsia din care făceau ei miedul acela bun și amețitor.

Crescerea, sě nu ḑic cultivarea albinelor sělbatice, se restrîngea pe lângă prinderea roiurilor și punerea lor în scorburile arborilor, (pășune pentru albine) prisăcar.

Din orz, germanul își făcea berea lui, care acum sub numirea de bere nemțéscă séu bere de Munich (München) jócă rolul cel mai însemnat în tótă lumea.

(Va urma).

Nr. 470—97. [237] 3—3

CONCURS.

Pentru intregirea postului de paroch din parochia de clasa a III-a Stanija-de sus, se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post dau suma de 405 fl. 20 cr.

Petenții au a-și așterne cererile instruite conform normelor din vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

În conțelegere cu comitetul parochial, oficiul protopresbiteral gr.-or al Zarandului.

Brad, la 27 Nov. 1897.

Vasiliu Damian,
protopresbiter.

Nr. 502/897 [235] 3—3

CONCURS

Pentru întregirea postului de paroch în parochia de clasa a III-a din comuna Almaș-Seliște, protopresbiterat. Ilia, se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Roman“

Cu acest post sunt împreunate venitele regulate în sensul grațiosului ordin consistorial dtto 28 Decembre 1894 Nr 8854. B. prin comitetul parochial la 5 Iuniu a.c.- cari venite computate în bani dau suma de 377 fl. anual.

Informațiuni mai deaprópe se pot lua dela comitetul parochial respectiv și dela acest oficiu protopresbiteral.

Doritorii de a ocupa acest post au a-și așterne cererile lor concursuale instruite conform normelor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral până la terminul susindicat.

Ilia, la 20 Novembre 1897.

Oficiul protopresbiteral gr. or al tractului Ilia în conțelegere cu comitetul parochial concernent.

Avram P. Pecurariu,
protopresbiter.

---

[241] 2—2

Concurs.

La institutul de credit și economii „Zlágneana“ din Zlatna este a se ocupa în mod provisor postul de comptabil sub condițiunile:

a) salariu anual 300 fl. v. a. solviți în rate lunare anticipative;

b) cuartir și pentru încălḑit lemne necesarii;

c) Cererile prověḑute cu documentele necesarii, sunt a se înainta „Direcțiunei“ cel mult până la 15 Ianuariu 1898 st. n.

d) Unui comptabil înzestrat cu tóte cunoscințele teoretice și practice și de un caracter onorabil, Direcțiunea ii va vota la timpul sěu și o remunerație potrivită împregiurărilor.

Din ședința Direcțiunei ținută în Zlatna la 12/24 Decembre 1897.

Lectură
pentru
copii de tóte etățile:

Învěțăm sě cetim, nou abecedar ilustrat cu 21 figuri în colori, format în 4-°, cartonat frumos	fl. —.75
Copii ascultători, mici poesii pentru copii, de Verona, cu 21 gravuri colorate și negre, în 4-°, l. frum.	„ 1.—
Grădina și câmpul. de Bonifaciu cu 22 gravuri colorate și negre, format în 4-°, legat frumos	„ 1.50
Anicuța, istorióră pentru copii mici, de Smara, cu 21 aquarele și gravuri, în 4-° mic, leg frumos	„ 1.—
Iancușor-Ochișori, istorióră pentru copii, de Bonifaciu, cu 21 aquarele și gravuri, în 4-° mic, legat frumos	„ 1.—
Mimi și Tiți la țéră, istorióră de Mitica, cu 21 gravuri fine în culori si negre, în 4-°, l. frumos	„ 1.50
Trei copii drăgălași, poveste de Mitică și Radu, cu multe aquarele și gravuri, în 4-°, legat frumos	„ 2 50
Din viéța copilăréscă, mici poesii pentru copii, de Alma, cu 28 aquarele și gravuri, în 4-°, legat frumos	„ 2.50
În lumea largă, (Din viața copilăréscă, Seria II.) mici poesii pentru copii, de Verona, ilustrate cu 28 aquarele și gravuri, format în 4-, legat frumos	„ 2 50
Topo, cum au petrecut trei copii români în Italia, de Jip, ilustrate cu 30 gravuri de Kate Greenway și alții, un volum broșat	„ 1.50
Cap de aur, basm	„ —.75
Nicu și Lina, basm	„ —.75
Cei trei frați, basm	„ —.75
Prichindel, basm	„ —.75
Albă ca zăpada, basm	„ —.75
Cotoiul încălțat, basm.	„ —.75
Pantoful de sticlă, basm	„ —.75
Cele dóue sorióre, basm	„ —.75
Iepurele și ariciul, basm	„ —.75
Lupul și ieḑii, basm.	„ —.75
Croitorașul vitéz, basm	„ —.75
Scufița-roșie, basm	„ —.75
Piticul muntelui, basm	„ —.75
Oberon, séu **Cornul minunat**, basm	„ —.75
Aladin, séu **Lampa fermecată**, basm	„ —.75
Lenuța lui moș Pârvu, poveste, cu 5 ilustrațiuni frumóse în colori, în 8-° mare, legat frumos	„ 1.50
Ingerașul și alte povesti pentru tinerime, cu 5 ilustrațiuni frumóse în colori, în 8-° mare, legat frumos	„ 1 50
Genoveva de Brabant, un volum în 4-°, ilustrat cu 6 aquarele, cartonat frumos	„ 1 50
Cerbul de aur și alte povesti, de Dumitru Stăncescu, cu 13 ilustrațiuni originale de Jiquidi și portretul autorului, un volum, broșat	„ 1.50
Ciorap-de piele, de Cooper, cu 11 ilustrațiuni, un volum în 8-°, broșat	„ 1.50

Se pot procura dela librăria Tipografiei archidiecesane, Sibiiu.

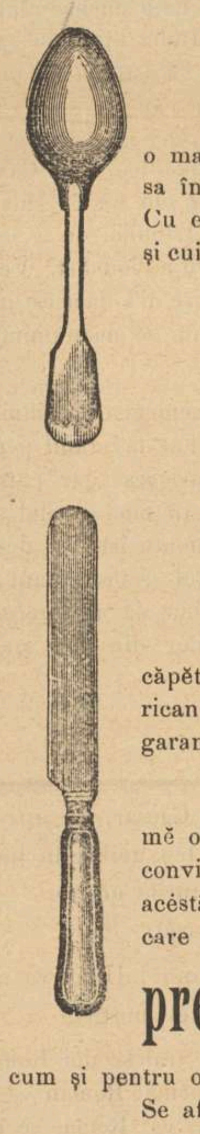

FALIMENT MARE!

New-York și **Londra** n'au cruțat nici continentul european și o mare fabrică de argintării s'a simțit îndemnată a desface provisiunea sa întrégă numai pe lângă o mică remunerațiune a puterilor de lucru. Cu executarea acestui mandat sunt eu împuternicit. Expedez deci ori și cui obiectele următóre pe lângă simpla rebonificare de **fl. 6.60** și anume:

6 bucăți **cuțite fórte fine** cu tăiș englez veritabil.
6 bucăți **furculițe de argint**-patent american dintr'o bucată.
6 bucăți **linguri de argint**-patent american.
12 bucăți **lingnrițe de argint**-patent american.
1 bucată **lingură pentru supă** de argint-patent american.
1 bucată **lingură pentru lapte** de argint-patent american.
2 bucăți **păhare pentru oauě** de argint-patent american.
6 bucăți **tave Victoria** englezesci.
2 bucăți **felinare admirabile** de masă
1 bucată **sîtiță** pentru ceaiu. [202] 1—5
1 bucată **presărătóre** pentru zăhar pisat fină.
44 bucați laolaltă numai **fl. 6.60**

Tóte aceste 44 obiecte au costat mai nainte **fl. 40** și se pot căpěta acum pentru prețul minimal de **fl. 6.60**. Argintul-patent american este un metal cu totul alb, care își păstréză colórea 25 de ani pe garanță. Ca dovada cea mai bună, că inseratul acesta nu e

☛ nici o înșelăciune ☚

mě oblig prin acésta publice, a retrimite banii tuturora cărora nu le convine marfa fără nici o piedecă și nimenea n'ar trebui sě lase a trece acéstă ocasiune favorabilă, fără a-și procura acéstă **garnitură splendidă**, care se potrivesce mai ales ca

present escelent de nuntă și ocasional

cum și pentru ori-ce **gospodărie mai bună.**
Se află numai la

A. HIRSCHBERG,

agentura centrală a fabricelor unite de argint-patent american
Viena, II. Rembrandstrasse 19/II. — Telephon Nr. 7114.

Trimiterea în provincie pe lângă ramburs sau anticiparea sumei

Praful necesar de curățit 10 cr.

Veritabil numai cu marca de alături înregistrată (metal de sěnătate)

AMERIK PATENT

Estras din scrisorile de recunoscință.

Primit spedițiunea și sunt fórte mulțămită, mě mai rog pentru o garnitură pompósă à fl. 6.60. Cluș. **Escelența baronessă Bánffy.**

Primit comanda, sunt fórte mulțămit, rog sě-mi mai trimiteți una.
Bozovicĭ, Ungaria. **Alex. Keresztes, proto-pretor.**

Cu prima trimitere sunt deplin mulțămit, mě rog încă pentru o garnitură.
Ioan Majarosy, canonic.

Redactor prov. Gavriil Hango.

Editura și tiparul tipografiei archidiecesane

Nr. 141. Sibiiu, Marţi, 23 Decembre 1897 (4 Ianuariu 1898). Anul XLV.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
la „Tel. Rom.“ într'una cu suplementul „Fóia Pedagogică“
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Prenumeraţiune nóuă
la
„Telegraful Român“,

care apare de **trei** ori pe sĕptĕmână deschidem pe pătrariul I. Ianuariu, Februariu şi Martiu. al anului 1898, cu preţul cel mai moderat, ce se póte vedé în fruntea fóiei.

Banii de prenumeraţiune se trimit mai cu înlesnire pe lângă asignaţiuni postale (Posta utalvány — Post-Anweisung.) Numele prenumerantului, al comunei, unde se află cu domiciliul şi eventual al postei ultime, sè fie scrise bine, ca sè se pótă ceti.

Se atrage atenţiunea on. domni abonenţi, al căror abonament s'a sfêrşit, sĕ-şi înnoéscă abonamentul, pentru-că altfel expeditura va fi silită a sista expedarea fóiei.

Editura „Telegrafului Român“ în Sibiiu.

Inoirea popórelor.

„Cei din întunerec şi din umbră au aflat adevĕrul“.
Svetilna la Nasc. Dlui Iisus Chr.

(†) Cu inimi pline de bucurie, cu inimi pline de entusiasm înălţătoriu vom cânta preste dóue ḑile frumósa cântare de glorificare: *„Mărire intru cei de sus lui D-ḑeu şi pe pămênt pace şi între ómeni bună voire“*,

Cu suflete înălţate, cu capete descoperite vom striga preste dóue ḑile: *„Christos se nasce, — măriţi-l; Christos din ceriuri, — intêmpinaţi-l; Christos pe pămênt, — înălţaţi-vĕ; cântaţi Domnului tot pămêntul, şi cu veselie lăuda-ţi-l popórelor, că s'au preamărit!“*

Cum sĕ nu cântăm noi aceste sublime cântări cu inimi pline de bucurie, cu inimi pline de entusiasm, cu suflete înălţate şi cu capete descoperite, — când Părintele ceresc ne-a trimis pe unul născut Fiul seu pe pămênt, ca sĕ ia trup omenesc din Preacurata Fecióra Maria, apoi sĕ ne propoveduéscă cuvêntul adevĕrului, sĕ ne ducă la *„lumina cunoscinţei“* şi apoi cu trupul sĕ şi móră pentru noi, şi în sfêrşit drept mărturie a dumneḑeirei Lui, a treia ḑi sĕ învieze!!

Dumneḑeu, Părintele ceresc, în bunătatea Sa cea nemărginită n'a putut suferí mai mult, ca creatura Sa cea mai elésă, cea mai iubită, sĕ fie stăpânită şi mai departe de Spiritul cel rĕu, de îngerul cel căḑut, care prin învĕţăturile lui cele mincinóse l'a fost adus pe om la marginea prăpastiei, la marginea perirei, — ci a trimis pe Unul născut Fiul Seu, ca sĕ ne arete *„calea şi adevĕrul“*; calea: mijlocul de a ajunge la cunoscinţa adevĕrului, şi adeverul: scopul vieţei nóstre pe pămênt şi dincolo de mormênt, care nu este altul, decât însuşi Iisus Christos, carele ne-a ḑis:

„Eu sum calea şi adevĕrul şi viaţa“.

Mulţimea popórelor de pe pămênt, cari rĕtăcéu până acum în întunerecul nesciinţei, acum au venit la cunoscinţa adevĕrului, căci *„rĕsărit'au lumei lumina cunoscinţei“*.

Popórele, cari până acum aşteptau cu dor ferbinte venirea Mântuitorului, acum îşi vĕd împlinit acest dor, căci: *„Inoirea neamului omenesc de mult cântând Prorocul mai nainte o a vestit, învrednicindu-se negrăit a vedé închipuirea: că Prunc tinĕr din muntele Fecioriei au eşit Cuvêntul, spre* **înoirea popórelor.**“

„Dumneḑeu fiind păcii şi Tată îndurărilor“, Părintele ceresc n'a voit ca popórele sĕ péră fără a le trimite un mijloc de mântuire, un mijloc de scăpare, prin care sĕ afle „calea şi adevĕrul şi viaţa“.

Şi multe din aceste popóre, cu dor după venirea unui Mântuitoriu, au şi aflat acésta cale, au şi cunoscut acest adevĕr şi astfeliu s'au şi renoit, au aflat viaţă.

Dar multe au fost şi de acele popóre, cari n'au aflat acésta cale, cari n'au n'au cunoscut acest adevĕr, şi aşa nerenoindu-se, n'au aflat nici viaţă mai departe, ci au căḑut jertfă sistemelor lor filosofice clădite pe principii de morală falsă, ţinênd mai mult la preocupaţiunile lor naţionale şi patriotice exagerate şi egoiste, decât sĕ priméscă o religiune nóuă, o religiune de origine divină care nu exclude nici aceste principii de morală socială, ba le alimentéză chiar intre marginile cuviinciónse şi întru cât nu jignesc consciinţa naţională şi patriotică a celor de altă naţionalitate şi din alte state, şi care mai pe sus de tóte împacă pe om cu sine, cu consciinţa lui cea mereu agitată din causa mulţimei fărădelegilor lui, de cari nici o lege omenéscă nu-l póte total curăţì.

Şi, durere, tocmai acele popóre s'au opus mai înverşunat în contra lăţirei cunoscinţei adevĕrului, cari mai mult ar fi putut face pentru lăţirea aceluia, şi cari mai multă trebuinţă ar fi avut insele pentru îmbrăţişarea acestui adevĕr, — şi astfel s'a adeverit, că: **„Cei din întunerec şi din umbră au aflat adevĕrul“**, ér cei dela vederea lumei şi cu puterea ei şi cu bogăţiile ei spirituale şi materiale în mână, nu l'au aflat, nu l'au găsit, pentru-că n'au voit, şi astfel s'au stins, au perit nelăsând decât urme sângeróse despre existenţa lor şi despre gloria lor trecĕtóre pămêntéscă, până când cele din întunerec şi din umbră, necunoscute şi barbare, cari au primit acel adevĕr, s'au cultivat, s'au întărit şi şi-au asigurat o existenţă îndelungată între marginile vieţii omenesci, şi o glorie, care în veci nu piere.

Étă dar mijlocul, prin care popórele cele vechi se pot renoi, ér cele nóuĕ se pot întări şi consolida, asigurându-şi o existenţă lungă între marginile vieţii pămêntesci, şi o glorie, care nici odată nu piere, şi care nu va fi nici blăstĕmată de posteritate.

Durere numai, căci tot mai mult scade numĕrul acelor popóre, cari îmbrăţişând acest adevĕr, adevĕrul creştinismului, incep acum a-l abandona, a-l părăsì, şi a cultiva ér vechiul patriotism lipsit de basele moralei creştine, care a dus şi puternica împĕrăţie universală a Romanilor la peire. Ér încep a cultiva acest patriotism fals, lipsit de basele moralei creştine, despre care renumitul savant Lamartin în Istoria lui Iuliu Caesare ḑice, că: „Patriotismul ambiţios, cuceritoriu, nesaţios, care reunósce de lege numai interesul sĕu personal, care despreţuesce şi vatĕmă drepturile celorlalte naţionalităţi, cari sunt pentru tot omul egale, şi care prin violenţă îşi însuşesce o glorie neîndreptăţită înaintea posterităţii, — acel patriotism nu e altceva, decât un egoism colosal, un principiu animalic şi neomenos, care îşi are reprobarea şi embrionul nimicirei proprii deja în succesul obţinut“.

„Până când Roma a fost strimtorită în Italia, ḑice tot L. în o. c., ori până când a avut ce cuceri în Sicilia, Spania, Grecia, Asia mică, Epiptom şi Cartagena, necesitatea curagiului public, ori ambituirea generală de a se lăţí, a amânat marile lupte interne, cari singure sunt causele morţii naţiunilor. Dar când Cartagena a fost cucerită de Scipioni, ultima vîrtute a republicei, spiritul militar, pe care Roma l'a cultivat în legiunile sale pentru cucerirea lumei, s'a întors în contra ei. Acésta e legea dreptăţii împărţitóre contra popórelor libere, cari vreau sĕ devină şi cuceritóre; mai iute ori mai târḑiu sĕ sinucid cu spada, pe care au scos'o ele în contra lumei“.

Ér într'alt loc: „Republica ne mai putêndu-se susţiné prin vîrtute, s'a mai susţinut de pe o ḑi pe alta prin terorism“.

Classic exemplu pentru nestatornicia lucrurilor omenesci clădite pe base imorale, — şi totuşi ce vedem?

Vedem predicându-se de pe amvónele bisericilor şi de pe tribunele parlamentelor egalitate, fraţietate şi libertate pentru toţi, fără deosebire de confesiune şi naţionalitate; dar când e vorba, ca aceste divine principii sĕ se pună în lucrare, naţiunile şi clasele ómenilor ce au puterea în mână, caută pretexte, false, ca acelea sĕ nu se pună în lucrare şi faţă de cei mai slabi, ḑicênd, că acésta o pretind interesele statului, interesele binelui public, ca şi când nu mulţumirea tuturor cetăţenilor în privinţa religionară, naţională şi materială ar fi interesele statului, carele altcum nu se póte susţine, decât de pe o ḑi pe alta, prin terorism, până când cade, şi nu-i rĕmâne decât o glorie ruşinósă, pe care generaţiunile următóre o dispreţuesc.

Şi e mare aḑi numĕrul acelor naţiuni, cari din interese egoistice de rasă consideră creştinismul de o pedecă în desvoltarea lor şi caută mijlóce în feliu şi chip de a-l repune şi a-l substituí cu legi omenesci, cari le convin intereselor lor imorale pe contul altor naţiuni.

Dar va veni timpul, când se vor căí pentru acésta, şi le va păré rĕu, numai de nu ar vení prea târḑiu la cunoscinţa adevĕrului, când nu va mai fi timp de întreptare.

Ceriul şi pămêntul vor trece, dar învĕţăturile Mântuitoriului, a cărui Nascere preste dóue ḑile o vom serba, nu vor trece nici odată.

Deci, sĕ ne renoim şi sĕ ne întărim prin învĕţăturile acestui Mântuitoriu, noi popórele cele mici şi prigonite de alte popóre, în special noi românii, aceste remăşite ale marelui popor roman, cuceritoriul lumei.

In optspreḑece seculi de când ne a adus marele împĕrat Traian aici n'am putut fi nimiciţi de năprasnicele şi nenumĕrósele hórde barbare, parte păgâne, parte **creştine**, de cari încă o parte şi astăḑi suntem stăpâniţi, pentru că am ţinut cu tărie la biserica noastră ortodoxă română, jertfindu-ne avere şi sânge pentru ea.

In optspredece seculi am fost persecutaţi pentru alipirea la acésta credinţă, care ne-a conservat consciinţa religionară şi naţională curată de nici porţile iadului nu o au biruit şi nu o vor biruí nici în viitoriu, pe cât timp vom ţiné şi mai departe la ea cum am ţinut şi până acum.

Astfel s'a adeverit şi despre noi:

„Cei din înturec şi din umbră au aflat adevĕrul“.

Şi acum pentru renoirea nóstră sĕ strigăm:

„Christos se nasce! —
Măriţi-l!“

Situaţiunea internă.

Din incidentul schimbărei anului în Ungaria partidele politice felicitéză pe conducĕtorii lor.

Felicitările aceste cuprind manifestaţiuni politice de mare interes pentru lucrările parlamentare.

Cu mare interes se aştéptă deci în fie care an manifestaţiunile politice din incidentul anului nou, nici odată însĕ mai indreptăţit nu a fost acest interes ca şi acuma.

Ungaria se află de present în situaţiune grea. Convenţiunea vamală cu Austria nu s'a putut încheia din causa naufragiului prin care trece parlamentarismul în Austria, un provisoriat de 4 luni nu s'a putut crea din causa obstrucţiunei partidei kossuthiste, — ḑic cei din partida guvernamentală, — din causa nesincerităţei guvernului — ḑic obstrucţionistii.

A sosit anul nou, şi în lipsa de disposiţiuni în cale parlamentară va trebui sĕ ia guvernul séu respundere personală pentru guvernarea ţĕrei, séu sĕ omită ordinaţiuni ca în Austria.

Paralel cu situaţiunea acésta s'a vorbit mult în ḑilele din urmă de o fusiune cu Apponyi, în care cas acesta ar ajunge ministru president, ceea ce ar aduce cu sine disolvarea parlamentului ca constelaţiunile partidelor sĕ se desvólte în conformitate cu vederile noului ministru president.

In aceste dóue direcţiuni se asteptau declaraţiuni din partea ministrului president.

Ministrul president a rĕspuns numai în tesă generală, că guvernul e consciu de situaţiunea cea gravă, care s'a creat ţĕrei, că guvernul are în vedere interesele ţĕrei, că guvernul nu va face concesiuni, ci va face ceea ce este în interesul ţĕrei, în credinţa, că partida liberală îi va da sprijinul şi bunăvoinţa ei 'l va împintena la lucru.

Cu aspre cuvinte condamnă ministrul president ţinuta partidei independente, despre care ḑice, că stă numai din o mână de ómeni plini de vanitate, cari nu au destulă prevedere şi cari pun mai pe sus de interesele ţĕrii ambiţiunile personale, periclitând parlamentarismul, interesele ţĕrii şi prestigiul Ungariei în faţa străinătăţii.

Cuvintele violente ale ministrului president faţă cu oposiţiunea au făcut rea impressiune asupra celorlalte partide, şi acesteia i s'a dat deja espresiune în ḑiarele oposiţionale.

De comun omul slab se supěră, şi violenţa din partea ministrului president nu este semnul tăriei. Nu s'a esprimat cu nimica ministrul president în privinţa eventualei fusiuni cu partida lui Apponyi. Cestiunea acésta s'a atins numai incidental, întru cât fostul ministru de finanţe Lukács, care afelicitat pre ministrul president, a adus elogiuri contelui Apponyi pentru loyalitatea, cu care a spriginit proiectul de provisoriat al guvernului, punêndu-şi pentru acuma la o parte gravaminele sale de drept public.

Ministrul president a declarat, că nimica nu are de adaus nici de şters din vorbirea de felicitare, şi prin acésta s'a dat a se înţelege, că apróbă elogiurile aduse contelui Apponyi.

Se crede, că în ḑilele aceste guvernul va încerca o regulare a cestiunei finanţelor în cele vamale, şi încât oposiţiunea Kossuthistilor ar însista la tactica de pănă acuma, va introduce měsuri restrictive în regulamentul desbaterilor.

Ameninţarea cu modificarea regulamentului s'a mai făcut odată, şi atunci a aflat resens chiar şi la partida liberală.

Intre inimicii cu modificarea stă presidentul casei Szilágyi, care şi acuma din incidentul felicitărilor de anul nou a îndemnat partida liberală la moderaţiune şi la tact fin, prin ce s'a dat sě se înţelégă, că dênsul este contrariu al restricţiunilor.

Ḑiarele oposiţionale fac provocare la lucrurile din parlamentul Austriei, arătând, că décă acolo lucrurile au degenerat la scandalurile întêmplate, acésta are de a se mulţămí impregiurărei, că regulamentul desbaterilor s'a modificat în sens restrictiv.

O asemene perspectivă ni se pune şi nóuě în viitoriu pe vedere.

Mai limpede a vorbit conducětorul oposiţiunei care stă pe basa pactului dualistic. Contele Apponyi a accentuat cu deosebire basa pactului dualistic, care trebue susţinută, şi nu este ertat sě se lăţéscă credinţa, că partidele din Ungaria caută ocasiunile binevenite spre a rumpe legăturile cu Austria.

In situaţiunea actuală datorinţa partidului a fost sě susţină programul guvernului şi sě caute a-l realisa. In punctul acesta contele Apponyi a vorbit clar. Majoritatea cea mare, care stă pe basa pactului din 1867, va căuta sě voteze acuma provisoriatul până în Maiu contemplat de guvern, spre a ferí ţéra de alte pericole mai mări.

Din ţinuta partidei lui Apponyi se vede probabilitatea unei fusiuni.

Kossuthistii ţin morţiş la principiul de a realisa independenţa Ungariei şi spre acest scop trebuesc folosite tóte ocasiunile.

In lumina acésta ni-se presentéză situaţiunea la începutul anului.

Un iminent pericol.

V.

In economie nici un product nu este lipsit de preţ, fie acela cât de mic. Rěmăşiţele din economie, şi ele represintă un capital óre-care, fiindcă servesc la îmbunătăţirea capitalului original, a pămêntului.

Insě nu de asta e vorba. Obiectul expunerilor la acest punct îl formeză productele brute, care le realiséză economul şi care forméză nemijlocitul venit al sěu, din care se susţine.

Actuala organisaţie a societăţii omenesci, cu privire la ocupaţiuni, variéză fórte şi e împărţită în feliurite clase, avênd fiecare propria ocupaţiune din care provede pe celelalte cu articli trebuitori din branşa sa. Cu înaintarea culturei şi a esigenţelor omenesci, se sporesc treptat şi trebuinţele. Fie-care trebuínţă nóuă face sě se producă altă clasă a producětorilor. În infinit se continuă acest proces de desvoltare.

Basa la tóte este clasa economilor, ca aceea care produce productele brute cele mai multe, de cari se folosesc celelalte clase. E uşor de priceput, că cu cât industriile se perfecţionéză, cu cât de mai multe producte brute au lipsă, care sě le prelucre, economului cu atât e sě'i fie mai bine, căci productele sale avênd căutare, li se va mări şi preţul.

In acéstă ordine a ideilor economii nostri ar fi sě se aştepte la un viitor strălucit. Presentul ar fi sě fie dintre cele mai favorabile, şi un spor material ar trebui sě se vadă peste tot locul.

Cu tóte aceste vedem, că economul nostru în loc de a da înainte, în nenuměrate casuri se nimicesce. Moşióra sa, care până acum l'a susţinut, trece în mâni străine,

Curiósa apariţiune se esplică în mai multe chipuri. Voi aminti vre-o dóuě cause.

Românul, cum e el, din firea sa retras şi lipsit în contactul din lumea mare, uită, mai bine ḑis, nu scie întocmí productele sale conform gustului şi cerinţeler de aḑi. De regulă spre cumpărare îmbie calitatea cea mai slabă şi ca soiu şi ca product. Ar fi multe de ḑis la acest loc, şi tóte în defavorul ţěranului. N'am de cuget sě lungesc însě espunerile. Scim d p. vitele ce se duc la têrg, ce chip hâdos oferă. A pretinde apoi sě obţină câştig, ar fi a se pretinde ceva lucru imposibil.

Lipsesce ţěranului român facultatea de a putea distinge, între ce e nobil şi prost.

Nu are gustul desvoltat, deci nu scie sě producă ceva de preţ. Nu vitele numai, ci tóte productele lui aşa sunt. Unele din ele de aşa necurăţenie sunt cuprinse, că ḑeu orăşanul ţinêndu-se de nas treĭ ḑile fuge. Vinde cum póte, când se duce în têrg. De cele mai multe-ori nu se plătesce ostenéla drumului cu ce capětă, afară că şi-a mai perdut şi o ḑi-dóue de muncă, umblând prin têrg.

Inţelenit fórte e ogorul ţěranului în acest punct şi multă ostenélă se recere, şi încă şi timp până la totală deşţelenire.

Dar sěrăcia se esplică şi altfel.

Cerinţele moderne la rubrica speselor s'au înmulţit. Unde spre exemplu de demult o casă de ómeni se ajungea cu spese de 50 fl. anual, acéstă sumă e triplă séu cuadruplă. Natural, pentru-ca ecuilibrul sě rěmână cel vechiu, trebuia ca şi într'atele sě se fi triplicat resp. cuadruplicat. In loc de asta, ele au scăḑut, în casul favorabil a rěmas staţionare.

In tóte instituţiunile, unde e vorba de progres, se întroduc inovaţiuni folositóre. Nu însě în economia ţěranului. Puţine rame ale ei s'au îmbunătăţit, séu puţine rame nóue s'au introdus lângă cele vechi, din care ar trebui sě resulte dobândă mai mare, ba o colosală negligenţă trebue accentuată. Ţěranul nostru fără a ţinea sémă de principiul, că nimic nu este care sě fie lipsit de preţ din productele economice, şi ce biată agonisesce, lasă de se prăpădesce, se împrăscie, fără a griji, ca la timp sě fie puse sub adăpost şi scutite de periciune.

Un singur esemplu. Pomăritul, scim, din ce în ce dă dobândă înḑecită. O vede ţěranul. Asta nu-l face îndemnător, nu a sădi şi altoi pomi, căci la asta cugetă mai puţin, dar şi cei-ce îi are din părinţi puşi acasă, nu-i grijesce. Nu numai atât. Lasă recolta lor, de se face nimica gata şi bine. Esemple de acest fel s'ar putea aminti la infinit.

Cum apoi sě aibă ceva? Economia numai atunci arată profit, când peste trebuinţele casei, ţéranul póte şi vinde ceva, ca sě facă parale. Şi frumóse parale, ar face, când şi cel mai neînsemnat product economic l'ar puté valora.

Sunt înfiinţate pe airea reuniuni agricole, cărora scopul sânt este a delătura inconvenientele espuse. De dorit ar fi cât mai multe astfel de reuniuni, în tóte colţurile patriei. Cunoscute fiind obstaculele ce se opun când cu înfiinţarea acelora, considerând şi efectul lor fórte îndepărtat asupra poporului din lipsa lui de pricepere, ar fi de dorit, ca şi până la înfiinţarea acelora în numěr cât mai mare sě se formeze pin singuraticele comune câte o economie de model, care purceḑênd dela împrejurările reale date, sě se intocméscă de aşa, ca tóte înbunătăţirile posibile sě le cuprindă în sine.

Ţěranul s'ar lumina, ar procede mai raţional la cultivarea moşiei sale.

Cine sě încépă lucrarea?

Tótă fericirea stă şi atârnă dela conducětorii nemijlociţi ai poporului şi dela unii bărbaţi mai luminaţi şi cu vaḑă din comună, cari nu cu exemplu numai pot înfluinţa, ci la timpul potrivit şi ocasiunile binevenite nu hesită a veni şi cu sfatul lor în ajutorul poporului lipsit.

Fii din părinţi mai avuţi ar trebui sě se deprindă a cerceta şcólele economice, ca sě devină economi harnici la ei acasă, nu cum se face la noi, că din tot fiul de român umblătoriu la şcóle mai înalte vrén sě facă câte un diregětor. Nu pentru toţi este diregětoria. Apoi „domn“ tot atât de mare póte fi un econom (proprietar) vrednic, ca şi diregětorul.

Din România.

Despre chestia nóstră naţională s'a esprimat dl Take Ionescu în şed. dela 12/24 Dec. a camerei României în următorul mod:

Dl Ionescu se întrébă: ce este chestia naţională.

Ea există la tóte popórele şi este persistenţa consciinţei naţionale dincolo de graniţele politice fixate. La noi ea este condiţionată de existenţa Românilor din tóte ţěrile care este necesară existenţei celor-l'anţi Români.

Politica acésta a fost totdéuna dusă de strămoşii nostrii liberali şi conservatori, cari au simpatizat cu Românii de preste munţi. Ei au înţeles acele dóuě mari adevěruri, ce au formulat. Ei n'au avut numai norocul sě realiseze, ceea-ce au voit. Nu s'a věḑut însě în trecutul nostru, ca un român se vie se denunţe pe un altul, că ajută pe fraţii asupriţi. Eu am věḑut însě pe dl Sturdza denunţându-mě, că am dat 300.000 lei bisericelor şi şcólelor de preste munţi. Un Român dedea banii, ér un falş român îl denunţa.

Dl Ionescu nu se miră, că dl Sturdza a fost urmat, în acéstă cale, de ţéra întrégă, S'ar fi mirat dacă nu l'ar fi urmat; căci o afirma un om cunoscător în ale istoriei nóstre şi ar fi sě descurajăm de viitoriul nostru, dacă nu s'ar fi găsit ómeni, în a căror conscinţă, vorbele sale sě nu găséscă echou.

Ce ne cerea dl Sturdza când era în oposiţie? Sě fim samsari cinstiţi. Sě spunem Românilor din Transilvania, sě nu mai céră autonomia, ci numai schimbarea legei electorale, a legei învěţământului şi aplicarea legei naţionalităţilor, în definitiv, aplicarea programului dela Sibiiu.

FOIŢA.

CODRULE.

Codrule, frate de cruce,
Iarna-i icĭ vara se duce,
Iarna-i chiar la noi în sat,
Cântăreţii te-au lăsat,
Pe cărări părăginite
Numai frunḑe ruginite,
Ér prin crengile uscate
Jelea nóstră te rěsbate...

Codrule, frate de cruce,
Iarna-i icĭ, vara se duce...
Codrule, nu mai jăli:
Vine vara după iarnă,
Rěsări-va grâu 'n ţarnă,
*Frunḑă nouă te-*a *'nvĕli,*
Cântăreţi te-or năvali...
Noi, vom fi ori n'om mai fi?

Gh. din Moldova.

Seară de Crăciun.

N'a fost de mult, ci pe timpul când îmi era şi mie Crăciunul Crăciun şi sěrbătórea sěrbătóre, când nu călcasem încă peste pragul raiului ce sé numesce copilărie.

Sěrbătorile în acéstă vêrstă sunt cu mult mai înălţătóre. Lumea 'ţi pare că pórtă podóbe suprafiresci; zăpada din séra de Crăciun nu e zăpada de tóte ḑilele; copii, cari umblă la colindat sunt ca schimbaţi; vecinii şi ómenii toţi au scris în faţa lor ceva deosebit, ceva sěrbătoresc. Şi tu, ca copil simţi petrecêndu-se în internul těu ceva tainic, nu 'ţi dai séma ce, căci n'ai consciinţa de lipsă. Te simţi însě agitat, nervos, tremuri auḑind ciocnind colindătorii la feréstră, esti vesel, dai din pălmi uitându-te la năsdrăvăniile cu care se produce ţurca. Inaintea pomului de Crăciun caḑi în ghenunchi věḑênd luminile aprinse, îţi împături mânuţele şi cânţi cu evlavie imnul de mărire. În fantasia ta veḑi sute de îngeraşi coborîndu-se rênduri-rênduri pe calea frumósă a laptelui, îi veḑi împletindu-şí mânile la o horă, şi vin, vin tot mai aprópe, saltând, vin sě vestéscă copilaşilor de pe pămênt, că s'a născut Mesia. Şi ce fericit eşti tu cu gândul la corul îngerilor, la mieluşeii lui Dḑeu şi dorinţă ta supremă este sě ajungi şi tu un îngeraş şi cu glas de trâmbiţă sě vestesci lumii nascerea şi sě aduci bucurie copiilor de pe pămênt...

La acéstă lume mě gândesc acum.

Era séra cea mare, séra de Crăciun. Butucul cel mare ardea în vatră şi lângă el forfotea óla cea mare de curechiu, lângă care bunica trăgea mereu jeratecul. De tăvan atârna lampa cea de sěrbătóre care rěspândea un prisos de lumină. In fundul odăii era pomul de Crăciun, înţorţonat cu sutele de drăgălăşii şi arderea luminiţelor producea un sunet misterios. De pe genunchii moşului priviam înmărmurit la acéstă vedenie.

Erau ale mele tóte podóbele pomului, căci eram unicul nepot al bětrânilor. Ce mândru mě simţiam ca stăpên peste o comóră atât de mare: mere şi nuci de aur, doi murguleţi sprinteni, fluturaşi de zăchar.. şi tóte aceste ferecate cu un lănţug de hârtie, care ca un şerpe se încolăcea în giurul pomului.

După primele momente de estaz primul lucru îmi fu se dau asalt bětrânilor cu întrebările:

— „Cine mi a trimis pomul?“ „Cum a fost îngerul“.... Şi bunicul meu îmi dedea rěspuns la tóte şi eu îi sorbeam cuvintele de pe buze.

— „Pomul ţi l'a trimis măicuţă-ţa din ceriu, că frumseţi de aceste numai în ceriu se găsesc şi sunt făcute de mânile măicuţii tale. L'a trimis pe un îngeraş cu aripi de fluture, care a venit sě-ţi vestéscă nascerea Domnului şi dragostea mamei tale“.

— „Ce face mama în ceriu? Când vine la noi? De ce nu mi-a adus ea pomul?“ continuai eu cu întrebările mele. Şi bětrânul mě privi trist şi ca sě mě dumeréscă îmĭ spuse lucruri de cari până atunci nu'mi mai povestise.

— „Mamă-ta nu mai vine.... Ea este în ceriu şi de-acolo supraveghiază copiiĭ şi pe cei buni îi iubesce şi le trimite daruri cum ţ'a trimis şi ţie, ér dacă mor, îi ia lângă sine, căci toţi copii cei buni îngeri se fac. O, mamă-ta încă a fost bună, şi pentru aceea a ajuns în ceriu...

In ochii bětrânului věḑui lacrimi. Auḑii pe bunica suspinând. Isbucnii şi eu în plâns, nu dór pentru mamă-mea, căci ce aveam eu sě plâng atunci pentru ea sciindu-o acolo sus în raiu, plângeam însě fiind-că îi vedeam supěraţi pe iubiţii mei de pe pămênt. Copiiĭ plâng adese-ori věḑênd pe alţii întristaţi.

Ce se întêmplă astă ḑi?

Astă ḑi influența Ungariei se manifestă în întréga viață a imperiului austriac. Ca o dovadă, avem visita regelui nostru în capitala regelui Ungariei și decorarea dușmanului românismului, a aceluia, care a susținut acusarea în procesul Replicei.

Egemonia Ungariei este complectă.

Mai mult, am avut nota austro-rusă, adresată Bulgariei, Muntenegrului, Sêrbiei și... României. N'a fost o inimă, care sě nu fie sângerată de acéstă umilință. Pentru ce ni s'a adresat nóuě acéstă notă. Suntem noi óre vecini cu Macedonia? N'am strigat óre „Trăiască sultanul“? Atunci pentru ce?... Primind însě nota de aprobare ce ni s'a trimis, am stabilit principiul, că putem primi și o notă de desaprobare.

Ia sě vedem însă ce au câștigat Românii de preste munți din politica dlui Sturdza. Dl Ionescu înșiră persecuțiile pe cari le îndurăm noi cei din Transilvania în ultimul timp, apoi ḑice, și țéra și opinia publică, trebuesc sě fie nemulțumite, pentru-că dl Sturdza nu e un nemernic, nu e un vêndut Ungurilor, cum eram noi!

Cu acéstă politică însě, ați distrus forța de resistență a Românilor de dincolo, fiind-că ați promis un ajutor, pe care nu li l'ați putut da.

D. N. Stătescu întrerupe.

D. Take Ionescu. Ați distrus ori-ce speranță, în inimile lor și ați pus în loc decepția și desiluzia

Pentru-ce ați făcut acésta? Pentru-ce acéstă operă de distrugere?

In scopul meschin de a face rěu adversarilor politici, conservatorilor.

Noi, ḑice dl Take Ionescu, terminând, nu credem în nici o trădare; noi credem numai în incapacitatea d-vóstră, într'o rěutate de ómenii mici! (Aplause).

Noutăți.

Din causa sântelor sěrbători ale „Nascerei Domnului nostru Iisus Christos“, numěrul proxim al fóiei nóstre va apăré numai Marți în 30 Decembre a. c. st. v.

* * *

Daruri pentru biserică. Irina Bota Nicolae, a donat pe séma sântei biserici din Vălenii Somcutei un rênd de vestminte negre în preț de 25 fl.; Nic., Ioan și Dum. Pintilie doi prapori negri în preț de 20 fl; Onuț Petru a Mitrului un prapor roșiu în preț de 10 fl.; George Măries un stihar alb în preț de 10 fl.; vĕduva Maria Lupuț a Onuțului născută Ciocan icóna înmormêntări Dlui Ii. Christos; afară de aceea mai mulți parochieni au contribuit cu struguri din cari s'au stors, 11 ferii de vin pen tru s. serviciu peste an. Pentru tóte aceste daruri bunul Dumneḑeu sě le resplătéscă cu darul Sěu, ér jertfa sě le fie primită în jertfelnicul cel mai pre sus de ceriuri.

Vălenii Somcuți, la 26 Novembre 1897.

Gavriil Cârlig,
paroch gr.-or.

* * *

Din isprăvile „Unirei“. Articolii „*Unirei*“, a organului metropoliei românesci din falnicul *Blaj*, au ajuns a fi reproduși cu vĕdită satisfacție de foile dușmanilor nostri, ca armă în potriva nóstră.

„*Budapesti Hirlap*“ de Joi, după-ce constată, că lipsirea episcopilor uniți din casa magnaților, când s'a pertractat acolo proiectul de maghiarisarea comunelor, au provocat multă amărăciune în cercurile românesci, și că foile române reprobă ținuta pomeniților episcopi, scrie:

Un articol peste mĕsură interesant citim în „*Unirea*“ de aḑi, monitorul oficial al archiepiscopiei din Blaj, care respinge atacurile foilor valache, și se școlă vehement în potriva cele mai nóuě mișcări naționale. Indeosebi batjocoresce adunarea dela Sibiiu, care după ea nici un scop n'a avut. — Alegětorii — spune „*Unirea*“ — au venit în numĕr mare la adunare, dar deórece nu au avut voe sě se consulte, s'au întrunit într'un hotel, unde au spus în toaste ce au avut sě spună. Au redactat apoi o moțiune, pe care au subscris-o mulți. Nimic mai mult. Colo arena circului, ací Pánkievicz, colo sânge de martir, acì desfacerea câtorva butóie de bere. Ne vor ḑice érăși, că noi constatând acest sfêrșit tragi-comic al adunării din Sibiiu provocăm foile contrarilor nostri, sě-și bată joc de noi. N'au ele lipsă sě le provocăm noi. *Ele au constatat deja sfêrșitul acela rușinos al adunării din Sibiiu și au rîs de noi, și — au avut cuvinte de a rîde.* Noi nu rîdem, ci ne amărîm pănă în adâncul inimii de stadiul, în care a ajuns lupta nóstră națională.

Astfel scrie „Unirea — ḑice „*B. H.*“ — despre adunarea din Sibiiu. Apoí spune de ce episcopii gr. cat. n'uu venit sě protesteze în casa magnatilor.

Noi nu scim ḑice „U.“ ce a îndemnat pe archiereii nostri, ca sě nu ia parte la ședința aceea a casei magnaților. Ei în sfîrșit nu sunt datori, sě ne descopere nouě scopurile și motivele sale. De altmintrea credința nóstră e, că *bine au făcut, că nu s'au înfățișat în casa magnaților ca sě protezteze. Nu Sașii au sě ne fie nouě pildă pentru atitutinea nóstră în lupta națională.*

* * *

Redactor sêrb persecutat. Procuratura de stat sêrbéscă a dat poruncă, ca redactorul Svetolic *Savici* din Belgrad sě fie deținut, din pricina, că 'și-a permis sě critice în fóia sa *Máli Journal* politica regelui *Alexandru*.. *Savici* dinaintea gonacilor sěi a fugit din Belgrad la Zimony, trecênd Dunărea cu o luntre. Păzitorii graniței sêrbesci l'au observat și au pușcat după el, dar nu l'au nimerit.

* * *

Representanța cetății Sibiiului 'și-a ținut la 18/20 l. c. ultima adunare în anul acesta. După eshauriarea programului ḑilei primariul *Drotleff* 'și-a cetit obicinuitul raport despre activitatea primăriei în anul ce espiră. In firul acestui raport a reamintit și numele acelor „părinți ai cetății“, cari în decursul anului au repausat. In scipial însě și în cuvinte fórte alese a atins memoria de curênd repausatului Dr. *Aureliu Brote* accentuând mai ales firmitatea și curățenia caracterului lui și estinsele și temeinicíle lui cunoscințe pe terenul financiar, pe cari adeseori cu folositor resultat le-a pus și în servițiul intereselor cetății. Representanța — la invitarea primariului și-a esprimat condolenta prin sculare.

* * *

Exploḑie la clinica din Pesta. Vineri séra o exploḑie teribilă s'a întêmplat în pivnița dela clinica din calea Üllői din Budapesta, producênd 6 detunături zguduitóre, Explozia a fost pricinuită de gazul de luminat, și a produs o adevărată catastrofă. Doi ómeni au fost răniți de mórte, vre-o miie de ferestri au fost sparte, plafonul pivniței s'a surpat, mai mulți păreți s'au crăpat și vre-o 100 de iepuri de casă, cari erau adăpostiți în apropiere, au fost omorîți.

Incă după prânḑ simțindu-se prin edificiul clinicei un miros nădușitor de gaz, doi servitori, avênd la sine lumini aprinse au voit sě între în pivniță pentru a căuta după pricina inundării gasului. Abia au deschis însě ușa, gazul a și prins foc de luminíle dela servitori și s'a întâmplat explozia, izbind pe servitori cu atâta putere, că acum se luptă între viață și mórte. Giamurile tóte, nu numai dela edificiul clinicei, ci și cele dela fabrica de tutun de peste drum, au fost sparte în bucăți. Păreții s'au crepat, ușile au fost scóse din țîțîni și aruncate la depărtări mari. Ómenii, cari în momentul exploziei comunicau pe calea Üllői au fost trântiți la pămênt, îndurând mulți rane grele.

Deodată în salele bolnavilor s'a făcut o întunecime nepĕtrunsă, din causa, că inundând gazul prin țevea principală din pivniță, țevile laterale s'au golit. Mulțimea de sute de bolnavi înspăimêntată de detunături și de întunecime a sărit din paturi și fugea îngrozită prin coridóre.

Intr'aceste în pivniță era o pară de foc, care numai după trei óre de muncă desperată a fost stinsă de cătră pompieri, cărora prin săpătură le-a succes sě ajungă de pe stradă la țevea spartă și sě o înfunde.

In localele din parter și din cele dóue etaje deasupra pívniței s'a produs o vălmășală ca după cutremur. Mobilele tóte au fost rĕsturnate și zdrobite. — Cei doi servitori nu e nădejde de a-și venì la cunoscință.

* * *

Concurs. Conform conclusului adunărei generale a despărțămêntului Sas-Sebeș al asociațiunei pentru literatura și cultura poporului român, se escrie concurs, pentru patru (4) stipendii de câte 10 fl. v. a. pre séma elevilor de măiestrii români din acest despărțĕmênt și cari nu primesc alte ajutóre ori stipendii.

Terminul e 15 ḑile dela prima publicare. Sas-Sebeș în 20 Decembre 1897. Comitetul despărțămêntului *Sergiu Medean*, directorul desp. *Z. Murășan*, secretariu.

* * *

Rectorul universității din Bucuresci. Duminecă s'a sĕvîrșit alegerea rectorului la universitatea din Bucuresci în locul dlui Titu *Maiorescu*, care 'și-a dat demisia din demnitatea acésta. 52 profesori au luat parte la vot. Au întrunit: dl Gr. *Stefănescu* 35 voturi, dl C. *Dimitrescu-Iasi* 25 v., dl Titu *Maiorescu* 22 voturi, dl V. A. *Urechiă* 22 voturi.

Ministrul instrucției publice a întărit în demnitate de rector pe dl Gr. *Stefănescu*.

* * *

Necrolog. Cu inima înfrântă de durere aducem la cunoscința tuturor rudenilor amicilor și cunoscuților, că prea iubita soțiă, respective mamă, soră și cumnată *Hareti Nemes* născ. *Dossios* după un morb îndelungat, împărtășită fiind cu Sf. Taine, s'a mutat la cele eterne Vineri în 19 Decemvre v. 1897 la órele $8^{3}/_{4}$ séra în etate de 39 de ani.

Rĕmășițele pămêntesci ale scumpei și neuitatei rĕposate s'au ridicat din casa proprie Duminecă, în 21 Decemvre v. (2 Ianuariu n.) la 3 óre p. m. și s'au depus spre vecinica odichnă în cimiterul român gr. or. din Gróver. Brașov, în 29 Decemvre v. 1897 (1 Ianuarie 1878). Petru Nemeș ca soț. Petru și Iuliu ca fii; Hareti ca fică. Naum, Dumitrache și Mercur Dossios ca frați. Elena Babeș și Eleftera Necșa ca surori. Dr. Aurel Babeș ca cumnat. Bertha Dossios născ Keresztesy ca cumnată. Fie-i țĕrîna ușóră și memoria binecuvêntată!

* * *

Invitare. Corpul învĕțătoresc dela școla română gr. or. din Sĕliște are onóre a invita la *Producțiunea școlară împreunată cu joc*, care se va ține în 26 Decembre st. vechiu a. c. în sala cea mare a școlei. Sĕliște, în 15 Decembre 1897. Corpul învĕțătoresc. Inceputul la 7 óre séra. *Venitul curat este destinat bibliotecei școlare.*

Programa.

1. „Moș Crăciun“, cor de. Ghiriac.
2. „Mihaiu la Călugăreni“, cor de I. Wiest.
3. „Jună de român sum“, solo.
4. „Puisornl“, cor de I. Costescu.
5. Séra“, cor de I. Wiest.
6. „Sus opincă“, cor de I. Vidu.
7. „Dela sat“, piesă poporală de N. Macovișteanul.

După producțiune urmează petrecere cu joc.

* * *

In procesul otrăvitórelor dela Hódmező-Vásárhely a hotărît și *tabla reg. Jáger* Mari, osândită prin tribunal la mórte, a fost condamnată de cătră tablă la 15 ani temniță. *Csordás Lidia* a fost osândită din partea tribunalului la mórte, tabla a schimbat sentința în temniță pe viață. Pe *Varga* Lidia atât tribunalul, cât și tabla au osândit-o la „pușcarie pe viață“. Sentința de mórte a tribunalului, în potriva lui *Szappanos* Iudit a schimbat-o tabla în temniță pe viață. Pe *Toth* Lidia tabla ca și tribunalul a condamnat o la temniță pe viață Osânda la temniță pe viață adusă de tribunal în potriva lui *Horváth* Iános a aprobat'o și tabla. Tot asemenea a fost aprobată de tablă și osânda tribunalului la 6 ani temniță. în contra lui *Gulyás Kiss* Samuel. Toți osândiții au apelat.

Vineri au fost condamnați încă 2 otrăvitori din H. M. Vásárhely. Lor li s'a publicat sentința Curies.: *Török* Zsofia a fost osândită la 12 ani temniță, bărbatul ei, Baranyi Ferencz la 6 ani temniță.

* * *

Francheța generalului Koller către Napoleon cel Mare. Generalul Koller prin purtarea sa plină de sinceritate și-a câștigat în cea mai mare mĕsură încrederea lui Napoleon cel mare. Petrecêndu-l acesta la insula Elba, în conversările lor nu odată i-a spus împĕratului, că n'are dreptate. Napoleon, care nu era dedat a suferí dela nimeni sě-i contraḑică, l'a întrebat odată, că și cu domnitoriul sĕu, împĕratul Austriei, vorbesce așa? Koller ia rĕspuns, că domnitoriul sĕu i-ar lua chiar în nume de rĕu, dacă nu i-ar vorbì așa precum simțesce. In casul acesta, ḑise Napoleon, Dta faci mai bune servíții stăpânului Dtale, decât mi'au facut ai mei órecând mie.

* * *

Spre orientare. Actele institutului de credit și econsmii „*Zlăgneana*“ sunt aprobate. Prea On. Tribunal r. u. din Alba-Iulia a încuviințat improtocolarea firmei „Zlăgneana“.

In urma acestora direcțiunea s'a și constituit și anume: Unanim au fost aleși:

1. President, dl profesor a seminariului Andreian din Sibiiu D. Comșa.
2. Director esecutiv, părintele Emanuel Beșa, paroch ortodox român în Zlagna.
3. Vice-președinte: părintele Nicolae Cristea, paroch în Valea-Bulzilor.
4. Cassariu: Domnul Stefan Păsculețiu, proprietar în Zlagna.
5. Iurisconsult: Domnul Dr. Vasilie Fodor, advocat în Abrud.

Operațiile se vor începe cu Ianuariu 1898. Atâta spre orientarea Prea On. public, care ar binevoi a se interesa de acest mult necesar Institut.

Pentru orientarea acționarilor însĕ 'mi impun dotoria a publica din statute §-ii 10 și 11 și adecă:

§. 10.

De fie-care actie sunt a se depune la subscriere — conform §-lui 151 alinea a doua din legea comercială — 10% a valórei nominale adecă 2 fl. 50 cr. v. a. (5 coróne) precum și o corónă taxă de inscriere.

Restul va fi plătit în următórele rate și anume:

1. 20% adecă 6 floreni v. a. (10 coróne) de fie-care acție îndată după constituirea societății.
2. 10% adecă 5 fl. 50 cr. v. a. (5 coróne) de fieçare acție la 1 Ianuariu 1898.

Și cum stam așa apĕsați sufletesce, auḑirăm deodată sunet de clopot dela biserică. Ce frumos mai suna clopotul în séra de Crăciun! Feciorii și fetele se adunaseră după obiceiul vechiu în turnul bisericii, și după încetarea clopotului, începură se cânte colindele, sĕ spună lumei că:

Astăḑi prorociile
Și tóte scripturile
Despre Mesia Christos
Tóte s'au plinit frumos,
Că Mesia cel dorit
Aḑi în lume a venit....

Da, s'a născut Mesia, Mântuitoriul lumii și lumea îi preamărea nascerea cu glas de bucurie.

Toți cei din casă pornirăm a cănta „Nascerea Ta Christóse“. Satul întreg era în picióre. Satul întreg cânta și se ruga. Fericit mai eram Dómne, lăudând „lumina cunoscinței“.

*

De atunci au trecut vre-o câți va ani.

Aḑi e érăși séră mare, séră de Crăciun. O sĕrbez singur în odăița mea Unicul tovarĕs îmi este amintirea, care mĕ pórtă prin câmpuri frumóse din trecut, pe când Crăciunul îmi era Crăciun și sĕrbătórea sĕrbăóre, când legănat pe genunchii moșului priviam estaziat la pomul-minune, când inima mi se sbătea de fericire.

Tóte s'au dus. Pom, îngeri, raiu, tóte s'au dărăpânat cum se cufundă și se disólvă castelele aeriane. Au trecut precum se scutură praful de pe aripile fluturașului, precum se despodobesc florile din univers. S'au dus și bunicii mei, hrănitorii frumóselor mele visuri, ér satul cu haina cea sĕrbătoréscă, cu evlaviósele imnuri, cu sunetul misterios al clopotului e departe. Nime nu-mi bate la feréstră anunțând colinda, nime nu-mi cere „covrigu, că mi frigu și colacu că mii dragu“. In vatră nu arde butucul Crăciunului. E pustiu și rece. S'a stins lumea de fericiri.

In pustietatea asta îmi sĕrbez séra de Crăciun, precum șcie serba omul singur..

Cad în ghenunchi și mĕ închin *sórelui dreptății.*

F—o.

3. 20% la 1 Martie 1898.
4. 10% la 1 Maiu 1898.
5. 10% la 1 Iulie 1898.
6. 10% la 1 Septembere 1898.
7. 10% la 1 Novembre 1898.

Pentru ratele de acție cari nu s'au numĕrat la termin, sĕ solvesc 5% interese de întârḑiere.

Nesolvindu-se la termin vre-o rată de acție, direcțiunea prin organul sĕu de publicațiuni pe lângă indicarea numĕrului acției provócă pe acționarii ca sĕ solvéscă rata restantă în decurs de 30 ḑile, și dacă nici după acest termin și nici în 14 ḑile după provocarea în scris, pe lângă certificat de primire ori ricipisă postală, rata restantă nu s'a solvit, în casul acesta ratele solvite cad în favórea fondului de reservă al institutului, éră proprietariul acției perḑêndu-și dreptul de acționariu, acția respectivă se anuléză și în locul aceleia direcțiunea emite alt titlu de acție în sensul prospectului de emisiune. Anularea se va publica.

Acționariul însĕ rĕmâne responsabil față de societate până la 50% a valórei nominală a acției (art. leg. XXXVII 1875 §. 153 si 171.)

Escepțiune se face pentru orfani, al căror tutor și în cas de falimentare, curatorul masei după denumirea sa de atare este obligat a respunde prima rată restantă în timp de 90 de ḑile împreună cu 5% interese de întârḑiere.

§. 11.

Indată după solvirea primei rate se eliberéză titluri provisorie de acții, cu cari se vor cuita tóte ratele solvite.

Acțiile se vor elibera numai după solvirea întregului preț de emisiune și pe lângă restituirea titlurilor provisorii.

Zlagna, 27 Decembre 1897.

Emanuel Beșa,
director executiv.

* *
*

Bibliografic A apărut *„Enciclopedia Rom“* fasc. VI., pag. 473 — 568, care cuprinde preste 1100 articole, adecă aprópe întreg restul titlilor cu inițiala B. (Beurnonville — Brândză.

Acest fascicol se distinge față cu cele premergătóre prin bogăția extraordinară a materiilor de interes special românesc. Astfel găsim aici între articolele geografice: Bicaz, Bihor, Bistrița, Blaj (ilustr.), Bocșa, Botoșan (ilustr.), Brad, Braila (ilustr.), Bran, etc, iar în materie istorică rom. Bogdan, și Bolochoven, de D. Onciul, Bogomilii de M. Străjan, Bonfinius si Bornemisa de I. M. Moldovan, Brancoveanu, etc. Cu deosebire bogat este materialul biografic rom. din care amintim art. Bianu, Bibescu, Blajovici. Blaramberg, Bob, Bodnărescu, Boerescu, Bogdan Bohățel, Bojadji, Boiu, Bojinca, Bolica, Bolintineanu, Bologa, Borgovan, Bosco, Bosian, Botta, Brăiloiu, Bran, Branisce, Brândză, etc. Dintre celelalte articole mai însemnate remarcăm: Biblioteca (B.-le rom; de Radulescu Motru), Boalele mentale (Dr. Sutzu),Bocet (M. Străjan), Bordeiu (Dr. I. Felix), Botanica Inst bot. și Grad. bot. (M. Vlădescu), Așeḑămintele Brancovenesci. etc. In fine mai amintim art. Boemia (Urban-Iarnik) Ilustrațiunile esecutate de renum. firmă Angerer et. Göschl în Viena, sunt fórte frumóse. De interes deosibit sunt: Catredala, mitropolia și institutele culturale din Blaj. Institutul botan., florările și planul grădinei botanice din Cotreceni, liceul și bis. Sf. Gheorghe din Botoșani, planul portului și un tablou al docuriloru din Braila. Așeḑemintele Brancovenesci din Bucuresci apoi mai multe ilustr. de zoologie (Blenius, Bison,) etc.

Abonamentele se fac la libràrìa W. Kraft în *Sibiiu*, iar pentru România la libr. *Müller d. Storck* în Bucuresci, și se primesc numai pentru publicațiunea întreagă (30 fasc.-fl. 30 séu Lei 75-(; prețul de prenumerare se póte plăti însĕ și în rate pentru câte 5 séu 10 fascicole á fl. 1- resp. Lei 2.50) tot déuna anticipativ. *Abonaților li-se trimit numai fascicolele plătite înainte.*

* *
*

— *Cartea Stuparilor Săteni* de Romul Simu, învățător, cu mai multe Ilustrații în text. editura și proprietatea „Reuniunei române de agricultură din comitatul Sibiiului“ O recomandăm, ca pe o carte fórte folositóre. Prețul 35 cr.

Ad. Nr. 566/1897. [243] 1—3

CONCURS.

Pentru întregirea postului de paroch în parochia de cl. III. Borgo-Suseni, din protopresbiteratul gr.-or. al Bistriței, se escrie prin acésta concurs, cu termin de 30 ḑile, dela I-a publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post, dau un venit sigur anual de 402 fl. 80 cr. după cum s'au statorit în ședința din 7/19 Decembre 1897 a comitetului parochial.

Doritorii de a ocupa acest post au a-și așterne suplicele de concurs, instruite conform legilor din vigóre, subscrisului oficiu ppesc, până la terminul deschis, și a sĕ presenta în vre-o Duminecă séu sĕrbătóre în biserică, spre a cânta, predica séu celebra, a face cunoscință cu poporul și a-și trage informațiuni directe, observându-se în privința acésta disposițiunile „Regulamentului pentru parochii“.

Oficiul protopresb. rom. gr.-ort. a tractului Bistriței, în conțelegere cu comitetul parochial concernent.

Borgo-Bistrița, la 7/19 Decembre 1897.

Simion Monda,
protopresb.

Szebenvármegye alispánja.

25298. sz
V. 1897. [242] 1—1

Pályázati hirdetmény.

A Szebenvármegye pénztáránál megüresedett és főispáni kinevezés utján betöltendő, évi 600 frt. fizetéssel és 100 frt lakbérrel javadalmazot *pénztári tiszti* állomásra ezennel pályázatot hirdetek azon megjegyzéssel, hogy az ezen állomásra kinevezendő pályázó egy évi fizetésének megfelelő tiszti óvadékot tartozik letenni.

Felhivom pályázni óhajtókat, hogy az 1883. évi I. t.-cz 18 §-a szerinti minösitettségüket, előéletük fedhetlenségét és eddigi foglalkozásaikat, esetleg eddigi közhivatali alkalmaztatásukat igazoló okmányokkal felszerelt pályázati folyamodványukat és pedig a közszolgálatban állók rendes szolgálati uton 1898 évi Január hó 15-ikéig bezárólag Méltóságos Thalmann Gusztáv úrhoz, Szebenvármegye főispánjához annál bizonyosabban nyujtsák be, mivel késöbben érkező folyamodványok nem fognak figyelembe vétetni.

Nagy-Szeben, 1897 Deczember 31-én.

Reissenberger.
vice-comite

Contra tusei

și răgușelii sunt cel mai bun mijloc bombónele Pemetefü a lui **Réthy**. Se află în tóte farmaciile. Prețul unei dose 30 cr., 5 dose espedéză franco farmacia Adler din B.-Ciaba. Numai atunci veritabile, dacă stă pe fiecare dosă subscrierea următóre: [239] 2—10

Réthy Béla
gyógyszerész

În librăria Tipografiei archidiecesane se află:

Dicționariu român-maghiar
și
Dicționariu maghiar-român
de
Dr. I. Crișan și N. Putnoky,

apărute în 1893 și 1895, cele mai nóue vocabulare pentru învĕțarea limbei maghiare.

Prețul leg. à fl. 2.—

Mântuire de beție.

pentru totdéuna cu **thee antialcoholică.** Cel mai bun mijloc probat. Cel mai deplin succes garantat. **Efectul** fără a sci dinainte același, e sănĕtos și întăresce stomachul. Singura espediție: **Ph. Wenck, Worms a. Rh.**, fco. rambur̦s 1 pachet 10 Mc. [230] 5—6

Din „Biblioteca nóstră“,
sub direcția dlui E. Hodoș au apărut:

Nr. 1 *Realități și visări*, de S. S. Secula;
Nr. 2 *Iancu de Huniad*, de Ios. Bălan;
Nr. 3—4 *Versuri și Proză*, de G. Coșbuc;
Nr. 5 *Fabule alese*, de Gr. M. Alexandrescu;
Nr. 6 *Dela sat*, piesă popor. în dialect bănățean de N. Mocovișteanu;
Nr. 7 *Intocmai*, de Zotti Hodoș.

1 numĕr 14 cr.

De
Crăciun
și
Anul-nou!

Onoratul Public află tot felul de **albume** pentru poesii cu fl.—.50, —.60, —.80 —.90, 1.— 1 10, 1.20, 1.60, 1.80, 2.10, 3.50 până la 4 fl; **hârtie de epistole și cuverte în cassete frumóse** cu —.12, —.30, —.45, —.50, —.60, —.70, —.75, —.80, 1.—, 1.20 etc.; **văpseli în cutii elegante** à fl. —.32, —.35, —.40, —.60, —.80, 2.60, 3.— și 3.40.

La

Librăria Tipografiei Archidiecesane Sibiiu.

FALIMENT MARE!

New-York și **Londra** n'au cruțat nici continentul european și o mare fabrică de argintării s'a simțit îndemnată a desface provisiunea sa întrégă numai pe lângă o mică remunerațiune a puterilor de lucru. Cu executarea acestui mandat sunt eu împuternicit. Expedez deci ori și cui obiectele următóre pe lângă simpla rebonificare de **fl. 6.60** și anume:

6 bucăți **cuțite fórte fine** cu tăiș englez veritabil.
6 bucăți **furculițe de argint**-patent american dintr'o bucată.
6 bucăți **linguri de argint**-patent american.
12 bucăți **lingurițe de argint**-patent american.
1 bucată **lingură pentru supă** de argint-patent american.
1 bucată **lingură pentru lapte** de argint-patent american.
2 bucăți **păhare pentru oauĕ** de argint-patent american.
6 bucăți **tave Victoria** englezesci.
2 bucăți **felinare admirabile** de masă
1 bucată **sîtiță** pentru ceaiu. [202] 2—5
1 bucată **presărătóre** pentru zăhar pisat fină.
44 bucăți laolaltă numai **fl. 6.60**

Tóte aceste **44** obiecte au costat mai nainte **fl. 40** și se pot căpĕta acum pentru prețul minimal de **fl. 6.60**. Argintul-patent american este un metal cu totul alb, care își păstréză colórea 25 de ani pe garanță. Ca dovada cea mai bună, că inseratul acesta nu e

☛ nici o înșelăciune ☚

mĕ oblig prin acésta publice, a retrimite banii tuturora cărora nu le convine marfa fără nici o piedecă și nimenea n'ar trebui sĕ lase a trece acéstă ocasiune favorabilă, fără a-și procura acéstă **garnitură splendidă**, care se potrivesce mai ales ca

present escelent de nuntă și ocasional

cum și pentru ori-ce **gospodărie mai bună.**
Se află numai la

A. HIRSCHBERG,

agentura centrală a fabricelor unite de argint-patent american
Viena, II. Rembrandstrasse 19/II. — Telephon Nr. 7114.

Trimiterea în provincie pe lângă rambur̦s sau anticiparea sumei
Praful necesar de curățit 10 cr.

Veritabil numai cu marca de alături înregistrată (metal de sĕnătate) AMERIK PATENT

Estras din scrisorile de recunoscință.

Primit spedițiunea și sunt fórte mulțămită, mĕ mai rog pentru o garnitură pompósă à fl. 6.60. Cluș. **Escelența baronessă Bánffy.**

Primit comanda, sunt fórte mulțămit, rog sĕ-mi mai trimiteți una.
Bozovicĭ, Ungaria. **Alex. Keresztes, proto-pretor.**

Cu prima trimitere sunt deplin mulțămit, mĕ rog încă pentru o garnitură.
Ioan Majarosy, canonic.

Redactor prov. **Gavriil Hango** Editura și tipariul tipografiei archidiecesane

La numĕrul acesta se alătură ca suplement separat Nr. 24 din „Fóia Pedagogică“.

Nr. 142 Sibiiu, Marţi, 30 Decembre 1897 (11 Ianuariu 1898). Anul XLV.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbata.

ABONAMENTUL
la „Tel. Rom.“ într'una cu suplementul „Fóia Pedagogică“
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Nr. 7846. Epitr.

Notă.

In conformitate cu conclusul congresual Nr. 194 din 1891 în cele următóre se publică „Regulamentul pentru administrarea afacerilor epitropesci“, votat în şedinţa congresului nostru naţional-bisericesc din 10/22 Octobre a. c., — care cu începere din 1. Ianuariu 1898 întră în valóre cât pentru archidiecesă, în mod provisoriu, dispunêndu-se şi altcum. ca fie-care parochie sĕ priméscă în broşură separată câte un exemplar.

Regulament

pentru administrarea afacerilor epitropesci.

I. Disposiţiuni generale.

§. 1. Parochia, protopresbiteratul, eparchia şi metropolia administrézǎ tóte averile lor bisericesci, şcolare şi fundaţionale în mod autonom, pe temeiul statutului organic şi al disposiţiunilor din regulamentul present, şi în fine în sensul regulamentelor speciale ale singuraticelor eparchii prevĕdute în acest regulament, şi sub controlul şi inspecţiunea autorităţilor superióre.

§. 2. Autoritatea superióră eserciéză controlul şi inspecţiunea peste averea bisericéscă.

§. 3. Pentru tóte daunele causate prin administrare necorectă séu culpósă a organelor instituite pentru administrarea averilor bisericesci, scolare şi fundaţionale, séu prin negligenţă şi culpositate în control şi inspecţiune, întréga responsabilitate materială o pórtă organele şi corporaţiunile încredinţate cu administrarea, controlul şi inspecţiunea.

§. 4. Administrarea, asigurarea şi fructificarea tuturor fondurilor şi fundaţiunilor, precum şi folosirea tuturor acelora se reguléză în prima linie prin disposiţiunile fundatorilor şi în sensul eventualelor litere fundaţionale, ér în lipsa acelora se reguléză conform disposiţiunilor din regulamentul present.

§. 5 Tóte edificiele bisericesci, scolare şi fundaţionale trebue asigurate contra focului.

Averile bisericesci, scolare şi fundaţionale se administrézǎ şi se folosesc după natura lor şi în sensul statutelor séu regulamentelor speciale în vigóre.

§. 6. Averea imobilă nu se póte instrăina sub nici un feliu de titlu şi nu se póte însărcina fără aprobarea autorităţilor superióre; acéstă disposiţiune se aplică şi la tóte casurile de cumpărare de imobilii.

§. 7. Toţi credincioşii sunt datori a contribui la acoperirea trebuinţelor bisericei şi a organismului bisericesc.

II. Afaceri epitropesci în parochiă

A. Comitetul parochial.

§. 8. Parochia ca comună bisericéscă 'şi administrézǎ afacerile economice şi tóte averile sale sub controlul şi inspecţiunea autorităţilor superióre, în conformitate cu statutul organic şi cu regulamentele séu statutele speciale în vigóre, prin comitetul parochial, care este totodată şi representantul legal al comunei bisericesci.

Comuna bisericéscă în sensul § lui 17 din statutul organic în tóte afacerile epitropesci este representată prin preşedintele comitetului parochial.

In cas de proces de desdaunare în contra membrilor comitetului parochial, dreptul de actorat 'l esercitéză consistoriul eparchial prin preşedintele sĕu.

§. 9. Dreptul şi datorinţele comitetului parochial în afaceri epitropesci sunt:

a) A inventa averea mişcătóre şi nemişcătóre a bisericei, scólei şi a fondurilor, şi a o ţiné în evidenţă. Acest inventariu se compune în trei exemplare, dintre cari unul se păstrézǎ la epitropia parochială, al doilea la comitetul parochial, ér al treilea la consistoriul eparchial.

b) A îngrigi pentru întregitatea averilor mişcătóre şi nemişcătóre ale bisericei, şcólei şi fondurilor.

c) A păstra în stare bună edificiele bisericesci, şcolare şi fundaţionale.

d) A provedé biserica cu trebuinciósele icóne, vase sfinţite, cărţi şi alte aparamente pentru serviţiul divin, şi şcóla cu mobilele şi aparatele necesarie învĕţământului.

e) A afla mijlócele trebuinciόse pentru edificarea şi repararea bisericei, şcólei, casei parochiale şi a altor edificii proprii ale fondurilor şi a face în acéstă privinţă propunerile necesarie către sinodul parochial.

f) A tractá şi a afla mijlócele, ce se recer la dotaţiunea parochului, capelanului, diaconului, profesorilor şi învĕţătorilor şi a rapórta despre aceste sinodului parochial.

g) A stabili condiţiunile, ce trebue sĕ le observe epitropii la esarêndarea séu alt mod de folosire a realităţilor bisericesci, şcolare şi tuudaţionale.

h) A stabili modalitatea de elocare a banilor disponibili ai bisericei, scólei şi ai fundaţiunilor.

i) A face proiect de budget (preliminariu) de venite şi spesele de lipsă la susţinerea bisericei, şcólei, fondurilor şi a tuturor aşeḑămintelor bisericesci din parochiă, prototopresbiterat şi eparchiă, şi spre acest scop a face şi proiect de repartiţiuni.

l) A esaminá cu finitul anului raţiociniul epitropiei parochiale.

m) A sprijini pe copiii sĕraci întru frecuentarea şcólei parochiale, prin provederea lor cu îmbrăcăminte şi cu cărţi şcolare.

n) A înfiinţá şi susţiné biblioteca parochială pentru înlesnirea cetirii de cărţi folositóre.

o) A desbate şi decide cu vot nominal tóte cestiunile de cumpărare, vênḑare séu de însărcinare a averilor imobile ale bisericei, şcólei şi fondurilor.

p) A tractá şi a decide asupra tuturor cestiunilor, cari tind la bunăstarea şi progresul economic al parochiei.

r) A stabili statute speciale de administrare a averilor parochiei în cadrul statutului organic şi al regulamontelor esistente.

s) A face la finea anului raport general către sinodul parochial despre întréga sa activitate din decursul anului.

§. 10 Tóte decisiunile şi propunerile comitetului parochial enumĕrate în punctele 1, 5, 6, 9, 10, 13, 14 şi 15 înainte de executare trebue substernute la sinodul parochial prin oficiul parochial pentru esaminare şi primire, si de aci pe calea oficiului protopresbiteral la consistoriul diecesan pentru revisiune şi aprobare.

§. 11. Comitetul parochial pórtă tótă rĕspunderea materială pentru buna administrare a averii încredinţate lui, şi este datoriu sĕ restitue parochiei tóte daunele causate prin administrare incorectă séu culpabilă şi în fine prin negligenţa controlului şi a supraveghiărei cuvenite.

§. 12 Comitetul parochial scontrézǎ cassa parochială de câte-ori află, că este de lipsă; este datoriu însĕ sĕ scontreze cassa cel puţin de doue ori în un an.

§ 13. Nici un membru al comitetului parochial nu póte participa la şedinţele comitetului, în cari se tractéză de interesele sale private, séu ale soţiei, tatălui, fiiului, moşului, nepotului, socrului séu ale ginerelui sĕu.

§. 14. În casuri de negligenţă séu grave abusuri, constatate în administrare, consistoriul eparchial este îndreptăţit a suspenda şi eventual a amova comitetul parochial pe cale disciplinară, remânênd însĕ prin acésta neatinsă întréga responsabilitate materială a comitetului, de a restituí parochiei daunele causate.

În cas de suspendare a comitetului şi în cas de necesitate, consistoriul prin organul seu este în drept sĕ institue în mod provisoriu o comisiune pentru conducerea afacerilor parochiale până la definitiva decidere a causei de suspendare, eventual până la alegerea altui comitet.

Acest drept 'i compete consistoriului şi în casul, când în cutare parochiă a devenit imposibilă din ori-ce motive grave alegerea şi constituirea în mod legal a comitetului parochial.

B. Epitropia parochială.

§. 15. Epitropii parochiali sunt acei bărbaţi din parochiă, cărora li se concrede şi cari manipuléză întréga avere bisericéscă, şcolară şi fundaţională a parochiei.

§. 16. Chiămarea, dreptul şi datorinţele epitropilor parochiali în special sunt:

a) A primí dela comitetul parochial pe lângă inventariu tótă averea mişcătóre şi nemişcătóre a bisericei, şcólei şi fondurilor, şi a o administra după conclusul sinodului şi al comitetului parochial, şi în înţelesul regulamentelor, eventual al statutelor speciale de administrare.

b) A păstra într'o ladă de fier cu 3 chiăi averea mişcătóre a bisericei, şcólei şi a fondurilor, precum sunt banii şi alte hârtii de valóre. Dintre cele 3 chiăi ale cassei parochiale se va păstra câte una la câte un epitrop.

Unde sunt numai 2 epitropi, acolo a tria chiae se va păstra la paroch, ér unde sunt mai mulţi parochi, se va păstra la parochul designat prin comitet.

La deschiderea şi închiderea cassei se recere presenţa tuturor persónelor, cari au cele 3 chiăi dela cassă, şi acestea sunt în solid respunḑĕtóre pentru starea cassei.

c) A duce un protocol despre perceptiuni şi erogaţiuni.

d) A duce un jurnal despre starea averii parochiale în 2 esemplare, dintre cari unul se aşéḑă în cassă, ér celalalt rĕmâne la epitropi.

e) Cu finea fie-cărui an a depune înaintea comitetului parochial raţiociniu documentat despre venitele şi spesele bisericesci, şcolare şi fundaţionale.

f) A nu face nici o erogaţiune nepreleminată, fără imputernicirea comitetului séu a sinodului parochial.

g) A privegiá ca edificele bisericesci, scolare şi fundaţionale, precum şi curtea bisericei, a şcólei şi a cassei parochiale asemenea şi cimiteriul sĕ fie în stare bună.

h) A plăti regulat salariele personalului bisericesc şi şcolariu, precum şi ajutórele persónelor sĕrace şi ale stipendistilor.

i) A face şi a presenta comitetului parochial propuneri şi proiecte pentru administrarea averilor, pentru crearea de fonduri, pentru sporirea averilor şi a venitelor, şi în general pentru bunăstarea şi progresul economic al parochiei.

§. 17. Epitropii parochiali sunt îndatoraţi a supune sub revisiune şi scontrare cassa parochială, de câte-ori o va cere acésta comitetul parochial, protopresbiterul, séu comisariul consistorial.

În special protopresbiterul este obligat a revedé în fie-care an inventariul şi socoţile epitropesci si a scontra cassa parochială cel puţin odată pe an.

§. 18. Epitropii parochiali sunt responsabili pentru buna administrare a averilor şi a venitelor parochiale în sensul acestui regulament şi amĕsurat disposiţiunilor comitetului şi sinodului parochial, şi al eventualelor statute speciale de administrare, şi totodată sunt obligaţi, sĕ restitue comunei parochiale tóte daunele causate prin o administrare necorectă séu contrară cu disposiţiunile de faţă, séu şi în fine prin negligenţă séu culpositate.

§. 19. Disposiţiunile cuprinse în §. 13 al regulamentului de faţă, privitóre la suspendarea, amovarea şi responsabilitatea materială a comitetului parochial, precum şi la instituirea unei comisiuni provisorie de administrare, şi în fine la urmărirea disciplinară a comitetului, se aplică şi au deplină valóre şi faţă de epitropia parochială.

În casul, când protopresbiterul în decursul revisiunei şi scontrării cassei parochiale constată o fraudă evidentă, protopresbiterul este îndreptăţit a suspenda epitropia parochială în mod preventiv şi a institui o comisiune provisoriă pentru administrarea cassei parochiale, este datori însé sĕ facă despre tóte acestea imediat raport către senatul epitropesc consistorial pentru afacerea ulterioră competentă.

§. 20. În tote causele de responsibilitate materială şi de restituire a daunelor contra comitetului şi a epitropiei parochiale, decide senatul epitropesc al consistoriului eparchial cá for judecăroresc în prima instanţă, ér în cas de apelată decide consistoriul metropolitan ca for suprem în ultima instanţă conform § lui 29. din acest regulament.

§. 21. Tóte disposiţiunile relative la comitetul şi epitropia parochială se aplică şi la comitetul şi epitropia scolară instituită prin §. 28. din statutul organic.

C. Sinodul parochial.

§. 22. Sinodul parochial forméză organul superior de administrare şi control în tóte afacerile epitropesci ale parochiei.

§. 23. În special şi în conformitate cu statutul organic şi disposiţiunile de faţă, agendele sinodului parochial sunt:

a) Revisuirea inventariului averilor din parochie.

b) Examinarea şi primirea proiectelor comitetului parochial relative la edificarea, repararea, séu inzestrarea bisericei, scólei, casei parochiale şi a altor edificii bisericesci, scolare şi fundaţionale.

c) Examinarea şi primirea proiectelor comitetului parochial relative la înfiinţarea şi susţinerea fondurilor destinate spre scopuri bisericesci, scolare şi fundaţionale.

d) Examinarea şi primirea proiectelor comitetului parochial relative la dotaţiunea parochului, capelanului, diaconului, profesorilor, învĕţătorilor şi a celuialalt personagiu trebuincios.

e) Examinarea şi primirea proiectului de budget, precum şi a proiectului de repartiţiuni, presentat prin comitetul parochial.

f) Revisiunea şi încuviinţarea raţiociniului epitropesc.

g) Deciderea asupra propunerilor comitetului parochial relative la cumpărarea, vênḑarea séu însărcinarea averilor imobile ale parochiei.

h) Examinarea şi deciderea asupra propunerilor comitetului, cari privesc bunăstarea şi progresul economic al parochiei.

i) Priveghiarea, ca epitropia şi comitetul parochial sĕ-şi împlinéscă tóte datorinţele conform stat. org. şi în înţelesul regulamentelor séu statutelor în vigóre.

l) Examinarea şi încuviinţarea proiectelor de statute speciale presentate de comitetul parochial pentru administrarea averilor şi a venitelor parochiei.

m) Substernerea din oficiu a tuturor decisiunilor proprii luate în obiectele aci înşirate la senatul epitropesc al consistoriului, spre revisiune şi aprobare.

Substernerea se face prin oficiul parochial pe calea oficiului protopresbiteral.

§. 24. Se enunţă, că în tóte casurile, când venitele normale şi eventual contribuirile benevole nu sunt suficiente pentru acoperirea speselor budgetare, lipsa se suplinesce prin repartiţiune asupra credincioşilor.

Drept basă la repartiţiuni servesce numĕrul parochianilor şi de regulă darea directă de stat, ér în comune urbane şi deosebitele stări sociale şi de venituri speciale.

§. 25. Tóte averile şi veniturile, precum şi cassa parochială se administréză conform stat. org. şi în deosebi în înţelesul statutelor locale aprobate prin sinodul parochial şi consistoriul eparchial, séu în lipsa unui asemenea statut se administréză în sensul regulamentelor şi disposiţiunilor consistoriului eparchial.

III. Afacerile epitropesci în protopresbiterat.

§. 26. Averea fondurilor şi fundaţiunile tractului protopresbiteral se administréză conform normelor şi disposiţiunilor stabilite în capitlul II. al regulamentului de faţă.

In tóte afacerile epitropesci ale protopresbiteratului, sinodul, comitetul şi epitropia protopresbiterală au aceleaşi drepturi şi aceleaşi datorinţe, şi preste tot acelaşi cerc de activitate, precum şi aceeaşi responsabilitate materială, ce o au aceste corporaţiuni în parochiă.

§. 27. In cas, când venitele nu sunt suficiente pentru acoperirea trebuinţelor comune ale tractului protopresbiteral în rĕndul bugetului proiectat de comitetul, votat de sinodul protopresbiteral, şi aprobat de consistoriul eparchial, se enunţă, că lipsa se acopere din contribuirile parochielor aparţinĕtóre protopresbiteratului în mĕsură proporţionată.

IV. Afacerile epitropesci în eparchiă.

§. 28. Averea, tóte fondurile şi fundaţiunile proprii ale eparchiei, séu cari sunt puse sub îngrijirea eparchiei, se administréză prin senatul epitropesc al consistoriului eparchial sub controlul şi inspecţiunea sinodului eparchial.

§. 29. Senatul epitropesc administréză tóte averile, fondurile şi fundaţiunile eparchiei pe temeiul disposiţiunilor şi cu tóte drepturile şi datorinţele cuprinse în §-ii 132—137 din statutul organic şi în sensul regulamentelor séu statutelor speciale deja create, séu cari se vor crea în fiecare eparchie prin sinodul eparchial între marginile acestui regulament.

În consecuenţă şi în conformitate cu disposiţiunile din §-ii 87, 96 şi 132 ai statutului organic, se enunţă şi se recunósce dreptul fie-cărei eparchii de a vota în cadrul dreptului sĕu de autonomie şi în mod definitiv regulamente, séu statute speciale, norme şi instrucţiuni atât pentru administrarea tuturor averilor şi a cassei eparchiale, cât şi pentru administrarea averilor şi casselor parochiale şi protopresbiterale pe lângă aprobare din partea sinodului, respective a consistoriului eparchial.

§. 30. În casuri de urmărire contra membrilor asesori ai senatului epitropesc pentru daune causate în averea eparchiei prin negligenţa séu culpositatea lor, precum şi pentru daunele causate în averile parochiei şi a protopresbiteratelor prin negligenţa controlului şi inspecţiunei datorite, membrii asesori judecaţi prin consistoriul eparchial la restituirea daunelor au drept de apelată la consistoriul metropolitan în termin de 14 ḑile, susţinêndu-se şi garantându-se însĕ şi până la deciderea definitivă a causei tóte drepturile de asigurare a daunelor pe cale judeţiala civilă în favorul cassei contra persónelor aflate culpabile.

Aceste disposiţiuni se aplică şi în tóte casurile de restituire a daunelor causate în averea parochielor şi a protopresbiteratelor prin administrare necorectă, negligenţă séu culpositate a membrilor comitetului séu epitropiei parochiale şi protopresbiterale, cari de asemenea au drept de apelată la consistoriul metropolitan contra judecăţii consistoriului eparchial ca senat epitropesc, prin carea sunt declaraţi vinovaţi şi judecaţi la restituirea daunelor în favorul cassei parochiale séu protopresbiterale.

Afară de casurile apelabile în sensul regulamentului present, în tóte celelalte afaceri epitropesci şi de administrare a tuturor averilor eparchiei, protopresbiteratelor şi a parochielor senatul epitropesc al consistoriului eparchial ca organ administrativ şi judecătoresc decide în mod final, cu eschiderea a ori-ce drept de apelată.

§. 31. Pe lângă sfera sa de activitate normată în §-ii 132—136 şi în conformitate cu disposiţiunea din stat. org. §. 7., senatul epitropesc al consistoriului are dreptul şi datorinţa de revisiune şi aprobare, eventualminte de respingere séu modificare a tuturor decisiunilor sinodului parochial şi protopresbiteral, aduse în formă legală în tóte cestiunile de administrare a averii şi cassei parochiale şi protopresbiterale, cari în sensul regulamentului present sunt avisate la competenţa sa, în special 'i compete dreptul de revisiune şi aprobare a inventariului, a raţiociniilor anuale şi a proiectelor de buget ale parochielor şi protopresbiteratelor.

Spre acest scop iventariul, raţiociniele şi proiectele de budget se subştern în fiă-care an din oficiu la senatul epitropesc eparchial spre revisiune şi aprobare.

In cas de negligenţă séu de întârḑiare nejustificată a acestei subşterneri, senatul epitropesc eparchial are dreptul şi datorinţa, de a ordiná şi efeptuí cele de efeptuit prin un comisariu al sĕu esmis pe spesele organelor séu corporaţiunilor negligente.

§ 32. Aflându-se în ordine, senatul epitropesc apróbă inventariul, raţiociniul şi proiectul de buget şi totodată dă absolutoriul comitetului şi epitropiei parochiale şi protopresbiterale.

§ 33. Consistoriul eparchial, ca senat epitropesc, scontréză cassele parochiale prin protopresbiter de câte-ori acesta visitéză parochiele, necondiţionat însĕ protopresbiterul este îndatorat sĕ scontreze cassa parochială cel puţin odată în an.

Afară de acésta, acelaş consistoriu are drept sĕ scontreze cassele parochiale şi protopresbiterale prin un esmis din sînul sĕu séu prin alt comisariu, de câte ori află şi crede, că este de lipsă scontrarea.

V. Afacerile epitropesci în metropoliă.

§. 34. Averea, fondurile, fundaţiunile şi tóte venitele metropoliei le administréză consistoriul metropolitan, ca senat epitropesc, sub controlul şi inspecţiunea congresului naţional-bisericesc pe basa statutului organic, a concluselor, regulamentelor, séu statutelor speciale, votate séu cari se vor vota spre acest scop prin congresul naţional-bisericesc.

§. 35. Totodată consistoriul metropolitan, ca senat epitropesc, decide în ultima instanţă causele epitropesci din parochiă, protopresbiterat şi eparchiă, în cari este admisă apelabilitatea, şi cari sunt enumerate în §. 30 din regulamentul de faţă.

§. 36. Intre altele, în administrarea averei şi a tuturor afacerilor epitropesci dela metropoliă, servesc de normă şi pentru senatul epitropesc metropolitan tóte disposiţiunile prescrise pentru senatul epitropesc eparchial.

Disposiţiuni transitorie.

§. 37. Regulamentul present întră în vigóre la 1 Ianuariu, 1898.

Totodată la acest termin es din valóre tóte regulamentele, normativele şi alte instrucţiuni metropolitane séu eparchiale contrare cu disposiţiunile din regulamentul de faţă.

*

Nr. 107 Congr. 1897.

Votat de congresul naţional-bisericesc al metropoliei ortodexe române din Ungaria şi Transilvania, în şedinţa din 10/22 Octobre 1897.

Miron Romanul m. p.,
archiepiscop ş metropolit.

Mateiu Voileanu m. p.,
notariu general congresual.

Sibiiu, din şedinţa senatului epitropesc ţinută la 5 Decembre, 1897.

Consistoriul archidiecesan.

Către cetitorii noştri.

Suntem la încheierea anului 1897 şi cu el ḑiariul nostru încheiă anul 45 al esistenţei sale.

Infiinţat în ḑile grele, ḑiariul nostru a fost strîns legat de viaţa internă a bisericei nóstre, de interesele poporului român.

In ḑilele grele ale absolutismului poporul român, preoţimea, învĕţătorimea nóstră din ḑiariul nostru a învĕţat a nutri speranţa în ḑile mai senine.

Pe vremea primăverei de scurtă durată a regenerărei nóstre naţionale, între anii 1860 şi 1866 ḑiarul nostru a ţinut caldă în inima poporului român credinţa către tron şi patrie, şi el nutria şi alimenta speranţele în o vară bogată, în un seceriş mănos.

Indată cu introducerea erei constituţionale, ḑiariul nostru a acceptat basa de drept creată, şi până în ḑiua de aḑi el a fost singurul ḑiariu român, care a ţinut strîns la basa legalităţii, tare în credinţă, că numai pe acéstă basă putem sĕ ne validităm între condiţiunile date în viaţa de stat.

Mai ales legat este trecutul ḑiariului nostru de interesele bisericei nóstre ortodoxe române, căreia cu devotament i-a servit aprópe o jumĕtate de veac.

In ḑiariul „Telegraful Român“ se află o comóră din trecutul bisericei nóstre. In el s'au sĕmĕnat tóte instituţiunile mărețe, câte s'au realisat in biserica nóstră, iubirea şi căldura, cu care ele au fost tractate au dat hrana cuviinciósă, desinteresarea şi entusiasmul pus întru ocrotirea lor le-au dat scutul cuviincios, şi ele s'au desvoltat şi se desvóltă sub influinţa controlei, care o dă la tóte ocasiunile ḑiariul nostru.

Loialitatea către tron şi casa domnitóre, adevĕrata iubire de patrie, respectarea legilor, patriotismul nefalsificat, iubirea de biserică şi prin ea iubirea de neam, aceste au fost programul ḑiarului nostru dela întemeierea lui, şi aceste vor rĕmânea şi pentru viitoriu.

In cele formale totdéuna am observat maxima: fortiter in re, suaviter in modo.

Legat de interesele bisericei, legat de interesele poporului român, ḑiariul nostru nici odată nu s'a lăsat sĕ fie răpit de curentul demagogiei, care durere, tot mai mult prinde rădăcini şi în ḑiaristica nóstră.

In pressa nóstră noi totdéuna am representat elementul mai conciliant, şi astăḑi suntem unicul ḑiariu românesc

---

FOIŢA.

Iuliu Caesar.

Tragedie în 5 acte
de
William Shakespeare,
traducere în prosă
de
Dr. P. T.
(Urmare şi fine.)

Scena IV.

Altă parte a câmpului de bătălie. Vuiete. Intră luptându-se soldaţi de ambele părţi, după aceea Brutus, Cato, Lucilius şi alţi.

Brutus: Sus capetele, patrioţilor!

Cato: E bastard, care n'o face. După mine! Imi proclamez numele peste câmp: eu sum fiiul lui Marcus Cato. Hei! un duşman al tiranilor şi un prieten al ţerei mele! Eu sum Cato, auḑiţi voi!

Brutus: (Străbate printre inimici.) Şi eu sum Brutus, Marcus Brutus, amic al ţerii mele! (Iese luptându-se până când Cato cade într'o mulţime de duşmani.)

Lucilius: O tinere şi nobile Cato, — ai căḑut? Pentru-ce nu? Ai murit brav şi vitejesce ca Titinus, şi trebue sĕ te onorăm ca pe fiul lui Cato.

Soldat. 1: (către Lucilius.) Dă-te, séu mori!

Lucilius: Numai ca sĕ mor mĕ predau. Aici este destul pentru tine (oferindu-i bani); dacă mĕ omori, omori pe Brutus şi îţi face onóre mórtea lui.

Soldat. 1: Aceea nu mi-e iertat. Un nobil prinsonier.

Soldat. 2: Loc mĕi! Spuneţi lui Antoniu, c'am prins pe Brutus!

Soldat. 3: O sĕ o fac îndată. Iacă vine beliducele. (Intră Antoniu) Am prins pe Brutus, am prins pe Brutus!

Anton.: Unde-i?

Lucilius: În siguritate, Antonie; Brutus e sigur destul. Te pot asigura, că nici un inimic nu va pune mâna pe el. Zeii îl apără de o aşa ruşine mare. Ori şi unde îl veţi afla, mort séu viu, el totdéuna va fi demn de numele sĕu.

Anton.: Ĕsta nu-i Brutus, amicilor; dar vĕ asigurez, că-i o prindere de nu mai puţină valóre; păziţi-l bine şi-l tractaţi omenesce. Mie îmi mai place totdéuna sĕ am bărbaţi de acestia de amici, decât de inimici. Grăbiţi-vĕ şi vedeţi, că óre Brutus mai trăiesce séu e mort, şi aduceţi-mi îndată scirea în cortul lui Octaviu.

Scena V.

Altă parte a câmpului de rĕsboiu. Intră Brutus, Dardanius, Clitus, Strato şi Volumnius.

Brutus: Veniţi sĕrman rest de amici, veniţi şi vĕ hodiniţi un pic aici pe stâncă.

Clitus: Statilius a făcut semn cu-o tăclie aprinsă, domnul meu, dar el nu s'a mai reîntors; el séu e prins, séu e omorît.

Brutus; Şeḑi jos lângă mine Clitus! Omorul e parola, a se sinucide e modă acum. Auḑi Clitus! (Îi şoptesce.)

Clitus: Cum, eu domnul meu? Nu, nu pentru tótă lumea.

Brutus: Pace dară, nici o vorbă!

Clitus: Mai bine mĕ sinucid.

Brutus: Auḑi Dardanie! (Şoptesce cu el.)

Dardan.: Eu sĕ fac aşa ceva?

Clitus: O, Dardanie!

Dardan.: O, Clitus!

Clitus: (către Dardan.) Ce propunere ţi a făcut ţie Brutus?

Dardan.: Ca sĕ-l ucid, Clitus; veḑi cum meditéză.

Clitus: Acum cupa nobilă e plină de amar de-i curge chiar şi din ochi.

Brutus: Vino încóce, bunule Volumnie, pe un cuvênt!

Volumnius: Ce demanḑi domnul meu?

Brutus: Acestea Volumnius. — Umbra lui Caesar mi-a apărut mai de multe-ori, mai întâiu în Sardes, şi în nóptea ultimă aici pe Câmpul dela Philippi. Eu sciu, că óra mi a sosit.

Volumn.: Nu vorbi aşa domnul meu.

Brutus: O, eu sum sigur de acésta. Tu veḑi lumea Volumnie cum trece, inimicii nostri ne-au sdrobit şi e mai bine sĕ ne prăpădim noi acuma, decât sĕ aşteptăm lovitura cea din urmă. Bunule Volumnie, tu scii, că noi am umblat deodată la şcólă, şi pentru iubirea nóstră veche, te rog, ţine-mi spada până mĕ arunc în ea.

Volumn.: Acésta nu-i serviciu pentru un amic domnul meu. (Vuiet de bătălie.)

Clitus: Fugi, fugi domnul meu, aici nu-i de a mai sta acum!

Brutus: Cu Dumneḑeu, dară tu, şi tu — şi tu Volumnie! Şi Strato, carele în tot timpul acesta ai fost adormit de ostenit — şi tu! Compatrioţi, inima mea e veselă, că până acum în tótă viaţa n'am aflat unul, care nu mi-ar fi fost credincios. O sĕ am mai multă glorie prin perderea ḑilei de aḑi, decât vor avé Marc Antoniu şi Octaviu prin învingerea acésta a lor urîtă. Acum dară rĕmâneţi toţi cu Dumneḑeu, pentru-că inima lui Brutus acuşi îşi sfîrşesce istoria vieţii sale, peste ochii mei s'a aşeḑat nópte, iar ósele mele doresc repaus, şi de mult am dorit sĕ ajung óra acésta. (Zgomot, strigări: fugiţi! fugiţi!)

care în consecuență cu trecutul seu de ani 45 în spiritul păcci, în spiritul iubirei creștinesci voim sè ne continuăm activitatea.

Ținem tare la drepturile poporului român, ținem mult la drepturile bisericei nóstre, ținem mult la egala îndreptățire a naționalităților din patria nóstră, ținem la drépta aplicare a legilor sancționate, și curentul bolnăvicios de adi, care bântue în patria nóstră, care ne insuflă seriόse îngrijiri, curentul acesta totdéuna cu bărbăție va fi combătut de către diarul nostru,

Către cetitorii nostri ne adresăm deci în ajunul anului 46 al esistenței diarului nostru.

Către clerul, către învățetorime nóstră, către inteligința nóstră ne îndreptăm adi glasul nostru, și cerem sprijin material și moral, ca cu puteri unite sè continuăm lupta în anul următoriu.

Nici odată biserica și națiunea nóstră n'a străbătut dile mai grele, ca și cele de acuma.

Suntem atacați ca națiune, și în fruntea curentului bolnăvicios, durere, stă guvérnul și legislațiunea țerei nóstré.

Suntem atacați ca biserică de neamicii neamului, la cari cu predilecțiune se atașéză din neamul nostru neamicii bisericei nóstre.

Avem lipsă de un diariu tare în romanitatea sa, tare în ortodoxia sa.

Diariul nostru în ambe direcțiunile va sta ca luptătoriu neînfrânt.

Națiunea, biserica, școla vor afla cei mai aprigi luptători și apărători în generațiunea bètrână, grupată în jurul diariului nostru, lângă care s'a alăturat generațiunea mai tineră, flórea junimei nóstre.

In dilele grele, prin cari trebue sè trecem, avem trebuință de un diariu, care se țină caldă în noi iubirea de biserică și de neam, speranța în un viitoriu mai bun, avem trebuință de un diariu, care sè aibă curajul a arăta situațiunea în adevèrata ei colóre, ținénd sémă cu realitatea.

Nu mai este ertat sè presentăm poporului nostru visuri deșerte, cari dispar, și poporul rèmâne cu decepțiunea.

Nu este bine sè abusăm de credulitatea poporului nostru, nu este bine sè-l trecem prin multe desamăgiri, ca nu cum-va când vom mai avé trebuință de el, sè nu mai aibă încredere în maturitatea nóstră.

Noi vom lua lucrurile cum sunt, și nu cum am dori ca ele sè fie, și astfel le vom presenta cetitorilor nostri, sprè a creșce un popor conșciu de sórtea sa actuală amărîtă, și doritoriu de alta mai bună, mai démnă.

Cerem sprijinul material și moral al cetitorilor nostri, ca sĕ fim toți pentru unul, și unul pentru toți, și atunci nici porțile iadului nu ne mai pot opri în mersul nostru spre progres.

Fondul lui Iancu.

In afacerea durerósă cu fondul pentru ridicarea unui monument pe mormêntul lui Iancu, primim cu posta de eri următórea declarațiune, pe care o publicăm deocamdată fără de nici un comentariu.

Domnule Redactor!

Dl Ioan Slavici, adresându-se subsemnaților, ca sĕ luăm în păstrarea nóstră suma de 3780 floreni 65 creițari v. a. și 330 lei 50 bani, colectați de dl T. L. Albini pentru ridicarea unui monument pe mormêntul lui Avram Iancu, noi am îndeplinit cererea d-sale.

Am păstrat până acum tăcere asupra acestui fapt.

Vĕdênd însĕ, că dl Tit Liviu Albini și dl Ioan Moța sunt urmăriți de tribunalul din Alba-Iulia pentru acesti bani, declarăm pentru ca sĕ se scie de toți câți îi privesce, că noi suntem dețiitorii sumei de mai sus, și luăm întréga rĕspundere pentru dênsa.

In interesul adevĕrului și al dreptății, Vĕ rugăm, domnule redactor, a publica acéstă declarațiune.

Primți, Vĕ rugăm, asigurarea stimei și mulțumirii nóstre.

Bucuresci, 25 Decembre 1897.

I. Pr. Dumitrescu,
senator.

I. G. Bibicescu,
director la banca națională a' României.

Un iminent pericol.

VI.

Un moment important, înainte de a termina, dator sunt a-l pune în vedere: care e causa cea nemijlocită a copleșirei poporului nostru prin străini.

În scurte cuvinte se póte subsuma el astfel: Românului îi lipsesce cualificația de a face intreprinderi, afară de cercul economiei sale.

Valórea productelor, se scie, cresce în dóue feluri: prin prelucrare și transportare dintr'un loc într'altul. Cu prelucrarea productelor se ocupă industriașii, ér cu transportarea comercianții.

Ce se întêmplă acum?

Țeranul nostru vinde în têrg ceva, ce sub altă formă, prelucrat, îl cumpără érăși. Dela cine? Sigur nu dela nemijlocitul sĕu têrgoveț, care și el la rêndul seu îl transpune într'o a treia și a patra mână, ci dela cu totului altcineva, care nu i-l dă mai mult cu prețul original, ci cere îndoit, întreit și nu odată îndecit preț.

Până aci merge treaba neted. Căci cel-ce cumpĕră, cel-ce prelucră și cel-ce érăși vinde, încă au dreptul a stórce ceva din ostenéla lor. Lucrătoriul totdéuna e vrednic de plata sa.

Cine sunt însĕ cei-ce prelucră și cei-ce mijlocesc têrgul? — Străinii! Folosul cel mare ei îl trag, a lor este dobânda aprópe din tot ce țeranul nostru agonisesce. Ca comercianți, ca industriași se așédă printre noi și trăesc o lume albă. Cu ostenélă relativ mai puțină obțin câștiguri neasĕmênat mai mari ca țĕranul muncitor, care di cu nópte asudă în ogorul seu.

Se potrivesce disa: Altul e care séměnă. și altul care seceră. Țeranul român produce, ér din rodul seu se îmbuibă străinul, care în loc de a-l prețui, fiindcă din munca lui trăesce, îl defaimă și timbréză cu cele mai josnice epitete; în loc de a-l sprijini pentru-ca ridica sĕ se pótă, mai vîrtos îl apasă. In cele din urmă și din casă îl dă afară.

Nu acesta e cel mai mare rĕu. Mult puțin și conaționalul același lucru îl isprăvesce față de cel scăpătat, cu deosebirea, că nu-l defaimă. Rĕul zace chiar acolo, că averea națională încetul pe încetul e primejduită a trece în mâni străine.

Economul, care mai mult speséză decât fac percepțiunile sale din economie, în cele din urmă își perde moșia, adecă capitalul. Totalitatea averii economilor români presentă capitalul național român. Când totalitatea deci este espusă sĕrăcirei, prin acésta se micșuréză capitalul național, trecênd la străine lifte.

Cine nu vede primejduită însași esistența naționalității nóstre?

Formarea clasei industriașilor și comercianților la noi e cestiune de existență națională Nu eu sum cel ce accentuez acest lucru. De mult s'a recunoscut pericolul, și o parte din fiiĭ poporului nostru, cei cu prevedere și zel pentru interesele naționale, mult au obosit în direcțiunea indicată, pentru ca sĕ eșim din impasul, în care actualele împrejurări ne-au aruncat.

In multe direcțiuni și pe multe terene s'a lucrat și se lucră, între altele înființând pe unele locuri reuniuni, cu scop de a sprijini și ridica nivoul industriașilor nostri.

Spor s'a facut, nu e vorbă, binișor. Paremi-se totuși, că pondul nu s'a pus tocmai pe pârghia, care ar fi în stare a ridica întregul, nu părți numai.

Nu sum economist, nici am pretenția a mĕ crede infalibil, dar trăesc în mijlocul poporului și cunosc multe din neajunsurile de care e frĕmêntat. Pe basa asta 'mi-am format convingerea, că deocamdată ar trebui lucrat cu dinadins, ca spiritul de speculă, de comerciu sĕ prindă rădĕcini mai afunde în țĕranul român. Efectul nemijlocit ar fi, că ar procura pe séma economului spor material ér productele economiei ar creșce în preț. De altă parte economia ar ridica o binișor din nămolul în care zace acum, dând în același timp ocupațiune și multor fii din poporul nostru, cari în lipsa de moșie pămêntenă, care sĕ o lucre, parte ca servitori, parte ca dileri petrec timpul vieții lor, și de multe-ori neavênd nici un fel de ocupațiune.

Societățile comerciale, ce se forméză în timpul din urmă, pot contribui în modul cel mai eficace la ajungerea scopului. Pentru-ca ele sĕ devină instituțiuni folositóre, nu trebue a sĕ mărgini singur la teritoriul lor, ci ar trebui sĕ se întindă în mod binevoitor drépta către tóte ținuturile locuite de români, dând articli eftini și buni cu prețul cel mai convenabil, și mijlocind în acelaș timp prețuri cât de bune pentru articlii ce es din economia românului. Acésta se póte numai când se vor înființa filiale, de nu în tóte comunele, cel puțin în cele mai însemnate, și se vor câștiga în fruntea lor tot bărbați harnici, cari prin modul de a chivernisi și prin graiul viu, sĕ pótă trage și poporul din ce în ce în cercul întreprinderilor. Sigur țeranii fruntași s'ar însoți și ei unii cu alții spre a putea in tovărășie desface productele lor cu mai bun preț pe piețele cele mari.

Când pánă la acest stadiu am putea ajunge, causă de lamentări nu mai putem avea, că la noi nu se póte forma clasa, așa numită „mijlocie“. Ea de sine, ca din pămênt ar rĕsări.

Ne vom plânge de lipsa capitalelor necesare? — Dar băncile nóstre naționale unde sunt? — Ele trebue sĕ dea ajutoriul material trebuincios, décă numai țin la renumele lor bun de a fi ocrotitórele intereselor poporului român.

Asta sĕ fie politica viitoriului de aprópe! Preotul *V. G.*

Schimbare în redacțiune.

Cu înmulțirea îmbucurătóre din acest an școlar a elevilor dela Seminariul nostru archidiecesan teologic pedagogic greco-oriental român „Andreian“ din Sibiiu înmulțindu-mi-se în mod considerabil și agendele oficióse împreunate cu economatul dela acest seminariu, și fiind însărcinat și cu catechisațiunea elevilor de confesiunea nóstră dela scólele de fete susținute de ordul Franciscanilor și a călugărițelor Ursuline romano-catolice deasemenea din Sibiiu, — simt, că timpul nu-mi ajunge din destul ca sĕ pot corespunde în modul recerut tuturor așteptărilor puse în persóna mea când am fost învitat din partea Preaveneratei comisiuni administrative a tipografiei nóstre archidiecesane de aici și am primit la 1 Ianuariu 1896 st. v. redactarea provisorie a diariului nostru archidiecesan politic bisericesc „Telegraful Român“ din loc.

In considerarea acestor împrejurări Preavenerata cemisiune administrativă a tipografiei nóstre archidiecesane a binevoit la cererea mea a mĕ dispensa cu 31 Decembre 1897 st. v. dela redactarea diarului mai departe.

Retrăgêndu-mè deci cu numĕrul de față — ultim al diarului în acest an — dela redactarea fóiei, — cu profundă venerațiune mulțămesc mai ântêiu Preaveneratei comisiuni administrative a tipografiei nóstre archidiecesane pentru onorifica încredere ce a avut în mine cu privire la redactarea fóiei, apoi tuturor acelor Preastimați domni, cări prin colaborarea lor valorósă au binevoit a mĕ sprijiní în acéstă activitate pe cât de onorifică, pe atât și de grea.

Intru-cât mi-a succes a-mi resolva problema pe acest teren de activitate, nou pentru mine, las la aprețiarea P. O. public cetitoriu al diarului; am lucrat însĕ totdeuna condus numai de cele mai bune intențiuni și din inimă curată.

Sibiiu, 30 Decembre 1897 st. v.

Gavriil Hango,
preot ort. rom.

Prenumerațiune nóuă

la

„Telegraful Român“,

care apare de trei ori pe sĕptĕmână deschidem pe pătrariul I. Ianuariu, Februariu și Martiu. al anului 1898, cu prețul cel mai moderat, ce se póte vedé în fruntea fóiei.

Banii de prenumerațiune se trimit mai cu înlesnire pe lângă asignațiuni postale (Posta utalvány — Post-Anweisung.) Numele prenumerantului, al comunei, unde se află cu domiciliul și eventual al postei ultime, sè fie scrise bine, ca sè se pótă ceti.

Se atrage atențiunea on. domni abonenți, al căror abonament s'a sfêrșit, sĕ-și înnoéscă abonamentul, pentru-că altfel expeditura va fi silită a sista expedarea fóiei.

Editura „Telegrafului Român“
în Sibiiu.

Clitus: Fugi domnul meu, o fugi!

Brutus: Numai nainte! Eu vĕ voiu urma! (Iese Clitus, Dardanius și Volumnius) Te rog Strato, rĕmâni tu cu mine. Tu ești un bun fecior. Tu totdeuna ai avut în viéță o trăsĕtură de onóre. Ține-mi spada și întórceți fața până când me-arunc în ea. Vrei tu Strato?

Strato: Dă-mi mâna mai ântâiu! Adio, adio domnul meu!

Brutus: Adio bunule Strato! Caesare fii acum linistit! Nici pe jumĕtate nu te-am omorât cu atâta bunăvoință. (Se aruncă în spadă și móre).

Vuiet. Retragere. Sosesc Octaviu si Antoniu cu ostașii lor. Apare Messala și Lucilius.

Octaviu: Ce om e acesta aici?

Messala: Argatul domnului meu. Strato, unde 'ți-e comandantul?

Strato: Liber de lanțuri în cari ești tu ferecat, Messala. Invingĕtorii pot face acum numai cenușă din el, pentru-că Brutus s'a învins el însuși pe sine și nimeni nu are onorul morții lui.

Lucius: Așa trebuia sĕ-l aflăm noi. Iți mulțămesc Brutus, că ai dovedit ceea-ce a dis Lucilius.

Octaviu: Pe toți, cari au servit lui Brutus, îi angajez du. (către Strato) Ficiorule, voiesci sĕ-mi servesci mie în viitoriu?

Strato: Da, dacă mĕ lasă Messala ție.

Octav: Fă-o Messala!

Messala: Cum a murit domnul nostru, Strato?

Strato: Eu i-am ținut spada, și el s'a aruncat în ea.

Messala: Octavie, ia ficiorul acesta cu tine, carele a făcut ultimul servițiu domnului meu.

Antoniu: Acesta a fost cel mai nobil Roman între toți conspiratorii, pentru-că numai el a făcut — ceea-ce ceialalți au făcut din ură față de marele Caesar, — numai el a făcut dintr'un cuget generos și pentru binele public. Viața lui a fost nepătată și elementele așa au fost de bine amestecate în el, de natura însași se póte scula și póte dice: „Acesta a fost bărbat!“

Octaviu: Veniți sĕ-l aședăm conform virtuților sale cu tot respectul și cu datinele rituale! In cortul meu sĕ-i zacă osămintele în nóptea acésta și împărtășit cu tóte onorurile cuvenite unui ostaș brav. Demandați acum sĕ se opréscă soldații și haidați sĕ ne grăbim a împărți trofeele. (Ies cu toții).

Ad. Nr. 566/1897. [243] 2—3

CONCURS.

Pentru întregirea postului de paroch în parochia de cl. III. Borgo-Suseni, din protopresbiteratul gr.-or. al Bistriţei, se escrie prin acésta concurs, cu termin de 30 ḑile, dela I-a publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post, dau un venit sigur anual de 402 fl. 80 cr. după cum s'au statorit în şedinţa din 7/19 Decembre 1897 a comitetului parochial.

Doritorii de a ocupa acest post au a-şi aşterne suplicele de concurs, instruite conform legilor din vigóre, subscrisului oficiu ppesc, până la terminul deschis, şi a sĕ presenta în vre-o Duminecă séu sĕrbătóre în biserică, spre a cânta, predica séu celebra, a face cunoscinţă cu poporul şi a-şi trage informaţiuni directe, observându-se în privinţa acésta dispoşiţiunile „Regulamentului pentru parochii“.

Oficiul protopresb. rom. gr.-ort. a tractului Bistriţei, în conţelegere cu comitetul parochial concernent.

Borgo-Bistriţa, la 7/19 Decembre 1897.

Simion Monda,
protopresb.

Ad. Nr. 567/1897. [244] 1—3

Publicare de licitare.

Edificarea bisericei, din parochia gr.-ort. Borgo Suseni, ppresbiteratul Bistriţei, se va da în întreprindere pe calea licitaţiunei publice minuende în 7/19 Ianuariu 1898, la 2 óre d. a. în şcóla confesională de acolo.

Preţul de strigare, conform preliminarului de spese este: 11,000 fl.

Intreprinḑĕtorii, cari vor voi a licita au sĕ depună vadiu de 10% după preţul strigării.

Vadiul minusoferentului, cu care se va încheia contractul, va rĕmâné ca cauţiune până după colaudarea edificării.

Planul, preliminariul de spese, şi condiţiunile de licitare, se pot vedé în vremea la epitropia parochială din Borgo Suseni.

Oficiul ppresb. al tractului gr.-ort. a Bistriţei, în conţelegere cu comitetul parochial concernent.

Borgo-Bistriţa, la 7/19 Decembre 1897.

Simion Monda, protopop.
Pavel Beşa, adm. par. inter.

Nr. 326/1897. [245] 1—3

CONCURS

Pentru întregirea parochiei de clasa a III. Feldióra secuéscă se publică prin acésta concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în ḑiarul „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post dau un venit anual de 491 floreni. v. a.

Informaţiuni mai detaiate despre starea acestei parochii se pot lua la comitetul parochial şi la oficiul protopresbiteral.

Doritorii de a ocupa acest post, au a-şi aşterne suplicile de concurs instruite conform normelor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral până la terminul susindicat

Feldióra-secuéscă 21 Octobre 1897.

Oficiul protopresbiteral al tractului Turdei în conţelegere cu comitetul parochial concernent.

Teodor Ciortea.
adm. ppresb.

Mântuire de beţie.

pentru totdéuna cu **thee antialcoholică.** Cel mai bun mijloc probat. Cel mai deplin succes garantat. **Efectul** fără a sci dinainte acelaşi, e sănĕtos şi întăresce stomachul. Singura espediţie: **Ph. Wenck, Worms a. Rh.**, fco. ramburs 1 pachet 10 Mc. [230] 6—6

Din
„Biblioteca nóstră“,
sub direcţia dlui E. Hodoş au apărut:

Nr. 1 *Realităţi şi visări*, de S. S. Secula;
Nr. 2 *Iancu de Huniad*, de Ios. Bălan;
Nr. 3—4 *Versuri şi Proză*, de G. Coşbuc;
Nr. 5 *Fabule alese*, de Gr. M. Alexandrescu;
Nr. 6 *Dela sat*, piesă popor. în dialect bănăţean de N. Mocovişteanu;
Nr. 7 *Intocmai*, de Zotti Hodoş.

1 numĕr 14 cr.

Se află de vênḑare în
Librăria Tipografiei archidiecesane
Sibiiu.

În librăria Tipografiei archidiecesane se află:

Dicţionariu român-maghiar
şi
Dicţionariu maghiar-român
de
Dr. I. Crişan şi N. Putnoky,
apărute în 1893 şi 1895, cele mai nóue vocabulare pentru învĕţarea limbei maghiare.

Preţul leg. à fl. 2.—

J. Pserhofer
PILULE DE CURĂŢIREA SÂNGELUI
numite mai nainte „PILULE UNIVERSALE“,

merită pe deplin numirea ultimă, pentru-că în faptă sunt fórte multe bóle, la cari şi-au validitat aceste pilule efectul lor cu adevĕrat escelent.

De multe decenii sunt cunoscute aceste pilule peste tot locul şi puţine familii se vor găsi, la cari sĕ nu se afle măcar o mică cantitate din acest escelent mijloc de casă.

De mulţi medici au fost şi sunt recomandate aceste pilule ca mijloc de casă, mai ales contra a ori-ce bólă provenită din mistuire rea şi constipaţie (lipsă de scaun), precum: **conturbarea circulaţiunei ferei, dureri de ficat, lânceḑirea intestinelor, vênturi, congestiune de sânge la creeri, hemoroide** ş. a.

Prin însuşirile lor de a curăţi sângele au mai ales un efect admirabil la **lipsa de sânge** şi bólele ce resultă din aceea, precum: **anemie, dureri de cap nervóse** ş. a. m. d. Aceste pilule depurative vindecă pe lângă aceea aşa de domol, încât nu causéză nici cele mai uşóre dureri; prin urmare pot fi luate fără témă şi de cei mai debili şi chiar de copii.

Aceste **pilule depurative se prepară singur veritabil în farmacia „la mĕrul imperial de aur“ a lui I. Pserhofer, Singerstrasse Nr. 15 în Viena** şi costă o cutie cu 15 pilule **21** cr. v. a. Un sul cu 6 cutii costă **1** fl. **5** cr. La trimiterea anticipată a sumei costă împreună cu espediţia francată 1 sul de pilule **1** fl. **25** cr., 2 suluri **2** fl. **30** cr., 3 suluri **3** fl. **35** cr., 4 suluri **4** fl. **40** cr., 5 suluri **5** fl. **20** cr., 10 suluri **9** fl. **20** cr. Mai puţin de un sul nu se póte espeda.

NB. În urma lăţirei lor mari, se imitéză aceste pilule sub cele mai diferite forme şi numiri; rugăm deci a cere espres **pilule depurative de I. Pserhofer** şi numai acele au sĕ se privéscă ca **veritabile,** a căror instrucţiune de folosire e provĕḑută cu subscrierea proprie a lui **I. Pserhofer,** şi cari pórtă pe acoperişul fiecărei cutii aceeaşi subscriere cu scrisóre **roşie.**

Din nenumĕratele scrisori, prin cari mulţămesc consumenţii acestor pilule pentru redobândirea sănĕtăţii după cele mai diferite şi mai grele morburi, lăsăm sĕ urmeze aici numai câteva, cu observarea că fiecine care a întrebuinţat numai odată aceste pilule, le recomandă mai departe.

Colonia, 30 Aprilie 1893.
Stimate Domnule Pserhofer! Fiţi buni şi-mi mai trimiteţi 15 suluri din neîntrecutele DVóstre pilule depurative cu ramburs. Şi cu acéstă ocasiune Vĕ esprim mulţămita mea perfectă pentru puterea miraculósă a pilulelor DVóstre. Semnez cu tótă stima:
Francisc Pawlistik, Colonia, Lindenthal.

Hrasche l. Flödnik, 12 Septembre 1887.
Stimate Domnule! Voia lui D-ḑeu a fost, sĕ-mi cadă în mâni pilule DVóstre şi acum Vĕ scriu resultatul: mĕ rĕcisem în lehusie aşa că nu-mi mai putém isprăvi lucrurile, şi de sigur aş fi deja mórtă, dacă nu m'ar fi mântuit pilulele escelente ale DVóstră. D-ḑeu se Vĕ binecuvênteze pentru acésta de mii de ori. Eu am credinţă, că pilulele DVóstre mĕ vor face deplin sănătósă, cum au ajutat şi altora.
Teresia Knific.

Eichengraberamt, lângă Gföhl, 17 Martie 1889.
Onorate Domnule! Subscrisul 'mi permit a Vĕ ruga sĕ-mi trimiteţi din nou 4 suluri din într'adevĕr folositórele şi escelentele DVóstre hapuri. Nu pot sĕ nu Vĕ esprim cea mai perfectă recunoştinţă a mea pentru valórea acestor pilule şi le voi recomanda, pe cât numai voi putea, cu tótă căldura tuturor bolnavilor. De acéstă scrisóre de mulţămită a mea Vĕ împuternicesc a face ori-ce întrebuinţare publică. Cu tótă stima:
Ignatie Hahn.

Gotschdorf lângă Kohlbach, Silesia aust., 8 Octobre 1886
Stimate Domnule! Vĕ rog a-mi trimite un sul cu 6 cutii din pilulele depurative universale ale DVóstră. Numai escelentelor DVóstră pilule am de a mulţămi, că m'am mântuit de o bólă de stomach, care m'a torturat în decurs de cinci ani. Nu-mi vor mai lipsi nici când aceste pilule şi Vĕ esprim prin acésta mulţămita mea cea mai ferbinte. Cu perfectă stimă:
Ana Zwikl.

Liquer Bernhardin din plante de Alpi de W. O. Bernhardt în Bregenz. O sticlă 2 fl. 60 cr., 1/2 sticlă 1 fl. 40 cr., 1/4 sticlă 70 cr.

Alifie americană pentru reumatism, cel mai bun mijloc la tóte suferinţele reumatice: dureri de măduva spinării, junghiuri, ischias, migrenă, durere nervósă de dinţi, de cap, de urechi, etc., 1 fl. 20 cr.

Balsam miraculos englez a lui J. Pserhofer 1 sticlă 50 cr.

Balsam de degerături, de I. Pserhofer, recunoscut de mulţi ani ca cel mai sigur remediu contra tuturor bólelor causate de ger, precum şi pentru răni fórte vechi etc., 1 borcan 40 cr. cu trimitere franco 65 cr.

Kola-Preparate de Stoll, cel mai escelent mijloc pentru întărirea stomachului şi a nervilor.

Elixir-Kola sau Vin, 1 lit. 3 fl., 1/2 lit. 1 fl. 60 cr. 1/4 lit. 85 cr.

Balsam de guşi a lui Pserhofer, mijloc recomandabil contra guşii, 1 flacon 40 cr., cu trimiterea francată 65 cr.

Esenţă de viaţă, J. Pserhofer **(Picături de Praga)** contra stomachului stricat, mistuirei rele, durerilor de pântece de tot felul, un mijloc de casă escelent, 1 flacon 22 cr., 12 flac. 2 fl.

Sirup de plantagea (limba oii) J. Pserhofer, un mijloc escelent de casă cunoscut pretutindenea contra catarului, răguşelei, tusei măgăresci etc. 1 sticluţă 50 cr., 2 sticluţe espediate franco 1 fl. 50 cr.

Pomadă de Tonnochinină, de I. Pserhofer, recunoscută de medici, de un şir îndelungat de ani ca cel mai bun între tóte mijlócele de crescutul pĕrului. O dosă mare elegantă 2 fl

Plastru universal, de prof. Steudel la răni din lovitură sau împunsătură, umflături rele de tot felul şi la umflături vechi, periodice, la picióre, gâlci rele ulcioróse, la buba vênătă durerósă, la sugei, ţiţe cu răni şi aprindere de ţiţe, podagră şi alte asemenea bóle, probat de repeţite-ori. Un borcan 50 cr., cu trimiterea franco 75 cr.

Sare de curăţire universală, de A. W. Bulbrich. un mijloc de casă escelent în contra tuturor urmărilor digestiunei stricate, ca durere de cap, ameţélă, cârcei de stomach, acrélă, dureri hemoroidale, încuiere etc. 1 Pachet 1 fl.

Afară de preparatele aci amintite se mai află gata tóte specialităţile pharmaceutice interne şi externe anunţate în ḑiarele austro-ungare, şi tóte articolele, ce nu se află în deposit, se procură la dorinţă prompt şi ieftin.

Trimiterile prin poştă se execută cu cea mai mare grăbire trimiţêndu-se banii înainte, comande mai mari şi cu rambursă.

[231] 3—6

Apoteca la „mĕrul imperial de aur“ J. Pserhoffer Viena I. Singerstr. 15.

De veritabile sunt a se considera numai acele pilule, a căror îndrumări pentru folosire sunt provĕḑute cu numele I. Pserhofer şi cari pórtă acelaşi nume şi pe acoperemêntul cutiei cu scrisóre roşie.

☛ Scutite prin marcă şi mustră înregistrată. Imitări se pedepsesc aspru ☚

Redactor prov. Gavriil Hango.

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane

BIBLIOTECA CENTRALĂ
SIBIU